UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Practicarvm Conclvsionvm Jvris In omni Foro frequentiorum Dominici TT. S. Onvphrii S. R. E. Presbyt. Cardin. Tvschi, Tomus ...

Practicarvm Conclvsionvm Jvris In omni Foro frequentiorum Dominici TT. S. Onvphrii S. R. E. Presbyt. Cardin. Tvschi, Tomus ...

Toschi, Domenico

[Coloniae Agrippinae], 1623

urn:nbn:de:hbz:466:1-95026

Visual Library

Th. 925a.

M
VII Eo

PRACTICARVM CONCLVSIONVM IVRIS

In omni Foro frequentiorum

DOMINICI TT. S. ONVPHRII S. R. E. PRESBYT. CARDIN. TVSCHI,

Tomus Sextus.

A mendis quæ priorem editionem irrepserant, diligentissime repurgatus.

QVÆ VERO IN HOC SEXTO VOLVMINE continentur, Index Conclusionum demonstrat.

CVM PRIVILEGIIS.

Francofurti ex Typographia Erasmi Kempfferi,
Sumptibus ANTONII HIERAT.

ANNO M. DC. XXIII.

INDEX
OMNIVM CONCLVSIONVM, QVÆ IN HOC SEXTO VOLVMINE CONTINENTVR.

Numerus prior Conclusionem, posterior paginam denotat.

PAOEM facere qui teneantur, vel non. Concl. 1. pag. 1.
Pacificus possessor quis dicatur. 2. ibid.
Pacta valida seruanda sunt. 3. ibid.
Pacta quando seruanda, vel non. 4. ibid.
Pactum expressum, & tacitum in quibus differant. 5. 3
Pactum informat, & regulat contractum, & quando secus. 6. ibid.
Pacta inter contrahentes qualiter interpretanda. 7. 4
Pactum non potest, quantum lex. 8. ibid.
Pactum contrahentium quando vnius, vel ambarum partium respiciat commodum. 9. ibid.
Pacta personalia, vel realia ad quos extendantur, vel non, & in dubio an sint personalia, vel realia. 10. ibid.
Pactio, & conditionalis conuentio reprobatur in spiritualibus. 11. 5
Pactum quod dicatur contra bonos mores, vel non. 12. ibid.
Pactum circa futuram successionem multiplex. 13. ibid.
Pactum circa futuram successionem quando valeat, vel non. 14. 6
Pactum legis commissoriæ quale, quando dicatur, & non valet, & quando secus. 15. 9
Pactum legis commissoriæ operatur multa. 16. ibid.
Pacta contra naturalia contractus valent, & quomodo, secus contra substantialia. 17. ibid.
Pactum nudum quod dicatur, quæ requirat, & eius effectus. 18. 11
Pactum nudum qualiter vestiatur, vel ne. 19. 12
Pactum, quod res empta restituatur, si ab alio plus reperiatur, quid importet. 20. ibid.
Pactum de donando, vendendo, & similibus, an valeat, ad quid obliget, & quando habeatur pro donatione, vel non. 21. 13
Pactum de non petendo ex quibus inducatur. 22. ibid.
Pactum de non petendo quid operetur. 23. 14
Pactum de retrouendendo regulariter est licitum. 24. ibid.
Pactum de retrouendendo ad cuius fauorem sit factum, & quando obliget successores, vel non. 25. 15
Pactum de retrouendendo quando sapiat vsuram. 26. ibid.
Pactum de retrouendendo facit rem minus valere, & in quanto. 27. 16
Pactum de retrouendendo factum duobus si est, quando alter solus possit offerre, vel non. 28. ibid.
Pactum de retrouendendo non obligat quoad multa. 29. ibid.
Pactum de retrouendendo quamdiu duret. 30. 17
Pactum de retrouendendo quanto tempore præscribatur. 31. 18
Pactum de retrouendendo fructus rei non aufert. 32. ibid.
Pactum de retrouendendo potest alteri cedi. 33. ibid.
Pactum de retrouendendo qualiter probetur, vel non. 34. 19
Pactum de retrouendendo quando dicatur remissum. 35. ibid.
Pactum de non alienando multa operatur. 36. ibid.
Pactum ingrediendi possessionem propria auctoritate quid operetur. 37. 20
Paduana ciuitas, eius statuta, consuetudines, & priuilegia. 38. 22
Pallium quid sit, & qualiter concedendum. 39. 23
Papa quibus titulis nominetur, & qualis esse debeat. 40. ibid.
Papa est superior, & iudex omnium, & ad eum appellant qui non habent superiorem. 41. ibid.
Papam Ecclesia obtinet Principatum, & est Prælatus omnium. 42. 25
Papa habet plenitudinem potestatis, & quotuplicem. 43. 26
Papa tenetur tueri Ecclesiam, & ad multa. 44. 27
Papa vtrumque gladium habet, & qualiter. 45. ibid.
Papa habet duplicem administrationem in Ecclesia, & quam. 46. ibid.
Papatus est de iure Diuino. 47. 28
Papa potest cedere Papatui. 48. ibid.
Papa absolute potest omnia, & qualiter intelligatur. 49. ibid.
Papa non potest multa, & quæ. 50. 31
Papa licet possit omnia, tamen id intelligitur ex iusta causa, alias non. 51. 32
Papa non præsumitur ex causa facere, si non exprimit causam. 52. ibid.
Papa non præsumitur velle contra ius. 53. ibid.
Papa quid possit circa matrimonia. 54. 33
Papa potest commutare legata pia, & multa in alios pios vsus, & quando. 55. ibid.
Papa potest componere super restituendis, & quando. 56. ibid.
Papa potest interpretari, & declarare. 57. 34
Papa potest infeudare, & alienare, & qualiter. 58. ibid.
Papæ obediendum omnino, & in quibus non. 59. ibid.
Papa quid possit in beneficialibus, & circa beneficia, vel non. 60. 35
Papa apponendo manum ligat inferiores, & manus inferiorum in illo negotio, & quando secus. 61. ibid.
Papæ assertioni quando standum sit, vel non. 62. 36
Papa aliquid asserendo, vel faciendo quando disponat, vel non. 63. 39
Papa in temporalibus Ecclesiæ Romanæ est Imperator, & supra Imperium. 64. 40
Papa in laicos quam iurisdictionem habeat. 65. ibid.
Papa habet fundatam intentionem in statu Ecclesiæ. 66. ibid.
Papa à die electionis recipit administrationem. 67. 41
Papa aliquid faciendo non præscribit contra inferiores, & quando secus. 68. ibid.
Papa non potest dispensare multis casibus contra ius Diuinum, & quando secus. 69. ibid.
Papæ etiam priuatam personam habet, & in quibus. 70. 43
Papa an teneatur ad debita prædecessoris. 71. ibid.
Papæ plures eodem tempore qui fuerint. 72. ibid.
Papa multoties expulsus, & Antipapa creatus. 73. ibid.
Papæ acquisiuerunt temporalia, & de singulis. 74. 44
Papa, & Consistorium olim audiebant causas. 75. ibid.
Papa, & supremus Princeps non possunt contra iustitiam. 76. ibid.
Papa, & Ecclesia non diuinant de occultis. 77. ibid.
Papa non comprehendit facta ab eo in dispositione generali. 78. ibid.
Papa an possit sine Cardinalibus ardua. 79. ibid.
Papa de quibus possit accusari, & deponi. 80. ibid.
Papiæ Ciuitas, statuta, consuetudines, & priuilegia. 81. 45
Parentelæ appellatione qui veniant, & quid importet parentela. 82. 46
Pares in concursu si sint, quis præferri debeat. 83. ibid.
Paria sunt, non esse, & non apparere, vbi plura similia. 84. ibid.
Paria sunt, non loqui, vel loqui taliter, quod non intelligatur, & quando secus. 85. ibid.
Paria sunt, esse Florentinum, vel de Florentia, & sic de aliis similibus. 86. 47
Paria sunt, non facere, vel minus legitime facere, vbi plura similia. 87. ibid.
Paria sunt, actum fieri tempore permisso, vel fieri tempore prohibito, & conferri in tempus permissum, & e conuerso. 88. ibid.
Par in parem non habet iurisdictionem, & quando secus. 89. ibid.
Parricidium quid sit, & eius pœna. 90. 48
Parisii ciuitas, statuta, consuetudines, & priuilegia. 91. 49
Parmæ ciuitas, statuta, consuetudines, & priuilegia. 92. ibid.
Parochialis Ecclesia quæ dicatur. 93. 50
Parochialis Ecclesia differt ab Ecclesia habente parochiam, & in quibus. 94. ibid.
Parochus solus habet in sua parochia iurisdictionem spiritualem. 95. ibid.
Parochia vna potest habere plures curatos. 96. 51
Parochiani in quibus subijciantur Ecclesiæ parochiali. 97. ibid.
Parochianis quomodo consulatur, si sacramenta non possunt commode haberi ab Ecclesia matrice. 98. ibid.
Parochiani qui dicantur, vel non. 99. ibid.
Parochiani in quibus admittantur contra suum parochum. 100. ibid.
Participium quid sit, quid importet, & vnde formetur. 101. ibid.
Partium appellatio de quibus intelligatur. 102. 52
Partis appellatione quid veniat circa quantitates. 103. ibid.
Partus habetur in vtero pro nato, & quando secus. 104. ibid.
Partus in vtero quando cognoscatur. 105. ibid.
Partus quot mensibus nasci possit. 106. ibid.
Partus extractus ex vtero non differt à partu de se nato, & quando secus. 107. 53
Partus qualiter probetur viuus, vel mortuus natus. 108. ibid.
Partus suppositi pœna. 109. ibid.
Partus suppositus qualiter probetur. 110. ibid.
Pascendi seruitus quando possit induci, vel non. 111. 54
Pascendi seruitus dicitur prædialis, & quandoque personalis, & ad quos spectent pascua, & ius pascendi. 112. ibid.
Pascere in agro alieno non licet, & quando secus. 113. ibid.
Pascendi, & lignandi seruitus seu ius qualiter probetur. 114. ibid.
Pascua dicuntur esse vniuersitatum, & quando non. 115. ibid.
Pater quando acquirat filio, vel nepoti. 116. ibid.
Pater, & filius censentur vna, & eadem persona, & in quibus. 117. 55
Pater plus diligit filium, quam seipsum. 118. ibid.
Pater quam habeat potestatem in filios. 119. ibid.

Pater obligatur filio, seu pro filio ad multa. 120. ibid.
Pater ad quæ teneatur versus filium vxoratum. 121. 56
Pater dotando filiam quando acquirat sibi actionem. 122. ibid.
Pater habet vsumfructum in profectitijs filij. 123. ibid.
Pater in quibus bonis filij habeat vsumfructum, vel non. 124. ibid.
Pater in quibus sit legitimus administrator filiorum, vel non. 125. 57
Pater, & filius in quibus possint contrahere inter se, vel non. 126. 58
Pater tanquam legitimus administrator filiorum potest multa. 127. ibid.
Pater non potest multa in præiudicium filiorum. 128. ibid.
Pater transmittit filio multa, & quæ. 129. 59
Patria potestas in quibus cadat, vel non. 130. ibid.
Patria potestas multa operatur, & in quibus non operetur. 131. ibid.
Patria potestas multis modis soluitur. 132. ibid.
Patria dulcis, & pro ea pugnandum. 133. 60
Patriam oppugnans quam pœnam incurrat. 134. ibid.
Patrimonialia bona multiplicia sunt. 135. ibid.
Patronus quæ onera possit iniungere eiuri patronatus à principio, & quæ non. 136. ibid.
Patrono quæ debeantur ratione iuris patronatus, & quæ non. 137. ibid.
Patronus non potest præsentare seipsum, & quando secus. 138. ibid.
Patronus quando debeat alit ab Ecclesia. 139. 61
Patronus beneficij multa potest, & quæ non. 140. ibid.
Patronus impubes an præsentare possit, & quando, & qui præsentare possint, vel non. 141. ibid.
Patronus excommunicatus an possit præsentare, & quando. 142. ibid.
Patroni quando sunt plures, an omnes vocari debeant, vel non. 143. ibid.
Patronus annullat prouisionem beneficij sui patronatus sine eo facta, & quando secus. 144. ibid.
Patroni si discordant, quando sit locus gratificationi, vel collationi. 145. 62
Patrono quando tempus ad præsentandum currere incipiat. 146. ibid.
Patroni intra quantum tempus debeant præsentare. 147. ibid.
Patronus quando priuetur, quia præsentauerit indignum. 148. ibid.
Patronus negligens præsentare quando perdat ius patronatus. 149. ibid.
Patrono negligente præsentare ad quem collatio deuoluatur. 150. ibid.
Patronus potest præsentare alium, si primo præsen. atus renunciat suæ præsentationi. 151. 63
Patronus Ecclesiasticus non potest variare in præsentatione. 152. ibid.
Patroni laici non possunt variare, sed cumulatiue alium præsentare. 152. ibid.
Patronus monasterij monialium quid possit circa Abbatissam. 154. ibid.
Patronus monasterij monialium quid possit circa moniales. 155. ibid.
Patronus monasterij monialium quid possit circa capellanum, & alios ministros. 156. ibid.
Patronus post dotatum Hospitale non potest mutare statum illius. 157. ibid.
Patruus quis proprie dicatur, & qui patrueles fratres. 158. 64
Patruus, & nepos ex fratre an à pari procedant. 159. ibid.
Pauper quis dicatur. 160. ibid.
Pauper an quis præsumatur, vel diues. 161. ibid.
Paupertas qualiter probetur. 162. ibid.
Paupertas nocet, & quando. 163. 65
Paupertas releuat pauperem in multis. 164. ibid.
Pauperes habent multa priuilegia. 165. ibid.
Paupertas prodest quoad multa. 166. ibid.
Paupertas non excusat in multis. 167. ibid.
Pauperes si instituti, de quibus pauperibus intelligatur. 168. ibid.
Pauperum substitutio quando directa, vel fideicommissaria. 169. 66
Pauperibus quæ sint debita, & eroganda. 170. ibid.
Pax quid sit, & in quo differat à treuga, & quæ requirantur ad pacem. 171. ibid.
Pax, & reconciliatio operantur multa. 172. 67
Pax & pacis causa habet multa specialia. 173. ibid.
Pax de quibus, & à quibus fieri possit, vel non. 174. 68
Pacem facere qui possint, vel teneantur. 175. 69
Pax an possit fieri cum bannito, & sit seruanda. 176. ibid.
Pax de vulnere an procedat etiam de morte. 177. ibid.
Pacis capitula, & conuentiones qualiter interpretandæ. 178. ibid.
Pax ex quibus dicatur rupta, vel non. 179. 70
Pax facta cum pœna de non offendendo facto, & in personam, non censetur rupta, nisi tangat personam, & quando secus. 180. ibid.
Pax non dicitur rupta inter Principes, & quando secus. 181. 71
Pax non dicitur rupta, neque commissa pœna multis casibus, & quando secus. 182. 72
Pax non dicitur rupta ex noua causa superueniente, & quando secus, quæ causa sufficiat, & quis probet. 183. 73
Pax facta pro absentibus quando rupta dicatur, vel non. 184. 75
Pax si rumpatur, pœna conditionalis commissa quando præferatur, vel non. 185. 76
Pacis fractæ pœna quæ sit. 186. ibid.
Pacis fractæ pœna à quibus, & quomodo exigatur. 187. ibid.
Pacis fractæ pœna qualiter probetur commissa. 188. ibid.
Pax pœnata non facit cessare promissionem de non offendendo, & in quo differant. 189. 77
Pax facta dicitur multis casibus, licet pœna conuentionalis non debeatur. 190. ibid.
Pacis conuentiones quæ reprobentur à iure. 191. ibid.
Pax Constantiæ qualis, & quid ea conferatur. 192. ibid.
Peccatum omnino vitandum, & multa specialia sunt concessa, vt vitetur peccatum. 193. 78
Peccatum generat mortem. 194. ibid.
Pecorum appellatione quid veniat. 195. ibid.
Peculium ex quibus pater filio concedere censeatur. 196. ibid.
Peculium filijfamilias mortuo patre cuius sit. 197. ibid.
Pecunia habet multa singularia, & quæ. 198. ibid.
Pecunia dicitur consumpta per immixtionem, & quando. 199. 79
Pecuniæ appellatione quid veniat. 200. ibid.
Pecunia quando, & qualiter recipiat hypothecam, vel non, etiam consumpta. 201. ibid.
Peculatus crimen quale, & eius natura. 202. ibid.
Pedagium quid sit, & an prohibitum, vel permissum, & quæ pœna imponatur. 203. 80
Pedagia à quibus possint imponi, & exigi. 204. ibid.
Pœna dicitur multis casibus, & exemplis. 205. ibid.
Pœna proprie quid sit. 206. 81
Pœna imposita à priuato contra leges non debetur. 207. ibid.
Pœnam non meretur, qui facit lege permittente. 208. ibid.
Pœna vna, non plures pro eodem delicto multiplicato imponi debet, & quando secus. 209. 82
Pœna vnica pro eodem delicto imponitur, ideo semel condemnatus non potest iterum condemnari. 210. ibid.
Pœna debet commensurari delicto. 211. 83
Pœna debet tenere solos auctores, & delinquentes, & quando secus. 212. ibid.
Pœna odiosa quæ requirat, vt habeat locum. 213. 85
Pœna quando respicit plura, non committitur in totum, quando solum in parte est contrauentum, & quando secus. 214. ibid.
Pœna non committitur, nisi post moram. 215. 86
Pœna non committitur, neque imponitur, nisi in casibus expressis. 216. ibid.
Pœna arbitraria iudici ad quid se extendat, vel non. 217. ibid.
Pœna arbitraria quibus casibus imponatur. 218. 87
Pœna mitior quando eligenda, vel secus. 219. ibid.
Pœnarum genera plura, & quæ. 220. 88
Pœnæ diuersæ quæ imponuntur delinquentibus. 221. ibid.
Pœna corporis afflictiua requirit dolum, & quando secus. 222. 89
Pœnarum capitalium maior quæ dicatur, & quot sint capitales pœnæ. 223. ibid.
Pœna amputationis membri quando habeat locum. 224. 90
Pœna delinquentium in maiestatem Diuinam, & circa diuina, & religionem. 225. ibid.
Pœna proditoris patriæ quæ sit, & an possit minui per iudicem. 226. ibid.
Pœna mortis ob delictum non consummatum, quando imponatur, vel non. 227. ibid.
Pœna mortis naturalis in quibus casibus habeat locum. 228. 91
Pœna veneficorum qualis, & quando habeat locum, vel non. 229. ibid.
Pœna vltimi supplicij ex quibus verbis inducatur. 230. 92
Pœna talionis contra quos habeat locum, vel non. 231. ibid.
Pœnæ fori Ecclesiastici, & iuris Canonici quæ sint. 232. ibid.
Pœna si duplicatur per statutum, qualiter fiat duplicatio. 233. 93
Pœna statuti quando tollat pœnam iuris communis, vel non. 234. ibid.
Pœna delinquentium quando tollatur, vel non per consensum eorum, qui passi sunt delictum. 235. ibid.
Pœna extraordinaria quando imponenda, & ad quid se extendat. 236. ibid.
Pœna quando censeatur ad commination em, & quando ad executionem. 237. 94
Pœna ipso iure non committitur, vel incurritur, & quando secus. 238. ibid.
Pœna quo iure debeatur. 239. 95
Pœna cui applicari debeat. 240. ibid.
Pœna commissa quando, & ex quibus remissa dicatur. 241. 96
Pœna apposita fideicommissario quando committatur, & an præiudicet substituto. 242. ibid.
Pœna legalis quæ dicatur, & debeatur, & quid de conuentionali, & in quibus dif-

bus differant.243. ibid.
Pœna dupli promissa ex stipulatu quando, & in quibus committatur. 244. 97
Pœna, & mora commissa in contractu quoties committatur. 245. 98
Pœna quando excedit interesse, peti potest, & quando secus, & ad quantum ascendere possit.246. ibid.
Pœna adiecta dationi quantitatis non exigitur, vt suspecta vsurarum, secus si adiecta facto, & quando secus. 247. 100
Pœna adiecta speciei quando valeat, vel non.248. 101
Pœna adiecta quantitati non exigitur, vt suspecta vsurarum, & quando secus.249. ibid.
Pœna adiecta facto debetur, & quando secus. 250. ibid.
Pœna pro facto alieno promissa quando committatur, vel non.251. 102
Pœna adiecta dispositioni, & obligationi quid operetur, & an inducat nouationem.252. 103
Pœna compromissi quando committatur, si laudum non impletur. 253. ibid.
Pœna commissa quando euitari possit expœnitentia, vel non.254. 105
Pœna potest minui per iudicem ex causa, & quando.255. ibid.
Pœna non transit ad hæredes, & quando secus. 256. 106
Pœna leuior in omittendo, quam in committendo, & quando secus. 257. 107
Pœna maior quæ dicatur, & quando.258. 108
Pœna exactæ ab Episcopis quibus debeantur. 259. ibid.
Pœnitentiarius Cardinalis non potest multa. 260. ibid.
Pœnitentiarij qualiter assumantur, quid possint, & in quibus eis credatur. 261. ibid.
Pœnitentia quando excuset à pœna delicti.262. ibid.
Penso dicitur realis, & transit ad successores in beneficio, & quando secus.263. ibid.
Pensionarius an habeat fructus beneficij hypothecatos.264. ibid.
Pensionarius quando agere possit spolio. 265. 109
Penso habet priuilegia, quod nullitas committitur sine retardatione, & quando secus.266. ibid.
Pensionarius mortuus quando transmittat ad hæredes, vel non. 267. ibid.
Penso super beneficio iuris patronatus an possit reseruari sine consensu patroni.268. ibid.
Penso an, & quando possit ab Episcopo assignari, vel à beneficiato. 269. ibid.
Penso an valide reseruetur per Papam sine consensu Prælati,270. ibid.
Penso super fructibus reseruata non debetur multis casibus.271. ibid.
Pensiones, & afflictus an regulentur secundum naturam fructuum. 272. 110
Pensiones, & afflictus an soluantur anticipati, an in fine anni. 273. ibid.
Percutiens clericum incidit in pœnam canonis, & latæ sententiæ excommunicationis.274. ibid.
Perditio rei qualiter probetur. 275. 111
Peregrinorum priuilegia multa. 276. 112
Peregrini cuius fori esse dicantur, & eorum priuilegia.277. ibid.
Peremptorum quid sit, & quid operetur. 278. ibid.
Peremptorium debet continere tres citationes, & quando sufficiat vnica. 279. ibid.
Periculum quando spectet ad debitorem, vel ad creditorem. 280. 113
Periculum vbi maius, ibi cautius agendum. 281. ibid.
Periculum non reparabile facit multa admitti, quæ alias sunt prohibita. 282. ibid.
Periculum interitus rei cui noceat. 283. 114
Periculo nemo præsumitur se supponere.284. ibid.
Periti in arte an sint testes, vel iudices. 285. ibid.
Peritis in arte standum est, & quando secus, & quomodo eligendi, & quot eligantur. 286. ibid.
Periurus quis dicatur, vel probetur. 287. 116
Periurus non dicitur iurans contra veritatem multis casibus.288. ibid.
Periurij pœnæ multæ sunt, & quæ. 289. ibid.
Periurus est infamis, & quando repellatur à testimonio, vel secus. 290. 117
Periurus potest priuari beneficiis Ecclesiasticis.291. ibid.
Periurium dicitur grauius homicidio, & multis aliis delictis. 292. ibid.
Periurus aut excommunicatus qualiter probetur.293. ibid.
Periurium excusatur multis modis. 294. ibid.
Periurus non punitur multis casibus.295. ibid.
Periurus non agit, neque auditur contra proprium iuramentum, & quando secus.296. ibid.
Periurus peracta pœnitentia efficitur habilis, & quando secus.297. 118
Permissa censentur omnia, quæ non sunt prohibita, & è conuerso.298. ibid.
Permissa ad tempus censentur prohibita post tempus, & è contra.299. ibid.
Permisso, vel concesso aliquo, omnia necessaria censentur permissa.300. 119
Permissa sunt multa prohibita per modum tolerantiæ.301. ibid.
Permutatio quid sit, & quotuplex. 302. ibid.
Permutatio prohibita, & nulla ex multis, & quando secus.303. ibid.
Permutatio beneficiorum in cuius manibus facienda.304. 120
Permutatio beneficiorum fauorabilis, & subsistetur collatio, quæ ex alia causa esset nulla.305. ibid.
Permutatio beneficij si non habet effectum, non inducit vacationem, & quando secus.306. ibid.
Permutari non possunt beneficia reseruata in manibus inferiorum licet permutata vacent.307. ibid.
Permutari quæ beneficia non possint, & è contra, & an requiratur æqualitas valoris.308. 121
Permutatio beneficiorum non confert, nisi ius, quod habent permutantes, licet titulum conferat.309. ibid.
Permutatio fraudulenta quando dicatur, vel non.310. ibid.
Permutatio beneficiorum quando sit subreptitia, vel non. 311. ibid.
Perpetuum quando dicatur, & quot modis.312. 122
Perpetuum non dicitur ad vitam hominis, & quando secus.313. ibid.
Perplexitas quæ sit, & dicatur.314. ibid.
Perseuerantia actus requiritur, vt effectum producat, & quando secus. 315. 123
Personarum diuersitas ex multis colligitur. 316. ibid.
Persona vna potest habere iura diuersarum personarum.317. ibid.
Personæ appellatione quid veniat, & comprehendatur.318. 124
Personalia iura quæ dicantur, quæ à persona non separantur.319. 125.
Personalia quæ dicantur, vel non.320. ibid
Personatus in quo differat à dignitate.321. ibid.
Persuadens quando teneatur vel non, & quid operetur persuasio. 322. ibid.
Pertinentiarum appellatione quid veniat.323. 126
Pertinere, vel spectare quid importet. 324. 127
Perusina ciuitas, facta, statuta, consuetudines, & priuilegia eius. 325. 128
Pestis excusat in multis, & qualiter probetur.326. 130
Petens plus debito qua pœna puniatur.327. ibid.
Petens vnum, & probans aliud debet succumbere, & quando secus. 328. 131
Petitio remedij legis est necessaria, vt sit locus remedio legis. 329. ibid.
Petitorium quando, & ex quibus dicatur intentatum. 330. 132
Petrarcha, & eius laudes, & vita.331. ibid.
Pia causa quæ dicatur, vel non.332. ibid.
Pia causa habet specialia, vt admittat multa prohibita.333. 133
Pia causa habet multa priuilegia.334. 136
Pia causa non habet priuilegium multis casibus.335. ibid.
Piarum causarum concursus operatur, vt magis pia præualeat.336. 137
Piæ causæ in dubio fauendum, & quando secus.337. ibid.
Pia loca quæ sint.338. ibid.
Pia loca in quibus æquiparentur Ecclesiæ.339. ibid.
Pictauiensis Ecclesiæ statuta, consuetudines, & priuilegia. 340. ibid.
Pignoratitia actio personalis, & quando secus.341. ibid.
Pignorata quando cadant in legato generali, vel particulari.342. ibid.
Pignori obligari quæ possint, vel non. 343. ibid.
Pignus conuentionale quomodo constituatur, & eius natura.344. 138
Pignus possidens tenetur de dolo, lata, & leui culpa, & de quibus non teneatur.345. ibid.
Pignus conuentionale potest vendi, vel pignorari, & quando secus. 346. ibid.
Pignus prætorium non potest vendi, & quando secus.347. 139
Pignus datum pignori potest à domino vendicari.348. ibid.
Pignus quando possit vendi habita fide de pretio, vel non, & ad quæ venditor teneatur.349. ibid.
Pignus in dubio præsumitur, & quando secus. 350. ibid.
Pignus oblatione, & consignatione facta à debitore liberatur.351. 140
Pignus Prætorium, & iudiciale quid sit, & in quo differant. 352. ibid.
Pignus receptum non præiudicat in residuo, & quando secus, & præsumatur idoneum.353. 141
Pignus habens compensat fructus in sortem, & quando secus.354. ibid.
Pignoratitius contractus quando dicatur, & eius natura. 355. 142
Pisarum ciuitas, statuta, consuetudines, & priuilegia.356. ibid.
Pisaurensis ciuitas, statuta, consuetudines, & priuilegia eius. 357. 143
Piscandi ius est iuris publici, & qualiter prohiberi possit. 358. ibid.
Pistorij ciuitas, eius statuta, consuetudines, & priuilegia.359. ibid.
Placentiæ statuta, consuetudines, & priuilegia. 360. 144
Plebania quæ dicatur, & quid sit.361. 145
Plebs quam iurisdictionem habeat in capellis filialibus.362. ibid.
Plebis Castri statuta, consuetudines, & priuilegia. 363. ibid.

Plenum ius quando dicatur, vel non. 364. ibid.
Plenum, & non plenum differunt in multis. 365. 146
Plumbini terra, statuta, consuetudines, & priuilegia. 366. ibid.
Pluralis numerus vno non contentatur. 367. ibid.
Pluralitas non præsumitur, & qualiter procedat. 368. 147
Pluralitas actuum, & dispositionum ex quibus inducatur. 369. ibid.
Plures copulati quando vnam personam, vel plures repræsentent. 370. 148
Pluracopulatiue quando requirantur, licet vnum de pluribus sufficiat. 371. ibid.
Plus & minus non faciunt differre specie, & quando secus. 372. ibid.
Pollicitatio an obliget, & quando secus. 373. ibid.
Poderium, seu podere quid sit. 374. ibid.
Polimarti statuta, consuetudines, & priuilegia. 375. ibid.
Pondera, & mensuræ multiplices. 376. ibid.
Pondera, & mensuras contra banna tenentes quando puniendi vel non. 377. ibid.
Pontremuli statuta, consuetudines, & priuilegia. 378. 149
Populi ciuitas, statuta, consuetudines, & priuilegia. 379. ibid.
Popularis actio quæ dicatur, & quamdiu duret. 380. ibid.
Popularis actio per quos possit denunciari, vel prosequi. 381. ibid.
Populi ciuitatum, & terrarum habent diuersos officiales, & quos. 382. ibid.
Populus quando possit sibi eligere Principem, vel non. 383. ibid.
Portugaliæ statuta, consuetudines, & priuilegia. 384. ibid.
Portus, & portizatio in flumine publico est de regalibus, & quibus liceat. 385. ibid. 150
Positio quid sit, & qualis debeat esse responsio. 386. 387. ibid.
Positionibus qualis esse debeat responsio, & quando præiudicet, vel non. 387. ibid.
Positionibus quando respondendum, vel non, & per quos possit responderi, vel non. 388. 151
Positionum responsiones quando, & qualiter scribantur, & interpretentur. 389. ibid. 152
Positioni an sufficiat responsio relatiua, & quid releuet. 390. 391. ibid.
Positionibus respondens potest confessionem reuocare, & quando secus. 391. ibid. 153
Positio probat, & an possit reuocari per ponentem. 392. 393. ibid.
Positio de ijs, quæ sunt certa in iure, non valet, neque responsio, & quando secus. 393. ibid.
Positioni negatiuæ non est respondendum, quia nihil ponit, & quando secus. 394. ibid.
Positioni criminosæ regulariter non est respondendum, & quando secus. 395. ibid.
Positioni de facto alieno quis respondere non tenetur, & quando secus. 396. 154
Positiones quando habeantur pro confessatis, vel non. 397. ibid.
Positiones habitæ pro confessatis præiudicant. 398. ibid.
Positiones, & earum responsiones qualiter interpretentur. 399. 155
Possessio quid sit, quotuplex, & quid importet. 400. ibid.
Possessio an sit res temporalis, vel non. 401. 156
Possidere, & habere aliquid qualiter intelligatur. 402. ibid.
Possessio, & quasi possessio in quibus differant. 403. ibid.
Possidere, & in possessione esse in quibus differant, & quid importent. 404. 157
Possessio quando dicatur eadem, vel diuersa. 405. ibid.
Possessio qualiter acquiratur, & quæ requirantur. 406. ibid.
Possessio quando acquiratur ex traditione clauium, & aliis actibus. 407. 160
Possessio vacans potest capi impune à quocumque. 408. ibid.
Possessio potest propria auctoritate capi ex licentia data, & quando secus. 409. ibid.
Possessionem beneficij non potest prouisus capere propria auctoritate. 410. 161
Possessio iure familiaritatis, quæ & quando dicatur. 411. ibid.
Possessio quæ dicatur clandestina, vel non. 412. ibid.
Possessio an procedat sine adminiculo iuris. 413. 162
Possessio iuste, vel iniuste capta pro alio debet ab eo respui, vel acceptari. 414. ibid. ibid.
Possessio ex quibus præsumatur. 415. ibid.
Possessio quo iure præsumatur, an ex titulo, vel secus. 416. ibid.
Possessio quando præsumatur continuata, vel non. 417. 163
Possessio qualiter, & ex quibus probetur, vel non. 418. 164
Possessio ex quibus actibus probetur. 419. 165
Possessio qualiter probetur ex perceptione pensionis. 420. ibid.
Possessio acquiritur per vnicam solutionem, & vnicum actum, & quando secus. 421. 166
Possessio partis quando extendatur ad totum, vel non. 422. 167
Possessio vniuersitatis qualiter probetur. 423. ibid.
Possessio transfertur multis. 424. ibid.
Possessio transfertur ex inutili contractu, & quando secus. 425. 168
Possessio defuncti quando in hæredem transeat, vel non. 426. ibid.
Possessionis commoda multa, & quæ. 427. ibid.
Possessio operatur multos effectus, & quos. 428. 171
Possessio eiusdem rei non potest esse penes plures, & quando secus. 429. ibid.
Possessionum in concursu quæ præualeat. 430. ibid.
Possessio quibus actibus perdatur. 431. 172
Possessio quibus actibus non perdatur. 432. 173
Possessio bonorum Ecclesiæ penes quos existat. 433. 174
Possessio, seu receptio canonicalis qualiter facienda. 434. ibid.
Possessores beneficij inter plures quis præferatur. 435. ibid.
Possessor beneficij non potest amoueri sine citatione, & quomodo. 436. ibid.
Possessor beneficij nō priuatur possessione, licet alteri possessio tradatur multis casibus. 437. 175
Possessor in beneficialibus per non ius actoris absoluitur, & quando. 438. ibid.
Possessor non tenetur docere de titulo suæ possessionis, & quando secus. 439. ibid.
Possessor, & non possessus debet conueniri. 440. ibid.
Possessor quantumcunque iniustus debet manuteneri, & quando secus. 441. 176
Possessor debet semper citari, alias tenuta, & possessio alteri data est nulla. 442. ibid.
Possessor quando possit mutare causam suæ possessionis. 443. 178
Possidet is, cuius nomine possidetur. 444. ibid.
Possessorij causa dicitur modici præiudicij, & habet multa specialia. 445. 179
Possessorium ante petitorium terminatur. 446. ibid.
Possessorium pro quibus rebus detur, vel non. 447. ibid.
Possessorium non datur contra titulo possidentem, & quando secus, vel quomodo procedat. 448. 180
Possessorium, an petitorium sit magis priuilegiatum. 449. ibid.
Possessorium, & petitorium an possint simul cumulari, & quomodo. 450. ibid.
Posteriora derogant prioribus, & in quibus. 451. 182
Posthumus quando veniat appellatione filiorum, vel non. 452. 183
Posthumus habetur pro nato ad sui commodum. 453. ibid.
Posthumus quando dicatur præteritus, vel institutus. 454. ibid.
Posterorum appellatione qui veniant. 455. 184
Posteros suos extraneis præferre voluisse præsumitur testator. 456. ibid.
Postulatio, & nominatio Prælati facta Papæ non potest reuocari, & quid operetur. 457. ibid.
Postulari qui possint, & postulatio debet fieri à maioriparte, & capitulariter. 458. ibid.
Postulatus ante admissam postulationem priuatur si administrat, & quid eum permiserunt administrare. 459. ibid.
Potentia, & potestas multiplex, & de qua intelligendum sit. 460. ibid.
Potentiores non agunt ex iure cesso. 461. 185
Potentiori cedens quando perdat iura sua, vel secus. 462. ibid.
Potentiores qui dicantur, vel non, ad effectum ne liceat quid ipsis. 463. ibid.
Potest, quid importet, & quando inducat necessitatem, vel non. 464. 186
Potior est iure, qui prior est tempore, & quando secus. 465. ibid.
Practica, & obseruantia sequenda etiam contra communem opinionem. 466. 188
Pragensis ciuitas, statuta, consuetudines, & priuilegia. 467. ibid.
Pratensis terra, statuta, consuetudines, & priuilegia. 468. ibid.
Præbenda quid sit, & quis capax præbendæ. 469. 189
Præbendarum multæ species, & de earum differentia. 470. ibid.
Præbenda supra numerum à quibus creari possit. 471. ibid.
Precaria concessio quæ sit, & quid operetur, & eius natura. 472. ibid.
Precaria concessio bonorum Ecclesiæ ad vitam facta valet, & quando secus. 473. 190
Precarium, & constitutum in re propria constituentis non valet, & quando secus. 474. ibid. ibid.
Precarium post mortem constituentis non valet. 475. ibid.
Precarium & constitutum in quo differant. 476. ibid.
Præcedere quis debeat inter plures. 477. 191
Præcepto superioris non obediens qua pœna plectendus. 478. ibid.
Præceptum iudicis operatur multa. 479. ibid.
Præceptum iudicis excusat obedientem. 480. 192
Præceptum quando vnum, vel plura. 481. 193
Præceptum à iudice factum quando nullum, vel è contra. 482. Primo

Preces quando difficilem exitum habere dicantur. 483. ibid.
Preces maiorum præcepta inferioribus dicuntur. 484. 194
Pretium intelligitur de pecunia numerata. 485. ibid.
Pretium vbi exprimitur, ibi venditio interpretatur, & quando secus. 486. ibid.
Pretium in venditione ad multa consideratur, & quando secus. 487. ibid.
Pretum attenditur pro declaratione contractus in dubio. 488. ibid.
Pretypars, vel pretij loco quæ esse dicantur. 489. 195
Pretum in quibus succedat loco rei. 490. ibid.
Præexistentia rei requiritur in multis ad hoc, vt valeat dispositio. 491. 196
Præiudicialis articulus debet prius cognosci, & quando non, & quando dicatur præiudicialis. 492. ibid.
Præiudicium tertij quando non sit considerabile. 493. 179
Prælati appellatio intelligitur de immediato. 494. ibid.
Prælatus caput collegij non est de capitulo, & quando secus. 495. ibid.
Prælati inferiores quam iurisdictionem habeant. 496. ibid.
Prælati inferiores non constituunt Vicarios, & quando secus. 497. ibid.
Prælatus solus quæ possit sine Capitulo, & Conuentu. 498. 198
Prælatus quando, & in quibus agere, & tueri possit sine Capitulo, & è contra. 499. 199
Prælatus solus habens conuentum non constituit procuratorem, nec præiudicat Ecclesiæ, & quando secus. 500. ibid.
Prælati non possunt donare fructus beneficiorũ suis consanguineis, & quando secus. 501. 200
Prælatus ex negligentia præiudicat Ecclesiæ multis casibus, & quando secus. 502. ibid.
Prælatus cum capitulo in iudicialibus præiudicat Ecclesiæ, & quando secus. 503. 201
Prælatus cum Capitulo in extraiudicialibus præiudicat Ecclesiæ, & quando secus. 504. ibid.
Prælatus cum Capitulo delinquendo non præiudicat Ecclesiæ, & quando secus. 505. 202
Prælatus contrahendo, vel consitendo quando obliget Ecclesiam, vel non. 506. ibid.
Prælatus qualiter dicatur vertisse pecuniam in vtilitatem Ecclesiæ, & quæ probatio requiratur. 507. 203
Prælatus potest multa pro suis religiosis. 508. 204
Prælatus auditur contra factum proprium fauore suæ Ecclesiæ, & quando secus. 509. ibid.
Prælegata qualiter sint præcipua, & propria, vel non. 510. ibid.
Prælegata facta heredi non valent, & quando secus. 511. ibid.
Prælegata comput antur in legitimam filiorum. 512. 205
Prælegata veniunt in restitutione fideicommissi, & quando secus. 513. ibid.
Præmium quibus debeatur de iure communi. 514. 206
Præmium promissum alicui quando, & de quibus debeatur. 515. ibid.
Præmium promissum aliquid facienti non debetur facienti ex necessitate, & quando secus. 516. ibid.
Præoccupatio quando inducat acquisitionem iuris. 517. ibid.
Præpositura est dignitas, & quando secus, & quotuplex sit Præpositura. 518. 207
Præposteratio inducit nullitatem, & quando secus. 519. ibid.
Præscriptio ad quid inuenta, odiosa, & qualis. 520. 208
Præscriptio non procedit sine bona fide, & quis dicatur bonæ fidei, vel malæ fidei. 521. ibid.
Præscribens quando, & quis dicatur bonæ, vel malæ fidei. 522. 212
Præscriptio non procedit sine possessione, & quæ possessio requiratur. 523. 214
Præscriptio ad hoc, vt currat, debent certi actus specificari, & quando secus. 524. 215
Præscriptio non habet locum contra eum, qui non potest agere, & quando secus. 525. ibid.
Præscriptio non currit ignoranti, & quando secus. 526. 217
Præscriptio non procedit, nisi adsit persona, cui acquiritur, & quando secus. 527. 219
Præscriptio quæ requirat in sui principio, & continuatione. 528. ibid.
Præscriptio incorporalium requirit scientiam, & patientiam, & multa alia, vt procedat. 529. ibid.
Præscriptio non procedit, nisi adsit scientia eius, cui acquiritur, & quando secus. 530. 220
Præscriptio currit contra hæreditatem iacentem, & quando secus. 531. ibid.
Præscriptio contra ius commune quæ requirat, vt introduci possit. 532. 221
Præscribi non potest consuetudo nutritiua peccati. 533. ibid.
Præscribi quæ non possint. 534. ibid.
Præscribi quæ non possint sine titulo. 535. 223
Præscriptio, & consuetudo non inducitur per non vsum, & quando secus. 536. 224
Præscribi non possunt ea quæ sunt facultatis, & quando secus. 537. ibid.
Præscriptio immunitatis collectarum non procedit sine interpellatione, & quando secus. 538. 225
Præscribere non potest possidens pignus, vel hypothecam, conductor, & similes, & quando secus. 539. ibid.
Præscriptio quoad aliquanon se extendit quoad alia, & quando secus. 540. 226
Præscriptio circa principale procedit in accessorio, & quando. 541. 227
Præscribi potest status Ecclesiarum, & ordinum. 542. ibid.
Præscribi possunt iura Episcopalia per inferiorem, & quæ, & quando secus. 543 ibid.
Præscribi quæ spiritualia possint. 544. 228
Præscribi potest annua præstatio, & quanto tempore. 545. 229
Præscribi possunt decimæ Ecclesiasticæ, & quanto tempore inducatur, & qualiter. 546. ibid.
Præscribi potest contra executionem, & viam executiuam, & quanto tempore inducatur, & qualiter. 547. ibid.
Præscriptio non currit contra certas personas. 548. 230
Præscriptio non currit multis casibus. 549. 231
Præscriptio immemorabilis habet multa specialia, & quando secus. 550. ibid.
Præscriptio immemorabilis quando necessaria. 551. 233
Præscriptio immemorabilis qualiter articuletur, & probetur. 552. ibid.
Præscriptio centenaria quando necessaria. 553. ibid.
Præscriptio longissimi temporis quantum tempus requirat. 554. 234
Præscriptio longissimi temporis habet multa specialia. 555. ibid.
Præscriptio 40. annorum contra Ecclesiam est necessaria, & multis aliis casibus, & quando secus. 556. ibid.
Præscriptio, & consuetudo contra Ecclesiam requirit 40. annos, & quando secus. 557. 236
Præscriptio 40. annorum contra Ecclesiam completur vnico rectore Ecclesiæ, & quando secus. 558. ibid.
Præscriptio in reali, & hypothecaria requirit 40. annos, & quando secus. 559. ibid.
Præscriptio contra hypothecam an realis, vel personalis, vel mixta, & quanto tempore præscribatur hypotheca. 560. 237
Præscriptio emphyteusis quanto tempore inducatur. 561. ibid.
Præscriptio rei feudalis quanto tempore inducatur. 562. 238
Præscriptio 40. annorum tollit omnem actionem indistincte, licet detur restitutio in integrum ignoranti, & quomodo. 563. ibid.
Præscriptio 30. annorum tollit omnem actionem, & quando secus. 564 ibid.
Præscriptio tollit obligationem ciuilem, & alia, & operatur multa, & quando secus. 565. 239
Præscriptio plus potest quam pactum, & quibus æquiparetur. 566. 240
Præscribi potest iuri offerendi, & cuicumque alij iuri competenti, & quomodo. 567. ibid.
Præscribi potest actio personalis, & omne ius personale, & quando secus. 568. ibid.
Præscriptio contra fiscum multiplex, quia aliqua non præscribuntur, aliqua centum, aliqua 20. vel 10. vel quinque annis. 569. 241
Præscribi non potest contra fiscum circa reseruata, in aliis vero quanto tempore præscribatur. 570. 242
Præscribi quanto tempore possit delictum, ne quis puniri possit. 571. 243
Præscriptio 10. annorum inter præsentes, & 20. inter absentes sufficit multis casibus. 572. ibid.
Præscriptio quinquennalis in quibus habeat locum. 573. 244
Præscriptio quadriennij quando habeat locum, vel non. 574. ibid.
Præscriptio triennalis quando habeat locum. 575. 246
Præscriptio biennij in quibus habeat locum. 576. ibid.
Præscriptio annalis in quibus habeat locum. 577. ibid.
Præscriptio sexaginta dierum in quibus habeat locum. 578. ibid.
Præscriptio qualiter probetur. 579. 247
Præscriptio dominij per testes qualiter probetur. 580. ibid.
Præscriptio cœpta contra maiorem continuat contra minorem. 581. ibid.
Præscriptio cœpta secundum ius commune qualiter continuet, si superueniat diuersa præscriptio ex statuto. 582. ibid.
Præscribens quæ tempora teneatur detrahere, & quæ non. 583. ibid.
Præscriptio completa non tollitur ex actu contrario, & quando secus. 584. 248
Præscriptio quando sit priuatiua, vel cumulatiua contra ordinarium. 585. ibid.
Præscriptio ex quibus interrumpatur. 586. ibid.
Præscriptio tollitur per restitutionem in integrum multis casibus. 587. 250
Præscriptio non cessat, licet titulus exhibeatur magis strictus, & quando secus. 588. ibid.

Præscriptio interrupta quoad principalem, non est interrupta quoad fideiussorem, & alios, & quando secus. 589. ibid.
Præscriptio semel interrupta an posit iterum inchoari, seu introduci. 590. 251
Præsentatio quid sit, & quid comprehendat, & importet. 591. ibid.
Præsentatio vt valeat, quæ requiratur. 592. ibid.
Præsentatio quando, & qualiter posit impugnari. 593. 252
Præsentatio requirit institutionem superioris. 594. ibid.
Præsentatus non computatur in numero præsentantium, sed bene electus computatur in numero eligentium. 595. ibid.
Præsentati si sunt plures ab eodem patrono laico, siue Ecclesiastico, quis præferatur. 596. ibid.
Præsentatio ab vno patrono solo quando præiudicet, vel non compatronis. 597. 253
Præsentatio, & electio in quibus differant. 598. ibid.
Præsentatio, & electio in quibus non differant. 599. ibid.
Præsens quando, & quis dicatur, vel non. 600. ibid.
Præsentia quando arguat intelligentiam, vel non. 601. ibid.
Præsentia quando requirat acceptationem. 602. 254
Præsentia, & patientia operatur consensum, & multa alia, & quando secus. 603. ibid.
Præsentia in iudicio ad vnum finem, an præiudicet ad alium finem. 604. 256
Præsentia quando præsumatur in actu qui geritur, vel non. 605. 257
Præsentia partis non requiritur multis casibus. 606. 258
Præses Prouinciæ quis dicatur, vel rector quæ posit, vel non. 607. ibid.
Præstimonia sunt beneficia, & qualia, & quando secus. 608. 259
Præsumptio quid sit, & quantum probet. 609. ibid.
Præsumptio iuris & de iure ex quibus inducatur. 610. ibid.
Præsumptiones sunt liquidissimæ probationes, & dicunt semiplenam probationem. 611. ibid. 260
Præsumptio cedit veritati, & quando. 612. 260
Præsumptio tollit præsumptionem, & quæ præualeat in concursu. ibid. 613.
Præsumptio iuris, vel iuris & de iure quando non admittat probationem in contrarium, vel è contra. 614. ibid. 261
Præsumptio, & coniectura fortior quæ sit, vel dicatur. 615. 262
Præsumitur bonum in dubio, & actus ex legitima causa factus. 616. ibid.
Præsumitur malum in dubio multis casibus. 617. ibid.
Præsumitur in dubio contra delinquentes, & solitos delinquere. 618. ibid.
Præsumitur pro validitate actus multis casibus, & quando secus. ibid. 263
Præsumitur actus legitime factus. 620. ibid.
Præsumitur pro iudice, & pro sententia, & quando secus. 621. 266
Præsumitur pro instrumento quoad multa. 622. 267
Præsumitur ex præsenti in præteritum, & è contra, & quando secus. 623. 268
Præsumitur actus factus ab eo, qui commodum sentit. 624. ibid.
Præsumitur actus factus ab eo, ad quem cura spectabat. 625. ibid.
Præsumitur actus factus ab eo, cuius impensa ad actum interuenit. 626. ibid.
Præsumptiones plures quando requirantur, & quando vna sufficiat. 627. ibid.
Præsumitur quis acquisiuisse de suo proprio, non de alieno, & quando secus. 628. ibid. 269
Præsumuntur quis de alieno acquisiuisse multis casibus. 629. ibid.
Præsumuntur multa in dubio. 630. ibid.
Præsumuntur multa ex lapsu temporis. 631. ibid.
Præsumptiones in criminalibus multæ. 632. 270
Præsumitur beneficiatus mortuus in beneficio. 633. ibid.
Præsumptio operatur multa, & quæ. 634. 271
Præsumptionibus quis non potest condemnari in pœnam ordinariam, & quando secus. 635. 272
Præsupposita debet adesse, & verificari, vt dispositio procedat, & quando secus. 636. 273
Præteriti dicuntur filij, si non est eis legatum iure institutionis, & quando secus. 637. 274
Præteriti quando dicantur filij posthumi, & alij, vel non. 638. 275
Præteritio instituendorum operatur multa. 639. 276
Præteritio vt rumpat testamentum, quæ requirantur. 640. 277
Præteritio filij facta à patre reddit testamentum nullum ipso iure, & quando dicatur præteritus, vel non. 641. 280
Præteritio patris, vel matris facta à filio reddit testamentum nullum, & quando non. 642. ibid.
Præteritio facta à matre, vel auo materno, & è conuerso reddit testamentum nullum, & quando. 643. 281
Præteria obligatio quæ dicatur, & cuius naturæ sit. 644. 282
Præueniens, & diligentior multa consequitur commoda in concursu. 645. ibid.
Præuentio multa operatur, & quæ, & quando secus. 646. ibid.
Præuentio in inquirendo delictum ex quibus probetur, vel non. 647. 283
Præuenire melius est, quam præueniri. 648. ibid.
Præuentio per modum supplantationis nocet præuenienti. 649. ibid.
Primicerius quid sit, & an dignitas. 650. 284
Primogenituræ ius quo iure introductum. 651. ibid.
Primogenitura est ius personale, & quando transmittatur, vel non. 652. ibid.
Primogenitura in successione regni quare adinuenta. 653. ibid.
Primogenitura in quibus bonis constitui posit. 654. ibid.
Primogenitus, & primogenitura quid sit. 655. 285
Primogenitus an iure suo, vel iure patris succedat. 656. ibid.
Primogenitus vt succedat, intelligitur de legitimo & naturali, non de legitimato. 657. ibid.
Primogenitus quo iure succedat in regno, & an patruus secundogenitus, vel nepos ex primogenito succedat. 658. ibid.
Primogenitus obligatur ad multa. 659. 286
Primus, seu prior, vel posterior quis dicatur. 660. ibid.
Principales qui dicantur, & qui non. 661. 287
Principalis dispositio attenditur, non quæ veniunt in consequentiam, & quando secus. 662. ibid.
Principaliter fieri multa prohibentur, quæ admittuntur in consequentiam, & quæ. 663. 288
Princeps à populo libero creari potest. 664. 290
Princeps supremus, vel non quis dicatur. 665. ibid.
Princeps supremus habet fundatam intentionem in suo principatu. 666. ibid.
Princeps potest multa de ordinaria facultate. 667. ibid.
Principis potestas non est disputanda, vel neganda, & quando secus. 668. 291
Princeps vtendo plenitudine potestatis quæ posit, vel non. 669. ibid.
Princeps quando dicatur vti plenitudine potestatis, vel non. 670. 293
Principes qui dicantur habere plenitudinem potestatis, vel non. 671. 293
Princeps potest restituere subditum aduersus multa. 672. ibid.
Princeps potest omnia supra ius positiuum. 673. ibid.
Principes qui possint indicere bellum vel non. 674. ibid.
Princeps potest condere leges, & statuta licita, alias non. 675. ibid.
Princeps non errat in iure, in facto secus. 676. 294
Princeps potest compellere subditos suos ad habitandum, & quando secus. 677. ibid.
Princeps potest multa in subditos suos, & quæ non. 678. ibid.
Princeps quid curare debeat pro subditis suis, & è conuerso. 679. 295
Princeps potest tollere ex causa ius tertij, & quando secus. 680. ibid.
Princeps præsumitur dicere veritatem, & causa in eo præsumitur vera, & quando secus. 681. 298
Princeps præsumitur ex causa facere, & quando secus. 682. ibid.
Princeps quando ex certa scientia facere dicatur. 683. 299
Principis factum ex certa scientia habet multos effectus, & quando secus. 684. ibid.
Princeps non præsumitur tollere ius tertij, & quando secus. 685. 300
Princeps non præsumitur tollere ius tertij, etiamsi hoc exprimat, & quando secus. 686. 302
Princeps non præsumitur in dubio contra ius velle, & quando. 687. 302
Princeps quando, & qualiter posit denegare iustitiam, vel non. 688. ibid.
Princeps quando posit non citato præiudicare, vel non. 689. ibid.
Princeps tenetur ad obseruantiam contractus. 690. 303
Principis contractus quando obliget successorem, vel non. 691. 305
Princeps non potest imponere legem suo successori, & quando secus. 692. 306 ibid.
Principis contractus habet multa specialia, & quæ. 693. ibid.
Princeps non potest alienare in magnam lesionem sui principatus, & quando secus. 694. 307 ibid.
Principi soli quæ seruata esse dicantur. 695. ibid.
Principis præsentia, vel factum habet multa specialia. 696. ibid.
Princeps secularis pro Ecclesia, & Ecclesiasticis quando sit competendum subsidium in possessorio. 697. ibid.
Principis factum, vel licentia computatur inter impossibilia, & quando secus. 698. 308
Princeps debet esse constans, & non variabilis. 699. ibid.
Princeps tria potissimum debet curare in omni negotio, & facto, quid liceat, quid liceat, & quid expediat. 700. ibid. ibid.
Princeps habet proprium patrimonium. 701. ibid.
Principium est de essentia principiati, & quando secus. 702. ibid.
Principium attendi debet, & quando. 703. 309
Principium, & finis quando attendantur simul. 704. Primi-

Principium, & initium à Deo est. 705. ibid.
Prioratus conuentualis quid sit, & eius appellatione quid veniat. 706. ibid.
Prioratus an sit dignitas, & quam ætatem requirat. 707. ibid.
Priores sunt multiplices, & quid possint. 708. 310
Prior conuentualis quis dicatur; quid possit, & ad quæ obligetur. 709. ibid.
Prior claustralis in quibus differat à conuentuali, & quid possit. 710. 311
Priores regulares manuales sunt, & quando possint permutare, vel non tales prioratus. 711. ibid.
Priores, & officiales communitatum diuersis modis nominantur. 712. ibid.
Priores, & consiliarij ciuitatum quæ possint, vel non. 713. ibid.
Priora quæ dicantur, & quæ posteriora. 714. 312
Priuatio præsupponit habitum. 715. ibid.
Priuatio non inducitur, nisi expresse dicatur. 716. ibid.
Priuationis pœna quando habeat locum, & in quibus. 717. ibid.
Priuari nemo potest, nisi præuia trina monitione. 718. 313
Priuatio ipso iure non inducitur per verba futuri temporis, & quando secus, & per quæ verba inducatur priuatio ipso iure, vel sententia requiratur. 719. ibid.
Priuari nemo potest officio, vel beneficio, nisi ex causa legitima, & quæ sit causa legitima. 720. 314
Priuatus non debet plus posse, quam magistratus, & quando secus. 721. ibid.
Priuilegia diuersarum Ecclesiarum in genere. 722. ibid.
Priuilegia diuersarum religionum in genere. 723. 315
Priuilegia diuersorum monasteriorum monialium in genere. 724. ibid.
Priuilegia diuersorum Principum in genere. 725. ibid.
Priuilegia diuersorum studiorum in genere. 726. ibid.
Priuilegium quid sit. 727. ibid.
Priuilegium partis citationem non requirit, & quando secus. 728. ibid.
Priuilegium Principis ius alienum, & tertij non tollit. 729. ibid.
Priuilegium quando continere dicatur præiudicium tertij. 730. 316
Priuilegium strictam quando recipiat interpretationem. 731. ibid.
Priuilegium latam recipit interpretationem contra cõcedentem, & quando secus. 732. 317
Priuilegium concessum vni extenditur ad alium multis casibus, & quando secus. 733. 318
Priuilegium cõcessum extenditur ad consequutiua, & necessaria, & quando secus. 734. ibid.
Priuilegium pro bonis priuilegiati intelligitur de iis, quæ habet tempore priuilegij, non de acquirendis, & quando secus. 735. 319
Priuilegium extenditur ad præterita, & quando. 736. 320
Priuilegium, vel rescriptum Principis à quo debeat interpretari. 737. ibid.
Priuilegiatus effectus an vtatur priuilegio etiam circa præterita. 738. ibid.
Priuilegium concessum laboratoribus habitantibus qualiter intelligatur. 739. ibid.
Priuilegiatus succedens non priuilegiato quo iure vtatur in præscribendo, & alijs. 740. ibid.
Priuilegiatus succedens non priuilegiato quo iure vtatur in obligatione. 741. 321
Priuilegium sub nomine dignitatis obligat successores concedentis, & quando. 742. ibid.
Priuilegium an reale, vel personale præsumatur. 743. 322
Priuilegium quando, & ex quibus dicatur reale. 744. ibid.
Priuilegium, vel dispositio quando, & ex quibus dicatur personalis. 745. ibid.
Priuilegium personale extinguitur cum persona, & non transit ad hæredes, & quando secus. 746. 323
Priuilegium quando nec reale, nec personale, sed causæ dicatur concessum. 747. ibid.
Priuilegium reale quando transeat ad emptores. 748. ibid.
Priuilegia realia per alterationem rei non pereuntur. 749. ibid.
Priuilegiorum reuocatio generalis non comprehendit loca pia, neque Ecclesias. 750. ibid.
Priuilegium Principis non potest reuocari, & quando secus. 751. 324
Priuilegium primum non tollitur per secundum non faciens mentionem de primo, & quando secus. 752. 326
Priuilegium non allegans quando illud perdat, vel non. 753. 327
Priuilegium perditur per abusum, & quando secus. 754. ibid.
Priuilegium quando perdatur per non vsum. 755. ibid.
Priuilegium quando perdatur per actum contrarium. 756. 328
Priuilegium quando perdatur propter delictum, vel non. 757. 329
Priuilegium prosit, & hæredibus, & successoribus ad quos transeat, vel non. 758. ibid.
Priuilegio quando renunciari non possit, vel secus. 759. ibid.
Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra pariter priuilegiatum. 760. ibid.
Priuilegium Principis viuentis est maioris efficacia, quam mortui. 761. 330
Priuilegium non præsumitur, nisi ostendatur, & quando secus. 762. ibid.
Priuilegium concessum adinstar alterius priuilegij æquiparatur quoad omnia, & quando secus. 763. ibid.
Probatio quid sit, & qualiter sit arbitraria. 764. 331
Probatio debet de necessitate concludere. 765. ibid.
Probatio dubia quando, & qualiter dicatur, & non releuet. 766. 334
Probatio coram iudice incompetenti non releuat. 767. 336
Probatio incumbit asserenti, & qualiter procedat, & quando secus. 768. ibid.
Probatio negatiuæ incumbit asserenti, & quando secus. 769. 339
Probationem contra se ipsum nemo compellitur facere in causa propria. 770. 341
Probatio per testes an sortior, quam per scripturam, & è conuerso. 771. ibid.
Probatio per testes non admittitur, si per scripturam fieri potest, & quando secus. 772. ibid.
Probatio per testes non admittitur multis casibus. 773. ibid.
Probatio an possit fieri post terminum conuentum, & conclusum in causa. 774. 342
Probatio per instrumenta dicitur prompta, & probatio probata, & quando secus. 775. ibid.
Probatio per aspectum priuilegiata in multis. 776. 343
Probatio non potest per pactum restringi, & quando secus. 777. 344
Probationes non sunt angustandæ, sed illis est fauendum. 768. ibid.
Probatio incontinenti, & prompta admittitur, & quando secus. 779. ibid.
Probatio præsumptiua à lege inducta efficax, & quando secus. 780. ibid.
Probatio potest esse sufficiens quoad aliqua, & quoad alia secus. 781. ibid.
Probatio non admittitur, & quæ non releuet. 782. 345
Probatio ad vnum finem facta non prodest ad alium, & quando secus. 783. ibid.
Probatio inter alios non præiudicat tertio, & quando secus. 784. 346
Probatio eorum, quæ sunt iuris, non fit per testes, neque per instrumenta. 785. ibid.
Probatio contra instrumentum qualis esse debeat, & per quot testes. 786. ibid.
Probatio legitima quæ dicatur. 787. ibid.
Probatio plena requiritur in ciuilibus, & quando. 788. ibid.
Probatio plena, & plenior, & aliquando plenissima requiritur in criminalibus. 789. ibid.
Probatio, & acta in causa criminali probant in ciuili, & quando secus 790. 348.
Probatio leuior sufficit, vbi agitur de modico præiudicio. 791. ibid.
Probatio leuior admittitur in iis, quæ sunt difficilis probationis, & quando secus. 792. ibid.
Probatio leuior requiritur in probanda qualitate, quam in probando facto principali. 793. 351
Probatio semiplena quid sit, & quando sufficiat, vel non. 794. ibid.
Probatio per coniecturas quando, & in quibus sufficiat, vel non. 795. 352
Probationes plures imperfectæ quando faciant vnam perfectam, vel non. 796. 354
Probatio non excludit probationem contrariam. 797. 355
Probationum plurium in concursu plenior præualet. 798. ibid.
Processiones facere, & ad eas accedere qui teneantur, vel non. 799. 356
Processus debet publicari in causa criminali partibus per iudicem, & quando secus. 800. ibid.
Processus est de substantia sententiæ diffinitiuæ. 801. 357
Processus contra minorem quando nullus, vel validus. 802. ibid.
Processus quando sit nullus, & ex quibus. 803. ibid.
Processus iudicis ad vlteriora quando reijciat exceptiones oppositas, vel non. 804. ibid.
Proclama, & cridæ quando ligare incipiant. 805. 358.
Proclamationes, & cridæ obligant. 806. ibid.
Proclama generale quid operetur. 807. ibid.
Procurationem ratione visitationis qui soluere teneantur, vel non. 808. 359
Procurator quid sit, & appellatione procuratoris quid veniat. 809. ibid.
Procurator quam ætatem requirat, & quis possit esse procurator. 810. 360
Procurator quis esse non possit. 811. ibid.
Procurator potest esse clericus, & in quibus casibus, & quando secus. 812. ibid.
Procuratorem non possunt constituere multi sine culpa sua. 813. 361

Procurator qualiter constituatur ab vniuersitate, & minoribus. 814. ibid.
Procurator non potest constitui ab eo, qui nomine alieno agit sine mandato, & quando secus. 815. ibid.
Procurator a solo prælato quando constitui possit, vel non. 816. ibid.
Procurator non potest constitui in multis casibus, in quibus non cadit mandatum. 817. ibid.
Procurator in capitalibus, & aliis causis non admittitur, & quando secus. 818. 362
Procurator non compellitur acceptare mandatum, sed bene, si acceptauit, compellitur, & quomodo possit acceptare. 819. 364
Procurator qua actione teneatur versus dominum, & è contra. 820. ibid.
Procurator nomine sui principalis agere debet, & quando secus. 821. ibid.
Procuratorem dimittere qui teneantur. 822. 365
Procuratorio nomine obligatus non tenetur de suo. 823. ibid.
Procuratorio, an proprio nomine dicatur actus gestus, & qualiter cognoscatur. 824. ibid.
Procurator quando teneatur cauere, vel non. 825. 366
Procurator quando admitti debeat, vel non, cum cautione rati. concl. 826. ibid.
Procurator admissus, qui non debuit admitti, valide agit, & quando secus. 827. 367
Procurator si egit sine mandato legitimo quando valeat iudicium, vel non. 828. ibid.
Procurator falsus qua pœna puniri possit, & quando secus. 829. 368
Procurator quando dicatur falsus, vel non. 830. ibid.
Procuratores plures dati quando dicantur insolidum, vel non. 831. 369
Procuratores duo insolidum si sunt constituti, alter ab altero inuito exigere potest, & quando. 832. ibid.
Procurator dominus litis effectus quid possit, vel non. 833. ibid.
Procurator datus post litem contestatam quid possit. 834. 370
Procurator ante receptum mandatum potest exercere officium procuratoris, & quando secus. 835. ibid.
Procurator in rem suam qualis sit, & quid possit. 836. ibid.
Procurator cum libera quid possit, vel non. 837. 371
Procurator simpliciter datus ad causam appellare potest, sed non compellitur prosequi, & quando secus. 838. ibid.
Procurator ad lites quid possit. 839. 372
Procurator ad agendum potest defendere, & quando non. 840. ibid.
Procurator quid possit extra mandatum, vel non. 841. ibid.
Procurator generalis ad omnes causas non potest multa, & quæ. concl. 842. 373
Procurator non potest dari ad agendum vtiliter tantum, sed indistincte ad agendum. 843. ibid.
Procurator generalis non potest præiudicare domino in multis, & quando secus. 844. ibid.
Procurator non potest ea, quæ non potest principalis. 845. 375
Procurator datus ad iudicia, vel negotia in quibus differant, ad quid teneantur, & quid possint. 846. ibid.
Procurator ad exigendum non potest confiteri habuisse, & quando secus. 847. 376
Procurator ad excusandum citatum delinquentem quando admittatur, & ex quibus causis. 848. 377
Procurator potest substituere, & quando secus. 849. 378
Procurator, iudex, arbiter, & similes substituere non possunt. 850. 379
Procurator substituens simpliciter quoad omnia, censetur substituere, de quibus habet mandatum, & quando non. 851. ibid.
Procurator substituens tenetur pro substituto, & quando. 852. ibid.
Procurator substitutus si moritur, potestas reuertitur ad dominum, non ad procuratorem, & quando secus. 853. ibid.
Procurator in personam propriam procuratorio nomine concipere debet verba, & quando secus. 854. 380
Procurator, & syndicus vniuersitatis qualiter cõstituatur, & quæ solemnitas requiratur. 855. ibid.
Procurator, & syndicus vniuersitatis in quibus possit præiudicare. 856. ibid.
Procurator post litem contestatam reuocari non potest, & multis casibus, & quando secus. 857. ibid.
Procurator à solo Prælato constitutus ab eo reuocari potest. 858. ibid.
Procurator, & syndicus Capituli, seu vniuersitatis qualiter reuocetur. 859. 381
Procurator reuocatur multis modis, & quibus reuocetur, vel non. 860. ibid.
Procuratoris reuocatio debet notificari, & quibus, & quando non. 861. ibid.
Procuratoris reuocati gesta non valent, tam actiue, quam passiue. 862. 382
Prodesse omnibus, & obesse nemini obligamur. 863. ibid.
Prodigorum multæ sunt species, & quæ. 864. 383
Prodigo vt interdicatur administratio, quæ requirantur. 865. ibid.
Prodigi interdicta administratio quid operetur. 866. 384
Prodigus potest ingredi, & profiteri religionem sine curatore, & quando. 867. ibid.
Prodigus cui aquiparetur, & quæ facta ab eo valeant, vel non. 868. ibid.
Proditor quis dicatur, & de multis speciebus. 869. 385
Productio quid sit, & operetur, & quando admissa censeatur. 870. 386
Productio iurium multiplex, & qualiter sit facienda in iudicio. 871. ibid.
Producens scripturam censetur fateri omnia contenta in scriptura producta, & quando secus. 872. 388
Producens, qui confitetur contenta in productis vera, an possit reuocare talem confessionem. 873. 393
Producti contra se non opponens censetur producta approbare. 874. ibid.
Producta in iudicio quando communia effecta dicantur. 875. ibid.
Producens falsum instrumentum quando puniatur, vel non. 876. ibid.
Producens testes, qui dicuntur falsi, qualiter declaret, an eis vti velit, & quid operetur declaratio. 877. 394
Producta iura quando producenti restituenda, vel non. 878. ibid.
Professio religionis multiplex, alia in genere simpliciter, alia in genere subalterno, alia in specie. 879. ibid.
Professio expressa, & tacita quæ sit, à quibus possit fieri, & qualiter emittatur expressa. 880. ibid.
Professio tacita qualiter emittatur, vel inducatur. 881. 395
Professio religionis ex quibus præsumatur, vel inducatur, vel non. 882. 396
Professio religionis operatur multa, & quæ. 883. ibid.
Professio quando, & quibus casibus non obliget religioni. 884. 397
Professio ex quibus dicatur impediri, vel non. 885. ibid.
Professus in vno monasterio in eo debet perpetuo manere, & quando secus. 886. ibid.
Professus in vna regula non compellitur inuitus ad aliam regulam. 887. ibid.
Professus in vna regula si ad aliam transfertur, sufficit prima professio. 888. ibid.
Profitendus quando possit renunciari successioni, & bonis. 889. 399
Professi bona in religione incapaci cui acquirantur. 890. ibid.
Progenies quid sit, & comprehendat. 891. ibid.
Proœmium quid sit, & denotat causam finalem, & quando secus. 892. ibid.
Prohibentis melior conditio in pari causa, & quando secus. 893. 400
Prohibere qui potest malum, & non prohibet, quando teneatur, vel non. 894. 401
Prohibitio hominis operatur, quantum prohibitio legis, & quando non. 895. ibid.
Prohibitio alienationis quando realis, vel personalis. 896. ibid.
Prohibitio facta hæredi ad quos se extendat, vel non. 897. 402
Prohibitus alienare quibus modis, vel personis sit prohibitus, vel non. 898. ibid.
Prohibitus directe quando nõ prohibeatur per indirectum, vel è contra. 899. 403
Prohibitio directa impedit factum tanquam prohibitum etiam fieri per indirectum. 900. ibid.
Prohibitus alienare sub pœna ad certum tempus quando incurrat pœnam, vel non. 901. 405
Prohibitus alienare si alienat, cui, & qualiter bona applicentur. 902. ibid.
Prohibita alienari quando veniant, vel non in legato, & obligatione. 903. 406
Prohibitio absoluta, vel cum modificatione in quibus differant. 904. ibid.
Prohibitus plus petere quid consequi possit, vel non. 905. 407
Prohibitus succedere qualiter prohibitio extendatur, vel non. 906. ibid.
Prolis appellatione quid veniat. 907. ibid.
Promissio defensionis, & manutentionis quid importet. 908. ibid.
Promittens aliquid facere, censetur promittere, quod contrarium non faciet. 909. ibid.
Promitto importat stipulationem, & quando secus, & quid importet. 910. ibid.
Pro non scripto multiplex, & quæ differentia inter vnam speciem & aliam. 911. 408
Pro non scripto cui accrescat inter plures. 912. ibid.
Pronunciare quid importet. 913. ibid.
Propinquorum appellatione qui veniant. 914. 409
Proportionabilis materia semper requiritur. 915. ibid.
Proprietarius ad vitam quando dicatur, non vsufructuarius. 916. ibid.

Proprietario, & non vsufructuario multa queruntur. 917. ibid.
Proprietatis appellatione quid veniat. 918. ibid.
Propositum in mente retentum nihil operatur, & quando secus. 919. ibid.
Prorogatio conceditur magis de facili, quam quod actus de nouo fiat. 920. ibid.
Prorogatio an inducat nouum actum, vel sit idem cum prorogato. 921. 410
Prorogatio simplex censetur cum omnibus pactis, & quando non. 922. 411
Prorogatio non debet esse maior, quam sit tempus instantiæ prorogatæ, & quando secus. 923. ibid.
Prorogatio instantiæ, & fatalium à quibus fieri possit, vel non. 924. ibid.
Prorogatio iurisdictionis quotuplex, & qualiter fiat. 925. 412
Prorogatio iurisdictionis quando, & ex quibus dicatur facta, vel non. 926. ibid.
Prorogatio iurisdictionis quoad multa fieri potest, & quibus modis, vel non. 927. ibid.
Prorogatio non inducitur, nisi fiat expresse, & quando secus. 928. 414
Prorogatio iurisdictionis facilior vno casu, quam alio. 929. ibid.
Prorogatio iurisdictionis in quibus liget prorogantem, vel non. 930. ibid.
Prorogatio iurisdictionis non fit in criminalibus, & quando secus. 931. ibid.
Prorogatio non potest fieri per procuratorem, & quando secus. 932. ibid.
Prosequutio appellationis ex quibus inducatur. 933. ibid.
Prosequutio iudicialis operatur multa. 934. ibid.
Protectionem habens ad quid obligetur. 935. 415
Protestatio multiplex, quid sit, & an debeat esse publica, vel non, & qualis. 936. ibid.
Protestatio iudicialis, & extraiudicialis in quibus differant. 937. ibid.
Protestatio conseruat ius protestantis, & quando secus. 938. ibid.
Protestatio quando necessaria, vel non. 939. 416
Protestatio generalis quando admittatur, & valeat, vel non. 940. 417
Protestationi quando quis acquiescat, & sibi præiudicet, vel non. 941. ibid.
Protestatio quando habeatur pro repetita, vel non. 942. 418
Protestatio inducit attentata, & quando non. 943. ibid.
Protestatio contraria facto, vel iuri non releuat, & quando secus. 944. ibid.
Protocollum Notarij quid sit, & an probet. 945. 419
Prouerbia vulgaria. 946. 420
Prouinciales habent suum principem liberum. 947. ibid.
Prouinciales ministri religionum quid possint. 948. ibid.
Prouincia quid sit. 949. ibid.
Prouisio quid importet, & quid dispositio. 950. ibid.
Prouisio hominis facit cessare prouisionem legis, & quando secus. 951. ibid.
Prouisio legis vno casu non facit cessare prouisionem eiusdem legis etiam in eodem casu. 952. 422
Prouocatio qualiter excuset prouocatum, vel non. 953. ibid.
Proxenetæ qui dicantur, & quando sint idonei testes, & quando secus. 954. ibid.
Proximorum appellatione qui veniant. 955. 423
Proximior qualiter præbetur, vt successionem habeat. 956. ibid.
Proximiores pro solemnitate commodum possunt consequi ex illo actu, & quomodo. 957. ibid.
Pubes quis dicatur, & quis pubertati proximus. 958. ibid.
Publica vtilitas quæ dicatur. 959. ibid.
Publica vtilitas habet multa specialia. 960. ibid.
Publica honestas ex quibus, & quomodo contrahatur. 961. 425
Publicanorum priuilegia circa publicas functiones exigendas. 962. ibid.
Publicanorum, & exactorum audacia, & vitia. 963. ibid.
Publicare quid importet. 964. ibid.
Publicatio processus, & attestationum quando necessaria, vel non. 965. ibid.
Publicatio processus qualiter fiat. 966. ibid.
Publice aliquid fieri, vel occulte quando dicatur. 967. ibid.
Publiciana actio quid sit, & quibus detur, vel non. 968. 426
Publiciana agens quid probare debeat. 969. ibid.
Publiciana non datur contra titulo possidentem, & quando secus. 970. 427
Publiciana agentes inter plures quis præferri debeat. 971. 428
Pudicitia, & honestas quid sit, & qualiter impudicitia probetur. 972. ibid.
Puer quis dicatur, & quæ puero conueniant. 973. ibid.
Pulchritudo corporis operatur multa. 974. ibid.
Punctus quid sit, & quid operetur. 975. ibid.
Pupillus habet multa priuilegia, & quæ. 976. ibid.
Pupillus vbi, & apud quem educari debeat. 977. ibid.
Pupillus non obligatur, & qualiter procedat. 978. 429
Pupillo debetur interesse ex pecunia sua, & quando secus. 979. ibid.
Pupillorum officiales quam iurisdictionem habeant. 980. 430
Purgatio Canonica quæ sit, & quando, & qualiter facienda. 981. ibid.
Putatiuus hæres, vel prælatus quid possit, & ad quæ obligetur. 982. ibid.

Q.

Quadragesima quid sit, & ad quid sit instituta. 1. ibid.
Qualitas quid sit, & multiplex, & quæ sit. 2. ibid.
Qualitas diuersa quando actum principalem diuersum reddat, vel non. 3. 431
Qualitas aggrauans factum, vel delictum operatur multa. 4. ibid.
Qualitas operatur declarationem animi, & habet multa specialia. 5. 432
Qualitas non entis considerari non potest. 6. ibid.
Qualitas non censetur confessata, vel negata ex generali confessione, vel negatione, & quando secus. 7. ibid.
Qualitas requisita in dispositione quo tempore attendatur. 8. ibid.
Qualitas iuncta verbo intelligitur secundum tempus verbi, & quando. 9. 433
Qualitas facti debet exprimi, alias intret subreptio. 10. 434
Qualitas attendenda, quæ inducit causam immediatam, non autem effectus. 11. ibid.
Qualificata concessio, vel prohibitio ad qualitatem restringitur. 12. ibid.
Qualitas nociua attenditur, non quæ iuuat. 13. 435
Qualitas loci est attendenda, & quando. 14. ibid.
Qualitas quando idem operetur, quod operatur principale. 15. ibid.
Qualitas quando est de substantia, debet plene probari, & exprimi, & quando secus. 16. ibid.
Qualitas à quo debeat probari, vel non. 17. 438
Qualitas tribuens iurisdictionem qualiter probanda. 18. 439
Qualitas tribuës, vel auferens iurisdictionem per quem debeat cognosci. 19. 440
Quartæ plures in iure reperiuntur, & competunt, & quæ sint. 20. ibid.
Quarta debita Episcopo quando debeatur, & ex quibus. 21. 441
Quarta funerum quo iure debeatur, & quanta sit. 22. 443
Quarta funerum qualiter exigi possit de facto, vel non, à recusantibus. 23. ibid.
Quarta funerum debita parochiæ à quibus soluatur, seu solui debeat, vel non. 24. ibid.
Quarta funeris à quibus non debeatur, vel è contra. 25. ibid.
Quarta funerum cui parochiæ ex pluribus debeatur. 26. 444
Quarta funerum & legatorum debetur parochiæ, & quando secus. 27. ibid.
Quarta de quibus legatis parochiæ debeatur, vel non. 28. 446
Quarta funerum an possit in totum præscribi, vel non. 29. 447
Quarta funerum in quibus recipiat compensationem. 30. ibid.
Quasi, hæc dictio quid importet. 31. ibid.
Quasi possessio multiplex, & in quibus cadat, vel non. 32. ibid.
Quasi possessio confertur ex habitu, & communi reputatione, & quando secus. 33. ibid.
Quasi possessio acquiritur per vnicum actum, & quando secus. 34. ibid.
Quasi possessio eligendi, vel præsentandi ex quibus probetur. 35. 448
Quasi possessio iuuat in multis quasi possidentem. 36. ibid.
Quasi possessio præsentandi ex quibus perdatur, vel conseruetur. 37. ibid.
Querela est nomen generale, & est multiplex. 38. 449
Querela inofficiosi testamenti transmittitur, & quando non. 39. ibid.
Querela inofficiosi testamenti quanto tempore præscribatur. 40. ibid.
Querela inofficiosæ donationis quando, & qualiter competat. 41. ibid.
Querela inofficiosæ dotis quando procedat, vel non. 42. 450
Quæstiones præiudiciales multæ sunt, & quæ, qualiter proponantur, & de effectu earum. 43. ibid.
Quæstio præiudicialis quando faciat supersederi in negotio principali, vel non. 44. ibid.
Quæstiones iuris diuersæ habentes perplexitatem. 45. ibid.
Quæstuarij qui dicantur. 46. ibid.
Quæstuarij qualiter vnus possit alium impedire in quæstu, vel non. 47. ibid.
Quod semel placuit amplius displicere non potest, qualiter procedat. 48. ibid.
Quod quisque iuris in alium statuerit, ipse eodem iure vtatur. 49. ibid.
Quota quid sit, & operetur. 50. 451

R.

Radix infecta non producit fructus. 1. 452
Ragusij ciuitas, statuta, consuetudines, & priuilegia. 2. ibid.

Rapina quid sit. 3. ibid.
Raptor bonorum quis dicatur, & quæ sit pœna. 4. ibid.
Raptus quando, & qualiter committatur, & quando non. 5. ibid.
Raptor mulieris quis dicatur, & qua pœna puniatur. 6. 453
Rata portio, non autem æqualis debetur multis casibus. 7. ibid.
Ratificatio quid sit, & quæ requirantur in ratificatione, vt valeat. 8. ibid.
Ratificatio quando sit necessaria, vel non. 9. 454
Ratificatio non fit, nisi de eo, quod nomine ratificantis est gestum, & quando secus. 10. ibid.
Ratificatio ex multis factis inducitur, & quibus. 11. 455
Ratificatio gestorum contra mandatum non inducitur, & quando secus. 12. 456
Ratificatio tacita, quando, & ex quibus inducatur, & quando non. 13. ibid.
Ratificatio quando præsumatur, & quando non. 14. 457
Ratificatio non extendit actum, qui ratificatur, ad speciem non inclusam, & quando secus. 15. ibid.
Ratificatio est necessaria multis casibus, & quando secus. 16. ibid.
Ratificatio promissa, ad quid obliget promittentem. 17. 458
Ratificatio vt inducatur, quæ sint necessaria, vel non. 18. ibid.
Ratificari non potest laudum arbitri, antequam feratur. 19. 459
Ratificatio mandato æquiparatur, & quando secus. 20. ibid.
Ratificatio non trahitur retro multis casibus, & quibus, & quando secus. 21. 460
Ratificatio appellationis intra quantum tempus fieri debeat, vt valeat. 22. 462
Ratificatio gestorum ab eo, qui non habebat legitimum mandatum, potest fieri tacite, & expresse, & quando non. 23. ibid.
Ratificari non potest actus nullus, & quando secus, & qualiter posit ratificari. 24. 463
Ratificatio actus prius impugnati qualiter inducatur, & quando valeat. 25. 464
Ratificatio actus prius impugnati quid operetur. 26. 465
Ratificatio operatur multa. 27. ibid.
Ratificatio delicti quando noceat, vel non. 28. ibid.
Ratum, & firmum habere promittens ad quid obligetur. 29. ibid.
Ratio legis quid sit, & quando vnica habeatur pro expressa. 30. ibid.
Ratio legis vbi militat, ibi lex loquitur, & disponit, & quando secus. 31. 466
Ratio legis regulat ipsam legem, & quando secus, & quid in aliis dispositionibus. 32. 467
Ratio naturalis operatur multa. 33. 468
Rationes plures vincunt vnam, & quando secus. 34. ibid.
Ratio reddi debet de omnibus, & quando secus. 35. ibid.
Rationis diuersitas non attenditur in multis. 36. ibid.
Rationis diuersitas facit cessare omne argumentum. 37. ibid.
Ratio non sensata non attenditur. 38. 469
Rationabile quando aliquid dicatur, vel non. 39. ibid.
Rationem administrationis reddere obligatus ad quid teneatur. concl. 40. ibid.
Rauennæ ciuitas, statuta, consuetudines, & priuilegia. 41. ibid.
Realis, vel personalis dispositio quando dicatur, & qualiter cognoscatur. 42. 470
Realis dignitas erigi quando posit, & erecta arguit subiectionem. 43. 471
Rebellis, & proditor quis dicatur, vel non, & de multiplici rebellione. 44. ibid.
Rebellis pœna multiplex, & quæ. 45. 472
Recanati ciuitas, statuta, consuetudines, & priuilegia. 46. 473
Receptator delinquentium quis dicatur, & qua pœna puniatur. 47. ibid.
Reciproca liberatio, vel obligatio non admittit rescissionem ex læsione, & habet multa specialia. 48. ibid.
Reclamatio quid sit, & importet. 49. 474
Recognitio apochæ priuatæ qualiter facienda, vt probet. 50. ibid.
Recognitio iurium debet necessario fieri, vt probent, & quando posit fieri vel non. 51. 475
Recognitio personæ condemnati, vel banniti necessaria, & qualiter fiat. 52. 476
Recognitio bonæ fidei quando valida, vel non. 53. ibid.
Reconciliatio, & remissio iniuriæ ex quibus inducatur. 54. 477
Reconciliatur contractus multis modis. 55. ibid.
Recommandati non dicuntur esse sub iurisdictione, sed sub protectione. 56. ibid.
Reconductio tacita in prædiis vrbanis qualiter intelligatur. 57. ibid.
Reconductio in prædiis rusticis qualiter facta intelligatur. 58. ibid.
Reconductio tacita in feudo, emphyteusi, & aliis non censetur facta. 59. ibid.
Reconuentio quid sit, quotuplex, in quibus differant, & qualiter proponendum. 60. ibid.
Reconuentio quando, & qualiter fieri possit, & quando non. 61. 479
Rector, & officialis quis dicatur, vel non, & quamdiu duret. 62. ibid.
Rector scholarium quid possit, & quam iurisdictionem habeat. 63. ibid.
Recursus ad superiorem quando licitus, vel non. 64. ibid.
Recusatio iudicis quid requirat, vt valeat, & operetur. 65. 479
Redituum appellatione quid veniat, vel non. 66. ibid.
Reductio laudi ad arbitrium boni viri coram quo petenda, vel non. 67. ibid.
Reductio ad arbitrium boni viri intra quantum tempus sit petenda. 68. 480
Reductio ad arbitrium boni viri cui æquiparetur, vel non. 69. 481
Reductio laudi vt habeat locum, quam læsionem requirat. 70. 482
Reductionis iudex qualiter segregere debeat. 71. ibid.
Reductio ad arbitrium boni viri potest fieri ex nouiter deductis, & quando secus. 72. 483
Reductio ad arbitrium boni viri non habet locum multis casibus, & quando secus. 73. ibid.
Reductio laudi ad arbitrium boni viri semper datur, quando extat enormis, & enormissima læsio, etiamsi laudum fuit ratificatum, & quando secus. 74. 484
Reductio laudi, & arbitramenti petita impedit exequutionem, & quando secus. 75. 485
Reductio ad arbitrium boni viri quando nulla. 76. 486
Reductio rei ad suam naturam primæuam fit de facili. 77. ibid.
Reædificatio quando permissa, vel non. 78. ibid.
Referendarij qui sint, & an iurisdictionem habeant. 79. ibid.
Reficere quid sit, & importet, & in quo differat a verbo facere. 80. 490
Reformatores electi quid possint, & quid sit reformare. 81. ibid.
Regalia quæ esse dicantur, & ad quem spectent. 82. ibid.
Regalia non possunt alienari, & quando secus. 83. 491
Reges omnes de facto non recognoscunt Imperium. 84. ibid.
Reges, & regna vnde procedant. 85. ibid.
Regestrum supplicationem Apostolicarum probat. 86. ibid.
Regnum quid sit, & contineat in se. 87. ibid.
Regni successio, & qualiter succedatur in eo diuersimode, & quando malus succedit, vel non. 88. 493
Regiensis, seu Regij ciuitas, statuta, consuetudines, & priuilegia. 89. ibid.
Regressus ad beneficia dimissa quando à iure concedatur, vel non. 90. 495
Regulares Ecclesiæ Cathedrales quæ sint. 91. ibid.
Regularis Ecclesia potest habere beneficia, & altaria secularia de licentia Episcopi, & quomodo. 92. ibid.
Regula quid sit, & qualiter cognoscatur. 93. ibid.
Regulam habens pro se habet fundatam intentionem. 94. ibid.
Regula generalis, & naturalis quæ dicatur. 95. 496
Regulæ Cancellariæ quando incipiant ligare, & quid operentur. 96. ibid.
Regulæ Cancellariæ sunt temporales, & qualiter, & quando secus. 97. ibid.
Regula de iure quæsito non tollendo in quibus habeat locum. 98. 497
Regula de valore exprimendo non habet locum multis casibus, & quando secus. 99. ibid.
Regula de infirmis resignantibus qualiter disponat, & procedat. 100. ibid.
Regulæ de publicandis prouisionibus expectantium non est satisfactum multis casibus, quia formalis, & quando secus. 101. ibid.
Regula de expediendis litteris in quibus procedat, vel non. 102. ibid.
Regula omnis patitur exceptionem, & limitationem, & quando secus. 103. ibid.
Rei appellatione quid veniat. 104. ibid.
Reincidentia quæ dicatur, & quid operetur. 105. 498
Reintegratio quid sit, & importet. 106. ibid.
Rei plures qualiter constituantur, qualiter conueniri, & agere possint. 107. ibid.
Rei plures quando simul principales, vel fideiussores, aut vnus tantum. 108. 499
Rei plures quando insolidum obligantur, non sunt inuicem fideiussores, & qualiter intelligatur. 109. 500
Rei plures qualiter liberentur, vel non. 110. 501
Rei, seu delinquentes plures simul tenentur, vnus pro alio, & quando secus. 111. ibid.
Rei suæ quilibet est moderator, & arbiter, & quando secus. 112. Re-

Rei vendicatio multiplex, & quæ sint species eius. 113. 502
Rei vendicatio non datur, nisi ratione dominij, & quibus competat vel non. 114. ibid.
Rei vendicatio ex quibus dicatur intentata, vel non, & quid concludere debeat. 115. 503
Rei vendicatio non datur, nisi contra eum, qui possidet. 116. ibid.
Rei vendicatione agens, vt obtineat, duo debet probare, dominium ex parte sui, & possessionem ex parte conuenti, & quæ probatio sufficiat, vel non. 117. ibid.
Rei vendicatio, & publiciana licet contrariæ, possunt tamen cumulari, & quando intentatæ dicantur. 118. 504
Rei vendicatio cõplectitur etiam fructus rei vendicatæ, & qualiter. 119. 505
Relapsus, seu recidiuus peior peccatore, & quis dicatur. 120. ibid.
Relationem facere debens quid possit, vel non. 121. ibid.
Relatio nuncij, vt valeat, quæ requirat. 122. ibid.
Relatio super informatione sumpta qualiter sit facienda, & quid possit relator. 123. 506
Relatio censetur fieri, vt congruæ congruis, & proportionatæ. 124. ibid.
Relatiua verba quæ dicantur. 125. ibid.
Relatiua dispositio quando dicatur certa, & expressa. 126. ibid.
Relatiuum importat conditionem, & multa operatur, & quæ, & quando secus. 127. 507
Relatum debet probari, & quando sufficiat sola relatio ad probationem relati, vel non. 128. 508
Relatum est in referente vere, & proprie, & quando secus. 129. 509
Relegatio quid sit, quis possit relegare, & quæ dicatur pœna. 130. 510
Religio est vna, & quid contineat in se, & quid sint religiosi. 131. 511
Religionum tres sunt species in Ecclesia militanti Christi, Domini nostri. 132. ibid.
Religiosis faciendum circa multa. 133. ibid.
Religioni faciendum est, & pia causa. 134. ibid.
Religionis & piæ causæ multa specialia sunt inducta, & quæ. 135. 512
Religioni quæ inimica esse dicantur. 136. ibid.
Religio sancti Benedicti habet plures constitutiones. 137. ibid.
Religio sancti Benedicti, & eius species ordinum, & quæ. 138. ibid.
Religio Montis Oliueti, & eius priuilegia. 139. ibid.
Religiones diuersæ in specie, & quæ sit latior, & quæ strictior. 140. 513
Religio ex quibus dicatur arctior, vel laxior. 141. ibid.
Religiosus qualiter possit transire ad arctiorem, vel parem, vel laxiorem. 142. ibid.
Religiosus transiens ad laxiorem, vel arctiorem sine licentia, non est apostata. 143. ibid.
Religiosus qualiter possit ad arctiorem religionem transire. 144. ibid.
Religionem ingredi qui possint, vel non. 145. ibid.
Religionem ingrediens quando recuperet bona sua, vel non, si redit ad seculum. 146. 514
Religiosi qualiter a suo prælato corripiantur, & puniantur. 147. ibid.
Religiosus non potest obtinere beneficia Ecclesiastica secularia, & quando secus. 148. ibid.
Religiosi non possunt conferre sacramenta in alienis parochiis, & quando secus. 149. ibid.
Religiosi, & sacerdotes quando possint esse delegati, vel non. 150. ibid.
Reliquiæ rei deficientis inducunt continuationem. 151. ibid.
Remissio delinquentis ad iudicem requirentem non sit hodie regulariter, & quando secus. 152. 515
Remissoria de stylo Curiæ non datur, nisi semel. 153. 516
Remissoria non datur in criminalibus, & multis casibus, & quando secus. 154. 517
Remissoria non datur ad reprobandum, & quando secus. 155. 518
Remissoria datur tam in petitorio, quam possessorio, etiam suspenso petitorio. 156. ibid.
Remissoria in causa matrimoniali concedenda. 157. ibid.
Remissoria concessa quando in examine testium in partibus citari debeat, vel non. 158. ibid.
Renouatio quid sit, & qualiter fieri possit. 159. ibid.
Renunciatio quid sit, & quam solemnitatem requirat. 160. ibid.
Renunciatio non præsumitur, & quando præsumatur spontanea, vel non. 161. 519
Renunciatio beneficij priuat renunciantem sua possessione. 162. ibid.
Renunciatio beneficij Ecclesiastici debet esse pura. 163. ibid.
Renunciatio beneficij in fraudem expectantium non valet. 164. ibid.
Renunciatio beneficij Ecclesiastici, & iuris spiritualis facta in manibus non superioris non valet, & quando secus, & quid operetur. 165. ibid.
Renunciatio beneficij quando possit fieri per priuandum, vel non. 166. ibid.
Renunciatio alia generalis, alia specialis, alia singularis. 167. 520
Renunciatio generalis omnia comprehendit, & quando fit reseruatio, qualiter intelligatur. 168. ibid.
Renunciatio generalis facta omnibus beneficiis non operatur, neque comprehendit multa, & quando secus. 169. ibid.
Renunciare quilibet potest iuri suo, & quando non. 170. 521
Renunciare iuri in fauorem sui introducto quando quis non possit. 171. 522
Renunciare iuri de futuro quis non potest, & quando secus. 172. 523
Renunciatio facta quando comprehendat ius de futuro. 173. 524
Renunciatum quando censeatur fideicommisso, vel non. 174. 525
Renunciantibus iura sua non datur regressus, & quando secus. 175. ibid.
Renunciatio liti, & causæ quid operetur, vel non. 176. ibid.
Renuncians liti, & causæ quando possit condemnari, vel non. 177. ibid.
Renunciari quando possit liti, & causæ, & per quos. 178. ibid.
Renunciatio tacita iuris sui ex quibus inducatur, vel non. 179. 526
Renunciationes iuris propriæ factæ quando stricte, & quando large interpretentur. 180. 527
Renunciatio facta per filiam dotatam quando valeat, vel non, & ad quæ se extendat. 181. 529
Renunciatio filiæ, vel filij minoris non valet, & quando secus. 182. 532
Renunciatio, transactio, & compromissum non extenduntur ad debita ex testamento, nisi expresse dicatur, & quando secus. 183. ibid.
Reparabile, vel irreparabile præiudicium quando dicatur, & quid operetur. 184. 534
Reparationes quæ dicantur, & quæ melioramenta. 184. la seconda ibid.
Repentina festinatio reprobatur, & quando secus. 185. ibid.
Repetitio præcedentium ex quibus verbis inducatur. 186. ibid.
Repetitio præcedentium verborum, & qualitatum quando, & ex quibus inducatur, & quando non. 187. 536
Repetitio præcedentium contractuum quando in sequentibus intelligatur, vel non. 188. 540
Repetitio præcedentium constitutionum quando intelligatur facta, vel non. 189. ibid.
Repetitio onerum tacita quando inducatur, vel non circa diuersos gradus. 190. ibid.
Repetitio oneris tacita quando inducatur, vel non, circa eundem gradum. 191. 541
Repetitio pœnæ non censetur facta, nisi sit dictum. 192. 542
Repressaliæ concessæ per diuersos, & contra diuersos, & quæ. 193. ibid.
Repressaliæ, & pignorationes omnino prohibitæ, & quando secus. 194. ibid.
Repressaliæ vt concedantur, quæ requirantur. 195. 543
Repressaliæ ad quorum instantiam concedantur, vel non. 196. 544
Repressaliæ quando, qualiter, & à quibus iudicibus cõcedi possint. 197. ibid.
Repressaliæ contra quos prohibitæ, & contra quos exequi non possint, & è conuerso. 198. ibid.
Repressaliæ indistincte concessæ, an comprehendant natos post repressalias, & ciues loci concedentis, & loci contra quem. 199. 545
Repressaliarum vigore capta non sunt occupantium, & qualiter sint exequenda. 200. ibid.
Repressaliæ si concedantur propter factum, vel delictum, aut debitum certæ personæ, quando teneatur ad emendam damni, vel non. 201. ibid.
Repudiatio quid sit, & quando valeat, vel non. 202. 546
Repugnantia non admittitur, sed potius actus annullatur quandoque in parte, quandoque in totum. 203. ibid.
Reputatio quid operetur, & quotuplex. 204. 547
Rescissoria contractus agens tenetur restituere habitum. 205. ibid.
Rescisso contractu non tollitur dominium quæsitum ex contractu rescisso. 206. ibid.
Rescriptum quid sit, quæ requirat, & quibus equiparetur. 207. 548
Rescriptum, seu commissio apostolica an perpetua, vel temporalis. 208. ibid.
Rescriptum an sit gratiæ, vel iustitiæ, & qualiter cognoscatur. 209. ibid.
Rescriptum, vel commissio Principis, quod fiat iustitiæ, vel compromissum, qualiter intelligatur. 210. ibid.
Rescripta qualem interpretationem recipiant, & à quo debeant interpretari. 211. ibid.
Rescripta Apostolica quando sint odiosa, vel non. 212. 550
Rescriptum de vno non extenditur ad aliud, & quando secus. 213. ibid.
Rescripta pendente lite concessa non valent, & quando secus. 214. 551
Rescriptum valet parte non citata, & quando secus. 215. ibid.
Rescriptum, vel gratia Papæ ex quibus reddatur de falso suspecta. 216. 552
Rescriptum ex falsa causa quando subsistineatur, & quando subreptitium, vel nullum reddatur. 217. ibid.
Rescripto Principis quando standum, vt probet, & quando non. 218. 553
Rescriptum Principis non valet multis casibus. 219. ibid.
Rescriptum appellationis vltra vnam dietam non valet, & quando secus. 220. 554
Rescriptum Principis non exequendum multis casibus, & quando secus. 221. ibid.
Rescriptum gratiosum Principis operatur multa. 222. 555
Rescriptum secundum quando tollat primum, & sit auocatorium, vel non.

ibid.
non. 223.
Reseruatio multiplex, & de singulis reseruationibus beneficiorum. 224.
ibid.
Reseruatio iuris, & reseruatio hominis in quibus differant. 225. ibid.
Reseruata beneficia quæ dicantur à iure commun. 226. ibid.
Reseruatio inducitur multis modis, & quibus. 227. ibid.
Reseruatio generalis quæ dicatur, & quando inducatur. 228. 556
Reseruatio generalis Papæ quando habeat vim legis, vel priuilegij. 229. ibid.
Reseruatio Papæ generaliter facta non præiudicat tertio habenti expectatiuam, neque tollit ius tertij. 230. ibid.
Reseruatio specialis quando dicatur, & quid operetur, vel non. 231. ibid.
Reseruatio specialis de quibus beneficiis concedi soleat, & de quibus non. 232. ibid.
Reseruationes quæ dicantur fauorabiles, & quæ odiosæ. 233. ibid.
Reseruatio Papæ multa operatur, vt inferiores nihil possint contra reseruationem, & quando secus. 234. 557
Reseruatio Papæ operatur, vt etiam collatio facta per Papam non valeat, non facta mentione reseruationis, & quando secus. 235. ibid.
Reseruatio Papæ impedit electionem factam post reseruationem, secus si ante. 236. ibid.
Reseruatio beneficij afficit petitorium, & possessorium. 237. 558
Reseruatio, & decretum diuersimode operantur. 238. ibid.
Reseruatio non operatur circa beneficia iuris patronatus, & alia, & quando secus. 239. ibid.
Reseruatio Papæ qualiter probetur. 240. ibid.
Reseruatio beneficiorum quantum duret, & quando expiret, vel non. 241. ibid.
Reseruatio beneficij per collationem absenti factam per Papam non expirat, licet absens moriatur, alias collatio non sortiatur effectum. 242. ibid.
Reseruatio iurium facta operatur multa, & quæ, & quando non operetur. 559 243.
Reseruatio iurium in sententia non retardat exequutionem, & quid operetur. 244. 560
Reseruatio iurium in sententia est licita, & quando secus, & non possit fieri. 245. ibid.
Res facta semel alienabilis perpetuo efficitur alienabilis, & quando secus. 246. 561
Residentia est de iure diuino, & naturali. 247. ibid.
Residere obligatus potest compelli per Episcopum, & priuari, & quomodo. 248. ibid.
Residere quando dicatur Episcopus, vel alius obligatus, vel non, & quando excusetur. 249. ibid.
Residentiam requirunt omnia beneficia de iure communi, & quæ beneficia non requirant residentiam. 250. 562
Residere qui non teneantur in beneficio requirente residentiam. 251. ibid.
Residere quando dicatur infirmus, & impeditus legitimo impedimento. 252. ibid.
Residere non tenetur habens præstimonium. 253. ibid.
Residere negligentes qua pœna puniantur. 254. ibid.
Residui appellatio importat finalem satisfactionem, & quando secus. 255. 563
Resignatio beneficij in manibus superioris fieri debet, alias non valet, & quando secus. 256. ibid.
Resignatio beneficij non valet sine superiore. 257. ibid.
Resignatio beneficij in manibus superioris inducit vacationem. 258. ibid.
Resignationis causæ quæ sint legitimæ, vel non. 259. 564
Resignatio beneficij facta per eum, qui debet priuari, valet ante priuationem, quandocunque fiat. 260. ibid.
Resignatio cum pensione non potest rescindi per resignatarium pretexte remissionis. 261. ibid.
Resignatio beneficij iuris patronatus valet sine patrono, & quando secus. 262. ibid.
Resignatio beneficij facta per metum non valet. 263. ibid.
Res inter alios acta tertio non præiudicat. 264. ibid.
Res inter alios acta aliis non præiudicat, & quoad multa exempla, & quando secus. 265. ibid.
Res iudicata operatur multa, & habet diuersos effectus. 266. 566
Res iudicata quando pro veritate habeatur, vel non, & quæ sit ratio. 267. 567
Res iudicata quibus casibus non pariat exceptionem rei iudicatæ volenti agere de nouo. 268. 569
Res iudicata quando rescindatur ex nouiter deductis, & quando secus. 269. 570
Rei iudicatæ quando, & ex quibus censeatur renunciatum, vel non. 270. ibid.
Resolutio contractus non fit ipso iure, & ex quibus fiat, & quando secus. 271. ibid.
Resoluto iure datoris resoluitur ius acceptoris, & quando secus. 272. ibid.
Responsio secundum petitionem, & interrogationem interpretatur, & quando secus. 273. 571
Respublica quæ sit, quid repræsentet, & quæ priuilegia habeat. 274. 572
Respublica obligatur ad multa, & quæ. 275. ibid.

PRACTICÆ CONCLVSIONES IVRIS,

In omni Foro frequentiores,

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. D.

DOMINICI CARDINALIS TVSCHI.

P.

PACEM FACERE QVI TENEANTur, vel non. Concl. 1.

PACEM † si offensus, qui competenter fecit vindictam, petere potest, ea q; fieri debet à primo offendente, vel aliis de domo sua virtute constitutionis, vel statuti istud proceder, dummodo nõ sit excessum in vindicta, & sit contra offendentem, non autem contra alium: ideo si vulneraui Titium, & Titius vulnerauit fratrem meum, non potest petere pacem, quia non est vindicta, sed noua rixa; ideo frater meus, & alii possunt negare pacem. Bald. *cons.* 173. *In ciuitate Chori, per tot. lib.* 3. † Extende; quia si offensus excessit modum in vindicta; quia non seruauit paritatem offensæ, vel si proditorie, vel cum ense venenato fecit vindictam, nõ potest petere pacem. Bald. *d. cons.* 173. *circa fi. ver. sed si vindictam. lib.* 3. † Restringe, nisi de consuetudine, & communi vsu ista offensio in alium reputaretur vindicta. Bald. *d. cons.* 173. *in fi. lib.* 3. † Restringe; quia offensus licet nullam vindictam fecerit, vel minus sufficientem; potest tamen petere pacem. Bald. *d. cons.* 173. *nu.* 4. *ver. de substantiuo. lib.* 3. vbi, quod potest offendens opponere, quod non fecerit condignam vindictam. Vide, *Pax à quibus fieri possit. Concluſ.* 174. Vide, *Vindicta quid sit, & quando licita, vel non. Concl.* 210.

Pacificus possessor quis dicatur. Concl. 2.

PACIFICVS † possessor dicitur, qui nullam controuersiam patitur iuris, neq; facti, iudicialem, neque extraiudicialem. Gemin. *cons.* 78. *col.* 2. *ver. ad secundum dubium.* qui loquitur in casu, vt quis dicatur priuatus beneficio incompatibili per assequutionem secundi, vel priuatus iure ad rem in primo competente ex gratia per assequutionem secundi.

Pacta valida seruanda sunt. Concluſ. 3.

PACTA, † & conuenta sunt omnino seruanda; quia licet sint verba prætoris *in l. iuris gentium. §. prætor ait. ff. de pact.* cuius verba sunt: *Prætor ait: Pacta conuenta (quæ neque dolo malo, neque aduersus leges, plebis scita, senatusconsulta, edicta, decreta principum, neque quo fraus cuiquam eorum fiat, facta erunt) seruabo.* † Tamen ista verba prius de ore Dei processisse, inquit Bald. *in Rubr. de constit.* in primis verbis, & probatur lib. Prouerb. cap. 5. *Filii si spopondisti, illaqueatus es verbo oris tui.* plene Neuiz. *cons.* 11. *n.* 10. vbi, quod rumpere pacta est graue, non solum apud ius commune, sed etiam apud Deum. allegat Corn. *in l. si pascenda pecora. in* 2. *quæst. prin. C. de pact.* & multos alios, asserens, quod nulla est iustitia, quam illa, quæ oritur ex pacto; ait enim text. *in l.* 1. *ff. de pact.* Quid enim tam congruum est humanæ fidei, quam ea, quæ inter eos placuerunt, seruare? quasi dicat, nihil aliud: & quod Deus pacto ligetur, Genes. cap. 9. ibi: *Ecce ego statuam pactum meum vobiscum, & omni deinceps diluuium super terram.* † Et Regula pactorum est permissiua; quia nisi doceatur, quod sint contra legem, Senatusconsulta, &c. præsumuntur licita, & permissa, ita Vitalin. *de clausul. tit. an possit renuntiari beneficio cessio. bonorum. num.* 16. *& seq.* † Et quod pacta omnia sint seruanda, quæ non sunt contra leges, vel bonos mores, aut publicam vtilitatem. Bart. *in q.* 1. *Lucanæ ciuitatis. in prin.* † Regula q; est, quod in re sua familiari potest quilibet pacisci; quia hoc permittitur vniuersis, & singulis, vt dicit Bald. *in l. fin. §. fin. n.* 5. *C. de tempor. appell.* † Et quicquid est permissum per legem, dicitur permissum per pactum, *l. non impossibile. ff. de pact.* Ruin. *cons.* 152. *n.* 4. *lib.* 1. Bart. *in d. l. non impossibile.* vbi declarat, quomodo procedat. † Et pacta nedum obligant priuatos, sed etiam Papam, & Imperatorem, imo & ipse Deus ligatur pacto. Plot. *cons.* 11. *in prin.* vbi latissime. † Imo plus obligatur Princeps, quam priuatus; quia fides publica est seruanda. Castr. *consil.* 318. *circa fin. lib.* 1. *ver. iis non obstantib.* vbi loquitur de Venetis, vt teneantur seruare conuentas exemptiones Patauinis, & plura de Imperatore, & Papa, quod obligentur ex pacto. Barbat. *consil.* 1. *in prin.* † Amplia; quia iuris, & naturæ, & secundum dictamen rationis est, vt pacta seruentur. Moron. *de treug. & pace. q.* 17. *num.* 2. † Et seruari debent pacta, si sine peccato seruari possunt. Caballin. *de euictio. §.* 3. *num.* 157. † Et peccato graui subiacet, qui pacta conuenta non seruat. Corset. *de iurament. & eius priuileg. §. quæro vndecimo. n.* 76. † Et pactorum obseruantia fauorabilis est. Andr. ab Exea *de pact. num.* 556. † Et ad vnguem pacta seruari debent. Curt. Iun. *cons.* 40. *n.* 2. † Amplia; quia pacta faciunt recedere à iure communi. Natt. *cons.* 384. *n.* 11. † Et etiam in materia feudali, Natt. *cons.* 49. *n.* 19. † Contrarium vide per Iacoba. *de concil. lib.* 7. *artic.* 5. *nu.* 248. quia licet posuerit Deus in ore Principis, & Prætoris: *Pacta conuenta seruabo*: posuit etiam ea verba: *Gesta per metum rata non habebo*: vt dicit Bald. *tit. de controuer. inuestit. in princ. in vsib. feud.*

Pacta quando seruanda, vel non. Concl. 4.

REGVLARITER † pacta conuenta sunt seruanda. Signorol. *cons.* 187. *in prin. & per tot. l.* 1. *& l. Iuris gentium. §. prætor ait. ff. de pact.* plene Neuiz. *inter consilia Bruni, cons.* 12. *n.* 23. vbi, quod illa verba (Pacta conuenta seruabo) procedunt ab ore Dei: ideo etiam Deus ligatur pacto, & Diabolus, & Princeps, & quod nulla maior iustitia est, quam pacta seruare, *num.* 24. *& seq.* latissime Ioan. Iac. de Leonar. *cons.* 117. *inter consilia Bruni, num.* 86. *& seq.* vbi, quod maxime Principibus conuenit, alias mundus corrueret. Vide, *Princeps tenetur ad obseruantiam contractus. Concluſ.* 690. † Extende etiam in pacto negatiuo, quod non fiat vlla nouitas; quia valet, & nouitas excluditur. Signor. *d. cons.* 187. *per tot.* Vide, *Contractus ex conuentione legem accipiunt. Concluſ.* 980. † Extende; quia licet maligni spiritus sint mendaces; tamen seruant pacta conuenta. Neuiz. *cons.* 12. *inter consilia Bruni, n.* 24. † Et nulla maior est iustitia, quam illa, quæ ex pacto oritur; quia obligat secundum ius commune etiam apud Deum. Rolan. à Valle *cons* 100. *n.* 20. *& seq. lib.* 3. † Et recipiens pactum pro se, debet etiam recipere contra se. Curt. Iun. *cons.* 146. *in fin. lib.* 2. † Et nihil magis

congruit fidei humanæ, quam pacta conuenta seruare, dicit tex.
7 *in l.1.ff.de pact.* Abb.*cons.*62.*In controuersia.in prin.lib.*2.† Et studiose agendum est, vt ea, quæ promittuntur, opere compleantur,
8 *c.3.de pactis.* Abb.*cons.*62.*in prin.col.*1.*circa fin.lib.*2. † In tantum, vt Ecclesia interponat sei inperiose etiam inter laicos, vt pax, & pacta seruentur. Abb.*d.cons.*62.*col.*1.*circa fin.lib.*2. † Et est officium
9 prætoris, pacta, quæ neque dolo malo, neq; aduersus leges sunt
10 conuenta, seruare, *d.l.Iuris gentium.* §.*prætor ait.ff.de pactis.* † Amplia; quia valet pactum, quod non currat præscriptio aliqua.
11 Ioan.de Imol.*cons.*73.*in prin. & per tot.* maxime *num.*7. † Amplia maxime; quia in feudo pactum est seruandum. Afflict.*decis.*265.
*num.*101.*& seq.* allegat *c.*1. §.*ex eadem lege.de leg.Corradi.* vbi, quod semper recurritur ad tenorem inuestituræ, late Ial.*in vsib.feud.*
*num.*99. vbi, quod tenor inuestituræ, & verba illius dant formam, & essentiam contractui feudali Brun.*cons.*41.*n.*20. Vide,
12 *Inuestitura feudi attendi debet, & pro quo sit interpretatio. Conclus.*356. † Et dicitur contrauenire pactis is, qui non seruat, vel negligit
13 implere promissa, *l.si quis maior.C.de transact.* Socin.Iun.*consil.*49.
*num.*9.*lib.*2.Brun.*cons.*41.*n.*19. † Amplia; quia etiam duplicatum & geminatum pactum magis obligat. Ioan.Iacob.de Leonard.
14 *inter consilia Bruni.cons.*117.*n.*104. Vide, *Geminatio actus maiorem firmitatem affert, & multa operatur. Concl.*28. † Amplia; quia valet pactum de re familiari, & particulari, prout quod non agat ex iudicato, neque ex depositio, & similibus. Francisc.Duaren.*tract.*
15 *de pact.tit.de quibus rebus, cap.*4. † Extende maxime; quia valet pactum factum in principio in traditione rei suæ, *l.legem. C.de pact.*
Duaren.*d.c.*4.*in fin.n.*8. vbi restringit, nisi respiciat malos mores,
16 vel vsuram, aut aliquid turpe. † Restringe, dummodo pactum non sit improbatum, & super prohibitis lege, vel Senatusconsulto, *d.l.Iuris gentium.*§.*ait prætor.ff.de pact.* Alber.*lib.*2.*statut.q.*2.
17 *n.*61.† Amplia; quia valet pactum omne secundum consuetudinem generalem. Matth.Brun.*de cession.bon.q.*21.*in princip.num.*20.
18 † Amplia; quia pactum valet etiam contra naturalia, & accidentalia contractus, neque vitiatur contractus, nisi pactum sit con-
19 tra substantiam. Natt.*cons.*49.*n.*20.*& cons.*82.*n.*8.*& seq.* † Limita; quia non valet pactum priuatorum tollens iurisdictionem
20 Principis. Natt.*cons.*614.*n.*7.*& seq.* vbi declarat. † Limita; quia non valet pactum etiam iuratum de non reuocando procuratore à iurante constituto. Alexan.*cons.*18.*Visis capitulis.in prin.lib.*2.
* vbi dicit * communem, quod licet efficiatur periurus; tamen
21 valet reuocatio. † Extende, vt idem sit in administratore; quia pactam iuratum non obligat constituentem, ne possit eum re-
22 uocare, licet efficiatur periurus. Alex.*d.cons.*18.*num.*7.*lib.*2. † Extende idem in Vicario constituto cum pacto iurato de non reuocando; quia potest reuocari, licet reuocans efficiatur periu-
23 rus. Alex.*d.cons.*18.*n.*8.*ver.bene facit lib.*2. † Idem in pacto de non
* reuocando testamentum; quia secundum communem,* & veriorem potest reuocari, licet reuocans efficiatur periurus. Alex.
24 *d.cons.*18.*n.*2.*ver.accedit.lib.*2. † Declara tamen; quia non etiam fieret periurus reuocans, quando faceret, vel obtenta absolutione. Alex.*d.cons.*18.*col.*2.*n.*1.*in fin.ver.non consulo.* vel si reuocatio
25 fieret ex causa legitima, idem Alex.*d.cons.*18.*n.*8.*lib.*2. † Limita; quia pactum, lex, & rescriptum, per quod parti denegatur iusti-
26 tia, non valet. Corrad.Brun.*de hæret c.*16.*num.*16. † Extende, vt idem sit, si per pactum, legem, vel rescriptum ius suum auferatur
27 à priuato. Corrad.vbi supr.*n.*14.*& seq.* † Restringe, quando agitur de modico præiudicio; quia potest auferri ad tempus ius alterius, si dilatio conceditur, vel quid simile. *l.vniuersa.C.de precib.*
28 *Imper.offer.* Corrad.vbi supr.*n.*16.*& seq.* maxime *nu.*18. † Limita; quia pro tributis, quæ sequuntur rem ipsam, & possessorem, licet fiat pactum inter dominum rei, & eum, in quem transfertur vsusfructus rei: tamen non præiudicat fisco, & tertio, ita Gartz.
29 Hispan.*de expens.& meliorat.c.*11.*n.*55.† Extende; quia quoad pœnam fisco debitam non valet pactum, vel transactio, seu remissio, quando ex delicto in committendo; secus si ex delicto in omittendo agitur. Bald.plene *tract.de statut.ver.Iudex iudicare.nu.*6.
& seq. vbi, quod tale pactum dicitur contra publicam vtilitatem; quia licet in delictis principium fundetur in offenso; tamen finis fundatur in fisco, *l.Iuris gentium.* §.*si paciscar. ff.de pact.*
30 Gram.*decis.*37.*in fin.* † Limita, quia non valet pactum, per quod quis possit induci ad delinquendum, plene Vital. Camba. *de clausul.tit.An possit renuntiari beneficio cessio.bonorum.n.*10.*& seq.* vbi, quod non valet pactum, per quod quis perdat libertatem, neq; contra bonos mores, neq; quod singulis liceat id, quod magi-
31 stratui, neq; quod quis inducatur ad delinquendum, & *nu.*24.*&*
seq. Moron.*de pace q.*107.*num.*7.*& seq.* † Declara; quia non valet quoad pœnam publicam delicti, sed bene valet, ne exigatur pœna conuentionalis parti applicanda. Moron.*de pace,d.q.*107.
*n.*8. Gram.*decis.*37.*in fin.* Extende; quia non valet pactum, quod quis non possit propulsare iniuriam. Vital. vbi supra proxime,
*n.*7. † Et non valet indulgentia, vel saluus conductus super futuris delictis; quia induceret ad delinquendum. Deci.*in l.contractus.ff.de reg.iur.* sequitur Moron.*de pace, q.*106.*n.*7.*& seq.* † Imo neq; tolerantia valet super futuris, per prædicta. Corne.*cons.*159.
*n.*5.*lib.*3. † Limita; quia non valet pactum, quod liceat rumpere treugam, & fidem fallere, quæ treuga neq; ex noua causa rumpitur. Moron.*de treuga & pace.q.*117.maxime *in prin.& num.*4. Vide,
*Pœna imposita à priuato contra leges non debetur. Concl.*207.*n.*15.*& seq.*
† Extende; quia non valet pactum contra substantiam pacis, quæ est, vt rancor animi deponatur. Moron.*de pace,q.*187.*in prin.*
† Extende; quia non valet pactum, per quod disponitur, quod offendens non possit redire ad patriam sine licentia pacisentis;
quia est species bannimenti, quæ spectat ad Principem, Vulpel.
*de treuga & pace.q.*55.*in prin.* † Extende; quia non valet pactum pacis, quod illud, quod est de iure punibile, efficiatur impunibile. Moron.*de pace,q.*107.*n.*11. † Extende; quia pactum, per quod datur remissio pro delictis futuris, non valet; quia aperit viam delictis contra publicam vtilitatem. Corn.*cons.*159.*In hac consultatione.n.*5.*lib.*3. † Limita; quia pactum pacis, per quod non remittitur rancor, non valet; quia est contra substantiam pacis. Petrus de Anchar.*cons.*75. Vide, *Pacis conuentiones quæ &c.* Concl.191.
† Limita; quia pactum etiam iuratum non debet seruari, si fiat non obseruatur: ideo is, qui renuntiat appellationi; quia appellatus promittit non molestare, si molestet, potest prosequi appellationem, & auditur. Ioan.de Imol.*consil.*81. *In casu præmisso.*
† Limita; quia pactum, quod non possit probatio fieri, nisi per Instrumenta, non valet. Ioan.de Imol.*cons.*37.*Visis, & consideratis.*
*n.*4.*ver.item non obstat.* † Limita; quia pactum de non appellando à sententia, etiam sub pœna, & cum iuramento, non continet
casum notoriæ iniustitiæ: quia in generali promissione non veniunt ea, quæ verisimiliter non fuissent specificata. Io.de Imol.
*cons.*76.*Visis, ac consideratis.* † Limita; quia non valet pactum, per quod aufero mihi potestatem vtendi iure meo, vel vendendi rem meam, *l.nemo.ff.de pact.* Castr.*cons.*366.*Super primo.in prin.lib.*1.
vbi, quod neq; iuramento ligatur, si iurat non vendere; quia vendat, valet venditio, licet sit periurus. Vide, *Iuramentum impedit actum contrarium, & quando secus. Concl.*512. † Limita; quia
non valet pactum, per quod quis renuntiat tutelæ; quia est munus publicum, quod recusari non potest, gl.*in* §.1.*in ver.vt atque*
potestas.Instit.de tutel. † Restringe in tutela, quæ defertur matri, & auiæ, quia est voluntaria: ideo valet pactum de non suscipienda tali tutela. Ioan.de Imol.*cons.*78.*Visis, ac ponderatis.n.*5. † Limita;
quia non valet pactum de perpetua communione seruanda. Alex.*cons.*18.*lib.*2. Vide, *Communio inter plures quando dicatur singularum. Concl.*534. † Limita in pacto de stando declarationi patris
aduersæ, quia non valet, quin reducatur ad arbitrium boni viri. Bart.*in l.si.ff.de prætor.stipul.& in l.nec iis.n.*7 *ff.de acquir.hered.* Ial.*in*
l.admonendi.in 1 *lectur.n.*94.*ff.de iureiur.* plene Io.de Anan.*cons.*31.
Præsupposito.in fin. vbi dicit * communem. Ias.*in l.Iusiurandum, quæ* * *ex conuentione.ff de iureiur.* vbi dicit * communem. Vide *Asserens*
*quando standum sit. Conclus.*536. † Declara; quia imo tale pactum quod credatur simplici verbo creditoris circa damna, non relet; quia inuitaretur ad delinquendum, plene Signor.*consil.*31.
Cum in instrumentis. vbi pro vtraq; parte, tandem concludit, non valere, licet aliqui dicant valere, licet reducatur ad arbitrium boni viri, & repetit *cons.*156.*n.*18.*& seq.* † Extende; quia non valet, si appositio testatoris, in qua priuat ipso iure hæredem, si molestat uxorem legatariam, & voluit stari dicto cum iuramento vxoris. Signor.*d.cons.*156.*n.*19.*& seq. ver.veniamus nunc.* vbi late pro vtraq;
parte, randem dicit, non valere; quia in causa sua, & inducetur materiam peierandi, & delinquendi. † Restringe; quia bene potest valere in personam hæredis circa declarationem voluntatis defuncti; quia est eadem persona; secus, quando de quæstione facti contingente. Signor.*d.cons.*156.*n.*22. † Declara; quia est arbitrium iudici consideratis qualitatibus personarum, & rei similitudinibus, & aliis. Signor.*d.cons.*156.*n.*22.† Contrarium resolutum *cons.*134.*nu.*3. & quod valeat, siue in vltima voluntate fiat, Rota *decis.*210.*n.*7. etiam sine iuramento valet, eadem Rota Ianue *decis.*210.*n.*7. etiam sine iuramento valet, eadem
Rota *decis.*134.*nu.*3. & quod valeat, siue in vltima voluntate fiat, est communis * opinio, secundum Alex.*consil.*54.*circa id.lib.*3.*
prin. vbi, quod etiam inter viuos valet, secundum magis * communem, & plenius Alex.*cons.*47.*Circa primum.n.*4.*lib.*1. † Declara; quia bene valet pactum, quod arbitrator possit procedere iure, scriptis; quia censetur data illi potestas, quod steterit dicto arbitratoris. Alexan.*cons.*147.*Visis.num.*6.*ver.non obstat, quod Bartol. lib.*

54 *lib.6.* † Limita; quia non valet pactum etiam cum iuramento, vel renuntiatio facta contra statutum Mutinæ inductum contra vsurarios; quia non valet renuntiatio. Io. de Imol. *cons.85.n.4.ver.si autem cauetur.* † Limita; quia pactum non valet contra substantiam contractus, licet valeat cõtra naturalia, & accidentalia contractus, Curt. Iun. *cons.56.nu.2.* Natt. *cons.82.n.8. & cons.49.n.20.* & ideo contra substantiam feudi non valet, licet bene contra naturam feudi, Brun. *cons.68.n.4.* † Declara; quia procedit limitatio, quando verba non patiuntur, quod transeat in alium contractum, alias secus, Natt. *cons.123.n.9.* quia tunc tanta est vis pacti, & conuentionis, quod contractus assumit aliam naturam, & perdit propriam. Redoan. *de reb. eccles. rubr.33. casu 30.q.34.num.3.* † Limita; quia non valet pactum contra publicam vtilitatem, *l. ius publicum. ff. de pact.* & ideo non valet pactum in inuestitura feudali, quod non possit recurri ad supremum Principem in casu iniustitiæ. Bald. *cons.483. Mag. Dominus Nanus. lib.1.* sequitur Brun. *d. cons.68.n.4.* Natt. *cons.614. Duæ sunt clausulæ.n.7. & seq.* Gram. *vol.* 18. Vide, *Ius publicum pactis priuatorum tolli non potest. Concluſ.623.* 58 † Extende, vt neq; valeat in iis, quæ magis Rempublicam, quam rem familiarem respiciunt; Ideo quoties pactum est remotum à priuato seruari non debet, *l. iuris gentium. §. si paciscar. l. si vnus. §. de pact. ff. de pact.* Francisc. Duaren. *de pact. c.4.n.4. & seq.* † Restringe; quia pactum, & pax, quando sunt mixtim contra publicam & priuatam vtilitatem, licet non valeant contra publicam; tamen valent contra priuatam. Bart. *in q.1. Lucanæ ciuitatis.n.5.ver.quarto* 60 *probatur sic.* † Idem; quia facultas concessa pluribus ex publico, licet pactis priuatorum tolli non possit, quantum ad omnes; tamen valet renuntiatio particularis, quoad renuntiantes, remanente facultate publica. Bart. *d.q.1.n.8.ver.octauo probatur sic.* † Limita; quia appellationi in præiudicium superioris non potest renuntiari, sed bene in præiudiciũ priuati renũtiantis. Bald. *in l fi. §. fin. C. de temp. appell.* vbi limitat in criminali; vel in causa status, in quibus expresse non potest renuntiari appellationi, licet tacite 62 propter lapsum temporis, & assistentiam legis. † Limita; quia non valet pactum, vel renuntiatio eius, quod principaliter est inductum in odium alterius, non autem in fauorem renuntiantis, vel pacisc entis. Bart. *d.q.1. Lucanæ ciuitatis. ver. econtra. num.11.* 63 † Limita; quia non valet pactum, quod non liceat debitori soluere, neque offerre, nisi quando creditor voluerit; quia si fit super grano debito, & re, quæ recipit augmentum, & diminutionem, censetur in fraudem vsurarum. Castr. *cons.114. in princ. lib.2.* 64 † Extende; quia neque valet ratione publicæ vtilitatis, in quibus non cadit vsura; quia cum debitor dicatur quodammodo seruus sui creditoris, *l. fidei. §. si rem. cum ibi not. in gl. in ver. accipere. ff. de leg.3.* interest cuiuslibet debitoris posse redimere se ab hac ser- 65 vitute. Castr. *cons.144. Pactum istud. lib.2. in prin.* † Et non potest etiam induci hoc pactum, quod debitor non possit soluere, & se liberare, tam inter viuos, quam in vltima voluntate. Castrens. 66 *d. cons.144. Pactum istud. n.2. lib.2.* † Idem in casu conuerso; quia per eandem rationem publicæ vtilitatis nõ valet pactum, quod creditor habens pignus non possit illud vendere, quando interuenit trina denuntiatio, *l. si conuenerit. cum l. seq. C. de pign. act.* Castren. *d. cons.144.n.3. lib.2.* vbi ponit alia exempla similia. † Extende; quia non valet pactum, quod debitor non possit liberare se à debito, siue respiciat obligationem, seu liberationem rei, siue personæ, Castr. *d. cons.144. per tot. lib.2.* maxime *circa med. ver. item in* 68 *pacto. & ver. & pius interest. lib.2.* † Limita, quia vbi non valet pactum, non potest valere laudum. Vide, *Arbiter & Arbitrator de iure & de facto quid possit. Concl.458.n.25.* † Limita; quia non valet pactum, quod quis non possit cedere bonis, & se liberare à carcere, & quando secus. Vide Soc. *Reg.1. Pactum, quod debitor bonis ce-* 70 *dere non possit*, vbi limitat 14. modis. Vide plenius, *Cessio bonorum prohibetur multis casibus. Concl.219.*

Pactum expressum & tacitum in quibus differant. Concl.5.

1 PACTVM † expressum requirit præsentiam personæ, quia mediante ius transeat; pactum vero tacitum, secus; quia non requirit præsentiam. Feder. de Sen. *cons.268. incip. in l. post quam.* 2 † Contrarium videtur velle Castr. *cons.143.n.2.* vbi, quod sicuti confessio, vt probet, debet esse facta præsente parte; ita etiam tacita; alias non est probatio, nec releuat ab onere probandi. 3 Castr. *d. cons.143.n.2.ver. & primo. lib.2.* † Limita; quia pactũ, quod lapso termino non liceat pignus redimere, sicuti non valet pactum expressum, nec neque tacitum eadem ratione.

Castrens. *d. cons.143. in fin. lib.2.*

Pactum informat, & regulat contractum, & quando secus. Concl.6.

PACTVM † in continenti appositũ post contractum, regulat, & modificat contractum. Ang. *cons.373. Visis instrumentis.n.4. ver. nec obstat. vsque in fin.* & hæc est regula, quã ponit Ias. *in l. lecta.n.24. & seq. ff. si cert. pet.* vbi ponit 10. limitationes. Vide, *Incontinenti quæ fiunt, dicuntur inesse. Concl.81.* † Extende; quia pacta etiam post cõ- 2 tractũ diuersa ab eodẽ, vel nouant illum, aut declarãt, vel detrahunt ei. Ang. *d. cons.373.n.4. ver. nec obstat.* vbi, q̃ est regulare in omni dispositione conuentionali. Bart. & alii *in l. pacta notissima. C. de pact.* Dec. *cons.493.n.7.* † Amplia; quia omne pactũ, q̃ est mo- 3 dificatiuum contractus, habet ipsum informare, & verba taxatiua in pacto seruanda sunt. Bal. *cons.337. Et præmitto. in prin. ver. item est sciendum. lib.3. & cons.433. Casus talis est.n.4. lib.5.* † Amplia; quia 4 pacta plura in eodem cõtractu cẽsentur coniunctim apposita, si possunt stare simul, & nõ attenditur ordo pactorũ; quia si primũ pactũ conuenit fini cõtractus, habetur pro finali, & è conuerso. Bald. *cons.197. Omnia pacta. lib.5.* Vide, *Ordo scripturæ attenditur, &* 5 *quando non. Concl.196.* † Extẽde; quia omnia cẽsentur pars cõtractus; ideo nõ potest pars pactorum approbati, & pars reprobari; quia cõtractus est indiuiduus, plene Tiraq. *de retract. conuent. ad fi. tit.n.5. & seq. vsque n.16.* vbi late pro vtraq; parte, & ita tenet, nisi constet de intẽtione contraria. Vide, *Individua quæ esse dicantur, &* 6 *quæ non. Concl.102.* Vide, *Implere debet actor contractum ex parte sua, alias non agit ex eo. Concl.50.* † Amplia; quia pacta omnia cõtractus exponẽda sunt saluis dispositis principaliter in cõtractũ, & secũdum naturã cõtractus; ideo si cõcedatur in emphyteusim duob. aliquid cum pacto, q̃ præmorieti succedat alter, licet dicatur, q̃ possint facere, quicquid sibi placuerit, de dicta emphyteusi; non tñ valet alienatio facta in præiudicium habẽtis ius accrescendi; quia intelligitur secundũ præmissa. Bald. *cons.452. Hæredi habenti. per tot.* maxime *n.5. ver. non obstant. lib.5.* vide omnino Dec. *cons.171. per tot.* † Amplia in sententia, seu laudo cõtinente plura, puta quod quis sit hæres, & teneatur alteri soluere certũ quid, & si non sol- 7 uat, hæres sit ille, cui debet fieri solutio; quia non valet, q̃ hæres nõ desinat esse hæres, & q̃ fuit declaratus hæres primo; quia cũ sint omnia in eadẽ sententia, cẽsetur hæres sub cõditione declaratus. Angel. de Perus. *cons.42. Porrecta fuit.n.4. ver. item non obstat.* † Amplia; quia pactũ incõtinenti appositum in cõtractu nouam 8 actionẽ parit, videlicet ex præscriptis verbis, & veterẽ informat, vt late declarat Signor. *cons.4. Statuto ciuitatis. nu.8. ver. nono probat. & n.15. ver. & est tertius.* † Amplia, quia vbicunq; actus nõ est perfectus, omnia, quę sunt dicta, cẽsentur in illo actu, siue in principio, siue in fine; & hoc, p̃cedit ẽt in statutis, & omnibus actibus cõditionalibus. Ang. *cons.42.n.4. ver. item non obstat.* Bart. *in l. lecta. n.18. ff. si cert. pet.* Fel. *in c. cum dilecta. de rescr. ver. declara.* Castrens. *in l. contractus.n.7. C. de fide instr.* quia ante q̃ habeatur pro perfecto cõtractu, pacta omnia valẽt; quia sic conuentum esse præsumitur à principio. Vide, *Medium non datur multis casibus. Concl.172.* † Contrarij tenet Negus. *de pignor. in 4. part. prin.n.39. & 40.* vbi dicit, q̃ non procedit in trãslatione dominii; quia si quis vendat, & do- 10 miniũ trãsferat, postea pro sui cautione reseruat dominium rei, nõ valebit, & plura in simili Gozad. *cons.16. per tot.* † Et vbicum- 11 que cõtractus nõ est absolutus, pactum in qualibet parte dicitur pars cõtractus; ideo pactũ legis cõmissoriæ, q̃ nõ operatur post ius quæsitũ, debet apponi ante absolutũ contractum; absoluitur autẽ, seu absolutus dicitur, si est lectus, & publicatus, & habitus pro perfecto corã testibus, & partibus, licet testes nondum sint descripti in eo. Alex. *cons.10.n.7. & 8. lib.1.* † Extende; quia licet minor non possit sine decreto facere pactũ de retrouendendo, 12 bene potest in actu acquisitionis facere, & valebit; quia non potest diuidi cõtractus, & ita tenet Tiraq. *de retract. conuent. ad fin. tit. n.10. & seq.* vbi reprobat Gozad. & Cagn. tenẽtes contrarium, & *n.6. & seq.* Idẽ in Ecclesia, & in omni acquirente pro alio, vel pro se; quia potest in actu acquirẽdi pactum apponere, & valet, licet illud pactum non posset facere extra acquisitionem sine certa solemnitate, vel non præiudicaret. † Restringe in pactis factis in 13 eodẽ cõtractu per minorẽ, puta de retrouendendo; quia si sunt facta post translationẽ dominii in minorẽ, non valent. Gozad. *d. cons.16. per tot.* latissime Tiraq. *de retract. conuent. ad fin. tit.n.12. & per tot.* † Idẽ, si pactũ fiat in ipso cõtractu per tutorẽ, vel curatorem, 14 aut negotiorũ gestorẽ pro minore, vel alio, vel cõtra; quia tenetur totũ approbare, vel reprobare, quãdo sunt posita in ipso cõtractu; secus si post perfectum contractum, late Tiraq. *de retract. conuent. ad fin. tit. an.5. vsque ad 16.* vbi pro vtraque, & ita declarat *n.12.* † Declara, nisi fiant ante translationem dominii, vel occa- 15

sione contractus ex liberalitate facti pro minore, prout est do-
natio sub modo. Fulgos. *cons.223. in fi.* & idem, si quis ex liberali-
tate certo pretio vendat aliquid cum pacto à principio de sibi
retrouendendo, aut de non vendendo alteri; quia obligatur, &
16 non datur restitutio. † Contrarium tenet Castr. *cons.112. Viso te-
nore. in fin. lib.1.* vbi, quod minor, & Ecclesia, qui non possunt sine
certa solemnitate alienare, non possunt etiam in actu acquiren-
17 di pactum de retrouendendo facere sine solemnitate. † Restrin-
ge, vt non procedat, quando actus esset perfectus, quod intelli-
ge de absoluta perfectione, ita quod nihil supersit agendũ; quia
iudex, & alii, qui habent potestatem semel pronuntiandi, pri-
uantur, ne post actum perfectum aliquid contrarium vel modi-
ficatiuum disponant. Angel. *d. cons.42. n.4. vsq; in fin.* vbi, quod ita
debet intelligi Bart. *in l. Iudex postea quã. ff. de re iud.* & alibi, & quod
18 alio modo intellecta eius doctrina non est vera. † Amplia; quia
propter pacta quandoq; plus, quandoq; minus soluitur in con-
tractibus venditionum; quia pacta sunt pars contractus. Ioan. de
Imol. *cons.24. nu.4.* Rip *in l.1. § si heres. ff. ad Trebell.* Tiraq. *de retract.
conuent. in præfat. n.20.* Couar. *var. resol. lib.3. c.10. n.1.* vbi alios alle-
19 gat. † Extende in emphyteusi; quia pactum, quod fieri debeant
melioramenta, & finita linea reuertantur ad dominum, consi-
deratur in læsione, & est pars contractus. Castr. *cons.386. col. fi. ver.
20 tertio quia. & cons. seq. lib.2.* † Amplia; quia pactum onerosum in
venditione, dicitur pars pretii, *l. fundi pactum. ff. de contrahen. empt.*
21 Abb. *cons.66. n.3. ver.2. probatur. lib.1.* † Declara, nisi pactum one-
rosum esset ex alia causa, quam venditionis, puta, vendidit quis
rem cum pacto, quod pretium soluatur intra quatuor annos, &
interim fructus sint vẽditoris; quia sibi reseruat dominium, do-
nec pretium soluatur, certe illi fructus non sunt pars pretii, sed
propter dominium. Abb. *d. cons.66. in fi. ver. ad secundum. lib.1.*

Pacta inter contrahentes qualiter interpretanda. Concl.7.

1 PACTVM † inter locatorem & conductorem, quod si pro-
pter guerram, vel inundationem non poterit conductor col-
ligere fruges, quod sit in arbitrio dicti conductoris dimittere
fruges, vel fictum soluere, intelligitur secundum naturam con-
tractus: videlicet si nõ poterit fructus colligere vltra dimidiam;
secus, si quædam minima pars colligatur; quia debet fieri restau-
rum arbitrio boni viri. Bald. *cons.434. Pactum inter locatorem. lib.1.*
☞ *per tot.* Vide, *Conductori qualiter sit facienda remissio in casu remissionis.*
Concl.616.

Pactum non potest, quantum lex. Concl.8.

1 LEX † potest plus, quam pactum; quia per legem potest pro-
hiberi, ne quis rem suam alienet, nisi in certas personas, *l. du-
dum. C. de contrah. empt.* secus est in pacto, *l. si sterilis. § si tibi. ver. si ita.*
2 *ff. de act. empt.* Calder. *cons.98. An procedat.* quod est 3. *de pact.* † Et ide-
o non valet argumentum de pacto ad legem, & econtra. Cal-
3 der. *d. cons.3. de pact.* alias 98. † Amplia, vt imo plus possit factum
iudicis, quam pactũ. Calder. *d. cons.98. ver. Imo plus.* alias 3. *de pact.*
4 † Amplia; quia imo pactum dicitur lex data negotiis, de quibus
agitur, sicut & sententia: Ideo sicut per legem corrigentem in
vno aliam legem, valet argumentum, vt in eo tantum fiat corre-
ctio: ita etiam in pacto, & sententia, quæ sunt leges, ita Fulg. *cons.*
5 144. *Syndici Communis n.2.* † Limita; quia valet argumentum de
pacto ad legem, gl. & ibi Bart. *C. de decret. ab ordin facien. in Rubr.* &
6 est text. *in l. si. ad si* & ibi Bart. & Bald. *C. de fideiuss.* † Extende; quia
valet argumentum de pacto ad legem & statutum, & ad cõsue-
tudinem, quod est verũ, quando sumus in iis, quæ sunt cõtra bo-
nos mores; quia q̃ non potest per pactũ, neq; per legẽ, & ecõtra.
7 Bart. plene *in l. non impossibile. in fi. ff. de pact.* † Restringe, seu decla-
ra; quia valet argumentũ de pacto ad legẽ affirmatiue, vt quic-
quid potest pactum, potest lex, sed non negatiue: non potest pa-
ctum, ergo non potest lex, vel consuetudo; quia multa potest
lex cõtra ius publicũ, quæ nõ potest pactũ, ita per Bar. *d. l. non im-
possibile. ff. de pact. in fi.* Ial. *in* § *quædam. Inst. de act. n.36. & 37.* vbi late.
☞ Vide, *Argumentum valet de statuto ad pactum. Concl.497.* Vide, *Con-
suetudo potest, quicquid potest pactum, & qualiter procedat. Concl.807.*

Pactum contrahentium quando vnius vel ambarum partium respiciat commodum. Concl.9.

1 PACTVM, † quod habens rem pignoratã possit illã vendere
lapso certo termino, respicit fauorem habentis pignus; ideo
pote st illi renuntiare. *l. quamuis. ff. de pign. act.* Castr. *cons.295. in prin.*
2 *& 296. prope fi. ver. licet enim. lib.2.* † Et vbicumq; aliquid commit-
titur potestati alicuius, quod possit facere aliquid, tale pactum
non importat necessitatem, sed voluntatem; ideo potest illi re-
nuntiare. Castr. *d. cons.295. n.2. in fi. & n.3.* vbi apostil. *lib.2.* Amplia;
quia pactum de retrouendendo ad fauorem venditoris non re-
tor: quetur, vt obligetur, si non vult. Vide, *Pactum de retrouendendo*
☞ *ad cuius fauorem sit factum. Concl.25.* † Et generaliter dicimus, quod
pactum & dispositio dicitur respicere fauorem illius partis, cui
ex illo pacto, vel ex illa dispositione paratur actio. ita Ial. *in l. pa-
tens. n.19. ver tu dic. C de pact.* & hoc ad cognoscendum, quod in-
ducta ad fauorem, ad odium non reducantur. † E conuerso sicut
pactum, quod possit creditor vendere pignus, respicit fauorem
creditoris; ita qualitas, quod teneatur prius citare debitorem, &
seruare certam solemnitatem, respicit ad fauorem debitoris.
Castr. *d. cons.295. col.2. in prin. ver solemnitas autem. lib.2.* † Gratia v-
triusq; dicitur pactum appositum, quando respicit fauorem am-
barum partium, prout si inter Iudæum & Christianũ fiat pactũ,
q̃ lapso anno pignora data Hebræo pro certa summa vsuraria,
sint Hebræi; quia si expedit Christiano perdere pignora, & con-
tinuare vsuras, non potest Hebræus velle renuntiare huic pacto,
quasi solum fauorem suum respiciat. Castr. *d. cons.295. col.2. in prin.*
& n.3. & 296. n.2. & 3. lib.2. allegat *l. si cum fundum. ff. de pact.* vbi pa-
ctum censetur ad fauorem ambarum partium, nisi contrarium
sit actum. Vide, *Consideratio multiplex. & quid sit, & qualiter inter-*
☞ *pretanda. Concl.628.* Vide, *Renuntiare iuri in fauorem suum. Concl.171.*
† Extende; quia compromissum in arbitratorem, si est super pa-
cto, vel contractu iam facto, transit ad hæredes: si super facien-
do, vel super lite, secus est. Castr. *cons.341. in prin. ver. sed Bar. lib.2.*
† Extende; quia dilatio concessa emptori ad soluendũ pretium,
censetur concessa venditori ad tradendũ prædium venditũ, vel
rem venditam, Fulgos. *cons.200. In quæstione, quæ vertitur. per tot.*
† Extende; quia si agitur ex pacto, q̃ bona vendita debeant mẽ-
surari intra certũ terminum, respicit fauorẽ vtriusq; partis. Dec.
cons.452. Visa instructione. n.10. plene Soc. *cons. fi. n.3. lib.3. vsque in fin.*
† Extende in contractu vltro citroq; obligatorio; quia cũ pacta
in contractu posita censeantur coniunctim apposita, si possunt
stare simul, non attento ordine, q̃ vnũ sit prius, aliud posterius.
Bald. *cons.179. Omnia pacta. lib.5.* & ideo cum sint pars contractus,
non potest pars approbari, & pars reprobari; quia contractus est
indiuiduus: igit respicit eo casu vtramq; partẽ. Tiraq. *de retract.*
conuent. ad fin. tit. n.5. & seq. vsque ad n.16. vbi pro vtraq; parte. † Et ita
facit etiam; quia contractus debet iudicari in dubio in ea parte,
quæ est magis vtilis vtriq; contrahenti, nõ vni parti tantũ. Tiraq.
de retract. lignag. § *.30. gl.1. n.32.* Crauet. *cons.14. num.8.* † Item; quia ti
claudicare non debet contractus, nisi in casibus specialibus, in
quibus datur claudicatio. Crauet. *cons.239. n.6.* Vide, *Claudicatio*
☞ *non admittitur, & quando secus. Concl.287.* Vide, *Contractus claudica-*
re non potest, & quando secus. Conclus.982. † Et licet is, qui cedit ius a
alteri, dicatur donare; tamen secus est, quando cessio fit in tran-
actione; quia in ea vterq; cedit, & propter reciprocam cessionẽ.
Bero. *cons.76. n.34. & seq. lib.2.* † Extende in iudicio, & cõpromit-
so; quia æqualitas est seruanda. Nam si factum est cõpromissum
sub pœna, & arbiter iubet partes venire in locum in hoc stum,
vel non conuenientem, parsq; non venit, non incurrit pœnam,
licet alia venerit; quia vtriq; parti debet æqualiter esse consuli,
l. si cum dies. § *. si arbiter. in fi. ff. de arbitr.* ibi: *absurdum enim esse iussum*
alterius personam ratum esse, in alterius non. † Et per illum text. Abb. ibi
dicit esse in contractu vltro citroq; obligatorio, *cons.97. Viso in-*
strumento. col.2. in prin. ver. ex hoc capite. lib.2. vbi dicit, absurdum esse
aliquid cõsistere in vna parte, q̃ in alia non consistit, & loquitur
in transactione, quæ non potest cadere super liquido, & qui vna
pars tantũ remitteret liquidum. † Extende; quia capitula cõse-
derationis debent interpretari pro vtraq; parte, non autem vna
parte; quia est quædam societas. Bald. *cons.343. Examinanda sunt.*
lib.1. † Extende in societate; quia est quædam fraternitas, quæ æ-
qualitatem requirit, *l. verum. in prin. ff. pro soc.* Abb. *cons.77. n.2. lib.1.*
vbi, q̃ pactũ, q̃ vnus plus alio consequatur, sine causa non valet;
quia est contra substantiam contractus. Vide, *Dispositio reciproca*
☞ *habet multa specialia contra ius. Concl.498.* Vide, *Donatio reciproca va-*
let. & habet multa specialia. Conclus.631. Vide, *Societas quid sit, & eius*
natura, & qualiter contrahatur, vel non. Concl.279.

Pacta personalia, vel realia, ad quos extendantur, vel nõ; & in dubio an sint personalia, vel realia. Con.10.

PACTVM † personale factũ cũ vno nõ extenditur ad aliũ, nisi
interfit pacisc entis, *l. iuris gentium.* § *. pactorum. ff. de pact.* & quia
personalia personam non egrediuntur, apostil. ad *consil. Dyn.11. in*
ver. extendi. quæ adducit concord. Bart. *cons.58. Ex themate proditio.*
in fi. ver. super tertio. lib.1. vbi, q̃ renũtiatio inter emphyteutas non
extenditur ad fauorẽ domini, quin vno mortuo alter succedat ex
iure accrescẽdi; quia non interest domini. † Amplia in tantum, a
quod

quod pactum personale non etiam nō extenditur ad hæredem,
3 *l. idem in duobus. §. personale. ff. de pact.* † Extē de; quia pactum de non petendo ad tempus personale non transmittitur ad hæredem.
4 Dyn. *cons. 11. n. 3. ver. præterea sicut patet.* † Amplia in fideiussore; quia pactum personale factum principali debitori non iuuat fideiussorem directe; quia quod non transit ad hæredem, non extenditur ad fideiussorem. Dyn. *d. cons. 11. Quæstio talis est, Benogius. nu. 4.*
5 *ver. præterea expressum est.* † Restringe limitationem, vt non procedat, quando tale pactum quantumcunq; personale impediret liberam iurium cessionem; quia tunc per indirectum effectus illius iuuaret fideiussorem, puta quando esset facta dilatio circa
6 personam principalis. Dyn. *d. cons. 11. n. 5. ver. vnum autem.* † Amplia; quia pactum factum super vna re non extenditur ad aliam
7 rem. Io. de Imol. *cons. 13. in pr.* † Extende; quia pactum super vno contractu non trahitur ad alium contractum; ideo stante retractu, si quis vendat consanguineo suo, & promittat de euictione, licet non possit contrauenire; tamen si consanguineus postea vendat extraneo, potest primus venditor tanquam consanguineus secundi venditoris retrahere; quia pactum super prima venditione non extenditur ad secundam. Tiraq. *de retract. lignag.*
8 *§. 1. gl. 9. n. 43.* † Extende; quia procedit extensio, etiamsi consanguineus, qui potest retrahere, futuro emptori, renuntiauit iuri retrahendi; quia si ipse futurus emptor emat, & postea alteri vendat, poterit consanguineus, qui renuntiauit iuri retrahendi, ab isto secundo emptore retrahere; quia renuntiatio facta super vno contractu non trahitur ad alios contractus. Tiraq. *de retract.*
9 *§. 1. gl. 9. n. 24.* † Declara tamē; quia si primus emptor, cui factum fuit pactum de non molestando, venderet rem liberam alteri, ita vtipse vendens molestari posset à secundo emptore, forte pactū & renuntiatio sibi facta prodesset; quia, qui petit à fideiussore, petit à principali debitore *l. aduersus. ff. de arbitr.* Tiraq. *d. §. 1. glos. 9.*
☞ *de retract. lignag. num. 125.* Vide, *Exceptio competens principali debitori.*
10 *Concl. 415.* † Declara, quia licet pactum, & renuntiatio super vna re, & super vno contractu, & cum vna persona non transeat ad
11 aliam. Tiraq. *de retract. lignag §. 1. gl. 9. n. 127. ver. tertius casus.* † Tamen; quia pactum, & renuntiatio facta venditori nocet, & prodest emptori, vt per plura idem Tiraq. *d. §. 1. gl. 9. num. 128. & 129.*
12 † Idcirco necessario distinguitur; quia si pactum, & renuntiatio est reale, vel concomitatur rem; tunc transit cum ipsa re, ad quēcunq; etiam habentem ius, & singularem successorem: si vero est mere personale; tunc non egreditur personam, Tiraq. *d. tract. de retract. lignag. §. 1. gloss. 9. n. 129. in fi. & n. 130.* licet dicat ibi, quod Franciſc. Aret. *cons. 70. circa med.* tenuit, quod, etiamsi sit personalis, transit ad successorem, quod reprobat, nisi distinguas in personali, quæ est in rem scripta; quia ista est transitoria ad quem-
13 cunq; successorem, vt idem Tiraq. *§. 8. gl. 5. n. 6. & seq.* † Limita; quia regulariter omnis obligatio & pactum transit ad hæredes,
☞ licet de hæredibus non sit facta mentio. Vide, *Hæredes censentur nominati in omni dispositione. Concl. 75.* Vide, *Obligatio generalis transit*
14 *ad hæredes, & quando. Concl. 37.* † Limita, seu declara; quia pactum mere personale nō egreditur personam, mortuo eo, cui factum est pactum, puta de non petendo aliquid à Titio, sed eo viuente bene potest ad alium transire, puta ad fideiussorem habentem regressum aduersus principalem, cui factum fuit pactum; ideo vt sit omnino personale, & non egrediatur personam, debet fieri cum taxatiua, puta, *promitto non petere aliquid à te tantum, vel à te*
15 *solum*, ita Bart. *in l. nisi. per tot.* maxime *in fin. ff. de pact.* † Personale, an reale in dubio censeatur pactum, obligatio, vel concessio. Vide plene Crauet. *cons. 929. per tot.* vbi, quod ex mente, & causa, & materia diiudicamus; sed tamen si ex verbis constat, quod ratione personæ, puta meritorum; tunc personale est, & rursus distinguit, licet in dubio censeatur reale quo ad hoc, vt transeat ad
hæredes, non autem, vt ad singulares successores transeat, plene
16 loquitur. † Et quod pactum factum fauore agnationis, sit per-
17 sonale. Curt. Sen. *cons. 49. n. 74.* † Et quod pactum sit personale, quando de hæredibus non fit mentio, & ad hæredes non trans-
18 it. Cephal. *cons. 352. n. 3. & seq. lib. 3.* Decian. *cons. 1. n. 67. lib. 2.* † Et pacta regulariter non egrediuntur personas nominatas. Rimin.
19 Iun. *cons 465. n. 9. lib. 4.* † Et de sui natura restringi debent. Ce-
20 phal. *d. cons. 352. n. 3. & seq. lib. 3.* Burſat. *cons. 266. n. 16. lib. 3.* † Et fauore dotis, pactum de non petendo dotem est personale, *l. si ma-*
rito. §. si pater. & ibi Castr. *in fin. ff. solut. matrim.* vbi, quod in dubio
☞ pactum censetur reale, sed fauore dotis personale, vt ibi. Vide,
Actio personalis contra quos competat, vel non competat. Concl. 99. Vide,
Dignitati, vel officio, &c. Concl. 414. Vide, *Personalia iura quæ dicantur. Conclus. 320.* Vide, *Res inter alios acta. Concl. 264.*

Pactio, & conditionalis conuentio reprobatur in spiritualibus. Concl. 11.

CONDITIO † & pactum non potest interuenire in electio- 1
ne ad Ecclesiam de Prælato; quia hoc est reprobatum, *c. statuimus. de elect. in 6.* Oldrad. *cons. 275. n. 8. ver. circa septimum.* Gemin.. *cons. 84. n. 1. in fin. cum seq. ver. si vero tale iuramentum.* † Ampla, vt idē 2
sit in resignatione, & prouisione beneficii ecclesiastici. Oldr. *d. cons. 275. n. 8.* allegat Innoc. *in c. in nostra. col. 2. de rescri.* † Amplia, et- 3
iamsi pactio sit licita ad fauorē Ecclesiæ, etiamsi fuit iurata; quia si fiat ante electionem, vel ante præsentationem, tanquam illicita reprobatur. Gemin. *cons. 84. in prin. & n. 2. & 3.* † Amplia in 4
matrimonio carnali, & spirituali, *l. vlt. C. de non num. pecun. c. quemadmodum. cum ibi not. de iureiur.* Oldr. *d. cons. 275. n. 8.* † Amplia; quia 5
si beneficia conferantur sub conditione, & pactione, talis conditio inducit simoniam, *c. vt nostrum, vt Ecclesiast. benefic.* † Amplia 6
in professione emissa cum pacto reseruationis bonorum. Vide, ☞
Professio ex quibus dicatur impediri, vel non. Concl. 885. † Limita; quia 7
prædicta sunt vera quo ad pacta, & conditiones hominis; secus si legis, prout in permutatione, quæ non potest circa beneficia habere pactum, vel conditionem; & tamen à lege inest, quod sequuta euictione detur regressus ad beneficium permutatum. Oldr. *d. cons. 275. n. 8. ver. ad hoc respondetur.* Gemin. *d. cons. 84. nu. 19. ver. non obstat, quod collationes.* † Limita; quia valet pactio, & pro- 8
missio licita, & à lege permissa, si fiat à prouiso ipsi superiori cōferenti, puta, quod soluet censum antiquum debitum. Gemin. *d. cons. 84. n. 4. ver. & dico, quod tale iuramentum.* † Limita; quia collatio beneficii etiam conditionalis facta per inferiorem à Papa or- 9
dinatum valet, quando conditio est licita, & ad fauorē Ecclesiæ. Gemin. *d. cons. 84. n. 4. circa fi. ver. item est licitum respectu.* Vide, *Col-* ☞
latio beneficij sub conditione quando valeat, vel non est. Concl. 428. Vide, *Iuramentum electi, vel præsentati ante stipulationem. Concl 542.*

Pactum quod dicatur contra bonos mores, vel non. Concl. 12.

PACTVM, † quod quis non possit cedere bonis, non est con- 1
tra bonos mores; ideo validatur iuramento. Federic. de Sen. *cons. 60. Quod pactum.* † Amplia; quia valet pactum factum per fi- 2
lium patri de non petendo alimenta, & hoc de iure ciuili, *l. pactum. C. de collat.* † Contrarium de iure Canonico; quia tale pactū 3
non valet. Spec. *in tit. qui filij sint legit. ver. sed pone, quidam.* quem sequitur Fed. de Sen. *d. cons. 60. in fi.* † Amplia; quia etiam valet pac- 4
tum, vt quis conueniri possit, etiam non deducto tanto, quod non egeat, dummodo non deueniret ad famem notoriam. Fed. de Sen. *d. cons. 60. n. 2. ver. item quia.* † Amplia, vt pactum, q̄ quis 5
possit pro debito personaliter detineri, valeat etiam sine iuramento. Fed. de Sen. *d. cons. 60. in prin. ver. item Spec.* † Limita, nisi 6
esset notoria & manifesta mēdicitas, & paupertas, & fames; quia tunc iuramentum non validat; quia est contra ius naturæ. Fed. *d. cons. 60. in fin.* † Limita; quia non valet pactum, per quod quis in- 7
uitatur ad delinquendum, *l promittendo. ff. de iure dot. l. cum vnus. §. pacta, quæ turpem. ff. de pact.* Fed. de Sen. *cons. 184. in fi.* † Limita; quia 8
non valet pactum, per quod is, qui soluit vsuras, promittit non repetere. Fed. de Sen. *d. cons. 184. per tot.* vbi ponit multas rationes. † Limita; quia non valet pactum inductiuum ad captandum 9
mortem alterius, *l. fi. C. de pact.* Bar. *cons. 8. Factum tale. n. 3. & seq. ver. super secundo. lib. 1.* vbi, quod iuramento non confirmatur pactum contra bonos mores. † Limita; quia si filius emancipatus donat 10
patri, cum pacto, quod pater teneatur filium donanti instituere hæredem vniuersalem, & alias non valeat donatio, tota corruit; quia est contra bonos mores. Dyn. *cons. 7. Quæstio talis est in princip.* Vide, *Cessio bonorum prohibetur multis casibus. Conclus. 219.* Vide, *Pa-* ☞
ctum circa futuram successionem. Concl. 13.

Pactum circa futuram successionem multiplex. Conclus. 13.

PACTVM † circa futuram successionem quandoque est de 1
futura successione hominis viuentis promittenda, quandoq; de remittenda, quandoq; de diuidenda, & interdum aliquid de præsenti accipitur pro legitima portione, & sit pactum de non petendo. Bald. *cons. 148. In casu proposito. lib. 1. in prin.* † Adde, quod 2
magna est differentia inter hæc; quia valet pactum de successione non petenda iuramento vallatum, & sic de remittenda; secus est, si pactum esset de promittenda; quia nisi adsit consensus eius, de cuius hæreditate agitur, & perseueret in dicto consensu; vel nisi fiat pactum cum eo, non valet cum alio; quia inducitur votum captandæ mortis ex parte recipientis. Bart. *cons. 8. Factum tale. n. 3. & seq. ver. super 2. lib. 1.* vbi apostil. *in ver. sed dubium.* dat con-

co'd. Bald. *cons.*437. *Quædam puella in princip. lib.*1. Bart. *in l. pactum quod dotali. C. de pact.* vbi, quod ratio est; quia qui promittit hæreditatem vel successionem suam per pactum, priuat se facultate testandi, ideo nõ valet; quia est cõtra bonos mores, q̃ procedit, etiãsi promissio fieret filiæ; & ex causa dotis. Bald. *cons.*440. *Factũ tale est. lib.*1. Fulg. *cons.*73 *per tot.* maxime *n.*2. *& seq.* Ial. *in l fi. n.*17. C. * *de pact.* Dec. *cons.*31. *n.*3. *&* 4. & hæc est * cõmunis opinio, & magis cõmunis, de qua attestatur Oſal. *Decis. Pedem.*100. *n.*31 *& seq.* & maxime *n.*44. Abb. *cons.*116. *Illud de iure. col.*2. *in fi. cum seq. n.*2. *ver.*
3 *excluditur. lib.*2. † Cõtrarium, q̃ pactũ, siue de hæreditate viuentis promittẽda, siue de non petenda, pariter sit prohibitũ; quia in vtroq; sit par votũ captandæ mortis, tenet Aret. *in l. qui super stitis. col.*4. *ff. de acq. hæred.* quia licet tale votũ non sit in renuntiante, bene est in eo, cui fit renuntiatio, Suarez. *in l. quoniam in priorib. limit.*
5. *C. de inoff. testam.* Couar. *in c. quamuis pactum. in*3. *part. init. n.*7. *ver.*
* *ceterum. de pact. lib.*6. & est cõmunis * opin. vt per Cagn. *in d. l fin. C. de pact. n.*92. Dec. ibi *in* 4. *not.* Bald. q̃ istam partem tenuit *in c. ad nostram. al* 2. *col.*3. *de iureiuran.* sequitur Ias. sibi contr. *in l. stipulatio*
4 *hoc modo concepta. n.*4 *ff. de verb. oblig.* † Declarat Dec. *d. cons.*31. procedere, quando principaliter consideraretur fauor eius, cui fit renũtiatio; secus si in cõsequentiam; quia ea, quæ in consequentiam veniunt, non habẽtur in consideratione, vt ibi per eum, &
*cons.*225. *num.*4. *ver. & per hoc.* Alex. *cons.*28. *col. fin. ver. non obstat. lib.*3.
5 † Cõtra declarationẽ facit; quia adeo coniuncta, & cõnexa sunt renũtiatio, & acquisitio ei, cui renũtiatur, vt vnũ non stet sine altero; imo vltimus finis dicitur primus in intẽtione, & qui inspici debet. *l. qui liberis. §. hæc verba.* vbi Castr. *ff. de vu'g. & pupill.* Tiraq. *de retract. lignag. §.*1. *gl.*10. *n.*45. est ergo prima intẽtio renũtiantis, vt
6 acquiratur ei, cui fit renũtiatio. † Declara; quia contrariũ procedit, q̃n renũtiatio fit ad fauorẽ, & contemplatione certæ personæ; secus, si renũtiatio fieret per eum, qui nõ vult succedere, nõ habita consideratione, cui acquiratur, neq; ad fauorẽ certæ per-
7 sonæ. † Imo etiãsi fiat cũ consensu eius, de cuius hæreditate agitur, nõ valet pactũ de futura successione promittenda, veluti q̃ teneatur testari, & instituere talẽ hæredẽ, & nõ obseruando, donatio facta cum hoc pacto nõ valet; quia est nulla conuentio in totũ. Dyn. *cons.*7. *Quæstio talis est, Titius. in prin.* & est ratio, quia ob turpẽ causam cẽletur facta. Declara, nisi ille, de cuius hæreditate
8 agitur, cõsentiret cũ iuramẽto, infra *ver. declara. n.*14. *& seq.* † Amplia; quia pactum de hæreditate pupilli diuidẽda facta inter substitutũ ipsi pupillo, & extraneũ, ipso pupillo viuente, & sine vlla necessitate factũ, nedũ est improbatũ de iure, sed imo si pupillus decedat, priuatur substitutus omni cõmodo successionis, q̃ applicatur hæredibus pupilli defuncti venientibus ab intestato,
Bald. *cons.*6. *Punctus talis est. per tot. lib.*3. Fulgos. *cons.*73. *col. pen. v. r.*
9 *dixerit aliquis.* † Contrariũ videtur velle Fulgos. *cons.*89. *in fin.* vbi,
10 q̃ non valet cõcordia, vel trãsactio. † Extẽde; quia non valet pactum inter matrẽ & auum maternũ ex vna, & patruum pupilli, per q̃ mater, & auus maternus cum iuramẽto renuntiarũt hæreditati pupilli, quatenus moriatur, ad fauorem patrui; quia cum non consenserit pupillus, neq; potuerit consentire, pactũ est improbatũ, & iuramentũ non obligat. Fulg. *d. cons.*73. *Paterfamilias*
11 *habens. n.*1. *&* 2. † Extẽde, vt p̃cedat, etiãsi interuenerit iuramentũ, & concordia, & latũ esset laudũ confirmatũ per sententiam, per q̃ ita mãdabatur. Fulg. *d. cons.*73. *per tot.* vbi hoc latissime discutit, etiamsi laudũ esset latũ in exequutione statuti mandantis compromitti, & non posse dici de nullitate; quia adhuc non va-
12 let laudũ, nec sententia, nec pactũ, nec iuramentũ. † Extende, vt neq; valeat fideiussio interposita nomine renũtiantis hæreditati viuentis, qui non consentit, etiãsi fideiussor, vt principalis p̃miserit, q̃ non contraueniet; quia adhuc non valet; quia est contra
13 bonos mores. Fulg. *d. cons.*73. *in fi. ver. super vltimo.* † Amplia; quia non valet transactio inter filios super hæreditate patris viuentis; quia est contra bonos mores. Anch. *cons.*115. *Incipiam ab vltimo. in*
14 *pr.* † Restringe, nisi transactio fuerit confirmata tempore habili, vide'. post mortẽ patris; quia valet. Anch. *d. cons.*115. *n.*2. *ver. in con-*
15 *trarium.* † Imo in dubio si non constat, quo tempore fuerit facta; quia verba sint æquiuoca, præsumitur facta post mortem patris,
16 vt actus valeat. Anch. *d. cons.*115. *n.*5. *& seq. ver. non obstat.* † Amplia; quia imo filii diuidentes hæreditatem patris viuentis & ignorãtis, efficiũtur indigni, & hæreditas mortuo patre defertur fisco,
gl. *in l. fin. in ver. alienæ. C. de pact.* Bart. *in l. cum dominus. §. fi. ff. de pecul.*
17 *leg. at.* † Extende; quia efficiũtur indigni ẽt respectu legitimæ; q̃a nõ est illis debita viuente patre. Dec. *d. l. fi. n.*14. *C. de pact.* Crauet.
18 *cons.*19. *n.*2. *ver. difficultas.* Socin. Iun. *cons.*50. *lib.*2. † Et q̃ non valeat
19 diuisio filiorũ facta viuente matre, Bertr. *cons.*197. *lib.*3. † Imo etiamsi mater consensisset, quod posset reuocare, & faciendo testamentum dicatur reuocare. Bertr. *d. cons.*197. *in vlt. vol.* vbi late, vbi, quod talis consensus est ambulatorius vsq; ad mortem. † Limita, quia valet donatio hæreditatis alienæ, puta auiæ paternæ, cui donans de iure succedebat, facta cum iuramento de consensu eius, de cuius hæreditate agitur. Anch. *cons.*403. *Viso diligenter.* † Restringe; quia non valet, si is, de cuius hæreditate agitur, reuocauit consensum; quia etiamsi iuramẽto non reuocare, potest tamen reuocare prout testamentum, communem * dicit Anch. * *cons.*403. *n.*3. *& seq.* † Et dicitur reuocatus consensus, si auia, de cuius hæreditate agitur, & quæ consensit donationi suæ hereditatis cum iuramento, fecit testamentum, & instituit pro parte donantem, pro parte donatarium. Anch. *d. cons.*403. *in fin.*

Pactum circa futuram successionem quando valeat, vel non. Concl. 14.

PACTVM † circa futuram successionem non valet, *l. pactum † quod dotali. C. de pact. l. pactum dotali. C. de collat.* & ratio est; quia inducit votũ captandæ mortis, & aufert liberam facultatem testandi, & est contra bonos mores. Alex. *cons.*28. *lib.*3. *n.*4. *ver. tamẽ præmissis non obstantibus. & n.*6. *ver. bene faciunt.* vbi ponit rationem. Bart. *cons.*212. *Promitto tibi, & tu mihi.* Dec. *cons.*225. *col. pen. ver. secundus est principalis.* Guid. Pap. *decis.*222. Bald. *cons.*6. *Punctus talis est. in princip. lib.*3. *& cons.*83. *lib.*4. Vide, *Votum captandæ mortis renuntiat.* Concl. 288. † Extende, etiamsi pactum sit factũ filiæ ex causa dotis, & matrimonii; puta, quia pater promisit illã instituere æqualiter cum aliis filiabus; quia non valet. Bald. *cons.*440. *Casus talis est. lib.*1. † Amplia, vt procedat nedum in pacto, sed in omni alia conuentione, donatione, & obligatione; quia hæreditas & successio non potest dari, nisi per testamentum. Alex. *cons.*28. *Pondaratis. col.*2. *n.*5. *ver. item probatur. lib.*3. *& n.*7. *ver. & istam conclusionem.* vbi dicit * communem, & de donatione futuræ successionis, quod non valeat, nisi consentiente eo, de cuius hæreditate agitur, & perseuerante vsq; ad mortem. Bald. *cons.*18. *in fin. ver. quæritur vlterius. lib.*1. † Amplia etiam in laudo; quia non valet latũ sine eo, quod quis non succedat. Lap. *alleg.*130. *n.*24. *ver. item licet.* tamen contrariũ tenet *n.*25. *ver. item licet.* Fulg. *cons.*73. *per tot.* declarat, quod non valet, q̃n de hæreditate viuentis fertur ipso viuente non consentiente; quia est nullũ, & super re reprobata. † Amplia, vt procedat, etiamsi interuenit iuramentũ; quia cũsit cõtra bonos mores, nõ validatur. Bart. *cons.*8. *Factum tale. n.*3 *& seq. lib.*3. Alex. *d. cons.*28. *col. pen. 9 ver. ista conclusio. lib.*3. vbi dicit * communem: & idẽ etiam de communi * repetit *in ver. ex quibus satis dixi* potest. Dec. *cons.*225. *In causa, quæ. col. pen. n.*4. Bart. *in d. l. pacto quod dotali. C. de pact.* vbi, quod est contra bonos mores. Fulgos. *cons.*73. *in prin. & per tot.* Anch. *cons.*403. *n.*3. vbi dicit * communem, prout etiam * communem, & magis communem dicit Oſasc. *decis. Pedem.*100. *n.*31. *& seq.* qui loquitur in pacto de succedendo; secus, si sit negatiuum, quod bene firmatur iuramento. Castr. *cons.*449. *Non est dubium. lib.*1. Ægid. Bellam. *cons.*43. *n.*7. † Extende; quia pactum de futura hæreditate viuentis disponens est contra bonos mores, vt non firmetur iuramento, neq; consuetudinis auctoritate. Dec. *cons.*224. *n.*3. *& cons.*608. *n.*8. † Extende, etiamsi tale pactum vnicam rem tantũ contineret, q̃n ex ea tale præsentatur hæreditas viuentis. Dec. *cons.*183. † Extende; quia est reprobatũ etiã inter paganos, & infideles, etiamsi interuenerit stipulatio, & iuramentũ; quia habet in se votũ captandæ mortis. Ægid. Bellam. *d. cons.*43. *n.*5. *& 6. &* 7. vbi late. † Contrarium tenet Lap. *d. alleg.*130. *n.*25. *ver. item quicquid sit.* vbi, quod valet pactũ de non succedendo iuratũ, & dato, quod non valeat, valet iuramentum, per quod promisit non molestare. † Declara; quia pactum de futura successione viuentis promittenda non conualidatur iuramento; quia inducitur votũ captandæ mortis; & quia per iuramentum daretur occasio peccandi; secus est in pacto de futura successione remittenda, vel diuidenda, aut non petenda; quia tunc iuramentũ conualidat pactum, si modo iurans sit in ætate adulta, & non interuenit metus, neq; fraus. Bald. *cons.*148. *Incastipropositis. in prin. n.*1. *& 2. lib.*1. & quia iuramentũ esset contra bonos mores, q̃n esset sup pacto, quod faciet hæredẽ; quia tolleret liberam facultatem testãdi. Bart. *in l. pactũ, q̃ dotali. C. de pact.* vbi, quod neq; de iure Canonico valet; quia *c. quamuis. de pact. in* 6. loquitur remissione, non in promissione hæreditatis, & successionis. Ba. *d. cons.*8. *n.*3. *& seq. lib.*1. † Declara; quia p̃cedit p̃missi, dũmodo accedat cõsensus eius, de cuius hæreditate agitur, & p̃seueret, alias secus, ideo si filia renũtiat fratribus hæreditatem paternã & maternã cũ iuramento viuentib. parentibus, non valet renuntiatio ex parte recipientis, nisi parentes cõsentiant, & p̃seuerent in consensu, & *c. quamuis. de pact. in* 6. loquitur de renũtiatione facta pe-

rentibus, non autem tertio, ita Bald. *cons.* 437. *Quædam puella, in pr.*
12 *vsq; ad n.* 2. *lib.* 1. Petr. de Anch. *consil.* 39. 1 *ro clariori. n.* 6. † Idē quia non valet renunciatio matris de hæreditate filij, etiam cum iuramento, qñ filius non consensit. Fulg. *cons.* 73. *per tot.* vbi idē dicit, quod non valet pactum, neq; tranſactio, neq; compromiſſum, neq; laudum, neq; ſententia etiam cum iuramēto de hæreditate viuentis eo non conſentiente, & ꝙ non obligatur fideiuſſor etiam vti principalis ſuper hoc, vbi *n.* 2. *in fi.* quod *c. quamuis, de pact. in* 6. corrigens ius cōmune, caſum alium non cōprehendit, quam expreſſum. Petr. de Anch. *conſ.* 9. *in pr.* Vide Conclu. prox. præ-
13 ced. † Contrarium, quod renunciatio facta de bonis, & ſucceſſione materna per filiam ad fauorem fratris conſanguinei ſine iuramento non valeat, etiam cum conſenſu eius, de hæreditate
*14 agitur, tenent *Dd. *in d. l. fin. C. de pact.* † Declara; quia aut ſumus in pacto affirmatiuo de ſuccedendo, & tunc cum conſenſu eius, de cuius hæreditate agitur, valet; aut in pacto negatiuo de non ſuccedendo in bonis & hæreditate matris, vel patris viuentis, & tunc conſenſus illius, de cuius hæreditate agitur, non validat re-
* nunciationem, neq; pactum, *l. pactum dotali, C. de collat.* vbi *communiter Dd. & ita Ruin. *conſ.* 16. *n.* 17. *lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 16. *n.* 6. *lib.* 3. & ꝙ conſenſus illius nihil releuet hoc caſu, eſt *deciſ. Pedemon.* 100. *n.* 23. niſi vltra conſenſum viuentis intercueniat iuramentū. Bald. *conſ.* 437. *Quædā puella, lib.* 1. Iaſ. *conſ.* 104 *lib.* 4. & de ratione diuerſitatis in pacto affirmatiuo, vel negatiuo. Alex. *conſ.* 28. *n.* 10. *circa med. lib.* 3. Pariſ. *conſ.* 26 *n.* 8. *lib.* 3. In contrarium, quod non ſit differentia, an pactū ſit negatiuum de non ſuccedendo, an affirma-
* 15 tivum, eſt* cōis opinio, vt ſupr. *Concl. præc. n.* 3. † Declara alio modo, quia quod dicitur pactum iuratum valere, de quo *in c. quamuis, de pact. in* 6. procedit, qñ renunciatur cum iuramēto ſucceſſionis ex teſtamento; ſecus ſi ab inteſtato, quia requiritur conſenſus eius, de cuius hæreditate agitur, & iuramentū, vt ſupra ita diſtinguit in ſucceſſione ex teſtamento, & ab inteſtato. Bald. *in l. pactū*
16 *dotali. C. de collat.* vt atte ſtatur ibi Curt. Iun. *n.* 16. † Dicas melius ꝙ pactum de non ſuccedendo valet cū iuramento eius, qui renunciat & conſenſu eius, de huius hæreditate agitur, quia non tollit libera facultas teſtandi, ex quo poteſt is, qui conſenſit, reuocare, & aliter teſtando cenſetur reuocare. Fulg. *conſ.* 73. *n.* 2. *& per tot.* Si vero ꝓmittatur hæreditas per pactum etiam ab eo, vel de cōſenſu eius, de cuius hæreditate agitur etiam cum iſto non valet, quia tollit liberam facultatē teſtandi. *Pedemont. d. deciſ.* 100. *n.* 23.
* Bald. *conſ.* 437. *in pr.* & ita debent intelligi oēs* ſupra allegati in 1.
17 declarat. † Amplia; quia nō valet pactum inter patrem, & filiū, quod pater teneat eum hæredē vniuerſalem inſtituere; quia eſt contra bonos mores, ꝓhibentes liberam facultatē teſtandi. Dy. *conſ.* 7. *Quæſtio talis eſt Titius habens, in pr.* vbi loquitur in donatione facta per filiū patri ex iſta cauſa, vt ſit nulla, ꝓpter turpē cauſā,
18 & ibi late. † Extēde; quia neq; valet pactū de futura ſucceſſione
19 inter filios de bonis paternis. Gozad. *conſ.* 87. *n.* 3. † Et idem in filia renunciāte bonis maternis, matre non conſentiente, quia nō
20 valet. Bertrand. *conſ.* 214. *n.* 9. *lib.* 1. † Amplia, vt procedat, etiam ſi pactum, vel conuentio eſſet, ꝙ inter duos fratres ſuperuiuēs ſuccederet morienti ſine filiis, quatenus teſtamentum non faceret; quia licet nō tollat eo caſu facultatem teſtandi, tñ eſt contra bonos mores & non valet. Alex. *conſ.* 28. *lib.* 3. qui cōſuluit hoc caſu, prout etiam ſequitur Deci. *conſ.* 225. *In cauſa, quæ. col. fi. v & cum iſta*
21 *concluſione.* Deci. *conſ.* 63. *in fin.* qui oēs tollunt contraria, maxime
22 Oldr. *conſ.* 139. † Et ꝙ non valeat pactū inter duos fratres, quod ſuperſtes ſuccedat decedenti ſine filiis, quia tollit facultatem teſtandi. Æg. Bella. *conſ.* 42. *n.* 1. *in fi. v. item quæritur, & conſ.* 43. *n.* 5. *&*
23 *ſeq.* quod eſt d. Iuniani. † Contrarium, quod imo valeat pactum, ꝙ ſuperuiuens ſuccedat præmorienti ſine filiis, videtur tenuiſſe Oldra. *d. conſ.* 139. *Ad halbēdam, in pr.* Alex. *conſ.* 83. *Viſa facti narratio-*
24 *ne. n.* 3. *v. vento ad ſecundum, lib.* 2. late Marſil. *Sing.* 333. incip. *Pactum*
25 *de futura*, vbi multos concor. allegat. † Amplia in tantum nō valere pactum circa futuram ſucceſſionem viuētis eo inſcio, vt faciens pactum indignus efficiatur ſucceſſione, & ſuccedat fiſcus, niſi ſubſit probabilis cauſa pro renunciante. Fulg. *conſ.* 73. *n.* 6. *v.*
26 *dixerit aliquis.* † Amplia, vt non valeat pactum de futura ſucceſſione, etiam fauore matrimonij factum, puta quod filij ex prima vxore ſuccederent; quia reprobat. Dec. *conſ.* 225. *In cauſa q. per tot. conſ.* vbi arguit ad partes, & tandem ità concludit *col. pen. v. conclu-*
27 *dendo tamen.* † Amplia; quia non valet pactum de hæreditate, vel ſucceſſione perdenda, & qñ ſecus. Vide Soci. *Regul.* 2. *Pactum fa-*
28 *ctum de hæreditate perdenda non valet*, vbi limitat quinq; modis. Amplia, † in pacto de futura ſucceſſione diuidenda, quia non valet, ſi eſt pura, & de ſucceſſione certæ perſonæ, ſecus, ſi eſt de ſucceſſione incertæ perſonæ, & ſub conditione. Bald. *conſ.* 148. *n.* 6. *v. modo*

ſequitur, lib. 1. † Reſtringe octo modis, de quibus incertus author poſt Regulas Soci. *Regul.* 1. *Pactum de hæreditate certo modo diſponenda, vel dividenda non valet*, vbi ponit octo fallētias, quas videre poteris. † Declara non procedere in feudo, qñ matrimonium eſt contractū ad morganaticā quia valet pactū dę hæreditate certæ perſonæ. Bald. *conſ.* 148. *n.* 6. *v. ſed in feudis, lib.* 1. Ægid. *conſ.* 17. *n.* 7. † Amplia, vt ꝓcedat, etiam ſi cōtraria eſſet conſuetudo, quia nō valeret. Dec. *d. conſil.* 225. *v. primus caſus, vſq; in fi.* † Amplia; quia ſicut non valet pactū ſuper futura ſucceſſione alterius vniuerſalis, ita nec valet circa bona particularia, qñ induceretur votū captādæ mortis. Gem. *conſ.* 139. *n.* 4. *v. non obſtat.* Fulg. *conſ.* 73. *n.* 1. *v. aduertendum eſt* † Amplia; quia non valet pactū reſpiciens ſucceſſionē tertij, de cuius vita paciſcentes erant incerti, *l. nec nos præterit. C. de capti.* Bald. *conſil.* 83. *Super primo, lib.* 4. † Amplia, ꝙ non valet pactū de futura ſucceſſione, nec conuentio omniū bonorum præſentium & futurorū, quia per hoc tolleretur libera facultas teſtādi. † Amplia; quia neq; valet conſtitutio dotis, ſi fiat in tota hæreditate viuentis, quia tollit liberam facultatem teſtādi. Deci. & alij *in l. pactum quod dotali. C. de pact.* † Amplia, etiam ſi pactum ſit reciprocum de hæreditate, quia nō valet, ex quo contra bonos mores, & tollit liberam facultatē teſtandi, etiam ſi ſit iuratum, ſecus ſi fiat de certis bonis, ita Oſaſch. *deciſ. Pedemont.* 110. *per tot.* vbi de cōmuni* & magis communi opin. Bart. *conſ.* 212. *Promitto tibi, lib.* * 1. *in pr.* Vide plene Soci *Regul.* 9. *Filia renuncians cum iuramento hæreditati paternæ amplius ſuccedere non poteſt.* vbi limitat 36. modis, quę ſunt ampliationes in caſu noſtro. Vide eum, quia plenisſime loquitur. † Limita, quod valet pactū de futura ſucceſſione in conſequētiam neceſſariam prouenientes ex pacto valido de non ſuc- 35
cedendo, quia attenditur id, ꝙ fit principaliter. Nam, vt ſupr. valet pactum de nō ſuccedendo iuramento firmatū, ex quo reſultat, ꝙ ſi renuncians non ſuccedit, alius ſucceder, quia attenditur id, quod fit principaliter, & eſt permiſſum: & ideo q̃ veniunt in conſequentiam, admiſſa cenſentur, nec ſunt in cōſideratione, ita expreſſe Alex. *d. conſ.* 28. *col. fi. v. nec obſtat, lib.* 3. Deci. *conſ.* 225. *col. pen. n.* 4. *v. & per hoc Alex. & conſ.* 31. † Limita inter milites; quia valet 36
pactū reciprocum de futura ſucceſſione, & idem in ſublimibus viris, ita Oſaſc. *deciſ. Pedemont.* 110. *n.* 22. per *l. licet, C. de pact. & n.* 45.
† Extende; quia etiam ſi non ſunt milites, valet pactū inter duos 37
fratres, quod ſi alter eorū primo decedat ſine filiis, ſuperſtes ſuccedat, qñ eſt reciprocum, vel cum iuramento, plene Ang. Areti. *conſil.* 134. *In themate prædicto.* vbi pro vtraq; & hanc tuet, vbi ſicuti valet pactum de nō ſuccedendo cum iſto, ita etiā valet pactū de ſuccedendo cum iuramento. † Extende; quia valet hoc pactum 38
inter virum, & vxorē reciprocum, ꝙ vno ex eis præmoriente alter ſuccedat ſuperuiuens, & ambo ꝓmiſerunt tenere, donec vixerint, nomine alterius ad hunc finem, & conſtituerunt ſeſe reſpectiue poſſidere nomine alterius, & iurauerunt. Alex. *conſ.* 152. *In cauſa & lite. n.* 5. *& ſeq. v. ad ſecundum, lib.* 6. vbi tollit omnia contraria, ꝙ nōn valeat donatio inter virum & vxorem, quia firmat iuramēto; item quia interuenit traditio, firmatur morte; item qñ eſt cauſa mortis; quia non tollit facultatem teſtandi; itē quando fauore piæ cauſæ. † Extēde; quia pactum inter duos, quod is, qui 39
ſuperuixerit, habeat omnia bona præmorientis, valet inter milites, eſt text. *in l. licet. C. de pact.* quia habet effectū vltimæ voluntatis, vt ibi tex. dicit ſdm Alex. *conſ.* 152. *In cauſa & lite, n.* 14. *v. ſubdo etiam, li.* 6. † Extende, vt idem quod dicitur de militibus, ꝙ valeat 40
pactum reciprocū, quod ſuperuiuens ſuccedat in omnib. bonis præmorientis, ꝓcedat etiam inter quoſcumq; ſ, qñ fit deſtinatio bonorū ad piam cauſam, prout ꝙ ſuperuiuēs eroget bona in piā cauſam, quia fauore militū, & piæ cauſæ valet pactum quod hæreditas ꝓmorientis ſpectet ad ſuperſtitem. Alex. *d. conſ.* 152. *n.* 14. *v. ſubdo etiam, lib.* 6. *vſq; in fi.* vbi, quod licet habeat vim vltimę voluntatis; tñ ſufficiunt duo teſtes cum parochiano presbytero, & inſt. *n.* 46. & 47. † Reſtringe; quia nō valet pactum & cōuentio 41
reciproca inter duos videl. *promitto tibi, & tu mihi, vt præmorientis ſine liberis res debeant eſſe ſuperſtitis*; quia ſi alter deceſſit cū liberis, alter ſine, non poſſunt filij conſequi bona eius, qui ſine liberis deceſſit, ex pacto; quia non valet de futura ſucceſſione etiam cum iuramento; quia perdit facultas teſtandi. Bart. *con.* 212. *Promitto tibi, per tot. lib.* 1. vbi apoſt. *in ver. promitto*, dat conc. † Declara; quia 42
valet obligatio bonorū ſub conditione extituta poſt mortē tam de bonis in particulari, q̃ in vniuerſali, prout ſi dico, *Promitto tibi omnia bona mea poſt mortē*, vt l. 1. C. *vt actio. ab hær. & cōtra hær.* ſed vbi obligatio poſt mortē non cōfertur, ſed bonorū obuētio, ſeu ſucceſſio ſignificat, nō valet, ita Bar. *d. conſ.* 212. *Promit. in pr. li.* 1. vbi apoſt. *in v. promitto*, ſeq. Dec. *conſ.* 488. *n.* 20. † Bene valet pactū par- 43
ticulariū bonorum ētꝑ modū ſucceſſionis poſt mortē, quia non

tollit facultatem testandi. Abb.*cons.*18. *Videtur primo, per tot. lib.*1.
* Osasc.*decis. Pedemont.*100.*per tot.* vbi de* cõmuni, & magis com-
44 muni. † Limita; quia licet pactum de non succedendo per se nõ
valeat principaliter, valet tamen in consequentiam alterius actꝰ
validi, ex quo pendet, vt ex laudo valido lato, cui sit parendum.
45 Lap.*alleg.*130.*n.*25.*v. item licet non valeat.* † Limita, qñ donatio, vel
pactum esset sub duplici, vel multiplici causa, puta ꝙ hæreditas
futura patris debeat communicari, & quod alia bona quærenda
inuicem sint communia; qnia valebit ex alia causa, non ex ista, q̃
est turpis & reprobata. Alex.*cons.*113. *Perspectis, n.*19. *in fin. cum seq.*
*v. potest etiam aliter responderi, lib.*6. vbi plura adducit, licet in fine
dicat non firmare pro absoluto; quia alia argumenta sufficiebãt.
46 Limita, † in milite, quia pactũ de succedendo inter milites valet
in vim vltimæ voluntatis. Alex.*cons.*28 *col.*2.*n.*6.*v. & comprobatur,*
*lib.*3. Guid. Pap.*cons.*31.*l. licet. C. de pact.* Dec.*cons.*225. *In causa, quæ. n.*
3.*v. nam pactum.* Ias.*cons.*169. *Duo testamenta, n.*6.*v. & confirmatur, lib.*
47 4. † Limita, in pia causa; quia pariter potest sibi dari hæreditas
pacto, & nõ habet locũ dispositio iuris ciuilis, & eodẽ iure, quo
miles gaudet, pariter gaudere debet pia causa. Ias.*d. cons.*169. *Duo*
*testamenta, n.*6.*v. alia ratio*, vbi late, vbi, ꝙ priuilegia militiæ huma-
48 næ concessa, cõpetunt militiæ cœlesti. † Limita in pacto de non
succedẽdo; quia valet, maxime si iuramento sit firmatũ, *c. quam-*
*uis pactum, de pact. lib.*6. Oldr.*cons.*132. *Titius habens filiũ, v. nunc autem*
*de secunda, n.*2. Alex.*cons.*28 *col. fin. ver. nec obstat, id quod habetur, lib.*3.
Dec.*cons.*225 *col pen.n.*4.*v. & probatur hoc Alex.* & latius Dec. *cons.*
31. *Et pro tenui*, vbi late, ꝙ valeat, maxime cum iuramẽto, & quod
iuramentum firmet pactum de non succedendo. Signor.*cons.*71.
49 *Factum sic se habet, col.*1.*v. alij dicunt idem.* † Declara; quia pactum de
non succedendo non valet, non quia sit reprobatũ, sed quia est
contra bonos mores: quia ius ciuile reputauit probrosum, ꝙ pa-
ctis hæreditates, & successiones dentur, tñ firmatur iuramento.
Ægid. Bel.*cons.*43.*n.*5.6. & 7. Imo ꝙ semoto iuramẽto nullo mõ
valeat pactũ de non succedendo ẽt si fiat cum eo cum quo paci-
scens erat successurus. Alex.*cons.*213. *Visis, & ponderatis, in prin. lib.*7.
50 † Restringe; quia imo pactum de nõ succedendo sine iuramẽto
non valet factum ab ascendente descendenti, nisi is qui facit pa-
ctum, habuerit tm̃, quantũ esset legitima sibi debita. Alex.*d. cons.*
*31 213. *in pr. lib.*7. vbi dicit* coẽm. † Restringe; quia imo neq; valet
cum iuramento, qñ is, qui fecit pactum iuratum, fuit absolutus à
iuramẽto; quia adhuc remanet pactũ iuratum nullum, ac si esset
52 sine iuramento. Alex.*d. cons.*213.*n.*v. & *seq. v. nec obstat, lib.*7. † De-
clara; quia qñ cõtractus est nullus sine iuramento, sublato iura-
mento adhuc remanet nullus, si vero contractus est validus; sed
tñ ob læsionem sine iuramẽto poterat rescindi, & cũ iuramento
tollit remediũ læsionis, si obtineatur absolutio à iuramento, tũc
contractus adhuc remanet validus, sed tm̃ potest rescindi ex ca-
pite læsionis, prout poterat sine iuramento: ita Alex. plene *cons.*
213. *Visis ac ponderatis, n.*2 *lib.*7. vbi plena apost. citat plura consilia
53 Cornei pro concord. † Declara; quia si absolutio à iure est facta
cum causæ cognitione, ꝑcedunt prædicta, alias secus, & ꝑsumi-
tur causæ cognitio, qñ partib. ꝓsentibus, & nõ contradicentib.
enunciatur in sententia Alex.*d. cons.*213.*n.*3. & *seq. & per tot. lib.*7.*v.*
54 *nec obstat.* † Declara limitationem, ꝙ valet pactum, & renũciatio
successioni futuræ cum iure, quando fit illi, de cuius successione
agitur, vel alteri de suo consensu, alias non valet, quia est contra
bonos mores, & habet votũ captãdæ mortis. Fulg plene *cons.*73.
55 *Pater famil. n.*2. *& per tot.* † Extẽde; quia valet ꝓmissio nepotũ ex
fratre, & renunciatio cũ iuramento facta patruo instituendi ne-
56 potes ex filio spurio. Sig.*cons.*114.*n.*3.*in* 3.*dub.* † Declara; quia si
renunciatio est de non succedendo, non valet etiam cum iure si-
ne consensu eius, de cuius hæreditate agitur, supra *nu.*14. & *seq.*
57 † Extende; quia valet ꝓmissio matris de non succedẽdo filiæ, &
è cõuerso cum iuramento, etiã si sit minor 25. ann. stante statuto,
ꝙ filius familias possit obligari maior 18. & operatur hæc renun-
ciatio, quod succedent alij ꝓximiores, ac si renuncians esset mor
tuus; ideo auus, & auia materna succedẽt, quia iure est psona-
58 le. Castr.*cons.*330. *Super primo, lib.*1. † Extẽde limitationem, quia i-
mo valet renunciatio futuræ successioni cum iuramẽto facta per
minorem, etiam si exprimat causam, quia fatetur sibi satisfactũ
de bonis, & hæreditate viuẽtis, licet constet clare, ꝙ non habuit
bona ꝓdicta. Io. de Imol. latissime *cons.*1. *per tot.* vbi multa cumu-
lat, quod non valeat, & quia contra bonos mores, & dat multas
responsiones ad *c. quamuis, de pact. in* 6. & tandem dicit valere ad
liberandũ, & sic renunciando cum iuramento, *à n.*4. *vsq; in fi.* vbi
59 respondet ad omnia contraria. † Extende hanc limitationem, vt
ꝑcedat etiam in præiudiciũ venientium ex persona eius, qui feci
pactum iuratũ de non succedendo. Oldr.*cons.*40. *Breuiter, in fin.*

† Restringe hanc limitationem, vt pactum de non succedendo &
etiam iuratũ ab intestato non se extendat ex testamento. Oldr.
*cons.*294. *per tot.* † Restringe, dummodo iurãs sit adultus & nõ sit
inductus per metũ, vel dolum. Bald.*cons.*148.*n.*2. *v. quæritur, lib.*
1. Pet. de Anch.*cons.*39. † Restringe limitationem, vt non ꝑcedat, &
qñ fit liberatio, vel renũciatio, ei, de cuius successione agitur, se-
cus si fiat ad fauorẽ alterius; quia non valet etiam cũ iuramento.
Io. de Imol. *d. cons.*1.*n.*3.*v. ad c. quamuis.* † Declara; quia valet cum ꝙ
tutore, vel ꝓcuratore eius, de cuius hæreditate agitur. Io. de Im.
*d. cons.*1.*n.*4.*v. & primo.* † Restringe; quia *c. quamuis*, est odiosum, &
tanq̃ correctorium iuris ciuilis, ideo nõ extenditur. Io. de Imol.
*d. con.*1.*n.*3.*v. item illud.* † Declara; quia vbi agitur de obseruãdo iu-
ramento, & sic de fauore animæ dispositio, correctoria dicit fa-
uorabilis. Io. de Im. *d. cons.*1.*n.*5. † Restringe, qñ interuenit dolus &
ex ꝓposito, vel reipsa ex parte eiꝰ, cui iuratur; quia non hẽrloeũ
d. c. quamuis, de pact. in 6. Io. de Imol. *d. cons.*1.*n.*3.*v. item tertio*, & hãc
coẽm dicit Deci. *consil.*202. *Vt vera resolutio, n.*6. vt data læsione
vltra dimidiam in magno excessu, nõ habeat locum *d. c. quamuis,*
de pact. in 6. & allegat plurimos. † Declara, nisi esset renunciatũ
cum iuramento læsioni enormissimæ, quia valeret. Io. de Imol. *d.*
*cons.*1.*n.* 6.*v. nec videtur etiam.* † Restringe; quia non valet renun-
ciatio hæreditati cum iuramẽto facta per filium in præiudicium
tertij, & sic patris de Io. de Imol. *d. cons.*1.*n.*3.*v. item quarto.* † De-
clara; quia bene valet in præiudicium iurantis, & nõ renuncian-
tis, Io. de Imol. *d. cons.*1.*n.*6.*v. item non videtur.* † Limita; quia si fiat
donatio, vel alius cõtractus, in quo sub modo disponitur de he-
reditate viuentis sine eius consensu, vitiatur modus, non autem
donatio, vel contractus, & sic valebit donatio, non modus adie-
ctus tanq̃ reprobatus. Alex.*cons.*113. *Perspectis, n.*19.*v. secundo potest*
*responderi. lib.*6. vbi, quod bene conditio impossibilis vitiat con-
tractũ, sed non modus impossibilis. † Extende limitationẽ; quia
habet locum etiam in Iudæo renunciante hæreditati viuentis eũ
iuramento; quia iuramentum est de iure diuino, & naturali, &
omnes obligat. Io. de Imol. *d. cons.*1. *per tot.* vbi est casus, & loquit
in Iudæo minore. † Limita, qñ pactum esset siue donatio parti-
cularium bonorũ, non autem hæreditatis, vel successionis. Oldr.
consil 139. *Ad habendam, in pr.* quem ita declarat, & sequitur Alex.
*cons.*28. *in fi. lib.*3. Dec. *cons.*225. *in fi.* vide apostil. ad Alex. *d. cons.*28.
in ver. aliquorum, vbi infinitos citat, & distingue, prout Curt. Iun.
*consil.*81. *per tot.* qui omnes loquuntur inter plures paciscentes de
bonis ꝓpriis. Crau. *cons.*19.*n.*7. plenissime Alex. *cons.*83. *Visa facti,*
*n.*6.*v. & in proposito, lib.*2. vbi apostil. *in ver. quod non.* citat plurimos.
*& consil.*59. *in pr. n.*3. *lib.*5. Vide, *Donatio reciproca valet, &c. Conil.*63.
† Extende, etiam si fiat pactũ sub nomine hæreditatis, pura bo-
na hæreditatis dummodo non fiat sub nomine quotæ, nec com-
prehendantur futura. Crauet. *cons.*19.*n.*7. † Contrarium videtur
tenere Fulgos. *cons.*73. *Pater familias in pr.v. aduertendum est.* † De-
clara, & restringe, qñ illa bona particularia facerent subsistantiam
illius; quia expectatur moriturus, vt late Socin. Iun. *cons.*44. *In-*
*nore transactionis, n.*14. *lib.*2. vbi *n.*15. dicit * coẽm; quia non valet
pactum. † Declara; quia imo etiam pactũ circa futuram succes-
sionem pro parte dimidia, vel quota hæreditatis, valet; quia non
tollit facultatẽ testãdi in residuo, & exẽplificat in donatione re-
ciproca partis bonorũ. Alex. *cons.*29. *Perspectis. n.*19.*v. videntur tñ,*
*lib.*5. sed procedit in re ꝓpria, quia votum captandæ mortis ces-
sat, secus si in re, & successione aliena, & *cons.*59.*n.*3. *cod lib.*5. † De-
clarat Lap. *all.*130.*n.*24. *in fi.v. item licet pactum*, ꝙ pactum, laudi,
& promissio de non succedendo facta super certis bonis valet.
† Limita; quia licet non valeat pactũ, vel dispositio circa hære-
ditatem alienam; quia induceretur votum captandæ mortis, in
id procedit, qñ agitur de hæreditate, vel successione certe ꝑso-
næ, secus, si ageretur de successione incerta; quia potest deduci
hæreditas incerta in societatem; item potest dari expectatiua ad
primum vacaturum incertum, secus, si esset in specie. Gem. *cons.*
139.*n.*4. & 5.*v. non obstat.* Sign. *cons.*71. *col.*1.*v. alij dicunt idem.* † Ex-
tende; quia valet cõsuetudo, ꝙ quilibet decedens relinquat cer-
tam partem bonorum Ecclesiæ, nec inducitur votum captandæ
mortis, quia generalis est, & incerta. Gem. *d. cons.*139.*n.*4.*v. secun-*
*fiat, & n.*5. Vide, *Consuetudo circa legata pia distribuenda inter pauperes.*
*Concl.*892. † Limita; ꝙ valebit pactum de futura successione pro-
mogeniti, vel certæ ꝑsonæ ex primo matrimonio, pura respectu
Castri, Marchionatus, vel dignitatis, non aũt respectu omnium
bonorum. Dec. *cons.*225. *In causa, qua q. col. pen. v. primus est.* vbi alle-
gat Guid. Pap. *decis.*257. *Pactum factum est.* † Et ꝙ valeat pactum de
futuræ successionis in feudo, ꝙ detur ad morganaticam. Ægid.
Bella. *cons.*17.*n.*7. † Restringe; quando feuda essent effecta pa-
trimonialia. Ægid. *d. cons.*17.*n.*18. *& n.*21. † Limita; quando pactũ
esset-

est declaratiuum iuris cõpetentis, nõ autem dispositiuum. Grat. 84 *cons.*104.*n.*8. † Limita in pacto de succedendo, vel disponendo de hæreditate alterius; quia valeret, si ille, de cui⁹ hæreditate agit inter alios, cõsentiret. Deci. *cons.*31. *Et pro tenui, in pr.* Bal. *cons.*437. *Quædam puella in pr.lib.*1. vbi dicit sic debere intelligi Bart. *in l.fi.C. de pact.* alias male loquit. Signor. *cons.*71.*col.*1.*v.alij dicunt idem:* & Cagno. *d.l.fi.C.de pact.n.*64. *in* 7. *limit.* Ægid. Bell. *cons.*17.*n.*7. apostil. ad Rom. *cons.*190. *Clarum est, n.*2. *in vers.*135. Alex. plen *cons.*155. *Viso titulo.n.*9.*v.quinimo, lib.*7. vbi plena apost. *in ver. alios.* citat in- 85 finitos concord. † Extende; quia sufficit, quod consensus eius, de cuius hæreditate agitur, interueniat quãdocumq; post. Alex. *d. cons.*113. *Perspectis, n.*16.*v.quantum autem, lib.*6. & plenius *n.* 18. *v.* 86 *& quod dictus.* † Extende; quia sufficit, quod fecerit mentionem de isto pacto facto de hæreditate sua; quia psumitur certioratus. Alex. *d. cons.*113. *n.*16. *&* 17. *lib.*6. Vide omnino incertum author̃ post Regul. Soc. *Reg.*2. *Pactum factum*, vbi ponit Regul. negatiuã, q; imo pactum de succedẽdo in hæreditate non valet & factum cum eo, de cuius hæreditate agitur, vbi ponit quatuor fallẽtias; & ratio est, q; non valet; quia priuaretur facultate testãdi, & non est mirum, quod valeat inter alios; quia cessat votum captandæ mortis ipso cõsentiente, neq; priuatur facultate testandi, cũ ipse 87 nihil ꝓmittat. † Extende, vt imo licet non valeat pactum de nõ succedendo factũ parentib. sine iurto, tamen valet sine iurto, si fiat de hæreditate paterna, & materna ad fauorẽ fratrum, vel sororum, consentiente patre & matre; quia si perseuerant, valet talis renunciatio, & non iurata. Castr. *cons.*441. *Viso puncto, in pr.li.*2. 88 vbi dicit verior̃. † Contrarium, q; imo filia maritata possit cum iurto renunciare hæreditati paternę in manib. patris, & ad fauorem patris, sed etiam ad fauorẽ fratris, tenet Rom. *cons.*190. *Clarum est, n.*2.*v.vltimo remisit.* vbi plena apost. *in v.*135. citat ꝓ vtraq; & declarat ꝓcedere, si pater, de cuius hæreditate, dum viuit, agitur, consentit, & perseuerat vsq; ad mortẽ, alias non. † Declarat Ang. Aret. *cons.*134. *In themate prædicto*, q; valet pactum de non succedendo, & etiã pariter de succedendo, qñ est iurto firmatum, alias non, *n.*3. *& per tot.* vbi reddit rationẽ; quia iurtum hoc operatur, quod intelligis, qñ fit ei, de cuius hæreditate agitur, pro se & suis, & quib⁹ velit, vt Alex. plene *cons.*29. *in pr.lib.*3. *& cons.*149. *Viso themate, n.*2. *& seq.lib.*7. vbi dicit *coẽm: & idem, si fieret alterius consensu eius, de cuius hæreditate agitur, vt plene apostil. ad Alex. *cons.*155. *Viso titulo, n.*9. *in v.r.alio.lib.*7. vbi citat plurimos, & quod requiritur perseuerãtia eius, de cuius hæreditate agitur. 90 Vide supr. *n.*48. *& seq.* † Declara, dũmodo perseueret consensus illius vsq; ad mortẽ. Bal. *cons.*18. *in fi. n.*6. *v.queritur vlterius, lib.*1. *& cons.*437. *circ. pr.v.solutio patet, lib.*1. vbi, quod si filia renunciat fratribus hæreditatem parentum, necesse est, q; consentiant parentes, alias iurtum non facit eam valere, nisi quatenus cõsentiant, & perseuerent, Bertran. *cons*197. *lib.*3. Castr. plene *cons.*449. *Non est dubium, li.*1. apost. ad Rom. *d. cons.*190. *n.*2. *v.*135. *in fi.* necnon ad 91 Alex. *cons.*155. *n.*9. *in fi. v.alio, lib.*7. † Extende, etiam si ille, de cuius hæreditate agitur, cum iuramento consensisset, quia requiritur perseuerantia vsq; ad extremum vitæ spiritum. Castr. *d cons.*449. *por tot. lib.*1. Dec. *cons.*475. *n.*23. vbi allegat Fulg. & Anch. & pleni⁹ Paul. *cons.*24. *n.*60. *& seq. lib.*2. vbi extendit multis modis. Castr. *cons.*441. *Viso puncto, lib.*2. Socin. *cons.*69. *n.*7. *li.*4. Curt. Iun. *cons.*98. 92 *n.*4. & apostil. ad Alex. *d. cons.*155. *n.*9. *in ver. alio, lib.*7. † Extende, etiam, si iurasset non reuocare tale consensum is, de cuius hæreditate agitur. Anch. *cons.*403. *n.*3. *& seq.* vbi dicit *coẽm, & qñ videatur facta reuocatio, dic, si instituat in testamento alios, vt ibi per eum. † Extẽde; quia si sufficit consensus tempore pacti, vel 93 quod postea supueniat, Bald. *in l. fin. n.*22. *in fi. C. de pact.* Alex. *cons.*18. *lib.*6. Dec. *cons*31. *n.*4. Crauet. *cons.*17. *n.*3. † Limita, in pacto de hæreditate defuncti; quia valet. Bald. *in l.*1. *C. de pact.* quem allegat apostil. ad *cons.*132. *Oldr. in ver. si iuramentum.* Ang. *cons.*137. *Quidam Vgucius, col. fin. v. super tertio puncto.* Fulg. *cons.*89. *in fin. v. se-* 94 *cundum contingit.* Alex. *d. cons.*113. *n.*8. *v. in primis enim. lib.*6. † Declara; quia tale pactum circa hæreditatẽ defuncti liberatorium intelligitur circa ius præsens tempore pacti, non aũt circa ius fu- 96 turum. Ang. *d. cons.*137. *col. fin. v. super tertio.* † Limita; quia valet pactum & donatio omniũ bonorum præsentium & futurorum, qñ non est deuentum ad traditionem verã, vel fictam, & sic dñium non est translatũ. Ang. *cons.*179. *Visis præditis. n.*5. *v. concludo igitur,* quem sequitur Alex. *cons.*83. *Visa facti narratione, n.*14. *ver. quinimo* 97 *fortius, lib.*2. † Limita; quia imo valet nudum pactum factum patiter filium, & conuerso de non succedendo, qñ tantum recipit faciens pactum, quantum sibi debetur. Abb. *cons.*116. *Illud de iure, col.*2. *n.*2. *li.*2. vbi, quod fuit opin. Bart. *in l. fi. C. de pact.* qui à ne- 98 mine reprobatur. † Limita; quia pactum de omnibus bonis præsentibus & futuris, siue donatio, dato, q; non valeat quoad futura, valet tũ quoad præsentia. Alex. *cons.*83. *Visa facti narratione, n.*15. *v. & similiter. lib.*2. † Contrarium Osasch. *decis.*100. *n.*41. vbi dicit magis *coẽm, etiam si adsit iurtum, quod facit valere omni meliori modo. † Limita, qñ fieret pactum de futura successione incerti hominis, puta si Dñs debens succedere subditis decedẽtib. sine filiis huic iuri renunciaret. Sign. Homod. *con.*71. *Factum sic se habet, col.*1. *circa med. v. alij dicunt idem.* † Limita; quia valet pactum, & donatio de omnib. bonis præsentibus; quia non tollitur libera facultas testandi. Alex. *d. con.*83. *Visa facti narratione, v. venio ad secundum, lib.*2. † Limita; quia valet refutatio facta per filium, qui habuit legitimam, vel qui habuit præmium emancipationis, vel per filiam dotatam; quia potest cum iuramento renunciari successioni paternæ, & maternæ, & super eis trãsigi, & cessante metu, & fraude, iuramentum conualidat. Bald. *d. cons.*148. *n. v. sequitur quartum membrum, lib.*1. † Declara; quia valet renunciatio filiæ dotatæ facta cum iuramento, qñ filia saltem habuit dotem tantæ quantitatis, quæ faciat legitimam, alias non valet, quia *c. quamus, de pact. in* 6. fundatum super æquitate foueret iniquum, ita Petr. de Anch. *cons.*39. *Pro clariori decisione*, vbi pulchre, q; non valet, si ex hæreditate renunciata non habet dotem vel legitimã; quia dolus inest re ipsa. Vide plene per Ant. Gabriel. *lib.*3. *tit. de pact. Concl.*1. *Conuentio inter fratres de succedendo.* Vide, *Renunciatio facta per filiam quando valeat vel non, & ad quæ se extendat. Concl.*181.

99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116

Pactum legis commissoriæ quale, quando dicatur, & non valet, & quando secus. Conclus 15.

PACTVM † legis commissoriæ non dicitur, neq; habet locum, nisi duo concurrant, quod sit appositum in euentum non solutionis pretij & intra certam diem. *l. liber homo, ff. de verb. obligat.* † Extende; quia pactum legis commissoriæ non habet locum, si verba non sunt directe resolutiua, videl. *si non solueris intra certum tempus, res sit inempta.* Alex. *cons.*10. *n.*6. *li.*1. † Extẽde, vt imo verba dubia nõ operentur pactum legis commissoriæ. Alex. *d. cons.*10. *n.*6. *v. quia imo, lib.*1. † Non tamen verba sunt de forma in pacto legis cõmissoriæ, sed sufficiunt quæcunq; verba directa, vel exequutionem facti importantia, apostil. ad Alex. *d. cons.*10. *v. specialiter, lib.*1. † Declara; quia paria sunt, q; sit circa pactum ad fauorẽ venditoris, quia est pars pretij, & quod dies tacita subintelligat certa. Bald. *cons.*486. *Quidam d. Brasianus, n.*3. *v. in contrarium, lib.*1. Et quod † valeat, si est appositũ certũ, intra q; possit redimere, ꝓut in pignore. Castr. *cons.*144. *col.*2. *v. item in pacto, lib.*2. † Ratio, quare pactum legis cõmissoriæ non valeat, vel aliud simile pactum in pignore, est, homines indigentes pecuniis depauperentur ꝓpter talia pacta, ad quæ ꝓpter indigentiam faciles sunt. *l.* 1. *C. de pact. pig.* Cast. *d. cons.*144 *col.*2. *v. item in pacto. lib.*2. † Alia ratio est; quia offerre creditori suo debitũ & se liberare, est meræ facultatis naturalis, cui non potest præscribi; quia in iis, quæ sunt meræ facultatis, non pscribitur, ergo multo minus per pactũ renunciatur; secus si esset facultas in ius formatũ deducta, ꝓut q; secund⁹ creditor offerat primo; quia bene pscribitur, & p pactũ huic iurī formato renunciatur. Cast *d. con.*144. *Pactum istud, col.*2. *v. ne igitur, lib.*2 † Aliam ponit idẽ Alex. *cons.*178. *n.*3. *v. item quia tale pactũ, li.*7. quia induceret vsuras, ex quo illud vltra sortẽ esset vsura, q̃ omnino est ꝓhibita. †|Amplia; quia pactum legis cõmissoriæ nõ valet, & nihil operatur in pignore, ne debitor possit decipi cupiditate pecuniæ, ideo est reprobatũ in principio tẽpore mutui; sec⁹ post, quia bene valet. Cum. *cons.*179. *Facta fuit, in pr.* Fulg. *cons.*127. *n.*2. † Extende; quia in pignore non valet pactũ, quod lapso termino res magni valoris possit vẽdi pro modico pretio, absq; eo, quod teneat̃ de æstimatione, & vero valore, quia est species pacti legis cõmissoriæ. Fulg. *d. cons.*127. *Cum Titius, n.*2. vbi late, *l. fi. C. de pact. pig.* † Extẽde; quia pactum legis cõmissoriæ in contractu pignoris non transfert dñium. *d. l. fi. C. de pact. pig. c. significasti, de pig.* & ista est regula, q̃ ponit cum suis ampliationib. & limitationib. Negus. *de pign. in* 1. *memb.* 4 *p. principali.* † Extende; quia in pignore reprobat̃ pactũ, quod lapso certo termino nõ possit pignus redimi. Castr. *cons.*143. *in fi. lib.*2. † Extende; quia ꝓcedit tam in pacto expresso, q̃ etiam tacito. Castr. *d. cons.* 143 *lib.*2. † Et quod pactum legis cõmissorię in pignoribus sit omnino reprobatum, qñ datur creditori per debitorem res pro quãtitate debita occasione mutui cum pacto, q; si rediməret intra octo annos, teneatur creditor restituere: lapsis vero octo annis res data in pignus censeatur, & sit data in solutũ. *l.*1. *& l. fi. C. de pact. pig.* Alex. *d. cons.*178. *Viso processu. in pr. li.*7. † Et ꝓcedit nedũ in pignore, & in re specialiter obligata, sed ẽt in re generaliter hypothecata, apost. ad Ale. *d. cons.*178. *in pr. lib.*7. *in ver. mutuo.* citat Bertrand. *cons.*97. *Quamuis, lib.*1.

117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1041 1042 1043 1044 1045 1046 1047 1048 1049 1050 1051 1052 1053 1054 1055 1056 1057 1058 1059 1060 1061 1062 1063 1064 1065 1066 1067 1068 1069 1070 1071 1072 1073 1074 1075 1076 1077 1078 1079 1080 1081 1082 1083 1084 1085 1086 1087 1088 1089 1090 1091 1092 1093 1094 1095 1096 1097 1098 1099 1100 1101 1102 1103 1104 1105 1106 1107 1108 1109 1110 1111 1112 1113 1114 1115 1116 1117 1118 1119 1120 1121 1122 1123 1124 1125 1126 1127 1128 1129 1130 1131 1132 1133 1134 1135 1136 1137 1138 1139 1140 1141 1142 1143 1144 1145 1146 1147 1148 1149 1150 1151 1152 1153 1154 1155 1156 1157 1158 1159 1160 1161 1162 1163 1164 1165 1166 1167 1168 1169 1170 1171 1172 1173 1174 1175 1176 1177 1178 1179 1180 1181 1182 1183 1184 1185 1186 1187 1188 1189 1190 1191 1192 1193 1194 1195 1196 1197 1198 1199 1200 1201 1202 1203 1204 1205 1206 1207 1208 1209 1210 1211 1212 1213 1214 1215 1216 1217 1218 1219 1220 1221 1222 1223 1224 1225 1226 1227 1228 1229 1230 1231 1232 1233 1234 1235 1236 1237 1238 1239 1240 1241 1242 1243 1244 1245 1246 1247 1248 1249 1250 1251 1252 1253 1254 1255 1256 1257 1258 1259 1260 1261 1262 1263 1264 1265 1266 1267 1268 1269 1270 1271 1272 1273 1274 1275 1276 1277 1278 1279 1280 1281 1282 1283 1284 1285 1286 1287 1288 1289 1290 1291 1292 1293 1294 1295 1296 1297 1298 1299 1300 1301 1302 1303 1304 1305 1306 1307 1308 1309 1310 1311 1312 1313 1314 1315 1316 1317 1318 1319 1320 1321 1322 1323 1324 1325 1326 1327 1328 1329 1330 1331 1332 1333 1334 1335 1336 1337 1338 1339 1340 1341 1342 1343 1344 1345 1346 1347 1348 1349 1350 1351 1352 1353 1354 1355 1356 1357 1358 1359 1360 1361 1362 1363 1364 1365 1366 1367 1368 1369 1370 1371 1372 1373 1374 1375 1376 1377 1378 1379 1380 1381 1382 1383 1384 1385 1386 1387 1388 1389 1390 1391 1392 1393 1394 1395 1396 1397 1398 1399 1400 1401 1402 1403 1404 1405 1406 1407 1408 1409 1410 1411 1412 1413 1414 1415 1416 1417 1418 1419 1420 1421 1422 1423 1424 1425 1426 1427 1428 1429 1430 1431 1432 1433 1434 1435 1436 1437 1438 1439 1440 1441 1442 1443 1444 1445 1446 1447 1448 1449 1450 1451 1452 1453 1454 1455 1456 1457 1458 1459 1460 1461 1462 1463 1464 1465 1466 1467 1468 1469 1470 1471 1472 1473 1474 1475 1476 1477 1478 1479 1480 1481 1482 1483 1484 1485 1486 1487 1488 1489 1490 1491 1492 1493 1494 1495 1496 1497 1498 1499 1500 1501 1502 1503 1504 1505 1506 1507 1508 1509 1510 1511 1512 1513 1514 1515 1516 1517 1518 1519 1520 1521 1522 1523 1524 1525 1526 1527 1528 1529 1530 1531 1532 1533 1534 1535 1536 1537 1538 1539 1540 1541 1542 1543 1544 1545 1546 1547 1548 1549 1550 1551 1552 1553 1554 1555 1556 1557 1558 1559 1560 1561 1562 1563 1564 1565 1566 1567 1568 1569 1570 1571 1572 1573 1574 1575 1576 1577 1578 1579 1580 1581 1582 1583 1584 1585 1586 1587 1588 1589 1590 1591 1592 1593 1594 1595 1596 1597 1598 1599 1600 1601 1602 1603 1604 1605 1606 1607 1608 1609 1610 1611 1612 1613 1614 1615 1616 1617 1618 1619 1620 1621 1622 1623 1624 1625 1626 1627 1628 1629 1630 1631 1632 1633 1634 1635 1636 1637 1638 1639 1640 1641 1642 1643 1644 1645 1646 1647 1648 1649 1650 1651 1652 1653 1654 1655 1656 1657 1658 1659 1660 1661 1662 1663 1664 1665 1666 1667 1668 1669 1670 1671 1672 1673 1674 1675 1676 1677 1678 1679 1680 1681 1682 1683 1684 1685 1686 1687 1688 1689 1690 1691 1692 1693 1694 1695 1696 1697 1698 1699 1700 1701 1702 1703 1704 1705 1706 1707 1708 1709 1710 1711 1712 1713 1714 1715 1716 1717 1718 1719 1720 1721 1722 1723 1724 1725 1726 1727 1728 1729 1730 1731 1732 1733 1734 1735 1736 1737 1738 1739 1740 1741 1742 1743 1744 1745 1746 1747 1748 1749 1750 1751 1752 1753 1754 1755 1756 1757 1758 1759 1760 1761 1762 1763 1764 1765 1766 1767 1768 1769 1770 1771 1772 1773 1774 1775 1776 1777 1778 1779 1780 1781 1782 1783 1784 1785 1786 1787 1788 1789 1790 1791 1792 1793 1794 1795 1796 1797 1798 1799 1800 1801 1802 1803 1804 1805 1806 1807 1808 1809 1810 1811 1812 1813 1814 1815 1816 1817 1818 1819 1820 1821 1822 1823 1824 1825 1826 1827 1828 1829 1830 1831 1832 1833 1834 1835 1836 1837 1838 1839 1840 1841 1842 1843 1844 1845 1846 1847 1848 1849 1850 1851 1852 1853 1854 1855 1856 1857 1858 1859 1860 1861 1862 1863 1864 1865 1866 1867 1868 1869 1870 1871 1872 1873 1874 1875 1876 1877 1878 1879 1880 1881 1882 1883 1884 1885 1886 1887 1888 1889 1890 1891 1892 1893 1894 1895 1896 1897 1898 1899 1900 1901 1902 1903 1904 1905 1906 1907 1908 1909 1910 1911 1912 1913 1914 1915 1916 1917 1918 1919 1920 1921 1922 1923 1924 1925 1926 1927 1928 1929 1930 1931 1932 1933 1934 1935 1936 1937 1938 1939 1940 1941 1942 1943 1944 1945 1946 1947 1948 1949 1950 1951 1952 1953 1954 1955 1956 1957 1958 1959 1960 1961 1962 1963 1964 1965 1966 1967 1968 1969 1970 1971 1972 1973 1974 1975 1976 1977 1978 1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 2649 2650 2651 2652 2653 2654 2655 2656 2657 2658 2659 2660 2661 2662 2663 2664 2665 2666 2667 2668 2669 2670 2671 2672 2673 2674 2675 2676 2677 2678 2679 2680 2681 2682 2683 2684 2685 2686 2687 2688 2689 2690 2691 2692 2693 2694 2695 2696 2697 2698 2699 2700 2701 2702 2703 2704 2705 2706 2707 2708 2709 2710 2711 2712 2713 2714 2715 2716 2717 2718 2719 2720 2721 2722 2723 2724 2725 2726 2727 2728 2729 2730 2731 2732 2733 2734 2735 2736 2737 2738 2739 2740 2741 2742 2743 2744 2745 2746 2747 2748 2749 2750 2751 2752 2753 2754 2755 2756 2757 2758 2759 2760 2761 2762 2763 2764 2765 2766 2767 2768 2769 2770 2771 2772 2773 2774 2775 2776 2777 2778 2779 2780 2781 2782 2783 2784 2785 2786 2787 2788 2789 2790 2791 2792 2793 2794 2795 2796 2797 2798 2799 2800 2801 2802 2803 2804 2805 2806 2807 2808 2809 2810 2811 2812 2813 2814 2815 2816 2817 2818 2819 2820 2821 2822 2823 2824 2825 2826 2827 2828 2829 2830 2831 2832 2833 2834 2835 2836 2837 2838 2839 2840 2841 2842 2843 2844 2845 2846 2847 2848 2849 2850 2851 2852 2853 2854 2855 2856 2857 2858 2859 2860 2861 2862 2863 2864 2865 2866 2867 2868 2869 2870 2871 2872 2873 2874 2875 2876 2877 2878 2879 2880 2881 2882 2883 2884 2885 2886 2887 2888 2889 2890 2891 2892 2893 2894 2895 2896 2897 2898 2899 2900 2901 2902 2903 2904 2905 2906 2907 2908 2909 2910 2911 2912 2913 2914 2915 2916 2917 2918 2919 2920 2921 2922 2923 2924 2925 2926 2927 2928 2929 2930 2931 2932 2933 2934 2935 2936 2937 2938 2939 2940 2941 2942 2943 2944 2945 2946 2947 2948 2949 2950 2951 2952 2953 2954 2955 2956 2957 2958 2959 2960 2961 2962 2963 2964 2965 2966 2967 2968 2969 2970 2971 2972 2973 2974 2975 2976 2977 2978 2979 2980 2981 2982 2983 2984 2985 2986 2987 2988 2989 2990 2991 2992 2993 2994 2995 2996 2997 2998 2999 3000 3001 3002 3003 3004 3005 3006 3007 3008 3009 3010 3011 3012 3013 3014 3015 3016 3017 3018 3019 3020 3021 3022 3023 3024 3025 3026 3027 3028 3029 3030 3031 3032 3033 3034 3035 3036 3037 3038 3039 3040 3041 3042 3043 3044 3045 3046 3047 3048 3049 3050 3051 3052 3053 3054 3055 3056 3057 3058 3059 3060 3061 3062 3063 3064 3065 3066 3067 3068 3069 3070 3071 3072 3073 3074 3075 3076 3077 3078 3079 3080 3081 3082 3083 3084 3085 3086 3087 3088 3089 3090 3091 3092 3093 3094 3095 3096 3097 3098 3099 3100 3101 3102 3103 3104 3105 3106 3107 3108 3109 3110 3111 3112 3113 3114 3115 3116 3117 3118 3119 3120 3121 3122 3123 3124 3125 3126 3127 3128 3129 3130 3131 3132 3133 3134 3135 3136 3137 3138 3139 3140 3141 3142 3143 3144 3145 3146 3147 3148 3149 3150 3151 3152 3153 3154 3155 3156 3157 3158 3159 3160 3161 3162 3163 3164 3165 3166 3167 3168 3169 3170 3171 3172 3173 3174 3175 3176 3177 3178 3179 3180 3181 3182 3183 3184 3185 3186 3187 3188 3189 3190 3191 3192 3193 3194 3195 3196 3197 3198 3199 3200 3201 3202 3203 3204 3205 3206 3207 3208 3209 3210 3211 3212 3213 3214 3215 3216 3217 3218 3219 3220 3221 3222 3223 3224 3225 3226 3227 3228 3229 3230 3231 3232 3233 3234 3235 3236 3237 3238 3239 3240 3241 3242 3243 3244 3245 3246 3247 3248 3249 3250 3251 3252 3253 3254 3255 3256 3257 3258 3259 3260 3261 3262 3263 3264 3265 3266 3267 3268 3269 3270 3271 3272 3273 3274 3275 3276 3277 3278 3279 3280 3281 3282 3283 3284 3285 3286 3287 3288 3289 3290 3291 3292 3293 3294 3295 3296 3297 3298 3299 3300 3301 3302 3303 3304 3305 3306 3307 3308 3309 3310 3311 3312 3313 3314 3315 3316 3317 3318 3319 3320 3321 3322 3323 3324 3325 3326 3327 3328 3329 3330 3331 3332 3333 3334 3335 3336 3337 3338 3339 3340 3341 3342 3343 3344 3345 3346 3347 3348 3349 3350 3351 3352 3353 3354 3355 3356 3357 3358 3359 3360 3361 3362 3363 3364 3365 3366 3367 3368 3369 3370 3371 3372 3373 3374 3375 3376 3377 3378 3379 3380 3381 3382 3383 3384 3385 3386 3387 3388 3389 3390 3391 3392 3393 3394 3395 3396 3397 3398 3399 3400 3401 3402 3403 3404 3405 3406 3407 3408 3409 3410 3411 3412 3413 3414 3415 3416 3417 3418 3419 3420 3421 3422 3423 3424 3425 3426 3427 3428 3429 3430 3431 3432 3433 3434 3435 3436 3437 3438 3439 3440 3441 3442 3443 3444 3445 3446 3447 3448 3449 3450 3451 3452 3453 3454 3455 3456 3457 3458 3459 3460 3461 3462 3463 3464 3465 3466 3467 3468 3469 3470 3471 3472 3473 3474 3475 3476 3477 3478 3479 3480 3481 3482 3483 3484 3485 3486 3487 3488 3489 3490 3491 3492 3493 3494 3495 3496 3497 3498 3499 3500 3501 3502 3503 3504 3505 3506 3507 3508 3509 3510 3511 3512 3513 3514 3515 3516 3517 3518 3519 3520 3521 3522 3523 3524 3525 3526 3527 3528 3529 3530 3531 3532 3533 3534 3535 3536 3537 3538 3539 3540 3541 3542 3543 3544 3545 3546 3547 3548 3549 3550 3551 3552 3553 3554 3555 3556 3557 3558 3559 3560 3561 3562 3563 3564 3565 3566 3567 3568 3569 3570 3571 3572 3573 3574 3575 3576 3577 3578 3579 3580 3581 3582 3583 3584 3585 3586 3587 3588 3589 3590 3591 3592 3593 3594 3595 3596 3597 3598 3599 3600 3601 3602 3603 3604 3605 3606 3607 3608 3609 3610 3611 3612 3613 3614 3615 3616 3617 3618 3619 3620 3621 3622 3623 3624 3625 3626 3627 3628 3629 3630 3631 3632 3633 3634 3635 3636 3637 3638 3639 3640 3641 3642 3643 3644 3645 3646 3647 3648 3649 3650 3651 3652 3653 3654 3655 3656 3657 3658 3659 3660 3661 3662 3663 3664 3665 3666 3667 3668 3669 3670 3671 3672 3673 3674 3675 3676 3677 3678 3679 3680 3681 3682 3683 3684 3685 3686 3687 3688 3689 3690 3691 3692 3693 3694 3695 3696 3697 3698 3699 3700 3701 3702 3703 3704 3705 3706 3707 3708 3709 3710 3711 3712 3713 3714 3715 3716 3717 3718 3719 3720 3721 3722 3723 3724 3725 3726 3727 3728 3729 3730 3731 3732 3733 3734 3735 3736 3737 3738 3739 3740 3741 3742 3743 3744 3745 3746 3747 3748 3749 3750 3751 3752 3753 3754 3755 3756 3757 3758 3759 3760 3761 3762 3763 3764 3765 3766 3767 3768 3769 3770 3771 3772 3773 3774 3775 3776 3777 3778 3779 3780 3781 3782 3783 3784 3785 3786 3787 3788 3789 3790 3791 3792 3793 3794 3795 3796 3797 3798 3799 3800 3801 3802 3803 3804 3805 3806 3807 3808 3809 3810 3811 3812 3813 3814 3815 3816 3817 3818 3819 3820 3821 3822 3823 3824 3825 3826 3827 3828 3829 3830 3831 3832 3833 3834 3835 3836 3837 3838 3839 3840 3841 3842 3843 3844 3845 3846 3847 3848 3849 3850 3851 3852 3853 3854 3855 3856 3857 3858 3859 3860 3861

17 *lib.1.& conſ.178.lib.3.*& alios.† Extende,vt idem ſit etiam,quando datur pignus pro alio debito,q̃ pro mutuo.*l.ſi. C.de pact.pig.* q̃
18 generaliter loquitur Alex.*d.conſ.178.in pr.lib.* 7.† Extende; quia non valet etiã in contractu dotis pactum legis cõmiſſoriæ.Alex.*d.conſ.178.n.2.v probatur hoc in l.quamuis.*alias incip.*Calipodius.ff.de ſolut.& n.3.in fi.& n.4.v.cum igitur*,& plenius *n.10.& ſeq.v.non obſtat etiam dum dicitur,lib.7.vſq; in fin.* vbi tollit omnia contraria,& docet,quod allegati in contrarium non dicunt hoc contrarium,
* ad quod allegantur,& *n.*11.& dicit iſtam eſſe*coẽm,à qua nõ eſt recedendum, quia militat eadẽ ratio in dote,quæ in aliis cõtra-
19 ctib.† Contrarium tenet Fulg.*in l.Titius,ff.de pig.act.*†Declara tñ;
20 quia q̃ dicitur pactum legis cõmiſſoriæ eſſe reprobatũ,intelligi debet,qñ eſt appoſitum à principio in cõtractu pignoris,ſi v. eſt appoſitum ex poſt,nõ valet,vt ex eo agi poſſit,ſed bene valet,vt ex eo excipi poſſit per poſſeſſorẽ.Alex.*d.conſ.178.n.2.v.ita demum*
* *tenet.lib.*7. vbi dicit *coẽm,& ibi apoſt.*in ver.poſt facto*, citat plu-
* rimos,vbi dicit,quod omnes *Dd. quotquot legerit,ita tenent,
21 licet ipſe reprobet diſtinctionẽ prędictam.† Et promiſſio enunciata de præterito p̃ſumitur tempore inſinuationis ſi potuit interuenire tunc,qñ de præterito non apparet,& ſit vnicus actus. Alex.*d.conſ.178.n.*4.*lib.*7. vbi apoſt.*in ver.tunc*,dat conc. & Alex.
22 repetit *conſ.179.in pr.eod.lib.*7.† Contrarium tenet alius cõſulens contra Alex.q̃ imo præſumatur actus de p̃terito &nõ de p̃ſenti, qñ verba ſunt de p̃terito,quia illa interpretatio debet ſumi,quæ inducit validitatem actus,& excludit delictum,ſed ſi verba de præſenti intelligantur,pactũ legis cõmiſſoriæ eſſet omnino nullum,ſi de præterito valeret,item ſi verba de præſenti intelligant, inducitur delictum,quia annullatur pactum legis commiſſorię tanq̃ in fraudem vſurarum,ita refert reſpondere illum conſulto-
23 rem,vt *in conſil.Alex.*179.*Viſis,in pr.v.tamen contra ho.,lib.*7. † Declarat Alex.*d.conſ.179.in prin.lib* 7.*n.*3.*v.ad quæ reſpondeo*;quia ſi illa verba inſtrumẽti de præterito ſunt Notarij,& quia Notarius nõ poteſt rogari de iis,quæ ſunt de præterito,&nõ ſunt facta coram eo:idcirco neceſſario verba intelliguntur de p̃ſenti tunc tempore actus,alias teneretur de falſo,igitur vt Notarius potuerit rogari,& vt tollatur falſum,q̃ eſt graue delictũ, & ne Notarius in officio præſumatur deliquiſſe,vigentior eſt p̃ſumptio iſta,q̃
24 contraria,& non valet pactũ,& Alex.ibi ponit multa ſimilia, & ſecus dicit,ſi eſſent verba partiũ. †Reſtringe;quia nõ eſt improbatum in cõtractu emptionis & venditionis.*l. commiſſoria.de pact.*
25 *inter emp.& vend.*Alex.*d.conſ.178.n.3.v.confirmatur prad li.*7.† Reſtringe;qñ pactum legis cõmiſſoriæ eſſet extinctũ,vel reſolutũ; quia etiã in caſibus,in quibus valeret, nihil operatur, & dicitur extinctum,ſi plures res datæ ſunt in pignus pro vnico pretio, & vna res fuit redempta; quia pactũ in totum cenſetur ſublatum.
26 Alex.*d.conſ* 178.*n.5.v.alio principali fundamento,lib.*7. † Contra reſtrictionem tenet apoſtil.ad Alex.*d.conſ.178.n.5.lib.7.in verb.ergo*, vbi,quod non p̃cedit argumentũ;quia acceſſit cõſenſus partiũ,
27 & reſolutio pactidebet eſſe voluntaria. † Limita;quia pactum legis cõmiſſoriæ valet in pignore,& omni contractu,qñ non eſt appoſitũ in principio in cõtractu pignoris,ſed ex poſt; quia licet non valeat ad agendum;tñ valet ad excipiendum,*l.quamuis*,alias
* incip.*Calipodius.ff.de ſol.cum ibi not.* &* coẽm dicit Alex.*d.conſ.*178.
*Viſo proceſſu,n.2.lib.*7.vbi apoſt *in ver poſt facto*, citat infinitos,&di-
*28 cit ita tenere omnes,*quotquot legerit. † Contrarium, q̃ neq; valeat ex interuallo,neq; ad excipiendũ,tenet eadem apoſtil.ad
29 Alex.*d.conſ.*178.*n.2.in ver.poſt facto,lib.*7. licet nihil alleget. † Declara tñ; quia licet in inſtrumento dotis, vel alterius contractus dicatur, q̃ alias promiſerit dotem,& pro reſiduo volens ſoluere, dedit rem in pignus dotale,cum pacto legis cõmiſſoriæ,non dicitur appoſitum ex poſt,vt valeat; quia talia verba exponuntur, tunc tempore pacti ſi aliunde non conſtat ex quo potuit in actu enunciato interuenire. Alex.*d.conſ.*178.*n.*3.*in fi.& n.*4.*v cũ igitur, lib.*7. vbi apoſt.*in ver.tunc.*dat concord.& iterum Alex.ibi *n.*5.*v.*
30 *nec prædictis obſtant.* † Reſtringe;quia non ſuffi.it, quod dos eſſet debita in genere,pro quia in ſpecie fuit datum pignus pro certa quantitate cum pacto legis cõmiſſoriæ;quia non valet, neq; dicitur ex poſt facto appoſitũ. Alex.*d.conſ.*178.*n.6.v.non obſtat etiã,*
31 *lib.*7. † Reſtringe;quia non ſufficit,etiã quod dos eſſet debita in ſpecie,& pars fuiſſet ſoluta,& pro reſiduo datum pignus cũ pacto legis cõmiſſoriæ; quia in reſiduo adhuc dicitur à principio, & nõ valet,clare Alex.*d.conſ.*179.*Viſis.n.*7.*ver.ſed queſtio eſt. lib.*7.
32 † Limita,qñ pactum legis cõmiſſoriæ adiicitur ad fauorẽ tertij;
33 quia valet.*l.ſi.ff.de contrab.empt.*Alex.*d.conſ.*178.*n.*7.*lib.*7. † Contrarium tenet Alex.*d.conſ.*178.*n.*7.*v.nec obſtat.lib.*7.vbi quod ille text.non p̃bat hoc & inducit illum, vt oſtendat, q̃ ibi non erat
34 pactum legis cõmiſſoriæ. † Declarat Alex.multis modis *d.l.ſi.ff. de contrab.empt.*vt non procedat, qñ pactum eſſet ad fauorem,& tertij,&creditoris;quia attenditur,q̃ nocet maxime;quia agitur de periculo animæ,ſi valeret,*d.conſ.*178.*n.*7.*& ſeq.lib.*9.† Limita; quia pactum legis cõmiſſoriæ valet, & operatur in venditione, tranſactione,& omni contractu, præterq̃ in pignore ab initio. Cum.*conſ.*179.*in prin.*vbi reddit rationẽ;quia debitor cupiditate pecuniæ omne pactũ faceret. Crauet.*conſ.*145.*n.*8.*& ſeq.* Videſ. pleniſſime per Neguſ.*in tract.de pign.& hypoth.in* 4.*part.principali, memb.*1. vbi,an valeat,& an iuramento firmetur, & alia plura.

Pactum legis commiſſoriæ operatur multa. Concl. 16.

PActvm †legis cõmiſſoriæ appoſitum,quod contractus venditionis ſit nullus,ſi non impleatur pactũ appoſitũ ad fauorẽ venditoris;quia eſt pars pretij, operatur reſolutionẽ contractus ipſo iure,ita vt poſſit agere vẽditor rei vẽdicatione.Bal.*con.*486. *Quidam d.Braſianus,n.3.v.nono præmittendum,lib.*1. † Extende;quia operatur,quod dominiũ retro transfertur abſq; alia traditione. Alex.*conſ.*10.*Videtur fortaſſe,in prin. lib.*1. Signor.*conſ.*200.*n.*2.Declara,† dummodo apponatur in ipſo contractu,ſecus,ſi poſtmodũ dummodo verba ſint reſolutiua,& directa,ſecus,ſi obliqua,& dubia.Alex.*d.conſ.*10.*n.*6.*&* 7.*lib.*1.Sig.*d.conſ.*200.*n.*2.† Amplia, vt rei vendicatione operetur pactũ legis cõmiſſoriæ, nedũ cõemptorẽ non obſeruantem,ſed etiam contra alium emptorem ab ipſo primo emptore;quia plus iuris in alium nõ potuit transferre,q̃ ipſe haberet.Bald.*d.conſ.*486.*Quidam D.Braſian.n.*3.*v.quapropter.conclud.lib.*1.† Amplia in mutuo cum pacto,q̃ ſi non tollatur certo termino,data ſint certa bona in ſolutũ,quia operet dationem,eueniente caſu. Crauet.*d.conſ.*145.*n.*18. † Extende; quia valet in mutuo facto,& omni contractu,præterq̃ in pignore,quia eſt in ſolo pignore ſublatum,& reprobatũ. Crau.*d.conſ.* 145.*n.*18.*& ſeq.*vbi,quod ſaltem eſt q̃ſtio iuris ardua,&poteſt dici quod excuſet erranté. † Declara;quia pactũ legis cõmiſſoriæ reprobatur in contractu pignoris ab initio, ꝓpter anxietatẽ velẽris pactum,ſed tñ extra contractũ poteſt fieri,& valet, vt dicit Abb.*conſ* 64.*Venio ad primum.col.*4.*in pr.v.ſimile videmus,lib.*1.Amplia,† in quolibet pacto,quod apponitur immediate & directe in omni contractu;quia ſi eſt reſolutiuum cõtractus,inducit retro translationẽ dominij.Sig.*conſ.*200.*n.*2. † Extende maxime, qñ vt pactum reſolutiuum fuit data facultas capiendi ꝓpria auctoritate poſſeſſionem;quia poteſt exerceri contra tertii poſſeſſorem.Sig.*d conſ.*200.*n.*1.vbi quod ſi eſt capta,ſine dubio habet dñium nedum vigore pacti reſolutiui,ſed vigore apprehẽſionis. ibi *n.*3. † Contra ampliationem,quod imo ex pacto reſolutiuo nunq̃ retrouertatur dñium,ſeu reuertatur ſine traditionẽ, præterquã in pactum legis cõmiſſoriæ,& adiectionis in diem, tenet Ægid.Bella.*conſ.*39.*n.*14.*v & licet iſta donatio.* † Limita,qñ pactũ reſolutiuum eſt legis cõmiſſoriæ appoſitum in rẽ data in pignus, ſiue ratione mutui,ſiue alterius contractus;quia nihil operatur, ex quo reprobatur,& non valet.Alex.*conſ.*178.*Viſo proceſſu,lib.* 7.*per tot.* Vide concluſionem prox.præced. † Limita;quia pactum legis cõmiſſoriæ etiam in caſu licito,in quo de iure valeret,& deperaretur,nõ valet,& nihil operatur qñ eſt appoſitum in inſtrũ non ſeruata ſolemnitate ſtatuti;quia ex quo nullum eſt inſtrũ, eſt etiam nullũ pactum.Alex.*d.conſ.*178.*in fi.n.*14.*v.poſtremo,lib.*7. † Limita;quia pactum de retrouendẽdo quantũcumq; executiuum non operatur retro translationem dominij,prout pactum legis commiſſoriæ,quia vbi dominium non transfertur ipſo iure, non reuertitur ipſo iure extra pactum legis commiſſoriæ,in quo eſt ſpeciale,vt reuertatur.Alex.*conſ.*10.*Videtur fortaſſe,pr.nn. lib.*1.*n.*2.*& n.*4. vbi dicit*communem. † Extende;quia non habet locum in quocumq; pacto quantumcumq; reſolutiuo contractus extra pactum legis commiſſoriæ,& adrectionis in diem; quia nullo modo poteſt dominium ipſo iure reuerti per pactum reſolutiuum,niſi quando ipſo iure tranſit dominium ſine traditione,Alex *d.conſ.*10.*n.*5. vbi dicit*communem,*lib.*1. † Limita; quia pactum legis commiſſoriæ non operatur retrotranslationem dominij,niſi ſit in eodem contractu;quia ſi eſſet extra contractum,non poteſt hoc operari,ex quo contractus fuit abſolutus. Alex.*d.conſ.*10.*n.*7.*lib.*1. vbi declarat contractum non eſſe abſolutum,niſi ſit finirus,dicitur autem finitus,licet teſtes adhuc non ſint ſubſcripti, vel deſcripti.

Pacta contra naturalia contractus valent,& quomodo ſecus contra ſubſtantialia, Concl. 17.

PActa † regulariter valent contra naturalia,& accidentalia contractus,ſed non contra ſubſtantiam.Curt.Iun.*conſ.*56.*n.*1 Natt.*conſ.*82.*n.*8.*&conſ.*49.*n.*20.Brun.*conſ.*68.*n.*4.Caſtr.*conſ.*31.

Circa

Circa id quod, in pr. lib. 1. vbi apost. allegat Corn. *cons. 259. Quamuis, n. 5. li. 3.* Abb. *cons. 72. In negotio, circa med. v. venio ad secundum,* & plenius *cons. Videtur primo, in pr. lib. 1.* † Et ideo licet sdm naturam emphyteusis sit, quod nō soluens canonē intra biennium Ecclesię, & intra triennium in priuatis, cadat, vt *l. 2. C. de iure emph.* tn valet pactū, quod cadat breuiori, vel longiori termino. Ias. plene *in d. l. 2. in pr. & n. 118. & seq. C. de iure emphyt.* vbi, quod valēt pacta, quod non possit expelli, licet non soluat canonē; quia est cōtra naturalia: secus, si pactū esset, q̄ non teneretur soluere; quia esset contra substantiā contractus, prout nō valeret pactū, quod sine pretio esset venditio: quia pretium est de substantia venditionis, & quod pactū alienandi valeat, Alex. *cons. 173. n 6. lib. 2.* & quod regulatur emphyteusis sdm pacta. Bologn. *cons. 54. n. 4. & seq.* † Et idem; quia valet pactum, quod si emphyteuta non soluit, nō expellatur; quia non est contra substantiā emphyteusis non expellere, sed bene, quod soluat aliquid, ita Abb. *d. cons. 72. n. 2. lib. 1.* Et idē † est in locatione; quia refectionis expensæ spectant ad locatorem, non ad conductorem; tn pactum quod cōductor teneatur ad expensas refectionis, valet; quia potest esse pars pretij & non est contra nām cōtractus, sed præter, dicit Abb. *cons. 49. Videtur, primo, n. 2. v. non obstat tertium, lib. 1.* & credo, quod velit dicere, q̄ non est contra substantiā, dum dixit, contra nām contractus. Vide plene *in ver. Accidētia possunt mutari. Concl. 82.* † Amplia, 5
vtidem sit in feudo, quia pactum cōtra nām feudi valet, sed nō cōtra substantiā, quia qñ non est contra naturam feudi, remanet tamen feudum: qñ vero est contra substantiā feudi, facit transire in allodium, vel alium cōtractum, ꝓput in donatione causa mortis cum pacto, quod nō possit reuocari, in feudo, quod vasallus nō teneatur ad fidelitatē. Cast. pulchre declarat *d. cōs. 312. in pr. li. 1.* † Amplia in omnib. contractib. prout in depositō, cōmodato, & similibus; quia potest totum periculū rei suscipi à non obligato; quia licet sit contra naturalia, non tn contra substātiam: ideo valet, sed secus est in societate; quia si damnum, & periculum nō est cōmune, non valet pactū; quia est cōtra substantiā societatis, 7
ita Abb. *consil. 77. Videtur primo, col. 1. lib. 1.* † Amplia; quia imo etiā valet pactum cōtra substantiā contractus, qñ sunt verba habilia facere transire contractum in aliam speciē contractus. Nat. *cons. 12. n. 9.* Redoan. *de reb. Eccles. Rubr. 33. casu 30. q. 24.* Castr. *d. cons. 312. 8
in pr. lib. 1.* † Et ideo donatio causa mortis, quæ est reuocabilis secundum suam substantiam; quia vltima voluntas est ambulatoria vsq; ad mortem; si tamen ita fiat, vt non possit reuocari, trāsit in donationē inter viuos, qñ verba sunt habilia. *l. vbi ita donatur. ff. de donat. caus. mort.* Vide, *Donatio causa mortis quando transeat in do- 9
nationem inter viuos. Concl. 671.* † Naturalia cōtractus dicuntur ea, quæ sunt de natura contractus, sed possunt alterari, ꝓput in emphyteusi, quod non soluens canonē intra biennium Ecclesiæ, & infra tres annos in ꝓphanis, cadat: item quod non possit alienare sine licentia, certe quia ista possunt remitti, siue post, siue ante, & est emphyteusis, ideo valet pactum; quia nō destruit emphyteusim: sic & in feudo, q̄ transeat ad quoscunq;, quod nō teneatur ad seruitiū; quia nihilominus est feudū, & possunt ista remitti & à principio fieri. Castr. *d. cons. 312. in pr. lib. 1.* Abb. *cons. 72. In negotio, circa med. v. venio ad secundum, lib. 1.* vbi, q̄ contractus emphyteuticus stare pōt sine caducitate, & expulsione. Vide, *Emphyteu- 10
ta non soluens canonem quando cadat, &c. Concl. 192. n. 117. v. limita nisi
ipse conuentum.* † Et ideo valet emphyteusis concessa cum pacto quod intra quinquenniū non soluens nō cadat, sed possit purgare morā, & tale pactum operat, quod intra quinquenniū possit moram purgare, etiam non soluendo interesse, sed lapso biēnio vltra quinquenniū bene intrat caducitas Bart. *cons. 61. Proponitur, n. & seq. v. hoc promisso, lib. 1.* q̄ est Bart. Ang. de Amel. Franc. Abbatis Saximi, & Thom. de Eugub. † Substantialia sunt ea, q̄ non possunt deesse, & si desint, non est ille contractus, sed transit in aliam, ꝓput in emphyteusi solutio canonis in recognitionē dñij; quia si ista remittitur, nō pōt esse emphyteusis; in feudo fidelitas, quæ si non debet, transit in allodiū; donatio causa mortis si non potest reuocari, nō potest esse talis, sed transit in aliam speciem, Castr. pulchre *d. cons. 312. in princ. lib. 1.* Abb. *d. cons. 72. n. 2. li. 1.* Vide, *Substantia actus si plura requirit, vno desiciente corruit actus. Concl. 772.*

Pactum nudum quod dicatur, quæ requirat, & eius effectus. Concl. 18.

1 PACTVM † nudum dicitur, quando non interuenit stipulatio, neq; literarum obligatio, aut aliquis contractus actualis nominatus ex quo actio oriri possit, nec pactū habuit aliquod vestimentum, Ægid. Bell. *cons. 8. n. 2. v. 2. probatur.* † Et dicitur pactū nudū contractus innominatus cessante vestimento. Ægid. *d. cons. 8. n. 4. v. 2. idem probari.* † Et dicitur pactū nudum, vbicunq; actio naturalis orta est, licet sit ineffi̊cax, veluti si fiat actus, vel obligatio contra formam, seu contra solemnitatem statuti, & statutum non prohibet actum fieri, sed actum disponit non valere; quia semper oritur actio naturalis ineffi̊cax, quæ pacto nudo æquiparatur. Ang. *cons. 353. Florentiæ Ciuitas, per tot.* vbi late. † Vestitur tn, 4
si fiat obligatio nuda de eo, quod debebatur naturaliter tantum per apocham, & scripturam recognitam, etiam absente parte factam, dummodo ad notitiā partis deuenerit, & cōsenserit. Alex. *cons. 91. Circa primum, n. 3. & 4. v. & ex iis, lib. 4.* † Extēde, vt q̄ dicit 5
de pacto nudo, sit de conuentione vel obligatione nuda, quę nō parit actionem non sequuta traditione. Castr. *cons. 352. Visis attestationib. in pr. lib. 2.* † Et dicitur pactum nudum, vbicunq; sine in- 6
terrogatione, tibi ꝓmitto etiam acceptanti, vel etiam si ꝑcedente interrogatione respondeo postea ex interuallo; quia vbi non potest accōmodari stipulatio, ibi est pactum nudum. Alex. *cons. 16. Viso dicto themate, col. 1. v. quod autem dicatur, lib. 2.* † Declara, nisi 7
interuenerit scriptura; quia tunc etiam si acceptetur ex interuallo, & nō possit accommodari stipulatio, tamen potest accōmodari alia conuentio, quę scriptura operatur vestimentū, vt pactū nudum dicatur vestitum. Alex. *cons. 113. Perspectis, n. 12. & 13. v. præterea scriptura, lib. 6.* † Effectus pacti nudi, est, q̄ ex eo oritur excep- 8
tio, sed non actio. Fed. de Sen. *cons. 184. n. 3. v. verum quia,* p̄ text. *in l. iurisgentium § sed cum nulla. ff. de pact.* Bald. *cōs. 199. Petrus tenebatur, circ. med. verb. si autem confessio, lib. 1. & cons. 427. In causa spectabilis. in fi. lib. 1.* Ang. *cons. 353 n. 3. v. cum igitur.* Vide, *Pollicitatio an non obliget, & quando secus. Concl. 373.* † Declara tamen, quod licet ex pa- 9
cto nudo oriatur exceptio: tamen id non procedit, qñ potest replicari de turpitudine pacti nudi, vt in eo, qui facit pactum de non repetēdis vsuris; quia illas repetit replicādo de turpitudine pacti, per *c. ad nostram, de vsurar. il 2.* † Extende, vt pactū nudum 10
nedum pariat exceptionem, sed etiam replicationē ad exceptionem. Bald. *d. cons. 199. circa med. v. si autem confessio, lib. 1.* vbi, quod creditor, si facit cōfessionem spe futuræ solutionis, quia cōfessio non liberat ipso iure, si agat, & sibi excipiatur de confessione, poterit replicari de pacto nudo facto, q̄ soluisset non obstāte confessione. † Imo extendit Bald. hanc extensionē ꝓcedere, etiam 11
si cōfessio sit iurata, quia iurtum habet tacitā conditionem sdm consensum, vel naturam confessionis. Bald. *d. cons. 199. v. si autem confessio. circ. med. iuncto si. v. item allegatio de iuramento, lib. 1.* † Exten- 12
de in tantum pactum nudum parere exceptionem, vt ꝓcedat ēt si exceptio sit potius actio in quandam consequentiam, veluti si confessus sum habuisse à meo debitore spe futurę solutionis, sed confessio est simplex, & talis, q̄ liberat ipso iure: Nam agere non possum ex pacto nudo, nec dat exceptio, quia est liberatus ipso iure, tn dicit Bald. *d. con. 199. vltra med. v. si autem sunt talia verba, li. 1.* quod possum agere ex prima obligatione, & si aduersarius excipit, quod est liberatus, possum replicare de dolo; quia pactū nudum non seruauit, & sic tollitur effectus liberationis ꝓpter dolū. † Extende; quia vbicūq; ex inobseruantia pacti nudi is, ad cuius 13
fauorem est factum pactū; patitur damnum, tunc dat replicatio doli, seu exceptio doli. Ang. *cons. 1. Porrecta fuit, n. 9. v. nec mirum.* Bald. *d. cons. 199. vltra med. v. si autem, lib. 1.* † Amplia imo, quod in 14
subsidium, qñ nō competit alia actio, detur actio de dolo ex pacto nudo, qñ quis patitur damnū ex non obseruātia pacti nudi. Alex. *cons. 41. n. 2. lib. 3.* vbi apost. dat concord. *in ver. de dolo.* † Re- 15
stringe; quia licet non pariat actionē pactum nudum; tn de iure Canonico datur officium iudicis. Bald. *cons. 114. Super primo, n. 3. v. secundum probatur, lib. 5.* imo datur actio in terris Ecclesiæ ex pacto nudo; quia sufficit æquitas, & sola naturalis obligatio orta ex partium conuentione. Ang. *cons. 353. n. 3. v. & hæc sola naturalis,* & quod de iure Canonico pariat actionem, est * cōmunis opinio, de qua * Corn. *cons. 83. Circa primum, in pr. lib. 4.* quod non sit locus pœnitentię in permutatione de iure canonico, licet sit pactū nudum & contractus innominatus. Alc. *cons. 16. n. 3. lib. 2.* vbi declarat, q̄ detur actio ex ꝓmutatione, si agens offert implere primo ex parte sua, alias non. † Idē datur actio, & exceptio magis contra hæ- 16
redem in casibus, in quibus daretur contra defunctum. Ange. *d. cons. 353. n. 3. v. maxime autē.* † Imo q̄ de iure Canonico detur actio 17
ex pacto nudo, tenet Fulg. *cons. 172. n. 3. v. deniq; ex nudo pacto,* & idē est in simplici pollicitatione. Abb. *in c. qualiter, ext. de pact.* Ant. de Butr. *in c. ex parte, col. fin. de censib.* quia cōcurrit æquitas seruandæ fidei, Dd. *in c. 1. de pact.* quę æquitas cum sit magis rationabilis, quam lex ciuilis seruanda est, cum seruandum sit hoc casu vbiq; ius Canonicum. Abb. *in c. 1. de noui oper. nunciat.* late Rom. *cons. 30. Viso casu. in pr.* vbi apostill. *1. in ver. actionem,* dat plurimos concord. qui in pacto nudo loquuntur, & * cōēm & in practica seruari, *

quod

quod de iure Canonico det actio. Alex. *cons.16 Viso d. themate, n.3. lib.2. v. præterea*, vbi apost. *in ver. practica*, dicit ita seruari in Regno
18 Franciæ. † Restringe; quia pactum nudū, & obligatio naturalis ineffica parit actionē, vbicumq; ꝓcedit ex bono, & æquo, ꝑ ut coram arbitratore, cui data est facultas ꝓcedendi de iure, & de
19 facto. Ang. *d cons.353.n.3.col.3.ver. hoc præmisso.* † Et ideo in causis sumariis sola facti veritate inspecta, & in foro mercatorū, in quo sola æquitas seruatur, non admittit exceptio, ꝙ non possit agi ex
20 pacto nudo. Alex. *d.cons.41.n.3.li.3.* † Restringe; quia pactū nudū pbet actionem, qñ fit super re iam debita. Fulg. *cons.172. Visis pro-*
21 *cessu, n.3.v. & per hoc non obstabit.* † Restringe in obligatione facta liberaliter ex certa scientia; quia habet vim donationis, & ex dolo nato dat actio ex pacto nudo. Fulg. *d.cons.172.n.3.l. si qui argentū.*
22 *§. pen. C. de don.* † Amplia; quia pactū nudum, & conuentio nuda parit actionē in societate; quia societas non est nuda, sed contractus nominatus, & vestitus de iure cōmuni. Castr. *cons.352. in pr. v.*
23 *sed in contrarium, & n.2. lib.2.* † Extende; quia imo qñ societas est omniū bonorū, adeo dicitur vestita, vt sine traditione transferatur dñium. Castr. *d. cons.352.n.2. lib.2.* † Extende in mandato gra-
24 tia vtriusq; quia pactū nudū, & ꝓmissio nuda parit obligationē, ex quo vestit coherentia mandati. Alex. *cons.41. Viso puncto, in pr. v.*
25 *& per hæc, lib.3.* & duplicatur *lib.6. consil.52.* † Amplia; quia in terris Ecclesiæ pactū nudum parit actionē de iure Canonico; quia penes Deum non fit talis differentia, & in foro Ecclesiastico potest
quis agere, & consequi sibi naturaliter debitū per viam Euange-
* licæ denunciationis, & ita *cōmuniter dici, & teneri Castr. *consil.*
352. *Visis attestationib. n.4. v. præterea, lib.2.* & Alex. *cons.91. Circa pri-*
* *mum, n 3.* & 4. dicit *coēm. *lib.4.* & iterum *cons.113. Perspectis, n.10.*
*26 *v. nec obstat, lib.6.* vbi dicit *coēm. † Extende, siue simus in terris Eccles. Rom. immediate subiectis, siue in subiectis alteri Eccle-
siæ Castr. *d. cons.352.n.4 lib.2.* vbi loquitur in patria Fori Iulij, quę
27 est de iurisdictione Ecclesiæ. † Extende etiam in terris Imperij in foro Ecclesiastico per viam Euangelicę denunciationis. Castr.
28 *d. cons 352.n.2. lib.2.* † Extende; quia siue pactū, vel obligatio sit nuda; quia nō sit vestita aliqua causa, siue quia fiat absenti, de iure Canonico in terris Ecclesiæ, attenditur sola cōscientia. Alex.
29 *cons.91.n.4.li.4.* † Amplia in foro mercatorū, qñ viget statutum, vel stylus, quod causæ terminentur sdm æquitatem. Alex. *d. cons.*
30 *41. Viso, n 3. v. Denig., lib.3.* † Extende; quia imo ꝓpter æquitatem, quæ seruari debet inter mercatores, & bonam fidē, sicuti pactū nudum valet, & parit actionē in causa summaria, vbi sola æquitas attenditur; ita etiā inter mercatores. Alex. *d. cons.113. Perspectis,*
n.11. v. præterea, lib.6. vbi, quod in istis pactum nudū & stipulatio à
31 pari ꝓcedunt. † Limita; quia actionē non parit pactum nudum regulariter de iure ciuili, *l. iurisgentium. §. sed cum nulla. ff. de pact.* Æg.
32 Bella. *cons.8.n.2.* Castr. *cons.352. in pr lib.2.* † Extēde, etiam si adlit iuramentum, quia iuramentum claudit os, ne iurans contraueniat, sed non
33 parit actionē. Æg. Bellam. *d. cons.8.n.2. v. nec obstat.* † Restringe; quia pactum nudū parit actionem in donatione, & in omni cōtractu, qui re perficitur, non consensu solo. *l. si quis argentum, in fin. C. de don.* & in aliis contractib. qui re perficiuntur. Castil. *cons.7.n.*
* 14. *& seq.* vt dicit *coēm, & quod oritur actio eo casu etiā ex sola
confessione, & ex verbis enunciatiuis, qñ nudum pactum indu-*
34 cit actionem. † Restringe; quia imo pactum nudum ex æquitate
* Canonica parit actionem sdm * communem Canonistarū opi-
nionem, de qua Ægid. *d. cons.8.n.4 v. secundo idem probari videtur.*
35 † Restringe; quia in omnibus causis, in quibus sola æquitas attēdi debet, pactum nudum parit actionem. Alex. *d. consil.113. Perspectis, n.11. v. præterea, lib.6.* vbi ꝓpterea in causa coram arbitratore,
vel cōmissa summarie, & sdm æquitatem, non attenditur, quod
36 pactum sit nudum, vel non. † Restringe, nisi sit super iis, q̄ sunt de iure communi; quia tunc parit actionem. Bart. *in l. non impossi-*
37 *bile, in prin. ff. de pact.* † Causam non requirit pactum nudum, si tñ falsa causa exprimatur, non valet. Bald. *consil.189. Creditor cum si-*
☞ *lio, in fin. lib.2.* Vide Soc. *in Reg. 9. Actio ex pacto nudo non oritur*, vbi ampliat duobus modis, & limitat quindecim modis.

Pactum nudum qualiter vestiatur, vel ne. Concl. 19.

1 IVRAMENTO † regulariter non vestit pactū nudum, nisi duob⁹
2 casib. specialib. qñ iuramentū est iudiciale, vel qñ fauor liber-
tatis concurrit. Calder. *cons.99.* alias *4. de pact.* † Contrarium, ꝙ
3 iuramentū vestiat pactum nudū. Rom. *cons.176. Istæ sunt, n.11. v.*
præterea sequeretur. † Et ideo pactum iurarū pro absente, pro quo
4 neq; psona publica, neq; nuncius, neq; epistola interuenit, non
5 valet. Bald. *cons.114. Super primo, lib.5. per tot. n.2.* † Rei interuentu vestitur pactum, *l. natur. ff. de præscript. ver.* † Guarētigia vestit pa-
6 ctum nudum. Rom. *d. cons.176.n.11. v. præterea sequeretur.* † Stipulatione vestitur pactum vel cohærentia stipulationis; vnde fit cōformem recep. esse; quia promittis soluere, istud pactū ꝓmissionis videtur vestitum, vel stipulatione, quæ inest, vel cohærentia
contractus. Bald. *cons.199. Petrus tenebatur, in pr. lib.1.* Alex. *cons.16.*
Viso d. themate. in princ. v. quod autem, lib. 2. & cons.41. Viso, n.1. lib.3. &
7 duplicatur *cons.52. li.6.* † Calor iudicij vestit pactum nudū. Rom.
8 *d. cons.176.n.11. v. præterea sequeretur.* † Conditio in pacto nudo habetur pro causa & implemento, & ideo ex eo agi potest. Vide
intertum author ē post Regul. Soci. *Reg.14. Promissio facta sub con-*
9 *ditione*, in 3. ampliat. † Scriptura etiam vestit pactum nudum, qñ talis scriptura habet vim contractus; quia tunc dicitur ex cohe-
rentia contractus vestitum. Bald. *d. cons.199. in pr. v. item confessio, li.*
1. & cons.445. Titius locauit, in fi. li.1. vbi, quod scriptura facit ꝓsumi
10 stipulationē interuenisse. † Et ꝙ pactum nudum vestiat scriptura, patet; quia scriptura prius ita inducit obligationē, & ꝓmissio-
nem. Bart. & alij *in l. Titius Seio. ff. de const. pecu. & in l. si filiusfam. ff. ad*
Treb. cui respicies illā cēsetur cōsentire, nisi cōtradicat, idē tenet
Bald. *in l.1. ff. manda.* & epistola, & ꝓmissio facta in epistola est, ac
si facta esset parte ꝓsente. Alex. *cons.181. col.1. li.7.* † Et ꝙ scriptura
11 ex interuallo acceptata vestiat pactū nudū in ea contentū. Alex.
cons.113. Perspectis, n.12. & seq. lib.6. vbi, ꝙ licet magnum interuallū
vitiet stipulationē; non tñ vitiat aliam conuentionem. † Imo scriptura facta parte absente ad fauorem absentis, sit ratificetur ꝑ
absentem; anteq̄ scribens moriatur, quod sufficiat, ex quo mu-
tatio voluntatis non ꝓsumitur, tenet idem Alex. *d. con.113. n.14. &*
15. v. & in dubio, lib.6. † Declara tñ, dummodo scriptura ad fauo-
rem absentis eidē dirigatur, ꝓpter epistola, vel sit scriptura debitoris ad fauorem creditoris. Apostil. ad Alex. *d. cons.113. Perspect. n.*
15. lib.6. in verb. absentem. allegat Alex. *cons 91. lib.4.* Iudicium vestit
pactum nudū: vide supr. *n.7. v. calor iudicij.* Fauor † militiæ vestit
pactum nudum. Rom. *d. cons.176. n.11. in fi.* † Declara, dummodo
iudicium sit validum, alias secus. Bald. *cons.427. In causa spectabilis,*
Alex. *d. cons.41. Viso puncto, n.1. lib.3. & cōs.113. actio Perspectiu. n.4. &*
pactum appositum, lib.6. vbi dicit *magis coēm opin. † Imo spectā-
le est, quod licet donatio ex causa de futuro antiquitus esset con-
tractus innominatus, & non pareret actionem, & esset locus pe-
nitentiæ nisi interuenisset stipulatio; tñ hodie ex *d. l. si qui argen-
tum. §. fi. C. de donat.* parit actionē sine stipulatione, & ideo pactū
iuxta talem donationem hodie vestitur cohærentia contractus.
Alex. *d. cons.113. in pr. lib.6.* & sic pactum nudū recipit vestimenti
ex adhærentia contractus, & parit actionē. † Extende; quia hęc
adhærentia, & mixtura contractus nominati cum innominato
facit, quod innominatus, qui non parit actionem & inducit pa-
nitētiam ꝓpter talem mixturam fit nominatus, & parit actionē,
& non est locus pœnitentiæ. Alex. *d. cons.113. n.3. v. & ex simili, n.*
6. † Cohærentia ꝓcedentis contractus, qñ incontinenti appo-
nitur, veluti; si in actu vēditionis, vel statim post fiat pactum, vel
ꝓmissio de retrouendēdo. Soc. *cōs.253. n.4. li.2.* & ꝓcedit in omni
contractu nominato. Alex. *d. cons.41. Viso, n.1. v. per hoc, lib.3.* & ex-
plicatur *lib.6. cons.52.* † De iure Canonico pactum nudum valet
ꝓpter fidem datam, quæ fides habet vim iuramenti de iure Ca-
nonico, vt not. *in c. pen. de iureiur.* & ex pacto nudo cum iusto ori-
tur actio. Dd. *in l. iurisgentium. §. quinimo. ff. de pact.* Afflict. *decis.389.*
† Acceptatione vestitur pactum nudū. & pollicitatio. Castr. *cons.*
342. *In causa Frataleæ, col.2. in princ. lib.2.* † Præsentia etiam partis, cui fuit factum pactum nudum, licet teneat, vestit ipsum pactum
nudum; quia ipsa præsentia habet vim taciti pacti, & consensus.
Alex. *d. cons.113. Perspectis, n.12. v. verbo etiam fertur, lib.6.*

Pactum, quod res empta restituatur, si ab alio plus reperiatur, quid importet. Concl. 20.

VALET † pactum inter emptorem, & venditorem, ꝙ si alius
offerat plus, q̄ sit pretium emptionis, res empta restituatur;
& ideo siue plus in magna quantitate, siue in parua alius offerat,
debet esse res inempta, & restitui. Castr. *con. 389. Plus, per tot. li. vbi*
tñ, si tāntundem emptor vult soluere, ꝑ fertur; quia lic fuit actum.
Extēde, † vt ꝓcedat, licet emptor alleget nō teneri, qa offert fi-
cit ad æmulationē, vel facit simulate; quia debet hoc ꝓbare, qui
allegat Castr. *d. cons.389. n.2. v. tert. principaliter li.1.* † Extende, etiā si
emptor alleget, ꝙ plus offerens nō vult pro se, sed pro alio; quia
hoc nihil releuat; quia quilibet posset offerre. Castr. *d. cons.389. in*
fi. v tertio non posset dicere, li.1. † Extende; quia non releuat emptor,
si oblationē dicat excessiuam vltra valorem rei, etiam vltra dimi-
diam; quia ex quo consensit, sibi imputet, maxime, quia pōt quis
offerre ob affectionē quæ non habet mēsuram. Castr. *d. cons.389.*
vlt.

5 *col.1.in fin.v.secundo sic.lib.1.* † Amplia; quia hoc pactum, ꝙ res restituatur certo casu, differt à pacto, quod possit vẽditor redimere; quia pactum, ꝙ restituatur, facit simulatum contractum; quia non videtur contractus, ex quo res restituitur, & inducit distractum; pactũ de retrouendendo inducit alium contractũ, & non facit primam venditionem simulatam, si alia non concurrant. Castr. plene *cons.74.In causa mota.col.3 v. quart. & per tot.lib.2.*

Pactum de donando, vendendo, & similibus an valeat, ad quid obliget, & quãdo habeatur pro donatione, vel nõ. Concl. 21.

1 PActvm † de donando non valet; item de vendẽdo, renouando, vel cedendo. Menoch. allegat tenentes in princ. *consil.92.*
2 *lib.1.* licet ipse confutet, & *cons.1.n.229.* † Contrarium; quia imo valet, & operatur donationem, plene Menoch. *d. cons.92. per tot.*
* *lib.1. & cons.1.n.234.* vbi dicit *commun. opin. vbi, quod maxime
3 procedit, qñ est geminatũ, vide eum. † Dicit tamen Rol. à Vall. *cons.69.n.18.lib.3.* ꝙ aliud est promittere donare, aliud donare, & quod *l. si quis argentum. C. de donat.* non habet locũ in promissione
* 4 de donãdo, & dicit esse coẽm *opin. † Et quod aliud sit donare, aliud promittere de donãdo. Alex. *in l. iurigentium, in pr. ff. de pact.* post Salicet. & alios *in d.l. si quis argentum. C. de donat.* Io. Fabr. *in* §. *alie. inst. de donat.* Deci. qui alios citat *in l. si pacto, quo pœnam. C. de pact.* vbi, quod ex tali pacto in re donanda nullũ ius acquiritur.
5 Extende † contrarium, ꝙ promittens se obligaturum ad decem,
* potest conueniri pro decem ad euitandum circuitum, *coẽm dicit Rol. à Vall. *cons.69. lib.3. in pr.* & coẽm * dicit Gabriel. *cons.56.*
6 *n.11. & seq.* Boer. *decis.183.n.13. & 14.* vbi pro vtraq; parte. † Declara, vt per eundem Rol. *d. cons.69.n.25.* vbi adducit impugnantes; quia nõ potest agere, nisi ad interesse; quia aliud est promittere de dando, aliud obligare, sed quia interesse non pót esse, nisi de 10. ideo tollendũ circuitum agit ad 10. non sic, si aliquid esset pro-
7 missum, ꝙ non esset quantitas pecuniæ. † Extende; quia promittens facere pactum de retrouendendo cõpellitur retrouendere.
8 Rol. à Valle *cons.69.n.3. lib.3.* † Declara; quia est dubiũ, an sit verũ sed tñ non procedit, nisi qñ præcessit venditio. Rol. *d. cons.69.*
9 *n.26. v. vlterius non obstat. lib.3.* † Extende; quia promissio de liberando debitorẽ habet pro liberatione. Rol. à Valle *cons.69.n.4.*
10 *lib.3.* † Contrarium, ꝙ imo promissio de faciendo, vel donando, vel vendendo, non inducat aliq̃ realem obligationem, sed dumtaxat personalem ad faciendum, ita ꝙ non potest præcise cõpelli, sed solũ ad interesse, etiam si esset in potestate ꝓmittentis, tenet Rol. à Valle *d. cons.69. per tot.* vbi infinita accumulat, maxime
11 *n.19. & seq. lib.3.* Imo, † ꝙ promissio de vendendo facta Titio sub pœna non obliget Titium, cui facta est, si non vult emere. Boer.
12 *decis.58.n.11. & per tot.* † Declara; quia si agitur de pœna, quæ est stricte intelligenda, prout ꝙ feudatarius alienans feudũ cadat, si promittit alienare, non cadit; quia vnum non est aliud. Rolan. *d. cons.69.n.15. & seq. lib.3.* & idem, qñ agitur de solutione Gabellę,
13 & similium. † Et qui promisit non vendere alteri, q̃ mihi, non
14 obligatur. Boer. *d. decis.58.n.24.* vbi declarat. † Extẽde; quia promissio de se obligando ad restitutionem dotis importat restitutionis obligationẽ. Gabr. *con.56.n.11. & seq.* Alex. *in l. cum fundus.* §. *seruum tuum. ff. si cert. pet.* Ial. *in l. Dominus. ff. de cond. indeb.* Afflic. *decis.*
61. Io. Andr. *in add. ad Specul. in rubr. de oblig. & solut.* Ias. *in l. dominus*
qui testamento ff. de cond. indeb. Alciat. *in l. in pr. ff. de verb. oblig. n.15. &*
seq. Galiga *in repet. Rubr. ff. de verb. oblig. n.62.* Buticella *in l.4.* §. *Cato.*
15 *n.42. ff. eod.* † Extende; quia ꝓmissio de interponenda cautione de restituenda dote frattib. mortua vxore operatur, ꝙ si moritur
ante cautionẽ, transeat in obligationẽ præcisam, vt teneatur restituere. Anch. *cons.434. Ex narratis, in pr.* allegat *l. si quis accepto. ff. de*
16 *cond. ob caus.* † Extende; quia promissio de constituenda dote habetur pro dote constituta. Afflict. *decis.61.* vbi Vrsil. adducit con-
17 cor. Et † ꝙ promissio facta per tertium de donando patri pro filia stipulanti in causam dotis intra certam diem, sit donatio, & valeat. Bar. *in l. ꝙ dicitur la seconda. ff. de verb. oblig.* quẽ cęteri sequũtur, adeo ꝙ per aduentum diei certæ ponitæ in promissione, de-
bitor cõstituatur in mora sine interpellatione. *l. pecuniæ. ff. de vsur.*
cum vulg. & ideo tenetur ad interesse. *l. stipulationes non diuiduntur.*
18 vbi Bart. *in 5.q.* & alij. *ff. de verb. oblig.* † Et generaliter, ꝙ promissio de se obligando habeatur pro obligatione ad euitandũ circuitũ,
Io. Andr. in addit. ad Spec. relatus ab Alex. Ias. & aliis *in l. cum fun-*
dus. §. *seruum tuum imprudens. ff. si cert. pet.* Afflict. *decis.61.* Boer. *decis.*
19 *183.n.13.* Ruin. *cons.12. lib.3. & cons.19. li.4.* † Contrariũ tenet Dec.
20 *d. cum fundus.* §. *seruum tuam imprudens. ff. si cert. pet.* † Declara; quia non potest ꝓcedi executiue, tanq̃ quod se obligauerit, sed ordinarie, vt condemnetur. Tiraq. *de retract. conuent. ad fin. tituli, n.25.*

v sq. ad 56. † Amplia; quia obligatus ex necessitate ad aliquid de 21
futuro habet pro obligato. Castr. *cons.89 Quia per supradictum. col.*
2. v. & ideo sicut. lib.1. & cons.338. in fi. lib.2. Vide, *Factum dicitur, quod*
necessario debet fieri. Concl.19. Vide, *Accingendus de proximo habetur pro*
accincto. Concl.83. † Extende; quia instrumentum, ꝙ debet ex ne- 22
cessitate cancellari, si ꝓducatur in iudicio, non releuat, quia habetur pro cancellato. Castr. *cons.342. in pr. in fi. n.1. lib.2.* † Amplia; 23
quia si filius & pater pro excarceratione patris facta se obligarũt, ꝙ in ciuitate Ferrariæ facient concordiã certam, & conuentã ad dictamen sapientis, & per eos stet, ꝙ nõ fiat, videl. per patrem, qui
aufugit, filius obligatur; & põt conueniri, ac si cõcordia esset de
ꝑsenti, licet verba sint de futuro; quia ex quo in obligatione de faciendo adsunt verba: *quod deuenerunt ad infrascriptam concordiam:*
q̃ verba inducunt actũ perfectũ. Castr. *cons.52. Tria sunt*, vbi multa pro vtraq; parte adducit, & hanc veriorem * tuetur *in ver. breui-* *
ter. & tollit omnia contraria. † Extende; quia semper obligatio 24
de facienda obligatione, vel venditione, & sic de futuro habet effectum de præsenti, qñ dolo, facto, vel culpa eius qui ꝓmisit, stat, ꝙ non fiat; quia habetur pro facta, & pura. Castr. *d. cons.52. n.*
3. lib.2. † Extende etiã in minore ꝓmittente fideiubere pro patre 25
carcerato; quia licet sit de futuro; tñ si pater fuit excarceratus, & stet per eum, habet pro pura, & de ꝑsenti; quia licet sit minor; tñ pro patre excarcerando potest obligari, nec restituit. Castr. *d. cõs.*
52. col fin. v. tertium & vltimum, lib.2. † Amplia; quia ꝓmissio de li- 26
berando debitore, licet non ꝓducat actionẽ ad liberandũ, bene ꝓducit exceptionem, vt si conueniat, possit se tueri excipiendo.
Castr. *cons.342. In causa Fratalea, in pr. lib.2.* † Extẽde; quia ꝑceptũ 27
Testatoris de liberando debitorẽ factum hæredi inducit liberationẽ per viam excipiendi, etiam si nõ sit facta liberatio. *l. si credi-*
toris. C. de fideicom. Castr. *d. cons.342. in prin. v. quod pactum, lib.2.* Contrarium, † ꝙ imo promissio de liberando, ꝓducat actionem ad li- 28
berandum, qñ est facta per modum contractus innominati, qñ per aliam partem fuit impletus contractus, vel qñ aliquid adest promittenti liberare. Castr. *d. cons.342. n.2. lib.2.* † Limita; quia 29
pactum, & obligatio de donando, vel vendendo in primo vere non extenditur post primum ver. Ruin. *con.82. Videtur prima facie,*
lib.1. † Limita in promissione de cedendo iura contra aliquem; 30
quia anteq̃ sit facta cessio, non potest agere tanquã ex iure cessso.
Gabr. *cons.56.n.12. & seq.* † Limita in statutis, & aliis dispositionibus, in quibus aliud est vendere, aliud promissio de vendendo. 31
Marsil. *Singul.469. dixit profecto.* † Limita, qñ potest interesse parti, quæ se obligare promisit, ꝙ circuitus non tollatur, vt si ꝓmisit 32
quis se obligare tempore solutionis dotis pro restitutione illius:
Nam si recipiatur sine interuẽtu eius, qui debuit se obligare, nõ tenebitur amplius se obligare. Vide, *Aliud est venditio, aliud pro-*
missio de vendendo. Concl.310. Vide, *Circuitus vitandus est, & quando*
secus. Concl.229. Vide, *Contractus quando dicatur perfectus. Concl.981.*
Vide, *Velle aliquid importat de futuro, non de præsenti. Concl.40.*

Pactum de non petendo ex quibus inducatur. Concluf. 22.

CONFESSIO † de recepto facta per creditorem debitori habet vim pacti de non petendo. Socin. Iun. *consil.57. Pro reso-* 1
lutione præsentis. n.9. v. in quo casu. lib.2. vbi allegat Calcan. *consil.76.*
Primo est videndum, in fin. idem tenet Fed. de Sen. *cons.128. in fin. &*
cons.268. † Cessio litis & causæ, de qua *in l post quam liti, C. de pact.* 2
in odium litium habet vim pacti de non petendo, vt innuit Fed.
cons.268. in pr. † Cõsensus licet sit quid diuersum à pacto; tamen 3
quando consensus præstatur ad fauorem eius, qui possider, talis consensus habet vim pacti de non petendo ad excipiendũ. Bald.
cons.427. In causa spectabilis. circa med. v. sed videndum est, lib.1. † De- 4
claratio, quod nullum ius competat, seu nullum ius habere, habet vim pacti de non petendo. Fulgos. *cons.202. Guilelmus. col.3. in*
fin. v. & maxime. quod hic. † Confessio creditoris quod nihil debit 5
debitori ex causa mutui, vel ex alia, habet vim pacti de non petendo, maxime, quando parte præsente fit confessio. Ægid. Bellam. *cons.30. n.2. & seq.* † Extẽde; quia confessio creditoris ꝑsente 6
debitore, quod nihil petet vnquã, neq; super bonis inferet aliq̃ molestiam, inducit pactũ de nõ petendo in personam & in rem.
Ægid. *d. cons.30. n.3.* † Declara, quia licet ex præmissis non oriatur pactum directum de non petendo: oritur tamen virtualiter, 7
& in consequentiã; quia in actu voluntario, qui vult cõsequens, vult etiam necessarium antecedens, & è conuerso. Ægid. *d. cons.*
30. n.3. in fin. & n.4. v. item quod dixi. † Debitum in diem dicitur 8
continere pactum de non petendo ante diem; & ideo si debitor opponit exceptionem, non potest agi, & debetur absolutoria. Alex. *cons.95. In causa & lite, in pr. n.1. v. Per hoc patet, lib.1.*

Pactum de non petendo quid operetur. Concl. 23

1 PACTVM † de non petendo cum iuramento factũ impedit litis ingressum. Fed. de Sen. *conſ.* 183. *circ. fin.* vbi, quod ſicut ſolum iurtum impedit litis conteſtationem; ergo & pactum, & iurtum
2 ſimul, & tenet Franch. *in c. 1. de lit. conteſt. n. 4. in fin. lib. 6.* † Declara tamen, q̃ ſi pactum de non petendo non eſt iuratũ, non impedit litis conteſtationem, ſed bene pactũ de non agendo, ita Franch.
3 ex mente aliorum *in c. 1. de litis conteſt. n. 4. v. in gl. 2. lib. 6.* † Amplia; quia pactum de non petendo parat exceptionẽ perpetuam, etiã ſine iuramento, & licet nõ impediat litis ingreſſum, Fed. de Sen. *conſ.* 166. tamen habet vim perpetuę exceptionis, & liberationis. Fed. de Sen. *conſ.* 184. *in pr.* vbi, quod in effectu importat idem, q̃ donatio, vel remiſſio. Bart. *in l. ſi vnus. §. pactus ne peterer. ff. de pact.*
4 † Extende; quia oritur obligatio naturalis ad non petendum in perpetuũ. Bald. *conſ.* 345. *Ad euidentiam, n. 7. v. quia ex pacto, lib.* 1. De-
5 clara, † ſeu limita; quia ex pacto de non petendo non diſſoluitur obligatio, nec aliquid trãſfertur in eũ, cui fit pactũ, put ex remiſſione, vel cõceſſione, aut liberatione; ideo minus importat Fed. de Sen. *d. conſ.* 184. in reſpõſ. d. Griffoli, *v. ſuper ſecundo, n.* 3. vbi, quod pactum de non petendo vſuras non operat liberationem; quia habet replicationẽ turpitudinis: nõ ſic in liberatione, licet quo-
6 ad naturalẽ obligationem tollatur tam ex pacto de nõ petendo, q̃ ex liberatione, vt ibi in fin. † Contrarium videtur velle idem Fed. *d. conſ.* 184. *in fin. v. ego credo.* q̃ imo habet vim liberationis etiã in vſuris, quæ non poſſunt peti, qñ præceſſit pactũ tempore, quo debitæ erãt; ſecus, ſi ante, vbi reddit rationẽ diuerſitatis, & con-
7 cordat Bald. *conſ.* 185. *Conſiderato puncto, lib.* 2. vbi, q̃ nõ valet tranſactio ſuper vſuris futuris, ſed bene ſuper præteritis, & hanc partẽ tenet Fulg. *conſ.* 202. *Guilelmus, col.* 3. *v. ſed fingamus.* † Declara; quia minus operatur pactũ de nõ petendo, q̃ renunciatio; quia renũ-
8 cians legato nunq̃ petere poteſt; ſi vero faciat pactum de nõ petendo, poteſt petere, qñ ceſſat cauſa, ita notandum dicit Bald. *in l. ſi actionem. C. de pact.* † Et quod minus operetur pactum de non
9 petendo, q̃ acceptilatio, probat tex. *in l. ſi marito. §. ſi pater. ff. ſolut. matr.* vbi Caſtr. *n.* 3. declarat. † Extende; quia pactum de nõ petendo operatur non ſolũ liberationem ope exceptionis, ſed etiã ex tali liberatione obligatur paciſcens ad nõ petendum. Bart. *in l. quid ergo. §. contrarium. ff. de contr. tutel. act.* facit text. *in l. actio. C. de*
10 *pact.* Bart. *in l. non ſolum. §. liberationis verba, ff. de liber. leg.* † Extende; quia maxime habet locum extenſio, qñ vltra pactum adeſt acceptilatio, q̃ habet vim ſolutionis. Bart. *in l.* 3. *§. nunc de effectu, n.* 4. *&*
11 *ibi etiam gl. ff. de liber. leg.* Dd. *in l. cum Aquiliana. ff. de tranſact.* † Declara; quia pactum de non petendo ſiue expreſſum, ſiue etiã tacitum reſultans ex inſtrumento debiti in diem; quia ex eo reſultat pactũ de non petendo ante diem operatur, q̃ oppoſita exceptione Iudex debet reum abſoluere, & declarare non eſſe procedendum obſtante pacto. Alex. *conſ.* 95. *In cauſa & lite, in pr. lib.* 1.
12 † Vide tñ Bald. *conſ.* 251. *Duo rei, n.* 2. *v. modo venio, lib.* 5. vbi, q̃ pactũ de non petendo factũ abſenti non liberat abſentem. Vide, *Confeſſio abſente parte, & pactum ad liberãdum quando valet, vel non. Concl.*
13 644. † Declara; quia pactũ de nõ petendo in perſonali tollit obligationem naturalẽ, & elidit ciuilẽ; in reali vero nõ tollit nr̃lem, ſed bene elidit ciuilẽ. Bal. *con.* 186. *Ad euidentiam. col.* 1. *v. ſed pro parte*
14 *rei, lib.* 2. † Extende contrariũ; quia valet pactũ de non petendis vſuris & factum p̃curatori in rem ſuã ad beneficiũ alterius, qui debebat vſuras, licet nõ fuerit p̃ſens, neq; facta ceſſio. Fulg. *d. cõſ.* 202. *Guilelmus, col.* 3. *v. ſed fingamus.* vbi paciſcens dixit nõ petiturũ, & declarauit nullũ ius cõpetere, & fuit generale, non perſonale.
15 † Amplia; quia pactũ de non petẽdo ad liberandũ factũ etiam abſente parte parat exceptionẽ doli. Fed. *conſ.* 268. *in fi.* vbi atte-
* ſtatur de* cõmuni, & idẽ tenet *conſ.* 128. *in fin.* † Declara tñ, quod
16 ex pacto regulariter nõ acquiritur ius agendi, vel excipiendi, niſi media perſona ſit in p̃ſentia, mediante qua tale ius tranſeat directe, niſi pactũ ſit tacitũ, de quo *in l. poſtquã liti, C. de pact.* vel in teſta
17 mento. Fed. *d. conſ.* 268. *in pr.* † Sufficit tñ p̃ſentia fideiuſſoris pro principali abſente, vt acquiratur exceptio ipſi abſenti. Bald. *conſ.*
18 387. *In primis videndũ, n.* 2. *v. ſuper ſecundo, li.* 3. † Amplia; quia pactũ, vel diſpoſitio, ſiue inter viuos, ſiue in vltima volũtate, de nõ procedendo cõtra certum debitorẽ inducit abſolutionem. Ang. de
19 Peruſ. *conſ.* 78. *Plures creditores, in pr.* † Extende; quia pactũ de non petendo, ſeu pactũ liberatorii, & non ſequuta ſatisfactione inducit effectũ, q̃ naturalis obligatio dicitur ſublata, & ciuilis dicit
20 eliſa. Angel. *conſ.* 226. *Punctus talis eſt.* † Amplia; quia pactũ de nõ petendo, niſi in certum conditionis vel declarationis euentum, non operat, niſi eueniente conditione vel declaratione. Ideo ſi lapſum eſt tempus moræ, vel conditionis, peti nihil poterit obſtante tali pacto, tanq̃ puro. Ang. *conſ.* 203. *Arbiter primus. in pr. v. contrarium facit.* Vide, *Conditio nihil ponit in eſſe, & quando preſtat.* N. *Concl.* 593. † Reſtringe, niſi pactum eſſet cõceptum in rem; quia
inducit liberationem, etiam ſi debitor liberatus eſſet ſub cõditione; quia non expectat conditio. Fulg. *d. conſ.* 202. *col.* 4. *v. ſed*
dato. † Reſtringe, ſecus eſſe in laudo pure lato; quia ſi poſtea fiat tr
cõpromiſſum de re laudata, & iterum laudet primũ laudum non
debere effectũ ſortiri, niſi, put declarauerit, eo nõ declarãte poterit primũ exequi, maxime p̃ſtita cautione de reſtituẽdo in euẽtum. Ang. *d. conſ.* 203. *per tot.* vbi ne videat tenere contrariũ, poſt-
ea ita diſtinguit. † Reſtringe in pacto de nõ petendo facto debitori modali; quia ſtatim liberat eum, & hęredes. Fulg. *d. conſ.* 202.
col. 3. *v. ſed a ſingamus.* † Amplia; quia pactũ de non petendo factum
putatiuo Dño inducit liberationẽ ad fauorẽ veri Dñi. Fulgoſ. *d.*
conſ. 202. *col.* 3. *v. ſi namq; pactũ.* vbi loquitur, qñ non eſt in perſonã & ſpeciale, ſed generale. † Extende; quia pactũ de non petendo p̃ficit
factũ vẽditori, vel donanti poſt venditionẽ vel donationẽ, pdeſt
emptori, & donatario. Fulg. *d. con.* 202. *col.* 4. *in fi. v. rurſus pactum fa-*
ctum. † Reſtringe, & declara, vt plene per gl. Bart. Bald. & alios in
l. ſi actione. C. de pact. † Amplia; quia pactũ de non petendo p̃ficit
debitori, vt cõperat exceptio doli; etiã ſi ſua non interſit nõ peti
debitũ. Fulg. *d. conſ.* 202. *col.* 3. *v. ſed fingamus.* † Amplia; quia pactũ
de non petendo factũ ſimpliciter p̃curatori liberat dñm, & in-
ducit exceptionẽ doli. Fulg. *d. conſ.* 202. *n.* 2. *col.* 4. † Amplia; quia
pactũ de non petendo factum debitori liberat fideiuſſorẽ. Fulg.
d. conſ. 202. *n.* 2. † Amplia; quia pactũ de nõ petẽdo factum p̃cu-
ratori in rem ſuã, & ſi ſub modo vel cõditione ſit debitor, indu-
cit liberationẽ, & exceptionẽ doli. Fulg. *d. conſ.* 202. *n.* 2. † Amplia;
quia pactũ de non petendo factũ parte p̃ſente tollit obligationẽ
ipſo iure, & eius effectũ. Ægid. Bella. *conſ.* 30. *n.* 2. † Declara, quia
ſi fiat pactũ de non petẽdo parte p̃ſente acquiritur exceptio pacti, qñ extra iudicium eſt factũ: ſi vero in iudicio eſt factũ, tollit
obligatio; ſi aũt fiat extra iudiciũ parte abſente, oritur exceptio
doli. Ægid. *conſ.* 30. *n.* 2. & 3. † Amplia; quia pactũ de nõ petẽdo
tranſit ad hæredẽ debitoris, ſiue verba obligatiua, ſiue ẽt execu-
tiua referant ad p̃ſonã ipſius debitoris. Alex. *conſ.* 148. *In cauſa ap-*
pellationis, n. 3. *lib.* 5. vbi apoſt. *in ver. tranſit*, citat Corn. *conſ.* 30. *lib.* 1.
Vide, *Hæredes cẽſentur nominati in omni diſpoſitione. Concl.* 75. † Limi-
ta; quia pactũ de non petẽdo factũ vni ex correis inſolidũ obli-
gatis, nõ liberat, nec inducit exceptionẽ doli ad fauorẽ aliorum
correorũ abſentium ẽt inſolidũ obligatorũ. Bal. *conſ.* 251. *Duo rei,*
n. 2. *v. modo venio, li.* 3. vbi dicit, q̃ minus operatur, q̃ confeſſio de
recepto, q̃ liberat etiã abſentes. † Declara, vt nõ p̃cedat limita-
tio, qñ pactum non eſſet directũ in ſolã perſonam vnius ex cor-
reis p̃ſentis; quia ſi dirigitur in p̃ſonã abſentiũ mediante nuncio,
vel epiſtola, valet; & idem, ſi eſſent ſimul pactum de nõ petẽdo,
& confeſſio de recepto; quia ſicuti ſola confeſſio liberat; ita etiã
iuncta cum pacto. Bald. *d. conſ.* 251. *circa fin. v. modo ſequitur. lib.* 3.

Pactum de retrouendendo regulariter eſt licitum. Concl. 24.

PACTVM † de retrouendendo de ſui natura eſt licitum, & ho-
neſtum in emptionib. rerum, & cenſuum annuorum, ſiue ad
certum tempus, vel ad vitam, vel ſimpliciter, ſeu perpetuo, Pet.
de Anch. *conſ.* 30. *Dubitari ſolet, n.* 5. *col.* 3. *circ. med. v. ſecundo probo.* vbi
q̃ etiam de lege naturali hoc pactum eſt licitum. Bald. *conſ.* 30. *n.*
3. *v. quæro, vtrum, li.* 1. Tiraq. *de retract. conuent. in præfat.* vbi declarat
latiſſime, in princ. Ang. Aret. *conſ.* 131 *In cauſa mihi, in pr.* † Mani-
feſtum eſt, qñ eſt ſimplex pactum non adiecto aliquo termino, q̃ non
poſſit redimere, niſi poſt certum tempus, vel qñ interuenit in-
ſtrumentum in contractu; quia pactum de retrouendendo eſt li-
citum. Bal. *conſ.* 114. *Secundum ea, li.* 3. *per tot.* Tiraq. *d. tract. de retract.*
conuent. in præfat. vbi *n.* 30. dicit eſſe vſurarium, qñ non poteſt re-
dimi, niſi lapſo certo tempore, vel qñ pro maiori, vel minori pre-
tio eſt res redimenda. † Bene valeret pactum, q̃ liceret venditori redimere intra quatuor annos proxime futuros, in principio
tñ anni; quia lapſo principio quarti anni expirauit tale pactum,
ita q̃ non auditur volens redimere in fine quarti anni. Alex. plu-
ne *conſ.* 9. *Attentis verbis, per tot. li.* 7. vbi, q̃ non datur purgatio mo-
ræ p̃pter iuramentum; item quia lapſus 11. menſium nõ eſt mo-
dicum tempus; item quia non datur purgatio moræ ad acquiſi-
dam actionem, ſed bene ad acquiſitã conſeruandam. † Amplia,
quia emens rem cum pacto de retrouendendo lucratur fructus
rei tanq̃ dñs. Bal. *conſ.* 303. *Ad euidentiam præmittendum. n.* 2. & 3. *v.*
in contrarium tamen, li. 1. Ang. *conſ.* 55. *in fi.* † Extende; quia lucratur
p̃ rata tẽporis; ideo ſi tempore recollectũ vellet redimere, non
audiret, ita Cagn. *in l.* 2. *C. de pact. int. empt. & vend. n.* 100. *in fi. quæſt.*

Decla-

6 Declara,† vt procedat vsq; ad diem litis contestatæ, quia tunc si
est in mora retrouendendi, non facit fructus suos. Ang. *d. cons.* 55.
7 *Guilelmus & Franciscus, in fin.* † Amplia in casu contrario; quia pa-
ctum, quod venditor teneatur redimere pro eodē pretio, pariter
est licitum, neq; inducit pignus, neq; aliam suspicionem. Dynus
8 *in rub. per tot.* maxime *circ. fin. n. 14. v. & si dicatur.* † Declara; quia pa-
ctum de retrouendendo aliqñ est obscurum, an respiciat vtili-
tatē emptoris, an venditoris; veluti si dictū sit, q̄ venditor possit
redimere post triennium, intra vnum annū à die interpellationis
faciendæ per emptorem: Nam tempus retrouēdendi videt̄ col-
latum in voluntatem emptoris; quia si ipse non interpellat, non
currit annus, & eo mortuo videtur extinctum pactū: in cōtrariū
facit; quia substantia, q̄ possit redimere, est libera in vēditorem
collata, licet exercitium sit in voluntatem emptoris, & perinde
est, ac si in tempus eius mortis sit collatum, *per l. fin. C. de iis, qui sine*
manumiss. ad libert. super quo casu plene Alex. *cons.* 117. *Stantib. ver-*
bis per tot. lib. 3. vbi pro vtraq; parte citat, & nō bene potest discer-
ni, q̄ partem teneat, licet dicat extinctum per mortem emptoris
pactum, quasi inferat, quod tempus ibi respiciat substantiā, non
9 exercitium. Vide eū. † Amplia; quia pactū de retrouendendo, si
est factū per emptorē pro se, & persona nominãda, si nominauit
personam emētis, ille nominatus acceptans nominationem ob-
10 ligatur ex tali pacto. Alex. *cons.* 232. *Ponderatis in pr. lib.* 6. † Extende,
vt procedat, etiam si persona nominata tempore emptionis
non esset capax; quia forensis esset; quia sufficit, quod sit capax
tempore nominationis; quia licet inspiciatur principium in ac-
quisitione, & in contractibus conditio purificata tr̄ahatur re-
tro; fallit tamen, qñ non esset possibile, & quando sumus in con-
11 ditione potestatiua. Alex. *d. cons.* 232. *n.* 2. *& seq. per tot. lib.* 6. † Limi-
ta, qñ esset pactum de retrouēdendo post certum tempus; quia
cōcurrente modicitate pretij inducit simulationes præsumptio-
nem. Angel. Aret. *cons.* 116. *In themate, n.* 10. *v. tria ergo.* † Extende
idem, qñ non est post certum tempus, sed in alio instrumento se-
parato cōcurrente modicitate pretij; quia inducit præsumptam
simulationem, ex quo voluerunt, quod vēditio esset in apparen-
tia pura. Ange. Aret. *d. cons.* 116. *n.* 17. *& seq. v. Nec etiam obst. at.*

Pactum de retrouēdendo ad cuius fauorem sit factum, & quando obliget successores, vel non. Concl. 25.

1 PACTVM † de retrouendendo rem emptam venditori pro eo-
dem pretio censetur factum, & appositum ad fauorem vēdi-
toris, ideo tenetur retrouendere, si venditor velit, nō aūt potest
eum cōpellere, vt redimat: possunt adduci in simili allegata per
2 Dyn. *cons.* 1. *per tot.* † Et q̄ pactum de retrouendendo ad fauorem
venditoris respiciat ipsius fauorem tm̃, & nō debeat retorqueri
3 in dotem. Castr. *cons.* 149. *in fin. v. non obstat. lib.* 2. † Amplia in casu
contrario, quia pactū appositum, q̄ venditor teneatur redimere
pro eodem pretio, obligat solum venditorē ad redimendum vo-
lente emptore, non alias; quia censetur pactū appositum fauore
emptoris, & in damnum venditoris tm̃. Dyn. *d. cons.* 1. *per tot.* vbi
4 est casus. † Transit ad hæredes hoc pactum, & nō est personale,
etiam si de hæredib. non sit facta mentio. Ang. Aret. *con.* 93. *Nulli*
dubium, n. 28. *& seq. v.* 2. *dubitatio.* vbi pro vtraq; parte allegat, & hāc
tuetur, & *cons.* 116. *In themate suppositio, n.* 28. *& seq. v. capio secundam.*
5 & iterum *cons.* 131. *In causa mihi, in pr.* † Extende; quia hæredes vē-
ditoris possunt agere, etiam si alteri cesserint iura pacti de redi-
mendo, qñ causa est summarie cōmissa, etiam si egerint via exe-
cutiua tanq̄ hæredes; quia si postea pendente iudicio cessiona-
rius retrocessit iura in eos, consolidatur ius eorum, & iudicium,
ex quo habebant etiam directas actiones post cessionē. Ang. A-
ret. *d. cons.* 131. *per tot.* maxime *n.* 25. *& seq. v. nec obstat tertium.* Transit
6 tale † pactum ad hæredes tam promittētis retrouendere, q̄ eius
cui promittitur retrouēditio. Boer. *decis.* 182. *n.* 21. & procedit, qñ
adest specialis hypotheca bonorum; quia impedit trāslationem
7 dominij. Crauet. *cons.* 381. *in pr.* vbi infinitos allegat *n.* 2. † Con-
trarium, quod nisi adsit prohibitio expressa alienandi, specialis
hypotheca non impediat translationem, & consequenter pactū
non exercetur cōtra singularem successorem. Gabr. *cons.* 66. *n.* 5.
8 *& seq.* vbi reprobat Tiraq. contrarium sentientem. † Extende;
quia etiam transit cōtra singularem successorem, qñ emit cum eodē
pacto retrouendendi etiam absenti. Boer. *d. decis.* 182. *n.* 27. *&* 28.
9 Contrarium † tenet Anch. Regien. *q.* 13. *in pr.* vbi de cōm.* opin.
& omnino pro vtraq; parte Crauet. *cons.* 201. *in pr.* qui docet artic-
culum controuersum, in tm̃, vt auaritia contrarij sibi sint consu-
lentes: plenius Tiraq. *de retract. conuentio.* § 1. *gl.* 7. *n.* 6. *& seq.* vbi in-
10 finitos allegat. † Declara, vt per Crau. *con.* 12. *n.* 6. *& seq.* vbi si obli-
gatus retrouendere vendat alteri, qui se obligat ad eandē retro-
uenditionem faciendam absenti, non poterit cōueniri, nisi No-
tarius pro absente sit stipulatus; secus si esset præsens. † Decla- 11
ra, nisi emens sciret rem esse obnoxiā pacto. Crau. *d. cons.* 12. *n.* 8.
Decia. *cons.* 187. † Extende; quia regulariter trāsit ad quemcunq; 12
res vadat, quando aderat obligatio bonorum, & iuramentum.
Boer. *d. decis.* 182. *per tot.* maxime *circa fin.* † Extende; quia potest 13
cedi huiusmodi pactum in alium, vt rem redimat. Cagnol. *in l.* 2.
n. 36. *in prima quæst. C. de pact. inter empt. & vend.* † Extende; quia et- 14
iam transit in singularem successorem; quia impeditur alienatio,
qñ est cum hypotheca generali; quia non minus operatur gene-
ralis, q̄ specialis hypotheca. Crauet. *cons.* 381. *n.* 2. *in fin. & nu.* 3. *cum* *
seq. & magis communem* opin. dicit Crauet. *cons.* 485. *per tot.* vbi *
infinitos allegat, & magis communem* ostendit *cons.* 761. *in pr.*
vbi dicit se alias hoc probasse, & alios de nouo inuentos adduc-
it. † Contrarium, quod sola generalis hypotheca nō sufficiat, 15
magis communem* opinion. dicit Gabr. *cons.* 66. *n.* 10. vbi loquit- *
ur etiam cum expressa prohibitione alienandi. † Declara; quia 16
sufficit cum iuramento; quia habet vim specialis. Crauet. *d. cons.*
381. *n.* 2. *in fi.* latius *cons.* 485. *n.* 2. *& seq.* † Contrarium Gabr. *d. cons.* 7
66. *n.* 11. vbi, quod habet vim expressi quoad illa tantum, quæ ne-
cessario exprimenda sunt. † Declara; quia dicitur specialis hy- 18
pothe:a, qñ obligantur bona mobilia, & immobilia; secus si bo-
na omnia, vel bona simpliciter obligantur. Crauet. *d. cons.* 381. *n.* 3. 19
allegat Ruin. *cons.* 112. *col.* 2. *circa med. lib.* 4. † Idem qñ esset dictū
(omnia & singula bona) quia dicitur specialis hypotheca. Cra- 20
uet. *d. cons.* 381. *n.* 4. † Extende multo magis in vniuersali hypo-
theca; quia plus operatur, quam generalis. Crauet. *d. cons.* 485. *col.*
2. *v. secundo considerandum.* † Declara, & seu restringe; quia si pactū 21
de retrouēdendo est personale, non potest agi contra tertiū sin-
gularem successorem. Castr. *cons.* 306. *Quanquam. in fin. v. ex quib.*
lib. 2. Secus, si est in rem scriptum, vel quando adest hypotheca
bonorum, supra proxime. † Amplia; quia pactum de retrouen- 22
dendo operatur hypothecam, ita quod potest exerceri contra
tertium poss. sorem. Aym. Crauet. *cons.* 201. *Præsupponitur in facto,*
lib. 1. vbi allegat in finitos pro vtraq; parte, quos videas, sed hanc
partem veriorem, & receptam dicit Menoch. *cons.* 63. *nu.* 8. *& seq.*
lib. 1. vbi multos allegat. Vide apostil. ad Alex. *cons.* 10. *in ver. sed*
recte, lib. 1. quæ multos concord. allegat. † Contrariū tenet Alex. 23
d. cons. 10. *lib.* 1. cum aliis, quos etiam connumerat Crauet. *d. cons.*
201 *in pr. & cons.* 12. *in fi. lib.* 1. † Declara maxime procedere, quod 24
transit ad singularem successorem, quando verba sunt concepta
in rem; quia tale pactum transit ad omnes. Menoch. *d. cons.* 63. *n.*
9. *& seq. lib.* 1. † Declara; quia si est facta discussio contra obliga- 25
tum, res non habet difficultatem, quod etiam contra tertiū pos-
sessorem potest exerceri. Socin. *cons.* 30. *lib.* 3. quem refert, & se-
quitur Crauet. *d. cons.* 201. *n.* 3. † Declara, vt idem sit, quando pa- 26
ctum esset resolutiuum cōtractus ipso iure in euentū, quod alie-
naretur alteri. Ias. *cons.* 211. *col.* 6. *in fi. lib.* 2. *&* 128. *lib.* 4. qui dicit ma-
gis* eōem, secundum Crauet. *d. cons.* 201. *n.* 3. *lib.* 1. † Declara, quia * 27
si vicino competat ius retrahendi à statuto, licet non retraxerit
à primo emptore; poterit tamen retrahere à secundo; quia datur
contra possessorem; sed si retraxit à primo emptore obligato re-
trouendere primo venditori, ipse quoq; obligatur retrouende-
re, ita Castr. *cons.* 74. *col.* 3. *v. sed posito, vsq; in fi. lib.* 2. † Amplia; quia 28
habenti pactum de retrouendendo competit confessoria cōtra
tertium possessorem, & hoc modo obtinebit contra eum decla-
rari, nullum ius illi competere. Crauet. *cons.* 201. *lib.* 1. *n.* 9. *v. postre-*
mo. vbi allegat Castr. *cons.* 335. *Laudatio, ad fin. in* 1 *part.* † Amplia; 29
quia exerceri potest pactum contra tertium possessorem, quan-
do tertius sciuit, & emit. Crauet. *cons.* 12. *Nobilis Gaspar, in fin. lib.* 1.
apostill. ad Alex. *cons.* 10. *v. sed. lib.* 1. † Amplia, quādo tertius com- 30
paruit in causa, & defendit. Crau. *d. cons.* 12. *in fin. lib.* 1.

Pactum de retrouendendo quando sapiat vsuram. Concl. 26.

PACTVM † de retrouendendo reddit contractum vsurarium, 1
quando tria concurrunt, videl. pactum ipsum, modicitas pre
tij, & quod emptor in fraudem vsurarū sit solitus ita emere. Bald.
cons. 3. *Casus talis est, quidam. per tot. lib.* 3. vbi, quod duo prima non
sufficiunt, videl. pactum, & modicitas pretij, nisi alia inditia con-
currant, & *cons.* 205. *Iacobus de Are. lib.* 2. vbi, quod nisi concurrant
ista tria, non præsumitur vsurarius, & hanc cōem* opinion. dicit *
Bald. *cons.* 359. *Hunc passum, lib.* 5. *per tot.* maxime *in fin.* & hanc par-
tem tenet Bald. *cons.* 361. *Verba Bartoli, circa fin. v. super tertio, lib.* 5. &
hanc magis* comm. dicit Dec. *cons.* 307. *In casu ad nos transmiss.*, *
col. 2. † Extende, vt procedat; etiam si non probetur solitū fæne- 2
rari, esse solitum tempore contractus, quia sufficit, quod sit soli-

tus ante, vel post. Bald. *cons.* 105. *circa med. n.* 2. *ver. sed dubium, lib.* 2.
3 † Amplia; quia quando vltra pactum, & modicitatē pretij concurrerent alię cōiecturæ, veluti; quod pretium fuit numeratum, & reportatum per emptorem, qui erat creditor vēditoris, & apparet, quod creditum remanet accensum, & soluitur interesse, & venditor stetit in possessione post vēditionem aliquo tempore; quia ex istis probatur fraus contractus, & quod sit in fraudem vsurarum. Petr. de Anchar. *cons.* 9. *Plurimæ coniecturæ, per tot.* vbi, ꝙ
4 talis vēditio præsumitur pignus. † Amplia multis casibus, quando esset negatiuum, vt non posset redimere, nisi post tempus tale; item quando pro maiori, vel minori pretio redemptio esset facienda, & aliis modis, de quibus late Tiraq. *in tract. de retract.*
5 *conuent. in præfat. n.* 30. *& seq.* † Contrarium Ias. *cons.* 153. *lib.* 4. vbi, quod communiter admittitur tale pactum, & non sapit vsuram.
6 Amplia; † qua pactum de retrouēdendo arguit vsurariū contractum, qñ vltra pactum interuenisset postea, pmissio de vendendo pro minori pretio vel qñ præcesserat tractatus de mutuādo, postea fuit celebrata venditio cū pacto de retrouendendo, maxime, qñ pactum nō est liberum, sed post certum tempus. Bald.
7 *cons.* 114. *Secundum ea. per tot. lib.* 3. † Limita, quando adest sola modicitas pretij; quia non præsumitur vsurarius. Bald. *d. cons.* 205. *circa princ. vers. dico ergo, lib.* 2. vbi, quod agitur ex *l.* 2. *C. de rescin. ven.*
8 Limita, † quando interuenit sola modicitas pretij, & pactum de retrouendendo, siue quandocumq; siue ad tempus; quia non præsumitur vsurarius. Bald. *d. cons.* 205. *circa princ. v. quandog, probant-*
9 *tur, lib.* 2. vbi tenet hanc partem recitatis opinionib. † Contrariū, ꝙ sola modicitas pretij, & pactū de retrouendendo faciunt contractum præsami vsurarium. Ang. *cons.* 243. *Multi consortes, in fin.*
* plene Ioan. de Anan. *cons.* 58. *Visis instrumentis, per tot.* vbi dicit *cōmunem, quod duo sufficiunt, videl. modicitas pretij, & pactum de retrouendendo, nec requiritur tertium, vbi Bologn. in apost.
10 idem affirmat. † Declara; quia si venditio incipit à mutuo, vt quia vēdens petiit mutuo scuta 100. emptor dixit nō posse mutuare, sed quod emet cum pacto, tunc duo sufficiunt: si vero cōtractus incipit à venditione, tria requiruntur: ita Bologn. *in addi.*
11 *ad cons.* 58. *Io. de Anan. v. tertio ad idem.* † Declara, quia si adest pactum, & modicitas sola, est opinio controuersa; quia aliqui requirunt etiam tertium requisitum, quod emptor sit solitus fænerari; vt *in ver. Vsurarius contractus non præsumitur. Conclus.* 361. sed tamen distinguitur inter has opiniones; quia, vt contractus sit vsurarius, duo non sufficiunt, sed bene sufficiunt, vt pactum sit
☞ perpetuum, licet sit restrictum ad tempus. Vide Socin. *cons.* 104.
12 *lib.* 3. *per tot.* † Limita, quando interuenit pactum de retrouēdendo, & emens erat solitus fænerari; quia si pretium est honestum, vel in modico excedit verum valorem, non præsumitur fæneratitius; quia qui in vno est malus, non in omnib. est malus, ex quo potest quis in fenerando esse malus, in emēdo bonus. Bal. *d. cons.*
☞ 205. *circ. si. v. pro modico autem. li.* 2. Vide, *Vsurarius contractus quando præsumatur. Concl.* 361.

Pactum de retrouendendo facit rem minus valere, & in quanto. Concl. 27.

1 PACTVM † de retrouēdendo facit rem minus æstimari, & diminuit de pretio 30. pro centenario. Tiraq. *de retract. conuent.*
2 *in præfat. n.* 20. Socin. *cons.* 15. *n.* 56. *in fin. lib.* 1. † Declara, vt procedat, qñ pactum est perpetuum; secus si ad tempus; quia minus
3 diminuitur de pretio vero. Bertazol. *cons.* 229. *n.* 20. † Declara, quando non concurrit simul coniectura vsurarum, vt quia esset solitus emens dare ad vsuras; quia si emit rem valentem 130. pro centum cū pacto de retrouendendo, videtur tenere Io. de Imol. *cons.* 10. *n.* 4 *v. circa tertium.* quod non valeat, sed sit suspectus cōtractus de vsuris, allegat pro vtraque, sed nihil decidit.

Pactum de retrouēdendo factum duobus si est, quando alter solus possit offerre, vel non. Concl. 28.

1 FILIA † si vendat cum consensu patris, & fiat pactum de retrouēdendo patri, & filiæ, potest sola filia redimere, & offerre. Bald. *cons.* 133. *Quædam mulier, in fin. ver. circa tertium, lib.* 1. & *cons.*
384. *Duo sunt videnda, in pr. lib.* 1. hoc consiliū citat Tiraq. *de retract. conuent.* §. 1. *gl.* 6. *n.* 38. vbi addit alios concord. Castr. *cons.* 221. *In hoc passu duo sunt, ante fin. lib* 1. & *cons.* 74. *In causa mota per dominam Dorotheam, lib.* 2. Rubeus Alex. *cons.* 90. *Viso casu.* Boer. *decis.* 251. *Duo*
2 *simul.* † Ratio est; quia ius retrouendendi est indiuiduum; quia importat rem tradi, ꝙ est indiuiduum. Castr. *cons.* 221. *In hoc passu, col.* 2. *n.* 2. *lib.* 1. vbi, ꝙ vnus agit ad totum propter indiuiduitatem, & loquitur in iure retrahendi; sed tamen dicit, ꝙ facta retrouendditione, si aliter velit ratam sibi contingentē, debet eam habere; & ideo alter potest præoccupare; quia si partem peteret, sucum beret; quia partem retrouendere non tenetur. † Amplia, vt procedat etiam in pacto facto duobus vendentib. de retrouendendo; quia potest vnus offerre solus. Bald. *d. cons.* 133. *in fin. lib.* 1. vbi videtur, ꝙ sicuti extraneus posset pro eis offerre; ita alter, ex quo sunt duo creditores correi credendi; tamen videtur ibi text. seu litera Baldi imperfecta, vt non eliciatur bene sensus; si tñ alter agat, & alter consentiat, dicit nullam adesse difficultatem, quod valet de posito factum ab vno tantū altero consentiente, idem tenet Tiraq. *de retract. lignag.* §. 23. *gl.* 1. *n.* 6. *& seq.* vbi, quod emptor non tenetur retrouendere medietatē vni volenti, nisi totū velit redimere, qñ duobus promisit. Gozad. *in l.* 2. *C. de pact. int. empt. & vend. q.* 20. & ibi Petr. de Monch. Hispa. in apostil. † Contrarium, 4 quod vni soli non teneatur retrouendere partem suam. Bar. *cons.*
195. *Angelus & Andreolus.* Fab. de Monte *de empt. in* 2. *q. septima quæst. princ.* Bald. *cons.* 34. *In causa istius. post prin. li.* 2. Socin. *cons.* 200. *Quoniam ex forma, col.* 3. *in fin. lib.* 2. Bart. & Castr. *in l. si quis aliam. ff. de solut.* Castrens. *cons.* 221. *In hoc passu, lib.* 1. Bart. *in l. vsusfructus. ff. de vsufruct. legat.* vbi Alex. in apostill. Bald. *cons.* 32. *lib.* 2. vbi plura similia, plene Alex. *cons.* 147. *Viso statuto, lib.* 7. *in pr. & per tot.* † Declara, hoc esse verum, quando fit pactum, quod portiones sociorum sint saluæ. Crauet. *cons.* 593. *Nobilis Augustinus, n.* 10. allegat Rubeū Alexand. *cons.* 90. † Declara, dummodo offeratur ab illo vno integrum pretium. Crauet. *cons.* 968. *n.* 4. Bart. *d. cons.* 195. *lib.* 1. & alij prędicti. Boer *decis.* 251. *n.* 2. † Contra declarationem facit; quia quando in personam plurium ponitur conditio, vel facultas aliqua, quæ consistat in faciendo, seu mixtim in dando, & faciēdo, nō videtur, quod possit implere pro vna parte per vnū tantum, *l. si fuerit, in pr. ff. de manumiss. testam.* ergo facultas redimendi, quæ consistit in dando, & faciendo, non videtur posse implen per vnum, etiam si totum pretium offerat, vel deponat; quia quod portiones aliorum ille vnus nullum ius habet; cōferunt ad præmissa ea, quæ dicit Ias. *in l. stipulationes non diuiduntur. ff. de verb. oblig.*
n. 20. & 21. † Declara plenius per Tiraq. *de retract. conuent.* §. 1. *gl.* 6. *n.* 30. *& multis seqq.* vbi plenissime ponit omnes opiniones, & tandem *n.* 37. dicit, quod vnus totum potest redimere ea ratione; quia si alius non redimit; quia cedit pacto, vel non vtitur, accrescit alteri; aut non cedit, & iste solus redimens tenetur restituere socio partem. † Amplia, vt idem sit, qñ vnus vendidit cū pacto, & deinde mortuus dimisit plures hæredes; quia vnus hæres poterit totum redimere, & debet totum pretiū soluere; quia partem vendere alius non tenetur. Boer. *decis.* 251. & videatur per totam, vbi late. † Amplia in casu contrario; quia tenentur emptores plures retrouendere partē venditori, qñ sunt plures venditiones. Tiraq. *d.* §. 22 *gl.* 1. *n.* 28. † Limita; quia non tenetur emptor, qui promisit retrouendere duob. pro eodem pretio adretrouendendum pro parte, quia nisi integrum pretium soluatur, non obligatur retrouendere. Bald. *cons.* 384. *in pr. lib.* 1. Tiraq. multos allegans *in retract. lignag.* §. 23. *gl.* 1. *n.* 6. Batt. *d. cons.* 195. *lib.* 1. Ratio † est; quia dicitur res indiuidua; quia incideret in cōmunionē inuitus, & nō affert isto casu tanta vtilitas, ꝓ parte quoad partem, quantū totum ad totum. Alex. *cons.* 143. *Viso statuto. n.* 2. *lib.* 7.

Pactum de retrouendendo non obligat quoad multa. Concl. 29.

PACTVM † de retrouendenda medietate hæreditatis, ꝓ certo pretio empta nō obligat emptorem ad retrouendendū corpora, quæ ipse industria, & labore, & expensis suis acquisiuit, & recuperauit, & quæ non erant in dominio, & possessione hæreditatis venditæ tempore vēditionis. Bald. *cons.* 38. *Proponitur, quod*
quædam. per tot. lib. 3. maxime *in fin.* † Contrarium credo, ꝙ illa corpora colore tituli hæreditarij recuperauit, imo veniant in retrouenditionne solutis expēsis, & interesse ipsi, qui recuperauit, ꝓut in simili Bald. *cons.* 167. *Titius vendidit, lib.* 1. vbi, quod expensę & melioramenta facta in retrouendēda sunt reficienda, licet nō sit ꝓprie in casu simili. † Amplia; quia si obligatus retrouendere pro certo pretio fecit melioramenta in re retrouendēda, debet consequi melioramenta, alias potest retinere rem ipsam. Bald. *d. cons.* 167. *per tot. & in fi. lib.* 1. & *cons.* 303. *Ad euidentiam. n.* 2. *v. præmittendum, lib.* 3. sequitur Natt. *cons.* 601. *Mouentur duæ. lib.* 4. Vide, *Melioramēta dant rētentionē rei, & quando secus. Concl.* 182. † Amplia, ga sicut augmentū factum per alluuionem est emptoris, & non cedit in retrouēditione, ita etiam diminutio cedit dāno emptoris. Natt. *d. cons.* 601. *per tot.* † Contrarium tenet Tiraq. *de retract. conuent. ad fin. tituli, n.* 91. & *seq* & quid in thesauro reperto, ad quem spectet, vide ibidem. † Restringe, nisi diminutio sit naturalis ꝓ vsum rei, prout in molendino. Natt. *d. cons.* 601. *n.* 6. *lib.* 4.

Restitu-

7 Restringe † in re dotali casu deteriorata, quia spectat ad mulierem, ex quo ipsa naturaliter est dña, licet maritus quadam subtilitate sit dñs. Natt. *d. cons. 601. n. 7.* † Amplia; quia pactum de retrouendendo in contractu est cõtinens meri facti; ideo obligat solum ad retrouẽdendum; secus est ad traditionem rei; ideo tenebitur ad interesse, plene Franc. Aret. *cons. 6. Viso instrumento, in pr.* vbi allegat pro vtraq;, & hanc tuetur vti veriorem. Vide, *Venditor potest compelli præcise ad tradendum rem venditam. Concl. 55.* Restringe, † nisi pactum de retrouendendo esset ex vltima voluntate in quo latior sit interpretatio; quia continet factũ venditionis, & etiam rem tradi sm* coẽm opin. de qua Franc. Aret. *d. cons. 6. n. 4. v sed tamen iis non obstantib.* vbi reddit rationem. † Restringe in casu *l. 2. C. de pactis inter empt. & vend.* quia si fiat in ipso cõtractu emptionis pactum de retrouendendo, quod informatur ab ipso contractu bonæ fidei; tunc etiam cõpetit ad rei traditionem, & probat Aret. *d. cons. 6. in pr.* quia eo casu debẽtur fructus rei facto depositio, sicq; ex dominio debentur fructus, & dñium sine tradition ex contractu non est. † Amplia; quia pactũ de retrouendendo non obligat singularem successorem. Alex. *consil. 10. lib. 1.* & vide omnino Crauet. *cons. 201. in pr.* qui adducit ꝓ vtraq; partem infinitos, & quod non possit exerceri contra singularẽ successorem. Alex. *consil. 228. lib. 2.* sequit Cagn. *in l. 2. n. 125. C. de pact. int. empt. & vend.* Vide, *Pactũ de retrouendendo regulariter est licitum. Conc. 24.* † Contrarium, ꝙ obligetur. Castr. *in l. si cum venderet, de pig. act.* * coẽm dicit Anch. *q. 13. in pr.* plura adducit *decis. Pedemon. 65. n. 10. vsed quia hæc.* † Declara; quia exequutio pacti potest fieri contra tertium emptorem possessorem, qñ eodem pretio, quo primus emerat, emit; quia eadem actio cõpetit in genere *d. decis. Pedemon. 65. n. 8. v. quid dicendum.* licet non firmet. † Declara secundo, qñ venditio facta fuit lite contestata in personali super re; quia oritur tunc vitium litigiosi, *decis. Pedemont. 65. n. 12. & seq. ver. vel responderi.* Vide, *Litigiosi vitium, & eius pœna ex quibus legibus, & titulis inducatur. Concl. 387.* † Declara tertio, quia licet obligatus retrouendere venditori, vendiderit alteri; potest tñ condemnari ad retrouendendũ, etiam quod res sit penes tertium; quia fuit in dolo; bene verum est, ꝙ postea soluendo totum interesse liberatur; quia in obligationib. facti versamur. Alex. *cons. 232. Ponderatis. n. 5. in fi. & n. 6. v. circa vero. lib. 6.* † Restringe, qñ tertius, qui emit ab obligato, retrouendere sciuisset; quia sola scientia operatur, vt in eum transeat actio personalis. Crauet. *cons. 12. n. 7. & seq.* Vide, *Scientia nocet in multis, & in quibus. Concl. 68.* † Et ꝙ pactũ de retrouendendo transeat ad quemcunq; tertium possessorem etiam ex causa onerosa. Ang. Aret. *cons. 116. In themate supradicto. n. 19. v. ex quo sequitur.* quod maxime est verum, qñ est in rem scriptũ. † Restringe, qñ tertius cõparuit ad causam, & prosequutus fuit, & succubuit; quia tunc datur actio contra eum. Crauet. *cons. 12. in fin.* allegat Deci. *cons. 187.* † Restringe, quãdo cum obligatione generali & hypotheca concurrit iurium. Crauet. relatiue *d. cons. 12. in fi.* Declara; † quia si pactum de retrouendendo est expresse conceptũ verbis legis cõmissoriæ, quod res sit retrouendita, vel inempta, soluto pretio tunc transit ad singularẽ successorem; quia à quocunque potestres vendicari, alias secus, & ita conciliat Gabriel. opiniones *cons. 66. in pr.* respondendo ad contraria. † Contrariũ tenet Alex. *cons. 10.* quem etiam citat cum aliis Gabr. *d. cons. 66. in pr.* vbi dicit * coẽm pro vtraq; parte; sed hanc contrariam opin. * ellemagis * coẽm, ꝙ etiam pactũ resolutiuũ nihil operatur, nisi in l. cõmissoria, & adiectionis in diem; & ideo ex eo nõ impediri translationem dominij. Crauet. *cons. 761. n. 2.* † Amplia; quia ementem cũ pacto retrouendendi nõ potest durante pacto obligare tam in iudicium eius, cui debet fieri retrouenditio, coẽm * dicit *decis. Pedemont. 65. n. 2. v. secundo pro hac.* † Limita, quia pactum de retrouendẽdo obligat pcise emptorem, & hęredes ad retrouendendũ, nec liberãtur soluẽdo interesse, qñ habent facultatẽ implendi. Soci. *cons. 253. In causa Domini, n. 6. & seq. v. circa tertiam, lib.* 24 2. Ang. Aret. *cons. 131. In causa mihi. in fin. v. sexto non obstat.* † Extendę; quia si sunt plures hæredes, & vnus solus possidet rem retrouendendam, ipse solus potest cõpelli, non aũt pro rata tantũ. Sic 25 m. *d. cons. 253. n. 9. v. circ. quartam, li. 2.* vbi de * cõmuni. † Limita in pacto de retrouendendo ab initio; quia obligat ementem nõ solum ad retrouendendum, sed ad non obligandũ; ideo obligatio medio tempore facta, si sequatur retrouenditio ex necessitate, extinguitur. Bar. *in l. in diẽ, n. 2. ff. de noui oper. nunc.* Dec. *cons. 58. n. 3. & cons. 210. in fi.* Nat. *cons. 615. n. 8.* Clar. *in § feudum. q. 37.* Boss. *tit. de* 26 *regal. n. 35.* Negus. *de pign. in 5. part. pr. in 1. memb. n. 45. in fi.* † Restringe, nisi de licentia habentis pactũ fuisset facta obligatio, ita Bart. 27 & alij supr. † Restringe, qñ retrouenditio fieret ex voluntate; vt qa sine pacto ab initio inito retrouẽditio fieret. Dd. sup. allegati.

Pactum de retrouendendo quamdiu duret. Concl. 30.

OBLIGATVS † retrouendere vsque ad certum tempus lapso tempore conuento non obligatur vlterius. Bald. *cons. 108. Iste, qui promittit, lib. 5.* Angel. *consil. 199. Titius rem, quam emit,* latissime Tiraq. *de retract. conuent. § 1. gl. 2. n. 40. & seq.* vbi ponit partem contrariam, quam multis authoritatibus, & rationib. reprobat, & hanc * coẽm ostendit plene Soci. Iun. *cons. 46. n. 3. lib. 4.* Natta *cons. 492. in pr.* † Restringe, nisi volens redimere intra terminum depositum esset pretium oblatum; quia tũc lapso termino operatur pactum, ex quo steterit per eum, qui debuit retrouẽdere. Bal. *cons. 108. lib. 5.* Io. de Imol. *cons. 10. in pr.* vbi, ꝙ si depositum est factum intra terminũ, sufficit recusante emptore retrouẽdere. Restringe, † qñ obligatus retrouẽdere partem pretij recepit post terminum; quia cẽsetur recessisse à termino, vt teneatur retrouendere. Bald. *d. cons. 108. li. 5.* † Restringe, qñ post lapsum termini emptor interpellasset venditorem ad redimendum: quia sibi prẽiudicat, vt volenti venditori redimere nõ possit contradicere. Io. de Imo. *cons. 10. n. 3. v. cir. secundum.* † Idem, nisi post lapsum temporis ad redimendũ emptor obtulisset retrouendere soluto pretio: quia cẽseretur recessisse à lapsu pacti, & nouũ pactum concessisse perpetuum. Rom. *cons. 27. Viso themate, col. fi. v. quarto dubitatur, & cons. 182. in fi.* vbi, ꝙ remediũ se liberandi à pdicta oblatione est, quod interpellet ad soluendum; quia est paratus vendere, & faciat assignare terminum duorũ mensium, quibus elapsis est liberatus, vbi apost. in vtroq; cons. & *singul. 765. facio tibi.* Vide, *Obligatio habet multos effectus. Concl. 25.* † Restringe, qñ obligatus retrouendere recepit pretium depositatum: quia censetur recedere à termino, & recipere eo nomine post terminũ. Bal. *d. con. 108. li. 5.* † Restringe, qñ is, qui debuit redimere, tenebatur ante finẽ pacti soluere partẽ pretij, & iam soluerat; quia licet non soluerit residuũ in termino; tñ põt purgare moram. Io. de Imol. *cons. 36. v. circa secundum.* vbi, quod modica mora non nocet: & quia redemptio erat perfecta, licet non solutum fuerit pretium totum. † In contrarium facit text. *in l. si ita quis, §. Seia, ff. de verb. obligat.* apostil. ad Gozad. *in repet. l. 2. C. de pact. inter empt. & vend. n. 85.* & quod post tempus non audiatur, licet velit soluere residuũ. Alex. & Ias. *in l. si in sulam, ff. de verb. oblig.* † Restringe, nisi ille, qui tenetur retrouendere, fuisset in mora retrouendendi. Ang. de Perus. *cons. 199. in fi.* Io. de Imol. *cons. 10. in pr.* † Restringe, nisi res vendita cum pacto de retrouendẽdo esset maioris valoris: quia si nõ est vẽdita iusto pretio, pactũ tẽporale efficitur perpetuũ. Iac. à S. Georg. *in l. mutuum, in pr. ff. si cert pet.* quem sequit Soc. Iun. *cons. 104. De duob, in præsenti, in pr. lib. 3.* vbi, ꝙ videtur cõmun. * opin. allegat Chassa. * *cons. 11. Pro decisione huius altercationis, n. 40.* Bertran. *cons. 88. Ponitur in facto prope fi. li. 1.* Boer. *decis. 182. n. 10. & seq.* vbi dicit * coẽm. Declara, † vt nõ procedat in omni læsione, sed in considerabili, ita Soc. Iun. *d. cons. 104. lib. 3.* † Vide tamen Cagn. *in l. 2. C. de pact. int. empt. & vend.* & infinitos, quos citat Tiraq. *de retract. conuent. § 1. gl. 2. n. 40. & seq.* & pleni⁹ *n. 53.* vbi dicit esse æquũ, ꝙ ratione minoris pretij sit perpetuum pactũ. † Et attenditur tempus venditionis, vt valor consideretur, non aũt tempus finiti pacti, & videt velle Soc. Iun. *d. cons. 104. li. 3.* & latius *cons. 46. li. 4.* Vide, *Læsio attendi debet de tempore celebrati cõtractus, & quando secus. Concl. 295.* † Amplia; quia neq; hæres minor ꝑ textu ignorantiæ, vel minoris ætatis restituit̃ aduersus lapsum termini. Tiraq. *in tract. de retract. conuen. §. 1. gl. 2. n. 54. v. sed an saltem.* vbi *n. 57.* videt dubitare. Bero. *cons. 121. & 122. lib. 3.* qui declarat, vt procedat, qñ cessat ignorantia, & finiuit tempus cũ eo minore: quia tunc ex clausula generali restitui debet. † Declara, vt procedat, qñ cum minore nihil est gestũ, alias secus. Nat. *cons. 492. in pr.* † Amplia; quia tale pactũ etiam iuratũ, etiam si dicatur, ꝙ quandocunq; possit redimere: tñ intelligitur intra 30. annos. Boer. late *decis. 182. Dico primo.* Signor. *cons. 139. Casus A.* vbi, ꝙ tanto tempore ꝑscribitur, quanto tempore iuri offerendi potest prescribi. † Contrarium, qñ adsunt verba, *ꝙ promittit quandocunq; & quomodocunq; retrouendere cum iuramento;* quia videtur promissum sequuta præscriptione iterum se obligare. Ang. Aret. *cons. 131. In causa mihi. n. 24. & 25. v. ac etiam dictus Ioannes.* † Declara; quia ꝑscriptio 30. annor. habet locum, qñ mortuus est is, qui se obligauit; quia donec ipse viuit, est in mala fide, & nũq; præscribit. Ang. Aret. *d. cons. 131. n. 23. v. secundo non obstat, cum seq.* Limita, nisi ante lapsum termini princeps prorogasset tempus, ꝙ potest facere. Vide, *Prorogatio conceditur magis de facili, quam quod actus de nouo fiat. Concl. 920.* † Limita in minore; quia post tempus restituitur, si docet se læsum. Cagn. *in l. 2. C. de pact. int. empt. & ven. n. 21.* Natt. *cons. 492. num. 2.* qui intelligit, qñ cum minore aliquid est gustum. † Et non sufficit lapsus termini pacti, nisi appareat de læsione.

læsione. Bero. *cons.* 121. *n.* 18. *& seq. & cons.* 122. *n.* 9. *lib.* 3. Socin. Iun.
21 *cons.* 46. *n.* 41. *lib.* 4. Sim. de Præt. *consil.* 160. *n.* 33. † Limita, nisi supueniſſet legitimũ impedimentũ, puta guerræ, vel non tuti acceſſus; quia ſi debens redimere fecit quantũ potuit, nõ currit tempus in ſui præiudiciũ, quin poſſit redimere poſt terminũ. Roma. *cons.* 435. *In præſenti conſultatione per tot.* maxime *in fin.* vbi apoſt. dã
22 concord. † Declarat Rom. *d. conſ.* 435. quia ſi conſiſtat in dari in genere, non excuſatur, qñ agitur de cõmiſſione pœnæ ex mora irregulari; ſecus ſi agatur de mora regulari; quia excuſatur ob le-
23 gitimũ impedimentum. † Limita; quia pactum de retrouẽdendo vſq; ad feſtum Natalis Dñi, includit ipſum feſtũ diem Natalis; qui dictio (vſque) & dictio (ad) includit; ideo poteſt ſolui, vel
24 offerri pretium ipſo die Natalis. Io. de Imo. *conſ.* 10. *in pr.* † Extende; quia imo feſtum Natiuitatis durat Bononiæ vſq; ad Epiphaniam; quia ſtatutum dictat q̃ propter feſtum Natiuitatis ſint oẽs dies feriati vſq; ad Epiphaniam. Gozad. *conſ.* 66. *in pr.* & ſic alibi
☞ durabit, donec durant feriæ dicti feſti, per prædicta. Vide, *Diſpoſitio limitata non extẽditur, & quando ſecus. Concl.* 494. Vide, *Sententia extra inſtantiam lata eſt nulla, & quando ſecus. Concl.* 143.

Pactum de retrouendendo quanto tempore præſcribatur. Concl. 31.

1 PACTVM † de retrouẽdendo ſine temporis præfinitione vſq; in infinitum præſcribitur ſpatio 30. annorum, vt tollatur infinitas, non obſtante mala fide, quæ non obſtat. Bald. *conſ.* 303. *Ad euidentiam præmittendum eſt, n.* 3. *vſq; in fin. v. quæro, vtrum, lib.* 1. Iaſ.
* *in l. petens, n.* 10. vbi Deci. & alij, C. *de pact.* cõmunem * dicit Balb. *in tract. præſcrip. in* 4. *part.* 5. *part. princ. v. tertio quæro.* Maria. Socin.
* *conſ.* 145. *per tot. vol.* 1. & eſt communis * opinio, quod requirantur 30 anni. Franc. Balb. *de præſcript. in* 4. *parte, quinta partis princ. v. tertio quæro.* Sign. *conſ.* 139. *per tot.* Boer. *deciſ.* 182. vbi plures refert Ruin.
* *conſ.* 111. *Arbitror, lib.* 1. *& conſ.* 59. *n.* 9. & magis communem * dicit Tiraquel. *de retract. conuent.* §. 1. *gloſſ.* 2. *n.* 7. *& n.* 26. vbi, quod Senatus Pariſienſ. hanc tenet, & *n.* 29. dicit cõem, & magis * communem, & à Doctoribus maioris auctoritatis firmatam, & *n.* 26. *&*
ſeq. reſpondet ad cõtraria omnia, ſi quis hanc tenere velit. Con-
2 trarium, † quod imo quando adſunt verba, *quandocunq;, quotieſcunq;, toties, quoties*, & ſimilia, non intret præſcriptio 30. annorum, tenent infiniti, quos citat Tiraquel. *de retract. conuent.* §. 1. *gloſſ.* 2. *n.* 15. *& ſeq. v. contrarium tamen, cum ſeq.* vbi, q̃ hæc tutior eſt propter malam fidem, latiſſime, & *n.* 23. reſpondet ad contraria, ſi hanc velis tenere, & quod in æternum is, qui fecit pactum, non poſſit præſcribere, quia habet malam fidem. Angel. Aret. *conſ.* 93. *Nulli dubium.* vbi pro vtraque parte allegat, & hanc tuetur, maxime
3 *n.* 18. *& ſeq. per tot. v. & quod non præſcripſerit.* † Declarat tamen, q̃ prima opinio procedat, quando ſimpliciter data eſt facultas redimendi, vel etiam quando fuit dictum, quod intra decem annos, vel aliud quodcunque tempus poſſit redimere; quia tunc non excꝺitur meta 30. annorum: ſi vero fuit dictum, *quod, quandocunq;, &c.* tunc excꝺat 30. annos. Tiraquel. vbi ſupr. *n.* 16. licet poſtea *n.* 29. propter Deciſionem Senatus Pariſij primam teneat
4 abſolute. † Vide Bald. *in l.* 1. *ff. quibus mod. vſusfruct. amit.* quem
☞ ſequitur Iaſ. *in l.* 1. *ff. ſolut. matr.* qui dicunt non poſſe præſcribi debitum, vel promiſſum ſub conditione, videl. quandocunq; petieri: creditor; quia ſemper quod petit, non poteſt debitor allegare præſcriptionem. † Tertia opinio eſt contra præcedentes,
5 quod pactum ſimplex de retrouẽdendo per decẽ annos extinguatur; quia intelligitur, cum primũ potuerit, & ſic 10. ann. non excꝺit. Anchar. *conſ.* 331. *Viſis diligenter, n.* 3. *v. tertio aduertendum.* ſequitur Iaſ. *in l. petens. C. de pact. n.* 10. plures allegat Tiraquel. *de*
retract. conuentio. §. 1. *gloſſ.* 2. *n.* 8. *v. ſed plus dicit.* vbi dicit non eſſe ve-
6 rum. † Declara; quia ſi eſt factum pactum ſimplex de retrouendendo ſine dictione (quandocumq;) ſufficiunt 10. anni ad præſcribendum: ſi vero adeſt dictio (quandocunq;) requiruntur 30. anni, ita videtur velle Boer. *deciſ.* 351. Tiraquel. *de retract. conuent.* §.
7 1. *gloſſ.* 2. † Amplia; vt procedat, etiam ſi facta fuerit promiſſio, & pactum de retrouendendo quandocunq;, & non obſtante quacunque præſcriptione; quia ineſt tacita præſcriptio 30. annorũ. Angel. de Perus. *conſ.* 55. *Guillelmus, & Franc. per tot.* vbi, quod actio incipit à prima die promiſſionis, & finitur ſpatio 30. annorum.
8 Signor. *conſ.* 139. † Amplia, vt procedat etiam, quando agitur contra eum, qui promiſit; quia non eſt in mala fide, ex quo non tenetur, niſi ſibi pretium offeratur. Decian. *conſ.* 10. *n.* 69. *& ſeq. li.*
9 1. † Amplia; etiam ſi tale pactum ſit in laudo, in quo alter condemnatur ad retrouendendum quandocunque; quia intelligitur ſi ſpatio 30. annor. redimet, & lapſus 30. annis expirat. Corn.
10 *conſ.* 176. *Ad audientiam, col.* 2. *& 3. lib.* 1. † Amplia, etiam ſi pactum de retrouendendo ſit cum verbis amplis, *ſemper. & perpetuo, nulla obſtante præſcriptione*; quia ſpatio 30. annorum præſcribitur. Tiraq. *de retract. conuentio.* §. 1. *gloſſ.* 2. *n.* 7. *& ſeq.* vbi loquitur etiam in pacto iurato. † Amplia; quia non poteſt renunciari præſcriptioni
11 30. vel 40. annor. Tiraq. *de retract. conuentio.* §. 1. *gl.* 2. *n.* 13. vbi dicit * coẽm. † Contrarium, quando expreſſe renunciatur præ-
12 ſcriptioni 30. vel 40. annor. quod valeat renunciatio, idem Tiraq. *d.* §. 1. *gl.* 2. *de retract. conuent. n.* 14. vbi dicit magis * cõmunem.
13 † Limita, quando pactum eſt poſitum in conditione, vt quia eſt pars contractus, vt ſi vendo cum conditionibus, & pactis infra-
14 ſcriptis, & non aliter, nec alio modo. Vide, *Procurator poſt litem*
conteſtatam reuocari non poteſt. Concl. 857. † Extende; quia debitor
15 nunquam præſcribit, quando promiſit ſoluere, cum petierit, & ſic ſub conditione. Vide, *Præſcribi quæ non poſſint. Concl.* 534. † Li-
mita; quia is, qui fecit pactum, nũquam præſcribit; quia eſt malæ fidei; nam licet iure offerendi & facultati præſcribatur ſpatio 30. annorum; tamen intelligitur, ſi concurrit bona fides, aliàs ſecus, Angel. Aret. *conſ.* 116. *In themate ſupradicto. n.* 19. *& ſeq. v. venio itaque ad tertium.* maxime *n.* 24. *& ſeq. v. ſed tamen iis non obſtantib.* & repetit *in conſ.* quod eſt deciſiuum 131. *In cauſa mihi, n.* 18. *& ſeq.* maxime *n.* 23. *v. ſecundo non obſtat.* vbi pro vtraq;, & hanc tuetur & tollit contraria. † Reſtringe, niſi eſſemus in hærede; quia per 30. 16
annos poſt mortem eius, qui fecit pactum, ipſe tanq̃ bonæ fidei præſcriberet ex æquitate Canonica ex perſona ſua. Angel. Aret. *d. conſ.* 116. *n.* 29. *& ſeq. v. reſtat, vt videamus.* vbi *n.* 33. q̃ etiam tunc tenentur exonerare animam defuncti, qui tenebatur. † Declara; 17
quia ſi volunt hæredes accumulare tempus eius, qui fecit pactũ de retrouendendo, cum tempore ſuo non poſſunt præſcribere, ſicut ipſe malæ fidei non poſſet. Ang. Aret. *d. conſ.* 116. *n.* 29. *& ſeq. v. reſtat vt videamus.* & repetit *d. conſ.* 131. *n.* 26. *&* 27. † Limita, qñ 18
præſcriptio fuit interrupta interpellando, vel offerendo pretiũ; quia tunc requiruntur 40. anni, & non ſufficerent 30. Ang. Aretin. *d. conſ.* 116. *n.* 32. *& ſeq. fortius dico.* † Declara totam iſtam ma- 19
teriam; quia pactum de retrouendendo qualitercunq; præſcriptum non operatur, q̃ tollatur actio ipſo iure, ſed tantũ ope exceptionis ſecundum magis * commun. opinionem; ſed ſi fiat re- *
trouenditio poſt præſcriptum pactum, poteſt is, cui facta eſt retrouenditio, retinere non obſtante præſcriptione, quia naturalis
dat ius retinendi. Alex. *conſ.* 228. *Ponderatis, in fin. lib.* 6. † Limita, 20
niſi adeſſet conuentio longior per verba expreſſa, puta quod poſſet rem emere ſpatio 40. annor. Ang. *conſ.* 55. *n.* 3. *v. ſuper hoc dico.* † Limita; qñ per viam exceptionis opponitur de pacto; quia 21
durat perpetuo, plene per Tiraq. *in tract. de retract. conuentionali.* §.
1. *gl.* 2. *n.* 39. & Signo. *conſ.* 139. *n.* 3. *in fin. & ſeq.* † Limita multis mo- 22
dis, de quibus per eundem Tiraq. *d. tract.* §. 1. *gl.* 2. *n.* 29. *& ſeq.* Limita, † quando in pacto adeſt conſtitutum; quia nunquam præ- 23
ſcribitur. Decian. *conſ.* 13. *n.* 69. *lib.* 2. Vide Ant. Gabriel. *lib.* 5. *de præſcriptio. Concl.* 6. *Pactum de retrouendendo.*

Pactum de retrouendendo fructus rei non aufert. Concl. 32.

EMENS † cum pacto retrouendendi efficitur & eſt Dominus rei, donec redimatur; Ideo facit fructus ſuos, etiam ſtante pacto reſolutiuo. Vide, *Fructus ſequuntur dominium rei, & quando ſecus. Concl.* 486.

Pactum de retrouendendo poteſt alteri cedi. Concluſ. 33.

REGVLARITER † pactum de retrouendendo poteſt cedi. Vide, *Ceſſio de quibus fieri poſſit, & de quibus non. Concl.* 212. Extẽde † maxime, qñ promittens retrouendere promittit nedum 2
venditori, ſed etiam illis, quibus vẽditor dederit. Alex. *conſ.* 228. *Ponderatis, n.* 5. *& 6. v. & ſimiliter non obſtat, lib.* 6. vbi apoſt. *in vr. Di-*
derit, dat concor. † Extẽde; quia emens cum pacto de retrouen- 3
dendo pro ſe, & perſona nominanda, facta nominatione tenet nominatus retrouendere, quia in eum trãſiuit actio pacti, in tri- 4
q̃ ſi vendat alteri, ceſſet in dolo, & poteſt condemnari, & tenet ad intereſſe totale. Alex. *conſ.* 232. *Ponderatis per tot. lib.* 6. *in ſumma dub. n.* 5. *in fi. & n.* 6. † Reſtringe, qñ eſt reſtrictũ ad venditorẽ pro 5
ſe ipſo tantũ. Cagn. *in l.* 2. *q.* 2. *n.* 61. *C. de pact. int. empt. & vend.* Socin. Iun. *conſ.* 53. *n.* 3. *lib.* 2. Tiraq. *de retract. conuent.* §. 1. *gl.* 6. *n.* 11. Ludouic. *Concl.* 6. *illatio.* 44 *fol.* 42. † Reſtringe, qñ verba ſunt geminata pro 6
ſe ipſis. Decian. *conſ.* 29. *n.* 45. *& ſeq. lib.* 2. Rol. à Vall. *conſ.* 59. *n.* 29. *lib.* 3. † Amplia; quia etiam ceſſio tacita, & virtualis fieri poſſideo 7
ſi duo fratres diuiſi dẽtes aſſignant in portionẽ alterius omnia bona, & ſeu oẽs poſſeſſiones exiſtentes in tali loco, & adſint in tali

loco

loco bona alienata cum pacto redimendi, ius redimendi censetur cessum huius habenti bona in illo loco, Franc. Aretin. *cons. 6.* 7 *Viso n. 7. in fin. cum seq. ver. venio nunc ad secundum.* † Contrarium in eodem casu consuluit Alex. *cons. 75. Viso themate. lib. 6. per tot.* vbi diuiso facta de bonis, quæ duo fratres possident cum clausula, *cum omnibus iuribus, & pertinentiis*, non comprehendit bona alienata cum pacto redimendi; quia clausula, *cum omnibus iuribus*, restringitur ad iura accessoria bonorum diuisorum de sui natura, & propter dictionem, *cum*, quæ accessorie coniungit, & in fi. reddit aliam rationem, quia ius retrouendendi continet factum ipsum retrouenditionis, quando non est facta, secus, si esset facta retrouenditio, sed nondum capta possessio, quia sonaret in ius, licet apostill. ibi ad Alex. in verbo, *factum*, hâc vltimam rationem 8 reprobet, tanquam sophisticam, & subtilem. † Declara, nisi magna læsio induceretur; vt quia bona alienata cum pacto retrouendendi essent magni valoris, & modico pretio alienata. Fran. Aret. *d. cons. 6. n. 9. circa med. cum seq. ver. sed tamen iis non obstantib.*

Pactum de retrouendendo qualiter probetur, vel non. Concl. 34.

1 PACTVM † de retrouendēdo probatur per testes, dicentes, quod emptor promisit retrouendere venditori pro eodem pretio. Soc. *cons. 253. In causa Domini. in prin. lib. 2.* vbi loquitur, etiā si adfuit vnus testis, qui contradicit, qñ plures sunt testes ꝓ pacto. Alex. *cons. 122. Viso processu. col. 3. ver. nec obstat. lib. 2.* late Tiraq. *de retract. conuent. ad fi. tit. n. 61.* vbi, quod non est contra, sed præter in- 2 strumentū, ideo duo testes probant. † Extende, vt procedat, qñ sint quatuor testes concordes in substantia, licet discordent in 3 cortice verborum. Soc. *d. cons. 253. in prin. lib. 2.* † Extende, etiamsi vnus testis contradiceret, & alius deponeret contrarium cū tor- 4 tura, qñ non fuit pars citata. Soc. *d. cons. 253. in prin. lib. 2.* † Amplia; quia probatur per confessionem emptoris; quia nulla maior est probatio, quam confessio partis, quæ est probatio probata. Ang. Aret. *cons. 93. Nulli dubium. n. 23. & seq. ver. & quod Gillolus.* vbi de cō- fessione pluries coram testibus facta. † Amplia; quia pactū probatū de retrouendendo nudam producit actionem, qñ incontinenti est factum, puta in contractu, vel ante, & post. Soc. *d. cons.* 5 *253. n. 2. ver. circa secundum. lib. 2.* vbi dicit * communem. † Amplia; quia imo testes probant pactum per stipulationem factum, si dicunt, quod emptor promisit retrouendere; quia venditor illum requisiuit, licet dicat nescire, quid sit stipulatio. Soc. *d. cons. 253. n.* 6 *7. ver. secundo principaliter. lib. 2.* † Extende; quia vnus testis probat pactum de retrouendendo per stipulationem, & defertur iuramentum in supplementum plenæ probationis. Alex. *cons. 78. In* 7 *causa, & lite. in prin. lib. 1.* plene Boer. *decis. 183. in prin.* † Extēde; quia pactum de retrouendendo per stipulationē probatur per vnum testem, etiamsi sit amicus sollicitator, & non integer, qñ cōcurrit etiam epistola transmissa ei, qui fecit pactum, si eam recepit, & tacuit; quia probat stipulationem pacti, & cōtenta in ea. Alex. 8 *d. cons. 78. per tot.* vbi est casus, quod dari debet iuramentū in sup- 9 plementum, *lib. 1.* † Extende; quia vnus testis cum fama probata plene probat pactum de retrouendendo, maxime stantibus admiculis. Io. de Imol. *cons. 92. Visis, ac consideratis.* sequitur Boer. 10 *decis. 183. in prin.* † Extende, etiamsi nō probetur certum tempus, quo duret pactum; quia potest esse sine tempore, & durat 30. 11 annis. Boer. *d. decis. 183. n. 11. & seq.* † Amplia; quia probatur pactū de retrouendendo per scripturam priuatam, qñ fuit geminata; quia tunc habet vim stipulationis. Affl. *decis. 120. n. 4.* Bald. *in l. 1.* 12 *C. de contrab. vel commit. stipul.* & sic ex interuentu stipulationis valet pactum de retrouendendo. Soc. *cons. 253. col. 2. lib. 2.* Cagnol. *in* 13 *l. n. 187. C. de pact. inter empt. & vend.* † Extende; vt probet apocha priuata pactum de retrouendendo geminata, quia habet vim iuramenti, vt per Fel. *in c. si cautio. n. 39. in fi. de instr.* Nam actus iu- 14 ratus non potest reuocari. Bart. & Dd. *in l. si pecuniam. ff. de cond. ob caus.* † Extende, etiamsi apocha sit epistola missiua; quia inducit obligationem, & promissionem. Bart. *in l. Titius Seio. ff. de constit. pecun. & in l. si filiusfamilias ad Trebell.* & qui recipit eam, censetur consentire, nisi contradicat. Bald. *in l. 1. ff. mand.* Vide, *Literas recipiens contra se, & nō contradicens, quando videatur approbare. Conc. 374.* 15 † Limita; quia non probatur pactum de retrouendendo confessione partis absente alia parte, quando est per modum conquestus, puta; quia venditor fecit conqueri de modico pretio, vel a- liograuamine, & emptor dixit, *se mirende, li miei denari, gli rendero il suo terreno*, id est, *si reddidero* * *mihi meos denarios, reddam ipsi suam terram*; quia non censetur proferre deliberate, ideo non probatur ex Decio, quem sequitur Boer. *d. decis. 183. num. 4. & seq.* vbi late.

Pactum de retrouendendo quando dicatur remissum. Concl. 35.

EMENS † proprietatem cum pacto de retrouendendo, & il- 1 lam concedens venditori in emphyteusim, si ipse emphyteuta ob canonem non solutum cadat ab emphyteusi, censetur remissum pactum de retrouendendo quoad vtile dominium, ideo solum poterit redimere directum dominium vigore pacti. Cuman. *cons. 65. Titius locauit.* quod est Cumani, Fulgosii, & Pauli de Dotis. † Extende; quia emere promittens cum tractatu de 2 retrouendendo, si postea longo tempore faciunt instrumentum sine pacto, vel ex interuallo, censetur recessum à pacto: secus si in præfatione instrumenti fiat mentio, & narratiua, quia licet non apponatur dispositiue, tamen non censetur remissum. Vide plene Tiraq. *d. retract. conuent. ad fi. tit. n. 21. ver. quarto quæro.* † Am- 3 plia; quia huic pacto potest renuntiari sine dubio. Angel. Aret. *cons. 116. In themate supra dicto. in fin. n. 33. & seq. ver. videndum nunc re- stat.* † Declara, nisi talis renuntiatio esset falsa, vel de falso suspe- 4 cta, vt quia instrumentum non reperiatur in originalibus Notarii, & quando extant coniecturæ, vel literæ detegentes falsitatem. Ang. Aret. *d. cons. 116. in fin. n. 34. ver. sed tamen iis.*

Pactum de non alienando multa operatur. Concl. 36.

PACTVM † de non alienando appositum in contractu im- 1 pedit translationem dominii rei prohibitæ alienari, quando ius reale fuit reseruatum pro obseruatione omnium contentorum in dicto pacto, puta quia voluerunt dicta bona specialiter esse obligata pro obseruantia pacti de nō alienando, *l. si creditor §. fi.* secundum veram literam. *ff. de distract. 10. pign.* Bart. *in l. ea lege. C. de cond. ob caus.* Calder. *cons. 97. Si appositum est pactum. in fi.* alias *2. de pact.* quod cons. est Ang. de Perus. & hanc communē * opinionē * dicit Ias. *in l. si ita quis. §. ea lege. nu. 30. & 31. ff. de verb. oblig.* Ang. *cons.* 230. *in princ. & cons. 243. Multi consortes. in prin.* Abb. *cons. 3. Nitar. col.* 16. *ver. si autem potest. lib. 2.* † Extende; vt idem sit, quando bona ꝓ- 2 hibita alienari pro obseruatione pacti fuerunt hypothecata. Alex. *cons. 59. n. 5. lib. 5.* Ang. *cons. 230. Casus est. in princ.* Fulg. *cons. 116.* 3 *n. 3. ver. illud porro.* † Extende, vt procedat, etiamsi non sit adiecta persona, cui bona in euentum contrauentionis sint applicanda, nec etiam pœna aliqua sit adiecta, si modo specialiter sunt obligata bona prohibita alienari ꝓ obseruatione, ita Ang. de Perus. *d. cons. 97.* alias *2. de pact. inter consilia Calder.* † Amplia in tantū pa- 4 ctum de nō alienando factum inter plures cum hypotheca bonorum; & constituto impediri translationem dominii, vt neq; inter ipsos consortes possit fieri alienatio contra pactum. Ang. *cons. 243. Multi consortes. in prin.* † Extende, quia neq; valet datio in 5 solutum necessaria facta per Iudicem pro debitis & hypothecis posteriori bus dictorum bonorum. Ang. *d. cons. 243. in prin.* vbi secus est, si bona essent ante pactū hypothecata. † Restringe; quia 6 debitor ex necessitate nō obstante pacto de non alienando prędicto cum hypotheca bonorū, poterit alienare dando in solutū, quando iudicialiter interpellauit de mandato Iudicis per tres vices illos, quibus fecit pactum de nō alienando, vel quibus reuerti debēt in casum alienationis, vt declarēt, an ipsi velint emere ꝓ pretio conuenienti, attēto, q ex necessitate cōpellitur vendere, & q si nolūt emere ipsi, vendat iura sua; quia si non declarāt, tūc impune vendere potest interpellās, Ang. *d. cons. 243. circa med. ver. solum igitur vnum.* † Amplia; quia pactū de nō alienando, 7 & nō obligando, & si cōtrarium fiat cōtractus dationis bonorū cū isto pacto immediate & directe appositō sit pro non facto, & resolutus operatur, q non trāsfertur dominium ex alienatione, sed reuertitur ad dantē ex pacto resolutiuo, & si est data facultas capiendi propria auctoritate, poterit etiā contra tertiū possessorem exercere. Signor. *cons. 200. in prin. & per tot.* Vide, *Resolutio contractus non fit ipso iure. & quando secus. Concl. 271.* † Amplia, vt quæ 8 dicūtur de pacto de non alienādo, vt impediat alienationē; si est appositā hypotheca specialis in re ꝓhibita alienari, vel nō impediat, qñ est simplex, idē sit in priuilegio Principis, quia impedit, & non impedit translationem dominii, prout pactū. Abb. plene *cons. 3. Nitar. nu. 10. col. 15. in fi. cum seq. ver. Decimanona quæstio. lib. 2. & col. pen. ver. item præsupposito.* & q dicatur specialis, q generalis, vel singularis, Vide Crauet. *cons. 381. n. 3. & seq.* & plene *in ver. expressio.* † Declara; quia imo etiāsi tale priuilegiū impediret alienationē, 9 qñ fuit reuocatū, prout in actu succesiuo, & cum subdito potuit reuocari, tunc sine dubio valeret alienatio. Abb. *d. cons. 3. col. 16. ver. præterea dico. lib. 2.* † Amplia; quia pactum de nō alienando, vel 10 nō vendendo bona operatur, quod cōtrarium fiat, succedit obligatio ad interesse. Ang. *cons. 230. in pr.* † Amplia; quia operatur, 11 quod habens pactū si offert velle redimere, & pretium, & em-

ptore recusante,vel differente, pretium deponat citato emptore,illico dominiũ retro trãsfertur in venditorẽ, qui potest agere vti dominus rei vendicatione, ita Ang. Aret. *cons.116. In themate*
12 *supradicto.n.19.* † Amplia;quia pactũ de nõ alienando cum hypotheca bonorũ operatur, quod sequuta cõtrauentione potest agi hypothecaria cõtra possessores bonorum. Ang. *cons.230. in prin.*
☞ *iuncto fin.ver.super vltimo.* Vide plenius, *Dominium an possit prohiberi transferri, & quando. Concl.612.* Vide, *Fideicommissum quando inter vi-*
13 *uos fieri possit. Conc.243.* †Limita;quia non valet pactũ, vel priuilegium, quod nõ possim rem meam alienare, quando non interest pacisc ẽtis, prout nec valet seruitus, quod non possim per fundũ meum ire; quia non interest pacisc entis. Abb. *d. cons.3. col.15. in fi.*
☞ *cum seq.ver.ad hanc quæstionem.lib.2.* Vide, *Alienatio est permissa regu-*
14 *lariter. Concl.258.* † Limita ; quia pactum de non alienando non impedit, quin possint bona prohibita alienari. Oldr. *cons.159.n.8. ver.imo adeo libera.* vbi, quod solũ debetur interesse, quod intelligẽ, quãdo ius nõ fuit reseruatum, neq; bona specialiter obligata pro obseruatione ; vt supra; ita etiã Abb. *cons.3. Nitar.col.16 in pr. ver.si autẽ potest Dominus Comes. lib.2.* & rursus *col.pen. ver.itẽ præsup-*
15 *posito.* † Limita in pacto, ne liceat rem propriã alienare, nisi in certam personã ; quia tale pactũ nõ valet, nec fieri potest, vt habeat efficaciam, *l.si sterilis. §.si tibi. ver.si ita. ff. de act. empti.* ita Calder. *cons.* 98. *in prin.* alias 3. *de pact.* allegat *l. nemo in fund. ff. de pact.* alias *l. nemo paciscendo.* vbi gl. soluit, q procedunt contraria in pacto, quod fit
16 in traditione. † Limita in pacto facto inter plures fratres diuidentes, ne liceat alicui eorũ acquirere in parte alterius, quia etiamsi tale pactum sit iuratũ, non impedit translationem dominii ; sed bene agitur ad interesse cõtra cõtrauenientes. Bal. *cons.482. Magnifici viri. in prin. lib.1.* vbi, si est homo rixosus emens, interesse ta-
☞ xatur propter qualitatẽ psonę. Vide, *Locationi qui stare tenetur, vel nõ. Concl.418.* Vide, *Pactum legis commissoriæ operatur multa. Concl.16.*

Pactum ingrediendi possessionem propria auctoritate quid operetur. Concl.37.

1 VALET † pactum, & licentia ingrediendi propria auctoritate bona debitoris, & retinẽdi data per debitorẽ. Bart. *in l. creditores.col.3. ver.iuxta prædicta quæro. C. de pignor.* vbi q valet in pignore, & omnibus contractibus, & generaliter est vtile. Ang. Areti.
2 *cons.28. Ad decisionem in prin.* † Extende; quia valet, licet sit collatũ in liberã facultatẽ, seu voluntatẽ alterius partis tantũ. Ang. Aret. *d. cons.28. in prin.* quia nõ est substantia cõtractus, quæ conferatur
3 in voluntatẽ vnius partis, sed quædam qualitas, seu facultas. † Et hæc licẽtia, seu pactũ ingrediendi dicitur quædam alienatio, seu simpliciter alienatio, ideo prohibitus alienare non potest talẽ licentiam dare, quæ sit volũtaria, secus si sit necessaria, quia sicuti alienatio volũtaria prohibita cẽsetur, non autẽ necessaria, ita in pacto ex causa volũtaria inest prohibitio, secus ex causa necessaria. Ang. Aret. *d. cons.28. per tot.* vbi plene examinat, quãdo dicatur
☞ causa voluntaria, & quãdo necessaria. Vide, *Necessitas posita in cõ-*
4 *ditione, vel causa, qualiter, & de quo intelligatur. Concl.22.* † Et causatur, qñ est cũ precario, vel cõstituto possessio ciuilis penes habẽtem talẽ licentiam, quæ non pendet à naturali debitoris, & ideo licet debitor, qui dedit licentiã, moriatur, & sua naturalis possessio extinguatur, & noua possessio causetur in apprehẽdente bona, non tñ ista ciuilis extinguitur, quæ imo potest exerceri cõtra omnẽ vniuersalem, vel singularem, & tertium possessorẽ & successorẽ ; ita plene Ang. Aret. *cons 106. In casu supradicto, per tot.* maxime *n.9. & seq.* vbi tollit contraria, & idẽ tenet Alex. *cons.35. Viso*
5 *themate. in prin. lib.6.* † Solũ tamẽ pactũ capiendi, vel ingrediendi possessionẽ bonorum debitoris sine cõstituto nõ potest operari possessionem creditoris per ingressum, quantumcunq; propria auctoritate data esset licẽtia ingrediendi, quia non acquirit possessionẽ ciuilem, sed detentationẽ, seu corporalẽ, aut naturalẽ, remanẽte ciuili penes eum, qui dedit licentiam. Alex. *d. cons.35. in*
6 *prin. lib.6.* † Et maxime in bonis feudalibus, in quibus sine inuestitura nõ acquiritur ius reale, sed bene ex constituto, si vasallus vendat rem feudalẽ de licẽtia domini, trãsfertur dominium, & possessio etiam ante captã possessionẽ naturalẽ. Alex. *d. cons.2. Ex*
7 *narratu.n.13. ver.vltimo quia. lib.4.* † Pactũ ingrediendi possessionẽ propria auctoritate in contractu appositũ, operatur, q potest is, cui factũ fuit pactũ, accipere possessionẽ per se ; vel per implorationẽ officii iudicis sine libello, qui tenetur assistere. Signor.
☞ Homod. *cons.4. Statuto ciuitatis. nu.15. ver.primo quia.* Vide, *Possessio*
8 *potest propria auctoritate capi. Conclus.409.* † Et iudex vigore huiusmodi pacti potest dare familiam creditori, quæ illum associat in tenutã bonorũ stabiliũ debitoris etiã absq; vlla citatione. Ias. *in l.* 2. *C. de iure emphyt. col.74. & 75.n.114.* Salyc. *in l. creditores. C. de pign.* Affl. *decis.326.* Vide, *Emphyteuta quando possit propria auctoritate ex-*
pelli. Concl.191. † Et nedũ vigore pacti, sed etiam vigore cõstituti, q vel precarii facta illius reuocatione passim, non citato debitore, creditor mittitur in possessionẽ, & ita Bononiæ seruatur passim, vbi adest prouisio statuti partic ularis, per quã comparẽte postea creditore fit suspensio tenutæ, imo si à principio resisteret creditor, secundũ illud statutũ nõ posset expellere resistentẽ sine causæ cognitione, q etiã est de iure cõmuni. † Declara tamen, quia to differũt pactum ingrediendi, & constitutũ siue precarium, quia pactũ ingrediendi exercetur, si facta est liquidatio cũ principali constitutũ exercetur etiã non facta liquidatione, ideo constitutũ plus iuris confert. Alex. *cons.85. Ponderatis.n.5. ver.vbi facit differentiam. lib.6.* † Indiuiduum est, ideo si est factũ in casum, in quo ut defecerit soluere in terminis expressis, & deficiat in vno termino, erit locus in totũ huic pacto, non pro parte. Cuma. *cons.179.*
Factum fuit. in fi. † Exequutiuum dicitur hypothecæ tale pactum, 12 quia sicut hypotheca auocat possessionem à quocumq; tertio: ita etiam pactũ ingrediendi propria auctoritate. Signor. *d. cons.4. in prin. & n.12. ver.decimo.* Bart. *in l. creditores. in 4.q. C. de pignor.* Vide, ☞ *Hypothecata bona ex quibus verbis dicatur. Concl.114.* † Operatur istud 13 pactũ ingrediendi propria auctoritate q potest intentari hypothecaria, vel Saluianũ, & sic inducit hypothecam. Alex. *cons.85. Viso processu. in prin. lib.6.* † Amplia, vt idẽ sit in pacto legali, prout 14 in locatione, vel emphyteusi, qua finita licitũ est domino accipere possessionẽ rei locatæ, vel emphyteusis finitæ propria auctoritate, & potest officiũ Iudicis implorari, qui tenetur prohibere, ne fiat vis domino reuertẽti, vel ingredi volenti possessionẽ constito de locatione vel emphyteusi finita. Bald. *cons.177. Ad*
euidentiam est præmittendum. num.3. ver. secundo est præmittendum. lib.3. vbi, q nõ requiritur libellus, neq; alia solemnitas. † Extende, vt 15 procedat in tantũ, q etiamsi conductor, vel emphyteuta trãstulit possessionẽ in aliũ, possit nihilominus propria auctoritate capere possessionẽ in alium translatã; quia tranfit cum sua causa, & vitio. Bald. *d. cons.117.n.3. ver.secundo præmittendum. lib.3.* vbi, quod emphyteuta non admittens dominum dicitur spoliare eo casu. 16 † Declara tamen; quia in aliis cõtractibus debiti non potest creditor exercere pactũ contra tertium possessorẽ implorãdo officiũ Iudicis, sed dato libello, bene obtinebit via iudiciali. Signor. *cons.4. in fi. ver. & ex his apparet.* vbi, qualiter exerceatur contra tertium possessorem. † Amplia, vt idem sit in licẽtia data à testatore 17 fideicommissario; quia eo casu potest propria auctoritate ingredi possessionẽ, nõ facta restitutione, & potest implorare auxilium prætoris per qualẽqualẽ libellũ, & debet mitti, ne vis ipsi fiat, et auxilio prætoris. Bald. *d. cons.234. Veritas est ista. n.2. ver.sed vnum. lib.3.* † Amplia; quia illa verba (dedit, vendidit) &c. de quib. in instru- 18 mẽto venditionis, operãtur, q emptor potest propria auctoritate capere possessionẽ. Bart. *in l.2. C. de acquir. poss. & in l. pradia.* vbi etiam Dd. *ff eod.* Ias. *in l. ex stipulatione. ff eod.* † Amplia; quia pactum 19 ingrediendi propria auctoritate si est liquidum; nedum potest exerceri in apprehendẽda possessione, sed multo magis in retinẽda, etiãsi esset data possessio ex pignore prætorio reuocabili cõparẽte debitore cõtumace, quia cessante pignore prætorio nõ cessabit conuentionale, secus esset, si non esset liquida hypotheca, vel creditũ, p quo est factũ pactũ. Bald. *cons.285. Missionem possi-*
per tot. maxime *circa med. ver. & ideo in causa. lib.5.* Signor. *cons.269.* 20 *n.3.* Alex. *cons.51. in fi. lib.5.* † Extẽde, quia potest exerceri cõtra hæredẽ eius, qui fecit pactũ, eo tñ citato, & per creditorem exequtũ auctoritate Iudicis. Alex. *cons.51. Videretur. n.15. ver.sed an possi-*
lib.5. vbi apostil. *in ver. hæredem.* vult, q hæres debet citari. † Am- 21 plia, quia pactũ ingrediẽdi possessionẽ debitoris propria auctoritate est personale, sed tñ in rẽ scriptũ, & extensiuum ad omnes possessores bonorũ, ideo potest exerceri cõtra tertium possessorem ad auocandam possessionem. Signor. Homod. *cons.4. Statuto*
ciuitatis. per tot. vbi late, *l. si cum venditor. ff. de euict.* vbi in fi. quod re- 22 quiritur libellus, & *cons.200.n.1.* Bart. *cons.96. Dico parte. in princip.*
lib.1. vbi loquitur in hærede, & singulari successore. † Contrarium 23 q nõ possit exerceri tale pactũ ingrediendi propria auctoritate cõtra tertiũ possessorẽ, & sic singulare successorem, nisi vltra pactũ adsit in instrumento constitutũ, vel precarium, videtur etiam dicti adsit in instrumento constitutũ, vel precarium, videtur etiam peditum. Bartol. *in d.l. creditores. q.4. ver. & aduertendum. C. de pign.* Soc. *cons 82. Super quæstionib. propositis. n.3. & n.8.* Alex. *cons.10.* Vide *iur fortasse. col.2. lib.1.* Ias. *in l.2. C. de iure emphyt.* & aliquid *cons.88. in præsenti consultatione. col.3. lib.3.* Aret. *cons.21. Si diligenter, & matura. in 3. dub.* & ita loquitur Aret. in eo, qui habebat licẽtiam ingrediendi cum precario; vt cõtra tertium possessorẽ possit ingredi propria auctoritate, dico Ang. Aret. *cons.106.* in casu supradicto, per totum, vbi pro vtraque, & hanc tuetur, & tollit contraria. Vide, ☞ Cæpo-

23 *Consuetum operatur multa. Conc.* 786. † Extende, quia contra vniuersalē successorē, seu hæredē debitoris potest exerceri, Bart. *d.l. creditores. q.* 4. *C. de pign. ver. quid in successore vniuersali.* Bald. *in c.* 1. *§. si quis vero, de pace iur. am. firm.* plene Salyc. *d.l. creditores. in q.* 5. Alex. ꝓ absoluto ponitur *cons.* 51. *Videretur. nu.* 7 *lib.* 4. & ita loquitur Bart. *cons.* 96. *Dico parte. in princip. lib.* 1. *& cons.* 28. *Reuerendo viro. n.* 2. *lib.* 2.

24 †Extende; quia etiā cōtra Ecclesiam, qñ est hæres, potest exerceri per donatarium habentē prius causam à testatore. Bart. *d. cons.* 96. *in prin. lib* 1. allegat Hostien. Ioan. Andr. & alia iura, licet dicat Innoc. *in cap. cum olim, de foro compet.* tenere contrarium, sed ꝙ Innoc. 25 reprobatur, & repetit *cons.* 28. *n.* 2. *lib.* 2. † Extende in tantū, ꝙ non est locus querelæ, turbatæ possessionis contra eum, qui in vim precarii, & facultatis prædictæ apprehēdit possessionem rei sibi donatæ penes Ecclesiam hæredē, reuocato precario. Bart. *d. cons.* 26 96. *lib.* 1. † Extende, quia creditor habens licentiam ingrediendi propria auctoritate bona debitoris, si nō soluat in termino, potest ingredi, si habet precarium, vel cōstitutum etiām contra terrium possessorē etiam resistentē; quia nō potuit debitor, qui dedit licētiam, in alium trāsferre in præiudiciū creditoris, qui possessionē ciuilem. Ang. Aret. *cons.* 106. *n.* 6. *& seq. ver. sed tamen iu nō* 27 *obstantib.* maxime *n.* 9. † Imo extēsio procedit etiam stante statuto (prout Regii) ꝙ nullus possit capere possessionē bonorū penes aliū existentiū, nisi de licētia Iudicis, & ꝙ Iudex nō possit dare possessionē alicui, nisi citato possessore; quia recepit passiuam interpretationē à iure cōmuni, vt nō loquatur, qñ adest licentia, & constitutum, vel precarium. ita Ang. Aret. *d. cons.* 106. *per tot.* vbi 28 ꝓ vtraque, & hanc tuetur, & tollit cōtraria. † Extende, vt procedāt prædicta, etiāsi debitor, qui dedit licētiam, & constituit, &c. fit mortuus, & tertius possessor nō habuerit possessionē ab ipso debitore, quia adhuc potest ingredi possessionē propria auctoritate, quia possessio ciuilis. q̄ habet creditor ex licētia, & precario, seu cōstituto, nō pendet à naturali possessione debitoris, ideo extincta naturali per mortem defuncti, licet noua possessio causata fuerit naturalis in tertio possessore, tñ ciuilis creditoris vincit naturalē, ita vt possit propria auctoritate contra vniuersalem, & particularē possessorē exercere, & capere, plene Ang. Aret. *d. cons.* 106. *per tot.* vbi est casus, maxime *nu.* 9. *& seq. vsque in fin.*

29 †Extende, quia istud maxime est verū, qñ debitū, pro quo datur hæc licentia, est liquidū, anteq̄ res peruenerit ad singularē successorem, communem * dicit Castr. *cons.* 10. *Si vera sunt. n.* 6. *lib.* 1.

30 † Amplia; quia operatur multa; quia habens tale pactum potest ingredi possessionem ꝓpria auctoritate. Signor. *d. cons.* 4. *n.* 15. *ver. primo quia.* Ang. Aret. *d. cons.* 106. *In casu supradicto. n.* 7. *& seq.* sed lo-31 quitur, qñ in licentia erat etiā precarium. † Item cōtra paciscentem, & quemcunq; eius singularem successorem, nec dicor spoliare. Signor. *cons.* 75. *n.* 12. vbi, ꝙ est opinio gl. à qua in iudicando 32 non receditur. Ang. Aret. *d. cons.* 106. *n.* 7. *& seq.* † Item, quia possum adire iudicem, & implorare officium, vt vigore pacti mittat me in possessionem, quia non requiritur libellus, neq; tela iudi-33 cii. Signor. *d. cons.* 4. *n.* 15. *ver. secundo insurgit.* † Item potest capere possessionem etiā contra eum (qui fecit pactum) resistentem. Signor. *cons.* 200. *n.* 5. imo etiā cōtra hęredem eius, vel habentem 34 causam immediatā ab eo, qui fecit pactū, vt ibi. † Declara; quia ad hoc, vt possit cōtra tertium exerceri, requiritur excussio, put in hypotheca, Cuma. *cons.* 155. *Antognolus. n.* 4. *ver. ad secundum.* vbi, ꝙ eā requiritur declaratio, ꝙ ille tertius habeat causam à debi-35 tore, qui fecit pactum; vel ꝙ sit notorium. † Item requiritur saltem summaria liquidatio, quod cōstet, eum, qui fecit pactū, vel precarium, possedisse; quia si non possedisset, non tribueret ius possidendi; ita Anch. *d. cons.* 133. *Satis inaduerenter. in prin.* vbi relaopinionibus, ꝙ contra tertium requiritur liquidatio coram 36 iudice, & summaria cognitio. † Item talis licentia data à debitore creditori de ingrediendo bona propria auctoritate inducit hypothecam bonorū. Alex. *cons.* 2. *Ex narratis. n.* 11. *ver. eodem modo.* ff *lib.* 4. vbi apostill. *in ver. hypothecata.* dat concord. Vide, *Hypotheca* 37 *tacita oritur à lege multis casib. Concl.* 118. † Amplia; quia potest fieri hoc pactū, nedū ꝙ creditor propria auctoritate capiat possessionem, & retineat iure pignoris, sed etiā ꝙ retineat pro iusto pretio, Bart. *in l. creditores. C. de pact. pign. ver. vlterius iuxta prædicta.* facit text. 38 *in l.* 1. *C. de pact. pign. l. si fundum.* § *si. ff. de pignor.* † Et tale pactū, quod retineat pro iusto pretio, facit emptionem sequuta æstimatione, 39 Aret. *cons.* 160. *Longa est ista consultatio.* Vide, *Pignus habens compensatiam pactū dotale, ꝙ mulier possit in casu restitutionis dotis ca-* *sat fructus in sortem, & quando secus. Concl.* 354. † Amplia, quia valet *pere propria auctoritate bona viri, & hæredū, illaq; vendere, &* *insoluti dare, vel retinere ꝓ quantitate dotium, ita ꝙ valeat ad-* *iudicatio, & venditio facta nō citatis hæredibus; quia nō erat fa-*

cienda, nisi æstimatio, quam hæredes non poterant impedire. Bart. *in l.* 1. *§. in frumentaria. ff. de administ. ver. ad ciuit. pertin.* & ita fuit iudicatū Florētiæ. † Extēde; quia procedit, etiāsi ad æstimationē 40 nō sint citati, licet dicāt, ꝙ eorū interesse poterat; quia nō refert, qñ notorie constat, ꝙ bona nō ascendebant ad dotem. Affl. *decis.* 268. † Contrarium videtur verius; quia potuit interesse hære- 41 dū, ꝙ citarentur, vt ex eorū informatione plus valeret, & plus æstimaretur res vendita, & ideo vsus recipit, ꝙ ꝓ certa die citetur debitor ad videndū fieri instrumentū venditionis, & ad dicendū causam, quare non debeat vendi, & æstimari iuxta facultatē, &c. q̄ intimāda est, & postea fit venditio, & etiam expedit, quod bona ponantur ad hastam, & iste modus est magis tutus. Vide, *Possessio quādo possit propria auctoritate capi ex licētia aliqua. Concl.* 409. † Limita; quia præscripto creditore, vel possessione, etiā præscripta 42 dicitur hæc licentia ingrediendi tanq̄ accessoria. Castr. *cons.* 10. *n.* 8. *ver. ex prædictis. lib.* 1. † Extēde; quia si tertius possessor possedit ꝓ 43 15. annos, vel tantū tempus, ꝙ ciuilis q̄sita ex pacto ingrediendi, vel precarii sit extincta, non competit exequutiuum iudicium. Anch. *cons.* 133. *n.* 2. *& seq. ver. ego etiam vltra.* † Extende, etiamsi ante præscriptionem creditor ex primo decreto esset missus in pos- 44 sessionē ante cōpletam præscriptionem 10. annorū à statuto inductam. Castr. *cons.* 10. *n.* 8. *ver. nec nocet. lib.* 1. † Extēde; quia potest 45 possessor in casu præscriptionis obtinere inhibitionē à iudice cōtra creditorē, ne ingrediatur possessionē, ex quo est exceptio præiudicialis ad causam præscriptionis. Castr. *d. cons.* 10. *in fi.* † Imo potest 46 obtinere imponi perpetuum silentium. Castr. *d. cons.* 10. *n.* 8. *lib.* 1. † Contrarium tenet Affl. *decis.* 139. quia licet præscribat habēs rem 47 obligatā tertio cum titulo & bona fide decē annis inter præsentes, & viginti inter absentes quoad hypothecam, non tñ quoad constitutū, quod durat 30. annis, nisi dicas, ꝙ constitutum ideo durat 30. annis, quia transfert possessionem, secus in facultate ingrediendi. † Vide, an possit hic accōmodari responsio, ꝙ cōtra- 48 rium ꝓcedat; quia duplex hypotheca, vna expressa, alia tacita ex facultate ingrediēdi, ideo qñ duplex hypotheca forte plus operatur, ꝓput de duplici ꝓhibitione alienādi de bonis fideicōmissi, q̄ plus operatur. Ruin. *cons.* 32. *n.* 6. *lib.* 1. Dec. *cons.* 38. *Licet in controuersijs.* Vide, *Duplex funiculus multa operatur, & altero cessante, non cessat alter. Concl.* 810. † Limita; quia cessionarius, vel habēs causam 49 ab eo, qui habet pactū ad sui fauo. ē, vel hæres, vel quomodolibet singularis successor, nō potest exercere pactū, nisi citato debitore; & cōstito de successione, plene Alex. *cons.* 96. *Visis narratis. n.* 3. *& 4. lib.* 4. vbi limitat, seu restringit, nisi esset notorū, ꝙ habet causam ab eo, vel successerit creditori, & ibi apostill. *in ver. tertiū.* dat concord. † Limita; quia nō potest exerceri, nisi semel, ideo si 50 semel apprehēdit possessionē, & perdidit, nō poterit secūdo apprehēdere. Alex. *cons.* 133. *Statutis iu. n.* 8. *ver. & ex hoc infertur. lib.* 7. † Limita; quia nō potest exerceri cōtra singularem successorem, 51 Alex. *d. cons.* 153. *Circa litem. n.* 6. *ver. nec licuit. lib.* 6. vbi apostil. *in ver. singularem.* dat concord. & dicit veriorem, allegat Coin *cons.* 218. *lib.* 2. † Extende maxime, qñ non est liquidū crediti instrumen- 52 tū, vel cōditionale. Alex. *cons.* 153. *n.* 6. *vsque in fi. lib.* 6. † Limita, qñ 53 debitū, vel pignus, ꝓ quo est factū pactū de ingrediendo, nō esset liquidum; quia nō exercetur, nisi sequuta liquidatione. Bald. *cons.* 283. *circa fi. ver. & hoc de pignore. lib.* 5. Cuma. *cons.* 155. *Antognolus. n.* 4. *ver. ad secundum.* vbi, ꝙ summaria liquidatio requiritur. Alex. *cons.* 51. *Videretur. in fi. lib.* 5. *& cons.* 153. *Circa litem. in fin. n.* 6. *ver. nec licuit. lib.* 6. † Limita; quia nō potest exerceri cōtra tertium haben- 54 tem priorem hypothecam, & cui omnia bona ab eodem fuerūt prius obligata, & hypothecata, Ang. Aret. *d. cons.* 28. *in fi.* quia qui habet priorem hypothecam, præfertur, *n.* 27. *& seq. vsque in fin. ver. quimimo.* plenius *cons.* 55 *Nulli dubium. in prin.* † Extende; quia etiam 55 vsufructuarius, & legatarius, qui habent hypothecata bona omnia testatoris, possunt impedire pactū exequutiuum de ingrediendo factū ab hærede; quia habet posteriorem hypothecam, & maxime impedire potest exequutionē in re legata, vel in qua habet vsumfructū cum anteriori hypotheca. Ang. Aret. *cons.* 55. *Nulli dubium. in prin.* vbi, ꝙ nō habet difficultatē; quia imo si esset data exequutio habens anteriorē hypothecam auocare possessionem, ergo multo magis impedire excipiendo. † Limita; quia 56 tale pactū, & talis licentia nō potest exerceri cōtra dantem licētiam, neq; cōtra singularē successorē, qñ fit resistentia de facto, Castr. *cons.* 10. *n.* 6. *lib.* 1. *ver. & ex alio.* † Extende, vt ꝓcedat, etiamsi 57 talis licētia esset cū cōstituto, vel precario; quia adhuc nō potest exerceri; si resistatur de facto, nisi fieret incōtinenti vis ingrediēdi, videlicet statim, ꝙ res sit in alium translata. Castr. *cons.* 10. *n.* 4. *ver. ex iu etiam dico. lib.* 1. † Contrarium tenet Bart. *in l. creditores. C. de* 58 *pign. in* 4. *q. prin. circa fi.* vbi, ꝙ plus iuris habet creditor cum facul-

tate

tate isto casu contra singularem successorem, quam contra principalẽ, & q̃ potest pactũ exercere, etiãsi de facto resistatur. Re-
59 stringe, † qñ resistẽtia fieret solo verbo, quia tũc potest exerceri cõtra resistentẽ solo verbo. Castr. *d. cons. 10. n. 6. ver. & ex alio lib. 1.*
60 † Limita; quia clausula hæc, *quod emptor propria auctoritate possit accipere possessionem*, licet cõsueuerit apponi post clausulam precarii, vel cõstituti; tñ est clausula separata, q̃ nõ venit sub illa clausula, *constituens, &c.* quia debet adiici, *quam possessionem, &c.* alias tanquã clausula separata nõ venit sub dictione cæterata alterius clausulæ, nisi principium huius clausulæ describatur. Castr. *d. cons. 10. Si*
61 *vera sunt. col. 3. n. 5. ver. & hic videndum. lib. 1.* † Limita; quia cõtra tertium possessorem non citatũ si fiat exequutio pacti, vel precarii, capiens possessionem etiam ex licẽtia Iudicis, incidit in pœnas *l.* capiens possessionem etiam ex licẽtia Iudicis, incidit in pœnas *l. meminerint. C. vnde vi.* nec excusatur Anch. *cons. 133. Satis inaduertẽ-*
62 *ter. per tot.* Alex. *cons. 96. Visis narratis. n. 4. lib. 4.* † Declara, nisi esset notorium, q̃ ille tertius habuit causam ab eo, qui fecit pactum.
☞ Alex. *d. cons. 96. n. 4.* & ibi apostill. dat concord. *lib. 4.* Vide, plene per Ant. Gabr. *lib. 5. tit. de acquir. possess. Conclus. 8. Ius capiendi possessionem*, vbi, quando possit competere, vel non, singulari successori, & contra singularẽ successorem. Vide, plenius per Negus. *tract. de pignor. & hypoth. in 4. part. princip. membr. 1. n. 9. & seq. per tot.*

Paduana ciuitas, eius q̃; statuta, consuetudines, & priuilegia. Concl. 38.

1 PADVANA † ciuitas fuit antiquissima, condita à Rege Antheнore, qui ibi sepultus est, vt dicit Alberic. *in l. sed & reprobari. §. de philosophis. in fi. ff. de excusat. tut.* vbi, quod habet studiũ publicũ à tẽpore immemorabili, nõ ex priuilegio aliquo; sed tamẽ illa cõ-
2 suetudo immemorabilis habet vim priuilegii cuiuscumque. Pa-dua † dedit se in subiectionem Venetis de consensu ciuium, qui creati sunt ciues Veneti, & dicuntur habere ex contractu, nec Veneti possunt reuocare hanc ciuilitatem, quia deficerẽt à fide à fide publica, q̃ est iuris gentium primæui. Castr. *cons. 318. Viso, &*
3 *examinato n. 5. ver. tertio, & vltimo. lib. 1.* † Et q̃ sit subiecta Venetis, & nõ possit facere statuta cõtra Hebræos, & pœnalia, nisi cõfirmentur, & de licẽtia Venetorũ. Castr. *cons. 230. Quia de defectu. lib. in prin. lib. 2.* vbi, q̃ Veneti in suo dominio sunt loco Imperatoris.
4 † Fuit subiecta Dominis de Carraria, qui habuerũt guerram, & fecerũt pacem cũ Duce Mediolani. Bal. *cons. 145. Præsupposito quo-*
5 *dam capitulo.* vbi ponit capitulũ remissionis factæ, *lib. 2.* † Et Franciscus Iunior Carraria fuit octauus Dominus Paduæ, & recuperauit statũ, & regnauit anno 1391. Ang. *cons. 327. Magnificus, & ex-*
6 *celsus.* † Tamen de anno 1390. erat obsessa ciuitas Paduæ à Venetis, licet Frãciscus Carraria dominaretur, sed tandem de anno 1405. fuit capta ciuitas, & expulsus Frãciscus. Castr. *cons. 493. &*
7 *cons. 440.* vbi factum præcedẽs ista narrat, *lib. 2.* † Cõstitutio Episcopalis Paduæ est cõfirmata à Sede Apostolica, qua præcipitur, seu disponitur, quod Episcop⁹ teneatur inuestire, & inducere in possessionẽ rei feudalis personã, q̃ p 20. annos possederit p̃ suos auctores. Fulgos. *cons. 222.* vbi inserit cõstitutionem, & dicit, non habere locũ in fœmina, neq; in p̃sona excluſa, & q̃ non habet ti-
8 tulũ. † Archipresbyter de cõsuetudine p̃cedit Archidiaconũ; & ex statuto Capituli, sup quo casu Alex. *cons. 142. Viso processu. lib. 6.* cõsuluit cõsilio decisiuo in causa sibi remissa ad consulendũ per Alex. de Næuo Iudicẽ; & Canonicũ, q̃ ex quo Archipresbyter p̃cedit, attẽdi debet effectus, nõ autẽ nomen dignitatis, vt licet nominetur Archipresbyter, cẽseatur Archidiaconus effectu, in
9 iisq; p̃cedit, & ibi Alex. distinguit officia eorũ circa installationẽ monialium, & beneficiatorum. † Studium publicũ habet ex cõ-
10 suetudine immemorabili, quę habet vim tituli. Alex. *cons. 74. Vi-*
so puncto. n. 9. ver. & pro hoc. lib. 4. † Collegium scholarium del Sancto fuit erectũ, & fundatum à Domino Pillo Cardinale de Rauenna, reliquit exequutores Paulũ Leonem, & Franciscũ Zabarellam, qui postea fuit Cardinalis Florẽtinus, & isti exequutores
11 reliquerũt alios, sed exequutio deuoluitur ad Episcopũ Paduanũ de iure. Castr. *cons. 177. In quæstione, quæ vertitur. lib. 2.* † Consuetudo est Paduæ, quod in instrumẽtis apponitur annus Dominì à Natiuitate, non ab incarnatione, tñ si apponãtur ab incarnatione, instrumentũ valet de iure communi, & cõsuetudo nõ repu-
12 gnat; quia nõ annullat contractũ. Io. de Imol. *cons. 8. in prin.* † Itẽ, q̃ feuda trãseunt ad fœminas, nõ extantibus masculis. Curt. Iun. *cons. 174. Præsupponitur ante n. 10.* Ferret. *cons. 87. In præsenti. num. 20.*
13 apostil. ad Rom. *cons. 367. in ver. non succedere in fin.* † Statutum est Paduæ, quod stantibus filiis masculis fœminæ non succedant. Petr. de Anch. *cons. 26. In quæstione supradicta. in prin.* vbi, q̃ est alterata legitima fœminarũ, quia debent dotari iuxta vires, & facul-
14 tates, ac cõditiones personarũ. † Itẽ, q̃ victus victori in expensis condemnatur, & omissa absolutio habeat vim condemnationis, alio statuto sub *rubr. de appell.* dicit solũ, q̃ victus victori condemnetur in expensis. Petr. de Anchar. *cons. 256. Quæstio talis.* dicit concordari; quia in causa appellationis omissa condemnatio habetur pro absolutione; secus in causa primæ instantiæ, & sic, vt non sint contraria, concordantur in diuersis casibus loqui. † Ite, 15
exaꝛt statutũ, q̃ bona alienari non possint in non subiectum, & non substinentem onera in Cõmuni, q̃ nõ valet; quia præiudicat Ecclesiis. Fed. de Sen. *cons. 85. circa fi. ver. non obstat.* † Et de hu- 16
iusmodi statuto Paduæ, quod nõ possint bona in forẽsem alienari, quod nõ habeat locũ in eo, qui ante traditionem verã fuit effectus ciuis, & habilitatus, etiãsi facta traditio interuenisset p̃ constitutũ. Castr. *cons. 286. Videtur, quod dicta sententia. lib. 2.* vbi q̃ vtraq; parte allegat, & in marito forense acquirẽte stabilia pecunia dotali, q̃ valeat ipsa acquisitio, qñ nomine vxoris tenere, & cõseruare promisit, quia censetur loco dotis esse, & mulier est ciuis, & quasi, idem Castr. in statuto Bellunen. *cons. 234. n. 3. lib. 2.*
† Item, statutũ circa dotes lucrandas; quod moriente vxore ma- 17
ritus lucretur dimidiam dotis, & quod nõ possit huic statuto renũtiari. Cuman. *cons. 26. Cum statutum.* vbi, quod habet locũ, etiã si Paduanus accipiat Venetã ignorantem hoc statutũ, etiãsi fiat instrumentũ dotis alibi. † Item, quod donationes non valeant, 18
nisi sint insinuatæ, qñ opponitur ab hærede, nõ habet locum, si donatio est facta monasterio sanctæ Iustinæ, & sic piæ causæ. Cast. *cons. 212. Omisso ordine. col. 2. lib. 2.* vbi late. † Item, quod bona 19
vendita, & posita ad cridas libera efficiantur emptoris, q̃ statutum nõ habet locũ, si minor vendidit sine solemnitate; quia præsupponit habilitatem vendentis, Ang. *cons. 160. Domina Catha-*
rina. in prin. † Item, q̃ cohæres cum re alienata oblato pretio præferatur in emptione rei, quod statutũ licet nõ loquatur de hærede; tamẽ habet locũ in hærede propter pariuum interpretationem, & quia ius cõgrui potest cedi, ergo etiã transmittitur. Cas- 20
cons. 249. Statutum Paduæ. lib. 2. q̃ est Io. Baptistæ de Rosellis. † Ite 21
super eodẽ statuto antiquo & reformatione Castr. *cons. 351. Præ-*
fata reformatio. lib. 2. vbi, q̃ statutũ absenti & ignoranti dabat facul- 22
tatem quandocumq; retrahendi, reformatio restrinxit ad annũ tñ, siue sciuerint, siue non, alias esset superflua reformatio. † Su- 23
per eodẽ statuto, q̃ erat perpetuum; quia poterat offerri vtig; ad 30. annos, facta fuit reformatio, q̃ duret per annũ tñ, super qua Castr. *cons. 430. circa primũ. lib. 2.* vbi, q̃ annus afficit absentem, sed nõ afficit vicinũ ignorantẽ, & nõ intimatũ, qñ q̃uenit dolo emptoris q̃uratis, q̃ nõ deueniat ad notitiam; quia durat tunc 30. annis; secus si cessat dolus, licet adsit culpa, vbi ponit alias ꝗtiones. Vide, *Ius congrui, & retrahendi quando habeat locum. Conclus. 58.*
† Et sup eodẽ statuto antiquo, q̃ est de ingrossando, q̃ dispon. q̃ habẽs 12. campos, & supra possit ingrossare campum vicinum camporum trium, & infra, & qui habet campos 20. in vna pẽa possit ingrossare campos 4. si à duabus partibus confinat, & non sit plus, dicit Castr. q̃ intelligitur, q̃ non sit plus, videlicet vnũ medium campũ, quia si esset plus infra medium campum, haberet locũ statutũ, quia magis approximatur numero taxato à statuto, quia magis approximatur numero taxato à statuto si vltra medium campũ transit in alium numerũ: & dicit simi- de proximo pubertati, videlicet annorũ 10. cũ dimidio, alias si- queretur absurdũ, q̃ ex nihilo, vel modico recederetur à pro- sione statuti ad publicã vtilitatẽ facti. Castr. *cons. 384. Dubio ifto*
lib. 2. † Mihi videtur subtilitas; quia si statutũ loquitur præcise in tribus campis, & infra, & nõ plus, videtur clara, & limitata dispositio, q̃ debet habere limitatũ effectũ, & exemplũ de ꝓximo opbertari, q̃ frangatur numerus, illud est propter numerũ disparcõtingentem, & statutum est odiosum, quod quis compellatur vendere. † Item, quod in alienationibus minorũ debeat interuenire decretũ iudicis, & cõsensus duorũ coniunctorũ in secundo vel tertio gradu, & ipsis non extantibus, duorũ proximiorum consanguineorum, vel affinium. Ang. *d. cons. 160. n. 4. vsque in fi.* vbi, *col. fin.* quod nõ sufficit vnus cõsanguineus, & vnus affinis q̃ statutũ fuit conditũ à Frãcisco Iuniore della Scala, Ang. *cons.*
327. vbi, q̃ tales ministri dicũtur habere delegatã iurisdictionẽ, ꝓpter illa verba, auctoritate Domini. † Item, statutũ Paduanum dispon. ẽs, q̃ eligatur sapiens de Collegio Doctorũ Paduano, licet habet locũ etiam in castro Monsilicis de districtu Paduano, licet separatũ, quia Veneti ignari legũ Imperialiũ officiales deputati debent habere consultorẽ. Cuman. *cons. 145. Videtur prima fronte.*
† Itẽ, q̃ maritus lucretur dimidiã dotis præmoriente vxore sine filiis, cui partes non possunt renuntiare, & tale statutum debet ferua-

seruari, etiamsi Patauinus cõtrahat cum Veneta matrimonium, etiam in ciuitate Venetiarum. Cuman. *cons.* 72. *De iure communi.*
29 † Item, quod præscribatur ius adeundi, vel transmittendi hæreditatem spatio 20. annorum, quod statutum non procedit cum mala fide, & patitur interpretationem secundum ius commune, vt contra hæreditatem iacentem; & infantem non currat, & minori detur restitutio in integrum. Fulgos. *cons.* 64. *Franciscus Sara.*
30 Io. de Imol. *cons.* 73. *per tot.* † Et idem consuluit Castr. *cons.* 439. *Ad euidentiam. per tot. & cons.* 440. *per tot. lib.* 2. vbi, quod tale statutum non habet locum contra eum, qui concessit ad precarium, vel in pignus, quia patitur interpretationem passiuam à iure communi; vt requiratur bona fides, quæ non potest esse in possidente precario, vel iure pignoris, neq; in hæredibus; & contra minorẽ
31 non procedit; & si procedit, competit restitutio. † Item super eodem statuto Paduæ, quod licet requirat bonam fidem; tamen sufficit titulus putatiuus etiam causatus errore iuris. Castr. *consil.* 293. *Circa primum. ver. ad tertium. lib.* 2. vbi, quod is, qui soluit per
32 10. annos, contra quem est præscriptum, si cum titulo denegauit per 20. annos soluere, præcripsit contra solutionem. † Non tamen huiusmodi statutum de præscriptione viginti annorũ potest habere locum contra Ecclesiam, quia esset cõtra libertatem Ecclesiæ, etiamsi dicatur ad hoc transactionem inter populum
33 & Clerum Paduæ. Alex. plene *cons.* 169. *Viso themate, in prin. & n.* 3. *& seq. lib.* 2. † Item, neq; habet locum contra laicum infeudatum ab Ecclesia, vel emphyteutam Ecclesiæ; quia Ecclesia per indirectũ compelleretur habere nouum emphyteutam, & nouum
34 feudatarium. Alex. *d. cons.* 169. *in prin. ver. aut fateri oportet. nu.* 1. *cum seq.* maxime *n.* 3. *& 4. ver. sed præmissis. lib.* 2. † Quod possessio defuncti sit continuata in hæredem, quod Fulgos. *cons.* 89. *n.* 3. *in pr.*
dicit habere locum, siue hæres sit directus, siue per fideicõmissum. † Quod Potestas Paduæ possit procedere per inquisitionẽ de omnibus delictis; intelligitur præcedentibus legitimis indi-
35 ciis, alias inquisitio est nulla, nec potest iustificari ex subsequentibus indiciis. Fulgos. *cons.* 106. *Super eo, de quo. in prin.* † Quod inquisitio recepta non valeat, nisi registretur in libro Communis, quod statutum est formale, & debet seruari. Fulg. *cons.* 106. *n.* 4.
* *& seq. ver. circa secundum.* vbi, quod est communis * opinio. Quod
37 † latrones aut fures suspendantur furcis, ita quod moriantur, vel aliter puniantur etiam pecuniariter, prout melius videbitur D. Potestati, secundum conditionem, & qualitatem personarum criminis, & delicti, super quo Fulgos. *cons.* 157. *Supposito statuto. n.* 3.
in fi. ver. nunc veniendum. vbi, quod illa alternatiua, (vel aliter) respicit fures, non autem latrones, & illa verba, (secundum conditionem personarum,) vt ignobiles plusquam nobiles puniãtur.
38 † Quod minor 20. annis nõ possit alienare, neq; se obligare, nisi seruatis solemnitatibus; videlicet coram Potestate, vel vno ex suis iudicibus causa cognita, & præsentibus duobus coniunctis
39 vlq; ad tertium gradum, & alias cõtractus etiam iuratus sit nullus, Zabar. *cons.* 92. *n.* 13. *& seq. vsque in fi. ver. Præterea statutũ.* † Quod mulier habens filios non possit legare vltra quartam partem bonorum suorum, quod statutũ est validum, & habet locũ etiam in vidua nupta Paduæ. Io. de Imol. *cons.* 73. *In casu proposito. n.* 7. *vs-*
40 *que in fin.* † Quod mulier non possit donare, & donatio facta sine solemnitate sit nulla, super quo Castr. *cons.* 82. *In ista donatione. n.* 2.
lib. 2. vbi, quod non loquitur de donatione inter virum & vxorẽ inter viuos, quia est nulla de iure cõmuni, & quia quod nullum
41 est, annullari non potest. † Statutum, quod ciuis non possit obligari pro forense, nisi habitet, & subeat onera in Communi ipse forensis, non habet locum ad præiudicium forensis recipientis talem obligationem, quia in præiudicium forensium nõ possunt
fiunere, nisi ille forensis sciret statutum, & in dubio præsumitur ignorare; quia est contra ius. Castr. *cons.* 424. *Ad primum quæsitum. lib.* 2. *in prin.* vbi, quod valet fideiussio facta pro forense, si vel habiret, vel subeat onera, & habet locum tam in ciue originario, q̃
42 ex priuilegio, si subit onera in Communi, & non potest renunciare huic statuto, quia est ob publicã vtilitatem conditũ. † Item, quod testamentum secundum valeat, non obstante primo, cum
clausula derogatoria; licet de primo non sit facta mentio, quod statutum est nullum, & non valet, vel saltem debet restringi, qñ verumq; testamentum est factum in territorio statuentium, quia
cum tollat consensum, & voluntatem testatoris forte non tuti,
43 quin compelleretur testari, debet restringi. Castr. *cons.* 443. *Videtur sine dubio. per tot. lib.* 2. † Circa successionem matris cum aliis filiis in hæreditate filii defuncti, quod si transit ad secunda vota, nihil consequitur, si non transit, consequitur successionem, sed respectu vsusfructus tantum, sed de parte nihil disponit, plene Ang. Aret. *cons.* 38. *ver. Duo sunt. n.* 5. *& seq. ver. videndum it aque, vsque*

in fin. per tot. vbi, quod non habet locum in patre propter diuersitatem rationis, & quia est fauore agnationis factum. † Contra- 44
rium, quod imo statutum loquens de matre transeunte ad secũdas nuptias habeat locũ etiam in patre, vt teneatur conseruare proprietatẽ filiis primi matrimonii; tenet idẽ Ang. Aret. *cons.* 39. *Domina Catharina. nu.* 9. *& alio cons.* 39. *el* 2. *nu.* 50. *& seq.* vbi dicit de iure communi non habere difficultatem, ergo etiam ex forma statuti; quia recipit interpretationem passiuam.

Pallium quid sit, & qualiter concedendum. Concl. 39.

PALLIVM † est insigne ornamentum Archiepiscoporum sumptum de corpore beati Petri. *c. significasti. in fin. de elect.* vbi gl. *in verb. corpore assumuntur.* & ibi Abb. *n.* 9. declarant, cur de corpore beati Petri assumi dicatur. † Non datur pallium Archiepiscopale, nisi fortiter, & sæpe postulanti, *c. prisca.* 100. *dist.* Abb. *cons.* 101. 1 2
Videtur primo. col. 3. *ver. præterea nullum iuris. lib.* 2. † Formam autem tradendi pallii, quibusq; diebus, & in quibus locis Prouinciæ illo liceat vti, & de modo illo vtendi, vide *in cap.* 1. & gloss. *in c. ad honorem. cum capp. seqq. de auctorit. & vsu pallij.* 3

Papa quibus titulis nominetur, & qualis esse debeat. Concl. 40.

PAPA † sanctus in Christo Pater vocatur, vt vocat Gemin. *cons.* 36. *Super casu consilij.* vbi ita Martinum V. vocat. † Titulos 1
& denominationes Papæ enumerat Io. Andr. post Archid. *in c.* 1. 2
de constit. lib. 6. super gl. 2. Nam appellatur Romanus, vel Romanæ Ecclesiæ Episcopus, aliquando Vrbis Archiepiscopus, aliquando Papa Vrbis Romanæ, aliquando Patriarcha, aliquando simpliciter Episcopus, aliquando Vicarius B. Petri, aliquando Rector vniuersalis Ecclesiæ, aliquando Episcopus vniuersalis Ecclesiæ. Gemin. *cons.* 93. *n.* 21. *& 22. ver nomina autem.* † Vicarius 3
est eius, cuius est terra, & plenitudo orbis terrarum. Bart. *in extrauag. ad reprimendum. in ver. per edictum. n.* 10. *ver. Dic ergo.* † Mutat Papa in creatione sua nomen proprium, & aliud nomen sibi loco 4
dimissi assumit, quod nomen assumptum non tantum dicitur nomen dignitatis, sed etiam nomen proprium, quia primo nomine amplius non vtitur. Gemin. *cons.* 93. *n.* 18. *& seq. ver. non obstat, quod quid. am.* † Et omnes dignitates sunt in Papa, sicut in Imperatore, ideo est Rex, Dux, & Marchio, Bal. *cons.* 328. *Quæritur, si Rex, in fi. n.* 11. *ver. vnde verum est. lib.* 1. † Papa dicitur habere Regnũ orbis, & vrbis, & excusatur à personali præstatione homagii pro 5 6
feudo tanquam absens causa Reipublicæ, & ob cõmune bonũ Ecclesiæ, Ægid. Bellam. *cons.* 48. *n.* 57. *in fi. & n.* 58. † Papã appellat 7
Bald. *cons.* 388. *Si Princeps. lib.* 4. Principem Principũ, & Dominũ dominantium. † Deus est in terris, seu dicitur Deus in terris, & 8
cum eo facit idem consistorium, & à solo Deo iudicatur, & est Vicarius Dei in terris. Io. de Sylua. *in tract. de benefic. in* 3. *part. q.* 8. *n.* 26. *in* 15. *vol. fol.* 6. † Et dicitur Papa, nec Deus, nec homo, quia nõ 9
est Deus, sed est supra hominem: vt per Michael. Vulcur. *de regimine mundi. fol.* 273. *n.* 69. *in* 14. *vol.* † Summam villicationem di- 10
gnitatis Apostolicæ, & status Ecclesiastici Papam esse, dicit Zabar. *cons.* 136. *n.* 8. *in fi. & n.* 9. *& cons.* 142. *n.* 3. & confirmat cõtra impugnantem, *cons.* 143. *n.* 1. † Et dicitur summus Pontifex, quia est 11
supremus. Alex. *cons.* 72. *Videtur. n.* 12. *in fin.* quia idem est summa, quod suprema, quo nil amplius datur, allegat text. *in c. cum de notissima.* 12. *q.* 2. & alia iura. † Papa est primus super omnes mortales, Zabar. *cons.* 137. *n.* 7. † Omnes iudicat, & à nemine iudicatur, 12 13
c. si Papa. 40. *distin.* Iul. Clar. *in* §. *fin. q.* 35. *n.* 3. † Conformari debet 14
Papa præ cæteris Redemptori nostro, Zabar. *cons.* 142. *n.* 1. plene *cons.* 143. *n.* 2. *ver. calumniatur postea.* † Zelum meliorem aliis habere debet, *c. officiq.* 24. *q.* 1. † Papa est pater omnium fidelium, & 15 16
omnia, quæ sunt æqua, & pia, seruare debet in seipso, sicut in aliis: & ideo debet absoluere à iuramento obligatum fisco, si æquitas subest. Ægid. Bellam. *cons.* 30. *n.* 10. *ver. tertia conclus. cum seq.*
† Et pater patrum appellatur Papa, vt per Ægid. Bellam. *cons.* 33. 17
n. 44. *ver. faciunt iura.* Vide Probum in addit. ad Io. Monachi. *super proœm. sexti, num.* 54. vbi, quod est non Deus, sed loco Dei; non homo, sed plus, quam homo, & ponit multos titulos, quibus appellatur.

Papa est superior, & Iudex omnium, & ad eum appellant, qui non habent superiorem. Concl. 41.

PAPA † est magis Vicarius Dei in terris, quam Imperator, quia 1
ipse ex causa deponit, & priuat Imperatorem. Bald. *consil.* 333. *Ad intelligentiam. in prin. lib.* 1. vbi *col.* 2. quod approbauit Ecclesia
imperium in iis, quæ sunt iusta. † Et licet iurisdictiones, videlicet 2
spiritualis & temporalis sint distinctæ, vt probat Steph. Aufr. *in clem.* 1. *de offic. ordin.* per 19. argumẽta, quæ ibi ponit à *n.* 32. *vsque ad*

num. 38.

*num.*38. tamen *nu.*38.*& 39.verſ.in contrarium.* probat, quod Papa eſt ſummus ſacerdos, & Rex, tanquam Vicarius Chriſti, & probat, Chriſtum fuiſſe ſummum Sacerdotem, Regem, & habuiſſe plenitudinẽ poteſtatis ſpiritualis, & temporalis, in vita, in morte, & poſt reſurrectionem, & tollit omnia contraria, & quod Vicario ſuo tribuit eandem poteſtatem, videlicet iuriſdictionem ſpiritualem, & temporalem; ſpiritualem, vt tanquam ſummus Sacerdos illam ſolus exerceat; temporalem vero, vt exercere illam faciat, & habitu illam habeat abſolute; exercitio autẽ, certis vſibus maioribus, & in caſibus neceſſariis, & plenius *n* 40. *& ſeq. ver.ad ſecundum quæſitum.* vbi pleniſſime reprobat illud, ꝙ falſo aſſerũt multi per ſimplicitatẽ, vel malitiam, qui volũt reſtringere iuriſdictionẽ Papæ ad eccleſiaſtica, & ſpiritualia, & hanc cõmunem dicit Io.de Imol.*c.nouit.n.19.de iudic.* Vide, *Papa vtrumque gladium habet.Concl.*45. Vide, *Imperator ſubeſt Papæ, & quomodo.Concluſ.*32. † Et Papa eſt maior omnib. Imperatoribus, Regibus, & aliis dominantibus, & ipſe iudicat oẽs, & deponit, exigentibus demeritis, & à nemine iudicatur, & ideo ꝑeſt omnibus, & ꝙ per lucẽ ſunt ſpiritualia, per tenebras tẽporalia, & ſicut Sol eſt maius luminare, q̃ Luna, ſic deſignãtur Papa per Solẽ, per Lunã Imperator & Reges, *d.c.ſolita.de maior.& obed.ver.præterea.* Adducit illud de duob. gladiis, ſpirituali, & temporali, ꝙ Chriſtus Petro dixit: *Mitte gladium tuum in vaginam,* vt denotaret ad nutũ exercere Papã ſpiritualia, & tẽporalia per exercitium Principũ, videlicet Imperatoris, & Regũ; ideo dixit gladium tuum, ſed pone illũ in vaginã. ita Aufrer. *d.clem.1.de offic.ordin.n.47.& ſeq.ver.ad tertium quæſitum.* & dicit eſſe neceſſarium ad ſalutẽ ſic dicere, per *extrauag.Bonifacij VIII.Vnam ſanctam.* q̃ licet ſit reducta per Benedictũ Papã XI. quoad Regẽ Franciæ, tñ ſubiectio non oritur ex extrauagenti. † Et ideo Papa in Eccleſia Catholica dicitur ſuperior omnibus, tam in ſpiritualibus, q̃ in temporalibus; & iudicat omnes, & à nemine iudicatur, niſi in cauſa hæreſis. Hugo. *de offic. quatuor Prælat.in prin.* vbi docet, ꝙ de iure diuino iudicat omnes, *c.ſi Papa 40.diſt.* plene Iul. Clar. *§.fi.q.35.n.3.* Aufr. *d.clem.1.n.38.& multis ſeqq.* vbi plurimæ. Imo per illa verba Chriſti, *Quodcumque ligaueris, &c.* Papa nedũ circa cœleſtia, terreſtria, & infernalia recepit Vicariatũ à Chriſto, ſed etiã ſuper Angelos bonos & malos, & eſt maior in iuriſdictione, & adminiſtratione ſacramẽtorum, plene Fel.*in c.1.n.5.& 4.ver.not.a ſecundo.de conſtit.* vbi plurima ſimilia. † Et Imperator eſt vaſallus Papæ. Ægid. Bellam. *conſ.33.n.6.ver.item quia magnæ inconuenientiæ.* † In tantũ, quod habitu habet ſupremã in omnibus iuriſdictionẽ, q̃ valet quoad multa, vt nullus poſſit declinare iuriſdictionẽ Papæ quoad habitũ; ideo deponit Imperatorẽ tanq̃ inferiorem, & vbi agitur de ſcandalo, inter omnes laicos eſt iudex. Steph. Aufr. *in tract.de poteſtate ſeculari.in pr.n.5.& 6.* & ꝙ habeat iuriſdictionẽ habitu etiã in terris Imperii. Aret. *conſ.58.n.3.* vbi dicit * cõmunem, plene Marſil. *in l.ſi.ff.de iuriſd.omn iud.n.148.* * communem etiam dicit Boſſ. *in praxi.tit.de crim.læſæ maieſtat.n.108.& 109.* vbi, ꝙ propterea poteſt in crimine læſæ maieſtatis procedere contra ſubditum Imperatoris, quia ſaltem habitu habet in eum iuriſdictionem. Zabarell. *conſ.ſi.* quod eſt 154.*nu.3.* plene M. Ant. Peregr. *de iure fiſci, lib.1.tit.2.n.8.& ſeq.* Aufr. *d.clem.1.de offic.ordin.n.37.& multis ſeqq.* vbi plenius. † Et hoc procedit ſine difficultate in Vrbe Romana, in tota Italia, & in omnibus prouinciis Occidentalibus, ex decreto Conſtantini Imperatoris; quia Papa habet vtramq; iuriſdictionem habitu & actu, licet aliter de facto ſeruetur in multis prouinciis. Zabar. *conſ.*154. quod eſt vltimum *n.4.* vbi late. Vide, *Papa vtrumque gladium habet.& qualiter.Concl.*45. Vide, *Imperium qualiter ſit à Deo, & populo, & quale ſit Imperium.Concl.*31. † Et vide Fel. *in c.nouit.n.3.ver.in gl.2.de iudic.* vbi, quod licet Imperator ita non ſubſit Papæ, vt à ſentẽtia Imperatoris appelletur ad Papã, tamen ſecus eſt in aliis Principibus recognoſcẽtibus ſuperiorẽ; quia ab eis bene appellatur ad Papã, vbi etiam dicit, ꝙ habitu in omnes Papa habet iuriſdictionẽ, licet nõ actu, ideo laicus nõ bene excipit, ſi dicat, Papã non eſſe ſuum Iudicẽ, vel nõ habere iuriſdictionẽ, niſi exprimat quoad exercitiũ, quia habitu habet in omnes de mũdo. † Extẽde; quia multo magis eſt Iudex omnium locorũ exemptorũ Eccleſiaſticorũ. Rom. *conſ.369. Circa primum.num.*19. vbi, ꝙ Abbates licet poſſint pleno iure diſponere, nõ tñ poſſunt vnire, vel aliud ſine Papa, & *n.*18. ꝙ incõſulto Papa nõ alienant, non compromittunt, ſed neq; exemptioni renuntiant. † Amplia, quia vacante Imperio Papa habet iuriſdictionẽ, & adminiſtrationẽ. Zabar. *d.conſ.ſi.* ꝙ eſt 154.*in prin.& per tot.* & ꝙ Papa ſuccedat Imperatori in Imperio, dũ vacat Imperiũ, eſt * communis opinio, vt per Ægid. Bellam. *conſ.48.nu.36.* & eſt text. *in c.licet ex ſuſcepto, de foro compet.* Roman. *ſing.*417. *Vacante Imperio.* † Declarat apoſtil. ad Rom. *d.ſing.*417. vt procedat, quoad ea, quæ requirunt celeré adminiſtrationem, alias expectandus eſt de nouo eligendus, ſed ꝙ imo ſimpliciter ſuccedat in adminiſtratione Imperi vacante Imperio, tenent * omnes *in c.nouit.de iudiciis,* & infr.*n.*45.* † Reſtringe; quia quod cõperit Papæ, non cõperit Legato vacante Imperio. Rom. *d.ſing.*417. † Amplia; quia Papa cõmittit causas, & eſt ſuperior etiam inter laicos extra ſtatum Eccleſiæ, vbicumq; agitur de oppreſſione, vt potens opprimat non potentẽ, Caſtr. *conſ.66.Dubia ſupradicta, in prin.lib.*1. vbi, ꝙ iuriſdictio Papæ de facili prorogatur; quia Vicarius eſt Chriſti, cuius ſupra terra & orbis, & idem dicit *conſ.*70.*n.2.eod.lib.*1.infr.*n.*28. † Extende, vt 14 idẽ ſit in caſu denegatæ, vel retardatæ iuſtitiæ per Principes ſeculares; quia Papa etiã cognoſcit, & ad eum recurritur, & cauſas cõmittit. Caſtr. *d.conſ.66.in prin.lib.*1. † Extẽde, vt idẽ ſit, vbicunq; ꝙ narratur aliquid in cõmiſſione; per quod ſi eſſet narratũ verum, cauſa ſpectaret ad iudicem eccleſiaſticum. Caſtr. *d.conſ.66.in pr. lib.*1. † Extende; quia Papa in terris Imperii, & quorumcunque ſi Principũ ſecularium committit cauſas, & procedit contra laicos delinquẽtes in ſtatu Eccleſiæ, vel in cauſis religionis; & ſpiritualibus, quia habitu habet iuriſdictionẽ vbique, & actu ét exercere poteſt, tanq̃ in loco mediate ſibi ſubiecto, ſicut poteſt citare. Franc. Aret *conſ.*58. *Diligenter. in prin.* maxime *n.2.& ſeq.* ex mente Bart. *in extrauag. Ad reprimendum. in ver.per edictum.n.9.& ſeq.* maxime *n.*10. *ver. Dico ergo.* cuius opinionẽ dicit teneri * communiter Iaſ. *in l.fin.n.24.ff.de iuriſd.om.iud.* † Amplia; vt ꝙ dicitur de Papa, idẽ ſit de Cõcilio generali ſede vacãte; quia poteſt omnia, ꝙ Papa poteſt. Caſtr. *d.conſ.166.n.2.ver.ad ſecundum dubium.lib.*1. quod tñ declara, vt per Iacob. *in tract.de Concil.lib.6.art.*4. † Amplia; quia Papa habet ſupremã omnium poteſtatem, licet nõ habeat exercitiũ gladii tẽporalis, niſi ex cauſa, poteſt tamen ex cauſa in omnibus arduis negotiis, & maximis difficultatib. maxime eſtdalũ generãtibus ſe intromittere inter laicos exẽplo Chriſti, qui exercuit funiculos in Eccleſia. Abb. *in c.nouit.n.13.de iud.c.* † Ratio eſt; quia nemo poteſt eſſe acephalus. Abb. *in c.nouit.n.15.& ſeq. iudic.c.nulla ratione.*93. *diſtin.* † Et propterea dicitur, quod iuriſdictio Papæ & Cæſaris nõ eſt reſtricta ad limites alicuius territorii. Soc. *conſ.*237. *col fi.lib.*2. & ſequitur Cephal. *conſ.*128.*n.*2. quos allegat. † Extende; quia cognoſcit etiã de feudis Principũ feculariũ, quãdo ipſi ſunt ſuſpecti, prout inter Regẽ Franciæ & Angliæ dicit Abb. *d.c.nouit.n.14.de iudic.* Felin. *n.*4. † Et idem, ſi pares Curiæ ſunt ſuſpecti. Abb. *d.c.nouit.n.14.de iudic.* vbi Fel. *n.*4. † Et extende; quia propter defectum Iudicis ſemper poteſt adiri Papa. Abb. *d.c.nouit.n.14.in fi.de iudic.* † Et ciuitates, & locanõ recognoſcentia ſuperiorem, prout ciuitas Volaterrana, & ſancti Geminiani terra, quæ, dum erant liberæ, & ſolum Imperatorẽ recognoſcebant, poterant pro controuerſiis inter ipſas vertẽtibus habere recurſum ad Papam, & communem Epiſcopum propter abſentiam Imperatoris. Caſtr. *conſ.*202. *In cauſa confinium.nu.*2. *& ſi dicatur.lib.*1. † Extende; quia habens cauſam contra nonrecognoſcentem ſuperiorem, poteſt eum conuenire coram Papa. Abb. *c.nouit.n.*15. vbi apoſtil. *de iudic.* vbi Fel. *n.4.verſ.in gl.in vers.dicare.* † Declara, niſi eſſet ſubditus in totum ipſi non recognoſcenti ſuperiorem; quia tunc poſſet eſſe iudex in cauſa propria ſecus ſi non eſſet ſubditus, vel etiam ſubditus, ſed nõ in totum. Abb. *d.c.nouit.n.16.in fi.de iudic.* † Extende; quia nõ datur practica optio aliqua contra ſummã poteſtatẽ Papæ. Abb. *d.c.nouit.16.in fi. de iudic.* & ibi Fel. *n.4.* † Extẽde; quia Papa eſt Iudex omnium ꝙ *in fi.* Ant. de But. *nu.*10. Io. de Imol. *in prin.& nn.*15. Io. de Anan. *in preſſorũ, iuxta illud Pſal. Domine refugium factus es nobis à generatione in generationem.* Iſer. *in tit. de prohib. feud. alienat.n.*81. & 82. vbi ꝙ Papa non debet auertere faciẽ ab oppreſſis, & exponit illud, *ſoli peccaui,* vt referatur ad Deum, & Eccleſiã, *ſup.n.*13. Extende; quia vbi agitur de violatione pacis, de periurio, de delictis notoriis, de denũtiatione, vel de delictis eccleſiaſticis, Papa poteſt adiri. Innoc. *in c.nouit. circa fi.* vbi Hoſt. & alii *de iudic.* vbi Io. Andr. *conſ.*70. *

pla Theodosii & aliorũ Imperatorum describuntur.† Et quod
34 Rex Angliæ, & Siciliæ sint tributarii Ecclesiæ Romanæ. Franc
Mar.d.dec.366.n.5.lib.1. † Extende; quia ratione peccati poterit
35 Ecclesia summarie examinare, an sit denegata iustitia, vel ne. Io.
And.d.c.nouit,col.pen.in fin.de iud.† Extẽde; quia Papa dissimulãs,
36 vel nõ prouidens peccatis, & oppressis peccat. Anch.in d.c.nouit.
n.11.&12.de iud.vbi Io.de Im.n.16.Io.de Anan.n.11,† Et qui negat
37 potestatem Papæ, maxime vbi de peccati correctione agitur, ne-
gare se Christianum. Petr. de Anch.in d.c.nouit.n.8.de iud,vbi Ioa.
38 de Im.n.8.& n.15.& vide infra n.42. & seq.† Restringe; quia non
in tantum debet iurisdictio Papæ extendi, vt seculare eneruet.
39 Ioan.de Anan.d.c.nouit,in fi.de iud. Vide, Iudex Ecclesiasticus in qui-
bus causis procedat solus inter laicos.Concl.445.† Amplia; quia potest
Reges,& Principes compellere ad pacem; item expellere de re-
gno, si hoc mereantur,& quod habeat ius quę gladium, ponit
tr.de potestate seculari incerto auctore.in 14.vol.fol.208.c.68,& seq.vbi
c.71.de priuatione Regum Galliæ, &c.89.vbi etiam c.162.n.4.&
163. declarat,quod Papa potest transferre ex causa Regna,Im-
perium, & omnes errantes corrigere, idem dicit Guilelmus à
Monserat.in tract.de success.in pr.n.30. quod potest quemcunque
Principem Christianum delinquentem corrigere,& deponere:
item deponit Imperatorem,c.Ad apostolicæ,de reiud.li.6.infra prox.
40 &n.61.† Et quod Papa ratione peccati sit Iudex super pace, vel
treuga rupta, & possit cognoscere, & cõpellere Principes ad pa-
cem,vel treugam. Abb.in d.c.nouit.n.9.de iud. vbi plene Dec.in 9.
not.sub n.47.vbi,quod nedum cognoscit de pace rupta,vt seruetur,
sed etiam compellit,vt fiat per modũ denunciationis,& per
modum querelæ. Ant.de Butr.ibi n.26. & n.55.vbi, quod in pu-
41 blico peccato fit ex officio.† Et maxime compellit Papa,& supe-
rior ad treugam, Fel.in rubr.de treuga & pace.n.9.in 7 fallen. Ant.de
42 Butr.d.c.nouit,n.30.de iud.† Et causa peccati,& pacis est de foro
Ecclesiæ. Abb.in d.c.nouit.n.48. in fi.de iud. Ant.de Butr. ibi n.10.v-
bi extendit etiam ratione eorum, qui non sunt de Ecclesia; quia
43 per indirectum coercentur per Papã,sup.n.37.† Et quando pec-
catum est manifestũ, præcisa correctio est Ecclesiæ. Ant.de Bur.d.
44 c.nouit.n.20.de iud.† Et oẽs Reges subsunt Papæ,& recognoscũt
Papam,prout de Rege Aragonum. Ang. Aret.cons.119. In themate,
45 n.6.& seq.v.circa secundam.† Vide omnino Francis. Arias. de bello,
& bellatoribus in 12.vol.tr.fol.193,n.199,& seq. vbi,quod Papa de-
ponit ex causa Imperatorem, & Reges iudicat omnes in subsi-
dium,& ex causa iurisdictionem, quam habet habitu super oẽs,
deducit ad exercitiũ vacante Imperio,ipse iudicat causas Imper-
rii,& ad eum recurritur & appellatur ab omnibus in casu dene-
gatæ iustitiæ, & ꝙ vacante Imperio Papa habeat iurisdictionẽ,
Restaurus tr.de Imperatore, q.990.vbi late examinat, & supra n.10.
46 †Et quod solus Papa deponat Imperatorem. Bal.in l.fi.C.de legib.
Maranta in 3.distinct.n.26.in praxi. plenissime Peregr.de iure fisci,li.
1.tit.2.n.8.& seq.vbi, quod deponit ex causa Imperatorẽ, Reges,
& Principes, & separauit Regnum Franciæ à Germania: item I-
taliam ab Imperio,& omnia potest,quæ Deus,claue non errãte.
47 Vide eum.† Et quod Papa deponat Imperatorem, Reges,& oẽs
Principes hæreticos, seu deuiantes. Arnald.in repet.c. quoniam,de
48 haret.in 6.q.15.n.33.& seq. vbi ponit exempla. † Et de multiplici
iurisdictione Papæ in exemptos, & non recognoscentes supe-
riorem etiam laicos. Card. Zabarell.in clem.ne Romani.§.irritum,
49 n.6.de electio.† Et quod sit Iudex Papa solus omniũ exemptorũ,
& non recognoscentium superiorem,& possit deponere Imper-
atorem, Reges, Duces, & omnes, qui de facto superiorem non
recognoscunt: plene Iul.Clar.in §.fin.q.35.nu.6.& seq.v.successiue
* uero.vbi dicit * communem, plene Francis. Arias.de bello,n.201.
50 &seq.vbi plenissime,& multa de priuatione facta per Papam de
imperatoribus, & Regibus. Vide eum vsque in fin. † Imo istud
est de necessitate salutis, vt omnis creatura subsit Papæ, vt pro-
batur in extrauag.Vnam sanctam Ecclesiam, quæ est vnica de maior.&
obedien.vbi glossator probat ratione necessaria; quia alias in hoc
mundo non esset bene prouisum omnibus, si non daretur ca-
put omniũ, & idẽ tenet Abb.in d.c.nouit.n.13.& n.15.vbi n.13.alle-
gat hanc extrauag.de iud.& in c.causam,quæ el secundo, qui filii sint le-
git.n.6.vbi,quod punit Imperatorem; si delinquat in temporali-
bus.& Fel.in c.1.n.9.de constit.v.& istis etiam adde.vbi, quod Impe-
rator & Reges omnes subsunt Papæ,& n.10.quod est de necessi-
51 tate salutis.† Plus dicit Troylus Maluicius in tract.de canonizatio.
Sanctorum,in 2.dubio, n.8.9.& seq. quod Papa in vniuerso habet
plenitudinẽ potestatis, præ quilibet Rex in Regno suo, ex mẽte
beati Thomæ,& Scoti, & quod est de necessitate salutis subesse
Romano Pontifici,& extat extrauag.Bonifacii VIII.de maio.& o-
52 bed.incip. Vnam Sanctam Ecclesiam.† Et si Imperator facit iniustitiã,

potest recurri ad Papã. Franc.Marc.dec.366.n.5.lib.1.† Et si Imper- 53
rator,vel Rex Franciæ, qui in suo Regno est Imperator,nõ vult
de facto seruare contractum, potest appellari,& recurri ad Papã
tanquam superiorem. Abb.cons.3.Nitar.col.fi.v.secundum remedium,
lib.2.† Et quod ab iniusta sententia Regis Francorum possit non 54
subditus Regis appellare,vel supplicare ad Papam,c.nouit,de iud.
Bal.cons.217.Orta guerra in pr.lib.3.vbi loquitur in sententia lata p
Regem Franciæ contra Ducẽ Sabaudiæ,vt possit Dux supplicare
ad Papam, si modo põt resistere de facto ipsi Regi, quem tamen
monet, vt bene aduertat circa hoc.† Extende; quia etiã de nul- 55
litate sententiæ Imperatoris cognoscit, quando adiretur per viã
denunciationis Euangelicæ. Ant.d.Rosell.in tr.in 2.tomo, fol.28.
n.38.† Declara tamẽ; quia licet Papa de iure præsit omnibus Re- 56
gibus,& exemptis, tamen male, & de facto multi non obediũt
Papæ,vt per Mar.Lauden.tr.de repressal.n.20.in 17.vol.tract.fol.21.
& seq.† Amplia; quia Papa indubitanter committit causas inter 57
laicos in statu Ecclesiæ, tam motas, quam mouendas spectantes
ad Iudices seculares. Alex cons.79.Circa primũ,n.2.lib.1.Bolog.in
addit.ad cons.10.de Anan.74.n.8.Extende;† quia Papa etiam extra 58
statum Ecclesiæ committit causas contra laicos ratione rei Ec-
clesiasticæ, quæ petitur. Alex.d.cons.79.n.2.v fortius,lib.1.Bolog.in
addit.ad cons.10.de Anan.84.n.8.vbi,quod ita seruat generalis con-
suetudo. Castr.cons.66.Dubia supradicta in pr.lib.1.Vide,Iudex Eccle-
siasticus in quibus causis procedat.Concl.447.† Extende, quia imo de 59
generali consuetudine Papa indistincte ad petitionẽ clerici cõ-
mittit omnes causas contra laicos, Alex.d.cons.79.n.2.v.imo gene-
ralis consuetudo,lib.1.Lap.allegat.59.n.9.Cast.d.cons.66.in pr.v.ista e-
nim sunt talia,lib.1.† Declara hanc vltimam extensionem,vt pro- 60
cedat, si extat consuetudo ita committendi, vel si non extat con
traria consuetudo, quæ est in multis locis, vt dicit Bolog.in addit.
ad d.cons.10.de Anan.84.in fi.† Amplia; quia compellit oẽs etiã non 61
subditos ad pacem, ideo potest principibus obuiare, ne bellum
gerant, vel discordias faciãt. Zab.cons.85.circa fi.supra n.39. & seq.
† Amplia; quia inter subditos tollit actionẽ, & contractus initos 62
ex causa; ideo potest tollere contractum inter Bononienses, &
Marchiones Estenses; quia omnes subditi sunt Papæ. Zab.d. cons.
85.n.2 & seq.† Amplia; quia à laudo lato per Reges tanquam ar- 63
bitratores petitur reductio coram Papa; ex quo non habent su-
periorem, & saltem datur supplicatio, quia ad Papam recurritur
pro remedio oportuno per totum orbem ab omnibus. Castre.
cons.70.n.2.lib.1.† Amplia; quia Papa est Iudex Cardinalium,& 64
potest solus Papa nõ vocatis Cardinalibus deponere, & priuare
Cardinalem. Bal. cons.328.Quæritur,n.9.v.& sicut Papa,lib.1. com-
munem * dicit Iul. Clar. §.fi.q.35.n.11.& seq. Contrarium, quod *
Papa non possit priuare, neque excommunicare Cardinalem
sine consensu aliorum Cardinalium, Hostien.& alii in c.2.de cle-
ric.non resident.† Extende; quia solus Papa iudicat Archiepisco- 65
pos, Patriarchas, & Episcopos, Iul. Clar.d.§.fi.q.35.n.12.v.verius,
vbi, quod licet de iure Episcopus possit in criminalibus iudica-
ri à suo Archiepiscopo cum toto conc. Metropolitano; tamen
hodie de consuetudine solus Papa cognoscit de delictis Episco-
porum,& quod à solo Papa Episcopus deponi possit, dicit * cõ- *
munem ibidem.† Restringe tamen; quia Episcopus potest pu- 66
nire Episcopum delinquentem in sua diœcesi, imo & Archiepi-
scopum, quando non est eius suffraganeus,* communem dicit
Iul. Clar.d.§.fi.q.35.n.14. Vide, Papa absolute potest omnia.Concl.49.
n.68.& seq.† Amplia; quia Papa est ordinarius ordinariorum,& 67
totus mundus dicitur de sua diœcesi,& omnia bene fi in mundi
quoad ipsum Papam sunt manualia. Alex.cons.74.Viso punctο,in
fi.lib.4. Amplia; quia Canones Papæ ligant oẽs, & si quis assere-
ret non ligare; quia non habeat Papa auctoritatẽ leges cõdẽdi,
potest vt hæreticus condemnari. Fel.in c.1.n.11 &12. de constituti.
vbi latius.† Fiscum habet Papa vbique per totum orbem in cau- 68
sis spiritualib. & dependentibus ab eis; ideo habet vbiq; confi-
scationẽ in orbe, Peregr. d.iure fisci,li.1.tit.2.n.22.Bero.cons.114.n.
50.& seq.lib.1. Bald.in l.hæreditas.ff.de hæred.institit.

Papa in Ecclesia obtinet principatum, & est Prælatus omnium. Concl. 42.

PAPA †obtinet principatum super omnes Ecclesias,in quibus 1
licet ponantur particulares Prælati,& administratores; tamẽ
penes Papam remanet plena administratio omnium Ecclesiarũ,
Gemin.cons.14.In hac causa, in pr. Bal. cons.95.Mortuo Gregorio,n.2.
v.de Papa.lib.3. vbi, quod omnia sua sunt loquendo de Ecclesia-
sticis, & quod concurrit cum omnibus Prælatis: ideo infeudat
bona quarumcumque Ecclesiarum. Alex.cons.2.in fi.lib.1.plenis-
sime Fel.in c.1.n.8.& seq.de constit. vbi, quod Papa dicitur verus

2 sponsus vniuersalis, alii Prælati sunt sponsi vti ministri.† Et sicuti Imperator habet totum mundum pro vno territorio in temporalibus; quia ipse diuidit Regna, Prouincias, & territoria, ne possint præteriri; ita Papa in toto orbe habet vnum territorium; seu vnam diœcesim in spiritualibus, licet ipse diuidat inter Legatos, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, & alios inferiores. Abb. *cons.* 51. *Ad dilucidationem, col.* 2. *n.* 1. *li.* 2.† Amplia, qa Papa
3 assumptus est in plenitudinē potestatis Ecclesiæ, alii vero Prælati in partem sollicitudinis. *c. ad honorem, de aucto. & vsu pallii.* Gem. *cons.* 14. *in pr. n.* 2. Rom. *cons.* 369. *Circa primum col.* 2. *in pr. v. hoc quidam*, allegat *c. decreto* 2. *q.* 6. *& c. multum stupeo.* 3. *q.* 6.† Et valet argumentum, quod eo modo, quo consideramus Episcopum ad Ecclesiam suam particularem, eodem modo consideramus Papam ad Ecclesiam vniuersalem. Rom. *cons.* 366. *Quæritur. col. fi. n.* 6. 7. *v. postremo*, vbi, quod sicuti Episcopus habens collationem cum Capitulo; si habet vnum, vel duo vota secum vnita de Capitulo, dicitur habere maiorem partem; ita Papa ad Concilium, sed
* 5 apostilla ibi dicit communiter * reprobari *in v. Hostien.* † Et ideo Papa est super oēs, & omnibus præest. *c. cuncta per mundum.* 9. *q.* 3.
6 Gemin. *cons.* 65. *n.* 11. *v. quoad primum, & n.* 12.† Et est ordinarius ordinariorum, & concurrit cum omni ordinario, & est maior quocumque, *cl.* 1. *vt lite pendēn. c. si à sede de præben. in* 6. Rom. *cons.* 335. *n.* 7.
7 & 8.† Et totus mundus dicitur parochia Papæ, vt dicit Probus *in*
8 *additio. Ioan. Mon. ibi in proœm. sexti n.* 55.† Amplia; quia Papa est
9 diœcesanus omnium exemptorum. Gem. *cons.* 83. *n.* 8.† Amplia; quia Papa est caput Ecclesiæ constitutus ab ipso Domino nostro Iesu Christo. *Matth. c.* 16. 19. *distinct. c. ita Dominus*, in tantum, vt hodie de necessitate salutis credendum sit Papā esse caput Eccle-
10 siæ. Petr. de Anch. *d. cons.* 30. *Dubitari solet, in pr.*† Extende in tantū, vt qui statutis Papæ obedire contemnit, hæreticus sit cēsendus.
11 Petr. de Anch. *d. cons.* 30. *n.* 2.† Amplia; quia papa est pater patrū, & nullus Prælatus mundi potest aliquid sine auctoritate Papæ tacita, vel expressa Bal. *cons.* 175. *Papa siue Ecclesia, v. præterea hic Do-*
12 *minus, lib.* 2.† Et ideo Papa in bonis Ecclesiarum totius orbis dicitur Dominus, & vendens bona alicuius Ecclesiæ, dicitur vendere rem propriam, & concurrit cum omni ordinario in iurisdictione. Bald. *d. cons.* 175. *n.* 2. *v. præterea hic Dominus Papa, lib.* 2 vbi, q hoc potest in præiudicium aliorū Prælatorum, & etiam Laicorū, quibus bona essent locata etiam cum hypotheca; quia omnia cessant per alienationem Papæ. Quod intelligas, vt infra, *Papa*
13 *absolute potest omnia. Concl.* 49. *n.* 54. *& seq.* maxime *n.* 57. *&* 58.† Et potest locare, administrare, & pro libito suæ voluntatis disponere ratione supremæ pontificalis potentiæ bona omnium Ecclesiarum, etiam in præiudiciū alterius; subsistentibus causis, & quid ab eo procedit, ab ore Dei dicitur procedere. Baldus *cons.*
14 24. *Ius abbatialis, per tot. lib.* 2. vbi tamen dicit, quod non potest, p digaliter alienare.† Amplia; quia Papa tanquam Vicarius D. N. Iesu Christi habet potestatem in omnem terram, quæ orientem videt, & occidentem solem, ac septentrionem, & meridiem, & appellatur Papa senioris Romæ primus, & princeps sacerdotū. Bal. *cons.* 23. *Orientalis us, post med. lib.* 3. vbi, q quoad Clericos oētales; qui accipiunt vxores, magis Papæ, quam legi seculari est o-
15 bediendum.† Amplia; quia plus importat libera administratio, quam habet Papa in beneficialibus, quam importet plenitudo potestatis, quam habet vti Princeps secularis; quia in beneficiis valet priuatio sine clausula, *non obstante*, & sine causa; secus, si auferet princeps ius suum de plenitudine in profanis sine causa, & sine clausula, *non obstante.* Alex. *cons.* 2. *Visis codicillis, in fi. lib.* 1. Vide
☞ Conclusionem proxime seq. *n.* 11. Vide plenius, & declara, *Papa*
16 *absolute potest omnia. Concl.* 49. *n.* 52. *& seq.*† Extende; quia Papa potest trāsferre Episcopum ad aliam Ecclesiam, & facta absolutione à vinculo primæ Ecclesiæ, quē tenebat, pōt statim alteri illam Ecclesiā conferre, nec translatus habet regressum ad primā Ecclesiam, etiam si non potest obtinere Ecclesiā, ad quā fuit translatus, maxime, qñ consensit translationi: & idem si non consensit, qñ Papa fecit ex certa scientia, Abb. *cons.* 101. *Videtur primo, per*
17 *tot. lib.* 2.† Amplia; quia imo in Papa repræsentatur vniuersalis Ecclesia, & statutum Papæ dicitur statutum vniuersalis Ecclesiæ *c. pia de exceptio. lib.* 6. Rom. *cōs.* 366. *Quæritur, n.* 5. vbi, quod propter ea Ecclesia dicitur corporalis. *c. si quis obiecerit.* 1. *q.* 3. Vide, *Trans-*
☞ *latio Episcoporum, & aliorum Prælatorum quando licita. Concl.* 364.

Papa habet plenitudinem potestatis, & quotuplicem. Concl. 43.

1 PAPA† habet supremā, & plenissimā potestatem circa multa, & multiplicem; & ideo temerarium est disputare de potestate Papæ, ne lingua transiens per terrā os ponat in cælū. Gem. *cōs.*
2 53. *Pro responsione, in pr.* † Quædā est potestas suprema; qua vtitur circa dispositā à iure diuino, de qua per Innoc. & alios *in c. quæ in Ecclesiarum. de const.* Gem. *d. cons.* 53. *in pr.*† Quædā est suprema potestas, qua vtitur circa concessa de iure naturali, sumendo ius naturale pro iure gentiū, de qua *in cl. pastoralis, de reiud.* Gem. *d. cons.* 53 *v. quædam est suprema, in pr.*† Quędam est suprema potestas, qua vtitur tollendo iura positiua; quam iura appellant plenitudinem potestatis, & hanc exercet pro libito suæ voluntatis; quia potest in totum tollere ius positiuum, etiam si fuerint conciliares cōstitutiones, Gem. *d. cons.* 53. *in pr. v. quadā est potestas suprema.*† Quædam est potestas ordinata, quæ sequitur ordinē iuris positiui; & ista in dubio semper vtitur, si aliud non apparet; quia semper p-
3 sumitur, quod velit iura habere locum. Gem. *d. cons.* 53. *in pr. v. quædam est potestas ordinata.*† Quædam est potestas circa collationem, 4
& promotionem dignitatis beneficiorum Ecclesiasticorum, vel amotionem; & in hac habet amplam, & liberam potestatem p
libito suæ voluntatis, ita quod possit nulla causa subsistente, sed nuda sua voluntate remouere quem à titulo beneficii. Gemin. *d. cons.* 53. *n.* 1. *v. secundo præmitto*, & quod habeat plenam, & absolutam potestatem in beneficialibus, Ias. *in l. Barbarius, n.* 43. *ff. de offic. prætor.* Alex. *cons.* 2. *Visis codicillis. n.* 6. *v. quin imo li.* 1.† Vel dicas pau-
5 cis, Papa quædam exercete ex ordinaria potestate, quædam ex reseruatis, quædam ex deuolutione iuris ad eum; quædam ex plenitudine potestatis. Castr. *cons.* 467. *Viso puncto, col.* 3. *in fi. & 4. in pr. v. redeundo, lib.* 2.† Vel secundum Rom. *cons.* 369. *Circa primum, 3*
in pr. n. 2. *v. primo quidem.* potest vti plenitudine potestatis absolute, quam habet, & *n.* 5. *v. secundo quidem.* potest vti ordinaria potestate, & secundum primam absolutam nō subiicitur iuris dispositioni, neque solemnitati, secundū vero ordinariam subiicitur.
† Cognoscitur autem, an Princeps voluerit vti absoluta potesta-
6 te, vel ordinaria ex intentione agentis, q̄ qualitas disponendi demonstrat. Nam in absoluta potestate non seruantur solēnia iuris positiui, in ordinaria secus; igitur; si citauit partem, via ordinaria procedere præsumitur. Rom. *d. cons.* 369. *in pr.* per totum dubium primū, maxime *n.* 6. *& seq. v. cum ergo viam iudicialem*, vbi a post *n. v. Abbatem*, dat concor.† Extende, etiam si citatio facta fuerit incer-
7 ta, & nulla; quia nihilominus censetur elegisse viam ordinariā, & potestatem à iure regulatam. Rom. *d. cons.* 369. *n.* 8.† Amplia, 11
Ecclesia declara; quia Papa in beneficialibus nedum habet priuilegiū potestatis; sed imo habet liberam administrationem, ideo magis potest; quia plus importat libera administratio, quam plenitudo potestatis, Alex. *cons.* 2. *Visis codicillis. in fi. v. non obstat, cum dicitur, lib.* 1. vbi dicit, quod libera administratio in duobus differt à plenitudine. Et in Conclusione proxime præcedenti, *n.* 15.† Pri-
8 mo; quia etiam sine causa potest quem priuare beneficio propter liberam administrationem, quod non potest Princeps in profanis vtendo plenitudine potestatis. Alex. *d. cons.* 2. *in fi. lib.* 1.† Secū-
9 do; quia non requiritur clausula, *non obstante*, quando priuat aliquem in beneficialibus, prout requiritur, princeps priuat in profanis aliquem iure suo. Alex. *d. cons.* 2. *in fi. v. secundo operatur lib.* 1.
† Tertio; quia in qualibet Ecclesia habet plenitudinem potestatis. & cum omni Prælato in potestate, & iurisdictione concurrit, & dicitur Dominus omnium bonorum singularium Ecclesiæ, & in hoc differt ab Imperatore, & principibus secularibus, quia nisi non sunt Domini rerum particularium subditorum, prout Papa est Dominus bonorum particularium singularum Ecclesiarum. Corn. *cons.* 348. *n.* 18. *lib.* 1.† Et ideo Papa potest eximere
10 Monasteria, & Ecclesias tam ab Episcopo, quam ab Abbate, *cū Papa, de priuil. in* 6. & de hoc non esse dubiū, Abb. *cons.* 101. *In quæstione, col.* 2. *in pr. lib.* 1.† Dignitatē Abbatialem supprimere potest, 12
& vnum Monasterium alteri vnire. Abb. *d. cons.* 101. *col.* 2. *v. secundo adiuuat, lib.* 1.† Limita; quia in iis, in quibus non potest opponi 13
exceptio subreptionis, & potestatis, vt quia sint motu proprio, &c. tamen potest opponi defectus intentionis. Lap. *alleg.* 7. *in fin.* Vide, *Motus proprius apponitur in gratiis, non autem in contractibus. Cl. cl.* 407.† Limita; quia licet Papa habeat plenitudinem potestatis. tñ non debet ea vti, nisi ex causa. Alex. *cons.* 2. *n.* 6. *v. nec obstat, quod Papa, lib.* 1.† Extende; quia raro debet vti plenitudine pote-
14 statis. Alex. *d. cons.* 2. *n.* 6. *v. & ideo. lib.* 1.† Et in dubio Papa nunq̄ 15
præsumitur vti plenitudine potestatis, nisi exprimat. Fel. *in c. 1. n.* 27. *de const.* vbi restringit, nisi actus esset nullus; quia tūc, vt valeat, præsumitur vti plenitudine.† Limita; quia in iis, quæ sunt de iure gentiū, non pōt Papa sine causa vti plenitudine potestatis. Alex. *d. cons.* 2. *n.* 7. *lib.* 1. *& cons.* 89. *n.* 12. *lib.* 5. Vide, *Princeps vtendo ple-*
☞ *nitudine potestatis quæ possit, vel non. Concl.* 669. Vide, *Princeps potes-*
tollere ex causa iusta rei, & quando secus. Concl. 680.† Declara; quia 16
licet testamentū; & contractus sint de iure gentiū; tamen actio ea illis nata est de iure ciuili; ideo potest Princeps de plenitudi-

ne tollere

ne tollere actionē, & ea, quæ sunt de iure ciuili. Alex. *d. cons. 2. n. 19. v. quinimo dato, lib. 1.*† Limita; quia in iis, quæ sunt de iure diuino, non potest Papa vti plenitudine potestatis. Alex. *d. cons. 2. n. 7. lib. 1.*† Declara, nisi ex causa; quia ex causa bene potest etiam in iis, quæ sunt de iure diuino. Alexan. *d. cons. 2. n. 19. v. præterea, lib. 1.* Anch. *cons. 239. per tot. & 373. per tot.* vbi quod ius diuinum distinguit, limitat, declarat, & relaxat ex causa, quia Deus facit, quod Papa ordinat. Vide, *Papa absolute potest omnia. Concl. 49.* & maxime *n. 54. & seq.* Vide, *Papa non potest dispensare multis casibus contra ius diuinum. Concl. 69.*

Papa tenetur tueri Ecclesiam, & ad multa. Concl. 44.

1 PAPA † iustitiam suam, & iura Ecclesiæ sponsæ suæ negligere non debet, qui alios in sua iustitia confouet, *c. quoniam intelleximus, de immunit. Eccl. in 6. circa med.* Aegid. Bellam. *cons. 40. n. 22. v. ad secundum quæsitum*, vbi dicit, quod iram Dei super se prouocat; qui magis timet hominem, quam Deum.† Extende; quia Papa tenetur tueri ius diuinum vsque ad sanguinem, & animam, *c. sunt quidam. 11. q. 3.* Abb. *in 1. q.* incip. *Episcopus, col. 3. num. 4. v. secundo*
2 *principaliter.*† Extende; quia Episcopi ideo cornutam mitrā portant; vt cornibus se defendant, propterea dicit Aegid. *d. cons. 40. n. 22.* Pontifices muti, cum sint cornuti, non audent cornibus vti; & si negligunt vti auctoritate, viam excedendi aliis aperiunt;
3 quia facilitas veniæ incentiuum tribuit delinquendi.† Et qualiter Papa debeat se gerere in dissoluendis statutis obuiantib⁹ Ecclesiasticæ libertati, Vide Aegid. Bella. *d. cons. 40. per tot.* vbi Aegi. & alii plures Auditores, quod celeri prouisione est obuiandum, ne malum exemplum accipiat incrementum, & Oliuerius *n. 26.* dicit, quod non est dissimulandum, neque procrastinandum, &
4 clarius Galardus *n. 22. & seq.* & agebatur contra Regem Franciæ & *n. 39.* dicit, quod necesse est, vt incendantur vulnera, quæ fomentorum non senserunt medicinā, *82. dist. c. plurimos, in fi.*† Amplia; quia licet vbi agitur de persecutione particularis personæ Prælati, sit salutaris fuga; & deuiatio; si tamen persecutio est respectu gregis, vel fidei, constantissime est subeunda. Aegi. *d. cons. 40. n. 28. v. licet*, & hoc dicit etiam procedere pro conseruatione iurium suæ Ecclesiæ; quia armis spiritualibus, & temporalibus
6 resistendum est, vt ad pacem deueniatur.† Amplia; quia licet Ecclesia Romana propter schisma, vel aliud imminens periculum scissuras patiatur, vel tribuletur, & indigeat amicis; tamen quia tunc Ecclesia prosperatur, cum iustitia ministratur, Papa debet viriliter tueri Ecclesiam contra omnes, & iurisdictionem suam Ecclesiasticam; quia certi sunt casus, in quibus crimen est, & peccatum relaxare vindictam. Aegid. Bellam. *d. cons. 40. n. 37. v. ad quintum*, vbi loquitur contra officiales Regis Franciæ, qui in causa Ecclesiastica decimarum citauerant Auinioni coram Papa Iudicem Ecclesiasticum sub pœna ad desistendum à causa, & dicit; quod Parlamenta registrabant talem citationem, & illam
7 conseruabant, vt pupillam oculi; ideo est prouidendum omnino, quia nunquam euenit casus similis.† Amplia; quia Papa nō potest dissimulare præiudicia, quæ fiunt Ecclesiasticis, & iurisdictioni Ecclesiæ. quando sunt cum magno detrimēto, & si arduū
8 magis est negotiū, maior cautela est adhibenda. Aegid. *cons. 40. n. 38.* quod est votum Guilelmi de Baer. Vide, *Dissimulare quādo licitum, vel non, Concl. 510.*† Et quod possint puniri tanquam sacrilegi volentes occupare iurisdictionem Ecclesiasticam. Aegi.
9 Bellam. *d. cons. 40. n. 34. v. ad tertium, & n. 39. & n. 43. v. etiam de iure ciuili.*† Item tanquam hæretici possent puniri, quia occupatio iurisdictionis Ecclesiasticæ sapit quasi hæresim. Aegid. Bella. *d. cōs. 40. n. 35.* quod declara, vt ibi *n. 43. v. & quia cognoscere*, vbi quod excommunicatus, si per annum pertinax substinet, tunc vt hæreti-
10 cus censendus est.† Item tenetur crimine læsæ maiestatis per *l. 3.*
11 *ff. ad leg. Iul. maiest.* Aegi. Bella. *d. cons. 40. n. 14.*† Item de iure ciuili sunt excommunicandi, & banniendi per *l. placet, C. de sacr. Eccles.*
12 Aegi. Bella. *d. cons. 40. n. 43. v. etiam de iure ciuili.*†‖ Amplia; quia Papa addissoluenda statuta contra libertatem Ecclesiasticam, & occupatores suæ iurisdictionis, citius, quam fieri potest, debet prouidere, & melius est ante tempus occurrere, vt celeri, & opportuno remedio nouis morbis noua antidota præparentur, & ea, quæ contemptum Ecclesiæ vniuersalis inducunt perpetuum, à capite ecclesiæ, sedulis fidei zelatoribus sub dissimulatione non
13 debent pertransiri, vel sub silentio dissimulari. Aeg. Bella. *d. cons. 40. n. 44. v. ad quartum.*† Dissimulatores enim pari pœna, vt violatores puniuntur, *in l. 3. C. de Episc. & Cleric.* illius denique dissimulare non debemus oppr⁹brium, qui probra nostra deleuit, *c.*
14 *nonnullis de Iudæ.* itaque si tacemus, lapides clamabunt. Aegid. *d. cons. 40. n. 44.*† Tenetur namque ex debito Papa tueri Ecclesiā vniuersalē, & illius Ecclesiasticā libertatē, & iurisdictionem, & non faciendo grauiter peccat, ergo non debet metu temporali peccatum mortale incurrere, & eueniat quicquid euenire possit, quia à tramite non debet recedere veritatis. Aegi. *d. cons. 40. n. 44. v. ad quartū fi.* quod est votum Io. de Varenis, vbi in fi. dicit, quod aduersus talia audentes insurgat ecclesia, autes more aspidē non obturando, & quos timor Dei à malo nō reuocat, ecclesiæ saltē coerceat seueritas disciplinæ.† Adde, quia si non tuetur 15
Papa ecclesiam, & iurisdictionem ecclesiasticam, possent exempla mala sic inueterari, quod transirent in hæresim, & negaretur illud (quod cumque ligaueris super terram, &c.) Aegid. Bella. *d. cons. 40. n. 47. v. ideo in fi.* quod est votū D. Roberti de Freta.† Am- 16
plia; quia Papa debet habere pedes plumbeos, & tenetur facere consistoria publica, & illis interesse, & ideo non obligatur ad p̄standa homagia pro feudis, quæ obtinet etiam iure particulari; sed per procuratorem debet admitti, tanq̄ quod indecorum sit, quod dominus accedat ad subditum, Aegi. Bella. *cons. 48. n. 36. & seq. v. secundum dubium.* vbi late.† Amplia; quia Papa, & alii Prin- 17
cipes tenentur prouidere, ne pauperibus deficiant alimēta. Cast. *cons. 279. Passus iste, col. fi. v. præterea priuilegium, lib. 1.*† Amplia; quia 18
Papa tenetur custodire magis statuta suorum prædecessorum, quam aliorum inferiorum, plene Ro. *cons. 327. Istæ sunt rationes, n. 3. col. 2.* & magis Decreta conciliorum, vt ibi.† Imo cum ipse de- 19
sideret facta sua à suis successoribus seruari, consequens est, vt sui prædecessoris constitutionibus veneretionem præstet, & custodiā, *c. in canone iustitia. 25. q. 1.* Rom. *d. cons. 327. n. 3. v. cum igitur*, vbi allegat tex. *in c. institutionis, & c fi ea, 25. q. 2.* quæ dicunt, si ea destruerem, quæ antecessores mei statuerunt, non constructor, sed euersor iuste comprobarer; & rursus *in c. quod vero. 25. q. 2.* iniuriam mihi facio, cum prædecessorum meorum statuta perturbo, & multa similia ponit ibi Rom. *nu. 3. & 4.* quæ videas.

Papa vtrumque gladium habet, & qualiter. Concl. 45.

PAPA † & ecclesia Dei vtrūque gladium, & vtramque potesta 1
tem dicitur habere traditione Christi Domini nostri, dū iussit gladios emi; & duos sufficere asseruit Luc. *in Euang. c. 22.* per quem significatur temporalis, & spiritualis potestas, vt *in extrau.* Bonifacii VIII sub *tit. de maior. & obedien. in c. vnam sanctam Ecclesiā.* Petr. de Anch. *cons. 30. Dubitari solet, in pr.* & hanc communē * opinionem dicit Io. de Imola *in c. nouit, n. 19. & 20. de iud.*† Et vbiq; 2
per totū orbem habet iurisdictionē spiritualem, & temporalē, licet exercitium temporalis non exercaat, nisi vacante imperio. Zab. *cons. 154. in pr. & n. 4.* vbi, quod in Italia, & omnibus prouinciis occidentalibus potest etiam exercere temporalem, licet de facto contrarium seruetur.† Declara tamen; quia Papa solā iu- 3
risdictionē spiritualem sibi reseruauit, & temporalē dimisit Imperio, seu potius transtulit in Imperatorem. Petr. de Anch. *d. cons. 30. n. 2. v. & licet Papa.*† Et ideo vacante Imperio Papa habet ex- 4
ercitium iurisdictionis, vt Imperator. Castr. *cons. 229. Visis & ponderatis, n. 3. lib. 1.* Io. de Imola *d. c. nouit, n. 19. & 20. de iud.* vbi alii oēs * ita tenent. Et imo Imperator iurat fidelitatem Papæ, & quod * 5
nullam exercebit iurisdictionē in statu Ecclesiæ. Castr. *cons. 467. Quæritur an teneat, n. 3. lib. 1.*† Amplia; quia Papa habet vtrumque 6
gladium & ipsius est terra, & plenitudo eius; & potest indicere bellum, & licet sit miles cæli, non tamen desinit esse miles seculi, & est Vicarius Dei; ideo est capax omnium. Bal. *cons. 275. Quod pro regula, col. fi. v. sed certe alia ratio, lib. 2.*† Declara tamen; quia licet 7
possit indicere bellum, nō tamen potest indulgere ecclesiasticis personis, vt effundant sanguinem in bello quantumcunque iusto. Bald. *cons. 432. Ad bellum iustum, lib. 5. per tot.* Vide plenius, *Papa est superior, & Iudex omnium. Concl. 41.*

Papa habet duplicem administrationem in Ecclesia, & quam. Concl. 46.

PAPA † in Ecclesia Romana habet duplicē administrationē; 1
vna est particularis respectu Ecclesiæ Romanæ, & bonorū ei⁹ considerata Ecclesia Romana speciali, prout aliæ ecclesiæ. Gem. *cons. 74. n. 3. v. iis tamen non obstantib.*† Aliā habet administrationē 2
vniuersalem tanq̄ Papa; quia præest omnib. ecclesiis tot⁹ orbis considerata ecclesia Romana, tanquā capite, & Domina aliarū ecclesiarum. Gem. *d. cons. 74. n. 3. & seq. & n. 6.* Castr. *cons. 415. In facto præsenti, lib. 1.*† Et secundum administrationem vniuersalē Pa- 3
pa potest pro omnibus Ecclesiis contrahere, & cōtrahendo nomine certæ ecclesiæ, conuenit, q̄ commodum, & incommodum sit illius ecclesiæ, cuius nomine administrator vniuersalis cōtraxit, & ideo si Papa, p̄ necessitatibus ecclesiæ Romanæ contrahit, conuenit, q̄ contractū impleat ex facultatibus eiusdē ecclesiæ, Gem. *d. cons. 74. n. 6. & seq. v. iis præmissis.* Castr. *cons. 415. In facto præsenti, per tot. lib. 1.*† Aliam etiam administrationem habet circa 4
temporalia; quia quædā bona sunt patrimonii ecclesiæ, & in istis

Papa contrahit tanquam publica persona: habet etiam bona patrimonii proprii, & in istis contrahit tanquam priuata persona.
5 Gem. *cons.* 64. *Pro declaratione quæsitorum, in pr.* † Amplia; quia circa temporalia potest idem dici in Rege, vel Principe seculari; quia habet administrationem triplicis patrimonii, nempe patrimonii reipublicæ, item patrimonii rerum fiscalium, & proprii patrimonii. Bald. *cons.* 271. *Casus consilii talis n.* 5. *v. quæro igi-*
6 *tur, lib.* 1. † Aliam habet Papa administrationem videlicet absolutam de plenitudine, & regulatã de ordinaria potestate. † Ad-
7 de; quia Papa in bonis Ecclesiæ dicitur administrator, non autẽ Dominus, & est dispensator, ita Aegid. loquens de Papa *cons.* 33. *n.* 47. allegat beatum Paulum ad *Corinthios c.* 4. *in pr.* ideo per totum consilium concludit, non valere damnosam ecclesiæ concessionem de Castris in feudum factam per Papam; & clare *nu.* 59. vbi, quod Papa est administrator, & si facit in damnum ecclesiæ, peccat. & ædificat sibi ad gehennam ignis perpetui, & hæc omnia, & alia similia repetit; Castr. *cons.* 415. *col. pen. v. nec obstat prædictis*, vbi addit, quod Papa non potest imponere legem successoribus, nec potest dici Pastor, sed lupus, quando nõ congregat, sed disgregat, neque administrator, si dilapidat, & quãdo vt priuatus facit ipsi resisti potest, sed ista procedunt, quando sine cau-
8 sa legitima, alias secus. † Sed licet sit administrator vniuersalis; tamen quia dominium rerum Ecclesiarum non est ipsarum, sed Christi. *c. futurum*, 12, *q.* 1. & Papa solus est immediatus Vicarius Christi, & quod ipse facit, videtur facere Christus, *c. inter corporalia, de translat. Episcop.* ipse enim Dominus noster Iesus Christus fundauit Rom. Ecclesiam, cuius ipse est caput; aliæ vero Ecclesiæ, non immediate à Christo, sed à beato Petro, & eius successoribu, maxime in Italia, Gallia, Hispania, & Africa, in quibus nullus alius Apostolus legitur Ecclesias instituisse, vel prædicasse, nisi Petrus, & eius successores. 22. *dist. c.* 1. & 11. *dist. c. quis nesciat.* ex quo patet, quod Episcopi habuerunt omnem potestatem à Petro, & successoribus, qui cum assumpti essent in plenitudinẽ potestatis; ipsi sibi assumserunt Episcopos in partem sollicitudinis vices suas impartiendo. 2. *q.* 6. *c. decreto.* & non habent Episcopi in alienatione bonorum ecclesiæ, nisi prædictam, quam Papa concedit, vnde potest Papa alienare bona ecclesiarum particularium nedum pro necessitatibus ipsarum Ecclesiarum particularium, sed multo magis pro necessitate ecclesiæ Romanæ, quæ mater, & magistra est aliarum; & ipsæ tanquam filiæ, quæ reguntur, & gubernantur à matre, tenentur matri subuenire; quia sicut caput subuenit membris, ita etiam membra debent capiti subuenire, alias deficiente capite membra arescerent. 24. *q.* 1. *c. loquitur.* Cast. plene *cons.* 415. *In facto præsenti, col.* 2. *v. iis præsuppositis. li.* 1. vbi respõdet ad contraria, q procedunt, qñ facit sine iusta causa, & in dãnũ ecclesiæ. Vide, *Fiscus & Respublica differunt, & in multis non. Concl.* 382. Vide, *Papa etiam priuatam personã habet, & in quibus. Concl.* 70. Vide, *Papa habet plenitudinem potestatis, & quotuplicẽ. Concl.* 43. Vide, *Romana Ecclesia omniũ Ecclesiarũ superior, mater, & magistra. Cõcl.* 363.

Papatus est de Iure Diuino. Concl. 47.

1 PAPATVS † est de iure diuino à Christo in personam Petri in-
stitutus in Euangelio, iuxta Euang. Matth. *c.* 16. *Et ego dico tibi,*
2 *quia tu es Petrus, &c.* & Ioan. c. vlt. *Pasce oues meas.* † Dicit tñ. Abb. in sua *q.* 1. incip. *Episcopus, col.* 4. *in fi. & col.* 5. *in pr. n.* 9. *v. sexto, & vltimo.* quod Papatus bene est de iure diuino, non tamen, quod sit in persona huius, vel alterius, est de iure diuino, excepta persona Beati Petri. sed est ex humana electione vt probat per *c.* 1. *de renunciat. in* 6. quia Papatus non posset absolute renunciari ex sola voluntate Papæ, si esset de iure diuino, sicut non potest se ipsũ
3 absoluere. † Amplia; quia potestas Papæ est de iure diuino ibi in Euang. *Quodcumque ligaueris super terra, erit ligatum & in cælis, c.* 1. 2.
4 *& 3. de translatio. Episc.* Zab. *cons.* 150. *n.* 13. † Limita, quia hunc, vel illum esse Papam inter plures contendentes non est de iure diuino, ideo potest transigi de Papatu. Zab. *d. cons.* 150. *n.* 14.

Papa potest cedere Papatui. Concl. 48.

1 PAPA † potest cedere, & renunciare papatui, *c.* 1. *de renunciat li.*
2 6. Alex. *cons.* 224. *In rẽtã graui, in fi. lib.* 6. † Amplia; quia si contenditur de papatu, nedũ possunt contendentes renunciare, sed compromittere de iure tantum, & de facto; q tantũ concordare, Zab. *cons.* 150. *n.* 12. *& seq.* vbi late declarat prædicta fieri cum cõ-
3 sensu Cardinalium. † Extende; quia obligatur Papa iuramento suo, qui promisit renunciare papatui ad tollendum schisma; quia tendit ad fauorem ecclesiæ vniuersalis. Alex. *d. cons.* 224. *in fi. lib.* 6. vbi, quod iuramentũ est obligatoriũ; quia est re promissa, & licita.
4 † Extende; quia possunt transigere. Zab. *d. cons.* 150. *n.* 14. † Extẽ-
5 de, quia possunt per sortes controuersias dirimere. Zab. *d. cons.*
6 150. *in fi. n.* 29. † Amplia; quia Papa renunciat papatui à se ipso, sine licentia alicuius. Abbas in sua *q.* 1. *col.* 4. *in fin. n.* 9. *v. sexto. & vlt.* vbi, quod propterea probatur, quod Papa non habet papatum de iure diuino, sed humana electione (cui tamen semper assistit Spiritus sanctus) quia alias non posset seipsum absoluere, prout non potest in iis, quæ sunt iuris diuini.

Papa absolute potest omnia, & qualiter intelligatur. Concl. 49.

PAPA † absolute potest omnia & in iis, quæ sunt iuris positiui, 1
voluntas Papæ habetur pro ratione, Gem. *cons.* 8. *n.* 6. & 7. qa
pro libito suæ voluntatis potest in totum tollere ius positiuum. Gem. *cons.* 53. *in pr. v. quadam est potestas suprema.* vbi etiam, q disputare de potestate Papæ, est ponere os in cælũ, & q in iis, quæ sunt iuris positiui, sola potestas sit pro causa. Bal. *cons.* 477. *Queritur, vtrũ*, vbi q dubitans de hoc, dubitat de Fide Catholica, *li.* 1. Alex. *cõs.* 2. *n.* 19. *li.* 1. Abb. *d. q.* incip. *Episcopus, col.* 2. *in fi. & col.* 3. *in pr.* † Et 2
ideo in iis, quæ sunt iuris positiui, Papa & Princeps põt habere factum pro infecto, & nullum de iure ciuili pro valido etiam in præiudicium iuris quæsiti tertio de iure ciuili, & non potest tertius conqueri, plene Abb. *cons.* 84. *Videtur primo n.* 5. *& seq. lib.* 1. † Et 3
excommunicatus per legem positiuam non indiget absolutione, si Papa tollit legẽ excommunicantẽ, ac si nõ esset promulgata, Abb. *d. cons.* 84. *n.* 4. *li.* 1. vbi ponit multa exempla de aliis similib. 4
† Et actus nullus ob solemnitatẽ non obseruatã potest à Principe 5
ex certa scientia conualidari, quia põt habere in illo casu pro infectis oẽs leges de illa solemnitate loquentes. Abb. *cons.* 99. *li. lud, num.* 2. *lib.* 1. & idem in Imperatore dicit Abb. *d. cons.* 84. *li.* 1. quia si confirmat donationem non insinuatam supplendo defectus ex certa scientia, censetur habere leges pro infectis, quæ inducunt insinuationem etiã in præiudicium iuris medio tẽpore quæsiti, & nullus potest conqueri. † Et sine eã dispensat in iis, quæ 6
sunt iuris positiui, licet in iis, q̃ sunt iuris diuini, requratur eã. Abb. *in q.* 1. *c. Episcopus, col.* 2. *post med.* † Et de absoluta potestate Imperatoris, late Bello. *cons.* 2. *n.* 7. *v. & considerandũ est*, vbi q põt de nihilo aliquid facere, mutare quadrata rotundis, vt factũ pro nõ fa-
cto, scitũ pro non scito habeatur, & nihil opponi põt. Vide, *Prin.* 7
cipes qui dicantur habere plenitudinem potestatis, vel nõ. Concl. 67. † De. 7
clara; quia quod dicitur Papã posse quadrata rotunda facere, p-
cedit in iis, quæ sunt sicut bucella panis; quæ possunt mutari de facili. Maria. Soc. *in c. ad petitionẽ, n.* 28. *de accus.* & sic intelligit de 8
iis, quæ sunt iuris positiui. † Amplia; quia potest facere aliquid 8
de eo, quod est nullum, *c. hoc quippe*, 11. *q.* 6. Lap. *alleg.* 131. *n.* 2. *v. finaliter.* † Extẽde: quia Papa facit de nihilo aliquid, quia lex anima- 9
ta est. Bal. *cons.* 272. *Super eo, quod quæritur, n.* 4. *v. sed hoc est in arbitrio lib.* 1. † Amplia; quia potest facere, quod monachus non sit mo- 10
nachus, & sicè conuersio de essentia, non essentia. Lap. *d. alleg.* 131. *n.* 3. *v. & nullum puto.* † Amplia; quia grandis est potestas Papæ. 11
Boer. *dec.* 247. *n.* 4. Specul. *de Legato. §. nunc ostendendum. v.* 57. *& n.* 89. Cast. *cons.* 288. *Primũ dubiũ, in pr.* † Extende; quia Papa est om- 12
nia, & super omnia, Affl. *dec.* 265. *n.* 14. Abb. *in* 1. *q. col.* 3. *in pr.* vbi e-
cipit, dummodo non contra fidẽ. † Amplia maxime in bene- 13
cialibus, in quibus Papa potest priuare aliquem titulo beneficiali etiã inuitũ, & sine cã. Dom. de sancto Gem. *cons.* 8. *Super præmissis, n.* 5. & 6. *v. Papa autem libere*, vbi quod sola voluntas Papæ in iis, q̃ 14
sunt iuris positiui, habetur pro ratione, & *cons.* 88. *in pr. v. & pro dicto*, allegat *c.* 2. *de præben. in* 6. Castr. *cons.* 46. *in fin. v. plus videtur*, vbi 15
apostilla citat Soc. in multis consiliis, quæ videas. Vide, *Papam Ecclesia obtinet Principatum. Concl.* 42. † Extende; quia in beneficiis 16
Papa in tantum habet plenitudinem potestatis, vt possit dispensare etiam contra Concilia, *c. proposuit, iuncto c.* 2. *de concess. præbend.* Abb. *in q.* 1. *c. Episcopus, in pr.* vbi quod Papa potest inuestire de vacantibus beneficiis contra Concilia, & illa conferre siue vacent, siue vacatura sint. † Extende; quia potest pro libito voluntatis 17
transferre Episcopum de vno Episcopatu ad alium, & naturam translationis habet se, quod si translatio fiat per prouisionẽ, non repudiare: quia fauore translati præsumitur, si per iussionẽ, secus est. Abbas *in d. q.* 1. *col.* 3. *n.* 4. † Et tituli beneficiales sunt de iure positiuo; non de iure diuino, & ideo potest Papa aliquem pro libito suo priuare beneficio. Abb. *d. q.* 1. *col.* 3. *n.* 4. † Extende, quia potest in vno Episcopatu ponere duos Episcopos. Abb. *d. q.* 1. *col.* 3. *n.* 5. *v. tertio videmus*, vbi, quod non solum per modum coadiutoriæ, sed per modum essentiæ, id potest. † Item concedere pos- 18
quod vnus sit Episcopus duorum Episcopatuum. Abb. *d. q.* 1. *col.* 3. *n.* 6. † Item ex vno Episcopatu potest facere duos. Abb. *d. q.* 1. *col.* 3. *n.* 6. † Item Papa potest concedere Episcoparum; & alia bene- 19
ficia ad tempus, & ad beneplacitum suum, & sub conditionibus quia in istis beneficialibus pro ratione est voluntas. Abb. *d. q.* 1. *col.* 4. *n.* 9. *v. sexto, & vltimo.* † Et omnia beneficia mundi resipsa 20

Papa

Papæ sunt obedientiaria, & manualia, ideo pōt illa vnire, diuidere, & transferre pro libito. Guido Papæ *cons.*134.*n.*4.*v. & breuiter.* Abbas *in d.*1.*q.col.*3,*n.* 4. † Extende; quia in beneficialibus circa promotionem, & remotionem à beneficiis potest nuda voluntate, & nulla causa subsistente remouere quem à titulo beneficii. Gem. *cons.*53.*n.*1.*v. secundo præmitto, & cons.*88.*in pr.v. & pro d.* D.*Ioanne & cons.*120.*n.*4.*v. iis non obstantibus.* † Extende circa alienationem bonorum ecclesiarum; quia potest ea vendere tanq̄ propria bona pro necessitatibus Ecclesiæ Romanæ. Bal. *cons.*175. *Papa, siue Ecclesia, lib.*2, etiam in præiudicium Prælati etiam in præiudicium laicorum conductorum ipsorum bonorum. Castr. *cons.* 415. *In facto præsenti, lib.*1.*per tot.*† Extende; quia sicut Imperator potest auferre rem priuati, & dare militibus pro præmio *l. item si verberatus,* §.2.*ff. de rei vend.* ita multo magis Papa pōt auferre rē vnius ecclesiæ, vel clerici, & dare alteri. Castr. *d. cōs.* 415. *In facto præsenti, n.*4.*v. præterea. lib.*1. quia dominiū rerū particulariū est apud particulares, sed dominiū ecclesiarū non est apud ecclesias, sed apud Christum, cuius solus Papa est Vicarius, & disponit. † Et q̄ possit auferre ab vna ecclesia, & dare alteri libere. apost. ad Alex. *cons.*101. *Super primo. n.*6 *in v. libera, lib.*7. vbi citat plurimos. † Extende; quia Papa in beneficialibus in tantū habet plenitudinem potestatis, vt possit de absoluta potestate concessa beneficia reuocare. Rom. *cons.*208. *Circa præmissa, n.*2.*v. & si hæc vera,* vbi apostilla in verbo reuocare dat concor. † Extende; quia ecclesia particularis, cuius bona fuerunt alienata pro necessitatibus ecclesiæ Romanæ, nō potest petere restitutionē in integrū tanq̄ læsa, qa nō fuit læsa sui facilitate, neq; dolo aduersarii, sed facto Papæ, q̄ quantumcunque sit graue, est tolerandum. 19. *dist. c. in memoriam.* Castr. *d. cons.*415. *in fine, n.*8. *lib.*1.† Extende; quia alienatio, vel pignoratio facta per Papā ex certa scientia de bonis ecclesiæ particularis pro necessitatibus ecclesiæ Rom. dicitur realis, & non personalis, etiā si personæ fiat; quia est pro demonstratione, non vt restringatur ad personā. Castr. *d. cons.*415. *col. fin. nu.*7.*v. nunc venio. lib.*1.† Extende; quia in tantū valet alienatio facta per Papam de bonis ecclesiæ particularis pro necessitatibus ecclesiæ Romanæ, vt si priuetur emptor bonis emptis à Papa per ecclesiā, cui erant, ille pōt agere spolio, & bona recuperare. Castr. *d. cons.* 415. *in fi. v. ad septimū, lib.*1.† Imo q̄ possit dare licentiā testandi de fructibus ecclesiarū perceptis. Alex. *cons.*101.*n.*6. *& seq. lib.*7. vbi tollit omnia contraria.† Ratio, quare Papa possit ita libere priuare beneficiarū, est; quia non habet beneficiatus dominiū, neq; vtile, neq; directū, sed est constitutus procurator, & administrator à Papa. Castr. *cons.*46 *in fi. v. plus videtur, & n.*3. *v. restat:* quia Papa concedit, & aufert administrationē vniuersalem, *lib.*2.† Extende; quia cum omnia beneficia sint libera Papæ, & aliis cōcessentibus disponendi, si ad se reuocat, neminem lædit; quia q̄ suum est, vendere potest; vnde de facili redeunt ad Papam, quæ ab eo prouenere. Aeneas de Falco. *de reser. in secundo præludio,* plene Rebuff. *in praxi fol.*170. *v. sensi veneabili.*† Extende; quia Papa potest deponere etiam Episcopum sine causa; quia potest omnia, & idem est in alio beneficiato. Ias. *in l. fin. n.*17. *& seq. ff. de pact.* plene Rom. *cons.*298.*n.*2. Marsil. *sing.*634. *credo te scire.* vbi alios allegat. Bald. *in l. rescripta, C. de precibus Imper. offerend.*† Extende; quia licet beneficia sint electiua de iure communi, tamen nuda voluntate disponit Papa de electiuo sine electoribus. Abb. post Ilios, *in c.*1. *de electio. in pr.*† Extende; quia in tantum absolute pōt omnia in beneficialibus, vt etiam non obligetur ex contractu. Rom. *cons.*298.*n.*2.*v. & hæc vera.* vbi apostilla, & *cons.*369.*n.*27. vbi apostilla *in v. tollere,* declarat hoc procedere de absoluta potestate, non de ordinaria, & alia apostilla fin. *in fin. ad cons. Rom.* 552. † Extende, vt quæ dicuntur de beneficiis, procedant etiam in officiis ecclesiasticis quorum omniū ad ipsum plena dispensatio noscitur pertinere conferendo, deponendo, transferendo & similib. Anch. *cons.*88.*n.*8. † Declara hanc vltimā extensionē duobus modis; quia Papa obligatur ex contractu, vel cā onerosa in beneficialibus in duobus casibus, puta si pro augmento cultus diuini aliquid promittat. Crescent. *cons.*141. *lib.*1.† Itē si pro dote ecclesiæ, & beneficii constituenda, qñ extat necessitas; quia sine dote ecclesia stare nōpōt. Put. *dec.*337. *in vna Conchen. lib.*1.† Extende; quia in beneficialibus Papa habet in tantū absolutā potestatem, vt secundū Host. Io. Andr. & Ant. *in c. si vnanimiter de postul. Prælat.* possit inuitū Episcopum transferre, & amouere, quia Episcopus respectu ad Papam le habet, prout Monachus ad suū superiorem, qui non habet contradicendi potestatē. † Contrariū absolute tenet Rom. *cons.*345. *Circa primū n.*5. *& seq.* vbi, q̄ Papa ex iusta cā pōt inuitū Episcopū trāsferre, prout si subest vtilitas, vel necessitas alias non; quia esset contra ius diuinū; & humanū, & adducit multa, quæ videas, vbi apostilla prima *in v. iusta* dicit puta cā pacis, vel concordiæ, & apost. 2. *in v. non potest,* dicit hāc magis * communem, de qua Fel. *in c. quæ in Ecclesiarum, n.*43. *de const.* † Et probāc opinione facit *c. conquerente de restit. spoliat.* vbi, quod non decet honestatem superioris sine manifesta, & rationabili cā aliquem à suis beneficiis amouere, imo tenetur illis paterna prouisione consulere. Rom. *d. cons.*345. *n.*14. *& 15. v. eandem consultationem,* vbi, quod gl. & tenentes contrarium, quod imo Papa absolute possit omnia in beneficialibus, nō sunt veri, quia debēt intelligi, si concurrit iusta cā, alias non. † Et quod Papa non possit iura vnius ecclesiæ auferre, & tradere alteri sine iusta cā. Rom. *d. cons.*345. *n.*16. allegat gl. *in c.*1.22. *dist.* Vide, *Papa quid possit in beneficialibus, & circa beneficia. Concl.*60.† Restringe; quia non est verum simpliciter, quod sine causa potest diuidere Episcopatū in duos, vel trāsferre, aut priuare inuitū sine cā. Rom. *d. cons.*345. *n.* 15. Zab. *cons.*142. *in pr. & per tot.* † Restringe; quia licet hoc possit de plenitudine, tamen si facit sine causa, tenetur prouidere deæque bono beneficio. Marsil. *d. sing.*634. *circa fin.* vbi late.† Restringe; quia si Papa concedit extinctionē duorum canonicatuū, & applicat præbendas magistris, statim adueniente vacatione acquiritur ius, ita quod si conferat etiam derogando extinctioni factæ motu proprio, & ex certa scientia, non præiudicatur eis, quibus est ius quæsitū. Zab. *cons.*142. *per tot. & cons.*143. vbi confirmat respondendo contrariis; quia secunda gratia est super non ente, ex quo non vacant. Imo † q̄ Papa conferendo beneficiū clericodicatur obligari, & obligare ex contractu, à quo non pōt recedere priuando sine cā; quia beneficiatus est adeo ligatus; vt nō possit dimittere beneficium sine Papa. Zab. *d. cons.*142. *n.*2. *& seq.*† Restringe; quia Papa sine cā non reuocat gratias beneficiales consumptas. Zab. *d. cons.*142. *n.*3. vbi multa similia allegat.† Restringe; quia si Papa de plenitudine potestatis facta electione Capituli de Episcopo; eligit alium, debet cassare suam electionem. Inno. *in c. innotuit, de electio.* Zab. *d. cons.*142. *n.*3. *v. hinc dicit.* Restringe,† quia licet Papa in beneficialibus possit omnia, & tollere vni, & dare alteri, tñ illud est respectu clericorū; secus respectu laicorum non subditorū, quibus esset ius quæsitū, puta ex conductione beneficiorum. Soc. *cons.*32. *Ex iis, quæ superius, n.*24. *v. quin imo, lib.*1.† Restringe; quia si Papa, & ecclesia Rom. alienauit, vel pignorauit bona particularis ecclesiæ pro necessitate ecclesiæ Romanæ, prout potest, tenetur tamen releuare ecclesiam passā, & redimere pignus, qñ pōt, & datur actio ecclesiæ læsæ contra ecclesiā. Rom. Castr. *d. cons.*415. *in fin. v. ad sextum, li.*1. *v. fateor tamen.* Restringe; † quia in dubio non præsumitur velle auferre ius tertio, ideo si Papa pluribus conferat idē beneficium, primus præfertur, etiā si secundus habuerit possessionem. Rom. *cons.*298. *n.*2. Declara; † quia Papa in beneficialibus potest omnia de absoluta potestate, non autē de regulata & ordinaria, & requiritur, quod constet, q̄ voluerit vti plenitudine potestatis cū clausula, *nō obstante,* alias non præsumitur vti plenitudine. Gem. *cons.*36. *circa fi. v. secundū quā* & q̄ista possit de superinordinata potestate. Gem. *cons.*99.*n.*6. *in fi. & n.*7. *v. ex præmissis,* vbi etiā *n.*8. dicit, quod tamē Papa non aufert ius iam quæsitū in beneficio, licet posset, vt supra *c. quamuis, de reser. in* 6. Imo, quod sine causa nō priuet aliquē, quia faceret malum, & peccatū. Zab. *d. cons.*142. quia dicitur beneficiatus ex contractu obligari. † Declarat plene Abb. *in q.*1.*n.* 12. *& seq. v. hoc tanquā,* vbi facit tres casus, qñ Papa priuat, vel trāsfert beneficiatū ex cā, puta ex delicto, vel publica vtilitate, & potest, licet ex honestate teneatur prouidere de æquiualenti, qñ amouetur pro publica vtilitate. Secundus casus, quando sine cā rationabili, & nō pōt; quia dissolutio matrimonii spiritualis hoc casu Deo reseruatur, & quia facit contra legē Dei, Concilia, Decreta Pontificū, & naturalē rationē, & ad idē pulchre Rom. *cons.* 345.*n.*5. *& seq.* vbi apost. secunda. *in v. iusta.* dicit hāc magis * communem & dat concord. † Declara totā hanc materiā, vt pulchre Castr. *cons.*288. *Primū dubiū, col.* 2. *in pr.v. Nā aut quæritur, lib.*1. vbi, quod Papa potest quo ad ecclesias auferre absolute dominiū, & ius quæsitū, sola voluntate, & absque aliqua causa, licet facere nō debeat, vt *in c.*122. *distinct. & in c. constitutus, de capell. monachor; & c. antiquæ de priuil cum ibi not.* & ratio; quia dominiū rerū ecclesiasticarū est apud Christum, non autem apud aliquam particularem ecclesiam, & cū Papa sit Vicarius Christi cum omnimoda potestate in terris, & ecclesia Catholica, cuius caput est Christus, sit vna cuius principatus est apud ecclesiā Romanā, quæ fuit à Deo immediate instituta, aliæ vero ecclesiæ tanquā riuuli fuerunt institutæ ab ipsa Rom. ecclesia, *d. c.*1.22. *dist.* & ideo quicqd iuris est apud particulares ecclesias, est etiā apud Papā, q̄ est pater patrū, & cū omni Prælato cōcurrit in iurisdictione. Vnde si aufert aliqd

ab vna ecclesia, dicitur auferre solum administratione, quã ipse dedit. † Si vero agitur de laicis, & etiam de clericis extra statum
55 ecclesiæ, & de auferẽdo iure quæsito, vel dominio illis quæsito, non potest, quia poneret falcẽ in messem alienã, exercendo iurisdictionẽ in alieno territorio. Castr. *d. cons.* 288. *per tot.* maxime. *col.*
56 2. *v. Aut quæritur, an possit dominiũ alicui laico non suppositio, lib.* 1. † Laicis vero, subditis Papæ potest auferre ex causa vniuersali, respiciente publicam vtilitatem, iuxta not. *in l. fi. C. si contra ius, vel vtil.*
57 *public.* Castr. *d. cons.* 288. *col.* 2. *v. aut quæritur, lib.* 1. † Contra declarationem. Castr. faciunt not. per Aegid. Bella. *in c. non liceat Papæ*, 12. *q.* 2. *n.* 2. vbi quod licet Papa absolute possit omnia & non ligetur lege prædecessoris, tamen si alienat bona ecclesiæ in casu non permisso, committit peccatum, & suprema auctoritas non cadit in peccato committendo, & allegat ibi gl. Hugo. Petrum, & Archid. & sequuntur Turre cremata *n.* 3. *v. ad secundum.* Gem. *nu.* 1. *v. oppono.* Præposit. *n.* 6. & idem Aegid. ibi *n.* 14. Iacobat. *de Concil. lib.*
* 7. *art.* 6. *n.* 14. vbi *omnes, quod est administrator, non dominus; quia dominium bonorum ecclesiæ est apud Christum, & idem ex mente Beati Thomæ repetit Abb. *cons.* 41. *col.* 1. *in fi. v. non obstat*
58 *prædictis, lib.* 1. † Declarando crederem, quod opinio Castr. posset procedere, quando bona alienarentur de ecclesia in ecclesiam, quia dominiũ non mutatur, sed sola particularis administratio, sed si dominiũ transiret ad laicos, & extra ecclesiã, tunc contrariũ procedit; quia Papa solã administrationẽ habet, & curã conseruandi, dicit tamen Abbas *d. cons.* 41. *n.* 4. *lib.* 1. quod etiam laicus habens à Papa ex donato est tutus in foro fori; quia non est, qui
59 iudicet Papã. † Amplia; quia licet Imperator concedens priuilegiũ in vtilitatẽ ecclesiarũ, & sic non subditi non possint illud regi in vtilitatẽ ecclesiarũ, & sic non subditi non possint illud revocare, tamen secus est in Papa; quia reuocare põt priuilegia cõcessa Imperatori, & aliis laicis absolute. Geminian. *cons.* 74. *col. fi.*
60 *n.* 10. *v. secundo casu vsque in fi.* † Restringe; nisi sit in forma contractus; quia etiã Papa ligatur ex suo contractu; sicut alius Prælatus. Gem. *d. cons.* 74. *in pr. v. nec obstat. si dicatur*, & Bald. *cons.* 24. *Ius Abbatialis, lib.* 2. † Amplia; quia potest Papa concedere facultatẽ testãdi de fructibus ecclesiæ, & acquisitis ex beneficiis ecclesiasticis,
61 dumodo ex cã hoc faciat. Abb. *in c. cum esses in repet. col. antepen. de testa. n.* 30. *& seq.* imo etiã sine cã potest. Deci. *cons.* 512. *n.* 3. *v. & licet*
* *communis*, vbi attestatur de *communi, Soc. Iun. *cons.* 89. *per tot. v.* bi, quod ita de consuetudine seruatur, *lib.* 1. & ita vsus Christiani orbis recepit, vt attestatur Cou. *in c. cum in officiis, de testa. n.* 7. & Gaspar Cabal. qui hos citat ad *cons. Butr.* 10. *in v. testandi*, vbi Butr, *d. cons.* 10. *circa fi. v. item dato*, præsupponit hãc facultatem validã, licet odiosam oẽs esse dicant, & restringendam. Curt. Iun. *cons.*
178. *col. pen. vsque in fi.* plenissime Redoan. *tr. de spol. q.* 7. vbi multa,
* & *n.* 13. *&* 14. dicit *fol.* 190. vbi de *communi, & citat plurimos.
* Dec. *cons.* 156. *Quæritur, col.* 2. vbi de *cõmuni, & quod non est dis-
* putanda auctoritas Papæ, late Ferret. *cons.* 118. *in fi.* vbi de *communi Gabriel. *cons.* 166. *n.* 4. *lib.* 1. vbi dicit receptissimam. Castr. *cons.* 96. *col. fi. lib.* 1. & quod possit Papa concedere licentiã testandi de fructibus beneficiorum, late Alex. *cons.* 101. *Super primo, n.* 6. *v. & si diceretur, lib.* 7. vbi, quod Papa habet liberã facultatem in beneficialibus, & dicit, q̃ non obstat, quod bona ecclesiarũ sint in dominio Dei; quia Papa eius Vicarius potest alienare, & q̃et-
62 iã si cã requiratur, tamẽ præsumitur in Papa causa legitima. † Extendit Alex. *d. cons.* 101. *Super primo, n.* 5. *& seq. v. denique posito, lib.* 7. quod imo talis licentia testandi præsumatur ex antiquitate temporis, quãdo testamentum clerici, seu Cardinalis fuit diu obseruatum, & approbatum, quia hoc præsumitur propter antiquita-
63 tẽ. † Et quia est odiosa, intelligitur de prima vice. Deci. *cons.* 512.
* *Cum Reuerendissimus, n.* 3. vbi de *communi. Redoan. *de spol. q.* 7. *fol.*
191. *v. & ista gratia cum seq.* vbi, quod nõ extenditur ad codicillos,
* & non habet locũ, nisi viuente concedente, & de *cõmuni Soc.
Iun. *cons.* 89. *lib.* 1. maxime in præiudicium tertii. Ant. de Butr. *d.*
64 *cons.* 10. *n.* 4. *in fi.* † Extende; quia etiam monacho potest concedi hæc facultas, & valet. Bald. *in l. certum, col.* 6. *v. & prædicta faciunt. C. vnde legit. & in l. si quando C. de inoffi. testa. & in auth. nisi rogati. col. fi. C.*
65 *ad Trebell.* Soc. *cons.* 13. *Præsens consultatio, lib.* 1. vbi late. † Et nõ tollit talis facultas ius tertio quæsitum Cast. *cons.* 69. *col. fi. lib.* 1. Vide,
66 *Clerici de quibus possunt testari, vel non. Concl.* 396. *n.* 9. *&* n. 15. *& seq. &*
Concl. ibi prox. se q. † Amplia; quia vbi Papa auctoritatem interponit, ibi omnis potestatis plenitudo interuenit. Bal. *cons.* 243. *Quidã*
67 *nobilis, in fi. lib.* 1. † Amplia; quia Papa põt solus plurima singularia, quæ ponit Bal. *in l. rescripta, n.* 7. *& seq. v. de Papa, C. de precib. imper. of-*
68 *ferend.* † Amplia; quia potest facere Cardinales de plenitudine etiã nulla facta propositione, & põt supplere oẽs defectus, & valet creatio. Alex. *cons.* 111. *Perspectis, n.* 3. *& seq. lib.* 6. † Amplia; quia
69 Papa põt sine dubio deponere Cardinales. Bald. *cons.* 328. *Quæritur si Rex, n.* 9. *v. & sicut Papa, li.* 1. Vide supra, *Papa est superior*, & *Iudex omniũ. Concl.* 41. *n.* 64. *& seq.* † Extende; quia Episcopũ etiã sine
70 cã priuat Episcopatu. Io. de Sylua *in tr. de iura. in tomo* 5. *fol.* 10. *n.* 59.
† Contrariũ, quod imo Papa sine cã legitima nõ possit remouere Episcopum à sua ecclesia, vel priuare, ruetur Rom. *cons.* 467. *Ut*
71 *clara, n.* 5. *& seq. v. tertio probatur.* † Amplia; quia potest eximere
72 subditos ab ordinariis locorum. Anch. *cons.* 132. *Casus, super quo, n.*
73 6. † Amplia; quia Papa est contra ius, supra ius, & extra ius, ideo omnia potest; & idẽ in Imperatore plene Dec. *cons.* 588. *Viso puncto,*
74 *in pr. & per tot.* † Amplia in tantũ Papã posse omnia; vt nihil sit exclusum ab eius potestate; nisi quæ contra fidẽ Catholicã faciunt,
ideo dispensat, modificat, declarat, & restringit ius diuinũ quoad omnia, exceptis iis, quæ concernunt articulos fidei, & fidem Catholicam, plene Anch. *cons.* 239. *Parum dubitationis & cons.* 372.
75 *Reuocatur in dubiũ*, vbi dat multa exempla contra ius diuinũ, & dicit esse Deũ, qui facit per suũ Vicarium. † Amplia; quia extinguit
76 Canonicatus, & præbendas, & applicat magistris. Zab. *cons.*
142. *in pr.* † Amplia; quia potest Papa auferre ius alteri quæsitũ sine cã, licet nõ debeat, & nemo dicit ei cur ita facis? Cast. *cõs.* 288.
77 *in pr. li.* 1. † Amplia; quia Papa dispensat super matrimonio contracto; & non consumato, vt dirimantur: itẽ cũ monacho, & in sacris constituto vt contrahat matrimoniũ, itẽ mulieris casibus contra ius diuinũ. Dec. plene *cons.* 108. *In præsenti consultatione per tot.*
Anch. *cons.* 239. *&* 373 *per tot.* vbi latissime Vide, *Papa non potmulta*,
78 *& quæ. Concl.* 50. *n.* 10. † Amplia; quia Papa potest dispensare, qsicerdos contrahat matrimoniũ; quia ordo sacer prohibet matrimoniũ de iure positiuo. Alex. *cons.* 2. *Visis codicillis, n.* 8. *lib.* 1. Anch.
d. cons. 239. *in pr. n.* 3. *&* 373, *n.* 3. † Extende; quia dispensat etiã sub
79 conditione & ad tẽpus, vt monachus contrahat matrimonium, donec habuerit filios ex matrimonio. Cuma. *cons.* 99. *circa fi. v. ad*
præmissam. † Extende; vt imo possit simpliciter dispensare cũmo-
80 nacho, etiã in sacris constituto, vt contrahat matrimoniũ. Deci.
cons. 108. *per tot.* † Amplia; quia põt Papa solus ardua quæcumque
81 expedire sine Card. Barb. *cons.* 1. *per tot.* vbi infinita p̃ vtraq; parte citat, & tandẽ hanc tuetur, & *n.* 36. dicit *cõem *lib.* 1. vbi per plura
* docet hanc esse *veriorẽ, & p̃ea extare infinitos tex. & auctoritates. † Cõtrariũ, quod imo ardua cũ consilio Cardinalii debeat
82 facere, plene idẽ Barb. *d. cons.* 1. vbi *n.* 9. *v. præterea facit, quod habetur, lib.* 1. q̃ propterea Deus dedit duas claues Petro, per vnam datur absoluta potestas, per aliã discretio, vt dicit gl. 20. *dist. in summa,*
& n. 12. plures hoc tenentes, allegat. † Declara, vt per Castr. *cons.*
83 415. *In facto præsenti, n.* 6. *v. itẽ non obstat*, vbi, quod licet Papa soleat ardua expedire cũ consilio Cardinaliũ, & in alienatione bonorũ soleat interuenire subscriptio, & consensus eorum; ita Papa non
84 obligatur; quia non est, qui dicat, cur ita facis? nisi de stylo consueuissent annullari ea, quæ facta fuerũt sine consilio, & subscriptione Cardinaliũ; quia tunc standum esset stylo, vel consuetu-
85 dini. † Amplia; quia Papa in terris omnia põt, vt Deus, excepto peccato; quia est Vicarius & successor Christi vicem veri Dei gerentis in terris, & consistoriũ Dei; & Papæ, idem est. Guid. Papa
86 *cons.* 134. *n.* 4. *v. imo si Papa.* Abb. *in q. 1. col.* 2. *in fi.* † Extende; quia Papa facit idẽ consistorium cum Deo. arg. 6. 2. *& 3. de translat.* Episc.
87 Abb. *in* 1. *q. col.* 2. *in fi.* † Extende; quia non habet superiorẽ. Abb.
d. q. 1. *col.* 3. *in pr. n.* 2. † Extende; quia habet cælestem terrestrem Imperii habet. Abb. *d.*
88 *q.* 1. *col.* 3. *n.* 3. † Et intra cælestis, & terrestris Imperii habet. Abb. *d.*
q. 1. *n.* 4. *col.* 3. † Amplia; quia in spirituali ab solute Papa potest
89 omnia, & tantum habet absolutam plenitudinem potestatis, vt possit ad libitum tollere; & reuocare omnes conuentiones, &
contractus celebratos circa spiritualia, tã inter Papã, & aliũ, qui
90 etiã inter quoscumque alios. Ro. *cons.* 298. *Circa præmissam. n.* 1. *& si hæc vera*, allegat tex. *in clem. dudũ, §. verum, de sepult.* † Amplia,
91 quia beato Petro vti Principi Apostolorum data fuit potestas ligandi, atque soluendi in terra, & in cælo. Matt. 16. *Et ego dico tibi,*
quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, &
92 *tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & tibi, dabo claues Regni*
portæ inferi non prævalebunt aduersus eam, & tibi, dabo claues Regni
93 *lorum, & quodcumq; ligaueris, &c.* Vide, *Concilium subest omnino Papæ,*
& quando non, & in quibus. Concl. 551. † Declara; quia Papa est om-
94 nibus aliis Episcopis, & vicem Apostolorũ tenentibus; quia licet ipsi habeant potestatẽ à Deo, tamen submissi sunt capiti suo Papæ, vt sine eo nõ exerceant, & hac de cã Christus multa specialia
95 dixit Petro, *Tu es Petrus, &c. Pasce oues meas, &c. Ego rogaui pro te vt*
&c. & fiet vnum ouile. & vnus pastor, Abb. *q. i. n.* 14. vbi q̃ nõ loquitus est Christus in plurali, sed in singulari; & idem etiam clarius
96 repetit. *d. q. i. n.* 35. *v. nec obstat.* † Restringe; q̃a licet omnis potestas
97 data sit Petro, & successoribus in cælo, & in terra, ligãdi & soluẽdi, intelligitur tñ, claue non errante; & sic ex causa iusta & honesta,
98 nã tex. *in c. manet.* 24. *q.* 1. dicit, eaten̄ enim manet in Romano Pon-

tifice

tifice priuilegiũ, quatenus ex iusta æquitate fertur eius iudiciũ, quem ad hoc refert Rom. *cons.* 345. *Circa primũ, n.* 6. *in fi.* Vide, *Concilium sibest omnino Papæ, & quando nõ & in quibus. Concl.* 549. Vide, *Papa de quibus possit accusari, vel deponi. Concl.* 80. † Limita; qa Papa non 93 põt sine causa reuocare, vel alterare feudũ, vel contractũ. Bal. *cõs.* 327. *Pridie enim. lib.* 1. *in pr.* qa aliàs nõ posset cõtrahere. Vide, *Principes tenetur ad obseruantiã contractus. Concl.* 690. † Limita; quia licet 94 possit omnia etiã dispẽsando contra ius diuinũ; tñ id intelligitur in dispẽsatione iã concessa; secus in concedẽda, itẽ si ex cõcessa nõ oritur scandalũ, ita Æg. Bellam. *cons.* 28. *in fi. v. ex præmissis.* † Limita; qa non põt facere legẽ, per quam clerici iudicẽtur à iudice 95 seculari; qa hoc priuilegiũ habebant clerici etiã ante Petrũ. Rõ. *cons.* 414. & apost. citat alios ad Cast. *cons.* 388. *in pr. lib.* 1. *in v. Cur ita facit.* Vide Conclusionem prox. seq. *nu.* 26. *& seq.* † Limita; quia 96 Papa non habet plenitudinẽ potestatis in iis, quæ de se sunt peccatum mortale; quia sicuti Deus non põt peccare; ita neq; Papa põt alienare bona Ecclesiæ sine causa; quia peccatũ mortale est, etiamsi faciat de plenitudine, quæ in hoc non operatur. Æg. Bellam. *in c. non liceat Papæ. in pr. n.* 2. *& n* 4. 12. *q.* 2. *& n.* 14. *in fi. v. solutio,* 97 *& n.* 15. † Limita; quia si claue errante ligat, vel absoluit, non valet quoad Deum. Zabarell. *cons.* 143. *n.* 2. Nam multoties quis repetitur ligatus quo ad Ecclesiam, qui est solutus quoad Deum; quia Ecclesia non iudicat de occultis, Deus autem omnia videt 98 & iudicat. *c. à nobis, in pr. de sent. excom.* † Limita; quia multoties sedes Apostolica concedit ad importunitatem, quæ non sunt cõcedenda; ideo licitũ est aliquid dicere, ne detur ex concessionibus scandalosis materia obloquendi, & dicẽdi, vbi est Deus cle- ricorum? Zabarel. *cons.* 143. *in fi.* Vide, *Rescriptum Principis non valet* 99 *multis casibus. Concl.* 219. † Limita; quia Papa circa mortuos iam iudicatos nihil impendit; quia in mortuis potestas clauium nõ exercetur, licet bene opera charitatis suffragentur mortuis, & si qd pro mortuis exercetur circa clauium potestatẽ super terram traditam, id fit habito respectu ad ea, quæ dũ viuus esset, gessit, seu 100 ostendit, *d. à nobis, de sent. excom.* Rom. *cons.* 356. *Circa primum, nu.* 4. † Limita; quia Papa non põt tollere contractũ inter laicos, qui non sunt de temporali iurisdictione Ecclesiæ, neque põt auferre dominiũ ipsis laicis quæsitũ, qa esset actus iurisdictionalis, qui ab eo non põt exerceri extra suum statum, Cast. plene *cons.* 288. *Pri-* 101 *mum dubium, in pr. v. contrarium tamen puto, lib.* 1. Extende † in casu contrario; quia licet priuilegium possit ad libitum reuocari per concedentem etiam post ius quæsitum; tamen si Imperator cõcedit priuilegium Ecclesiæ; quia non est sibi subdita post ius q̃situm ei non subditæ non potest reuocare. Cast. *d. cons.* 288. *n.* 2. *v.* 102 *præterea videmus. lib.* 1. Vide Conclus. prox. seq. Vide, *Testandi facultas de fructibus ecclesiasticis quid operetur. Concl.* 145.

Papa non potest multa, & quæ. Concl. 50.

1 PAPA † non põt tollere constitutionem propriam initam per viam contractus, q̃ intellige de potestate ordinaria; secus de absoluta, maxime in beneficiali. lib. Gem. *cons.* 36. *Quod collatio, cir-* 2 *ca fi. v. præterea præsupposito.* † Extende; qa non põt tanto minus tollere cõtractũ ex causa onerosa; qa hoc modo scãdalizaret mũdũ, & tanquã priuatus ex cõtractu obligatur, put alius, plene Anch. 3 *cons.* 147. *Videtur prædict. concessionẽ.* Vide, *Princeps tenetur ad obseruã-* 4 *tiã contractus. Concl.* 690. † Amplia; qa monialẽ professam nõ põt ad duriorẽ regulã includere inuitã, sed debet illi dare annũ, pfes- sionis. Old. *cons.* 96. *Nunquid monachũ.* Vide, *Professus in vna Regula nõ* 5 *compellitur inuitus ad aliã Regulã. Concl.* 887. † Cõtrariũ videtur velle Gem. *cons.* 96. *n.* 4. vbi, q̃ Papa põt statũ regulatiũ restringere, pro- 6 ut sibi visum fuerit. † Amplia; qa citationẽ iuris naturalis nõ põt Papa tollere. Gem. *cons.* 53. *n.* 1. *in fi. v. sed certũ est, & n.* 2. *&* 3. Extẽde 7 etiã in notoriis, vt ibi Gem. *d. cons.* 53. *n.* 3. *v. imo dicit.* Extende † in tũ, vt licet Papa in causa criminali asserat se citasse priuatum; tñ ipsi non creditur; qa non põt super omissione citationis aliquid; ideo debet citatio aliter probari. Gem. *d. cons.* 53. *circa fi. n.* 14. *v. &* 8 *pro hoc.* † Amplia, qa non põt supplãtare successorẽ concedendo feudũ non apertũ. Vide, *Feudũ apertũ, & deuolutũ quando alteri con-* 9 *cedi possit. Concl.* 111. † Amplia; qa contractus, testamenta, & pias fi- delitũ dispositiones nõ possunt tollere Papa, neq; Imperator de rationabili potestate. Bal. *cõs.* 82. *Pactũ ponitur quod quidã, in pr. lib.* 10 1. qintelligas, nisi ex causa legitima. † Amplia, qa licet Papa possit dispẽsare cũ homicida post homicidiũ. & q̃cũq; peccatũ cõmissũ absoluere: nõ tñ põt cõcedere licẽtiã peccãdi, neq; indulgẽtiã is peccata non commissa remittere, & subleuare. Bal. *cons.* 432. *Ad* 11 *bellũ iustũ. n.* 3. *lib.* 5. Vide, *Peccatũ omnino vitãdum. Concl.* 193. Amplia; q. ardua solus non explicat, & iura loquẽtia in contrariũ sunt de potestate, non de honestate: vel dicas contrariũ, vt per Fel. *in rub. de const. col.* 1. *&* 2. sequitur Petrus de Baysio in suo *directorio elec-* 12 *tionũ, in* 2. *par. c.* 35. *n.* 9. licet Barb. *in tract. de præstan. Card. in* 2. *q. pri-* 13 *ma partis.* absolute teneat nõ posse Papã ardua explicare sine cõsilio Cardinaliũ; & hanc partẽ tenent plures citati à Fernã. Loaz. *in cons. edito super oppido de Mula col.* 66. *& seq.* & cõmunẽ *attestatur * Afflict. *decis.* 289. *n.* 15. Franc. *in c.* 1. *in* 4. *not. de renun. lib.* 6. Fel. *in c. edoceri, n.* 3. *de resc.* Gundis. *de potest. Legat. q.* 1. Contrariũ, † q̃ imo possit 14 solus Papa de absoluta potestate ardua explicare sine Cardinalibus, faciũt multa, quæ deducit pro vtraq; parte Troyl. Malui. *de canoniz. Sanct. in* 2. *dubio, n.* 31. *& seq.* vbi *n.* 33. dicit hanc *cõmunẽ, * & de facto seruari Iacoba. *de Concil. lib.* 7. *art.* 5. vbi *n.* 136. dicit, q̃ non põt introduci consuetudine, neque iuramento, quod Papa non possit solus ardua, & creare Cardinales. & cõmunẽ. & magis *cõmunem dicit opinionem, & Io. Fernard. Loaz. *in dicto suo cons.* * *col.* 393. *cum plur. seqq.* vbi loquitur in quibuscũq; arduis, videlicet creatione, & depositione Card. & canonizatione Sanctorũ, de- positione Regũ, & Imperatorũ, & aliis huiusmodi. † Declara; qa 15 licet possit solus ardua omnia expedire; tñ si contra solitũ, vel fi- ne causa expediat, potest successor de facili reuocare. Æg. *cons.* 12. *col.* 3. *v. tertio dubitatur. & cons.* 33. *n.* 44. *& seqq.* Fel. *in c. ad audientiam, n.* 3. *de præscript.* Ias. *cons.* 10. *n.* 4. *lib.* 3. qui cumulat pro vtraque parte infinita, & distinguit inter ardua, & pretiosa, vel non. Vide, *Papa* M *an possit sine Cardinalibus ardua. Concl.* 79. † Amplia; quia non potest 14 bona Ecclesiæ sine causa alienare; quia est administrator, nõ Do- minus; & qua alienare bona Ecclesiæ est peccatum, si fiat sine causa; igitur nulla; quia non est iuris positiui, sed diuini, vel natu- ralis. Æg. Bell. *in c. non liceat Papæ, 12. q.* 2. *in prin. & n.* 2. *& n.* 4. *v. solu-* *tio.* vbi dicit esse de mente gloss. ibi Hugo. Petri. & Guido. Tur- recrema. idem dicit ibi *n.* 3. *v. ad secundum.* Gem. *n.* 1. *v. oppo. Præpos.* *n.* 6. qui omnes *tenent, qui licet Papa possit aliam causam aliena- * tionis inducere; tamen non inducta noua causa non potest sine causa alienare, & alienando committit peccatum mortale; quia peccatum non est à lege positiua; ideo non valet alienatio; & q̃ sit peccatum mortale alienare sine causa bona Ecclesiæ, Innoc. & Ant. de Butr. *in c. Episcopi, n.* 3. *de reb. Eccles. non alien.* plura Iacoba. *de Concil. lib.* 7. *art.* 5. *n.* 198. *cum seq. v. vnde in iis.* & idem *art.* 6. *n.* 14. v- bi, quod Papa potest omnia, sed non peccare contra legem diuinam, & quod Papa sit administrator, & dominium rerũ Eccle sie sit apud Christum, fuit opinio B. Thomæ, quã refert Abb. *d. cons.* 41. *col.* 1. *in fi cum seq. lib.* 1. † Contrariũ, quod sit de honestate, ne a- 15 lienet, sed possit alienare, licet sit administrator, & dominiũ bo- norum Ecclesiæ sit Christi, videtur tenere Io. de Sylua. *tract. de beneficio. in* 3 *p. q.* 8. *n.* 20. Declarat † Abb. *cons.* 41. *Videndum, col. fi. n.* 4. 16 *lib.* 1. vbi, quod potest Papa aliqua bona Ecclesiæ libere donare, licet sit administrator, & præsumitur ex iusta causa facere, & re- cipiens quoad Ecclesiam militantem est tutus; quia non est, qui iudicet Papam. † Tu dicas, quod declaratio procedit viuente 17 Papa, qui alienauit; sed tñ successor poterit reuocare. Æg. *cons.* 33. *nu.* 58. *& 59. v. tertio dubitatur.* sequitur Fel. *in c. ad audientiam, n.* 3. *de præscript.* † Amplia; quia licet Papa sit supra Concilium; tñ secus 18 est; vbi agitur de fide; ideo in concernentibus fidem Papa subest Concilio, & nihil statuit sine consilio Episcoporũ. Troylus Mal- uicius *in tract. de Canonizatio. Sanctorum, in* 4. *dubio. n.* 28. *mihi in* 19 *tom. fol.* 423. † Ideo nouos fidei articulos non potest statuere. *tom.* 5. *n.* 44. *fol.* 10. *in antiq.* † Amplia; quia Cardinalem sine consensu a- 20 liorum non potest priuare, vel excommunicare. Hostien. & alii *in c.* 2. *de Cleric. non resid.* † In contrarium supra. *Papa est superior. Con.* 21 41. *n.* 64. & supra hac Concl. *n.* 12. Vide, *Papa absolute potest omnia,* M *& qualiter intelligatur. Concl.* 49. Amplia; † quia Papa non potest se 22 ipsum absoluere, neque alteri absolutionem committere de iis, quæ promisit cum iuramento, & vouit, q̃ sunt licita. Dec. *in c.* *subortæ. de constit. vtili, vel inutil. n.* 4. *& seq.* Fel. *in rub. de constit. n.* 33. vbi conc. adducit Dec. *in c. porrecta, n.* 4. *de constit. vtili. vel inutili.* Anch. *cons.* 65. *Pro declaratione dubiorum. per tot.* vbi, quod etiam Papa pro- hibente Cardinales tenentur iurata implere. sequitur Dec. *cons.* 151. *Maximi ponderis, per tot. n.* 10. quod est omissum in vltima im- pressione. Abb. *in c. fi. in fi. de inst.* vbi apost. dat plures conc. sequi- tur Io. de Sylu. *tract. de benef. in* 3. *p. q.* 8. *n.* 19. † Extẽde, vt ꝓcedat, et- 23 iãsi in cõclaui antequã esset Papa, iurasset, & vouisset; qa tenetur obseruare, si cõfirmauit, postquã est Papa creatus. Dec. *in d. c. por-* *recta, n.* 1. *in fi. v. priusquã. de cõstit. vtil. vel inutil. est n.* 4. vbi citat plures An. de But. *c.* 1. *de const. n.* 10. vbi dat Exẽplũ in Greg. XII. & Bene- dicto XIII. q iurauerãt & vouerãt nõ creare Cardinales, & ob- ligãtur, Fel. *in rub. de const. n.* 33. † Et q̃ Papa in iis q̃ sũt iuris diuini 24 nõ possit seipsũ absoluere, put à voto, vel à iuramẽto, *c. cũ inter P.* *de renunc.* Abb. *in* 1. *q. col.* 5. *in fi. n.* 9. vbi, q̃ ex quo Papa põt se absol-

vere à papatu renunciando, signum, q̃ non est de iure diuino in illa persona, quæ habet, licet papatus sit de iure diuino, licet habere illum sit humana electione. † Contrariũ tenet Iacoba. *tractat. de Concil. in 7. lib. art. 5. per tot.* vbi allegat omnia, & concludit, q̃ non valent capitula iurata cum voto à Cardinale promissa, antequam esset Papa, vt ex causa nõ possit recedere, & seipsum absoluere; quia non habet locum in supremo Principe, prout in Papa, & q̃n aliam personam repræsentat: item dicit idem, q̃n iurauit, vt Papa, sed per metum; quia tunc potest seipsum absoluere, & non obligatur tali iuramento, vide eum *n. 212. & seq.* fatetur tñ *n. 236.* q̃ si iuramentum est licitum, obligat, & vide plenissime q̃ hac parte Alex. *cons. 224. In re tam graui, lib. 6.* allegat Barbatiam, & Dominicum Ruffum eius discipulum, qui ita consuluerunt in eodem casu, q̃ Papa nõ tenetur obseruare capitula conclauis iurata, & per votum promissa de non faciendo Cardinales, & non infeudando, nisi de consensu omnium Cardinalium; quia tendit in diminutionem vniuersalis Ecclesiæ, ne fiant Cardinales, sed aliud de non infeudando non habet iudicio meo eandé rationem. † Amplia; quia licet possit laico delegare certam causam criminalem Clerici: non tñ potest delegare vniuersaliter causas * Clericorum Laicis, vel Principibus secularibus, cõmunem* dicit Clar. *in §. fi. q. 41. in fi. n. 8. v. sed quid dicendum.* † Extende; quia nõ potest per legem vniuersalem hoc facere. Vide Conclusionem prox. præced. *n. 95.* † Restringe; quia in casu particulari potest deputare laicum iudicem Clerici, *c. decernimus. de iud.* † Imo posset in casu particulari deputare fœminam iudicem Clerici. Alex. *cons. 74. Viso puncto. n. 11. lib. 4.* allegat gl. *in c. peruenit. 7. q. 1.* † Amplia; q̃ non potest Rom. Ecclesiam alio transferre; quia iussu Dei in Vrbe est fundata, & licet factum fuerit à Clemente V. qui in Galliã eam transtulit; tñ male fecit. Per. de Monte in sua *Monarch. de præstantia Papæ, in pr. n. 14. fol. 72. in 2. tract.* † Extende; quia imo videtur, q̃ non possit recedere, & vrbem derelinquere, quasi sit à Domino Iesu Christo consecrata, & Petrus ab ea iussus sit non recedere, vt per plura hinc inde tradit *in tract. de potestate seculari, & eccles. siast. in 14. tract. fol. 359. & seq.* vbi plura de Romanis mala. † Restringe nisi propter rebellionem populi, vel incursum hostium, aut aliam probabilem causam faceret, vt ibi *n. 14. & 15.* † Amplia; quia Papa non potest sine iusta causa statuere talia, per quæ status generalis, seu vniuersalis Ecclesiæ mutaretur. Rõ. plene *cons. 380. Quæstio est, in pr.* vbi apost. *in v. valida.* & per totum consilium. † Extende; quia non potest statutum facere ex quo vehementer põt suspicari vniuersalem statum Ecclesiæ perturbari. Rõ. *d. cõs. 380. n. 3. v. secundo si Papa,* vbi apost. plena *in v. perturbari,* dat conco. plures. † Extende; quia non potest statuere, per quod status vniuersalis Ecclesiæ decoloraretur. Rom. *d. cons. 380. n. 4. v. tertio non potest.* † Extende; quia Papa non potest statuere, per quod cuncti ordines Ecclesiæ scandalizantur, seu Ecclesia periclitationem pati potest, prout quando reseruationi innitens cum fratribus suis onera administrationis partiri non vult, sed omnia sibi vindicat *c. Diaconi. 90. distinct.* Rom. *d. cons. 380. n. 5. v. quarto.* vbi apost. *in v. demonstratur.* † Amplia; quia licet Papa possit prohibere matrimonium inter certas personas; non tamen potest inter omnes alias, peruerteret statum fidei. Alex. *cons. 1. n. 6. v. quarto etiam. lib. 2.* † Extende; quia potest remittere decimas singularibus personis, licet sint de iure diuino: non tñ potest omnes decimas remittere omnibus. Alex. *d. cons. 1. n. 6. v. illud idem. lib. 2.* † Amplia; quia Papa non potest relatiue multa, de quibus Anch. *cons. 373. n. 4.* vbi dicit, quod illis exceptis, reliqua omnia potest. † Amplia; quia Papa non potest, vel non debet admitti concedere auctoritatem Episcopalem Abbatibus, & aliis inferioribus; quia esset decolorare Ecclesiam vniuersalem, ex quo Episcopi sunt ab Apostolis instituti; & quia ex tali concessione vilesceret dignitas Episcopalis. Ant. de Butr. *cons. 19. n. 6.* Vide, *Episcopus habet multas prærogatiuas ex dignitate Episcopi. Concl. 237.* Extende; † quia neque põt tollere canonem, quod percutiens clericum non sit excommunicatus; quia istud respicit statum Ecclesiæ. Ant. de Butr. *d. cons. 19. num. 7.* † Amplia; quia Papa licet inter Principes seculi obtineat principatum & Monarchiam; tamen non potest priuare Electores Imperii, quibus sedes Apostolica concessit. ita Rom. *cons. 467. Vt clara, n. 3. v. primo probatur.* allegat gl. *in c. ad Apostolicæ, in v. illi autem, de re iud. lib. 6.* † Contrarium dicit Signor. *cons. 70. In quæstione vertente, n. 8. & seq. v. item non obstat secunda,* vbi, quod populus Romanus potest reuocare Imperium; quia per viam legis transtulit in eum omnem auctoritatem, *Instit. de iure natur. gent. & ciuili. §. sed & quod Principi,* vbi dicit, quod facta per viam legis semper sunt reuocabilia.

Papa licet possit omnia, tamen id intelligitur ex iusta causa, aliàs non. Concluſ. 51.

PAPA † est caput Ecclesiæ, quæ Ecclesia vniuersalis dicitur corpus mysticum multorum Episcoporum concordi numerositate diffusum, *c. Nouatianus. 7. q. 1.* Rom. *cons. 345. Circa primum, in pr.* & huius corporis mystici caput est Papa, *23. q. 1. c. rogamus.* Rom. vbi supra *n. 3. seq.* vbi, quod sicuti in corpore vero membrum scandalizans iubetur tolli; ita in Ecclesia, quæ est corpus mysticum, membrum scandalizãs, à Papa, qui est caput, debet euelli. † Sed tñ omnia sunt intelligenda de auctoritate Papæ, dummodo ex iusta causa, & iusta dicitur vtilis in vniuerso, vel necessaria, vt declarat Rom. *d. cons. 345. n. 5. & seq.* vbi secunda apost. *in v. non possit,* dicit magis* cõmunem. † Declara tñ; quia iusta causa dicitur, cuius* si sit causa pacis, vel concordiæ, vt per apost. primam *ad d. cons. 345. n. 5. v. iusta.* † Et est ratio; quia vt inquit tex. *in c. manet, 24. q. 1.* eatenus manet in Rom. Põtifice Petri priuilegium, quatenus est iusta æquitate fertur eius iudicium. † Infertur exemplum Christi Domini nostri, qui cum Iudam ordinasset Apostolum, Episcopum, & sacerdotem, *c. Dominus noster, 91. distinct.* licet subesset causa remotionis; tñ missus est cum aliis Apostolis ad prædicandũ, *1. q. 1. c. Christus,* ex quo causa remotionis aliis non erat nota, ne diceretur, quod sine iusta causa esset amotus, *c. si sacerdos, ad fin. de off. ord.* hæc omnia Rom. *d. cons. 345. n. 7.* † Infertur, quia contra ius diuinum Papa sine iusta causa venire non potest, *c. literas. de restit. spoliat.* Roma. qui alios citat *d. cons. 345. nu. 8.* † Et pariter contra ordinationem Apostolorum sine iusta causa venire non potest Papa, *c. sunt quidam, 25. q. 1.* Rom. *d. cons. 345. n. 8. v. secundo patet.* † Et pariter contra decreta Conciliorum Papa non venit, nisi ex dispensatione, & ex iusta causa, plura allegat Rom. *d. cons. 345. n. 8. v. tertium patet.* allegat *c. requisitis, 1. q. 7. & 25. q. 1. c. considimus. & c. contra statuta.* vbi Papa profitetur non posse contra Concilia venire, & si q̃n dispensat in casu particulari, id ex iusta causa facere profitetur, ita dicit tex. *in §. ius respondetur. v. valet ergo, circa fi. 25. q. 1.* † Et pariter contra statuta summorum Pontificum Papa non statuit, neq; dispensat sine causa iusta. Rom. *d. cons. 345. n. 9. v. quartum patet.* allegat *c. institutionis, 25. q. 2. & in c. si ea.* vbi, quod Papa dicitur euersor, si contra statuta aliorum Pontificum venit, & *in c. ministri. 26. q. 9.* vbi dicit se non infringere, sed roborare velle Decreta prædecessorum suorũ, & alia similia videas ibi. † Et contra ius naturale, quod non liceat venire sine iusta causa; imo neq; contra ius ciuile. Rom. *d. cons. 345. nu. 10. & seq. ver. vltimum patet.* Vide, *Princeps præsumitur ex causa facere, & quando secus. Concl. 682.* Vide Conclusionem proxime sequentem.

Papa non præsumitur ex causa facere, si non exprimit causam. Concluſ. 52.

CAVSA † iusta non præsumitur in Papa, nisi exprimatur. & probetur, q̃n facit contra constitutionem Ecclesiæ, & decoloratur vniuersalis Ecclesia. Rom. *cons. 483. Dubitatur, n. 13.* vbi legitur in collatione facta durante tẽpore electorib. dato per Concilium Basilien se, vbi, q̃ requiritur magna causa aliis nota, & q̃ exprimatur, & probetur, vbi plenissima apost. *in v. Ecclesia.* sequitur Mars. *sing. 8.* vbi plenius, & alia apostil. ad Rom. vbi supra *in v. exprimi.* † Extende; quia, vbi licitũ est à regulari iure ex causa recedere, non sufficit causam subesse, nisi per eum, cui hoc permittitur, exprimatur. Rom. *d. cons. 483. n. 14. v. secundo respondeo,* vbi apo. *in v. exprimatur,* quæ dat plurimos conc. † Et in Papa procedit, q̃n non sufficit subesse causam, nisi exprimatur, & probetur, q̃n aliquid contra legem vniuersalem concernentem statum vniuersalis Ecclesiæ rescribit. Rom. *d. cons. 483. n. 14. v. quod idem dictum,* vbi apost. *in v. 287.* dat concord. Vide Concl. prox. præced. Vide, *Princeps præsumitur ex causa facere, & quando secus. Concl. 682.*

Papa non præsumitur velle contra ius. Concl. 53.

PAPA † non præsumitur velle derogare iuri tertii. Alex. *cons. 3. Ex iis quæ, n. 3. lib. 5.* † Extende in tantum, vt si Papa alicui cõferat beneficium adiiciendo clausulam, *non obstante collatione alteri facta,* intelligitur de collatione inualida, non de valida. Alex. *d. cons. 3. nu. 4. lib. 5.* vbi dicit* communem, & apost. ibi *in re. inualida.* dat concord. Dec. *cons. 293. in fin.* vbi citat alios. † Idem, si Papa concedit clausulam, *quod aliquis præferatur alteri;* quia intelligitur in pari causa; secus si alteri esset priusiis quæsitum. Alex. *d. cons. 3. n. 4. lib. 5.* Extende; † quia in gratiosis etiam modica taciturnitas inducit subreptionem, Alexand. *d. cons. 3. num. 5. v. tertio. lib. 5.*

Extenũ

5 Exēde; † quia si Episcopus concessit feudum alicui, postea Papa
6 concedat idem feudum, non præiudicat primo, cui ius vtile fuit translatum. Alex. *d. cons. 3. n. 5. v. quarto accedit, lib. 5.* † Idem in simili; quia Papa non auferr ius vtile alicui primo quæsitum per suā
7 gratiam, vel cōcessionem. Alex. *d. cons. 3. n. 6. v. quinto. lib. 5.* allegat *l. 2. C. de sind. patrim. lib. 11.* † Imo etiam si concedat alicui gratiam motu proprio; quia non tollitius quæsitum tertio, nisi dicat ex-
8 presse, *non obstante*, Alex. *d. cons. 3. n. 7. v. sexto accedit, lib. 5.* † Et minus tollit gratiam Imperatoris, per quam solam est translatum dominium sine alia apprehensione, quando est ex certa scientia facta. Alex. *d. cons. 3. n. 7. & 8. v. septimo. lib. 5.* Vide plenius, *Princeps non præsumitur in dubio contra ius velle. Concluſ. 687.*

Papa quid possit circa matrimonia. Concl. 54.

1 Papa † non pōt separare, neq; dirimere matrimoniū validū, & consummatū; quia est de iure diuino; nam (quos Deus cōiunxit, homo nō separet) *cap. inter corporalia, de translat. Prælat.* Declara-
2 ra, † nisi in casu, in quo matrimoniū esset inter infideles, & alter conuersus ad fidem esset, & recusaret velle cohabitare. Abb. in *1.*
3 *quæst. 4. n. 7. v. quarto arguitur.* † Amplia, vt procedat, etiamsi matrimoniū esset contractū contra prohibitionem Ecclesiæ non habentē perpetuū impedimentū; quia adhuc valet, & non pōt tol-
4 liper Papam. Gem. *cons. 33. n 11. v. & matrimonium contractum.* † Limita in matrimonio spirituali contracto inter Prælatū & Ecclesiam; quia est contractū legepositiua, non sic in carnali; quia dif-
5 ferunt in multis. Abb. *d. q. 1. col. 4. n. 4. v. quarto arguitur.* † Limita; quia si matrimoniū est prohibitū ab Ecclesia ratione impedimēti perpetui, pōt Papa illud dirimere; quia est nullum. Gem. *d. cons. 33. n. 11. v. ad primum*, vbi, q̄ carnalis copula non operatur contra
6 impedimentū propriū. † Limita; quia Papa pōt inhibere matrimoniū contrahentiū, & inducere perpetuam prohibitionē ex certa causa; quo casu contractum contra talem prohibitionem perpetuam est nullum, Gem. *d. cons. 33. n. 11. v. sed ita est.* Vide, *Inhibitio operatur multa, & quando vitiet, vel non. Concl. 146.* Vide, *Matrimonium quando possit per Papam impediri, & contractum valeat, vel non.*
7 *Concl. 136.* † Limita; quia Papa pōt inhibere matrimonium contrahendū inter dispensatos super consanguinitate; imo pōt etiā declarare contractū esse nullum, & reuocare dispensationē tanquam nullā, & subreptitiā. Gem. *d. cons. 33. per tot.* maxime *n. 12. &*
8 *13.* † Extende; qa imo Papa pōt sup matrimonio cōtracto in gradu prohibito, & non consummato dispensare, & sup quo Papa dispensauit, inducere nouum impedimentum, seu antiquū sublatum, & dare licentiam contrahendi cum aliis. Anch. *cons. 239.*
9 *Parum dubitationis.* † Limita; quia dispensat, q̄ monachus professꝰ ex causa matrimoniū contrahat, qa Canonica cōstitutione solū
10 prohibetur. Anch. *cons. 239. n. 3.* Boer. *cons. 20. n. 27.* Æg. Bellam. *cons. 28. n. 5. v. quarto*, vbi de magis* cōmuni *n. 6.* vbi q̄ melior est conuersio, vel obseruatio Regni, quam obseruatio legis; & quia dispensatio non est contra legem, quæ licet prohibeat contrahi, nō tñ prohibet dispensari, late Fel. in *c. si quando de rescript. n. 4. & 5.* Latius Dec. in *c. quæ in Ecclesiarum, n. 46. & seq. de constit.* vbi plena apo-
10 *in v. Monacho*, citat infinitos. † Extende in presbytero; quia potest Papa dispensare libere, vt contrahat matrimonium; quia hoc in
11 veteri testamento permissum erat. Anch. *d. cons. 239. n. 3.* Vide, *Papa non potest dispensare multis casibus. Concl. 63.* † Limita, qa Papa pōt matrimonium prohibitum de iure positiuo permittere via dispensationis etiā sine causa. Bal. *cons. 477. Quæritur, vtrum Papa, lib. 1.*
12 Limita; † quia pōt dispensare super matrimonio nō consummato, nec obstat, quos Deus cōiūxit, &c. qa Papa est Deus in terris, & non vt homo separat, & dispēsat. Dec. *cons. 108. per tot.* Anch. *d.*
cons. 329. vbi idē tenet, q̄ Papa pōt ex causa dirimere contractum matrimonium nondum consummatū, & dare licentiā contrahēdi cum alio. plene Dec. *d. c. quæ in Ecclesiarum, de constit. n. 48. &*
seq. vbi sup quibus possit Papa in matrimonio carnali dispensare, & ibi apoit-in *v. matrimonium*, & in *v. de præsenti.* quæ citant conco.
13 † Limita; quia Papa dispensat inter filios duorum fratrum, & sic in secundo gradu pari consanguinitatis. Anch. *cons. 373.* Reuocatur
14 *in dubium. in pr.* † Extende; quia etiam in casu dispatis gradus, puta primi & secundi, pōt dispēsare, puta q̄ nepos accipiat vxorem patrui sui defuncti. Anch. *cons. 373. per tot.* vbi multa de auctoritate Papæ. † Econtra etiam, quod Papa nō possit conualidare matrimonium nullum ex defectu consensus, tenet idē Gem. *d. cons.*
33. n. 13. v. tertia falsitas, & n. 14. vbi vult; quod si duo consanguinei in gradu prohibito contrahunt, quia talis consensus reprobatur, si postea alter dissentiat, & post dissensum Papa dispensaret, & declararet matrimonium validum, non valet talis declaratio, ni-
si vterque consentiat. Vide, *Papa non potest dispensare multis casibus contra ius. Concluſ. 69.* Vide, *Dispensatio quando requirat expressionem causæ, vel non. Concluſ. 458.*

Papa potest commutare legata pia, & multa in alios pios vsus, & quando. Concl. 55.

1 Papa † potest cōmutare nedum legata incerta ad pias causas, si detiāsi sunt certa. Old. *cons. 61. in fi.* Gem. *cons. 63. in pr.* vbi, q̄
2 disputare de hoc est sacrilegium. Old. *cons. 61.* † Et quod solus Papa possit cōmutare legata pia, & pias testantiū voluntates. Anch.
3 *cons. 282. Pro decisione, in pr.* Abb. *cons. 15. Duo sunt n. 3. lib. 2.* Amplia; † quia potest mutare supremas voluntates testantium; & ideo pōt apponere rectorem perpetuum in Hospitali laicorum, etiam cōtra dispositionem testatoris; imo potest præcipere, quod nullam reddat rationem hæredibus testatoris. Cald. *cons. 419.* alias *3. de religio. domibus.* † Declara tñ, quod ex pluribus tacitis, quæ potuisset
4 retrahere Papam, redditur cōmutatio subreptitia, & nulla; & qa difficilius Papa cōmutasset, & sunt plura, quæ ponit Gem. *d. cons.*
63. per tot. & inseruient ad hoc, qñ facilior, & difficilior fiat cōmutatio. † Primo, si applicatio ex mēte testatoris est facta certis pau-
5 peribus, & certo loco pio, & solum fiat mētio in genere de pauperibus; quia difficilius tollitur ius certarum personarum. Gem.
d. cons. 63. in pr. v. primo tacuit. † Secundo, qñ voluntas testatoris est
6 perpetua, & non temporalis, & de hoc non est facta mentio; qa difficilius commutantur perpetua, quam temporalia. Gem. *d cōs.*
63. n. 1. v. tacuit secundo. † Tertio, qñ volūtas testatoris respicit plu-
7 res pauperes, & cōmutatio respicit pauciores; quia à multis pauperibus non eripitur, vt pauci ditentur, & sic commutatio difficilior redditur. Gem. *d. cons. 63. n. 2. v. item ex dispositione, & n. 3.* & latius *n. 4. v. tacuit quarto, & v. vltimo tacuit, & n. 5. & 6.* vbi, quod minuta dispensatio pluribus prospiciens magis est fauorabilis; qa
8 sumptuosa conuiuia pauperibus fieri non debent. Quarto, † qñ voluntas testatoris respicit publicam vtilitatem, & commutatio respicit priuatam; quia si de publica non est facta mētio, non valet commutatio, quia difficilius datur. Gem. *d. cons. 63. n. 3. v. item*
9 *dispositio.* † Quinto, qñ testator prohibuit alienationem, vel commutationem suæ dispositionis in alium vsum; quia difficilius cōceditur commutatio, & si non est facta mentio, est subreptitia, &
10 nulla. Gem. *d. cons. 63 n. 3. v. tacuit tertio.* † Sexto, qñ voluntas testatoris est iam in parte exequuta, & fit commutatio non facta mētione exequutoris; quia quoad partem exequutam, & distributam commutatio non extenditur. Gem. *d. cons. 63. n. 4. v. item vt mihi narratur.* † Septimo, qñ distributio est commissa per testatorē
11 certis commissariis; quia cum sint hæredes instituti sine eis, & de eis non facta mentione, non fit commutatio, & non valet. Gem.
d. cons. 63. n. 4. v. quinto tacuit. † Octauo, commutatio Papæ facta in
12 dubio debet interpretari, vt quanto minus fieri possit, derogetur mēti testatoris, & pauperum. Anch. *cons. 283. per tot.* † Amplia;
13 quia Papa potest male possessa, & quæsita per mendicantes, qui sunt incapaces, tanquam Rom. Ecclesiæ quæsita in similes, vel maiores pios vsus distribuere. Ant. de Butr. *cons. 33. in fi. n. 4.* Amplia; † quia Papa potest commutare, & alterare testantium volū-
14 tates. Alex. *cons. 2. Visis codicillis, n. 19. in fi. v. præterea quocunq; iure. lib.*
1. † Limita; quia Papa non potest cōmutare restitutionem vsurarum in aliud opus pium, nisi faciat de absoluta potestate. Bal. *cons.*
15 *82. Factum proponitur, quod quidam, in pr. lib. 1.* † Extende, vt non pos-
16 sit commutare in præiudicium tertii, qñ expresse commutatio fuit prohibita, nisi faciat de absoluta potestate; quia Papa nō pōt tollere contractus. Bald. *d. cons. 82. in pr. lib. 1.* Vide, *Episcopus quando possit destinata ad vnum vsum ad alium applicare. Concl. 273.* Vide, *Legata pia commutat Papa in alios vsus. Concl. 113.* Vide, *Testatoris voluntas quando commutari possit. Concluſ. 146.*

Papa potest componere super restituendis, & quando. Concluſ. 56.

1 Papa † pōt componere, & dimittere, seu remittere vsuras incertas restituēdas; quia ipse habet plenariam administrationem talium bonorum, & hæresis esset de hoc dubitare. Lap *alleg.*
2 *107. Quidam mercatores, n. 2. v. nam nulli dubium.* † Declara tñ, quod tutius est facere restitutionem plenariam, quam componere, propter periculum, quod mens Papæ non applicetur casui, super quo componitur, propter non expressas circumstantias, & qualitates, quas si sciuisset, non composuisset. Lap. *d. alleg. 107. per totam.*

Papa

Papa potest interpretari, & declarare. Concluſ. 57.

1 PAPA † pōt interpretari, & declarare gratiam, & priuilegium à ſeipſo conceſſum, an ſit reale, vel perſonale, qñ eſt dubium. *l.*
2 *Neratius. ff. de reg. iur.* Old. *conſ.* 257. *n.* 2. *v. & vbi dubium.* † Amplia, vt procedat etiam in ſucceſſore, qui poteſt declarare, & interpretari gratiam dubiam à ſuo prædeceſſore conceſſam; quia idem cēſetur ſucceſſor cum prædeceſſore. Old. *d. conſ.* 257. *n.* 2. *v. hæc autem*
3 *interpretatio.* † Amplia; quia Papa inter dubias opiniones conſtituit, & declarat etiam leges Imperiales. Vide, *Ius Canonicum in quibus præualeat legibus ciuilibus, vel non. Concl.* 579.

Papa pōt infeudare, & alienare, & qualiter. Concl. 58.

1 PAPA † pōt erigere nouam dignitatē in ciuitate Eccleſiæ, puta in Ducatū, vel Marchionatū, & talem ciuitatem, vel terram ſic erectam pōt infeudare, & vtilem iuriſdictionem in aliū trāſferre, ꝓut poſſunt Reges & alii principes ſeculares. Bal. *conſ.* 324.
☞ *Quæritur, vtrum Papa, lib.* 1. *& conſ.* 353. *Præſupponendum eſt, lib.* 1. Vide,
2 *Feudum Eccleſiæ quando poſſit concedi, vel non. Concl.* 113. † Contrarium, ꝙ ſine conſenſu Cardinaliū nō poſſit. Bald. in *l. cum multa, n.* 3. *C.*
3 *de bon. quæ lib.* † Declara, vt procedat, dummodo talis infeudatio nō ſit in enormem læſionem, & contra ſtatū Romanæ Eccleſiæ, vel in excidium ſubditorū. Bald. *d. conſ.* 324. *in pr. lib.* 1. *& d. conſ.* 353.
4 *in pr. v. quæritur ergo, lib.* 1. † Extende in tm̄, vt tale feudum ſit irreuocabile, & legitimū. Bald. *d. conſ.* 324. *lib.* 1. *& in fin. ver. & ſi habeo.*
5 † Reſtringe, dummodo maior proprietas ſibi reſeruetur, & habeat cenſus, & ſeruitia; quia non poſſet expropriare ab Eccleſia; quia debet Papa eſſe conſeruator regni ſui, & coronæ, prout etiā alii ſeculares principes. Bald. *d. conſ.* 324. *n.* 2. *v. & ad iſtam theoricam,*
6 *lib.* 1. *& d. conſ.* 353. *in pr. v. circa prædicta præſupponendum eſt, lib.* 1. † Declara; quia licet Papa tanquam princeps abſolutus poſſit infeudare etiam res non ſolitas infeudari; tn̄ debet facere de conſilio Cardinaliū, ne leuiter feciſſe dicatur. Bald. *d. conſ.* 324. *n.* 2. *in fi. & n.*
3. *v. nec obſtat prædictis, lib.* 1. Rol. à Vall. *conſ.* 2. *n.* 99. *& ſeq.* vbi idem in Regibus ſine conſenſu procerum, & *n.* 101. loquitur de Papa, & alios allegat: & idem dicit Ægid. Bellam. in *c. non liceat Papæ* 12.
quæſt. 2. *n.* 21. *in fi. & n.* 22. vbi quod ſolitum eſt ꝙ non alienat ſine
7 conſenſu, vel conſilio Cardinaliū. † Declara ſecundo; quia requritur conſenſus illius ciuitatis, quæ infeudatur. Bal. *d. conſ.* 324. *n.* 3.
8 *lib.* 1. *v. item laudabile.* † Contrarium Barb. *conſ.* 1. *lib.* 1. *per tot.* maxime
n. 38. *v. nec etiam obſtat*, vbi, ꝙ abſolute poteſt ſolus Papa omnia ſi-
9 ne conſenſu Cardinalium. † Declara ſecus eſſe hodie; quia nullo modo pōt ſtante bulla fel rec. Pii V. quæ an poſſit ligare, vel non, eſt maxima diſputatio, de qua idem Barb. *conſ.* 1. *lib.* 1. & quia agitur de alienatione rerū Eccleſiæ, quæ facta ſine iuſta cauſa inducit peccatū mortale, quo ligatur Papa plus, quam alius. Bellam. *d.*
10 *cap. non liceat Papæ.* 12. *quæſt.* 2. *n.* 2. *& ſeq.* † Amplia, quia Papa poteſt alienare, infeudare, & nobilitare circa temporalia Eccleſiæ, ꝓut pōt Imperator; quia nedū parem, ſed maiorem habet auctori-
11 tatē. Bald. *d. conſ.* 353. *in pr. lib.* 1. † Extende; quia pōt nedum alienare infeudando reſeruata ſuperioritate, ſed etiā pōt concedere in Vicariatum, etiam pro hæredibus, & in emphyteuſim caſtra, & ciuitates de temporali iuriſdictione Eccleſiæ. Bald. *d. conſ.* 353. *n.* 2.
12 *v. item tres videntur eſſe via, lib.* 1. † Extende; quia pōt etiam infeudare, & concedere feudum ligiū, vel ſecundū modum ſibi bene viſum vt tranſeat ad fœminas; qa iſtud regulatur ab inueſtitura. Bal. *d. conſ.* 353. *per tot.* maxime *circa fi. lib.* 1. vbi loquitur de familia gloriosa de Malateſtis; quia ꝓpter merita verſus Eccleſiam Romanam deſiderabat Pōtifex illam familiam per amplius hono-
13 rare. † Extende; quia non eſt hæſitandum, quin Papa de iure cōmuni poſſit concedere aliqua bona Eccleſiæ temporalia in feudum laicis. Abb. *conſ.* 94. *In quæſtione col.* 2. *in fi. n.* 3. *v. quod autem Pa-*
14 *pa, lib.* 2. † Extende; quia nihil eſt non infeudabile penes Papam; quia poteſt omnia infeudare, quæ alii non poſſent. Bald. *conſ.* 353.
15 *n.* 2. *v. item tres videntur, lib.* 1. † Declara prædicta omnia procedere, qñ cōſtat de mente, quod noluit ſubiici legibus, alias ſecus; ideo ſi infeudat ſine ſolemnitatibus, & in damnum Eccleſiæ, licet pſumatur derogaſſe legibus de ſolemnitate diſponentibus; non tn̄ præſumitur derogaſſe legibus reſpicientibus ſubſtantiam cōtractus, & ſic ex capite læſionis reuocatur alienatio nociua Ec-
16 cleſiæ. Ægid. Bellam. *conſ.* 33. *n.* 44. *v. quoad primam.* † Amplia, quia poteſt infeudare in Vicariatum Caſtrum, & transferre omnem iuriſdictionem in Vicarium, etiamſi Caſtrum eſſet de iuriſdictione alicuius ciuitatis Eccleſiæ, & hoc ſit expreſſum; quia alias nō præſumeretur velle auferre à ciuitate, ſi non eſt expreſſum. Bald.
17 *conſ.* 233. *Factum, ſuper quo, lib.* 3. † Amplia; quia Papa poteſt etiā infeudare caſtra aliarum Eccleſiarum, quam Romanę Eccleſiæ, qa eſt Dominus omnium, & concurrit cum omni Prælato. Bal. *conſ.*
95. *Mortuo Gregorio. n* 2. *v. de Papa, lib.* 3. & plenius Caſtr. *conſ.* 43. *in facto præſenti, per tot.* vbi plura *lib.* 1. vbi, quod omnes Eccleſiæ habent adminiſtrationem conceſſam ab Eccleſia Romana, quæ eſt caput, mater, & magiſtra aliarū. & Papa ſolus eſt Vicarius Chriſti, & quicquid facit Papa, facit Chriſtus. † Extende; quia multo ꝓ magis pōt pignorare caſtrū Eccleſiæ particularis, & tā ꝓ neceſſitate illius Eccleſiæ particularis, quam ꝓ neceſſitate Eccleſię Romanæ. Caſtr. *d. conſ.* 415. *per tot. lib.* 1. Quid paſſiue, an Papa poſſit recipere in feudū Caſtra, & ſe facere vaſallū alterius. Vide, *Vendarius an dicatur domino ſuo ſubditus. Concl.* 107. Limita; † quia ſicut Rex non pōt ardua ſine conſilio procerum; ita Papa non poteſt ardua ſine conſilio Cardinaliū, plene Neuiza. *inter conſilia Bruni conſ.* 12. *n.* 156. *& ſeq.* vbi plurima cumulat. † Limita; quia licet Papa poſſit infeudare & alienare bona Eccleſiæ; tn̄ iſtud procedit, qñ in ſpecie, vel in genere derogat, *c. non liceat Papa.* 12. *quæſt.* 2 q ter. habet derogatoriam poteſtatis; & ideo licet Canon non imponat legem Papæ, à qua non liceat recedere; tn̄ eſt neceſſe, quod derogetur, vt conſtat de mente Anchar. *conſ* 310. *n.* 4. *v. deſcendo ad*
iura, iuncto n. 14. *v. reſtat reſpondere.* † Extende limitationem, vt talis titulus non præbeat bonam fidem, ſed malam; ideo non preſcribitur ex eo. Anch. *d. conſ.* 310. *n.* 14. † Extende; quia imo non valet infeudatio facta per Papam in damnū Eccleſiæ; quia licet præſumatur derogaſſe legibus de ſolemnitate loquentibus; non tn̄ legibus ꝓ conſeruatione iuris naturalis, vel ſubſtantiā contractus reſpicientibus; ideo ſic interpretatur, ne ædificet ſibi ad gehēni ignis æterni. Æg. Bellam. late *conſ.* 33. *n.* 44. *& n.* 59. vbi late, plenius idem Ægid. in *d. c. non liceat Papæ, n.* 2. *& n.* 4. *cum ſeq.* 12. *q.* 2. Vide, *Non poteſt alienare, & donare, & quando ſecus. Concl.* 336.

Papæ obediendū omnino, & in quibus non. Concl. 59.

PRÆCEPTIS † Papæ etiam duris obediendū, & maxime, qñ eſt ex certa ſcientia, & tollitur ſubreptio, & obreptio ac defectus intentionis. Æg. Bellam. *conſ.* 16. *Factum eſt tale, in pr.* † Extende, etiamſi præceptū eſſet dubiū, an iuſtum, vel iniuſtum eſſet. Ægid. *d. cōſ.* 16. *n.* 1. *v. ſecundo.* † Extende maxime in Eccleſiaſticis; qæ quo non eſt, qui iudicet Papam, præceptū etiam iniuſtū obligat, & eſt parendū. Ægid. *d. conſ.* 16. *nu.* 1. *& v. tertio hoc videtur.* Declara, † dummodo agatur de leui præiudicio; ſecus ſi de vita, vel periculo vitæ. Ægid. *d. conſ.* 16. *in fi.* † Extende, & declara, *putin n. inquiſitioni, de ſent. excom.* quia circa ſpiritualia omnes obedire tenētur; quia nullus iudicat Papam, & prætexti iniuſti præcepti non admittitur inobedientia, niſi præciperet id, quod ſaperet hæreſim, vel ſcandalizaret Eccleſiam. Abb. in *1. quæſt. in pr.* † Limita; *epiſcopus, col.* 5. *& ſeq. v. Primus cum præcipit.* † Limita, qñ præceptum Papæ ſubuerteret ſtatum fidei, & Eccleſiæ; quia ei non eſt obediendum, iuxta not. *in c. ſunt quidam*, 25. *q.* 1. Ægid. *d. conſ.* 16. *n.* 1. *v. præſertim.* Abb. *d. q.* 1. *col.* 15. *v. primus.* † Extende, qñ contra vniuerſalem ſtatum Eccleſiæ faceret. Ægid. *d. conſ.* 16. *n.* 12. vbi ponit plures exempla. Abb. *d. q.* 1. *col.* 15. *v. ſecundus.* † Limita, qñ mandatum Papæ eſſet contrarium iuri diuino, vel iurinaturali; quia non obligat: & quia inferior non tollit legem ſuperioris. Æg. *d. conſ.* 16. *n.* 2. *v. in contrarium.* vbi ꝓbat multis exemplis. † Etidem, ſi præceptū Papæ continet peccatum mortale; quia Papę non eſt obediendum, ſed Deo, qñ certum eſt illud, quod præcipitur eſſe mortale. Æg. *d. conſ.* 16. *n.* 10. *& ſeq. v. quarto probatur.* Abb. *d. quæſt. 1. col.* 15. *v. tertius.* adducit exemplum de Aſina, quæ reſtitit Balaam, quæ repræſentant ſubditum, & Prælatum. † Limita; quia reſcripti ꝑ principis iniuſtum non eſt exequendum. Vide, *Reſcriptum Principis exequendum multis caſibus. Concl.* 221. † Limita; quia excommunicato erronea, vel præceptum erroneum non eſt timendum, quod intelligas, qñ eſt contra ius diuinum, ita quod euitari non poteſt in conſcientia peccatum; ſecus, ſi contra ius poſitiuum. Ægi. *d. conſ.*
16. *n.* 11. *& ſeq. v. ſed ſi certum ſit.* Vide, *Excommunicatio ſine iuſta, ſua in-*
iuſta timenda. Concluſ. 453. Vide, *Præcepto ſuperioris non obedimus*
qua pœna plectendus ſit. Concluſ. 478. Vide, *Obedientia*
non debetur in multis etiam Principi. Concl. 3.

Papa

Papa quid possit in beneficialibus, & circa beneficia, vel non. Concl. 60.

1 PAPA †de plenitudine, & absoluta potestate, quam habet sup vniuersa locareligiosa, pōt onerare vnum monasteriū annua pensione perpetua, & illā alteri monasterio perpetuo assignare, etiā nō vocato Abbate, vel Conuentu monasteriī onerati, & valer talis pensio. Rō. *conſ.369. Circa primum, in prin.* vbi loquitur de monasterio S. Antonii Mutinæ onerato pensione ppetua libraſ. 1500. ſingulo anno per Bonifaciū VIII. ad fauoré monasteriī Mōtis maioris, vt valeat de absoluta potestate; ſed qa Papa vſus
2 est ordinaria, nō valet; qa est excessiua. †Et ꝙ facta per Papā de potestatis plenitudine circa beneficia ſine citatione valeāt, ſiue agatur de beneficio, ſiue de reſeruatione pēſionis, etiamſi faciat Papa ſine cauſa, eſt plena apoſt. ad Rō. *d. conſ.369. in v. citatione.* q̄ eſt prima, vbi infinitos citat; ſecus ſi Papa, vt infra, de ordinaria
3 auctoritate faciat. † Contrarium tñ. ꝙ etiā in beneficialibus, ſi ꝓcedat de plenitudine poteſtatis, requiratur citatio. Ruin. *conſ.89. Quamuis copioſe, col. 2. v. nec etiam potuit citatio tolli. lib. 5.* apoſt. ad Rō.
4 *d. conſ.369. in v. legitimatio, in fi.* illum citat. † Amplia; quia Papa pōt in beneficialibus tollere ius quæſitū, vt auferat ab vna Eccleſia, & alteri tribuat, q̄ facit ex certa ſciētia; quia cenſetur facere de plenitudine poteſtatis, & cauſa præſumitur, quæ non admittit probationem in contrariū. Rō. *d. conſ.369. n.28. v. non eſt dubium,* vbi apoſt. *in v. in contrarium.* dat conc. & *in v. ex certa ſcientia.* vbi dat
5 conc. ꝙ importat de plenitudine. † Amplia; quia in beneficialib⁹ Papa habet plenam, & liberā poteſt atem. *cap. 2. de præbend. in 6.* A-
6 lex *conſ.219. Ponderatis, n.4. v. habet enim, lib.6.* †Et ideo confirmando vnionem nullā factam per Epiſcopū Bergomenſem de Hoſpitali ſuæ diœceſis, alteri Hoſpitali diœceſis Cremonen. ſine cōſenſu Capituli conualidatur ipſa vnio nulla. Alex. *d. conſ.219. n.4.*
7 *& ſeq. per tot. lib.6.* Vide, *Papa abſolute poteſt omnia, & quando ſecus. Conc. 49. nu.13. & ſeq.* † Limita; quia de ordinaria poteſtate Papa etiam in beneficialibus non pōt non ſeruata ſolemnitate iuris, videlicet non citata parte, non facta legitimatione perſonarum onerate Eccleſiam, alteri ſupponere, vel penſionem perpetuam alteri monaſterio reſeruare; quia tanquam iudex tenetur obſeruare iuris poſitiui ſolemnitatem. Rō. *d. conſ.369. n.5. & ſeq. v. ſecundoquidem,* vbi ꝙ alias actus eſt nullus, & ibi apoſt. plena in *v. legiti-*
8 *matio,* citat plurimos conc. † Reſtringe; quia ſi Papa etiam de ordinaria poteſtate procedat, pōt vnire, & donare monaſterium Sedi Apoſtolicæ immediate ſubiectū alteri monaſterio, vel Eccleſiæ, prout pōt Epiſcopus cum conſenſu ſui Capituli Eccleſiā ſibi ſubditam pariter vnire, & donare alteri Eccleſiæ, ita Rom. *d.*
9 *conſ.369. n.3. v. ſecundo quia.* † Declara; quia Epiſcopus pōt hoc, ſi tria interueniant: primum, ꝙ Epiſcopus faciat cum cōſenſu Capituli: ſecundo, ꝙ faciat ex rationabili cauſa: tertio, ꝙ Eccleſia, q̄ patitur, non ſentiat præiudicium enorme. Rom. *d. conſ.369. n.26. v. tertio quia, & n.27.* arguit ad Papam, vt ſi Epiſcopus pōt, multo
10 magis Papa. † Limita; quia Papa non poteſt ſine cauſa iura vnius Eccleſiæ auferre, & alteri dare, gl. in *c.1. diſtinct.10. arg. §. quod autem. 16. q.2.* vbi hoc habetur Archid. in *cap. non deſet. 12. diſtinct.* ea ratione, quia Papa non habet dominium rerū Eccleſiarum particulare, ſed vniuerſale, ſicut Imperator habet vniuerſale domi-
11 nium rerū ſibi ſubiectarum. † Gloſ. autem in *c.1.22. diſtinct.* non fuit auſa dicere Papam non poſſe, ſed non debere ſine cauſa; quia cū
12 cauſa nullus negat, quin id poſſit facere. † Rom. vero *d. conſ.369. Circa primum, n.27. v. ſi igitur.* vbi præmiſſa recitat, dicit, ꝙ imo Papa pōt ius quæſitū ex contractu vni Eccleſiæ ab ea auferre, & alteri tradere ex reſcripto. *c. ex multiplici. de Decim. & in clem. Dudum. Cupientes, de ſepult.* licet in ſuo caſu concludat ex cauſa, prout et-
13 iam apoſt. ad Rō. ibi in *v. tollere,* dat plures ſolutiones, ꝙ ex cauſa poſſit, niſi faceret ſine cauſa de plenitudine poteſtatis. † Limita; ꝙ Abbates electi de ſuperioris licentia & cōfirmati nō poſſunt
14 amoueri ſine cauſa rationabili. Rō. *conſ.467. Vt clara, n.4. v. ſecundo ididem.* †Limita; quia Papa non pōt ſine cauſa rationabili depo-
15 nere Epiſcopum licet in beneficialibus habeat ſupremam poteſtatem. Rō. *d. conſ.467. n.5. v. tertio probatur.* †Extende; quia neque pōt illū transferre ad aliam Eccleſiam, niſi ex cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis, & hoc caſu nō eſt homo purus, qui ſeparat hoc ma-
16 trimoniū, ſed qui vicem Dei gerit in terris. Rō. *d. conſ.467. nu.6.* † Limita; quia Papa non pōt aliquem beneficiatū amouere à ſua Eccleſia ſine cauſa. *c. ſicut, 21. q.2. & c. inuentum, 16. q.2.* Rō. *d. conſ.*
17 467. *Vt clara n.6. v. quarto.* † Limita; quia Papa non pōt ſtatuere contra Concilia, ſtatū vniuerſalem Eccleſiæ concernentia. Rō. *d. conſ.467. n.7. v. contra Concilia. & conſ.499. n.3. & conſ.483. Dubi-*
18 *tatur, n.10. v. ſecundo quæritur. cum ſeq.* †Extende; quia neque præſumitur cauſa hoc caſu; apoſt. ad Rō. *d. cōſ.467. n.7. v. ſine cauſa.* † Extende; qa cauſa in caſu limitationis debet eſſe magna, & nota, & debet exprimi, & probari. Rō. *d. conſ.483. n.13.* vbi apoſtillādant conc. & *conſ.469. n.3. v. reſpondeo.* †Limita; quia Papa non pōt cō- 20
ferre beneficia durante tempore electorū obſtante Cōcilio Baſilienſe. Rō. *d. conſ.483. Dubitatur, n.10. v. ſecundo quæritur,* vbi apoſtil. in *v. ſynodi.* dat conc. & plenius *conſ.499. In præmiſſa, in pr. iuncto v. & ſi dicatur, n.2.* vbi eſt tempus trium menſium, intra ꝙ ſi Papa elegit, electio eſt nulla; quia Concilium apponit decretum irritans. Circa hoc autem aduerte, ꝙ Concilium prædictū non fuit legitimum, neq; approbatum à Sede Apoſtolica, & Romanus, qui fuit in Concilio, ita conſuluit præſuppoſita validitate Concilii, & propterea cum fuerit inualidū, ſed validitate ſublata ſec⁹ eſt dicendum de iure; quia reſeruationes intrant, & ius Canonicum auctoritasq; Sedis Apoſtolicæ. †Extende maxime, qñ talis 21
prouiſio eſt facta per Papam intra tempus datum electoribus ex capite reſeruationis; quia ſublatæ ſunt reſeruationes per concilium Baſilienſe; vnde licet ex alio capite potuiſſet conferre, non ſubſtineretur ex hoc capite, Roman. *d. conſ.483. n.11. & 12. & ver. ſecundo quia,* ſed reſpondet, vt ſupra proxime.

Papa apponendo manū ligat inferiores, & manus inferiorum in illo negotio, & quando ſecus. Concl. 61.

PAPA †inſtituendo aliquē in beneficio ligat manus inferiorū, 1
ne poſſint deſtituere. Lap. *alleg 33. n.2. v. item, qa eſt, alleg.32.* vbi plena apoſt. in *v. reuocat.* † Quia appoſitio manus Papæ quomo- 2
docunq; facta ligat inferiores *extrauag. ad Rom. de præben.* quæ eſt Pauli II. †Amplia, vt inquiſitor hæreticæ prauitatis à Papa depu- 3
tatus non poſſit ab alio inferiore amoueri. Lap. *d. alleg.33.* vbi eſt caſus deciſionis. † Et ꝙ in cauſa hæreſis Papa apponendo manū 4
abſoluēdo liget manus inquiſitorū, & aliorū quorūcunq; inferiorū. Dec. *conſ.137. Diligenter, n.4. & n.14.* quem ſequitur apoſt. ad Lap. *deciſ.32. in v. reuocat.* † Amplia, vt ꝓcedat etiam in collatione 5
beneficii de ſui natura manualis; quia prouiſus nō poterit amoueri ab inferiore. Lap. *d. alleg.33. n.3. v. per quæ tenet.* † Amplia in ta- 6
tū, vt nec valeat inferior deſtituere inſtitutū à Papa, licet ipſemet inſtitutus cōſentiret. Lap. *d. allg.33. n.3. v. item quia.* †Declara; ꝙ ap- 7
poſitio manus Papæ ligat inferiores quoad hoc, ne inferior poſſit cognoſcere, vel deſtruere id, ad quod Papa manū appoſuit, antequam effectū ſortiatur, ſed ſequuto effectu illud negotium remanet in diſpoſitione iuris. Fed. de Sen. *cōſ.263. in pr. v. circa quod ſciendū,* vbi ꝙ ſi Papa contulit beneficiū mihi ſequuto effectu, ex delicto, poſſum priuari ab ordinario in caſu iuris cōmunis; ſi vero antequā ſortiatur effectū, vel poſt; agatur de ſubreptione ꝓ-
uiſionis, inferior nō pōt ſe intromittere. †Amplia; quia Papa cō- 8
ferēdo beneficiū cenſetur auferre poteſtatē aliis, vt conferre nō poſſint. Cald. *conſ.69. in fi.* ꝙ eſt *2. de off. Vicar.* vbi ponit idem in Epiſcopo cōferēte cū Vicario ſuo, vt præſumatur Vicarius reuocatus in hoc. †Extende, vt ꝓcedat, etiamſi Papa cōmendat benefi- 9
ciū, ſiue ad tēpus, ſiue perpetuo; qa beneficiū remanet affectū ēt ceſſante reſeruatione, in tm, ꝙ nō pōt Capitulū eligere, neq; inferior conferre. Rō. plene *conſ.350. In caſu propoſitæ, n.11. & ſeq. v. cæterum.* vbi plena apoſt. in *v. Affecta,* dat conc. †Extende, vt imo Pa- 10
pa dādo ex equuto rē ad cōferendū cenſeatur reuocare poteſtatē ordinariis. *c. ſi Capitulo, de conceſſ præben. in 6.* Gem. *conſ.34. n.7. ver. & ratio eſt,* vbi limitat ſolū in caſu *cap. duobus. de reſer. lib.6.* Vide, *In-* 11
cluſio vnius eſt excluſio alterius. Concl.71. † Amplia in ordinibus; quia Epiſcopus ſi fuit à Papa ordinatus, & ꝓmotus, non pōt conſecrari per aliū, quam per Papam, niſi de licēria Papæ. Gem. *conſ.42. n.7. v. reſtat.* † Amplia; quia per appoſitionē manus Papæ ita Bene- 12
ficiū remanet affectū, ex quo ſemel afficitur, vt nunquā affectio deſinat, donec Papa de tali beneficio affecto ꝓuiſionem fecerit. Rota in *antiq. deciſ.14. de præben. Nota, quod beneficia collectorum,* alias 410. Anch. *conſ.58. Circumſcriptis regulis, & conſ.399.* vbi recitat opiniones, & dicit ita hodie ſeruari ꝓpter regulas Cācellariæ. Rom. *conſ.335. Circa primū.* Iaſ. *conſ.98. lib.4.* Dec. *conſ.393. & 699.* † De- 13
clara, vt ꝓcedat ampliatio, qñ in appoſitione manus Papæ, Papa expreſſe reſeruauit beneficiū, ita Gem. *conſ.136. in fi. v. ſed ad hoc reſpondetur.* † Declara, qñ Papa apponit manū beneficio vacāti; ſe- 14
cus ſi vacaturo. Rota in *nou. deciſ.13. vt lite pend. Titius erat expectans, in pr.* Caſſad. *deciſ.3. de præben. n.63. & 69.* † Contrarium, ꝙ Cancel- 15
laria ſeruat idem in vacaturo, ꝙ in vacanti, additio ad *deciſ.10. de præben. in nouiſſ. in fi.* Caſſad. *deciſ.2. de reſtit. ſpoliat. v. & hoc non eſt.* † 16
Declara ſecundo, vt non ꝓcedat, quod beneficium perpetuo remaneat affectū per appoſitionem manus Papę, qñ effectus, ad quem manum appoſuit, non eſt ſequutus, vt ſi mandet permutari aliqua beneficia, talis appoſitio manus non afficit beneficia ſi non permutantur, ſi vacarent aliter, Gemin. *conſil.136. in fin.*

Decla-

17 Declara † tertio, vt procedat in appositione manus Papæ, conferendo vacantē vacatione necessaria, sicut per mortē, renūciationē, vel priuationem; secus si ex permutatione, quia est volūtaria.

18 Gem. *d. cōs. 136. in fi. v. vel potest dici.* † Extende in ūm appositionem manus Papæ reseruādo beneficia ligare manus inferiorū, vt etiāsi reseruatio sit ad tempus vitæ Pontificis: tñ duret ad successores, ex quo manus appositio hoc operatur perpetuo, donec semel sequatur effectus, ita declarauit Paulus Papa II. *in extrauag. ad Roman. per tot.* † Amplia, quia Papa confirmans inuestitū de feudo,

19 quē Episcopus dominus feudi destituit, cēsetur auocasse cognitionem feudi penes se, ita vt Episcopus non possit procedere vlterius Bal. *cōs. 95. Mortuo Gregorio, in fi. lib. 3.* vbi loquitur quoad petitorīū, secus quoad possessoriū. † Amplia; quia si promouet Pa-

20 pa Episcopū, inferior non pōt illū cōsecrare sine licentia Papæ.

21 Gem. *cons. 42. n. 7. v. restat igitur.* † Extende in Abbate, vel Abbatissa cōfirmatis à Papa; quia nō possūt benedici sine licentia Papæ; quia benedictio est loco cōsecrationis. Fel. *in cap. meminimus, n. 2.*

22 *v. nota vlterius, de accusat.* † Amplia etiā in iudicialibus; quia si Papa cōcedit remissoriam, vel dilationem, cōquiescit officiū Iudicis.

23 Rota *in nouiss. decis. 76. q. 4. de testib. postquam litera.* † Extende; quia Papa delegando Iudicem in causa excommunicationis, in qua datus erat exequutor, censetur ligare manus exequutoris, ita vt nullum sit, quicquid exequutor fecit post appositionem manus

24 Papæ, ita Rom. *cons. 331. In casu propositæ, per tot.* maxime *in fin.* † Extende, quia si Papa semel delegauit causā, licet delegatus moriatur; non tñ poterit ordinarius causā cognoscere, ex quo Papa semel valide apposuit manū. Rom. *cons. 335. Circa primum, n. 10. v. Ad*

25 *hoc vltimo.* vbi apost. *in v. intromittere.* dat plures conc. † Restringe quoad tertiū; quia licet Papa quoad certos apposuerit manū; nō tñ quoad tertiū censetur ligasse manus. *Addit. ad d. decis. 4. de testib.*

26 *in nouiss.* Restringe in † appellatione deuoluta ad Papā; quia si partes redirent ad Iudicem à quo; tūc non impediūtur. *d. addit. ad de-*

27 *cis. 4. de testib. in fi. in nouiss.* † Declara; quia Papa apponendo manū in auocatione causæ, puta quia dedit secūdas litteras reuocando primū Iudicem, ita demū inficit processū factū post datā, si extat decretū irritās, & volūtas expressa Papæ, alias secus; quia donec sit p̄sentata reuocando, non tenent literæ auocatoriæ, nēq; operārtur, *c. audita, de restit. spoliat.* vide plene Fel. *in c. caterum, n. 11. v. valet processus*, vbi ponit ampliationes, & limitationes, plenius Rob. Lācellot. *tract. de attentat. in 2 parte, cap. 10. per tot.* vbi ponit regulā

28 affirmatiuā cū ampliationibus, & sex limitationibus. † Amplia in reseruatione beneficii facta per Papā; quia ligat manus inferiorū,

29 ex quo reseruatio est fauorabilis. Soc. *cons. 32. n. 10. lib. 1.* † Amplia in legitimatione spurii; quia apponendo manū, videl. includendo spurium ad successionem, cæteros excluderet, ideo apponit

30 clausulam sine p̄iudicio, &c. Anch. *cons. 153. n. 9.* † Extende, quia cognoscendo de vna causa videtur totū negotiū ad se auocare.

31 Anch. *d. cons. 153. n. 9.* † Item dando secūdū Iudicem videtur pri-

32 mū reuocare. Anch. *d. cons. 153. n. 9.* † Item statuendo secūdam legem videtur primam reuocare, & hæc omnia propter appositio-

33 nem manus. Pet. de Anch. *dict. cons. 153. n. 9.* † Amplia; quia si Papa reseruat beneficia promouendi ad cathedralem pro certa persona, & promotio non sortitur effectū propter obitum promouēndi, non cessat reseruatio; ideo collatio facta non valet ab ordinario; quia appositio manus Papæ ligat manus inferioris. Petr. Anchar. *cons. 58. Circumscriptis. per tot.* Vide, *Beneficiū affectum quando dicatur per appositionem manus Papæ. Concl. 78.* Vide, *Manus appositio per*

34 *superiorem quando liget inferiorem. Concl. 76.* † Limita; quia licet Papa apponat manum committendo alicui, vt recipiat permutationem certorum beneficiorum, & propterea videatur ligasse manus aliorum, tñ si non sequatur permutatio, & per obitum permutare debentium vacant beneficia, non sunt reseruata, quia appositio manus afficit solum ad effectum permutationis, si se-

35 quatur. Gem. *cons. 136. Super primo dubio, in fi. & per tot.* † Limita; qa Papa apponendo manum censetur auocare ad cognitionem petitorii, non autem possessorii. Bald. *d. cons. 95. in fi. lib. 2.* vbi idem

36 in Imperatore, & alio supremo Principe. † Limita, qñ Papa apponeret manū nulliter, *decis. 12. de concess. præbend. in Antiq.* alias 39. vide q̄ ibi posui Rō. *cons. 335. Circa primū, n. 11. & n. 12. & seq.* vbi etiam apost. & loquitur, qñ nullitas est de defectu potestatis; vt qā cō-

37 tulit, vt reseruatū, q̄ non erat. † Extende, etiam in reseruatione beneficii ex falsa causa facta, qa non impedit expectantes. Rom.

38 *d. cons. 335. n. 10. & seq.* † Contrariū, quia etiamsi nulliter appositus manū, qa hæc nullitas ab aliquo cognosci non pōt. Dec. *in cons.* 137. *Diligenter pro tenui. n. 4.* plene Rō. *d. cons. 335. n. 5. & seq.* vbi plena apost. *in v. censetur.* Crauet. *cons. 137. n. 8. v. pro hoc facit.* Ægid. Bellā.

39 *cons. 34. n. 10. & 11. v. ad tertium.* Anch. *cons. 58. Circumscriptis.* † Declara, vt per Dec. *in c. 2. de constit. vtili.* † Declara; qa si Papa apponit manū nulliter in mandato de prouidendo incertę personæ, ligat manus inferiorū; qa videtur velle ordinare illud beneficiū, & ita reseruatio respicit; fauorē Papæ; si vero mandat prouideri certæ p̄sonæ, manus appositio respicit certam personā, & gratiā, q̄ si est nulla, corruit etiam reseruatio, late Ægid. Bellam. *d. cons. 34. n. 10. & 11. v. ad secundum.* † Restringe; quia licet appositio manus Papæ inducat reseruationē, quæ ligat inferiores: non tñ ligat Papā, qñ appositio est nulla; & ideo gratia Papæ nō facta mentione de reseruatione speciali in gratia nulla, valet: secus si reseruatio esset generalis; quia semper de ea fit mentio. Ægid. *d. cons. 34. n. 11. & 12. v. ad tertium.* † Declarat etiam Rom. *d. cons. 335. n. 5. & seq. & per tot.* vbi pro vtraq; parte allegat multa exempla, tandem solut, q̄ si Papa contulit beneficiū tanquā reseruatū, quod nullo modo erat reseruatum, ex quo apponit manum nulliter in beneficio tā-

quam reseruato, quod non est; tunc non ligat manus inferioris collatoris: & idem, quando deficit potestas Papæ; quia illum, vel illo iure, quo contulit, non spectabat prouisio.

Papæ assertioni quando standū sit, vel non. Concl. 62.

PAPÆ † assertioni standum est, & sola assertio Papæ, p̄bat *clem. 1. de p. bat.* q̄ intelligitur, qñ ipsa assertio fit deliberate secundū modū traditū *in c. si Papa § sin autem de priuil. in 6.* secus, si p modū simplicis narratiuæ. Old. *cons. 258. Innoc. Episcopus, in pr.* † Et si est in fa-

cto p̄prio, puta qa narrat aliqua, quæ fecit, p̄bat assertio Papæ. Zab. *cons. 145. n. 3.* Cast. *cons. 415. In facto p̄senti, in pr. lib. 1.* Hierō. de Tort. *cons. post consilia Ant. de Butr. n. 30. v. nec obstat.* † Et non admittitur probatio in contrarium, qñ Papa de facto suo attestatur, & super eo se fundat. Æg. Bellam. *cons. 33. n. 39.* Cast. *d. cons. 415. in pr. lib. 1.* Castr. *cons. 46. n. 4. lib. 2.* † Amplia, vt assertioni Papæ stetur, & ea probet, qñ Papa super assertione sua se fundat, & agebatur de asserto tempore assertionis, aliàs non. Old. *d. cons. 258. n. 2. verū dum videtur, & n seq. vbi n. 4.* ita declarat Inno. *c. in cap. recepimus, in pr. in priuil.* Cald. *cons. 517.* alias *de priuil. in prin. v. in secundo casu.* Anch. *cons. 499. n. 3.* † Extende; quia Papa nariando alienationem rei Ecclesiasticæ in vtilitatem Ecclesiæ, se fundans super ea probat vtilitatem Ecclesiæ. Alex. *cons. 79. Circa primum, n. 8. v. sed non dubium, lib. 2.* † Dicitur autem se fundare super narratis, qñ ipsa narrata sunt talia, quæ conferunt, vel necessaria sunt ad dispositionem principis. Alex. *cons. 15. Visis narratiū. n. 4. in fi. v. & ita-*

pa'em ipsius Principis. Alex. *cons. 15. Visis narratiū. n. 4. in fi. v. & ita-*

tur in talibus, lib. 5. † Amplia vt assertio sola, & narratio facti Papæ probet, qñ duo concurrunt, videlicet quod sit super facto proprio Papæ, & intentio Papæ super eo fundetur, alias non p̄bat. Old. *d. cons. 258. n. 6. v. item non obstat.* nam super facto suo probat, sed super facto alieno si se fundat, super eo probat, donec contrarium probetur. Lap. *alleg. 7. in pr. n. 2. v. non enim*, vbi extendit, etiamsi factum alienum coram Papa diceretur consummari, prout est renunciatio beneficii, & qñ concurrit factum proprii Papæ, & super eo se fundat, statur assertioni Papæ. Fed. de Sen. *cons. 117. Casus talis, in prin.* & quod ista duo requirantur, quod assertio in facto proprio, & quod se fundet super eo, alias non probet, late Ioan. Cald. *cons. 517.* alias *2. de priuil.* licet dicat aliter sentire gl. *in clem. 1. de proba.* & quod communiter *Doct. dicerent* secus. Gem. *cons. 79. in prin.* vbi quod non admittitur probatio in contrarium, & loquitur in assertione Papæ, quod prouisus ejus cubicularius, idem Gemin. *cons. 82. n. 3. v. restat nunc videre*, vbi loquitur de assertione Papæ, quod dispensauerit cum Episcopo, ne consecraretur, vt licet non appareat dispensatio, tñ assertione Papæ probetur. Fulg. *cons. 148.* loquitur in reseruatione facta per Papam. Cast. *cons. 341. Venio nunc, in prin lib. 1. v. est vlterius.* † Amplia, quod imo probet assertio Papę, etiamsi non sit de facto ipsius, qñ super ea se non fundet; videtur tenere Io. And. *in d. clem. 1. & probat.* quam opin. veriorem asserit ibi Card. Zabarel. & Lap. *alleg. 7. n. 2.* tñ dicit, quod potest probari contrarium eo casu, & idem dicit idem Lap. *alleg. 68. v. Lap. Abbas*, quæ est in fi. *alleg. 67.* incip. *clem. si summus*, vbi ampliat procedere, etiamsi narratio Papæ sit motu proprio facta, quia poterit probari contrarium, & q̄ vera narratiua Papæ probent exemptionem, qñ Papa super illis fundat Caspar Cald. *cons. 456.* alias *14. de censib. in fi.* Alex. *cons. 79. v. sed non dubium, lib. 1.* vbi q̄ probat vtilitatem Ecclesiæ in alienatione, si Papa se fundat super ea. Anch. *cons. 293. Vltra alia, in pr. & v.* bar. *cons. 145. n. 3. & cons. 128. n. 2.* Cast. *cons. 341. Venio nunc, in pr. n. tertio, & fortius, lib. 1.* † Declara, quia magis *communis est opinio, quod non credatur assertioni Papæ in facto alieno. Curt. Sen. cons. 20. col. 5. n. 12. v. sed ad hanc obiectionem.* vbi reddit rationem, qa cum Papa necessario ab alio sit informatus, non creditur ipsi.

Dece-

10 †Declara; qa creditur assertioni Papæ de facto ꝓprio qñ se fundat sup assertis, ita ꝙ non admittitur ꝓbatio in contrariũ. Anch. *cons.*399.*n.*3. Æg. Bell. *cons.*33.*n.*39. Cast. *cons.*415. *In facto præsenti, in*
11 *pr. lib.*1. Soc. *cons.*266. *In causa, v. absolutis, lib.*2. †De facto alieno cõtãe gesto an credatur, sunt opiniones, sed distinguitur; qa si motu ꝓprio rescribit, creditur; si vero ad instantiã partis, non credi-
12 tur, ita declarat Aret. *cons.*23.*n.*9. † De facto alieno non coram se gesto non creditur Papæ, ita Aret. *d. cons.*23.*n.*9. *v. aliquando*. Anch. *cons.*188. *Visis consiliis, n.*10. *& seq.* vbi dicit maxime hoc verum esse, qñ asserit contra notoriũ verũ, sequitur Aretinũ Collegium Paduanũ *cons.*2. *post consilia Zabar. n.*72. Put. *decis.*129. *lib.*1. *&* 338. *lib.*3. ita seruar Rota Caputaquen. *decis.*33. *&* 239. *&* 285. *lib.*2. Parisi. *cõs.*
13 *n.*76. *lib.*1. *& cons.*114. *n.*42. *lib.*4. †Sed tñ, ꝙ in facto alieno ꝓbet, donec contrariũ probetur. Fulg. *cons.*148. *in fi. v. tertia & vltima*, vbi loquitur in probanda professione ex assertione Papæ, & idẽ tenet Anch. *cons.*293. *in pr.* & ꝙ ꝓbatio in contrariũ admittatur. Zabar. *cons.*128. *n.*2. Cast. *cons.*415. *in pr. lib.*1. Rom. *cons.*369. *Circa primum, nu.*37. *v. quoad nonum*, vbi, ꝙ statur præsumptioni, sed admittitur probatio in contrariũ, & ibi apost. in *ver. præsumptiue*, dat
14 conc. † Declara; qa declaratio Papæ sup facto alieno ꝓbato, qñ consistit in iure, ꝓbat. Anch. *d. cons.*293. *per tot.* Parisi. *cons.*3. *n.*59. *lib.*
15 4. †Dicitur autem factũ alienũ illud, quod Papæ innotescit; quia tunc probatio in contrariũ admittitur. Anch. *cons.*188. *Visis consiliis n.*11. *&* 12. Cast. *cons.*341. *el primo, Venio nunc, lib.*1. *col.*2. *v. si autem dicatur habere vim testimonii*. Hieron. de Tortis *cons. quod est post consilia Ant. de Butr. n.*27. *col.*2. *v. ex prædictis infero*, & plenius *n.*30. *v. nec ob-*
16 *stat.* † Et qñ dicit à fide dignis sibi fuisse dictum, non debet credere; quia nec sibi creditur hoc casu, cum sit factum alienũ. Soc. *cons.*266. *n.*55. *v. & si dicatur, lib.*2. & quod dicatur factum alienũ.
17 Cast. *d. cons.*341. *el primo, col.*2 *lib.*1. *v. si autem dicatur*. †Imo, qñ Papa in facto alieno se fundat ex falsa causa notoria; tunc non probat, neq; ei parendũ est, sed debet rescribi, puta si priuat Prælatũ, ex quo dicit sibi innotuisse, vel constare, quod est fatuus; quia si notoriũ est esse sanæ mentis, non probatur, neq; parendum est ei.
18 Anch. *d. cons.*188. *n.*10. *vsque in fi.* †Et idem, si fundat se in eo, quod est contrariũ statuto in facto alieno; quia illi non statur, nisi ex causa expressa, adeo quod non sufficit causam extare, nisi expri-
19 mat Princeps. Ruin. *cons.*41. *n.*15. *& 16 lib.*1. † Dicit tñ Zabar. *cons.* 145. *n.*3. quod assertio Papæ in facto proprio, videlicet de iis, quæ Papa fecit, probat: & idem de facto alieno, qñ se fundat sup eo, alias secus, & idem repetit *cons.*128. *In quæstione, quæ vertitur, in pri.*
20 †Factum propriũ dicitur, si Papa narrat sibi fuisse à parte supplicãtis; ideo statur narratiuæ Papæ in hoc etiam, quod contineat
21 factũ alienũ supplicantis. Rota in *nouiss. decis.*171. *n.*2. *parte*1. † Factum verò propriũ Papæ dicitur gratia præcedens facta per Papam, sed non tenor gratiæ; ideo si non faciat mentionem de tenore, non dicitur memor tanquam de facto proprio; ideo si derogat primæ gratiæ ex certa scientia, & motu proprio, non propterea est sufficienter derogatũ, nisi exprimat, quod prima gratia, quæ erat causa publicæ vtilitatis concessa, sit talis. Zabar. *cõs.*
22 142. *n.*3. *v. quoad secundum, vsque in fi.* maxime *n.*5. *&* 6. †Imo non dicitur simpliciter factum propriũ Papæ, si narrat pensionem à se reseruatam de consensu Rectoris, & extinctam, & translatam de consensu pensionarii, & Rectoris; quia hic extat mixtura facti ꝓ-
23 prii, & alieni. Put. *decis.*245. *lib.*1. † Extende limitationem, qñ Papa attestatur de facto antiquo, cui non fuit præsens, nec põt scire; quia licet se fundet super tali facto, non probat in præiudiciũ tertii, sed bene in præiudicium suum, ita Collegiũ Paduan. *cons.*
24 2. *post consilia Zabar. n.*72. *vsque in fi.* †Et dicitur factum proprium, si attestatur, quod Titius sibi sic supplicauit; quia licet contineat
25 factũ Titii supplicantis; tñ sic congestum est, & in facto proprio, ꝓbat Rota in *nouiss. decis.*171. *lib.*1. †Idem, qñ Papa de facto alieno attestatur in iis, quæ spectant ad eũ, & eius liberam dispo-
26 sitionem, prout si dicat, quod religio equitum de Calatraua qui sunt ordinis Cistertiensis, sunt de regula sancti Benedicti; quia hoc spectat scire ad Papã. Rota *decis.*266. *fuit resolutum, parte*2. *in nouissimis*, vbi, quod probat maxime iũctis aliis. † Amplia, quod verba Papæ dispositiua, & concessionis de eo, quod spectat ad
27 Papã, plene probat. Old. *dict. cons.*258. *nu.*7. *ve. super tertio. authen. de nupt. §. disponat*. Calder. *cons.*517. alias 2. *de priuil. in fi.* †Amplia; quia ꝓbat assertio Papæ, in qua commendat alicui principi plebanũ talis Ecclesiæ, quem nominat; quia probatur, quod est plebanus, ex tali assertione; quia non est præiudicialis, & non agitur
28 de titulo Ecclesiæ, donec contrarium probetur. Lap. *alleg.*7. vbi ponit hunc casum, & *n.*6. *v. sed quando Papa* declarat, quod in alia causa non probarent literæ prædictæ eum esse plebanum. † Amplia; qa si Papa narrat beneficiũ vacare in curia per mortem Ti-

tii, ꝓbat mortẽ, & mortis locũ, donec contrariũ probetur. Lap. *d. alleg.*7. *n.*4. conc. Lap. *alleg.*24. *circa prin.* vbi, quod reseruatio ꝓbatur literis Papæ assertiuis, & quod mors in curia probetur per assertionem Papæ, dicit Lap. esse verũ, dummodo ista assertio facti alieni habeat relationem ad factũ proprium. Lap. *alleg.*68. quę est in fi. *alleg* 67. *in v. & licet gloss.* †Extende, vt idem sit, si Papa nar- 29
rat beneficiũ vacare per priuationem, quam fecit de Titio, & cõfert alii; quia tunc ꝓbatur priuatio. Gem. *cons.*15. *Super primo dubio in prin.* †Amplia, quod clericus conuentus coram Iudice secula- 30
ri probat clericatũ suum per Bullam Papæ, in qua sibi tanquam clerico contulit beneficium propter præsumptionem literarum Apostolicarũ, donec contrariũ probetur. Lap. *d. alleg.*7. *n.*5. † Am- 31
plia; quia quod Papa aliquid fecerit cum causæ cognitione, ipsi plene creditur, maxime qñ hoc asserit ex certa scientia. Ang. Aret. *cons.*19. *Videtur omnino, n.*33. *&* 34. *v. secundo illa iura*, & iterum *n.* 51. vbi circa alia ad causę cognitionẽ pertinentia. †Amplia, quod 32
Papa narrando in rescripto Titium sibi aliquid significasse, probat Titium loquutũ esse cum Papa, donec contrariũ probetur. Lap. *d. alleg.*7. *n.*5. *v. & sentit*. Fed. de Sen. *cons.*117. *per tot.* vbi dicit, quod volens probare, quod Titius nihil significauit, non debet audiri, nisi de licentia Papæ, & quod de stylo curiæ talis exceptio non admittitur. †In contrariũ Lap. *alleg.*90. *in Dei nomine, n.*4. *in fi.* 33
*v. imo etiam, & n.*5. vbi, quod non probatur scientia permutationis eius, qui constituit procuratorem ad permutandũ, etiã post expeditionem literarũ, etiamsi Papa dicat, se facere ad supplicationem eorundẽ; quia intelligi potest de supplicatione facta per procuratorẽ, vel nuntiũ, vel alio tempore, & sic non concludit. †Declara; quia admittitur ꝓbatio in contrariũ, qñ Papa de men- 34
dacio nõ arguitur; quia si Papa dicit, quod Berta supplicauit pro dispensatione matrimoniali, põt ꝓbari contrariũ, quod is, qui ꝓ Berta supplicauit, fuit mendax, non autem Papa. Gem. *cons.*33. *n.* 5. *v. nec obstat.* † Amplia; quia reseruatio beneficii ꝓbatur ex asser- 35
tione Papæ. Lap. *alleg.*24. *circa prin.* & conc. Lap. *alleg.*67. quæ est 68. incipit, *clementina. in prin.* quæ dicit credi Papæ in facto ꝓprio, videlicet, si narrat reseruationem à se factam, & latius in fi. *v. item extrauagans*. Fulg. *cons.*148. *Super eo vero, n.*2. *v. post hoc vero.* † Exten- 36
de, vt procedat in tantum, vt nec probatio contraria admittatur. Fulg. *d. cons.*148. *n.*3. vbi dicit non admitti probationem, quod beneficium vacauit, antequam esset Papa per obitum eius, quem Papa dicit vixisse tempore reseruationis; vbi, quod stante decreto irritanti, quod afficit etiam ignorantes, oritur bonũ ius in beneficio ex tali assertione cum decreto irritanti. †Amplia, vt pro- 37
cedat, etiamsi reseruatio & decretũ asseratur factũ per prędecessorem; quia etiam eo casu assertio Papæ probat per *extrauag. clement.*6. quæ incipit, *proinde*, de qua etiam Zabar. in *clem. literis, de ꝓbat. quæst.*9. *n.*9. † Amplia, vt credatur assertioni Papæ de iis, quæ 38
ipse gessit, vel coram eo gesta sunt, vt si renunciationem recepit, electionem alicuius cassauit, excommunicauit, vel similia fecit. Lap. *d. alleg.*68. quæ est in fi. *alleg.*67. *circa fi. v. secus si narrat*. vbi multa exempla ponit. Aret. *cons.*23. *n.*9. vbi, quod de facto alieno coram Papa gesto creditur, qñ rescribit motu proprio; secus si ad instantiam partis fit assertio. †Amplia, vt credatur assertioni Pa- 39
pæ etiam in criminalibus circa ea, quæ sunt facti proprii Papæ, & super eis se fundat. Gem. *dict. cons.*15. *Super primo. in pr.* †Amplia; qa 40
dicitur factum proprium Papæ etiam factum prędecessoris; ideo in iis, in quibus statur assertioni Papæ de facto proprio, statur etiam de facto prædecessoris, *c. cum à nobis, in fi. de testib.* & ita tenent Laurent. Laudianus, & Zabarell. in *d. clem. literis, de probat.* vbi asserunt *extrauag. clement.* quæ incipit, *Prouida*. hoc disponere, prout omnes citat Rõ. *cons.*350. *In casu, n.*17. *&* 18. *v. quoad tertium.* † De- 41
clara totam istam materiam secundum Rom. *dict. cons.*350. *nu.*18. *& seq. v. iis tamen non refragantibus*, vbi, quod licet in facto proprio, & prædecessoris credatur Papæ super narratis, quãdo super eis se fundat, & non admittatur probatio in contrariũ; tñ istud est; qa est præsumptio iuris & de iure; & ideo in casibus, in quibus non statur præsumptioni iuris, & de iure; ita neq; statur assertioni Papæ, vel qñ constat de confessione contraria Papæ, vel qñ constat notorie de contrario, & de primo est apost. ibi ad Rom. in *v. præsumptio*, quæ dat concordant. de secundo in *v. notorium*, quæ pariter allegat concordan. † Limita; quia non statur assertioni Papæ 42
in reseruationibus, quod reseruauerit beneficium, qñ reseruatio est in præiudicium possessoris. Feret. *cons.*290. *n.*4. † Limita in as- 43
sertione Papæ per modum narratiuæ simplicis; quia enunciatiua, siue narratiua verba modicum operantur. Old. *dict. cons.*258. *n.*2. *v. per primum*. Cald. *cons.*517. *in prin.* alias 2. *de priuileg.* vbi facit differentiam inter narratiuam, & assertionem. † Limita in asser- 44
tione Papæ, quæ non probat etiam per modum assertionis, qñ

de eo, ꝙ asseritur, non agitur tempore assertionis; quia tunc non probat; & ideo si non disceptabatur, neq; tractabatur de asserto tempore assertionis, ipsa assertio Papæ non probat. Old. *dict. cons.* 258. *n.* 2. *v. idem videtur*, vbi maxime hoc asserit verum, qñ ad instã-
45 tiam partis assertio fuit suggesta, & non motu proprio facta. † Et ideo verba enunciatiua Papæ, & propter aliud non probant. A-
46 ret. *cons.* 23. *n.* 8. † Declara hanc limitationẽ, vt nedũ non probent, sed nec præbeant causam præscribendi enunciatũ in casu, in quo non inducitur probatio. Old. *d. cons.* 258 *nu.* 8. *ver. secundo quæritur.*
47 † Contrariũ tenet Fulg. *cons.* 148. *n.* 3. *per tot.* vbi, quod non admit-
48 titur probatio in contrariũ. † Limita; quia non creditur Papæ super facto alieno, etiamsi Papa se fundat super ipso facto alieno, qñ agitur de crimine, & sic de magno prẽiudicio, prout quod qs cõmiserit rebellionem, & propterea bona confiscantur, plene Put. *decis.* 129. quod non staretur, vbi citat plurimos, *lib.* 1. & conc. Mohed. *decis.* 271. *Ioannem Franciscum*, vbi dicit hanc partem veri-
* orem, & iustiorem, & magis* cõmunem; quia agitur de graui p̃-
49 iudicio, & citat plurimos. † Contrariũ tenent Bald. & Soc. quos reprobat Mohed. *d. decis.* 271. & Curt. Senior tenet hanc partem *cons.* 49. *n.* 32. vbi allegat Tancred. Io. And. Abb. & Barb. *cons.* 46.
50 *lib.* 1. † Limita, qñ narratiua facti alieni est ad instantiam partis; secus si motu proprio sit facta. Put. *decis.* 338. *eadem die*, *lib.* 3. quia non probat, & idem dicit Mohed. *d. decis.* 271. *in fi.* vbi extendit, etiamsi Papa se fundaret super facto alieno, allegat Alex. *cons.* 112.
* *lib.* 7. Ias. *cons.* 8. *lib.* 4. & Alex. *dict. cons.* 112. dicit hanc esse* cõmunem, & ibi apost. citat plurimos, sequitur Rota *par.* 2. *in nouiss. de-*
51 *cis.* 154. † Si vero est motu proprio facta, transfert on° probãdi in aduersarium. Put. *decis.* 323. *in vna Britinorien. in fin. lib.* 2. allegat
52 ad hoc Crauet. *cons.* 136. *n.* 42. † Sufficit tñ narratiua Papæ, quæ in gratiosis debet verificari in actore ad colorandum titulum pos-
53 sessoris. Put. *decis.* 245. *die* 17. *Ianuarii*, *lib.* 1. † Et quod narratiuæ Papæ motu proprio sit standum in facto alieno, licet possit contrariũ probari. Put. *decis.* 101. *die prima Februarii*, *lib.* 3. allegat Alex. *d.*
54 *cons.* 112. *lib.* 7. Curt. Iun. *cons.* 61. † Et quod narratiua Papæ de facto alieno, etiamsi Papa se fundet super narratis, non transferat onus probandi in aduersarium, est de obseruantia curiæ, vt dicit
* Caputaq. *lib.* 2. *decis.* 33. & latius *decis.* 239. *narratiuæ Papæ*, vbi dicit* cõmunem opinionem, quod non transfert onus probandi, & ꝙ
55 ita seruat Curia Romana, & repetit *decis.* 285. *lib.* 2. † Et quod talis assertio Papæ in facto alieno non probet, & non transferat onus
* probandi, etiamsi Papa se fundet super eo. Alex. *d. cons.* 112. *lib.* 7. v-bi dicit* cõmunem, & quod gl. in *d. clem.* 1. *de probat.* quæ dicit ꝙ transfert onus ꝓbandi, intelligitur, si Papa motu proprio de facto alieno aliquid dicat, & super eo se fundet, & ibi apost. in *ver.*
* *alieno*, citat plurimos, & sequitur Rota allegando* cõmunem *de-*
cis. 154. *Domini firmarunt*, *in fi. part.* 2. *quæ est in causa Regien. corã Can-*
56 *tuccio. in nouiss.* † Vide tñ Tiraquel. *de retract. lignag.* §. 1. *gl.* 14. *n.* 49. vbi infinitos citat, quod *clem.* 1. *de probat.* habet locum in facto ꝓprio Papæ, in quo se fundat, vt probet; secus, si sit in facto alieno; tñ in fi. declarat, vt qñ in facto proprio, ita probat, vt non admittatur probatio in contrarium; secus in facto alieno, ergo videtur
57 concedere, quod transferat onus probandi contrariũ. † Adde, ꝙ in hac materia non dicitur rescriptum emanare motu proprio, nisi hoc expresse dicat Papa. Old. *cons.* 258. *col.* 1. Alex. *d. cons.* 112. *n.* 3.
58 *lib.* 7. † De facto alieno, & ad partis instantiam dicitur, qñ fit mẽtio, & qñ verisimiliter à parte fuit narratum. Alex. *d. cons.* 112. *nu.* 5. *lib.* 7. sequitur Rota in *nouiss. part.* 2. *decis.* 154. vbi addit rationẽ; qa Papa de facto alieno, & ad partis instantiam non est informatus.
59 † Declara; quia narratiua Papæ in facto alieno transfert onus ꝓbandi, qñ sumus in materia, quæ non requirit plenam probationem, sed præsumptionem, prout si Papa aliquid narrat causatiue per dictiones, *prout*, *vel iuxta*, & similes, quæ stant causatiue, vt plene Rota in *nouiss. decis.* 171. *n.* 3. & *seq. lib.* 1. vbi, quod Alex. *d. cons.*
60 112. *lib.* 7. loquitur, qñ plena probatio requiritur. † Limita; quia verba narratiua principis in iis, in quibus non potest libere disponere, non probant, etiam in antiquis, nisi concurrant plures enunciationes; quia in hoc non habet priuilegium antiquitas.
61 Rota *decis.* 388. *maior pars parte* 1. *in nouiss.* † Extende, vt imo etiam in iis, quæ potest disponere, non probet vnica enunciatio anti-
62 qua *d. decis.* 388. *in* 1. *parte*, allegat Achill. *decis.* 6. *de iure patron.* † Limita, qñ Papa incidenter aliquid narrat coram se, vel alias, & sup eo non se fundat, veluti si scribat aliquid fecisse præsente tali Archidiacono, non probatur, quod ille sit Archidiaconus; quia incidenter illud dictum fuit, & Papa non se fundat. Lap. *d. alleg.* 7. *n.* 6. *v. in contrarium. clem. si sumus*, *de sent. excom.* quæ hoc modo cõciliatur, & *n.* 7. vbi, quod nec facit præsumptionem eo casu, nec
63 etiam probat, licet sit assertio motu proprio facta. † Limita; quia assertio Papæ per verba narratiua, non in facto proprio, sed in quo se fundat, licet probet, donec contrariũ probetur, id procedit in illa causa, & inter personas, inter quas scribitur; secus in alia causa, & inter alias personas; quia si principaliter de enunciato disputaretur, non probaret. Lap. *d. alleg.* 7. *n.* 6. *v. nam litera non facient*, & est apost. Ant. de Butr. † Limita, si Papa etiã ex certa scie-
64 tia aliquem sub titulo alicuius dignitatis nominet; quia non ꝓbat eum talem dignitatem habere, nec in ea illum approbare videtur, *d. clem si sumus. de sent. excom.* Lap. *alleg.* 67. *in fi.* quæ est 68. *v.*
65 *clem. si sumus.* † Limita; quia si Papa narrat factum alicuũ, & super eo non se fundat disponendo, nihil ꝓbat; & ideo si eximit monasterium, & omnia membra, licet enunciatiue narrentur membra; non tñ probantur membra, sed intelligitur, si ꝓbentur mẽbra esse plene Rom. *cons.* 180. *Si admittimus*, *n.* 2. & *seq. v. est igitur vi-*
66 *dendum*, vbi apost. iii *v. inducunt*, citat Rom. *cons.* 191. *n.* 4. vbi apost. in *v. non inducit*, citat plurimos, & dicit* cõmunem. † Extende ig-
67 tur, quia verba legislatoris narratiua, seu enunciatiua non dispo-
nunt, neque probant. Rom. *d. cons.* 191. *Spectabilis Domine*, *n.* 4. vbi plena apost. dat conc. & dicit* cõmunem. † Restringe, nisi Papa,
68 vel legislator narret factũ proprium; quia ipsi creditur. apost. ad Rom. *d. cons.* 191. *n.* 4. *in v. non inducit.* † Restringe, nisi Papa narret
69 factũ præ decessoris; quia sibi creditur, & probat. apost. ad Rom. *d. cons.* 191. *nu.* 4. *v. non inducit.* † Restringe, nisi legislator se fundet
70 super verbis narratiuis; quia tunc probat. apostil. ad Rom. *d. cons.* 191. *n.* 4. *v. non inducit.* † Restringe, nisi verba Papæ, vel legislatoris
71 sint geminata; quia tunc probant, & disponũt. apostil. ad Rom. *d. cons.* 191. *nu* 4. *v. non inducit. v. quarto fallit*, vbi citat infinitos. † Li-
mita; quia in narratiuis verbis Papæ de facto alterius non plus ei creditur, quam aliis Prælatis. Lap. *d. alleg.* 67. *in fi.* quæ est 68. *in or-*
72 *dine*, *v. vnde Io. Cald.* vbi, quod talis narratio Papæ ad instantiã partis facta, nedum non probat factũ alterius, sed nec transfert on°
73 probandi in *v. si autem*, & latius ibi in fi. *v. secus si narrat.* † Declara,
qñ Papa non se fundat super illo facto alterius; quia neque præ-
74 sumptionem facit. Zab. *cons.* 128. *n.* 2. secus, si se fundat super illa. Alex. *d. cons.* 15. *n.* 2. & 3. *lib* 5. † Declara, nisi narratiua Principis facti
75 alieni sit de antiquo; quia tunc ꝓbat sicut fama plene, ita vt possit deferri iuramentũ in supplementum. Alex. *d. cons.* 15. *Visis narratis*, *n.* 3. & 4. *lib.* 5. † Limita, qñ Papa narrat aliquam gratiam fecisse
76 ad supplicationem alicuius; quia non probat eundẽm supplicasse, sed põt intelligi per nunciũ, vel alio tempore. Lap. *alleg.* 90.
n. 4. *in fi.* & *n.* 5. ꝙ declara, vt supra in 7. ampliat. incip. *Ampliatquod*
77 *Papa.* † Limita, qñ factum propriũ Papæ, & super quo se fundat, esset omnino nullũ declaratũ; quia tunc assertioni nõ statur. Gẽ-
cons. 15. *n.* 2. *in fi. v. sed contrarium*, vbi, ꝙ prouisio Papæ facta de beneficio, ꝙ narrat ad tuã dispositionem vacare, & pertinere; quia
78 spectabat ad omnimodã dispositionem magni magistri Hierosolymitani, quem ex sententia priuauit; quia si illa priuatio fuit annullata, vel nõ spectabat ad illius priuati omnimodã dispositionem; tunc nõ probat assertio Papę. † Extende idem, qñ asserto
79 Papæ est contra iura, vel contra ius tertii, etiã per modũ declarationis Anch. *cons.* 398. *Dominus R. in fi.* † Limita, qñ Papa se fundat
super facto alieno, & constat de cõtrario, vt qa asseruit ad aliquę spectare collationẽ beneficii, & propter priuationẽ eius spectare ad Papã, si cõstat de cõtrario, ꝙ non spectet ad illũ, quem dixit Papa, assertio nihil probat. Gem. *d. cons.* 15. *n.* 2. *v. sed contrarium*,
80 *cum seq.* & *n.* 8. *v.* & *per hoc cessat.* † Limita in omnibus aliis præter Papam, & Imperatorem, quia non creditur eorũ assertioni, etiã
si esset Rex Franciæ. Bal. *cons.* 464. *Quædam scriptura*, *n.* 1. *in fi. v. non*
81 *obstat*, *lib.* 1. † Contrariũ in aliis Principibus nõ recognoscentibus superiorẽ, vt eis credatur prout Papæ, & Imperatori; secus si re-
cognoscunt superiorem. Alex. *cons.* 112. *Visa copia*, *n.* 6. *v. præterea si*,
82 *quod habetur*, *lib.* 7. vbi apost. in verbo, *inferiorum*, dat concor. † Re-
stringe, nisi adsit consuetudo in contrarium. Bald. *d. cons.* 464. *n.* 1.
83 *v.* & *ad regulam lib.* 1. † Et quod de consuetudine, & ex forma stitui credatur literis Camerę Ducalis Ferrariæ, quod resignanda,
vel concessa sit Cameræ. Alex. *cons.* 84. *In causa vertente*, *in pr. lib.*
84 1. † Limita in Imperatore; quia sibi non creditur asserenti etiam in iis, quæ sunt facti proprii, etiamsi se fundet in eis; quia *clem. si de*
85 *probatio.* est exorbitans, & in solo Papa habet locum. Gem. *cons.* 96. *n.* 9. *v. nec obstat. si dicatur.* Vide, *Imperatoris assertioni quando stetur*,
vel non. *Concl.* 43. † Declara vt credatur Papæ asserenti, quando se
86 fundat super asserto, quod est facti proprii in iis, quæ dependẽt à sua libera potestate, & sine ordine aliquo agere, vt est reseruare beneficia, admittere resignationem beneficii, excommunicare,
87 vel alteri committere; quia hoc potest etiam monitione non prãmissa; vel priuare aliquem titulo beneficii ex mera sua voluntate, quod potest; secus si ob crimen; quia non probatur ordo pro-

vationis,

secus si ob crimen; quia non probatur ordo priuationis, & citationis, neque quod iuste priuauerit; quia ista, videl cet omissio citationis, non pender ab eo. Gemin. *consil.* 53. *Pro responsione, num.* 14. *ver. vel tertio posset dici.* Vide Mascard. *Conclus.* 141. vbi, quod non creditur assertioni Principis in damnum alterius. † Limita, quando Papa erraret in consuetudinibus, vel statutis particularibus, quæ præsumitur ignorare; quia tunc assertio talis tanquam de facto alieno ignorato, etiam si se fundet super ea, non probat, sed cessat constito de contratio. Gemin. *dict. consi.* 15. *num.* 8. *ver. & per hoc cessat, & num.* 9. † Limita; quia si Papa asserat se aliquem priuasse ob crimina, & se fundet super dicta priuatione, licet probet assertio, super qua se fundat Papa, priuationem propter crimina; non tamen probat, quod priuatio sit facta citato ipso priuato; quia istud est omissum, & clem. est exorbitans. Gemin. *consil.* 53. *Pro responsione, numer. decimo tertio, ver. sed ad hoc responderi potest.* † Extende, vt procedat, etiam si Papa asserat se legitime citasse in causa criminali; quia non probatur citatio, ex quo non potest tollere ea, quæ sunt iuris naturalis, nisi aliter cõstet de citatione. Gemin. *dict. consi.* 53. *numer.* 14. *ver. & pro hoc optimus text.* † Limita; quia licet ex assertione Papæ in facto proprio, super quo se fundat, probetur factum; non tamen probatur, quod illud factum sit legitimum, vel validum. Gemin. *dict. consil.* 53. *numer. decimo quarto, ver. potest secundo responderi.* † Limita; quia non statur assertioni Imperatoris, vel Principis narrantis aliquid fuisse per eum visum, quando præiudicaret non subdito. Alexand. *consi.* 11. *Alias consului, numer.* 14. *ver. secundo respondeo, lib.* 7. † Limita; quia licet credatur assertioni Papæ in ijs, quæ sunt facti proprij, & pendent ab eo, & super quibus se fundat, in tantum, vt contraria probatio non admittatur, ne arguatur de mendacio; tamen non procedit, quando generaliter attestaretur reseruasse omnia beneficia Italiæ, & constaret, quod non reseruauit beneficia certæ ciuitatis Italiæ; quia probatio contraria hoc casu admitteretur, ex quo non arguitur de mendacio; quia sub genere potest esse particula falsa, & propterea non vitiatur dispositio. Gemin. *consi.* 56. *vltra med. ver. non obstant allegata in contrarium, vsque in fin.* † Limita, quando Papa dicit aliquid, quod est in facto proprio Papæ, & aliquid, quod est in facto alieno etiam sub eadem structura verborum; quia quoad factum alienum non probat, puta si dicat se reseruasse omnes præbendas, & quod præbenda Titij per illius dimissionem vacat; nam istud vltimum dicitur factum alienum. Zabarell. *consi.* 126. *numer.* 6. *ver. & si dicatur.* † Limita; quia vbicunque statur assertioni Papæ in facto alieno, bene admittitur probatio in contrarium; quia probat, donec contrarium probetur. Zabarel. *consi.* 128. *numer.* 2. *ver. item etiam eo casu.* Castrens. *consil.* 415. *in princip. lib.* 1. † Extende; quia si agitur de magno præiudicio tertij, non creditur Papæ asserenti aliquid in facto tertij, non in facto proprio Papæ; secus si ageretur de modico præiudicio. Clar. in §. *fin. quæst.* 53 *nu.* 21. *ver. sed quid si aliquis.* † Contrarium, quod in summo Pontifice stetur assertioni illius, etiam de facto alieno, communem dicit * Aretin. in *cum a nobis, num.* 7. *de testib.* etiam si de laicis attestetur, nedum de ijs, in quibus habet liberam potestatem. Ruin. *consil.* 103. *num.* 11. *lib.* 5. † Declara, vt per Iul. Clar. in *d.* §. *fin. quæst.* 53. *numer.* 21. vbi citat omnia prædicta, & dicit quod in Papa nihil determinat, in alijs Principibus, & Imperatore distinguit, quasi eadem distinctio inseruiat pro ratione stare. † Creditur soli Principi aliquid attestanti de eo, quod ipse videt. Clar. *d. quæst.* 53. *num.* 21. † Secus, si de facto alieno attestaretur; quia concurrerent duo specialia, quod vnus solus, secundo quod de iuditu probaret. Clar. vbi supra. † Declarat tamen, quod Principi credatur in facto alieno, quando attestaretur de eo ex relatione suorum procerum, seu officialium, & illud factum esset notorium, communem * dicit Socin. *consi.* 87. *num.* 19. *lib.* 3. Clar. *d.* §. *fin. quæst.* 53. *num.* 21. *in fin.* † Declara; quia licet in facto alieno Papæ, vel non creditur, vel si creditur, possit probari contrarium, illud erit, quando simpliciter Papa aliquid asserit, quod respicit factum alienum: sed si Papa disponeret, standum esse assertis per eum, etiam de facto alieno, non est dubium, quod illi staretur; quia nullus negabit Papam posse super hoc facere legem, quod ipsi credatur etiam in facto alieno: ergo idem, quando per modum contractus disponit, quod ipsi creditur; quia contractus Principis habet vim legis. Castrens. *d. consi.* 415. *in princ. ver. item posito, lib.* 1. † Limita, quia imo non statur assertioni Papæ de facto alieno; quia *clem.* 1. solum procedit in facto proprio, ex quo est vnicum speciale, quod creditur soli Principi attestanti de facto proprio; secus de facto alieno; quia concurrerẽt multa specialia, quod testes referentes probent, quod non iurati, quod sint idonei, & informati, & multa alia specialia prohibita. Hiero. de Torr. *consi. suo impresso post consilia Ant. de Butr. num.* 30. *ver. nec obstat, & nu.* 31. Declara, vt supra *ver. amplia, num.* 8. *& sequen.* † Extende; quia etiam si essemus in ijs, in quibus verba Papæ in facto alieno probarent; tamen non probant, nisi in quantum exprimitur; ideo si Princeps narrat factum alienum minoris, & super eo se fundat; non tam̃ probat illud factum minoris fuisse cum solemnitatibus requisicis, nisi aliter probetur, plene Alexand. *consi.* 112. *Visa copia, numer.* 7. *& sequen. ver. denique lib.* 7. vbi plura similia congerit. † Limita; quia *clem.* 1. *de probatio.* quod credatur Papæ in facto proprio, procedit quoad subditos, in quibus habet plenitudinem potestatis, alias secus. & si contrarium diceremus, posset attestari dominia aliena sibi donata, & contrarium non posset probari, & sequerentur absurda, ita Abb. *d. clem.* 1. *de probat.* quem refert, & sequitur Hieron. de Torris *dict. consi. post consilia Anton. de Butr. nu.* 31. *ver. præterea prædicta procedunt*, allegat *clement. Pastoralis, de re iudic.* vbi Imperatori non creditur contra non subditum, in quo non habet plenitudinem potestatis, plenius in eodem casu Curt. Sen. *consi.* 20. *num.* 14. vbi facit tres casus, quando naturaliter non subditus, & quando nullo modo subditus, & quando omnino subditus, & dicit, quod vbi non vtitur plenitudine, nec potest vti, non habet locum clementina. † Extende; quia cum *d. clemen.* sit contra ius, habet locum solum in clericis, & contra eos; quia sunt plene subditi Papæ, in quorum præiudicium statuere potest, non autem in laicis, in quorum præiudicium statuere non potest, nisi quoad concernentia animam, & matrimonium; quia sicut Imperator non potest revocare legem factam ad favorem Ecclesiæ, & clericorum; quia eis censetur ius quæsitum; ita neque Papa potest statuere, quod sua assertio laicis auferat ius quæsitum; & ideo si post ius quæsitum laico Papa attestatur reservasse prius feudum, vel ius collatum laico ab Episcopo, vt illud ius auferatur, ipsi non creditur, nisi aliter appareat, quam per attestationem Papæ. Castrens. plene *consi.* 46 *. numero quarto, ver. dicendum est, libro secundo.* † Extende; quia neque probat assertio Papæ in præiudicium cleri corum subditorum, quando ex tali assertione post ius quæsitum clerico de iure gentium clericus iure suo priuaretur; quia nec Papa potest priuare clericum iure quæsito de iure gentium, neque Imperator laicos, nisi ex causa publicæ vtilitatis. Castrens. *dict. consi.* 46. *in fin. ver. plus videtur, lib.* 2. vbi secus dicit in beneficio; quia beneficiatus non habet dominium, neque vtile, neque directum, sed est vel procurator, vel administrator beneficij. † Contra ius commune in duobus esse *clemen.* 1. *de probat.* dicit Castren. *consi.* 46. *num.* 4. *lib.* 2. Primo; quia potest talis confessio esse repetita die facta secundo; quia tendit ad probandum, non ad disponendum, sed probatio omnis admittit probationem in contrarium; ista secus; ergo. Vide, *Assertioni iudicis, vel alterius quando standum, vel non. Conclus.* 534. Vide, *Assertioni gerentis actum ex causa permissum quando standum vel non. Conclus.* 535. Vide, *Imperatoris assertioni quando stetur, & qualiter. Conclus.* 43. Vide, *Rescripto Principis quando standum est, vel non. Conclus.* 218. Vide plene Anton. Gabriel. *lib* 1. *titu. de probat. Conclus* 2. *Papæ, seu Principi aliquid attestanti an plene credatur.* Vide Mascard. *Conclus.* 139. *An summi Pontificis assertio probet.*

Papa aliquid asserendo, vel faciendo quando disponat, vel non. Concl. 63.

PAPA † si in literis dicat præposituram, quam confert, esse dignitatem, dispositiue censetur creare dignitatem, si non est; secus si enunciatiue. Aretin. *consi.* 23. *In præsenti consultatione, num.* 7. *& sequ. ver. circa secundum.* † Declara procedere, quando Papa, vel Princeps aliquid non enunciatiue, sed dispositiue, & ex certa sententia statuit, & hoc exprimit; quia tunc videtur creare nouam dignitatem, vel ciuitatem, quæ non erat, alias secus. Aretin. *consi.* 23. *num.* 10. *ver. non obstat etiam.* † Amplia; quia in ijs, in quibus datur quasi possessio, si Papa nominat dispositiue, aliquem, vt talem, videtur eundem constituere in quasi possessione. Aretin. *dict. consi.* 23 *num.* 7. *ver præterea, cum sequen.* † Declara procedere in præiudicium Papæ nominantis, non in præiudicium tertij. Aretin. *dict. consi.* 23. *num.* 10. *ver. Non obstat etiam.* † Limita; quia si Papa enunciatiue nominet aliquam Ecclesiam dignitatem; non tamen censetur conferre illi Ecclesiæ dignitatem enunciatam, *clemen. si sumus, in secundo respon de senten. excommun* Rom. *consi.* 180. *Si admittimus, num.* 3. *in fin. & num.* 4. *ver. est tamen incidenter.* † Extende; quia si Papa enunciat in priuilegio ordinis Camaldulensis, quod Terra Burgi sancti Sepulchri est supposita ordini, non censetur illam supponere in præiudicium Episcopi Ciuitatis Castelli, in cuius diœcesi est Terra Burgi. Roman. *dict. consi* 180. *num.* 4. † Limita; quia imo si Papa ex certa scientia in constitutione, vel literis, nominet, honoret, vel quouis modo tractet aliquem vti habentem dignitatem, puta vti Episcopum; non tamen eidem tribuit aliquod Ius. *Clem si sumus, de sent. excom.* Rom. *cons.* 340. *Circa primum, nu.* 8. *ver. circa quartum.* † Extende, vt idem sit, licet in literis alteri ita nominauit; quia propterea illa nominatio non probat esse talem, *l. neg. professio, C. de testam.* Rom. *d. cons.* 340. *nu.* 8. *col. pen. in prin.* † Excede; quia talis

talis nominatio facta per Papam etiam ex certa scientia, puta, quod N. sit Episcopus Tiburtinus ad mei præsentiam, qui sum Episcopus Tiburtin. mihi non præiudicat, licet taceam; quia scio ius meum durare, & non teneor contradicere. Rom. *d.consi.340. Circa primum. nu. 8. & seq. ver. circa quartum.* Vide, *Dispensatio tacita quando inducatur, vel non. Conclus.467.*

Papa in temporalibus Ecclesiæ Romanæ est Imperator, & supra Imperium. Concl.64.

1 PAPA † in temporalibus Ecclesiæ Romanæ acquisitis est absolutus dominus, & supremus, ita quod non habet maiorem, neq; æqualem, neq; alium recognoscere potest in honore, vel iurisdictione, aut maioritate; quia imo Imperator tenetur iurare fidelitatē Romanæ Ecclesiæ. Bald. *consil. 355. Præsupponendum est, in princ. lib.1.*

2 † Amplia; quia quicquid potest Imperator, potest Papa in temporalibus; id. o potest infeudare, creare dignitates Ducatus etiam perpetuas, & illas concedere Baronibus, cum cōsensu tamen Cardin. Bal.

3 *d.consi.353. per tot. lib.1.* † Et quod habeat eandem auctoritatem temporalem, quam habeat Imperator. Alex. *consi.2. Visis codicillis, nu.8. ver. secundo præsupponо, lib.1.* vbi, quod Ecclesia dedit exercitium iurisdi-

4 ctionis Imperatori. † Declara; quia cum Papa habeat iurisdictionem temporalem in Statu Ecclesiæ ab Imperio, non potest in laicos. & subditos suos ratione temporalis iurisdictionis plus, quā possit Imperator in sua iurisdictione; quia plus iuris non potuit Imperator transferre, quam haberet. Castr. *cons.* 288. *n.3. ver. nec obstant allegata,*

5 *lib.1.* † Amplia; quia Regnum Beati Petri, & illius patrimoniū est liberum, & plus liberum ab Imperiali iurisdictione, quam liberū Regnum Francorum. Bald. *cons.37. Imperator habet, circa fin. lib.1.* vbi etiam *circa med. ver. item sicut Papa*, dicit, quod in statu Ecclesiæ Imperator est adinstar priuati, & quod nō potest legitimare spurium quo-

6 ad bona in statu Ecclesiæ. † Et quod adeo sit liber status Ecclesiæ, quod in eo Imperator, neque aliquem citare possit verbaliter, neque etiam iurisdictionem voluntariam exercere, est tex. in *clem. pastoralis, de re iudic.* per quem text. Papa statum Ecclesiæ sibi soli reseruauit, vt plene per Bart. in *extrauag. ad reprimendum, in ver. per edictum nu.9. ver. sed an prædictis*, cuius opinionem comprobat, & extendit Castr. *consi.*

7 467. *Viso puncto, nu.3. ver. Quæritur an teneat, lib.2* vbi, quod Imperator iurat, quod in statu Ecclesiæ nullam exercebit iurisdictionem; ergo neq; voluntariam, & quod status Ecclesiæ sit omnino liber ab omni iurisdictione Imperatoris. Bald. *cons.400. Super primo, num.6. ver. item*

8 *non obstant. lib.4.* quod est Barto. † Amplia; quia Papa in statu Ecclesiæ potest diuidere, & distinguere territoria Ciuitatum, & vni dare, alteri auferre; & ideo potest auferre Castrum ab vna Ciuitate, & illud infeudare in Vicariatum; quia defectus potestatis Papæ non potest opponi, sed bene defectus intentionis; si non est expressum, quod esset alterius Ciuitatis; quia non valet. Bal. *cons.* 233. *Factum super quo,*

9 *lib.3.* † Amplia; quia nihil valent priuilegia Imperialia concessa Ciuitatibus, & locis status Ecclesiæ; quia nullum ius habet, & nullam iurisdictionem in eis. Bal. *cons.400. Super primo, nu.6 lib.4.* quod est Bar-

10 toli. † Amplia; quia omnes Ciuitates, & vniuersitates habentes aliquam iurisdictionem potest supremus Princeps in suo dominio priuare; quia permissiue ab eo dicuntur habere, & multo magis in statu Ecclesiæ; quia Papa est Princeps principum, & dominus dominantium; ideo potest confirmare, & reuocare statuta, tollere, & dare iurisdictionem, prout sibi placet. Bald. *consi.*388. *Si Princeps, per tot. lib.4.* & idem videtur velle Bald. *consi.430. Circa primum, in fi. nu.3. ver. Super*

11 *quarto, lib.4.* † Extende; quia potest Papa reuocare omnē iurisdictionem à Castris, etiam præscriptam immemorabili tempore, licet hoc non possit Ciuitas superior. Bald. *consi.400. Super primo, in princ. lib.4.*

12 quod est Bartoli. † Extende; quia Ciuitates Ecclesiæ licet habeant applicationes pœnarum, & confiscationum pro delictis; non tamen dicuntur habere fiscum, sed habent illam commoditatem ex permissione fisci. Bald. *consi.*124. *Quidam Cagnus, nu.2. ver. & quia proprie*, vbi loquitur de ciuitatibus Fulginei, & Interamnæ. † Amplia; quia Papa nedum in Terris Ecclesiæ habet plenam, & plenissimam facultatem Imperialem, sed imo Imperator in *clem. 1. de iureiur.* iurat expresse in statu Ecclesiæ nullam exercere iurisdictionem. Castr. *cons.* 467. *nu.3. Quæritur, an teneat, lib.2.* vbi concludit, quod Imperator non legitimat in terris Ecclesiæ, nec Papa in terris Imperij, nisi quando vacat Imperium, vel circa spiritualia, & matrimonia. Vide, *Imperator subest Papæ, & quomodo. Conclus.*32. Vide, *Papa potest infeudare, & alienare, & qualiter. Conclus.*58. Vide Conclus. prox. seq.

Papa in laicos quam iurisdictionem habeat. Concl.65.

1 PAPA † in terris Ecclesiæ de temporali iurisdictione Ecclesiæ habet plenam, & absolutam iurisdictionem in laicos. Castr. *cons.* 229. *Visis & ponderatis, col.2. n.3. ver. secundo probatur. lib.1. & cons.*396. *Quasi ad id, lib.1.* † Extende; quia vacante Imperio habet pleuā iurisdictionem Imperij in laicos. Castr. *d.cons.*229. *nu.3. lib.1.* † Amplia; quia vbicumque agitur de peccato, vel de materia peccati, Papa absolute habet iurisdictionem in omnes laicos. Castr. *d.consi.*229. *nu.3. lib.1.* Vide plenius, & Declara prout in *verb. Iudex Ecclesiasticus in q. ibus casibus procedat solus inter laicos. Conclus.*445. *nu.6. & multis seq.* † Extende; quia vbicumq; agitur de salute animæ, subiiciuntur omnes laici. Castr. *d. consi.*396. *in prin. lib.1.* † Et de excommunicatione, aut spiritualibus. Abb. in *q.1. incip. Episcopus, col.2. circa med. ver. & cum ducerer.* † Amplia in causis mixti fori; quia est locus præuentioni inter Ecclesiasticum, & secularem. Vide, *Mixti fori quæ esse dicantur. Conclus.*293. Vide Conclus. proxim. præced. Vide plenius, *Papa est superior, & index omnium. Conclus.*45. vbi habes casus, in quibus Papa in laicos habet, & exercet iurisdictionem. † Limita; quia in laicos non subditos extra causas spirituales non præcipit aliquid, nisi subsint ratione causarum. & non tenentur obedire, si præcipiatur eis aliquid iniustum. Abb. in *q. quæst. incip. Episcopus col.2. circa med.* † Limita; quia imo regulariter Papa nullam habet in laicos iurisdictionem. Castr. *d.cons.*229. *n.3. ver. secundo probatur. lib.1.* quod intellige de laicis, qui non sunt de sua iurisdictione, vel ratione personæ, vel ratione causæ, ita Alex. *consi.3. Exa. n.2. lib.5.* † Limita; quia Papa in terris Imperij non habet dominium, actu, neq; exercitium iurisdictionis quoad temporalia, maxime, vbi agitur de præiudicio alterius; & ideo si Imperator concessit feudum alicui nobili, & successoribus extra statum Ecclesiæ, non potest Papa alterare successionem feudi, maxime non facta, neq; habita notitia inuestituræ Imperialis, plene Alex. *consi.3. Ex ijs quæ ut prius. & par. lib.5.* † Extende; quia rite facta per Imperatorem in subditos suos non possunt infringi per Papam. Alex. *d.consi.3. in prin. lib.5.* † Declara; quia Papa non potest se intromittere de subditis Imperatoris, nisi quando negligeret Imperator facere iustitiam subditis, vel quando vacaret Imperium, & in aliis casibus, not. in *c. transmissa. §. verum cum sit generale, & in c. licet ex suscepto, de foro compet.* Alex. an. *d.consi.3. in prin. lib.5.* Vide, *Papa absolute potest omnia. Conclus.*49. vbi declaratur plenius. Vide, *Papæ assertioni quando standum sit, vel non. Conclus.*62. Vide, *Papa vtrum gladium habet, & qualiter. Concl.*45.

Papa habet fundatam intentionem in statu Ecclesiæ. Conclus.66.

PAPA † habet fundatam intentionem in statu Ecclesiæ; quòd omnes iurisdictiones status Ecclesiastici deuoluuntur ad Papam, & potest vnum priuare, & alteri concedere, si vult, de suprema potestate. Bald. *consi.* 233. *Factum super quo, lib.3.* vbi, quod valet concessio Castri in Vicariatum facta per Papam cum plena iurisdictione, etiam si Castrum esset iurisdictionis Ciuitatis Ecclesiæ, si Papa sciuit, & voluit, vbi quod potest vnire, dismembrare, & diuidere territoria, prout vult. † Et Romana Ecclesia habet fundatam intentionem in omnibus Ciuitatibus, Castris, & villis Prouinciæ Marchiæ Anconitanæ; ideo exercentes iurisdictionem in aliqua mandiolæ. Anchar. *consi.*142. *Clarior, & breuior, in princ.* nisi ex particulari priuilegio, vel immemorabili consuetudine & præscripto, contrarium dpparear. Rota vt per Putcum *decis.*454. *numer.*3 † Extende; quia Papa habet fundatam intentionem in Prouinc. Marchiæ Anconitanæ; ideo exercentes iurisdictionem in aliqua Terra dictæ Prouinciæ præsumitur vsurpasse, nisi ostendat titulum, vel coloratam possessionem. Abbas *consi.* 61. *In causa, colum.2. numer.*

5. *in fin. ver. Nunc vento ad responsionem, lib.1.* † Extende; quia Papa, in Romana Ecclesia habet fundatam intentionem super Romana Ciuitate, & illius territorio, nedum ex donatione Constantini, sed ex concessione Ludouici Imperatoris, & hoc esse indubitatum; quia hodie Imperium pendet à Romana Ecclesia, & erroneum est reprobare in dubium validitatem dictæ donationis. Abbas *consil.* 52. *Quanquam, numer.2. & sequen. ver. sed ijs non obstantibus. lib.1.* † Amplia, quia nulla Terra status Ecclesiæ habet iura fiscalia, nisi sint sibi concessa à Papa. Bald. *consil.* 33. *in primis considerandum, libro secundo* vbi loquitur de Terra Gualdi, quæ non habet ius vendicandi bona ab indignis. † Extende in omnibus ciuitatibus status Ecclesiæ, qui non habent merum, neque mixtum imperium; quia per Ecclesiam Romanam conceditur Rectoribus ab ea deputatis. Bald. *consil.*43. *Circa primum, numer.3 ver. super quarto*, vbi in specie loquitur de Nursia, *libro quarto.* † Extende in tantum, vt neque valeat consuetudo contraria; quia licet consuetudine possit acquiri merum, & mixtum imperium; tamen Papa potest cassare tales consuetudines, quæ non valent contra potestatem plenam Papæ. Bald. *consil.* 430. *in fine. lib.4.* vbi, quod in quantum conceditur a Papa, in tantum possunt Ciuitates status Ecclesiæ inducere consuetudinem contra Papam, & non vltra. † Contrarium videtur tenere Lucas de Penna in *l.2. C. de fund. l. l. lib.*

limitroph. lib. 11. vbi, q in terris Ecclesiæ Castra habent iurisdictionē iure allodii, nō autem iure feudi, & ita psumitur, nisi appareat de cōtrario. Vide, *Castra, & municipia quam iurisdictionem habeant.*

9 *Concl.* 117. †Et q Castra in statu Ecclesiæ præsumantur allodialia, & non feudalia, nisi doceatur de inuestitura, vel seruitio, aut iuramento feudali. Rol. à Vall. *cons.* 32. *n.* 36. *lib.* 3. vbi allegat Castr. *cōs.* * 163 *secundum antiquam impressionem*. q est *cōmunis. 179. *In causa, quam Magnificus, in pr. lib.* 1. plene Paris. *cons.* 16. *n.* 14. *& seq. lib.* 4. vbi

10 *n.* 18. dicit, etiamsi sit in Regno, & *n.* 19. etiamsi sit intra statū Ecclesiæ Romanæ. Dec. *cons.* 85. *Diligenter pro tenui, col.* 1. †Et generaliter, q Castrum potius allodiale, quam feudale psumatur. Crau. *cons.* 681. *n.* 1. *v. secundo etiam respondetur*, vbi plures allegat, & loquitur in Castro status Mediolani, vbi plura, q in dubio res libera, & si constat de seruitute in genere, de minori præsumitur, prout

11 in delictis, pœnis, & similibus. †Extende; quia multa sunt Castra in Sabinis, quę erant nobilium de Romagna, quæ sunt libera ab immemorabili tempore, de quibus Bartol. *cons.* 72. *Ex facto propo-*

12 *nitur, in pr. lib.* 1. Vide, *Castra multa in statu Ecclesiæ libera. Concl.* 119. †Contrarium, q omnia Castra, & iurisdictiones Ciuitatum intra territorium Vrbis Romę præsumantur feudalia Romanę Ecclesię, quæ habuit donationem ab Imperio, à quo pendet omnis dignitas, & iurisdictio in Papam trāslata, & qui vult dicere liberum, & allodiale, dicit Romanam Ecclesiam negligentem, contra tex. in *cap.* 1. *de off. deleg.* & si vult dicere fabricasse Ciuitates, & Castra, non habet intentum respectu iurisdictionis; quia sunt in territorio Ecclesiæ, ita Abbas *dict. cons.* 82. *nu.* 3. *& seq. per tot. lib.* 1.

13 Vide, *Feudalia præsumuntur omnia Castra, & Princeps habet intentionem. Concl.* 174. †Amplia; quia nedum Papa habet fundatam intentionem in statu Ecclesiæ, sed etiam Rex in suo Regno, plene Abb. *cons.* 82. *n.* 7. *lib.* 1. quem refert, & sequitur Ruin. *cons.* 22. *n.* 7. *&*

14 *seq. lib.* 1. vbi plura cumulat, Rol. à Vall. *cons.* 89. *n.* 3. *lib.* 2. Castr. *dict. cons.* 179 *col.* 2. *v. si autem diceremus, lib.* 1. vbi allegat Specul. *de iurisd. omn. iud. col.* 1. *v. magis.* Vide, *Princeps supremus habet fundatam intentio-*

15 *nem in suo principatu. Concl.* 666. †Extende; quia quælibet prouincia habet fundatam intentionem in omnibus Ciuitatibus, Castris, & Villis prouinciæ de iure communi; ideo Præses prouinciæ potest exercere iurisdictionem, nisi de contrario priuilegio, vel immemorabili præscriptione contrarium doceatur. Anchar.

16 *cons.* 142. *in pr.* † Extende; quia ius vniuersale habens suos territorios comprehendit omnes particulares intra illos terminos existentes; ideo si constat de vniuersitate bonorum feudalium, seu emphyteuticorum, etiam particularia bona præsumuntur talia, si maior pars est talis. Cravet. *cons.* 434. *n.* 6. *cum seq.* quasi per totū

17 consilium. Vide, *Libertas præsumitur, nisi probetur seruitus. Concl.* 338. †Extende; quia Diœcesis pro territorio est Episcopo, & omnis Ecclesia de Diœcesi est, quæ intra illam est constructa. Abb. *d. cōs.*

18 82. *n.* 7. *lib.* 1. Castr. *d. cons.* 179. *col.* 2. *v. sed omnis Ecclesia, lib.* 1. †Extende etiam in Ciuitate; quia quicquid est intra fines Ciuitatis, præsumitur esse de iuribus Ciuitatis. Vide Mascard. *Concl.* 296. *quæ pro-*

19 *bentur esse Ciuitatis.* †Amplia, vt procedat, etiamsi constaret, quod Castra essent libera, & allodialia; quia quoad iurisdictionem in suos vasallos necessario habent à Papa, in cuius solo, & territorio ipsa Castra sunt; quia iurisdictio haberi non potest iure priuato, sed ex publico, & ius publicum originaliter consistit in Papa, & Imperatore. Castr. *d. cons.* 179. *In causa, quam Magnificus, col.* 5. *circa*

20 *f. v. secunda ratio, lib.* 1. sequitur Ias. in *l. si prius quam. n.* 42. *ff. de nou. opus. nunciat.* vbi, q concessio iurisdictionis semper sonat in feudū, & plenius Abb. *d. cons.* 82. *n.* 3. *& seq.* maxime *n.* 6. *& seq. lib.* 1. †Amplia, quia pōt Papa, Rex, vel alius supremus Princeps compellere possidentes Castra in confinio sui status ad exhibendum titulum, alias potest illos priuare; quia habet intentionem fundatam, nō obstante præscriptione, & quod de iure nemo compel-

21 latur. Roll. à Vall. *cons.* 89. *per tot. lib.* 2. vbi tollit contraria. †Amplia; quia nulla sunt priuilegia concessa omnia ab Imperatore in statu Ecclesiæ; & non sunt alleganda, neque obseruanda, Con-

22 clus. prox. præced. † Limita quoad dominium bonorum particularum. Vide plene per Mascard. *Concl.* 217. vbi ponit regulam affirmatiuam, ampliat multis modis in Principe, Prouincia, Regno, Ciuitate, & limitat.

Papa à die electionis recipit administrationem. Conclusio 67.

1 Papa †recipit Pontificatum, & administrationem à die electionis, licet de stylo, qui seruandus est, non incipiat Pontificatum, nisi à die coronationis. Ant. de Butr. *cons.* 43. *in prin.*

Papa aliquid faciendo non præscribit contra inferiores, & quando secus. Conclus. 68.

1 Papa †exercendo actum confirmationis Abbatis suppositi alicui inferioti Prælato nō potest præscribere, neque præiudicare inferiori Prælato; quia facit de plenitudine, quam habet in omnibus beneficiis, etiamsi per mille annos hoc faceret. Abb. *cons.* 101. *In quæstione, quæ vertitur, n.* 5. *& 6. v. ad secundum, lib.* 1. †Am-

2 plia in reseruatione Papæ; quia si reseruat beneficium ad temp°, vt solus Papa illud conferat, non currit tempus inferiori, neque contra eum præscribitur; quia Papa concurrit semper cum ordinario, ergo cum cesset negligentia inferioris, non sibi currit præscriptio. Abb. *d. cons.* 101. *n.* 6. *v. nec Papa, lib.* 1. † Amplia; quia Papa,

3 si facit aliquid de plenitudine potestatis, non præiudicat inferioribus in beneficialibus; quia cum sit absolute Dominus, non indiget aliqua acquisitione iuris: ita Innoc. in *c. bona, el secondo, n.* 2. *in fi. de postul. prælat.* vbi Abb. *n.* 22. *v. vnum tamen.* Bald. in *l.* 2. *n.* 24. *v. ite nota. C. de servit. aqua.* †Extende; quia collatio beneficii facta per

4 Papam non præiudicat iuri patronatus, neque inferioribus collatoribus, nisi constet, q Papa voluerit præiudicare, plene Decia. *cons.* 126. *In causa domini Francisci, col. pen. v. non obstat vltima collat. vsq. in fi.* Rota, vt per Cortam *decis.* 193. Put. *decis.* 47. *lib.* 1. *per tot.* †Imo

5 de stylo Papa consueuit opponere clausulas præseruatiuas iuris alieni, vel suspensiuas pro illa vice Put. *decis.* 357. *n.* 6. *& seq. lib.* 1. †

6 Et maxime ex resignatione facta in manibus Papæ suspenduntur indulta. Put. *decis.* 49. de priuil. Vestan. *decis.* 39. *lib.* 1. Diuers. *de-*

7 *cis.* 128. †Extende; quia collatio Papæ de beneficio reseruato puta tanquam vacante in curia, non præiudicat inferioribus collatoribus, nisi pro illa vice. Æg. *decis.* 655. *in fi.* † Extende in tantum,

8 vt Papa in dubio non censeatur vnquam velle tollere ius quæsitum tertio. † Imo conferendo censetur semper conferre cum illis qualitatibus, quæ sunt in beneficio collato; ideo si sunt statuta

9 de optando, vel quod vltimus Canonicus censeatur inferior, Papa conferendo Canonicatum, censetur nolle præiudicare vllo modo, quin secundum statuta sit vltimus, nisi exprimat Marc. *decis. Delphin.* 1269. *n.* 5. *vsque in fi. lib.* 1. & plenius *decis.* 1259. *in fi.* † Et

10 confirmando priores manuales non censetur reuocare, vel alterare obedientiam sui Prælati; nisi ex certa scientia faciat, vel exprimat. Marcus *decis. Delphin.* 1076. *lib.* 1. †Et conferendo benefi-

11 cium in dubio non censetur præiudicare statutis, & fundationi beneficii Marc. *decis. Delphin.* 473. *in fi. lib.* 1. etiamsi motu proprio conferat. Marc. *decis.* 493. *n.* 10. *lib.* 1. † Limita; quia licet Papa non

12 præscribat, qñ aliquid facit de plenitudine potestatis, bene pōt præscribere tanquam priuatus, prout præscriberent alii priuati, videlicet spacio decem annorum inter præsentes cum titulo, & viginti inter absentes, ita Abb. *cons.* 94. *In quæstione, col.* 2. *n.* 1. *in fi. &*

13 *n.* 2. *v. & hoc hodie, lib.* 2. † Limita; quia Papa si præscribat contra Ecclesiam inferiorem, non præscribit minori spacio quadraginta annorum, licet sit tantum tempus concessum Ecclesiæ per Papā ex speciali priuilegio; quia regulariter sufficit præscriptio 30. annorum in aliis, Abb. *cons.* 101. *In quæstione, quæ vertitur, lib.* 1. *in fin.* †

14 Extende; quia si Papa concessit alicui Ecclesiæ particulari, vt nō præscribatur contra eam, nisi spacio centum annorum, Papa nō pscribet, nisi eodem spacio. Abb. *d. cons.* 101. *in fi. lib.* 1. Vide, *Quasi possessio acquiritur per vnicum actum, & quando secus. Concl.* 34. Vide, *Papa etiam priuatam personam habet, & in quibus. Concl.* 70.

Papa non potest dispensare multis casibus contra ius diuinum, & quando secus. Concl. 69.

1 Papa †non pōt dispensare cum Monacho, quod habeat proprium, sed bene pōt de Monacho facere non Monachum, & statu mutato poterit habere proprium, *c. cum ad monasterium, in fi. de statu Monach.* Old. *cons.* 172. *in pr. v. quod ergo, n.* 5. Ægid. *cons.* 16. *n.*

2 12. vbi late. †Extēde; quia Papa non potest dispensare cum monacha, vel monacho professis, vt contrahant matrimonium carnale; quia esset contra ius diuinum. Io. de Anan. *cons.* 91. *Illud certum, in pr. & in fi.* †Contrarium, quod imo Papa possit dispensare

3 cum monacho professo, vt contrahat matrimonium tenent infiniti, quos citat pro vtraque parte Fel. in *c. si quando, n.* 4. *in fi. & n.*

4 5. *de rescript.* vbi dicit hanc communem, & magis * communem; * quia Papa nedum cum monacho, sed cum constituto in sacris, imo cū omnibus generaliter hoc posset ex magna causa, & ponit exempla plurima, & licet Theologi aliqui contradicant, tñ prævalet opinio Canonistarum. †Extende contrarium, vt possit multo magis dispensare cum constituto in sacris, plene Dec. in *c. quæ in Ecclesiarum, n.* 46. *& seq. de constit.* vbi apost. in *v. monacho*, citat concord. Vide, *Papa quid possit circa matrimonia. Concl.* 54. *n.* 9. *& seq.* Amplia; quia licet Papa possit dispensare cum homicida, vt fiat persona Ecclesiastica; tamen non pōt concedere licentiam Ecclesiasticis, vt in bello etiam iustissimo effundant sanguinem humanum

manũ etiam manibus propriis. Bal. *cons.*432. *Ad bellum iustum, n.*3.
5 *lib.*5. † Contrariũ, q̃ neq; possit dispensare cũ homicida voluntario, tenent multi, quos refert Bologn. in *addit. ad cons.*59. *Io. de Anania, n.*7. † Amplia; q̃a Papa non põt concedere, q̃ Rex in Regno
6 suo habeat iurisdictionem in omnes clericos, & possit cognoscere de causis spiritualibus. Abb. in *c. literas n.*14. *restit. spoliat.* Fel. late in *c. Ecclesia S. Mariæ, n.*6. *de constit. & in c.*2. *de maior. & obedien. n.*3. & idem videtur velle Rota *decis.*10. *de consuet. in antiq.* alias 840. quæ duplicatur per Bisignet. *decis.*2. *eod. tit.* vbi, q̃ nec valet cõsue-
7 tudo contraria sciente, & patiente Papa. † Amplia; q̃a non potest dispensare contra quatuor Euangelia. Abb. *q.*1. incip. *Episcopus, col.*12. *n.*17. vbi, q̃ vbicunq; decoloratur status Ecclesiæ, non dispẽ-
8 sat. † Amplia; q̃a non dispensat contra statũ vniuersalem Ecclesiæ, q̃n decoloraretur status vniuersalis Ecclesiæ, multa exempla ponit Io. de Sylua in *tract. de iuramento in 2. part. per tot.* qui tract. est in 5. *vol. fol.*9. vbi late examinat quæstiõ de Æg. Bell. *cons.*16. *n,*12.
9 *& seq.* † Et ideo non põt facere statutum generale, q̃ omnes clerici contrahant matrimonium. Bellam. *d. cons.*16. quia esset contra
10 legem diuinam, vt probat *n.*12. † Declara; quia non põt Papa in vniuerso facere ea, quę decolorarent statum vniuersalem Ecclesiæ, sed in particulari bene põt; ideo non posset priuare omnes Episcopos, vel transferre, aliquos; sic non põt tollere omnes decimas, aliquas põt, ita Abb. in *1. quæst.* incip. *Episcopus col.*3. *n.*4. *v. se-*
11 *cundo principaliter.* † Amplia; quia nihil dispensat contra articulos fidei, sed bene circa alia multa, de q̃b. Dec. *cõs.*108. *In præsenti cõsul-*
12 *tatione, per tot.* † Amplia; quia Papa post mortẽ hominis nõ vtitur clauiũ potestate, q̃a mortuus non põt etiam ex auctoritate Papę baptizari, absolui, excõmunicari, vel dispensari. Anch. *cons.*409. *Viso & diligenter, n.*2. Intelligas tñ, vt prædicta procedant quoad damnatos, sed quoad existentes in purgatorio potest Papa illos adiuuare, & liberare per indulgentias in forma Ecclesiæ concedi consuetas, & etiam per modum suffragii applicãdo, & dispẽ-
* sando pro eis merita Christi, & Sanctorum, vt tenent omnes*
13 Theologi. † Amplia; q̃a in iis, in quibus de iure diuino inducitur peccatum, prout in furto, & similibus, Papa non põt dispensare sine pœnitentia, & restitutione. Alex. *cons*1. *n.*2. *lib.*2. Æg. Bella. *d. cons.*16. *n.*11. vbi distinguit, q̃n peccatum esset de iure diuino; sec9
14 si de iure positiuo. † Extende; quia Papa non dispensat contra ius diuinũ, etiam certo casu, q̃n venit cõmittendum peccatũ mortale; secus si non venit cõmittendũ peccatũ mortale. Alex. *d. cons.*
15 1. *n.*3. *lib.*2. † Et ideo Papa non põt dispensare, q̃ vsuræ sint licitæ, vel exerceãtur, quia sunt prohibitæ de iure diuino, veteri, & nouo. Alex. *cons.*93. *Repetitus, n.*7. *v. nec obstat, lib.*6. allegat tex. in *c. super*
16 *eo, de vsur.* † Quod dicitur de Papa, dicitur etiam de consuetudine contra ius diuinũ, vt valeat certo casu, si ex illo non venit cõmit-
☞ tendũ peccatũ mortale, alias secus. Alex. *d. cons.*1. *n.*3. *lib.*2. Vide. *Iudex criminalis secularis habet iurisdictionem in clericos multis casibus. Cõclus.* 453. *n.* 45. vbi plenius, q̃n valet consuetudo, vel non contra
17 ius diuinũ, vel libertatem Ecclesiasticam. † Idem in statuto contra ius diuinũ certo casu, vt valeat si non committitur peccatum mortale, alias secus. Alex. *d. cons.*1. *n.*3. *v. ad idem, lib.*2. vbi dicit verum, dũmodo statutum Domini temporalis nõ fiat super re spi-
18 rituali. † Restringe; quia vbicunq; de iure diuino aliquid est prohibitum generaliter, & certo casu, illud prohibitũ censetur permissum, prout in furto, vsuris, & homicidio; tunc superior põt
19 * permittere in illo casu permisso, ita Alex. *d. cõs.*1. *n.*3. *v. secundo principaliter. lib.*2. vbi dicit* cõmunem. † Restringe; quia p modũ tolerantiæ permittitur malũ, q̃ sine scandalo ꝓhiberi non põt. A-
20 lex. *d. cons.*1. *n.*4. *v. tertio hoc videtur, lib.*2. † Restringe; quia bene dispensat sup simonia in beneficialibus; quia est inducta ex constitutione Ecclesiæ, non autem est de iure diuino directe. Alex. *cõs.*
* 93. *n.*7. *lib.*6. vbi apost. in *v. Ecclesiæ*, dicit cõmunem* licet citet plu-
21 rimos contra, q̃ non possit; quia est de iure diuino. † Restringe, q̃n peccatũ induceretur non de iure diuino, sed de iure positiuo; q̃ tũc põt dispẽsare absolute. Alex. *d. cons.*1. *n.*2. *lib.*2. Ægid. Bell. *d.*
22 *cons.*16. *n.*11. *& seq.* † Amplia; q̃ nõ dispensat sup dissolutione matrimonii contracti, & consummati. Anch. *cons.*239. *& cons.*373. *n.*
23 5. † Restringe, nisi esset contractũ in casu ꝓhibito, vel contra ca-
24 nonicas constitutiones Anch. *d. cons.*373. *n.*5. † Restringe, nisi ambo vouerent religionem. Anch. *d. cons.*372. *n.*6. *& cons.*409. *n.*4. †
25 Restringe, nisi alter conuerteretur ad fidem, qui esset infidelis.
26 Anch. *d. cons.*373. *n.*6. *& cons.*409 *n.*3. *in fi.* † Amplia; quia Papa non dispensat contra ius diuinũ, ideo non dispensat in primo gradu affinitatis, quod frater ducat in vxorem illam, quæ fuit vxor fratris defuncti, quia est contra ius diuinũ. *Exodi cap.*18. ita Æg. Bell. *cons.*28. *n.*1. & 2. vbi tollit contraria, q̃ sit præceptum iudiciale, & sublatũ; quia dicit hoc esse præceptũ iudiciale ꝑpetuũ ab Apostolis, & Spiritu sancto reuelatũ, & dicit esse casum in *cap. Deus de diuor.* & Ægid. *d. cons.*28. *n.*10. *vsque in fi.* † Rationes adducit, quia
27 sola voluntas Dei facit iustũ; & ideo dicimus iustũ esse omne, q̃
ex voluntate Dei est; vel quia sic expedit propter bonũ obediẽtiæ seruandum; vel tertia ratio est, ne turpitudo fratris reueletur, qui est eadem caro cum vxore. Ægid. *d. cons.*28. *n.*2. *v. causa autem.*
28 † Contrariũ, quod in primo gradu affinitatis possit Papa dispensare; quia licet sit prohibitũ lege diuina. *Exodi cap.*18. tñ certo casu ab eadẽ lege Diuina fit modificatio. *Deuteronom. cap.*25. & non est tanta ratio; quia Papa dispensauit cum Liuonibus, vt *c. Deus qui, de diuor. in fi.* Ægid. *d. cons.*28. *n.*4. *& seq.* vbi *n.*6. quod Papa põt in casibus particularibus ex causa dispensare; licet non reperiatur
29 exemplũ, & non est ius diuinũ talis dispensatio; quia licet ius diuinũ ꝓhibeat contrahi matrimoniũ; non tñ ꝓhiberi dispẽsari. † Declara; quia Papa põt dispensare contra ius diuinum ex
30 causa rationabili, & magna, quæ concernat publicam vtilitatẽ, & vbi sunt exempla prædecessorũ, alias debet abstinere. Ægid. *d. cons.*28. *n.*4. *in fi. v. item probatur, cum seq.* vbi, quod dispensatio non est contra ius in casu particulari. † Declara; quia licet Papa possit
31 absolute dispensare in casibus prohibitis à iure diuino; si tñ expedit, vt quia immineret scandalum; & quia in loco obedientiæ, puta ad tollendũ scandalũ; quia multa permittuntur, vt scandalum tollatur. Io. Monachi in *c.*2. *de præben. in* 6. *n.*5. *in fin.* † Declara,
32 quia si est concessa, valet, si non est concessa, est abstinendũ. Ægid. *d. cons.*28. *in fi. v. ex præmissis.* † Extende; quia Papa non dispensat in-
33 ter patrem & filiam: imo neque inter ascendentem & descendẽtem, in tantũ, quod si Adam viueret, non posset vxoẽ ducere, & hoc ꝓpter honorem, ne ascendens reuelet, & deregat turpitudinem descendentis. Ægid. *d. cons.*28. *n* 4. & est* cõmunis, vt ibi. *
34 13. *v. nec obstat.* † Extende; quia licet inter fratrem & sororem ante legem esset matrimoniũ, post legem non fit dispensatio; quia ni-
mis est horror; & quia non reperitur dispensatũ. Ægid. *d. cons.*28. *n.*4. *in fi. v. de fratre vero.* † Limita; quia bene põt Papa ex causa con-
35 tra ius diuinũ dispensare, prout quod matrimoniũ non consummatum dirimatur, q̃ votum non obstet matrimonio, etiamsi sit solemne; idem in iuramento, & aliis exceptis articulis fidei.
Anch. *cons.*373. *per tot. & cons.*239. *per tot.* vbi latissime de plenissima potestate Papæ, etiam contra ius diuinũ. Æg. *d. cons.*28. *n.*5. *v.*
36 *quarto*, vbi de magis* cõmuni. Abb. *quæst.*1. incip. *Episcopus, col.*2. *n.* * *fi. v. ad idem.* Vide, *Papa quid possit circa matrimonia. Concl.*54. *nu.*9. †
Sed quod sine causa non possit Æg. *cons.*31. *n.*20. † Extende; quia
37 dispensat cum bigamo contra Apostolũ ex causa, & q̃n bigamus est im ꝓprius magis, de facili dispensat cum eo ad ordines. Anch.
38 *cons.*124. *Circa bigamos.* Ægi. Bell. *d. cons.*28. *n.*5. *v. quarto.* vbi de* cõ-* muni. † Extende etiã in iis, quæ sunt contra generalem statũ Ec-
39 clesiæ, quia ex causa dispensat. Abb. *d. q.*1. *col.*2. *in fi.* † Extende; q̃
Papa circa matrimonia contrahenda põt inducere impedimenta, vt impediant contrahẽda, & dirimãt cõtracta. Anch. *cons.*409.
40 *n.*3. *v. sed in oppositũ, & cons.*239. *in pr. & cons.*373. *Renocatur in dubium, n.*5. † Extende; quia põt matrimonia contracta; non tñ consum-
41 mata dirimere. Anch. *d. cons.*409. *n.*3. *v. item potest, & cons.*239. *impr.*
& est* cõmunis opinio secundũ Abb. in 1. *q.* incip. *Episcopus, col.*4.
42 *n.*7. *v. quarto arguitur.* † Etiã sine causa, q̃n pendent à canonica cõ-
stitutione, puta quia sunt in gradu ꝓhibito dispensati; quia põt Papa sine causa dirimere. Anch. *d. cons.*239. *n.*3. *& seq.* † Extende;
43 quia spõsalia põt dirimere etiã sine causa licet forte quoad Deũ non sint tuti, sed cũ causa, sic Anch. *d. cons.*239. *in fi.* causa autẽ legitima, si alter distrahit consummare matrimoniũ. † Extende;
44 quia imo contra ius diuinũ Papa dispensat, quandocunq; reperitur quandoq; fuisse dispensatũ; & tunc etiam causa prælimi-
tatur, q̃n dispensatio est in casu particulari. Abb. *d. q.*1. *col.*11. *n.*7. *v.*
45 *venio ad tertium.* vbi dicit * cõmunem. † Extende; quia in casibus* prohibitis à lege positiua nedum põt impedire, & dirimere matrimonia, sed etiam nulliter contracta conualidare, & prolem
legitimam à principio facere etiam mortuis parentibus; quia cũ istis, qui sunt nati in figura matrimonii, põt plenissime etiam in
46 terris Imperii dispẽsare, legitimare, & legitimos declarare. Anch. *d. cons.*409. *n.*4 *& seq. v. sed est etiam discutiendum.* † Limita; quia ca-
47 sibus, in q̃b. Papa nõ dispensaret, magis de facili dispẽsat, fieret consuetudo, quamuis irrationabilis, super illo prohibito cõtra-
ria, ita Alex. in materia vsurarum, *cons.*1. *n.*7. *v. quinto accidit, lib.*2.
48 † Limita; quia dispensat contra Apostolum, dummodo non lædat fidem. Ægid. *cons.*16. *n.*12. *cap. Lector* 34. *q.*1. † Limita; quia dis-
49 pensat Papa, quod quis obtineat duas Ecclesias Episcopales. Abb. *cons.*101. *Videtur primo, n.*6. *v. nec obstat, lib.*2. † Extende; quia
dispensat contra Concilium ad vacatura, & vacantia. Abb. in
1. quæst. in prin. † Extende; quia licet non possit in totum tollere
decimas,

decimas, quia debentur de iure diuino; tamen potest dispensando illas tollere in parte. Abb. *d.q.1.col.3. n.4.v.secundo principaliter.* Vide, *Limitatio, & moderatio dispositionis non dicitur contrariari. concl.355.* Vide, *Lex Diuina quando, & per quos possit distingui, vel non. concl.251.*

Papa etiam priuatam personam habet, & in quibus. Concluſ.70.

1 PAPA, † sicut alii Prælati. tanquam priuata persona potest habere bona patrimonialia, & propria respectu priuatæ suæ personæ, & in eis potest contrahere, distrahere, & se obligare, 2 sicut alii priuati. Gemin. *conſ.64.in pr.v.secundo præmitto.* † Amplia; quia in istis bonis propriis succedunt Papæ proximiores ab intestato, & cessante dignitate Papali bona ipsa retinet, prout alii. 3 Gemin. *d.conſ.64.in pr.n.2.v.nec in istis.* † Declara tamen; quia licet Papa expendat etiam de suo in augmento eorum, quæ sunt Patrimonii, prout fecit Papa Ioannes, qui decorauit mitram Papalem diuersis ornatibus; tamen id acquiritur dignitati. Gemin. *d.conſ.64. Pro declaratione quæſtionum per tot.* † Amplia; quia Papa etiam in feudo succedit, & per eius obitum aperitur feudum, sicut per obitum alterius, & in istis priuatis non acquirit Ecclesiæ Romanæ. Bal. *conſ.275. Quod pro regula, n.8. & 9.v.quid igitur de Papa, vsque in fin. lib.2.* Vide, *Feudum recipere possunt Papa, & alii. Concl.119.* † Amplia in præscribendo; quia potest vti priuatus præscribere, sicut alii priuati, quando non facit de plenitudine potestatis. Abb. *cons. 694.col.2.n.1.in fin. & n.2.v. & hoc hodie videtur. lib.2.* † Amplia, vt idē sit in Ciuitate, quæ viuit libera pupillari libertate, prout in ciuitate Tudertina, dum stetit in rebellione Romanæ Ecclesiæ; quia habebat bona patrimonialia priuata, prout habent aliæ vniuersitates, & personæ priuatæ; alia vero bona regalia, & fiscalia dicuntur publica; ideo reuersa ad obedientiam Romanæ Ecclesiæ retinet sua bona particularia, reliqua restituit Papæ. Abb. *d. conſ.794.in quæſtione 4, in pr. lib.2.* † Extende, vt & acquisita durante rebellione eodem modo regulentur; quia si ipsa Ciuitas acquisiuit ex redditibus suis priuatis, dicitur sibi acquisiuisse iure particulari tanquam vniuersitas, & ista quæsita sibi retinet; si vero quæsiuit ex redditibus regalibus, seu publicis, aut fiscalibus, secus est; 8 quia acquisiuit patrimonio publico, & ista spectant Romanæ ecclesiæ post obedientiam. Abb. *d.conſ.94.in pr.lib.2.* † Et q̃ Princeps habeat duplex patrimoniū, vnum priuatum, prout habent alii priuati; aliud publicum, quod habet tanquam Princeps & appellatur fiscale. Alex. *conſ.6. Ponderatis, n.5.v.Princeps enim, lib.4.* vbi apost. *in v.duplex*, hoc admittit, sed aliam distinctionem adhiber, vt quicquid habet Princeps, sit priuatum, & procurator Principis sit tanquam priuati; secus in iis, quæ remanent Reipublicæ. † Infertur, quod varii officiales deputati à Principe ad diuersa negotia, possunt in illo negotio procuratorem substituere, non in alio, & vt valeat, debet constare, quod agatur de re spectante ad illud negotium sibi commissum. Alex. *d.conſ.6.n.2.in fi.* 10 *cum seq.v.secundo non obstat, lib.4.* † Et ad hanc diuersitatem applaudit *l.1.C. de compensatio.* vbi non fit compensatio de debito vnius officialis Reipublicæ cum credito alterius officialis eiusdem Principis; quia diuersæ stationes, & diuersa negotia. † Amplia in quocumque Principe; quia habere potest proprium patrimonium separatum à publico, & fiscali, vt de Marchione Estense Io. de Imol. *conſ.35.n.23.*

Papa an teneatur ad debita prædecessoris. Concl. 71.

1 PAPA † tenetur soluere debita prædecessorum facta pro ecclesia Romana. † Contrarium, quod imo consueuerint successores in papatu non soluere debita prædecessorum, & quod quia est impossibilis exactio à Camera Apostolica; ideo possunt creditores agere contra detinentes bona Cameræ ex causa lucrativa per actionem in factum, etiam si non habeant hypothecam Castr. *conſ.96. Circa ea, in fine, lib.1.* Declara, & Vide, *Principis contractus quando obliget successorem, vel non. Concl.691.*

Papæ plures eodem tempore qui fuerint. Concluſ.72.

1 GREGORIVS † Papa XII. & Ioannes Papa XXII. eodem tempore fuerunt creati, & segesserunt pro Pontificibus, quorū facta declarauit Concilium Constantiense valere per modum concordiæ in locis obedientiæ, in quibus fuerunt recepti. Gemin. *conſ.7. In casus positione, & per tot. conſ.* vbi, quod Gregorius priuauit nonnullos Cardinales & de aliis meminit Oldrad. *conſ.65.* & melius 85. vbi hortatur Gregorius Pontif. vt veniat ad residentiam in Romana Vrbe, postquam Petrus de Fornario intrusus in Papatu mortuus est. Vide Gemin. *conſ.88. in pr.* vbi dicit, q̃ primo fuit Innocentius VII. in sua obedientia nuncupatus, qui creauit Cardinalem Petrum Cretensem, quem Gregorius XII. priuauit Cardinalatu; & quod idem Petrus priuatus fuit creatus Papa Alexandro V. in Concilio Pisano, in quo Gregor. XII. & Benedictus XII. fuerunt priuati, & quod Alexandro V. successit Ioannes Papa XXII. quod consilium est repetitum *conſ.142.* sed est sine numero, vbi ponit sententiam Concilii Pisani priuantē ambos Papatu, videlicet Petrū de Luna, qui erat Benedictus XIII. & Angelum de Corario qui erat Gregorius XII. & ambos hæreticos esse declarauit. † Benedictus Papa XII. reputatus verus Papa in sua obedientia, & Ioannes Papa fuerunt eodem tempore & vterque obedientiam habuit secundum diuersa loca, quorum facta, & contentiones Concilium Constantiense sedauit, & approbauit sub Martino V. Gem. *conſ.65. per tot.* maxime *n.15.v.quoad secundum*, & Benedictus appellabatur Petrus de Luna, & fuit damnatus tanquam hæreticus in Concilio Pisano; ideo facta ab eo non sunt legitime facta nisi in iis, quæ sortita sunt effectum suum durante obedientia. † Innoc. VII. fuit schismaticus. Gem. 3 *conſ.88 in pr.* & de isto Innocentio VII. & Benedicto XIII. consuluit Zab. *conſ.150.* vbi ponit septem remedia ad sedandū schisma inter eos. † Benedictus XIII. qui appellabatur Petrus da Luna, fuit de anno 1409. die 5. Iunii declaratus hæreticus, & priuatus in Concilio Pisano, vt per Gem. post *conſ.141.* ponit sententiā. † Gregorius XII. qui appellabatur Angelus de Corario, fuit 5 priuatus eadem sententia, vt supra proxime. † Ioannes XXII. 6 fuit schismaticus, & successit Alexandro V. Gemin. *d.conſ.88. in pr.* † Castr. *conſ.419. Præmitto, lib.1.* narrat calamitatē populi Chri- 7 stiani, ex quo per 30. annos durauit schisma, & consuluit super promissione facta inter Gregorium XII. & Benedictum XIII. q̃ promiserunt in ciuitate Marsiliæ, videlicet Gregorius, quod ipse renunciaret Papatui, dummodo Benedictus pariter renunciet, & antiqui Cardinales hinc inde creati conuenirent Saonæ pro eligendo summo Pontifice, & dicit Castr. quod tenentur Cardinales se coadunare Saonæ, etiam si Gregorius non acceda; q̃ poterit cedere vbique, etiam si Gregorius prohibeat, & Ant. de Batr. in eodem casu idem consuluit, vt *in conſ. Castr.420. Viso puncto, & conſ.421. Videtur omissis*, quod est Matthæi de Matheſilanis, & Ioannis de Ganetulo, *lib.1.* vbi, quod schisma transit ex perseuerantia in hæresim, & quod potest conuocari Concilium. † Ad 8 de tamen, quod facta per eum, qui in obedientia reputatur Papa, valent: ideo si sunt plures Papæ; quia Itali Romano consueuerunt parere, valebunt dispensationes ab eo Italis cōcessæ. Bal. *conſ.477. Quæritur vtrum, per tot. lib.1.* † Clemens fuit origo schismatis, & alienauit quædam castra Diani, & alia in territorio Albæ, & concessit directum dominium Comiti Sabaudiæ, vtile Marchioni Manfredo de Busca, quæ possidebantur per ecclesiā Albæ, super quo Anch. *conſ.310. Tres Domini, n.3. & 4.v.descendo ad iura.* † Vide Anch. *conſ.281. Reuerendiſſimo in Christo Patri*, vbi scri- 10 bit Iordano Cardinali Vrsino, super promissione facta per Gregorium, & Benedictum contendentes de Papatu; quia quilibet promittit renunciare, si alius renunciaret, & quod tenentur, & sunt in mora, non obstante per plexitate; quia conditio pendens ex arbitrio debitoris habetur pro impleta. † Zabarella *conſ.150.* 11 *Super schismate inter Innocentium VII. & Benedictum XIII.* vbi, quod ad tollendū omnino schisma; quia est contra vnionem ecclesiæ, & articulos fidei ponit septē remedia: primū conuocatio Cōcilii, & p quos possit fieri: secundo, q̃ cōpromittant in confidentē iudicē; tertio, q̃ cōpromittant de iure, & de facto: quarto, q̃ vterq; cedat & eligatur alius; quinto, quod compellantur cedere etiā manu armata: sexto, quod ambo decernant vno moriente alter sit Papa, & q̃ prohibeatur noua electio omnib. Cardinalib⁹: septimo, q̃ alter alteri cōmittat vices suas donec vixerint, vtroq; in sua obedientia perseuerante, addit & vltimum *n.29.* per sortes. † Gem. *conſ.8. & conſ.88. & 142.* vbi de Innocētio VII. cui succesſit 12 Gregorius XII. & inter Gregorium & Benedictū fuit contentio de Papatu, & vtroque priuato per sententiā, electus est Alexander V. in Cōcilio Pisano, cui Alexandro succesſit Ioannes XXII.

Papa multoties expulsus, & Antipapa creatus. Cōcl. 73

PAPA † expulsus quandoque, & Antipapa creatus. Oldr. 1 *conſ.62.col.fin. n.6.v.nam Pater Sanctiſſime*, vbi narrat restitutionem Ecclesiæ factam per Carolum, deiectis Leone, & Adriano, item Leo IX. expulsus ab Vrbe, & creatus Benedictus, Otho intrusum cepit, & misit in exilium, Ioannes XII. fuit expulsus à quodam Patritio Crescentio, quē Otho III. restituit fugato Crescentio. & extirpata tota eius progenie, & creauit Gregorium V. quem Crescentius iterum expulit creato Ioan. Placentino, & iterum Otho ambos Crescentium, & Io. in Castro Sancti Angeli obsedit, & vtrumq; cepit, & mēbris mutilauit. † Et 2

Oldr.*cons.*65. vbi, quo modo sit procedendum contra Bauarum Imperatorem,& antipapam,& alios,& *cons.*85.vbi mortuo antipapa, videlicet Petro de Tornario, & cessante Bauaro, qui habuere Cardinales,Notarios,Officiales,& magnam curiam,precatur Papam, vt Sedem ad vrbem transferat.

Papæ acquisiuerunt temporalia, & de singulis. Concluſ.74.

1 PAPA † Clemens V.titulo donationis acquisiuit aquam quorundam fontium, qui nascuntur in territorio Castri de Carumbo, à nonnullis personis, stipulante Cardinale Pelagtua, & Notario.Oldr.*cons.*30. qui consuluit dictam donationem valere, licet ipse requirat consensum eorum per quorum fundos are-
2 qua conducitur. † Papa Ioannes XXII.emit Castrum de Variaco Comitatus Venaysini, pro qua empione imposuit subsidiũ charitatiuum, pro quo consuluit Oldr.*cons.*104.*Circa propositam*
3 *quæstionem.* † Papa Gregorius IX.acquisiuit 76.Castra,& Comitatum Valentinen.de quibus inuestiuit Comitem in feudum ligium, sed inuestitura fuit nulla, Comes se recognouit feudatariũ pretio scutorum, seu florenorum 158000. & non est de Re-
☞ gno, neque in Regno Franciæ, vt plene Aegi.Bella.*cons.*33.*n.*41.
4 *& seq.& cons.*40.*n.*33.*&* 34.Vide,*Auimonen. Ciuitas,statuta,consuetudines,& priuilegia.Concl.*560.† Papa Clemens VIII. acquisiuit Terram Neptuni cum pertinentiis à Contestabili Columna;itẽ Castrum S.Ioannis cum suis annexis à Marchione Aragona; itẽ recuperauit Ciuitatem Ferrariensem cum suis annexis, vti deuolutam,& prius infeudatam,& facta fuit recuperatio per viã belli,præmisso exercitu,& magno apparatu bellico;sed tandem Serenissi. Dux Cæsar Estensis eam dimisit celebrata concordia inter Papam & Sedem Apostolicam ex vna,& ipsum Serenissimum Ducem ex alia,& confirmata est pax in Italia, hoc modo, quam Deus conseruare dignetur per infinita secula.

Papa, & Consistorium olim audiebant causas. Concluſ.75.

1 PAPA † & Consistorium olim causas audiebant, & in Consistorio coram Papa tela iudicii obseruabatur.Oldr.*cõs.*244.*n.*14.*& seq.v.nunc autem ostenditur*, vbi, quod articuli dati fuerunt coram Papa,& in Consistorio,& *cons.*111.*Ad propositum in fin.* vbi dirigitur Papæ,& Cardinalibus,& *cons.*210. vbi in causa hæresis Papa coram Cardinalibus sententiauit, sed erat congregatio,& in causa consistoriali, Oldr.*cons.*184. vbi in fin. quod Papa ita sententiauit, & *cons.*272.vbi in fin. quod non potuit allegare in
2 Consistorio; quia Papa dixit,satis est. † Amplia;quia Auditores Rotæ etiam referebant in Consistorio. Ægid. Bellam.*decis.*658. *Auditor palatii*, alias 48.*de probat.*

Papa,& supremus Princeps non possunt contra iustitiam. Concl.76.

1 PAPA † non potest velle iniustitiam; ideo rectissima sententia ab ore ipsius debet prouenire,*c.quod ex ore.in pr.de priuileg.* Ro-
2 man.*cons.*521.*Circa propositam.n.*5.† Ideo non potest tollere defensionem oppresso;quia non est tantæ potentiæ, *clem.pastoralis, de reiud.*Rom.*d.cons.*521.*n.*5. vbi, quod in casu appellabili non potest cassare appellationem.

Papa,& Ecclesia non diuinant de occultis. Concl.77.

1 PAPA † & si teneat locum Dei in terris; tamen non potest diuinare de occultis.*c.Beatus* 22.*q.*2.Oldrad.*cons.*215.*Puncta breuia.n.*3.*v.& hoc pro tanto.*† Amplia idem in ecclesia, quæ non iudicat de occultis, *c.vt nostrum,vt Ecclesia St.benefic.* Gemin.*cons.*110.*n.*
☞ 8.*v.& si dicatur.* Vide,*Ecclesia non iudicat de occultis.Concl.*15.†De-
3 clara,nisi circa occulta ecclesia habeat media,per quæ sibi fiat fides de occulto, vt per Gemin.*cons.*110.*n.*9.*v.respondetur.*† Amplia
4 etiam circa ea, quæ respiciunt fidem;quia si quis est corde hæreticus, sed signo, verbo, neque scriptis aliquid fecit, non incidit in excommunicationem,neque in alias pœnas; quia Ecclesia nõ iudicat de occultis. Clar.*in §.hæresis.n.*23.*v.quæro, an occultus*, vbi
5 dicit communem.† Amplia;quia solus Deus est scrutator cordium, & iudicat de occultis,ideo ecclesia, & Papa non iudicant de occultis;quia hoc sibi non est concessum.Rom.*cons.*458.*Pro-*
6 *posita, circa fin.* †Extende; quia de iis, quæ conscientiæ alterius commissa sunt; standum est illi,& eius declarationi gl.*in c.statutum,§.assessorem,in v.relinquatur, de rescript.in* 6.quam communiter
** teneri dicit Rom.*cons.*458.*circa med.v.secundo idem.* Vide,*Diuinare de occultis nullus potest. Concl.*519.

Papa non comprehendit facta ab eo in dispositione generali. Concl. 78.

PAPA † in dispositione generali, vel clausula generaliter cessa non censetur comprehendere ea, quæ ipsemet facit in specie, quia in effuso sermone generali non veniunt,nisi ea,quæ sunt moris,& consuetudinis. Oldr.*cons.*198.*Circa primum,n.*3.*v. illud etiam non videtur.* † Amplia;quia Papa derogando generaliter constitutionibus Apostolicis non censetur derogare aliquæ constitutioni, sed solum constitutionibus prędecessorum.Gem. *cons.*36.*n.*3.*v.non obstat.*†Declara, nisi derogatio sit facta ex certa scientia; quia tunc bene comprehendit propriam constitutionẽ etiam derogatoriam.Gemin.*cons.*44.*circa fin.*† Extende;quia facultas si est data officialibus statuendi,reformandi,&c.non censetur data facultas reuocandi statuta facta ab eo qui deputat tales officiales, nisi sit dictum.Ioan.de Imol.*cons.*107.*nu.*3.*v.in contrarium.* Vide, *Reformatores electi quid possint, & quid sit reformari.* Concl.81. Vide,*Sermo generalis non comprehendit personam loquentis. Concl.*217. Vide,*Statutum non debet extendi ad non suppositos. Concluſ.*544.

Papa an possit sine Cardinalibus ardua. Concl. 79.

NON † potest Papa ardua solus explicare, sed cum Cardinalium consensu.Zab.*cons.*137.*n.*6.& 7. vbi adducit duas rationes,quia facta à Celestino Papa sine Cardinalibus fuerunt reuocata: secundo;quia negotia Papæ, vel Regni dicuntur negotia vniuersitatis; ideo requiritur consensus maioris partis procerum;& idem tenet Abbas in sua *q.*1.*Episcopus,n.*12.*in fi.* vbi,quod Collegium Cardinalium est in possessione,vel quasi,quæ multi operatur,allegat tex.*in c.per venerabilem, qui filii sint legit.in v.aut ambus* , vbi dicit posse ratione diuina substineri, etiam cessantibus pactis conclauium.Contrarium supra,*Papa absolute potest omnia.Concl.*49.*n.*81.*& seq.*† An autem gesta per Papam ardua sine consilio Cardinalium,tanquam nulla sint reuocanda. Abb.*in c. ex gestis,de cleric.non resid.* & ad ibi dicta se remittit in sua *q.*1.*n.*5. Declara,& vide plenius,*Papa non potest multa.Concl.*50.*n.*11.*&* seq. †Vide omnino Felin.&Dec.*in rubr.de constit.* vbi,quæ Papa possit solus,&quæ non,maxime Dec.*in* 2.*lectura*,vbi*n.*11.*&* seq.quod licet Papa solus possit creare Cardinales;non potest tamen creatos solus priuare,quod etiam ponit ibi apostilla allegando Marsil. qui hoc dicit *sing.*669.*iura volunt*, in fine.

Papa de quibus possit accusari, & deponi. Concl.80.

PAPA † de hæresi potest accusari, secundum communem * Theologorum, & Canonistarum, & Concilium est inde cõpetens secundum omnes,* Iul.Clar.*in §.fi.q.*35.*n.*4.*v.sed nota,* vbi,quod si hæresis non est notoria, debet moneri per Cardinales, vt se purget, & si pœnituerit , vlterius non inquiritur; si vero non vult se emendare, rogabunt Cardinales, vt conuocet Concilium,& si est negligens,conuocabunt ipsi Concilium.†Si vero hæresis Papæ esset notoria,Cardinales rogabunt,vt se corrigat,& si negligat, conuocabunt Concilium,& negligentibus Cardinalibus Prælati se ipsos congregabunt, & si Papa non vult emendare se, priuabitur, & traderur curiæ seculari Iul.Clar.ibi supra.†Si vero velit emendare se,nihilominus priuabitur Papa tu,quando notorie fuit hæreticus,& detruderur in monasterium,Iul.Clar. vbi supr.† Bene verum est, quod si Papa velit seipsum condemnare, tunc Concilium non condemnabit, & ita procedit *c.si Papa* 40. *distinct.*quod à nemine Papa iudicatur.Iul.Clar. *d.q.*35.*n.*4.*in fin.* † Extende, etiam si hæresis sit occulta, potest; quia Papa accusari; secus est de alio crimine occulto; quia non potest accusari. Abb.*cons.super Concilio Basiliensi, in* 3.*dubio,col.*3.*n.pr.v.secunda solutio, & n.*19.& plenius *in fi.v.restat,col.*3.*v.Nam vt prius,* vbi,quod non solum Concilium,sed Imperator potest exstituit, gere à Papa,vt fidem suam ponat in scriptis, allegat *c.satagendum* 25.*q.*1.† Amplia; quia Papa potest accusari de quocumque crimine notorio, per quod Ecclesia scandalizatur, si admonitus sit, incorrigibilis.glosst. fi.in *d.c.si Papa*,40.*distinct.* quam * communem,& ab omnibus teneri firmant plurimi, quos citat Iul.Clar. *d.§.fin.q.*35.*n.*3. † Contrarium magis * communiter teneri per Theologos docet idem Iul. Clar.*d.§.fi.q.*35.*n.*3.*v.contrariam*, vbi quod quæstio est ardua,& remittenda determinationi S.Matris Ecclesiæ. † Declara; quia si Papa scandalizat vniuersam Eccle siam, non valent talia gesta in scandalum vniuersale, & ei resistitur, potest secundum * omnes, vt idem Clar.*d.q.*35.*n.*4.*in fin.* Vide, *Concilium quando sit supra Papam,vel non , & in quibus. Concl.*513.

9 Vide, *Papa absolute potest omnia. Conclus.* 49. † Limita; quia extra hæresim Papa à nemine iudicatur, sed ipse iudicat omnes, *cap. si Papa, 40. distinct.* Castrens. *consil.* 420. *numer. secundo, lib.* 1. quod est Anton. de Butr. & *colum penultim.* dicit, quod isto casu hæresis Concilium 10 iudicat, & est supra Papam. † Extende; quia in tantum est verum, quod Papa non potest se subiicere Imperatori, vt ab eo iudicetur se- * 11 cundum * communem Iul. Clar. in § *fi. q.* 35. *num.* 5. † Extende; quia neque potest se subiicere Episcopo, neque Concilio, vt ab eis iudi- cetur extra crimen hæresis, & non valet talis subiectio, communem *12 * dicit Clar. *d.q* 35. *nu.* 5. † Extende; quia extra crimen hæresis Papa à nemine iudicatur, etiam si committat delictum, in quo cateruatim 13 plures secum ducat in gehennam ignis, *c. si Papa* 40. *dist* † Declara ta- men; quia quando Papa committit crimen notorium, & est incorri- gibilis, propter quod Ecclesia recipit scandalum, potest priuari, & iudicaria Concilio; & idem, si sunt plures schismatici de papatu con- tendentes, si non renunciant, vel concordent. Castr. *d. consil.* 420. *Viso * puncto, col.* 3. *in fi lib* 1. vbi dicit * communem, & est Anton. de Butr. & plenius Abbas consilio suo super Constantiensi Concilio.

Papiæ Ciuitas, statuta, consuetudines, & priuilegia, Concl. 81.

1 PAPIÆ † Ciuitas fuit capta, & posita Saccomanno expulso, & 2 inuito Comite inuestito: ideo isti Saccomanni fuerunt Tyranni, & gesta per eos non valent. Castillio. *consil.* 13. *num.* 20. *cum seq.* † Episcopus Papiensis est dominus feudi, quod habebant illi nobiles de Salario, qui vendiderunt nobilibus de Montasia, consentientibus illis de Lampugnano, super quo facto Roman. *consil.* 27. *Viso themate, per tot.* † Practica est in Ciuitate Papiæ, vt creditore vocante in ius 3 debitorem pro creditario consequendo, si debitor dicat non habere pecuniam, & offerat dare tot de bonis suis in solutum, com- pellatur creditor accipere tot bona, sed instante creditore debet de- bitor propalare omnia bona sua, vt possit creditor eligere, quæ bona voluerit. Bald. *consil* 38. *Practica Ciuitatis, lib.* 1. vbi, quod valet etiam talis practica contra creditorem habentem debitorem condemna- 4 tum ex laudo pœnali. † Notarij non matriculari in Collegio Nota- riorum Papiæ non possunt rogare instrumentum in Ciuitate, vel di- stricto Papiensi, & rogata non valent, & tale statutum valet; quia non est contra Superiores creantes Notarios, prout contra Papam, vel Imperatorem, sed solum modificat: ideo licet non valeat instru- mentum, valet testamentum, si potest aliunde probari. Castillio. *consil.* 23. *in princ.* † Hospitale sancti Antonij Viennen. consueuit esse Papiæ ædificatum in territorio, & terreno Abbatis sancti Petri, pro quo soluebat censum dicto Abbati, sed postea Hospitale fuit de- 5 structum. Bald. *consil.* 309. *Proponitur, quod Hospitale, lib.* 3. & de eodem, qualiter fuerit ædificatum, & de memoria instrumentorum desuper confectorum, Bald. *consil.* 377. 378 & 379. *lib.* 1. & *consil.* 368. *eod. lib.* 1. 6 vbi colligere poteris seriem facti. † Locus Cagnatij est territorij Papiæ ex priuilegiis Federici I. Imperatoris, & Federici II. ideo li- cet Bald. consuluerit pro Tortonensibus, *consil.* 161. *Proponitur, quod Commune, lib.* 3. tamen postea tulit sententiam contra Tortonenses, *consi.* 251. *Sententia, quam tulimus, lib.* 5. vbi se ipsum in sententia iusti- 7 ficat contra consilium, quod prius dedit. † Comes Papiæ erat Do- minus Veronæ, vt inquit Fulgos. *consil.* 1. qui dicit, quod inuestiuit 8 Facinum Canem de Castro in territorio Papiæ. † Statutum est Papiæ, quod dicens verba iniuriosa Gabellariis, seu datiaris puniа- tur in libris 25. Bald. *consil.* 45 *lib* 1. vbi, quod procedit, si gabella- rius non iniuriauerit talium, qui sibi dederit menticam; quia nisi iu- ficeret primam iniuriam illatam alteri mentitas dans non dicitur 9 iniuriam. † Statutum est Papiæ, quod colonus non soluens pensionem per biennium, cadat ipso iure cum omnibus meliora- mentis, de quo Bald. *consil.* 290. *Vulgare est, lib* 2. vbi, quod tale statu- tum loquitur de emphyteuli propter illa verba, *cum melioramentis.* 10 † Immunitas conceditur conducentibus, & colonis bonorum ci- uium, quod decretum debet intelligi, dummodo tales conducen- tes, & coloni pro maiori parte bonorum colant bona ciuium; quia mercator non gaudet immunitate concessa mercatoribus, nisi ha- beat maiorem partem bonorum suorum in mercantijs; & quia de facili fieret fraus, vt diues rusticus pro modico terreno conducto à 11 ciue sit exemptus, ita Alexand. *consil.* 108. *Viso themate, lib.* 4. quod 12 est etiam Collegij Papiæ, & Mediolani. † Item statutum est pœnale contra turbantes aliquem in possessione alicuius rei, quam vere tur- batus possidebat. Bald. *consi* 44. *Præsupposito Communis Papiæ, in princ. lib.* 1. vbi qualiter intelligatur, & vide extensum dictum statutum per Bald. *consi.* 130. *Casus, super quo, lib.* 3. vbi loquitur statutum de spo- liante, & turbante, & ponit casum, quando tutor vendidit rem pu- pilli sine causa, & decreto, & constituit se se tenere; quia pupillus non spoliat, etiam factus pubes si nègat soluere certum affictum per plu- res annos præstitum, sed non constat de locatione. † Item, quod 12 *authen. Sacramenta puberum. C. si aduer. vend.* non habeat locum in mi- nore 18. annis iurante, & imponit pœnam, & annullat iuramentum. Bald. *consi.* 147. *Statutum, quod supponitur, per tot. lib.* 1. vbi, quod valet tale statutum; quia distinguit, & non tollit in totum. † Item statu- 13 tū de compromissis necessariis, & statutum, quod arbitramenta non possint dici iniqua, sunt de per se, & vnum nō venit relatiue ad aliud. Bald. *consi.* 168. *Duo sunt statuta, lib.* 1. † Et quod volens dicere arbitria 14 iniqua, debeat intra 30. dies ostendere de iniquitate à die laudi, alias exequantur. Bal. *consi.* 340. *Statuto Papiæ*, vbi, quod non habet locum in laudo condemnatorio lato sine probationibus *lib.* 1. † Item statu- 15 tum, quod habenti chartam crediti iudices teneantur dare exequ- tionem petitam, nisi intra 10. dies debitor doceat non teneri. Bald. *consi.* 219. *Statuto Ciuitatis Papiæ, lib.* 1. † Item, quod hæreditas non 16 possit adiri cum beneficio legis & inuentarij, quod statutum habet locum etiam in bonis sitis & extra territorium Papiæ. Bald. *consil.* 219. *numer.* 2. *ver secundus articulus, lib.* 1. † Item super gabellis, & ex 17 emptionibus fructuum, qui colliguntur intra suburbia, & corpora Sanctorum, de cuius intelligentia plene Bald *consi.* 472. *Statuto Communis Papiæ, lib.* 1. † Item, quod vxor non possit contrahere sine præ- 18 sentia, & consensu mariti, Bald. *consil.* 488. *Sequens quæstio, lib.* 1. vbi, quod non habet locum, quando maritus abest; quia si longe abest, vel ignoratur, vbi sit, non debet vocari, & vxor sine eo potest con- trahere: & idem dicit *consil.* 394. *Statuto Communis Papiæ, lib.* 5. vbi, quod bene debet expectari, si non longe abest, & est idem consti- lium ad literam. † Item, quod cessio iurium non valeat, nisi cedens 19 iuret creditum esse verum, &c. & si repertum fuerit contrarium, vel instrumentum, de quo facta sit cessio, esse simulatum, vel satis- factum, de periurio contrahentes puniantur in duplum, &c. de quo plene Bald. *consil.* 139. *Factum tale est, lib.* 2. vbi, quod non habet lo- cum in filia donante patri suo iura, quæ habet dotalia; quia licet ipsa confessa sit habuisse partem doris, & iurauerit iuxta statutum, non incidit in pœnam; quia non specificat quantitatem cessam; sed ius, quod habet, & ex aliis causis allegatis. † Item, quod mulier transi- 20 ens ad secunda vota possit dare in dotem marito secundo, nedum dotem datam primo mari o, sed etiam tertiam partem plus absque eo, quod aliquid reseruet filiis primi matrimonij. Bald. *consil.* 144. *Statuto Ciuitatis Papiæ, lib.* 2. vbi in fi. tenet, quod filia ex secundo ma- trimonio repudians hæreditatem matris viuente marito, acquirit patri, non autem filiis ex primo matrimonio. † Vide de hoc statu- 21 to Papiæ Bald. in *l. hac edictali, num.* 2. *C. de secund. nupt.* † Item statu- 22 tum contra conducentes bladum extra districtum Papiæ, vel ad loca non suppposita, aut in aliqua forta litia, puniantur, qualiter intelliga- tur, an disiunctiue in quolibet dictorum casuum, an copulatiue. Bal. *consi.* 157. *Verba statuti*, vbi, quod secundum mentem est collectiuum, secundum significationem est alternatiuum; ideo consuli debet Princeps, *lib.* 3. † Item, quod quælibet donatio inter viuos excedens 23 libras quinquaginta facta in Ciuitate, vel territorio debeat insinua- ri, alias non valeat, etiam per quascumque clausulas, quod tot sint donationes, quod summæ Bal. *consi.* 352. *Item statuimus, lib.* 5. vbi, quod habet locum, & in pacto, & liberatione gratuitis. † Item statutum 24 inducens ferias in omnibus causis ordinariis, & summariis excedeti- bus libras 25. tempore messium, & vindemiarum, nō habet locum in arbitro, quando partes renunciarunt feriis; quia currit tempus, nisi arbiter declaret. Bald. *consi.* 373. & 374. *Statuto ciuitatis Papiæ, lib.* 5. Bal- dus, & Fulgosius sunt discordes. † Item, quod nullus capi possit in do- 25 mo, quod statutum non habet locum, si quis capiatur in limine do- mus; quia cum loquatur in domo, debet intelligi intra parietes do- mus. Signor. Homod. *consi.* 16. *Statuto ciuitatis.* † Item quod fœmina 26 maritata possit testari, & codicillare sine consensu mariti, & alterius, sed inter viuos, non possit alienare, nec se obligare ex contractu sine licentia mariti, & duorum attinentium masculorum maiorum 25. annis. Cuma. late *consi.* 176. *Statuto Papiensi*, vbi quod etiam habet lo- cum in additione hæreditatis. † Et super eodem statuto Castr. *consi.* 27 400. *Viso puncto, nu.* 3. *ver. tertio loco. lib.* 2. vbi, quod hoc statutum non habet locum in causa necessaria, sed solum in voluntaria, sed quod voluntaria dicitur, si est ex causa laudi homologati; quia nec posset compromittere, quando deueniretur ad alienationem. † Criminale 28 statutum Papiæ mandat pro delicto puniri debere in ære, & in per- sona, vel in solo ære, vel in sola persona arbitro Potestatis: ad quid ex- tendatur arbitrium in pœna corporali, & an admitti debeat procura- tor delinquentis distingue, vt plenissime Signor. *consi.* 169. *Quæstio disputata per tot.* vbi in fine ponit plures distinctiones. Vide, *Statutum circa exequutionem sententiarum, & laudorum diuersorum locorum. Concl.* 533. Vide, *Arbitrio Iudicis multa committuntur. Conclus.* 471.

Paren-

Parentelæ appellatione qui veniant, & quid importet parentela. Concl. 82.

1 PARENTÆLÆ † appellatione veniunt parentes vtriusque sexus vsque ad tritauum, & ab eo supra dicuntur maiores, non autem parentes, vel de parentela; ideo statutum vocans illos de parentela, à quibus bona exiuerunt, habet locum vsque ad tritauum, non vltra.
2 Angel. *consi.* 268. *Statutum Dalmatiæ.* † Et verbum *parentes*, licet intelligatur de ascendentibus; tamen potest etiam significare parentelam, & sic ex communi vsu loquendi comprehendere omnes sanguine
3 coniunctos. Alex. *consi.* 221. *Ponderatis, nu.* 4. *ver. est verum, lib.* 6. † Domus appellatione si vocantur illi de domo, intelligitur de agnatione.
☞ Anch. *consi.* 152. *num.* 5 & 6. Vide, *Nomina collectiua, vel appellatiua quæ dicantur. Conclus.* 54. Vide, *Patruus quis proprie dicatur. Conclus.* 158.

Pares in concursu si sunt, quis præferri debeat. Conclusio 83.

1 PARES † in concursu si plures existunt, præfertur habens ius pinguius, & dicitur habere ius pinguius, qui habet causam à maiori. Anchar. *consi.* 214. *Franciscus antiquus. nu.* 14. vbi, quod prouisus à Papa in paritate præfertur prouiso ab ordinario, & *consi.* 215. *nu.* 4. *ver.*
2 *quinto sic.* vbi *nu.* 5. magis dignum trahit ad se minus dignum. † Extende idem in prouiso ab Episcopo, vt præferatur illi, qui habet à Vi-
3 cario, in pari causa. † Extende; qu'a ad effodiendam mineriam si cõcurrat inuentor & dominus, præfertur dominus; quia habet ius po-
4 tentius. Io. de Imo. *consi.* 87. *circa fin.* † Extende; quia potentius ius habet prouisus à Papa, & ordinario simul, quam prouisus à solo Papa.
5 Anch. *consi.* 215. *nu.* 4. *ver. quinto sic.* † Contra hanc extensionem videtur idem Anch. *d. consi.* 215. *nu.* 11. vbi auctoritas minor debilitat maio-
☞ rem. Vide, *Collatio à diuersis facta sub eadem data quæ præualeat. Conclus.*
6 445. † Amplia; quia in concursu pari qui habet fundatam intentionẽ de iure communi præfertur, ideo parochia in sacramentis ministrandis, in sepultura, & aliis, in quibus habet fundatam intentionem, præ-
7 fertur. Anch. *d. consi.* 214. *nu.* 14. † Amplia in habentibus gratiã sub ea-
☞ dem data; quia præfertur habens horã, vel habens possessionem. Vi-
8 de, *Data in cõcursu quis præferatur. Concl.* 21. † Amplia; quia inter plures creditores hypothecatios sub eadem data, ille dicitur prior, qui ex ordine habet in prothocollo Notarii suum instrumentum primo registratum. *l. si ex pluribus. §. fin. ff. de solut.* vbi glo. sing. Socin. in *l.* 1. *ff. solut.*
9 *matr.* † Extende; quia si ex ordine non potest apparere, præsumitur
10 prior, qui habet horam. d. glo. in *l. si ex pluribus. §. fi. ff. de solut.* † Extende; quia si hora non potest apparere, is, qui primo habuit tenutã debitoris, vel possidet, præsumitur prior. Mascard. *Conclus.* 574. *Dotis instrumentum*, vbi quod fauore dotis præsumitur instrumentum dotis
11 sub eadem data præcessisse, nisi alius possideat. † Extende multis exemplis, de quibus Marsi. in *Rubr. C. de probat. nu.* 354. *vsq; in fin.* vbi ponit infinita exempla, quibus si incertitudo potest reduci ad certitudinem, siue præsumptione iuris, siue facti, illa præualet alteri remanenti sub incerto. † Amplia; quia inter pares hæredes in duobus te-
12 stamentis eadem die factis præferuntur hæredes ad piam causam, vel ab intestato successuri, vide plura similia in *ver. incertitudo vitiat dispo-*
13 *sitionem, & quando secus. Concl.* 65. & *Conclus. ibi proxim. seq.* † Amplia; quia si duo procuratores in solidum, vnus exigit ab altero, etiam in-
14 uito. Vide, *Procuratores duo in solidum. Conclus.* 832. † Amplia; quia præ-
☞ occupans inter pares ille præfertur. Vide, *Præoccupatio quando inducat acquisitionem iuris. Conclus.* 517. Vide *Hypothecarij creditores pares qualiter præferantur inter se. Conclus.* 139. Vide, *Instrumenta diuersa rogata ab*
☞ *eodem Notario super eodem facto an vitientur. Conclus.* 248. & *Conclus. ibi prox. seq.* Vide, *Scripturæ plures si concurrant, quæ præferatur. Concl.* 83.

Paria sunt, non esse, & non apparere, vbi plura similia. Conclus. 84.

1 BANNITVS, † qui potest impune interfici, si est descriptus in libro bannitorum, impune interficitur, licet sit gratiatus, si non apparet gratia, vt quia adhuc est descriptus in libro bannitorum; quia paria sunt, quod non sit gratiatus, & quod appareat bannitus, li-
2 cet sit gratiatus. Bald. *consi.* 401. *Ad euidentiam dicendorum, n.* 1. *lib.* 1. vbi, quod talis iudicatur in quali statu, & possessione reperitur, & quod ignorantia excusat, & duplicatur *consi.* 9. *lib.* 3. † Extende; quia paria sunt, non esse, & non apparere; ideo qui dicit fecisse inuentarium, quando adiuit & non docet de inuentario, non iuuatur, ac si non fe-
3 cisset Bart. *consi.* 234. *Lena. nu.* 3 *lib.* 1. † Amplia idem in mandato procuræ reuocato; quia si habet figuram essendi; quia reuocatio non apparet, idem operatur, ac si non esset reuocatum, & ignorantia cõtrahentis excusat. Bald. *consi.* 401. *ver. tertio ex iusta ignorantia, lib.* 1. quod duplicatur *lib.* 3. *consi.* 9. † Extende; quia paria sunt, quod quis non sit procurator vel syndicus, vel non appareat de mandato, vel syndicatu ad annullandã sententiam. Abb. *consi.* 18. *Primo, quod cõmunitas in pro-*
lib. 2. † Extende; quia paria sunt, quod quis non sit officialis, vel quod non constet esse officialem; quia non esse, & non apparere idem est. Anch. *consi.* 190. *Plura contra processum. n.* 2. † Amplia, quia paria sunt, non esse appellatum, vel non apparere appellatum; quia vtroque casu sententia facit iudicatum. Zabar. *consi.* 86. *in fin.* † Extende; quia paria sunt, quod aliquid non sit factũ, vel dictum, vel non possit probari. Io. de Imo. *consi.* 129. *Visis ac ponderatis, circa fin.* † Imo non præsumitur, verũ id, quod pars voluit probare, & non probauit. Cast. *consi.* 156. *Vi-*
sis, col. fi. circa si lib. 1. † Amplia; quia paria sunt, non esse, vel esse, & non apparere. Dec. *consi.* 1. *n.* 132. *lib.* 1. Abb. *consi.* 18. *in prin. lib.* 2. † Extende; quia paria sunt, non respondere, vel obscure respondere. Dec. *consi.* 31. *n.* 25. *lib.* 2. † Amplia; quia paria sunt, quod actio non sit nata, vel quod sit nata inutiliter; quia potest elidi per exceptionẽ. Castr. *consi.* 153. *li-*
per primo, n. 2. *lib.* 1. † Amplia; quia paria sunt tractare de damno vitando, vel lucro quærito perdendo. Dec. *consi.* 56. *nu.* 39. *lib.* 2. † Amplia; quia paria sunt, non facere, vel minus legitime facere. Dec. *consi.* 21. *nu.*
51. *lib.* 2. † Amplia; quia paria sunt, esse accinctum, vel de proximo accingendum. † Extende in casu contrario; quia paria sunt, de recen-
fuisse in esse, vel reperiri nunc in esse. Dec. *consi.* 34. *n.* 36. *lib.* 3. † Amplia; quia non esse, neq; competere, vel esse, sed ei fuisse renunciari, paria sunt. Dec. *consi.* 39. *n* 50. *lib.* 2. † Item non nasci, & nasci, & mori-
idem Dec. *consi.* 1. *n.* 47. *lib.* 1. † Item paria sunt, aliquẽ non extare, vel extare, & non succedere. Alex. *consi.* 197. *Perspectis, in prin. lib.* 6. † Amplia; quia paria sunt, derogare in genere, non obstante aliqua lege, vel quacumq; lege, aut in specie non obstante tali lege. Dec. *consi.* 4. *n.* 13.
lib. 3. † Paria sunt, forum sortiri, vel statutis ligari. Alex. *cons.* 19. *Circa*
primum, nu. 8. *lib.* 6. vbi apost. in *ver. pari.* dat concord. † Amplia; quia paria sunt, aliquid inesse naturaliter, vel per priuilegium ad quantonis. Dec. *consi.* 11. *n.* 150. *lib.* 1. † Extende; quia paria sunt esse talem, vel in omnibus haberi pro tali. Dec. *consi.* 5. *n.* 32. *lib.* 1. † Extende; quia paria sunt, solutione esse sublatã obligationem, vel nouationem. Alex.
consi. 85 *per tot. lib.* 5. † Amplia; quia paria sunt, condemnare in nocentem, vel condemnare tutum à iure ciuili, seu à statuto. Alex. *cons.* 225.
Ponderatis, nu. 20. *ver. ad idem. lib.* 6. vbi dicit esse notabile. Vide, *Ignorantia facti alieni, & proprij excusat, & iuuat in multis casibus. Conclus.* 13.
Vide, *Nullum aliquid esse, vel annullandum debere differunt, & quando secus. Conclus.* 141. Vide Conclusionem proxim. seq.

Paria sunt, non loqui, vel loqui taliter, quod non intelligatur, & quando secus. Concl. 85.

PARIA † sunt, quod quis non loquatur in casu, in quo requiritur verba, vel loquatur sermone non intelligibili. Lap. *alleg.* 57. *nu.*
13. *ver. item secũdum eum*, qui loquitur in matrimonio. † Extende; quia paria sunt, nihil respondere, vel ita obscure respondere, quod non intelligatur. *l. de ætate. §. nihil interest*, vbi Bart. *ff. de interrog. actio.* apud
ad Feli. in *proœm. Decretal.* in verbo, *obscure, nu.* 2. † Amplia; quia paria sunt, aliquid non facere, vel minus legitime facere. Lap. *alleg.* 82. *n.*
princ. qui dicit paria esse, non producere, vel non habere mandatum aut producere, vel habere non legitimum. † Amplia; quia paria sunt extare filium incapacem ad successionem, & nullum filium extare. *l. ff. quod cuiusque vniuer. nom.* Feder. *consil.* 26. *num.* 3 *in fi. ver. primo quia*
13. *ver. item secũdum eum*, qui loquitur in matrimonio. † Extende; quia paria sunt, nihil respondere, vel ita obscure respondere, quod non intelligatur. *l. de ætate. §. nihil interest*, vbi Bart. *ff. de interrog. actio.* apud
ad Feli. in *proœm. Decretal.* in verbo, *obscure, nu.* 2. † Amplia; quia paria sunt, aliquid non facere, vel minus legitime facere. Lap. *alleg.* 82. *n.*
princ. qui dicit paria esse, non producere, vel non habere mandatum aut producere, vel habere non legitimum. † Amplia; quia paria sunt extare filium incapacem ad successionem, & nullum filium extare. *l. ff. quod cuiusque vniuer. nom.* Feder. *consil.* 26. *num.* 3 *in fi. ver. primo quia*
1. *ff. quod cuiusque vniuer. nom.* Feder. *consil.* 26. *num.* 3 *in fi. ver. primo quia*
† Amplia; quia paria sunt, aliquid non esse, vel esse ita obscurum, quod sciri non possit, plura Felin. in *proœm. Decretal. num.* 2. vbi, post
propter ea lex esse debet certa; & idem in statuto, & si est obscurus bens plures intellectus, non potest allegari ad decisionem causarum, & sententia lata contra talẽ legem non est nulla. † Et paria sunt, eam exprimere, & exprimere ita obscure, quod non intelligatur, vel omnino non
sam exprimere ita obscure, quod non intelligatur, vel omnino non
exprimere. Alex. *consi.* 182. *Lectis & ponderatis, n.* 5. *ver. & paria sunt. lib.* 2.
† Amplia; quia paria sunt, non extare sententiam, laudum, vel aliud actum, vel extare nulliter, & inutiliter. Io. de Anan. *consi.* 83. *solum.*
ver. circa vero secundum, vbi Bologn. *nu.* 3. & 4. *ver. capio nunc.* vbi ponit plura exempla sequentia. † Maritum non habere, vel habere inutile,
paria sunt. Bolog. vbi supra. † Extende; quia appellatione pendente
non continetur furiosus; quia est persona inutilis. Bolog. in *d. addit. ad*
cons. 10. de Anan. 83. *n* 4. † Vide alia exempla; quia dispositio de aliquo
intelligitur de valido, nõ de inutili; quia paria sunt, nõ esse, vel inutile.
Bolog *d. addit. ad cons.* 83. *n.* 3. *in fi.* & 4. vbi exprimit similia. Vi-
ter esse. Bolog *d. addit. ad cons.* 83. *n.* 3. *in fi.* & 4. vbi exprimit similia. Vi-
de, *Dispositio omnis intelligitur de actu valido. Concl.* 504. † Amplia; quia
paria sunt, scire, vel scire debere, etiam ad incurrendam pœnam, vt
quis eligens actionem testamenti directam non competentem, conce-
datur à fideicõmissaria competente. Rom. *consil.* 125. *Mater & frater, vi-*
2. ver. præmissis autẽ, vbi, quod error iuris nõ excusat; quia scire quis debet. † Amplia; quia paria sunt cumulationem non esse permissam, vel esse

vel esse permissam, quando pars non opponit. Rom. *cons.* 245. *in pr. vbi*, quod paria sunt, remedium ipso iure non habere, vel habere, sed ope exceptionis excludi, allegat *l. nihil interest. ff. de reg. iur.* † Limita, nisi pendeat tractatus matrimonii, quod licet non valeat sine verbis; tamen sufficit, quod adhibeatur tacitus consensus facto ipso, & signis. Lap. *alleg.* 57. *circa fi. n.* 17. *v. in contrarium.*

14 † Limita, nisi talia signa præcedant, vt verisimile sit sermonem forensem non intellectum intelligi ex præcedentibus. Hostiens. *c. ex literis, el primo, de sponsal. in pr.* vbi maritus loquens Theutonice cum muliere, quæ non intelligit sermonem, valide contrahit in ecclesia propter signa præcedentia. Vide, *Factum non attenditur, sed quod debuit fieri. Concl.* 24. Vide, *Obscurum quando aliquid dicatur vel non. Concl.* 52.

Paria sunt esse Florentinum, vel de Florentia, & sic de aliis similibus. Concl. 86.

1 COMANEVM † esse, vel de Comania, paria sunt. *l. sed & reprobari. §. amplius. ff. de excusat. tut.* & ita ibi gl. exponit, vt inquit Barto. *cons.* 42. *Visa inquisitione, n* 3. *lib.* 1. vbi idem dicit, quod paria sunt, esse Assisiensem, vel de Assisio, quod importat ciuem, vel incolam Assisii. Declara, vt *in v. Ciues qui dicantur, & qui comitatenses. Concl.* 274.

Paria sunt, non facere, vel minus legitime facere, vbi plura similia. Concluſ. 87.

1 PARIA † sunt, non facere aliquid, vel illud facere, sed minus legitime. Io. de Imol. *cons.* 110. *In causa, quæ vertitur, in pr.* & hanc * * communem regulam dicit Rom. *cons.* 163. *Constitutio, nu.* 2. *v. iis*
2 *præmissis.* † Et paria esse inutiliter condemnatum, vel non esse
3 condemnatum. Castr. *cons.* 199. *in pr. lib.* 1. † Et non facere, vel minus perfecte facere. Castr. *cons.* 246. *In casu, de quo quæritur. col. fi. v.*
4 *iterater. lib.* 1. † Amplia; quia paria sunt, non comparere, vel comparere minus legitime. *l.* 1. *in fi. ff. quod cuiusque vniuer. nomine.* Petr.
5 de Anch. *cons.* 6. *Viso themate quæstionis, in pr.* † Amplia; quia paria sunt, non offerre, vel offerre minus legitime. Rom. *d. cons.* 163. *n.* 2.
6 † Amplia; quia paria sunt, facere sine mandato, vel excedere formam mandati, & sic non habere mandatum, vel habere, sed nō legitimum. Bald. *cons.* 402. *Collegamus. n.* 3. *v. considerandum est. lib.* 1.
7 † Amplia; quia statutum si requirat binam citationem, & fiat vnatantum, & detur tenuta ex vnica citatione, ita est nulla, ac si nulla citatio emanasset; quia paria sunt, fieri sine citatione, vel cū
8 citatione non legitima. Io. de Imol. *d. cons.* 110. *in pr.* † Amplia; qa paria sunt, non confiteri, vel obscure confiteri. Rom. *cons.* 321. *in fi.* vbi apost. dat concor. Crau. *cons.* 157. *Nobilis, n.* 9. Rom. *cons.* 455.
9 n. 2. † Allegatum non probare, & nihil allegare, paria sunt Rol. à
10 Vall. *cons.* 35. *n.* 10. & 20. *lib.* 1. † Non esse bannitum, vel esse, & nō
11 haberi pro tali. Castr. *cons.* 199. *Licet ista, in pr. lib.* 1. † Amplia; quia paria sunt, aliquem non extare filium, vel extare non successibilem in dispositione succedendi; ideo obreptio cessat, licet falsū sit narratum, quod non extent filii, si extant, sed non capaces, & sic inutiliter. Castr. *cons.* 201. *Visis & consideratis. col.* 2. *v. secundum*
12 *quæ, lib.* 1. † Amplia; quia paria sunt, aliquid non esse factum, vel esse factum nulliter, seu haberi pro non facto, Castr. *cons.* 161. *Viso*
13 *pactio col.* 2. *v. secundo allegatur. lib.* 1. vbi apost. † Amplia, paria sunt, quod tutor aliquid habitum negat, vel subtrahat; quia negare
14 est subtrahere. Floria. *cons.* 13. *n.* 2. † Limita; quia licet procedant argumenta prædicta à pari; secus est, si diuersa militat ratio in v-
15 no, vel in altero. Castr. *d. cons.* 161. *col.* 2. *v. sed ad hoc respondeo, lib.* 1.
16 Vide, *Dispositio omnis intelligitur de actu valido. Concl.* 504.

Paria sunt, actum fieri tempore permisso, vel fieri tempore prohibito, & conferri in tempus permissum, & conuerso. Concl. 88.

1 PARIA † sunt, aliquid fieri tēpore licito, vel fieri tempore illicito, & conferri in tempus licitum. Bald. *cons.* 254. *In quæstione*
2 *tradita, lib.* 4. *in pr. l. in tempus. ff. de hared. instituen.* † Declara, vt procedat, quando substantia actus prohibiti confertur in tempus licitum; secus si exequutio sola. Bal. *d. cons.* 254. *in fi. lib.* 4. † Amplia
3 in casu contrario; quia paria sunt, aliquid fieri tempore prohibito, vel fieri tempore permisso, & conferri in tempus prohibitū. Dec. *in Ecum quis, n.* 4. *de iurisd. omn. iud.* plene Crau. *cons.* 175. *n.* 8 vbi plura allegat, & loquitur in donatione facta ante matrimoniū, &
4 collata in tempus matrimonii à marito; quia non valet; sicut non valeret facta constante matrimonio. † Declara, quādo substantia actus confertur in tempus prohibitum; secus si exequutio sola; quia si substantia actus, prout est donatio irreuocabilis, fit pura in tempus licitum, si exequutio conferatur in tempus prohibitum, nihil refert. Ruin. *in l. ex hoc edicto. §. nunciatio, n.* 162. *cum*
seq. ff. de noui oper. nunciat. & cons. 180. *n.* 16. *lib.* 1. † Et ideo sicut in- 5
stitutio hæredis facta per patrem de filio in re libera ipsius filiæ est nulla; quia nullum affert ius, vel commodum filio in re sua; ita pariter erit nulla, licet pater instituat filium hæredem in re filii, in qua pater habet vsumfructum; quia cum institutio conferatur in tempus post mortem patris, quo tempore erit extinctus vsusfructus patris, & sic institutio resoluitur in re libera filii; ergo nulla est, quia paria, &c. Alex. *cons.* 20. *Ponderatis, n.* 6. *v. secundo præsuppono, lib.* 3. Crau. *cons.* 142. *n.* 10. Vide, *Actus quando principio, vel fini attribuatur. Concl.* 153.

Par in parem non habet iurisdictionem, & quando secus. Concl. 89.

PAR † in parem non habet iurisdictionem. Petr. Surd. *cons.* 47. 1
nu. 11. vbi ponit plura exempla. *l. nam & magistratus. ff. de arbit.* Iul. Clar. *in* § *fi. q.* 38. *n.* 3. *v. quæro pone*, vbi dicit * cōem. † Extende; *2
quia si sunt plures arbitri, & vnus conuenire nolit cum aliis, non potest ab eis compelli; quia par in parem, &c. ideo adiri debet superior communis Iudex. Bar. *in tr. de arbitr. n.* 10. † Extende; quia 3
vbi duo pares contendunt, recurrendum est ad superiorem. *l. duo Iudices. ff. de re iud.* Petr. Surd. *d. cons.* 47. *n.* 11. † Extende, etiam si vnus ex condominis delinquat in loco, & quando alius habet iu- 4
risdictionem & administrationem, * communem dicit Clar. *d.* * *§. fi. q.* 38. *n.* 3. † Amplia; quia si sunt duo domini in eodem Castro 5
insolidum, vnus non potest alium delinquentem punire. Bar. *in l. si. in fi. ff. de rerum diuisio.* Bal. *in l. cætera. § si duobus. ff. de leg.* 1. Castr. & alii *in l. est receptum. ff. de iurisd. omn. iud.* Abb. *in c. prudentiam, de offic. deleg.* late Petr. Surd. *d. cons.* 47. *n.* 12. *& seq.* † Extende; vt procedat, 6
etiam si feudum dignitatis esset diuisum, eo modo, quo potest; quia cum sit indiuisibile quoad proprietatem, & dignitatē, par in parem non habet iurisdictionem; secus esset in alio feudo, q̄ potest diuidi; quia sequuta diuisione, si vnus feudatarius, qui habebat communionem ante diuisionem, delinquat post diuisionem, bene puniri potest: quia in feudo diuiso non habet aliq̄d, vt par dici possit, prout in feudo dignitatis. Alex. *cons.* 7. *In consultatione, n.* 9. *v. præterea, lib.* 5. † Restringe; quia vasallus habet iuris- 7
dictionē contra fratrē conuasallū in casu proditionis contra seipsum. Bald. *cons.* 418. *Non licuit, lib.* 1. vbi est casus. † Restringe, q̄n 8
periculum esset in mora. Iacob à sancto Georgio *in l. est receptum. ff. de iurisd. omn. iud. n.* 3. † Restringe, q̄n nō sunt pares, sed vnus ha- 9
bet maiorē iurisdictionē, q̄ alius. Capic. *dec.* 27. *n.* 10. *& seq.* Franc. Marc. *dec.* 52. *n.* 2 *lib.* 1. Iacob à sancto Georgio *in l. est receptū. ff. de iurisd. omn. iud.* † Restringe, q̄n inter pares vnus sit incapax; quia to- 10
ta alteri accrescit iurisdictio. Capi. *d. dec.* 27. *n.* 11. *& seq.* † Restrin- 11
ge, quando ambo non recognoscunt superiorē. Iac. a S. Georgio *in l. est receptū, n.* 3. *ff. de iurisd. omn. iud.* † Amplia; quia etiā asinus in- 12
dignatur apprehendi per comparē. Bal. *cons.* 97. *Proponitur n.* 1. *in pr. lib.* 3. & intumescit. q̄n videt se per compare mapprehendi. Bal. *cons.* 123. *Reuerendissimus pater, n.* 3. *v. nā & asinus, lib.* 5. † Et hinc est, 13
q̄ non debet Princeps subiicere aliquē alteri sibi æquali. Neuiz. *inter consilia Bruni* 12. *n.* 58. sequitur Surd. *d. cons.* 47. *n.* 11. † Extende 14
in duob. procuratoribº, duobus tutoribus, & duobus exequtoribus ab eodem constitutis, vt vnus contra alterū non exerceat actū, quia par in parē. Surd. *d. cons.* 47. *n.* 11. † Amplia; q̄ licet con- 15
iunctus pro coniuncto dicatur habere mandatū à lege, intellige quoad extraneū, & non coniunctū; nō tñ contra pariter coniūctū; quia par cā affectionis repellit, ita Ang. *in l. sed & hac, n.* 3. *ff. de procur.* vbi apost. allegat Bal. *in c. postremo de appellat.* † Amplia; quia 16
par non citat parē, sed requirit. ita Guid. Pap. *sing* 397. † Amplia; 17
quia exequutores testamenti nō agunt vnus cōtra aliū q̄n extat hæres; quia sunt pares. Deci. *cons.* 91. *n.* 3. † Extende idē in plurib. 18
procuratoribus; quia vnus non agit contra aliū, quia pares sunt. Dec. *in c. prudentiam, n.* 11. *de offic. deleg.* † Amplia; quia in seipsū ne- 19
mo præsumitur statuere; ideo statutum non comprehendit statuentē. Ias. & cæteri *in l.* 1. *n.* 6. *ff. quod quis. iuris.* † Amplia; quia non 20
pōt Princeps facere legē, per quā ligetur successor Princeps; q̄a par in parem non habet iurisdictionem. Castr. *cons.* 229. *Visis, n.* 2. *v. secundo quia lib.* 1. † Declara, vt procedat in iis, quæ de sui natura 21
sunt reuocabilia, alias secus. Castr. *d. cons.* 229. *circa fi. v. non obstat secundū, li.* 1. † Amplia; quia Princeps per tuā legē non potest ligare 22
successorē suū; quia par in parē non habet iurisdictionē. Surd. *d. cons.* 47. *n.* 11. † Extende, etiamsi adsit clausula, quod nobis licere 23
non patimur, successoribus nostris indicamus. *c. fin. iuncta gl. de rescript. in* 6. † Extende; quia Legatus de latere non potest reuoca- 24
re gesta per Legatum prædecessorem. Soc. *cons.* 128. *n.* 14. *lib.* 3. sequitur Surdus *d. cons.* 47. *n.* 11. † Amplia; quia non valet consue- 25
tudo, quod appelletur ad parē. Petr. Surd. *d. cons.* 47. *n.* 13. † Am- 26
plia; quia sicut inquisitor hæreticæ prauitatis non potest inquirere

rere Episcopũ sine licentia Papæ; ita& è conuerso Episcopus nõ
procedit contra inquisitorem.*c.inquisitores,de hæret.in 6.*vbi Gem.
27 *n.5.*† Extende; quia eadem ratione officiales Papæ non possunt
28 inquiri,neq: excomunicari,*extrauag.cumMatthæus,de hæret.*† Am-
plia;quia quod dicitur de pari,vt non iudicet parẽ;multo magis
procedit in inferiore,vt non iudicet superiorem,*c.inferior,21.dist.*
☞ Vide,*Inferior non potest imponere legem superiori, & quando secus.* Cõcl.
29 119.† Limita,qñ vnus se alteri supponeret pari,ita Iacob.à sancto
Georgio *in l.est receptum n.6.de iurisd. omn.iud.* vbi plenius Ias.qui
30 extendit in Papã,Imperatore,&aliis.† Restringe in iurisdictione
voluntaria.Iacob.à sancto Georgio in *d.l.est receptũ,in fi.ff.de iurisd.*
31 *omn.iud.*vbi Ias.*n.7.& seq.*† Limita,qñ adesset timor scandali;qa
par in parẽ exerceat iurisdictionẽ.Surd.*d.cons.27.n.12.*allegat Dec.
32 *in d.c.prudentiam, n.11.de offic.deleg.*† Extende;quando periculum
esset in mora;quia tunc par in parem habet imperium; quia,p-
pter periculum multa fiunt contra regulas iuris. Ant. Trigon.
sing.13.si ab interloquutoria,in fi.& rursus *sing.36.n.2.*Iacob à sancto
☞ Georgio in *d. l. est receptum.n.3.ff. de iurisd.omn.iud.* Vide,*Periculum*
non reparabile facit multa admitti , & quæ alias sunt prohibita. Conclus.
33 282.† Limita in contractibus,secus in legibus;quia licet par in
parem non habeat iurisdictionem condendo legem;tamen ha-
bet contrahendo ratione dignitatis,ita Natta *cons.122.n.9.*sequi-
34 tur *dec.Pedemon.139.n.20.*†Extende;quia procedit in Papa,&Im-
peratore,ac aliis, qui per electionẽ habent dignitatem; secus si
ex successione;quia quoad contractus licitos etiam non ratione
dignitatis succedor ligatur.*Pedemon.d.dec.139.n.10,&seq.v.non ob-*
stat quod, & iterum *n.20.v.non obstat, quod,* vbi,quod succedentes
ex successione in principatu magis obligantur ex facto,& pacto
35 defuncti;quam succedentes ex electione.†Limita;quia licet nõ
possit Papa, vel Imperator facere legem,à qua successor non sit
liber;tamen fallit,quando lex peccatum,vel præceptum Dei.vel
legem naturalem derogit, vel declarat; quia tunc ligatur omnis
successor,ita Aegid.Bella.post alios *in c.non liceat Papæ,*12.q.2.vbi
36 plenissime.† Extende;quia quatenus de facto successor derogaret de plenitudine potestatis;ita eo mortuo alter successor reuocabit factum de facto. Ægid.Bella.*cons.33.n.44.&seq.*maxime *n.*
37 59.† Limita inter plures dominos eiusdem ciuitatis; quia si vnus habet iurisdictionem,alter merum,& mixtum imperium quod est nobilius iurisdictione; ideo illi est magis obediendum,&ad eum spectat custodia ciuitatis. Boer.*tr.de custo.clauium,n.54.&seq.* vbi late distinguit, quid si discordent,quid si concordent,quid si sunt plures filii,& quid si sunt pares in portione, & quid si dispares,vide eum,vbi loquitur de iurisdictione in subditos,non in se ipsos feudatarios.Limita multis modis,de quibus in *v. Præoccupatio quãdo inducat acquisitionẽ iuris.Concl.*517. Vide,*Procuratores*
☞ *si duo insolidũ.põt vnus ab alio inuito exigere. & quãdo secus.* Concl. 832.
Vide,*Vasall' nõ habet iurisdictionẽ in cõuasallũ,& quãdo secus.* Cõcl.24.
Vide,*Princeps nõ põt imponere legẽ suo successori,&quãdo sic'.* Cõcl.692.

Parricidium quid sit,& eius pœna. Concl.90.

1 PARRICIDIVM † est homicidium in personam patris, vel matris, vel ascendentis; item filii,vel nepotis,aut alterius descẽdétis.Clar.*in §.parricidiũ.in pr.*per *l.vnicã.C.de iis qui parent. vel filios*
*2 occid. & n.3.*vbi de * communi.† Extende etiam in patre naturali
* tantum, vel filio naturali tantum,secundum* communem, de
3 qua Clar.*d.§.parricidium.in pr.*vbi,quod consideratur substantia,
non qualitas paternitatis.†Extende etiam,quia interficiens patruũ comittit parricidiũ.*l.1.ff.ad l.Pompeiam de parricid.*ibi.*patruũ.*
4 † Extende etiam in fratre, & alio transuersali vsq; ad quartum
* gradum,communem * dicit Clar.*d.§.parricidium, nu.4.v.sed quid*
5 *dicendum.*† Duplex homicidium,& grauius delictum dicitur parricidium; quia est homicidium,& parricidium.Io.de Anan.*cons.*
6 63. *Præsupposita, v.præterea in isto homicidio.*† Declara;quia pœna
homicidę est,quod non succedat interfecto;pœna parricidæ est,
quod succedat,sed ab eo auferatur,&dicit Io.de Anan.*d.cons.63.*
circa fin.v.non obstat,quod maior est pœna parricidæ etiam in hoc,
quam homicidæ; quia turpius eiicitur, quam non admittitur
7 Hospes.† Et statutum loquens de homicidio non habet locum
in parricidio, idem Io. de Anan.*d.cons.*63. & ibi Bologn. & ideo
statutum, quod interficiens eum,cui succedere debet,non succedat ipse, sed proximiores, non habet locũ in parricidio, quia
fisco præiudicaretur, qui aufert ab indigno,& Ruin.*d.cons.*129.
li.2. dicit,q statutũ de parricidio recipit interpretationem à iure
8 comuni.† Pœna parricidii de iure comuni est,quod viuus insuitur corio vna cũ gallo gallinaceo, cane,vipera,& simia,& piici-
9 tur in mari,vel flumine.*l.vnica.C.de iis qui parent.vel filios occid.*† De
consuetudine tamen nõ seruatur; quia aliquando trahuntur ad
caudam equi, quandoque rotæ ligneæ inferuntur,quandoque
suspenduntur, vel decapitantur secundũ consuetudinẽ locorũ,
de qua Clar.plene *d.§.parricidiũ,n.5.vsque in fi.* † Pœna parricidii
est; quia licet filius succedat patri, quẽ interfecit,tñ fiscus aufert
ab eo tanq̃ ab indigno.Io.de Anan.*d.cons.*63.*in pr.*vbi dicit* cõ-
munem,quẽ sequitur Rolan à Vall.*cons.56.in pr.lib.1.*vbi de* cõ-
muni.Ruin.*cons.*129.*in pr.lib.*2 Clar.*in § .homicidiũ,n.22.v.priuatur,*
vbi dicit * cõem.†Extende; quia si filius interficiat patrem,non *
solum aufertur à filio vti indigno, sed etiam à filiis eiusdem,hãc
esse magis * cõem dicit Clar. *§.homicidiũ n.22.v.priuatur etiã.*Barb.*
*cons.8.Vbi Christus n.3.lib.*3.allegat Cyn.Bal.& alios *in l. hæredum.C.*
de iis, quibus vt indign.† Idem si frater interficit fratrem;quia aufer-
tur à fratre tanquam indigno,&à filiis eius,ita Clar.*d.§.homicidiũ,*
n.22.v.idem etiã dicendũ, allegat Alberic.*3. parte statut.q.38.si frater*
occid. Barb.*d.cons.8.n.3.v.facit quod notat,lib.3.*†Extende;quia etiã
filii parricidæ excluduntur à successione ab intestato ipsi,uo in
terfecto per eorũ patrem;quia & ab eis aufertur vti ab indigno.
Ruin.*d.cons.*129.*in pr.v.& quamuis in aliis casibus, lib.2.* vbi,quod
quãdo aufertur à patre indigno, reseruatur portio filiis indigni,
quæ est quandoq; pars, quandoq; tota,tñ qñ est indignus; quia
occiditeũ,cui successurus erat,nihil filiis eius reseruatur,&Alex.
de Næuo *cons.91.n.9.v.non obstant*, dicit,quod nocet filiis,&sequẽ-
tibus in gradu quoad ius residens in patre indigno.† Et maior
dicitur pœna, quod filius succedat, & auferatur à fisco tanq̃ ab
indigno,quam si non succederet,quia turpius eiicitur,&Io.de
Anan.*d.cons.63.v.nec obstat.*†Declara,vt non procedat quoad bo-
na subiecta fideicomisso, & prohibita per patrem alienari extra
familiam; quia non auferuntur ab indigno,vt applicentur fisco,
sed transeunt ad vocatos.Rolan.à Vall.*cons.56.per tot.lib.1.*Ruin.
d.cons.129.nu.2.cumseq.v.sed tamen aliter,lib.2.† Restringe, q filii
parricidæ caperent ex testamento interfecti secundũ Bald.*in l.si*
*quis incestas nuptias,in fi.C.de incest.nupt.*quem ad hoc citat Ruin.*d.*
cons.129.in pr,v.& operabitur statutum,lib.2.† Declara restrictionẽ,
vt non habeat locum, quando extaret statutum in loco,q pa-
ricida excludatur ab omni successione interfecti,& etiã filii pa-
ricidæ ; quia licet debeat pati interpretationem passiuam iuris
comunis;tamen operabitur propter illa verba,*ab omni successione,*
quæ essent sine effectu; igitur debent intelligi tã ab intestato,q
ex testamento.Ruin.*d.cons.129.in pr.v.& operabitur statutum,li.2.*
†Restringe declarationẽ; quia debẽt filii mitti in possessionem,
quia eis non possunt alii obiicere de statuto,& parricidio.Ruin.
d.cons.129.n.7.& seq.vsque in fin.v.sed an saltẽ lib.2. vbi pro vtraque,
& hanc tuetur.†Restringe,quando bona sunt prohibita alienari; quia non auferuntur per fiscum.Ruin.*d.cons.129.n.2.in fine,vr.*
*sed tamen aliter,lib.1.*plenius Rolan.à Vall.*cons.56.lib.1.per tot.*†Re-
stringe; quia ita demum bona auferuntur à parricida tanquã in-
digno,& fisco applicantur,quando nõ extat persona æquali,vel
proximiori gradu cum mortuo;quia præiudicat sequẽtibus;sed
si extant alii in pari , vel proximiori gradu;tunc bona applicitur
illis existẽtibus in pari gradu vel,pximiori.Bar.*in l.cum ratio.§.fin.*
ff.de bon.d.amar.†Contrarium,q siue extent in pari,siue antece-
ri , semper id, quod aufertur ab indigno parricida, applicetur
fisco , licet non præiudicet existenti in pari gradu; non tñ aug-
tenet per plura Rol.à Vall.*d.cons.56.in pr.lib.1.* vbi plures allegat
quos videas,&ita loq& saluari Bart.qui aliter nõ intellexit,dicit
Ruin.*d.cons.*129.*in pr.lib.*2.vbi dat concor.& ita Boer.*dec.25.n.*
&10.Alex.de Næuo *d.cons.91.n.6.inf.& n.7.*† Et solus conatus
sufficit,vt pœna parricidii incurratur,dummodo deueneritad-
ctũ ꝓximũ.*l.1.ff.ad l.Pomp.de parricid.*†Et habet locũ quocũque
modo parricidiũ fit attentatũ, siue gladio,siue veneno,aut alio
Menoch.*de arbitrar.iud.casu* 360.*n.63.*† Contrariũ aliqui, quod
imo habeat locum in parricidio ex veneno. Aug.ad Ang.*in gl.*
ex interuallo post *n.16.*Mãdel.*cons.72.n.5.* Guido Pap.*dec.191.nu.*
*qui de cætero.nu.5.*apostil.ad Salyc.*in l.1.C.de iis qui parent.* Caret.*in*
tr.de homicid.§.nono quæro.† Declara;quia verior est opinio,quod
parricidium committitur, siue gladio,siue veneno; sed tñ debet
intelligi de eo,qui animo deliberato attentat, & sic ex dolo,tã
autẽ si ad defensionẽ,vel ad rixã non præparatam;ga tũc agitur
de excessu. Affl.*in constit.asperitatem.7.no,*sequitur. Grammat.*nou.*
29.*n.34.*† Et in omnem casum ex generali consuetudine,qñ sic
sequitur effectus, non punitur pœna ordinaria.Bart.*in l.1.in vlt.*
disset,de parricid. Cœpol.*cons.fin.per tot.*qui loquitur in vxore.† Si
tutum minuens pœnam homicidæ; vel non inducens confice
tionẽ,non habet locum in parricida.Io.de Anan.*d.cons.63.parte.*
vbi Bolog.in apost, Vide,*Fiscus quando loco heredis habeatur. Cynus &*
*possit in bonis confiscatis.Concl.*388. Vide,*Successio an,& qualiter defer-*
tur, vel non, filiis, & proximioribus,qui interfecerunt defunctum.Concl.
867. Vide,*Testaris prohibens quibus pœnis afficiatur. Concl.*147.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Parisii ciuitas, statuta, consuetudines, & priuilegia.
Concl.91.

MARITO † præmoriente, vxor lucratur dimidiam eius, quod maritus acquisiuit constante matrimonio de consuetudine Paris.quæ localis est.Oldr.*cons.*248 *in prin.* & sequitur
2 Anch.*cons.*163.*Visis, & diligenter inspectis.* † Extende,quia ista consuetudo in tantum est localis, vt non extendatur ad bona alterius ciuitatis,etiamsi maritus relinquat vxori bona pro medietate secundum consuetudinem prædictam credens illam locum habere vbique,quia adhuc nõ debentur bona extra ciuitatem.
3 Anch.*d.cons.*163.*per tot.*maxime *n.*3. *& seq.* † Testamenta fieri possunt de consuetudine in dicta Ciuitate, non seruata forma iuris communis. Oldr.*d.cons.*248.*in prin.*

Parmæ ciuitas,statuta,consuetudines, & priuilegia.
Concl.92.

CIVITAS † Parmæ non habet iurisdictionem meri imperii,licet præscripserit, quia Imperator potuit tale imperium reuocare,& alteri concedere, prout fecit. Bald.*cons*300. *Ad euidentiam præmitto.lib.*3. vbi, quod Carolus Imperator licite con-
2 cessit Hugoleto,& Raymundo dictã ciuitatem. † Habuit guerram cum Cremonensibus, & prætendit posse collectare transeuntes per Padum ex priuilegiis Imperialibus, licet contra eam pro Cremonensibus consuluerit Sign.Homod.*cons.*70.*In quæst. vtrtente.per tot.*vbi *num.*22.*ver.venio ad tertium.*præsupponit,quod
3 Henricus V. priuauit Parmenses omnibus priuilegiis. † Io.Galeaz. Vicecomes Vicarius Imperialis generalis Mediolani, & Parmæ concessit Iacobo de Verme Veronensi Castrum, & Villam pupilli Parmen. Diœcesis, vt per Castr.*cons.*187.in casu, qui
4 ibi ponitur,*lib.*2. † Item, Dux Mediolani abstulit Castrum sancti Andreæ Petr omariæ de Rubeis pro pace conseruanda, & illud concessit Rolando Marchioni Pallauicino,& Petrusmaria cum exercitu illud recuperauit,& abstulit etiam Villam Miani dicto Marchioni, inter quos Alex consuluit pro Marchione *cons.*84.
5 *Visis.per tot.*maxime *n.*17.*& seq.ver.sed præmissis.lib.*5. † Sixtus IV. concessit Communitati Parmæ Hospitale Anghirani, & omnia alia Hospitalia cõmisit Regimini Communitatis cum clausula, *in rum ex nunc, &c.*consuluit Alex.*cons.*97.*Considerantib.* quod ꝓuisio facta per Episcopum Parmæ ante præsentationẽ literarum valet,& decretũ non afficit, quia est cõditionale,antequã literæ
6 præsententur,*lib.*5.† Tizani Castrum est in territorio Parmæ,sed tñ habet priuilegia Imperialia statuta condẽdi, & iurisdictionẽ exercendi. Io.de Im.*cons.*80.vbi super statuto dicti loci, ꝙ pater teneatur pro filio occasione mercantiarũ, vt nõ obliger ꝙ con-
7 tractu extra territorium statuentium, quia odiosum est.† Corrigienses Domini habuerunt litẽ cum ciuitate Parmæ super aquis Padi,& Dux Mediolani deputauit Auditorem.Sign.Homod.*d.*
8 *cons.*70.*colum.pen.ver.venio ad quartum.*† Miani villa erat Rolandi Marchionis Pallauicini, quæ fuit capta per gẽtes armigeras Ducis Mediolani,& licet postea illã recuperauerit, tñ fuit iterũ expulsus per potentẽ Capitaneum Nicolaum Picininum, postea Petrusmaria de Rubeis hostili exercitu eiecit filios Nicolai,& Io.Cornezanũ ex dicta Villa,& Castro sancti Andreæ, & fecit sibi iurare fidelitatẽ,postea Petrusmaria deposuit possessionẽ in D.Christophorũ Taurellum amicum communẽ. Alex.*cons.*94.
9 *Visis.lib.*5. vbi,ꝙ finito cõpromisso Rol. potuit possessionẽ capere vi vacantẽ,nec dicitur spoliasse. † Fuit occupata per Comitẽ
10 Virtutũ,& deinde fuit sub iurisdictione Marchionis Estensis tẽpore Fulg.vt ipse atte statur *cons.*191.*Titius iussus.in pr.* † Tyrãnum habuit quendã d.Othonẽ dominantẽ, qui mortuus est tempo-
11 re Anch.vt ipse dicit *cons.*299.*Visa supradict.*† Archidiaconus Parmẽsis nullũ habet officium in Ecclesia sua, vt not.*in c.de multa.de prabend.*Card.Zabar.*cons.*30.*n.*6.vbi idem dicit in Archidiacono
12 Ebredun.quem Hostien.dicit instituisse.†Petrarcha fuit Archidiaconus Parmẽsis creatus 1350.obit 1374.vt per Zabar.*cons.*79.
13 vbi appellat eum vatẽ,& oratorẽ diuinũ.† Statutũ est Parmæ,ꝙ nõ valeant instrumẽta, nisi sint rogata à duobus Notariis simul, vel in solidũ, etiamsi rogarentur extra territorium Parmæ.Bald.
*cons.*436.*Scia origine.n.*3.*ver.modo sequitur.lib.*1. vbi, ꝙ habet locum etiam in instrumentis rogatis extra territorium,de quorũ probatione agitur in ciuitate Parmæ,vel qñ sunt rogata inter ciues Par-
14 menses vbiq; locorũ,vel inter Parmenses,& districtuales. † Restringe,quia nõ habet locũ in confessione dotis facta per maritũ constante matrimonio,quia licet requirat duos Notarios in donatione inter viuos,& causa mortis,& certã solemnitatem, non habet locũ in ista cõfessione, licet valeat vt donatio, & cõfirmetur morte; quia non est proprie donatio inter viuos,neq; causa mortis,sed tertia species.Alex.*cons.*26.*Viso.in fi.lib.*2.sed apost.ibi dicit esse sophisticã,& nõ verã.† Extende,vt cõprehendat etiam 15
mulierẽ forensem nuprã Parmæ,etiam post obitũ viri, quia donec Parmæ moratur,& habet domiciliũ, dicitur nata ciuitati,& 16
ciuitas sibi.Bald.*d.cons.*456.*n.*4.*ver.tertius artic.lib.*1.† Extẽde,quia talẽ statutũ est validũ, & habet locũ etiam in testamẽto vsurarii, qui præstitit cautionẽ. Bald.*cons.*128.*Cum quidam.circa pr. ver.item quia statutũ Parmæ & n.*4.*lib.*3. † Statutũ est Parmæ, ꝙ arbiter de- 17
beat laudare intra 40.dies cõtinuos à tempore cõpromissi cõputandos, & si laudare intra dictũ tempus neglexerit, compromissum,& laudũ cassa sint.Bald.*d.cons.*456.*n.*7.*ver.quartus articulus.& ver.quintus articulus.lib.*1. vbi, ꝙ dictũ statutũ est correctũ, vt dies 40.sint vtiles per decretũ Domini.† Et super isto statuto, ꝙ siue 18
terminus sit legis,siue partium,idẽ sit ius,& vtroq; casu appelletur,consuluit Cast.*cons.*150.*Viso statuto.lib.*1.*per tot.* † Itẽ,ꝙ mater, 19
& linea materna extantibus agnatis masculis nõ succedãt.Bald.
*cons.*295.*Statuto ciuitatis Parmæ.lib.*2.vbi,ꝙ nõ excludũr agnati remotiores,sororẽ,vel amitã,vtrinq, coniunctam, licet exẽt mater,& auia; quia duo requirit statutũ, ꝙ inclusus sit agnatus masculus,& ꝙ exclusus sit cognatus.Vnde cũ soror & amita vtrinq; coniunctæ sint agnatæ,nõ cadunt sub statuto,neq; excludũtur à matre,& auia,quia statutũ illas excludit, & idem tenet *cons.*252.
*Statuto cauetur.lib.*5.vbi multa ꝓ vtraq; parte,tñ hanc partẽ tuetur,licet in fi. ꝓ matre asserat fuisse subtilissime allegatũ. † Vide 20
de hoc statuto Castr.*cons.*33.*in pr.lib.*2. vbi, ꝙ agnatus de casata in tertio gradu secundũ ius Canonicũ excludit sororẽ vtrinq; cõiunctam, igitur nõ habet locũ, si agnatus est in quarto, quia verba nõ conueniunt,neq; dispositio. † Extẽde; quia licet agnatus 21
esset in tertio,non habet locũ statutũ, si defunctus ipse, de cuius hæreditate agitur, distaret quarto gradu à stipite, quia quoto gradu remotior distat à stipite, toto distat à quolibet alio per aliam lineam ab eodẽ stipite descendentẽ,*c.fi.de consang. & affin.*ita
Cast.*d.cons.*33.*in pr.ver.diceretur autem.lib.*2.† Statutũ aliud Parmæ, 22
ꝙ mater non succedat filio,&c.dispositum,ꝙ agnati transuersales intra quartũ gradum de iure Canonico excludãt matrẽ. Castr.*d.*
*cons.*33.*col.*2.*in pr.ver.similiter non habet obstare.lib.*2. vbi, ꝙ istud statutũ nõ potest applicari ad exclusionẽ sororis, quia loquitur de
matre,& cognatis.† Itẽ, ꝙ filiæ fœminæ nõ succedãt ab intestato 23
stãtibus masculis,ꝙ statutũ nõ habet locũ,si fiat testamẽtum.
Alex.*62.In causa,& lite.n.*3.*ver.preterea.lib.*7. † Minor non potest 24
cõtrahere sine Iudicis auctoritate, alias contractus est nullus,secundũ statuta Parmæ. Dyn.*cons.*44.*Quæstio.de qua agitur.in pr.n.*2.
*& n.*6.† Imo siue minor habeat curatorem,siue nõ, nõ potest se 25
obligare, nisi cũ cõsensu curatoris,cũ decreto iudicis, & cũ iusta & euidẽti causæ cognitione,Ang.Aret.*cons.*92.*In casu prædicto.per tot.*maxime *n.*19.vbi ꝑ totũ,ꝙ iuramentũ nõ cõualidat cõtractũ minoris,quia redditur inhabilis à statuto ad contrahendum sine solemnitate statuti. † Maritus lucratur dotem præmortua vxore 26
secundũ statutũ Parmæ. Dyn.*d.cons.*44.*n.*5. vbi dicit hoc esse de cõsuetudine.† Statutũ, ꝙ cõtra sentẽtiam,& illius exequutionẽ 27
nõ possit opponi aliqua exceptio, nisi sit iurisdictionis, vel solutionis post sentẽtiam, maxime,qñ est lata contra præsentem,admittit exceptionẽ solutionis ante sentẽtiam, qñ fuit lata contra
hæredẽ,qui habuit iustã ignorãtiam. Io.de Im.*cons*37.*Visis.& cõsideratis per tot.*† Statutũ, ꝙ nõ valeat cessio facta de re,q̃ alius ter- 28
tius tenet,habet,& possidet,& ꝙ Potestas tueatur possessorem, nõ habet locũ in eo,qui habet solam detentationẽ, sed loquitur de iusto possessore, quia nõ fuit contentus dicere,*tenet*,sed adiecit,*habet, & possidet*, quæ verba iustã possessionẽ important. Ang.
Aret.*cons.*92.*In casu supradicto.n.*44. *& seq.* ꝙsque *in fi.ver.venio ad secundum.* & quia statutũ est correctoriũ iuris, quia quilibet potest
cedere,& vendere etiam rem alienã.† Laudũ habet exequutio- 29
nẽ paratã ex forma statuti Parmæ, & nulla exceptio admittitur
cõtra laudũ. Ang.Aret.*cons.*122.*Nulli dubium.n.*9. *& seq.* † Maritus 30
nõ potest legare quoquo modo directe,vel per indirectũ vxori vltra centum libras Parmensium,alias nõ valet, super quo Alex.
*cons.*57.*Perspectis.n.*3.*& seq.ver.tertio præsupponо.lib.*2.*& per tot.* vbi, ꝙ nõ habet locũ,si testator iubet hæredẽ suum nõ posse alienare, vel locare sine licẽtia vxoris, alias hæreditas deuoluatur ad causam piam, quia bene potest legare, ꝙ requiratur licẽtia ab vxore;
quia nõ est cõtra statutũ, & ponit multa similia,& tollit cõtraria,
quæ allegabantur.† Et de eodẽ statuto Alex.*cons.*26.*Viso,& consi-* 31
*derato.n.*3.*& seq.ver.secundo præsupponо.lib.*2.vbi, ꝙ nõ habet locum in cõfessione dotis facta constante matrimonio,quia licet expectet confirmationẽ à morte,vt valeat in vim donationis, tñ non
est ꝓprie relictũ, & statutũ nõ cõprehendit,nisi ex testamẽto,vel
codicillis,& vltima voluntate. † Statutũ de compromissis inter 32

coniunctos faciendis non habet locum in articulo iuris tantum, item, neq; post conclusum in causa, quia articulus est iuris, item, non habet locum, vbi agitur de tranlactione, vel de instrumento iurato, quia secundum eadem statuta habet exequutionem paratam, item non habet locum contra minorem, quando compromissum debet fieri de iure, & de facto. Alex. plene *cons.* 62. *In causa, & lite. lib.* 7. & *cons.* 37. *num.* 29. *lib.* 2. attestatur fuisse iudicatum Parmæ secundum suum consilium, quod non sit locus
33 compromisso, vt est instrumentum iuratum. † Statutum criminale, quod fur possit suspendi furca pro quarto furto, quando tria præcedentia ascendunt ad summam librarum 25. alias extra ordinem puniatur. Alex. *in cons.* 110. *Stante statuto per tot. lib.* 4. exponit, quod non sufficiat, quod computato quarto furto omnia ascendant ad libras 25. vbi plura adducit, quia Latinitas non admittit alium sensum, & quia in dubio interpretatio, quæ pœnam minorem imponit, sequenda est. Mas. *in l. si seruus. num.* 6. *ff. de cond. causa data.* Boss. *in praxi, tit. de furt. n.* 28.

Parochialis Ecclesia quæ dicatur. Concl. 93.

1 PAROCHIALIS † Ecclesia dicitur Ecclesia, quæ habet curam animarum sine prerogatiua, vel prælatione. Fed. de Sen. *cons.* 49. vbi, quod si haberet prærogatiuam, esset personatus, si collegium esset dignitas, & idem, si haberet aliud nomen, quod
2 sonaret in dignitatem, & idem dicit *cons.* 86. *per tot.* † Et parochialis proprie dicitur quasi partitio curæ, quia cuique curato datur certa pars ciuitatis, seu pars castri, per eum curanda. Abb. *in c. de multa. n.* 24. *in fi. ver. & parochia dicitur. de præben.* Rom. *cons.* 356. *n.* 2. *ver. dicitur enim.* vbi apost. *in ver. partitio.* dat concor. Vide, *Beneficia curata quæ dicantur. Concl.* 64. Vide, *Curatum beneficium quod dicatur. Concl.* 1101. † Amplia, vt imo vere & proprie dicatur parochialis Ecclesia curata, carens collegio, & prærogatiua, vt præferatur aliis Rectoribus simplicibus parochialium, licet alio titulo nuncupentur, vt plebs, præpositura, vel prioratus. Fed. de Sen. *d. cons.* 49. *per tot.* vbi, quod vidit verba collationis Legati ita declarantia in plebe, & latius *cons.* 86. *per tot.* vbi hoc expresse dicit in Decanatibus, præposituris, & prioratibus parochialibus, q̃ sunt rurales, & nõ habent dignitatẽ, vt vere sint parochiales, & in eis
4 habeat locum *c. licet canon. de elect. in* 6. † Limita, quia parochialis habens curam animarũ solo habitu, & non actu, quia nullos habet parochianos, nõ cadit sub dispositione *c. de multa. de præbend.* neq; *d. c. licet canon. de elect. in* 6. ita Fed. de Sen. *cons* 80. *nu.* 2. *ver. non obstat, quod dicitur.* & ideo proprie non est parochialis, vbi loquitur in plebanatu, & latius *cons.* 135. vbi loquitur in præpositura, q̃ non dicitur parochialis, nec curata, cum non habeat parochianos, etiamsi sepelire consueuerit, quia in ea non habet locum *c. de multa. de præbend.* & hanc partem approbat Abb. *d. c. de multa. in*
5 *fi. de præben.* † Limita, quod licet Ecclesia parochialis dicatur, etiamsi habeat dignitatẽ, vel collegium, tñ ꝓprie, & vere appellatione parochialis non venit talis parochia habens dignitatem, *c. statutum. de elect. in* 6. quem text. ad omnẽ dignitatem extendit Feder. *cons* 86. licet exẽplificet tex. solum de collegiatis, & Card.
6 *cons.* 30. *n.* 1. *in fi.* vbi, ꝙ vocatur dignitas, nõ autẽ parochialis. † Extende, quia si parochialis erigitur in cathedralem, licet non desinat esse parochialis, tñ non retinet nomen parochiæ, sed denominatur vere cathedralis, & appellatione cathedralis includitur, non autẽ appellatione parochiæ. Gemin. *cons.* 125. *n.* 12. *ver. ad*
7 *octauum. vsque in fi.* † Limita in parochiali, q̃ olim fuerit, quia si deuenit ad statũ, ꝙ nõ habeat parochianos, sed habeat solũ curam habitu, nõ dicitur parochialis, nec curata, nec cadit sub pœnis *c. de multa. de præben.* etiamsi habeat cœmiterium, in quo sepeliatur mortui, etiamsi habeat ius baptizandi, quia per ista duo non est parochialis, quia possunt de cõsuetudine cõpetere. Fed. de Sen. *cons.* 135. *Casus talis est, quidã per tot.* Abb. *in d. c. de multa. in fi. de præb.*
8 † Limita; quia licet parochialis etiam dicatur Ecclesia titularis, vt est prioratus sine conuentu, ẽt sine collegio, & sine ꝓrogatiua, etiãsi non habeat curã animarũ, tñ impropriè, & solo habitu, & non actu dicitur parochialis Ecclesia. Fed. de Sen. *d. cons.* 49. vbi, ꝙ vidit cõferri plebẽ, tanq̃ verã parochialẽ, ex quo nõ habebat
9 dignitatẽ, neq; personatum. † Limita; quia cura animarum, quæ inhæret parochiali, de iure spectat ad rectorẽ, si tñ parochia efficitur collegiata, tũc cura imminet collegio, nõ Prælato, & capiti collegii, ita Rom. *cons.* 325. *Quoad primũ. n.* 2. & 3. vbi, ꝙ cura nõ est
10 penes singulos, sed penes collegiũ. † Limita; qa Ecclesiæ, seu capellæ fundatæ sub plebe matrice habẽte baptisma nõ sunt propriè parochiæ, sed quoad qd, ideo nõ habẽt parochiale ius, neq; limites parochiæ, qa subsunt matrici, cui debẽtur decimæ, nisi sit præscriptũ. Cuman. *cons.* 149. *In quodã Castro. per tot.* maxime *in fin.*

Parochialis Ecclesia differt ab Ecclesia habente parochiam, & in quibus. Concl. 94.

PAROCHIALIS † Ecclesia differt ab Ecclesia habente parochiam, quia parochia est certus determinat⁹ locus, in quo certus populus alicui Ecclesiæ deputatus certis finibus limitatur, ita Ægid. Bellam. *cons.* 38. *n.* 8. Rom. *cons.* 356. *in pr.* Parochialis vero est Ecclesia habẽs ius cõsistens in cura animarũ ipsorũ parochianorũ, de quib. parochus presbyter tenetur Deo reddere rationẽ. Ægid. Bellam. *d. cons.* 38. *n.* 8. Vide Rom. *d. cons.* 356. *in pr.* vbi dicit, ꝙ † ad probandũ parochialẽ Ecclesiam fore plura ſunt necessario ꝓbanda, de quibus ẽt apost. prima, vbi dat concord. † Primo, ꝙ eadẽ locũ habeat certis limitibus constitutũ, in quo regatur populus ipsi Ecclesiæ deputatus, quia dicitur parochia, quasi partitio curæ, *c. Ecclesias.* 14. *q.* 1. vide, vnde Rector dicitur populũ regere, & consistit ius parochiæ in pluribus, q̃ plene tradit Rom. *d. cons.* 356. *in pr.* vbi apost. *in ver. partitio cura.* † Secũdo, q̃ parochiani Missam audiãt diebus festiuis in parochia; tertio, ꝙ Sacramẽta in ea ꝓcipiant; quarto, ꝙ ibidẽ sepeliantur; quinto, ꝙ præstẽt decimas, sexto, ꝙ faciant oblationes; septimo, ꝙ habeat ius baptizandi. Rom. *d. cons.* 356 *n.* 3. vbi, ꝙ hæc omnia ponit Io. Andr. *in rubr. de paroch.* † Declara tñ, quia si essent mortui omnes parochiani, non diceretur curata, ex solo ꝙ teneatur orare pro mortuis ibi sepultis, ratio est, quia in mortuis non cadit potestas clauiũ, quamuis eis ꝓsint opera charitatis, *c. à nobis. de sent. ex. co.* Roman. *d. cons.* 356. *n.* 4. † Et parochialitas est qualitas propria, & beneficialis, & nõ adhæret subiecto nõ simli. Ægid. *d. cons.* 38. *n.* 7. & 8. † Cura autẽ animarũ quandoq; spectat habitu & exercitio Rectori parochiæ, si tñ habet Vicariam perpetuam, q̃ auctoritate Episcopi habeat perpetuã dotẽ propriam, tunc cura habitu spectat ad Rectorẽ, & exercitio ad Vicariũ. Ægid. Bellam. *d. cons.* 38. *n.* 1. *cum seq. ver. alia est Vicaria.* † Extẽde, si Vicaria est perpetua, licet Vicarius sit perpetuus, vel temporalis, adhuc tñ dicitur beneficiũ, & confertur, & vacat, & exercitio dicitur habere curam animarũ, Rector vero Ecclesiæ dicitur habere solo habitu. Ægid. *d. cons.* 38. *n.* 1. *cum seq.* † Et ꝓterea nõ vocatur ꝓprie parochus, nis, q̃ solo habitu habet curã animarũ, ꝓut neq; dignitas habitu habẽs curã vocatur parochialis, neq; prioratus, quia solo habitu habẽt curã, qñ habẽt Vicariũ, vel qñ habet Ecclesia Capitulum. Ægid. *d. cons.* 38. *n.* 1. & *seq.* † Restringe, qñ Vicarius esset temporalis, & Vicaria ẽporalis; quia non est beneficiũ, nec habet tunc curã animarũ exercitio priuatiue ad Rectorẽ, sed habet illi in exercitio, vt capellanus, & in commendam, ideo tunc parochus habet curã habitu, & exercitio. Ægid. Bellam. *d. cons.* 38. *in prin. n.* † Et isti Capellani, ꝓ cura animarũ stipendiati simpliciter dicuntur, non autẽ titulati, licet habeant certam portionem Ecclesiæ, Ant. de Butr. *cons.* 3. *in prin.* vbi, ꝙ si assignatio est perpetua retinentium Ecclesiæ, nõ est ablq; causa remouibilis, tunc enim isti Capellani dicuntur intitulati, & beneficiati, quia cura habitu est in Collegio, & Capitulo, exercitio vero in Capellanis perpetuis, & dicit, ꝙ directũ titulũ habent Prior, & Capitulũ quasi titulũ vtilem habeant ista proprii Capellani, seu Vicarii, & subrogati perpetui. † Habitu ẽt dicitur parochialis, qñ nulli extant parochiani, vt quia vel mortui, vel recesserũt, sed si reuertantur, tunc incipit habitu, & actu esse parochia absq; aliqua superioris interdictoritate, quia sufficit, ꝙ semel auctoritas superioris intercesserit. Alex. *cons.* 74. *Viso puncto. in prin. lib.* 4. vbi *n.* 3. ꝙ parochialis habitu operatur incõpatibilitatem, & retinet sua priuilegia, sicut esset parochialis actu, & vacat prima per adeptionẽ secundæ, qñ parochiani sunt reuersi. † Vide tamen apostil. ad Alex. *d. cons.* 74. *in pr. lib.* 4. *ver. habitu.* vbi, ꝙ bene in impetratione, q̃ ambitiosa est, debet fieri mentio, quod parochia sit, & curata habitu, alias si vsu esset nulla, sed quod sit incõpatibilis, quãdo solum habitu habet curã, secus, & dicit omnes * ita tenere. Vide, *Vicarius perpetuus habet curã, secus, & dicit omnes. Concl. 194. & Concl. ibi prox seq.* Vide, *Prioratus conuentualis quid sit, & quotuus, vel temporalis curæ animarum quando dicatur, & ex quibus. Concl.* 706. *& Concl. ibi prox seq.*

Parochus solus habet in sua parochia iurisdictionem spiritualem. Concl. 95.

PAROCHVS † habet iurisdictionem in sua parochiali, ita q̃ alii fratres in illa parochia nõ possint ꝓcessionaliter efferre mortuum, qui elegit sepulchrũ in Ecclesia extra parochiam, & aliter faciãt, licitũ est parocho furripere, & tollere cruces, & alia processionalia monachis. Oldr. *cons.* 82. vbi multa licere in suo ꝓ defensione iuris, & *extrauagant. super catheduram. de sepult.* permit-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tens electionem sepulturarum in monasteriis liberam, non tamen concedit, quod deferant fratres corpus processionaliter.
2 † Contrarium de directo consuluit idem Oldr. *cons.225. Grauamina. ver. circa secundum. n.13.* vbi, quod concessio sepulturæ concessionem inducit, quod corpus possit processionaliter deferri,
3 quia ita est de consuetudine. † Declarat hanc contrarietatem Cardin. Zabar. *in clem. Dudum. de sepult. §. huiusmodi. circa fin.* quod secundum cõsilium sequitur ibi Anch. sed tamen dicit primum seruari de consuetudine, quia non leuatur funus, nisi iubente parochiano, qui etiam dicit primũ versum, *Subuenite, &c.* & quod
4 hoc est tutius. † Amplia, vt parochiali Ecclesiæ acquiratur, & subiiciatur Ecclesia de nouo ædificata cum Christi fidelibus ad eam confluentibus, quando est intra terminos iuris parochialis.
5 Cald. *cons. 421. in fi. ver. ad secundum.* alias *5. de relig. domib.* † Declara tamen; quia iure cautum non reperitur, in quo teneatur Capel. vel oratorium ædificatum intra parochiam, versus parochiam. Cald. *cons. 422. n. 1. in fi. ver. item sicut non reperitur.* quod est Petri de
6 Anch. alias *6. de relig. dom.* † Amplia; quia parochia habet iurisdictionem, vt intra suam parochiam non possit decantari Missa solemnis, nec fieri oblationes, quando istud tenderet in præiudicium parochiæ, nisi de licentia Papæ hoc fieret. Cald. *d. consil.*
7 422. alias *9. de relig. dom per tot.* maxime *n.2.* † Amplia; quia quælibet parochia habet suum territorium separatum, & diuisum, in quo non est licitum alteri parochiæ aliquid facere, quia dicitur data iurisdictio distincta. Calc. *cons. 34. n. 10. vsque in fin.* vbi multa dicit, per quæ probatur vnio duarum Ecclesiarum, quando mixtim vna exercet iurisdictionem in alia, & econtra.

Parochia vna potest habere plures Curatos. Conc. 96.

1 Ecclesia † parochialis potest habere plures Curatos in solidum, & exercentes curam eandem. Ægid. Bellam. *consil. 38.*
2 *n.12.* Vide, *Beneficiati ei plures ad eandem Ecclesiam, & eundem titulum an esse possint. Concl. 68.* Vide, *Cura animarum eiusdem Ecclesiæ an possit esse penes plures intitulatos. Concl. 1098.*

Parochiani in quibus subiiciantur Ecclesię parochiali. Concl. 97.

1 Parochiani † subsunt Ecclesiæ parochiali; quia in ea tenentur audire Missam singulis diebus Dominicis, & aliis so-
2 lemnibus. Rom. *cons. 356. n.3.* † Oblationes facere tenentur in ea intra Missarum solemnia diebus Dominicis, & solemnibus. Ro-
3 ma. *d. cons. 356. n.3.* † Sacramenta Ecclesiastica alibi sumere non possunt, nisi de licentia, & nisi certis casibus, *c. omnis vtriusque. de*
4 *penit. & remiss.* Rom. *d. cons. 356. n.3.* † Decimas personales soluere debent parochiæ, in qua habitant. Feder. de Sen. *cons. 253. in fin. in*
5 *6. addit. incip. parochiali.* Rom. *d. cons. 356. n.3.* † Sepeliri debent de iure in Ecclesia parochiali, quatenus puberes facti in alia Eccle-
6 sia non elegerint sepulturam. † Quartum funerum debet habere parochia, si parochianus elegerit sepulturã extra parochiam.
7 Feder. *d. cons. 253. per tot. & 254. à num. 5. vsque in fi.* † Ecclesia ædificata sub parochiali acquiritur, & supponitur parochiali Ecclesiæ, ideo populi sub ea sunt parochiani dictæ parochiæ, si vero non est sub parochia, acquiruntur Episcopo. Calder. *consil. 421.*
8 alias *5. de relig. domib. in fin. ver. ad secundum.* Vide, *Confessio peccatorum fieri debet semel in anno à quocunque Christiano. Concl. 689.* Vide, *Decimæ personales cui parochiæ, ex quibus solui debeant. Concl. 68.* Vide, *Missa quibus diebus, & in qua Ecclesia audienda. Concl. 278.* Vide, *Oblationes qui facere teneantur in Ecclesia, vel non. Concl. 13.* Vide, *Quarta funerum cui parochiæ ex pluribus debeatur. Conclus. 26.* Vide, *Sepeliri vbi quis debeat de iure. Concl. 189.*

Parochianis quomodo consulatur, si Sacramenta non possunt commode habere ab Ecclesia matrice. Concl. 98.

1 Parochiani † si ob impedimentum hyemis, vel alias perpetuum, vel ad tempus non possunt accedere ad Ecclesiam parochialem matricem, possunt obtinere ab Episcopo summa-
rie, vt alia Ecclesia ædificetur, cui obuentiones loci debitæ matrici applicentur pro victu rectoris, si Ecclesia matrix aliunde vi-
uere potest, *c. ad audientiam. el primo, de Eccles. ædifican.* Lap. *alleg. 67.*
2 *n.2. ver. sed quæro quomodo.* vbi *num. 6. ver. quæro.* dicit, quod Rector matricis cum eo, qui ædificabit Ecclesiam, habebit ius patrona-
tus. † Amplia, vt Episcopus possit prædictam erectionem nouæ Ecclesiæ ex causa prædicta facere, obuentiones applicare, &
3 Rectorem in ea instituere, etiam contradicente Ecclesia parochiali matrice. Lap. *d. alleg. 67. n.3. ver. quæritur ergo.* † Amplia, vt nedum obuentiones possit Episcopus applicare nouæ Ecclesiæ, quæ spectabant ad Ecclesiam matricem, sed etiam bona, &

possessiones loci parochianorum, quia spiritualia præponenda sunt temporalibus, ita Lap. ex mente Hostien. quem allegat *in 4. c. ad audientiam, el primo, de Eccl. ædif.* cuius opinionem veriorem dicit *d. alleg. 67. n.3. ver. quæro igitur.* quod intelligit imminente necessitate. † Amplia, vt etiam decimæ nedum personales, sed et-
4 iam prædiales possint ex necessitate assignari Ecclesiæ nouæ, quæ in loco parochianorum spectabant ad parochialem matricem incommodam, & hoc, quando aliter prouideri non potest. Lap. *d. alleg. 67. n.3. ver. nunquid. & n.4. & 5.* vbi tollit contraria iura, vt loquantur, quando noua Ecclesia non fieret ex necessitate, sed ex deuotione, & vbi pars curæ ei non applicatur.
† Amplia, vt parochiani possint conuenti super decimis soluen-
5 dis reconuenire Rectorem super præmissis prouisionibus Sacramentorum, sibi administrandorum. Lap. *d. alleg. 67. n.7. ver. sed quæro.* † Amplia, vt etiam possint parochiani conuenti super de-
6 cimis soluendis excipere de spolio Sacramentorum sibi denegatorum, & repellere Rectorem, donec restituat parochianos ad solita Sacramenta. Lap. *d. alleg. 67. num. 8. ver. sed pone.* vbi multa pulchra ponit. † Limita; quia si Rector matricis Ecclesiæ paro-
7 chialis vellet fundare nouam capellam, & illam dotare de bonis Ecclesiæ, & in ea ponere Rectorem manualem, & amouibilem, qui Sacramenta parochianis ministret, non potest compelli ad aliud, quia hoc de iure admitti[tur]. Lap. *d. alleg. 67. num. 6. ver. quæro nunquid in casu.*

Parochiani qui dicantur, vel non. Concl. 99.

Parochiani † videlicet parochiali Ecclesiæ suppositi, di- 1
cuntur omnes habitatores intra limites Ecclesiæ parochialis. † Amplia, vt etiam beneficiatus; vel etiam curatus Ecclesiæ 2
alienæ, si non facit residentiam in ea, sed sub aliena parochia habet domicilium, dicatur parochianus Ecclesiæ, in qua habet domicilium, licet faciat male non residendo, quia iniustum domicilium faciat subiectum parochiæ. Fed. de Sen. *cons. 254. Quæstio subsequens. circa fin. ver. hoc ideo dico.* sequitur Lap. *alleg. 63. num. 2.*
† Amplia, quia omnes etiam extranei sepulti in Ecclesia paro- 3
chiali efficiuntur parochiani perpetui, iuxta illud Psal. *Sepulchra eorum, domus eorum in æternum.* Abb. *cons. 99. Videtur primo. col. 2. in fi. ver. circa secũdum. & col. 3. lib. 2.* vbi, quod legatum factum, quod celebrentur tot Missæ non specificata Ecclesia, debent celebrari in Ecclesia, in qua est legans sepultus in dubio. † Declara ta- 4
men, si id commode fieri potest, quia non loca, sed merita sanctificant. Abb. *d. cons. 99. in fin. lib. 2.* † Limita; quia Canonicus vel 5
alius clericus cathedralis Ecclesiæ habitans in aliena parochia, vt resideat in cathedrali, non fit parochianus Ecclesiæ particularis, sed Ecclesiæ cathedralis, quia vbicumque quis remanet obligatus suæ parochiæ habitans in aliena non efficitur parochianus alienæ. Lap. *d. alleg. 63. n.4. ver. has allegationes.* refert opin. Calderin. quia cathedralis nedum est generalis, sed immediate parochia. † Contrarium tamen tenuit Lap. *d. allegat. 63. n.1. ver. in* 6
contrarium videtur. qui reprobatur à Cald. vt supra.

Parochiani in quibus admittantur contra suum parochum. Concl. 100.

Parochianvs † potest instare, quod suus parochus doceat 1
titulum Canonicæ institutionis, vt sit certus, quod possit canonice ligare, & soluere. Feder. de Sen. *cons. 103. in prin. & per tot.* vbi, cui incumbat probatio, an parochiano, an Rectori. † Am- 2
plia; quia possunt parochiani pro eorum interesse instare, quod Rector amoueatur, si est criminosus, vel dilapidator bonorum Ecclesiæ, *c. quoniam. de testam.* Feder. de Sen. *d. cons. 103. in prin.*

Participium quid sit, quid importet, & vnde formetur. Concl. 101.

Participivm † resoluitur in verbum, & tempus præsens de- 1
signat, & à verbo præsentis temporis formatur. Feder. de Sen. *cons. 145. n.8. ver. item alia ratione.* † Participium rem perfectam, & 2
adhuc extantem significat, & ideo si statutum dicat, quod bannitus possit impune interfici, intelligitur de bannito perfecte, qui etiam duret bannitus de præsenti tempore offensæ; quia participium denotat perfectionem actus, & durantiam. Bald. *cons. 402. Colligamus statutum. lib. 1. in princip.* vbi tamen modificat, dummodo ita apparenter de præsenti sit bannitus. † Quandoq; 3
participium formatur à tempore præterito, & tunc denotat rem esse perfectam, &, ideo si statutum dicat, quod mulier possit dare secundo viro omnia bona in dotem, exclusis filiis primi matrimonii, importat, quod dando in dotem filii censentur exclusi, quia participium, *exclusis*, denotat exclusionem perfectam sine ministerio hominis. Sign. Homod. *cons. 37. Factum sic proponi-*

4 *tur. n. 7. ver. primus actus.* † Et verba participii præteriti temporis non sunt apta ad tempus futurũ, ideo resoluuntur in præteritũ, & denotant rem perfectã. Alex. *cons. 28. Visis, & accurate. n. 5. lib. 1.*
5 † Non autẽ important conditionẽ. Bart. *l. 1. de cond. & demonstrat.*
6 † Contrarium, qñ participium præteriti temporis ponitur absolute. Bart. *in d. l. circa fi. ff. de cond. & demonst.* Ruin. *cons. 114. n. 4. lib. 3.*
7 † Participium vero futuri tẽporis facit semper conditionẽ. Bart. *in d. l. 1. ff. de cond. & demonstrat. n. 35. ver. quandoque participia. n. 34. & seq.* Ruin. *d. cons. 114. n. 4. lib. 3.* Alex. *cons. 2. Ex narratis. num. 15. ver. &*
8 *quod ita. lib. 4.* † Et idẽ de gerundio adiecto participio futuri temporis; quia importat cõditionẽ. Bart. *in l. si tu ex parte. in fi. ff. de acq.*
9 *hared.* † Extẽde; quia sicut relatiuum iunctum futuri tẽporis verbo, importat semper conditionem, ita etiam participium futuri temporis. Alex. *d. cons. 2. n. 15. lib. 4.* vbi, quod operatur idem, quã expressa conditio, quæ impedit natiuitatẽ obligationis, & actio-
10 nis, antequ conditio impleatur. † Declara, quia participium semper resoluitur in relatiuum illius temporis, quod sonat illud participium, ideo vel restringit, vel facit conditionẽ, prout tempus requirit. Alex. *cons. 7. nu. 16. & seq. lib. 7.* vbi, quod derogatio facta
l. gibus in cõtrarium facientibus, importat idem, ac si diceretur,
11 derogatur legibus, quæ faciunt in cõtrarium de præsenti tẽpore derogationis, & sic restringitur dispositio. † Participium futuri temporis importat secundũ aliquos necessitatẽ, prout Bald. &
* Ang. quos refert Ias. *in Rubr. de liber. & posthum. n. 23.* & hæc * communiter non tenetur, licet idẽ Ias. *Instit. de actio. §. præterea. n. 10.* dicit, q importet necessitatem, & plura adducit in textu, qui dicit,
12 Iudicẽ compellendũ, intelligi ex necessitate. † Alia opinio est, q participia futuri temporis resoluuntur per verbũ futuri temporis, & operatur cõditionem, vt si dicatur aliquid deuoluendum habere aliquam necessitatem, videlicet postq deuolutũ fuerit, videlicet si & cũ deuoluetur. Bart. *in d. l. 1. n. 35. ff. de cond. & demon.* Alex. *cons. 119. n. 3. lib. 1.* Ias. *in l. cẽturio. n. 43. ff. de vulg. & pupill. & cons. 55. n. 4. lib. 3. & cons. 115. n. 5. lib. 4.* vbi, q inducitur cõditio, q debet impleri præcise. Corn. *cons. 189. n. 7. lib. 4.* Rip. *respon. 26. nu. 23. in 2.*
Natt. *cons. 103.* ibi, *dotis restituenda*, videlicet cum restituetur. Ca-
13 cher. *decis. Pedemon. 171. n. 3. cum seq.* Alex. *cons. 2. n. 4. lib. 4.* † Et idem importat participium futuri temporis, quod importat verbum futuri temporis, cum relatiuo *quis*, vel *qui*, *quæ*, *quod*, vel *quid*. Vnde idem est dicere, *lego Stichum futurum meum*, vel, *lego Stichum, qui meus erit.* Bartol. *in d. l. 1. num. 35. ff. de cond. & demonstrat.* Corne. *cons. 189. Quanquam. n. 7. lib. 4.* vbi, q relatiuum futuri temporis formatur à suo verbo futuri temporis cũ relatiuo substantiæ, plenius Bartol. & alii *in l. centurio. ff. de vulg. & pupill.* videlicet Bart. *n. 25. in fi. ver. idem puto.* Ias. plenius *n. 43. ver. vltimo in quantum.*
Ias. *in cons. 55. Præsens quæstio. col. 5. ver. sexto pro ista parte. & cons. 65. col.*
14 *2. ver. sed præmissus. lib. 3.* Ruin. *cons. 160. n. 11. lib. 2.* † Et si est participium præsentis temporis, importat cõditionem euentualem videlicet cohærens, vel imminens exponitur, videlicet si cohæret, vel imminet, vel quatenus cohæret, ita Corn. *d. cons. 189. n. 7. lib. 4.*
15 † Vel etiam importat verbum præsentis temporis cum relatiuo substantiæ, prout verbũ *superuiuentes*, videlicet qui tunc superuient. Corn. *cons. 167. nu. 4. lib. 4.* Alex. *cons. 174. In causa, & lite. nu. 6. lib. 2.* & Paris. *cons. 21. n. 33. lib. 2.* vbi participium, *existentium*, videli-
16 cet qui existunt. † Idẽ in participio præteriti temporis, quia importat idem, q verbum præteriti temporis, cum relatiuo substãtiæ. Alex. *cons. 119. Viso processu. n. 3. lib. 1.* vbi apostil. *in ver. vt not.* quæ
17 dat concord. Ias. *in l. centurio. n. 43. ff. de vulg. & pupill.* † Idem generaliter in quolibet participio, quia resoluitur secundum suum verbum cum relatiuo substãtiæ. Ias. post alios *in d. l. centurio. n. 43.*
18 *ff. de vulg. & pupill.* ibi, *eligendos*, id est, qui eligentur. † Et importat conditionem; quia relatiuum iuncto futuro tempori importat
☞ conditionem. Ruin. *cons. 160. n. 11. lib. 2.* Vide, *Statutum circa bannitos impune interficiendos, quando, & quibus casibus. Concl. 468.*

Partium appellatio de quibus intelligatur. Concl. 102.

1 PARTIVM † appellatio intelligitur de principalibus, non autem comprehenduntur procuratores secundũ proprium
2 intellectum, Cal. *cons. 557.* alias *12. de verb. signif.* † Limita; quia appellatione partium licet non comprehendantur procuratores, tamen bene ex interpretatiuo intellectu, non autem ex proprio comprehenduntur in sibi commissis. Cald. *d. cons. 557.* alias *12. de verb. signif.*

Partis appellatione quid veniat circa quantitates. Concl. 103.

1 REI † appellatione venit totum in dubio, Bart. & alii *in l. de pupill. §. qui nuntiat. ff. de nou. oper. nuntiat.* Alex. *cons. 195. in princ.*
2 Ruin. *cons. 134. n. 12. lib. 3.* † Pars in dubio denotat medietatem, *c. 1. de decim. lib. 6.* & hoc, quando profertur simpliciter, & sine adiuncto. Bald. *cons. 326. Acturus petitione. nu. 2. ver. sequitur. lib. 2.* vbi, quod in iudicio nomen partis videtur obscurum, & ideo melius est exprimere. Bart. & alii, vbi Ias. *in l. de pupillo. §. qui nuntiat. ff. de nou. oper. nuntiat.* † Amplia etiam in restibus deponentibus simpliciter de parte, quia intelliguntur de parte dimidia. Bald. *cons. 54. Casus breuis. in fin. ver. vnde Bartol. consuluit. lib. 1.* † Amplia; quia agens nomine suo, & Titii, videtur pro vtili, quotquot sunt actores in dubio, *l. reos. §. cum in tabulis. ff. de duobus reis. l. 1. C. si plures vna sen.* Socin. *cons. 16. n. 18. lib. 4.* † Limita; quia appellatione partis residui venit totum, quando pars non applicatur magis vni parti, quam alteri. Cast. *cons. 466. Viso compromisso. n. 4. ver. præterea non dicunt. lib. 1. col. 3. post med.* † Extende; quia partis appellatione venit totum, quando qualitas adiecta parti conuenit etiam toti, & quando non possumus dicere, quod magis de vna parte, quã de alia intellexerit ad tollendam incertitudinem. Cast. *cons. 431. Si quaritur. in fi. ver. nec obstat. lib. 1.* † Limita, si dicatur aliqua pars; quia comprehendit quamlibet modicam partem, ideo statutũ, vel lex disponens super aliquo exercitio, vel aliqua eius parte comprehendit quamlibet partem etiam minimam. Gemin. *cons. 6. n. 6. ver. similiter dicitur.* † Limita; quia partis appellatio, quando sumus in diuisione & distributione facienda pauperibus, intelligitur de minutis partibus, quia verbũ, *partiri*, importat decimam partem totius. Gemi. *cons. 20. n. 4. & 5. ver. sed puto alia de causa.* vbi, quod tali casu partitio per dimidiam tanquam indiscreta non valet. † Limita in iudiciis; quia appellatione partis non dimidia intelligitur, sed est verbum obscurum. Bald. *d. cons. 326. n. 2. ver. sequitur. lib. 2.* allegat glos. *in l. Pomponius. §. sed crimini. ff. de procurat.* † Limita in iis, quæ visibilia sunt; quia partis appellatione non venit medietas, sed pars ostensa; secus in iis, quæ consistunt in intellectu, ita Ias. *in l. de pupillo. §. qui nuntiat. nu. 2. ff. de nou. oper. nunc.* Vide, *Rei plures quando simul principales, vel fideiussores, aut vnus tantum. Concl. 108.*

Partus habetur in vtero pro nato, & quando secus. Concl. 104.

PARTVS † in vtero regulariter non habetur pro nato, nisi in iis, quæ concernunt fauorem partus, & ideo statutũ puniens pœna mortis facientem homicidium, non habet locum in eo, qui percussit mulierem prægnantem, ex qua percussione fecit abortum. Sign. Homod. *consil. 1. Statuto ciuitatis Cremona. pertur. maxime n. 4. ver. non probatur. vsque in fin.* † Amplia; quia statutum deferens certum lucrum cuicumq; capienti lupum, non habet locum in eo, qui cepit lupam prægnantem, quoad partus nondum natos. Guil. de Cun. *in l. qui in vtero. ff. de statu homin.* quem sequitur Signor. *d. cons. 1. n. 13. ver. sexto probat.*

Partus in vtero quando cognoscatur. Concl. 105.

PARTVS † in vtero mulieris septimo mense prægnantis tenenti opinione sciri potest, an sit masculus vel fœmina, ideo hæres institutus, si fœmina nascatur, potest vehementi opinione esse certus, quando fœmina sit nascitura, ideo hæreditas delata dicitur. Anchar. *cons. 354. Quidam Antonius. n. 4. & seq.* quod an sit verum, ignoro, licet repetat idem *cons. 392.* & idem etiam per omnia tenet Ant. de But. *cons. 78. n. 3. & per tot.* quod est D. Ioseph. de Bononia.

Partus quot mensibus nasci possit. Concl. 106.

MVLIER † potest parere in septimo mense, *l. septimo mense. ff. de stat. homin.* † Item in octauo mense, sed tamen talis partus octauo mense natus viuere non potest. Bald. *cons. 118. ad intelligentiam. circa fin. ver. & licet natus. lib. 1. & cons. 113. Proponitur, quod. in fi. lib. 5.* Menoch. *de arbit. lib. 2. casu 89. n. 38. lib. 2.* † Extende; quia natus octauo mense cum non possit viuere, habetur pro non nato, ita Affl. *decis. 236.* Paris. *cons. 56. lib. 2.* Clar. *in §. testamentum. q. 45.* vbi dicit magis * communem *num. 3.* allegat Socin. *Iun. cons. 35. n. 12. lib. 2.* vbi, quod nec rumpit testamentum, & habetur pro non nato, secundum magis * communem. Crauet. *cons. 210. n. 5.* & non excludit substitutum, neque facit deficere conditionem fideicommissi, * communem dicit Socin. *cons. 275. n. 2. lib. 2.* † Contrarium, quod imo pro nato habeatur quoad succedere & actiuam & passiuam, si vixit per aliquod spatium, Bald. *d. cons. 128. nu. 2. ver. & ideo in quæst. lib. 1. & cons. 113. in fi. lib. 5.* Ang. *in l. quod dicitur ff. de liber. & posthum.* Corn. *in l. penul. C. de posthum. hered. instit.* Felin. *in c. sicut ex tuarum. in fin. de homicid.* Bertrand. *cons. 107. n. 5. lib...* Deci. *cons. 623. num. 3.* Alban. *in addit. ad Bart. in l. Centurio. n. 4. ff. de vulg. & pupill.* Bauer. *in §. 1. Instit. de exhered. liber.* Boer. *decis. 220. n. 2. & in fin.* vbi dicit male iudicatum per consilium Neapolis. Sfoiz. Odd. *in compend. subst. it. q. 2. art. 2. concl. 9.* vbi dicit vernacularem. Bursat. *cons. 63. num. 19. lib. 1.* vbi, quod sufficit, quod nascatur

tur viuus,etiamsi illico decedat,per *l.penul.C.de posthum.hæred.inst.* Cæpol.*cons.ciuil.*50.Paris.*cons.*146.*Circa articulum.in fi.lib.*4.† Declarat Socin.Iun.*cons.*35.*n.*38.*& seq.lib.*2. vbi,quod raro viuit natus octauo mense, quia deficit virtus, qua pasci possit, tamen 6 quando per se nascitur robustus,potest viuere. † Declara; quia asserenti natum octauo mense incumbit onus probandi.Bald.*in d.l.septimo mense.ff.de stat.hom.* Dec.*d.cons.*623.*in fi.* Mari.Solomon. *in l.Gallus.in prin.* & ibi Sforz.Garzi.*nu.*12.*ff.de liber.& posthum.* Aliat.*cons.*23.*nu.*5.*tom.*3.*lib.*9. Menoch.*cons.*284.*num.*3.*cum seq.lib.*3. 7 † Probatio tamen fit per coniecturas. Bart.*d.l.Gallus.in prin.ff.de* 8 *liber.& posthum.*Paris.*d.cons.*56.*n.*17.*lib.*2. † Restringe,dummodo coniecturæ à lege, vel à receptis auctoribus approbatæ sint.Me- 9 noch.*d.cons.*284.*n.*47. † Imo etiam plures imperfectæ probationes non iunguntur. Menoch.*d.cons.*284.*n.*47.allegat Dec.*in cap. veniens.il 1.de testib.* Caccialup.*in l.admonendi.num.*207.*ff.de iureiur.*

10 † Coniectura, quod sit natus octauo mense,est assertio matris. Affl.*decis.*236.*n.*4.Curt.Iun.*cons.*14.*n.*4.*lib.*1. sequitur Vrsil.*in ad-* 11 *dit.ad Affl.d.decis.* † Contrarium, quod non stetur assertioni matris,Ioseph.Ludouic.*conclus.*37.*ver.declaratur.* vbi dicit * commu- 12 nem. Mascard.*concl.*1146.*n.*22. † Adde tamen, quod sufficit talem partum momento vixisse, vt substitutio facta pupillariter posthumo, qui nascitur octauo mense, habeat locum ad fauorem piæ causæ.Bald.*d.cons.*128.*circa fi.ver.& licet natus.lib.*1.*&* 13 *cons.*115.*lib.*5.*per tot.*Ang.*cons.*51.*Simon Notarius.n.*3.*ver.natiuitas secundi.* vbi quod sufficit eum vixisse momento temporis minimo, late Dec.*cons.*623.*in fi.* & ita tenet hanc partem Boer.*decis.*220.*per tot.* 15 vbi dicit male iudicasse Senatũ Neapolis. † Contrarium, quod imo natus sexto vel octauo mensibus habeatur pro non nato, quia viuere non potest, Affl.*decis.*236. vbi, quod ita fuit iudica- 14 tum. † Declara; quia debet allegans natum in sexto vel octauo mense hoc probare. Dec.*d.cons.*623.*num.*2.*ver.& conclusio supra de* 15 *plano.* † Declara, vt non procedat, quando tenderet ad monstrũ, vel esset sectus de vtero, & substitutio esset partui nascituro; quia talis substitutio non haberet locũ. Ang.*d.cons.*51.*n.*3.*ver.natiuitas secundi.* Vide plene Franc.Marc.*decis.Delphin.*168.*quæritur ff. de modo probandi.per tot.lib.*2. Vide,*Partus extractus ex vtero non differt* 16 *à partu de se nato,& quando secus. Conclus.*107.*seq.* † Imo natus ante tempus abortiuo comparatur.Franc.Marc.*d.decis.Delphin.*168.*n.* 6.*lib.*2.*& decis.*951.*in fi.lib.*1.vbi enumerat menses,in quibus viuit 17 partus,& in quibus non. † Amplia; quia natus præsumitur potius in nono mense,quam in septimo, quando vxor aliquando abfuit à viro. Mascard.*Conclus.*805.*Filius natus ex vxore.* imo semper,quod dubitatur, quo mense sit natus, præsumitur in nono mense.Socin.Iun.*cons.*35.*n.*25.*lib.*2. Obstetricibus statur. Paris. *d.cons.*56.*n.*11.*& 22.lib.*2. Clar.*d.§.testamentum.q.*45.*in fin.* vbi dicit * communem,& * communem testatur idem Clar.*d.§.testamen-* 18 *tum.q.*45.*in fi.* † Sed tamen solis obstetricibus non statur, nisi alia concurrant. Bursat.*cons.*63.*n.*20. etiamsi deponant per verbum, *credo*,vel,*iudicio suo*,dummodo allegent causam; quia mulier passa sit multa sæua accidentia, vt per Mascard.*d.concl.*805.*n.*3.*&* 4. 19 vbi, quod non statur dicto matris. † Declara; quia non statur obstetricibus, nisi sit seruata forma, sub qua debent eligi periti. Menoch.*de arbitr.iud.cas.*114.*n.*27.*& seq.lib.*2.*& cons.*284.*num.*26. 20 *cum seq.* † Mors matris in puerperio vel partu probat natum in 21 sexto,vel octauo mense. Paris.*cons.*56.*n.*18.*lib.*2. † Contrarium, quod non sufficiat sola mors matris. Menoch. *d.cons.*248. *nu.*21. 22 † Amplia; quia etiam vndecimo mense potest nasci partus, & habet vitam, & dicitur legitimus, dummodo vel in decimo, vel per duos dies intrante vndecimo mense sit natus. Bart.& alii *in* 23 *l.sept.mense.ff.de stat.hom.* Socin.Iun.*cons.*35.*n.*6.*lib.*2. Vide,*Momentanea,& non durabilia non habentur in consideratione. Conclus.*309. 24 † Qualiter probetur natus in mense vitali decimo, vide infr.*n.*4.

Partus extractus ex vtero non differt à partu de se nato,& quando secus. Concl.107.

1 Partvs † extractus ex ventre matris etiam mortuæ nihil differt à partu de se nato; quia in eo tanquam nato purificatur conditio,ac si naturaliter esset natus. Bald.*cons.*128. *Ad intelligen-* 2 *tiam.in fi.ver.item scias.lib.*1.Vide Socin.*cons.*197.*lib.*2. † Contrarium tenet Ang.*cons.*51.*Simon Notarius.n.*3.*ver.natiuitas secundi. vsque in fin.* vbi, quod partus sectus non differt à nato de se in iis, quæ respiciunt fauorem partus; quia si est præteritus, rumpit testamentum, & alia facit, quæ natus; si vero partui edendo, vel nascituro est facta substitutio,secus est; quia non proprie est editus, neq; natus, sed extractus, & in con- onibus implemen- 3 tum debet esse verum, & proprium, n- tum. † Amplia, vt procedat, etiamsi esset natus in octauo mense, quo viuere non

potest; quia si est facta substitutio ventri, quandocunque decedenti intra ætatem testandi, habebit locum etiam in partu extracto viuo in octauo mense, quia sufficit,quod momento vixerit.Bald.*d.cons.*128.*circa fi.ver.& licet natus.lib.*1. qui loquitur,quando saltem emisit vocem, licet mortuus postea fuerit, & *cons.*113. *lib.*5.*in fi.* sequitur Dec.*cons.*623.*in fin.* vide omnino Soc.Iun.*consil.* 35.*vol.*2.*per tot.* vbi latissime. † Declara; quia partus extractus vel 4 natus in tanta debilitate, quod non potest emittere vocem, licet moueat membra aliqua, puta em- o spiritum, dicitur nasci mortuus, ita quod hæreditas n- defertur patri ex tali partu. Bald.*cons.*69.*Factum tale est.lib.*5. † Amplia; quia partus extractus 5 de ventre matris mortuæ succedit in feudo, & emphyteusi, sicut natus.Franc.Marc.*decis.Delphin.*168.*num.*3.*lib.*2. † Amplia; quia 6 rumpit testamentum, sicut posthumus. Franc.Marc.*d.decis.*168. *quæritur de modo.in prin.lib.*2. † Limita, quando esset sectus ante 7 tempus; quia tunc æq- iparatur abortiuo. Franc. Marc. *d.decis.* 168.*n.*4 *lib.*2. Soc.*d.cons.*35.*lib.*2. † Limita, quando totus esset se- 8 ctus, & euelleretur, alias secus, puta si ad monstrum tenderet, vel pars reperiretur. Franc.Marc.*d.decis.*168.*nu.*4.*& seq.& per tot. lib.*2. † Limita, quoad baptisma; quia non potest baptizari partus in ventre. Franc.Marc.*decis.*950.*lib.*1. sed bene potest bap- 9 tizari,si pars emitteretur,idem *d decis.*168.*lib.*2.latius *decis.*951.*lib.*1. *per tot.* † Et non debet venter matris aperiri,etiamsi partus mo- 10 reretur.Franc.Marc.*d.decis.*950.*lib.*1. Vide Concl.prox.seq. Vide, *Substitutio conditionalis non sortitur effectum, si conditio non extat. Concl.*849.

Partus qualiter probetur viuus vel mortuus natus. Concl.108.

Partvs † probatur mortuus natus,si quatuor testes depo- 1 nant extractum fuisse mortuum, licet duo deponant contrarium, quod imo extractus fuit viuus; quia viderunt illum mouentem membra; quia creditur pluribus testibus. Bald.*cons.*69. *Factum tale est.lib.*5.*per tot.* † Limita; quia partus natus in tali ex- 2 tremitate, vel extractus de vtero licet moueat membra, si non potest emittere vocem, non dicitur viuus,sed mortuus; quia ille vltimus spiritus motionis membrorum quandoq; fit post mortem,prout vidimus in iustitiatis. Bald.*d.cons.*69.*in pr.lib.*5.*per tot.* † Vide signa multa, quæ ponit Franc.Marc.*decis.Delphin.*950.*&* 3 951.*lib.*1.*&* 168.*lib.*2. † Limita; quia in dubio partus natus præsu- 4 mitur viuus; quia nemo præsumitur nasci mortuus. Bald.*d.cons.* 69.*n.*3.*&* 4.*ver.super alio punto.lib.*5.

Partus suppositi pœna. Concl.109.

Pater † instituens hæredem filium,qui erat partus suppositus,si ignorauit eum suppositum,non valet institutio,sed ha- 1 betur pro non scripto, & hæreditas defertur substitutis, & illis non extantibus, venientibus ab intestato; si vero pater sciuit,secus; quia auferetur tanquam ab indigno, & succedit fiscus. Sign. *cons.*111.*In quæstione.n.*12.*& seq.* & hanc dicit veriorem Corn.*in l.si pater.n.*6.*&* 7.*C.de hæred.instit.* licet contrarium forte habeat maiorem numerum sequacium; quia non cogitarũt distinctionem illam,quod quando error testatoris prouenit à scelere ipsius,tũc auferetur ab hærede,licet non fecerit ipse delictum. Fulg.ibi,*n.*2. † Contrarium tenet ibi gl.*in d.l.si pater.C.de hæred.instit.in ver.au-* 2 *ferendam.*quam ibi sequuntur Bart.& Dd. † Declara; quia si pro- 3 ximior, qui est à testatore substitutus filio, qui apparuit suppositus partus,licet ipse fuerit particeps partus suppositi;tamen non priuatur commodo succedenti; tum quia contra seipsum procurauit; tum quia pœna deportationis non inhabilitat à successione; & quia pœna non debet extendi vltra delictum. Sign.*d. cons.*111.*n.*15.*& seq.ver.venio ad secundum.* † Pœna suppositi partus 4 est deportatio, *l.*1.*in fin.ff.ad leg.Cornel.de falsf.* Sign.*d.cons.*111.*n.*18. † Contrarium; quia imo est pœna capitis,& vltimi supplicii,est 5 text.*in l.*1.*C.de falsis.*plene Boss.*de partu suppositi,in prin.* † Declara; 6 quia pœna mortis imposita *in d.l.*11.*C.de falsis*, potest intelligi de morte naturali, & de ciuili, videlicet deportationis, secundum qualitatem personæ,& delicti,ita Menoch.*de arbitr.casu*306.*n.*3. vbi pluresallegat. † Amplia; quia morte non extinguitur hoc 7 delictum,sed potest procedi post mortem, Boss.*de partu suppos.in prin.* † Contrarium dicit ibi Boss.quod tenentes primam opinio- 8 nem errant.† Declara,vt per Corn.*in d.l.si pater.n.*6.*&* 7.*C.de hæ-* 9 *red.instit.* quod licet fiscus non auferat ab eo, qui non deliquit, propter errorem testatoris;secus quando error processit à scelere; quia tunc fiscus aufert, & ita etiam tenet ibi Fulgos.in fin.

Partus suppositus qualiter probetur. Concl.110.

Probatvr † partus suppositus ex præsumptionibus,& ex 1 testibus sociis adiutoribus criminis,plene Mascar.*concl.*1147.

2 *per tot.* vbi plura. † Et quando præsumatur, vel non, plene Me-
3 noch. *lib.5. præsumpt.24. per tot.* † Amplia; quia etiam quod socius criminis non admittatur in testem, & non probet delictum; tamen admittitur ad probandum partum suppositum, qui fuit socius criminis, quando agitur ciuiliter. Ruin. *cons.*158. *lib.*5. & in eadem causa etiam consuluit Dec. *cons.*342. *In causa partus. n.*3. &
* quitur Cravet. *cons.*178. *n.*3. & omnes * citat apostil. ad Bertazol. *cons.*172. *ver. hinc Notarius* & concord. *cons.*110. ea ratione; quia est negotium, in quo alii testes de sui natura haberi non possunt.

Pascendi seruitus quando possit induci, vel non. Concl. 111.

1 LAici † non possunt per statutum vel consuetudinem inducere seruitutem iuris pascendi in bonis Ecclesiæ; imo talia statuta, & consuetudines tanquam contra libertatem Ecclesiæ, sunt nulla, & facientes sunt excommunicati. Bald. *cons.*363. *Vene-*
2 *rabili in Christo lib.*3. † Amplia; quia neque valet præscriptio laicorum sine titulo, vt liceat eis habere seruitutem iuris pascendi bona Ecclesiastica; quia si deficit titulus, deficit fides. Bald. *cons.*
3 363. *in prin. lib.*3. † Limita; quia viatores possunt impune animalia sua in herbis priuatorum etiam pascuorum depasci facere, item vuas comedere, dummodo non asportent. Couarr. *pract. quæst. c.*
4 37. *n.*4. *ver. octauo probatur.* † Limita; quia valet præscriptio immemorabilis, quod quis habeat ius pascendi in agro alieno. Anch. *cons.*255. *In causa, & quæstione. nu.*3. *& seq.* vbi loquitur in Villis qui-
5 busdam Taruisii. † Extende; quia non cessat ius pascendi ex probatione locorum vicinorum, quod Domini sunt, qui possident prædia; quia ex diuersis non fit illatio. Anch. *d. cons.*255. *n.*4. *& seq.*
6 † Declara; quia imo potest induci præscriptio iure seruitutis pa-
* scendi in agro alieno, secundum communem, * de qua Couarr. *pract. quæst. c.*37. *col.*3. *in fin. ver. tertio constat.* & è conuerso potest is, qui habet fundum subiectum pascuis, illum colere, & plantare, & acquirere exemptionem, & sufficiunt 40. anni, vt ibi Couarr.
7 in fin. † Dicit tamen, quod pro cultura agrorum non licet aliquando mutare statum, & quod Imperatores quandoq; in Italia reduxerunt vineas nimia quantitate inductas, & prata; quia magis expedit cultura grani. Couar. *pract. quæst. c.*37. *nu.*4. *ver. sed denique. in fin. cum seq.*

Pascendi seruitus dicitur prædialis, & quando personalis, & ad quos spectent pascua, & ius pascendi. Concl. 112.

1 PAscendi † seruitus dicitur prædialis, qñ principaliter inducitur ad fauorẽ habentium prædia vicina, licet sit etiã in consequentiam personalis, sed tamen nõ extinguitur cum persona. Calcan. *cons.*34. *n.*5. *& seq. ver. & est aduertendum.* vbi, q̃ debet diuidi per quotã prædiorũ, vt habentes plura prædia plus pascui cõ-
2 sequãtur. † Extẽde; quia si quis haberet pauca p̃dia, & vellet plura animalia, q̃ alii, depascere, potest cõpelli per iudicium diuiso-
3 rium, vt non excedat, ita Cravet. *cons.*60. *n.*3. vbi late. † Potest tñ esse personalis seruitus pascẽdi, veluti si cõcessio sonet in personã, vel fiat ei, qui nulla habet p̃dia; quia necessario est personalis.
4 Calcan. *d. cons.*34. *n.*8. † Regulariter pascua publica sunt cõmunitatum, & vniuersitatũ, non autẽ dominorũ habentium iurisdi-
5 ctionẽ, vt per Cou. *pract. q. c.*37. vbi plures allegat. † Extẽde; quia ius pascendi publicũ est etiam in agro priuato, qñ recollecti sunt fructus, & nõ potest prohiberi; quia q̃ tibi nõ nocet, & alteri ꝓdest, facile est concedendũ, sic arguit idẽ Couar. vbi supra, & ibi ponit alias q̃stiones, quid si bona sunt intra duas cõmunitates, &
6 quid si quis velit reducere ad culturã, & prata, an possit? † In cõtrarium tñ per plura arguit idẽ Couar. *pract. q. c.*37. *col.*2. *cum seq. ver. sed in hoc tractatu.* vbi probat multis argumẽtis, non esse verũ, q̃ pascua in bonis priuatorũ sint vniuersitatis; quia illud procedit in bonis, q̃ non sunt vitata, sed campanea, in quibus recollectis fructibus nihil ꝓcipitur; quia tũc procedit regula, in aliis se-
7 cus. † Declara tandẽ, q̃ in bonis campaneæ, in quibus non sunt vites, & nihil colligitur, nisi segetes, collectis fructibus quilibet potest depascere herbas naturales, & sic cõmunis est vsus, & hoc modo dicitur vniuersitatis; fallit, qñ domin⁹ esset solit⁹ vendere herbas, vel vti pro vsu suo, vel qñ bona essent vitata, oliuata, & reseruata; quia tũc non procedit, q̃ pascua sint cõmunia, vel si es-
8 sent prata reseruata, & in hoc statur cõsuetudini. † Et dominus Castri nõ habet aliquod ius, nisi q̃ ipse potest, prout alii incolæ, cũ moderamine sua animalia depasci facere, ita q̃ cum moderamine vtatur, alias non impediat, & debet habere tot animalia, quot habẽt duo incolæ, non vltra. Couarr. *d. c.*37. *in prin.* vbi late.
9 † Et ius pascendi potest p̃scribi 30. vel 40. annis, sicuti etiam ius
* prohibendi. Couar. *d. c.*37. *col.*3. vbi de * communi.

Pascere in agro alieno non licet, & quando secus. Concl. 113.

NEmo † potest in agro alieno pascere animalia sua, *l. Quintus.* 1
ff. ad l. Aquil. Alex. *cons.*35. *Viso processu. n.*7. *ver. & de iure constat.*
*lib.*4. † Restringe multis modis, de quibus per Cravet. *cons.*353. 2
per tot. quando extaret consuetudo, vel quando extaret necessitas, vt quia creuisset flumen, vel quando sunt pascua publica.
† Restringe, quãdo animalia habebant solitam custodiam pue-3
rorum; quia pœnam nõ debet dominus, licet damnum reficere teneatur. Cravet. *d. cons.*353. † Amplia; quia in concessione facta 4
per Principem alicui ciuitati de pascuis vniuersaliter nõ veniunt pascua prædiorum particularium, quæ tempore concessionis erant in dominio particularium; quia cum quilibet possit prohibere alium pascentem in prædio suo, non præsumitur Princeps velle tollere ius tertii. Alex. *d. cons.*35. *Viso processu. num.*5. *& seq. ver. item quod pascua lib.*4. Vide, *Pascua dicuntur esse vniuersitatum, &* *quando non. Concl.*115. Vide, *Princeps non præsumitur tollere ius terty, &* *quando secus. Concl.*685.

Pascendi, & lignandi seruitus, seu ius qualiter probetur. Concl. 114.

POssessio † iuris pascendi, & lignandi promiscue probata 1
per conuicinos in eodem loco non ostenso aliquo titulo per aliquem operatur, quod iudex debet pronuntiare vtrumq; illorum possessorum communiter, & pro indiuiso. Bart. *in l. si duo. col.*
fi. ff. vti possidet. † Ius pascendi & boscandi est quoddam ius vten- 2
di, quod potest competere pluribus in solidum; ideo agens priuatiue ad alios pro tali iure debet hoc deducere in libello. Cast.
*cons.*113. *In causa, qua vertitur. col.*2. *circa med. ver. posset etiam oppon.*
*lib.*2. † Imo debet hoc probare, alias si probat se habere ius pa- 3
scendi, eundi per viam, boscandi, & alia, quæ sunt facultatis, & competunt pluribus in solidum, & non probat priuatiue ad alios, nõ habebit priuatiue. Cast. *cons.*115. *In causa, qua vertitur. lib.*2.
† Acquiritur præscriptione 30. vel 40. annorum sine titulo pro- 4
bata scientia, & patientia eius, contra quem præscribitur. Castr.
*d. cons.*113. *n.*3. *ver. sed respondetur. lib.*2. † Itẽ, si extat sententia de- 5
uotẽ agẽtis cũ possessione longi temporis cũ scientia, & patientia; quia satis probatur cõpetere ius pascendi, & eundi per viam; ideo datur possessorium retinendæ. Castr. *d. cons.*115. *in prin. lib.*2.

Pascua dicuntur esse vniuersitatum, & quando non. Concl 115.

PAscva † dicuntur esse vniuersitatum de iure communi; 1
licet habeant particularem superiorem, quia particularis superior nõ habet plus iuris, quam habeat Rex, vel Princeps vniuersalis, *l. sed Celsus. circa prin. ff. de contrah. empt.* ita Castr. per illum
text. *cons.*377. *Licet iudex colum.*2. *ver. præterea licet ista cessarent, lib.*1.
† Amplia; quia inter plures vniuersitates de pascuis contenden- 2
tes illa præsumitur domina, & debet manuteneri. quãdo pascua sunt in illius territorio, & possessio prætendentium præsumitur vi, vel clam. vt quia aliquando pignorati soluerũt pœnam. Cast.
*cons.*110. *In causa. quæ vertitur. n.*2. *& per tot. lib.*2. † Extende multo 3
magis, quando pascua sunt connexa, prout in vnica campanea; quia si actor fatetur conuentum esse dominum pro parte pascui, erit præsumendum dominium pro toto, actore aliter non probante. Castr. *d. cons.*110. *n.*2. *lib.*2. † Contrarium consuluit idem 4
Cast. *cons.*56. *n.*2. *& per tot. & cons.*81. *col.*2. *lib.*1. ꝙ pascua in termino vnius nõ ꝓpterea præsumũtur illius, & si possedit in vna parte, nõ excludit possessionẽ in alia parte per aduersariũ; sed cõcilia; quia contrariũ ꝓcedit, qñ alia pars contrariũ probauit; ampliatio vero, & extensio, qñ non constat, quod alius possedent.

Pater quando acquirat filio, vel nepoti. Concl. 116.

PAter † acquirens aliquid nomine vnius filii, vel auiis nomine nepotis ex filio, si illi, pro quo acquisiuit, non traditis, 1
tota acquisitio residet in patre; ideo bona patris, vel auierunt, & diuidentur. Signorol. *cons.*186. *In themate. in prin.* † Contrarium, 2
quod imo emptum nomine filii per patrem censeatur filio donatum, ita quod erunt propria filii post mortem patris, *l. filia, ius.* vbi Bartol. Bald. & Salyc. *C. famil. hercisc.* Vide, *Collatio bonorum* 3
*quando fieri debeat, vel non. Concl.*416. *ver. limita.* † Extende, vt pro- 4
cedat, etiam si tradidit filio, vel nepoti, pro quo emit, non expressa causa; quia si benemerita non præcesserunt, adhuc erunt patris, vel aui acquirentis. Signorol. *d. cons.*186. *ver. tertio casu, & in*
fin. † Contrarium; quia siue tradiderit, siue non, filio acquiritur, 5
sed quando tradidit filio, acquiritur sine dubio, *l. 2. C. si quis alteri,*
vel sibi. vbi omnes * Doct. † Declara; quia quando pater ac- 6
quirit

quirit pro filio existente in potestate, tunc requiritur traditio, vt filio acquiratur; si vero filius non est in potestate, tunc simpliciter filio acquiritur, *Instit. de patria potest. in pr. & Instit. de nupt. §. fin.* † Extende idem, etiã si tradidit filio, vel nepoti in peculiũ; quia bona erunt patris, vel aui tradentis, & erunt diuidenda. Signor. *d. cons. 186. v. secundo casu, & in fin.* † Restringe, quand pater, vel aus dedit bona empta nomine filij, vel nepotis ipsi filio, vel nepoti ob benemerita; quia censetur capere quasi relictũ iure prę cipuo. Signor. *d. cons. 186. v. primo casu.* † Restringe, quando tradidit filio, vel nepoti, & præcesserant benemerita; quia censetur donasse. Signor. *d. cons. 186. v. tertio casu.* † Restringe; quando vsus est verbo, *dono*, & tradidit; quia erũt ꝓpria filij, vel nepotis, cuius nomine emit. Signor. *d. cons. 186. circa fi.* † Amplia; quia nõ refert, in quem fiat stipulatio, an in patre, vel filio; quia in iis, quæ sunt iuris ciuilis, sunt eadem persona; ideo si pater acquirat, & stipuletur pro filiis nascituris, licet non nascantur, stipulatio habebit effectum in patre. Signor. *cons. 159. per tot.* † Restringe, nisi fieret stipulatio in personam filiorum nascturorum, si cõeratur post mortem patris. Signor. *d. cons. 159. n. 4. v. non obstat.* Vide, *Collatio bonorum non fit multis casib. Concl. 417.* Vide, *Donatio facta filio an imputetur in legitimam. Concl. 675.* Vide, *Legitimam imputat quicquid habuit à patre, vel auo petens eam. Concl. 205.*

Pater & filius censentur vna & eadem persona, & in quibus. Concl 117.

1 PATER † & filius sic censentur vna & eadem persona, vt vbi vnus stat, vel est, alter stare & esse videatur. *l. cum satis. C. de agric. & censit. lib. 11.* Oldrad. *cons. 224. n. 22. vers. filius enim*, imo *n. 35. v. & primo iure diuino*, dicit, quod filius vere est pars patris, & pater
2 dicitur viuere per filium; quia pars eius est. † Et vox patris vox filij est; ideo pater pro filio facit testamẽtum in pupillari ætate, eligit sepulturam pro eo, & per patrem filius dicitur facere. Oldrad. *consil. 225. Grauamina, col. fin. n. 24. v. circa duodecimam.* † Et ad
3 imparia non iudicantur pater & filius, sed à pari inter eos iudicium procedit, vt sicut pater succedit filio, ita è contra Feder. de
4 Sen. *cons. 35. n. 2. v. præterea pater & filius.* † Amplia in tãtum patrem censeri eandem personam cum filio, vt nõ valeat auctoritas interposita per patrem pro aliquo, per quam acquiratur filio suo; quia sibi videtur auctorari, ex quo per filiũ acquiritur ipsi patri.
5 Calder. *cons. 360. alias 31. in fine de testam.* † Amplia, vt pater deputatus exequitor ad distribuendum bona testatoris inter pauperes non possit ea distribuere inter filios suos, etiam si sint pauperes; quia nõ videtur fuisse de mente testatoris, & quia sibi distribueret. Calder. *d. cons. 360, alias 31. de testamen.* quod limitat non procedere, quando filij essent summe pauperes, *con. 368. alias 39.*
6 *eod. tit.* † Amplia; quia in iis, quæ sunt iuris ciuilis, pater & filius sunt eadem persona repræsentatiue, & non refert, in quem stipulatio, vel actus ciuilis concipiatur; quia si non habet effectum in persona vera, habebit effectum in patre, & sic in per-
7 sona repræsentata. Signorol. *cons. 159. Super dubiis, per totum.* † Extende, vt quicquid disponitur de seruo acquirente pro domino, vel hærede, licet nullus sit hæres; tamen acquirit hæredi tati, quæ repræsentat hæredem; sic etiam in stipulatione facta pro filio, si non nascatur, vel non habeat effectum in eo, ha-
8 bebit effectum in patre tanquã in persona repræsentata. Signorol. *d. cons. 159. per tot.* † Limita; quia fauore religionis inducitur imparitas, vt filius patri non succedat, quãdo pater est professus in aliqua religione; secus è contra, quod intellige circa acquisita per patrem post professionem. Fed. de Sen. *d. cons. 35. n. 3. in fin. v.*
9 *alii, quod dicitur.* † Declara tamen, quod dicitur patrem & filium censeri eãdem personam, esse per fictionem. Calder. *d. cons. 360.*
10 *& cum pater*, alias 31. *de testam.* Abb. *cons. 96. Ad claram. col. 1. circ. fi.*
11 *& ad vltimum argumentum lib. 2.* Vide, *Exequutores ad pias causas quibus dispensare prohibeantur, vel non. Concl. 530.* Vide, *Filius & pater eadem persona dicuntur, & quando non. Concl. 351.* Vide, *Filius patrem representat, & in quibus. Conclus. 352.*

Pater plus diligit filium, quam seipsum. Concl. 118.

1 PATER † diligit filium plus, quam seipsum, glos. *in l. isti quidem, §. fin. ff. quod met. causa.* Tiraquel. *in l. si vnquam. in præfat. C. de rev. donatio. n. 7.* Chassan. *cons. 14. n. 14.* Castrens. *cons. 436. Ad confir-*
2 *mationem, in princ. lib. 1.* † Ratio est; quia filius dicitur pars patris, & mortuo patre dicitur adhuc per filium viuere; quia viuit pars
3 ipsius patris. Oldrad. *cons. 224. n. 35. ver. nec odiosum.* † Extende; quia nullus amor vincit paternum, & nullum consilium melius, quam patris pro filio ex intentione, plura Crauet. *cons. 1. n. 2.* vbi, quod nulla maior amicitia est, quam inter patrem, & filium. *l. fin. C. de curat. furio.* Alex. *cons. 33. n. 4. lib. 4.* Ruin. *cons. 52. num. 13. lib. 2.* Deci. *cons. 611. num. 4.* † Extende; quia ardor amoris paterni est 4
inæstimabilis. Tiraq. *d. l. si vnquam, in præfat. num. 9. C. de revoc. donatio.* † Extende; quia propterea parentes solent thesaurizare filiis, 5
c. prædicator, 16 quæst. 1. & parentes laborant, vt filiis acquirant. *l. nihil. §. facilior. ff. de bonis libert.* Crauet. *cons. 164. n. 4. & cons. 228. n. 7.*
in fin. † Et nullus capit melius consilium pro filia, & filio, quam 6
pater, *l. nec in ea. ff. de adulter.* † Et pater magis terretur in filij pœ- 7
na, quam in propria. Castr. *cons. 436. in princ. lib. 1.* vbi, quod plus terretur super infamia, & morte ciuili filij, quam propria. † Am- 8
plia; quia procedunt ꝓdicta etiam in matre; quia nõ ratione patrię potestatis disposita sunt, sed ratione sanguinis, & dilectionis. Castrens. *d. cons. 436. in prin. ver. non obstat, lib. 1.* † Limita; quia 9
pater magis affligitur ex offensa; quia vxor peccauit in corpus suum, quam in morte filiorum. Bart. *cons. 176. Cæcilia recessit, n. 3. ver. hoc dico pro tanto, lib. 1.*

Pater quam habeat potestatem in filios. Concl. 119.

PATER † habet magnam potestatem in filium, quæ colligitur 1
ex multis titulis, *C. de patr. potest. & C. qui sint sui. vel alien. iur. & ff. de bon quæ liber. & C. eod.* † Amplia, vt pater possit correctionis 2
causa verberare filium etiã clericum, nec incurrit pœnam *canon. Si quis suadente diabolo, c. cum voluntate. §. fin. de sent. excom.* Vide plenius *in ver. Castigatio leuis quibus permittatur, & in quas personas. Concl.* 111. Vide, *Filius obligatur patri in multis, & in quibus. Concl. 358.*

Pater obligatur filio, seu pro filio ad multa. Conclusio 120.

PATER † tenetur fideiubere, & imo sine alia fideiussione ob- 1
ligatur pro filio tanquam fideiussor in officiis publicis, quæ gerit filius, *l. 2 ff. ad municip.* Iason *cons. 27. in fin. lib. 3.* † Et tenetur 2
pater cautum reddere filium, vel pro donatione propter nuptias, vel pro dote recipienda, sicut tenetur filiæ pro dote constituenda. Castren. *cons. 80. Quia per supradictum, in princ. lib. 1.* Socin. *cons. 75. n. 8. lib. 1.* Vide Conclusionem proxime sequentem. *n. 2. & seq.* † Captiuum filium redimere tenetur pater, etiam si filius 3
sit emancipatus, late Castren. *cons. 444. Viso puncto, per tot. lib. 1.* vbi extendit, etiamsi alius pro patre redemerit; quia tenetur ratum habere negotium, etiam si filius mortuus esset, antequam domũ venerit. † Expensas etiam factas pro alimentando filio eman- 4
cipato, & pro expensis infirmitatis, & funeris tenetur pater soluere. Castren. *d. cons. 444. lib. 1. in fin.* † Amplia; quia pater potest 5
conuenirj pro sententia lata contra filium, vel ratione contractus, vel quasi, aut delicti, in peculio aduentitio filij, *l. tam ex contractibus. ff. de iudi.* Roman. *cons. 154. Iudicium contra Antonium, n. 3. v. secundo principaliter, & in ver. secundo quia*, dicit magis obligari patrem in aduentitio, quod est filij, quam in profectitio, quod est patris. † Contrarium, quod imo peculium aduentitium cõces- 6
sum in administrationem filio non possit per eum alienari, vel obligari, nisi ex causis expressis *in l. cum non solum, §. sin autem as alienum. C. de bonis, quæ liber.* Roma. *cons. 154. n. 3. & seq. v. iis tamen non refragantibus.* & hanc partem tuetur Alex. *cons. 106. Super alio dubio, per tot. lib. 7.* † Declara; quia contractus, & obligatio filij etiam 7
personalis circa aduentitia, in quibus pater habet vsumfructum, nullo modo potest exequi contra patrem, nisi qñ pater concessisset administrationem liberam ipsi filio circa bona aduentitia, & licet aliqui tineant, quod requiratur concessio administrationis etiam circa vsumfructum; tamen, quod verior est, quod sufficit concessio administrationis peculij aduentitij, vt pater obligetur. Alex. plene *d. cons. 106. n. 2. & 3. ver. siue dicamus, lib. 7.* & ibi apostill. *in ver. constanti.* † Vel declara melius; quia si obligatio 8
filij familias esset de rebus profectitiis voluntaria, non valet in præiudicium patris; si vero esset necessaria, vt quia effet facta, pura propter æs alienum in hæreditate sibi delata, posset eo casu pater conuenirj tanquam legitimus administrator filij, & bonorum. ita Bart. *in l. pater, qui castrense, in princ. ff. de castrens. pecul.* Bald. *in l. 1. in princ. colum. pen. ff. de pecul.* quos citat, & sequitur Alex. *d. cons. 106. Super alio, in fin. lib. 7.* † Extende idem; quia pater tene- 9
tur pro filio ratione peculij profectitij filio concessi. Roman. *d. cons. 154. col. 2. n. 3. v. si vero petatur exequutio*, vbi, quod si tenetur in profectitio, multo magis in aduentitio. † Extende; quia imo 10
etiam si administratio peculij profectitij nõ sit concessa filio; tamen pater tenetur ex contractu, vel delicto filij contracto extra iudicium. Roman. *d. cons. 154. num. 3. vers. si vero petatur.* † Extende; quia pro ære alieno filij exsoluendo possunt alienari pe- 11

culia aduentitia filij, & profectitia; ergo idem pro omni debito
12 filij. † Declara; quia ipsi filio non potest alienare peculium ex causa volutaria sed bene ex causa necessaria. Rom. *d. cons.* 154. *n.* 3.
13 *in fin. v. quarto quia.* † Restringe; quia in omni casu, in quo propter delictum filij possit fieri exequutio contra patrem in peculio aduentitio, vel profectitio, illud est verum, quando constat vere de delicto; secus si per contumaciam, & fictam confessionem. Roman. *d. cons.* 154. *n.* 5. *v. tertia posito, quod.* vbi plena apostil. *in ver. lata est*, quæ citat plurimos, & *in ver. noceret.* Abb. *cons.* 66. *Quanquam,*
14 *in pr. & per tot. lib.* 2. † Limita; quia pater non obligatur ex contractu filij, qui est in potestate patris circa bona aduentitia, etiam si pater in eis solum vsumfructū habeat; quia contra patrem non potest valere, neq; contra eum potest contractus exequi. Alex.
15 plene *cons.* 106. *Super alio dubio, per tot. lib.* 7. † Extende, etiam si sint bona acquisita per filium; quia non potest, postq̄ illa acquisiuit alienare, sed neq; obligare in præiudicium patris. Alex. *d. consil.*
16 106. *in princ.* † Extende, siue filiusfamilias sit iuuenis, siue etiam senex; quia licet tex. *in l. fin.* § *filij, C. de bon. quæ lib.* faciat mentionē, & fundamentum super iuuenili calore; tamen intelligitur iuuenilis calor, vbicunq; sub patria potestate est; quia respectu patris in filio est calor iuuenilis, Alex. *d. cons.* 106. *in princ. ver. & licet text.*
17 *lib.* 7. & saltem dicit durare vsq; ad annos 50. † Extende; quia neq; potest filiusfamilias emens bona profectitia post emptionem ex interuallo facere pactum de retrouendendo in præiudicium patris, & tale pactum non afficit patrem respectu vsusfructus. Alex. *d. cons.* 106. *per tot. lib.* 7. vbi est casus consilij. † Extende; quia neq; mortuo filio potest contra patrem fieri exequntio
18 obligationis filiifamilias in vsufructu, nisi pater esset filij hæres.
19 Alex. *d. cons.* 106. *n.* 2. *lib.* 7. † Restringe; quia licet non valeat obligatio etiam personalis filiifamilias sine patre circa aduentitia secundum aliquos; quia sicuti non potest alienare; ita neq; personaliter se obligare, tamen verior est in contrarium quod in sui præiudicium valet obligatio personalis, sed non nocet, neq; potest contra patrem exequi, durante vsufructu, nisi pater esset hæ-
☞ res filij. Alex. *d. cons.* 106. *n.* 2. *lib.* 7. Vide, *Confiscatio bonorum operatur multa. Concl.* 718. Vide plene, *Confiscatio bonorum generalis quæ bona comprehendat, vel non. Concl.* 719. *cum multis aliis seqq.*

Pater ad quæ teneatur versus filium vxoratum. Concluſ. 121.

1 PATER † recipiens dotem vxoris filij tenetur ad onera matrimonij, & ad sumptus nuptiarum, non autem filius. Bald. *cons.*
2 62. *Facta. super quibus, n.* 1. *& 2. lib.* 1. † Amplia; quia pater tenetur se obligare ad dotem vxoris filij cautelandam, qñ non extat consuetudo faciendi antidotem, maxime, si consensit matrimonio.
3 Bart. *in l. si cum dotem,* § *transgrediamur, n.* 5. *& 6. v. sed in partib.* † Restringe, qñ filius acciperet personam indignam contra voluntatem patris; quia tunc pater non tenetur ad aliquid se obligandū. Bart. *d. l. si cum dotem,* § *transgrediamur, nu.* 5. *ver. aut filius non accepit.*
4 † Restringe; quando extat cōsuetudo faciendi antidotem; quia pater potest consignare legitimam filio, vt ipse obliget legitimā.
5 Bart. *d. l. si cum dotem,* § *transgrediamur, n.* 4. *v. quero. an pater.* † Amplia; quia pater recipiendo dotem vxoris sui filij simpliciter nomine suo obligatur ipse solus, & in solidū, non autem filius. Bar.
6 *in d. l. si cum dotem.* § *transgrediamur. ver. quandoq; pater solus. n.* 2. *ff. solut. matr.* † Restringe, quando pater recipit nomine filij tantum, acto. q̄ ipse pater non teneatur; quia solus filius obligatur. Bart.
7 *in d. l. si cum dotē.* § *transgrediamur. n.* 2. *v. quandoq; pater recipit. ff. solut. matr.* † Idem, si solus filius recipit sine patre dotem, & sine iussu patris; quia solus filius obligatur, & nō pater. Bart. *d. l. si cum dotem.*
8 § *transgrediamur. n.* 2. *v. quandoq; solus filius. ff. solut. matr.* † Idem, qñ in instrumento Notarius scripsisset, quod filius recepit dotē, & se obligauit per hæc verba: *Io mi obligo con il consenso di mion padre di restituire, &c.* id est, *ego me obligo cum consensu patris mei ad restituendū*; quia illa verba prolata à filio, *con il consenso di mio padre*, id est, *cum consensu patris mei*, non obligant patrē, nec probant eum psentem.
9 Cuman. *cons.* 40. *Cuidam filio, n.* 3. *v. ad secundum.* † Declara tamen, q̄ licet pater non teneatur de suo; tenetur tñ in quantum esset in peculio filij penes patrem, vel si extarent bona dotalia. Bart. *in*
10 *d. l. si cum dotem.* § *transgrediamur. n.* 2. *v. oppono supra. ff. solut. matrim.* Restringe; † quia si pater recipit dotem nomine suo, & nomine filij ratum habentis, vterq; tenetur pro medietate. Bart. *in d.* §.
11 *transgrediamur. n.* 2. *v. quandoq; pater recipit.* † Idem, si tam pater, q̄ filius psentes recipiunt, vel filius cū præsentia, & cōsensu patris recipit, & se obligat; quia vterq; pro medietate se obligasse censentur, qñ non est dictū, *in solidum.* Cum. *d. cons.* 40. *n.* 3. *v. sed posito, quod pater, & n.* 4. † Idem, si esset dictum, quod filius vna cum patre receperūt, vel recepit dotem; quia idem est, ac si quilibet pro medietate. Cuman. *d. cons.* 40. *n.* 3. *in fin. v. posito autem.* † Declara; quia vbicumque pater obligatur pro filio inuitus pro dote recepta per filium (non autem, quando pater consensit) eo casu debet prius conueniri filius in bonis suis, si quæ habet; quia pater in subsidium vti fideiussor videtur obligatus. Cuman. *d. cons.* 40. *in fin. ver. & dato quod pater*, vbi secus asserit, quando pater expresse consensit. † Amplia; quia pater tenetur alere filium. Vide, *d.* 14 *lere qui teneantur. Concl.* 288.

Pater dotando filiam quando acquirat sibi actionem. Concl. 122.

PATER † dando dotē filiæ non potest sibi acquirere actionem ex pacto. *l. alia. C. de iure dot.* nisi per stipulationem. Oldrad. *cons.* 132. *in princ.* † Restringe in donatione facta per patrem filiæ, etiam ex causa dotis; quia per pactum potest sibi, vel alteri acquirere restitutionem. Oldrad. *cons.* 132. *Titius habens, in pr.* Vide, *Dos soluta à patre soluto matrimonio an patri debeatur. Concl.* 777. Amplia; † quia pater tenetur dotare filiam regulariter, & quando fecus. Vide Socin. *Reg.* 3. *Pater filiam dotare tenetur.* vbi limitat quinque modis. Vide plenius, *Dotare qui teneantur, & quando pater filiam dotare teneatur. Concl.* 780.

Pater habet vsumfructum in profectitiis filii. Concluſio 123.

PATER † habet vsumfructum in bonis profectitiis filij, *l. cum oportet*, & ibi notant omnes. *C. de bon. qua liber.* † Declara tamen; quia in dubio bona non præsumuntur profectitia, sed aduentitia. Alex. *cons.* 24. *n.* 1. *lib.* 3.

Pater in quibus bonis filii habeat vsumfructum, vel nō. Concluſ. 124.

PATRI † debetur vsusfructus bonorum aduentitiorum filio delatorum, Bald. *cons.* 324. *Omissis opinionibus, circa med. v. nec videtur, lib.* 5. Ruin. *cons.* 24. *per tot. lib.* 5. † Amplia; quia patri reseruatur medietas vsusfructus bonorū filij emancipati de iure. Cum. *cons.* 83. *n.* 3. Dyn. *cons.* 12. *in fin. n.* 11. *v. item super eo*, quod intelligit in bonis quæsitis post emancipationem, & aduentitiis; secus in aduentitiis quæsitis tempore emancipationis. *l.* 1. vbi Castr. *C. de bonis, quæ liber. & in* § *hoc quoq;. Instit. per quas personas nobis acquir.* Amplia; † quia pater habet vsumfructum hæreditatis delatæ filio, vel filiæ, & non potest impediri in eo ex dispositione filij. Anch. *cons.* 176. *Præmittendum, in princ.* † Restringe multis modis, & inter cæteros, si pater recusauit velle adire hæreditatem filio delatam; quia tunc perdit vsumfructum. Anch. *d. cons.* 176. *in pr.* † Limita in castrensibus, & quasi castrensibus; quia in eis pater non habet vsumfructum, neq; plenam administrationem bonorum filij in potestate existentis, in aliis secus. Anch. *d. cons.* 176. *in pr.* quia in castrensibus habetur pro patre familias, *l.* 2. *ff. ad Maced.* † Restringe, quia si filius moriat relicto filio, & sic nepote respectu aui, bene auus habebit vsumfructum in bonis nepotis, quæ fuerūt castrēsia filij; quia mutata persona peculium, quod apud filium erat castrense, efficitur quoad nepotē aduentitium, *l. Paulus*, alias incip. *per procuratorem. ff. de acquir. hared.* Vide Roma. *cons.* 416. Castr. *cons.* 8. *lib.* 1. Ias. *in l. & si contra, ff. de vulg. & pup.* Curt. *cons.* 15. faciunt not. *in l. veteres. ff. de acq. possess.* † Limita; quia licet pater habeat vsumfructum in bonis filij; tamen si patitur filium per se habere, & conseq̄ui vsumfructum, sibi præiudicat quoad percipiendos fructus, & si reuocat, ipse pater percipiet. Anch. *d. cons.* 176. *in fin.* † Limita; quia si filius vel filij sunt emancipati, pater non habet vsumfructum in bonis illius, *l.* 1. *C. de bon. qua liber.* vbi Castrens. & *in l. si viua matre.* vbi Salyc. *in fin. C. de bonis mater.* quia illum amittit per emancipationē, § *hoc quoq;. Instit. per quas personas nobis acquir.* † Restringe, nisi bona essent materna delata filiis emancipatis; quia patri, qui erat maritus, acquiritur vsusfructus in portionib. filiorū, *d. l. si viua matre*, & ibi gl. *in ver. præsumpta, C. de bon. matern.* vbi est speciale. † Limita; quia patri non quæritur vsusfructus bonorum aduentitiorum filio in potestate existenti delatorum, quando simul pater successit cum filio; quia tunc filius habet proprietatem, & vsumfructum pro se. Bald. *cons.* 324. *per tot. lib.* 5. per *Auth. item hæreditas, C. de bonis, qua liber.* † Extende, siue succedant simul beneficio legis, siue ex dispositione hominis. Bald. *cons.* 168. *Proponitur, quod, lib.* 5. *per tot.* licet in fine videtur tenere, quod in dubio ordine successiuo censeantur subintuti, gloss. *d. authent. item hæreditas, C. de bonis, qua liber.* † Et quod

nullum ius acquiratur patri succedenti cum filio quoad partem filij, neq; ratione possessionis neq; ratione vsusfructꝰ, *d. auth. item haredi.* vbi Sal. & al j. *C. de bonis, quæ lib.* & in Corpore vnde sumitur,
13 vbi Bart. & Dd. & idem Bart. ibi *in §. consequens.* † Extende, vt q̃ patri non acquiratur vsusfructus in portione filiorum cum eo concurrentium ad hæreditatem alterius filij mortui, procedat, etiam si prius pater habuisset vsumfructum in omnibus bonis filij mortui; quia perdit illum, & desinit habere pro proportionibus filiorum succedentium in concursu cum patre. Bartol. vbi supra. Cacialup. *in repet. leg. frater à fratre, quæst. 27. ff. de cond. indeb.*
14 Idem, † quando sunt bona materna, in quibus omnibus pater habet vsumfructum, postquam peruenerunt ad filios; quia si vnus ex filiis moriatur, cui succedũt filij, & pater in portione, quæ obuenit filiis succedentibus cum patre, nedum non retinet vsumfructum, quem pater prius habebat, sed illum amittit. Alex.
15 *cons. 198. Perspectis, num. 13. lib. 6.* † Decem sunt casus, in quibus patri non acquiritur vsusfructus, neque pater est legitimus administrator filij, de quibus per glos. & Bart. *in authent. idem est. C.*
16 *de bonis, quæ liber.* † Limita; quia si pater interfecit vxorem sine causa, filij possunt petere ab eo emancipari, neque pater hoc casu debet habere aliquam partem vsusfructus. Cuman. *cons.* 83.
17 *Inspectis causis.* † Limita; quia non habet pater vsumfructum bonorum filio legatorum contra mentem legantis, si hoc expressis, vel colligitur. Cuman. *d. cons. 83. in fine*, & idem in omni dispositione, quæ prouenit à tertio, qui dat filiofamilias; quia potest prohibere, & valet prohibitio, ne patri acquiratur vsusfructus. Aret. *Instit. per quas personas nobis acquir. circa med.* Vide, *Donatio patris in filium in potestate existentem quando valeat, vel non. Conclus. 6-3.* Vide, *Pater in quibus sit legitimus administrator filiorum, vel non. Concl. 125.*

Pater in quib. sit legitimus administrator filiorum, vel non. Concl. 125.

1 PATER † non est legitimus administrator filij in iis, in quibus non acquiritur patri vsusfructus, neq; aliquid in sorte principali, ideo nõ sufficit auctoritas patris in istis, sed requiritur curator. Bald. *cons. 405. Factum sic proponitur, lib. 3.* vbi, quod non valet processus accusationis filiifamilias factus cum præsentia patris sine curatore parte opponente super iniuria, & percussione; quia nihil quæritur patri. Petr. Ancharan. *cons. 73. in princ.* quod solus filius agit sine patre, vbi non quæritur patri vsusfructus.
2 † Extende esse generale, quod pater non est administrator bonorum filij, in quibus non habet vsumfructum, glos. *in auth. ex-* * *quitur. C. de bonis, quæ liber.* quam oẽs * sequuntur, vt dicit Ias. *in l. si infanti, col. 3. C. de iur. delib.* & propterea non pertinet ad patrem agere, vel defendere, etiam si filius sit minor; quia debet dari curator ad litem, vt dicit glossꝰ *in l. si longius, §. 1. in gl. ff. fin. ff. de iudic.* vbi Angel. dicit non esse alibi, & quod non possit eo casu agere, neq; defendere sine mandato. Florian. à sancto Petro *cons. 8. n 3.*
3 † Extende; quia pater, quando succedit filio vna cum aliis filiis, licut non habet vsumfructum in portionibus filiorum, *authent. item hæreditas*, vbi Salycet. & alii, *C. de bonis quæ liber.* ita non est legitimus administrator, & ideo non potest disponere de portionibus filiorum sine eorum consensu, *l. id, quod nostrum. ff. de regul.*
4 *iuris.* † Restringe; quia si pater vellet omnino defendere filium sine vsufructu, bene posset cum satisdatione iudicatũ solui tanquam coniuncta persona. Ias. *in l. exigendi, in prima limit. C. de procur.* alias autem non admitteretur. † Amplia; quia vbicumque pater succedit per concursum vna cum filio in proprietate, ipse non habet vsumfructum in bonis quæsitis filio in concursu cum patre, & ideo in talibus bonis pater non est legitimus administrator filii. Bald. *cons. 324. Omissu opinionib. lib. 5.* † Amplia in matre & auia; quia non sunt legitimæ administratrices bonorum
5 filij, *l. alienam. C. de procur. & in auth. mater & auiæ, C. quando mulier*
6 *tutel. officio.* Alexand. *cons. 37. Viso instrumento, in princ. lib. 3.* † Exede in tantum, vt etiam mater fungendo officio pietatis, puta nubendo filiam, non potest dominium bonorũ filiæ transferre, *l. quia aliena, §. quanquam*, vbi est casus *§. ff. de neg. gest. l. filiæ. ff. de solut.*
8 † Amplia; quia pater nõ est legitimus administrator filij, si simul instituatur hæres cum filio; quia eo casu pater nõ acquirit vsumfructum sibi respectu portionis filio debitæ; secus si ordine successiuo conferentur instituti, quod in dubio videtur verius. Bald.
l. cons. 168. Proponitur, quod, per tot. lib. 5. vbi, quod filio in istis, quæ patri non acquiruntur, currit præscriptio; quia potest sine patre
9 adire. † Extende, vt idem sit, quando pater & filius succedunt de iure cõmuni; nam si filij succedunt matri, pater habet vsumfructum, postquam successerunt, si vnus ex filiis moriatur superstite patre, & aliis filiis succedunt pater & alii in capita, & in ista portione, in qua filius succedit, non habet vsumfructum; quia nõ est administrator, propter concursum in successione. Alex. *cons. 198. Perspectis, num. 10. ver. hoc etiam patet, lib. 6.* † Amplia; quia pater non est legitimus administrator filiorum, qui adhuc nõ sunt in rerum natura, & ideo non valet transactio super alimentis filiorum non natorum per patrem facta. Alex. *cons. 171. Viso processu, n. 8. ver. nec obstat, quod Ioannes, lib 2.* vbi, quod administratio fugit ex patria potestate, quæ non est in esse, cum filii non sint nati. † Extende, vt quod dicitur de patre in filiis non natis, vt non
11 sit legitimus administrator, idem sit in auo respectu nepotum ex filio adhuc non natorum, apostil. ad Alexand. *d. cons. 171. nu. 8. in v. nati, lib. 2.* quæ relatiue limitat. † Extende, vt procedat in
12 tantum, quod licet filij, vel nepotes nascantur, non conualescit actus factus, antequam essent nati, & in potestate. Alex. *d. cons. 171. n. 8. in fin. & n. 9. lib. 2.* † Amplia; quia in iis, in quibus non po-
13 test patri acquiri, ipse non est legitimus administrator filij. Dyn. *cons. 44. Quæstio, de qua agitur, in fin. ver. super quarto.* † Amplia; quia
14 pater non est legitimus administrator in aduentitiis, etiam q̃ proprietas legatur filio vsufructus alteri odio patris, vel etiam eidem filio odio patris. Ruin. *cons. 24. n. 7. lib. 5. d. auth. excipitur. C. de bon. quæ liber.* † Extende idem, si recusat administrationem, &
15 vsumfructũ; quia fili maior, recipit libertatẽ, si minor, ei datur curator, Ruin .n. 8. *& seq. lib. 5.* † Amplia; quia pa-
16 ter, qui stipulatus est iliæ ab extraneo, acquirit filiæ, sed post acquisitionem fac nõ potest filiæ præiudicare in aliquo sine consensu filiæ. *l. id quod nostrum ff. de reg. iur. l. fin. ff. de pact.* vbi post alios Ias. *in pr.* & pater in hoc nõ est legitimus administrator in dote filiæ. Bald. *cons. 7. Punctus talis est, lib. 3.* † Extende; quia vbi
17 fructus non spectant patri prout in dote, pater non potest dici legitimus administrator, glos. & Bart. *in l. si longius. §. 1. ff. de iud.* Socin. *cons. 34. Prosequendo ordinem, col. pen. lib. 1.* Aretin. *cons. 72 Præsupponitur, col. pen. ad fin.* † Ampla in fructibus beneficiorum Eccle-
18 siasticorum filij; quia non est legitimus administrator pater, & tenetur reddere rationem de perceptis. Afflict. *decis. 245. in primo quæsito.* † Amplia; quia licet pater sit legitimus administrator in
19 bonis filij, & in eis habeat vsumfructum; non tamen potest alienare ius vsusfructus. *l. cum oportet. §. non autem. C. de bonis, quæ liber.*
† Extende; quia tanquam pater, & administrator bonorum fi-
20 lij, in quibus habet vsumfructum, non potest alienare bona filij sine decreto iudicis, & ex causa. Ias. *in l singularia. col. 8. ff. si curt. pet.* & latius *in l. præses. C. de transact. col. 1. & 2.* † Amplia; quia pater nõ
21 est legitimus administrator bonorum filii clerici, ex quacumq; causa sint aduentitia, etiam si sunt extra causam beneficialem; quia pleno iure acquiruntur clerico, nec pater in eis aliquid prætendere potest. Bart. *cons. 61. Filiusfamilias presbyter.* Innoc. & Hostien. *in c. quia nos. de testam.* † Extende multo magis in beneficia-
22 libus bonis; quia pater nullum habet vsumfructum in eis. Bald. *in l. sacrorum. C. de sacrosanct. Eccles. & cons. 45. In quæstione ista, circa med. lib 3.* † Extende; quia si pater cepisset aliquos fructus istorum
23 bonorum clerici filii, tenetur illos restituere, vel illorum pretiũ. Abb. *d. c. quia nos*, & ita Zabarel. quia pater nullum in eis habet vsumfructum; quia cessat patria potestas, *c. fin. de iud. in 6.* Azo. *in summa. C. de bon. quæ liber.* & est text. *in §. presbyteros. Auth. de sanct. Episc.* Afflict. *decis. 241. in primo quæsito.* Vide, *Clericatus multa operatur. Concl. 376.* † Limita; quia potest pater appellare, & dicere de
24 nullitate sententiæ, per quam filius fuit de delicto cõdemnatus, maxime, quando pater tenetur soluere de legitima filii. Angel. *cons. 146. Tria sunt in fin. v. super secundo.* † Declara; quia licet pater
25 sit legitimus administrator filij; non tamen potest acquirere publicianam filio absenti, & ignoranti, prout tutor pupillo, procurator domino, & Prælatus Ecclesiæ. Ang. *cons. 341. Pater emit, n. 3.* Vide, *Ignoranti quando acquiratur, vel non. Concl. 25.* † Limita; quia
26 pater potest adire hæreditatem pro filia, tanquam legitimus administrator, quando non obstat statutum. Angel. *cons. 318. Mater intestata, per tot.* vbi, quid si repugnat statutum, quod requiratur consensus mariti, vel alterius, an ex additione patris per longum tempus possessa solemnitas præsumatur. † Extende; quia etiã in
27 damnum filiæ potest adire & præiudicat additio. Ang. *d. cons. 318. per tot.* † Limita, quando pater recusat vsumfructum, vel quan-
28 do vsusfructus alteri legatur, quam patri, sed non in odiũ patris, neq; habetur pro suspecto; qui retinet administrationem. Ruin. *d. cons. 24. n. 7. & seq lib. 5.* † Limita; quia in aduentitiis, & quæsitis per filium ex se pater habet vsumfructum, & est legitimus
29 administrator; ideo potest transigere, & concordare. Corneus *cons. 27. In hac consultatione, in princ. lib. 2. & n. 5.* & hæc administratio libera datur patri in recompensam; quia habet solum vsumfructum

structum loco iuris antiqui, in quo habebat etiam proprietatem
30 in aduentitiis. Cum. *cons.*89. *Circa primum*, vbi late in princ. † Extende; quia in tantum hæc administratio est libera, vt nõ teneatur satisdare, neq; cautionem præstare. Cum. *d. cons.*89. *n.*2. *l. cum oportet. §. non autem, & l. cum non solum, §. proculdubio. C. de bon. quæ l. b* Castr. *cons.*455. *Ad primum, in fin. v. quartum dubium, lib.*2. vbi, quod lex de patre confidit multum, exceptis duobus casibus, quando transit ad secundas nuptias, & quando vergit ad inopiam; quia redditur suspectus, & dicit, quod hodie in aduentitiis cadit obli-
☞ gatio ciuilis, & naturalis inter patrem & filium. Vide, *Vsufructua-*
31 *rius cauere debet per satisdationem, & quando secus. Concl.*305. † Extẽde; quia neq; tenetur inuentariũ facere pater, licet teneatur pati, quod fiat descriptio per instrumentum de bonis pupilli. Cuma.
☞ *d. cons.*89. *n.*3. *d. l. cum oportet, §. non autem. C. de bon. quæ liber.* Vide, *Administrator quilibet tenetur conficere inuentarium. Concl.*202. *n.*8. *& seq.*
32 † Declara, vt quod dicitur de patre, habeat locũ in auo, & omni alio ascẽdente, qui habet descendẽtes in patria potestate; quia
33 est legitimus administrator. Cuman. *d. cons.*89. *n.*2. *v. quæ autem de patre dixi.* † Extende; quia in tantum pater est legitimus administrator in iis, in quibus quæritur vsufructus, vt possit propria auctoritate capere talem administrationem, vel etiam adito iudice, qui tenetur patri obtemperare. Cuman. *d. cons.*89. *n.*3. *v. ad*
34 *tertium.* † Extende; quia pater tanquam legitimus administrator non tenetur reddere aliquam rationem filiis de administratione. Angel. *d. cons.*318. *n.*4. *v. ad hoc tamen.* † Contrarium; quia speciale est in bonis aduentitiis filij, quod pater non teneatur reddere administrationis rationem filio; secus est in aliis bonis filij
36 liberis. Abb. *cons.*36. *Circa primum, lib.*2. † Et absurdum est, quod filius velit administrationem patris perscrutari, & non datur a-
37 ctio ciuilis. Signorol. multa ponit *cons.*135. *in princ.* † Et bona patris, legitimi administratoris non sunt hypothecata pro administratione, *d. l. cum oportet, §. non autem, & §. fin.* vbi Bart. & alij, C. *de bon. quæ liber.* quod procedit, etiam si administratio esset culposa; secus si dolosa. Socin. *cons.*34. *Prosequendo ordinem, col. pen. &*
38 *fin. lib.*1. † Restringe, quando pater male vteretur substãtia sua, & vergeret ad inopiam; quia filius repetit dotem maternam saluo vsufructu debito patri. Signor. *cons.*135. vbi in fin. quod ex æ-
39 quitate insurgit officiũ iudicis. † Restringe, quando pater transit ad secundas nuptias; quia tunc redditur suspectus filio, & tenetur satisdare filio de vtendo, & fruendo, salua rerum substantia, & de reddenda ratione administrationis. Castr. *cons.*455. *prope*
40 *fi. v. quartum dubium, lib.*2. † Restringe; quia in iis, in quibus non est administrator, non potest cõstituere procuratorem nomine filij, nisi post litem contestatam, prout coniuncta persona; in aliis vero, in quibus est administrator, licet possit ante litem contestatam constituere procuratorem pro filio sdm * communem; tamen intelligitur, si filius præsens, & supra pubertatem consen-
41 tiat. Rom. *d. cons.*241. *n.*8. *v. vltimo aduertendũ, & n.*10. † Restringe; quia nõ potest sine causa iura filij distrahere, *l. præses*, vbi Dd. C. *de transact.* Bald. *in l generaliter, ad fin. C. de secund. nupt.* Alex. *cons.*171. *Viso processu, ad fin. lib.*2. *& cons.*76. *Ponderatis iis, n.*13. *in*3. *quæsito, li.*3.
42 † Declara; quia pater tanquam legitimus administrator filij, potest super re dubia transigere, & pæiudicare filio, non autem super re clara filij. Alex. *d. cons.*171. *Viso processu, in fin. v. nec etiam ille a-*
43 *ctus. lib.*2. † Restringe, seu declara; quia pater in bonis, in quibus hab. t vsumfructum, & est legitimus administrator, licet possit constituere procuratorem pro filio tanquam pater ante litem contestatam, secundum * communem; tamen procedit, si filius
☞ supra infantiam existens & præsens consentiat. Rom. *d. cons.*241. *Spectabiles domini, n.*10. Vide, *Administratores qui, & quales, & quid posint. Concl.*201. Vide, *Coniuncta persona quando agat pro coniuncta, & quibus casibus. Concl.*735. Vide, *Filius familias non potest agere, & conueniri sine consensu patris. Concl.*363. Vide, *Pater in quibus bonis filij habeat vsumfructum, vel non. Concl.*124.

Pater & filius in quibus possint contrahere inter se, vel non. Conclus.126.

1 PATER † & filius in potestate patris non possunt inuicem contrahere; quia inter eos nõ cadit obligatio ciuilis. Abb. *cons.*66.
2 *Quanquam, n.*3. *lib.*2. † Amplia, quod propterea non valet donatio patris in filium existentem in patria potestate; quia quicquid
3 filius acquireret, acquirit patri. Abb. *d. cons.*66. *n.*3. *li.*2. † Amplia; quia diuisio facta per patrem inter filios in potestate existentes habet solum vim vltimę voluntatis; etiam si eis dedisset facultatem disponendi; quia non operatur aliquid. Abb. *d. cons.*66. *n.*3.
4 *lib.*2. † Extende, etiam si diuisio sit facta per arbitrum, vel arbitratorem; quia cum sit quædam transactio, non potest operari plus, quam ex conuentione valeret. Abb. *d. cons.*66. *n.*3. *lib.*2. Declara † tamen; quia talis diuisio facta per patrem inter filios licet habeat vim vltimæ voluntatis, non autem contractus, quando sunt in potestate; tamen operatur quandam conuentionem, vt habeat, prout habet seruus à domino, & transmittit, seu dimittit diuisa ad suos descendentes ipse filius familias. Abb. *d. cons.*66. *n.*
3 *lib.*2. † Limita; quia fauore dotis valet confessio inter patrem &
6 & filium in potestate, & talis confessio inducit probationem. Bald. *cons.*226. *Ista confessio, lib.*4. *per tot.* Vide, *Filius quando, & in quibus patri acquirat, vel non. Conclus.*353.

Pater tanquam legitimus administrator filiorum potest multa. Concl. 127.

PATER † tanquam legitimus administrator filij potest in causa constituere procuratorem, etiam ante litem contestatam. Bart. & Bald. *in l.*1. C. *de bonis mater.* Bart. *in l. neg*3. C. *de procurat.* Bald. *in l. fin. §. vbi autem, C. de bonis, quæ liber.* & hanc communem * dicit
Imol. *in l. fin. ff. de verb. oblig.* † Extende; quia neq; requiritur consensus filij. Bald. vbi supra, sequitur Aretin. *Instit. de inutil stipul. §. pupillus, col.*2. licet ipse dicat, quod est solitus pro opinione huiusmodi facere, quod filius consentiat. † Contrarium, quod filius sit maior infante, requiratur eius consensus. Innoc. *in c. antecedens, de procur.* sequitur Roman. *cons.* 241. & Vide hoc per modern. *d. l. fin. §.*1. *ff. de verb. oblig.* † Amplia; quia pater in iis, in quibus est legitimus administrator filij, agit contra debitorem filij, & non tenetur cauere de rato, nec de iudicato soluendo, glo. in *§. fin autem Inst. de satisdat. in ver. inferunt.* Bart. *in l. fin. §. vbi autem, verb. mouent, C. de bon. quæ liber.* sequitur Iaf. *in l. exigendi, n.*2. *C. de procurator.* Aretin. *in d. §. fin autem. Instit. de satisdat.* † Amplia; quia pro filio infante potest adire hæreditatem infanti delatam. Bello. *cons.*24. *n.*15. *& seq.* Vide, *Pater in quibus sit legitimus administrator filiorum, vel non. Concl.*125. † Amplia; quia potest exigere, & omnia facere, quæ generalis procurator cum libera; quia dicitur pater legitimus administrator filij, & potest liberare, exigere, &c. late Riminald. Iun. *cons.*506. *n.*27. *& seq. lib.*5. † Amplia; quia ad defensionem filij pater reuocare potest confessionem filij sibi præiudicialem, sicut potest dominus reuocare confessionem serui, & prælatus sui religiosi. Castr. *cons.*472. *Videtur dicendum, n.*5. *vers. præterea, lib.*1.

Pater non potest multa in præiudicium filiorum. Conclus. 128.

PATER † non potest alienare bona materna filiorum suorum, l. 1. C. *de bon. mater.* Bald. *cons.*141. *Proponitur. quod in fin. lib.*4. Amplia, † vt procedat etiam in bonis per matrem filiorum quæsitis, constante matrimonio; quia licet præsumantur quæsita ex pecunia patris; tñ dominium fuit mulieris, & consequenter filiorum; ideo non potest pater dicta bona vẽdere in præiudicium filiorum, licet possit illa retinere, donec pecuniæ sibi restituantur. Bald. *cons.*141. *per tot. lib.*4. vbi est casus. † Amplia in filiis diuersorum matrimoniorum, *l. hac edictali, C. de secund. nupt.* † Limita; quia vt pater adeundo hæreditatẽ maternam filiorum suorũ ipsis præiudicare. Ang. *cons.*318. *Mater intestata, per tot.* vbi videt restringere, qñ extaret statutum requirens certam formam. † Limita; quia pater institutis filiis in legitima põt de residuo libere disponere in vsus pios, & prout sibi libere placuerit. Abb. *cons.*15. *Duo sunt, 2. v. moueor, per tot. lib.*2. vbi, quod bene potest in legitima pupillariter substituere filio, sed non per fideicommissum. † Limita; quia pater potest vendere etiam in fraudem filij, vt minuat illi legitimã, & fit reuocatio alienationis. Socin. *cons.*108. *n.*11. *lib.*1. qd etiam Cornei ab vtroq; subscriptum, & est in consilijs Corneiani *cons.*178. *lib.*2. vbi ponunt plura exempla in liberto, in matre, & aliis, qui possunt alienare in fraudem portionis debitæ. † Extende; quia licet aliqui tenuerint, q̃ etiam in alienatione, & venditione habeat locum reuocatio, qñ in fraudẽ est facta, vt pr Feder. post Inno. *in c. Raynutius, de testam.* tñ contrarium ibi tenent Ant. de Butr. Barb. & alij; quia potest pater vendere recepto pretio, & illud proicere in mare, gl. magna *in l.*1. C. *de inoff. donat. in ver. quid enim*, vbi Bald. *n.*14. & Saly. dicunt, q̃ non habet locũ reuocatio in venditione, idem dicit Bart. *in l. non vsq*3. C. *si à parente quid fuerit manumiss.* Ang. *in l.*2. *in fi.* C. *si quid in fraud. patro. & in auth. de immens. donat. in fi.* & ista est magis commun, * opin. vt per Montepic. *in*2. *post contractum, n.*24. *ff. de donat.* Rub. *in l. Titia, §. Imperator, n.*37. *ff. de leg.*2. † Declara primo; quia si in venditione nõ constaret de vera solutione pretij; tunc potest reuocari; quia non sufficit sola confessio. *Pedem. decis.*172. *per tot.* † Idem, qñ pretium non esset iustum;

iustum; quia pro residuo resoluitur venditio in donationem; & ideo potest reuocari pro illo residuo. Bart. *d.l.non vsque, ff. si à parente quis fuerit manumiss.* Bald. *d.l.1. C.de inoffic.donat.n.14.* vbi idem dicit, quando venditio incidit in alium contractum. Idem, quando † adesset simulatio. Bald. *d.l.1.n.14.C.de reuoc.donat.* † Idem, quando emptor participasset de fraude. Bart. *d.l.non vsque, ff.si à parente quis fuerit manumiss.* Socin. *d.cons.*108.*n.*11. *lib.*1. Corn. *d.cons.*178. *lib.*2. † Vide etiam pro declaratione Bald. *d.l.1. num.*13. *C.de reuoc.donat.* quia non potest filius viuente patre proponere querelam neque reuocare, sed post mortem patris. Vide, *Legitima filiorum & aliorum non recipit grauamen, & quando secus. Concluss.* 187. Vide, *Vxor habens filios ex primo matrimonio non potest legare, vel dare secundo. Concl.*404.

Pater transmittit filio multa, & quæ. Concl.129.

1 IVs † primogenituræ transmittit filius primogenitus mortuus ante patrem filio suo ad exclusionem fratris secundogeniti ipsius defuncti. Oldrad. *cons.*224. *per totum consil.* vbi in fin. ita fuit
2 iudicatum. † Amplia, quod trãsmittit querelam inofficiosi, quę nascitur in additione hæreditatis, etiam si nondum sit nata, neq; præparata. *C.de inoffic.testam. l.si quis filium.* Oldrad. *d.cons.*224.*n.*36.
3 *v.præterea.* † Amplia, quod filius adoptatus, vel arrogatus præmoriens transmittit quartam sibi debitam in spe filiis suis, *l.*1.§.
4 *si impuberi. ff. de collation. bonor.* † Amplia, vt filius transmittat, vel alius decedens filiis suis omne ius, quod sibi est debitum, vel quasi debitum, quod per testatorem ab eo non posset auferri. Oldrad. *d.cons.*224. *col.pen.num.*37. *ver. præterea.* † Amplia, vt omne ius, quod competit, non vt hæredi sed vt filio, vel alias per defunctum transmittatur filiis suis, prout est feudum, etiam si
6 moriatur, antequam sit aperta spes successionis. Oldrad. *d.cons.* 224.*n.*38. *v.respondebat.* † Et idem in patronatu libertæ, ad quem agebat pater; quia si decedat, illum filio transmittit, quamuis nõ hæredi, *l.si operarum actum in iud. ff. de oper. liber.* Oldrad. *d.consil.*224.
7 *col.fin.n.*40. *v. præterea retenta.* † Amplia; quia dominium rerum penes patrem in tantum transit in filium, vt eo ipso, quod filius probat patrem habuisse dominium rei, possit agere rei vendicatione contra tertium particularem successorem; licet non possit agere petitione hęreditatis. Bald. *cons.*486. *Quidam d. Brasianus, num.*2. *v.secundo præmittendum, lib.*1. Vide, *Transmitti ad suos hæredes quæ possint, vel non. Concluss.*370. *cum aliis ibi proxime sequentibus conclusionibus.*

Patria potestas in quibus cadat, vel non. Conclusio 130.

1 AVVS † paternus habens in potestate filium, dicitur etiam habere in potestate filios ex eo natos, text. est *in* §.1. *in Instit. de*
2 *patr.pot.* † Amplia, vt procedat, etiam si filius præmoriatur; quia adhuc nepotes nati, & nascituri, reincidunt in patriam potestatem aui. Bald. *cons.*126. *Quidam nobilis, lit.*1. † Limita in posthumo,
3 dum est in ventre; quia potius accedit visceribus matris; quam quod iudicetur in potestate aui; ideo si concurrunt auus ratione patriæ potestatis, & mater ratione viscerum; præfertur mater pro
4 ventre agens ipsi auo. Bald. *d.cons.*126.*n.*3. *v.breuiter contrarium lib.* 1. † Limita; quia auus non habet in potestate filium emancipatum, neque filios ex ipso emancipato. † Declara; quia si moritur filius emancipatus relictis filiis, ipsi concepti ante emancipationem reincidunt in potestatem aui; si vero sunt post emancipationem concepti, non reincidunt in potestatem aui, neque
5 auus est illorum administrator. Ant. de Butr. *cons.*38.*n.*4. *v.ad tertium.* Vide, *Emancipatio quid operetur. Concl.*115.

Patria potestas multa operatur, & in quibus non operetur. Concl.131.

1 PATRIA † potestas operatur, quod pater est legitimus administrator filij, & bonorum, & habet ex patria potestate iurisdictionẽ correctionis causa in filios. Vide, *Pater quã habeat potestatem in filios. Concl.*119. Vide, *Pater in quibus sit legitimus administrator*
2 *filiorum, vel non. Concl.*125. † Injuriam factam filio pater potest remittere, Guid. Pap. *decis.*555. Capell. Thols. *decis.*241. cum distinctione, quam ponit Bart. *in l.si vnus, §.si filius familias, cum l.seq. ff. de*
iniur. si pater est honesta persona; quia alias non habet patriam potestatem, item quando iniuria esset facta à coniuncta perso-
3 na. *l.Lucius. ff. solut. matr.* vbi Bart. † Confiscationem peculij castrensis filij impedit; quia licet filius possit de eo testari, & disponere; tamen impedit confiscationẽ; quia pater fisco præfertur secundum * communem de qua Clar. *in §.fi.q.*78.*n.*14. vbi plures * citat. Vide, *Confiscatio bonorum operatur multa. Concl.*718. † Curator bonis, vel liti dari non potest adulto existente in potestate 4
patris, si pater velit ipse administrare, quod præsumitur in dubio; ideo datio facta non valet, & est nulla. Ant de Butr. *cons.*18. *in princ. v. aduertendum est*, vbi, quod valet solum, quando, subesset impedimentum legitimum in patre, vel si esset absens. Vide, *Curator quibus dari possit, & quibus non, & qualiter detur. Concluss.* 1103.
† Pater igitur habens patriam potestatem in filios potest filios 5
coercere, & iubere, & propterea sicuti filius nominatus non potest sibi aliquid ascribere in testamento; ita neq; patri, in cuius potestate est. Bert. *cons.*61. *Filius familias, n.*4. *lib.*1. † Capere potest 6
pater filium vbiq; existentem, & exhibere iure patriæ potestatis. Bart. *in sua quæst.*3. *Perusinæ, in pr.n.*7. *v.septimo sic*, vbi, quod dicitur stare per patrem, si non repræsentat filium contumacem. † Am- 7
plia; quia effectus patriæ potestatis remanet quoad multa, licet filius liberetur à patria potestate, quando liberatur sine facto patris, & ideo retinet ea, quæ sibi competit circa successionem, & alia commoda. *l.fi.C, commun.de success.in fin.* Alex. *cons.*139. *Viso themate, in princ.n.*3. *v.tertio pro hoc, lib.*2. † Amplia; quia patria po- 8
testas operatur, quod is, qui habet patriam potestatem, præfertur in administratione bonorum eius, qui est in patria potestate; quia dicitur illius legitimus administrator. Bald. *con.*126. *Quidam nobilis, in princ. & fi.lib.*1. † Amplia; quia habens patriam potes- 9
tatem potest existenti in sua potestate facere testamẽtum, vt si decedat ante ætatem legitimam testandi, attẽdatur testamentum patris, vel aui. Bald. *d.cons.*126. *in pr.v.præterea non debet, li.*1. † Limi- 10
ta; quia patria potestas parum, & nihil operatur in spiritualibus, *c.*3. *de iudic. lib.*6. Fed. de Sen. *cons.*254.*n.*6. *v.in istis spiritualib.* † Li- 11
mita; quia vbi agitur de iniuria facta filio per coniunctam personam, pater non potest illam remittere, qui posset, si esset facta ab alio. Bart. *in l.Lucius. ff.sol.matr.* Rom. *sing.*93. & apostil. ad *decis. Tholos.*241. † Limita, quãdo pater esset persona inhonesta; quia sol. 12
uitur patria potestas. † Limita; quia vbi agitur de obligando fi- 13
lium, vel filiam, patria potestas nihil operatur. Florian. de S. Pet. *cons.*8.*n.*3. Vide Conclusionem prox. sequent.

Patria potestas multis modis soluitur. Concl. 132.

PATRE † bannito etiam ad tempus in ære, & persona, filius de- 1
sinit esse sub illius potestate. Bald. qui recitat opiniones contrarias *cons.*481. *In primis oportet, in pr.lib.*2. quod est Baldi, & Petri de Perus. & aliorum * quinq; Doctorum. † Extende in casu con- * 2
uerso, quia filius bannitus desinit esse in patria potestate. Salyc. *in l.si quis post hac. C.de bon.damnat.* Alex. *in l.ex facto. ff.de vulg. & pup. & in l.si finita.* §. *si de vectigalib. ff. de damno infecto.* † Contrarium di- 3
cit Clar. *in praxi crim. in* §. *fin.q.*71.*n.*7. *v.successiue quæro*, vbi dicit * 4
coẽm, * quod non perditur. Vide, *Banniti, & relegati quorum actuũ sint capaces, vel non. Concluss.*13.*n.*20. & 21. & *n.*47. *& seq.* † Amplia; quia pater inhonestæ vitæ non habet filios in potestate. Bart. *in l. si vnus.* §. *filius familias. ff. de iniur.* vbi, quod pater non potest remittere iniuriam filio factã, quando est inhonestæ vitæ; quia nõ habet patriam potestatem. † Amplia; quia patria potestas soluitur 5
per votum religionis emissum à filio familias Fed. de Sen. *cons.*19. *Quæstio talis est, Scholaris, n.*2. *v.hinc est.* † Amplia; quia ordo sacer li- 6
berat filium ordinatum à patria potestate simpliciter, & secundum aliquos liberat quoad aliqua. Bart. *cons.*61. *Filius familias, n.*3. *v.hoc præmisso, lib.*1. vbi apostil. *in v.ordo sacer dotalis*, dat concord. & Bart. ibi *n.*4. tenet, quod liberatur quoad hoc; quia circa aduentitia, & quæ non sunt ratione Ecclesiæ, acquirit sibi, & non patri; ideo potest rogare testamentum, in quo pater instituitur. Vide, *Clericatus multa operatur. Concl.*376. † Amplia; quia emancipatio 7
facta per patrem de filio liberat eum à patria potestate. Vide, *Emancipatio quid operetur. Concl.*115.*n.*7. *& seq.* † Extende in tantum, 8
quod licet filius renunciet emancipationi; tamen non reincidit in patriam potestatem. *l.qui liberatus. ff. de adopt.* Corn. *cons.*228. *nu.* 6. *lib.*4. vbi, quod patria potestas non potest induci, nisi natura, & adoptione. † Amplia; quia filius, vel filia per ingressum religionis, & professionem liberatur à patria potestate, & efficitur 9
liber à patre; ideo non potest pater esse administrator bonorum filij, quem non habet in potestate. Alex. *cons.*78. *In causa & lite, in prin. lib.*7. † Extende; quia imo per ingressum religionis capacis 10
quicquid habet ingrediens transfert in monasteriũ, & monasterio acquirit. Alex. *d.cons.*78. *in princ. lib.*7. † Limita; quia filia per 11
contractum matrimonij non liberatur à patria potestate. Anch. *cons.*176. *Præmittendum est. in princ.* † Limita; quia clericatus non 12
eximit filium à patria potestate. Abb. *cons.*45. *Videtur primo, lib.*2. *in fi.* vbi dcit * communem. *

Patria dulcis, & pro ea pugnandum. Concl.133.

1 PATRIA † dulcis dicitur. & dulcissima. *l. qui habebat.ff.de leg.3.* Petr.Anchar.*cons.75. Viso diligenter,in princ.* maxime *nu.* 4. vbi loquitur de patria originis, & quod patria dulcis sit, & dulcior; & amabilior aliis,& ideo legata incerta circa locum reducuntur ad certitudinem, vt locus patriæ & domicilij intelligatur. Rom.
2 *cons.*408.*In posita, n.5. &* 6. † Extende; quia charitas patriæ præualet charitati paternæ; quia licitum est occidere patrē venien-
3 tem contra patriam. Pec. Anch.*d.cons.75.n.*4. † Extende; quia debet quis potius obedire patriæ,quam parentib.*l.veluti.ff.de iu-*
4 *stit.& iur.* Anch.*d.cons.75.n.*4. † Genuisse dicitur patria hominē,
5 sicut pater. Anchar.*d.cos.75.n.*4. † Exulare à patria durissimum
6 est,& ab omni humanitate alienum. Anchar.*d.cons.75.n.*3. † Et mandatum quantumcunque generale non includit, quod quis perdat ciuitatem,patriam suam. Anch.*d.cons.*75. vbi casus; quia est quædam exhæredatio , quæ non cadit sub mandato cum li-
7 bera quantumcunq; amplo. † Amplia;quia quilibet prætendit patriam suam esse præstantiorem aliis,dulcem,& amænam propter naturalem amorem. Barbat.inter consilia Alex.*cons.fin.n.*6.
8 *lib.*4. † Pro patria licitum est interficere fratrem proditorem patriæ,nec dicitur fratricida , sed laude dignus habendus est , qui pro patria bene se gessit. Bald. *cons.* 243. *Pro Ioanne , & cons.*244.
9 *Quo feruore,lib.3.in princ.& per totum.* † Amplia;quia ciuis tenetur suam ciuitatem defendere,& pro patria possunt domus,& fortalitia etiam Ecclesiarum , ac turres incastellari. Bald. *cons.*158. *in*
10 *pr.lib.*3. † Amplia; quia oppugnans patriam incidit in crimen perduellionis , & priuatur feudis , & bonis patriæ ipse, & filij. Bald. *consil.* 159.*n.6.v.superest ergo.lib.*3.

Patriam oppugnans quam pœnam incurrat. Concluſ.134.

1 OPPVGNATOR † patriæ non incurrit pœnā læsæ maiestatis; quia est pœna de per se; quia læsa maiestas non cadit, nisi in ciuitatem Romanorum. Bald.*cons.*58.*Punctus talis est,in fi.v.in contrarium,n.*3.*lib.*1. vbi maxime procedere asserit, qñ oppugnatio non tendit cōtra patriam,sed ciues, & factiones ciuium,& idem Bald.*cons.*59.*Licet eleganter,n.*2.*cod.lib.*1. Angel. *cons.*223. *Casus talis*
2 *est,in pr.* † Declara; quia licet crimen læsæ maiestatis in primo capite non committatur cōtra rempublicam, vel aliam ciuitatem præter Romanam;& ideo memoria mortui damnari non possit, si tamen extaret statutum ciuitatis ex constitutione Cæsarea, seeus esset. Ang.*cons.*223.*in pr.n.*2. qui loquitur in ciuitate Lucana.
3 Patriæ † magis debemus, q̄ parentibus; ideo sicuti licitū est impune frangere pacem pro defensione parentum; ita etiam pro defensione patriæ. Bart.*in q.*1.*Lucana ciuitatis,in ver.econtra,n.*17.*v.*
4 *septimo probatur sic.* † Limita;quia is, qui reuelat secreta reipublicæ suæ inimico reipublicæ, dicitur proditor, & sequax inimicorum, maxime, qñ tendit ad oppressionē reipublicæ; ideo potest impune occidi etiam à liberis,& parentibus,& atrocissimā pœ-
☞ nam meretur. Ang.*cons.*257.*Inter capitula,n.*4.*v.pro hac etiam parte,* Vide, *Pœna proditoris patriæ quæ sit,& an per iudicem posit minui.Concluſ.*226. Vide, *Fidelitas quotuplex,& quid sit.Concl.*333.

Patrimonialia bona multiplicia sunt. Concl.135.

1 PATRIMONIVM † multiplex, aliquod est proprium, vel aduentitium,quod potest libere vendi,alienari, permutari, donari,& adultus de eo potest testari, & codicillari pro libito suo, de quo loquitur *Instit.de rerum diuisio.*§ *si quis à non Domino.* Bald.
2 *cons.*308. *Ad euidentiam præmittendum, lib.3.in pr. & cons.*351. *In bonis feudalibus,n.*5.*v.ad euidentiam præmittendum,lib.*1. † Secunda qualitas bonorum patrimonialiū sunt castra,& iurisdictiones donata ab Impera:ore non in feudū,sed libere,& in proprium dominiū donatarij,& ista sunt castrensia, quia pleno iure sunt translata. Bald.*d.cons.*308.*n.*3.*in fin.v.secunda rerum qualitas,lib.*3.*& cons.*351.
3 *n.*5.*v.secunda rerum qualitas,lib.*1. † Tertia species rerum est feudum,quod est multiplex,& si est antiquum, non valet dispositio feudatarij, neq; testamentum; quia regulatur secundum inuestituram,& de natura sui pertinet ad agnatos,& non transit ad fœminas, Bald.*d.consil.*308. *num.* 4.*ver. tertia materia,lib.*3.*& cons.*
4 351.*n.*6.*v.tertia qualitas,lib.*1. † Patrimonium vnicum dicitur priuati, licet habeat bona in diuersis prouinciis, & locis; quia non potest propterea dici, quod habeat plura patrimonia, & diuer-
5 sa. Roman.*consil.*81.*Quod reliqua hæreditas, in princ.* † Restringe,in principe,& fisco; quia bene habet plura patrimonia diuisa,& v-
6 num non est aliud. Roman. *d. cons.*81. † Restringe in milite ex priuilegio; quia potest decedere pro parte testatus,& pro parte intestatus; ideo diuidit suum patrimonium in plura. Roman.*d. cons.*81.*in princ.*

Patronus quæ onera possit iniungere iuri patronatus à principio,& quæ non. Concl.136.

PATRONVS † potest à principio in fundatione beneficij de consensu Episcopi sibi reseruare, nedum ius patronatus, sed 1
etiam censum perpetuum, Bald. *cons.*368. *Nunc venio ad merita,in princ.lib.*1.*v.sciendum est.* † Amplia; quia potest assignare censum, 2
vel pensionem perpetuam alteri Ecclesiæ, vel sibi & familiæ suę. Gigas *tract.de pensio.quæst.*6.*in fin.* † Extende; quia potest de con- 3
sensu Episcopi sibi reseruare fructus beneficij vacantis,dum vacat, vt spectent sibi, vel familiæ suæ. Gig.*d.q.*6.*in fin.tract.de pensio.* † Limita; quia patronus in donatione, & fundatione non potest 4
sibi reseruare ius conferendi; quia hoc est de iure Canonico prohibitum.*c.fin.de iure patron.* Ægid.*cons.*10.*n.*4.*v.primoeum*, & plenius *n.*9.*& seq.v.circa primū*, vbi loquitur in Decano donante Capellam, & ibi adducit multas rationes; quia nemo plus iuris in alium transfert, quam ipse habeat; & quia ius Episcopo competens sibi patronus non potest appropriare, & *n.* 13. allegat iura, tam in laico patrono, quā in Ecclesiastico, & *n.*17. *& seq.ver dus-*
*cundo, & n.*21. † Extende, vt neque possit præscribi tale ius con- 5
ferendi; quia est ius Episcopale, quod nō potest per inferiorem præscribi per patronos dotantes, Ægid.*d.cons.*10.*n.*5.*& seq.* vbi, quod requiritur titulus à superiore, & bona fides, & spatium 40. annorum.† Extende, siue patronus sit Ecclesiasticus, siue laicus, 6
item siue beneficium sit curatum, seu simplex; quia collatio non potest pertinere ad patronum, sed sola præsentatio, & non valet præscriptio contraria. Ægid. *d.cons.*10.*n.*5.*& seq.* † Extende, 7
quia sola possessio non releuat existentem in possessione conferendi; quia ius commune resistit; secus si ius commune non resisteret, & ita procedit *c.consultationibus,de iure patr.* Ægid.*d.cons.*10. *n.*8. *& seq. v. quarto principaliter.* † Extende; quia nedum non 8
potest ius conferendi sibi reseruare, sed multo minus potest alteri collationem dare, maxime in præiudicium Episcopi. Ægid. *d.cons.*10.*n.*10.*& seq.* & maxime *n.*13.*v.verum vt prædicta*, vbi allegat multa iura, tam in patronis laicis, quam Ecclesiasticis. † Ex- 9
tende; quia patronus potest solum præsentare instituendum ab Episcopo, non autem cōferre beneficia iuris patronatus, *c.illud, & c fin. de iure patron.* Abb. *cons.*96.*col.*1.*circa fin. ver. ad c.consuluit, lib.*2. † Limita; quia patronus vltra sibi permissa de iure nullo 10
modo sibi vendicare potest. Ægid. *d.cons.*10.*n.*13. *in fin.v.quinto principaliter.*

Patrono quæ debeantur ratione iuris patronatus, & quæ non. Concl.137.

PATRONVS † nihil potest percipere emolumenti ex beneficio iuris patronatus, nisi quatenus à principio in fundatione sibi reseruauerit de consensu Episcopi. Bald. *cons.*368. *Nunc venio ad merita.in princ.v.sciendum,lib.*1. † Limita;quia patrono debentur multa,nempe honor,emolumentum,præsentatio,prælatio,defensio, & alimenta , & hæc veniunt ex natura iuris patronatus Bald. *d.cons.*368.*circa princ.v.& notissima,lib.*1.

Patronus non potest præsentare seipsum, & quando secus. Concl.138.

PATRONVS † non potest præsentare seipsum ad beneficium iuris patronatus.*c.per vestras,de iur.patr.* Abb.*cons.*96.*Ad clarā-*
☞ *decisionem,in pr.lib.*2. Vide, *Præsentatus an computetur in numero præ-*
*sentantium.Concl.*595. † Amplia;quia non potest seipsum præsentare patronus, sed neq; potest per procuratorem. Rota in nouis. coram sanctiss. Clem. VIII. nunc sum. Pontifice in vna Valentina *decis.*185 *par.*2.incip. *Domini concluserunt*, vbi limitat, qñ firmandatum nō ab ipso solo, sed à pluribus; quia tunc valet, & cessant prohibitiones; quia sicuti vnus patronus præsentat alterum, ita procurator. † Limita; quia licet pater & filius sint vna & eadem persona; tñ quia illud est perfictionem; ideo licet pater patronus non possit præsentare seipsum; tñ potest præsentare filiū. Abb. *d.cons.*96.*in princ.lib.*2. vbi dicit * coēm. † Restringe; quia si ius pa- 1
tronatus est iniuste quæsitum, neq; filius potest à patre præsentari, *c.quia clerici,de iure patronat.* quem text. ita exponit Abb. *cons.* 96.*col.*1.*circa fin.v.non obstat,c.quia,lib.*2. † Restringe, qñ filius de 2
intruderet in beneficio iuris patronatus patris sine institutione Episcopi, *c.consuluit,de iure patr.* quem ita declarat Abb.*d.cons.*96. *col.*1.*circ.fin.v.ad cap.consuluit,lib.*2. vbi, quod patronus potest præ-
sentare

sentare dumtaxat, nō autem conferre Ecclesiam. † Limita; quia patronis discordantib. si præsentat pars vnum ex compatronis, ipse presentatus, qui non potest seipsum præsentare, bene potest cōsentire presentationi de se factæ, & ille consensus operatur, q vox sua connumeratur in numero præsentantium. Bero. *cons.* 5. *n.* 31. *v. secundo respondeo, lib.* 1. allegat Barbat. *cons.* 33. *lib.* 2. & alios.

Patronus quando debeat ali ab Ecclesia. Concl. 139.

1 PATRONVS † Ecclesiæ in necessitate constitutus debet ali ab Ecclesia sui patronatus, si Ecclesiæ suppetant facultates. Lap. 2 *alleg.* 51. *n.* 1. *v. patroni interest.* † Extende, siue patronus fundauerit Ecclesiam, siue dotauerit; quia si est in necessitate, ita vt non habeat, vnde se alere possit, recipit sufragium ab Ecclesia, cuius habet patronatum, *c. quicumq;* 16. *q.* 16. *c. nobis, de iure patronat.* Roman. *cons.* 344. *In casu, n.* 4.

Patronus beneficii multa potest, & quæ nō. Conc 140.

1 PATRONI † beneficii Ecclesiastici laici non arctantur ad obseruationē *c. quia propter. de electio.* quia cōstituunt procuratorē ad presentandum, etiam si sint præsentes. Lap. *alleg.* 8. *Præsentatus. n.* 3. etiam si non impediti. Fed. de Sen. *consil.* 104. *n.* 2. vb attestat' 2 de* cōmuni. † Cōpromittere possunt patroni, & cōmittere voces adinuicē, videl. vna pars alteri. Lap. *d. alleg.* 8. *n.* 3. allegat Fed. de Sen. *cons.* 65. vbi late tractat, qualiter sit procedendū ad electionem, qñ spectat ad vniuersitatem, & idem Fed. *d. cons.* 104. *n.* 2. qui 3 dicit* coēm opin. † Amplia, vt etiam valeat electio, vel præsentatio cōmissa p patronos laicos religioso, quia licet religiosus nō possit esse cōpromissarius, neq; procurator; ñ valet presentatio, vel electio, postq; illam facit. Fed. de Sen. *d. cons* 104. *v. tertio, vsq;* 4 *in fin.* † Agit contra Rectorē suæ Ecclesiæ, vt declaretur priuatus ſdm constitutionē, qua Rectores concubinarij ipso iure priuati sint; quia prosequitur ius suum. Lap. *alleg.* 11. tractat. vbi idē dicit 5 in parochianis. † Agit pro recuperatione bonorū Ecclesiæ male alienatorū; quia dicitur habere interesse; quia debet habere alimenta in casu inopiæ, si facultates Ecclesiæ suppetunt. Lap. *alleg.* 6 6. *n.* 13. *in fi. v. vnde etiam patroni, & n.* 14. *in pr. v. patroni interest.* † Opponere potest patronus quilibet contra psentationē, & electionem factā à maiori parte patronorū, etiam eo vocato, qñ respicit inhabilitatem præsentati, vel electi. Fed. de Sen. *cons.* 102. *col* 1. *v. ad secundum* & hoc ante confirmationē, vel institutionē factam; quia postq; transiuit in iudicatum, non admittitur pro criminib. ante institutionē cōmissis, & idem tenet ipse Fed *cons.* 129. *ver. ad* 7 *vltimum*, vbi is, qui dicitur religiosus, psentatus, & institutus non debet amoueri. † Amplia; quia possunt plures patroni pacisci, q valeat psentatio alternatiuis vicibus diuisa, coēm* dicit Bologn. 8 *in addit. ad cons.* 43. *Io. de Anania*, vbi, quod approbatur de iure ſdm *coēm. † Amplia; quia patronatus beneficij habet multas præ-
rogatiuas; quia dicitur defensor Ecclesiæ, *c. filius, vel nepotib.* 16. *q.* 7. 9 Gemin. *cons.* 45. *in prin.* † Honoratur in processionib. *c. nobis, de iure patronat.* Gemin. *d. cons.* 45. *in prin.* † Extende, vt ius honorandiæ 10 in Ecclesia possit competere ex cōsuetudine, etiam nō patrono, vt est Murinæ. Gemin. *d. consil.* 45 *per. tot.* † Alimentari debet ab Ecclesia patronata, si indiget, *d. c. nobis*, Gemin. *d. cons.* 45. *in princ.* 11 lius † habet præsentādi ad Ecclesiam Rectorem idoneum, dum vacat. Gemin. *d. cons.* 45. *in prin.* † Limita; quia patroni nō habent 12 custodiam Ecclesiæ patronatæ vacantis, *c. cum vos*, vbi gl. *in v. œconomus. in fi.* vbi Abb. *n.* 4. *de offic. ord.* Roch. de Curte *tract. de iur. patro. v. honorificum, in fi.* Lambert. *eod. tract. lib.* 3. *in* 6. *art. q.* 2. *prin.*

Patronus impubes an præsentare possit, & quādo, & qui præsentare possint, vel non. Concl. 141.

1 PATRONVS † etiam impubes potest præsentare per se, vel per alium, *c. exeo, de elect. in* 6. Fed. de Sen. *con.* 65. *Infrascriptæ quæstio-*
2 *nis, n.* 2. *v. quinta vero.* † Declara tamen, dummodo sit maior sep. ēnio; quia sicut contrahuntur sponsalia inter Ecclesiā, & præsentatū, ita debet præsentans esse habilis ad cōtrahendum spōsalia. Lap. *alleg.* 8. *n.* 2. & *alleg.* 76. *n.* 4. *v. hinc est. quod inter.* cōcor. Io. Cald. 3 *cons.* 431. alias 9. *de iure patr. circa med. v. cum igitur pupilli.* † Contrarium tñ, quod impubes non possit præsentare. Feder. *cons.* 102 *in princ. v. ad primum*, sed intellige de impubere minore septennio. Vide, *Præsentatio vt valeat, quæ requirantur. Concl.* 592. † Amplia, vt 4 idem sit in muliere patrona; quia ipsa poterit per seipsam, & per alium præsentare, *c. fin. de concess. præben.* Fed. *d. c. ns.* 65. *n.* 2. *v. quinta* 5 *vero in fin.* † Amplia, vt tutor, vel tutrix patronorum impuberum possit pro eis præsentare, & valet præsentatio. Fed. de Sen. *consil.* 102. *Nobilis quidam, in princ. v. ad primum.* Cald. *cons.* 430. alias 8. *de iure patro. & cōs.* 431. alias 9. *eod. tit.* † Amplia; quia infanti potest 6 competere ius patronatus; ideo non est locus iuri accrescendi contra infantem, vt totum ius competat maiori. Cald. *d. con.* 430. alias 8. *de iure patro.* vbi, quod præsentare potest tutor pro infante. † Contra limitationem imo impuberem posse præsentare, si 7 competat ius patronatus vniuersitati, & debeant vocati impuberes maiores septennio, licet quoad alios actus vniuersitatis vocentur solū maiores 14. annis, tenet Io. Cald. *cons.* 431. alias 9. *de iure patr.* † Amplia in tñ competere præsentationem impuberi 8 maiori septēnio, vt si concurrat psentatio pupilli impuberis maioris septēnio cum præsentatione tutoris, pferatur psentatus ab impubere. Cald. *d. cons.* 431. alias 9. *de iure patr. in prin. v. in contrarium.* † Limita; quia si præsentatio, vel electio spectat ad vniuersitatē, 9 vel populum; tunc impuberes, & mulieres, qui vniuersitatem gubernare non possunt, non etiam præsentant, neque eligunt. Hostien. *c. 2. de noui oper. nunciat.* quem refert, & sequitur Feder. de Sen. *d. cons.* 65. *n.* 2. *v. quinō vero, & cons.* 102. *in princ. v. sed in collegio.* vbi quod voces siltorum inhabilium, vel excommunicatorum, aut suspensorum recidunt in aliis habilibus de vniuersitate.

Patronus excommunicatus an possit præsentare, & quando. Concl. 142.

PATRONVS † est habilis ad eligendum, & præsentandum, & 1 valet præsentatio, etiam si sit excommunicatus excommunicatione minori, vel interdictus. Fed. de Sen. *cons.* 147. *in princ. ver. inter dicti vero.*

Patroni quando sunt plures, an omnes vocari debeant, vel non. Concl. 143.

PATRONI † habentes ius patronatus iure collegij omnes sunt 1 vocandi, alias non vocati possunt agere de cōtemptu, & cassari facere præsentationem. Fed. de Sen. *cons.* 102. *Nobilis quidam, in princ. v. secundo dico*, allegat *c. quod sicut, de elect.* sequitur Abb. *cons.* 76. *v. ad secundum dubium, lib.* 2. vbi, quod parochianis dicitur competere vt singulis; quia non faciunt collegium. † Amplia; quia i- 2 mo etiam qñ ius patronatus competit pluribus vt singulis de iure, vnus debeat alium vocare, alias contemptus, & non vocatus possit annullare præsentationē, etiam factam à maiori parte, eo non vocato. Fed. de Sen. *d. cons.* 102. *n.* 1. *v. secundo dico*, vbi, quod ita fit in consuetudo, licet iure cautum non reperiatur, sed *cons.* 104. *Primo quæritur, in princ.* dicit imo esse de iure, & quod nō vocati agunt ex contemptu. † Contrarium, quod imo, qñ competit ius patronatus pluribus vt singulis, possit maior pars præsentare non vocatis aliis minorem partem facientibus, dicit Feder. 3 *d. cons.* 102. *in princ. v. secundo dico*, vbi, quod non videtur iure cautum, q vocari debeant. Calder. *cons.* 143. *in fin.* alias 4. *de causa poss. v. confirmatur*, & duplicatur *cons.* 436. alias 15. *de iure patron.* Abb. *d. cons.* 76. *v. ad secundum*, vbi dicit hanc* coēm, & quod ranq; com- * munis seruaretur in practica, *lib.* 2.* coēm etiam dicit Crauett. * *cons.* 63. *in prin.* † Imo sufficit, quod maior pars sit non respectu omnium patronorū, sed respectu aliarum partium, qñ competit 4 vt singulis; ideo præsentatio à duobus patronis dicitur facta à maiori parte ex sex patronis, qñ alij quatuor patroni præsentarent singulariter, vel omnes præsentarent indignum, quia si est lapsum tempus ad præsentandum, vtroq; casu præualet præsentatus à duobus, qui est dignus. Fed. de Sen. *cons.* 147. *in fi. v. item casus talis.* Abb. *d. cons.* 76. *v. ad secundum, lib.* 2. qui maxime hoc asserit procedere, qñ etiam de hoc est consuetudo in loco, & simpliciter loquitur Crauet. *cons* 63. *in princ.* † Declara, vt licet possit maior pars nō vocatis aliis præsentare, qñ competit pluribus vt sin- 5 gulis, tamen debēt vocari in institutione, & ante institutionem. Crauet. *d. cons.* 63. *n.* 2. *v. benefateor*, vbi dicit* cōmunem. Vide, *Con-* * *temptus, qui debuit vocari, an annullet electionem. Concl.* 967.

Patronus annullat prouisionē beneficii sui patronatus sine eo factam, & quando secus. Concl. 144.

PROVISIO † beneficii iuris patronatus laicorum facta con- 1 tempto patrono est nulla. Bald. *consil.* 17. *Factum sic proponitur, n.* 2. *v. secundum dubium, lib.* 5. † Extende; quia electio facta contempto vno ex electoribus est nulla, & potest retractari; quia 2 plus nocet contemptus vnius, quam multorum contradictio. Oldrad. *cons.* 64. *Quodam Canonico.* † Amplia; quia prouisio beneficii iuris patronatus facta per Episcopum sine consensu pa- 3 troni est nulla. Cald. *cons.* 294. alias 2. *de rerum permut.* vbi etiam dicit procedere, licet patronus fuerit monitus, vt intra certum terminum consentiret. Vide plene, *Collatio beneficij iuris patronatus facta per ordinarium sine patrono quando valeat, vel non. Concl.* 438.

Vide, *Episcopus potest multa circa beneficia iuris patronatus. Concl.* 271.
4 † Limita tribus modis, de quibus incertus auctor post Regulas Socin. *Reg.* 4. *Patrono insscio*, primo, si pro vtilitate necessaria Ecclesiæ: secundo, si patronus est Ecclesiasticus: tertio, si patronus etiam laicus habet ex consuetudine, vel præscriptione.

Patroni si discordant, quando sit locus gratificationi, vel collationi. Concl. 145.

1 PATRONI † si discordant in præsentando, & sint pares in vocibus, Episcopus potest gratificari, quam partem velit, & illi adhærere, vel etiam prodidere per se. Bald. *cons.* 372. *Dominus Ambrosius, in fin. lib.* 1. *& consil.* 374. *Verba Dyni. in fin. lib.* 1. † Extende, vt idem sit, quãdo patroni vnum præsentarunt, postea alium; quia potest Episcopus instituere, quem velit ex duobus præsentatis.
3 Bald. *consil.* 17. *n.* 6. *v. sed tamen, lib.* 5. † Limita, qñ sunt dispares, quia præsentatus à maiori parte debet institui; quia præsentatio facta à minori parte est ipso iure nulla. Bal. *d. con.* 17. *Factum sic proponitur, in princ. lib.* 5. † Et qualiter fiat computatio maioris partis, quando ius præsentandi spectat vni, vel plurib. particularibus, & vniuersitati, & quomodo fiat computatio, & si vniuersitas diuisa est, & non potest facere maiorem partem, non facit vocem, plene Ruin. *cons.* 50. *pertot. lib.* 5. vbi dat plura exempla, quæ videas. † Extende in tantum, vt si Episcopus præsentatum à minori parte instituerit, nullum ius conferret; quia talis institutio esset ipso iure nulla. Bald. *d. cons.* 17. *n.* 2. *ver. secundum dubium, lib.* 5.
Vide, *Collatio beneficij iuris patronatus facta per ordinarium sine patrono an sit nulla. Concl.* 438. *& seq.*

Patrono quando tempus ad præsentandum currere incipiat. Concl. 146.

1 TEMPVS † currit patronis ad præsentandum à die scientiæ vacationis beneficij, *c. quia diuersitatem, de cõcess. præb.* Lap. *alleg.* 79. *in Dei nomine, n.* 8. *v. ad quartam*, vbi, quod ita intelligitur *c.* 2. *eod. tit.* vt scientia sit certa, non interpretatiua, & late Gemin. *cons.* 38. *n.* 12. *v. patroni, vsq; in fin.* vbi allegat decisiones Rotæ cõtrarias, sed dicit illas procedere in eo, qui tenetur inquirere de titulo; quia currit tempus à die, quo scire debuit; & ita loquitur *decis.* 13.
2 *de iure patron. in antiq.* alias 566. † Amplia, vt licet Episcopus apposuerit edictum priuationis eorum, qui habẽtes beneficia Ecclesiastica non docuerint de titulo intra certum tempus; quia licet sit iste priuatus; quia non docuit de titulo; tamen non currit tempus patrono, donec publice sciatur priuatio; quia licet edictum sit publicum; non tñ probatio priuationis. Lap. *d. alleg.* 79.
3 vbi est casus, *n.* 8. *v. ad quartum, & n.* 9. † Amplia, q̃ tempus currit patronis nedum à die notæ vacationis, sed etiam in prima constructione Ecclesiæ de licentia ordinarij à die cõstructæ, & completæ Ecclesiæ, licet nondum sit cõsecrata. Lap. *alleg.* 96. *v. ad primum, n.* 2. Fed. *cons.* 129. *v. ad secundum*, vbi, quod currit postq̃ Ecclesia est in esse, q̃ in ea celebrari posset. † Limita, quod patronus excusatur, si præsentauit Prælato, cui non debuit fieri præsentatio, & si facta fuerit institutio per eum, potetit præsentare per obitum talis instituti, nec habet locum deuolutio; quia non dicitur
4 negligens, nisi fueri in crassa ignorantia. Lap. *d. alleg.* 96. *n.* 2. *in fi. v.*
5 *ad secundum.* † Limita; quia patronus excusatur à deuolutione, quando præsentauit nõ idoneum; qui tamẽ fuit institutus; quia licet expectans concurrat cum præsentato, & probet non idoneum; tamen non est locus deuolutioni iuris patronatus. Gemi.
6 *d. consil.* 38. *n.* 9. *v. item si poneremus.* † Limita in debentib. acceptare ex gratia, & sic in gratiosis, quia currit tempus à die, quo sciuit, vel scire per inuestigationem potuit, *clem.* 1. *de conces. præb.* §. *fi.* quẽ
7 text. ita intelligit Lap. *d. alleg.* 79. *n.* 8. *in fi. v. nec obstat.* † Limita; quia impeditus casu fortuito propter guerram, vel aliud legitimum impedimentum præsentare, vel postulare, aut eligere intra tem-
* pus debitum excusatur; quia à die finis impedimẽti currit tempus Bald. *cons.* 469. *Sanctissimæ recordationis, lib.* 4. vbi loquitur in Priore Eremi Virgianoli, vt eo mortuo postulatio spectet de Abbate nouo ad Conuentum, & Abbatẽ Capituli regii intra mensem, alias lapso termino Abbas libere prouideat. Vide, *Negligens quis dicatur, vel non, & qualiter probetur. Concl.* 31.

Patroni intra quantum tempus debeant præsentare. Conc. 147.

1 PATRONI † Ecclesiastici habent sex menses ad præsentãdum ad beneficium sui iuris patronatus. Fed. de Sen. *cons.* 65. *Infrascriptæ quæstiones. n.* 2. *v. ad id, quod septimo loco.* † Laici vero habent
2 quatuor menses, *c. quoniam, & c. cum propter, de iure patro.* Abb. *cons.* 28. *In causa Communis, circa med. lib.* 2. † Amplia in tantum, vt præsentatio facta per procuratorẽ patroni laici intra quatuor menses sit nulla, si intra quatuor menses non docuit de mãdato. Lap. *alleg.* 22. *in prin.* † Amplia, vt tempus datum patrono laico currat, nedum à die notæ vacationis, sed etiam à die cõstructæ, & completæ Ecclesiæ de licentia ordinarii, licet nondum sit consecrata. Lap. *alleg.* 96. *v. ad primum.* † Declara tamen hanc vltimam ampliationem, vt non currat tempus patroni nisi postq̃ Ecclesia sit constructa, & in tali esse, vt in ea possit celebrari, quia antequam sit Ecclesia, & in ea possit celebrari, frustra præsentatur Rector. Fed. de Sen. *cons.* 129. *n.* 2. *v. ad secundum.* † Clerici vero, & laici
6 mixtim habentes ius patronatus habent omnes sex menses, pur habent clerici. Fed. de Sen. *d. cons.* 65. *Infrascriptæ quæstiones, n.* 2. *v. ad id, quod septimo loco*, vbi, quid si ius patronatus sit ex cõsuetudine, vel priuilegio. † Declara; quia tempus ad præsentandum renouatur, si fiat præsentatio intra tempus, & præsentatus teneãtur præsentationi; quia nouum tempus ex integro habent patroni. Anch. *cons.* 344. *in fin.* † Negligens dici non potest patro-
8 nus, donec durat tempus ad præsentandum. Abb. *d. cons.* 28. *circa med. v. nec dicti homines, lib.* 2. † Extende; quia imo si intra tempus statutum præsentauit patronus non potest dici in negligentia, si longe post non est facta institutio; quia non est præfixum tempus Episcopo ad instituendum. Abb. *d. cons.* 28. *in fin. lib.* 2.

Patronus quando priuetur; quia præsentauerit indignum. Concl. 148.

PATRONVS † præsentans indignum, vel prohibitum præsentari ex dotatione, & fundatione priuatur, qñ habebat scientiam. Ang. Aret. *consil.* 99. *Videndum censeo, n.* 18. *& seq. v. & est aduertendũ*, allegat Bart. *in l.* 2. §. 1. *ff. de optio. legat.* † Ampliã idem in eligẽdignum; quia priuatur iure eligendi pro illa vice. Vide, *Electiones quibus cassetur ob defectum eligentium. Concl.* 71. *& Concl.* 73. Vide, *Eligendi facultas quando, & ex quibus amittatur. Concl.* 85. † Limita; quia licet religiosus non possit præsentari ad beneficiũ seculare; si tñ sequuta est institutio, & est institutus laudabilis vitæ, & morum, non debet amoueri, nec patronus priuatus dici potest. Feder. de Sen. *cons.* 129. *in fi. v. ad vltimum.* † Limita in tñ, quod si institutio transiuit in iudicatũ, non admittitur accusatio contra institutũ super criminib. præcedentibus institutionem, quia censetur approbata persona. Fed. de Sen. *cons.* 102. *col.* 1. *in fi. v. ad secundum, & d. cons.* 129. *n.* 3. *v. ad tertium.* † Limita; quia patroni laici præsentantes indignum non priuantur iure præsentandi aliũ. Fed. de Sen. *cons.* 147. *in fi.* alleg. 1. *not. in c. cum nos, de offic. ord.* Archi. *in c.* 1. *de præb. in* 6. Vide, *Collator si indigno conferat, an priuetur iure conferẽdi. Concl.* 427. Vide, *Ius patronatus an perdatur destructa Ecclesia. Concl.* 620. Vide, *Priuilegium perditur per abusum. Concl.* 754. Vide, *Quasi possessio eligendi, vel præsentandi ex quibus perdatur, vel conseruetur. Concl.* 37.

Patronus negligens præsentare quando perdat ius patronatus. Concl. 149.

PATRONVS † negligens præsentare, & patiens præsentari per alium, sibi præiudicat quoad ius patronatus, qñ soli negligẽti competebat ius præsentandi. Fed. de Sen. *cons.* 102. *Nobilis quidã, circa fin. v. ad vltimum, & cons.* 147. *n.* 2. *v. item contumacia.* † Limitat, pluribus patronis; quia vno negligente, ex quo permittit alios præsentationem, tunc sibi negligentia non nocet in petitorio, nec in possessorio. Fed. de Sen. *d. cons.* 102. *in fi. v. ista quæstio*, vbi allegat rationem; quia compatroni non censentur, habuisse animum spoliandi alium compatronum, & *cons.* 147. *in prin. v. item casu tali.* † Extende generaliter in omni materia, quia quando is, qui exercet iurisdictionem, vel actum ad se spectantem, non excludit compatronum, ex quo negligens nõ potest prohibere exercentem actum sibi *communem. Vide plene Rol. à Valle *cons.* 80. *lib.* 2. vbi dicit *communem. Vide, *Præscriptio quando sit priuatiua, vel cumulatiua contra ordinarium. Concluſ.* 585. † Extende; quia imo patronus vnus solus præsentans conseruat ius patronatus negligenti compatrono. Abb. *cons* 54. *Videtur primo, v. nec obstat. & dicatur, lib.* 1. Vide, *Quasi possessio præsentandi ex quibus perdatur, vel conseruetur. Concl.* 37.

Patrono negligente præsentare ad quem collatio deuoluatur. Concl. 150.

PATRONVS † si negligat præsentare intra tempus sibi præfixũ à iure, collatio beneficij pro illa vice deuoluitur, & spectat ad Episcopum. † Amplia; siue procedat ex negligentia, siue ex discordia; quia idem est, si patroni discordant, & ob discordiã non præsen-

præsentent intra tempus debitum. Feder. de Sen. *cons.65.n.1.in fi. v.ad id quod dicitur quarto, & n.2.v.sexta dubitatio.* † Amplia, vt idem sit patrono existente suspenso, vel excommunicato; quia deuoluitur collatio ad Episcopum, ad quem spectat institutio. Fed. de Sen. *cons.102.in prin.v.sed in collegio.* † Declara; quia licet ob negligentiam patroni beneficium deuoluatur; si tamen beneficiũ confertur per ordinariũ ad præsentationem patroni longe post deuolutionem probatam, si concurrat impetrans Apostolicus, & institutus ad presentationem patroni, licet impetrans probet beneficium deuolutum longe ante prouisionem instituti; tamẽ institutus præfertur; quia præsumitur profacto Episcopi, ex quo potuit beneficium fuisse collatum semel, tanquam deuolutum, & iterum vacasse. Gemin. *cons.38.n.1.in fi.v.sed vt apparet, & n.2.3. & seq.* † Amplia, vt in tantum procedat, quod negligente patrono præsentare intra tempus debitum, Episcopus libere cõferre poterit, vt nec valeat contraria dispositio fundatoris. Bald. *con.1. n.6.v.sed nunquid, lib.3.* † Limita, quãdo institutio spectat ad inferiorem collatorem; quia tunc deuolutio fit ad Episcopum respectu iuris patronorum, vt ipse præsentet inferiori collatori; qa institutio debet spectare ad inferiorem, qui non fuit negligens, & ad eum collatio non deuoluitur; quia præscripsit ius instituendi, non conferendi. Lap. *alleg.67.n.6.v.huic solutioni,* vbi, quod ita determinauit Azo Nouel. de consil. Calder. & idem dicit *alleg.79.n.10.v.pro quarationc,* vbi iste Azo erat de Rannuchis.

Patronus potest præsentare alium, si primo præsentatus renunciat suæ præsentationi. Concl. 151.

1 PATRONVS † si præsentauit aliquem ad beneficiũ, qui renunciet præsentationi in manibus patroni, poterit alium præsentare loco primi, & beneficium non dicitur vacare per resignationem, sed vt prius, antequam is, qui renunciauit, præsentaretur; tamen valebit collatio facta ab ordinario, etiam si expressit vacationem per renunciationem. Gemin. *cons.52. per tot.* quod duplicatur *cons.119.* † Declara, vt procedat, dummodo primo loco præsentatus renunciet suæ præsentationi intra terminum, ita est casus Gemin. *d.cons.52.in princ.& 119.* & credo, quod intelligatur intra terminum, videlicet ante lapsum temporis ad præsentãdum de nouo à die primæ præsentationis. † Limita, si præsentatio esset facta lite pendente; quia licet præsentatus renunciet præsentationi, non potest patronus alium præsentare. Lap. *alleg.22.n.3.v.an præsentatione facta.*

Patronus Ecclesiasticus non potest variare in præsentatione. Concl. 152.

1 PATRONI † Ecclesiastici, vel collegium Ecclesiasticum habẽs ius præsentandi; non potest variare, prout laicus patronus; quia pinguius ius habẽt Ecclesiastici, quorum præsentatio quasi cuidam electioni æquipollet; & ideo habet locum pœna contra eos præsentantes scienter indignum, de qua *in c.cum in cunctis, de* 2 *elect.* Oldr. *cons.18.in fin.* † Amplia in tantum, vt electio facta iure singulari de vno fieri non possit etiam capitulariter de alio; quia 3 conscientia repugnat. Lap. *alleg.22.n.5.v.& idem agit.* † Amplia in tantum, vt electione facta in discordia, si vnus Canonicus ratificat præsentationem, vel electionem; non possit amplius agere de contemptu. Lap. *d.alleg.22.in fin.* allegat Calder. in quadam disputatione sua.

Patroni laici nõ possunt variare, sed cumulatiue alium præsentare. Concl. 153.

1 PATRONVS † laicus licet non possit variare in præsentatione, videl. duos eodem tempore in concursu præsentare, vel post primum præsentatum alium pariter in concursu præsentare; tñ potest accumulatiue plures præsentare, vt si primus non est idoneus, admittatur secundus. Lap. *alleg.79.In Dei nomine, n.4.v. item* 2 *non voluit, & alleg.8.n.2.* per text. *in clem. 2.de iure patro.* † Declara tamen, quod patronus plures potest accumulare, dummodo vltra duos non accumulet; quia pluralis loquutio contenta est 3 duobus, & variatio odiosa, & infinitas vitanda. Io. Calder. *cons.* 438. alias 21. *de iure patron.* † Contrarium tenet Bald. *cons.164. Quidam fuit, in fin.v.modo quæritur, lib.1.* vbi, quod potest variare, & ꝙ secũdo loco præsentatus præfertur, si est institutus ab Episcopo. Vide, *Præsentati si sunt plures ab eodem patrono laico, quis præferatur.* 4 *Concl.596.* † Amplia; quia in tantum est verũ, quod non possunt patroni variare etiam prætextu diuersi iuris sibi cõpetentis; quia si primo præsentarunt parochiani iure singulari vnum, non po-

terunt præsentare aliũ iure vniuersali. Lap. *alleg.22.an sufficiat, n.5. v.& idem agit,* & ibid. *n.4.* in procuratore diuersorum, qui diuersos præsentare non potest. † Amplia, vt in tantum sit verum, pa- 5 tronos laicos non posse diuersos ꝑsentare, nisi accumulatiue, vt ꝓcurator plurium patronorũ nõ possit diuersos ex diuerso iure, & diuersis patronis ꝑsentare. Lap. *d.alleg.22.n.4.* † Amplia; quia 6 si dati sunt duo procuratores in solidũ ad ꝑsentandum, & vnus fecerit ꝑsentationẽ, & ꝑsentatus presentationi renunciauerit, nõ valebit secunda præsentatio facta ab alio ꝓcuratore; quia fuit ꝓoccupatus, & in mandato non erat hæc clausula, *quod vnus eorum inceperit, &c.* Lap. *d.alleg.22.in pr.v.secundo dubitat, n.2.* † Amplia, si 7 semel esset facta præsentatio lite pendente; quia si præsentatus renunciat ꝑsentationi, non potest vlterior presentatio fieri. Lap. *d.alleg.22.n.3.v.an presentatione facta.* Vide, *Patronus potest præsentare* ☞ *alium si primo præsentatus renunciat. Concl.151.* † Amplia; quia non 8 potest patronus ꝑsentare diuersos, & accumulatiue vnus post alium, nisi cõcurrant in accumulata ꝑsentatione omnia vota eorũ patronorũ, qui primũ præsentarunt; & sic conueniant, ita ꝙ non sufficeret maior pars. Lap. *d.alleg.79.In Dei nomine, n.4.v.itẽ posito,* Et hoc, qñ ad vniuersitatẽ, vel ad plures patronos spectaret. Limita, † & declara, ꝙ licet possint accumulare laici patroni, & nõ 9 variare; tñ accumulatio non tenet & facta à maiori parte, nisi fiat ab eisdem, qui primũ ꝑsentarunt. Lap. *d.alleg.79.n.4.v.item posito.* † Limita, qñ secundo loco præsentatus à patrono laico esset in- 10 stitutus ab Episcopo; quia valet institutio, & primo ꝑsentatus nõ præfertur. Bald. *d.cons.164. Quidam fuit, in fi.v.modo quæritur, lib.1.*

Patronus monasterii monialium quid possit circa Abbatissam. Concl. 154.

1 PATRONVS † monasterii monialium præsentat Abbatissam, ꝙ suffici, quod sit idonea, & de gremio monasterii, etiam si aliæ reperirentur moniales magis idoneæ. Fed. de Sen. *cons.95. Super dubitationum in princ.v.in primis,* vbi, quod tñ patronus grauat cõscientiam suam non eligendo meliorem. † Remouere non po- 2 test patrona monasterii monialiũ Abbatissam, etiam si mereatur amoueri; quia ad patronum nõ pertinet priuare, neq; conferre, sed præsentare, *c.fi.de iure patr.* Fed. de Sen. *d.cons.95.n.9.v.item super eo.* † Amplia; quia potest petere, quod Abbatissa remoueatur, 3 si est digna remotione, *c.filius, 16.q.vlt.* Feder. *d.cons.95.n.2.*

Patronus monasterii monialium quid possit circa moniales. Concl. 155.

1 PATRONA † monasterii monialium potest præsentare moniales loco deficientium, quæ præsentatio fieri debet Abbatissę. Fed. de Sen. *cons.95. Super dubitationum, n.2.v.item super eo, quod quæritur, an in locum.* † Declara tamen, ꝙ potest presentare personam 2 idoneam sibi bene visam, etiã si aliæ reperirentur magis idoneæ; sed tñ tenetur præsentare personam, quæ sit de sua ciuitate, vbi est monasterium, *c.hortamur.71.dist.* Feder. *d.cons.95.n.2.* † Decla- 3 ra, quod talis præsentata si in fine anni ꝓbations non approbat pro idonea ab Abbatissa, potest repelli, & non admitti etiam inuito patrono, Fed. de Sen. *d.cons.95.n.2.v.sed in hoc est differentia,* allegat Io. Andr. *in c.decet, de reg.iur. in nouell. in fin. lib.6.*

Patronus monasterii monialium quid possit circa Capellanum, & alios ministros. Concl. 156.

1 PATRONA † monasterij monialium habet præsentationem Capellani ad monasterium. Fed. de Sen. *cons.95. Super dubitationum, n.3.v.item super eo, quod quæritur, an moniales,* vbi, quod põt Abbatissa opponere circa iuuentutem, & alia, quæ facerent suspectum, & non instituendum Capellanum. † Limita circa mi- 2 nistros, & seruiẽtes monasterio; quia deputatio istorum nõ competit patronæ monasterij, sed Abbatissæ. Fed. de Sen. *d.cons.95.n.3.in fin.v.item super eo, quod quæritur de familiaribus.*

Patronus post dotatum Hospitale non potest mutare statum illius. Concl. 157.

1 PATRONVS † fundans, & dotans Hospitale non potest post dotationem, & fundationem mutare Hospitale, vel beneficium semel destinatum ad vsum pauperum, vel vsum pium; quia desinit esse in potestate sua, sed sub ordinatione Episcopi. Oldr. *cons.209.col.2.n.6.v.non obstat, quod in contrarium,* qui loquitur in Hospitali. † Amplia, vt idem multo magis procedat in exequ- 2 toribus datis à fundatore; quia non etiam possunt mutare statum loci destinati ad vsum pium sine licentia Episcopi, habeant quamcumq; auctoritatem velint. Oldrad. *d.cons.209.n.7.v.secun-*

3 *do quia dato.* † Amplia, quod etiam in casu, in quo licet patronus, vel exequutor posset mutare statum Hospitalis, vel loci pij, & de gubernio clericorum secularium illud dare regularibus; tamen regulares non possunt capere possessionem sine licentia Episcopi, *c. ex frequentibus, de instit.* Oldrad. *d. cons.* 209. *n.* 7. *ver. tertio quia dato.* Vide, *Dos assignata loco construendo pio an possit commutari. Concluſ.* 796.

Patruus quis proprie dicatur, & qui patrueles fratres. Concluſ. 158.

1 PATRVI † appellatione in materia statuti correctorii iuris cõmunis intelligitur de fratre patris, non autem de fratre aui; quia ipse non est ꝓprie patruus, sed magnus patruus. Bal. *cons.* 12. *Casus talis est, statuto ciuitatis, lib.* 3. *in princ.* vbi loquitur in statuto ciuitatis Castelli excludente matrem à successione filij stante patruo, & dicit, quod contraria sentientes ex suo ingenio contra iustitiam extendunt statutum, & plenius idem Bald. *cons.* 258. *Item statuimus*, vbi ponit integrum statutum, *lib.* 3. latius Roman. *cons.* 411. *Quatuor sunt. n.* 7. *v. tertio principaliter*, vbi apost. *in ver. patruum*, dat concor. † Restringe, nisi secundum vulgarem loquutionem isti patrui magni appellarentur patrui; quia standum est
2 3 set vulgari sermoni. Bald. *d. cons.* 258. *in fin. v. solutio, lib.* 3. † Amplia, & declara; quia patruus proprie dicitur frater patris, auunculus vero dicitur frater matris. Fulg. *cons.* 45. *Quidam Franciscus, in princ.*
4 † Amplia, vt quod dicitur de patruo, cuius appellatione nõ venit in odiosis, & correctoriis patruus magnus, vt idem sit in fratre patruele; quia proprie est natus ex patruo fratre patris, non autem ex patruo magno. Bald. *d. cons.* 12. *n.* 2. *v. fratres etiam, lib.* 3. &
5 *cons.* 258. *n.* 2. *v. secundum hoc, lib.* 3. † Et de vtroq; vide Rom. *d. cons.* 411. *Quatuor sunt. n.* 4. vbi, quod in materia statuti, quod frater excludat sororem, licet sit fauore agnationis; tamẽ intelligi debet de fratre simpliciter ex eodem patre, non de fratre consobrino;
* quia non est simpliciter frater, & ibi apost. *in v. consobrini*, dat concord. plurimos, & dicit* communem, & Rom. *n.* 7. *& seq. v. tertio principaliter*, idem dicit de patruo; quia non habet locũ in patruo magno; quia non est simpliciter patruus, & ibi apostil. *in ver. patruum*, dat concord. † Amplia, vt quod dicitur de patruis; idem
6 sit de fratribus; quia appellatio fratrum in materia statuti intelligitur de fratribus proprie, & in primo gradu; nõ autem de fratribus patruelibus, seu cuginis, vel consobrinis. Vide plene *in v. Fratris appellatione qui veniant. Concl.* 450.

Patruus, & nepos ex fratre, an à pari procedant. Concluſ. 159.

1 PATRVVS † in successione patris, vel fratris non præfertur nepoti ex altero fratre. *Auth. vt fratrum filij. collat.* 9. quia filius tenet locum patris. Vide, *Filius patrem repræsentat, & in quibus. Con-*
2 *cluſ.* 352. † Limita in patruo, & nepote libertis, quia nepos non succedit cum patruo, sed patruus præfertur. *l. si libertus. ff. de bon.*
3 *libert.* Oldrad. *cons.* 224. *n.* 31. *v. non obstat. l. si libertus.* † Limita in tutela; quia patruus præfertur nepoti. *l.* 3. §. 2. *ff. de legit. tut.*

Pauper quis dicatur. Concl. 160.

1 PAVPERES † non dicuntur paupertate sordescere, qui habẽt actualiter bona sufficiẽtia ad sustentationẽ; quia nõ dicitur egere, qui habet sibi necessaria ad victum. Lap. *alleg.* 102. *In ciuitate Florentiæ, n.* 18. *in fi. v. nec est verum, & n.* 19. ꝙ intellige secundũ
2 dignitatem suam, vt ibi per eum. † Et pauper dicitur monasterium, quod habet, vnde substineat moniales, vel monachos, qñ vltra victum non habet, vnde subueniat necessitati, & fabricæ monasterij; ideo tali monasterio potest fieri distributio demandata à testatore per personã electam; secus, si distributio fieret à ministro legis, vt Episcopo, vel alio. Fed. de Sen. *cons.* 282. *per tot.* maxime *in fin. v. & si dicatur*, vbi, quod potius dicitur indigens, q̃ pauper monasteriũ habẽs possessiones, sed maiora onera, q̃ sint
3 redditus. † Et conuertenda in pauperes, & pios vsus possunt cõuerti in Ecclesia, & monasterio. Alex. *cons.* 104. *In causa, & lite. in*
4 *fin. li.* 4. † Arbitrio Iudicis cõmittitur, an quis ita pauper sit, vt excusetur à lapsu fatalium appellationis. Bald. *cons.* 5. *in fin. lib.* 1. Alex. *cons.* 37. *in pr.* vbi apostil. *lib.* 7. *& cons.* 91. *n.* 3. *eod. lib.* Soc. *cons.* 30 *el secondo, lib.* 4 Alex. *cons.* 58. *Viso testamento, in fin. lib.* 7. vbi apost. citat eundem Alex. *cons.* 213. *Ponderatis. n.* 8. vbi plena apost. *in v. pauper.*
5 *lib.* 6. † Et habens in redditibus centum aureos nõ dicitur pauper. Alex. *d. cons.* 191. *Repetitis, n.* 3. *v. secundo respondetur, lib.* 7. †
6 Tamen sdm̃ diuersa exempla mulier nõ dicitur pauper, quę habet scutos 500. Fulg. *cons.* 89. *in quæst.* 10. *n.* 4. *v. nec obstat, quod tertio*, I-
tem † pauper, qui non habet scutos 50. Florian. de S. Petr. *cons.* 31. *n.* 27. † Aliquando pauper dicitur, qui non habet scuta 100. in ꝙ valore. Floria. *d. cons.* 21. *n.* 27. † Declara; quia aut paupertas consideratur respectu certi actus, puta ꝙ soluatur Romæ certa quitas, & qui non potest, dicitur pauper; aut loquimur de paupertate indefinite, & statur arbitrio iudicis. Flor. *d. cons.* 21. *n.* 27. & *seq.* vbiq; iudex cõsiderare habeat. † Ad effectũ alimentorũ, an quis habeat, vnde alere possit, vel ne, ad hoc, vt debeant, vel non alimenta: Vide omnino Bald. *cons.* 30. *Sicut dixit, lib.* 2. vbi, quod attenduntur redditus, non ꝓprietas; quia quis non tenetur vẽdere ꝓprietatem, neq; ornamenta vestium, & similia, sed attenduntur redditus, veluti si quis recolligat vinũ superabundans pro pane, & aliis, vel quid simile, sequit Crau. *cons.* 199. *n.* 11. † Et qui non habet tm̃ quod viuat, dicitur pauper, vel qñ non potest explere officium suũ de suo. Alex. *d. cons.* 37. *lib.* 7. † Et quis dicatur pauper in genere, Alex. *cons.* 213. *Põderatis, n.* 8. *v. ergo debet elici, lib.* 6. vbi apost. *in ver. pauper*, allegat concor. † Pauper differt ab inope; quia paup dicit, qui patrũ habet; inops, qui nihil habet. Soci. *d. cons.* 30. *in fi. lib.* 4. Alex. *cons.* 91. *n.* 4. *v. præterea, lib.* 7. † Et verba multiplicata, ꝙ eligatur pauper, & egenus, operãtur magis, vt sit maior paupertas. Alex. *d. cons.* 91. *n.* 4. *lib.* 7. † Egenus dicitur, qui nõ soluendo non est. Alex. *d. cons.* 91. *n.* 4. *v. præterea videmus.* † Itẽ egenus dicitur, qui valde paup est. Alex. *d. con.* 91. *n.* 4. *v. præterea, lib.* 7.

Pauper an quis præsumatur, vel diues. Concl. 161.

QVILIBET † nascitur nudus & pauper, *c. licet ij*, 47. *dist.* Arct. 1
con. 66. *Viso puncto, col.* 6. vbi, quod qualitas diuitiarum repugnat naturæ, & non valet argumentum de præsenti ad præteritũ. Alciat. *reg.* 2. *præsumpt.* 27. *in pr.* † Et vbi qualitas requiritur, quod 2
tutor sit diues, illa non præsumitur, nisi probetur. Alciat. *d. reg.* 2. *præsump.* 26. *n.* 6. *v. aduerte tamen.* † Extende idem in eo, qui debet eligere diuitem; quia qualitas non præsumitur. Alciat. *d. reg.* 2. *præsumpt.* 27. *n.* 4. † Restringe; quia licet quis reperiatur deco-4
ctus, vel fallitus; tamen prẽsumitur, quod perueniet ad pinguiorem fortunam. Castr. *cons.* 239. *n.* 3. *v. nec obstat, lib.* 1. vbi, quod cessio iurium debet fieri etiam cõtra fallitum per creditorem fideiussori excipiendi; quia non est omnino inanis propter spem, ꝙ perueniat ad pinguiorem fortunam.

Paupertas qualiter probetur. Concl. 162.

PAVPERTAS † ad hoc, vt ꝓbetur, non requirit plenam probe-1
tionem tanq̃ habens negatiuam annexã, sed sufficit probare per publicam vocẽ, & famam. Oldr. *cons.* 277. *n.* 2. *v. in hoc enim articulo.* Bald. *cons.* 222. *Statuto cauetur. n.* 2. *v. subsequenter*, vbi, ꝙ probatur per famam, qñ est coniuncta cum scientia loquentium, *lib.* 1. Alex. *cons.* 37. *Consultus sum, lib.* 7. † Et statur arbitrio iudicis, 2
an talis sit paupertas, q̃ excuset pauperem. Bald. *cons.* 5. *lib.* 1. *in fin.* Alex. *con.* 213. *n.* 8. *lib.* 6. † Et est difficilis ꝓbationis, vt dicit apost. 3
ad Rom. *cons.* 245. *Ad primum, in fi. in ver. probantes*, vbi dat concor. † Amplia; quia ꝓbatur paupertas per testes vicinos affirmantes 4
talem non possidere, vel nõ habere alia bona, & ꝙ alia bona habere non posset, quin ipsi scirent. Rom. *d. cons.* 245. *Ad primũ, in fi.* vbi, ꝙ melius probari non põt. † Amplia; quia asserens aliquem
pauperem debet probare, & qualiter ꝓbetur. Rom. *d. cons.* 245. *in fin.* vbi, ꝙ probatur, qñ dicunt, quod sunt vicini, & sciunt, ꝙ non habet bona; quia habere nõ posset quin scirent. † Extende, quia paupertas ꝓbatur per testes dicentes, ꝙ incedebat, aut pauper male vestitus cũ paupere veste. Alex. *d. cons.* 37. *Consultus, per tot.* 7
vbi, ꝙ probatur conjecturis. † Extende; quia leuiorib. ꝓbat. 7
tionib. ꝓbatur paupertas. Alex. *d. cons.* 37. *in fin. lib.* 7. vbi apost. in *v. leuiorib.* dat concor. † Amplia; quia is ꝓbare debet paupertat. 8
vel diuitias, qui se fundat in paupertate, vel in diuitiis, vt colequatur aliquid. Alciat. *in reg.* 2. *præsum.* 26. *n.* 6. *& præsumpt.* 27. *in fi.* Vide 9
plene Mascar. *Concl.* 525. *Diuitem quem esse*, vbi in casu conuento ꝙ diuitem aliquẽ asserens debet ꝓbare, limitat, nisi constaret eum fuisse diuitẽ; quia etiam hodie psumeretur; nõ tamen ex diuitiis præsentibus præsumitur in præteritũ, & sufficit, qñ agitur de modico præiudicio, ꝙ testis probet aliquem habere in bonis valorem scutorũ 50. & sciat; quia vicinus est. † Limita; quia paupertas non ꝓbatur ad effectũ, vt principalis non sit soluendo, ex eo solo, quod quis pauper appellatur; quia hæreditas restituta perib. qui illã vendiderunt, si receperunt precij, præsumitur locupletati, si nõ apparet consumptio. Per. de Anch. *cons.* 5. *n.* 4. & 5. *v. secundo ad idem, cum seq.* Vide Mascard. *Concl.* 737. *Facultates alicuius non sufficere*, vbi qualiter probetur quis non esse soluendo. 10
† Extende, quia paupertas ꝓbata de præterito nõ est sufficiẽs de præsenti; quia quilibet psumitur acquirere. Pet. de Anch. *cons.* 5. *num.* 7.

11 nu.7.& 8.v.ad hoc dico. † Contrarium Alciat.d.Reg.2.præsumpt.27. vbi n.3.allegat pro vtraq; parte,& dicit quod pauper de præterito, & diues de præterito præsumitur etiam hodie. † Restringe; quia pauper hodie bene præsumitur pauper de præterito. Alciat. d.reg.2.præsumpt.26.n.5. Vide, *Diuitiæ, an potius paupertas præsumatur. Concl.547.& Concl.ibi proxime seq.*

Paupertas nocet,& quando. Concluſ.163.

1 TEstis †pauper non repellitur,ſed bene diminuitur de fide. 2 Alex.*conſ.*137.*Perſpectis iis,n.2.& ſeq.lib.6.* †Declara, vt per Socin.*reg.*18.*Pauper*, vbi, quod admittitur regulariter,fallit,niſi ſit ſuſpectus. Item in criminali: item,quãdo paupertas ex culpa propria procedit; quia iſtis caſibus repellitur,vel de fide ſatis minuitur. † Vileſcit pauper;etiam ſi ſit Eccleſia, & quicumq; habens dignitatem & honorem. Alex.*conſ.*52.*Circa hanc,n.*43.*lib.*4. allegat *clemen.in plerisq;, de elect.* & adducit multa ſimilia; quia expedit habere ſubditos diuites, & honores, & munera publica honeſtioribus, & commodioribus collocanda. Vide, *Teſtes viles,& ideis conditionis non ſunt idonei. Concl.*215.

Paupertas releuat pauperem in multis. Concl.164.

1 PAvper † Eccleſia ſi ob paupertatem non poteſt ſoluere procurationem Epiſcopo pro viſitatione, illam ſoluere non tenetur; quia paupertas excuſat. Lap.*alleg.*30.*n.9.ver. quanquam e-* 2 *num.* † Excuſatur,ſi non eſt proſequutus appellationẽ intra tempora ob paupertatem; quia non currunt fatalia,ſi conſtat,quod non potuit proſequi propter paupertatem. Bald.*conſ.*5.*Quæritur, virum vidua, lib.*1.vbi,quod committitur arbitrio iudicis,& idem repetit *conſ.*440.*Quæritur,vtrum,lib.*5.apoſtil. *ad conſil. Dyn.*20.*in* 3 *v.examinationis.* † A periurio excuſat paupertas. Bald.*conſ.*250.*In* 4 *quæſtione domini Milani,n.*15.*ver.&videtur,quod ſic,lib.*1.† Miſerationem inducit paupertas; ideo tempus eſt inductum miſerationis cauſa ad fauorem pauperis non valentis ſoluere. Bald.*d.con.*250. 5 *n.*15.*lib.*1. † Ab omiſſa appellatione, apoſtill.ad *d.conſil. Dyni* 20. 6 *per tot.* † Excuſantur à charitatiuo ſubſidio pauperes Eccleſiaſtici; quia talem eſſe mentem Papæ credendum eſt. Fulgoſ. *conſil.* 7 120.*n.3.v.deniq; ſubijcit.* † Paupertatis cauſa diſpoſita cẽſentur pietatis cauſa; ideo ex generali prouiſione non ſunt ſublata, niſi expreſſe dicatur. Sign.*conſ.*231.*n.6.& ſeq.* vbi,quod ſtatutum inducens ſucceſſionem ab inteſtato non tollit quartam debitam vxori indotatæ; quia eſt pietatis cauſa; & idem repetit *conſ.*234.*n.* 8 3.† Generaliter paupertas habet multa priuilegia in iudicio. Roman.*in l.ſi vero.§.de viro.in* 25.*fallent.ff.ſol.matr.* Felin.*in cap. nihil.de præſcript.& in c.ſignificantib. de offic.deleg.* poſt Bald. *in l.* 2.§ *ſi quis in iudicio.in fin.ff.ſi quis cautio.& in l.acceptam.q.*23.*C.de vſur.*

Pauperes habent multa priuilegia. Concl. 165.

1 LEgatvm,†&inſtitutio de perſonis incertis nõ valet,ſi pauperes inſtituantur,vel eis legetur,licet ſint incerti; quia non habẽt inſtar collegij; tamen fauore pauperis valet legatum,& inſtitutio. Franch.*in c.*2.*de teſtam. lib.*6.*n.*63. gloſſ. *in ver. pauperes.* 2 † Extende; quia imo fauore pauperum ſicut fauore piæ cauſæ, valet diſpoſitio,& legatum generale,& incertum. Alex *conſ.*158. 3 *Viſo teſtamento,n.*7.*& ſeq.v.tamen concludo, lib.*7. † Captatoria voluntas reprobatur tanq; pendens ex alieno arbitrio, quod non habet locum inſtitutis pauperibus, in quibus tanquam in cauſam piam ceſſat captio. Franc.*d.c.*2.*de teſtam.in* 6.*n.*63.*v.nec obſtat* 4 *diſpoſitio.* Innoc.*in c.cum tibi.de teſtam.* † Fiſci locum tenent pauperes de conſuetudine circa reſtitutionem male ablatorum incertorum; ideo in eis ipſi ſuccedunt loco fiſci ex interpretatione Fe- 5 der.de Sen.*conſ.*33.*circa fin.v.ſed in caſu noſtro.* † Nunquam moriuntur pauperes,& illis fauendum eſt,iuxta illud: *Pauperes enim vobiſcum ſemper habebitis.* Bal.*conſ.*216.*Verba teſtamenti,n.*2.*vſq; in fi.lib.* 6 1. † Pauperum vniuerſitas eſt ſub protectione Eccleſiæ, & de foro Eccleſiæ. Bald.*conſ.*126.*Vxor agens.n.*2.*ver. vniuerſitas, lib.*2. 7 † Reſtringe; quia licet pauperes ſint de foro Eccleſiæ; tamen non poſſunt tanquam neceſſarij defenſores actoris trahere cauſam ad forum Epiſcopi,ſed poſſunt liti aſſiſtere, Bald.*d.conſ.*126. 8 *n.*2.*v.vniuerſitas,vſq; in fin.lib.*2. † Infantes reputantur pauperes in genere; ideo Epiſcopus dicitur eorum pater,& tutor,& poteſt pro eis adire hæreditatem. Bald.*conſ.*453.*Si ex teſtamento.n.*3.*v.in-* 9 *terdum inſtituuntur,lib.*2.† Reſtituuntur pauperes in integrum aduerſus omiſſam petitionem bonorum prætoris intra centum dies vtiles, prout minor reſtituitur, dummodo intra quadriennium,& hoc, ſiue ſint pauperes certi hoſpitalis,& certi loci, ſiue ſint pauperes in genere. Bald.*conſ.*377.*Quæſtio ſubtilis,n.*2.*&* 3.*li.*3.

† Et minores dicuntur ad obtinendam reſtitutionem. Bald.*conſ.* 10 465.*lib.*1.*&* 381.*n.*3.*lib.*3. Guid.Pap.*deciſ.*436.*n.*22. Gaſpar *patroci.* 57. † Emphyteuſi finita ſi facienda eſt renouatio inter pares pe- 11 tentes, præferuntur pauperes. Anch.*conſ.*89. † Papa,& Princi- 12 pes ſunt in hoc debitores pauperum; quia debent prouidere, ne illis deficiant alimenta. Caſtr.*conſ.*279.*Paſſus iſte,col.fin.v.præterea, lib.*1. † Limita; quia pauperes non detrahunt Trebellianicã, neq; 13 Falcidiam, qñ ſunt hæredes inſtituti, neq; reſtituuntur in integrum aduerſus omiſſum inuentarium, vt poſſint iſtas portiones deducere; quia tenentur implere mentem defuncti, donec extent bona ad plenum. Bald.*conſ.*377.*in fi.v.videndum eſt ergo, lib.*3.

Paupertas prodeſt quoad multa. Concl.166.

LEgatvm † factum Eccleſiæ ſancti Sebaſtiani, vel ſancto Se- 1 baſtiano, ſi extant plures Eccleſiæ eiuſdem tituli in loco, præfertur pauperior, vt ipſa habeat legatum. Afflict.*deciſ.*244.

Paupertas non excuſat in multis. Concl.167.

PAvpertas † non admittitur ad excuſandum decoctum,& 1 fallitum aufugientem, vt non incurrat pœnas contra decoctos impoſitas, prætextu, quod ex paupertate hoc euenerit; quia ſemper, quod ratio legis fundatur in præſumptione, quod ex fraude decoxerit, præſumptio operatur, etiam ſi ceſſat. Bald.*con.* 250.*In quæſtione domini Milani,in fin.n.*14.*v.ſed adhuc reſtat,vſq; in fin.* *lib.*1. † Amplia; quia paupertas, quæ eſt fundamentum, ne quis 2 teneatur vltra quam facere poteſt, nõ releuat, niſi probetur, neque excuſat, ex quo pauper omiſit probare. Dyn.*conſ.*20.*Quæſtio talis eſt.n.*3.*&* 4.

Pauperes ſi inſtituti, de quibus pauperibus intelligatur. Concluſ.168.

PAvperes † ſi ſimpliciter, & indiſtincte inſtituti à teſtato- 1 re, licet ſint incerti; tamẽ quia Epiſcopus loci reducit ad certitudinem, & fauore piæ cauſæ capaces ſunt, valet inſtitutio, quamuis non faciant, neq; repræſentent collegium. Franch.*inc.* 2.*de teſtã.in* 6.*n.*63.*v.in gl.in v.pauperes.* † Et ideo in dubio de pau- 2 peribus parochiæ teſtatoris eſt intelligendum,& illis debet fieri diſtributio per Epiſcopum. *l.nulli, l.ſi quis ad declinandam. C.de Epiſc.& cleric.* Franch.*in d.c.*2.*de teſtam.in* 6.*n.* 63.*&* 64. † Amplia, 3 vt quod dictum eſt de inſtitutione, idem ſit de legato facto pauperibus; quia cenſetur legans intellexiſſe de pauperibus ſuæ parochiæ. Franch. *in d. cap.* 2. *de teſtam. num.*63. *lib.*6. † De- 4 clara, prædicta procedere, quando ſimpliciter legauit pauperibus, vel hæredes inſtituit; quia tunc Epiſcopus miniſter legis debet eligere pauperes de parochia; ſecus; ſi teſtator deputauit diſtributorem,& certam perſonam; quia tunc poteſt perſona electa diſtribuere, quibus voluerit pauperibus. Feder. de Sen. *conſ.* 282. *Factum tale eſt, quidam, per tot.* maxime *in fin. ver. ad contraria,* vbi ita diſtinguit. † Amplia; quia legatum factum pauperib. in- 5 telligitur de pauperib. loci, vel ciuitatis, in qua legans habet domicilium, non autẽ de abſentib. à loco, vel ciuitate legantis. *d.l.ſi quis ad declinandam.C.de Epiſc. & cleric.v.ſin autem nullus.* ibi. *pauperibus,qui in ciuitate ſunt.* late Alex. *conſ.*91. *Repetitus,* n. 7. *v. item vltra prædicta lib.*7. vbi plura ſimilia. † Limita, ſi teſtator legaret pau- 6 peribus. vel illos inſtitueret, quibus certa perſona per eum deputata diſtribueret; quia tunc poſſunt eligi quicumque pauperes de quocumq; loco. Franc.*d.c.*2.*n.*64.*v.quid autem ſi teſtator, de teſtam. in* 6. † Limita in legatis factis ex neceſſitate, vt eſt pro reſtitutio- 7 ne vſurarum inceitarum, vel male ablatorum; quia pauperes, quib⁹ iſta ex neceſſitate legant, poſſunt eligi de quocumq; loco arbitrio Epiſcopi. Fed.de Sen.*conſ.*33.*Nunquid ille,qui extorſit,per t.* † Declara tamen hanc vltimam limitationem; quia de conſilio 8 ſi reſtitutio fieret pauperibus de loco, in quo extortæ ſunt vſuræ, vel damnum eſt illatum, melius eſſet, ita declarat Fede. *d.conſ.*33. *circa fin.v.ſed obſtat, quod not. Hoſtien.* vbi ait ita debere intelligi tenentes contrariũ, aſſerit de conſilio, nõ de neceſſitate. † Declara 9 totã iſtam materiam electionis pauperum; quia alij ſunt pauperes de vno tempore, alij pauperes de alio tempore; ideo ſi teſtator legat pauperibus eligendis per talem exequutorem, nõ poſſunt eligi pauperes per eundem exequutorem viuente teſtatore; quia non eſſent illi, de quibus teſtator diſpoſuit. Alex.*conſ.*81. *Viſa conſultatione, n.*12.*v. quod ſi teſtator, lib.*6. dicit magis * com- *
munem, vbi apoſtilla *in ver. quod non,* citat Roman.*conſ.*438. *col.fin.* Alex.*conſ.*2.*n.*16. *lib.*1. Vide, *Exequutores ad pias cauſas qualiter, & quibus poſſint diſtribuere. Concl.*531.

Pauperum substitutio quando directa, vel fideicommissaria. Concl. 169.

1 PAVPERES † dicuntur directe instituti, ita ꝙ excludunt etiam matrem impuberis defuncti, qñ simpliciter sunt instituti hæredes post obitū filij. Calder. *cons.* 356. alias 27. *de testam. in fin. ver.*
2 *vnde aduertendum.* † Amplia, vt idem sit, qñ institutio est incerta, quia sunt instituti pauperes hæredes, quos nominabit talis exequutor. Calder. *d. cons.* 356. alias 27. *de testam. in fin. v. item si testator.* Castr. *cons.* 97. *Super primo n.* 4. *v. super sexto, lib.* 1. vbi, quod cẽsentur hæredes substituti, & in eos trãseunt iura, & actiones; quia electi ab Episcopo, vel exequutore cẽsentur electi, & nominati à testa-
3 tore. † Extende, vt idẽ sit, si testator relinquat bona sua distribui ꝓ anima sua per certos exequutores; quia facta distributione, siue per exequutores, siue in casu negligẽtiæ per Episcopū, electi pauperes dicuntur hæredes instituti, & in eos transeunt iura, & actiones, & si non ꝓprie sint hęredes, sunt tñ vniuersales succes-
4 sores. Castr. *d. cons.* 97. *n.* 4. *v. super sexto, lib.* 1. † Extẽde; quia potest pauper electus, vt supr. vendicare ab occupatorib. iura, & bona; quia excepta possessione in eum transeunt omnia iura. Castr. *d.*
5 *cons.* 97. *n.* 4. *v. super sexto, & v. super septimo, lib.* 1. † Declara tñ; quia exequutores legatorū piorum nõ possunt inducere in possessionem bonorū hęredem; verum institutorū pauperū, vel electorū pauperū, bene possunt inducere in possessionẽ bonorū vacātiū, sed non bonorū occupatorū à tertio; quia debent adire Iudicem ordinariū. Castr. *d. cons.* 97. *v. super octauo, li.* 1. de quo vide *v. exequu-*
6 *tores.* † Amplia, vt ꝓcedat, ẽt si sint substituti pauperes filio idẽ nñm substitutionis; quia si est directa, vel per cõiecturas apparet, ꝙ testator voluit substituere directe; tunc excludit etiam matrẽ.
7 Cald. *d. cons.* 356. alias 27. *de testam. in fi. v. quandoq; testator.* † Limita, qñ substitutio est obliqua, vt capiãt pauperes de manu alterius; tunc n. dicitur substitutio fideicõmissaria etiam tempore impubertatis defuncti, si mater est in medio. Cald. *d. cons.* 356. alias 27. *de testam. in pr. & in fin.* Vide, *Exequutores testamentarij qui dicantur. Concl.* 544. Vide, *Substitutio piæ causæ multiplex, & qualis. Concl.* 831.

Pauperibus quæ sint debita, & eroganda. Concl. 170.

1 PAVPERIBVS † sunt erogãda male ablata incerta, vt vsuræ, rapinæ, & similia, *c. cũ tu, de vsur.* Vide, *Vsuræ quibus, & quomodo re-*
2 *stituendæ. Concl.* 352. † Amplia; quia emẽdæ, & pœnæ pecuniariæ, quę pro delictis exiguntur per Episcopos, debent distribui pauperibus, & in pios vsus conuerti. Fed. de Sen. *cons.* 282. *in pr. v. item*
emenda. Vide, *Pœnæ exactæ ab Episcopis quibus debeãtur. Concl* 259. Am-
3 plia; † quia tutor, qui pro maritãda pupilla accepit pecuniã, licet eam honeste, & condecenter collocauerit, si debetur restitutio,
4 est facienda pauperib. Anch. *cons.* 175. *n.* 3. *& seq.* † Amplia generaliter; quia vbicumq; mandat testator, ꝓpter conscientiam aliq̃d restitui; quia turpiter ex parte sua receperit, testitutio fit pauperib. etiam in casu dubio; quia tutior est restitutio facta pauperibus, q̃ personæ, cui debitur, ad sit facienda. Anch. *d. cons.* 175. *in*
5 *fi.* † Ecclesia tñ indigens venit appellatione pauperum; quia potest Episcopus distribuẽda pauperib. Ecclesiæ reparationi & augmento applicare, & conuertere. Fed. de Sen. *d. cons.* 282. *in prin.*

Pax quid sit, & in quo differat à treuga, & quæ requirantur ad pacem. Concl. 171.

1 PAX † est remissio iniuriæ, & ideo aboletur solo animo sine alia obligatione. Abb. *cons.* 108. *Illud, col.* 2. *v. debet ergo, lib.* 2. &
2 infr. *n.* 21. † Pax est discordię finis, & differt à treuga, q̃ est securitas data personis, & rebus tẽpore guerræ. Cald. *cons.* 366. alias 37. *de testam.* vbi, ꝙ legatum factũ fratrib. Seruorum, si intra annum post pacem habuerint Ecclesiam, debeat, si Ecclesiã habuerunt
3 post annũ facta treuga; quia treuga non est pax. † Est pax tranquilla libertas, vel animi tranquillitas nñm seruans, & temperãtiam, non relinquens, vel pax est persuadibile bonũ, non cõpul-
4 sibile. Ant. Cors. *de priui. pacis, in pr.* † Est finis, & sedatio discordię. Boss. *tit. de pace, n.* 2. *&* 3. Bald. *in l.* 1. *col.* 2. *v. in ea ff. de pact.* vbi, ꝙ est
5 plena sedatio discordiarum, & ibi Ang. & alii. † Et est iniurię, & vindictæ remissio. Roman. *cons.* 115. *Viso compromisso, n.* 2. *v. quinimo.*
6 Abb. *d. cons.* 108. *col.* 2. *v. debet ergo, lib.* 2 † Et pax non est aliud, q̃ capitula pacis; ideo ꝙ capitula non dicunt, neq; pax dicere potest.
7 Bald *cons.* 195. *Laudare vos, col.* 2. *post med. v praterea dato, lib.* 2. † Bart. *cons.* 66. *Ad declarationem, in pr. lib.* 1. reprobat, quod non sufficiat dicere, discordiæ finis, nisi addatur per pactũ; quia per mortem datur finis discordiæ, & tamen non est pax, sequitur Rom. *cons.*
8 115. *n.* 2. † Et instrumentum pacis dicitur cõtractus vltro citroq;
9 obligatorius. Bertaz. *consil.* 30. *in fi. n.* 31. *inter crimi.* † Contrarium Abb. *d. cons.* 108. *Illud in effectu, col.* 2. *lib.* 2. vbi, quod imo est remissio, & qui remittit, non contrahit, sed respectu pœnæ dicit contractus vltro citroq; obligatorius. † Instrumentũ non est necessarium ad pacem; quia sufficit consensus, & pactũ; ideo ꝓbatio per testes idem operatur, ꝙ instrumentum. Bart. *d. cons.* 66. *in fin. v. ad secundum, lib.* 1. † Extendit, etiam si in statuto diceretur, q̃ in instrumento constat, vel ex instrto; quia sufficit, ꝙ per testes. Bart. *d. cons.* 66. *in fi. v. ad secundum, lib.* 1. † Et pax non habet effectũ, nisi fiat præsente parte, & acceptante, ideo facta absentiꝰ nõ esset valida; quia debet fieri inuicem, & ab vtraq; parte Bart. *d. cons.* 66. *in pr. lib.* 1. *v. non potest enim,* & sequitur Clar. *in praxi crim. §. fin. q.* 58. *n.* 37. *v. dictum est,* vbi dicit * coẽm. † Declara, nisi iniuria vni parti tantum esset facta; quia forte sufficeret remissio à parte offensa, sdm Specul. *de treuga, & pace, §.* 1. Bald. *in rub. de treuga, & pace, in pr.* sed tamen Bart. *d. cons.* 66. *n.* 2. *lib.* 1. videtur contrariũ tenere; quia potest dari casus, ꝙ offendẽs adhuc vellet plus offendere ex causa. Corset. *tract. de pace, q.* 41. vbi inserit consiliũ Bart. † Pax est iuris, & facti iuris, sicut contractus transactionis; ideo omissum habetur ꝓ omisso. Bald. *d. cons.* 195. *n.* 8. *v. & de pace, lib.* 2. Bertaz. *d. cons.* 30. *n.* 13. *& per tot. inter criminalia.* Alex. *cons.* 113. *Viso instrumento. n.* 5. *v. confirmatur etiam, lib.* 2. † Et ideo non cõprehendit non natos, neque affines postea creatos. Bertaz. *d. cons. criminali* 30. *per tot.* † Itẽ non cõprehendit non expressos, & ideo si est de non offendendo Titium, nõ extenditur ad fratrẽ, vel filiũ Titij, licet possit agere pro iniuria facta filio; tñ non rumpitur pax. Alex. *d. cons.* 113 *Viso, n.* 3. *& seq. lib.* 2. † Itẽ si verba sunt concepta in masculino, nõ veniunt fœminæ in contractib. Alex. *d. cons.* 113. *n.* 8. vbi in fin. etiã dicit, nõ extendi ex maioritate rationis, *lib.* 2. † Restringe in pace facta ꝓ per Principem pro subditis; quia futuros includit. Bertaz. *cons. crimin.* 29. *n.* 4. Petr. Surd. *cons.* 262. *n.* 49. † Duplex est pax, qdam, q̃ in instanti perficitur, vt de iniuriis præteritis; qdam successiua, quæ dat formã futuro tempori, & prima nõ respicit futura, successiua vero non respicit præterita. Bald. *d. cons.* 195. *n.* 3. *v. secundum est, quod. lib.* 2. † Pax & concordia differunt; quia concordia dicit ꝙdam coniunctio cordiũ, & concordia appellatur remissio; pax vero est plena sedatio; & ideo pax est genus, concordia species, ita Corset. *d. tract. de priuil. pacis. n.* 14. *v.* 48. *& n.* 16. *in pr.* licet dicitet B. Auguſt. dicentem, ꝙ pax nihil aliud est, q̃ ordinata cõcordia. Bald. *in l.* 1. vbi etiam Ang. *ff. de pact. in pr.* † Pax est remissio rancoris; ideo pactũ retinens rancorẽ in pace repellitur, & nõ valet; quia est contra naturã pacis. Pet. de Anch. *cons.* 75. *Viso diligenter in pr.* maxime *n.* 5. *v. & si dicatur.* sequuntur Moron. *de treuga & pace, q.* 187. Vulpel. *de pace. q.* 55. Alciat. *cons.* 134. *n.* 3. *tom.* 2. *lib.* 5. & Ang. *in l.* 1. *ff. de pact.* supr. *n.* 1. † Et quod pax sit remissio rancoris, Bar. *cons.* 175. *Domine Potestas. in pr. v. quædam est pax, lib.* 1. † Tria sunt tẽpora cuiusus hominis, videl. pacis, guerræ, & treuge, ꝓprium pacis est in lenitate, q̃ consistit in securitate personarum, & rerum; tempus guerræ consistit in calamitate; quia hoẽs inuicem se lacessunt, & deprædantur, tempus treugæ ꝙ est dubium inter pacẽ, & guerram, potius dicitur guerræ, q̃ pacis; ideo regulatur sdm guerram in restauro promisso tempore guerræ. Pet. de Anch. *cons.* 88. *Premissa facti serie.* † Tres etiam sunt cautionũ species, nempe pacis, treugæ, & prætoriæ cautionis de non offendendo, & vna nõ est alia. Vulpel. *q.* 73. In quibus differãt pax, treuga, & cautio de non offendendo. Vide, *Pax pœnata, &c. Concl.* 189. Et pax magis de ciliꝰ rũpitur, q̃ cautio de non offendendo. Herc. *de caut. n.* 26. *n.* 14. † Pax est de iure gentium. Bart. *in q.* 1. *Lucane ciuitatis, n.* 2. *v. secundo probatur.* † Pax non potest fieri absenti, nisi adsit persona, q̃ ꝓpresentatur pro absente, vel Notarius hoc faciat, coẽm * dicit Clar. *in §. fi. q.* 58. *n.* 37. *v. dictum est,* & ita Bart. *cons.* 66. *Ad declarationem, in prin.* † Declara, vt per Boss. *tit. de pace, n.* 20. † Pax res est dimissa nobis à Christo in vltimo suo Testamẽto, *Pacem meam do vobis, &c.* Roman *sermone, qui est post cons. n.* 21. *& seq.* vbi infinita de bono pacis describit, & inter cętera, ô quam dulcis est pax pro temporalitate mortaliũ hominum; vnde pacẽ habere debet esse communis voluntatis, bellum nunq̃, nisi ex necessitate. † Et iterum ibidem, n. 22. Non enim pax quæritur, vt bellum exerceatur, sed belli geritur, vt pax acquiratur. *c. noli. 23. q.* 1. † Ex pace vnitas inducitur, quæ dissoluit discordias. Rom. *d. serm. n.* 23. *& seq.* vbi, quod Spiritus sanctus non est, nisi vbi est concordia & vnio. † Voluntas debet esse pax; ideo iudex, etiam si sit præfectus prouinciæ, & de maioribus, non potest cõpellere ad pacem, coẽm * dicit Inl. Clar. *in §. fi. q.* 58. *in fin.* † Pax non pertinet ad pecuniam æstimationem, sed ad iniuriarũ, & rancoris æstimationẽ, Rom. *cons.* 115. *n.* 2. *v. quinimo.* † Mandatũ speciale requiritur ad pacẽ faciendã, quia etiam cõpromissum speciale, vt possit sup pace laudari peraditratorẽ. Rom. *d. cons.* 115. *n.* 2. † Et sicuti in transactione requiritur ꝓ speci-

speciale mandatum; ita in pace; quia est quædam transactio. Ro-36 man. *d. cons. 115. n. 4.* † Et non potest ferri laudum pœnarum, vt fiat pax, neq; potest laudari super pace sub pœna; quia debet pax esse voluntaria. Rom. *d. cons. 115. per tot.* vbi, quod laudum latum ad hunc finem per arbitrum sub pœna est nullum; & dato, quod valeat, pœna non committitur.

Pax & reconciliatio operantur multa. Concl. 172.

1 PAx † facta post bellū, & inimicitiam, habet effectū nedū simplicis indulgentiæ, sed etiam restitutionis in integrum. Bald. 2 *in. de pace Constant. col. 10. in ver. Priuilegia omnia.* † Et q̄ belli calamitas introducit, pacis lenitas sopiuit, *l. vnica, C. de caduc. tollen.* 3 Rom. *cons. 459. n. 10.* † Amplia; quia pax operatur cōtra paciscientem, vt si fiat pax etiam in casu permisso, licet pœna ordinaria nō possit imponi, accusatus tamen incidit in Senatusconsultū Turpillianū, communē * dicit Curt. Iun. *in l. transigere. n. 29.* & ibi A-4 lex *n. 10. C. de transact.* quia nō debet pati se corrūpi. † Contrariū 5 seruari in Ducatu Mediolani, dicit Clar. *§. fi. q. 58. n. 3. in fi.* † Declara; quia si pax fiat in casu non permisso, probat plene delictum, vt fiat condemnatio; si vero in casu licito, probat delictū, non vt 6 cōdemnari possit, sed tot queri, plene Vulpel. *de pace, q. 27.* † Amplia in pace & reconciliatione particulari; quia legatū extinctum propter inimicitiam inter legatarium & legantē conualidatur. 7 Rom. *cons. 456. In proposita consultatione. n. 10. ver. quoad secundū.* † Extende; quia reconciliat tutorē, qui excusabatur propter inimicitiam, vt illa cessante possit esse tutor. Rom. *d. cons. 459. n. 10. ver. se-8 cundo.* † Extende, quia pax extinguit inimicitiam. Bertaz. *cons. ci-9 uil. 157. n. 20.* † Amplia; quia q̄n p̄batio pacis fit per instrumentū, vel testes, q̄ fecerūt inuicem pacē de omnibus offensis, & iniuriis, illa verba p̄bant offensam fuisse factam hinc inde, donec contrariū p̄betur. Bart. *cons. 66. Ad declarationem. n. 2. ver. sed posito,* 10 *q̄ verū.* † Amplia; quia multis in locis extāt statuta, q̄ delinquens habita pace minori pœna puniatur; vel etiam q̄ non possit puniri, ita Iul. Clar. *in d. §. fi. q. 58. in pr.* & Rom. *cons. 449. Inquiritur.* vbi, quod licet nō sit facta mētio qualitatis aggrauantis, suffragatur. 11 † Amplia; quia pacis causa potest Princeps remittere iniurias particularium, cōmunem * dicit Clar. *in d. §. fi. q. 59. n. 3. ver. addo, q̄ bono pacis.* vbi hoc dicit verū, q̄n exprimitur, sed in dubio secus est. † Amplia; quia operatur, q̄ non obtēta pace Iudex, neq; 12 Princeps potest facere gratiam delinquenti, & ita seruari in Ducatu Mediolani, attestatur Clar. *in d. §. fi. q. 58. in pr.* Vide, *Gratia vt fiat delinquentibus, quæ requirat. Concluſ. 54.* † Declara; quia si nullus extaret hæres defuncti occisi, vel ignoratur; vt quia occisus erat forensis; tūc Princeps potest facere gratiam conditionalē, quod quandocumq; apparuerint hæredes, debeat intra certū tempus ab eis pacē obtinuisse. Iul. Clar. *d. §. fin. q. 58. n. 36. ver. sed quid si nul-*14 *lus.* † Extende; quia non sufficit, q̄ cōdemnatus soluerit pœnam & interesse parti offensæ, vt dicatur habere pacem ad effectum gratiæ obtinendæ, ita Clar. *d. §. fi. q. 58. n. 40.* vbi dicit notandum. 15 † Amplia; quia de iure communi in casibus, in quibus nō potest p̄cedi per inquisitionem; sed solum per accusationē, pax operatur, q̄ cōtra delinquentē nō potest procedi. Iul. Clar. *d. §. fin. q. 58. in pr. & n. 3. ver. q̄ tamen intellige.* vbi, q̄ Senatus Mediolani ita iudi-16 cauit 24. Iulii 1564. Vide, *Inquisitor hæreticæ prauitatis habet iurisdi-ctionem delegatam. Concl. 187.* † Declara; quia ex quo de iure municipali per statuta Italiæ p̄ceditur per inquisitionē nullo accusante, parū, & nihil p̄dest pax isto casu, nisi in eo, q̄ probationes ita exactæ p̄ fiscō nō reperiūtur. Clar. *d. §. fi. q. 58. in pr.* & plenius *n. 3.* 17 vbi dicit * communē, & maxime *in fi.* † Extēde; quia pax & trāsactio facta in casu à iure p̄missō operatur, q̄ iudex nō potest pœnam corporalē imponere, cōmunem * dicit Curt. Iun. *in l. transigere. n. 29. C. de transact.* † Contrariū seruari, & magis * communē 18 dicit Clar. *d. §. fi. q. 58. n. 3. in fi.* q̄n potest p̄cedi per inquisitionem, & ex officio. † Amplia; quia pax cōcludit, q̄ vna pars alteram, & econuerso non offendat, etiamsi offensa esset solū per vnā partem facta. Bart. *cons. 66. Ad declarationem. circa med. ver. posito, quod ex*20 *vna parte. lib. 1.* † Extende, q̄n ex vna parte bellū est licitum, ex alia illicitū, pax operatur æqualiter, q̄ vnus alterū non offendet, & è conuerso. Bartol. *d. cons. 66. circa med. ver. vel pone. lib. 1.* Limita; quia remissio iniuriæ non remittit pœnā pacis ruptæ. Vide, *Iniuria, &* 21 *offensa ex quibus remissa dicatur. Concl. 164.* † Extende; quia is, qui facit pacem, & remissionem iniuriæ, potest agere ad damna, & expensas passa, & passas; quia non censentur remissa, nisi sit dictū. Bald. *in l. si tibi. §. pen. ff. de pact.* Guid. Pap. *decis. 55.* quia per pacē simpliciter factam, licet remittatur iniuria, non tamen remittū-* tur damna passa, quæ possunt peti, communem * dicit Iul. Clar. *in d. §. fin. q. 58. n. 38. ver. quæro modo.* Vulpel. *de pace, q. 29.* vbi, q̄ duæ 22 actiones competunt, & vna remissa, altera remanet. † Limita; quia pax, & remissio facta in foro cōscientiæ, & sic quoad Deum non operatur, vt sit sublatum ius accusandi; quia non tenetur quis ex præcepto Euangelico remittere, nisi rancorē, & odium, communem * dicit Clar. *d. q. 58. n. 39. ver. sed in proposito.* † Limita; * quia pax non restituit ciuilitatem amissam propter bellum, si nō 23 est dictum in specie. Roman. *cons. 459. n. 11. & per tot.* vbi dicit esse rex. *in l. 2. in ver. sane. C. de libert. & eorum liber.* † Limita; quia pax fa- 24 cta per vulneratum de vulneribus illatis non releuat, neque aliquid operatur, si postea ex vulneribus moriatur, * communem * omnium dicit Clar. *in d. §. fi. q. 58. n. 30.* † Extende; quia si statutū 25 disponeret, quod homicida debeat habere pacē ab hæredibus mortui, vt mitius puniatur, non sufficit, si habuit ab interfecto vulnerato, cum viueret; secus si statutum simpliciter loquatur, puta quod habens pacē, cōmunem * dicit Clar. *d. §. fi. q. 58. n. 29.* * *ver. quæro pone.* † Limita; quia quod aufert bellū, non restituit pax 26 in iis, quæ non pendent à pace, sed à voluntate; quia noua voluntas requiritur. Rom. *cons. 459. in fi. n. 16.* Vide Concl. prox. seq.

Pax & pacis causa habet multa specialia. Concl. 173.

PRIVILEGIA † pacis plura. Ant. Corset. *de priuil. pacis.* † Resti- 1 tutio in integrū facta per Principē aduersus damnatū in crimine læsæ maiestatis, cuius testamentū erat nullū, etiā facta post mortē conualidat testamentū, q̄n talis restitutio fit ex causa pacis, alias secus. Bald. *cons. 243. Quidam nobilis. in fi. ver. sed videtur. lib. 1.* 2 Vide, *Pax & reconciliatio operatur multa. Concl. 172.* † Minor, qui alias de iure restituitur in integrū, non habet restitutionē fauore 3 pacis, vt ster pax, & ecōtra datur restitutio in integrū, q̄ nō daretur fauore pacis. Crauet. *cons. 264. n. 6.* † Laudū latū extra cōpro- 4 missa subst. netur causa pacis latū; quia ex tali causa potest arbiter auferre ab vno, & dare alteri. Abb. post alios *in c. nisi essent. n. 5. & 6. de præben.* vbi apostil. Vide Corset. *de priuil. pacis,* vbi idē dicit, & q̄ iustitia lædi potest pro bono pacis. † Extēde; quia laudū, seu 5 cōpromissum ex causa pacis extēditur ēt ad nō expressa, in quibus causa pacis habet locū, sic ēt mandatū datū ad aliquid causa pacis, late debet interpretari. Abb. *cons. 18. n. 6. ver. nec mandatum. lib. 2.* † Restringe; quia si laudū est iniustū, licet dicat, ex causa pa- 6 cis, non substinetur. Bal. *cons. 439. lib. 1.* Rom. *cons. 517. n. 19. & 20.* late Crauet. *cons. 152. n. 10.* late Rom. *cons. 115 per tot.* † Declara tū, 7 vt p̄cedat, q̄n deducitur, & p̄batur, q̄ causa pacis; quia in dubio potius ex dolo p̄sumeretur. Soc. *cons. 220. Visis compromisso. n. 2.* vbi videtur velle, q̄ habeat locū, q̄n plures sunt arbitri, secus si vnus, *lib. 2.* Declara multis modis, de quibus *in ver. Laudum arbitri qualiter exequendum, & contra quos. Concl. 28.* † Vide omnino Roman. *d.* 8 *cons. 115. Viso compromisso.* vbi, q̄ non valet laudū, neq; cōpromissum in arbitrū super crimine, & in generali compromisso pacis causa non comprehenditur, licet valeat in arbitratorē, q̄n posset transigi super crimine, & dicit, q̄ laudū pœnarū latū, vt ad pacē deueniatur, est nullū; quia extra cōpromissa, & extra controuersa. † Statutum potest facere ciuitas pro bono pacis, per quod tol- 9 latur actio subditorum ex cōtractu, etiamsi adsit iuramentum; quia superior cōprobabit, prout *in c. in nostra de iniur.* fuit factum inter Brixienses, vbi late Innoc. & alii. Rom. *cons. 310. n. 3.* † Mul- 10 to magis potest Princeps absolutus p̄dicta facere nedū Papa inter subditos, sed inter omnes pro pace conseruanda; vt tollantur discordiæ, potest cōpellere Principes, & alios, & tollere ēt contractus. Zabar. *cons. 85. n. 3. per tot. vsque in fi.* † Trāslatio Episcopi eo 11 inuito fit ex causa pacis, & ad euitāda scādala, & creditur Papæ, etiamsi tollat ius electionis, & deroget Concilio. Rom. *cons. 332. Quoad primū. n. 12. in fi. ver. quoad quartum, cum seq.* Vide, *Scandalum operatur multa, & quæ. Concl. 52.* † Matrimoniū, quod nō valet inter 12 minores 12. & 14. annis bene toleratur, & validum declaratur ex causa pacis cōseruandæ, & scādali euitādi. Rom. *d. cons. 332. n. 13.* vbi allegat *c. vbi non est, de despons. impub.* sequitur Crauet. *cons. 264.* 13 *n. 6.* † Iniuste facta tolerātur ex causa pacis cōseruandæ, & scāda- li vitandi; ideo iniusta depositio Episcopi, & subrogatio alterius toleratur ex causis p̄dictis. Rom. *d. cōs. 332. n. 13.* † Suscipiēs Eccle- 14 siā de manu laicorū sine superiore Ecclesiastico toleratur ex bono pacis, & ad euitandum scādala. Rom. *d. cons. 332. n. 14.* † Iura ca- 15 nonica relaxātur p̄ bono pacis, & ad tollēdū scādalum. Rom. *d. cons. 332. n. 13.* vbi apostil. *in ver. canonica.* dat concord. & *n. 14. & 15.* vbi, q̄ multorū salus, nō vnius tm q̄ritur. † Et iuris p̄cepta omnia 16 relaxātur p̄ bono pacis, & vt tollatur scandalū. Rom. *d. cons. 332. n. 16.* † Et receditur à regulis cōmunis tam ciuilis, q̄ canonici pro 17 bono pacis. Barba. *cons. 41. n. 2. lib. 1. & cons. 1. n. 2. lib. 3.* † Tutor, qui 18 nō potest volūtarie cōpromittere de rebus pupilli; valide tamen cōpromittit, quando pro bono pacis hoc facit. Ang. *in l. Imperatores. ff. de pact.* † Publica vtilitas versatur in pace publica. Corset. 19 *de priuil. pacis, n. 244.* † Dare aliquid ētiu casu non licito, permitti- 20

tur pro bono pacis, vt quis rediuat se à vexationibus, & non incurritur pœna aliqua per eum, qui dat; tñ ex parte recipientis aliud est dicendum. Oldr. *cons.*280. & videtur text. *in l.1. ff. de calumniat.* † Extẽde; quia arbitrator datus ꝓ bono pacis potest cõdemnare ad interesse, & ad lucrũ cessans, & substinetur laudũ etiã contra ius isto casu. Abb. *cons.*64. *Venio ad primum. col.2.n.4. ver. ad tertium. iuncto ver. item isti fuerunt, lib.1.* † Cõpromissum tutoris de iure, & de facto nõ valet; secus est, si ꝓ bono pacis fieret, quia valet. Vide, *Compromittere qui non possint, vel econtra Cons.*501. † Diuisio facta potest retractari pacis, & concordiæ causa. Cruet. *cons.*264. *n.*10. vbi ponit multa exẽpla. † Multa sunt permissa Principi ꝓ bono pacis subditorũ, q̃ sunt irregularia, & nõ admittẽda cessante causa pacis. Cruet. *d. cons.*264. *in fin. n.*10. † Matrimonium valet in minori ætate fauore pacis. Cruet. *d. cons.*264. *n.*6. *ver. sed videmus.* vbi allegat Rom. *cons.*332. *in vltimo dubio.* † Iuramentum de pace nõ facienda nõ obligat. Cyrillus *in praxi, tit. de fideiussor.* §. 7. *in fi.* † Rei vendicatio, q̃ nõ venit in generali liberatione, bene venit, qñ causa pacis est inducta liberatio. Barb. *cons.*41. *n.*12. *lib.*1. vbi multa alia cumulat. † Clerici, & Ecclesiæ licet sint exempti ab oneribus laicalibus, fallit, qñ fauore pacis cõmunis imponũtur ꝓ seruitio, tam clericorũ, q̃ laicorũ. Barba. late *cons.*1. *n.*2. *lib.*3. vbi multa de pace, & eius specialibus priuilegiis. † Mandatũ ad aliquid causa pacis late interpretatur, & habet locum, vbi causa pacis intrat. Abb. *cons.*18. *n.*7. *ver. nec mandatum est restringendũ. lib.*2. † Mandatũ ad pacẽ morte nõ reuocatur fauore pacis. Corset. *de priuil. pacis. n.*28. † Feudalis successio ꝓ bono pacis potest ad primogenitũ restringi; quia cõcurrit vtilitas publica, vt ex communione tollãtur discordiæ. Castr. *cons.*179. *In causa, quam Magnificus.* *n.*3. *ver. vel melius. lib.*1. † Donare, & alienare non potest Princeps terras suas vasallis, sed tamẽ fauore pacis potest, incertus auctor post regulas Soc. *reg.*6. *Donare non potest Princeps. in 1. limitat.* vbi latissime. † Recuperatio possessionis, quę potest fieri de fortalitio, quando cum q; occasio se ꝑsentauit, non potest fieri, si intercessit pax. Bald. *in l.*1. *n.*35. *C. vnde vi.* † Priuilegia pacis enumerat Corset. *de potestate Regia, vsque ad* 34. *priuil.* Moronus relatiue *q.*102. *n.*22. & *seq.* tu dic. is, ꝙ errauit Moron. quia est tractatus Corset. *de priuil. pacis*, vbi ponit 117. priuil. seu specialia; & sicẽt fatetur Grat. *cons.*114. *n.*7. *lib.*2. † Pœna violantiũ pacẽ publicã est crimen læsæ maiestatis. Vulpell. *de treug. & pac. q.*51. *n.*2. Guid. Pap. *decis.*418. Aufr. *in decis. Capellæ Tholos.*489. † Limita; quia nõ statur dicto gerentis actũ prohibitũ, sed ꝓ bono pacis pmissum; quia debet aliter cõstare de bono pacis. Castr. *cons.*465. *Viso compromisso. nu.*4. *ver. nam respondeo. lib.*1. Blanch. *tract. de compromiss. in 6. q. prin. q.*3. *n.*16. Vide, *Assertioni gerentis actum ex causa permissum an credatur. Concl.*535. Vide de Concl. prox. præced. † Amplia; quia licet cõtractus sint stricti iuris, & mixtũ nõ veniat sub simplici in cõtractu; tamen in pace secus, & saltẽ est dubium ꝓpter fauorẽ pacis. Grat. *d. cons.*114. *Visis. n.*7. & *seq. lib.*2. vbi, ꝙ cõtractus pacis est bonæ fidei, & latã ꝓ pace facimus interpretationẽ, sequitur Soc. Iun. *cons.*103. *Præsens consultatio. n.*3. & 4 *lib.*3. Vide, *Pacis capitula, & conuentiones qualiter interpretanda. Concl.*178. † Declara; quia in pace verba sunt stricte accipienda, qñ agitur de pœna cõmissa, sed si agitur de pace facienda, vel substinẽda, larga fit interpretatio. Vulpel. *de treug. & pac. q.*56. † Declara; quia interpretatio sumitur, quæ vtriq; parti æqualiter prodest, & neutri redditur onerosa. Bald. *cons.*343. *Examinanda sunt. in prin. lib.*2. allegat *l.*1. *ff. si quis cautio.*

Pax de quibus & à quib. fieri possit, vel nõ. Conc.174.

1 REGVLA † est, ꝙ de omni crimine, in quo pœna sanguinis imponitur; licita est pax, & transactio. *l. transigere. C. de transact.* & est cõmunis omnium opinio; quia licitũ est vnicuiq; sanguinẽ suum redimere, & est * cõmunis ratio, vt dicit Clar. *in §. fi. q.*58. *n.*5. *ver. successive.* Vide, *Transactio super quibus fieri possit, vel non. Concl.*347. † Extẽde, vt ꝓcedat nedũm in delictis publicis, sed ẽt in * priuatis, * cõmunem omnium opinio; quia licitũ est vnicuiq; sanguinẽ suum redimere, & est * cõmunis ratio, vt dicit Clar. *in §. fi. q.*58. *n.*5. *ver. successive.* Vide, *Transactio super quibus fieri possit, vel non.*

3 † Extende, vt procedat etiam in delictis, in quibus ingeritur solum pœna mutilationis membri; quia dicitur pœna sanguinis.

4 Clar. *d. §. fi. q.*58. *n.*7. *ver. item locum.* † Extende, etiam si solum imponatur pœna fustigationis. Clar. *d. §. fin. q.*58. *n.*8. vbi de * communi, & quod hæc est æquior opinio. † Contrariam opinionem * communem * dicit Rom. *in d. l. transigere. C. de transact. n.*9. quem

6 refert idem Clar. *d. q.*58. *n.*8. *in fi.* † Declarat Bart. *q.*1. *Lucanæ ciuitatis. per tot.* vbi pro vtraque, sed in solutione, *n.*15. *ver. non obstat.* dicit, quod Regula, & extensiones procedant, quando delinquẽs est obediens, & ante sententiam; quia potest transigere; secus si contumax, & rebellis post sententiam; quia cum delictum sit liquidatum per sententiam, non fit transactio super pœna, quæ respicit publicã vtilitatem. † Restringe; quia non potest transigi de crimine, & pacisci, licet etiam ingeratur pœna sanguinis, vt in adulterio propter immanitatem, & frequentiam delicti, prout in adulterio communẽ * dicit Clar. *d. §. fi. q.*58. *n.*11. *ver. excipitur.* vbi dicit, rationẽ non esse ꝓpter immanitatẽ delicti, sed fauore matrimonii, ne fiat sanguinis turbatio, & ꝙ hæc est ratio cõmunis, reprobata alia ratione. † Declara, vt, præcedat, anteq̃ sit imposita pœna; sed post impositã pœnam bene potest transigi, communem * dicit Clar. *d. §. fin. q.*58. *n.*11. *ver. hoc tamen intellige.* † Contrarium tñ dicit seruari, ꝙ siue ante impositã pœnam, siue post, valet transactio, & pax, siue remissio. Clar. qui alios allegat *d. §. fin. q.*58. *n.*11. *in fi.* † Declarat Bart. *cons.*175. *Domine Potestas. in prin. lib.*1. vbi, ꝙ non potest fieri transactio ad impediendum processum, ne amplius procedatur super delicto, sed bene potest fieri nõ transactio, sed pax, & tacoris remissio de omni crimine etiam ad effectum minuendi in aliquo pœnam, & ibi apostil. dat concord. *in ver. transactio.* † Restringe in aliis criminibus etiam grauioribus, excepto adulterio; quia in raptu, incestu, & stupro, potest fieri pax, & transactio, cõmunem * dicit Iul. Clar. *d. §. fi. q.*58. *n.*11. * *& seq. ver. in aliis.* † Amplia; quia in omnib. casibus in quibus prohibita est transactio, ẽt prohibita est pactio, vel pax, * communẽ * dicit Clar. *in d. §. fi. q.*58. *n.*19. *ver. scias etiam.* † Amplia; quia si prohibetur ex lege, vel statuto pax ꝓ aliquo delicto, ꝓhibetur tam quoad delinquentẽ, q̃ quoad mandantẽ, & cõuniter * ita obseruari dicit Clar. *in praxi crimin. d. §. fin. q.*58. *n.*20. *ver. vnum autem.* † Limita, qñ imponitur pœna perpetui carceris; quia nõ est licita transactio super delicto, cõmunem * dicit Iul. Clar. *d. §. fi. q.*58. * *n.*9. *ver. hinc infertur.* † Extende, vt idẽ sit, qñ agitur solũ de admittẽda libertate. Clar. *d. §. fi. q.*58. *n.*10. *ver. nec quæro.* † Limita in casibus cõtrariis; quia vbi nõ ingeritur pœna sanguinis, nõ est licita trãsactio, & pax, ne delicta remaneant impunita. Iul. Clar. *d. §. fi. q.*58. *n.*15. *ver. secũda regula.* vbi dicit * cõmunem, & ponit ꝓ 2ª regula. † Extẽde; quia ꝓcedit, siue delictũ sit publicũ, siue ptiũ, cõmunem * dicit Purp. *d. l. transigere. n.*120. *C. de transact.* Clar. *d. §. fin. q.*58. *n.*16. *ver. sed hic quæro.* † Contrarium, ꝙ in priuatis crimẽ non licita sit pax, & trãsactio, etiãsi pœna sanguinis non ingeratur, cõmunem * dicit idẽ Clar. *d. q.*58. *n.*16. † Extende etiã in casibus, in quib. de iure cõmuni esset imposita pœna sanguinis, sed ꝑ statuta esset talis pœna pecuniaria; quia ex quo nõ est amplius pœna sanguinis, nõ est licita trãsactio. Clar. *d. §. fi. q.*58. *n.*17. *ver. pone modo.* vbi, ꝙ ex quo recessum est à iure cõmuni, etiam recessum cẽsetur quoad omnia. † Restringe, vt nõ procedat in pœna falsi; quia licet pro falso nõ imponatur pœna sanguinis; tñ quia nullũ crimen magis infamat, q̃ crimen falsi, licita est trãsactio, & pax, cõmunem * dicit Clar. *d. §. fi. q.*58. *n.*18. † Pacẽ & remissionẽ facere potest offensus, si viuit, sin autẽ spectat ad ꝓximiores, & si plures sunt, ꝓt in accusando, ꝑtur ꝓximior, si plures sunt in eodẽ gradu, omnes debẽt interuenire. Clar. *ind. §. fi. q.*58. *n.*11. *ver. visum est.* Vide, *Statutum circa pacem ab offenso, quod minuatur pœna. Concl.*611. † Restringe; quia si statutum dicat, ꝙ homicida debeat habere pacẽ ab hæredibus interfecti, nõ ꝓdest pax habita à vulnerato, quia postea decessit. Clar. *d. §. fi. q.*58. *n.*29. † Declara tñ; quia si statutũ loquitur simpliciter, ꝙ habens pacẽ mitius punitur; tũc is, qui habuit pacem à vulnerato, qui decessit, gaudet tali beneficio, secundũ cõmunem, * licet de consuetudine non seruetur. Clar. *d. q.*58. *n.*29. † Amplia; quia pater potest facere pacẽ pro iniuria facta filio, etiam filio inuito, cõmunem * dicit idẽ * Clar. *d. §. fi. q.*58. *n.*22. *ver. quæro, nunquid.* † Declara tñ; quia si inuenere vulnera, & cædes, solus pater nõ admittitur, sed simul cum filio, ita Clar. seruare Senatum Mediolani dicit, vbi supra. † Restringe, qñ iniuria esset facta filio à coniuncta persona, * cõmunẽ dicit Clar. *d. §. fi. q.*58. *n.*22. † Restringe, quãdo pater habet potestate filium; quia potest pro eo inuito facere pacem; secus si non esset filius in patria potestate, vt quia emancipatus. Clar. *d. §. fi. q.*58. *n.*22. *in fi.* † Amplia; quia si sunt plures hæredes defuncti, debet pax haberi ab omnibus, secundũ magis veram & * communẽ, Clar. *d. §. fi. q.*58. *n.*34. *circa fi.* † Contrarium, ꝙ imo sufficit habere à maiori parte, communẽ * dicit idẽ Clar. *d. q.*58. *n.*34. *in pr.* † Declara; quia etiã filia fœmina hæres cũ aliis debet facere pacẽ; secus si non sit hæres, vel excluſa. Clar. *d. q.*58. *n.*35. † Amplia, quia Episcopus, & Capitulũ possunt facere pacẽ pro iniuria Ecclesiæ, non tñ solus Episcopus, vel solus Prælatus potest. Clar. *d. §. fi. q.*58. *n.*23. *ver. prætera quæro.* † Amplia; quia tutor cum pupillo maiore infante potest facere pacem, secundum * communem. Clar. *d. §. fin. q.*58. *n.*27. *ver. quæro, an tutor.* Abb. *cons.*108. *Illud inquis. lib.*2. *num.*3. vbi de * communi. † Extende; quia imo solus tutor pro pupillo infante potest facere pacem, & remissionem,

quando

quando est vtile pupillo, vt quia aduersarius sit potens; secus, si * esset damnosa. Clar.*d.§.fi.q.58.n.27.* vbi dicit * communem, & * ibi apostill. dicit magis * communem, vbi etiam, quod est da-34 mnosa, si pœnata est. † Declara tamen; quia quod dicitur de tutore, intelligitur de generali, qui fecit inuentarium, & dedit fi-35 dei ussores, alias secus. Clar.*d.q.58.n.27.in fi.* † Et pupillus maior factus tenetur seruare pacem à tutore factam. Luc. de Are. Cyn. Bald.*in l.1.C.de in integr.restit.* & ibi Alberic.*in rubr.n.2. & in tract. de hannit.q.32.in fi.* vbi, quod non potest petere restitui in integrū. * Odd.*de restit.in integr.q.85.art.7.n.45.part.2.* vbi de * communi.

36 † Amplia, quia si extant filii legitimi, & naturales professi in mo-* nasterio præferuntur monasterio, communem * dicit Feder. de Sen. vt refert Boer.*decis.121.* maxime *nu.9.* Clar.*d.§ fin.q.58.nu.25.*

37 † Contrarium, quod spectet monasterio facere pacem pro mo-nacho professo, etiam si extent filii veri, magis * communem di-38 cit Alciat.*in l.4.§.Cato.n.175.ff.de verb.oblig.* † Declarat Clar.*d.§.fi. q.58.n.25.ver.ego vero.* quia si offensa fuit facta intuitu monachi, spectat ad monasterium, aut vti personæ particulari, & spectat 39 filiis: aut est dubium, & ad vtrumq; spectat. † Restringe, quando monachus offensus non esset professus; quia tunc nō potest mo-nasterium facere pacem. Clar.*d.q.58.n.25.in fi.* vbi, quod Senatus 40 ita iudicauit. † Amplia, quia filii spurii admittuntur ad pacem matris; quia vere filii sunt, secus ad pacem pro offensa patris. Clar.*d.§.fin.q.58.n.26.ver.si vas autem.* vbi, quod Senatus non ad-misit filios spurios ex damnato coitu etiam pro offensa matris, 41 & ibi apostil. idem dicit. † Amplia, quia filii possunt facere pa-cem matri, quæ interfecit maritum, sed non sufficit pax filiorum facta patri, qui interfecit vxorem propter patriam potestatem. Clar.*d.§.fi.q.58.n.31.ver.contigit.* vbi, quod ita Senatus Mediolani 42 iudicauit. † Extende in tantum esse verum, quod filio spectet ius faciendi pacem, vt etiam si nō sit hæres patris; tamen ad eum spe-43 ctet; quia ius faciendi pacem non est hæreditarium, * commu-44 nem dicit Clar.*d.q.58.n.32. & n.33.* † Contrarium seruari, dicit Clar.*d.q.58.n.32.* quia si extat hæres bonorū, debet & ipse inter-44 uenire cum filio, seu hærede de sanguinis, & hoc est tutius. † Amplia; quia solus maritus facit pacem super adulterio vxoris, etiā vt adulter consequatur remissionem partis pœnæ, & non requi-ritur consensus vxoris adulteratæ, quæ cōsensit adulterio, quia nō est iniuriata, neq; vt socia criminis posset accusare; ergo neq; 45 pacem facit. Bart.*cons.175. Domine Potestas. n.2. ver. super secūdo. lib.1.* vbi apostil.*in ver.marito.* dicit concord. † Restringe, quādo mulier 46 esset rapta, vel vim passa; quia tunc etiam ipsa debet facere pacē; quia iniuriata est. Bart.*d.cons.175.in fi.lib.1.* † Limita; quia pro blas-phemia & offensa facta Principi solus Deus, & solus Princeps indulgens censentur etiam pacem facere, & remissionem, absq; 47 eo, quod requiratur alius consensus. Clar.*d.§.fi.q.58.n.24.ver sed quid dicendum.* † Declara, nisi ageretur de præiudicio tertii, velati a Princeps locasset pedagium; quia non debet tunc facere re-48 missionem fraudantibus, nisi concordato conductore. Clar.*d.§. fi.q.58.n.24.infi.* † Limita, quando non adsunt hæredes, quia fo-rensis fuit offensus, quia tunc sine pace gratia admittitur cum clausula, quod si appareant hæredes quandocumque, teneatur habere pacē ab eis intra mensem, vel duos. Clar.*d.§.fi.q.58.n.36.*

49 † Limita; quia procurator cum libera non potest facere pacem, sicut neq; donare; quia requiritur speciale mandatum. Clar.*d.§. fin.q.58.n.28.ver.sed an procurator.*

Pacem facere qui possint, vel teneantur. Concl.175.

1 IMPVBES † doli capax potest facere pacem cum tutoris aucto-ritate, si iurauit obseruare pacem, quia quod dicimus de pu-bere, vt ligetur iuramento; idem dicimus de impubere doli ca-pace. Abb.*cons.108. Illud in effectu. per tot. lib.2.* vbi dicit * commu-2 nem, & maxime in fin. hoc tenet de iure communi. † Extende, vt procedat, etiam stante statuto, quod minor sine iudicis decreto non possit contrahere; quia licet non interuenerit iudicis de-cretum, sed sola auctoritas tutoris cum iuramento; valebit pax facta ab impubere doli capace cum iuramento; quia pax non est contractus, sed remissio rancoris, Abb.*d.cons.108. per tot. lib.2.*

3 † Declara tamen extensionem, quia stante statuto prædicto nō valebit pœna adiecta paci, quia est contractus, & potest diuidi à pace. Abb.*d.cons.108. in fi. ver. fateor tamen. lib.2.* Vide, *Pax de quibus, & à quibus fieri possit. Concl.174.*

Pax an possit fieri cum bannito, & sit seruanda. Con-clus.176.

1 QVOD † pax possit fieri cum bannito, & fracta committatur pœna promissa. Bart.*in sua q.1. Lucanæ ciuitatis.* vbi per decem fundamenta dicit, quod sic, & per decem fundamenta, quod non, postea distinguit plures casus, & stante statuto Lucensi, q bannitus possit impune interfici, & alio statuto, quod rumpens pacem per homicidium, puniatur pœna capitis is, qui fecit pacē cum bannito, si ipsum interficiat post pacem, non potest puniri, ita Bart.*d.q.1.in ver. Saluatoris nostri. in princ. & n.8. ver. ad solutionem.* vbi, quoad pœnā iuris cōmunis vel statuti est verū, quia in loco bannitus perdidit iura ciuitatis, quoad conuentionalem idem; quia si non valet pactū pœnæ, neq; stipulatio; quia contra publi-cam vtilitatē est, vbi apostil.*in ver. de pœna, & in ver. publicam.* Vide plenissime Marsil.*in prax. crim. in §. aggredior.* maxime *n.84. & seq. & in Sing.352.* Vide, *Banniti possunt impune occidi. Concl.19.* Vide, *Pax non dicitur rupta, neque commissa pœna multis casibus. Concl.182.* † Am-2 plia, quia si esset facta pax inter duos, postea fuit sequutum ban-nimentū stante statuto, potest bannitus impune offendi, & non incurritur pœna pacis ruptæ. Bart.*d.q.1.ver.econtra.n.12.ver.secun-do probatur.* allegat *l.qui seruum. ff. de verb. oblig.* † Extendit Bartolus 3 multo magis, si bannitus erat tempore pacis, per regulam, quam dicit infallibilē, q ea, quæ dirimunt contracta, semper impediūt cōtrahenda. Bart.*d.q.1.ver.econtra.n.12.ver.secundo.* † Amplia, quia 4 pro defensione parentū, & patriæ licitū est fi ägere pacem. Bart. *in d.q.1. Lucanæ Ciuitatis. in ver. econtra nu.17. ver septimo probatur sic.* † Limita, quando pax cum bannito esset iurata, quia tenet, & rū-5 pens incurrit pœnā. Marsil.*cons.107.n.19.lib.2. & cons.9.n.23 per tot.* Ias.*in l. conuentionum. ff. de pact.* † Limita etiam per Marsil.*cons.106.* 6 vbi plura, per tot. † Limita, quia bene potest fieri pax cū bannito, 7 qui non potest impune interfici; quia talis bānitus dicitur mul-catus, & retinet de iure cōmuni iura cōmunia, & ciuilia ciuita-tis, nec est hostis diffidatus. Bart.*d.q.1.in solutione, n.13. & seq.* maxi-me *n.15.ver.quid ergo dicas.* † Declara, quia procedit limitatio, qua-8 tenus fiat de bannitis expressa mentio, prout dicitur de impube-ribus, quia non continetur sub pace, nisi de eis fiat expressa men-tio, ita Corn.*cons.167. Videtur in hac consultatione. lib.3.* Bero.*consil. 196.n.26.ver.quarto principaliter. & n.27. lib.3.*

Pax de vulnere an procedat etiā de morte. Conc.177.

VLNERATVS † si faciat pacem de vulnere, etiam censetur 1 facere pacem de morte, si sequatur, cōmunis * est cōclusio. * Clar.*q.58.in §. fin. ver. quarto pone. n.29.* & hanc partē verioré tenet Moron.*de treug. & pac. q.111.n.18. & in fi.* vbi, quod alias si esset de vulnere, rancor remaneret, q est contra substātiam pacis, & ma-gis conuenit Christiano, & omnino Bart.*in l.damni. §. Sabini. in pr. ff. de dam. infect.* qui ita tenet, quem sequitur Ang. Aret.*cons.28. Ad decisionem. n.19.* vbi, quod iudicamus de fine idem, quod de prin-cipio; & ponit plura similia. † Contrarium tenet Boss.*tit. de pace,* 2 *n.13.* & Vulpel.*de pace, q.22.* vbi, quod magis communis * opinio * est, quod pax facta de vulnere, non extenditur ad homicidium, si mors sequatur, nisi sit cogitatum de morte, & * communem * dicit Clar.*d.q.58.n.30.* vbi dicit, hanc tenendam stante consue-tudine, prout Mediolani. † Declara, quia si vulnus erat mortale, 3 censetur cogitatum de morte, & ideo prima opinio est verior; si vero non erat mortale, secus; quia de morte non censetur cogi-tatum. Moron.*de treuga & pace, d.q.111.n.18. & seq.* vbi pro vtraque citat, & ita distinguit, & in prin. & per totam. Vulpel.*d.tract.q.22.* & hanc declarationem facit Bart.*in d.l.damni. §. Sabini. in prin. ff. de damn. infect.* vbi, quod si remissa est actio, non continetur mors, sed si generaliter fit pax, & remissio de omni iniuria, vel de omni offensa, venit mors, si erat lethaliter vulneratus. † Amplia; quia 4 hæredes pacifcentis tenentur seruare pacem factam à defuncto. Moron.*d.q.111.n.2.* allegat Alciat.*cons.134 tom.2.lib.5.* † Amplia; 5 quia si statutum dicat, quod pax debeat haberi ab hæredibus in-terfecti, si facta est à vulnerato, sufficit pro se, & hæredibus, licet sint opiniones controuersæ; tamen si vulnus erat mortale, suffi-cit per prædicta. Vulpell.*de treuga, & pace. q.21.* vbi aliter distin-guit, & hāc partē tenēt Bald. & alii multi, quos apostil. ad Bart.*d. l.damni. §. Sabini. in ver. contrarium. ff. de damn. infect.* † Contrariū te-6 net Bart.*d.l.damni. §. Sabini. n.2. ff. de dam. infect.* vbi dicit, q isto casu non sufficit, quod fiat à defuncto; quia cum sit proximus morti, de facili faceret pacem, & quia inuitarentur homines de facili ad delictum, & quia prosequutio iniuriæ non competit iure hæ-reditario, sed iure sanguinis, & ibi apostill. allegat Rom. & alios attestantes de * communi. *

Pacis capitula, & conuentiones qualiter interpretan-dæ. Concl.178.

PACIS † generalis inter diuersos dominos factæ capitula, & 1 conuentiones sunt bonæ fidei, & ita debent interpretari, vt promissio non impediendi, vel non faciendi intelligatur, nec dire ēte, neq; per indirectum. Bald.*cons.145. Præsupposito quodā ca-pitulo. in pr. lib.2.* vbi loquitur de pace Domini Franciſci Cararię

Domini

2 Domini Paduæ, & Ducis Mediolani. † Et dicũtur respicere publicam vtilitatẽ; ideo late interpretãtur. Decian. *cons.*38. *n.*6 *lib.*2. qui loquitur in statuto, & cõtractu stricti iuris, vt recipiat laram
3 interpretationẽ, si publicam vtilitatẽ respiciat. † Et ꝙ restitutio generalis per viam pacis generalis comprehẽdat Ecclesiasticos,
4 & laicos priuatos, & priuandos. Signor. *cons.*131. *in fi.* † Et promissio, seu capitulatio pacis de eximẽdo omnes cõdemnatos à bannis, & de cancellãdo ipsa bona, & patiendo, ꝙ possint libere vti rebus suis, habet etiã effectũ restitutionis bonorũ occupatorũ, & nõ consumptorũ cõtra remissos. Bald. *d. cons.*145. *n.*2. *ver. secundo quæritur lib.*2. Vide, *Pax, & pacis causa habet multa specialia. Concl.*
5 173. *n.*9. † Et qñ est conuentũ in pace, ꝙ fiat restitutio adhærentibus per viam pacis, tunc restitutio fit de facto sicut in bello de facto fuit processum, nec requiritur citatio, vel circuitus. Signor. *cons.*228. *per tot.* vbi loquitur pro Io. de Pepulis, & adhærentibus
6 rebellibus Papæ; quia adhæserunt Duci Mediolani. † Ei sufficit tunc cancellatio scripturæ, & verborum cõdemnationis. Ias. *in l. emptor.* §. *Lucius Titius. n.*7. *ff. de pact.* imo sola declaratio sufficit, ꝙ
7 nõ sit bannitus, plene Mars. *sing.*340. *caute agant. n.*5. *& seq.* † Amplia; quia pax facta ꝙ se, & adhærentibus, cõprehendit ẽt adhærẽtes de nouo factos. Petr. Bellin. *de re milit. par.*10. *tit.*2. *n.*33. *in* 16.
8 *vol. fol.*367. Brun. *tract. de augm. concl.*5. *n.*11. † Declarat Nicol. Moron. *de treug. & pace, q.*149. *n.*6. vt ꝓcedat, qñ pax facta est sub no-
9 mine collectiuo ꝙ subditis, & adhærẽtibus, alias secus. † Extẽde; quia si fiat remissio rebellũ, extenditur etiam ad mortuos. Petr. Belli *d. tract. de re milit. part.*10. *tit.*3. *n.*74. *& seq.* vbi, ꝙ ita vidit ser-
10 uari, licet alleget cõtraria. † Amplia; quia pax generalis comprehendit cõsiliarios pacisentium. Vulpel. *de treug. & pac. q.*32. *nu.*3.
11 † Limita; quia pax, & conuentio, seu cõcordia facta inter Venetos, & Ianuenses de rapinis, & cõtrouersiis, nõ tollit ius & actionẽ particulariũ damnorũ illatorũ; quia nõ fuit expresse dictum, imo fuit ꝓstatũ per Ianuenses, ideo Gubernator Ianuæ poterit de iure consequi damna passa, ad q̃ potest agere tam ipse, q̃ Rex Franciæ Dominus Ianuæ. Castren. *cons.*424. *Quia scio. in prin. lib.*1.
12 vbi, ꝙ Gubernator sibi nõ præiudicauit, licet pstiterit auctoritatem cõcordiæ, vt Gubernator. † Limita, quia capitula pacis non habẽt repetitionẽ eorũ, quæ in alia pace & cõfœderatione facta fuerãt, ideo si in prima pace fuerãt collata beneficia ciuilitatis,
13 in secunda nõ cadit repetitio. Rom. *cons.*459. *n.*12. † Limita; quia capitula pacis cõpilata per modũ sentẽtiæ ab arbitro, sunt eiusdẽ naturæ, cuius sentẽtia, & laudũ, vt sint stricti iuris, & nõ extẽdantur ad omissa, ideo si promiserunt se adiuuare inuicẽ, facere guerrã inimicis, & adiuuare amicos, nõ dicitur cõtrauenire confœderatus, si emat ciuitatẽ à tertio, sup qua ꝓtendebat cõfœderatus, quia nõ fit extẽsio ad incognita, sed de guerris licitis, & ad
14 defensam sunt intelligẽda capitula, & de iis, q̃ possidẽtur. Castr. *cons*296. *Viso supradicto. col.*2. *ver. secundo videndum. per tot. lib.*1. † Declara; quia si est conuentũ, ꝙ vnus nõ possit receptare gentes armatas alterius, vel inimici, nisi de consensu alterius, si vnus receptauit ꝓtextu, ꝙ dixerũt habere cõsensum, nõ excusatur, sed incurrit pœnã; quia debuit inquirere, & diligẽtiam facere, alias dicitur affectata credulitas, & maxime si etiã retinuit post denun-
15 tiam, ꝙ nõ retineret. Castr. *d. cons.*296. *in pr. lib.*1. † Limita; quia capitula pacis de habẽdo amicos ꝓ amicis, & inimicos ꝓ inimicis inter plures Principes, si vnus est affinis ẽt cognatione spirituali, puta cõpater vni ex cõfœderatis, & inimicus alteri, an ꝓualeat qualitas amicitiæ, vt alter ꝓ amico haberi debeat, an ecõtra. Castren. *cons.*296. *n.*6. *& 7. ver. & confirmatur. lib.*1. dicit, ꝙ non cõprehenditur in pace; quia loquitur de simpliciamico communi, & inimico cõmuni, & quilibet habebit eum, ꝓut placet: aut si contineretur benignior interpretatio, est sumenda, vt inimicitia cedat amicitiæ; quia nunq̃ includẽtur personæ exceptæ, & quibus
16 esset data fides. † Limita; quia pax, & capitula pacis sunt stricti iuris; sicut ti ãlactio; & ideo omissum habetur ꝓ omisso. Bal. *cons.*
17 195. *Laudare vos. n.*8. *lib.*2. † Limita; quia capitula pacis generalis nõ cõprehendunt adhærẽtes, nisi de eis sit facta mẽtio specialis, *c. ad Apostolicæ. in vers. volebat. de re iudic.* vbi Gemin. Abb. *in c.*1. *n.*29. *ver. facit singulariter. de postul. prælat.* Corset. *tract. de pace. n.*16. *ver.*54.
18 Iac. à S. Georg *tract. feud. ver. de adhærentib. n.*3. † Declara tñ; quia Ecclesia Romana nõ cõsueuit facere pacẽ, nisi adhærẽtes cõprehendantur in pace, vt innuit Innoc. *in d. c. ad Apostolicæ. circa med. in ver. volebat. de re iud. in* 6. Abb. *d. c.*1. *de postul. prælat. n.*29. vbi, quod Innoc. cõmendauit fidelitatẽ Ecclesiæ Romanæ. Corset. *d. tract. de pace. n.*16. Mart. Laud. *tract. de confœder. & pace, q.*21. *Papa non vult.*
19 plene Iac. à S. Georg. *tract. de feud. in ver. de adhærentib. n.*3. † Quinimo fideliter agũt, qui pacẽ faciũt, nõ inclusis adhærẽtibus. Abb. *d. c.*1. *n.*29. *in fin. de postul. prælat.* sequit. Corset. *d. tract. de priuil. pacis, n.*16. *ver. quinquagesimo quarto.* † Et idẽ in omni Principe; quia non
20 debet facere pacẽ, nisi adhærẽtes in cludantur. Ang. *cons.*391. *n.*1. *ver. & ideo nullus.* Mart. Laud. *de confœder. & pace. q.*52. *tamen debet esse.* Et qui dicantur adhærentes, & includantur, Vide, *Adhærere alteri quis dicatur, & quid operetur adhæsio. Concl.*175. † Contrarium, ꝙ
21 imo pax comprehendat semper adhærentes, quando est generalis inter Principes; secus si inter priuatos; quia Principes belli non faciunt sine adhærentibus, & nisi per ministros. Vide plene Nicol. Moron. *de treug. & pac. q.*149. *per tot.* vbi pro vtraq; parte, & dicit, quod comprehenduntur, quando pax est generalis pro tota parte sita inter Principes, & quod etiam futuri adhærentes comprehendit. † Et in pace Regis Franciæ, quod compre-
22 hendat adhærentes, & futuros de iure. Brun. *d. tract. de augm. concluſ.*5. *princip. n.*5. vbi allegat Io. Andr. & alios ita tenere. † Declara; quia si pax loquitur in personam, non comprehenduntur adhærentes, nisi pax esset frustratoria; si vero loquitur in rem, bene comprehendit adhærentes. Iacob. à S. Georg *in d. tract. de feud. in ver. de adharentibus. n.*3. *& seq.* vbi late. Vide, *Confœderatio multiplex, & quid sit, & qualiter interpretanda. Concl.*628.

Pax ex quibus dicatur rupta, vel non. Concl.179.

PAx † de non offendendo rumpitur per actum prouocantem ad iram, siue sit actus violentus, siue meticulosus; quia offensio fit etiam per solum actum prouocantem ad iram. Paris. *cons.*165. *n.*5. *& 17. lib.*4. Bart. *in l. licitatio.* §. *quod illicite. ff. de publica.* † Extende, etiamsi ille actus prouocans ad iram non esset punibilis de iure. Rom. *cons.*183. *n.*2. † Contrarium, quando actus prouocans ad iram est illicitus, & non punibilis. Bart. *d. l. licitatio.* §. *quod illicite. ff. de publica.* Gozadi. *cons.*31. *n.*13. Grat. *cons.*136. *n.*13. *lib.*1. Paris. *cons.*165. *n.*4. *& n.*18. *lib.*4. † Extende; quia etiam per verba iuriosa rumpitur pax, dummodo verba detrahãt honori, & quæ possint puniri. Vulpel. *de pace, q.*91. *n.*4. *ad fi.* † Et quod ex causale, rumpitur pax, Rom. *cons.*258. *n.*5. *& per tot.* Alex. *cons.*19. *n.*2. *lib.*1. Vide, *Pax non dicitur rupta, neque commissa pœna multis casibus. Concl.*182. *n.*65. *& seq.* † Et quod per violentiam & iniuriam rumpatur pax. Paris. *cons.*10. *n.*88. *lib.*1. † Amplia; quia si est pax inter duas familias, quæ postea contrahant matrimonium inter se, si maritus ex vna parte verberaret cum sanguine, quæ est de alia parte, rumperet pacem; quia licet maritus possit corrigere vxorẽ, non tamen vel verberare cum sanguine, & sine iusta causa. Alex. *cons.*115. *Viso themate, in prin. & n.*7. *ver. alia ratione.* Vide Concl. prox. seq.

Pax facta cum pœna de non offendendo facto, & in personam, non censetur rupta, nisi tangat personam, & quando secus. Concl.180.

VT † pax isto casu dicatur rupta; requiritur offensa in personam, quæ tangat personam, neq; sufficit terror armorum, nec offensa in personam. Vulpel. *cons.*82. *nu.*5. *& seq.* vbi, quod dictio (in personam) requirit tactum personæ, allegat Bald. *in l. qua per calumniam. in prin. C. de Episc. & cleric.* Deci. *cons* 406. Corne. *cons.*51. *lib.*1. & plenius idem Vulpel. *tract. de promiss. de non offendendo. q.*91. plenissime Gabr. *cons.*171. *lib.*1. vbi, quod quando pro-
missio est de non offendendo in personam, licet sit exoneratum tormentum, si non tetigit personam, vel ea, quæ adhærent personæ, non est commissa pœna; quia illa verba, *in personam*, requirunt intrinsecitatem, & sic tactum personæ. † Extende; quia sufficit, quod ostensum, & directum fuerit archibusium contra eum, cum quo pacem habebam; quia non dicitur rupta pax, vt in fortioribus terminis loquitur Bertazol. *cons.*177. *n.*5. *ver. non obstat.* qui loquitur, quando stipulatio erat de non offendendo, & seu de non molestando, & ibi apostil. *in ver. actus iste.* vbi comprobat, licet dicat secus, si fuit exoneratus sclopus, licet non fuerit ictum, vel non percussetit, sequitur Mascar. *concl.*1157. *n.*11. Vulpell. *cons.*67. *n.*5. † Et quod non dicatur rupta pax facta de non offendendo facto, & in personam per directionẽ, & exonerationem archibusii onerati, qñ non percussit, nec tetigit personam. tenet Vulpel. *q.*61. † Extende; quia imo si fuit exoneratus archibusiũ, & nõ percussit, nõ est rupta pax facta de non offendendo, & in personam, plene Ondade. *cons*103. *n.*13. *& seq. per tot.* vbi plures citat, etiãsi tangat, & personã offendat. *n.*19. *& seq.* & allegat concord. Deci. *cons.*406. *per tot.* Ceph. *cons.*549. *n.*132. *& seq. & nu.*23. Bero. *cons.*587. *n.*41. Sim. de Præt. *cons.*188. *n.*8. *& seq. & nu.*23. Bero. *cons.*196. *n.*39. *& cons.*100. *n.*3. *& seq. lib.*3. & in terminis de exonerante archibusium, & non percutiente, ꝙ non rũpatur pax, Gabr. *cons.*171. *per tot. lib.*1. † Contrariũ, ꝙ imo fit rupta; quia arendiuran-
mus delinquẽtis, & exonerãtis, qui fecit, quantũ in se fuit, vt ipse
na tãgeretur, & interficeretur, vt in simili apostil. *ad cons. Bertaza-*
34. n

184. *in ver. vulnus.* dum vult, quod verba pacis loquentia in plurali non intendantur, sed vnicum vulnus rumpit pacem propter intentionem, & dolum vulnerantis. Vide, *Delictum consummatū, & attentatum qualiter puniatur. Concl.* 167. † Idem infertur ex eo, q̄ dicunt Dd. de adulterio, & furto; quia non rumpitur pax; quia ex alia causa, puta libidinis, & auaritiæ in dubio p̄sumitur adulterium, vel furtum, si tamē constat, q̄ animo offendendi fecerit, rumpitur, & sic animus offensionem inducit. Rom. plene *consil.* 183. *per tot.* † Idem est in eo, qui cōbussit in domo bannitos, cum quibus erant aliqui, cum quibus pacem habebat, non tenetur; quia non p̄sumitur fecisse eo animo, si ignorauit eos adesse. Mascar. *d. Concl.* 1157. *circa fin.* † Facit in contrarium; quia ex solo tractatu de interficiendo dicitur pax rupta, & commissa pœna, licet non sequatur effectus, quando deuentum est ad actū facti proximum, vt quia data est pecunia sicario, & mandatum; quia in se fecit, quantū potuit, & ita Ferrariæ fuisse iudicatū per d. Io. Mariam Crispium, attestatur apostil. ad *cons. Bertaz.* 243. ita etiam attestatur Vulpel. *tract. de promiss. de non offendendo*, obtinuisse Vrbini q̄101. *n.* 9. licet in fi. dicat, non habere locū, q̄n fuit promissum de non offendendo in persona; quia tūc requiritur tactus personæ, & q̄ sit rupta pax, q̄n deuenit ad actū proximū offendendi, licet non sequatur effectus, q̄n per eum stetit; quia fecit, quod potuit. Mar. *cons.* 83. *n.* 22. sequitur Nicol. Moron. *de fide, treuga, & pace, q.* 172. vbi, q̄ ita iudicatum fuit pluries in ciuitate Firmana. † Contrarū tenet Bero. *cons.* 202. *in prin. lib.* 3. qui loquitur in eo, qui dedit mādatum sicario ad occidendū, si effectus non est sequutus. † Declara plenissime, vt per Vulpel. *d. tract. de promiss. q.* 91. quia si promissio est simpliciter de non offendendo, committitur pœna ex solis verbis iniuriosis; secus si p̄missio est de nō offendēdo personaliter, vel in personam. † Si p̄omissio sit de non offendendo personaliter, rūpitur ex insultu cū armis, & sola admenatione: item si vestes & non personam tangat: item ex ablatione pilei, biretti, iactu lapidis, cultelli, exoneratione sclopi, licet nō tangat personam. Vulpel. *d. q.* 91. & plenius *cons.* 49. & plenius *cons.* 51. *per tot. & cons.* 67. *n.* 5. vbi dicit * communem, & *cons.* 82. *in prin.* vbi, q̄ ita consuluerunt Asinius, Ant. Strozzius, & Ludouicus Merula. † Si promissio est de non offendendo in personam, requiritur tactus personæ, & magis stricte in prætoria stipulatione coacta, q̄n pace volunta i, idem Vulpel. *q.* 91. & supra *in prin.* Deci. *cons.* 406. *n.* 4. *& seq.* † Facit; quia is, qui proiicit telum contra alium, quem est aggressus, dicitur offendere, & rumpere pacem, etiam q̄n fuit dictū, q̄ solū cōmittatur pœna, q̄n vulnus cum sanguine inferatur. Corne. *cons.* 51. *In hac consultatione. n.* 11. *lib.* 1. licet ipse ibi arguat effectū excusandi aggressum; quia offensa dicitur omne, q̄ prouocat ad irascendum, & tendit ad malum. † Facit; quia is, qui exonerat archibusum contra eum, cum quo pacem habet, vt interficiat, dicitur proditorie facere; quia est sub clypeo pacis, & amicitiæ; ideo tenetur, ac si interfecisset, licet non percutiat. Iul. Clar. *in* § *assassinium. in ver. scitas etiam.* † Facit, quia is, qui virtute parumper eum, quem promisit non offendere, ad effectum, vt præcipitetur, tenetur, qui alias non teneretur, propter animum interficiendi. Mascar. *d. concl.* 1157. *n.* 86. † Facit, quia * cōmuniter tenent Dd. q̄ quis incidit in canonē, *Si quis suadente Diabolo*, etiāsi non tangat personam, sed vestes, seu frænum equi, vt noceat, vel impediat, ita Deci. *in c. peruenit. il* 1. *in prin. de appell.* & ibi apostill. Bald. *in l. si qua per calumniam in prin. C. de Episc. & cler.* vbi sequitur * Innoc. *in c. nuper. de sent. excom.* quē ibi omnes * Canonistæ sequūtur, vt dicit Fel. ibi. Imol. *in l. Gallus. in fin. n.* 82. & q̄ opinio Innoc. sit communis Ondad. *cons.* 103. *n.* 26. *ver. tertio.* prout etiam * communem dicit Gabr. *cons.* 171. *lib.* 1. † Facit; quia idem tenet Bart. in positione statuti, q̄ sufficiat tactus vestium quoad principalē. Bertol. *l. licitatio. §. quod illicite. n.* 6. *ff. de publica.* quem ibi sequuntur * omnes, * Ang. Cuman. Imol. & Castr. † Declara; quia causa est concordanda, prout in facto contigit secundū attestationem in fine *consilij Ondadei* 103 *in fin.* † Declara quoad principalem; quia debet puniri de delicto, nō autem fideiussor, non de pœna promissa; quia durius admittitur, q̄ quis p̄alieno delicto puniatur, q̄m proprio, ideo quoad fideiussorē, ille magis excusatur. Ondad. *d. cons.* 103. *nu.* 33. *& seq.* vbi ponit plura exempla, & ita etiam Vulpell. *q.* 91. *in fin.* vbi, q̄ durius agitur cū principali, q̄ cum fideiussore coacto, qui cōpellitur p̄ alio promittere; ideo non ita de facili pœna cōmittitur, & ita Bero. *cons.* 199. *in fi. lib.* 3. & quia illa verba (facto, & in personam) rē denotant tractū personæ, & sic intrinsecitatē. Bart. *in l. licitatio. §. quod illicite. n.* 6. *ff. de publica.* Vide. *Mitius agendum cum fideiussore, quam cum principali. Concl.* 291. † E. q̄ reiteratione pœnæ promissæ. Bald. *cons.* 387. *Proponitur. quod. lib.* 4. Vide, *Pax non dicitur rupta, neque commissa pœna, Concl.* 182. † Declarat Gabr. *cons.* 171. *lib.* 1. q̄ q̄n facta est promissio de non offendendo facto, & in personam, q̄ licet si exoneretur sclopetus contra eum, qui habet promissionē, & tangat eum, vel vestes, sit cōmunis * opinio, q̄ cōmittitur pœna; tñ secus est, si non tangit personam, neq; vestes. † Declara; quia si loquimur de fideiussione, qua quis pro alio fideiubet, q̄ Titius non offendet Seium facto, & in personam, procedit secūda declaratio, vt requiratur tactus personæ, q̄ sit offensa, secundū aliquos, vt per Ondad. *cons.* 103. *per tot.* aut sumus in statuto, q̄ obligat patrē pro filio, & iste est casus Bart. *d. l. licitatio. §. quod illicite. ff. de publica.* & requiritur quoad principalē tactus personæ, vel vestium, vel eorū, quæ circa personam sunt, quoad patrē, vel alios; quia odiosum est, requiritur tactus personæ, sequitur Simon de Præt. *cons.* 188. *n.* 9. † Amplia; quia pax facta cū pacto, q̄ non censeatur rupta, nisi ob mortem, vel vulnus illatū cum effusione sanguinis; quia si vulnus est paruum, non rumpitur. Bertaz. *cons.* 184. & ibi apostill. *in ver. vulnus.* † Contrarium, quod dicatur rupta ex telo proiecto. Corne. *cons.* 51. *n.* 11. *lib.* 1. qui loquitur maxime ad excusandum offensum, ne ipse rumpat. † Extende, etiamsi vulnus paruum esset cum ictu sclopeti exonerati. Bertaz. *d. cons.* 184. *n.* 7. † Declara, vt per Vulpel. *d. q.* 101. vbi, q̄ sufficit exoneratio sclopi, licet non percutiat, q̄n non adest illa necessitas, q̄ in personam fiat offensio, allegat Dec. *cons.* 406. † Declara; quia facilius rūpitur pax, & cōmittitur pœna pacis, q̄ pœna promissionis de non offendendo. Vulpell. *q.* 102. † Ampita; quia pax, & promissio de nō offendendo simpliciter facta, nō rumpitur ex solo insultu, si nō est sequuta percussio. Mars. *cons.* 80. † Contrarium Corn. *cons.* 51. *lib.* 1. Moron. *de pace, q.* 172. *n.* 11. *& seq.* † Extende ex vrtatione, vel cubitali percussione modica. Patil. *cons.* 165. *n.* 14. *lib* 4. † Contrarium Grat. *cons.* 73. *n.* 5. *lib.* 2. vbi ex solo impulsu sit offensa, & rumpitur pax simpliciter de non offendendo facta. Moron. *q.* 172. *circa fi.* † Extende; quia per pugnū, vel alapā non rumpitur; quia leuis est iniuria. † Contrarium, si pugnus esset super oculo, vel ratione loci, personæ dignitatis; quia dicerentur atrox iniuria, plene Moron. *q.* 173. *n.* 9. *& seq. quasi per totam.* † Extende; quia leuia & modica non sunt in consideratione; ideo parua iniuria, paruum vulnus, & similiter minuta nō veniūt in generali dispositione, plene Moron. *q.* 174. † In cōtrarium dantur plura exempla, quibus minima considerantur. Moron. *d. tract. q.* 175. † Declara totā istam materiam regulariter: Primo ex animo offendēdis, vt si dolo malo sit facta; quia tunc rūpitur: idē, si cōsuetudo loci, vel qualitas personarum hoc requirat, vel si modica percussio esset in loco periculoso ad deturpandū, prout pugnus super oculo, parua cicatrix in facie, & quid simile, Moron. *d. q.* 172. *& 173.* † Limita respectu offensæ filii, quia licet paciscēs p̄o se facto, & in personam requirat tactū personæ suæ, idē est, si persona filii tangatur. Vulpell. *de treuga & pace, q.* 58. † Limita, q̄n diceretur de offensa personali quomodocumque, & qualitercumque; quia tunc etiam sola perterritio cum armis, vel admenatio inducit vtilem actionem ad pœnam commissam, *l. item apud Labeonem.* §. 1. *ff. de iniur.* vbi Angel. per quem ita Barbat. *cons.* 11. *n.* 19. *lib.* 4.

Pax non dicitur rupta inter Principes, & quando secus. Concl. 181.

PAx † non dicitur rupta inter Principes, licet vnus fecerit in suo territorio fortalicium aptum ad nocendum alteri domino, cum quo habet pacem; quia ex potentia nocendi non rumpitur pax, sed ex actu nocēdi. Bald. *cons.* 195. *Laudare vos. col.* 2. *circa med. ver. sed quicquid sit. lib.* 2. † Declara ñ; quia si capitula pacis cōtinerent, q̄ nullus debeat dare passum gentibus armatis in Italia, & alter ex pacisc ntibus cōstrueret pontes, ex quibus pateret passus gētibus armatis occasionaliter, dicitur venire cōtra pacē. Bald. *d. cons.* 195. *n.* 8. *ver. sed illud non est omittendum. lib.* 2. quia mutatio cōditionis, & noua occasio nocēdi operatur, q̄ nō frangatur pax. Bald. *ibid. n.* 12. *ver. esti & quarta ratio. lib.* 2. † Amplia; quia pax non dicitur rupta, q̄n euenit casus inopinatus, ad cuius existentiam oportet p̄uideri p̄ bono publico subditorū; quia licet fiat aliquid nō principaliter, sed cōsequutiue cōtra pacem, nō dicitur rupta p x. Bald. *d. cons.* 195. *n* 8. *in fin. ver. considerandum est etiam. lib.* 2. † Declara, q̄ pacis fœdera inter Principes sic se habēt quoad Principes, sicut pax inter priuatos quoad priuatos. Bald. *d. cons.* 195. *num.* 12. *ver. item sicut se habet. lib.* 2. † Amplia, quia si guerra vel inimicitia fuit p̄sonalis, pax sequuta cēsetur personalis; ideo nō rūpitur p offensam realē; si vero fit p̄sonalis, & realis, tūc rūpitur per offensam personalem vel realem similem offensæ ante pacem, non alias. Bald. *d. cons.* 195. *n.* 13. *ver. item sci. ndum est. lib.* 2.

Pax

Pax non dicitur rupta, neque commissa pœna multis casibus, & quando secus. Concl. 182.

1 PROMITTENS † officiali, & omnibus, quorum interest non offendere aliquem de tali familia in personam, nec in ære, non dicitur contrauenire, si interficiat aliquem de tali familia bannitum à territorio loci, in quo fecit promissionem. Cald. *cons.* 55. *Anno Domini. n.* 2. *ver. secundo quia. lib.* 2. Bero. *cons.* 196. *num.* 10. &
☞ *seq. lib.* 3. Vide, *Banniti possunt impune offendi, & quando. Concl.* 19. † Ex-
2 tende, siue sit bannitus ante, vel post pacem, quando potest impune offendi. Bero. *d. cons.* 196. *n.* 11. & *seq. lib.* 3. vbi, quod nō obstat iuramētum, & *cons.* 197. *n.* 9. *eod. lib.* Vide, *Pax an possit fieri cum bannito, & facta an sit seruanda. Concl.* 176. † Secus si esset bannitus, sed
3 non à territorio, in quo fecit promissionem, vel etiam esset quidem bannitus, sed toleratus; quia etiam stāte decreto, ꝙ banniti possint impune occidi, nō habet locum istis casibus, sed rumpitur pax. Ceph. *cons.* 35. *n.* 18. & *seq. lib.* 1. vbi dat plures limitationes.
☞ Vide, *Pax an possit fieri cum bannito, & facta an sit seruanda. Concl.* 176.
4 †Extēde, etiā banīti socius interficitur, q̄ auxiliū p̄stabat eis; quia pax nō rūpitur. Bero. *d. cōs.* 196. *n.* 16. & *seq. li.* 1. & *cōs.* 197. *n.* 7. *eo. lib.*
5 † Extende, etiam si mulier ē bannitā etiam prægnantē interficiat;
6 quia nō tenetur de homicidio. Bero. *d. cons.* 197. *n.* 8. *lib.* 3. † Amplia, quia promissio facta officiali de nō offendendo certas personas, intelligitur in territorio officialis, non extra territorium.
7 Bald. *d. cons.* 55. *n.* 2. *ver. & primo quia. lib.* 2. † Amplia, quia licet arbiter cōdemnet partes ad pacem, & ꝙ habeatur ꝓ facta; tamē quia hoc nō potest facere, nō potest dici rupta pax, q̄ nunq̄ facta fuit. Castr. *cons.* 423. *Pro cōfirmatione. n.* 4. *per tot. lib.* 1. vbi, ꝙ etiāsi valeret laudum, nō teneretur ad pœnā fractæ pacis, sed ad pœnā cōpro-
8 missi, vbi apostil. allegat Corn. *cōs.* 40. *In hac. per tot. lib.* 2. † Amplia; quia ante ratificationē pacis non rumpitur. Mascar. *concl.* 1157. *n.*
* 9 104. & *seq.* vbi *n.* 109. dicit magis * communem. † Contrarium, quod si Notarius sit stipulatus promissionem pacis, quod rumpatur etiam ante ratificationem, idē Mascard. *d. concl.* 1157. *n.* 108.
10 † Declara, ac extēde, & limita, vt ibid. Mascar. *d. concl.* 1157. *n.* 110.
☞ *vsque* 118. Vide, *Pax facta pro absentibus quando rupta dicatur, vel non.*
11 *Concl.* 184. † Amplia; quia is, qui est coniunctus æqualiter vtriq; parti, non continetur sub pace; ideo non rumpit pacem. Vulpel. *q.* 34. *n.* 1. & *n.* 15. *cum seq.* quia mixtū in pœnalibus non continetur sub simplici, quod intellige, nisi ille esset factiosus ꝓ vna parte.
12 † Amplia; quia si duo fecerunt pacem, & post se inuicem offendunt, si non apparet, quis fuerit primus, non est rupta pax. Bald.
* *d. cons.* 195. *n.* 5. *ver. & quod not. Io. Andr. lib.* 2. cōmunem * dicit Clar.
☞ *in* §. *fi. q.* 47. *n.* 10. *ver. sed hic quæro.* Vide, *Absoluere debet iudex in dubio.*
13 *Concl.* 41. *n.* 24. & *seq.* † Extende; quia insultatus licet percutiat insultantem, non dicitur frangere pacem. Paris. *cons.* 165. *n.* 22. *lib.* 4.
☞ *cum seq.* Vide, *Insultus quid sit, & quis dicatur facere insultum. Concluſ.*
14 263. *num.* 3. & *seq.* † Et quod offendens offendentem se prius non
* rumpat pacem. Paris. *cons.* 10. *n.* 89. *lib.* 1. communem * & receptissimam dicit Excellentissimus Syluester Aldobrandinus *cons.* 47.
15 *n.* 32. † Restringe, vt non procedat quoad pœnam fisci; quia vterque tenetur. Bald. *in l.* 1. § *cum arietes. ff. si quadrup. pauper.* vbi Flor. de S. Petro, Vulpel. *tract. de pace, q. fi.* Clar. *in* §. *fi. q.* 47 *n.* 10. *in fi. ver. sed hic quæro.* vbi, quod licet, quando agitur de pœna corporali ratione incertitudinis, omnes debeant absolui; secus, si agatur de pecuniaria; quia omnes debēt condemnari, ne delicta remaneāt
☞ impunita. Vide, *Præsumptiones in criminalibus multæ. Concluſ.* 632.
16 † Amplia; quia pax publica & priuata non dicitur rumpi per cōtrouersias iudiciales. Bald. *d. cons.* 195. *n.* 6. *ver. illud est sciendum. lib.* 2.
17 † Extende; quia nō rūpitur pax, vel treuga, si quis via iuris repetat damna passa tempore belli, quæ non fuerūt expresse remissa.
18 Bald. *cons.* 140. *Factū se habet. in fi. n.* 4. *vers. super quarto. lib.* 4. † Amplia; quia ex solo terrore incusso nō dicitur pax rupta, si effectus non sequatur. apostil. ad Bertaz. *cons.* 177. *in ver. actus.* allegat Cravet. *cons.* 681. *n.* 2. Burſat. *cons.* 241. *n.* 43. & videas Bero. *Concluſ.* 202.
19 *lib.* 3. Felin. *in c. nuper. de sent. excom.* † Amplia; quia qui facit aliquid iuste, non dicitur offendere, neq; rumpere pacem. Bald. *d. consil.*
20 195. *n.* 8. *ver. quis ergo. lib.* 2. † Extende; quia offendēs eum, qui vult turbare percutientē, vel eiicere de possessione, nō dicitur rūpere pacē, ex quo facit actū licitū. Signor. *cons.* 5. *n.* 9. & 10. *ver. quarto*
21 *probatur.* † Amplia; quia pater nō tenetur ad pœnam ruptæ pacis, q̄n vnus filius aliū interficeret, & ex tali delicto pax rupta diceretur propter æqualitatē amoris, & ne addatur afflictio afflicto.
22 Moron. *de pace, q.* 176. *n.* 5. & *seq.* † Amplia; quia pax nō rumpitur, licet is, qui fecit pacē, interficiat fratrē pacisc entis, nec econtra, nisi aliter sit conuentū. Bald. *d. cons.* 195. *n.* 14. *in fi.* & *n.* 15. *lib.* 2. *ver. secundo est considerādum.* Vulpel. *de treuga, q.* 40. & quod pace facta de me non offendendo non rumperetur, si offendatur frater meus, est communis * opinio. Clar. *in d.* § *fin. q.* 47 *nu.* 11. *ver. quæro etiam.* Alex. *cons.* 113. *Viso instrumento. n.* 2. *lib.* 2. † Restringe, nisi cō-
23 staret, quod animo offendendi eum, qui fecit pacem, interfecit, puta si sine causa. Clar. *d. q.* 47. *n.* 11. † Restringe in eo, qui offendit filium pacisc entis, & seu facientis pacem; quia promissio generalis de non offendendo includit filium, Vulpel. *d. tract. q.* 38.
24 † Declara tamen; quia qui simpliciter promisit non offendere, si non tenetur ad pœnam, si filius offendat, licet sit aliqua difficultas. Vulpel. *q.* 39. † Ratio potest esse; quia vt pax dicatur rupta p 25 offensam in personam alterius, oportet, quod sit talis persona, ꝙ actio iniuriarū competat proprio nomine ei, qui fecit pacē. Clar. *d.* § *fi. q.* 47. *n.* 11. † Amplia; quia si facta est pax, & promissio de nō 27 offendendo in persona, vel rebus, & promissa est pœna, & dati fideiussores, & deinde aliqui cōprehensi in pace interficiant cōprehensum, & insuper post homicidium derobauerint denum occisi; quia fideiussores nō tenētur, nisi de vna pœna, etiamsi fit dictū, ꝙ toties cōmittatur; quia mortuo interfecto finitur par respectu illius; ideo sola pœna semel cōmissa dici pōt de occiso, nō de offenso in reb. respectu fideiussorū. Bald. 387. *Proponitur, ꝙ inter. lib.* 4. † Restringe, vt nō ꝓcedat ampliatio, q̄n primo esset facta derobatio, postea occisio. Bald. *d. cons.* 387. *circa fi. ver. solutio fateor. lib.* 4. † Restringe, q̄n incontinēti facto homicidio in eodē 31 loco esset facta derobatio; quia tenerētur fideiussores ad duplicē pœnā offensæ in persona, & rebus; secus si in diuerso loco, & tēpore; quia si primo est factū homicidium; secundo, derobatio, pœna nō potest habere locū; hæreditas enim furtū nō patitur, si est iacens. Bald. *d. cons.* 387. *circa fi. ver. solutio fateor. lib.* 4. † Amplia; 33 quia stāte statuto Florētino; ꝙ si nobilis offendat populare in persona, teneatur ipse, & etiā alii de domo sua puniantur, quod offendentē dicitur offensa in persona, si scidit vestes, vel atrip violenter aliquid de manu popularis: quo vero ad illos de familia offendentis, nō dicitur offensa in persona; quia nō tenentur, nisi corpus tetigerit. Bartol. pulchre *in l. licitatio.* §. *quod illicite. fin. publica. in fi. n.* 6. † Et ꝙ magis de facili intret cōmissio pœnæ con- 35 uentionalis quoad principalē, q̄ quoad fideiussorē, innuit Alex. *in l. si quis stipulatus.* §. *Chrysogonus. in fi. ff. de verb. oblig.* sequitur Bero. *cons.* 202. *n.* 31. *lib* 3. qui allegat ēt Alber. *in* 1 *par. statut.* q. 52. Nonus in simili *cons.* 95. *n.* 9. † Et ꝙ clarior ꝓbatio requiratur ad condē- 37 mnandū fideiussores de pace rupta, q̄ principalē. Bero. *cons.* 195. *n.* 15. & *cons.* 200. *n.* 6. *lib.* 3. Vide, *Pax facta cum pœna de non offendendo facto, & in personam, quando dicatur rupta. Concluſ.* 180. *num.* 19. & *fin.* † Amplia; quia ex furto non rumpitur pax, sicut neq; ex adulte- 39 rio; quia furtū ꝑsumitur ex vtilitate; adulteriū ex libidine, & delectatione, & sic ex causa noua. Rom. *cons.* 258. *n.* 3. † Amplia quia 41 adulterās vxorē eius, cū quo fecit pacē, non dicitur rūpere pacē. Alex. *lib.* 2. *cons.* 113. latius *cons.* 115. *n.* 4. & *seq. lib.* 4. Mascard plene *Concl.* 1157. *in fi.* vbi ponit alia similia, & Melchior de Facinis in 43 *vol. consilior. criminal. in* 1. *impress. cons.* 78 *n.* 35. & communem * dicit * Mascar. *d. Concl.* 1157. *n.* 84. & communē * dicit apostil. ad Rom. *cons.* 183. *in ver. esse fracta.* vbi citat pro vtraque, Clar. *in* § *fin. q.* 47. *fi.* vbi dicit communem * Rom. *d. cons.* 183. *in prin. ver. cæterum.* vbi 45 apostil. dicit magis * communem, & repetit *cons.* 258. *In casu.* † Extende in rapiente filium eius, cum quo habet pacem, & in similia. Mascar. *Concl.* 1157. *n.* 122. & *seq.* Alex. *d. cons.* 113. *Viso instrumento. per tot. lib.* 2. licet apostill. dicat, quod pessime consuli- 47 † Contrarium, ꝙ imo animo iniuriandi, & non ad libidinē pa- sumitur fecisse, vt tenet Marsc. *cons.* 83. vide apostil. ad Rom. *d. cons.* 183. *in ver. esse facta.* q̄ citat Rom. & Aug. ad Ang. *de malef. in ver. an* 49 *mi bai adulter ata.* apostil. ad Alex. *d. cons.* 113. *nu.* 3. *in ver. Adulterium. lib.* 2. vbi alleg. Io. Fabri *in l. denuntiamus. C. de iis qui ad Eccles. confug.* Aret. *in l. si ita stipulatus.* §. *Chrysogonus. ff. de verb. oblig.* † Declara, quia 51 si. apostil. ad Rom. *d. cons.* 183. *in ver. esse facta. in fi.* † Declara, quia potius præsumitur adulteriū, vel fornicatio causa libidinis, quā vt rūpatur pax, sed si constaret de animo, vt pax rūperetur, esset 53 rupta, ita Alex. *d. cons.* 115. *Viso themate. n.* 5. *ver. Bin facit. lib.* 4. † Amplia; quia dolus requiritur, & ideo non constito de dolo, non est rupta pax. Mascard. *d. Concl.* 1157. *n.* 14. & *seq.* & plenius *n.* 122. vbi 55 dicit * communem. † Et ideo qui combussit inimicum, cum quo habebat pacem habuit, ignorans, ꝙ esset cum bannitis, non frangit pacem, quia non fecit ea intētione principaliter, & sic non erat in dolo. Masc. *d. Concl.* 1157. *col. pen. in fi.* vbi ponit alia exēpla. † Amplia q̄ 57 pax

pax non potest dici rupta ab vtroque rixantium, sed ab vno tm̃.
43 Bertaz. *cons.* 48. *in pr.* † Restringe, quando offensæ fiunt diuerso tempore, quia fiscus ab vtraque parte potest pœnam exigere pacis ruptæ Bertaz. *d. cons.* 48. *n.* 14. *& seq.* vbi, quod ita debet intelligi Bal. & Ceph. *cōs.* 35 *n.* 27. & cōem * dicit Mascard. *d. Concl.* 1157.
44 *n.* 28. † Amplia; quia si non apparet, quis primo offenderit, non * potest dici pax rupta. Bertaz. *d. cons. criminali*, 48. *n.* 7. vbi dicit * cōmunē. Dec. *cons.* 380. *Concl.* Vide omnino Bero. *cons.* 196. *n.* 25. *lib.* 3. vbi, quod non tenentur, sed sunt absoluendi, idem per plura
45 Marsil. *de probat. in rubr. n.* 406. vbi infinitos citat. † Extende; quia neq; quoad fiscum, vel tertium debetur pœna pacis ruptæ, si nō apparet, quis primo offenderit, licet fecus sit quoad pœnam ordinariā delictorū. Bertaz. *d. cons. criminali*, 48. *n.* 7. & 8. Moron. *q.*
46 107. *n.* 8. † Restringe; quia solus auctor rixæ, vel qui primo offē- * dit, bene rumpit pacē secundum * cōem. Bertaz. *d. cons.* 48. *n.* 9. &
47 *seq.* † Amplia; quia ille qui primo offendit, dicitur rumpere pacē, * nō ille, qui secundo loco offendit, cōem * dicit Deci. *d. cons.* 380. * *Cōcl. in pr.* Clar. *in* §. *fi. q.* 47. *n.* 7. *v. sed quoniā.* vbi dicit * cōem Rom. *cons.* 258. *Incasu, n.* 5. *v. sque in fin.* Alex. *cons.* 115. *Viso, n.* 7. *v. alia ratione,*
48 *lib.* 4. vbi magis * communem, & veram. † Extende, vt procedat, etiam si adsit clausula, *quod pœna toties committatur, quoties, &c.*
* Clar. *d.* §. *fi. q.* 47. *n.* 7. *in fi.* vbi dicit * communem, & Alex. *d. cons.* 115. *n.* 7. *in fi. v. & hoc verum, & n.* 8. *lib.* 4. vbi, quod operatur solum ad fauorem obseruantis, & ibi plena apostilla *in v. obseruantis*, dat
49 concord. & declarat. † Contrariū tenet Io. de Imol. *in l. qui seruū.*
50 *ff. de verb. obligat.* † Declara; quia verior, & magis * communis opinio est, quod imo clausula, *rato manente pacto*, operetur ad fauorem obseruantis, ita quod si ipse offensus offendat, non rumpit
51 pacē. Alex. *d. cons.* 115. *n.* 9. *v. nec iis obstat, lib.* 4. † Restringe; quia ille, qui semel offendit, & semel rumpit pacem, si iterū offendat, iterū rūpit pacē propter clausulā, *rato manente pacto*, & ita debet intelligi Io. Andr. *in addit. ad Specul. tit. de treuga & pace. in rubr. circa*
52 *fin.* prout declarat Alex. *d. cons.* 115. *n.* 9. *v. nec iis obstat, lib.* 4. † Declara; quia licet secundo loco non rumpatur pax per eum, qui primo offensus est, ī postq̄ ipse secundo offendit, & sic non obseruauit, non potest petere pœnā à primo, & petens repellitur, plene Deci. *d. cons.* 380. *per tot.* vbi est casus; & reddit rationem, quia ex quo contrauenit ille, qui petit pœnam, non auditur; quia si aliter diceremus, ille, qui non seruauit, qñ est actor, repellitur, vt
☞ obseruantiam petat & sic pœnā, quæ est loco obseruantiæ. Vide, *Implere debet actor contractū ex parte sua, alias nō agit ex eo. Concl.* 50.
53 † Restringe in treuga; quia licet quis primo offendat & incurrat pœnam, non tñ licitū est offenso offendere postea, quin rumpa-
* rur treuga * cōem, & ita obseruari dicit Clar. *d.* §. *fi. q.* 47. *n.* 8. *v. sed*
54 *hic incidenter.* † Contrariū esse verius, & vbique seruari, dicit idē
55 Clar. *d. q.* 47. *n.* 8. *in fi. v. ego credo.* † Amplia; quia ignorantes nō incurrunt in pœnā pacis ruptę; quia non ligantur, si ignorant quo-
56 ad se, secus quoad promittentes forte. Vulpel. *q.* 61. † Et ꝙ offendens eum, cū quo habet pacē, puta existentē cum bannitis, non dicatur rumpere pacē, si ignorauit eum. Mascard. *Concl.* 1157. *col.*
57 *pen. in fi.* vbi ponit exempla. † Declara, & restringe multis modis
☞ in eo, qui adiuuet fractorem pacis. Vide, *Pax fracta dicitur multis*
58 *casibus, licet pœna conuentionalis non debeatur. Concl.* 190. † Amplia; qa propter furtū non dicitur rupta. Rom. *cons.* 183. *in pr. v. cæterū*, quia
59 cā lucri, non cā vindicandi. † Amplia; quia ex solis verbis nō rūpitur pax, nisi deueniatur ad aliquem actū. Melchior de Facinis
60 *cons.* 78. *n* 1. *vol. crimin. in prima impressio. n.* 34. *& seq.* † Extendit Bertaz. *cons.* 243. vt procedat etiā in eo, qui tractauit de faciendo occidere, & dedit sicario pecuniam, quia licet non sit sequutus effe-
61 ctus, tñ tenetur. † Contrariū fuit iudicatum, vt ibi apost. ad Ber-
61 taz. † Vide, quod imo ex verbis solis rumpatur pax. Bal. *in l.* 1. C.
63 *quando liceat sine iudice.* † Declara, quia ex solo insultu cū armis, & admenatione rumpitur fides iussio de non offendendo. Vulpel.
64 *cons.* 51. *in fi.* licet in pace alleget plures in contrariū. † Amplia; quia ex leui offensa non rumpitur pax. Mascard. *d. Concl.* 1157. *n.* 78. &
65 *seq.* † Contrariū, ꝙ imo etiam quælibet leuis offensa rumpat, vide allegatos, vt infra in fine. Vulpel. *q.* 101. *n.* 6. Grat. *cons.* 73. *lib.* 2. qui dicit, si ex leui non rumperetur, per quam deuenitur ad graues
66 offensas, sequeretur magnum inconueniens. † Declara multis modis: Primo, nisi leuis offensa inducatur ex dolo, prout in eo, qui impellit paulisper aliquem, vt cadat, ruatq; præceps, itē, nisi adsint verba generalia, *quocunque modo*; item nisi prima pax fuerit de leui offensa facta, itē qa est arbitrarium Iudici, vt per Mascar.
67 *d. Concl.* 1157. *n.* 81. & *multis seq.* vbi pro vtraque opinione. † Amplia, quia in dubio pro pace non rupta pronunciandū est. Vulpel. *de treuga & pace, q.* 56. *in fi.* vbi allegat Corn. *cons.* 40. *lib.* 2. Alex. *cons.* 115. *n.* 6. *v. & in dubio præsumendum, lib.* 4.

Pax non dicitur rupta ex noua causa supèrueniente, & quando secus, quæ causa sufficiat, & quis probet. Concl. 183.

REGVLA † est, quod non dicitur rumpere pacem is, qui offen- 1
dit ex noua causa, sicut non dicitur venire cōtra transactionem, qui venit ex noua cā, secus si ex veteri. Bal. *cons.* 195. *Laudare vos, n.* 4. *v. quis autem, lib.* 2. Sign. *cons.* 5. *cum inter Gabrielem, n.* 7. *v. tertio probat, & seq.* Alex. *cons.* 19. *Viso processu, in pr. lib.* 1. vbi apost. *in v. pacem.* Alex. *cons.* 115. *Viso themate, nu.* 4. *& seq. lib.* 4. Paris. *cons.* 165. *n.* 26. *& seq. lib.* 4. Bart. *in l. aut facta.* §. *causa. ff. d. pœnis*, vbi Alex. plene in apost. & quæ ibi addidi; plurimos allegat Mascard. *Concl.* 1157. *n.* 6. vbi dicit receptissimam, & plures adducit de * communi at- *
testantes, vbi *n.* 7. allegat rationē; quia inest clausula (rebus sic stantibus) cōem * dicit Iul. Clar. *in* §. *fi. q.* 47. *n. v. quæro nunc.* Dec. *
cons. 531. *Accurate, n.* 7. *v. & ista conclusio.* Soc. Iun. *cons.* 103. *n.* 8. *& seq. lib.* 3. plene Grat. *cons.* 73. *n.* 19. *lib.* 2. Paris. *cons.* 168. *lib.* 4. Ias. *in l. qui seruum. ff. de verb. oblig. & in l. cū proponas. C. de pact.* Nonius *cons.* 110. *nu.* 8. Cephal. *cons.* 187. *nu.* 4. Vulpel. *cons.* 53. *n.* 1. Moron. *de treuga & pace, q.* 112. *n.* 4. *&* 5. vbi citat plurimos, *& q.* 113. *in pr.* Corn. *cons.* 51. *nu.* 2. *& seq. lib.* 1. Eugen. *cons.* 82. *n.* 18. *& seq lib.* 1. Bald. *in l. si prædium. C. de ædil. actio.* Perusin. *de cautio. de non offend. c.* 13. *n.* 12. Curt. Iun. *cōs.* 132. *n.* 11. plenissime Rom. *cons.* 183. *In casu proposito per tot.* vbi apost. *in v. non dicitur*, citat infinitos, & dicit * communem. & idē de sē- *
tentia dicit; quia si ex noua causa, auditur contra sententiā. † Ex- 2
tende; quia clausula, per quam partes promiserunt nullo vnquā tempore se offendere, intelligitur ex causa pacis de præterito, non ex causa de futuro. Sign. *d. cons.* 5. *n.* 7. & 8. † Extende, vt pro- 3
cedat, etiam si adsit iuramentum. Mascard. *d. Concl.* 1157. *n.* 8. vbi de * communi, & plenius *n.* 30. & Ias. *in d. l. qui seruum. ff. de verb. ob- *
lig. Paris. *cons.* 165. *n.* 28. *lib.* 4. Bertaz *cons.* 80. *n.* 6. *lib.* 1. Crau. *cons.* 95. *n.* 4. *& cons.* 680. *n.* 15. † Extende, siue rumpatur in continenti, si- 4
ue ex interuallo, cōem * dicit Mascar. *d. Concl.* 1157. *n.* 27. † Et post * 5
nouam causam durat iracundia per diem, & vltra, vt ex noua cā censeatur. Deci. *in l. quicquid calore. ff. de regul. iuris.* imo intra paucos dies dicitur incontinenti. Alex. *d. cons.* 115. *n.* 6. *v. ponderanda, li.* 4. † Extende, etiā si causa non sit vera, puta quia audiuit eū, cum 6
quo fecit pacem offendisse suū consanguineū; quia non rumpitur pax à sufficienti enumeratione; quia si non est offensio facta, iste, qui credidit, fecit præter intentionem, si vero causa est vera, non rumpitur pax. Mascard. *d. Concl.* 1157. *n.* 32. *& seq.* † Declara, 7
dummodo is, à quo audiuit, sit fide dignus alias nō, *d. Concl.* 1157. *n.* 34. † Declara, dummodo causa noua sit verisimilis, rumpitur. 8
Clar. *in* §. *fi. q.* 47. *n* 9. *v. quæro nunc.* † Et quod causa nō debet esse 9
iusta, vel rationabilis, quia sufficit etiam discordia, quæ superuenerit. Alex. *cons.* 19. *nu.* 2. *v. non obstat si diceretur, lib.* 1. Curt. Iun. *cons.* 19. *col.* 1. *& cons.* 34. *n.* 8. Crau. *cons.* 233. Gratus *cons.* 114. *lib.* 1. Bal. *cons.* 195. *col.* 2. *lib.* 2. Soc. Iun. *cons.* 103. *lib.* 3. plura congerit Grat. *cons.* 73. *n.* 19. *lib.* 2. Moron. *de pace, q.* 113. *in pr.* vbi late Eugen. *cons.* 82. *nu.* 13. Vulpel. *cons.* 77. *n.* 13. † Ratio; quia requiritur dolus, & quælibet cā 10
excusat à dolo, Mascard. *d. Cōcl.* 1157. *n.* 14. *& seq.* vbi dicit * cōem, * &
& quod quælibet causa excusat. Soc. Iun. *cons.* 103. *n.* 8. *& seq. li.* 3. Vulpel. *de treuga & pace, q.* 48. *in pr.* vbi, quod sufficit, quod sit colorata, quamuis iniusta, dummodo sit prouocatus. † Item dicitur 11
sufficiens cā de nouo, vt non sit rupta pax, etiam si offensus cum armis offendisset bouem, vel animal eius, qui percussit qñ constat, quod ex illa cā sequuta est percussio. Alex. *d. cons.* 19. *n.* 2. *lib.* 1. † Et quod cā noua etiam iniusta excusat, etiam si à non compre- 12
henso in pace proueniat, puta quia fuit offensus famulus, discipulus, vel similes, ita Perusin. Hercul. *tr. de cautio. de non offend. c.* 13. *n.* 10. *& seq.* vbi quod sufficit, quod pcedat tale, quod prouocat ad iram, imo etiā si proueniat à ioco, rixa, vel ebrietate. Bal. *d. cōs.* 195. *Laudare, col.* 2. *lib.* 2. † Contrarium, qñ sumus in prohibitis; qa 13
cā iniusta non excusat. Cephal. *cons.* 35. *n.* 15. *& seq. lib.* 1. Vulpel. *de treuga. & pace, q.* 48. vbi declarat, quæ cā sufficiat, & dicit, q itapasim nō est tenenda hęc conclusio; quia non procedit in criminalib⁹. † Declara, vt per Vulpel. *de treuga & pace, d. q.* 48. *in fi.* vt in pa- 14
ce cā magis excuset probabilis, ne fractor dicatur pacis, secus in cautione de non offendendo, in qua non omnis causa admittitur. † Contrariū, quod etiā in fideiussione de non offendendo 15
noua cā excusat à pœna. Benintend. *des.* 65. *n.* 15. *v. sed in promissione.* vbi * de communi. Vulpel. *cons.* 77. *n.* 3. Soc. Iun. *cons.* 103. *lib.* 3. * *
Eugen. *cons.* 82. *&* 90. qui dicit hanc magis * cōem opinionem. *
† Declara; quia an cā iniusta excusat à pœna, vel nō, sunt opinio- 16
nes, & vide plures declarationes in *v. Causa qualibet à pœna. Concl.* 153. *n.* 25. *& seq. &* n. 40. *& seq.* vbi latius, sed tñ si statutū requireret

17 dolũ, cã iniusta excusaret à dolo. Mascard. *d. Cõcl. 1157. n. 19.* † Declara; quia an causa sit sufficiens, vel non, statur arbitrio Iudicis. Vide Mascard. *d. Concl. 1157. n. 64. & seq.* vbi infinita exempla describit, ex quibus noua causa possit esse, vel non esse secundum
18 arbitrium Iudicis. † Declara; quia cauta inanis, & credula non excusat, qñ offensio fit contra transuersalẽ non dantem causam; quia tunc materia est odiosa, vt alium pro cã alterius offendat
19 transuersalem. Vulpel. *d. tr. q. 49.* † Contrarium, quod imo offẽsa facta vni de familia censeatur facta omnibus de familia, & offendens vnum totã familiã offendit, *c. cum Petrus de homicid.* & ideo licet causa non sit licita, tñ excusat. Alex. *cons. 115. n. 4. lib. 4. & cons. 19. lib. 1.* Vulpel. *cons. 77.* Nam offendens consanguineũ meũ dicitur præbere causam nouam offenso, vel mihi offendendo consanguineũ offendentis. Paris. *cons. 165. col. 1. lib. 4.* Soc. Iun. *cõs. 103. lib. 3.* Vulpel. *d. cons. 77. n. 12. & seq.* vbi, quod offensa facta trãsuersali, licet pœnam grauiorẽ mereatur, non tamen tollitur no-
20 ua causa, quæ excusat à pœna conuentionali. † Et quod debeat constare de noua causa, alias non releuet allegatio causæ nouæ. Ceph. *d. cons. 35. in pr. n. 6. & seq.* vbi *n. 12.* quod vrgentior requiritur probatio per tres testes, vel duos omni exceptione maiores. Moron. *de fide, treuga & pace, q. 113. n. 8. & seq.* Vide, *Causa qualibet ex-*
21 *cusat à pœna. Concl. 153. n. 47. & seq.* † Extẽde; quia præsumitur noua cã ex lapsu longi tẽporis, quia decennio præsumitur obliuio. Socin. Iun. *cons. 103. lib. 3.* Vulpell. *de treuga & pace, q. 47. n. 3. & seq.*
22 † Extende; quia licet pax sit de non offendendo facto, & in personam, tñ iniuria verbalis dat nouã causam, vt offendens nõ rũpat pacẽ. Rom. *cons. 183. col. 2. v. cæterũ nec dicat.* vbi apost. *in v. prouo-*
23 *cor.* † Extende; quia noua cã excusat etiam, vt non dicatur rupta treuga. Vide plenissime pro negatiua, quod nõ excusat. Moron. *de fide, treuga & pace, q. 117.* ꝙ imo excuset *q. 118. & seq.* vbi declarat.
24 † Et generaliter iusta, seu noua causa releuat, quotiescunque ex aliquo mihi illato, iuste ad iracundiam prouocor, licet ex eodẽ veniat imponenda pœna, vel nõ. Rom. *d. cons. 183. col. 2. v. cæterum,*
25 *& n. 2.* vbi apost. *in v. prouocor,* dat concord. † Et quod ex noua cã non rumpatur pax, idem Rom. *cons. 258. In casu proposito,* vbi dat exemplum in sententia, & transactione, contra quas ex noua cã
* licitũ est venire, & communem * dicit Soc. *cons. 105. n. 7. lib. 3.* †Ra-
26 tio est; quia inest tacita clausula in pace, nisi superuenerit noua cã. Rom. *d. cons. 183. col. 1. in fi. v. tertio, & licet, & cons. 358. n. 4.* Grat.
27 *cons. 73. n. 20. lib. 2.* † Item propter tacitũ intellectũ de non offen-
28 dendo rebus stantib. Rom. *d. cons. 183. col. 2. & cons. 258. n. 5.* † Extẽde nedum in pace, sed in promissione de non inquietando sub pœna; quia debet intelligi, nisi culpa præcedat ab eo, cui fit ꝓ-
29 missio. Rom. *d. cons. 183. col. 2. v. quarto.* † Extende in transactione, & sententia contra quã non est licitũ venire contra, quia intelli-
30 gitur, nisi ex noua cã. Rom. *d. cons. 183. in pr. & cons. 258. in pr.* † Extende, etiã si adsit clausula, *rato manente pacto*; quia adhuc noua cã
31 non tollitur. Mascard. *d. Concl. 1157. n. 36.* † Extende, etiam si adsit clausula; *quod toties committatur quoties fuerit contrauentum*; quia noua cã non facit rũpere pacem, vel si primo offendatur, Mascard.
* *d. Concl. 1157. n. 39. & seq.* vbi de * communi, & magis communi
32 opinione. † Extende, etiam si in pace sit conuentũ, ꝙ noua cã allegari nõ possit, quia intelligi debet de friuola, non de releuanti,
33 & vera. Bertaz. *cons. 147. n. 24.* Bero. *cons. 198. n. 16. lib. 3.* † Idem in statuto excludente posse allegari nouam causam: quia non ex-
* cluditur cã vera, & releuans, sed friuola, & leuis, cõem * dicit
Mascar. *d. Concl. 1157. n. 43. & 44. cum seq.* licet ipse contrarium te-
34 neat, quia nihil operaretur. † Idem in Bulla Papæ, vel cõstitutione Principis quod non possit noua cã allegari, quia de friuola, &
35 non de vera debet intelligi. Mascar. *d. Concl. 1157. n. 51. cũ seq.* † Cõtrarium; quia ampliatio non ꝓcedit stante decreto, lege, vel statuto, quod noua cã allegari non possit, prout Bulla Pii V. de qua
36 Carthar. *tit. de exequut. sent. capit. bannit. n. 306.* † Declara, quod nõ valet tale decretum, vel statutum tollens defensionem, quæ est
37 de iure naturali. Bero. *d. cons. 198. n. 15. lib. 3.* † Declara restrictionẽ, vt etiã stante tali lege possit allegari noua cã, notoria, & apparẽs, vt quia prius offensus interfecerit fratrẽ delinquentis, vel quid simile, ita Bertaz. *cons. 151. n. 12. & seq.* allegat Bero. *d. cons. 198. n. 15. & 16. lib. 3.* & Bertaz. *vbi n. 18.* etiam restringit quoad principales, non quoad fideiussores, quia possunt nouã causam allegare. Vi-
☞ de omnino Eugen. Perusin. *cons. 82. n. 35. & seq.* Vide, *Facta multa*
38 *tenent quæ fieri de nouo prohibentur. Concl. 12.* † Declara, quia decretũ tollit nouam causam præsumptam à iure, sed non tollit causam veram, & probatam, Bero. *d. cons. 198. n. 16. lib. 3.* Mascard. *Conclus.*
39 *1131. n. 37.* † Declaratñ vltimã extensionem, & duos casus similes, vt constitutio sit localis tantũ, item ꝙ non habeat locum quoad illos, qui non promiserant ex noua cã, sed solũ quoad principa-

les promittentes, non possit allegari noua cã, vel quod intelligatur de cã dubia, non de vera, & apparenti, qa esset tollere defensionẽ. Mascar. *d. Concl. 1157. n. 56. & seq.* & quod requiratur facultas à summis Pontificibus allegandi nouam causam in principalibus, plene Vulpel. *de treuga & pace, q. 45 in fi.* vbi oẽs Bullas tollentes allegationẽ nouæ causæ enumerat. † Extende; quando noua cã excusat, etiã si proueniat à non comprehensis in pace, seu cautione, vt per Perusin. *tr. de cautio. de nõ offendendo, c. 13.* † Restringe, qñ noua cã haberet dependentiã ab antiqua, quia non excusat, si constat ex coniecturis, in dubio autem potius noua offensa præsumitur ex noua cã. Benintend. *dec. 65. in fi.* vbi plures allegat. † Vide omnino Bertaz. *cons. 151. per totũ.* † Restringe; quia noua cã non attenditur in præiudicium tertii. Moron. *q. 115.* Marc. *inter criminalia consilia, tom. 1. cons. 150.* † Restringe; quia noua causa non nocet fisco, quin pœna committatur conuentionalis ex iis, quæ late Vulpel. *de promiss. de non offend. q. 103. n. 4. & seq. v. sed recte aduerti.* vbi reddit rationem; quia fiscus nouam causam non dedit, & quia si concordarent partes, nihilominus fiscus pœnam haberet. Vide eum; quia allegat contrarium tenentes, tamen ratio nõ videtur bona; quia pax non fit cum fisco. † Restringe, quando noua causæ fuit semel satisfactum, prout si iniuriatus verbis dedit mentitam, quia si etiã offendit facto, non excusatur. Vulpel. *d. q. 48.* vbi, quod ita obtinuit. † Restringe; quia causa noua iniusta non releuat, qñ is, qui offendit, sciuit esse iniustam; quia tunc rupta est pax, ex quo est in dolo. Mascard. *d. Concl. 1157. n. 17.* Vulpel. *cons. 88. n. 1.* Vide, *Causa qualibet excusat à pœna. Concl. 152.* † Restringe; quia licet noua cã excuset à pœna conuentionali pacis
ruptæ: non tñ à pœna delicti. Moron. *de treuga & pace q. 113. inf.*
† Restringe, nisi essemus in pœna statuti contra rumpentem pacem; quia pœna incurritur si causa non est iusta. Mascar. *d. Concl. 1157. n. 18.* † Restringe, qñ causa noua erat incognita; quia non excusat. Moron. *de treuga, & pace, q. 115.* † Restringe, vt non procedat in causa affectata, quia est dolosa. Mascard. *d. Concl. 1157. n. 20 & 24.* Moron. *d. tr. q. 123. n. 10.* † Restringe; quia auctor nouæ causæ non excusatur ex ea. Moron. *d. tr. q. 122. per totũ.* † Restringe, qñ essemus in iis, quæ sunt de se mala, & de genere prohibitorum, ga non excusatur rumpens pacem, ex quo est in dolo. Curt. Sen. *cons. 55. col. 6. v. quintum,* alios allegat Mascard. *d. Concl. 1157. n. 21. & seq.* plenius Moron. *de fide, treuga, & pace, q. 114.* † Declara; quia rumor vanus, & facilis credulitas in prohibitis non excusat. Mascard. vbi supra, *n. 24. & seq.* † Restringe, dummodo is, qui offendit, sciat legat nouam causam, non dederit ipse causam nouæ rixæ, qui ad euitandas fraudes si dedit ipse causam, rumpitur pax. Clar. *§. fi. q. 47. n. 9. v. quæro nunc in fi.* † Dicitur autem noua causa, quæ non dependet ab antiqua, & maxime, quando per longũ tempus distat à prima pace. Sign. *d. cons. 5. n. 8. & seq.* & ideo *circa fin. quinto accedat*; vbi vult, quod res & persona, & occasio diuersa à prima inducat nouam causam. † Restringe; quia noua cã bene releuat, quando pax est facta super certa causa limitate; secus si generaliter, quia noua cã non excusat. Alex. *cons. 103. lib. 2.* Marsil. *sing. 507.* quos citat apost. ad Deci. *cons. 531. n. 7. v. Pax.* † Amplia, vt sicut pax ex noua causa non rumpitur, ita neque treuga. Mascar. *d. Concl. 1157. n. 74. & seq.* vbi *n. 76.* dicit magis * communem, dicitat infinitos, vide Ias. pro vtraque parte *in l. cum proponas. la secunda. C. de transact.* Dec. *d. cons. 531. n. 8. & seq.* vbi tollit contraria. & ibi apost. Viuius *commun. opin. 566. n. 2.* vbi de magis * communi, quæ etiam Bero. *cons. 200. n. 10. lib. 3.* Vulpel. *de pace, q. 47. & cons. 55. & 77.* & hanc partem tenet Alex. *in l. semel mora. ff. sol. matr. & in l. cũ proponas. C. de pact.* vbi Ant. de Alex. Deci. & Curt. Abb. *c. 1. de treuga.* Imol. *c. 3. de iureiur.* Corn. *cons. 217. & cons. 105. & cons. 175. lib. 1. & cons. 42. lib. 2.* Deci. *cons. 360.* Marsil. *cons. 83. & sing. 592. & infra. & cons. 42. lib. 2.* Deci. *cons. 360.* Marsil. *cons. 83. & sing. 592. & infra. xi. §. aggreditur, n. 87.* Paris. *cons. 165. lib. 4.* Mant. *cons. 169.* Grat. *cons. 105. lib. 2.* Beninten. *decis. 65.* Moron. *d. tract. parte 2. q. 12.* Magon. *dec. Luc. 100. n. 6.* Riminal. Iun. *cons. 299. n. 3.* vbi de magis * communi, & ita obseruari. † Contrarium tenere multi, quos citat ibi Mascard. *n. 75. & seq.* quos videas & hanc partem tenet Moron. *de pace q. 117. in pr.* Ias. *in l. cum proponas, la seconda. C. de transact.* Ial. *cons. 170. n. 5. lib. 1.* † Amplia; quia in dubio cã noua præsumitur, per quam nõ fit rupta pax. Paris. *d. cons. 165. n. 26. & seq. lib. 4.* Bero. *cons. 206. n. 6. lib. 3.* & plures adducit Mascard. *Concl. 1157. n. 9. & seq.* vbi dicit * communem allegando Bero. *cons. 198. n. 19. lib. 3.* Soc. Iun. *cons. 103. lib. 3.* Vulpel. *cons. 3. num. 14.* Bertaz. *cons. 4. n. 9. & cons. 147. n. 3. in criminalibus.* Ruin. *cons. 10. n. 12. lib. 4.* Vide Conclusionem proxime præcedentem, *n. 22.* † Extende maxime, quando pax fuit facta iam longo tempore elapso. Alexand. *cons. 115. n. 6. lib. 4.* Vulpel. *de pace qua ſt. 47. num. 3.* Hercul. *tract. de cautio ap. q. n. 8.* † Extende maxime, quando constat de causa nouæ offensæ, quia

quia potius ex noua causa, quã ex antiqua præsumitur facta offensio. Alex. *cons.* 115. *n.* 6. *lib.* 4. Mascard. *d. Concl.* 1157. *n.* 10. *& seq.* vbi, quod quælibet causa inducit præsumptionem potius ex noua causa, quam ex veteri ad euadendam pœnam, & ad inducendum delictum; quia semper fit interpretatio, quæ illud excludit. Rom. *cons.* 183. *in fi v. vltimo.* Deci. *cons.* 531. *n.* 10. Grat. *cons.* 73. *n.* 19.

62 *lib.* 2. † Imo sufficit, quod constet vere, vel præsumptiue, quod offendentes non habuerunt animum rumpendi pacem. Alex. *d.*

63 *cons.* 115. *Viso themate, in fin. v. fortius videtur. lib.* 4. † Declara, quando noua iniuria verbalis superueniret, secus si atrox iniuria facti: vide Cataldi. *inter consilia criminalia, cons.* 54. & distingue plene, vt

64 per Marsil. *sing.* 503. † Amplia; quia non dicitur rupta, quando nõ est verisimile, quod ex causa antiqua fuerit facta offensio, & nõ verisimili quasi dicitur non possibile. Deci. *cons.* 11. *n.* 5. *ad fin.* & ex non verisimili non potest sumi præsumptio. Crauet. *cons.* 75. *n.* 14.

65 † Rationem allegat Alex. *d. cons.* 115. *Viso themate, n.* 6. *lib.* 4. quia in

66 dubio interpretatio fieri debet in eo, quod mitius est. † Declara, quia præsumitur ex noua causa rupta pax, quando constat de cã, alias debet præsumi ex antiqua rupta, ita apostilla ad Rom. *d. cõs.* 183. *in fi. v. superuenienti*, vbi allegat, ita tenuisse Rotam Romanam coram d. Io. Paulo Prolomæo, vt in sua *dec. manuscripta* 113. incip.

67 *Parmen. censurarum.* Grat. *cons.* 73. *nu.* 19. *lib.* 2. Vide, *Noua causa non præsumitur. Concl.* 113. † Imo, quando est dubium, an causa noua interuenerit, puta quia probatur per vnum testem, & sic non plene adhuc præsumitur noua causa ad excusandam pœnam cõ-

68 missam. Soc. Iun. *cons.* 103. *Præsens consultatio. n.* 14. *lib.* 3. † Amplia; quia an causa sit noua, vel non, statur iuramento offendentis. Bertaz. *cons.* 4. *nu.* 14. Alex. *cons.* 19. *Viso processu, v. subsequenter, vol.* 1.

69 † Contrarium Cephal. *cons.* 15. *circa pr.* † Declara, vt procedat am-

70 pliatio concurrente facto per quod causa possit constare, sed an causa sit legitima, & noua, est dubium, quia tunc statur iuramento, plures allegat Cephal. *cons.* 34 *& cons.* 35. *numero nono.* Crau. *cõs.* 111. Mascard. qui pro vtraque parte allegat, & ita declarat *d. Con-*

71 *cl.* 1157. *n.* 64. *& seq.* † Declara secundo, quia est arbitrarium Iudici, an causa sit sufficiens, vel non, plene Mascard. *d. Concl.* 1157. *n.* 67. *& seq.* vbi infinita exempla ponit leuia, ex quibus Iudex potest sumere nouam causam. † Noua causa probatur per vnum

72 testem, & per famam; quia simul faciunt plenam probationem, Alex. *cons.* 19. *Viso processu, numero secundo v. quod autem sit probatum, libro primo.* Rom. *cons.* 183. *column. fin.* Alex. *cons.* 115. *n.* 15. *lib.* 4. vbi late. Moron. *tractat. de pace, q.* 113. *n.* 13. † Et probatur nedum plene,

73 sed etiam præsumptiue & semiplene sufficit. Alexand. *d. cons.* 115. *column. final, libro quarto.* Mascard. *dict. Concl.* 1157. *n.* 71. *& seq.* &

74 Vulpell. *de pace, quæst.* 46. *n.* 5. Hercul. *de caut. capit.* 13. *in fin.* † Et ex benignitate temporis causa noua præsumitur. Vulpell. *de pace, quæstio.* 47. Alexand. *cons.* 15. *n.* 6. *lib.* 4. Hercul. *de cautio. d. cap.* 13. *nu-*

75 *mero octauo.* † Imo videtur, quod sufficiat assertio eius, qui fecit offensam, quasi in iis, quæ pendent ab animo, stetur assertioni

76 iuæ. Alexand. *d. cons.* 19. *n.* 2. *v. accedit quia, li.* 1. † Contrarium Ceph.

77 *cons.* 35. *n.* 9. *& sequent.* vbi declarat, maxime *n.* 14. *& sequent.* † Declara, quia non statur iuramento etiam ambarum partium, nisi probetur factum, ex quo causa dubia resulter, Mascard. *d. Concl.*

78 1157. *numero* 64. † Et quod noua causa probetur per duos testes deponentes de confessione extraiudiciali eius, qui fecit offensam primam, vel causam nouam dedit concurrente facta, etiam si probetur ab eisdem testibus, qui deponunt de confessione extraiudiciali. Alexand. *cons.* 115. *num.* 9. *& seq. ver. vtrum autem, libro*

79 4. & maxime quando versamur in iis, quæ sunt difficilis probationis, maxime *n.* 13. † Extende, quia etiam mulieres admitti debent ad probandam nouam causam; quia etiam de iure ciuili admittuntur in causa criminali, & quia agitur de causa conuen-

80 tionali. Alexand. *cons.* 115 *n.* 14. *v. nec repelluntur, lib.* 4. vbi apostill. citat eundem Alexand. *cons.* 11. *num.* 5. *lib.* 1. † Imo, etiam si iusta causa, seu noua causa non esset probata, sufficeret sola fama de ea, vel etiam solus rumor, ex quo motus fuerit is, qui prætendit fregisse pacem, quia quælibet iusta causa excusat à pœna, etiam si non sit talis causa plene probata. Alexand. plene *d. cons.* 115. *Viso themate, num.* 14. *& sequen. vsque in fin. versic. quinimo dato, lib.* 4. allegat simile de iusta causa litigandi, quæ excusat ab expensis; & tamen non est probata plene iustitia causæ.

Pax facta pro absentibus quando rupta dicatur, vel non. Concl. 184.

PAter † si faciat pacem pro filio absente sub pœna, & filius 1
non habeat ratam pacem, sed contraueniat, licet non dicatur proditor, neque pacis fractor; tamen pœna committitur pro missa per patrem. Corn. *cons.* 40. *lib.* 2. Paris. *cons.* 109. *lib.* 1. & ita relatiue tenet Vulpell. *de treuga & pace, q.* 9. vbi remittit se ad dicenda suo loco; quia paciscens non potest obligare consanguineos, neque filios ignorantes. Vulpell. *quæstio* 61. *num.* 2. igitur per eos non dicitur rupta. Vulpell. *q.* 80. *n.* 1. Ruin. Iun. *cons.* 134. *n.* 21. *inter criminalia, lib.* 1. Nam cum nemo alium sine eius voluntate, mandato, vel ratificatione obligare possit; ideo vt pœnam violatæ pacis incurrat, necessaria est ratificatio secundum magis * communem Bero. *cons.* 199. *n.* 3. *& seq. lib.* 3. Hercul. *tr. cautel. de nõ offenden. c.* 15. *n.* 5. *vsque in fi.* Moron. *tr. de pace, q.* 135. *v.* bi, quod committitur quoad patrem promittentem pro filiis, sed non committitur quoad filios ipsos, qui non ratificauerunt. † Amplia; qua 2
facta pace pro se, & consanguineis vsque ad certum gradum, hinc inde stipulata, si vnus ex comprehensis ante ratificationẽ offendat vnum ex principalibus promittentibus pro absentib⁹, pœna committitur, si adest promissio pœnæ in euentum contrauentionis, vt quia voluit teneri ad pœnam. Vulpel. *de treuga & pace, q.* 53. *in fi. & n.* 3. † Extende idem, quod committatur pœna, et- 3
iam si vnus ex absentibus, antequam ratificauerit pacem, offendatur; quia pro eo, & ad eius fauorem facta est promissio. Castr. *in l. bonorum. ff. rem rat am hab.* Corn. *cons.* 40. *in pr. lib.* 2. † Contrariũ, 4
quod imo si offendatur, antequam ratam habuerit pacem, non committatur pœna; quia ante ratificationem non erat comprehensus in pace. Bald. *in l. fi. C. ad Maced.* Deci. *cons.* 225 *Magister Ioannes. n.* 11. *& cons.* 531. *Accurate, & diligenter, in fi. v. postremo.* Curt. Iun. *cons.* 52. *n.* 13. Socin. Iun. *cons.* 103. *Præsens consultatio. in fi. lib.* 3. vbi plures allegat. Boss. *tit. de pace. n.* 27. vbi, quod dicitur comprehẽsus potentia, non actu ante ratificationem, vide supr. in pr. Bero. *cons.* 199. *n.* 3. *& s. q. li.* 3. † Imo Deci. *d. cons.* 531. *in fi.* & Soc. *d. cons.* 103. 5
in fi. lib. 3. extendunt, quod procedat contrarium, etiam si Notarius sit stipulatus pro omnibus quorum interest; quia intelligitur eis quæsitum ius sequuta ratificatione. † Declara, quia si pax 6
est facta, & fuit promissum simpliciter pro absentibus, quod nõ offendent, sed obseruabunt sub pœna, res est clara, quod committitur in pœna, & maxime, quando adest iuramentum, & procedit tam in pœna pacis cõuentionali, quam in prætoria; & hoc aduersus promittentem, qui voluit, & potuit obligari, allegat Paris. *cons.* 164. *n.* 19. *lib.* 4. ibi, non simpliciter pro omnibus, & Gozadi. *cons.* 31. *per tot.* vbi pro vtraque parte, & respondet ad cõtraria, & isto casu nõ requiritur ratificatio, vt promittens teneatur. Hercul. *de caut. de non offendendo. c.* 15. *n.* 9. *& n.* 13. Moron. *d. tr. q.* 26. *in pr.* † Et si non ratificauerunt, prædicta procedunt; si vero ratifi- 7
cauerunt, quatenus primus promittens soluere compelleretur, eo casu repetet à contra facientibus; secus si ratum non habuerunt. Vulpel. *d. q.* 53. *n.* 3. † Declara igitur; quia cautela est, quod 8
absentibus fit notificatio; & tunc si expresse non contradicant, censentur ratificare. Hercul. *d. c.* 15. *n.* 13. Moron. *d. tr. q.* 26. *in fi.* † Et 9
quod sufficiat tacita ratificatio, vt supra; vt quia facta notificatione pacis non contradicunt, sed imo quando absentes, qui nõ interfuerunt, deposuerunt arma, censentur ratificasse tam pacẽ, quam treugam. Alex. *cons.* 47. *In causa, n.* 4. *& seq. v. & posito etiam, quod verum esset, lib.* 7. † Declara tamen; quia si aliqui consangui- 10
nei facientium treugam, vel pacem, non fuerunt nominati, neque aliquis pro eis interuenit, ita quod non tenentur; si tñ ratam habere voluerunt pacem tacite, vt quia acquieuerunt deponẽtes arma, talis ratificatio operatur, quod teneantur solum pro offensa à se ipsis facta, non autem pro offensa ab aliis facta, ita Alex. *d. cons.* 47. *per tot. lib.* 7. vbi, quod Legatus Bononiæ, & Antiani simul non potuerunt facere decretum, per quod quis teneatur pro offensa ab aliis facta; quia esset tollere ius alienum sine cã, & maxime parte non vocata. † Extende, vt imo procedat, etiam si 11
promiserunt de rato pro absentibus ipsi principales; quia licet absentes, qui non ratificauerunt, offendant se, potest agi ad pœnam contra principales per principales, & fiscum; & non obstat, quod agens nõ fecerit ratificare, ideo agere non possit; quia istæ ratificationes non solent fieri, vt dicit Corn. *d. cons.* 40. *lib.* 2. alias nulla pœna committeretur, & eum sequitur Gozadi. *d. cons.* 31. *n.* 16. *& seq.* vbi etiam respondet, quod non implementum ex nõ facto non tollit, quin alii, qui delinquunt faciendo, teneantur, quod ego fauore fisci admitterẽ, licet si pœna applicaretur parti, forte esset contrarium: nisi dicas, quod nihilominus tenentur pro facto alieno, etiam si nullus ratificet; quia sic se obligarunt,

& ita Vulpell.*d.q.53.n.3.*allegat Hippol.Rimin.*inter consilia criminalia cons.*134.*n.17.tomo* 1.sequitur Corn.Moro.*tr.de treuga,q.*138. *n.6.*addit Roland.à Valle.*cons.16.n.34.& 40.lib.*1.plurimos citat
12 idem Moron.*q.*1.22.*in fi.* quos videas. † Contrarium, quod imo non committatur pœna, si promiserunt sine tempore quod ratificabunt absentes, quia si facta omni diligentia noluerunt ratificare, non committitur pœna. Bart.*cons.*236.*Martinus, lib.*1. quia propter difficultatem implendi non committitur pœna, & est
* consilium Fed. de Sen. in ordine 122.& communiter* tenẽt oẽs
* vt dicit Vulpell.*d.q.53.n.3.v. aut promissum*, & est* communis, vt
13 supra in pr. †Declara; quia si promissio est facere, & curare cum effectu, prout de stylo, ita quod faciendo diligentiam non excusetur, alias voluit teneri; tũc obligatur, vel si adsunt similia verba
14 præcisa. Vulpell.*d.q.53.circ. fin.*† Vide omnino Mascard.*d.Concl.*
15 1157.*n.*110.*vsque ad n.*118.† Restringe, nisi verba pacis, vel fideiussionis sint actiue, & non passiue; quia verba sunt inspicienda.
16 Vulpell.*q.*80.† Ampliæ; quia si pax est facta pro absentibus, & ignorantibus sub duplici promissione & pœnæ de non offendẽdo, videlicet quod non offendent, & ratificabunt, sequuta ratificatione non liberatur promittens, quin teneatur vt fideiussor; quia si ante ratificationem absens offenderet, tunc teneretur de suo promittens; si post ratificationẽ offenderet, tenetur pariter, sed offendẽs obligatur ad pœnã legalem, & conuentionalẽ post ratificationem; ideo tenetur releuare principalem promittentẽ.
17 Vulpell.*q.*62.*& 63.in fi.* vbi ista decidit.† Limita igitur; quia absentes, qui non ratificauerunt; quoad se non frangunt pacem, etiam si post offensam fieret ratificatio; quia non est in tempore. Bero.*d.cons.*199.*n.*5.*lib.*3. vide infinitos, quos citat Moron.*de fi-*
18 *de, & treuga, q.*122.*n.*4.† Et quod necessaria sit ratificatio quoad absentes, vt rumpatur pax, quando quis fecit pacem pro se, & aliis. Moron.*d.q.*122.*in pr.* Patis.*cons.*109.*col.*1.*lib.*1. Corn.*cons.*167.
19 *n.*10.*lib.*3. Hercul.*tr.de caut.c.*6.*n.*16.† Contrarium, quod non sit necessaria ratificatio quoad absentes respectu pœnæ promissæ pro absentibus. Moron.*d.tr.q.*122.*n.*6. allegat Patis.*cons.*14.*n.*28. *lib.*1. Soc.Iun.*cons.*118.*n.*15.*lib.*2. Deci.*cons.*229. Rubeum.*cons.*127.
20 Guid.Pap.*q.*46.†Declara; quia si sciuerunt absentes, & non cõtradixerunt, censentur ratificasse. Deci.*cons.*58. Ruin.*cons.*174.*li.* 3. Roland à Valle *cons.*4.*n.*28.*& cons.*16.*n.*40.*lib.*1. cum aliis per
21 Moron.*de treuga & pace q.*122.*in fi.*† Limita, quia si factum est cõpromissum pro absentibus, pro quibus de rato, & arbitri condẽnauerint ad pacem faciendam intra certum tempus, quo elapso sit facta pax, si absens offendat, antequam sit notificatum laudũ, excusatur. Castr.*cons.*423.*Pro confirmatione.col.fin.lib.*1.

Pax si rumpatur, pœna conditionalis commissa quando præferatur, vel non. Concl. 185.

1 PAx† si fiat sub pœna conuenta in euentum, ruptæ pacis, si pax rumpatur, pœna commissa præferri debet emptoribus medii temporis inter promissionem & commissionem pœnæ; quia licet commissio esset in potestate venditoris; tamen promissio non erat in illius potestate, postquam erat promissa. Dy-
2 nus *cons.*4.*Quæstio talis est, Titius, in pr.* vbi est casus.†Amplia; quia testator, qui suppofuit bona sua fideicommisso, & prius promiserat pœnam pacis, si frangatur pax longe post mortem fideicõ-
☞ mittentis, pœna deduci debet tanquam æs alienum. Vide, *Hypothecarius creditor prior præfertur posteriori, & quando secus. Concl.* 129.

Pacis fractæ pœna quæ sit. Concl. 186.

1 FRactvra† pacis inter enormia crimina computatur. Cyrill.in *praxi.tit.de fideiuss.*§.7.*n.*5.allegat tex.*in c.nouit.v.licet au-*
2 *tem, de iud.*† Et vide plene Vulpell.*tit.de treuga & pace, q.*51. vbi ait multas pœnas fuisse impositas de iure communi, & in statu ecclesiæ extat Aegidiana constitutio, *lib.*4.*Rubr.*43. extensa per to-
3 tum statum ecclesiæ.† Et quia fractura pacis, fidei & honoris iacturam facit, quod maius est, quam pœna sola, quæ consistit circa bona. Vulpell.*q.*102.† Vide Rom.*cons.*365.*Quæritur primo in pr.*
4 *v.secundo quidem.*vbi de iure Canonico violantes pacem ecclesiæ, si dignitatem habeant secularem, vel Ecclesiasticam, denudantur, *c.qui contra pacem*, 24.*q.*1.*& in c.*1.§.*si clericus, de pace tenen.& eius*
5 *violat.* quod capitulum est *in vsib.feud.tit. de violat. pac.*† Et potest applicari partibus vt cõsuluit Deci.*cons.*380. plenius Cephal.*cõs.*
☞ 35.*n.*26.*& seq.*vbi, quod partibus, & fisco, & ecclesiæ, & in totũ,
6 & pro parte. Vide, *Pœna cui applicari debeat. Concl.*24.† Et expresse etiam supponit Vulpell.*de promiss. de non offendend.q.*103.*n.*3.*v. ve-*
7 *rum hæc omnia.*† Et an pœna legalis fractæ pacis tollatur per con-
* uentionalem? quod non, est communis* opinio secundum Vul-
8 pel.*de treuga & pace, q.*52.*in pr.* † Contrarium, quod imo tollatur, & rorus mundus ita seruet. Marsil.*cons.*61. Gramma.*cons.*35.*n.*56. Alciat.*cons.*55.*tomo* 1.*lib.*2. quos ita citat Vulpel.*d.q.*52.*n.*2.*& seq.*

† Declara; quia si pœna est promissa coram prætore, prout si eo? præsente fiat pax; tunc fit nouatio, alias secus. Vulpell.*de treuga & pace, d.q.*52.*in fin.*† Declara; quia quando pœna conuentionalis est maior, fit nouatio, secus, si minor. Vulpell.*d.q.*52.*per tot.*

Pacis fractæ pœna, à quibus, & quomodo exigatur. Concl. 187.

SI plures† promittunt pœnam pacis ruptæ, tenetur pro rata quilibet, si non est dictum, insolidum, ita quod plures hæredes vnius ex promissoribus tenentur solum pro rata, pro qua teneretur de functus, si viueret. plene Riminal. Iun.*cons.*306.*per tot.* Alex,*cons.*116.*Viso instrumento, lib.*4.*per tot.*† Extende; quia si duæ familiæ pacem faciunt sub pœna mille, ita quod vna medietas applicetur fisco, alia medietas parti obseruanti, puta ex parte offendentium sunt viginti, ex parte offensorum decem, medietas debita parti obseruanti debetur illis decem pro rata, & debet exigi ab omnibus viginti pro rata, qui contrauenerunt, licet vnus contrauenerit solus. Alex.*d.cons.*116.*Viso.per tot.lib.*4.vbi a post.*in v.pacem*, dat concord.† Declara tamen; quia bene committitur tota pœna, si vnus ex hæredibus promissoris offendit; quia si pax est pro hæredibus, tuitio est indiuidua personarum; ideo tota pœna exigitur. Riminal. Iun.*d.cons.*307. vbi casus, & dicit* communem.† Amplia; quia pax facta pro absentibus, pro quibus de rato, committitur etiam ante ratificationem, siis, pro quo est facta, contraueniat; quia ratificatio non consueuit fieri ab omnibus; ideo ne sit elusoria, promittens soluere debet pœnam, etiam si non sit sequuta ratificatio. Corn. plene *cons.*40.*li.* 2.*per tot.*† Pax rupta ab vno, vel pluribus qualiter exigatur, vide hanc quæstio. declaratam per Vulpellum *de treuga, & pace, q.*57. vbi, quod competit vna pœna, si vno conflictu plures offendit vnum, vel plures, nisi verba aliter sint concepta.† Etsi pœna est pro se, & hæredibus, vnus hæres offensus petit totam pœnam. Vulpel.*d.tr.q.*58.† Et è conuerso si per vnum ex hæredibus fiat offensa, tota pœna ab eo potest exigi, si ab aliis, pro rata tenentur hæredes, qui non offenderent. Vulpell.*q.*59. licet dicat controuersam.† Ego crederem, quod si bona sunt hypothecata, potest agi contra quemlibet insolidum.† Amplia; quia pœna promissa de non offendendo ab vna parte, si offendat, antequam alia pars præstiterit suam, committitur secundum Vulpell.*q.*81. quia dicit subesse contemptum, cuius ratione debetur, maxime credo verum, quando non fuit data sub conditione.

Pacis fractæ pœna qualiter probetur commissa. Concl. 188.

POena† fractæ pacis, vt dicatur commissa, requirit probationem claram & liquidam; quia est materia stricta, & odiosa. Deci.*cons.*531.*Accurate, in pr.* & est regulare in omni materia pœnali; quia requiritur plena probatio. Deci.*cons.* 289.*Domina Blasian.*2. vbi apostilla, vbi, quod fiscus in hoc non est priuilegiatus.† Extende; quia pœnalis causa dura est, & non transit ad hæredes, si non est dictum; quia omne omissum habetur pro omisso. Vulpell.*q.*87.*& q.*80.*in fin.* vbi, quod in pœnalibus non recedit à verbis.† Imo quod præstita fideiussio de non offendendo in vno territorio; non extendatur in aliud, idem Vulpel.*q.*89. †Amplia; quia si pœna est stipulata pro affinibus, & consanguineis vsque ad quartum gradum; non tamen obtinebit fiscus, nisi probet, quod offendens, & offensus sit in illo gradu, ita quod sufficit probatio, quod sint consanguinei, nisi gradus probetur. Deci.*d.cons.*531.*n.*3.*& seq.v. & dato.*† Et talis pœna non comprehendit consanguineos, & affines æquales vtriusque partis. Soc. Iun.*cons.*103.*in pr.lib.*3.† Amplia; quia vt pœna stipulata pro pace, pro se, & consanguineis vsque ad quartum gradum debet intelligi de consanguineis ex familia, qui sint masculi; quia ad eos spectat vindicta iniuriarum. Deci.*d.cons.*531.*n.*6. vbi apost.*in v.mascu-*
lis.† Extende etiam stante statuto, quod masculinum concipiatur pro fœmininum. Dec.*d.cons.*531.*n.*7.*v.& ista conclusio.*† Amplia; quia licet pax, & pacis substantialia, & essentialia recipiant publicam vtilitatem, vt fiant; cum tamen facta fuerit pax, durius interpretatio fieri debet, vt rupta dicatur, & pœna commissa; quia in dubio pro pace non rupta præsumendum est; quia licet interest delicta puniri, etiam interest pacis fœdera conseruare. Vulpel.*q.* 56.*per tot.*† Amplia; quia pœna non dicitur probata ex probatione nibus in contumacia sumptis contra principalẽ quoad fideiussoris, sed bene quoad fideiussor principalis. Vulpel.*q.*104. vbi* de comuni,† Restringe ni, qñ fideiussor põt relenari à pœ-
cipali cõtumace; qa nõ põt pati ipse, sed principalis. Vulpel.*q.* 104. vbi allegat plures, licet subsistat.† Restringe; qa licet cõtumacia contra principalẽ non releuet contra fideiussorẽ, bene in aliquo adiuuat, vt leuior probatio fieri possit. Vulpel.*d.q.*104.*inf.*

Pax

Pax pœnata non facit cessare promissionem de non offendendo, & in quo differant, Concl. 189.

1 SI datæ † sunt fideiussiones de non offendendo inter aliquos, licet inter eosdem fuit postea pax pœnata, non tamen cessat prima fideiussio, etiã si esset dictum, quod cessaret. Vulpell. *de pace, q.* 2 *30.* † Extende; quia per appositionẽ pœnæ conuentionalis pacis non est recessum à pœna ordinaria iuris communis, licet pœna conuentionalis esset maior; quia partes non possunt derogare iuri publico. Vulpel. *de pace, q.* 52. vbi ait secus esse, si statutum apponit pœnam pro eodem delicto maiorem, quam pœna 3 iuris communis, quia tunc tollitur. † Differentia tamẽ est in pace pœnata, & in fideiussione prætoris præcepto; quia si facta est pax de non offendendo facto, & in personam, rumpitur, si offendatur filius pacisc entis: non sicꝫ fideiussione de non offendendo data fisco, & curiæ, quia illa magis odiosa, & rigorosa, vt pœna nõ committatur, nisi ad amussim factum interueniat in propriam personam, ita Vulpell. *de treuga & pace, q.* 38. *in fin.* Vide, *Pax quid sit, & in quo differat à treuga & quæ requirantur ad pacem. Concl.* 171. † Alia differentia est; quia noua causa leuis magis excusat à pace rupta quam à cautione rupta, propter periculum 4 ne dicatur fractor pacis, & proditor, ita Vulpel. *de treuga & pace, q.* 48. *in fi.* Hercul. *de caut. c.* 26. *n.* 14. † Alia; quia in pœna pacis pro se, & hæredibus, si vnus hæres offendit, omnes tenentur: secus in propria stipulatione, quæ exigi debet ab offendente in iis, quę 5 sunt diuidua. Iaſ. *in l. eadem* §. *Cato. nu.* 55 *ff. de verbor obligat.* † Contrarium tamen propter absurdum tenet Vulpell. *q.* 60. sed tollitur absurdum, si hæres offendens teneatur in totum, & non pro rata; quia quatenus cohæredes soluerent, tenetur offendens re- 6 leuare. † Declara, vt per Alex. *cons.* 47. *In causa, nu.* 2. *& seq. v. posito autem lib.* 7. quia si datur fideiussio de non offendendo inter plures absentes, qui non dederunt mandatum, non tenentur pro contrauentione facta ab aliis, etiam si tacite ratificauerint pacẽ deponendo arma; quia solum tenentur pro offensa à se ipsis facta, non ab aliis, vbi quod decretum factum à Legato Bononiæ, 8 & Antianis non valet; quia aufert ius alienum. † Alia est; quia noua causa non rumpit pacem, licet fiat offensio ex noua causa, secus in treuga; quia temporalis est: Vide pro vtraque parte plene allegata per Vulpel. *tr. de ind. q.* 72. vbi soluit distinguendo, ꝙ ex noua causa potest, qui pacem fecit, offendere se, nõ qui treugam, intelligendo de treuga publica, quæ non debet ex causa 9 noua priuatorum frangi; quia non releuaret noua causa hoc casu. † Et argumentum de cautione prætoria ad pacem non valet 10 semper, vt dicit Vulpel. *de promissio. de non offend. q.* 73. † Alia; quia potest petere, & compellere ad cauendum is, qui causam dedit offendendo, si offert pro parte sua cauere, secundum magis* cõ- munem. Vulpel. *q.* 75. & tamen nullus compellitur ad pacem, cũ 11 pax debeat esse voluntaria. Vide, *Concordare litigantes quando compellantur, vel non. Concl.* 564. † Et pœnæ prætoriæ de non offendẽdo quas compelluntur consanguinei dare pro absentibus ignorantibus, non consueuere committi, nisi fiat notificatio per pro- 12 clama, quia ignorantes non rumpunt pacẽ. Vulpel. *q.* 61. † Claudicare potest cautio prætoria de non offendendo, vt vnus plus teneatur, quam alter secundum facultates, & arbitrium Iudicis. 13 Vulpell. *q.* 79. vbi ponit plura exempla. † Et quando partes sunt renitentes in præstanda cautione; tunc potest princeps, vel supremus magistratus decernere, quod habeatur pro præstita; qa per modũ legis potest hoc induci, & ita in statu Vrbini esse sta- 14 tutum edicto illius Principis dicit Vulpell. *q.* 81. † Et pœna pacis fractæ difficilius committitur, quam pœna fideiussionis de nõ of- 15 fendẽdo. † Et in pace interpretatio fit ex verisimili mẽte pacisc entiũ, in cautione ex mente ptoris. *l. in prætoris. ff. de prætor. stipulatio.*

Pax fracta dicitur multis casibus, licet pœna conuentionalis non debeatur. Concluſ. 190.

1 PAx † rupta dicitur, si fiat iniuria, & seu offensa socio meo in itinere: quia videtur facta mihi, vt pax sit rupta, licet pœna conuentionalis non debeatur; quia proprie in hunc casum non est promissa, ideo est in suis terminis tenenda. Vulpel. *de treuga & pace, q.* 41. *in fi.* vbi dicit indubitatum de pace fracta; secus de pœ- 2 *na* conuentionali commissa. Vide, *Delinquentes consentire dicuntur in pœnam delinquentibus impositam. Concl.* 189. † Extende etiam in casu conuerso; quia si socii eius, cum quo pacem habebam, me offendunt cum eo auxiliantes, pax dicitur rupta, etiam si ipsi ignorauerint pacem extare; & sunt violatores, licet pœna conuentionalis non debeatur. Vulpell. *d. tract. q.* 42. & est communis * opinio, vt per Clar. §. *fi. q.* 40. *in pr.* licet quoad ignorantiam dicat contrarium. Vide, *Ignorantia facti alieni, & proprii excusat, & iuuat in multis casibus. Coucl.* 16. † Imo quod qualitas de pace rupta quoad pœnam licet non extendatur ad auxiliantes; tamen qualitas, quæ est in maleficio, & personam committentis; bene aggrauat præstantes auxilium, *l. vtrum. ff. ad legem Pompe. de parricid.* ita Bart. *cons.* 66. *Ad declarationem, in fi. v. ad tertium, lib.* 1. vbi apost. *in v. de pace rupta*, allegat Corset. *tr. de præstant. Reg. q.* 41. *priuil.* 22. *in fi.* † Declara, vt plene per Mascard. *Concl.* 159. *Auxilium delinquentis, n.* 20. *& seq.* Vide, *Delinquens consentire dicitur in pœnam. Concluſ.* 189. *n.* 9. *& seq.* † Extende; quia pœna pacis fractæ quandoque de 5 iure imposita debetur, licet secus de conuentionali; quia in ea durius agitur, ex quo inducit naufragium honoris, & fidei. Vulpell. *q.* 102. † Adde contrarium, quod pœna facilius exigitur, quã 6 quod pax fracta dicatur; quia si duo simul concordes voluerunt digladiari, qui habebant pacem, non tollunt propterea pœnam fisco stipulatam ex eorum concordia. Vulpell. *de promiſſ. de non offend. q.* 103. vbi late. † Et idem, si duo inuicem aggrediuntur, & 7 non constat, quis primo sit aggressus alium, certe licet pax rupta non dicatur; quia non constat, quis primo aggressus sit alium; tamen pœna ab vtroque debetur; quia constat quoad fiscum, quod deliquerunt ambo; ideo pœna prætoria de non offendendo debetur. Vulpel. *q.* 106. quæ est finalis. Vide, *Pax non dicitur rupta. Concl.* 182.

Pacis conuentiones quæ reprobentur à iure. Concluſ. 191.

NON † valet pactum pacis, per quod vna partium prohibe- 1 tur ingredi ciuitatem, vel locum patriæ; quia ista sunt contra naturam pacis, & detrahunt facultati gratiæ principis. Vulpel. *de treuga, & pace, q.* 55. allegat Alciat. *cons.* 134. *tom.* 2. *lib.* 5. † Declara 2 tamen; quia valeret ad modicum tempus, eo quia cum hoc pacto fuit quis inductus ad pacem. Vulpel. vbi supra. † Extende; 3 quia non valet pactum, quod non liceat vni partium transire p viam domus, in qua habitat alia pars; quia non est vera pax, quæ non remittit rancorem. Anch. *cons.* 75. plene Moron *de treuga & pace, q.* 187. † Declara; quia bene potest Iudex hoc præcipere par- 4 tibus. Moron. *d. q.* 187. † Amplia; quia non valet pactum, neque 5 pœna, neque pœna contra leges. Vide, *Pœna imposita à priuato contra leges non debetur. Concl.* 207. † Extende; quia non valet pactum, vel 6 indulgentia pro futuris delictis; quia est contra publicam vtilitatem. Corn. *cons.* 159. *n.* 5. *lib.* 3.

Pax Constantiæ qualis, & quid ex ea conferatur. Concluſ. 192.

PAx † Constantiæ inita inter Imperium & ciuitates Italiæ, in 1 qua Imperator concesserit merũ imperiũ ipsis ciuitatibus, non est perpetua secundum aliquos, sed temporalis ad 30. annos, licet sit opinio contraria. Bal. *cons.* 300. *Ad euidentiam, n.* 3. *v. sed est sciendũ, lib.* 5. Alex. *cons.* 1. *Ponderatis, n.* 2. *v. non obstat etiam, dũ dicebatur, lib.* 5. dicit, ꝙ pax Constantiæ est perpetua, sed obligationes factæ versus ciuitates Lõbardiæ fuerunt ad 30. annos, vt indicta pace Cõstantiæ, in fi. allegat Bal. hoc tenentẽ *in c.* 1. *de natura feudi.* 2 † Et saltẽ non obligat Imperiũ tanquã inita in vim contractus; ideo capitula possunt ab Imperatore mutari. Sign. Homod. *cons.* 70. *In q. vertente, n.* 12. *v. sed per partem aduersam*, imo quod Imperator possit concedere in feudum Comitatus, & de illis infeudare non obstante pace Constantiæ. Alex. plene *d. cons.* 1. *Ponderatis, n.* 17. *v. præmissis tamen non obstantibus, lib.* 5. sequitur Soc. Iun. *cons.* 126. *n* 8. *li.* 3. † Extende, quia etiã Dux inuestitus de ciuitate Regii ab 3 Imperatore, quæ ciuitas est sub pace Constantiæ, põt concedere in feudũ villã territorii dictæ ciuitatis, & valet cõcessio, maxime, qñ non est in magnã diminutionem Ducatus. Alex. *d. cons.* 1. *Ponderatis, n.* 17. *v. præmissis tamen non obstantibus. li.* 3. *& n.* 18. † Contrariũ 4 dicit Plot. *cons.* 24. *n.* 37. vbi; ꝙ est in vim contractus, & Imperator in præiudiciũ ciuitatum non potest reuocare iurisdictionẽ concessam. † Declara; quia in illis ciuitatibus, in quibus Imperator 5 semper retinuit superioritatem, & iurisdictionẽ, post pacẽ Cõstantiæ remanet dominus, & potest inuestituras facere de ciuitatibus, & de castris, & villis. Alex. *d. cons.* 1. *n.* 25. *lib.* 5. vbi loqtur 6 de inuestitura Regii facta Duci Ferrariæ. † Cõceditur ex ea omnibus ciuitatibus in ea nominatis, quod habeãt iurisdictionẽ in castris, & villis in eorũ territorio existẽtibus. Alex. *d. cons.* 1. *Ponderatis. in pr. v. præterea per pacem. lib.* 5. vbi *n.* 15. *v. non obstat, quod per pacẽ*, dicit, quod debet constare, quod castrũ, vel villa, quod hodie non est de territorio, fuerit tunc tempore pacis, & idem repetit 7 *cons.* 16. *in pr. lib.* 5. † Et propterea defensores ciuitatum, & maxime Lombardiæ dicuntur habere merum, & mixtum imperiũ in ciuitatibus ipsis, maxime Lombardiæ, vigore dictæ pacis Cõstãtiæ. Alex. plene *d. cons.* 16. *In causa, & lite in pr. lib.* 5. vbi apostilla in

8 *ver. ciuitatum.* dat concord.† Declara; quia ipsa pax Constantiæ concedit ciuitatibus merum, & mixtum imperium, & Regalia, quatenus solitæ fuerint exercere, licet non legitimo titulo exercuissent, ita Alex. *d. cons. 16. n. 3. in fi. v. posset etiam responderi, lib. 5.*

Peccatum omnino vitandum, & multa specialia sunt concessa, vt vitetur peccatum. Conclus. 193.

1 PECCATVM† debet omnino vitari, & ideo nulla dispositio, statutum, lex, consuetudo, vel priuilegium valet, per quæ inducitur peccatum. Fed. de Sen. *cons. 275. 277. & 278. per tot.* vbi late,

2 Vide, *Consuetudo nutritiua peccati non valet. Concl. 815.*† Et ratio peccati vitandi expressa in lege, prout *in c. fin. de præscript. in 6.* operatur, quod fit extensio in correctoriis, & in omni dispositione ad euitandum peccatum, & dispositio loquens de contractu habet locum in quasi contractu, & loquens de re corporali extenditur ad incorporalia, & omnia, in quibus ratio peccati euitandi subest. Alex. *cons. 51. Videretur, n. 4. v. & pro hoc facit lib. 5.*†

3 Amplia; quia licet prædo sit manutenendus in possessione sua; tamen quando agitur de matrimonio contra aliud matrimonium, fit separatio thori, non obstante possessione, quando matrimonium non fuit contractum in faciem ecclesiæ per existentes in possessione ad tollendum peccatum. Gem. *cons. 76. in pr. v. super dubio.*

4 †Amplia; quia licet Iudex non teneatur impartiri officium suum, nisi petenti; tamen vbi subesset ad remouendum peccatum, debet ex officio separare thorum, & tollere occasionem peccati. Gem. *d. cons. 76. in pr. v. Imo quod plus est*, vbi idem dicit in iis, quæ cõcernũt præiudicium animæ. Vide, *Officium suũ Iudex non impartitur,*

5 *nisi petatur, & quando secus. Concl. 111.*† Amplia; quia in dubio licet non præsumatur delictum, neque inducatur pœna, tamen secus est ad obuiandum peccato, & periculo animæ; quia vbi agitur, an sit peccatum, vel non, in dubio inclinandum est pro peccato, vt tollatur peccatum. *c. iuuenis, desponsal.* Anch. *cons. 243. Christianissime, in fin.* vbi, quod tutius est abstinere ab actu dubio, per

6 quem possit peccatum subesse. Vide, *Absoluere non debet Iudex in dubio multis casibus. Concl. 42.*† Extende; quia vbi agitur de illaque anda anima à peccato, materia stricta extenditur fauore animæ, vt tollatur peccatum. Rom. *cons. 285. Omnia. in fi.* vbi apostilla in

7 *verb. animarum.*† Contrarium; quia quando sunt diuersę opiniones, qui facit secundum vnam opinionem, non peccat; quia varia intelligentia tollit peccatum. Alex. *cons. 1. nu. 9. v. vltimo pro hoc*

8 *adduco. lib 2.*† Declara in legibus humanis, secus in foro conscietiæ, vbi agitur de peccato, ita apost. ad Alex. *d. cons. 1. n. 9. in v. non*

9 *peccat, lib. 2.* & Decian. *cons. 8. n. 5. v. quia facile, lib. 1.*† Amplia; quia licet iuramentum metu, vel dolo extortum sit nullum, intelligi debet sequuta absolutione per Iudicem ecclesiasticum, & licet

10 sint opiniones, tamen ista tanquam turior est tenenda; quia remouet peccarum. Fulg. *cons. 121. in pr.*† Amplia; quia etiam prætextu publicæ vtilitatis non est peccandũ. Anch. *d. cons. 243. in fin.*

11 †Imo vbi agitur de publica vtilitate, & de peccato inducendo, prosternitur publica vtilitas; quia absurdum diceretur vtilitatẽ humanam præferri legi diuinæ, quæ non admittit peccatum. A-

12 lex. *cons. 53. Quæritur an stante, n. 10. & seq. lib. 5.*† Amplia; quia restituere male ablatum quisque tenetur; quia sine restitutione non

13 dimittitur peccatum, *c. peccatum, de reg. iur. in 6.* Vide, *Restituere male ablatum quilibet tenetur, alias non. Concl. 303.*† Amplia; quia vbi agitur de peccato secundum ius diuinum, neque Papa potest dispensare, quo minus pœnitentia agatur, & restitutio fiat. Alex.

14 *d. cons. 1. n. 2. lib. 2.*.. † Extende; quia licet Papa possit cum clerico dispensare super effusione facta sanguinis humani; non tñ pót

15 dare licentiam effundendi sanguinem humanũ clericis. Bal. *cons.* 432. *Ad bellum iustum. in pr. lib. 5.*† Restringe; quia vbi agitur de peccato mortali secundum ius positiuum, in quo Episcopus, & inferior non dispensat, bene potest Papa hoc casu dispensare. Alex.

16 *d. cons. 1. n. 2. lib. 2.*† Amplia; quia nullum præceptum, siue arbitrorũ, siue Iudicum, quorumcumque obligat ad peccandum, & potest superni. Abbas *cons. 64. Venio ad primum, col. 2. in pr. v. quod autem*

17 *hoc Iudum, lib. 1.*† Extende, quia imo in Papa, & quolibet Principe cessat plenitudo potestatis, quando ex ea inducitur peccatũ.

18 Aegid. Bellam. post alios *in c. non liceat Papæ n. 2. 12. q. 2.*† Extende; quia lex, vel statutum inducens peccatum non valet, neq; debet seruari; ideo lex, vel statutum, quod præscribi possit cum titulo,

19 non potest loqui, si adest mala fides; quia induceret peccatum. Abbas *cons. 76. In presenti, in fi. lib. 1.*† Idem, si statutum disponat, q fiat exequatio sententiæ in die feriato in honorem Dei; quia non

20 valet; quia contra legem diuinam induceret peccatum absurdũ, & illicitum, etiam si ad augendum, & extensionem actus iam creati, plene Alex. *d. cons. 53. Quæritur, n. 10. & seq. lib. 5.*† Amplia; quia pro saluanda vita alterius non licet mentiri, & pro quocũque pio opere non licet peccatum facere. Alex. *cons. 49. nu. 3. lib. 4.*

†Amplia; quia procedit etiam si eo, qui potest prohibere peccatum, & non prohibet, quia se facit socium, & fautorem criminis & fraudis, plura Alex. *cons. 51. Cum dicatur, n. 6. lib. 4.* quia non caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obuiare, vbi videas multa similia.† Limita; quia quandoque peccatum toleratur, vt maius malum euitetur. Alex. *d. cons. 1. n. 7. lib. 2.* Vide, *Permissa sunt multa prohibita per modum tolerantiæ. Concl. 401.*

†Limita ex causa necessitatis meræ; quia peccatum non est peccatum, ex quo lex non obligat eo casu, Anch. *d. cons. 243. n. 4.* Vide plenissime, *Necessitas non habet legem. Concl. 19.*

peccatum generat mortem. Concl. 194.

PROPTER† peccata veniunt aduersa, plene Marsil. *sing. 530.* *propter peccata*, vbi ponit aliqua, & quod partus ex adulterio potius præsumitur, quam ex matrimonio, quando constat de vtroque, si est editus non sanus, propter peccatum præsumitur aduersum.† Et animæ alligatæ peccato dantur multa specialia, vt quanto citius liberetur. Rom. *cons. 499. In præmissa, n. 6. v. secunda, quia.* vbi apost. concord. *in v. præiudicium.* † Et propterea iura introduxerunt, quod excommunicatus declararetur talis; quia citius procurabit animæ suæ absolutionem, cum videtur se priuatum commercio hominum. Rom. *cons. 482. n. 5. v. ego dico.*† Et tanto grauiora sunt peccata, quanto infelicem animam diutius detinent occupatam, *c. fin. de consuet.* cum suis concord. de quibus ibi gl. *in v. diuinis.* Vide, *Consuetudo nutritiua peccati non valet. Concl. 815.*† Et apostata non potest excusari ex diuturnitate apostasiæ, sed bene grauius accusari. Rom. *cons. 268. In casu proposito, in fin.* vbi allegat concord. Vide, *Periculum vbi maius, ibi cautius agendum. Concl. 281.*

Pecorum appellatione quid veniat. Concl. 195.

PECORVM† appellatione veniunt boues, & quadrupedes. *l. 1 legatis seruis. §. pecoribus. ff. de leg. 3. Instit. de lege Aquil. in pr.* vbi Aret. *v. nota, quod equi.*

Peculium ex quibus pater filio concedere censeatur. Concl. 196.

PATER† aliquid negotians nomine filii, quem habet in potestate, censetur filio concedere in peculium; si vero filius esset emancipatus, censetur eidem filio donare. Bald. *cons. 470. Notandum est, in pr. lib. 5.*

Peculium filiifamilias mortuo patre cuius sit. Conclus. 197.

FILIVSFAMILIAS† habens peculium viuente patre, mortuo patre tenetur illud communicare aliis fratribus, nisi à patre prælegetur. Bald. *cons. 470. Notandum est. in pr. lib. 5.*† An peculii aduentitium, vel profectitium concessum per patrem in administrationem filio, & quando possit confiscari, vel pro condemnatione in exequutione capi, aut pro ære alieno filii exoluendo obligari, plene Rom. *cons. 154. Iudicium contra Ant. n. 3. v. secundo principaliter.* Vide, *Confiscatio bonorum operatur multa. Concl. 718.* Vide, *Pater obligatur filio, seu pro filio ad multa. Concl. 120.*

Pecunia habet multa singularia, & quæ. Conclus. 198.

PECVNIA† habet multa singularia, quæ non insunt in aliis rebus. *l. singularia. ff. si cert. petat.*† Emens ex pecunia pupilli, etiam nomine proprio acquirit pupillo. *l. si ex pecunia. C. de rei vendic.* secus, si emat ex rebus pupilli, vel ex pecunia redacta ex rebus pupilli. Bald. *cons 53. Remanentibus in communione lib. 1.*† Succedit pecunia in locum cuiuslibet rei; quia ad hoc artificialiter est inuenta, non sic in aliis rebus, nisi in vniuersalibus. Bald. *d. cons. 53. n. 2. ver. item pecunia, lib. 1.*† Mutuare possunt sibi ipsi tutor pecuniam pupilli, & Prælatus pecuniam ecclesiæ, & hoc est speciale respectu pecuniæ. Bald. *cons. 298. Hac materia altioris, lib. 1. num. 4. ver. imo plus.*† Latissimum verbum est, *pecunia*, ideo pecuniæ appellatione veniunt fructus, maxime quando apponitur dictio vniuersalis (quæcunque pecunia.) Angel. *cons 331. An in restitutione, col. 2. in pr. v. Nam verbum pecuniæ, & in fin. ver. item consul.*† Pecunia dicitur fideiussor futuræ necessitatis, & ideo dicitur vtcunia hominis. Bald. *in l. receptitia, num. 9. C. de constit. pecun.* †Omnes obediunt pecuniæ, & per ipsam omnia æstimantur. Petr. de Anch. *cons. 243. Christianissime, & Illustrissime, num. 4. versic. quarto.*

†Pecunia debita in vna causa potest conuerti in aliã causam abs-

que

quenumeratione. Alexan. *cons.23. Consideratis,n.2.v. attento,quod pecunia, lib.7.*

Pecunia dicitur consumpta per immixtionem, & quando. Concl.199.

1 PECVNIA † vsuraria soluta per socerum marito trãsit in dominium mariti, & dicitur consumpta per solam immixtionem
2 fictã cum pecuniis mariti. Fed. de Sen. *cons. 63. n.2. v. posito ergo.* † Amplia ic in pecunia furata, vel aliena; quia per immixtionem dicitur consumpta, *l.si alieni. ff. de solutio. l.non omnis. in fi. ff. si cert. pet.*
3 † Amplia; quia pecunia vectigalium exacta per publicanum, & depositata penes nummularium dicitur obligata vsque ad consumptionem, ea cõsumpta per commixtionem obligatur nummularius. Bald. *cons.252. Ordo rei gestæ, circa pr.* & clarius in *fi. lib 3. v-*
4 *bi,* q commixtione reconciliatur solutio. † Amplia; quia imò pecunia, ex quo est de iis, quæ seruando seruari nõ possunt. *l. lex, quæ tutores. C. de administr. tut. l.1. §. fuit quæsitum ff. ad Trebell.* id circo per triennium dicitur consumpta, vel consumpta præsumitur. Corn. *cons.105. Viso, col fi. lib.3.* in tantum, quod qui vult dicere contrariũ,
5 debet probare. Alex. in *l. non omnis. §. si pupillus. ff. si cert. pet.* † Limita; quia pecunia non præsumitur consumpta, & allegans consumptionem debet probare. Alex. in *d. l. non omnis. §. si pupillus in fi. si cer-*
6 *pet.* † Extende, vt nec præsumatur consumpta per triẽnium, sicut consumpti præsumuntur fructus; quia licet gl. in *l. vnica. C. si aduersus vsucap.* videatur tenere cõtrarium; tñ non hoc firmat in pe-
7 cunia, dum allegat tex. in *d. l. lex quæ tutores. C. de admin. tut.* † Nec obstat, q pecunia dicatur esse de iis, quæ seruãdo seruari nõ pos-
* sunt, & vsu consumuntur. *§. constituitur. Instit. de vsufructu.* glo. & * Doct. in *l.1. §. quæsitum. ff. ad Trebell.* Cor. *cons.105. lib.3.* Soc. *cons.249. col.pen. lib.2.* Paris. *cons.25. col.fi. lib* 2. quia hoc est verum ad hoc, vt dicatur fructuosa, & in ea possit sine cautione constitui vsusfructus, sed quod possit seruari, & reddi, vt aurum, & argentum, res est sine dubio, vt Bar. *d.l.1. § fuit quæsitum, n.3. ff. ad Trebell.*

Pecuniæ appellationẽ quid veniat. Concl. 200.

1 PECVNIA † est, per quam omnes aliæ res æstimantur. *l. si ita fidetussorem accepero. ff. de fideiussor.* Alex. *cons.124. In causa. & lite, n.4. v. pecunia. lib.2.* Bal. *cons.53. Remanentibus, n.2.* vbi, q ad hoc artificia-
2 liter est inuenta, *lib.1.* Soc. *cons.220. col.2. in pr. v. quæ quidem ratio.* A-
lex. *cons.79. n.8. lib.5.* † Et propterea cum omnes res pecunia æstimentur, ipsa pecunia, alia res à specie æstimata non videtur; ideo licet arbitrator non possit arbitrari, q alia res detur pro re, bene
3 potest arbitrari, quod pecunia detur pro re. Alex. *cons.79. Elegan-*
ter, n.8. & seq. lib.5. vbi a post. in *v. pecuniam.* dat conc. † Pecuniæ ap-
4 pellatione venit omnis pecunia. Dec. *cons.381. Visis iis, n.2.* † Et qd veniat appellatione pecuniæ, Alciat. in *l. pecuniæ nomen. ff. de verb. si-*
gnific. Corn. *cons.229. Licet claram. lib.4.* Cephal. *cons.14. n.27. v/g. in fi.* vbi, quod veniunt iura, & actiones ad pecunias competentes, a
5 vbi in fi. quod in legatis sumitur stricte. † Largo modo sumpto vocabulo veniunt omnia, quæ ad pecuniam reduci possunt. *l.*
6 *nam quod. in fi. ff. ad Trebell.* † Et venit pecunia appellatione bonorũ mobilium. Dec. *d. cons.381. n.4. & cons.472. n.7.* Tiraquel. *de retract.*
7 *lignag §.1. gl.7. n.103.* † Contrarium Corn. *cons.49. In præsenti consul-*
tatione, lib.3. Declara, vt per Dec. *d. cons.472. n.8.* † Restringe, quia non venit in legato auri & argenti. Dec. *d. cons.381.* vbi casus. Vide
8 plenius in *v. Legatum de omnibus bonis de domo testatoris quid contineat, vbi non. Concl.120.* vbi habet multas restrictiones, quibus pecunia
9 non venit appellatione mobilium. † Declara; quia pecunia reputatur inter res mobiles, quæ seruando seruari nõ possunt; & ideo
10 ficiunt bona pupilli, quæ seruando seruari non possunt, distrahi queunt; ita etiam pecunia; nisi esset destinata ad emptionem rerum stabilium, vel nisi esset redacta ex alienatione bonorum sta-
bilium. Tiraquel. *d. tract. de retract. lignag. §.1. glo.7 n.103. cum sequ.* † Amplia; quia pecuniæ appellatione largo modo omnia, quæ ad pecuniam reduci possunt, continentur. gl. fi. in *l. pecuniæ nomine,*
11 quæ est 222. *ff. de verb. signif.* † Imo omnis res, & totum patrimoniũ pecuniæ appellatione venit. Rebuf. in *d. l. pecuniæ appellatione, la-*
12 *quarta. ff. de verb. significa. in pr.* vbi, quod etiam venit actio. † Aliquã-
do capitur pro eo, quod consistit in pondere, aliquando pro pecunia numerata. Rebuff. vbi supra in 2. & 3. *notabili,* & hoc vltimum de pecunia numerata intelligitur, vbi additur verbũ, *summa pecuniarum,* vel sumus in materia statuti, vel materia odiosa,
13 nisi dispositio eluforia reddatur. † Generaliter secundum subiectum materiam intelligi debet, vel secũdum communem vsum loquendi. Rebuf. *d. l. pecuniæ la quarta. ff. de verb. signif. col.3. v. ego puto.*

Pecunia quando, & qualiter recipiat hypothecam, vel non, etiam consumpta. Concl. 201.

PECVNIA † exacta per publicanũ ex vectigalibus, sicuti alia bo- 1
na publicani remanent fisco, & principi hypothecata, & obligata Bal. *cons.360. Conclusio facti, in pr. lib.1.* quod duplicatur *cons.*
252. Ordo rei gestæ, ante med. v. publicanus post quam. lib.3. † Extende, vt 2
procedat, etiamsi pecunia per publicanum deponatur penes nũmularũ, vel alium; quia remanet obligata. Bal. *d. cons.360. in pr. v.*
& si publicanus, lib.1. & cons.252. in pr. lib.3. † Extende, vt etiam pu- 3
blicanus, & alius consumens pecuniam alienam teneatur actione vtili, qñ factus est locupletior; quia vtilitas succedit loco rei.
Bal. *d. cons.360. in pr. v. sed si pecunia, lib.1. & cons.252. ante med. v. sed, &*
si pecunia, lib.3. † Amplia; quia creditor posterior fisco exigẽs à de- 4
bitore pecuniam, etiamsi consumpserit eam, põt reconueniri à fisco, & tenetur exactam restituere, licet in hypotheca regulari-
ter non cadat hypotheca. Affl. *decis.191.* † Amplia; quia vbicunq; 5
certum corpus pecuniæ potest demõstrari, in eo cadit hypotheca, aliàs si consumpta est, & non põt demonstrari, secus. Cast. *cõs.*
96. Circa ea, quæ col.3. v. tertio principaliter, lib.1. † Declara tñ; quia et- 6
iamsi pecunia sit consumpta, & non possit demonstrari, si est cõsumpta ex causa lucrativa, & consumens est factus locupletior,
hypothecaria conuertitur in condictionem sine causa. arg. *l. rogasti. §. si. ff. si cert. pet.* Cast. *d. cons.96. col. si. v. item non obstat, lib.1.* † Imo 7
creditor Cameræ Apostolicæ, vel alterius personæ, potest actionem in factũ exercere contra omnes habentes bona sui debitoris ex causa lucrativa. Cast. *d. cons.96. in si. v. plus videtur dicendũ, lib.1.*
† Limita regulariter; quia hypotheca non cadit in pecunia; ideo 8
si debitor soluat posteriori creditori, nõ põt primus creditor repetere à secundo, qui exegit. Affl. *d. decis.191 per totam,* & quitur
Paris. *cons.69. lib.2.* Gram. *quæst.1.* † Declara; quia multi sunt casus, 9
in quibus pecunia cadit in hypotheca, & põt hypothecaria exerceri in pretio, & sic in pecunia, prout in vniuersalibus, in quibus
pretium succedit loco rei, & in particularibus in subsidium, qñ res perempta, vel præscripta, Alex. *cons.70. Videretur, n.4. v. quo ad*
tertium, lib.5. Vide, *Pretium in quibus succedat loco rei. Concl.490.*

Peculatus crimen quale, & eius natura. Concl. 202.

CRIMEN † peculatus est circa vsurpationẽ pecuniarũ, & rerũ 1
publicarũ, & est pœna mortis. *Inst. de publi. iud. § item lex Iulia*
pecula. Clar. in *§. fi. q.68. n.3. v. officialis.* † Pœna peculatus est depor- 2
tationis, & amissionis bonorũ, *l.3. ff. ad leg. Iul. pecu.* quandoq; est
pœna quadrupli, *l. pen. ff. eod.* & quandoq; arbitraria, maior, & minor secundum qualitatem, *l. sacrilegii. ff. eod.* † Et q sit pecuniaria 3
in quadruplũ, *l.4. § sed & qui pecuniam, ff. ad leg. Iul. pecul.* Curt. Iun.
cons.19. n.13. v. imo etiam. Decian. *tom.2. lib.8. c.28. n.18. & c.31. n.5.* † 4
Præscribitur hoc crimen per lapsum quinquennii, *l. peculatus. ff. ad*
l. Iul. pecul. Azo in *summa C. eod. tit. n.3.* Gigas *de crim. læsæ maiest. lib.1.*
q.29. v. accusatio vero peculatus. † Et currit hæc præscriptio non à die 5
scientiæ, sed à die cõmissi delicti; q a omnis præscriptio habet tẽ-
pus continuũ, gl. in *rub. ff. de diuer. & temper. præscript.* Mars. in *praxi,*
§ constante, n.85. vbi de * cõmuni. Bossius loquens de hoc crimine, *
tit. quomodo proced. per actio. in delict. n.22. Clar. *in d. §. fi. q.51. n.5. v. sed*
quæro, vbi dicit magis * cõmunem, q præscriptio delictorũ currit *
à die delicti, non à die scientiæ. † Et currit contra ignorantẽ, Soc. 6
cons.110. Suppositis, lib.4. vbi plura hinc inde Alex. in *l. fi. n.2. & seq. C.*
de dolo. & est communis * opinio, vt dicit Sylua. *cons.7. in pr.* prout *
etiam de communi * Mar. *d. praxi, §. constante, n.85. & 86. & 89.* † * 7
Etiamsi delictum esset occultum. Sylua. *d. cons.7. n.3.* † Restringe 8
de iure Canonico; quia non præscribitur sine bona fide præscribentis, & scientia eius, contra quem, sed procedit in foro animæ
quoad pœnitentiam. Thob. Non *cons.105. n.21. & seq.* quod ego non credo verum; quia non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum, & vbi agitur de peccato, seruatur ius Canonicum, sed
forte illud quoad bonam fidẽ habentis alienum, sed non quoad scientiam eius, contra quem. † Et quod non præscribatur delictũ 9
de iure Canonico, est tex. in *c. ecce, 24.q.1. gl. in c. admonere, 33.q.2. in*
ver. pœnitentia. † Declara; quia procedit in foro conscientiæ, De- 10
ci. in *c. licet causam, de probatio. num.77. & seq.* vbi Abb. *num.30. ver.*
quoad secundum. Imol. *num.19. circa fi. ver. in ea gloss.* Felyn. *num.38.*
Boer. *decis.26. num.7. & seq.* Capel. Tholosan. *decis.188.* † Non 11
habet locum hoc crimen contra eum, qui reddidit rationem, & fuit liberatus. Cephal. *consil.192. numer.12. & sequentib.* † Et 12
si dolosa esset redditio, non potest agi de dolo post biennium, *l. final. C. de dolo.* Cephal. *dict. consil.192. numer.20.*

13 † Limita; q̃ crimen peculatus nõ habet locũ in eo, qui pecunias
Cõmunis in vsus suos conuertit, nisi sit Cõmunitas libera. Cast.
14 *d.cons.141.n.4.lib.1.* † Extende; quia imo lucrum, quod facit exactor ex pecunia Communis, quam tenetur restituere nõ statim,
sed certo termino, lucratur sibi. Dec. *cons.6.col.2.v. secundo ista con-*
15 *clusio, & in fi.* vbi distinguit tres casus. † Extende; quia is, qui habet
pecuniam à priuato pro certo vsu, & expendit pro se, non tenetur pœna furti; quia in eum est translatum dominium pecuniarum; quia non tenetur reddere eandem pecuniam; secus si esset
deputatus ad custodiam tantum. Cast. *d.cons.141. Visa quadam, n.4. v. quarto videndum, lib.1.* Cast. *cons.366.n.6.* vbi dicit idem, & citat
Castr. vbi supra, & alios.

Pedagium quid sit, & an prohibitum, vel permissum, & quæ pœna imponatur. Concl. 203.

1 PEDAGIVM † est ius reale cohærẽs territorio ad vtilitatẽ fisci, & est de regalibus, & reseruatis principi; ideo nõ cõpetit, nisi habentibus fiscũ. Bal. *cons.243. Ius percipiendi, lib.5. in prin.* Vide, *Regalia*
2 *quæ esse dicantur, & ad quem spectent. Concl.82.* † Et ius colligendi pedagium est ius reale, q̃ cohæret territorio, in quo pedagiũ leuetur; quia cum sit iurisdictio; ergo cohæret territorio. Bal. *cons.289. Quia consuetudo, n.2.v. secundo præmittendum, lib.4.* adde, q̃ non trãsit, nisi cum vniuersitate; quia iurisdictio non transit, nisi cũ vniuersitate. Bal. *cons.322.n.2. lib.4.* quia licet cohæreat territorio, & solo; non tñ cohæret ad vtilitatem soli, sed ad vtilitatem fisci. Bal. *cons.119.n.2. & 3.v. secundo præmitto, lib.4.* & q̃ pedagium cohæreat territorio ad vtilitatem fisci, & nõ ad vtilitatẽ soli. Bal. *d.cons.243.*
3 *Ius percipiendi, in pr. lib.5.* † Restringe, nisi castrum haberet fiscũ de per se ex priuilegio, vel consuetudine; quia tunc talis iurisdictio colligendi pedagium cohæret territorio, prout de consuetudine habent Ciuitates Italiæ, & multa Castra. Bald. *d.cons.243. Ius perci-*
4 *piendi, lib.5. per tot.* † Et trãsmittitur ꝓprietas, & possessio, vel quasi colligendi pedagia hæredibus. Bal. *d.cons.289.n 2. lib.4.v. & hoc ap-*
5 *paret.* † Amplia; q̃ non venit in generali cõcessione, nisi expresse sit dictũ; q̃ concedi non consueuit. Bal. *d.cons.243. in pr. lib.5.* Vide, *Iurisdictio quando, & ex quibus censeatur concessa, vel vendita. Concl.*
6 547. † Amplia; quia salis redditus licet sit portitoriũ, & non pedagiũ, ꝓprie tñ venit appellatione pedagiorũ, & multo magis appellatione vectigaliũ; quia omne, q̃ fisco spectat, continetur sub
7 nomine vectigalium. Cuma. *cons.162. Visa copia, in pr.* † Spectat pedagiũ ad feudatarium, non ad dominum directum; quia respicit
8 vtilitatem, & est onus reale. Signor. *cons.108.n.11. & seq.* † Pedagia colligentes debent tenere itinera tuta; vnde si fiat aliqua robbaria in territorio domini exigentis pedagia, tenetur ipse restituere, vel malefactorem exhibere, secundũ Archid. in *c.si quis peregri-*
9 *nos.33.q.3.* quem sequitur Bal. in *c.1.§. conuenticula quoque, de pace iur.*
firm. † Prohibita est exactio pedagii, & exigẽs sine causa vera, vel putatiua incidit in crimen atrox. *ff. ad l. Iul. de vi publica, l.fi.* Bal. *d.cõs.*
10 289. *n.5.v. iis igitur, lib.4.* † Et solutiones factæ à subditis domino suo per decenniũ an inducant titulũ, vel extorsionem præsumptoꝝ, vide Alex. *cons.124. Super primo*, cum apostillis ibi pro vtraq;
Vide, *Onerum impositio regulariter prohibita, & quando permissa. Concl.*
11 134. † Amplia; quia præsumitur dolus in eo, qui exigit pedagiũ sine causa contra legem; ideo non excusatur. Bal. *d.cons.289.n.6. lib.*
12 4. † Amplia; quia ius colligẽdi pedagiũ est prohibitum, nisi sit ex priuilegio Principis, vel ex consuetudine, seu præscriptione immemorabili; quia itinera debent esse libera. Bal. *d.cons.340. Si pa-*
ter, n.3.v. super eo, quod. lib.5. vbi, quod ciuitates, & nobiles non possunt noua pedagia imponere. Vide, *Pedagia à quibus possint imponi,*
13 *& exigi. Concl.204.* † Limita, q̃ exigitur secũdum legem, vt quia sit vel ex priuilegio, seu consuetudine. Bal. *d.cons.289.n.6.v. quan-*
14 *doq; secundum legem, lib.4.* quia licita est exactio sine pœna. † Extẽde; quia bonæ fidei possessor, vel habens publicam famam ꝓ se, vel etiam possessionem maiorum suorum in exactione pedagii non præsumitur in dolo, sed debet manuteneri, donec causa sit cognita, nec potest inquiri, vel puniri tanquam criminosus. Bal.
15 *d.cons.289. per tot. lib.4.* † Extende; quia iustus error excusat à pœna criminali exigentem pedagia. Bald. *d.cons.289.n.5. lib.4.* Vide,
Datia, & gabellæ an sint permissa, vel prohibita. Concl.26.

Pedagia à quibus possint imponi & exigi. Concl. 204.

1 PEDAGIA † nõ possunt colligi, neq; imponi p inferiores Principes; quia sunt de regalibus; & quia transitus viarũ vnicuiq;
est liber. Bal. *cons.11. In causa passagii, lib.2.* & quod sint de regalib⁹, Bald. *cons.420. Verba Principis. n.5.v. non tamen, lib.4.* Castr. *cons.166.*
Nulli dubiũ, n.2.v. videndum est, lib.1. Vide, *Principi soli quæ reseruata*
se dicantur. Concl.695. † Et ideo ciuitates, & nobiles per eorum territoria non possunt imponere noua pedagia, aliàs possunt ꝓhiberi, ne exigant; quia liberũ debet esse iter viarũ. Bal. *cons.340. si*
pater, n.3.v. super eo, lib.5. Vide, *Datia, & gabella an permissa, vel prohibita. & à quibus imponantur. Concl.* 26. Vide, *Vectigalia noua imponi non*
possunt, nisi à Principe supremo. Concl.32. † Amplia; quia licet pedagia possit colligi priuilegio, vel consuetudine, & nõ soluentes casũ in cõmissum; tñ extra territoriũ nõ est licitũ colligere, neq; possunt res capi ob cõmissum extra territoriũ, etiãsi sub eode Principe sint territoria separata. Bald. *d.cons.340.n.3.v. sed nunquid pos-*
quam, lib.5. Vide, *Delinquens in vno territorio an sit tutus in alio territorio, vel non. Concl.183.* † Limita, nisi quis habeat ex priuilegio Principis. Bal. *d.cons.11. in pr. lib.2. & cons.289. Quia consuetudo, in pr. lib.4. & cons.340. n.3. lib.5.* † Probatur autem priuilegiũ etiam ꝓ homines discretos, qui deponunt se vidisse, & legisse priuilegiũ. Bald.
d.cons.11.v. secundo præmittendum, lib.2. † Limita, nisi quis vigore consuetudinis immemorabilis collegerit pedagiũ; quia præsumitur titulus à Principe. Bal. *d.cons.11. lib.2.* qui dicit maxime hoc procedere in Italia, & *d.cons.289. in pr. lib.4.* Signor. *cons.108.n.8.* vbi loquitur in Principe Sabaudiæ. Vide, *Consuetudo circa datia, & gabellas. Concl.846.* † Imo contra Principem põt hæc consuetudo allegari per feudatariũ, quasi ipse concesserit, q̃ est immemorabilis. Signor. *d.cons.108.n.9.* qui loquitur in Iacobo principe contra dominum suũ Comitem Sabaudiæ. † Declara; quia ius colligendi pedagiũ acquiritur præscriptione immemorabili, seu consuetudine, cuius initii memoria non extat; sciente tñ Principe, vel Locumtenente Principis. Bald. *d.cons.340. Si pater fil. o. n.3.v. super*
eo, quod quæritur, lib.5. † Et ista consuetudo, seu præscriptio immemorabilis exigendi pedagia dicitur quædam tacita concessio facta à Principe. Cast. *cons.166. Nulli dubium. n.2.v. quæ quidem conce-*
sio, lib.1. † Restringe tñ, quia licet consuetudo sit præscripta collegendi pedagiũ per aquam; non tñ poterit colligi per terram. Bal.
d.cons.340.n.4.v. sed nunquid, si consuetudo, lib.5. † Extende; quia ꝓ pedagium est legitime præscriptum, siue per terram, siue per aquam, siue simul per terram, & aquam, nedum potest colligi, sed etiam res incidunt in cõmissum ob fraudem commissam. Bald.
cons.340. in fi. ve. sed quid si est, lib.5. † Concessio pedagiorum fit a Principe expresse, & tacite; expresse per litteras, quibus statur. Cast. *d.cons.166.n.2.v. quæ quidem concessio, lib.1.* † Tacita concessio exactionis pedagii resultat ex vsu tanti temporis, cuius non extet memoria, & ista tacita non debet plus operari, quàm expressa. Castr. *dict. cons.166.n.2.v. item potest esse, lib.1.* † Fœmina de iure communi est incapax iuris exigendi pedagia, sicuti est incapax feudi; quia de similibus ad similia procedimus arguendo. ex quo beneficium Principis est circa ea, quæ sunt de regalibus. Cast. *d.*
cons.166. col.2.v. secundo breuiter, lib.1.

Pœna dicitur multis casibus, & exemplis. Concl. 205.

PŒNA † dicitur multis casibus, & exemplis. † Deuolutio collationis, & prouisionis beneficii est quædam pœna; ideo non extenditur de casu ad casum. Cald. *cons.65. in pr.* aliàs *1. de simplic.*
negl. prælat. † Nullitas gratiæ inducta ex taciturnitate, vel subreptione dicitur pœna; ideo non habet locum, nisi in casibus expressis. Cald. *cons.66.n.3.v. ad secundum*, quod est *vnicum. de fil. presb.*
† Exclusio à potestate agendi dicitur pœna; ideo si statutum excludit non soluentes gabellas, & taleas à iudicio, dicitur pœnale, & ideo restringẽdum. Gem. *cons.62.n.8.v. super tertio, n.9.* † Annullatio actus celebrati contra legem est pœna, & quando est tanta legis prohibitione sit nullitas; si verò aliter, quàm per legem, tunc non est pœna. Ias. in *l. non dubium n.7. C. de legib.* † Onus pro bandi translatum in aliquem contra ius est pœna. Alex. *cons.8.*
In causa, & lite, n.4.v. quod autem, lib.1. † *Punitur* verbũ inducit pœnam. Anch. *cons.440. In quæst. n.4.* † Priuatio successionis ob non petitum tutorem dicitur pœna; ideo ad hæredes non transmittitur actio non intentata. Anch. *d.cons.440. n.4.* Vide, *Pœna immi-*
in omittendo, quam in committendo, & quando secus. Concl.257. Vide
Priuationis pœna habet locum, & in quibus. Concl.717. † Et priuatio æquatoris si intra annum non exequitur, ex quo est damnum, & pœna, nõ habet locum contra ignorantem. Rom. *cons.228. in pr.*
vbi apost. in *v. pœna est*, quæ dat concord. quod est pœna. † Expromissatio proprie pœna dicitur. Roman. *cons.236. Ve præmissa consulta-*
tio, in princip. vbi apostill. in *ver. pœna.* † Caducitas emphyteutæ dicitur pœna; quia diminuitur eius patrimonium; ideo declaratur contra emphyteutam, quod cecidgit, stricte interpreta-

tur, quia agitur de pœna. Abb. *consil.67. In causa, quæ, n.4. v. præterea.*
12 *Abb. lib.2.* † Contumacia dicitur pœna, & delictũ & dolus. Vide, *Contumacia quid sit. Concl.* 1017.

Pœna propriè quid sit. Concl. 206.

1 PŒNA † propriè non dicitur, qñ aliquid proprium non abest, neque abfuturũ est. Old. *consil.16. in 1. q.v. & licet tale præceptum.*
2 Cassad. *decis.3. super regul. tit. de reseruat. n.4.* † Et pœna dicitur mensura culpæ, Fed. de Sen. *consil.63. in fi. v. non obstat*, & vbi non est culpa, ibi non est pœna. Bald. *consil.250. In quæstione domini Milani, n.10. v. quia igitur lib.1.* vbi, quod propterea antiqui fraudem pœnam
3 appellabant. † Amplia; quia nullitas non dicitur proprie pœna, tex. & gl. in *c. fi. de electio. in 6. gl.2.* Io. Andr. in *reg. odia, de reg. iur.* vbi, quod non est proprie pœna; qa non minuit patrimoniũ, & quod nõ sit pœna, tenet Rebuff. in *nouiss. part.1. decis.578. n.3. &* 4. vbi, q decretũ irritans ligat ignorantes quoad nullitatem actus, sed nõ
4 quoad pœnam, & ita Rota tenet; quia nullitas non est pœna. † Contrariũ, quod sit pœna annullatio actus. Cassad. *d. decis.3. super reg. tit. de reseru. n.9.* vbi ꝓ vtraq; sed explicite hoc dicit Alex. *consil.*
5 *36. n.13. lib.4.* vbi apost. in *v. pœna* dat conc. plures. † Declara; quia nullitas actus causata ex omissione solẽnitatis non dicitur pœna, secus si ex alia causa. Alex. *consil.90. Omissis, n.3. & seq. lib.3.* vbi, q ita sunt intelligendi, q dicunt pœnã esse nullitatem actus: & ideo si
6 nullitas oritur ratione ꝓhibitionis factæ, est pœna, vt dicit Alex. vbi supra, & ante eũ Zabar. in *clẽ. 1. de conces. præb.* Cassad. *super regu. de reseru. d. decis.3. n.9.* vbi plures citat, & vide apost. ad Alex. *d. consil.*
6 *90. n.3. in v. pœna*, quæ citat conc. † Declara; quia annullatio actus non est ꝓprie pœna, neq; irritatio actus est pœna naturalis contrahentiũ, quia non minuit patrimoniũ eorũ. Cassad. *d. decis.3. n.*
7 4. vbi plures allegat, maxime Fel. in *c. cognoscentes, de constitutio.* Vide Conclus. prox. præced. † Amplia; quia pœna, & mulcta differũt in multis, & vnũ non importat aliud, licet qñq; impropriè vnũ pro alio ponatur, *l. si qua pœna. ff. de verb. signific.* † Extende; quia
8 pœna latior est; quia potest esse pecuniaria, & corporalis; mulcta autem non põt esse, nisi pecuniaria. Bart. *d. l. si qua pœna, n.7. v. quæro, statutum, ff. de verb. sigmfic.* & est tex. in *l. aliud, la secõda. §. inter multam, ff. eodem.* † Amplia; quia pœna est nomen generale, & cõprehendit confiscationẽ partis bonorũ, *l. si quis aliquid, la seconda, §. si*
10 *quis instrumentum. ff. de pœnis.* † Extende; quia imo cõtinet confiscationẽ particularẽ, & vniuersalẽ, *Instit. de public. iudic. §. item lex Iulia, il primo, in fi.* ibi, *pœnã autem eadẽ lex irrogat stupratoribus, si honesti sunt, publicationem partis dimidiæ bonorum, si humiles, &c.* & in *c. Felicis, de*
11 *pœnis in 6.* † Declara tñ; quia confiscatio nõ censetur concessa, nisi in specie Princeps concesserit; ideo in concessione iuris imponendi pœnas non veniret confiscatio, *l. prohibitum. C. de iure fisci, lib.10.* Guido Pap. *decis.341.* supra *col.2. v. nec prodest.* sed si non agatur de iure confiscandi, sed de emolumento pœnarum, & confiscationũ percipiendo per conductorem, vel officialem, non ha-
12 bet locũ, qñ non agitur de iure confiscandi, sed de iure confiscationũ factarũ percipiendi, facit Alex. in *l. diuortio, §. si vir in fundo,* 12 *n.10. & seq. ff. solut. matr.* † Limita; quia pœna est nomen generale, & omnium delictorũ coercitio: mulcta est specialis peccati, cuius animaduersio hodie pœna pecuniaria est, & pœna nõ irrogatur, nisi à lege, vel alio iure specialiter pro delicto imponatur, & põt esse pecuniaria, personalis, & irrogationis infamiæ, vt ea sunt tex. in *l. aliud, la seconda, ff. de verb. signific. in §. inter multam.*

Pœna imposita à priuato contra leges non debetur. Conclus. 207.

1 REGULA † est, quod præceptũ legis improbatum, & pœna adiecta à priuato contra leges non valet, & non cõmittitur, si contra fiat, *l.1. C. de iis, quæ pœnæ nomi. Instit. de legat. §. fi.* ibi, *legibus interdicta.* Vide, *Molestare prohibitus sub pœna quando pœnam incurrat, vel*
2 *non. Concl.306.* † Et pater, q tenetur sine onere relinquere filio legitimã, si inducit pœnã contra filiũ, quatenus non agnoscat onus impositũ, põt nihilominus non agnoscere & pœnã nõ debet. gl. in *l. Rayhaldus. in v. adiicions*, vbi Couar. *§.1. n.7. de testam. fol.141.* Iaf. in *l. si quando. §. & generaliter, n.4. C. de inoff. testam.* Bart. in *l.1. C. de iis, quæ pœne nomine.* Crau. *consil.200 n.5. & seq. & n.7.* Cephal. *consil.393.*
3 *n.110. & seq.* Gabriel. *consil.125. n.8.* Natta *consil.470. n.17.* † Extende; quia prohibitus alienare sub pœna, si aliena ꝓ pua legitima, non incurrit pœnam; quia legitima non recipit prohibitionem. Bero.
4 *consil.93. in secundo dubio, n.18. cum seq. lib.2.* Paris. *consil.43. n.17. & 29. lib.3.* † Contrariũ tenet Cephal. *consil.155. n.87. & seq.* qui tñ se declarat, qñ nõ in pœnam inducitur priuatio, sed vt bona cõseruẽtur in familia; quia non priuatur legitima, sed residuo vltra legitimam, si contraueniat, qñ in legitima solũ instituebatur in casu contrauentionis. † Mandans ædificari Ecclesiam cum prohibitione, quod non recognoscat Episcopũ, vel non subsit Episcopo, & si recognoscat, incidat hæres in pœnam, tenetur Ecclesiam ædificare, & Episcopũ recognoscere, & non incurritur aliqua pœna. Ripa in *l. nemo potest, col. fi. ff. de legat.1.* Fel. in *cap. cum venerabilis, n.33. de exceptio.* Couar. in *c. tua, col. fi. de testam.* Vasqui. *de succes. creat. lib.1 §.7. n.17. fol.92.* Vsuræ ꝓhibitæ sunt omni iure, & omnis pœna adiecta, quæ tenderet ad idem. Vide, *Pœna adiecta quantitati nõ exigitur. Concl.249.* † Testator, qui facit legatũ alicui de certa re, 6
& si contingat reuocari, ex nunc inter viuos donat talem rẽ, vel vendit, non põt sibi imponere hanc pœnam, vel necessitatem; ideo non valet; quia in fraudem legis, quæ vult, q non possit impediri libera facultas testandi, & legandi, ac etiã reuocãdi legata, & testamẽta, plene Ruin. *consil.178. Quæritur de iuribus, lib.1. per tot.* vbi respondet ad omnia contraria. † Trebellianica, quæ non põt 7
ꝓhiberi in filiis primi gradus, nõ põt etiam sub pœna. Vide, *Trebellianica põt prohiberi in filiis primi gradus, & quando secus. Concl.386.* † Et generaliter, q non põt fieri dicte ẽte in pœnam, & fraudẽ le- 8
gis pure, non põt etiam sub conditione, vel dispositione cõditionali, videl. si hoc nõ fecerit, eo casu priuo, vel solũ instituo, vel lego. Ruin. plene *d. consil.178. n.9. lib.1.* vbi ponit plura exẽpla, p quę nõ valet dispositio hominis cõtra ea, quæ disponit lex, vel ꝓ bono publico, vel pro bonis moribus, vel quia lex prouidet ipsa cõtra voluntatẽ, vt aliqd omnino fiat. † Cõmunio, quæ perpetuo 9
non põt præcipi, neq; conueniri; quia tollit liberã facultatem testandi, si conueniatur etiã cum iuramento, & sub pœna, & cõditione, si diuisio petatur, non valeant aliæ terminatæ, nõ valet, neq; obligat, plenissime Ruin. *consil.54. per tot. lib.1.* vbi idẽ in ꝓcuratore nõ reuocabili, in supplemẽto legitimæ, in administratione concessa ꝓpetuo, in redditione administrationis, qa si sunt ꝓpetuo ꝓmissa cum iuramento sub pœna; possunt tn sine pœna reuocari. † Pactũ de hæreditate viuentis nullũ, & pœna adiecta in 10
casu inobseruantiæ nulla; qa contra legẽ, & bonos mores. Osas. *decis. Pedemont. 100. n.41. & seq. v. nec contraria.* † Feudũ, vel emphy- 11
teusis, aut fideicõmissum debitũ hæredi ex prouidentia suorum maiorũ, si p testatorẽ fuit alienatũ, & mandet non posse emptores molestari sub pœna, non incurritur pœna, etiamsi sit hæres; qa non incurrit pœnam appositã, & põt contrauenire. Menoch. *consil.104. n.54.* Gram. *decis.93. n.69. & seq.* Cuma. *consil.163. Guarnerius, in fi. v. ad quartum.* plenissime *decis. Pedemont.* dicit * cõmunẽ 180. * *per tot.* vbi *n.5.* dicit, quod qñ iussus, vel præceptum testatoris tẽdit ad priuandũ hæredem, eo quod sibi debetur à lege, vel ex ꝓuidentia hominis, non tenetur approbare. Vide, *Hæres iussus sub pœna quando pœnam incurrat non implendo. Concl.55.* † Amplia; qa nõ 12
valet etiam pœna promissa de obseruando contractu contra leges, prout de obseruãda donatione facta per patrem filio in potestate, quæ nõ valet. Decian. *consil.3. n.28. v. quo vero, lib.1.* † Extẽde; 13
qa pœnæ adiectio in factis contra leges non facit actum licitũ, neque obseruandum. Portius Imol. *consil.16. n.69. & seq.* † Amplia; 14
quia qui promittit sibi frangi os, vel lacerari corpus impune, etiamsi adiiciat pœnam, si faciat contrarium, põt nihilominus impune agere. & potest Iudex punire de delicto; quia nemo est dominus membrorum suorum. Bart. in *l.1. §. vsque adeo, n.2. v. sed quæro. ff. de iniur.* Alex. in *l. quãuis, col.2. circa med. ff. de in ius voc.* Vide, *Pacta quando seruanda, vel non. Concl.4. n.30.* † Extende; quia non valet 15
pactum, neque consuetudo Pisana, quod offendens alium debeat se ponere in manibus offensi, qui possit facere cicatricem in manu, vel facie; quia est contra ius. Bart. *d. l.1. §. vsque adeo, in fi. ff. de iniur.* † Extende; quia non valet pactum, quod facit rusticus ciui, 16
quod si eum inueniat in vinea sua, possit illum bastonare impune. Bart. *d. l.1. §. vsque adeo, n.2. de iniur.* vbi apost. ponunt casus similes. † Extende; quia non valet pactum, vel pœna pacis, quod non 17
possit offendens venire vnquam ad ciuitatem, vel locum; quia est species bannimenti, & tangit iurisdictionem Principis; secus, si esset forte ad tempus. Vulpel. *de treuga & pace, q.55.* Vide, *Pacis conuentiones quæ reprobentur à iure. Concl.191.*

Pœnam non meretur, qui facit lege permittente. Conclus. 208.

NON † meretur pœnam is, qui facit actum à lege permissum, *l.* 1
Gracchus. C. de adulter. † Extende; quia is, q ꝓmisit sub pœna 2
nõ molestare per se, vel aliũ, & de euictione ꝓ dato, & facto suo cum iuramento, non tenetur, si facit restitutionẽ instrumentorũ domino, p quæ res euincitur; quia facit actũ licitum, cuius contrariũ esset peccatum; ideo non venit in generali promissione, &

pœnam

3 pœnam non incurrit. Io. de Im. *cons.* 82. *In casu præmisso per tot.* † Extende; quia dominus rei, qui amisit naturalem, & retinet ciuilem, potest naturalem recuperare, & non dicitur spoliare, neq; pœnã incurrit, qñ sine violentia; quia facit lege permittente, Io. de Im.
4 *cons.* 124. *In causa, quæ vertitur in fi.* † Amplia; quia offendens banpitum, vel alium, qui lege permittente potest offendi, nõ meretur pœnã. Bart. in *l. vbi pactum, vel transactio, col. pen. v. statuto. C. de transact.* † Extende; quia Archiepiscopus offensus lege permittente,
5 vt quia contra Statum, & Rempublicam fuit machinatus, non facit incurrere offendentes in pœnam interdicti, de qua in *clem.* 1. *de pœnis*, ita Hieron. de Tortis *consilio suo, quod est post consilia Ant. de Butr. n.* 10. vbi, quod imo accusatio, vel inquisitio facta contra tales facientes, lege permittente, dicitur calumniosa, & illicita.
6 † Amplia; quia prohibitus molestare sub pœna, excusatur, si facit molestiam licitam. Dec. *cons.* 581. *Viso puncto, in* 2. *dubio. nu.* 9. &
7 *seq.* vbi latissime. † Amplia; quia imo qui fecit, quod credidit sibi licere, non venit puniendus. *l. quis sit fugitiuus*, § *apud Celsum, v. idem Celsus. ff. de ædilit. edict.* Hieron. de Tortis *d. cons. suo post consilia Ant.*
8 *de Butr. n.* 10. *v. præterea qui fecit.* † Extende; quia imo is, qui aliquo modo excusatur à pœna, non potest dici totaliter deliquisse.
9 Hieron. de Tortis *d. cons. n.* 10. *v. accedat.* † Amplia; quia is, qui promisit de rato pro minore, videlicet, quod maior factus ratificabit, si minor non ratificat; quia dicit se læsum, promittens de rato non tenetur. Anch. *cons.* 337. *Visa facti narratione*, refert & sequitur Ias. in *l. si pacto, quo pœnam, in fin. C. de pact.*

Pœna vna, non plures, pro eodem delicto multiplicato imponi debet, & quando secus. Concl. 209.

1 STATVTVM † disponens, q̃ pro singulo verbo iniurioso imponatur certa pœna, si quis idem verbũ iniuriosum pluries incõtinenti protulit, dicendo alicui, *latro, latro*, non habet locũ, nisi p̃ vna pœna. Bald. *cons.* 361. *Quid am dixit, circa pr. v. quandoque verba significant, lib.* 4. Bart. *cons.* 108. *In qu. lib.* 1. vbi apost. in *v. verba iniuriosa,*
2 dat conc. † Amplia, vt procedat, etiamsi verba multiplicata sonantia idem delictũ, & eãdem iniuriam essent dicta simpliciter, & repetita qualificate, prout *latro, magnus latro, pessimus latro*; quia adhuc vnica pœna debetur. Bald. *d. cons.* 361. *circa med. v. quandoque significant, lib.* 4. quia qualitas non inducit pluralitatem delictorũ: idem si dixit, *sozzo, brutto, malfatto idolo*; id est, *spurce. fœde. malefice, idolum.* quia sonant in vnũ verbũ, & vnã iniuriam. Bart. *d. cons.* 108.
3 *col.* 2. *lib.* 1. † Extende, vt idem sit, qñ verba multiplicata sunt dubia, an importent idẽ delictũ, vel diuersum; quia in dubio idem importare debent. Bal. *d. cons.* 361. *post med. v. quandoque sunt talia, lib.*
4 4. † Extende multo magis, qñ possunt interpretari in bonũ, & sine delicto; q̃a sic debent interpretari, licet etiam possint importare iniuriam. Bart. *d. cõs.* 108. *circa fi. v. nunc videamus, lib.* 1. † Amplia;
5 quia pœna p̃ eodem delicto vnica esse debet, licet quis ex cursu equi offendat hominem pluribus vulneribus; q̃a vnicũ est delictũ. Bal. *cons.* 443. *Coram vobis, n.* 22. *ve. venio ad secundum lib.* 4. Vide, *Vulnerans forsitan non tenetur pro pluribus vulneribus vnico ictu factis, &*
6 *quando secus. Concl.* 382. † Amplia; quia pœna, quæ imponitur præstanti auxiliũ homicidæ, non multiplicatur, si quis præstitit auxiliũ pluribus, qui vnũ homicidiũ cõmiserunt; quia non dicuntur plures homicidæ, sed omnes tenentur de vno homicidio, si non constat, quis interfecerit, & si constat, ille solus tenetur. Dynus *cons.* 41. *Quæstio talis est, continetur. n.* 6. *v. in secunda quæstione. vsque in fi.* Bart. *cons.* 233. *Lege municipali, lib.* 1. vbi, q̃ connexitas facti operatur, quod vnica sit pœna. † Amplia; quia si quis cõmiserit plu-
7 ries adulteriũ, puta continuando per annos, punitur solũ tanquã * adulter vnica pœna. Bart. *cons.* 222. *Antonius, lib.* 1. & cõmunem * dicit Clar. in § *adulterium, n.* 10. *lib.* 5. & vide apost. ad Bart, *d. cõs.* 222.
8 *in v. Antonius, & in l. nunquam plura, v. item oppo. ff. de priuat. delict.* † Extende, vt procedat in omnibus delictis cõmissis in eadem re, & inter easdem personas; quia est vnicũ delictũ; quia eadẽ est spe-
9 cies. Bart. *d. cons.* 222. *lib.* 1. † Declara, vt procedat extensio, qñ primũ delictũ durat; secus si esset soluta pœna, vel lis est contestata super primo, & tunc multiplicatur pœna, si multiplicatur idem
10 delictũ. Bart. *dict. cons.* 222. *in fi. lib.* 1. † Amplia in furto continuato tota nocte furando plures res; quia dicitur vnicũ ad effectũ pœnæ furtarũ. Clar. in § *furtum, n.* 14. quia debent esse distincta tem-
11 pore, vt sint plura ad multiplicandam pœnam. † Limita; quia qñ sunt plura facta, & plura delicta; quia si sunt species diuersæ delictorũ; tunc multiplicatur pœna, prout multiplicantur delicta.
12 Bart. *d. cons.* 222. *circa fi. v. aut plura lib.* 1. vbi distinguit latissime. † Limita, qñ verba iniuriosa multiplicata sonarent in diuersum delictũ, & diuersam iniuriam facerent; quia tunc plures pœnæ sunt imponendæ, vt si esset dictum, *latro, adulter, homicida.* Bald. *d. cons.* 361. *in pr. lib.* 4. † Extende; quia si plura verba sunt multiplicata, quorũ aliqua tendunt ad idem per diuersam expressionem, pronuntur pro vno verbo; quatenus verò ad diuersam iniuriam, tot sunt iniuriæ, quot verba iniuriosa ad diuersam iniuriam tendentia, plene Bart. *d. cons.* 108. *per tot. lib.* 1. Vide Conclus. prox. seq.

Pœna vnica pro eodem delicto imponitur; ideo semel condemnatus non potest iterum condemnari. Conclus. 210.

CONDEMNATVS † semel pro eodem delicto non potest vlterius condemnari, qñ est vnicũ crimen, & idem factum. Bart. in *l. senatus. ff. de accusat.* L. *ap. alleg.* 36. *n.* 8 *v. munquid.* Bart. *cons.* 199. *Tuscus, in fi. lib.* 1. Vide, *Condemnatus semel pro eodem delicto non potest vlterius condemnari, & quando secus. Concl.* 573. † Amplia; quia qñ plures actiones cõpetunt tendentes ad vindictam contra eundem, tunc vnica debet imponi pœna; secus si vna tendit ad vindictam, alia non, prout in fure, qui non liberatur à restitutione furti, etiã si suspendatur; secus si cõcurrunt plures pœnæ ad vindictam; q̃a vna tollit aliam. Bald. *cons.* 203. *Præsupposito statuto, in fi. v. dicet aliq, lib.* 1. † Extende, vt procedat etiam, qñ agitur contra diuersos, quasi maleficio; quia si villa tenetur pro derobatoribus in territorio tanquam ex quasi delicto, capto delinquente, etiam non soluendo, si ad vindictam suspenditur, villa liberatur; q̃a omnes pœnæ tendunt ad vindictã, & ad idem. Bald. *d. cons.* 203. *in fi. n. respondeo.* † Amplia; quia si concurrunt plura delicta, quorũ quodlibet sufficit pro confiscatione bonorũ, vnica confiscatio fieri pot. Bald. *cons.* 79. *Dauanti da voi, n.* 5. *v. tertio dubitatur lib.* 2. Vide, *Pena, quando respicit plura, nõ committitur in totum. Concl.* 214. † Declara, q̃
sunt inspicienda verba legis, vtrum distincta sint loco, & tempore, & an lex consideret vnũquodq; delictũ de per se, quia tũc ex multiplicitate delictorũ multiplicantur pœnæ. Bal. *dict. cõs.* 79.
in fi. n. 8. *v. quinto dubitatur, lib.* 2. † Amplia; quia si statutũ dicat, q̃
quod de qualibet percussione, ex qua sanguis exiuerit, soluatur tanta pœna, licet ex vna percussione sanguis exierit ex tribus locis; tñ vnica cõmittitur pœna. Bald. *cons.* 351. *Statuto cauetur, lib.* 2. vbi ponit pro vtraq; parte, sed hanc partẽ tenet, licet dicat Perusii vtramq; partem fuisse obseruatam diuersis tẽporibus. † Amplia in delictis, quæ sunt præparatoria ad alterũ secundũ naturã actus; quia semper vnũ est delictũ; secus, si nõ esset præparatorius secundũ naturam. Soc. *cons.* 62. *n.* 10. *lib.* 1. † Extende; quia qñ plura sunt delicta, & sequitur homicidiũ, pœna homicidii absorbet alias pœnas delictorũ tendentiũ ad homicidiũ. Bart. in *q.* 1. *Statuto cauetur. v. contra. in fi.* † Et idem, qñ vnũ delictũ tendit ad finem, alterius; quia principale attenditur. *l. illud ff. ad leg. Aquil.* † Declara, totam istam materiam, vt plene per Bart. *cons.* 10. *Duo sunt pauca.*
vbi in statuto puniente pro insultu in libris 50. & pro vulnere centũ, si quis insultauit, & vulnerauit, quod debeat puniri, & pro insultu, & pro vulnere, arguit, & ponit multa iura, postea arguendo contra, q̃ insultus confunditur in delicto vulneris; quia est præparatorius, & multa adducit, tandem dicit, q̃ Accursius, & Cinus de Suza. consuluerunt, quod vnica pœna, & quod ista opinio est ex quadã æquitate grossa, & bursali, cõtraria opinio est Dyni & sequaciũ, quam de iuris subtilitate veriorem affirmat, & hãc post. in *v. Duo sunt.* † Declara plenius, vt per Clar. in *practica criminali*
fi. q. 64 *n.* 1. *v. suas.* distinguendo plures casus, qñ quis plura vulnera intulit cuminteruallo, & de singulis vulneribus, & delictis separatis puniri debet, & hoc nõ est dubiũ, & omnes fatẽtur. † Secundus casus est, qñ plura vulnera fuerunt illata, & inculcata, & continuata, & gl. in *l. nunquam plura. ff. de priuat. delict.* & multi quæ eã sequũtur, dicunt, quod vnica pœna punitur. † Contrarium tenet Bart. in *d. l. nunquã plura. ff. de priuat. delict.* vbi, q̃ illa gl. est contraria tex. & destrueret mundũ, si esset vera, & hanc cõ. * Soc. *cons.* 63. *n.* 9. *lib.* 1. sequitur Clar. *d.* § *fi. q.* 84. *n.* 2. *v. sed Bart.* vbi dicit magis cõmunem. † Declarat Iacob. de Aretio in *l. apud Labeonem* § *furtium. ff. de iniur.* quia si statutũ punit vulnerantẽ, prima opinio p̃cedit; si statutũ imponit pœnam pro quolibet vulnere, procedit contrariũ, & hanc cõmunem * dicit distinctionem Clar. *d. q.* 84. *n.* 2. *v. cæterum Iacob.* † Infertur quoq;, quod percutiens Clericum plurib° p̃cussionibus continuatis vnicam incurrit excõmunicationẽ, & hanc * cõmunem, & ex cõsuetudine seruari dicit Clar. *d. q.* 84. *n.* 2. *v. ex hac opinione*, vbi citat alios. † Tertius casus est, qñ ex vnico ictu puta forcina intulit duo vulnera, vel plura, & sit opiniones * cõmunes, quod p̃ vulnere; imo quod p̃ singulis vulneribus, alii distinguũt, vt supra proxime, & vbique * communiores; tertiam opinio; tamen Clar. *dict. qu.* 84. *n.* 3. *v. hac autem omnia*, tertiam opinionem

*tionibus dicit, quod semper vidit seruari *opinionem Bart. ℭ ℘ solo vulnere puniatur, ideo Iudex se informabit de obseruantia,
17 & illam seruabit. †Quartus casus est, qñ sunt plura delicta separata diuersi generis, & si committantur diuersis temporibus, singula sunt punienda; si verò incontinenti, per maius tolluntur, & confunduntur minora; exemplũ; extat statutũ puniens in centũ portans arma, aliud puniens facientem insultũ in centum, aliud puniens vulnerantem in centũ; certe qui vulnerauit, licet fecerit insultũ, & portauerit arma, in sola pœna vulneris punitur, & hãc
18 **cõmunem dicit Clar. *d. §. fi. q.* 84. *v. alius est casus.* vbi citat plures *de *cõmuni attestantes. †Extende; quia ꝓcedit in eo, qui aggressus est alium animo vulnerandi, postea mutato proposito, vt occideret, occidit, sufficit pœna vltimi supplicii & confiscationis, per quam confunditur pœna vulneris: ita Clar. *d. q.* 84. *n.* 5. *v. sed*
19 *pone*, vbi, ℭ ita obseruatur in practica. †Quintus casus est, si plures occidunt hominem, licet sit vnicũ homicidiũ, ex quo deli-
* berate omnes concurrunt, omnes tenentur, *communem dicit
* Clar. *d. q.* 64. *in fi.* allegat Natt. *cons.* 79. *n.* 10. de *cõmuni attestan-
20 tem. †Declara tñ; quia ex consuetudine delinquendi, & ex reiteratione delictorũ augetur pœna, & ita seruatur Clar. *d. q.* 84. *n.*
21 6. *sed hic incidenter.* †Declara alio modo, vt per Bart. plenius *cons.* 222. *Antonius commissit, lib.* 1. quem videas; quia opus esset illũ trãscribere, & non curo. †Restringe; quia licet insultus sit præparatorius ad vulnera illata, vel homicidiũ, & ideo confundatur cum maiori delicto subsequuto; si qñ insultus fuit in vno territorio, & homicidiũ, seu vulnera in alio, separatur accessorium à principali, & punitur per vtrumq; Iudicem. Bald. in *c.* 1. §. *iniuria. de pace iuram. firm. in vsib. feud.* quẽ sequitur Fracisc. Aret. *cons.* 10. *Casus ta-*
23 *lis, n.* 2. *v. secundo dico.* † Amplia in delictis multiplicatis tendentib⁹ ad eundem finem; ideo inducens plures testes falsos vnica pœnã falsi tenetur. Bart. in *l. inficiando.* §. *infans, n.* 3. *v. quando committitur. ff. de furt.* qui loquitur in delictis momentaneis, qñ tendunt ad eundem finem; idem, si plures termini ex cauantur, secus si ad diuersos effectus; & idem in pluribus partitis falsò conscriptis ad
24 eundem effectũ. Soc. *cons.* 62. *n.* 8. *lib.* 1. † Declara, nisi diuersis tẽporibus essent plures testes inducti falsò, vel plures termini e-
25 uulsi. Soc. *cons.* 62. *In præsenti consultatione, n.* 8. *& seq. lib.* 1. † Amplia in delictis habentibus causam successiuam dependentibus ab animo; quia etiam si fiat continuatio, est vnũ, veluti si spoliaui aliquem, & possedi longo tempore, vel fui hæreticus longo tempore, vel furatus sum continuatiue, ita Bart. *d. l. inficiando.* §. *infans,*
26 *n. quadam sunt delicta. ff. de furt.* † Restringe in iis, quæ non dependent ab animo, sed magis ab actu, vt portare arma, & quot vicibus fiat, tot pœnæ debentur. Bart. *d. l. inficiando.* §. *infans, n.* 3. *v. quæ-*
27 *dam sunt, in quibus. ff. de furt.* † Idem in iis, quæ habent successionẽ et reiteratione, vt ℘ non vendatur, nisi tantũ quælibet mensura, vendens pluries incurrit plures pœnas. Bart. *d. l. inficiando.* §. *infans,*
28 *n.* 4. *ff. de furt.* † Limita, qñ delictum, pro quo pœna ciuilis imponitur, habet perseuerantiam; quia pœna capitalis efficitur. *l.* 1. *&*
29 *dig. gl. C. de superexact. lib.* 10. † Limita, nisi plures condemnationes essent factæ in contumaciam; quia vtranq; soluere compellitur condemnatus, & sibi imputandum est, si nõ opposuit. *l. sepulchri,* & ibi Bart. *in fi. ff. de sepul. viol.* ℭ mirabile esse dicit ibi Alex. in apo.
30 † Limita; qñ plures pœnæ tendentes ad diuersos effectus essent impositæ, prout in fure, qui reddit furtũ, & quadruplum, etiamsi
31 suspendatur; quia actiones non tendunt ad idem. Bald. *cons.* 203. *n. fi. lib.* 1. † Limita, qñ diuersæ pœnæ pro eodem delicto imponũtur ab eadem lege; quia omnes imponũtur; secus si ex diuersis legibus; quia maior confundit minorem. Bald. in *l. placet, n.* 5. *& seq.*
32 *& ex hoc insurgunt. C. de sacrosan. Eccles.* & ibi apost. † Extende; ℭ imponitur pœna excõmunicationis, & confiscationis bonorũ ab eadem lege; tunc põt coram Episcopo excommunicari, & excõmunicatus non euitabit pœnam confiscationis, si coram seculari accusatur, nec è contra, *d. l. placet, C. de sacros. Eccles.* vbi Barb.
33 in apost. *v. de excommunicatione*, vbi, ℭ debet remitti primo ad Ecclesiasticum Iudicem. † Limita; quia pœna multiplicatur, qñ delicta sunt diuersa, & diuersæ dantur actiones, & inter diuersas pSonas. Bald. *cons.* 459. *Insultu, & percussione, lib.* 2. vbi, quod si statutum punit concitantem ad arma in certam pœnam, & aliud pu-
34 nit vulnerantem, si quis faciens insultũ vulnerauit, & concitauit ad arma, debet duplici pœna puniri. † Limita; quia qñ agitur de vindicta publica, & sunt plura facta, quæ pro vno facto habẽtur, plures pœnæ imponuntur. Bart. in *quæst.* 15. *Statuto ciuitatis, in fi. pr.*
35 *v. Nono, iuncto fi. quæst. v. non obstet nona ratio.* † Limita, qñ plura delicta cõmittũtur ab eodem; quia punitur tanquam de diuersis criminibus, licet vna pSona, & idem, qñ ex vno facto descendunt vt plura crimina; quia est in electione actoris, ex quo delicto velit pœnam. Bart. *d. q.* 15. *in fi. pri. ve. de. iimo probo sic.* † Declara tñ, qui [a] 36
procedit limitatio, quando plura facta sunt principalia, aliàs secus, vel quando vnum factum non venit ad perfectionem alterius. Bart. *d. quæst.* 15. *in fi. ver. Non obstat decima.*

℘ Pœna debet ꝯmensurari delicto. Concl. 211.

PŒNA † ex culpa & delicto debet cõmensurari, *c. felicis.* §. *illud autem de pœnis in* 6. Crau. *cons.* 46. *n.* 15. vbi, si delictum est paruũ, pœna debet esse modica, & è conuerso. Menoc. *de arbitr. q.* 90. *n.* 38. Probus in *addit. ad Ioan. Monach. d. c. felicis. n.* 12. vbi dicit, ℭ pœna est mensura culpæ, & quod paria debent esse mensura, & mẽsuratũ, q. iustitia nihil aliud est, nisi æqualitas, *c. cum quidam, de iureiur. in* 6. vbi, ℭ ex quantitate contemptus metitur Deus pœnã reatus. † Et inde solet dici, ℭ in quo quis peccauit, in eo torqueri 2
debet. *Lex facto.* §. *Iulianus Longinus. ff. de vulg. & pupill.* † Et quatuor 3
sunt consideranda in imponenda pœna; videlicet pSona, causa, locus, & tempus, semper æquitate seruata. *c. fi. de transact.* vbi gl. fi. † Amplia; quia vbi delictũ non est, non debet esse pœna, Crauet. 4
cons. 311. *n.* 2. *l. sancimus. ff. de pœn.* Cast. *cons.* 208. *Visa quadam lib.* 1. *in fi.* † Et ideo solet dici, ℭ pœna corporalis nunquam imponi debet, 5
vbi cessat dolus. Crau. *cons.* 3. *n.* 15. † Et vbi non est saltem culpa, ibi 6
non põt esse pœna. Crau. *cons.* 4. *n.* 23. † Amplia; quia pœna arbi- 7
traria Iudici põt mortem naturalem importare, qñ talis pœna est condigna delicto. Crau. *cons.* 220. *n.* 14. † Amplia; quia in pœ- 8
nis capitalibus, & corporis afflictiuis requiritur dolus; ideo cessante dolo non est locus ex sola culpa pœnæ ordinariæ, sed extraordinariæ. Alex. *cons.* 160. *Visis narratis, n.* 3. *& seq. lib.* 7. † Extẽde; 9
quia etiã ex modico dolo, & magno dolo augetur, & minuitur pœna. Alex. *d. cons.* 160. *n.* 8. *v. confirmo, lib.* 7. † Amplia; quia creſcẽ- 10
te culpa crescere debet & pœna, *cap. cum tanto. extra. de consuet.* † 11
Contrarium dicit tex. in *l. si quis diuturno ff. de pœn.* † Declarat Bart. 12
in *extrauag. qui sint rebelles, in v. crescit*, vbi, quod in culpa intrinseca, per quam imponitur pœna, sicuti crescit culpa, crescit & pœna, *d. c. cum tanto. de cõsuet.* de iure autẽ ciuili si actus extrinsecus habet continuationem culpæ, prout in eo, qui continuat in rebellione diutius, pœna augetur, nisi sit tanta pœna imposita in prima culpa, quæ non possit augeri, prout si pœna mortis naturalis est imposita in actis delictorum, quæ non habent tractum successiuũ, prout in homicidio, pœna ex lõgo tempore minuitur. † Amplia 13
in tantum pœnam commensurari delicto, vt si minor delinquat in tali ætate, ℭ nõ possit puniri, non põt seruari in carcere, vt puniatur, post quã effectus fuerit maior, & capax pœnæ. gl. in *l. sciant qui in v. moritur. C. de legit. hared.* quam communem *dixi. Clar. in * *praxi crimin.* § *fi. q.* 60. *n.* 5. *v. sed nunquid.* † Amplia; quia ius naturale, 14
& ciuile abhorret, quod pro vulnere, ℘ quo non sequitur mors, vulnerans puniatur pœna mortis naturalis, etiamsi sit cõtumax; quia sententia talis tanquam notorie iniusta, & iniqua, non prębet aliquam excusationẽ, vt talis bannitus, & condemnatus possit impune interfici. Alex. *d. cons.* 77. *Visis dubitationibus, lib.* 3. vbi, ℭ manifesta iniustitia tollit bonam præsumptionem, quam lex habet de Iudice. † Amplia in tantũ pœnam debere commensurari 15
delicto, vt delictum maius non debeat habere minorem pœnã, quam habeat delictum minus; & ideo sicuti adulterium est maius delictum, quàm stuprũ; quia de iure communi pro adulterio imponitur pœna mortis, pro simplici stupro secus; ideo remissio pœnæ facta mulieri adulteræ, vt detrudatur hodie in monasterium, *Auth. sed hodie. C. de adulter.* debet etiam habere locũ in mulierẽ cõmittente stuprũ, ne sequatur, quod maior pœna sit stupri, ℭ minus est, quàm adulterii, ℭ maius est, & dicit Alex. ℭ ista nõ est extensio legis, sed declaratio, quæ inest. †Limita; quia pœna prę- 16
cisa imposita à lege tàm pro vno delicto maiori, quàm pro alio minori, non regulatur secundum delictum, sed secundum legẽ. Vide, *Rationis diuersitas, &c. Concl.* 36. Vide, *Pœna quando respicit plura, non committitur in totum, & quando secus. Concl.* 214.

Pœna debet tenere solos auctores, & delinquentes, & quando secus. Concl. 212.

REGVLA † est, ℭ vbi non est culpa, ibi non est pœna. *l. sancimus.* 1
ff. de pœn. & ideo vbi non est delictum, non est pœna. Bartol. in *quæst.* 8. *per Italiam, ver. contra, n.* 5. *v. secundo probo sic.* † Pœna de- 2
bet imponi solis delinquentibus; quia delicta solos auctores tenent delictorum, *capit. quæsiuit de iis, quæ fiunt à maiori parte Capit.* Cardin. Zabar. *cons.* 44. *in princip.* Rom. *cons.* 487. *In casu præsenti, in princip. & per tot.* Vide, *Hæres non tenetur ex delicto defuncti, & quando secus. Conclus.* 68. † Et ex delicto vnius alter grauari non debet, 3
& mora debet soli morosо nocere. Castrens. *cons.* 116. *Viso compromisso. column.* 2. *vers. cum mora, libr.* 1. Vide, *Mora debet nocere morosо,*

4 *moroso, non è contra. Concl.* 380. † Regulã facias generalem, q̃ ex delicto vnius alter non tenetur. *l. de pupillo. § si plurium. ff. de noui oper. nunciat.* Cast. *cons.* 424. *Quia scio, nu.* 7. *v. & generaliter, lib.* 1. vbi dicit

☞ hoc clarũ in iure, & *d. cons.* 116. *v. cum mora, lib.* 1. Vide, *Dominus quã-*
5 *do teneatur ex delicto subditi, vel serui, aut non. Concl.* 615. † Extende; qa ex delicto tutoris, vel curatoris non obligatur pupillus, si ad eũ
6 nihil peruenit, Cast. *cons.* 424. *n.* 6. *v. primo quia, lib.* 1. † Ex delicto
7 procuratoris non tenetur dominus. Cast. *dict. cons.* 424. *n.* 6. *lib.* 1. † Ex delicto Prælati non tenetur Ecclesia. Castr. *dict. cons.* 424. *n.* 6.
8 *lib.* 1. † Ex delicto magistratus non tenetur ordo decurionũ. Cast.
9 *dict. cons.* 424. *n.* 6. *lib.* 1. † Ex delicto decurionum non tenetur vni-
10 uersitas. Cast. *dict. cons.* 424. *n.* 6. *lib.* 1. *& n.* 7. † Item ex delicto administratorũ, & præsidentium non punitur vniuersitas. Old. *cons.*
11 66. *An ex delicto, in pr.* † Declara; quia prædicta procedunt, q̃n delinquunt extra officiũ; secus si in officio, in quo sunt positi, puta exigendo plus debito, vel si peruenit aliquid ad dominum. Cast. *d.*
12 *cons.* 424. *n.* 6. *v. nec obstat, lib.* 1. & plenius *n.* 3. *v. ex quo dico.* † Extẽde; quia ex delicto vnius ciuis non tenetur vniuersitas. Cast. *d. cons.*
13 424. *n.* 7. *lib.* 1. † Ex delicto serui non tenetur dominus ignorans, & ad quem nihil peruenit, nisi vt exhibeat pro noxa, si põt. Cast.
* *d. cons.* 424. *n.* 7. *lib.* 1. *v. nam & ex delicto*, & hanc cõmunem* omniũ opinionem Curt. Iun. in *l.* 1. *n.* 13. *C. de seru. fugit.* plenissime Clar. in
14 * *prax. crimin. § fi. q.* 86. *in pr.* de cõmuni & magis cõmuni *. † Ex delicto filii pater non tenetur. Castr. *d. cons.* 424. *n.* 7. *lib.* 1. & hanco-
15 * mniũ* cõmunem dicit Clar. *d. q.* 86. *n.* 3. *v. secundo infertur.* † Extende; quia de iure cõmuni neque potest fieri exequutio in legitima
* filii contra patrem ex delicto filii, cõmunem * dicit Clar. *d. q.* 86.
16 * *n.* 3. vbi apost. in *v. neque pater*, vbi plures citant de* cõmuni. † Extende; quia neq; potest fieri exequutio in peculio aduentitio fi-
lii, licet tota proprietas sit filii. Clar. *d. q.* 86. *n.* 3. *in fi. v. quinimo*, vbi
* dicit cõmunem, *& plenius in *q.* 78. *n.* 12. *& seq. v. sed quid in aduen-*
17 *titiis.* † Declara, seu restringe; quia quicquid facit filius occasione patris, patre præsente, censetur factum de eius voluntate. Curr.
* Sen. *cons.* 41. *n.* 7. vbi, quod est cõmunis* opinio, quod pater tenetur pœna extraordinaria. Clar. *d. q.* 86. *n.* 4. *v. scias tamen, & q.* 87. *n.*
18 3. *v. dictum est.* † Ex delicto exequutorum nõ tenetur hæres. Cast.
☞ *cons.* 456. *Ecclesia Seruorum, circa pr. lib.* 2. Vide, *Alteri per alterum non*
19 *debet iniqua conditio fieri. Concl.* 313. † Amplia in tantum, quod is, q̃ est in leuissima culpa, nunquam punitur pœna ordinaria, Bal. *cõs.*
144. *Præsupposito Communis Papiæ, n.* 2. *v. item si aliqua culpa, lib.* 1. vbi loquitur in opificibus, qui inciderunt lyuam alienam conducti,
20 & *cons.* 132. *Nisi probet, lib.* 4. vbi loquitur in incendio. † Amplia; qa statutum puniens in duplo venditorem, qui non tradidit rẽ venditam emptori, intelligitur, dummodo furit requisitus vẽditor,
& fuerit in mora. Alex. *cons.* 109. *Viso processu, in fi. lib.* 5. allegat tex.
21 not. in *l. si duo. § hæc autem verba. ff. de const. pecun.* † Amplia; quia pœna, quæ imponitur per cessationem alicuius implementi, incurritur solum per eum, qui cessauit, non per alios; quia delictum vritur solum per eum, qui cessauit, non per alios; quia delictum v-
22 nius alteri nocere non debet. Bald. *cons.* 93. *Si in eodem, n.* 6. *v. in cessationibus, lib.* 3. † Extende in emphyteusi & feudo censuali; quia li-
cet defunctus cessauerit soluere, si contra eum non est declaratũ, pœna non transit ad hæredes. Cuma. *cons.* 164. *Prælatus certæ Eccle-*
23 *sia, n.* 2. *& seq.* † Amplia; quia si factæ sunt derobationes per confœderatos, vel amicos meos, non debeo pœnam pati pro eis; qa in delictis diuersarum personarum non fit compensatio. Baldus
24 *cons.* 140. *Factum sic se habet, n.* 3. *v. super tertio, lib.* 4. † Amplia; quia q̃ partem delicti committit, non punitur pro toto. *l.* 1. *ff. de extraord. crimin.* Bartol. in *sua quæst.* 8. *per Italiam, v. contra in fi. v. & primo sic.*
25 † Extende; quia pœna non egreditur delictũ; ideo vltra delictũ nemo punitur. Bartol. *dict. quæst.* 8. *in v. contra, in fi. v. secundo sic.* vbi multa similia; quia qui tenetur ad plura in iudicio sub pœna, &
in vno est obediens, in alio non, non punitur pro eo, in quo est
26 obediens. † Extende; quia diuersis respectibus potest quis puni-
27 ri, & conseq̃ui præmium. *l.* 1. *ff. de iis, quibus, vt indign.* † Amplia in tantum verum, vt sententia, vel exequutio facta contra non de-
linquentem, vt teneatur pro delicto alieno, est iniqua, & ipso iu-
28 re nulla. Rom. *d. cõs.* 487. *In casu præsenti, per tot.* † Amplia; quia delinquẽs in vno nõ debet puniri in alio; ideo delinquens, quia pcurauit partum suppositũ, non debet priuari successione defun-
29 cti, cui partum supponi curauit. Signor. *cons.* 111. *n.* 16. *&* 17. † Amplia; quia procedit conclusio, quod pœna debet solos delinquẽtes tenere, & non ad alios extenditur in iis, quæ sunt contra ius, vel odiosa, & restringenda. Card. Zabar. *cons.* 44. *n.* 2. vbi loquitur in statuto contra Canonicos negligentes residere, vt non habe-
30 at locum contra eum, qui inseruit Papæ. † Amplia maxime ad incurrendam pœnam spiritualem, & sic interdictum; quia durum esset nimis, quod non culpabiles punirentur. Hieron. de Tortis

cons. suo, quod est post consilia Ant. de Butr. n. 4. *v. sed & fortius.* † Amplia; q̃ quia in pœnis non receditur à pſona. *l. multa. ff. de cond. & demonstr.* Cast. *cons.* 466. *Ecclesia Seruorũ, circa pr. lib.* 2. allegat Bartol. *in sa-*
tuto ciuitatis Gualdi. † Extende, vt procedat etiam in vltimis voluntatibus. Bartol. in *l. multo. ff. de cond. & demonstr.* † Amplia; quia cessum dicitur statutum, & omnis dispositio, & contra naturalem æquitatem, si vnum obligat pro alio. Io. de Anania *cons.* 72. *per tot.* vbi, quod strictissime interpretatur, & procedit solũ contra scientem, & non contra ignorantem, plene Anch. *quæst.* 61. *lib.* 2. † Extende; quia statutũ, quod officialis teneatur pro sua familia, vel dominus pro famulo, dicitur odiosum, ideo restringitur, vt habeat locum pro delictis ratione officii; item, quod teneatur solũ pro causa ciuili, non pro pœna corporali; item, vt si exhibeat delinquentem, etiam non soluendo liberetur. Rom. *cons.* 111. *In præ-*
sita quæstione. per tot. & cons. 15. *Plura sunt, per tot.* † Amplia, vt si, q̃ dicitur de pœna, idem sit de præmio; quia si certum pro labore est constitutum, diminuto labore minuitur præmium. Bart. in *sua quæst. per Italiam* 8. *in v. contra in fi.* Vide, *Dolus vnius non nocet q̃-*
teri, & quando. Concl. 582. Vide. *Res inter alios acta tertio non præiu-*
dicat. Concl. 264. *& Concl. ibi proxime sequente.* † Limita in interdicto ciuitatis, vel populi; quia etiam illi, qui nati sunt post interdictũ, censentur interdicti tanquam de populo, licet non deliquerint, nec mens interdicentis fit contra eos, pœnam imponere, sed comprehenduntur ratione connexitatis; quia sunt de populo. Feder. de Sen. *cons.* 32. *n.* 3. *v. quod hoc sit verum.* † Limita in casu concessionis repressaliarum; quia pro delicto, & robaria delinquentis iustus patitur, si conceduntur repressaliæ. Bald. *cons.* 445. *Quatuor ad*
propositum. per tot. lib. 4. Rom. *cons.* 487. *circa med.* vbi, quod requiritur, quod seruata solemnitate sint concessæ. † Limita ratione delicti individui; nam si vnus ex hæredibus contraueniat contradicti per defunctum celebrato ex causa, quæ respiciat totum communẽ defuncti, incidit in pœnam totalem, tam ipse, quam cohæredes, q̃ non contrauenerunt; sed tñ debetur ab eo releuari indemnis, q̃ contrauenit solus. Ang. *cons.* 326. *Ex themate, & actis, n.* 4. *v. verum qua.*
† Declara igitur; quia licet vnus pro facto, vel delicto alterius incurrat pœnam, debet ab eo, qui deliquit, solus releuari indemnis. Ang. *d. cons.* 326. *n.* 4. *in fi. v. sed in quantum.* † Limita in crimine læsæ maiestatis diuinæ & humanæ; quia delictum vnius nocet alteri, & punitur etiam innocentia propter delictum alterius. Ang. de Perusio *cons.* 63. *Nobilis miles, n.* 6. *v. illicitum.* vbi, quod in delicto vniuersali vnus pro alio punitur. † Limita multis casibus, in quibus tàm de iure diuino, quàm humano innocens quandoque punitur pro nocente, & sic delictum vnius alteri imputatur. Couar. *variar. resolut. lib.* 2. *cap.* 8. *per tot.* vbi latissime. † Limita; q̃ pœna venit à contractu conditionali; nam emphyteusis concessa pro se, & descendentibus, ob nõ solutionem vnius ex descendentibus deuoluitur ad dominum in præiudicium aliorum, qui non deliquerunt. Clar. in §. *emphyt. quæst.* 8. *n.* 14. vbi dicit* contra
* Declara; quia videtur concessa sub conditione, si soluerit; ergo deficiente conditione tollitur, licet dicat, q̃ non sum, & quod ipse daret restitutionem in integrum ex clausula *si qua mihi iusta causa.* † Limita fauore publicæ vtilitatis; quia valet statutum, quod consanguinei banniti delinquentium puniantur. Ang. *d. cons.* 63. *per tot.* Vide, *Publica vtilitas habet multa ju-*
cialia. Concl. 960. † Extende multis casibus, in quibus paretur pro delicto filii, & consors pro delicto consortis, & consanguinei banniti pro pœna banniti, & filius decocti pro decocto, & multi alii sunt casus, quibus vnus tenetur pro delicto alterius quoad pœnam pecuniariã; secus quoad personalem, vel imitam; & est ratio; quia licet non subsit culpa, subest tñ causa, ob quam; & est ratio; quia licet non subsit culpa, subest tñ causa, ob quam plura cumulat in §. *actiones autem. Instit. de actio. n.* 63. *& seq.* vbi plura cumulat in §. *actiones autem. Instit. de actio. n.* 63. *& seq.* vbi plura. † Extende in casu statuti Florentini, quod disponit contra. † Extende in casu statuti Florentini, quod disponit contra. puniri etiam vltimo supplicio pro delicto consortis; quia valet vt abstineant à delictis. Dec. *cons.* 64. *Diligenter, n.* 3. *& seq.* vbi, quod sufficit causa, licet non adsit culpa, & alios citat, videtur
† Extende; quia valet statutũ, q̃ filius teneatur ad debita patris. Alex. *cons.* 183. *In causa, & lite, num.* 5. *lib.* 6. allegat text. in *l. fin. C.*
primipil lib. 12. & alios tenentes hoc specifice. † Et quod valeat statutum, & lex, quod vnus puniatur pro delicto alterius ex causa, dummodo non puniatur corporaliter, est* communis opinio, de qua Clar. *dict. quæst.* 86. *nu.* 5. *ver. & hæc quidem omnia*, vbi dicit communem. † Extende; quia bene valet statutum, quod quis pro alio efficiatur infamis, licet sit durum, & est* communis opinio, de qua Clar. *dict. quæst.* 86. *nu.* 2. *ver. quinimo*, vbi, quod in crimine læsæ maiestatis toleratur propter immanitatem criminis. † Extende; quia valet statutum, quod dominus teneatur familia, vel famulo delinquente ad pœnam pecuniariam. Clar.

dict.

50 d.quæst.86.n.6.vbi dicit *communem. † Sic valet statutum, quod propter culpam parentum filii, & descendentes pœna amissionis bonorum puniantur, vel simili secundum *cõmunem, Clar. 51 d.q.86.n.7.v.infertur. † Sic valet statutũ, quod pater teneatur solnere condemnationem pro delicto filii. Clar.d.q.86.n.8.v.valebit 52 igitur, vbi dicit *communem, & ita seruari in practica. † Sic valet statutum, quod villa teneatur emendare damnum datum. Clar. 53 d.q.86.in fi. vbi plenius dixit q.82.statutum primo. † Declara tñ, seu restringe limitationes, quod quis teneatur pro alio ciuiliter, vt ꝓcedat solum, qñ delictum est vere probatum; secus si propter cõtumaciam delinquens habetur pro confesso; quia non tenetur alius, & si statutum simpliciter dicat, ꝙ vnus ꝓ alio, est *cõmunis opinio, & dat exemplum, si statutũ dicat, ꝙ delicto cõmisso ꝓ filiũ teneatur pater; quia debet constare vere, ꝙ sit cõmissum; secꝰ si filius compareat, & fateatur, vel qñ statutum nõ delictum, sed condemnationem tantum respiceret; quia tunc tenetur soluere, si est condemnatus, & hanc *cõmunem distinctionẽ dicit Clar.d. q.86.in fi.v. hoc tamen intellige. Vide, Statutum circa pœnas, quod vnus 54 teneatur pro alio. Concl.618. † Limita, qñ dominus scit, & põt ꝓhibere subditum suum, ne delinquat, & non facit; quia tenetur ꝓ eo. Cast.d.cons.424.n.3.v.sed hic licet communitas, lib.1. & est cõmu- *nis *opinio. Clar.in § fi.q.86.in pr.v.scias etiam. † Declara, si sciat, sed non põt prohibere; quia non tenetur. Cast.d.cons.424.n.6.v. 56 item non obstat.lib.1. & est cõmunis *opinio Clar.d.q.86.in pr. † Extende; ga dominus tenetur ꝓ seruis suis scelestis, quos retinet in domo. Clar.d.q.86.in pr. vbi de *cõmuni, & propterea bonum est, 57 quod dominus probet fuisse bonæ opinionis, ne teneatur. † Extende; quia dominus tenetur pro delicto famuli sui, qñ reportat commodum ex eo. Menoch. cons.53.n.15. quem citat, & sequitur apost. ad Clar.d.q.86.in pr.in v.non tenetur. Vide, Damni actio contra quos detur. Concl.11. Vide, Hæres non tenetur ex delicto defuncti. Conclus. 68. Vide, Mora debet nocere morosoꝰ, non alteri. Concl.380.

Pœna odiosa quæ requirat, vt habeat locum. Conc.213.

1 PŒNA † prinationis nunquã habet locũ, vel censetur imposita, nisi lex, vel statutũ expresse hoc dicat. §. cum igitur.in auth. de nouell.secundo naben. Bal.in auth.ex testam. C.de secund.nupt. Dec. cons.90.Et pro tenui, col.2. Alex.cons.212.lib.6. vbi plura, & late cons. 103.Videtur.col.7.lib.1.n.15.& cons.92.Perspectis, lib.6. Dec.c.fi.de iud. late Iaf.in l.illam. C. de collat. & cons.86.col.3.lib.3. Tiraq.in l.si vnquã, v.reuertatur n.250. C.de reuoc.donat.cum seq. vbi latissime. Vide, 2 Odiosa materia restringitur, & qualiter, & quãdo secus. Concl.67. † Amplia; ga dictio, & cetera quæ posita indeterminate solet cõprehẽdere cõsueta; nunquã tñ includit, ꝙ pœna apponatur, si expresse non sit dictũ, vel expressũ. Bal.in l.fi.col.1.C. de exec.rei iud. Alex. cons.28.Viso col.4.lib.2. Dec.in c.concupiscentia, in 2.lectura, de constit. 3 † Amplia; quia pœna apposita in vna parte orationis non habet locũ in alia parte etiam concernente tale factũ, & subrogata in locũ præcedentis, nisi expresse iteretur, puta si testator mandat, ꝙ exequutores tale quid faciant, & ꝙ si hæres eos impediret, puniretur certa pœna, & si ipsi negligerent, deuolueretur ad Episcopũ, licet hæres impediat Episcopũ, non incidit in pœnã. Bart. in l.multa.ff.de cond. & demonstr. & in l.in testam.ff.eod. Dec.d.cons.90. Et pro tenui, col.3. & cons 5. Old.cons 28.Visa. Aret.cons.17. facit Bal.& 4 Salyc.in l.per retentionem.C.de vsur. † Extende, etiamsi cõmutatio, seu subrogatio fieret ex dispositione legali, vt si ad Episcopum deuoluatur post annũ exequutio. Iaf.in l.eum qui. §.iniuriarũ.n.23. ff.si quis cautio. † Contrariũ tenet Rõ.cons.56.vbi, ꝙ qualitas, atque conditio inhærens primæ obligationi, intelligitur repetita in sequenti obligatione, & sic apposita in obligatione nouata intelligitur repetita in obligatione nouante, & subdit, ꝙ idem est in stipulatione pœnali primæ vnita, atq; subiũcta. † Declara plene, & pulchre, vt per Dec. consil. 190. & cons. 273. vbi pro vtraque & 7 plene declarat. † Extende; quia pœna incestus, quæ est pœna adulterii, videl. deportationis, de iure antiquo, licet postea de iure nouo sit aucta pœna adulterii, non tñ erit aucta pœna incæstus, 8 Alex.cons.229.Ponderatis, n.5.v.& licet in adulterio, lib.6. † Extende; qa testator mandat in certo loco cõstrui Hospitale intra annũ ꝓ hæredem suũ sub pœna priuationis hæreditatis, & Episcopus nõ velit concedere licentiã in illo loco, sed in alio, ꝙ põt, & hæres tenetur exequi in loco subrogato ab Episcopo; tñ nõ erit repetita pœna priuationis, Rõ.cõs.409.Quoad primũ, in 3.dubio, n.10. 9 & seq. allegat Bal.in l.1.de iis.quæ pœnæ nomi. † Amplia; quia semp in dubio præsumitur ꝓ reo ad euitandã pœnã. Bar. in l.non solum. §. * sed probari.ff.de noui oper.nunciat. & ibi cõmuniter *alii. Aret.in tract. Malef.v.de anno præsenti.n.5. vbi Arimin.in addit. Alex.in pulchro casu cons.52.Viso themate, col.2.lib.3 & cons.30. Ex allegatis, n.8. cũ seq. lib.7. † Amplia; quia vt ꝙs incurrat pœnam ob fraudatã gabellã, requiritur, ꝙ ille sit in dolo, vel fraude. Alex.cons.159.In causa, n.7. in fi.v.quomodo ergo, lib.6. † Extende in homicidio, ꝙ, vt quis puniatur vltimo supplicio, requirit dolũ. Vide, Banniment a in quibus locis fieri debeant. Concl 5. Vide, Homicidiũ ex quib. excusatur à pœna mortis. Concl.143. † Extende in blasphemante; ga requiritur dolus verus, alias quælibet causa excusat iusta. Alex. cõs.233. Ponderatis, n.11. & seq.v.quarto blasphemia.lib.6. † Amplia, & est notabile dictũ, ꝙ si quis excusatur à pœna ex lectura scripturæ antiquæ, quæ si esset noua, puniri deberet, ꝓsumitur antiqua, vt pœnã euitet, ita Alex. d.cons.233.n.9.v plus dico, lib.6. vbi logtur ad excusandũ Iudæum. † Amplia; quia consuetudo aliquid faciendi, quod sine cõsuetudine esset delictũ, excusat à pœna. Alex.d.cons.233. Ponderatis.n.13. v.accedit quod lib.6. Vide, Consuetudo circa delicta excusanda. Conclus. 848. † Amplia; quia ex verbis, quæ possunt haberi ad bonum & malum; item ex verbis generalibus, non præsumitur quis voluisse delinquere. Alex.d.cons.233.n.13.& 14.v. quinto, lib.6.

Pœna quando respicit plura, non committitur in totum, quando solum in parte est contrauentum, & quando secus. Concl. 214.

1 PŒNA † vnica si est promissa in cõpromisso de obseruando omnia contenta in laudo, & laudũ contineat conditionẽ centum soluendorũ in tribus terminis, non cõmittitur in totũ, si nõ fit implementũ in primo termino. sed cõmittitur ꝓ rata, Bal.cons. 225. Verba dicunt, in fi. lib.1. vbi, ꝙ speciale est in arbitriis, quorum pœnæ sunt ad instar prætoriarũ, in quibus fit diuisio. Vide, Pœna vnica pro eod. & c. Concl.210. Vide, Pœna compromissi. & c. Concl.253. † 2 Extende; quia vasallus negans feudũ priuatur feudo, sed si negat partem feudi, priuatur solũ parte negata. Clar. in §. feudum, q.59. n.3.v.sed quid si vasallus, vbi dicit *cõmunem. † Sic etiã cadit à feu- * 3 do, si alienat sine consensu domini; secus si alienat partem; quia cadit solũ à parte. Clar.d. §. feudũ.q.31.n.7. v. sed pone, vbi citat plurimos de cõmuni attestantes. † Extẽde; quia si plures cõpromittentes ꝓmiserunt sub pœna non contrauenire, & vnus contraueniat, nõ tenetur ad pœnã, nisi pro rata, qñ non est dictũ, ꝙ teneantur in solidũ. Bal. cons.114. Super primo puncto. lib.5. † Sic etiam 5 feudatarius delinquens in dominũ priuatur feudo, qñ vnus est dominus, vel plures in solidũ; secus si sunt plures domini ꝓ portionibus; quia delinquens in vnũ non priuatur, nisi pro parte illius. Clar.in d. §. feudum.q.53. vbi dicit *cõmunem. † Amplia igitur * 6 in stipulatione prætoria cõmissionis pœnæ; quia fit diuisio pœnę ꝓ rata, si est contrauentũ solũ pro parte. Bal.d.cons.225.in fi.lib.2. † 7 Amplia; quia vbicũq; pœna esset apposita tanquã inducens nouationẽ cõtractus, nunquã debetur, nisi semel. Bal.cons.274.in fi. lib.5. † Amplia; quia vbicunq; pœna est apposita, vel cõuenta loco interesse, si est loco totalis interesse, non debetur, nisi semel, 8 & cõmittitur pro rata, si in totũ non est contrauentũ. Bal. d. cons. 274.Non reuocando in dubiũ, n.3.v.sed subsequẽtes.lib.5. † Et dicitur lo- 9 co totalis, vel vniuersalis interesse, qñ est vna, & non distributiua, sed vniuersaliter posita, secus si distributa. Bal.d. cons.274.n.3. v.interdum dubitatur.lib.5. † Restringe, qñ pœna est apposita loco 10 particularis interesse; quia tunc tota in singulas præstationes & singulas contrauentiones cõmittitur. Bal.d.cons.274.n.3.lib.5. † I- 11 dem, qñ pœna est distributiua; quia tunc censetur loco particularis interesse. Bal.d. cons.274. v. interdum dubitatur, lib.5. † Declara 12 tñ, ꝙ dicitur distributionem pœnæ inducere, quod tota cõmittatur ex qualibet contrauentione, procedere, qñ distributiuæ est apposita pœna clare; si vero est apposita pœna, ꝙ licet distributiua esset; tñ non apparet, an semel, vel pluries cõmittatur; tunc si põt haberi mens contrahentiũ, illi statur, & p coniecturas elicitur mens; ga si solutio est distributa pro cõmoditate debitoris, est vna pœna, ꝙ non cõmittitur totaliter, nisi sit in totũ cõtrauẽtũ; si vero solutio est distributa ex necessitate ꝓ modũ interpellationis ad fauorẽ creditoris; tũc integra cõmittitur, etiamsi cõtrauentio sit in parte. Bal. d. cons.274.n.3.circa med. v. aut dubitatur. lib.5. & sic pluries cõmittitur, & idem dicit ibi in fi. v. hæs vera sunt. † Amplia; ga pœna non soluentis partem cõmittitur solũ ꝓ parte, c.suam depœnis, qui tex. sic communiter * ab omnibus Doctor. * summatur, & intelligitur, & seruari debet etiã in foro ciuili. Lãfranch.in tract.de arbit.in vlt.part.v.nono quæro.n.13. maxime, qñ factũ est diuiduũ, vbi solutio partis affecit vtilitatem quoad partẽ. † Extende; ga contraueniens laudo continenti capitula separata non tenetur ad solutionem totius pœnæ, sed pro rata, pro qua 14 contrauenit. Specul.in tit.de arbitr. §.sequitur, v. quid si plura. † Re- 15 stringe, nisi esset conuentum, quod contraueniens in totum, vel in parte, soluat totam pœnam. Aret.in l.5.§.fi.ff.de verb. oblig. n.13. † Limita; quia qñ pœna est apposita loco contemptus; quia etiã 16

quod in parte sit contrauentū, cōmittitur in totum. Bal. *cons.* 274. *Non reuocando. n.* 3. *v. & multo magis. lib.* 5. Fulg. *cons.* 160. *circa fi. v. &*
17 *quia ratione partis non solutæ.* † Declara tñ; quia licet pœna in totum cōmittatur, si pro parte solum contraueniatur, illud est de rigore iuris, secus de æquitate Canonica. Ang. *cons.* 312. *Prout patet. n.* 7.
18 vbi maxime ad fauorem Ecclesiæ dicit hoc procedere. † Limita regulariter; quia tota pœna cōmittitur per contrauentionē partis promissionis factæ *l. heredes. §. in illa. ff. famil. herciscun.* Bal. *cons.* 225. *in fi. lib.* 2. *& cons.* 341. *Sequitur videre, lib.* 3. vbi, quod tota cōmittitur per contrauentionem partis eorū, quæ sunt compromissa, & quod soluitur, & nouatur compromissum, nisi adsit clausula, *rato manente*, & idem in contractu, in quo promittitur aliquid; qa si in parte non impletur, tota pœna committitur. Fulg. *cons.* 223.
19 *Ex facto proponitur, in pr.* † Restringe; quia pœna promissa de non veniendo contra non committitur tota, si per vnum pro parte hæredem, vel pro parte obligatum contraueniatur; quia factum est diuidū; quia non contrauenire, non agere, ratum habere, & similia sunt diuidua, qñ plures personas respiciunt. Ang. *cons.* 326.
20 *Ex themate, & actis, n.* 4. *v. hoc præmisso.* † Declara restrictionem, vt procedat, qñ contraueniens pro parte non deducit aliquid cōtraueniendo, per quod tota obligatio, etiam alios respiciens obligatos tollatur; quia tunc si sunt plures hæredes, & vnus contrauenit transactioni, vel contractui ex causa, quę etiā releuat alios cohæredes, dicitur contrauenire in totum, ita quod pœna in totū cōmittatur, & obligantur omnes, licet illi, qui non contrauenerunt, habeant regressum contra eum, qui contrauenit, vt relenentur indemnes. Ang
21 *d. cons.* 326. *n.* 4. *v. verum quia in proposita.* † Limita; quia nedum tota pœna cōmittitur pro quolibet capitulo, cui sit contrauentum, sed etiam pluries committitur secundū numerum contrauentionum, qñ est expressum. Bal. *cons.* 50. *Consideranda est, circa med. v. sed videndum. lib.* 4. *& cons.* 241. *circa med.*
22 ibi, *nisi sit actum. lib.* 3. † Limita in contractu emphyteusis; quia si promissa est pœna in casu contrauentionis, & per plures annos sit contrauentum, committitur pœna in primo anno in totū. Bal. *cons.* 204. *Longum thema, n.* 2. *v. sed posito, lib.* 3. vbi, quod imo singulo anno committitur, si est pœna commensurata contrauentio-
23 ni annalis solutionis, prout pœna duplicandi canonis. † Limita, qñ pœna est apposita absolute, vt pœna extra interesse; quia tunc debetur tota ex particulari contrauentione. Bal. *cons.* 274. *n.* 3. *in fi.*
24 *v. & multo magis, lib.* 5. † Limita; quia vbicunque pœna toties, vel pluries cōmittitur, nunquam prima mora confunditur cum secunda, si ex diuersis, vel circa diuersa est mora commissa. Bald. *d. cons.* 274. *n.* 4. *lib.* 5. Vide, *Obligatio respiciens plures personas, & res qualiter distribuatur. Concl.* 32. Vide, *Pœna vnica pro eodem delicto imponitur. Concl.* 210. Vide, *Pœna debet commensurari delicto. Concl.* 211. Vide, *Pœna cōpromissi quando committatur, si laudum non impletur. Concl.* 253.

Pœna non committitur, nisi post moram. Concl. 215.

1 REGVLARITER † pœna non cōmittitur, nisi post moram, *l. si pecuniam. ff. quando dies legat. cedat. l. si fideiussor obligari. §. fi. ff. de fide-*
2 *iussor.* † Et qui tenetur aliquid facere certo termino sub pœna, nō incurrit pœnam, si expectat finem termini; quia donec subest de
3 termino, non incurrit pœnā; quia non est in mora. † Amplia; quia is, qui promittit aliquem sistere in iudicio intra decē dies, si patiatur labi octo dies, ita quod sit impossibile intra duos dies, an cōmittatur pœna, eo quia certum est non posse impleri: iura sunt quæ dicunt quod sic; è cōuerso; quia nō adest mora, ex quo duo dies supersunt, alia iura dicunt, quod non, de quibus plene Ias. in *l. si decesserit, n.* 15. *& seq. v. p clara intelligentia*, vbi *n.* 17. declarat. *ff. qui satisd. cogan.* & dicit, quod is, qui promittit sistere aliquem intra decem dies sub certa pœna, & cōmittitur; quia est pœna homi-
* nis; aut non promittitur pœna, sed succedit interesse, quod est à lege, & non committitur; quia mitius agit lex, vbi Ias. dicit * communem, & licet adsit impossibilitas isto casu, est cum culpa mea;
4 quia posui me in hac necessitate, vt ibi, secus in casu seq. † Declara alio modo, vt per Ias. *d. l. si decesserit. ff. qui satisd. cogan. in fi.* quia refert, an obligatio incipiat à cōditione, vel non, prout si promitto hoc modo, *si non exhibuero tibi Seium intra decem dies, promitto centum*; nam si Seius moritur intra terminum, ego non sum liberat°; quia obligatio incipit à conditione; secus si incipit à promissione, vt si dico, *promitto tibi exhibere Seium intra decem dies sub pœna decem*; certe, si Seius moritur ante lapsum decem dierum, non cōmittitur pœna, quæ habeat exequtionem; quia non sum in mo-
☞ ra, ex quo sine culpa mea deuenit ad impossibile. Vide, *Resignatio beneficii facta per eum, qui debet priuari. Concl.* 260. Vide, *Termino præfixo ad aliquid faciendum, quando illud fieri dicatur. Concl.* 67.

Pœna non committitur, neque imponitur, nisi in casibus expressis. Concl. 216.

PŒNA † priuationis non habet locū, nisi in casibus à iure expressis. Curt. Iun. *cons.* 288. *n.* 26. *& seq. v. confirmatur*, & idem in pœna depositionis *n.* 29. Alex. *cōs.* 103. *n.* 15. *lib.* 1. Vide, *Priuationis pœ-*
na habet locū, & in quibus. Concl. 717. † Extende; quia in pœnis non proceditur de similibus ad similia. *Auth. de non eligen. secund. nubt. §. cum igitur.* Curt. Iun. *d. cōs.* 288. *n.* 27. Alex. *d. cons.* 103. *n.* 15. *lib.* 1. vbi post. dat conc. maxime Tiraq. in *l. si vnquam, v. reuertatur, n.* 205. *C. de reuoc. donat.* † Et non fit extensio in pœnalibus, & correctoriis; etiā ex maioritate rationis. Cæsar Vrsil. in *addit. ad Afflict. decis.* 334. *in fi. v. secundo resultaret, & decis.* 369. *n.* 4. Vide, *Extensio non fit in pœ-*
nalibus, & quando secus. Concl. 661. † Declara; quia casus omissus in pœnalibus non punitur de similibus ad similia, sed pœna extraordinaria, & ita pluries esse seruatū Neapoli attestatur Cęsar Vrsil. *decis.* 265. *n.* 63. vbi ,p vtraq; & dicit, q̄ qui tenēt contrariū, mouētur, ne delicta remaneant impunita, & q̄ hæc est magis cōmunis * opinio, de qua Boer. *decis.* 338. *n.* 9. *& seq.* vbi citat infinitos in illa quęstione, an mulier, quę perdit dotem propter adulteriū, pdat etiam ,pter stuprū, si vidua est; & aliqui, q̄ sic; quia par ratio est, & est cōmunis; aliqui non, quia pœna non extenditur, & vltimam æquio ē dicit. † Amplia; quia feudatarius, seu vasallus non priuatur feudo ,pter contrauentionē iuramento fidelitatis, nisi in casibus à iure expressis. Alex. *d. cons.* 103. *n.* 15. *lib.* 1. Curt. Iū. *cons.* 288. *n.* 30. plenius Crau. *cons.* 224. *n.* 7. † Contrariū; q̄ feudo pīue-
tur, si veniat contra iuramētū fidelitatis. Clar. in §. *feudum*, q. 53. vbi dicit * cōmunem. † Amplia; qa pœna imposita in casu vero nō habet locū in casu ficto vel putatiuo; nā mulier nupta si cōmittit adulteriū, priuatur dote; secus si sit nupta putatiue, prout ineā contraxit cū consanguineo, inter quos non pōt esse matrimoniū; qa in ea non cadit adulteriū, sed stuprū; igitur non priuatur dote, gl. in *l. consensu. C. de repud. circa fi.* gl. magnæ, quam sequitur Cast. *cons.* 154. *Pro ista domina, col.* 2. *v. quarto facit, lib.* 2. Vide, *Odiosa materia restringitur, & qualiter, & quando secus. Concl.* 67. Vide, *Statuta odiosa, & stricti iuris sunt, ideo proprie, & stricte sunt, &c. Concl.* 607. † Simile videmus in pœna imposita mulieribus portantibus perlas; quia sunt perlæ fictæ, non puniūtur. Euerar. in *cent. in loc. à contrali. ad quas. contract. n.* 3. † Simile; qa nūquā lex pœnalis loquens de casu vero trahitur ad fictū. Crau. *cons.* 552. *n.* 18. † Contrariū, quod imo pœna imposita in casu vero habet locū in casu ficto, & putatiuo, videmus, q̄ pœna imposita matri turrici trāseunti ad secūda vota non petito tutore, & non reddita administratione, & non restitutis reliqs, vt pdat successionē. *Auth. iudē pœnis, C. de secund. nupt.* habet locū etiā in matre tutrice nō vera, sed putatiua, vt puta quę nulliter suscepit tutelā, ne sit melioris conditionis, quā vera tutrix. Cast. *cons.* 154. *per tot.* maxime *col.* 2. *v. quarto facit, vsq; in fi. lib.* 2. † Simile videmus in mulier nupta cōmittente adulteriū; q̄ pīuatur dote, habet locū pœna etiam in vidua; quia fingitur quasi matrimoniū. Cast. *cōs.* 147. *per tot. lib.* 2. & licet sint hinc inde opiones, vt p Rol. à Vall. *cons.* 86. *lib.* 2. tñ est cōmunis opinio, * & magis cōmunis, quod intra annū pœna habeat locū, vt ipse Rol. *cons.* 86. *n.* 41. *lib.* 2. † Declarat Fioria. de S. Petro in 3. *q. m.* 2. *dubio.* 24. *& 25. v. sed suppositio*, vbi, quod ampliatio, & similia ,pcedunt in verbis, contrariū. & similia ex mente, qñ constat de ea. Fulg. *cons.* 179. *Dubia. super quib. n.* 1. † Declara, qñ illud, q̄ non est verum, fictum, tñ pr æquiparationem habetur pro vero. Soc. *cons.* 1. *n.* 9. & 10. *lib.* 1. & vide Salyc. plene distinguētem in *l. siue possidetis, n.* 11. *in* 4. *q. C. de probatio.* † Limita; quia regulare est, quod omnes illi, qui sunt præpositi ad negotia aliena gerenda, prout tutor, curator, syndici, procuratores, exequtores, iudices, Principes, etiam Reges, & si qui alii sunt, si negligunt ea, quæ spectant ad eorum officiū, priuantur iustissima de causa, ita Rom. *cons.* 80. vbi apoll. in *v. item, & iustitia*, vbi dat plures concord.

Pœna arbitraria Iudici ad quid se extendat, vel non. Concl. 217.

REGVLA † est, quod qñ pœna à lege nō reperitur limitata, vel certa, semper est arbitraria iudici, Alex. *cons.* 13. *Attentis, n.* 14. *in fi. cum seq. v. tamen quia, lib.* 7. † Pœna arbitraria iudici in delictis, seu pro delictis consummatis pōt comprehendere pœnā mortis naturalis delinquentis, Bal. *cons.* 437. *Cecchus consecit. n.* 4. *v. item obst. at. lib.* 3. Alex. *cons.* 111. *nu.* 3. *lib.* 1. *& cons.* 121. *nu.* 9. *lib.* 7. plene Dec. *cons.* 100. *In causa inquisitionis. n.* 9. *v. postremo, & in cap. de causis, n.* 8. *de offic. deleg.* vbi dicit * communem, & communem dicit Farinac.

q.17.n.34. Vide, *Arbitriũ Iudicis ad quæ se extendat in pœnalibus, & quæ criminalia sint arbitraria.* Cõc.473.† Et q̃ Iudex possit arbitrari pœnam mortis, si delictũ est dignũ morte, ex circumstantiis, Crau. *cons.220.n.14.* Vide, *Pœna debet cõmensurari delicto. Concl.211.*† Contrariũ, q̃ non possit Iudex arbitrari pœnã mortis, tenent multi, & * ista est regul*, late Menoch. *de arbitr. lib.1.q.86.in pr.* & * cõmunem dicit Afflict. *decis.276.n.6.* dum dicit gl. tenentem contrariũ cõmuniter * reprobari; Alex. *cons.13. Attentis, n.15.v. pœna, qua venit, lib.* 7.† Et secundũ qualitatem personarũ arbitriũ Iudicis potest, & debet extendi; quia mitius agitur cum nobili, quam cum vili p*sona. Ful. *con.157. Supposito statuto. col. penu. v. nunc veniendum,* & est subscriptũ etiam à Cumano, & *n.4.* Vide, *Nobilitas habet multa privilegia. Concl.49.*† Et pro modo qualitatis facti, & personæ, re, cõditione pensata. Signor. *cons.169. col. pen. v. si vero ex eodem,* sequitur Menoch. *de arbitr. q.77. in fi. lib.1. & per totã.*† Et q̃ pœna arbitraria cõmissa arbitrio Iudicis possit cõprehendere pœnam mortis naturalis; gl. in *summa, Insti. de iniur.* quæ communiter * approbatur, Farina *d.q.17.n.34.*† Contrariũ, quod imo illa gl. cõmuniter * reprobetur, Afflict. *d. decis.276.n.6.* Osasch. *decis. Pedemont.104. in fin.*

9 †Declara, vt per Farina *d.q.17.n.34. in fi.* vt prima opinio sit verior, q̃ delictũ est atrox, secunda vero contraria, q̃ delictũ non * est atrox, secundum * communem, & *n.35.* dummodo tale delictum atrox sit consummatum, ibi *n.48. & 49.* vbi de * communi, 10 & per totam quæst. ponit plures limitationes, quas videas.† Declarat Alex. *d. cõs.13. Attentis, n.15. & seq. lib.7.* quod q̃ pœna est arbitraria Iudicis, & extraordinaria; quia certa nõ imponitur à lege, tunc debet esse minor, quam pœna ordinaria, & non debet esse mortis, neque mutilationis membri, quæ æquiparatur, nisi q̃ concurrunt qualitates, & circumstantiæ, quæ hoc suadeant.

11 †Declarat alio modo Alex. *d. cons.13.n.16. & seq. lib.7.* quod Iudex in arbitrariis pœnis debet seruare, quod consuetum fuit in simili, & si non constat de obseruantia, tunc in mitiorem partem debet 12 declinare.† Amplia; quia pœna, quæ remittitur arbitrio Iudicis, licet non debeat ex æquitate esse perpetua, & consequenter neq; mortis; secus est de stricto iure: Vide Felyn. qui pro vtraque allegat in *cap. ex litteris, de constit. n.21. v. tertia declaratio.* vbi infinitas auctoritates allegat, & q̃ possit amplecti confiscationẽ bonorũ.

13 Marc. *singul.397.*† Restringe primo, quia licet hoc possit arbitrari de pœna mortis, intelligitur, q̃ pœna est condigna delicto, alias malefaceret, & datur appellatio, si iniuste arbitratur excedendo.

14 Fely. *d. cap. ex litteris n.23. v. prima declaratio, de constit.*† Restringe secundo; quia in delictis attentatis nunquã pœna arbitraria erit ad 15 mortẽ. Fely. *d. cap. ex litteris, n.24. v. secunda declaratio, de constit.*† Restringe tertio; quia si cõmittitur arbitrio Iudicis per modũ moderationis, non põt arbitrari mortem. Fely. *d. cap. ex litteris n.25. de* 16 *constit. v. tertia declaratio.*† Restringe in pœnis, quæ à iure cõmuni sunt corporales, vel pecuniariæ; quia si datur arbitriũ Iudici etiã ad exaggerandũ pœnas, non tñ veniet pœna mortis. Fely. *d. ca. ex* 17 *litteris, n.25. v. quarta declaratio.*† Restringe, q̃ datur arbitriũ limi- 18 tatũ, vt non imponat pœnam mortis. Fely. vbi supra.† Amplia; quia licet pœna abscissionis membri sit capitalis; tñ sine dubio põt Iudex ex arbitrio illam imponere. Menoch. *de arbitr. lib.1.qu.* 19 *86.n.9. cum seq.*† Amplia, quia in delictis atrocibus põt Iudex imponere pœnam mortis ex arbitrio sibi dato, Menoch. infinitos allegat *d.q.86.n.20. & seq. v. declaratur secundo,* vbi, quod atrocitas considerat ex circumstantiis, & quod sacrilegiũ dicitur atrox 20 delictum, & receptatio latronũ.† Amplia, q̃ pœna de consue- 21 tudine esset inducta. Menoch. *d.q.86.n.26. & seq.*† Amplia in supremo magistratu; quia pœnam potest mortis imponere. Meno. *d.q.86.n.30.* vbi, quod non est bona distinctio eorum, qui dicunt 22 procedere in alia pœna, quam mortis.† Amplia, q̃ arbitriũ da- 23 tur expressè ad mortem. Menoc. *d.q.86. in fi.*† Limita, vt non procedat, q̃ pœna esset imposita à statuto vltra ius commune; quia licet remittatur arbitrio Iudicis; tñ non põt arbitrari mortẽ naturalem, quando de iure cõmuni illo casu non imponitur pœna 24 mortis, ita Alex. qui loquitur in statuto Vicentino loquente de pœna furũ *cons. 5. in fi. lib.1.*† Extende maxime, quando consuetudo introduxit, q̃ non arbitretur pœna mortis, vt quia alias istud arbitriũ fuerit citra mortem seruatũ. Alex. *d. cons.5. in fi. lib.1.* Deci. *cons.100. in fi.* vbi, quod si Iudex excederet solitũ, & recederet à 25 pœna consueta, diceretur modũ excedere. Vide, *Pœna mitior quã-* *do eligenda, vel secus. Concl.219.*† Declara; quia bene potest arbitrari 26 *iure diuino, in fi.*† Limita, vt non procedat in pœna arbitraria pro delictis attẽtatis, & non consummatis; q̃a nunquã Iudex põt arbitrari pœnã mortis inclusiue, neq; mutilationem membri. Bal. *cons.437.n.4. & seq. ve. item non obstat vsque in fi. lib.3.* vbi enumerat, quas pœnas possit arbitrari, videl. ictus fustiũ, carceris, relegationis, &c. & ita in osculo violento virgini tradito, vt pœna arbitraria, non mortis debeat puniri. Afflict. *decis.276.n.6. & seq. per totã,* late Menoc. de *arbit.q.86.n.4.*† Restringe, vt non ꝓcedat limita- 27 tio, quando essemus in delicto assassinii; quia tunc arbitrium extenditur etiã ad mortẽ, licet nõ sit sequutus effectus; q̃a ista pœna de iure communi venit imponẽda. Ang. de Perus. *cons.14. Nos Carolus, in fi. v. nec obstat.* Vide, *Conatus nõ punitur, nisi sequatur effectus. Concl.544.*† Idem, si essemus in casu, in quo de iure cõmuni, vel 28 statuto, aut consuetudine punitur conatus, ꝓut in crimine læsæ maiestatis. Menoc. *d.q.86.n.5.*† Limita; quia iudex debet cõsidera- 29 rare qualitatẽ facti, & personarũ, & pœnam eo casu arbitrariam imponere, & sequuta pace, & satisfactione offensi debet inclinare in pœnã, quæ non sit mortis naturalis. Dec. *d. cons.100. in fin.*† Limita; quia vbicunq; pœna homicidii, & alterius delicti, quæ 30 est mortis, minuitur ex causa, & remittitur arbitrio iudicis extraordinarie puniendum, nedum non potest esse mortis, sed neque corporis afflictiua, *l. si adulteriũ cum incestu, §. Imperatores. ff. de adul.* Dec. in *cap ex litteris, de constit.* apost. ad Dec. in *l. constitii. ff. de reg. iur.* Marc. in *l. Diuus Adrianus. ad l. Cornel. de parricid. & in l.1. C. ad l. Corn. de Sicar.* Vide, *Pœna extraordinaria quando imponenda, & ad quid se extendat. Concl.236.*† Limita, q̃ lex, vel statutũ pœnam mortis ne- 31 gat, & videtur negare, si aliam pœnam imponat; quia tunc arbitrium non se extendit ad mortem. Menoch. *d.q.86.n.3.*† Limita, 32 quando lex, vel statutum imponens certam pœnam dat arbitrium iudici moderandi; quia non potest pœnam mortis arbitrari; secus si lex nullam pœnam imponeret; quia tunc posset pœnam mortis imponere; quia verbum *moderari*, non significat tunc diminutionem. Menoch. *d.quæst.86. num.6. & seq.*

Pœna arbitraria quibus casibus imponatur. Concl. 218.

POENA† arbitraria imponitur Episcopo non excõmunicanti 1 perseuerantes in matrimonio ꝓhibito secundũ ius Canonicũ, q̃ fuerunt scientes, vel post matrimoniũ; & idẽ, si non facit denunciare excõmunicatos, qui scienter à principio contraxerunt in gradu prohibito; quia certa pœna non reperitur imposita, Gem. *cons.71.n.1. in fi. v. ad aliud, qua pœna.*† Amplia; quia pœna 2 generalis, & obscura sẽp est arbitraria, an maior, vel minor sit imponẽda, cõsiderata qualitate psonæ delinquẽtis, vel facti, ꝓ quo pœna imponitur. Bal. *cons.250. In quæst. Domini Milani, n.9. v. ex quo sequitur, lib.1.*† Amplia; quia pœna semp est arbitraria, etiã in ho- 3 micidio, q̃ non est dolose cõmissum, sed culposum; quia ꝓ modo culpæ debet puniri pœna arbitraria, seu extraordinaria. Alex. *cons.65. Attenta dispositione, n.12. v. vbi autem, lib.3.* vbi, q̃ si extat consuetudo, quæ pœna soleat arbitrari ꝓ homicidio non doloso, illa seruãda est, alias ꝓ modo culpæ, & considerata qualitate psonarũ, *l. nemo, C. de summa Trinit. & l. respiciendũ. ff. de pœn.* & aliquãdo lex imponit pœnã pro homicidio culposo relegationis ad quin- 4 quenniũ, *l. lege Cornelia, §.1. ff. de Sicar.*† Adde tamen, quod in omni casu, in quo pœna arbitraria imponitur, si est imposita semel, non potest vlterius pœna pquiri, quia ea imposita videtur à statuto, vel lege, quã imposuit iudex arbitrãdo. Bal. *cõs.59. n.4. vers. in fi v. & dico secundũ veritatem, lib.1.*† Amplia; quia vbicunq; con- 5 fessio est incidẽter facta, non potest imponi pœna ordinaria, nisi ex nouo ꝓcessu, & noua instãtia. Vide, *Confessio in iudicio facta, &c. Concl.641.* Vide, *Confessio carcerati, &c. Concl.678.*† Amplia; quia 6 præceptũ regis, vel superioris sine certa pœna inducit pœnã arbitrariã. Bald. *cons.363. Venerabilis in Christo, n.4. v. adde, vtrum. lib.3.*† Amplia; quia vbi certa, & præcisa pœna non declaratur, sẽp est 7 arbitraria iudici. Io. de Anan. *cons.1.* vbi Ludouicus Bologn. *n.18.* hoc dicit.† Limita; quia nunquã est arbitraria, vbi funditus non 8 est delictũ; secus est, quando genus criminis non conguit pœnæ; quia tunc arbitriũ succedit in arbitrariis. Bal. *cons.144. Præsupposito Communis Papiæ, circa fi.n.4. v. & si dicatur, lib.1.* Vide, *Episcopus negligens denunciare excommunicatos, & alia facere. Concl.295.* Vide, *Pœna extraordinaria quando imponenda, & ad quæ se extendat. Concl.236.* Vide, *Præcepto superioris non obediens. Concl.478.n.3. & seq.*

Pœna mitior quando eligenda, vel secus. Concl. 219.

IVDEX† in dubio potius absoluere, quã condẽnare debet. *Vide* 1 *Iudex in dubio in quam partem inclinare debeat, Concl.391.* Vide, *Pœna* 2 *potest minui per iudicem ex causa. & quando. Concl.255.*† Extende; quia in dubio pœna capitalis debet intelligi de minori, & quæ non sit mortis naturalis. Cuma. *cons.139. Hoc maxime, n.6.*† Amplia; quia 3

in pœnis eligendis mitior est imponenda, & eligẽda. Cuma. *cons.* 154. *Visis inquisitione, n. 3. v. sed nec illud, & in fi.* vbi late Alex. *cons. 5. in* 4 *fi. lib. 1.* † Amplia; q̃ si pœna duplicatur de nocte, & non determinatur dies, vel nox, & delictũ sit cõmissum ante ortũ solis, erit arbitrariũ iudici, an de die, vel nocte, secundũ q̃ videbatur bene, vel non, & semper in dubio in mitiorem partem. Clarus in *prax.* 5 *crim. §. fi. q. 82. v. statutũ, 9. n. 4. v. quæro. quomodo.* † Sic etiam si statutũ remittit partem pœnæ confitenti, dubia est opinio, si primo negauit, an postea confessio suffragetur, dicit Clar. vbi supra, *n. 5. v.* 6 *stante statuto*, q̃ mitior opinio, q̃ suffragetur, est tenẽda; quia magis placere debet. † Si can arbitriũ datũ iudici in pœnis imponendis se extendat ad pœnam mortis, vel non, est opinio cõtrouersa, quæ indigeret Cæsarea declaratione, tñ tutior est opinio, q̃ 7 non, quia mitior est. Clar. *d. §. fi. q. 83. n. 11. v. sed quæro.* † Sic q̃ pœna imponitur circa ea, quæ non sunt prohibita de iure cõmuni, licet de generali consuetudine sit prohibitio in prouincia, tñ an forẽsis teneatur, qui pot probabiliter ignorasse, inclinat, & cõsulit Clarus, q̃ in mitiorem partem inclinabit semper iudex. Clar. 8 *q. 85. n. 3. in fi. v. sed quid si.* † Ratio est; q̃ a maior pœna est rigor, minor vero est æquitas, sed æquitas scripta præfertur rigori scripto, ergo mitior pœna eligi debet. Bal. *cons. 250. In quæstione domini Mi-*
☞ *lani. n. 12. v. quædam alia, lib. 1. & cons. 382. n. 16. lib. 2.* Vide, *Absoluere in dubio nocentem melius est. Concl.* 41. Vide, *Æquitas in quibus præualeat rigori. Concl. 310.* Vide, *Rigor in quibus æquitati præferri debeat. Conclus.* 9 *353.* † Declara; quia in delictis mitior pœna debet eligi semper, nisi delicta sint atrocia, *l. respiciendum, ff. de pœnis*, ita Fulg. *cons. 157.* 10 *col. pen. in fi. v. rectissime.* † Amplia; quia si extant statuta, vnũ, q̃ imponit pro blasphemia pœnam trecentorũ, alterũ pœnam centũ, & petatur blasphemiam puniri pœna statutorũ, censetur petita pœna centũ, quæ est minor. Bart. *cons. 32. Factum tale est*, q̃ est Bart. & cõs. *33. Super prædicta, in pr.* quod est Franc. Tigrini, & *cons. 34. Su-*11 *per præmissis*, quod est Andreæ de Monte Vbiano, & Bald. *lib. 2.* † Amplia; quia si pœna statuti sit abscissio membri, videl. manus, neq; dicat, de qua, debet intelligi de debiliori, & si habet aridã, & bonam, de arida nisi esset pœna eluſoria, & si habet vnicã manũ, statutũ non habet locũ; quia debet cõmutari, & hanc æquionem tenendam & communem* dicit Clar. in *§. fi. q. 69. n. 4. & seq.*
☞ Vide, *Manus abscisio quando facienda, vel non. Concl. 77.* † Amplia; q̃ a 12 statutũ minuens pœnam dicitur factum ob statutum publicum, ideo non tollit primũ statutũ, sed bene seruatur in dubio. Bart. 13 *dict. cons. 32. 33. & 34. lib. 2.* † Amplia; quia q̃ sumus in delicto attentato non consummato, licet controuertatur, an in atrocioribus pœna ordinaria sit imponẽda, vel extraordinaria, mitior tãquam tutior est eligenda. Clar. in *§. fi. q. 92. n. 2. circa fi. v. ego autem* 14 *dico sic.* vbi, quod consulit, vt semper mitiorem eligat. † Amplia generaliter; quia in pœnis semper, q̃ minus est interpretamur, & in delictis, in quibus ius nihil præsumit, prout in percussione, q̃ pot esse sine armis, vel cum armis, interpretatio fit, sine armis, nisi contrariũ probetur: sic in furto, quod non sit manifestũ, in percussione cum sanguine, vt non indigeat medico, secus si ius induceret præsumptionem, prout in homicida, quod ex dolo, in dicente verba iniuriosa, quod animo iniuriandi. Bart. plene *cons.*
☞ *42. Statuto Ciuitatis, per tot. lib. 2.* Vide, *Pœna potest minui per iudicem* 15 *ex causa. Concl. 255.* † Limita; quia in arbitrariis iudex debet semp studere ad punitionem male factorũ. Bal. *cons. 152. Plura tanguntur,* 16 *v. porro hoc est arbitrarium, n. 3. lib. 1.* † Sed tñ in dubio non debet arbitrari pœnam mortis, sed mitiorem. Alex. *cons. 5. In casu inquisitio-*17 *nis, in fi. lib. 1.* † Limita, q̃ pœna est dubia, & si mitior eligeretur, non esset condigna delicto, vel menti statuẽtiũ; quia maior pœna attenditur eo casu. Bal. *cons. 250. In quæstione domini Milani, n. 9. v. sed quæritur, lib. 1. & cons. 382. n. 10. v. sed hic quæritur, lib. 5.* vbi, quod statutũ Mediolani puniens recipientes fallitos, & bona eorum in pœnam dupli valoris, si quis receperit libros decocti non de-18 bet pœnam valoris chartarum, sed contentorum in libris. † Limita contra solitum delinquere; quia etiam pœna pecuniaria, p delicto potest extendi ad pœnam mortis contra consuetum delinquere. Grammat. *voto 17. nu. 14. & 15.* est text. in *l. 1. C. de superex-*19 *act. lib. 10.* † Limita fauore animæ. *c. iuuenis, de sponsal.* Felyn. in *c. au-*
☞ *ditis, n. 32. de præscript.* Vide, *Odiosa materia restringitur, & qualiter, & quando secus. Conclus. 67.*

Pœnarum genera plura, & quæ. Concl. 220.

1 PŒNARVM † omniũ duo sunt genera; q̃ a aliquæ sunt corpo-
2 rales, aliquæ non corporales. Clar. in *§. fi. q. 67. in pr.* † Corporaliũ pœnarũ duæ sunt species; quia aliquæ sunt capitales, aliquę
3 non capitales, Clar. *d. §. fi. q. 67. in pr.* † Capitaliũ pœnarũ tres sunt species: Prima est amissio vitæ, videl. vltimũ supplicium; secũda est amissio ciuitatis, & libertatis simul, vt si quis damnatur in metallũ; tertio est amissio ciuitatis tantũ, q̃ quis deportatur Clar. *d. §. fi. q. 67. in pr.* & habetur *Instit. de capit. diminutio.* vbi triplex est diminutio, maxima, maior, & minima. † Proprie autem pœna capitalis dicitur stricte loquẽdo de pœna sanguinis, & ideo in dubio appellatio pœnæ capitalis intelligitur de exilio, & morte ciuili, non de morte naturali vltimi supplicii. Marsil. in *praxi crim. in. 5. a-*
portet, n. 40. in fi. vbi dicit* cõmunẽ. Fran. Marci. *decis. 913. n. 5. lib. 1.* * & alios citat Clar. *d. §. fi. q. 67. in pr.* vbi de cõmuni, * & dicit, q̃ id. * eo solent addi verba illa, ita quod moriatur, & caput à spatulis separetur. † Capitalium pœnarum igitur duæ sunt species, quia 5 aliquæ sunt mortis naturalis, aliquæ citra mortem, pœnæ mortis naturalis cognitæ à iure communi sunt pœna ignis, pœna laquei seu furcarum, pœna gladii, seu amputationis capitis, Clar. *d. §. fin.* 6 *q. 67. n. 3. v. distinguendo.* † Citra mortem sunt pœna amputationis membri, seu membrorum. Clar. *d. §. fi. q. 67. n. 3. in fi.* † Declaratiũ, 7 quia pœna mutilationis membri quoad aliqua æquiparatur pœnæ vltimi supplicii. Alex. *cons. 55. In causa. n. 5. & v. & per prædicta, lib.* 7. † Capitales antiquæ sublatæ pœnæ sunt præcipitatio, nam ex 8 rupe, vel saxo Tarpeio præcipitabantur rei aliquando, & hæc est sublata, *l. si diutino. in fi. ff. de pœn.* Clar. *d. §. fi. q. 67. nu. 5.* † Interdictio 9 aquæ, & ignis, in cuius locum hodie successit deportatio. Clar. *d. §. fi. q. 67. n. 6. v. item interdict.* † Damnatio in metallum recessit ab 10 aula, cuius loco hodie pœna triremium successit. Clar. *d. §. fi. q. 67. n. 7. item damnatio*, vbi, quod etiam de iure Canonico pœna triremium potest imponi. † Perpetuæ seruitutis pœna hodie est sub- 11 lata, & eius loco successit carcer perpetuus. Bal. in *l. incredibile, n. 3. C. de pœn.* Clar. *d. §. fi. q. 67. n. 7. in fi.* vbi, quod potest etiam quis damnari ad perpetuo inseruiendum reipublicæ, prout quod quis sit carnifex, vel quid simile. † Deportatio satis erat frequens, ho- 12 die vbi non sunt insulæ, non est in vsu, & secundum aliquos hodie loco deportationis succedit pœna mortis, secundum alios succedit pœna banni perpetui. Clar. *d. §. fi. q. 67. n. 8. v. deportatu.* vbi infinitos citat, & dicit, quod ipse nunquam imponeret pœnã mortis loco pœnæ deportationis. † Relegatio etiam non est in v- 13 su, & succedit hodie confinatio. Clar. *d. §. fi. q. 67. in fin.*

Pœnæ diuersæ, quæ imponuntur delinquentibus. Concl. 221.

STIGMATIS † pœna, seu bullationis obseruabatur apud anti- 1
quos, prout fures, derobatores, seu marioli solent stigmate in faciem signari, licet hodie non sit in vsu, quia loco stigmatis succedit fustigatio, vel alia pœna. Clar. *§. fi. q. 70. in pr.* † Fustigatio, 2 seu flagellatio est adinuenta tam de iure ciuili, quam Canonico, & habet locum etiam in clericis. Clar. *d. §. fi. q. 69. n. 2.* vbi, quod infamat, q̃ fit in exequutione sententiæ fustigatio, & quod non est pœna capitalis, & quod imponitur ex diuersis delictis. Vide, ☞ *Fustigationis pœna, qua fit, & quo iure inuenta. Concl. 565.* † Tortura 3 cet regulariter fit ad eruendam veritatem, tñ etiam ad pœnam irrogandam est inuenta. Clar. *d. §. fi. q. 70. n. 3. v. plerumque.* † Car- 4 cer perpetuus est pœna iuris Canonici, non autem iuris ciuilis. Clar. in *§. fi. q. 70. n. 4. v. pœna autem*, vbi, quod abiit in desuetudinem apud laicos, licet Venetiis sit in vsu, prout etiam Reges Castellæ multum vtuntur ista pœna. Vide, *Carceris perpetui pœna an* 5 *possit imponi, & quid operetur. Concl. 85.* † Triremium pœna est turpis ciuilis, & Canonici etiam contra presbyteros de consuetudine inducta, maxime q̃ delicta sunt atrocia vel sunt effectui incon- 6 gibiles. Clar. *d. §. fi. q. 70. n. 5. v. frequens.* Vide, *Deportationis pœna qua* ☞ *fit, & quid operetur. Concl. 197.* † Detrusio in monasterium est pœna 7 Ecclesiastica, licet parum frequẽtetur. Clar. *d. §. fi. q. 70. n. 6. v. sint etiam.* † Gabia etiam est loco carceris perpetui ad pœnam Eccle- 8 siasticam saltem de consuetudine. Clar. *d. §. fi. q. 70. n. 7. v. solent.* † Mitrari solent fustigandi, seu combũrendi ad maiorem ignominiam. Clar. *d. §. fi. q. 70. n. 8. v. mitre.* † Degradatio est pœna Eccle- 9 siastica, & corporalis. Clar. *d. §. fi. q. 70. in fi.* Vide, *Degradationis pœna* ☞ *quando necessaria, vel non. Concl. 141.* † Bannum, seu exilium est pœ- 10 na, & quandoque imponitur perpetuum, quandoque temporale, & quandoque arbitrarium, & est de iure ciuili, & etiam de iure Canonico. Clar. *§. fi. q. in pr.* & plenius *q. 67. in fi. & in §. sequen-*
tum, q. 19. in pr. † Furca, & aliæ pœnæ mortis, & vltimi supplicii, 11
de quibus in *v. Pœnarum capitalium maior qua dicatur. Concl.* 223. Amputatio membri, Vide, *Pœna amputationis membri. Concl. 224.*

Pœna corporis afflictiua requirit dolum, & quando secus. Concl. 222.

DOLVS †debet probari in delinquẽte, vt sit locus pœnæ corporali, ideo is, qui inquiritur ꝓ delicto, ꝓ quo debet mittari, non põt condemnari, si nõ constat de dolo. Zabar. *cons.* 94. *in pr.* Gram. *cons.* 68. *n.* 2. †Amplia; quia nunquã est locus pœnæ vltimi supplicii, vel corporis afflictiuę, vbi cessat dolus, & lata culpa, & ideo vbi quis inter opiniones dubias errauit, non põt esse dolus, neq; lata culpa, etiamsi sit Doctor, sed solũ leuis & leuissima quæ nõ affligit corpus, sed extra ordinẽ est arbitraria. Alex. *cons.* 19 *Circa primum, n.* 9. *in fi. cum seq. v. & posito, lib.* 7. vbi apost. in *v. dolo* citat Alex. *cons.* 109. *n.* 5. *lib.* 1. †Imo ꝙ nunquam sit locus pœnę capitali, & corporis afflictiuæ, qñ cessat dolus, & inest sola culpa, quia tũc debet imponi pœna extraordinaria, plene Alex. *cõs.* 160. *Visis narratis, n.* 3. *v. sed præmissis, lib.* 7. plene Clar. in *praxi crim.* §. *fi. q.* 84. *in pr.* vbi dicit hanc esse regulam, & cõmunem * opinionem.

4 †Extende, vt ꝓcedat in omni alia pœna corporis afflictiua quæ nõ põt imponi cessante dolo, Clar. *d. q.* 84. *in pr. v. sed certe.* †Extende, vt ꝙ dicitur de pœna corporali, quæ sine dolo non põt imponi, idem sit in pœna infamiæ. Clar. *d.* §. *fi. q.* 84. *n.* 1. *in fi. v. quæ autem*

5 * *dicta sunt*, vbi dicit * cõmunem. † Declara; quia ex sola culpa non punitur eadem pœna, qua puniretur ex dolo, sed bene præcedẽte culpa põt ꝓ delicto puniri pœna personali, sed minori, quam

6 * si adesset dolus, cõmunem * dicit Clar. *d. q.* 84. *n.* 1. *v. pro culpa vero.*

7 †Amplia; quia qñ quis ex publico delicto venit condemnandus (quia cuilibet licitũ est accusare,) efficitur infamis, & est corpo-

8 ralis pœna, idcirco requiritur dol⁹. Zabar. *dict. cons.* 94. *in pr.* †Amplia in pœnis bãnimentorũ; quia vt habeant locũ, requiritur dolus. Franc. Marc. *decis.* 395. *n.* 2. *lib.* 2. vbi, ꝙ is, qui emit granũ cariori pretio, quã bannimenta permittant, excusatur, si erat granum

☞ pulcherrimũ, & ad seminandũ emerit; quia cessat dolus, Vide, *Bannimenta & crida qualiter intelligenda. Concl.* 2. † Amplia; quia in

9 pœna falsi requiritur dolus, ex quo falsum non põt esse sine dolo. Anch. *cons.* 24. *n* 11. *cum seq.* Vide, *Falsitas quando non sit punibilis.*

10 *Concl.* 90. †Amplia in periurio; quia non punitur, neq; incurritur

11 periurii sine dolo. Clar. in §. *periurium, n.* 9. *v. excusari potest.* †Amplia in homicida; quia statutũ nõ habet locũ, nisi sit dolosus homicida, ideo si in ludo permisso cõmittatur homicidiũ sine dolo nõ punitur. Anch. *cons.* 283. *Iure stricto, in fi. Zabar. cons.* 44. *Pro domi-*

12 * *no Christoph.* n. 2. Clar. *d.* §. *fi. q.* 84. *in pr. v. & ex hac concl.* vbi dicit * cõmunem, & omniũ recentiorũ opinionẽ. † Amplia; quia cau-

☞ sa quælibet excusat à dolo. Vide, *Causa quælibet excusat à pœna. Con-*

13 *clus.* 152. †Amplia, vt procedat etiam in pœna statuti, ꝙ homicidium cõmittens puniatur pœna mortis naturalis; qa debet intelligi, qñ homicidiũ cum dolo fuit cõmissum, alias nõ, plene Alex.

14 *cons.* 109. *Visis. & vt oportet. n.* 5. *v. tertio principaliter, lib.* 1. vbi plena adpostilla dat plurimos conco. † Amplia; quia pœna corporalis nõ põt imponi de inquenti, etiamsi scientia probatur ex eo, ꝙ in loco esset res notoria, vel fama publica; quia licet puniri possit pœna pecuniaria ex præsumpta scientia legis prohibentis, non tñ põt corporaliter puniri. Crau. *cons.* 193. *n.* 8. *v. aduerte tamen*, vbi ali-

15 os citat. apost. ad R⁹. *cons.* 127. *in v. famam.* †Extende, quia ad hoc, vt sit locus pœnæ corporali, requiritur dolus, ideo ex bulla, & constitutione etiã impressa, & non publicata nõ põt inferri mors contenta in extrauaganti, plene Hieron. Gabriel. *cons.* 178. *lib.* 2. *n.*

16 *26. & seq. & nu.* 53. *in fi. cum seq.* dicit esse solidissimũ fundamentũ, maxime in constitutione facta à solo Pontifice sine consistorio,

17 & consensu Cardinaliũ. † Contrariũ, quod sola impressio legis inducat scientiã, & liget. Thob. Noni. *cons.* 93. *n.* 9. † Declara forte quoad hoc, vt liget quoad pœnam ciuilem, non autem quoad

18 personalem, vt supra in ampliatione, licet Gabriel. *d. cons.* 178. *in fi. lib.* 2. videatur tenere, quod solũ operatur actus ciuilis validitatem, seu nullitatem, non tñ pœnam. † Declarat secundo, *n.* 47 &

19 *seq.* qñ fuit vsu recepta, licet non publicata, quo casu ignorantia non excusat. †Extende, vt procedat, etiamsi extrauagans constituio esset superiis, quæ de se essent prohibita de iure cõmuni;

20 quia si augetur pœna iuris, adhuc requiritur publicatio, plures ad hoc citat Gabr. *d. cons.* 178. *n.* 27. *lib.* 2. † Contrariũ tenent Dec. *c. de constit.* & alii, *n.* 13. vbi, ꝙ is, qui dat operam rei illicitæ cen-

21 setur consentire illud, quod sequitur extra intentionem. † Declarat Gabr. *dict. cons.* 178. *n.* 47. *& seq.* ꝓcedere, qñ illud, quod se-

22 quitur, cadebat in dolo. † Amplia; quia imo etiamsi adit dolus minor, quã dolus ordinarius, tunc pœna capitalis, & ordinaria minuitur, exemplũ: Pupillus doli capax cõmittit homicidium ex dolo, quamuis non excusetur à delicto, tñ negari non põt, quin dolus talis sit minor, quam in adulto, ideo est causa legitima dispensandi, & pœnam ordinariam cõmutãdi: sic & in maiore, qui habuit aliquã iustam excusationem, ita Alex. *cons.* 160. *Visis narratis, n.* 8. *v. confirmo etiam, l.* 7. † Limita; quia sufficit, quod delin- 23
quens sciat delictum, ignoret pœnam; quia tenetur etiam, si pœna alteraretur propter socium delinquentem, quia & ipse censetur consentire pœnæ alteratæ. Vide, *Delinquens consentire dicitur in pœnam delinquentibus impositam. Concl.* 189.

Pœnarum capitalium maior quæ dicatur, & quot sint capitales pœnæ. Concl. 223.

POENA †furcarũ est maior, quã sit pœna decapitationis, licet 1
vtraq; mortem inferat naturalem, & ideo milites, qui debent perdere vitã, de consuetudine decapitantur, non autem suspendũtur. Bald. *cons.* 426. *Præmittendum est, in pr. lib.* 1. *& n.* 4. *&* 5. vbi, ꝙ suspensi non sepeliũtur. † Cognoscitur causa, an dicatur capitalis 2
vel ne, ex qualitate pœnæ; quia licet delictũ sit capitale, quia imponitur de iure cõmuni pœna capitis, si tñ à statuto alteratur in pœnã pecuniariam, non erit capitalis. Signor. *cons.* 182. *n.* 2. † Tres 3
sunt species capitaliũ pœnarũ: Prima est mors corporis, ꝙ multis modis infertur. Cuma. *cons.* 139 *Homicidium, n.* 17. Alex. *cons.* 121. *Viso processu, n.* 2. *lib.* 7. hoc maxime, *n.* 6. vbi cũq; agitur de morte naturali, illa est maior pœna, & obtinet primatũ; quia alia maior nõ reperitur. Gabr. *cons.* 174. Vide, *Pœnarum genera plura, & quæ. Concl.* 220. † Secunda pœna capitalis est metalli, quia damnatur in me- 4
tallũ, & multiplex est, licet omnes damnati in metallũ perdant ciuitatem, & libertatem. Cuma. *dict. cons.* 139. *n.* 6. *v. secunda pœna*, & quod sit secunda pœna maior, dicit Gabr. *d. cons.* 174. *n.* 17. vbi, ꝙ non dicuntur deportati in metallũ, sed damnati. † Quandoque 5
tñ damnantur in metallũ, non vt sint dãnati metallo, sed vt seruiant damnatis in metallũ, & si perpetuo, perdunt ciuitatem, & libertatem, si ad tempus, perdũt libertatem tantũ. Cuma. *d. cons.* 139. *n.* 6. *v. alii autem damnantur.* † Hodie pœna triremiũ est loco de- 6
portationis in metallũ. Capic. *decis.* 153. *n.* 3. quia non est amplius in vsu hæc pœna metalli, sequitur Gabr. *d. cons.* 174. *n.* 17. † Et hæc 7
secunda capitalis est, vbicunque perditur libertas. Alex. *cons.* 121. *Viso processu, lib.* 7. *n.* 2. *v. quia cum pœna capitalis.* † Tertia pœna capi- 8
talis est deportatio in opus publicũ, sed non in metallũ, & isti pdunt ciuitatem, sed non libertatem. Cuma. *d. cons.* 139. *n.* 6. *v. tertia*

☞ *pœna.* Vide, *Deportationis pœna quæ sit, & quid operetur. Concl.* 197. † Ista pœna hodie, vbi non sunt insulæ, non est in vsu Capic. *d. decis.* 9
153. *per tot.* maxime *n.* 2. † Hodie loco deportationis exiliũ. Cuma. 10
d. cons. 139. *n.* 6. *v. pœna igitur dicti Sandri.* Gabr. *d. cons.* 174. *n.* 17. † Vel 11
est pœna exilii, vt dicit Alex. *d. cons.* 121. *n.* 2. *lib.* 7. † Declara; quia ex 12
pœnis capitalibus impositis in dubio semp de minori est intelligendũ. Cuma. *d. cons.* 139. *n.* 6. Alex. *cons.* 104. *Statutum loquens, n.* 2. *lib.* 1. vbi apost. in *v. exilium, & cons.* 115. *In causa inquisitionis, n.* 7. *lib.* 3. vbi, ꝙ ex quo plures sunt pœnæ capitales, qñ lex imponit pœnã capitalem, intelligitur de exilio & sic de minori, non autem de morte naturali, & plenius *cons.* 121. *Viso processu, n* 2. *lib.* 7. † Carceris 13
perpetui pœna est loco pœnæ deportationis, tñ minor est, quam pœna vltimi supplicii. Lud. Bologn. in *addit. ad cons.* 1. *Io. de Anan. n.* 18. *in fi.* † Quarto modo dicitur pœna capitalis, qñ est successiua 14
ad non capitalem, veluti si quis condemnetur in pœnam pecuniariam, & si non soluerit intra quinque dies, in pœnam vltimi supplicii, nam dicitur pœna capitalis, si nõ doceat soluisse in termino, vel probetur, quod non soluit. Signor. *cons.* 181. *n.* 3. *& seq. v. in oppositum.* † Damnabantur olim rei ad bestias, sed hodie nõ est 15
in vsu; quia eius loco successit decapitatio naturalis. Clar. §. *fi. q.* 67. *n.* 4. *v. non est etiam.* † Interdicebaniur aqua, & igni, in cuius lo- 16
cum hodie succedit deportatio. *l.* 1. *& 3. ff. ad leg. Iul. peculat.* † Præ- 17
cipitabantur ex saxo Tarpeio, in cuius locum hodie succedit decapitatio seu suspensio furcarũ, quia abiit in dissuetudinem præcipitatio. *l. si diutino in fi. ff. de pœn.* Clar. *d.* §. *fi. q.* 67. *n.* 5. *v. item præcipitatio.* † Damnabantur etiam in metallũ, siue ad opus metalli, cui⁹ 18
loco hodie pœna triremiũ est inducta. Clar. *d.* §. *fi. q.* 67. *n.* 7. † De- 19
portabantur etiã in insulã, quę pœna non põt per magistratus exerceri, nisi sit deputata certa insula, in qua fiat deportatio secundum * cõmunẽ. Bened. de Plumbi in *l.* 1. *n.* 18. *C. de hæred. instit.* Clar. * *d.* §. *fi. q.* 67. *n.* 8. *v. deportatio, in fi.* † Succedit nunc loco deportatio- 20
nis decapitatio, & sic pœna mortis. Rom. *singul.* 568. *scis quod relegati*, & alios etiam citat Clar. *d.* §. *fi. q.* 67 *n.* 8. vbi tñ ipse contrariũ tenet. † Contrariũ, quod imo loco deportationis succedat ban- 21
num perpetuum. Crau. *cons.* 220. *n.* 13. Gram. *voto* 19. & alii plures, quos citat, & sequitur Clar. vbi supra, vbi quod nunquam contuleret, quod Iudex faceret mori reum, qui deberet deportari.

22 † Vide tñ, quia in plurib⁹ locis hæc pœna deportationis habet locum, & maxime Neapoli, & alibi, vbi sunt insulę, Clar. *d.* §. *fi. q.* 23 67. *n.* 8. *in fi.* † Relegabantur etiam rei, sed hodie recessit; quia succedit exilium loco relegationis, seu confinatio in certo loco. Clar. §. *fi. q.* 67. *in fi.* Vide, *Relegatio quid sit, & quis possit relegare. Concl.* 24 130. † De iure Canonico fit detrusio in monasterium loco huius pœnæ; quia non potest ponere Ecclesiasticus in exilium, licet contrarium seruetur de consuetudine. Clar. *d.* §. *fi. q.* 67. *n.* 9. *in fi.* Vide, *Capitalis causa quando dicatur. Concl.* 43.

Pœna amputationis membri quando habeat locum. Concl. 224.

1 POena † abscissionis membri fuit incognita de iure antiquo, *ff.* & C. sed fuit inducta de iure authẽticorum, & ratio; quia antiqui non volebant habere homines mutilatos, & inutiles, vt so- * lum comederent, ita Clar. §. *fi q.* 69. *in pr.* vbi de * communi, licet 2 dicat fuisse cognitam per legem 12. Tabularum. † Et hæc pœna 3 non dicitur capitalis proprie. Clar. *dict.* §. *fi. q.* 69. *n.* 2. † Amplia; quia hæc pœna abscissionis manus non habet locum, qñ condemnandus non habet, nisi vnicam manum, ne corpus omnino * reddatur inutile, cõmunem * dicit Clar. *d.* §. *fi. q.* 69. *n.* 5. Vide, *Ma-* Ⓕ *nus abscisio quando facienda, vel non. Concl.* 77. † Limita; quia sunt 4 multi casus, in quibus mutilatio, & abscissio membri est pro pœna à lege imposita, relenatiue Clar. qui alios citat. §. *fi. q.* 69. *in fi.* & allegat Gandi. *in tit. de pœnis reorum*, qui ponit multos casus, *n.* 52. de manu, & *n.* 53. de pede, & *n.* 54. de oculo.

Pœnam delinquentium in maiestatem Diuinam, & circa Diuina, & Religionem. Concl. 225.

1 FVres † nocturni rerum sacrarũ, vel frangentes templa manu facta viui exuruntur, vel furca suspendũtur, aut ad bestias damnantur tanquam sacrilegi. *l. sacrilegi. ff. ad l. Iul. pecul.* Petr. de An- 2 char. *cons.* 15. *n.* 4. *v. in contrarium.* † Crucem in marmore, vel solo ex silice humi faciens pœna mortis damnatur. *l.* 1. *C. vt nemini li-* 3 *ceat signum Saluat.* † Periurans per capillos, vel verenda Dei pœna capitali punitur; quia per patientiam contumeliæ creatoris respublica læditur, & fames, pestilentiæ, & terræmotus fiunt. Pet. de 4 Anchar. *d. cons.* 15. *n.* 5. † Offendens sacerdotem, vel iniuriam faciens in ipso cultu diuino, vel alibi pœna capitali punitur. Petr. de 5 Anchar. *dict. cons.* 15. *n.* 6. † Concutiens, & impediens processionẽ 6 cum litaniis pœna capitali punitur, Petr. de Anch. *d. cons.* 15. *n.* 8. † Iudæus proiiciens immunditias super cruce, vel figura Saluatoris, dum fit processio, pœna vltimi supplicii condemnari debet. Petr. de Anch. *d. cons.* 15. *per totum*, vbi casus.

Pœna proditoris patriæ quæ sit, & an possit minui per iudicem. Concl. 226.

1 PRoditor † patriæ punitur. Vide, *Patriam oppugnans quam pœ-* 2 *nam incurrat. Concl.* 134. † Amplia, vt etiam conscii, qui non re- 3 uelarunt, puniantur. † Limita; quia conscius proditionis patriæ, Ⓕ qui non consensit, neque reuelauit proditorem, mitiori pœna punitur, quando effectus non est sequutus, & causa subsit, quare non reuelauit, puta quia contra fratrem, vel consanguineum. Bal. *cons.* 34. *v. circa secundum, & per tot.* quod est Bald. & Iacobi de Holanis, & *cons.* 35. *lib.* 1.

Pœna mortis ob delictum non consummatum quando imponatur, vel non. Concl. 227.

1 POena † mortis regulariter de generali consuetudine non imponitur pro delictis attentatis, & non consummatis, ideo is, q confecit venenum, vt venenaret aliũ, si non consummauit delictũ, non tenetur pœna venefici, quæ est mortis, sed pœna erit ar- bitraria iudici citra mortem, & mutilationem membri. Bal. *cons.* 2 437. *Cecchus consecit, per tot. lib.* 3. † Amplia idem in homicida; quia si solũ tractauit de homicidio faciendo, & non perfecit, non tenetur de homicidio de consuetudine, vt imponatur pœna mortis, sed debet imponi pœna pecuniaria. Bal. *d. cons.* 437. *circa pr. lib.* 3. vbi, q statuta generaliter requirunt consummationem delicti, & q ita de consuetudine seruatur. Ang. de Perus. *cons.* 14. *n.* 3. *v. de* 3 *secundo.* † Amplia; quia vbicunque pœna homicidii imponitur à statuto, debet intelligi de homicidio vero, & consummato. Bal. 4 *d. cons.* 437. *circa pr. lib.* 3. Ang. *d. cons.* 14. *n.* 3. *v. non est eundum.* † Limita, vt non procedat, quando delictum est attentatũ, & non consummatum, sed tamen modus attentandi non stetit in finibus principii remoti, & sic solius tractatus, veluti si quis dedit venenum ad bibendum, sed non interfecit; nam ex quo fecit, quod potuit, tenetur pœna mortis ordinaria. Bal. *cons.* 437. *circa pr. v. est enim in delictis, lib.* 3. vbi, quod est duplex principium, remotum, & propinquum, & ex propinquo tenetur; quia est subſtantiale ad effectum delicti. † Limita in pœna assassinii; quia tam assassinus, quam mandans tenentur, & pœna mortis puniri debent quando attentarunt, & deuenerunt ad actum proximum, licet non sit sequutum assassinium. Angel. *d. consil.* 14. *per tot.* vbi loquitur in eo, qui iuit cum gladio paratus, sed non inuenit. Vide, *Assassi-* Ⓕ *num quid sit, & quæ pœna imponenda. Concl.* 537. Vide, *Conatus non puni-* Ⓕ *tur, nisi sequatur effectus. Concl.* 544. Vide, *delictum attentatum, & consummatum qualiter puniatur. Concl.* 167. Vide, *Pœna mortis ob delictum* Ⓕ *non consummatũ quando imponatur. Concl.* 227. Vide, *Veneficus quæ pœna puniatur. Concl.* 69. Vide Mascard. *Concl.* 138. *n.* 8. vbi relatiue citat plurimos ponentes casus, in quibus pœna ordinaria ponitur pro solo conatu, licet non sit sequutus effectus.

Pœna mortis naturalis in quibus casibus habeat locum. Concluſ. 228.

ABortvm † procurans pœna mortis punitur. *l. Cicero. ff. de pœn.*; prout si puella prægnans potionibus abortũ procurat, nam si partus est animatus, punitur pœna mortis, si vero non animatus, pœna extraordinaria, * cõmunẽ dicit Clar. *in fi.* §. *q.* 68. *in pr.* † Ite- Ⓕ in eo, q mulierẽ prægnantem percussit; quia si partus moritur, & percussio fuit dolo malo, punitur pœna vltimi supplicii, magis cõ- munẽ * dicit Clar. *d.* §. *fi. q.* 68. *n.* 2. Adulteriũ punitur pœna mor- Ⓕ tis. Vide, *Adulteriũ quando cõmittatur, & quæ sit pœna. Concl.* 222. † A- Ⓕ scendẽs cum scalis de nocte domũ alienam punitur pœna mortis. Bal. *in l. fi. circa fi. ff. de rerum diuis.* Gram. *decis.* 36. *per totam. & num.* 13. licet Clar. *dict.* §. *fi. q.* 68. *n.* 4. dicat pœnam esse nimis rigorosi, quia solũ scala aggrauat delictũ, allegat videdũ Afflict. *decis.* 276. Mantua. *cons.* 31. *n.* 2. *lib.* 2. Blasphemantes puniũtur pœna mortis. Vide, *Blasphemans quæ pœna puniatur. Concl.* 95. † Carceratus fugiens Ⓕ fracto carcere. Clar. §. *fi. q.* 21. *v. tertio autem.* Vide, *Carcerati infugi-* Ⓕ *entes quæ pœna puniantur. Concl.* 88. † Castrans seipsum, vel alios cas- strati faciens sine necessitate punitur pœna capitis. *l.* 4. *in fi. ff. ad leg. Cornel. de sicar.* Clar. in §. *fi. q.* 68. *n.* 7. *v. castrans*, vbi, q membra genitalia dicuntur nobilia, & habent proprias operationes, & mutilans illa punitur tanquam inimicus naturæ. † Custos carce- rũ cognoscens mulierem honestam in carcere; item si est in cul- pa, quod carceratus pro crimine capitali aufugiat, punitur pœna mortis. Clar. *dict.* §. *fin. q.* 68. *n.* 8. *v. custos.* Vide, *Custos carcerum delin-* Ⓕ *quens punitur multis modis. Concl.* 1122. † Diuidentes prædã cum ag- gressoribus viarũ sunt comburendi *l. si quis à barbaris*, vbi Bart. C. *de re milit. lib.* 12. Clar. in *dict.* §. *fi. q.* 68. *n.* 9. *v. diuidentes*, vbi, quod A- gozzini, Birruarii cum furibus participantes sunt suspendendi, vel comburendi. † Eximens de manibus iustitiæ condemnatum ad mortem, vel confessum, seu conuictũ de aliquo crimine, pu- nitur pœna capitis. *l. quicunque. ff. ad leg. Iul. maiestat.* Clar. in *d.* §. *quæst.* 68. *n.* 10. vbi dicit magis * cõmunem. † Imo, etiamsi pro de- bito ciuili quis eximat de manu familiæ, suspenditur, vt per plu- ra exẽpla tradit Clar. *d.* §. *fi. q.* 68. *n.* 10. & Romæ extant Bullæ sum- morum Pontificũ. † Extrahens aliquem per vim de Ecclesia pœ- nitur pœna mortis tanquam reus criminis læsæ maiestatis. *l. fidei. C. de iis qui ad Eccles. confug.* Clar. declarat §. *fi. quæst.* 30. & *quæst.* 68. *n.* 11. † Extrahens mulierem honestam matremfamilias de domo sua pro debito, & ducens ad carceres punitur pœna mortis. *l.* 6. *C. de offic. diuers. iud.* Clar. in §. *fi. q.* 68 *n.* 12. † Pro crimine autem non possit capi in domo, & carcerari. Clar. *d.* §. *fi. q.* 28. *v. quæro igitur.* † In Falsum testimonium dicens, per quod aliquis condemnetur ad mortem, punitur pœna mortis. Clar. in §. *falsum, v. testis, qui falsum.* & *q.* 68. *n.* 14. † Famosi latrones, & grassatores viarum furca tu- spenduntur. Clar. §. *fi. q.* 68. *n.* 14. & *in* §. *furtum, v. scias tamen.* † Fur, q qui furatus fuit in casu fractæ pacis Constantiæ vltra quinq; so- lidos. Clar. in *d.* §. *furtum. v. sed quæro, & in* §. *fi. q.* 68. *n.* 15. † Hæretici si puniuntur pœna mortis. Clar. in §. *hæresis. v. sed quæro.* † Homicidæ si puniuntur pœna mortis. Clar. in §. *homicidium, v. sed quæro.* † Hostis si puniuntur pœna mortis. Clar. in §. *homicidium, v. sed quæro.* † Hostibus vendens ferrum, vel frumentum, aut sal, vel alias merces pu- nitur pœna mortis. *l.* 1. *& 2. C. quæ res expor. non poss.* Clar. *d.* §. *fi. q.* 68. *n.* 18. & *q.* 77. *v. Christiani delerentes.* † Imaginem Christi, vel Sanctorũ rũ percutiens, aut frangens vel vulnerans punitur pœna mortis Boer. *decis.* 301. *põt n.* 18. Clar. in *d.* §. *fi. q.* 68. *n.* 19. vbi dat plura exẽ- pla qñq; mortis, qñq; amputationis manus. Boer. *d. decis.* 301. *n.* 8. Fran. Mar. *decis.* 509. *in fi.* † Officialis, q publicos prouent̃ fiduciæ- hibit, punitur pœna mortis, *Inst. de pub. iud.* §. *qtũ lex Iul. peculatus* Clar. *dict.*

* *d.§.fi.q.68.n.30.v.officialis*, vbi, quod in dubio officialis præsumitur licite acquisiuisse secundum * communem. Vide, *Officialis reddituum principis acquisiuisse præsumitur de suo, & quando secus. Concl.95.* †Plagiarius, qui pueros, vel seruos furatur, punitur pœna mortis, *l.fin.C.ad leg.Flauiam de plagiar.* quæ pœna procedit in eo, qui est solitus, quia si habuit animum celandi punitur pœna * mortis, alias secus. Clar.*d.§.fi.q.68.n.31.v.plagiarius*, vbi dicit *cõmunem.† Priuatum carcerem exercens punitur pœna mortis. *l. 1.C.de priuat.carcer.* Clar.*d.§.fi.q.68.n.32.v priuatum carcerem*, vbi declarat. Vide, *Carcer priuatus prohibitus, & quæ sit pœna. Conclus.94.* †Puerum vel puellam corrumpens vltimo supplicio damnatur perfecto flagitio, imperfecto flagitio deportatur in insulam. *l.1. §.qui puero.ff.de extr. ord. crimin.* & lenones, seu mediatores vltimo supplicio puniuntur, vt ibi. † Declara; quia *d.l.1.§.qui puero* habet locũ, quando adhibitis artibus, & lenocinio interpellatur puer, vel puella; quia est species violentiæ. Decian. *in tr. crimin. lib.8. c. 15.n.6.* vel quando vis fuit adhibita. Io. Franc. Tor. *cons.203.nu.2. inter consilia criminalia.* † Osculum illatum mulieri honestæ cum violentia puniri potest aliquando pœna mortis, vt contigit Mediolani, prout refert Bossius *tit.de extraordin.crimin.n.3.* vbi, quod Io. Triuultius fecit decapitari Gallum, qui per vim osculatus fuit mulierẽ nuptam. † Sed quod puniatur pœna extraordinaria arbitrio iudicis, consideratа qualitate facti, & personarum. Afflict. *dec.276. Seremissime Rex*, plene Decian. *in tr. crimin. l.8.c.15.n.7. & seq.* vbi q̃ pœna est arbitraria, siue cum vi, siue sine vi, & clarius *c. 17.n.19.* allegat Corn. *cons.175. in 3. dubio. lib.3.* Crau. *cons.220.n.13. & 224.n.2.* & Clarus *§.fi.q 83.n.6.* Menoch. *de arbitrar. casu 287. n. 2.* Vulpel. *cons 30.n.8.* † Iudex punitur pœna mortis, si falso facit alqd confiteri, vt innocens puniatur ad mortem. Clar. *d.§ fi.q. 68.n.22.* † Idem, si iudex per iracundiam, vel corruptelam innocentem condemnauit ad mortem. Clar. vbi sup. † Idem, si iudex indebite torturam intulit. Clar. *d.§.fi.q.68.n.22.* † Lenones, & lenæ puniuntur pœna mortis. Auth. *de lenonibus §.præconizamus*, licet de consuetudine non seruetur, sed fustigantur cummitra, vel alia pœna extra ordinem puniuntur, vt male dicat Clar. *d.§.fi.q. 68.n.23.v.lenones.* Læsæ maiestatis crimen punitur pœna mortis. Clar. *d.§.fi.q.68.n.24.* † Libelli famosi auctor videlicet, qui ad infamiam alterius contra veritatem fabricauit, punitur pœna mortis, plene Clar. *d.§.fin.q.68.n 25.v.libelli*, vbi, quod non est in vsu, sed fustigatur, vel torquetur, aut mittitur ad triremes. † Extende, qui legens, & non lacerans libellum, & non denuncians incidit in pœnam mortis. Clar. vbi supra, vbi ponit plura exempla deo, qui fecit apocham, vel composuit contra officiales, vel alios priuatos; quia puniri debet. † Medicus adhibens malum medicamentum, vt infirmus moriatur, punitur pœna mortis Clar. *d.§.fi.q.68.n.25 in fi.v.medicus.* † Milites multis ex causis capite puniuntur. *l.desertores.ff.de re mil.* relatiue Clar. *d.§.fi.q. 68.n.26.v. milites.* † Monialem carnaliter cognoscens, vel attentans, vt rapiat, & cognoscat, vel cum ea matrimoniũ de facto contrahens, punitur pœna mortis. Clar. *d.§.fi.q.68.n.27.v.monialem.* † Mulier, quæ proprio seruo, vel animali bruto se supposuit, pœna mortis punitur. Clar. *d.§.fi.q.68.n.28.v.mulier.* † Muros ciuitatis rumpẽs, vel transcendens punitur pœna mortis *l.fi.ff.de rerum diuis.* † Declara, quia procedunt prædicta solum in muris Vrbis Romæ, aliarum vero ciuitatum pœna est extraordinaria. Roland. à Valle *cons.84.n.23. lib.2.* nisi tempore belli hoc fieret, quia tunc etiam in aliis vibibus, & castris esset pœna mortis, & ita seruari dicit Clar. *d.§.fin.q.68.n.29.v.muros.* † Proditor punitur læsa maiestate, & pœna mortis, Clar. *d.§.fi.q.68.n.33.v.proditor.* & ibi vide apost. quę distinguit triplicem proditorem esse. † Raptores mulierum puniuntur pœna mortis, *l. vnica. C.de raptu virgin.* Vide, *Raptor mulierum quis dicatur, & qua pœna puniatur. Concl.6.* Sacrilegi puniuntur pœna mortis. Vide, *Sacrilegus quis dicatur, & eius pœna. Concl.6.* † Seditiosi pœna mortis puniendi. *l.3.§.item si quis auctor, ff.de sicar.l.1. C.de seditio.* Clar. *§.fi.q.68.n.36.* vbi dicit habere locum, quando tractatus præcessit tumultum, secus si ex accidenti, allegat Iaf. *cõs. 167. lib.4.* Deci. *cons.256.* Gramm. *voto 19.* † Se ipsum occidere volens punitur pœna mortis, etiam si non sequatur effectus, quia * fuit impeditus, cõem * dicit Clar. *§.fin.q.68.n.37.* vbi tamen dubitat stante generali consuetudine, quod conatus non puniatur pœna mortis. Vide, *Homicidia sui ipsius qualiter puniatur. Concl.152.* † Sodomita punitur pœna mortis. *l.cum vir. C.ad l.Iul. de adulter. Auth.vt non luxur. homines contra natur.* Vide, *Sodomiticum crimen detestabile operatur multa mala, & eius pœna. Concl.316.* † Sortilegi, & malefici puniuntur pœna mortis, sed de iure non seruatur. Clar. *in d.§ fi.q.68.n.40.* † Transfuga, vel fugiens ad hostes punitur pœna mortis. *l.si quis aliquid ex metallo. §.transfuga.ff. de pœnis*, quod intelligit Clar. *d.§.fin.q.68.n.41.* quando dolose, alias secus, imo extendit, etiam si non perficit, quia solus conatus punitur in hoc genere, & dicit * communem. † Tutor corrumpens puellam, cui datus est tutor, punitur pœna mortis. Clar. *§.fi.q.68.n.42.* & plenius *§.fornicatio v.cum pupilla.* † Vastatores, & incisores vinearum, & arborum puniuntur pœna mortis vt latrones. *l.2.* vbi gl. *ff.arbo.furtim cæsarum.* Clar. *d.§.fi.q.68.n.43.v. vastatores*, vbi, quod de consuetudine pœna extra ordinem puniuntur. Venenum malũ scienter faciens, vel dans ad aliquem occidendum punitur pœna mortis. Vide, *Veneficus qua pœna puniatur. Concl.69.* † Violator sepulchrorum, & armata manu extrahens cadauera, vel ossa mortuorum punitur pœna mortis, *l.3.§.aduersus.ff.de sepul. violat.* Clar. *§.fin.q.68.in fin.* vbi, quod non est in vsu. † Incendiarii, qui ob inimicitias, vel prædam intra oppidum incendia committũt, pœna mortis puniuntur. *l.capitalium. §.incendiarii.ff.de pœnis.* Clar. *in §.fin.q.68.n.20.* vbi declarat non procedere in tugurio, & re parua. † Item, qui comburit aceruum frumenti positum iuxta ædes. *leg.qui ædes.ff.de incend.rui.naufrag.* Natta *cons.42. & seq.* Clar. *d. §.fi.q.68.n.20.* vbi extendit in fœnili, & aceruo fœni, quando dolo malo, secus si lata culpa, vel casu, vel si in tugurio. † Declara secus esse, quando incendium non fit dolo malo, sed lata culpa, vt Clar. vbi supra. † Iniuriam faciens officiali tempore syndicatus punitur pœna mortis, quod intelligit Clar. *d.§.fin.q.68.n.21.v. iniuriam faciens*, non procedere, quando Iudex ipse iniuriaret querelantes, vel alios, qui ipsum iniuriassent.

Pœna veneficorum qualis, & quando habeat locum, vel non. Concl. 229.

POena † veneficii maior est pœna homicidæ, quia grauius est homine venenare, quam simpliciter occidere. Bald. *cons.437. Cecchus confecit venenum. lib.3. in pr.* † Vltimum supplicium mortis imponitur pro pœna ipsi, qui venenum præbuit alicui, quia siue sit mortuus is, qui recepit venenum, siue non, pœna est imponẽda. Bald. *cons.437. circa pr. lib.3.v.est enim in delictis, lib.3.* † Restringe, quando solum tractauit de venenando, quia si non venit ad actum, puniri debet solum pœna extraordinaria exilii, vel fustiũ, vel pecuniaria. Bald. *d.cons.437. lib.3. per tot.* † Restringe, etiam si deuenit ad actum dando aquam decoctam cum mercuriali, seu argento viuo, quia si paucam dedit, statur peritis in arte, qui si referant mortuum non esse ex illa potione parua, & dans potionem fateatur mortuum ex illa, non debet puniri pœna mortis, sed pœna extraordinaria, plene Alex. *cons.115. lib.3. per totum.* Vide, *Veneficus qua pœna teneatur. Concl.69.*

Pœna vltimi supplicii ex quibus verbis inducatur. Concl. 230.

POena † vltimi supplicii inducitur, vbicumque lex aliquẽ animaduersione puniri iubet; quia (animaduerti) importat animatũ corpus in totũ, vel in partem tollere. Petr. de Anch. *cons. 15.n.8.v. & pondero verbum.* † Amplia; quia si lex imponit pœnam capitalem, in dubio de morte ciuili intelligitur, secus si lex disponat cũ pœna capitali etiã confiscationẽ omnium bonorum; q̃a intelligitur de morte naturali, vel quando de morte naturali semel fecit mentionem, plene Farinac. *q.19.n.6. & seq.* vbi à principio quæstionis ponit plures casus. † Amplia; q̃a si lex, vel decretũ Principis imponit pœnã æris, & personæ arbitrio domini, verba importãt pœnã vltimi supplicii in Principe, secus in alio inferiore. Bal. *cons.262. Decretũ domini, n.3.v. tertio est præmittendũ, vsque in fi. lib.2.* vbi, q̃ arbitriũ Principis hoc casu pœnam mortis põt arbitrari. † Amplia; quia si lex mandat grauissime puniri, intelligitur de pœna mortis naturalis. *l.eos.§.fi ff.de falsis, iuncta l.2 C.de eunuch.* vbi gl. & Doct. Lucas de Penna *in l.1.C.vt nemo ad suii patrocin. lib. 10.col.2.in fi.v itẽ alias pœna.* † Amplia; quia verba, quod contra reũ insurgant leges, armentur iura gladio vltore, important vltimũ supplicium. *l.cum vir. C.de adulter.* † Amplia, vt idem importẽt verba grauissima seueritate puniatur. *l.fi.C.de iis, quæ ex publica collatio.li. 10.* & ibi Luc. de Penna, & alii per *d.l.2.C.de eunuch.* † Amplia; q̃a pœna gladii idem est, videlicet gladio feriatur, gladio puniatur, vel gladio animaduertatur Farinac. *d.q.19.num.9.* vbi dicit * communem, & contrariũ dicentes loquuntur de potestate gladii, nõ de pœna. † Amplia; q̃a pœna vltimi, vel sæuissimi, aut grauissimi, seu amarissimi supplicii intelligitur de pœna mortis naturalis. Farinac. *d.q.19.n.10.* † Idem in pœna laqui, suspendii, vel fureæ; quia est mortis naturalis. Farinac. *d.q.19.numero 11.* † Declara, quia lex mandans dari supplicium, si non addit, vltimum, vel sæuissimum, aut grauissimum, seu amarissimum, non importat pœnam mortis. Farinac. *q.30.numero 5.cum seq.* † Limita; quia si statutum impo-

imponit venefico pœnam capitis, non importat necessario vltimum supplicium; quia multæ sunt pœnæ capitales. Alex. *cons.* 12 115.*v.tertio principaliter,lib.*3.*n.*7.† Extende, vt procedat, etiam si statutum dicat, quod sit pœna capitis, quia intelligitur de ciuili morte, non de naturali. Alex.*d.cons.*115.*n.*7.*lib.*3. Vide, *Pœna odiosa quæ requirat,vt habeat locum.Conc'.*213.

Pœna talionis contra quos habeat locum, vel non. Concl.231.

1 POena † talionis ita habet locum contra Episcopum, vel aliũ superiorem accusantem subditum suum, vt teneatur se obligare ad illam, quemadmodum si subditus accusaret Episcopũ; quia in hoc disparitas status nihil operatur. Oldr.*cons.*46.*Videtur, quod Episcopus.* vbi idem de marito & vxore, presbytero & diacono, & similibus. † Amplia; quia pœna talionis habet locum in 2 omni accusatore, quando agitur de delicto publico, etiam crimine læsæ maiestatis; ideo accusans debet puniri eadem pœna, qua accusatus, si fuisset culpabilis, quando accusator succumbit, si vero delictum sit priuatum, tunc pœna est arbitraria Iudicis officio imponenda. Alex.*cons.*11.*Circa primum,n.*4.*v.super secundo,* 3 *lib.*1. † Extende in tantum, vt nec princeps absolute in accusatione criminis læsæ maiestatis possit imponere silentium, ne accusatus agat contra accusantem, & si hoc faciat, potest haberi recursus ad superiorem tanquam contra denegantem iustitiam. Alex.*d.cons.*11.*n.*5.*v.super tertio,lib.*1. Vide, *Iudex quando, & quibus* 4 *possit denegare iustitiam.Concl.*394.† Amplia; quia falsus testis examinatus super delicto accusati ad pœnam infligendam tenetur ad pœnam talionis. Alex.*cons.*55.*In causa inquisitionis, lib.*7.*per tot.* ideo punitur eadem pœna, qua puniretur accusatus, si delictum esset verum, secus si non deposuit falsum directe ad pœnam; qa 5 punitur pœna extraordinaria, vt ibi.† Amplia, in crimine falsi, quia accusare volens instrumentum productum de falso nedum tenetur se inscribere ad pœnam talionis, sed etiam iurare, prout in *l.fin.C.de fide instr.* quando petit exhiberi instrumentum, quod 6 falsum dicere intendit, & ibi Bar.Bald.& alii.† Amplia; quia ista pœna continet in accusatorem eandem pœnam, quam passus fuisset reus, si vera fuisset accusatio, & hoc, quando per calumniã 7 accusauit. Clarus §.*fi.q.*81.*in pr.*† Extende, vt procedat, etiam si accusator sit persona magis honesta, quam reus; quia eadẽ pœna * puniti debet, etiã si ratione personæ suæ minorẽ pœnã pro ipso delicto pati deberet. Clar.*d.q.*81.*n.*2. vbi dicit * communem. Vide, *Accusator quando teneatur,vel non se inscribere ad pœnam talionis.* 8 *Concl.*166.†Limita; quia pœna talionis non habet locum, quãdo procedit per inquisitionem, & ideo valet inquisitio sine in- 9 scriptione. Io.de Anan. *cons.*1.*in fi.pr.*† Extende; quia licet accusatus de falso petierit accusantẽ se inscribere ad pœnam talionis, dum inquiritur, si potens tamen non se inscripsit, non tenetur, licet inquisitus absoluatur; quia si non est in vsu non tenet. Ang. & Arimin. post eum *in tr. maleſi. v.& ad querelam,v.secundo requiri-* 10 *tur.*† Limita; quia pœna talionis non habet locum, quando excipitur de falso ciuiliter; quia licet arguens de falso criminaliter teneatur se inscribere, & iurare, vt *l.fi.C.de fide instr.* fallit, quando excipiendo ciuiliter falsum proponitur. Castr.*d.l.fi.* ex mente Bal. 11 *ibi n.*4.*v.& hoc.C.de fide instr.*† Limita; quia pœna talionis nunquã habet locum contra eum, qui non est vere calumniator, sed lolum præsumptus, vt quia non plene probauit, quia tunc non tenetur pœna talionis, sed solum pœna iniuriarum, & ad expensas, ita Menoch.*de arbitr.casu*321.*n.*33.*&*34.per totum casum. 12 †Limita; quia imo hodie pœna talionis est sublata, & recessit ab 13 aula. Menoch.*de arbitr.casu*322.*n.*3.*per* §.*pœna Inſtit.de iniur.*† Cõtrarium; quod non sit sublata de iure, sed solum de consuetudine, quia delicta remanebant impunita, ne accusatores ponerent se in tanto discrimine, fuit remota illa subscriptio. Iul. Clar.*in* §. * *fi.q.*81.*n.*3.*v.sed quæro,* & ita omnes * tenere dicit Farinac.*q.*16.*n.*3. 14 †Declara tamen; quia licet sit sublata pœna talionis, potest tamẽ calumniator pœna falsi condemnari. Alex.*cons.*11.*n.*7.*v.posset etiã,* *lib.*1.sequitur Menoch.*d.casu*322.*n.*5. vbi, quod pœna arbitraria, 15 & extraordinaria potest puniri.† Imo, quod licet sit sublata pœna talionis de consuetudine quoad solemnitatem subscribendi; non tamen est sublata pœna calumniatoris etiam corporalis. Clar.*d.q.*81.*in fi.in* §.*fi.* qui dat plura exempla calumniantiũ, qui 16 fuerunt puniti.† Declara; quia pœna talionis est sublata de consuetudine, præterquam in duobus casibus, videlicet, quando reus interrogatus, an velit vti accusatione, respondet, quod sic, secundo, quando accusator fuit etiam examinatus vt testis, istis duobus casibus pœna ordinaria talionis imponitur, in aliis casibus extraordinaria potest tantum condemnari. Farinac.*d.q.*16. *n.*3.*& seq.* vbi late declarat. Vide, *Iustitia omnibus indifferenter ministranda Concl.*640.

Pœnæ fori Ecclesiastici, & iuris Canonici quæ sint. Concl. 232.

POena † triremium est de iure Canonico, siue perpetua, siue ad tempus. Clar.*in* §.*fi.q.*67.*n.*7.*v.item damnatio,* vbi tale quid loquitur.† Et pœna corporis afflictiua, prout fustigatio, vel verberatio est de iure Canonico. Steph. Aufrer.*in clem.*1.*de offic.ordin.* *n.*112.*v.sed ex præmissis,* vbi etiam ponit pœnã exilii, seu banni alterius.† Carcer perpetuus est pœna iuris Canonici. Clar.*d.*§.*fi.q.*67.1 *n.*7.† Deportatio licet recesserit ab aula in locis, vbi non sunt insulæ, si ecclesiastici hanc pœnam exercent. Clar.*d.*§.*fin.q.*67.*n.* 8.*v.deportatio.*† Detrusio in monasterium est pœna ecclesiastico- tum, quæ succedit loco relegationis. Clar.*d.*§.*fi.q.*67.*in fi.*† Etlium, seu bannum non exercetur de iure communi per ecclesiasticos, licet de consuetudine seruetur contrarium. Clar.*d.*§.*fin.q.* 67.*in fin.*† Aut pro delicto procedit per accusationem, & pro crimine graui clericus potest deponi, & priuari beneficiis, aut per inquisitionem, & pœna minuitur, adeo quod depositio est arbitraria, sed bene beneficiis potest priuari, vel alia pœnã puniri. Abb.*cons.*25. *Attingam ista dubia. col.*2.*in fin.v.nunc venio,lib.*1.licet est de iure ciuili, vt ibi. Vide, *Inquisitio quid sit, & in quo differat ab* ¶ *accusatione.Concl.*175.† Extende; quia etiã si agatur de crimine lemoso, de iure Canonico inquisitus non efficitur infamis, neque remanet suspensus, secus si per viam accusationis. Abb.*d.cons.*25. *col.*2.*in fin.v.nunc venio,lib.*1.vbi, quod secus est de iure ciuili quia siue per inquisitionem, siue per accusationem à pari procedunt.† Restringe; quia nulla est differentia, siue procedatur per accusationem, siue per inquisitionem, quando ex tali delicto vltra pœnã etiã post peractã pœnitentiam per delinquentem remanet priuatus exequutione suorum ordinũ, prout simonia, & homicidiũ, & similia. Abb.*d.cons.*25.*col.*2.*in fin.v.nunc venio,lib.*1.† Declara, seu restringe, qũ delinquens fatetur delictum; quia tunc differentia, an per accusationẽ, vel inquisitionem procedatur, non releuat, sed semper pœna ordinaria puniri potest. Abb.*d.* *cons.*25.*in fi.v.sed nihilominus,lib.*1. vbi, quod compellitur petitore in confessione.† Pœna igitur latrocinii est pœna depositionis ab officio, & beneficio, *c.cum non ab homine,de iud.* imo etiam debet detrudi clericus in monasterium, *c.tua,de pœnis,* quando pro accusationem proceditur.† Extende; quia pro omni graui delicto imponitur eadem pœna, ideo licet furtum sit minus, quã latrocinium, si tñ furtum est magnum, imponitur eadem pœna secundum * cõem, de qua Abb.*d.cons.*25.*col.fi.v.sed aduertendum,lib.*1.* bi, quod furtum dicitur graue delictum ex quantitate, & circumstantiis, puta si summa est centum scutorum, si in loco, vel tẽpore sacro, si pecuniæ erant Commissarii Apostolici destinatæ in beneficium Papæ.† Extende etiã in Rei gioso delinquente, qui licet deponatur, & priuetur, non tñ liberatur à iugo seruitutis religionis, sed omnibus commodis, & honoribus, ac voce priuatur, vt seruiat perpetuo tanq̃ detrusus. Abb.*d.cons.*25.*col.fi.n.*2.* *sed dubiũ est.li.*1.†Declara; quia potest minui pœna per Episcopũ, vel alium superiorem regulariũ delinquentiũ. Abb.*d.cons.*25.*in fi.v.sed dubiũ est,lib.*3. Vide, *Ecclesia quas pœnas imponat, & de multiplipœna.Concl.*17.† Amplia; quia imponit pœnam pecuniariam eo per modum mulctę, vel diffinitiuæ sententiæ tam laicis in casibus, in quibus sunt de foro ecclesiæ, quam clericis, quas debent applicare vsibus publicis, vel piis, aut Romanæ ecclesiæ, nisi ipse indigeant, & debent euitare, ne pro auaritia faciã, plene Steph. Aufrer.*in clem.*1.*de offic.ordin.n.*110. *& seq.v.querit insuper.* vbi late.† Qualiter autem punire debeat Iudex eccles. dicas, quod pro leuibus delictis pœna pecuniaria moderata, pro grauibus delictis pœna depositionis, pro grauioribus pœna etiam quandoq; carceris perpetui, & si sunt grauissima delicta, potest vel ad carceres perpetuos, vel etiã curiæ seculari tradere, ita Steph. Aufrer. *d.cle.*1.*de offic.ordin.n.*113.*& multis seq.v.occasione præmissorũ,* vbi ¶ semper melius est a guide misericordia, quam de seueritate, & pro delictis fornicationis maxime miserendum est, quando nõ adest mala qualitas, vbi, quod præceptum castitatis posset relaxari non valentibus continere, dicit tamen *n.*120, quod fuit tractatum de hoc in Concilio Basilien si, sed nihil resolutum.

Pœna si duplicatur per statutum, qualiter fiat duplicatio. Concl. 233.

POena † apposita per statutũ si duplicatur in certis casibus ob certas qualitates, duplicatio fit in simplo tantum. Bal.*cons.* *Non est pœna,lib.*2. Bar t.*cons.*41.*Statuto ciuitatis,lib.*3. vbi, ¶ contra-

luit cum Baldo, & Offredino sapientibus viris, & legum Doctoribus in casu statuti Assisii.† Et quod in pœna dupli computetur simplum Ang. *consil.* 291. *Visa petitione, n.* 3. *col.* 3. *in pr.* Alex. *consil.* 198.
3 *Viso processu, in fi. n.* 11. *lib.* 7. *v. quia certum est de iure.*† Limita, nisi duplicatio fieret post primam duplicationem ex certa qualitate, quæ superueniret post, quia tunc duplicatur pœna cum suo augmento, secus si qualitas inducens augmentum non superuenit, * post Bart. *in l. sanctio legum. ff. de pœn.* quem communiter * sequuntur assessores, vt inquit Bald. *d. consil.* 103. *in fin. lib.* 2. Vide, *Statutum circa pœnas duplicandas pro certis delictis. Concl.* 617.

Pœna statuti quando tollat pœnam iuris communis, vel non. Concl. 234.

1 STATVTVM† imponens pœnam derogatiue iuri communi facit cessare pœnam iuris communis. *l. qui cum vno. §. qui post. ff. de remilit.* Bald. *consil.* 250. *In quæstione domini Milani, n.* 12. *v. quædam alia,*
2 *lib.* 1. & duplicatur *consil.* 382. *lib.* 5. *n.* 16.† Amplia; quia in omnibus pœnis corporalibus per impositionem minoris pœnæ censetur recessum à minori, quia æquitas scripta præfertur rigori scripto.
3 Bal. *d. consil.* 250. *n.* 12. 7. *quædam alia lib.* 1. *& consil.* 282. *n.* 16. *lib.* 5.† Cõtrarium tenet Bart. *consil.* 32. *Factum tale, in pr.* quod est Bart. & *consil.* 33. *inpr.* quod est Franc. Tigrini; & *consil.* 34. quod est Andreæ de monte Viano, & Baldi, *lib.* 2. vbi, quod statutum primum imponens pœnam 300. pro blasphemia, non tollitur per secundum statum imponens pro blasphemia pœnam centum, sed vtrumq; valet & intentata pœna secundum statuta debetur minor pœna,
4 secus si expresse intentetur maior pœna.† Amplia etiam in legibus; quia si de iure nouo imponatur pro adulterio pœna relegationis, quæ erat pœna mortis, censetur recessum à pœna mortis, ex quo non possunt ambæ pœnæ habere locum, vt relegetur, & moriatur. Cuman. *consil.* 154. *Visis inquisitione, n.* 3. *& seq. v. hoc autem*
5 *admisso.*† Amplia; quia vbicumque statutum imponit pœnã pecuniariam assistenti delicto ex proposito, cẽsetur recedere à pœna iuris communis, quæ est dubia, an eadem sit cum delinquente, ideo iudex omittit pœnam iuris, & amplectitur pœnam statuti, Rom. *consil.* 117. *Hæc præmissa prope fi. v. operatur ergo,* vbi apostilla
6 *inv. omissa.* dat concord.† Amplia; quia per pœnam statutariam semper censetur sublata pœna iuris communis. Dec. *in c. de causis,*
* *n.* 14. *de offic. deleg.* vbi dicit communem, * imo magis communẽ dicit Clar. *in praxi crimin. §. fi. q.* 85. *n.* 3. *v. contrarium,* vbi dicit, quod totus mundus hanc sequitur, & seruat, vbi citat infinitos de
7 magis * communi, & obseruantia attestantes.† Contrariam tamen opinionem tenet Bart. *in l.* 1. *ff. vi bonor. rapt.* quem sequuntur * plurimi, & etiam est communis * opinio, vt per Clar. *d. q.* 85. *n.* 5. *v.*
* *debet etiam,* vbi dicit, quod aliqui dicunt, quod indigeret decisio-
8 ne Cæsarea.† Extende; quia multo magis procedit ampliatio, qñ iudex semel imposuit pœnam statuti, quia non posset velle redire ad pœnam iuris, etiam si esset maior. Clar. *d. q.* 85. *n.* 5. *in fi. v. &*
* *hac conclusio,* vbi dicit * cõem.† Limita, vt non procedat, quando statutum, vel nóua lex imponit pœnam cumulatiue, quia tunc non est recessum à pœna antiquiori. Bald. *d. consil.* 250. *n.* 12. *v. aut*
10 *noua lex disponit, lib.* 1. *& consil.* 382. *n.* 16. *lib.* 5.† Limita in eodem statuto; quando absolute imponuntur duæ pœnæ; quia vna sufficit. Bald. *d. consil.* 250. *n.* 12 *v. aut disponit soluta, lib.* 1. *& consil.* 382. *n.* 16. *lib.* 5.
11 †Extende multo magis in diuersis statutis, quia soluta non potest pro coniuncta. Bald. *d. consil.* 250. *n.* 12. *lib.* 1. *& consil.* 382. *n.* 16. *lib.*
12 5.†Extende; quia vbicumque plures pœnæ sunt impositæ, si fiat executio in vna, cessat in alia, nisi vna veniat expresse cumulatiue ad alham. Bald. *d. consil.* 250. *n.* 12. *lib.* 1. *& consil.* 382. *n.* 16. *lib.* 5.

Pœna delinquentium quando tollatur, vel non per cõsensum eorum, qui passi sunt delictum. Concl. 235.

1 POENA† vendentis rem duobus à statuto imposita, & commissa remitti debet, quando primus emptor consensit secundæ venditioni, & secundus non fuit circumuentus; quia sciebat primam venditionem. Bald. *consil.* 240. *Præsupposito statuto in fi. lib.* 2.
2 †Amplia, quia pœna pro vulneribus debet remitti in totum, quando vulneratus consensit, si non sunt illata ab homine, sed à quadrupede currente etiam cum homine equitante. Bald. *consil.* 443. *Coram vobis, n.* 3. *v. circa tertium, lib.* 4.

Pœna extraordinaria quando imponenda, & ad quid se extendat. Concl. 236.

1 POENA† extraordinaria imponitur, & inducitur à iure in duobus titulis, alter est *de extraordinar. crimin.* alter *de crimine*
stellionat. ita Clar. *in praxi crimin. q.* 83. *n.* 2. *v. in hac autem materia,* vbi
2 ponit multos casus, in quibus certa non imponitur pœna.† Iudex ex imperitia iudicans tenetur parti arbitrio iudicis, secundũ
* communem. Clar. *d. q.* 83. *in pr. n.* 2. *v. iudex.*† Impostura facien- *3
tes prout fraudatores, qui vendunt falsa pro bonis, vel qui fingunt esse tales, qui non sunt, vt decipiant, pœna extraordinaria puniuntur. Vide exempla per Clar. *d. q.* 83. *n.* 3. *v. si quis imposturam.* vbi, quod quandoq; etiam pœna mortis puniuntur.† Vim 4
publicam, seu priuatam inferentes hodie pœna arbitrio iudicis puniuntur Clar. *d. q.* 83. *n.* 4. vbi, quid sit vis publica, quid priuata, vbi de * communi.† Testari aliquem compellens (quando * 5
solus metus verbalis interuenit) punitur arbitrio iudicis, secus si cum armis, vel adhibita violentia. Clar. *d. q.* 83. *n.* 5. *v. compellens.*
†Osculum inferens mulieri honestæ per vim punitur pœna ex- 6
traordinaria, quandoque tamen pœna vltimi supplicii fuit illata. Vide exempla per Clar. *d. q.* 83. *n.* 6. *v. osculum.* vbi damnat, quod pro solo osculo violento puniatur pœna mortis.† Vide plenius 7
Decian. *tract. crimin. lib.* 8. *c.* 15. *n.* 7. *&* 8. vbi dicit pœnam esse arbitrariam, si cum vi, vel sine vi, & iterum *c.* 17. *n.* 19. allegat Corn. *consil.* 175. *in tertio dubio, lib.* 3. Grau. *consil.* 220. *n.* 13. *& consil.* 224. *num.* 2. Vide Bossi. *tit. de extraord. crimin. n.* 3. qui declarat.† In Marchia est 8
constitutio rigorosa ad euitandum malitiam; quia osculata mulier non repetit maritum ex consuetudine, & vt tollatur dolus, quia aliqui osculantur honestas puellas, vt per indirectum sibi nubere compellantur, puniuntur autem grauissimis pœnis.† Ex- 9
ponentes partum pœna extraordinaria puniuntur, licet sit adhibenda distinctio, quando mulier honesta exponeret, vt infamiam, & forte mortem euitaret. Clarus *d. q.* 83. *n.* 7. *v. partum.*
† Citantes ad valsem Iosaphat, vel alias superstitiosas inuentio- 10
nes adhibentes, vt deterreant, pœna extraordinaria punitur. Clar. *d. q.* 83. *n.* 8. *v. puntur etiam.*† Facientes iniuriam, & infamiam 11
cõtra bonos mores, vt si quis stercore alium in facie offenderit. Clar. vbi supra *n.* 9. sed certe secundum qualitatem personarum grauius puniuntur.† Terminos amouens pœna extraordinaria 12
punitur secundum distinctionem Clar. *d. q.* 83. *n.* 10. *v. terminos.*
†Aliquæ etiam sunt pœnæ arbitrariæ, quæ solent imponi in foro 13
conscientiæ à sacerdotibus, vt quæ in ducuntur à iure Canonico, & istæ non spectant iudicibus, sed sacerdotibus. Clar. *d. q.* 83. *in fin.* dum dicit, abierunt in desuetudinem intelligas quoad iudices seculares, ad quos nullo modo pertinent. Vide alios casus,
Arbitrio iudicis multa committuntur. Concl. 471.† Generaliter quan- 14
do statutum, vel edictum imponit pœnam super iis, quæ de iure communi non sunt prohibita, licet similia statuta sint in tota prouincia, & agatur de puniendo forense, si scluit statutum, punitur pœna statuti, si ignoratur, non punitur, si dubium, mitioti pœna punitur & sic pœna extraordinaria, Clar. *§. fi. q.* 85. *n.* 3. *v. ego tamen.*
†Et quando delictum est attentatum, & non consummatum, 15
etiam si sumus in atrocioribus, quando non deuenit delinquẽs ad actũ proximũ, semper pœna erit extraordinaria. Clar. *ind. §. fi. q.* 92. *n.* 2. *circa fin. v aut non punitur,* licet in atrocissimis possit esse pœna grauior.† Item, qñ delictum est ex leuissima culpa, nunq̃ 16
habet locum pœna ordinaria, sed extraordinaria. Bald. *consil.* 144. *Præsupposito, n.* 2. *v. item si aliqua, lib.* 1. vbi loquitur in operariis, q incenderunt syluam alienam conducti, & *consil.* 132. *Nisi probet, li.* 4. vbi loquitur in incendio.† Item pœna extraordinaria tenetur quis, 17
alio, etiam stante statuto, quod pater pro filio, dominus pro seruo, quia valet quoad pœnã pecuniariam, & extraordinariam tantũ, secus quoad pœnam corporalẽ, nisi in crimine læsæ maiestatis in primo capite. Clar. *q.* 86. *num.* 4. *v. scias tamen.* vbi de * communi. *
† Item dans consilium ad delictum, vel exhortans, aut persua- 18
dens, licet distinguatur, quod non punitur, quando delinquens alias erat facturus, quia non punitur, intelligas, pœna ordinaria, sed bene punitur pœna extraordinaria, & mitiori, ita Clar. *§. fi. q.* 88. *in pr.* vbi dicit * communem.† Item assistens delicto, & homi- *19
cidio armatus, quando non constat, quod scienter, seu ad malũ finẽ, torquetur super veritate, vel pœna extraordinaria punitur. Clar. *§. fin. q.* 90 *n.* 8. *v. quæro, nunquid,* & non mirum, quia est ex præsumptionibus solis.† Pœna ordinaria non põt imponi convicto 20
de crimine, quando fuit tortus; & substinuit. Clar. *in §. fi. q.* 64. *n.* 8. vbi, quod debet fieri protestatio, quod sine præiudicio cõuicti criminis, & quod appareat in actis, alias purgarentur indicia, & saltem pœna ordinaria puniri non posset, & idem repetit *nu.* 58.
†Contrariũ quod imo etiam pœna ordinaria possit cõdemnari, 21
tenet Papo. *lib.* 24. *tit.* 9. *arresto primo* & ita consilium, seu Vicaria Neapolis contra votum Grammatici tenuit, vt Grammat. *dec.* 56. *in fine.*† Imo quod sit absoluendus diffinitiue, vel relaxandus si- 22
delussoribus, tenent plures, quos citat Clarus *d. §. fin. q.* 64. *n.* 38. *in pr.*† Declara, quia bene potest condemnari pœna extraordina- 23
ria, puta triremium ad tempus, vel perpetuo, ita Clar. *d. §. fi. q.* 64.
n. 38.

n.38.vbi, quod ita seruatur Mediolani, quod conuictus, vel is, q habet vrgentia indicia contra se, licet sit grauiter tortus, & per-
☞ sistat, condemnatur ad triremes. Vide, *Pœna arbitraria quibus casibus imponatur. Concl.* 218. † Et quando lex remittit pœnam arbi-
24 trio iudicis, quod possit imponere etiam pœnam mortis, est gl. *in* * *§. in summa, in v. extraordinaria. Inst. de iniur.* quã * communiter appro-
* bari dicit Clar. *d. §. fin. q.* 83. *n.* 11. *v. sed quæro*, vbi citat plures de * communi attestantes, & apostillai ibi *in v. nam glossa*, dat concord.
25 †Contrarium, quod illa glossa communiter reprobetur; quia iudex non potest arbitrari pœnam mortis. Clar. *d. q.* 83. *numero* 11.
* vbi dicit communem, & * magis communem, & magis securã; quia mitiorem partẽ amplectitur, & citat plurimos, & infra ple-
26 nius. † Declara, vt per Clar. quia hæc controuersia indigeret de-
27 cisione Cęsarea, *d. q.* 83. *n.* 11. *v. sed quæro.* † Declara; quia non potest imponere pœnam mortis, neque sanguinis, nisi concurrant qualitates. quæ hoc important, ita apostilla ad Clar. *d. q.* 83. *in v. nam glossa*, allegat Ioan. de Imol. *in c. inquisitionis, de hæret. in* 6. & alios.
28 †Declara; quia in pœnis imponendis arbitrio iudicis, debet iudex animaduertere, vt non excedat, puta quod pro modico delicto imponat magnam pœnam etiam pecuniariam; quia posset
29 appellari. Clar. *d. q.* 83. *n.* 13. *v. scias etiam.* † Bene verũ est, quod iudex debens imponere pœnam arbitrariam, si reus est extra carceres, debet illum reuocare ad carceres ne pœna etiam pecuniaria reddatur elusoria, & ita seruare Senatũ Mediolani dicit Clar.
30 *d. q.* 83. *n.* 13. *v. & nota.* † Declara, quia bene arbitrium iudicis necessario resoluitur in pœnam pecuniariam, quando lex vel statutũ imponit pœnam centum, vel aliam maiorem arbitrio indicis, qa
* tunc maior pœna, & arbitrium intelligitur necessario de pecu-
31 niaria, & hanc communem * dicit Clar. *d. q.* 83. *nu.* 12. *v. præterea.* † Pœna hæc extraordinaria, quæ imponitur ex præsumptionib⁹, vel conuicto, qui substinuit in tortura, debet esse pecuniaria, vt in homicidio commisso in rixa ex vnico vulnere, si omnes condemnantur, pœna debet esse pecuniaria, & modica fauore in-
32 nocentium, qui sunt ex necessitate. Alex. *cons. 2. in pr. lib.* 7. † Extẽde; quia licet semiplenæ probationes non iungantur in criminalibus, illud est ad effectum imponendi pœnam ordinariam, sec⁹ ad extraordinariam pœnam. Mascard. *concl.* 1223. *n.* 27. *& seq.* vbi
33 declarat, modo sint perfectæ in sua specie. † Idem in delicto ex præsumptionibus solis probato, quia nunquam imponitur pœna ordinaria, sed extraordinaria, plene Mascard. *cons.* 1221. *n.* 41. *& seq.* vbi concordat *n.* 50. multis modis, vno quoad pœnam ordinariam, secus quoad extraordinariam. Vide, *Pœna potest minui*
☞ *per iudicem ex causa. Concl.* 255. *n.* 17. *& seq.* vbi plura. † Quod pœna
34 mitiganda, prout minori pro homicidio, vel alio delicto, quod non possit esse corpori, afflictiua, sed pecuniaria, vide Grãmat. *dec.* 23. *n.* 13. Vide, *Minor an possit carcerari, & quando. Concl.* 257.
35 † Contrarium, quod pœna arbitraria possit puniri, dummodo minor sit pœna. Menoch. *de arbitrar. casu* 329. *n.* 19. vbi alios citat, & notandum esse dicit apostilla. *fin. in fin. ad cons. Bertaz.* 118. Clar. *in prax, §. fin. q.* 20. *n.* 6. *& q* 68. *n.* 43. *v. vastatores, & q.* 85. *n.* 10. *in fin.* vbi, quod quicquid sit de iure, contrarium seruatur de consue-
36 tudine. † Quod hæc pœna extraordinaria debeat esse pecuniaria & non corporalis. Gandi. *de malef. tit. de præsumpt. circa fin.* qui
* dicit, quod * omnes Doctores Bononiæ ita tenuerunt. Castr. *cons.* 299. *n.* 3. *circa fin. lib.* 2. incip. *Visa inquisitione.* sequitur Gandi. Carer. *in praxi fol.* 142. *n.* 19. *& fol.* 237. *n.* 6. vb citat plurimos, & plures ci-
* tat Tiraquel. *de pœnis causa* 27. & hanc * communem, & in praxi seruari dicit Boss. *tit. de conuictis, n.* 34. *& seq* Grammat. *dec.* 38. *in fin.* vbi dat votum in hanc partem, & tuetur *dec.* 96. *in fin.* licet contrarium fuerit obtentum, facit *l. si adulterium cum incesto §. imperatores. ff. de adult.* Deci. *in c. ex litteris de const.* & apost. ad eum *in l. consilii. ff. de reg. iur.* Marsil. *in l. diuus, ff. ad leg. Corn. de parricid.* Alex. *cons.* 2.
37 *in pr. li.* 7. † Contrarium, quod imo pœna corporis afflictiua possit imponi, prout fustigationis, torturæ, vel triremium, & ita seruari dicit Clar. *in §. fin. q.* 20. *n.* 6. *circa fin.* & idem seruari in Regno Neapolis dicit, vt apud Grammat. *dec.* 42. *per totam*, maxime *in fin.* vbi dat votum ad remigandum ex indiciis, & clarius contra votum Grammat. tenuit consilium Neapolis, vt attestatur ipse Grammat. *dec.* 96. *in fin.* quia si pœna minuitur, tamen iudicis ar-
38 bitrio imponitur. Alex. *cons.* 109. *n.* 5. *lib.* 1. *& cons.* 19. *n.* 10. *li.* 7. † Declara multis modis per Clar. *§. fin. q.* 20. *n.* 8. item aliis modis per
39 Boss. *tit. de conuict. n.* 37. *& seq.* & per Carer. *in praxi fol.* 43. *n.* 2. *& seq.* & vltimo per Mascard. *concl.* 1221. *n.* 58. *& seq.* vbi plenissime. † Et esse arbitrarium iudici probat Boer. *dec.* 164. vbi pro vtraque allegat infinitos, tandem *n.* 6. dicit arbitrio iudicis relinqui, in tantum minoretur, vel non, & an pecuniaria, vel afflictiua, & an etiam ordinaria, & ita de consuetudine seruari dicit. Clar. *d. §. fi. q.* 85. *n.* 10. *in fi.* † Et quod pœna extraordinaria, quæ arbitrio iudicis remittitur, possit esse corporalis, dummodo non mortis naturalis. Alex. *cons.* 121. *Viso processu, n.* 3. *v. alia ratione, lib.* 7. allegat *l.* 1. *ff. si furib. & balnear.* Vide, *Arbitrio iudicis si quid cõmittatur in pœnalibus ad quæ se extendat. Concl.* 473. Vide, *Pœna extraordinaria quibus casibus imponatur. Concl.* 218.

Pœna quando censeatur ad comminationem & quando ad exequutionem. Concluſ. 237.

PŒNA † apposita per patrem filio alienanti ante ætatem 25. annorum, per quam bona alienata vult deuolui ad locum pium, censetur potius, vt consulat filio procliui ad alienandum, vt metu pœnæ abstineat, quam quod dilexerit magis locum pium, ideo potest locus pius remittere caducitatem & deuolutionem, & valet remissio. *Bal. cons.* 326. *Punctus talis est, lib.* 4. quod est Angeli, & Bald. † Amplia; quia vt plurimum pœnæ tam legales, quã conuentionales apponitur ad compensandum, & coercendum calumniam, seu dolum, aut temeritatem, vel culpam aliquam, aut moram, seu negligentiam, vel contumaciam, non vt exigantur, & opprimantur innocentes. Fulg. *cons.* 171. *col. fi. v. quoniam pœnæ.* † Amplia maxime in pœnis, & mulctis grauibus, quæ imponuntur contumacibus; quia potius sunt ad terrorem, vt abstineant metu pœnæ, quam quod pœna exigatur. Rol. à Valle *cons.* 47. *n.* 60. *lib.* 2. Iacob à Sancto Georg. *de feud. v. dictique vasalli promiserunt, n.* 11. *v. Addite, quod istæ pœnæ magnæ.* † Amplia; quia verba iudicis, seu partium aliquid disponentium fieri sub pœna, censentur potius ad comminationem, quam ad exequutionem; ideo requiritur citatio, & sententia iudicis, quia ipso iure non committitur, quia posset habuisse iustam causam. Castr. *cons.* 99. *Quia per supradictos, lib.* 1. *in pr.* allegat multa iura, & maxime *l. tutor, qui repertorium, § si deponi, ff. de admin. tutor.* Vide Conclusionem sequentem.

Pœna ipso iure non committitur, vel incurritur, & quando secus Concl. 238.

PŒNA † non committitur, neque incurritur ipso iure, quãdo imponitur per verba futuri temporis, quod declara, & limita multis modis per Tiraq. *in l. si vnquam, §. reuertatur, n.* 20. *& seq. C. de reuoc. donat.* vbi ponit omnia, quæ important incursum pœnæ ipso iure, vel ope exceptionis. † Amplia; quia pœna, quæ incurritur post certum terminum declarandum per superiorem, nunquam habet locum, nisi præcedat declaratio. Gem. *cons.* 23. *n.* 1. † *item quia.* Vide, *Declaratio an requiratur contra ipso iure priuati. Concl.* 98. † Amplia in feudo, pro quo soluitur census; quia non cadit ipso iure per non solutionem. Cuman. *cons.* 164. *n.* 1. † Amplia; quã pœna nunquam committitur ipso iure, sed debet ferri sententia, quando verba hoc non important; quia verba dubia, quæ possunt exponi ipso iure, vel per sententiam, semper debent intelligi per sententiam. Gemin. late *cons.* 23. *Quia diffuse, n.* 2. *& seq. & quad alios.* Anch. *cons.* 440. *In q. n.* 5. Aneh. *cons.* 145. *n.* 2. Castr. *cons.* 59. *Quia per supradictos, n.* 1. *in fin. lib.* 1. Alex. *cons.* 124. *Omisis, in pr. lib.* 3. † Ideo verba, *sub pœna amissionis beneficii*, intelliguntur per sententiam. Gemin. *d. cons.* 23. *num.* 4. & idem, *sub pœna amissionis ciuitatis.* Castr. *d. cons.* 99. *lib.* 1. *in pr.* † Item, *per dat beneficium*, quia intelligitur per sententiam Gemin. *d. cons.* 23. *n.* 3. allegat gl. *in c. fi. de iurcal.* vbi, quod pœna imposita actori non iuranti de calumnia, vel cadat à causa, intelligit per sententiam. † Declara tamen, vt vere; ba præcisa, *cadat*, vel, *perdat*. requirant sententiam, quando otiose iudiciario, vel in materia iudiciali sunt prolata, vel iudici sunt directa verba, alias secus. Ias. *in l.* 2. *n.* 13. *C. de iure emphyt.* † Ité verba statuti, *negans positionem veram eo ipso. incidat in pœnam decem librarum*, intelliguntur per sententiam, non ipso iure, vt per Anch. *d. cons.* 145. *Si dicta positio, n.* 2. *in fi.* vbi loquitur in statuto Bononiæ. † Amplia; quia quando pœna imponitur ipso facto, requiritur tamen declaratio iudicis. Bald. *cons.* 426. *Præmittendum est, n.* 3. *v. tertio premitto, lib.* 1. † Amplia in materia *l. si quis in tantam. C. vnde vi*, quam licet inuadens violenter rem possessam ab alio perdat ius suum, tamen intelligitur per sententiam, Bald. *cons.* 439. *Visis consiliis, med. v. deinde dictus iudex, li.* 1. † Amplia; quia verba, *sub pœna, &c.* cõsentur ad comminationem, ideo requiritur citatio partis, & declaratoria; quia posset subesse causa legitima, vel impedimenti. Castr. *d. cons.* 99. *lib.* 1. † Amplia, quia vbi non est tempus præfixum, ad aliquid faciendum, nunquam incurritur pœna ex omissione facti, nisi tempus insit de iure, vel consuetudine, aut præcedat monitio, seu interpellatio. Baldus *cons.* 256. *Præmittenda sunt, num.* 7. *v. septimo quod vbi, lib.* 4. Vide, *Mora quando introducit non posse. Concluſ.* 379. † Amplia; quia emphyteuta non cadit ipso iure, sed requiritur declaratoria. Ancharan. *consil.* 420. *n.* 2. & 5. Vide, *Emphyteuta*

tenta debet declarari cecidisse, vt sit locus caducitati & quando secus. Con-
14 *cl.190.* † Amplia; quia feudatarius non priuatur ipso iure, nisi in tribus casibus, primo quando alienauit sine Domino, secundo, si finita est inuestitura, tertio, si notoria est deuolutio ob non petitam inuestituram intra annum, & mensem, Alex. *cons.*124. O-
15 *missis per totum, lib.*1. † Amplia; quia generale est in omni pœna, quæ incurritur ipso iure, siue imponatur à iure, siue à statuto ipso iure; quia semper post incursum pœnæ, vt sit locus exequutioni, requiritur causæ cognitio, & declaratio iudicis. Anch. *cons.*190.
16 *Plura contra processum, n.4. & 5. v. non obstat, quod pœna.* † Extende; qa etiam requiritur, quod sit accusata, vel petita, alias non debetur, licet sit contrauentum obligationi pœnali, sed tamen sufficit, q
17 ex narratis resultet petitio, Afflict. *dec.*3. † Ideo contumax qui habetur pro confesso, vel conuicto, nunquam erit talis, nisi declaretur contumax. Ang. *in tr. malefic. v. qui iudex videns.* Marsil. *in prax.*
18 *vi, v post quam. n.37. & sequent.* † Amplia; quia quotiescunque pœna consistit, & committitur propter non factum, vel propter omissum, nunquam potest incurri, nisi præcedat monitio, vel intimatio ei, qui dicitur negligens, secus si pro facto affirmatiuo imponatur. Bal. *in l. & si post tres, in reper. ff. si quis cautio.* Ioan. Andr.
in c. excommunicatus, de raptor. Afflict. *dec.*370. *in secundo dubio*, plene Aegi. *cons.*9. *n.*18. *v. secunda ratio*, vbi reddit rationē diuersitatis; qa non facta latent, facta se manifestant, & *n.*21. *cum seq. v. rursus.* ci-
19 tatinfinitos. † Extende in pœna contumaciæ, quia non incurritur, nisi prius per iudicem declaretur contumax. Ant. de Butr. *in*
c. cum dilecti in 5. *col. de dolo, & contum.* Ang. *in tr. malefic. v. qui iudex*
20 *videns.* Marsil. late *in prax. v. post quam, n* 37. *de seq.* † Amplia; quia licet pœna committatur ipso iure, quando lex apponit pœnam, & diem; tamen secus est, quando lex apponit pœnam, & homo apponit diem in facto negatiuo; quia requiritur monitio iudicis, ita consuluerunt in casu *l. si quis maior. C. de transact.* Simon. Colombi, & Petrus de sancta Cruce aduocati consistoriales, quorum allegationes ponit Ægid. *cons.*9. *à numero* 18. *vsque ad nu-*
21 *merum* 25. † Prima ratio; quia quando lex apponit pœnam, & diem, committitur pœna absque purgatione moræ, & idem, qñ partes apponunt pœnam, & diem ex conuentione, & ideo si sola pœna apponitur à lege, vel à parte, requiritur monitio, vt pœna incurratur. Ægid. *d. cons.*9. *n.*18. *v. prima ratio*, vbi *n.*21. *v. rursus, cum*
22 *seq.* adducit infinitos. † Secunda ratio; quia quando sola pœna imponitur, vel à lege, vel ab homine sine die, licet dicatur, *ipso iure*, tamen in facto negatiuo, seu non facto requiritur monitio iudicis, & partis, in facto affirmatiuo requiritur sola contrauentio, & est ratio; quia non facta latent, sed facta se manifestant, & dicit non sufficere contemptum partis, sed requiritur contemptus iudicis, ne in causa sua pars iudicet. Ægid. *d. cons.*9. *n.*18. *v. se-*
23 *cunda ratio.* † Tertia ratio est, quia pœna etiam à lege imposita requirit sententiam iudicis, vt committatur, & hæc est pars magis benigna, & tenenda, maxime vbi non dicitur, quod ipso iure.
24 Ægid. *d. cons.*9. *n.*18. *eum seq. v. quæritur ergo.* † Contra ampliationē, & rationes tenet Ægid. *d. cons.*9. *n.*25. *& seq. v. quid dicendum*, vbi dicit, quod ampliatio de facto negatiuo, quod requiratur monitio iudicis, procedit, quando lex mandat imponi pœnam per iudicem, vt quia verba dirigit iudici, secus, quando lex ipsa facto imponit legem per modum exequutionis, hoc dicit *n.*26. *n.*27. tollit contrarium *in c. ex parte el secondo, de cleric. non resident.* quia ibi
25 non est dies certa. † Ad primam rationem respondet, quod pars non est iudex in causa sua in hac matetia, quia vbi monitio non requiritur, lex operatur, vbi autem monitio per iudicem sequi debet declaratio, non per partem, & sic prima ratio non sub sti-
26 netur. Aegid. *d. cons.*9. *n.*25. *v. ad primam, & n.*28. *v. item non obstat.* † Ad secundam rationem respondet *d. cons.*9. *n.* 27. *& seq. v. ad se-*
cundam, quod procedit, quando certum tempus non est assignatum, secus si certa dies est assignata, quia siue loquatur super facto affirmatiuo, siue negatiuo, non requiritur interpellatio, vt
de affirmatiuo est tex. *in l. magnam. C. de contrahend. stipul.* de negatiuo est text. *in c. nulla, de electio.* & dicit, quod quando adest dies
27 certa etiam in facto negatiuo, non est verum, quod lateat, sed bene quando dies est incerta. † Et procedit, siue pœna & dies sit à lege, siue à partibus, siue etiam pœna sit a lege, & dies sit à partibus; quia conuentiones partium habent vim legis. *l.*1. §. *si conue-*
28 *nerit ff. depositi*, ita Aegid. Bellam. *d. cons.*9. *n.*4. *v. nec obstat.* † Ad tertiam respondet, quod sententia requiritur, quando verba legis sunt de futuro, non de præsenti, vel præterito, item quando sunt dubia, & ita loquitur Cyn. *in auth. at qui semel. C. quomodo. & quan-*
do iudex, sic declarat Aegid. *d. cons.*9. *n.*28. *v. item obstat*, vbi ponit tres casus, in quibus sententia est necessaria, extra illos casus secus, primus est, si lex hoc dicit, secundus, quando verba futuri temporis sunt, tertius, quando verba sunt dubia. † Limita; quia 29
in casibus, in quibus res cadunt in commissum ipso iure, prout infra audantibus datiam, dominium ipso iure transit in fiscū. Bal.
*cons.*256. *in principio lib.*4. † Restringe, vt non procedat quoad 30
possessionem; quia nisi apprehendatur, nunquam transit. Bald.
*d. cons.*256. *in principio lib.*4. late Bossius *in praxi tit. de bonorum publi-*
*ca. n.*26. quia possessio sine apprehensione non transit. † Declara, 31
nisi extaret statutum, quod apprehensio censeatur facta, & incorporatio etiam quoad possessionem. Bossius *in d. praxi, tit. de* ¶
*bonorum public. n.*26. Vide, Clausula, *ipso iure, & facto* quid operetur. *Concl.*355. Vide, *Pœna leuior in omittendo, quam in committendo, & quando secus. Conclus.*257. Vide, *Priuatio ipso iure quando, & ex quibus verbis inducatur. Concl.*718.

Pœna quo iure debeatur. Concl. 239.

POENAE, quæ † imponuntur ad vindictam publicam, non iure obligationis, sed officio iudicis imponuntur. *Instit. de iniu-* 1
riis, §. *pen.* Bart. *in extrauag. qui sint rebelles, in v. meretur.* † Item non 2
per actionem, sed per accusationem imponuntur. *Instit. de public.*
iud. in principio. Bartolus *d. extrauag.* in loco prædicto. † Et an pœ- 3
na legalis, vel conuentionalis possit in foro conscientiæ exigi, vel non, sunt opiniones. Vide plene Anr. Gabriel. *lib.*7. *tit. de cri-*
*minal. Concl.*34. *Pœna an in foro conscientiæ exigi possit.*

Pœna cui applicari debeat. Concl. 240.

POENA † apposita applicari debet ei, ad cuius beneficium fa- 1
ctum pœnale inducitur, quando aliter non est dictum, *l. si. ff.*
de litigio. Oldr. *cons.*242. *n.*1. *v. respondetur, & aliter, quod si d. Mathæ.*
Baldus *cons.*88. *Circa secundum, prope fi. v. quarto quia, lib.*3. Vide, *Cō-* ¶
*templatione alterius factum quando præsumatur, vel non, & quid operetur. Concl.*966. † Extende, vt procedat in dispositione, quando 2
verba sunt impersonaliter dicta; quia semper intelliguntur ad fauorem eius, pro quo fit dispositio. Aret. *cons.*142. *n.*11. † Declara, 3
nisi is, cui fit applicatio, contrauenisset eidem contractui. Bald.
*cons.*482. *Magnifici viri, in pr. v. alii dicunt, lib.*1. † Amplia, vt pœna 4
partibus applicata in compromisso, in tantū partibus debeatur, vt si arbiter in laudo pœnam ipsam fisco applicauerit, laudū in totū sit nullū. Petr. de Anch. *cons.*1. *per tot.* vbi est casus. † Amplia; 5
quia pœna pōt in conuentione applicari ad placitum contrahētiū, videlicet pars partibus, pars fisco; vel soli fisco, & solis partibus; quia à conuentione legē accipit, *l. arbiter intra, ff. de arbitr.* † Et 6
quod in conuentionalibus pœna non applicetur fisco, nisi sit dictū. Bald. *in l. si quis maior, in* 7. *not. C. de transact.* Ias. *in l. si quis id,*
quod, ff. de iurisd. omn iud. Corn. *cons.*167. *lib.*3. Ias. *cons.*94. *lib.*3. Marsil. *sing.*503. Moron. *de treuga & pace, parte* 2. *q.*16. *cum seq.* † Declara 7
tis; quia pœna applicata fisco sola partium conuentione non debetur in casu commissionis, nisi Notarius pro fisco fuerit stipulatus; quia per subditum non acquiritur fisco, ita Bart. qui dicit esse notandum pro pœnis appositis in pace, *ind. l. arbiter intra certum, in fine ff. de arbitr.* Bal. *cons.*114. *Super primo n.*2. *v. super secundo,*
*lib.*5. † Extende declarationem, vt procedat, etiam si per partes 8
sit iuratum; quia in foro iudiciali non acquiritur fisco, vel Communi absentibus ex pacto priuatorum. Baldus *dict. cons.*114. *nu-*
mero 3. *ver. sed de iure Canonico, lib.*5. vbi late de importantia iura-
menti circa hoc, vt non operetur. Vide. *Stipulari alteri per alterum* ¶
*quando possit, vel non. Concl.*703. † Restringe, nisi officialis Com- 9
munis, vel fisci interueniret; quia tunc acquiritur fisco, & Communi absentibus. Bald. *d. cons.*114. *n.*2. *lib.*5. † Amplia; quia pœna 10
applicari debet illi domino, sub cuius iurisdictione condemnatus existit, ideo si bona hæretici confiscantur per iudicē secularē, cōfiscatio fit fisco illius domini; sub cuius iurisdictione hæretici bona existunt. Petr. de Anch. *cons.*15. *circa fi. n.*9. *v. imo plus.* † Extende, 11
etiā si delictū esset cōmissum ante diuisionē feudorū; quia si est conuentum; quod pœnæ debeant applicari illi; in cuius territorio delictum est commissum; habebit etiam pœnas pro delictis commissis ante diuisionem. Sign. *cons.*105. *Eo tempore, quo per tot.* ¶
Vide, *Iudex finito officio quæ commoda consequatur. Concl.*431. † Exten- 12
de, vt idem sit in Iudæo; qui licet damnetur per ecclesiasticum iudicem; pœna applicari debet secularis; sub cuius iurisdictione est Iudæus. Petr. de Anch. *d. cons.*15. *circa fin. n.*9. *v. præterea præsuppo-*
sito. † Amplia; quia si statutum priuat filias fœminas stantibus 13
masculis successione patris, talis priuatio applicatur fratribus, quorum contemplatione fit priuatio. Bald. *cons.*88. *Circa secundū,*
*v. quarto quia, circa si. lib.*3. quod est Franc. de Rampo. † Amplia; qa 14
pœnę à iure applicantur parti, aliquando fisco, aliquando vtriq;

æquali-

aqualiter, aliquando inæqualiter. Vide Bart. de Capua *sing.* 83. vbi ponit multos casus. Et quod applicentur parti à iure multis

☞ casibus, Vide, *Confiscatio bonorum expressa, vel tacita in quo differant. Concl.* 724† Amplia; quia quandoque fisco, & pro parte accusa-
15 16 tori fit applicatio, Ioan. de Arnon. *sing.* 41.† Amplia; quia pœna fisco applicanda non potest auferri, neque ipsi præiudicari, quãdo venit ex delicto, quod consistit in committendo; secus si in
17 omittendo. Coiset. *in v pœna. sing.* 15. vbi apost. dat concor. † Declara totam istam materiam; quia pœna legalis semper applicatur fisco pro delicto, quando lex ex tali delicto inducit accusationem; si vero inducit actionem applicatur parti, in dubio autẽ fisco applicanda videtur. Deci. *in rubr. de iud. in 2. lectura, n.* 53. *& seq. v. postremo.* Ias. *Instit. de actio. in pr. n.* 17. *& seq.* vbi relatiue loquitur.
18 † Si vero pœna est conuentionalis pro pace facta, tunc potest applicari parti, vel cuicunque, *l. qui fidem, ff. de transact. l. cum proponas la secunda. C. eod.* & ita tenet Cephal. *cons.* 35. *n.* 26. *& seq.* vbi ponit plures casus quando pœna pacis est ex conuentione, refert, an sit applicata partibus, quia erit ciuile iudicium, idem si ecclesiæ, vel pio loco, aut tertio, secus si fisco, sequitur Vulpel. *de treuga & pace, q.* 103. *n.* 3. *& seq.* maxime *n.* 7.† Amplia; quia pœna quadrupli, in qua condemnatur iudex committens barattariam, vltra alias pœnas priuationis, & exilii, applicatur fisco. Clar. *§. fin. q.* 73. *n.* 2. vbi, quod hoc procedit, quando versatur turpitudo vtri-
20 usque videlicet dantis, & recipientis. † Si vero turpitudo est ex parte iudicis, vel vnius, tũc medietas quadrupli applicatur fisco, & alia medietas parti, quæ non est in turpitudine. Clarus *d. §. fin.*
* 21 *q.* 73. *n.* 2. vbi dicit * communem. † Ecclesiæ applicatur pœna of-
22 fendentis clericum, quando ecclesiæ inseruiebat. † Imo quod confiscatio bonorum debeat applicari ecclesiæ offensæ, puta si interficitur clericus inseruiens. Archid. *in c. nullus Episcopus. in v. amissione verum,* & ibi Bellam. n. *q.* 1. Felin. *in c. vergentis, n.* 1. *de hæretic.* Pign. *in addit. ad director. inquisit. in* 3. *parte, quæstione* 109. *v. quod*
☞ *vero hæc applicatio,* & Felin. *in c. postulasti, n.* 5. *de iudic.* Vide plenius per Anton. Gabriel. *lib.* 7. *tit. de crimin. concl.* 16. *Pœna quando fisco, & quando parti dicatur applicata.*

Pœna commissa quando, & ex quibus remissa dicatur. Concl. 241.

1 POena † fraudantis gabellam semel, & ipso iure commissa, censetur remissa, si datiarius, habens facultatem remittendi talem pœnam recipit scienter gabellam. Bald. *cons.* 256. *Præmitten-*
2 *da sunt n.* 6. *v. sexto est præmittendum, lib.* 4.† Amplia; quia si creditor
3 recipit sortem principalem scienter, pœna commissa censetur remissa. Rom. *cons.* 143. *Licet varie, n.* 2.† Amplia in eo, qui acceptauit professionem post terminum; quia censetur remisisse morã, & pœnam commissam per admissionem. Bald. *d. cons.* 256. *n.* 6. *lib.*
4 4.† Amplia; e dominus acceptat scienter canonem ab emphyteuta; qui c erat, censetur remittere caducitatem, secus si
☞ ignorauit. Fulg. *s. 2. Petrus tenetur, n.* 1. *v. ad secundum vero.* Vide plenius, *Emphyteuta euitat caducitatem soluendo canonem. Concl.* 193.
5 † Amplia; quia pœna commissa censetur remissa per calculationem factam post commissam pœnam, quando duo concurrũt, primum, quod sæpius sit facta calculatio, secundo, quod inter coniunctos sanguine. Rom. *d. cons.* 143. *n.* 2. vbi apostilla *in v. requi-*
6 *runtur.* † Restringe regulariter, quando illa duo non concurrũt; quia calculatio non inducit remissionem pœnæ, ex quo si quid extra calculata debetur, solui debet. Rom. *d. cons.* 143. *n.* 2. *vsque in*
7 *fin.*† Amplia; quia captura suspecti nulliter, vel iniuste facta cõualidatur, & censetur approbata, si captus soluat, vel fideiubeat simpliciter. Bar. in sua *disputati.* 6. incip. *lapsus captus. col. pen.* vbi pro
☞ vtraque. Vide, *Captura nulla qualiter conualidetur. Concl.* 74. Vide, *Sententia quando, & ex quibus dicatur approbata, vel non. Concl.* 182.
8 † Limita, quando is, qui recipit datium, vel professionem post pœnam commissam, non haberet facultatem remittendi ex-
9 pressè; quia neque tacite potest remittere. Bal. *d. cons.* 256. *Præmittenda sunt, n.* 6. *lib.* 4. † Limita; quia per prorogationem termini
10 pœna non censetur remissa. Aret. *cons.* 83. *Quia multæ, col.* 4. *ad fin. n.* 9.† Declara, nisi prorogatio terminifieret, antequam esset incursa pœna, & mora, quia terminus impediret, ne cõmitteretur.
11 Castr. *cons.* 457. *Iste dominus Episcopus, in pr. lib.* 2.† Extende; quia nec per petitionem sortis principalis censetur pœna remissa, vt not.
12 *in l. si duo. §.* 1. *ff. si quis cautio. in v. petat, & in l. post diem. ff. de leg. commissor.* Ias. *in l. fin. col.* 8. *ad fi. n.* 30. *ff. de eo quod certo loco.*† Restringe, quia per receptionem sortis simpliciter factam bene censetur remissa pœna, si non est protestatum, quod sit saluum ius petendi pœ-
* nam *d. l. fin. ff. de eo quod cert. loco.* vbi * omnes, Bald. *d. cons.* 256. *Præmittenda sunt v. sexto lib.* 4 *& cons.* 250. *In quæstione domini Milani, n.* 7. *lib.* 1. facit Alex. *cons.* 196. *n.* 2. *lib.* 7. late Soc. *cons.* 18. *Prosequendo ordinem, col.* 2. *ad fi. lib.* 1.† Declara, quia per receptionem partis non inducitur remissio pœnæ, vel moræ, tam incursæ, quam incurrendæ. Castr. *cons.* 456. *Ecclesia Seruorum, col.* 2 *v. nec obstat etiam, lib.* 2.† Limita; quia pœna incursa ipso iure, & facto non præsumitur remissa, quia talis remissio est donatio, cum ius sit iam quæsitum per contrauentionem. Alex. *cons.* 66. *In causa, & lite, col. pen. ad fi.*
7.† Extende, vt procedat limitatio, etiam si is, qui pœnam incurrit probaret, quod tales pœnæ non essent exactæ; quia per hoc non probat consuetudinem nõ exigendi, quia oporteret, quod probaretur quod fuissent petitæ, & non obtentæ, vt inducatur consuetudo. Alex. *cons.* 45. *Visis attestationibus, col.* 3. *n.* 3. *& cons.* 156. *Viso testamento, col.* 3. *n.* 15. *lib.* 2. & est de mente Bar. *in* 1. *consil. ff. & antea,* late Felin. *in c. in* 4. *declaratione, n.* 14. *de treuga & pace,* cum alias iniusta causa, & temeraria non excusetà pœna legis, vel statuti. Bart. *in l. iuste possidet, in fi.* vbi clarius Ias. *ff. de acquiren poss.* & quod vulgo dicitur iniustam causam excusare à pœna, intelligi debet à pœna delicti requirentis dolum, non autem à lata culpa. Vide, Lex, *Si quis maior.* & illius pœna qualiter cõmissa. *Concl.* 58.

Pœna apposita fideicommissario quando committatur, & an præiudicet substituto. Concl 242.

POena † apposita fideicommissario an præiudicet substituto, & an videatur applicata alteri fideicommissario, ita vt accrescat fideicommissum. Oldr. aliquid *cons.* 242. *Tota præsens. n.* 2. *v. sed hic suboritur.*† Adde, quod pœna commissa per vnum hæredem, vel fideicommissarium non præiudicet alteri, qui non cecidit in commissum Bald. *cons.* 93. *Si in eodem, n.* 6. *v. in cessationibus, lib.* 3.† Fideicommissarius grauatus soluere, omni anno certum quid, & si recusauerit soluere, sit priuatus hæreditate, non priuatur, neque pœnam incurrit, nisi fuerit monitus, & recusauerit. Bal. *cons.* 93. *Si in eodem, n.* 3. *v. si aliquid annuum. lib.* 3.† Restringe, nisi esset relictum cum onere, quod si non pareatur, sit priuatus grauatus, quia tunc eo ipso, quod non paruit, grauatur, & ille, cui fit applicatio, non tenetur probare negatiuam, quod non pauerit. Bald. *d. cons.* 93. *n.* 4. *& 5. v. sic est aliquid, lib.* 3.† Declara tamen, quod in casu priuationis fideicommissarii non implentis, quãdo hæreditas defertur alteri, ipse tenetur cauere de implendo ad fauorem eius, cui debetur implementum. Bal. *d. cons.* 93. *n.* 4. *& seq. lib.* 3.† Extende, quia fideicommissarius grauatus soluere omni anno pro celebratione Missarum sub pœna priuationis non incurrit pœnam, si soluit sacerdoti pro Missis, licet Missæ non fuerint per sacerdotem celebratæ. Bald. *d. cons.* 93. *n.* 6. *v. in cessationibus, lib.* 3. Vide, *Hæres non implens voluntatem defuncti quando priuetur. Concl.* 54. Vide, *Hæres iussus sub pœna quando pœnam incurrat. Concl.* 55. Vide, *Negligens facti promissi non impleti quando præsumatur. Concl.* 29. Vide, *Prohibitus alienare si alienat, cui, & qualiter bona applicentur. Concl.* 902.

Pœna legalis quæ dicatur, & debeatur, & quid de conuentionali, & in quibus differant. Concl. 243.

POena † legalis, vel canonica licite potest exigi. Anchar. *cons.* 148. *Apud antiquos, in pr.* Rom. *cons.* 143. *Licet varie. in pr.* vbi apostill. *in v. possint.* dat concord.† Extende in pœna consuetudinaria; quia potest exigi. Anch. *d. cons.* 148. *in principio.* Rom. *d. cons.* 143. *in principio.*† Extende in pœna legali pro contumacia, quia potest exigi. Anch. *d. cons.* 148. *in princ.*† Extende in pœna arbitramentali, seu compromissi, quæ debetur; quia est à lege. Anch. *d. cons.* 148. *in pr.*† Differunt pœna legalis, & conuentionalis; quia legalis non committitur, donec supereſt determinatio, etiam si illud quod supereſt, non sufficiat ad implendum, quod debet, secus est in conuentionali. Castr. *cons.* 457. *Iste dominus Episcopus circa med. v. si vero post mortem, lib.* 2. vbi in fin. dicit, quod datur restitutio in integrum ex clausula, *si qua mihi iusta causa,* quando subest aliqua causa.† Contrarium, quod sine terminus præfigatur à lege, vel ab homine, non committitur pœna, nisi lapso toto termino, etiam si certum sit, quod in eo, quod supereſt, non potest expleri agendum, *c. commissa,* vbi Franch. *de electio. in sexto.* Vide, *Terminus præfixus durante non committitur mora. & quando secus. Concl.* 68.† Aliæ est differentia; quia legalis non debetur, nisi interfit, conuentionalis debetur regulariter, nisi quando nõ interest facto iudicis; quia potuisset expedire, & loquitur de contumaciali Rom. *cons.* 150. *Quæ ad primum, n.* 5. *v. aliquando vero.* † Conuentionalis pœna an debeatur, dubium est apud Doctores; quia aliquando repbatur conuentionalis vsque ad quadruplũ. *l. cum alleg. C. de iur. Anch. d. cons.* 148. *in pr.*† Quandoq; reprobatur pœna cõuentionalis dis-

pli-

pli, *l. Iulianus. §. ibid. Papin. ff. de act. empt.* Anch. *cons.* 148. *in prin.* † Et quando ista habet legem assistentem, debetur, vt per Rom. *cons.* 143. *Licet varie. in prin.* vbi apostil. *in ver. possint.* † Quandoq; simpliciter pœna conuentionalis reijcitur in totum, vt odiosa, *c. 1. de dolo & contum.* Anch. *d. cons.* 148. *in prin.* † Adiecta dationi exigitur vsq; ad legitimum modum. Anchar. *d. cons.* 148. *in prin. in ver. ex iis.* vbi, quod legitimus modus est vsq; ad interesse. Vide, *Pœna adiecta dationi quantitatis non exigitur vt suspecta. Concl.* 247. † Adiecta facto potest exigi integra. Anch. *d. cons.* 148. *in prin. ver. ex iis.* † Pœna omnis conuentionalis in dubio præsumitur adiecta dispositioni propter interesse. Anch. *d. cons.* 148. *circa prin. ver. & si dubitatur.* Vide, *Pœna quando excedit interesse, peti potest, & quando secus, & ad quantum ascendere possit. Concl.* 246. † Sed tamen debetur totaliter ratione iuramenti, *l. si quis maior. C. de transact.* Rom. *Quoad primum n. 11. ver. vnus tamen* † Et an istæ pœnæ legales & conuentionales exigi possint vltra interesse in foro conscientiæ, maxime ab Ecclesiasticis. Vide plene Ant. Gabr. *lib. 7. tit. de crimin. conclus. 34. Pœna an in foro conscientiæ exigi possint.*

Pœna dupli promissa ex stipulatu quando, & in quibus committatur. Concl. 244.

1 PŒNA † dupli promissa per venditorem ex stipulatu emptori non committitur, licet moueatur lis emptori, si possessio rei penes emptorem remanet. Bald. *cons.* 3. *Titius vendidit. lib.* 1. *in prin.* vbi casus, & latius *cons.* 23. *In quodam instrumento per tot. eod. lib.* 1. vbi, quod dolo facit, qui rem possidet, & pœnam petit. Vide, *Interesse ad quamcunque summam potest ascendere, & quando secus.* 2 *Concl.* 313. † Restringe tribus modis, vt per Alex. *cons.* 67. *Viso themate. num.* 4. *& 5. ver. nec prædictis obstat. lib.* 2. Primo, si vult agere ex empto; secus si stipulatu; quia non potest: secundo, quando primus emptor sibi reseruauit ius in re vendita, prout pactum de redimendo: tertio, quando adest pactum, quod mota lite, & intimata, si non suscipit litem, & tueatur, tenetur ad damna, & interesse. † Amplia, vt nec committatur dupli pœna respectu expensarum factarum per emptorem; quia pœna dupli solum est respectu rei venditæ, si euincatur, non respectu eius, quod in lite 4 emptor expoſuit. Bald. *d. cons.* 3. *ver. & ideo propter solas. lib.* 1. † Extende, vt etiam pœna dupli debeat commensurari ad pretium & valorem rei tempore venditionis, non autem tempore euictionis. Gemin. *cons.* 151. *in fin. ver. est tamen verum.* Vide, *Euictione sequuta qualiter pœna committatur, & ad quid obligetur venditor. Conclus.* 361. 5 † Contrarium videtur velle Bald. *cons.* 23. *circa med. ver. porro. lib.* 1. quod etiam quoad expensas litis committatur pœna dupli; tamen hoc nō affirmat, nisi in casu, in quo vēditor nō defendisset, & ita ēt videtur velle *d. cons.* 3. *circa med. ver. plus dico. lib.* 1. † Amplia, etiāsi sit sequuta sentētia cōtra emptorem sup euictione rei emptæ; quia alteri erat hypothecata; quia si emptor cōcordat euincentem, ita q̄ emptor nō fuit amotus à possessione, nō cōmittitur pœna. Bald. *d. cons.* 23. *per tot.* vbi ponit plures casus, *lib.* 1. quia pœna sunt, q̄ vēditor soluat iudicatū, vel q̄ p eo sentētia feratur 7 absolutoria. † Amplia; quia pœna dupli nō cōmittitur, vbi cessat interesse petentis. Bald. *d. cons.* 23. *circa med. ver. sed etiam quia desinit. lib.* 1. Vide, *Pœna quando excedit interesse, peti potest, & quando secus.* 8 *Concl.* 246. † Amplia; quia vbicumq; pendet lis, pœna dupli non committitur de iure. Bald. *d. cons.* 23. *in fin. ver. item stipulatio dupli.* 9 *lib.* 1. † Amplia; quia ex actu celebrato per metum quis nō committit pœnam, nisi ratum haberet. Bal. *cons.* 482. *Magnifici viri. n.* 5. 10 *ver. tertius passus. lib.* 1. † Extende; quia solus iussus superioris, cui tenemur obtemperare, excusat à pœna conuentionali; quia qui obediuit Principi, nō potest incurrere pœnam. Ang. *cons.* 378. *Dominus Raymundus. & cons.* 379. Vide, *Impossibilia non obligant, neq; venire in quacunque dispositione. Concl.* 54. † Amplia; quia vbi non est 11 mora, nō potest esse pœna; & ideo obligatus soluere aliquid, donec sit declaratū, in quo loco sit soluendū, nō incidit in pœnam, q̄ facta est oblatio de soluendo. Bald. *cons.* 225. *Ad euidentiam. in* 12 *fi. lib.* 3. † Extēde, quia vbi pœna est ꝓmissa sub cōditione, donec sit declarata, cōditio nō cōmittitur. Bald. *cons.* 224. *Factum tale est.* 13 *in fi. lib.* 3. † Amplia; quia q̄n non adest clausula, *rato manente pacto*, petēs pœnam dupli, & simplū male petit; quia in duplo cōputatur simplum. Ang. *cons.* 291. *n.* 3. *ver. descendo igitur.* † Amplia; quia si 14 quis promisit seruare transactionē, & impetrare iudicē sub pœna, nō incurrit pœnā, si iudicē impetrauit, sed rescripto vsus non est. Card. Zabar. *cons.* 25. *Quæ enim possedit. n.* 6. *ver. secundo discutien-* 15 *dum.* vbi dicit esse text. *in c. caterum. §. verum. de rescript.* † Extende, vt neq; committatur pœna, q̄n in rescripto obtento à Principe facta fuit mentio de pœna, & trālactione, Card. *d. cons.* 25. *col. fi. in* 16 *prin. ver. item ex quo.* † Extēde, q̄n adest clausula, *non obstantibus, &c.* quia si Princeps derogat, q̄ non incurratur pœna, nō incurritur, quantumcunq; sit promissa. Clar. *d. cons.* 25. *col. fi. ver. ite dico.* † Amplia in alia pœna ꝓmissa p venditorē, vel alium in euentū cōtrauentionis; quia si ab eo moueatur lis super quātitate diuersa, vel fundo diuerso, tanq̄ nō vendito, etiāsi sit idē fundus, pro quo est ꝓmissa pœna; non tn̄ debetur, q̄n actor declarauit petere tanq̄ diuersum, & non animo contraueniendi; quia debet solū condemnari tanq̄ temere litigans in expēsis. Ang. *cons.* 4. *Visis omnib. n.* 2. *ver. super secundo.* † Amplia; quia pœna ꝓmissa ꝓpter inobseruantiam vel contrauentionē non committitur, q̄n omnes contrauenerūt, vel non impleuerunt. Bart. *cons.* 230. *Domine Iacobe. in prin. lib.* 1. Vide, *L. si quis maior.* in quibus casibus habeat locum, vel non. *Concl.* 284. † Extēde; quia ad hoc, vt pœna peti possit ab eo, 19 qui pœnā incurrisse dicitur, oportet, q̄ petēs impleuerit ipse, & si non impleuerit ēt in minima parte, non potest ab alio pœnā petere. Neuiz. *cons.* 50. Natt. *cons.* 673. *n.* 19. *lib.* 4. † Limita; quia pœna ꝓmissa committitur, q̄ ꝓmissa non implētur; sed tn̄ nō debetur pœna, & interesse, sed alterū de duobus. Fulgos. *cons.* 202. *col. fi. ver. ad tertium.* † Declara; quia si pœna dupli cōmissa sola petatur, non potest iudex ecclesiasticus inhibere ptextu, q̄ excedat interesse, & non sit debita, vel vsuraria. Ang. Aret. *cons.* 127. *In casu prædicto. n.* 12. *in fi. cum seq. ver. nec iudex ecclesiasticus.* † Limita; quia 22 ꝓmittens inuestire pecunias receptas intra mēsem in vno nauigio, vel restituere pecunias sub pœna dupli, committit pœnā, si non impleuit, & ad eam agi potest; quia cēsetur facta nouatio p̄cedētis contractus in pœnæ adiectionē. Bald. *cons.* 476. *n.* 4. *& 5. ver. possunt ergo dictæ pecuniæ. lib.* 1. † Et q̄ pœna nedū dupli, sed qua- 23 drupli debeatur, q̄n non implēs est piurus, si fuit ꝓmissa. Anch. *cons.* 148. *Apud antiquos. n.* 3 *& seq.* vbi late. † Limita; quia pœna dupli cōmittitur, si est ꝓmissa emptori, etiāsi emptor alteri vendiderit, cui lis fuit mota, & ipse notificauit secūdo venditori, & secūdus notificauit primo emptori, si neglexit suscipere litē, & defendere, ꝓut ꝓmisit; quia est pœna licita adiecta facto, & ꝓpterea est exigibilis. Alex. *cons.* 67. *Viso themate. in prin. lib.* 2. Vide, *Euictione obligatus ad quæ teneatur facta sibi denuntiatione. Concl.* 355. † Cō- 25 trarium dicit apostil. ad Alexan. *d. cons.* 67. *in ver. exigibilem. lib.* 2. q̄ imo debet p iudicē moderari. † Extēde, etiāsi stipulatio sit facta 26 primo emptori in euentū, q̄ sibi moueretur lis; quia licet stipulatio facta vni non extendatur ad alium emptorē; cui mouetur lis; tn̄ q̄n vel ipse vltimus emptor, cui mouetur lis, illam intimauit primo emptori, qui sibi vendidit, dicitur lis mota sibi, vel quando primus emptor vendidit, reseruato sibi iure super re vendita, puta quia vendidit cum pacto de retrouendendo; quia tūc potest agere ad pœnā conuentionalem cōtra primū venditorem. Alex. *d. cons.* 67. *in prin. ver. nec obstat. q̄ in instrumento. lib.* 2. & plenius *nu.* 4. *& seq. ver. nec prædictis obstat.* maxime *nu.* 5. *ver. vel potest responderi.* † Extēde; quia venditor obligatus de euictione, ea se- 27 quuta tenetur ēt de melioramētis euictis. Alex. *d. cons.* 67. *in princ. lib.* 2. & extendit in fine consilii, etiāsi emptor, qui fecit melioramēta, de eis non opposuit, q̄n adest pactū, q̄ venditor promittit non opponere de culpa emptoris, vide eum. † Extēde; quia pre- 28 tiū rei venditæ, licet non veniat appellatione damni, bene venit appellatione interesse; ideo pretiū primū debet omnino solui, sequuta euictione, nisi ꝓbetur, q̄ res sit effecta minoris valoris; quia p̄sumitur esse eiusdē valoris, & multo magis, q̄n fuit vendita res secūdo loco maiori pretio. Alex. *d. cons.* 67. *n.* 2. *& seq. ver. & dato. lib.* 2. † Restringe; quia agi non potest de euictione, & ad 29 pœnā dupli, anteq̄ vltimus emptor sit condemnatus, & soluerit. † Declara; quia aut primus emptor agit ex empto, & potest eo 30 ipso, q̄ res est euicta à secūdo emptore, cui primus vendidit; aut agit ex stipulatu ad duplū, & non potest, & in dubio stante clausula, *super quibus, &c.* censetur intentatū illud remedium, q̄ magis expedit. Alex. *d. cons.* 67. *n.* 4. *& 5. ver. nec prædictis obstat. lib.* 2. † De- 31 clarat secundo, q̄n primus emptor in venditione reseruauit sibi iura contra secundū emptorem, vt quia fecit pactū de retrouendendo, & obligauit omnia bona; quia poterit agere sequuta euictione, licet non soluerit. Alex. *d. cons.* 67. *n.* 5. *ver. vel potest responderi. lib.* 2. † Declara, nisi adsit pactū, q̄ mota lite teneatur suscipere 32 in se, alias ad omnia damna & interesse teneatur; quia potest agere secundū pactū. Alex. *d. cons.* 67. *in fi. n.* 5. *ver. vel etiā potest. lib.* 2. † Restringe; quia pœna dupli non cōmittitur, si secūdus emptor 33 molestatus intimat primo emptori, & ipse cōparens soluit interesse molestāti; quia nō potest dici res euicta, ex quo remanet penes secundū emptorē; secus si esset lata sentētia, & sequuta euictio. Alex. *d. cons.* 67. *in pr. ver. nec obstat. lib.* 2. † Declara; quia pœna 34 cōmissa nō debetur, si postq̄ est cōmissa, remittatur. Vide, *Pœna commissa quando euitari possit ex pœnitentia, vel non. Concl.* 254.

Pœna & mora commissa in contractu quoties committatur. Concl. 245.

1 PROMITTENS † facere, & curare, quod tertius ratificabit sub certa pœna, si interpellatus pluries ad faciendum, & implendum, non incurrit pœnam, nisi semel, etiamsi adsit clausula, *quod pœna toties committatur*: quia verba multiplicatiua obligationis nō operantur, nisi semel. Bald. *cons.* 112. *Præmisso quodam decreto. n.* 3. *ver. circa tertium. lib.* 3. quod est 11. Doctorū subscribentium. Alex. *cons.* 18. *Circa dubia. n.* 6. *ver. super alio. lib.* 7. & ibi apostill. dat
2 concor. *in ver. toties.* † Extende, vt procedat, etiamsi esset dictum, quod pœna toties committatur, quoties fuerit cōtrauentum, & qua soluta, vel non, nihilominus prędicta firma perdurent; quia adhuc semel committitur, licet pluries fuerit protestatus, & interpellatus ad faciendum, & non fecit; quia interpellatio non facit committere moram, sed cōtrauentio, quæ est vna, ita Alex. *d. cons.* 18. *n.* 6. *vsq; in fin. lib.* 7. vbi citat plures opiniones diuersas, &
3 hanc tuetur, & ibi apostil. citat Lanfr. *de arbitr. part. vlt. q.* 10. † Cōtrarium tenet Bald. *cons.* 341. *in fi. lib.* 3. Fulgo. *cons.* 160. *n.* 4. quando
4 adest clausula, *rato manente pacto*. † Declarat Alex. *d. cons.* 18. *in fin. ver. quinimo. lib.* 7. vbi recitatis opinionibus, q̄ dubia sit opinio, an semel, vel pluries, & quod aliqui semel tenent, aliqui pluries, & nouissime citat Bald. *in l. si duo.* §. 1. *ff. de arbit.* quod bis tantū committi potest; tamen ipse dicit veriorem, quod semel, si semel est
5 cōtrauentum, licet pluries protestatū. † Amplia; quia imo pœna semel soluta soluitur, & scinditur obligatio, ita quod ex eo agi non possit amplius, quod procedit, etiāsi obligatio habeat plura capitula, & contraueniatur solum in vno capitulo, quando sunt connexa. Bald. *cons.* 341. *Sequitur videre. lib.* 3. plene Iaf. *cons.* 49. *Videretur. vers. sed præmissis non obstantib. lib.* 3. vbi, quod nō potest peti debitum conuentum, & pœna conuenta, nisi adsit clausula, *rato manente, &c.* quia vno soluto alterum extinguitur. Vide *Compromittens quando dicatur contrauenire, vt cadat in pœnam. Concl.* 256.
6 † Restringe, nisi adesset clausula, *rato manente, &c.* quæ consueuit apponi, quia tunc in præiudicium contrauenientis nouatur obligatio, & committitur pœna. Bald. *d. cons.* 341 *in fin. lib.* 3. Fulgos. *cons.* 160. *n.* 4. Vide, Clausula, *rato manente contractu*, quid operé-
7 tur. *Concl.* 300. † Restringe, nisi capitula essent separata; quia si est contrauentum in vno capitulo separato, licet pœna sit commissa, & soluta; remanet tamen obligatio in aliis separatis, Bald. *d. cons.* 341. *lib.* 3. vbi dicit idem esse, etiamsi capitula sint connexa, quando adesset clausula, quod posset renuntiare vni capitulo, &
8 quod firma maneant reliqua. † Limita; quia istud non procedit etiam in cōtractu emphyteutico, in quo est pœna promissa; quia si per plures annos fuit contrauentum, an pœna committatur singulo anno, an in primo, an in omnibus annis semel tantum, & dicit Bald. *cons.* 204. *Longum thema. n.* 2. *ver. sed posito. lib.* 3. quod singulo anno cōmitti debeat, si est pœna correspectiua ad annuam
9 solutionem, alias semel cōmittitur. † Limita, quando adest clausula, *quod pœna toties committatur, quoties contrauentum fuerit*: quia committitur pluries de rigore. Cuma. *cons.* 189. *Testator. ver. ad tertium.* vbi, quod est nimis rigorosum, quod committatur pluries in casu, in quo quis promisit de rato pro tertio, & quod nō contraueniet; quia si non habuit ratum, & contrauenit, non debentur duæ pœnæ, sed vna bene dicitur, quod si ex contrauentione sequatur euictio, bene iterum committitur cum damnis, & interesse. Fulgos. *cons.* 160. *nu.* 4. vbi idem, si adest clausula, *rato, &c.*
10 vel clausula, *toties quoties*. † Limita, quia si plures pœnæ sunt cōmissæ, & promissæ, omnes exigi possunt de rigore, licet vsq; ad interesse, & id, quod interest, videatur facienda mensura. Fulg.
11 *cons.* 160. *n.* 4. *vsque in fin.* † Extende, etiamsi sint plures pœnæ respectu diuersorum; quia si principales promiserint pœnam, si non impleuerint, & fideiussores si non fecerint implere, vtraq; potest exigi; quia ex facto tam principalium, quam fideiussorum commissa est. Fulgos. *d. cons.* 160. *n.* 4. *vsque in fin.* vbi inclinat tandem vsque ad interesse.

Pœna, quando excedit interesse, peti potest, & quando secus, & ad quantum ascendere possit. Concl. 246.

1 POENA † promissa non debetur, nisi vsq; ad interesse, quando pœna est promissa sine [illegible] quia vbi desinit interesse, desinit actio, *l. si in sudam. ff. de verb. oblig.* [illegible] cundum opin. Citramontanorum, quam sequitur Bald. *cons.* 64. *Quidam promisit dare. circa med. ver. secus, vbi est pœna. lib.* 1. vbi, quod ideo tunc purgatur mora per actionem, per quam desinit interesse ante litem cōtestatam, & *cons.* 106. *lib.* 1. *n.* 2. *ver. & quia erat dies.* vbi, quod practica obseruat opinionem Citramontanorum. Riminal. Iun. *cons.* 89. *n.* 9. & *seq.* vbi plurimos allegat, licet postea contrarium dicat, qui tenet de iure Canonico pœnam non posse excedere interesse, & dicit a seruari in terris Ecclesiæ, & in Regno Neapolis. † Cōtrarium verius esse, quando pœna est adiecta facto affirmatiuo, vel negatiuo; quia debetur etiam sine interesse, ita Rimin. Iun. *cons.* [illegible] *n.* 12. & *seq. lib.* 1. & hanc partem tuetur Alex. *cons.* 157. *Viso thematis. n.* 6. & *seq. ver. certum est autem. lib.* 6. † Vide tamen apostil. ad Alex. *d. cons.* 157. *in ver. absque. lib.* 6. quæ citat plures, quod imo debetur solum interesse, non autem pœna adiecta facto. † Declara, quia in obligationibus dandi pœna non excedit interesse de iure Canonico. Rimin. Iun. *d. cons.* 89. *n.* 24. & *seq.* † Extendit Alex. quod debeatur pœna adiecta facto, etiamsi ascendat ad quadruplum, imo dicit, quod debetur, etiamsi excedat quadruplum secundum magis * communem, *in d. cons.* 157. *n.* 6. & *seq. ver. verum est autem. lib.* 6. † Contra extensionem tenet apostil. ad Alexan. *d. cons.* 156. *lib.* 6. *in ver. quadruplum.* vbi, quod nō potest excedere duplum computo simplo in duplo. † Amplia; quia hoc est semper verum in foro conscientiæ, & ad fauorem Ecclesiæ; quia licet deberetur de rigore pœna; tamen debet taxari pro quantitate interesse. Ang. *cons.* 43. *in fi. ver. super articulo. & cons.* 312. *Prout patet. in fi. n.* 7. *ver. ad illud autem.* † Et de iure Canonico pœna non exigitur, nisi pro quanto ascendit interesse. Afflict. *dec.* 135. vbi plene Vitul. † Extende maxime in terris Ecclesiæ; quia de iure Canonico pœnæ non exiguntur. Ang *cons.* 376. *Nobiles viri. in fin.* † Extende, vt idem sit, quādo dies est incerta, vel etiam certa, sed non constat, quod est adiecta loco interesse, & ad determinandum interesse; quia nunquam exigitur vltra interesse. Socin. *cons.* [illegible] *n.* 12. *col. fin. ver. sed præmissis. lib.* 2. vbi, quod in dubio loco interesse censetur adiecta. † Extēde; quia imo omnis pœna in dubio censetur adiecta propter interesse. Anch. *cons.* 148. *in prim. ver. ex iuxta patet.* Vide infra *n.* 41. † Extēde in foro mercatorū & aliis quinq; modis, quos ponit incertus Auctor post Regulas Socin. in *Reg. Offendens stipulatorem.* † Et propterea fit bona conuersio, si pœna conuentionalis soluenda est, nō debetur aliud interesse; quia pœna fuit conuenta. Dec. *in l. ex conuentione. in 1. not. Cod. pact.* Vide, *Interesse non debetur multis casib. Concl.* 309. † Interesse tamen intelligitur in hac materia tam lucrū cessans, quam damnum, quod cumq; emergēs. Anch. *d. cons.* 148. *n.* 7. † Amplia, vt procedat, etiamsi factū promissum sit expressum post certū terminū; quia forte fuit promissa approbatio fideiussorū, postq̄ nō placuerent fideiussores; quia illa verba, *postea*, vel *postquam*, sunt tēporis indeterminati; ideo sufficit implere ante litē contestatam. Bald. *d. cons.* 64. *in fi. ver. quid ergo in casu nostro. lib.* 1. † Amplia; quia pœna promissa toties quoties nō cōmittitur in infinitis vicibus, etiāsi contraueniatur; quia in pœnis non multiplicatur interesse, nisi q̄n permanet multiplicatiua refertur ad interesse; quia tunc vsq; ad quadruplū tm̄ potest multiplicari. Bald. *cons.* 445. *Titius locauit. vers. secundo quæritur. lib.* 1. vbi, q̄ ita communiter * seruatur. † Amplia, quia promittens factū alienū licet non obligetur; tñ si pœnam adiecit, cōmittitur pœna p̄ quātitate interesse eius, cui est facta promissio, & non vltra. Bald. *cons.* 101. *Nobiles viri. n.* 3. *ver. venio secundum. lib.* 3. † Constat autē de non interesse, quando actus fit [illegible] pœna promissus est nullus, etiam sequuta ratificatione; ideo non liberatur promittens facere ratificari. Bald. *d. cons.* 101. *n.* 13. *in p. fremo venio. lib.* 3. † Amplia; quia vbi pœna imponitur propter [illegible] frustra quæritur de pœna, quādo res fuit acceptata. Bal. *cons.* [illegible] *In quæstione. n.* 7. & 8. *ver. modo veniamus. lib.* 5. quod duplicatur. Idem *cons.* 250. † Extende; quia frustra petitur pœna propter nō seruatam ratificationem, quando constat, quod non potest in aliquo nocere, vt quia is, qui vendidit cū promissione rati pro fratre ex pacto redimēdi, vult ipse redimere. Soc. *cons.* 253. *col. fi. ver. sed propter missus non obstantib. lib.* 2. † Amplia; quia pœna conuentionalis apposita, si cōtrafiat, nō potest excedere interesse de iure Canonico; ideo clericus illā non exigit, nisi vsq; ad interesse. Socin. *cons.* [illegible] 253. *In causa Domini. in fi. n.* 13. *lib.* 2. vbi dicit, q̄ licet Innoc. & Abb. contrarium teneant *in c. suam. de pœn.* quod tamen ista est magis æqua * opinio. † Extende in casu conuerso; quia sicuti clericus non exigit, ita ab eo exigi non potest. Socin. *d. cons.* 253. *in fin. lib.* 2. † Contrariū de iure ciuili; quia pœna debetur per eum, qui contrauenit, etiāsi excedat interesse; quia de iure ciuili nō inspicitur, an interfit, vel quantū interfit, q̄n quis venit cōtra promissionē. Bart. & Dd. *in l.* 2. §. *fin. ff. de verb. oblig.* † Declara totam hanc materiam per plures casus, Primus est, q̄n apponitur pœna, & nō cōstat, an interfit, vel non interfit eius, ad cuius fauorem pœna imponitur; & tūc debetur pœna omnino, *l. si. ff. de prator. stipul. Cassa. cons.* 95. *n.* 4. *lib.* 1. Vide, *Mora an possit purgari, vel non, est materia Dec. cardica. Concl.* 377. † Secundus casus, q̄n constat, quod non interfit eius, cuius fauore apponitur pœna, & tunc distinguitur; quia si pœna

si pœna apponitur super eo, in quo non cadit interesse, vt si stipulor alteri dari sub pœna; & tunc nō intēditur interesse, *l stipulatio ista. §. alteri. ff. de verb. oblig.* Castr. vbi supr. Rom. relatiue *cons.* 26 510. *in prin.* † Tertius casus, qñ pœna apponitur super eo, in quo cadit interesse; & tūc si venit cōtra actū validū directo cōtra principalē, & debetur pœna sine interesse, *l. cum pœna. de arbitr.* Castr. 27 vbi supr. secus si p indirectū, *l. aduersum ff. eod.* † Quartus casus est, qñ laudū est nullū, vel actus redditur nullus in eo, in quo caderet interesse, nūq̄ debetur ex actu nullo, seu inualido. Castr. *d. cons.* 95. *n.* 4. *lib.* 1. vbi, q̄ ista est opinio Petri melior opinione Bart. 28 quia Petrus habuit intellectum diuinū. † Vel sic dicas, quandoq; pœna promittitur paciscēti nō p̄ se, sed pro alio; & tunc dicas, vt not. *in l.* 3. *§. item facto. ff. de verb. oblig.* Rom. *cons.* 510. *Quoad primum. ff. in prin. n.* 1. vbi loquitur relatiue. Vide, *Fideiussio, quod quis ex domo* 29 *non recedat, quando committatur. Concl.* 323. † Secūdus casus, quādo pœna conuenitur ipsi paciscēti; & tūc si agitur ad exactionē pœnæ ex pacto vestito, & id, q̄ debetur ex prima obligatione, respicit odium tertii, & non debetur, nisi ratione interesse. Rom. *cons.* 510. *nu.* 2. allegat *l si seruus. in* 1. *respons. & in §. fi. l. præced. ff. de seru. ex-* 30 *portan.* † Si vero prima obligatio continet fauorem alterius, non odium, potest exigi, *d. l. seruus. in respons. fin. ff. de seru. exportan.* Rom. 31 *d. cons.* 510. *n.* 2. *ver. aut id.* † Secunda opinio fuit Bart. *d. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de verb. oblig.* quod distinguatur, prout in vsuris; quia si fiat promissio per pactum vestitū cohærentia contractus bonę fidei, peti potest pœna; aut contractus stricti iuris, & non potest peti, nisi secundū interesse, nisi in quatuor casibus: primo, si promissæ sunt ciuitati: secūdo, si pro pecunia nautica: tertio, si mutuo adiectæ, quod in pecunia non numerata cōsistit: quarto, nisi contractus stricti iuris habeat similitudinē cum cōtractu bonæ 32 fidei. † Tertia opinio Bald. & Ang. quā refert, & sequitur Rom. *d. cons.* 510. *n.* 5. *ver. aliquando vero.* quia si debetur aliūde, q̄ ex pacto vestito, aut ratione cōtumaciæ & cōtemptus: aliquando ratione interesse: aliquādo ratione vsurarū: primo casu, si pœna est legalis, & respicit interesse petētis, & sufficit interesse certum, vel ēt certæ speciei, si respicit fiscū, nō debetur ex cōtumacia, nisi interesset eius, aduersus quē contumacia est cōmissa. Rom. *d. cons.* 510. *n.* 5. *ver. aliquando.* vbi idē, si pœna applicatur parti ex contumacia. 33 † Si vero pœna est conuentionalis, regula est, q̄ cōmittitur, ni facto iudicis vel arbitri constat partes non interesse, vt quia iudex 34 nō poterat incūbere, si cōparuisset. Rom. *d. cons.* 510. *n.* 5. *in §. ver. aut loquimur.* † Non debetur, nisi partes scientes interesse taxauerint, q̄ intellige, nisi esset ratione mutui; quia cēseretur in fraudē 35 vsurarum. Roman. *d. cons.* 510. *n.* 6. *ver. capio ego.* † Non potest peti, 36 neq; debetur. Rom. *d. cons.* 510. *n.* 7. *ver. capio partem.* † Præsumitur pœna adiecta loco interesse, & vltra interesse non exigitur, nisi sit pœna pro alio delicto, q̄ contumacia, & in foro conscientiæ nunq̄ pœna debetur, nisi interfit, & pro quanto interfit. Rom. *d.* 37 *cons.* 510. *n.* 8. *ver. & vltimum.* vbi apostil. *in ver. interesse.* † Declara, quia in laicis de iure ciuili, & etiā de iure Canonico pœna debetur ab eo, qui contrauenit, etiamsi excedat interesse, & hanc esse communē, * dicit Corn. *cons.* 2. *lib.* 3. In clericis vero dicit, q̄ solū exigi potest vsq; ad interesse, arg. *c. ex parte. & c. licet. de censib.* Host. *in summa, tit. de arbitr. §. qualiter.* Anton. de Butr. & Imol. *in c. dilecti. eod. tit. de arbitr.* sequitur Socin. *d. cons.* 253. *in fi. lib.* 2. quod intellige 38 de conuentionali. Rom. *d. cons.* 510. *Quoad primum. n.* 15. *in fi. ver. aut loquimur.* † Declara; quia quando sumus in loco, vel coram iudice, coram quo procederetur de bono & æquo, licet pœna summo iure committatur, tamen exigitur solum vsque ad interesse propter æquitatem, ita Ang. *cons.* 119. quem refert & sequitur A-39 ret. *in l.* 4. *§. Cato. in prin. ff. de verb. oblig.* † Extende; quia secuti pœnā non potest peti, nisi pro quanto interest; quia videtur conuenta pro interesse; ita non potest peti conuentum interesse nisi ff probetur, quod tanti interest. Vide, *Interesse conuentum quando &* 40 *qualiter debeatur, vel non. Concl.* 308. † Declara; quia onus probandi tanti non interesse spectat aduersario; quia statur taxationi, vt 41 per Riminald. Iun. *cons.* 89. *n.* 12. *lib.* 1. *cum seq.* † Amplia; quia pœna apposita in contractu, in quo interesse potest prætendi; tunc in dubio præsumitur apposita loco interesse, *l. fi. ff. de prator. stipul.* Socin. *cons.* 253. *lib.* 2. Dd. *in l.* 2. *§. item si in facto. ff. de verb. oblig.* & quamuis in dubio præsumatur tantum esse interesse, quantum est pœna. Dd. in l. 2. C. *de sent. quæ pro eo quod interest.* vbi Dec. *n.* 51. tamen si non interfit, non potest peti pœna, quæ est apposita pro interes-42 se. Socin. *d. cons.* 253. *lib.* 2. Rom. *d. cons.* 510. *n.* 8. *ver. est vltimum.* † Et tunc appositio pœnæ operatur, quod habens pœnā conuentam habet intentionem fundatā super interesse, nisi aduersarius probet. *Inst. de verb. oblig. §. fi.* vbi est tex. quod non tenetur liquidare interesse, qui habet certā pœnam conuentam, *l. fi. ff. de prat. stipul.*

Aret. *cons.* 137. *in prin.* Corn. *cons.* 2. *n.* 14. *ver. & maxime. lib.* 3. Paris. *cons.* 34. *n.* 40. *lib.* 1. † Extende; quia licet à principio interfuisset; 43 tñ quando postea desinit interesse, & nullum damnū remaneat instāti, puta q̄ quis nō denominetur de sua familia, cessat actio, vt per Bartol. & Dd. *in l. qui autem. §. illud. ff. si quis cautio.* & ita alias fuit tentum, q̄ cum quidā desiisset vocari se facere de Vbaldinis simpliciter, sed cū adiectione alterius familiæ, & sic etiā differētia in armis, cessat omne interesse illorū de Vbaldinis ciuiū Florentinorū; ergo etiā pœna cessat. † Declara; quia vbicumq; pœna 44 succedit loco interesse, non est locus exactioni, nisi prius liquidato ipso interesse. Dec. *cons.* 2. *Et pro tenui. col. pen post med. vers. postremo.* Ant. de Prato veteri inter consilia Alex. *cons.* 49. *Paucis vtar. col. pen. in fi. lib.* 4. Alex. *cons.* 94. *Clarissime Domine. in fin. eod. lib.* 4. Cast. *cons.* 240. *Effectus primi dubij. col. pen. ver. ex quo etiam. lib.* 1. † Am-45 plia; quia cōdemnatus in cōtumaciam, si vult reficere expensas, debet audiri; quia cōtumacia nō patitur, nisi dispēdium expensarū, non autem, q̄ quis perdat litē, & ius suum, qñ sententia nō est lata cum causæ cognitione, & qñ per contumaciam ius partis non est effectū deterius. Castr. *cons.* 335. *Visa appellatione. n.* 7. *ver. nec obstat. lib.* 1. † Limita in pœna dupli promissa per venditorē; quia 46 est licita, & peti potest, etiamsi excedat interesse, nec potest dici vsuraria, neq; iudex ecclesiasticus potest inhibere iudici seculari, q̄ nō faciat eam soluere. Ang. Aret. *cons.* 127. *In casu prædicto. in fin. n.* 12. *in fin. cum seq. ver. nec iudex ecclesiasticus.* † Limita, vbi est dies, & 47 pœna; quia tūc licet cessat interesse, non cessat actio; ideo pœna peti potest. Bald. *d. cons.* 64. *lib.* 1. *circa med. ver. an fuerit dies apposita.* Vide, *Pœna adiecta dispositioni, & obligationi quid operetur. Concl.* 252. † Extende in tantū, quia nō datur etiam purgatio moræ, quādo 48 est commissa post diem. Castr. *cons.* 95. *Considerandum est. in princip. ver. nunc est videndum. lib.* 1. vbi apostil. allegat Bald. *cons.* 105. *lib.* 1. *& cons.* 483. *lib.* 4. † Extende, vt procedat, quando pœna petitur 49 ob contrauentionem eius, quod promisit; quia quando quis venit cōtra mentem, & verba contractus, tenetur ad pœnā, etiam cessante interesse eius, cui pœna applicatur. Bald. *cons.* 482. *Magnifici viri. n.* 3. *ver. porro de pœna. lib.* 1. & q̄ pœna conuentionalis sit exigibilis ob contrauentionem. Rom. *cons.* 510. † Extende; quia 50 imo sententia arbitri, & transactio super pœna nō tollit interesse; secus si cesset lata sententia iudicis. Aret. *cons.* 137. *n.* 3. *& seq. ver. sed vltra prædicta.* † Potest tñ peti vtrumque, videlicet pœna, & etiam 51 interesse, quando est cōtra factū conuentioni stipulatæ sub pœna, & apposita est clausula, *rato manente pacto.* Aret. *d. cons.* 137. Io. de Anan. *cons.* 31. vbi Bolog. in addit. Corn. *cons.* 95. *Viso processu. col.* 1. *lib.* 4. *& cons.* 149. *col. pen. & fin. lib.* 1. *& cons.* 196. *Licet. col.* 1. *eod. lib.* Cuman. *cons.* 189. *Testator. col. fi.* Alex. *cons.* 66. *In causa. num.* 10. *lib.* 7. Ruin. *cons.* 180. *lib.* 1. † Restringe, qñ ex iusta causa, vel saltē ꝓbabili causa fuisset cessatum ab impedimēto. Ang. *cons.* 312. *in fi. ver. hic* 52 *infertur.* vbi, q̄ si cōductor cessauit soluere propter guerrā in totum, cū habuerit probabilē causam, nō incurrit pœnam, sed solum interesse pro quātitate debita facto de falco, & remissione guerræ. † Restringe, vt nō procedat extēsio, qñ cessaret interesse ex parte eius, qui petit pœnā, & res nō est in statu, in quo erat tēpore stipulationis, veluti si tres fratres, A, B, C, promittunt non vendere sub pœna; quia si omnes contraueniunt, non debetur 53 pœna; si vero vnus cōtrauenit, debetur pœna, etiamsi nō interfit aliorum; si autē duo vendiderūt tertio, & inter se, quatenus ille tertius vendit pſonæ ꝓhibitæ portiones emptas à fratribus, non debetur pœna; quia nō interest fratrum, qui vendiderūt quoad suas portiones; si autē tertius frater vēdat ꝓhibito ꝓpriam portionē; tūc cōmittitur pœna, etiam q̄ aliis nō interfit; quia vendiderūt illi tertio fratri. Bald. *cons.* 482. *in prin.* maxime *n.* 4. *ver. secundu passus. lib.* 1. † Declara; quia potest pœna peti, qñ est commissa 54 vel fors principalis alternatiue, nō autē potest peti vtrumque: ideo si peratur pœna duplex ex conuentione, & ēt simplum, male petitur; quia semper simplū cōputatur in pœna dupli. Ang. *cons.* 291. *Visa petitione. n.* 3. *ver. descendo igitur.* † Quando autem vtrumq; 55 peti possit, videlicet pœna conuentionalis, & res conuenta, plene Ias. *cons.* 49. *lib.* 3. † Limita; quia locator, qui ꝓmisit nō alienare 56 rem locatā durāte locatione sub pœna, si cōtrafaciat, bene petit cōductor interesse, & pœnā etiam copulatiue, vel interesse, vel pœnā, ita Negus. *de pignor. in* 1. *membr.* 2. *part. in* 3. *Conclus.* Alex. *cons.* 57 118. *In casu, de quo quæritur. col. pen. lib.* 5. † Contrarium, q̄ vtrumque 58 petere non possit. Bart. *in l. emptorem. C. locat.* & ibi Salyc. † Declara; quia potest peti alternatiue, vel interesse, vel pœna, ꝓut magis vtile est cōductori. Io. Andr. *in reg. bona fides. de reg. iur.* Corn. *cons.* 59 2. *lib.* 3. † Limita; quia pœna peti potest, licet excedat interesse, nisi sit apposita per nomina multiplicatiua. Bald. *cons.* 50. *Considerādum est. post med. ver. sed videndū est.* vbi, q̄ est cōmunis * opin. *lib.* 4. *

vbi loquitur etiam, quando in vno capitulo est contrauentum;
60 quia si est cõuentum, quod pœna cõmittatur, solui debet. † Extende in casu conuerso; quia si apponitur pœna, & contrauenitur, per appositionẽ pœnæ, nõ impeditur exactio interesse, *l. prædia. ff. de act. empt.* nam in contractibus bonæ fidei onerosis in dubio pœna non nouat obligationẽ ad interesse, Bart. & Dd. *in l. ita*
61 *stipulatus ff. de verb. obl.* † Declara; quia licet pœna excedat interesse, peti potest, sicut ecõtra, si interesse excedit pœnã, peti potest, sed vtrumq; peti nõ potest. Fulg. *cons.* 202. *col. fi. ver. ad tertium.* & q vtrumq; peti non possit, nisi quatenus plus sit in vno, q̃ in alio. Dd. *in l. si quis à socio. cum l. seq ff. pro soc. & in l. duo societatem. ff. eod.* Io. Andr. *in reg. bona fides. de reg. iur.* Alex. *in l. cum proponas. C. de transact.*
62 † Declara in casu cõtrario; quia si pœna est conuenta in minori summa, q̃ sit verũ interesse, bene attẽdi debet interesse conuentũ, & soluendo pœnã is, qui conuenit, liberatur à maiori interes-
63 se. Bald. *cons.* 343. *Punctus quæstionis. lib.* 4. † Limita; quia vbi non est suspicio vsurarũ, potest à principio taxari certa quantitas pro interesse, & pœna, vt sæpe fit inter cõtrahentes, & cõpromittentes in casu cõtrauentionis. Rom. *cons.* 510. Bald. *in addit. ad Spec. tit. de arbitr. ver. sed illud quæritur.* Aret. *in l.* 5. *§. fi. ff. de verb. obl.* Alex. *cons.*
64 32 *lib.* 2. † Limita; quia pœna conuentionalis potest excedere interesse, & ẽt quadruplũ, q̃n nõ est imposita p nomina multiplicatiua. Ang. *cons.* 90. *Pro decisione. n.* 3. *ver. quarto præmitto.* Alex. *cons.*
* 157. *Viso themate n.* 7. *ver. attento etiam.* vbi dicit magis *cõmunem,
65 q̃n per nomina simplicia imponitur. † Contrarium tenet Anch. *cons.* 148. *Apud antiquos.* vbi *n.* 6. dicit, q̃ ratione iuramẽti, & pluri potest excedere vsq; ad quadruplũ, nõ vltra; si vero nõ est periurus, nõ excedit interesse, q̃n est conuentionalis, vt p totũ consil. vbi *n.* 2. dicit pœnã conuentionalẽ ꝓpter iuramentũ effici legalẽ, & q̃ pœna conuentionalis possit ad quadruplum ascendere.
66 Rom. *d. cons.* 510. † Extẽde, vt ꝓcedat multo magis in pœna legali; quia potest indistincte excedere quadruplũ. Ang. *cons.* 90. *per*
67 *tot.* maxime *n* 3. *ver. quarto.* vbi, q̃ potest imponi ad libitũ statutentis. † Declara secus, q̃n est legalis ratione assistẽtiæ, *l. si quis maior. C. d. transact.* sed ex conuentione nascitur; quia quadruplũ non excedit. Anch. *d. cons.* 148. *n.* 2. *& seq.* vbi *n.* 6. q̃ nulla pœna legalis
68 excedit quadruplũ, quia est cõtra bonos mores. † Apostil. ad Alex. *d. cons.* 157. *in ver. quadruplum. lib.* 6. dicit, q̃ pœna conuentionalis nõ potest excedere duplũ, ita q̃ sors principalis, & sic simplũ
69 cõputetur in ipso duplo, & sic ad tantundem. † Limita; quia pœna promissa sub certo die debetur, siue interfit, vel non, petẽtis, q̃n offenditur is, cui facta est ꝓmissio, vel eius hæres aut causam habens ab eo; quia non intenditur interesse. Socin. *cons.* 253. *n.* 12.
70 *ver. minusque videtur. lib.* 2. † Declara, nisi cõstet, quod pœna sit adiecta ad determinandũ interesse difficilis probationis. Socin. *d. cons.* 253. *n.* 12. *ver. sed præmissis.* vbi, quod in dubio loco interesse,
71 *l. b.* 2. † Limita; quia pœna adiecta facto, & quæ dici non potest in fraudem vsurarũ, ob non obseruantiam bene cõmittitur, & debetur de rigore iuris. Innoc. & Io. Andr. *in c. dilecti. ad fin. de arbitr.*
☞ Vide, *Pœna adiecta facto debetur, &c. Concl.* 250. † Extende; quia si
72 pœna non fundatur super aliqua causa finali, non attenditur interesse; secus si fundatur pœna super causa finali, quæ attẽdi de-
73 bet. Petr. de Anch. *cons.* 47. *Pro clariori decisione in fin.* † Declara, vt non procedat limitatio in foro conscientiæ, neq; ad fauorẽ Ecclesiæ; quia debet esse contenta, q̃ pœna non excedat interesse, licet deberetur de rigore. Ang. de Perus. *cons.* 43. *Fratres Seruo-*
74 *rum. in fi. ver. super articulo pœne.* Rom. *cons.* 510. *n.* 8. *in fin.* † Et quod rigor iuris ciuilis non conueniat personæ ecclesiasticæ. Petr. de
75 Anch. *d. cons.* 47. *in fi.* † Limita, q̃n pœna est promissa ratione contemptus; quia tota potest exigi perfiscum, non habito respectu ad interesse. Rom. *d. cons.* 510. *n.* 9. *& seq.* Menoch. *de arbit. cas.* 260 *n.* 16. *& seq.* maxime *n.* 26. *&* 27. Farinac. *q.* 30. *num.* 56. vbi citat ad hoc Vulpel. *cons.* 139. *lib.* 1. Capr. *Concl.* 70. *n.* 9. *& seq.* Vide omnino Rebuff. *in l.* 1. *C. de sent. quæ pro eo quod interest. num.* 559. *& seq.* vbi ponit Reg. cũ ampliat. & limit. maxime *n.* 572. Bald. *cons.* 274. *Non*
76 *reuocando. n.* 3. *ver. & multo magis. lib.* 5. Fulgos. *cons.* 160. *circa fi.* Vulpel. *de promiss. de non offend. q.* 81. *n.* 2. † Contrarium tenet *dec. if. Pedemont.* 70. *n.* 13. *& seq.* cum aliis allegatis per Farinac. *d. q.* 30. *nu.* 70. vbi, q̃ si est facta condemnatio fideiussoris, & carceratus, qui fugerat, reuertatur, nihil deperit fisco, & fideiussor liberatur. Ro-
77 man. *d. cons.* 510. *n.* 5. *ver. aliquando vero.* † Declara; quia vtraq; potest teneri, & facta est cõpositio, quod non tota pœna soluatur; quia nimis rigorosa esset, ita Farinac. *d. q.* 30. *n.* 77. vbi, q̃ Romæ
78 ita seruatũ fuit. † Declara; quia pœna nõ committitur, nisi mens testatoris offendatur; nõ offenditur autẽ, nisi interfit; ideo si ꝓhibitus alienare, alienat ante certũ casum, & recuperet iem alienatũ ante casum, nõ incurrit pœnã; quia nullũ est interesse. Angel. *cons.* 169. *in prin.* sequitur Dec. *cons.* 181. *in prin.* vbi de *comm-
ni, & *cons.* 584. *in fin. & cons.* 637. *in fi.* & habet locum etiam in prohibitione Prin. ipis, quando non offenditur. Ciauet plene *cons.*
366. *n.* 21. † Extende, eu declara, vt plene Rom. *d. cons.* 510. *Quoad*
primum. n. 19. *& seq. ver. capio vlt. in am.* quia pro pœna contumaciæ, seu contemptus est legalis, & tota exigi potest, & etiam capitale, quando est contumacia, vel contemptus particularis, *l. si animus. C. de iudic.* aut contumacia est totalis; & tunc si exigitur à principali debitore, tenetur pro modo interesse, non vltra, in alia vero pœna legali vtrunq; peti potest, vt Rom. *d. cons.* 510. *n.* 10. † Extẽde hoc est in pœna conuentionali, quia si pœna respicit totũ actum cõtractus, debet esse altero contentus: aut est pœna, quæ succedit loco interesse, & potest vtrunq; peti: aut est loco totalis interesse, & altero debet esse contentus, nisi adsit clausula, *rato manente pacto, &c.* ita Rom. *d. cons.* 510. *n.* 19. & 20. † Clerici autem, de quibus pœnis sint capaces, idem Rom. *d. cons.* 510. *n.* 21. vbi, quod ipsi nunquam exigunt pœnam vltra interesse. † Extende; quia pœna ab-
apposita per testatorem committitur ex solo contemptu, licet non adsit interesse; quia habetur pro lege. Decian. *cons.* 48. *n.* 17.
lib. 2. † Extende idem in pœna compromissi, & laudi; quia si ille concessa dilatio, non potest peti interim, & si petatur, commutatur pœna, nec inspicitur, an interfit, neq; quantum interfit, ita Castr. *cons.* 329. *Quod Nanes. per tot. lib.* 1. maxime in fi. vbi Nellus de
S. Geminiano aliud subscribit, allegat not. *in l.* 2. *§. item si in facto ff. de verb. oblig.* † Extende idem in pœna commissa, quando est in
quæstionẽ parti; quia magnum est interesse partis, cuius est quæstionẽ. Ægid. *cons.* 9. *n.* 30. *in fin.* † Declara; quia pœna ex contemptu, vt peti possit, requirit stipulationem: ideo non potest committi ex solo pacto, vel conuentione. Roman. *cons.* 155. *Præmissum laudum. n.* 6. *ver. tertio illud idem.* allegat tex. quem dicit singulariter *in l. seruis ea. ff. de seruis export.* † Extende; quia pœna promissa a certo de non recedendo ex palatio, si est commissa; quia recessit, non purgatur, neq; attenditur interesse, sed contemptus Rmin. Iun. *cons.* 82. *n.* 16. *cum seq. inter cons. crimin. impress magna. lib.* 2.
vbi adducit rationem; quia pœna est commissa in faciendo, non in omittendo, vt possit purgari, & ita Boss. *de carcera. fideiuss. commit. num.* 49. Vide, *Interesse qualiter probetur, & super eo pronuntiatum. Concl.* 302. Vide Ant. Gabr. plene *lib.* 7. *tit. de crimin. Concl.* 14. *Pœna*
an in foro conscientiæ exigi possint. vbi recitat opin. & dicit, quod vque ad interesse, maxime ab Ecclesiasticis, exiguntur.

Pœna adiecta dationi quantitatis non exigitur, vtsi specta vsurarum; secus si adiecta facto, & quando secus. Concl. 247.

DISTINGVE † plures casus: aut adiicitur dationi quantitatis; aut dationi facti; aut dationi speciei, vt dicit Rom. *cons.* 510.
Quoad primũ. n. 13. *ver. capio tertiam.* † Pœna adiecta dationi videtur; in fraudẽ vsurarũ, *l. Iulianus. §. ibidem Papinianus. ff. de act. empt.* cum
ibi not. & ideo cũ hodie vsuræ sint prohibitæ, nõ possunt peti, nisi vsq; ad interesse. Anch. *cons.* 148. *Apud antiquos. n.* 1. *ver. exiis ergo petet.* † Declarat Rom. *d. cons.* 510. *n.* 13. quia si adiicitur pœna dationi quãtitatis aliter, q̃ ex causa mutui, si est excessiua, præsumitur simpliciter in fraudẽ vsurarũ; si nõ excessiua, & est solitus fœnerari, & idẽ; aut nõ solitus fœnerari; & secus: & hoc in contractu vbi dicit idẽ esse, q̃n pœna vni, quantitas altera stipulatur, nisi interfit stipulãtis, q̃ alteri stipuletur, quia tunc nõ esset in fraudem
vsurarum. † Regulam facias, quod pœna adiecta dationi quantitatis pecuniæ exigi nõ potest; quia videtur adiecta in fraudem vsurarum, secundum magis * communem opin. de qua Alex. *
cons. 119. *Quæritur. n.* 11. *ver. & videtur prima facie. lib.* 2. † Declara hoc; si esset adiecta facto; quia nõ præsumitur in fraudem vsurarum. Alex. *cons.* 158. *In causa, & lite. in prin. lib.* 2. † Restringe in pœna laudi; quia nõ potest dici excepta hæc pœna. Fulgos. *cons.* 160.
Ioannes, & Gorus. n. 2. Alex. *d. cons.* 119. *Quæritur. n.* 14. *& seq. ver. illud non obstantib. lib.* 2. & apostill. ad Alex. bi, *n.* 11. *in verbo. fraudat.* plene dat concord. q̃ pœna cõpromissi valet, nec præsumitur in fraudem. † Restringe, q̃n pœna est adiecta in transactione; maxime in
ver. denique & si quis. vbi, q̃ omnes * ita tenent; imo non potest re-

iuramento passi præuia taxatione iudicis. Fulgos. *d. cons.* 160. *n.* 2. *in fi.* † Restringe, quando interuenit iuramentum; quia tunc exigitur pœna integra propter iuramentum, nec impeditur exactio propter suspensionem pœnæ in fraudem vsurarum, sed videndũ erit in restitutione. Fulg. *d. cons.* 160. *n.* 3. *ver. illud porro.* † Declara vltimam restrictionem, quod pœna promissa cum iuramento potest peti vsq; ad quadruplum, non vltra, & hoc in odium deieratis. Anch. *d. cons.* 148. *per tot.* maxime *ver. verum propter dictum iuramentum.* & idem firmat Rom. *cons.* 510. *Quoad primum, n.* 11. *ver. vnus tamen est.* † Restringe; quia bene valet, & exigi potest, si propter contumaciam, & contemptum est apposita pœna, quod constare debet; quia in dubio præsumitur propter interesse. Anch. *cons.* 148. *in prin. ver. ex iis ergo patet.* † Et quod debeatur, quando adest contemptus iudicis, vel Principis, Barb. *cons.* 45. *n.* 21. *lib.* 4. † Amplia in tantam pœnam adiectam dationi esse vsurariam, quando est per dinumerationem annorũ, vt quia quid annuum soluendum venit, vt etiamsi partes hoc nominarent alimenta, vel interesse taxatum, si aliunde non constet, non debeatur; quia cesset vsura, & aperta esset via fraudibus. Anch. *cons.* 150. *In quæstione. n.* 7. & 9. Vide, *Interesse in obligationibus dandi non cadit. Concl.* 311. † Declarat Rom. *d. cons.* 510. *Quoad primum. n.* 13. vbi dicit esse duas opiniones: prima, quod indistincte est vsura, quãdo dationi quantitatis mutui pœna adiicitur: alia, quod ita demum sit in fraudẽ vsurarum, si is est solitus fœnerari, alias non, sed prima verior, vt ipse dicit. † Amplia, vt idem sit in vltima voluntate, quia si pœna adiicitur quantitati cum temporis dinumeratione, puta, lego Titio centum, & donec hæres fuerit morosus, iubeo illi dari singulo mense tantum, est vsura, & in fraudem vsurarum, ita tenet apostil. ad Rom. *d. cons.* 510. *n.* 14. *ver. quid autem. in ver. censetur.* vbi plures citat, & dicit * communem. † Contrarium tenet Rom. *d. cons.* 510. *n.* 14. & 15. † Restringe ampliationem, quando non adessent verba dinumerationem temporis importantia; quia tunc peti potest. Rom. *d. cons.* 510. *n.* 14. Vide, *Obligatio faciendi impletur per interesse. Concl.* 43.

Pœna adiecta speciei quando valeat, vel non. Concl. 248.

PŒNA † adiecta speciei quatenus excedat interesse, præsumitur in fraudem vsurarum. Ang. concludit, quod nõ debeatur, secus vsq; ad interesse. † Contrariũ tenet Rom. *cons.* 510. *Quoad primum. n.* 17. *ver. aliquando vero pœna.* vbi, q. in specie non potest cadere vsura, & si deficit subiectũ, nõ potest esse locus qualitati; ideo cũ species non recipiat, q. ea reddita plus dari possit in specie, igitur non est vsura, & dat alia exẽpla, *n.* 18. Alex. *cons.* 93. *Repetitis. in fi. lib.* 7. vbi, q. valet adiecta rebus, vel factis, vel quantitati.

Pœna adiecta quantitati non exigitur, vt suspecta vsurarum, & quando secus. Concl. 249.

PŒNA † in aliquo contractu adiecta quantitati, videtur in fraudem vsurarũ adiecta; ideo exigi non debet. Ang. *cons.* 312. *Prout patet. n.* 7. vbi loquitur in locatione, quando pœna est adiecta dationi pecuniæ. Alex. plene *cons.* 49. *Paucis. n.* 7. & *seq. per tot.* quod est Ant. de Prato veteri, *lib.* 4. Alex. *cons.* 93. *Repetitis. in fin. lib.* 7. † Extende, vt idem sit, quando pœna adiicitur dationi quantitatis, quia præsumitur in fraudem vsurarum. Cuman. *cons.* 179. *Facta sunt. n.* 2. vbi declarat. † Declara; quia pœna adiecta quantitati non debetur; quia præsumitur vsuraria in contractu mutui tantũ, secus in aliis contractibus. Alex. *cons.* 76. *Visis. in fi. circa quartum lib.* 5. † Et in promissione francandi, seu redimẽdi intra certũ tempus sub pœna dilationis pignorum. Alex. *d. cons.* 76. *in fi. lib.* 5. * vbi, q. potest exigi secundũ communẽ & magis * communem, à qua non est recedendũ in iudicando; & quia ita de cõsuetudine seruatur. † Amplia, vt maxime hoc procedat in cõtractu mutui; quia facilius vsura in eo præsumitur. Bald. *cons.* 18. *in fi. lib.* 1. † Amplia; quia si cõtractus alias est suspectus de vsuris, pœna adiecta quantitati, reddit contractũ magis suspectũ. Bald. *cons.* 311. *In quastione Galuagni. n.* 7. *ver. septimo arguitur. lib.* 5. † Declara totam istam materiã; quia si quis promittit, puta soluere decẽ in tali termino cũ pacto præsentationis pignorũ sub pœna centũ, siue ista pœna centũ sit vsuraria, siue valida, nõ committitur lapso termino soluendi decẽ, quia sunt duæ obligationes: vna soluendi decem, & lapso die est in mora; sed nõ est in mora dandi pignora, nisi interpelletur, quia dies nõ est dationi pignorũ; ideo soluendo decem liberatur, notandũ dicit Alex. *cons.* 49. *n.* 21. *ver. vltimo pondero. vsq;* 8 *in fi. lib.* 4. vbi, q. multi erant in hoc credẽtes contrariũ. † Amplia, vt procedat etiam, qñ pœna est adiecta facto contemplatione quantitatis, secus si nõ contemplatione quantitatis. Ang. *cons.* 4. 9 *Visis omnib. in prin.* † Amplia generaliter in omni contractu; quia quando pœna non commensuratur ad interesse, sed est adiecta quantitati, & maxime tempori successiuo, vel est ad fauorem soliti fœnerari, vel promissa ab homine simplici personæ diligenti, vel est magna, semper censetur in fraudẽ vsurarũ. Alex. *cons.* 49. *Paucis. per tot.* maxime *n.* 12. & *seq.* q. est Anton. de Prato veteri, vbi *n.* 14. dicit * communẽ, & magis communẽ, *lib.* 4. sequitur Alex. * *cons.* 50. vbi dicit magis * communem, *in fi. lib.* 4. & Io. de Zanis, * cuius est *cons. Alex.* 51. *lib.* 4. vbi nedũ dicit * cõmunem, sed q. iudex nõ debet aliter iudicare; quia agitur de fauore animæ, & de peccato vitando, quod est cuitandum in dubio. † Extende; quia habet locũ in transactione. Alex. *cons.* 49. *Paucis. n.* 14. *in fi. ver. licet quidam. cum seq. lib.* 4. q. est Ant. de Prato veteri, & *cons.* 50. *in princ.* q. est Alex. & *cons.* 51. quod est Io. de Zanis, *lib.* 4. † Extẽde, etiamsi adsit iuramentũ. Alex. *d. cons.* 49. *n.* 16. *in fi. cum seq. ver. nec prædictis obstat. lib.* 4. & *cons.* 50. *in fin. lib.* 4. † Limita, si pœna est adiecta in laudo continente quantitatẽ; quia exigi debet à non obtemperante, quia licet sit adiecta quãtitati, tñ ex quo est apposita, contemptus debet exigi; quia cessat præsumptio vsurarũ, cũ non sumus in mutuo. Baid. *cons.* 18. *Notissimum est. in fin. lib.* 1. † Limita, si pœna est adiecta quãtitati in cõpromisso: quia potest exigi, si nõ detur quantitas in laudo declarata. Alex. *cons.* 50. *Viso instrumento. n.* 4. *ver. nec etiam habet obstare. lib.* 4. vbi reddit rationem; quia non potest dici in fraudẽ vsurarũ; quia tempore compromissi partes ignorant, quid facturus sit arbiter. † Limita; quia pœna adiecta quantitati, seu dationi quantitatis debetur, licet sit vsuraria præsumptiue, qñ fuit iuratũ instrumentũ. Alex. *cons.* 158. *In causa. & lite. n.* 2. *ver. & dato etiam. lib.* 2. vbi, q. etiam iudex secularis potest exequi pro obseruantia iuramẽti. † Contrariũ tenet idem Alex. *cons.* 49. *Paucis. n.* 16. *in fi. cum seq. ver. nec obstat prædictis. lib.* 4. vbi plene tollit omnia contraria, & in specie respondet ad *c. debitores. de iureiur.* quia non habet locum in iuramento doloso præstito in fraudem vsurarũ; quia voluit circumuenire illum text. & quia ille text est odiosus, nõ extenditur, & est consilium Ant. de Prato veteri, & sequitur confirmando Alexan. *cons.* 50. *in fin. lib.* 4. Vide Concl. prox. præced. & prox. seq.

Pœna adiecta facto debetur, & quãdo secus. Conc. 250.

PŒNA † adiecta facto potestatiuo, prout non onerate nauem de mercibus alterius, si cõtrafiat, debetur. Bald. *cons.* 50. *Considerandum est in prin. lib.* 4. Alex plene *cons.* 10. *Attentis verbis. lib.* 7. vbi apostil. *in ver. facto.* dat concord. vbi loquitur in facto potestatiuo non obligandi. † Et intellige, quando obiicitur facto in obligatione principaliter deducto. Rom. *cons.* 510. *Quoad primum. n.* 16. *ver. venio ad membrum secundum.* † Amplia, vt procedat etiam, qñ pœna est adiecta facto non potestatiuo, sicut est applicare Alexandriam, vel ad alium locum, quando stetit per promissorẽ, ne applicaretur. Bald. *d. cons.* 50. *circa prin. lib.* 4. † Extende, vt procedat, etiamsi promissor alleget casum fortuitũ; quia ei incumbit onus probãdi, alias committit pœnam perinde, ac si per eum stetisset. Bald. *d. cons.* 50. *circa med. ver. aut dubitatur. lib.* 4. † Amplia; quia simpliciter pœna apposita facto integra peti potest. Anch. *cons.* 148. *Apud antiquos. in prin. ver. ex iis ergo patet.* Alex. *cons.* 127. *lib.* 5. Aret. *cons.* 137. Io. de Anan *cons.* 31. late Paril. *cons.* 34. *In ista consultatione. lib.* 1. Alex. *cons.* 32. *Opportune. num.* 4. *ver. sed præmissis. lib.* 2. & *cons.* 119. *n.* 15. *lib.* 2. † Et idem tenet Alex. *cons.* 157. *Viso themate, n.* 6. *ver. circa est autem. lib.* 6. † Et dicitur adiecta facto, qñ quis promittit sub pœna non venire contra laudum compromissum, vel obligationem. Alex. *d. cons.* 32. *n.* 4 *lib.* 2. vbi, q. si dicit de nullitate laudi, vel sententiæ, vel compromissi contra promissionem maxime iuratam, cõmittitur pœna, & idẽm Alex. *cons.* 119. *Quæritur. n.* 15. *ver. non obstat. lib.* 2. † Item venditor, qui promittit pœnã duplicem emptori in casu euictionis, tenetur; quia dicitur adiecta facto: quia defendere promittit. Alex *cons.* 67. *Viso themate. in princ. lib.* 2. † Item dicitur adiecta facto, si quis promittit sub pœna nõ obligare bona societatis, sine præsentia, & consensu omnium sociorum; qui si contrarium facit, incidit in pœnam. Alex. *cons.* 10. *Attentis verbis. per tot. lib.* 7. vbi apostil. *in ver. facto.* dat concor. † Extende; quia licet non possit renunciari solemnitati introductæ fauore publico, tamen si promissum est, nõ allegare nullitatem sub pœna, licet sententia non sanetur; quia remanet nulla; tamen bene valet pœna promissa, & cõmittitur, si dicatur de nullitate, & maxime, qñ promissio fuit facta cum iuramẽto. Alex. plene *d. cons.* 32. *Opportune. n.* 5. & *seq. ver.* & *hoc clare decidit. lib.* 2. † Imo quod cum iuramento possit renunciari solemnitati introductæ ex publico, prout insinuationi donationis solemnitati in alienatione rei minoris, & nullitati actus. Alex. *d. cons.* 32. *n.* 6. *lib.* 2. † Contrarium apostil. ad Alex. *d. cons.* 32. *n.* 6. *ver. iuramentum. lib.* 2. † Declarat

rat Alex.*d.cons.32.n.6.& 7.ver.modo superest.lib.2.* quia non valet pœna adiecta contra factum publicum, prout si aliquid prohibetur fieri à lege sine certa solemnitate, non valeret pœna adiecta, ꝙ imo valeat; sed bene valet pœna adiecta, quod nō allegabit nullitatem; quia istud est præiudicium priuatū, non publicū; quia stant simul, ꝙ actus est nullus, sed ego me obligo nō dicere de nullitate, maxime cū iuramēto, & sub pœna; quia illa cōmit-
14 titur. † Extē de ēt nullo habito respectu ad interesse, *l.stipulatio.§. alteri.ff.de verb.oblig.l.cum pœna.& l.non distinguemus.ff.de arbit.* Abb. *in c.cum dilecti.de arbitr.* gl. & Dd. *in l.Iulianus.§.ibidem Papinian.& l. Lucius.ff.de act.empt.* Bald. *in l.rogasti.§.si tibi.ff.si cert.pet.* Rom. *consil.*
15 510. *Quoad primum.* † Declara; quia pœna adiecta facto, vel nō facto peti & exigi potest cōtra eum, qui non obseruauit promissa, *d.l.Lucius.ff.de act.empt.l.rogasti.§.si ff.si cert.per.* Bart. *in l.ita stipulatus.*
16 *ff de verb.oblig.* † Amplia; quia pœna adiecta facto, vel non facto, potest exigi vsq; ad interesse, seu quatenus interest. Corne. *consil.* 220.*n.6.& cons.*188.*col.*1.*& cons.*344. *In causa vertente.lib.*1.*in princip.*
17 Socin. *cons.*253.*n.*13.*lib.*2. Paris. *cons.*34.*lib.*1. † Extē de; quia si pater puellæ pactū facit cū genero de veniendo ad habitandū ad ciuitatē certo tēpore, & sub certa pœna, valet, & attēdi debet. Abb. *in c.*1.*extra qui matr.accus.poss. decis.Tholos.*87. & propterea pœna
18 exigi potest, ꝙ quantitate eius, ꝙ interest, vt supra proxime. † Extende; quia imo pœna adiecta facto, siue affirmatiuo, ꝙ faciet, siue negatiuo, ꝙ non faciet, possit tota exigi, & sit commissa per cōtrauentionem, plene Alex. *cons.*10. *Attentis.per tot.* maxime *n.*3. *ver.quia vt signanter.lib.*7. vbi tū est differentia; quia in facto affirmatiuo promisso sine die requiritur interpellatio, vt fiat; in facto vero negatiuo de nō faciendo, eo ipso, ꝙ facit, cōmittitur pœna absq; aliqua interpellatione, vbi plena apostill. *in ver.Innoc.* dat
19 concord. pro vtraq; parte plurimos. † Amplia etiā in facto alieno promisso, puto ꝙ quis ratificabit sub tanta pœna; quia talis pœna potest peti, & debet sequi cōdemnatio. Alex. *cons.*127. *Viso instrumento.n.*3. *ver.& non est dubium.lib.*5.*& cons.*175. *Viso themate.n.*
20 6.*& seq.ver.certum est autem.lib.*6. † Contrarium, ꝙ debeatur solū vsq; ad interesse, & nō vltra, per Doct. Io. de Lignan. *in c.cum dilecti.de arbitr.* & per Laur. de Rodulph. *in c.consuluit.q.*67.*de vsur.* Io. de Anan. *in c.fin.eod.tit.* Alex. *cons.*51.*lib.*4. Affl. *decis.*135. *Quidam Venetus.* Ial. *in l.*2.§. *item si in facto.ff.de verbor.oblig.* apostil. ad Alex. *d.*
21 *cons.*157. *in ver.absque.circa fi.* vbi citat plures, *lib.*6. † Extēdit Alex. *d.cons.*157.*n.*6.*& seq.lib.*6. vt possit exigi, etiamsi ascēdat ad qua-
* druplū; imo *nu.*7. dicit, ꝙ magis cōmunis * opinio est, ꝙ etiamsi excedat quadruplū, valet, & potest exigi, qñ is; qui est promissa,
22 nō est solitus fœnerari. † Contra extensionē tenet apostil. ad Alex. *d.cons.*157. *lib.*6. *in ver.quadruplum*, ꝙ non potest excedere du-
23 plum. † Limita in promissione facti nō potestatiui promittentis, qñ casu fortuito fuit impeditus, & cōstat. Bald. *d.cons.*50. *in princ.*
24 *lib.*4. † Extende; quia si pœna adiiciatur facto venienti cōsequutiue ad dationem quantitatis, tunc sunt opiniones variæ. Dynus tenet, ꝙ nō sit vsura, nisi in solito fœnerari, & ponit casum, si promitto decē, & pro illis dare pignus infra quinque, alias incurro pœnam. Butrig. dicit, ꝙ si ꝓmissio auget summam, nō valet, alias secus. Bart. ꝙ aut pœna adiicitur facto incontinēti appositō dationi; & videtur in fraudem vsurarum; aut ex interuallo, & secus. Bald. vero, quē approbat Rom. *cons.*510. *nu.*16. *ver.aut pœna adiicitur.* vbi recitat opiniones, & tandē approbat Bald. ꝙ siue apponatur facto in consequētiam quātitatis incontinēti, vel ex interuallo, & si nō est solitus fœnerari, valet, alias non: & hanc approbat Alex. *cons.*76. *Visis dubitationib in fin.n.*19. *ver.circa quartum.lib.*5.
* vbi in fin. dicit, ꝙ est cōmunis, * & magis communis, & ꝙ ita seruatur de cōsuetudine, & hanc eandē tuetur Ant. de Prato veteri *inter cons. Alex.*49. *Paucis.n.*7. *ver.hoc idem firmauit Cyn.cum seq.lib.*4.
* vbi per tot. tollit omnia cōtraria, & *n.*12. dicit * cōmunem. Alex. *cons.*50. *Viso instrumento.in fi.n.*5. quod est Alex. *lib.*4. vbi dicit ma-
* gis * cōmunem. & *cons.*51. quod est Io. de Zanis, *lib.*4. vbi *n.*3. dicit
* cōmunem, * & ita tū *cons.*63. *Stantibus iis.n.*3. *lib.*4. vbi dicit magis
* communem, * quod valeat adiecta facto, quando is, cui ꝓmittitur, non est solitus fœnerari, & quod Bononiæ ita de stylo ser-
25 uatur. † Declara totā istam materiam; quia si pœna adiecta facto succedēti loco quantitatis, nisi honestetur secundum interesse, vel ratione personæ honestæ contrahētis, semper præsumitur in fraudē vsurarum, & maxime, quādo promittitur à persona simplici sagaci personæ, vel qñ est excessiua, vel si is, cui ꝓmittitur, sit solitus fœnerari, ita plene Ant. de Prato veteri
* *d.cons.*49. *inter cons. Alex.* vbi *n.*14. dicit magis * cōmunem, & tollit per totū cōsilium omnia cōtraria, & *n.*14. allegat Cynū dicētem se audiuisse D. Thadæum de Pepulis Dominū Bononiæ reprehendisse Romeum patrem; quia faceret similes contractus.

† Extende; quia procedit etiam in transactione, prout in aliis contractibus. Alex. *d.cons.*49.*n.*14. *in fin.& seq.lib.*4 *ver.& licet quidam.* ꝙ est Ant. de Prato veteri, & *cons.*30. *Viso instrumento.in princ. ver.etiamsi sit adiecta.lib.*4. ꝙ est Alex. † Extende, vt procedat etiā stāte iuramēto; quia adhuc cū sit in fraudē vsurarum, & in transactione nihil operatur, & nō habet locū *l.si quis maior.C.de transact.* & non habet locum *c.si debitores.de iureiur.* quia hic voluit Canonem circumuenire; ideo non operatur. Alex. *d.cons.*49.*nu.*16. *& seq.ver.nec obstat prædictis.lib.*4. vbi, ꝙ debet obtineri absolutio à iuramento. † Limita; quia pœna adiecta facto debetur, qñ non ad cōtemplationē quantitatis; secus si esset adiecta facti contemplatione quantitatis. Ang. *cons.*4. *Visis omnib.* quia censeretur in odium vsurarum, si quantitatem respiceret, secus si factum. Ang. *cons.*43. *in fi.* Alex. *cons.*158. *In causa, & lite, in prin.& n.*2. *lib.*2. & migis * communem dicit Alexan. *cons.*50. *Viso.n.*5. *lib.*4. † Limita in hærede obligato sub pœna priuationis, si recusauerit singulo anno soluere certū quid, quia intelligitur, si moneatur ad soluendū, alias nō. Bald. *cons.*93. *Si in eodem instrumento.n.*3 *& seq.ver.si aliquid annuum.lib.*3. secus est, si dicatur, & si non soluerit; quia eo ipso, ꝙ nō soluit, incidit in pœnā. † Extēde, qñ obligatio primæva esset nouata, vel trāsfusa in obligatione facti, quia in cōtento fœnerari cēsetur trāsfusa in fraudē vsurarū. Rom. *d.cons.*510.*n.*16. *ver.& hoc verum.* † Declara tamen; quia obligatus soluere pro celebratione Missarū certam summā sub pœna priuationis non incurrit pœnā, si soluit sacerdoti, licet sacerdos Missas nō celebrauerit. Bald. *cons.*93.*n.*6. *ver.in cessationib.lib.*3. † Limita; quia pœna adiecta facto nō debetur, etiāsi sit commissa, quādo is, qui pœnam pariter non obseruauit, *l.quaro.§.inter locatorem.ff.loc.* vbi Bart. qui dicit esse verū in omni cōtractu vltro citroq; obligatorio, vbi Alex. dicit in tantū verum, quod agens debet probare se obseruasse omnia contēta, alias repellitur à petitione pœnæ. Vide, *Pœna quando excedit interesse. peti potest, & quando secus. Concl.*246.

Pœna pro facto alieno promissa quando committatur, vel non. Concl. 251.

PROMITTENS † se facturum, & curaturū, quod Berta contrahet matrimonium cum A. quando erunt ætatis legitimæ, sub certa pœna faciendo quicquid potest, excusatur à pœna, sed non à pœna conuentionali, *l.continuus.§.illud ff.de verbor.oblig.* Fed. de Sen. *cons.*122. *Martinus.in prin.* Vide, *Pœna compromissi quando committatur, si laudum non impletur. Concl.*253. † Et nō requiritur, quod is, qui promisit se facturum, & curaturū, quod Titius ratificabit pactum, vel contractum, quod interpelletur, vt faciat, vel curet; quia sufficit, quod sciat se obligatū, vt incidat in pœnam. Alex. *cons.*148. *Viso themate.in prin.lib.*7. vbi apostil. *in ver.satis.cum* Alex. *cons.*157. *lib.*6. † Declara, secus esse in eo, qui promisit, quod alius ratificabit sub pœna; quia vt cōmittatur pœna, bene requiritur interpellatio. Alex. *d.cons.*148.*n.*3. *ver.quando autem promissio. lib.*7. † Amplia in tantū, vt respectu pœnæ principalis conuentæ in stipulatione nō excusetur etiam propter difficultatē superuenientem. Feder. de Sen. *d.cons.*122. *in ver.ad quæ dico.* vbi secus est in pœna accessoria, q̄ non cōmittitur ob difficultatem superuenientem, sequitur Alex. *d.cons.*148.*n.*2. *lib.*7. Vide, *Ratificatio est necessaria multis casibus. & quando secus. Concl.*16. † Declara; quia nec pœna conuenta principalis super facto cōmittitur, qñ difficultas ex casu superuenienti extrinsecus accedente, nō ordinato ad ex casu superuenienti extrinsecus accedente. nō ordinato ad ex casu superuenienti extrinsecus accedente, nō ordinato ad ex casu superuenienti extrinsecus accedente, nō ordinato ad ex casu superuenienti extrinsecus accedente,

obligatio, bene tenetur consentire Titio, quę ꝓmisit venditurũ.
10 Alex. *d. cons.* 157. *n.* 8. *& seq. v. vltra dictæ pœnæ exactionem, lib.* 2. † Declara; quia ꝓmittẽs facere ratificare intra certũ tempus sub pęna non tenetur, nisi ad interesse, quia in stipulatione rẽ ratã haberi cõmuniter tenetur ad interesse. Soci. *cons.* 253. *In causa domini, col fi.*
11 *v sed præmissis non obstantib. lib.* 2. † Amplia; quia pœna pro facto ꝓptio cõmittitur, si non impleatur ꝓmissum, Fulg. *cons.* 202. *col. fin.*
12 *v. ad tertium.* † Restringe; quia licet ego per contrauentionẽ incidam in pœnã, si aduersarius meus quoq; contrauenit post me, repellitur à petitione pœnę, quia dolus cũ dolo, & culpa cũ culpa cõpensatur. *l. si ambo ff. de compensat.* Alex. *cons.* 32. *Opportune, n.* 3. *v. tertio quia lib.* 2. Corn. *cons.* 246. *col.* 1. *in fi. lib.* 3. Deci. *cons.* 152. *n.* 3. Guid. Pap. *sing.* 620. *Pœna legis.* Rol. à Vall. *cons.* 56. *n.* 46. *lib.* 1. De-
13 clara, † & limita vt per Alex. & Ias. *in l. cum proponas. la seconda, C. de*
14 *pact.* † Restringe multo magis, qñ petens pœnam ipse prius contrauenit. Alex. *d. cons.* 32. *col. fi. n.* 9. *v. plus dico, lib.* 2. vbi extendit etiã si adsit clausula, *ratio manente compromisso*: quia talis clausula nunq̃
15 operatur, nisi in fauorẽ obseruantis. Vide, Clausula, *rato manente contractu*, quid operetur. *Concl.* 300. † Limita; quia pœna non põt stipulari, vel cõmitti inter contrahere volẽtes matrimoniũ; quia debet esse liberũ, licet possint arthæ dari, & ꝓmitti duplicatæ.
16 Fed. de Sen. *cons.* 169. *per tot.* vbi ponit rõnẽ diuersitatis. † Limita; quia ꝓmittens, ꝙ tutor acceptabit sententiã latã contra se, & non contrauenier, alias voluit teneri releuare pupillũ indemnẽ, non obligatur, si tutor via iuris impugnet ſnitiam tanq̃ ex dolo latam, vel iniustã. Bal. *cons.* 227. *Proponitur, ꝙ tutor, n.* 2. *v.* 3. *quæritur,*
17 *lib* 2 ꝙ intelligit, si ꝓbaretur dolus vel iniquitas sententiæ. † Declara; quia licet ꝓmittens factũ alienum non obligetur, si tñ adiecit pœnã, pœna cõmittitur pro quantitate interesse eius, cui facta est ꝓmissio. Bald. *cons.* 101. *Nobiles viri, n.* 3. *v. venio ad secundum,*
18 *lib* 3. Vide, *Factum alienum promittens ad quid obligetur. Concl.* 25. Vid. *Matrimoniũ debet esse liberum, & voluntarium. Concl.* 133. Vide, *Pœna quando excedit interesse, peti potest, & quando secus. Concluſ.* 246.

Pœna adiecta dispositioni, & obligationi quid operetur, & an inducat nouationem. Concl. 252.

1 POena † si adiiciat̃ alicui obligationi, vt si, ꝓmitto soluere 100. & si non soluero intra tempus me obligo ad dandũ insolutũ, tale ꝓdium, operatur nouationem, vt obligatus teneatur ad pœnam loco principalis debiti. *l. obligationum fere. § fi. ff. de act. & oblig.* ita vt soluta pœna sit liberatus obligatus. Deci. *in cons.* 12. *Et pro te-*
2 *nui facultate mea, ac temporis angustia.* † Declara tñ; quia qñ pœna adiicitur dationi pecuniæ, videtur adiecta quantitate, & sic iu-
19 fraudem vsurarũ. Ang. *cons.* 312. *Prout patet, n.* 7. Vide, *Pœna adiecta quantitati non exigitur, vt suspecta vsurarum, & quando secus. Conc.* 249.
3 † Amplia, vt ꝓcedat in eo, qui est cõdemnatus ad certam quantitatem soluendã intra mensem, & si nõ soluerit, manus sibi amputetur, quia post mensem non põt soluere pecuniam, sed manꝰ ipsi debet amputari. Dec. *d. cõs.* 12. *in prin. v. & simili hoc tradit.* De-
4 clara; † quia licet nec condemnatus, neq; iudex possint eligere solutionem in pecunia, tñ bene fiscus potest hoc eligere, & velle pecuniam potius, q̃ mutilationem membri, quia censetur apposita pęna fauore fisci. Dec. *d. cons.* 12. *col.* 3. *n.* 3. *v. non obstat, ꝙ not. Bart.*
5 † Amplia; quia imo pœna legis, q̃ inducit caducitatẽ contra emphyteutam non soluentem Ecclesiæ intra bienniũ, vt nouata, si
6 apposita sit pœna certa, si non soluerit, vel si debet ex cõuentione augeri canon; quia vt recessum à pœna legali per conuentionalem. Anch. *cons.* 420. *Quidam ser Antonius, n.* 2. *& v. ad secundum.*
Contrarium † tenet alius consulens ibi *in d. cons. Anch.* 420. *n.* 6. *v.*
in 2. *dubio*, vbi ét si adesset clausula, *rato remanente pacto*, non censetur recessum à pœna legali per conuentionalem. † Declara; quia si dictum, ꝙ non sit locus pœnæ caducitatis, sed sit locus pœnæ
7 conuentę, res est clara, & valet pactũ, Fulg. *cons.* 7. *in pr.* max. *n.* 5.
8 † Amplia; quia si ꝓcedens obligatio est ex causa lucrativa, tunc cõmissa pœna fit nouatio. Bart. *in l. ita stipulatus, n.* 27. *v. erit octaua*
9 *solutio ff. de verb. obl.* † Contrarium tenet Anch. reprobando Bart. *cons.* 265. *Quod donatio*, vbi, ꝙ pœna ex mora cõmittit̃, ideo debet
10 nocere non ꝓdesse moroso. † Restringe ampliationẽ, vt nõ procedat, qñ esset translatum; quia cõmissio pœnæ etiã in donatione facta Ecclesiæ non potest nouare dñium translatum. Anch. *d.*
11 *cons.* 265. *n.* 3. *v. vltimo aduertendum.* † Amplia; quia distinguitur inter ꝯractum bonę fidei, & stricti iuris; quia sicuti datur purgatio moræ in contractu bonæ fidei, secus in contractu stricti iuris; ita nouatio inducitur in contractu stricti iuris per adiectionẽ pœnæ Ant. de Prato veteri *inter cons. Alex.* 49. *Paucis, n.* 15. *in fi. cum seq.*
12 *v. præter considerato*, & max. *n.* 22 *cum seq. lib.* 4. † Declara tñ; quia nouatio, q̃ inducitur per adiectionem pęnę, procedit post pœnã cõmissam, non ante; quia videntur duæ obligationes, vna pura, alia cõditionalis; puta promisi soluere decem per totũ mensem Iulij, & si non soluero, ꝓmitto pignus sub pœna 20. certe lapso mense Iulij, quia adest dies certa cõmittitur mora, vt tenear dare pignus sub pęna 20. in hoc non adest dies, si nõ fiat interpellatio, non est locus pœnæ, & interim donec pęnę sit locus, nõ est facta nouatio, & possum soluere 10. vt cesset pœna. ita Alex. *d. cons.* 49. *n.* 21. *& seq. v. vlt. pondero, lib.* 4. vbi notandũ, quia multi erant credentes ꝯrariũ. † Limita; quia adiectio pœnæ non inducit nouationẽ, ideo si obligatio fiat de cõsignando sale vsq; ad certã quãtitatẽ pro libris mille habitis, si nõ cõsignauerit, teneat̃ restituere libras mille habitas, & amplius duc. 60. intra 4. menses, nõ censetur inducta nouatio, quin ꝑ al peti possit. Cum. *cõs.* 143 *Ser Petrus,*
13 *n.* 3. *v. ceterum.* † Limita, qñ pœna non adiicitur ad trãslationem
14 dispositionis, neq; ad nouationẽ, sed ad augendã moram, quia tunc ꝑ solutionẽ moræ non fit liberatio. Bal. *cons.* 309. *Punctus, super*
quo petitur, vbi loquit̃ in legato facto sub pœna, quia hæres soluẽdo pœnã non liberat̃ *lib.* 4. Ang. *con.* 295. *Punct. test. in pr.* † Limita,
15 vt non ꝓcedat, qñ adiicitur pœna minor, q̃ sit prima obligatio, quia tunc debet soluere vtrunq;, vt si condemnatio fiat ad 100. soluenda intra 10. sub pœna quanti pluris; nam condemnatio continet vtrumq;, videl. 100. intra 10. dies, & 125. post 10. dies. Cal. *cons.* 200 alias 4. *de re iud.* alleg. gl. singularẽ & non alibi *in l. reser. § si pact ff. de pact.* & duplicat *cons.* 531. alias 2. *de pœn.* † Limita,
16 vt non ꝓcedat, si is, ad cuius beneficiũ adiicitur pœna, velit potiꝰ id, ꝙ est in obligatione, & ꝙ est debitũ. Bal. *in l.* 1. *C. de iis, quæ pœnæ*
nomine, col. 6. *in* 2. *q.* quẽ sequit. Deci. *cons.* 12. *in pr. v. sed iis non obstantib. n.* 2. vbi multa similia ponit. † Extẽde, etiam si pœna ꝓueniat
17 ex laudo, vel sententia, ꝙ soluat centum intra certum terminũ, alias adiudicata sint talia bona, quia ét post moram creditor potest velle potius centum q̃ bona. Dec. *d. cons.* 12. † Declara tñ; ga
18 in practica seruatur, ꝙ creditor nõ possit obtinere exequutionẽ pro centum post moram, & adiudicationem bonorum nisi declaret, & intimet debitori. † Limita, qñ constat, ꝙ pœna pro mo-
19 ra est inducta ad fauorẽ creditoris, veluti si quis se obliget ad fructus, vel interesse fone moræ in soluendo; quia potest creditor petere creditũ, & pœnam ratione moræ, nec potest retardari solutio hoc casu, ꝓtextu, ꝙ debitor offerat interesse. Ang. *cons.* 295.
in pr. vbi, si non est actum ꝙ non possit peti pro certo tẽpore, petitio fieri potest. † Extende in legato facto de 300. super certis 20
bonis designatis ad voluntatem legatarij cũ onere, ꝙ donec hæres sit morosus legatarius habeat fructus bonorũ, quia põt petere satisfieri, & habebit fructus pro rata. Ang. *d. cons.* 295. *in pr.* vbi
casus. † Restringe, nisi iam legatarius accepisset fructus ꝓ certo 21
futuro tempore, quia non possit agere pro eo tẽpore. Ang. *d. cõs.*
295. *in pr. v. idem si futuri temporis.* † Declara; quia pœna adiecta so- 22
lutioni purę, & debitæ de ꝓsenti operat̃ dilationẽ cõcessam debitori, si pęna habet tẽpus annexũ; nam si quis condemnatur ad
100. soluenda intra 10. sub pœna quanti pluris, intra 10. non põt compelli ꝓp terminum pœnalẽ adiectum ét si sine pœna deberet statim soluere. Cal. *d. cons.* 200. alias 4. *de re iud. & cons.* 531. alias
2. *de pœ.* † Et idem est in omni dispositione, in qua pœna cõditio- 23
nalis, & seu condemnatio est potestatiua, quia cõdemnatus soluere intra quadrimestre, ꝙ datur condẽnatis, non põt compelli
ante. Cal. *d. cons.* 200. alias 4. *de re iud. & cons.* 531. alias 2. *de pœ.* † Ex- 24
tende, in tm, vt licet supersit tãmodicũ tẽporis, vt sit impossibile soluere, adhuc tñ non potest fieri exequutio, nisi elapso integro tẽpore. Cal. *d. cons.* 531. *in fi.* alias 2. *de pœ.* & est add. Dom. Gem. vbi
loquit̃ in coacto ad se faciẽdũ ꝓmoueri intra annũ sub pœna, qa
potest expectare vltimum momentum, anteq̃ pœnam incurrat.

Pœna compromissi quando committatur, si laudum non impletur. Concl. 253.

PRomissio † facta per minorem compromittentem de im- 1
plendo laudo non committitur, si minor petit restitutionem in integrum non implendo laudum, quando in specie non est renunciatũ restitutioni in integrum. Bal. *cons.* 225. *Verba dicunt, lib.*
2. Vide, *Pœna quando respicit plura, non cõmittitur in totum. Concl* 214. ℳ
† Restringe, vt non procedat, qñ dedit fideiussores, qui promi- 2
serunt, ꝙ minor implebit laudum sub pœna, quia per restitutionem in integrũ non excusantur fideiussores ex quo intra tẽpus statutũ non soluit. Bal. *d. cons.* 225. *v. in contrarium, lib.* 2. † Imo pœ- 3
na fideiussorũ, qui dati sunt in cõpromisso cõmittit̃, si nõ impleẽtur laudata, postq̃ facta est intimatio laudi fideiussoribus. Fulg. *cons.*
160. *in fi. & Gor. per tot.* † Declara tñ; quia si cõmittitur pœna semel 4
laudũ, seu cõpromissum tollitur, nisi adsit clausula, *rato manente*
pacto. Bal. *cõs* 341. *Sequitur videre, li.* 3 † Amplia; quia si est ꝓmiſsũ nõ 5

contrauenirilaudo etiam cum iurto, potest contraueniri, & petiri ductio stante enormissima lesione. Soci. *cons.* 85. *Viso compromisso, n. 4. lib. 1. & cons. 220. Viso, n. 7. lib. 2. v. quinimo.* Deci. *cons.* 11. *n.* 6. quia
* iurtum secundum* eorum non tollit reductionem data enormissima lesione per prædicta, & Deci. *cons.* 39. *Iuridicam, & cons.* 60.
6 *Viso themat.* † Declara; quia requiritur absolutio à iurto à iudice
7 Ecclesiastico. Anch. *cons.* 198. *In pr.* † Amplia; quia petens reductionem laudi non incurrit pœnã, qñ laudum continet vnicum capitulũ, & facta fuit reformatio illius capituli. Bal. *con.* 382. *Quãdo plura capitula. lib. 4. in pr.* Vide, *Reductio ad arbitrium boni viri non habet locum multis casib. & quando secus. Concl.* 73. Vide, *Compromittes*
8 *quando dicatur contrauenire, vt cadat in pœnã. Concl.* 526. † Extende, vt ꝓcedat, etiã si petita reductione lata sit sententia reformatoria in parte, & in parte confirmatoria laudi; quia ẽt si impugnetur sententia ab eodẽ, qui petiit reductionem, non incurrit pœnã. Bart. *in l. mulcta testamento non cõmittitur, in pr. ff. de cond. & demon.* Bal. *in l. fi. C. de arbitr.* & est ratio, quia q̃libet causa excusat, quominus committat pœna cõpromissi, plene Alex. *cons.* 32. *Opportune, n.* 8. *v. pro*
9 *hoc facit, lib.* 2. vbi apost. *in ver. pœna*, dat plures conc. † Extende, vt idem sit, qñ laudũ cõtineret plura capitula connexa, & reformatio fieret in aliquo, quia in cõnexis sufficit, ꝙ fiat reformatio in a-
10 liquo. Bal. *cons.* 382. *in pr. lib.* 4. † Et maxime ꝓdicta procedunt, qñ extat statutum, ꝓut Regii, de quo Alex. *cons.* 32. *Opportune, n.* 7. *in*
11 *fi. v. postremo, lib.* 2. † Restringe, vt non procedat, qñ laudum continet plura capitula separata; quia licet fiat reformatio quoad aliqua, & quoad aliqua non, tñ cõmittitur pœna in totum. Bald. *d.*
12 *cons.* 382. *in pr. & per tot. lib.* 4. † Contrarium tenet Io. Andr. *in add. ad Spec. in tit. de arb. §. & sequitur.* quẽ citat Bal. *d. cons.* 382. *ante med. v.*
* *est verum, quod quidam lib.* 4. vbi, quod ista * opin. est æqua, ꝙ non cõmittitur pœna, si habuit iustam causam litigandi, & petẽdi reductionẽ, & idem per plura tenet Fulg. *cons.* 171. *Gerardus de Arad. n.* 3. *v. mihi tamen. col. pen. v. sq. in fi.* vbi loquitur, qñ etiam succubuit in reductione petita; quia sufficit iusta causa litigandi. Alex. *d. cõs.* 32. *n.* 8. *lib.* 2. Io. de Imol. *cons.* 5. *n.* 4. vbi si excusat ab expẽsis, multo magis à pœna cõpromissi, plures cõcordantes ad doctr. Io. And.
13 citat Alex. *cons.* 119. *Quæritur, n.* 12. *v. itẽ iusta causa excusat à pœna com*
promissi, lib. 2. † Vide de veritate doctrinæ Io. Andr. Alex. *d. cons.*
119. n. 19. v. non obstat, lib. 2. vbi dicit, ꝙ declarat eam Bal. *in l. non solum. ff. de rei vend.* vt ꝓcedat in eo, qui petit reductionẽ laudi, quia
14 reductio habet similitudinẽ cũ appellatione, secus in eo qui principaliter agit, vel petit, vbi dat plures conc. † Secũdo dubitat de
veritate d. doctrinæ ibid. *d. cons.* 119. *n.* 19. *v. vel potest dici, lib.* 2. vbi
citat concordantes, licet non insistat, neq; deliberet super hoc.
15 † Tertio declarat, ꝙ procedit, qñ habet iustã causam reclamãdi, alias secus; quia si cessat iusta causa, non ꝓcedit, veluti si quis, ꝓmisit nihil amouere, donec fuerit super amotione laudatũ, quia
si laudũ esset nullũ, vel ab eo reclamatũ, quaten' amoueat, incidit in pœnã, quia cessat iusta causa. Alex. *d. cons.* 119. *n.* 20. *v.* 2. *prin.*
lib. 2. vbi *n.* 21. *&* 22. ꝙ licet ꝓsumatur pro laudo, illud est in dubio, secus si certum apparet, ꝙ est nullũ, vel si pendet reductio; quia
16 tunc non ꝓsumitur ꝓ eo, vbi apost. *in v. laudo*, dat conc. † Extẽde; quia imo pœna cõpromissi committitur per eũ, qui petiit reduci laudũ, licet succubuerit in totũ, & ꝓtres conformes, quia si habuit iustã causam litigandi, excusatur. Fulg. *cons.* 171. *n.* 3. *v. sq. in fin.*
vbi, ꝙ ista est æquior, quia in dubio, ꝓ reo & eo, qui tractat de dãno vitando; quia in benigniorẽ partẽ, quia pœnæ ꝓsequutio est odiosa, & quia est disputabilis q̃stio, & oritur iusta causa, quia est
dubia, vel si petens reductionẽ habuit consilia prudentũ pro se.
17 † Extende ẽt in Hebræo, qui petiit reductionẽ arbitrij, & succubuit, quia non ꝓbauit, quia nõ incurrit pœnã, ex quo q̃libet causa excusat, & maxime, quia ante cõpromissum Hebræ' habebat sñtiam condemnantẽ Christianũ. Io. de Im. *cons.* 5. *In casu ꝓmisso,*
18 *per t.* † Extende; quia vbi iusta causa excusat ab expensis, multo
19 magis excusat à pœna cõpromissi. Io. de Im. *cons.* 5. *n.* 4. † Amplia; quia pœna non cõmittitur, nisi semel, licet dictũ sit, ꝙ toties cõmittat, quoties fuerit cõtrauentũ contrafactũ, vel omissum; qa
si quis decies fuit interpellatus nõ tenet' ad pœnã decies, quia interpellatio nõ est, q̃ faciat cõmittere pœnã toties, sed causæ contrauentio, & causa cõtrauentionis, q̃ est Alex. *cons.* 18. *Circa dubia,*
* *n.* 6. *v super alio dubio, v. sq. in fi.* vbi recitat plures * opin. & hãc tuet,
20 *lib.* 7. † Amplia; quia pœna cõpromissi non cõmittitur per ctrauentionẽ, anteq̃ sit acceptatũ ab arbitris. Alex. *con.* 34. *Viso themate, n.* 4. *v. fortificantur, lib.* 1. ꝙ cõpromissum non dicitur ante acce-
21 ptationẽ. Vide, *Compromittens quando dicatur contrauenire, vt cadat in pœnam. Concl.* 526. † Amplia; quia pœna cõpromissi non cõmittit per contrauentionẽ, qñ alia pars primo cõtrauenit. Rom. *cons.*
155. *Præmissum laudũ, n.* 7. *v. vlt. dum quæritur, & cons.* 244. *Pro euidẽtia,*
in pr. sub n. 2. vbi apost. *in v. fallere*, dat conc. quia frãgenti fidẽ, &c.
Alex. *d. cons.* 32 *n.* 9. *v. plus dico. lib.* 2. † Extende, ẽt si intervenit iurtum.
Rom. *d. cons.* 244. *n.* 2. vbi apost. *in v. interuenerit*, dat conc. Alex. *d.*
cons. 32. *n.* 9. *lib.* 2. † Declara; quia ꝓdicta ꝓcedunt quoad pœnã
parti applicandã, secus si fisco. Vul. *tr. de pace. q.* 102. *n.* 6. & tavider
loqui Rom. *cons.* 258 *circ. fi.* † Amplia; quia nõ incurrit pœna cõpromissi, licet recurrat ad principẽ supplicando ꝓ alio iudice, si
in continenti desistit. Ale. *d. cons.* 34. vbi est casus. *li.* 1. † Extende, ꝙ
multo magis, qñ non constat, ꝙ recursus ad principẽ fuerit positus cõpromissum, & incumbit onus ꝓbandi allegãti ctrauentionẽ.
Ale. *d. cons.* 34. *lib.* 1. *in pr.* † Extẽde; quia qui ꝓmisit nõ contrauenire
laudo in iudicio, nec extra, nec p viã supplicationis principis sub
pœna, nõ incurrit pœnã ex sola impetratione supplicationis, sed
requiritur rescripti impetratio, & ꝙ eo vsus sit, *c. cæterũ, §. verum, de rescr.* Cast. *in l. si quis maior, col.* 1. & ibi Ias. *in* 7. *not. C. de trans.* Alex.
d. cons. 34. *Viso themate, v.* 3. *prin. lib.* 1. Card. *cons.* 25. *in causa, v. discutendum est.* Vide, *Contrauenire quando ex dicatur voluntate testatoris. Conc.*
1015. † Amplia; quia per solam supplicationẽ potest cõcedi Princeps
cõtra cõpromissum nõ incurrit pœna. *l. si quis maior. C. de trans.* quia
requiritur supplicatio, & interpretatio cũ effectu. Ale. *d. cons.* 34.
n. 3. *lib.* 1. † Amplia, quia ꝓ pœna cõpromissi nunq̃ incurritur, qñ se-
mel paritũ compromisso in totũ, ꝓut si laudetur, ꝙ vnus vendat
alteri; nam si vendidit, licet cõtraueniat vẽditioni, non hẽt loci
pœna laudi, & cõpromissi, sed pœna instrti venditionis. Castr.
cons. 423. *Pro cõfirmatione. in fi. lib.* 1. vbi ponit exemplũ de pace ludata, si facta fuit, est n. locus pœnæ pacis ruptæ nõ pœnæ cõpro-
missi. † E conuerso si laudata est pax ab arbitro ẽt per verba, q̃ fit
pro facta, anteq̃ fiat, non est locus pœnæ pacis ruptæ sed pœnæ
cõpromissi, quarenus laudũ sit validũ. Castr. *d. cons.* 423. *col. fi. nec*
quib. li. 1. † Amplia; quia pœna cõpromissi non incurrit ꝓ citatio-
nem emanatã, si citatus non cõparuit, & damnũ passus non est.
Alex. *d. cons.* 34. *n.* 4. *li.* 1. † Amplia; quia condemnatus in 200. & si
soluerit intra 8. dies 100. sit liberatus, non tenetur, nisi ad 100.
quia alia 100. videtur pro pœna. Bart. *in l. quid tamen, § fi. ff. de arb.*
sequit' Ias. *in §. curare, col.* 10. *Inst. de actio.* † Declara, vt ꝓ Castr. nisi
constaret imo esse verũ debitũ in tota summa, *in l. si quis, ad fi. Cal-*
Fale. † Extende; quia si arbiter condemnat Titiũ in 100. versus
Seium, & cõdemnat Seium in 50. versus Titiũ sub pœna soluẽdi
intra certũ terminũ Titius soluendo 50. liberatur; quia cõpensatio in aliis 50. sibi debitis hẽt vim solutionis ad euadendã pœnã
Cast. *in l. Iulian. ff. de cond. & dem.* † Amplia; quia qñ vtrag; pars nõ
seruat laudũ, & contrauenit, nulla partiũ incurrit pœnã, huelinquendum respiciat factũ, siue nõ factũ, ita Bar. *con.* 230. *insi. iuncta quæ*
fi. ibi *in v. non feci sti, li.* 1. Ale. *cons.* 32. *n.* 3. *v.* 3. *quia, & n.* 9. *v. plus dico. lib.*
2. vbi extendit, siue petens pœnã primo cõtrauenerit, siue etiam
post; quia fit cõpensatio. Vide, *Mora quãdo introduci non possit. Conc.*
376. † Amplia; quia pœna cõpromissi nunq̃ incurritur, qñ com-
promittens habet iustã causam; quia laudum non est purũ, pura
laudũ condẽnat partes ad calculandũ, & ad portandũ libros nostra 10. dies in manib. calculatoris eligendi, vel in loco eligendo;
quia si calculator non est electus, neq; locus, nõ potest pœna incurri. Ale. *cons.* 18. *Circa dubia, n.* 2. *& seq. v. super.* 2. *lib.* 7. † Extende, ꝙ
vt ꝓcedat, ẽt si alia pars, ꝓtestata fuit cõtra ipsum, qui neglexit interpellando, ꝙ debeat in manib. talis electi portare libros; quia
nõ tenet' illi credere, nisi simul notificet electionẽ fuisse factam
tempore ꝓtestationis. Ale. *d. cõs.* 18. *n.* 2. *& seq. v. super* 2. *li.* 7. & *n.*
n. 4. *v. pro hoc etiã*, vbi in apost. *in ver. sid.* † Imo si laudũ continet
eligantur calculatores, qui possint videre libros, & locus in quo
libri sunt reponendi, nõ sufficeret intimare, ꝙ calculatores sunt
electi, & ideo in manib. eorũ portari debeant libri; quia nõ incurritur pœna ex quo locus nõ est electus iuxta formã laudi, & ideo
ꝓtestatio tanq̃ vaga, & obscura non releuat. Ale. *d. cons.* 18. *n.* 4. *&*
5. *v. quoad* 3. *lib.* 7. † Amplia; quia pœna cõpromissi appolita de les-
uando laudo habet tres cõditiones; prima est si ferat' laudi; qua
si non fertur, non committitur: 2. si feratur ad fauorẽ partis, cui
ꝓmittitur pœna; quia si nõ fertur ad sui fauorẽ, sua nõ põt interesse: 3. ꝙ laudum sit validũ, quia si esset nullũ, pœna non posset
cõmitti, ita Cast. plene *cons* 95. *Considerandũ est, per tot. lib.* 1. *in pr. v.*
breu. † Aliã conditionẽ inesse dicit Ale. *cons.* 32. *n.* 7. *v. postremo, li.*
si ferat' laudum iustũ, alias ꝓmittens parere laudo ferẽdo, vel ho-
mologans illud sub pœna debet intelligi, si ferat' iustũ, alias pœnã
nõ incurrit, licet sit iuratũ. † Declara tñ; quia qñ laudũ est latum
ad fauorẽ partis per ẽtis pœnã, & est validũ, tunc bene petit pœnã
licet sua non interfit; p tex. *in l. cum pœna. ff. de arbit.* secus est si defi-
ciat vnũ de trib. supradictis, ita Cast. *d. cons.* 95. *n.* 3. *v. nec obstat les*
cum pœna, li. 1. † Amplia igitur; quia cõtrauenies laudo nõ incurrit pœnam, si laudum est nullũ, vt quia latum extra compromissi-

Extra-

42 Extende, † vt procedat, etiam si laudum nullũ à partibus fuisset ratificatũ; quia vltra quod ratificatione non cõualidatur. Rom. *cons.155. Præmissum laudum, n.4.* vbi plena apostil. *in v. ratificari*, dat conc. infinitos, non ẽt cõmittitur pœna ex ratificatione, si ctra-
43 ueniat, nisi sit expressa in ratificatione, quia pœna compromissi non censetur repetita in ratificatione. Rom. late *d. cons.155. n.5. v. Quoad quartum, cum seq.* vbi late, & ibi apost. *in v. repetita*, dat conc.
† Limita; quia pœna promissa in cõpromisso de exequendo, & implendo laudo cõmittitur, si nõ impletur laudum, & interpellatus fuit negligens, quia non poterit purgare moram post illius cõmissionem. Bal. *cons.207. Factum, super quo, li.5.* Vide, *Mora an possit purgari, vel non, est materia Brocardica. Concl.377.* † Extende; quia
44 si laudũ cõdemnat vnã partium ad aliquid soluendũ, vel implendum intra certũ tempus, & ille non implet interlapso termino, cõmittitur pœna ctra eum, qñ in laudo essẽt dictũ, q̃ si nõ obser uent laudũ, sit nullũ, quia morosus, & dolo suo non implẽs, nõ põt allegare nullitatẽ. Cast. *cons.116. Viso compromisso, in pr. li.1.* qui loquitur, qñ ille ratũ habuit; quia ex laudo cẽsequutus est laudata
45 ad lui fauorẽ. † Extende; quia cõmittitur, qñ quis per tres ſtrias succubuit, quia laudũ fuit confirmatũ. Fulg. *cons.158. Dominalina, in fi. v. dubitatur postr.* † Contrariũ, qñ habuit iustã causam
46 litigandi, tenet Fulg. *cons.171. n.3. vſq; in fi.* vbi, q̃ ista æquior, & verior; quia odiosa est pœn & pro reo, & eo, qui tractat de damno
47 vitando. † Extende; quia ꝓcedit tam in pœna promissa per principales, q̃ per fideiussores; quia cõmittitur pœna, postq̃ sunt in-
48 terpellati, & morosi. Fulg *cons.160. Ioan. & Gorus, per tot.* † Extẽde, etiam si pœna essẽt adiecta dationi; quia saltem vsq; ad inteſſe
49 passum debetur. Fulg. *d. cons.160. n.2.* vbi, q̃ fiadest iurtum, & dies cõmittur in totũ. † Et q̃ pœna cõpromissi debeatur in totum,
50 quia legalis dicitur. Anch. *cons.148. in pr.* & Cast. *con.329. Quod Nanes, in fi.* vbi, q̃ inspicitur, an interſit, vel non cõmittat, & est subscriptum à Cast. & Nello de S. Gem. *lib.1.* † Extende, maxime qñ verba laudi sunt resolutiua, puta q̃ soluat, vel aliquid impleat, alias adiudicatio sit nulla. Castr. *cons.116. Viso cõpromisso & laudo. in*
51 *antiq.* † Extende; quia si arbiter terminũ assignauit in laudo, & ante terminũ agitur, siue directe, siue per viã cõpensationis excipiendo, cõmittit pœna laudi, quia cõpensare est soluere. Cast.
cons.329. Quod Nanes, per tot. vbi tollit cõtraria, *li 1.* & est subscriptũ
52 ẽtã Nello, & conc. Fel. *in c. suborta, de re iud.* Marſ. *sing.208.* † Declara; quia requiritur interpellatio, qñ non ratificauit laudũ, sed illud ratum habuit, vt quia cõsequutus est laudata ad sui fauorem, & non soluit ipse, q̃ debeat intra terminum iuxta laudum,
53 tunc cõmittitur pœna, sic Cast. *cons.116. in pr. & per tot. lib.1.* † Declara; quia ignorans laudũ non incurrit pœnam, nisi facta notificatione. Bal. *cons.230. Domine Iacobe, lib.1.* vbi apost. distinguit; aut ignorantia prouenit ex impedimẽto iuris, & non incurrit pœnã, etiam si tempus habet certum initium à die laudi; aut ex impedimento facti, vt quia non fuit præsens, tñ non negatur, quin scire
54 potuerit, & currat tẽpus, sed tñ datur restitutio in integrũ, si vero non habet initium, vt quia dictum intra 15. dies, & indistincte ignorans non incurrit pœnam. † Limita; quia cõmittitur pœna compromissi, si quis promisit sub pœna nõ amouere depositum, donec fuerit laudatum, quia si amouet, licet nulliter fuerit laudatum, cõmittitur pœna: & idem, si pendente reductione laudi amouerit, quia contrauenit, plene Alex. *cons.119. Queritur, n.14. v.*
Sed in non obstantibus, vſq; in fi. vbi tollit omnia contraria, *lib.1.* Vide, *Pœna pro facto alieno promissa quando committatur, vel non. Conc.251.*

Pœna commissa quando euitari possit ex pœnitentia, vel non. Concl. 254.

1 POENA † legalis cõmissa per contrauentionẽ euitatur, quandocunq; ante sẽtiam ille, qui ex facto cõmisit pœnam, desistat alio facto. Ang. *cons.4. Visis omnib. n.4. v. de 3.* Vide, *Mora an*
2 *possit purgari vel non, est materia Brocardica. Concl.377.* † Restringe in
3 *casu l. in cri. C. de ur. om. iud.* Ang. *d. cons.4. in fi.* † Amplia; quia minor euitat pœnã cõmissam per restitutionem integrum. Ful. *cons.223. circ.*
4 *fin. cetera namq;.* † Amplia; quia pœnæ ꝑceptorũ sine causa factorũ, vel sine causæ cognitione nõ solent exigi, sed potius cõponũtur, vel remittunt, maxime si graues sunt, quia ad terrorem sunt.
Iacob. à S. Georg. *in tr. feud. v. dictis, vasalli promiserunt, n.9. & seq.*
5 † Amplia; quia pœna promissa in contractu de non cõtraueniendo non cõmittitur per solam supplicationem; quia requirit supplicatio, & impetrat locum effectu, q̃ sit contra Alex. *cons.34. Viso*
6 *tibe. n.3. li.1.* qui loquit in pœna cõpromissi. Vide, *Pœna compromissi quando cõmittatur, si laudum non impletur. Concl.253.* † Extende; quia
7 neq; per citationẽ cõmittitur pœna, si citatus non cõparuit, neq; aliquid passus est. Alex. *d. cons.34. n.4. li.1.* † Amplia; quia pœna nõ cõmittitur per supplicationẽ Principi, si pœnitentia ductus impetrans reuocauit confessionẽ Alex. *d. cons.34. in pr. li.1.* † Limita, 8
in pœna conuentionali, quia lite contestata nõ põt euitari p pœnitentiã. Ang. *d. cons.4. n.4. v. de 3.* † Declara, nisi ꝓbabilis ignorãtia excusaret, vt si longo tẽpore quis posset tanq̃ obliuiosus excu- 9
lari. Ang. *d. cons.4. in fi.* † Limita, in pœna q̃entionali ex mora cõmissa, cui dies certa est apposita, q̃ interpellet, quia nõ dat purga- 10
tio moræ, sed statim incurritur pœna. Ang. *cons.291. Visa petitione, n.3. v. descendendo igitur.* † Limita; quia pœna q̃entionalis semel cõ- 11
missa pp cẽtrauentionẽ contractui iurato, non põt purgari ex pœnitentia. Bar. *in l. si insulam, n.20. v.5. quaro. ff. de ver. obl.* † Ideo q̃a- 12
ueniens transactioni iuratæ semel incidit in pœnã, ita q̃ non põt purgari mora. Ang. *cons.326. Exth. & ex actis, n.3. in fi. v 2. probatur.*
† Limita, qñ pœna est q̃entionalis, & ꝓmissum est non contra- 13
uenire sub pœna, quia ex quo verbũ, *cõtrauenire*, est pingue, ex sola supplicatione ꝓ cõtraueniendo inducit incursus pœnæ, q̃ purgari non põt. Ang. *d. cons.326. n.2. v. licet igitur.* † Limita, qñ pœna con- 14
uentionalis est cõmissa p contrauentionẽ in iis, q̃ sunt momẽtanea, quia non datur purgatio vllo modo. Bar. *in d. l. si insulã, n.21.*
v.6. quaro. ff. de ver. obl. † Restringe, vt nõ ꝓcedat in iis, q̃ habẽt tra- 15
ctum successiuũ, & momento non finiuntur; quia pœna cõmissa per contrauentionẽ põt purgari de sistendo. Bart. *d. l. si insulam, n.*
21. ff. de ver. obl. † Declara restrictionẽ, vt ꝓcedat in cõtractu bonæ 16
fidei, secus est in cõtractu stricti iuris; quia ẽt in successiuis, sicut in momentaneis pœna per cẽtrauentionẽ semel cõmissa non põt purgar. Ang. qui plene declarat, & tollit cẽtraria *in cons.326. n.3. v.*
ascendamus igitur. † Restringe limitationẽ in multis casib. qui no. 17
in auth. nouo iure. C. de pœ. iud. qui male iud. qui casꝰ sunt speciales sdm
Ang. *d. cons.326. n.3.* † Restringe; quia pœna cõmissa põt euitari p 18
remissionẽ. † Idẽ, si fiat cõpromissum de iure & de facto sup dif- 19
ferentiis quorũ occasione pœna est cõmissa, quia cũ sit q̃dã trãsactio, cẽsetur remissa. Fulg. *cons.202. in fi.* † Declara, nisi sit expres- 20
sum, q̃ cõpromissũ cẽseatur solũ de aliis differẽtiis, nõ de pœna; quia tũc non esset remissa, neq; cõpromissa. Fulg. *d. cons 202. in fi.*
Vid. *Pœna cõpromissi quãdo cõmittatur si laudũ non impletur. Conc.253.*

Pœna potest minui per iudicem ex causa, & quando. Concluſ. 255.

PŒNA † grauior potest ꝓ iudicem minui, & imponi minor ex 1
causa, ita vt semel cõdemnatus mitiori pœna ex causa amplꝰ condẽnari non possit. Bal. *cons.34. Casus talis est, Guido v. circ. secundum, lib.1.* q̃ est Bal. & Iacob. de Isolan. Vide, *Absoluere in dubio nocentem melius est, quam condemnare innocentẽ, & qualiter procedat. Conc.*
41. † Declara, dũmodo simus in dispositione iuris cõmunis, sen- 2
tentia sit diffinitiua, & iudex fecerit mentionẽ de causis saltẽ per enunciationẽ ꝓcessus, in quo appareãt causę. Bal. *cons.35. Si fumus*
in iure communi, lib.1. Fulg. *cons.123. in fi.* & cõm* dicit Clar. *in §. q.* *
85. n.10. v. vlterius, alleg. Deci. *c. de causis, n.22. in 5. not. de off. deleg.*
† Extende, vt ꝓcedat etiã in pœna statutaria, quia iudex ex causa 3
potest illam minuere. Aret. *in c. qualiter, & quando, el secondo, n.24.*
de accusat. vbi dicit* cõm, & Couar. *lib.2. var. resolu. c.9. n.8.* & alii * *quos citat Clar. d. q.85. n.10. v. siue etiam agatur.* vbi dicit* cõm. *
† Contrarium respectu pœnę statuti, quia licet iudex detrahere 4
non debeat tñ si detrahit, valet sententia pro qua ꝓsumitur. Bal.
cons.59. Licet eleganter, n.4. v. item detrahere, lib.1 Fulg. *cons.123. in fin.*
Declarat † Clar. *d. q.85. n.10. v. sed hæc quidem conclusio*, vt procedat 5
in officialibus, & iudicib. maioribus; quia ex causa possunt minuere pœnam iuris cõmunis & statuti, siue causa sit cohærẽs delicto, siue extrinseca, sed minores magistratꝰ, & iudices bene possunt minuere pœnã ex causa cohærente delicto, sed ex causa extrinseca non possunt incõsulto principe, & sine eius licentia, & dicit hanc esse limitationẽ cõm, nisi cõsuetudo esset in contrarium, put in Francia, vbi q̃ de consuetudine omnes pœnæ sunt arbitrariæ iudicib. † Contrariũ, quia imo ẽt si non sit de maiorib. 6
iudicib. ex causa possit augere, & minuere pœnam. Cou. *var. resol. lib.2. c.9. n.7. & 8. v.11. & v.12.* vbi plene. † Declarationem intelli- 7
gas, dummodo ante sententiã fiat hæc diminutio ex causa, secus post sententiam, cõm* dicit Clar. *d. q.85. n.10. v. scias etiam.* De- *
clara, † ẽt quia iudex debet exprimere causam in sententia pp 8
q̃ mouetur ad minuendam pœnam, sed tñ sufficit causa generalis, videl. *iustæ de causis animum nostrum mouentibus.* absq; eo, quod in specie exprimat causam, & hanc cõm* dicit Clar. *d. q.85. n.10.* *
v. præterea debet iudex. † Amplia; quia pœna seditionis potest minui, 9
vt mitius puniantur pp dignitatem, vel quia minus deliquerit, vel quia non fuit deuentum ad effectum, vel propter lasciuiam, non ex proposito *l. capitalium. §. solent. ff. de pœ.* Bald. *cons.59. Licet eleganter, n.3. lib.1.* † Amplia; quia pœna minuitur propter multitudinem 10
delin-

delinquẽtium, ne magna strages fiat. *l. aut facta, § fi. ff. de pœn.* Bald. *eod. cons. 59. n. 3. lib. 1.* Vide, *Multitudini parcendum, & multicudo habet multa specialia. Concl. 428.* † Amplia ꝓpter nimiam iuuẽtutem delinquẽtis. Bald. *d. cons. 59. n. 3. in fin. lib. 1.* Vide, *Delinquentes puniri non possunt multi, & quando, & ex quibus excusentur. Concl. 188.* † Amplia, vt in omnib. casibus, in quibus pœna arbitraria imponitur, possit iudex minuere pœnam, & ea minuta se mel non possit amplius ꝙri de eod. delicto. Bald. *d. cons. 59. n. 4. vsq; in fi.* vbi, ꝙ rebelles ẽtra cõmune Florentię condẽnati in caput sine cõfiscatione bonorũ, non debent in cõfiscatione puniri, ex quo pœna erat arbitraria per statutum, *lib. 10.* † Amplia; quia vbicumq; pœna ex causa minui debet, non potest de iure imponi pœna corporalis, sed tñ de consuetudine non seruatur. *Clar. q. 83. n. 10. in fi. v. item scias.* & ꝙ ita seruatur per Senat. Mediolani, & Cõsilium Neapol. Cla. *q. 20. n. 6. in fi. v. & hæc opin.* † Amplia, vt imo omnis pœna dicat arbitraria iudici, ẽt si certa imponitur pœna à statuto, quia ex causa potest iudex illã augere, & minuere expressa causa. Ful. *cons. 123. Præsupposito statutis, cir. fi.* Vide, *Iudex ex officio potest multa. Conc. 395.* † Amplia; quia licet pœna homicidij sit pœna mortis, tñ est in facultate iudicis non cõdemnare ad mortẽ, sed relegare homicidã. Gram. *vot. 23. n. 21.* † Declarat Ale. plene *cons. 160. Visis narratis, n. 3. & seq. v. sed præmissis non obstantib. lib. 7.* vbi, ꝙ si cessat dolus ex sola culpa in pœnis capitalib. & corporis afflictiuis cõmutat pœnam ordinariã in extraordinariã, quia quælibet causa excusat à dolo, qui requiritur in pœna capitali. † Extẽde; quia imo ẽt si adsit dolus in delinquẽte, sed dolus sit diminutus, minuit pœna capitalis & corporis afflictiua. Alex. *d. cons. 160. n. 8. v. confirmo, lib. 7.* Vide, *Pœna est commensuranda delicto. Concl. 211.* † Amplia, qñ condemnatio fieret ex solis præsumptionib. quia nunq; pœna ordinaria corporalis imponitur, sed extraordinaria. Bos. *in pra. tit. de conuictis, nu. 40. & seq.* Vide, *Delictum probatum ex quibus non excusetur, neq; tollatur. Concl. 176.* † Extende, ẽt si agatur de pœna pecuniaria; quia ex solis ꝓsumptionib. nunq; ordinaria imponit, sed moderanda est. Bos. *d. tit. de conuict. n. 43. & seq.* Vide, *Pœna extraordinaria, Conc. 236. n. 31. & seq.* † Extende, ex confessione qualificata, puta delinquẽs dicit occidisse ad sui defensionẽ, certe licet lex reiiciat qualitatẽ defensionis, nisi ꝓbetur, tñ condẽnatio fit in mitiori pœna; quia super ꝓsumptione iuris, & facto dubio fertur sententia. Bos. vbi supr. *n. 57. & seq.* † Extende; quia mitius punitur homicida insultatus; quia licet interficiat fugientẽ insultantẽ, vel excedat modũ defensionis, mitius punit. Bos. *tit. de hom. n. 88. & seq.* vbi latissime. † Extende; quia, ꝓuocatus vel iusto dolore, aut iracundia cõcitatus, vel insultatus, si percutiat vel ẽt interficiat ꝓuocãtem etiam extra necessariam defensionẽ, ẽt si modum inculpatę tutelæ excedat, mitiori pœna punitur, plura Fel. *in c. dilecti filij. n. 12. & seq. v.* 2. *declaratio. de except.* † Extende; quia vbicumq; dolus ordinari requisitus ad homicidiũ, vel aliud delictũ, non interuenit, iudex põt minuere pœnã. Alex. *cons. 114. Post redditũ, n. 9. lib. 2.* & dicitur minor dolus, qñ aliqua iusta causa concurrit ẽt in ꝓhibitis. † Et receptans bannitũ consanguineũ ꝓpter causam cõsanguinitatis triremes transmitti; quia inutilis esset, ideo necessaria pœna põt cõmutari; quia causa subest necessaria. Clar. *d. q. 85. in fi. v. non omitto etiam.* † Extende; quia ẽt honestatis causa, ꝓut in muliere, q̃ ex vsu Senat. Mediolani publice non torquetur, sed pœna cõmutatur in pecuniariam, vel alias, *d. q. 85. in fi.* † Declara tñ; quia istæ cõmutationes non debent fieri sine consultatione ſupioris. Clar. *d. q. 85. in fi.* ꝙ ita seruatur Mediolani. † Amplia; quia ẽt põt * iudex augere pœnã, & maioré imponere ex causa, ita * cõuniter teneri dicit Clar. *§ fi. q. 39. in fi.* licet dicat, ꝙ iudex male facit. Vide, *Iudex ordinarius potest, & habet multa in facultatib. & quæ non possit. Conc. 396.* † Extende; quia imo est de iure, ꝙ in pecuniariis pœna grauior imponitur nobili & diuiti, in corporali grauior imponit pauperi, & plebeio, q̃ nobili, ita Clar. *in § fi. q. 60. n. 24. v. prodest ẽt.* † Amplia; quia iudex, qui in aliquib. criminib. post certũ tẽpus, vel de causa procedere non potest, ꝓcedens super alio crimine, si delinquens sit grauatus aliis criminib. de quib. ꝓuiri non põt, bene poterit iudex grauioré pœnam imponere pro delicto, ꝓ quo potest punire; q̃ si esset illud solum delictũ. Cla. *§ fin. q. 51. n. 7. v. vnum tamen.* vbi dicit * cõm, ꝓut etiam cõm. * dicit *q. 39. in fi. v. pro complemento.* † Extende; quia iudex potest pœnã furis augere, si plura furta fecit primo, & fuit ꝓ illis absolutus, vel gratiat⁹, aut ẽt condemnatus; quia nihilominus ꝓ tertio furto põt suspẽdi, & alia cõputantur, vt per Cla. *in § furtũ, n. 10.* vbi ſtãte ſtatuto distinguit, sed ꝙ aggrauent pœnam, nulla sit distinctio. † Et ꝙ trina notatio delinquentis importet priuationẽ, & augmentum pœnæ, possit ex aliis ꝓcedentib. delictis condẽnari, est de iure cõmuni, ideo statutũ attendi deber. Rom. *cons. 236. Vt præmissa consultatio, in pr.* vbi apost. *in v. delinquentem* dat conc. † Declara; quia ſ. n dicta procedunt, qñ condemnatus de dilicto ſoluit pœnã, vel qñ delinquẽs, licet fuerit absolutus, fuit; quia forte ꝓcipũ est ꝓ inquisitionẽ: nam istis duob. casib. adhuc remanet delictum, q̃ debet cõnumerari pro vno delicto, qñ iterum deliquit, vel pluries, vt possit pœna augeri, si vero fuit plenarie absolut⁹ à delicto primo, & secundo, quia ex quo non durat, neq; habet effectum annotatio seu inquisitio delicti, nõ debet fieri cumulatio, ita plene Rom. *d. cons. 236. n. 2. v. præmissis tamen non refragatib.* vbi apost. *in v. absolutus* dat cõn. & Rom. ibi multa allegat, q̃ inseruiunt proli-mitatione. † Extende; quia pœna augẽt ex cõtinuatione in delicto habente tractũ successiuum, & qñ secus, Vide ſup. *Pœna debet commensurari. Conc. 211.* Vide, *Inferior non potest factũ superioris iudicare, & quando secus. Concl. 20.* Vide, *Iura transgredi quando liceat. Concl. 491.* Vide, *Pœna mitior quando eligenda, vel secus. Conc. 259.* Li-mita; † quia iudex qui sine iusta, & rationabili causa pœnã mino-rẽ imponit criminib. quã à lege vel statuto sit statuta, est infamis, & debet puniri ea dẽ pœna, quã erat puniendus reus. Cla. *d. § fi. n. 10. v. caueant tamen iudices*, vbi dicit, ꝙ Rex Carolus I. Siciliæ fecit furca suspendi quendã iudicem, qui condemnare debuit homicidam in pœnã mortis, & condemnauit solũ in pœnã amputationis manus. † Limita; quia non põt minuere pœnam, qñ pœdit ad accusationẽ, secus si ꝓ denunciationẽ, vel inquisitionem, item, qñ delictũ est plene probatum, ita Socin. *Reg. 15. Pœna legalis regulariter per iudicem minui, vel mutari potest*, vbi limitat, vt supra.

Pœna nõ transit ad hęredes, & quando secus. Con. 256.

PŒNA † non transit ad hæredes, licet sit commissa, qñ actio nõ est intẽtata. Vide, *Hæres non tenetur ex delicto defuncti, quando secus. Concl. 68.* † Extende; quia licet substitutus non perendo tutorẽ infanti, cui est substitutus, intra annũ perdat successionẽ, tñ si actio contra eum non est intentata, non potest per hæredẽ intentari. Anch. *cons. 440. In quæstione, quæ vertitur. n. 4.* † Extende; quia licet donatio reuocari possit ꝓpter ingratitudinẽ, tñ si donator viuens non intentauit actionem, cẽsetur remissile. Anch. *d. cons. 440. n. 4.* Rip. *in l. fi. C. de reuoc. don. q. 64.* Tiraq. *in l. si vnquã, in ver. susceperit liberos, n. 216. & seq. C. eod. tit.* † Amplia; quia pœna criminalis non transit ad hæredes delinquẽtis mortui. Clar. *in § fi. q. 51. n. 12. v. quæro nunc*, vbi, ꝙ mors extinguit delictũ. Vide Soc. *Reg. 13. Pœna ex delicto contra hæredem non transit, l. 1. C. ne ex delicto defuncti*, vbi restringit quinq; modis: 1. si est à lege: 2. si ope exceptionis: 3. qñ non est mera pœna: 4. qñ delinquens confessus: 5. etiam in tormentis. † Restringe in criminib. exceptis, ꝓut hæresis, læsæ maiestatis, repetũdarum, peculatus, homicidij suſcipitus ob cõscientiam sceleris cõmissi. Clar *d. § fi. q. 51. n. 13. v. sunt tamen*, vbi dicit * cõem. † Restringe in delictis, in quib. pœna imponitur ipso iure; quia ad effectum confiscationis bonorum transit pœna ad hæredes, cõm * dicit Clar. *d. § fi. q. 51. n. 14. v. scias etiam.* Re-ſtringe † in casib. in quib. põt post mortẽ dãnari memoria delinquentis, dummodo fiat intra quinq; annos Clar. *d. § fi. q. 51. n. 14. in fi. v. credo tamen.* † Amplia; quia vbicunq; quis condemnatur in contumaciam lite non contestata pœna ad hæredes non transit. Bar. *cons. 91. Factum tale, lib. 2.* Vide, *Contumacia delinquentis quando probet delictũ, vel non. Concl. 1020.* † Amplia; quia regula est, ꝙ pœna non transeunt ad hęredes delinquentis de iure ciuili, *l. 1. ff. de pœn. deli.* † Contrarium de iure Canonico; quia pœnæ delinquentis transeunt ad hæredes, cõm * dicit Clar. *in d. § fi. q. 51. n. 16. v. plurius quæro.* etiam si lis non fuisset cõtestata, vt ibi dicitur. † Declara; quia qñ hæres non tenetur, siue de iure ciuili lite contestata, siue de iure Canonico lite nõ contestata, nunq̃ tenetur vltra vires hæreditarias, siue confecerit inuẽtarium, siue non, cõm * dicit Clar. *d. § fi. q. 51. n. 17. v. scias tamen.* † Amplia; quia non põt dis declarare emphyteutã cedidisse, qui mortuus est, neq; è cõuerso si dñs mortuus nõ declarauit caducitatem, non potest succedere ex persona defuncti declarare; quia pœna non transit ad hęredes. Cassad. *decis. 2. & 3. de locato*, & cõm * dicit Ruin. *cons. 35. n. 28. lib. 1.* plene Gabriel. *de crim. con. clus. 35.* vbi dicit * cõm vtroq; cau. Vide, *Emphyteuta debet declarari cecidisse. Conc. 190. n. 22. & fol.* † Extende, vt idem sit in caducitate feudi causata, vel ob delictum, q̃ vel aliam causam, quia si dominus sciuit, & non inquietauit, non potest inquietare hæredes vasalli, nec; successor domini potest inquietare vasallum, ita Abb. *cons. 3. Nitar. col. 8. v. innona quæstione*, lib. 2. Franc. Aret. *cons. 14. Viso, & diligenter, in fin. v. sed remanet vna dubitatio sub n. 20.* Alex. *cons. 189. In causa, & lite, in prin. n. 3. lib. 6.* vbi apoſt.

* apost *in ver feud.* & coẽm *dicit Clar.*in* §. *feud. q.* 46. vbi citat plu-
*14 rimos de *cõmuni attestantes. † Declarat Abb. procedere extẽ-
sionem, qñ Dominus sciuit caducitatem, & non inquietauit, se-
cus si ignorauit, vel etiam si sciuit, & non potuit inquietare; quia
vel morte prẽuẽrus, vel fuit alias impeditus. Abb. *d. cons.* 3. *col.* 8. &
seq. v. in 9. *q. lib.* 2. Franc. Aret. *d. cons.* 14. *in fi. v. sed remanet.* Alex. ple-
nius *d. cons.* 189. *n.* 6. & *seq. v. imo fortius, lib.* 6. & plenius Cla. *d.* §. *feu.*
15 q. 64. vbi dicit *coẽm. † Extẽdit, etiam si sciuit, & non inquieta-
uit, qñ caducitas, & deuolutio feudi esset ipso iure, puta ob alie-
nationem, quia tunc etiã ad hæredes, & ctra hæredes transit de-
uolutio nisi dñs per aliquẽ actum tacite remisisset. Abb. *d. cons.* 3.
16 *col.* 9. *n.* 7. *v. item ponit Bal. lib.* 2. Franc. Aret. *d. cons.* 14. *in fin.* † Cõtra-
rium tenet Clar. *d. q.* 64. *n.* 2. *v. quid si culpa*, vbi dicit *coẽm, quod
non transit ad hæredes domini, qui non declarauit, qñ sciuit in
17 vita sua. † Declarat Clar. *d.* §. *feud. q.* 65. qñ delictum esset noto-
rium, & inexcusabile, alias secus; quia si delictũ esset excusabile,
requiritur sententia, imo plus dicit, ꝙ non posset feudum auferri
ab hærede vocato, qui non est in culpa, & ꝙ ita consuluit, etiã
18 si caducitas ꝓueniat ex pacto. Vide eum. † Ratio, ꝙ non trãsit
pœna deuolutionis ad hæredes est; quia reuocatio feudi vel em-
phyteusis est quẽdam ꝓsequutio iniuriæ, quę non datur hæredi,
neq; contra hæredẽ, ita Abb. ex mente Bald. & Io. And. quos al-
19 legat. *d. cons.* 3. *col.* 9. *in pr. sub n.* 7. *lib.* 2. † Extẽde, quia ea quę de dño
versus vasallum dicta sunt, eadẽ seruari debeant in vasallo, qñ
dñs propter delictum, vel alias priuaretur feudo; quia si nõ que-
relauit viuẽs ipsum dñm, cẽsetur remisisse, nisi stetisset; quia non
habuit tẽpꝰ, licet sciret, vel nisi ignorasset, vel nisi caducitas esset
20 ipso iure causata. Fr. Aret. *d. cons.* 14. *in fi.* † Extende, etsi adsit pa-
ctum, & iuratum. Corb. *de caus. priu. ob non solutum, ampliat.* 45. *n.* 7.
21 Contrarium Decia. *cons.* 4. *n.* 20. *lib.* 1. Cla. *in d.* §. *feud.* † Restringe,
qñ dominus ignorasset caducitatẽ, qui mortuus est. Cassad. *decis.*
2. & 3. & Gabr. *de crim. concl.* 35. *n.* 4. Abb. *cons.* 3. *col.* 8. *v. in nona qua-
22 stione, lib. 2. Cla. *d.* §. *feud q.* 64. vbi dicit *coẽm. † Idem qñ sciuit,
sed non habuit tempus declarandi, & conquerendi. Gab. *d. concl.*
35. *n.* 6. Abb. *d. cons.* 3. *col.* 8. *v. in noua quæstione. lib.* 2. Fran. Aret. *d. cons.*
23 14. *in fi. v intellige.* Alex. *d. cons.* 189. *n.* 7. *lib.* 6. † Restringe in caduci-
tate causata; quia alienauit emphyteuta, quia tunc nõ dicitur pœ-
nam omittendo, sed in cõmittendo, ita Gabr. *de iure emphyt. con.* 3.
vbi pro vtraq; & pro restrictione dicit Zas. & Iac. allegatos dice-
*re omnes *ita tenere, & licet dicat Rui. *cons.* 35. *n.* 28. *lib.* 1. attestari
*de cõmuni *in contrariũ, non loquitur in caducitate causata in
faciendo, sed in omittendo. Abb. *d. cons.* 3. *col.* 9. *n.* 7. *v item Bal. lib.*
24 2. vbi alleg. Bal. *in c. Imperialem.* §. *insuper. de prohib. feud. alien.* † Con-
trarium tenet absolute Corb. *tract. de iure emphyt. de caus. priuatio. ob
alienat. ampliat.* 53. vbi dicit, ꝓcedere, etsi adsit pactum cõuentio-
nale, & iuratum, quod cadat, vbi ꝙ à parte iudicantur, vel non sol-
25 uere, vel irrequisito dño alienare. † Contrarium Decian. *d. cons.*
4. *n.* 20. *lib.* 1. vbi late; Ias. *in l.* 2. *n.* 15. *C. de iure emphy.* vbi ꝙ maius est
26 delictum in faciendo, & sic alienando, q̃ non soluendo: quia est
omissio. † Restringe, qñ Ecclesiæ Prælatus solus sciuisset, seu ẽt
canoné recepisset, quia si habet Capitulũ, non potuit solus ꝓiu-
27 dicare, ita Ias. *l.* 2. *n.* 130. *C. de iure emphyt.* † Restringe, in casu con-
uerso, qñ mortuus est feudatarius, qui deliquerat, quia bene po-
terit dns declarare caducitatẽ contra hæredem delinquentis, qñ
esset ipso iure ꝓiuatus, vel ex pacto in inuestitura apposito. Cla.
in d. §. feud. q. 65. vbi dicit *coẽm, sed tamẽ ipse tenet restrictionẽ,
28 qñ caducitas esset notoria, & nõ excusabilis, alias secus, & dicit,
ꝙ ita consuluit. † Restringe; quia dns, qui in vita sua non inquie-
tauit feudatarium suũ, qui cõmisit feloniam, licet cẽseatur remi-
sisse feloniam, ita vt ad hæredes nõ transeat, tñ secus est, si fuit in
vita cõquestus de vasallo, quia tunc ad hæredes transit pœna fe-
loniæ, ita And. de Isern. *in c.* 1. §. *porro, quæ prima caus. benef. amit.* quẽ
29 refert & sequit Alex. *d. cons.* 189. *n.* 4. *v. hoc aperte voluit, lib.* 6. Vide,
Ant. Gabr. *lib.* 3. *tit. de iure emphyt. concl.* 3. *Caducitatem incursam tem-
pore prædecessoris. † Amplia; quia pœna adulterij non potest intẽ-
tari per hæredẽ mortuo marito, si maritus viuens sciuit, & tacuit.
Vide regulam cum limitationibus, extẽsionib. & declarationib.
apud eundem Gabriel. *de crimin. conclus.* 35. *n.* 8. & *seq.* Abb. *consil.* 3.
30 *n. v. nam secundũ verum intellectũ, col.* 8. *lib.* 2. plene Alex. *d. cons.* 189.
in causa, & lite, lib. 6. vbi declarat. † Amplia; quia ingratitudo cõ-
missa per donatariũ ctra donantem, per q̃ potest reuocari dona-
31 tio, non transit ad hæredes, *l. fi. C. de reuoc. don.* † Declara, nisi esset
cœpta lis, & multis modis, de quib. *in v. Donatio reuocatur ex causa
32 ingratitudinis. Concl.* 711. *n.* 4. & *seq.* † Amplia, quod dicitur de pœ-
na, idem sit in actione personali, & instantia; quia non transit ad
successores, & quando secus. Vide plene Socin. *in Reg.* 2. *Obligatio
personalis*, vbi limitat quinq; modis, qñ est inchoata, vide eum.

† Limita; quia pœna transit ad hæredes, qñ agitur de pecuniaria, 33
vel de bonis, si delinquẽs moritur post cõclusum in causa. Alba.
cons. 90. † Extende; quia eo casu probato crimine tenentur hære- 34
des nedum restituere bona, sed etiã fructus perceptos, sdm̃ *cõ- *
munem, de qua idem Clar. §. *fin. q.* 51. *n.* 14. *v. tenentur q̃s.* † Extẽde, 35
vbi dicat, etiam si ante mortem delinquentis nõ sit sequuta de-
claratio criminis, coẽm *dicit Clar. *d.* §. *fin. q.* 51. *n.* 14. *v. adde, quod.* *
† Contrarium seruari Mediolani dicit Clar. *d.* §. *fi. q.* 51. *n.* 14. *v. ad- 36
de, quod*, vbi bona spectã proximioribus, qñ non est facta declara-
tio criminis, licet dicat ipse, quod hoc nõ seruaret, qñ memo-
ria potest damnari post mortem delinquentis. † Declara tamẽ; 37
quia in omnibus casibus, in quibus pœna transit ad hęredes, de-
bet intelligi, dummodo intra quinquennium à die mortis delin-
quentis fiat sdm̃ *coẽm, *d.* §. *fin. q.* 51. *n.* 14. *in fin. v. scias autem.* † De- *38
clara, nisi esset statutum, prout Pistorij, quod mortuo delinquẽ-
te contra hæredem nulla fiat exactio pœnę; quia statutum debet
seruari, si tñ iam cæpisset soluere partem, tunc statutum non lo-
quitur eo casu, & est locus iuri cõmuni. Rom. *cons.* 195 *per tot.* Li-
mita, † in crimine peculatus, videl. in administratione reipublic. 39
qui bona, vel res publicas subtraxit; quia etiã post mortẽ potest
puniri, *l. fi.* vbi *omnes, *ff. ad l. Iul. pecul.* Clar. *d.* §. *fi. q.* 51. *v. sunt tamen.* *
† Limita per viam exceptionis; quia exceptio est ꝓpetua. Ang. 40
cons. 340. *Magister Iacobus, in pr.* & *supr. n.* 4. † Limita; quia pœna 41
pecuniaria petita in iudicio cõtra defunctum transit ad hæredes.
Rom. *cons.* 195. *In casu præmisso, in prin.* & ideo lite contesta transit
ad hæredes. Ang. *d. cons.* 340. *Magister Iacobus, in prin.* vbi loquitur
in mulcta. † Limita; quia licet pœna non transeat, bene transit 42
actio, quod teneatur exonerare conscientiam defuncti, & resti-
tuere debeat hæres male ablatum. Vide, *Hæres non tenetur exonera- 43
re animam defuncti, & quando secus. Concl.* 42. † Limita; quia licet pœ-
na doli non transeat ad hæredem, qui non participauit de dolo,
tamen quando prouenit actio contra defunctum ex contractu,
vel quasi, bene transit ad hæredem. Castr. *cons.* 412. *Viso facto, col. si.
lib.* 1. Vide, Ant. Gabr. plene *lib.* 7. *tit. de crim. concl.* 35. *Pœna non de-
clarata contra authorem non potest contra hæredem declarari.* Vide, *Hæ-
res non tenetur ex delicto defuncti, & quando secus. Concl.* 68.

Pœna leuior in omittendo, quam in committendo, & quando secus. Concl. 257.

DELICTVM † in omittendo dicitur ex leuissima culpa indu- 1
ctum, ideo pœna ordinaria non imponitur. Bald. *cons* 144.
Præsupposito Communis Papiæ, n. 2. *v. item, & si aliqua, lib.* 1. & idem re-
peut *cons.* 132. *Nisi probetur. lib.* 4. Vide, *Pœna ipso iure non committi- 2
tur, vel incurritur, & quando secus. Concl.* 238. *n.* 18. † Amplia; quia lex
Aquilia non habet locum quoad pœnam contra omittentem.
Bald. *d. cons.* 144. *n.* 2. *lib.* 1. † Amplia; quia minores, & impuberes, 3
qui alias non excusarentur à pœna delicti cõmissi, bene excusan-
tur, si pœna imponitur pp negligentiam, vel omissionem. Ang.
de Perus. *cons.* 63. *Nobilis miles, in fi. v. concludo.* † Amplia; quia faci- 4
lior est purgatio moræ in omittendo commissæ, q̃ in faciendo.
Ang. *cons.* 326. *Ex themate, n.* 3. *v. descendamus igitur.* † Amplia; quia 5
ex omissione oritur dumtaxat dolus præsumptus, ex cõmissione
oritur vetus, & manifestus. Alex. *cõs.* 103. *n.* 13. *li* 1. † Extende; quia 6
licet dolus futurus remitti nõ possit, si tñ remittatur ꝓ verba am-
pla, tunc censetur remissus dolus ex omissione, non ex cõmissio-
ne. Decian. *cons.* 177. *In causa, quæ proponitur, per tot. lib.* 1. † Amplia; 7
quia pœna in omittendo nunq̃ incurritur, nisi ꝓcedat monitio;
secus, si esset in faciendo. Affl. *decis.* 370. *in* 2. *dub.* Vide, *Primari ne-
mo potest, n. si præuia trina monitione. Conc. 718. † Amplia; quia em- 8
phyteuta ob canonem non solutum non cadit ipso iure, sed dño
volente, & declarante sdm̃ *coẽm, sed qñ delinquit in faciendo, *
vt quia alienauit, bene cadit ipso iure, Ias. *in l.* 2. *nu.* 6. *v.* 5. *noto cum
seq. & n.* 15. *C. de iure emphyt.* vbi tenet, ꝙ ob canonem non solutũ
facta declaratione bene cadit ipso iure. † Extende; quia dolus in 9
omittendo non infringit sententiã, in committẽdo bene infrin-
git. Cach. *decis.* 71. *n.* 39. † Limita; quia imo pœna pp negligentiã, 10
& sic in omittendo, operatur priuationem in officialibus & aliis
deputatis ad aliquod munus, vel officium. Rom. *cons.* 80. & ibi a-
post. *in ver. item & iustitia*, quæ dat exempla, & conc. † Extẽde; qa 11
iudex negligens magis peccat in negligendo, q̃ in committẽdo:
Chass. *in consu. Burg fol.* 51. *in fi. n.* 73. *v. sed quia dicitur*, vbi ꝙ Episco-
pus non reuocans clericum delinquentem à iurisdictione secu-
lari dicitur homicida, si clericus pœna mortis condẽnatur, plus,
quam iudex secularis, qui condemnauit, vbi plura similia. † De- 12
clara totam istam materiam; quia pœna promissa pro facto af-
firmatiuo sine die semper resoluitur in pœnam negligentiæ,
& sic in omittendo, & ideo, vt committatur, requiritur in-
terpellatio,

terpellatio, si vero pœna est promissa pro facto negatiuo, videl. q̃ non faciet hoc. & illud semper committitur, si fiat contrariũ absq; alia interpellatione, plene Alex. *cons.*10. *Attentis verbis, n.*3. *v. quia, vt signanter, lib.*7. vbi apostil. *in ver. Innoc.* dat plurimos concordantes pro vtraq; parte, videl. pro, & contra quoad factum affirmatiuum; quia quãdo lex, vel statutum obligat aliquem ad faciendum; non semper requiritur interpellatio, prout in eo, qui tenetur residere, & aliis similibus, de quibus Marsi. *sing.* 341. *Ille, qui tenetur. per tot.* Vide, *Delictum in omittendo leuius. quam in committendo. Concl.*177. Vide, *Petitio remedij legis est necessaria, vt sit locus remedio legis. Concl.*329. Vide, *Prohibere qui potest malum, & non prohibet, quando teneatur, vel non. Concl.*894.

Pœna maior quæ dicatur, & quando. Concl.258.

1 PŒNA † corporalis maior est quacumque pœna pecuniaria.
2 Bald. *consil.*426. *Præmittendum est. in prin. n.*2. *lib.*1. † Extende; quia quælibet pœna corporalis etiã minima dicitur maior quacumq; pœna pecuniaria. Bologn. *in addit. ad cons.*10. *de Anania* 59.
in princ. Vide, *Pœnarum capitalium maior qua dicatur. Conc.*223.

Pœnæ exactæ ab Episcopis quibus debeantur. Concluſ.259.

1 PŒNÆ † seu emendæ pecuniariæ, quas exigunt Episcopi, & Prælati debent applicari, & distribui pauperibus, vel in alios
2 vsos pios. Feder. de Sen. *cons.*282. *circa princ. v. item emendæ.* † Declara tamen, quod si Ecclesia propria indiget, possunt etiam applicari reparationi, vel augmento Ecclesiæ. Feder. de Sen. *d. cons.*
3 282. *ver. item emendæ.* † Dicas quod pœna à iure, vel statuto pecuniaria imposita applicatur Episcopo, pœna vero ex sententia prouenientes debet applicari locis piis pro maiori honestate, si tamen esset Episcopus in necessitate, per modum necessitatis poterit sibi appropriare; quia est pietas in quocumque indigente. Fely. plene *in cap. irrefragabili. §. cæterum, num.*8. *& seq de offic. deleg.*
Vide plenius, *Confiscationem bonorum an habeat Episcopus. Concluſ.* 722. Vide, *Ecclesia quas pœnas imponat, & de multiplicibus pœnis. Concluſ.*17.

Pœnitentiarius Cardinalis non potest multa. Concl.260.

1 CARDINALIS † supremus pœnitentiarius sine mandato speciali non potest dispensare cum infami, neq; restituere eum famæ; quia istud est soli Principi reseruatum. Gem. *consil.*105. *n.*6.
2 *v. Quoad secundum.* † Amplia; quia potestas Summi Pœnitentiarii non extenditur, nisi in foro pœnitentiæ; ideo non potest dispensare, nisi faciat de speciali mandato Papæ. Card. Zab. *cons.*28.
3 *Quidam frater, n.*4. † Amplia, quia non potest contra priuilegium Papæ cum decreto irritanti concedere, quod religiosus vnius religionis transeat ad aliam. Card. Zab. *d. consil.*28. *in fin.*

Pœnitentiarii qualiter assumantur, quid possint, & in quibus eis credatur. Concl.261.

1 PŒNITENTIARII † quando assumuntur, iurant exercere officium pœnitentiariæ, ad q̃ assumuntur, prout Cald. *cons.*168.
alias 2. *de testib. n.*2. *v. item presbyter*, q̃ cons. est Io. de Fano, & du-
2 plicatur per Cald. *cons.*166. alias 11. *de probat.* † Creditur pœnitentiario circa ea, q̃ spectant ad officiũ suum, vt si aliquẽ absoluerit, siue testificetur viua voce, siue per literas. Cal. *d. cons.*168. alias 2.
3 *de testib. circa med. v. sed ad dubium declarandum.* † Amplia, vt ꝓcedat tam in foro pœnitentiali, q̃ in foro iudiciali, vt sibi credat. Cald.
4 *d. cons.*168. alias 2. *de probat. per tot.* † Habet auctoritatem eandem pœnitẽtiarij in absolutionib. faciendis, q̃ habent Episcopi. Cal. *d. cons.*168. alias 2. *de testib. v. sed saluo saniori consilio*, q̃ consilium est Io. de Fano, quod duplicatur per Cald. *cons.*166. alias 11. *de probat.*
5 *& cons.*544. alias 12. *de sent. excom.* † Declara tamen, nisi aliter curia Romana declaret; quia in hoc staretur declarationi Curiæ. Cal.
*d. cons.*544. *in fi.* alias 12. *de sent. excom. d. cons.*168. alias 2. *de testib. ante*
6 *med. v. sed saluo.* † Et idem in prælatis exemptis; quia quoad suos subditos possunt absoluere à casib. Episcopo reseruatis. Fed. de Sen. *cons.*95. *Super dubitationum, col. pen. v. consequenter circa præmissa.*
Vide, *Absoluere à casib. Concl.*43. Vide, *Abbas quid possit circa absolutiones, & dispensationes suorum monachorum. Concl.*16.

Pœnitentia quãdo excuset à pœna delicti. Concl.262.

1 PŒNITENTIA † ante delictum commissum excusat ab omni pœna delicti, q̃n fuit ex eo; quia non voluit delinquere, cum tamen posset; si vero est pœnitẽtia; quia non potuit, nõ excusat.
coẽm* dicit Clar. *in §. fi. q.*60. *n.*21. *v fui quando*, q̃ interrogatus. Rom. *cons.*70. *n.*6. *v.*2. *quia*, vbi dicit esse de hoc tex. notabile *in auth. contra qui propriã. C. de non nu. pec.* & repetit *cons.*59. *prope fi. v. secũdo quæ.* Vide, *Perseuerantia actus requiritur, vt effectũ producat. & quando sceu.* *Concl.*315. † Extende, vt ꝓcedat etiam ad effectum pœnæ pecuniariæ imponendæ: nam is, qui negat se possidere; cum tñ possideat, pp mendaciũ perdit possessionem in rei vendicatione; si tñ pœniteat, ante q̃ pars aduersa ꝓbauerit, q̃ possideat, nõ incidit in pœnam. Rom. *d. con.*70. *Viso themate, n.*6. *v secundo principaliter*, vbi apostil. *in ver. reuocauit*, vbi dicit* coẽm, & allegat plures. † Amplia; quia ad euadendam pœnã, qualem sufficit quandoq; pœnitentia ante litis contestationem, q̃nq; ante sñtiam, Rom. *d. cons.*
70. *n.*6. *v.*3. *quia cum hæc sit pœna legalis, & cons.*59. *in fi. v.*3. *quia*, vbi apost. † Amplia; quia tegãs aliquid, q̃ est causa sui priuilegij, pdit priuilegium, si perseuerat; secus si ante q̃ pars aduersa ꝓbauerit contrarium, negationẽ reuocat. Vide plene la. *in l. sed ho. ita. §. si autem. ff. de re iud.* vbi examinat plenissime. † Limita, q̃n pœnitentia est post delictum consumatum; quia tunc non excusat, nec; minuit pœnam temporalẽ. Clar. *§. fi. q.*90. *n.*21. *v. fui quando*, vbi restringit in crimine solo hæresis, in quo pœnitentia post crimen excusat, nisi sit relapsus. Vide, *Absolutio in foro conscientiæ. Conc.*45.

Pensio dicitur realis, & transit ad successores in beneficio, & quando secus. Concl.263.

PENSIO † dicitur realis, & transit ad successores in beneficio, q̃n est super fructibus, infr. *Concl. prox. seq.* † Extende, etiam si Papa certos voluit esse efficaciter obligatos; q̃a licet in reseruatis, & odiosis inclusio vnius sit exclusio aliorũ; tamen q̃n pensio est ex causa alimentorum, vel pensionarius habet hypothecã in bonis, ex quorum fructib. est soluenda pensio, tunc transit ad successores. Rom. plene *cons.*388. *In casu proposito, n.*4. *& seq. v. sed ad secundo videndum, & n.*5. vbi apost. *in ver. soluendum est, & n.*6.

Pensionarius an habeat fructus beneficii hypothecatos. Concl.264.

PENSIONARIVS, † cui est reseruata pensio annua super fructibus certi beneficij, non habet fructus beneficij hypothecatos. Castr. *cons.*339. *Quia exceptiones, n.*4. *v.*3. *quæritur, lib.*1. vbi q̃ non reperitur iure cautum, nisi in alimentis. † Contrarium tenet Gigas *tract. de pensio. quæst.*51. vbi allegat pro vtraq;, & hanc tenere Rom. *cons.*388. sequitur Neg. *de pign. part.*2. *memb.*4. *n.*164. Caputaquen. *decis.*302. *lib.*2. *in manuscriptis*, quod maxime dicunt procedere, q̃n adest illa clausula, quæ solet apponi, *vt commodius possit frui valeat*; quia sonat pensio pro alimentis, & quia dictio (super) importat hypothecam. Bal. *cons.*182. *n.*2. *lib.*5. *v. secundo quia* Rom. *cons.*508. *Præsens consultatio, in pr.* † Declarat Castr. *d. cons.*339. *n.*43. *lib.*1. q̃ persona debentis pensionem est obligata; quia pot compelli ad solutionem, nõ q̃ ex rescripto obligatio ciuilis, vel naturalis oriatur, sed quædam adsti ictio, quę officio iudicis cõpulsionem habet. Castr. *d. cons.*339. *n.*4. *lib.*1. & idem est de dignitate, q̃ est obligata realiter; quia non liberatur mortuo rectore, donec viuit pensionarius, *c. misi essent, de præb.* sed quoad fructus dignitatis, si vendantur, non possit pensionarius ex hypotheca agere, ita Castr. vbi supr. † Sed tamen contrarium verius est; quia omnes Dd.* ita tenere dicit Rom. *d. cons.*388. *in pr.* vbi apostil. 1. *in pr. in casu proposito.* citat plurimos ad illud consilium, & alia 2. apostil. *in ver. induxit.* quæ dat conc. quod dictio (super) importat hypothecam hoc casu, q̃n pensio reseruatur super fructibus beneficij. † Amplia; quia Ecclesia habens pensionem super certo fundo, agit cõtra possessorem fundi ad suam pensionẽ, vel interdicto *vti possidetis*, si possessor non neget, vel interdicto, *vnde vi*, si neget, & quid ꝓbare debeat agens ad pensionẽ, vel negãs, vide plene Rogid. *cons.*21. *Verum possessor. per tot.* vbi latissime † Amplia, vt ꝓcedat etiam, q̃n pensio reseruatur causa alimẽtorum; quia illa res, quæ pro alimentis assignatur, dr̃ fauore alimẽtorum obligata. Rom. *d. cons.*388. *n.*3. *& seq. v secundo quia*, vbi dicit* coẽm, vbi apostil. *in sequuntur*, dat conc. † Et dicitur fauore alimentorum reseruata, q̃n in reseruatione dicitur, *vt cõmodius subsistentari valeat, & de iuuis subuentionis auxilio prouidere volentes.* Gig. *de pensio. q.*51. & 52. sequit apost. ad Rom. *d. cons.*388. *n.*3. *in ver. manifestant*, vt ibi etiam tenet Rom. † Restringe; quia si pensio ex alia causa, q̃ alimentorum reseruat, res, ex qua debetur, nõ esset hypothecata, sed sola personalis cõpetit cõtra successorem. Rom. *d. cons.*338. *n.*3. *v. licet, nam.*
† Contrarium, q̃ imo etiam ex quacunq; causa alia generaliter, sit res obligata pensionario, ex qua debetur pensio, tenet Rebuff.
de iurisd.

de const. rcd. gl. 14. n 38. Vide, *Alimenta habent multa priuilegia. Concl. 286. n. 37. & seq.* Vide, Dictio, super, quid importet. *Concl. 283.*

Pensionarius quando agere possit spolio. Concl. 265.

1 PENSIONARIVS † agere potest spolio contra Rectorem eo ipso, q̃ denegat soluere pensionẽ, q̃ semel soluit. Vide, *Spoliatus pensionis perceptione an restituendus, & an detur possessorium in incorporalibus. Concl. 288.* † Limita; quia spolio non agit habens pẽsionem assignatam ab Episcopo cum consensu Capituli ad vitam suam ob bene merita, q̃ de meritis nõ constat, & est excessiua, & non intenuenit decretum Papæ, quia cum pensio sit nulla, nõ datur possessio, vel quasi, quia caret adminiculo iuris. Old. *cons. 226. in fi. n. 12. v. 1. quia.* † Limita, q̃ probatio est facta in petitorio, & constat de nullitate pensionis ab Episcopo assignatæ; quia non datur spolium, nec restitutio aduersus successorem negantem velle soluere. Old. *d. cons. 226. in fi. v. secunda quia.*

Pensio habet priuilegia, quod nullitas committitur sine retardatione, & quando secus. Concl. 266.

1 SI † petatur committi causa nullitatis pensionis semper commissio fit non retardata solutione pensionis. Chassad. *decis. 10. de rescript.* Staphil. *de litter. gratia, fol. 153. v. quando vero,* vbi alleg. duplicem causam, videl. primo vt obuietur malitiis hominum; 2 secundo propter reuerẽtiam literarum Papæ. † Limita in nouem casibus, in quibus ista clausula non committitur, neq; datur, de quibus per Gigan. *in tr. de pensio. q. 85. per tot.*

Pensionarius mortuus quando transmittat ad hęredes, vel non. Concl. 267.

1 PENSIONEM † habens Ecclesiasticam super fructib. beneficij, puta soluẽdam in festo Natiuitatis Domini, si moritur, post q̃ venit dies pẽsionis, & fructus sunt percepti, sine dubio est, quod hæredes pensionarij debent habere pensionem decursam, licet non soluta, & iste casus nullam habet difficultatem secundum Cacial. *tr. de pens. q. 25. in pr.* quẽ sequitur Gig. *eod. tr. q. 53.* & communem * dicit apost. ad Rom. *cons. 10.* & dicit Cou. *var. resol. lib. 1. c. 15. n. 13.* † Et idem dicunt d. Dd. q̃ omnes fructus sunt percepti 2 tempore mortis pensionarij, licet nondum venerit dies solutionis, ita Caccia. *d. q. 25. in pr. v. quando autem.* Gig. *d. q. 53. n. 2.* ita Alex. *cons. 18. v. & fortificatur, lib. 1. & cons. 15. Reuerende Domine, n. 3. lib. 2.* & *cons. 82. nu. 16. v. 4. vero querit. lib. 2.* quod est *cons. 40, lib 3.* Fer. *cons. 118. col. pen. n. 4. & cons. 151. in fi.* & communem * dicit apostil. 1. ad Rom. *cons. 10.* Cou. *var. resol. d. c. 15 n. 13. lib. 1.* Soc. *cons. 100. in pr. li. 1* 3 Redoan. *tereb. Eccl. q. 1. v. in hac, nu. 25. & seq.* † Contrarium dicit Couar. *cap. 15. lib. 1. variar. resolut. n. 13.* quod imo semper debetur pensio pro rata temporis, quia videtur pro seruitio Ecclesiæ, vel pro alimentis constitui, & hanc æquiorem * communem, q. sortem deberur pro rata temporis perceptorum, dicit Ferret *consil. 172. n. 6. v. secundo principaliter.* † Vide omnino Gamb. Auditorem Rotæ *in tract. de legat. lib. 6. n. 572. in q. 24.* vbi dicit, quod nullo modo debetur pensio hęredibus mortuo pensionario ante exactionem, nisi habeat facultatẽ testandi, & *in q. 25.* dicit, si vero teneatur cõtraria opinio, q. possit testari pensionarius, tunc distinguit secundũ præmissa, quod si fructus sunt percepti, debeatur, quia terminus solutioni videtur adiectus, non obligationi si fructus 4 non sunt pcepti, nihil debetur, *n. 597. & seq.* † Declara; quia si pẽsio debetur pro certo seruitio, vel pro certa rata fructuũ, vel pro alimentis debeatur solum pro rata temporis, si vero deberetur simpliciter, & absolute, prout legatum annuum, tunc sufficit, q. cæptus sit annus: si vero debetur vt res profana, & tanquam laico super fructibus perceptis, tota debetur prima opin. ita Fer- 6 ret. *d. cons. 372. col. fin. v. non obstant allegata.* † Si vero decedat pensionarius ante terminum pensionis, & antequam fructus fuerint percepti, tunc sine dubio fructus liberi spectant Ecclesiæ, & non debetur pensio. Caccialup. *d. q. 25. in princ.* Gig. *d. q. 53. in princ.* cõmunem * dicit apostil. ad Rom. *cons. 10.* Couar. *d. c. 15. n. 12. var. reso.* 7 *lib. 1.* Gambar. *tract. de legato in 6. lib. n. 597. & seq.* † Aliquando moritur pensionarius ante terminum pensionis, & eo tempore, quo omnes fructus sunt percepti, & an debeatur tota pẽsio, vel * pro rata temporis, est dubium, sed communem, * quod debeatur tota, dicit Couar. *var. resol. c. 15. n. 13.* licet ipse dicat veriorem, 8 quod pro rata temporis debeatur. |† Aliquando moritur pensionarius ante terminum, & antequam omnes fructus sint collecti, licet pars fructuum sit collecta, & pars pendeat, & eo casu pro rata pendentium nihil debetur hæredibus pensionarij; quia 9 sunt liberi Ecclesiæ, & iste casus nullam habet difficultatem, vt dicit Caccialup. *d. q. 25. n. 3.* & Gig. *d. q. 53. v. 3.* † Pro perceptis vero fructib. debetur pensio pro rata æquitate iudicis. Caccialup. *d. q. 25. n. 3.* Gig. *d. q. n. 53.* † Aliquãdo soluitur anticipate ante col- 10 lectos fructus, & debet restitui, si moritur pensionarius. Caccial. *d. q. 25.* Gig. *d. q. 53. in fi.* † Quid sit pensio est constituta super fruc- 11 tibus, qui dictim colligũtur, prout in horto, vel si semel plurib. annis lapsis, proũt sin sylua cædua. Caccial. *d. q. 25.* Gig. *d. q. 53.* Vide, *Fructus quando percepti dicantur, licet dies non venerit. Concl. 497.*

Pensio super beneficio iuris patronatus an possit reseruari sine consensu patroni. Concl. 268.

QVOD † pensio non possit reseruari super beneficio iuris pa- 1 tronatus sine cõsensu patroni plures volunt. † Contrariũ, 2 quod imo causa resignationis sufficiat, si patronus consentiat resignationi, vult. Gamba. *de leg. lib. 6. n. 97. & seq.*

Pensio an & quando possit ab Episcopo assignari, vel à beneficiato. Concl. 269.

PENSIO † potest assignari ab Episcopo seruitoribus suis bene- 1 meritis, & valet etiam in præiudicium successoris, si est modica, constat de meritis, & est cõmensurata ipsis meritis, alias non. Old. *cons. 226. Quidam Episcopus, n. 6. v. sed salua reuerentia,* & idem tenet *cons. 257. n. 6. v. postquam autem.* † Amplia, vt procedat, quod 2 Episcopus potest assignare pensiones super beneficiis sibi subiectis, etiam si viuant Rectores dictorum beneficiorum. Oldr. *d. cons. 257. n. 6. v. pensiones annuas.* † Amplia; quia imo Prælatus Ec- 3 clesiæ potest constituere pensionem laico super fructibus suæ Ecclesiæ, & ligat successorem, q̃ reuera est remuneratoria pro seruitiis Ecclesiæ, vel Prælati, si tñ est temporalis, si vero ppetua, non valet, nisi sit de consensu Capituli. Arch. *16. q. 1. c. poss. & in c. 1. in fi. de reb. Eccl. non alien. in 6.* sequitur Guid. Pap. *dec. 179.* vbi, q. ita fuit iudicatum. † Limita, q. non valet pensio assignata ab E- 4 piscopo nobili cuidam pro benemeritis, & seruitiis, impensis, & quia, p̃mittit de pensionẽ bonorũ Ecclesiæ, etiam si sit de cõsensu Capituli, q̃ est excessiua, & non constat de meritis, & nõ habet decretũ superioris, etiã si sit ad vitam pensionarij tm̃, quia est ipso iure nulla. Oldr. *d. cons. 226. per tot.* quia iste est casus d. consi. lij. Vide, *Episcopus an possit donare, & quomodo. Concl. 287.*

Pensio an valide reseruetur per Papam sine consensu Prælati. Concl. 270.

PAPA † potest reseruare pensionem perpetuam valide super 1 vno monasterio, vel Ecclesia etiam sine consensu Prælati, & eo non citato, & dare alteri, quando de plenitudine fa cit. Rom. *cons. 369. Circa primum, in princ.* vbi plene apost. *1. in ver. citatione,* dat plures conc. † Amplia, sicuti Papa potest reseruare pensio- 2 nem super beneficio, ita potest etiam illam reducere, & modificare etiam non citato eo, cui est reseruata, quando quod facit ex certa scientia. Rom. *d. cons. 369. n. 25. v. quoad quintum, vsq; ad n. 30.* vbi apost. dant conc. † Limita, quando reseruatur auctoritate 3 ordinaria, quia requiritur consensus Prælati, vel quod Papa faciat citata parte, & ex causa. Rom. *d. cons. 369. n. 5. & seq. ver. 2. quidem,* vbi, quod præsumitur auctoritate ordinaria, quando citauit, licet nulla sit citatio.

Pensio super fructibus reseruata non debetur multis casibus. Concl. 271.

PENSIO † reseruata super fructib. beneficij nõ debetur, si nulli 1 fructus existunt; quia q̃ reseruatur super fructib. vnica oratione, fructus cẽsentur taxatiue positi, ideo nullis extantib. pensio nõ debet. Cast. *con. 339. Quia exceptiones, n. 3. quæritur igitur, lib. 1.* † Extende idem in quarta, q̃ debetur Episcopo ab Ecclesia pa- 2 rochiali ratione decimarũ, & primitiarũ, q̃ soluuntur Ecclesiæ parochiali; qa si nihil soluit Ecclesiæ parochiali, ipsa parochialis non tenet ad quartã Episcopo. Cast. *cons. 38. Dico dictum emptorem. lib. 1.* † Restringe; quia pensio, q̃ non soluitur; quia nulli fructus 3 extãt, si in seqq. annis extarent vberiores fructus, bene solui debet ẽt pro præterito anno, in quo fructus non extiterunt. Cast. *d. con. 338. n. 3. in fi. v. quid si in alio anno, li. 1.* † Amplia; quia si diminuti 4 sunt fruct9 beneficij, sup quo est pẽsio reseruata ita, vt rector deducta pẽsione non habeat, vnde ex beneficio possit viuere, pẽsio est reducenda, quia priuilegium, q. quis non teneatur vltra, q̃ facere possit, concessum militib. est cõcessum etiam clericis, & ecclesiis. Rom. *cons. 369. n. 30. v. quoad 6.* vbi plena apost. *in v. diminuendum,* dat plurimos cõc. & Rom. allegat plura similia de cõducto. re, de cõsuario; quia minuit affictus, & cẽsus minuto redditu, & sic in aliis onerib. excepto canone emphyteutico, quia soluitur in reco-

5 in recognitionem dominij. † Amplia; quia pēsio reseruata super beneficio intelligitur deductis primo expensis factis gratia colligendorum fructuū, quia nullus casus considerari potest, q exten-
6 pensis istas tollat. Cast. *d. cons.* 339. *n.* 4. *fi. v.* 4. *quæritur, li.* 1. † Item expensę, q̄ sunt necessarię pro cōseruatione status beneficij, dedu-
7 cendæ sunt. Cast. vbi supr. prox. † Amplia; quia sicuti pēsio ꝓfana, q̄ sit iusta attenditur ex cōsuetudine eius, q̄ solet percipi, vel q̄ redacta ad annos 20. importat veram æstimationē, ita ēt pēsio Ecclesiastica reseruata si excedit, q̄ est cōsuetum ex cōsuetudine percipi, vel q̄ ex æstimatione fructuum per 20. annos debet reduci tanq̄ iniusta ex capite læsionis, ita Rom. *cōs.* 369. *Circa primū. n.* 9. *& seq. v. cæterum posito*, vbi apost. *in ver. ex consuetudine*, & *in v. or-*
8 *dinario*, dat conc. † Extende; quia pensio excessiua dr̄ iniusta, nō autem nulla; igitur reducenda, prout ēt in profanis ex capite læsionis fit reductio. Rom. *d. cons.* 369. *v. cum igitur.* vbi plena apost.
9 *in ver. pensio*, dat plurimos conc. † Extende, vt ꝓcedat, ēt si esset soluta spōte metu excōmunicationis, quia inducitur iustus metus ex excōmunicatione iniusta respectu causæ, videl. excessiuæ pensionis, licet sit iusta ex animo, & ordine proferentis. Rom. *d. cons.* 369. *n* 9. *& seq. v. quoad secundum*, vbi apost. *in ver. sequuntur*. dat
10 conc. † Amplia; quia beneficiatus tenetur soluere decimas Papales, non aūt pensionarius, licet postea ratam retineat debitam pro pensionario. Oldr. *cons.* 169. *v. ad quartam.* Vide, *Decimæ soluen-*
11 *dæ à beneficiato, non à pensionario, & à quibus. Concl.* 84. † Limita, q̄ pēsio esset simpliciter reseruata, vel assignata, & fructꝰ essent nō taxatiue, sed demonstratiue positi in alia oratione; quia licet nō extent fructus, tenetur tn̄ ad solutionē eo casu. Cast. *d. cons.* 339.
n. 3. *lib.* 1. Et q̄n taxatiue verba cognoscantur, Vide, *Verba quando demōstratiue, vel taxatiue intelligātur. Concl.* 147. Vide, *Onus extrinsecū non diminuitur diminato emolumento, & quando secus. Concl.* 143.

Pensiones, & affictus an regulentur secundum naturam fructuum. Concl. 272.

1 PENSIONES † affictus regulātur secundum nr̄m fructuum, pro quibus soluuntur, quia si fructus sunt recollecti, pēsiones spectant ad eum ad quē spectarent fructus recollecti. Bar. *in l. fi. §. fi. ff. de iure fisci.* Cum. *consil.* 20. *Magister Anton. per tot.* Alex. *cons.* 181. *In causa, & lite, in fi. n.* 6. *v. & constat, li.* 2. vbi, q̄ licet pensiones nō sint fructus naturales, sed ciuiles, tn̄ regulantur ad similitudinē na-
2 turalium. † Amplia, vt ꝓcedat, ēt si fructus sunt non in totū percepti, sed in parte; quia pariter soluenda erit portio, & pars pensionis proportionata fructibus, siue sint de eodem anno, siue alias, semper pēsio regulatur secundum fructus perceptos, vt soluī debeat. Alex. *cons.* 82. *Perspectis, n.* 16. *v.* 4. *vero quæritur, lib.* 2. conc.
3 idem Alex. *cons.* 28. *in pr. lib.* 1. *& cons.* 15. *n.* 3. *lib.* 2. † Extēde, maxime, q̄n restitutio bonorum fit ex necessitate, prout in grauato p fideicommissum sub conditione; quia pro qua quota haberet fructus, pro eadem quota debet habere pensionem, seu affictus.
4 Alex. *d. cons.* 82. *n.* 16. *lib.* 2. † Amplia; quia pēsiones, quæ sunt fructus ciuiles, bene veniunt appellatione fructuum largo modo. Alex. *d. cons.* 181. *in fi. n.* 6. *lib.* 2. Alex *in l. diuortio, n.* 32. *ff. sol. matr.* vbi
5 Ias. *n.* 9. † Extende etiam in materia statuti, q̄n agitur, vt reducatur ad ius cōmune, appellatione fructuum veniunt pensiones.
6 Alex. *d. cons.* 181. *in fi. lib.* 2. † Limita, in casibus, in quibus emptor tenetur stare colono; quia ēt si fructus essent percepti, sed pēsiones nedum essent maturæ pro fructibus perceptis, adhuc debētur pensiones emptori; quia in eum transit ius colonię. Bart. *d. l.*
7 *fi. §. fi. in fi. de iur. fisc.* ꝙ maxime procedit, q̄n venditor cessit omnia iura emptori sdm̄ Cuma. *cons.* 20. *per tot.* † Limita; quia si testator legauit liberationē omnibus sibi obligatis pro affictibus ab hinc retro, videl. per totum annum 1421. non venit remissio pensionis debitæ de anno 1422. licet deberetur pro fructib. anni 1421. Cum. late *cons.* 170. *Dominus Zampetrus* ratio est; quia liberatio nō se extendit ad debitū in diem, sed ad debitū retro, & sic respicit legatum effectum petitionis, non extinctionem obligationis.

Pensiones, & affictus an soluantur anticipati, an in fine anni. Concl. 273.

1 PENSIO † in dubio, & de iure cōmuni soluēda est in fine anni, nisi aliter sit appositū tempus, vel nisi in contrariū sit consuetudo, iō non est soluēda anticipate, neq; per semestria in dubio Bal. *cons.* 314. *Ad euidentiam præmittendum, lib.* 3. *in pr.* alleg. *l.* 1. *si pensio. ff. de migr.* sed est soluēda in fine anni collectis omnib. fructibus, & hoc in rusticis prædiis. Gamb. *tract. de legato, lib.* 6. *q.* 26. *n.* 601. &
* *seq.* vbi late, & hanc* cōem dicit Paulus Rom. *de pensio. c.* 5. Vide,
Conductor an teneatur soluere in principio, vel in fine anni. Concl. 609.
† Contrarium vr̄, q̄n loco alimentorum, seu pro alimēti est reseruata, quia sicuti habet tunc hypothecam, & fauores alimentorum concessos. Rom. *cons.* 388. *n.* 3. & ibi apost. sicuti alimenta anticipate solui debent, ita ēt pensio pro alimentis. Vide, *Alimenta, quæ*
legatum habet multa specialia. Concl. 286. † Limita, in vrbanis pensio quia pensio soluit, ꝓ ut quisq; habitat. Bal. *d. cons.* 314. *n.* 2. *fol. in*
vrbano, lib. 3. † Limita, q̄n aliter esset actū, vel cōuentum, quia standum est conuentioni. Bal. *cons.* 314. *in pr. lib.* 3. Gamb. vbi supr. † Limita, q̄n consuetudo esset in contrarium; quia illa attendi debet. Bal.
d. cons. 314. *in pr. lib.* 3. Gamb. vbi sup. & in simili, q̄ in certitudo obtractus reguletur, & certificetur per consuetudinem cōcedentium in similib. Alex. *cons.* 107. *In causa. & lite, lib.* 1. Vide, *Emphyteuta te-*
certa qualiter reducatur ad certitudinem. Concl. 153. † Limita, quia q̄n pensio cōstituitur perceptis fructib. omnib. expectatur sequens annus, si vero ante fructus perceptos, finis anni erit in mense Ianuar. Gamb. *de leg. lib.* 6. *in q.* 26. vbi late *n.* 601. *& seq.* † Limita, in alimentis, & aliis, qui sumunt onus opus perficiendi; quia debet fieri solutio secundum opus, & alimēta, in pr. ita Paul. Rom. *d. de pens. c.* 5. Vide, *Soluere obligatus singulo anno quo tempore teneatur. Conclus.* 335.

Percutiens clericum incidit in pœnam canonis, & latæ sententiæ excommunicationis Concl. 274.

PERCVTIENS † clericum incidit in pœnam *c. si quis suadente. 17.*
q. 4. q̄ disponit talem non posse absolui etiā ab Episcopo, nisi in mortis articulo, sed debere psentare se conspectui Papæ. Vide,
Excommunicatio inducitur à iure multis casib. Concl. 445. † Et procedit ille tex. & excōmunicatio, ēt si percussio sit in vulnere. Cla. §. fi.
77. *n.* 2. † Et procedit ēt in clerico primæ tonsuræ sdm̄* coēm, & de qua Duennas *Regul.* 99. *in* 2. *ampliat.* & Clar. §. *fi. q.* 77. *n.* 4. vbi
non vidit seruari, nisi clericus incedat in habitu. † Declarātur† Episcopus, & Abbas certis casib. absoluunt suos subditos, vt in
ver. absolutio manuum. Concl. 51. † Amplia etiā inter religiosos intrā se iniicientes manus violētas, quia incidunt in eandē pœnam, si non tenentur venire Romā; quia clausurales suos absoluere potest Prælatus Lap. *alleg.* 74. *n.* 5. *v. hinc est.* † Amplia; quia habentes cum ēt in personis religiosis, q̄ religiosę viuunt, licet professum non emittant. Clar. §. *fi. q.* 77. *n.* 5. *v. vlterius quæro*, vbi de* cōmun.
† Amplia, vt hoc priuilegiū latissime interpreteur de omni corporali læsione iniuriosa, non solum in corpus, sed etiam in rem corpori adhęrentib. & etiam in sola detentione corporis sine læsione, *c. nuper*, vbi In. *de sent. excom.* & ibi Abb. & alij; sufficit detentio, ne clericus liber abire possit, ēt si non percutiatur, nec verbetetur, & Fel. ibi *n.* 5. dicit esse verū etiam si solas vestes tegerit clerici, etiam si frenum equi, super quo equitat, & ibi ex
* Canonistæ hoc tenent, & allegat plurimos conc. Bart. *in Authentio. §. quod illicite, n.* 5. *ff. de publ.* † Amplia, vt ꝓcedat, etiā si clericus se ipsum percutiat; quia incidit in eādem pœnam, & excōmunicationem sdm̄* coēm, de qua Clar. *d. §. fi. q.* 77. *n.* 3. † Amplia, nedum habeat locum in percutiente manibus ꝓpriis, sed etiam in eo, qui mandat hoc fieri, q̄ si fiat iniuria de mandato meo reputor, ac si fecissem, *c. mulieres. §. illi vero, de sent. excom.* † Amplia, ꝓcedat etiam inter clericos, si clericus clericum percutit cum effusione sanguinis in ludo niuis; quia cū sit ꝓhibitus lud* clericis non excusatur, & dato, q̄ esset permissus, nō tetit in terminis o
di. Cal. *consil.* 539. alias 7. *de sent. & excom.* sequitur Clar. §. *fi. q.* 77.
n. 14. Vide, *Ludus quando excuset delictū, vel non. Concl.* 457. † Dicat tn̄; quia Episcopꝰ potest absoluere, q̄n modica est offensa, cōdicit* Clar. *d. §. fi. q.* 77. *n.* 14. & vide *n.* 37. *v. limita.* † Amplia, vtra
dum percutiens clericum incidat in canonem, *si quis suadente. dolo. 17. q.* 4. sed etiam is, qui potest prohibere percussionē, & dolo non prohibet. Lap. *alleg.* 119. *n.* 3. *v. & hoc priuilegium.* † Amplia, vt procedat, ēt si clericus percussus esset excommunicatus, coēm* dicit Clar. *d. §. fi. q.* 77. *n.* 9. *v. sed nunquid.* † Amplia in eo, nec percussit, nec mādauit percutere, sed cuius nomine pactū facta fuit ipso ignorante, si postea sciens ratū habuit, Lap. *d. alleg.*
119. *n.* 3. † Amplia, ēt si clericus percussus esset verbaliter depositus, seu degradatus, secus si acta esset degradatus, de primo cōmun.* opin. de secundo est opin. Clar. *d. §. fi. q.* 77. *n.* 10. † Contrariū, q̄ imo etiam si esset clericus percussus degradatus, percutiens eum incidat in canonē, facit, quia degradatus actu retinet
characterem ordinis, vt dicit apost. ad Cla. *§. fi. q.* 74. † Amplia etiam in Prælato, parentib. & præceptore, si verberarent sibi suppositū in sacris cōstitutū ēt correctionis causā; quia etiā ipse incideret Canonē. gl. *in d. 6. cum voluit. §. fi. in v. immorib. de sent. excom.* Lap. *d. alleg.* 19. *n.* 5. *v. item si frater.* † Amplia, vt ꝓcedat etiam per al
cussionē facta clerico cōiugato cū virgine, si incedit in habitu cle-
rorum

29 tonsura clericali, *c. vnic. de cleric. coniug. in 6.* † Amplia, vt ꝑcedat in iudice seculari ꝑcedente nedũ aduersus clericũm pro excessib⁹, vt illum puniat, sed ẽt ad capturã illius pro causa ciuili, imo etiã ętia clericum coniugatum cum virgine incedẽtem in habitu, & tonsura, vt per plura Lap. *d. alleg. 119 n. 4. nõ obstat. cum seq.* quem ẽt 30 sequitur Franc. *in c. vn. §. 1. de cler. coniu. in 6.* † Amplia, vt laicus de mandato ꝑlati verberans clericũ, vel religiosum etiam ex causa licita incidat in Canonẽ, tam faciens q̃ mandans, quia si ex causa correctionis, debet per se ipsum, vel clericũ, aut religiosum verberare, *c. vniuers. de sent. excom.* vbi gl. fin. ampliat, ẽt si clericus verberatus cõsentiret; quia tenent venire ad Sedem ꝑ absolutione. 31 † Limita in laico capiente clericũ in fuga fugientẽ cum re aliena; quia qñ res festinationem desiderat, ẽt sine licentia superioris capi pót. Lap. *alleg. 127. Factum, super quo, circ. fi. n. 4. v. & cum res ipsa.* De- 32 clara †tñ, ꝙ non omnes tenentur præsentare se cõspectui Papę, qui incidũt in Canonẽ, *Si quis suadente diabolo*: nam filius familias, mulier, & seruus non tenentur itinerare. Fed. de Sen. *cons. 191. n. 3. v. imo plus*, & idẽ in monachis claustralib. vt per Lap. *alleg. 74. n. 5.* 33 † Limita in eo, qui percutit clericũ, quẽ ꝑbabiliter putabat laicũ; quia non incidit in canonẽ. Lap. *alleg. 90. In Dei nomine, n. 10. in fi.* * vbi alia ponit similia, & hæc est comm. * opin. Clar. *d. §. fi. q. 77. n.* 7. Vid. *Opinio, & reputatio singularis excusat in multis, & operatur mul-* 34 *ta. Concl. 158.* † Restringe, qñ ignorãtia esset supina, & crassa. Cla. 35 *d. §. fi. q. 77. in fi.* vbi de * cõmuni. † Et statur sacramẽto percutiẽtis, ꝙ nesciuerit ipsum clericũ. Lap. *alle. 95. n. 5. v. secundo quia*, & Hier. 36 de Tort. *cons. suo post consilia Ant. de Butr. n. 20.* Vide, *Iuramento asse-* *rentis quando, & quibus casib. sletur, & quibus non. Conc. 531.* † Limita, in eo, qui percutit clericũ incedentem in habitu laicali; quia nõ incidit in pœnã canonis si vere ignorabat eũ clericũ, alias secus. Clar. 37 *d. §. fi. q. 77. n. 6. v. sed an percutiens*, vbi de * cõmuni, vbi, ꝙ licet non pdat clericus in habitu laicali incedens priuilegiũ fori, bene pdit priuilegiũ canonis, *si quis suadente*, sdm * omnes. † Extende; quia imo interficiens clericũ immiscentẽ se enormib. delictis sine habitu clericali nõ incidit in pœnã canonis; quia licet talis clericus nõ amiserit priuilegiũ fori, bene amisit priuilegiũ canonis. Aret. 38 * *cons. 163. n. 16.* sequitur Clar. attestans de * cõmuni *d. §. fi. q. 77. n. 6.* & plenius Hiero. de Tort. *cons. suo quod est post consilia Ant. de Butr. n.* 20. vbi plura adducit, ꝙ præsumitur talis, qualem habitus repræsentat, & ignorantes non ligantur pœna, & excõmunicatione, & statur iurto illius, qui percussit, allegat text. *in l. si ignorans, ff. locat.* quem dicit in hoc meliorem de mũdo, cuius verba sunt, non n. 39 contempsit disciplinam, qui ignorauit ipsum militem. † Extende quia ignoti clerici nõ reputantur clerici, ideo offendens eos non est excõmunicatus. Hier. de Tort. *d. cons. n. 20.* vbi, ꝙ offendens dñm, quem ignorabat, non perdit feudũ, & idem in eo, qui 40 vxorem dñi cognouit ignorans. † Limita in Prælato, vel officiali Ecclesiæ correctionis causa leuiter verberante clericũ in minorib. constitutũ, *c. cum voluntat. §. fi. de sent. excom.* † Limita in eo, qui 41 volebat percutere laicum, & per errorẽ percussit clericũ. Cla. *d.* * *§. fi. q. 77. n. 8.* vbi dicit * coẽm, licet alleget etiam pro contraria 42 parte aliqua. † Limita in parentib. vel habentib. gubernium familiæ, & in ꝓceptore, vt pariter possint correctionis causa, nõ ex odio leuiter clericos sibi ꝓpositos, & in minorib. constitutos 43 verberare, *d. c. cum voluntat. §. fi. de sent. excom.* † Limita, si percussio fieret ad defensionẽ, & repulsam necessariã. Gem. *cons. 134. n. 1. v.* *item 6.* Card. Zab. *cons. 42.* vbi late. Clar. *§. hom. n. 29. v. præt.* vbi de 44 * cõmuni. † Extẽde, vt ꝑcedat nedũ pro defensione vitæ, sed ẽt ꝓinquorum, imo & extranei, & pro defensione rerũ suarum licitum est pcutere, & interficere clericũ. Cla. *d. §. hom. n. 24. & seq.* 45 *max. n. 29.* † Extende, ẽt si percutiens clericũ se defendẽdo modum excedat, dummodo ex ꝓposito id nõ faciat. gl. *in c. significasti.* * *secundo, in v. tut. de hom.* q̃ dicit * coẽm. Cla. *d. §. hom. n. 30. in v. quin-* 46 *imo.* † Limita, in leui, & excusabili offensa inter clericos, qui statim fecerunt pacẽ; quia possunt absolui ab Episcopo, vel Vicario 47 generali; quia hæc absolutio est iurisdictionis, non aũt ordinis. Card. Zab. *d. con. 42. circ. fi.* sequit Clar. *§. fi. q. 77. n. 14.* † Limita, 15. 48 modis, de quib. Turrecr. *d. can. si quis suadente. 17. q. 4. in pr.* † Limitabiliter, quia verberans eum, qui cõmuni opinione reputabatur clericus, & incedebat in habitu, & interueniebat cũ aliis clericis, & quẽ percutiens credidit esse clericũ, & eo animo percussit, tanq̃ quod esset clericus, nihilominus non incidit in pœnã canonis ipso iure detectaveritate, q reuera nõ esset clericus. Fed. de Sen. *cons. 13. Clericus percussat. per tot.* vbi tñ dicit istum puniri debere ab homine, ac si percussisset clericum, licet à iure in eum nõ sint inflictæ pœnæ ipso iure, & idem Fed. simpliciter loquens, ꝙ nõ incurrat pœnam, qui percutit clericaliter vestitũ, qui reuera non erat clericus, *cons. 220. in fi. v. vnde cum tractemus.* Vide, *Veritas*

attendenda maxime in spiritualib. & foro animæ. Conc. † Limita; quia 38
ponens manum ad vestem, vel aliam rem, q̃ habeat clericus, si illam rem non eripit de manib. clerici, non incurrit excõmunicationem. Gemin. *cons. 134. n. 2. v. sed propter appositionem.* † Declara 39
totam istam materiam; quia licet pcutiens pluries clericũ separatim, pluries incidat in excõmunicationẽ, tñ si continuato pluries percutit, vnicam tm̃ incurrit excõmunicationẽ. Clar. *in prax. crim. §. fi. q. 84. n. 2. in fi. v. ex hac opinione Iacobi.* vbi dicit * coẽm, & ꝙ * ita obseruatur in praxi. † Limita; quia ad hoc, vt pcutiens clericum incurrat pœnam, *c. Si quis suadente, &c.* videl. excõmunicationis, quę à solo Papa remittatur, debet ꝓcedere diabolica persuasio, ideo fit interpretatio, vt euitetur illa pœna, veluti si repellendo vim vi, item repellendo iniuriã patris, filij, vxoris, familiæ suæ, vel etiam extraneorum. Card. Zabar. *cons. 42. Reuerende Pater*, vbi, ꝙ qui facit pro defensione alterius, non incurrit hanc pœnã. † Extende; quia qñ fit offensa cum moderamine repellendo in- 41
iuriam, non est excõmunicatus qui offendit clericum. Card. *d. cons. 42. in pr.* vbi, ꝙ est arbitrarium Episcopi, an cũ moderamine, vel sine. † Limita, in clerico assassino: quia ex quo potest tanq̃ 42
diffidatus per seculare ꝑ puniri pœna mortis, in eo cessat hęc excõmunicatio. Cla. *§ fi. q. 36. n. 29. v. item quæro.* † Extẽde in patre, qui 43
reperit clericum cũ filia in dulterio; quia potest impune interficere, & ideo non incurrit pœnam excõmunicationis, ex quo ipsi permittitur offensa, coẽm * dicit Clar. *d. §. hom. n. 48. v. dixi etiam.* *
† Extende, tam in patre q̃ in marito, quia si offendunt clericum 44
deprehensum in adulterio, non incidunt in pœnam dicti canonis. Clar. relatiue § *fi. q. 77. n. 11.* vbi apostil. dicit * coẽm, & citat * Berm. *tr. de concub. fol. 267. n. 5. in fi.* † Limita generaliter in omnib. 45
casib. in quib. impune quis potest offendere clericũ; quia nunq̃ incidit in excõmunicationẽ, vel pœnas *can. si quis suadente diabolo.* 17. q. 4. & est cõmun. opin. de qua Cla. *d. §. hom. n. 48.* † Extende; 46
quia si clericus insultaret alium, qui ipsum offenderet, tunc non incidit in pœnã canonis. Clar. relatiue *d. §. fi. q. 77. n. 12.* vbi refert se ad dicta *in §. homicidium. n. 48. v. præterea etiam.* † Extende, etiam 47
si clericus faceret insultũ ętra personam, vel res alterius; quia pót capi, & ligari, ac detineri sine pœna, si aliter euadere nõ potest, coẽm * dicit Clar. *d. §. fin. q. 77. n. 13. v. hic quæro*, & plene *q. 28. n. 6.* * *v. si vero*, vbi, ꝙ potest capi, vt consignetur suo iudici etiam à priuato. † Limita; quia si quis pcutiat clericum plurib. percussio- 48
nibus continuatis, semel incurrit excõmunicationem, * coẽm dicit Cou. *lib. 2. var. resol. c. 10. n. 8.* Clar. *§. fi. q. 84. n. 2. in ver. ex hac opinio.* † Limita; quia capiens clericum ad bonum finem, videl. ne 49
offendatur, nedum non incurrit pœnam aliq̃, sed præmiũ meretur, idem in capiente Cardinalem ad bonum finem. Hier. Tort. *cons. suo post consilia Ant. de But. n. 18.* † Limita, qñ caperetur, ne laici 50
offendantur, puta ad hostagium. Hiero. Tort. *d. cons. n. 18. v. allegatur, & n. 19.* Vide, *Absolutio manuum violentarum in clericos cui compe-* *tat. Concl. 51.* † Quę aũt pœnæ temporales imponant violentiam facientib. clericis, & ipsos percutientib. Vide, Turrecrem. *in d.* 51
can. Si quis suadente. 17. q. 4. vbi late, etiamsi Papa forte laicos temporaliter nõ puniat, ostendit, quid facere debeat iudex secularis.

Perditio rei qualiter probetur. Concl. 275.

PERDITIO † libri, in quo erant descriptæ vsuræ extortæ, dati 1
per hæredem vsurarij in manibus Vicarij, probatur per iuramentum. Fed. de Sen. *consil. 153. in pr.* alleg. not. *in l. fi. C. de fid. instr.*
† Et quod ꝑ iurtum, & per testes informatos, & etiam ꝓp incendium, ruinam, & bellum probetur perditio, & quomodo, vide 2
plene Surd. *cons. 109. n. 8. & seq. lib. 1.* † Extẽde, quia si factum est 3
instrumentum, & soluta gabella, & perdatur, statur iurto partiũ, ꝙ sit pditum, vel combustũ originale, vt fiat aliud de nouo sine solutione gabellæ. Bart. *cons. 67. Satis dubie, per tot. lib. 1.* vbi in fi. dicit ita seruari de vsu. † Extende; quia perditio instrumentorum 4
ꝓbatur iuramẽto. Bart. & alij *in l. emancipat. C. de fideiuss.* & habetur *in l. sicut, & in l. fi. C. eod.* Dd. *in c. cum olim, el primo, de pruil.* Imo. *cons. 4. Visa copia, col. 1.* Guid. Pap. *decis. 244.* qui hoc admittit in eo, qui est bonæ famæ. † Declara; quia si is, qui petit iuramentum, est 5
persona bonæ famæ, deferri debet iuramentũ, & statur iuramento de perditione. Guid. Pap. *d. decis. 44.* † Item, quando concur- 6
runt cõiecturæ, vel præsumptiones pro perditione, si vero essent coniecturæ, vel præsumptiones contrariæ, secus, quia nõ defertur. Affl. *decis. 330.* † Declarat Cast. *cons. 360. Circa primum, in prin.* 7
lib. 2. ꝙ si agitur de modico præiudicio, perditio solo iuramento partis probatur, si de magno præiudicio, secus, & dicitur magnũ præiudicium, qñ res aliena est deperdita, & ex depditione vellet esse liberatur. † Amplia; quia perditio scripturarum ꝓbatur per 8
testes, & aliqñ per iurtum, & qñ secus. Vide plen. Malc. *Conc. 38.*

9 *Amissio scripturarum quomodo probetur.* † Amplia; quia perditio ꝓbatur p duos testes, maxime si sunt Notarij, qui deponāt vidisse, & legisse instrūtum, quia probant tenorem, & si dicunt scire perditionem casu factā, ꝓbant etiam perditionē. Bar. & alij* omnes post Cyn. *in Auth. si quis in aliquo, C. de ed.* Affl. *decis.* 274. Bar. *in l. sicut. C. de fid. inst.* idem Bart. & Ang. *in l. 2. §. ditius. ff. de iur. fisc.* Cano *in*
10 *c. cum olim, el primo, de pr.* † Amplia; quia is, qui dicit rem perditam debet hoc ꝓbare; quia hoc est suæ intentionis fundamentum. Flor. à S. Petr. *cons.* 11. *in pr.* vbi loquit in Hebræo cui pignora fue-
11 rant derobata, vt ipse teneatur ꝓbare casum amissionis. † Extē de; quia hoc ꝓcedit, siue is, qui furtū, vel derobationē allegat, agat ipse ç̄ra eos, quib. mutuauerat sup pignore, vt pecunias çsequat, siue agant illi qui dederunt pignus, & ipse excipiat de pdi-
12 tione, quia temp debet ipse ꝓbare. Flor. *d. cons.* 11. *in pr.* † Amplia; quia ꝓbato furto rei pignoratæ, si Dñs rei pignoratæ dicat non teneri, habens pignus, & furtū passus dicat ç̄trarium, licet sit res ç̄trouersa, cui incūbat onus ꝓbandi, *inf. si creditor, C. de pign. actio.* tū is, qui passus est furtū rei alienæ, vel pignoratæ, ꝓut Hebræus, debet ꝓbare; quia pſumptio est cōtra eum, ex quo plerunq; cul-
13 pa passi furtū fieri solet. Flor. *cons.* 11. *n.* 5. *& seq. v. isto aūt casu.* † Declara; quia, ꝓbatur non ad fuisse culpā, si probat, ꝙ in eodem loco cōseruata fuerunt pignora, ꝙ erat locus, in quo quilibet diligēs paterfamilias conseruasset, & sic ꝙ adhibuit diligentiā, quam in re sua quælibet adhibuisset. Flor. *d. cons.* 11. *n.* 6. *& seq. v. probabitur.*
14 † Amplia; quia ad ꝓbandum furtum sufficiunt domestici etiam Iudæi, & qui alias non admitterentur; quia in iis, quæ sunt difficilis ꝓbationis, isti inhabiles admittuntur. Flor. *d. cons.* 11. *n.* 8. *& per*
☞ *tot.* Vide, *Furtum qualiter probetur. Concl.* 558. † Amplia; quia pditio
15 pecuniæ debet probari ab allegāte, & non statur iurato asserentis; quia esset aperta via fraudib. & qualiter ꝓbetur, vt releuet,
16 plene Masc. *Concl.* 87. *Amissio quomodo probetur.* † Probatur pditio rei fortuito casu ꝓbato, licet in specie non ꝓbetur perditio rei particularis ideo ꝓbans incidisse in manus latronū, vim tempestatis, incendiū, ruinam, vel terræmotū, bellum, deuastationem, & similia, dē probasse perditionem rerū præsumptiue, nisi ç̄tra-
17 rium ꝓbetur. Flor. *d. cons.* 11. *n.* 2. *v. quomodo autem.* † Si vero non sumus in casu fortuito, prout est furtū, ꝙ tñ difficilis est ꝓbationis, in istis sufficit ea probatio, quæ haberi potest per ꝓsumptiones, & coniecturas, & ideo passus furtum satis probat, si apparet fractura ostij, vel muri in loco, vbi cōmissum est furtū, quia ista est
18 plena probatio. Flor. *d. cons.* 11. *n.* 3. *& seq. v. sed dubium est.* † Limita in pignore perdito, quia non probatur perditio per iurtum.
19 Fed. de Sen. *d. cons.* 153. *in pr.* † Limita; quia perditio non probatur iuramento in casib. de quib. Ias. *in l. huiusmodi. §. si ita, col.* 3. *ff. de leg.*
☞ *1. & in l. si quis ex argentariis. §. pen. & fi. ff. de ed.* Vide, *Testes non probant continentiam scripturæ, si non est perdita, vel probetur perdita. Concl.* 261. Vide Masc. *Concl.* 245. *Bulla perdita tenor qualiter probetur.*

Peregrinorum priuilegia multa. Concl. 276.

1 DETINERI † non possunt peregrini ex causa ciuili, quia habent ius reuocandi domum, imo rumpentes eorum priuilegia mulctari possunt. Ang. *cons.* 340. *Magister Iacobus, in princ.*
2 † Episcopus est iudex laicorum in iis, quæ venduntur ad mensuram, vel pondus, ne peregrini fraudentur, *c. 1. de empt. & vend.*

Peregrini cuius fori esse dicantur, & eorum priuilegia. Concluſ. 277.

1 PEREGRINI † laici possunt confiteri, & sacramenta sumere ab ea parochia, ad quam declinare contigerit. Feder. de Sen.
2 *cons.* 92. *n.* 2. *v. sicut dicimus.* † Amplia; quia sepeliuntur in ea parochia, in qua eos mori contigerit in itinere, alia sepultura non electa. Archid. *in c. 1. de sepult. in* 6. Feder. de Sen. *d. cons.* 92. *circ. med. v.*
3 *sed si vis tenere.* † Amplia; quia diuina audire possunt, & ad ea admittuntur etiam tempore interdicti in locis interdictis, per quæ transire contigerit. Fed. de Sen. *d. cons.* 92. *Frat. Rayn.* vbi est casus
4 consilij. † Et dicuntur de foro Ecclesiastico; quia eorum causa respicit pietatem, *c. 1. de empt. & vend. cum ib. not.*

Peremptorium quid sit, & quid operetur. Concl. 278.

1 PEREMPTORIVM † dicitur eo, ꝙ perimit disputationem, & nō patitur aduersarium diutius tergiuersari, ideo post perempto rium non auditur cōtumax, vel is, cui terminus præfixus fuit per-
2 emptorie. Oldr. *cons.* 3. *v. quinto attendendū, & per to. cons.* † Adde, ꝙ peremptorium continet temporis peremptorij præfixionem, & futuram processus comminationem. Oldr. *d. cons.* 3. *circa fin. v. ad id autem*, vbi, ꝙ non reuocatur, licet iudex mandet assumi informationes pendēte peremptorio. † Amplia, quod virtus perem-
ptorij est in omnib. vt quis post peremptorium nō audiatur ad id, ꝙ intra peremptorium fieri debeat, nisi beneficio restitutionis, si
lubet æquitas, *c. cor. de rest. in integ.* Oldr. *d. cons.* 3. *n.* 5. *v.* 5. *attendendum*, latius *cons.* 167. *Ante omnia, in pr. v. hinc est*, vbi generaliter loquitur. † Amplia, in tantum, quod in materia obiectus quis nō
admittatur ad obiectus post terminum ad articulandum, etiam si generaliter obiectus proposuisset, etiam si vellet solum illos declarare, imo nec per viam restitutionis auditur. Old. *d. cons.* 167.
Ante omnia, per tot. † Amplia; quia citatio peremptoria requiritur
ad sententiam & actibus magni præiudicij, vel quæ exprimitur, quod sit peremptoria, *l. ad peremptorium, ff. de iud.* & introducitur ad conuincendam malitiam, & proteruitatem nō comparentis, ita Alex. *cons.* 123. *Viso processu, in pr. v. non obstat etiam quarta, lib.* 2. vbi, quod saluatur, si citatus comparet. Vide, *Obiciens dicitur accusator, & quando quis admittatur, vel non. Concl.* 8.

Peremptorium debet continere tres citationes, & quando sufficiat vnica. Concl. 279.

PEREMPTORIVM † cōtinere debet tres citationes, id est, quatribus vicib. debet citari ad hoc, vt peremptorie dicat citatus, *l. nonnunquam. ff. de iud. & l. ad peremptorium.* Bald. *cons.* 214. *In causa nobilis, circ. med. v. quarto quia, lib.* 3. vbi, ꝙ requiritur peremptorium, vbicunq; agitur de graui ꝓiudicio. Bart. *in l. consentaneum. col.* 3. *C. quomodo, & quando iudex.* Bal. *in l. tres denunciationes, C. eo. tit.* Mathes. *sing.* 132. Im. Rom. & Alex. *in l. si. fin. §. Iul. ff. de dam. infect.* Ias. plene *in l. nec quicquam, §. vbi decretum. ff. de offi. proconſ.* vbi ponit regulam, & fall. Bar. & alij, & max. Marſ. *in l. de vnoquoq; ff. de reiud.* Fely. & alij *in c. consuluit, de offi. del.* Vide, *Terminus peremptorius præfixus operatur exclusionem post terminum. Concl.* 65. † Ratio peremptorij, quare requirat trinā citationem, est; quia iudices refrenātur, vt maturent ad decisionem causæ ꝓcedant, non aūt quia ius requirat numerum ternariū. Old. *cons.* 195. *Articuli, in fi. v. ad aliud.* † Amplia; quia peremptorium semper requiritur ad sententiam diffinitiuā, item ad missionem in possessionem, & ad sententiā absolutoriam ab obseruatione, licet sint interlocutoriæ. Math. *sing* 131. *nota, q peremptoria citatio.* Cast. *cōſ.* 369. *n.* 2. *lib.* 1. Bart. *in extra. ad reprimendum, v. super d. crim. n.* 2. *& seq.* Alex. *in l. si fin. §. Iul. n.* 11 *& seq. de dam. inf.* vbi limitat multis modis. Ias. *in d. l. nec quicquā, §. vbi decretum, n.* 52. *& seq. ff. de offi. proconſ.* † Extende; quia in citatione generali, per ꝙ quis citatur, vt possit procedi in causa ad vlteriora, semper requiritur peremptorium. Bart. *in extra. ag. ad reprimendum, in v. super d. crim. n.* 3. *v. est aduertendum.* † Extende; quia etiam in sententia, vel decreto, demittendo actorē in possessionē, requiritur trina, & peremptoria. Math. *d. sing* 130. *in pr.* † Extende, in sitia absolutoria ab obseruatione iudicij. Math. *d. sing.* 130. *in pr.* † Extende, generaliter, in omni decreto, & interloquutoria grauis præiudicij, prout quotidie decernitur annotatio bonorū, qñ finit iurisdictio; quia se iudex incōpetentem pronunciat, semper est necessaria trina, vel peremptoria citatio. Math. *d. sing* 130. *in fi.* & ibi apost. 1. *in ver. nota quod.* & in 2. apost. *v. in sententia.* † Restringe in causis sumatis *Clem. 1. §. pe §. sententia vero, de verb. signif.* ita apost. 2. ad Mathes. *d. sing.* 130.
Vide, *Citatio vna quando sufficiat, vel plures requirantur. Concluſ.* 2. †
† Declara; quia oēs citationes, q̄ fiunt ante litem contestatam, vel post, ad sitiam, requirunt ꝙ sint peremptoriæ, aliæ vero, quæ fiunt medio tempore inter litē contestatam, & sententiam, puta ad videndū iurare testes, & similes, per se sunt peremptoriæ. Bart. *d. extrau. ad reprimendum, in ver. super d. crim. in fin.* plen. Math. *d. sing* 130. *nota, ꝙ peremptoria citatio*, vbi tñ apost. secunda circa fi. declarat, qñ agitur de modico præiudicio sed, side magno præiudicio agitur, etiā ad media causæ requiritur trina, & peremptoria, & ibi dat plura exempla. † Amplia; ꝙ dicitur de citatione peremptoriis necessariis ç̄tra reū, idem, si fieri contingat ç̄tra actorem, vel accusatorē. Bart. *d. extr. ad reprimendū, § super d. crim in fi.* † Amplia in tantum requiri peremptoriū certis casibus, vt nō valeat aliter citatio, q̄ non sit trina; primus casus est qñ fit peredictis secund, qñ agitur de imponenda pœna: tertius, qñ statutū hoc mandat, quia dicitur formale, ita apost. ad Math. *sing.* 130. *nota sing.* 12. & *seq.* † Limita, qñ peremptorium non debet cōtinere tres citationes, si tñ tempus effluxit ꝙ importet tempus trium citationum, quia vnica citatione potest peremptorie quis citari. Old. *d. cons.* 195. *in fi.* & not. *in l. nonnunquam. ff. de iud.* † Limita; quia sufficit, si in eis
tatione dicatur, *peremptorie*; quia tunc vnica citatio hēt vim pemptorij. Bal. *cons.* 214. *In causa nobilis, cir. med. v.* 4. *quia, lib.* 3. Cast. *cons.* 369. *Iste processus, n.* 2. *lib.* 1. † Extende, & si nō adfit verbū *peremptorie.* sed adsit cōminatio, ꝙ eo non comparente ꝓceditur ad ulte
cōminatum, tunc habet vim peremptorij. Ang. *in l. fin. in princ. n.* 10. *circa*

15 Ias *circ. med. v. sed antequam veniatur, C. de iure delib.* † Rest. inge; quia verba, *veniat ad videndum iudicem processurum, & facturum, q. iustitia suadebit*, non habent vim peremptorij, Castr *d. cons. 369. n. 2. lib. 1.*

16 † Limita; quia vnica citatio simplex sufficit, vbi non tractatur de sententia iudicis, sed solum fit citatio ad videndum fieri aliquid coram iudice, put in inuentario. Ang. *d. l. si. in pr. n. 10. in fi. v. & cre-*

17 *do, C. de iure delib.* † Limita; quia in causis, in quibus potest procedi summarie sine figura iudicij, terminus, & dilatio, & monitio censentur peremptorij, etiam si nō exprimatur. Bart. *in extrau. ad reprimendum, in ver. in termino.* vbi apost. *in ver. singulari numero*, vbi apost.

18 2. ad Matthes. *sing. 130. nota, q. peremptoria*, in cip. *in sententia.* † Limita; quia monitio iudicis facta partibus, vel per nuntium ꝑsente iudice habet vim peremptorij. apost. magna ad *d. sing. Matthesil.*

19 130. vbi latissime examinat. † Extende; quia si iudex ore suo aliquem ꝑsentem citat, non requiritur peremptoriū; quia habet talis citatio vim peremptorij. Ias. *in l. 1. §. si iusserim, post pr. ff. de no. oper. nunc. & in l. iubemus, col. pen. C. de test.* Cors. *sing. in v. citatio.* Ias. *in l. ne-*

20 *quicquam. §. vbi decretum ff. de offi. proconf.* † Limita in omnib. monitionibus, & ꝓstationibus, q̄ fiunt extra iudiciū; quia sunt peremptoriæ, & factę semel sufficiunt. Bart. *in d. extrauag. reprimendū, in v. in termino. n. 3. v. item admonitiones, & in l. si tempora, n. 6. C. de fide*

21 *instr. lib. 10.* † Limita; quia dilationes omnes sunt peremptoriæ; quia vnica tm̄ datur cum causæ cognitione. Bart. *d. extrauag. ad re-*

22 *primendum, v. super dicto crimine in fi.* † Declara, totam istam materiam, quæ habet controuersias, an q̄ requiritur peremptorium videl. vt trina vice reiteretur actus, sufficiat vnica vice facere cū reperitione in instantia an vero ex interuallo, & sunt multi casus, in quibus sufficit dicere verbum, *cito te*, vel, *moneo te peremptorie*, & habet effectum, ac si trina esset facta citatio. Mathesil. *sing. 131. Nota quod peremptoria citatio*, vbi apostil. dant conc. & iste est casus

23 certus. † Secundus casus est, q̄ iudex monet; quia omnis monitio iudicis est peremptoria. Matthesil. *sing. 130. Nota singulare*, vbi apostil. *in v. requisitio.* dicit verum, q̄ monitio fit præsente parte, vbi n. 8. extendit etiam, q̄ nuntius monet, vel citat præsente iu-

24 dice. † Tertius casus continet casus speciales, in quibus non sufficit vna monitio, vel citatio cum verbo, *peremptorie*, prout si agitur de ꝓuando monito, quia non resedit monitus semel, licet peremptorie: item, q̄ sumus in citatione per edictum, item si agitur de pœna graui imponenda, prout est capitalis: item q̄ datur forma à lege vel statuto, quod ter citari debeat: item q̄ statutum vult, quod contumax habeatur pro confesso; quia trina citatio requiritur, q̄ contumacia infert magnum præiudicium extra ius commune, & extēditur, etiam si quis personaliter esset citatus; q̄ potuit expectare alias duas citationes, nisi respōdisset q̄ comparebit, vel quod non volebat in futurū comparere; quia istis duob. casib. habet vim peremptoriæ, ita apostil. 1. & 2. ad Mat-

25 thesil. *d. sing. 130.* vbi plenissime. Vide Rom. *cons. 427. In proposito, in pr.* & ibi plena apostil. *in ver. verum*, & *in v. censet, & in v. vnaest*, vbi q̄ dicatur vnica, quando sunt tres inculcatæ, an plures, vbi

26 pro vtraq; citat plurimos. † Limita 27. casibus in quibus peremptorium non requiritur ad sententiam, de quibus Soc. *Regul. 3. Sententia, ad hoc, vt valeat citatio peremptoria, requiritur*, vbi ponit 27.

27 fallentias, quas videas per te. † Limita in curia Romana, in qua de consuetudine omnes termini sunt peremptorij, vt per Soci. *d. reg. 3. Sententia ad hoc, vt valeat*, in vltima fallentia, quam volui exprimere; quia notabilis est.

Periculum quando ſpectet ad debitorem, vel ad creditorem. Concl. 280.

1 CREDITOR † si scribit debitori, vt sibi mittat pecunias, quas debet, per aliquem fidum nuntium, & ipse misit per personam, q̄ reputabatur fida, & bonæ conditionis, quæ non soluit, periculum est mittētis, nisi creditor ratam habuisset remissionē,

2 pura requirendo eum, qui portauit, vt solueret. Bal. *cons. 132. Fra-*

2 *cise lib. 5.* † Extende; quia creditor, qui habet facultatē vendendi pignus conuentionale, si illud vendat personæ idoneæ, quę casu fortuito non fit soluendo potest agere contra debitorem; quia non liberatur per vēditionem pignoris nisi creditor vendidisset

3 non idoneo. Castr. *in l. eleganter. §. sin. vendiderit, in fi. ff. de act. empt.* † Amplia; quia naui deperdita & ab hostibus deprædata, periculum est domini, nō autem conductoris; quia vbi custodia nō

4 prodest, custos non tenetur, si culpa non præcessit casum fortuitum. Castr. *cons. 472. Viso supradicto puncto, lib. 1.* vbi, quando nō adest leuis, vel leuissima culpa, non tenetur. † Extende; quia et-

5 iam conductor non tenetur, si res locata casu fortuito sine culpa sua pereat nisi casum fortuitū in se suscepisset. Cast. *d. cons. 472.*

fortuitum in se, non tamen teneretur, nisi saltem leuissima culpa interuenisset, gl. *in l. si quis nec causam, in v. periculo. ff. si cert. pet.* Castr. 6

d. cons. 472. v. praterea etiam si expresse. lib. 1. † Extende, etiam si is, qui custodiam habebat nauis, ipsam nauim postea retigisset; quia nō est actus ordinatus ad culpam; quia siue tangat, siue non, periisset nihilominus, & consuetudo, quæ est Bononiæ, quod dominus tangens plaustrum vini etiam animo adiuuandi teneatur, illud est contra ius, & non debet extendi extra Bononiam. Cast. *d. cons. 472. n. 2. v. nec obstat, lib. 1.* Vide, *Emptori, vel venditori an spectet periculum. Concl. 125.* Vide, *Periculum interitus rei cui noceat. Conc. 283.*

Periculum vbi maius, ibi cautius agendum. Concl. 281.

VBI † maius est periculum, maior cautela, & cautio est adhi- 1
benda, *c. vbi maius, de elect. in 6.* † Extende; quia sicut excre- 2
scens per iterationem peccati malitia, & delinquendi cōsuetudo grauiorem pœnam desiderat. *l. nemo, C. de Episc. audient.* ita super-excrescens malitia, & iniquitas ampliorem, & insolitam exigit prouisionem, & medelam. Io. de Imol. *cons. 147. n. 13.* † Et deli- 3
ctum tanto detestabilius redditur, quanto magis professioni cōmittentis contrariatur. *l famosi. in fi. ff. ad leg. Iul. maiest.* Castr. *cons.* 4
349. Notandum. in pr. lib. 1. † Et tanto graviora sunt peccata, quanto infelicem animam diutius tenuerunt occupatam. Vide plura similia *in v. Peccatum generat mortem. Concl. 194.*

Periculum non reparabile facit multa admitti, quæ alias sunt prohibita. Concl. 282.

EXCEPTIO, † quæ alias non admitteretur admittitur, quando 1
periculum est irreparabile, si nō admittatur. Alex. *cons. 17. Requisitus in causa, n. 6. lib. 1.* † Extende; quia exceptio nullitatis, quæ 2
non impediret exequutionem, bene impedit, q̄ non admissa, esset periculum non reparabile. Alex. *d. cons. 17. n. 6. v. praterea videmus lib. 1.* vbi apost. plena *in v. irreparabilis.* † Extende, idem in re- 3
stitutione in integrum, quæ licet non impediat exequutionem, tamen impedit, q̄ periculum est irreparabile. Alex. *d. con. 17. n. 6. v. & similiter. lib. 1.* † Extēde; quia ibi agitur de capienda persona; 4
quia periculum est irreparabile, admittitur exceptio ad impediendum, quæ alias non impediret. Alex. *d. cons. 17. n. 6. v. similiter. lib.* 5
1. † Contrarium in ciuili. tenet apostil. ibi ad Alex. *d. cons. 17. n. 6. v. capturam, li. 1.* quia per cautionem potest euitari. † Amplia; 6
quia licet in spolio nō admittatur exceptio ꝓprietatis, bene admittit, q̄ facta restitutione facti recuperatio esset difficilis, seu impossibilis, ꝓput in fortalitio, quia nō datur restitutio; quia piu diciū esset irreparabile. Rui. *cons. 37. n. 1. li. 4.* † Amplia; quia exe- 7
quutio ſntiæ ctra debitorē cessum suspēditur, q̄ alius, cui nomen debitoris cessi obligatū, se opponit; quia dicitur agi de prę. iudicio irreparabili; quia non posset consequi à cessionario, id ꝙ solutum esset, ita de facili Alex. *d. cons. 17. per tot. n. 6. & seq. vsq. in fi.* 8
lib. 1. † Declara, & restringe, nisi is, qui instat pro exequutione, esset paratus fideiubere & fideiuberet de restituēdo in casu succumbentiæ, apost. fi. ad *cons. Alex. 21. lib. 1. in ver. exequendam.* q̄ dicit ita practicari. † Amplia; quia par in parem non habet impertium 9
regulariter; ideo duo vasalli eiusdem fendi se offendentes non possunt vnus alium punire: limita, nisi periculū sit in mora. Ant. Trig. *sing. 13. si ab interloquutoria, in fi. & sing. 36. n. 2.* Deci. *in c. prudentiam, n. 11. de offi. deleg.* † Extende; quia iudex incompetens effi- 10
citur competens propter periculum in mora. Ar. *cons. 95. Respondeo breuiter*, sequitur Deci. *d. c. prudentiam, n. 11. de offi. deleg.* † Extende; 11
quia potest pars capere suum debitorem fugientem pp periculum, & illum consignare iudici. † Extende; quia iudex carens iu- 12
risdictione pp periculum in mora, vel scandalum potest punire. Bart. *in l. 1. v. vnum tamen scias. ff. de offi. eius.* sequitur Dec. *d. c. prudentiam, n. 11. de offi. deleg.* † Extende; quia vbi frustratoria redderetur 13
prouisio legis, vt quia non in tempore, vel occasio periret, iudex à quo potest capi facere delinquentem pendente appellatione. Io. de Anan. *cons. 1. in pr.* vbi Bologn. in apost. *n. 13. v. praterea.* † Ex- 14
tende, plurib. casib. cumulatis per Ias. *d. l. 1. ff. de offi. eius.* † Amplia; 15
quia multa prohibita ꝓpter periculum in mora efficiuntur præmissa, vide Mantua *sing. 118.* vbi ponit septem illationes: 1. quod extrahitur inuitus quis de domo minante ruinam: 2. quod resisti potest de facto iudici, q̄ mora est irreparabile periculum allatura: 3. causę meri, & mixti imperii possunt subdelegari: 4. nunciatio potest sperni: 5. impedimentum legitimum nō attenditur, si periculum est irreparabile: 6. Episcopus suspensus, vel non confirmatus ministrat vbi periculum irreparabile; 7. excommunicatus se pelitur. † Limita; quia ea, quæ dicuntur de præiudicio 16
irreparabili, habēt locum, si constat, quod sit præiudicium non reparabile, alias secus. Alex. *d. cons. 17. in fi. v. nec etiam obstat, lib. 1.* Vide, *Scandalum operatur multa, & quæ. Concl. 52.*

Periculum interitus rei cui noceat. Concl. 283.

1 PERICVLVM † interitus rei sub fideicommisso positæ spectat ad fideicommissarium, quando culpa hæredis nõ interuenit.
2 Bald. *consil.* 135. *Pater Casanas, lib.* 1. † Amplia; quia periculum est creditoris, quando perit species debita, vel genus subalternum.
☞ Bal. *d. cons.* 135. *circa fi. lib.* 7. Vide, *Emptori, vel venditori an spectet periculum. Concl.* 125. Vide, *Fortuitus casus ad quem spectet. Conclus.* 428. Vide, *Periculum quando debitoris, &c. Concl.* 480.

Periculo nemo præsumitur se supponere. Concl. 284.

1 NEMO † præsumitur se velle supponere periculo, nisi cum difficultate. Alex. *cons.* 90. *In causa, n.* 16. *& seq. v. item Doct. li.* 6. vbi, quod cessat suspicio fraudis, quando is, qui facit aliquid, ꝙ
2 si nõ esset verum, supponeret se periculo. † Sicut quando factũ fraudulentum induceret delictum, nemo præsumitur delinquere, quia est supponere se periculo. Alexand. *d. cons.* 90. *n.* 16. *& seq.*
☞ maxime *n.* 18. *& 19. lib.* 6. Vide, *Prohibere qui potest malum, & nõ prohibet, quando teneatur, vel non. Concl.* 894.

Periti in arte an sint testes, vel iudices. Concl. 285.

1 PERITI † in arte dicuntur mixti iudices, & testes; quia participant de vtroque, ideo coram eis debet pars citari; quia est quoddam iudiciũ, ꝙ fit per eos, nõ aũt testimonium. Bal. *cõs.* 455.
2 *Quidam nomine, n.* 6. *v. ad illud, quod quæritur, li.* 1. † Et ꝙ sint iudices, & in eis nõ sit locus timori subornationis, tenet Hipp. Rim. Iun. *cons.* 212. *Contra Raynaldum, n.* 16. *lib.* 2. plene Ias. *in l.* 1. *§. fin. n.* 6. *ff. de verb. obl.* vbi, ꝙ non sunt testes. Castr. *in l. si cui libertas, ff. de cond. & demonst.* vbi, quod electi à partibus, quibus promiserunt stare, sunt arbitratores, electi vero à iudice sunt arbitri, & idem tenet
3 Cor. *cons.* 43. *Circa hanc consultationem, col.* 4. *lib.* 1. † Et valet eorum depositio per verbum, *credo*, & per verbum, *iudicio meo*, ꝙ non est in teste. Rim. Iun. *cons.* 30. *n.* 23. *lib.* 1. Ias. *in d. l.* 1. *§. fi. n.* 6. *ff. de verb. obl.*
4 † Debent tamen deponere iurati de credulitate, alias non pro-
*5 bant sdm *coẽm, de qua Aret. *cons.* 142. *n.* 22. † Appellatur ab eorum relatione, & committitur periuriorib. & sententia transit in
6 iudicatum, quando à iudice sunt electi, vt Rim. Iun. *d. cons.* 212. *n.* 19. *& seq.* † Contrarium, ꝙ non transeat in iudicatum, & possit
7 reformari, & declarari, vel reuocari, quandocunque. Bero. *cons.* 144. *n.* 53. *lib.* 3. Paris. *cons.* 132. *n.* 7. *lib.* 4. † Referre possunt se ad dictũ alterius periti, ꝙ non potest testis. Ias. *d. l.* 1. *§. fi. n.* 6. *ff. de verb. obl.*
8 qui miratur de Alex. quia ibi non deliberauit. Et † ꝙ sunt iudices, probatur; quia si testis super recognitione scripturæ velit iudicare scripturã esse manu certæ personę per cõparationem, non
9 ꝓbat; quia facit officium iudicis, & non testis. Io. de Im. *cons.* 137. *Visa inquisitione, n.* 4 † Contrarium, ꝙ imo sint testes, vt habeãtur loco testium. Alex. *cons.* 179. *Visa scriptura, in fi. lib.* 2. ꝙ duplicatur
cons. 35. *lib.* 1. vbi, ꝙ Hebræus non potest esse peritus contra Christianum; quia non potest esse testis; cũ non ponit pro absoluto.
10 † In contrarium, ꝙ sint testes, seu participent de teste in multis,
11 probatur; quia † iurare debent de crudelitate, alias sine iurto nõ
*12 probant sdm *coẽm. Aret. *d. cons.* 142. *n.* 22. † Examinari debent, & diligenter per iudicem interrogari, & nisi constet de hac dili-
13 gentia, non valet eorum dictum. Aret. *d. cons.* 142. *n.* 17. † Eligendi sunt calculatores, & periti, qñ disco: dãt partes in calculo. Abb.
cons. 21. *In quæst. in pr. lib.* 2. & electio potest fieri per partes, & p iu-
☞ dicem, vt ibi. Vide, *Calculatores quando eligendi, & quam iurisdictionẽ habeant. Concl.* 4. Vide Conclusionem proxime sequent. per totã,
14 max. *n.* 67. *& seq.* † Salarium, seu honorarium debent habere, *l.*
15 *ff. si mens. falsum. mod. dix.* Abb. *d. cons.* 21. *in pr. lib.* 2. † Et siue à principio salarium sit taxatum, siue non, debetur rei, qui solitus est locare o-
16 peras suas. Ab. *d. cons.* 21. *col.* 3. *in pr. lib.* 2. † Et ideo si peritus electus in causa pro suo salario fecit pignorare, ꝓcuratorẽ actoris, vel rei, ipse principalis tenetur releuare indemnẽ procuratorem, & pignora data redimere. Abb. *cons.* 21. *per tot.* vbi est casus, *lib.* 2. quia
17 qui causam damni dat, &c. † Imo & vsufructuaria eligens tenet soluere, vel hæres vsufructuaria, qñ expensa est modica, Abb. *d.*
18 *cons.* 21. *per tot. lib.* 2. † Adhiberi & ꝓduci possunt periti in arte & post ꝯclusum in causa, coẽm *dicit apostil. ad Alex. *cons.* 148. *Ex-*
*19 *cellentissime, n.* 7. *lib.* 2. *in ver. non posse.* licet ibi Alex. teneat contrariũ. Sententia † lata ad relationem peritorum non transit in iudica-
20 tum, Alex. *d. cons.* 148. *n.* 8. *lib.* 2. † Et an iuramentum peritis in arte sit præstandum, vel non in relationibus, dicas, ꝙ peritis à partibus electis non debet præstari ex necessitate, ita apostil. magna
ad *cons. Roman.* 20. *in ver. admittitur*, & ita tenet Rom. *d. cons.* 20. *n.* 6.
21 In † electis à iudice sunt opiniones contrarię, quod sic, & ꝙ non, sed distinguitur, si relatio est de credulitate, non requiritur, si de assertiua relatione, requiritur, vt in d. apostilla. † Declarat mẽ-
lius eadem apostill. magna ad Rom. *d. cons.* 20. *in ver. admittitur*, ꝙ in peritis de credulitate requiritur iuramentum credulitatis, in peritia assertiua non, nisi quando habent certam peritiam, in qua non possunt decipi, vbi dicit *communem.

Peritis in arte standum est, & quando secus, & quomodo eligendi, & quot eligantur. Concl. 286.

CREDENS † medico asserenti, ꝙ ex morta in certo loco immi-
1 net periculum mortis, excusatur tanquam habens iustum metum, & legitimum impedimẽtum. Gem. *cons.* 152. *n. v. & predicta maxime.* † Et quod medico standum sit in iis, quæ respiciũt
2 medicinam. Anchar. *cons.* 330. *in princ. nu.* 9. † Amplia; quia imo
3 medico tanquam perito in arte credendum est, an vulnus esset mortale, vel non, ad hoc, vt quis teneatur de homicidio, vel non. Bald. *cons.* 136. *Proponitur, quod Titius, n.* 4. *v. & si dicitur, lib.* 2. vbi, ꝙ licet peritia debeat esse à pluribus medicis, tamen secus est, qñ vnicus medicus peritus fuit adhibitus, & alius non potuit haberi, & quod stetur peritis, & medicis, an vulnus sit mortale, vel non. Bal. plene *cons.* 337. *ante med. v. alia lex dicat, lib.* 2. *& cons.* 328. *An vulnus fuerit, post med. vers. tertio dixi, lib.* 2. communem *dicit Clarus §.
4 *homicidiũ, n.* 43. Vide, *Medicus semel approbatus potest reprobari. Cinal.*
158. Vide, *Necessitas non habet legem*, vbi plurima exempla, & qualiter intelligatur. *Concl.* 19. † Extẽde, in tantum credi medico,
5 quod vulnus non sit mortale, & quod vulneratus sit motus ex alio, quod confessio rei cõtraria reuocatur tanq̃ erronea. Signo. *cons.* 115. *in fin.* †. Extende; quia peritis medicis in arte statur, an
6 vulneratus decesserit ex vulnere, vel ex febre, aut ex mala cura sua. Clar. *d. §. homicidium, n.* 43. *v. scias autem.* † Contrarium, quod imo non stetur peritis in arte, maxime, quando medici deponũt ad defensam reorum, videl. quod vulnus nõ esset mortale. Clar.
in d. §. homicidium, n. 43. *v. sed certe apud nos*, & dicit, quod solent cõmittere fraudes, & faciunt etiam per corruptelam, & amicitiam, ideo standum est potius arbitrio iudicis, an vulneratus decesserit ex vulnere, vel ex mala cura, qui considerabit omnia, & quod
7 ita omnes *tenent communiter, allegat Mars. *in prax. §. & quia, n.*
16. *& cons.* 7. *n.* 27. † Et ideo si vulneratus post datum vulnus intra
8 paucos dies decessit, & de malo in peius semper iuit, præsumitur mortuus ex vulnere, & vulnerans tenetur de occiso *secundum
9 communem, de qua idem Cla. *d. §. hom. n.* 44. *v. caterum.* vbi, quod nullus lethaliter vulneratus potest viuere vltra 40. dies, nec potest per tres dies deambulare; ideo istis duobus casib. non præsumitur mortuus ex vulnere, & dicit *cõmunem. † Declara; quia
10 si de iure statur peritis, vt quia referũt pro fisco vulnus esse mortale, vel quia non extet consuetudo contraria, bene potest probari contrariũ, & sententia lata super relatione peritorum non
11 transit in iudicatum. Clar. *in d. §. homicidium, n.* 45. *v. sed pone*, vbi
12 cit *coẽm, licet dicat non seruari in statu Mediolani; quia secundum constitutiones sententia transit in iudicatum, si pereatur
13 post sententiam, secus si ante sententiam. † Vide; quia imo stetur peritis medicis, & si vnicus est in loco, statur illicum iuramento,
14 maxime, si est salariatus, & si sunt plures, standum maiori parti in
15 su discordiæ, & si sunt pares, contra vulnerantẽm, plene Boer. *decis.* 323. *n.* 21. *& seq. per tot.* vbi latissime. † Et quod infirmus debeat
16 credere medicis, alias se interficit. Castr. *cons.* 440. *Quia secundum dubium, col.* 2. *in fi. lib.* 2. † Declara; quia vbicunq; peritis in arte standum est, debet peritia redigi in actis scripta. Bald. *cons.* 237. *visa*
17 *med. v. & certe in casu nostro, lib.* 2. † Item cum iuramento debent ponere peritus in arte de iudicio, vel credulitate, vt cõstet de delicto, ita Iul. Clar. *in praxi crimin. q.* 4. *n.* 4. *in fi. v. & hæc, quæ dicta sunt*,
18 & est communis *opinio. Clar. *d. §. homicidium, n.* 43. vbi, ꝙ si, quãdo essent ex publico deputati quia sufficit, quod iurarent
19 in principio sui officij. † Item debet pars citari coram peritis vel saltem, coram iudice, vt informari possint. Bald. *cons.* 455. *Quidam*
20 *nomine, n.* 6. *v. ad illud, quod quæritur, lib.* 1. Vide, *Periti in arte an fiant testes, vel iudices. cons.* 285. † Amplia, in tantum stari relationi peritorum, vt statim, ꝙ aliquis est vulneratus, mittantur periti ad inspiciendum vulnera, an sint mortalia, vel ne. Clar. *d. §. homicid. n.*
21 45. *v. in aliquib.* † Contrarium, quod imo non possit haberi bona relatio statim, sed expectãdi sint septem dies, vt videantur accidentia vulnerati, & progressus in peius, vel melius. Boer. *d. decis.*
22 323. *n.* 24. *col. pen. v. aduerte tamẽ.* † Declara; quia hoc fit ad instantiã rei, qñ est in carcerib. citato fisco, alias secus; quia posset destruere intentio fisci, & cõtumax p indirectũ faceret, ꝓbationes, ꝙ non
23 admittendũ. Cla. *d. §. homicidiũ, n.* 45. *in fi.* † Amplia; quia in casu veneni stat peritis in arte, & sic medicis ante statib. nullis signorum
venenationis apparere in mortuo, & ꝙ ꝓ veneno nõ medicinæ

Calc.

Castr.*cons.*299.*Visa inquisitione.col.*2.*in fi. ver.quidam vero.lib.*2. vbi, quod multum releuat depositio etiam aliorum testium hoc affirmãtium,ex quo vomitus ex alia causa potest prouenire. † Amplia, quia statur iudicio marescalcorum circa animalia, an sint morbosa,vel non,morbo intrinseco,& nõ apparenti. Bald.*cons.* 484.*Sic ad euidentiam.in fin.lib.*5. † Amplia; quia iudex debet esse iuris peritus. & qui facit actũ auctore iudice, dicitur excusatus, tanq̃ si periti ores cõsuluisset, & licet ignorãtia iuris non excuser, bene excusat,si factũ iudicis interuenit. Ant.de But.*cons.*18.*in fi.* † Amplia;quia statur relationi calculatorũ, qñ cõputa sunt intricata. Vid.*Calculus vbi requiritur.Concl.*3.*& Concl.prox.seq.* † Amplia;quia est regulare,q̃ statur relationi peritorum electorum in omni materia. Neuz.*cons.*94.*n.*18. Ioan.de Amic.*cons.*102.*col.*3. Hipp.Rim.*cons.*30.*n.*21.*& cons.*208.*n.*23.*lib.*2. † Declara tamen; quia licet iudex possit peritos destinare, & eorũ relationi standũ sit; tamen sententia lata ad relationẽ peritorũ nunq̃ transit in iudicatum.Bero.*cons.*144.*n.*53.*& seq.lib.*3. † Extende; quia etiam illis statur, licet de credulitate deponant. Rim.Iun.*d.cons.*30.*n.*23. Paris.*cons.*56.*n.*16.*lib.*2.Io.de Amic.*cons.*102.*n.*13.*& seq.* † Imo post dicta testificata examinantur periti, & admittitur eorum dictum.Io.de Amic.*d.cons.*102.*n.*13.*& seq.per tot.* vbi multa de peritis,quod non sint vt testes,& eis credatur, etiamsi de iudicio,vel credulitate deponant. † Declara,dummodo recipiantur vsq; ad conclusionem in causa.Rim.Iun.*d.cons.*30.*n.*22.vbi, quod postea non recipiuntur. † Extende;quia quando sunt à partibus electi, statur relationi etiam sine iuramento. Alciat.*de præsumpt.regul.*3.*præsumpt.*19.*n.*3.Paris.*cons.*56.*n.*13.*lib.*2. Vide Fel.*in c.quia iudicante.de præscript.in prin.* † Restringe, vt non procedat, quando ex euidentia facti constaret de errore peritorum.Bart.Bald.& Ang.*in l.*2.*C.de iure fisc.lib.*10. Bursat.*cons.*184.*n.*9.*lib.*2. Ial.*in l.*1.*C.de errore calculi.*Paris.*cons.*89.*col pen lib.*1. † Restringe;quia non statur peritiæ medicorum,an vulnus sit mortale,quando quis statim moritur exillo vulnere, vel quãdo in corde vel cerebro infertur vulnus. Bald.*cons.*136.*n.*5.*ver.considerandum est ergo.lib.*2. *& cons.*237. *Ad euidentiam.in prin.lib.*2. & latius *cons.*328.*per tot.lib.*2. vbi, quod primo statur argumẽtis naturæ, vt quãdo vulneratus paulo post moritur:secũdo argumẽtis experientiæ,quãdo vulnus erat in instinis,& locis mortiferis: tertio stamus peritis in arte. † Restringe;quia idem dicimus de sententia lata ad cõsilium sapientis, q̃ de sententia lata ad relationẽ peritorũ;quia nunq̃ transit in iudicatũ,quin possit retractari per cõsilium cõtrarium, & peritiorum.Rom.*cons.*228.*Pro plena discussione.in fi.n.*15.*&* 16. vbi apostil. * dat concord. & dicit * communem. † Et quando periti hinc electi sunt discordes,eligitur tertius peritior,cui standũ est. Rom. *cons.*255.*Quoad primum.num.*4.iuncta apostil.*in ver.peritis.* quæ dat concord. † Restringe; quia bene reuocatur dictum peritorũ per contrarium dictum peritiorum; ideo datur appellatio, & recurritur ad peritiores.Bero.*cons.*89.*n.*1.*lib.*1.Rim.Iun.*cons.*30.*n.*33.*lib.*1. & plenius *cons.*212.*per tot.* vbi, quod nunquam transit in iudicatum,& quod peritioribus standum est, secundum * communẽ. † Contrarium, q̃ imo standũ sit peritis electis à partibus, vel de eorũ consensu,*l.fin.*& ibi Bart.*ff.si mensor falsum mod.* Alex.*cons.*21. *Consideratis iis.ad fin. lib.*7. Corn.*cons.*43.*circa hanc.col.*3.*in fin.lib.*1. † Declara,vt non procedat, qñ sunt concordes, & partes promiserũt stare relationi, & peritos elegerunt,secus si à iudice sunt electi, vt idem Rimin.Iun.*cons.*212.*n.*19.*& seq.* vbi multos allegat. Ial.*in repet.l.admonẽdi.n.*43.*ff.de iureiur.* licet ipsemet Rim.*cons.*71.*in fin.* dicat, quod etiamsi à partibus sunt electi, & sunt concordes, datur appellatio, & reuisio, nisi sit promissum stare qualicumq; relationi. † Declara; quia si primi periti deposuerunt super affirmatiua,& cũ iuramẽto,& secundi sup negatiua,statur primis affirmantibus,gl.*in l.diem proferri.*§.*stari.ff.de arbit.* Corn.*cons.*342.*In hac consultatione.col.*2.*lib.*1.*& cons.*232.*Videtur prima facie.in pr.lib.*2. maxime, qñ sunt primi plures numero, & magis clare deponũt. Bart.*in l.comparationes.C.de fid.instrum.* † Declara tamen; quia vt tollatur infinitas,non fit,nisi semel hæc reuisio. Riminald.*d.cons.* 212.*n.*21.*lib.*2.*& cons.*335.*n.*6.*& seq.lib.*3. Vide Ioan.de Amic.*cons.* 102.*n.*15.*& seq.* vbi quod bis appellatur, & bis petitur reuisio, & nõ dicitur infinitas. † Declara;quia non est locus electioni peritiorum, qñ non extat res, quæ iudicata fuit per primos: & tunc sententia transit in iudicatum. Marzar.*cons.*47.*n.*6.vbi latissime. † Declara tñ; quia ad hoc, vt ad peritiores recurratur, debet, probari qualitas, quod sint tales; quia omnis qualitas est probanda. Port.*cons.*147.*n.*31. Vide tamen Alex.*in l.*1.§.*fi.ff.de verb.obl.* Marzar.*d.cons.*47.*n.*6.*in fin.* † Declara, vt non procedat, neq; sit locus electioni peritiorũ, quãdo semel discordarũt primi, & electus est tertius,qui cõcordat; quia tunc vlterior electio non est facienda.

Riminal.Iun.*d.cons.*335.*per tot.* maxime *n.*6.*vsque in fin.lib.*3. † Amplia;quia vt sterur peritis, iudex debet diligenter examinare, nec valet eorũ dictũ, nisi cõstet de hac diligentia. Aret.*cons.*142.*n.*17. † Imo quando agitur de graui præiudicio cõtra tertiũ, debeant esse plures, etiamsi in loco esset vnus solus; quia ex locis vicinis vocari debẽt,& debẽt deponere vt testes. Soc.*reg.*16.*Perito in arte.in* 2.*&* 3.*fallent.* † Amplia;quia credendũ est Doctori iuris ciuilis circa interpretationẽ legum,& statutorũ, tanq̃ perito. Castr. *cons.*440.*col.*2.*in fi.lib.*2. † Et q̃ auctoritas Doctoris legũ in materia legali sufficiat,de seipso attestatur Castr.*cons.*343 *in fi.lib.*2. vbi dicit,sufficit ẽt auctoritas mea; quia video,& cognosco, q̃dicta vera esse. † Amplia generaliter; quia peritis in arte standum est; quia tractãt fabrilia fabri. Anch.*cons.*330.*Visis facti narratione.n.*9. *& seq.* quia in arte sua præsumitur peritus. Decia.*cons.*2.*n.*41.*lib.*2. † Et agrimensoribus statur circa mensuram. Bart.*in l.*1.*ff.de ventr. inspic.num.*4. Alex.*cons.*148.*Excellens Domine.vol.*2. Ruin.*cons.*53.*Ex plurib.col fin.vol.*5. qui loquuntur in genere de peritis. Vide plene Fel.*in c.quia iudicante.de præscript.* vbi loquitur de agrimensore, & qualiter referre debeat,& qñ cũ iuramento,vel sine,& alia. † Et medicis standum est in exercitio illorũ. Anch.*cons.*392.*n.*5. † Extende; quia procedit etiam in criminalibus, videlicet an mortuus sit ex potu aquæ venenosæ, vel ne, statur medicis cõtra cõfessionẽ rei, q̃ potest reus declarare. Alex *cons.*115.*In causa inquisitionis.lib.*3.*in prin.* † Declara; quia si eadem peritia spectat multis, prout cognitio vsurarũ Canonistis,& Theologis,statur Canonistis; quia principaliter magis ad eos spectat cognitio philosophiæ moralis in iis, q̃ sunt ex iure diuino. Alex.*cons.*1.*n.*10.*lib.*2. † Extende; quia circa valorẽ melioramentorũ peritis standũ est. Vide,*Melioramẽta quomodo,& qualiter probẽtur.Concl.*183. † Extende; quia si agitur de calculando debito, & credito, statur mercatoribus peritis. Anchar.*cons.*330.*Visis facti.nu.*8. Vide,*Calculatores quando eligendi,& quã iurisdictionẽ habeant.Concl.*4. † Et artificibus circa spectantia ad eorũ artificium. Rom.*cons.*255.*n.*4.*ver.nihilominus standum est.* † Extende;quia rusticis statur circa agriculturã, medicis circa medicinam, matronæ circa prægnãtiam, vel virginitatem. Anch.*cons.*330.*n.*9. † Extende; quia matronis statur,an mulier sit defiorata,vel prægnans.Anch.*cons.*392.*n.*5. † Et in fractura ostii an sint adhibita instrumẽta ab extra, vel nõ, statur peritis in arte.Becc.*cons.*44.*n.*18.†Extẽde,siue sint examinati vt peritis,seu vt testes;quia semper peritis creditur, etiamsi sint in minori numero, qñ agitur de peritia. Alex.*cons.*148. *Excellentissime Domine.in prin.lib.*2. † Extẽde; quia in materia beneficiali potius standũ est Canonistis, q̃ Legistis; quia Legistis materia beneficialis nõ est bene cognita.Anch.*cons.*297.*Efficacib.n.*16.†Et Bart. licet fuerit magnus Legista,nõ tñ habuit plenã distinctionẽ canonũ, Anch.*cons.*429.*n.*3. † Extẽde;quia si agitur de foro poli,& cõscientiæ,messis est Theologorũ;quia ipsi habẽt maiorẽ cognitionẽ.Ang.*cons.*59.*Quidam pater.in prin.* Vide *Forus conscientiæ quid requirat,& quid reiiciat.Concl.*447.†Idẽ, vbi agitur de iure diuino secundũ salutem;quia potius statur Theologis,q̃ Canonistis;secus si agatur de iure diuino,secundũ moralẽ philosophiam; quia standum est Canonistis. Alex.*cons.*1.*n.*10.*lib.*2. Vide, *Medicina est ars approbata,& medico standum est circa peritiam medicinæ.Concl.*159. Vide,*Fabri tractant fabrilia.Concl.*2. † Limita è conuerso,quod imperitis standum non sit,idem Anch.*cons.*330.*n.*9.vbi,quod si Legista asseret,se cognoscere vrinam infirmi,rusticus medicinam,vel medicamina, medicus agriculturã, nullus istis crederet, & idem dicit Socin.*cons.*92.*n.*10.*ver.confirmatur.lib.*4.†Limita;quia vbi lex disponit,vel interpretatur,non est locus peritorum opinioni. Bald. *d.cons.*237.*circa med.ver.alia lex.lib.*2.†Limita;quia testis examinatus vt testis,licet sit peritus,non probat,nisi deponat per sensum corporis; quia ad hoc, vt peritus, pbet, & ei credatur de peritia, debet ad hoc eligi per iudicẽ, & debet in actis cõstare, ita Ruin. *cons.*53.*col.fi.ver.Præterea non probat.lib.*5.*n.*10.*in fi.& seq.* † Contrarium, q̃ periti examinati probent. Surd.*cons.*126.*n.*16. vbi circa murũ, an sit cõmunis, vel non, statur peritis de eo deponẽtibus, & idẽ de famulo hospitii perito examinato dicit Decia.*cons.*29. *n.*22.*lib.*1.Crauet.*cons.*94.*n.*2.*ver.secundo respondeo.* † Declara;quia in cõcursu testium contrariorũ præualet depositio eorum, qui sunt periti in arte,non peritis. Rom.*cons.*255. *Quoad primum. n.*3. *& ver.quoad vltimum.* Vide, *Testes periti quando & qualiter probent.Concl.*188. † Declara; quod dicitur peritis stari,an vulnus sit mortale,intelligi præsertim, quando sunt periti; quia doctorati, vel licentiati sunt, vel qñ sunt approbati per salubres experientias,ita quod reputãtur periti, vel quando assignant rationes secundum artem medicinæ veras. Bald.*cons.*328.*post med. ver.tertio dixi.lib.*2. † Contrarium,quod imo non sit necesse, quod periti

medici sunt Doctores ad iudicandum, an vulnus sit mortale, vel
* non. Clar. *in* §. *homicidium. n.* 43. *ver. & tales.* vbi dicit * communẽ;
quia communiter adhibentur chirurgi, & barbitonsores, vt et-
iam dicit Boer. *decis.* 323 *post nu.* 21. vbi, quod imo non debent esse
66 Doctores; quia Doctoratus est dignitas. † Declara, vt peritis de
vulnere sit standum, quando à principio, & postea curarunt vul-
67 nus. Bald. *d. cons.* 327. *in fi. ver. istud enim testimonium. lib.* 2. † Regula
est, quod in iis, quæ per aspectum non possunt communiter de-
prehendi; quia non cadũt in sensum hominis, locus est electio-
ni peritorum. Aret. *cons.* 142. *nu.* 14. *ver. sed tamen iis non obstantibus.*
68 idem dicit Anch. *cons.* 392. *n.* 4. *Videndum igitur.* † Et ideo si agitur
☞ de æstimatione bonorum, iudex eligit peritos ex officio, vel ad
instantiam partium: Vide, *Arbiter & arbitrator in quo differant. Con-*
69 *clus.* 448. † Et in peritia mulierum, vt videant, & tangant mulie-
rem, si non reperiuntur mulieres peritæ, eligi debent medici seu
masculi periti. Aret. *d. cons.* 142. *n.* 16. & melius *n.* 17. *ver. ne igitur fa-*
70 *cultas.* † Imo etiamsi extarent mulieres sufficientes, si melior co-
gnitio potest haberi per viros, etiam in materia inspectionis pu-
ellæ, debent adhiberi periti masculi magis intelligentes. Aret. *d.*
71 *cons.* 142. *nu.* 19. † Duo periti debent adhiberi, & duo interpre-
* tes, si in loco possunt haberi plures, secundum * communem o-
pinionem, de qua Alex. *cons.* 179. *Visa scriptura. n.* 8. *ver. circa secun-*
dum. lib. 2. quod duplicatur *lib.* 1. *cons.* 35. vbi apostil. *in ver. alias.* &
* de communi * in medicis, quod duo requirantur, si haberi pos-
* sunt. Clar. §. *homicidium. n.* 43. vbi dicit * communem. Alex. *consil.*
☞ 174. *Opportune. in fin. lib.* 2. Vide, *Meliorament a quomodo, & qualiter*
72 *probentur. Concl.* 183. † Et quod duo sufficiant, & illis stetur, cõmu-
* nem * dicit Becc. *cons.* 44. *n.* 18. Rom. *cons.* 20. *n.* 6. *& seq. ver. non ob-*
stat secundum. vbi apostilla plena *in ver. dictum.* quæ tradit tres re-
gulas: prima est, quod si plures haberi possunt, plures requiran-
tur: secunda, si vnus tantum, ille sufficiat: tertia, quod si agitur
de magno præiudicio, semper duo, si extant, si de modico, vnus
73 sufficiat. † Vnus tamen sufficit, quando ex necessitate, vt quia v-
* nus solus est in loco. Alex. *d. cons.* 179. *n.* 8. *lib.* 2. communem * dicit
Clar. *d.* §. *homicidium. n.* 43. Boer. *decis.* 323. *n.* 23. Rom. *d. cons.* 20. *n.* 7.
74 Alex. *cons.* 180. *in prin. lib.* 7. † Idem, quãdo agitur de modico præ-
iudicio, apostil. ad Rom. *d. cons.* 20. *n.* 7. *ver. dictum.* vbi plures alle-
75 gat. † Idem, qñ de consensu partium vnus eligitur; quia sufficit
* regulariter, exceptis istis duobus casibus, vnus nõ sufficit, sec ũ-
dum communem, * Alex. *d. cons.* 179. *n.* 8. *& seq. lib.* 2. † Item ad
76 interpretandum literas Græcas vel Hebraicas duo requiruntur,
si haberi possunt, & Hebræus non admittitur contra Christia-
num, si Christianus haberi potest. Alex. *d. cons.* 179. *col. fin. lib.* 2. *&*
77 *cons.* 180. *Viso processu. in prin. lib.* 7. † Item, quod vnus medicus tan-
quam peritus sufficiat de consuetudine super vulnere mortali,
vel non mortali, & an vulneratus decesserit ex vulnere, vel ex
78 febri, Clar. *d.* §. *homicidium. n.* 43. † Sed quãdo vnus solus eligitur,
debet esse idoneior, vel ex magis idoneis. Alex. *d. cons.* 174. *in fin.*
☞ *lib.* 2. Vide Concl. prox. præced. † Declara; quia imo si agitur de
79 re ardua, & graui, non statur dicto vnius periti, etiamsi vnus so-
lus sit in loco; quia imo debent vocari ex locis vicinis, ita Socin.
in Reg. 16. *perito in arte standum. in vltima fallentia.*

Periurus quis dicatur, vel probetur. Concl. 287.

1 2 PERIVRVS † dicitur, qui iureiurando mendacium dicit.
Clar. *in* §. *periurium. in pr.* † Amplia; quia periurus dicitur Ab-
bas, qui iurauit non alienare bona monasterii incõsulto Roma-
no Pontifice, si patitur bona monasterii describi in æstimo, &
collectari per laicos; quia largo modo dicitur alienatio prohibi-
☞ ta. Calder. *cons.* 268. alias 6. *de reb. eccles. non alien.* Vide, *Iuramentum*
3 *de non alienando bona Ecclesiæ non impedit. Concl.* 513. † Limita; quia
non dicitur periurus, qui respondendo positionibus dixit non
credere, licet contrarium probetur; quia non credere potest esse
ex oblitione: nam licet credulitas affirmatiua in positionibus
præiudicet, ac si confessus esset; tamen secus est in negatiua, quæ
non præiudicat. Fed. de Sen. *cons.* 23. *in fi.* concor. Calder. *cons.* 152.
☞ alias 4. *de confess.* Vide, *Periurus non dicitur iurans contra veritatẽ mul-*
4 *tis casibus. Concl.* 288. † Limita; quia nõ probatur periurus ille, qui
promisit soluere cum iuramento, si producatur instrumentum
promissionis; quia licet compellatur soluere; tamen non proba-
tur periurium ex eo. Fed. de Sen. *d. cons.* 23. *in fi. ver. non obstat. quod*
☞ *not. per Innoc.* Vide, *Periurus, aut excommunicatus qualiter probetur. Cõ-*
5 *clus.* 293. † Limita; quia periurus non probatur, qui contrauenit
iuramẽto, quando contrauentio prouenit ex iussu patris, vel ex
iussu iudicis. Fed. de Sen. *cons.* 191. *Quæstio talis est, quidam scholaris.*
vbi, q. scholaris, qui promisit nõ recedere de loco, donec satisfe-
cerit suo creditori, si recedat vocatus à patre, vel à suo Episco-
po, non efficitur periurus, vbi multa, quæ excusant iuramẽta
periurio. Vide, *Iudicis præceptũ, seu iussus, excusat in multis. Concl.* 476. ☞
† Limita; quia difficultas implendi promissa excusat à periurio. ☞
Fed. de Sen. *d. cons.* 191. *in fin. ver. imo difficultas.*

Periurus non dicitur iurans contra veritatem multis casibus. Concl. 288.

PERIVRVS † non efficitur, qui respondet negatiue ad posi-
tiones, non credere illud, quod est verũ; quia credulitas fue-
rit ingrata, nõ factũ. Fed. de Sen. *cons.* 255. *Domine Alexander, in fin. ver.*
crederem. vbi in fi. q. si dubitat, potest dicere, q. nõ credit, & idem
tenet Feder. *cons.* 23. *in fi.* Bald. *cons.* 394. *Quod Notarij collegij. n.* 3. *ver.*
super tertio. lib. 4. vbi, q. is, qui negauit positionẽ cum iuramento,
potest in alio iudicio sup negato se fundare; quia iuramentũ fuit
de calumnia. † Amplia, vt idẽ sit in eo, qui dicit se ignorare vel
nescire; quia licet ꝓbetur factũ contrarium, nõ incurrit periurii,
nisi ꝓbata scientia eiusdẽ facti. Feder. *d. cons.* 255. *in fi.* Calder. *cons.*
152. alias 4. *de confess.* vbi idẽ in eo, qui dicit vno tempore credere,
alio tẽpore nõ credere. † Amplia; quia nõ dicitur periurus is, qui
negauit positionẽ, & cõtrarium probare vult; quia dat similem
positionẽ, qñ plus cõtinetur in vna, quã in alia; quia non dicitur
cõtrarietas, sed diuersitas. Calder. *cons.* 150. alias 2. *de conf. ff.* † Am-
plia in eo, qui negauit positionẽ, & eandem positionẽ probare
vult; quia si in aliquo est alteratio, vel diuersitas, nõ dicitur pe-
iurus; quia facta alteratione partis, vel in aliquo, licitũ est negare
totũ, licet in aliis contineat verũ. Calder. *d. cons.* 150. alias 2. *de con-*
fess. † Amplia; quia is, qui iurat falsum periuramentũ calumniæ,
licet quoad Deum sit periurus; nõ tamen potest contra eum for-
mari inquisitio de periurio. Bald. *cons.* 299. *Proponitur, quod lib.* 3. *por-*
tot. † Amplia; quia delinquens examinatus cum iuramento super
delicto, licet neget, nõ tamen dicitur periurus, vt puniatur de pe-
iurio. Vide, *Periurus non punitur multis casibus. Concl.* 295. † Limita; ☞
respõsione facta nõ per verbũ, *credo*, vel, *nescio*, aut, *scio*, sed per ver-
bũ veritatis; quia tũc respondẽs cũ iuramẽto, diuersis modis di-
citur periurus. Calder. *d. cons.* 152. alias 4. *de confess.* Vide, *Positio quod ꝓ*
sit, & qualis debeat esse responsio. Concl. 386. Vide, *Testis potest corrigi*
dictum suum in continenti, & quando. Concl. 277.

Periurii pœnæ multæ sunt, & quæ. Concl. 289.

PŒNA † periurii est; quia periurus dicitur infamis; non ta-
men ipso iure, nisi in casu *l. si quis maior. C. de transact.* † Vide o-
mnino Asin. *tract. de exequut.* §. 9. *c.* 1. *n.* 22. *fol.* 275. *col.* 4. *cum seq.* vbi
ponit 22. pœnas periurii, quas videas. † Regulariter autem pe-
iurus non efficitur infamis in fama iuris, sed infamia facti, com-
munem * dicit Fel. *in c. testimonium. n.* 20. *de testib.* quem citat, & se-
quitur Clar. *d.* §. *periurium. in prin. n.* 3. † Et ad hoc, vt efficiatur in-
famis, duo sunt necessaria, quod veniat contra iuramentum, &
contra promissionem; alias si contra solum iuramentum venias,
non efficitur infamis. Cagnol. *in d. l. si quis maior. nu.* 181. *C. de tran-*
sact. sequitur Clar. *d.* §. *periurium. in prin. ver. item scias.* † Declara;
quia si quis aliquid asserat de præsenti, vel de præterito, quod in
falsum medio iuramento, non efficitur infamis; secus si aliquid
promittat de futuro cum iuramento, & non seruet; quia tunc
bene efficitur infamis, communem * dicit idem Clar. *d.* §. *periu-*
rium. n. 3. *in fi. vers. & ideo.* allegat Lanfr. de Orian. *in c. quoniam con-*
tra. in materia testium, *n.* 106. *de probat.* attestantem de * commu-
ni. Vide, *Periurus an sit infamis. Concl. prox. seq.* † Secunda, Clericus
periurus potest priuari dignitate obtenta, licet non sit ipso iure
priuatus. Clar. *d.* § *periurium. n.* 4. *ver. item clericus.* vbi dicit * com-
munem, quod potest priuari beneficio, sed nõ est priuatus ipso
iure. Vide plene Fel. *in c. ex parte. in ver. periurus. de rescript.* † Si vero
sibi confertur beneficium; tunc collatio est ipso iure nulla; quia
difficilius priuatur obtentis ipso iure, quam quod admittatur ad
obtinenda, communem * dicit Clar. *d.* §. *periurium. nu.* 4. *ver. sed*
verum est. vbi dicit * communem. † Vide plene Fel. *d. c. ex parte. n.* 3.
4. *de rescript.* vbi in finitos pro vtraque parte, quod valeat collatio
facta periuro, vel homicidæ, & non valeat, & ibi habes decisio-
nes Rotæ contrarias. Vide, *Periurus potest priuari beneficiis Ecclesia-*
sticis. Concl. 291. † Tertia pœna est; quia incurrit pœnas *l. si quis ma-*
ior. C. de transact. in illo casu. Vide, *L. si quis maior. C. de transact. Con-*
clus. 284. † Quarta pœna est; quia repellitur ab agendo. Vide in-
fra, *Periurus non agit & quando. Concl.* 296. † Quinta; quia repelli-
tur à testificando, communem * dicit Clar. *d.* § *periurium. num.* 7.
ver. repellitur. Vide Concl. prox. seq. † Declara tamen; quia si iure-
mentum non esset licitum, sed temerarium, non repellitur ad te-
stificando; quia non seruat iuramentum, communem * dicit i-
dem Clar. *d.* § *periurium. n.* 7. *ver. cæterum.* † Sexta pœna est; qua
non defertur iuramentum in supplementum probationis per-
iuro,

* iuro, communem * dicit Clar.*d.*§.*periurium.n.*8.*ver.item periuro.* * & communem * omnium dicit Socin.*cons.*155.*n.*10.*lib.*2.

Periurus est infamis, & quando repellatur à testimonio, vel secus. Concl. 290.

1 PERIVRVS † non est infamis regulariter, si sit emendatus; ideo in ciuili admittitur testis, per *c.testimonium.de testib.* quem text. ad hoc adducit Calder.*cons.*181.alias 5.*de iureiur.* vbi inducit, quod exceptio facta de periuro includat etiam periurum emẽdatum in regula permissiua; quia exceptio debet esse de regula. 2 † Contrarium expresse tenet Crauet.*cons.*6. *Plura videnda sunt. n.* 16.*ver.Iam periuri repelluntur.* & inducit *c.testimonium. de testib.* vt et. iam emendatus non admittatur, & hæc est verior; quia exceptio est de regula; quia facit regulam in criminoso emendato, vt admittatur in ciuili, excepto periurio, & exceptio bene est de regula; quia infert periurum criminosum. † Declara; quia est opinio controuersa, an periurus sit infamis: sed tamen infamiam nõ incurrit testis periurus, quando directe non agitur cõtra testem, sed contra partem producentem, ita declarat Card. Zabar.*cons.* 4 35.*n.*7.*ver.sed certum est.* † Declara secundo; quia antequam sit declaratus periurus, non est infamis aliquis; ideo non repellitur à testimonio. Card. Zabarell.*d.cons.*35.*n.*7.*ver.item etiamsi esset.* vbi 5 maxime, quando non est notorium. † Contrarium Signor.*cons.* 237.*n.*2. vbi, quod vasallus domini, qui sciuit rebellionem, & nõ reuelauit, effectus est periurus: ideo repellitur, vel saltem non est 6 integer, vt faciat indicium ad torturam in criminali. † Extende contrarium; quia testis nulliter examinatus si iterum examinetur, & dicat contrarium eius, quod dixit in primo, non valet primum dictum: quia nullum est: item non valet secundum; quia 7 periurus est. Signor.*cons.*240.*in fi.* † Regula est, quod periurus est infamis, quando non est emendatus. Calder.*d.cons.*181.alias 5.*de* 8 *iureiur.d.c.testimonium. de testib.* † Extende, vt imo etiam emendatus sit omnino infamis, & repellatur in ciuili, & criminali. Cra- 9 uet.*d.cons.*6.*n.*16.*ver.iam periuri.* † Extende in tantum, vt etiam in tortura non credatur periuro contra tertium. Crauet.*d.cons.*6.*n.* 10 16.*ver.simile videmus.* † Extende, vt is, qui venit contra transactionem, vel pactum iuratũ, bene sit infamis, *l.si quis maior. C.de transac.* 11 Calder.*d.cons.*181.*in fi.* alias 5.*de iureiur.* † Declara hanc extẽsionem, vt procedat sequuta sententia, non autem ipso iure. Cal- 12 der.*d.cons.*181.*in fi.* alias 5.*de iureiur.* Card.*d.cons.*35.*n.*7. † Restringe; quia periurus bene admittitur in causa ciuili cum tortura, alias 13 non. Crauet.*d.cons.*6.*n.*16.*ver.simile videmus.* † Amplia; quia periurus infamis effectus non potest restitui ad famam, nisi per Principem; ideo Episcopus non potest secum dispensare. Gemin. *cons.*105.*n.*6.*ver.quo ad secundum principale.cum seq.* & ideo solus Papa, vel Collegium Cardinalium possunt infamiam remittere 14 periuro infamiam incurso. Card. Zabar.*d.cons.*35.*n.*7.*ver.ad vltimum.* † Restringe; quia bene potest Episcopus absoluere testem periurum, antequam sit declaratus; quia non est infamis ante 15 *fi.* † Amplia; quia periurus in vno iudicio non repellitur à iudicio in alia causa. Bald.*cons.*394.*Quod Notarij Collegij.n.*3.*ver.super tertio.* 16 *lib.*4 † Amplia; quia imo neq; in eodem iudicio repellitur, quãdo iuramẽtum fuit de credulitate, & calumnia, prout iuramen- 17 tum ad positiones. Bald.*d.cons.*394.*n.*3.*lib.*4. † Amplia; quia periurus non dicitur, neq; probatur testis, qui dixit nihil debere inducenti, licet postea extra iudicium confiteatur se debitorem. 18 Leonard. de Ceris *cons.*242.*n.*22.*inter consilia Signoroli.* † Extende, vt idem sit, si testes examinati deponant eum periurum; quia negauit se debitorem inducentis, postea confessus est; quia non concluditur necessario, ex quo potuit effici debitor post exa- men. Signor.*d.cons.*242.*n.*22.*ver.idem ad declarationem.* Vide Con- clus. prox. præced. *n.*11. *& seq. ver.quinta pœna.* Vide plenius, *Testis periurus est infamis, & non probat, & quando secus. Concl.*208.

Periurus potest priuari beneficiis Ecclesiasticis. Concl. 291.

1 PERIVRVS † potest priuari beneficiis ecclesiasticis, nedum obtentis, sed etiam nec promoueri debet, vt illa obtineat, *c.fi.* 2 *de iureiur.in* 6. † Et quod possit priuari; non tamen sit priuatus * ipso iure, communem * dicit Clar. §.*periurium.n.*4.*ver.item cleri-* ** cus.* Vide supra, *Periurij pœna multa. Concl.*289. † Declara tamen, vt 3 procedat, quando periurium probatur ex contraria confessione iurata ex eisdem actis eius, qui promouendus est ad beneficium, quando confessio facit crimen notorium, ita videtur tenere Fe- 4 der. de Sen.*cons.*255.*num.*3.*ver.sed videtur.* † Declara, vt procedat, quando periurium ex contraria confessione resultans prouenit à causa spirituali, in qua veritas est respicienda. Feder.*d.cons.*255. *in fin.* † Amplia; quia datur commissio priuationis beneficiorum 5 contra periurum. Gemin.*consil.*105.*per tot.* incip.*pro declaratione.* Vide, *Infamis, & periurus non promouetur ad beneficia, & priuatur obtentis. Concl.*114. Vide, *Periurij pœna multa, & quæ. Concl.*289.*n.*6.*& seq.ver.secunda pœna.*

Periurium dicitur grauius homicidio, & multis aliis delictis. Concl. 292.

PERIVRIVM † est grauius delictum, quam sit homici- 1 dium, & adulterium. Gemin.*cons.*108.*num.*7.*ver.primum, quod periurium.* vbi loquitur de homicidio etiam voluntario. † Con- 2 trarium Card. Zabar.*cons.*35.*in fin.* vbi, quod non est verum simpliciter, per text.*in c.fin.de tempor.ordin.* † Vide tamen Socin.*consil* 3 156.*circa fin.lib.*2. vbi declarat, quando quid dicatur maius vel minus delictum, quod consideratur quando que origo delicti, quandoq; pœna, quandoq; vtrumq; origo delicti, & pœna.

Periurus, aut excommunicatus qualiter probetur. Concl. 293.

PERIVRVS † non probatur quis, licet constet eum iurasse 1 aliquid facere, vel implere certo tempore per lapsum temporis, nisi etiam doceatur ipsum non impleuisse. Innoc.*in c.super iis. n.*10.*ver.sed quid dices.de accusat.* Bart.*in l.in illa.la* 1.*nu.*4.*& seq.ff.de verb.oblig.* Oldr.*cons.*291.*n.*7.*circa fin.* Fed. de Sen.*cons.*23.*in fin.ver.* *non obstat.quod not.Innoc.* Rom.*cons.*290.*n.*4. † Amplia in tantum, 2 vt etiamsi constaret de non implemento in termino, excipiens de periurio non habeat fundatam intentionem, nisi constet de suo interesse. Socin.*cons.*253. Crescent.*decis.*190. † Amplia, vt 3 idem sit in excommunicato; quia licet probetur excommunicatio lata sub conditione nisi intra certum tempus aliquid fecerit, & lapsum sit tempus, non propterea excommunicatus probatur. Innoc.*in c.proposuit.in fi.de cler.excom.* Rot.*in nou.decis.fin.in fin. de doi.& contum.* † Limita, nisi ille idem, cui facta est promissio, 4 vel præstitum est iuramentum, ageret; quia tunc bene præsumitur non impleuisse, nisi contrarium doceat. Oldr.*d.cons.*291.*n.*7. Alex.*cons.*131.*n.*2.*lib.*4. † Limita; quia periurus necessario probatur test s, qui examinatus cum iuramento in primo examine dixit vnum, in secundo examine dixit totum contrarium. Deci. 5 *cons.*188.*Latatus sum.n.*7.*& seq.ver.similiter non obstat.* vbi *nu.*9. dicit communem.* Rol. à Valle *cons.*73.*n.*17.*lib.*1. Boss.*de indic.à num.* * 149.*vsque* 158. Clar. §.*fin.q.*21.*ver.scias tamen.cum seq.* Farinac.*q.*45. *num.*28. Vide, *Negatiua facti promissi non impleti quando præsumatur. Concl.*29.

Periurium excusatur multis modis. Concl. 294.

PERIVRIVM † vt puniri possit, requiritur dolus; & ideo fit 1 impunitum, si probetur, quod non adfuit dolus, * commu- * nem vtramq; conclusionem dicit Clar.*in* §.*periurium.n.*9.*ver.excusari.* † Extende; quia excusatur periurium propter difficultatem implendi iuramentum, communem * etiam dicit Clar.*d.*§. * 2 *periurium.n.*10.*ver.item excusatur.* † Extende, quando periurium 3 alicui non nocet, neq; potest nocere; tunc non est punibile, nisi in foro animæ, communem * dicit Ias.*in l.si duo patroni.*§.*si quis* * *iura erit.il secondo,in prin.ff.de iureiur.* Io. de Amic.*cons.*19.*in fin.* Bero.*q.*134.*nu.*9. quos citat attestando de communi * Clar.*d.*§.*per-* * *iurium.n.*11.*ver.potest.* † Extende, quando iuramentum esset te- 4 merarium, & illicitum; quia non tenetur quis seruare tale iuramentum, & non punitur vt periurus. Clar.*d.*§.*periurium.n.*7.*ver. caterum.*

Periurus non punitur multis casibus. Concl. 295.

PERIVRVS † in causa capitali non punitur; quia non com- 1 pellitur dicere contra seipsum in causa criminali; ideo habet solum Deum vltorem, & peccat in foro conscientiæ. Clar.*in* §. *periurium.n.*12.*ver.scias etiam.* † Extende in iuramento decisorio, 2 quod defertur in iudicio à parte parti; quia licet falsum iurauerit, non punitur, sed habet Deum vltorem. Clar.*d.*§.*periurium.in* *fin.* vbi dicit * communem, & plenius *in* §.*fin.q.*45.*n.*10.*ver.quid* * *ergo.* vbi allegat Bero.*q.*534.*num.*3. & alios; dicit tamen, quod si conuincitur de mendacio, potest torqueri non ex periurio, sed ex mendacio.

Periurus non agit, neque auditur contra proprium iuramentum, & quando secus. Concl. 296.

PERIVRVS, † qui venit contra suum contractum iuratum, 1 non potest agere. Anchar.*cons.*382.*Retento ordine.n.*14. *& seq.*

ver.

ver.descēdo ad quintum. vbi, quod exceptio periurii in casu *d.l.si quis*
2 *maior.* perimit actionem ipso iure. † Et quod is, qui venit contra
proprium iuramentū, tanq̄ periurus non audiatur. Ant.de Butr.
☞ *in c.intelleximus.in fin.de iud.* Affl.*decis.322.per tot.* Vide plures *in ver.*
Reductio ad arbitrium boni viri non habet locum multis casib. Conclus.73.
3 *n.7.* †Extende; quia procedit, etiamsi reus quoq; effectus sit per-
iurus; quia licet possit excipere, & in pari causa doli, vel periurii
melior sit conditio rei; tamen forte non audiretur volens exci-
pere de periurio, ita Anch.*d.cons.382.n.14.& seq.* vbi, quod semp
auditur reus excipiens; quia melioris conditionis est in hoc, sed
an id quoq; procedat in obiiciendo periurium alteri, in q̄ ipse
4 quoq; incurrit, est dubium. †Extende, etiamsi iuramentum esset
dolo vel metu extortum; quia debet prius absolui à iuramento,
alias repellitur, *c.ad aures.* vbi Innoc.Io.Andr.& alii, *quod met.caus.*
☞ Vide, *Absolutio à iuramento quando necessaria, vel non. Concl.*58. † Am-
5 plia; quia incurrit pœnas *l.si quis maior. C.de transact.* Vide, *L.si quis*
☞ *maior.* in quibus casibus habeat locum, vel non. *Conclus.*284. vbi
6 declaratur. † Extende; quia periurus incurrit multas pœnas, de
☞ quibus Iaf.*in l.si duo patroni.§. si ff.de iureiur.* Vide, *Excommunicatus*
*quando repellatur à iudicio, vel non. Concl.*457. *cum Conclus.ibi prox.seq.*
7 † Limita; quia periurus admittitur, & facit actum validum cōtra
iuramentum multis casibus, p̄out in eo, qui iurat, non reuocare
testamentum; quia si reuocat, & facit aliud, valet reuocatio, &
aliud testamentum, licet efficiatur periurus. Castr.*cons.*259. *Circa*
8 *primum.n.2.ver.circa tertium.lib.2.* † Extende; quia valet statutum,
quod iurans non petere reductionem laudi possit nihilominus
petere, & iurans nō appellare possit appellare, & valebit appel-
latio, & reductio petita, licet petens efficiatur periurus. Castr.*d.*
☞ *cons.*259.*n.2.lib.2.* Vide, *Iuramentum non impedit actum contrarium,*
*& quando secus. Conclus.*512. Vide, *Testator potest facere aliud testamen-*
*tum validum, non obstante iuramento. Concl.*151.

Periurus peracta pœnitentia efficitur habilis, & quando secus. Concl.297.

1 PERIVRVS † peracta pœnitentia efficitur habilis, vt possit
docto de pœnitentia etiam promoueri ad ordines, *c.fin.de*
2 *temp.ordin.* Feder.*cons.23.n.4.circa fi.ver.sed iterum contra.* † Limita;
quia periurus non efficitur habilis ad testimonium peracta qua-
cunq; pœnitentia; quia per pœnitentiam non purgatur crimen
falsi, *c.testimonium.de testib.* Fed.de Sen.*d.cons.23.n.4.in fi.ver.sed ite-*
3 *rum contra.* † Limita; quia periurium etiam peracta pœnitentia
relinquit cicatricē; quia inducit infamiā, q̄ excludit à dignitate;
ideo collatio facta periuro est nulla, secundum Fed.de Sen.*cons.*
4 50. *Quæritur, an collatio.* † Contrariū, q̄ imo collatio facta periuro,
nō sit nulla, sed annullanda, tenet Lap.*in addit.ad d.cons.*Feder.50.
allegat Io.Andr. post Compostel.*in c.Capitulum.de rescript.* in gl.
☞ magna. Vide, *Infamia ex quibus tollatur, vel non. Concl.*115.

Permissa censentur omnia, quæ non sunt prohibita, & è conuerso. Concl.298.

1 PERMISSA † esse censentur omnia, quæ non sunt prohibi-
ta. Oldr.*cons.*228. *Quod fratres.in princ.* Petr.de Anch.*cons.*243.
Christianissime.in prin. Alex.*cons.*57.*n.2.lib.*1. Bellon.*cons.*53.*n.*1. Edi-
2 ctum † de hæredibus instituendis est permissiuum; quia prohi-
bet certas personas hæredes instituī; ergo reliqui omnes non
prohibiti censentur permissi. Iaf.*cons.*37. *In quæstione præmissa.col.*2.
3 *ver.confirmantur prædicta.lib.*3. † Item edictum de sponsalibus est
prohibitorium certarum personarum; ergo generaliter est per-
4 missorium. Iaf.*d.cons.*37.*col.*2.*circa fi.ver.sic etiam edictū lib.*3. † Am-
plia; quia prohibitio alienationis facta ad certum tempus indu-
☞ cit permissionem extra illud tempus. Vide, *Fideicommissum non*
*potest alienari, & quando secus. Concl.*183. *ver.limita, quando prohibitio.*
Vide, *Limitatio legis loquens in vno casu non habet locum in alio. Concl.*
5 356. † Et generaliter, quando lex vel statutum prohibet aliquid
fieri intra certum tempus, post dictum tempus censetur permit-
tere, vt per Aret.*in l.si ita quis.ff.de vulg.& pupill.* vbi etiam Iaf.Bart.
*in l.statu liberum.ff.de leg.*2. Bald.*in l.post mortem. C.de fideicom.* Extē-
☞ de per plura exempla, de quibus *in ver.Limitatio legis loquens. Conc.*
6 356. † Amplia; quia illud, quod nō reperitur prohibitum à lege,
non debet superstitiosis prætensionibus præsumi prohibitum.
Surd.*cons.*173.*n.*72.*& cons.*222.*n.*5. vbi adducit alia; quia erubesci-
mus, cum sine lege loquimur, & ad idem Crauet.*cons.*353.*in prin.*
7 † Declara, nisi rario naturalis esset in contrarium; quia dicitur
8 ibi lex, vbi ratio dictat. Surd.*d.cons.*222.*n.*17. † Amplia; quia in ab-
solute permissoriis, quod non reperitur à iure prohibitum, cen-
setur permissum, *c.2.de transact.* Calder.*cons.*52. *An si dati sunt.in pr.*
9 quod est 6.*de elect.* † Amplia; quia absolutio ab excōmunicatio-
ne inflicta à canone censetur permissa Prælato immediato, & in-
ferioti, quando à canone nō est reseruata alteri, Calder.*cons.*38.
alias 6.*de sent.excom.* per *c.nuper.eod.tit.* † Amplia; quia ludæis cen- 10
sentur permissæ vsuræ, quæ non reperiuntur prohibitæ. Alex.*d.*
*cons.*57.*n.2.lib.*1. vbi, quod qui dicit prohibitas, probet; quare-
gula est, quod omnia censentur permissa; & idem dicit Anch.*d.*
*cons.*243.*n.2.* licet in fin. maxime *n.*7. ostendat contrarium, quod
etiam Hebræis vsuræ sunt interdictæ contra Christianos. † Am- 11
plia; quia in iudiciis bonæ fidei omnia censentur permissa, quæ
nō reperiuntur prohibita. Petr.de Anch.*cons.*48. *Quæstio asserit.*
*n.*3. † Extende in beneficiis; quia omnia censentur permissa, quæ 12
non apparent prohibita. Petr.de Anch.*d.cons.*48.*in fin.n.*3. † Am- 13
plia; quia edictum de testibus est permissorium; ideo qui non re-
peritur expresse prohibitus testificari, est idoneus testis. Anchar.
*cons.*178. *Visis, & diligenter. in princ.* Iaf.*cons.*37.*col.*2. *ver.confirmatur.*
*lib.*3. † Idem in edicto de testamentis; quia aliquæ personæ sunt 14
prohibitæ testari, reliquæ omnes sunt permissæ; ideo edictum
per se est permissorium. Iaf.*cons.*37.*col.*2.*ver.confirmatur.lib.*3. † Idē 15
in alienatione rei suæ; quia quilibet potest alienare, nisi reperia-
tur prohibitus. Vide, *Alienatio est permissa regulariter. Conclus.*293.
Vide, *Alienatio fideicommissi. Concl.*259. vbi prohibitio ad tempus
alienandi, vel inter certas personas inducit permissionem extra
tempus, & quoad alias personas. † Amplia; quia vnusquisq; præ- 16
sumitur idoneus ad officium, in quo assumptus est, & qui dicit
contrarium, debet probare. Cephal.*cons.*48.*n.2.& seq.* † Limita; 17
quia cōtraria regula est, q̄ quicquid nō reperitur cōcessum, cen-
setur denegatū. Anch.*cons.*207. *In quæstione suprædicta.n.*3. † Etcō 18
uentionales pœnæ omnes dicūtur prohibitæ, quæ nō reperiun-
tur permissæ. Ant.de Butr.*cons.*70.*n.*3. vbi, q̄ pœna super matri-
monio contrahendo apposita reprobatur. † Et collegia omnia 19
censentur ,phibita, nisi quatenus reperiātur p̄missa, *l.1.C.de colleg.*
illicit. † Extēde; quia ,pcedit in iudiciis, stipulationibus, arbitriis, 20
& priuilegiis. Anch.*d.cons.*207.*n.*3. Vide Concl.prox.seq.

Permissa ad tempus censentur prohibita post tempus, & econtra. Concl.299.

STATVTVM † Perusinū disponēs, q̄ testes examinati contra
magnates non possint reprobari, nisi intra octo dies à die pu-
blicationis, & q̄ intra mensem possit Potestas eos inquirere, nec
aliquid dicit, an post mēsem possit, vel nō, cēsetur ,phibere; quia
p̄missa ad tēpus censentur ,phibita post tēpus, licet nihil dicatur.
ita Bart.*cons.*100. *A Domino Cyno. n.4.in fi.& 5.ver.super secundo lib.1.*
vbi ponit multa similia de muliere p̄gnāte, q̄ intra 30 dies pos-
test ,pnuntiare se prægnantē, appellatio permissa intra decē dies,
restitutio intra quadriennīū; & tamen post terminos non valent,
licet nihil dicatur; & dicit hāc esse regulam iuris. Vide, *Prohibitio*
*alienare sub pœna ad certū tempus quādo incurrat. Concl.*901. † Extēde 1
in pacto facto emphyteutæ, vt possit nō soluendo purgare moram
intra quinquenniū; quia lapso quinquēnio si stat per biennīū q̄
nō soluat, cadit; quia p̄missum ad tēpus cēsetur ,phibitū post tē-
pus. Bart.*cons.*161. *Proponitur.n.*3.*lib.*1. † Intelligas secundū p̄missa; 2
quia q̄n sumus in ,phibitis, q̄ permittūtur certo tēpore, procedit
conclusio sine dubio; sed si essemus in iis, quæ sunt de genere p̄-
missorū, an facta permissione intelligatur inducta ,phibitio post
tēpus, esset videndum, an inclusio vnius sit exclusio alterius, de
qua conclusione vide, *Inclusio vnius est exclusio alterius. Conclus.*51. 3
† Et deputatio ministri ad tempus facit, q̄ post tēpus non est mi-
nister. Angel.de Aret.*cons.*3. *Videtur.n.4.ver.sed concessa.* † Amplia; 4
quia p̄missa ad tēpus cēsentur denegata ad tēpus, *l.Imperator. ff.de*
postul. Castr.*cons.*142. *Videtur dicendum.in prin.ver.nam aliquid.lib.*2.
† Extēde in statuto prohibēte fœminas succedere, donec extent 5
masculi; quia ,phibet ad tēpus extātibus masculis, quibus cessan-
tibus fœminę admittūtur. Bart.*in l.si § si ff.ad S.C.Tertull.* vbi inc.
Vide, *Statutū circa successionē excludens filias fœminas, donec supersint*
*filij. Concl.*665. † Declara; quia q̄n sumus in prohibitis de sui natu- 6
ra, permissio ad tēpus operatur ,p illo tempore, postea restituī-
tur ad suam naturā ,phibitam, & à conuerso in permissis prohi-
bita ad tēpus, lapso tēpore prohibitionis res reuertitur ad suam
naturam permissionis. Vide, *Alienatio fideicommissi, & rei prohibita.*
*Concl.*259. *n.*6.& 7. † Sed vide; quia refert secundum aliquos an 7
permissio fiat à principio in re ,phibita, vt *in ver. Licentia in prohi-*
*bitis qualiter intelligatur. Concl.*352. † Amplia in casu contrario; quia
prohibita ad tēpus cēsentur permissa post tempus. Alex.*cons.*57. 8
*Ponderatis.n.*7. *ver.quia qui prohibetur.lib.*3. Vide Concl.prox.seq. 9
† Amplia; quia si debitori datur electio in debito alternativo ad
tempus, post tempus ipsa electio spectat ad creditorem, & è
conuerso, *l.statu liberum. §. Stichum.ff.de legat.*2. vbi Bartol. Bald. &
cæteri. Tiraqueil. *de retract.lignag. §.*24. *glos.1.nica, num.*9. & seq. † De-

11 † Declara tamen, vt per Aret. *in l. eum qui certarum. §. 1 n. 3. circa fin. ver. concordia istarum opinionum. ff. de verb. oblig.* vbi postquam pro v- * traq; parte allegauit, dicit * communem, quod lapso termino electio transfertur in alium, & qui illam habebat, per lapsum termini illam perdit; sed antequam alter, in quem confertur, acceptauerit; quia res dicitur integra, potest eligere, & purgare moram: secus si res non sit integra; quia alter acceptauerit; allegat text. *in l. cum quidam. la seconda, circa med. ff. de legat. 2.* & ibi gl. *in ver. vnique. si vno.* sed certe ille text. secundum Bart. ibi in fin. procedit in electione personarum, non rerum; ideo videas: quia etiam Bald. ibi videtur tenere, quod *in d. l. statu liberum.* erat certus terminus præfixus. *in l. cum quidam.* incertus, vel nullus terminus; ideo facilior purgatio morę est, quare declaratio Aret. dubia est. Vide, *Electio in debito alternatiuo est debitoris, & quādo secus. Conc. 102.*

Permisso, vel concesso aliquo omnia necessaria censentur permissa. Concl. 300.

1 QVANDO † aliquid conceditur, omnia censentur concessa, sine quibus illud concessum non posset effectum suum 2 sortiri, *l. 2. ff. de iurisd. om. iud.* † Et idem in prohibitis, quia censentur prohibita omnia, per quæ peruenitur ad illud, *l. oratio. ff. de sp̄o- 3 sal.* † Amplia; quia si Papa concedit Capellæ constructæ intra parochiam, etiam sine licentia Episcopi, vt in ea Missæ celebrari possint, censetur etiam concedere, quod parochiani ad audiendam Missam accedant, & voluntarias oblationes faciant; quia spiritualia sine temporalibus esse non possunt. Calder. *cons. 422.* 4 alias *6. de relig. domib.* † Amplia; quia Veneti, qui permiserunt nauigationem Ianuensibus in gulfo Venetorum, non possunt prohibere applicationem nauigantium ad portus proprios; quia aliàs nauigatio esset inutilis. Angel. *cons. 290. Thema est tale. n. 6. ver.* 5 *descendamus igitur. & n. 7.* † Extende in vsufructu concesso; quia omnia censentur concessa, sine quibus vsus fructus stare non po- 6 test Ang. *d. cons. 290. n. 7. ver. concesso vsufructu.* † Extende in pactis; quia licet pacta non extendantur de vna re ad aliam; tamen benè fit extensio, quando aliter non posset pactum principale stare, quia veniunt consequutiua ex necessitate. Ang. *d. cons. 290. n.* 7 *8. ver. expradictis apparet.* † Amplia; quia concessa licentia veniendi ad locum, censetur etiam concessa licentia standi in loco, & recedendi ab eo. Ang. *d. cons. 290. n. 7. ver. ideo dicunt Doct.* † Amplia; quia permissa concertatione ludi saxorum inter pueros de consuetudine, etiamsi extet statutum contrarium vsu non receptum, censentur permissa vulnera, & percussiones, quæ ex ludo veniunt, sine pœna. Petr. de Anchar. *cons. 283. Iure stricto. n. 2. & seq.* Alex. *cons. 8. n. 9. lib. 6.*

Permissa sunt multa prohibita per modum tolerantiæ. Concl. 301.

1 VSVRÆ † fuerunt permissæ Iudæis cum alienigenis, quamuis prohibitæ ad euitandum maius malum, vt dicit Alex. ex mente B. Thomæ *cons. 1. n. 4. ver. & dixit B. Thomas. lib. 2.* vbi. quod si sine scandalo non possunt coerceri, sunt tolerandi vsurarii, & 2 *cons. 2. n. 7. ver. & hac permissio. lib. 2.* † Libellus repudij vxorum fuit permissus populo Hebræo, ne vxores occiderēt, & sic ad vitan- 3 dum maius scandalum. Alex. *d. cons. 1. n. 4. lib. 2.* † Meretrices publicæ permittuntur, vt maius scandalum, & maius peccatum euitetur. Anch. *cons. 243. Christianissime. in pr.* Alex. *d. cons. 1. n. 7. in fin.* 4 *lib. 2.* † Generaliter, quando aliquid prohibetur, si de consuetudine prohibitio non recipitur cum venia, relinquendi sunt suo ingenio, qui non possunt corrigi, ne peiores fiant, 4. *distin. 6. deni-* * *que.* Petr. de Anchar. *cons. 283. Iure stricto. n. 2.* Alex. *cons. 2. n. 7. ver. &* * *hac permissio. lib. 2.* Vide, *Tolerandæ sunt multa, licet de se non sint licita. Concl. 323.* Vide, *Tolerantia quid sit, & operatur multa. Concl. 324.*

Permutatio quid sit, & quotuplex. Concl. 302.

1 PERMVTATIO † est contractus innominatus; ideo locus est pœnitentiæ re integra. Castr. *cons. 241. In quæstione. in princip.* 2 *lib. 1.* Alex. *cons. 16. Viso d. themate. in prin. lib. 2.* † Et ideo de iure ciuili cum sit locus pœnitentiæ, & sit pactum nudum, non datur ac- 3 tio. Alex. *d. cons. 16. Viso. in prin. lib. 2.* † Restringe; quia bene iure Canonico ex pacto nudo, & ex permutatione datur actio, secū- * dum communem * opinionem, & communē practicam. Alex. *d. cons. 16. Viso d. themate. in prin. lib. 2.* † Et ideo de iure ciuili cum sit locus pœnitentiæ, & sit pactum nudum, non datur actio. Alex. *d. cons. 16 Viso. in prin. lib. 2.* † Restringe; quia bene iure Canonico ex pacto nudo, & ex permutatione datur actio, secūd

Permutatio beneficiorum in cuius manibus facienda. Concl.304.

1 PERMVTATIO † beneficiorum spectantium ad collationem inferioris collatoris debet fieri in manibus Episcopi, qui permutationem authorizabit consentiente inferiore collatore, non autem fieri debet in manibus inferioris collatoris. Fede. de
2 Sen. *cons.*156.*n.*3.*in fin.ver.item quando collatio.* † Et in manibus Papæ potest fieri permutatio quorumcumque beneficiorum; quia est ordinarius, etiamsi beneficia sint regularia. Calder. *cons.*293.
3 alias 1.*de rerum permut.* † Declara tamen, quod si fiat permutatio beneficii, cuius electio spectat ad collegium, vel præsentatio ad patronos laicos, & fiat in manibus Episcopi sine consensu habentium ius eligendi, vel præsentandi, erit nulla, Calder. *consil.* 294.alias 2.*de rerum permut.*

Permutatio beneficiorum fauorabilis, & sustinetur collatio, quæ ex alia causa esset nulla. Concl.305.

1 FAVORABILIS † permutatio est censenda, non ambitiosa, & non restringenda, sed adiuuanda, & late interpretanda. Feder. de Sen. *cons.*73. *Factum tale est.n.*2. *ver.item collatio illa quæ fit.* late Calder. *cons.*293. alias 1.*de rerum permut. & in princip. & per tot.* vbi, quod est potius iustitiæ, quam gratiæ; ideo non est ambitiosa, nec ex taciturnitate intrat subreptio, prout in literis prouisio-
2 nis, quæ sunt ambitiosæ. † Contrarium, quod sit odiosa, & restringenda; quia est contra conclus.*c.maioribus.de præb.* tenet Calder. *cons.*294.*n.*2.*ver.& quod permutationes.* alias 2.*de rer.permut.* vbi loquitur in permutatione facta sine consensu electorum, vt non
3 valeat. † Amplia, vt propter fauorem valeat collatio ex causa permutationis facta per Legatum inter compermutantes obtinentes alia beneficia etiam curata non facta de illis mentione, quæ collatio esset nulla, si esset facta ex alia causa. Feder. de Sen.
4 *d.cons.*73.*Factum tale per tot.* vbi est casus consilii. † Extende, vt idem sit in permutatione facta in manibus Papæ de reseruato non facta mentione reseruationis; item per obtinentem alia beneficia non facta mentione de eis; quia est valida. Calder. *d.cons.*
5 293.alias 1.*de rerum permut.* † Permutatio beneficiorum ecclesiasticorum non fit, nec præsumitur facta, nisi ex vtilitate beneficiorum, *c.quantum.de rer.permut.* Fed. de Sen. *d.cons.*73.*circa med.ver. item permutatio.* imo regulariter fit permutatio propter vtilitatẽ, vel necessitatem Ecclesiarum. Calder. *d.cons.*293. alias 1.*de rerum permut.* imo non fit, nisi propter vtilitatem vtriusque Ecclesiæ.
6 Gemin. *cons.*105.*n.*5.*ver.item permutationes beneficiorum.* † Extende in tantum permutationem beneficiorum fieri pro vtilitate, vel necessitate Ecclesiarum, vt possint beneficiati hac ratione compelli ad permutandum. Calder. *d.cons.*293.*in prin.ver.hinc est, quod.*
7 † Extende, vt hac de causa, licet non valeat permutatio benefi-
* cii iuris patronatus sine consensu patroni, secundum * communem; tamen intelligitur ad effectum validitatis, & coadiuuandę permutationis, sed si nollet consentire patronus, poterit ordinarius ex causa perficere permutationem sine patrono. Gemin.
8 late *cons.*50.*per tot.* † Amplia; quia etiam permutatio beneficiorum habet effectum sine noua collatione, ex sola auctoritate superioris interposita in ipsa permutatione, secundum Innoc. *in c. inter.de præb.* Archid. *in c.vnic.de rer.permut.in* 6. quos refert Fed. de Sen. *d.cons.*73.*in fin.& cons.*62.*n.*3.*ver.præterea si verum.* vbi sub du-
9 bio, si verum. † Contrarium tenet consuetudo, vt per Lap. *in addit.ad Feder.cons.*62.*in ver.Innoc.* & etiam videtur dicere Feder. *d.*
10 *cons.*73.*in fi.* quod secundum iura noua ita disponatur. † Amplia; quia consuetudo optandi non habet locum in præbendis permutatis. Feder. de Sen. *d.cons.*62.*Verius videtur.per tot.* vbi est casus
11 consilii. † Amplia; quia literæ Papales concessæ expectantibus non impediunt, nec capiunt beneficia permutata, *d.c.vnic.de rer. permut.in* 6. Fed. *d.cons.*62.*n.*3.*ver.præterea video.* Calder. *d.cons.*293.
12 *col.*1.*ver.hic est etiam.* alias 1.*de rer.permut.* † Amplia; quia permutatio facta de canonicatu in collegiata cum clericatu in curata facta expressione canonicatuum valet; quia in materia fauorabili canonicatus cõtinet clericatũ. Fed. de Sen. *d.cons.*73.*per tot.* vbi est
13 casus consilii. † Limita in permutatione facta per constitutum in articulo mortis; quia non est honesta, neque secura. Feder. de Sen. *cons.*65.*in fin.ver.ad id, quod vltimo.* qui loquitur, vt det caute-
14 lam, quod beneficium non vacet per obitum. † Limita in permutatione beneficiorum vnitorum perpetuo alicui mensæ; quia non valet, etiamsi nondum sit incorporata possessio mensæ, cui est facta vnio. Feder. de Sen.

*cons.*200.*nu.*2.*ver.praterea.*

Permutatio beneficii si non habet effectum, non inducit vacationem, & quando secus. Concl.306.

RESIGNATIO † facta ex causa permutationi; non inducit vacationem beneficii permutari, si ex aliqua causa non fortiatur effectum. Oldrad. *cons.*275.*n.*3.*ver.circa secundum.* † Contrarium tenet Fed. de Sen. *cons.*156. *Punctus talis.* vbi, quod beneficia permutata vacant; sed tamen superior tenetur ex necessitate conferre permutantibus, & quod non currit tempus superiori, nec expectãtes possunt capere talia beneficia permutata; tamen habens fructus beneficiorum vacantium habebit fructus beneficiorum resignatorũ ex causa permutationis ante collationem, quia vacant, vbi respondet ad contraria, & hanc partem videtur tenere Calder. *cons.*90. alias 10.*de offi.legat.* quod duplicatur 300. alias 8.*de rerum permut.ver.sed multum facit.* quia prius resignantur, postea conferuntur, & *cons.*294.*col.*1.*ver.constat enim.* alias 2.*de rer. permut.* & quod in permutatione beneficiorum inducatur vacatio, & collatio. Gemin. *cons.*45.*n.*3.*ver.iis præmissis.* quia collatio & permutatio beneficii patronatus non valet sine patrono. glos. 1.*de rer.permut.lib.*6. quod declara vt per Gemin. *cons.*50.*n.*1. vt dicitur vacatio, sed non talis, vt patronus possit quem maluerit presentare. † Amplia in tantum, vt is, qui permutauit, si spli eiun-
tui beneficium sibi datum in permutatione, potest propria auctoritate redire ad suum primum. Oldr. *d.cons.*275.*n.*3.*ver.ad istius corroborationem.* † Contrarium tenet Fed. de Sen. *d.cons.*156.*in pr.*
† Declara, vt non procedat in eo, qui permutauit in manibus ordinarii Ecclesiam Collegiatam cum beneficio non reseruato; quia si euincatur beneficium non reseruatum, permutans non reuertitur ad Collegiatam. Fed. de Sen. *cons.*112.*n.*4.*ver.primo difficilius.* vbi, quod bene Papa p viam nouæ collationis restituit ad Collegiatam; sed tamen ex collatione ordinarii nõ potest ad illud redire. † Declara, quod permutantes reuertũtur ad sua beneficia, si permutatio est nulla absq; culpa permutantium. Gemin. *cons.*45.*in fi.n.*13.*ver.ad sextũ.* † Limita in permutatione priuilegiorum regularium sine licentia Abbatis; quia quando nõ sunt liberi à claustro, non valet, neq; datur illis regressus, sed remanent priuati. Fed. de Sen. *cons.*200.*in prin.* Vide, *Priores regulares monasteriales sunt, & quando possint permutare vel non tales prioratus. Concl.*[illegible].
† Limita in permutatione beneficiorum generaliter reseruatorum; quia si permutantur in manibus Legati, vel Episcopi, beneficia vacant, sed non possunt cõferri permutantibus; ideo quia ignorantia iuris non excusat, debẽt adire Papam, vt perficiat permutationem, & non possunt isto casu redire ad sua beneficia. Fed. de Sen. *cons.*112. *Amice charissime.n.*2. *ver.quæro secundo.* † Limita, permutatione Ecclesiæ Collegiatæ cũ alia Collegiata; quia cum non possint conferri per Episcopum, bene possunt renuntiari & vacant; quia valet renuntiatio. Feder. de Sen. *d.cons.*112.*n.*3. *tertio posito.* vbi idem dicit, si permutatur parochialis cum Collegiata; quia quoad parochialem vacat, & potest conferri; si cum Collegiata; & sic claudicaret permutatio. † Declara tamen has duas limitationes, quod per Papam debet compleri permutatio, etiamsi vigore permutationis prædictæ administrauerint, rans in iure; quia excusat ignorantia iuris, vt quis non perdat, cet non excuset, vt quis lucretur. Fed. de Sen. *d.cons.*112.*n.*3.*vlt. quæritur tam in primo.* † Restringe declarationẽ, vt non procedat si violenter se in beneficio permutato miscuisset, vel si, postquam sciuit, non abstinuit à perceptione fructuum; quia tunc non significatur permutatio, ex quo perdit ius suum. Feder. *d.cons.*112.*n.*4. *ver.sed contra.* † Limita; quia si permutatio non sortiatur effectum, requiritur noua collatio, in tantum, quod si in permutatione requiritur consensus Capituli, & interuenit, debet etiam intervenire in collatione de nouo facienda. Feder. de Sen. *cons.*156.*n.*2. *fin.ver.multa ex iis.* Vide Concl. prox. seq.

Permutari non possunt beneficia reseruata in manibus inferiorum, licet permutata vacent. Concl.307.

BENEFICIA † generaliter reseruata non possunt permutari in manibus inferioris collatoris, vel etiam Legati, nisi habeat in facultatibus. Fed. de Sen. *cons.*112. *Amice charissime.in prin.* vbi, quod nec error communis excusat; quia error iuris non excusat, concor. Calder. *cons.*295. alias 3.*de rer.permut.* vbi in fi. quod ita declarauit Benedictus Papa, quam declarationem etiam Feder. *d.cons.*112.*in prin.* ponit. † Amplia; quia licet permutantes possint, tamen beneficia vacant; ideo debet adiri Papa, vt compleat permutationem; quia aliter non possunt permutantes redire ad sua beneficia. Fed. de Sen. *d.cons.*112.*n.*2. *ver.quæro secundo.* † Amplia in tantum, vt licet permutatio fiat de beneficio reser-
uato cum alio beneficio nõ reseruato; tamen quoad reseruatum valet

valet resignatio, & vacat, sed non valet collatio; ideo sequuta euictione beneficii non reseruati, qui resignauit reseruatum, non potest ad illud redire; quia debet conferri per Papam. Fed. *d. conf.* 112. *circa fin. v. venio.* † Limita; quia bene valet permutatio beneficii reseruati in manibus Papæ, etiam si de reseruatione non fit facta mentio. Cald. *conf.* 293. alias 1. *de rerum permut. col.* 1. *v. hinc est.*

☞ Vide Conclusionem præcedentem.

Permutari quæ beneficia non possint, & è contra, & an requiratur æqualitas valoris. Concl. 308.

1 CANONICI † habentes ius ad primam præbendam non possunt permutare istud ius ad rem; & si possent, non debent hoc facere in manibus exequutoris, sed in manibus ordinarii. Fed. de Sen. *conf.* 156. *n.* 3. *v. & nunquid recepti.* † Amplia; quia Prio-
2 res, & alii regulares non liberatiã claustro non possunt permutare prioratus sine licentia Abbatis; & si permutant, non valet, & perdunt ius, quod habent, neque illis datur regressus. Fed. de
3 Sen. *conf.* 200. *impr.* † Amplia; quia beneficia vnita perpetuo alicui mensæ, vel dignitati non possunt permutari, etiam si permutatio nondum fuerit sortita effectum; quia proprietas beneficiorum vnitorum dicitur effecta propria illorum beneficiorum, quibus vnio perpetua est facta. Fed. de Sen. *d. conf.* 200. *n.* 1. *v. sed*
4 *posito sine veri præiudicio, vsque in fi.* † Amplia; quia non valet permutatio beneficiorum spectantium ad electionem Collegii, vel Capituli sine consensu eligentium, Cald. *conf.* 294. alias 2. *de rerũ permut.* vbi loquitur in permutatione facta in manibus ordinarii.
5 † Extende, vt procedat, etiam si Episcopus, vel eius Vicarius pfiisset certum terminum, vel præcepisset electoribus, vt consentirent; quia adhuc non valet talis permutatio, si non consentiũt.
6 Cald. *d. conf.* 294. alias 2. *de rerum permutat.* † Amplia, vt beneficia iuris patronatus laicorum non possint permutari in manibus Episcopi sine consensu patronorum. Cald. *d. conf.* 294. alias 2. *de rerum permut. circa fi. v. item si electores.* Gem. *conf.* 45. *n.* 3. *v. iis præmissis*, & quod debeat Episcopus vocare patronos in permutatione
7 beneficii, Anch. *conf.* 279. *Quæstio proponitur.* † Declara tribus modis; quia valet permutatio beneficii iuris patronatus, quando est exprescriptione, quando patronus solum habeat honorantiam; vel quando patronus postea consentiret. Gem. *d. conf.* 45. *n.* 5. *v. sed*
8 *non sic. & n.* 6. *&* 7. † Declara, vt licet beneficia iuris patronatus nõ possint permutari sine consensu patroni laici; tamen si non vult consentire, potest Episcopus libere ex causa permutationis con-
9 ferre. Gem. *conf.* 50. *per tot.* vbi allegat Anch. & alios. Amplia, † vt non valeat permutatio facta in manibus Episcopi de præbendis, quarum inuestitura spectat ad Capitulum, si consensus Capituli non interuenit. Cald. *conf.* 295. alias 3. *de rerum permut. in fin. v. item*
10 *si dicit.* † Amplia; quia non valet permutatio facta per Episcopũ de præbendarum parte, per quam mutatur status præbendarũ, nisi interuenerit consensus Capituli. Cald. *conf.* 296. *circa fi. v. item*
non valuit, alias 4. *de rerum permut.* vbi, quod non ligat successores.
11 † Declara tamen, quod valet talis permutatio præbendarũ, hoc est domus, & horti præbendarum inter Canonicos Collegiatæ, quando interuenit consensus Capituli, & Prælati Collegiatæ,
12 & ligat successores. Cald. *conf.* 303. alias 11. *de rer. permut.* † Amplia; quia non valet permutatio partis præbendarum, quando alter permutantium fuit deceptus vltra dimidiam partis suæ præben-
13 dæ. Cald. *d. conf.* 296. alias 4. *de præben. per tot.* † Declara tamen, q secus esset, si fieret permutatio ecclesiæ, & tituli sine dismembratione bonorum; quia licet permutatio fieret de Abbatia habente iura Episcopalia, & valoré 300. scutorũ, cũ prioratu nõ habẽtem Episcopalia; & habente solum valorem scutorum 150.
14 valet permutatio; & non rescinditur; quia fit pro vtilitate Ecclesiarum. Cald. *conf.* 298. alias 6. *de rerum permut.* † Limita, quia beneficia commendata; & ad nutum collata, possunt permutari cum
15 illo onere. Io. Andr. *in clem. quia regulares, de suppl. neg. Prælat.* Fed. de Sen. *d. conf.* 156. *n.* 3. *v. & nunquid habens.* † Limita; quia plura beneficia possunt permutari cum vno solo beneficio. Fed. de Sen.
16 *d. conf.* 156. *n.* 3. *v. & nunquid habens.* † Extende, vt procedat, etiam si permutatio fiat de plebe cum duobus aliis, quorum vnum sit
17 curatum, alterum sit simplex. Gemin. *conf.* 45. *n.* 7. *v. super secundo.*
18 † Limita, quia beneficia regularia possunt permutari inter regulares in manibus Papæ. Cald. *conf.* 293. alias 1. *de rerum permut.* † Limita; quia permutatio beneficiorum indistincte admittitur, ideo sicut simplex beneficium magni valoris potest permutari cum alio simplici, vel non simplici minoris valoris; ita etiam è contra beneficium habens dignitatem, & iura Episcopalia maioris valoris, potest permutari cum alio minoti beneficio, & valet permutatio; quia non reperitur prouisum contrarium. Cald.
19 *conf.* 298. alias 6. *de rerum permut.* † Limita; quia permutatio valet de beneficiis Curatis cum auctoritate Episcopi, qui tamen debet examinare, an expediat ecclesiis ista permutatio rectorũ. Anch. *conf.* 278. *Quæstio proponitur.* † Declara; quia in omnibus casibus, 20
in quibus permutatio admittitur, Episcopus debet semper adhibere cognitionem, an expediat ecclesiis permutatio personarum, item, quod æqualitas seruetur; ideo potest etiam in permutatione titulorum ex causa reseruare pensionem alteri expermutantibus pro necessitatibus, & valet. Anch. *d. conf.* 278. *Quæstio proponitur, per tot.* maxime *in fi.*

Permutatio beneficiorum non confert, nisi ius, quod habẽt permutantes, licet titulũ conferat. Concl. 309.

PERMVTATIO † beneficiorum facta inter eos, qui ius non ha- 1
bẽbat in beneficiis permutatis; quia vacauerant per promotionem eorundem permutantium non valet, neque confertur aliquod ius in beneficiis permutatis, nisi ius, quod primo habebant permutantes. Fed. de Sen. *conf.* 200. *Quod permutatio, impr. v.*
sed posito. Gem. *conf.* 21. *n.* 11. † Amplia, vt idem sit, quando ius defi- 2
cit solum vni ex permutantibus; quia non valet permutatio, quæ non potest fieri de re aliena. Fed. de Sen. *conf.* 112. *circa fin. v. vltimo, & difficilius.* Gemin. *d. conf.* 21. *in fi. n.* 12. † Amplia, vt licet beneficia 3
collata ex causa permutationis spectarent ad collationem conferentis ex causa permutationis, & vere vacarent, quando facta fuit permutatio, ex alia tamen causa, quam ex causa permutationis; tamen permutantibus non acquiritur ius in præiudicium conferentis, nisi ex sola causa permutationis. Feder. de Sen. *conf.*
164. *per tot.* † Amplia, vt imo nec conferatur ius, quod habent p- 4
mutantes, quando conferens non contulisset ex verisimili mente, si sciuisset vnionem, puta quod beneficium sit vnitum mensæ Episcopi, vel monasterii, vel dignitati perpetuo; sed tamen possessio & fructus nondum sunt consolidata, certe si fiat permutatio de tali beneficio, non facta mentione dictæ vnionis, nõ valebit permutatio; quia proprietas beneficii erat iã vnita. Fed.
de Sen. *d. conf.* 200. *n.* 2. *v. præterea.* † Amplia, quia is, qui non habet 5
Canonicum titulum in beneficio, licet pacifice illud possederit, non potest illud permutare; quia si ius non habet, non potest illud in alium trãsferre. Cald. *conf.* 301. alias 9. *de rerum permut.* † Li- 6
mita; quia permutatio beneficii facta cum auctoritate Episcopi confert titulum Canonicum obtinens beneficium ex permutatione, absque eo, quod probet titulum sui auctoris, à quo habet
ex permutatione. Cald. *conf.* 302. alias 10. *de rerum permut.* † Decla- 7
ra; quia permutatio fit, & perficitur ex sola collatione, non autem ex præsentatione patroni laici. Gemin. *conf.* 50. *n.* 2. *v. item vbi*
ius est exorbitans.

Permutatio fraudulenta quando dicatur, vel non. Concluſ. 310.

PERMVTATIO † beneficiorum præsumitur dolosa, & facta in 1
fraudem expectantium, quando infirmus ex causa permutationis resignat beneficium simplex procurato, pingue pro tenui, & consanguineo suo, vel amico, ideo non valet. Anch. *cons.*
385. *Licet pridie, per tot.* maxime *à n.* 5. *vsque in fi.* † Restringe; quia p- 2
cedunt ista, quando expectantis gratia extingueretur, puta quia haberet ius vel ad beneficium permutatum, vel ad primam vacaturam, secus si non consumitur; ita Anch. *conf.* 388. *Titius permutauit, n.* 3. *v. iis non obst. an.* † Restringe, quando non esset plene pro- 3
batum, quod pingue cum paruo. Anch. *d. conf.* 388. *n.* 5. † Restrin- 4
ge, quia sola disparitas non arguit fraudem; quia posset esse ratione affectionis particularis, vel aeris, vel amœnitatis. Anch. *d.*
conf. 388. *n.* 5. *& seq. v. præterea & tertio.* † Infirmitas, vt arguat frau- 5
dulentam permutationem, requiritur, quod sit grauis, & quod hoc articuletur, & probetur, alias non sufficit. Anch. *d. conf.* 388.
n. 6. *& seq. v. restat igitur.* † Extende, vt procedat, etiam; si resignans 6
ex causa permutationis decesserit intra tres dies. Anchar. *d. conf.*
388. *n.* 7. *& seq.*

Permutatio beneficiorum quando sit subreptitia, vel non. Concl. 311.

NON † est subreptitia permutatio facta per religiosos in curia 1
non facta mentione religionis; quia permutatio non est ambitiosa, sed iustitiæ; ideo cessat subreptio. Cald. *conf.* 293. alias
1. *de rerum permut.* † Amplia; quia permutatio beneficii reseruati 2
valet in manibus Papæ, non habita mentione de reseruatione generali. Cald. *eõf.* 293. *col.* 1. *v. hinc est, quod tenet*, alias 1. *de rerum per-*
mut. † Amplia; quia non est subreptitia permutatio in manibus 3
Papæ; etiam si permutans non expressit alia beneficia, quæ obtinet. Cald. *d. conf.* 293. *col.* 1. *v. itẽ tenet*, alias 1. *de rerum permut.* Fed. de
Sen. *conf.* 73. *col. fi. v. item permutatio.* Vide, *permutatio beneficiorũ fa-*

uorabilis, & substinetur collatio. Con. l.305. Vide. *Permutari non possunt beneficia reseruata in manibus inferiorum. Concl.307.*

Perpetuum quando dicatur, & quot modis. Conclus. 312.

1 PERPETVVM † dicitur, quod semper durat, seu continue, *l. seruitutes. ff. de seruitut.* Cald. *cons.562.* alias 17. *de verb. significa. in pr.* Alex. *cons.60. circa fin. lib.1.* vbi quod habet multas significationes secundum subiectam materiam. Vide, *Antiquum qualiter, &*
2 *quando aliquid dicatur. Concl.341.* † Quandoque perpetuum dicitur, quod durat ad vitam hominis, *l.1. ff. pro socio.* Fulg. *cons.156. n.*
3 *4. circa fin. v. vel exponentius.* Alex. *cons.86. n.2. lib.1.* Vide plenius in Conclusione proxime sequente. † Quandoque dicitur perpetuum, quod durat vsque ad 30. annos. Cald. *d. cons.562.* alias 17. *de verb. significat.* Alex. *cons.60. Omisso multiloquio, circa med. v. & per hoc*
4 *apparet, lib.1.* † Item perpetuum dicitur concedi, donec pensio
5 soluatur, *Instit. locati. §. adeo.* † Similiter donec comparuit. *c. ex lit-*
6 *teris, de constit.* Vel donec † pœniteat ? dicitur esse perpetuo in peccato. Cald. *d. cons.562. v. interdum dicitur*, alias 17. *de verb. signifi-*
7 *cat.* † Perpetuum etiam dicitur vsque ad tertiam generationem.
8 *§. emphyteusim, auth. de non alie. aut permut.* † Item quæ trãsit ad successores, dicitur locatio perpetua, etiam si transeat cum pacto
9 renouationis, *c. nulli, de reb. Eccl. non alienan.* † Perpetua concessio dicitur facta dignitati, quæ nunquam moritur. Cald. *d. cons.562. in*
10 *fi.* alias 17. *de verb. significat.* † Arbitrarium est, quando aliquid dicatur perpetuum, vel modicum tempus. Cald. de vtroque *d. cons.*
562. v. interdum vsque ad tertiam alias 17. *de verb. significat.* & secundum subiectam materiam diuersimode arbitratur iudex. Alex.
11 *d. cons.60. circa med. v. cum ergo perpetuum. lib.1.* † Ad decem annos dicitur perpetuum quandoque, Fulg. *cons.156. n.4.* vbi, quod statutum disponens perpetuo posse peti reddi rationem societatis, etiam si sit reddita, intelligitur intra decem annos, vel ad vitam
12 sociorum, non autem semper. † Ad centum annos extenditur perpetuum, & non vltra. Alex. plene. *d. cons.60. Omisso multiloquio,*
circa fin. v. cum ergo perpetuum, lib.1. & per totum cons. Vide, Dictio, *perpetuo*, quid importet. *Concl.326.*

Perpetuum non dicitur ad vitam hominis, & quando secus. Conclus.313.

1 PERPETVA † non dicitur donatio facta ad vitam, sed tempo-
2 ralis, *l. iubemus. §. sane C. de sacrosan. Eccl.* † Amplia, quod feudũ non dicitur perpetuum, quod non transit ad hæredes. Oldrad.
3 *cons.226. n.3. v. tertio notorium.* † Amplia; quia licet perpetuum dicatur legatum factum alicui ad vitam suam, quando agitur de præiudicio Ecclesiæ, & idem in concessione ad vitam, vt *in c. hoc*
ius. 2. q.2. in v. perpetua, tamen non dicitur perpetuum legatum factum monacho mendicanti respectu monasterii, licet sit perpetuum quoad monachum. Fed. *cons.12. Fratres prædicatores. n.4. v. &*
4 *licet perpetuum*, vbi quod multis modis accipitur, & facit *cons. Fed.*
52. *in fi. v. item non obstat.* † Item in exemptione personali ad vitam; quia dicitur perpetua. Alex. *cons.86. In causa dationum, lib.1. n.*
5 2. † Amplia; quia non dicitur perpetuum, quod non transit ad
6 hæredes. Oldr. *cons.226. n.3.* † Limita; quia perpetuum dicitur legatum factum conuentui; vel ciuitati quod durat centum annos. *l. fin. C. de sacrosan. Eccl.* Fed. de Sen. *cons.12. n.5. v. accipiatur.* A-
7 lex. *cons.60. Omisso multiloquio. per tot. lib.1.* † Limita in legato facto ad vitam alicuius personæ; quia quoad illam personam dicitur
8 perpetuum. Fed. *d. cons.12. n.5. v. licet enim.* † Declara tamen; quod concessio ad vitam alicuius licet dicatur perpetua quoad eum, in cuius vita durare debet; tamen ista perpetuitas est secundum quid, & non simpliciter, ideo non veniret in dispositione, quæ debet esse perpetua proprie, Fed. de Sen. *cons.52. Quidam Prælatus,*
9 *in fi. v. item non obstat.* † Limita in concessione ad vitam facta ab ecclesia, seu de bonis ecclesiæ; quia dicitur perpetua, & requirit solemnitatem, quæ requiritur in alienationibus perpetuis. Fed.
10 de Sen. *cons.143. in pr. v. item concessio.* † Contrarium tenet idem Fed. *cons.295. v. credo contrarium, vsque in fin.* quod imo concessio precaria facta ad vitam non sit perpetua, neque requirat solemnitates, sed debet seruari ab eo, qui concessit, nisi sit læsus; vel
11 deceptus. † Limita; quia emphyteusis concessa communitati, vel ciuitati dicitur perpetua, & durat solum vsque ad centum
annos. Alex. *d. cons.60. col 1. in fin. v. benefacit, lib.1.* Vide, *Legata annua facta ciuitati, vel Ecclesiæ quamdiu durent. Concl.* 86. Vide,

Precaria concessio bonorum Ecclesia ad vitam facta valet, & quando secus. Concl.473.

Perplexitas quæ sit, & dicatur. Concl.314.

PERPLEXITAS † est quidam terminus reddens actum nullum ex necessitate, vt quando duæ, vel plures insurgunt dispositiones, & vna destruit alteram & mutuo se impediunt, ideo ad euitanda perplexitas, & licitum est ab ea arguere, vt cessat omnino. Oldr. *cons.108. Titius veniens, v. circa secundam.* † Et ideo si quis testatur hoc modo; quia instituit fratrem, & fecit multa legata, & disposuit, quod non possit hæres adire, nisi prius sint satisfacta omnia legata, oritur perplexitas; quia si hæres non potest adire, ante quam soluantur legata, & de iure legata non debentur, nisi adita hæreditate, nasceretur perplexitas; quia vnũ destruit aliud, ideo intelligendum est, ne adeat per apprehensionem bonorum, sed aditio non prohibetur propter intentionem testatoris. Oldrad. *d. cons.108. n.2. v. circa secundam.* † Simile, quando testator legat vsum fructum vxori, & ea mortua, & finito vsufructu instituit consanguineum hæredem; videtur perplexitas, quia vxor debet capere de manu hæredis, hæres non potest esse, nisi finito vsufructu, qui non potest habere initium; igitur vnum destruit aliud, id circo vt substineatur actus. Dyn. *cons.3. Quæstio talis*, allegat multa, & tandem dicit vxorem esse hæredem, & Bald. *cons.*
80. *per tot. lib* 4. plenius *cons.290. Factum tale est, lib.3.* Ang. *cons.* . *Donatus, col. pen.* † Maxime, si adsunt verba, dominam, & vsufructuariam. Bal. *d. cons.290. lib.3. circa fin.* † Vel saltem improprie-
tur vsus fructus vt sit materialis. Bal. *cons.274. Ad euidentiam, in-*
lib.4. † Vel erit procuratrix defuncti vsufructuaria & capiet ea. Bal. *cons.456. circa si. lib.4.* † Vel institutio est pura quoad proprietatem, quoad vsumfructum conditionalis, ideo vt mens seruetur, & perplexitas euitetur, admittitur quælibet solitio Bal. *cons.*
26. *Videretur dicendum, lib.5.* † Simile, si testator instituit ne potens in re certa, & prohibet illum plus petere posse, nullo existente hærede vniuersali, oritur perplexitas, & repugnantia, quæ reddit testamentum nullum; quia licet institutus in re certa exiens accrescendi efficiatur hæres vniuersalis, hic non potest; quia prohibetur ius accrescendi; quia plus petere nõ potest; igitur remanet legatarius, & testamentum sine hærede non valet, ita Bart. *cons.156. Titius, per tot.* maxime *n.3. v. præterea, lib.1.* vbi error impresoris dicitur prolixitas, sed in *cons.81. Iacoputius. n.3. v. præterea quando, lib.2*, quod est Bar. & Franciſci Tigrin. dicit perplexitas & clarius Collegium Pisanum *cons. Bart. 82. q.col. 2 post med. v. nam-*
tas enim testatoris, lib.2. vbi quod voluntas quæ continet perplexitatem, & sic repugnantiam, non valet. *l. si Titius. ff. de condit. in-*
stitut. & hæc omnia repetit Bart. *cons.177. Matthiolus. n.4. v. præterea. lib.1.* † Aliam perplexitatem in personis ponit *l. Aequissimum. ff. ad Tertull.* vbi auus habens filium & ex eo nepotem, emancipauit nepotem, qui diues moritur ab intestato, si mater petit hæreditatem, excluditur à patre, si pater, excluditur ab auo, si auus, excluditur à matre, & sic oritur perplexitas, dicit ibi tex. quod melius est conseruare ius aui, quod emancipatione amiserat, et acquirate, & sic succedit auus. † Aliam perplexitatem potes addu-
cere ex illis duabus regulis contrariis, quæ inuicem se destruũt, vna, si non valet, quod ago vt ago, valeat vt valere potest; alia est contraria, quod potui nolui, quod volui implere nequiui, de ijs bus plenissime *in v. Brocardum.* quod potui nolui. *Concl.133.* Si-
simile format super statuto Bononiæ Anch. *cons.134. Decisi. quo-*
dam. statutum Bononiæ excludit matrem defuncti stante agnato masculo vsque ad quartum; item stante agnato remotiori, & sorore, soror excludit agnatum remotiorem, moritur filius ex-
te matre, agnato intra quartum gradum, & sorore ex vno latere, si mater petit, agnatus excludit, si agnatus petit, soror ex vno latere eum excludit, si soror ex vno latere petit, mater excludit, cuius erit hæreditas? & dicit agnatie ex duobus: primo, quia excludendo matrem excludit ad sui, non alieni fauorem; ideo ostat in locum matris, & excludit sororem ex vno latere: secundo, quia dicit statutum Bononiæ in ordine, primo de agnato excludente matrem disponit, ideo sicut in rescriptis ordo attenditur, ita in statuto. † Contrarium videtur tenere idem Anch. vbi pro-
nit casum statuti Bononiæ inter auiam, patruum, patrueles, & sororem vtrinque coniunctam, & sororem ex vno latere, & dicit patruus, & patrueles ex statuto excludunt auiam, quæ habet solum vsumfructum; auia excludit sororem vterinam, & concurrit cum sorore vtrinque coniuncta de iure communi; quia statutum hoc casu non loquitur, soror vero vtrinque coniuncta secundũ statutum diuidit cum patruo, & patruelibus; quid si exstant cõsistiti? & dicit, quod fiet diuisio secundum statutum; quia diuidetur proprietatem, soror, & patruus in parte patrui, auia habebit vsumfructum secundũ statutũ; in parte vero sororis, quia statutũ non

non loquitur, erit locus iuri cõmuni, & vendicabit à sorore me-
13 dietatẽ partis illi obuentæ. Vide eũ. † Aliam firmat Aegid. Bella. *cons.33.n.34.v.quarto sic.* de tribus prouisis, & expectantibus de beneficio contendentibus A. primus in data impetrans B. secundus in data, & habens gratiam motu proprio, &c. cum clausula, *anteferri*, vltimus in data; nam A. in data primus vincit B. & B. in data secundus vincit C. quia clausula, *anteferri*, non habet locum contra gratiam motu proprio B. & ipse C. propter clausulam, *anteferri*, vincit A. & sic oritur perplexitas; quia si vinco vincentẽ te, multo magis vinco te, & soluit, quod attenditur mens Papæ deducto termino inducente perplexitatem, vide eum, quia ob-
scure loquitur, allegat *c. auctoritate, de excess. Prælat. lib.6.* Vide, *Repugnantia non admittitur, sed potius annullatur actus, & quando. Concl. 203.* Vide, *Vincens vincentem te multo magis vincit te. Concl.208.*

Perseuerantia actus requiritur, vt effectum producat, & quando secus. Concl. 315.

1 NON † sufficit actum fuisse cæptum, nisi fuerit consummatũ, vt effectum producat; quia requiritur perduratio. Crau. qui ponit infinita exempla *cons.182. Videtur, quod iudicium, in pr.*
2 † Et venditor non dicitur tradidisse, & defendisse rem venditã emptori, si facta traditione non perseuerauit effectus, donec saltem pensionem & fructus perceperit tempore conuento. Cald. *cons.5. de locato*, alias 283. *v. præterea sicut venditor.* vbi idem dicit in
3 locatore. † Et negans à principio aliquid; si antequam fiat ex aduerso probatio, confiteatur, non habetur pro negante, vt perdat commodum tanquam negans, ex quo non perseuerauit. Alex. *cons.83. in causa & lite inter n.3. lib.1.* Rom. plene *cons.59. Ad discutiendum, n.9.v. quoad vltimum* & plenius *cons.70.n.4.v. quoad ter-*
* *tium*, vbi apost. *in v. reuocauit*, dicit * communem, & citat plurimos. Abbas *cons.17. In quæstione, in pr. lib.2.* † Et non dicitur venisse, qui comparuit, & ante horam recessit. Vide, *Veniſſe non dicitur, qui non ſtetit. Concl.75.* plura ad hoc Marsil. *cons.122, in pr.* vbi infinita similia adducit. † Et non dicitur paruisse præcepto de dis-
5 gombrando is, qui habito præcepto disgombrauit, sed postea reuersus est in possessionem; quia dicitur spernere præceptum, si non perseuerat in disgombratione. Bart. *in l. sicut. §. superuacuum, num.2. ff. quibus modis pign. vel hypoth. soluitur, n.2.* sequitur Negus. *de pign. parte 3. membro 2. num.16.* vide Castr. *in l. Titio centum, in pr. ff. de*
cond. in deb. vide, quæ posui ad Bart. Vide, *Effectus iuris attendendus,*
6 *vel potius effectus facti. Concl.52.* † Sed tamen declara, vt per Lanfr. de Orian. *tr. de arbitr. in vlt. parte, q.41.* vbi, an condemnatus disgombrare ex laudo sub pœna incidat in pœnam, si disgumbra-
7 uit, sed postmodum statim de nouo occupauit. † Amplia; quia ad hoc, vt sit locus pœnæ legali propter contrauentionem, non sufficit cõtrauentio, si ante sententiam desistitur, secus est in pœna conuentionali. Curt. *in repetit. l. si quis maior. in fi. C. de transact.*
8 Abb. *cons.17. In q. in pr. v. secundo principaliter li.2.* † Et qui producit, vel vtitur instrumento falso, vel testibus falsis, qui ex forma statuti perdere debet causam; intelligitur, si illa non fabricauit, quatenus non perseueret vsque ad sententiam; quia si desistat ante sententiam, non incurrit pœnam. Alex. *cons.108. Viso proces-*
9 *su. n.7. v. plus dico, lib.6.* † Declara; quia ante sententiam intelligitur de sententia, quæ facit rem iudicatam; ideo in causa appellationis potest desistere, sicut morosus, qui potest moram purgare vsque ad sententiam, illam purgat in causa appellationis. A-
10 lex. *d. cons.108. n.7. & seq. lib.6.* † Et quod non sufficiat ei, qui supplicauit contra iuramentum, quod renunciet rescripto ad euadendam pœnam *l. si quis maior.* quæ est conuentionalis, late Pam-
* pil. *in d. l. si quis maior. C. de transact. num.27.* vbi de * communi.
11 † Extende; quia stante statuto, quod quicumque traxerit subditum extra potestariam, incurrat certam pœnam, non habet locũ per solam citationem, nisi perseuerauerit faciendo contestari item; quia licita est pœnitentia ad euitandam pœnam legalem re integra. Bar. *in l. quæsitum. ff. ad Turpill.* quia tali casu nõ dicitur age-
12 re, vel trahere, sed velle agere; & velle trahere. *l. amplius non peti. ff. rem vxor. hab. l. in seruitutem. §. petiisse. ff. de bon. liber.* † Extende; qa statutum Bononiæ imponens pœnam librarum vigintiquinque ei, qui petit exequutionem sententiæ, cuius appellatio pendet, non habet locum, si petiit exequutionem, & perseuerauit etiam in causa appellationis, dummodo non vsque in finem iudicii. A-
lex. plene *cons.59. Viso titulo, in fi. n.19. v. postremo etiam videtur, lib.4.*
13 † Amplia; quia ea, quæ momento durant, non sunt in consideratione. Marsil. *in l. fin. n.156. & seq. ff. de iurisdict. omn. iud.* vbi ponit plura exempla, quæ videas, & in fine adducit, quod parum, & nihil æquiparantur, & quod pœnam non incurrit prohibitus fa-
14 cere aliquid, si facit, & non durat. † Amplia; quia is, qui impugnauit, seu impugnat testamẽtum, priuatur commodo, quod potest ex eo consequi, quod intellige, nisi ante sententiam desistat ab impugnatione. Cast. *cons.31.n.2.v. circa secundum, li.2.* † Amplia; quia licet is, qui negat id, quod est causa sui priuilegii perdat priuilegium, hoc est verum, si perseuerauerit; secus, si reuocauit. antequam aduersarius probauerit contrarium. Ias. *in l. sed hoc ita. §. quod autem ff. de re iud.* Vide, *Effectus attenditur potius, quam verba. Concl.50.* Vide, *Impugnans aliquid non potest se fundare ex eo, & è con-*
uerso. Concl.57. Vide; *Momenta nea nõ sunt in consideratione. Concl.309.* Vide, *Pœnitentia quando excuset à pœna dicti. Concl.262.* Vide, *Veniſſe non dicitur, qui non ſtetit. Concl.75.* Vide, *Verba cum effectu sunt intelligenda. Concl.90.* † Limita in iis, quæ momento implentur, prout
16 si feratur laudum, quod Titius teneatur locare fundum Seio sub pœna mille, si locauit, impleuit; vnde, licet post locationem ipse locator vendat rem locatam, & emptor non velit stare locationi, non propterea locator tenetur ad pœnam laudi, quæ fuit extincta statim facta locatione, sed bene tenetur ad pœnam in locatione contentam, seu ad interesse. Bart. *cons.181. Præcepit arbiter. lib.1.* vbi apost, dat concor. † Declara totam hanc materiam; quia
17 si pœna laudi esset pro locatione successiua ad tot annos, tunc duraret pœna laudi, si impleretur tempus locationis, sed si est solum, vt locet, dicitur impleta conditio, si locauit, sic loquuntur multa contraria, quæ adducit Bart. *d. consil.181. per tot. lib.1.* Vide, *Conditionem semel extitisse sufficit, & quando secus. Concl.598.*

Personarum diuersitas ex multis colligitur. Concl. 316.

PERSONARVM † diuersitas consideratur ex multis: Primo ex 1
statu; quia aliqui sunt liberi, alii serui, alii ingenui, alii libertini; item aliqui integri status, aliqui diminuti. Bart. *in extrauag. ad reprimendum in v. Status.* † Secundo ratione dignitatis differunt; 2
quia aliqui habent dignitatem cum administratione, alii sine administratione, alii nobiles à natiuitate, vt filii Senatorum, alii ignobiles, & viles personæ. Bart. *in d. extrauag. ad reprimendum, in v. dignitatis.* † Tertio ratione conditionis; quia aliqui masculi; aliq 3
fœminæ, aliqui maiores, aliqui minores. † Quarto ratione diuer- 4
sitatis patrimoniorum, ideo fratres hæredes patris, & deinde etiam hæredes sororis, si compromittunt tanquam hæredes patris, non censentur compromisisse tanquam hæredes sororis, & laudum latum non præiudicat eis hoc casu in hæreditate sororis, licet sit generale. Ang. Aret. *cons.71. Viso dicto themate per totum.* Vide Conclusionem proxime sequentem.

Persona vna potest habere iura diuersarum personarum. Concl. 317.

VNA † & eadem persona potest habere diuersa iura, & re- 1
præsentare diuersas personas; & eo casu non est tractanda tanquam vna persona, sed tanquam plures. Lap. *allegat. 99. Commune Florentiæ*, vbi ponit plura iura, & exempla ad hoc. Cald. *cons. 229. in fi.* alias 7. *de præben.* Bald. *cons.167. Titius vendidit. circa fin. v. ad hoc facit, lib.1.* vbi, quod perinde est, ac si essent plures personæ. Castr. plene *cons.250. Quod ista fuit, in pr. lib.1.* allegat tex. *in l. tutorem. ff. de iis, quibus vt indign. & cons.313. Notandum, in pr. eod. lib.1.* Vide, *Consensus quãdo non noceat consentienti, qui alias noceret. Concl.753.* Vide, *Hæres adeundo simpliciter confundit suas actiones. Concl.52.* Vide, *Personarum diuersitas ex multis colligitur. Concl.316.* † Declara; quia 2
est generale in omnibus quod vbi diuersa iura non repugnantia concurrunt in eadem persona, finguntur duæ personæ. Lap. *d. alleg. 99. circa fin. v. & generaliter*, vbi Bart. plene in sua *q.15. Statuto ciuitatis, in pr. v. quarto probatio sic.* † Declara, vt procedat regula, quã- 3
do plura iura compatibilia concurrunt in eadem persona, & sunt singula principalia de se, secus si sunt principalia, & accessoria, Bart. *in d. q.15. Statuto ciuitatis, col. fin. v. non obstat quarta ratio.* † Am- 4
plia, quod vnus habens duo officia in sua persona, quæ officia singula habent eadem priuilegia, debet habere priuilegia duplicata, prout haberent, si essent duo. Lap. *d. alleg. nu.99.* vbi est casus de officialibus Florentiæ. † Extende, quia exercens duas ar- 5
tes habentes diuersas constitutiones, & diuersa statuta, tenetur obseruare constitutiones, & consuetudines vtriusque artis. Roman. plene *cons.422. Iste Franciscus, per tot.* vbi apostilla *in verb. de duobus*, dat concord. & ibi Rom. docet, quod licet sit vna persona, repræsentat tamen duas personas duarum artium. † Extẽde; 6
quia habens Ducatum, & Comitatum, ex quibus recognoscit diuersos superiores, licet vna sit persona; tamen in Ducatu repræsentat vnam personam, in Comitatu aliam. Roman. *d. cons. 422. circa fin. v. quarto*, vbi dicit esse * communem conclusionem. *
† Amplia; quia qui gerit duplex officium, duplex salarium ha- 7
bere debet; quia finguntur plures personæ. Rom. *cons.25. Viso facto per tot.* vbi plena apost. dat concor. vbi de garzone apothecæ

effecto Notario; quia vltra salarium conuentum pro ganzone debet satis fieri pro salario instrumentorum, quæ rogauit pro a-
8 potheca; quia diuersum officium est. † Amplia; quia Legatus potest repræsentare duplicem personam, si habet ius conferendi iure legationis, & iure specialis priuilegii Apostolici, & non di-
9 citur eadem persona. Cald. *d. cons.* 229. alias 7. *de præben.* † Extende, vt procedat regulariter in omni persona, quæ aliquid potest facere nomine suo, & nomine alieno, vt non dicatur eadem persona, sed diuersæ personæ, respectu eorum, quæ gerit diuerso iu-
10 re, Cald. *d. cons.* 229. *circa fi. v. nec obstat*, alias 8. *de præben.* † Amplia, vt procedat etiam passiue; quia eadem persona potest obligari, tãquam principalis pro se, & etiam tanquam fideiussor pro aliis respectu eiusdem negotii, Bald. *cons.* 454. *Quoad punctum, lib.* 2. *in pr.*
11 † Amplia; quia eadem persona possidens iure hæreditario bona empta, quæ erant supposita fideicommisso restituendo ipsi hæredi, non vt hæredi, sed tanquam tertiæ personæ potest retinere bona, vt fideicommissarius, & agere tanquam hæres de euictione, cõtra eum, qui vendidit dicta bona, vt pretium consequatur.
☞ Cuman. *cons.* 33. *Quidam ponamus.* Vide, *Euincere à se ipso quilibet po-*
12 *test. & diuersis respectibus. Conclusio.* 364. † Extende in casu conuerso; quia eadem persona potest esse obligata ad aliquid nomine suo, & velle retinere tanquam hæres ex alio iure. Ang. Aret. *cons.*
13 81. *In themate supradicto, n.* 35. *v. nec obstat quartum.* † Amplia in supremo Principe, qui in suo regno habet etiam Comitatum; quia debet esse, & reputari Rex, & Comes, ita vt tanquam Comes subsit Regi, prout alius, ideo ipsemet diuersis respectibus sibi est superior, & inferior. Rom. *cons.* 422. *Iste Franciscus. n.* 2. *v. quarto*
14 *ad idem facit.* † Amplia, quia mater tutrix filiorum si aliquid negat etiam cum iuramento; non tamen sibi præiudicat in iure suo, quin super re neg ita possit se fundare; quia duplex persona ibi repræsentatur, tutoris, & propriæ personæ. & vnum non infert
☞ aliud, Bal. *cons.* 394. *Quod Notarii collegii. n.* 2. *v. super secundo lib.* 4. Vi-
15 de, *Officium suum nemini debet esse damnosum. Concl.* 94. † Amplia; q. a Notarius testando potest scribere, & rogari de suo testamẽto, q. valebit, quia duplicem habet personam, tanquam testator, & tãquam Notarius. Sign. Homod. *cons.* 66. *Factum tale est col.* 3. *v. præ-*
16 *terea cum hic tractatur.* † Amplia, quia obligatus tueri aliquem, vel cedere iura contra omnes, tenetur etiam cedere cõtra seipsum, licet hinc inde detur exemplum. Ia. *cons. in l. fratre à fratre, n.* 23. *& seq. ff. de cond. indeb.* Vide, *Cessio iurium quid operetur, vel non. Concl.* 205.
17 † Amplia; quia depositarius Cameræ Apostolicæ potest vti priuatus emere iura contra Cameram, & cessante dolo valet contractus; quia duplicem personam repræsentat. Castr. *d. cons.* 250. *in*
18 *pr. lib.* 1. † Extende in eo, qui habet ius conductionis & ius intraturæ, quæ iura sunt diuersa; vnde cedens iuri locationis non cẽ-
19 setur cedere iuri intraturæ. Castr. *cons.* 313. *per tot. lib.* 1. † Amplia; quia exequutor ad compellendum potest esse exequutor, etiam si ipse sit vnus ex iis, qui debent compelli, si vult agnoscere bonã fidem; quia põt plures personas repræsentare, dummodo sibi nõ
20 imperet. Anch. *cons.* 154. *Quæstio super qua, n.* 3. *seq.* † Extende; quia si tutor pupilli sit etiam socius, vel debitor, tunc duplicẽ repræsentat personam. Signor. *cons.* 121. *in pr.* vbi, quod in eo procedit ar-
21 gumentum de tanquam tali. † Amplia in hærede cum beneficio legis & inuentarii; quia potest tanquam creditor ex persona sua consequi, & agere contra hæreditatem, quã obtinet cum inuentario quo ad omnes effectus, ita Rolan. à Valle *tr. de inuent. in* 10.
* *vtilitate. fol.* 105. *n.* 7 & hãc dicit magis *cõem *n.* 8. reprobato Cyn.
22 Bart. Salyc. & Fulg. vt ibi. † Contrarium Cyn. Bart. Salyc. & Fulg. *in l. debitori. C. de pact.* quod imo extinguitur actio substantialiter, ne possit idem agere contra se ipsum, sed quod remanet quoad
23 effectum saluum ius hæredi; ideo retinere potest. † Amplia; quia vna persona potest esse exequutor laudi, & sententiæ, & iudex appellationis, seu, reductionis, & si extat statutũ, quod exceptio requirens altiorem indaginem non impediat exequutionẽ, debet exequi, postea cognoscere, prout si essent duo iudices; quia eadem persona repræsentans duo officia iudicatur, vt duæ personæ diuersis respectibus. Castr. *cons.* 255. *Primo, & ante omnia. col.*
☞ 1. *in fi. lib.* 2. Vide, *Effectum diuersum quando eadẽ res habere possit. Concl.*
24 54. † Amplia, vt idem sit in rebus; quia eadem res potest diuersis respectibus esse vnum, & aliud, vt in feudo, quod potest esse an-
☞ tiquum, & nouum. Vide, *Feudum potest esse antiquum, & nouum di-*
25 *uersis respectibus. Concl.* 17. † Et is, qui potest plures personas repræsentare, si compareat in iudicio tanquam persona habens certã qualitatem, iudicium sibi nõ nocet extra illam qualitatẽ. Rom.
26 *cons.* 88. *Tribus rationibus, in pr.* † Idem in compromissis factis ab vno tanquam hærede patris; quia extra hæreditatem paternam non debet nocere compromissum, sicut iudicium. Rom. *d. cons.*
88. *in pr.* † Et valet argumentũ de tanquã, vt si tanquã certa p̃sona: me obligaui, non extenditur extra illam personam. Sign. Homod. *cons.* 227. *n.* 3. † Limita in officiis; & dignitatibus incompatibilibus. Vide, *Officia duo quis regulariter gerere non potest. concl.* 97. ☞
† Limita in vocibus electionum; quia licet quis habeat duo of- 29
ficia, tamen circa electionem non habet, nisi vnam vocem, etiã si officiis duæ voces competerent, quando essent in duabus personis. Bald. *cons.* 344. *Et pro ista, in fin. v. quare enim, lib.* 5. vbi, quod ratio reddi non potest. † Limita; quia in eodem subiecto non 30
potest esse actio, & passio, ideo nemo potest esse debitor, & creditor, *l. debitori. C. de pactis*, vbi Cyn. Bart. Salycet. & Fulg. qui volunt, quod hæres confecto inuentario nõ agit; quia licet saluum sit ius sibi in habenda ratione æris alieni, non tamen agit, ne in 31
eodem subiecto sit actio, & passio. † Contrarium, quod imo hæres cum beneficio possit agere prout alius pro suo credito. & nõ sit extincta sua actio; tenent Bald. Castr. Alex. Ant. de Alex. & alii, quos Rol. à Valle *tr. de inuentario. fol.* 105. *in* 10. *vtilitate. n.* 7. vbi
dicit, magis * communem. † Declara ig tur; quia potest hæres cũ * 32
beneficio obtinere dari curatorem hæreditati tanquam iacenti, & agere pro suo credito. Chassan. *cons.* 22. *n.* 14. quem sequitur Roland. vbi supra. † Declara; quia licet plures teneant, quod in 33
eadem persona non possint cadere contraria, videlicet actio, & passio, sed bene diuersa; quia repugnantia in eodem subiecto stare non possunt. Bald. *in c. ex litteris, n.* 5. *de probat.* & alii tamen illud intelligitur considerata solum corporali persona, secus si accedat intellectualis consideratio, vt considerentur tanquam plures personæ. ita Tiraq. plene *de nobilit. c.* 28. *n.* 11. *& multis seq. &*
de retract. lignag § 1. *gl.* 18. *n.* 21. *& seq.* vbi citat infinitos. † Et ideo 34
non valet legatum factum hæredi, quia non potest esse debitor, & creditor, quod limita, & declara, vt per Ia. *in l. plane. §. duobus, n.*
5. *& seq. ff. de leg.* 1. Fulg. *cons.* 99. *in pr.* Vide, *Legatum factum hæredi nõ* ☞
valet, & quando secus. Concl. 67. † Extende idem in legato facto alicui, 35
cui de re legatari; quia non valet eadem ratione, quod qualitas procedat; & fallat, Ia. *cons. in l. huiusmodi. §. si Titio. n.* 14 & 15. *de leg.* 1.
† Extende; quia non valet obligatio patris ad fauorem filii exi- 36
stentis in potestate in profectitiis, neque fideiussor obligatur; quia quicquid acquirit filius, patri acquirit, ideo actio & passio in patre esse non potest, vt sibi debeat. Sign. *cons.* 126. *per totum,*
† Restringe; quia bene potest quis donare, & cedere grauato re- 37
stituere certa bona, & valebit cessio, & donatio; quia licet non possit contra se ipsum agere. & pati; tamen valebit vt liberatio. Fulg. *cons.* 100. *Testator in suo, in fi.* vbi idem dicit in creditore legãte suo debitori; quia resoluitur in liberationem. † Limita; quia 38
licet sit regula, quod habens diuersa iura, quæ si essent in diuersis personis, parerent diuersos effectus, idem sit in eadem persona, tamen hoc intelligitur, si remanet eadem ratio, quæ in diuersis personis, alias secus. Soc. *cons.* 93. *Circa primum n.* 8. *v. & hoc confirmatur, lib.* 1. † Limita in alimentis; quia semel debentur, ideo ali- 39
mentandus ex pluribus iuribus debet semel alimenta percipere. Zab. *cons.* 53. quod est subscriptum à Baldo, maxime sita est consuetudo.

Personæ appellatione quid veniat, & comprehendatur. Concl. 318.

PERSONÆ † appellatio intelligitur de persona animata, ideo non venit Hospitale, neque locus pius, vel ecclesia in dispositione laicali onerosa. Bald. *cons.* 132. *Casus quidam. circa fin. v. primo*
quia, lib. 3. † Amplia; quia personæ appellatione de propria significatione non venit Communitas. Rom. *cons.* 195. *In casu pramisso,*
n. 3. plenius *cons.* 400. *Quæritur. an statutum, n.* 4. *& seq.* vbi apostilla *in verbo, existimo*, dat concord. *& cons.* 436. *in pr. vsque ad n.* 5. † Extende; quia dispositio pœnalis loquens per verbum, *si quis fecerit*, non comprehendit vniuersitatem in pœnalibus, & odiosis, secus in fauorabilibus. Hieron. de Torris *cons. suo, quod est post cons.*
Ant. de Butr n. 10. *v. & quando text. loquitur.* † Extende in statuto lo- 4
quente de præscriptione personali, seu contra personam negligentem petere; quia non habet locum contra vniuersitatem; quia materia est odiosa, in qua appellatione personæ non venit Communitas. Rom. *d. cons.* 195. *n.* 3. † Extende; quia in statutis, & aliis dispositionibus exorbitantibus appellatione personæ non venit vniuersitas, vel collegium. Rom. *d. cons.* 400. *n.* 4. vbi, quod non venit in statuto, quod inter personas omnes fiat compromissum. Alexand. *cons.* 216. *Nec arguendi. num.* 11. *versic octauo, lib.* 2.
† Extende; quia in derogatione odiosa non venit collegium, & vniuersitas DD. Auditorum Rotæ, etiam si sit dictum, quod deroget priuilegiis concessis personis in genere, vel in specie sub qua-

sub quacũque forma. Rõ. *d. cons. 436. Quod indultum, n. 2. & seq.* vbi
7 *n. 4. & seq.* aliud est persona, aliud collegiũ, seu vniuersitas. † Extende; quia in crimine læsæ maiestatis iura, quæ loquuntur in personam Imperatoris, non possunt habere locum in ciuitate libera, prout Lucana ciuitas; quia in odiosis non venit vniuersitas, vel collegium appellatione personæ, etiam si adsit similitudo
8 rationis, quia habet iura Imperatoris. Soc. *cons. 275. lib. 2.* † Extende; quia in statuto disponente per verbum, *si quis*, vel per verba personalia nunquam includit collegium, Vniuersitatem, vel Communitatem, aut Capitulum, plenissime Calcan. *cons. 1. n. 2. &*
9 *seq.* vbi infinita exempla ponit. † Extende; quia clausula, *& quoslibet alios*, non comprehendit Vniuersitatem. Fel. *in c. eam te, n. 15. de re-*
10 *script.* † Idem; quia appellatione hominum certi loci nõ venit vniuersitas, sed particulares homines. Felin. *d. c. eam te, n. 15. de reser.*
11 Extende; † quia reuocatio omnium priuilegiorum concessorũ quibuscumque personis non comprehendit Vniuersitatem, Commune, Collegium, vel Capitulum. Alex. *cons. 216. Nec arguendi, n. 11. v. octauo, lib. 2.* vbi apostilla *in verbo, personarum*, dat con-
12 cord. † Extende in mandato procuræ dato contra quamcumque personam; quia non extenditur ad Vniuersitatem, Commune,
13 vel Collegium. Alex. *cons. 216. n. 11. v. octauo, lib. 2.* † Declara; quia licet appellatione personæ non veniat Vniuersitas, Communitas, Capitulum, & similia, bene sub lata significatione vocabuli veniunt, & ideo in materia fauorabili, vel etiam odiosa extendibili, vel ex eo, quia disponens, si de hoc fuisset interrogatus, respondisset, vel quando ratio est expressa, quæ militat in vniuersitate, prout in persona, vel ab absurdo vitãdo, vel si ageretur de publica vtilitate, appellatione personæ venit Vniuersitas. Alex.
14 *d. cons. 216. n. 31. & seq. v. ad octauum, lib. 2.* † Restringe maxime in Vniuersitatibus villarum; & castrorum, quæ potius accedunt rei priuatæ, quam rei publicæ; quia sub lata significatione continẽtur magis de facili appellatione personæ, quam Vniuersitates ciuitatum, quæ dici possunt respublicæ. Alex. *d. cons. 216. Nec ar-*
15 *guendi, n. 35. & 36. v. sed ita est, lib. 2. iuncto n. 11. v. & ideo.* † Restringe in fauorabilibus, & multis casibus, quibus per extensionem cõtinentur, de quibus Fel. *d. c. eam te, n. 15. in 3. & 4. declaratione, de rescr.*
16 † Restringe, quando adesset dictio vniuersalis, *qualibet*, vel, *quæcumque persona*. Alex. *d. cons. 216. n. 35. lib. 2.* licet *n. 11.* alleget contraria, plenius *cons. 17. In causa, & lite, in fin. n. 6. lib. 6.* vbi dat alia similia in officio iudicis, quod non venit sub nomine actionis, nisi adsit dictio vniuersalis, *quæcumque actio*; quia impropriam conti-
17 net. † Restringe; quia improprie, & per repræsentationem bene venit Communitas; quia est ficta persona, ideo large sumpto vocabulo continetur, idem Rom. *cons. 195. n. 3. & cons. 400. n. 3. & in fin.* vbi quod in fauorabilibus ex extensione potest venire, & *cons. 436. n. 2. & n. 5. in fin.*

Personalia iura quæ dicantur, quæ à persona non separantur. Concl. 319.

1 PERSONALIS † dicitur iurisdictio voluntaria; quia non cohæret territorio, sed personæ; ideo sequitur personam, & inhæret personæ, sicut character in anima. Cald. *cons. 468. ante med. ver.*
2 *probatur tertio*, alias *3. qui filii sint legit.* † Character in anima imprimitur inseparabiliter. *l. 3. ff. pro soc. cum ibi not.* † Lepra sequitur, le-
4 prosum, not. *in l. ex ea ff. de postul.* † Excommunicatio sequitur excommunicatum. Cald. *d. cons. 468. v. probatur tertio*, vbi omnia põ-
5 dicta ponit, alias *3. qui filii sint legit.* † Actiones directæ personales
6 inhærent ita personæ; vt cedi nõ possint. † Iura Episcopalia quoad superioritatem, & præeminentiam cedi non possunt, *c. cũ ve-*
7 *nerabilis*, vbi gl. *de censib.* † Iura patroni in liberto quoad quædam semper remanent penes patronum. Cald. *d. cons. 468. v. probatur*
8 *tertio*, alias *5. qui filii sint legit.* vbi prædicta omnia ponit. † Declara tamen; quia in dubio potius reale dicitur, vel præsumitur, quam personale pactum, quod declara, vt per Crau. *cons. 929. per totum.* vbi videtur restringere in casu obligationis, vt minor sit obliga-
9 tio. † Prohibitio testatoris inter filios, quod non possint diuidere, & si diuidant, quod debeat ille, qui plus consequeretur ex dotibus maternis, vel alias alteri communicare, quia vult omnino eos æqualitatem seruare, dicitur personalis; ideo non habet locum mortuo filio inter patruum & nepotem filium mortui.
10 Castr. *cons. 304. Super primo, in pr. lib. 2.* † Item prohibitio alienationis facta certæ personæ nominatæ dicitur personalis, & persona non egreditur. Castr. *cons. 340. Quia supra in narratione, in pr. lib. 2.*
11 vbi, quod prohibitio facta filiis non extenditur ad nepotes. † Fideicommissum non extenditur de persona ad personam neque de casu ad casum. Vide *Fideicommissum factum primo hæredi non transit ad secundum. Concl. 253.* † Precarium, Vsusfructus, legatum
12 annuum, & alimenta sunt de sui natura personalia, & non transeunt ad hæredes; nisi sit expresse dictum; quia tunc transeunt. Bart. *cons. 96. Dico partes, n. 4. lib. 1.* Vide Conclusionem proxime sequentem.

Personalia quæ dicantur, vel non. Concl. 320.

PERSONALIA † sunt, quæ non transeunt ad hæredes; ideo pac- 1
tum, quod non transit ad hæredes, dicitur personale, plura Cephal. *cons. 352. n. 3. & seq. lib. 3.* Decian. *cons. 1. n. 67. lib. 2.* † Diuisio 2
inducens renunciationem fideicommissi personalis dicitur; qa diuidentibus præiudicat, non autem descendentibus vocatis ex fideicommisso. Ripa *in l. qui Romæ, §. duo fratres, n. 101. v. hoc præsup-*
posito. ff. de verb. oblig. * vbi dicit * communem. Deci. *cons. 323. in fin.* *
Natta *cons. 470. n. 10. in fin. cum seq.* Vide, *Diuisio lucri, & damni qua-*
liter fiat inter operarios socios. Concl. 538. † Artificia, & artes dicuntur 3
personalia, & ideo iura intraturæ, quæ conceduntur artificibus, dicuntur personalia; quia propter quod vnumquodque tale, & illud magis; & ideo non sunt alienabilia, nisi quoad commoditatem, prout dicimus de vsufructu. Castr. *cons. 243. Super primo. li.*
1. in pr. vbi tenet contrarium, quod imo sit reale, prout seruitus realis, quæ vendi potest, *li. 1.* † Declara; quia res, quæ põt esse per- 4
sonalis, & realis, prout intratura apothecæ propter artem; quia applicatur personæ artificis, & etiam rei, videlicet apothecæ, potius iudicatur realis, & alienabilis, si extat consuetudo, quod possit alienari. Castr. *d. cons. 243. col. fi. lib. 1.* † Amplia in pacto, & 5
omni dispositione personali; quia persona non egreditur; quia est personale, *ff. solut. matr.* † Extende in consuetudine ad fauorẽ 6
Venetorum inducta, quod ius retractus non habeat locum in bonis venditis per Venetos; quia non habet locum, nisi in personis Venetorum. Castr. *cons. 349. Consuetudo, per tot. lib. 2.* † Exten- 7
de in obligatione; quia si personalis est, non transit ad successorem. Rom. *cons. 417. In casu proposito, n. 7.* vbi, quod si est ex liberalitate, censetur personalis, etiam si ipsa obligatio principalis sit facta habito respectu ad rem, quæ transit ad successorem, vbi apostilla *in v. successoris.* Vide Conclusionem proxime præcedentem. Vide, *Actiones directæ personales ita inhærẽt ossibus, &c. Concl. 97.*
Vide, *Actio personalis contra quos non competat. Concl. 99.* Vide, *Pacta*
personalia ad quos se extendant. Concl. 10. † Limita; quia multa sunt 8
personalia, sed quia sunt in rem scripta; transeũt ad successores. Tiraq. *de retract. lignag. §. 8. gl. 5. n. 8.* † Declara tamen; quia perso- 9
nalia, prout obligatio ex liberalitate, licet sit realis habito respectu ad rem, quæ transit ad successorem; non tamen transit ipsa obligatio personalis. Rom. *cons. 417. n. 7. v. hos nobiles*, vbi apostilla fin. *in v. successoris*, dat concord.

Personatus in quo differat à dignitate. Concl. 321.

PERSONATVS † minor est, quam dignitas: quia est quidam 1
honor sine administratione, & inter dignitatem, & personatum magna est differentia. Oldr. *cons. 150. In Ecclesia Valentina, n. 3.*
v. secundo est attendendum. Fed. de Sen. *cons. 49.* vbi, quod dignitas habet collegium, vel conuentum, personatus habet quandam prærogatiuam inter non habentes dignitatem, vt in processionibus, vel vocibus dandis personatum habens præferatur simplicibus parochialium Rectoribus. † Limita; quia dignitas, & 2
personatus sunt synonyma, & vnum pro alio sumitur in materia larga, & fauorabili. Oldr. *d. cons. 150. v. si autem sumitur large, n. 3.* Feder. de Sen. *cons. 25. num. 2. in fi. inv. videtur saluo.* Vide, *Officia quando*
dignitati, vel personatui æquiparentur, & quid sit. Concl. 92.

Persuadens quando teneatur, vel non, & quid operetur persuasio. Concl. 322.

PERSVADENS † alicui, vt vendat pro tanto pretio, vel locet; 1
quia res non valet plus, si decepit, tenetur; quia præsumitur dolose. gl. fin. in fine *in l. item si pretio. §. fi. ff. locat.* Vide, *Affectatio o-*
peratur multa, vt affectans perdat priuilegiũ, & quando secus. Concl. 237.
† Et persuasio, ac sollicitatio facta per patrem filiæ ad renuncian- 2
dum patri dicitur callida machinatio, quæ infert dolum; ideo filia absolui debet à iuramento, nõ obstante decreto iudicis; quia nimia læsio probat sollicitationem, persuasionẽ, machinationẽ, & dolum. Castr. *cons. 174. Contra superius consulta in pr. & per tot. lib.*
1. Crauet. plene *cons. 192. num. 11. & seq.* † Amplia; quia si Nota- 3
rius persuasit donantem ad donandum; quia poterat reuo-

care ad lui placitum & sit inter viuos, succurritur donanti, ne ex persuasione decipiatur. Crau. *cons.* 192. *n.* 13. vbi plura exempla ponit; quod succurritur ei, qui fecit actum persuasione aliena sibi nociuum. Vide, *Credulus nimis esse debet nemo, & quando secus. Con-*
4 *cl.* 1071. † Amplia in stupro, vel alio delicto facto ex persuasione callida alterius; quia dicitur cum violentia; ideo seducens blanditiis puerum, vel puellam, & stuprans dicitur violenter stuprasse, vt pœna mortis puniatur, Vide omnino Decian. *tr. crimin. tomo* 2. *tit. de raptu, c.* 7. *lib.* 8. *n.* 7. *& c.* 15. *tit. de stupro. n.* 7. vbi pulchra, quando; & in quibus procedant à pari violentia, & callida per-
5 suasio. † Amplia, quia donatarius, qui amico suo persuasit, vt mutuaret scuta 300. donatori; quia habebat tot bona, quod erat tutus, mortuo donante si vult tueri bona, tanquam sibi donata:
* quia tenetur soluere, vel actione mandati, *l.* 1. vbi oēs *Doctor. ff. mand.* ex quo ex dicto rogitu inferente ad mandatum censetur remanere obligatus, vt fideiussor debitori ad soluendum. *l. diligenter est, l. si remunerandi, §. si tibi. ff. eod. tit.* vbi Doct. tam antiqui, quam moderni. Roffred. *in tr. libell. sub rubric. de actio. mand. n.* 1. Azo. *in summa, tit. mandati, n.* 3. vel tenetur actione de dolo, quæ est subsidiaria, cum appareat dolose extortum dictum mutuum, adhoc, vt donans non venderet bona iam donata in præiudiciū donatarii deprecantis dictum amicum, vt mutuaret; quo casu cum persuasio non sit vera, & persuadens consequatur lucrum saltem in conseruando sibi bona donata, dicitur dolus probatus, *l. & eleganter, §. fin. cum lege seq. ff. de dolo,* vbi Bart. & consequenter tenetur de dolo, & maxime; quia creditor tractat de damno vitando, donatarius de lucro captando; tamen iura dicto donatario reualendi se contra bona donantis, si quæ adsunt, remanēt
6 illæsa. † Amplia; quia si superior, vel is, qui potest imperare, persuadet, vt aliquid fiat ab eo, qui imperare potest, censentur incu-
7 tere metum. Castr. *cons.* 146. *lib.* 1. Vide, *Preces maiorum præcepta inferioribus dicuntur. Concl.* 484. † Amplia; quia testamentum factū, & institutio ad preces & ad suasiones alterius non valet, puta si testator interrogatus, an vellet instituere Seium hæredem, dixit, quod sic, quia nisi constet, quod prius tractauerit de illo instituendo; & ordinauerit fieri testamentum, non valet. Crau. *cons.* 515.
8 *n.* 15. *& seq.* † Amplia; quia non valet reuocatio testamenti, in quo pia causa erat instituta, etiam si instituantur venientes ab intestato, quando constat, quod suasionibus testator motus fuit ad reuocandum. Ang. *in l. non enim. ff. de inoffi. testam. & in l. fi. C. si quis ali-*
9 *quem testa. prohib.* vbi dicit se obtinuisse. † Declara tamen, quando motus fuit Testator falsis suasionibus; secus si veris, ita declarat
10 Crau. *cons.* 515. *n.* 6. † Amplia etiam in prodigo interdicto; quia si emptori recusanti emere persuadet interdictionem nullam, & ostendat super hoc consilium iurisconsulti, dicitur excusatus, & persuadens in dolo, vt tanquam decipiens, & non deceptus reputetur. Castr. *cons.* 248. *Visis, & ponderatis, col.* 2. *v. plus dicitur, lib.* 2.
11 † Amplia; quia religiosi prohibentur persuadere ingredientibus monasteria, & religiones, vt aliquid relinquant monasterio, seu religioni, ne videantur propter bona admisisse. *Clem. exiui, §. dubitauerunt, & §. cum etiam. de verb. signif.* Abb. *cons.* 63. *Vt veritas, col.*
12 *pen. n.* 8. *v. & quamquam. lib.* 2. † Restringe; quia non est prohibita persuasio pro cultu diuino, pro studio religiosorum, & pro necessariis persuadere, quod detur monasterio, vel legetur, & quatenus esset prohibitum, non tamen datio ex persuasione facta redditur nulla, maxime, quando est in casu permisso; quia persuasio est prohibita, non datio. Abb. *d. cons.* 63. *col. pen. n.* 8. *v. ad primum, lib.* 2.

Pertinentiarum appellatione quid veniat. Concl. 323.

1 PERTINENTIARVM † appellatione veniunt non solum ea, quæ consistunt in possessione, sed etiam quæ consistunt in iure, & iurisdictione. Bald. *cons.* 420. *Verba principis, n.* 4. *v. tamen etiam præmittendum, lib.* 1. *& cons.* 245. *Villa, vel Castrum, lib.* 3. vbi, quod iurisdictio castri cadit in venditione Castri facta cum pertinentiis.
2 Alex. *cons.* 23. *Viso processu, n.* 5. *& 6. v. & constat, lib.* 5. Vide, *Iurisdictio quando, & ex quibus censeatur concessa. Concl.* 547. † Vide Gabriel. *tit.*
3 *de verb. signific. concl.* 10. vbi ponit reg. cum ampl. & limit. † Et veniunt appellatione pertinētiarum affixa rei, de qua agitur; item ea, quæ proprio vsui rei sunt destinata, licet non affixa. Bald. *l. cæterā, §. item hoc prohibetur, in fin. ff. de leg.* 1. & ibi Alex. *in §. hoc senatus, in fi.* Iason *in l. beneficiū. ff. de cōstit. pr. n.* 10. Rubeus Alexādr. *cons.* 61.
4 *Tota difficultas, n.* 5. Alex. *cons.* 223. *Visis verbis dicti testamenti, lib.* 2. † Et pertinentiarum nomine veniunt ea, quæ statuto, vel consuetudine, aut lege deputata sunt; vt accedant, & castro non deputatur territorium & iurisdictio; nisi ab hominibus. Bald. *d. cons.* 420. *n.* 5. *lib.* 1. *& d. cons.* 245. *lib.* 3. *per tot.* Decian. *cons.* 123. *n.* 27. *lib.* 3.
† Item veniunt ea, quæ de consuetudine, vel lege, aut communi vsu loquendi destinata sunt. Castr. *cons.* 143. *in fine, lib.* 1. vbi apostilla dat concord. † Extende, siue ista pertinentia, quæ veniunt 6
de iure communi, vel municipali, aut consuetudine, sint corporalia, siue incorporalia, etiam si veniant sub nomine alicuius ecclesiæ, vel rei. Socin. *reg.* 17. *Pertinentiarum appellatione*, in prima ampliatione, vbi limitat tribus modis, quos videas. † Et dicun- 7
tur pertinentiæ appendices, seu accessoriæ res ad castrum, vel aliud corpus, vt per Tiraquel. *de retract. lignag.* §. 36. *num.* 4. *glos.* 3. Alexand. *consil.* 23. *num.* 6. *lib.* 5. † Et sunt triplicis speciei; quia quæ- 8
dam accedunt per viam necessitatis, quædam per viam æquitatis, quædam per viam naturalis inhærentiæ. Bald. & Præpos. *in c. dilectus, de appellat.* Brun. *de augmento, prima conclus. prine. num.* 25. † Declara; quia multum refert, an in venditione, vel concessione 9
exprimantur principaliter quædam corpora; quia licet postea dicatur, cum pertinentiis, corpora expressa non veniunt, sed solum accessoria, quæ sunt de pertinentiis, quæ debent probari pertinere, vt sint pertinentia. Alexand. *consil.* 14. *numer.* 5. *& seq. lib.* 7. vbi apostil. *in ver. ipsum.* † Amplia; quia appellatione pertinen- 10
tiarum venit etiam cura Ecclesiæ, & pupilli; ideo qui habet liberam institutionem in Ecclesia cum pertinentiis, dicitur habere curam ecclesiæ. Cald. *cons.* 551. alias 6. *de verb. signific.* Vide, Clau-
sula. *cum iuribus, & pertinentiis*, quid importet. *Concl.* 308. † Am- 11
plia; quia clausula solita Notariorum, *cum omnibus iuribus, & pertinentiis suis*, comprehendit solitas seruitutes reales. Vide, *Seruitus qualiter constituatur, & acquiratur. Concl.* 221. † Amplia; quia le- 12
gata domo veniunt appendentia, & annexa. Alexand. *cons.* 223. *Visis verbis, per tot.* vbi declarat, quod pertinentiæ sunt destinata ad vsum domus per testatorem tempore mortis testatoris, per totum, & *num.* 4. *lib.* 2. *& cons.* 54. *num.* 4. *lib* 3. vbi, quod veniunt annexa. Vide, *Destinatio facta per patremfamilias quid operetur. Concl.* 13
227. † Amplia; quia appellatione domus cum pertinentiis venit apotheca, & taberna, conclaue, stabulum, hortus, & alia annexa domui secundum vsum vendentis, vel legantis. Alex. *cons.* 223. *per totum. lib.* 2. *& cons.* 204. *lib.* 6. Vide, *Domus an & quando vna de-*
catur, vel plures, & quid contineat. Concl. 619. † Amplia; quia concef- 14
so poderio cum pertinentiis veniunt boues aratorii, ita probat tex. *in l. si cui fundum, & instrumentum, iuncto tex. in l. instrumenta* ibi, *præterea boues domiti. ff. de fundo instruct.* Angel. *in l. item si fundi. §. fin. ff. de vsufruct. & quemadmodum quis vtatur.* Cæpol. *de seruit. vrban. prædio. c.* 4. incip. *circa quam, v. item legato vsufructu.* † Amplia in ce- 15
stro; quia si concedatur cum iuribus, & pertinentiis specificatis, puta pascuis, syluis, molendinis, probantur omnia intra territorium esse pertinentia. Crau. *cons.* 54. *Quæritur primo, num.* 9. Vide, *Feudalia præsumuntur omnia castra, & Princeps habet intentionem fun-*
datam. Concl. 174. † Et in istis vniuersalibus verbum, *pertinere*, vel *pertinentiarum*, habet latissimam significationem, vt comprehendatur omne ius corporale, & incorporale non solum de præsenti, sed etiam de futuro. Decian. *cons.* 123. *numer.* 28. *lib.* 3. 16
† Extende; quia concesso castro, & territorio, ac iurisdictio- 17
ne cum pertinentiis veniunt molendina; & omnia, quæ erant domini castri. Decian. *d. consil.* 123. *numer.* 28. *& 29. lib.* 3. Riminal. Iun. *consil.* 19. *in princip. & numer.* 45. *cum sequent. lib.* 1. † Et nedum 18
molendina, sed furni, & prædia, quæ sunt domini castri. Cauet. *cons.* 893. *numer.* 5. vbi etiam *numer.* 4. dicit venire, licet non sit dictum de pertinentiis, iurisdictione, mero, & mixto imperio in concessione castri facta à Principe. † Contrarium quoad alia 19
bona, etiam si sint domini castri iure particulari, nisi verba sint prægnantia cum integro statu. Riminal. Iun. *dict. cons.* 19. *numer.* 45. *& seq. lib.* 1. Vide, *Territorii appellatione quid veniat, vel non.* 20
Concluſ. 48. † Et omnia bona, omniaque iura accessoria ad rem de qua agitur, veniunt appellatione pertinentiarum. Crauett. *consil.* 345. *numer.* 9. *& sequentibus.* † Et veniunt fouææ, horti, vi- 21
ridaria, & similia. Crauett. *consil.* 480. *numer.* 5. *versic. quarto consi-*
dero. † Extende, imo quod etiam si venient bona particula- 22
ria ex verbis generalibus cum iuribus, & pertinentiis in concessione castri, debeat ille, cui fit concessio, probare, quæ, & qualia bona cadant in concessione. Roland. à Valle *dict. consil.* 82. *numer.* 13. *lib.* 2. *cum sequentibus*, Crauett. *consil.* 293. *colum.* 4. *ver-*
ficul. istud argumentum, & consil. 54. *num.* 9. † Contrarium, quod in- 23
telligatur quoad iurisdictionem, nisi probetur, *dict. consil.* 54. *numer.* 9. sequitur cum aliis, quæ allegat Crauett. *dict. consil.* 54. *numer.* 9. sequitur Riminald. Iun. *dict. consil.* 19. *numer.* 49. *vbi* 1. vbi alios allegat, & hanc communem * dicit Bello. *consil.* 10. *num.* 11. † Et quod ita non probent talia verba, tenent plures, quos adducit Crauett. *consil.* 54. *num.* 9. Menoch. *cons.* 498. *numer.* 35. *& seq.*

Declara

25 Declara† quia concesso castro cum iuribus, & pertinentiis specificatis, prout cum Syluis, montibus, pratis, &c. talia verba ‚pbant contra concedētem, & inuestitū, ac habentes causam ab eis; nō
26 tñ contra tertios possessores. Crau. *dicto cons.* 54. *n.* 9. † Declara; qa verba, *cum pertinentiis*, resoluuntur, quæ pertinent, vel quatenus pertinent; ideo qui dicit aliquid pertinere, debet probare. Crau. *cons.* 193. *n.* 4. *in fi. n.* 5. Rol. à Vall. *cons.* 2. *n.* 21. *cum seq. lib.* . secus si dictum esset, vendo castrum cum omnibus prædiis, quæ sunt intra territoriū; quia cōtineret omnia prædia Riminald. Iun. *cons.* 19.
n. 23. *lib.* 1. Bello. *cons.* 10. *n.* 11. *& seq.* vbi latissime, & ita etiam Crau.
cons. 54. *n.* 9. apost. *ad cons. Alex.* 14. *lib.* 7. *in v. ipsum.* allegat Alex. *cons.*
27 55. *n.* 18. *lib.* 4. *& lib.* 6. *cons.* 222. Menoch. *cons.* 498. *n.* 38. † Declara; quia castro non accedunt de iure, nisi ea, quæ ab homine, vel cōsuetudine sunt deputata; ideo qui dicit aliquid de pertinentiis castri esse, probare debet. Crau. *d. cons.* 480. *n.* 3. Riminald. Iun. *d.*
28 *cons.* 19. *n.* 26. *lib.* 1. † Vide omnino Crau. *in cons. pro genero, n.* 425. *cum*
29 *seq.* vbi distinguit septem casus, & in singulo determinat, quæ veniant, & cui incumbat onus probandi, vide eū. † Declarat apost. ad Alex. *d. cons.* 14. *lib.* 7. *in v. ipsum.* vt veniant ea, quæ habet in sequelam castri feudalis, quæ sunt feudalia, alia non feudalia non
30 veniūt. † Restringe; quia ex clausula generali in concessione castri cum iuribus, & pertinentiis non veniunt bona particularia, tanquam quid diuersum. Natta *cons.* 405. *n.* 2. Curt. Iun. *cons.* 140. *n.*
11. Alex. *d. cons.* 14. *Abunde, in fi. n.* 6. *v. hoc patet ex eo, lib.* 7. vbi apost. *in*
v. ipsum. declarat, & idem Alex. *cons.* 55. *n.* 19. *lib.* 4. Crau. latissime
31 *cons.* 54. *n.* 9. † Et quæ verba sint necessaria, vt veniant bona particularia in concessione castri. Curt. Iun. *cons.* 41. *n.* 17. R ola. *cons.* 82.
32 *vol.* 2. † Amplia; quia appellatione pertinentiarum castri veniunt etiam ea, quæ sunt alienæ iurisdictionis, si sunt solita accedere.
33 Tiraquel. *de tract. lignag.* §. 36. *gloss.* 3. *n.* 5. † Extende; quia donato palatio cum pertinentiis venit fundus etiam in diuersa curia existens, quando is, qui præest palatio, de cōsuetudine percipit fructus illius fundi. Cast. *cons.* 143. *Visis. & ponderatis, in fi. lib.* 1. & attē-
34 ditur in pertinentiis communis vsus. † Amplia; quia concesso castro cum iuribus, & pertinentiis venit iurisdictio. Rom. *cons.* 444.
35 *n.* 6. *& seq.* † Amplia; quia quicquid continetur intra confines datos, & spectat ad legantem, vel vendentem, venit in legato, & vē-
36 ditione. Alex. *cons.* 54. *Ponderatis verbis, in pr. lib.* 3. † Amplia, † seu declara; qa concesso castro cum iuribus, & pertinentiis multum refert, an iura, & pertinentiæ specificentur, vel non; quia si specificātur, prout si dicitur: *cum pratis, terris, &c. iuribus, & pertinentiis*,
prata, & terræ præsumuntur de pertinentiis, aliàs secus, ita vide-
37 tur declarare Crau. *cons.* 54. *n.* 9. vbi pro vtraque allegat. † Contrarium tenet Menoch. *cons.* 498. *n.* 36. *& seq.* vbi, quod concesso castro cum iuribus, & pertinentiis solam continet iurisdictionem, non prædia, & terrena, quæ allodialia præsumuntur, etiamsi sunt recognita cum castro; quia non censentur feudalia, sed allodia-
38 lia Riminald. Iun. *cons.* 90. *n.* 22. *& seq.* Imo † etiamsi sunt specificata bona vna cum iuribus, & pertinentiis, non veniunt in concessione tanquam feudalia. Curt. Iun. *cons.* 158. *col. fi. v. tertio possunt in-*
39 *telligi.* Afflict. *decis.* 267. Menoch. *cons.* 498. *n.* 37. *& seq.* † Declara; quia si bona expressa terminantur vniformiter cum castro, censentur feudalia, aliàs secus. Crau. *dicto cons.* 54. *n.* 9. *in fi.* Menoch. *d.*
40 *cons.* 498. *n.* 37. *& seq. lib.* 5. Imo, † quod siue sint terminata bona, siue non, præiudicet contrahenti, & habentibus causam ab eo, nō
41 autem tertio. Crauet. *d. cons.* 54. *n.* 9. *in fi.* † Limita, quia si eximitur monasterium cum pertinentiis, intelligitur de omnibus, quę pleno iure pertinent ad monasterium. Cardin. Zabarell. *cons.* 47. *Re-*
quirende pater, n. 4. Limita; † quia appellatione iurium, & pertinentiarum non veniunt aliæ res particulares, quando venditio est particularis; quia veniunt solum accessoria, & vna res particula-
ris non est accessoria alteri. Soc. *cons.* 47. *In primo præsentis consulta-*
tionis, n. 3. *& seq. v. sed iterum fortius, lib.* 1. & idem tenet Bald. *dict. cons.*
24. *lib.* 3. vbi distinguit in venditione rei vniuersalis, vt veniant omnia, quæ ad corpus vniuersale spectant; secus si venditio est
43 corporis particularis; & idem quasi per omnia dicit Socin. *d. cons.* 47. *lib.* 1. plene Roman. *cons.* 444. *n.* 6. *v. quamobrem dicendum.* † Extende; quia si venditio est particularis bonorum propriorum, non veniunt bona communia, etiam quod sit dictum, *cum iuribus*
44 *& pertinentiis.* Soc. *d. cons.* 47. *in pr. lib.* 1. † Extende in legato fundi cum iuribus, & pertinentiis, seu fundi instructi; quia non venit pecunia à colono debita. Alex. *cons.* 68. *col.* 1. *lib.* 6. quia pecunia, &
reliqua colonorum non sunt de iis, quæ perpetuo sunt apta esse
45 in fundo. Extende, † vt procedat, etiamsi esset dictum; *cum iuribus, & pertinentiis, excepto palatio*; quia licet exceptio firmet regulā
in contrarium; tamen non ampliat. Soc. *dict. cons.* 47. *n.* 2. *v. sed con-*
46 *tra predicta, lib.* 1. Alex. *cons.* 14. *Abunde, lib.* 7. *per totum.* † Restringe in venditione rei vniuersalis, vt in castro, & vniuersitate bonorum; quia si dicitur, *cum iuribus & pertinentiis*, veniunt omnia accessoria. Soc. *dict. cons.* 47. *n.* 3. *& seq. v. sed iterum lib.* 1. Restringe, † quando 47
pretium esset tale, per quod includerentur; quia multum confert ad interpretationem contractus. Soc. *dicto cons.* 47. *n.* 7. *v. præterea si probabitur, lib.* 1. † Limita; quia clausula, *cum iuribus & perti-* 48
nentiis, restringitur ad ea, quæ sunt de natura contractus, vt solum veniant iura, & pertinentiæ eorum, quæ in contractu deducuntur. Soc. *d. cons.* 47. *n.* 6. *v. præterea magis ad propositum, lib.* 1. Paris. *cons.*
20. *n.* 71. *& 73. lib.* 1. *cum seq.* † Limita; quia pertinentiarum appella- 49
tione etiam in castro, & re vniuersali non veniunt bona, quando in specie de bonis expresse disponitur; quia tunc expressum facit cessare tacitum. Crauet. *cons.* 480. *In transactione, n.* 4. *& per tot.*
vbi ponit multas limitationes. Soc. *cons.* 47. *col.* 2. *v. sed pro solutione,*
lib. 1. Alex. *cons.* 14. *n.* 5. *lib.* 7. † Extende; quia pertinentiarum ap- 50
pellatione etiam in rebus, & corporibus particularibus nunquā veniunt ea corpora, de quibus facta est specialis mentio, vt si dictum sit, *vendo bona culta, & inculta, nemora, quæ sunt communia cum*
Titio, & cum omnibus iuribus, & pertinentiis, &c. non possunt venire nemora, de quibus facta est mentio particularis; multo minus quæ non sunt cōmunia cum Titio; quia pertinentiæ debent esse eiusdem qualitatis, & non expresse specificatæ; quia specificatio operatur, quod sunt species expressæ, non autem pertinentię accedentes. Alex. plene *d. cons.* 14. *Abunde, n.* 5. *& seq. per tot. v. non obstat*
etiam. lib. 7. Limita; † quia clausula, *cum iuribus, & pertinentiis*, licet 51
possit continere multa: tamen nihil probat, nihil probetur; quia illud participium resoluitur, id est, quatenus pertinent, vel si quę pertinent; quia importat relatiuum. Crau. *cons.* 293. *col.* 4. Rimin.
Iun. *cons.* 90. *n.* 24. qui citat alios. † Limita, quando dictio, *pertinē-* 52
tiarum, ponitur per modum accessorii, videlicet cum pertinentiis; quia solum veniunt pertinentiæ stricte, & per consequentiā accessorie, Rimin. Iun. *cons.* 19. *n.* 22. *lib.* 1. allegat Ruin. *cons.* 45. *in pr.*
lib. 1. Secus, † si venditæ etiam sunt pertinentiæ; quia magis inclu- 53
duntur ea, quæ sunt de natura rei Paris. *cons.* 20. *n.* 71. *& 73. lib.* 1. † 54
Limitat Soc. *d. Reg.* 16. *pertinentiarum appellatione quatuor modis, &c.*
quia non veniunt quæsita iure speciali: item in dote Ecclesiæ: tertio, quando qualitas petitoris aliud suaderet: quarto in Ecclesia quoad ius Episcopale, vide eum, qui declarat. † Limita; 55
quia vendito, vel concesso castro cum iuribus, & pertinentiis nō veniunt res speciales, & bona specialia in castro, vel territorio, sed sola iurisdictio, quæ cohæret Castro. Alexand. *cons.* 14. *num.* 6.
lib. 7. plene Menoch. qui plurimos allegat *cons.* 498. *num.* 36. *lib.* 5.
Vide plenissime, *Castro vendito sine imperio quid veniat. Concluſ.* 122.
in prin. vsque ad num. 39. Vide, Clausula, *cum iuribus, & pertinentiis*, quid importet. *Concluſ.* 308. Vide Anton. Gabriel. *lib.* 6. *tit. de verb.*
significat. Concl. 10. *pertinentiarum appellatione.*

Pertinere, vel Spectare quid importet, Concluſ. 324.

Pertinere † est verbum latissimum, *l. verbum illud pertinere, ff. de* 1
verbor. significat. gloss. *in cap. inter dilectos, de fide instrum.* Franc. Aret. in *cons.* 6. *Viso, num.* 8. *ver. venio nunc ad secundum.* Vide, *Libellus*
quando petitorium concernat, vel possessorium. Concluſ. 316. † Et ideo per 2
tale verbum in libello, *rem ad se pertinere*, intelligitur de omni iure, & omne ius deductum. Ial. *in l. centurio, col. pen. ff. de vulg. & pupil.*
in tantum, quod siue pertineat iure possessionis, siue iure dominii, siue etiam iure actionis personalis. Aret. *d. cons.* 6. *n.* 8. *& seq.* † 3
Imo etiam sub verbo, *pertinere*, venit ius de futuro nondum causatum, dummodo ex causa de præsenti, & idem *in v. spectare.* Fran.
Aret. *d. cons.* 6. *nu.* 9. *ver. ego autem.* † Etiamsi ius competat mediate, 4
vel immediate, censetur comprehensum sub illo verbo, *pertinere*,
gloss. *in l. cum mater, in ver. pertinere. iuncto text. ff. de inoffic. testam.* ita
Franc. Aretin. *dict. cons.* 6. *nu.* 9. *ve. nam ista est regula.* vbi, quod illud dicitur ad me pertinere, quod pertinet, siue ex causa immediata, siue etiam ex causa mediata non multum remota. † Declara, 5
quod dicitur, causam mediatam non multum remotam haberi pro immediata, procedit, quando est deducta in esse vtraque, ita Franc. Aret. *d. cons.* 6. *nu.* 10. *ver. confirmatur.* † Extende; quia li- 6
cet si quis petat rem tanquam ad eum pertinentem, & sibi illam restitui, censeatur deduxisse petitorium solum. Alexand. *cons.* 96.
Consideratis iis. & cons. 159. *In causa, in prin. lib.* 5. sequitur Dec. *cons.*
62. tamen quia verbum, *pertinere*, est latissimum, & comprehendere potest omne ius tam ratione proprietatis, quam possessionis, censetur intentatum etiam possessorium glos. *in l. si quis in-*
tentione ambigua. & ibi Bart. *ff. de iud.* quem alii sequuntur ibi, Alex.

cons.43. Visis,col.1.lib.4. Ias. *in l.naturaliter. § nihil cõmune.ff.de acquir. possess.n.184.* Soc. *in l.rem, quæ nobis,in 7.q.pr.ff eod.gl. in cap.inter dilectos,in v.pertinere, extra de fide instrum.* Ias. *in l. centurio.in pen.col.ff.de vulg.& pupill.* Pract. Papien. *in forma libelli,in actione reali.in v.spectat,*
7 *& pertinet.* Canonistæ *in cap.fi.in v.pertinet.de elect.in 6.* Contrariũ † tenet Bartol. *cons.15. Visa accusatione.in pr.lib.2.* quia verbum, *pertinere,* latissimum est,& nisi dicatur, iure dominii, vel possessionis, intelligitur ex personali obligatione; ideo non valeret accusatio pro damno dato,nisi exprimatur, iure dominii, vel possessionis.
8 †Extende;quia verbum *pertinere,* comprehendit,siue de iure cõmuni, siue de iure speciali,ex priuilegio,vel cõsuetudine,seu etiã
* ex delegato,vt per* omnes *in c.cum ad sedem.de restit.spol.* Ias. *d.l.cen-*
9 *turio,col.pen.ff.de vulg.& pupill.* †Declara,nisi addantur verba,quæ faciunt resoluere in petitorium, vt si dicatur, *pertinere ratione domi-*
* *nii, vel quasi, directi, vel vtilis.* Soc. *cons.112.lib.4.in pr.* vbi dicit magis* communem:idem,si dicatur, *ad se pertinere libere.* Alex. *cons.96.col.2.& cons.159.in pr.lib.5.* Dec. *d.cons.62.col.2.* vbi addit,quando petitur restitui rem ad se pertinentem,non possessionem. † Restringe, quando coniecturæ essent in contrarium, vel si inæqualitas
10 resultaret. Franc. Aret. *d.cons.6.n.9. circa med.v.sed tamen ius non ob-*
11 *stantibus.* † *Spectare,* idem importat,quod *pertinere.* Ias. *d.l.naturaliter,§.nihil commune,ff.de acquir.poss.ff.* Papiens. *in forma libelli, in actio.*
☞ *reali, in ve.spectat,& pertinet.* Franc. Aret. *d.cons.6.v.ego autem.* Vide, Dictio, *pertinere,* quid importet. *Concl.327.*

Perusina Ciuitas, facta, statuta, consuetudines, & priuilegia eius Concl.325.

1 PERVSINA † Ciuitas olim fuit libera, & viuebat populariter, sed fuit primo subiugata à Rege Laudislao, successiue à Brachio de Montone,& vltimo deuenit in dominium Ecclesię. Ab.
2 *cons.61. Videtur primo.lib.2.* vbi in facto, quod ibi præmittitur,hæc narrãtur. Ciuitas † Perusii concessit, dum esset libera, Senẽsibus, vt essent exempti à gabellis omnibus,& haberentur pro ciuibus Perusinis, quatenus similẽ exemptionem Senenses concederẽt Perusinis, prout factũ fuit; sed postquam Perusini venerunt sub iurisdictione,non fuit seruatũ priuilegium Senensibus,& Senẽses non seruarunt Perusinis. Abb. *d.cons.61. Videtur primo. lib.2.per tot.* vbi consuluit pro Senensibus, vt non teneantur ad obseruantiã, ex quo Perusini non possunt ipsi obseruare Senensibus, pro-
3 pter subiectionem. † Guerrã fecerũt Perusini cum Ecclesia Romana tẽpore Baldi, vt ipse attestatur in suo *cons.243. Quidam nobi-*
4 *lis,n.2. in fi.lib.1.* † Miserunt Pisas ad Carolũ Imperatorem quatuor pro Ambasciatoribus, Bart. & Theũ de Michilettis, vt Ang. *cons.319. in fi.* vbi ponit cognomẽ Bart. de Legeriis, & idẽ affirmat Bar. *in extravag.ad reprimendum, in v.Reges.* vbi ponit priuilegia quædam
5 obtẽta super absolutione à læsa maiestate sub Bulla aurea. † Obsessa fuit ciuitas à pestifera societate Alba, vt inquit Bal. *cons.274.*
6 *Factum tale est, Ballinus, lib.1.* † Potens dicitur populus Perusinus; ideo non põt eligi Potestas, vel protector Castri Ecclesię Romanæ; quia Ecclesia propter potentiã populi Perusini nõ posset libere administrare iustitiã. Bart. *cons.136. Capitaneus, lib.1.* sequitur
7 Alex. *cons.106.n.14.lib.2.* † Assisiũ fuit in guerra cum Perusinis,& fuit inter eos facta pax de anno 1322. de mense Aprilis, in qua Assisienses se supposuerunt Perusinis. Bart. *cons.92. In quæst.n.7.* vbi,
8 quod istud est notoriũ, *lib.1.* † Perusina Ciuitas est de statu Ecclesiæ, & Imperator hodie nullã habet in ea præeminentiã, sed Papa, stante maxime donatione Constantini facta Ecclesię Romanę. Florian. de S. Petro *cons.26.n.29.v.nunc videndum.* quod est collegii Bononiæ,& Cast. *cons.467.n.3.v.quæritur, lib.2.* vbi, quod Imperator iurat *in clem.1. de iureiur.* nullam exercere iurisdictionẽ in
9 statu Ecclesiæ. † Perusina ciuitas olim de iurisdictione Imperii est trãslata ex donatione in Ecclesiam Romanã, ideo hodie Imperator etiam ratione vniuersalis præeminentiæ nullã habet iurisdictionem in ea, Cast. *d.cons.467.n.6.v.nunc videndum.lib.2.* & apertius probat *in eodem cons.n.3.col.5.* vbi dicit, quod ex quo Imperator iurauit, nullam habere iurisdictionẽ in statu Ecclesiæ Romanę, vt *in clem.1. de iureiur.* res est clara; & dicit, quod illud dictũ; *diuisum Imperium cum Ioue Cæsar habet;* bene applicatur; quia Impe-
10 riũ Ecclesię est Iouis, cum quo nihil Cæsar põt prętendere. † Gubernator Perusii dicitur præses in prouincia, & habet potestatẽ Legati de latere; ideo põt punire Canonicũ regularem de sacrilegio, & furto; non tamen cõmittit causas summarie, neque põt auferre ius vnius partis, & dare alteri; quia solus Papa hoc facere
11 põt. Abb. *cons.25. Attingam ista, per tot.lib.1.* † Ecclesia Cathedralis Perusii est regularis, & habebat Canonicos regulares. Feder. de Sen. *cons.19.col.2.n.4 v.pone exemplum magis sensibile.* Abb. *cons.25. Attingam ista, per tot.lib.1.* vbi, quod habebant portiones pro præbẽ-
12 dis, vt ibi. † Et quod Episcopalis Ecclesia habebat olim Capitulum, & Canonicos regulares S. Augustini, qui habebant Canonicatus sine præbenda, sed in portionẽ; quia de prædiis cõmunibus assignabatur cuilibet Canonico certa portio bonorum ad laborari faciendũ. Abb. *cons.25. Attingam istã dubia. lib.1.* vbi dicit, quod quidam Canonicus derobauit cẽtum aureos Comissario Apostolico deputato ad colligendum munus faciendũ Papæ,& dicit, quod põt priuari Canonicatu; non tñ liberatur à condẽ-
& seruiture conuentus, sed bene priuatur voce, & omnibus cõmodis; maxime quia fuit furtũ graue factum in hebdomada sancta, & de pecuniis destinatis Papæ. † Archipresbyter Perusinus prætendit iurisdictionem in Canonicos, sed Abb. *d.cons.25. in pr. lib.1.* dicit, quod de iure cõmuni nullam habet contentionam iurisdictionem, sed vel ex priuilegio, aut consuetudine põt præ-
dere, & si habet titulum coloratũ, præscribere potuit 40. annis, sine titulo requiritur tempus immemorabile. † Exequtor Ep. habet Episcopus, & Clerus Perusinus contra exemptos, vt cõpellantur soluere procurationes, & subuentiones Legatorum Sedis Apostolicæ, non obstante quocunq; priuilegio, & concessione Benedicti XII. cuius literæ inseruntur per Fed. de Sen. *cons.151. Benedictus Episcopus.* vbi, quid importet talis deputatio, & an sit perpetua. † Statutum Episcopi Perusini, quod non residentes per duos menses continuos sint ipso iure priuati beneficiis, in quib. tenentur residere. Fed. de Sen. *cons.182. per tot.* super quo consulit, quod ligat existentẽ extra diœcesim, & non residentem. † Episcopalis constitutio est Perusii, quod citatus contumax si peiptoriam contumaciam sustineat, patiatur primũ decretum, & intra 30. dies non recuperauit, excludatur, donec ius sit cognitũ. Bal. *cons.260. In ciuitate Perusii,* vbi ponit verba constitutionis, & *cons.261.lib.5.* vbi, quod non habet locum, qñ intentatur officium iudicis. † Statutũ, quod dentur singulo anno libræ centum pro eleemosyna Ecclesiæ S. Francisci, super quo Bart. *cons.139. Statuta Cõmunis Perusii.lib.1.* vbi, quod Priores, donec plene sint exequti, non sunt functi officio suo; ideo si in re destinata non possunt exequutionẽ eleemosynæ facere, possunt in alia exequi. † Statutũ Perusii, quod omnia bona, & credita describantur in catastro Cõmunis, vt soluantur onera sub certa pœna, non habet locum contra eũ, qui pro eodem credito habet plures obligatos, licet vnicũ creditũ. Fed. de Sen. *cons.299. Dominus Perusii, per tot.* † Statutũ est Perusii disponens, quod possessiones subditorũ non debeant quocunque alienationis titulo transferri in aliquem non subiectum, nec allibratum in libris æstimi dictæ cõmunitatis; constituens omnes possessiones possessas p tales esse censuales quoad solutionẽ collectarũ impositarũ, & imponendarum per dictã Cõmune, & quod dictæ collectæ intelligantur esse ordinariæ, & tributum ordinariũ, & omnis collecta imponenda habeatur pro nunc pro imposita, vt per Cald. *cons.444.* aliàs *2. de censib.in pr.* vbi an afficiat Ecclesias, & an sit contra libertatem Ecclesiasticã, & concludit, quod indigeret declaratione summi Pontificis, & consiliũ collegii Doctorũ Perusii. Bart. *in l.rescripto. §.fi.ff de munr. & honor.* videtur tenere, quod valeat, sed *in cons.180. Si aliqua ses-sio.lib.1.* tenet contrariũ; quia solus princeps inducere põt consuetudinem ordinariam, cum quibus ad Ecclesias bona transeant, & hęc est cõmunis opinio. Ias. *in l.placet,n.19. C.de sacrosanct.Eccles.* † Sacrificia Perusinorum est catastrũ eorum; ideo illud custodiunt tanquã sacrariũ, & rem sanctissimam, & vitam ciuitatis. Bald. *cons.194. causa est, in fi.lib.4.* vbi, quod catastratus inter comitantes nõ debet catastrari inter ciues, licet sit natus in ciuitate sine deliberatione magna. † Conseruatores monetæ & alii officiales, & milites dicti officii quale salarium habebant antiquo tempore, Bal. *cons.402. Ad euidentiam.* vbi, quod ex arbitrio eis dato à Cõmuni Perusii possunt sibi, & ministris augere, *lib.3.* † Priores, & Camerarius Perusii non possunt tollere perpetuo effectum rei iudicatæ per statutum, sed ad tempus sic, Bal. *cons.396. Pro parte Zanu. lib.3.* † Statuerant in possessione committendi causas summarie, & de facto, Bart. *cons.82. Punctus quæstionis. in prin. lib.1.* vbi videtur innuere, quod ciuitas Castelli esset sub reformatione Priorum Perusii. Consuetudo † est Perusii, quod valeat prorogatio facta exequtoribus ad distribuendum pauperibus post annum per Episcopum etiam in præiudicium, & contra suam constitutionem synodalem. Bald. *cons.207. Occurrit dubium. ante fi.v.& facit. lib.3.* † Ligam, & confœderationem consueuerunt facere Perusini cum Florentinis ad defensam, & si ex causa licita, apparenter, sed occulte sonabat contra Imperium; & ideo non cuitabant pœnam vt dicit Bartol. *in extravag. qui sint rebelles, in ver. occulte, & in ver. machinantur.* † Salem dat ciuitas Perusina diuersis castris, & exemit habitatores Clusii Perusini. Bald. *consil.241. Punctus super eo consilium. libr.4.* vbi sunt capitula, seu ordinamenta vulgaria.

Clusi

27 Clusi † Perusini fructus locati fuerunt olim per officiales Com-
28 munis Perusii. Bal. *cons.*153. *Officiales Communis, lib.*4. † Habet capellam sancti Herculani, cuius capellanū officiatorem deputat populus, & vnus deputatus à populo pōt amoueri à Priorib⁹, & Camerario, si esset male meritus, & fructus eleemosynæ capellæ debētur ꝓ tempore illis, qui officiarunt. Bal. *cons.*18. *Posito pro constanti, lib.*5. † Priuilegiū habent Perusini ex conuentione, & statu-
29 to Tudertino, quod homines tam de ciuitate, quàm comitatu Perusino habentur ꝓ ciuibus Tudertinis. Bal. *cons.*29. *Ordinamentum est, lib.*5. vbi, ꝙ idem priuilegium est etiam è conuerso ꝓ Tu-
30 dertinis. † Abbas maior monasterii dominatus fuit, vel gubernauit ciuitatem Perusii; quia Bal. *cons.*64. *Punctus Paulutius, lib.*5. ponit, ꝙ cassauit Abbas quædam de libro ciuilitatis, sed quod postea Priores illū restituerunt. † Collegium, seu domus Sapientiæ
31 fuit Perusii fundata à Cardinale de Capociis, viro doctissimo, ꝙ exequutores deputauit Episcopū Perusinū, & Priorem Montis oliueti simul, ealege, ꝙ numerū scholariū minuere non possint.
32 Bal. *cons.*123. *Reuerendissimus pater, lib.*5. † Statutū circa gabellas, ꝙ si quis extraxerit, asportauerit, vel transierit contra formā statuti, & non soluerit gabellā pro zafferano, cadat in pœnā certæ quātitatis, requirit omnia copulatiue concurrere; ideo nō habet locū in eo, qui portat ad ciuitatem proprium zafferanū quoad pœnā, licet teneatur ad gabellā. Bal. *cons.*229. *Proponitur in facto, lib.*5. vbi, ꝙ attendenda est consuetudo, & quod pœna gabellæ nō incurritur per eū, qui sine dolo, & ex simplicitate incidit in cōmissum.
33 † Statutū est Perusii ꝙ non liceat appellare à pronuncia de exequendo, neq; ab exequutione, ꝙ statutum habet locum, etiamsi lata sententia de exequendo fiat renouatio per successorem sine citatione. Bal. *cons.*35. *Præmisso verbis, lib.*5. secus esset, si à successore
34 alterius tribunalis; quia requireretur citatio. Cōsuetudo † est Perusii, ꝙ limicella per territorium Perusinum transeuntia, vt est Cayna, & similia sint priuata; & ideo licitum est vnicuique in eis facere clusas, & molendina, non præiudicando iuri ab alio possesso per prius. Bal. *cons.*464. *Quatuor sunt, n.*5. *& per tot. lib.*4. *v. ter-*
35 *tio videndum.* † Consuetudo Perusii super concertatione cum lapidibus, & saxis grossis est; ideo, si sequatur homicidium, nō punitur; quia concertatio publica auctoritate permittitur. Petr. de
36 Anch. *cons.*283. *Iure stricto, n.*3. *& seq.* † Stylus, & consuetudo Notariorum Perusii est, ꝙ in compromissis apponitur clausula: *quod compromittentes iuraruntnon reclamare, & quod arbiter posit enormiter ledere.* Ang. Aret. *cons.*87. *In causa, & themate, in pr.* sed *n.*31. *& seq. ver. nec obstant allegata*, dicit, ꝙ procedit in compromissis in arbitratorem tantum; quia est quædam transactio, non autem in cōpro-
37 missis in arbitrum, vel de iure. † Castrum Podii Aquilonis est de territorio Perusino vna cum castro Emiliano, quæ castra olim erant imperialia, nunc Ecclesiastica, super quibus Alex. *cons.*24. *lib.*
38 5. & extat recognitio Comitum facta versus Cōmune Perusii de anno 1440. die 14. Maii. † Contra libertatem Ecclesiæ statuerūt Perusini, quod omnes habentes locationes à Collegiis quibuscunq; etiam Ecclesiasticis, & piis locis possint renunciare locationibus, & non teneantur ad aliquid, & nullus iudex habeat iurisdictionem, neque de hoc faciat iustitiam, super quo Bart. *cons.*
39 287. *Domini Priores. lib.*1. *& cons.*31. *lib.*2. consuluit, ꝙ nō valet, & est contra libertatem Ecclesiæ, & tollit omnia contraria, & licet allegetur *c. nouerit. de sent. excom.* tamen per modestiam tacet, quod essent excōmunicati, dat remedium, quod Ecclesiastici interpellent Priores, vt prouideant de iudicibus competentibus, & si negligunt, iurisdictio contra laicos deuoluitur ad Episcopū, & Papā
40 etiam extra statum Ecclesiæ. † Statutū Perusii est, per quod cassantur, & annullantur omnia statuta contra libertatē Ecclesiasti-
41 dicta. Cald. *cons.*444. aliàs 2. *de censib. in pr.* † Statutum est Perusii, quod magnates, videl. Comes, vel Marchio, vel natus de prole militari ex linea paterna non possit acquirere cessionem iurium contra populares, ꝙ statutum valet, etiamsi acquirerent ab Ecclesiis; quia non possunt. Fed. de Sen. *cons.*85. vbi ponit verba sta-
42 tuti, & consuluit ꝙ validitate, & super eo est *cons.*84. ciusdem Fed. † Statutum Perusii super molituris, ꝙ molendinarii non possunt accipere, nisi vnam cuppam ex qualibet hemina faciente 15. cuppas à Kalendis Martij vsq; ad Kalendas Nouembris; alio vero tēpore possunt accipere vnam cuppā ex qualibet hemina 20. cuppatū, & non plus. Fed. de Sen. *cons.*211. vbi, ꝙ fuit facta constitu-
43 tio de anno 1339. † Statutum, ꝙ confessio & promissio filiifamilias sine patre non valeat etiam cum iuramento, est Perusii, super quo consuluit Fed. *cons.*272. ꝙ non tollit iuramentum, sed bene operatur exceptionē, vt agens teneatur tale iuramentum remittere. † Statutū, quod spurii possint hæredes instituti, & eis legari, prout legitimis, est Perusii, super quo, ꝙ non valeat, tanquā nu-
triens peccatū, consuluerunt Fed. de Sen. *cons.*275. Iacob. Butrig. *cons. Fed.*276. Recuperius de S. Miniato. *cons. Fed.*277. & Paul. Butrig. *cons. Fed.*278. & Flor. de S. Petro *cons.*26. ꝙ est Collegii Bononiæ. Cast. plenissime *cons.*467. *per tot. lib.*2. vbi, ꝙ non valet, neque gubernator, qui iurauit seruare, teneturad obseruantiā, & clausulæderogatoria nihil operatur; imo iudex Ecclesiasticus pōt cōpellere, vt tollatur; quia est nutritiuū peccati. † Vide, *Statutū circa spurios habilitatos ad successionem parentum. Concl.*654. Statutū † circa cōpromissum faciendum Perusii, dum cōfert electionē iudici, intelligitur prima vice & aliis, donec electio sit valida; ideo facta electione absentis, vel suspecti pōt alius eligi. Bald. *cons.*144. *Factum sic proponitur. lib.*4. † Item, ꝙ habens instrumentum guarētigiatū contra suum debitorem, possit illū ad meram voluntatē suam capi facere, poterit etiam non citato debitore ipsum facere capi; quia modificatur citatio, non tollitur, ex quo debebit postea citari, & causa discuti. Alex. *cons.*225. *Ponderatu, n.*7. *lib.*6. allegat Ang. Imo. & Cuma. *in l. si sic ff. de leg.*1. † Statutum Perusii circa successionem fœminarū dotatarū disponit, ꝙ si qua mulier fuerit, vel erit dotata à patre, vel auo materno, vel paterno, vel à fratre, non possit, nec debeat reuerti ad successionem prædictorū, vel alicuius eorū, donec superuixerit aliquis filius masculus ex ipsis, saluo testamēto, & vltima voluntate prædictorū, ꝙ obseruetur, & saluo, quod fœminæ possint venire ad successionem parentū, & fratrū, & aliarū personarū, si hæredes masculi nō superfuerint, remittendo dotes suas in hæreditate. Bal. *cons.*69. *Cum statutū ciuitatis, lib.*1. vbi ponit verba statuti, & dicit super eo cōsuluisse Collegiū Florentinū, ꝙ nō excludit, sed suspēdit successionē fœminarū; & ideo filia præterita dicit testamentū nullū, qñ filius postea decessit; & idem Bal. dicit hoc esse verū, & *in cons.*68. *per tot. eod. lib.*1. quod est *cons. Bart.*11. *Proponitur, quod, lib.*1. vbi apost. prima in fi. dicit *cōmunem. † Contrariū tenet Fran. Albergot. in apost. ad Bart. *d. cons.*11. *lib.*1. *in v. proponitur.* & Bart. *cons.*20. *lib.*1. quod credo Collegii Florentiæ, vbi dicit Bal. *cons.*69. *lib.*1. *v. in contrariū.* quod cōsuluit in dicto casu, in quo etiā Bal. *cons.*36. *lib.*3. Anch. *cons.*220. *n.*6. dicit, quod Collegiū Senarū pro hac parte consuluit. Imo † extat statutū, quod fœmina dotata nō succedat dotanti, nec descendētib. ex eo, quod operatur, vt si mortuo patre relictis duobus fratribus filiis vnus eorū moriatur, extante matre, sorore, & altero fratre, mater habebit vnā portionē, frater duas, videl. pro se, & sorore exclusa. Bal. *cons.*157. *Girius habens. lib.*5. † Declaratū; ꝙ a filia bene pōt non acceptare legatū dotis in testamento, vt consequatur legitimā, etiā stante statuto (prout est Perusii) quod sit contenta dote; quia non intelligitur de dote in testamento legata. Bal. *d. cōs.*157. *circa med. v. modo statim. lib.*5. vbi recitat opiniones, & hanc tenet. † Idem Bal. *cons.*394. *Punctus talis est, lib.*3. vbi, quod non excluditur neptis post mortem aui nata, etiāsi sit dotata ab auo; quia plures fictiones non concurrunt, vt detur neptis ante matrimoniū, & antequam nata sit, & *cons.*404. *Punctus talis est, eod. lib.*3. vbi, quod statutum non habet locū. † Statutū est Perusii, quod instrumenta confessionata, in quib. promittitur de confessione coram iudice facienda, exequutioni mandentur. Bal. *cons.*15. *Omnis assessor. in pr. lib.*2. Item, † quod si quis nomine alterius stipuletur, quæratur actio sine successione. Bald. *cons.*15. *lib.*2. *& cons.*10. *eod. lib.*2. vbi ponit verba statuti, & quod dictum statutum operatur, vt volens agere ex instrumento ab alio facto ad sui cōmodum non possit impugnare, neq; factum, neq; personam. † Item, quod exercentes artem cambiorū teneantur idonec cauere de legaliter exercendo dictam artem; ideo fugiente de cocto eo, qui talem artē exercebat, possunt fideiussores conueniri coram consulibus artis. Bal. *cons.*170. *Quia fideiussores. lib.*4. Item, † quod cambiatores teneantur in solidum in iis, quæ pro bancho, vel societate sunt scripta. Bal. *cons.*428. *Cum sæpe contingat. lib.*2. vbi ponitur, qualiter procedatur via exequtiua contra campsores, & est scriptū integrum statutum. † Item, quod si actor vult concedere iuramentum reo, teneatur iudex compellere ad iurandū, vel referendū, & qualiter procedat, si discordant actor, & reus in modo iurandi. Bal. *cons.*447. *Statuto Perusii. lib.*3. vbi, quod est arbitrariū iudici. † Statutū Perusii circa insinuationes donationū dispo-
nit, quod intra sex menses donatio debeat produci cora iudice insinuationis. Bal. *cons.*167. *Quidam Franciscus, n.*5. *in fi. v. præmisso ergo. lib.*5. † Item circa assignationes, & registrationes testamentorū disponit, quod testamenta intra certū tempus assignari debeant; quo termino lapso possit peti cassatio, & ea petita cassetur; si vero nō est petita cassatio, possit semper assignari, ꝙ statutū habet locū, etiamsi fuit petitū, quod declaretur nullū; quia ista est cassatio petita. Bal. *cons.*144. *Statuto Communis Perusii, lib.*5. † Itē statutū ꝙ Pizzegaroli nō possint emere aliqd victualiū ante horam nonam.

44 ✠ 45 46 47 48 49 50 51 52 52 53 54 55 56 57 58 59

nonam, non habet locum circa spelcam, & hordeum, & alia victualia animalium, sed solum habet locum circa ea, quæ sunt pro victu humano per excellentiam. Bal. *cons.*192. *Quidam nomine, lib.*5.

60 *per tot.* †Item circa successionem filiarum fœminarum, quod stare debeant contentæ, si aliquid quouis relicto titulo à parentib⁹ relinquatur, & non habet locum, si pater relinquat filię id, q̃od ipsa habet ex beneficio statuti, prout quod in viduitate possit reuerti in domum patris; quia habetur pro præterita. Bal. *cons.*414.

61 *Dictum statutum Perusii. lib.*5. † Statutum circa appellationes ciuitatis Perusii ponitur per Bal. *cons.*486. *Item est ordinamentum. per tot. lib.*2. vbi late disputat super duobus statutis, & concludit, quod appellatur semel, & in omni causa de Potestate ad iudicem appellationum, & econtra, quando sententiæ non sunt confirmatoriæ, vbi multa pulchra dicit, & in simili super statuto Tuderti,

62 idem Bal. *cons.*476. *Viso puncto. lib* 2. † Statutum, & reformationes Perusii si dant facultatem filio Notarii, vt possit instrumenta rogata per patrem exemplare; tunc non requiritur in exemplatione citatio partis. Alex. ex mente Baldi, quem allegat *cons.*106. *Vi-*

63 *sis, col. fi. n.*18. *v. nec ad hoc obstat. lib.*5. † Statutum circa criminalia est Perusii, quod receptantes bannitos puniantur in libris centum, & quod Syndici castrorum teneantur denunciare maleficia sub pœna librarum 200. Bal. *cons.*394. *Statuto ciuitatis Perusii, lib.*1. vbi, quod primum statutum applicans pœnam centum librarum pro medietate Communi, & pro alia medietate denunciatori, vel accusatori, habet locum, vt applicetur etiam Syndico denunci-

64 anti ex necessitate officii propter verba statuti includentia denunciatores. † Item, quod testes recepti contra magnates nõ possint reprobari, nisi intra octo dies à die publicationis, valet; quia est ex causa, ex quo facerent reprobationem propter potentiam; ideo inducit præsumptionem iuris, & de iure, & non possunt accusari; ergo neque ex officio inquiri; quia vbi cessat accu-

65 satio, cessat inquisitio. Bart. plene *cons.* 100. D. *Cyno; in pr. lib.*1. vbi apost. dat conco. †Et istud statutum permissiuum ad tempus, videlicet intra octo dies. post tempus est prohibitiuum. Bart. *d. cõs.*

66 100. *n.*4. *& 5. v. super secundo, lib.*1. † Et licet adsit aliud statutum, q̃ de omnibus criminibus possit Potestas inquirere intra decem annos; tamen non trahitur ad causas habentes specialem dispositionem; quia in hoc species generi derogat, non econtra. Bart.

67 *d. cons.*100. *n.*6. *v super tertio, lib.*1. vbi apost. *in v. statutum*, dat conc. † Item statutum, quod in die Veneris sancti dentur quinque condemnati fratribus de Pœnitentia gratis, dummodo habeant damnati pacem ab offensis. Bart. *cons.*167. *Quod minister, lib.*1. *per tot.* vbi, quod condemnati pro blasphemia si sunt confessi, & absoluti de peccato, dicuntur habere pacem; quia Ecclesia non claudit gremium redeuntibus, & ibi apost. *in v. quod minister.* dat conc.

68 & dicit, quod Episcopus, & parochus possunt facere pacem pro Deo, & Christo; quia ministri Dei sunt. † Item, quod possit Potestas inquirere de violentiis illatis, quod statutum non habet locum contra adulterantem, vel rapientem mulierem. Bal. *cons.*171.

69 *Quæritur, vtrum, lib.*4. vbi obscure, & forte corrupte legitur. † Item Perusina constitutio contra cessantes, & fallitos, quod non valeat reductio crediti cum eis facta per creditores, in odium cessantium præsumitur facta, ideo non habet locum, si desiit esse cessans; quia cessat causa odii; item constitutio non comprehendit confirmatas per sententiam, neque iuratas. Rom. *cons.*404. *In*

casu. per tot. vbi pro vtraq; & hanc tuetur, vbi apostilla dat conc.

70 † Item, quod non possint officiales nomine Communis donare insignia, neque aliquid aliud officialibus de quo Bal. *cons.*53. *Item prouiderunt, & cons.*54. *Statuto cauetur, lib.*2. vbi, quod non habet locum talis prohibitio finito officio, neque in officiali singulari-

71 ter benemerito. † Item, quod contumax positus in banno habeatur pro confesso pro delicto, de quo inquiritur. Bart. *cons.*100. *A domino Cyno. in* 4. *dubio, n.*7. *& seq. vsque in fi. lib.*1. vbi, quid operetur hæc ficta confessio, & *cons.*116. *Statuto, lib.*1. vbi, quod non operatur ista probatio ficta contra patrem, vel tertium, plenius *in* 3. *q.*

72 *Perusina.* vbi distinguit. †Quod si quis commiserit homicidium, bona sua destruantur; idem, si dederit auxilium, consilium, & fauorẽ. Bart. *d. cõs.*116. *Statuto Perusinæ Ciuitatis, in pr. lib.*1. vbi, quod intelligitur de bonis homicidæ, vel auxiliũ dantis; quia illa verba *sua*, sunt possessiua, vt ibi *n.*6. *& 7. v. circa secundum.* vbi, quod

73 statutum est odiosum; ideo debet restringi. † Aliud statutum est, quod si filius, vel filia maritata cõmiserit maleficium, quod pater teneatur pro filio soluere pœnam vsque ad eam quantitatem, quæ contigerit filio de bonis paternis diuidendo bona inter patrem & filium, seu filios, ita quod medietas sit patris, alia medietas omnium filiorum, super quo Bart. *d. cons.*116. *Statuto. in pr. lib.*1. vbi, quod disponit conditionaliter, si filius commiserit maleficium, & non habet effectum, nisi probetur conditio sortita effectum; vnde licet ex eodem statuto contumax habeatur pro confesso, operabitur contra delinquentem, sed non contra patrem, vel tertium; & idem plenius concludit in *sua quæst.*3. *Perusinæ ciuitatis, per tot.* vbi vnde cum fundamenta pro vtraque, & ita distinguit, & ibi plenissime, quando ficta confessio, & sententia lata contra delinquentem præiudicet patri & tertio, & ibi apost. *in v. Perusinæ.* quæ dat conc. † Obseruantia, & stylus Perusiæ fuit vna, super interpretatione statuti, quod pro qualibet percussione cũ sanguinis effusione soluatur tanta pœna; quia si ex vna percussione exiuit sanguis ex pluribus locis, quandoq; vna pœna, quandoque plures fuerunt solutæ. Bald. *cons.*251. *Statuto cauetur lib.*2. †

Banniti possunt impune interfici, vel minori pœna puniatur interficiens, tale statutum factum dicitur fauore publicæ vtilitatis. Bart. *cons.*107. *Visis omnibus, in pr. lib.*1. & licet etiam sit in odium bannitorum; tamen dicitur fauorabile. Bart. *cons.*188. *in fi. lib.*1. † Pro-

uidet hoc statutum Perusii, quod bannitus ex vulnere cum sanguinis effusione possit impune interfici; aliquis fuit bannitus: quia percussit cum gladio in personam cum effusione sanguinis, nec aliquid dicitur de vulnere, prout statutum requirit, fuit ille interfectus in banno, dicit Bar. quod impune; quia licet nihil de vulnere expresse constet, constat virtualiter; quia cum gladio in personam non potest percuti cum sanguine, quin fiat vulnus. † Et istud statutum criminale est Perusii, quod exbannitus occasione robbariæ stratæ. vel falsitatis, vel quia cognouit per vim virginem maritatam, vel aliam mulierem bonæ conditionis, vel qui membrum alicui debilitauerit, vel mutilauerit, seu percusserit aliquem in facie: vnde signum remansit, & qui percusserit in aliqua corporis parte, ita quod vulnera fecerit, & sanguis exuerit, talis possit vbicunque, & à quocunque impune offendi realiter & personaliter. Fed. de Sen. *cons.*58. vbi ponit verba statuti, & cõsuluit super eo, & quid importent verba statuti, quod quis possit impune offendi. Feder. *cons.*271. *v. item hæc verba statuti.* † Item statutum criminale Perusii, quod accusatus, & condemnatus pro aliquo delicto non possint appellare, vel reclamare, vel de nullitate dicere, qualiter intelligatur vna cum multis aliis statutis ad hoc factis, late Bald. *cons.*119. *Statuto cauetur, lib.*2. vbi verba singulorum statutorum ponit, & dicit, quod si sententia est nulla, licet iudex non possit audire contra sententiam: tamen non exequitur eam. † Item statutum, quod sententia lata sine citatione ad

sententiam, valet, si constat de crimine; quia licet non valeat statutum tollens defensionem, & citationem *clem. pastoralis, de re. iu.* bene valet, quando causa fuit discussa, vel facta citatio ad excusandum à tali crimine. Alex. *cons.*225. *Ponderatis n.*12. *v. corroborantur. lib.*6. † Item, quod turbans aliquem in possessione condemnetur in libris cẽrum, procedit, quando turbatio est cum dolo, aliàs secus. Bald. *d. cons.*119. *n.*3. *v. item in isto statuto. lib.*2. † Item, quod fiat remissio pœnæ accusato, si concordauit partem super crimine. Bal. *cons.*27. *Punctus. super quo, & cons.*30. *Præsupposito vera, lib.*4. vbi, quod non habet locum in maleficiis, super quibus non potest concordari de iure communi. † Item circa damnum, in accusationem non possunt accusari in vno libello à 20. soldi infra, nisi tres de eadem familia, aliàs accusatio non valet. Bald. *cons.*245. *Ausi fuerunt, lib.*4.

Pestis excusat in multis, & qualiter probetur. Concluſ. 326.

PESTIS † operatur, quod citatus ad locum pestiferum non teneatur comparere. Corn. *cons.*131. *n.*6. *v. vbi etiam lib.*4. † Amplia; quia operatur, quod valet contractus mulierum sine solemnitate proximiorum, & aliorum; quia de facili non possunt adhiberi maxime si contrahens est infirmus, vel consanguinei sunt in loco territorii non suspecto. Corne. *d. cons.*131. *n.*2. *v. quæ conclusio. lib.*4. † Extende; quia existens in loco pestifero dicitur esse in periculo mortis. Corne. *dict. cons.*131. *n.*5. *lib.*4. † Probatur pestis ex testibus, qui fuerunt in loco pestifero; quia præsumuntur scire, & informari, maxime si reddunt scientiam, vel res sit notoria. Cor. *d. cons.*131. *In hac consultatione, n.*3. *v. probatur enim, lib.*4.

Petens plus debito qua pœna puniatur. Concluſ. 327.

PETENS † debitum solutum, vel plus debito condemnatur in triplum. Fulg *cons.*179. *ver. ad tertium.* † Imo pœna est *l. vnica. C.* de plus petit. † Amplia; quia etiam statutum Lucanum imponens pœnam petenti debitum solutum habet locum in hærede, qui scit, propter verba statuti, nisi iustam habeat ignorantiam, quæ non possunt verificari, nisi in hærede, licet de hærede nõ loquatur. Fulg. *d. cons.*179. *Dubia, super quibus, n.*1. † Statutũ Fauentię, & constitutio Quincię Romandiolę puniunt petentẽ plus debito ablatio

testæ ignorantiæ, vt cadat à toto creditio, quod petiit, & in super condemnatur Camera in tantundem, quantum illud plus petitum importat. Castr. *cons.* 463. *In causa vertente, n.* 3. *v. cecidit ergo* 5 *lib.* 2. Amplia; † quia petens plus debito non constituit in mora negantem, & morosum etiam pro parte debita. Doctor. *in l. qui* ☞ *solidum, ff. de leg.* 2. Vide, *Mora quando introduci non poss. t. Concl.* 376. Amplia; quia pœna petentis debitum solutum est pœna stellionatus. Vide, *Stellionatus crimen & pœna quando, & in quibus locum ha-* 6 *beat, vel non. Concl.* 691. Amplia; † quia ad expensas litis tenetur, 7 qui plus debito petiit. Fulg. *d. cons.* 179. *v. in quarto.* † Extende; quia etiam cessionarius postquam sciuit ex confessione cedentis debitum solutum, si prosequitur litem, tenetur ad expensas post scientiam, ante scientiam tenetur cedens. Fulg. *d. cons.* 179. *v. in* 8 *quarto.* † Amplia; quia petens cautionem de pluribus, ex dolo etiam petens plus debito punitur pœna *l. unicæ, C. de plus petitio.* & non admittitur pœnitentia etiam de iure Canonico. Soc. *Reg.* 5. 9 *cautionem de pluribus*, vbi restringit quatuor modis. † Limita; quia confitens sponte plus petiisse, vel debitum solutum petiisse euadit pœnam *l. unicæ, C. de plus petitio.* sed non euitat pœnam, de qua 10 in *§. tripli. Instit. de actio.* † Limita in eo, qui petit centum, & probat solum de quinquaginta, vel petit rem totam, & probat de parte; quia pro parte probata potest obtinere, & quomodo, & an sit in expensis condemnadus. Guido Papæ *decis.* 27. Vide, *Actori sauen-* 11 *dum, & in quibus. Concl.* 120. † Et quod petens plus debito non debeat in totum succumbere, sed obtinere pro vero credito. Bart. *in l. qui vas. in pr. ff. de furt.* gl. Bart. & alii *in l.* 11. *C. si aduer. rem iud.* vbi notabiliter dicunt, quod creditor plus debito petens obtinebit pro summa veri crediti, maxime, quando sumus in separabilibus & diuiduis; secus in inseparabilibus, & indiuiduis, secundum Iasonem post alios *in l. si non sortem*, §. *si centum, ff. de condict. indebit.* Soc. *in l. certi condictio.* §. *quoniam. ff. si certum petat.* Dec. late *in regul.* 12 *cum amplius, ff. de regul. iur.* Alex. *cons.* 208. *n.* 7. *lib.* 7. vbi reddit rationem; quia non mutatur substantia in totum. † Ratio est; quia in separabilibus, & diuiduis vtile per inutile non vitiatur, *l. sancimus, C. de donation. Iaf. in l. qui rem. col. pen. C. de sacrosanct. Eccles. & in §. plus* 13 *autem, Instit. de actio.* Alex. *cons.* 38. *Consideratis iis, col. final. vol.* 2. † Declara tamen; quia tali casu quoad expensas non condemnatur debitor in expensis, sed ambo sunt absoluendi; quia vterq; obtinet, vt per gloss. & Doctor. *in l. generaliter*, §. *sin autem non rite, in v. dispendii. C. de rebus cred.* quæ gl. licet videatur reprobata per Doctores maxime modernos, *in l. properandum*, §. *sin autem alterutra, C. eod.* & per Canon. *in c. finem litibus, de dolo. & contum.* Guido Pap. *decis.* 137. *sed quid dicamus, in secundo dubio.* Alex. *cons.* 212. *In causa, vol.* 7. tamen pro opinione glos. inoleuit practica, quod passim iudi- 14 ces ob mutuam victoriam ambas partes absoluunt. † Limita, qñ fuit procurator generalis, qui absente domino petiit plus debito; quia non potest facere incidere dominum in hanc pœnam. 15 Alex. *d. cons.* 208. *n.* 8. *v. pœna aut. lib.* 7. † Limita; quia petens plus debito non punitur pœna stellionatus, nisi ex dolo petierit, & ideo qui habuit iustam causam petendi, non punitur. Alex. *cons.* 73. *In causa. n.* 7. *v. tertio principaliter, lib.* 6. & non perdit creditum, quæ est 16 pœna, quando sine dolo petiit, vel exegit. Alex. *cons.* 83. *Viso pro- cessu. n.* 3. *v. nec similiter, lib.* 6. † Extende idem, quando procurator petiit plus debito; quia non potest facere incidere dominum in 17 pœnam. Alex. *d. cons.* 73. *v. quinimo, n.* 8. *lib.* 6. † Item si quis habens plures obligatos ab omnibus petit, & nisi declaret, quod vnica solutione sit contentus, dicitur petere plus debito, & incidit in 18 pœnam statuti. Cast. *cons.* 203. *Quantum ad secundum. lib.* 2. † Item, si vxor fuit tutrix filiorum, & habens in manibus bona pupilli ma- ioris quantitatis, quam importet legatum sibi factum à marito, petat legatum. Cast. *cons.* 463. *In causa vertente. col.* 3. *v. præterea suppo- sita, lib.* 2.

Petens vnum, & probans aliud debet succumbere, & quando secus. Concl. 328.

1 IVDEX † non potest pronunciare de alia re, vel aliquo facto, nisi de iis, quæ petita sunt, & probata principaliter, *l. de qua re, in pri. ff. de iud. iuncta l. vt fundus ff. communi diuid.* Fed. de Sen. *cons.* 159. *Sem-* ☞ *per alia non obtinet. Concl.* 244. Vide Regulam cum ampliat. & limit. per Felin. *in c. licet Heli. de Simon.* Vide, *Sententia debet esse conformis* 2 *libello. Concl.* 135. † Amplia; quia petens per errorem vnum credens petere aliud non potest obtinere, sed datur absolutoria reo ab obseruatione iudicii, *§. si quis aliquid pro alio. Instit. de actio.* Feder. de 3 Sen. *d. cons.* 159. *col.* 1. *in fi. v. modo lege cauetur.* Amplia; † quia articulans fraternitatem veram, vt quia dixit fuisse, & esse fratres, si probat quasi possessionem, & tractatum, non obtinet. Specul. *de teste*, §. 1. *v. sed pone egi.* † Declara; quia articulans aliquid taxatiue, & 4 restringens se si probat aliud, non obtinet; secus si se non restringit, vt quia articulauit veram fraternitatem, & quasi possessionem. Cast. *cons.* 151. *Viso puncto, in pr.* † Restringe; quia etiamsi quis 5 se restringat ad aliquid probandum vere; si tamen probat illud alio modo, obtinet, si ex illo modo resultat præsumptio iuris, q̃ sit eo modo, quo articulatur. Castr. *d. cons.* 151. *in pr. lib.* 1. *v. præterea etiam.* † Limita, nisi in incidentibus; quia iudex de eis cognoscit, 6 & idem in emergentibus, *l.* 1. & 2. *C. de ordin. iud. & l.* 2. *C. de ordin. cognit.* Fede. de Sen. *d. cons.* 159. *n.* 2. Vide Felin. plene *in cap. suborta.* vbi ponit reg. cum octo fallentiis. *de re iud.* † Declara tamen, vt in- 7 cidens debeat habere causam, quæ sit nata ante litem contestatam, & quod de eo ante litem contestatam sit oppositum, aliàs non, prout est in pacto de non petendo, in iureiurando, & similibus. Fed. *d. cons.* 159. *n.* 3. *v. nam vt de principali.* † Limita, quando in 8 libello est clausula: *omni meliori modo*: quia iudex potest super probatis, & non petitis ferre sententiam. Capic. *decis.* 96. *n.* 8. Limita, † quando iudex potest summarie, & sola facti veritate inspecta 9 iudicare. Vide, *Sententia debet esse conformis libello. Concl.* 135.

Petitio remedii legis est necessaria, vt sit locus remedio legis. Concl. 329.

STATVTVM † disponens, quod citatus non audiatur certis casi- 1 bus, nisi præstita cautione, intelligi debet, dummodo petatur formiter in prima comparitione. Ang. de Perus. *cons.* 61. *Quæritur, & quæsti. n.* 5. *& 6. v. nec obstat*, vbi, quod non sufficit, si petatur post primam comparitionem per modum replicationis. Extende † in 2 statuto Bononiæ, quod in causa conuentionis & reconuentionis debeat dari cautio; quia intelligitur, si fuerit petita. Alex. *cons.* 96. *Visis narratis, in pr. lib.* 4. vbi apost. *in v. petita.* dat plures concor. † Et 3 idem in statuto, quod appellans, vel petens restitutionem in integrum debeat cauere; quia etiamsi addatur, quod alias processus factus sit nullus, intelligitur, si petatur. Alex. *dict. cons.* 96. *in pr. lib.* 4. † Declara; quia si statutum mandat caueri, alias processus sit 4 nullus, distinguitur; aut statutum requirit cautionem ob publicam vtilitatem; & tunc debet omnino caueri, & processus erit nullus, etiamsi non fuit petita; si vero statutum respicit priuatam vtilitatem, & sic fauorem partium, debet peti, aliàs processus nõ est nullus. Alex. *d. cons.* 96. *in pr. v. confirmo per id quod. lib.* 4. allegat Gemin. *in c. statutum, in princ. de rescript. in* 6. & ibi gloss. Extende; † quia statutum formam dans dilationibus in causa dandis in- 5 telligi debet, si petantur dilationes. Alex. *cons.* 181. *In causa, & lite, n.* 5. *v. ad primum respondeo, lib.* 6. † Amplia in statuto Castelli man- 6 dante, quod Priores teneantur committere causam appellationis ab interloquutoria sub certa pœna; quia intelligitur, si petatur ab appellante, aliàs desertio currit. Angel. *cons.* 140. *Quidam Matthæus.* vbi loquitur in statuto ciuitatis Castelli. † Amplia plu- 7 ribus modis, de quibus per Iaf. *in l. vniuersa, C. de precib. Imper. offer.* vbi ponit plura remedia, & exempla, in quibus petitio est necessaria. † Amplia; quia licet iudex, vt superior teneatur in causa ap- 8 pellationis, vel recursus sententiam, vel laudum nullum, vel iniustum reformare, intelligitur, si petatur à parte. Io. de Anan. *cons.* 26. *In causa nobilium, n.* 9. *v. tertio quia.* † Amplia; quia vt consilium 9 debeatur, necessario debet petiab eo, qui vult conse qui consilium, etiamsi lex, vel homo præcipiat aliquid fieri cum consilio. † 10 Amplia in collatione bonorum à testatore ordinata, vel aliàs debita; quia debet intelligi, si petatur. Alex. *cons.* 110. *Circa primum, n.* 7. *v. præterea posito lib.* 3. † Declara; quia sunt duæ regulæ, seu 11 Conclusiones contrariæ: vna, quod obligatus facere aliquid certo termino teneatur offerre, etiamsi non petatur; alia, quod non teneatur offerre, sed neque facere, nisi petatur, vel interpelletur, plura exempla pro vtraque ponit Socin. *Reg.* 21. *poss. ssor bonorum. ver. quarto fallit*, tandem declarat, q̃si extat dies certa præfixa; quia dies interpellat pro homine, tenetur offerre, etiamsi non petatur; secunda opinio procedit, quando dies certa non est apposita. † Declara totam istam materiam; quia regula est, quod 12 quando quis tenetur, vel obligatur aliquid facere sub pœna, vt incurrat pœnam, debet interpellari ad faciendum, ita procedunt multa exempla, qui cumulat Marsil. *singul. suo* 341. *Ille, qui tenetur, in pr.* vbi, quod semper inest clausula: *si petatur beneficium legis, vel id, ad quod tenetur*; tamen; quando concurrit obligatio particularis, & statutũ, vt quis sub pœna teneatur aliquid facere; tunc nõ requiritur interpellatio, neq; petitio remedii, ita limitat Marsil. *d. singul. in fi. v. teneas tamen.* Vide, *Actus irritandus non dicitur nullus. Concl.* 145. *n.* 4. *& seq.* Vide, *Allegari debet id, quod est fundamentum intentionis. Concl.* 252. Vide, *Consilium debet peti ad hoc, vt debeatur. Concl.* 767.

Vide,

Vide, *Dispositio legis, vel statuti habet locum si petatur. Concl.*500. Vide ☞ *Officium suum iudex impartiri non debet, nisi petatur. Concl.*111. Vide, *Statutum circa cautiones, & fideiussiones præstandas. Concl.*479. Limita

13 †in statuto prohibente procedi contra reum ad inquisitionem, nisi dato die vtili ad deliberandum (prout Mediolani) quia non intelligitur, si petatur. Signor. *cons.*155. *in pr. per tot.* maxime *n.*14. *v. præterea non obstat*, vbi dicit regulam in contrarium, *l. omnia, in pr. ff.*

14 *de leg.*2. † Limita; quia licet creditor, qui obtinuit dilationem ex rescripto principis, teneatur satisdare, si petatur, non aliàs, *l. vniuersa. C. de precib. Imper. offer.* secus est; quia imo ipse debet illam offerre, qn illam obtinuit, postquam erat ad iudicium vocatus, vel lata sententia, item, quando fuit carceratus, & ipse instat relaxari; quia tunc licet non petatur, tenetur illam offerre, aliàs non auditur. Alex. *cons.*205. *Visis iis, n.*3. *& seq. v. respondeo primo, lib.*2. vbi *n.* 4. dicit idem in eo, qui passus est missionem in possessionem ex primo decreto; quia si vult recuperare, debet offerre satisdatio-

15 nem. †Limita quatuor modis, de quibus Soc. *d. Reg.*21. *possessor bonorum.* videlicet, quando certa dies est appositæ secundo, quando obligatus facere esset cum iuramento: tertio, quando verba sunt geminata: quarto, quando illud requiritur fieri tempore actus; quia istis casibus non requiritur petitio.

Petitorium quando, & ex quibus dicatur intentatum. Concl.330.

1 PETITORIVM †necessario dicitur intentatum, quãdo quis petit declarari bona ad se spectare, quando concludit se possidere. Signor. *cons.*250. *n.*3. *in fi. v. item secundo.* Alex. *cons.*184. *Viso pro-*

2 *cessu. n.*6. *& seq. v. præterea, lib.*5. † Amplia; quia is, qui deducit dominium, vel quasi ad se spectare, dicitur potius p. titorium, quã

3 possessorium intentare. Corn. *cons.*23. *n.*15. *lib.*1. † Declara; quia si testes probant, bona ad Titium spectare, & pertinere, dicitur probatio ambigua, & non concludens; quia possunt spectare a-

4 lia ratione, quam dominii. Alex. *cons.*89. *n.*3. *v. sed ista verba. lib.*5. † Amplia; quia ad cognoscendum, an quis intentauerit Saluianum, quod est possessorium, an hypothecarium, quod est petitorium, inspici debent libelli verba; quia si facta est mentio dominii, censetur intentatum petitorium. Cast. *in l. rem alienam, in fi.*

5 *ff. de pignor. actio.* † Amplia; quia semper dicitur intentatum petitorium, quando dicitur, quod bona pleno iure spectant ad petentem. Alex. *d. cons.*89. *Excellentissimi, in pr. lib.*5. † Amplia; quia co-

6 gnoscitur petitorium à possessorio intentatum; quia quando petitur restitutio rei cum fructibus, est necessario intentatum petitorium; quia fructus non petuntur in possessorio; & quia petitio restitutionis rei respicit petitorium; petitio vero restitutionis possessionis respicit possessorium; ideo qui narrat defunctum iusto titulo, vel bona fide possedisse, & actorem hæredem esse, bona occupari à reo; ideo declarari se esse hæredem, & reum condemnari ad restitutionem bonorum cum fructibus, necessario intentasse dicitur petitionem hæreditatis, non autem possessorium. Alex. *cons.*184. *Viso*

7 *processu, n.*6. *& seq. v. præterea.* maxime *n.*8. *& 9. lib.*5. † Extende; quia petitio hæreditatis non datur ei, qui post mortem testatoris vti hæres semel possedit; quia amplius non sunt res hæreditariæ, sed hæredis facta apprehensione, sed competit spolium: si tamen petiit bona sibi restitui, non autem possessionem, non intentauit

8 spolium, sed petitionem hæreditatis, quæ non competit. Alex. *cons.*185. *In causa appellationis. n.*3. *v. eis non competit, lib.*5. † Amplia; quia semper, quod intentatur hypothecaria, vel pignoratitia, siue agendo, siue retinendo, dicitur intentatum petitorium, non

9 possessorium. Alex. *cons.*78. *Clarissime, in pr. n.*2. *v. confirmantur. lib.*3. †Regulariter, quando petitorium intentatur, probari debet dominium ex parte agentis, possessio ex parte rei, *l. in rem actio. in pr. ff. de rei vendicat.* ☞ Vide, *Libellus quando concernat petitorium, vel possessorium. Concl.*316. Vide, *Possessorium ante petitorium terminatur. Concl.* 446. Vide, *Rei vendicatio non datur, nisi ratione dominii. Concl.*114.

Petrarcha, & eius laudes, & vita. Concl. 331.

1 PETRARCHA † diuinus vates, & orator dicitur, cuius vita nostrum seculum illustrauit: opera vero futura cuncta secula de-

2 corabunt, dicit Zabarell. *cons.*79. *in pr.* † Fuit Archidiaconus Parmæ de anno 1350. mortuus est de anno 1374. & habuit domos, & patrimonium in ciuitate Parmæ, & eius hæres fuit spoliatus ab Archidiacono successore prætextu, quod Ecclesia esset hæres: contrarium consuluit Zabar. ad fauorem hæredis, *d. cons.*79. *per tot.* ex quo antequam esset Archidiaconus, habebat domos, & patrimonium.

Pia causa quæ dicatur, vel non. Concl.332.

PIA † causa dicitur, quando vere, & simpliciter contemplatione piæ causæ aliquid relinquitur. † Et quæ dicatur pia causa, &

de priuilegiis eius vide Soc. *in tract. fallent. Reg.*330. *Priuilegia pia causa.* vbi multa. † Et donatio facta Ecclesiæ in dubio pro salute animæ debet iudicari facta, & sic est in causam piam. Cald. *cons.* 327. alias 8. *de donat.* maxime *circa med. v. item quia sitenemus.* † Et in dubio propter Deum facta præsumitur, nisi alia causa appareat. Mascard. *Concl.*555. *Donatio Ecclesiæ.* † Idem, si legatum fiat proanima; quia dicitur pia causa. Alex. *cons.*209. *Statutis, in pr. lib.*2. † Legatum factum Ecclesiæ dicitur ad pias causas. Rot. *cons.*231. *Quoad primum, n.*5. vbi apost. *in v. causas*, dat conc. † Et legatum factum fratribus Prædicatoribus, vel Minoribus dicitur ad piam causam. Fed. de Sen. *cons.*17. † Et libertas legata dicitur pia causa, & sufficiunt duo testes, prout in pia causa, Alex. *cons.*76. *Ponderatis. n.*16. *lib.*3. † Amplia; quia institutio hæredis facta in bonis testatoris distribuendis pro Deo, & pro anima testatoris dicitur ad piam causam. Fed. *d. cons.*217. *per tot.* † Amplia in legato pro anima, vt dicatur factum ad piam causam. Fed. de Sen. *cons.*194. *in fi.* Cald. *cons.*20. *de constit. n.*1. *in fi. v. item relict. a pro anima.* Castr. plene *cons.*167. *Præsupposita, n.*2. *lib.*2. Alex. *d. cons.*209. *in pr. lib.*2. † Extende; quia substitutio facta ad fauorem societatis, vt eroget elemolynas pro anima testatoris, dicitur facta fauore piæ causæ. Dec. *cons.*181. *per tot.* † Amplia; quia pia causa dicitur, quãdo schola laicorum habens annexum Hospitale pauperum est substituta, vel instituta. Bald. *cons.*407. *nu.*4. *in fi. vs. nec dubitandum. lib.*2. † Amplia; quia institutio, vel substitutio ad fauorem monasterii religiosorum dicitur pia causa. Dec. *cons.*427. Soc. Iun. *cons.*42. *lib.* 1. † Amplia; quia causa dotis est pia causa simpliciter, latissime per Calcan. *cons.*13. *per tot.* quod etiam est subscriptum à Martino Laudense, & Iacobo Puteo, vbi ponit multa specialia piæ causæ. Io. de Anania *cons.*57. *Visis, in pr.* † Extende, vt etiam quarta, quæ debetur vxori indotatæ in bonis mariti, dicatur pia causa. Soc. *cons.*121. *n.*20. *lib.*4. † Extende dotem esse piam causam, siue dos legetur à patre, siue ab extraneo, licet legata ab extraneo maiorem habeat pietatem. Io. de Anan. *d. cons.*57. *Visis, & considerat. in pr.* † Imo in dubio legatum dotis factum pauperi mulieri censetur in causam piam, communem* dicit Dec. *cons.*120. *n.*4. † Extendein tantum, quod licet soluatur gabella de omni contractu, non debet solui de contractu dotis; quia pia est causa. Io. de Anan. *d. cons.*57. *in pr.* Contrarium † dicit Dec. *d. cons.*120. *Pro tenuo, n.* 4. *& seq. in fi.* vbi, quod dos relicta pauperi mulieri ab extraneo præsumitur intuitu pietatis, & est pia causa: si vero relinquatur consanguineo, præsumitur relictum causa consanguinitatis potius, quam pietatis, nisi sit expressum, quod causa pietatis legatur. † Reprobatur Dec. per apostil. in fin. quę allegat Ias. *cons.*27. *lib.*2. & dicit esse verius. Declara; † quia si legatur etiam à connecto, qui non tenetur dotare, dicitur pia causa, quando pauper legatur. Vide, *Legata ad pias causas quæ dicantur, vel non. Concl.*316. † Declara saltem hoc esse indubitatum, quando dos est mulieris pauperis. Calcan. *d. cons.* 13. licet ipse hoc non teneat: quia non cauetur, & quod non sit pia causa, quando mulieri datur dos relinquitur. Dec. *cons.*348. *De duobus, n.*5. qui alios allegat, pone Ias. *in l. cum is, qui §. si mulier ff. de condict. indebit.* Natta plene *cons.* 613. vbi, quod non est, nisi sit pauper. Imo † siue sit mulier inops, siue diues, causa dotis est pia causa. Tiraquell. *de priuileg. pia caus. in præfat fol.*3. *v. sed aduerte.* Corne. *cons.*50. *num.*15. *lib.*1. dicit dotem piam esse causam, quando viget matrimonium, aliàs secus † Ias. *dict. l. cum is, qui. §. si mulier, in prin. ff. de condict. indebit.* dicit, quod est pia causa, si promittitur dos à matre, vel sorore. † Amplia; quia causa carceratis est causa pia. Cauett. *cons.*3. *num.*10. † Amplia; quia subsitutio societatis marangonorum cum onere faciendi celebrare Missam pro anima testatoris dicitur in piam causam facta. Alexand. *cons.*38. *Viso themate, lib.*1. *per totum.* † Amplia; quia institutio Hospitalis ædificandi dicitur pia causa, etiamsi non construeret; quia commutatio fieret in aliam piam causam. Anchar. *cons.*337. *De efficacia, num.*9. *& sequent.* vbi, quod inspicitur destinatio animi testatoris. † Extende; quia institutio pauperum Christi dicitur facta ad piam causam. Io. de Ana. *cons.* 57. *in prin.* † Extende; quia institutio Hospitalis profani, & laicorum dicitur pia causa; quia est locus pius secundum veritatem: sed dato, quod non esset pius locus; quia in eo pietatis opera exercentur, dicitur in piam causam erogatum, & non deducitur Falcidia, neque Trebellianica; quia pium legium est concessum causæ, & non loco. Castr. *cons.*167. *per totum. lib.*2. Alex. *cons.*209. *Statutis in prin. lib.*2. † Et ideo legatum factum tali Hospitali pro anima dicitur in piam causam dupliciter: primo, quia pius locus est

esth ospitale: secundo, quia pro anima. Alex. *d. conf.* 209. *in pr. lib.* 2.
31 † Amplia; quia causa pupillorum est pia, *l. vnica. C. quando Imper. inter pupil. & vid.* Cast. *conf.* 100. *n.* 3. *v. sis tamen & aliis, lib.* 1. & a post.
32 ibi allegat Bal. *conf.* 465, *lib.* 1. † Extende; quia causa dicitur pia, q̃n relinquitur, vel donatur pauperi, vel pauperibus, aut cõtemplatione paupertatis. Alex. *conf.* 125. *Viso themate*, plenius *conf.* 126. *In hac hæsitatione, per tot. lib.* 4. vbi plene de statuto Bononiæ, quod dicit 10 solidi pro libra debeantur fabricæ sancti Petronii, de omnibus legatis, & donationibus ad pias causas, vbi, quod dominus, q̃ instituit filiũ spiritualem suum seruitorem pauperem, debet
33 soluere; cum pia est causa. † Et est arbitrarium iudici, quis sit pauper, vel non. Alex. *d. conf.* 126. *n.* 8. *v. sexto adduco*, vbi, q̃ statur arbitrio iudicis, vel arbitrio vulgi, & qui nõ habet, nisi scutos 50. vel
34 qui non habet, vnde possit viuere, nisi laboret. † Amplia; quia legatum factum filio dicitur pium; quia nulla maior pietas, quam illa, quam pater in filiũ exercet, ita consuluit Ant. de Prato vete-
35 ri. † Contrarium tenet Fran. Aret. *conf.* 12. *In causa Nicolai. n.* 2. *& seq.* vbi dicit; q̃ eadem pietas est relinquere parentibus à filiis, quæ est, quod è conuerso filiis legetur à parentibus; & tñ legatum factum matri per filiũ non est pium; quia detrahitur Falcidia, quæ non detraheretur, si esset pium, nisi mater esset paupercula; quia tunc esset pium. Franc. Aret. *d. conf.* 12. *n.* 3. *& seq.* vbi reprehendit Ant. de Prato veteri, quod scribat opiniones ita exorbitantes, & adducit Bal. *in Auth. sed cum testator. C. ad leg. Falcid.* dicẽtem, quod
36 relictum factum filio monacho dicitur pium; quia monachus, non quia filius. † Declara; quia maior fauor debetur causæ piæ, quam filiis extra legitimam, in legitima secus; quia magis fauetur
37 filius. Fran. Aret. *d. conf.* 12. *n.* 5. *v. non obstat.* † Declara; quia filius spiritualis licet contrahat agnationem spiritualẽ, quę maior est carnali; tñ si pauperi, vel causa pietatis donatur, vel legatur ei, erit pia causa. Alex. *conf.* 125. *Visor themate, per tot. lib.* 4. vbi idem dicit in filio adoptiuo; quia non contrahit aliquam coniunctionẽ sanguinis,
38 & idem repetit *conf.* 126. *n.* 19. *& seq. lib.* 4. † Amplia; quia legatum factum pauperibus, vel pauperi dicitur pia causa. Alex. *conf.* 158.
39 *Viso testamento, n.* 9. *v. an dicta dispositio intelligatur, lib.* 7. † Extende, vt procedat, etiamsi fiat pauperi consanguineo testatoris; quia reuera dicitur ex causa pia, Alex. *d. conf.* 158. *in fi. lib.* 7. vbi quis dica-
40 tur pauper, vel non, dicit, quod statur arbitrio iudicis. † Limita, quod non dicitur pia causa, si pietas simulatur, puta si diuiti pro anima aliquid relinquitur; quia pietas non stat in nomine pietatis, sed in substantia veritatis, vt *C. demendican. valid. lib.* 11. *l.* 1. Lap. *allegat.* 91. *n.* 4. *in fi. v. si enim pietas.* Petrus de Anch. *conf.* 25. *Videtur pri-*
41 *ma facie, n.* 5. *v. præterea aduertendum.* † Et codicilli facti ad fauorem vxoris, etiamsi testator dicat codicillari pro anima sua, non dicuntur ad piam causam; ideo requiritur sufficiens numerus te-
42 stium, videl. quinque. Bal. *conf.* 8. *Licet mulieres, lib.* 5. † Et testamentum, vel legatum factum ad fauorem priuati, qui non laborat inopia, non dicitur ad piam causam, licet dicatur, quod amore Dei testator hoc facit; quia talia verba nihil operantur contra veri-
43 tatem. Bal. *conf.* 230. *Testamentum, de quo lib.* 5. † Et exequutor ad distribuendum pauperibus non põt distribuere vni mille marcas prætextu paupertatis; quia excedere diceretur conuenientiam
44 pauperis; ideo non valeret, quia non esset facta secundũ inopiã. Bal. *conf.* 162. *n.* 2. *v. secundo quæritur. lib.* 5. † Et alimenta licet dici possint causa pia; prout dos, intelligitur, q̃n pauperi, & inopi legan-
45 tur, non si diuiti, plura Natta *conf.* 613. *per tot.* † Donatio facta cõsanguineo amore Dei non dicitur in piam causam, vt valeat absenti, nisi constito de paupertate consanguinei donatarii, ita Tiraquel. *de priuil. pia causa priuil.* 115. & gl. Bal. & Cast. *in l. illud. C. de sacros. Eccles.* vbi, quod verba amore Dei nõ faciunt esse causam piã,
46 si non est. † Limita; quia fraternitates seculariũ non sunt pia loca, & relicta eis facta non dicuntur ad pias causas. Corn. *conf.* 18. *Circa hanc consultationem, col.* 2. *n.* 5. *v. quinto, lib.* 4. Bal. *conf.* 255. *Quidam fœnerator, in fi. lib.* 3. *v. præterea fauore, & conf.* 99. *Punctus talis*, vbi, quod hæres grauatus restituere istis deducit Trebellianicam, *lib.*
47 *4. cui cap. v. item nec. dicit.* Petr. de Vbald. *in tract. de quarta Episcopa.* Innoc. *in c. officii, de test.* Vide, *Ecclesiasticæ personæ quæ non sint, neq;* gaudeant priuilegio fori, & *Clericatus. Concl.* 28. † Contrarium, quod imo substitutio facta de confraternitate dicatur pia causa; quia
48 omnia sunt loca pia, in quibus pietas exercetur. Abbas *conf.* 32. *Circa duo, col.* 2. *v. substitutio vero, lib.* 3. † Extende; quia neq; sunt capaces distributionis faciendæ in pauperes Christi tales societates battutorum; quia non sunt pia loca, nisi habeant Ecclesiam annexã, vel nisi sint societates destinatæ ad distribuendas eleemosynas pauperibus; quia tunc bene essent pia loca. Bal. *conf.* 162.
49 *Quidam Franciscus. n.* 4. *v. quarto quæritur. lib.* 5. † Extende; quia bona talium societatũ mere laicorum possunt alienari, prout alia bona; quia prohibitio, & solemnitas requisita in bonis Ecclesiæ nõ habet locum in istis. Ang. *conf.* 384. *Paxinus quondam, per tot.* Bald. *in auth. hoc ius porrectum, v. secundo quæro. C. de sacr. Eccles.* vbi dicit se ita consuluisse. † Extende; quia licet de relictis ad pias causas nõ detrahatur Trebellianica, bene detrahitur de relictis factis istis societatibus secularibus. Io. de Im. *in d. c. officii, de test.* Bal. *in l. illud, quæ.* 10. *C. de sacros. Eccles.* Cast. *conf.* 295. † Extende; quia huiusmodi fraternitates seculares dicuntur profanæ personæ, & profana colloquia, non Ecclesiastica. Fed. de Sen. *conf.* 47. & ideo Episcopus non habet quartã de relictis istis societatibus, sicut nec de relicto singulari personæ. Bal. *conf.* 134. *Factũ super quo. lib.* 2. Vide, *Quarta debita Episcopo quando debeatur, & ex quibus. Concl.* 21. †
52 Extende; quia non tenentur ad decimas impositas à summo Pontifice Ecclesiis, & piis locis, vt p Laurentiũ de Rodulphis in quodã suo consilio incip. *factum sic se habet societas aliqua*, & ita fuit cõsultũ per plures excell. Doct. pro societate S. Antonii loci montis S. Sabini, inter quos erat D. Marian. Soc. dum erat aduocatus consistorialis. † Limita; quia legatũ factum mulieri ad vitam, &
53 postea Ecclesiæ non dicitur pium quoad mulierem, & suum cõmodũ. Cald. *conf.* 337. alias 8. *de testam. v. sed posito, quod istud legatum*, ideo non valet quoad mulierem, & ea viuente non debetur Ecclesiæ, sed post mortem secus. Bal. *conf.* 230. *Testamentum, de quo, circa fi. lib.* 5. † Declara tñ; quia Trebellianica, quæ non deducitur ex
54 legato ad piam causam, non etiam deducetur isto casu, q̃n est facta prima institutio, vel substitutio fideicõmissaria, & post mortẽ primi hæreditas in paupe[illegible]ribui debet. Cald. *conf.* 369. *in fi.* qui dicit *veriorem, & æq[illegible]m ac cõmunem, alias 40. de testam.* † Contra istam declarationem tenet Bald. *conf.* 407. *In quæst.*
55 *circa pr. v. secundo est videndum, lib.* 1. vbi, quod si substitutio est facta inter duos institutos, & ambobus deficientibus sine filiis substituatur pia causa dicit, q̃ primus substitutus ex sua substitutione deducet Trebellianicã contra piam causam, videl. hæredes eiusdem primo substituti. † Restringe limitationẽ, vt non procedat
56 ad effectũ, vt monasteriũ habeatur loco filii; quia si duo sunt instituti fratres, & inuicem substituti, si primo alter decedat sine filiis, & vltimo ambobus decedentibus sine filiis substituatur pia causa, si primus ingreditur monasteriũ, & decedat, certe monasteriũ non habetur loco filii, sed succedet superstes nõ ex se, sed quia pia causa vltimo vocata facit cessare monasteriũ. Bal. *d. conf.*
57 407. *n.* 4. *v. tertio videndum, lib.* 1. † Limita; quia licet legatũ alimentorũ sit pia causa, maxime, q̃n pauperi, tñ debent legari in testamento solemni, alias non sufficit testamentũ coram duobus testibus *l.* 1. *C. de fideicom.* † Limita; quia q̃ dicitur, piam causam non
58 ligari statutis laicorũ, intelligi debet de pia causa vera, & stricta, non autem de pia causa, qua vtitur pater donando filio; quia nõ proprie pia est causa. Cuma. *conf.* 29. *post med. v. nec obstat.* † Limita,
59 quia opus fabricæ, q̃n ab ordinario Episcopo non est confirmatũ, non dicitur pia causa. Bal. *in auth. hoc ius porrectum. C. de sacros. Eccles.* † Restringe, q̃n per opus, & fabricam acquiritur Ecclesiæ; qa
60 dicitur pia causa. Anch. *conf.* 172. *In causis, & quæstionibus, n.* 3 †
61 Limita; quia non omne, quod pietatis causa fit, dicitur pia causa; vt in ea non seruetur ius ciuile, nam licet ea, quæ spiritu Dei aguntur, non subiaceant legi humanæ, intelligi debet de illa pietate, quæ diuigitur principaliter in Deum, ita Corn. *conf.* 50. *Videtur in hac n.* 14. & 15. *lib.* 1. vbi loquitur in dote donata; quia licet dos sit pia
62 causa, tamen si donatio non est insinuata, non valet. † Limita generaliter; quia pia causa non dicitur, q̃n legatur diuiti, etiamsi dicatur, amore Dei, & pro anima: & idem si legatur consanguineo amore Dei, vel pro anima. Alex. *conf.* 125 & 126. *lib.* 4. maxime *n.* 6.
63 *v. quinto per hoc.* † Declara tamen ex mente beati Thomæ 2. 2. *q.* 32. *in fi.* quem refert Alex. *d. conf.* 126. *n.* 7. *lib.* 4. quia relictum ad piam causam dicitur factum diuiti, quando indiget secundum statum suum, sed si non indiget, præsumitur ex causa amicitiæ, & si est consanguineus, ex causa consanguinitatis.

Pia causa habet specialia, vt admittat multa prohibita. Concl. 333.

CLERICVS † & mulier licet non possint esse procuratores pro laico in causa seculari; tamen ratione piæ causæ admittũtur, qui alias non admitterentur. Fed. de Sen. *conf.* 270. *in fi.* allegat *ca.* 3. *de postul.* cum gl. in ver. *ista verba, in fi.* † Amplia; quia licet condi-
2 tio non debeat impleri ciuiliter, sed naturaliter; tamen fauore piæ causæ fideicommissum factum alicui, si decesserit sine filiis ex proprio corpore nascituris, euanescit, si grauatus restituere ingreditur religionem; quia monasterium habetur loco filii, & talis conditio tollitur. Corn. *conf.* 18. *col.* 5. *n.* 17. & 18. *lib.* 4. Bart. *conf.*
3 1. *lib.* 1. *& in l. si ita quis.* §. *fi. ff. de Leg* 2. † Declara tamen, nisi piæ cau-

sæ sit relictũ fideicõmissum; quia tunc priuilegium non intrat, vt
4 * per Corn. *d. cons.* 18. *n.* 9. *lib.* 4. vbi dicit * cõmunem. † Amplia; quia
licet legatum sub conditione, puta donec extiterit filia testatoris
hæres instituta non debeatur ea mortua, f uore piæ causæ debe-
tur propter mentem. Signor. *cons.* 206. *In quæstione præmissa. per tot.*
5 † Amplia; quia quælibet dispositio generalis nunquam præiudi-
* cat, neque comprehendit piam causam secundũ communem *
opinionem, de qua Crau. *cons.* 3. *n.* 10. latissime Calcan. *cons.* 13. *per*
tot. quia quæ spiritu Dei aguntur, non subiacent regulis iuris. So-
☞ cin. *cons.* 121. *n.* 29. *lib.* 4. Vide, *Pia causa habet multa priuilegia. Conclus.*
6 334. † Extende; quia nõta speciali digna sunt respicientia piam
causam, ideo ius Canonicum, & positiuum prohibens vsurariũ
testari sine cautione, non habet locũ si testatur ad piam causam.
7 Anch. *cons.* 29. *Quæstio talis. n.* 4. *& seq.* † Amplia; quia licet rei suæ
quilibet sit moderator, & arbiter, & possit apponere conditio-
nem quam velit; tñ donatio Ecclesiæ ædificandæ pro dote ex
pacto non põt reuerti ad dotantem, vt Ecclesia certo casu priue-
tur, ne indotata remaneat, Anch. *cõs.* 197. *n.* 5. *& seq. v. venio ad aliud.*
8 † Amplia; quia agere potest quilibet pro pia causa sine mandato.
Specul. *tit. de instr. editio.* §. *nunc aliqua, v. sed non ne quilibet de populo.*
Rom. *in auth. similiter, C. ad leg. Falcid.* vbi dicit notandũ perpetuo.
9 Fel. *in c. fi. de accusat.* † Extende; quia quilibet de populo põt agere,
vt pia legata exequantur; & pia causa suum consequatur. Roma.
cons. 69. *Viso quæstionis themate, in pr. n.* 3. *v. secundo principaliter*, vbi a-
10 post. *in v. de populo*, dat conc. & idem Rom. *cons.* 428 *n.* 11. † Amplia;
quia legatum pium si non mandatur exequutioni intra annum,
deuoluitur exequutioni intra annum, deuoluitur exequutio ad
11 Episcopum loci, Lap. *alleg.* 88. *Matthæus, nu.* 3. *v. prima pœna.* † Am-
plia; vt legatum factum piæ causæ, si non põt in illam causam piã
implicari, fieri debet implicatio in aliam piam causam. Lap. *d. al-*
leg. 88. *n.* 5. *v. item quod si dicta*, & hoc est speciale in legato ad piam
☞ causam, vt ibi *in fi. alleg.* 506. *n.* 7. Vide, *Legatum pium ad certam cau-*
12 *sam quando & quomodo commutandum. Concl.* 115. † Declara tamen;
quod commutatio debet fieri in eandemmet causam in alio lo-
co; veluti si in vna Ecclesia fuit legatum factũ de cõstruenda ca-
pella, & non possit in ea fieri cõmutatio, erit de vna capella, non
autem de alio opere pio in alia Ecclesia. Lap. *d. alleg.* 88. *n.* 6. *v. ad*
secundã, & *n.* 7. *vsque in fi.* vbi dicit hoc de iure Canonico; secus,
13 forte secundum Legistas. † Et legatum pro anima; & pium non
fit caducum, quamuis non contingat secundum ordinationem
testatoris, *l.* 2. *ff. de manum. vind.* Dec. *cons.* 182. *& cons.* 186. Rom. *in*
auth. similiter. C. ad leg. Falcid. Alex. *cons.* 209. *n.* 5. *& n.* 16. *lib* 2. Abb.
cons. 64. *n.* 6. *lib.* 2. Sebastia. de Medic. *in opusculo suo pia causa*, vbi
14 plura cumulat. Tiraquel. *de priuil. pia causæ priuil.* 38. † Amplia; quia
argumentum valet à libertate ad piam causam; ideo disposita p
libertate militant pro pia causa. Fulg. *cõns.* 22. *n.* 2. Rom. *cons.* 428.
15 *In terminis. n.* 2. † Extende in casu contrario Tiraquel. *de legib. con-*
nubial. gl. 8. *quæst.* 18. *n.* 166. vbi quod maior causa pia est libertatis
causa, sed non credo verum; quia illa, quæ respicit remissionem
16 peccatorum, vti quid spirituale, dicitur magis pia. † Amplia; quia
non patitur detractionem Falcidiæ legatum ad piam causam.
☞ Old. *cons.* 111. *Quidam in fi.* Vide, *Legata ad pias causas quæ dicantur, vel*
17 *non. Concl.* 105. † Amplia; quia legata post mortem descendentis,
quæ habent tacitam conditionem, *si sine filiis decesserit*, debentur
fauore animæ, etiamsi decedat cum filiis, quando est particulare.
18 Petr. de Anch. *cons.* 46. *Prima facie videretur.* † Amplia; quia debe-
tur legatum factum piæ causæ ante aditam hæreditatem ex ob-
seruantia, licet de rigore iuris forte sit contrarium. Lap. *alleg.* 92.
n. 4. *in fi.* Cald. *cons.* 355. *in fi.* alias 26. *de testam.* & Bal. *cons.* 319. *Præ-*
mittendum est. circa fi. v. si autem quæratur, lib. 5. Vide, *Legata non valent*
☞ *neque debentur, nisi adita hæreditate. Concl.* 52. Vide, *Legata pia debentur*
19 *omnino, & non sunt caduca, & quando secus. Conclus.* 109. † Extende;
quia legatũ factum in certæ personæ valet fauore piæ causæ. Bal.
20 *cons.* 188. *Punctus primo quæritur, lib.* 5. † Amplia; quia valet testamẽ-
tũ ad piam causam coram duobus testibus factum. Fed. de Sen.
cons. 217. *per tot.* Fed. *cons.* 298 *n.* 2. *v. item non obstat, quod dicitur.* Cald.
cons. 355. *in pr.* alias 26. *de testam.* Abb. *in cap. relatum, de testam.* plene
☞ Alex. de Næuo. *cons.* 14. *n.* 2. Vide, *Testamentum ad pias causas quam*
21 *solemnitatem requirat. Concl.* 116. † Declara, vt non procedat, qñ a-
liud testamentum esset factum solemniter, maxime si in primo
22 pia causa esset instituta. Old. *cons.* 119. *circa fi.* † Extende, quia licet
testamentum, & legata in eo facta reddantur nulla, si hæres de-
cessit ante testatorem; quia non potest valere testamentum sine
hærede, qñ testator sciuit, vel ignorauit; tamẽ bene valent lega-
ta ad piam causam, si testator ignorauit mortem hæredis. Rom.
23 *cons.* 428 *In terminis, in pr.* vbi prima apostilla dat conco. † Amplia;
quia licet filius familias non possit testari, codicillari, neque lega-
re etiam cum consensu patris, sed solum donare causa motus *p.*
tam is. §. 1. ff. de donat. causa mort. tamen bene potest fauore piæ cau-
sæ, *cap. licet, de sepult. lib.* 6. Fed. de Sen. *cons.* 294. *per tot.* Vide, *Filius-*
familias quid possit circa vltimas voluntates cum consensu patris. Cõc. 305.
† Amplia; quia si possessio Ecclesiæ alicui concedatur ad vitam
pietatis causa, non requiritur solemnitas aliqua. Fed. de Sen. *cons.*
295. *circa fi. v. item facit, quod not. allegat.* 16. *q.* 1. *cap. possessiones.* † Am-
plia; quia valet donatio inter virum & vxorem facta, vt donan-
ri° piæ causæ, & Deo dare possit, *l. si spõsus. §. concessa. ff. de donationib.*
inter vir. & vxor. Feder. de Sen. *d. cons.* 298. *n.* 2. *in pr.* † Amplia; quia
conditio, quæ debet regulariter impleri vere, & naturaliter, fu-
uore piæ causæ; impletur etiam per fictionem, & modum ciuili.
l. si ita quis vbi Bart. & alii *in §. fi. ff. de leg.* 1. vbi substitutio facta al-
cui, *si decesserit, sine filiis*, quæ intelligitur de naturalibus, verifice-
tur in monasterio, quod loco filii habetur fauore piæ causæ. † Exten-
de; quia imo legatum factũ per patrem donec filia hæres in-
stituta vixerit, debetur etiam filia mortua ab extraneis hæredib°
ex mente fauore pię causæ. Signor. *cons.* 206. *per tot.* † Amplia; quia
solemnitates iuris ciuilis, neque forma debet seruari in testamẽ-
tis ad pias causas, nisi sit solemnitas respectu habilitatis personæ,
vel respectu rei, vt sit contra bonos mores. Cald. *cons.* 355. *per tot. a-*
lias 26. *de testam.* quod duplicatur 173. alias 7. *de testib.* Vide, *Testa-*
mentum ad pias causas quam solemnitatem requirat. Concl. 116. † Extendo si
statutum mandans mulierem non posse testari sine cõsensu ma-
riti; non habet locũ in testamento ad piam causam. Bal. *cons.* 93.
Super dictis, in fi. lib. 2. † Idem, si mãdat testamenta, & instrumenta
registrari; quia non valet contra piam causam. Alex. plene *consil.*
209. *Statutis, per tot. lib.* 2. vbi dat multa similia. † Amplia, quia do-
natio non requirit insinuationem fauore piæ causæ. Calder. *cons.*
322. alias 3. *de donatio.* Vide, *Donatio quando insinuanda, vel non. Cons.*
646. † Amplia; quia restitutio pro male ablatis dicitur pia causa, p
apost. ad Alex. *cons.* 38. *n.* 4. *v. precibus. lib.* 1. † Amplia; quia fauore a-
nimæ potest beneficiatus aliquid legare de fructibus beneficii
non collectis in præiudicium successoris, si consuetudo hoc hi-
bet. Cald. *cons.* 329. *vltra med. ver. Hostien. distinguebat.* alias 2. *de quæst.*
cleric. Vide, *Animæ fauore multa specialia introducuntur. Cons.* 338. † A-
Amplia; quia quilibet sine mandato agere potest pro pia causa,
vt impleantur debita piæ causæ; Rom. *cons.* 428. *In terminis, n.* 11.
tertio ad idem, vbi apost. *in v. adimpleantur.* citat eundem Rom. *cons.*
69. *Viso. n.* 3. † Amplia; quia valet testamentum, & legatum filiis.
milias ad piã causam patre consentiente de bonis aduentitiis, q
non valeret. Cald. *cons.* 339, alias 10. *de testam.* Fed. de Sen. *cons.* 294.
per tot. & cons. 298. *in fi. v. mihi vero.* † Amplia; quia valet legatũ fi-
ctum ad piam causam, etiamsi eo modo, quo legatur, non possit
habere locum; quia fit commutatio, vel applicatio in causam p
ximam, vel similem, nec propterea annullatur. Calder. qui cit
multa exempla *in cons.* 343. alias 14. *de testam.* & idem, si non fuit
ciat pro illa causa, quia fit commutatio. Vide, *Legata pia quando in*
vno vsu ad alium sint commutanda. & qualiter. Concl. 114. † Amplia; q
substitutio facta verbis directis, quæ non solet obliquari, neque
fieri fideicommissaria. Old. *cons.* 125. *n.* 3. tamen fauore piæ causæ
& ne corruat, obliquatur. Cald. *cons.* 338. alias 9. *de testam.* quia
quitur in pia causa, licet non dicat hoc esse fauore piæ causæ
Extende; quia sicuti miles potest directo substituere puberi, q
etiam pia causa substituta directo puberi capit iure directo. Ab
bas *cons.* 32. *Circa duo, n.* 1. *cum seq. v. secundo principaliter, lib.* 2. † Ex
tende; quia licet non valeat substitutio directa pupillaris, m
præcedat institutio pupilli, & aditio hæreditatis. Old. *cons.* 171. *in*
pr. tñ fauore piæ causæ, si substituitur monasterium filio in certi
bonis, si filius in pupillari decesserit, in quibus etiam hæredē mo
nasteriũ instituit, mortuo pupillo habebit monasterium omnia
bona, etiam legitimã filii. † Extende; quia licet, si fiat institutio, q
substitutio, si decesserit sine filiis, & vltimo loco pia causa fit hæ
stituta, licet substitutio euanescat; si substitutus primo loco de
cedat viuente instituto, vt [illegible] Old. *cons.* 141. tñ ex quo pauperes
& pia causa nunquam mo[illegible]ur, isto casu non expirat, sed mo-
tuo instituto vltimo loco sub stituti pauperes admittuntur. Bald.
cons. 216. *Verba testamenti, in fi. lib.* 1. quod videtur durum, & non
credo verum, licet hoc ipsum expresse teneat Dec. *cons.* 181. *n.* 3.
Ruin. *cons.* 139. *n.* 13. *lib.* 3. Soc. Iun. *cons.* 42. *n.* 17. *& 18. lib.* 1. *vbi* Bal.
cons. 167. *Thema proponitur. lib.* 2. quod duplicatur *cõs.* 264. *Casus pro-*
supponitur, lib. 5. Castr. *cons.* 13. *Super primo. n.* 5. *lib.* 1. † Contrarium per
plura tenet Paris. *cons.* 74. *n.* 18. *& seq. lib.* 3. † Extende; quia substi-
tutio pupillaris, quæ non excludit, matrem bene excludit, figu
causa est substituta, Alex. *cons.* 38. *Viso themate, n.* 4. *lib.* 1. vbi apost.
in v. precibus. † Extende; quia substitutio piæ causæ facta hæredi
si decesserint sine filiis, vno decedente sine filiis pia causa admi-
tituo

titur, etiamsi supersit persona dilecta. Alex. *d.cons.38. per tot. lib.1.*
44 † Extende; quia licet substitutio requirat, quod nominetur persona substituti, secus ad piam causam; quia exequutores dati pro anima ad distribuendum, censentur hæredes. Bart. *cons.3. Titius, n. 2. v. sed pone, & cons.25. Viso testamento, in pr. & cons.38. in fi. & cons.56.*
45 *n.1. lib.1.* † Amplia; quia non valet statutum laicorum inducens nouam probationem, vel solemnitatem circa legata, & dispositas ad pias causas. Cald. *cons.23. An testamentum, de constit.* Abb. *in c. relatum. de testam.* Vide, *Statutum laicorum circa pias causas quando valeat, vel non. Concl.622.* † Extende; quia statutum, quod vltima voluntas non possit probari, nisi per instrumentum, non habet locum in testamento ad piam causam. Io. de Anan. *cons.57. circa pr. v.*
47 *hoc præmisso.* † Extende; quia statutum prohibens testari, vel alienari non posse sine certa solemnitate, non habet locum contra
48 piam causam. Bal. *in l. generali, circa fi. C. de sacr. Eccles.* † Legatū fauore animæ, & factum in piam causam non recipit interpretationem, quæ illud minuat, sed absolute est præstandum. Cald. *cons.*
342. alias 13. *de testam. in fi.* vbi legatum pro incertis relictum pauperibus absolute debetur, etiamsi apparent illi à quibus est ablatū; quia hoc legatum est vltra particularem restitutionem fa-
49 ciendam illis, qui apparerent. † Extende; quia repetitio, quæ induceret legati annullationem, non est facienda; quia vtile est testatori, quod legatum pium habeat effectum. Bal. *cons.232. Propo-*
50 *nitur in facto. circa med. v. sed hic posset, lib.5.* † Extende; quia debetur à quocunq; hærede, etiamsi sit nominatim factum à tali hærede.
Bart. *cons.204. in fi. lib.1.* Vide, *Legata quando censeantur relicta ab hærede, & non à fideicommissario vniuersali. Concl.91.* † Amplia; quia licet obligatio facta absenti nemine recipiente possit reuocari re
51 integra, tñ secus est fauore piæ causæ; quia depositum factum p vsuris restituendis, & nemine acceptante non pōt reuocari. Bal.
52 *cons.3. Inprimis videndum. in pr. lib.1.* † Amplia; quia Trebellianica non detrahitur, neque Falcidia ex substitutionibus, vel legatis
*ad pias causas. Abbas *cons.52. n.4. v. ex iis infero, lib.2.* vbi dicit *cōmunem. Bart. *cons.6. Viso testamento, in fi. lib.1. v. nam rogate,* vbi di-
53 cit veram opinionem. † Amplia; quia legatum annuum factum pauperi, si illud petierit, debetur etiam pro præterito tempore, licet non petierit, q̄n hæres ex dolo tacuit, & hoc fauore pię cau-
54 sæ. Bal. *cons.235. Bart. legauit. lib.1.* † Legatum rei alienæ, quod non valet, nisi legans sciat rem legatam esse alienam, valet fauore piæ
55 causæ, etiamsi ignoret. Rom. *cons.235. Quoad primum, n.5.* † Amplia; quia testamenta, & dispositas ad fauorem piæ causæ sunt substinenda, quia tutior via est pro pia causa inclinare. Bald. *cons.216.*
56 *Verba testamenti, in fi. lib.1.* † Et omnis solemnitas, omnesq; regulæ iuris ciuilis cessant in testamentis & dispositionibus ad pias causas, ideo solum ius gentium seruatur. Abb. *cons.32. n.1. & seq. lib.2.*
57 † Et substinetur testamentum fauore piæ causæ, etiamsi testator decedat pro parte testatus, & pro parte intestatus. Abb. *d. cons.32.*
58 *cons.1. in fi. v. item potest quis, lib.2.* † Et debentur legata, licet non sit hæreditas adita. Abb. *d. cons.32. col.2. in pr. v. nec vitiantur legata. lib.*
59 *2.* † Imo valent etiam non lecta, neq; publicata; quia sola voluntas attenditur, non solemnitas pro pia causa. Io. de Anan. *cons.57.*
60 *per tot.* maxime in fi. vbi late Bologn. in apo. † Amplia; quia fideicōmissa licet non debeantur sine restitutione verbo, vel facto; tñ fallit fauore piæ causæ. Bart. *in l.1. C. de sacr. Eccl. n.71.* Alex. *cons.*
61 *57. in fi.* & plenius *cons.82. lib.2.* † Amplia; quia possessio licet non probetur ex probatione dominii, tñ secus est fauore Ecclesiæ: quia si constat de dominio illius, præsumitur possessio. Bald. *cons.*
62 *377. Otho prætendens, circa med. v. si autem constaret, lib.1.* † Argumentum valet de libertate ad piam causam, & è cōtra. Rom. *cons.235.*
63 *n.5. v. secundo, quod,* vbi apost. *in v. argumentum.* † Declara; quia non valet è conuerso; quia plus fauetur pię causę. Vide, Alex *cons.158.*
Viso testamento, n.5. & seq. lib.7. vbi quod cōmendatio testatoris facit hæredi de seruo non confert libertatem, quia sunt incerta &
64 generalia verba, tñ fauore piæ causæ possunt reduci ad certitudinem, & datur actio, & disponunt. † Amplia; quia modus, vel conditio apposita per testatorem ad fauorem piæ causæ censetur ex causa finali, ita quod aliter nō erat testator facturus, & hoc
65 fauore piæ causæ. Bal. *cons.219. Pepus Nicolutii. col.2. v. amplius considerandum, lib.2.* † Amplia; quia legatum ab instituto non censetur repetitum à substituto, fallit fauore alimentorum, & piæ causæ.
66 *Ial. in l. licet Imperator. ff. de leg.1. & cons.95. lib.1.* † Amplia; quia legatum crediti factum fauore piæ causæ per testatorem operatur, q̄
potest pia causa agere sine cessione; licet secus, si fiat alteri, & nō
67 piæ causæ; quia requiritur cessio. Bal. *cons.151. Casus, quædam; lib.3. n.2. v. secundo quæritur.* † Item, si res legata alienetur, reuocatur legatum pium, prout alia, si tamen eadem res redimatur, fauore piæ causæ legatum conualescit, non sic in aliis legatis. Natta *cons.*

613. n.4. Vide, *Legatum ex quibus dicatur reuocatum. Concl.138.* † Amplia; quia præteritio filii licet reddat testamentum nullum; tñ se- 68
cus est fauore piæ causæ, q̄n potest reduci ad causam intestati; qa tunc filius habebit legitimam, & reliquum habebit pia causa; secus si non posset reduci ad causam intestati, vt quia testator dixisset quod non volebat intestatus decedere. Bal. *cons.110. Quidā Ianus. lib.4.* Vide, *Præteritio filii facta à patre reddit testamentum nullum ipso iure. Concl.641.* † Amplia; quia captatoria voluntas non valet 69
regulariter; sed bene valet fauore piæ causæ. Abb. *cons.32. Circa duo, n.3. lib.2.* vbi dicit * cōem. † Extende; qa incertitudo dispositionis vitiat, ne agi possit ex incerto, secus fauore piæ causæ; quia *70
reducitur ad certitudinem arbitrio iudicis. Alex. *cons.158. n.5. & seq. v. quantum vero. lib.5.* Vide, *Captatoria voluntas quæ dicatur. Concl.* 71
62. n.30. & seq. † Amplia; quia exequutores plures dati simpliciter, qui non possunt exequi regulariter vnus sine altero, fauore animæ, & piæ causæ exequi potest vnus sine alio, & in solidum. Bal. *cons.220. Quod de consensu. in fi. lib.5.* † Amplia; quia fideicom- 72
missarius ad piā causam capit propria auctoritate; quia in eum transeunt iura, & actiones. Vide; *Fideicommissarius non capit hæreditatem propria auctoritate, & quando secus. Concl.268.* † Amplia; quia 73
officiū suū non requisitus impartiri potest Episcopus fauore piæ causæ. Bald. *cons.154. Habeatis consilium, in fin. lib.4.* † Amplia; quia 74
incertitudo non vitiat legata ad piam causam. Fel. *in c. si cautio, v. secundo fallit, de fide instr.* Afflict. *decis.337.* Tiraq. *de priuil. piæ caus. priuil. 55. & 56.* vbi plurima. † Amplia; quia solemnia iuris non attē- 75
duntur, quando agitur de fauore pię causæ, sed veritas. Bald. *cons.*
118. *Casus sub tali forma, v. allegatur etiam.* & ideo in receptione testium pro legato piæ causæ sufficit quælibet receptio. Bal. ibi *n.*
6. v. super sexto lib.5. Vide, *Testamenta non publicata quando; & qualiter publicanda. Concl.109.* † Doti equi, aratur pia causa. Tiraq. *de pia cā* 76
priuil.158. † Caduca non fiunt legata pia; vt hæredi debeantur, 77
vel remaneant. Fel. *d.c. si cautio fallentia 2.* Afflict. *decis.337.* Tiraq. *de priuil. piæ causæ priuil. 55. & 56.* † Amplia; quia in dubio piæ causæ 78
fauendum est. *l. sunt personæ ff. de relig. & sumpt. fun.* Sign. *cons.206. in fi.* Petr. de Anch. *cons.46. n.2.* Alex. *cons.121. in fi. lib.2. & cons.71. Visa, n.4. lib.6.* vbi *n.14.* quod in claris non recedimus à verbis. † Ex- 79
tende; quia ecclesiæ, & piæ causæ fauetur in dubio, vt verba dubia, probatio, & dispositio dubia pro ecclesia, & pia causa interpretetur Ang. Aret. *cons.41. In hoc themate, n.23. & seq.* maxime *n.*
26. † Amplia; quia in generali dispositione nō comprehenditur 80
pia causa etiam per æquiparationem. Crauet. *cons.3. n.10.* vbi de
*communi; qui loquitur in carcerato. Calcan. *cons.13. n.4.* qui loquitur in dote. † Amplia; quia licet quilibet possit rei suæ addere 81
modum, vel conditionem, quam velit; tamen si dotetur ecclesia in annuo censu cum onere adiecto, & pacto, quod si onus non impleatur, census non debeatur, sed reuertatur ad dotantem, nō valet hæc priuatio fauore ecclesiæ, ne sine dote remaneat. Anch. *cons.197. Subtiliter, & ad plenum n.5. v. venio ad aliud, vsque in fin.* vbi, quod ecclesia compellitur implere onus, sed nō potest dote priuari. † Extende; quia census præteriti cum sint pro causa pia assi- 82
gnati, etiam si onus non sit impletum, & Ecclesia pro præteritis priuetur, applicatio debet fieri in aliam causam piam, non autē lucratur debitor hæres. Anch. *d. cons.197. n.8. v. sed præsupposito vsq; in fi.* † Vide tamen Anch. *cons.199. in fi.* vbi quod legatum factum 83
de annuo redditu Fratribus mendicantibus incapacibus nō debetur; quia incapaces, sed neque in piam causam commutatur, licet sit ad pias causas factū, vbi; quod habetur pro non scriptū. † Amplia; quia gabella, quæ debet solui de omni contractu; non 84
soluitur de contractu ad pias causas, neq; de contractu dotis; qa est pia cā. Io. de Anania *cons.57. in pr.* † Amplia; quia derogatum 85
nunq̄ censetur piæ causæ ex generali prouisione, nisi expresse sit dictum; ideo statutum inducens successionem non priuat vxorē indoratam quarta sibi data ob inopiam, & piam causam. Sign. *cons.231. per tot.* & idem *cons.235. n.3. & seq.* vbi idem loquitur in restitutione minoris, quæ nunquā censetur sublata, nisi sit dictum; quia miserationis cā conceditur; & idem, vbi agitur de priuilegio miserabilis personæ; quia nō censetur derogatū, nisi expres- 86
so dicatur. Salic. *in l. vnica, in fi. C. quando Imper. inter pupil. in fi.* Vide, *Miserabiles personæ habent multa specialia, & quando secus. Concl.274.*
† Extende; quia licet compensatio debiti voluntarii nunq̄ induca-
tur, nisi appareant coniecturæ, quod legatū sit animo cōpensandi, tñ vt inducatur compensatio dotis, quæ est pia cā, vel alimentorū, requiritur expressa, & indiuidua mentio, quod animo compensandi. Sign. *cons.176. n.9. & seq. v. in oppositum,* maxime in fine. Vide, *Expressio indiuidua, & specialis quando requiratur, vel non.* 87
Concl.652. † Amplia; quia renūciari non pōt priuilegio concesso miserabili personæ, & piæ causæ. Salyc. *in l. vnica, in fi. C. quādo Im-*

88 *per. inter pupill. in fin.*† Amplia; quia tacens, qui in onerosis habetur pro contradicente, fauore tamen piæ causæ habetur pro cõtradicente
89 sentiente. Rom. *cons.*311. *n.*4. vbi apostilla *in v. inducat.*† Amplia; quia indebitum legatum, vel aliud solutum piæ causæ non repetitur. *Instit. de obligat. quæ ex quasi contractu, §. fin.* plene Roman.
90 *cõs.*428. *in terminis, n.*2. *v. in proposito*, allegat tex. *in l. cum in. §. si mucõs.*428. *in terminis, n.*2. *v. in proposito*, allegat tex. *in l. cum in. §. si mulier. ff. de cond. indeb.*† Amplia; quia donatio facta absenti valet fa-
91 uore piæ causæ. Vide, *Donatio debet fieri præsenti. Concl.*637. *n.*16. *& seq. & in v. Donatio ad piam causam. Concl.*686.† Amplia; quia inofficiosa donatio facta piæ causæ, sicut facta filiis, licet re, & consilio
92 sit inofficiosa, non reuocatur, nisi vsque ad legitimum. Vide, *Donatio inofficiosa quando, & qualiter valeat. Concl.*685.† Vide quindecim specialia pro pia causa, quæ ponit Calcan. *cons.*13. *n.*4. *& seq.* Primum mulier fideiubens iuuatur Velleiano, fallit ad piam causam. 2. Fideiussor nudo pacto non obligatur, secus ad piam causam. 3. Alteri nemo stipulatur, fallit fauore piæ causæ. 4. Pactũ futuræ successionis valet ad pias causas, quod alias non valeret. 5. Donatio, quæ reuocatur per susceptionem liberorum, fauore piæ causæ facta reuocatur solum vsque ad legitimam. 6. Prohibita alienatio, & donatio potest dari in dotem; quia pia est causa. 7. Idem, quando à testatore, idem in vasallo, & est 8, 9. Exceptio non numeratæ pecuniæ est perpetua fauore piæ causæ. 10. Testamentum valet coram duobus testibus etiam non rogatis. 11. Mulier potest esse testis in testamento ad pias causas. 12. Ex defectu voluntatis valet tamen ad pias causas. 13. Insinuatio non requiritur. 14. Minor, qui non potest, nisi certa forma alienare alienat in piam causam sine forma. 15. Item obligat se mulier, & minor, & testantur ad piam causam remoto statuto, quod non valet. Vide Socin. *Reg.*32. *priuilegia piæ causæ.* vbi ponit priuil. 72. quæ videas.
Vide, *Ecclesiarum priuilegia, &c. Concl.*7. Vide Conclusionem proxime seq.

Pia causa habet multa priuilegia. Concluſ. 334.

1 FAVOR† filiorum, & piæ causæ æquiparantur. Castr. *in l. & in epistola. C. de fideicom.* Corn. *cons.*112. *n.*16. *lib.*2. Dec. *cons.*182. *n.*8. Ial. *cons.*111. *lib.*1. *& cons.*95. *lib.*2. imo, quod plus piæ causæ, quam
2 filiis fauendum sit in iis, quæ sunt debita filiis à parentib. Alex. *cons.*190. *Plura, n.*26. *lib.*6.† Extende; quia licet tacita pupillaris non excludat matrem. Bart. & Doct. *in l. precibus. C. de impub.* tamẽ pia causa substituta excludit matrem. Ang. Castr. Alex. Socin. &
3 Iason *d. l. precibus.* Alex. *cons.*138. *n.*1. *lib.*3. Tiraq. *de pia causa priuil.* 69.† Pium legatum potest peti tam coram iudice Ecclesiastico, quam laico, licet reus sit mere laicus. Alex. *cons.*170. *Circa primũ, in pr. lib.*2. Vide, *Mixti fori quæ esse dicantur. Concl.*293.† Exequutores licet non habeant ius agendi, fallit in exequutoribus ad le-
4 gata pia, vel pias causas; quia possunt agere. Alex. *d. cõs.*170. *circa primum, n.*2. *v. secundo præsuppono, lib.*2.† Exequutor censetur datus
5 ad piam causam, quando res deuenit ex legato ad aliquem, de qua testator mandat fieri aliquid in piam causam, licet nihil sit dictum de exequutore. Alex. *d. cons.*170. *in pr. n.*2. *v. tertio præsuppono, lib.*2.† Fauor libertatis, & fauor piæ causæ æquiparantur, &
6 dispositum in libertate procedit in pia causa. Alex. *cons.*190. *Plura, n.*15. *v. fauor libertatis, & Ecclesiæ, lib.*6. & iterum ibidem *n.*25.† Idem in fauore concesso militibus; quia maior fauor debetur piæ
7 causæ. Alex. *d. cons.*190. *n.*26. *in fi. v. fallit ad pias causas, lib.*6. Idem in fauore dotis concesso; quia magis piæ causæ. Alex. *d. cons.*190. *n.*
8 28. *v. ad confirmationem, lib.*6.† Amplia; quia substitutio facta, siue directa, siue obliqua hæredi instituto, si decedat sine filiis, quod bona distribuantur pauperibus, fauore piæ causæ valet, etiam si hæres institutus moriatur viuente testatore; quia illa verba, *si decedat sine filiis*, intelligi possunt omni tempore, & fauore piæ causæ ita sunt intelligenda Bald. *cons.*167. *Thema proponitur, n.*4. *v. sed ponamus vsque in fi. lib.*2.

Pia causa non habet priuilegium multis casibus. Concl. 335.

1 PIA† causa non habet priuilegium in bonis patris, aut matris concurrentibus filiis legitimis & naturalibus, quibus hæreditas magis debetur, quam piæ causæ, ita per plura decidunt Menoch. & alii, quos allegat *tr. de præsump. lib.*4. *præsumpt.*189. *nu.*
2 121. & seq. vbi *n.*130. dicit magis* communem.† Restringe, vt nõ procedat dictum B. Augustini, quando non agitur de auferendo toto à filio, sed delegato particulari facto pro anima post mortem filii hæredis; quia debetur etiam si relinquat filios. Petr.
3 de Anchar. *cons.*46. *Prima facie videretur.*† Imo excepta legitima magis fauetur piæ causæ, quam filiis. Iason *cons.*1. *col.*2. *lib.*1. Castr. *in l.*1. *C. de condit. insert.* Deci. *in l.*2. *n.*98. *ff. de re iud.* Vide, *sup. Legitima non potest minui per fraudem parentum, & quando secus. Concl.*188.
† Et ideo quando pia causa est substituta, non subintelligitur conditio, *si grauatus sine filiis decesserit.* Ruin. *cons.*3. *n.*23. *lib.*2. quia magis animam suam præsumitur quis diligere, quam filios. Ruin. *cons.*122. *in pr. lib.*3.† Contraria opinio, quod imo magis fauetur Ecclesiæ & piæ causæ, quam filiis, quando non agitur de auferendo toto à filiis tenent plures quos citat Menoch. *de præsumpt. lib.*4 *præsumpt.*189. *n.*130. *& seq.* vbi plura adducit, & tandẽ declarat *n.*139. vt plus piæ causæ faueatur, quando pro restitutione male ablatorum, vel pro anima sua redimenda, statur legat, alias si simpliciter, secus. Vide, *Legitima non censetur renunciatũ, seu derogatum. Concl.*214. vbi habes concord. pro declaratione. Declara infra *Concl. seq. n.*3. *ex cons. Ant. de Butr.*25. *n.*6.† Amplia; quia licet in dubio pro ecclesia, & pia causa sit iudicandum; tamen vbi contraria præsumptio inducit de iure communi contrarium, pia causa, & ecclesia non habet priuilegium; quia non reperitur lex hoc dicens. Bald. *cons.*410. *Verba dicunt circa med. v. ex hoc colligitur. lib.*1.† Imo vbi verba sunt clara, non recedimus à clara dispositione. Alex. *cons.*81. *Visa. n.*24. *in fin. v. similiter, lib.*6.† Amplia; quia valet statutum, quod statutibus filiis mater non possit testari, neque disponere etiam ad pias causas, nisi de decem pro quolibet centenario. Cald. *cons.*20. *An statutum cuitatis, de constit.* quod intellige, vt dixi *in v. Lex humana à Deo dicitur procedere, &c. Concluſ.* 250. *n.*2.† Amplia, quia solemnitas respectu habilitatis personæ, & rei habet locum etiam in testamento ad piam causam, vt ille, quod impubes, & incapax non testetur, neque contra bonos mores, & super re prohibita, secus quoad solemnitatem, & formam iuris ciuilis. Calder. *cons.*355. alias 26. *de testam. v. posset aque restingui.*† Amplia, quia conditio respiciens plures institutos, vel si decesserint sine filiis, construatur altare, non operatur, licet vnus decedat sine filiis; quia donec alter supersit, conditio non est purificata. Cald. *cons.*333. alias 4. *de testam.*† Amplia; quia res prohibita alienari; quia est subiecta restitutioni; non potest etiam legari per institutionem ad piam causam. Calder. *cons.*331. alias 2. *de testamen.*† Amplia; quia filius familias de bonis non castrensibus, vel quasi, non potest testari etiam ad piam causam sine consensu patris. Cald. *cons.*339. alias 10. *de testam.* Fed. de Sen. *cons.*398. *in pr.* Vide, *Filius familias quid possit circa vltimas voluntates cum consensu patris. Concl.*365.† Amplia, quia hæres pupilli deducit legitimam, pupilli etiam contra legata ad pias causas. Cald. *cons.*345. alias 6. *in fin. de testam.*† Extende; quia legata ad pias causas nullo modo possunt minuere legitimam filio debitam: etiam si agatur de legitima aucta per statutum. Cald. *cons.*15. *de constit. & cons.*361. alias 32. *de testamen. in fin.*† Amplia; quia relictum pro anima, vel ad piam causam non censetur pro obligatione relictum nisi esset factum præsenti; quia in hoc pia causa non habet priuilegium. Cald. *cons.* 362. alias 33. *de testam.*† Amplia; quia vsurarius prohibitus testari, neque potest ad piam causam testari. Bald. *cons.*225. *Quidam fenerator, n.*8. *v. dicendum est, lib.*3. Vide, *Vsurarius manifestus non potest testari, nisi præstita cautione de vsuris restituendis. Concl.*342.† Amplia; quia pia causa non habet priuilegium, vt valeat directa substitutio facta omni tempore hæredi postquam adiuit, prout in multe. Bald. *cons.*456. *Punctus inter alia, circa med. v. item non obstat, lib.*4. vbi, quod non reperitur lex; quæ faueat piæ causæ in hoc; sed tamen dicit, quod esset opinio æqua; si posset teneri.† Amplia; quia non dicitur pia causa, vel ob piam causam donatio facta monasterio simpliciter, non expresso, quod pro anima, & ideo ficut reuocatur donatio facta vniuersaliter per superuenientiam liberorum à donatario priuato; ita etiam à monasterio, quando donans non est ingressus monasterium, Bald. *cons.*215. *Punctus quidam donauit, lib.*5.† Amplia; quia licet in dubio pro pia causa, non tamen in claris fit extensio contra voluntatem. Ang. *cons.* 328. *Anastasius, n.*5. *v. nunc ad secundum.*† Extende; quia contra piã causam, & legatum pro anima fit interpretatio ad euitandum absurdum, vel contrarietatem, vel frustratoriam dispositionem, quæ insurgerent, si pro pia causa fieret interpretatio. Card. Zab. *cons.*49. *per totum.* maxime *n.*3. *& seq. & cons.*50. *n.*2.† Extende; quia rectio recti sermonis, & expositio secundum veram Grammaticam, si non potest compati cum pia causa; fit interpretatio contra piam causam. Card. Zab. *d. cons.*49. *in fin.*† Extende; quia pia causa non auditur contra, vel præter voluntatem defuncti, & voluntas colligitur ex proprietate verborum. Castr. *cons.*321. *Pijs & ponderatis, in pr. li.*2.† Amplia; quia sic fauendum est piæ causæ, vt aliis non fiat iniustitia, *c. ex parte, de foro comp.* Castr. *cons.*100. *n.*3. *v. iustamen, & aliis, lib.*1. Abbas *cons.*27. *Videtur primo in fin. lib.*1.
† Amplia; quia pia causa non admittit absurdum, imo ad tollen-
dum

dum absurdum interpretatio sit contra piam causam, & dicitur absurdum, quando oritur contrarietas in eadem dispositione, vel si dispositio redderetur frustratoria ; vel quid simile. Card. Zab. *d.cons.49.per tot.* maxime *n.3.& seq.*

Piarum causarum concursus operatur, vt magis pia prævaleat. Concl. 336.

1 PIA † causa, & fauorabilis, si concurrat cum alia pia causa, & fauorabili, in dubio magis pia prævalere debet. Fed. de Sen. 2 *cons.233.in fi.v. item non obstat, quod recuperatio.* † Amplia, in successione filiorum in bonis patris, & matris; quia magis fauendum est filiis, quam piæ causæ. Cald. *cons.* 20. *de constit.* vbi quod valet statutum, quod mater non possit relinquere piæ causæ, stantibus filiis, nisi decem pro centenario, & est dictum beati Augustini *in c.quicumque, 17.q.4.* Ant. de Butr. *cons.25.num.4.v.item nec consuluit.* quod intellige vt dixi *in Concl.præced.n.*8. Vide, *Pia causa non habet* 3 *priuilegium multis casibus. Concl.*335. † Declara: quia pia, & magis pia causa est filiorum, quando sumus in iis, quæ filiis sunt necessaria; quia istud ex charitate ordinata magis est debitum filiis, in eo autem, quod supereſt, secus est; quia non reperitur cautum, 4 quod sit pia, nec magis pia, Ant. de Butr. *cons.* 25. *num.6.* † Imo quod magis fauendum sit piæ causæ, quam filiis in iis, quæ non sunt debita descendentibus per parentes, prout legitima; alimenta, & similia. Alex. *cons.*190. *Plura.nu.26.v.& pro hoc adducit.li.* 5 6. † Plus dicit Alex. *cons.* 4. *Attentis, nu.*10. *ver.accedit, lib.*7. quod omnia priuilegia testandi patri inter filios magis competunt si testamentum fiat ad piam causam; quia semper quod non agitur 6 de auferenda legitima filiis, magis fauetur piæ causæ. † Amplia; quia semper fauendum est piæ causæ, quæ nititur iure communi, quando alia pia causa nititur iure speciali; quia priuilegiatus non vtitur priuilegio contra pariter priuilegiatum, Corn. *cons.*18. *num.9.lib.*4. vbi fauore piæ causæ ingressus monasterii euanescere facit fideicommissum relictum, ii sine filiis grauatus decede- 7 rit; secus si causæ piæ rest tutio debet fieri. † Duplex est pia causa; vna est, quæ concernit animam; alia, quæ concernit corpus, & concernens animam dicitur, quando agitur de sacramentis, de Missis, eleemosynis, & similibus; quæ vero respicit corpus, est sepultura cadaueris honorifica, & præfertur illa, quæ respicit ani- 8 mam. Castr. *cons.*186. *Super primo, n.3. in fin.v.nec obstat, lib.*1. † Expensæ, quæ superabundant, applicantur piæ causæ, quando legatum respicit piam causam pro anima, si vero respiciunt corpus, applicantur hæredi. Castr. *d.cons.*187. *circa fin.v.nec obstat, lib.*1. 9 † Anima igitur instituta, vel legatum pro anima sua, semper importat piam causam, ita Bart. *cons.*25. *Viso testamento. in pr.lib.*1. vbi apost. *in v.sua,* dicit esse notabile, quod omne relictum pro anima dicitur ad pias causas. Vide, *Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra pariter priuilegiatum. Concl.* 760.

Piæ causæ in dubio fauendum, & quando secus. Concl. 337.

1 SVMMA † ratio est, quæ facit pro anima, & [illegible]one; ideo piæ causæ fauendum est, *l.sunt personæ.ff. de* [illegible] *& sumpt. funer.* 2 † Et ideo in dubio semper iudicandum est pro pia causa. Alex. 3 *cons.*190. *in fi.& cons.*204. *n.*17. *lib.*6. † Et quando sumus in diuersis opinionibus, illa prævalet, quæ fauet piæ causæ. Rom. *in auth. similiter. C. ad leg. Falcid.* Asinius *d.l.sunt personæ, in fin. ff. de relig. & sump. fun.* Alex. *d.cons.*204. *Perspectis. n.* 12. *v. tum etiam, quia hoc* 4 *modo, lib.*6. † Et vbicumque testator, vel disponens verisimiliter pro anima ita disposuisset, censetur disposuisse, *l.Titius. §. Lucius. ff. de liber. & posthu.* vbi Bart. & Iaſ. Curt. *cons.*51. *col.*2. † Et relictum piæ causæ fauet animæ defuncti, & causa pia magis priuilegiata præfertur vtilitati alienæ. Alex. *d.cons.*204. *Perspectis n.*10. *v. deniquę si videamus, lib.*6. *&n.*11. vbi ponit exemplum, quando pia causa est substituta, excludit matrem etiam si sit tacita pupillaris; 6 quæ est in vulgari expressa. † Extende in probationibus; quia verba dubia in dubio pro pia causa interpretantur. Vide, *Anima fauore multa specialia. Concl.*333. Vide. *Fauendum Ecclesiæ, & piæ causæ. Concl.*87. Vide, *Religioni fauendum est & piæ causæ. Concl.* 134. Vide, *Pia causa habet multa specialia. Concl.*333. *num.*76. *& seq.* Limita multis modis supra *v. Pia causa non habet priuilegium multis casibus. Concl.*335.

Pia loca quæ sint. Concluſ. 338.

1 LOCVS † relictus per laicum ad vsum pauperum sine auctoritate Episcopi cum expressa dispositione, quod sit locus profanus non Ecclesiasticus, & quod gubernetur per laicos, erit tamen pius locus, & habebit immunitatem, prout Ecclesia, ab 2 oneribus laicorum. Anch. *cons.*129. *Super primo.* † Vide tamen Abbatem *in c.officii, ad fi. de testam.* vbi, quod priuata persona non potest facere locum pium, *c.nemo, de consecr. distinct.*1. *c.ad hæc, de religio. domib.* † Differt tantum à loco pio cum auctoritate Episco- 3 pi in duobus; quia in eo non potest celebrari, item, quia iura spiritualia non accedunt, in reliquis omnibus non differt à loco pio cum auctoritate Episcopi. Anch. *d.cons.*129. *n.*3. † Et ideo habet eadem priuilegia ab oneribus laicorum, quæ habet ecclesia. 4 Anch. *d.cons.*129. *n.* 4. *& seq.* † Item visitari potest ab Episcopo ad 5 effectum, vt in casu negligentiæ prouideat dispositionem ordinatam exequi, non ex alia causa. Anch. *d.cons.*129. *nu.*8. *v. descendo.* † Non tamen potest ab Episcopo conferri, neque collectari, ne- 6 que potest Episcopus exigere quartam, neque aliud. Anch. *dict. cons.*129. *in fin.* † Et quæ dicantur pia loca. Angel. Aret. *in §. sacra. Instit. de rerum diuis.* gloss. ordinaria *in c.quidam,*18. *q.*2. Cardin. post 7 glo. *in clem.*2. *de præben. & in clem.*2. *de religio. domib.* Castren. *cons.* 18. † Pia loca dicuntur omnia, in quibus exercentur opera pietatis. 8 Abb. *in c. de iis, de testam.* † Hospitalia dicuntur pia loca, quando 9 auctoritate Episcopi sunt erecta, alias secus. Vide Ant. Gabriel. *lib.6. tit. de Pia causa. Concluſ.* 2. *Hospitale an dicatur pius locus.* † Fabri- 10 cæ Ecclesiarum, & operæ, & societates dicuntur loca pia. Alex. *cons.*23. *& cons* 40. *lib.*3. † Limita; quia confraternitates laicorum 11 non sunt pia loca, & quando secus. Vide Ant. Gabriel. *lib.6. tit. de Pia causa. concluſ. prima Confraternitates.* † Limita, quia oratorium 12 priuatum non dicitur Ecclesia, imo nec reputatur pius locus. Abb. *in c.fin. in princip. de censib.* Dec. *consilio* 48. *Reuerende Pater.*

Pia loca in quibus æquiparentur Ecclesiæ. Concl. 339.

PIA † loca æquiparantur Ecclesiæ in hoc, quod eadem solem- 1 nitas quæ requiritur in alienatione bonorum Ecclesiæ, requritur etiã in alienatione Hospitalis, & pii loci. Alex. *cons.*4. *Viso processu, n.*5. *v. quod autẽ dictus, lib.*3. † Amplia; quia pia loca sunt munia 2 ab omnibus grauaminibus laicorum, sicut Ecclesia, & ideo si testator legauit pium locum, puta domum, & hæreditatem suam ad vsum pauperum, etiam quod sit laicalis locus, disponendo, quod laici gubernent illum locum, erit tamen pius locus, & exemptus, & bona non transeunt cum onere. Anchar. plene *cons.* 129. *Super primo dubio.*

Pictauensis Ecclesiæ statuta, consuetudines, & priuilegia. Concluſ. 340.

STATVTVM † habet confirmatum Ecclesia Pictauensis, quod 1 sint duæ curiæ, quarum quarta pars emolumentorum sit Decani, & Capituli, sed tamen quod Episcopus possit habere vnam curiam vltra duas prædictas liberam pro se. Oldrad. *cons.*187. *per tot.*

Pignoratitia actio personalis, & quando secus. Concluſ. 341.

PIGNORATITIA † actio dicitur actio personalis. † Limita in 1 contractu fæneratitio; quia dicitur in rem scripta, secundum 2 veriorem opinionem, quæ seruatur, ne detur materia fraudandi, Bald. *cons.*118. *Benedictus, & Codeus, n.*2. *v.& scias, lib.*1. Vide, *Vsurarii bona an sint hypoth. ea pro vsuris restituendis. Concl.*359.

Pignorata quando cadant in legato generali, vel particulari. Concl. 342.

SI quis † legat suas massaritias domus Titio, veniunt massari- 1 tiæ pignoratæ, quando testator habuit animum, quod reuerterentur in domum; prout si sunt ad vsum domus destinatæ, secus si vendidisset domum; ad quam destinabantur, *l.ex facto. §. rerum. ff. de hæred. instit. ibi. si sunt reuersuræ, &c.* † Amplia, multo ma- 2 gis in legato particulari, quia imo res legata à testatore, licet sit pignorata, debet redimi ab hærede; Soc. *Reg.*4. *Hæres rem legatam à testatore regulariter luere tenetur* limitat tribus casibus; quando esset pignorata facto, vel fauore legatarii, & tertii, & quando legatum esset vniuersale, tunc hæres luere non tenetur.

Pignori obligari quæ possint, vel non. Concl. 343.

PERSONA † libera non potest detineri, neque obligari in pi- 1 gnus; ideo obligatus cedere pignus nõ excluditur exceptio-

ne cedendarum; si debitorem captum relaxari consensit, quasi non possit cedere iura capti debitoris. Bald. *cons.* 242. *Super primo, in fin. v super tertio, lib.* 5.

Pignus conuentionale quomodo constituatur, & eius natura. Concl. 344.

1 DEBITOR † potest constituere pignus conuentionale quibuscumque verbis, & etiam sine scriptura contrahi potest, *l. contrahitur, ff. de pignor.* Negus. *de pignor. in* 1. *membro* 3. *partis pr. n.* 3.
2 & 5. † Extende; quia etiam res stabilis ex conuentione potest per debitorem dari creditori in pignus. gl. *in l. si seruus. C. quod cum eo.* & ibi Bald. & alii. Iason *in l.* 1. §. *per seruum corpor aliter, n.* 7. *ff. de acq.*
3 *possess.* † Et pignus constituitur nedum in testamento, sed in contractu. Alex. *cons.* 173. *Viso themate, n.* 3. *v. & in testamento, lib.* 2. allegat *l. Lucius ff. de alim. legat.* † Natura pignoris est, vt eius dominiu remaneat penes debitorem constituentem pignus, *l. pignus. C. de*
4 *pign. actio.* gloss. notab. *in l. benignius. ff. de legib.* Vide, *Pignoratitius contractus quando dicatur, & eius natura. Concl.* 355 † Et soluto debito vel saltem legitime oblato, & deposito, nascitur debitori, vel eius hæredi actio ad recuperandam rem pignoratam, *l. si rem alienam.* § *omnis. ff. de pignor. actio.* vbi Bart. & Docto. Bart. *in l. si mater.*
5 § *eandem. ff. de excep. rei iudic.* Vide, *Pignus oblatione, & consignatione facta à debitore liberatur. Concl.* 351. † Extende, etiam si creditor bona pignorata vendidisset; quia contra emptorem, & possessorem competit rei vendicatio, *l. si cum venderet, in princ. ff. de pignor.*
6 *act.* Negus. *in tr. de pign. in* 2. *membro.* 7. *partis pr. n.* 6. † Et non solum contra tertium possessorem emptorem, sed etiam contra vendentem, & eius hæredes, seu particulares successores. Bart. *in l.* 1. §. *si hæres. ff. ad Trebell.* Areti. *cons.* 112. *v. de successore etiam singulari.* An-
7 char. *cons.* 44. Soc. *cons.* 82. *lib.* 3. † Extende; quia non solum recuperat bona pignorata, sed etiam fructus ipsorum, si sunt fructuosa, etiam si agat contra singularem successorem. Bald. & Doct. *in l.* 2. *C. de pign. actio.* Declara, nisi pignus est venditum
8 in casu permisso. Vide, *Pignus prætorium non potest vendi, & quando secus. Concl.* 347. † Possidet autem rem pignoratam habens eam in pignus, & non solum possidet naturaliter, sed etiam ciuiliter. Iason *d. l.* 1. §. *per seruum corporaliter. ff. de acq. possess.* nisi esset conuentum, quod haberet nudam detentationem. Et ad quæ teneatur possidens pignus, Vide, *Pignus possidens tenetur de dolo, lata, & leui culpa, & de quibus non teneatur. Conclus.* 345. Fructus suos non facit habens rem pignoratam, sed compensat cum sorte. Vide, *Pignus habens compensat fructus in sortem, & quando secus. concl.* 345. Vide, *Pignoratitius contractus, & eius natura. Conclus.* 355. Vide plenius Negus. *de pign. & hypothec. parte* 3. *princ. membro* 1. vbi quomodo constituatur, & quis possit constituere pignus conuentionale, & quibus remediis possit vti habens pignus conuentionale. Vide, *Hypotheca in contractu operatur multa. Concl.* 119. Vide duas Conclusiones proxime seq.

Pignus possidens tenetur de dolo, lata, & leui culpa, & de quibus non teneatur. Conclus. 345.

1 CREDITOR † possidens rem debitoris pignoratam ex conuentione tenetur de dolo, & culpa, quæ etiam lata, & etiã de leui. Deci. *in reg. contractus. num.* 2. *ff. de reg. iur.* plene Florian. à
2 sancto Petro *cons.* 11. *num.* 7. † Et propterea si vendidit pignus minori pretio quam reperiret, dicitur in dolo, Fulgos. *cons.* 126. *n.* 2.
3 † Idem si habens plura pignora, quorum pars sufficeret ad satisfactionem, si vendat omnia, vel etiam si viliora possent sufficere, vendit meliora; quia dicitur in dolo, vel culpa. Bald. *in l. creditoris. ff. de distract. pign.* † Extende; quia creditor tenetur reficere
4 pignus conuentionale, alias teneretur de commisso ex dolo;
5 vel lata culpa, aut leui. Negus. *d. tr.* vbi supra. † Amplia, quia Hebræus habens res pignoratas, si fuerunt derobata pignora, debet ipse probare derobationem, quæ tamen probatur per signa, vt si murus fractus fuerit, si ostium ruptum, & apertum, eo ipso
6 probatur furtum. Florian. *d. cons.* 11. *in pr.* † Restringe; quia probato furto non releuatur à culpa lata, vel leui, nisi doceat, quod adhibuit omnem diligentiam, quam quilibet rebus suis adhibuisset, & hoc casu admitti debent illi de domo etiam Hebræi;
7 si alii haberi non possunt. Florian. *d. cons.* 11. *per tot.* † Declara; quia si sine culpa habentis pignus fuit deperditum, deperditio nocet domino pignoris; quia debet soluere pecunias Iudæo præstitas super pignore, & peti etiam perditionem pignoris, Florian. à sancto Petro *d. cons.* 11. *n.* 7. allegat tex. *in l. pignus. C. de pign*
8 quod videtur durum. † Limita in pignore prætorio; quia solum tenetur de dolo, & lata culpa, non de leui. Deci. *d. l. contractus, n.* 2. *ff. de reg. iur.* Negus. vbi supra. † Limita; quia creditor habens pignus à debitore non tenetur de casu fortuito, *l. quæ fortuito. C. de pignor. actio. l. contractus,* vbi Deci. & alii *ff. de reg. iur.* & ideo incursus militum, & bellum excusat, si pignus perit, *in l. si merces. §. vis maior. ff. locati,* quia factum superioris dicitur casus fortuitus, *l. Lucius. ff. de euictio.* Alex. *cons.* 220. *lib.* 2. Bal. *d. in d. l. qua fortuitis. C. de pignor. actio.* vbi quod vis latronum, & exercitus dicitur casus fortuitus. † Extende; quia quando pignus casu fortuito est perditum, puta incendio, ruina, terræ motu, incursu latronum, sufficit, probare casum fortuitum, licet non probetur perditio pignoris in specie. Florian. de sancto Petro *d. cons.* 11. *in pr.* † Extende, vt vt procedat, etiam si habuisset facultatem vendendi pignora debitore concessam; quia cum non obligetur ad vendendum ex necessitate, sed intelligatur, si voluerit, non tenetur de casu fortuito. Deci. *cons.* 12. *per tot.* sequitur Cagnol. qui attestatur vidisse ita iudicari *in l.* 1. §. 1. *num.* 77. *ff. si quis ius dicenti non obtemper.* & propterea non potest dici in mora, si non fuit vsus facultate vendendi pignus quando ad sui fauorem est concessa. † Declara in extensionem, vt non procedat, quando talis facultas respiceret etiam fauorem debitoris, cui restituendum esset pretium, quod vltra sortem, & vsuras ex pignore vendito percipi potuisset, & in istis terminis procedit *consil. Parisii* 91. *lib.* 1. quod prima facie videtur aduersari, & ita in hac materia considerandum dicit Iason *in l.* 1. *n.* 6. *v. nota diligenter. ff. quis satisd. cogan.* Bellon. *cons.* 45. *in princ.* † Limita multis modis, *vt in v. Actio mixta hypothecaria, & contra quos, & quibus detur. Concl.* 105. *& in v. Hypothecaria aucat possessionem, & quæ veniant in hoc iudicio, vel non. Concl.* 126.

Pignus conuentionale potest vendi, vel pignorari, & quando secus. Concl. 346.

REGVLA † est, quod pignus conuentionale, seu res pignorata vxori, vel alteri vendi potest iure creditoris, seruata forma iuris vel statuti, nec datur reuocatio aduersus emptorem, etiam si fiscus ageret. Fulg. *consil.* 126. *Quidam nomine per totum.* † Videtur, quod debitor sit in mora, *l. cum soluendi,* vbi Bart. & *in l. fin. ff. de distract. pign.* text. cum gloss. *in l. debitores, & in l. si conuenerit. ff. de pignor. actio.* † Extende, etiam si dolo malo vendidit creditor minori pretio; quia si emptor non participauit dolum, sed bona fide emit, non potest molestari, nisi facta excussione contra principalem. Fulg. *d. cons.* 126. *n.* 2. † Bene tenetur vendens de dolo. 4
† Sed si sine dolo vendidisset creditor, tunc non tenetur, nisi ad restitutionem pretii, *l.* 2. *C. si vend. pign. agat.* vbi Bald. & Salyc. qui dicit, quod compensat pretium cum suo credito. † Et vendens 6
pignus iure creditoris non tenetur de euictione, *l.* 1. *C. credito. euict. pign.* † Amplia; quia creditor habens instrumentum guarentigiatum contra debitorem, quod habet exequutionem peratam, talis debitor habetur pro condemnato; & perinde est, ac si contra eum commissa fuisset exequutio per iudicem; quo casu creditor non tenetur aliter expectare; postquam venit tempus solutioni destinatum, sed licite, & iure permittente potest ad alienationem pignoris peruenire. Alexand. *cons.* 72. *numer.* 6. *lib.* 2. † Et quando habens pignus possit illud vendere de iure communi. Bald. *cons.* 238. *Ad veritatem, lib.* 1. *& cons.* 256. *lib.* 4. & *cons.* 269. *lib.* 5. † Amplia; quia pactum, quod creditor lapso certo termino possit vendere pignus, valet. Vide; *Pactum expressum, & tacitum in quibus differant. Concl.* 5. † Extende, etiam si fuit conuentum, quod venditio possit fieri absque vlla denunciatione, vel citatione, vel intimatione, & absque subhastatione publica, seu priuatim absque vlla iudiciali solemnitate; quia debet obseruari gl. *in l. creditor hypothecam. C. de distract. pign.* Bart. *in l. Titio §. fin. ff. ad municip.* Salyc. Castr. & Alexand. *in l. si conuenerit. ff. de pignoract. pign. in c. de pact. pignor. numer.* 5. Mudæus *in tractat. de pign. in c. de pact. pignor. numer.* 10. † Amplia; quia creditor, qui lapso certo termino ex conuentione potest pignus vendere, non compellitur inuitus vendere, *l. quamuis. ff. de pignor. actio.* † Restringe in casu *l. inter creditorem. ff. de fideiussor.* secundum Castren. *in dict. l. quamuis. ff. de pignor. actio.* sequitur Socin. *consil.* 273. *colum.* 5. *lib.* 2. † Restringe; quia licet non compellatur vendere, bene compellitur ad instantiam debitoris ostendere illi cui debitor vendere vellet, recepta tamen à debitore idonea cautione indemnitatis. Doctor. *in lege à diuo Pio.* §. *sed & illud,* vbi Iason *ff. de rei iudic.* Bald. *in l. inciuile, ff. de bon. author. iudic. possid.* & *in l. ordo, colum. fin. C. de execut. rei iud.* per tex. *in l. quamuis. C. de pignor. & in authen. hoc ita C. eod.*

Restringe;

Restringe, quando facultas vendendi respicit fauorem etiam debitoris. Vide Conclusionem proxime præcedentem. Et quãdo potest vendi pignus, statur iuramento creditoris, quantum vendiderit. Vide, *Iuramento asserentis quando & quibus casibus stetur, & quibus non. Concl.* 531. † Amplia; quia creditor habens pignus cũ facultate illud vendendi lapso certo tempore, potest illud libere vendere lapso tempore absque vlla interpellatione. gloss. *in l. creditor. C. de distract. pignor.* † Extende; quia potest vendere si vult, non tamen compellitur. Castr. *in l. quamuis. ff. de pignor. actio.* nisi in casu *l. inter creditorem. ff. de pignor. l. à diuo Pio. §. quod si res. ff. de re iud.* est bene verum, quod si vult satisfieri, tenetur bona pignorata, vel in tenutã capta accipere insolutum, per text. *in d. l. à diuo Pio. §. si pignora. ff. de re iud.* Vide, *Creditor agẽs ad venditionem bonorum debitoris quæ posit. & ad quæ obligetur. Concl.* 1060. † Extende; quia creditur creditori habenti facultatem vendendi pignus à parte, vel à iudice, pro quanto pretio vẽdiderit, & si dicat maius pretium non reperisse, statur illi, donec contrarium probetur, *l. fin. C. de iure dom. impetr.* vbi Doct. requirunt iuramentum creditoris, quod nulla machinatione vsus fuerit. Declara † tamen; quia si vendatur pignus viliori pretio, quam valeat, & potuit vendi, tenetur ad refectionem damni, gloss. *in l. mater.* in gl. magna, *v. item si tu vendidisti paruo. C. de rei vendic.* quam ibi Bartol. & alii sequuntur: facit regula qui causam damni dat. de qua *in ver. Damnum causans ipsum damnum dedisse videtur. Concl.* 6. † Et si pignus distractum esset consumptum, consequitur interesse dominus pignoris. Bart. & Doctor. *in l. stipulationes nõ diuiduntur, in pr. ff. de verbor. obligat.* † Restringe; quia debet vendere ad electionem debitoris, ita quod si haberet plura pignora, & posset sibi satisfieri ex venditione aliquorum, non debet vendere omnia, & si posset ex vilioribus, nõ debet vẽdere meliora, aliàs diceretur indolo, & teneretur ad interesse, secundum Bartolum *in l. creditoris. ff. de distract. pignor.* gloss. & Doct. *inl. quam diu. C. eod.* Negus. *de pignor. in 1. ver. quinto limit. 2.* Vide, *Adiudicatio bonorum de quibus bonis, & qualiter fiat. Concl.* 199. † Limita; quia pignus conuentionale non potest vendi, nisi debitor sit in mora, vel per interpellationem, vel per lapsum termini solutioni appositum, alias venditio est nulla, *l. cũ soluenda.* vbi Bartol. & alii. *ff. de distract. pignor.* Negus. *de pignor. in 1. membro. 6. partis num. 1.* Vide supra, *Pignus conuentionale potest vendi. Concl.* 346. *n.* 1. & quod licentia vendẽdi nihil operetur, nisi post morã, vel nisi interueniat denũciatio. Rot. Flor. in motiuis die 5. Martii, 154. † Declara; quia si non est data facultas creditori vẽdendi pignus, licet sit debitor in mora, non potest vendi pignus, nisi facta denunciatione debitori, *l. si conuenerit, & l. 1. ff. de pignor. actio.* & not. *in l. creditor. C. de distract. pignor.* si vero ex pacto habet facultatem vendendi, lapso tempore potest vendere absque aliqua denunciatione seu interpellatione, gloss. *in d. l. creditor. C. de distract. pignor.* Bart. *in l. creditor.* quæ est fin. *ff. eod. tit.* † Limita, quãdo in tractu terminum ad redimendum pignus esset oblatum pretium per filium debitoris, vel per procuratorem, licet de mandato non constet tunc, si reuera erat procurator. Fulgos. *d. consil. 127. per totum.* maxime in fine. Extende; † quia si lapso termino ad vendendum pignus; quia non fuit redemptum in tempore conueuto, dominus citatus offert velle soluere, & redimere facto calculo, si procedatur ad venditionem non citato domino ad calculandum, & soluendum, venditio erit nulla, vel saltem reuocãda. Castr. *consil. 156. 7 visis actis col. 2. ver. secundo probo, lib. 2.* † Limita; quia res mobilis data in pignus à tertio, & nõ à domino cum pacto, quod vendi possit, nõ præiudicat domino, quin possit vendi etiam à quocunque, si vendatur. Fulgos. *d consil. 127. in pr.* † Extẽde etiam in re suppositia fideicommissario; quia licet grauatus possit pignorare rẽ ad vitam suã cũ onere, vel pacto, quod possit vendi, intelligi debet ad vitam grauati, alias potest fideicommissarius rẽ pignoratã, & venditã vẽdicare. Castr. *consil. 156. col. 2. ver. secundo probo, lib. 2.* quia resoluto iure datoris, resoluitur & accessoris. Vide, *Fideicommissum non potest alienari, & quando secus. Cõcl. 283.* † Limita; quia res magni valoris pignori data promodico pretio, cum pacto, quod possit vendi pro isto modico pretio, si intra illud tempus non redimatur, non potest vendi, & si vendatur, non valet pactum, quin vendens teneatur ad supplendum pretium. Fulgos. *dict. consil. 127. Cum Titius, versicul. tertium quia.* vbi hoc dicit verum, quando est magna læsio. Vide, *Pactum legis commissoria operatur multa, Concl. 276.* Extende † maxime, quando venditio pignoris facta fuit tertio, postea cessit vendenti illud ius emptionis; quia præsumitur sibi ipsi vendidisse, & emptorem supposuisse. Fulgos. *dict. consil. 127. num. 2.*

Pignus prætorium non potest vendi, & quando secus. Concl. 347.

PIGNVS † prætoriũ licet non possit vendi, tamẽ potest pignorari. Bald. *cons. 341. Proposito statuto, in fin. ver. super secũdo, lib. 5.* Limita; † quia potest missus in possessionem in hypothecaria facere vendere pignus, & adiudicari. Cou. *variar. resolut. lib. 3. c. 18. nu. 4.* 1 2

Pignus datum pignori potest à domino vendicari. Concl. 348.

PIGNORATA † habens plura iocalia pro 500. scutis, si illa alteri pignorauit pro 1000. & dominus soluat 500. suo creditori, potest vendicare iocalia à tertio, qui habet in pignus pro 1000. quia per solutionem 500. ius pignoris fuit resolutum, *l. solutum. §. soluta. ff. de pignor. actio. Item liberatur ff. quib. mod. pign. vel hypoth. soluitur.* & resolutio afficit etiam habentem secundo loco in pignus, *l. debitor, §. fin. ff. de pignor. actio.* vbi, quod facta solutione à primo pignorante, secundus non habet retentionem. *l. grege, §. cum pignor ff. de pignor.* Nam tamdiu datur actio secundo creditori quamdiu in causam pignoris manet res eius qui dedit, *l. 1. C. si pignus pignori dat.* vbi, quod resoluto iure datoris resoluitur ius acceptoris, *l. ex vectigali. ff. de pignor.* † Extende; quia secundus creditor habens in pignus à primo creditore rem sibi pignoratam, habet solum vtilem actionem; quia res non est sibi obligata, sed ius pignoris primi creditoris. Saly c. *in d. l. 1. C. si pign. pignor. dat. sit, in fin.* Bart. *in l. 2. eod. tit.* † Pignus rei meæ datum à tertio potest vendicari à me à quocunque possessore. Fulg. *cons. 127. Cum Titius, in pr.* Vide, *Rei vendicatio non datur, nisi ratione dominii. Concl.* 114. 1 2 3

Pignus quando possit vendi habita fide de pretio, vel non, & ad quæ venditor teneatur. Concluſ. 349.

CREDITOR † habens pignus, & facultatem vendendi potest vendere habita fide de pretio, quãdo esset cõsuetudo in loco, vel quando aliter præsenti pecunia non potest vẽdi, *l. elegãter, §. si vendiderit.* & ibi Castr. *ff. de pign. actio. l. si pignori. §. fin ff. eod. titul.* Extende; † quia potest vendere habita fide de pretio. Alexãd. *in l. à diuo Pio. §. sed quid si emptor, col. 4. ff. de re iudic.* † Extende; quia si creditor, qui bona fide vẽdidit habita fide de pretio, molestatur in illo pluri, quod valet pignus, exceptione submouetur; quia vel tenetur expectare, vel liberatur creditor vendens cedendo actionẽ contra emptorem, *d. l. eleganter, §. si vendiderit ff. de pignor. actio.* vbi Castr. Restringe, † quando dolose habuisset fidẽ de pretio; vt quia præsenti pecunia potuit vẽdi; quia tenetur de suo, ex quo de alieno nõ potest facere gratiam. Castr. *d. l. elegãter, §. si vẽdiderit. ff. de pign. actio.* Amplia; † quia creditor, qui vendidit pignus, si non potest de pretio satisfieri casu fortuito, videlicet sine culpa sua, potest reuerti ad primæuam actionẽ; puta si casu emptor, qui erat bonus, & tutus, decoxit. Castr. *d. l. eleganter. §. si vendiderit, in fi. ff. de pign. actio.* † Restringe secus esse, si culpa aliqua potest vẽditori adscribi. Castr. vbi supra. Vide, *Vendere qui non possint habita fide de pretio. Concl.* 67. 1 2 3 4 5 6

Pignus in dubio præsumitur, & quando secus, Concluſ. 350.

SI † debitor condẽnatus in exequutione iudicati in personali assignet bona creditori, cẽsetur in dubio iure pignoris, nõ autem dare in solutum. Afflict. *decis. 373. per totam.* † Extende, etiã si res data simpliciter esset pro tanto pretio, quantũ valet; quia adhuc in dubio præsumitur potius in pignus, quã in solutũ data, vt per Afflict. *d. decis. 373.* licet ibi Vrsil. in apostill. in hoc dicat cõtrarium. † Extende; quia vbicunq; fiat traditio rei nõ præcedente titulo habili ad transferendum dominium, semper traditio censetur facta causa custodiæ, gl. *in l. cum pater. §. pater pluribus. ff. de leg. 2.* quãnotandã dicit ibi Bart. † Contrarium, quãdo fiscus assignat tanta bona condẽnati vxori pro dote, vel creditori, quod in dubio cẽseatur potius transferre dominium, & possessionẽ, quã dare in pignus, ex quo præcedit causa habilis ad trãslationẽ dominii. Socinus *consil. 60. num. 3. lib. 1.* & quia verbũ, *assignauit*, importat translationem dominii, & possessionis. Vide, *Fiscus in bonis condemnati repræsentat condemnatum licet proprie non sit hæres. Conclusion.* 347. † Amplia; quia si per socerum fuit adiudicatum prædium genero pro residuo dotis, stantibus pluribus coniecturis de modicitate pretii pacto de redimẽdo, & quod socer remanserit in possessione, dicitur potius vera, & effectualis pignoratio 1 2 3 4 5

secundum voluntatem, & mentē cōtrahentium, quæ potius quā verba, attendi debet, & propterea solutiones postea factæ debēt primo cedere in solutione fructuū debitorū propter onera matrimonii ad rationē quinq; pro cēntenario, prout moris est, & successiue sortis, & si quid restaret, debet solui, & dari retētio bonorum, donec reliqua soluātur. † Amplia; quia quando res plus valet, quā quantitas pro qua fuit tradita, semper in dubio datio cēsetur potius iure pignoris, & hypothecæ, quam in solutum, & an præscribatur iuri offerēdi, & quāto tempore, Alex. in simili *consil.* 156. *Viso instrumento, col.* 1. *&* 2. *lib.* Socin *cons.* 93. *Circa primū. col.* 1. *&* 2. *lib.* 1. vbi dicit idem in fortioribus terminis, quando erat facta æstimatio bonorū. † Et istud est regulare, q̄ res pignorātur semper pro minori pretio, quā valēt. Purpur. *cons.* 349. *n.* 5. *lib.* 1. Ias. *in l. si res obligata, n.* 16. *ff. de leg.* 1. † Extende; quia imo, quando conuentum est, quod si nō soluerit debitor dotē filiæ in certa quātitate, puta centum intra certū tempus, teneatur assecurare generū super domo, & illā assignare pro cautione, & postea pro exequutione p̄missionis det socer domū genero iure proprio, & in perpetuū cēsetur in pignus, etiā si sonet in vēditionē; quia præsumitur erratum. Alex. *consil.* 156. *lib.* 6. & idē dicit Socin. *cons.* 93. quia datio facta etiam per viam vēditionis, ab eo, qui tenetur cautū facere, censetur, in pignus, & pro cautione, etiā si interuenit æstimatio; quia causa demōstrationis cēsetur, si res deterioraretur. † Amplia; quia pignus præsumitur, si socer promittit genero in dotem scut. 600. hoc modo in pecunia intra certū tēpus, alias promittit dare in solutū tā ā ratā prædii, quæ iuxta æstimationē fiēdā ascēdat ad scuta 600. Nam lapso termino si assignat certam ratam prædii maioris valoris 600. puta 900. & gener per multos annos possedit mortuo socero, qui interim per laudū eadem bona, & residuum bonorum alteri filiæ adiudicauit cū onere soluendi genero scuta 600. prima coniectura est; quia nō fuit facta æstimatio, & nō transit dominiū. Alex. *cons.* 33. *n.* 5. *&* *cons.* 176. *in pr. lib.* 6. & vide, *Venditio. Concl.* 49. Secūda; quia bona erāt maioris valoris. Purpur. *cons.* 349. *n.* 5. *lib.* 1. Tertia, quia ex dismēbratione prædium valde deteriorabatur. Vide, *Declaratio contractus, & mentis dubia. Concl.* 92 Quarta; quia socer de eo contraxit, vt pignorato. Quinta; quia semper stetit ad æstimū soceri, & præsumitur dominus ex æstimo. Socin. *consil.* 89. *lib.* 1 Mascard. *conclus.* 543. & quia posuit ad suū æstimū gener, solum lata sententia ad sui fauorē quæ videtur probare cōtra descriptentē pro præterito. Mascar. *concl.* 542. *n.* 17. Itē quia post tēpus gener recipit scuta 100. vnde videtur recessisse à promissione præcedenti. Alex. *cons.* 100. *lib.* 5. Socin. *cons.* 104. *n.* 8. Itē quia sic interpretando filiæ æquales sunt, alias secus. Soc. *cons.* 98. *lib.* 1. Curt. Iun. *cons.* 116. Cephal *cons.* 733. *n.* 16. *&* *seq.* † Contrariū prius tenuerant in eadem causa dd. tres Rotæ, vt in motiuis 4. Maii. 1584. & alii duo Rotæ 1588. moti; quia traditio præsumitur ex causa præābulo, *l. quædam mulier ff. de rei vend.* Socin. *cons.* 13. *Insignis Doctor, lib.* 4 *n.* 28. Neuiz *cons.* 80. *n.* 25. Crauet. *cons.* 106. *n.* 10. & verbū cōsignare, potest importare dominii translationem. Bart. *in l. si constante, nu.* 93. *ff. solut mart.* & quia extabāt plures cōiecturæ æqualitatis seruādæ, possessionis, & perceptionis fructuū, confessionis extraiudicialis. † Declara; quia quando res est hinc inde dubia; quia sunt coniecturæ hinc inde, attenditur, quod magis expedit doti. Bal. *cons.* 293. *n.* 2. *li.* 1. Corn. *cons.* 15. *in fin. lib.* 2. Vide, *Æstimatio facit venditionem, & quando secus. Concl.* 671. † Declara; quia si præcedit titulus purus, præsumitur cōsignatio ex titulo præābulo; secus si sit cōditionalis, puta facta mēsuratione, & æstimatione. Alex. *cons.* 33. *li.* 6. Cagn. *in l.* 2. *C. de pact. inter empt. & vend. n.* 173. Alex. *cons.* 86. *n.* 3. *li.* 6. Curt. Sen. *cons.* 22. † Declara; quia si possessio est acceptata per creditorem, præsumitur pignus, etiā si precedat titulus, secus si præcedēte titulo sit tradita per debitorē. Alex. *cons.* 56. *lib.* 6. † Limita, nisi recipiens bona simpliciter tradita declarasset, quod in solutū accepit, vel nisi esset pro verolore facta traditio, vel nisi longissimo tēpore possedisset, ita Vrsil. *in addit. ad decis.* 373. & allegat *decis. Afflict.* 368. † Limita; nisi essemus in pacto de retrouendēdo; quia si emptor rē tradidit, & venditor pretiū restituit, licet venditio nō fuerit facta, seu retrouenditio, nō tamē censetur obligatus restituere fructus, cum nō habeat dominium; quia nihil est durius, quam quod rē, & pretiū habeat, ita Tiraq. *de retract. conuent. ad fin. tit. n.* 63. *&* *seq.* vbi re-bat Ias. *cons.* 117. *lib.* 1. & approbat Socin. vt ibi *n.* 80. *&* 81. † Limita, quādo adesset pactum legis commissoriæ, quod est regulariter improbatum, vel pactum redimendi intra certum tempus; quia in dubio præsumeretur adiudicatio, vel datio insolutū. Purpur. * *d. cons.* 349. *per totum* vbi *n.* 5. dicit * communem, quod pactum legis commissoriæ non conuenit pignori; quia de iure est improbatum. *lib.* 1.

Pignus oblatione, & consignatione facta à debitore liberatur. Concl. 351.

DEBITOR † offerens, & consignans debitū suo creditori habenti pignus taliter liberat ipsum pignus, vt illud possit repetere pignoratitia actione, *l. alienare, § si creditorem ff. de pignor. actio.* Feder. de Sen. *cons.* 226. *Quæstio videtur in princ.* † Amplia, vt in tātū sit verū, vt prior creditor nō possit impedire oblationē factam secundo creditori à debitore, etiam si primus creditor ipse quoq; offerre vellet; quia si consensit dationi pignoris, quoad secūdum creditorē, nō potest offerre, & quo ad debitorē nō potest impedire; quia sua nō interest, ex quo erit tutus super pignore. Fed. de Sen. *cons.* 226. *per tot.* vbi, quod bene potest primus facere sequestrare pignus, ne barattetur, si debitor est suspectus. † Amplia; quia etiā filius debitoris, vel alius tertius habēs mandatū, si offerat creditori habēti pignus, impedit, ne possit vēdere, qñ actualiter obtulit, & deposuit pretium, licet de mandato nō constet tunc tēpore oblationis, si reuera erat procurator. Fulg. *cons.* 127. *Cum Titius per tot.* maxime *in fin.* † Amplia; quia etiā contra emptorē, & singularē successorem datur rei vēdicatio. Vide, *Pignus quomodo constituatur, & eius natura. Concl.* 344. Idem in eo, qui habuit pignus à primo, qui habebat in pignus. Vide, *Pignus datum pignori potest à domino vendicari. Concl.* 348. † Amplia; quia pignus liberatur dando aliud pignus æque idoneum etiam inuito depositario glos. *in l. si Titio. ff. de pignor.* † Amplia; quia si creditor agat contra debitorem ad venditionem pignoris iuxta cōuenta, & debitor compareat, & offerat velle redimere, & soluere quicquid debet facto calculo, si vendatur pignus non citato iterum ad calculandum, & soluendum, alienatio est nulla. Castr. *cons.* 56. *Visis actis, col.* 2. *ver. secundo probo. lib.* 2.

Pignus prætorium, & iudiciale quid sit, & in quo differant. Concl. 352.

PIGNVS † prætorium est quæcūq; missio in possessionē facta à iudice propter contumaciā. Ang. de Aret. *cons. Quo ad primū, nu.* 11. *&* *seq per tot. ver. capio tertiam.* † Et ideo missio ex primo decreto in possessionem, quæ fit contra contumacē dicitur pignus prætoriū. Alex. *cons.* 53. *Quæritur. n.* 5. *lib.* 5. vbi, quod pignus cōuentionale non potest dari insolutū sine pignore prętorio; & ideo si prætoriū pignus est nullum: quia data missio nō citata parte, vel die feriata in honorē Dei, secundū decretum erit nullum, & nō potest per sententiā secundi decreti cōfirmari; quia patiter nulla est, sed bene per principē potest cōfirmari. Et de isto pignore prętorio quid, & quale sit, & cuius effectus, & quæ remedia cōpetat, pleniss. Negus. *tract. de pign. par.* 3. *in* 2. *memb. vbi videas.* Vide, *Missio in possessionē ex primo decreto vt valeat quæ requirantur. Cōcl.* 283. *ii duab. Cōclus. ibi seq.* † Pignus vero iudiciale quod fit ab eode iudice ex causa iudicati, puta in executione sentētiæ, vel instrumentice ex causa iudicati, puta in executione sentētiæ, vel instrumenti, aut alterius obligationis exequibilis, *l.* 2. *&* *l.* 4. *C. qui potio. pigno.* Angel. Aret. *d. cons.* 8. *n.* 14. *&* *seq. ver. sed tamē iu nō obstantib. & de isto iudiciali pignore quid, & quale, in quibus differat à prętorio, & cuius effectus sit. Negus. de pignor. in* 3. *parte principali in* 3. *mem. per tot.* Vide, *Missio ex secundo decreto. Cōclus.* 286. *cū multis concl. seq. & seqq.* Differunt † pignus iudiciale, & prætoriū; quia sunt diuersis titulis: de iudicali est titulus, *si in causam iudicati pignus cedet. & seqq.* Differunt † pignus iudiciale, & prætoriū; quia sunt diuersis titulis: de iudicali est titulus, *si in causam iudicati pignus captum sit. de* ptorio est titulus, *de prætorio pignore*, & ideo cū sint diuersa nomina diuersi effectus, de vno ad aliud nō infertur. Angel. Aret. *d. cons.* 8. *n.* 15. *ver. quod differt. cū seq.* vbi *n.* 16. dicit, quod iudiciali seruatur *l. à diuo Pio. § in venditione, & § si pignora. & § si per rebus, cum aliis seq. ff. de re iudic.* & in prætorio seruatur *l. cū prætor & l. in cui § 1. ff. vt in possess. legat. & l fin. C. de bonis aut h. iud. possid.* & prout cōtinuū. Secunda; † quia in pignore prætorio nō possidens, sed detinet missus in possessionē ex primo decreto, & debet verificare creditū, vt perueniatur ad secundū decretū; in iudiciali secundum quā habeat rē iudicatā, nō tenetur verificare aliud, sed sumere satisfactionem. Ang. Aret. *d. cons.* 8. *n.* 17. *&* *seq. ver. ex quibus infertur.* Tertia, † quia in iudiciali summatim solū cognoscitur, an res capta sit debitoris, & auditur tertius possidens, vel se opponēs, & fit venditio, vel adiudicatio: non autē admittūtur aliæ exceptiones sublatæ per rem iudicatā: in prætorio admitti debent omnes exceptiones, prout in personali, & reali. Angel. *dict. consil.* 8. *n.* 20. & *seq. ver. etiam sequitur illud.* Vide, *Decretum primum quid sit, & quæ operetur. Conclus.* 111. *cum Conclus. ibi proxim. seq.* Vide, *Decretum secundum quid sit, & quibus casibus interponatur. Concl.* 113.

Pignus receptum non præiudicat in residuo, & quando secus, & præsumatur idoneum. Concl. 353.

1 CREDITOR † recipiens pignus à debitore suo, sibi non præiudicat in residuo vltra pretium pignoris, *l. creditor.* vbi Soc. *ff. si* 2 *cert. petat.* † Extende; quia creditor in 200. si petat centum à suo debitore, non liberat eum à residuo, Bart. *in l. si cum dos. ff. rerum* ✠ *amot.* Vide, *Liberatio debitoris ex quibus præsumatur, vel non. Concl.* 332.
3 Restringe † in Hebræis, & aliis fœnerantibus; quia ex quo super pignore mutuant, si non est pignus idoneum, sibi præiudicant, gl. quam etiam sequitur Soc. *in d. l. creditor. ff. si cert. pet. at.* quæ dicit etiam hoc seruari in ciuitate Venetiarum. Corn. *conf.* 166. *n.* 5. *lib.* 4. † Restringe in ciuitate Venetiarum de consuetudine; quia habens pignus non potest constituere debitorem in mora. Soc. *d. l.* 5 *creditor ff. si cert. pet.* Corn. *d. conf.* 166. *n.* 5. *lib.* 4. † Amplia; quia habẽs carceratum debitorem non prohibetur agere contra bona ✠ illius, & econtra. Vide, *Creditor potest exequi facere contra debitorem* 6 *pluribus modis. Concl.* 1063. † Limita; quia in dubio alio non apparente pignus præsumitur idoneum: & ideo non probato contra- 7 rio præsumptio subsistinetur. gl. *in l.* 2. *C. de pignor.* † Extende; quia non potest creditor habens pignus capi facere debitorem vti suspectum de fuga. Bald. *d. l. creditor.* vbi Soc. *ff. si cert. pet.*

Pignus habens compensat fructus in sortem, & quando secus. Concl. 354.

1 HABENS † aliquid pignoratum tenetur computare fructus rei pignoratæ perceptos, & qui percipi debuerunt, in sortem principalem, *l.* 2. *C. de pignor. actio.* Ang. *conf.* 243. *Multi consortes, in fi.* Sign. *conf.* 251. *n.* 6. plene Natta *conf.* 535. *n.* 3. *& seq.* Hiero. Gabriel. ✠ *conf.* 151. *in pr. & per totum.* Vide *Conclusionem proxime seq. n.* 4. Exten- 2 de † idem in pensione domus habitatæ per creditorem. Gabriel 3 *d. conf.* 151. *in fin.* † Amplia, vt procedat ille text. etiam si creditor habeat pignus ex quacunque causa, ita Fed. de Sen. *conf.* 194. *In dubiis matrimonialibus, in fin.* qui loquitur in pignore dato pro ar- 4 tha matrimonii futuri. † Amplia, vt procedat nedum in pignore vero, & expresso, sed etiam in præsumpto; quia si non constat de dationein solutum, præsumitur pignus, & compensat fructus in sortem. Afflict. *dec.* 368. *in pr.* † Amplia; quia non valet statutũ cõtrarium disponens; quia inuitaret ad delinquendũ. Bald. *conf.* 32. 6 *statutum, quod inducit. lib.* 5. † Contrarium in statuto dante fructus dotis, de quo Gabriel *d. conf.* 151. *n.* 4. vbi, quod prius compensan- 7 tur fructus dotis. † Amplia sex modis, de quibus Neguſ. *de pign.* 8 *part.* 5. *membro* 5. *in pr.* † Amplia; quia hoc est verum in conscientia, etiam si contractus sonet in venditionem, quando reuera erat 9 pignus. Ang. *d. conf.* 243. *in fin.* † Amplia, vt procedat, etiam si longissimo tempore emptor simulatus, qui habuit in pignus, possederit; quia non currit præscriptio, sed tenetur fructus compen- 10 sare, & restituere. Sign. *conf.* 251. *n.* 6. † Amplia, vt procedat etiam in datione in solutum simulata; quia si est potius datio in pignus ex coniecturis, compensantur fructus in sortem. Curt. Iun. *conf.* 11 53. *in fin. v. ex præmissis.* † Extende, vt procedat etiam stante statuto Florentiæ, quod ex sola tenuta vult creditorem lucrari quinq; pro centenario; quia procedit solum in tenuta iudiciali, non autem extraiudiciali, vel ex conuentione, quia non debet extendi, cum exorbitet. Bart. *in l. omnes populi. in* 5. *q. pr. ff. de iustit. & iure.* & conuentio non potest recipere interpretationem à statuto, q̃ e- 12 lusoriam redderetur; quia nullus faceret tenutam iudicialẽ, cũ expensa si posset ex conuentione. † Amplia, vt procedat, etiam si 13 longissimo tempore possederit pignus. Crau. *conf.* 646. *in fi.* vbi *n.* 9. dicit ratione, quia possidens pignus non sibi, sed domino pos- 14 sidet tam ratione fructuum, quam proprietatis. † Extende, etiã si non obtulit debitor creditori satisfactionem. Ruin. *conf.* 48. *n.* 4. 15 *lib.* sequitur Crau. *d. conf.* 646. *in fin.* † Extende in omni pignore prætorio, vel iudiciali; quia licet missus ex primo decreto in hypothecaria efficiatur possessor, sicut in reali; tamen in hoc differt; quia missus in reali post annum lucratur fructus; sed missus 16 in hypothecaria etiã per mille annos non lucratur fructus; quia 17 gal. *de pignor. parte* 3. *in* 2. *membr. n.* 8. † Amplia, etiam si efficiatur possessor ex statuto; quia adhuc restituit fructus, & non præscri- 18 bit vllo tempore. Natta *conf.* 535. *n.* 3. *& seq.* † Extende, etiam si fructus consistant in pecunia. Natta *conf.* 536. *in pr.* † Extende; quia 19 imo tenetur nedum ad perceptos, sed ad omnes, qui potuerunt percipi is, qui detinet rem pignoratã ex pacto. Natta *d. conf.* 536. *in fin.* † Amplia vt procedat etiam in successore mariti; quia licet maritus non teneatur cõputare fructus rei pignoratæ in sortem; secus in hærede mariti. Gabriel. *conf.* 161. *n.* 5. *&* 7. † Limita sex modis per Neguſ. *d. tract. at. de pignor. part.* 5. *membr.* 5. *num.* 11. *&* *seq.* Vide *Conclus. proxim. seq. num.* 7. Limita, † nisi pignus cum fructibus percipiendis expresse esset datum pro arrha; quia comis- 20 so pignore, & arrhis committuntur etiã fructus ex pignore prouenientes. Fed. de Sen. *d. conf.* 194. *in fin. v. secundo potest.* † Limita, 21 quia valet pactum, quod habens castrum pignoratum deducat expensas guardiæ, & custodiæ castri ex fructibus; quia hoc casu non computabit in sortẽ, nisi id, quod supererit deductis expẽsis Custodiæ. Cumanus *conf.* 19. *Quidam nobilis, n.* 4. *v. ad secundũ.* Limita † in casu notabili, qñ habẽs vtile dominiũ pignoraret do- 22 mino directo eandẽ rem, in qua habet directũ dominiũ. Rom. *sing.* 329. *Creditor comput at.* vbi apostilla dat concor. Neguſ. *de pign.* 23 *in* 5. *par. membr.* 5. *n.* 3. *in* 4 *limit.* † Extende, nisi habens rem pignoratam pro pecunia sua subiuerit labores, & expensas; quia pro rata facit fructus suos ad mensuram eius, quod est passus. Rom. *sing.* 542. *Regula est.* vbi plena apostilla, plene Boer. *decis.* 44. *n.* 24. Neguſ. *de pign. in* 5. *part. membr.* 5. *n.* 13 *limit.* 3. † Extende; quia licet 24 quis teneatur compensare fructus perceptos ex re pignorata, vel ex re, quam possidet ratione pignoris, & hypothecæ; tamen fallit, qñ passus est damnum ex pecunia sua, vel qñ perdidit lucrũ in solito ponere pecunias ad lucrũ; quia compensat prius in dãno passo, vel lucro amisso, ita Vrsil. *in addit. ad Afflict. decis.* 373. *n.* 5. Neuiz. *conf.* 77. *Bene enim cuncta, n.* 23 Ruin. *conf.* 162. *n.* 16. *& seq. lib.* 3. Gabriel. *conf.* 151. *Clarissimum est, n.* 7. *in fin. cum seq. v. concludo igitur.* Ruin. *conf.* 53. *n.* 23. *vsque in fin. li.* 2. plenissime Menoch. *conf.* 110. *n.* 49. *& seq. lib.* 2. Neguſ. *de pignor. in* 3. *par. in* 2. *membr. n.* 12. qui loquitur, etiam si ex forma statuti habenti pignus debeantur quinque pro centenario; quia si plus lucraretur, debetur supplementum; qa statutum ad augendum inductum non debet operari diminutionem. † Contrarium tenet Alciat. *conf.* 380. alias 113. *l.* 5. *tom.* 25 2. ea ratione; quia si potuit, vel debuit facere adiudicare rem, & nõ fecit, fuit in mora, ex quo erat in sua facultate; ergo, quod etiã videtur de mente Cou. *variar. resolut. lib.* 3. *c.* 18. *n.* 4. & vide alia in simili, *in v. Lucri cessantis ratio quando habenda, vel non. Concl.* 454. ✠ † Declara; qa in muliere ratione dotis suæ, etiã si habeat pignus, 26 procedit extensio, prout Neguſ. *d. tr. membr.* 5. *par.* 5. *in fi.* & idẽ repetit *in* 2. *membr.* 3 *partis n.* 17. † Declara; quia Alex. *conf.* 76. *Visis,* 27 *per tot.* appellat hunc contractum francandi consuetudinarium, *lib.* 5. & dicit, quod non est locatio, neque venditio, sed consuetudinarius. † Extende; quando res est pignorata pro tanto, quan- 28 tum valet; quia habetur pro alienata, ita vt censeatur reuocatum legatũ, nisi sit maiorũ suorũ. Tiraq. *de vtroque retr. in præfat. n.* 36. vbi, quod qñ non est spes luitionis, dicitur alienata, & vendita res, cõem *dicit *in lib.* 2. *commun. opin. tit. de pignor. n.* 76 *fol.* 345. Extende * † stante statuto, quod debeantur marito septem pro centenario 29 pro dote; quia solũ imputat fructus, qui excedunt septẽ p̃ cẽtenario in sortem. Gabriel. *conf.* 151. *n.* 4. Afflict. *dec.* 268. *in pr.* Extende † etiam in marito, cui nomen debitoris est datũ in dotẽ; quia 30 si mulier habet pignus pro debito dotis in hypothecaria, vel ex conuentione, maritus compensat fructus primo loco in suo interesse, & fructib. dotalibus, postea in sortem. Ruin. *conf.* 53. *n.* 23. *& seq. lib.* 2. *vsque in fin.* vbi distinguit; secus si quantitas data sit in dotem, non autẽ nomẽ debitoris, sequitur Gabr. *d. conf.* 151. *per tot.* vbi distinguit. Extende; † quia potest etiã pacisci inter creditorẽ 31 & debitorẽ, quod post morã debitor teneatur adinteresse creditori habenti pignus fructuosum, & q̃ fructus compensentur cũ interesse, & ita fuisse iudicatum iuridice ostendit Menoch. *conf.* 110. *n.* 49. *& seq. lib.* 2. † Et vbicunque permissæ sunt vsuræ, seu in- 32 teresse de iure Canonico, potest pactum interuenire, quod non computentur fructus in sortem. *dec. Pedemont.* 143. *n.* 3. † Declara; 33 quia si interesse deduceretur certum in pactum, vt ante moram deberetur, vel tantum certũ deberetur; tunc non valeret pactũ; & idem, si fructus rei pignoratæ essent certi; secus si incerti, & vsuræ sint licitæ, vel interesse; quia eo casu valeret, ita declarat Menoch. *d. conf.* 110. *n.* 8. *& seq. iuncto n.* 49. *vsque ad* 59. vbi latissime *lib.* 2. & citat plurimos. Extende, † quia procedunt prædicta etiã cõ- 34 tra minorẽ, quando mora esset cum auctore suo maiore causata; quia etiam creditor in præiudicium minoris luciatur fructus rei pignoratæ. Menoch. *d. conf.* 110. *n.* 56. *& seq. lib.* 2. † Limita in marito 35 possidente, seu habente rem pignori pro dote, vel hypothecatã pro dote; quia propter onera matrimonii lucratur fructus rei hypothecatæ, seu pignoratæ, neque compensat in sortem. Alex. *conf.* 156. *Viso instrumento n.* 3. *in fin. & n.* 4. *v. Licet in primo instrumento. lib.* 6. Limita, † qñ debitor faceret pactum creditori, q̃ post certã 36 dilationem, si non soluerit, possit creditor propria auctoritate capere, & in solutũ retinere pro iusto pretio. *l.* 1. *C. de pact. pignor. l. si fundum,* §. *fin. ff. de pignor.* Bartol. *in l. creditores. col.* 5. *v. vlterius. iuxta prædicta quæro, C. de pignor.* quia isto casu censetur datio in solu-

tum,

tum, quæ quando fit, de re certa facit emptionem, *l.eleganter.in pr.ff.de pign.actio.* Bart. *in l.libera.C.de sent.& interloqu.om iud.* Aret.
37 *cons.160.Longa est ista consultatio, col.7.*† Restringe, vt non procedat, nisi sequuta fuerit æstimatio dictorum bonorum, maxime propter verba, *pro iusto pretio in pacto apposito*; quia æstimatio facit transferri dominium, *l.vetustissimam, C.de iure domin.impetr.* quia æstimatione non facta censeretur retinere iure pignoris, & non
38 faceret fructus suos. Declara† restrictionem, vt non procedat, quando essemus in vetustissima possessione, puta si creditor per centum annos possedisset, patiente, & sciente debitore, vel eius hærede, quia tunc licet non appareant bona appretiata per pertos; tamen præsumitur appretium ex lapsu tanti temporis. Af-
☞ flict.*decis.368.* allegat Bald. *in l.si quis ex aliena, ff.de acquir.hæred.* Vide, *Fructus rei pignoratæ extenuant sortem, & quando. Concl.504.* Vide Casus 37. in quibus habens pignus lucratur fructus, de quibus Socin. *Reg.3. Accipere aliquid vtra sortem.*

Pignoratitius contractus quando dicatur, & eius natura. Concl.355.

1 CONTRACTVS† dicitur pignoratitius, licet sonent verba in venditionem, quando continet contractus pacta, quæ non conueniunt venditioni, sed pignori, puta quod emptor non teneatur compensare fructus in sortem. Bald. *cons.118. Benedictus, &*
2 *Codetus.per totum.lib.1.* Sign. *cons.251.n.5.*† Et talis contractus venditionis simulatæ, quæ reuera est pignus, dicitur vsurarius, & simulatus: ideo ex eo non transfertur dominium, sed compensat fructus perceptos in sortem. Alex. *cons.54. Circa primum.per totum,*
3 *in pr.* maxime *n.3.v.si ergo lib.6.*† Et non dicitur vsurarius contractus pignoris; imo est licitus, nisi conuentum esset de lucrandis fructibus rei pignoratæ; ideo testis deponens contractum vsurarium; quia fuit conuentum, quod venditio esset pignus, non probat, nisi in pignore esset conuentum de lucro fructuum. Bald.
4 *cons.192. Quidam nomine Ioannes, lib.4.*† Amplia; quia in contractibus pignoratitiis quicquid percipitur in fructibus, compensatur in extinctionem sortis principalis, quando constat quod erat
☞ pignoratitius. Bald. *cons.133. Si in rei veritate. lib.4.* Vide *Conclusionē prox. præced.*† Extende in tantum fructus minuere sortem in con-
5 tractu pignoris, vt non valeat pactum contrarium. Bal. *cons.369.*
6 *In Dei nomine, Amen, Anno Domini, in fin. lib.2.* †Extende, etiam si pignus sit celebratum sub colore emptionis; quia si potest constare quod sit pignus, sunt compensandi fructus in sortem, etiā quod velit habēs pignus compensare in aliam causam; quia cō-
7 pensatio debet fieri in istam. Bal. *cons.133.li.4.*† Limita in emptore pignoris ab eo, qui habebat in pignus; quia si bona fide emit, non tenetur ad fructus consumptos naturales, quos ratione cul-
8 turæ lucratur. Bald. *cons.118. circa fin.v.illi, qui emerunt, lib.1.*† Extēde, vt multo magis lucretur industriales, prout sunt pensiones, quæ sunt fructus industriales. Bal. *d.cons.118. In fi.lib.1.* Vide, *Pignus*
☞ *quomodo constituatur, & eius natura. Concl.344.*

Pisarum Ciuitas, statuta, consuetudines, & priuilegia. Concl.356.

1 PISANI† guerram habuerunt cum Ianuensibus, & fecerunt treugam per multos annos, cum obligatione, quod Pisani nō possent recapitare bannitos Ianuenses. Ang. *cons.261. per totum.* vbi, quod intelligitur de bannitis tempore concordiæ, non post.
2 Item† cum Florentinis, contra quos habuerunt guerram colligati cum Senensibus, & cum Duce Mediolani. Ang. *cons.391. Sugati.per alios.per totum.*† Nobiles, & potentes asserit esse Pisanos, &
4 Senenses. Ang. *d.cons.391.n.6.*† Guerram habuerunt cum Senensibus, & fecerunt pacem, super que confuluit Rom. *cons.459. In proposita consultatione, per totum.* vbi, quod ciuilitas quam habebāt Pisani in ciuitate Senarum, & propter bellum amiserunt, non est recuperata ex pace sequuta; quia in capitulis nulla mentio fit de
5 hoc. Fuerunt† Pisani grauati soluere Communi Florentiæ de anno 1411. omni mēse florenos bis mille, postea de anno 1513. fuerunt habilitati ad soluendum flor. triginta quinque millia intra triennium, vt *in cons.Castr.233. Reformatio* quod est Nelli de S. Geminiano, & *cons.234.* quod est Pauli de Castro, & *cons.235.* quod est eiusdem, vbi, an Pisani ex remissione partis dictæ impositionis teneantur soluere operæ Florentiæ vigore constitutionis, quod habentes gratias soluant certum quid, vide; quia disputatur, an remissio fit gratia, & *cons.233.& 234.* quod non, *in cons.235.* quod
6 sic, & tenentur soluere. Habent† consuetudinem contrariam Florentinis in eo, quod non requiratur citatio in laudo arbitratoris; quia Florentini seruant contrarium, & licet Pisani subsint Florentinis; tamen prævalet Pisis eorum consuetudo tolerata per superiores, & secundum eam debet iudicari. Rom. *cons.6. Li-*
cet mihi.per totum. maxime *in fin.*† Archiepiscopus Pisarum ex priuilegio habet facultatem doctorandi, & sede vacante talis facultas competit Capituli Vicario, & Capitulo, emolumenta vero debent reseruari successori, quando sunt debita ratione iurisdictionis doctorandi; secus si essent munera, & donaria; quia tunc Capitulo spectarent. Alex. plene *cons.110. Adeo grauis.per totum.n.*
6. vbi reddit rationem; quia omnia, quæ competunt Prælato, & eo mortuo transeunt ad Capitulum sede vacante: ideo testamentum successori, ne Capitulum propter emolumenta differat electionem Prælati, *c.quia sæpe, de electionib.in 6. & clem.statutum. eod. tit.* si vero Prælato competit aliquid ex priuilegio; mortuo eo mortuo reuertitur ad concedentem, nō autem transit ad Capitulū. Gabella† debetur de dotibus ex statuto Pisano super quo Deci. *cons.457. In cā gabellæ per totum.* vbi, quod non debetur ab eo, qui contraxit extra territorium Pisarum matrimonium, in quo soluta gabellam semel; quia duplici onere non grauantur, & quod est odiosa gabella, & in dubio iudicandum est, non deben.† Statutū est Pisis, quod vxori non possit maritus relinquere vltra 15. libras annuatim, de quo Bal. *cons.204. Testator legauit, li.1.* vbi, quod valet, & si plus legatur, non debetur, & duplicatur *lib.5. cons.43.* Et de eodem statuto plene Anchar. *cons.79. Subtiliter, & sucinte. maxime in fi.* vbi quod est seruandū. Vide plene *in v.Statutum, circa legata prohibens legari certis personis qualiter intelligatur. Concluſ.38.*
†Declarat, seu restringit Alex. quod istud statutū in vxore nō habet locū, si Pisana facit testamentum extra territoriū, & de bonis existentibus extra territorium Pisarum; quia valet. Alex. *cons.155. Visotitulo, n.4. v. item & quoad modum lib.7.* vbi allegat plura consilia super hoc. Contrarium tenet apostilla ad Alexan. *d.cons.155. n.4. lib.7. in v. facultatem.* vt procedat restrictio quoad solemnitatem, non quoad facultatem.† Item quod sententia debeat ferri secundum consilium sapientis, quod statutū operatur, quod iudex omnino sequi debet consilium, & non potest opponi dellius iniustitia, nisi contineret expressum errorem iuris, vel facti, qui ex actis posset colligi. Castr. *cōs.232. In causa quæ vertitur.n.5.7. item non obstat, lib.1.*† Item quod de omni controuersia vertente inter pupillum, & hæredes tutoris, qui administrauit bona pupilli, fiat compromissum, super quo Bal. *cons.362. Multum refert.li.*
2. vbi, quod requiritur, quod constet de ista qualitate, quod fuerit tutor, & administrauerit ad hoc, vt statutū habeat locū.† Item quod maritus lucretur medietatem dotis vxoris mortuæ sine liberis, & sine iudicio, videlicet testamento, quod non habet locū in muliere nupta extra territorium; quia attenditur domicilium mariti secundum * communem. Alex. *d.cons.155. Visotitulo, n.pr. lib.7.* vbi dicit * communem.† Et non habet locum etiam in nupta sub dito, nisi vtrumque requisitum habeat, quod sine filiis, & sine testamento. Alex. *d.cons.155. n.5. & seq. lib.7.* Item† statutū circa successionem matris, vt tertiam partem habere debeat bonorum etiam contra testamentum filii, & de aliis successionibus vide Bald. *cons.428. Domina Ioanna.* vbi, quod est fauorabile, quia tendit ad conseruanda testamenta; & ideo loquens in filio tenetur habet locum etiam in filia, *li.3.*† Item statutum, quod maritus non censeatur donare vxori guarnimenta, & iocalia, quæ excedāt solidos 40. nisi clare constet. Alex. *dict. cons.155. n.9. vers. terea etiam posito, lib.7.*† Item quod filiæ fœminæ dotatæ non habeāt parti stantibus masculis, quod procedit etiam ex testamento; quia si pater præteriit fœminas dotatas instituens masculos, valet testamentum, etiam si filiæ in æqualiter sint dotatæ, & habuerint minorem dotem, quam importet legitima, Bal. *cons.ſi. Cum in causa Pisani, in pr.lib.3.* quod est Christophori de Castil. & *cons.326.* quod est Iacob. de Ilolanis. *eod.lib.3.*† Item statutū, quod fratri decedenti ab intestato succedat frater. Bal. *d.cons.ſi. n.2. tertio, & vltimo.lib.3.* vbi, quod appellatione fratris non includitur nepos ex altero fratre.† Statutum Pisarum loquens in personis comprehendit Pisanū vbique existentem, nisi esset ciuis effectus Florentiæ. Vide, *Statutū non habet locum contra subditum delinquentem extra territorium. Concl.543.*† Directura solui debet ab appellatoribus secundum statutum Pisarum, super quo Castr. *cons.94. per totum. lib.1.* vbi, quod debetur ab obligatis in solidum pro integra summa.
Cōpromittere† tenentur coniuncti in tertio gradu de comunibus litibus, & quæstionibus vertentibus inter eos in arbitratores, & cōes amicos, qui de plano ex bono, & æquo remotis dilationibus diffiniāt, & quod per eos fuerit diffinitū obseruent, & nō possint dici de nullitate, nec peti reductio ad arbitriū boni viri. Bar. *in 2. Pisanæ ciuitatis.* vbi, ꝙ si vēditor obligatus de euictione immutus ab emptore, suscipiat litem, & defensionem contra fratrem venditoris euincentem, est locus compromisso, non obstante, quod alieno nomine tueatur; quia vēditori spectat commodū, & incom-

& incommodum litis; & quia dicitur procurator ad rem suã, & sic est in principali, qui suscipit defensionẽ fideiussoris, vide decẽ fundamenta pro vtraque, sed ita soluit, & idem Bart. in contingenti facto consuluit *cons.29. Consiliũ Pisanæ ciuitatis, lib.2.* vbi idẽ, quod in quæst. & ibi dantur concor. † Statutum Pisarum vult, ℣ in casibus omissis recurratur ad ius commune, de quo iure intelligatur, postquam Pisani sunt effecti subditi Florentinorum, an de iure communi imperiali, an de iure ciuitatis dominantis, & Rom. *cons.218. Præsens casus.* quod intelligitur de iure Florentinorum, vbi apostilla magna *in v. tenentur*, citat pro vtraq; plurimos, & tenet contrarium; quia non potuerunt diuinare, neque cogitare de statutis Florentinorum tempore, quo propria statuta condiderunt, & per alia iura. † Possunt banniti impune offendi, & dicitur bannitus, qui est descriptus in tabula bannitorum. Bal. *cons.142. Per d. Pisanum, lib.4.* vbi, quod si interficiatur gratiatus, qui non est deletus de libro bannitorum, interficiens est exemptus à pœna, si ignorauit gratiam. Consuetudo † est, quod ciuitas Pisana in festo S. Mariæ Pensis Augusti dimittit 20. carceratos, quos donat Misericordiæ, qui carcerati sint ex causa capitali. Bald. *cons.142. lib.2.*

Pisaurensis ciuitas, statuta, consuetudines, & priuilegia eius. Concl 357.

PISAVRVM † est ciuitas Ecclesiæ; ideo in ea ius canonicum seruatur, nisi quatenus per iura municipalia aliter sit dispositũ. Cuman. *cons.154. Visis inquisitione, in pr.* † Fuit familiæ de Malatestis, videlicet magnifici Galeatii, ad cuius stipendia tanquam domini Pisauri stabant multi, inter alios quidã Ondadeus. Fulg. *cons.197. Zungus Ondidei,* & idem Fulg. *cons.203. Visis instrumento.* vbi ponit tempus, videlicet 1411. & Paul. de Castr. *cons.100. In cã mihi commissa per d. Malatestam d. Pisauri, lib.1. & cons.427. Viso, & diligenter. in pr. lib.2.* vbi, quod erat d.p. de Malatestis Episcopi Patracensis. † Et habebat Malatesta hanc ciuitatem in Vicariatum ab Ecclesia Romana, vt dicit Castr. *cons.20. lib.2. n.3. in fin.* vbi, ℣ non poterat concedere Hebræis vsuras, neque capitula, quod venderent pignora lapso anno non vocatis dominis pignorum, & dicit quod solum æquiparatur Præfecto, vel Prætori, prout Episcopi, & Legati, qui non statuunt contra ius. † Iste Malatesta mortuus fuit de anno 1429. & eius filii fuerunt expulsi de ciuitate per quinque, vel sex annos postmortem patris. Castr. *cons.442. Visis, & diligenter prope fin. lib.2.* vbi per totum consilium de vsurpatione pratorum Episcopatus facta per Malatestam, vt faceret in eis viridarium. † Ciuitas Pisauri antiquo tempore communionem habuit cum Comitatinis; quia ipsi Comitatini communicarunt ciuibus datium Buccarum: ciues vero communicarunt Comitatinis duas tertias quatuor datiorum ciuitatis, videlicet datium pensæ bestiarum, beccariæ, & vini ad spinam; postea euenit, quod ciues remiserunt Comitatinis datium buccarum, & Comitatini remiserunt datium pensæ, & bestiarum; in datio vero vini, & beccariæ perseuerarunt Comitatini orta lite, quod teneantur remittere omnia datia data in compensam, replicant Comitatini non posse fieri, & quod redeant ad antiqua, si velint, alias sibi præiudicarunt, & ita consuluit Castr. *cons.427. Viso, & diligenter, per totũ. lib.2.* vbi, quod debuerunt intra annum contradicere, si erant grauati. *per l. qui se grauantes. C. de censib. lib.11. & l. forma. S. fin. ff. de censib.* vbi Bart. æquiparando Vicarios ciuitatũ ecclesiæ censitoribus, & peræquatoribus, ita terminat, nisi habeat iustam causam impedimenti. † Habet statutum, quod donationes non valeant, nisi insinuentur, & registrentur certa solemnitate data; quod statutum non habet locum in donationibus factis piis, quando aufertur beneficium iuris communis. Fulg. *cons.104. Quædam domina Lucia. per totum.* † Statutum Pisauri de dotibus nõ restituendis præmortua vxore cum filiis, operatur, quod vxor non potest substituere filiis in dote, neque onus iniungere; quia censetur priuata factione testamenti circa dotem. Fulg. *cõs. 203. Visis instrumento. per tot.* vbi, quod habet locum, si vnica filia exter, licet loquatur per verbum *superstitibus filiis.* † Quod pro leui, & leuissima culpa incendii teneatur ad emendationem dãni disponit statutum Pisauri, quod intelligitur, si modo constat de leuissima in faciendo. Alex. *cons.50. Visis, & opportune, in pr. v. secundo fortificantur, & per tot.* maxime *n.10. lib.1.* † Statutum prædictum quod verba statuti non recipiant interpretationem, & qualiter intelligatur. Alex. *d. cons.50, n.2. & n.11. lib.1.* vbi, quod recipit interpretationem nedum literalem, sed etiam sensatam, vt tollatur absurdum, vt ius commune non corrigatur, vt ius tertii indebite non tollatur.

Piscandi ius est iuris publici, & qualiter prohiberi possit. Concl. 358.

IVS † piscandi in flumine publico iuris publici est; ideo omnibus licitum de iure gentium, *l. fin. ff. de vsucap.* † Et est de Regalibus, quæ supremo Principi sunt reseruata, *c. vnico. quæ sint regalia.* Aegid. Bella. *cons.7. n.1.* † Extende; quia in omnibus aquis publicis licitum est vnicuique piscari, & pisces, quos capit, facit suos, etiam si sint stagna, & lacus; etiam ante domum alienam, vt plene Ang. Aret. *cons.23. In hac causa, in pr.* † Extende; quia etiam si capientes pisces teneantur vendere, & compelli possint ad vendẽdum; tamen interim, donec vendiderint, sunt domini piscium vẽdendorũ. Ang. Aret. *d. cons.23. n.4. v. & licet piscatores, vũ seq.* † Limita, quia ius piscandi potest præscribi per superiorem spatio 10. vel 20. annorum, si duo interueniant, quod solus præscribens possederit, & quod aliis volentibus piscari prohibuerit, & prohibiti acquieuerint, ita Agid. Bell. *d. cons.7. per tot.* vbi est casus, ℣ Episcopus Auinionen. præscripsit ius piscandi in flumine Castri sui Barbentanæ, in quo habet iura Regalia; quia prohibuit, & subditi acquieuerunt. † Contrarium tenet Io. Fabr. *Instit. de rer. diuis. n.2. & seq.* vbi, quod ea, quæ sunt iuris publici gentium, non præscribuntur, sed bene induitur in eis acquisitio ex consuetudine, puta si vnus possideat solus: & aliis prohibeat sciente, & patiente populo, quod etiam admittit Aegid. *d. cons.7. n.9. v. tertia solutio.* † Limita; quia in vallibus priuatorũ nemo põt inuito domino piscari, sicuti neque in agro priuato inuito domino nemo potest venari. Ang. Aret. *d. cons.23. n.6. & seq. v. quia in vallibus alienis.* † Pisces igitur dicuntur, & fructus tertiæ sunt; & ideo si locãtur piscationes, pisces sunt fructus suæ conductionis; prout etiã dicimus idẽ de venationib. locatis; quia animalia dicuntur fructus conductionis. Ang. Aret. *cons.23. In hac cã, n.3. & seq.* vbi loqtur de vallib. Comacli locatis. Extende; † quia regulantur, put alii fructus; quia si sunt à solo separati, sunt vsufructuarii, & coloni, seu conductoris nummis secundum * cõem; ita etiam pisces piscati, & conseruati in viuariis durante vsufructu, & cõductione sunt vsufructuarii, & conductoris. Ang. Aret. *d. cons.23. n.10. & seq. v. nec obstat.* vbi *n.13. & 15.* dicit * communem. Vide, *Princeps quid posit in subditos suos. Concl. 678.* Vide, *Venationes sunt de iure gentium. ideo non possunt prohiberi. Concl. 41.*

Pistorii ciuitas, eius statuta, consuetudines, & priuilegia. Concl. 359.

PISTORIVM, † & Aretium factæ sunt de territorio Florentiæ à terrendo; quia Florentini terruerunt; ideo sunt subiectæ. Ioa. Andr. *in c. vt animarum. § statutum, de cõstit. in 6.* sequitur Ruin. *cõs. 1. n.2. in fin. lib.4.* licet contrarium de ciuitate Aretii consuluerit Soc. *cons.7. per tot. lib.1. & cons.74. n.8. eod. lib.* Fel. *c. postulasti. n.10.* vbi, quod est recommendata non subdita; ideo remanet libera. † Et quando Florentini fuerunt effecti domini ciuitatis Pistorii reuocarunt statuta condita à populo Pistorienſi, & dederunt noua statuta, in qua reuocatione non continentur statuta respicientia priuilegia operæ dictæ ciuitatis, quia in generali reuocatione non veniunt; imo tanquam concessa non subditis nõ possunt reuocari. Castr. *cons.146. Super primo, lib.1.* † Declara; quia ciuitas Pistorii fuit effecta omnino subdita Florentinis quoad iurisdictionẽ, & introitus, sed postea de anno 1420. & 1440. fuit restituta plenarie, vt dicit Soc. *cons.302. Videbatur primo, in pr. lib.2.* † Subiectio fuit de anno 1401. & cassatio statutorum, renouatio statutorum veterum concessa fuit de anno 1417. & tenentur singulo triennio obtinere confirmationem, quæ cũ sit bursalis, licet non fiat; tamẽ valent statuta quoad Pistorienses, licet possint compelli ad confirmandum. Castr. *cons.256. Videtur manifeste, lib.2.* † Papa Alexander habitabat in ciuitate Pistorii, & gabellæ erãt Communis tempore, Anch. *cons.402. Pluribus rationibus, n.3. & per totum.* vbi, quod propter recessum Papæ inopinatum debetur remissio conductori. † Feriati dies in honorem Dei obstant, ne possint confici instrumenta, & facta non valent, nisi sint pacis, vel treugæ, vt *in Rubric. 70. de instrumentis non conficiendis, lib.2.* ℣ statutum etiam ad concordias, & transactiones extenditur, vt sint permissæ propter similitudinem rationis. Vide, *Feriati dies nõ præsumuntur, sed iuridici. Concl. 99.* Statutum † Pistorii est, quod is, cui fit datio in solutum iudicialis de re alteri obligata, teneatur intra annum restituere pro eodem pretio illi creditori, cui prius erat obligata, si offerat, & ad idem possit compelli successor eius cui facta est datio, vel adiudicatio. Dyn. *cons.32. Quæstio talis est, ordinamus. per totum.* vbi, quod potest agere creditor, & offerre tam contra eum, cui facta est adiudicatio, quam contra emptorem, & quod etiam potest conueniri solus is, cui fuit facta adiudicatio, licet vendiderit intra annum alteri. † Contrarium tenet idem

idem Dynus in materia dicti statuti, q̃ omnino debeat agi contra cũ qui possidet facta venditione intra annum per eũ, cui fuit facta adiudicatio, ita quod is, qui vendidit nõ possit cõueniri, vt
9 *cons.35 Martinus accepit in solutum.per tot.* † Statutum Pistorii de cõsensu præstito à muliere ipsam ligat, si cum solemnitatibus consensit alienationi bonorũ sibi hypothecatorũ, etiã si alia bona
10 mariti non extant. Castr. *cons.41. Visis & consideratis, lib.1.* † Item, q̃ mater excludatur à successione filii ab amita, quod statutum erat antiquum & renouatum post subiectionem factam Florentinis, & debet seruari, non obstante, quod statutũ Florentiæ con-
11 trariũ disponat. Castr. *cons.256. Videtur.lib.2.* † Item statutũ est Pistorii, quod mater excludatur à successione filii decedentis ab intestato, quod non habet locum, si filius erat impubes, & inte-
12 stabilis, niti cõmunis vsus loquendi sit in contrariũ. Ang. *cons.26. Statutũ excludens.* † Itẽ, quod laudũ arbitri mandetur exequutioni, sicut sententia, & instrumentũ guarentigiatũ, dumodo non sit latum extra compromissa, super quo Florian. à sancto Petro
cons.17. consuluit, quod laudũ latum præsentibus partibus, & homologantibus extra compromissa non valet, etiam si adsit pactum, quod nihil possit excipi, etiam quod extra compromissa
13 esset laudatum. † Item donatio non valet supra summam librarum 70. nisi sit insinuata, quod statutum habet locum etiam in renunciatione, quam facit filia patri de bonis maternis. Ang. de
14 Perus. *cons.59. Quidam pater familias. in fin.* † Item, quod fœminæ nõ succedant stantibus masculis, sed fœminæ dotentur, super quo Ant. de Butr. *cons.9. per totũ.* maxime in tertio dubio, vbi, q̃ mens statuentium fuit prouidere, ne hæreditates in alienas transeant
15 familias. † Item, quod legata exequutioni mandentur contra quoscunque possidentes, & detinentes legata, quod statutum non habet locũ contra tertiũ possessorẽ. Ang. *cons.263. Statuto Pi-*
16 *storiensi.* † Item donatio inter viuos vniuersalis fieri non potest, & facta non valet prohibente statuto, quod dicit esse contra ius cõe. Ang. *cons.283. Statuto Pistoriensi. per totum.* vbi, quod habet locũ solũ in donatione, puta proueniente ex liberalitate; secus, si
17 esset facta reseruato vsufructu, vel inter viuos post mortem; q̃a non est pura, sed ex cã mortis. † Item, quod pro oneribus Communis Pistorii bona sint hypothecata, & ad hunc effectũ censeantur donata Communi, quod statutũ valet, & est conforme iu-
18 ri communi, ac operatur, quod ecclesia, & pia loca, in quibus bona laicorũ peruenerunt, tenentur ad talia onera; quia bona trãseunt cũ onere suo. Petr. de Anch. *cons.303. Hoc statutũ Cõmunis Pi-*
18 *storii, per totã.* † Gabella solui debet pro dote in ciuitate Pistorii; quia statutũ hoc disponit, quod intelligitur, si contrahitur matrimoniũ in ciuitate vel territorio; secus si extra, ita Soc. *cõs.302. in*
19 *pr.* maxime *n.2.* quod est subscriptũ à Felino, Roberto Strozzio, Angelo Nicolino, & aliis. † Extende; quia statutum prædictum, licet velit, quod soluatur gabella, etiã si matrimonium consummatum sit extra territoriũ; quia vt minus lædat, debet intelligi
20 de eo, quod fuit contractũ in ciuitate, vel territorio, & consummatum extra territorium. Soc. *d. cons.302. n.2. lib.2.* † Extẽde maxime, q̃n extra territoriũ Pistorii gabella fuit soluta in territorio superioris, prout Florentiæ; quia nunq̃ est de intẽtione superioris velle aliquid in sui præiudicium concedere. Soc. *cons.302. n.5. &*
21 *seq. v. tertio, & vltimo. lib.2.* † Statutũ, & gratia concessa Pistoriensibus, quod forenses non possint acquirere stabilia in eorũ territorio, non comprehendit ciues Florentinos; quia non sunt forẽ-
☞ ses, sed superiores. Vide, *Statutum est attendendum, & facit recedere*
22 *à iure communi. Concl. 439. v. & in contingẽtia.* † Statutũ Pistorii *rubr. 97. de muliere decedente intra quinquennium, & rubr. 99. de muliere habente filios.* (licet alias fuerit in magna cõtrouersia.) an si decedat post quinquennium relictis filiis ex primo matrimonio, maritus lucretur totam dotem, vt tenet Deci. *cons.19. & cons.353.* an vero
23 restituenda sit filiis, vt tenet Ruin. *cons.63. & 64. lib.3.* † Statutum Pistorii, quod nullus forensis possit acquirere stabilia in territo-
☞ rio Pistorii, non comprehendit Florentinos superiores. Vide *in*
24 *v. statutũ est attendendum, & facit recedere à iure communi. Concl. 439. & supra n.21.* † Statutum Pistorii criminale, quod iudex possit inquirere suppressis nominibus denunciantium est contra ius cõe; ideo odiosum, & si fieri potest, in dubio censeri debet correctũ ex reformationibus. Anch. *cons.190. Plura contra processum. in princ.*
25 Quod † post mortẽ condemnati nulla possit fieri exactio pœnæ contra hæredes, super quo Rom. *cons.195. In casu præmisso, per totũ.* vbi, quod habet locum, etiam si pars esset exacta de contentis in sententia, quando sunt capitula separata; secus si eadem pœna
26 pro parte esset exacta; quia eo casu statutum non loquitur. † Itẽ, quod nemini fiat ius bannito, super quo Florian. *cons.24. per totum.* vbi, quod statutum habet locum in omni parte iudicii, in qua superueniat bannum; quia non potest iudex facere iniuriam bannito, alias puniretur, & habet locum, etiam si sit collegium, & communitas; item siue ad accusationem, siue ad inquisitionem & idem dicit *cons.25. n.6. & seq. v. quoad secundum.* † Item statutum, q̃ quod pater possit agere pro iniuria filii stante alio statuto, quod non fiat ius bannito, non potest pater pro filio agere criminaliter; secus ciuiliter. Florian. *d. cons.25. in pr.*

Placentiæ statuta, consuetudines, & priuilegia. Concl. 360.

DECRETVM † Principis, Comitis Virtutũ, fuit factum Placentiæ, quod castra, & fortalitia non possint vendi sine licentia Principis, & nisi seruata certa solemnitate sub certa pœna, & q̃ alias venditio sit ipso iure nulla. Bal. *cons.112. Præmisso quodam.lib. per tot.* vbi, quod non habet locum in castris diruptis, de quibus non extat memoria, licet castra dicantur. † Vectigalia exigit Placentia ex antiqua statutorum suorum confirmatione, secũdum Bal. *cons.366. Verba rescripti per tot.lib.3.* † Officiales duos habet ciuitas Placentiæ, videlicet iudicẽ Cerui, & iudicẽ Grifoni, de quibus, & eorũ iurisdictione Sign. *cons.227. per tot.in pr.* † Deanno 1406. Ciuitas Placentiæ habuit bellũ, & Placentini multi in ciuitate Papiæ se reduxerunt, inquit Castillio. *cons.23. in pr.* † Statutũ est Placentiæ, quod nulla persona audeat quoquo modo alienare aliquas res immobiles, vel iuris dictiones intra Placentiã, vel districtũ existentẽ alicui non existenti de ciuitate Placentiæ vel districtus; quod si fiat alienatio, ipso iure minime teneat. Bal. *cons 349. Statuto Placentiæ, per tot.* vbi, quod non habet locũ in institutione hæredũ, *lib.1.* Item, † quod libellus non possit mutari, q̃ & qualiter intelligatur. Sign. Homod. *cons.41. Omissa narratione in pr.* † Item, quod quicunque nixus fuerit committere adulterium, capite puniatur, super quo Bald. *cons.356.* dicit intelligi, dumodo fecerit omnẽ conatũ, & perseuerauerit, *lib.1.* & dicit, quod non habet locũ in eo, qui proiecit mulierẽ in terrã, si dum ipsa acclamauit, aufugit. † Itẽ, quod vendens eandẽ rẽ duobus incidat in pœnã 25. librarum tradat rem primo emptori, & pretium secundo. Bal. *cons.240. Præsupposito statuto.lib.2.* vbi, quod non habet locũ, si primus emptor ratam habet secundam venditionẽ, quia secundus emptor sciebat primã venditionẽ. Vide, *Vendens rẽ duobus* ☞ *qua pœna puniatur. Concl.63.* † Statutũ circa donationes, quod non valeat donatio, quæ excedat valorẽ 25. libratũ, nisi corã iudice, & quinq; testib. fuerit insinuata, q̃ nõ habet locũ in donatione ex cã; quia non est proprie donatio. Sign. Homod. *cons.8. Quæstio præsupponitur per tot.* † Statutũ, quod venditio habeatur pro limitata si vendens stetit in possessione per tres annos, nõ respicit figuorẽ vendentis, sed odiũ; ideo non obligat ecclesiã agentem ad bona emphyteutica alienata; quia licet alienans possederit cum precario nomine emptoris, non põt allegare beneficium statuti contra ecclesiã. Fulg. *cons.2. Petrus tenetur, n.2. v. nec Ecclesia.* † Statutũ circa dotes, quod si vxor moriatur ante maritũ, & filios nõ relinquat, maritus lucretur pleno iurẽ dotẽ, & si maritus decedat ante vxorẽ, vxor lucretur donationẽ propter nuptias, q̃ statuti non habet locũ, si ambo simul moriantur. Sign. Homod. *cons.9. Quæstio præsupponitur in hac forma.* † Et circa donationẽ propter nuptias, quod non fiat vltra 50. libras, & circa sponsalitia largitus non vltra 10. libras, & si moritur maritus cũ filiis, habet solũ vsufructũ, & tenetur fideiubere de restituendo. Castil. *cons.11. n.3. & seq. v. in secundo.* vbi, quod si vltra, donatio nõ valet. † Itẽ, quæ tabulæ & menta omnibus iuris remediis debeant exequutioni demãdari. Sign. *cons.141. in pr.* vbi, quod non habet locũ, q̃n laudũ est de folio vendo alibi, & nõ stat per debitorẽ. † Et quod nõ detur appellatio, reclamatio, supplicatio, neque querela, vel reductio, super quo idẽ Sign. *d. cons.227. per tot.* maxime in fi. vbi ponit verba Statuti, & dicit, q̃ non tollit nullitatẽ. † Statutũ Placentiæ, q̃ legatarius vsusfructus omnium bonorũ restringatur ad alimenta maritales vxoris est odiosum, & contra ius cõe; ideo non habet locũ in nocero, & nuru; quia verba nõ conueniunt. Sign. *cons.179. n.3. & seq.* † Itẽ, quod quilibet vendens bis eandẽ rẽ incidat in pœnã, & quia non habet locũ, si defunctus, & exequutor venditorũ, q̃a licet exequutor repræsentet defunctũ, & iudicetur eadem persona; tamen non vere; quia sunt duæ personæ. Sign. *cons.205. In præmissa in pr.* † Item statutũ Placentiæ, quod hæres siue ab intestato, siue ex testamento adita hæreditate habeatur, & intelligatur possessor, habet locũ anteqũ alius possidere cœperit, vt hæres postq̃ alius possidet, impossibile est, quod fingat super impossibili, quod sine apprehensione possideat alio possidente. Sign. *cons.188. Casus continens, in pr.* vbi late. † Extende; q̃a non habet locũ in hæreditate impuberis; q̃a nõ decedit, q̃rie intestatus. Sign. *d. cons.188. nn.4.* † Extẽde, quia is, qui adiit vt hæres, debet prorbare

bare se hæredem; quia statutum præsupponit hoc tanquam pręambulum. Signor. *cons.*188. *n.*2. *in fi. vers. præterea ad hoc. & n.*3. † Testamentum est validum, si fiat coram quinq; testibus. Castellio. *cons.*23. *in prin.* † Circa monetas statutum disponit, quod in contractibus de libris bononenorum intelligatur de moneta currẽti, exceptis debitis Communi, & habenti causam ab eo; quia intelliguntur bononeni argentei. Alex. *cons.*21. *Visis iuris. lib.*2. vbi, q. sex quatreni faciũt vnũ bononenũ, & sic in ciuitate Mediolani.

Plebania quæ dicatur, & quid sit. Concl. 361.

1 PLEBANIA † Ecclesia dicitur Ecclesia matrix; quia regenerat, & de hæreest baptismalis. Lap. *alleg.*15. *in prin.* vbi, quod idem est dicere, Ecclesia matrix, quod Ecclesia maior; vbi, quod impetratio nõ est subreptitia, si est facta mentio de Ecclesia S. Stephani de Prato curata, licet non sit dictum, quod est matrix, vel maior; idem videtur tenere *alleg.*16. *in fi.* concor. Fed. de Sen. *cons.* 80. *Factum est tale.* qui loquitur in impetratione, & dispensatione ad curatum, vt capiat plebaniam non habentem dignitatem.

2 † Amplia, vt procedat tam in impetratione, quam in dispensatione cõcessa illegitimo ad curatum beneficium; quia capit plebaniam, quæ non sit dignitas, vel personatus. Fed. de Sen. *d. cons.* 80. *Factum est tale, per tot.* vbi, quod non est dignitas, quando in cathedrali, vel collegiata non habet prærogatiuam, vel non ha-

3 bet collegium; nec habetur pro dignitate. † Duplex est Plebania; quia aliqua est secularis, aliqua regularis, & si non exprimitur qualitas, debet intelligi de seculari, vel regulari, secundum conditionem personæ, cui fit prouisio. Calder. *cons.*293. *nu.*2. *ver. item*

4 *verba generalia.* alias 1. *de rer. permut.* † Dignitatem quando dicatur habere plebania; dic, quod habet dignitatem, quando vel in cathedrali, vel collegiata habet plebanus prælaturam, vel prærogatiuam, vel habet sub se collegium, vel de consuetudine, aut communi opinione, vel denominatione habetur pro dignitate, alias secus; quia non est dignitas, etiamsi habeat capellas sub se, & possit capellanos instituere, & interdicere, & eligatur à capel-

5 lanis. Fed. de Sen. *d. cons.*80 *per tot.* vbi ita concludit. † Contrariũ, quod imo plebania dicatur habere dignitatem, si habet duas capellas sub se, tenet Franch. ex mente aliorum *in c.*1. *ne cler. vel monach in prin. & n.*4. *lib.*6. vbi idem de aliis Ecclesiis. Feder. de Sen.

* *cons.*86 *Casus talis. in fi. ver. sed modo insurgit.* & hæc est * communis opinio. vt ibi ponit Lap. in apostil. & videtur tenere à contrario sensu. Fed. de Sen. *cons.*132. *n.*2. *ver. & videmus.* Castr. *cons.*66. *Dubia*

6 *supradicta. n.*4. *lib.*1. † Regulariter tamen plebaniæ vtplurimum sunt collegiatæ. Fed. de Sen. *d. cons.*80. *n.*2. *ver. item intelligitur.* al-

7 legat Archid. *in c. statutum. de elect. lib.*6. *in ver. collegiatas.* † Amplia; quia in Tuscia plebania dicitur dignitas, & plebanis committũtur causæ tanquam habentibus dignitatem de consuetudine.

8 Castren. *d. cons.*66. *Dubia supradicta. n.*4. *ver. ad tertium. lib.*1. † Imo q̃ plebs dicitur dignitas, nisi contrarium probetur de iure cõmuni, tuetur Castren. *d. cons.*66. *n.*4. *lib.*1. vbi, quod plebani dicuntur Archipresbyteri, & Archipresbyter habet dignitatem, & maxime; quia habent semper capellas sub se, vel habent canonicos.

9 † Amplia; quia Ecclesia plebis matris habet intentionem fundatam contra capellas fundatas intra plebem, vt decimæ solui debeant de iure plebi, nõ autem capellis, nisi essent præscriptæ decimæ bona fide per capellas, videlicet per 40. annos, & cum ti-

10 tulo. Cuman. *cons.*149. *In quodam castro.* † Limita tamen, q̃ quandoq; etiam sunt plebaniæ, quę non habent dignitatem, nec personatum, nec curam; & istæ licet appellentur plebaniæ; tamen tanquam simplicia beneficia conferũtur; & idem in Archipresbyteratibus, & aliis similibus. Fed. de Sen. *cons.*132. *Casus talis est. n.*

11 2. *ver. & videmus.* vbi ponit exemplũ de plebano de Prato Grosetanæ Diœcesis, & Archipresbytero Massæ. † Curam tamen animarum regulariter non habet plebania, etiamsi sit dignitas; ideo habens mandatum de prouidendo de plebanatu, qui sit dignitas, nõ capit curatum plebanatum, etiamsi diceretur, ad plebanatum Ecclesiarum collegiatarum, & curatarum; quia intelligitur de simpliciter collegiatis, vel simpliciter curatis; quia copula ponitur inter diuersa. Calder. *cons.*239. *per tot.* alias 18. *de præben.* vbi in fin. dicit, q̃ de stylo semper addi solet verbũ, *curata*, qñ

12 est curata. Vide, *Curatũ beneficium quando dicatur, vel nõ. Concl.*1101.

Plebs quam iurisdictionem habeat in capellis filialibus. Concl. 362.

1 CAPELLÆ † filiales suppositæ Plebi possunt grauari pro oneribus Episcopalibus debitis, & non solutis per Plebem, & Ecclesiam matricem. Archid. & Vinc. *in c. cum singula. de præb. lib.*6. Fed. de Sen. *cons.*224. *Casus talis est, quædam plebs. circa med. ver. nam libertus.* & sequitur simpliciter Feder. Abb. *in c.*1. *de eccles. ædific. an. in*

fin. † Amplia; quia ex iusta causa potest compelli capella ad sub- 2
ueniendum indigentiæ suæ Ecclesiæ matricis. Fed. de Sen. *consil.* 224. *per tot.* vbi, quod Episcopus potest cum consensu Capituli dismembrare, & applicare partem reddituum capellæ Ecclesiæ matrici perpetuo, vel ad tempus, quando Ecclesia matrix indiget, sequitur Feder. Abb. *in d. c.*1. *in fin. de eccl. ædific.* † Amplia; qu a 3
istæ capellæ fundatæ intra limites Plebis, licet habeant curam animarum, & possint dici parochiæ quoad quid; tamen non habent parochiale ius, neq; limites parochiæ, & illis decimæ, vel quartesia non soluuntur, sed plebi. Cuma. *cons.*149. *per tot.* maxime *in fi.* † Amplia; quia imo Plebs, quæ est titulus Cardinalis, ha- 4
bet intentionem fundatam de iure communi in capellis, vt cura matrix sit in Plebe, secundum Card. Zabar. *cons.*65. *in prin.* † Re- 5
stringe in aliis Plebibus nõ titularibus Cardinalium; quia in illis non cadit intentio fundata de iure communi; imo nisi in quantũ de cõsuetudine sit obseruatũ. Plebs non potest impedire curã in capellis & parochiis sub plebe. Zabar. *d. cons.*65. *in prin.* vbi loquitur in plebe Centi. † Limita; quia bene possunt istæ capellæ 6
bona fide præscribere cõtra Plebẽ ob non solutionẽ quartesiorum, & decimarũ, qñ interuenit negatio per 40. annos. Cuman. *d. cons.*149. *In quodam castro.* † Limita; quia ius baptizandi, & curæ 7
animarum in capellis sub Plebe, & parochialibus subiectis, non pendet à Plebe, nisi sit Plebs, quæ detur in titulum Cardinali. Zabar. *d. cons.*65. *in prin.* vbi, quod tota iurisdictio Plebium in parochias filiales est de consuetudine, non de iure communi.

Plebis Castri statuta, consuetudines, & priuilegia. Concl. 363.

STATVTVM † Castri Plebis excludens fœminas, donec su- 1
persunt masculi descendentes, dicitur suspendere successionem fœminarum, non tollere, super quo consuluit Anchar. *cons.* 220. *Hæc quæstio. n.*5. *in fi. ver. nunc ad propositum.* vbi, quod filia dicitur hæres anomala. † Extende, quia etiam in testamento proce- 2
dit statutum; ideo si pater instituit masculum, & præteriit fœminam, poterit dicere testamentum nullum, tanquam præterita, vide Anch. *in d. cons.*220. *n.*6. *ver. sed reperio.* vbi, quod Bart. & collegium Doctorum Florentiæ consuluit pro ista parte. Bald. vero, & collegium Senarum pro contraria, vide; quia alios allegat antiquos. † Statutum criminale Castri Plebis, quod offendens 3
cum armis puniatur in decem, si cum manu, in quinque, aliquis offendit cum dentibus, dicit Bartol. *cons.*106. *Statuto Castri Plebis. lib.*1. quod dentes non sunt arma, alias homines essent semper armati; ideo assimilatur membris, vt si cum manu offendisset, & sic punitur in quinque, dũmodo extra faciẽ momorderit. † Itẽ, 4
quod cõdemnatio pro homicidio sit pecuniaria, & quarta pars condemnationis soluatur proximioti cõsanguineo defuncti, an debeatur forensi proximiori, stante statuto, quod idem ius seruetur forensibus, quod seruatur in terris eorum nostris Castellaniis, super quo Bart. *cons.*140. *Quidam de Narnia. lib.*1. dicit, quod tale statutum est contra Forenses, & non in eorum fauorem, vbi apostil. *in ver. non in eorum fauorem.* dat concor. & dicit, quod si iudex condemnaret illum, qui interfecit Forẽsem, pœna pecuniaria, super eo, quod in loco interfecti Forensis homicidium pœna pecuniaria punitur, quod talis iudex meretur decapitari, & q̃ ita fuit seruatum. † Item, quod quicumq; reperitur bannitus, & cõ- 5
demnatus pro aliquo maleficio personali à 50. libris supra possit impune offendi, super quo Bart. *cons.*188. *Statuto Castri Plebis, lib.*1. vbi, quod verba, *offendi possit*, important occidi possit; & exponit verba, *p*̃ personali maleficio, vt possint intelligi quatuor modis: primo, quod offensa sit in personam; & hęc non est bona propter absurdum; quia pro alapa posset occidi, non autem ex furto, vel proditione: secundo, q̃ intelligatur maleficium personale, qñ resultat pœna personalis, & licet dicatur à 50. libris supra, sufficit, q̃ corporalis potuerit imponi: tertio intelligitur maleficium personale, q̃ famam & statũ lædit: quarto de maleficio personali, videl. à persona cõmisso, & cõcludit, q̃ est fauorabile statutum; quia respicit vtilitatem publicam principaliter. † Sta- 6
tutum, quod tenentes corium animalis in platea soluant gabellam, importat q̃ omnes tenentes corium, præterquam pro vsu suo, puta pro cooperimento, vel vestimento, tenentur soluere. Bart. *cons.*135. *Statuto Castri Plebis. lib.*1. † Quod donatio non va- 7
leat de omnibus bonis, neque de particularibus sine certa solemnitate; quia tale statutum non habet locũ in donatione iurata. Bart. *cons.*108. *Domina Marthiola. in fin. lib.*2. *ver. non obstat statutum.*

Plenum ius quando dicatur, vel non. Concl. 364.

IVS † plenũ dicitur, qñ addi nihil potest; ideo si aliquid deest, 1
ius nõ dicitur plenũ. Cuma. *cons.*187. *Dominus Confignorius. in pr.*

Vide, Dictio, *plenum*, quid importet. *Concl* 329. vbi plenius. † Et
2 importat idem, ac si dictum esset, tam in proprietate, quam in v-
3 sufructu. Alex. *cons.* 56. *Perlectis in prin. lib.* 3. † Et in beneficialibus
pleno iure subiectio facta intelligitur quoad temporalia, & spi-
ritualia, si materia hoc patitur. Fel. *in c. conquestus. in prim. de foro com-*
4 *pet.* † Extende; quia pleno iure spectare dicitur possessio, quãdo
possidens percipit fructus, & de eis disponit pro libito voluntatis. Bald. *in l.* 1. *C. de reuoc. donat. in* 2. *lect.* sequitur Fel. *in d. c. cõquestus.*
5 *de foro compet. n.* 2. † Extende; quia verba *pleno iure*, importãt idem,
ac si dictum esset, *sine vlla diminutione, cum omni integritate*; & ideo
in substitutione cum dictis verbis facta pupillo excluditur mater; item prohibetur Falcidia, & omnis detractio; & idem in in-
6 uestitura. Cauet. *cons.* 701. *n.* 54. *& seq* vbi plurimos allegat. † Et
idem importat, ac si diceretur, *cum statu integro*, & facit venire in
concessione Castri territorium, & alia, quæ non venirent. Cra-
7 uet. *d. cons.* 701. *n.* 55. † Extende; quia pleno iure operatur, vt substitutio directa dicatur. Bart. *cons.* 15. *Pater habens filium. in fin.* Cia-
8 uet. *d. cons.* 701. *n.* 54. vbi plurimos allegat. † Declara; quia si verba
ex coniecturis non possunt importare directam, sed fideicommissariam, operantur tunc quoad mentem, non autem quoad
9 dispositionem. Crauet. *cons.* 570. *n.* 30. *ver. secundo respondetur.* † Limita; quia dictio, *pleno iure*, non importat Episcopalem iurisdictionem, si Ecclesia conceditur alicui pleno iure. Card. *cons.* 47.
Reuerende Pater, & Domine mi. quem allegat Fel. *in d. c. conquestus. in*
10 *prin. ver. & not. quod habens. de foro compet.* † Declara; quia secundum
qualitatem personæ concessio pleno iure facta importat iurisdictionem Episcopalem; ideo si conceditur Episcopo Fesulano
vna Ecclesia Florentiæ pleno iure, importabit tunc Episcopalem iurisdictionem. Calder. *cons.* 6. *de donat.* quem sequitur Fel. *d.*
11 *c. conquestus. in prin. ver. Dixit tamen Cald. de foro compet.* † Extende;
quia spectare pleno iure dicitur etiam ratione directi dominii. Fel. qui alia exempla ponit *d. c. conquestus. n.* 3. *ver. item nota. de foro*
12 *compet.* vbi ponit alia exempla, quæ videas. † Extende; quia dictio hæc, *pleno iure*, quandoq; refertur ad proprietatem, non ad causam perpetuam; ideo valet quandoq; de re licet restituenda; quia nihil dominus est pleno iure. Crauett. *cons.* 570. *n.* 3. vbi mul-
tos allegat. Vide, Dictio, *pleno iure*, quid importet. *Concl.* 331. † Li-
13 mita; quia plenus non dicitur vsusfructus, in quo alius partem
14 habet. Crauet. *cons.* 563. *n.* 13. † Extende; quia pleno iure non dicitur, quod alienari non potest. Crauet. *cons.* 592. *num.* 130. *ver. eodem*
15 *Bald.* Ruin. *cons.* 1. *col. pen. lib.* 1. † Quandoq; tamen refertur ad id, quod alienari non potest, vt referatur ad mentem, & non ad causam perpetuam, plene Crauet. *d. cons.* 570. *n.* 30.

Plenum, & non plenum differunt in multis. Concluſ. 365.

1 POSSESSOR † plenam possessionem habens non potest intentare interdictum adipiscendæ; secus si non habet plenam
possessionem, prout hæres, in quem statutum transfert possessionem. Alex. *cons.* 83. *Visa facti. nu.* 9. *in fin. cum seq. ver. fortificantur*
2 *prædicta. lib.* 2. † Dominus plenus non potest conducere rem, sed
3 bene dominus non plenus. Alex. *d. cons.* 83. *n.* 10. *lib.* 2. † Res mea non potest mihi obligari, quando habeo plenum dominium; secus si non plenum, *l. neque pignus. ff. de reg. iur.* vbi Decius, & alij.

Plumbini terra, ſtatuta, conſuetudines, & priuilegia. Concluſ. 366.

1 LAVDVM † fuit latum contra Commune Plumbini, & Comites de Castagneto ad fauorem Comitum della Rocca, super quadam bantuta, in quo narratur, quod etiam Commune Vignalis consensit, non probat contra Commune Vignalis, quod possidet dictam tenutam; quia res inter alios, &c. & e-
2 nuntiata non probant etiam in antiquis contra tertium. Castr. *cons.* 139. *Pro declaratione. per tot. lib.* 1. † Scarlini terra erat libera, & se commendauit Domino Plumbini cum hoc, quod haberet merum & mixtum imperium, & suos officiales, licet promiserit recipere sal à Domino Plumbini, & parere statutis eius. Abb.
cons. 51. *Ad dilucidationem. per tot. lib.* 2. concludit, quod tanquam commendata remanet libera, & quod licet Dominus Plumbini possit capi facere fraudantes sal in terra Scarlini; non tamen potest inde abduci facere, sed per officiales Scarlini debent iudicari.

Pluralis numerus vno non contentatur. Concl. 367.

1 PLVRALIS † numerus saltem dualitatem requirit, nec vno contentatur. Oldr. *cons.* 215. *Puncta breuia. col. fi. n.* 8. *ver. deinde opponitur.* vbi idem dicit in signo partitiuo, quod pluralitatem desiderat, & Signor. *cons.* 92. *Dominus Marchio in pr.* Io. de Imol. *cons.*
101. *n.* 2. † Et sicut dictio, *plures*, duo saltem requirit, ita etiam po-
test intelligi de pluribus, videl. vltra duos, text. est iuncta glos.
qui plures. ff. de vulg. & pupill. & in l. sed si restituatur. §. fi. ff. de iud. † Et
ideo concludit Alex. *cons.* 66. *In causa, & lite. in pr. lib.* 7. q. pupillo
pœne facta venditori p dictas partes necessario includit empto-
rẽ, & eius fideiussorẽ; quia pluralis loquutio vnitim nõ applica-
tur, & sic extẽdit ẽt ad pœnam. † E contra vero pluralis loquutio, a
duorũ numero cõtentatur, *c. pluralis. de reg. iur.* Calder. *cons.* 438. *in*
pr. alias 21. *de iure patron.* † Et ideo in materia stricta, put in crimi-
nalibus, libellus cõtra plures nõ excedit duos; quia q minus eis
cõtinet; secus si materia sit fauorabilis. Bart. *in l. si gemma. ff. furtum. cas.* Bald. *in l.* 2. *§. ignominiæ. ff. de iis qui not. infam.* Aret. *in l. con-*
tinuus. §. qui in sulam. ff. de verb. oblig. † Sic in expectatiua odiosa hu-
bens expectatiuã ad plura beneficia vsq; ad summã centum non
capit vltra duo, etiãsi summam centũ nõ ascendãt. Bald. *cons.* 342.
Factũ tale est. lib. 5. vbi extẽdit, etiamsi dicatur, q possit acceptare
vnũ, duo, tria, & plura beneficia; quia verbũ, *plura*, in odiosis non
excedit duo vltra tres expressos, & sic erit ad quinque. † Amplia; 7
quia geminatio dictionis, *plures, & plures*, importat geminationẽ
duorum, & sic quatuor. Io. de Imol. *cons.* 101. *n.* 2. Rom. *cons.* 301. *in*
proposito. nu. 12. *ver. iis tamen.* vbi apostil. *in ver. quatuor.* dat plures
concord. † Extende; quia testis deponens per verbe, *plures. & pla-*
res, intelligi debet de quatuor. Rom. *d. cons.* 301. *num.* 12. *ver. tu-a-*
men. † Amplia; quia facultas data arbitro, progãdi cõpromissum q
vna vice, & pluribus, intelligitur de duabus vicibus, & nõ vltra;
quia pluralis loquutio duobus est cõtenta. Bald. *cons.* 101. *Nobilis*
vir. n. 5. *& seq. ver. redeo ad primum. & cons.* 102. *Omnis potestas. n.* 6. *ver.*
dicto de causis. quorũ primũ est Barth. Salyceti, secundũ est Philip-
pi Cassoli, & *cons.* 103. *Lex compromissi. in pr.* q est Baldi, vbi n. 2. di-
cit, q 20. Dd. subscripserũt, & *cons.* 104. *Dilatio prorogatoria. in pri.*
lib. 3. & Bald. *cons.* 350. *Verba compromissi. n.* 4. *ver. sed in contrarium. lib.*
5. Vide, *Clausulæ compromissorum, & earum importantia. Concl.* 394. ¶
† Extende in expectatiua cõcessa ad vnũ, duo, tria, vel plura be-
neficia vsq; ad certã summã; quia illa dictio, *plura*, includit solum
duo beneficia vltra expressa. Bal. *cons.* 342. *Casus talis est. lib.* 5. † Ex-
tende, vt idem sit in omni dispositione, in qua posset resultare
magnũ grauamen parti; quia semper pluralis loquutio restringi-
tur ad duas vices, & vlterior multiplicatio nõ est facienda. Bald.
d. cons. 101. *nu.* 6. *ver. ad intelligentiam. lib.* 3. Vide, *Infinitas est vsualis.* ¶
& quando secus. Concl. 128. † Extende, qñ agitur de obligatione
multiplicãda, seu proganda; quia pluralis loquutio nõ extendi-
tur vltra duorũ numerũ, *l. fidei. ommissi. §. si idem. ff. de leg.* 3. † Decla-
ra, vt extensiones nõ procedant, qñ essemus in dispositione legali,
vniuersali, & nõ agitur de multiplicãda solutione; quia pluralis
loquutio importat toties quoties. Bal. *d. cons.* 101. *n.* 6. *& seq. ver. sed*
contra hoc. lib. 3. vbi facit differentiã inter dispositionem homi-
& legis. † Extende, vt idem sit in dictione, *iterũ*; quia binũ actus
significat. Bald. *d. cons.* 101. *n.* 9. *ver. praterea. lib.* 3. † Restringe, qñ ex
resultaret inconueniens, sed potius iustitia sine magno pudicio
alterius; quia pluralis loquutio intelligitur toties quoties. Bald.
d. cons. 101. *n.* 6. *ver. aut non resultat. lib.* 3. † Amplia; quia idem est di-
cere, *semel. & pluries*, prout si diceretur, *pluries*, simpliciter. Bald.
cons. 104. *Dilatoprorogata. in prin. lib.* 3. vbi, q non potest vltra duas
vices. † Extende in eo, qui potest appellare semel, & pluries, quia
nõ appellat, nisi bis. Bald. *d. cons.* 104. *in pr. ver. simile potest quis. lib.*
† Extende in eo, qui habet potestatem obligandi me semel, & si
pluries; quia nõ potest vltra duas vices. Bal. *d. cons.* 104. *post mod. ver.*
si ego do potestatem. lib. 3. † Extende in potestate substituendi semel, q
& pluries; quia nõ extenditur vltra duas vices. Bal. *d. cons.* 104. *n.* 2.
lib 3. † Amplia; quia verbũ plurale, q exequi debeant, relatũ ad
plures exequutores operatur, q vnus nõ potest exequi; qa plu-
rale nõ resoluitur in singularitatem, maxime in cõditionalibus,
& formalibus. Bald *cons.* 123. *Reuerendissimus pater. n.* 3. *ver. nec intelli-*
go. lib. 5. † Extende; qa numerus pluralis vno nõ cõtentatur. Cal. 23
cons 161. *Viso pũcto. ver reflat solũ. lib.* 1. vbi, q cassans testamenta, ex
quo vnicũ eit, censetur cassare codicillos, qui largo modo sunt
testamentũ, vt pluralis numerus impleatur. † Amplia; quia fidei-
cõmissum factũ in plurali numero, si aliter verificari non potest,
cõprehendit eũ, cui specialiter quidquam fuit, & qualiter nõ cõ-
prehenderetur, *l. si. ff. ad Treb. ll.* Alex. *cons.* 109. *Super primo. n.* 2. *ver.*
secũdo, phatur. lib. 7. † Declara, qñ pluralis numerus ponitur in cõ- 23
ditione, & sic respicit tempus futurũ; quia sciniitur, ita Alex. *d.*
cons. 109. *n.* 16. *ver. nõ obstat dum secũdo. lib.* 7. † Extende; quia si pater 24
instituit tres filios, & si quis eorũ decesserit sine filiis, substituit
supstites, videtur, q primo decedenti sit facta substitutio tantũ,
quia verba pluralia, q supstites substituit, nõ verificatur in vno,
sic arguit Alex. *d. cõs.* 109. *in pr. lib.* 7. † Cõtranũ cõsulit Alex. *d. cõs.* 25
109. *pr*

109.*per tot.* maxime *n.3. & seq. ver. tamen præmissis. lib.7.* & mouetur ea ratione; quia verba illa, *superstites substituit*, respiciunt tempus futurum, & faciunt conditionem; & ideo diuiduntur, & respon-
26 det ad contraria. † Amplia; quia si pater instituit posthumos hoc modo, nisi nascantur posthumi mares, tantum vnus, vel plures, illos hæredes instituo, si cum vno, vel pluribus posthumis nascatur fœmina, iussit illam dotari in certa summa, postea substituit superuiuentes posthumos vnum, vel plures morientibus in pupillari, vel quandocumq; sine liberis, & si omnes posthumi sic decederent, substituit duas sorores testatoris; mortuo testatore natus est vnicus posthumus, qui in pupillari decessit, sorores testatoris veniunt ex substitutione pupillari, mater se opponit, q̃ substitutio fuit facta pluribus posthumis, nõ vni; ergo casus fuit omissus, Io. Andr. *in addit. Spec. tit. de testam. §. in primis. in addit. magna, in 4.q.* dicit, q̃ pro matre fuit iudicatũ; quia casus est omissus,
27 & fuit opinio Oldradi. † Declara; quia contrariũ verius est, vt dicit apostil. ad Alex. *d. cons.* 1 c̃. *circa fin. in ver. videbatur. lib.7.* vbi allegat plures reprobates, licet Alex. *n.17. & seq. ver. non obstat, dum.* vltimo saluet ampliationẽ, quæ procedit; quia aderat collectiua, *omnes decederent*; ergo priuatio supponebat natiuitatẽ, quę nõ fuit de pluribus; itẽ quia contra matrem agebatur, vt excluderetur à
28 luctuosa filii hæreditate. † Limita, q̃n dictũ esset de duabus vicibus, & pluribus; quia intelligeretur de trib. vicibus, & nõ vltra,
29 Bald *cons.* 101. *n.14. ver. item quia illa verba. lib.3.* † Extende, etiãsi esset dictum, *semel, & pluries, ac toties quoties.* Bald. *cons.* 321. & plenius
30 *cons.* 350. *Verba compromissi. n.4. ver. in contrarium. lib.5.* † Limita; quia regula est in cõtrarium, q̃ pluralis loquutio resoluitur in singularitates. Signor. *cons.* 92. *Dominus Marchio. n.8. ver. item est tertium.*
31 *& n.9.* † Declara, vt per Bart. *in l. falsa. §. fi. ff. de cond. & demonstr.* vt si plures eff. ctus resultent, resoluitur in singularitates, alias secus.
32 † Extẽde in fideicõmissaria substitutione, vel fideicõmisso; quia pluralis loquutio resoluitur in singularitates. Signor. *d. cons.* 92. *n.*
33 10. † Extende idẽ in feudo; quia feudũ dicitur à fide, quasi fideicõmissum. Signor. *d. cons.* 92. *n.* 10. † Extẽde in pluribus qualitatibus circa plures personas sub cõditione incerta; quia resoluun-
35 tur in singulares. Signor. *d. cons.* 92. *n.* 10. *ver. item huic.* † Extende in materia feudali; quia si est facta inuestitura marito, & vxori de feudo, ita q̃ per mortẽ dictorũ iugalium feudũ reuertatur ad dominũ, vno mortuo reuertitur; quia mors vnius facit iugales desinere esse iugales. Signor. *d. cons.* 92. *n.8. & seq.* maxime *n.11. & seq.*
36 † Restringe in substitutione directa; quia pluralitas non soluitur
37 in singularitates. Signor. *d. cons.* 92. *n.*10. † Restringe, vt nõ procedat in pluribus qualitatibus sub cõditione incerta circa eandem personam; quia tũc pluralis loquutio debet verificari in plurali.
38 Signor. *d. cons.* 92. *n.*10. *ver. item huic non potest.* † Limita; quia pluralis loquutio facta per testatorẽ de filiis, si habet, nisi vnũ, verifica-
tur; quia ad saluandã dispositionẽ refertur ad natum, & qui possent nasci. Castr. *cons.* 218. *Quod vxor. col.1. circa fin. ver. quod autem de*
39 *liberis. lib.1.* † Declara, quia si testator instituit Nicolaum natũ, & posthumos nascituros, & postea substituit, q̃ si dictus Nicolaus, & alii decesserint, succedat Titius; certe si nati non sunt posthumi, & mortui esse nõ possunt, substitutio nõ habet locũ; quia copula requirit cõcursum vtriusq; copulati; secus esset, si alternatiue substituendo dixisset, & si dictus Nicolaus, seu alii nascituri
decesserint, ita Castr. *cons.* 219. *Visis, & consideratis. in prin. lib.1.* Vide, Dicti, *plures*, quid importet. *Concl.* 333. Vide, *Verba pluralia quando*
40 *singularitatẽ importent. Concl.* 119. † Limita; quia pluralis numerus scinditur, & verificatur in singulari, q̃n sumus in dispositione de futuro cõditionali; quia intelligitur, quatenus extẽt, ita pulchre
41 Alex. *cons.* 19. *Super prima. n.4. & seq. lib.7.* † Extende; quia statę statuto, q̃ mulier nõ possit cõtrahere sine consensu duorũ consanguineorũ ex parte patris, si eos habuerit, & si non habuerit, adhibeantur ex parte matris, si mulier habet vnicũ ex parte patris, debet ille vnicus adhiberi, & alius ex parte matris; quia verba de futuro cõditionalia resoluuntur, quatenus habuerit. Alex. *d. cons.*
42 109. *n.6. lib.7.* † Limita; quia grauatus restituere, quibus voluerit, vni tm̃ potest restituere. Alexan. *d. cons.* 109. *n.7. ver. secundo pro hoc.*
43 *lib.7.* † Declara tm̃, nisi ex coniecturis repugnaret mẽs disponẽtis.
44 Alex. *d. cons.* 109. *n.7. lib.7.* † Limita; quia dispositio, *si decesserit sine filiis*, verificatur in vnico filio. Alex. *d. cons.* 109. vbi à *num.9. & seq.* vsque *num.*15. dat multa exempla similia, *lib.7.*

Pluralitas non præsumitur, & qualiter procedat. Concl. 368.

1 PLVRALITAS † personarum non præsumitur; & ideo qui allegat pluralitatẽ personarũ, debet illã probare; quia in dubio
2 idẽtitas præsumitur. Bald. *cons.* 66. *Cum appareat. in prin. lib.4.* † Extende in hæredibus; quia nõ præsumuntur plures, nisi probẽtur; ideo potest conueniri in solidũ is, qui adiuit; nisi doceat, q̃ adsint alii hæredes. Bald. *cons.* 168. *Allegationes hinc inde. post med. ver. series autem facti. lib.4.* † Amplia in facto; quia pluralitas factorum non 3
præsumitur, nisi probetur. Bald. *d. cons.* 66. *n.*2. *lib.4.* † Restringe; 4
quia ratione diuersitatis actuum, personarũ, & locorũ pluralitas factorũ præsumitur. Socin. *cons.* 24. *Visis, ac diligenter*, & mature, *n.*
26. *lib.1.* † Amplia in testamentis; quia pluralitas testamentorum 5
nõ præsumitur; ideo licet testes reprobates testamentũ debeant specificare de tali testamento rogato per talẽ Notarium; in quia nõ cõstat de alio testamẽto, q̃ de vno, debẽt de eo intelligi. Bald. *cons.* 399. *Quod non sit sufficienter. in prin. ver. tertio sic. iuncto ver. ad tertiam ration. m.n.*3. *lib.5.* Bald. & Salyc. *in l.*2. *C. de error. aduoc.* Alex. *d. cons* 53. *lib.1.* † Extẽde in sententiis. Bald. & Salyc. *d. l.*2. *C. de error.* 6
aduoc. Alex *d. cons.* 35. *lib.1.* † Extende; quia pluralitas contractuum 7
nõ præsumitur. Ias. *cons.* 62. *lib.1.* † Extende in instrumẽtis; ideo in- 8
strumentũ donationis semel productũ cẽsetur idẽ, q̃ nouiter p̃ducitur; quia pluralitas nõ præsumitur. Castr. *cons.* 360. *n.*2. *lib.*2.
† Extẽde in inuentariis; quia pluralitas nõ præsumitur, sed q̃ sit 9
vnũ & idẽ, licet diuersis tẽporibus; quia pluralitas in actibus hominũ nõ præsumitur, nisi p̃betur. *c. in præsentia. §. verũ.* & ibi Ant. de But. *col.*17. *de probat.* Bald. *in l. testium. col.5. C. de testib. & in l. qui iurasse. §. fi. ff. de iureiur.* & diuersitas tẽporis non nocet; quia est erronea ex inspectione inuentarii. Bart. *in l. sed si me putem. ff. de cond. &*
demon. Alex. *cons.* 102. *Visis. col. pen. lib.1. & cons.* 148. *& cons.* 156. *lib.6.*
† Amplia; quia pluralitas rerũ mobilium nõ præsumitur; ideo p̃- 10
bans dedisse precario planetas ad pignorandũ, nõ tenetur probare identitatẽ planetarũ; quia pluralitas non præsumitur. Alex.
cons. 53. *In causa vertente. n.*2. *in fi. ver. nec ad hoc obstat. lib.1.* † Amplia; 11
quia in onerosis pluralitas non præsumitur. Decian. *cons.* 10. *in fin.*
*lib.*2. † Amplia; quia pluralitas Locorũ, seu Castri, & Villæ eius- 12
dẽ denominationis præsumitur. Alex. *cons.* 16. *In causa, & lite. in fi.*
ver. non obstat, quod. lib.5. vbi, q̃ inuestitura Castrorũ facta de pluribus Castris, inter quæ denominatur Bubianũ, quæ est Villa, non Castrũ in territorio Regii, dicit sufficere; quia aliud Bubianũ nõ præsumitur, siue Castrũ, siue Villa; ideo venit vt Villa; quia nulla alia est in dicto territorio. † Extẽde; quia pluralitas bonorũ sta- 13
bilium non præsumitur, sed vnitas; ideo si testis deponit quoad ipsa bona, debet intelligi de bonis articulatis, non de aliis; quia pluralitas nõ præsumitur. Alex. *cons.* 88. *Quoniam. n.*27. *ver. præterea vnitas. lib.5.* vbi plena apostilla dat plurimos concord. † Amplia; 14
quia pluralitas nominũ nõ præsumitur, sed idẽtitas; ideo morte p̃bata Titii, licet testis nesciat, cuius esset filius, qui dicit, nõ esse eundem Titium, de quo agitur, probare debet. Alex. *cons.* 172. *In causa & lite. n.6. ver. ex eo quia pluralitas. lib.6.* † Contrarium tenet 15
idẽ Alex. *cons.* 151. *n.5. lib.5.* † Declara; quia pluralitas nominum vl. 16
tra, q̃ appareat, nõ præsumitur. Alex. *cons.* 125. *Viso processu. n.7. ver. non pluralitas nominis. li.7.* vbi apost. *in v. pluralitas.* citat Alex. *con.* 88.
*n.*27. *lib.5.* † Limita; quia qui se fundat in pluralitate, debet pro- 17
bare pluralitatẽ, & qui se fundat in idẽtitate, debet p̃bare idẽtitatem. Corn. *cons.* 144. *Superioribus diebus. n.*11. *ver. item de iudicialib. lib.*4. sequitur Crauet. *cons.* 198. *n.*4. *ver. pro quo facit.* vbi allegat ad hoc, q̃ idẽtitas sit in suo casu probata, & q̃ fundans se in pluralitate, probare debeat pluralitatem. † Limita; quia licet pluralitas 18
personarũ nõ præsumatur, & qui probat Titium, intelligitur de Titio, pro quo agit; quia alius non præsumitur. Bart. *in l. si in rem. ff. de rei vendic.* tm̃ hoc nõ procedit, nisi q̃n nomẽ est singulare; secus si nomen est ordinarium; quia qualitas debet probari, q̃ sit illa, per duas demõstrationes. Aret. *cons.* 104. Dec. *cons.* 13. *in fi.* Rimin. Iun. *cons.* 363. *n.*58. *& seq. lib.4.* vbi allegat Ferret. *cons.* 50. & alios.
† Contrarium dicit Castr. *cons.* 140. *in prin. lib.*2. vbi plura adducit. 19
Vide, *Identitas non præsumitur, & quando secus. Concl.*3. Vide, *Probatio quid sit, & qualiter sit arbitraria. Conclus.* 764. Vide, *Recognitio personæ condemnati, vel banniti necessaria, & qualiter fiat. Concl.*52.

Pluralitas actuum, & dispositionum ex quibus inducatur. Concl. 369.

1 PLVRALITAS † temporũ dinumeratorũ in vltima voluntate inducit pluralitatem actuum; ideo si testator substituat hoc modo; *si aliquis ex filiis meis decesserit in pupillari ætate, vel alias quandocumque*; talis substitutio cõtinet plures, videl. pupillarem expressam, & fideicommissariam. Signor. *cons.* 188. *Casus continens. n.5. &*
seq. vbi late. Vide, *Capitula separata, & diuersa diuersam inducunt dispositionem. Conc.* 60. † Extẽde in dispositione inter viuos; quia plu- 2
ralitas temporũ inducit pluralitatẽ dispositionum. Signor. *d. cons.*
188. *n.5.* † Alternatio inducit pluralitatem. Signor. *d. cons.* 188. *n.5.* 3
vbi maxime dicit procedere, q̃n pares dispositiones alternatiuæ

non concurrunt in idem tempus, semper plures dicuntur disposi-
4 tiones. † Amplia; quia plures locantes bona censentur plures locationes facere, videl. quilibet pro rata; vnde si duo sunt locatores, quilibet pro medietate præsumitur locare. Alex. *cons.* 76.
☞ *In causa, & lite. n. 3. ver. secundo est ponderandum. lib.* 7. Vide, *Actus verus plura facta continens, quando vnus, vel plures. Concl.* 131.

Plures copulati quando vnam personam, vel plures repræsentent. Concluſ. 370.

1 PLVRES † copulati simul iuncti cum alia persona ad eligendum, vel aliquid faciendum, licet sint plures, reputantur pro vna persona, veluti si testator legat, quod electio spectet ad consules artis, & ad hæredes suos, licet cōsules sint multi, puta quinquè, vel decem, reputantur pro vna persona, & hæredes pro alia
2 persona. Rom. *cons.* 99. *Viso. in prin.* vbi apostil. *in ver. Viso.* citat plurimos. † Extende, siue electio sit commissa pluribus collectiue, puta consulibus, & hæredibus; siue ex vna parte pluribus collectiue, & vni, vel pluribus singularibus personis; quia quælibet singularis persona habebit vnam vocem, & plures collectiue a-
3 liam vocem. Rom. *d. cons.* 99. *in prin.* † Extende, etiamsi fiat mentio non personæ, sed dignitatis singularis, & collectiue, puta Capitaneo, & Prioribus; quia Capitaneus habebit vnam vocem, Priores aliam simul, & collectiue. Rom. *d. cons.* 99. *in pr. ver. ex qua*
4 *regula.* † Extende; quia si collatio, electio, vel aliud priuilegium spectat Episcopo, & Capitulo, Episcopus vnam personā repræsentat, totum Capitulum aliam personam, Rom. *d. cons.* 99. *col.* 2.
5 *ver. quarto ad idem.* allegat *clem. si plures. de iure patron.* † Amplia, vt procedat tam in fauorabilibus, quā in damnosis, & pœnalibus; ideo si condemnantur iudex, & cōsules in centum, iudex soluet pro vna persona solus, & consules pro alia persona tantū. Rom.
6 *d. cons.* 99. *ver. secundo idem.* † Amplia; quia si priuilegium aliquod spectat duabus Ecclesiis; vna sit insignis, & plurium beneficiorum, vna persona repræsentatur solum per singulam Ecclesiam, etiamsi alia nō habeat, nisi vnum, vel duos. Rom. *d. cons.* 99. *col.* 2.
7 *in prin. ver. vltimo.* † Exinde idem, si cōmittatur decisio cauſæ quatuor canonicis, & deinde cōmittatur duabus dignitatibus per aliud rescriptum, quatuor canonici habebunt vnam vocem, & vnam personam, duæ dignitates aliam. Rom. *d. cons.* 99. *col.* 2. *in pr.*
8 *ver. tertio idem probatur.* † Limita, nisi constet de mente, quod voluerit testator, quod collectiue positi debeāt habere plures personas; quia statur mēti disponētis. Rom. *d. cons.* 99. *in fi. n.* 4. *ver. dū*
9 *autem.* † Limita, quando agitur de beneficio familiæ, vt aliquid distribuatur; quia non pro vna familia, sed pro singularibus de familia fit interpretatio, *l. Lucius. §. Titius testator. ff. de leg.* 2. qui text. secūdum Rom. *d. cons.* 99. *n.* 2. *& seq. ver. huic conclusioni.* dicit, quod vel est speciale in familia secundum vnum intellectum, vel secundum alium intellectum concordat cum ampliationibus.
☞ Vide, *Vniuersitas, vel Collegium quando computentur pro vno, vel pro pluribus in concursu cum aliis. Concl.* 271.

Plura copulatiue quando requirantur, licet vnum de pluribus sufficiat. Concl. 371.

1 QVANDO † plura copulatiue requiruntur ad actum, quorum vnum sufficit, id procedit, quando incipit ab iis, quæ de se non sufficiunt; secus si inciperet ab eo, quod de se sufficit; quia tunc plura non requiruntur. Bald. *cons.* 242. *Antiqua quæstio. ver. præterea dicendum. lib.* 2. vbi, quod ad præscribendum Regalia requiritur titulus, & sine titulo requiritur præscriptio, & immemorabilitas, si incipis à præscriptione, requiritur etiam tempus
2 immemorabile, si incipis à priuilegio, secus. † Hæres cum beneficio tenetur conficere inuentarium intra tempus inuentarii à die scientiæ, & aditæ hæreditatis, si incipis à scientia, si incipis ab adita hæreditate, illud solum sufficit. Bart. *in l fi. § cum igitur. n.* 2. *C. de iure delib.* allegat text. *in l. statu libero. §. si quis hæredi. ff. de statu lib.*
☞ Vide, *Modus agendi attenditur, & multum refert. Concl.* 302.

Plus & minus non faciunt differre specie, & quando secus. Concluſ. 372.

1 REGVLA † est, quod plus & minus non faciunt differre specie; quia ita est homo paruus, sicut & longus, vel magnus;
2 sic etiam dicimus de barca, & scapha. † Extende; quia officialis non minus est officialis, licet præsit paruo territorio, sicut qui
3 præest magno. Lap. *cons. si. inter consil. Oldr. n.* 2. *in fi.* † Amplia; quia plus & minus nihil operatur, nisi aliter appareat; ideo si dico, *confiteor me tibi debere centum, plus & minus*, non auget, neq; minuit
4 centum, nisi probetur aliūde. Alex. *cons.* 8. *Videtur. in fi. lib.* 4. † Extende in verbo, *quantumcunq; sit*; quia non auget, neq; minuit, nisi
5 appareat, vt supra. Alex. vbi supra. † Limita; quia quod est communius, dicitur dignius, & sic maius. Io. Monachi *in rubr. de offic. deleg. in* 6. † Plus quatuor modis dicitur re, loco, tempore, & car-
6 sa. Castr. *cons.* 389. *Plus. in prin. lib.* 1. † Plus est indefinitum, & potest ad omne plus referri, siue sit magnum, siue paruum. Castr. *d. cons.* 389. *in prin. ver. primo, quia. lib.* 1. † Et hæc dictio verificata, videlicet in pluri, & verificatur etiam in tanto, & minori. Castrens. *d. cons.* 389. *in prin. lib.* 1.

Pollicitatio an obliget, & quando secus. Concl. 373.

POLLICITATIO † facta non obligat etiam de iure Canonico, ita vt ex ea detur actio. Viui. *comm. opin.* 612. *pollicitatio. relat. sub tit. de contrah. & comm. stipul. n.* 71. vbi ait, hanc opinionem esse communem, * & verissimā. *tom.* 2. *com. opin. diu.* † Amplia, vt procedat, etiamsi sit facta Notario, qui est deputatus ad scribēdum subhastationem. Communis; quia nisi fiat pollicitatio deputatis ad vendendum ad hastam, non obligat; quia sicuti communitas non obligatur pollicitanti; ita neq; econtra. Bald. *cons.* 7. *Factum, super quo. in fin. lib.* 5. † Limita; quia pollicitatio facta pro honore; consequēdo bene obligat, & producit actionem, & ius exigendi, *l. pactū. ff. de pollicit.* Castr. *cons.* 342. *In causa fratalee. col.* 2. *in pr. ver. respōdetur. lib.* 2. † Limita; quia omnis pollicitatio cōtinet pactū ita-
quuto cōsensu alterius, cui facta est. Castr. *d. cons.* 342. *lib.* 2. *col.* 2. *in prin.* Vide, *Subhastates plures qualiter obligētur, vel liberētur. Concl.* 715.

Poderium, seu podere quid sit. Concl. 374.

APPELLATIONE † poderii venit multitudo agrorum, etiamsi sint separati, quando destinatione patrisfamilias pro vno poderio reputantur; quia podere dicitur, quicquid vno nomine nuncupatur, licet simul non sint. Bart. *in l. Seia. §. pen. ff. de fund. instruct.* Castr. *cons.* 454. *De eo, quod primo loco. lib.* 1. *in prin.* allegat Bart. *in l.* 1. *ff. de reb. dub.* † Extende; quia si testator legat podere suum, & post testamētum emit agros, quos dicto poderio applicauit, & destinauit, veniunt omnia in legato. Bart. *in l. si na. in fi. ff. de aur. & argen. leg. & in l.* 1. *ff. de reb. dub. n.* 5. † Extende; quia appellatione poderii cum suis pertinentiis veniunt boues aratorii deserientes. *l. si cui fundum, & instrumentum, iuncto text. in l. instrumenta*, ibi, *præterea boues domiti. ff. de fund. instruct.* Ang. *in l. item si fundi. §. fin. ff. de vsufr. & quemadmod. quis vtatur.* † Restringe, quando non est ficta destinatio, vt sint vnum podere; quia tunc legato vno fundo nō venit alius separatus. Bart. vbi supra. Vide, *Destinatio facta per patremfamilias quid operetur. Concl.* 227. † Vide tamen Castr. *cons.* 145. *Clarum est. in prin. ver. sed hic vsusfructus. lib.* 1. vbi, q; tantum importat podere, quantum fundus. † Imo quod podere nō sit nomen iuris, sed nomen, quod pendet ab vsu communi loquēdi. Alex. *cons.* 204. *Perspectis. n.* 6. *ver. istud vocabulum. lib.* 6. † In Romandiola, & Lombardia loco poderii dicunt vnam possessionē pro multitudine agrorū. Alex. licet nō ita clare *cons.* 136. *In causa, & lite. n.* 5. *ver. & etiam dictum rescriptum. lib.* 2. sed clarius idē Alex. *cons.* 63. *n.* 7. *lib.* 6. Vide, *Possessio quid sit, quotuplex, & quid importet. Concl.* 400.

Polimarti statuta, consuetudines, & priuilegia. Concluſ. 375.

STATVTVM † est in castro Polimarti, quod non possit fieri legatum ad piam causam, vel pro anima, sed filiis hæreditas debeat conseruari. Pet. de Anch. *cons.* 25. *Videtur prima fa. ie.* vbi consuluit pro validitate dicti statuti. Vide supra *Concluſ.* 335. *num.* 8. *& Concl. ibi seq. n.* 2.

Pondera, & mensuræ multiplices. Concl. 376.

LIBRA † constituitur ex vnciis duodecim. Boer. *decis.* 327. *n.* 2. *col.* 1. exemplo 12. mensium, qui constituunt annū integrum. † In Francia libra constituitur ex sexdecim vnciis; quia marcha est media libra. Boer. *d. decis.* 327. *col.* 1. *circa fin.* † Marcha constituitur ex vnciis octo. Boer. *d. decis.* 327. *col.* 1. † Mediolani libra constituitur ex vnciis viginti octo, quæ dicitur libra grossa.

Pondera, & mensuras contra banna tenentes quando puniendi, vel non. Concl. 377.

BANNVM † si extat, quod vendentes carnes teneantur habere pondera certæ qualitatis, seu quantitatis, si tenent minora pondera, puniri debent. Bald. *cons.* 155. *Quæritur, venditores. lib.* 1. † Limita, quando tenerent pondera maiora, quam essent bannimenta; quia licet non sint puniendi; tamen sunt suspecti; & ideo si sunt bonæ famæ, debet eis deferri iuramentum, & prouideri, quod in futurum cesset sinistra suspicio, alias debet omnino inquirere veritatem. Bald. *d. cons.* 155. *lib.* 1. † Punitio, & cognitio spectat tam ad iudicem secularem, *l.* 1. *§. cura carnis. ff. de offic. Prætorum* verbis, quam ad Episcopum, *cap.* 1. & ibi Dd. *de empt. & vend. l.* 1. *& 2. C. de Episcop. audien. l. munerum. §. item Episcopi. ff. de muner. & honor.*

Ponte-

Pontremuli statuta, consuetudines, & priuilegia. Concl. 378.

STATVTVM † est Pontremuli, quod mater excludatur à 1
legitima filiorum, siue petat tutorem intra annum, siue non, si extant agnati vsq; ad certum gradum, quod statutum valet, & potest tollere legitimã parentũ in totũ; secus filiorũ, & ita vbiq; obseruatur, vt inquit Bald. *cons.* 140. *Viso testamento. in fin. lib.* 1.

Populi ciuitas, statuta, consuetudines, & priuilegia. Concl. 379.

CIVITAS † Populi habet statutum, quod de quibuscum- 1
que legatis, & fideicommissis, ac hæreditatibus soluantur solidi, seu bononent duo pro fabrica Ecclesiæ, non valet, & non ligat Ecclesias, neq; Hospitalia, neq; loca pia; quia quatenus generaliter loquatur, non comprehendit causam piam, quatenus in specie, non valet, & potest iudex ecclesiasticus compellere laicos ad declarandum statutum generale, quod non comprehẽdat causam piam, & ad cassandum statutum speciale. Ant. de But. *cons.* 40. *per tot.* vbi late, & in fine dicit, quod licet sit causa pia causa fabricæ; tamen non debet vnum altare discooperiri, vt alterum cooperiatur, & quia deficit omnis potestas laicorum.

Popularis actio quæ dicatur, & quamdiu duret. Concl. 380.

POPVLARIS † actio est, vbicumq; tractatur de interesse po- 1
puli, vel Reipublicæ. Fel. *in c. dilecti. num.* 2. *ver. quilibet de clero. de maior. & obed.* † Amplia; quia valet consequentia; iudex potest procedere ex officio; ergo crimen est publicum, & quilibet de populo potest agere. Fel. *d. c. dilecti. n.* 2. *ver. valet consequentia. de maior. & obed.* † Amplia; quia dicitur popularis actio inducta ex edicto prætoris, quãdo dicitur, quod quilibet possit accusare. Dyn. *cons.* 29. *Prima quæstio est. in prin.* vbi apost. *in ver. l. si quis.* † Extende; quia vbicumq; est offensa iurisdictio iudicis, vel spretum est eius præceptum, quilibet de populo admittitur ad agendum. Fel. *d. c. dilecti. n.* 2. *ver. vbicumque. de maior. & obed.* † Amplia; quia vbi agitur de vtilitate & præiudicio Ecclesiæ, quilibet de clero potest agere, prout in popularibus quilibet de populo. Fel. *d. c. dilecti. num.* 2. *ver quilibet de clero. de maior. & obed.* Vide, *Agere pro Ecclesia quando, & qui possint. Concl.* 243. † Extende; quia pro legatis piis, & pia causa quilibet de populo agere potest. Rom. *cons.* 69. *in prin. nu.* 3. *ver secundo principaliter.* vbi apostil. *in ver. de populo.* dat concor. † Extende; quia vbi offenditur Ecclesia, vel clericus, crimen dicitur publicum, & quilibet de populo admittitur, apostil. ad Fel. *in d. c. dilecti. nu.* 2. *in ver. quilibet. de maior. & obed.* vbi etiam Felin. *n.* 2. *ver. pro iniuria illata.* † Extende; quia crimen simoniæ est crimen publicum, apostil. ad Fel. *in d. c. dilecti. n.* 2. *in ver. quilibet. de maior. & obed.* † Amplia; quia fractura pacis est crimen publicum, quando pœna, vel pars applicatur fisco, alias secus. Fel. *d. c. dilecti. n.* 2. *ver. pro iniuria illata. de maior. & obed.* † Extende in eo, qui subtraxit acta iudicii, vt veritas occultetur. Fel. *d. c. dilecti. n.* 2. *ver. pro iniuria illata. de maior. & obed.* Vide, *Crimina publica quæ dicantur. Concl.* 1076. † Amplia; quia vbicumq; agitur de sacris, in quibus potissime ius publicum consistit, actio popularis oritur, & quilibet Christianus admittitur, prout quod manifesti vsurarii, & peccatores notorii careant ecclesiastica sepultura, vel exhumentur, si in sacro sunt sepulti, & iudex ex officio suo procedit in istis. Abb. *cons.* 81. *Videtur. quod. n.* 4. *& seq. & in fi. lib.* 2. † Amplia; quia vbi agitur de pœna criminali, vel capitali, quilibet potest appellare pro condemnato, etiamsi sit extraneus; quia omnes de Populo admittuntur. Clar. *§. fin. q.* 94. *nu.* 4. *ver. regulariter autem.* allegat text. *in l. non tantum. ff. de appell.* † Extende; quia etiam clericus, & ecclesiastica persona potest appellare in criminalibus, secundum * communem, de qua Clar. *d. q.* 94. *n.* 5. *ver. sed an etiam clericus.* vbi dicit, quod alii qui teneant contrarium, sed ista est verior. † Amplia; quia exceptio excommunicationis competit cuilibet de Populo. Fel. *d. c. dilecti. col.* 4. *ver. exceptio excommunicationis. de maior. & obed.* † Amplia; quia ad instaurandum matrimonium male separatum auditur quilibet de Populo. Fel. *d. c. dilecti. col.* 4. *ver. ad instaurandum. de maior. & obed.* † Amplia; quia vbicumq; agitur de interesse publico, quilibet de Populo agere potest. Fel. *d. c. dilecti. n.* 4. *circa fin. ver. vbi agitur de interesse. de maior. & obed.* † Amplia; quia vbi pœna venit applicanda fisco, quilibet potest accusare. Fel. *d. c. dilecti. col.* 4. *in fi. ver. vbi venit applicanda. de maior. & obed.* & ita tenet Bart. *in rub. de popul. actio.* Bald. *in l. fi. ff. de priuat. delict.* † Contrariũ tenet Rom. * *cons.* 152. *Præsens accusatio. in prin.* vbi dicit communem * in contrarium, & allegat plures, & dat instantiam in furto; quia licet pœna criminaliter fisco applicetur, *l. si. ff. de furt.* tamen non admittitur ad accusandum de furto, nisi habens interesse. † Limita; quia pœna, vel actio nunquam dicitur popularis, quando ex nouo statuto, vel noua lege inducitur, nisi expresse dicatur. Rom. *cons.* 152. *Præsens accusatio. in princip.* vbi loquitur in statuto Florentino contra cessantes, vt actio non sit popularis, licet pœna fisco applicetur. † Durat actio popularis per annum tantum, & post annum non potest proponi. Dyn. *cons.* 29. *num.* 2. *ver. in secunda.* vbi, quod actio in factum, & popularis tollitur anno. 20

Popularis actio per quos possit denuntiari, vel prosequi. Concl. 381.

ACTIONEM † popularem denuntiat, & prosequitur sin- 1
gularis persona de populo sine mandato. Calder. *cons.* 119. alias 5. *de iud. & foro compet.* † Et non obstat exceptio, *tua non interest*, in popolari actione. Anchar. *cons.* 416. *Plures. n.* 3. *in fin. & n.* 4. † Amplia; quia in casu statuti proponentis actionem popularem 3
super emundatione cloacarum non solum quilibet agit, sed etiam si esset per iudicem condemnatus, sed non conuenienter, contra eum, qui contrauenit, poterit quilibet de nouo agere, & obtinere, vt puniatur; quia sententia non lata, prout conuenit, non tollit actionem popularem. Bald. *cons.* 203. *Cautur quodam statuto. lib.* 2. † Amplia, quia sicuti quilibet de populo admittitur 4
in actione popolari; ita quilibet de clero admittitur in concernentibus interesse Ecclesiæ. Fel. *in c. dilecti n.* 2. *ver. quilibet de clero. de maior. & obed.* † Extende; quia quod dicitur, quilibet de popu- 5
lo potest accusare, quando actio est popularis, procedit etiam in eo, qui proprie non est de populo. Felin. *in d. c. dilecti. col.* 4. *ver. excommunicatus. de maior. & obed.* vbi apostill. *in ver. competit.* quæ loquitur, etiamsi accusantis non interfit. † Declara; quia licet in ac- 6
tionibus popularibus quilibet possit accusare, & agere nomine proprio; tamen non potest constitui procurator. apostill. *ad cons. Dyni* 29. *in ver. l. si quis.* Vide, *Crimina publica quæ dicantur; & eorum specialia. Concl.* 1076. † Limita in excommunicato; quia non agit 7
etiam in actione popolari. Fel. *d. c. dilecti. col.* 4. *post med. ver. excommunicatus non agit. de maior. & obed.* † Limita; quia non admittitur 8
quilibet de populo, quando in crimine publico puniendo præuentum est per inquisitionem. Fel. *d. c. dilecti. col.* 4. *circa fin. ver. exceptio excommunicationis. de maior. & obed.* † Limita; quia in pupillari actione non admittitur accusans nomine alterius. Rom. *consil.* 9
152. *Præsens accusatio. in fin.* allegat *l. licet. in prin. ff. de procur.*

Populi ciuitatum, & terrarum, habent diuersos officiales, & quos. Concl. 382.

DECVRIONES † consiliarii repræsentant populum; & id- 1
eo appellatio deuoluitur ad eos, quando officialis appellationum abest, dummodo populus sit liber; si vero est subditus, deuoluitur ad Principem. Bald. *cons.* 476. *Viso puncto. lib.* 2. Vide, *Decuriones, & eorum priuilegia, & qui dicantur. Concl.* 127. † Priores 2
ciuitatis Tudetti non sunt decuriones, neq; repræsentant populũ, sed habent limitatã potestatẽ; ideo nõ deuoluitur appellatio ad eos, quæ ad populum deuolueretur. Bald. *d. cons.* 476. *lib.* 2. Vide, *Priores & Consiliarij ciuitatum, quæ posint, vel non. Concl.* 713.

Populus quando possit sibi eligere Principem, vel non. Concl. 383.

POPVLVS † habens de consuetudine facultatem eligendi 1
sibi Principem, si recipiat in dominum Comitatus illum, qui nullum ius habet, ex certa scientia, confert ipsi principatum; secus si per errorem faceret; vt quia credebat eum habere legitimã inuestituram. Abb. *cons.* 3. *Nitar. n.* 5. *lib.* 2. † Limita in populo va- 2
sallo, & feudali; quia non potest tradere superioritatem non habenti inuestituram à domino, & si traderet, committeret crimen læsæ maiestatis. Abb. *d. cons.* 3. *n.* 5. *in quinto dubio, lib.* 2.

Portugalliæ statuta, consuetudines, & priuilegia. Concl. 384.

ELECTVS † in Episcopum de consuetudine Portugalliæ 1
potest administrare absque confirmatione. Oldrad. *consil.* 9. *Posito sine veri præiudicio. n.* 5. *ver. item proponit.* qui loquitur de Episcopo Ecclesiæ Bracchaten.

Portus, & portizatio in flumine publico est de regalibus, & quibus liceat. Concl. 385.

PORTVS, † & portizatio super flumine publico est de regali- 1
bus; ideo non potest haberi sine titulo à Principe; si tamẽ habeatur ex inuestitura, licite potest inuestitus portizare. Bald. *consil.* 254. *Casus talis est, Serenissimus. per tot. lib.* 3. vbi loquitur in Comite Antonio, Comite Polentii, qui habet ius portizãdi super flumine Ranagii, ex concessione Imperatoris. † Amplia; quia licitum est habenti titulum à Principe portizare super flumine pu- 2
blico

blico in suo territorio, nec potest impediri ab alio, qui habeat tale ius in superiori territorio antiquius. Bal. *d. cons. 254. per tot. lib. 3.*

3 †Limita; quia potest cõmunitas præscribere, seu præscripsisse ius portizãdi per tantũ tempus, q̃ non extet memoria in cõtrarium. Bald. *d. cons. 254. lib. 3.* vbi loquitur in communitate Claraschi, quæ habet tale ius super flumine Tanegri, seu Ranagij.

Positio quid sit, & qualis debeat esse respõsio. Cõc. 386.

1 POSITIO † est breuis oratio continens factum ad eliciendam veritatẽ conceptã, & differt à libello; quia positio non habet conclusionẽ, sed libellus sic; ideo qui respõdet positionibus, dicitur litẽ cõtestari. Bald. *in l. 2. §. quod obseruari. col. fi. n. 25. ver. vltimo.*

2 *C. de iureiur. propt. cal.* † Et sunt inuẽtæ positiones, vt actor, vel ponens releuetur ab onere probãdi. Io. de Anan. *cons. 55. n. 2. ver. circa secundum.* & ad facilionẽ lituũ exitũ sunt inuentæ. Abb. *cons. fi. lib.*

3 *2. in prin.* † Et debet positio esse affirmatiua; quia positio negatiua nihil ponit; ideo nisi quatenus negatiua habeat implicitã affirmatiuam, nõ dicitur positio, sed potius interrogatio. Bald. *consil.*

☞ 340. *in fi. ver. dico etiam. lib. 1.* Vide, *Positioni negatiua non est respondẽ-*

4 *dum; quia nihil ponit, & quando secus. Concl. 394.* † Et positio fuit adinuenta à cõsuetudine, nõ autẽ à iure cõmuni. Castr. *cons. 157. n. 2.*

5 *lib. 2.* Abb. *cons. fin. in prim. lib. 2.* † Positiones debẽt formari super libello, videlic. positiones actoris super libello actoris, positiones rei super exceptionibus, vel libello rei ad hoc, vt sint pertinẽtes. Bald. *d. l. 2. §. quod obseruari. in fi. n. 25. C. de iureiur. propt. cal. & consil. 2. Visa petitione. n. 3. ver. & quia de corpore. lib. 5.* q̃ est Francisci Domini Baldi, vbi, q̃ articuli & positiones oriri debẽt à petitione, Alex.

6 *cons. 166. In causa & lite. n. 7. ver. quod omnes positiones. lib. 6.* † Extende in tm̃, vt positiones nõ formatæ super libello dicãtur impertinẽtes, & nõ sunt admittẽdæ, & si admittãtur saluo iure impertinẽtium, & nõ admittenda: ũ; tunc respõsio, & depositio testium super impertinẽti facta habetur p̃ nõ facta. Alex. plene *d. cons. 166.*

7 *In causa & lite. n. 6. & seq. ver. præterea omnia dicta capitula. lib. 6.* † Vide differentiam inter articulos & positiones per Alex *cons. 172. In causa & lite. in prin. lib. 6.* vbi, q̃ ponẽs fatetur, articulãs nõ fatetur.

8 †Declara, vt per apostil. ad Alex. *d. cons. 172. in prin. in ver. Articulãs. lib. 6.* vbi, q̃ articuli fiunt ad probandum, positiones verò de corpore libelli, vel articulorũ, vt respõdeatur ad releuandũ ponentem; igitur sicuti libellans, & ponẽs cõfitentur, ita ẽt articulans; sed est interrogãs, qui nõ fatetur, nisi sint interrogatoria litis prę-

9 paratoria. † Extende in tm̃ esse verũ, vt sicuti admittitur libellus alternatiuus; ita ẽt admittatur positio alternatiua. Bal. *cons. 407.*

10 *In quæstione. n. 6. & 7. ver. primo de libello. lib. 1.* †Et ponens dicitur fateri omnia cõtenta in suis positionibus taliter, q̃ cõtrarium non potest dicere, alias esset periurus, *c. cum in positionib. de iureiur. in 6.* Lap. *alleg. 120. n. 1. in fi. ver. in eo enim.* & q̃ ex sola positione ponẽtis resultet eius cõfessio. Rim. Iun. *cons. 372. lib. 2. n. 31.* & q̃ ponẽs fateatur; secus in eo, qui interrogat. Castr. *cons. 157. nu. 2. lib. 2.* Alex.

11 *cons. 181. Clarissime. n. 4. ver. venio ad merita. lib. 3.* † Et maxime præiudicat positio ipsi ponẽti, vt nõ possit reuocari, q̃n fuit cõfessata p

parte, cõtra quã fit positio. Alex. *d. cons. 71. n. 5. ver. cum ergo. lib. 3.* vbi

12 extẽdit, etiãsi fuit facta per malitiam, vel imperitiam. † Declara; quia sicuti positio præiudicat ponẽti, & respõsio respondenti; si tm̃ ponẽs velit magis adhærere responsioni partis aduersæ, q̃ suæ

13 positioni, hoc potest facere. Alex. *d. cons. 71. n. 5. in fi. lib. 3.* † Extende; quia producẽs positiones cẽsetur fateri omnia cõtenta in positionibus, & cõfessio præiudicat. Alex. *d. cons. 71. Clarissime Domi-*

14 *ne. n. 4. lib. 3.* † Declara maxime, quia positiones possunt in parte acceptari, & in parte negari, & quoad acceptatas præiudicãt ponẽti, quoad negatas secus. Alex. *d. cons. 71. n. 5. lib. 3. ver. & aduersa-*

15 *rius.* †Et etiamsi per malitiam, vel imperitiam sint factæ, præiudicant; quia si negãtur, negatiua pariter præiudicabit. Alex. *d. cons.*

16 *71. n. 5. lib. 3.* † Post litẽ contestatã in iudicio ordinario respondẽdum est positionibus, in summario autẽ quandocumque, ita A-

17 lex. *cons. 70. In causa & lite. in prin. lib. 7.* † Et respõsio ad positiones non debet esse cõditionalis, sed pura. Bald. *in d. §. quod obseruari. in fi.* Lap. *alleg. 120 Quæro, pone. n. 5. ver. ad hoc facit. & n. 6. & 7.* plenius

18 infra *n. 24 & seq.* † Et per verbũ, *credit*, vel *non credit*; tm̃ æquipollens respõsio admittitur. Castr. *cons. 157. n. 2. ver. sed certe. lib. 2.* vbi in fortioribus loquitur etiam stãte statuto etiam per verba taxatiua, q̃ respõdeat solũ per verbum, *credit*, vel *non credit*; quia etiam

19 valet respõsio per æquipollens. † Potest tm̃ esse relatiua ad instrumentũ, q̃n fit mentio de instrumento in positione. Bald. *d. l.*

☞ *2. §. quod obseruari. in fin. C. de iureiur.* Vide, *Positioni an sufficiat respõsio*

20 *relatiua, & quid releuet. Concl. 390.* † Et q̃ positio relatiua sit certa,

21 q̃n relatio fit ad aliquid certũ. Abb. *cons. fi. lib. 2. n. 2. & n. 3.* † Et q̃n positio habet clausulã, q̃ fiant coniunctim & diuisim, respõsio facta omnibus non releuat, quin debeat fieri singulis, & econtra. Lap. *alleg. 51. n. 2. ver. oportet ergo.* † Amplia; quia respõsio de-

bet fieri affirmatiue, vel negatiue, per verbum, *credit*, vel *non credit*, & qui affirmat credere, sibi præiudicat, & habetur pro confitente, ac si confiteretur. Feder. de Sen. *cons. 23. in fi.* † Contrarium

est in eo, qui non credit; quia licet factum aliter probetur, nõ tñ probatur periurus; quia potest esse, q̃ non crediderit ex oblitione. Fed. de Sen. *cons. 23. in final. verbis.* Vide, *Periurus non dicitur iuste*

contra veritatem multis casib. Concl. 288. † Amplia; quia respõsio ad positiones debet esse certa; ideo si extat statutũ, q̃ respõsio fiat per verbum, *credit*, vel *non credit*, censetur data forma, vt alia respõsio non admittatur. Natt. *cons. 59. Circa præsentem casum. n. 15.*

lib. 1. decis. Perus. 8. n. 17. cum seq. vide supra *n. 17.* † Item, non valet

eo casu respõsio; *ignorat*; *ideo non credit*. Natt. *cons. 59. n. 12.* † Item, non valet respõsio, *dubito*. Natt. *d. cons. 59. n. 12.* † Item nec respõ-

sio, *non credit, nisi appareat*. Natt. *d. cons. 59. n. 12.* † Item nec respõsio, *quod vbi non sufficiat prima responsio, non credit*; vel, *vbi legitime non fit responsum, non credit*. Natt *d. cons. 59. n. 12.* vbi, q̃ est cõditionalis,

& *n. 10.* † Item nec respõsio per verbum, *nescio*, valet. Natt. *d. cons. 59. in prin.* † Item nec respõsio, *credo, si instrumentum apparet, decis.*

Perus. 8. n. 19. vbi *n. 3.* q̃ curiæ stylus non admittit hanc respõsionẽ pro legitima. † Declara ista omnia vera esse, nisi iudici aliter visum fuerit; quia ad euitandã calumniam ponẽtis potest iudex

admittere conditionalẽ respõsionẽ. *decis. Perus. 8. in fi.* † Extẽde, q̃ etiãsi sit in facto alieno, q̃n assignatur terminus ad sciendum, & est factũ, de quo per informationem potest haberi notitia. Natt. *d. cons. 59. in prin.* quia q̃n respondens probabiliter dubitat, danda est dilatio. *d. decis. Perus. 8. n. 29.* † Idem q̃n factũ est alienũ consanguinei. Natt. *d. cons. 59. n. 4. & seq.* † Idem, q̃n factum est alienũ, q̃ quis tenetur scire. Natt. *d. cons. 59. n. 9.* Vide Concl. prox. seq. † Restringe; quia in facto alieno respõsio incerta admittitur, *d. decis. Perus. 8. per tot.* maxime *n. 18. & n. 15. cum seq.* † Amplia; quia positiones possunt fieri, & sunt admittẽdæ, & debet respõderi, licet sint super eo, q̃ probari non potest, puta facto negatiuo; quia super omnibus cõcernentibus decisionẽ litis fieri possunt positiones, vt pars releuetur ab onere probãdi. Abb. *cons. fin. prin. lib. 2.* † Amplia; quia nõ dicitur periurus negãs positionẽ cõtinentẽ aliquid vltra veritatẽ, etiamsi neget in totũ; quia ratione qualitatis alteratæ licet negare totum. Calder. *cons. 150. alias 2. de confess. ver. secundo cum fuerit.* Abb. *in c. 1. num. 15. de plus petitio.* Signor. *cons. 240. n. 4. & seq. ver. tertio probatur.* † Contrariũ, q̃ imo si verum

est verũ, aliud falsum, debeat cõfiteri verũ, & negare falsum, dicit Leonar. de Ceris *inter cons. Signor. cons. 242. n. 9.* & plene Ægid. Bellam. *cons. 23. n. 33. ver. ad secundũ.* vbi recitat opiniones, & ita declarat Bart. *in l. 1. §. si stipulanti. in fin. ver. sed per hoc. ff. de verb. oblig.* vbi apostil. *in ver. sed per hoc.* citat plures, & dicit * cõmunem. † Declara; quia si positio cõtinet aliqua, q̃ sunt vera, & aliqua q̃ sunt falsa, potest respõdens negare positionẽ veram; & tñ nõ dicitur negasse illud verũ, q̃ cõtinet positio, sed falsum. Alex. *cons. 185. Visa*

petitione. n. 7. & seq. ver. præterea etiam considero. lib. 5. † Declarat Bart. *d. l. 1. §. si stipulanti. n. 2. ff. de verb. oblig.* q̃ si positio continet plus in quãtitate, & materia diuisibili, respondens debet fateri veritatem, & nõ debet negare totũ; quia positio cõtinet totũ, & quamlibet parte, & sic responsio, sed si falsitas esset in qualitate, prout positio continet centũ pure, & sunt sub conditione, debet dicere tota falsa, & potest tota negari, & ibi apostil. *in ver. sunt vera.* dicit * communem, & citat Alex. *in l. ex facto. §. quæro. ff. de vulg. & pupil.* qui cumulat multa. † Extende in tm̃, vt is, qui negauit positionẽ, possit ponere idẽ, q̃ in positione negata, q̃n minus continetur, vel plus in vna, q̃ in alia; quia ex diuersitate non infertur directa contrarietas. Calder. *d. cons. 150. alias 2. de confess. per tot.* † Extende, vt non dicatur periurus respondens pluries super eadem positione, & diuersis modis, q̃n fit per credulitatem, vel per verbum, *scio*, vel *nescio*; quia possum credere, & scire vno tẽpore, & nõ credere, & nescire alio tempore. Calder. *cons. 152. alias 4. de confess.* † Extende, quia negans credere positionem; cum tñ sciret contrarium, non potest inquiri tanq̃ periurus; quia iuramentum est calumniæ, & credulitatis. Bald. *cons. 299. Proponitur, quod. lib. 5.* † Extende, vt procedat etiam in iuramẽto decisiuo; quia si aliqua vera, aliqua falsa dantur, potest negare iurans omnia, secundum Signor. *d. cons.*

240. n. 4. & 5. ver. tertio probatur. † Contrarium tamen tenet Leonard. de Ceris *inter consilia Signor. cons. 242. n. 9.*

Positionibus qualis esse debeat respõsio, & quando præiudicet, vel non. Concl. 387.

RESPONSIO † ad positiones debet esse p verbũ, *credit*, vel *non credit*, & q affirmat credere, sibi præiudicat, & habetur pro confitente

firente, ac si cõfiteretur. Fed. de Sen. *conſ.* 23. *in fi.* Bal. *conſ.* 225. *Quæſtio eſt de terra, in fi. lib.* 1. Rim. *conſ.* 203. *Viſo proceſſu, in pr. lib.* 2. Deci. *conſ.* 647. *Requiſitus, n.* 6. vbi ꝙ confeſſio de credulitate ad poſitionem ita præiudicat confitenti, ſicut de veritate. Corne. *conſ.* 305. *Circa primũ, n.* 5 *lib.* 3. vbi, ꝙ ita nocet credulitas reſpondenti, ſicut præciſa confeſſio. Bald. *in l.* 2. §. *obſeruauit, n.* 11. *C. de iur. calum.* † Declara; quia reſponſio ad poſitiones per verbũ credulitatis habet eandẽ efficaciam, ac ſi eſſet per verbũ veritatis, quantũ ad hoc, ꝙ alter releuetur ab onere ꝓbandi; non tñ quoad hoc, vt incurrat periurij ex tali reſpõſione, ſicut ex reſpõſione de veritate, neq; quoad alios effectus. Cald. *conſ.* 152. alias 4. *de confeſſ.* concor. Bald. *conſ.* 299. *Proponitur, quod, lib.* 5. vbi, ꝙ non poteſt inquiri de falſo, qui falſum dixit per iurtum calumniæ reſpondens poſitionib⁹.

3 † Amplia; quia reſponſio non debet eſſe cõditionalis, ſed pura. Bal. *in l.* 2. §. *ꝙ reprobari, in fi. C. de iureiu.* Lap. *alleg.* 120. *Quæro, pone, n.* 4 5. *v. ad hoc facit, & n.* 6. *&* 7. † Et ideo nõ dr reſponſum ſufficiẽter, qñ quis dicit *credit, quatenus legitime probetur, & non aliter*; quia reſponſio eſt conditionalis, & captioſa; ideo ex forma ſtatuti tales poſitiones habeti debẽt pro cẽſeſſatis, qñ diſponitur, ita Bald. *cõſ.* 5 269. *Quidam nomine, in pr. lib.* 1. † Amplia; quia ſimplex, & pura debet eſſe reſponſio ẽt ſine vlla qualitate, ẽt quæ ineſſet ex natura facti, qñ ſtatutũ mandat pure & ſimpliciter reſponderi. Bald. *in c. quia propter. v. vnde ex hoc nota, de elect.* Marius Solomon *in l. Gallus.* §. 1. *n.* 28. *ff. de liber. & poſth.* Alex. *conſ.* 12. *Viſo themate, v. ſecundo corrobo-* 6 *ratur. lib.* 2. † Reſtringe in ruſtico, & ſimplicibus; quia eſt arbitrarium iudici, vt admittat reſponſionẽ cum qualitate, vt dicat ha- 7 buiſſe, ſed reſtituiſſe. Boer *deciſ.* 243 *n.* 13. † Admittitur tñ reſpõſio de iure cõmuni, videl. *non credit, vt ponitur.* Alex. *conſ.* 13. *Ex iis, quæ in pr. lib.* 1. vbi, ꝙ ille, qui dixit, *non credit, vt ponitur, ſed credit de ſolutione* 400. *cætera non credit*, nihil cõfitet, niſi de ſolutione 400. nec confitetur cauſam ſolutionis pp illa verba, *cætera non credit.* 8 † Limita; quia reſpõſio ſimplex ad poſitionẽ qualificatã an cenſeatur qualitatẽ confiteri. Vide plene Rom. *conſ.* 455. *In caſu, per t.* vbi loquit in reſponſione ad inquiſitionẽ, & dicit, ꝙ reſpõſio generalis redditur ambigua, & continet, ꝙ minus eſt, & ꝙ minus ꝓiudicat reſpondenti, videas Alex. *conſ.* 171. *In cauſa & lite, n.* 4. *li.* 6. vbi, ꝙ reſponſio ad poſitiones ſimpliciter facta nõ includit qualitates, licet apoſt. ibi diſtinguat. Vid. *Qualitas an cẽſeatur confeſſata, vel negata ex generali confeſſione. Concl.* 7. Vide, *Reſponſio ſecundũ poſi-* 9 *tionẽ, & interrogationẽ interpretatur, & quando ſecus. Con. l.* 273. † Cõtrarium, ꝙ in poſitionib. & interrogatoriis reſpõſio ſemper fit in totũ, & quoad omnia; ideo reſpõdẽs ſimpliciter ſe poſſidere cẽſet reſpondiſſe, omnia contẽta in poſitionib. & interrogatoriis poſſidere. gl. *in c.* 2. *de libelli oblat.* Ale. *con.* 123. *Viſo proceſſu, n.* 6. *v. circa* 10 *ſecundum, lib.* 2. † Regula eſt, ꝙ confeſſio facta in poſitionib. ꝓiudicat cõfitenti. Io. de Anan. *conſ.* 55. *n.* 2. *v. circa ſecundum*, vbi plene Bolog. in apoſt. *n.* 8. *v. nihilominus prædictis non obſtantib.* Alex. *con.* 91. 11 *Viſis, in fi.* † Extende; quia ꝓiudicat reſponſio, etiam ſi reſpõdens dicat, ſe credere de auditu. Rim. *conſ.* 203. *in pr. lib.* 2. Ro. *conſ.* 104. 12 *in fi.* † Extende, vt ꝓcedat, ẽt ſi reſpõſio fiat poſitioni, cui de iure nõ tenebatur reſpondere, vt quia eſſet ſup facto alieno; quia ex quo reſpondit, valet reſponſio & ꝓiudicat Abb. *conſ. ſi.* ꝙ eſt 118. *col.* 2. *in fin. n.* 3. *&* 4. *v. venio nunc ad ſecundum. lib.* 2. vbi plura ſimilia 13 allegat. † Extende; quia non põt iudex ꝓnunciare reſponſionẽ factam, ꝙ non erat facienda, eſſe nullã, & talis pronunciatio non 14 valet. Abb. *d. conſ. ſi. in fi. v. venio ad tertium, lib.* 2. † Extende; quia ſi duo rei, qui reſpondent eidẽ poſitioni, & vnus confitetur, alter negat, confeſſio ꝓiudicat confitenti. Alex. *conſ.* 171. *In cauſa & lite, n.* 3. *&* 4. *v. nec obſtat, ſi diceretur, lib.* 6. vbi, ꝙ non præiudicat quoad 15 qualitates, licet apoſt. ibi aliter ſentiat. † Extende; quia reſpõſio facta poſitionib. probat contra confitentem poſſeſſionem, & ſic extremum ſdm Alex. *d. conſ.* 118. *In cauſa, n.* 4. *&* 5. *v. præterea, lib.* 2. 16 † Imo ſi conuentus ſpolio cõfiteatur poſſidere, quatenus agatur petitione hæreditatis; adhuc tñ talis confeſſio ꝓbat poſſeſſionẽ confitentis in ſpolio; quia nõ audiretur, ſi vellet dicere, nõ poſſi- 17 dere. Alex. *conſ.* 117. *Viſo proceſſu, in fi. v. reſtat videre, li.* 2. † Et ꝓcedit, etiam ſi reſponſio ſit negatiua; quia excludit negantẽ, vt nõ poſſe ſe fundare in poſitione negata. Alex. *conſ.* 35. *Cõſideratis, n.* 8. *lib.* 7. vbi apoſt. *in ver. negata*, citat Alex. *conſ.* 92. *n.* 5. & iterũ, Alex. *conſ.* 49. *In cauſa & lite, n.* 8. *v. præterea, lib.* 7. Vide, *Impugnans aliquid non* 18 *poteſt ſe fundare ex eo. & è conuerſo. Concl.* 57. † Limita; quia non ꝓiudicat reſponſio facta poſitionib. etiam affirmatiue, qñ non concludit neceſſario aliquid certũ; quia poſitiones ſunt incertę. Bal. *conſ.* 51. *An Domine Petrucie, lib.* 2. vbi, ꝙ ſi poſitio dicat, ꝙ talis poſſedit iuſto titulo per 20. annos iũcta poſſeſſione ſuorũ auctorum, & reſponſio fiat quoad poſſeſſionẽ certi auctoris affirmatiue, nõ 19 releuat; quia non habet tẽpus ſpecificũ in illo auctore. † Et quod generalis poſitio incerta nõ releuet, neq; probatio generalis, & incerta ſuper ea facta. Bart. plene *conſ.* 193. *Commune Lucignani, n.* 3. *ſuper tertio, lib.* 1. vbi apoſt. dat conc. † Et poteſt reſpondens talem 20 reſponſionẽ generalem, & incertã ad poſitionem generalem declarare. Alex. *conſ.* 183. *Viſo punctõ, n.* 5. *& ſeq. v. nec obſtat, ſi diceretur, lib.* 5. † Extende, vt idẽ ſit, qñ poſitiones eſſent admiſſæ ſaluo iu- 21 re impertinentium, & non admittendarũ; quia ſi fiat reſponſio impertinenti poſitioni, & non admittendæ, non ꝓiudicat reſpõſio. Bald. *conſ.* 299. *Proponitur, quod, lib.* 5. *in fi.* † Extende in reſpon- 22 ſione qualificata cũ clauſula, *& aliter non credit*; quia ſi non acceptatur qualitas, nihil eſt confeſſatũ, & non ꝓiudicat. Iacop. Rim. *cõſ.* 358. *In cauſa prudentis viri, n.* 10. *lib.* 2. plene Boer. *deciſ.* 243. *n.* 11. vbi late de aliis clauſulis ſimilib. † Imo reſponſio continens vnũ 23 factum habens plures qualitates, & plura facta cõnexa non poteſt diuidi, vt præiudicet in vno tantum. Iacop. Rim. *d. conſ.* 358. *n.* 8. *lib.* 2. vbi apoſtil. † Mulier, & ruſticus cum præſentia aduocati, 24 vel procuratoris reſpondere debent; arbitrio tamen iudicis, Ioſeph. Ludou. *deciſ. Peruſ.* 81. Vide Concl. prox. præced. *n.* 17. *& ſeq.* ☞ † Limitare videtur Soci. *in Reg.* 29. *confeſſio de credulitate, quando eſt* 25 *in facto alieno confeſſio credulitatis*, vide eum.

Poſitionibus quando reſpondendum, vel non, & per quos poſſit reſponderi, vel non. Concl. 388.

POSITIONIBVS † datis in actis eſt reſpondendũ, *clem. ſæpe.* §. *ve-* 1 *rum, quia, de verb. ſignif.* † Amplia, vt dicat reſponſum poſitioni 2 declaratę; quia erat generalis, licet ſola poſitio generalis ſit lecta, qñ reſpondens ſciebat declarationẽ factam. Oldr. *conſ.* 263. *per t.* vbi caſus eſt de hoc. † Amplia; quia põt reſponderi poſitionib. tã 3 per ſe ipſum, q̃ per ꝓcuratorem, niſi ſtatutũ dictet contrariũ, ꝙ obſeruari debet. Bal. *conſ.* 222. *Statuto cauetur, li.* 1. Vide, *Statuta cir-* ☞ *ca poſitiones, & reſpõſiones earũ. Concl.* 623. † Amplia; quia poſitionib. 4 ẽt facti alieni, & ſic defuncti tenetur reſpondere hæres emphyteutæ, qñ poſitio pertinet ad cauſam, & dato termino ad deliberandũ, ita habet pro confeſſata, ſicut ſi eſſet in facto ꝓprio. Bald. *conſ.* 225. *Quæſtio eſt de terra, per tot.* maxime *in fi. lib.* 1. † Limita; quia 5 non tenetur emptor reſpondere poſitioni factę ſuper dñio; quia põt dicere agenti, probes, ex quo ctra me um venditorẽ grauor probare, & confeſſio mea non releuat me. Barb. *in c. ſi. n.* 5. *de emp. & vend.* allegat Bart. *in l. antiqui*, §. *cum me abſente, ff. de neg. geſt.* † Li- 6 mita, ꝙ non eſt reſpondendũ poſitioni dependenti ab alia poſitione negata; ne inducat ctrarietas. Old. *d. conſ.* 263. *Dominus Ægidius. n.* 5. *v. ex iis*, vbi, ꝙ in practica inconcuſſe ſeruaret. † Limita in 7 poſitione generali, & impertinẽti; quia illi reſpondendũ nõ eſt; quia nõ eſt admittẽda. Oldr. *d. conſ.* 263. *n.* 5. *v. & familiariter loquendo.* † Extende; quia ſtante clauſula admiſſionis ſaluo iure impertinentiũ, & non admittendarũ, ſi poſitioni impertinẽti ſit reſpõſum, confeſſio non ꝓiudicat. Bal. *conſ.* 299. *Proponitur, ꝙ.*, *n.* 2. *lib.* 5. 8 Alex. *conſ.* 102. *Viſo proceſſu, n.* 7. *in fi. v. item per ea, quæ dicã, li.* 5. *&* 9 *conſ.* 166. *In cauſa & lite, n.* 7. *v. & ideo vigore pronuncie, lib.* 6. † Extende; quia nedũ non valet reſponſio facta poſitioni admiſſæ ſaluo iure impertinentiũ, & nõ admittendarũ, ſed neq; valent dicta teſtiũ examinatorum ſuper talib. poſitionibus, qñ reuera ſunt poſitiones impertinentes, vel articuli impertinentes. Alex. *d. conſ.* 166. *n.* 7. *& ſeq. lib.* 6. vbi apoſtil. *in ver. infectus*, dat conc. † Declara; quia 10 ꝓcedit limitatio, & extenſiones, ꝙ reſponſio, & dicta teſtiũ ſup impertinenti poſitione habeant pro infectis, & non valeãt quoad illam cauſam, ſed quoad aliã cauſam, bene valent, in quantũ valeret ꝓbatio, vel cõfeſſio inter alios, ita apoſt. ad Ale. *d. cõſ.* 166. *n.* 7. *in ver. infectus, li.* 6. † Limita; quia poſitioni de facto alieno nõ 11 tenetur quis reſpondere, niſi ſciat, vel detur terminus ad deliberandũ. Ægid. Bell. *conſ.* 33. *n.* 29. *& ſeq. v. vndecima concluſio.* Vide, *Po-* ☞ *ſitioni de facto alieno quis reſpondere nõ tenetur, & quãdo ſecus. Conc.* 396. † Limita; quia poſitioni incertæ non cõpellitur quis reſpõdere. 12 Ægid. *cõſ.* 33. *n.* 30. † Limita; quia poſitioni negatiuæ qñ non ha- 13 bet implicitam affirmatiuã, non eſt reſpondendũ. Ægid. *d. conſ.* 33. *n.* 21. *v. primo quia.* Vide, *Poſitioni negatiuæ non eſt reſpondendũ, quia nihil ponit, & quando ſecus. Concl.* 394. † Limita; quia poſitioni iuris 14 non eſt reſpondendũ; quia non releuat reſponſio; quia ſi eſt ctra ius, habetur pro erronea. Ægid. *d. conſ.* 33. *n.* 32. † Limita; quia po- 15 ſitioni multiplex factũ continenti non eſt reſpondendũ, donec declaret. Ægid. *d. conſ.* 33. *n.* 33. vbi, qualis admittatur reſpõſio eo caſu. Vide Concluſ. pen. præced. *n.* 17. *& ſeq.* & Concl. ꝓx. præc. ☞

Poſitionum reſponſiones quando, & qualiter ſcribantur, & interpretentur. Concl. 389.

RESPONSIONES, † quæ fiunt poſitionibus, de conſuetudine, 1 ſcribuntur ſingulariter ad vnam q̃q; poſitionẽ, & ſcripta re-

sponsione ad primam legitur secunda, & non ante. Soci. *cons.* 97. *In præsenti consultatione, n.* 8. *v. q. autem, lib.* 4. *& n.* 11. *in fi.* vbi dicit, q
2 secundum cõmuniter accidentia in iudiciis ita seruatur. † Responsiones ad positiones debent interpretari, vt non inducant cõtrarietatem: vnde si quis primo negauit aliquid, alia respõsio, quæ potest interpretari pro confessione, & negatione, debet interpretari pro negatione, vt sit conformis. Alex. plene *cons.* 44. *Viso & discusso, col. pen. n.* 9. *in fin. & n.* 10. *v. non obstat, lib.* 2. Vide, *Positiones, & earum responsiones qualiter interpretentur. Concl.* 390.

Positioni an sufficiat responsio relatiua, & quid releuet. Concl. 390.

1 RESPONSIO † facta positioni per modum relationis, etiã per modũ confessionis, veluti; *confiteor, vel credo positionẽ, prout in tali instrumento*; si in instrto non ita cõtinetur, confessio est inefficax, & nihil releuat. Bald. *in l.* 2. *n.* 4. *v. vlterius nota. C. de errore aduoc.* sequitur Dec. *cons.* 188. *Viso instrumẽto, n.* 5. *in fi. col. pen. v. secundo principaliter*, qui loquitur, qñ confessio fuit facta, ꝓut in instrumẽto, de quo in actis; quia si instrtum non præiudicat, neq; confessio. Paris. *cons.* 7. *Alias visis consiliis, in pr. n.* 4. *lib.* 3. Ias. *in l. admonendi, in* 1. *lect. n.* 36. *v. quid autẽ in respondente. ff. de iureiur.* Rom. plene *con.* 294. *Hæc confessio*, vbi apost. dat multos conc. *in v. notabiliter.* Alex. *cons.*
☞ 8. *Visis subtilissimis, n.* 17. *& seq. v. nec etiam per responsiones. lib.* 3. Vide, *Positio quid sit, & qualis debeat esse responsio. Concl.* 386. Vide, *Relatũ est*
2 *in referente vere, & proprie, & quando secus. Concl.* 129. † Extende, q sicuti respõsio relatiua ad aliquid certũ releuat; ita positio relatiua ad aliquid certum dicitur certa, & admittenda. Abb. *cons. fin. col.* 2. *in pr. v. nec potest dici, lib.* 2. † Amplia, vt cõfessio facta ad positiones relatiua ad instrtum nõ præiudicet, etiam si appareret instrumentũ, sed tñ est nullum; quia est falsum; quia tunc cum instrumentũ non præiudicet, neq; confessio relata ad illud. Rom. *cons.* 294. *Hæc confessio, in pr.* vbi idem, si instrumentum est carens solemnitatibus; quia non ꝓbat, & relatio debet intelligi efficaci-
4 ter. † Amplia, ẽt si instrumentum ctineat in se cõtractũ validũ, sed pp defectum solemnitatis instrumẽtariæ ipsum instrtum est nullũ; quia adhuc cõfessio relatiua ad illud non ꝓbat, nisi quantum instrtum. Rom. *d. cons.* 294. *n.* 2. *v. aut instrumẽtum continet*, qui dicit ita Bal. debere intelligi *in d. l.* 2. *C. de errore aduoc.* Soci. *cons.* 92. *col.* 5. *n.* 9. *v. Præterea, quod confessio, lib.* 3. vbi, q confessio testamenti
5 non ꝓiudicat, si apparet nõ solenne. † Amplia, vt ꝓcedat, etiam si confessio esset aliter facta, q̃ contineat relatum, vt quia dispositiue esset facta, sed relatiua ad instrumentũ; q̃a restringi debet, ꝓut relatum. Paris. *cons.* 7. *in pr. n.* 5. *v. maxime quia talis responsio.* Am-
6 plia; † vt ꝓcedat, etiã si respõsio non est expresse relatiua, sed facta per verba simplicia super positione habente relationẽ, veluti si dicat; *quod talis legauit in suo testamẽto tali, prout in testamento continetur*; quia si dicat respõdens, *credere*, cẽsetur referre se ad instrtũ, ex quo positio se refert. Paris. *d. cons.* 7. *in prin. lib.* 3. vbi est casus; & quia responsio habet relationẽ ad articulũ, ẽt si fiat simpliciter, idem tenet Socin. *cons.* 92. *In causa d. Antonij, n.* 8. *col.* 5. *v. adde tamen*
7 *in primis, lib.* 3. † Amplia; quia confessio facta super positionib. relatiua videl. ꝓut in instrumento, non ꝓbat, nisi cõstet de instrto, ad q̃ fit relatio. Alex. *cons.* 3. *In causa, & lite, in pr. lib.* 2. Bal. *in l.* 2. *n.* 4. *C. de error. aduo. & in l.* 2. §. *quod obseruari, in fi. C. de iuram. calum.* Rim.
8 *cons.* 126. *Viso puncto, n.* 16. *lib.* 1. Rom. *cons.* 294. *n.* 2. † Extende idẽ, qñ se refert respondens ad libros, qui nõ sunt exhibiti; quia confessio nihil probat relatiua, si non constat de relato Iacop. Rimi. *cons.* 358. *In causa prudentis viri, lib.* 2. qui dicit, *n.* 6. imo, si relatio fit
9 ad plures libros, non sufficit exhibere vnum. † Extẽde, vt idẽ sit in positionib. actoris relatiuis ad instrtum; quia nisi cõstet de re-
10 lato, non ꝓbant. Alex. *d. cons.* 3. *in pr.* † Contrarium, quia imo talis cõfessio habet pro simplici, licet sit facta relatiue, qñ non cõstat de relato. Rimin. *cons.* 300. *Viso longo, n.* 64. *lib.* 2. vbi apposti. allegat Deci. *cons.* 188. *n* 6. hoc limitantem, qñ produceretur instrumen-
11 tum, ad q̃ est facta relatio, & idem tenet *decis. Perus.* 8. *n.* 32. † Amplia; quia si respondens dicat, *credo prout in prima*, censetur cõfiteri cuncta omnib. qualitatibus, de quibus in prima positione, adeo q̃ si in prima cõfiretur possedisse de præterito, ẽt in positione relatiua de præterito possedisse confitetur, non aũt de præsenti, ita Alex. *cons.* 137. *In causa, & lite, n.* 18. *& seq. v. certum est autem, lib.* 2. vbi ꝓtterea infert, q agens hypothecaria non potest obtinere; quia non ꝓbauit tertium possidere, quem conuenit; quia licet de præterito possidens ꝓsumatur possidere de præsenti; tñ illud est, si ipse alleget; secus si negat, & agitur de suo præiudicio, & *n.* 20. di-
12 cit coẽm. † Declara; quia licet responsio simpliciter facta intelligatur sdm̃ precedentem interrogationem, & cum omnib. qualitatib. in ea cotentis; tñ fallit, qñ confessio simpliciter facta habet additamentũ, prout in tali instrmento; quia si in instrumento non est confessio, neq; qualitas, nihil censetur cõfiteri. Alex. *d. cons.* 8. *Visis subtilissimis, n.* 17. *in fi. cum seq. v. nec etiam per responsiones, lib.* 3. † Amplia; quia respondens simpliciter cõfitendo positionem, licet nihil dicat de tempore, cẽsetur cõfiteri omnia cõtenta in positione. Alex. *cons.* 35. *n.* 11. *v. tamen veritas est. lib.* 7. † Limita, qñ confessio esset relatiua ad instrumentũ quidem de se validum, & solemne respectu solemnitatis instrumẽti, licet tale instrtum cõtineret contractum nullum ꝓpter defectum solemnitatis contractus; quia ꝓbaret quoad confessionem. Rom. *d. cons.* 294. *in pr. v. aut instrumentum est efficax.* † Limita; quia cõfessio relatiua ad instrumentũ probat, si instrtum continet aliquid de confessione, & faceret ad ꝓpositum, si esset productum; & tunc cõfessio plene probat, ꝓut facta est, ita vt velle Paris. *cons.* 99. *Iste Ioan. Franciscus n.* 6. *v. nec istis obstant, lib.* 3. † Limita, qñ ponens enunciat instrumentũ; quia tunc si respondens credat, prout in instrumento enũciato, valida, & certa est respõsio. *Decis. Perus.* 8. *n.* 11. vbi dicit
* comm. *cum seq. & n.* 31. † Idem, qñ scriptura, ad quam respõdens se refert, est in actis *d. decis. Perusi.* 8. *n.* 33. † Idem, qñ scriptura, ad quam respondens se refert, esset inuoluta; quia valet respõsio relatiua *d. Perus. dec.* 8. *n.* 31. † Declara; quia respondens positioni, & se referens se ad aliq̃ scripturam tenetur illam scripturã producere, alias responsio nõ est sufficiens, qñ relatiue est facta per modũ strictionis, videl. *credo, prout in instrumento.* Rimin. *in l. cedua, col.* 22. *v. & in materia prædicta, C. de edendo*, videtur velle Alex. *cons.* 3. *in pr. lib.* 2. Rim. *d. cons* 300. *n.* 64. *lib.* 2. vbi, q habetur pro simplici, si nõ sunt exhibita iura, ad quæ est facta relatio, allegat Dec. *cons.* 188. *n.* 6. & idem tenet *d. decis. Perusi.* 8. *n.* 32. † Extende; quia procedit tam ex parte rei respondentis, q̃ ex parte actoris ponentis; quia vterq; tenet ederc. Alex. *cons.* 3. *In causa, & lite, in pr. lib.* 2. † Declara; quia si referens se ad instrumentum non potest copiam illius habere, non tenetur illud probare, nisi esset fundamentum suæ intentionis, ita videtur velle Alex. *d. cons.* 3. *col.* 2. *lib.* 2. † Restringe sex modis, in quibus refertes se ad aliquid in libello, vel positionibus non tenetur edere, de quibus per Felin. *in c. i. n.* 16 *& seq. de probat.* Primus casus est, quando relatio nõ est per modum limitationis: Secundus; qñ non haberet copiam, vel facultatem: Tertius, nisi alia pars verisimiliter habeat relatum: Quartus, nisi ad instruendum solum iudicem facta esset exhibitio: Quintus, nisi esset instrumentũ cessionis in illa causa: Sextus; quia sufficit producutio vna, & statur etiam instrumento asserentis. Vide, *Confessa*
in instrumento, & contractu nullo an obliget, vel præiudicet. Conclus. 6 3. Vide, *Confessio relatiua non probat sine relato. Concl.* 670. Vide, *Relatum debet probari, & quando sufficiat relatio. Conclus.* 128.

Positionibus respondens potest confessionem reuocare, & quando secus. Concl. 391.

RESPONDENS † positioni, & confitens illam potest confessionem reuocare, & se corrigere incontinenti, anteq̃ ad extraneos actus perueniat, & recedat respõdens, non obstante instan. Socin. *cons.* 97. *In præsenti consultatione, n.* 7. *v. nulli autem dubiũ, lib.* 1. vbi multa adducit, vsq; ad *n.* 18. Ro. *cons.* 391. *Vt proposita cõsultatio, in pr. & consil.* 59. *Ad discutiendum, n.* 12. *v. quod aũt poterit*, vbi apostil. *in pr. & consil.* 59. *Ad discutiendum, n.* 12. *v. quod aũt poterit*, vbi apostil. *ver. corrigere, & in ver. positioni.* dat conc. Vide, *Confessio per errorem*
quando posit reuocari, vel non. Concl. 649. † Extende, etiam si cõfessio fit scienter facta, & in facto ꝓprio; quia statim admittitur reuocatio, videl. anteq̃ ad extraneos actus diuertatur. Bald. *cons.* 38. *Confessio scienter, in pr. lib.* 4. † Extende; quia ꝓcedit etiam in confessione negatiua, quæ, sicut affirmatiua, reuocari potest. Rom. *d. cons.* 59. *n.* 12. Alex. *cons.* 92. *Viso, n.* 5. *v. tamen ipsemet, lib.* 5. vbi apostil. *in ver. reuocat*, citat Socin. *cons.* 31. *lib.* 1. † Amplia, vt procedat hæc correctio, & censeatur facta, qñ vni positioni confessus esset, & alteri subsequenti continenti idem negationẽ accommodatitiam; quia censetur se corrigere stante consuetudine, q statim scribat confessio, prout est vbiq;. Socin. *d. cons.* 97. *n.* 7. *vsq; ad n.* 19. *lib.* 4. Amplia in testibus. Vide, *Testis potest corrigere dictum suum non*
tinenti, & quando ex interuallo, vel non. Concl. 277. † Amplia, vt *correctio* dat correctio incontinenti ẽt non docto de errore; secus si exteruallo; quia requiritur, quod doceatur de errore. Socin. *d. cons.* 97. *n.* 16. *v. ad tertiam rationẽ, lib.* 4. gl. *in c. si. de iureiur. in* 6. Rom. *cons.* 391. *in pr.* † Et hoc procedit, siue sit emissa confessio à procuratore, vel aduocato, aut principali. Rom. *d. cons.* 391. *in prin.* † Restringe, n si confessio facta positionib. esset post terminum ad deliberandum datũ facta; quia reuocari nõ potest, ẽt docto de errore, vt p Rom. *cons.* 346. *In hac causa, n.* 10. vbi apostil. *in ver. reuocabilis, ci. ac* Curt. Sen. *cons.* 55. *Super processu, n.* 13. attestante de cõmu. † Contrarium, q imo possit reuocari docto de errore. Rom. *d. cons.* 391. *n.* 3. *& v. ne*

& 3. ver. secunda conclusio, siue sit in facto proprio, siue alieno, vt a-
post. ibi in ver. reuocari, & plenior apost. ad cons. Rom. a. 346. n. 10. in
9 ver. reuocari, quę dicit hanc esse magis coēm. † Amplia; quia do-
cto de errore, videl. ꝓbato, ꝙ res aliter se habeat, q̄ emanauerit
confessio, vel negatio, reuocatur cōfessio, vel negatio. Cald. cons.
149. alias 1. de confess. Decian. cons. 39. n. 10. lib. 3. vbi reddit rationē;
quia hodie possum credere vnū, cras aliud. Alex. cons. 80. Exami-
nato, n. 13. & 14. v. ex quo apparet. lib. 2. vbi, ꝙ magis de facili in facto
10 alieno. † Declara, vt procedat, qñ confessio est super facto alie-
no, in quo error ꝓbabilis admittitur; secus si in facto ꝓprio; quia
ēt docto de errore non admittit reuocatio. Cald. con. 151. alias 3.
de confess. Alex. d. cons. 80. n. 14. vbi, ꝙ etiā in facto ꝓprio admittit
reuocatio, qñ probatur error, sed multo magis in facto alieno, in
11 quo magis probabilis error cadit. † Item, qñ confessio esset sup
positione iuris nō intellecta; quia mulier docto de errore reuo-
cat talē confessionem, quæ sibi non ꝓiudicat. Bal. cons. 450. Super
12 primo, in fi. lib. 4. † Amplia; quia pōt reuocari cōfessio facta ad po-
sitionem ēt in facto ꝓprio, & qñ confitens allegat errorem iuris,
si ꝓbabiliter non intellexit positionē, & hoc iurat, veluti si debi-
tor ex numeratione fecit actori positionē, ꝙ dictum debitū fuit
absq; eo, ꝙ interuenerit numeratio, & actor confessus sit; nam si
iurat non intellexisse, ꝙ verba, absq; eo, importarent negatiuā, &
hoc sit verisimile ex coniecturis, admittitur ad reuocationem, &
non obstāte cōfessione, si cōstat de numeratione, obtinebit. Bal.
13 d. cons. 38. Confessio scienter, per tot. lib. 4. vbi est casus. † Amplia; quia
confessio facta positionib. ēt acceptata reuocatur docto de er-
rore, tam in eadē instantia, q̄ in causa appellationis. Iacop. Rim.
cons. 372. Prima consideratione, per tot. lib. 2. Paris. cons. fin. n. 3. & seq. lib.
1. v. sq̄ in fi. Soc. Iun. cons. 3. Visa, & bene considerata, n. 18. li. 2. vbi alleg.
Socin. cons. 97. In præsenti cōsultatione, vol. 4. Corn. cons. 229. Post red-
ditum, vol. 2. Ruin. cons. 10. Super eo, de quo, n. 19. lib. 3. v. nam quis positio-
14 nib. Alex. cons. 80. Examinato, n. 13. & seq. lib. 2. † Amplia; quia po-
test respōdio ad positionē grālem facta generaliter declarari per
respondentem. Alex. cons. 183. Viso puncto, n. 5. & seq. v. nec obstat, si di-
15 cerur, lib. 5. † Limita; quia in facto ꝓprio confessio facta ad po-
sitiones scienter non pōt reuocari ēt docto de errore; quia error
nō est ꝓbabilis. Bal. cons. 38. circ. prin. v. si vero per errorē non probabilē,
16 lib. 4. Calder. d. cons. 151. alias 3. de confess. † Contrarium, quod imo
cōfessio facta positioni possit reuocari docto de errore; quia vī
facta suasionibus aduersarij, siue sit in facto ꝓprio, siue alieno.
Alex. cons. 47. Circa primum, n. 16. lib. 1. vbi apost. in ver. aduersarij, &
17 consil. 71. n. 6. lib. 3. & plenius cons. 80. Examinato, n. 14. lib. 2. † Et ꝙ
cōfessio facta in respōsione ad positiones possit reuocari docto
de errore, alias non. Alex. cons. 172. In causa, & lite, n. 23. in fi. & n. 24.
v. nec etiam prædictis habet obstare, lib. 6. vbi loquit in muliere, & per
18 viam restitutionis in integrum. † Declara, nisi esset de facto re-
moto cōfessio; quia ēt si esset acceptata, docto de errore, admit-
titur reuocatio. Iacop. Rimin. cons. 372. Prima consideratione, per tot.
19 lib. 2. † Declara; quia positio confessata per principalē potest re-
uocari docto de errore incōtinenti, vel arbitrio iudicis, ꝙ est tri-
duum, & non post. Alex. cons. 71. Clarissime domine, n. 6. & seq. lib. 3.
vbi triduum cōputatur à die productionis; quia ex productione
20 oritur confessio. † Declara; quia distinguitur, aut sumus in facto
alieno, & eo ipso, ꝙ docet rem aliter se habere, restituitur ad re-
uocandū; aut in facto ꝓprio: & si agit de damno vitando, & idē;
21 aut de lucro captando; & secus est. Vide, Confessio per errorem quā-
do possit reuocari, vel non. Concl. 649. Vide, Confessio erronea quando di-
22 catur, vel non. Concl. 650. † Limita, qñ is, qui confessus est positio-
nem decisiuā, vellet reuocare confessionē prętextu erroris iuris;
23 quia non admittitur. Bal. d. cons. 38. circ. pr. v. si vero, lib. 4. † Limita;
quia imo negans positionem in facto ꝓprio in eo, quod est causa
beneficij ipsi⁹ respōdentis, perdit beneficiū negatū absolute, ita
vt sup eo nō possit ampli⁹ se fundare. Bal. cons. 189. D. Lanfranchus,
n. 5. v. super tertio, lib. 3. secus, si continet beneficium respondentis
24 proueniens ex facto alieno, vt ibi dicitur. Vide, Impugnans aliquid
non potest se fundare ex eo, & è conuerso. Concl. 57. Vide, Mendax punitur
25 pro mendacio multiu modis. Concl. 188. † Limita; quia respōdens ne-
gatiuæ cum iurato ad positionem nō potest se ex ea iuuare. Bald.
con. 189. n. 3. v. super secundo, lib. 3. vbi limitat, nisi ad effectum excep-
tionis cedendarū actionum, q̄ exceptio potest opponi, ēt si ne-
24 gata fuerit hypotheca, q̄ petitur cedi. † Declara, vt non ꝓcedant
limitationes de positione negata; quia in alio iudicio poterit ne-
gans se fundare, & iuuabit. Bal. cons. 394. Quod Notarij Collegij, n. 2.
25 v. super secundo, lib. 4. † Declara, vt non ꝓcedant limitationes, qñ
is qui negasset, id fecisset vt tutor, vel nomine alieno; quia nega-
26 tiua nō nocebit sibi iniure suo. Bal. d. con. 394. n. 2. lib. 4. † Restrin-
ge, vt non procedat, qñ positio negata esset per testes probata,
vel alias; quia negans poterit vti ꝓbationib. Ang. cons. 155. In quæ-
stione vertente, v. super tertio, vsq; in fin. † Limita; quia non reuocatur 27
confessio post sñtiam, à qua non sit appellatum; quia quod dici-
tur de reuocatione, intelligitur vsq; ad sentētiam, l. error. C. de iur.
& fact. ignor. † Contrariū, quod imo, siue confessio ad positiones 28
sit in facto ꝓprio, siue alieno, docto de errore possit reuocari in
alio iudicio post sententiam, & rem iudicatam. Alex. cons. 80. Ex-
aminato, n. 14. v. & tunc etiam post sententiam, lib. 2. † Declara; quia 29
etiam dato, ꝙ post rem iudicatam confessio ad positiones non
posset reuocari, docto de errore, bene potest restitui in integrū
etiam maior est clausula, si qua mihi iusta causa, ad reuocationem
erroris. Alex. d. cons. 80. in fi. ver. imo etiam vbi, lib. 2.

Positio probat, & an possit reuocari per ponentem. Conc. 392.

POSITIO † probat regulariter ctra ponentem. Ioan. Monach. 1
Io. And. & alij in c. fi. de iureiu. in 6. † Extende; quia sicuti actor 2
dī fateri omnia, quæ in suo libello narrat, ita etiā contenta in po-
sitionib. videntur confessata per ponentē. Alex. cons. 92. Viso, &
opportune, in pr. lib. 5. vbi apost. in ver. fateri, dat conc. Vide, Positio q̄
sit. Concl. 400. † Positio non potest reuocari per ponentē simpli- 3
citer, & sine causa. Socin. cons. 158. v. nec potest, n. 8. lib. 2. † Contra- 4
rium tenet Alex. cons. 71. Clarissime, n. 6. & seq. v. nec obstat, lib. 3. vbi,
ꝙ positio producta in actis præsente parte non potest reuocari,
nisi fiat reuocatio incōtinenti, ꝙ intelligitur iudicis arbitrio, aut
dicimus de confessione iudiciali, & non debet tempus excedere
tres dies, vt dicat incōtinenti in hac materia, l. fin. C. de error. adu.
† Declara; quia in iis, in quib. pōt reuocatio fieri sine causa, prout 5
de positione, & cōfessione iudiciali, intelligit, dummodo fiat in-
continenti, & sic intra tres dies; qñ vero cōstaret de errore; tunc
etiam pōt reuocari post, sed cōtraria assertio in libello eiusdem
partis non docet de errore; quia libellus bene probat contra li-
bellantem, sed non pro libellante. Alex. d. cons. 71. n. 6. & seq. lib. 3.
Vide, Confessio erronea quando posit reuocari, vel non. Concl. 650.

Positio de iis, quæ sunt certa in iure, non valet, neq; re-sponsio, & quando secus. Concl. 393.

POSITIO † fieri non pōt, nec valet respōsio in iis, de quibus 1
ius cōmune disponit; qua ius est certum, & non alteratur per
positionem, vel confessionē contrariam. Signo. cons. 165. n. 3. vbi,
quod ea, quæ sunt iuris cōmunis non sunt probabilia, vel ꝓbanda. † Restringe; quia bene valet positio, & respōsio super qua- 2
litate iuris. Signor. d. cons. 165. n. 3. † Restringe; quia super iure 3
consuetudinario valet positio, & confessio. Signor. d. cons. 165.
n. 3. v. interdum.

Positioni negatiuæ non est respondendum; quia nihil ponit, & quando secus. Concl. 394.

POSITIONI † negatiuæ tanquam positioni non est respōden- 1
dum; quia nihil ponit; ideo illi non est respondendum, nisi
quatenus habeat implicitam affirmatiuam. Bal. cons. 340. Statuto
Papiæ, in fi. ver. dico etiam, lib. 1. Ægid. Bellam. cons. 33. n. 27. & 28. v. de-
cima concl. & n. 31. v. primo quia. † Limita; quia licet respōsio non 2
sit facienda negatiuæ positioni tanq̄ positioni; tamen debet re-
sponderi tanq̄ interrogationi. Bal. d. cons. 340. in fi. lib. 1. † Limita, 3
quia positioni negatiuæ de facto proprio quis respondere tene-
tur. Ægid. Bellam. cons. 33. n. 31. v. secundo quia. † Declara; quia si es- 4
set partim facti proprij & partim facti alieni, nō tenetur negare
totam positionem, aut propter periculum animæ melius esset, ꝙ
specifice respondeat illi parti concernenti factum proprium.
Ægid. d. cons. 33. n. 33. † Declarat Abb. cons. fin. alias 118. In causa,
in princ. lib. 2. vt imo positioni negatiuæ, & improbabili sit respō- 5
dendum, dummodo faciat ad causam, & sit ad fundandam in-
tentionem partis.

Positioni criminosæ regulariter non est respondendū, & quando secus. Concl. 395.

POSITIONI † criminosæ regulariter non est respondendū. Ias. 1
post alios in l. transactione finita, in vlt. not. C. de transact. Bal. plene
in l. 2. §. q̄ obseruari. C. de iureiur. propt. cal. 2. col. pen. n. 23. v. item non te-
netur, vbi, quod non tenetur quis respondere positioni crimino-
sæ; quia non debet releuari ab onere probādi obiiciens crimen,
& latius cons. 326. Acturus petitione, n. 2. v. si vero respondeat, lib. 2. vbi,
quod de crimine intentato quis non tenetur respondere, nisi
duob. temporibus, tempore litis contestatæ, dum respōsio fit li-
bello,

bello, & tempore torturę, nunq̃ autem fit respõsio positioni, vel interrogationi criminosæ, nisi iurtum sit decisiuum. Oldr. *cons.* 329. † Contrarium tenet Bart. *cons.* 194. *Cecchus de Spoleto. n.* 3. & 4. *v. super tertio, lib.* 1. vbi hoc ꝓbat esse verum de iure ciuili, & etiam de iure Canonico, qñ agitur, vt criminosus non retineat beneficium, & sic non retineat bona ꝗtra conscięt̃iam. † Declarat Bart. quia non tenet̃ respondere de iure Canonico, vbi non agitur, ꝙ criminosus retineat beneficiũ, neq; de iure ciuili, qñ iumus post finitã causam per rem iudicatam, vel per iurtum, ita Bart. *d. cons.* 194. *n.* 4. *v. nec obstat, lib.* 1. † Amplia, vt nedum pars non teneatur respõdere positioni criminosæ, sed nec testis teneatur respõdere interrogatorio criminoso, nisi in causa spirituali. Bal. *d. l.* 2. §. *quod reprobari, n.* 24. *col. fi. v. quæro hic. C. de iureiur. propter cal.* † Limita secundum Bal. *d. l.* 2. §. *quod obseruari. C. de iureiur. propt. cal. v. conclude*, ꝙ tenetur respõdere per modũ interrogatoriorũ ꝓparatoriorũ, vt si dolo desiit possidere; quia istud est de nr̃a causæ. Vide, *Interrogatoria præparatoria lis is qualia esse debeant. Concl.* 318. † Contrariũ tenet Bal. *cons.* 326. *Acturus petuione, n.* 2. *v. si vero respondeat, lib.* 2. † Limita per modũ responsionis libello per inquisitum; quia non est respõsio ad positiones. Bal. *d. l.* 2. §. *quod obseruari. C. de iureiur. propt. cal. col. pen. n.* 2. *v. secundo oppono*, & idē dicit *cons.* 326. *cir. fi. v. si vero respondeat, lib.* 2. † Limita, nisi deferatur iurtum per modũ decisionis causæ, *l. Marcellus. §. qui rerũ. ff. rerum amot.* Bal. *d. l.* 2. §. *quod obseruari. C. de iureiur. propt. cal. n.* 23. *v. concludo ergo*, & istud iurtũ non est ad effectũ releuandi ab onere ꝓbandi proprie, cum sit decisiuũ. Bal. *cons.* 326. *cir. med. v. si vero respondeat, lib.* 2. vbi reprobat Bart. qui aliter loquitur *in d. l. Marcellus. ff. rer. amot.* † Limita, et si simpliciter ageret de crimine, qñ adessent indicia sufficientia ad torturã; qa tunc cogitur respõdere criminosę positioni, ita Nat. *d. clem. sæpe. §. & quia, col.* 7. *in fi.* † Contrariũ dicit Bal. *d. cons.* 326. *cir. med. v. si vero respondeat, lib* 2. vbi, ꝙ respõdet interrogationi in tortura; quia nõ est ꝓprie positio. † Limita in causa spirituali, vt est causa beneficialis, matrimonialis, &c. quia quis tenetur respõdere positioni criminosæ. Bal. *d. l.* 2. §. *quod obseruari, n.* 23. *in fi.* vbi allegat Inno. *in c. dudum, de elect.* † Limita; quia positioni cõtinenti spoliũ debet responderi, et si spoliũ sit crimen. Ordr. *cons.* 331. *in fi. v. item ad spoliationẽ.* † Limita octo modis, quos ponit Georg. Nat. *in clem. sæpe.* §. *& quia, v. glo.* 1. *col.* 7. † Prima limitatio est, qñ crimẽ est notoriũ, q̃ etiam tenet Bart. *in d. l. Marcellus. § qui rerum, in fin. v. prædicta vera. ff. rer. amot.* Oldr. *cons.* 329. *in fi.* vbi, ꝙ debet respondere, si positio habet, ꝙ de hoc est publica vox, & fama, vel est notoriũ, & *cons.* 331. *in fi. n.* 8. *v. nõ obstat.* † Secũda limitatio Natt. est, nisi iudex coget. † Tertia, qñ iudiciũ aliter ordinari non potest. † Quarta, qñ positio tenderet solum ad differendũ iudiciũ, veluti si ponat aliquẽ excõmunicatũ, & non posse agere, & fuit opin. Rom. *cons.* 349. *Dum quæritur, in fin.* vbi reddit rationẽ; quia non agit̃, nisi de modico ꝑiudicio. † Quinta limitatio Natt. est de iure ciuili; sec̃ de iure Canon. ita Bart. *cons.* 194. *Cecchus de Spoleto, n.* 3. *v. super tertio, lib.* 1. † Sexta, vbi interrogatus locupletaretur cũ aliena iactura, si non respõderet. † Septima, qñ crimen ponitur ad finẽ purgationis. † Octauo, quãdo crimen opponitur ad litis inchoationem.

Positioni de facto alieno quis respondere non tenetur, & quando secus. Concl. 396.

POSITIONI † de facto alieno pars respõdere nõ cogitur, ne facile quis incurrat periuriũ, plura allegat Ægid. Bellam. *con.* 33. *n.* 29. *v. undecima conclusio*, vbi *n.* 30. dicit idem, qñ positio esset incerta. gl. *in c.* 1. *& 2. de confess. lib.* 6. *& in l.* 2. §. *quod obseruari. C. de iura. calum.* Specul. *tit. de posit.* §. 5. *v. & notanter.* † Declara; quia vbicũq; positio super facto alieno facit ad decisionem causæ, & cõtinet tale quid, ꝙ ideo certa opinio cadere possit in respondentẽ, illi est respondendum. Abb. *cons. fi. In causa, col.* 2. *n.* 3. *v. quinimo, lib.* 2. vbi, ꝙ ita debent declarari gloss. contrariæ, & Specul. vel qñ teneretur respondere de veritate, alias secus. † Extẽde in tantum, vt si indiscret̃ iudex eum cõpelleret, si non posset ipse cõpulsus applicare animum, quid sit verum, vel non verum, potest negare sine meritu pœnæ. Ægid. *d. cons.* 33. *n.* 30. *v. & si cõpelleretur.* † Contra extensionem, ꝙ non sit turus in foro conscientiæ sic respondens, tenet vsus cõmunis; quia est arbitrariũ iudici, & sic seruatur in testib. qui de facto alieno cõpelluntur respondere, ita Ægid. *d. cons.* 33. *n.* 30. *v. sed vt ibi scribit Ioan. Andr.* † Declara; quia arbitrariũ est iudici, vt supra, vt possit cõpellere partem ad respondẽdum, vel de scientia, vel de credulitate, vel de dubitatione, & si pars petit terminũ ad deliberandum, debet ipsi concedi, alias si non conceditur, pars cõpulsa sine pœna potest negare. Ægid. *d. cons.* 33. *n.* 30. *circa fin. v. cogitur ergo*, vbi, ꝙ ita tenẽt * omnes. † Declara; quia positioni de facto alieno admittitur responsio incerta. *decis. Perus. f.* 8. *per tot.* maxim. *n.* 15. *& seq. & n.* 18. † Limita multis casib⁹ † quib⁹ quis positioni de facto alieno respõdere tenetur, de quib⁹ *supr. positio quid sit, & qualis debeat esse responsio. Concl.* 386. *n.* 32. *v. Extende etiam si sit.* † Extende, quando positio facti alieni pertinet ad causam; quia dato termino si non respondet, habetur ꝓ confessata. Bal. *cons.* 225. *per tot.* maxime *in fi. lib.* 1. Natt. *cons.* 59. *per tot.* † Limita, quando factum alienum redundaret in factũ ꝓprium ꝑ respondentis circa scientiam, prout si dico, *quod tu scis, quod Titius fecit hoc*, vel hoc. Abb. *d. cons. fin. n.* 3. *lib.* 2.

Positiones quando habeantur pro confessatis, vel non. Concluſ. 397.

POSITIONES † de iure habentur pro confessatis, qñ debent respondere in termino sibi assignato ad respondendum sub pœna, ꝙ habeantur pro confessatis, fuit contumax. *c. si post positum, de confess. lib.* 6. Bal. *cons.* 225. *Quæstio est de terra, in fi. lib.* 1. † Declaratñ; quia ad hoc, vt positio habeatur pro confessata, duo requiruntur, videl. ꝙ positiones fuerint lectæ ei, ctra quem haberi debent pro confessatis, & quod iudex fuerit interloquutus, ꝙ essent pro confessatis. Ang. *cons.* 136. *In quæstione, n.* 4. *col. pen. cir. fin. v. & si dicis, quod.* † Extende in tm̃, vt non sufficiat, ꝙ fiat respõsio post terminum, in quo habitæ sunt pro confessatis; quia non iuuat talis respõsio post terminum. Bald. *cons.* 315. *Statuto cauetur, in fi. v. nec prodest, lib.* 2. † Amplia, vt procedat, et si positiones non concernant factum ꝓprium, sed factum defuncti; quia heres dito sibi termino ad deliberandum, & respondendũ, si est contumax, habentur pro confessatis. Bal. *d. cons.* 225. *per tot.* maxime *cons. fin. lib.* 1. qui loquitur in emphyteuta Ecclesiæ non respondente super bonis emphyteticis Ecclesiæ. † Amplia; quia positiones habentur pro confessatis multis modis sdm̃ formam statutorii, quæ sunt seruanda. Bald. *cons.* 222. *Statuto cauetur, li.* 1. *per tot. & cons.* 315. *Statuto cauetur, lib.* 2. † Amplia; quia dr̃ non respondisse, qui non legitime respondit, qñ statutum mandat, quod simpliciter respondeatur per verbũ, *credit, vel non*; quia si respondet sub conditione, habetur pro cõfesso, maxime, qñ positio est in facto ꝓprio respondentis. Bal. *cons.* 269. *Quidam nomine I. in prin. lib.* 1. Amplia, † vt procedat, quod iussus legis, vel iudicis, ꝙ non respondens positionibus in certo termino habeatur pro cõfesso, operatur, ꝙ lapso termino habeatur pro confesso, siue causa sit ordinaria, siue summaria indistincte, Bald. *cons.* 315. *Statuto cauetur, ante fin. v. & iussus, lib.* 2. † Amplia; quia confessio facta positioni relatiuæ ad certam scripturã habetur pro pura, si non est producta, ad q̃ fit relatio. Rim. *cons.* 300. *n.* 64. *lib.* 2. Vide, *Positioni an sufficiat responsio relatiua. & quid releuet. Concl.* 390. † Limita, qñ is, qui nõt̃ respondit, fuit legitime impeditus; quia tunc audiretur volens respondere, & purgare contumaciã post terminũ. Bald. *cons.* 315. *ante fi. v. & iussus respondere, lib.* 2. † Limita; quia multæ sunt causæ ex quib. non respondens non põt haberi pro cõfesso, & declarato ipsi non ꝑiudicat, veluti si positio continet factũ alienum, & de longinquo, vel dominiũ tertij iam 30. annis, ita Anch. *cons.* 419. *in causa & quæstione, n.* 2. † Limita, qñ positio est impertinẽs; quia non potest haberi pro confessa, veluti si agatur rei vendicatione, & conuentus negat se possidere; nã positio super dominio, & possessione negata non põt haberi pro confessa. Anch. *cons.* 419. *n.* 3. † Extende, quãdo iudex pronunciasset, ꝙ non haberetur pro responso, si positio esset impertinens. Alex. *cons.* 102. *Viso processu, n.* 7. *in fi. v. itẽ per ea, quæ, lib.* 5. † Limita igitur; quia positio super re impertinẽti non potest fieri per reum in contestatione, quando agatis per reum in contestatione fieri non potest sdm̃ Anch. *cons.* 419. *n.* 3. quod an sit verum, dubito; quia positio actoris sit super contentis in libello, & positiones rei super exceptionib. Vide, *Positio quid sit, & qualis debeat esse responsio. Concl.* 386.

Positiones habitę pro cõfessatis prę iudicãt. Conc. 398.

POSITIONES † declaratæ pro cõfessatis, ꝓpter contumaciã in respondendo ꝑiudicant, sicut vera cõfessio. Bal. *con.* 269. *Quidam nomine I. per tot. lib.* 1. qui loquitur, qñ sententia interloquutoria transiuit in iudicatũ. † Amplia, vt ꝓcedat et in causa beneficiali in qua agebatur spolio. Oldr. *cons.* 320. *n.* 2. *v. præterea cum positiones.* † Extende; quia qñ statutũ disponit, ꝙ non respondens intra vnum diem vtilẽ habeatur pro confesso, & index in exequtione statuti pronunciat positiones pro confessatis, non potest pellari, ita innuit Bald. licet non affirmet pro absoluto *con.* 269. *in pr. n.* 1. *in fi. v. à qua pronunciatione, lib.* 1. † Limita, qñ Princeps rescriberet, ꝙ cum defensio nemini sit deneganda, iudex (non obstante contumacia) iustitiam facere debeat; quia tale rescriptum valet, & operatur quod confessio contumacialis nõ præiudicet. Bal. *cons.* 121. *Proponitur, quod ex forma statuti, lib.* 1. vbi et alias.

Positiones, & earum responsiones qualiter interpretentur. Conclus. 399.

1 INTERPRETATIO † debet fieri de positionibus, & responsionib. factis, vt non cõtineant cõtraria. Alex. *cons.* 102. *Viso process. n.* 6. *& 7. v. ad prædictorum confirmationẽ, lib.* 5. † Amplia; quia positiones habentes perfectã orationẽ nõ referunt se ad alias positiones. Alex. *d. cõs.* 102. *n.* 4. *& seq. v. tamen hæc probatio, lib.* 5. Vide, *Positiones, & responsiones qualiter scribantur, & interpretentur. Conc.* 389.

Possessio quid sit, quotuplex, & quid importet. Conclus. 400.

12 POSSESSIO † est quasi pedum positio, *l.* 1. *ff. de acqu. possess.* † Possessio igr̃ in acquirẽdo est facti, post acquisitionẽ est iuris. Ægid. *cons.* 10. *n.* 51. vbi, q̃ ad possessionis essentiã requiritur efficacia iuris, vt in casib. permissis sit possessio, alias si nudũ factũ, posset * de facili induci circumuentio ẽ̃tra iura, & est cõmunis * opinio 3 sdm̃ Couar. *in initio* 2. *part. prælect. c. possessor. de reg. iur. n.* 3. † Et est quid facti, quia requirit apprehensionẽ actualem; alias non probatur ex solo titulo. Bal. *cons.* 493. *Tenor quarundam literarum, lib.* 5. * *per tot. l.* 1. *in pr. & in* §. *adipiscimur. ff. de acq. possess.* vbi * omnes. Vide, *Possessio qualiter acquiratur, & quæ requirantur. Concl.* 406. † Declara, 4 vt plene per Couar. *in* 2. *part. res est. c. possessor, de reg. iur.* §. 1. *n.* 6. *v. postremo.* vbi, q̃ possessio aliqua habet plurimũ iuris, & modicum facti, prout ea, q̃ per seruum nobis acquiritur, & hæc nõ sufficit ad præscribendum; quia ignoranti q̃ritur, q̃ intelligitur in causa pecũlij, secus in aliis; alia, q̃ habet mixturam facti, & iuris; aliqua plurimũ facti, & modicũ iuris; alia in totũ iuris, prout illa ciuilissima, quæ à lege, vel statuto inducit, & dicit * eoẽm distinctionẽ, 5 & de effectu, vide eum. † Verbum est æquiuocũ, *possessio*; quia aliqñ importat ius possidendi, *l.* 1. *ff. de acqu. poss.* plene Alex. *cõs.* 63. 6 *Diligenter, n.* 7. *lib.* 6. † Aliqñ possessio sumitur pro iure possidẽdi, 7 *l. ff. de acq poss.* Alex. *d. cons.* 63. *n.* 7. *lib.* 6. † Aliqñ accipitur pro rebus possessis, *l.* 2. *C. de prob.* vbi, q̃ quælibet petia terræ possessa dr̃ vna possessio. Alex. *cons.* 63. *Diligent. r in spectis, n.* 7. *lib.* 6. *v. interdum* 8 *accipitur.* † Aliquando sdm̃ eoẽm vsum loquendi possessio importat destinationẽ agrorũ factam per patrem familias, & q̃nq; maior, vel minor constituitur possessio. Alex. *d. cons.* 63. *n.* 7. *v. ter-* *tio modo, possessi accipi, lib.* 6. Vide, *Poderiũ, seu podere quid sit. Concl.* 374. 9 † Duplex est possessio naturalis, & ciuilis. Bal. *cons.* 338. *Præmittendum est in pr. lib.* 5. Castr. *cons.* 234. *In causa appellationis, n.* 2. *v. & primo* *ad primũ*, vbi de * cõmuni, *lib.* 2. pleni⁹ Guid. Pap. *decis.* 629. *n.* 4. vbi 10 *post in ver. quia duplex.* Couar. *in initio* 2. *par. prælectio. c. possessor. n.* 4. *v. prater hæc, fol. mihi* 457. vbi, q aliqui vnam tm̃ esse tenẽt possessionẽ licet qualitatib. distinctã. † Et non datur tertia species possessionis vltra nr̃ale, & ciuilẽ. Soc. *in l.* 1. *ff. de acq. poss. n.* 50. *in prima* 11 *lectura.* † Imo datur alia species, videl. quasi possessionis, q̃ circa incorporalia consistit. Couar. *in* 2. *prælect. c. possessor, in initio n.* 6. *ver.* *porum quia.* Vide, *Possessio, & quasi possessio in quo differant. Concl.* 403. 12 † Et hæc nr̃alis inducta est de iure gentiũ, & approbata de iure ciuili; vnde si quis possessionẽ meã occupat me absente nr̃aliter; quia potest credere. q. ego ẽtradicam; ꝓpterea ego nõ sum priuatus possessione mea ciuili, videl. possessione mea nr̃ali munita modica ciuili, & hoc est, q̃ ingressus nr̃aliter dr̃ me turbare, & 13 ẽtra me nullam hẽt defensionẽ, ita Host. *in c. olim, col.* 5. *in pr. v. vt* *aliquid intelligas, de restit. spol.* † Et idẽ clarius dicit Alex. *cons.* 35. *Viso* *tenore, n.* 3. *& seq. v. sed præmissis non obstantib. lib.* 6. vbi, q̃ is, qui habet possessionẽ plenam ciuilẽ, & nr̃alem rei, dũ abest ab ipsa re, animo solo retinet nr̃alem, q̃ alius potest occupare, & apprehẽ- * dere. *l. ult. possidere.* §. *qui ad nundinas. ff. de acq. poss.* & ista possessio sic * apprehensa dr̃ naturalis sdm̃ * eoẽm, licet Bart. dicat, q. potius 14 dicatur corporalis, & dr̃ clãdestina, & iniusta respectu ipsius pri- mi possessoris. † Declara tñ; quia si statutũ esset in loco, q. nullus possidens per annũ possit molestari quocumq; modo, sed vniq; sit impositũ silentium; tunc ipsa possessio nr̃alis conualidatur à statuto ẽtra habentẽ ciuilem, qui neglexit. Alex. *d. cons.* 35. *per tot.* vbi allegat pro vtraq;, & hanc tuetur, *lib.* 6. & tollit ẽtraria. 15 † Et propterea habens talem possessionem nr̃alem tantum non præscribit, donec ciuilis retinetur per dñm. Alex. *cons.* 35. *Viso the-* *mate, n.* 2. *& seq. v. pro ista opinione, lib.* 6. quia sine ciuili possessione quis non præscribit. Couar. *in* 2. *prælectio. c. possessor, de reg. iur. n.* 7. *v.* *naturalis.* vbi limitat in vsufructuario, emphyteuta, & similibus, qui quoad directum dominiũ nomine Domini possident; quoad vsile habent nr̃alem, & ciuilem, & præscribunt. † Ista possessio naturalis, quæ ẽtra habentem ciuilẽ caret omni effectu; quia si deiicitur ab eo, qui habet ciuilem, non restituitur, tñ si deiicit a tertio, bene habet iuris effectum; quia aduersus tertium debet restitui. Hostien. *d. c. olim, col.* 2. *in pr. v. vt aliquid intelligas, de rest. spoliat.* † Itẽ habet effectũ plenum ẽt ẽtra eum, qui habebat ciuilẽ, 17 si ciuilẽ amisit, puta vel quia rediens nõ fuit admiss⁹, vel quia suspicans se posse repelli nõ fuit ausus redire, perdidit ciuilẽ; & idem, si debuit suspicari se posse repelli; quia paria sunt, vt qa potẽs occupauit, ita vt nõ sit ipes recuperãdi, ita Alex. *in l. q. meo. §. fi. n.* 2. *ff.* *de acq. possess.* Ias. *in l. clam possidere. §. qui ad nundinas, n.* 32. *& 33. ff. eod.* † Prout ẽt si per 10. annos fuit negligens in recuperãda ipsa nr̃a- 18 li; quia præsumitur ẽt ciuilem amittere, & negligere. Alex. *con.* 33. *Viso processu, n.* 4. *v. præterea, lib.* 6. *& cons.* 33. *Ponderatis, in fi. n.* 23. *lib.* 3. vbi, q. retinetur vsq; ad 10. annos, & per hæredem fit retentio. † Item datur immissio hæredi contra eum, qui viuente defuncto 19 testatore possessionẽ nr̃alem accepit; quia ciuilis remãsit penes defunctũ, & si is, qui naturalẽ accepit, non docet de titulo, patet immissionẽ, qñ constat de antiquiori defuncti. Alex. *d. cons.* 33. *in* *fi. lib.* 3. † Naturalis duplex est, videl. naturalissima, siue corpora- 20 lis, q̃ quis tenet per se, vel per alium; alia est naturalis legis dispositione cooperante, prout illa, q̃ habet vsufructuarius existẽs extra fundum, & fandi cõspectũ. Bal. *d. cons.* 338. *in pr. lib.* 5. † In du- 21 bio probatio possessionis intelligitur de ciuili, nisi repugnet cõditio personæ possidentis. Bal. *cons.* 10. *in quæstione, n.* 7. *v. expedito* *ergo, lib.* 5. Ias. *in l. stipulatio ista. §. hoc quoq;*, vbi tex. in prin. & ibi * oẽs. * *ff. de verb. oblig.* † Declara, nisi essemus in verbis libelli; quia intel- 22 ligeretur de possessione sdm̃ intentionẽ actoris. Guid. Pap. *decis.* 629. *n.* 5. † Ciuilis possessio est illa, q̃ solo animo retinetur; quia 23 licet non acquiratur solo animo, bene retinetur solo animo, qñ quis semel possidet animo, & corpore, ita Guid. Pap. *d. decis.* 629. *n.* 4. Alex. *d. cons.* 33. *Põderatis, in fi. lib.* 3. vbi, q. licet is, qui retinebat, mori. ẽ, hæres eius dr̃ etiam retinere. † Imo q. possessio ciuis so- 24 lo animo acquiratur, & perdatur. Castr. *cons.* 261. *Visis, col.* 1. *in fi. v.* *non obstat, lib.* 1. † Et vbicunq; in libello restitutionis spolij fit mẽ- 25 tio de possessione intelligitur de ciuili. Guid. Pap. *d. decis.* 269. *n.* 5. † Declara, quia vbicunq; quis dicit se possedisse per 30. annos, 26 intelligitur de nr̃ali & ciuili. Alex. *cons.* 28. *Viso, in pr. v. quinimo, li.* 2. † Ciuilis possessio acquisita semel retinet, donec vel per vim de- 27 liciat, vel possidẽs iuste timeat posse repelli, vel qñ per obliuionẽ quis de relinquit, put per decenniũ. Sign. *cons.* 75. *n.* 10. *v. redeo* *ad secundũ.* Cast. *cons.* 95. *Visis actis, lib.* 2. † Nõ perdit ciuilis, licet is, 28 qui primo se cõstituit possidere, postea ẽt pro alio cõstituat. Sign. *d. cons.* 75. *n.* 10. vbi, q. qui possidet alteri, si tertio tradit, nõ priuat possidentẽ sua ciuili possessione. Cast. *d. cons.* 95. *lib.* 2. † Etiã si talis 29 cõstituens exeat de possessione animo perdẽdi; quia requiritur negligẽtia possidẽtis ciuiliter, ita vt habuerit, p derelicta. Sign. *d. con.* 75. *n.* 10. *v. vel q. dicti.* † Imo põt possidẽs ciuiliter agere ẽtra eum, 30 qui occupauit nr̃alẽ, interdicto, *vti possidetis*, vt in sua possessione ciuili nõ turbet; & quia hoc fieri nõ põt, donec nr̃alis restituat, dẽt habens nr̃alem succumbere. Castr. *d. cons.* 95. *in pr. lib.* 2. *& cõs.* 224. *lib.* 2. *per tot.* Vide, *Spolio agit possidens ciuiliter. Concl.* 375. † Imo 31 q. habẽs ciuilẽ si turbat occupantẽ nr̃alem, dicatur se tueri, dicit Corn. *cons.* 27. *n.* 13. *& 14. lib.* 4. † Et ideo si põt agere interdicto *vti* 32 *possidetis*, licet nr̃aliter nõ possideat, & debet obtinere manutentionẽ ẽtra occupantẽ nr̃alem, vt dicit Ale. *in l. clam possidere. §. qui* *ad nundinas, n.* 21. *& seq. ff. de acq. posses.* vbi dicit esse mirabile, q. dr̃ manutẽtio possessionis, q̃ non habet, videl. naturalis, sed soluit, q. procedit; quia habens nr̃alem dr̃ turbare habentem ciuilem; igitur manutẽtio in nr̃ali datur ratione ciuilis. † Et qui possidet p 33 alium, non sufficit, q. ipse suspicetur posse repelli, sed debet possidens pro possessore hoc suspicari, non aũt is, qui abest. Sign. *d.* *cons.* 75. *n.* 21. *v. item de expulsione.* † Haberi non põt à principio ci- 34 uilis possessio sine nr̃ali, sed bene potest retineri. Rip. *in l.* 1. *n.* 28. *ff.* *de acq. poss* cũ aliis per Malcar. *Concl.* 1178. *n.* 6. Castr. & alij *in l. clam* *possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acq. poss.* † Contrariũ vr̃ velle Castr. 35 *cons.* 261. *Visis, col.* 1. *in fi. v. non obstat, lib.* 2. vbi, q. per additionẽ hæreditatis hæres acquirit ciuilẽ. q̃ solo animo queritur, & retinetur, *l. licet. C. de acq. poss.* † Operatur hæc ciuilis, q. si spoliatus naturali 36 statim reuertatur, habens ciuilẽ redit, vt recuperet nr̃alem, & vi expellatur; tunc agit spolio violenter cõmisso; secus si redeat lõge, post q̃ suspicatus est se posse repelli; quia ex quo amisit ciuilẽ, licet deiiciatur, si reuertitur, non cõmittitur spolium. Castr. plene *cons.* 400. *Antequam iura, n.* 3. *v.* 4. *lib.* 1. & si cõmittitur, non est cum violentia, prout si statim. Vide, *Spoliare non dicitur capiens pos-* *sessionẽ, quam amiserat, & quando secus. Concl.* 393. † Declara; quia is, 37 qui habet ciuilẽ, si reuertatur, vt recuperet nr̃alem, & suspicatur se posse repelli, amittit etiam ciuilem, qñ habens naturalem est potentior, in tantum, q. nec remaneat spes recuperandi, si spoliatus nõ est inferior, retinet, nec habetur ratio, q. perdiderit, q̃ nõ nisi lapso decẽnio perdit. Crau. *cons.* 751. *n.* 12. *v. tertio respõdetur.*

† Natt.

38 † Natt. vero *cons.* 572. *n.* 20. *& seq.* maxime *n.* 24. *& seq.* dicit, quod possessor, si sciat ab alio fuisse spoliatũ nr̃ali possessione, & patit; quia suspicatur le posse repelli, bene perdit ciuilem, sed si nõ suspicatur; tunc requiritur animus, & obliuio per decennium, & si constat, ꝙ adiuit iudicẽ, ne sit auctor rixæ, vel constat, ꝙ fecit actus turbatiuos, non perdit ciuilem. Vide, *Possessio quando præsumatur continuata, vel non. Concl.* 417. † Vide, Abb. *cons.* 62. *in controuersia, col.* 3. *in fi. v. in duobus enim casib. lib.* 2. vbi dicit, ꝙ sdm̃ subiectã materiam is, qui suspicat⁹ est se posse repelli, potest intra triduũ, aliqñ intra sex menses, vt debet, congregare exercitũ, & dr̃ facere incontinenti sdm̃ *coẽm.* † Alex. *cons.* 6. *Circa prom: ssum, n.* 12. *& seq. v. non obstat etiam, lib.* 3. dicit, ꝙ is, qui est spoliatus naturali possessione, & retinet ciuilem, potest continuare, & recuperare nr̃alem, & agere spolio intra decennium; quia tanto tẽpore perditur ciuilis per negligentiã, licet etiam aliqñ breuiori tempore perdatur per negligentiam, & sic aliqñ per solum biennium; & idem est in arbitrio iudicis, an perdiderit, vel non. † Imo si perdidisset ciuilẽ, vt quia custos eiectus fuisset per vim, vel sponte dimisisset, cõperit interdictum *vnde vi.* Castr. *cons.* 95. *n.* 2. *lib.* 2. vbi, ꝙ ex libello porrecto habente verba habilia cẽsetur deductum omne remedium cõpetens. † Vide ad prędicta Dec. *cons.* 103. vbi, ꝙ possessio retinetur per colonũ, donec deiiciatur, & eo deiecto via iudiciali perditur vtraq; possessio; secus si non deiiciatur, & primus possessor retinet possessionem eo non eiecto. † Operat' ciuilis retenta, ꝙ potest recuperari naturalis ꝓpria auctoritate. Sign. *d. cõs.* 75. *n.* 10. *v. remansit ergo.* † Item causat acquisitionẽ fructuum etiam sine naturali. gl. *in l.* 3. §. *ex contrario*, vbi Ias. *ff. de acqu. poss.* † Imo si is, qui retinet ciuilẽ, inhibetur à iudice, ne aliquid innouet recuperando nr̃alem, non dr̃ innouare, sed continuare, & ei non contrauenit. Paris. *cons. fi.* ꝙ est 172. *n.* 10. *& seq. li.* 4. † Item deiectus potest agere spolio, vt restituatur. Io. Fabr. *Instit. de hæred. qual. & differ.* §. 1. & ita obseruari in Francia attestatur apostil. ad Alex. *con.* 37. *n.* 5. *lib.* 1. & Guid. Pap. dicit, ꝙ imo sola ciuilis, nõ naturalis operatur in spolio restitutionem, *dec.* 629. *n.* 4. *v. & ista possessio*, & iterum *decis.* 356. in quarto effectu. Vide, *Spolio agit possidens ciuiliter. Concl.* 374. † Contrarium, ꝙ sit adipiscendæ, & solũ operetur immissionem. Alex. *d. cons.* 37. *n.* 5. *lib.* 1. † Vide plenis. Guid. Pap. *d. decis.* 356. vbi enumerat octo effectus resultãtes ex possessione ciuili, quos videas; quia dicit ab alio nõ videri cumulatos. Vide alios effectus, *supr. n.* 23. *& seq.* † Duplex possessio est; quia alia nuda, & infructuosa, veluti si iubetur aliquis mitti in possessionem; quia non ꝓpterea debet habere fructus, si nõ est dictũ. Bald. *cons.* 494. *n.* 1. *v. modo quæritur, lib.* 5. † Efficacia possessionis est duplex; vna est quoad possessionem, videl. validitas possessionis facti; & alia est efficacia quoad ꝓprietatẽ, & ista secunda efficacia ꝓprietatis nõ acquiritur ex sola possessione facti, nisi in duobus casibus: primus in iis, quæ ex sola cõcessione Principis conceditur: secundus in iis, ꝙ in fructuũ perceptione consistunt, vide omnino Ægid. *cons.* 10. *n.* 51. *& seq. v. sed respondeo*, vbi fusi⁹ explicat. † Alia est fructuosa, qñ profertur per verba hoc importãtia, prout est verbum; *restituo ad possessionem*; quia intelligitur cum fructibus, etiam si de fructib. nihil est dictum. Bald. *cons.* 494. *n.* 1. *v. & hoc quando, lib.* 5. † Alia ꝓpria; alia impropria; ꝓpria est, quæ applicatur rebus corporalibus; impropria, quæ applicatur rebus incorporalib. ꝙ possideri non possunt; & hęc est quasi possessio; tñ in genere terminus possessionis sumptus vtramq; cõprehendit. Alex. *cons.* 96. *Visis, n.* 7. *& seq. lib.* 4. vbi ponit similia de dñio in genere sumpto, vt contineat etiam improprium, videl. quasi dominium; idẽ in vsufructu, vt contineat ẽt improprium in rebus, quæ vsu cõsumuntur. † Alia est vera, alia ficta, vel pr̃sumpta; vera est possessio, ꝙ probatur. † Præsumpta, vel ficta est, ꝙ à lege, vel statuto declaratur, ꝓut si statutum dicat, antiquiorẽ possessionẽ haberi pro vero, & legitimo possessore, non poterit accusari de turbata; quia idem operatur fictio, ꝙ veritas circa effectum iuris. Signor. *cons.* 262. *per tot.* Et ꝙ ista possessio sufficiat pro interdicto recuperandæ possessionis, & quando secus. Vide plene per Ant. Gabr. *lib.* 5. *tit. de acq. poss. Concl.* 7. *Possessio translata in hæredem.* Declarat † Couar. *in* 2. *par. relectionis, c. possessor, de reg. iur. n.* 5. *ver. de possessione.* §. 1. ꝙ ficta sufficit ad præscriptionem cum admiculis, alias non; vbi in fine, quid in possessione eius, qui captus est ab hostibus. † Alia iure proprio, qñ quis nomine proprio possidet. † Altera iure alieno, prout in conductore, colono, ꝓcuratore, & filio, & seruo, pro aliis possidentibus, vt *l. officium. ff. de rei vend.* vbi gl. & plenius *in l.* 3. *in fin. ff. de acquir. poss.* vbi, ꝙ isti dicuntur custodes: quia alieno nomine sunt in possessione, sed non possident. † Vel iure familiaritatis, de qua vide, *Possessio iure familiaritatis qua, & quando dicatur. Concl.* 411. † Alia est possessio iusta & iuridica; alia est detentatio & occupatio. Ias. *in d. l. stipulatio ista* §. *hoc quoq;, in pr. ff. de verb. oblig.* & ꝙ differant possessio, & detentatio. Alex. *cons.* 201. *lib.* 7. late Soci. *cons.* 113. *lib.* 4. † Extende; quia licet in per constitutũ transferatur possessio; non tñ transfertur detentatio. Alex. *in l. quod meo, in fin. in prin. ff. de acquir. poss.* † Restringe; quia quandoq; possessio accipitur pro detentatione. *l.* 2. §. *pulgo. ff. pro hærede, l. stipulatio.* §. *hoc quoq;, ff. de verb. oblig.* † Idem inuenies scripto, in quo quis dicit se spoliatum possessione, si reperiatur spoliatus detẽtatione, non vitiatur; quia verba secundum mentem libellãtis interpretantur. Bald. *in l. præscriptione. C. si contra ius, vel vtilit. publ.* † Detentatio igitur est facti, possessio est iuris. Cast. *cons.* 334. *Incipiendo, col.* 2. *circa med. v. similiter, lib.* 2. vbi, ꝙ detinens si per modum excipiendi, vel ad alium finem incidenter deducat, præsumitur iusta possessio; secus si principaliter. † Possidere & in dubio de ciuili intelligitur, tenere intelligitur de facto, habere est indifferens, & sic ad vtrunq; refertur, *l. stipulatio ista, habere.* § *hoc quoq;*, vbi Ias. *n.* 3. *ff. de verb. oblig.* † Et quod tenere, & possidere differunt; quia tenere est genus, possidere est species, & tenere cõuenit nedum nudo actui facti, sed etiam cuilibet possessioni, vbi, quod etiam possidens ciuiliter dr̃ tenere; igitur verum est, ꝙ omnis possidens dr̃ tenere, sed non omnis tenens dicitur possidere, ita Alex. *d. cons.* 35. *Viso themate, n.* 13. *v. quia respondeo, lib.* 6. sed certe videtur contradicere ex prædictis; quia si tenere est genus, ergo verificatur in omni specie sub genere; sed contrarium; quia omnis species est sub genere, non è contra; ergo bene dicit. † Et si pupillus, seu infans licet non possit possidere, quia non habet consensum, vt concurrat animus; potest tñ detinere, & habere detentationem meri facti, seu statum, & sic habere asininam detentationem, *l.* 1. *in prin. ff. de acquir. poss.* gl. & Dd. ibi in §. *adipiscimur.* † Restringe; quia sunt paris potentiæ, & effectus vera possessio, & asinina detentio pupilli, seu infantis in hoc, quod dispolietur, datur restitutio ad detẽtationem, prout ad possessionem. Ioan. Andr. & alij *in c. sæpe, de restit. spoliat.* Abb. *in c. cum ad idem, v.* bi etiam Ripa *n.* 24. *eod. tit.* Capell. Tholos. *decis.* 489. Vide, *Possessio an sit res temporalis, vel non. Conclus. proxim. seq.*

Possessio an sit res temporalis, vel non. Concl. 401.

POSSESSIO † etiam beneficij Ecclesiastici dicitur res temporalis mere; ideo iudex laicus capax est. Vide pro vtraque parte *Iudex secularis non cognoscit de incidenti spirituali, & quando secus. Concl.* 455. † Possessio est meri facti; ideo restitutio in integrum, quæ refertur ad ea, quæ sunt iuris, non comprehendit possessionem, quæ est facti, Ang. Aret. *consil.* 19. *Videtur omnino, n.* 22. *& seq. actum non potest dici*, vbi, ꝙ possessio non potest tradi, nisi ficta traditio interueniat etiã in actu Principis. † Declara tñ; quia secus est in beneficio Ecclesiastico; quia Papa potest possessionẽ fictam transferre, etiam in bonis patrimonialib. clericorum, quæ regulariter, prout Ecclesiastica. Ang. Aret. *d. cons.* 19. *n.* 26. *& 27. v. sed attendum.* † Vide plenius, *Iudex secularis quando cognoscat de bonis Ecclesiarum, vel non. Concl.* 454. *n.* 9. *& seq.* vbi apparet de veritate, quæ est temporalis inter laicos, Ecclesiastica inter Ecclesiasticos, & de ista iudex secularis nihil potest, vt ibi habet, & ista est vera.

Possidere, & habere aliquid qualiter intelligatur. Conclus. 402.

CONCEDENS † ciuitatem, quam habet, & possidet, seu quam tenet, & possidet, intelligitur, videlicet, quam regit, & gubernat suo nomine; ideo possessio mediata nõ venit in concessione, sed immediata tantum. Bald. *cons.* 356. *n.* 2. *v. modo secundo, lib.* 5. Vide, *Possidere, & in possessione esse in quibus differant, & quid importent. Concl.* 404.

Possessio, & quasi possessio in quibus differant. Conclus. 403.

POSSESSIO † applicatur rebus corporalibus, quæ vere realiter habent; & possideri possunt. Vide, *Quasi possessio multiplex, & in quibus cadat, vel non. Concl.* 32. † Quasi possessio applicatur rebus incorporalibus, quæ vere possideri non possunt; eo in eis inducitur possessio eo modo, quo fieri potest, quæ propellatur quasi possessio, quæ proprie applicatur iuribus incorporalibus; & ista causatur, & constituitur, quando concurrit patientia, & patientia eius, in cuius præiudicium quis continuo in quasi possessione. Iaso. *cons.* 81. *lib.* 3. Abb. in fua q. 4. incip. *Titius, col.* 2. *v. quinto arguitur*, Couarru. *in* 2. *prælectio. 4. possessor. de regul. iur. in in: tio n.* 8. vbi latissime, & dicit * communem. Alex. *cons.* 94. *Visis, num.* 9. *lib.* 5. Vide, *Præscriptio incorporalium rerum, &*

3 *scientiam,& patientiam,& multa alia. Concl.*529. † Et q̃ scientia,& patientia req̃ratur, vt possit in incorporalib. induci quasi possessio. Abb. *cons.*23. *In causa,qua,n.*2. *lib.*2. & hanc esse * coẽm cõclusionem attestatur Alex. *cons.*16. *In causa,& lite,n.*13. *v. insuper respondeo,lib.*5. vbi apost. *in v. scientia.* Alex. *d. cons.*94. *Visis,n.*9. *lib.*5. † Cõtrariũ, q̃ imo non requiratur scientia,& patientia, tenet Longo-
5 uallius *in l. imperiũ,ff. de iurisd. om. iud in* 4. *par. art.*2. † Declarat idẽ Couar. *d.*2. *parte prælectio. c. possessor, de reg. iur. n.*8. *& seq. versẽgo vero,*
* 6 vbi dicit * coẽm,& verã,& restringit multis modis. † Rest. inge in iurisdictione q̃tra populũ,& vniuersitatem; quia non requirit scientia,& patientia vniuersitatis, ex quo apud eam nõ est iurisdictio, nisi vt eligat, sed residet in officialib. electis, vel tyrannis, & sic possidetur,& non possidet. Alex. plene *d. cons.*16. *n.*18. *in fin. cũ seq. v. per prædicta, lt.*5. vbi dat exemplũ in adscriptitiis liberis, qa non requiritur eorũ scientia, & patiẽtia, & ascribuntur cũ agro;
7 quia possessi,& nõ possidentes sent. † Restringe in eo, qui ascri-
8 bit libertatẽ. Couar. vbi supr. *v. primo.* † Restringe in eo; qui præscribit seruitutẽ cum titulo. Couar. vbi supr. *v. secundo.* Fran. Balb. *de præscr. in* 2. *par.* 4. *partis prin. q.*1. *n.*15. *v. secundo limita,* vbi dicit notabile; quia potest contingere in pascuis, in aquæductibus, iurisdictione, & multis, vbi, q̃ in seruitute formanda bene requiritur scientia,& patientia, sed in iam formata secus, & dicitur formata, q̃ est constituta mihi ab aliquo, quem puto dñm. † Restringe in quasi possessione tanti temporis, cuius initij memoria non
* extat, vbi pro vtraq;, sed hanc coẽm * dicit, præterquam q̃ ius cõmune resistit. Couar. vbi supr. *v. tertio.* Fran. Balb. *d. tract. de præscript. in* 2. *parte* 4. *partis prin. q.*1. *n.*14. vbi dicit * coẽm, & plures allegat Alex. *d. cons.*16. *n.*15. *v. nec obstat etiam, lib.*5. vbi plena apostil.
10 *in ver. scientia,* dat concord. † Cõtrarium, q̃ imo etiam in iis, quæ non habent memoriam initij, requiratur scientia, & patientia, plene Alex. *d. cons.*16. *In causa,& lite,n.*18. *v. posset etiam, lib.*5. & hãc vtiorem tuetur Crauett. *de antiq. temp. in* 4. *part.* §. *absolutis. n.*20.
11 Ital. *in l. imperium. ff. de iurisd. om. iud n.*2. † Declarat Crauet. *de antiq. temp. in* 4. *part.* §. *absolutis,n.*20. *& seq.* quod requiritur scientia, &
12 patientia; sed tamen si non extat memoria, præsumitur. † Sufficit tñ expressus consensus eius, pro quo fuit facta solutio, veluti si monasterium locat prædium cum onere soluendi pensionem Titio de scut. decem singulo anno; quia plus est, quam scientia,
13 & patientia. Abb. *d. cons.*23. *col.*1. *in fi. lib.*2. † Extende in possessione, vel quasi beneficij, q̃ licet haberi non possit sine scientia,& patientia superioris; tamen cum scientia,& patientia haberi po-
14 test. Abb. *in* 4. *q. col.*3. *v. sed contra hanc.* † Declara; quia ex sola scientia,& patientia superioris non datur restitutio possessionis ad beneficium secundum Ant. de Butr. quem citat Abb. *d. q.*4. *col.*3.
15 *v. sed contra hanc.* † Contra declarationem tenet Abb. *d. q.*4. *col.*3. & 4. maxime *in ver. ergo melius.*

Possidere, & in possessione esse in quibus differant, & quid importent. Concluſ. 404.

1 POSSIDERE † & in possessione esse differũt, *l. si quis aũt. ff. de acq. poss.* quia, vt ibi dicitur, licet conductor sit in possessione; tamẽ possidet nomine domini, vt inquit Corn. *cons.*137. *Licet multæ rationes. n.*6. *lib.*3. *v. tamen iis non obstantib.* quia qui possidet suo nomine, dr possidere; qui in possessione est, dicitur custodire alieno nomine, *l.*3. *in fi. ff. de acq. poss.* Alex. *cons.*83. *Visa facti. n.*7. *lib.*2. vbi in possessione sunt custos, conductor, & detentator, sed non possi-
2 dent. † Extende in eo, qui ex primo decreto ponitur in possessione; nam licet sit in possessione; tñ non possidet. Corne. *d. cons.* 337. *n.*6. *lib.*3. † Extende in regula de publicandis resignationib⁹; quia requirit solũ, q̃ si decedat resignãs in possessione, vacat beneficiũ per mortẽ; ideo quouis modo sit in possessione, licet nõ
4 possideat habet locum regula. Corne. *d. cons.*137. *n.*6. *lib.*3. † Extende; quia faciens p̃ceptum de disgumbrando possessori tertio (prout Florentiæ) in vim statuti, *c.*58. *lib.*2. nõ dr facere possessorem illum tertium, si non releuauit se à præceptis; quia tunc habetur pro ingumbrante; quia aliud est possidere, aliud in posse-
5 sione esse. Negus. *de pign. in* 3. *par. memb.*2. *n.*5. † Et vide text. *in l. of-*
ficium. ff. de rei vend. vbi, q̃ depositarius, cõmodatarius, cõductor, nullus causa legatorum, vel rei seruandẽ, vel ventris nomine, vel pro damno infecto, sunt in possessione, sed non possident; ideo conuenti nominant dominũ, vt ibi gl. & concor. *l.*3. *in fi. ff. de acq.*
6 *poss.* † Amplia; quia aliud est apprehendere, vel ingredi possessionem, aliud retinere, vel continuare. Alex. *d. cons.*83. *nu.*4. *lib.*2.
7 † Et aliud est possessionẽ ingredi, vel possessione vti. Alex. *d. cons.* 83. *n.*7. *lib.*2. Amplia; quia possidere, & habere differunt. Vide,
8 *Possidere, & habere aliquid. Concl.*402. † Amplia; quia possidere, & tenere sunt verba importantia actum continuum, & non discre-

tum; ideo dr vnicus actus ad euitandam pœnam, q̃n quis inquiritur, eo quia tenuit, & possedit per plures dies, & menses; quia est vnicus actus cõtinuus. Bald. *cons.*282. *Inquisitio dicit, lib.*4. Amplia; † quia differunt possidere, & esse in re; quia qui possidet, & 9
suspicatur se posse repelli ab eo, qui armata manu capit eandem possessionem, perdit suam possessionẽ; secus est, si est in re; quia non perdit possessionem, licet suspicetur se posse repelli. Castr. *cons.*253. *Ad confirmationẽ, in pr. v. de dicto Vicario, lib.*1. vbi allegat tex. *in l. si id quod. §. si ff. de acq. possess.* & ibi Dd. antiquos. † Limita; quia 10
quicumq; probatur in possessione fuisse, pbatur possedisse, nisi contrarium probetur. Oldr. *cons.*209. *In causa Hospitalis. n.*4. *col.*2. *v. secundum.* † Limita in eo, qui habet ius in re, & ratione illius iuris 11
actualiter est in re ipsa; quia dr illam naturaliter possidere. Oldr. *d. cons.*209. *n.*13. *in fi. v. quinto per adeptionem possessionis.* Vide, *Aliud est* M
*venditio, aliud promissio de vendendo. Concl.*310. *per tot.* maxime *n.*35. *& seq.* Vide, *Diuersitas nominum diuersitatem rerum inducit. Concl.*517.

Possessio quando dicatur eadẽ, vel diuersa. Conc. 405.

POSSESSIO, † quam quis diu habuit tenendi, & faciendi casa- 1
riam in certo loco, si fuit priuatus per deuastationem, & amotionem casariæ per 24. annos, & postea de nouo fecit aliam casariam; ista est noua possessio, non autem continuatiua antiquæ, quia si ipsemet fuit, qui remouit, censetur extincta possessio, & extinctum ius: si vero alius remouit, & tunc perdidit naturalem, & à die scientiæ lapso decennio perdidit ciuilem, sicq; noua est possessio. Castr. *cons.*30. *col.*2. *v. secundo dicendum, lib.*2.

Possessio qualiter acquiratur, & quæ requirantur. Concl. 406.

POSSESSIO † non acquiritur sine apprehensione; quia solo a- 1
nimo non acquiritur, licet solo animo retineatur. Cald. *cons.* 144. alias 5. *de causa possess. in fi. v. licet enim, l. possideri. §. in amittenda. ff. de acq. poss.* Bald. *cons.*267. *In causa Petri, in pr. lib.*3. vbi ponit requisita ad acquirendam possessionem. Alex. *cons.*4. *Videtur inspectis, col.*
2. v. quoad secundum, cum seq. † E conuerso aũt, vt acquiratur pos- 2
sessio, non sufficit actus nãlis, nisi adsit animus; ideo is, qui fuit testis, q̃ pro alio possidebat, non potest p̃tendere se nomine suo possedisse. Cum. *cons.*49. *per tot.* maxime *n.*2. † Idem in eo qui pro 3
sua vtilitate incidit lapides; quia non acquirit Communi, nisi ea intentione faciat. Cum. *cõs.*158. *n* 4. † Amplia, vt procedat etiam 4
in hærede; quia in eum nõ transit possessio, nisi apprehendatur; quia est facti. Bald. *cons.*337. *n.*12. *in pr. v. nec mirum, lib.*1. Bald. *cons.* 289. *Quia consuetudo, n.*3. *v. tertio præmittendum, lib.*4. & est cõmunis
opinio * sdm Alex. *cons.*37. *In causa mota, n.*5. *lib.*1. *v. saltem in casu no-* *
stro. Anchar. *cons.*318. *In quæstione, n.*4. *v. præterea non apparet,* vbi, q̃ sola additione non acquiritur possessio, & quod possessio defuncti non continuet in hæredem, nisi apprehendatur. Castr. *cons.* 234. *In causa appellationis, lib.*2. vbi apost. citat Corn. *cons.*91. *n.*8. *lib.* 4. † Extẽde, vt quod dr de possessione corporaliũ, vt non transeat ad hæredes, nisi apprehẽdatur, habeat locum etiam in incor- 5
poralibus, & in quasi possessione sdm * coẽm, de qua Caputaq. * M
*lib.*2. *decis.*420. *quasi possessio,* alias *la quarta.* Vide, *Possessio defuncti* 6
*quando in hæredem transeat. Concl.*426. † Extẽde in legatario; quia licet in eum trãseat dominiũ rei certæ legatæ; non tñ transit possessio, nisi sit apprehensa, ideo nõ potest agere possessorio. Alex. 7
*d. cons.*4. *col.*2. *v. aut vult agere, lib.*2. † Extende; quia licet soluto matrimonio dominium rei dotalis reuertatur ad mulierem, non tñ possessio, nisi illam apprehendat. Alex. *d cõs.*4. *col.*2. *post med. v. & idem dico, lib.*2. † Extende, siue simus in vltima volũtate, siue inter 8
viuos, possessio non transit, nisi vel apprehẽdatur, vel nisi p constitutum, vel precarium, q̃ loco traditionis est. Alex. *cons.*4. *col.*2. *post med. v. plus videtur, lib.*2. † Extende; quia imo verba in ctractu, 9
dedit, tradidit, non operantur traditionẽ, vel acquisitionẽ possessionis. Alex. *d. cons.*4. *col.*2. *in fi. n.*2. *v. attẽto, maxime, lib.*2. † Rest. in- 10
ge, nisi per colonũ eundem, qui recognouit defunctum, continuetur possessio in hæredẽ, vel successorem, prout si colonus idẽ continuat. Vide, *Possessio defuncti quando in hæredem transeat, vel non.* M
*Concl.*426. *n.*9. *& seq.* † Restringe ampliationẽ, nisi adsit statutũ, 11
q̃ possessio defuncti continuet in hæredẽ. Cum. *cons.*49. *Domina Antonia circ. med. v. quæ possessio.* Alex. *cons.*37. *n.*5. *lib.*1. † Declara in 12
restrictionẽ, vt procedat, q̃n tempore additionis alius non possidebat; quia alio possidente licet statutum, prout Placentiæ, disponat, q̃ hæres habeatur pro possessore post aditam hæreditatẽ, sic debet intelligi, si vacans est possessio tẽpore additionis. Signo. *cons.*188. *in pr.* concord. Alex. *cons.*153. *Circa litem, n.* 4. *v. & posito q̃ virtute, lib.*6. vbi apost. *in ver. alium,* dicit, q̃ si post mortem defuncti fuit occupata possessio, competit restitutio. † Amplia; quia 13

possessio vsufructuarii, quæ est nralis tantum, nõ infert ad ciuilem q̃ æ est ꝓprietarii; ideo possessio restringitur ad titulũ præambulum, & qui docet locasse, & erat vsufructuarius, non ꝓbat,
14 nisi nralem. Anch. *cons.* 318. *n.* 5. † Amplia; quia possessio non apprehenditur in ꝓiudicium tertii possessoris, nisi apprehẽdens expellat vere colonũ cum tota familia de re possessa, & non sufficit expulsio facta de colono, & non de tota familia. Gozad. *cons.* 86. *Videtur prima facie, nu.* 11. *& seq.* Bero. *in quæst. familiar.* 87. *& cons.* 45. *vol.* 1. Nat. *cons.* 538. *n.* 10. Burlat. *cons.* 60. *n.* 19. *lib.* 1. Benintend. *decis.* 93. *In quadam causa, n.* 2. allegat Socin. *cons.* 18. *Prosequendo ordinẽ, n.*
* 9. *& 10. lib.* 1. Deci. *cons.* 108. *In causa possessionis*, & est cõmun. * opin.
Ioseph. de Ludou. *decis. Perus.* 29. Neuiz. *cons.* 81. *n.* 26. Vide, *Colonus*
15 *qualiter possessionem domino dicatur interuertere. Concl.* 463. † Extende; quia possessio non acquiritur, licet tradatur sponte à colono vel alio, qui possidet pro tertio. *l. fi. C. de acq. poss.* Signor. *cons.* 75. *n.* 24. *v. quod probatur.* Deci. *d. cons.* 108. Gozad. *d. cons.* 86. *n.* 11. *& seq.* Benintend. *d. decis.* 93. *n.* 2. vbi, ꝙ voluntaria, vel necessaria recognitio coloni non priuat dominum. † Contrarium; quia paria
16 sunt, vel ꝙ colonus deiiciatur, vel ipse tradat possessionẽ sponte. Ang. *in l. peregre.* §. *quibus*, vbi Castr. *n.* 5. *in fi.* Alex. *n.* 3. *in fi.* qui dicit
** coẽm. * *ff. de acq. poss.* & magis * coẽm dicit Abb. *in c. olim. de restit. spoliat. n* 11. nam qui recognoscit tenere pro alio, dicitur possidere pro eo, *l. quod meo, ff. de acq. posses.* † Et ideo tenetur ad cõsignandum fructus ei, quem recognoscit pro parte dominicali, etiam
17 si nihil sit dictum; quia est commodum possessionis, arg. *l.* 3. §. *ex contrario, cum ibi not ff. de acqu. possess.* Bald. & Saly c. *in l. si liqueat*, per
18 illum tex. *in ver. nam quod iuxta. C. de inoffic. donat.* † Declara; quia in mobilibus res non habet difficultatem; quia paria sunt, quod colonus, vel alius tradat, vel etiam interuertat; quia facilior est perditio rei mobilis, & possessionis. Anch. *consil.* 248. *Ad prædicta dubia, n.* 5. *v. præterea procurat.* in stabilib. requiritur scientia, & patientia dñi possessoris, vt per Deci. *cons.* 103. *In causa, v. sed tamen iis non obstantib. per tot.* Afflict. *decis.* 325. *v. item fuit conclusum*, vbi Vtil.
19 & sequitur Nat. *cons.* 538. *n.* 8. *& seq.* † Declara; quia si possessio est vacans, vt quia mortuo locatore, anteq̃ hæres apprehendat, colonus recognouerit sponte, præiudicat, & inducit acquisitionẽ possessionis pro eo, quem recognoscit, vel qñ dominus, pro quo possidet colonus, scit, & patitur, & ita loquitur Bar. *in l. quod meo. col fin. v. iuxta prædicta. ff. de acq. poss. l quædam mulier. ff. de rei vendic. l. si aliquam rem. & l. interdum.* §. *si. ff. de acqu. possess.* & pro hac parte Vi-
de, *Possessio defuncti quando in hæredem transeat, vel non. Concl.* 426. *n.*
20 9. *v limita.* † Si vero agatur de proditione, vt quia colonus inuito, vel inscio Domino velit recognoscere alium, & non pót prætо, vel insciо Domino velit recognoscere alium, & non pót præiudicare domino. *l. fi. C. de acq. poss.* non enim debet ex malignitate coloni inferre ꝓiudicium dño, vt dicit ibi tex. & licet tales personæ tradendo alteri priuent dñm possessione. *l.* 3. §. *in amittenda, v. quod seruus. ff. de acq. poss. l. peregre.* § *fin.* glo *in l. si colonus. ff. eod.* hoc tamen nõ est sine cõtrouersia, vt tenent Vltramontani, & Castr. *in d. l. fi. C. de acq. possess.* qui dicit, ꝙ aliter intelligentes illũ tex. infrascant, & ꝙ ille text. corrigit iura contraria, sdm vnam opin. glo.
* ibi, & in omnem casum omnes * tenent, quod ex traditione ficta
non priuet, sed requiratur vera, & realis. Vide, *Colonus. Concl.* 463.
* 21 *v. amplia vt idem*, vbi de * cõmuni. † Extẽde, vt procedat, etiam si per metum tradiderit colonus possessionem, vel constituerit se possidere pro alio; quia nõ priuat dñm. Signor. *d. cons.* 75. *n.* 24. *v.*
22 *nec huic obstat, & in ver. item colonus.* † Extẽde; quia colonus, si conueniatur in iudicio actione reali, succumbat, & rem tradat, non
priuat dñm possessione. Vide, *Possidet is, cuius nomine possidetur. Cõc.*
23 444. *n.* 4. † Extende, vt procedat, siue tradat sponte ex causa voluntaria, siue ex causa necessaria, puta in exequutione præcepti iudicis, vel vt pareat exequtorib. Benintend. *decis.* 93. *In quadam*
24 *causa in pr.* † Extende, & si colonus recognoscens fructus tradiderit huic nouo capienti possessionem, etiam si dñs sciuerit. Benintend. *d. decis.* 93. *n.* 4. quia requiritur, ꝙ primus possessor suspicatus fuerit se posse repelli, vel fuerit negligẽs. Alex. *in l. quamuis.*
25 §. *si conductor. ff. de acq. poss.* Ruin. *cons.* 163. *n.* 7. *lib.* 5. Afflict. *decis.* 325. *in fi.* † Extende, vt ꝓcedant ista omnia, & si colonꝰ possideat nomine hæredis, vt quia primꝰ possessor decesserit; qa nihilominꝰ
26 non priuat hæredẽ, nisi expellat. Afflict. *decis.* 325. *Facto verbo*, quẽ sequitur Beninten. *d. decis.* 93. *n.* 4. & alii supr. prox. allegati. † Restringe, qñ ingressus possessionis fieret auctoritate, vel iussu prin-
27 cipis; quia tunc non requiritur expulsio coloni. † Restringe, qñ fieret immissio per iudicem. Angel. *in l. qui vniuersas.* §. *cum prætor*, per illum tex. *ff. de acq. poss.* vbi, ꝙ quicqd operatur violẽta expulsio, quæ facit perdere nralem, & ciuilẽ; idem operatur immissio facta per iudicem, & idem dicit *in l. clam possidere.* §. *qui ad nundinas, n.* 2. *ff eod.* plurimos citat Rot. *in nouissim part.* 1. *decis.* 802. *n.* 6. *& seq.*

† Cõtrarium, quod imo etiam in iudiciali apprehensione requiratur expulsio coloni, & totius familiæ. Beninten. *d. decis.* 93. *n.* 4. *& seq.* vbi alios allegat. † Declara multis modis, de quibus pãet, *in d. l. peregre.* §. *quibus, n.* 8 *ff. de acqu poss.* vt ꝓcedat, si possessor fuit citatus, hoc ipsum tenet *in l. qui vniuersas, n.* 5. *ff. eod.* † Declara; quia prima opin. ꝓcedit, qñ iudex iuste processit, alias nõ. Rot. *in nouiss. decis.* 802. *n.* 7. *& seq.* † Contrarium, ꝙ imo minus operet dem. actio violenta coloni facta à iudice; quia non operatur possessionem in ꝓiudicium dñi; secus si colonꝰ deiiciatur à priuato, tenet
Anch. *cons.* 292. *Videtur prima facie, n.* 2. Io. de Imol. *cons.* 55. *n.* 3. *nec obstat, ꝙ habetur.* † Et maxime procedit ctrarium, qñ ex mandato
iudicis secularis esset data possessio contra colonũ clericis; quia clericus non priuatur possessione sua. Io. de Imol. *d. cons.* 55. *n.* 3. *& seq.* vbi ponit remedia, ꝙ debet clericus non citatus exercere cõtra eum, qui cepit pꝛ possessionẽ, & de facto insisterer. † Declara; qa
missus in possessionẽ vigore rei iudicatæ constituitur possessor, *post quam. §. imperator. ff. vt legat. nom. caueat.* Alex. *cons.* 35. *Viso themate, n.* 2. *v. & missus in possessionem. lib.* 6. † Secus si mittat in possessionẽ
vigore laudi, vel alterius mandati; quia non efficitur possessor. Alex. *d. cõs.* 35. *in fi. n.* 14. *v. dico insuper, lib.* 6. vbi apost. *in v. sententia.* † Re-
stringe, qñ vi deiicitur à possessione. Signo. *d. cons.* 75. *n.* 24. *v. item colonus*, alias si non expellitur, non priuat dñm. Socin. *cons.* 18. *Prosequendo ordinem, n.* 9. *& 10. vol.* 1. Dec. *cons.* 108. *In causa possessionis*, & est cõmunis opin. * vt per *decis. Perusin.* 20. Bero. *quæst. famil.* 47. *
Neuiza. *cons.* 81. *n.* 26. latissime Gozad. *cons.* 86. *Videtur, n.* 10. & 11. Benintend. *decis.* 93. *In quadam causa.* † Et ꝓedit restrictio nedum si in colono, sed et in officiali, vel alio ministro, per quem dñs possideret; quia si per vim deiiciatur minister possidens pro domino, dominus perdit nedum nralem, sed etiam ciuilem, coẽm * dicit *
Abb. *cons.* 100. *Ad claram. in pr. lib.* 1. † Et si spoliator doner alteri ꝙ spoliatam, & tradat possessionem, transfert oẽm possessionem, q̃ habet, siue ciuilem, siue nralem; quia ex inutili ctractu transfertur possessio. Abb. *d. cons.* 100. *in pr. lib.* 1. † Imo nõ sufficit detectio coloni, nisi expellatur et tota familia, vt per Gozad. *d. cons.* 86. *n.*
10. & 11. Benintend. *decis.* 93. *n.* 3. † Restringe, qñ colonum victi ꝙ ligassem, & postea imperassem, vt ꝙ me possideret; quia tunc priuatur dñs possessione, ex quo ligatus non differt à seruo. Signor.
d. cons. 75. *n.* 24. *v. nec huic obstat.* † Restringe, qñ colonus, qui recognouit in dñm aliquẽ, citatur, & ipse in iudicio nominat, quẽ recognouit in dominum, & possessorẽ, & citari faciens acceptat nominationẽ; quia cæpit ꝓcedere cõtra nominatum; tunc recognoscens eximitur à iudicio, & recognitio operat. *l.* 2. *cum nos.* maxime per Saly c. *C. vbi in rem actio.* Alex. *cons.* 136. *in fi. lib.* 7. Spec.
tit. de 1. *& 2. decreto.* §. *restat, v. quid si nominatur.* Vide, *Actio personalis*
propter rem possessam quãdo cesset. Concl. 114. † Restringe, qñ colonus cum effectu recederet à possessione, & illã alteri traderet, quia priuat dñm nrali possessione. Signo. *d. cons.* 75. *n.* 24. *v. item colonus*
& plenius *n.* 10. † Imo, ꝙ etiam priuet ciuili dominum, vt post ꝓ supponere Castr. *cons.* 95. *n.* 2. *lib.* 2. † Amplia; quia possessio non acquirit per constitutũ eius, qui nõ sibi, sed alteri possidet, nisi vel de tribus interueniat, vel ꝙ deiiciatur cum effectu, vel ꝙ deserat possessionẽ animo, vt alius apprehendat, & longo tempore decerit; aut ꝙ alteri vere, & realiter tradat. Signo. *d. cons.* 75. *n.* 10. *redeo ad secundũ.* † Amplia; quia licet p constitutũ fit præsenti, & acceptantibus
sio, illud est verum, qñ constitutũ fit præsenti, & acceptantibus si fiat absenti, & nemine acceptante pro absente, non acquiritur possessio, nisi vel apprehẽdatur, vel ratum habeat absens, aut alteri tradatur. Alex. *cons.* 153. *Circa litem. n.* 3. *v. præterea, lib.* 6. vbi apostil. *in v. nullus*, dat conc. † Extende; quia non etiam acquirit ex constituto conditionali in certum euentum, qñ ante euentum constituens alteri tradidit. Alex. *d. cons.* 153. *n.* 3. *v. deinde, lib.* 6. vbi apost. *in ver. nullus*, dat concor. † Extẽde; quia non acquiritur per constitutum, nisi constet constituentẽ posse disse tempore constituti. Alex. *cons.* 161. *Viso, in pr. lib.* 6. † Amplia; quia possessio vel quasi non pót acquiri pro tertio sine illius mandato, vel ratificatione; imo qñ sit a sine mãdato, & ante ratificationẽ non valet pro eo. Cum. *cons.* 77. *Ad primum, n.* 4. *v. ad tertium.* Alex. *cons.* 153. *Circa litem. n.* 2. *v. & quando alius apprehendit, lib.* 6. † Extende; quia et si deponẽtes vidisse aliquẽ apprehẽdere possessionẽ nomine meo, vel laborare, aut laborari facere nomine meo, non ꝓbant; meum possessionẽ, si ratũ non habuit re integra; & ideo nõ possum ita habere, qñ possessio ad aliũ deuenit, & res non est integra. Alex.
cons. 100. *Visis acutissimis, n.* 2. *v. præterea testib, lib.* 1. † Restringe, nisi
scientia, & patiẽtia cum diuturnitate tẽporis interuenisset in eis, q̃ sunt fauorabilia. Cum *d. cons.* 77. *n.* 4. † Restringe in cõseruanda possessione cõpetente plurib. vt vniuersis; quia actus gestus
aliquib. de vniuersitate circa possessionẽ cõseruant illam etiam
pro

51 proabsentib. Cuma.*cons.*77.*n.*4. † Restringe in possessione acquisita vniuersitati; quia per hoēs singulares vniuersitatis acquiritur. Vide plene Ant. Gabr. *lib.*6.*tit.de cuiusq; vniuersitatis nomine. Concl.*2.*Possessio acquiritur vniuersitati per homines de vniuersitate.* Restringe; † quia non requiritur probatio mandati, qñ ille, qui exegit, vel possedit tanq̄ mandatarius, vel minister, hoc deponit.

53 Fulg.*cons.*161.*n.*3.*v.ad id autem.* † Amplia; quia infans non potest possidere; quia animus non potest applicari, vt possideat, sed bene potest detinere, & sic asininam detentionem habere, quæ est meri facti. Vide, *Possessio quid sit, quotuplex, & quid importet. Conclus.*

54 400. † Amplia; quia possessio non ꝓbatur per instrtum emptionis factæ, quia per instrtum non probatur traditio possessionis, *Ipradia, cum ibi not. ff.de acq.poss.* Alex.*cons.*10.*Viso processu, in pr. & per*

55 *tot.lib.*4. † Extende, etiam si tertius acquirat pro Titio; quia non probatur possessio Titij ex instrumento acqꝰisitionis. Alexan.*d.*

56 *cons.*10.*in pr.lib.*4. † Extende maxime, qñ non constat de ratificatione tertij, pro quo facta est emptio. Alex.*d.cons.*10.*in pr.n.*2.*ver.*

57 *præterea non apparet, li.*4. † Extende, etiam si in tali emptione adsit constitutum; quia nisi constet, q̄ tempore constituti constituens possideret, non probatur possessio translata. Alex *d.cons.*10.*n.*2.

58 *v.nec obstat constitutum, lib.*4. † Declara extensionē, nisi cōstitutum esset in antiquis; quia ꝓbaret possessionem. Dec.*cons.*103.*n.*10. Crau.*de antiq.temp.part.*1.§.*viso de fama, n.*20 *fol.*77.vbi alios citat.

59 † Amplia; quia per locationem nō ꝓbatur possessio, neq; dominium. Alex.*cons.*10. *Viso processu, n.*3.*v. quia per locationem, lib.*4. vbi

60 apost. citat Afflict.*decis.*14.*n.*8. † Restringe; quia bene p locationem probatur possessio, qñ vltra locationem constat, quod fuit soluta pensio affictus. Alex.*d. cons.*10.*n.*3.& 4.*v.licet vbi probaretur, lib.*4. Boer.*decis.*239.*n.*5. sequit Ferret.*cons.*220.*n.*5. allegat Corne.

61 *consil.*6.*lib.*3. Alex.*cons.*118.*n.*19.*lib.*2.*& cons.*57.*n.*11.*& cons.*71.*n.*2. *li.*7. Soci.*cons.*106.*lib.*3. vbi, q̄ est prę sumpta possessio. Ferret.*cons.*

62 310.*in fin.* † Amplia; quia nō probatur possessio, neq; dñium ad fauorem eius, qui in eo est descriptus, nisi quoad illos, qui consenserunt descriptioni, quoad alios secus. Alex.*d.cons.*10.*Viso processu, n.*5.*v.non probatur etiam possessio, lib.*4. † Limita in casu notabili, qñ quis adoptauit eū, qui precario rogauit; quia acquirit possessionem vniuersitatis bonorum adoptati sine apprehensione,

63 *li adoptauero. ff.de precar.* quem tex. ibi not. Bologn. & Oldr. cons. dicit hoc esse mirabile; quia in vniuersali successione, & dedicatione, q̄ quis facit Ecclesiæ; quia est species vniuersalis successionis, acquiritur dominium sine traditione, & possessio sine apprehensione. Bart.*in l.si qua mulier, n.*17.*C.de sacrosc.Eccl.* Lap.*alleg.*130.

64 *n.*18.*v.ad secundam,* qui loquitur in eo, qui ingreditur monasteriū. † Extende; quia ex concessione principis supremi Papæ, vel Imperatoris acquiritur dominiū, & possessio sine alia apprehensione. Alex.*cons.*187.*In hac causa, in fi.v.& per talem concessionē, n.*17.*li.*2.

65 vbi maxime, qñ conceditur aliquid Ecclesiæ. † Extende, q̄ possessio sine apprehensione transeat in Ecclesiā ex solo titulo; quia si transit dñium, q̄ plus est; ergo etiam possessio. Bald.*cons.*337.*In primis videndum est, lib.*1.*n.*11.*v.venio ad secundum,* vbi *n.*12.*v.in cōtrarium.* vī dicere, q̄ possessio transit in Ecclesiam ex solo cōtractu

66 ex non titulo, & inuestitura abusiua. † Extende; quia dñium & possessio ipso iure, & sine apprehēsione acquiritur, si rei meę fiat alluuio; quia mihi acquiritur ipso iure. Aret.*in l.*3.*col.*5.*v.reperitur tamen casus. ff.de acq.poss.* Bald.*in rubr. ff.de rer.diuis.col.*6.*v. sed an istæ*

67 *accessiones.* Bart.*in tract. Tiberiad.col.*5.*v.acquiritur nobis, in prin.* † Limita in quasi possessiōe, & sic in possessione incorporaliū semel per Prælatum acquisita; quia mortuo Prælato bene transit sine apprehensione noua in successorē in dignitate; ideo si Episcopus est in quasi possessione cōferendi, etiam successor illius in Episcopatu erit in eadem quasi possessione; quia ipsa Ecclesia, & dignitas possidet, & nunq̄ vacat possessio, vel quasi Ecclesiæ per

68 mortem sui Prælati. Bald.*in l.fi.n.*3.*in fi.C.de edicto D.Adriani.* Restringe † in successore etiam vniuersali, put in hærede; quia non quasi possidet, put defunctus sine apprehēsione. Tho. de Tanis

69 *decis.*15. vbi, q̄ maior pars Rotę ita tenuit; quia possessio, vel quasi * si sine apprehensione non transit, & eōem * dicit Verallus Episcopus Caputaq. *lib.*2.*decis.*420 *quasi possessio,* alias 4. vbi loquitur in quasi possessione patroni, qui præsentauit, vt non transeat in

70 hæredem, nisi illam apprehendat. † Contrarium, q̄ in istis meris incorporalibus sufficiat habere ius absque alia apprehensione, tenuerunt alij Dd. Rotæ, vt per Thom. de Tanis *d.decis.*15. vbi allegat Bald. hoc dicentem *in l.fi.C.de edict.diui Adrian.toll.n.*48.*in fin.* & licet alij interpretarētur Bald. loqui in petitorio; tñ loquit etiam in possessorio; & quia subiecta materia, q̄ ibi tractat, accōmodatur possessorio, non petitorio, & hanc esse veriorem ꝓbatur; quia qñ quis possidet per se, & corpore, & animo, nō acquiritur possessio, nisi apprehendatur; si vero possidet per se animo & corpore per alium; tunc sine apprehēsione successor possidet ita Natt.*cons.*538.*n.*7. sequitur Ioseph. de Ludo.*in prima Conclu. de hæred.illatio.*14. & est *decis. Afflict.*325.*n.*3.*v.itē fuit conclusum,* vbi Vrsil. in fin. allegat Dec.*cons.*103.*In causa, n.*3. qui idem dicit. Vide, *Possessio defuncti quando in hæredem transeat, vel non. Concl.*426.*n.*9.*&*

71 *seq.* vbi habes declarationem, vel extensionem, qualiter ꝓcedat limitatio tam in corporalibus, q̄ in incorporalib. † Declara, vt p Bald.*d.l.fi.C.de edict.D. Adrian.toll.n* 48. quia quoad iura mere personalia non requiritur alia acquisitio: quoad iura, quæ accedunt corporalibus, prout sunt seruitutes, sufficit possessio corporaliū: quo vero ad iura, quæ cōsistunt in facto, put ius eligendi, p̄sentandi, & conferendi, in vniuersalib. trāseunt absq; alia possessione, in particularib. secus, & ita declarat Menoch. qui alios citat

72 *in 4.remed.adipisc.n.*393.*& seq.q.*50.*& q.*51. † Exemplū dat Ægid. Bellam.*cons.*10.*n.*3.*v.circa tertium, in fin.* vbi Episcopus, qui est vniuersaliter in possessione conferendi beneficia, si fundetur nouū beneficium, quod nunq̄ contulit; tñ dicitur habere quasi possessionem sine apprehensione pp ius vniuersale. † Exemplum de

73 particulari, q̄ non sufficiat, quod contulerit, nisi constet, q̄ collationes habuerint effectum sciente, & patiente Episcopo, vel

74 eo, cui fit præiudicium. Ægid.*cons.*10.*n.*51. † Limita in possessione, quæ habet plurimū iuris, vt in possessione per seruum q̄sita, vel per procuratorem; quia acquiritur dño etiam ignoranti, vt

75 est gl.*in c.cum nostris, in ver.plus habet, de concess.præb.* vbi Abb. *n.*14. qui allegat similem gl. *in l.*1.*ff.de acq.poss.* † Limita, nisi per legem, vel statutum inducatur possessio absq; actuali, vel alia apprehēsione, de quo vide Afflict.*decis.*299. † Limita; quia ex priuilegio

76 Principis, vel ex concessione Principis, vel inuestitura acquiritur ius etiam absenti, absq; eo, quod in possessionem inducatur, *c.tibi, & c.gratia, de rescript.* Alex.*cons.*155.*Videretur, in fi.lib.*6. vbi, quod trāsfertur dominium sine traditione, & ibi apost. *in v.dominium,*

77 dat concor. † Declara; quia aliud est, quod acquiratur dominiū, vel ius; aliud, quod possessio. † Limita; quia quod dē possessionē non acquiri sine apprehensione, procedit, qñ hęres succedit defuncto, qui per se ipsum possidebat corpore, & animo, & sic naturaliter, & ciuiliter, si vero defunctus possidebat per colonum naturaliter, & per se ipsum ciuiliter, tūc hæres acquirit possessionem absq; alia apprehensione illius rei, quæ corpore per colonū retinetur; quia sufficit animus hoc casu, & aditio, ex qua insurgit continuatio coloni, ita Dec.*d.cons.*103.*In causa, v.sed tamen iis non*

78 *obstantib.v.sq; in fin.* Afflict.*decis.*325.*n.*3.*& seq. v.item f.it conclusum,* vbi Vrsil. in fin. sequitur Nat.*cons.*538.*n.*7.*& seq.* & nouissime Ioseph. Lud. *in Concl.*1.*de hæred.in* 14.*illatione.* † Limita; quia in incorporalib. non potest acquiri possessio, vel quasi, nisi adsit sciētia, & patientia eius, in cuius præiudicium possidetur, vel quasi,

79 *l.quoties, ff.de seruit.* plene Crauet.*de antiq.temp.in* 4.*par.*§.*absolutis, n.*15.*v.ego puto, & n.*17.*v.sed dubitabilis.* † Extende, vt procedat etiam in præscriptione immemorabili, & contra Principem; quia requiritur scientia, & patientia Principis in incorporalib. Crauet.

80 *d.tract.in* 4.*par.*§.*absolutis, n.*15.*& n.*17.*v.sed dubitabilis.* † Declara tamen; quia licet scientia, & patientia sit necessaria etiam in immemorabili; tamē ipsa præsumitur ex lapsu temporis immemorabilis, nisi doceatur de ignorantia. Crauet.*d.*4.*part.n.*15.*v. est verum.* † Extende; quia bene sufficit scientia, & patientia procuratorum, & officiatiorum, & eorum, qui funguntur vice fisci, locatenentium Principis, Vicarij Regis, officialiū à popu'o Florentiæ missorum; item iudicis, vel officialis loci, seu prouinciæ. Crauet.*d.tract.in* 4.*parte.*§.*absolutis, n.*23.*&* 24.*v.septimo quæro, cum seq.*

81 vbi hanc tuetur latissime. † Contrariū tenent multi, quos Crauet. *d.loco, n.*24.*v.contrarium.* † Extende; quia si sunt duo domini,

82 puta feudatarius, qui habet vtile dominiū, & dominus directus, an scientia vnius sufficiat, an requiratur amborum, distingue vt per Crauet.*d.tract.de antiq.temp.in* 4.*par.*§.*absolutis, n.*27.*& seq. v. octauo quæro,* vbi distinguit plures casus. † Restringe; quando agitur non de præscriptione, sed de consuetudine; quia secundū

83 aliquos non requiritur sciētia & patientia, prout in præscriptione, ita Crauet.*de antiq.temp.in* 4.*part.*§.*absolutis, nu.*18.*v.& tenendo hanc opinionem,* vbi declarat, qualiter procedat; quia in statuto, & consuetudine non valent, nisi sciente & patiente populo, & sciente Principe, quādo populus inferior statueret in præiudicium Principis, vel consuetudinem inducerer, prout in materia regalium, vel feudorum. † Restringe simpliciter, quando quis ha-

84 buit titulum incorporalium à non domino; quia non requiritur scientia & patientia veri domini, quod perpetuo menti tenendum dicit Crauet. *d.tract.de antiq.in* 4.*parte.*§.*absolutis, num.*21.*ver. casus tamen.*

Possessio quando acquiratur ex traditione clauium, & aliis actibus. Concl. 407.

1 POssessio† acquiritur ex traditione clauium, maxime titulo præcedente, *l. clauib. ff. de contrah. empt.* vbi Bart. & alii. Dec. *cons.*
2 56. *In causa, col. 2.* † Extende; quia traditio clauium cellæ vinariæ etiã in naui existentis importat traditionẽ possessionis, & dominij vini in ea existentis, *l. 1. §. si iusserim, ff. de acq. poss.* Angel. Aret.
3 *cons. 135. Intellecto, n. 2.* † Extende; quia possessio acquiritur ex verbali immissione facta per exequutorem, qñ missio verbalis fit in rem præsentem. Rom. *cons. 337. n. 7.* vbi apostil. *in ver. immissionem*, dat concord. & declarat procedere, qñ possessio est vacua, alias
4 secus. † Extende idem esse in verbali traditione, quæ fit in rem præsentem per eum, qui habet facultatẽ tradendi. Rom. *con. 482. In casu præmisso, n. 2. v. hoc enim contradicit*, vbi reddit rationem; quia presentia rei, cuius quis dicit alteri tradere possessionem, inducit actualem, qñ is, cui traditur ex aspectu, intẽdit illam capere, vbi apostil. *in ver. capere*, allegat Rom. tex. *in l. 1. §. si iusserim, ff. de acq. poss.*
5 † Contrarium tenet Alex. *d. l. clauib. ff. de contrah. empt.* in apostil. & *in d. l. 1. §. si iusserim, ff. de acq. poss.* vbi, q̃ imo trãsfertur possessio traditione clauium, etiam si non tradantur in rem præsentẽ, dummodo tradantur ꝓpe domum, licet nõ in cõspectu domus, & cũ
6 Alex. transit Dec. *d. cons. 56.* † Declara; quia siue tradantur claues in rem præsentem, siue in conspectu rei, siue extra conspectum, acquiritur, & transfertur possessio, qñ constat tradentem claues voluisse possessionem transferre, alias secus; quia in dubio causa custodiæ præsumitur talis traditio. Ias. *in d. l. 1. §. si iusserim*, vbi late
7 Vinc. Frig. & *in l. 3. ff. de acq. poss.* † Declara; quia verbalis traditio possessionis, seu traditio clauium, si fiant in rem præsentẽ, vel in cõspectu rei, & possessio sit vacua, acquiritur per eum, cui fit traditio; si vero extra cõspectũ rei fiat traditio verbalis possessionis; tunc illa traditio habet effectum licentię capiendi possessionem ꝓpria auctoritate. Rom. plene *cons. 337. n. 6.* vt idẽ dicit de inuestitura facta, si in rem, ex ea acquiritur possessio, si extra rem, ac-
8 quiritur licentia capiendi. † Declara; quia traditio clauium, sub quarum reseruatione res vendita existit, importat trãslationem dominij, & possessionis, qñ res non est mensuranda, neq; põderanda, sed mensurata & ponderata; quia primo casu contractus est conditionalis, & omnes clausulæ etiam iuratæ recipiunt eandem conditionem, ita plene Ang. Aret. *cons. 135. Intellecto, in pr. &*
9 *per tot.* vbi est casus consilij. † Restringe, vt procedat, qñ traditio clauium fit in rem ꝓsentem, quæ traditur, seu de cuius possessione agitur. Dec. *d. cons. 56. In causa, col. 2.* vbi, q̃ hoc ita videtur intelligere Bart. & cum Bart. opinione transit etiam Socin. *in l. 1. ff. de*
10 *acq. poss.* Rom. *cons. 337. Quoad primum, n. 6.* † Amplia, quia traditione clauium nedum transfertur possessio, sed etiam dominiũ, qñ præcedit titulus habilis ad trãslationem dominij, *l. cum pater, §. pater pluribus, ff. de leg. 2.* vbi Bart. & alij. Anch. *in clem. 1. §. sane, de*
11 *hæret.* † Amplia; quia per restitutionem clauium, & receptionem
12 censetur possessio restituta. Socin. *cons. 131. n. 8. lib. 1.* † Amplia etiam in possessione beneficij Ecclesiastici; quia censetur quæsita per traditionẽ annuli portę Ecclesię; dum tñ is, qui tradit, habeat facultatem tradẽdi; quia ex quo locus beneficij est in præsentia, actualis possessio censetur apprehẽsa. Rota *in antiq. decis. 5. de caus.*
13 *poss.* alias 152. q̃ sequitur Rom. *cons. 482. n. 3.* vbi apostil. *in ver. tradendi*, allegat plurimos concord. †Amplia; quia per appositionẽ custodum in re acquiritur possessio rei. Alex. *cons. 88. Quoniam, n.*
14 *28. lib. 5.* vbi apostil. *in ver. custodia.* † Declara, nisi custodes essent deputati ratione iurisdictionis ad accusandũ damna, q̃ dantur; quia per appositionẽ talium custodum non acquiritur possessio bonorũ particulariũ. Alex. *d. cons. 88. n. 35. v. præterea ille actus, lib. 5.*
15 vbi plena apostil. *in ver. ne damna*, dat conc. † Limita, quod ex traditione clauium non acquiritur possessio, qñ alius vltra tradentem claues erat in possessione eiusdem rei. Oldr. *cons. 209. in pr. v.*
16 *circa quod attendendum.* Socin. *cons. 131. col. 3. lib. 1.* & ita declarat apostil. ad Rom. *cons. 337. n. 6. in ver. immissionẽ.* † Limita; quia actualis possessio tradita, vel acquisita verbo non est realis, qñ res, cuius possessio traditur, non est in præsentia, alias secus. Rom. *d. con. 482. n. 4. v. non igitur*, vbi apost. *in v. non extitissent*, dat concor.

Possessio vacans potest capi impune à quocumque. Concluſ. 408.

1 POssessio† vacans potest capi impune à quocumq; habente titulum. Neuiza. plene *cons. 82. n. 29. v. secundo pro domino Colon-*
2 *nello.* † Et spoliatus sua possessione si reperit illam vacantem, põt impune illam capere. Vide, *Spoliare non dicitur capiens possessionem,*
3 *quã amiserat, & quando secus. Concl. 393.* † Et hæres ab intestato, vel ex testamento potest ꝓpria auctoritate capere possessionem hereditatis, *l. cum hæres, in pr. ff. de acq. poss.* † Extende; quia potest capere possessionem à seipso, potest etiã mediante iudice assistere ad capiendam possessionem nullo citato, & valebit, dummodo iudex cognouerit extra iudicium, & sibi constiterit hæredẽ esse, & hoc constet in actis, alias non valet. Bart. *cons. 82. Quæstio commissa, col. 1. in fin. v. aut dicemus. lib. 2.* quod est collegii Pisani, plene Alex. *cons. 130. In causa, n. 12. & seq. lib. 4.* † Extende; quia etiã parte citata ex officio, vel etiam citata à parte, qñ cum protestatione citari fecit, & fecit instantiam assistere. Alex. *d. cons. 130. n. 12. &*
seq. lib. 4. † Amplia; quia bona bãnitorum tanq̃ vacantia possunt à quocumq; occupari. Vide, *Bona qualiter pro derelictis habeantur, vt non*
licita sit hæc occupatio. Concl. 115. Vide, *Emphyteuta quando possit propria*
auctoritate expelli. Concl. 191. Vide, *Locator ex multis causis potest expellere conductorem, & quando secus. Concl. 417.* Vide, *Spoliare non dicitur,*
qui apprehendit possessionem vacantem. Concl. 392. Vide, *Spoliare non dicitur capiens possessionem, quam amiserat, & quando secus. Concluſ. 393.*
Vide, *Vacantia bona quæ dicantur, & cuius sint. Concl. 9.*

Possessio potest propria auctoritate capi ex licentia data, & quando secus. Concl. 409.

PActvm,† quod quis ꝓpria auctoritate possit ingredi possessionem alicuius rei, põt concedi, & fieri in contractu, & valet, dummodo non tangat ius tertię personæ. Bal. *cons. 345. Ad euidentiam præmittendum, in pr. lib. 1.* † Et ista apprehẽsio vigore facultatis ingrediendi non est possessio ciuilis nomine apprehendentis. Alex. *cons. 35. Viso themate, in pr. lib. 6.* nisi simul adesset constitutum. † Imo tale ius & pactũ potest cedi in aliũ per creditorẽ, & valebit cessio, ita q̃ cessionarius põt eadẽ auctoritate vti, put primus cedens. Bal. *cons. 431. Quidam creditor, lib. 3. per tot.* † Et nõ refert, a quo possessionem habuerit is, qui habet constitutum, vel licentiam apprehẽndi; quia si reperitur possidere, sufficit. Alex. *cons.*
161. Viso, n. 3. & seq. v. præterea dato, lib. 6. † Extende, vt idẽ sit in donatione; quia potest dari licẽtia intrandi possessionem ꝓpria auctoritate, si non tangit ius tertij. Bal. *d. cons. 345. in pr. lib. 1.* † Extende in vltima voluntate. Bal. *d. cons. 345. in pr. lib. 1.* † Et afficit pacti-scentẽ, & singularem eius successorẽ. Sign. *cons. 75. n. 12.* † Extende, quia licet possessio non transeat ad hæredes, nec transmittitur, nisi apprehendatur; secus est in facultate data in ctractu capiendi ꝓpria auctoritate; quia mortuo eo, cui est data talis licẽtia, transit ad hæredes, & hæredũ hęredes. Castr. *cons. 59. in fi. lib. 2.* † Amplia, in rescripto Imperatoris, vel Principis; quia potest dare similẽ licentiam ingrediendi possessionẽ feudi cõcessi, amoto quolibet illicito detentore, & valet apprehẽsio eo casu, dũmodo ius tertij nõ lædat. Bal. *d. cons. 345. in pr. lib. 1.* † Amplia; quia vbicũq; ius locatoris in totũ extinguitur, cõductor potest expelli à successore ꝓpria auctoritate; quia nõ possidet. Anch. *cons. 116. Secundũ ordinẽ,*
in fi. † Amplia; quia valet licẽtia apprehendendi possessionẽ ꝓpria auctoritate concessa absenti per nuntium, & etsi fine nuntio Bal. *cons. 267. In causa Petri, n. 2. v. in contrarium arguitur, lib. 3.* † Amplia; quia possessio ex cõmissione iudicis apprehensa, etsine pretis citatione, valet, qñ talis cõmissio emanauit à iudice, qui tali sñtiam; quia tunc sine alia citatione condẽnati põt fieri exequutio, *l. qui restituere, cum tibi not. ff. de rei vend.* Bart. *in consil. ad reprimendum in v. exequutio, in l. meminerint, C. vnde vi*, Bart. *in l. ordo. C. de rei iud. & in l. 1. in fi. C. de iur. & fact ignor.* Alex. *in l. à D. Pio, §. in vendit.*
tione, col. 9. v. vltima fuit opinio, ff. de re iud. vbi dicit magis cõmitendę; † quia põt pars ingredi possessionem ꝓpria auctoritate ex dem concessa ex pacto in instrto appositio cum clausula cõmuti, & licet pars adierit iudicem, & associari faciat ad euitanda fidala, non põt alia pars allegare grauamen, q̃ non fuerit à iudice citata in tali cõcessione. Alex. *cons. 131. lib. 4.* Socin. *cons. 167. col. pen.*
lib. 2. Neuiz. *cons. 82. n. 28.* Vide, *Iudex ex officio potest multa. Concl. 59. v. associationem.* vbi plenius. † Declara tñ; quia licet possit talis licentia cõcedi per iudicem parti, vt per seipsam capiat possessionem in vim iudicati; tñ. non debet hoc cõcedere, vt obuiet fraudalis; quia non est singulis concedendũ, q̃ per magistratum publice fieri, *l. non est, ff. de reg. iur.* & qa regulariter est, prohibitus vt quatenus sibi exequtor sit, *l. meminerint, C. vnde vi.* † Extende; quia imo talis licẽtia capiendi possessionẽ ꝓpria auctoritate censetur cõcessa, qñ iudex in sñtia dicit, restituo te ad tuã possessionem. Ang. Aret. *cons. 19. Videtur omnino, col. pen. n. 58. & 59. vsque ad fi.*
cimus. † Amplia; quia illa verba, *dedit, vendidit, tradidit*, licet non importent traditionẽ possessionis sine cõstituto, bene important facultatẽ capiendi ꝓpria auctoritate. Cum. *cons. 186. Viso insuper quæ-*
to, in pr. † Extẽde; quia traditio possessionis facta verbis in præsentẽ importat possessionẽ, si est vacãs; si vero fiat extra rem pos-

sidendam, importat licentiam capiendi, ppria auctoritate. Rom. cons. 337. *Quoad primū, n. 6.* vbi apost. *in ver. immissionem.* † Amplia; quia constitutum, & licentia apprehendendi possessionem tribuunt talē facultatem, ꝙ non curamus quomodo, neq; à quo habuerit possessionē, si reperitur possidere is, qui habebat cōstitutum, & licentiam. Alex. *d. cons.* 161. *Viso. n. 2. & seq. v. ꝙ autem spectet, lib. 6.* † Limita; quia talis licentia nō transit contra singularē successorem, pro qua sunt opiniones. Vide plene per Ant. Gabr. *lib. 5. de acquir. poss. Concl. 8. Ius capiendi possessionem.* † Limita; quia nō valet rescriptum, seu licentia cōcessa per Imperatorem inuestito de feudo, vt capiat possessionē ppria auctoritate expulso iusto, & legitimo possessore. Bald. *d. cons. 345. in prin. v. sed non posset, lib 1.* † Extende, vt procedat, etiā si adsit clausula, *de plenitudine potestatis, & ex certa scientia*; quia intelligitur de plenitudine potestatis bonæ, & clausula, *ex certa scientia*, nō operatur delictum. Bal. *d. cons. 345. in pr. v. nec obstat clausula, lib. 1.* Vide, *Exequutio sententiæ ex quibus revocanda, vel deneganda. Concl. 492. n. 17. & seq.* Vide plenius, *Executor in causa propria quando possit dari, & per quos. Concl. 524.* Vide, *Pactum ingrediendi propria auctoritate quid operetur. Concl. 37.*

Possessionem beneficii nō potest prouisus capere propria auctoritate. Concl. 410.

1 PROVISVS † de canonicatu cum expectatione, & prouisione primæ præbendæ, non potest vacante præbenda sua auctoritate possessionem capere. Feder. de Sen. *cons. 290. nu. 5. ver. interdum est reperire.*

Possessio iure familiaritatis quæ, & quando dicatur. Concl. 411.

1 BONA † dotalia vxoris possideri dicūtur per fratres mariti existentes in cōmunione iure familiaritatis, *l. qui iure familiaritatis. ff. de acquir. poss l. generaliter, eod. tit. l. 1. §. ii cui, ff. de itinere actuq. priuat.* † Extēde; quia ingrediens fundum ratione amicitiæ & familiaritatis non propterea dicitur possidere, qñ constat rem illam clare ad aliū spectare; quia alias præsumeretur delinquere cōtra *l. merito, ff. pro socio*, ita Socin. *cons. 131. In præsenti. lib. 1.* Castr. *in d. l. qui iure familiaritatis, ff. de acquir. poss.* vbi infert ad decisionem notabilē, pro qua dicit se consuluisse, & est verū *in cons. 179. In causa, col. 5. lib. 1.* Alex. *cons. 36. ad fin. lib. 1.* ꝙ est repetitū *cons. 79. lib. 3.* & idē Alex. *cons. 6. Circa, lib. 3.* Corn. *cons. 6. In præsenti, col. 6. lib. 3. v. ex quib.*

3 † Extende; quia qui vtitur aliquo iure in re aliena, nisi ostēdat, ꝙ fecerit tanq̄ volens vti iure proprio, & sibi debito, vē vti voluisse iure familiaritatis, vt videtur text. *in l. fin. ff. quando serui. amitt.* ita Castr. *cons. 179. lib. 1.* & clarius Socin. *cons. 60. in præsenti, col. 3. lib. 1.*

4 † Amplia; quia vbicumq; duo simul possidēt eandem rē, & percipiunt fructus, & res spectat ad alterum tm̄; quia ipse solus habet titulū, alter sine titulo iure familiaritatis pſumitur possidere. Socin. *d. cons. 60. In præsenti consultatione, n. 4. & n. 7. lib. 1.* Alex. *cons. 6. Circa promissum, n. 14. & 15. v. non obstat etiam, lib. 3.* vbi plena apostil. *in ver. familiaritatis*, dat plurimos concor. † Extende etiam in vito & vxore simul possidentibus; quia alio nō docto, licet pſumatur quibus pro dimidia, prout in aliis possessorib. simul, vt ꝙ rata quilibet pſumatur possidere; tñ si cōstat de titulo vnius tm̄, alter iure familiaritatis præsumitur possidere. Ang. *in l. qui iure familiaritatis, ff. de acquir. poss.* Crau. *cons. 90. Dominus Antonius, n. 4. & cons. 91. n. 2.* Nam qñ constat de titulo vnius. pſumitur possessio subsequens ex titulo præambulo, *l. 2. cum ibi not. C. de acqu. possess.* Crauet. *cons. 61. n. 2.* Curt. Iun. *cons. 168.* Alciat. *reg. 3. præsump. 2. n. 4.*

6 † Et procedit extensio, & ampliatio, etiam si titulus esset nullus; quia adhuc alter præsumitur iure familiaritatis, qui nullū habet titulum, vt Dd. in locis prælleg. Socin. *cons. 13. lib. 4.* sub *n. 4.* vbi, ꝙ ex contractu nullo transfertur possessio, & *n. 17. v. Imo fortius dico*, vbi, ꝙ ex titulo nullo possidens operatur, quod non habentes titulum iure familiaritatis possident; quia animus declaratur ex actu nullo. † Extende in fratre, & sorore hęredibus; quia licet solus frater capiat possessionem totius hæreditatis; tñ respectu medietatis, quę ad sororē spectat, dr̄ iure familiaritatis possidere. Alex. *cōs. 167. Quoniam, n. 3. in fi. cum seq. v. & si dicatur, lib. 6.* v-

8 bi apostil. *in ver. sororis*, dat concord. † Imo etiam si frater, qui solus apprehēdit possessionem totius hæreditatis, dr̄ iure familiaritatis possidere portionē sororis, etiam si putabat se solum esse hæredē. apost. ad Alex. *d. cons. 167. n. 4. lib. 6. in ver. sororis.* † Extende in primogenito habēte primogenituram; quia licet fratres cū eo possideant, dicuntur possidere iure familiaritatis, nisi protestati sint clare velle iure suo possidere. Castr. *cons. 179. In causa, quā magnificus, col. 4. circa med. v. item non obstat, lib. 1.* vbi apostil. citat Socin. *cons. 60. n. 3. v. ex quibus præmissis, & cons 131. per tot. lib. 1.* Amplia; † quia maritus possidens bona vxoris, & è conuerso præsumitur iure familiaritatis, *l. qui iure familiaritatis, ff. de acq. poss.* Ang. Aret. *d. cons. 15. n. 47. & 48.* † Amplia; quia si duo fratres, vel socij communionem habētes, licet vnus solus locet, vel possideat totum, vel administret, semper censetur iure familiaritatis possidere quoad partem fratris, vel socij habentis cōmunionem. Alex. *d. cons. 6. circa promissum, n. 15. ver. quia ita supra proxime, lib. 3.* vbi, ꝙ vterque vere possidet pro sua rata. † Extende; quia si duo fratres viuunt in societate, & vnus acquirat nomine suo proprio, licet alter etiam percipiat fructus rei emptæ per fratrem, censetur iure familiaritatis; quia alter solus habet titulū; & ideo ex tali perceptione non possidet, neq; inducitur communione fructuum societas quoad proprietatem. Alex. *cons. 152. In causa, & lite, nu. 3. & 4. v. & posito, lib. 7.* vbi dicit * cōmunem. † Amplia; quia ille, qui venit in domum meam ad prandium mecum; quia præsumitur iure amicitiæ, si prætendit iure seruitutis, debet docere, quod eo iure; quia probatio dubia non releuat. Alex. *cons. 50. Ponderatis, n. 8. v. ad prædicta bene facit, lib. 3.* vbi ponit alia similia de eo, qui me præsente, & patiente deambulauit per fundum meum; quia non acquirit ius deambulandi, nisi doceat, quod eo iure fecit. † Limita; quia quando subest alia causa possidendi, quam iure familiaritatis, nunq̄ censetur quis possidere iure familiaritatis. Castr. *cons. 392. In causa, quæ vertitur, col. 3. v. & hoc præsupposito, lib. 2.* Crauet. *cons. 226. col. 3. in princ.* † Et ideo qui habet titulum, vel inuestituram suo nomine, præsumitur suo nomine possidere. Alex. *d. cons. 6. n. 14. & 15. v. non obstat, lib. 2.*

* 13

10 11 12 14 15

Possessio quæ dicatur clandestina, vel non. Concl. 412.

POSSESSIO † præsumitur clandestina, quando est de recenti, vel iunior, respectu possessionis antiquioris. Bald. *cons. 10. In quæstione, in fin. lib. 5.* Vide late *in ver. Spoliatus, q̄ probare debeat. Concl. 371.* Alex. *cons. 110. Visis acutißimis, in pr. lib. 1.* vbi plenissima apostil. *in ver. antiquiori*, dat plurimos concor. & *in cons. 117. Viso processu, n. 5. v. & possessio, lib. 2. & consil. 92. Viso, n. 10. lib. 5.* vbi, ꝙ iunior præsumitur clandestina, & vitiosa. Vide, Interdictum, *vti possidetis*, vt cōpetat, quæ sint necessaria, vel non. *Cons. l. 285.* † Declara, dummodo habens antiquiorem hoc alleget, videl. quod iunior est clandestina respectu suæ antiquioris possessionis, alias non, ita Alex. *cons. 88. Quoniam, n. 12. v. sed præmissis, lib. 5.* quod est Barbatiæ, vbi dicit esse dictum singulare, & notādum, & repetit Alex. *cons. 89. n. 9. lib. 5. v. idem respondeo.* † Extēde, etiam si iunior possessor sit cum titulo, quando est titulus quęsitus post antiquiorem possessionem ab alio; quia adhuc dicitur vitiosa, & clandestina; sed tamen isto casu debet allegari talis. Vide, *Spoliatus. Concluſ. 371.* *supra citata. n. 1. v. declara. & in ver. c. reintegrand. Concl. 45. n. 15. v. amplia; quia imo etiam*, vbi, ꝙ datur illud remedium cōtra titulo possidentem, de quo ibi vide opiniones. † Declara, nisi possessio iunior esset 30. annorum; quia tanto spacio præscribitur contra spolium. Vide idem *can. reintegranda, 3. q. 1.* quibus, & pro quibus, *n. 82.* vbi etiā sufficiāt 10. anni sdm̄ aliquos. † Amplia; quia clandestina dicitur possessio capta absente domino, & ignorante, & hic capiens possessionem vacantem, videl. domino absente, & nullo pro eo custodiente acquirit naturaliter vti vacantem, sed ciuilis remanet penes primum possessorem, qui eam retinet, & cum ea potest recuperare naturalem, si faciat incōtinenti, anteq̄ timeat se posse repelli à possidente naturaliter. Castr. *cons. 400. Antequam iura, n. 3. v. quarto, lib. 1.* vbi, ꝙ si non venit ad recuperandum statim, & cum primum potest; quia timet se posse repelli; tunc amittit etiam ciuilem. Castr. vbi supr. vbi apostil. *in ver. amisit*, citat Socin. *cons. 47. Primo præsentio, v. postremo, lib. 1.* † Declara tamen; quia si habens ciuilem nō vadit ad recuperandam naturalem, licet sciat naturalem occupatam, nō perdit ciuilem, si adeat iudicem, & via iuris incipiat experiri, *vti possidetis*, vel etiam, ꝙ non fuerit admissus, licet perdat etiā ciuilem, poterit agere spolio. Castr. *cons. 95. Visis actis, per tot. lib. 2.* † Limita, quādo cumulantur possessorium & petitorium simul, & recētior est titulata, plene Alex. *cons. 76. In causa, & lite. n. 3. & 4. in fi. n. 8. v. insuper non obstat, lib. 2.* Vide, *Possessorium & petitorium an possint simul cumulari, & quomodo. Concl. 450.* † Limita; quādo possessio recentior est per tantum tempus, quod antiquior cessauit esse. Bald. *cons. 161. Proponitur, quod Commune, n. 2. v. ex iis apparet, lib. 3.* † Limita; quia possessio non præsumitur clandestina, neq; dici potest, qñ habet titulum ab eo, qui dare potest, prout respectu iurisdictionis, quando haberur titulus à Principe. Bald. *cons. 161. n. 2. v. ex iis apparet, lib. 3.* † Limita, quando fuit habita à Principe cum causæ cognitione. Ang. Aret. *cons. 19. Videtur omnino, n. 22. & seq. v. tertio non potest dici.* † Limita, quando possessio esset causata ab initio vacantis pos-

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

sessionis. Bal. *d cons. 161. n. 2. v. item quia non apparet, lib. 3.* Vide, *Clandestinitas sapit dolum, & operatur multa. Concl. 285.*

Possessio an procedat sine adminiculo iuris. Concl. 413

1 POSSIDERE † potest quis vere corpore, & animo sine aliquo iuris adminiculo, prout in iure, & aliis simib. *l. rem. ff. de acquir.*
2 *poss.* † Limita duobus tantum casibus, de quibus per Calder. *cons.* 144. alias 5. *de causa possessio.* Primus est, quando respectu rei restitius, vt in re sacra. † Secundus casus, quando ius non adminiculatur respectu causæ; quia si ego possideo ciuiliter, & naturaliter rem aliquam ex certa causa, non pōt ab alio ciuiliter & naturaliter ex eadem causa possideri. Calder. *d. cons. 144. v. alius est*, quod
3 est 5. *de causa possess.* & concord. Calder. *cons. 165. in fin.* alias 10. *de*
4 *probat.* quod est Ant. de Butr. & Gasparis Calder. † Limita; quia is, qui non potest possidere animo, non acquirit possessionem, prout infans, qui non habet consensum, neq; applicationem animi, *l. 1. §. adipiscimur*, vbi gl. & Dd. *ff. de acquir. possess.* vbi, quod bene potest habere detentationem.

Possessio iuste, vel iniuste capta pro alio debet ab eo respui, vel acceptari. Concl. 414.

1 POSSESSIO † capta nomine meo, quæ est iniusta, debet declarari per me, an velim ratā habere, vel secus, vt aduersarius instans possit deliberare. Lap. *alleg. 120. Quæro, pone, n. 4. v. sed huiusmodi*, vbi, q̄ hæc declaratio debet esse pura, & non cōditionalis,
2 quatenus iusta, vel iniusta. Vide, *Mandatum ad capiendam possessionem non sufficit ad spoliandum. Concl. 38.* † Amplia in tantum, vt si is, cuius nomine est capta iniusta possessio, sciat, & illi non renunciet, sed litem subtineat, vt talem possessionē ratā habere. Lap.
3 *d. alleg. 120. n. 5. v. imo eo ipso.* † Amplia; quia quicumq; acquirit possessionem nomine meo me absente, si ratam habeo dictam possessionem, q̄ mihi absenti acquiratur, Alex. *cons. 88. Quoniā, n. 13.*
4 *v. certum est, lib. 5.* † Restringe; quia procedit ampliatio, qñ ratum habeo re integra; secus si ratum habeo re non integra, & postq̄ ad alium peruenit possessio. *l. bonorum, ff. rem ratam hab.* Alex. *cons.*
167. *Quoniam, n. 2. v. præterea dato, lib. 6.* vbi apost. *in ver. factam*, dat
☞ conc. Vide, *Ratificatio non trahitur retro multis casibus, & quibus, &*
5 *quādo secus. Concl. 21.* † Declara restrictionem, qñ constat de ratificatione, & continuatione perceptionis fructuum; quia satis dicitur re integra facta ratificatio. Alex. *d. cons. 88. n. 31. v. quia respon-*
6 *deo. lib. 5 cum seq.* † Declara; quia imo si quis nomine meo apprehendit possessionem, & antequam ratam habuerit, expellitur à dicta possessione, possum ego ratam habere post expulsionem ad effectum, vt spolio agere possim. Alex. *d. cons. 88. n. 33. v. præter-*
7 *ea, vt refert Bald. lib. 5.* vbi apost. *in v. sufficit*, dat concord. † Contrarium expresse tenet Alex. *cons. 167. Quoniam, n. 2. & seq. v. præterea, lib. 6.* vbi, quod necesse est, quod is, cuius nomine fuit capta possessio, vt possit ex tali acquisitione acquirere possessorium, quod ratificauerit ipsam apprehensionē possessionis re integra, & antequam fuerit perdita, seu ab alio capta, & ibi apostil. *in ver.*
8 *factam*, dat concord. eundem Alex. *cons. 110. n. 3. lib. 1. & cons. 22. lib. 5. & cons. 153. n. 2. lib. 6.* † Declarat apostil. ad Alex. *d. cons. 88. nu. 33. lib. 5. in ver. sufficit*, vt declaratio habeat locum, & sit vera, quando possessio fuit vere, & facto ipso apprehensa nomine absentis; & licet ratificatio sit post expulsionem, possit agere spolio, & contrarium procedat in possessione ficta per cōstitutum factum ab-
9 senti, quia si antequam ratum habeat, possessio alteri tradatur, non poterit agere spolio. † Contra istam declarationem quod imo etiam si possessio vera, & corporalis facto fuit apprehensa à tertio nomine meo, & fuerit spoliatus, antequam ego ratum habeam, licet post spoliationem ratum habuerim, mihi nullo modo competat spolium, expresse tenet Rota Rom. *decis. 9. Licet amicus meus, de restit. spoliat. in nou.* alias 150. & eam sequuntur Alex. *cons. 167. n. 2. lib. 6.* Grat. *cons. 25. n. 37. lib. 1.* Ruin. *cons. 121. n. 7. lib. 1.* plene Mandos. *consil. 65. n. 7. & seq.* vbi citat alios. Dec. *cons. 226. col. penult.* adeo quod contrarium verius sit, nisi ille tertius apprehendisset fructus possessionis, & consignasset illi, cuius nomine apprehendit possessionem; quia per receptionem fructuum inducta esset ratificatio.

Possessio ex quibus præsumatur. Concl. 415.

1 POSSESSIO † præsumitur ex detentatione bonorū. Alex. *cons.*
112. *Viso quodam, n. 3. v. & dato, quod referantur, lib. 6.* vbi apostil. *in ver. possessio*, dat concord.

Possessio quo iure præsumatur, an ex titulo, vel secus. Concl. 416.

POSSESSIO † in dubio præsumitur pro possessore, si possidens nullum titulum habeat. Bald. *cons. 89. Dominus Thomas, n. 4. v. item ad euidentiam, lib. 1.* Vide, *Titulus præambulus inducit præsumptionē actus sequentis. Concl. 313.* † Amplia, vt procedat, etiam si possidens habeat titulū posteriorem; quia tunc ex titulo præsumitur, qñ titulus p̄cedit, & sic, p̄bat ordinē temporis, quod titul⁹ est prior, alias secus. Bald. *cons. 166. A libello incipiendum, n. 3. v. sed verisimile, lib.*
4. vbi, q̄ eo casu possessio remanet pro possessore, maxime, qñ titulus non est ab eodē auctore, à quo esse debet, & q̄ non præsumatur possessio antecedens titulū ex titulo subsequēti, & posteriori. Alex. *cōs. 88. col. 3. in fi. v. plus dicit Bald. lib. 5.* † Amplia etiam si spolio; quia si possessio potuit apprehendi licite, & spoliatiue, præsumitur modo licito, & permisso apprehensa. Sign. *cons. 75. n. 10. v. remansit ergo.* † Amplia; quia titulus, qui non est ab eodem, qui potuit dare, sed à diuerso, vt quia res erat Cioli Gilii, & possessor allegat titulū à Ciolo Angeli; quia sic cātat suum instrumentum; nam isto casu ex diuersitate personarū nō fit iustificatio possessionis. Bald. *cons. 166. n. 3. v. item quia.* † Limita; quia imo quis præsumit possidere ex titulo præambulo, qñ præcedit titulus, & sequitur possessio, & ille titulus est possessori notus. Bald. *cons. 89. n. 4. in item ad euidentiam, lib. 1.* Dyn. *cons. 1. cir. fi. v. item apparet.* qui loquitur in datione in dotē; quia possessio semper refertur ad titulū præcedentem, si extat titulus. Bal. *cons. 161. Proponitur, q̄, n. 2. v. cum igitur, lib. 3.* Fulg. *cons. 104. in pr.* Bart. & alij *in l. 2. C. de acq. poss.* Soc. *cons. 104. n. 20. lib. 4.* plenissime Menoch. *lib. 6. præsump. 67.* vbi ampliat & limitat. Vide, *Subiecta talia sunt, qualia prædicata. Concl. 716.* † Imo sufficit docere de titulo, ēt si possidens nō probet similē titulum; quia semper possessio præsumitur ex titulo præambulo. Bal. *cons. 10. In quæstione, cir. fi. v. & si dicatur, lib. 5.* † Extende limitationem, vt p̄cedat etiam, qñ possessio præcessit, & subsequitur titulus in specie; quia tūc p̄sumitur possidere ex titulo subsequēti. Bal. *d. cons. 89. n. 4. lib. 1.* † Extēde etiam cōtra possessorem; quia si constat de titulo, & vellet dicere possidere sine titulo, vt ex illo titulo non teneatur, nō audiretur, tanq̄ allegans turpitudinē sui Anch. *cons. 139. Visa prædicta, in fi. v. postremo.* † Extēde; quia soluto præstationis generaliter, p̄bata per testes sine causa, præsumitur facta ex causa tituli p̄cedentis; quia si quondam cōstat de subiectione ex instrumentis antiquis, solutio facta p̄sumitur ex titulo antiquo subiectionis. Bald. *cons. 290. Istæ allegationes, n. 1. in fi. rando est videre, lib. 1.* † Extende, vt p̄cedat etiam in quasi possessione iuris; quia ex titulo præambulo p̄sumitur. Rom. *cons. 328. Præconsultatio, n. 5. in fi. v. qui enim in possessione.* † Restringe, quia non soluto pretio nō p̄sumitur emptor possidere ex titulo, & cōsentiente venditoris, nisi p̄betur, q̄ tradiderit, vt quia habuit fidē depretio. Alex. *cons. 86. Ponderatu. per tot. lib. 6.* † Limita; quia habens dictionem in dotem, & facultatem capiendi possessionem intelligitur, p̄pria auctoritate, ita q̄ si reperiatur possidere, præsumitur ex d. titulo præcedenti, & ex facultate sibi cōcessa. Dyn. *cons. 1. in fi. n. 12. v. præterea in instrumento cauetur.* † Extende; quia imo vxor, quæ possidet bona mariti mortui, p̄sumitur ex titulo dotis possidere, etiam si dos, p̄betur post possessionem ex testib. Bald. *cons.*
10 *In quæstione, lib. 5. per tot.* maxime *circa fin.* † Limita in tertio casu; quia si ex titulo præambulo possessionem, vt illud sit verum, etiam si titulus non sit bonus; quia melior nō præsumitur, qui nō apparet, *decis. Pedem. 101. n. 37.* † Contrarium, q̄ ex titulo nullo nō p̄sumitur quis possedisse. Bal. *cons. 34. In causa ista, n. 2. prope fin. lib.*
3 *vol. 1.* † Extende, etiam si longum tempus præcesserit. Bero. *cons. 213. n.* Curt. Iun. *con. 168. n. 37.* Cephal. *cons. 81. n. 21. lib. 1.* Aym. *cons. 6. n.* † Extende, etiam si non esset titulus verus, sed putatiuus. Alciat. *in reg. 1. præsump. 23. in fi.* † Extende, vt p̄cedat, ēt si ille titul⁹ esset expresse reprobatus; quia alio nō apparente possessio p̄sumitur ex eo. Aymo. *cons. 290. n. 6. v. quo casu.* † Extende, vt p̄cedat, etiā si ex titulo inficeretur possessio. Alciat. *cons. 164. n. 4. v. sed ut non obstantib.* † Declara tñ, seu restringe; quia bene præsumitur portionaria, titulo valido, q̄ inualido, & si plures titulos pōt habere validos, p̄sumitur ex validiori possidere. Alex. *cons. 8. lib. 3.* Crane. *cons. 122. n. 3. v. rursus non obstat.* † Limita; quia emptor si reperiat in possessione emptæ, p̄sumitur illā possidere titulo emptionis præmissa læ, gl. & Bart. *in l. quædā mulier. ff. de rei vend. l. 2. C. de acq. poss.* Capol. *cons. ciuil. 22. col. 2.* Corn. *cons. 23. Viso puncto, col. 1. lib. 1.* Dec. *cons. 19. col. fi. v. secus in casu isto.* Corset. *singul. in ver. possessio.* Alciat. *reg. 2. præsumpt. 23.* Rebuff. *in consuet. Parisien. fol. 238. n. 23. v. super notandum est.* Crauet. *cons. 277. col. 4. v. vltra testes.* † Extende; quia etiam præsumitur

sumitur talis possessio de scientia, consensu, & voluntate vendi-
24 toris. Bald. *in d. l. 2. C. de acquir. poss.* † Declara extensionem, vt psumatur scientia & cõsensus venditoris in possessione apprehensa, qñ emptor soluit pretium conuentum, alias secus. Aret. *cons.* 128.
25 † Restringe, vt procedat, quãdo venditor tenebatur tradere, & ad hoc poterat compelli; quia tunc bene præsumitur ex titulo præambulo, & de consensu venditoris, alias secus. Castr. *d. l. 2. C. de acq. poss.* Socin. *cons.* 164. *Visa Bulla. ad fin. lib.* 2. Alex. *cons.* 90. *lib.* 5.

Possessio quando præsumatur continuata, vel non. Concl. 417.

1 POSSESSIO † præsumitur retenta, & continuata saltem ciuiliter, vsq; ad decem annos; & ideo probans se possedisse p̃ sumitur possidere etiam in futurũ ciuiliter vsq; ad decem annos, etiam ad effectũ agẽdi cõtra turbantem possessoriẽ criminaliter. Bald. *cons.* 440. *Sciendum est, quod quis. num.* 2. *ver. secunda quæst. lib.* 3. plene Alex. *cons.* 133. *Viso processu. col.* 2. *n.* 2. *& 3. ver. nec obstat. si dicere-*
* *tur. lib.* 1. vbi dicit * communem, & apostil. *in ver. perseuerasse.* citat
2 plurimos. † Extẽde, vt ꝓcedat, etiamsi pars, q̃ ꝓbat suam possessionem, aliquo tempore dicat se possedisse, maxime vsq; ad tale tempus, q̃ esset ante liẽ motã super turbatione; quia non tamen ꝓpterea negat se possedisse post; tum ꝓpter dictionẽ, *maxime*, q̃ implicat, & ampliat; tum quia si quis aliquid dicat in articulis, nõ censetur ita affirmare, vt cõtraria cõfessio resultet à sensu cõtrario. Alex. pulchre *d. cons.* 133. *n.* 3. *ver. nec obstat. si diceretur, q̃ Marcus.*
3 *lib.* 1. † Extende; quia licet retineatur animo solo ciuilis possessio per decẽ annos; non tñ cessat iste animus per mortem retinẽtis,
4 sed in hæredem perseuerat. Alex. *cons.* 33. *Ponderatis. in fi. lib.* 3. † Restringe; quia possessio ꝓsumitur continuata, si ab eo, qui possedit, allegetur possessio, alias secus; quia in iis, q̃ consistunt in animo, & præsumũtur à iure, requiritur, ꝙ allegẽtur, alias præsumptio non procedit. Bald. *cons.* 399. *Ioannes Simonem. n.* 5. *& 6. ver. sed*
* *pone, q̃ ego nego. lib.* 3. ꝙ est Angeli de Perus. & hanc * communem dicit Alex. *d. cons.* 133. *n.* 3. *lib.* 1. *& cons.* 80. *Examinato. in prin. lib.* 2. *& cons.* 137. *In causa, & lite. n.* 19. *& 20. ver. sed licet probatum. lib.* 2. vbi dicit * communem, & *cons.* 83. *Viso processu. n.* 10. *ver. requiritur etiam.*
lib. 6. Vide, *Allegari debet id, q̃ est fundamentum intentionis. Concl.* 252.
5 † Contrarium tenet Rom. *cons.* 329. *Præsens consultatio. in fi. ver. quia ergo apparet.* vbi, ꝙ is, qui semel possedit, etiã possessionem continuasse præsumitur in sui damnum; quia non præsumitur mutata voluntas possidendi, nisi ꝓbetur, vbi apost. penul. *in ver. possidẽdi,*
6 dat concord. & concordat Rota *in nouiss. decis.* 4. *tit. de probat.* alias sub *n.* 124. † Declarat Alex. *d. cons.* 133. *n.* 3. *lib.* 1. ꝙ præsumitur pseuerasse, si hoc alleget possidens; quia animus possidendi requiri-
** tur, & dicit * cõmunem, ꝓut etiam communẽ * dicit *cons.* 137. *n.*
20. *lib.* 2. vbi, ꝙ in sui damnum, si neget, nõ præsumitur continuata, & ibi apostil. allegat Alciat. *de præsump. reg.* 2. *præsumpt.* 21. Vide,
7 *Allegari debet id, quod est fundamentum intentionis. Concl.* 252. maxime *n.* 29. † Amplia; quia possessio de ꝑterito ꝓsumitur de ꝓsenti cõtinuata. Vide plene Alciat. *reg.* 2. *præsum.* 21. vbi ponit multas declarationes, & limitationes, & quid si probetur ex sola confessione partis, vbi multa pulchra, q̃ omnino vide, & maxime qñ offuscatur, hæc præsumptio, non ꝓcedit, & ꝙ possessio de præterito præsumatur cõtinuata, ꝓut dominium, si amissio non probatur. Anch. *cons.* 274. *Ad declarationem. n.* 3. quod est subscriptũ etiam à Rodullo Lamandino, plene Menoch. *de præsum. lib.* 6. *præsum.* 64. vbi citat plurimos, vbi *n.* 10. *& seq.* confutat tenentes cõtrarium.
8 † Et qui semel possedit, ꝓsumitur cõtinuasse, & si ex possessione ꝓterita infertur ad possessionẽ de ꝓsenti, & in futurũ, iuxta not. *in si sue possidetis. C. de probat.* Ant. de Butr. *in c. cum ad sedem. de restit. spoliat.* Corn. *cons.* 130. *Viso libello. col.* 2. *lib.* 1. *& cons.* 87. *Visis actis. col.* 3. *ver. & sic videtur. lib.* 3. Bal. *cons.* 52. *lib.* 5. Corn. *cons.* 91. *lib.* 4. Soc. Iun.
cons. 146. *lib.* 1. Roman. *cons.* 424. Natt. *cons.* 406. cũ aliis, quos alle-
* gat, & est cõmunis * opinio, ꝙ q semel possedit, si allegat se possidere, ꝓsumitur ẽt possidere de ꝓsenti, si nõ ꝓbatur contrarium. Alex. *cons.* 133. *n.* 3. *lib.* 1. & idẽ dicit Castr. *cons.* 113. *n.* 2. *ver. itẽ adhuc. lib.* 2. vbi, ꝙ requiritur, ꝙ is, qui possedit, asserat ẽt de ꝓsenti pos-
9 sidere, & *cons.* 80. *Examinato. in prin. lib.* 2. † Idem in dominio; quia dominus semel præsumitur dominus, sed declara, vt ꝓcedat, qñ plene, & nõ p̃ ꝓbationẽ priuilegiatã dominium retro est ꝓbatũ.
10 Alciat. *d. reg.* 2. *præsumpt.* 20. vbi late. † Et qñ nõ probatur mutatio
11 dominii in aliũ facta. Anch. *cons.* 274. *n.* 3. † Extẽde ẽt in possessione antiquiori; quia si allegatur cõtinuatio, ꝓsumitur, nisi cõtrarium ꝓbetur. Castr. *cons.* 134. *n.* 1. *lib.* 2. Alex. *cons.* 88. *n.* 30. *lib.* 5. Affict. *decis.* 194. *n.* 2. Ruin. *cons.* 106. *n.* 22. *lib.* 5. Ant. Cioffus *cons.* 86. *n.*
12 2. *lib.* 2. † Extẽde, vt ꝓcedat, etiãsi possessio ꝓbetur ꝓsumptionibus, ꝓut p̃ catastra, & alias coniecturas. Vide, *Fideicommisso quali-*
ter bona probentur supposita. Concl 279. † Extẽde; quia sufficit ꝓbatio 13
possessionis de certo tempore, vt cõcludat etiã de tẽpore posteriori, & vsq; ad mortẽ illius, & contrariũ dicenti debet probare. Bald. *cons.* 196. *col.* 1. *in fi. lib.* 2. Vide Concl. prox. seq. *n.* 49. *ver. limita; quia probatur.* † Declara; quia is, qui semel possedit, præsumitur 14
hodie possidere vsq; ad decenniũ, qñ solã ciuiliẽ habebat: si vero ciuiliẽ, & naturaliẽ, ꝓsumitur possidere vltra decenniũ, & continuo, donec de cõtrario ꝓbetur, sed hæc possessio ꝓsumpta non sufficit in spolio. Couar. plene *in* 2. *prælectio. c. possessor. de reg. iur* §. 1.
† Amplia; quia etiam possessor antiquus, & possessor moder- 15
nus ꝓsumitur medio tempore possedisse, ita Menoch. qui plurimos citat, *lib.* 6. *præsumpt.* 66. *per tot.* † Declara, vt procedat 16
quoad possessionẽ, & ꝓscriptionẽ 10. annorum, nõ autem vltra. Menoch. *d. lib.* 6 *præsum.* 66. *n.* 3. *& seq.* † Amplia, etiamsi possessio 17
requiratur ex necessitate certo tẽpore, ꝓut in interdicto *vti possidetis*; quia debet cõstare, q̃ agẽs possideret tẽpore turbationis, & tẽpore litis cõtestatæ; si tñ ꝓbatur possessio ante turbationẽ, ꝓsumitur tẽpore turbationis, & tẽpore litis cõtestatæ, si contrariũ medio tempore nõ ꝓbatur. Anch. *cons.* 361. *n.* 11. *& seq.* Menoch. *d.*
lib. 6 *præsumpt.* 64. *n.* 15 Vide, Interdictũ *vti possidetis* qualẽ ꝓbatio- 18
nem requirat. *Concl.* 286. † Idẽ in accusatione de turbata possessione. Affl. *decis.* 394. *n* 2. Paris. *cons.* 126. *in prin. lib.* 4. † Extẽde etiã 19
in hærede; quia si ꝓbat defunctũ possedisse, ꝓsumitur fauore hęredis possedisse ẽt tẽpore mortis. Menoch. *d. lib.* 6 *præsumpt.* 64. *n.*
17. *ver. extenditur.* † Extẽde ẽt in possessione rei mobilis. Menoch. 20
vbi supra *n.* 23. *& seq.* vbi *n.* 25. dicit ꝓcedere, si allegat possidere, cõtraria opinio ꝓcedit, qñ nõ allegat possidere. † Declara, & re- 21
stringe octo modis; quia ꝓcedit ampliatio, si allegat se possidere. Menoch. *d. lib.* 6 *præsumpt.* 64. *n.* 35. *& seq.* secũdo nõ procedit in possessione aliena, ibi *num.* 38. tertio, si allegatur possessio ad damnũ eius, qui possedit, *n.* 39. quarto, qñ ꝓbatur possessio ex sola cõfessione partis, *num.* 40. quinto, qñ is, qui possedit naturaliter, desisset possidere p̃ 10. annos, *n.* 42. sexto, qñ modico tempore desiit naturaliter possidere, sed suspicatus est se posse repelli, *nu.*
44. septimo, qñ cõtraria esset ꝓsumptio, quod hodie non possideat, *n.* 45. octauo, qñ antiqua p̃ solã famã ꝓbabatur, *in fin.* † Re- 22
stringe; quia ad hoc, vt possessio ꝓsumatur ex ꝑterito de ꝓsenti, duo sunt necessaria. Primũ, quod non probetur aliquãdo possedisse, sed per longũ tempus, quãdo non constat de titulo, Castr.
cons. 293. *col.* 2. *ver. ad quartũ. lib.* 2. † Restringe, & hoc est secũdum 23
requisitũ, vt regula ꝓcedat in reo conuento, qui ꝓbauit possessionem de ꝑterito, & allegat se de ꝓsenti possidere, secus est in actore. Castr. *d. cons.* 293. *col.* 2. *in fi. ver. modo considerandum. lib.* 2. allegat Burt. *in l. si is qui. in fin. de iure fisci*, & iterũ *cons.* 298. *Ad primũ. col.*
2. *circa fi. ver. super isto articulo. lib.* 2. quod est Angeli filii Castr. † Re- 24
stringe, quãdo ꝓbatur tertium medio tempore possedisse. Menoch. *d. præsumpt.* 64. *n.* 22. † Amplia, vt ꝓcedat etiã in beneficialibus; quia qui semel possedit beneficiũ, ꝓsumitur possedisse vsq; 25
ad mortem, & continuasse. Mascar. *Concl.* 170. *Si quis dum vitã degeret.* vbi *n* 15. *& seq.* quod magis ꝓsumitur continuatio in beneficialibus; quia semel beneficiatus non desinit sine superiore. † Li- 26
mitatur, vt non ꝓcedat è conuerso; quia qui hodie possidet, non ꝓsumitur retro possedisse. Alciat. *d. reg.* 2. *præsumpt.* 21. *n.* 15. *in* 7. *limit.* & ista est regula Bald. *in l. ex persona. C. de probat.* Anch. *in c. semel malus. de reg. iur. in* 6. Alex. *cons.* 81. *In causa. col.* 2. *lib.* 7. late Menoch.
d. lib. 6 *præsump.* 65. † Declara; quia si cũ possessione de ꝓsenti con- 27
currit aliqua ratio, vel ꝓsumptio, p̃ q̃ possimus arguere, ꝙ etiã in præteritũ aliquis possederit; tunc ꝓsumitur ẽt in præteritũ possedisse. Bartol. & Salyc. *in d. l ex persona. C. de probat.* Socin. in not. casu *cons.* 89. *In causa agitata. col. fi. lib.* 1. *n.* 19. & Menoch. *d. lib.* 6 *præsump.*
65. *n.* 4. dat exemplum, si quis de antiquo esset dominus, & nunc possessor, ꝓsumitur ẽt de antiquo possedisse. † Restringe limita- 28
tionẽ, qñ subesset aliqua alia causa ꝓsumendi contrariũ; qa de ꝓsenti ꝓsumitur in præteritũ, veluti si possidens hodie erat dominus etiã in præteritũ, vel habebat titulũ. Bald. *in l. unica. col.* 5. *n.* 42. *C. de sent. quæ pro eo quod interest.* vbi dicit notandũ. Alciat. *in reg.* 2. *præsumpt.* 22. Castr. *cons.* 341. *Præmissis allegationib. n.* 5. *ver. posset etiam attentari. lib.* 1. vbi allegat rationẽ; quia extrema præsumere faciũt medium; ideo possessio de ꝓsenti, & titulus de præterito faciunt præsumi medium. † Restringe in solutione; quia qui soluit pro 29
tribus annis, præsumitur in præteritum, & qui habet exemptionẽ, & nũc est in possessione, semp præsumitur fuisse in eade exemptionis possessione. Castren. *d. cons.* 341. *n.* 5. *lib.* 1. Vide plenius,
Præsumitur ex præsenti in præteritũ, & ecõtra, & quãdo secus. Concl. 623.
† Limita, quãdo cõtraria ꝓsumptio vrgẽtior esset ꝓbata. Alciat. 30
d. reg. 2. *præsum.* 21. *in fi.* † Limita; quia possessio nõ ꝓsumitur con- 31
tinuata, nisi hoc allegetur. Alciat. *reg.* 2. *præsum.* 21. *n.* 2. Fulg. *cõs.* 140.

col.2.ver.constat autem. vbi, quod procedit conclusio, quod possidens de præterito præsumatur hodie possidere, si hoc alleget
32 possessor de præterito, alias non † Limita in successore particulari, vel vniuersali; quia cũ ipse nõ possit allegare, neq; scire animum defuncti, non sibi creditur, si dicat, defunctũ, qui semel possedit
33 vno tẽpore cõtinuasse. Aret. *in l. Pomponius. §. si ff. de acq poss.* † Contrarium tenet Alciat. *d. reg. 2. præsumpt. 21. n. 5. & seq.* vbi dicit communẽ * cũ tẽperamento, ꝙ istud sit verũ, ꝙ psumatur possedisse auctor, qui semel possedit, qñ nõ offuscatur ista præsumptio,
34 & hanc partẽ tenet Fulg. *cons. 104. in prin.* vbi vult, ꝙ possessio defuncti psumatur cõtinuata ẽt in præiudiciũ hæredis negãtis defunctum cõtinuasse, qñ maxime nõ cõstat aliũ possedisse medio
34 tẽpore, & maxime *n. 2. ver. & si quis inhæret.* † Limita in rebus mo-
35 bilibus; ꝙ tamẽ declaratur p Alciat. *d. reg. 2. q. 21. n. 6.* † Limita, qñ possessio esset de antiquo, & lõginqua. Alciat. *d. reg. 2. præsump. 21.*
36 *n. 6 in addit.* † Limita, quãdo possessio ꝓbaretur p confessionem.
37 † Contrarium tenet Alciat. *d. reg. 2. præsumpt. 21. n. 10.* ex iis, ꝙ dixit
38 *ead reg præsumpt. 12.* † Limita, quando possedisset ciuiliter, & lapsum esset decẽnium; quia nõ præsumitur de præsenti. Alciat. *d.*
39 *reg. 2. præsumpt. 21. n. 11. ver. sexto limitatur.* † Imo possessio ciuilis pditur decẽnio, si possessio rei ad alium perueniat, vel fiat vacans. Castr. *cons. 10. Si vera sunt. n. 3. & seq. ver. secundo videndũ. lib. 1.* Socin.
☞ *cons. 47. in fi. lib. 1.* Vide, *Præscriptio 10. annorum inter præsentes, & 20.*
40 *inter absentes. Concl. 572.* † Extende; quia possidens ciuiliter perdit eam, si postquã naturalis ad alium peruenit, nõ fuit admissus volens recuperare, vel suspicatus est posse repelli. Socin. *d. cons. 47. in*
☞ *fi. lib. 1.* Vide Alex. Gabr. *lib. 1. de præsumpt. Concl. 10. Possidens semel rem mobilem.* Vide etiam in ꝓphanis aliqua per Mascard. *d. Concl. 170.*

Possessio qualiter, & ex quibus probetur, vel non. Conclus. 418.

1 POssessio † recẽs licet facilis sit, ꝓbationis; tamen non probatur, nisi per verũ actũ hominis illius, qui vidit, & recognouit; ideo in ꝓbanda possessione visus, memoria, & actus requiritur, sicut in quolibet alio facto ꝓbando. Bald. *cons. 89. Dominus*
2 *Thomas. in prin. ver. ad euidentiam. lib. 1.* † Et ideo testis, qui deponit aliquẽ possedisse prædiũ Seianũ; quia pluries vidit N. ire, & redire, & dicebat, vado ad fundũ meum Seianum, vel redeo ex dicto fundo, non ꝓbat. Castr. *cons. 455. Viso, & examinato. col. 1. ver. tertius*
3 *testis. lib. 1.* quia necesse est, vt inq; Castr. vbi supra, ꝙ viderit arare, serere, fructus colligere, vel actus possessorios facere. † Et pariter possessio nõ ꝓbatur p testes de auditu. Castr. *d. cons. 455. col.*
4 *2. ver. quintus testis. lib. 1.* † Extẽde in tm requiri verũ actũ hominis, vt possessio nedũ nõ ꝓbetur, sed neq; psumatur, licet in testamẽto, vel cõtractu hoc asseratur. Bald. *d. cons. 89. in prin. lib. 1.* vbi, ꝙ so-
5 lũ instrumentũ nõ ꝓbat possessionẽ. † Extẽde, vt ꝓcedat etiã in hærede cũ beneficio legis, & inuentarii, quia potest ꝓbare cõtra factũ testatoris enuntiatũ in testamẽto. Bald. *d. cons. 89. n. 3. ver. sed*
6 *tamen. lib. 1.* † Amplia; quia si constat de possessione antiquiori alterius, & cõtinuata, nõ ꝓbatur possessio Titii per testes deponẽtes ipsum Titium possedisse. Alex. *cons. 167. Quoniam. in fin. lib. 6.*
7 † Ampli; quia possessio corporalis in tm regrit factũ hominis, vt nõ ꝓbetur p titulũ, neq; p quemcunq; contractũ, & quæcũque verba, nisi cõtractus fieret in ipsa re possessa. Bald *cons. 493. Tenor quarundam. n. 3. ver. item per instrumentũ. lib. 5.* Signo. *cons. 75. n.*
24. *ver. item nõ fit resolutio possessionis.* & ꝙ pater nõ præsumatur possidere rem acquisitã p filiũ emancipatũ, etiãsi pater fecit melio-
8 ramẽta in bonis emptis, infra *Concl. 765.* † Extende; quia illa verba, *dedit, tradidit, &c.* nõ ꝓbant traditionẽ, nisi sint dicta in cõspe-
☞ ctu rei traditæ. Alex. *cons. 97. Viso processu. in prin. lib. 7.* Vide plenius, *Dominiũ quando, & ex quibus contractib. transferatur, vel nõ. Concl. 603.*
9 † Extẽde, vt ꝓcedat tam in inducẽda, ꝙ in amittẽda, & transferẽda possessione; quia sine facto hominis nõ sufficit pactum, vel
☞ verba. Sign. *d. cons. 75. n. 24.* Vide, *Probatio debet de necessitate concluden-*
10 *dere. Concl. 765.* † Extẽde; quia literæ Principis, ex quibus cõcedũtur certa castra in custodiã alicui, ita ꝙ si non satisfiat certo tẽpore, ipsa castra habere possit, ꝓpria, non ꝓbant possessionẽ ipsius,
11 cui castra in custodiã concessa fuerũt, quantumcumq; sint literę sigillatæ, & solemnes. Bald. *cons. 493. per tot. lib. 5.* † Extẽde in prætorio pignore; quia ex sola licẽtia, ꝙ quis vadat in possessionem, nõ ꝓbatur possessio corporalis. Bald. *d. cons. 493. n. 2. ver. in contra-*
☞ *rium. lib. 5.* Vide, *Mandatũ ad aliquid faciendum non probat factũ fuisse.*
12 *Concl. 49.* † Extẽde in quacumq; inuestitura facta extra rem, de qua fit inuestitio; quia nõ ꝓbatur corporalis possessio, nisi pactũ corporalem, & facti. Bald. *d. cons. 493. n. 2. ver. in contrarium. lib. 5.*
13 † Extẽde; quia deputatio officialis nõ ꝓbat officialẽ fuisse in officio, nisi possessionẽ officii habuerit p actũ verũ, & corporalem. Bald. *d. cons. 493. n. 5. ver. nec dicitur quis. lib. 5.* † Restringe; qui bene
ꝓbatur possessio ex iuramento fidelitatis ꝑstito p vasallos. Abb. *cons. 62. In controuersia. col. 1. in fi. lib. 2.* † Amplia; quia pater, quifecit melioramẽta in bonis emptis p filium emancipatũ, nõ ꝓbat possessionẽ; quia stant ista simul, ꝙ vnus possideat, alius facit melioramẽta in re possessa p aliũ, text. *in l. si in area.* & ibi Bart. *ff. de cond. indeb.* Salyc. *in l. domum. n. 10. C. de rei vend.* † Ampli; quia is, qui éo-
uenitur petitorio, nõ efficitur ꝓpterea possessor ẽt quoad actorẽ, etiãsi actor declaretur nullũ ius habere; quia reus nõ cõstituitur possessor. plene Rom. *cons. 347. Quoad articulum. in pr. & pertot.*
† Limita in hærede simpliciter; quia si testator dixit se dominũ, vel possessorẽ in testamẽto, nõ potest hæres, qui simpliciter adiuit, dicere testatorẽ mentitũ; ideo hoc casu ꝓbatur possessio, & dominiũ cõtra hæredem. Bald. *d. cons. 89. n. 3. ver. sed tamen vtum est*
aduertendum. lib. 1. † Limita in possessione tam antiqua, in qua visus, memoria, & actus p testes nõ poterit ꝓbari, quia sufficit ꝓbatio famæ, ꝙ fideicõmittens possederit bona, de quibus agitur, p
fideicõmisso. Bald. *d. cons. 89. in prin. ver. ad euidentiam. vsque ad nu. 7.*
& cons. 84. Rei prohibitæ. in fi. lib. 1. † Limita; quia testes deponentes
talẽ de facto tenuisse talẽ rem, ꝓbant verã possessionẽ Bal. *cons.*
10. *In quæstione. n. 7. lib. 5.* † Limita; quia possessio ꝓbatur per testes deponẽtes possedisse nomine talis, & se soluisse pensionẽ rei do-
mino, quia si nõ constat, ꝙ alius esset in possessione, ꝓbant, licet non constet de alio. Fulg. *cons. 161. In causa Iacobi. n. 2.* Vide, *Possessio*
☞ *qualiter probetur ex perceptione pensionis. Concl. 420. n. 7.* † Extẽde idẽ, u
qñ testes dicũt se exegisse nomine talis tanq; factores, quia licet
nõ ꝓbetur mandatũ; tñ ꝓbãt se tales fuisse, qñ sunt ipsi, qui hoc deponũt; quia eis creditur. Fulg *d. cons. 161. n. 3 ver. ad id autẽ quod*
dicitur. † Limita; quia possessio ꝓbatur ex incisione lignorum, & u
sylvarũ; quia est perceptio fructuum. Alex. *cons. 161. Viso n. 5. & 6.*
ver. fortius concludi potest. lib. 6. † Extende etiam, qñ tertius ista fecit u
nomine meo; quia si ratũ habeo, ꝓbo possessionẽ meam. Alex. *d.*
cons. 161. n. 6. ver. & asserit Franus. lib. 6. † Limita; quia perceptione pẽsionis, & fructuũ, & p actus laborãdi, & cultiuandi probatur
possessio. Vide supra *n. 20.* citata, *Possessio qualiter probetur. Concl.*
420. Limita; quia traditione clauium probatur possessio. Vide, *Possessio quando acquiratur ex traditione clauium, & aliis actibus. Concl.*
407. † Limita; quia possessio ꝓbatur p testes deponẽtes testato-
rem possedisse p 30. annos, & tẽpore obitus. Fulg. *cons. 104. Quo-*
dam d. Lucia. in prin. † Extende; quia ꝓbatis extremis possessionis u
ꝓbatur mediũ. Fulg. *d. cons. 104. col. 3. n. 1.* Vide, *Mediũ probatur pro-*
batis extremis, & quando non. Concl. 173. † Limita; quia testes depo-
nentes defunctũ semper possedisse tempore mortis, & per 30.
annos ante, ꝓbant continuatã possessionem 30. annorum. Fulg.
d. cons. 104. col. 3. n. 1. † Extende; quia testes deponentes, ꝙ talis te-
nuit, & possedit talia bona vsq; ad mortem, probant possessionem. Ang. Aret. *cons. 19. Videtur omnino. in prin.* † Limita; quia te-
stes deponentes vidisse talem laborari facere, & fieri facere fo-
sata, probãt possessionem. Alex. *cons. 133. Viso processu. col. 3. in fin. &*
col. 4. ver. item probat alius. lib. 1. Vide, Interdictum *vti possidetis* quẽ
lem ꝓbationem requirat. *Concl. 286.* † Limita; quia testes depo-
nentes talem dedisse accusationes cõtra damnũdantes in talib.
ꝓbant possessionem accusantis, & facit ad causam. Alex. *d. cons.*
133. col. 4. n. 5. ver. nunc addo. lib. 1. † Limita; quia possessio probatur p
ex instrumento antiquo. Deci. *cons. 36. col 4.* † Limita; quia ex in-
strumento emptionis factæ ab eo, qui contradicit possessioni
centi, qñ in eodem instrumento asseruerũt se possidere, & con-
stituerũt se nomine emptoris possidere; quia probatur possessio
Alex. *d. cons. 133. col. 4. n. 5. ver. comprobatur etiam. lib. 1.* † Limita; quia
possessio ꝓbatur per accessum ad locũ, de quo agitur. Bald. *in l.*
indicia. C. de rei vendicat. Alex. *cons. 133. col. 3. lib. 1. in fin. ver. in hoc non.*
† Limita; quia per appositionem custodis ꝓbatur possessio. Vi-
de *Con. l. prox seq. n. 4.* † Extende; quia per appositionem signi, vel
sigilli acquiritur possessio; ideo si quis vendidit mihi trabes, vel li-
cadũ vini, & nõ tradidit, & ego apposui sigillum, vel subsignatio
talis subsignatio operatur translationem possessionis, *l. quod si*
neque. §. sin. cum gl. iuncta. l. seq. Alex. *in l. 3. ff. de acquir. poss. ff.* Vide, *Ar-*
ma. & insignia familiarum quid operentur, & ad quid inuenta. Cons. 516.
† Limita; quia possessio acquiritur, & probatur ex solo contra-
ctu inito cum Principe, quando pleno iure transfertur; nam per-
lem contractum transfertur, & acquiritur dominium, & possessio absq; alia apprehensio. Alex. remissiue *d. l. 3. ff. de acquir. poss. ff.*
Vide, *Dominium quando, & ex quibus contractibus transferatur, vel non.*
Concl. 603. † Extende idem in cõtractu inito inter socios omnium
bonorum, *l. 2. cum ibi not. ff. pro socio.* Alex. *in d. l. 3. ff. de acquir. poss.*
† Limita; quia possessio probatur, si quis probat, quod super
possessione, vel petio terræ, de quo agitur, fecit confirmari.

mum. Alexan. *cons.133. Viso processu. col.3. in fin. ver. quartus testis. lib.1.*
39 Ang. Aret. *cons.19. n.2 ver. & etiam probauit.* † Declara, vt non procedat, quando is, qui domum ædificauit, non est idem, qui possidere nititur, sed alius, qui licet dicat nomine istius ædificasse, postquam alius possidet, non sibi creditur. Angel. Aret. *d. cons.19. num.18. ver. nec potest se defendere.* maxime, quando non constat de certo tempore domus ædificatæ, & agitur de possessione certi
40 temporis; quia tunc non releuat. † Limita; quia etiam probatur possessio per ire, agere, seu accedere ad rem frequenter. Alexan.
41 *cons.133. col.3. in fi. lib.1. ver. in hac vero instantia.* † Limita; quia possessio probatur per testes deponentes vidisse Titium tenere, & possidere; nam in iis, quæ in facto consistunt, possessio iuris probatur: gl. *in l. stipulatio ista. §. hoc quoque. ff. de verb. oblig. in ver. stipuletur.* & ibi Ias. & post Bart. & Alexand. & idem Bart. *in tract. de testi. in 2. char. ver. testis dixit aliquem possedisse.* Alex. *in d. §. hoc quoque. & in cons.*
42 *51. alias 55. Viso, & discusso. col. fin. & cons.133. Viso processu in prin. col.1. lib.1.* Dec. *cons.215. In causa vertente. col. pen n.5. & cons.302. Et pro tenui. col.5. in fi cum seq. & cons.400. Viso. col.2. & cons.272. & cons.252.*
42 *col.2.* † Extende; quia testes deponentes de retentione rei probant possessionem. Alex. *d. cons.133. in prin. ver. secundus etiam testis.*
43 *lib.1.* † Extende; quia possessio acquiritur, & probatur per depositionem, quod quis vtatur, & fruatur, & faciat omnia, quæ solent facere domini de rebus & bonis suis. Bart. *in l.2. C. de acquir. possess. & in l. Titia. ff. de solutio.* Socin. *cons.13. Insignis Doctor. n.14. lib.*
44 4. Dec. *cons.57. Et pro tenui. col.2.* † Extende; quia ex fructuum perceptione probatur possessio. Bald. *in l.2. C. finium regund. & in l. indicia. C. de rei vendic.* Dec. *cons.125. In causa spoliationis. col.2. & consil.*
400. *& cons.663. num.3.* Calcan. *cons.42. n.4.* & sicuti per effectum cognoscitur causa; ita ex fructuum perceptione probatur possessio, ita Bald. *in c. dudum. el secondo, n.16. de elect.* Bart. *in l.2. C. de acqu. possess.* Dec. *cons.272. n.6.* Socin. *cons.131. col.2. l.b.1.* Alex. *cons.33. n.2.*
45 *lib.6. incip. Viso processu.* † Restringe, nisi qualitas personæ, quæ probatur possessio. sc., repugnet, vel natura subiectæ materiæ, super qua testis deponit, puta si deponat commodatarium vel depositarium possidere; quia tunc non resultaret probatio possessionis; quia isti nomine alieno possident. Alex. *l. stipulatio ista. §.*
46 *hoc quoque. ff. de verb. oblig.* † Idem, si posset præsumi, quod iure familiaritatis, & non iure proprio. *l. qui iure familiaritatis. ff. de acquir. poss.* de quo vide Socin. *cons.131. col.1. lib.1.* Gozad. *cons.99. n.7.* Cal-
47 can *cons.36. n.19. & 20.* Vide, *Possessio iure familiaritatis quæ, & quãdo dicatur. Concl.411.* † Limita in pluribus sociis; quia vno possidente, & fructus percipiente, censetur etiam apud alios socios eadem possessio, *l. communis seruus ff. de acquir. possess.* Alex. *in d. l. qui iure familiaritatis. ff. de acquir. possess.* Curt. Sen. *cons.76. col.6.* vbi plura ad hoc, vbi dicit, quod alias præsumeretur delictum, quod nõ est dicendum, si possidens socius, vel cohæres nomine suo tan-
48 tum possideret. † Extende; quia ex perceptione fructuum probatur possessio. Angel. Aret. *cons.19. n.2.* † Limita; quia probatur
49 possessio, etiamsi testes deponant de possessione certi temporis, puta de tempore, quo fuerũt laboratores; quia sufficeret, ex quo possessio præsumitur continuata, gl. Bart. & alii *in l. siue possidetis. C. de probat.* Bald. *in l. non ignorabit. C. ad exhiben. & in l. indicia. ad fin. C. de rei vendic. & in l. si minorem. C. de in integr. restit.* Alex. *cons.133. n.3.*
lib.1. Corn. *cons.142 col.2. lib.3.* Aret. *cons.120.* Paris. *cons.107. n.20.*
lib.1. Alciat. *de præsumpt. reg.2. præsumpt.21.* Vide, *Possessio quando præ-*
50 *sumatur continuata, vel non. Concl.417.* † Extende; quia contrarium
51 allegantiincumbit probatio. Bald. *cons.196. col.1. in fi lib.2.* † Declara, vt per Castr. *cons.293. Circa primum. col.2. ver. ad quartũ. lib.2.* vbi, quod non sufficit semel possedisse, sed per longum tempus semel possedisse, vt præsumatur etiam de præsenti, alias non; itẽ hoc procedit in reo conuento; quia ex quo semel de præterito possedit, præsumitur hodie possidere; secus in actore, allegat Bart.
52 *in l. sius qui. in fi. ff. de iure fisci.* † Limita; quia possessio iurisdictionis, vel castri, aut alterius rei probatur ex libello, vel positione facta in iudicio, in quibus libellans, vel ponens confitetur possidere: & idem in respondente positionibus. Roman. *cons.70. Visis the-*
53 *mate. n.9. in fi. & n.10. ver. quo ad vltimum.* † Extende, vt idem sit in eo, qui confitetur expresse in exceptionibus. Roman. *cons.70. n.*
10. vbi apostil. plena *in ver. exceptionibus*, quæ citat pro vtraq; par-
54 te, & dicit in expressa confessione procedere, non in tacita. † Extende, vt possessio probetur ad fauorem tertii contra eum, qui producit scripturam, vel instrumentum in iudicio, in quo narratur, quod ipse possidet; quia qui producit scripturam, fatetur omnia contenta in scriptura vera esse, Rom. *cons.329. Præsens con-*
55 *sultatio. n.11. ver.3. quæstio.* vbi apostil. *in ver. continetur.* citat eundem Rom. *cons.23. Nescio.* & quæ ibi apostillantur. † Extende, vt cõtra eum, qui exhibet supplicationem Principi, in qua dicit se possidere, probetur possessio, etiamsi verba sint enuntiatiua. Rom. *d. cons.329. n.11. ver. præterea probatur.* vbi loquitur ad effectum pœne incurrendæ, quod perdiderit ius suum. † Limita; quia sicuti pro- 56
batur possessio ex perceptione fructuum, seu pensionis, *l. per diuersas. §. quod per colonum ff. de acq. poss.* ita probatur possessio iurisdictionis ex perceptione fructuum iurisdictionalium. Rom. *cons.*
70. *n.10. ver. secundo quia.* vbi apostil. *in ver. suo nomine. & in ver. pensionis.* quæ citat concord. † Et fructus iurisdictionales dicuntur 57
mulctæ, & pœnæ. Rom. *d. cons.70. n.10. ver. & ad hoc accedit.* vbi apost. *in ver. iurisdictionales.* † Extende; quia iurisdictio probatur ex 58
publicatione bannimentorum generalium super brauio currẽdo, vel alio actu iurisdictionali. Roman. *d. cons.70. n.12. ver. quarto quia.* vbi apostil. *in ver. bannum.* citat Dec. *cons.694. Pro resultatione.*
n.12. † Extende si probatur, quod in castro exercuit iurisdictio- 59
nem, & coercuit delinquentes; quia sunt actus iurisdictionales. Rom. *d. cons.70. circa fi. n.13. ver. quinto quia.* † Extẽde; quia ex pro- 60
batione famæ, q̃ quis sit dominus Castri, licet non probetur dominium, bene probatur possessio, vel quasi. Rom. *d. cons.70. col. fi. ver. vltimo quia.* † Et q̃ ad probandam possessionem, vel quasi iu- 61
risdictionis, & incorporalium sufficiãt duo actus probati. Rom. *d. cons.70. n.13. ver. ex quibus.* vbi apostil. *fi. in ver. duobus.* dicit, q̃ imo ex vnico actu acquiritur quasi possessio. Vide Concl. prox. pced.

Possessio ex quibus actibus probetur. Concl. 419.

LOCATIO † cum perceptione pẽsionis probat possessionem. 1
Vide, *Locatio non probat dominium, neque possessionem, & quando secus. Concl.427.* † Licentia piscandi cum prohibitione aliorum, ne 2
possint piscari, probat quasi possessionem, si aliter de contrario non cõstet. Burſat. *cons.235. n.52.* Ruin. *cons.28. n.13. lib.1.* Alba. *cons.*
16. *n.12.* † Bannimenta, & decreta, quod nullus audeat piscari, 3
probant iurisdictionẽ prohibendi. Soc. *cons.96. n.22. lib.4.* Alba. *cons.64. n.9. cum seq.* † Deputationes officialium, & custodũ. Bald. 4
cons.420. Verba Principis. in prin. lib.1. vbi ponit alios actus probãtes iurisdictionem, prout est erectio furcarũ, iustitiæ exequutio, & similia. Guid. Pap. *decis.193. quia in hac patria.* vbi multos alios modos ponit, *n.10.* & aliquot modorum enuntiat. Ruin. *cons. vlt. lib.*
4. *n.6.9. & 17.* † Visitatio confinium. Hieron. de Monte *tract. de* 5
finib. c.52. † Inquisitiones factæ, & executæ, & accusationes. Brun. 6
cons.34. n.15. Ruin. *cons. fi. n.8. lib.4.* Nart. *cons.672. n.7.* † Sententiæ 7
criminales exequutæ. Alex. *cons.42. ante fi. lib.1.* Capic. *decis.27. n.3.* Natt. *cons.636. n.72.* † Liberationes, & gratiæ sortitæ effectum. 8
Aret. *cons.42. col. pen.* Iacob. Mandel. Abb. *cons.64. n.14.* † Sententiæ, & decreta iudicũ, q̃ in iudicatũ transiuerũt. Bal. *cons.335. lib.3.* 9
Hiero. de Monte *d. tract. de finib. c.52. n.11.* Menoch. *cons.147. n.16.*
† Eiectiones contra turbantes naues prædatas. Bal. *cons.420. lib.1.* 10
in prin. Brun. *cons.34. n.4.* Ruin. *cons fi. lib.4.* † Obedientia præstita 11
officialibus. Brun *d. cons.34. in fin.* Cagnol. *in l. fi. n.7. ff. de iurisd. omn. iud.* Natt. *cons.636. n.72.* † Desponsatio maris Adriatici, prout fa- 12
ciunt Veneti. Cæpol. *tract. de seruit. rust. præd. tit. de mari n.7. & n.9.* facit Boss. *tit. de flumin. n.15. & seq.* † Exactiones vectigalium, & da- 13
tiorum. Socin. *cons.187. n.3. & n.15. lib.2.* Hier. de Monte *d. tract. de finib. c.52. n.8.* Vide Concl. seq.

Possessio qualiter probetur ex perceptione pensionis. Concl. 420.

POSSESSIO † regulariter probatur ex perceptione pensio- 1
nis à colono habitæ, quando nõ constat, quod alius possideret. Fulg. *cons 161. In causa Iacobi. n.2. ver. sic q̃ etiam non obstabit.* Alex.
cons.118. n.19. lib.2. & cons.57. In causa, & lite. n.11. & cõs.71. n.2. lib.7.
Vide, *Possessio qualiter, & ex quibus probetur, vel non. Concl.418.* † Ex- 2
tẽde, vt quod dicitur de locatione cum perceptione fructuum; idem sit in licentia pascendi, vel faciendi aliquid cum eadẽ perceptione pẽsionis, vel fructuum. Alex. *cons.57. In causa, & lite. n.11.*
ver. tum quia locatio, vel licentia. lib.7. † Extende; quia sufficit vnica 3
solutio. Rom. *cons.311. in fin.* Amplia ex locatione iunctis solutionibus pensionum. Dec. *cons.146. n.14. & cons.302. n.20.* Natt. *cons.*
636. *n.85.* Alba. *cons.9. n.12.* Vide Concl. prox. seq. † Et procedit 4
etiam in locatione Regalium, prout iuris piscandi cum solutione; quia probat possessionem iurisdictionis. Boss. *tit de flum. n.18.*
& seq. Burſat. *cons.235. n.31.* † Amplia; quia possessio probatur ex 5
perceptione fructuum. Dd. *in l. Titia. ff. de solutio.* Socin. *cons.131. In præsenti. col.1. lib.1.* Dec. late *cons.272.* Crement. *sing.132. si probo.* vbi, quod si probo, quod perceperim fructus alicuius agri, præsumitur, quod toto illo tempore possederim illum agrum: idem dicit Barbat. *cons.70. lib.2.* Bart. *in l.2. C. de acquir. poss.* Bald. *in l.3. C. fin. regund. vers. qualiter probetur possessio. & in l. indicia. C. de rei vendic.* Dec. *cons.400. Viso. col.2. in pr. & cõs.272. col.4. in fi. & cõs.125. In causa spoliatio-*

liationis col.2. Alex. *cons.33. Viso processu. col.1. lib.6.* pulchre Bald. *in c. duodum. el secondo. n.10. de elect.* q̃ sicut per effectū cognoscitur cau-
6 sa; ita ex fructuum perceptione cognoscitur possessio.† Extēde; q̃ ita probatur possessio ex perceptione fructuum tam facta per se ipsum, q̃ per alium nomine illius, p̃ quo sunt percepti. Bart. *in l. ex diuerso ff. de rei vend.* quia alias esset impossibile, seu difficillimum probare, q̃ rusticus partiarius postea domino responderit de eis. Alex. *d. cons.33. Viso processu. col.1. lib.6.* vbi dicit possessionē p̃bari, si
7 p̃batur colonus respondisse de fructibus.† Contrariū, q̃ imo p̃batur possessio ex cultura, & collectione fructuum facta p̃ colonū nomine domini, nisi costet, q̃ colonus domino cōfiguauerit.
8 Castr. *cons.105. In quæstione. col.3. ver. illud autem. lib.1.*† Declara; quia ex perceptione fructuum nō p̃batur possessio, quādo sine titulo, & titulus est alterius; quia p̃cipiens fructº ex re, q̃ ex titulo est alterius, p̃sumitur iure familiaritatis possidere. Alex. *cons.152. In*
9 *causa, & lite. n.3. & seq. lib.7.*† Amplia; quia possessio probatur ex actibus agriculturæ factis, prout ex aratione, cultura agri, & similibus, sicut ex perceptione fructuum, gl. *in l.3. C. finium regund.* q̃ ibi sequitur Bart. Bald. & *in l. arborib. §. de illo. ff. de vsufruct.* Aret. *in l. qui iure familiaritatis. col.2. ff. de acquir. poss.* & quibus actibus p̃batur
10 possessio, *supra Concl.418.*† Amplia; quia possessio probatur ex solutione tributi; quia p̃batur dominiū ex solutione tributi. Af-
11 flict. *decis.95.*† Restringe; quia solutio tributi, vel census nō p̃bat possessionē, q̃ alius est in possessione. Socin. *cons.205. col.3. lib.2.* Alex. *cons.147. in fi. lib.5.* Menoch. *in tract. de retinen. remed.3. n.570.*
12 † Amplia; quia sicut ex locatione cum perceptione fructuum p̃batur possessio; ita & per concessionem in emphyteusim, & perceptionē canonis p̃batur possessio. Rom. *cons.70. nu.11. ver. tertio*
13 *quia.*† Limita; quia etiam multiplicatæ solutiones nihil probant, quando per vim factæ fuerūt, prout metu exequutionis, seu carceris, *l. vis eius C. de probat.* quia debet esse spontanea, vt inducat
14 acquisitione possessionis. Castr. *cons.111. in fi. ver. præterea. lib.2.*† Extende, vt idē sit, si solutio fiat metu mādati, vel clausulæ in reseruatione pensionis sine retardatione, quatenus soluens p̃testatur de hoc. apostil. ad Rom. *cons.369. Circa primum. n.14. in ver. non de-*
15 *beant.* allegat *decis. Putei 8. solutio pensionis, sub tit. de pension.*† Extēde; quia soluens metu excommunicationis si protestatur, nō dicitur spōte soluere, & is, cui fit solutio, nō acquirit possessionem, vel quasi. Rota *in nouiss. decis.10. tit. de sent. excom.* alias 35. q̃ distinguit,
16 q̃n excommunicatio est iniusta.† Imo apostil. ad Rom. *cons.369. Circa primum. n.14. in ver. non debēt.* dicit simpliciter, quod sufficit sola p̃testatio, quod metu censuraū, etiamsi censuræ non appareant; quia sufficit, q̃ posset excōmunicari, allegat Achil. *decis.11.*
17 *tenetur est pluries. tit. de pension.*† Extende; quia sine protestatione excōmunicatio iniusta inducit iustū metū, vt solutio non dicatur spōtanea. Rom. *d. cons.369. n.10. & seq. ver. quoad secundum.* vbi
* dicit cōmunem * esse distinctionem; secus si excommunicatio
18 esset iusta, & ex culpa soluere debentis.† Declarat etiam Rom. *d. cons.369. n.13. & 14.* vt p̃cedat, etiamsi excōmunicatio sit iusta respectu ordinis iudiciarii, & animi iudicis, q̃n est iniusta respe-
19 ctu causæ.† Limita; quia ex solutione taxaū, & collectarum, & aliorū onerū, etiam realium, q̃ imponuntur ratione territorii, & dominii iurisdictionalis, non p̃batur dominium bonorū particularium, neq; possessio ciuilis, vel naturalis eorundē bonorum
20 particulariū. Bart. *in l. rescripto. §. fi. ff. de muner. & honor.*† Extende; quia per impositionē collectarū bene probatur iurisdictio, sed non dominium particulari. Socin. *cons.187. col.3. lib.2.* Ruin. *cons.2. n.4.* cum aliis, quos citat Mascard. *concl.947. col.1.* quia aliud est dominiū & possessio iurisdictionis, aliud agrorū particularium, & q̃ ex solutionibus taxaū, & collectarum nō probetur dominium, vel possessio bonorū particularium, respectu eius, cui fit solutio. Bart. *d. l. rescripto. §. fi. ff. de muner. & honor. n.4.* Alex. *consil.35. Viso processu. n.4. lib.4.* Corne. *cons.333. Capio. n.6. lib.1.* Crauet. *cons.*
21 *195. num.1.*† Restringe; quia respectu soluentis, & allibrati bene probatur possessio, & bona fuisse in bonis, quādo fumus in antiquis. Socin. *cons.205. n.2. & 3. lib.2.* Rom. *cons.63. & cons.165.* Crauet. *de antiq. temp. par.1. n.62. cum seq. ver. quarto limita.* Alba. *cons.6. n.*
22 *6. & seq.*† Declara; quia si antiqua solutio ac descriptio antiqua ad æstimū non p̃bat dominiū, & possessionē plene, saltē tūasfert onus p̃bandi in alium. Soc. *d. cons.205. lib.2.* Natt. *cons* 235. *n.14. lib.*
23 *2.* Menoch. plene *cons.21. n.18. lib.1. & cons.147. n.49. lib.2.*† Limita, q̃n colonus soluit cum cautione data alteri prætendenti ad se spectare per eum, qui exegit; quia ex tali exactione, maxime pro vno anno facta, non probatur possessio cōtra eum, cui data fuit
24 cautio. Cuma. *cons.49. Domina Antonia. n.2.*† Limita; quia sola locatio non probat possessionem, nisi interuenerit solutio pensionis. Vide, *Locatio non probat dominium, neque possessionem. Concl.427.*

Possessio acquiritur per vnicam solutionem, & vnicum actum, & quando secus. Concluſ.421.

POSSESSIO † exigendi acquiritur per vnicam solutionem effi-1
cacem; & ideo si clerus est in possessione exigendi ab Hospitali, per vnam solutionem debet continuare. Bald. *cons.205. in causa, quæ vertitur. n.3. in fin. ver. tamen illud in contrarium. lib.3.* Rom.
cons.311. In casu propositæ consultationis. in fi. Alex. *cons.74. n.16. lib.4.* vbi apostil. dat concord. sequitur apostilla vltima ad *consil. Roman.*
70. *in fi.* Abb. *cons.23. In causa. in fin. lib.2.* † Contrarium, quod ad 2
acquirendam possessionem in incorporalibus requiratur duo, vel plures actus. Rom. *cons.70. Visis themate. num.13. ver. quinto quia.*
Rip. *in l. fin. n.5. ff. quor. bonor.* † Declara; quia vnica solutio fauore 3
Ecclesiæ cōstituit in quasi possessione de iure Canonico, quando aliquid tale soluitur, quod gratiose non solet dari, secus de iure ciuili, ita Rom. *d. cons.311. in fi.*† Declara; quia regulariter vna 4
solutio sufficit, & releuat, vt sit inducta possessio, vel quasi, quādo constat, quod fuit facta solutio eo animo soluendi quolibet anno; si vero non constat, quod eo animo; tunc requiruntur duæ vel tres solutiones. Castr. *cons.130. Præmittendum. num.2. ver. secundo notandum. lib.2.*† Declara; quia in iis, quæ non solent ex gratia cō- 5
cedi, prout quando soluitur pensio annua, vnica solutio sufficit. Abb. *cons.23. in fi. lib.2.*† Amplia; quia in tantū possessio per vnam 6
solutionem acquisita releuat, vt si Princeps mandat iuxta cōsuetudinem solui, intelligatur de consuetudine facti inducta ex vltimo statu. Bald. *cons.205. n.4. ver. porro. lib.3.*† Amplia; quia pos- 7
sessio vniuersalis iurisdictionis p̃batur etiam per vnicā speciem iurisdictionis per possessorem exequuta, quando præcedit titulus vniuersalis. Bald. *cons.161. Proponitur, quod Commune. n.2. ver. supposito ergo. lib.3.* † Et quod acquiratur possessio iurisdictionis per 8
vnicum actū, qui non solet ex gratia concedi. Abb. *cons.61. In causa. n.4. ver. per vnicū autem. lib.1.*† Amplia; quia possessio, vel quasi, 9
conferendi, eligendi, vel præsentandi ad beneficium acquiritur per vnicam collationem, electionem, vel præsentationem, quæ fuerit fortita effectum; quia in incorporalibus vnicus actus, qui habuerit effectum, inducit quasi possessionem, plenissime Io. de Sylua *tract. de benefic. in 2. part. q.7. per tot.* vbi infinitos allegat, & reddit rationem, & communem * dicit Franc. Balb. *tract.*
de præscript. in 5. part. q.8. Vide, *Eligendi possessio ex quibus acquiratur. Concl.83.*† Et in præsentatione sequuta institutione, quod vnica 10
constituat in quasi possessione. Fed. de Sen. *cons.214. Super primo puncto. in 2. dub.* Oldr. *cons.312. Thema quæstionis. in fi.* Dec. *cons.149. In causa. col.3.* vbi dicit, quod ille, qui vltimo præsentauit, est in quasi possessione patronatus, si præsentatio habuit effectum, & lites *cons.124. Placet. & cons.126. In causa. & cons.127. Plura. & cons.*
129. & cons.134. Abb. & alii *in c. consultationibus. de iure patron. & in. quærelam. de elect.* plenissime Rip. *in c. cum Ecclesia Sutrina. de caus. possess. & proprie.* Alex. *cons.71. n.43. lib.4.* Calder. *cons.130. tit. de iure patron.* Zabar. *cons.69. Quoad primū. in 2. dub.* Dec. *cons.117. col.2.* Rom.
cons.50. in prin. lib.5. Rol. à Vall. *cons.47. lib.1.* Crauet. *cons.125. nu.3. & cons.322. n.5.* Vide Mascar. *concl.273. n.8. & 9.* vbi citat alios concord. † Extende; quia procedit, etiamsi talis quasi possessio non 11
sit præscripta; quia præfertur ad effectum possessorii etiam cōtra dominum, & contra habentem antiquiorem possessionem cum titulo, vel præscriptam; quia vltima possessio præfertur in iis 12
incorporalibus, quando est cum bona fide. Io. de Sylua *tract. de benefic. 2. part. q.7. n.9. & seq.* vbi latissime. Vide, *Status vltimus quando & in quibus attenditur. Concl.422.*† Extende in tantum acquiri- 13
do & in quibus attenditur. Concl.422.† Extende in tantum acquirit effectum suum, vt is, qui habet vltimam præsentationem teneatur, debeat manuteneri in ea, & præsentatus ab eo est potius illem, debeat manuteneri in ea, & præsentatus ab eo est potius iam præsentato à vero domino, qui nō est in vltima possessione, *c. consultationib. de iure patron. c. cum Bertoldus. de reiud.* quia soluti- 14
mus status, & vltima possessio attenditur in similibus, *c. cum Ecclesia Sutrina. de caus. possess. & proprietat.* Rot. *decis.7. de iure patron. in nouis. & decis.14. in antiq. eod. tit. cum aliis supra allegatu.* Vide, *Iuspatronatus, & conferendi competit existenti in possessione, vel quasi. Consil.*
605.† Amplia; quia ne dum ex vnica præsentatione acquiritur 15
quasi possessio, sed etiam præsumitur bona fides, maxime quando præsentatus per 30. annos possedit. Put. *decis.192. per tot. lib.1.*
† Amplia; quia multo magis acquiritur quasi possessio ex solu- 16
tione facta per decem annos, & competit restitutio aduersus detinentem velle soluere. Castr. *cons.130. lib.2.* vbi, quod acquiritur possessorium, & petitorium ex solutione per decem annos.
Vide, *Obseruantia diuturna operatur multa, & quando secus. Concl.59. &*
Vide, *Quasi possessio acquiritur per vnicum actum, & quando secus. Con-*
cluſ.34.

Posse-

Possessio partis quando extendatur ad totum, vel non. Concl. 422.

1 POSSIDENS † partem fundi, totum possedisse videtur, *l. possideris. ff. de acquir. possess.* Amplia in iurisdictione; quia ex vnico actu probat quoad alios actus. Vide, *Iurisdictio residet in Principe, & ex quibus actibus acquiratur, & probetur. Concl. 545.* Vide, *Iurisdictio vniuersalis probatur ex actu particularibus, & quando secus. Concl. 560.*

2 † Extende, vt qui partem iurisdictionis acquisiuit, totam acquisiuisse videatur. Innoc. *in c. 2. de capell. Monach.* Fed. de Sen. *conf. 61. Vacante quodam. n. 1. in fi. ver. item quia conceßit.* † Extende in incorporalibus, prout in seruitute, & in vniuersalibus. Mascard. *concl. 1271. n. 11. & seq.* † Amplia; quia possessio beneficii capta, videl. Ecclesiæ vel præbendæ, inducit possessionem omnium bonorum, quando Ecclesia est vacans; quia possessio bonorum Ecclesiæ vacantis est penes Ecclesiam, tanquam personam fictam. Cantuccius *in decis. 19. vol. 2. in vltimo impreßis*, vbi latissime *n. 6. & seq.*

3 † Declara; quia si quis manu armata apprehendit possessionem partis bonorum alio possidente, nō censetur ex possessione partis totum possidere. Castr. *conf. 253. Ad confirmationem in prin. ver. sed & sicum vi. lib. 1.* & idem dicit *conf. 141. Visis allegationibus. col. 1. circa fi. ver. igitur apprehensa. lib. 2.* vbi, quod apprehensa possessione partis rei vnitæ totam rem possidere dicitur, nisi alia pars esset tem-

6 pore possessionis captæ ab alio possessa, & *conf. 4. in fi. lib. 2.* † Amplia, quod dicitur de possessione capta eiusdem rei ab vno capite, vt sit capta in totum, si pars aliqua ab alio nō occupatur; idem est in retentione possessionis rei in aliqua parte; quia retinetur in totum, si alia pars non occupatur ab aliquo. Castr. *d. conf. 4. in*

7 *fi. lib. 2.* † Declara; quia in iis, quæ sunt connexa, & inseparabilia, prout vnicus fundus, vnica campanea pascui vnita, capiens possessionem in angulo dicitur possidere totum fundum, & dominus in parte præsumitur dominus in toto, nisi contrarium probetur. Castr. *conf. 110. n. 2. & seq. lib. 2.* Vide, *Connexa quando veniant*

8 *ex tacita dispositione. Concl. 627.* † Contrarium tenet Castr. *conf. 56. in fin. lib. 2. & conf. 81. col. 2. eod. lib. 2.* quod possessio partis non arguit totum; quia non est probatio certa; sed dicas contrariū procedere, quando alius probat posse disse in re diuidua. Vide Con-

9 clus. prox. seq. † Amplia; quia possessio vnius rei in vniuersalibus comprehēdit totam vniuersitatem, quando vna res capitur cum declaratione, quod totam capere intendit vniuersitatem, prout in hæreditate, in castro, & similibus. Castr. *conf. 234. In causa appel-*

10 *lationis. col. pen. ver. & licet excussio lib. 2.* † Regula tamen est, quod in rebus separatis, & singularibus possessio vnius rei capta non includit aliam rem singularem, & separatam, iuxta not. *in l. 3. ff. de*

11 *acquir. poss.* Castren. *conf. 234. col. 2. in prin. lib. 2.* † Limita in præscriptione, quæ cum sit odiosa præscribens partem non dicitur præscribere totum, *c. auditis. de præscript.* Fed. de Sen. *d. conf. 61. n. 2. ver.*

12 *non obstat.* Cuma. *conf. 158. n. 4. ver. foret etiam considerandum.* † Declara, nisi sit vnica res cōtinuata, put cuniculus mineriæ; quia is, qui foditeam in vna parte, cū sit cōtinua, & eadē, pscribit totā. Cast. *conf. 3. col. fi. ver. sed in contrarium. & conf. 4. n. 2. ver. & veritas est.*

Possessio Vniuersitatis qualiter probetur. Concl. 423.

1 VNIVERSITAS, † Commune, & Collegium, licet sint personæ fictæ, & repræsentatæ, possunt tamen possidere. Alexan.

2 *conf. 99. Visis. n. 12. lib. 5.* † Probatio possessionis pro Vniuersitate, vel Collegio, est difficilis; quia probatio possessionis certæ personæ facilis est; quia totum consistit in visu; secus est in probatione possessionis Vniuersitatis, quæ est persona ficta; & quia probatio singulorum non infert ad possessionem Vniuersitatis, nisi probetur mandatum ab Vniuersitate in consilio, vel arrengo.

3 Bald. *conf. 438. circa prin. ver. secundo præmittendum. lib. 1.* incip. *Consilium præmittendum est.* Cuman. *conf. 158. n. 4.* qui idem dicit in incidentibus lapides. Dec. *conf. 221. col. pen. circa med.* vbi ponit practicam capitulandi, & probandi possessionem Vniuersitatis, seu

4 Communitatis. Corn. *conf. 148. in fi. lib. 1. & conf. 299. eod. lib. & conf. 63. lib. 4. & conf. 46 lib. 3.* Ruin. *conf. 107. col. 2. lib. 5. & conf. 129. col. 2. lib. 4.* † Contrarium, quod imo possessio Communitatis acquiratur, & retineatur per actus singularum personarum Commu-

5 nitatis eiusdem, tenet Paris. late *conf. 111. lib. 1.* † Declara tamen; quia possessio singulorum rusticorum, qui iuerunt ad certum nemus ad incidendum ligna nomine Communitatis, probat possessionem singulorum, quando probatur scientia & patientia, non Communitatis, quæ nihil scire potest, sed officialium, & administratorum eiusdem. Bald. *conf. 438. n. 2. ver. est verum, quod gl.*

6 *lib. 1.* Cuma. *d. conf. 158. Visis instrumento. n. 4.* qui dicit, q requiritur, q ea intentione accesserint, vt quærerent Communi, nō pro sua commoditate, & Dec. & alii supra proxime, qui omnes volunt, quod requiratur mandatum, vel scientia & patientia, alias ex actibus singulorū non probatur. † In dubio autē scientia Cōmunis, & eorū, qui regebāt, nō p̄sumitur, nisi p̄betur. Cuman. *d. conf. 158. n. 4.* † Restringe, vt nō p̄cedat conclusio, qñ homines particulares, qui iuerūt ad cædendū lapides, vel nemus, nō continuo hoc fecerūt tēporibus debitis; quia possessio nō dicitur cōtinuata, qñ fructus quandoq; sunt neglecti. Cuman. *d. conf. 158. n. 4. ver. illud et considerandū.* † Amplia; quia homines particulares ēt scientes se teneri ad onera Cōmunis Castri, si p 40. annos, quibus habitarūt in ciuitate, nunq̄ soluerūt in castro, præscripserūt immunitatē, vt ppetuo sint liberi. Ias. *conf. 101. in fi. lib. 4.* vbi plura notāda cōgerit. † Limita; quia exactio pedagii, seu vectigalis facta per Communitatē Castillionis cōtra particulares homines Cortinarū habētes p̄dia in territorio Castillionis, p̄ fructibus asportādis ad locū eorū habitationis, nō potest inducere præscriptionē cōtra Cōmune Cortinarū, nisi p̄betur scientia, & patientia Cōmunis; & quia exactio facta à p̄sonis particularibus, p̄ aliquibus rebus nō includit Vniuersitatē, neq; alias res, vt plene Ias. *conf. 81. lib. 3.* Vide, *Vniuersitas nō afficitur actib. singulorū de Vniuersitate. Concl. 261.*

Possessio transfertur multis modis. Concl. 424.

1 POSSESSIO † transfertur per retentionem vsus fructus rerum donatarum. Oldr. *conf. 217. Super eo circa prin. ver. & hoc apparet.* Bald. *conf. 300. Textus est. n. 3. ver. & est sciendum. lib. 2.* Angel. de Perus. *conf. 44. Pater quidam. in prin.* Dyn. *conf. 49. Thema quæstionis. n. 4. ver. primo quia.* Fulgos. *conf. 140. col. 2. ver. adiuuatur etiam ea probatio.* Castr. *conf. 172. In casu præsenti. in prin. lib. 2.* allegat ad hoc *l. quisquis. C. de donat.* & vide infra *n. 9.* vbi plenius. Vide, *Possidet is, cuius nomine possidetur. Concl. 444.* † Amplia; quia possidens transfert possessionem in alium ex confessione, & declaratione, quod nomine

2 Titii absentis possideat, si cōtinuat possessionem, & Titius ratā habeat confessionem. Bald. *conf. 267. In causa Petri. n. 2. ver. in contrarium. lib. 3.* † Amplia; quia ex constituto transfertur possessio in

3 constituentem, possidentem, & constitutarium, *l. quod meo. ff. de acquir. rer. domin.* Ang. *d. conf. 44. in prin.* Dyn. *conf. 49. n. 5.* Fulg. *conf. 140 col. 2. ver. adiuuatur etiam.* † Extende, vt procedat, etiamsi constitutum sit precarium, seu iure precario. Angel. *d. conf. 44. in prin.*

4 sed tamen sola ciuilis eo casu transfertur, quando adest precarium. Ang. *conf. 373. in prin.* † Amplia; quia statutum & lex possunt

5 transferre possessionem in alium sine apprehensione; ideo si dicat statutū, q̄ possessio defuncti transeat in hæredem, nō est necessaria apprehēsio. Bald. *d. consil. 431. Quidam creditor. in prin. lib. 3.* † Extende; quia stāte dicto statuto potest hæres habēs possessionē ex cōstituto facto ad fauorē defuncti ex cessione in aliū transferre eandē possessionē, & ille tertius habebit eandē possessionem, q̄ erat penes defunctū, & hæredem ex tali cessione. Bald. *d.*

6 *conf. 431. per tot. lib. 3.* vbi in fi. secus dicit, si debitor alienasset rem constitutā; quia nō poterit propria auctoritate cessionariū exercere constitutū, sed agere oportet cōdictione ex lege. † Amplia;

7 quia possessio trāsfertur de reo in actorē, qñ reus negat se possidere, vel negat, q̄ res fuerit auctoris sui; quia propter mēdacium priuatur possessione sua, quæ trāsfertur in actorem, vt de actore fiat reus saluo iure vtriusq; partis in petitorio. Bald. *conf. 201. Propter mendacium. lib. 3.* vbi, quod requiritur declaratio iudicis. Vide, *Mendax punitur pro mendacio multis modis. Concl. 188.* Vide plene

8 per Ant. Gabr. *lib. 5. tit. de acquir. possess. concl. 5. possidere negans.* † Amplia ex licentia data emptori capiendi possessionem propria auctoritate; quia si venditor post licentiam, vel in contractu etiam transtulit omnia iura, & constituit emptorem procuratorem in rem propriam, dicitur translata possessio. Ang. *d. conf 373. Visis instrumentis. in prin.* † Amplia; quia ille, qui reseruat sibi vsum fructum, videtur facere alium proprietarium, & in eum transferre

9 possessionem, & proprietatem. Dyn. *conf. 48. In quæstionib. n. 7. ver. præterea ostenditur.* vbi loquitur in feudatario confitente se feudatarium, & *conf. 49. Thema quæstionis. n. 4.* vbi loquitur in donante, qui reseruauit sibi vsum fructum, supr. *n. 1.* † Extende; quia ex cō-

10 fessione, q̄ confitens sit feudatarius talis domini, in eundem dominū transfert proprietatem; quia feudatarius æquiparatur vsufructuario, & perinde est, ac si vsum fructū sibi reseruasset. Dyn.

11 *d. conf. 48. n. 7.* † Amplia; quia possessio, & dominium possunt ad tempus transferri in alium, & qualiter procedat, Ægid. *conf. 2. nu.*

12 *27. & 28. vers. tertia conclusio.* † Amplia; quia ex inuestitura Principis transfertur possessio feudi, si dicat Princeps, quod inuestit, ita quod inuestitura habeat vim traditionis possessionis; item, si dicat, quod inuestit per annuli vel ensis traditionem, & multis modis per dationem contrasigni, vel si dat castrum cum plenitudine iuris, non requiritur traditio. Vide plene

Assl.

Affl.*decis.*299.*Rex Ferdinandus. n.*14. *& seq.* & in prin. contrarium posuit, postea distinguit, quod transfertur possessio, si inuestitus est præsens, secus si absens, & arguit; quia si lex hoc fingit; ergo Rex Neapolis, qui habet iura Imperii. Capic.*decis.*162.*nu.*7. vbi dicit, esse q. dubiam, licet fateatur, q; potest. Vide, *Inuestitura quid sit. Concl.*353. † Contrarium Clar.*in* §. *f. vdum. q.*26. vbi, quod per inuestituram abusiuam non transfertur dominium, neq; possessio, & quod dicitur abusiua, quando non datur vera possessio, sed traditio annuli, vel ensis. † Declarat Boer *decis.*42.*n.*28. *& seq.* quia in donatione & priuilegio Princeps potest, sicut lex, transferre dominium, & possessionem, & celetur transferre, si faciat actum ex certa scientia; secus est in contractibus. † Extende in Papa; quia si dicat, *assignamus t. bi castrum cum plenitudine iuris*, vel alia verba similia, transfertur possessio absq; alia apprehensione in inuestitum. Alex.*cons.*111.*Perspectis in fin. nu.*24. *ver. accedit. lib.*6. † Limita; quia possessio nudis verbis non transfertur. Anch *cons.*194.*In causa, & quæstione in fi.* † Limita; quia possessio non transfertur ex illis verbis, *dedit. vend dit. tradidit*, quando non adest cõstitutum; quia important solum facultatem capiendi propria auctoritate. Cuman.*cons.*186.*Viso instrumento. in prin.* † Restringe, vt non procedat, quando talia verba proferuntur in conspectu rei; quia tunc transfertur possessio. Fulgos.*cons.*2.*nu.*1.*ver. contrarium vero* Anch.*cons.*205.*In quæstione. in prin.* † Restringe; quia ex sola locatione domus facta in domo locata possessio est data conductori. Anch *d. cons.*205.*in prin.*

Possessio transfertur ex inutili contractu, & quando secus. Concl.425.

POssessio † regulariter transfertur ex contractu inutili. Vide Ias.*in l.*1. §. *si vir. ff. de acquir. possess.* † Amplia; quia nullitas tituli non impedit acquisitionem possessionis. Alex.*cons.*103.*Quoniam. n.*9.*in fi. ver. secundo principaliter. lib.*6. † Extende; quia imo si statutum prohibet possessionem alienari in non subiectos, si nõ subiecto traditur possessio cõtra formam statuti, acquiritur possessio illi, cui est tradita. Alex.*d. cons.*103.*in fi. lib.*6. † Limita; quia non transfertur ex venditione simulata, *l. emptor. ff. de aq. pluu. arcend.* Bald.*cons.*326.*Punctus talis est. lib.*4.*in prin.* quia actus simulatus est nullus, & nulla venditione simulata nullum redditur cõstitutum. Io. de Imol.*cons.*55.*per tot.* † Limita, quando contractus est nullus; quia deficit consensus, vt quia lex vel statutum mandat adhiberi certam solemnitatem, alias tollit consensum, & iuramentum; quia forma non seruata contractus omnino est nullus. Vide, *Solemnitas omissa vitiat actum in omni dispositione, & quando secus. Concl.*330. † Limita; quia possessio non transfertur ex verbis illis in contractu, *dedit. vendidit. tradidit*; quia solum important facultatem capiendi possessionem propria auctoritate. Cuman. *cons.*186.*Viso instrumento. in prin.* † Limita; quia possessio, quæ regulariter transfertur ex constituto, nõ transfertur, quando constitutum est in contractu nullo. Castr.*cons.*453.*Ad euidentiam. in fi. lib.*1. Alex.*cons.*35.*Viso themate. in prin. lib.*6. & plenius *cons.*81.*Lecto. n.*14 & 15.*ver. quia si titulus. lib.*3. † Limita; quia possessio nõ transfertur ex contractu nullo celebrato à Prælato nomine Ecclesiæ. Alex.*d. cons.*81.*Lecto. n.*11. tum etiam; quia non esset translata, *lib.*3. * vbi dicit * communem. Vide, *Possessio potest propria auctoritate capi ex licentia data, & quando secus. Concl.*409.

Possessio defuncti quando in hæredem transeat, vel non. Concl.426.

REGVLA † est, quod possessio prædii, quæ est penes defunctum, non transeat ad filium etiam hæredem, nisi ill. m apprehẽdat de nouo, *l. cum hæredes. ff. de acq. poss.* Bald & alii *in l. si soror. C. de iure delib.* † Extende; quia minus transit in hæredem extraneum, neq; in hæreditatem iacentem, nisi denuo apprehendatur. *l.*1. §. *Scæuola. ff. si quis testam. liber esse iussus fuerit. d. l. cum hæredes. ff. de acq. poss. ff.* † Ratio est; quia cum possessio sit quid facti, requirit actualem apprehensionem. Vide supra, *Possessio quid sit. quotuplex, & quid importet. Concl.*400. † Extende in tantum, quod mortuo A. possessore, si B. apprehẽdat possessionem bonorum, quæ possidebat A. non potest de facto molestari, vel turbari ab hæredi dicti A. Alex.*cons.*199.*col.*1.*lib.*2. † Extende etiam in possessione, quam quis habet per constitutum; quia mortuo constituatio non transit ad hæredes, nisi eam apprehendant. Castr.*cons.*59.*in fin. lib.*2. † Et non releuaretur filius hæres, licet postquam B. cepit possessionem rei vacantis, perceperit fructus; quia clandestina possessio non releuat eum, ex quo B. ante ceperat possessionem vacantem, text. est. & ibi Dd. *in l. quamuis. §. si conductor.* vbi Alex. *ff. de acq. possess. & in l. Pomponius. ff. quib. mod. vsusfruct. amit.* † Extende; quia neq; ciuilis possessio retinetur, neq; trãsit, licet sit iuris; quia mors defuncti omnia soluit, §. *deinceps. auth. de nupt.* est text. *in l. omnes.* §. *quod per colonum. ff. de acq. possess. ff.* Cast *cons.*59.*in fin. lib.*2. † Naturalis vero licet retineatur per colonum, debet apprehẽdi, & per mortem coloni etiam naturalis extinguitur. Dd. *in l. id, quod. & in l. si de eo.* §. *si forte. ff. de acqu. poss.* Castr.*d. cons.*59.*in fin. lib.*2. † Limita, nisi filius & hæres continuasset possessionem per colonum, cui defunctus concesserat prædium ad laborandũ, p certo tempore, quod non erat finitum tempore mortis defuncti; quia si colonus post mortem defuncti coluit prædium nomine filii hæredis, & ei respodit de fructibus, statim sequuta morte patris, dicitur per colonum possedisse. Alex. *in d. l. qui vniuersos.* §. *quod per colonũ ff. de a. quir. poss.* vbi dicit, nota, quod possessio defuncti non transit in hæredem, nisi illam apprehendat, vbi defunctus possidebat per se animo, & corpore, sed si defunctus possidebat animo suo, & corpore alieno, puta per colonum, acquiritur possessio hæredi, si continuet colonus in possessione nomine hæredis, sequitur Affl.*decis.*167. † Et quod possessio defuncti non transeat in hæredem, nisi actu illam apprehendat per se, vel colonum, est text. *in d. l. qui vniuersos.* § *pen. & fin.* vbi Dd. *ff. de acq. poss.* Alex.*cons.*37.*col.*3.*lib.*1. *& cons.*82.*col.*3.*lib.*2. Corn.*cons.*18.*col.*3.*lib.*1. Iaf. Affl. 147.*col.*1.*lib.*2. Affl. *d decis.*167. Vide supra, *Possessio qualiter acquiratur. Concl.*406. † Extende limitationem, vt procedat, etiamsi tertius intrauit possessionem prædii possessi per colonum; quia nõ acquirit aliquam possessionem, nisi expellat colonũ, vel nisi colonus recognoscat illum in possessorem, *l. peregre.* §. *quibus. ff. de acquir. poss.* Bart. *in l.*1. §. *non autem. ff. de vi & vi. arm.* † Declara extensionem, vt non procedat, quando colonus semel agnouisset filium, vel hæredem, & soluisset sibi pẽsionem; quia tunc solare cognitio coloni non potest facere alium possessorem, *l. quamuis.* §. *si conductor. ff. de acquir. poss.* vbi Ang. & Alex. quia ad hoc, vt colonus possit facere alium possessorem, est necesse, quod cedẽte de fructibus responderit. Affl.*decis.*325. vbi vide, & de hoc supr. Con. *cluf.*406. & *in ver. Colonus qualiter possessionem domino dicatur intuertere. Concl.*463. † Limita; quia in eadẽ persona bene possessio semel habita p defunctũ ante mortẽ, p sumitur continuata vsq; ad mortem, vt bona relicta dicãtur in hæreditate. Aret.*cons.*101. *In causa. col.*4. de quo vide *in ver. Hæreditatis petitione agens quid prębare debeat. Concl.*32.*in* 4.*requisito*, vbi declaratur. † Limita in successore Prælati, qui nõ debet necessario apprehẽdere possessionem bonorũ post mortẽ p decessoris, ad hoc, vt Ecclesia dicatur possidere; quia Prælatus nõ possidet, sed apud vniuersalem Ecclesiam est possessio, Innoc. *in c. cum in officij. de testamen. & in c. cum super. de caus. propriet. & possess.* Alex. *in d. l. cum hæredes.* §. *item quæro. ff. de acquir possess.* vbi refert se ad dicta in *d. l.*1. §. *fi. eod. tit.* & q; nouus Prælatus possideat sine noua apprehẽsione, Guid. Pap. *decis.*335. quod est speciale in beneficialibus; secus in aliis. † Limita; quia imo possessio defuncti in hæredem transfertur ex statuto, vel lege hoc iubente, & quando procedat, vel non, & qualiter intelligatur, vide Ant. Gabr. *lib.*5. *tit. de acquir. poss. Concl.*9. *ex decreto de continuanda possessione.* † Limita in monasterio recipiente monachum, & cuius bona transeunt in monasterium absq; vlla apprehensione, si ille desinit possidere, Bart. *in l. si adoptauero. ff. de prærog.* Alex. *cons.*88. *Eximie. col.*2. *lib.*2. Bald. *cons.*9. *lib.*5. glos. *in l. si.* vbi Dd. *C. de sanct. eccl.* Alex. *d. l. cum hæredes. ff. de acq. poss.* † Limita; quando inter venit constitutum; quia vera possessio transfertur, *l. quidam mulier.* vbi gl. Bart. & alii, *ff. de rei vendic. l. quod meo. in prin.* vbi Bart. & alii. *ff. de acquir. poss.* Vide, *Constitutum in contractu habili transfert dominium, & possessionem. Concl.*785. † Declara, si constitutum effertur in contractu valido; secus si in contractu nullo. Castr. *cons.*453. *lib.*1. † Limita; quia licet possessio non transeat in hæredem etiam filium absq; apprehensione, bene transeunt iura, & actiones, *d. l. cum hæredes. ff. de acquir. possess.* & ideo transit ius agendi *si quis conductionis. C. locati.* † Limita; quia licet possessio defuncti non transeat in hæredem sine apprehensione; tamen dum vacat possessio defuncti, non potest apprehendi ab alio, etiamsi pretendat se dominum; quia de manu hæredis debet capere. Castr. *cons.*453. *Ad euidentiam. in prin. lib.*1. allegat *l.*1. *in princip. & in* §. *ult. ff. quorum legat.* & quod si apprehendatur, debet restitui. Vide, *Statutum, quod possessio defuncti continuet in hæredem, vsit. Conclus.*626. *cum tribus Conclusionibus ibi seqq.* & maxime *Concl.*629. *cluf.*626. *cum tribus Conclusionibus ibi seqq.* & maxime *Concl.*629. *cluf.*7. *Possessio transfertur.* Vide Anton. Gabr. *lib.*5. *tit. de acquir. possess. Conclus.*7. *Possessio transfertur.*

Possessionis commoda multa, & quæ. Concl.427.

POssessio † debet exprimi in priuilegio tendẽte in præiudicium tertii possideris, alias nõ tollit possessionẽ; quia nõ est intentionis Principis p suũ priuilegium ius possessionis cuiusquam tertii.

tere, vel auferre, *c.dudum*, *de priuil.c.2.de decim.in 6.* Oldrad.*cons.* 268.*n.2.& seq.v.tertio pro hac parte.*† Declara, vt per Dec.*cons.*113. nisi verba priuilegii sint adeo vniuersalia, & clara, vt mens principis, vel concedentis appareat, quod voluerit comprehendere possessionem, quem sequitur Cassad.*dec.1.de priuil.*†Declara, nisi impetrans fecisset mentionem de titulo, & proprietate talis, qui possidebat; quia tũc censetur fecisse mentionẽ possessionis; quia cã proprietatis trahit ad se causam possessionis, Alex.*cons.*155. *Videretur, in fi.n.15.v.sed in casu nostro.lib.6.* † Amplia; quia possessio tertii nedũ iuris, sed etiã facti impedit exequutionẽ rescripti in obtinendo beneficio impetrato, quia si non est facta mentio de possessione tertii, rescriptũ non valet, siue sit possessio iuris, siue facti, *c.cum nostris, &c.litteras, de conceß.præben.* Fed.de Sen.*cons.*145. *n.8.v.item alia ratione.* Vide, *Error communis facit ius, & qualiter procedat.Concl.*330. Vide, *Opinio communis quæ dicatur. Concl.*149. Vide, *Reputatio quid operetur, & quotuplex.Concl.*204.†Declara tñ, vt procedat, dummodo possessio facti sit colorata iuris colore.Fed.de Sen.*d.cons.*145.*col pen.in fi.v.non obstat, quod dicitur.*† Amplia; quia possessio confert commodum possessori, vt non teneatur docere de suo titulo, exceptis aliquibus casibus. Cald.*cons.*165. alias 10.*de probat. in fin.* Vide, *Possessor non tenetur docere de titulo suæ possessionis, & quando secus.Concl.*439.†Extende; quia possessio & quasi possessio feudi, sciente, & patiente superiore, transfert onus probandi in eũ, qui dicit feudum cadere in dispositione testatoris. Bal.*cons.*151.*in bonis feudalibus, in pr.li.2.* Vide, *Feudũ qualiter esse probetur, & in quibus differat a donatione.Concl.*171.† Amplia; quia Notarius, & alius officialis promotus, vel creatus existens in possessione, vel quasi non potest amoueri, & valide gerit officium suũ, & valent facta, & instrumenta per eum, licet esset inhabilis, vel incapax. Cald.*cons.*175.*in fi.*alias 2.*de fide instrum.*† Declara, vt procedat, qñ adest creatio, sicus si nunq̃ fuisset Notarius creatus; ga tunc quasi possessio non facit valere instrumenta, etiã si reputetur Notarius, Ioan.Andr.*in addit.ad Specul.tit.de instr.editio.§.restat. v.& scias*, quem ita intelligit Cald.*d.cons.*175.*in fi.v.item propter cõmodũ.*†Amplia; quia possessio annalis vasalli in feudo sciente, & patiente domino operatur, vt si mouetur quæstio super inuestitura, obtineat vasallus. Gemin.*cons.*14.*n.7.v.item quando vasallus.* †Declara, nisi talis possessio annalis esset abusiua, vt quia cõstaret de non inuestitura. Gemin.*d.cons.*14.*n.7.v.quod intelligit ibi Bal.* Vide, *Quasi possessio iuuat in multis quasi possidentẽ.Concl.*36.†Amplia; quia sicuti possessio releuat ab onere probãdi, & transfert in aduersariũ onus probandi; ita etiã quasi possessio alicuius qualitatis.Bal.*cons.*351.*In bonis feud.alibus, in pr.lib.*1.§.*commodũ.Inst.de interd.l.fi.C.de rei vend.*† Extende; quia possessor præsumitur dominus, & qui dicit contrarium, probare debet.Castr.*cons.*139. *Pro declaratione, in pr.lib.*1. † Et additio hæreditatis licet fit facti, & probãda; tñ possessor non tenetur probare additionẽ suorũ auctorũ; quia ex possessione releuatur.Dec.*cons.*442.*Incã,n.14.in fi.*†Amplia; quia possessio operatur, quod possidens sit manutenendus etiam ex titulo ex certa cã permisso, & regulariter prohibito, qñ cã permissa est asserta, ita quod onus probandi spectet actori, q̃ alias spectaret reo. Bald.*cons.*462.*Præsupposito, per totũ, lib.*1.vbi, q̃ possidens in feudũ decimas prohibitas nisi cum certa qualitate alienari, debet tueri contra soluentes, ex quo qualitas in concessione est enunciata.† Amplia; quia si duo habent titulũ eiusdem rei eodẽ die, puta debitor liberationẽ, & alius cessionẽ, præsumitur anterior titulus possidentis, & sic debitoris, Bal.*cons.*274.*Licet allegationes, circa med.v.proponitur, li.2.*† Amplia, quia si eadẽ res est vendita duobus, & posteriori sit data possessio, ille debet in possessorio manuteneri, & præferri. Bal.*cons.*414.*Factũ tale est, in fi. li.*2.† Amplia; quia qui semel possedit, præsumitur hodie possidere, si hoc allegat Alex.*cons.*99.*Visis, n.22.lib.*5.† Amplia; quia an acquisita per Prælatũ, vel monachũ sint acquisita à monasterio, vel extra monasteriũ, possessio iuuat, vt si ecclesia agat, præsumatur acquisitum ab hæreditate, & bonis patrimonialibus; si vero possidet, secus. Bal.*cons.*131. *Procurator, in fi.li.*3. Vide, *Bona per Prælatũ acquisita an sint hæredũ, vel Ecclesiæ. Concl.*112.†Amplia; quia liceat filius præsumatur vinere plusquam pater; tñ hæres possidens tanquã q̃ pater superuixerit filio, releuatur ab onere probãdi ordinẽ, & actor probare debet, q̃ filius superuixerit. Bal.*cons.*176. *Punctus quæstionis, li.*4.vbi est casus, *& cons.*216.*Factũ proponitur, in fi. v.si vero in obscuro, lib.*4. Vide omnino Soc.*in l. qui duos, §. cũ in bello n.*4.*& seq.ff.de reb.dub.* vbi declarat.† Extende, vt procedat in casu contrario; quia licet pater præsumatur superuixisse filio ad effectũ validitatis fideicommissi, tñ si filius possidet, onus probãdi ordinẽ mortis incũbit actori. Bal.*d.cons.*216.*circa fin.v.si vero in obscuro, li.*4.† Extende; quia fideicommissarius agens debet ꝓbare conditionẽ, sub qua inductũ est fideicommissum purificatũ, puta q̃ primus hæres decesserit sine filiis; si vero possidet, releuatur; quia pro eo ꝓsumitur, nisi contrariũ probetur. Soc.*in d.l.qui duos, §.cum in bello.n.4.ff.de reb.dub.*† Amplia; quia lõga possessio libertatis per 40. annos inducit liberationem obligationis. Bal.*cons.* 480.*Super primo, n.5.v.non obstat.lib.*4. quod est consiliũ Bartoli, vbi multa similia ponit, quod possessio, & obseruantia diuturna operatur, quod instrumentũ non authenticũ probet; itẽ, quod emancipatio nulla conualidatur; itẽ, quod additio hæreditatis à filio facta præsumitur iussu patris facta.† Extende; quia possessio 24 40. annorũ soluendi diminutũ canonẽ ab eo, qui tenetur in maiori summa inducit probationẽ diminutionis. Bal.*d.cons.*400.*n.5. v.præterea tale instrumentũ, li.*4. quod est Bart. allegat tex. *in l.fin.C. de fund.patri.lib.*11.† Amplia; quia possessor etiã in beneficialibus 25 per non ius actoris absolui debet, licet ipse possessor de iure suo nullo modo doceat. Oldr.*cons.*218.*Gratia Domino Regi, in fin.n.3.v. cũ ergo d.Vincentius.*† Extende; quia est generale in omni possessore; quia actore non probante reus absoluitur. Vide, *Actore non probante reus absoluitur. Concl.*117.† Amplia; quia possessio sola at- 27 tendi debet in collationibus, institutionibus, electionib. & præsentationibus; quia electo sufficit, quod eligẽs esset in possessione, vt obtineat, idẽ in præsentato, prouiso, & instituto, Fed.de Senis *cons.*234.*v.ad secundum, cum quæritur.* Lap.*alleg.*79.*In Dei nomine, n.6.v.ad secundam quæstionem*, late Lap.*alleg.*90.*In Dei nomine, n.8.v. venio ad secundum, & n.*9.vbi, quod sufficit communis reputatio, & *n.*13.*in v.item si litigent.* etiam si appareat postea ipsum iniuste possedisse. Lap.*alleg.fin.v.sed secundo posset opponi*, quæ est Pauli de Eleazar. vbi reddit rationem; quia sicuti possessor percipit fructus; ita isti conferunt; quia est fructus. Fed.de Sen.*cons.*13.*n.2.in fi.v.secundum est.* vbi ponit rationem; quia possessor dominus præsumitur, & idem plene Castr.*cons.*347.*Formæ capituli, n.2.lib.*1. & plenius Alex.*cons.*75.*Visis, n.*42.*& seq.lib.*4. vbi, quod attenditur is, qui possidet, in collatione, electione, & præsentatione; quia isti actus dicuntur fructus conferendi, eligendi, & præsentandi, vbi apostilla *in v.possessorẽ*, dat plurimos concord. Ferret.*cons.*132. *n.*10.*& seq.* vbi limitat, nisi clare constaret de claro iure alterius partis; quia petitorium absorbet possessorium, si est clarum. Vide, *Collatio beneficiorum est fructus conferendi beneficia. Concl.*421. Vide, *Opinio & reputatio communis multa operatur.Concl.*157.†Extẽde; 28 quia in concursu præfertur possessor proprietario in istis actib⁹, ex quo ipse dicitur fructus percipere. Alex.*d.cons.*75.*n.*43.*li.*4.vbi apostilla *in v.possessorem.*†Extende; quia licet existens in possessione postea declaretur non habere ius; tamen non amouetur electus, vel prouisus. Castr.*d.cons.*347.*n.2.li.*1.Extende in electionibus; quia sufficit, quod eligentes sint in possessione eligendi tẽpore electionis. Bal.*in c.querelam, n.1.de electionib.*†Declara, si pos- 30 sessio est vltima, alias secus, vel qñ de ea constat, vel non apparet de alia. Fed.de Sen.*cons.*235.*circa fi.v.ad secundum, & v.ad vltimũ.* Vide, *Ius patronatus, & conferendi competit existenti in possessione, vel quasi.concl.*605.†Restringe è conuerso, quod ille, qui erat in possessione conferendi, eligendi, & præsentandi, fecit compromissum etiam in laicum, quod potest fieri, maxime quoad possessionem, & si laudũ contra talem fuit latũ, quod non possideat, non potest prætendere fructus isto casu. Alex.*d.cons.*75.*n.*43.*& seq.lib.* 4. maxime, quando laud. cranſiuit in iudicatum.†Restringe, qñ 32 talis quasi possessor est malæ fidei; quia non facit fructus suos, & consequenter non potest valide conferre, eligere, vel præsentare. Alex.*d.cons.*75.*n.*44.*& seq.v.præterea dato, lib.*4.Rota *in noũ.dec.* 1.*de iure patronat.*alias 140.†Restringe, qñ illi, qui est in quasi pos- 33 sessione, mota fuit lis; quia si pendente lite post litem contestatã velit præsentare, non admittitur, si malæ fidei, secundum vnã opinionem Innoc. quam refert Alex.*d.cons.*75.*n.*45.*& seq.v.præterea dato, lib.*4.†Contrarium tenet apostilla ad Alex.*d.cons.*75.*num.* 34 46.*in v.quod non.lib.*4. vbi, quod si possessor est in bona fide, siue sit mota lis in possessorio, siue petitorio, non priuatur iure suo conferendi, eligendi, & præsentandi.† Declarat Alex.*d. cons*75. 35 *n.*47.*& seq.v.præterea videtur, lib.*4. quod si notorie esset malæ fidei, procedit restrictio, alias non, & adducit distinctionẽ; quia si ius commune sibi nõ resistit, præsentat, si ius commune resistit, & non iustificat suam possessionẽ, vel quasi, & secus; quia possessio, vel quasi contra ius commune non præsumitur iusta, allegat Rotã Romanã *dec.*1.*de iure patro.in no.in fine*, alias 140. quæ dicit, q̃ si mota esset lis in possessorio, post litem contestatã efficitur malæ fidei; & non præsentat isto casu, nisi aliter iustificet suã possessionem, & titulũ, vel quia sit immemorabilis.† Si tñ non esset 36 detecta mala fides, etiã inuasor pacificus põt præsentare. Alex. *d.cons.*75.*n.*49.*lib.*4.allegat *d.decis.*1.*de iure patron.in nou.*alias 140.

quod declara secundum apostillam ad Alex. vbi supra *in v. inua-sorem*, vt intelligitur de inuasore Castriloci, vel villæ habentis ius patronatus; quia licet ipse nunquam præsentauerit, sufficit, quod ratione Castri alii possidentes castrũ præsentauerint; quia conseruatur ius per Castrum, quod nunquam moritur, vt dicit illa
37 decisio.† Declara; quia mala fides non confert istud priuilegiũ possessori, sed illud aufert, ideo si concurrat electio possessoris malæ fidei, vel præsentatio cum electione, vel præsentatione facta à bonæ fidei possessore, præfertur bonæ fidei, imo in facta à malæ fidei possessore, & proprietario præfertur proprietarius. Alex. *d. cons. 75. n. 49. & seq. lib. 4.* secus, inquit, in collatione; quia ex quo Prælatus habet plus iuris, quam eligens, vel præsentans; qa habet institutionẽ à suo superiore, licet sit malæ fidei, semper præfertur collatio existentis in possessione, & dicit notandum.
38 †Amplia in commissione facta per Papam alicui plebano certæ ecclesiæ; quia possessor, & putatiuus plebanus exequitur commissionem, non autẽ verus plebanus, non putatiuus, nec possi-
39 dens. Lap. *alleg. 90. n. 13. v. vnde si Papa.*† Amplia; quia tertii possessores non possunt conueniri, antequã sit facta discussio contra principalem debitorem, & fidei iussores. Castr. *cons. 175. Ad primũ, in pr. lib. 2.* Vide, *Exceptio discussionis in quibus casibus habeat locum, &*
40 *in quibus non. Concl. 404.* † Amplia in soluente Prælato putatiuo possessori; quia liberatur, soluens autem vero Prælato non liberatur, qñ non possidet, & non est putatiuus. Lap. *d. alleg. 90. n. 13.*
41 *in fi. v. item solutio, & n. 14.*† Amplia in omni actu, & consensu præstito ab eo, qui communi opinione reputabatur Prælatus, & bona fide possidebat tempore actus, quia licet postea appareat de contrario, non retractatur actus; quia cum isti actus sint fructus possessionis, sicuti possessor percipit fructus, ita iste. Lap. plene
42 *alleg. vlt. v. sed secundo posset.*† Amplia in eo, q est in possessione clericatus; quia talis quis iudicatur, qualis se foris ostendit. Fed. de Sen. *cons. 13. n. 3. v. talis namque.* vbi, quod patia sunt, notorietas clericatus, vel possessio clericatus; ideo clericus remittitur ad ecclesiasticũ, si est in possessione clericatus, etiã nõ docto de eo, vt ibi
43 *n. 4. v. non obstant iura secundo.*† Declara tamen, vt ea, quæ dicuntur de possessione, procedant, donec de proprietate constet. *c. 3. & c. dilectus, de cã possess.* Fed. de Sen. *cons. 13. n. 5. v. item constito*, quod tamen declaratur; quia non retractantur gesta à possessore tempore possessionis circa ea, quæ sunt consummata in suo effectu,
44 alias secus. Lap. *d. alleg. 90. n. 15. v. quando enim.*† Intellige declarationẽ circa ea, quæ facit existens in quasi possessione pro iurisdictione, vel possessione, secus quoad alia, quæ non respiciũt possessionẽ; quia veritas detecta trahitur retro. Fed. de Sen. *d. cons. 13. n. 3. circa fin. v. contra*, vbi ponit multa exempla; quia si existens in possessione ordinis sacri contrahit matrimonium, licet medio tempore non valeat, veritate detecta, q̃ non sit in sacris, valeat.
45 †Amplia; quia iudex à quo si defert appellationi interpositæ ante sententiã, transfert negotiũ principale in iudicẽ ad quem, qñ ipse habebat iurisdictionẽ, alias secus; tñ sufficit, quod sit in possessione, vel quasi tempore delationis ad hoc, vt trãsferatur cognitio negotii principalis. Fed. de Sen. *cons. 192. col. 2. v. in tertio & vltimo casu.* Amplia; quia possessor, etiam quod sit prædo, debet
46 manuteneri in sua possessione. Vide, *Possessor quantumcunque iniustus debet manuteneri, & quando secus. Concl. 441.*† Amplia; quia si decedat aliquis relictis pluribus filiis, seu hæredibus, vno possidẽte
47 censentur alii possidere. Vide, *Præscriptio quando sit putativa, vel cumulativa. Concl. 885.*† Amplia; quia vltima possessio attenditur in collationibus, & præsentationibus patronorũ; quia si vnus fuerit in possessione per multas præsentationes, & vltima præsentatio fuerit per aliũ diuersum nõ compatronũ facta, in possessorio attenditur vltima possessio. Fed. de Sen. *cons. 234. col. 2. in fi. v. ad secũ-*
48 *dum cum quæritur.*† Amplia; quia si reperiuntur duo testamenta eodẽ tempore, & nescitur, quod sit primũ, præsumitur præcessisse, & esse posterius, prout magis expedit possessori. Ias. *in l. fi. C. de*
49 *edicto diui Adrian tollen.*† Idem de duabus donationibus in forma iuris communis; quia etiã posterior præfertur priori, & idem in venditione, locatione, & aliis, qñ posterior primo habuit posses-
50 sionẽ. Ias. *in l. quoties. C. de rei vend.*† Amplia in electione; quia per vltimã electionẽ factã, qñ electus fuit communi opinione reputatus rector, & institutus, etiã si institutio allegetur nulla; quia sit facta nõn seruata forma, *c. fi. de elect. in 6.* tñ ex communi reputatione, & institutione præcedente cũ cursu decem annorum eligẽtes sunt in possessione eligendi. Cald. *cons. 236. in pr.* & maxime *v. non obstat, quod dicitur*, alias 15. *de præben.* vbi, quod hoc casu etiã præsumitur scientia superiotis. Castr. *cons. 347. Formæ capituli. lib. 1.*
51 †Extende; quia existens in possessione eligendi eligit valide, nõ obstante pendentia litis, si vacat beneficiũ; quia qui continuat, non attentat, neque spernit inhibitionem. Castr. *d. cons. 347. n. 2. lib. 1.*† Amplia; quia reseruatio Papæ de omnibus beneficiis, quæ, terquam spectantibus ad collationẽ Episcopi, intelligitur de illis, in quorum possessione conferendi est Episcopus, non autem de iis, quæ spectãt ad eius collationẽ, sed alius est in quasi possessione: & idem in casu conuerso, si fiat reseruatio de beneficiis ad collationẽ Episcopi; quia non comprehendit beneficia, in quorũ possessione conferendi est alius. Cald. *cons. 244.* alias 23 *de præben.* Amplia; quia etiam prædo est manutenendus in sua possessione. Vide, *Possessor quantumcunq; iniustus. Concl. 441. supra allegata.*
†Amplia; quia in dubio iudicandum est pro possessore, & tenet. *ex literis, de prob. c. inter dilectos, in fi. de fide instrum. reg. cũ simile ius partium. de regul. iur.*† Extende; quia qñ res est dubia, melior est conditio possidentis, gl. *in c. nulli dubium, 12. q. 5.* Bart. *in l. si inter ff. de rebus dub.* Bald. *in c. Capitulum. de rescript. col. 1.* Castr. *cons. 81. lib. 2. vers.* Iason *in l. fin. C. de edicto diui Adrian.* Castrens. *cons. 139. in princip. lib. 1.*† Et maritus, qui donauit vxori causa mortis, vel alias, quæ confirmatur morte, si vxor moritur in Francia, maritus in Italia, quis præsumatur mortuus prius? dicas, quod attenditur possessio, & secundũ intentionẽ possidentis præsumitur prius, vel posterius decessisse ille, qui fauet possessioni. Alex. *cons. 140. Circa primũ, n. 2. v. fortificatur*, vbi apostilla *in v. possidens*, dat concordantes.† Sic
in bonis clerici an præsumantur quæsita ex bonis ecclesiæ, vel laicalibus, vt sint vel non sint spolia, attenditur possessio; quia ecclesia possidet, bona ecclesiastica præsumuntur, si hæres laicus, præsumuntur laicalia. Alex. *d. cons. 140. n. 5. v. cõprobatur, lib. 5.*† Sic
an bona quæsita per filium familias ex bonis paternis, vel nõ, attenditur possessio, vt pro ea præsumatur in dubio. Alex. *d. cons. 140. n. 3. v. istud idem, lib. 5.*† Sic semper in pari causa melior est conditio possidentis. Alex. *cons. 161. Viso, n. 6. v. sequitur, lib. 6.*† Amplia; quia in pari causa melior est cõditio possidentis, siue sit par causa turpitudinis, siue sit par causa bonæ fidei, vt de primo Feder. de Sen. *cons. 240 v. item in pari causa*, de secundo Bal. *cons. 280. in fi. li. 1.*† Extende; quia licet coniunctus agat pro coniuncto, &
plures fratres agant inter se pro fratre absente, melior est conditio possidentis. Alex. *cons. 26. Circa primũ, in fi. lib. 1.*† Extende; quia
possessor, etiam si nullum ius habeat, per non ius actoris absoluitur, *l. qui accusare, C. de eden.*† Amplia in beneficialibus; quia possessor releuatur ab onere probandi, sed probatio incũbit actori. Bal. *cons. 335. Proponitur, quod, in pr. li. 5.*† Amplia; quia bastardus, &
incapax institutus in beneficio, si possedit per decẽ annos, præsumitur dispensatus. Vide, *Dispensatio non præsumitur. Concl.*
†Extende; quia si incapacitas opponitur possidenti beneficium,
quod sit bastardus, opponens probare debet: si vero quis petat admitti ad beneficium, & opponitur, quod sit bastardus, ipse petens debet probare se esse legitimũ. Ioan. Andr. *in c. insinuante, de regul. iur. n. 12.* sequitur Antonius de Butrio *in c. fin. de præsumpt. col. fin.*† Amplia; quia possessor non debet priuari per exceptionẽ
fructuum, nisi prius amoueatur à possessione, cuius cã percepit debet fructus. Anch. *cons. 197. Subtiliter, & ad plenum, in pr.*† Extende in ecclesia mutata in conuentualem; quia si soluens censum ex dotatione dicat non teneri; quia mutatio status ecclesiæ non potuit fieri, non auditur; donec constet, q̃ male sit mutatus status ecclesiæ. Anchar. *d. cons. 197. in pr.*† Extende; quia in cãsu
possidens debet manuteneri, donec de statu sit cognitum, alias de facili possessores amoueri possent; quia quilibet opponeret de statu. Anch. *d. cons. 197. in pr.*† Extende maxime, qñ actor
cipientis consensit. Anch. *d. cons. 197. in pr. n. 3.*† Extende maxime, qñ non interest excipientis, puta quia opponit de iure tertii, etsi sit excluſuum iuris agentis. Anch. *d. cons. 197. n. 2. & 3.*† Extende; quia in iudicio possessorio non admittitur exceptio nullitatis, quia
tuli possidentis, quæ requirit altiorem indaginem; quia debet manuteneri possessor. Anch. *d. cons. 197. n. 3. & seq.* vbi loquitur,
iam si exceptio respiciat nullitatem alienationis rei ecclesiæ cõtra possessorem; quia nõ priuatur sua possessione, & actione petitorio.† Amplia; quia possidens bona præsumitur dominus bonorũ, & qui dicit contrariũ, probare debet.† Extende; quia pecdit' etiã in defuncti possessione, quia defunctus præsumitur dominus bonorũ, quæ tenebat tẽpore mortis, & possidebat. Alex. *in l. fi. alienã. ff. solut. matr.* Guid. Pap. *dec. 442.* Bald. *cons. 351. vol. in fi.*
Alex. *in l. si à furioso, in fin. pr. ff. si cert. petat.* Soc. *cons. 228. n. 2. lib. 1. in fi.*
maritorum, vbi Salyc. *n. 8. C. ne vxor pro marito.*† Extende etiam in
debitore penes quem sunt bona, si possidet, præsumitur illorum dominus, & non creditur asserenti contrarium. Bartolus in *l.*
cui legatorum, §. *bonorum*, *versicul. formo vnam quæstionem, ff. in*
in possess. legat. & in l. à diuo Pio. §. si super reb. ff. de rei iud.† Et minuchi-
lia. &

lia, & massaritiæ repertæ in domo debitoris præsumuntur debitoris alio non docto, *l. ob maritorum, C. ne vxor pro marito*, vbi Bal. Salyc. *l. clauibus, ff. de contrahen. empt.* Soc. *cons.* 128. *Iustissime, col.* 2. *v.* 75 *tertia conclusio lib.* 1. *& cons.* 131. *In præsenti, col.* 2. *eodem, lib.* 1.† Idem in bonis mobilibus repertis in domo defuncti; quia præsumuntur defuncti, *l.* 2. *C. de probat.* Alex. *in l. si à furioso, n.* 6. *ff. si cert. pet.* Guido Pap. *dec.* 442. & asserenti contrarium incumbit onus probandi; quia in rebus non præsumitur identitas. Iason *in l. seruus*, §. 1. *n.* 2. 76 *ff. de leg.* 1. *decis. Afflict.* 23.† Extende ; quia possessio inducit præsumptionem pro possessore, vt feudum præsumatur antiquum, quando agnatus possidet, & dominus agit, vt sit deuolutū, sicuti è conuerso, si dominus possidet ex deuolutione , præsumitur nouum contra agnatum agentem tanquam ad feudū antiquū; 77 quia probare debet. Alex. *cons.* 10. *Ponderatis, in pr. lib.* 3.† Amplia: quia existens in possessione eligendi si nulliter eligat, & electio cassetur propter formam non seruatam, *c. quia propter, de elect.* licet electus appeller, quando eligens non remanet pro illa vice priuatus; quia non dolose elegit, potest continuando suā possessionem aliam electionem facere; quia qui continuat, non attentat. Castr. *cons.* 347. *Formæ capituli, lib.* 1. *per tot.* vbi loquitur, qñ vnica electio est facta, secus si plures, quia vna cassata non eligit aliū. 78 †Declara, nisi esset priuatus pro illa vice, vt quia elegisset dolose non seruata forma, vel indignum. Castr. *d. cons.* 347. *per tot. lib.* 1. v. 79 bi videas.† Amplia; quia maximum commodum est habere viā 80 exequutiuam. Alex. *cons.* 101. *Visis, n.* 4. *v. & est magnum, lib.* 5.† Extende; quia maximum commodum est releuari ab onere probā- di, vel faciliorem modum probationis habere. Alex. *cons.* 101. *n.* 4. 81 *lib.* 5. Vide, *Possessio operatur multos effectus. Concl.* 428.† Limita; quia fauor, qui debetur possessori in pari causa, & in multis, procedit, quando possessio est ante litem, secus est si post litem cæptā; quia debet amoueri ; quia ius amouet. Rom. *cons.* 347. *Quoad artic. n.* 6. 82 allegat Rot. *in antiq. vt lite pend. dec.* 5. quæ est *in n.* 432.† Limita in sacramentalibus ; quia licet quis sit in possessione, & communi reputatione presbyteratus; tamen non conficit sacramentū, nec illa confert; & est ratio; quia non potest subesse falsum, *c.* 1. *de summa Trinit. in fi.* Fed. *cons.* 13. *col. fi. v. alias sequeretur* , vbi dicit idem de Episcopo, qui non esset Episcopus; quia non confert ordines. 83 †Aliam rationem addas vltra prædictam; quia cessat bona fides istius, qui est certus, quod non est sacerdos, neque Episcopus, ita videtur ad alium finem dicere Fed. *d. cons.* 13. *n.* 4. *in fi. v. item non obstat.* sed hæc ratio non est generalis ; quia etiam data bona fide 84 non confert.† Limita in institutione facta non seruata forma *c. fi. de elect. in* 6. quia non acquiritur possessio, vel quasi instituendi. Cald. *d. cons.* 236. *v. vnde licet, circa pr.* alias 15. *de præben.*

Possessio operatur multos effectus, & quos. Concl. 428.

1 POSSESSIO† bona fide habita operatur præscriptionem, & acquisitionem dominii, quando est longissima 30. vel 40. annorum sine titulo, alias secus. Doct. *in l. rem, quæ nobis, ff. de acq. pos-* 2 *sess.*† Amplia; quia possessio transfert onus probandi in aduersa- 3 rium, *c. sunt manifestæ, cum ibi not.* 12. *q.* 1.† Declara, nisi contraria præsumptio concurrat contra possidentem. Alex. *cons.* 24. *Attentis, in* 4 *fi. lib.* 3.† Amplia; quia bona præsumuntur possessoris, ideo exequutio facta de bonis penes debitorem existentibus præsumitur in bonis eiusdē, & qui dicit bona sua, debet probare. Mascard. 5 *concl.* 708. *Exequutio quando sit in bonis.* † Amplia ; quia in dubio possidens præsumitur dominus rei possessæ , nisi contrariū probetur. Bart. in *l. quidam in suo, ff. de cond. institit.* gl. *in l.* 3. *C. de probat.* & ibi Doct. præsertim, quando bona possessa posuit ad æstimum, & ipse soluit, vnde præsumitur pro eo , si contrarium non probetur. Doct. *in l. si pater C. de actio. empti.* Iaſ. late *in l. decem. ff. de verb.* 6 *oblig.*† Declara; quia quod dicitur, possessio, vel quasi iuuat in probatione iuris, procedit in possessione de præsenti, non autē in possessione de præterito. Castr. *cons.* 30. *n.* 2. *col.* 2. *v. secundo videndum, lib.* 2. Vide Bart. *cons.* 209. *n.* 4. *lib.* 1. qui dicit, quod si nuntius fecit exequutionem realem in re tertii, si tertius comparet, & docet possedisse tempore exequutionis, ipsi restituitur res capta in 7 exequutione.† Declara; quia possessor præsumitur dominus, qñ est reus, & tuetur rem à se possessam, secus, si ageret. Bar. *cons.* 209. 8 *Viso processu, n.* 4. *v. modo pone. lib.* 1.† Extende; quia expensæ factæ in fundo præsumuntur factæ ab eo qui possidet fundum , & qui præsumit contrarium, probare debet. Bart. *in l. cum seruus n.* 4. *ff.* 9 *de verb. oblig.* Vide, *Dominium quando, & qualiter præsumatur. Concl.* 607.† Amplia ; quia alimentatus præsumitur de bonis eius penes quem educatur, nisi probetur contrarium. Mascard. *conclus.* 716. *Expensa an probentur ex natura ipsa.* vbi plura similia, & quando secus.† Amplia; quia possessio operatur prælationem, prout in 10 emptotibus primo loco, & secundo loco; quia secundus præfertur primo, si habuit possessionem. *l. quoties, C. de rei vend.* Vide, *Vēditare duobus, præfertur emptor, cui res est prius tradita. Concl.* 64.† Am- 11 plia; quia possessio antiquior præfertur iuniori; quia iunior præsumitur clandestina. Vide, *Possessio quæ dicatur clandestina, vel non. Concl.* 412.† Amplia; quia possessor conuentus reali, licet desinat 12 possidere, potest condemnari, ac si possideret; quia dolose præsumitur desiisse possidere. Alex. *cons.* 96. *Visis in fin. lib.* 4. Vide, *Pos- sessionis commoda multa, & quæ Concl.* 427.† Amplia; quia qui possi- 13 det, si possessionem suam continuat, non attentat. Vide, *Inhibitio prohibet ea, quæ sunt facti, non quæ sunt iuris. Concl.* 140.

Possessio eiusdem rei non potest esse penes plures , & quando secus. Concl. 429.

POSSIDERE† non possunt duo eandem rem insolidum ciuili- 1 ter, & naturaliter, *l. possideri. §. è contrario. ff. de acq. possess.* Cald. *cōs.* 144. alias 5. *de caus. possess. l. si vt certo. §. duobus vehiculum, ff. commod.* †Ratio est; quia quod calcat pes meus, tuus calcare non potest, 2 *l.* 1. *ff. de acq. possess.*† Amplia; quia inter duos contendentes, & pro- 3 bantes de possessione ille præfertur, qui titulum habet cum possessione, Bal. *cons.* 420. *Verba principis, in fi. v. & si non constet. lib.* 1. Vide, *Interdictum retinendæ possessionis quale, & quibus detur. Concl.* 283. †Extende , vt si cessat titulus, ille præferatur, qui de antiquiori 4 possessione probat. Bal. *cons.* 420. *Verba principis n.* 5. *v. item præmittendum. li.* 1. imo in fi. videtur velle, quod antiquior possessio omnino præferatur, & si non constet de antiquiori, tunc titulus attendatur. Vide, *Iudex inter dubias probationes quid iudicare debeat. Cōcl.* 392.† Amplia, in tantum possessionem eiusdem rei non posse 5 esse insolidum penes duos , vt licet testes dicant, quod pater, & filius possederunt, intelligatur pro dimidia , sed pater possedit, prout est possessio vera, & ciuilis. filius vero habuerit quoddam ire, & agere. Bal. *cons.* 486. *Quidam d. Brasianus, in fin. li.* 1.† Amplia; 6 quia ne dum possessio licita nō potest esse insolidum penes duos de eadem re, sed neque possessio illicita, & detentatio asinina nō potest esse penes plures. Iaſ. *in l. Stipulatio ista, §. hoc quoque, n.* 2. *ff. de verb. oblig.*† Amplia in tantum duos non posse insolidum possi- 7 dere eandem rem , vt neque possint scribere , sed qui succumbit in iudicio retinendæ, seu *vti possideris*, non potest prætendere prescriptionem; quia possessio non est ciuilis, neque legitima. Abb. *cons.* 55. *In causa. in fi. lib.* 2. † Amplia, quod dicitur de possessione 8 quæ non potest esse penes duos insolidum, idem sit de dominio. Vide, *Dominium non potest esse penes duos, & quando secus. Concl.* 609. †Limita; quia diuersis respectibus duo possunt iure licito eandē 9 rem possidere. Oldr. *cons.* 257. *col. fi. n.* 41. *v. nec est inconueniens*, vbi loquitur de possessione ecclesiæ vnitæ mensæ Episcopali post obitum Rectoris moderni ; quia vterque possidet diuersis respectibus. Vide, *Possidere , & in possessione esse in quibus differant. Concl.* 404. Vide, *Possessio an procedat sine admiculo iuris. Concl.* 413.† Ex- 10 tende, nisi alter iure familiaritatis possideret, quæ nullum cōfert ius, *l. qui iure familiaritatis. ff. de acq. possess.* Nam ille solus qui habet titulum, dicitur possidere, alii vero, qui simul cum eo habitant, licet percipiant fructus, dicuntur facere iure familiaritatis. Soc. *cons.* 70. *In præsenti consultatione. n.* 4. *& n.* 7. *lib.* 1. vbi, quod quando duo possident simul rem, quæ spectat ad alterum tantum, alter dicitur iure familiaritatis. Vide, *Possessio iure familiaritatis quæ, & quando dicatur. Concl.* 411.† Limita; quia vnus potest possidere eā- 11 dem rem totam naturaliter, alter totam ciuiliter, & sic diuersis respectibus. Ang. Areti. *cons.* 19. *Videtur omnino n.* 19. *& n.* 20. *v. aduertas tamen.*† Limita ; quia imo vnus potest possidere rem totam 12 naturaliter, & alter potest eandem rem totam possidere naturaliter, sed diuersis respectibus. Alex. *cons.* 99. *Visis, n.* 23. *v. nam licet. lib.* 5. vbi dat exemplum in emphyteuta; quia solum possidet naturaliter, & dominus ciuiliter, quod absens emphyteuta clandestine spoliatur, naturaliter corpore possidet, emphyteuta vero animo retinet naturalem.† Extende idem in dominio, quod es- 13 se non potest eiusdem rei insolidum apud plures , & tamen secus est diuersis respectibus. Vide, *Dominium non potest esse. Conclus.* 609. *supra allegata.*

Possessionum in concursu quæ præualeat. Concl. 430.

QVANDO† duo contendunt possidere certo tēpore, is præ- 1 fertur, qui probat specifice de possessione illius tēporis; quia specialis possessio præfertur possessioni in genere, probatæ. Bal. *cōs.*

267 *In causa Petri, ante med. v. præterea Petrus debuit probare. lib.* 3. Vide. *Interdictum retinendæ possessionis quale, & quibus detur. Concl.* 283.

2 Vide, *Possessio in concursu quæ præualeat. Concl.* 430. † Amplia; qa si vtraque pars prætendit possidere, illa, quæ melius probauit, debet obtinere. Bal. *cons.* 459. *Qualiter probentur n.* 2. *v. & redeundo, lib.*

3 3. quod duplicatur *cons.* 420. *lib.* 1. † Et dicitur melius probare in factis antiquis ille, qui habet probationes per instrumenta, quã per testes. Bald. *d. cons.* 459. *n.* 2. *v. sed quid est, lib.* 3. quod duplicatur

4 *lib.* 1. *cons.* 450. † Item probans de antiquiori possessione in pari probatione possessionis præfertur. Bald. *d. cons.* 459. *in fi. v. modo oportet, lib.* 3. quod duplicatur *lib.* 1. *cons.* 420. & idem Bal. *cons.* 10. *In quæstione, circa fin. & per totum, lib.* 5. Alex. *cons.* 110. *Visis acutissimis, in pr. lib.* 1. *& cons.* 76. *in fin. lib.* 2. *& cons.* 71. *In causa & lite, n.* 9. *lib.* 7. & Iatius *cons.* 103. *Super eo, in pr. lib.* 7. vbi plena apostilla *in v. iustior,*

lib. 7. Vide, *Possessio quæ dicatur clandestina, vel non. Concl.* 412. † De-

5 clara, nisi possessio recentior sit extinctiua præcedentis, puta per titulum, vel longam possessionem. Bald. *cons.* 161. *Proponitur, quod,*

6 *n.* 2. *v. exitu apparet, lib.* 3. † Declara, nisi recentior possessio sit longæua, & præscripta; quia licet antiquior possessio probetur; tamẽ

7 secunda, & posterior non potest dici clandestina. Bal. *cons.* 20. *Su per primo puncto, n.* 6. *v. illud est sciendum, li.* 5. † Item, si cessat antiquior possessio, is, qui habet titulum, præfertur non habenti. Bald. *dict.*

8 *cons.* 420. *lib* 1. *in fi.* quod duplicatur *li.* 3. *cons.* 459. Cuman. *cons.* 158. *n.* 5. † Extende; quia etiam si solo possessorio sit actum, qui iustificat possessionem suam cum titulo, præferri debet. Bal. *cons.* 161.

9 *in fi. v. illud etiam, lib.* 3. † Item is, qui habet testes magis integros, in pari probatione præfertur. Bal. *d. cons.* 420 *in fi. lib.* 1. *& cons.* 459. *li.*

10 3. † In pari tamen causa probationis in concursu præfertur probatio rei possessoris. Alex. *cons.* 192. *In causa, & lite, in pr. n.* 1. *lib.* 2.

11 † Et in pari probatione possessionis si ambo habent titulum ab eodem, & ambo possident, titulus prior inducit, præsumptionẽ, quod etiam prius acceperit possessionem, quæ præsumptio trãsfert onus probandi in aduersarium. Alex. *cons.* 92. *Viso, & opportune, n.* 12. *v. quinimo, & cons.* 109. *Viso processu, n.* 6. *li.* 5. vbi q̃ nõ statur secundo emptori, si dicat se prius habuisse possessionem vertẽte

12 lite inter alios; quia est ad sui commodum. † Declara tamen; qa si omnino probationes sunt pares, si quidem sumus in interdicto *vti possideris*, iudex mandabit possideri, prout possident, si vult; si vero vult eligere quis possideat, potest hoc statuere in pari probatione. Bal. *d. cons.* 420. *n.* 2. *ver. or reuertendo, lib.* 1. quod duplicatur

13 *li.* 3. *cons.* 459. † Amplia; quia ille præfertur in possessione qui meliora iura habet super re, de cuius possessione contenditur. Ang.

14 *cons.* 373. *Visis instrumentis, n.* 2. *v. quarto, & vlt.* † Amplia; quia is, qui possidet, & per 40. annos pacifice possedit, præfertur antiquiori

15 possessori; quia tanto tempore antiquior perdit suam possessionem, imo decennio. Io. de Imol. *cons.* 111. *n.* 2. † Amplia; quia probans possessionem cum titulo præfertur possidenti sine titulo; quia possessio titulata quantumcunque iunior prefertur non titulatæ; quia magis dicitur iustificata per punctum rationis, *c. licet causam, de probat.* Bald. *in l. qui accusare. C. de eden. in vlt. not. col. fin.* Bart. *in l. si duo, col.* 2. *ff. vti possid. & in l.* 1. *C. eodem, & cons.* 121. *In quæstione d. Cioli, lib.* 1. Castr. *cons.* 104. *ad fin. lib.* 2. Alex. *cons.* 88. *col.* 4. *lib.*

16 3. *& cons.* 130. *lib.* 5. † Declara, nisi titulus proueniret à spoliatore,

vel vitioso possessore; quia tunc non releuat. Vide *in v. c. reinte-*

17 *grãda*, 3. 9. 1. *Concl.* 45. *v. amplia, quia imo etiam.* † Si vterque habet titulum illa præfertur, quæ firmiori, & antiquiori titulo munitur. Bart. & Alex. *in l. si duo. ff. vti possid.* Castr. *cons.* 104. *ad fin. lib.* 2. *& cons.*

176. *in fin. lib.* 1. Alex. *cons.* 130. *lib.* 5. quia origo iurium partium spe-

18 ctanda est, *l. qui possessionem. ff. de vi, & vi armat.* † Restringe, quando titulus proueniret lite pendente; quia talis acquisitio facta lite pendente in Publiciana præsumitur dolo, &

19 fraude facta, ideo non prodest. Alex. *cons.* 192. *In causa, n.* 4. *v. nõ obstat lib.* 2. † Declarat Alex. *d. cons.* 192. *n.* 5. *& seq. v. quia primo, lib.* 2. quia titulus in publiciana acquisitus, lite pendente non releuat, nisi sit verus titulus à vero domino; quia tunc bene excludit agẽtem publiciana; secus si esset titulus quæsitus ab vno, & possessio ab alio; quia inducit malam fidem, & impedit præscriptionẽ;

20 idem, si esset titulus ab extraneo, nõ domino acquisitus. † Qui in beneficialibus, quæ possessio præualeat inter plures contendentes de ea, infra *Concl.* 435. †

21 Amplia; quia in remedio *c. reintegranda, is*, qui probat de antiquiori possessione, debet obtinere, & quæ debeant probari, & quæ dicatur possessio, quæ turbatio,

quando duo contendunt possidere. Vide *c. reintegranda. Concl.*

45. supra allegata. Abb. *in c. si diligenti, n.* 17. *v. nunquid autem de præscr.* Socin. *in l. rem, quæ nobis, n.* 7. *v. quarto dubitatur. ff. de acq. possess.* Alex.

22 *cons.* 192. *In causa, & lite, in pr. v. probarunt etiam, cum seq. lib.* 2. † Extende, vt procedat etiam in quocunque alio remedio possessorio; quia inter duos contendentes de possessionis præfertur, qui probat de antiquiori possessione, & data paritate debet obtinere. Doct. *in c. licet causam, de probat.* Bart. & Doct. *in l.* 1. *vi possid.* Curt. Sen. *cons.* 24. *Super eo, quod à me quæritur.* & Alex. *cons.* 103. *Super eo, in pr. lib.* 7. † Ratio est; quia habens recentiorem possessionem dicitur habere possessionem clandestinam, & eo ipso, quod scit adesse antiquiorem, dicitur constitutus in mala fide. Alex. *cons.* 192. *in pr. & per totum, lib* 2. maxime *n.* 3. *v. nec est verum,* † Restringe, nisi antiquior possessor cecidisset ex contractu, & voluntate sua, vt quia rem vendidit. Alex. *cons.* 203. *Super eo, n.* 6. 3. *in fine* infertur, *lib.* 7. † Amplia, quia is, qui possidet, nedum potest allegare antiquiorem possessionem suorum auctorum sed etiam aliorum, à quibus causam non habet ad excludendum actorem. Alex. *d. cons.* 192. *In causa, & lite. in pr. v. non obstat modo, lib.* 2. maxime *n.* 3. *v. nec est verum.* quod est Hieronymi de Torris. † Contrarium tenent Bart. *in l. Celsus. ff. de vsucapio. col. pen.* Ant. de Butr. *c. si diligenti, de præscript.* quos refert Alex. *d. cons.* 192. *n.* 1. *v. non obst. at modo, li.* 2. † Declara; quia contrarium procedit ad obtinendum in possessorio, ampliatio procedit in petitorio, vel in petitorio & possessorio simul. Alex. *d. cons.* 192. *n.* 1. *in fi. cum seq. v. quia primo respondetur, lib.* 2. item adducit plures pro ampliatione reprobando contrarium, vt ibi *n.* 3. *& seq.* quia dicit eo ipso, quod probatur antiquior, habens iuniorem dicitur in mala fide. † Limita in incorporalibus, quia vltima possessio præfertur antiquæ etiam cum titulo; quia attenditur vltimus status, ideo si, qui elegit, vel præsentauit ab immemorabili tempore ad beneficium, passus sit alium vltimo eligere, vel præsentare, sibi præiudicat in possessione; qa deueniente noua vacatione habens vltimam possessionem ex vnico actu confirmatam præfertur. Vide plene Io. de Sylua. *de benef. in* 2. *parte q.* 7. *per totam.* vbi latissime. Vide, *Probationes inter plures in concursu plenior præualet. Concl.* 798.

Possessio quibus actibus perdatur. Concl. 431.

POSSESSIO † perditur; seu præsumitur pro derelicta per renunciationem factam; ideo agenti spolio obstat exceptio spontaneæ renunciationis. Oldr. *cons.* 227. *n.* 5. *v. sed ad istud respondetur.* Vide, *Spoliatus à priuato ante omnia restituendus, & quando secus. Concl.* 385. † Amplia; quia possessio, vel quasi in corporalibus perditur ex negligentia, quando is, qui est in quasi possessione, scit alium iure suo præsentare animo spoliandi, & hoc patitur. Cald. *cons.* 143. alias 4. *de caus. poss. in fi.* † Amplia; quia perditur possessio, quando is, qui possidet, scit alium possidere auctoritate iudicis. Cuma. *cons.* 49. D. *Ant. circa med. v. & cum Matheus.* † Amplia; quia solo animo perditur possessio, & ideo si possidens in iudicio restificetur se ab alio possidere, & non pro se, amittit possessionem nomine proprio, ita quod non poterit velle vti possessione nomine proprio. Cuma. *d. cons.* 49. *per tot. Bal. cons.* 267. *In causa Turri, n.* 2. *v. in contrarium. lib.* 3. † Extende; quia imo confitens in iudicio se possidere nomine Titii, & non proprio nomine, si post confessionem continuat possessionem, acquirit Titio sequuta ratificatione Titii Bald. *d. cons.* 267. *in fi. lib.* 3. † Amplia; quia possessio ex constituto ciuilis, seu ciuilissima perditur, si debitor, qui constituit se nomine creditoris possidere, alienat bona aliqua; quia contra tertium non potest fieri propria auctoritate apprehensio, sed debet agere condictione ex lege, Bal. *cons.* 431. *Quidam creditor. n.* 5 *in fin. v. sque in fin. lib.* 3. Vide, *Constitutarius quando perdat possessionem, & qualiter recuperet eam. Concl.* 792. † Amplia, quia decennio perditur possessio, si possidens permittit alium possidere per decem annos, & tacuit. Io. de Imol. *cons.* 111. *n.* 2. vbi, quod sic. Et possessio per decem annos neglecta perditur alio possidente, ita acquiritur, & confirmatur possessio per 40. annos: Et quod negligentia decem annorum perdatur possessio. Gabr. *tit. de restit. spol. Concl.* 5. *n.* 22. & debet intelligi de possessione ciuili, quæ remanet penes eum, qui perdidit naturalem, vt post quam scitur, si negligit per decennium, perdat vtramque Castr. *cons.* 30. *col.* 2. *n.* 2. *secundo videndum, lib.* 2. plenissime Alex. *in l. si de eo, §. si forte. nu.* 4. *ff. seq. ff. de acq. poss.* vbi declarat. Abb. *cons.* 62. *In controuersia. col.* 8. *n.* 16. *in fin. v. nec in aliquo, lib.* 2. Alex. *cons.* 6. *Circa promissum, n.* 12. *& v. non obstat etiam, lib.* 3. plene *cons.* 33. *Viso processu n.* 4. *v. præterea. lib.* 6. Alex. *cons.* 94. *Visis, n.* 7. *v. quia respondetur.* vbi dicit magis communem, *lib.* 5 † Extende; quia possessio ciuilis perditur statim, quod habes illam potest naturalem recuperare, & negligit. Castr. *cons.* 54. *Videtur dicendum, lib.* 1. vbi idem dicit in tenutario, & *cons.* 400. *dicitur sapiens possessionem, quam amiserat. Concl.* 393. † Contrarium Abb. *d. cons.* 62. *col.* 8. *in fin. v. nec in aliquo, lib.* 2. allegat Bar. *in l. C. de seru. fugit.* † Declara; quia remittitur arbitrio iudicantis, quando negligentia perdatur possessio ciuilis per eum, qui negligit, cuperare

cuperare naturalem, quam amisit. Alex. *d.conf.6.num.14.v.possessio perditur,lib.3.* & ista fuit opin. Innoc. *in c.querelam, de elect.* & sequacium; quia cum dominium perdatur per decennium, ciuilis debet perdi minori tempore arbitrio iudicis; quia non agitur de
11 tam graui præiudicio. † Contra declarationem, quod imo requiratur tempus decem annorum. Alex. *d.conf.94.n.7.& seq.v.nec* * *obstat,si dicatur*, vbi dicit magis * communem & respondet ad Innoc. quod vt dominium perdatur decennio, requiritur titulus, & bona fides; quæ non requiruntur in peridditione possessionis ciuilis, & ideo nõ releuat solus lapsus decennii in perdendo do-
12 minio. † Declara; quia si ego perdidi possessionem meam naturalem, quam alius me absente occupauit, si scio occupationem factam, & patior non curans recuperare possessionem meam, illam statim perdo secundum aliquos, secundum alios illam perdo, si suspicor me posse repelli, sed si non suspicor me posse repelli, tunc continuo in retentione ciuilis meæ vsque ad decennium, neque ante priuatus sum ciuili mea, ita plene Alex. *cons.*
* *99.Visis.n.26.v.secundo respondeo*, vbi dicit communem * opinionẽ.
13 † Extende, seu declara, vt is, qui cum titulo, & bona fide, ignorãs habere à spoliatore decem annis præscribit, vt spoliatus non agat contra eum, si fuit præsens & 20. inter absentes, vt declarat Menoch. qui alios citat, & distinguit tres casus *de recuper.15.remed. n.415.& seq.* vbi, quod spoliator nunquam præscribit, is autem, qui est bonæ fidei per 30. annos, & qui habet titulum decem, vt
14 ibi, *n.425.* † Extende, quia imo illam perdit, quando amissa naturali suspicatus est se posse repelli, vel debuit suspicari. Alex. *in l. quod meo.§.fin.n.2.ff.de acq.poss.* Ias. *in l.clam possidere.§.qui ad nundinas nu.32.& 33.ff.eod.* Abb. *cons.62. In controuersia. col 3. circa fin.v. in*
15 *duobus enim casibus,lib.2.* † Declara tamen, vt ecclesia, vel minor nõ perdant possessionem spatio decem annorum, sed in Ecclesia
16 requirantur 40. anni, vt Menoch. *d.remed.15.recuper.n.427.* † Cõtrarium, quod imo etiam Ecclesia licet præscriptione non lædatur, nisi spatio 40. annorum, bene perdit possessionem, quã negligit penes alium per decem annos, vt concludit Soc. *cons.266.*
17 *n.19.& 20 lib.2.* † Extende; quia negligens suam possessionem, quam scit alium accepisse, per decem annos, illam perdit tanto spatio, & ideo licet actio spolii non præscribatur, bene perditur possessio, ita Soc. *in l.rem, quæ nobis.ff.de acq.poss.n.8.v.tertio, & vltimo infertur.* Neuiz. *cons.79.n.24.* plenissime Gabriel. *de restit.spol.*
18 *Concl.5.n.22.v.tertio limita.* † Declarat Neuiz. 21. procedere, quãdo
19 scuit ab alio occupatam, alias non. *d.cons.79.n.34.* † Extende; quia possessio ciuilis perditur decem annis, ideo si fiat confiscatio bonorum emphyteuticorum ecclesiæ, & fiscus capiat possessionem, & ecclesia negligat per 10. annos, perdit ciuilem. Soc. *d. cons.266.n.19.& 20.lib.2.l.furtum.§.fundi.ff.de vsucap.* Alciat. *reg.2.*
20 *præsumpt.21.n.11.* sequitur Gabriel. *d.Concl.5.de restit.spoliat.num.22.* † Declara; quia bene competit ecclesiæ, vel minori officium iudicis, quod potest implorari intra quadriennium, intra quod
21 datur restitutio ad id, quod est perditum, non vltra. Soc. *d. cons.* *266.n.20.& seq.lib.2.* Gabriel. *d.Concl.5.n.23. de restit.spol.* † Contra prædicta vide omnino Benintend. *decis.10.per totam*, vbi, quod si quis negligat per decem annos possessionem suam, illam perdit, sed non perdit actionem quæsitam, vt recuperet, quæ durat 30. annis: item dicit, quod nõ dicitur perdidisse negligentia sua, sed potius facto iniusto capientis possessionem alienam, ideo nõ
22 priuatur remedio iuris. † Declara igitur secundum Menoch. *d.re-*
23 *med.15.recuper.n.405.& seq.* vt supra in prima extensione. † Declarat Alex. vt per decem annos neglecta perdatur, sed tamen est arbitrarium iudici etiam minori tempore, quando scio occupatam ab alio, & permitto, vide eum *d.l.si de eo.§.si forte*, vbi limitat
24 tribus modis, quibus minori spatio. *ff. de acq.hæred.* † Amplia; quia possessio rerum mobilium perditur magis de facili, quam pos-
25 sessio immobilium, *l.si rem mobilem.ff.de acq.possess.* † Extende; quia colonus vel procurator interuenerit possessionem domini alteri
26 *ratov.* † Amplia; quia possessio perditur per actum contrarium ei, per quem fuit acquisita; ideo sicut acquiritur possessio passus, & transitus per appositionem barcæ in flumine ad passandum; ita perditur per amotionem dictæ barcæ. *l.quamuis saltus.ff.de acq.pos-*
27 *sess.* Castr. *cons.30.col.2.v.secundo videndum,lib.2.* & hoc, si fuit remota ab eodem, qui posuit. † Extende, vt procedat, etiam si res fuit ab alio remota, vel deuastata sine consensu eius, qui apposuit animo acquirendi possessionem; quia statim facta remotione perditur naturalis, & si postquam sciuit, non apposuit, vel non repo-
28 suit per decem annos, censetur perdidisse etiam ciuilem possessionem. Castr. *cons.30.col.2.v.si veroper alium,lib.2.* † Extende, vt procedat, etiã si is, qui apposuit barcam, vel catariam in loco animo acquirendi possessionem, longissimo tempore præscripsisset; qa adhuc per remotionẽ perdit possessionem, & ius; quia extinguitur in totũ, nisi reponat, maxime, qñ appositio esset in loco publico, in quo non cadit præscriptio, & si caderet ius retinendi, per amotionem extinguitur, vel illico, vel intra annum, vel intra biennium. Castr. *d.cons.30.n.2.in fi.v.nec potest dici, lib.2.* † Amplia; 29
quia possidens si conueniatur rei vendicatione, & neget se possidere, propter mendacium perdit possessionem, quæ transfertur in actorem, *l.fi.ff. de rei vend.* Vide, *Mendax punitur pro mendacio multis modis. Concl.188.* † Declara, nisi negatio sit dubia, quia de- 30
bent verba interpretari secundum mentem proferentis, qñ sunt dubia. Rom. *cons.157. Honorabilis,in fi.v.dicitur vlt. mo.* † Restringe, 31
qñ negatio est sine dolo, & culpa; quia tunc negans non perdit possessionẽ. Alex. *cons.35.In cã. & lite,in pr.li.5.* vbi apost. *in v.dolo*, dat concor. & iterũ *n.6.v.confirmo prædicta.* † Restringe in minore; 32
quia restituitur aduersus negationem, & assignatur noua dilatio ad respondendũ. Alex. *d.cons.35.in pr.lib.5.* † Restringe; quia si cõ- 33
finia specificata per actorem non sunt vera, vel vna sola demonstratio ex specificatis non conueniat, licet aliæ conueniant, negans non priuatur; quia non est in dolo. Alex. *d.cons.35.n.2.& seq.v.secundo præsuppono,lib.5.* vbi apost. *in v.pœnis*, dat concor. † Re- 34
stringe, quia vt negans condemnetur ad tradendam possessionẽ, debet allegari, quod dolose, vel ex culpa negauerit se possidere, alias non procedit libellus. Alex. *d.cons.35.in fin.lib.5.* † Am- 35
plia: quia possessio perditur, qñ possidens suspicatur se posse repelli, & non est in re, qñ alius armata manu capit possessionem alio sciente, secus si esset actu in re ipsa is, qui deiicitur. Castr. *cons.* *253. Ad confirmationem, in pr.lib.1.* Abb. *cons.62. In controuersia, col.3. in fi.v.in duobus,li.2.* † Extende, quia regulariter is, qui perdidit na- 36
turalem, & retinet ciuilem, vt quia clandestine naturalis capta fuit, & statim non recuperat naturalem longo spatio censetur pdere etiam ciuilem, videlicet per decennium, non autem per minus tempus. Abb. *cons.62.col.8. in fi.v.nec in aliquo, n.16.li.2.* vbi allegat Bart. *in l.1.C.de seru.fugit.* quem dicit facere magnum festum de hoc. † Extende idem, qñ clandestine capta est naturalis. & ne- 37
dum non recuperat statim, sed suspicatur se posse repelli, & ideo non curat recuperare; quia perdit etiam ciuilem. Castr. *cons.54.* *Videtur dicendum,n.3.lib.1.* & plenius *cons.400. Antequam iura. n.3. v.quarto,lib.1.* vbi, quod perdit ex pusillanimitate, & concor. Soc. *cons.47. Primo præsentis v.postremo;lib.1.* Corn. *cons.48. Præsupponitur, n.3.lib.4.* vbi, quod si non timet se posse repelli, sed timet de persona. † Extende; quia multo magis perditur possessio, qñ posses- 38
sor venit, & non fuit admissus per violentiã. Abb. *d.cons.62.col.3. in fi.lib.2.* † Amplia; quia expulsus vi, siue ipse, siue eius officiales, 39
Vicarii, & castellani, quorum opera quis terram, castrũ, vel ciuitatem possidebat, perdit possessionem omnem naturalẽ, & ciuilem, etiã si ignorasset suos officiales esse expulsos, Alex. *cons.94.* *Visis, & sapius.in pr.lib.5.* † Et ideo si Vicarius Episcopi etiam ab- 40
sente, & ignorante Episcopo deiicitur, Episcopus perdit suã possessionem, quam retinebat Vicarius expulsus. Alex. *d. cons.94.in pr.lib.5.* † Declara; quia imo possessio ciuilis non perditur, qñ do- 41
minus est absens, nisi lapso decennio. Alex. *d.cons.94.n.6.& seq.v.* * *secundo potest responderi, lib.5.* vbi *n.7.* dicit magis * communem. Vide omnino Soc. *Reg.19. Possidens*, vbi quod imo si is, qui possidet pro alio, deiicitur, ita perdere facit possessionem naturalẽ, & ciuilem, sicut si sponte possessio traderetur: limitat in ecclesia & fisco, & qñ possessio sub conditione traderetur, vide eum. † Am- 42
plia; quia possessio perditur per inundationem aquarum, *l.3.§.* *Labeo.ff.de acq.poss.* Alex. *cons.57.In causa, & lite,n.6.v.Tutius etiam, li.* 43
7. Vide, *Alueus quid. Concl.319.n.14.& seq.* † Extende; quia per vsũ piscandi etiã per 40. annos non acquiritur possessio terreni subtus aquas *l.si ager in v.nec piscando ff.quib.mod.vsusfruct.amit.* Alex. *d.* *cons.57.n.6.v.tutius,lib.7.* † Extende; quia si vallis, vel lacus crescit, 44
ita qꝙ inundat terrena vicinorũ, licet domini vallium continuent aquas, non tñ acquirunt dominiũ bonorũ inundatorum, sed remanet antiquis dominis, qñ valles, & lacus sunt priuatæ, secus si publicæ; quia tunc antiquus dominus perderet etiã dominiũ iure alluuionis. Alex. *d.cons.57.n.9.& 10.v.præterea consuetudo,lib.7.* vbi, qꝙ reputãtur priuatæ; qñ sunt reipublicæ, vel Principis, & nullus potest piscari; publicę sunt, qñ vsus est publicus omnibus. Vi- 45
de, *Quasi possessio ex quibus perdatur, vel conseruetur. Concl.37.* † Limita multis casibus, de quibus in Conclusione proxime sequente.

Possessio quibus actibus non perdatur. Concl. 432.

POssessio † nõ perditur per sententiam latam, nisi facta exe- 1
quutione; quia actus iuris ciuilis non possunt tollere ea, quæ sunt facti. Oldr. *cons.227.n.5.v.sed respondetur.* † Amplia; qa possessio, seu quasi eligendi, vel præsentandi, quã quis habet, nõ perdi- 2

tur ex sententia, quæ cassat vltimam electionē, vel præsentationē factam, nisi ius eligendi, vel præsentandi alteri adiudicet. Cald. *cons.142. circa fi.* alias 3. *de caus. poss. v. quod secus esset.* Vide, *Quasi possessio præsentandi ex quibus perdatur, vel conseruetur. Concl.37.*† Declara præcedentia; quia imo ex sententia lata super iure patronatus, & eligendi, & aliis incorporalibus, tollitur, & perditur quasi possessio, quādo illud ius adiudicatur alteri, quam possessori. Cald. *d. cons.143. in fi.* alias 4. *de caus. poss.* Vide, *Possessio quibus actibus perdatur. Concl.* 431.† Amplia; quia ad hoc, vt possessio perdatur, requiritur quod is, qui capit possessionem, habeat animum capiendi, & possidendi pro se, & quod alius, qui possidet, tradat, vel quasi tradat possessionem, aut quod iudex declaret capientem solemniter possessorem; quia alias possessio non perditur. Bal. *cons.* 267. *In causa Petri, in pr. lib.* 3.† Amplia; quia rebellio subditorum non priuat dominum sua possessione nisi dominum expellāt de territorio, vel nisi eum caperent, & deponerent in carcere. Alex. *cons.94. Visis & sepius n.3. v. rebellio subditorum, lib.5.* vbi apost. Vide, *Rebellis pœna multiplex. & quæ. Concl.* 45.† Extende; quia neque populus potest sibi assumere dominum vel rectorem perpetuum, expulso, vel non admisso alio, qui dominabatur Alex. *d. cons.94. n.3. & 4. v. nec etiam, lib.5.*† Declara forte, quando possessio esset vacans; quia qui possessionem vacantem apprehendit, neminē spoliat, neque delinquit, sic videtur innuere Alex. *d. cons.94. n.4. & seq. v. sed præmissis, lib.5.* Vide, *Possessio vacans potest capi impune a quocunq;. Concl.* 408. Vide Conclusionem proxime præcedentem.

Possessio bonorū ecclesiæ penes quos existat. Cōc. 433.

1 PRÆLATVS† ecclesiæ bona possidet nomine ecclesiæ, non autem nomine suo secūdum magis * cōem opinionem, de qua
2 Alex. *cons.81. Lecto. n.17. v. attento, quod, lib.3.*† Extende in tantum esse verum, quod ecclesia possideat, & non rector beneficiatus, vt licet ecclesia vacet, & possessio ecclesiæ dicatur vacare, non tñ vacat possessio bonorum ecclesiæ. Natta *cons.562. n.11. & seq.*

Possessio, seu receptio canonicalis qualiter facienda. Concl. 434.

1 POSSESSIO† canonicatus & præbendæ debet capi, & recipi capitulariter, quando receptio est iuris, puta quia Papa mādat, quod recipiant in canonicū, & conferant ius canoniæ, & tūc excommunicati non confentunt, neque interueniunt. Fed. de Sen. *cons.290. n.6. v. sequitur modo videndum.*† Amplia; quia receptio iuris, quæ habet vim collationis, non potest fieri, nisi vocatis absētibus, & capitulariter, secus in receptione facti, vt in traditione possessionis prouiso. Gemi. *cons.84. num.10. v. duplex est receptio,* vbi declarat duplicem esse receptionē canonicorum, aliam iuris, aliā
3 facti.† Limita in possessione, & receptione facti, puta quando Papa creauit canonicum, vel contulit canonicatum, & præbendā, & mandat illum de facto recipi, quia tunc singuli canonici etiam non capitulariter, etiam excommunicati, recipiunt. Fed. de Sen. *cons.290. n.6. in fin.* vbi, quod exequutores curiales ita seruant. Gemin. *d. cons.84. n.10. v. quia si loqueretur.* allegat Innoc. *in c. eam te, de reser. & in c. bonæ. el. secundo. de postul. prælat.* vbi Ioan. Andr. super gl.† Contrarium, quod imo semper requiratur capitularis
4 traditio possessionis; quia debet necessario assignari stallus in choro. & locus in Capitulo, & non intelligitur de verbali, sed actuali assignatione. Rom. *cons.482. In casu præmisso, in pr. n.2. & seq.* vbi declarat, nisi assignatio fieret in re præsenti solo verbo, quia dicitur realis, & dat plura exempla, ex quibus possessio capitur, quādo res est præsens, sola verbali traditione, seu apprehēsione.

Possessores beneficii inter plures quis præferatur. Concl. 435.

1 QVANDO† beneficium possidetur à pluribus, quis præferatur ex pluribus, puta quia vnus apprehendit possessionem bonorum, alius possessionem ecclesiæ, & tertius possessionem campanilis. Vide Bal. *in l.1. ff. de offic. præfect. August. & in Rubr. de rerum diuis. ad fin.* Vide, *Possessio in concursu quæ præualeat. Concl.* 430.

Possessor beneficii non potest amoueri sine citatione, & quomodo. Concl. 436.

1 POSSESSOR† beneficii non potest amoueri, nisi citetur personaliter, vel per edictum publicum, & in Ecclesia, de qua agitur, appositum. Cald. *cons.130.* quod est vltimum. *de iud. & foro cōper.* & duplicatur *cons.136.* alias 4. *de dilatio* vbi loquitur de iniusto
2 possessore.† Contrarium, quod imo possessio non fit tradenda, nisi citatio fiat nominatim de possessore, qñ sciri potest, & est certus, videtur tenere Zab. *cons.74. n.2. & seq.* vbi, quod proclama
3 non sufficit generale, qñ persona est certa. Bar. *cons.91. n.5. v. quinto est videndum, lib.1.* Anch. *cons.270. n.5.*† Amplia, vt idem sit in intruso, qui non debet amoueri, nisi citetur, *c. quia diuersitatē, de concess. præben.* Cald. *d. cons.130. v. item quod, antequam,* quod si finale, *de iud. & foro compet.* & duplicatur 136. alias 4. *de dilatio.*† Amplia, vt procedat etiam si Papa mādet alicui, vt se informet, an talis iuste teneat beneficium, & si iniuste, amoueat summarie, & de plano, &c. quia non pōt fieri amotio, nisi citetur. Cal. *d. cons.130.* alias fin. *de iud.* & duplicatur 136. alias 4. *de dilatio* vbi est casus.† Amplia, vt quantumcunq; beneficiū vacet de iure, si possidetur à clerico etiā cassato colore possidentis, beneficiū tale conferatur per exequtorē, vel aliū, nō debet dari possessio tali prouiso, nō vocato illo possessore, cuius color est cassat' à iure, vel ab homine. Gem. *cons.117. n.13. circa fi. v. item ex alio.* Zab. *cons.132. n.7.* vbi loquitur in possessione cassata per constitutionem.† Extende in tantum debere citari possessorem, vt non sufficiat cōstitutio, quæ dicat priuatum haberi pro remoto, & possessionē pro derelicta, quia fictio non operatur, quin debeat citari. Zab. *d. cons.132. n.7.* vbi, q̄ non valeret talis constitutio Episcopalis, vel synodalis, quia est nutritiua iniusti, & contra ius, & sic fictio non operatur aliquid hoc casu.† Restringe, qñ possidens beneficiū nullum ius habet in eo; quia potest amoueri ipso non vocato, neq. citato. Rō. *cons.499. In præmissa, n.4. in fin. cum seq. v. quia ergo,* vbi apost. *in v. auferre,* dat plures concor. in pr. qñ videlicet notorie constat ipsum non habere, & sibi nullā defensionem competere, & hanc magis cōem * dicit apost. ad Rom. ibi in verbis final. vbi citat plurimos pro vtraq;.† Contrariū dicit ead. apost. ad Rom. *d. cons.499. in v. auferre,* vbi, quod hæc est magis cōis * opinio secundum Alex. *addit ad Bart. in l. qui habet. § pen. ff. de tut.* quod etiam in notoriis citatio requiritur, & vide *n.18. v. amplia in tantū.*† Declarat eadem q̄ post. ad Rom. *d. cons.499. in v. auferre. post med. v. & licet in contrarium,* quia procedit restrictio, qñ notorium est sine defensione, contrarium vero procedit, qñ notoriū potest admittere aliquam defensionem, & sic non est verum notoriū.† Declara secundo; quia restrictio procedit quoad iudicē, contrarium quoad partem; quia non potest pars spoliare eū, quē constat notorie nullū ius habere, secus in iudice, ita ead. apost. ad Rom. *d. cons.499. in v. auferre, in fine.* Vide, *Collatio beneficii vacantis de iure, & non de facto quando valeat. Concl.* 430.† Declara hanc vltimam ampliationem procedere, quando ille possessor non fuit citatus in cassatione sui coloris, & prouisione alteri facta; quia si fuisset vocatus, tunc posset dari possessio eo non vlteriùs vocato. Gemin. *d. cons.117. n.13. v. item ex alio.*† Amplia etiam in profanis; quia non debet dari missio in a possessionē hæredi scripto cōtra possessorē, nisi citetur possidēs, alias missio est nulla.† Extende ampliationē, vt procedat etiam contra eū, qui præsumitur possidere, nā filius debet citari, antequ concedatur missio in possessionē; quia p̄sumitur filius possidere, alias missio esset nulla, eo nō citato. Bal. *cons.141. Præmisso verbo n. 6. v. illud non omitto, li.1. & cons.181. Casus talis est. cauetur statuto, lib.1.* vbi, q̄ contrario imperio debet reuocari.† Extende, etiā actio q̄ statutum, quod possessio transeat in hæredem absq; alia apprehensione. Bal. *d. cons 181. per totum, lib.1.* vbi, quod filius debet citari, & alias data possessio vigore statuti est ipso iure nulla. Vide, *Statutum, quod possessio defuncti con. inuet in hæredem. Concl.625.*† Amplia in beneficiato ipso iure priuato beneficiis propter rebellionē contra Romanā ecclesiā; quia licet beneficia conferri possint tanq̄ vacantia; tñ debet citari possessor priuatus ad videndum declarari, non super priuatione, sed super delicto. Bald. *cons.133. Quidā plebanus, per tot. maxime in fi. lib.4.* Zab. *cons.132. n.5. & seq. n.ad secundū,* vbi declarat, quod collatio non præiudicat; quia beneficiatu habebit, vel non effectū, sed possessio, non potest tradi; quia facit piu diciū graue.† Amplia, etiāsi beneficiū esset reseruatiū, de tanquā tale collatū per Papā; quia exequtor non potest mittere prouisum in possessionem, nisi citato possessore, qñ collatio fuit facta sine causæ cognitione, & nō citato possessore. Fulg. *cons.* 74. *In discussione, n.2. v. pro hoc est ratio,* vbi loquitur in eo, q̄ obtinuit dæ contra possessorē nō citatū, qñ ipse possessor fuit citatus, & vocatus ante prouisionem. q̄ facta fuit in contradictorio. Fulgo. *d. cons.148. in pr.*† Amplia in tñ possessore beneficii etiā priuatu ipso iure, vel p̄ sententiā non posse amoueri, nisi citetur. Zab. *cons.* 74. *In discussione, n.2. v. pro hoc est ratio,* vbi loquitur in eo, q̄ obtinuit secundū curatū, vt non fit amouendus sine citatione, & auditu iuris. suis, ex quo pōt habere de iure speciali.† Contrariū supra *n.7. v. restringe,* & ibi vide declarationes & infra, *nu.28. declara. quia vera.*† Extende in tñ, vt si exequtor datus ad iudicē, dū in eo possessionē induceret nō vocato possessore, dicerent possidere, & Curia Rō. reuocaret statim talē possessionē; ideo remedū cli. vt ipsemet reuocet ante omnia, & citet. Zab. *cons.71. Reuerendo patri,* vel ipsemet missus in possessione renunciet tali possessioni, & remittatur in eo citato possessore. Zab. *cons.54. per tot.*† Excelles vt ut

pisce.

cedã. p̃ lictã etiã in profanis; quia si feudatarius nõ recipit investituram intra annum, & diem à nouo domino, non põt priuari, etiamsi emanauerit generale proclama, & priuatio; quia debet semper citari possessor feudi, ante quã amoueatur, alias possessio est nulla. Zab. *d. cons. 74. n. 2.* † Extende; quia si datur possessio non citato possessore priuato ipso iure, etiamsi esset Episcopus, qui dat hanc possessionem, in tantum est nulla, vt possidẽs priuatus ageat spolio, ac si esset spoliatus à priuato. Zab. *cons. 132. n. 7.* † Extende; quia imo non valet possessio data non citato possessore, etiamsi constitutio Episcopalis, vel statutum disponeret, quod haberetur talis priuatus pro non possessore; quia non valet. Zab. *d. cons. 132. n. 7.* † Amplia; quia possessio data per iudicem alicui non citato possessore æquiparatur possessioni captæ propria auctoritate. Corn. *cons. 194. circa fi. lib. 3.* † Extende; quia qñ iudex de facto priuauit aliquem sua possessione sine citatione, sicuti fuit facilis in auferendo; ita debet esse facilis in restituendo, & de facto debet restituere. Bald. in *l. si pacto, quo pœnam. C. de pact.* Rom. *cons. 220. Quod talis casu.* Alex. *cons. 5. In causa, & lite, lib. 2.* & tali casu debet condemnare in fructibus, & interesse. Vide, *facta de facto etiam sunt reuocanda de facto, & quando secus. Concl. 11.* † Amplia. vt procedat, etiamsi notorium sit, illum possessorẽ nullum ius fouere. Fel. in *cap. fi. de præsumpt. n. 24.* vbi reprobat Abb. in *cap. quia clerici. de iure patr.* † Contrarium tenet Abb. *d. cap. quia clerici, de iure patr.* & Fel. in *c. qualiter & quando, el primo, n. 15. v. per illam glossam, de accusat.* qui comprobat Abb. † Declara; quia vera est ampliatio, qñ ille possessor de iure nullum habet ius; quia priuatus à iure, vel incapax debet semper citari; si vero est priuatus per sententiam hominis parte citata, quæ inducit notorium, tũc verum est contrarium, quod non requiritur alia citatio, ita plene Ferre. *cons. 12. n. 11. & 12. cum seq.* vbi plures allegat, & rationem adducit etiam in spolio. Caputaquen. *decis. 175. par. 3. in impress.* quia qñ possessio, si non esset data, venit danda, est confirmanda, vbi plures allegat. † Amplia in omni possessore etiam rei profanæ; quia si emphyteuta sit priuatus ipso iure propter alienationes, vel finitam lineam, non põt amoueri emens possessor sine citatione & sententia, licet dominus quoad emphyteusim possit alium inuestire, sed non amouere emptorem possessorem. Castr. *cons. 68. per tot.* maxi. *v. ex iis sequitur. lib. 3.* Vide, *Declaratio an requiratur contra ipso iure priuatum. Concl. 98.* † Amplia in eo, qui obtinuit subrogari in locum defuncti in præiudicium collitigantis; quia non dicitur habere possessionem coloratam. Rom. *cons. 499. n. 7. præcedum vero*, allegat *decis. Rotæ.* † Limita, nisi esset data cõmissio, vt se informaret, & referret Papæ; quia non requiritur citatio eo casu. Cald. *d. cons. 130. in fi. v. sed vbi habet*, alias est vltimum, *de iud.* & duplicatur 136. alias 4. *de dilatio.* † Limita, nisi ex auctoritate Papæ, qui priuasset possessorem, intrasset possessionem tentam à priuato. Cast. *cons. 253. Ad confirmationem, lib. 1. col. 2. in pr.* † Declara tñ, nisi priuatio facta per Papam fuisset cassata, vel reuocata per concilium. Cast *cons. 253. col. 2. lib. 1. in pr.* Vide, *Possessor debet semper citari, alias tenuta alteri data est nulla, & quando secus. Concl. 442.*

Possessor beneficii non priuatur possessione, licet alteri possessio tradatur, multis casibus. Concl. 437.

1 POSSIDENS † beneficium non priuatur sua possessione, quando alius eandem possessionem beneficii accepit, etiam præsente primo possessore, & contradicente, nisi fuerit expulsus, vel fuerit suspicatus posse repelli. Lap. *alleg. 128. n. 3. v. ad tertiam.* Cast. *cons. 253. Ad confirmationem, in prin. lib. 1.* vbi dicit esse casum in *l. quod si mo. §. fi. ff. de acquir. possess.* † Declara tamen, quod illud, quod dicitur, possessionem perdi, quando possessor suspicatur se posse repelli, intelligitur de eo, qui non est in re; secus, si est in re; item intelligitur, quando intrans possessionem per vim, & armata manu facit. Castr. plene *d. cons. 253. in pr. lib. 1.*

Possessor in beneficialibus per non ius actoris absoluitur, & quando. Concl. 438.

1 POSSESSOR † in beneficialibus per non ius actoris absolui debet. & ab eo possessio non auocatur, nisi de potiori iure actoris doceatur. Old. *cons. 218. circa fi. v. cum ergo d. Vincentius.* † Amplia; quia etiamsi constet de non iure vtriusque, possessor absoluitur; quia in pari causa turpitudinis potior est conditio possidentis, 3 *cap. in pari, de reg. iur. in 6.* Fed. de Sen. *cons. 240. v. item in pari.* † Amplia; quia in causa beneficiali probatio incumbit actori, non autem possessori, nisi postquam actor fundasset suam intentionem. 4 Bald. *cons. 335. Proponitur. quod. lib. 5. in pr.* † Amplia; quia longa possessio beneficiati confert præsumptum titulum legitimum, & dispensationem. Ancharan. *consil. 117. Satis impertinens per totum.*

Possessor non tenetur docere de titulo suæ possessionis, & quando secus. Concl. 439.

POSSESSOR † non tenetur docere de titulo suæ possessionis *leg.* 1
cogi. vbi Doct. *C. de pet. hæred.* Bal. in *l. siue possidetis. C. de probat.* † Et 2
sufficit, quod quis in possessione existat etiam ius dicendi, vt amoueri non debeat. Bart. *cons. 82. Puncto quæstionis, in pr. lib. 1.* vbi apost. in *v. in possessione.* dat conc. † Amplia; quia sicuti possessor nõ 3
tenetur docere de titulo suę possessionis, sic etiam electus, qñ est in statu confirmationis, & non fuit appellatum, non tenetur docere de titulo suæ electionis. Mascard. *Concl. 590. Electionem, n. 3. & 4.* † Amplia; quia nemini potest fieri præceptum, vt ostendat 4
titulum suæ possessionis. Soc. *cons. 96. n. 11. lib. 1.* Vide Soc. *Reg. 40. Titulum suæ possessionis regulariter quis dicere non tenetur*, vbi limitat tribus casibus; primo in eo, qui vult agere petitione hæreditatis; secundo in possessore beneficii; tertio, quando titulus est necessarius ad fundandam intentionem agentis. † Limita, qñ possessio 5
habet præsumptionem iuris contra se, vt in possessore duorum incompatibilium loquitur Cald. *cons. 165. alias 10. de prob. in fi.* q. est Ant. de Butr. & Caspar. Cald. † Idem in laico possessore decimarum, *cap. ad decimas. de restit. spol.* † Limita, quando actor probas- 6 7
set intentionem suam contra reum possessorẽ; quia tenetur docere de titulo suo. Cald. *dict. cons. 165. in fi.* alias 10. *de probat.* † Limi- 8
ta; quia respectu superioris potest Episcopus inquirere de titulo beneficiatorum, & ipsi tenentur docere titulum. Gem. in *c. ordinarii. §. 1. de offic. ordin. in 6.* † Restringe, quando rector beneficii 9
perdidisset titulum; quia sufficit, si possedit per decem annos, etiamsi curatum sit beneficium, quando per dictum tempus probat possessionem, & sacramentorum administrationem, vt rector. Fel. *cons. 2. n. 27. & seq.* † Declara tamen; quia si quis vellet ꝓ- 10
bare contrarium, videl. titulum malum, auditur. Fel. *d. cons. 2. nu. 27. v. fatetur tamen.* † Idem est in eo, qui ordinatus subdiaconus 11
perdidit litteras promotionis; quia si diu fuit in possessione, præsumitur ordinatus. Fel. *d. cons. 2. n. 29.* † Imo plus dicit de eo, qui 12
possedit beneficium per tres annos, vt non possit molestari, si iurat se perdidisse titulum suæ institutionis, vel collationis. Fel. *d. cons. 2. n. 30.* si vero vltra, puta per decem annos, nec tenetur iurare. † Declara; quia bene potest ordinarius velle inquirere de ti- 13
tulo beneficiatorum, quando quis possidet contra ius plura curata, vel dignitates; secus in possessore beneficiorũ simplicium; quia non potest compellere, ex quo semel passus est illum possidere. Petr. Anch. *cons. 60. Duplici ratione, in pr.* † Restringe limita- 14
tionem; quia non habet locum in Vicario Episcopi; quia non potest priuare beneficiatum. Anch. *d. cons. 60. in pr.* † Restringe; 15
quia licet Episcopus de titulo possit inquirere à beneficiatis; tamen intelligitur, dum viuunt; quia post mortem secus est, ex quo præsumitur titulus legitimus ex possessione. Anch. *cons. 117. Satis impertinens.* Vide, *Episcopus non tenetur perquirere multa in sua diœcesi, & quando secus. Concl. 294.* Vide, *Titulum beneficiorum potest perquirere Episcopus, & quando secus. Concl. 320.* Vide, *Titulus in quibus requiratur, & sine titulo non procedit possessio. Concl. 310.*

Possessor & non possessus debet conueniri. Conclusio 440.

CASTRVM, † seu villa, traditum alicui ciuitati per Papam nõ 1
potest molestari ab eo, qui prætendit subiectionem, puta à Duce Spoleti; quia conueniri debet ciuitas, quæ possidet; quia possessor, & non possessus conueniri debet. Bart. *cons. 196. Ciuitati Camerini, in fi. lib. 1.* vbi apost. in fin. in *v. debeat.* † In contrarium 2
est communis * opinio, quod imo de sensio spectat principaliter * ad possessum ratione subiectionis, & ad possidentem. Abb. *cons. 89. col. 3. v. certumque est, & col. 4. lib. 1. vsque in fi. & cons. 3. Nitar. col. 9. cum seq. v. venio ad decimam, lib. 2.* † Declara; quia vterque potest 3
principaliter agere, & conueniri, & ideo sententia lata contra vnum non præiudicat alteri etiam scienti; quia sciens non potest alium à iudicio remouere; tunc enim sententia lata contra vnum præiudicat scienti, quando sciens est principalis, & patitur alium sequentem, & quem potest remouere à iudicio. agere, vel conueniri, ita Abb. *d. cons. 89. n. 6. & seq. ver. sed dubium est, lib. 1. vsque in fi.* & plenius *cons. 3. col. 10. ver. sed ego alias consului, lib. 2.* Vide, *Sententia non præiudicat non citato, & quando secus. Concl. 176.* Vide, *Tertius veniens ꝓ suo interesse non impedit exequutionẽ sententiæ multis casibus. Concl. 86.* † Et licet declaratio, q. sentẽtia lata cõtra possessum non præ- 4
iudicet possidenti, scienti, & non appellanti, intelligatur quoad petito-

tiorium, secus in possessorio; quia bene præiudicat, tñ Zabar. in *c. cum super, de re iud.* intelligit, quod præiudicat in possessorio, qñ sciens non possidet, sed alius; secus si sciens possideret; quia non præiudicat etiam in possessorio, ita Abb. *d. cons. 89. n. 4. v. quinimo,* 5 *lib. 1. & cons. 3. lib. 2. in 10. dub.* † Declara, seu restringe in liberto cõuento super iure patronatus domini; quia si dominus sciens patiatur, bene præiudicat domino, *l. sæpe. §. nã & si libertus. ff. de re iud.* secus in subdito conuento ratione subiectionis; quia domino scienti nõ fit præiudicium, *d. c. cum super, de re iud.* Ratio diuersitatis est; quia libertus manumissus videtur à domino habuisse licentiam experiendi super iure patronatus. Abb. *cons. 89. col. fi. v. dicet aliquis, lib. 1.* vbi etiam dat alias solutiones, quod *dict. §. si libertus,* vbi loquitur, non quando sciuit solum, sed quando se obtulit liti, vt de eum, & plenius *cons. 3. col. 10. v. sed prædictæ conclusioni, lib. 2.* vbi, qp 6 non obstat propter rationem diuersitatis, de qua supra. † Amplia; quia colonus, seu conductor, qui pro domino dicitur possidere tanquam instrumentum, iuxta not. in *l. 1.* vbi glos. & Docto. *C. commun. de vsucap.* si conueniatur, & nominet dominũ, debet 7 citari dominus, *l. 2. C. vbi in rem actio.* † Et facta semel nominatione domini, an possit pœnitere, & dicere possidere nomine suo, 8 vel errasse. Soc. in *cap. quod si super, vt lite nõ contest.* † Et si fertur sententia contra colonum, an noceat domino, Soc. *cons. 18. lib. 1.* Ale. 9 in *l. peregre. §. quibus. ff. de acquir. possess.* † Amplia; quia vasalli possessi à domino non possunt alteri tradere possessionem Castri, vel loci in præiudicium domini Abb. *cons. 62. In controuersia, col. 3. n. 7. v.* 10 *respondetur dupliciter, lib. 3.* † Extende maxime in incorporalibus; quia requiritur scientia, & patientia domini, vt perdat possessionem. Abb. *d. cons. 62. n. 7. v. respondetur, lib. 2.* † Amplia; quia glebæ 11 ascripti, quamuis sint liberi, sine scientia, & patientia eorum prescribuntur præscripto fundo. Alex. *cons. 16. In causa, & lite, n. 20. lib.* 12 *5.* † Extende idem in ciuitatum vniuersitatibus, & populis; quia cum sint possessi, & non possideant iurisdictionem, contra eos præscribitur iurisdictio sine scientia, & patientia eorum. Alex. *d. cons. 16. n. 18. in fi. cum seq. v per prædicta, lib. 5.*

Possessor quantumcunque iniustus debet manuteneri, & quando secus. Concl. 441.

1 PRÆDO † & iniustus possessor debet manuteneri in sua possessione, *cap. in literis. de restit. spoliat.* Alex. *cons. 6. lib. 3.* Ant. de But. in *c. sæpe, de restit. spol.* Rom. Arct. & Soc. in *l. rem. quæ nobis. ff. de acquir.*
2 *possess.* † Extende in tantum, vt neque spoliatus de facto possit, propria auctoritate possessionem accipere contra spoliantẽ, *l. si quis ad se fundum. C. ad leg. Iul. de vi. l. cum fundus ff. de vi & vi armat. cap. in litteris, de restit. spol.* Corn. *cons. 34. Cũ principale, in fi. lib 2. & cons. 266. Circa primum, lib. 4. n. 13. & 14. l. extat. ff. quod met. causa. l. si quis in tã-*
3 *tam. C. vnde vi, l. non est singulis ff. de reg. iur.* † Amplia; quia possidens feudum ex concessione, quæsit obreptitia, non pót amoueri, nisi per sententiam super nullitate inuestituræ; secus si ageret; quia sufficeret excipere contra rescriptum subreptitium. Bal. *cons. 347.*
4 *Imperator concessit, lib. 1.* † Amplia; quia priores ciuitatis Perusii, & ciuitatis Castelli existentes in possessione, vel quasi cõmittendi causas summarie, & de facto, nõ sunt amouendi, sed manutenẽdi, & exceptio, quod non habent facultatẽ, non reuocat, nisi dicatur, quod non sunt in possessione. Bart. *cons. 82. Punctus quæstio-*
5 *nis, in pr. lib. 1.* vbi apost. in *v. in possessione.* † Amplia, vt procedat etiã in incorporalibus; ideo quæstuarii existentes in possessione, vel quasi quæstus, non sunt amouendi, nisi terminato peritorio. Bal.
6 *cons. 277. In quadam diœcesi, in pr. lib. 2.* † Amplia; quia hæres missus in possessionem eorum, quæ possidebat defunctus, etiamsi sint feuda, debet manuteneri aduersus quoscunq; veniẽtes ex inuestitura in tantum, quod interim vsque ad ius cognitum non debet fieri sequestratio possessionis, & facta debet reuocari. Bald.
7 *cons. 244. Non tangendo substantiam, lib. 1.* † Amplia; quia possessor debet manuteneri etiam aduersus excipientem de alienatione rei Ecclesiasticæ sine solemnitatibus; quia donec sit declaratum in petitorio, debet manuteneri in exactione census, vel fructũ
8 perceptione. Anch. *cons. 197. n. 3. & seq. v. non obstat, si dicatur.* † Amplia; quia possessor debet manuteneri pendente lite, *l. 1. §. sin autem proprietarius. C. commun. de manumiss. l. si seruus. ff. quod cum eo.* Guido Pap. *decis. 366.* vbi dicit hoc esse verum tam de iure, quam de
☞ stylo omnium curiarũ inter priuatos. Vide, *Litis pendentia ex quib.*
9 *tollatur, & cesset. Concl. 382.* † Restringe, qñ lis esset inter fiscum, & priuatum; quia pendente lite pót fiscus priuare partem possidẽtem, arg. *l. senatus. §. senatus, & l. Titius. ff. de iure fisci, l. Paulus Callima-*
10 *chus. §. fi. ff. de leg. 3.* † Declara restrictionem; quia vbi fiscus habet legitimum contradictorem, non debet rem, quam petit, auferre à possessore lite pendente; aut non est legitimus contradictor, & potest auferre, & etiam potest auferre, si esset legitimus contradictor suspectus de dilapidatione, ita Guido Pap. *d. decis. 366.* vbi plene, qp ita obseruatur illa curia. † Amplia; quia licet soleat dici, quod possessorium non possit terminari, nisi prius terminato petitorio, dicem posse tamen quæstionem possessionis inter duos contendentes de possessione, ne deueniant ad arma. Iaf. in *l. Quidam existimant, col 3. n. 4. ff. si cert. pet.* tñ illud procedit, nemine possidente, & si vterq; nititur velle possidere, vel qñ non constat, qui vere possideat primo; quia tunc datur manutentio ei, qui probat prius possedisse, vel solus possidere, vt ibi Iaf. Vide, *Sequestrum quando* 11 *iudex ex officio apponere possit. Concl. 215.* † Extende, qñ inter plures est contentio de possessione, quis debeat manutenere. Dec. *cons.* 12 *247.* † Amplia; quia possessor quicunq; pót petere possessionem suam confirmari sibi, *l. 1.* & ibi gl. & Doct. *C. de Carbo. edicto.* Bart. in 13 *l. 3. §. missus ff. eod. tit.* vbi dicunt dari quartum possessorium confirmandæ possessionis, per quam prætor manutenet, & defendit possessorem perturbatum in sua possessione, & dicunt non esse superfluum; quia instituitus, qui reperitur in possessione beneficii, pót petere, quod de nouo instituatur, & semel legitimatus pót petere de nouo legitimari in pleniori forma, & qui obtinuit sententiam, quæ tantùm iudicatum, pót nõ obtinere confirmationem. † Limita; quia vbi agitur de peccato, fuit antiquitùs datur manutentio possessionis causatiuæ peccati, sed imo debet etiam ex officio, & nemine petente debet amouere à tali possessione. Gem. *cons. 76. in pr.* qui loquitur in possessione matrimonii non contracti in faciem Ecclesiæ, vt sit facienda separatio huiusmodi, si litigatur prætextu alterius matrimonii. Menoch. plene *de remedi. 3. n. 156. & seq.* Ruin. *cons. 24. n. 9. lib. 4.* Vide, *Optio communis quæ dicatur. Concl. 149.* † Limita; quia possessor quoad particulares, licet debeat manuteneri in quasi possessione cõtra particulares; non tamen quoad vniuersitatem, de qua sunt particulares. Alex. *cons. 122. Viso puncto, in fi. v. nec etiam obstat, lib. 4.* † Limita; quia imo etiam lite pendente is, qui prætendit se exemptum ab ordinario, vel ab oneribus, donec probauerit suam exemptionem, & præscriptionem immemorabilem, pót etiam violenter expelli, sicut qui possidet vi, clam, vel precario, & non tuebitur in possessione libertatis, quamuis esset in possessione, vel quasi, vt probatur ex not. à Bal. *cons. 44. in fi. lib. 1.* Ruin. *cons. 28. n. 9. lib. 4.*

Possessor debet semper citari, alias tenuta, & possessio alteri data est nulla. Concl. 442.

POSSESSOR † non debet amoueri à sua possessione, nisi citetur, & possessio aliter data est nulla, & debet reuocari, imo obtinens etiam à iudice mitti in possessionem plenam nõ citato possessore incurrit pœnas *l. cum quærebatur, & l. meminerint. C. vnde vi.* Petr. de Anch. *cons. 92. Tria in fauorem, in pr. & cons. 270. n. 5 & cons.* 127. *nu. 9. & seq. & cons. 133. Satis inaduerenter, in fi.* Bart. *cons. 91. in quæstione, n. 4. lib. 1.* Alex. *cons. 3. in pr. lib. 2. & cons. 83. n. 9. lib. 2.* Corn. *cons. 172. n. 3. lib. 3.* Guido Pap. *cons. 13. n. 2.* Gram. *cons. cinul. 120. num.* Crau. *cons. 221. n. 11.* Anch. *cons. 292. n. 2. & 3.* vbi late, sequitur Alexander. Alex. *cons. 5. In causa & lite, in pr. lib. 2.* vbi citat plures concordant. & apost. in *v. citatio,* citat infinitos alios concor. Vide, *Facta ista* 14 *& eo etiam sunt reuocanda. Concl. 11.* † Extende, etiamsi per proclama, generale esset citatus. Anch *d. cons. 270. n. 5.* & Bart. *d. cons. 91. n. 2.* 15 *quinto est videndum, lib. 1.* quia vbi est certus contradictor, & ignorantia non excusat. Bald. in *l. fi. col. 4. C. de edicto diui Adrian.* Alex. *cons. 5. In causa & lite, in pr. v. & dato, quod,* vbi plene, *lib. 2. & cons.* 16 *& cons. 98. lib. 7.* Alex. *cons. 83. Visa facti, n. 9. lib. 2.* vbi, quod non tantùm ditur, etiamsi dicat ignorasse possessorem. † Extende, vt procedat 17 etiam in beneficialibus; quia possessor beneficii non pót amoueri, nisi citetur. Vide, *Possessor beneficii non potest amoueri sine citatione, & quomodo. Concl. 436.* † Extende, etiamsi possessor esset citatus, 18 possessor; quia ab eo non est auferenda possessio, nisi cum cautela cognitione, vel nisi citetur prius. Roma. *cons. 158. Circa articulum* 19 *in pr.* vbi plena apostilla in *v. cognitione,* citat infinitos concord. Alex. *d. cons. 5. in pr. v. etiamsi talis possessor. lib. 5.* Vide Conclus. prec. 20 præced. † Extende in gratiosis; quia etiam ex quatuor mensibus debet semper citare partem, antequam amoueat possessorem à possessione. Vide, *Exequutor qualiter procedat in gratiosis sine causæ cogni-* 21 *tione contentiosa. Concl. 502.* † Extende; quia pœna *d. l. meminerint,* habet locum maxime, qñ is, qui capit possessionem auctoritate iudicis, nulliter, & non citato possessore fecit restitentiam exequutori, qp restitueretur dicta possessio. Anch. *d. cons. 127. num. 5.* Vide, *L. meminerint. C. vnde vi.* Concl. 282. † Extende, quia procedit, etiamsi fideicõmissarius non facta restitutione obtinuerit in possessionem; quia ex quo est nullum decretum, is, qui obtinuit, cecidit in pœnas prædictas. Bart. *cons. 91. n. 4. lib. 2.* † Extende, quia non excusatur ex ignorantia, qp nesciret aliquem possidere; quia tene-

tenebatur inquirere, & nō valet possessio aliter capta. Alexander *cons. 5. In causa. num. 2. lib. 1.* & iterum *cons. 83. Visa facti. num. 9. ver. non audtur, lib. 2.* † Extende, quando excusaretur ex ignorātia, quianō excusatur ex perseuerantia, postquā sciuit, quia dolosus efficitur. Bald. *dict. cons. 91. num. 6. & 7. lib. 1.* & ibi apostil. in *ver. cognoscit.* Anchar. *cons. 292. n. 3. v. plus dicit.* † Extende; quia etiam procedit pœna statuti contra turbantes, quando statutum non requirit dolū, sicut statutum Narniæ, super quo Bart. *dict. cons. 91. n. 6.* † Ratio prælectorum est; quiā licentia nulla licet excusset à pœna, non tamen culpa, ideo cū tex. in *l. meminerint C. vnde vi*, velit, quod debeat fatere diligentiā de citando possessore, si nō fecit, est in culpa, quæ sufficit; quia non requiritur dolus, ita Bart. *d. cons. 91. nu. 4. & seq.* maxime *n. 6. lib. 1.* Anchar. plene *d. cons. 133. in fin.* † Extende maxime, qñ vigore decreti subreptitii, & iniusti cepit possessionem nō citato possessore. Anch. *d. cons. 292. nu. 3.* † Extende maxime, quando iudex secularis procedens ad possessionē contra laicum conuincentē à clerico; quia si nō est citatus clericus, & expellat eum non citatum; perdit possessionē & ius, & si clericū reuertentē non admittit, agit spolio clericus corā Ecclesiastico, & obtinet restitui, Ioan. de Im. *cons. 55. nu. 5. vsque in fi.* † Declara tamen; quia *cap. licet Episcopus de electio. in 6.* procedit solū, quādo dubium est de iure possidentis; si vero clare constat, quod nullū ius habet, non procedit, Roman. *cons. 483. Dubitatur, in fine, nu. 18. ver. nec huic conclusioni.* † Amplia, vt procedat in tātū, quod legitimus possessor non possit amoueri, vt si imperator cōcedat feudū alicui cū clausula, quod possit possessionē capere amoto quolibet etiā legitimo possessore, si capiatur possessio, & expellatur alius legitimus possessor, possessio capta est nulla, etiā si adsit clausula, *de plenitudine potestatis, & ex certa scientia.* Bal. *cons. 345. Ad euidentiam præmittendum, lib. 1.* Vide, *Exequutor merus quando cognitionem causæ adhibeat ex necessitate. Concl. 501.* † Extende, vt procedat etiā in amotione facta per Papā non citato possessore, *l. meminerint. C. vnde vi.* Angel. Aretin. *cons. 19. Videtur omnino, num. 3. & seq. ver. quinto pr.* † Restringe, quando Papa, vel Princeps fecit cum causæ cognitione restituendo aliquem ad suam possessionem, & deputando iudicem, vel alium nudum exequtorē, vt mittat eū in possessionem facti; quia non tenetur citare. Angel. Aretin. *cons. 18. Ioannes, nu. 3 & seq. ver. quarto allegatur, & cons. 19. num. 32. ver. sed respondeo, cum multis seq* † Restringe, vt nō procedat, quando Princeps iuste spoliasset aliquem possessione, puta quia possidebat iniuste rē Principis; quia q̄ potest præles ex iurisdictione formata, potest Princeps ex auctoritate sua. Bald. *cons. 345. nu. 4. ver. est sciendum. lib. 1.* † Declara totam istam materiā, quia Princeps si mandat aliquē restitui ad possessionem, vel alicui dari possessionē etiā ex certa scientia, & de plenitudine, intelligitur citato possessore, alias esset nulla possessio data, si vero Princeps recognita, & discussa cū causæ cognitione, put ipse attestatur, mādat alicui iudici, vel exequtori, vt reintitutum ad possessionem per Principem in possessionem inducat; quia loquitur de mera exequutione facti, etiam si dicat per iudicem eligendum mittin possessionem, nō requiritur citatio, & possessio facti tradita non citato possessore valet, plenissime Angel. Aretin. *d. cons. 19. Videtur omnino. nu. 30. & multis seq. per tot.* vbi tollit contraria, & plenius *nu. 58. vsque in fin.* vbi quod talis restitutio in integrum ad possessionem facti habet vim licentiæ apprehēdendi propria auctoritate; quia licet restitutio non cōprehendat nisi ea, quę iuris sunt; secus, quando in specie fit mentio de possessione. † Amplia, vt procedat, q̄ possessor debeat citari ante quā amoueatur à possessione, vt etiā si delictū, propter quod potest priuari, esset notorium; si tamen nō est condēnatus, debet citari ante quā amoueatur à possessione. Bald. *cōs. 141. in fall. 2.* † Amplia; quia licet detinens possessionē ex certa causa, quæ cessante possit expelli; si tamen in aliū transtulit possessionē, ille tertius non poterit de facto expelli etiam cessante causa, put posset is, qui tradidit; quia debet ordo seruari iudicialis. Bal. *cons. 362. Quanquā super. lib. 3. per tot.* † Amplia; quia possessio, seu missio in possessionē facta dicitur nulla, & consequenter sine citatione facta, quādo fuit citatus is, qui interim mortuus est ante dationē; quia talis citatio dicitur circūducta. Bal. *cons. 340. Tria sunt, in pr. lib. 2.* vbi, quod debuit citari filius, cū sit tuus hæres, quatenus sit adultus; si vero nō sit adultus, citari debēt agnati, & cognati illi⁹. † Extende; quia tenuta data nō citato possessore est nulla, & nō potest confirmari, quando non esset de nouo cōcedēda. Ioa. de Imol. *cons. 128. in pr.* † Contrariū, quod possessio data ex secundo decreto, & adiudicatione, seu datione in solutū, nō citato possessore, sit nulla, & nō possit cōfirmari, sed sicuti de facto procestum est, ita debeat de facto reuocari. † Amplia; quia sētētia lata cōtra eū, quia alienauit bona pupilli, ēt super immissione pupilli in possessionem bonorū alienatorū non citato emptore, nō potest cōtra emptorē exequi, etiā si emptor fuerit vocatus, & adhibitus testis in sentētia, & exequutio facta debet reuocari, put de facto processit. Bal. *cons. 149. Proponitur, quod quædam, lib. 3. per totū.* Vide, *Consensus quando nō noceat consentienti, qui alias noceret. Concl. 753.* † Amplia, vt procedat etiā stante statuto, q̄ possessio defuncti censeatur translata in hæredē; quia hęres debet citare possessorem, ante quā acquirat possessionē, alias tenuta esset nulla. Alex. *cons. 82. Perspectis. n. 4. v. nec ad hoc obstat.* vbi apostil. in *ver. apprehensa*, dat concord. & iterū *cons. 83. Visa facti, n. 2. & seq.* maxime *n. 10. & seq. lib. 2.* Vide, *Statutum quod possessio defuncti continuet in hæredem, valet, & quando habeat locum. Concl. 625.* † Amplia, quia tertius possessor non citatus nō debet amoueri à sua possessione vigore sentētiæ latæ cōtra hæredē, & si amoueatur, debet de facto reuocari talis tenuta, tanquā de facto data. Bald. *cons. 257. Factū sic proponitur. lib. 4. per tot.* maxime in fin. Ægid. Bellā. *decis. 664.* vbi, q̄ exequutio facta non citata parte debet sine citatione reuocari, licet de errore sequatur error. Extēde; † qa tūc valebit datio possessionis, & tenutæ non citato possessore, quando fit datio talis ad instantiam eius, qui primo possidebat, & fuit amotus à sua possessione sine citatione; quia ita de facto est restituendus, sicuti de facto fuit amotus, etiam non citato eo, qui eum amouit. Alex. *d. cons. 5. In causa, & lite, n. 4. v. item si probatum est, lib. 2.* vbi plenā apost. in *v. de facto.* † Amplia etiam ad fauorem spoliati; quia non debet restitui non citato possessore. † Extende; quia imo neque valet rescriptum Principis, quod quis sine citatione amoueatur à sua possessione, vel alteri concedatur. Bal. *cons. 502. Post diuersa, n. 3. v. considera. lib. 5.* † Declara, nisi Princeps rescriberet in exequtione rei iudicatæ aliquem mitti in possessionem sine citatione, vel nisi rescriberet super notorio habente exequtionem paratam; quia istis duobus casibus non requiritur citatio. Bal. *cōs. 502. n. 3. lib. 5.* † Amplia; quia non valet possessio data non citato tertio possessore, etiamsi statutum dicat, q̄ possessio bonorū falliti detur creditoribus non citato possessore; quia intelligitur de ipso fallito debitore, non de tertio habente causam ab eo. Anch. *cons. 270. n. 3. & seq.* † Extende, vt procedat, etiamsi exstet statutum, q̄ in datione in solutum fiat citatio per proclama contra eos, qui prætendunt interesse; quia non intelligitur de possessore, sed de alio interesse, & recipit interpretationem passiuam à iure communi. Alex. *cons. 5. In causa, & lite, col. 2 in pr. v. & statutum, lib. 2.* & iterum *cons. 208. in fi. eod. lib.* † Amplia; quia neq; Papa, neq; Imperator priuāt aliquē possessione, vel iure suo, nisi sit citatus. Anch. *d. cons. 270. n. 3. & seq.* † Amplia; quia vacante beneficio litigioso, licet inferiores collatores non possint conferre, si conferāt nulliter; q̄a sit reseruatū, *c. 2. vt lite pend.* si contingat collitigantē habere exequutoriales, & exequutor mittat in possessionē non citato illo intruso, possessio est nulla, & si appellet, debet reuocari. Card. Zabar. *cons. 54. per tot.* vbi ponit modū, q̄ cedēdi, videl. possessioni nulliter captæ renunciādi, & citato primo possessore intruso detur noua possessio. † Amplia in feudatario priuato ipso iure ob non petitā inuestiturā, q̄a licet non requiratur sententia, intelligitur quoad priuationē iuris, secus quoad priuationē possessionis; q̄a debet citari, & seq declaratio. Bolog. in *addit. ad cons. 32. Io. de Anan. n. 2. v. secundo potest responderi.* † Amplia; q̄a non valet datio in solutū, seu adiudicatio facta non citato tertio possessore, contra quē est factū secundū decretū. Rom. *cons. 158. Circa articulum, in pr.* vbi apost. plena in *v. cognitione* † Limita contra priuatū, vel condemnatum per sententiā; ideo feudatarius Ecclesiæ condemnatus de homicidio commisso in personā presbyteri potest priuari feudo, & potest capi possessio absq; citatione; q̄a ista ablatio est loco exequutionis. Bal. *cōs. 141. Thema huiusmodi, in fi. v. sed super parte, lib. 2.* † Extēde in beneficiato possessore priuato p̄ sententiā iuris, vel hominis; q̄a pōt ordinarius conferre tale beneficiū non vocato possessore, & etiā potest illū intrusum amouere à possessione ex officio. Rom. *d. cōs. 483. Dubitatur. n. 17. v. tertio hoc demonstratur*, vbi, q̄ etiā, p̄cedit tam in ordinario, quā in delegato principis. † Limita; q̄a debet possessor, qui amouetur à sua possessione sine citatione, appellare, alias cēsetur acquiescere, probata scientia. Zab. *cons. 54. n. 2.* † Limita; q̄a bene pōt ordinarius cōferre beneficiū eis, q̄ dicitur priuatus ipso iure, licet nō sit facta declaratio, neq; citatus; q̄a talis collatio pēdet à futuro euētu, & est actus extraiudicialis. Zab. *cons. 132. n. 3. v. sed posset instari*, & clarius *n. 5. & seq. v. ad secundū respōdeo.* † Extēde etiā in delegato principis; q̄a pōt cōferre, & dare possessionē beneficii, nō citato possessore nō habente titulum coloratum, plene Rom. *cons. 483. Dubitatur, n. 14. ve. tertio quæritur*, vbi apost. in *ver. Gisberto.* & in *ver.* 103. vbi allegat Lap. *all. g.* 103. & alios. † Limita; quia missus ex primo decreto, etiamsi

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

etiamsi faciat fructus suos & fiat possessor, non debet citari ab alio creditore volēte eandē missionem; quia ea facta, postea videndum erit, quis sit potior, vel prior. Io. de Imo. *cons.* 110. *In causa. quæ vertitur, n. 5. ver. circa quartum.* †Limita; quia licet possessor debeat semper citari, non tamē is, qui habet solum titulū rei sine possessione; quia ipse nō debet citari, Bald. in *l. manifestissimi, in princ. n. 3. ver. attende, quia sæpe. C. de furt.* Vide, *Tertius veniens pro sui interesse nō impedit exequutionem sententiæ. Concl.* 86. † Extende; quia qui agit ad nullitatem missionis factæ in sui præiudiciū sine citatione, debet probare possessionem suā tempore datæ possessionis alteri. Alexan. *cons.* 81. *In causa, & lite, in princ. lib.* 7. vbi, quod nō sufficit possessio post præceptū de mittendo alio, sed debet probari de illo tēpore, vel ante. †Limita; quia nō debet citari prætendens se coelectū in cōfirmatione, & traditione possessionis pro electo, quando possidens nullū ius habet. Roma. *d. cons.* 483. *n.* 16. *ver. secundo probatur.* †Limita decē modis per Dec. *cons.* 190. *In causa, quæ agitatur, n.* 9. *ver. venio ad secūdum, vsque in fi.* †Primo quando notorie constat possessorē nullum ius habere, vbi proutraq; parte allegat, & distinguitur; aut priuatus sententia iuris, & nō procedit limitatio; aut sententia hominis, quæ facit notoriū, & procedit limitatio, ita Ferret. *cons.* 12. *n.* 12. vbi late, & Deci. ibi *nu.* 9. *ver. quarto facit, & ver. sexto hoc tēpore*, & omninovide Roma. *cons.* 499. *n.* 4. *& seq.* vbi plena apostilla in *ver. auferre*, quæ dicit esse verā limitationem in eo, quivere, & notorie nullū ius habet, & citat infinitos. †Secundo, quando erat vacā, Deci. vbi supra *ver. secundo*, vbi, quod dominus potest occupare possessionem vacantem rei suæ. †Tertio; quia non cōpetit restitutio, si cōstat de dominio in profanis. Dec. vbi supra, *ver. tertio*, maxime, quando cōstat de nō iure spoliari, ibi *ver. octauo ad idem, & ver. nono.* † Quinto qñ de licentia iudicis, vel principis. Dec. vbi supra *ver. quinto hoc comprobatur.* †Sexto, quādo procedit priuatio per sententiā principis, vel iudicis. Dec. vbi supra *ver. sexto & ver. septimo.* † Septimo, qñ principaliter mādat fieri. Deci. *d. cons.* 190. *col. fi. ver. decimo. vsq; in fi.* †Limita, quando duo possiderēt habentes titulum ab eodē: quia is, qui habet primo titulū, præfertur, nisi alter probet se primo accepisse possessionē ex titulo posteriori, & ideo si ambo possident, & primus vēdat alteri, cui tradatur possessio nō citato secūdo, præfertur; quia nisi posterior doceat de anteriori possessione capta, clare, prior possessio præsumitur habētis priorē titulū. Alex. *cons.* 81. *In causa, & lite, n.* 4. *& per totū, lib.* 7. †Limita; quia iudex appellationis tenutę nulliter datę, si videt esse cōcedendā de nouo ei, qui nulliter fuit missus non citata parte, potest illā cōfirmare, seu de nouo dare. Alex. *d. cons.* 81. *n.* 4. *& seq. v. & posito quod d. Massarius, lib.* 7. Alex. *cons.* 73 *nu.* 10. *lib.* 6. *& cons.* 111. *lib.* 5. Vide, *Nulliter gesta quando & qualiter possint confirmari. Concl.* 148.

Possessor quando possit mutare causam suæ possessionis. Concl. 443.

1 NEMO †potest sibi mutare causā possessionis causa extrinseca noua, & nouo titulo non accedente, *l. cū nemo. C. de acquiren. possess.* Socin. *cons.* 167. *Non inutilis. n.* 17. *vers. sed hic aduertendum, lib.* 2. vbi loquitur in emphyteuta, qui nō potest mutare causā, neque interuertere possessionē nō accedente noua causa. Castrens. *cons.* 391. *In causa, quæ vertitur. col.* 2. *in fin. ver. sed nec potest mortem, lib.* 2. Rom. plene *cons.* 70. *Visis themate, in fi. ver. cū igitur, & cons.* 113. *Pro de*
2 *cisione. colum.* 2. Corne. *cons.* 137. *n.* 5. *lib.* 3. † Extende in tantum verum, vt q. possedisse probatur, & negauit; puniatur in pœnā amissionis possessionis, nisi doceat causā mutādæ possessionis intercessisse, vel, si primo affirmauit, postea negat. Roma. *d. cons.* 70. *in*
3 *fin.* †Extēde, vt procedat, ēt si causa superueniat, nisi possidēs declaret, & cōstet, quod voluit mutare. Socin. *cons.* 135. *col.* 3. *ver. sed hic*
4 *est aduertendum, lib.* 1. † Crauet. tamen *de antiq. tempo. in* 4. *parte.* §. *materia ista, n.* 111. *ver. decimo.* non affirmat esse veram extensionē.
5 †Amplia; quia donataria vxor possidens iure familiaritatis bona mariti, nō potest sibi mutare causam possidendi, nisi de cōsensu mariti, ideo licet maritus donet vxori causa mortis sine traditione, nō confirmatur morte, neq; valet; licet vxor possessionē cōtinuet, & velit mutare post mortem mariti; quia nō potest. Castr.
6 *cons.* 138. *Dicta donatio, col.* 1. *lib.* 1. †Amplia in marito possidēte bona vxoris; q. præsumitur iure familiaritatis, & mortua vxore nō potest sibi mutare causā possessionis sine titulo, sed præsumitur cōtinuare dicto iure familiaritatis. Castr. *d. cōs.* 391. *In causa quæ ver-*
7 *titur, col.* 2. *prope fin. ver. sed nec post mortē, lib.* 2. †Extende, etiā si maritus sciente vxore posuit bona vxoris ad æstimū proprium, etiā si stante statuto de lucro dotis; quia nisi doceat esse dotalia, nō mutat causā possidēdi iure familiaritatis, ex quo cōstat fuisse vxoris
8 propria. Castr. *d. cons.* 391. *col.* 2. *post med. lib.* 2. †Amplia in eo; q. possidet rē suam; quia nō potest mutare causam possidendi vt alienam nulla causa extrinseca interueniente, vt in eadē re vti aliena possit furtum committere. Rom. *cons.* 113. *col.* 2. *in pr. ver. nemo enim.* †Limita; quia possidens castrū sibi concessum à spoliatore, siue beat ius cessū à spoliato, potest sibi mutare causam possidēdi, & nō dicitur interuertere possessionē spoliatori, qui tradidit, quia vincit ex iure sibi cessō, non ex improbitate, Bald. *cons.* 307. *Libellus d. Baldi. propest. ver. sed dubium est. vsque in fi. lib.* 3. vbi dicit esse pacti dubiū. †Limita in vxore, quæ viuente marito possidet ratione familiaritatis, & mortuo marito pro dote sua bona mariti tit. pignoris potest possidere, & sic mutare causam possessionis Bald. *cōs.* 10. *In quæst. li.* 5. *per tot.* maxime in fi. †Cōtrariū, quod nullier in dubio præsumatur iure familiaritatis continuasse. Soci. *cōs.* 60. *col.* 2. *& 3. lib.* 1. sequitur Capic. *decis.* 46. *n.* 4. quia nō censetur voluisse mutare causam possidendi, nisi appareat. Socin. *cons.* 137. *col.* 3. *in pr. lib.* 1. †Limita; quia mater tutrix, & curatrix pupilli, cui maritus fecerat legata, potest mortuo pupillo mutare causa possessionis, q̄ tutorio nomine habebat iure suorū legatorū, seu portionis ratione tutoriæ sibi debitæ, in bonis filii ab intestato. Bal. *cons.* 127. *Quæsitum per Petrus, lib.* 5. *in fi.* vbi, quod non priuatur iure sio per dictā possessionē; quia licita fuit mutatio. †Et ex poss. ssione potius præsumitur mutatio licita, quam continuatio illicita, etiam si actus mutationis non appareat, sed sola causa, Anch. *cons.* 252. *n.* 5. *fin.* †Limita in dominio; quia si fideicommissarius ante purificam conditionem fideic. ōmissi habet rem ex donato à grauato, vere transit in eū dominū; sed tamē purificata cōditione fideicōmissi mutatur causa dominii, & incipit possidere ex fideicōmisso. Cast. *cons.* 346. *Circa bona, in pr.* & idē, si alio titulo, puta legati habeat a grauato; quia purificata postea conditione fideicōmissi, mutatur causa dominii, & habet ex fideicōmisso, idē Castr. *cons.* 391. *Primo videndū, in pr. lib.* 1. † Limita; quia causa extrinseca accedente mutatio possessionis præsumitur, etiam si non doceatur, quādo cōtinuatio esset illicita, ideo pater, seu patrignus, qui administrabat bona priuigni, mortuo priuigno, cui successit soror vterina filia patrigni, si patrignus continuauit possessionem, præsumitur ex noua causa licita, quod adiuerit nomine filiæ. Anch. *cons.* 251. *Pater charissime. n.* 4. *& sequent. ver. tertio pr.* †Extēde; quia nedū licita est mutatio possessionis superueniente titulo, sed ēt præsumitur quis sibi mutasse causam possidenti iniustā cū causa iusta superueniēte. Cast. *cons.* 171. *col.* 2. *v. sic ergo, lib.* 1. dūmodo sciuerit titulo superuenisse, vt ibi. †Extēde; qa causa extrinseca accedente possessio mutatur de aliqua in aliquā, & de nulla in aliquā, & potius præsumitur mutatio, quā continuatio, qñ mutatio est licita, cōtinuatio illicita. Anch. *d. cōs.* 252. *n.* 6. †Extēde etiā in beneficialibus, quia possidens beneficiū si superueniat titulus bonus à Papa, potest mutare causam possidendi. Bald in *l* 2. *C. de feruit. col* 10. *ver. sed pone aliquis*, sequitur Crauet. *cons.* 171. *in principio vers. secundo.* †Declara tamē procedere, qñ possidens scit titulos plures. Crauet. *cons.* 171. *in fin.* †Restringe; quia nunquam præsumitur mutatio possessionis ex titulo proprio in titulū nomine alieno, neq; de titulo proprio valido, in titulū proprium inualidum, ex multis quæ allegari possunt: Primo; quia nunquam præsumitur quis ex pluribus titulis competentibus eligere minus bonum, sed è contra. Alex. *cons.* 8. *lib.* 3. Crauet. *cons.* 322. *n.* 3. irem quia possessio extitulo valido, non inualido præsumitur. Bald. *cons.* 34. *lib.* 2. *circa finem* nemo præsumitur perdere, & iactare suum, cum similibus.

Possidet is, cuius nomine possidetur. Concl. 444.

POSSIDET †† is, cuius nomine possidetur. Oldrad. *cons.* 199. *in fundamento, nu.* 3. *ver. sed iis cessantibus*, quilo quitur ad probandum primum extremū in spolio, quod sufficit probare possessionem nomine agentis spolio possedisse. †Amplia, in tātū, quod is, qui possidet, si declaret, se possidere nomine alterius etiā absentis, & absens ratā habet declarationē, absens ex equirit possessionem eius; q. declarauit, si post declarationē in ea cōtinuauit. Bal. *cons.* 247. *nu.* 2. *ver. in contrariū. lib.* 3. † Amplia; qa quis possidet per colonum, seruū, factores & ministros, & eorū opera quis dicitur fructus percipere, *l.* 1. §. *item acquirimus, & §. per seruū corporaliter. ff. §. per procuratorem, & §. si iusserim. ff. de acquir possess. l. qui vnum. ff. quod per colonum ff. eod.* quia colonus, & ministri non dicuntur possidere, sed dominus possidet, cuius nomine possidetur. †Amplia, quia colonus cōductus in iudicio si succūbat in rei vindicatione, nō priuat dominū possessione, etiā si ētradat, Canon in *c. quoniam. §. quod si super. vt lite non contest.* Bald. in *l. si fundum. ff. de rei vend.* & in *l* 2. *in fi. C. ne vxor pro mari.* Imo in *l. cum sententia. ff. de appellat.* Alex. in *l. peregre. §.* 1. *nu.* 8. *ff. de acquirend. possess.* Vide, *Possessio tradita*

fertur multis modis. Concl. 424. Vide, Poss. sio iuste, vel iniuste capta pro alio debet ab eo respui, vel acceptari. Concl. 414.

Possessorii causa dicitur modici præiudicii, & habet multa specialia. Concl. 445.

1 CAVSA, †in qua agitur de solo possessorio, quantumcunq; agitur de re magna, dicitur causa modici præiudicii, & modici valoris, *l. vnica. C. si de moment possess. leg. momentaneæ. C. qui legit. personã non hab.* Iaſ. post Bart. in *admonendi. ff. de iureitur.* Socin. in *l. rẽ, quæ nobis, in 7. quæſt. ff. de acquir. poſſ. ſſ.* Crauet. *conſ. 158. n. 12.* Matthesil. *ſing. 3.* vbi apostil. dat concor. Alex. plene *conſ. 103. Super eo, n. 3.*

2 *ver. tamen præmiſſis non obſtantibus, lib. 7.* † Et ideo in possessoriis sufficit, quod summatim per præsumptiones, & indicia semiplene probetur. Bar. in *l. 2. C. vbi in rem actio. & in l. 1. quorum bonor.* Matthesil. *d. ſingul. 3.* vide apostillã ad Alex. in *conſ. 139. Circa primum, n. 14. in ver. plena*, quæ citat plurimos pro ista parte, quib' adde Af-

3 flict. *deciſ. 364.* † Et actor habẽs probationẽ per vnicũ testẽ potest obtinere iuramẽtum in supplementũ. Socin. in *d. l. rem quæ nobis, in 7. q. in pr. ff. de acquir. poſſeſſ.* allegat Alex. *conſ. 91. In cauſa, & lite, li. 5.* Deci. *conſ. 56. col. 2. & conſ. 252. & in c. dilecti. de appell. & in l. ſi. C. de edicto Adria. & in l. 2. C. de Carbo. edicto.* Matthesil. *ſingul. 2.* Alex. *d. conſ.*

4 *103. n. 8. lib. 7.* vbi idem, ſi habet semiplenam probationẽ. † Imo, quod in causa possessorii tanquã modici præiudicii sufficiat probatio per vnum testem. Bart. in *l. 1. C. quorum legat. & in l. 2. in fin. C.*

5 *vbi in rẽ actio.* Matthesil. *ſingul. 3.* vbi apostil. † Et sola fama, quę alias non probat, nisi semiplene, in causa possessorii probat plene, Alex. *conſ. 103. col. 2. n. 3. lib. 7. & conſ. 91. lib. 5.* late Iaſ. in *l. admonẽdi, n. 203. & ſeq. ff. de iureitur.* Felin. in *c. veniens. el primo, de teſtib.* & De-

6 ci. *d. conſ. 56. col. 2. & conſ. 252. & in c. dilecti, de appell.* Matthesil. *ſing. 2.* † Et ſcriptura priuata recognita per compartitionẽ litterarũ facit semiplenam probationem. Alexan. *conſ. 103. Super eo, n. 4. ver. ſecũ-*

7 *do præſuppono. lib. 7.* † Et sufficit testimonium de auditu. Felin. in *c. in litteris, de teſtib.* † Et testes deponentes de possessione, vnus de 24. annis, alter de 16. per verbũ *videtur*, probãt, & sunt cõtestes in

8 minori tempore. Alex. *conſ. 54. Viſo proceſſu, nu. 7. lib. 5.* † Et quod sufficiat semiplena, & probatio per testes singulares. Alex. *d. conſ.*

9 *103. Super eo dubio, col. 1. lib. 7.* Deci *conſ. 252.* late Crauet. *conſ. 258. n.*

10 *17.* † Contrariũ, quod imo probatio semiplena nõ sufficiat. Bart. *in extrauag ad reprimendum. in ver. ſummarie.* Afflict. *deciſ. 364.* Alex. *conſ. 139. lib. 6.* vbi sub *n. 14.* apostil. in *ver. plena*, dat concord. & di-

* cit hãc verã, & seruari, & *conſ. 187. lib. 7.* vbi quod est magis cõmu-

* nis opinio, vide pro vtraque parte in *ver. Extremũ primũ plene probari debet. Conc. 682.* & reddit Alex. rationem *d. conſ. 139. col. ſin. li. 6.* quia est magni præiudicii, ex quo non datur appellatio, & licet teneat contrariũ *conſ. 103. Super eo, per totum. li. 7.* in̄ *n. 7. in fi.* dicit,

11 quod aliqui tenuerunt contrariũ, & ibi apostilla in *ver. tenuerunt*, dicit, quod bene tenuerunt, qui tenent hãc partẽ. † Declara; quia deferendũ est iuramentum ex probatione per vnũ testem, vel fa-

12 mam in causa possessorii. Alex. *conſ. 91. col. 1. li. 5.* quia est causa modici præiudicii, vt supra in princ. & in terminis Deci. *conſ. 136. in fin.* in quibus locis dicunt posse deferri per iudicem etiam parte nõ petente, propter clausulam in libello, *petens ius, & iuſtitiã minuſtra-*

13 *ri, &c.* Alex. *conſ. 103. n. 8. lib. 7.* plene Fulgos. *conſ. 145. in principio.* † Declara; quia adsunt aliqua possessoria summarissima, & fa-

14 uorabilia, in quibus sufficit fama, & semiplena probatio, veluti si agatur de alimentis, de vẽtre in possessionẽ mittendo. Alex. *d.*

15 *conſ. 139. in fin. lib. 6.* † Amplia; quia princeps potest mandare iudici causæ possessorii, & turbatę possessionis, vt procedat in petitorio; quia modici præiudicii; quia non aufert iustitiã partis. Alex.

16 *conſ. 54. n. 2. & 3. ver. quinimo dato, lib. 5.* Crauet. *conſ. 182. n. 14.* Brun. *conſ. cauſis 21. in fin.* Gramma. *conſ. ciuili. 83.* Ægid. Bell. *deciſ. 214. &*

17 *506. & 517.* Gabriel. *de reſtit. ſpoliat cõclus. 1. n. 177. limit. 45.* † Amplia; quæ etiam in causis breuionibus, & modici præiudicii probatio per vnũ testem sufficit. Matthesil. *ſingul. 1.* Salycet. in *auth. niſi bre-*

18 *uiores. C. de ſent. excomu. recit. in pr.* † Extende; quia in causis modicis, & summariis proceditur de plano, sine strepitu, & figura iudicij, & apices iuris reiiciuntur. Alex. *conſ. 61. lib. 2.* Bart. in *extrauag ad*

19 *reprimẽdum, in ver. ſummarie, & in ver figura.* † Amplia; quia iudex in huiusmodi causis potest quãdocunque partẽ interrogare. Fel. in

20 *c. cum Ioannes, de fide inſtrum. col. 5.* † Extende; quia conclusio nõ habet locũ in istis causis breuionibus, & summariis; ideo post cõclusum, & quãdocunque ante sententiã potest iudex partem interrogare. Alexan d. *conſ. 84. col. ſin. ver. quarto principaliter. lib. 4.* Imo & testes potest interrogare, & dicit * cõmunẽ, allegat glos. & Do-

21 ctor. in *cle. ſæpe. in ver. interrogabit, de verb. ſignificat.* Vide, *Summaria* 22 *Cauſa habet multa ſpecialia, & quæ. Cõcl. 891.* † Amplia; quia causę turbationis possessionis, quæ fiunt per præcepta, sunt summarissimæ, & expediũtur sine l. bello, sine litis cõtestatione. & sententia lata nõ præiudicat in possessorio, neq; in petitorio. Castr. *conſ. 3. in principio. lib. 2.* & idẽ est, si agatur de reuocatione præcepti. Castren. *conſ. 30. lib. 2* Vide, *Summaria cauſa quando dicatur, & quæ ordinaria. Cõcl. 887.* † Amplia; quia nõ datur appellatio in causis possessorii 19
meri; qa agitur de modico præiudicio. *l. vnica. C. ſi de moment. poſſeſſ. agatur.* Vide, *Appellatio an detur in poſſeſſorio, & quãdo. Conc. 407.* † De 20
clara tamen; quia nõ dicitur agi de modico præiudicio in causa possessorii, sed de magno, & graui præiudicio, quãdo aufertur iniuste possessio, siue per sententiã, siue aliter, ideo illo casu datur appellatio, & non procedunt supradicta de leui præiudicio, Abb. plene *conſ. 55. In cauſa, in princ. lib. 2.* vbi dicit, quod bene datur exequutio sententiæ in possessione, sed non impeditur appellatio deuolutiua, & si reuocaretur sententia, reuocanda est possessio. Vide, *Probata ſemiplena in quibus ſufficiat. Concl. 794.*

Possessorium ante petitorium terminatur. Conclusio 446.

POSSESSORIVM † ante petitorium terminari debet; ideo si 1
quis præscripsit legitime quartam funerũ, & post prescriptionem semel soluerit, licet requiratur contraria præscriptio, vt cesset, & tollatur prima; tamen istud est in petitorio, secus in possessorio, in quo debet dari manutentio pro solutione facta cõtinuã da. Lap. *alleg. 30. n. 10. circa ſi. v. an ſi ſit præſcripta.* Vide, *Exceptio ſpoliationis repellit agentem in petitorio, & ſuſpendit petitorium. Concl. 412.*
† Amplia; quia is, qui habet titulum coloratum etiam in causa 2
spirituali, vel beneficiali, debet restitui, etiam si aduersarius probasset exceptionẽ proprietatis per iura nõ recognita; quia ante recognitionẽ debet fieri restitutio. Oldrad *conſ. 227. De toto, n. 6. ver. quarto obiicit.* † Et quod constito de possessorio illud debeat 3
prius terminari. Alex. *conſ. 117. Viſo proceſſu, n. 3. ver quinimo, lib. 2.* vbi extẽdit, etiã si vtrumque esset cumulatũ. † Declara; quia licet 4
possessoriũ debeat primo terminari; tamen petitorium terminato possessorio coram eodem iudice possessorii debet terminari in tantũ, quod corã alio iudice non poterit intentari, etiam si alius iudex esset ordinarius, *l. 1. ff. de quib. reb. ad eundem iud.* gl. Bart. Bald. & alii in *l. nulli, C. de iudic.* † Et procedit declaratio etiam si- 5
nita instantia possessorii. Soc. *conſ. 38. lib. 1.* † Amplia; quia etiam si 6
commissum esset petitorium, & possessorium; tamen iudex delegatus potest super solo possessorio pronunciare, *c. 1. de ſequeſtr. poſſeſſ.* vbi Abb. & dicit esse notandum Alex. *conſ. 98. Viſis itẽ, in pr. li. 5.* † Amplia; quia imo potest actor suspẽdere petitorium, & in- 7
tentare remedium possessorium; Apost. ad Alex. *conſ. 43. Viſis. n. 9. li. 4. in ver. tamen*, Vide, *Suſpenſio petitorii quãdo fieri poſſit. Concl. 916.* 8
† Amplia, quia terminato petitorio cessat possessorium; ideo si iudex pronunciauit Titium dominum nõ posse à Seio molestari, non poterit Seius intentare possessorium aliquod stante re iudicata in petitorio. Io. de Im. *conſ. 87. in fin.* † Limitacorã arbitratore; quia ipse potest sequi finalẽ effectũ veritatis omisso possessorio, & pronũciare in petitorio. Bal. *conſ. 496. Tenor literarũ. n. 2. circa ſi ver. & ideo, lib. 1.* † Limita in iudice supremo; quia procedit sine 10
ordine iuris positiui. Men. *conſ. 2. n. 190. & ſeq. lib. 1.* † Limita, qñ de 11
vtroq; est cognitũ. Crau. plene *conſ. 248.* quasi per tot. † Declara 12
tñ, qa qñ de vtroq; est cognitũ, licet sup vtroq; possit pronũciari; tamẽ debet prius in possessorio, & successiue in petitorio pronũciari. Cassad. *deciſ. 7. de cauſa poſſeſſ. & propriet.* sed tamẽ in exequẽdo solũ petitorũ attendi debet, nisi fuisset suspensum, vt ibi declarat Cassad. † Cognoscitur de vtroq; qñ quis agit ad possessionẽ 13
vigore constituti appositi in diuisione, quæ impugnatur, & dicitur nulla; quia si esset nulla, cessaret cõstitutum, ideo de vtroque agi dicitur. Castr. *conſ. 43. Videtur dicendum. in pr. lib. 1.* & datur tunc appellatio; quia non est merum possessorium. Vide, *Appellatio an* 14
detur in poſſeſſorio, & quando. Concl. 407. † Declara tamen, vt procedat, qñ tria concurrerent, quod iudex esset ordinarius, quod de nullitate esset plene cognitũ, & quod per viã agendi proponatur adeundem finem nullitatis; secus, si summarie ad effectũ impediendi solã missionem facti; quia tũc si deficit vnum ex tribus, sententia est in possessorio, & nõ appellatur. Castr. *d. conſ. 43. per totum.* Vide, *Sententia lata in vno iudicio nocet in alio, & quando ſecus. Concl. 175.*

Possessorium pro quibus rebus detur, vel non. Conclusio 447.

POSSESSORIVM † datur, & restitutio spolii pro reb' incorporalibus & obligatione personali, put tenẽt Inno. Hostien. & alii 1
inc. querelã. vbi Abb. in 3. not. ab. de elect. Fastol. *dub. 17. inci. tertiũ. dubium.*

bium. Bald. *cons.* 161. *Proponitur, quod in princ. ver. solutio, dicendum est, libr.* 3. vbi loquitur in iuri dictionalibus. Anch. *cons.* 248. *nu.* 4. *ver. sed contrarium.* Romã. *cons.* 311. *n.* 6. *ver. quoad tertium*, vbi apostil. in *ver. competere.* allegat cõcord. maxime Abb. *cõs.* 23. *In causa, in primo dubio lib.* 2. Deci. *cons.* 36. *In causa.* Grat. *cons.* 149. *Domina. n.* 12. *lib.* 2.

☞ Vide, *Possessio an acquiratur per vnicam solutionem, & vnicum actum.*

☞ *Conclus.* 421. Vide, *Quasi possessio acquiritur per vnicum actũ, & quando*

2 *secus. Concl.* 44.† Contrarium, quod possessorium non datur, neque restitutio spolii pro rebus incorporalibus secũdũ Legistas,

3 prout refert Specul. *de restit. spoliat. in* 4. *parte.* §. *nunc dicamus.* †Declara, vt per Roma. *dict. cons.* 311. *In causa propositæ consultationis, n.* 6. *ver. quoad tertium*, vbi facit tres casus, vt possessoriũ non detur cõtra illum, q̃i est personaliter obligatus, *l. fi. ff. quorũ bonorũ.* si vero est personaliter obligatus propter rem, vel ius reale, prout in vasallo, & datur, & idem, si obligatio personalis est occasione certæ rei; quia datur possessorium, ita etiam dicere videtur Castrens.

4 *cons.* 130. *lib.* 2.† Declara, vt per Bald. late referentem opiniones *cons.* 290. *Istæ allegationes, lib.* 1. vt quando incorporalia cõpetũt ratione subiectionis, puta inferior tenetur superiori ad seruitutẽ, vel annuam præstationem, & datur petitorium, & possessorium vtile, & sic improprie; si vero non agitur de subiectione, tunc agendũ est actione personali, & non competit petitorium, neque

5 possessorium †Extende, vt procedat declaratio, etiam si non probetur præstatio ex certa causa in iudicio, puta ratione subiectionis, q̃ apparet ex precedentibus titulis antiquis de subiectione; quia præsumitur præstatio ex illa causa præambula, Bald. *d. cons.*

6 290. *post med. v. modo est videndum, lib.* 1.† Amplia; quia etiam inter quærentes eleemosynas, & habentes quæstas datur possessoriũ

7 & petitoriũ. Baldus *cons.* 277. *In quadam diœcesi. lib.* 2.† Amplia; quia possessoriũ datur etiã in personalibus actionibus; quia datur status loco possessorii aduersus debitores denegantes soluere. Afflict. *dec.* 395. & ita tenẽt omnes Canonistæ, & alii, quos citat apostilla ad Alex. *cõs.* 94. *Repertitus in causa, in pr. in v. quod non, lib.* 7. vbi pro vtraque parte citat plurimos, & dicit hãc obseruari in praxi.

8 †Contrariũ, quod imo nullũ sit proditũ remediũ possessoriũ in actione personali secundũ Legistas. Alexan. *cõs.* 94. *Repetitus, in pr. lib.* 7. adducit rationẽ; quia habens personalẽ nõ possidet, neque obligatus personali possidetur, & ibi apostilla in *ver. quod non*, dat

9 cõcord. pro vtraque. †Amplia & declara; quia licet nõ detur possessoriũ in obligationibus mere personalibus, bene datur, quando obligatio personalis est ratione rei. Abb. *cons.* 23. *In causa, in pr. ver. nec obstat contrarium. lib.* 2. vbi exemplificat in vsufructuario, in interdicto de itinere, & de aqua quotidiana, & æstiua; quia debẽtur personæ propter rẽ, vel ratione rei, & cõcor. Rom. *cons.* 311. *n.* 6. *ver. quoad tertiũ*, vbi apostilla in *ver. competere*, dat cõcor. Castr.

☞ *cons.* 130. *lib.* 2. Vide, *Spoliatus pensione debet restitui, & quando non. Con-*

10 *cl.* 388.† Extende, vt idem sit, quando obligatio personalis est ad aliquid annuatim dãdũ propter ius, quod habeo in personã, vt

11 quia est meus vasallus, vel adscriptitius. Abb. *d. cons.* 23. *in pr. ver. idem esset, libr.* 2. Alex. *d. cons.* 94. *in pr. lib.* 7.† Amplia; quia datur inter virum & vxorem, quando duo concurrunt, titulus matrimonii legitimi, & copula carnalis, *c. transmissa. de rest. spoliat.* Castr. *cons.*

☞ 278. *Quia per primum, n.* 4. *ver. venio ad secundum, lib.* 1. Vide, *Maritus*

12 *agit ad recuperationem vxoris multis casibus. Concl.* 99.† Restringe; quia si probaretur ætas minor 14. annis, tunc extrema possessorii causa matrimoniali cessarent; quia titulus nõ datur, nisi cõpletis 14. annis in masculo, & 12. in fœmina; item cessaret copula, & præsumptione cõtraria, & naturali tolleretur. Castr. *cons.* 278. *n.* 4. *ver. probata autem minori ætate*, & *num.* 5. *lib.* 1. vbi, quod saltem requiritur ætas proxima pubertati, videlicet, vt nõ distet, nisi p sex mẽses,

☞ vel per annũ. Vide, *Spoliat° in beneficialib° & spiritualib° debet restitui,*

13 *& quando nõ. Concl.* 387.† Restringe; quia in cã matrimoniali cessat possessorium, si constat de impedimento publicæ honestatis, iustitiæ, vel alio impedimento impediente matrimonium, si incõtinenti fiat probatio, Castr. *d. cons.* 278. *col. penul. num.* 5. *ver. quantum*

14 *ad tertiam, lib.* 1.†. Restringe; quia propterea nõ datur possessoriũ, neque restitutio sponso habenti sponsam penes se, vel parentes suos educandam; quia potest iudex velle ex causa, quod penes aliã idoneã personã educetur, & non agit spolio sponsus. Bart. *q.*

15 *16. quæritur, vtrum. in fin.*† Limita; quia possessoriũ nõ datur in ob-

☞ ligationib. mere personalibus. Abb. *cons.* 23. *li.* 2. *in pr.* Vide, *Interdictum retinendæ possessionis quale, & quibus detur. Concl.* 283. Vide, interdictũ. *vti possidetis*, vt competat, quæ sint necessaria. *Conclus.* 285.

16 †Amplia; quia datur inter beneficiatũ, & rusticos soluere debẽtes Ecclesiæ, aliquid ab immemorabili, vt compellãtur possesso-

17 rio, & petitorio. Castr. *cõs.* 407. *Visis duobus, li.* 2.†Amplia; quia possessoriũ, seu quasi possessio datur inter patrẽ & filiũ, & quãdoq; inter fratres, sed in aliis cõsanguineis nõ est proditũ possessoriũ, quia multivocantur consanguinei, imo fratres, qui non sunt, nec propterea cõstituitur possessio, vel quasi in eis. Petr. de Anch. *cons.* 52. *Proclariori decisione. n.* 7.† Limita; quia possessoriũ, neq; manutentio possessionis datur laicis circa beneficia ecclesiastica, & alia spiritualia sine titulo à superiore ecclesiastico; ideo nõ datur manutentio patrono, qui vult libere conferre beneficiũ patronatũ. Ægid. *cons.* 10. *per totum.* vbi casus, maxime *n.* 13. *& seq.* vbi allegat plura iura de hoc disponentia, quæ est allegatio d. Astensis, & illã cõprobat Ægid. ibi *n.* 35. *& seq. ver. circa quintum.*†Extende, q̃ quia in beneficialibus ius cõferendi, & quasi possessio nõ datur, neq; manutenetur, nisi is, qui possidet, habeat bonã fidẽ tẽpore collationis, & non præsumitur bona fides in eo, qui iure resistere possidet, nisi doceat legitime possidere. Ægid. *d. cons.* 10. *nu.* 35. *& seq. ver. prima ratio.*†Extende idẽ, vbi requiritur dispẽsatio principis contra ius cõmune; quia nõ datur possessio, neq; restitutio, nisi doceatur de dispensatione, & ita seruat palatium apostolicũ vt dicit Ægid. *d. cons.* 10. *n.* 42. *ver. tertia ratio*, vbi *nu.* 43. quod nunquã præsumitur dispensatio, nisi probetur.†Extende in rebus sacris; quia possessorium iuris nunquã quæsiti non datur, licet possit dari possessio actuum; quia illa, quæ nõ sunt, possideri nõ possunt; ideo parochiani, qui coacti fuerunt soluere pro sepultura à rectore Ecclesiæ, possunt recedere, nec rector potest petere, nec retineri; quia solutio est damnata, & simoniaca. Castr. *cons.* 364. *Circa primum, col.* 2. *ver sequitur ergo, circa med. lib.* 1.

Possessorium non datur contra titulo possidentem, & quando secus, vel quomodo procedat. Concl. 448.

POSSESSORIVM †non datur cõtra titulo possidentem, quando titulus est iniustus, & cũ bona fide Alex. *cons.* 89. *Excellentissimi, n.* 7. *ver. accedo ad possessorium, lib.* 5.† Extende, vt procedat, etiam si agens haberet titulũ, & cecidisset à possessione, quæ peruenisset ad aliũ cũ titulo, & bona fide, etiã si titulus sit habitus à non domino, excluderetur actor propter bonã fidem rei cõuẽti, *l. siue autem. §. si duobus. ff. de publician.* Alex. *cons.* 89. *n.* 7. *v. quia etiã. lib.* 5. Vide, *Publiciana non datur contra titulo possidentem. Conclus.* 970.

†Declarat extensionem Ant. de Burt, vt non procedat, quãdo agens haberet antiquiorem possessionem, *c. licet causam. de probatio.* Vide, interdictũ *vti possidetis* qualẽ probationem requirat. *Concl.* 286.†Contra declarationem renet Alex. *d. cons.* 89. *n.* 8. *ver. quia respondeo, lib.* 5. vt in publiciana non posset esse verũ; quia agens publiciana nec esse est, quod habuerit à nõ domino possessionẽ vacuã habẽte, & sic alius nõ potest prætendere antiquiorẽ.†Prout etiam non habet locum declaratio, q̃n pendet petitorium, & possessorium simul. Alex. *d. cons.* 89. *n.* 8. *v. idem respondeo, li.* 5. & dicitur pendere vtrunque, siue à principio vtrunque sit deductũ, siue etiam à principio solum possessorium sit deductũ, & postea passus est cognosci etiam petitoriũ, vt ibi per *c.* 1. *de rest. spoliat.*†Et non procedit etiam declaratio, quando ageretur *vti possidetis*, vel retinendæ, nisi agens possessorio, & probans antiquiorẽ, capitulasset, quod reus habens iuniorem cum titulo clam possidet respectu suæ possessionis antiquioris. Alex. *d. cons.* 89. *n.* 9. *ver. item respondeo lib.* 5. & repetit Barbat. inter cõsil. Alex. *cons.* 88. *Quoniã ego ne. n.* 12. *ver. sed præmissis, eod. lib.* 5.† Contrariũ, quod imo in possessorio solo detur ipsum possessorium restitutorium etiã contra titulo possidentem, est magis cõmunis* opinio, vt probat Alex. *cons.* 91. *In causa, & lite, n.* 6. *ver. præterea, lib.* 5. quia attenditur solũ prioritas possessionis, quæ fuit apud agentem, antequã caderet à possessione sua, vbi apostil. in *ver. titulo.* dat concord. Plotin. *quando. C. vnde vi, n* 65.† Restringe; quia bene datur possessorium contra titulo possidẽtem, & bona fide, quando res esset vitiosa, prout violenta, vel furtiua. Alex. *d. cons.* 89. *n.* 7. *ver. accedo ad possessorium, lib.* 5. & iterum *nu.* 9. *in fi. & nu.* 10.

Possessorium, an petitorium sit magis priuilegiatum. Concl. 449.

PETITORIVM †est magis priuilegiatum, quam possessorium, prout in petitione hereditatis, quę nõ datur cõtra titulo possidentẽ. Alex. *cons.* 73. *n.* 8. *& seq. li.* 5.† Econuerso possessorii magis priuilegiatũ, quã petitorii; quia in eo summarie procedit, non appellatur, & multa similia, quæ Alex. *d. cons.* 73. *n.* 10. *& seq. lib.* 5.† Et ideo se habent inuicẽ tam quam excedentia, & excellentia. Alex. *d. cons.* 73. *in fi. lib.* 5.

Possessorium & petitorium an possint simul cumulari, & quomodo. Concl. 450.

PETITORIVM †& possessorium non possunt cumulari, quãdo agitur de rebus corporalib°. Bal. *cons.* 161. *Proponitur, quod ima-*

nem

ne, in pr. lib. 3. vbi secus dicit, qñ agitur de iuribus incorporalibus, quod intellige, quando agens possessorio, & petitorio possideret, q intelligit Cast. *cons.* 110. *lib.* 2. *in pr.* qñ possideret omni genere possessionis; quia tunc sunt iudicia contraria, & plenius *cons.* 113. *in pr. lib.* 2. vbi, q non datur petitorium possidenti omni genere possessionis quoad corporalia, secus quoad incorporalia; quia potius dicitur propositũ interdictũ confessorię, quam rei vendicatio, quæ non datur circa incorporalia. Vide, *Petitorium quãdo, &*
2 *ex quibus dicatur intentatum. Concl.* 330. † Contrariũ, q possint cumulari petitoriũ, & possessoriũ. Bart. in *l. naturaliter. §. nihil cõmune. ff. de acquir. possess.* vbi late Iaf. *n.* 116. *& seq.* Soc. in *l. rem, quæ nobis. ff. eod. tit. l. cum fundum. §. fi. ff. de vi & vi armat. cap. pastoralis, de causa possess. & propriet.* Alex. *cons.* 117. *Viso processu, in pr. v. quinimo, n.* 3. *libr.* 2. Moderni in *d. l. naturaliter. §. nihil cõmune ff. de acquir. possess.* & est ratio; quia non sunt repugnantia remedia. *ca. significauerunt, de testib.* Alex. *cons.* 76. *In causa, & lite, per tot. lib.* 2. & præsupponit posse cumulari Alex. *cons.* 159. *In causa, q.* 2. *v. secundo præsuppono. lib.* 5. & præsupponit idem Alex. *cons.* 43. *Visis in pr. & nu.* 8. *& 9. lib.* 4. potuisse
3 cumulari. † Declara, vt per pract. Papien. *in forma libelli pro turbata*
4 *possess. in gl. ad cessandum. n.* 4. † Declara; quia petitoriũ, & possessoriũ sunt cõtraria, & non possunt simul cumulari, imo libellus est ineptus, & nullus, qñ is, qui dicit possidere, possidet omni genere possessionis, puta ciuilis & naturalis, directi & vtilis dominii; secus si possessoriũ proponitur ratione alicuius non omnimodæ possessionis. Cast. *cons.* 110. *In causa, quæ vertitur, in pr. lib.* 2. & idem dicit *cons.* 113. *In causa, quæ vertitur, in pr. lib.* 2. Secus, si essent diuersę species possidendi, Soc. *reg.* 15. *interdictum vti possidetis*, in secunda
5 sallentia. † Declara; quia possessoriũ recuperandæ, & adipiscendæ possunt cumulari cum petitorio, secus si possessoriũ esset retinendæ, ita Crau. *cons.* 845. *In iudicio, n.* 2. vbi plura allegat. † Intellige,
6 nisi princeps cõmitteret iudici causæ possessorii retinendæ, q etiam in petitorio cognosceret; quia cũ sit modici præiudicii, põt cumulari, & valet cõmissio. Alex. *cons.* 54. *Viso processu, n.* 2. *& seq. v.*
7 *quinimo, lib.* 5. † Extende; quia in hac materia attenduntur, pfequuta, & sententia debet ferri super petitis, & prosequutis, Iaf. & alii in *l. sub prætextu, la secunda. col. pen. C. de transact.* iudex enim debet iudicare super omni eo, q fuit probatũ; quia sequens probatio declarat libellũ, ex quo ex actis dicitur cõstare plus quam sit pe-
8 titũ in libello. Patif. *cons.* 113. *lib.* 1. † Amplia igitur, seu declara; quia possessoriũ retinendæ non põt cumulari cum petitorio secundũ
* cõmunem * opinionẽ, de qua Soc. in *reg.* 13. *interdictum retinendæ*, vbi limitat duobus modis: Primo, si ageretur super re incorpora-
9 li: Secundo diuersis respectibus possidendi, vt etiã supra *nu.* 4. † Limita, qñ agitur super incorporalibus, prout si agatur de iurisdictione; quia possunt cumulari petitoriũ, & possessoriũ. Bald.
dict. cons. 161. *in pr. v. solutio, dicendum est, lib.* 3. etiam in interdicto *vti*
possidetis, & retinendę. Soc. *d. reg.* 15. *interdictum vti possidetis*, in prima
10 limitatione. † Limita, qñ ageretur de interdicto adipiscendæ; qa
* põt cumulari cum petitorio, sicut etiam in interdicto recuperandæ, cõmunẽ * in vtroq; dicit Soc. *reg.* 14. *interdictum recuperãdæ, &*
11 *adipiscendæ*, vbi limitat duobus modis. † Et q qñ quis ageret petitorio, & possessorio super recuperanda possessione; qa tunc possunt cumulari, siue agatur de incorporalibus, siue de corporalibus. Bald. *dict. cons.* 161. *in pr. v. item ille, qui facit. lib.* 3. Alex. *cons.* 76. *In*
12 *causa, & lite, per tot. lib.* 2. Vide, *Concluſio potius attenditur, quam facti narratio. Concl.* 558. † Et isto casu, qñ vtrumq; est intentatum, & vterq; possidet, ille, qui probat possessionẽ cum titulo, præfertur, & obtinet, etiamsi alius haberet antiquiorem possessionem. A-
13 *lex. dict. cons.* 76. *in pr. lib.* 2. Vide, *Possessionum in concursu quæ præua-*
lat. Concl. 430. Vide, *Possessio qua dicatur clandestina, vel non. Concl.*
14 412. † Extendit Alex. *d. cons.* 76. *n.* 3. *v. & istud est verum. lib.* 2. quia si vnus possidet etiam cum titulo, & cecidit à possessione, quæ peruenit ad Titiũ cum titulo recentiori, Titius, qui habet titulũ cũ bona fide, & possessionem, præferri debet, qñ pendet possessorium, & petitoriũ simul, vbi allegat plures, & apostilla in *v. titulũ*,
15 dat plures concord. † Declara; quia pendente iudicio tam super petitorio, quam super possessorio, si vnus probat melius de possessione, & alter melius de dominio; quia habet titulũ, alter nõ, põt iudex sententiare in petitorio pro eo, qui habet titulum, & melius probat de dominio, & similiter pnunciare in possessorio
16 a parte, si melius probauit de possessione, & tunc qui obtinuit in petitorio tres sententias, non teneturrestituere possessionẽ ei, qui obtinuit in possessorio alias tres sentẽtias; quia obstat
* exceptio *dolo petis, quod statim generis restituere*. secundũ * cõmunẽ, de qua Alex. *dict. cons.* 76. *In causa & lite, in pr. v. & ad hoc ostendẽdũ. lib.* 2. vbi apost. in *v. Cyn.* allegat *decis. Tholos.* 494. plenius Alex. *cons.*
45. *Visa facti, in pr. lib.* 3. vbi dicit iterum * cõmunem, & quod sententiæ duæ feruntur ad effectum expensarum litis, non vt lata in possessorio exequatur; quia confunditur ex sententiis in petitorio latis, & idem repetit *cons.* 159. *In causa, & lite, nu.* 2. *lib.* 5. † Extende; quia licet quis titulũ habeat posteriorem, & possessionẽ posteriorem, præferri tamen debet habenti solam possessionẽ antęriorem sine titulo, qñ est intentatũ petitorium, sed si possessoriũ tantum esset intentatũ, bene deberet præferri habens antiquiorem; ideo si vtrumq; est simul intentatum, videlicet petitoriũ, & possessoriũ, præfertur habens titulũ & possessionem recẽtiorem in petitorio, alter in possessorio. Alex. *d. cons.* 45. *n.* 2. *v. solum restat, lib.* 3. † Restringe; quia si in solo possessorio agatur, tunc be- 16
neis, qui habet solam antiquiorem possessionẽ, præfertur. Alex. *d. cons.* 45. *n.* 8. *v. fateor tamen, lib.* 3. vbi apost. in *v. Antiquiori*, citat eũdem Alex. *cons.* 110. *in pr. lib.* 1. † Et quod petitoriũ præferatur pos- 17
sessorio, qñ super vtroq; fuit pronunciatum. Alex. *cons.* 118. *In causa. n.* 11. *v. sed circa factum, lib.* 2. † Et licet sententiæ in possessorio sint 18
quasi frustratoriæ; tamen seruiunt ad effectum discernendi, quis teneatur ad expensas. Alex. *dict. cons.* 76. *n.* 2. *v. hoc præsupposito, lib.* 2. *& cons.* 45. *in pr. lib.* 3. *& cons.* 159. *n.* 2. *lib.* 5. † Si vero non constat de 19
possessorio solo, debet prius super illo pronunciari. Alex. *cõs.* 117. *Viso processu. n.* 3. *v. quinimo, lib.* 2. † Et ex quibus verbis dicatur cu- 20
mulatum petitorium cum possessorio recuperandæ, tradit Alex. *d. cons.* 117. *Viso processu, col.* 1. *lib.* 2. iunctis traditis per eundem *cons.* 43. *Visis, & ponderatis, n.* 1. *& 3. lib.* 4. Soc. *cons.* 34. *Pro decisione, n.* 8. *lib.* 1. Dec. *cons.* 62. *col.* 1. incip. *In causa*. Mar. Soc. in *c. Significantibus, nu.* 87. *v. sque ad n.* 94. *de libel. oblat.* † Et maxime dicuntur cumulata, qñ 21
in libello spolii adsunt verba illa, *ad actorem spectare, & pertinere*, gl. in *l. si quis intentionẽ. ff. de iud.* Alex. *cons.* 43. *lib.* 4. † Item magis, qñ 22
sunt etiam verba iure dominii, vel quasi, & possessionis, quo casu petitorium absorbet possessorium, & solum petitorium in exequutione attendi debet, *c. cum dilectus*, vbi omnes, * *de causa. possess.* * *& propriet.* Cassad. *decis.* 7. *eod. tit.* Bal. in *l. incerti, n.* 19. *C. de interdict.* Alex. *cons.* 159. *lib.* 5. † Idem, qñ conclusum fuit per actorem, reos 23
condemnari ad relaxandum bona, & non dicitur ad restituendam possessionem bonorum. Soc. *cons.* 262. *In causa magnifici Petri, col.* 1. *lib.* 2. Dec. *cons.* 62. *In causa, quæ agitur, col.* 2. *in pr.* Alex. *cons.* 98. *Visis iis, quæ eleganter, lib.* 5. *& cons.* 43. *Visis & ponderatis, lib.* 4. Soc. in *l.*
rem, quæ nobis in 6. *qu. pr. ff. de acquir. possess.* Contrarium vide in *v. Li-*
bellus quando petitorium concernat, vel possessorium. Concl. 316. vbi pro vtraq; parte, & declaratur ibi. † Idem, qñ verba libelli dicunt rẽ 24
petitam pertinere actori, dicitur intentatum petitorium, *l. verbũ*
pertinere. ff. de verb. sig. † Bene verũ est, quod talia verba etiam pos- 25
sessorium important. Alex. *cons.* 98. *Visis iis, quæ elegãter lib.* 5. † Imo 26
qñ fit narratio, quod res spectat, & pertinet ad libellantem, & concludit condemnari ad restituendam rem cum fructibus, dicitur vtrumque cumulasse, qñ adest clausula, *petens ius, &c.* Lanfranch. *in rubr. de caus. possess. & propriet. col. fin.* Dec. *cons.* 136. *in princ.* Corn. *cons.* 8. *col.* 2. *lib.* 1. *& cons.* 23. *eod. lib.* Soc. in *d. l. rem, quæ nobis, ve-*
sextum, ff. de acquir. possess. † Et qñ in libello sunt narrata talia, quæ 27
respiciunt petitorium, & possessorium, si fiat conclusio ad solũ possessorium, vel ad solum petitorium, attenditur conclusio, & non attenduntur narrata, nisi adsit clausula communiter poni
solita, petit declarari omnia narrata fore, & esse vera, vel nisi post conclusionem subiungatur clausula salutaris, *super quibus omnibus petit ius & iustitiam, &c.* quia tunc per istas clausulas conclusio fit secundum narrata, & sic erit intentatum petitorium, & possessoriũ secundum narrata, plene & pulchre Alex. *cons.* 192. *In causa, & lite, n.* 8. *& 9. v. non obstat vlterius, lib.* 2. quod est Hieron. de Torris. † Extende idem, qñ fuit principaliter, & expresse intentatum re- 28
mediũ reintegrandæ in libello, si plura fuerunt narrata, & deducta, quæ respiciunt petitoriũ, tam per actorem, quam per reum; quia stantibus clausulis salutaribus põt iudex etiam super petitorio pronũciare, eo q partes censentur recessisse à possessorio, & intentasse petitoriũ. Abb. in *c. 1. de seq. poss. & fruct. & in c. 2. de dona-*
tio. Alex. *cons.* 43. *in prin. lib.* 4. Dec. *cons.* 62. latius Cassad. *decis.* 9. *de caus. possess. & propriet.* ideo si actor probauit sua incumbentia, puta possessionẽ suam longissimam, & suorũ auctorum, & titulum, dicitur probasse sine dubio dominiũ, vel quasi, & debet obtinere in rei vendicatione. Iaf. in *§. omnium. Instit. de actio.* Ripa in *d. l. rẽ,*
quæ nobis, n. 45. *ff. de acquir. possess.* † Extende idem in libello respici- 29
ente possessoriũ adipiscendæ, ex *l. fi. C. de edict. diui Adrian. tollen.* qa si vlterius fuit petitum id, quod respicit petitorium, vt quia dixit bona ad eum spectare, & pertinere vigore testamẽti, videtur cumulatũ petitorium cum possessorio, & super vtroque iudex põt pronunciare. † Extende, quando actor in libello deducit, quod 30
tenuit, & possedit petiam terræ tanquam suam & pro sua, & licet in conclusione dicat, *petit declarari omnia prædicta vera fuisse, & esse,*

& restituì, & reintegrari ad possessionem: censetur intentasse petitorium, & possessoriũ simul. Alex. *d. cons.192. In causa, & lite. n.7. v. nota ergo, lib.2.* & est consilium Hiero. Torti reprobans Alex. contrarium consulentem; quia Alex. dicebat pro sui, & tanquam sua, nõ concludebant, quod possederit titulo habili ad acquisitionem dominii, sed solũ q̃ posse derunt nomine suo, & sic in solo possessorio, ad Bar. *in l.1. in fi. ff. pro suo.* dicit Hiero. de Tortis esse verum, quod non probato titulo, illa verba non inferũt ad titulum, sed
31 probato titulo, necessario inferunt petitorium. †Declara totam istam materiam; quia solũ possessorium dicitur intentatũ, quando petitur possessionem debere restitui; quando vero petitur rẽ, vel proprietatem restitui, dicitur petitoriũ intentatum. Alex. *cõs.*
92. *Viso. n.6. & seq. lib.5.* Vide, *Libellus. Concl.316. supra allegata.* †Con-
32 tra declarationem facit Alex. *cons.159. In causa, & lite, lib.5. in pr.* vbi dicit, quod si actor narrat petiam teriæ ad se spectare iure vtilis dominii; quia iure feudi acquisiuit, & in cõclusione petit declarari ad ipsum spectare cum pertinentiis, & compelli ad restitutionem possessionis, ex quo de possessione in narratiua non fecit mentionem, dicitur intentatum petitorium, vel saltem vtrumq;
33 cumulatum. † Restringe, bene verum esse, quod si narrata sunt respicientia petitorium, & possessorium, vt supra per dictas clausulas, licet sit conclusum in vtroque; tamen si constat de possessorio, debet prius expediri possessorium; q̃a ita est de iure, ita
34 lex *cons.117. Viso processu, n.3. v. quinimo. lib.2.* †Restringit plus Alex. *d. cõs.117. n.2. v. & licet in libello, lib.2.* quod ex clausula salutari licet deducatur vtrunque; tñ in dubio iudex debet semper pronunciare super eo, quod minus est, & sic potius in possessorio, quod
35 minus continet, quam in petitorio. †Facta cumulatione petitorii & possessorii, regula est, q̃ agens possessorio debet probare duo extrema, videl. antiquiorem possessionem ex parte agentis, & recentiorem, ex parte cõuenti, *c. cum ad sedem, de rest. spoliat.* Dec.
in *cap. Bona, n.23. de appell.* Vide, *Spoliatus quæ probare debeat, vt obtine-*
36 *at. Concl.371.* † In petitorio probatio debet fieri ex parte actoris, quod sit dominus, vel quasi dominus, *l. in rem actio. in pr. ff. de rei vendic. iuncta l. qui petitorio, C. eod.* & Bart. in *l. pen. ff. de cond. insitit.* Doctor. in *l. cum res, C. de probat.* Alex. *cons.45. lib.5.* Ial. in §. *sed ista. Instit.*
de actio. Vide, *Rei vendicatio non datur, nisi ratione dominii, & quibus*
37 *competat, vel non. Concl.114.* † Et quæ veniant probanda in vtroque iudicio possessorio, & petitorio, q̃s sunt cumulata, sint etiam probanda, q̃s possessorii & petitorium imploratur per officium iudicis; item, q̃s intentatur condictio *l. si me, & Titium. ff. si cert. petat.*
38 & quid in rei vendicatione. † Successiue potest iudex super vtroque pronunciare, *c. cum dilectus.* vbi Abb. *de caus. possess. & proprie.* late
39 Canonistæ in *cap. cum ecclesia Sutrina, de caus. poss. ff. & proprie.* late Soc. *cons.98. Iustissime, n.4. lib.4.* † Declara tñ, vt per Cassad. *decis.7. de caus. poss. ff. & propriet.* quia in exequendo petitorium absolubet possessorium. Soc *d. cons.98. col.1. in fi. & seq. lib.4.* & ideo si actor probauit incumbentia in possessorio, & non in petitorio, nihil agit; quia licet obtineat in possessorio, debet dari absolutoria in petitorio, & sic semper possessorium erit inutile; quia absorbetur à petitorio in exequendo, *cap. pastoralis, & c. cum dilectus, de caus. possess. & propriet.* & idem tenet Old. *con.294. n.4. v. præterea nonne*
40 *testes.* † Imò, quod si cumulatum est petitorium & possessorium, & actor in possessorio probauit melius, reus verò in petitorio, debet iudex solum quoad expensas in possessorio condemnare reum, non autem ad restitutionem possessionis, imo pro reo debeat pronunciare per *l. dolo facit ff. de doli exceptio.* ita Alex. *cons.159. In causa, & lite, in pr.* maxime *n.2. v. secundo præsuppono, lib.5.* vbi apostilla, *in ver. tamen*, citat eundem Alex. *cons.45. in prin. lib.3.*

Posteriora derogant prioribus, & in quibus. Conclusio 451.

1 LEx † posterior derogat priori, *l. sed & posteriores. ff. de legib.* Bal. *cõs.223. Primo statuto, in pr.* vbi ponit omnia seq. exempla, *lib.1.* quod intellige, si sunt contraria, vt infra *n.22. & seq.* Alex. *cons.122.*
Viso puncto, in pr. lib.4. Vide, *Contraria inter plura incompatibilia præ-*
ualent vltima. Concl.1011. Vide, *Statuta contraria concillari debent, vt*
2 *vnum non tollat aliud. Concl.494.* Vide, *Vltima derogant prioribus. Con-*
3 *clus.228.* † Idem in statutis, *d. l. sed & posteriores. ff. de legib.* Alex. *cons.*
58. *In præsenti causa, n.3. lib.4.* vbi late, plenius *cons.122. in pr. lib.4.* † Extende, vt procedat, etiamsi primum sit in ordine statutorum posterius scriptum, quia hoc non refert. Alex. *d. cons.58. nu.3. & 4.*
4 *lib.4.* † Idem in contractibus, *l. cum plus, §. lex dicta. ff. locati.* Abb. *cõs.*
5 94. *In quæst. col.3. in pr. lib.2.* Alex. *cons.122. Viso puncto, in pr. lib.4.* † Idem in pactis, *l. pacta nouissima. C. de pact.* Anch. *cons.188. n.8.* Alex.
6 *d. cons.122. in pr. lib.4.* † Idem in prætoriis stipulationibus, *l. 1. in fi. ff.*
7 *de prætor. stipul.* † Idem in sententiis interloquutoriis eiusdem iudicis, vel diuersi, *l. quod iussit. ff. de re iud.* † Idem in decreto, vel re-
scripto principis, *c. cunctis. de conces. præb. in 6.* † Idem in vltimis voluntatibus. *l.1. C. de sacr. eccl.* Anch. *cons.188. nu.8.* Cast. *cons.1.*
Viso puncto, col.2. circa fi. lib.1. vbi Apost. Alex. *d. cons.122. in pr. lib.4.*
† Idem in opinionibus; quia statur vltimæ opinioni. Anch. *cons.*
208. *n.15.* † Idem in sententiarum verbis; quia statur vltimis verbis. Anch. *d. cons.208. n.15.* Quod tamen declara, vt per Alex. *cons.*
90. *n.5. lib.1.* † Idem in litteris Papæ super priuatione, & non prouatione, prouisione, & nõ prouisione, & aliis gratiosis, & rescriptis. Anch. *cons.188. Visis constitutis, n.8.* † Idem in priuilegio obtẽto contra præscriptionem; quia censetur renunciare præscriptioni. Abb. *cons.94. col.3. n.4. lib.3.* † Idem in constitutione procuratoris. Alex. *cons.122. in pr. lib.4.* † Idem in rescriptis; quia vltimum derogat priori. Alex *d. cons.122. in pr. lib.4.* † Amplia, vt procedat, quod posteriora in tempore derogant prioribus in tempore, etiamsi illa posteriora tempore sint descripta priora in ordine. Alex. *cons.*
58. *In præsenti causa, n.3. lib.4.* † Amplia; quia etiam posterior confirmatio statutorũ derogat statutis primo confirmatis, nulla habita ratione, an statutũ confirmatum post sit prius, vel posterius; quia q̃s confirmatio dat robur, vel conualidat, attenditur tempus confirmationis, non tempus confirmati, plene Alex. *d. cons.*
122. *Viso. n.3. & seq. v. secundo demonstro, lib.4.* † Declara; quia imo si statuta, quæ sunt contraria, confirmantur, sicuti ante confirmationem illud, quod est posterius, attẽdi debebat ante confirmationem, ita attendi debet etiam post confirmationem; quia attenditur tempus compositionis statutorum, non autem confirmationis. Alex. *cons.117. Viso titulo. in pr. lib.6.* † Amplia; quia posteriora derogant semper prioribus, q̃s sunt incompassibilia, tanquam excedentia, & excessa iudicantur. Signor. *cons.138. n.5. in-*
item reperientur. Alex. *d. cons.122. Viso puncto. in pr. n.1. in fi. & n.2. lib.4.*
vbi, quod propterea sequitur, quod tolliturin parte contraria, & repugnante, non in aliis, & sic potest in parte valere, in parte nõ.
Vide, *Repugnantia non admittitur. sed potius actus annullatur. Cõcl.203.*
† Extende; quia si iudex concluserit in causa, & postea scienter admittit iura ad probandum, censetur renocare conclusionẽ, quia non possunt stare simul, Alex. *cons.72. Videtur. n.5. in fi. cum seq. vers.*
sed præmissis, lib.3. vbi idem, si admittantur articuli, vel alia probatio. † Extende, etiamsi eodem tempore sint confirmata; quia confirmatio trahitur ordine successiuo, prout sunt confirmata. Sign.
d. cons.138. n.13. v. sed in casu nostri capituli. vbi, quod actus cõfirmationis licet eodem tempore factus ad plura regulatur, vt prius & posterius, prout confirmata existunt. † Restringe, quando posteriora contraria sunt, vt non possint conciliari, alias secus; quia verba debent adiuuari, ne contineant repugnantiam, & contrarietatem. Dec. *cons.500 In causa, quæ Mantua, n.6. & seq.* Rom. *cons.*
399. *n.10. & seq.* vbi, quod procedit etiam restringendo dispositionem generalem. Alex. *cons.117. Viso titulo. n.3. v. item, quia non,*
lib.6. † Restringe, q̃s posteriora contraria sunt in executiuis clausulis, quæ nihil mutant. Dec. *d. consi.500. n.8. in fi. cum seq.* vbi late.
† Declara; quia ad hoc, vt vnum statutum corrigat aliud præcedens, requiritur expressio specialis. Alex. *cons.123. Scripsit. in p.*
2. *& seq. v. quod probo, lib.4.* vbi multa exempla cumulat ad hoc. Et est cons. Barbatiæ. † Et quod, q̃s expresse debet aliquid apponere, & cons. Barbatiæ. † Et quod, q̃s expresse debet aliquid apponere, & est cons. Barbatiæ. † Et quod, q̃s expresse debet aliquid apponere, & re, & posterius statutum, vel posterior lex tollat præcedentem, non necesse, quod specialiter tollatur primum, vel derogetur, non autẽ sufficit generalis mentio. Alex. *dict. cons.123. n.2. lib.4. & n.4.*
vbi plura similia. † Sic filius, qui dicit se contentum relicto à patre non sibi præiudicat in legitima, si de ea specialem mentionem non fecit. Alex. *d. cons.23. n.2. lib.4.* † Sic tutor, qui tenetur promittere vtilia facere, inutilia prætermittere, & indefensum non relinquere, debet specialiter promittere, non per verba generalia. Alex. *d. cons.123. n.3. lib.4.* † Sic generaliter, quando debet expressa mentio fieri, vel de litteris, vel de aliare, non sufficit generalis mẽtio, sed debet esse specialis. Alex. *d. cõs.123. n.3. & 4. lib.4.* † Imo Alex. *cons.122. Viso puncto, n.13. & seq. v. quia respondeo, lib.4.* vbi, quod imo, q̃s aliquid deber expresse specificari, requiritur singularis mentio, & alio modo non sufficit, vbi ponit plura similia. † Declarat Cast. *cons.179. Passus iste, n.2. v. sed dubium, lib.1.* vbi, quod expressio est triplex generalis, specialis, & singularis: generalis non sufficit: singularis indiuidua nõ est necessaria; ergo specialis sufficit, quæ habetur pro generali respectu indiuiduę, & pro singulari respectu generalis, & sic conciliantur opiniones. Vide, Dec. *gatio legibus, & aliis in genere facta non sufficit, & quidã sem. Concl.216.*
† Limita, quando transitus ad secundũ per legem, vel statuta, ita habetur, veluti si statutũ mandat fieri compromissũ inter consanguineos, & lato laudo non posse aliud quæri, sed debere laudo exequi, non valebit secundũ laudũ latũ contra primum, etiamsi

partes

partes de nouo compromisissent. Anch. *cons.* 221. *Discutiendum est,*
32 *in fi. & per tot.* † Limita; quia ex diuersis gratiis, vel rescriptis res dubia remanet; quia tunc vltima non tollunt priora, imo possessori est obediendum interim, donec intentio clara haberi possit.
33 Anch. *cons.* 188. *n.* 9. *& seq.* † Limita, quando priora tendũt ad modificandũ posteriora; quia tunc imo priora attendenda sunt, & posteriora censentur facta in exequutione primæ dispositionis.
34 Alex. *cons.* 40. *Super primo, n.* 2. *v. sed istis, & n.* 7. *lib.* 4. † Extende, qñ instrumentũ, vel alius actus posterior fit in exequutione instrumenti, vel actus præcedentis, semper actus posterior debet reduci ad concordiam actus precedentis, in cuius exequutione factus est. Alex. plene *cons.* 156. *Viso instrumento, per tot.* maxime *n.* 7. *v.*
35 *non obstat secundum, lib.* 6. † Extende; quia si pater promisit pro dote filiæ centum libras intra sex annos, & si non soluerit, promisit assecurare super domo sua, quam gener possit retinere, & habitare tanquam suam, sed non possit illam alienare, si postea partes in exequutione dicti instrumenti conueniunt, q̃ pater det medietatem domus genero in perpetuum, & iure proprio, & gener promisit in casu restitutionis dotis dictas centũ libras restituere, secundũ instrumentũ debet intelligi, q̃ domus medietas sit data in pignus, non autem æstimatio faciat venditionem; ideo in casu restitutionis dotis, restituet medietatẽ domus. Alex. *consil.*
36 156. *Viso instrumento, per tot. lib.* 6. vbi tollit contraria, q̃ fauore dotis maritus in pignore facit fructus suos. † Extende; quia præmissa procedunt maxime, qñ primum instrumentũ, vel primus actº est per verba de futuro, & secundũ est factũ in exequutione primi; quia si secundũ continet diuersa à primo, præsumitur fuisse erratũ in secundo, & saltem omissi in secundo censentur omissa per errorem. Alex. *d. cons.* 150. *Viso instrumento, n.* 7. *v. non obstat secundum instrumentum, cum seq. lib.* 6. vbi, q̃ quatenus possint reduci ad consonantiam, vt secundũ sit in exequutione primi, & concordent, debet fieri, si non põt reduci vt concordent, tunc præsumitur secundũ continere erroreẽ, etiamsi ex interuallo secundũ fa-
37 ctũ est. † Imo etiam si verba primi contractus, seu actus nõ essent de futuro; adhuc tñ secundus contractus, & actus ex interuallo factus in exequutionẽ primi, si continet contraria à primo, præ-
38 sumitur per errorẽ. Alex. *d. cons.* 156. *n.* 8. *in fi. v. quinimo, lib.* 6. † Extende multo magis, qñ primum instrumentũ continet pignus, & in secundo exequutiuo fit narratiua, cum sit, q̃ vendiderit, & preterea pro exequutione vendit, &c. quia clare constat de errore, quietiam in facto proprio admittitur, & eo ipso, q̃ constet rem aliter se habere, dicitur probatus, qñ allegans errorem in facto proprio tractat de damno vitando. Alex. *cons.* 156. *n.* 9. *& seq. v. for-*
39 *tificatur quia, lib.* 6. † Limita; quia posteriora nunquam derogant prioribus, qñ præsumeretur argumentũ à contrario sensu, etiã si statutũ, à quo esset sumendum argumentũ à contrario, haberet clausulam derogatoriam. Rom. *cons.* 399. *n.* 10. vbi apost. in *v. non*
40 *obstantibus.* † Limita, qñ põt conciliatio fieri etiam restringendo dispositionem generalem posteriorem; quia non est nouũ, posteriores leges ex prioribus interpretationẽ sumere, imo lex sequens quælibet restrictionem recipit à lege præcedenti. Rom. *d. cons.* 399. *n.* 11. *& seq.* vbi apost. in *v. recipit,* & in *v. à priori,* vbi allegat Patis. *cons.* 97. *n.* 15. *lib.* 3. Alex. *cons.* 40. *Super primo, n.* 7. *v. & existis, lib.*
41 4. † Extende, etiamsi in posteriori statuto sit clausula derogatoria; quia si conciliatio põt fieri, etiã restringendo fit, ne sequatur correctio. Rom. *d. cons.* 399. *n.* 10. *& seq.* vbi apost. *in v. non obstanti-*
42 *bus,* & plenior apost. in *cons.* 322. *in v. derogatoria.* † Idem in contrariũ; quia si adsunt pacta, quæ videntur contraria, debent cõcordari, si fieri põt allegat casum, in quo quis vendidit pro libris centum prædium cum pacto redimendi, & in fine dicitur, quod nõ possit emptor molestari lapso quinquennio, venditor petit illud plus, q̃ valet prædium; quia in principio hoc erat conuentũ, in fine erat renunciatio, dicit Alex. *cõs.* 170. *Viso instrumento, lib.* 6. quod concordantur, vt durante quinquennio nõ possit molestari pro pretio maiori, sed lapso quinquennio secus; quia sic in teste de-
43 ponente factũ fuisse in præsentia Titii, si enim in fine interrogatus dicit, *nullus,* intelligitur nullus vltra Titium, quem expressit. † Declara; qa si ego conduxi ab Ecclesia totã vallẽ de anno 1442. postea conduxi medietatem vallis de anno 1450. non mihi præiudico; qa isti duo contractus non sunt contrarii, sed cõpatibiles; ideo vltimus nõ derogat primo. Ratio est; qa si ego conduco rem meam ab alio, nõ mihi præiudico, sed conductio est nulla; quia q̃ meũ est primo, non efficitur meũ ex post, ita Alex. *cõs.* 193. *Perspectis instrumentis, lib.* 6. *per tot.* vbi loquitur ad fauorem Communis Nonantulæ, q̃ conduxit in secundo instrumento minus, quam in primo, vt si non præiudicauerit, maxime etiam stantibº verbis, saluis confinibus præmissis, quæ soluant iura Cõmunis.

Posthumus quando veniat appellatione filiorum, vel non. Concluſ. 452.

POSTHVMVS † non venit appellatione filiorum; quia legatum factum filiis suis intelligitur de natis, non autem de posthumis, & nascituris, *l. qui filiabus in pr. ff. de legat.* 1. † Declara, vt procedat in dispositione de præsenti; secus si de futuro, vel in futurum euentum. Alexand. *consil.* 37. *Viso themate, in fin. num.* 19. *ver. vltimo non obstat, lib.* 6.

Posthumus habetur pro nato ad sui commodum. Concl. 453.

POSTHVMVS † habetur pro nato ad sui commodum, etiam dũ est in vtero, vt consequatur institutionem, maxime fauore testamenti. Bal. *cons.* 122. *Verba testamenti sic dicunt, in pr. v. tertia ratio, lib.* 1. † Amplia, vt procedat, etiamsi institutio sit facta de ventre, si vxor pepererit; quia licet mater moriatur prægnans, & puer fuerit excisus de ventre, adhuc tamen dicitur natus; quia licet proprie non pepererit, tñ fauore posthumi dicitur peperisse, quando institutio fit à patre, vel à matre. Bald. *d. cons.* 122. vbi est casus, *lib.* 1. † Extende ampliationem, vt procedat etiam ad substinendam substitutionem factam tali posthumo de Ecclesia, vel pia causa, vt si dictus filius, qui nascetur, moriatur in pupillari, substituit fabricam Ecclesiæ; quia tunc etiam habebitur pro nato posthumus ad sui commodum, & pię causæ. Bal. *d. cons.* 122. *per tot. lib.* 1. † Restringe; quia posthumus non habetur pro nato, quando excisus est ex ventre matris mortuæ, si non agitur de cõmodo suo, sed matris, aut alterius; quia tunc proprie mulier non peperit; ideo conditio posita ab extraneo, non purificatur. sic habet locum *l. auunculus.* §. *falsum, ff. de verbor. significs.* prout declarat Bal. *d. cons.* 122. *in pr. lib.* 1. † Amplia; quia licet appellatione pupilli non veniat is, qui est in vtero matris; tamen ad sui fauorem, licet non sit vere pupillus, interpretatur pupillus. Bal. *cons.* 458. *Titius habens. per tot.* maxime, *in fi. lib.* 5. † Amplia; quia naturalis, vel spurius per legitimationem dicitur nasci posthumus. Bald. *cons.* 206. *ver. præterea fortius, lib.* 2. Vide, *Venter vxoris instit utus comprehendit omnes posthumos. Concl.* 78.

Posthumus, quando dicatur præteritus, vel institutus. Concl. 454.

POSTHVMVS † hæres institutus indefinite, intelligitur de quocunq; posthumo nascituro; ideo si plures nascantur post talem institutionem; valet institutio; quia nomen singulare vertitur in plurale. Bal. *cons.* 14. *Punctus talis est, in pr. v. passus iste dubius, lib.* 3. Vide, *Venter vxoris. Concl.* 78. supra allegata in Conclusione precedenti. † Amplia, vt procedat etiam in casu dubio; quia testator de omni posthumo censetur intellexisse, *l. si quis ita, §. si quis filio, ff. de testam. tutel.* Bal. *d. cons.* 14. *v. quandoque dubitatur, lib.* 3. † Restringe, nisi coniecturæ arguant contrarium, vel rectus sermo repugner, nam si testator dixit; *posthumum nascituru instituo in libris* 200. *si erit fœmina,* tunc de primo censetur intellexisse; quia iniuriosũ esset libras 200. quæ pro posthumo relinquuntur seruire inter plures. Bal. *dict. cons.* 14. *per tot.* maxime *circa fi. lib.* 3. vbi est casus. † Amplia; quia appellatione posthumi venit iam natus, quem testator ignorabat esse natum. Castr. *cons.* 409. *Casus iste, in fi. lib.* 2. vbi apost. † Extende; quia si pater instituat posthumum ex vtre vxoris prægnante, licet non sit prægnans, sed inde ad plures annos nascatur filius, substinetur testamentum; quia testator ignorauit prægnantiam. Castr. *d. cons.* 409. *in fi. lib.* 2. ideo non dicitur præteritus; quia omnis interpretatio fit, vt actus valeat. † Declara; quia proprie posthumus dicitur natus filius post mortem patris, quasi natus posthumatum patrem, alii vero impropriè dicũtur posthumi, prout natus post factum testamentum à patre. Alex. *cons.* 142. *Circa primã, n.* 15. *v. & per hoc pater, lib.* 2. † Amplia; quia legitimatus ad instantiã patris æquiparatur posthumo; ideo sicut posthumus natus post testamentum, de quo non est facta institutio; ita etiam filius legitimatus rumpit testamentũ, si in eo non est institutus. Abb. *cons.* 86. *In quæst. lib.* 1. Cast. *cons.* 30. *n.* 4. *lib.* 1. Anchar. *cons.* 401. *n.* 4. Vide, *Legitimatio facit legitimatum vere legitimum, & quando secus, & quid conferat, vel non. Concl.* 216. † Extende idem in ficto filio, prout in monasterio, vel filio adoptato; quia isti rũpunt testamentum patris, si non sunt instituti. Abb. *d. cons.* 86 *n.* 2. *lib.* 1. † Limita, quando institutio est testricta ad certum posthumum, veluti si dicat posthumus, qui in vtero vxoris est; quia non extenditur ad alios natos in alio partu; quia erunt præteriti. Bald.

10 *d.conſ.14.n.1.ver.quandoque teſtator,lib.3.* †Limita, quando adeſſet clauſula codicillaris; quia operatur, quod hæredes poſthumi præteriti ab inteſtato teneantur reſtituere ex fideicommiſſo. Bald. *d.conſ.14.in ſi. lib.3.* vbi dicit hoc procedere, ſi inter liberos eſt facienda reſtitutio, aliàs ſecus.

Poſterorum appellatione qui veniant. Concl. 455.

1 POSTERORVM †appellatione de iure communi veniunt omnes deſcendentes tã maſculi, quam fœminæ, *l. quod iis verbis, in ſi.ff.de leg.3.iuncta l.cognoſcere.§.2.ff.de verb.ſignific.* Anto.de Butr. *conſ.9.in pr.* & ibi Caball.in apoſt.*v.poſteritatis*, vbi citat Tiraquel. *de retract.lignag.§.1.gl.9.n.238.* Vide, *Progenies quid ſit, & comprehen-*
2 *dat.Concl.891.* †Reſtringe, vt non procedat, ſi communis vſus loquendi eſſet contrarius, quod ſolos deſcendentes maſculos cõprehenderet, prout ſi extat ſtatutum, quod filiæ fœminæ non ſuccedant, ſed maſculi ſoli, qui teneantur fœminas dotare, vt eſt Piſtorii, & quaſi per totam Italiam, ne hæreditates familiarum ad extraneos transferantur, ita Ant.de Butr. *d.conſ.9.in prin.ver.in contrarium*, vbi loquitur in fideicommiſſo, in quo inſtituit teſtator maſculos, & prohibuit alienari; quia vult, quod hæreditas ſua ad poſteros, & ſucceſſores deueniat, vbi, quod ſi illa verba con-
3 iunctim accipiantur, *poſteros, & ſucceſſores*, res eſt clariſſima, & ibi apoſt, in *ver.loca.* & rurſus in *ver.communi vſu.* † Reſtringe in priuilegio; quia maſculi ſoli continentur. Ant.de Butr. *d.conſ.9.in pr.*
4 † Reſtringe in immunitate conceſſa Titio, & poſteris; quia ſoli deſcendentes maſculi comprehenduntur, *l.1.§.1.ff.de iure immunit.* Ant.de Butr. *d.conſ.9.in prin.* vbi apoſtilla Caballini in *ver.l.1.§.ſin.* vbi dicit, quod iſtud eſt; quia immunitas eſt contra publicam vtilitatem; ideo reſtringitur.

Poſteros ſuos extraneis præferre voluiſſe præſumitur teſtator. Concl. 456.

1 NEMO †præſumitur voluiſſe in ſua ſucceſſione extraneos præ-
2 ferri debere poſteritati ſuæ, *l.cum acutiſſimi.C.de fideicom.* † Et eſſet abſurdum, quod penitus extranei deberent præferri con-
3 iunctis, ſeu poſteris teſtatoris. Rom. *d.conſ.438.In cauſa, n.15.* † Declara, niſi ipſe teſtator aliquem extraneum expreſſe prætulerit
4 poſteris ſuis in aliquo caſu. Rom. *d.conſ.438.In caſu conſultationis, in pr.* maxime *n.2.* † Magis dilectus ſemper in dubio præſumitur magis honoratus, in tantum, vt abſurdum ſit dicere contrarium, quod declara, vt in *v. Abſurdum quid ſit, & quando dicatur. Concl.65.*
5 † Paritas gradus paritatem amoris præſumpti inducit, *l.non ſolum.*
6 *§.de vno.ff.de ritu nupt.* Rom. *d.conſ.438.n.55.* † Odioſum ſibi, non eſt veriſimile, quod quis velit honorare, *l.Lucius.§.Lucius Titius Damam.ff.de leg.2.* per quem tex. ita Rom. *d.conſ.438.num.6.in fin.ver. quod autem ea generalitas.*

Poſtulatio, & nominatio Prælati facta Papæ non poteſt reuocari, & quid operetur. Concl. 457.

1 POSTVLATIO † Prælati facta Papę, vel alteri ſuperiori deuoluit
2 negotium, ita quod non eſt locus pœnitentiæ. *cap.bonæ, el ſe-condo, v.nec nocebat, de electio.* † Et poſtulatio licet ſit admittenda ex gratia; tamen ſi concorditer fiat, infertur iniuria, ſi ſuperior illam non admittit. Alex. *conſ.80.n.12.v.ad textum, lib.1.* vbi, quod datur
☞ appellatio. Vide, *Gratioſa quædam à principio quando efficiantur de iu-*
3 *ſtitia. Concl.72.* † Amplia, vt idem ſit in nominatione facta; quia
4 eadem ratio militat. Calde. *conſ.51. An nominantes*, alias *5.de elect.* † Limita in nominatione facta in tractatu electionis; quia ab ea ante præſentationem factam ſuperiori licitum eſt recedere. Calder. *d.conſ.51.* alias *5.de elect.in fin.*

Poſtulari qui poſſint, & poſtulatio debet fieri à maiori parte, & capitulariter. Concl. 458.

1 POSTVLARI † poteſt Frater ordinis Minorum ad Eccleſiam Epiſcopalem, & Metropolitanam, *cap.quorundam, de elect.in 6.* Card. Zabar. *conſ.36.in pr.* vbi, quod etiam poteſt eligi, ſed intel-
☞ lige, dummodo eligatur ſine diſcordia alias ſecus. Vide, *Electio*
2 *quid ſit, & quid importent verba eligere. Concl.59.* † Poſtulatio facta à non maiori parte Capituli poteſt reſpui à ſuperiore, & non fit a-
3 liqua iniuria poſtulantibus, *cap.poſtulationem, de poſtulat.pralat.* † Secus, ſi poſtulatio fiat à duabus partibus ex tribus Capituli, ple-
4 ne Rom. *conſ.330.Circa primum, n.20.v.poſtremo.* † Declara tamen, quod ſicuti electio debet fieri capitulariter, in tantum quod ſi erit maior pars, quando facientes maiorem partem accedunt poſtea; quia talis conſenſus nihil operatur, niſi quia tollit contemptum; ita etiam in poſtulatione. Rom. *d.conſ.330.col.pen.num.20.ver.nec refragatur.*

Poſtulatus ante admiſſam poſtulationem priuatur, ſi adminiſtrat, & qui eum permiſerunt adminiſtrare. Concl. 459.

POSTVLATVS † ſi ante admiſſam poſtulationem recipit admi-
1 niſtrationem Eccleſiæ ad quam fuit poſtulatus, priuatur omni commodo, & iure poſtulationis. Rom. *conſ.330.col.pen.n.21.ver. quoad vltimum.* † Extende; quia imo poſtulantes, qui talem poſtu-
2 latum admiſerunt ante admiſſam poſtulationem, priuantur iure ſuo pro illa vice, & fit deuolutio ad Papam, & Sedem Apoſtolicam. Rom. *d.conſ.330.n.21.& 22.* † Extende; quia non excuſatur à pœna, etiamſi fuit admiſſa nulliter ab eo, qui non poterat, quia de cretum nullum non excuſat. Rom. *dict. conſ.330.num.22. cum ſeq.v.nec ipſum poſtulantem*, vbi apoſt. in *v.nullum* dat conc.

Potentia, & poteſtas multiplex, & de qua intelligendum ſit. Concl. 460.

POTENTIA † alia eſt poteſtatiua, vt quando aliquid eſt in pote-
1 ſtate eius, qui debet facere, & tunc verba intelliguntur cum effectu. Bald. *conſ.377. Quæſtio ſubtilis eſt, n.4.v.ſed reſpondeo, lib.3.* † Regulatur autem poteſtas ſecundum deducta ad actum; dicol. cet quis poſſit aliquid ſimpliciter, & abſolute, tamen ſi facit determinato modo, debet reſtringi ſecundum modum determinatum à voluntate. Bal. *conſ.51. Generali ſtatuto, nu.5.lib.5.* † Aliàs potentia, quæ abſolute ponitur, & ſignificatur, & tunc propoſitio diſponens, vel loquens de poteſtate, vel potẽtia debet intelligi de poſſibili, & quæ naturaliter poteſt euenire. Bald. *d.conſ.377.n.4.v.quandoque ſignificat, lib.3.* † Idem, ſi propoſitio de poſſibili profertur ab homine; quia intelligitur de poſſibili ſecundũ naturam illius actus, de quo profertur. Bal. *d.conſ.377.n.4.lib.3.* vbi loquitur in inſtitutione facta de poſthumo, ſi naſceretur, & ſuccedere poſſet teſtatori, vt intelligatur ſecundum naturam inſtitutionis, videl. poſt mortem teſtatoris; quia iſtud eſt de potentia ſecundum naturam teſtamenti. † Idem in compromiſſo facto de omnibus litibus, quæ oriri poſſent inter compromittentes, vt intelligatur de potentia, quæ de iure fit, non de iniuriosa; ideo non extenditur ad bona fideicommiſſaria, in quibus de iure inter compromittentes non poteſt cadere controuerſia. Bal. *conſ.191. In teſtamento Rolandi, n.3.v.porro illud verbum, lib.2.* ſequitur Soc. *conſ.283. Elegãter, & iuridice, n.6.v.vnde conſuluit Bal. lib.2.* † Poteſtas enunciata debet intelligi de libera, nõ de periculoſa; quia quod poſſumus cum periculo, nõ poſſumus libere. Ang. *conſ.290.Illa eſt tale, n.7.v.ideo dicunt Doctores.* † Item non poſſumus id, quod ſine verecundia, vel dedecore non poſſumus. † Item, quod non fit dicitur fieri poſſe; ſecus ſi contra ius fiat; quia non poſſumus facere contra ius. Abb. *conſ.43. Videtur primo, n.2.lib.1.* & ideo non præſumitur velle, quod de iure nõ poteſt. Alex. *conſ.122. Viſo-*
cto, n.4.& ſeq.v.ſed iis non refragantibus, lib.4. † Et propterea collegium ſtatuens; quia non poteſt ſtatuere, niſi contra illos de collegio, non præſumitur voluiſſe ſtatuere contra aliud collegium, quia etiam ſi voluiſſet, non potuiſſet. Alex. *d.conſ.122.n.4.v.non refragantibus, lib.4.* † Et verba ſtatuti quantumcunque generalia, & vniuerſalia non comprehendunt ea, quæ non potuiſſent cadere ſub verbis generalibus. Alex. *conſ.123. Scripſit, n.6.& ſeq.lib.4.* quod eſt Barbatiæ. † Sic ſtatutum laicorum, quod cuſtos damnorum teneatur capere malefactores, non poteſt capere ſine dubio clericos; quia non ſunt de iuriſdictione laicorum. Alex. *d.conſ.123. lib.4.* vbi *n.8.* extendit, etiamſi verba eſſent generalia apta comprehendere clericos, vel non ſubditos; quia dicerent, *omnes cuiuſcunque gradus, ordinis, & conditionis exiſtant*, quia debent intelligi de ſubiectis. † Idem non poſſumus id, quod honeſte, & commode non poſſumus. Ang. *conſ.290.col.ſi.v.hoc etiam probatur.* Rom. *conſ.464. Dum ſecundo, n.6.* Et verba quantumcunque vniuerſaliter ſtringuntur, vt ſalua ſit honeſtas concedentis. Vide, *Verba ſtatu-*
ſalia reſtringuntur ſecundum honeſtatem. Concl.136. † Item non poſſumus id, quod nimio pretio, & exceſſiua ſolutione conſequebamur. Ang *d.conſ.290.num.8.& 9.ver.ſed quatenus augmentum.* vbi quod Ianuenſes non dicuntur habere poteſtatem nauigandi in gulpho Venetorum ſecundum capitula pacis, ſi nimis grauarentur in exactis.

14 in exactione gabellarum. † Item regula generalis, q̃ in omni dispositione, qua quis obligatur ad aliquid voluntarium, vel etiam necessarium faciendũ, pro modo facultatis suę debet mensurari, late Rom. *cons.* 364. *per tot.* vbi obligatus ad eleemosynam iuxta facultates suas pro consequendo Iubilæo, intelligitur, dummodo ipse, & familia sua non egeant, item obligatus soluere procurationem Episcopo visitanti, intelligitur, dummodo non egeat præstans; ita etiam pater tenetur dotare filiam, dummodo ipse non egeat; quia in omnibus ineſt clauſula, ſecundum facultatẽ conditionem perſonarum, numerum filiorũ, & in ſumma; quia inquit, non possumus, quod cõmode & honeste non possumus.

15 † Posse dicitur, qui potest sine adiuncto; ideo vbi requiritur adiunctus, non dicitur quis posse. Ang. *cons.* 61. *Quæritur, & quæstio, in fi. v. nec obstat*, vbi loquitur in officiali, qui non potest sine consuli-
16 bus, vt dicatur non posse. † Idem in administratore beneficii, qui
17 non potest sine capitulo, non dicitur posse. Ang. vbi supra. † Idẽ
18 in tutore, vel curatore, qui non potest solus. Ang. vbi supra. † Idẽ in adulto, qui non potest sine decreto; quia dicitur non posse, ex
19 quo non potest solus. Angel. vbi supra. † Potestates duæ sunt in terra à Deo prouenientes, & distinctæ; maior, quæ est sacra, & sacerdotalis; minor, quę est secularis, seu imperialis. *c. solite, de maior. & obedien.* Cast. *cons.* 228. *n.* 2. *lib.* 1. vbi, quod altera non ponit falcem in messem alterius; quia diuisum Imperium cum Ioue Cæsar habet. Vide, *Actus omnes humani pendent à tribus, Concl.* 127. Vide, *Habitus differt ab actu, & quando secus. Concl.* 11.

Potentiores non agunt ex iure cesso. Concl. 461.

1 POTENTIOR † habens iura cessa non admittitur ad agendum, volente eo, contra quem iura sunt cessa; quia imo perduntur iura, quando fit cessio in potentiorem ratione officii. Io. de Gras.
2 in *tract. de cessio. iuris, in pr.* Iacob. de Arena. *d. tract. in pr. n.* 7. & 8. † Amplia, vt nec admittatur, si vellet agere tanquam procurator cedentis; quia non debet admitti, sed est remouendus, ne fiat fraus legi. Bal. *cons.* 151. *Casus, quadam mulier, in fi. v. secundum dubium,*
3 *lib.* 1. † Extende, vt procedat, etiamsi sit potentior non ratione officii, sed ratione difficultatis conueniendi; quia habet locum titulus *de alien. iudic. mutan. causa facta.* Io. de Graff. *d. tract. de cessio. iur.*
4 *in pr.* & Io. de Arena in *eod. tract. n.* 8. † Extende, etiamsi sit potentior ratione priuilegii maioris, vt in vidua. Dynus *cons.* 24. *Quæstio*
5 *talis est, quidam capit. per tot.* † Limita, quando cessio esset facta potentiori bona fide; quia valet. Rebuff. in *tract. de priuileg. scholar. priuileg.* 177. *in fin.* vbi, quod bona fides ex coniecturis probatur, puta si creditum cessum sit verum, si cedens est diues, & per similes coniecturas arbitrio iudicis. Vide Conclus. prox. seq. Vide, *Cessio in potentiorem prohibita, & quare. Concl.* 208. Vide, *Litigiosi vitium non habet locum multis casibus. Concl.* 386.

Potentiori cedens quando perdat iura sua, vel secus. Concl. 462.

1 CEDENS † iura sua potentiori amittit actionem, quando cessio fit potentiori ratione officii. Io. de Grassis in *tract. de cessio. iuris, in pr.* Iacob de Arena in *eodem tracta. n.* 7. & 8. vbi secus dicũt,
2 si non est potentior ratione officii; quia habet locum ti. *de alien. iudic. mutan. causa facta.* † Amplia; quia potentiores sunt exosi, ne
3 possint inuocari, vel subrogari; ideo emphyteuta prohibetur potentiori alienare. Bart. *cons.* 136. *Capitaneus, n.* 2. *lib.* 1. † Extende; quia valet constitutio præsidis, quod habentes ius eligendi non
4 eligant potentiores. Bart. *d. cons.* 136. *n.* 2. *lib.* 1. vbi, quod populus Peruſiæ dicitur potens. † Limita in muliere, maxime, quando est pauper miserabilis; quia excusatur etiam ex ignorantia iuris, q̃
5 tractat de damno vitando. Bal. *cons.* 151. *Casus, quadam mulier, in fin. lib.* 1. † Limita, quando quis cedit iura sua potentiori non ratione officii; quia tunc non cadit à iure cesso, sed tamen nõ potest amplius cedere alicui, quantumcunque vili, neque agere per pro-
6 curatorem. Rom. *singul.* 84. *nota casum mirabilem.* † Extende, vt possit cedere in eo, qui cessit potentiori, non ratione officii, iura sua cõmuni diuidendo; quia non poterit vlterius prouocare ad diuisi-
7 onem *l. si. ff. com. diuid.* Rom. *in sing.* 84. *in fi.* † Restringe, vt non possit cedere, quando pater cedit filio potentiori, quia inter patrem & filium non procedit. Hippol. Marsil. *singul.* 160. *pater & filius, in pr.* apostill. ad *singul. Roman.* 84. vbi concord. allegat. Vide Conclusionem proxime præcedentem.

Potentiores qui dicantur, vel non, ad effectum, ne liceat quid ipsis. Concl. 463.

POTENTIOR † dicitur Ecclesia, vel monasterium respectu em- 1
phyteusis, laicalis, quæ non transit in potentiores titulo institutionis, legati, vel venditionis. Petr. de Anch. *cons.* 265. *Quæstio talis est, in pr. & per tot.* † Declara, vt non procedat, quando emphy- 2
teusis esset propria, & transiret in Ecclesiam per modum inductum à lege, veluti per oblationem, vel professionem. Petr. de Anch. *dict. cons.* 165. *in pr. v. sed Accur. & per tot. vsque in fi.* vbi, q̃ etiam fiscus succedit, & *cons.* 167. *per tot.* † Amplia, vt etiam dicatur po- 3
tentior Ecclesia, vel monasterium in emphyteusi Ecclesiastica concessa laico, saltem, quando Ecclesia, quæ vult succedere, est exempta. Cald. *cons.* 280. *circa pr. v. quod inter plures*, alias 2. *de locato.* quod est consil. Floriani de S. Petro, & Gaspar. Cald. & duplicatur inter consilia Petri de Anch. *cons.* 166. *Circa præcedens.* vbi, q̃
ratione difficilioris modi conueniendi dicitur potentior. † Exte- 4
de etiam, quando Ecclesia, cui fit cessio, esset vere potentior respectu potestatis imperandi. Petr. de Anch. *d. cons.* 165. *circa med. v. vbi plus dicit.* † Amplia; quia Cancellarius Principis, qui obtinuit 5
cessionem iurium à paupercula muliere, dicitur potentior; quia durissimum est cum talibus officialibus litigare, dummodo cõster de potentatu. Bal. *cons.* 151. *Casus, quadam mulier, lib.* 1. † Amplia 6
in militibus; quia ratione potentatus, & militiæ dicuntur potentiores, licet non habeant officium, vel iurisdictionem. Bal. *d. cons.* 151. *circa fi. v. nam milites, lib.* 1. sequitur Crau. *cons.* 205. *Pernoctatio arguit, n.* 44. *v. circa secundum.* † Extende; quia an quis dicatur po- 7
tentior, vel non, consistit in facto, & residet in arbitrio iudicis. Bal. *cons.* 151. *circa fi. v. hæc quæstio lib.* 1. † Amplia; quia potentior dici- 8
tur, siue ratione priuilegii, siue ratione officii, siue ex quacunque alia causa; ideo vidua ratione priuilegii dicitur potentior. Dynus *cons.* 24. *Quæstio talis est, quidam cepit, in pr. & nu.* 3. † Populus Perusii 9
dicitur potentior, & potens; ideo non potest eligi in Potestatem Castri Ecclesiæ Romanæ, Bart. *cons.* 136. *Capitaneus, lib.* 1. † Amplia; 10
quia Princeps dicitur potentior; ideo non potest hæres in titui in testamento nuncupatiuo, *l. nullus, C. de testam.* † Extende in duce 11
exercitus, vel Capitaneo; quia dicitur potentior. Fulg. *cons.* 20. *per tot.* vbi extendit illam *l. nullus.* ad ducem exercitus, vt dicatur potentior. † Extende; quia etiam priuatus dici potest potentior, vt 12
est text. in *d. l. nullus, in fi. C. de testam.* † Amplia; quia clerici dicun- 13
tur potentiores, quando habent prælaturam, alias secus, ita Barbat. in *c. Ecclesia sanctæ Mariæ. n.* 54. *de constit.* vbi apost. dat conc. † Li- 14
mita in iudicibus chartularijs, & qui non habent iurisdictionem, nisi inter volentes, prout sunt Notarii. Bal. *cons.* 151. *circa med. v. nã illa lex, lib.* 1. sequitur Crauet. *cons.* 205. *Pernoctatio, n.* 44. vbi, quod ratione officii quis nõ dicitur potentior, nisi habeat merum imperium. † Extende; quia neque obtinens officium clauiariatus 15
Taurini dicitur potentior; quia non habet merum imperium, prout requiritur, vt potentior dicatur. Crau. *d. cons.* 205. *n.* 44. *v. circa secundum.* † Restringe; quia licet non habeat locum pœna 16
cessionis in potentiorem, vt cedens perdat iura, quando non est potentior ratione officii, tamen si est potentior ex alia causa, tunc bene in hoc punitur, quod nunquam alteri etiam viliori cedere potest. Rom. *singul.* 74. *nota casum mirabilem.* † Declara; quia si est 17
potentior ratione officii, habet locum titulus, *ne liceat potentioribus*, & perdit causam cedẽs, & cessionarius; si vero est potentior, sed non ratione officii, tunc habet locum titulus *de alien. iud. mutan. causa facta*; quia tenetur cessionarius ad interesse, vel cedens agere debet; quia hoc casu non perditur actio. Io. de Grass. in 18
tract. de cessio. iur. in pr. Iacob. de Arena in eodem *tract. nu.* 6. & 7. † Limita; quia in conspectu principis non est potentior vnus altero; quia non est in Principe supremo consideratio personarum, sic innuit Bal. *d. cons.* 151. *in pr. lib.* 1. † Limita; quia cessio facta per la- 19
icum particulari Ecclesiæ, quæ non habet potestatem in eum contra quem fit cessio, valet, nec dicitur facta in potentiorem. Rom. *cons.* 518. *In casu proposito, n.* 4. *vsque in fi. v. nec est dicendum*, qui loquitur, q̃ cessio fit Ecclesiæ contra Hospitale, vbi apost. in *re. potestatem*, citat Ias. in *l. vnica, ver. confirmo per illud. C. de iu. qui potent. nomi.* & Gomez. super *reg. de subrog. collitig. quæ. 1. n.* 2. vbi dicit * cõ- *
munem, citat pro vtraq; Crau. *cons.* 205. *n.* 44. † Contrarium, q̃ 20
prohibitio de non alienando in potentiorem, comprehendat, ne fiat alienatio Ecclesiæ; quia est potentior, tenet Calcan. *consil.* 7. *Quia à me quæsitum est. n.* 7. *v. istud etiam probatur*, sequitur Crauet. licet non firmet hoc. *d. cons.* 205. *in fi.* † Extende, vt idem sit in ces- 21
sione facta per laicum clerico; quia non dicitur facta in potentiorem, nisi clericus haberet superioritatem, & potestatem iurisdictionalẽ in laicum, contra quem fit cessio. Rota in *non. decis.* 1. *de*

alienat. iud. mut. causa facta incip. *cessio facta, in pr.* alias 177. quæ di-
22 cit, imo laicum quemlibet potentiorem clerico. † Declara exté-
sionem; quia Ecclesia & ciuitas, & clericus dicuntur potentiores
saltem respectu difficultatis conueniendi, quæ difficultas consi-
deratur in hac materia. Crau. *d. cons.* 205. *in fi. v. dubitarem.* qui dubi-
tat de decisione Rotæ. Cald. *cons.* 280. *Quidam A. laicus, circa med.*
alias 2. *de locat.* quod duplicatur per Petr. de Anch. *cons.* 166. *circa*
23 *præcedens.* † Declara; quia Ecclesia, & monasterium enumerantur
inter potentiores respectu succedendi in emphyteusi Ecclesiæ,
vel priuati. Petr. de Anch. *cōs.* 165. *Quæstio talis est, in pr.* & 166. quod
24 duplicatur per Calder. *d. cons.* 280. alias 2. *de locato.* † Declara; quia
Ecclesia dicitur potentior, & fiscus, respectu priuilegiorū, & im-
25 munitatum. Petr. de Anch. *d. cons.* 165. *Quæstio talis, in fi.* † Extende;
quia si clerico est facta cessio crediti à laico contra vniuersitatē,
non dicitur facta in potentiorem; quia vniuersitas dicitur potē-
tior, quam sit clericus. Bal. *cons.* 391. *in fi. v. quantum ad punctum, lib.* 1.
26 † Limita, quando bona fide fuit facta, vt quia cedens erat dives,
creditum cessum est verum, vel fiat cessio consanguineo; quia
27 valet. Rebuff. *in tract. de priui. scholar. priuil.* 177. *in fi.* † Adde; quia ad
hoc, vt quis dicatur potentior, intelligitur respectu cedentis, nō
respectu eius, contra quem fit cessio. Iacob. de Aren. *in tract. de*
28 *cessio. iur. num.* 9. *ver. potentiorem dici.* † Contrariū tenet Bal. *cons.* 391.
Appareat publicum, in fi. ver. quantum ad punctum, lib. 1. vbi considerat
Apparet publicum, in fi. ver. quantum ad punctum, lib. 1. vbi considerat
cessionarium, & eum, contra quem fit cessio. Dec. *cons.* 109. Propo-
☞ *nitur igitur, n.* 16. *lib.* 3. Vide duas Conclusiones prox. præcedentes.

Potest quid importet, & quando inducat necessitatem, vel non. Concl. 464.

1 VERBVM † *potest*, inducit potentiam, non necessitatem, *l. non*
2 *quicquid. ff. de iud.* † Et ideo iudex, qui pōt procedere in causa
criminali cum assignatione termini in instantiæ, sufficit, quod ante
lapsum termini sententiet. Bart. in *extrauag. ad reprimendum, in ver.*
3 *procedatur.* quia non compellitur ante, dummodo in termino. †
Extende; quia statutum, quod possit appellari à Vicario Potestā-
tis Feltri ad Potestatem non inducit necessitatem, quin possit
appellari ad alium, ad quem de iure cōmuni. Io. de Imol. *cons.* 120.
4 *In casu præmisso, per tot.* † Extende; quia pactum factum creditō-
ri habenti pignus per debitorem, quod lapso certo termino posā
sit illud vendere; non tñ inuitus cogitur vendere, *l. quamuis, ff. de*
pignor. act. nisi in casu *l. inter creditorem ff. de fideiuss.* secundum Cast.
in d. l. quamuis, qui dicit menti tenendum, sequitur Soc. *cons.* 273.
5 *in* 5. *col. n.* 7. *& seq. lib.* 1. † Extende; quia in crimine læsæ maiestatis
extrauag. ad reprimendum, vult, quod iudex possit summarie, & de
plano, sine strepitu, & figura iudicii procedere, nec est necessita-
tis; ideo poterit etiam via ordinaria procedere. Bart. in *d. extraua.*
6 *n.* 23. *in v. possit.* † Declara tñ; quia procedit extensio, qñ partes nō
7 contradicunt, alias tenetur summarie procedere, apost. ad Bart.
d. extrauag. ad reprimendum, in v. possit, in ver. processus. † Amplia; quia
posse dicitur is, qui potest sine consensu alterius, aliàs non dici-
tur simpliciter posse, Abbas *cons.* 17. *Stante statuto, col.* 2. *ver. item &*
8 *quarto, lib.* 1. † Limita, qñ lex vlterius procedit tradendo formam;
9 quia verbum *potest*, inducit necessitatem. Cum. *cons.* 148. *n.* 4. † Li-
mita in exequutione post sententiam; quia licet iudex possit pro-
cedere in causa criminali, sed non compellitur, donec durat in-
stantia, bene lata sententia compellitur exequi sententiam, si de
iure meretur exequutionem. Bart. *d. extrauag. ad reprimendum, in v.*
10 *procedatur.* † Limita; quia qñ præcedit negatiua prout, *non potest*,
tunc inducit necessitatem, in tantum, vt actus factus in contra-
rium sit nullus. Bart. *cons.* 97. *In quæstione, n.* 4. *v. quarto occurrit, lib.* 1.
& cons. 115. *Quæstio talis, col.* 2. *in pr. lib.* 2. Alex. *cons.* 77. *in pr. lib.* 3. qui
11 citat alios, & ibi apost. in *v. priuat.* dat plutimos conc. † Extende;
quia statutum Bononiæ de pœna vulnerantis, quod officialis nō
possit augere pœnas vltra, quam sit prouisum à statuto, si auget,
condemnatio est nulla, & nō valet; quia negatur potestas, & im-
ponitur necessitas. Alex. *cons.* 77. *Visis dubitationibus, in pr. lib.* 3. vbi
12 apostilla in *v. priuat.* dat concor. † Extende; quia statutum prohi-
bens iudici, quod non possit exercere iurisdictionem vltra suos
limites, non potest etiam per viam prorogationis; quia priuatur
13 omni potentia. Alex. *dict. cons.* 77. *n.* 3. *v. vnde dixit, lib.* 3. † Item stan-
te tali statuto nō potest pronunciare se iudicem competentem,
& non valet talis pronunciatio extra suos limites. Alex. *cons.* 82.
☞ *Viso processu, n.* 3. *v. accedit, lib* 3. Vide, *Debet, quando hoc verbum inducat*
præceptum, vel peccatum, aut non. Concl. 32. Vide, *Necessitas ex quibus*
14 *verbis inducatur. Concl.* 24. † Et statutum Bononiæ, quod iudex nō
possit prorogare instantiam, operatur, quod si declarat etiam de
consensu partium superesse vigintiquinq; dies de instantia, qui
vere non supersunt, sit nulla talis declaratio. Alex. *cōs.* 82. *Viso pro-*
cessu. in pr. lib. 3. † Extende; quia in omnibus casibus in quibus in-
dex à lege, vel statuto prohibetur aliquid facere, & iudex sub ſi-
gmento, vel per fraudem facit illud per sententiam, talis senten-
tia potest quandocunque retractari, & non transit in iudicatum.
Alexan. plene *d. cons.* 82. *num.* 4. *ver. ad idem adduco, lib.* 3. *cum seq.* vbi
plura adducit.

Potior est iure, qui prior est tempore, & quando secus. Concl. 465.

POTIOR † est iure, qui prior est tempore, *c. qui prior, de reg. iur. in* 6. Old. *cons.* 218. *Gratia domino Regi, in pr.* vbi loquitur de gratia
expectantium, vt ille sit potior in iure, qui gratiam priorem ha-
bet. Ant. de But. *cons.* 22. *in pr.* Vide, *Data tempus attenditur. Concl.* 49.
Vide, *Collatio à diuersis facta sub eadem data, qua prætulerat. Concl.* 445.
† Et hanc regulam pluribus exornat Chassan. in *Catal. gloriarum. 2. di, circa fi.* Rebuff. in *constitut. Regiis titul. de censibus.* quos citat apost.
ad Ant. de But. *cons.* 22. *in pr.* † Et à primordio tituli posterior for-
matur euentus, *l.* 1. *C. de impon. lucrat. descriptio.* Old. *d. cons.* 218. *in pr.*
† Extende vt procedat, etiamsi prioritas sit in hora & puncto.
Decian. *cons.* 109. *n.* 22. *lib.* 2. † Extende; quia prior in tempore dici-
tur potentius ius habere. Rom. *cons.* 47. *in pr. v. tertio hoc ostenditur.* † Extende in receptione in canonicum facta de mandato Pa-
pæ, quia si scripsit pro duobus, & ambo sunt recepti ad primam
vacaturam, præfertur habens gratiam priorem; quia potior est
iure, &c. Anch. *cons.* 215. *Scripsit Papa, in pr. & per totum.* † Restringe
in pluribus receptis, videlicet auctoritate Papæ & ordinarii, qua
præfertur receptus auctoritate Papæ, etiamsi receptus auctori-
te ordinarii habeat gratiam anteriorem. Anch. *dict. cons.* 115. *num.* 2.
† Declara, quia si idem Papa rescribit pro duobus, præfertur pri-
mus, & secundus nihil habet, si non habet derogationem prima-
rum litterarum, si litteræ sunt diuersorum Pontificum, pri-
mus præfertur, sed secundus non excluditur in totum; quia ha-
bebit secundam vacationem, ita Anch. declarat *dict. cons.* 215. *col.*
final. n. 17. *v. soluendo.* † Amplia, vt inter creditores habentes hy-
potheeam potior sit iure, qui prior est tempore, etiamsi poste-
rior sit diligentior, & potior sit negligentior. Lap. *alleg.* 75. *quæ-*
an res, n. 4. *v. quæritur*, vbi vult, quod æqualis distributio debeat fi-
eri etiam inter habentes æqualem hypothecam, licet aliqui sint
præsentes, alii absentes, & quod inter hypothecarios potior sit
iure prior in tempore. Feder. de Sen. *cons.* 45. *Titius mercator.* vbi q.
reuocat delegationem factam à debitore posteriori in præiudi-
ciū prioris hypothecarii, *l. si prior, in pr. ff. qui potio. in pigno. l.* 1. & *lib.*
cet. C. eod. tit. † Extende, vt procedat, etiamsi facta sit nouatio
priorum instrumentorum, in quibus erat posita hypotheca, qū
fuit dictum, quod hypotheca interiorum instrumentorum re-
maneat firma; quia adhuc erit potior iure, qui habet hypothe-
cam anteriorem tempore ex instrumento cassato firma ma-
nente hypotheca instrumenti cassati, & nouati, ita Alex. *cons.*
217. *Viso quodam, in pr. lib.* 7. † Extende in tantum priorem credi-
torem esse potiorem, vt non releuet aliquid protestatio secundi
creditoris contra priorem, ne possit agere; quia posterior non
excludit priorem, neque parem creditorem. Bal. *cons.* 213. *Non ob-*
stante, lib. 4. † Extende; quia in hypothecaria potior est iure, qui
prior est tempore, siue agatur siue excipiatur. Bal. *cōs.* 364. *Certum*
est, in prin. lib. 5. † Amplia, vt procedat etiam in eo, qui habet ma-
cessa. † Amplia in eo, qui habet donationem, vel gratiam à Prin-
cipe; quia semper prior in tempore præfertur secundo, latissime
Roma. *cons.* 298. *Circa præmissam, per tot.* vbi ponit plura exempla.
tam in profanis, quam in beneficialibus. † Amplia in pluribus
inuestituris de re emphyteutica concessis in concursu, vt pri-
validis existentibus, ille sit potior iure, qui prior est tempore.
Ant. de Butr. *cons.* 22. *per tot.* maxime *in pr.* † Amplia; quia præfer-
tur creditor habens causam priuilegiatam illi, qui nullum habet
priuilegium; quia dicitur potior, ideo siue ratione potioritatis
siue ratione ordinis inter hypothecarios, præfertur prior, vel po-
tior: cessante vero hypotheca, vel potioritate omnes æquales
præferuntur Bal. *cons.* 396. *In libris Thesaurarii, num.* 8. *v. ulterius pro-*
mittendum, lib. 5. quod duplicatur *lib.* 1. *cons.* 249. † Amplia in primo
legiis: & ideo si feudum est concessum, vel facta separatio castri
à Ciuitate, & postea supremis, idem princeps erigat Ducatum,
castrum separatum per prius præfertur in separatione. Bald. *cons.*
326. *num.* 6. *lib.* 1. *per totum.* Dec. *cons.* 468. *num.* 17. & *cons.* 498. *num.* 3.
Alba. *cons.* 62. *num.* 23. † Extende, in quocunque priuilegio in-
feudationis; quia non potest alteri ari in præiudicium eorum,
quibus est ius quæsitum. Vide, *Feudum non potest renuncari, neque al-*
terari inuito feudatario, & quando secus. Conclus. 110. † Idem in con-
cessione aquæ pluribus facta per principem, vt prior præfe-

20 tur Crau.*cons.*952.*in pr.& per tot.*† Idem in concessionibus per Papam factis; quia prima valida non euacuatur per secundam. Nat.
21 *cons.*221.*n.*12.*& seq.*† Amplia; quia prior creditor in hypotheca aucocat soluta posteriori, vel compensata per debitorem, quando debitor non est soluendo. Ang.*d.cons.*259.*col.pen.circa fin.v.nam*
22 *constat.*† Amplia; quia duo conducentes rem à duobus procuratoribus, in solidum constitutis, si adest hypotheca bonorum in locatione, præfertur ille, qui prior est tempore. Vide plene Ias.
23 *in l.quoties, C.de rei vend.n.*11.† Extende, etiam si locatio est simplex, hoc tenet Alex.*cons.*118.*In casu, de quo,n.*14.*v.sed ita est, lib.*5.
24 † Idem in emptore fructuum, & conductore eorundem bonorum; quia à pari procedunt, prout duo conductores; quia neuter eorum habet dominium, neque possessionem; ideo prior præfertur posteriori. Alexand.*d.cons.*118.*num.*11.*& seq.v.circa se-*
25 *cundum* maxime *num.*13.*lib.*5.† Extende; quia is, qui se obligauit præstare operas aduocati, procuratoris, vel alterius artis, & illi duo litigant simul, adeo, quòd non potest ambobus seruire, debet eligere primum, qui conduxit, quia præfertur. Alexand.*dict.*
26 *cons.*118.*num.*5.*v.accedit lib.*5.† Extende idem in vasallo duorum dominorum habentium bellum inter se, quia obligatur ei, cui primo vasallagium iurauit. Alexand.*dict.cons.*118.*num.*15.*versic.&*
27 *idem in vasallo, lib.*5.† Declara generaliter; quia licet in personalibus prioritas nihil operetur; quia actio personalis non sequitur singulares successorem; & ideo qui præuenit in diligentia, vt satisfiat, vel inter duos conductores, seu emptores, qui primo cepit possessionem, præferatur,*l.quoties, C.de rei vendicat.* Alexan. plene *cons.*122.*Viso processu, in princ.lib.*5. tamen secus est, quando personalis actio continet factum cohærens personæ, quia semper primus præfertur secundo, Alex.*d.cons.*122.*num.*7.*v.nec obstat.lib.*5.vbi, quod est dictum singulare. Bart.*in l.operis.ff.locati*, vbi
28 apostill. ad Bart.*in v. hoc est singulare* dat concord.† Amplia; quia inter confederatos; quia confederatus Regi Franciæ, & Regi Angliæ habentibus inuicem bellum, illi magis inseruire debet, cui primo fecit confederationem. Rom.*cons.*47.*Visis necessariis.v-*
bi post.*in v.præferendam esse*, dat concord. & Rom. plura similia allegat, nam inter habentes ius æquale, ille, qui præoccupauit,
29 vel præuenit, præfertur.† Extende, in aduocato, vel procuratore stipendiato à pluribus; quia habent litem in simul, debet inseruire fouenti bonum ius, alias in dubio ei, qui primo conduxit, & stipendium dedit, quia potior est iure. Rom.*d.cons.*47.*n.*3.*v. vlti-*
mo hoc manifeste, vbi de * communi, vbi apostilla *in v. patrocinari.*
30 † Extende in vasallo duorum dominorum, in liberto duorum patronorũ; quia aut neutri inseruiet, quando inter se domini habent bellum, aut vni gratificabitur, aut, quod verius est de iure, inseruiet ei, qui prior est dominus. Rom.*d.cons.*47.*n.*3.*v secundo ad*
31 *idem*, vbi apostillæ.† Extende in seruo captiuo plurium capientiũ simul; quia si vterque aliquid iubeat, debet illi inseruire, qui præoccupauit iniussu, & si litteræ amborum sunt eodem tempore præsentatæ, illi, quæ prius aperta fuit, debet obedire. Rom.*d.cons.*
32 47.*n.*4.† Extende in eo, qui est subiectus pluribus ciuitatibus volentibus munera realia, vel personalia eodem tempore, quia habenti præuentionem origine, vel nobilitate debet pareri. Rõ.
33 *d.cons.*47.*n.*5.*v.vltimo*, vbi apost.*in v.ius potentius.*† Extende in feudatario ligio; quia potest esse ligius alterius domini, dummodo faciat saluo iure primi. alias non valeret obligatio secundi Rom.
*d.cons.*47.*n.*6.*v. breuiter tamen.* vbi apost.*in v.iure primi.* citat Areti.
*cons.*150.*Respondendo in* 1.*dubio*, vbi Rom. confirmat pluribus ratio-
nibus. Vide, *Feudum ligium quale. Concl.*148.† Limita, quia creditor
34 anterior cum hypotheca, non præfertur in vtili dominio bonorum liuellariorum, vel emphyteuticorum in præiudicium, & ad exclusionem domini in casu caducitatis, vel respectu canonis, & liuelli soluendi, etiam si dominus concessit liuellum post obligationem alteri factam de omnibus bonis præsentibus, & futuris. Io.de Im.*cons.*8.*n.*5.*& seq.v.venio ad tertium*, vbi, quod plus
35 iuris non potest quæri creditori, quam debitor habeat.† Limita, quando quis esset creditor nummulariæ mensæ certi loci; quia præfertur aliis creditoribus ex alia causa etiam anterioribus, &
ff. *cons.*184.*in pr.& per totum.* Vide, *Creditores societatum bancariarum*
36 *qualiter concurrant inter se. Concl.*1058.† Limita, vbi non adest hypotheca; quia tunc præsens, & diligens præfertur, & debet satisfieri in totum, etiam si bona non sufficiant pro absentibus negligentibus; quia apparet pariter esse creditores. Lap.*d.alleg.*75.*r.*
37 *in contrarium, n.*5.*v.sque in fin.*† Extende hanc limitationem; quia creditor potest assignare suum debitorem hypothecarium suo creditori posteriori non habenti hypothecam in præiudicium prioris creditoris pariter non habentis hypothecam, qui non poterit impedire cessionem factam posteriori. Fed.de Sen.*cons.*
45.*Titius mercator*† Et diligentia prodest creditori, qui prius ob- 38
tinet sibi satisfieri, siue fiat satisfactio per debitorem, siue ipse creditor de bonis debitoris ad eius manus peruentis sibi ipsi satisfaciat. Rom.*cons.*111.*Viso circa fin.*† Limita; quia potior est iure, 39
qui prior est tempore, quãdo sunt pares in causa, alias secus, Fed. de Sen.*cons.*197.*in pr.v.restat respondere, & cons.*69.*circa fin.v.non obstat, quod primo dicitur.* Rom.*cons.*47.*in pr.v.secundo idem.cum sequen.*
† Extende inter duos creditores habentes solam personalem, 40
quia præfertur, qui magis est diligens. Rom.*d.cons.*47.*in princip.*
v.quarto.† Et ideo creditor posterior habens hypothecam præ- 41
fertur priori habenti personalem, vel creditum chirographariũ, *l.eos. C. qui potio.in pign.l.creditor. §. si primus, ff. qui potio.in pign. hab.l. priuilegia.* & ibi gloss. *ff. de priuil.credit.*† Declara; quia licet legata- 42
rius habeat hypothecam in bonis testatoris, vt per Bart. & alios *in l.*1.*in fin. C.commun. de legat.* tamen præfertur creditor testatoris legatario, etiam si creditor nullam habeat hypothecam, *l.fi. §. si vero.* vbi * omnes, *C.de iure deliber.* Bart. & Fulg.*in l.creditoribus, ff.de* *
separatio. Salyc.*in d.l.*1.*ad med. C.commun. de legat.*† Restringe, vt non 43
procedat, quando quis haberet hypothecam in fraudem aliorum, puta concessam è debitore fugitiuo iam decocto, & fallito
Bal.*cons.*432.*Casus talis est, lib.*1.† Idem, si à marito confitente do- 44
tem constante matrimonio non præcedente promissione; quia præsumitur in fraudem, ideo præferuntur anteriores, etiam solũ personalem habentes. Castr.*in l.*1.*in fin. ff. solut. matrimon.* sequitur
*Decis. Perusi. num.*32.† Limita in posteà acquisitis per debitorem, 45
quando hypotheca esset ad bona præsentia, & sic credo debere intelligi Bald.*cons.*364.dum dicit, quod est quæstio, *lib.*5.† Limi- 46
ta; quia inter plures emptores ille præfertur, qui primo habuit possessionem, Vide, *Emens primus, an secundus præferatur. Concl.*144.
†Limita in creditoribus ex contractu chirographario; quia om- 47
nibus debet satisfieri pro rata, si pariter inuigilant, non obstante prioritate, & potioritate. Bald.*cons.*432.*circa med.v. si autem bona*
*non sunt, lib.*1. qui loquitur, quando bona non sunt soluendo.
†Restringe, quando vnus agit ratione depositi, alter ratione 48
mutui; quia præfertur agens ex depositi, quando bona non extant pro satisfactione omnium. Bald.*d.cons.*432.*post med. v. si au-*
*tem non extant. lib.*1.† Inter plures deponentes, & plures mutuan- 49
tes, qui gratis deposuit, vel mutuauit, præfertur. Bart.*l quod quis,*
ff. de priuil. credit. Ripa *in l.*1.*n.*7.*&* 8. *ff. in quibus causis pignus.*† Re- 50
stringe, quia etiam inter plures creditores non hypothecarios, sed chirographarios habet locum prioritas diligentiæ; quia qui primo obtinuit satisfieri, vel relaxari mandatum, etiam si sit posterior; præfertur anteriori ex diligentia. Bald.*d.cons.*432.*post med.*
*versus in autem omnes, lib.*1.† Restringe, quando vnus est creditor 51
mensæ, vel statione occasione mercium, quæ adhuc extant in mensa; quia etiam in personali iste præfertur aliis chirographariis in subsidium propter æquitatem. Anchar. *cons.*184.*Visa scripta per tot.* maxime, *in fin.*† Declara totam istam materiam, vt per 52
Castr.*cons.*447.*Respondeo, in fin.v. præterea posito, lib.*1. quia fit diuisio inter chirographarios, & non prodest diligentia pluribus casibus, extra quos diligentia prodest. Bart.*in l.pupillus. ff. de iis, quæ in*
fraud. creditor.† Primus casus, si ipse habet, vel non habet hypo- 53
thecam, & extant alii hypothecarii; quia priores reuocant solutum, *l.priuilegia, ff. de priuileg. credit. cum ibi not.*† Secundus, quando 54
is, cui fuit solutum, non est priuilegiatus in personali, alii sunt priuilegiati in personali, *l.deferre, §. fin. cum l.seq. ff. de iure fisci.*
† Tertius, quando bona erant communiter possessa ab omnib⁹, 55
vt quia omnes immissi, *l.qui autem, § sciendum. ff. de iis, quæ in fraud.*
credit.† Quartus, quando omnes instabant, & debitor vni soluit 56
volens illi gratificari, *l.si non expedierit*, §.1. *ff. de bon. auth. iud. possid.*
†Quintus casus, quando prior in diligentia illicite extorsisset, 57
l.pupillus, ff. de iis, quæ in fraud. credit.† Limita etiam in pluribus de- 58
positantibus; quia si non extat pecunia depositata, & omnes pariter inuigilent, vnusquisque pro rata admittitur. Bald.*dict. cons.*
432.*v.si autem omnes, post med. lib.*1. & non attenditur prioritas.
†Restringe, vt non procedat, quando pecunia depositata adhuc 59
reperitur non consumpta; quia præfertur is, qui deposuit, siue sit prior, siue posterior. Bald.*dict. cons.*432.*circa med.v. tamen in cau-*
*sa depositi, lib.*1.† Restringe, quando pecunia non extat, & bona 60
non sufficiunt; quia præfertur creditor diligentior, cui prius fuit satisfactum à debitore. Bald.*dict. cons.*432.*post med. versicul. primus*
*est, lib.*1. † Restringe, quando fuit diligens in obtinenda sententia super credito suo. Bald.*dict. cons.*432.*versic. secundus casus est, lib.* 61
1.† Limita; quia si cessat hypotheca, vel priuilegium, omnes sunt 62
æqualiter tractandi, & pro rata omnibus debet satisfieri, *l.priuilegia. ff. de priuileg. credit. cum ibi not.*

63 †Extende, vt procedat etiam si vnus fuit diligentior in occupãdo vi, vel dolo peculium, vel bona debitoris; quia debet com-
64 municare omnibus pro rata. Bald. *d. cons.* 396. *n.* 8. *lib.* 5. †Extende, vt procedat etiam quando vnus fuisset diligentior, & satisfactus à iudice primo loco, quando bona erant capta per pignus prætorium; quia vno misso omnes censentur missi in possessionem, & quia beneficium prætoris omnibus est apertum. Bald. *d. cons.* 396. *num.* 8. *lib.* 5. quod duplicatur *lib.* 1. *cons.* 249. *v. aut per iudicem.*
65 †Restringe, quando vnus fuisset diligentior in exactione via iuris, puta si debitor consignando debitum in vim præcepti sibi fa-
66 cti soluit. Bal. *d. cons.* 396. *n.* 8. *in fi. lib.* 5. *v. aut bona non sunt.* †Restringe, quando vnus est primo satisfactus à debitore, & saltem habet prætensionem potioritatis, quam probat per inditia; quia non reuocatur solutum. Bal. *d. cons.* 396. *lib.* 5. quod duplicatur *lib.* 1. *cons.* 249. *lib.* 5. vbi est casus, quod quis posuit creditum suum in fide, & nomine mercatoris mercator habens hoc creditum videns se decoctum restituit nomen illi, qui confidauerat in eum, postea aufugit, constito per inditia, quod nomen esset accommodatum, prætertur aliis creditoribus, cui est restitutum nomẽ
67 creditoris. †Limita quoad debitorem; quia ipse potest vigilantiori etiam posteriori soluere, licet si non sit soluendo, possit alius creditor euincere ab eo posteriori, cui fuit solutio facta ratione suæ hypothecæ anterioris. Ang. *cons.* 259. *Quædam domina,*
68 *col. pen. circa fi. v. nam constet.* †Extende, vt procedat nedum in solutione, sed etiam in compensatione. Ang. *d. cons.* 259. *n.* 1. *in fi.* Vide, ☞ *Hypothecarius creditor prior præfertur posteriori, & quando secus. Concl.* 129.

Practica, & obseruantia sequenda etiam contra communem opinionem, & quando secus. Concl. 466.

1 2 CONSVETVDO † practicæ est seruanda, si de ea constet. Bald. *cons.* 136. *Præmissis duobus Statutis, n.* 3. *lib.* 1. † Extende in tantũ esse seruandam practicam, vt in omni dispositione theoricæ videatur annexa; quia eam interpretatur. Bald. *cons.* 318. *Practica ci-*
3 *uitatis, n.* 2. *v. non obstat, lib.* 1. † Amplia, vt procedat etiam circa interpretationem statutorum, quia id, quod fuit diu obseruatum, est sequendum etiam contra interpretationem iuris. Bal. *cõs.* 136. *n.* 2. *v. præterea, lib.* 1. & quod prima interpretatio statuti sumatur à practica, & obseruantia, qua deficiente recurrimus ad interpre-
4 tationem iuris. Bald. *cons.* 94. *Casus præsumitur, in pr. lib.* 3. † Et statutum prohibens alienari in forensem, alias contractus sit nullus, licet loquatur ex contractu, tamen extenditur etiam ad vltimã voluntatem, si ita est practicatum. Bald. *cons.* 358. *Quidam Lucanus,*
5 *n.* 3. *lib.* 1. † Et excludens filias stantibus certis personis, an excludat perpetuo, vel ad tempus, statur practicæ vsitatæ, si de ea
6 constat. Bal. *cons.* 267. *Proponitur, quod in fin. lib.* 5. † Extende in tantum practicam seruandam in interpretatione statutorum, vt licet sit minus iuridica, tñ ab ea non recedatur. Ang. *in l. fi. C. de re-*
7 *lig. & sumpt. fune.* Castr. *cons.* 312. *Postremo, in antiq.* Bal. *cons.* 302. *Pro-*
ponitur, in fin. lib. 4. Dec. *cons.* 358. *Placet,* Lapus, *q.* 56. † Et quod practica inducat veram interpretationem, Bal. *in c.* 1. *in pr. de feud. sine*
8 *culpa.* † Et in obseruantia interpretatiua legis, vel statuti non requiritur, quod longo tempore ita fuerit obseruatum. Castr. *cons.* 332. *Quia circa donationem, col. fin. lib.* 1. Areti. *cons.* 10. *col* 3. *v. si tamen,* Soc. *cons.* 111. *col. fin. v. sed certe possumus, lib.* 1. Corn. *cons.* 188. *col. fi. li.* 3. Deci. *in c. cum M. Ferrarien. col.* 3. *v. ex supradictis infertur de constit. &*
9 *consil.* 127. *col. fin.* sequitur Crau. *cons.* 118. *n.* 2. Ant. de Butr. & alii *in*
c. fin. extra de consuet. Rol. à Valle *cons.* 22. *n.* 21. *& seq. lib.* 2. † Et quod ab antiqua practica non sit recedendum. Bal. per illum text. *in l.*
10 *illud ff. de excus. tutor.* Anch. & alii quos citat Alciat. *de præsumpt. reg.* 2. *n.* 2. *& seq.* Deci. *cons.* 358. *n.* 3. *& cons.* 344. *n.* 2. † Amplia; quia practica communis, quod statutum in totum possit tollere legitimã debitam parentibus, vbique seruatur, & non est mutanda, sed
11 tenenda. Bald. *cons.* 140. *Viso testamento, in fi. lib.* 1. † Amplia; circa iurisdictionem, & merum imperium, quod licet non possit haberi sine permissu Cæsaris de iure; tamen domini possidentes de facto acquisiuerunt sine Cæsare, & ita de facto seruat totus mũ-
12 dus. Bal. *cons.* 142. *Dominantibus magnificis in pr. lib.* 1. † Amplia circa substitutionem factam filio, si decesserit sine filiis; quia si est per verba obliqua, vel communia, semper est fideicommissaria, etiã tempore pupillaris ætatis, secundum opinionem, quæ vbique
13 seruatur. Bald. *cons.* 157. *Pater fecit circa med. lib.* 1. † Amplia circa iurisdictionem; quia statutum non se extendit ad bona extra ter-
* ritorium statuentium ex * communi practicata, & obseruata o-
14 pinione. Bald. *cons.* 245. *Queritur, vtrum ille, circa med. li.* 1. † Amplia in laudis etiam sub pœna latis contra debitorem pecuniarum, vt soluat; quia si extat practica in ciuitate, quod creditori soluatur per oblationem bonorum offerendo iuxta practicam, dicitur soluere, ne pœnam laudi incurrat debitor; quia omnis theorica interpretatur à practica, Bald. *cons.* 318. *Practica ciuitatis, in pr. lib.* 1.
15 † Amplia; quia maxime practica antiqua est seruanda, & tenenda, plura ponit Crau. *cons.* 91. *n.* 7. † Extende; quia communis
16 practica inducit consuetudinem, quæ seruanda est; ideo si mariti accipiunt pecunias dotales pro oneribus matrimonii, & bona paraphernalia vxoris, vt attestatur Crau. *d. cons.* 91. *n.* 7. illa est seruanda, vt ibi dicit. † Limita, quia contra communem opinionem durum esset velle practicam inducere, vel seruare. Iul.
17 Clar. *in praxi, §. fi. q.* 24. *n.* 10. *in fi. v. præterea.* † Contrarium, quando iam esset introducta practica contra * communem; quia illa est seruanda, Iul. Clar. *in §. fin. q.* 6. *in pr. & q.* 21. *n.* 4. & alibi sæpe. Vide, *Stylus diuersorum tribunalium quando seruandus. Concl.* 695.

Pragensis Ciuitas, statuta, consuetudines, & priuilegia. Concl. 467.

ARCHIEPISCOPVS † Pragensis est Legatus natus, & habet iurisdictionem in exemptos, sed tamen non habet iurisdictionem in monachos ordinis Cistertiensis. Bald. *cons.* 337. *Archiepiscop. Pragen. lib.* 4. & est ciuitas in Bohemia.

Pratensis terra, statuta, consuetudines, & priuilegia. Concl. 468.

PRATI † terra est de territorio Florentiæ in iis, quæ respiciunt
1 commodum dictæ terræ, licet secus sit quoad alia. Ang. *cons.* 354. *Per opportuna, in pr.* † Vide; quia licet habeat quasi eadem pri-
2 uilegia, quæ habent terræ S. Geminiani, & S. Miniati, quod si habitauerint per sex menses in ciuitate Florentiæ, sint ciues; tamen Pratenses habent hoc priuilegium ex constitutione, sed alię duę terræ ex conuentione, & pacto. Castr. *cons.* 284. *Visis & ponderatis, col. antepen. circa med. v. quicquid tamen sit, lib.* 1. vbi per totum tenet contra Ang. Ioan. de Ricciis, Florianum de S. Petro, & Ant. de Buttio, qui consuluerunt pro ciuilitate data, quæ non possit alterari ex lege noua, & Castr. dicit contrarium; quia si Commune Florentiæ fecit legem, quod ciues habere non possint officia, nisi fuerint allibrati per 20. annos, etiam comprehendit istos, qui sunt ciues adæquati. † Et quod sit de territorio Florentiæ, & re-
3 guletur secundum statuta Florentiæ. Castr. *cons.* 44. *Videtur dicendum lib.* 1. † Rom. *cons.* 460. *Illa verba in fin.* dicit, quod est de Comi-
4 tatu Florentiæ & ideo Potestas Florentiæ dignior, & maior est, quia præest maioribus, & quia Potestas Prati est de Comitatu
5 Florentiæ. † Statutum habet, quod Notarii, qui non sunt de collegio, vel Matricula Notariorum Florentiæ, vel Prati, & qui non
6 satisfecerint Potestati Prati faciendo se suppositum, non possint rogare instrumenta, & annullat instrumentum, & contractum aliter factum, super quo Castr. *cons.* 44. *per tot.* dicit, quod neque
7 potest probari talis contractus annullatus per testes. † Missus in possessionem ex primo decreto facit fructus suos secundum statuta Prati. Ioan. de Imol. *cons.* 112. † Statutum terræ Prati, quod testamenta exequutioni mandentur nulla exceptione admissa pro legatis, & aliis vltimis voluntatibus, debet seruari etiam in foro ecclesiastico in legatis piis; quia est statutum honestum. Ioa-
8 de Imol. *d. cons.* 112. *n.* 10. † Statutum Prati, quod panni Prati vetedi non possint introduci, non habet locum per transitum. Vide
9 *Statutum circa prohibitiones extractionum qualiter intelligatur. Consil.* 638. † Item, quod banniti possint impune offendi, quod statutum operatur, quod bannitus non potest se defendere, & licita
10 dicitur offensa bannito facta; non autem inducitur sola tolerantia, plene Castr. *cons.* 255. *Viso supradicto puncto, lib.* 1. *per totum.* vbi pro vtraque parte allegat; primo, quod differat dispositio, quæ dicit, quod possit impune offendi, vel possit licite offendi, tan-
11 dem contrarium firmat pro vero, quod imo licita exercet offendens bannitum; quia offensa est permissa. † Statutum Prati in
12 causis exequutiuis tollit litis cõtestationẽ. Castr. *cons.* 291. *Visis, quæ col.* 2. *in pr. v. præterea hoc comprehendo, lib.* 1. † Statutum Prati circa
11 successionem præfert patrem in successione filii communis ipsi matri, quod statutum habet locum etiam in spuriis filiis; quia idem statutum vult, quod ipsis succedatur, sicut succeditur legitimis. Alex. *cons.* 150. *Viso themate, n.* 4. *& seq. v. denique fortius, lib.* 2.

* * *

Præbenda quid sit, & quis capax præbendæ. Conclusio 469.

PRÆBENDA †non est beneficium ecclesiasticum, sed laicus est capax præbendæ. Cald. *cons.* 251. *circa pr.* vbi, quod assignatio præbendæ magistro in Theologia vel sacristæ, quando non datur in titulum beneficii, non est beneficium, nec de ea est mentio facienda in impetratione beneficii. Cald. vbi supra. † Declara, quia præbenda, quatenus est annexa officio sacro, est spiritualis, quatenus vero respicit solam commoditatem fructuum, est quædam commoditas temporalis. Socin. *cons.* 32. *Ex iis, quæ superius, n.* 15. *lib.* 1. vbi si conceditur non capaci spiritualium, prout laico, necessario intelligitur de mera commoditate temporali, alias secus. † Aliter distinguit Zab. *cons.* 126. *Vacarunt, n.* 4. quia præbenda proprie est ius spirituale, *c. dilecto de præbend.* improprie vero sumitur pro bonis temporalibus, & est quid profanum, *c. quia nonnullis. v. assignentur, de magistr.* & ita dicit Rom. *cons.* 328. *Præsens consultatio. n.* 8. *vers. secundo, eadem Concl.* vbi, quod potest dupliciter intelligi: primo, quod sit quid spirituale, quando est annexa titulo, vel officio spirituali; secundo, quando est sola commoditas fructuum, & laicus eo casu est capax, & ibi apostilla *in v. temporale*, dat concord. † Et ideo quando optatur præbenda, non optatur spirituale ius, sed optantur temporalia; quia eandem retinet canonicus optans præbendam spiritualem, quam primo habebat, licet bona alterius præbendæ temporalia vniantur dictæ suæ præbendæ spiritualis & bona, quæ ante optionem habebat, accedunt alteri præbendæ, cuius bona optauit. Zab. *d. cons.* 126. *n.* 4. *v. nam antiquior.* † Si vero agatur de collatione, vel de titulo conferendo, appellatio præbendæ intelligitur semper de iure spirituali, vnde quando Papa narrat vacare præbendam, & illam cõfert, semper intelligitur de spirituali; idcirco quatenus vellet cõferre præbendam per optionem vacantem, non valeret collatio; quia si non exprimat Papa, quod intellexerit de bonis profanis, & temporalibus, non valeret; quia non vacat. Zab. *d. cons.* 126. *n.* 4. *v. tertio confirmatur, cum seq. vsque in fin.* † Est igitur præbenda ius spirituale secundum propriam essentiam præbendæ, quæ non cadit in laicum; præbenda vero magistralis est quid temporale, quod conceditur benemerito magistro in aliqua professione in stipendium, & ista cadit in laicum. Zab. qui ita declarat *cons.* 143. *in pr. n.* 1. † Et quando sumus in dubio, sumitur præbenda in eo significatu, qui facit valere dispositionem; ideo si conceditur canonico, vt possit in eadem ecclesia consequi aliam præbendam, & illa frui sicut canonicus; quia non valeret hæc concessio facta per Episcopum, vel Capitulum; quia non potest sub eodem tecto dispensare ad duas præbendas spirituales; intelligitur, vt valeat dispensatio de præbenda temporali, quæ cadit in laicum; ergo etiam in canonico habente aliam; quia non facit incompabilitatem. Rom. plene *cons.* 328. *n.* 8. *& seq.* vbi late. Vide, *Actus validus in dubio interpretari debet. Concl.* 136.

Præbendarum multæ species, & de earum differentia. Concluſ. 470.

PRÆBENDÆ † aliquæ sunt certæ; quia semper sunt eædem numero, ita quod sunt perpetuæ, vt quia tot sunt canonicatus, & tot sunt præbendæ, & licet vacent: tamen non extinguuntur, sed possunt impetrari, & valet impetratio, & expectatiua ad istas. Bald. *cons.* 472. *In causa prioris Ecclesiæ sancti Angeli, in pr. v. ad propositum bene facit, lib.* 2. Vide, *Canonicorum certus, vel incertus numerus. Concl.* 32. † Aliquæ sunt incertæ; quia non adest certus numerus præbendarum, sed quando vacant, extinguuntur, & de nouo nascuntur; quia non sunt perpetuæ istæ præbendæ, & in istis non datur impetratio neque expectatiua, nisi fiat mentio & derogatio in litteris prouisionis, vel expectantium. Bald. *d. consil.* 472. *in pr. lib.* 2. vbi reddit rationem; quia alias gratia est subreptitia; quia confertur id, quod non est in rerum natura, ex quo per mortem præbendati præbenda extinguitur. † Aliquæ sunt præbendæ incertæ ratione qualitatis, quia arbitrio prioris sunt quãdoque maiores, quandoque minores, & cum non habeant certam naturam, non possunt impetrari, nisi fiat mentio, & derogatio. Bald. *d. cons.* 472. *n.* 2. *v. adhuc considerandum, lib.* 2. Vide,

Præbenda supra numerum à quibus creari possit. Concl. prox. seq.

Præbenda supra numerum à quibus creari possit. Concluſ. 471.

PRÆBENDAM, † supra numerum possunt creare Episcopi cum consensu eorum ad quos aliarum præbendarum collatio spectat, Lap. *alleg. vlt. in pr.* vbi dicit * comm. opin. esse. † Amplia, vt procedat, etiã si talis præbenda sit inæqualis aliis præbendis; quia inæqualitas præbendarum non reprobatur, dum tamen sufficiat pro vno canonico, *c. fi. de consuet. in* 6. Lap. *d. alleg. fi. in pr. v. sed primo posset.*

Precaria concessio quæ sit, & quid operetur, & eius natura. Concl. 472.

PRECARIA † concessio est omnis concessio facta ad placitum; ideo precaria concessio potest quandocunque reuocari per concedentem, *l.* 1. *& l.* 2. *ff. de precar.* Alex. *cons.* 53. *In causa vertente, in pr. lib.* 1. & quod concedens bona alicui ad beneplacitum concedentis dicatur concedere in precarium, & recipiens habeat in precarium. Castr. *cons.* 439. *Ad euidentiam, in pr. & cons.* 440. *lib.* 2. *in pr.* vbi, quod talis possidens precario non possidet ciuiliter, sed naturaliter tantum; ideo non præscribit. † Et dicit Castr. *cons.* 194. *Viso statuto. v. præterea in libertis, lib.* 1. quod est vocabulum ecclesiasticum; quia quod dicunt Legistæ in neutro genere precarium, prout concessio in precarium, ecclesiastici faciunt vocabulum fœminino precaria; sic etiam ius patronatus circa seruos de iure ciuili in beneficiis appellantur patrociniæ: sed istud est falsum ex titulo de iure patronatus, forte Florentiæ erat hoc vocabulum, sed non est ecclesiasticum. † Extende; quia dicitur precaria concessio; si tibi concedo, quod super re mea possis accipere pecuniam sub vsuris; ideo potero reuocare quandocunque. Alex. *d. cons.* 53. *In causa vertente, in pr. lib.* 1. † Et dicitur precaria concessio, quando precibus petenti vtendum conceditur tamdiu, quamdiu is, qui concessit, patitur. Aegid. Bella. *cons.* 2. *n.* 38. vbi, quod differt à donatione; quia donans sic dat, ne recipiat, concedens precario dat recepturus retro, cum sibi libuerit, & plene Cou. *variarum resolut. lib.* 3. *c.* 15. *in pr.* † Extende in tm̃ posse quandocunque reuocari, vt neque valeat pactũ contrariũ. Cou. *vari. resolut. lib.* 3. *c.* 15. *in pr.* † Amplia; quia reuocari potest precariũ, etiam si possidens precario eo finito continuauit per longissimũ tempus; quia censetur continuasse ex titulo præcedenti, & precario. Crau. *de antiq. tempo. in* 4. *parte,* § *fin. n.* 107. *v. septimo pro hoc.* Castr. *cons.* 439. *col* 2. *v. qui autem, lib.* 2. *& cons.* 440. *eod. lib. in pr.* vbi, quod nullo modo potest præscribere, quia non possidet sibi, sed domino. † Declarat Crau. *cons.* 732. *n.* 12. *& seq. vsque in fi.* maxime *n.* 19. quando concessio fit ex causa ad beneplacitum, quia tunc non reuocatur beneplacitum, nisi ex iusta causa, & *n.* 13. dicit, ꝙ per triginta annos contra beneplacitum præscribitur, & per 40. annos contra principem cum titulo prædicti beneplaciti. † Vide omnino Cou. *variar. resolut. lib.* 3. *c.* 15. *n.* 6. *& seq.* vbi ponit opiniones, quod precarium non possit starim reuocari, sicut neque cõmodatum, ne sit inutile, sed ita demum arbitrio iudicis, & contrarium, ꝙ imo, quandocunque possit reuocari, tandem ipse distinguit, quod regula procedit prima in commodato; quia commodatum fit ad certũ vsum, ꝙ necessario habet certũ tẽpus, ne sit inutile; precariũ vero non est ad certũ vsum, sed indeterminate; ideo potest qñcumq; reuocari, & statim, & dicit * cõem. † Sed si consideretur Abb. *d. c. fi. de precario, n.* 32. *& seq. v. & si diceretur,* forte posset dari æqua distinctio; quia precariũ potest indistincte reuocari ad differentiã commodati, ne sit inutile commodatũ, & cum damno, vt idem sit in precario, quando est ad certũ vsum habens implicitum tempus, vel quando est ad certũ tempus, vt tunc distinguatur, quod potest reuocari, dummodo si ante tẽpus sine damno, & ita loquitur Abb. & videtur opinio plena æquitate. † Amplia; quia præscribere nõ potest is, qui habet iure precario ab alio; quia solã habet naturalẽ, quę non sufficit ad præscribendũ sine ciuili, & dato, ꝙ haberet vtranque, quod aliqñ contingit; tamen non habet bonam fidem, quæ requiritur. Castr. *cons.* 439. *Ad euidentiam, in pr. lib.* 2. & plenius *cons.* 440. *Quia secundum dubium, in pr. lib.* 2. vbi, quod sicut vsufructuarius non potest præscribere, neque possidere iure pignoris; quia non vt dominus possidet, ita neque qui precario vbi tollit omnia contraria. † Extende, vt neque hæredes illius possint præscribere; qa eodẽ iure, quo defunctus possidebat, possident, & licet possessio defuncti non sit possessio hæredis, neq; è contra; tñ similis est in substãtia, & qualitate; & quia non potest hæres mutare causam possidendi sine causa extrinseca. Castr. *d. cons.* 439. *in prins. & cons.* 440. *in princip. lib.* 2. quia probata origine precarii censetur etiam hæres eodem iure possedisse. † Contrarium in concessione facta ad

bene-

beneplacitum de re perpetuo duratura; quia longissimo tempore præscribitur per 30. vel 40. annos contra Principem. Crau.
13 *cons.732.n.13.& seq.*† Declarare videtur idem Castr.*d.cons.439.n.2.v.ad primum,lib.2.* quod in hærede suo, qui est in potestate, non potest intrare titulus pro suo, vel pro hærede, sed in non suo bene intrat præscriptio triginta annorum, vel præscriptio minor subrogata à statuto Paduano loco præscriptionis prædictæ; tamen dicit, quod datur deductio temporis pupillaris ætatis, & impedimenti legitimi, & competit restitutio in integrum minor-
14 ri 25. annis.† Contrarium dicit Castr.*d.cons.440.in pr.lib.2.* quod nullo modo præscribit hæres; quia fictione iuris hæres possidet eo modo, quo defunctus, & si constat de origine precariæ, non potest dicere, credebam defunctum fuisse dominum, vel ignorans precarium possedi pro hærede, vel pro hærede, vel pro suo; tamen etiam saluat per totum consilium, quod minori compe-
15 rit restitutio in integrum.† Ratio; quia similitudinem habet cũ locatione, & ideo sicut locatio censetur renouata finita prima,
16 ita etiam precaria. Alex.*cons.76.Visis,n.7.v.non obstat.lib.5.*† Alia ratio, quia possidens precario non possidet sibi, sed domino, qui precario concessit. Ægid.*cons.2.n.25.* Castr.*cons.439. Ad euidentiã, col.2.v.qui autem possidet,lib.2.* vbi, quod non possidet, nisi naturaliter, & quatenus aliquando & naturaliter & ciuiliter possideat, nunquam possidet pro suo, sed pro alieno; ideo nullo tempore
17 præscribit.† Et ideo si spoliatur à domino, non restituitur, quando constat plene de precaria: secus si non plene. Ægid.*d.cons.2.*
18 *n.22.& seq.*† Declara; quia possidens precario à me respectu & mei possidere dicitur nomine meo, sed tamen respectu & mei & alterius durante precario possidet naturaliter, & sibi, prout vsufructuarius, licet possessio ciuilis sit penes me concedentem. Castr.plene *cons.433. Ad euidentiam, & cons.440.in pr.& per tot.lib.*
19 *2.* licet aliquando etiam possideat naturaliter, & ciuiliter.† Extende, quod dicitur de habente rem ad precarium, & sic ad beneplacitum, vt non sibi, sed alteri possideat, procedit etiam in hærede illius; quia solum possidet eo modo, quo defunctus, & non præscribit, & contra eum datur interdictum de precario, *l. quæsitum.§.fi.ff.de precario.* & non solum datur interdictum ei, qui concessit, sed etiam ei, qui successit in locum eius titulo singulari, plene Castr.*d.cons.439.col.2.v.qui autem possidet,lib.2.* & repetit
20 *cons.440.in pr.lib.2.*† Imo plus dicit idem Castr.*d.cons.440. Quia secundum dubium,col.2.v.nec obstat si dicatur,lib.2.* quod etiam si hæres ignorasset defunctum possedisse precario, non posset pro suo possidere & præscribere; quia fictione iuris possidet eo mo-
21 do, quo defunctus etiam inspecta opinione hæredis.† Limita; quia alia precaria concessio etiam fit ad vitam recipientis, sed debet fieri renouatio de quinquennio in quinquennium, & si non petat renouari, cadit à commodo precariæ. Alex.*cons.79.*
22 *Circa primum,n.10.v.circa vndecimum,lib.1.*† Limita, quia non finitur precarium, seu concessio precaria ad beneplacitum concedentis per mortem ipsius concedentis, sed bene per mortem eius, cui facta fuit concessio. Castr.*d.cons.439. Ad euidentiam, col.2. v.nam & licet precarium,lib.2.* & de hoc est tex. clarus *in c.fi.de precar.*
23 †Declara; quia si precarium sit concessum ad voluntatem, vel ad liberam voluntatem concedentis, bene expirat morte concedentis. Couar.*variarum resol.lib.3.c.15.n.4.* vbi idem, si dicatur,
24 quod perseueret, vel duret ad libitum concedentis.† Operatur concessio precaria, quod is, qui habet concessionem, possideat naturaliter, & facit fructus suos, ideo si obtinens precario soluerit aliquid concedenti ex fructibus rei concessæ, potest repetere tanquam in debitum solutum. Signor.*cons.152.Petrus inuestiuit.*
25 †Restringe, vt non procedat, quando quis concessisset primo in emphyteusim certam rem pro certa annua responsione; quia si deinde concedat precario eandem rem, & emphyteuta soluat canonem; non repetit; quia precaria concessio intelligitur respectu directi dominii, non respectu vtilis. Sign.*cons.152.in fin.* vbi secus dicit, si esset resoluta, & extincta concessio emphyteutica.
26 †Restringe; quia signa excludentia precariam sunt, si fuit dictũ, quod pleno iure posset, quod restitueretur, quatenus amoueri contingeret, aut similia verba, Ægid.*cons.2.n.25.v.prima con-*
27 *clusio.cum seq.*†Idem, si concessio fit dignitati, non personæ; quia censetur realis concessio, & precaria est personalis. Aegid.*d.cons.2.n.26.& seq.v.secunda conclusio.*

Precaria concessio bonorum Ecclesiæ ad vitam facta valet, & quando secus. Concl. 473.

1 CONCESSIO† precariæ facta de bonis Ecclesiæ à Capitulo habente bona diuisa valet etiam sine consensu Episcopi, & si-
2 ne solemnitatibus, Fed.de Sen.*cons.295. Ad secundum dubium.*† Declara, & bene potest reuocari ex capite læsionis, vel doli ad hibiti, aut ex restitutione in integrum, alias non Fed.*d.cons.295.circa fin. v.in hoc dubio.*† Limita; quia successor eius, qui precario concessit, non tenetur stare tali concessioni ad vitam, etiam si interuenisset consensus Episcopi, *c.fin.ne Prælati vices suas.* Fed.de Sen.*d.cons.*
4 *295.in fin.*† Declara, vt limitatio non procedat in Capitulo, vel Collegio; quia semper est idem, & non dicitur habere successorem. Fed.de Sen.*d.cons.295. in fi.n.3.*† Limita; quia si precaria esset
5 perpetua, vel etiam si fieret pro debito personali beneficiato; quia tunc non valet. Fed.de Sen.*d.cons.295. in fin.*

Precarium, & constitutum in re propria constituentis non valet, & quando secus. Concl. 474.

PRECARIVM,† seu constitutum in re propria non valet, *l.fi de*
1 *eo.§.fi.ff.de acq.poss.*† Limita, quod constitutum, & precarium
2 valet in re constituentis, quando sub conditione, vel in diem alterius est futura; quia licet non valeat, donec eueniat conditio; tamen ea eueniente statim operatur constitutum, vel precarium tanquam in re, quæ per conditionis euentum alterius efficitur, vel alteri debetur. Oldr.*cons.139.v.circa quod attendendum,n.11.*

Precarium post mortem constituentis non valet. Concl. 475.

CONSTITVENS† se precario nomine possidere post mortem, non transfert aliquid; quia non valet precarium post mortem collatum. Alex.*cons.82.Perspectis,n.9.in fi.v.sed ita est,lib.2.* vbi plena apost.*in v.mortem*, dat concord.

Precarium, & constitutum in quo differant. Conclusio 476.

CONSTITVTVM† simplex plus operatur, quam precarium; id-
1 eo plus est dicere, constituo me possidere pro te, vel constituo me possidere precario pro te; quia primo casu alienans, vel permutans cum constituto simplici transfert dominium, ita quo aliis alienare non potest; secus si constituisset precario possidere. Bal.*cons.482.Magnifici viri,n.9.v.quartus passus,lib.1.*† Contrarium
2 videtur velle Castr.*cons.10.n.3.v.secundo videndum,lib.1.* vbi, quod licet transferatur possessio in primum constituarium naturalis, & ciuilis; tamen est per fictionem; ideo quando postea vere transfert in alium; priuat primum, qui ficte possidebat.† Amplia; quia
3 constitutum transfert possessionem ciuilem, & naturalem; precarium vero transfert solam ciuilem. Cuma. *cons.54. Leonardus Merzarius.* Ang.*cons.373. Visis instrumentis, in pr.* Castr.*cons.10. Sinera sunt,n.3.lib.1.* Alex.*cons.82.Perspectis, n.8.v.nec prædictis,lib.2.* vbi, quod regulariter precarium transfert ciuilem in rogatum, & retinet naturalem in rogantem.† Declara tamen; quia is, pro quo
4 debitor constituit se precario possidere, non acquirit etiam ciuilem, si confiteatur, quod constituens ciuiliter possidebat tempore, quo pro alio fecit simile constitutum. Cuma *d.cons.54.in pr. v.tamen cum confessus.* Vide, *Constitutum plus operatur, quam precarium, & quando, & in quo differant. Concl.784.*† Amplia; quia precarium
5 operatur, quod non est necessaria discussio. Rom.*cons.189.circa te primo quæsito, circa fi.* vbi apost.*in v.excludit.* dat concord.† Restringe, vt non procedat, quando precarium esset finitum per
6 mortem. Rom.*d.cons.189.in fin.* vbi apost.*in v.durante.*† Limita quoad ciuilem possessionem; quia sunt paris potentiæ; ideo si dominus directus emphyteusis constituat se precario, vel constituat simpliciter possidere, vtroque casu transfert possessionem ciuilem, ex quo non habet, nisi ciuilem. Cuma.*d.cons.54.in pr.*

Præcedere quis debeat inter plures. Concl. 477.

ADMINISTRATIO† maior inducit præcedentiam. Collegium
1 Bon.*cons.1.post consilia Zabarell.n.13.& n.26.* vbi, quod Cardinalis maior Episcopo est propter administrationem.† Finis ad
2 maius bonum inducit præcedentiam Collegium Bon.*d.cons.1.post consilia Zabarell.n.14.*† Aptitudo maior ad bonum præcedere fa-
3 cit. Collegium Bonon. *d.cons.1.post consilia Zabarell.n.15.*† Declaratio Papæ inducit præcedentiam. Bonon, Collegium *dict.cons.*
4 *1 post consilia Zabarell.num.16.*† Data paritate dignitatis, & ordinis, senior præcedere debet iuniorem. Areti.*cons.23. Imperfecti consultatione.numer.10.ver.ad tertium.*† Dignitatem habens
5 debet præcedere illum, qui dignitatem non habet. Areti.*d.cons.23.in fin.*† Imo etiam attenditur dignitas ordinantis; quia ordinatus à Papa præfertur ordinato ab Episcopo, Collegium Bon.

d.cons.1. Pro monachis sancti Benedicti, nu.8. & seq. post consilia Zabarell.

Deci. *a. clerici, n.19. de iud.* vbi plura de præcedētia. Vide, *Dignitatū maioritas, & præcedentia ex quibus cognoscatur. Conc.* 430. Vide, *Doctor an præferatur militi, & quid de aliis. Concl.* 550. †Et est generale; quia dignitas collata à maiori inducit præcedentiam cæteris parib. Deci. *in rubr. de postul. prælat. in princ.* allegat *c. per tuas, de maior. & obed.*

9 †Ordo maior præfertur minori. Aret. *cons.* 23. *in fin.* ideo ordo presbyteratus dignior est diaconatu, Bono. Collegium *d. cons.* 1.

10 *post cons. Zabarell. pro monachis sancti Benedicti, n.*10.† Amplia in tantum habentem dignitatem præferri ei, qui non habet, vt non valeat consuetudo contraria, nisi probetur inducta ex legitima causa, puta ratione alicuius administrationis, alias tanquam scā-

11 dalosa est tollenda. Areti. *d. cons.* 23. *in fin.*† Vtilitas maior exercitii facit præcedere. Bonon. Collegium *d. cons.* 1. *post cons. Zabarell. n.* 12.

12 †Capitulum ecclesiæ maioris debet de iure præcedere alios beneficiatos, & Prælatos inferiorū ecclesiarū. Fel. *in c. cū non liceat, de præscr. in pr.* vbi, & istud procedit etiā in ecclesia Prælati inferio-

Ris. Vide, *Clerici vnde dicantur, & alii seculares, alii regulares, & qui præcedant. Concl.* 377. *n.* 9. *& seq.*† Extende; quia valet consuetudo decem annorum, quod Præpositus præcedat Canonicos, & vnus

13 Canonicus alios; quia non est contra, sed præter ius commune.

* Aret. *cons.* 23. *n.*10. vbi de * communi. Vide, *Abbas habet multa privilegia honoris. Conci.* 5. *n.*5.† Restringe, nisi consuetudo sit in cō-

14 trarium. Fel. *d. c. cum non liceat, de præscript. in pr.*† Declara restrictionem, vt per Ruin. *cons.* 155. *in fin. lib.* 4. vt procedat, vel ratione di-

16 gnitatis, vel in propria ecclesia non alias.† Primo institutus regulariter præcedit; quia potior est iure, qui prior est tempore, etiam in præcedendo, ista est Regula Collegii Bononiæ *in cons. pro*

17 *monachis sancti Benedicti post cons. Zabarell. in pr.*† Restringe; quia attenditur approbatio Regulæ, non institutio, vt dicatur prior. Collegium Bonon. *d. cons.* 1. *n.* 20. *& seq.* & hæc ratio prioritatis regulæ sola attenditur per Canonistas considerato tempore approbationis, non autem aliæ subtilitates Theologorum, an vita actiua vel contemplatiua. Collegium Paduanum *cons.* 2. *post cons. Zabarell. n.* 71. & Collegium Ferrariæ *cons.* 3. ibi *num.* 13. *& seq.* vbi idem, quod sola prioritas attenditur à tempore approbationis.

Præcepto superioris non obediens qua pœna plectendus. Concluſ. 478.

1 SPernens †præcepta ducis belli pœna capitis, & vltimi supplicii punitur, *l.* 3. § *in bello. ff. de re milit.* Bald. *cons.* 363. *Venerabilis*

2 *in Christo, n.* 4. *v. nam & qui mandata, lib.* 3.† Amplia; quia idem est in eo, qui contemnit iussum, & mandatum Regis, vel sui Princi-

3 pis in casu *l. fi. C. de impon. lucrat. descript. lib.* 11.† Extende; quia contemnens præceptum Principis punitur pœna vltimi supplicii de iure ciuili *in l. quas gratias ad fi. C. de offic. præfe. Afric.* & de iure canonico *in c.* 2. *de maiorit. & obed.* Rom. *cons.* 59. *Ad discutiendum, num.* 4.

4 †Declara; quia alia præcepta Regis, vel Principis spernens puniri potest pœna arbitraria, si præceptum non habet certam pœnam. Bal. *d. cons.* 363. *n.* 4. *v. aut non est apposita, lib.* 3. & secundum legem Longobardicam imponitur pœna secundum arbitrium Regis. Bald. *cons.* 159. *n.* 9. *v. superest videre, lib.* 3. vbi, quod maior

Pœna debet imponi spernenti, qui recipit beneficia à Principe, quam alii. Vide, *Contemnere, quando quis dicatur, vel non. Concl.* 963.

5 Vide, *Pœna arbitraria, in quibus casibus imponatur. Concl.* 218.† Amplia; quia contraueniens præcepto legis peccat mortaliter. Bart. *in l. si quis pro eo, n.* 9. *ff. de fideiuss.* quod præcedit in lege præcipien-

6 te in personam, & facta ab eo qui habet auctoritatem.† Contrarium tenet Alex. *cons.* 27. *Viso libello, in fin. lib.* 1. vt non habeat locū in casu iurato, nisi lex sit Papalis; quia seculares non possunt ani-

7 mas illaqueare.† Amplia; quia præcepto superioris obediens nō dicitur spernere promissionem factam, vel iussum iudicis, vnde confinatus certo loco sub quacunque pœna non dicitur rumpere confinia, si recedit à loco iussu domini ipsius loci. Ang. *cons.*

Dominus Raymundus. 378. quod est domini Ioan. de Tholomæis, & *cons.* 379. quod est Angeli. Vide, *Impossibilia non obligant, neque veniunt in quacunque dispositione. Concl.* 54. Vide, *Præceptum iudicis excusat obedientem. Concl.* 480.† Limita, quando præceptum superioris habet certam pœnam expressam; quia spernens, vel non

8 obediens solum puniri potest pœna expressa, & comminata. Bal. *d. cons.* 363. *n.* 4. *v. sed durus est iste, lib.* 3. *& cons.* 159. *Super eo, quod, n.* 9. *v.*

9 *superest videre, lib.* 3.† Limita, quando præceptum Regis esset iniustum, quia non tenetur subditus seruare, veluti si præciperet, quod quis se ipsum interficeret, vel quod filium immolaret, vel obsidem in manibus tyranni mitteret; quia non potest puniri non seruans ista, secus si præciperet Rex tutelam patriæ; quia licet esset cum periculo vitæ, est parendum. Bald. *cons.* 159. *Super eo, quod, n.* 8 *v. secundo præmittendum, lib.* 3.† Declara tamen; quia an

10 præceptum superioris sit iustum, vel iniustum, statur arbitrio boni viri. Bald. *d. cons.* 159. *n.* 8. *v. & totum hoc, lib.* 3.† Limita; quia

11 præceptum legis, vel statuti fauore eius, cui fit præceptum, & prohibitio resoluitur in consilium; ideo si faciat actum prohibitum cum iuramento, valet; quia non peccat. Alex. *cons.* 27. *Viso libello, n.* 5. *v. quarto quia, lib.* 1.† Contrarium videtur tenere Gem.

12 *cons.* 51. vbi, quod imo etiam consilium reuerentiale habet vim præcepti, & inducit peccatum contra spernentem, ideo obligat.

Præceptum iudicis operatur multa. Concl. 479.

PRÆCEPTVM † iudicis iustum operatur, quod facit de non

1 debito debitum; ideo tollit actionem indebiti soluti. Castr. *cons.* 183. *In causa, quæ vertitur, col. fin. lib.* 1.† Extende; quia præceptū

2 transit in iudicatum, si non appellatur ab eo intra decem dies. Castr. *d. cons.* 183. *col. fin. v. ad prædicta facit, lib.* 1. vbi loquitur, quando est superiis, quæ pertinent ad officium iudicis.† Extende;

3 quia habet vim rei iudicatæ, & sententiæ diffinitiuæ. Alex. *cons.* 50. *Visis actis causæ agitatæ, col. pen. lib.* 2. *n.* 11. *v. præterea*, vbi loquitur in præcepto facto post negationem.† Limita, quando non est

4 factum cum causæ cognitione, prout proclama; quia non tollit ius tertii, licet non pareat; quia dicitur interloquutoria, quæ

M præiudicat in modico. Castr. *cons.* 436. *Ad primum, in fi. lib.* 2. Vide Conclusionem proxime sequentem.

Præceptum iudicis excusat obedientem. Concluſio 480.

PRÆCEPTVM † iudicis factum Titio, vt auferat quendam li-

1 brum à Seio, excusat Titium ab omni pœna, si paruit præcepto. Alex. *cons.* 39. *Visis, & consideratis, lib.* 3. *n.* 3.† Extende; quia col-

2 laterales prætoris, qui aliquem iniuste decapitari fecerunt mādato prætoris, excusantur, & ita fuisse iudicatum dicit Cataldi. *de syndicatu. q.* 120. Clar. *in* § *fin. q.* 60. *n.* 16. *v. ex hoc etiam*, vbi, quod

3 in atrocibus non excusatur, sed in leuibus.† Extende; quia Notarius, qui examinauit testes summatim, excusatur à pœna reformationum punientium Notarios hoc casu, si fecit de mandato iudicis, & superioris sui. Alex. *d. cons.* 39. *n.* 2. *v. secundo principaliter, lib.* 3.† Amplia; quia soluens fideiussor vsuras præcepto superio-

4 ris repetit vsuras, quas non repeteret; quia excusatur, si paruit decreto etiam iniusto superioris. Alex. *cons.* 57. *Quoniam in quæstione, n.* 3. *lib.* 1. Afflict. *decis.* 91.† Extende; quia excusatur, qui aliquid

5 facit præcepto iudicis. Bal. *in l. fin* §. *fin autē. C. de bon. auth. iud. possid.* Cuman. *cons.* 185.† Extende; quia is, qui destruxit domum alte-

6 rius ex præcepto Marchionis superioris, non tenetur ad aliquam pœnam. Alex. *d. cons.* 57. *n.* 5. *v. forrific. antur, lib.* 1.† Extende; quia

7 soluens de mandato iudicis excusatur; quia iussus iudicis excusat soluentem, gloss. *in l. ait prætor.* §. *permittitur, per illum text. ff. de mi-*

8 *nor.*† Extende, etiam si iussū iudicis soluat non vero creditoris; quia excusatur. Doct. *in l. si vrbana. ff. de condict. indeb.* Aret. *cons.* 35.

9 *column penult. & fin.* Alexand. *cons.* 103. *num.* 4. *& num.* 17. *lib.* 2.† Extende; quia debitores soluentes ex præcepto tyranni certo officiali liberantur. Alex. *d. cons.* 57. *in fin. v. & idem in simili, lib.* 1. Vide,

M *Debitor condemnati soluens fisco quando liberetur, vel non. Concluſ.* 43.

10 †Extende; quia excusatur à pœna caducitatis soluens iussu superioris alteri, quam domino. Affl. *decis.* 328. vbi Vrsil. declarat, dummodo non voluntarie, vt quia opposuit se, secundum Bal. *dict. l. falsus, num.* 31. *C. de furt.*† Amplia, etiam si decretum & præceptum superioris sit iniustum, quia excusatur is, qui paruit tali

11 præcepto. Alex. *d. cons.* 57. *in fin. lib.* 1. Ruin. *cons.* 167. *num.* 6. *& seq. v. sed prædictis, lib.* 4. vbi, quod sufficit, quod sit in iniuriam creditoris.† Amplia in hærede vsurarii; quia si facto proclamate contra

12 prætendentes vsuras, vt compareant certo termino, alias distribuentur pauperibus, lapso termino assignato si soluat de mandato iudicis, vel Episcopi excusatur, ne teneatur iterum soluere, etiam si certæ personæ compareant, quibus restitutio esset fienda; quia soluens liberatur, & comparentes agunt contra pauperes, quibus est facta solutio. Fed. de Sen. *cons.* 153. *In quæstione, circa med.* Ancharan. *cons.* 306. *Efficax. num.* 3.† Declara, vt non proce-

13 dat, quando certæ personæ comparentes in termino proclamatis fuissent absentes infirmæ, vel impeditæ; quia tunc illis non præiudicat proclama generale. Anch. *d. cons.* 306. *n.* 3.† Amplia;

14 quia īmunis soluens onera pcepto iudicis, vt obediat, nō perdit

immuni-

immunitatem; quia coacte facere dicitur. Rol. à Valle *cons.* 60. *n.* 12. *& seq. lib.* 2. vbi ponit multa exempla quod quis non incurrit pœnã, neque patitur damnum, si faciecoactus, *& cons.* 45. *n.* 71. *li.*
15 1.† Amplia; quia exigens pensionem præcepto iudicis non acquirit quasi possessionem, ex quo soluens non patitur, sed coa-
16 ctus facit.† Amplia; quia præceptum pœnale iudicis, vel superio-
* ris, quod pro iusta causa habetur, excusat à mora, *l. quod te* vbi * & mnes. *ff. si cert. pet.* Alex. *cons.* 119. *Titulus quæstionis, col.* 4. *v. & similiter*
17 *iusta causa, lib.* 2.† Extende; quia excusat ab interesse, gl. *in l.* 3. §. *in hac. ff. de triticar.* Areti. *cons.* 150. *Visis. col.* 6. *v. quinimo.* Deci. *in l. quod*
18 *te, in vlt. not. ff. si cert. pet.*† Amplia; quia sequestrum factum debitori, ne soluat suo creditori, excusat eum ab omni pœna, & mota, si nõ soluit. Curt. *in l. vnica. C. de prohib. sequestr. pecun. q.* 16. Corn.
✠ *cons.* 8. *Circa primum, in* 2. *dubio lib.* 2. Vide, *Iudicis præceptum, seu iussus*
19 *excusat in multis. Concl.* 476.† Amplia; quia ne dum præceptum, sed iussus iudicis excusat obedientem à pœna. Vide, & declara, vt per Guido. Pap. *cons.* 31. *n.* 9. *v. & alibi probatur.* Bart. & Castr. *in l.*
20 *furti. §. qui iussu. ff. de iis, qui not. infam.* vbi Alex.† Amplia, siue præceptum superioris fiat, vt soluat superiori, vel ciuitati, aut fisco, siue etiam ad instantiã priuati; quia vtroque casu liberatur. Cuma. *cons.* 185. *n.* 2. *v. nec dici potest*, vbi dicit quod debitor cedendo a-
21 ctionem contra priuatum, cui soluit, liberatur.† Contrarium tenet Ruin. reprobando Cuma. *cons.* 171. *n.* 7. *v. sed prædictis quædam,*
* *lib.* 4. vbi dicit * communem contra Cuma. & declarat, quod dicitur de cessione actionis, quia procedit, quando debitor non tenetur ex proprio contractu, vel quando est debitor speciei, si vero tenetur ex proprio contractu, vel debet quantitatem, si soluit priuato, non liberatur cedendo actionem vllo modo, &
*22 dicit * communem *n.* 8.† Declarat idem Ruin. *cons.* 171. *n.* 11. *li.* 4. quando decretum iudicis fuit ad commodum priuati sine causæ
23 cognitione; quia non liberatur.† Declara multis modis, de quibus Bart. *in l. creditor ff. de solutio.* Deci. *cons.* 407. *Visis, & diligenter, col.* 1. *&* 2. Ias. *cons.* 26. *lib.* 3. & plenissime Afflict. *dec.* 150. vbi distinguunt, & inter cætera, q̃ non liberatur debitor, si primo erat in mora soluendi; idem, quando concordauit, non autem soluit,
24 & idem, si constat de sola confessione, non de solutione.† Amplia; quia conductor obligatus soluere afflictum certis terminis, alias non soluendo posset expelli, excusatur, si non soluit, quia habuit præceptum à iudice de non soluendo; ita Afflict. *dec.* 328. per text. *in l. mulier*, vbi Bart. *ff. de leg. commiss.* idem Bart. *in l. non solum. §. morte, in* 10. *q. pr. ff. de noui oper. nunciat.* & Alex. *in l. hæres. ff. ad*
25 *Trebell.*† Extende, quia debitor sub pœna non soluat in termino; quia fuit sibi factum præceptum à iudice, non solum non incurrit pœnam, sed nec tenetur ad vsuras; quia excusat eum præceptum iudicis. Ias. *in l. si quis maior, n* 18. *v. quid autem si non impleuerit. C. de transact.* vel. *in c. constitutus, n.* 11. *de rescript.* Deci. *in l. non vide-*
26 *tur. §. qui iussu. ff. de reg. iur.*† Amplia; quia pœna sunt, aliquid fieri coacte à iudice, vel timore coactionis, *l. nouisse. ff. quod falso tuto. auth. gestum est*, vbi Bal. Anch. *consil.* 159. *Rationes, v. quarto hoc probo.*
27 †Extende; quia actus non dicitur spontaneus, sed coactus, quã do fit ab eo, qui potest cogi ad illum faciendum. Barbat. *cons.* 42. *Duo, col.* 4. *v. & sic volunt præfati Docto. lib.* 1. Ias. *in l.* 2. *n.* 5. *v. facit, quod*
28 *tenet. C. de transact.*† Limita; quia præceptum iudicis non excusat soluentem indebite, nisi prius oppoluerit, quæ potest opponere; quia alias præsumitur voluntarie soluere. Decian. *cons.* 48. *n.* 27. *lib.* 3 Dec. *cons.* 407. *n.* 2. *in fin.* plene Bal. *in l. falsus, n.* 30. *&* 31. *C. de furt.* Castr. *in l.* 2. *in fin. pr. ff. de iud.* sequitur Vrsil. *in additio. ad Afflict.*
✠ *dec.* 328. *in pr.* Afflict. *dec.* 150. *n.* 23. *&* 24. Vide, *Debitor ante diem, vel sub*
29 *conditione an possit conueniri. Concl.* 52.† Extende; quia is, cui compromittit iussu iudicis, & renunciat appellationi non potest allegare se compulsum; quia ex quo non tenebatur obtemperare, & non poterat compelli, dicitur sponte renunciasse appellationi. Castr. *cons.* 283. *Super isto negotio, col.* 2. *in fi. v. fuit etiam allegatum, lib.* 1.
30 †Extende in depositario; quia si soluat simpliciter mandato iudicis absque eo, quod opponat se, vel denunciet deponenti, nõ dicitur soluere coacte, sed voluntarie. Cuma. *cons.* 185. *in fin.* se-
31 quitur Decian. *d. cons.* 48. *n.* 28. *lib.* 3.† Et quod debeat denunciare deponenti, alias non excusatur, si soluat ex præcepto iniusto iu-
32 dicis. Ioan. de Imol. *cons.* 54. *in fin.*† Extende in teste, qui se examinauit contra patriam ad solam citationem; quia dicitur volũtarius, non coactus, nisi prius fecerit aliqualem resistentiam. De-
33 cian. *d. cons.* 48. *n.* 26. *& seq.* vbi est casus.† Extende etiam in subdito soluente tyranno; quia non excusatur, neque liberatur, si nihil oppoſuit; quia debet aliquid facere, per quod constet, quod non sponte. Deci. *d. cons.* 407. *Visis diligenter, n.* 2. *v. secunda ratio.* Bal.
34 *d. l. falsus. C. de furt. n.* 30. *&* 31.† Contrarium, quod imo sufficiat præceptum iudicis, vel tyranni absque eo, quod se oppoſuerit debitor; quia non est verisimile, quod sponte soluerit, vbi soluat. Deci. *cons.* 25. *col.* 3. *v. non obstat huic exceptioni*, vbi dicit * communem; quia iustus metus nedum in armis, sed in statutis terribilibus consistit, & idem videtur tenere Ruin. *cons.* 167. *n.* 7. *& lib.* 4. licet non dicat expresse.† Declara; quia si potest constare de collusione aliquo modo, præceptum iudicis non operatur, & probatur, si debitor sollicitauit, si soluit ante diem. Ial. *cons.* 26. *li.* 3. Ruin. *cons.* 171. *lib.* 4.† Declara; quia sufficit, quod contradicat, videlicet asserendo non teneri, alias non excusaretur, quin voluntarie dicatur fecisse. Affl. *dec.* 150. *n.* 24. *& seq.* Castr. *cons.* 283. *col.* 2. *in fi. v. fuit etiam allegatum, lib.* 1. vbi, quod tunc dicitur compulsus, quando contradixit, & nihilominus iudex perseueranit in præcepto, alias non.† Extende; quia in iis, quæ à iure sunt prohibita, non excusatur is, qui obediuit iudici iniuste præcipienti. *Auth. sed nouo iure, in fi. C. de custod. reor.*† Limita in præceptoiudicis circa iniusta, & illicita; quia debet appellare, & contradicere. Affl. *d. dec.* 150. *n.* 23. *& seq.*† Limita; quia si seneschalcus mandet indici, quod aliquem suspendat absque inquisitione, non debet ei obtemperare, *l. moneta. C. de delator. lib.* 10. Ægid. Bella. *cons.* 40. *n.* 43. *in fin. v. de cliente.*† Limita; quia præceptum, & decretum iudicis non excusat, quando iudici non fuit facta mentio de privilegio, quod si sciuisset decretum, non fecisset, tunc non excusatur soluens, qui sciuit priuilegium, & soluit. Alex. *cons.* 103. *Visis scriptis. n.* 18. *& seq. vsque in fin. li.* 2.† Limita, quando præceptum iudicis esset procuratum ab ipso, cui fit præceptum; quia non excusat à mora, nec ab aliquo onere, Ias. *in l. fi. col.* 2. *in* 2. *not. ff. qui satisd. cogan.* in duobus locis. Vide, *Affectatio operatur multa, vt affectanti per-*
dat priuilegium. Concl. 237† Limita in debitore, & obligato ingenere: quia si compellitur soluere debita electorum de ciuitate, non liberatur. Alex. *cons.* 103. *n.* 11. *lib.* 2. Deci. *cons.* 407. *in pr.* vbi idem in debitore quãritatis in genere.† Contrarium, quod imo debitor in genere, vel in quantitate liberetur, quando vel odio creditoris fuit iussus soluere, vel quando non odio debitoris superior voluit, quod omnino solueret; quia siue sit debitor in genere, siue in quantitate, saltem liberatur ope exceptionis, licet non ipso iure. Ruin. *d. cons.* 167. *n.* 9. *v. nec etiam obstat, lib.* 4.† Declara; quia si præceptum iniustum esset contemplatione creditoris, liberatur debitor, secus si contemplatione debitoris, quasi æquiparetur casui fortuito; quia imputatur ei, cuius contemplatione accidit, iuxta not. *in l. si merces. §. culpa. ff. locati.*† Limita si soluat ex præcepto iudicis falso procuratori, qui nullam habuit mandatum; secus si habebat mandatum dubium, tunc si iudex etiam iniuste dicat esse sufficiens, liberatur; quia culpa scribi potest constituenti; quia dubium fecit mandatum. Alex. *d. cons.* 103. *n.* 19. *& seq. lib.* 2.† Limita, quando debitor generis, vel quantitatis soluit priuato non iussu superioris.† Bart. *d. l. creditor, n.* 2. *in fin. v. item quæro an sit idem. ff. de solut.* cuius distinctionem communem
*dicit Deci. *cons.* 25. *in pr.* Vide, *Mandatum superioris quando, & equibus excuset. Concl.* 70.

Præceptum quando vnum, vel plura. Concl. 481.

PRÆCEPTVM† arbitri, vel arbitratoris, aut iudicis, quod quis teneatur facere, vel soluere, dicitur vnicum.† Si vero quod teneatur soluere certa die, vel certo loco, sunt plura præcepta, vnum, quod soluat; aliud, quod certa die, vel certo loco; & ideo si excutetur à præcepto pro certa die aliqua iusta causa, adhuc tamen remanet præceptum primum de soluendo, ita Castr. *in l. circa, n.* 3. *ff. de hæred. instit.*† Contrarium videtur velle Bart. *in l. quia tamen. §. fin. ff. de arbitr.* Ias. *in §. curare, col.* 10. *Institut. de actio. vbi* quod si arbiter condemnat in ducenta, sed si soluerit centum intra octo dies, sit liberatus à residuo; dicit, quod si non soluit extra octo dies, sit liberatus à residuo; dicit, quod si non soluit extra octo dies, sit liberatus à residuo; dicit, quod si non soluit ext

Præceptum à iudice factum quando nullum, v el econtra. Concl. 482.

1 PRÆCEPTVM † factum ab exequutore, vel iudice sine causæ cognitione, & non citata parte, dicitur nullum, & iniquum, & ab eo licite appellatur. Fed. de Sen. *conſ.* 251 *per tot.* maximè *n.* 2. *ver. item alia ratione.* Vide, *Ordo iuris in multis non attenditur, & quando ſecus. Concluſ.* 198. Vide, *Monitio, ſeu monitorium quid ſit, & quando valeat. Concl.* 356. Vide, *Inhibitio, & præceptum quando poſſit ſperni, vel*
2 *non. Concl.* 141. † Amplia in præcepto facto ſine citatione ſub pœna excommunicationis ſine cauſa; quia nullum eſt, & ſententia
3 nulla. Anch. *conſ.* 60 *per tot.* † Amplia, quia regulare eſt, q̃ iudex, cui nihil eſt probatum, nihil poteſt præcipere, in tantum, quod etiamſi ſibi conſtet aliquid cõtra non citatum, nihil poteſt præ-
4 cipere, vel mandare. Bald. *conſ.* 429. *Licet iudex. in prin. lib.* 3. † Et à præcepto non eſt inchoandũ. Anch. *d. conſ.* 60. *n.* 2. *lib.* 1. vbi Caſtr.
5 & alii, *C. de exec. rei iudic.* Caſtr. *conſ.* 3. *in pr. lib.* 2. † Extende; quia cõductor bonorũ poſſeſſorũ per tertium nõ poteſt incipere à præcepto de relaxando bona; quia regulariter à præceptis non eſt inchoandum, *l. nulla. ff. de reiud. l.* 1. *C. de prohib. ſequeſtr. pecun. cum ibi not.* & quia non habet dominium, *l. non ſolet. ff. locati.* ſed nudã perſonalem contra locatorẽ habet de iure cõmuni, q̃ non admitte-
6 rem, ſi locatio eſſet per inſtrumentũ cum hypotheca. † Declara; quia præceptũ factũ ſine cauſæ cognitione eſt ipſo iure nullum; quia à præcepto nõ eſt incipiendum, niſi adſit clauſula, *ſi ſenſerit ſe grauatum.* Iaſ. *in l. nec quicquam. n.* 5. *& 6. ff. de offic. proconſ. & leg.* vbi
* dicit magis * communem. Caſtr. *conſ.* 3. *n.* 2. *in fin. lib.* 2. vbi, q̃ ideo valet cum clauſula, *ſi quis, &c.* quia ſi præceptatus cõparet, reſoluitur in ſimplicẽ citationem. Vide, Clauſula præceptorum, *& ſi*
7 *ſenſerit ſe grauatum, compareas*, quid operetur. *Concl.* 360. † Et quando præceptum ſine cauſæ cognitione ſit nullum, vel mulcta ſine cauſæ cognitione ſit nulla, Dd. *in l.* 1. *ff. ſi quis ius dic. nõ obtemp.* Guid. Pap. *deciſ.* 359. vbi, q̃ in iis, quæ pertinent ad officium iudicis, poſ-
8 ſunt fieri præcepta ſine cauſæ cognitione. † Et an poſt annum poſſit præceptatus moleſtari pro pœnis præceptorũ, & mulctæ, Dd. poſt gl. *in l.* 1. §. *ſi. ff. ſi quis ius dic. non obtemper.* Guid. Pap. *d. deciſ.*
9 359. vbi, q̃ poſt annũ non poteſt moleſtari. † Extende; quia præcepta in criminalibus ſunt nulla facta nõ præcedẽte legitima denuntiatione, vel inquiſitione ſuper delicto, & ſic ſine indiciis. Boſſ. *quomodo proced. per præcepta. n.* 12. Bertaz. *conſ. crim.* 79. *n.* 3. *in fi.*
10 *& n.* 4. *lib.* 1. & Iatius *conſ.* 181. *n.* 15. † Extende, q̃ dicitur de præcepto, vt ceſſeatur reductũ in vim ſimplicis citationis, & nõ inducat attẽtata, procedat etiam in inhibitione de nõ attentãdo, vel innouando aliquid, ſi cõparuit inhibitus, vel continuauit. Caſtr.
11 *conſ.* 395. *In cauſa, quæ vertitur. in pr. ver. conſtat autem. lib.* 2. † Et quia is, qui cõtinuat poſſeſſionem, non attentat. Alex. *conſ.* 99. *Viſis. n.* 5.
12 *ver. nec obſtat. lib.* 5. vbi apoſtil. *in ver. poſſeſſione*, dat concord. † Reſtringe in cauſa ſine figura iudicii commiſſa; quia iudex ſine cõ-
13 demnatione poteſt incipere à præcepto loco ſententiæ, & cõdemnationis. Bart. *in extr. auag ad reprimendum. ver. ſine figura.* † Amplia; quia ẽt in cauſis fiſcalibus nõ poteſt ſine citatione deueniri ad præceptũ, & exequutionẽ Bald. *d. conſ.* 429. *in prin. lib.* 3. allegat
14 *Lomnes. C. de dilat.* † Amplia; quia præceptũ eſt nullũ, ſi eſt incertũ,
15 vel nõ cõtinet certam quantitatẽ. Pet. Anch. *conſ.* 60. *in fi.* † Amplia; quia etiam in notoriis requiritur citatio partis ad audiendũ ſententiam, vel videndũ fieri præceptũ, alias non valet. Bald. qui diſtinguit *in d. conſ.* 429. *circa pr. ver. & dico, quod triplex. lib.* 3. vbi dicit hoc procedere in notorio facti, & notorio iuris tantũ; ſecus ſi
16 eſſet notorium rei iudicatæ, vel notorii iuris & facti ſimul. † Amplia; quia generale eſt, q̃ in cauſis, in quibus requiritur ſententia diffinitiua, nõ eſt incipiendũ à præcepto ſine cauſæ cognitione, & ſi cõtrarium fiat in nõ confeſſum, tale præceptum eſt ipſo iure nullũ. Caſtr. *conſ.* 183. *In cauſa, quæ vertitur. in prin. lib.* 1. allegat text. *l.*
fi. §. fi. ff. quod met. cauſ. & dicit, q̃ cõtrario imperio omnia ſunt re-
17 uocãda. † Amplia; quia præceptũ factũ poſſeſſori, vt vel doceat de ſua poſſeſſione, & titulo, vel illam dimittat, nõ valet, neq; cõfirmari poteſt, q̃ eſt ad inſtãtiam partis. Bald. *conſ.* 337. *Statutum, quo in effectu. n.* 2. *ver. modo vos. & conſ.* 338. *num.* 3. *ver. ſi autem ego. lib.* 5.
18 † Extẽde etiã, ſi fiat à Vicario ex officio, q̃ poſſidebat ſimplicia beneficia, vel q̃ fuit appellatũ à præcepto, & appellationi dela-
19 tũ. Anch. *d. conſ.* 60. *in prin.* † Amplia; quia præceptũ iudicis factũ in exequutione ſententiæ nullius, eſt nullũ; quia licet ſententia lata
* ſine cauſa valeat; ſecus quoad præceptũ, * cõmunem dicit Caſt.
20 *conſ.* 231. *Viſis actis. col.* 1. *in fi. ver. ſecundo dico. lib.* 1. † Extẽde, q̃ præceptũ præpoſtere emanauit, vel durante appellatione, vel nulli-
21 tate pendẽte. Caſt. *d. conſ.* 231. *n.* 2. *lib.* 1. † Amplia; quia præceptum factũ à iudice alicui contra tenorẽ ſententiæ arbitralis, quæ habet exequutionem paratam, eſt nullum; ſecus ſi ſententia non habet exequutionem paratam. Bald. *conſ.* 497. *Factum tale eſt. lib.* 5.
† Amplia; quia præceptũ cõminatorium iudicis nõ valet, ſi excedat metã taxatam à iure, & quando ſecus. Vide Socin. *reg.* 23. *præ-* 22
ceptum comminatorium. vbi limitat duobus modis. † Limita, quando præceptũ eſt alternatiuum, & iuſtificatũ, puta, q̃ faciat aliqd, 23
vel doceat nõ teneri, vel nõ debere fieri. Io. de Imol. *conſ.* 112. *n.* 1. *& ſeq.* vbi, q̃ valet ſine cauſæ cognitione, & poteſt fieri. † Extẽde; 24
quia præceptũ iudicis iuſtũ non debet reuocari, ſed confirmari. Bald. *in l. nec quicquam. §. vbi decretum. col.* 3. *ver. & nota. ff. de offic. proconſ. & legat.* † Limita; quia præceptũ iudicis iuſtificatũ poteſt fieri 25
etiam cũ pœna cõfiſcationis bonorũ. Soc. *conſ.* 99. *col.* 9. *poſt med. lib.* 3. ſequitur Crau. *conſ.* 373. *n.* 6. † Limita; quia ſi iudex fecit mitti 26
aliquẽ in poſſeſſionẽ ſeruatis ſeruandis, & iuſte, poteſt ſucceſſiue præcipere aduerſario, ne eum moleſtet, vel inquietet, prout ſpectat ad eum; nam fruſtra iudex mitteret in poſſeſſionem, niſi miſſus tueretur, *l.* 1. §. 2. *ff. ne vis fiat ei.* & ad hoc iudicis officiũ imploratur, vt miſſus in poſſeſſione defendatur. Specul. *tit. de officio omnium iud.* §. 2. *n.* 9. *ver. itẽ imploratur, ne vis.* † Limita, q̃n præceptũ 27
habet clauſulã; *& ſi ſenſeris te grauatũ, compareas*; quia iuſtificatur, & per ſolã comparitionẽ, & proteſtationẽ perdit effectũ præcepti. Alex. *conſ.* 143. *Viſo ſtatuto. in ſi. lib.* 7. † Limita in exigẽdis publi- 28
cis functionibus, puta datii, & tributis, vel collectis; quia nulla citatio requiritur, & incipitur à præcepto ẽt generali, & tale præceptum generale habet vim rei iudicatæ, alias enim Reſpublica periclitaretur. Bald. *d. conſ.* 429. *in prin. ver. tamen in exigendis. lib.* 3.
† Extẽde; quia in fraudibus gabellæ, & q̃n ſtatutũ diſponit, inci- 29
pitur à præcepto. Caſtr. *d. conſ.* 183. *col.* 2. *ver. ſed iis non obſtantib. lib.* 1.
† Limita, quia ad officium iudicis ſpectat, ne ſubditi ſuæ iuriſdi- 30
ctionis ſe offendãt, ideo valet præceptum in hoc, & à præcepto poteſt incipi. Vide, *Iudex ex officio poteſt multa. Concl.* 395. † Extẽde; 31
quia valet præceptũ iudicis ſine cauſæ cognitione in iis, quę ſpectãt ad offic. ũ iudicis. Alex. *conſ.* 240. *Perſpectis. n.* 7. *ver. ſexto. lib.* 6.
vbi apoſtill. *in ver. valet.* reſtringit, vt ſit verũ in iis, in quibus non requiritur cauſæ cognitio, alias ſecus, & adducit concord. † Re- 32
ſtringe; quia licet in tributis incipi poſſit à præcepto, & ab exequutione; tñ ſi grauatus cõpareat, & doceat de grauamine, debet audiri, & præceptũ reſoluitur in ſimplicẽ citationem. Bald. *d. conſ.* 429. *circa med. ver. qui autẽ grauatur. lib.* 3. † Reſtringe; quia præ- 33
ceptũ nõ debet fieri vniuerſitati pro ſingularibus, ſed debet fieri vniuerſitati, & ſingularibus, vel ſingularibus tantũ. Bald. *d. conſ.* 429. *circa ſi. ver. hic tamen conſiderandum. lib.* 3. *vſq; in fi.* † Limita; quia 34
in confeſſum bene valet præceptũ, & incipi poteſt à præcepto. Caſt. *d. conſ.* 183. *in pr. lib.* 1. † Limita, q̃n præceptum emanauit cum 35
cauſæ cognitione; quia tũc valet, & trãſit in iudicatũ, & facit ceſſare indebitũ. Caſtr. *conſ.* 183. *col.* 2. *circa med. & per tot. lib.* 1. † Decla- 36
ra; quia dicitur cũ cauſæ cognitione, q̃n partibus fuit aſſignatus terminus, in qua termini aſſignatione conſiſtit cauſæ cognitio. Caſt. *d. conſ.* 183. *col.* 2. *ver. ad quod probandũ. lib.* 1. † Limita, q̃n præce- 37
ptũ nõ tẽdit ad finẽ ſententiæ in petitorio, neq; in poſſeſſorio, ſed ſolũ ad finẽ, vt is, qui nõ poſſidet rem, q̃ litigatur, nõ turbet poſſidentẽ, & ne deueniant ad arma; quia tũc iudex incipere poteſt à præcepto. Caſtr. *conſ.* 3. *in prin. lib.* 2. vbi ponit differentiam inter ſententiam, q̃ quis non turbet alium, qui habet effectũ dũtaxat, donec in petitorio vel poſſeſſorio pronuntietur, & proceditur ſummarie ſine libello, & ſine litis conteſtatione, vt ibi dicitur. Vide, *Turbans aliquem in poſſeſſione, qualiter agendum ſit contra eum via* 38
præcepti. Concl. 149. † Extende; quia ſententia lata ſuper reuocatione talis præcepti non præiudicat, neq; in petitorio, neq; in poſſeſſorio, maximè, quando fuit ſolum cognitũ, an debeat reuocari ſummarie ſine libello, & ſine litis conteſtatione. Caſtr. *conſ.* 30. *Vt plene attingamus. in pr. lib.* 2. † Et quod cauſa, quæ incipit à præ- 39
cepto, ſit de ſui natura ſummaria, & non poſſit ſequi ſententia, quæ præiudicet in negotio principali; quia terminatur ſine libello, & ſine litis conteſtatione; & ideo ſolum fit præiudicium in cauſa præcepti. Caſtr. *conſ.* 48. *In cauſa, quæ vertitur. lib.* 2. *in princ.*
† Et præceptum poteſt cauſa cognita confirmari, vel reuocari; & 40
talis confirmatio, vel reuocatio nõ præiudicat quoad negotium principale. Caſtr. *d. conſ* 48. *per tot. lib.* 2. Vide, *Mulcta & pœna ex-* 41
preſſa in præcepto contempto poteſt exigi, & quando ſecus. Concl. 412.

Preces quando difficilem exitum habere dicantur. Concl. 483.

1 PRECES † difficilem exitum habere dicuntur, quando locus
2 eſt precibus tantum, *l. qui cum maior.* §. 1. *ff. de bon. liber.* † Amplia, etiamſi preces fiant cum Rege, vbi tractatur de intereſſe iuriſdictionali, prout conſulit & loquitur Oldr. in Rege Aragonię *conſ.* 242. *n.* 5. *ver. reſpondetur & aliter.*

Preces maiorum præcepta inferioribus dicuntur. Concl.484.

1 PRECES † maiorum minoribus præcepta dicuntur. Oldr.*cons.* 209.*n.*11.*ver.non obstat.* Alex.*cons.*16.*Ponderatis.n.*2.*ver.& tanto magis.lib.*3. & plenius *cons.*124.*Omissis.in fin.lib.*1.vbi apostil.*in ver. iussu.* dat concord.allegat Alexan.versum: *Est rogare Ducum species*
2 *violenta iubendi.* † Extende; quia enixæ preces superiorum sunt præcepta; ideo qui contrahit ad preces superioris dicitur contrahere per metum. Apostil.ad Abb.*in c.cum inter R.n.*8.*in ver.preces.de electio.* quæ allegat multa iura. Castr.*cons.*174.*lib.*1. Vide, *Persuadens quando teneatur, vel non, & quid operetur persuasio. Conclus.*322.
3 † Contrarium dicit Abb.*in d.c.cum inter R.n.*8.*de electio.* quod imo non inducunt iustum metum, vbi secunda apostil.*in ver.preces.*
* 4 Alex.*cons.*16.*n.*9.*ver.nec obstat.lib.*3.vbi dicit * communem. † Declara, quia si solitus est Princeps, vel superior est solitus male tractare subditos, non obtemperantes suis precibus; tunc inducũt iustum metum, alias non, ita distinguit Abb.*d.c.cum inter R.n.*8.*de electio.* sequitur Alex.*d.cons.*16.*n.*9.*ver.& ideo dicunt.lib.*3.vbi, quod requiritur, quod dixerit, si hoc non faceret, inquireret de deli-
5 cto, vel male tractaret, & quod sit solitus male tractare. † Et ideo is, qui vult probare non appellasse propter metum magistratus, non releuatur ex protestatione, nisi doceat, quod iudex fuisset solitus incarcerare, vel male tractare appellantes. Alex.*d.cons.*
6 16.*n.*10.*ver.bene facit etiam.lib.*3. † Amplia; quia blanditiæ vehementes Principum inducunt vim, & metum, & quando secus. Vide Mascard.*Concl.*193.*Blanditiæ Principum.*

Pretium intelligitur de pecunia numerata. Conc.485.

1 PRETIVM † proprie intelligitur, quod consistit in pecunia numerata; ideo dispositio odiosa loquens de pretio non habet locum, nisi pretium sit in pecunia numerata. Bald.*consil.*98. *Bertonus de Conu. nu.*1. *ver.in contrarium.lib.*1. *& cons.*383.*n.*2.*ver.nam statutum dicit. lib.*5.

Pretium vbi exprimitur, ibi venditio interpretatur, & quando secus. Concl.486.

1 PRETIVM † vbi exprimitur, ibi venditio interpretatur; & ideo vbi requiritur causa, vel titulus; tunc si pretium exprimatur, exprimitur causa & titulus emptionis. Bald.*cons.*461.*Inter Io.*
* *& Aloysium.in fi.n.*6.*ver.vnde eo ipso.lib.*1.& est communis * opinio,
2 vt dicit Mascard.qui plura cumulat *Conel.*616.*n.*4.*& seq.* † Extẽde in tantum pretium applicari ad venditionem, vt si statutum dicat, quod de pretio cuiuslibet rei deductæ in contractu soluatur gabella, intelligitur solum de venditione. Mascard.*d.Conclus.*
3 616.*n.*5.*& seq.* vbi ponit alia similia. † Limita; quia certum debet esse pretium venditionis, alias non probatur venditio, & ex ea emptor non potest agere, quando pretium certum non est conuentum. Alex.*cons.*18.*Viso processu causæ.in prin.lib.*1. vbi, quod te-
4 stes non probant venditionem, si non est certum pretium. † Extende; quia venditio non probatur ex instrumento venditionis, in quo non est certum pretium. Alex.*d.cons.*18.*n.*1.*lib.*1. vbi a-
5 postil.*in ver.non probabit.* dat concord. † Declara extensionem, vt procedat, quando emptor ageret ad traditionem contra venditorem, vel eius hæredem negantem venditionem, alias secus, apostil.ad Alex.*d.cons.*18. *in ver.non probabit.lib.*1. & ita Alex.*d.cons.*
6 *n.*1.*ver.& dato, quod se declarat.* † Extende, vt procedat, etiamsi testes ad probandam venditionem non deponant de certo pretio; quia non probãt inter venditorem, & emptorem, quando ven-
7 ditor negat venditionem. Alex.*d.cons.*18.*n.*1.*lib.*1. † Item, si testes discordent in pretio; quia non probant venditionem inter emptorem, & venditorem, licet contra tertium secus. Apostil.ad Alex.*d.cons.*18.*in ver.non probabit.circa fin. lib.*1. Alex.ibi,*n.*2.idem
8 dicit.† Extende; quia non probatur venditio, licet testes probẽt tractatum fuisse, & certum pretium fuisse solutum, quando agitur inter emptorem, & venditorem. Alex.*d.cons.*18.*n.*2.*lib.*1. quia
9 multa tractantur, quæ non perficiuntur. † Contrarium tenet absolute Bald.*cons.*451.*Dominus Nicolaus.lib.*2. vbi, quod ex tractatu venditionis probatur venditio, quando pars pretii fuit postea
10 soluta; quia sequentia probant. † Extende, etiamsi pretium esset certum, nisi excedat vnum nummum, apostil.prædicta ad Alex.
11 *d.cons.*18.*lib.*1.*in ver.non probabit.* † Restringe, quando ageret emptor contra tertium; quia testes probant venditionem, etiamsi non recordentur de pretio, vel si non deponant de certo pretio, ita declarat apostil.ad Alex.*d.cons.*18.*n.*1.*in ver.non probabit.lib.*1.v-
12 bi dat plurimos concord † Restringe, quando testes deponerẽt pretium conuentum fuisse solutum, vel donatum, aut remissum; quia licet non deponant de quantitate; tamen probarent etiam inter venditorem & emptorem; multo magis contra tertium, apostil.ad Alexan.*d.cons.*18.*in fin.in ver.non probabit.lib.*1. † Limita multis modis per Mascard.*d.Conclus.*616.*n.*8.*& seq.* quando pretium non conuenit rei; item, quando pretium esset annuum; item, quando non constat, quod sit alius contractus. Vide Conclusiones prox. seq.

Pretium in venditione ad multa consideratur, & quando secus. Concl.487.

PRETIVM † an sit magnum, vel parum, consideratur in venditione castri pro declaratione contractus, an veniat merum vel mixtum imperium, an nudum castrum. Oldr.*cons.*252.*in prin.*
*n.*3.*ver.alij sunt, qui distinguunt.* Bald.*cons.*245.*Villa, vel castrum.lib.*2. † Et ex quantitate pretii cognoscitur qualitas contractus, & quæ veniant secundum pretii quantitatem; plus, & minus. Alex.*cons.*
103.*Quoniam.n.*5.*ver.hoc probatur.lib.*6. vbi apostilla citat Alexan. *cons.*26.*in fi.lib.*4. † Amplia; quia quando venditio est dubia, an sit facta ad corpus, vel ad mensuram, quandoq; declaratur considerato pretio. Corn.*cons.*59.*n.*4.*vol.*4. † Amplia; quia si dominus territorii vendat partem bonorũ cum omnibus iuribus, non præsumitur vendidisse iurisdictionem, quam habet, sinon est dictum; maxime quia si pretium est exiguum, & nõ correspondeat, non venit iurisdictio etiam ex verisimilitudine pretii modici. Bald.*cons.*237.*Factũ, super quo circa med.ver.in contrarium.lib.*4. † Item, vt non veniant sylvæ, & alia bona in venditione particulari, etiamsi tenerentur sub pertinentiis, quando modicus pretii hoc suadet. Socin.*cons.*47.*n.*7.*ver.præterea.lib.*1. † Extende; in casu contrario; quia venditio vniuersalis comprehendit vniuersaliter omnia, quæ veniunt ex totalitate rei venditæ, quando coniectura pretii ad totum concurrit, non obstante, quod fiat specificata quædam confinia, quæ videntur restringere, si adest clausula, *& alios confines*, quæ est ampliatiua. Bald.*consil.*422.*Supe quibus.* † Limita; quia modicitas pretii non tollit dispositionem claram contractus venditionis, vel locationis; ideo locatio, vel venditio facta expressis confinibus ex qualitate pretii nõ restringitur contra expressa, sed si adest læsio, rescissoria agat, interim contractus stare debet. Franc. Aret.*cons.*63.*in fi.ver.illud autem.* vbi in fin. dicit, quod alias nunquam esset locus *l.*2.*C.de rescind.vend.* † Amplia; quia pretium vnicum in venditione, vel pignoratione plurium corporũ operatur, quod vnica venditio, seu pignoratio fit; secus, si plura sint pretia; & ideo si vnica res euincitur, tota venditio resoluitur. † Extende, si vna res pignorata (ex pluribus pignoratis vnico pretio) restituatur, cessat pactum legis cõmissoriæ in totum, etiam quoad rem nõ redemptam. Alex.*cons.*5.*t.*
*Viso processu.n.*5.*ver.alio principalis fundamento.lib.*7.† Contra extensionem tenet apostil.ad Alex.*d.cons.*178.*n.*5.*in ver.ergo.lib.*7. qui dicit, quod resolutio pacti non fit, nisi de voluntate partium. † Amplia; quia si plures res fuerũt venditæ vnico pretio, vna perempta tota venditio resoluitur, nisi aliter de consensu vtriusque partis, *p*ædar. Alex.*d.cons.*178.*in fi.n.*13.*ver.non obstat etiã.lib.*7. vbi reprobat gl.*in l. si duos.ff.de euict.* contrarium tenentem, vtibi.

Pretium attenditur pro declaratione contractus in clubio. Concl.488.

VENDITIO † facta pro certo pretio an sit ad mẽsuram, vel ad corpus, declaratur ex quãtitate pretii, ex quo sumitur verisimilitudo. Corn.*cons.*59.*n.*4.*lib.*4. † Amplia; quia ex quantitate pretii declaratur vẽditio castri dubia, an cõprehendat merum & mixtũ imperiũ. Oldr.*cons.*252.*in prin.n.*3.*ver.alij sunt.* Bal.*cons.*245.
*Villa, vel castrũ.circa med.ver.& maxime quia.lib.*3. † Extende; quia vendẽs castrũ cum iuribus & pertinẽtiis, nõ cẽsetur vendere res particulares; quia nõ vniformes, nisi pretiũ ex mẽte; qa magis aliter denotet. Alex.*cons.*222.*Põderatis.in fi.n.*6.*ver.& similiter.lib.*6. vbi apost.*in ver.res.* dat concord. † Amplia in conuentione facta cũ vecturali cõducendi bona, & merces; quia an assumpserit vecturali cõducendi bona, & merces; quia an assumpserit vecturali cõducendi bona, & merces; quia an assumpserit

to castro; quia pretium correspondens, vel non multum releuat ad declarandum contractum. Paris. *cons.20.nu.57.lib.4.& nu.70.*

9 †Extende in locatione; quia pretium declarat, an bona separata
10 comprehendantur, plene Menoch. *cons.337.n.28.* †Et ideo, quãdo venditio, vel contractus est dubius, *vsque*, potest includere, & excludere; quia pretium, & quantitas pretii operatur, quod includat, vel excludat, prout conuenit pretio. Rol.à Valle *consil.82.n.52.lib.2.* vbi dicit sumi argumentum tunc ab absurdo, si res patui tedditus, & feudalis magno pretio esset empta sine bonis
11 liberis. † Et idem in venditione prædii vsq; ad domum; quia an domus includatur, vel non, attenditur pretii quantitas. Alexan.
12 *cons.47. Perspectis in.n.5.ver.& quod per illam.lib.5.* † Declarat apost. ad Alex. *d.cons.47.n.5.lib.5.in ver.pretij.* vbi, quod procedunt prædicta, quando domus, vel pars, quæ dubitatur, an sit inclusa, vel non, est de pertinentiis rei venditæ, sed si non est de pertinentiis,
13 non includitur etiam ex pretio. † Amplia; quia si constat de emphyteusi, sed ob antiquitatem incertitudo sit, quæ, & quanta sit emphyteusis, recurrimus ad pretium pro coniectura; quia pro quantitate pretii, pro quo sit alias solutum laudemium, vel res fuerit appretiata, declaratur emphyteusis. Bald. *cons.105. Adscien-*
14 *dum.quæ.circa prin.vers.si autem nec sic.lib.4.* † Amplia; quia pretium declarat venditionem vniuersalem, seu locationẽ vniuersalem, vt in ea comprehendatur etiam particularis locatio, vel venditio fructuum alteri prius facta, quando pretium est correspondens ad talem intelligentiam. Bald. *cons.153. Officiales Communis.*
15 *per tot.lib.4.* † Extẽde in venditione particulari etiam mobilium.
16 Alex. *d.cons.26.in fi.n.5.lib.4.* † Amplia; quia venditio facta de toto podere, & territorio, quod constitit in pluribus petiis, censetur cõprehendere omnia membra, & omnes petias, nõ obstante specificatione confinium, quæ videtur restringere, quando concurrit clausula, *& alios confines*, & quando pretium est commensurabile ad omnes petias, & totum podere. Bald. *cons.422. Super*
17 *quibus.per tot.lib.4.* † Vide plene Menoch. *cons.395.n.15.& 32. & n.*
18 *68.& seq.* vbi declarat procedere, constito de valore vero. † Amplia in casu conuerso; quia modicitas pretii operatur, quod non dicantur vendita alia corpora, & bona, quę forte venire possent sub clausula, *cum pertinentiis*. Socin. *cons.47. In primo præsentis consul-*
19 *tationis.n.7.ver.præterea si probabitur.lib.1.* † Amplia in diuisione facta inter fratres; quia consideratur, an veniant curiæ, & alia adiacentia ex æqualitate, & valore aliorum bonorum aliis assignato.
20 rum. Alex. *cons.26.per tot.* maxime *n.5.lib.4.* † Amplia; quia ex pretio, & illius quantitate declaratur, an venditio rei fideicommisso subiectæ inter scientes sit libera à fideicommisso etiam con-
21 ditionali; an vero secundum naturam rei. † Extẽde idem in venditione rei, quæ communis est alteri facta scienti communionẽ; quia quãtitas pretii declarat, an tota res, vel solum ius, quod habet venditor, sit venditũ. Rom. *d.cons.396.n.2.in fi.ver.cum itaque.*
22 †Extende in venditione domus, an veniat cum tecto, & casolare adiacens, ex pretio argui. Crauett. *cons.105.n.9.* & est generale
23 in venditione, vel adiudicatione. Crauet. *cons.310.n.3.* † Amplia; quia pretium multum aperit, an contractus sit venditionis, vel locationis, habito respectu ad commẽsurationem rei, an sit vendita, vel locata. Rom. *cons.396. In casu proposite.n.2.circa fin.ver. quod maxime.* & ibi apostil. *in ver.gl.* cirat infinitos concor. & hoc idem
24 clare tenet Anch. *cons.402. Pluribus.n 7.& 8.* † Amplia in cessione iuris; quia pretium declarat intẽtionem partium, an sit facta cessio proprietatis, an etiam fructuum debitorum pro affictu præterito. Alex. plene *cons.68. Visis, & opportune.in fi.ver.sexto hoc euiden-*
25 *ter.lib.5.* vbi apostil. *in ver.pretij.* † Amplia in renuntiatione facta per filiam bonis, & hæreditati paternæ per verba vniuersalia, licet possit comprehendere dotem maternam, & comprehẽdat; si tamen ex pretio habito non subest commensuratio, non veniunt credita dotis maternæ; quia plus attenditur mens, quam verba, & quantitas pretii declarat renuntiationem generalem.
26 Alex *cons.222. Ponderatis per tot.lib.6.* vbi plura similia. † Amplia in casu conuerso; quia qualitas, & commensuratio rei venditæ declarat pretium obscurum; quia venditio libri pro decem florenis, si varii sunt floreni, intelligitur pretium florenorum ex qualitate, & valore libri. Alex. *cons.26. Consideratis verbis.n.5.lib.4. ver. corroborantur.*

Pretii pars, vel pretii loco quæ esse dicantur. Concluſ. 489.

1 PACTA † omnia ad fauorem venditoris apposita dicuntur esse pars pretii in venditione; ideo in eis habet locum pactum legis commissoriæ. Bald. *cons.486. Quidam D.Brasianus.nu.3.ver.in contrarium.lib.1.*

Pretium in quibus succedat loco rei. Concl. 490.

PRETIVM † in vniuersalibus succedit loco rei, *l.si rem, & pre-* 1
tium.ff.de pet.hæred. ideo vendens hereditatem, pretium succedit loco hæreditatis, quæ est quid vniuersale. Pet. de Anch. *cons.5.n.4.ver.& si ceßio est facta.* & esse finem dubio, quod in vniuersalibus iudiciis pretium succedit loco rei, dicit Neguſ. *de pignor.5.part. membro 1.n.48.* Bart. *cons.124. Punctus quæstionis.n.4.lib.1.* Alex. *cons.58. Habita.n.12.& seq.lib.3.& cons.70. Videretur.n.4.lib.5.& cons.79.*
Eleganter.n.7.lib.5. † Et ideo si hæres grauatus fideicommisso vni- 2
uersali accipiat hæreditario nomine in solutum bona, ipsa bona succedunt loco pretii in vniuersali fideicommisso. Cast. *cons.326. Super primo.per tot.lib.2.* vbi, quod in vniuersalibus sicuti pretium succedit loco rei; ita è conuerso res loco pretii. † Et idẽ, si hæres 3
grauatus fideicommisso vendat bona fideicommissaria subiecta fideicommisso, & emat alia; quia empta succedunt loco venditorum in vniuersalibus. Abb. *cons.74. Illud de iure.col.fi.ver.ad idem bonus.lib.2.* allegat *l.Imperator.in fi.ff.de leg.2.* Alex. *cons.82. Perspectis.*
n.10.lib.2. † Extende in casu conuerso; quia sicuti in vniuersali- 4
bus, prout in hæreditate, dote, peculio, & similibus, pretiũ succedit loco rei; sic e contra res empta ex pretio hæreditario, dotali, peculiari, & similibus, succedit loco pretii, & fit hæreditaria, dotalis, vel peculiaris, ita Alex. *d.cons.124. Super primo.nu.10.& 11.*
lib.4. † Declara; quia licet bona empta ex pretio hæreditario nõ 5
essent in bonis defuncti tempore mortis, & vere non sint hæreditaria, bene sunt prouenientia ex hæreditate; sicut dicimus de fructibus perceptis post mortem testatoris, qui nõ sunt hæreditarij; tamen si augent hæreditatem, dicuntur prouenire ex hæreditate. Alex. *d.cons.124.n.11.ver.& per prædicta.lib.4.* † Restringe in 6
alienatione feudi permissa; quia pretium non succedit loco feudi, vt pro eo vasallus pro pretio remaneat vasallus. Franc. Areti. *cons.14. Viso, & diligenter.col.1.in fi.ver.quinimo etiamsi reciperet pretiũ.* allegat tex. not. *in c.1.§. si vasallus de suo beneficio.tit.si de feud fuer.con-*
tro.int.dom.& agnat. † Amplia in dote; quia si vendatur fundus 7
dotalis, pretium succedit loco fundi fauore dotis, etiam in particularibus. Bapt. à S. Blasio *in tract.de dote priuil.301.& 346.* vbi allegat Bart. in quodam consilio, & est *cons.124. Punctus quæstionis.*
n.4.lib.1. vbi, quod dos est quid vniuersale, sequitur Castren. *cons.*
361. Bartolus.lib.1.per tot. Alex. *d.cons.124.n.10.& 11.lib.4.* † Exten- 8
de, vt procedat etiam in bonis mariti hypothecatis, & venditis; quia pretium succedit loco rei fauore dotis. Neguſ. *in tract.de pignor.in 4.memb.2.part.num.57.& seq.* vbi late examinat reprobato Bart. contrarium tenente, seu restringente, dummodo ex causa lucrativa habeat is, cõtra quem agitur; quia dicit hoc simpliciter procedere, siue sit causa lucrativa, siue onerosa. † Restringe, qñ 9
esset datus fundus cõmunis in dotem, & in diuisione extraneus soluisset pretium marito; quia talis pecunia nõ succedit loco rei. Baptista à S. Blasio *in d.tract.de dote, priuil.255.* † Restringe, nisi pre- 10
tium dotis esset alio conuersum; quia tunc nõ succedit loco rei. Neguſ. *d.tract.2.part.memb.4.n.60.in fi.ver.intellige.* † Amplia; quia 11
nummularius consumens pecuniam alteri obligatam, tenetur actione vtili; quia vtilitas succedit loco rei. Bald. *cons.360. Conclusio facti.in prin.lib.1.* † Extende; quia institor negotiationi præ- 12
positus etiam in rem suam, qui aliquid expendit, vel acquirit, cẽsetur negotiationis nomine potius, quam proprio facere, quãdo in ipsa negotiatione immittit, vel illi accrescere facit; quia vniuersalis res est negotiatio. Abb. *cons.74.col.fi.ver.in illis enim.lib.2.*
† Amplia; quia primus creditor habẽs hypothecã repetit à secũ- 13
do posteriore, qui exegit pecuniã à suo debitore, qñ est priuilegiatus primus, & pecunia nõ est cõsumpta; & quid si est cõsumpta, plene Afflict. *decis.190. per tot.* vbi multa cumulat pulchra.
† Amplia; quia in hypothecaria pretium succedit loco rei hypo- 14
thecatæ. Bart. *in l.si rem, & pretium.* & ibi apost *ff.de pet.hæred.* quod procedit, quando bona hypothecata sunt consumpta, vel præscripta, & constat. Alex. *cons.108. Viso processu.n.9.ver.& sic videtur.*
lib.5. † Declara; quia ampliatio procedit, q agi potest hypothe- 15
caria ad pretiũ, qñ res hypothecata est perempta, vel præscripta, si modo habens pretiũ habeat ex causa lucrativa; secus si ex causa onerosa. Alex. *d.cons.108.n.10.ver.item & fortius.lib.5.* plene Neguſ. *de pignor.in 2.par.prin.in 4.memb.n.58.& seq.* † Restringe; quia si 16
alia via potest esse succursum contra principalem obligatũ, non agitur hypothecaria cõtra habẽtem pretium, ideo si extat personalis contra debitorem, vel extent fideiussores, non agitur contra pretium. Alex. *d.cons.108.in fi.lib.5.* † Amplia; quia pensiones, 17
& solutiones affictuum debitæ pro fructibus locatis succedunt loco rei, & fructuum naturalium. Paris. *cons.55.n.36.& n.65.cum seq.lib.3.* Rod. Suarez *alleg.28.n.24.ver.nunc ad propositũ dico.& ver.*

18 *ideru, si venderetur res mihi hypothecata.* † Extende maxime, quando prædia consueuerunt locari; quia pensiones succedunt in dubi-
19 tanter loco fructuum rei locatæ. Natt. *cons.* 384. *n.* 1. *lib.* 2. † Amplia in alienatione etiam fideicommissi vniuersalis; quia quatenus renuntietur fideicommisso; tamen pretium succedit loco fideicō-
20 missi, vt debeatur. Corn. *cons.* 339. *per tot. lib.* 1. † Amplia in grege legato; quia licet animalia gregis existentis tempore legati moriantur, & alia subrogentur, seu ponantur, dicitur idem grex, &
21 sunt loco deficientium, Abb. *cons.* 74. *in fi. n.* 3. *lib.* 2. † Limita; quia sicuti regula est, quod in vniuersalibus pretiū succedit loco rei; ita è conuerso contraria regula est, quod si non sumus in vniuersalibus, pretium non succedit loco rei. Alex. *cons.* 58. *Habita. n.* 13.
22 *ver. vnde licet habeamus. lib.* 3. † Limita in particularibus; quia pretiū non succedit loco rei; ideo habens hypothecata bona inducta, & illata, non habet pretium hypothecatum, & sic habens hypothecatos fructus, non habet pretium, ita Neguſ. *in tract. de pignor.*
23 *in* 2. *memb.* 2. *part. n.* 149. Castr. *cons.* 326. *in prin. lib.* 2. † Hanc limitationem ponit pro regula Socin. *reg.* 24. *pretium in particularibus loco*
24 *rei non succedit.* vbi restringit duodecim modis, quos videas. † Restringe; quia etiam in particularibus pretium succedit loco rei, quando in subsidium nō esset aliter succursum creditori, vel habenti hypothecam, dummodo is, qui habet pretium, habeat ex
25 causa lucrativa, Neguſ. *in tract. de pignor. in* 4. *memb.* 2. *part. n.* 57. *& multis seqq.* † Restringe in sequestro; quia si res sequestrata venditur, pretiū succedit loco rei in subsidium, & dominus rei fit do-
26 minus pretii in subsidium. Anch. *cons.* 248. *Ad prædicta. n.* 10. † Restringe; quia est regulare in omnibus; quia pretium ex re mea est meum in subsidium; quia succedit loco rei in subsidium. Anch. *d. cons.* 248. *n.* 10. *l. si eum ff. si cert. pet.* vbi declarat Bart. quando ratam habuit venditionem re extante; secus si res mea non extet; quia
27 non habendo ratum ago ad pretium in subsidium. † Restringe in actione reali; quia etiam si iudicium, vel actio sit particularis, pretium succedit loco rei in subsidium, re præscripta, vel perempta, quando pretium est penes eum, qui habet ex causa lucrativa; secus si ex causa onerosa. Neguſ. *in* 5. *part. membr.* 1. *n.* 48. *ver. in*
28 *iudiciis autem particularib.* vbi loquitur in rei vendicatione. † Imo simpliciter loquitur Alex. *cons.* 70. *Videtur. n.* 4. *ver. si autem quæratur.* vbi, quod pretium in particularibus succedit loco rei, quando res est p æscripta, vel perempta; ideo tunc agi poterit hypo-
29 thecaria ad pretiū, sicut poterat ad rē, *lib.* 5. † Restringe in actione personali, & iudicio particulari, quando agitur ex contractu ratione doli. Neguſ. *d. tract. de pignor. part.* 5. *membr.* 1. *n.* 48. *ver. aut*
30 *sumus in personali.* † Restringe; quia pretium succedit loco rei, qñ petitur res particularis vti hæreditaria, vel de corpore vniuersali. Menoch. *cons.* 213. *n.* 32. Alex. plene *cons.* 49. *Viso processu. n.* 5. *in fi. ver. & similiter. & n.* 6. *lib.* 3. & plenius *cons.* 124. *Super primo. n.* 9. &
31 10. *ver. & similiter pretium. lib.* 4. † Imo pretium proueniens ex re particulari hæreditaria censetur acquisitum loco rei particularis hæreditariæ ad ipsam hæreditatē vniuersalem. Alex. *d. cons.* 124.
32 *n.* 10. *ver. & sic dato, quod in casu nostro. lib.* 4. † Idem est de pretio, vel re acquisita ex re dotali, vel peculio, vel alio vniuersali; quia si dicta dos, tanquam quid vniuersale, consisteret in rebus mobilibus, vel pecuniis, & loco illorum sint acquisita stabilia, illa succedunt loco dotis, vel hæreditatis, vel peculii, aut alterius rei vniuersalis, plene Alex. *d. cons.* 124. *n.* 10. *& 11. ver. rursus alio capite. lib.*
☞ 4. Vide, *Emens ex pecunia dotali, an doti acquirat. Concl.* 141. † Restrin-
33 ge in actione hypothecaria, & iudicio particulari; quia pretium succedit loco rei in subsidiū præscripta vel perempta hypotheca, quando pretium est penes habentem causam lucrativam; secus si onerosam. Neguſ. *d. tract. part.* 5. *memb.* 1. *n.* 48. *ver. aut sumus in*
34 *hypothecaria.* vbi latissime. † Declara tamē; quia si creditor ex causa onerosa haberet pretium, vltra suum creditum pro illo pluribene potest contra eum agi in subsidium. Neguſ. *d. tract.* 5. *part.*
35 *memb.* 1. *n.* 48. *in fi.* apostil. ad *sing. Rom.* 615. *tu habes.* † Contrarium, quod imo in particularibus pretium succedat loco rei. Soc. Iun. post alios *in repet. l.* 4. § *Cato. in* 8. *not. ff. de verb. oblig.* sequitur Gabr. Saray *in vlt. apostill. ad sing. Rom.* 615. vbi allegat Alex. *in l. si eum. in fi. ff. si cert. pet.* vb. hoc dicit esse verum in subsidium re perempta; quia dominus agit ad pretium loco rei, & Iaſ. ibi *n.* 4. dicit esse ex
36 æquitate, secus de rigore. Abb. *cons.* 74. *col. fin. lib.* 2. † Restringe; quia pretium rei subitæ fideicommisso succedit loco rei. Me-
37 noch. *cons.* 202. *n.* 110. † Restringe; quia in particularibus pretium succedit loco rei semper, quando habens pretium est in dolo, vel mala fide. Alex. *d. l. si eum. n.* 9. *ff. si cert. pet.* vbi loquitur, etiamsi ex causa onerosa haberet pretium; quia sufficit, quod sit in mala fide, vel dolo. Bart. *in l. Imperator. § fi. col. si in prin. ver. si vero esset mala fide. ff. de leg.* 2. pulchre Castr. *d. l. si eum. n.* 6. *ff. si cert. pet.* vbi explicite hoc dicit, quod siue ex causa onerosa, siue lucrativa, pretium vendicatur à sciente, & malæ fidei possessore. † Restringe in le-
gato facto de re stabili forensi, vel alteri incapaci sine culpa sua; quia licet non possit habere rem, habebit æstimationem, & pretium, sicq; succedit loco rei in particularibus in subsidium & ex necessitate. Iaſ. post alios *in l. apud Iulianum. §. constat. n.* 34. *& seq. ff. de leg.* 1. vbi dicit * communem. † Limita; quia in eis, quæ per lon-
gum circulum, & non immediate veniunt, nō succedit pretium loco rei, puta vendidi rem pupilli, pretium est loco rei; si vero emi rem, & postea eam vendidi, pretium non est loco rei, sed bene si sciunt, vel est in mala fide, ex dolo tenetur. Bart. *d. l. Imperator. §. fin. prope fin. ff. de leg.* 2.

Præexistentia rei requiritur in multis ad hoc, vt valeat dispositio. Concl. 491.

DISPOSITIO † omnis respiciens præterita præsupponit præ-
existentiam, quæ si non existit, dispositio non operatur, vt in mandato ad causas deuolutas, quod necessario præsupponit deuolutionem præexistere, & non extenditur ad posteas deuolutas. Oldr. *cons.* 309. *n.* 2. *ver. & si dicatur. vsque in fi.* idem dicit de mandato ad causas motas, vt non se extendat ad mouendas. Oldr. *cons.* 308. *n.* 2. *& seq.* † Nouatio præsupponit præexistētem obligationem, quæ nouatur, *l.* 1. *ff. de nouat.* Oldr *d. cons.* 309. *n.* 2. *in fi.* † Accessorium præsupponit principale præexistere; quia eius naturam sequitur, & præcedit, *c. accessorium. de reg. iur. in* 6. † Augmentum præsupponit præexistere substantiam rei, quæ augetur; quia excessum importat vltra rem, quæ augetur, Bald. *cons.* 163. *Cuidam puellæ. n.* 2. *ver. in quæstione. lib.* 6. † Institutio præsupponit præsentationem præcessisse; quia institutio ordinatur ad præsentationem essentialiter. Calder. *cons.* 161. alias 6. *de probat. in princ.* † Declara tamen, quod licet institutio præsupponat præsentationem, non tamen probat ipsam præsentationem, nisi probetur, nec sufficit præsumpta solemnitas. Calder. *d. cons.* 161. *in prin.* alias 6. *de probat.* † Amplia; quia priora sunt, quæcunq; possunt esse sine aliis, alia autem omnia, quæ non possunt esse sine aliis, non sunt priora. Calder. *d. cons.* 161. alias 6. *de probat.* † Confirmatio præsupponit id, quod confirmatur præexistere, & præcedere. Gemin. *cons.* 1. *nu.* 2. *ver. quoad rescriptum.* Dec. *in rubr. de confirm. vtili, vel inutili. nu.* 1. † Perinde valere est gratia conualidatoria primæ: ideo præsupponit præexistentiam gratiæ, quę conualidatur. Gemin. *d. cons.* 1. *n.* 2. *ver. quoad rescriptum.* † Amplia; quia quando dispositio legati loquitur de vsurario, vel alio termino, necesse est, quod vt sit locus dispositioni, terminus vsurarii non sit in cōtrouersia. Zabar. *cons.* 119. *n.* 2. alias non est locus dispositioni. † Extende; quia terminus, à quo argumentum sumitur, debet esse sine cōtrouersia, *l. in ambiguo.* vbi Bart. & alii. *ff. de reb. dub.* late I. a Cpl. *l. n.* 20. *& seq. ff. de transact.* vbi, quod alias non procedit argumentum. † Extende; quia habilitas termini, à quo fundatur argumentū, debet fundari, & probari aliter, quam ex capite controuerso. Zabar. *cons.* 119. *n.* 2. *ver. restat ergo.* pulchre Crauet. *cons.* 307. *n.* 2. † Extende; quia si agatur de expellendo emphyteuta; quia non solvit, debet constare, quod sit emphyteuta, & si agatur actione rerū amotarum, debet constare de matrimonio, & si quis conueniatur in locationē contractus, debet constare de contractu, & plura similia adducit Crauet. *cons.* 280. *n.* 3. *ver. facit ad præmissa.* † Extende; quia necessarium præambulū debet adesse, vt sit locus dispositioni; ideo statutum dans exequutionem laudo, vel instrumento, non obstāte aliqua exceptione, debet intelligi, si laudū, vel sententia, aut præambulū ex equendum existat; quia si est nullum, vel controuersum, non valet dispositio, quę nō loquitur illo casu. Iodoc. Ana. *cons.* 83. *ver. circa vero secundum. per tot.* maxime in fin. vbi plene Bologn. *n* 4. dat multa exempla. † Et idem in statuto Tarufini, quod hęres mittatur in possessionem bonorum, quę possidebat defunctus; quia requirit tanq̄ præambulū, vel præexistens necessarium, q̄ sit hęres; ideo debet verificari, & q̄ defunctus tēpore mortis possideret. Signor. *cons.* 250. *n.* 2. *ver. bene dixi.* Vide, *Cons. quens includit suum necessarium antecedens, & e conuerso. Concl.* 757.

Præiudicialis articulus debet prius cognosci, & quando non, & quando dicatur præiudicialis. Concl. 492.

CAVSA † & articulus præiudicialis debet prius terminari, & fi-
cit silere negotiū principale, *c. tuam. de ord. cognit.* & qñ dicatur causa præiudicialis, vel articulus præiudicialis, plene Crauet. *cons.* 280. *Inquiet ātur plures. per tot.* vbi ponit plura exempla. Anch. *cons.* 62. *per tot.* vbi ponit fere eadē sequētia exempla. † Amplia in tandiu, vt si præcedatur in causa ante terminatū articulū præiudicialis, reuera sententia sit nulla. Crau. *d. cōs.* 280. *n.* 2. *& cōs.* 79. *n.* 7. † Extende, quia articulus præiudicialis sit ciuilis ad causam ciuilē, vel criminalis, vel

articulus sit criminalis ad causam ciuilem, vel criminalem. Cra-
4 uet. *d. cons.* 280. *per tot.* vbi multa exempla. † Extende, siue articulus proponatur principaliter, siue incidenter, vel per modum excipiendi, vel replicandi; quia si est præiudicialis, semper debet prius terminari; exemplum, accusat maritus adulterum cum vxore propria, adulter obiicit de lenocinio mariti, replicat maritus obiicientem adulterum esse seruum, qui non potest obiicere crimen lenocinii; prius est cognoscendum de vltimo articulo replicato præiudiciali. Crauet. *d. cons.* 280. *col.* 1. *ver. simili modo si ac-*
5 *cusatur.* † Rationes plures sunt ratione ordinis; item, ne diuersæ ferantur sententiæ in eadem instantia & causa; item, ne inducatur perplexitas, & intricentur processus; quia iudices debent ista
6 omnia euitare. Anch. *cons.* 62. *n.* 2. *& per tot.* † Extende in tantum, vt si feratur sententia, erit nulla non terminato articulo præiudiciali. Crauet. *cons.* 79. *n.* 7. vbi, quod dicitur præiudicialis, quan-
7 do si ambo deducantur, vnum tollit alterum. † Adde; quia Ecclesia agens criminaliter pro decimis denegatis debet silere, si allegatur eos non teneri; quia sunt in possessione soluendi minus, vel quando habet delictum causam à contractu; quia prius debet videri, & cognosci articulus præiudicialis. Crauet. *d. consil.*
8 280. *per tot.* vbi est casus. † Amplia in causa ciuili ad ciuilem; quia si pendet causa super hæreditate, an quis sit hæres in totum, vel pro parte, cessat remedium ex *l. fi. C. de edicto diui Adriani.* quia qui præuenit cum causa præiudiciali, nō cogitur respondere ad causam præiudicialem, non finita prima. Anch. *cons.* 146. *Quæstio talis*
est. num. 2. Vide, *Lis pendentia ex quibus tollatur, & effect. Concl.* 382.
9 † Extende, vt idem sit in debitore, qui si præuenit dicendo contractum vsurarium, non potest molestari in exequutione instrumenti, donec cognoscatur. Fed. de Sen. *cons.* 98. sed tamen ibi in
10 fine Ioan. Andr. moderatur, nisi per calumniam fieret; quia esset aperire viam fraudibus. † Limita in causa criminali super falsitate inter alios; quia si pendet causa falsitatis contra testes, non debet supersederi in causa ciuili, in qua testes deposuerunt; quia sententia contra testes lata super falso non præiudicat parti, quę produxit; ideo si causa falsi non sit cum testibus, & parte simul, non supersedetur. Rol. à Valle *cons.* 13. *per tot. lib.* 2. maxime *n.* 12. *&*
seq. Affl. *decis.* 229. qui dicit ita intelligendum esse Anch. & alios
cons. 62. vt procedat, quando proceditur contra partem, & te-
11 * stes, & Abb. *cons.* 16. *lib.* 2. vbi *n.* 6. dicit * communem. † Extende; quia imo non supersederetur, etiamsi agatur super falso contra partem, & testes, quando ipsi testes non respiciunt causam totam, vt quia aliter, quam ex testibus est probatum. Rol. à Valle
d. cons. 13. *in fin. lib.* 2. ita Affl. *decis.* 103. plenius *decis.* 229. *in prin.* cla-
12 rius Capic. *decis.* 25. *per tot.* & Gram *decis.* 60. *n.* 23. *&* 24. † Extende; quia etiamsi contra partem, & testes fiat accusatio falsi, supersedetur solum quoad sententiam, non quoad processum. Capic. *d. decis.* 25. qui dicit ita loqui Dd. dicentes supersederi pen-
dente causa falsi. Vide, *Criminalis causa quando præiudicet ciuili. Concl.* 1087.

Præiudicium tertii quando non sit considerabile. Concl. 493.

1 PRÆIVDICIVM † tertii non est considerabile, qñ tertius perdit id, quod percipiebat ex alieno arbitrio; ideo non dicitur inferri præiudicium molendino, si solitus ire ex sua facultate, & arbitrio ad aliud molendinum de nouo constructum accederent. Bald. *cons.* 71. *Casus talis est, Commune, & homines. n.* 3. *ver. nec*
1 *aliquis dicat. cum seq. lib.* 1. † Et regulariter vbi agitur de modico præiudicio, scientia & patientia inducit consensum. Abb. *consil.* 44. *Ad decisionem. n.* 5. *lib.* 2. vbi, quod agitur de modico præiudicio, quando monachus, qui non potest habere proprium, habet solam administrationem aliquorum bonorum; & ideo sufficit conniuentia, & tacitus consensus superioris. † Possessorii
causa dicitur esse modici præiudicii. Crauet. *cons.* 158. *n.* 12. Vide, *Magna res, & parua ex quibus dicatur. Concl.* 4. Vide, *Minima non sunt*
in consideratione, & quando secus. Concl. 239. Vide, *Possessorij causa dici-*
tur modici præiudicij, & habet multa specialia. Concl. 445.

Prælati appellatio intelligitur de immediato. Concl. 494.

1 PRÆLATI † appellatio intelligitur de Prælato immediato; ideo Visitator ad visitandum monasteria certæ prouinciæ in capite, & in membris, non potest visitare Prælatum immediatum, veluti generalem, vel prouincialem; quia non est Prælatus
2 immediatus. Fed. de Sen. *cons.* 145. *n.* 6. *ver. item quæritur.* † Amplia; quia licet Episcopus sit Prælatus omnium Ecclesiarum suæ diœcesis; tamen si debet dari licentia studendi alicui monacho à suo Prælato, intelligitur de Abbate, vel alio immediato Prælato, *c.* 2. *ne clerici, vel monachi. lib.* 6. *cum ibi not.* Fed. *d. cons.* 145. *n.* 6. *ver. vnde si etiam.* vbi ponit multa similia. † Amplia; quia religiosi, qui
3 volunt habere licentiam pro libris, vestibus, & aliis sibi ex necessitate permissis à suo Prælato, debent illam habere ab immediato Prælato suo, non à generali, vel prouinciali. Calder. *consil.* 388. alias 3. *de regular.* † Restringe, seu limita, nisi constitutio, vel con-
4 suetudo aliter diceret; quia est seruanda. Cald. *d. cons.* 388. alias 3. *de regular.* Franch. *in c. quorundam. in* 4. *not. de elect. in* 6. † Restringe,
5 seu limita, nisi talis religiosus licentiam volens professionem fecisset in manibus Generalis, vel alterius recipientis nomine Generalis; quia tunc licentia Prælati intelligitur de Generali. Calder. *d. cons.* 388. alias 3. *de regular.* Franch. *in d. c. quorundam. in* 4. *not. de elect. in* 6. † Amplia; quia translatio monachi profess. di reli-
6 gione ad religionem, quæ fit de licentia sui Prælati, intelligitur de Prælato immediato, videlicet Abbate monasterii, vel Priore, non autem de generali, & immediato. Lap. *alleg.* 62. *n.* 4. *&*
alleg. 131. *n.* 1. *in fi. ver. item licentia petita.* † Amplia idem in alienatione
7 bonorum monasterii, vel alia remissione; quia vbi requiritur licentia Prælati, non sufficit licentia Visitatoris ad corrigendum, sed intelligitur de immediato. Feder. de Sen. *cons.* 29. *n.* 2. *ver. præ-*
supposito. quod illa vnio. † Extende in locatione facta, vt præiudicet
8 successori; quia si Prælatus generalis locauit cum conuentu, non valet; quia requiritur Prælatus monasterii, de cuius bonis agitur. Castr. *cons.* 2. *Visis omnibus. in fin. lib.* 1.

Prælatus caput collegii non est de Capitulo, & quando secus. Concl. 495.

PRÆLATVS † collegiatæ Ecclesiæ, licet sit caput collegii, & 1
præsit collegio, non tamen est de ipso collegio, nec est pars collegii; quia imo tanquam distincta & separata ponuntur in iure. Fed. de Sen. *cons.* 100. *Factum tale est. n.* 6. *ver. præterea ad hoc.* ratio potest esse; quia pater, qui est Prælatus, non potest esse filius. Feder. de Sen. *cons.* 19 *n.* 6. *col.* 3. *in fin. ver. & licet dixerim.* † Amplia, vt 2
procedat etiam in Prælatis regularibus; quia Abbas, & Prælatus regularis est caput, & non pars conuentus; ideo non habet vocem in Capitulo. Feder. *d. cons.* 19. *col.* 3. *in fi. ver. & licet.* † Limita; 3
quia interdum Prælatus de consuetudine habet vocem in Capitulo, vt canonicus, vel alius de Capitulo, & tunc ibi non est vt Prælatus, sed vt canonicus, vel alius de Capitulo, *c. cum in Ecclesia. de præben. in* 6. Fed. de Sen. *d. cons.* 19. *col.* 3. *in fi. ver. & licet dixerim.* & idem Feder. *cons.* 100. *nu.* 6. *ver. sed quando.* vbi, quod tunc non potest, nisi quod potest alius canonicus, allegat *c. pen. de appellat. & de*
consuet. præben. c. postulastis. † Declara præmissa, quod ideo Prælatus 4
non est de Capitulo; quia ipse est caput, & potest tantum, quantum Capitulum, sed si discordant insimul, licet ipse sit dignior; tamen præualet pars Capituli tanquam potior. Feder. de Sen. *d.*
cons. 100. *n.* 5. *ver. item licet.* & ista sunt in faciendo. † Declara, seu 5
limita declarationem prædictam in dissoluendo, quia si simul Capitulum & Prælatus constituerunt procuratorem, & alium actum reuocabilem fecerunt, potest solus Prælatus, quoad ea, quæ pertinent ad eum, reuocare, & valet reuocatio sine consensu, imo contradicente Capitulo. Feder. *d. cons.* 100. *n.* 6. *ver. ad pro-*
positum. † Limita; quia bene Episcopus est de clero, licet sit caput 6
cleri, & obligatur ad onera cleti pro rata sua, prout sunt procurationes Legatorum, &c. Abb. *cons.* 7. *Tria. in prin. lib.* 2. Vide, *Cle-*
rus quid sit, & quid contineat. Concl. 399.

Prælati inferiores quam iurisdictionem habeant. Concl. 496.

PRÆLATI † inferiores rationabiliter habere debent in ho- 1
mines sibi subiectos modicam coercitionem, per quam possint illos compellere ad obsequia consueta præstari Ecclesiæ; & ideo quando habent homagia, sunt iudices nomine Ecclesiæ. Bald. *cons.* 130. *Verba proprie. in fi. lib.* 1. † Amplia; quia imo Prælatus 2
caput collegii habet iurisdictionem contentiosam in illos de collegio, adeo quod singuli de collegio possunt coram eo conueniri. Card. Zabarel. *cons.* 62. *n.* 4. vbi relatiue, quæ dicantur fori contentiosi. † Amplia; quia Prælatus caput collegii Ecclesiastici 3
habet curam fori pœnitentialis in singulos de collegio. Cardin. Zabar. *d. cons.* 62. *n.* 4. *ver. item si est Ecclesiasticum.* Vide plenius, *Ab-*
bas quid possit in suos religiosos. Concl. 7.

Prælati inferiores non constituunt Vicarios, & quando secus. Concl. 497.

PRÆLATI † inferiores, vt sunt plebani, & similes, etiamsi ha- 1
beant iurisdictionem, regulariter non possunt cōstituere Vicarios temporales sine licentia Episcopi. Lap. *alleg.* 5. *in hac qūinta*
allegatione. in pr. † Contrariū videtur tenere etiam de iure Lap. *d.* 2

alleg.5.n.2.ver.de iure etiam. vbi vtitur argumento; quia qui per alium facit, per seipsum facere videtur; itē, quia cōstituunt procuratorē, œconomū, & syndicū; itē, quia sunt iudices ordinarii, & ex aliis, *n.3.& multis seqq.* & hic est casus Lapi, qui tenet hanc par-
* 3 tem, vbi *n.6.* dicit hanc veram * opin. & ab vsu approbatā. † Declara secundū Ant.But. *in d.alleg.5.in fi.ver.secundum Lapum.* quod Prælati inferiores non constituunt Vicarium perpetuum, nisi in casibus permissis, & de licentia Episcopi; temporalem vero possunt quoad iurisdictionalia, quæ non tangunt ordinē etiam sine licentia Episcopi, quoad tangētia ordinem potest cōstitui à Prælato collegiatæ, sed nō excusatur à residētia, & in simplici parochiali potest ex causa absentiæ, licet nō excusetur à residētia; sed tñ Ecclesia nō grauatur absentia; & ꝙ dicitur de temporali, cōprobatur per Fed. qui ita debet intelligi *cons.95.n.4.ver.item videtur.* quod intellige secundū Butr. *cons.3.* quod duplicatur *cons.51.n.3.ver.pro regula.* vbi dicit regulam, ꝙ residētes possunt sibi assumere coadiutorē in cura; imo debēt, si ipsi curati non sufficiunt, assumere, dūmodo ex toto, & ad totalē curā nō assumātur, neq; perpetuo, & tanq̄ intitulati, quia ꝓhibitio est solū, qñ ex toto qs vult assumere subrogatū, vt ipse excusetur, vel quādo perpetuo.
4 † Limita, nisi cōtraria sit cōsuetudo, vel obseruantia, quæ valet. Lap. *d.alleg.5.n.2.ver.in contrarium quod possunt*; quia tūc potest cōsuetudo introducere, ꝙ deputetur substitutus, & Vicarius tem-
5 poralis. † Limita in Capellano instituto in monasterio monialiū; quia potest tanq̄ rector dare licētiam, ꝙ sacramenta ꝓpiant moniales ab alio. Fed. de Sen. *cons.95.n.4.ver.item videtur.* sed hæc nō est limitatio, sed concordat cū declaratione supradicta; quia fundat se sup eo, ꝙ dictus Capellanus est Rector; ergo tempora-
6 lem licētiam dare potest. † Limita, quia possunt cōstituere œconomū, cui potest cōmitti cura temporaliū. Lap. *d.alleg.5.nu.3.ver.*
7 *item quia possunt.* † Limita in syndico; quia syndicū & procuratorē possunt cōstituere, *c.vnico, de syndic.* & nō est differētia de iure Canonico, an cōstituatur quis ꝓcurator, syndicus, vel œconomus.
8 Lap. *d.alleg.5.n.4.ver.item quia possunt.* † Limita in rectore curato, qui potest cōmittere presbytero nō curato intra parochiā suam certos casus. Lap. *d.alleg 5.n.5.* Io. And. post Pet. *in c.omnis. de pœnit.*
9 sup gl. *exequutionem.* † Limita; quia Prælatus cū Capitulo potest
10 facere generalē officialem. Lap. *d.alleg.5.n.5.ver.ad hoc specul.* † Limita in beneficiis, q̄ nō requirūt expresse de iure residentiā; quia in illis p Vicarium, & p substitutū potest rector deseruiri facere.
11 Lap. *alleg.36.per tot.* maxime *n.4.* † Declara ex omnibus prædictis, ꝓut plene p Ant. de But. *cons.3.* ꝙ duplicatur *cons.51.p.r tot.* vbi sic distinguit, ꝙ in Ecclesia nō potest esse, nisi vnus intitulatus, licet quandoq; adsint ꝓ exercitio curæ Capellani perpetui, qui non habent proprie titulū, qui est penes intitulatū, sed habent quasi titulū, & vocātur Assistii, seu Assessini; & ideo quia obligātur ad residentiam, nō possunt amoueri sine causa, hæc Butr. *in dd.consil.in prin.* & ista fiunt ex cōstitutione, vel cōsuetudine, vbi, quod tales Capellanos potest Prior, & Capitulū deputare in collegiata ex
☞ cōsuetudine, vel cōstitutione. Vide, *Beneficiati plures ad eundem titulum, & eandem Ecclesiam an esse possint, & quomodo. Concl.69.* Vide,
12 *Cura Ecclesiæ an penes duos intitulatos esse possit. Concl.1098.* † Quandoq; aliqui assumūtur non tanq̄ intitulati, sed tanq̄ subrogati, ꝙ regulariter est prohibitū, sed propter impedimentū veri titularii quandoq; permittitur de licētia superioris; & ideo si impedimentū est perpetuum; & tūc subrogatio fit perpetua; & isto casu dicūtur Vicarii perpetui, & dicūtur habere titulum vtilem, non autē directū. Ant. de But. *d.cons.3.& 51.n.2.ver.quidam assumuntur.* vbi *in ver.perpetui autem.* dicit, ꝙ tales habent curam ordinariam ordinaria potestate, sicut titularis directus, & isti sine Episcopo
13 non deputātur, vt ibi *n.3.ver.pro regula.* † Quandoq; impedimentum directi titularis nō est perpetuum, sed temporaneum, & legitimū; & tūc cōceditur à iure, vt deseruiat per substitutum, durante impedimēto legitimo. Anton de But. *d.cons.3.& 51.n.2.ver. quandoque in principali.* & isti dicūtur habere exercitium curæ ex delegatione, seu potestate delegata ad tempus, & tales deputat
14 Prælatus sine Episcopo ad tēpus. † Quandoq; aliqui sunt stipendiati, & subrogati loco titularis; quia solus titularis residēs nō est sufficiēs; & tali casu isti subrogati possunt esse perpetui, & tēporales; si ꝑpetui, requiritur licētia superioris; si tēporales, soli Rectores possunt ēt sine Episcopo illos sibi assumere; tamē videtur velle, ꝙ requiratur licētia Episcopi, vel cōsensus ad hoc, vt curæ exercitium illis cōmitti possit. Ant. de But. *d.cons.3.& 51.n.2.in fi. & nu.3.ver.quidam sunt in Ecclesiis.* sed paulo infra *n.3.ver.pro regula.* dicit, ꝙ perpetui debēt ab Episcopo deputari, vel qñ assumūtur ex toto ad curam: si vero ad tempus; & non ex toto; quia titularis residet, & pariter exercet curam, tunc à seipso tales deputat.

Prælatus solus quæ possit sine Capitulo, & Conuentu. Concl. 498.

PRÆLATVS † regularis solus sine Conuentu habet administrationē spiritualium, & temporalium ad vtilitatem, & augmentū diuini cultus, & monasterii; ideo sine conuentu deputat omnes ministros super rebus pertinētibus ad monasterium. Gemin. *cons.135.in pr.ver.ad primum.* vbi, ꝙ deputat administratores, vestiarios, celerarios, eleemosynarios, exactores, & spenditores redditūum monasterii pro monasterio, & idē tenet Fed. de Sen. *cons.95.n.3.ver.item super eo, quod quæritur de familiaribus.* † Declara, quia non posset cōtrà regulam & vtilitatē monasterii prohibito suo redditus monasterii cōsumere, & dispēdare; quia in hoc non habet administrationē. Gemin. *d.cons.135.n.2.ver.non tamen possit.* † Amplia; quia Prælatus solus potest donare fructus certi prædii, Abbatiæ, vel Ecclesiæ suæ ad sui vitā pro meritis donatarii specificatis, etiāsi nō interuenit cōsensus Capituli, neq; auctoritas superioris. Iaf. *cons.73.lib.3.* † Contrarium, ꝙ imo Prælatus nō possit mobilia, & fructus Ecclesiæ donare, licet sit administrator; est text. *in c.fraternitati.* vbi Anch. Imol. & Abb. *de donat.* idem Anch. *clem.1.n.20. de reb.eccl.non alien.* Oldr. *cons.226.n.5.* † Declara; quia nō potest donare fructus, & mobilia Ecclesiæ, nisi in duobus casibus, & in modica quātitate: primus casus est ratione impēsi seruitii, & præstitorū seruitiorū, & sic seruitoribus, & familiaribus, quibus potest donare tam inter viuos, q̄ in vltima volūtate, iuxta seruitiorū merita, 16.*q.1.c.possessores. & q.5 c.illud.* & ibi Gemin. Abb. *in c.cum in officiis. & in c.relatum. el secondo. n.1.& n.8. de testam.* Oldr. *d.cons.226.* Gemin. *in c.omnino in fin. dist.31.* Franc. Marc. *dec. 466.n.4.* † Secundus casus, in quo potest Prælatus donare mobilia, & fructus, est ex causa eleemosynæ intuitu pietatis, & amore Dei, & hoc nedum extraneis, sed etiam consanguineis, ita demum, si sunt pauperes, & aliunde non habeant, vnde subsistere valeant, & ita est consuetudo. Abb. *in d.c.cum in officiis. & in c.relatum. el secondo, de testam. in c.cum olim. de priuil. & excess.priuil.n.8.* vbi dicit, quod Episcopus non potest magnam donationem facere monasterio, multo minus consanguineis, & si facta fuit, potest repeti, nisi ex causa eleemosynæ, allegat *c.quisquis.17.q.1.* vbi Gemin. inquit, quod permittitur donatio clericis in cōsanguineis, vt eorū inopiæ prouideatur; & idem Gemin. *in d.c.omnino. dist.31.* vbi dicit, quod permittitur clericis donatio consanguineis pro eleemosyna, sed in magna quantitate grauius est donare cōsanguineis, quam alteri, & Episcopi volentes ditare nepotes, in hoc sunt cœci, *c.1. de cohabit.cler.& mulier.c.2. de arbitr.* & ibi Abb. *n.2.* Fel. *in c.cum deputati.n.2. de iud. & in c.proposuisti. de rescript.* Alber. *in auth.licentiam.n.3. C. de Episc.& cler.* & clarius Abb. *in c.inquirendam. n.4. de pecul.cleric.* vbi, ꝙ Prælatus cōmittit sacrilegium, & grauissimū errorem dando cōsanguineis de redditibus Ecclesiæ, licet possit eisdem conferre cōpetens subsidium, nō autē eos ditare.
† Declara; quia imo requiritur etiam, quod adsit consuetudo, alias non sufficeret donatio, etiamsi quid minimum dono datum esset cōsanguineis. Abb. *in c.caterum. in fi.* & ibi Imol. *de don.* Anch. *in c.relatum. el secondo, n.4. de consuet.* de tali autem consuetudine, cum sit facti, docendum est per allegantem, *l.1.* & ibi scrib. *C. quæ sit longa consuet. c.1. de constit. in 6.* Oldr. *d.cons.226.n.10.* † Declara; quia Prælatus non potest immobilia Ecclesiæ donare, sed tamen mobilia pro remuneratione faciēda, & debet donatio esse commensurata meritis, & nō amplior. Iaf. *cons.116. lib.4.* † Restringe; quia nō potest immobilia quantumcunq; minima Ecclesiæ donare sine consensu superioris, *c.1.& c.nulli. de reb.eccl.non alien.* vbi Anch. Imol. & Abb. & *in c.caterum. de donat.* & si aliter de facto decreet, competeret Ecclesiæ actio, vt per Corn. *cons.79.nu.3.lib.4.* Vide, *Donatio facta ab Ecclesia, vel Prælato, quando valeat, vel nō. Concl.* 683. vbi procedit extensio etiam in acquisitis, vt ibi. † Amplia; quia Abbas, & Prælatus solus potest agere sine Conuentu, & Capitulo: & idē in omnibus Prælatis, siue bona sint communia, siue nō, qñ non est diuisa administratio. Castr. *cons.35. Cum eligendi sit me lib.1.* vbi limitat in arduis, qñ ageretur de procuratore generali perpetuo. † Amplia in Archipresbytero collegiatæ Ecclesiæ; quia habet administrationē Ecclesiæ, & bonorū; ideo loco re potest fructus Ecclesiæ, maxime, qñ nō sunt separatæ præbendæ, sed vnam massam grossam cōstituunt. Anch. *cons.33. Etiam tale est. in fi.* † Amplia; quia Prælatus habet administrationem etiam bonorū temporalium Ecclesiæ; ideo potest id, quod potest tutor, vel curator; imo maiorē administrationē habet. Soc. *cons.32. Ex iis, quæ supernus. n.8. & 9. ver. quinto, pbatur. lib.1.* Vide, *Administratores qui, & quales, & quid possint, vel nō. Cōc.201.* † Amplia in casu cōuentionis ad iudicium

lum nihil potest sine Prælato. Vide, *Capitulum habens mensam se-*
14 *paratam ab Episcopo. Concl. 52. & Concl. ibi seq.* † Limita in arduis, & grauioribus; quia nō potest ea expedire sine consensu Capituli, vel Conuentus. Gemin. *cons. 135. circ. fin. v. item quæcunq;.* Roman. *cons. 369. Circa primum, n. 21. v. tertia ratio,* vbi apostil. *in v. explicare,*
15 dat conc. qui loquitur in Abbate. † Extende, etiam si Abbas, vel Prælatus habeat administrationem separatam à Conuentu; quia licet possit constituere procuratorem etiam in arduis; nō tamen potest etiam nomine Capituli constituere. Rom. *d. cons. 369. n. 21.* vbi, q̄ non valet compromissum, neq; laudum latum cōtra monasterium ex compromisso Abbatis sine Conuentu, siue habeat communem administrationem, siue separatam, & ibi apostil. *in* ☞ *ver. respagari,* dat concord. Vide, *Abbas, & Prælatus religiosus habet multa priuilegia. Concl. 6. cum Concl. ibi seq.* Vide, *Abbas non potest solus multa, & quæ posit. Concl. 15.* Vide, *Episcopus potest multa sine consensu Capituli, & quando secus. Concl. 257.*

Prælatus quando, & in quibus agere, & tueri possit sine Capitulo, & è contra. Concl. 499.

1 PRÆLATVS † dicitur caput; & canonici, vel monachi mēbra; *c. nouit, & c. quanto, de iis, quæ fiunt à Prælatis sine consensu Capit.* & hoc, q̄n bona sunt cōmunia, quod præsumitur; si vero bona sunt diuisa, seu discreta, administratio etiam inter eos est diuisa. Lap.
2 *alleg. 49. in pr.* incip. *licet materia.* † Potest igitur Prælatus agere, & defendere pro rebus monasterij sine Capitulo, q̄n bona sunt cōmunia. Lap. *d. alleg. 49. n. 3. & seq. v. examinemus,* vbi multa, allegat ad hoc Castr. *cons. 35. Cum elegantissime, lib. 1.* vbi, q̄ ita Gaspar Calderin. tenuit, & est commun. *opin. præterq̄ in arduis. Abb. *in c. edoceri, n. 6. & n. 8. de rescript.* Zabar. *cons. 134. n. 2. v. ad secundum.* Ex-
3 tende, † siue Prælatus sit Episcopus, siue Abbas; quia quod dī de Prælato, habet locum in omni Prælato. Castr. *d. cons. 35. Cum ele-*
4 *gantissime, in pr. lib. 1.* † Extende, vt possit agere, siue per se, siue per procuratorem; & constitutum ante litem contestatam. Castr. *d.*
5 *cons. 35. in pr. lib. 1.* † Extēde; quia multo magis solus Prælatus agit, & defendit pro sua Ecclesia solus, q̄n bona sunt diuisa; quia Prælatus pro sua mensa diuisa, Capitulū pro sua agunt. Zabarel. *cons.*
* *134. n. 2. v. ad secundum,* vbi dicit * coēm, & q̄ propterea potest prę-
6 iudicare cōmittendo, & omittendo. † Amplia, vt procedat etiā, q̄ Prælatus solus agat pro aliis ecclesiis monasterio, vel Ecclesiæ suæ subiectis, q̄n temporalia etiam monasterio, vel ecclesiæ Prælati sunt subiecta; cum satisdatione tñ iudicatū solui. Lap. *d. alleg.*
7 *49. n. 5. v. item Innocent.* † Amplia; quia solus Prælatus sine Capitulo petit restitutionem in integrū pro Ecclesia sua, & valide agit.
8 Abb. *cons. 87. Vnum dico, in pr. lib. 5.* † Amplia, vt multo magis possit solus Prælatus agere & conuenire „ ecclesiis sibi subiectis, in quibus pro libito ponūt, & remouent ministros, vt in „ceptoriis, & prout faciunt Templarij, & similes. Lap. *d. alleg. 49. n. 5. v. & hoc idem,* vbi ponit Ronem, & Innoc. *in c. cum deputati, in pr. de iud.* Am-
9 plia, † ét si Prælatus non posset amouere inferiorem ab Ecclesia subiecta sine cōsilio Capituli; quia nihilominus poterit agere in subsidium pro Ecclesia; quia nō est vis in hoc, q̄ amotionem facere debeat cum cōsilio Capituli; eo q̄ omnia ardua facit cum consilio p̄dicto. Innoc. *in d. c. cum deputati, de iudic.* & ita debet in-
10 telligi Lap. *d. alleg. 49. n. 5. in fi. & n. 6. v. item Innoc.* Castr. *d. cons. 35. in fi. lib. 1.* vbi idē in omni ministro ppetuo. † Amplia, vt in tñ possit Prælatus agere, & defendere pro Ecclesia sibi subiecta, & in qua pōnit, & remouet ad placitū p̄ceptorem, vel aliū ministrum, vt ét in concursu cum ministro p̄teratur; quia sicut pōt eum amouere in totum ab administratione; ita ēt à prosequutione causæ. Inn.
11 *in d. c. cum deputati, in pr. v. sed in agendo, de iudic.* † Amplia; quia Prælatus solus agit, & cōuenitur pro Ecclesia, etiam si aliqua bona sunt discreta, vt quia aliquæ possessiones, „ prię sunt Prælati, alię monachorū pro vestibus; quia si alia bona sunt cōmunia, potest pro omnib. agere solus. Lap. *d. alleg. 49. n. 6 v. & hoc expresse.* In-
12 noc. *in c. edoceri, n. 5. in v. congregationum, de rescript.* & idem Lap. *d. alleg. n. 7. v. de secundo membro.* Castr. *d. cons. 35. lib. 1.* † Amplia in omnibus simplicib. clericis beneficiatis, & rectoribus; quia si habēt administrationē ab Episcopo, possunt agere, & defēdere Eccle-
13 siam suam, & pro ea sine consilio, vel consensu Episcopi. Specul. *tit. de actore. §. 1. v. quid de clericis, n. 79.* † Amplia, vt Prælatus in ca-
* sibus, in quibus pōt sine cōsensu Capituli agere „ p Ecclesia; possit ēt procuratorem constituere post litem contestatam, omnes
* conueniunt, * ante litem cōtestatam dissentiunt, sed Lap. *d. alleg.*
49. circ. fi. v. sunt, qui dicunt, n. 8. vbi reprobat tenentes contrarium, & dicit, q̄ potest ēt ante litem cōtestatam constituere „ procura-
14 torem, concor. Fed. de Sen. *cons. 227. Si potero, in pr.* & idē dicit Castr. *d. cons. 35. lib. 1. in pr.* † Amplia in tñ, vt nedū solus constituat „ procuratorem ante litem cōtestatam, & ad negotia etiam in re cō muni, sed etiam possit solus reuocare „ procuratorem constitutū pro Ecclesia, siue reuocatio sit tacita, siue expressa, & siue fiat ante litem contestatam, siue post, vel ét si reuocetur procurator ad negotia ante cæptū negotiū. Fed. de Sen. *cons. 227.* incip. *Si potero, in pr.* Vide, *Procurator à solo Prælato cōstitutus ab eo reuocari potest. Concl.* ✠ 1
858. † Declara in officiali perpetuo, vt solus Prælatus nō possit 15
eum reuocare. Castr. *d. cons. 35. in fi. lib. 1.* † Limita; quia solus Prę- 16
latus nō potest remittere caducitatē sine Capitulo, cōmunis est
opin. * sdm Bero. *cons. 122. in fi. lib. 1.* † Limita, q̄n bona sunt gene- * 17
raliter diuisa; quia tunc vnusquisq; habet administrationem in
parte sua, quilibet agit pro parte sua tm, & non pōt Prælatus age
re, nisi pro bonis suis. Lap. *d. alleg. 49. n. 6. v. sed vbi bona, & n. 7. v. alio*
modo. Innoc. *in d. c. edoceri n. 5. v. congregationum.* † Contrarū tenet 18
Castr. *d. cons. 35. v. ex iis patet, lib. 1.* vbi, q̄ diuisio bonorum non in-
ducit diuisionē administrationis, quin Prælatus solus possit age-
re, nisi ēt diuisa sit administratio, vel nisi cōsuetudo sit in cōtrarū,
vel nisi simus in arduis. Declara; quia in arduis Prælatus nō agit
sine Capitulo, neq; Capitulum sine Prælato. Vide, *Capitulum ha-* ✠
bens mensam separatam ab Episcopo. Concl. 52. & Concl. 161. seq. † Limi- 19
ta; quia non pōt Prælatus solus agere sine Capitulo, vel Cōuen-
tu in bonis cōmunib. vno casu, q̄n omnia bona generaliter sunt
diuisa; & vnū corpus, vel quid particulare est cōmune; quia tunc
vnusquisq; prorata sua agere & defendere pōt. Innoc. *in d. c. edo-*
ceri, de rescr. n. 5. v. congregationum. Lap. *d. alleg. 49. n. 7. v. tertium mem-*
brum, vbi declarat Innoc. quem dicit multos non intelligere, &
dat exemplum in Bernaboue, & Galeatio Vicecomitibus, qui o-
mnia diuiserant p̄ęter ciuitatem Mediolani, & in ea vnusquisq;
pro rata sua agere, & defendere potest, & *in v. aliquando, n. 7.* † Li- 20
mita in arduis; quia solus Prælatus non pōt agere, & cōueniri si-
ne cōsensu Capituli. Lap. qui recitat opin. *in d. alleg. 49. n. 8. v. quæ-*
ro, quid in arduis, vbi, q̄ ardua dī causa, q̄n agitur de diminutione
bonorū, vel dignitatis Ecclesiæ, & consideratā qualitate perso-
narum causa dī magna, vel parua. Castr. *d. cons. 35. in fi. lib. 1.* Vide, ✠
Prælatus solus habens conuentum non constituit procuratorem. Concl. 500.
† Ideo non potest cōstituere officialem perpetuum, neq; reuo- 21
care illum, neq; alienare; quia ista sunt ardua. Castr. *d. cons. 35. in fi.*
lib. 1. † Limita in Capitulo; quia nō agit solus sine Prælato, & cō- 22
sensu Prælati, prout Prælatus potest sine consensu Capituli. Spe-
cul. *tit. de actore. §. 1. n. 78. v. sequitur videre,* vbi ponit rationem; quia
Prælatus est caput. † Declara hanc limitationem; quia non pro 23
cedit in bonis mensæ generaliter, & omnino separatis; quia Ca-
pitulū constituet sine Prælato syndicum, & aget ac defendet, ex
quo Prælatus caret administratione. Spec. *d. tit. de actore, n. 78. v.*
dominus meus dicit. † Limita, nisi consuetudo esset in cōtrarium, q̄ 24
Prælatus sine Capitulo non ageret. Castr. *d. cons. 35. circ. fi. lib. 1.* Vi- ✠
de, *Abbas quæ possit solus, & quæ non. Concl. 15.* Vide, *Agere pro Ecclesia*
quando, & qui possint. Concl. 243. Vide, *Beneficiatus in quibus nomine*
Ecclesiæ agere debeat. Concl 83. Vide Conclus. prox. sequent.

Prælatus solus habens conuentum non constituit procuratorem, nec præiudicat ecclesiæ, & quādo secus. Concl. 500.

PRÆLATVS † solus habens Conuentum, prout Abbas, non 1
potest constituere procurato ē sine Conuentu. Oldrad. *cons.*
130. Omni prolixitate, in princ. v. modo ex prædictis quæritur. Rom. *cons.*
389. Paucis agam, in princ. Vide, *Procurator à solo Prælato constitutus ab* ✠
eo reuocari potest. Concl. 858. † Restringe, vt nō procedat in iis, quæ 2
pertinent ad suam administrationem; quia agit solus, & cōstituit
procuratorem etiam ante litem contestatam. Castr. *cons. 35. Cum*
elegantissime, lib. 1. etiam si bona sint diuisa, si non est diuisa admi-
nistratio, idem Castr. *ibi* in fin. † Declara, vt in casibus, in quibus 3
potest solus Prælatus agere pro Ecclesia sine consensu Capituli,
possit etiam procuratorem constituere. Lap. *alleg. 49. circa fin. ver.*
sunt, qui dicunt, n. 8. Vide, *Prælatus quando, & in quibus agere, & tueri* ✠
possit sine Capitulo, & è contra. Concl. 499. † Amplia; quia transigere
non potest solus Prælatus sine Conuentu, & Capitulo, *c. contin-* 4
git, de transact. † Amplia; quia cōpromittere, donare, alienare, aut
præiudicare ecclesiæ non potest Prælatus solus habens Cōuen- 5
tum, vel Capitulum, habitu & actu. Bald. plene *cons. 227. Honestus*
vir. n. 3. v. solutio, lib. 1. † Restringe, vt q̄ dicitur Prælatum solū non 6
posse sine Conuentu, vel Capitulo, non procedat, q̄n Prælatus
haberet Conuentum; vel Capitulū habitu, sed non actu, vt quia
nullus est ibi, qui faciat Capitulū actu; quia tunc omnis admini-
stratio spectat ad Prælatū solum. Bal. *d. cons. 227. n. 3. v. solutio, li. 1. v.*
bi, q̄ tunc potest solus Prælatus ea, quæ posset cum Capitulo.
† Declara; quia dupliciter dī ecclesia habere Conuentū habitu, 7

& non actu; primo, si ibi nō est aliquis, qui faciat Capitulum, vel Conuentum; quia tunc non est dubium, q̄ solus habitus, & non actus subest. Bald. *d. cons. 227. n. 3. v. sed hic aduerte, lib. 1.* & ideo si solus Prælatus residet, & nullus alius est in possessione dandi vocē nomine Conuentus, vel Capituli; tunc actu dr̄ carere cōuentu,
8 vel Capitulo. † Secundo modo dr̄ habere Conuentum habitu, & non actu, q̄n alii sunt instituti, tanq̄ de Capitulo in Ecclesia, sed non sunt in opere, videl. quia non sunt in quasi possessione dandi vocem pro Capitulo; quia attēditur quasi possessio in istis collegiis Ecclesiasticis. Bald. *d. cons. 227. n. 3. v. sed hic aduerte, lib. 1.*
9 † Amplia; quia nō valet successio Ecclesiæ facta à solo Episcopo ☞ sine consensu sui Capituli, Bal. *cons. 282. Factum tale est, lib. 1.* Vide, *Episcopus potest multa sine consensu Capituli, & multa non, & quæ. Concl.*
10 259. † Declara; quia conualidatur, si consentit Capitulū postea, vel ēt si essent lapsi vltra 40. anni. Bal. *d. cons. 282. n. 2. vsq; in fi. lib. 1.*
☞ Vide, *Auctoritas superioris quomodo, & qualiter interpretanda. Concl.* 566. Vide, *Cōsensus, sine quo actus est nullus, an valeat post actum. Concl.*
11 755. † Amplia; quia in iis, q̄ sunt Capituli, vel cōmunia Prælati, & Capituli, solus Prælatus non pōt locare; neq; contrahere, & tam ipse, q̄ successor possunt contrauenire, Bal. *cons. 457. Reuerendus Pater, n. 2. v. modo sequitur, lib. 1.*
12 † Amplia in cōfessione decloria facta in iudicio per Prælatum habentem Conuentū, vel Capitulum, q̄n est facta à solo Prælato sine Conuentu, vel Capi-
* lo, coēm* dicit Rom. *cons. 389. Paucis agam, in pr.* vbi, q̄ non habēs
13 administrationem sine Conuentu non p̄iudicat Ecclesiæ confitendo, vbi apost. 1. *in v. Capitulo*, dat conc. † Extende, vt idem sit in Rectrice, vel Rectore Hospitalis nō habente administrationem sine Cōuentu, seu Capitulo; quia q̄ dicitur de Ecclesia, idē est de Hospitali; q̄ omnia ecclesiæ priuilegia Hospitali cōpetūt.
14 Rom. *d. cons. 389. in pr.* † Restringe in confessione Prælati cōstituti ab Ecclesia; & Capitulo; quia tunc cōfitendo in iudicio be-
* ne præiudicat Ecclesiæ & Hospitali, ita omnes * tenere nemine
15 discrepante dicit Rom. *cons. 389. n. 2. v. excipio autem.* † Restringe in confessione tutoris, quæ pupillo præiudicat, & licet æquiparentur Prælatus Ecclesiæ, & tutor; tñ in hoc, & in multis differūt; quia tutor solus potest esse in iudicio, sed Prælatus cū Collegio
16 non. Rom. *d. cons. 389. n. 3. v. necrefragatur.* † Amplia; quia Prælatus habens Capitulum, vel Conuentum non pōt alienare bona Ecclesiæ, nisi præcedente tractatu, de quo *in c. dudum, de reb. Eccle. non*
17 *alien. in 6.* Rom. *cons. 36. Visa disceptatione, in pr.* † Limita; quia q̄n Prælatus solus cōtraxit asserens totalem administrationē in ipso solo residere, & carere Conuentu, si postea vellet dicere ē contrariū, debet allegare, & ꝓbare Conuentum, & possessionem, seu quasi dandæ vocis; quia ius cassandi id, q̄ factum est cōtrario prextu
18 probari debet. Bal. *cons. 227. in fi. v. illud tamē, lib. 1.* † Limita in Prælato nō habente Conuentum, neq; Capitulum; quia potest ipse solus illud, quod potest Prælatus cum Capitulo, q̄n habet Capitulum, vel Conuentum; quia sicuti filius familias non pōt esse in iudicio sine patre; secus est cessante patre, & sicut mulier, quæ non potest contrahere ex forma statuti sine cōsanguineis, bene potest sine eis, q̄n non extant; ita idem dicendum est in hoc casu. Rom. *cons. 36. in princ. & per tot.* vbi plena apostil. *in ver. potuit*, q̄ę
19 allegat concor. † Declara; quia licet solus Prælatus carens Conuentu, vel Capitulo possit omnia, quæ potest Prælatus habens Capitulum, vel Conuentum cum Capitulo, vel cōuentu simul; tamen in alienatione bonorum Ecclesiæ, & in arduis, debet solus Prælatus adhibere consensum aliorum honestorum clericorum, vel Episcopi, aut alterius superioris, apostil. ad Rom. *d. cons.*
☞ *36. in ver. potuit.* Vide Conclusionem proxime præcedentem. Vide, *Procurator à solo Prælato quando constitui possit. Concl. 816.*

Prælati non possunt donare fructus beneficiorum suis consanguineis, & quando secus. Concl. 501.

1 PRÆLATI † possunt donare consanguineis suis fructus bonorum Ecclesiæ ex generali consuetudine tolerata per Papam, qui scit, & patitur, Bal. *cons. 298. n. 5. v. sed numquid, lib. 1.* vbi non vi-
☞ fi mare; quia recitat opiniones. Vide, *Consuetudo circa fructus bene-*
2 *ficiorum vacantium, & eorum applicationem. Concl. 866.* † Contrariū, q̄ talis cōsuetudo sit abusiua; iō nō valeat, refert tenere aliquos i-
3 dem Bald. *d. cons. 298. n. 5. li. 1.* † Declara; quia possunt Prælati donare cōsanguineis causa pietatis, & meritorū vsq; ad cōpetentē
4 modū. Bal. *d. cons. 298. n. 5. v. alij dicunt, q̄ causa pietatis, lib. 1.* † Et prodit declaratio ēt stante consuetudine, q̄ disponant; quia debent in vsus pios disponere, & non alias. Calder. *cons. 329. n. 2. alias 2. de*
5 *pecul. cler. in ver. Hostien.* † Declara secūdo, q̄ possunt donare, quatenus nugatorie potuissent consumere in seruitoribus, & equis & conuiuiis, si ab istis abstinuerunt; quia Ecclesia nō patitur damnum. Bal. *d. cons. 298. n. 5. circ. fi. lib. 1.* † Amplia; quia possunt dōnare ex redditibus Prælato appropriandis; quia de eis pōt in vita facere quicquid vult; secus in morte, ista est opin. Bal. *d. cons. 298. n. 5. in fi. v. de redditibus ergo, lib. 1.* Vide, *Fructus beneficiorum Ecclesiasticorum quomodo, & quibus dispensandi. Concl. 511.* † Declara, vt p. Bal. *cons. 231. Dominus Ioannes, lib. 1.* quia de fructib. post vitam suā non potest donare vllo modo in p̄iudicium successoris; quia aliàs daretur via supplantādi successorem quoad perceptos, licet æquiparetur vsufructuario, intelligitur, non vt sit dns, prout vsufructuarius, sed vt fideliter & debite dispenset. † Amplia; quia multo magis potest Prælatus mutuare consanguineis, & sibi ipsi pecunias Ecclesiæ. Bal. *d. cons. 298. n. 3. v. sed quid si Prælatus, lib. 1.* † Amplia; quia potest pecunias ecclesiæ expendere in expēsis suę promotionis Prælatus, & in causis ecclesiæ suæ. Bal. *d. cons. 298. n. 5. item si expensum, lib. 1.* Vide, *Successor in ecclesia, vel Episcopatu ad debita*
☞ *prædecessoris an teneatur, vel non. Concl. 875.* † Limita; quia non pōt
6 Prælatus ēt cum suo Cōuentu, vel Capitulo donare in p̄iudicium ecclesiæ. Ang. *cons. 245. Quia omne datum, n. 8. col. antepen. vbi*
7 *vero causa.* † Limita; quia licet possit Prælatus ꝯcedere in emphyteusim bona ecclesiæ; non tñ potest illa consanguineis suis concedere. *auth. quibus cum q. C. de sacr. eccl.* Vide, *Emphyteusis quibus alie-*
☞ *nari, vel concedi non potest. Concl. 210.* † Restringe; quia bene potest
8 cessante causa, videl. cessante suspicione fraudis, quæ cessat, qn̄ cōsanguinei sunt proficui ecclesiæ, & Prælatus vtilis. Signorol. Homod. *cons. 210. Quæstio præsupponitur, n. 2. & seq.* † Restringe, vt in
9 res est soluta concedi, & alienari in feudum antiquitus; quia pōt etiam consanguineis cōcedi. Signorol. *d. cons. 210. n. 6. v. secundo fi.*
10 † Restringe in alienatione, quæ fit per concessionem in feudum, quia ailla permittitur, ex quo erat incognita tempore d. authenticæ. Signorol. *d. cons. 210. n. 11.* & per totum consilium.

Prælatus ex negligētia præiudicat Ecclesiæ multis casibus, & quando secus. Concl. 502.

NEGLIGENTIA † Prælati nauis Ecclesiæ confiscatur. *Iubemus 1. nullam. C. de sacr. eccles.* Ang. *cons. 245. Quia omne datum, n. 2. v. & primo*, q̄ est collegij Paduæ & sex Doctorum aliorū. † Extende; de multis casib. per Ang. *d. cons. 245. n. 2.* † Extende; quia ex negligentia Prælati cum toto Capitulo p̄iudicatur ecclesiæ, vel monasterio. Ang. *d. cons. 245. n. 2. v. solutio, si quæritur.* † Extende; quia Prælatus solus negligendo in iudicio, vel extra, p̄iudicat ecclesiæ. Ang. *d. cons. 245. n. 2. v. solutio, si quæritur.* † Extende; quia negligendo Prælatus præscriptionem causat cōtra ecclesiam; quia concurrit adminiculum iuris communis; ideo præiudicat. Dec. *in c. pastoralis, n. 35. & seq. de except.* & hæc est causa, pp quam p̄iudicat negligendo. † Amplia; quia quod dr̄, delictum Prælati nō nocere ecclesiæ, intelligitur cōmittendo, secus est in omittendo; quia bene p̄iudicat non appellando, vel nō prosequendo appellationem; quia sententia lata super spolio contra Prælatum delinquentem nocet etiam successori. Zabarel. *cons. 134. Prosecutione, n. 2. v. ad secundum.* Alex *cons. 115. Attentis narratis, in pr. lib. 3.*
† Extende in præscribi patiendo cōtra ecclesiam; quia nocet ecclesiæ in extraiudicialibus, & multo magis in iudicialibus; quia ēt in committēdo delictū Prælati nocet ecclesiæ, Zabarel. *d. cons. 134. n. 2. v. ad secundum.* † Extende, q̄ dicitur de Prælato, vt sentētia, quę transiuit in iudicatum, nocet ecclesiæ ob negligentiam Prælati, idem ob negligentiam procuratoris à Prælato cōstituti; quia Prælatus est in culpa; si non idoneum elegit. Zabarel. *d. cons. 134. n. 4. v. & in eo, quod in casu.* Alex. *cons. 115. Attentis, in pr. lib. 3.* Declara † tñ; quia ecclesia restituitur in integrū aduersus causam ex negligentia Prælati, vel procuratoris etiam non docto de latione, q̄n est rea, & condemnata, & sententia transiuit in iudicatū; secus si esset actrix; quia tunc debet probare læsionem. Alex. *d. cons. 115. per tot. lib. 5.* vbi in fi. quod ista distinctio concordat opiniones cōtrarias. † Ratio quæ sit, quare plus operetur negligentia, q̄ factum, & sic tacitum, quam expressum, dicas; quia cum tacito concurrit lapsus temporis, vel dispositio legis, & sic nō plus
☞ tacitus consensus solus operatur; sed iunctis aliis. Bald. *in l. 8. §. fi. n. 2. in fi. v. opponitur, C. de temp appell.* † Amplia; quia in acquirendis negligentia Prælati nocet ecclesiæ, quando ecclesia non est collegiata, ita Alex. *cons. 5. Viso, & considerato n. 14. lib. 2.* vbi, q̄ non habet difficultatem. Vide, *Alienatio bonorum ecclesiæ ēt prohibita regulariter. Concl. 273.* † Et ea, quæ illicite sunt quæsita, habentur tanq̄ non quærenda; ideo in istis potest p̄iudicare. Dec. *c. in præsentia, n. 2. & seq. de probat.* † Extende etiam in Prælato ecclesiæ collegiatæ, ri quia in acquirendis pōt p̄iudicare ecclesiæ; pura non expellēdo emphyteutam, & recipiendo canonem, vel seruitium; quia tunc potest emphyteusim solitā locari, si denoluatur, de nouo locare

solus

solus; ergo caducitatem remittere. Alex. *d. cons. 5. n. 12. & seq. per tot. vsq; in fi.* apostil. ad Alex. *d. cons. 5. n. 19. lib. 5.* vbi, q̃ ita tenuit alibi.
14 † Imo q̃ solus Prælatus ecclesiæ collegiatæ sine Capitulo possit in quærendis præiudicare ecclesiæ. Ferret. *cons. 249. n. 13.* vbi dicit * cõmunem *etiam in legato nondum incorporato; quia non est
15 alienatio, sed non acquisitio. † Contrarium, quod imo Prælatus ecclesiæ collegiatæ sine Capitulo non possit in acquirendis præiudicare solus ipsi ecclesiæ, si accipiat canonem post caducitatẽ, non censetur remisisse, quia non potest. gl. *in c. potuit, in ver. expelli, * de locato.* quæ *cõmuniter est approbata, quicquid ẽtradicãt multi, & ita in praxi seruari dicit Ial. in l. 2. n. 130. v. tertio & vltimo, C. de * iure emphyt.* & hanc magis *coẽm dicit Alex. *d. cons. 5. n. 19. v. octauo, lib. 5.* plurimos citat ad hoc Corbul. *tract. de iure emphyt. de caus.
16 deuolutio. ob non solutum. limit. 21. n. 5. & seq.* † Declara; quia extẽsio procedit, qñ essemus in sola negligentia Prælati; quia magis nocet ecclesiæ etiam collegiatæ solus Prælatus negligendo q̃ faciẽdo, licet detur restitutio ecclesiæ, ita Alex. *d. cons. 5. n. 15. & seq. ver.
17 quinto. lib. 5.* † Extende in fisco, & in ecclesia, quia licet nõ valeat alienatio q̃sitorum sine solemnitate, bene valet alienatio quærendorũ sine solemnitate. Curt. Iun. *cons. 147. in fi.* vbi ponit plura exempla, & dicit valere statutũ, & cõmutationẽ Episcopi circa legata pia non acquisita; item statutũ laicorum circa eccle się acquirenda; secus circa acquisita, quem citat, & sequitur Crauet. *cons. 152. n. 9.* & hæc omnia Deci. *in c. ecclesia S. Mariæ, de const. n. 240.
18 & seq. v. tertia conclusio.* † Extẽde; quia imo etiã in q̃sitis negligentia Prælati nocet ecclesiæ, licet det restitutio. Alex. *d. cons. 5. n. 15.
19 & seq. lib. 5.* † Extende maxime, si agitur de luc.o odioso, prout de pœna, vel vsuris remittẽdis ex negligentia Prælati; quia in acquirendis bene præiudicat ecclesiæ circa ista. Alex. *d. cons. 5. n. 17.
20 lib. 5.* † Extẽde; quia si agitur de iure ecclesiæ iam perdito recupe-
21 rando, põt solus Prælatus transigere. Ferret. *d. cons. 38. n. 15.* † Extẽde in Prælato ecclesiæ collegiatæ, qui bene põt cum Capitulo sine solemnitate ab repudiare legatum, & acquirenda, Lap. *alleg.
* 25. in fi.* vbi apostil. dat infinitos conc. & dicit *coẽm. Roma. *cons. 184. Visis, in pr.* qui loquitur simpliciter in Prælato, vt in q̃rendis possit ecclesiæ præiudicare, vbi apost. dat plures conc. *in v. cons. 9.
*22 vbi dicit *coẽm. † Imo q̃ nedum repudiare si expediret, sed etiã repudiãdo præiudicare. Rom. *d. cons. 184. n. 1.* vbi secunda apost.
23 *in v. præiudicare,* dat multos conc. † Contrarium ibi apostil. penul.
* quæ dicit magis *coẽm, vide eam; quia citat plures, & hãc partẽ
24 tenet Castr. *cons. 34. Ego Paulus, in fi. lib. 1. & cons. 294. in fi. lib. 1.* † Extendit Rom. *d. cons. 184. in fi.* vt ꝓcedat etiã in l. gato facto eccle-
siæ; quia licet dr.ium sit quæsitum, non tñ irreuocabiliter; ideo
* potest Prælatus repudiare legatũ non acceptatũ, & hanc *coẽm dicit Ferret. *cons. 249. n. 13.* Craue. *cons. 152. n. 9.* qui loquitur in he-
reditate delata, sed non adita. Vide, *Prælatus contrahendo, vel consi-
25 tendo qualiter obligetur Eccl. siam, vel non. Concl. 506.* † Limita; quia si alĩ
unde constaret de natura Prælati negligentis; tunc illius factũ, & negligentia nõ noceret, quin daretur restitutio ecclesiæ; quia eo ipso est læsa ecclesia, quod constat Prælatũ esse desidem &
26 negligentẽ. Ang. *cons. 245. n. 8. in fi. col. pen. v. quinimo gesta.* † Limita; quia Prælatus patiens rem ecclesiæ pscribi tenetur de suo versus ecclesiam, qñ call. de machinatus est, sicut si alienasset. Abb. ple-
ne *cons. 82. Quanquam, in fi. v. Venio ad aliud dubium, lib. 1.* vbi adducit similia de fideiussore, qui omittit opponere exceptionẽ sibi cõ-
petentem; quia non recuperat a principali; & feudatario; qui pa-
titur pscribi feudũ; quia habetur pro alienante per machinatio-
nes. Vide, *Negligentia rectoris quando noceat Ecclesiæ, vel non. Concl. 37.*

Prælatus cum Capitulo in iudicialibus præiudicat Ecclesiæ, & quando secus. Concl. 503.

1 PRÆLATVS † cum Capitulo potest præiudicare suæ ecclesiæ ex facto eorum iudiciali, siue consistat in faciendo, siue in o-
2 mittendo. *c. cum olim, de censib.* Gemi. *cons. 129. n. 2. v. item factũ.* † Extende, vt idem sit in facto procuratoris constituti à Prælato, &
3 Capitulo. Gemin. *d. cons. 129. n. 2. v. nec valet si dicatur.* † Et q̃ Prælatus negligendo in iudicio præiudicet ecclesiæ, & monasterio
4 solus. Ang. *cons. 245. Quia omne datum, n. 2. col. 2. in fi. v. aut solus Prælatus.* Vide, *Prælatus. Concl. prox. præced.* † Amplia; quia imo solus Prælatus in iudicialib. per modum contentiosæ iurisdictionis p-
5 judicat ecclesiæ. Ang. *d. cons. 245. n. 8. v. si autem talis confessio.* † Extende, siue in cõmittendo, siue in negligendo. Zabarel. *cons. 134.
n. 2. v. ad secundum,* vbi dicit hoc procedere; quia Prælatus solus
* potest agere, & defendere in iudicio sdm *coẽm opinionem;
6 ergo præiudicat in iudicialib. † Declara maxime procedere ex-
tentionem, quando mensa ecclesię est separata à mensa Capitu-
li, quia tunc est sine difficultate; quia vterq;, videl. Prælatus pro
sua mensa, Capitulum pro sua agunt, & præiudicat. Zabarel. *d.
cons. 134. n 3.* † Amplia; quia licet Prælatus, qui nõ potest aliena- 7
re, non possit rem non alienabilem in iudicio deducere; tñ intel-
ligitur; quod non deducit nomine suo; secus si nomine eccle siæ.
Zabarel. *d. cons. 134. n. 3. & 4. v. vnde licet Prælatus,* vbi dicit notandũ.
† Regulam negatiuam ponit Mascard. *Conclus. 367. Confessio Prę-* 8
lati, vbi dicit *coẽm, vbi limitat duodecim modis. † Regulam * 9
affirmatiuam, quod solus Prælatus agendo, si succumbat, præiu-
dicet ecclesiæ; ponit Socin. *reg. 17. Sententia lata contra Prælatum,*
vbi ponit duas fallentias: Prima est, nisi esset præuaricatus: Se-
cunda, quando alius prætendens interesse ignorasset litem factã
à Prælato. † Declara omnes limitationes, vt non procedant, qñ 10
esset res ardua, vel quando agitur de læsione; quia semper com-
petit restitutio in integrum. Mascard. *d. Concl. 367. nu. 18. & in fin.*
Rom. *cons. 369. n. 21. v. tertia ratio.* vbi apostil.

Prælatus cum Capitulo in extraiudicialib. præiudicat Ecclesiæ, & quando secus. Concl. 504.

PRÆLATVS † vna cum Conuentu, & Capitulo potest facere 1
pacta, & conuentiones cum clericis secularibus, & valent, li-
cet ex eis præiudicetur eorum ecclesiæ. Gemin. *cons. 129. n. 2. v. in
contrarium.* † Extende, vt maxime valeant pacta, & cõuentiones 2
factæ per Prælatum, & Capitulum, quando sunt super re dubia,
& ad euitandas lites; quia præiudicant ecclesiis. Gemi. *d. cons. 129.
n. 3. v. præterea, cum seq.* vbi, q̃ cessat dolus, ppter dubium euentum,
& ad execrandas lites. † Imo quod valeat cessio iurium litigio- 3
sorum, & dubiorum ecclesiæ sine solemnitate, tenet Dyn. *cons. 8.
In quæstione petitionis, n. 3. & 4. v. super eo,* vbi loquitur de iure ciuili.
† Extẽde, vt propterea possint Prælatus, & Capitulum de re du- 4
bia facere compromissum, & renunciare appellationi, & valebit
cõpromissũ & renunciatio appellationi facta, licet dicat sublata
defensio. Gemin. *d. cons. 129. Circa istud dubium, per tot.* vbi de hoc.
† Cõtrarium Feder. de Sen. *cons. 94. Casus talis est, per tot.* vbi, q̃ lis, 5
quæ dat dubium euentum, solum operatur, quod subest causa,
sed non tollit, quin requiratur auctoritas & solemnitas. † De- 6
clara, vt possit Prælatus, & Capitulum simul compromittere cũ
decreto superioris, & etiam solus Prælatus, quando non habet
Conuentum, vel Capitulum; vel habet solo habitu, & non actu.
Bal. *cons. 227. Honestus vir frater, lib 1. per tot.* † Amplia, quia Præla- 7
tus, & Capitulum simul ex confessione extraiudiciali pudicant
ecclesiæ, quando confessio est obligatoria. Angel. *cons. 245. n. 8.
v. sed videtur obstare,* vbi loquitur in cõfessione obligatoria volun-
taria coram Episcopo facta, & est consilium Collegij Paduæ, &
aliorum sex Doctorum, qui subscripserunt. Vide, *Prælatus contra-* ℣
hendo, vel confitendo qualiter obliget Eccl siam, vel non. Concl. 506. † Re- 8
stringe in confessione extraiudiciali facta à Capitulo, & Prelato,
quæ non esset obligatoria Ecclesiæ, sed esset confessio, q̃ Præla-
tus habuisset ex causa licita, & expendisset; tunc nõ valet in præ-
iudicium ecclesiæ. Angel. *d. cons. 245. col. antepen. n. 8. v. si vero eam.*
† Restringe; quia in casibus, in quibus confessio Capituli & Præ- 9
lati nocet ecclesiæ; tamẽ ecclesia debet restitui in integrum, etiã
absq; eo, quod probare teneatur lęsionem. Angel. *d. cons. 245. col.
antepen. in fi. v. quinimo licet diceretur.* † Amplia; quia Prior Hospita- 10
lis alienans bona, in quib⁹ Hospitale erat hæres instituta cum
conditione, quod non posset alienare, & si alienaret, Hospitale
caderet ab hæreditate, potest præiudicare Hospitali, & cadit ab
hæreditate prædicta; quia inest conditio à principio. Angel. de
Perus. *cons. 168. Testator in omnibus, in pr.* Vide, *Prohibitus alienare sub* ℣
pœna ad certum tempus quãdo incurrat. Concl. 901. † Extende, vt pce- 11
dat, ẽt si partẽ solum alienauit; tñ priuatur tota hæreditate. Ang.
d. cons. 168. n. 3. v. venio ad secundũ. † Declara tñ; quia vbicũq; eccle- 12
sia, vel Hospitale patit priuationẽ ex facto Rectoris, & Prælati,
põt ctra Prælatum agere, qui tenet damna reficere. Angel. *d. cons.
168. n. 2. v. veruntamen Ecclesia.* † Restringe; quia intra quadrienniũ 13
ecclesia, & Hospitale põt restitui aduersus alienationem, qñ non
esset sibi plene çsultũ ctra rectorẽ. Ang. *d. cons. 168. n. 2. in fi. v. &
tẽpora præstituta.* † Amplia; quia solus Prælatus põt præiudicare 14
ecclesiæ ex negligẽtia iudiciali, vel extraiudiciali. Ang. *cons. 245.
Quia omne datũ, n. 2. v. & primo est videndũ.* Vide, *Prælatus ex negligẽtia* ℣
præiudicat ecclesiæ multis casib. Concl. 502. † Amplia; quia nulla alia 15
requirit solẽnitas, vbi est licentia Papæ, q̃ est loco solẽnitatis, &
tractatus. Abb. *cons. 41. n. 2. & 3. lib. 1.* † Limita, qñ certitudinarie 16
præiudicaret ecclesiæ, vel induceret alienatio bonorũ ecclesiæ;
qa nõ valet sine debitis solẽnitatib. neq; piudicat. Gem. *d. cõs. 129.
in pr. & n. 4. v. & ad allegata.* Angel. *d. cons. 245. n. 8. v. octauo est viden-
dum.* Vide, *Alienatione prohibita quid sit prohibitum. Conclus. 261.* ℣

† Limita;

17 † Limita; quia in cessione iurium competentium ecclesiæ circa immobilia non potest Prælatus cedere ipsa iura sine solemnitatib. requisitis in alienatione bonorũ ecclesiæ, ita tenet apostil. ad
18 *cons. Dyni* 8. *n.* 3. *v. cedi*, vbi, q ita habuit in facto, & consuluit. † Limita; quia confessio solius Prælati, q exegerit anticipatas pensiones, vel alias extra iudicium non præiudicat ecclesiæ, cum sit voluntaria. Ang. *d. cons.* 245. *n.* 8. *v. octauo est videndum*, vbi, q bene præiudicat Prælato tempore suo, sed non ecclesiæ, vel successori.
☞ Vide duas proximas præced. Conclusiones, & duas prox. seqq. Vide, *Confessio Prælati, vel administratoris, quando præiudicet Ecclesiæ, vel pupillo, & quando non. Concl.* 669. Vide, *Liberatio Prælati, vel tutoris quando valeat sine solemnitatibus, vel non. Concl.* 331.

Prælatus cum Capitulo delinquendo non præiudicat Ecclesiæ, & quando secus. Concl. 505.

1 PRÆLATVS † delinquens cum Capitulo non præiudicat monasterio in acquisitis. Ang *cons.* 245. *Quia omne datum, n.* 2. *col.* 2. *in fi. v. aut aliter delinquendo*. q consilium est Collegij Paduæ, & aliorum sex Doctorum. Afflict. *decis.* 265. *n.* 23. *& seq. in* 4. *fallent.* &
☞ ibi Visil. *in addit. n.* 21. *& seq.* Vide, *Negligentia Prælati, vel Rectoris*
2 *quando noceat Ecclesiæ, vel non. Concl.* 37. † Restringe in acquirendis; quia bene potest præiudicare Prælatus cum Conuentu. Angel.
3 *d. cons.* 245. *n.* 2. *col.* 2. *in fi.* † Amplia in Vniuersitate etiã Castri, vel loci; quia ex facto Præpositi, & administratoris nõ priuatur feudo, neq; iure suo maxime finita administratione Præpositi. Soci.
4 Iun. *cons.* 115. *n.* 25. *& seq. lib.* 2. † Extende in Ecclesia, quæ feudo nõ priuatur facto Prælati, siue factum consistat in faciendo, siue in
5 negligendo. Visil. ad Afflict. *d. decis.* 265. *n.* 21. *& seq.* † Amplia; quia solus Prælatus delinquens sine Capitulo non præiudicat Ecclesiæ in acquisitis, neq; in acquirendis. Ang. *d. cons.* 245. *col.* 2. *in fi. v. aut*
* *deliquit solus*, vbi, q omnes* ita tenẽt. Rom. *cons.* 284. *Triplici ex ca-*
* *pite, n.* 4. *v. cæterum si dicatur*, vbi apostil. *in ver. non nocere*, citat pro vtraq; & dicit *coẽm, & est tex. *in l. neq; in interdicto. ff. de reg. iur.* qui loquitur in delicto tutoris, quod non nocet pupillo, & per illum
6 tex. arguit Bart. idem in Prælato *cons. suo decis.* 28. *Reuerendo viro, in princ. lib.* 2. † Contrarium, quod imo delictum Prælati noceat Ecclesiæ, tenet Rip. *in l. fin. q.* 52. *C. de reuoc. donat.* prout refert eum
7 apostil. ad Rom. *d. cons.* 284. *n.* 4. *in v. non nocere*. † Declara; quia licet non noceat Ecclesiæ *dm*coẽm, bene nocet ipsi delinquẽti
* Prælato, donec viuit, *c.* 1. § *fi. de cap. Corradi.*, put tenet Rom. *d. cons.*
8 284. *n.* 4. *v. cæterum*, vbi apostil. *in v. habeat*, dat concor. † Amplia; quia delictum, vel factum, aut negligentia solius Prælati in personali non præiudicat Ecclesiæ. Ang. *d. cons.* 245. *col.* 2. *in fi. v. sed ta-*
9 *men potest.* † Extende; quia non tenetur Ecclesia collegiata ex eo, quod Prælatus non sit passus conductorem pacifice vti, & frui re locata; quia requiritur molestia totius Capituli, vt teneatur. Ang.
10 *cons.* 246. *n.* 2. *v. ad hoc dicendum.* † Amplia in præiudicio reali; quia delictum factum, vel negligẽtia feudum apertum solius Prælati non nocet Ecclesiæ. Ang. *d. cons.* 245. *col.* 3. *in pr. v. aut loquimur.* Re-
11 stringe † in delicto, vel facto velato. Ang. *d. cons.* 245. *col.* 3. *in prin.*
12 *v. aut non est merum.* † Limita; quia Prælatus spoliãdo alium præiudicat ecclesiæ, qñ sub nomine dignitatis, quia datur interdictũ
vnde vi, spoliato etiam contra successorem. Zabarel. *cons.* 134. *Pri-*
13 *mum, an ex facto, in pr.* † Restringe, nisi Prælatus deliquisset spoliando nomine proprio, non nomine Ecclesiæ; quia tunc Prælati
delictum non nocet Ecclesiæ. Zabarel. *d. cons.* 134. *in pr. v. procedit*
14 *autem.* † Declara restrictionem, nisi delictum Prælati esset factũ à Prælato cõmunicato consilio cum Capitulo; quia tunc Eccle-
15 sia tenetur. Zabar. *d. cõs.* 134. *n.* 2. *v. & hoc nisi.* † Declara, nisi Ecclesia esset effecta locupletior, vt quia peruenisset ad Ecclesiam id, quod, vel aliquid ex eo, q subripuit Prælatus; quia etiam si nomine proprio deliquit, præiudicat Ecclesiæ, vt contra successorẽ
16 in Ecclesia agi possit. Zabarel. *d. cons.* 134. *n.* 2. *v. vel nisi.* † Limita; quia delictum Prælati, q non nocet Ecclesiæ in committendo, bene nocet in omittendo, puta si non appellat, non prosequitur
appellationem, vel patitur præscribi. Zabarel. *d. cons.* 134. *n.* 2. *v. ad*
17 *secundum.* † Extende; quia in iudicialibus, siue delictum sit in omittendo, siue in committendo, nocet ecclesiæ, secus in extraiudicialibus; quia solum in omittendo nocet. Zabarel. *d. cons.* 134. *n.*
☞ 2. *v. ad secundum.* Vide, *Vniuersitas quid sit, & quando dicatur delinquere. Concl.* 255. Vide, *Vniuersitas quando ex facto consulum obligetur, vel non. Concl.* 260.

Prælatus contrahendo, vel cõsitendo quando obliget Ecclesiam, vel non. Concl. 506.

1 PRÆLATVS † habens Capitulum, vel Conuentum sine Capitulo, vel Conuentu non contrahit obligãdo Ecclesiam; quia res est monstrosa q caput sine membris contrahat. Bal. *cons.* 350. *Propo mitur, q quidam, per tot.* maxime *in fi. lib.* 3. Vide, *Successor in Ec-*
clesia, vel Episcopatu ad q debita prædecessoris teneatur. Conc. 875. & *Conc.*
ibi seq. Vide, *Vtilitati Ecclesiæ quando aliquid conuersum esse intelligatur.*
Concl. 375. † Amplia; quia non potest Prælatus ctrahendo prudicare ecclesiæ, qñ occasio nõ venit tempore suo, vt quia anticipat, supplantando successorẽ, & concedit ea, quę tempore successionis euenient, siue concedat pure, siue sub conditione. Gabr. *cons.*
83. *n.* 45. *& seq. lib.* 1. vbi loquitur ẽt in acquirendis. † Amplia; quia Ecclesia non obligatur ex mutuo Prælati recepto ꝓ meliorãdis bonis Ecclesiæ, nisi mutuans doceat pecuniam conuersam in vtilitatem Ecclesiæ; quia alias non tenet successor in Ecclesia. Bal.
d. cons. 350. *per tot. lib.* 3. † Extende; quia ad hoc, vt monasterũ obligetur ex mutuo, requiritur, q constet de duobus; videl. de numeratione, & de conuersione in vtilitatem monasterii. Ang. *cons.*
245. *Quia omne datum, col.* 3. *v. tertio est videndum*, vbi, q creditor debet docere conuersionẽ in vtilitatem ecclesiæ, & q requirat vera numeratio facta Prælato, & conuersio in vtilitatem. Cast. *cons.*
338. *n.* 3. *& seq. lib.* 1. Abb. *cons.* 7. *Tria, in pr. n.* 1. *& lib.* 2. † Extende; quia quæcunq; confessio Prælati circa conuersionẽ non releuat creditorem, q fuerit conuersum in vtilitatẽ. Ang. *d. cons.* 245. *col.*
3. *v. si dubitatur, circ. med.* † Extẽde maxime, qñ mutuans erat consanguineus Abbatis; quia præsumitur simul. ta confessio, & non valet, vt per plura idem Castr. *d. cons.* 338. *n.* 4. *& seq. lib.* 1. † Extende, vt ꝓcedat, ẽt si in loco adsit statutum confirmatũ ab Episcopo, q instrta omnia mandentur exequutioni; quia intelligitur, dummodo sint celebrata à persona habente legitimã personam obligandi. Bal. *d. cons.* 350. *per tot. lib.* 3. † Extende, quia in mutuo, & depositio dumtaxat debet ꝓbari cõuersio in vtilitatem Ecclesiæ, Inno. *in c. grauis, depos. & in c. quod quibusdam, de fideiuss.* vbi, quod in mutuo, depositio; & venditione rei ecclesiasticæ pro debito soluendo debet soluens docere, quod in vtilitatem Ecclesiæ sit conuersum, in aliis non, & ita tenet Castr. *d. cons.* 338. *Primo quæritur, in pr. lib.* 1. † Contrarium, quod in omnibus debeat probari conuersio in vtilitatẽ ecclesiæ saltem psumptiue, vt successor obligetur, tenet Castr. *cons.* 2. *Visis omnibus, n.* 4. *lib.* 1. † Declara; quia etiam in pretio alienationis bonorum ecclesiæ debet cõstare, q sit versum in vtilitatem ecclesiæ, vt obligetur ecclesia. Bartol. *in*
Auth. hocius porrectum, n. 12. *&* 14. *C. de sacros. eccl.* vbi dicit mentitenendũ; secus in alienatione facta à principe. Vide Mascar. *Concl.*
616. *emptor, in pr.* † Vide Rom. *cons.* 440. vbi, q cõmunis est *in
cõtrarium, q excepto mutuo, depositio, & alienatione bonorum non requiritur probatio, quod sit cõuersum in vtilitatẽ. † Inno
dicit, quod dictum Innoc. procedit, qñ contractus fit ab eo, qui habet potestatem, alias secus; ideo Prælatus anticipans exactionem pensionũ debet probare vere versas in vtilitatem Ecclesiæ, quia non habet hanc potestatem. Castr. *cons.* 2. *n.* 4. *v. præterea illud*
dictum, lib. 1. vbi, q potius præsumitur fraus, q vtilitas isto casu. † Maxime in venditione, vel contractu; quia Ecclesia nunq̃ retinet pretium, nisi probetur conuersum in vtilitatem ecclesiæ, declarat Abb. *cons.* 41. *Videndum, col.* 1. *circ. fin. v. & per hoc tollitur. lib.* 1. vt
dictum Innoc. intelligatur *in c.* 1 *depos.* vt conuersio habeat locum solum in mutuo, non in venditione, & aliis contractibus, quibus constat aliter, quod Prælatus pecunium recepit. † Restringe; quia si Prælatus cum monasterio se obliget pro mutuo, vel confitetur conuersionem mutui in vtilitatem; tunc bene præiudicat ecclesiæ, sed ecclesiæ competit restitutio. Ang. *cons.* 245. *col.* 3. *circa me-*
v. & si mutuum, vbi, q semper debet creditor probare conuersionem in vtilitatem per veras probationes, non autem per simptiones. † Restringe, qñ super sola confessione Prælati, & quasi in vtilitatem ecclesiæ sit conuersum, fuit lata sententia in cõtradictorio, quia tunc standum est confessioni, & sententiæ. Innocen. *in*
quibusdam. de fideiussor. † Declara, vt per Castr. *d. cons.* 338. *n.* 3. *v. fal-*
respondeo, lib. 1. quia dictum Innoc. procedit, qñ sententia obtenta cum causæ cognitione, secus si summarie; item si contra ecclesiam non contra solum Prælatum, qui accepit mutuum, sed contra successorẽ. † Declara; quia imo lata sententia sup confessione Prælati ctra ecclesiam, ẽt si sit exequuta in parte, cõperit ecclesiæ restitutio in integrum, q̃ solus Prælatus petere potest. Abb. *cons.*
87. *Dico vnum, lib.* 1. *per tot.* † Restringe; quia mutuũ factũ Prælato pro expensis ꝓsequendæ suę electionis in cõcordia factæ debetur, & obligatio valet vsq; ad summam conuenientem. Angel. *d.*
cons. 245. *col.* 4. *n.* 4. *v. quarto si videndũ.* Fed. de Sen. *cons.* 119. *per tot.*
Vide plene Mascard. *Concl.* 581. *Ecclesia an posit obligari.* Vide, Expli-
cas quando Capitulum, & Cõuentus facere teneantur. Concl. 644. † Limita
plia; quia Prælatus non præiudicat ecclesiæ ctrahendo, nisi interue-
nias

niant solemnitates. Ang. *d. cons. 245. Quia omne datum, n. 2. v. solutio,*
21 *si quæratur.* † Amplia; quia Prælatus sine consensu Capituli, & sine solemnitatibus nō potest transigere, neq; cōpromittere circa immobilia, & iura Ecclesiæ ad effectum, vt in alium transferantur; quia personalis dr̄ transactio, & cōpromissum. Abb. *cons. 62.*
22 *Illud de iure, in pr. lib. 1.* allegat *c. veniens, & c. de cætero, de transact.* Vide, *Alienatio bonorū Ecclesiæ est prohibita regulariter. Concl. 273.* † Restringe; quia solus Prælatus, tutor, administrator Ciuitatis, & procurator generalis cum licentia, licet non possint alienare bona Ecclesiæ, vel suorum principalium, bene contrahendo, vel transigendo, aut cōpromittendo efficaciter obligant, qñ non sequitur alienatio immobiliū, vel iurium ecclesiæ, vt quia Ecclesia remaner in possessione. Abb. *d. cons. 62. Illud de iure, col. 1. & seq. v. sed iu nō*
23 *obstantib. lib. 1.* Vide, *Administratores qui, & quales, & quid possint, vel non. Concl. 201.* † Imo etiam si Ecclesia læderetur ex cōpromisso, laudo, vel transactione, sibi præiudicat Prælatus, nisi petat restitutionem in integrum intra tempus lgitimum. Abb. *d. cons. 62.*
24 *col. 2. v. & præsupposito, q. fuisset casa, lib. 1.* † Restringe; quia Prælatus obligat Ecclesiam causatiue quoad ea, quæ sunt in facultate soluendi, veluti si Ecclesia debitrix centum, donec soluat centum, tenetur soluere sex singulo anno; quia pōt liberari, si vult. Abb.
25 *d. cons. 62. col. 2. circ. pr. v. nec obstat. si dicatur, lib. 1.* † Restringe, quando Papa confirmat transactionem ex certa scientia tacita, vel expressa; quia de personali efficitur realis. Abb. *d. cons. 62. n. 4. ver. se-*
26 *cundo principaliter, lib 1.* † Amplia, & declara; vt idem sit in mutuo; quia si est factum soli Prælato sine Conuentu, nō obligat monasterium, nisi probetur in vtilitatem, de quo plene distinguit Signoro. *cons. 212. per tot.* & plenius per Socin. *cons. 15. n. 25. & seq. lib. 1.* vbi plures casus distinguit, & concludit, etiam in mutuo non requiri probationem; q. versum sit factum simul Prælato & omnibus de Capitulo; quia tūc præsumitur versio in vtilitatem etiam
☞ in mutuo, & idem dicit Castr. *cons. 338. n. 2. lib. 1.* Vide, *Ciuitas qualiter obligetur ex mutuo, & aliis contractibus. Concl. 282.* Vide, *Vtilitati*
27 *Ecclesiæ quādo aliquid conuersum esse intelligatur. Concl 375.* † Amplia; quia Prælatus locans bona conuentus ex causa licita, & cōstitens recepisse affectum anticipatum non nocet Ecclesiæ, nisi constet de vera numeratione. Ang. *cons. 245. n. 8. v. octauo est videndū.* Cast.
☞ *d. cons. 338. n. 3. lib. 1.* Vide, *Confessio Prælati, & administratoris, quando*
28 *præiudicet Ecclesiæ. Concl. 669.* Vide, *Locationi bonorū Ecclesiæ Prælatus successor stare non tenetur. Concl 419.* † Declara; quia bene præiudicat Prælato confitenti pro tempore suo, & quoad eum. Ang. *d. cons.*
29 *245. n. 8. v. solutio, dicendum.* † Contrarium Rota *in nouiss. decis. 246.*
30 *part. 2.* † Extende; quia confessio voluntaria, seu extraiudicialis Prælati non nocet ecclesiæ. Ang. *d. cons. 245. n. 8. v. & tunc cum ista*
☞ *confessio*, vbi ponit rationem, & idem dicit Castr. *d. cons. 338. n. 3. li. 1.*
31 quia alias aperiretur via fraudib. Vide, *Prælatus cum Capitulo in extraiudicial. lib. præiudicat Ecclesiæ, & quando secus. Concl. 504.* † Extende, vt ꝓcedat, etiam si cōfessio Prælati sit munita sigillo Prelati; quia adhuc non ꝓbat solutionē in ꝓiudicium Ecclesiæ. Castr. *d.*
32 *cons. 338. n. 3. lib. 1.* † Extende; quia neq; confessio Prælati, & Conuentus extraiudicialis, quę non est obligatoria, obligat Ecclesiā, veluti si confitentur tantā pecunię quantitatē conuersam in vtilitatem Ecclesiæ; quia est ſpecies donationis. Ang. *d. cons. 245. n. 8.*
33 *v. si vero causa, propter quam.* † Extende; quia Ecclesia aduersus suā cōfessionem, & Prælati ac Conuentus restituitur in integrū etiā non docto de læsione. Angel. *d. cons. 245. n. 8. col. antepen. v. quinimo.* vbi, q. nec tenetur docere ecclesia, q. quod soluerit indebitum, vt repetat, sed aduersarius tenetur docere, quod soluerit debitum.
34 † Restringe in confessione iudiciali; & per modum contentiosę inuitidictionis; quia bene ꝓiudicat ecclesiæ. Ang. *d. cons. 245. n. 8. v.*
si autem talis confessio. Castr. *d. cons. 338. n. 3.* vbi, q. iura quæ de tuto-
☞ re loquuntur, q. confessio præiudicet pupillo facta per tutorem,
habent locū, si est facta in iudicio, alias secus. Vide, *Prælatus cum*
Capitulo in iudicial. lib. præiudicat Ecclesiæ, & quādo secus. Concl. 503. Re-
35 stringe † in confessione obligatoria facta per Prælatum, & Conuentum simul extra iudicium, quia bene obligat ecclesiā, sed dat
36 restitutio ecclesiæ. Ang. *d. cons. 245. n. 8. v. sed videtur obstare.* † Amplia; quia Prælatus nō potest cedere iura qu æsita Ecclesiæ. Bero.
37 *cons. 187. n. 60. & seq. lib. 1.* † Amplia; quia Prelatus non obligat ecclesiam quatenus sumptus nō necessarios fecerit, & ad pompā; qa licet ecclesia teneat ad expēsas ingressus Prelati; secus si sunt
38 excessiuæ. Castr. *cons 338. Primo quæritur, lib. 1.* vbi est casus. † Declara tamen; quia licet Ecclesia non teneatur, bene tenetur Prælatus de suo restituere mutuū habitum q. expendit in sumptus
39 excessiuos. Castr. *d. cons. 338. n. 2. in fi. v. tertio quæritur, lib. 1.* † Amplia in omni contractu; quia si cōtractus non est in vtilitatē ecclesiæ, ita quod appareat, non obligat ecclesiam vel successorem. Ang.

d. cons. 245. n. 9. v. nono autem. † Extende, vt ꝓcedat etiam, qñ non 40
est seruata solemnitas, quæ seruari debuit; quia contractus non obligat ecclesiam, vel successorem ēt absq; restitutione in integrum, Ang. *d. cons. 245. n. 9.* † Extēde, etiam si fuerunt seruatæ so- 41
lemnitates qñ non est in vtilitatē Ecclesiæ; quia licet valeat mero iure; tñ datur restitutio in integrum ad rescindendum. Ang. *d.*
cons. 245. n. 9. † Amplia; quia Episcopus, & Prælatus dr̄ Ecclesiæ 42
suæ procurator, & administrator; ideo non potest bona Ecclesię donare, & si donat sine causa legitima, successor potest reuocare donationem. *c. si quos, & c. de seruis. 12. q. 2. c. fraternitatem, de donat.*
Abb. *cons. 45. Satis videtur, in pr. lib. 1.* † Extende, vt neq; valeat cō- 43
suetudo cōtraria, q. Episcopus, vel Prælatus possint bona Ecclesiæ donare, nisi in modica quantitate, *c. cæterum, de donat.* Abb. *d.*
cons. 45. in pr. v. secundo ad idem. † Extende in omni administrato- 44
re; quia non potest donare, neq; pactum gratuitum facere, etiam si habeat liberam administrationem, *l. contra iuris. ff. de pact.* Abb.
d. cons. 45. circ. fin. v. quinto facit, lib. 1. vbi, q. procedit etiam in Episcopo, licet habeat maiorem administrationem, q̄ habeant tutores, & alij administratores cum libera. † Restringe; quia Prę- 45
latus, imo procurator Ecclesię habens mandatum ad negotia, & contractus; si locat bona ecclesiæ, potest pro obseruantia obligare bona ecclesię in genere, & licet adsint, qui contradicant; tñ
magis *com. opin. est, q. possit, sed non in specie potest obligare * dando in pignus. Alex. plene *cons. 118. in casu. n. 20. in fi. cum seq. v. nec*
ad hoc obstat, lib. 5. vbi *n.* 23. dicit, q. sufficit mandatum cum libera, licet non adsit ad obligandum. † Amplia; quia Episcopus non 46
potest liberare conductorem bonorum, cuius culpa ædificia ecclesiæ ceciderunt, & si liberat, successor potest reuocare. Abb. *d.*
cons. 45. Satis videtur. per tot. lib. 1. vbi est casus. † Extende; quia non 47
potest Prelatus, vel alius administrator pupilli in ꝓiudiciū ecclesiæ, vel pupilli remittere gratis exceptionem, vel ius competens
ecclesiæ, vel pupillo. Abb. *d. cons. 45. in fi. lib. 1.* † Limita, qñ reuera 48
mutuum esset conuersum in vtilitatem ecclesiæ, quod probari debet à mutuante. Bald. *d. cons. 350. lib. 3.* vbi *n. 2. v. sed qualiter*, ponit duos modos conuersionis ꝓbandæ, videl. per apertam facti naturam, & visum videntem, vel per coniecturas, si apparēt melioramenta; quia ꝓsumuntur facta ex pecunia recepta mutuo, & in hoc nullū est dubiū, vt inquit Fed. de Sen. *cons. 119. in pr.* † Li- 49
mita; quia Prælatus confitens ex causa necessaria cum Cōuentu, vel Capitulo obligat ecclesiam, & illi præiudicat; quia ꝓsumitur in vtilitatem ecclesiæ. Castr. *cons. 34. per tot. lib. 1.* Abb. *cons. 41. Vidē-*
dum, col. 2. in fi. v. item hic interuenit lib. 1. † Extēde; quia imo etiam 50
si esset mutuū, sola confessio Prælati cū Capitulo pręiudicat ecclesiæ. Vide, *Confessio Prælati, & administratoris quando præiudicet Ec-*
☞ *clesiæ. Concl. 669.* † Extende, qñ confessio sola, quæ non præiudi- 51
caret ecclesiæ, fuisset confirmata per Papā. Abb. *d. cons. 41. col. fi. in*
pr. v. præterea, lib. 1. † Limita; quia ecclesia obligatur pro quantita- 52
te versa in vtilitatē ecclesiæ, ex ctractu mutui celebrato nomine ecclesiæ, ne locupletetur cum aliena iactura. Zabar. *cons. 134. n. 2.*
† Limita; quia in qrendis potest Prælatus contrahendo ecclesiæ 53
præiudicare. Rom. *cons. 184. Visis narratis*, vbi apostil. *in ver. cons. 9.*
citat plurimos, & dicit * coēm. † Restringe, qñ immoderate prę- * 54
iudicaret. Ruin. *cons. 164. lib. 5. in fin.* † Declara; quia Ruin. nō di- 55
cit explicite, sed q. in acquirendis dr̄ moderate, & in modico lædere; secus si læderet immoderate, vide eum; quia æquinoce loquitur. Vide, *Prælatus ex negligentia quando præiudicet Ecclesiæ. Concl.*
☞ 502. † Limita in ꝓcuratore fisci; quia licet non possit habere fidē 56
de pretio rei vēditę, *l. si procurator. ff. de iure fisci*, tñ si confitetur pretium habuisse, tutus est soluens, *l. 2. §. fi. C. de quadr. præscript.* † Ex- 57
tendit Abbas idē in ecclesiæ procuratore; quia ecclesia, & fiscus à pari procedunt. Abb. *cons. 41. col. 2. in fin. v. solum ergo restat, lib. 1.*
† Declara; quia *d. l. 2. §. fi. C. de quadr. præscript.* loquitur, qñ bona 58
confiscata venduntur in casu, in quo esse possunt creditores, vt conueniant fiscum, non emptorem, & sic casus singularis, vel q. ecclesia à pari cum fisco procedit in fauorabilib. non in odiosis,
vel procedit ille tex. quando alienatio fisci erat permissa simpliciter; secus si ex causa, puta vt pretium conuerteretur in aliquo,
vt dicit Abb. *d. cons. 41. col. 1. in fi. v. & sic etiam, lib. 1.* Vide, *Abbas ob-*
☞ *ligat monasterium quoad multa. Concl. 12.* Vide Mascard. *Concl. 581.*
Ecclesia an possit. & iterum *Concl. 528. Expensæ in vtilitatem.*

Prelatus qualiter dicatur vertisse pecuniā in vtilitatem Ecclesiæ, & quæ probatio requiratur. Concl. 507.

QVANDO † dicat pecunia cuersa in vtilitatem ecclesiæ. Vide 1
Castr. *cons. 338. in princ. lib. 1. v. sed hic quæritur*, vbi, quod dicitur conuersum, quando expensum est in vtilitatem perpetuo duraturam, vt in refectione domorum, emptione prædiorum,

vel

vel si in expensam necessariam, prout in alimoniam monachorum, vel in vestiariis, aut si fuerit creditoribus ex causa necessaria
2 satisfactum. † Item si fiat expensa pro ingressu Abbatis loquendo de necessario sumptu, non autem de superfluo, & ad ponpã; quia non dicitur expensum eo casu in vtilitatem Ecclesiæ. Castr. *d. cons. 338. circa princ. v. sed tunc obstat, lib. 1.* vbi dat exemplum in seruo, qui obligat dominum de in rem verso, si se aluit, dummodo
3 modũ non excedat. † Probatio quæ sufficiat, vt dicatur versum in vtilitatem Ecclesiæ, debet esset plena, ita quod constet per clãras probationes gl. *in l. 3 §. sed si sic. ff. de in rem verso.* † Contrarium,
4 quod imo sufficiat præsumptiua probatio, videl. quod Prælatus esset diligens, quod Ecclesia indigeret reparatione, & q̃ reperitur facta reparatio ex pecunia mutuata, *l. fin. in fin. C. de alim pupil.*
5 *præstan.* gl. *in Auth. hoc ius porrectum. C. de sacrosanct. eccles.* † Declara; quia si solus Prælatus sine Capitulo accepit pecuniam mutuo, debet plene docere de conuertione in vtilitatem Ecclesiæ, debet ꝓbare conuersionem per probationem præsumptiuam probando, prout in cõtrario; si vero eam accepit de cõsensu Capituli, videl. vna cum Capitulo, vel ipse solus cum mandato Capituli, vel si mandatum Capituli esset de accipiẽdo pecuniam mutuo in certam causam, & non requiritur ꝓbatio; quia præsumitur. Castr. plene *cons. 338. n. 2. v. secundo quæritur, lib. 1.* si vero Prælatus haberet vberiores redditus, ex quibus potuisset fecisse expensas, vel præsumeretur fecisse, tunc q̃n solus recepit, requiritur plena ꝓbatio,
6 q̃n cum cõsensu, sufficit præsumptiua, vt ibi Castr. † Declara secundo; quia quando is, qui nullam habet administrationem, recipit solus pecunias, ille tenetur clare docere, q̃ pecunia versa sit in vtilitatem; quia nullum habet mandatum, & nullam habet præsumptionem, & ita procedit *l. 3. §. sed si sic. ff. de in rem verso*, q̃n vero habet administrationem prout in Prælato; tũc sufficit præsumptiua probatio, nisi contraria præsumptio subesset, ita Castr.
7 *d. cons. 338. n. 2. lib. 1.* maxime *in ver. nec obstat, lib. 3.* † Declara; quia sufficit expensum; quia præsumitur eadem pecunia. Vide Mascard. *Concl. 581. Ecclesia an possit obligari.* Vide plenius eundẽ Mascard. *Concl. 528. Expensæ in vtilitatem.* Vide, *Vtilitati Ecclesiæ quãdo aliquid conuersum esse intelligatur, vel præsumatur. Concl. 375.*

Prælatus potest multa pro suis religiosis. Concluſ. 508.

1 PRÆLATVS † religionis potest in defensionem sui religiosi, prout pater ꝓ filio, & dominus pro seruo comparere in iudicio, agere, tueri, allegare exemptionem nõ oppositam coram Episcopo, & reuocare confessionem sui religiosi. Castr. *consil. 432.*
Videtur dicendum n. 5. lib. 1. Vide plenius, *Abbas quid possit in suos religiosos. Concl. 7.*

Prælatus auditur contra factum proprium fauore suæ Ecclesiæ, & quando secus. Concl. 509.

1 PRÆLATVS, † qui male contraxit nomine ecclesiæ, auditur
2 contra factum suum fauore ecclesiæ. † Amplia; quia Prælatus, & eius successor non tenentur stare locationi bonorum ecclesiæ, q̃n non interuenit consensus Capituli in bonis cõmunib.
3 Bald. *cons. 457. Reuerendus pater, n. 2. v. sed loquor, lib. 1.* † Limita; quia Prælatus, qui dixit se habere solidam, & totalem administrationem, & carere Conuentu, & tanq̃ talis contraxit, non auditur impunis volens dicere contrarium. Bal. *cons. 227. Honestus vir, lib. 1.*
4 *circa fi. v. præterea iste Rector, lib. 1.* † Limita; quia licet Prælat⁹ ex sua confessione, vel contractu sine solemnitatibus nõ possit præiudicare ecclesiæ, bene potest sibi ꝓiudicare durante vita sua. Ang. *cons. 245. n. 8. v. solutio, dicendum est.* Rom. *cons. 284. n. 4.* Ripa *in l. fin. q. 52. n. 175. v. ista fallentia. C. de reuoc. donat.* ex *in c. 1. §. fi. de capit. Corrad. in vsib. feud.* Vide, *Alienatio nulla non obstat alienanti. Concl. 267.*
Vide, *Dolus non debet patrocinari doloso. Concl. 581.*

Prælegata qualiter sint præcipua, & propria, vel non. Concl. 510.

1 PRÆLEGATA † facta vni hæredi ex pluribus sunt præcipua illius hæredis, ita quod ratione prælegati non teneatur concurrere ad debita hæreditaria; quæ sunt soluenda ex portionib. hæreditariis, non autem ex prælegatis. Bal. *cons. 57. Si pater, lib. 3.*
2 † Amplia; quia prælegata facta pluribus hæredib. institutis sunt eis præcipua, nec communicant inter se. Angel. *cons. 394. Testator*
3 *reliquit, in prin.* † Extẽde idem esse in diuisione bonorũ facta per patrem inter filios, dum vixit; quia habet vim prælegati. Angel.
4 *d. cons. 394. in princ.* † Declara; quia prælegata, seu legata facta hęredi vnico instituto non debentur vt legata; quia à seipso non potest sibi deberi, sed capit omnia iure institutionis; si vero sunt plures hæredes; tunc capit iure legati, vel prælegati solam partẽ, quæ tangeret cohæredibus, suam capit ex institutione, ita Bero. *cons. 57. n. 62. v. præterea, lib. 3.* allegat text. *in l. plane. §. si duobus. & in l. inde quæritur. ff. de legat. 1.* & idem repetit *cons. 36. n. 12. lib. 2.* quod pro parte hæreditaria propria cõfunditur; pro parte vero cohæredis valet, vt legatum, & idem tenet Ruin. *cons. 65. n. 16. præterea prælegata. lib. 2.* † Intelligas procedere de clarationem, nisi testator in totum seperasset prælegatum ab institutione; quia tunc capere dicitur totum à cohæredibus, puta si testator dixit, quod præcipua habeat prælegata, vel quod vltra institutionem legat; quia fingitur totum habere à cohæredibus, nec venit in fideicõmisso. Ruin. *d. cons. 65. n. 16. lib. 2.* † Limita, quando testator dixit, 6
set, q̃ prælegatum vnius ex hęredibus esset in partem partis suę; quia licet testator postea instituat in omnibus alios bonis omnes filios æqualiter; tamen prælegatum factum in partem partis suæ debet computari ab ipso, cui factum est in portionem hæreditatis. Angel. *cons. 394. per tot.* & cõfirmat *cons. 395. In consultatione quæ dicta, n. 3. v. vnde quod tam consilii, col. 2.* vbi reprobat Pet. de Anch. & Barth. Salycet. qui contrarium dicebant. † Contrarium con-7
suluerunt Petr. de Anch. & Barth. Salycet. quod imo illa verba, *in partem partis suæ*, referantur respectu prælegatorum partium, non autem hæreditariarum partium, refert idem met Ang. *d. cons. 395. in princ.* vbi eos reprobat.

Prælegata facta hæredi non valent, & quando secus. Concl. 511.

PRÆLEGATVM † factum hæredi non valet; quia cum sit hęres, non potest esse legatarius. Cuman. *cons. 37. Quidam legans, n. 1. v. ad primum.* Fulgo. *cons. 99. in princ.* † Amplia, vt procedat, etiam si prælegatum fiat hæredi, & alteri coniuncto re & verbis; quia alter solus habebit prælegatum, & hæres nihil consequetur ex prælegato. Bal. *cons. 19. Circa dubitationem, n. 2. v. item est sciendũ, lib. 2.* † Extende, & restringe ampliationẽ multis modis de quibus in seqq. necnõ etiam Vide, *Legatum factum pluribus in solutum, vel legatariis qualiter debeatur. Concl. 80. & Concl. ibi proxime posita.*
† Limita in iis hæredibus, quibus debetur legitima; quia valet prælegatum, ex quo imputatur in legitimam. Cum. *cons. 70. Quidam ser Petrus, in princ.* Bald. *cons. 318. li. 5.* & latius *cons. 328. Determinatio huius quæstionis, lib. 5.* Vide, *Prælegata computantur in legitimam filiorum. Concl. 512.* † Et quod proprie prælegatum factum hęredi imputetur in legitimam, Bero *cons. 51. n. 24. lib. 2.* Ruin. *cons. 117. ad fi. lib. 2.* † Limita; quia bene valet prælegatum factum hæredi ad hoc, vt non cadat fideicõmisso, q̃n est facta exceptio fideicõmissi contentis in prælegato. Cuma. *d. cons. 37. circa princ. v. ad secundum.* & super eodem facto idem consuluit Fulg. *cons. 99. Quidem d.* Extende; quia valet prælegatum factum filio hęredi etiam vltra legitimam ad effectum, vt res prælegata non cadat, neque comprehendatur in obligatione generali bonorum legata per testatorem. Bal. *cons. 318. Proponitur, quod solus, lib. 5.* † Idem est quia valet prælegatum factum filio etiam vltra legitimam, ne veniant fideicommisso, & restitutione etiam ad piam causam, & hoc ex affectu paterno, vt aliquid operetur. Bald. *cons. 328. Determinatio huius quæstionis, lib. 5. per tot.* † Limita; quia prælegata facta per modum diuisionis etiam inæqualia inter filios sunt firmanda, & valent, vt late prosequitur Decian. *cons. 15. n. 10. & seq. lib. 1.* vbi dicit coẽm, * quod omnes ita tenent, quod multo magis valet in solemni testamento, ex quo valeret, etiam si non esset solemne a maiori. Vide, *Diuisio facta per patrem inter filios an reuocabilis. Concl. 238.*
† Extende, vt ꝓcedat, etiam si sit minus solemnis. Decian. *d. cons. 15. n. 9. & seq. lib. 1.* † Extende, etiã si primo pater filios æqualiter instituisset; quia adhuc valebit diuisio postea facta inæqualis, & si extra testamentum; quia habet vim prælegati. Decian. *d. cons. n. 11. lib. 1.* vbi, q̃ omnes * ita tenent. † Limita; quia bene valet ꝓ-
legatum factum hęredi, ne veniat in fideicõmisso, q̃n testator expresse dixit quod nolebat, q̃ veniret prælegatum in fideicõmisso; secus si esset simpliciter factum prælegatum. Bald. *d. cons. 328. in pr. v. vno modo, lib. 5.* † Declara, vt imo non veniat prælegatum in fideicõmisso, q̃n testator dixit, quod libere legabat certa bona, & in institutione, & substitutione dixit, *in aliis bonis, &c.* quia, & in institutione, & substitutione dixit, *in aliis bonis, &c.* quia prælegatum non continetur. Fulg. *cons. 99. per tot.* † Limita, q̃n hæres esset vt minister institutus; quia tunc valet prælegatũ etiam, nec cadit in restitutione fideicõmissi. Bal. *cons. 328. ante. v. secundo est, lib. 5.* † Limita; quia q̃n hæres grauatur restituere, vt
let legatũ factum hæredi, & plegatum; quia dr repetitũ à fiducituto; alias ab surdum sequeretur, vt per plura Surd. *cons. 55. n. 4. & seq.* vbi probat iuribus, & rationibus, maxime, q̃n adest clausula, *omni meliori modo*, alleg. Paris. *cons. 79. n. 29. & seq. li. 2.* Menoch. *de*

conſ.86. Iaſ. *in l plane. §. ſi duo, n. 6. ff. de leg. 1.* Soc. Iun. *conſ. 8. n. 26. lib. 2.*
16 † Extende; quia imo cenſentur repetita à venientib. ab inteſta-
to. Curt. Iun. *conſ. 71. n. 12. & conſ. 72. n. 8.* ſequitur Surd. *d. conſ. 153.*
num. 36. Vide, *Legatum factum hæredi non valet, & quando ſecus. Concluſ. 67.*

Prælegata computantur in legitimam filiorum. Concluſ. 512.

1 PRÆLEGATA † facta per patrem filiis imputantur in legitimã ipſorum filiorum. Cuma. *conſ. 70. Quidam ſer Petrus, in pr.* Bald.
conſ. 328. Determinatio, lib. 5. per tot. Alex. *conſil. 226. Ponderatis, in fin.*
2 *lib. 6.* † Extende; quia illud, quod filius recipit ex diſpoſitione teſtatoris patris ante partem, & ſic vltra id, quod habeat æqualiter cum aliis filiis, tenetur imputare in legitimam. Alex. *d. conſ. 226. in*
3 *fin. lib. 6.* † Amplia; quia prælegata non minuunt patrimonium teſtatoris, ſed ex eis deducitur Falcidia, ſicut ex aliis legatis. Cuman. *d. conſ. 70. in princ.* vbi, quod non dicuntur æs alienum.

Prælegata veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, & quando ſecus. Concl. 513.

1 PRÆLEGATA † regulariter veniunt in fideicommiſſo, quando fideicommiſſum eſt poſt prælegata. Deci. *conſ. 253. Viſo puncto,*
* *col. 2.* vbi dicit *coẽm, *v. ſed tamen prædictis non obſtantibus.* Alex. *conſ.*
* *252. Præclare, n. 3. v. quantum autem, lib. 6.* vbi dicit *communem, &
2 ibi poſtil. *in ver. veniant*, dat concord. † Extende maxime in prælegatis per modum diuiſionis, quando continent maiorem par-
* tem hæreditatis. Deci. *d. conſ. 253. col. 2. v. & vlterius*, vbi dicit *coẽm.
3 Ruin. *conſ. 110. n. 8. lib. 2.* † Et dicuntur prælegata cõtinere maiorem partem, ſi hæres hoc alleget, niſi probetur cõtrarium. Ruin.
4 *conſ. 116. n. 8. lib. 2.* † Extende; etiam ſi teſtator dixit, quod de prælegatis poſſent facere ſuam voluntatem; quia continentur in fideicommiſſo, qñ continent maiorem partem hæreditatis, & illa verba tacite inſunt, & nihil operantur, & debent intelligi ſaluo
5 fideicommiſſo; Dec. *d. conſ. 253. col. 2. v. non obſtat, & per tot.* † Idem, ſi teſtator in fideicommiſſo vniuerſali dixerit, *nõ præiudicando vllis*
prælegatis; quia per hoc non eximuntur ab vniuerſali fideicõmiſ-
6 ſo. Ruin. *d. conſ. 116. n 9. lib. 2.* † Declara maxime procedere, qñ fideicommiſſum, vel reſpicit portionem grauati, vel eſt indefinitum, & indeterminatũ; ſecus ſi eſſet reſtrictũ. Alex. *d. conſ. 252. n. 3.*
& 4. v. & maxime Salyc. lib. 6. vbi reddit rõnẽ; quia verbũ, *ſubſtituo,*
7 eſt aptũ etiam ad ſingularia legata. † Amplia, vt procedat, ẽt ſi teſtator poſt prælegata vſus fuerit verbis, *in omnibus aut aliis bonis, & iuxta inſtituat, &c. & ſubſtituit*; quia licet iſta verba videantur excludere legata, & prælegata; quia expreſſio eorum, q̃ tacite inerãt, nihil operatur. Alex. *d. conſ. 252. n. 4. & 5. v. nec obſtat, lib. 6.* vbi ẽt dicit, q̃ licet illa verba in inſtitutione excluderent prælegata; ſecus eſt in
8 ſubſtitutione, q̃ non habet illa verba. † Amplia; quia regulariter prælegata facta veniunt in fideicõmiſſo vniuerſali. Bero. *conſ. 81. n.*
9 2 *lib. 2.* put ſi hæreditatẽ reſtituere iubetur. † Extende idem, qñ iubetur omnia, & ſingula bona reſtituere. Bero. *conſ. 104. n. 23. lib.*
10 2. † Reſtringe, ſecus eſſe in fideicõmiſſo generali, niſi adſint verba vniuerſalia; quia regulariter nõ veniunt prælegata. Decian. *conſ.*
11 *122. n. 10. & ſeq. lib. 3.* † Amplia; quia ſubſtitutio capit prælegata, etiã q̃ ſit facta mere capto, & ſic vẽ exemplaris. q̃ æquiparatur pupillari; quia licet ſubſtitutio fideicõmiſſaria non capiat ea, q̃ ex pupillari capiuntur; tñ ſecus eſt, qñ ſubſtitutio eſt cõpendioſa facta in re certa, & per verba non mere ciuilia; quo caſu non cõtinet, neq; pupillarem, neq; exemplarem, ſed fideicõmiſſariam tantũ.
12 Alex. *d. conſ. 252. in fi. lib. 6.* † Amplia, niſi rogatus reſtituere caperet prælegata iure hæreditario; quia tunc ẽt prælegata venirẽt in reſtitutione hæreditatis fideicõmiſſariæ, ſecus ſi iure legati caperet. Oldr. *conſ. 107. n. 6. v. circa ſecundam, in fi.* Cuma. *conſ. 37. circ. prin. v.*
13 *ad ſecundum.* † Amplia; quia prælegata veniunt in reſtitutione, qñ teſtator iubet totam hæreditatem reſtitui; quia niſi excipiat prælegata, fit reſtitutio de omnib. pp dictionem, *totam.* Cuman. *conſ.*
14 34. *Pater vxori, per tot.* † Amplia, qñ prælegata eſſent facta pluribus hæredibus, & eſſent inuicem ſubſtituti tam quoad prælegata, quam quoad portionem, in qua fuerunt inſtituti. Cuma. *conſ.*
70. Quidam ſer Petrus, n. 3. v. circa ſecundum, quod eſt Cuma. Proſ-
15 docimi de Padua. † Amplia, qñ prius eſt factum prælegatum, & poſtea idem legatarius hæres inſtitutus gratiatus ſit de reſtituendo; quia tunc venit in fideicommiſſo. *l. Marcellus. §. quidam liberis. ff. ad Trebell.* vbi Bart. & tradunt Bald. Salycet. Caſtr. & alij *in l. cum*
verum. C. de fideicom. Deci. *conſ. 80. & conſ. 81. & conſ. 254.* Alex. *conſ.*
25. col. pen. lib. 1. & conſ. 33. lib. 4. Socin. *conſ. 31. n. 8. lib. 4.* Caſtr. *conſ.*
16 414. *Præmittendum, in prin. lib. 1.* † Extende; quia quando prælegata præcedunt ſubſtitutionem, & teſtator etiã non facta mentione de hæreditate dixit, q̃ portio præmoriẽtis, vel præmorientiũ deueniat ad ſuperſtitẽs; tunc prælegata veniunt in ſubſtitutione. Caſtr. *conſ. 414. in pr. lib. 1.* † Contrarium, quod imo prælegata, qñ 17
præcedunt grauamen, & fideicõmiſſum, non veniant in reſtitutione fideicõmiſſi, maxime, quando fuit dictum, *in omnibus aliis*
bonis, &c. Caſtr. *conſ. 398. Et circa primum, in fin. v. ad tertium, & conſ.*
399. Super dictis dubiis, in fin. v. contrarium eſt dicendum, lib. 2. † De- 18
clara; quia ſi prælegatum fuit factum pro omni eo; & toto, &c. tunc ex mente nõ venit in fideicõmiſſo, vel ſubſtitutione. Caſtr.
conſ. 398. in ſi. & 399. in ſi. lib. 2. quia vt ibi cenſetur factũ in recompenſationem. † Extende; quia ſi vni ex aliis, puta Petro legatur 19
fundus, poſtea omnes hæredes inſtituũtur, filij cenſentur oẽs in fundo pro rata inſtituti, *l. ſi quis ita hæres inſtitutus ſit. ff. de hæred. inſti.*
vbi Bald. Angel. & Imol. Caſtr. & Alex. *in l. cogi. §. inde quæritur. ff.*
ad Trebell. † Extende, vt procedat, ẽt ſi ſit dictum in inſtitutione, 20
in omnibus aliis bonis, &c. Alex. *conſ. 25. col. fin. lib. 1.* Curt. Iun. *conſ. 13.*
lib. 1. Caſt. *conſ. 399. lib. 1. & conſ. 177. Viſo ſupradicto puncto*, q̃ non poteſt reſponderi ad text. *in d. l. ſi quis ita hæres inſtitutus. ff. de hæred. inſt.*
Vide, *Inſtitutio per quæ verba fiat, & quid importent. Concl. 225.* † Contrarium tenet in hoc Dec. *conſ. 653.* & Iaſ. *conſ. fin. lib. 4.* Pariſ. *conſil.* 21
79. lib. 2. † Declara, vt procedat extenſio in legato, ſeu prælegato ſimplici; ſecus ſi prælegatũ eſſet iure inſtitutionis; quia in eo 22
dr̃ hæres particularis, & inſtitutio vniuerſalis non trahitur ad ea, in quibus eſt hęres particularis. *reg. generi, de reg. iur. in 6.* † Amplia, 23
vt idem ſit, qñ legatarius eſſet ſimplex, & grauatus de reſtituendo; quia legatario poteſt fieri ſubſtitutio in re legata, *l. vt hæredib. ff. de leg. 2. l. vnica, §. fin. C. de cad. tollend.* Iaſ. *in l. 1. n. 23. ff. de vulg. & pup. & in l. cum proponas, col. 3. in 2. limit. C. de hæred. inſtit.* † Limita; quia 24
imo regula eſt, q̃ prælegata nõ veniunt in fideicommiſſo, qñ teſtator poſt hæredis inſtitutionẽ illa dedit nulla facta mentione de hæreditate. Soc. *reg. 25. prælegata in fideicommiſſum*, vbi reſtringit, qñ teſtator patrimonium diuiſiſſet inter filios, & æqualiter eos inſtituiſſet. † Limita; quia prælegata non veniunt in reſtitu- 25
tione fideicommiſſaria, quando quis rogatur reſtituere portionem hæreditariam. Oldrad. *conſ. 107. n. 6. v. circa ſecundam.* † Et i- 26
dem, qñ ſubſtitutio fuit facta exceptis bonis prælegatis, vel libere remanentibus prælegatis ipſi hæredi; quia non veniunt eo caſu in fideicõmiſſo. Cuma. *conſ. 37. Quidam legauit, circ. pr. v. ad ſecundum.* † Limita, qñ prælegata non veniunt in diuiſione hære- 27
ditatis, *l. à patre, & l. filiam. C. de collat.* Fed. de Sen. *conſ. 3. n. 6. v. ſed in*
diuiſione. † Limita; quia prælegatum libere factum hæredi nõ ve- 28
nit in reſtitutione fideicommiſſi. Bald. *conſ. 479. Præſuppoſito ſine*
præiudicio, circa fin. lib. 2. Cuma. *d. conſ. 37. n. 3. v. quia in ipſo.* † Limita; 29
quia prælegatum non venit in reſtitutione fideicõmiſſi, quando eſt factum hæredi, cui debetur legitima, prout filio, vel nepoti; quia imputat in legitimã, & ideo pro rata legitimæ nũquam venit in reſtitutione. Cum. *conſ. 70. Quidam ſer Petrus*, vſque ad pri- 30
mam ſubſcriptionem, quæ eſt Cumani, & Proſdocimi. † Limita; qñ fideicommiſſum præcedit prælegata; quia tunc non veniunt in fideicommiſſo. Deci. *d. conſ. 253. in princ. col. 2.* vbi dicit **
communem. apoſtil. ibi citat Alex. *conſ. 55. n. 16. lib. 4.* & alios, & magis *coẽm dicit; Corne. *conſil. 228. n. 5. lib. 4.* Decian. *conſ. 41. n.* *
125. cum ſeq. & n. 137. lib. 1. & communem *dicit *conſ. 3. n. 31. eo. lib.* *
1. † Extẽde; quia ſi in teſtamento fiat fideicommiſſum, in codi- 31
cillis poſtea fiant prælegata; tunc non veniunt in fideicõmiſſo. Ruin. *conſil. 117. n. 13. lib. 2.* † Reſtringe, niſi fideicõmiſſum etiam 32
præcedens eſſet per verba vniuerſalia; quia tunc continet prælegata poſteriora. Deci. *d. conſ. 253. col. 2. v. ſolum ſupereſt.* † Reſtringe, 33
quando prælegata continent maiorem partem hęreditatis; quia ſemper veniunt in fideicõmiſſo. Deci. *d. conſil. 253. col. 2. in fin. v. ſecundo reſpondetur.* Corne. *d. conſil. 228. n. 5. & ſeq. & conſil 273. n. 9. eod.*
lib. 4. † Limita in donatione facta filio, vel hæredi, quando va- 34
luit inter viuos; quia iuramento firmata; quia non poteſt prælegare talia donata, nec de eis diſponere. Rimin. Iun. *conſil. 112. nu.*
235. vbi, quod cenſetur ſe priuaſſe donando cum iuramento. † Reſtringe, niſi donatarius hæres conſentiat, quod donatio 35
tranſeat in prælegatum. Dec. *d. conſ. 253. n. 3. & per tot.* † Imo in do- 36
natione facta filio in poteſtate exiſtenti; quia non valet, niſi iurata, vel inſinuata, niſi morte cõfirmetur, quod valeat fideicommiſſum iniunctum per patrem, & comprehendat etiam donata. Decian. *d. conſ. 3. n. 29. lib. 1.* vbi dicit *communem, & gl. *in l. Lucius.* *
§. maritus. ff. ad Trebell. in ver. ſenſiſſet, cõmuniter tenetur, & gl. contraria *in l. ſi mulier, in pr. v. ſi mortuo. ff. de leg. 3.* cõmuniter * reproba- *
tur, & dicit Decian. ibi, quod ſufficit generale fideicommiſſum. † Limita; quia non veniunt prælegata in fideicommiſſi reſtitu- 37
tione, quando teſtator mandauit reſtitui portionem obuentam. Bero. *conſil. 79. n. 31. lib. 2.* † Extende, etiam ſi fideicommiſſum ſit 38

vniuersale, quando dixit, *deductis legatis*. Bero. *d. cons. 79. n. 13. lib. 2.* & idem dicit Surd. *cons. 253. n. 7.* vbi loquitur, quando dixit, *exce-*
39 *ptis legatis*. † Extende; quando fideicommissum esset in omnibus
40 aliis bonis; quia prælegata nõ venirent. Surd. *consil. 265. n. 5.* † Extende, qñ prælegata sunt facta cum clausula, *omni meliori modo*.
41 Surd. *d. cons. 253. n. 35.* † Declara; quia est materia coniecturalis,
42 an veniant, vel non in fideicommisso. Surd. *d. cons. 253. n. 6.* † Vide
☞ omnino Boer. *decis. 280. per tot.* qui hanc materiam plenissime discutit, qñ veniant in restitutione fideicõmissi, vel non, & ponit omnes casus, quod sic, postea omnes casus, quod non, & sic
43 amplia, & limita, vt per eum. † Limita in prælegato dotis factæ per patrem filiæ; quia cum possit filia granata fideicommisso se ipsam dotare, non obstante fideicommisso; ita prælegata dotis debitæ à patre facta non veniunt in fideicommisso. Alex. *cons. 33.*
☞ *Videtur super dicto quæsito. lib. 4. in prin.* Vide, *Dotare qui teneantur, &*
44 *quando teneatur pater filiã, &c. Concl. 780.* † Restringe, qñ legatum seu prælegatum dotis esset factum per patrem filiæ iam dotatæ; sed quia pater plus dederat alteri filiæ secũdo nuptæ, prælegauit primæ certam summam ad æqualitatem, postea instituit ambas hæredes & grauauit fideicõmisso, vt altera præmoriẽte sine filiis restituat suam portionem alteri, & non dicit hæreditariam; quia cõcurrunt duo; primum, quod prælegatum est voluntarium, nõ necessarium; secundum, quod portio sola debet restitui, & non dr̃ hæreditaria. Alex. *d. cons. 33. Videtur. per tot lib. 4.* vbi est casus; qa si dixisset, *hæreditaria*, forte non veniret prælegatum; quia non est
45 hæreditarium. † Contrarium tenet ibi in casu *d. cons. 33. lib. 4.* apostillator; quia dicit potius attendendã mentem, q̃ verba; quia siue dixerit portionem simpliciter, siue alias, ex quo testator voluit filias in dote esse æquales, & sicuti illa, quæ maiorem dotem habuit, nihil de dote restituit; ita neque ista, alias æqualitas à testatore considerata non haberet effectum.

Præmium quibus debeatur de iure communi. Concluſ. 514.

1 DENVNCIANS † bona delata in fiscum, quæ ignorantur, consequitur tertiam partem ex præmio, *l. edicto. 5. extat*, & ibi gl. *in ver. vulgare ff. de iure fisci.* Castr. *cons. 446. Dico, quod istæ oues, in fin.*
2 *lib. 1.* † Generaliter sicut faciens actum pessimi exempli puniri potest pœna excedente metã legum; ita faciens actum boni exempli à contrario debet contra metam legum præmiari. Flor. de S. Petro *q. 2. in 4. dubio.* vbi loquitur in vxore, quæ visitauit maritum carceratum ad mortem, & illi accommodauit vestimenta sua, quibus incognitus exiuit de carcere, & ipsa remansit carcerata vestibus maritj; dicit, quod Antiani Bononię illam præmiauerunt; quia est actus optimi exempli ad inducendas alias vxores, vt faueant maritis, & ponit alia similia.

Præmium promissum alicui quando, & de quibus debeatur. Concl. 515.

1 PRÆMIVM † promissum aliquid indicanti intelligitur, si accusauerit in iudicio de illo, quod debet indicari, non autem intelligitur de sola notitia data. Bart. *in l. lex Cornelia. §. fi. ff. de iniur.*
2 vbi Alex. in apostil. † Amplia; quia præmium, vel pœnæ diminutio ex statuto promissa delinquentibus confitentibus intelligit, si simpliciter confiteantur cum omnib. suis qualitatibus, & circumstãtiis; ideo si negat qualitatem, perdit beneficium; quia qñ alicui conceditur præmium, vel beneficium ꝓpter aliquid, nisi illud totum impleat, non debetur. Bart. *in sua q. 8. per Italiam, in fi.*
3 *v. circa secundum.* † Amplia in delinquentibus, qui consequuntur remissionem, si se deferant; quia tenentur deferre simpliciter, siue spectet maleficium ad ipsum, siue ad alios cum omnib. qualitatibus, siue sint facti ꝓprij, siue alieni, alias non cõsequitur præmium, vel liberationem. Bart. *d. q. 8. in fin. v. & prædicta vera*, allegat. tex. *in l. 2. §. fin. ff. de iure fisci.* † Debetur autem præmium ex bonis delinquentibus, & si non est taxatum, taxatur sdm̃ patrimoniũ delinquẽtis obligatum. Ang. qui dicit hoc esse generale in omni præmio debito notificanti delictum, *in d. l. lex Cornelia. §. fi. in fi. de*
5 *iniur.* & Alex. ibi in apost. ad Bart. *in ver. nam iudicare.* † Extende; quia præmium debitum capienti malefactorem debetur primo ex bonis malefactoris, si extant; sin minus, ex bonis eius, ad cuius fauorem sumitur vindicta, & si neuter est soluendo, tenet respu-
6 blica, & Princeps. Boer. *decis. 325. col. 2. circ. fin.* † Quod nota pro cõmissariis, qui quotidie mittuntur ad faciẽdum ꝓcessus criminales in casibus execrabilib. quia primo soluit malefactor; sin mi-
7 nus, offensus, & in subsidium respublica. † Et ꝙ factum recipẽs præmium non soluat de publico, sed ex bonis delinquẽtis, si extant. Flor. d. S. Petro *q. 2. in 4. dub. col. 2. v. septimo.* † Declara; quia
8 vbicunq; præmiũ ꝓmittitur inuentori, intelligi debet de inuentione cũ captura, nisi verba dirigantur iudici; quia tunc intelligit de inuentione cũ ꝓbatione legitima. Alex. *cons. 216. Ponderatis. in pr. lib. 6.* † Amplia, quia si alicui ꝓmittitur ꝑmium, si tale quid egerit, intelligitur, & ꝓbauerit. Alex. *d. cons. 216. Ponderatis. n. 7. ꝙ hoc adduco, lib. 6.* vbi apost. *in v. probauerit*, dat conc. † Amplia, quia si
9 bannũ, vel constitutio promittens præmium inuenienti pannos ꝓhibitos intelligitur, si inuenerit, & ceperit; quia inuenire est cũ captura. Alex. *d. consil. 216. Ponderatis, in pr. lib. 6. & per tot.* † Extende; quia non dr̃ inuenisse pannos ꝓhibitos, qui inuenit quidẽ, sed fuerunt restituti tanq̃ male apprehensi. Alex. *d. cons. 216. n. 6.*
10 *v. nec obstat si contra prædicta, lib. 6.* † Extẽde; quia etiam si post restitutionem pannorum probaretur eos fuisse prohibitos; quia nõ debetur præmium, ex quo verba non conueniunt. Alex. *d. cons.*
11 *216. n. 7. lib. 6.* & maxime, quando probatur non plene, nec legitime. Vide, *Captura, & inuentio quando requiratur in flagranti. Concl.*
12 *66.* Vide, *Inuenire, & reperire in quo differant. Concl. 344.*

Præmium promissum aliquid facienti non debetur facienti ex necessitate, & quando secus. Concl. 516.

STATVTVM † dans præmium capientib. bannitos, non habet locũ, si cõmunitas coacta capere bannitos aliquos ceperit; qa dispositio intelligitur de vltro facientibus factum præmiatum.
1 Bart. *in l. si quis in graui. §. vtrum. ff. ad Syllania.* † Extende, vt idem sit, in familia officialis capiente bannitũ; quia non debet habere ꝑmium. Bar. *in d. l. si quis in graui. §. vtrum. ff. ad Syllan. n. 2. v. & per hoc*
2 *dico.* † Extende, vt procedat, etiam si statutũ dicat, ꝙ condurens bannitũ, & illum præsentans officiali ẽqualiter cum præmiando, quia si quis capiat bannitũ, & illum çliget exequutori, qui presentet officiali; nõ habet exequutor ꝑmiũ, sed capiens, licet verba loquantur de præsentãte. Bald. *cons. 64. Factum sic se habet, lib. 2.*
3 † Extende, vt non habeat locum dispositio etiam in eo, qui casu fortuito cepit bannitũ; quia non habebit præmium; quia non est intentione. Bart. *d. l. si quis in graui. §. vtrum. n. 2. v. item quod dixi. ff. ad*
4 *Syllania.* † Amplia; quia si præmium ꝓmittitur interficienti latronem latronẽ, licet non extẽdatur ad cõsanguineos latronis; si frater patruelis latronis illum interficiat, laudẽ, & ꝓmio promisso dignus est. Bald. *cons. 263. Pro Ioanne, & 264. Qui fratres. lib. 5.*
5 vbi hinc inde allegat, ꝙ facientes ex necessitate, & cõsanguinei latronis non çtinentur. † Amplia; quia is, qui facit actum reportantem præmium ex timore, vel reuerentia, aut necessitate non sponte, non consequit præmiũ. Flor. à S. Petro *q. 2. in 4. dub. col. 2.*
6 *v. item confirmatur.* † Amplia in seruo; qui consequitur libertatẽ, si vindicat necem dñi sui, vel detegit; quia non habebit ꝑmium, si cõpulsus detegat necem domin. *d. l. si quis in graui. §. si ex stipu-*
7 *latione. ff. ad Syllania.* Bald. *cons. 294. Statuto ciuitatis Perusii. lib. 1. in pen.*
8 † Amplia in præmio promisso accusantib. & deregentibus maleficatores, seu receptatores bannitorũ; quia obligati denunciare maleficia non cõsequuntur præmiũ. Bald. *d. cons. 394. in pen. lib. 1.*
9 † Restringe, vt non procedat, qñ statutum vtitur verbo cõprehensiuo officialium; vt si dicat, ꝙ receptantes bannitos puniantur in centum; q̃ applicẽtur pro medietate denunciantib. vel accusantibus; quia tunc denunciantes ẽt ex obligatione habebunt medietatẽ suam; quia statutũ est fauorabile, & vtitur verbis comprehensiuis denunciatorũ, quæ verba necessario ad istos denunciatores referri debent, & ita de statuto Perusino cõsuluit Bald.
10 *d. cons. 394. per tot. lib. 1.* vbi est casus. † Limita; quia statutum dans præmium occidendi bannitũ habet locum, vbicunq; bannitus occidatur etiam extra territorium. Bal. *cons. 428. Præmittendum. q.*
11 *in fi. lib. 5.* Vide, *Statutum circa bannitos impune interficiendos. Concl.*
12 *468.* Vide, *Statutum circa præmium capientium bannitos. Concl. 632.*

Præoccupatio quando inducat acquisitionem iuris. Concl. 517.

AQVA † priuata decurrẽs sine ꝓtensione particularis dominij efficitur ꝓoccupantis, tam de iure, q̃ etiam ex forma statuti
1 Brixiæ. Cast. *cons. 323. Visa suprædicta, col. 2. circa ver. ad prædicta. lib. 2.*
2 † Amplia; quia mineriæ inuẽtæ etiã in agro alieno subrus terram efficiuntur prꝰoccupantis. Castr. *cons. 4. col. 1. in fi. v. nec obstat. lib. 2.*
3 maxime, qñ sciente, & patiente dño possedit longissimo tẽpore 30. annorum, & repetit *cons. 23. eod. lib. 2.* † Amplia in bonis vacantib. prout in bonis bãniti, & diffidati; quia fiunt occupãtis & lucrus est ꝓoccupationi. † Amplia generaliter in bonis habentib. æquale; quia is, qui ꝓuenit, vel præoccupauit, ꝓferrur. Rom. *cons.*
4 *47. Visis necessariis in pr.* † Amplia in duobus procuratorib. in solidum datis; quia is, qui ꝓoccupat, acquirit ius, vt ipse sol' agere
5 ius,

6 iis, quæ præoccupauit. Fed. de Sen. *conſ.* 124. *Quidam in fi.* † Extende idem in plurib. exequutoribus; quis is, qui præoccupauit, præferatur omnibus, quando ſunt omnes inſolidum. Feder. de Sen. *conſ.* 130. *Venit ad me, in pr.* Vide, *Bona, quæ pro derelictis habentur, licite occupantur. Concl.* 115. & *Concl. ibi proxime ſeq.* Vide, *Procuratores duo in ſolidum alter ab altero inuito exigere poteſt, & quando ſecus. Concl.* 832. Vide, *Exequutores ſi plures dati ſunt in ſolidum, præueniens ſolus procedit, & quando. Concl.* 536.

Præpoſitura eſt dignitas, & quando ſecus, & quotuplex ſit præpoſitura. Concl. 518.

1 PRÆPOSITVRA † eſt dignitas, & etiam Decanatus; ſed tamen poteſt etiam importare aliud beneficium, ꝙ non ſit dignitas; igitur neceſſario dignitatem nō importat ſemper, Oldr. *conſ.* 281. *n.* 2. *v. non obſtat.* Vide, *Archipresbyter, & eius officium quid ſit, & quibus præferatur. Concl.* 485. Vide, *Decanatus, & Præpoſitura, an ſit dignitas.*

2 *Concl.* 60. † Amplia; quia ſi præpoſitura ſit collegiata; dī habere dignitatem. Fed. de Sen. *conſ.* 80. *per tot.* vbi idem de plebe, & Archipresbyteratu, & Gemin. *conſ.* 132. *in prin.* Vide, *Plebania quæ dicatur, & quid ſit. Concl.* 361. †, Amplia; quia Præpoſitura non eſt dignitas, qñ non eſt in Cathedrali cum præeminentia, vel non eſt collegiata, vel non habet ſub ſe capellas; quia ex iſtis tribus iudicatur dignitas, quib⁹ ceſſantib. dignitas eſſe nō pōt. Fed. de Sen. *conſ.* 135. *Caſus talis eſt, quidam habens beneficium.* vbi, ꝙ etiam poteſt eſſe ſine cura. Vide, *Prioratus an ſit dignitas, & quam ætatem requirat.*

4 *Concl.* 707. † Duplex eſt præpoſitura; quia alia ſecularis, alia regularis, & qñ de præpoſitura ſermo habetur, intelligitur de ſeculari, vel regulari, ſdm conditionem perſonæ, cui fit ꝓuiſio. Calder. *conſ.* 293. *n.* 2. *v. item verba*, alias 1. *de rer. permut.* † Amplia; quia in dubio Præpoſitura ſonat in dignitatē; quia licet ſit nomen generale; tñ ſpecialiter pro dignitate ſumitur; quia quis ꝓponitur ſup alios ad curam gerendā. Gem. *conſ.* 132. *in pr. v. nam licet Præpoſit.* † Declara tñ; quia licet ꝓpoſitura ſonet in nomen dignitatis, & ꝓpterea habeat annexum ordinem presbyteratus, *c.* 1. *de ætate, & qualitate*, tñ poteſt eſſe aliter de conſuetudine, vel exercitio, vt qñ non haberet exercitium curæ pœnitentialis, ſed ſolum curæ iuriſdictionalis. Gemi. *d. conſ.* 132. *n.* 4. & 5. *v. ſuper ſecundo*, vbi, ꝙ eo caſu ſolum habebit annexum ordinem Diaconatus, prout in Archidiacono. † Contrarium, quod imo Præpoſitura nō ſit dignitas, neq; ſonet in nomen dignitatis de iure cōmuni. Franc. Aret. *conſ.* 23. *in prin.* qui id tenet in Præpoſito Senarum, licet haberet primum locū ſupra alios ſine adminiſtratione, multo magis, qñ non habet primum locum, prout in dicto Præpoſito Senarum.

8 † Dignitas quandoq; eſt Præpoſitura, vt *in c.* 1. *de conceſſ. præb. in* 6. Ideo dicas, ꝙ quandoq; poteſt importare dignitatē, veluti ſi ex conſtitutione, vel conſuetudine ſit dignitas, vel ſi habet adminiſtrationem cum iuriſdictione, aut eſt caput collegij, alias non.

9 Aret. *d. conſ.* 23. *n.* 7. Rot. *deciſ.* 8. *de præb. in nou.* † Non tñ eſt prima dignitas in Cathedrali; quia eſt Archidiaconus de iure cōmuni.

10 Aret. *d. conſ.* 23. *n.* 7. † Amplia; quia Præpoſitus Cameracenſis habet dignitatem Aret. *d. con.* 23. *n.* 6. † Taurinēſis Præpoſitus habet

11 primā dignitatem de conſuetudine. Areti. *d. conſ.* 23. *n.* 7. † Præpoſitus Senarum non habet dignitatem. Aret. *d. conſ.* 23. *n.* 5. & *ſeq.*

Præpoſteratio inducit nullitatem, & quando ſecus. Concluſ. 519.

1 PRÆPOSTERATIO † dicitur fieri, quando id, quód debuit poni poſt, ponitur ante, vel è contra, *l. vt debitum*, vbi glo. & Dd.

2 *C. de hæditar. act.* vbi, qñ vitiet, vel non. † Et ideo petens diuiſionem fieri de bonis, anteq̄ conſtet bona eſſe communia, ꝓpoſtere agit; ideo ſi alter negat bona eſſe cōmunia, prius agendum eſt ſuper cōmunione, poſtea ſuper diuiſione. Caſt. *con.* 179. *In cauſa. col. pen. n.* 6. *v. ſuper tertio, lib.* 1. † Et ꝙ ſi agenti cōmuni diuidūdo

3 opponatur exceptio prępoſterationis, ꝙ res non ſunt cōmunes; ideo non eſt locus diuiſioni, debeat ſuſpēdi iudicium diuiſoriū, & prius agi via communionis, & rei vendicationis, ſeu publicianæ, & ita debet iudex ꝓnunciare. Alex. *conſ.* 213. *Viſo, & opportune, n.* 18. & *ſeq. v. poſtremo, lib.* 2. vbi apoſtil. *in v. præpoſterationis*, dat conc.

4 † Vitiat ꝓpoſteratio actum factū, veluti ſi ante appellationem interpoſitam quis ꝓſequatur appellationē, q̄ poſtea interpoſuit. Caſtr. *conſ.* 117. *Super primo, n.* 3. *v. interdum*, vbi, ꝙ ſicut actus factus poſt finitum terminū eſt nullus; ita ſi fiat ante terminum ex ꝓpoſteratione. † Et idem, ſi pēdente appellatione, vel nullitate, anteq̄ fiat declaratio, fiat præceptū pro ſententia ſuſpenſa; quia eſt ꝓpoſteratio, quæ inducit nullitatem. Caſtr. *conſ.* 231. *Viſis actis, v. ſe-*

5

6 *cundo dico, per tot. lib.* 1. † Amplia in obligato vendere; quia tenetur prius tradere rem venditam, quam pretium percipiat; & ideo ſi agat ad pretium, anteq̄ rem tradiderit, præpoſtere, & nulliter agit; ideo debet ſuccumbere. Caſtr. *conſ.* 93. *In cauſa, quæ vertitur, n.* 5. *v. item dictus, lib.* 2. Vide, *Ordo naturæ & intellectus quando attēdatur, vel non. Concl.* 195. † Extende in tertio poſſeſſore, qui non poteſt 7 conueniri, niſi prius excuſſo principali debitore, fideiuſſoribus, & aliis obligatis. Caſtr. *conſ.* 175. *Ad primum, in pr. lib.* 2. vbi dicit, ꝙ iſta præpoſteratio non tollit ius creditoris, quin poſſit redire, & conuenire debitorem, & fideiuſſores, anteq̄ ſit ſatisfactus à tertio poſſeſſore. Vide, *Exceptio diſcuſſionis in quibus cauſis habeat locum. Concl.* 404. † Amplia in iudice habente commiſſionem conditionalem, quia committitur ſibi, vt conſtito de læſione reſtituat, & à iuramento abſoluat, ſi fiat abſolutio, & reſtitutio, abſq; eo, ꝙ 8 prius conſtet de læſione, omnia ſunt nulla ex præpoſteratione. Caſtr. *conſ.* 196. *n.* 4. & 5. *lib.* 2. † Amplia; quia vbicunq; ordo præpoſteratur eiuſdem cauſæ, ſemper inducitur nullitas, vel datur 9 materia appellādi; ideo ſi iudex appellationis, vel reuiſionis, qui debet prius cognoſcere de exceptione incompetentiæ, mandat procedi ad vlteriora ſimpliciter, cenſetur tacite pronunciare ſe iudicem, & datur appellatio: ſi vero mandat procedi ad vlteriora, reſeruatis exceptionib. partium, tunc inducit præpoſterationem, & ſic nullitatē; quia prius debet cognoſci, an ſit iudex, poſt. ea de iuſtitia cognoſcet in meritis, alias grauat iniuſte; quia ſi nō eſſet iudex, pars non debuit grauari in proceſſu. Abb. *conſ.* 14. *In cauſa, ſeu quæſtione, v. ſed iis non obſtantibus, vſq; in fin. lib.* 1. † Extende; 10 quia is, qui petit exequutionem inſtrumenti nō bene exemplati; quia nō citata parte, vel ex alio defectu, dī inordinatum proceſſum facere. & præpoſterare; ideo non debet obtinere. Alex. *conſ.* 34. *Viſo proceſſu, n.* 2. *v. item opponitur, lib.* 3. † Declara ſeu limita; 11 qa ſtante confeſſione debitoris cōuenti poteſt ex inordinato, & præpoſterato proceſſu condemnari; quia in cōfeſſum nullæ partes iudicis ſunt, niſi in condemnando. Alex. *d. conſ.* 34. *n.* 3. & *ſeq.* † Limita; quia exceptio præpoſterationis non poteſt opponi in 12 inſtantia appellationis, qñ non fuit oppoſita in prima inſtantia. Alex. *d. conſ.* 34. *Conſultus. n.* 3. *lib.* 4. † Limita; quia qñ præpoſteratio fit contra conſilium legis, licet iudex male faciat, & faciat litem ſuam, in quantum læditur pars; tamen actus præpoſteratus 13 valet. Caſtr. *conſ.* 232. *In cauſa, quæ vertitur, col.* 1. *in fin. v. nec obſtat*, & *col.* 2. *lib.* 1. vbi ponit plura exempla, videl. qñ expreſſe petitur ꝓnunciari ſuper incidēti, iudex debet pronunciare; ſi tñ pronunciat ſuper principali omiſſo incidenti, valet ſententia; & idem in incidenti mero non tenetur pronunciare, & ſi pronunciat, valet ſententia. Vide, *Forma quando non ſit ſeruanda. Concl.* 421. † Idem, ſi cauſa pendet in poſſeſſorio, & petitorio, ex ordine debet pro- 14 nunciare primo in poſſeſſorio, ſucceſſiue in petitorio; ſi tamē faciat contrarium, valet ſententia; quia peruerſio ordinis vnius ad alterum non vitiat. Caſtr. *d. conſ.* 232. *col.* 2. *circ. pr. v. item patet, & n.* 2. *lib.* 1. † Idem, ſi in cauſa appellationis dicatur etiam de nullitate 15 principaliter; quia licet iudex ſecundum ordinem prius debeat pronunciare ſuper nullitate, poſtea in negotio principali, iſtud eſt ratione recti ordinis, quem debet iudex ſeruare; non tamen infertur, ꝙ ſi poſtponatur, vel omittatur ordo actus ſit nullus; qa imo valet. Caſt. *d. cōſ.* 232. *n.* 2. *v. nec obſtat, lib.* 1. † Idem in vēditione 16 pignorū ratione iudicati; quia debent primo capi mobilia, poſtea immobilia, vltimo iura, & actiones, *l. à D. Pio. §. in venditione. ff. de re iud.* & ſi contrarium fiat, datur appellatio, vt ibi Bart. tamen Surd. *conſ.* 39. *n.* 18. & *ſeq.* dicit, ꝙ ſonat in monitionē iudici, non in neceſſitatem; quia leuis eſt ſolemnitas; ideo ſi contrariū fiat præpoſterando, valebit, ſi non eſt appellatum. † Idem in melio- 17 ramentis, pro quibus datur retentio; quia ſi detur reſtitutio bonorum, & ſententia ſuper reſtitutione cum clauſula, *refectis prius melioramentis*, intelligitur prius, quatenus ſint liquidata; quia eſt monitio ad iudicem exequentem, non neceſſitas. Benintend. 18 *deciſ.* 77. *per tot.* Vide, *Melioramenta dant retentionem rei, & quando ſecus. Concluſ.* 182. † Idem in præpoſteratione ordinis ad proceſſum; quia nō inducitur nullitas proceſſus. Caſtr. *conſ.* 247. *In cauſa, quæ vertitur, col. antep. n.* 5. *circa fin. v. Item allegatur, quod iſti, lib.* 1. † Idem in præpoſteratione ordinis cauſæ ad cauſam; quia non 19 vitiatur ſententia ipſo iure, ſed opus eſt appellatione. Abb. *conſ.* 29. *In quæſtione. n.* 2. *lib.* 2. vbi loquitur in ſententia lata contra tertium poſſeſſorem, non excuſſo principali; quia licet fuerit exceptum de diſcuſſione; tamē à proceſſu ad vlteriora debuit appellare; quia paria ſunt, non excipere, vel excipere, & à pronuncia expreſſa, vel tacita non appellare, vbi, ꝙ dicitur lata contra ius litigatoris, nō contra legis caſum. † Limita; quia ex inordinato 20 proceſſu poteſt ſequi condemnatio contra confeſſum. Vide, *Confeſſio eſt efficacior probatio cæteris. Concluſ.* 645. *n.* 5. & *ſeq.* Vide, *Ordo quid ſit, & quando ſeruandus, vel non. Concluſ.* 197.

Præscriptio ad quid inuenta, odiosa, & qualis. Concluſ. 520.

1 PRÆSCRIPTIO † eſt inuenta contra negligentes, & in odium illorum; ideo non currit contra eum, qui non eſt negligens; quia non valet agere, vel poteſt agens compenſatione ſubmoueri. Pet. de Anch. *conſ. 5. Pro parte nobilis, n. 12. & ſeq. v. ſupereſt de quarto.* † Et partes non poſſunt renunciare præſcriptioni ex negligentia. Ang. Aret. *conſ. 72. In caſu ſupradicto. n. 24. v. nec etiã, & n. 45.*
3 *v. nec obſtat, quod dicitur.* † Et pro bono publico fuit adinuenta, licet effectus præſcriptionis ſit vſurpatio, & propterea licet liberet debitorem ab obligatione ciuili; non tamen liberat eum à naturali. Bald. *conſ. 485. Punctus ſuper quo, lib. 2.* Ang. Aret. *d. conſ. 72. In caſu ſupradicto, n. 19. v. confirmãtur prædicta, cum multis ſeq.* vbi, q̃ alias dominia eſſent in incerto, quod eſſe non debet, & quod pro bono publico fuit introducta præſcriptio, & *conſ. 93. Nulli dubium,*
4 *in prin.* † Item fuit adinuẽta ex duplici effectu; quia aliq̃n is, qui præſcribit, ſibi acquirit illud, q̃ negligens perdit, prout in dominio, & ſimilibus: aliquando is, qui præſcripſit, ſibi nihil acquiſiuit de eo, quod negligens perdidit, prout in ſeruitute, q̃ negligẽs perdit; quia præſcribens non acquirit ſeruitutem amiſſam, ſed libertatẽ, quia extinguitur ſeruitus, nõ acquiritur; ſic ſi poſſideo hæreditatẽ, contra hæredem præſcribo ius adeundi, ſed illud ius mihi non acquiritur, ſed extinguitur. Caſtr. *conſ. 22. in fi. v. ſupereſt*
5 *tertio, lib. 2.* vbi ponit alia exempla. † Et ꝓpterea nõ poteſt Imperator concedere etiam Eccleſiæ, q̃ contra eam nulla currat præſcriptio. Ang. Aret. *d. conſ. 72. n. 7. & multis ſeq. v. nec dictis poſſeſſorib.*
*6 vbi *n. 9.* dicit* communem. † Declara; quia priuilegium etiam Imperatoris, quod nulla currat præſcriptio, inducit præſcriptionem ad cẽtum annos, prout gaudet Romana Eccleſia; quia maius priuilegium à iure communi conceſſum circa præſcriptionẽ eſt Rom. Eccleſiæ, quæ caput omnium Eccleſiarum eſt; & priuilegium patitur interpretationẽ paſſiuam à iure cõmuni. Angel.
7 Aret. *d. conſ. 72. n. 9. & ſeq. v. ſecũdo dato, & in fi. v. nec obſtat gloſ.* † Cõtrarium, quod poſſit in totum tolli, quando adeſt clauſula, *ex certa ſcientia*, vel, *non obſtante*, & conſtat de mẽte; quia caſſat omnem titulum, & coẽm poſſeſſionem, niſi ſit certo modo Ang. *d. conſ. 72. n. 24. & ſeq. v. ſed tamen iis, iuncto ver. nec obſtat, quod præſcriptio. nu. 44.*
8 *& ſeq. & in fi.* qñ negatiua vniuerſalis præcedit. † Odioſa eſt præſcriptio, ſicut cõmiſſio pœnę, vel curſus vſurarum; ideo excluditur præſcriptio ex cõpenſatione, ſicut excluditur pœna, vel curſus vſurarum ex identitate rationis. Pet. de Anch. *d. conſ. 5. n. 13. v. hinc dicitur*, Crauet. *conſ. 201. n. 37.* vbi, quod dr̃ odioſa; quia ab-
9 ſorbet ius alienum. † Et lucrũ præſcriptionis eſt odioſum. Bald.
10 *in l. 4. C. pro emptore.* † Et reputatur improbum lucrum præſcriptio.
11 Cuma. *conſ. 159. In dubium vertitur, in fin.* † Et dr̃ improba allegatio, & iniqua defenſio *in auth. vt Eccleſ. Roma. circa med.* Fulg. *conſil.*
12 *83. Bonaccurſus, in fi.* † Imo impium, & iniquis hominib. præſidiũ eſſe præſcriptionem dicit Fulg. *conſil. 122. S & P. Cines, n. 1. v. quini-*
13 *mo, & conſ. 234. col. 2. in pr.* † Et præſcriptio eſt iniquiſſimũ remedium æquitati contrarium. *Auth. vt Eccleſia Romana centum annor.*
14 *gaudeat.* Rom. *conſil. 149. Concluſionem, col. fin. in pr.* † Et eſt contra naturalem æquitatem, de qua *in l. iam hoc iure. ff. de cond. indeb.* Aret. *in l. quod vxori. ff. de acq. poſſeſ.* Curt. *conſ. 71.* Bald. *in l. ancillæ. C. de furt.*
15 *col. 3.* Deci. *in c. 1. n. 50. de prob.* Aymo. *d. conſ. 201. n. 37.* † Et dicitur iniquiſſimum præſidium. *Auth. vt Eccleſ. Roman. v. habeat*, ita Alex.
16 *conſ. 77. n. 3. lib. 6.* Socin. *conſ. 86. n. 10. lib. 1.* Corn. *conſ. 145. lib. 4.* Cra-
17 uet. *conſ. 201. n. 37.* † Et eſt ſtricti iuris, & ſtricte interpretat. Abb. *conſ. 101. n. 7. lib. 1.* † Et in tantum eſt improbum præſidium præſcriptio, vt poſſit arbiter, vel arbitrator ex bono, & æquo aſſumptus reiicere præſcriptionem. Fulgo. *conſ. 107. In propoſita quæſtione.* Cuma. *conſ. 67. in fin.* Angel. *in l. 1. C. de præſcript. 30. ann.* imo nequiſſimum iuris præſidium dr̃, Alex *d. conſ. 77. Viſo proceſſu, n. 3. lib.*
18 *6.* † Cõtrarium tenet Roma. *in rubr. de arbitr. col. 1. & 2.* Lanfranc. de Oriano *in tract. de arbitr. q. 25.* vbi late Bart. *in extrauag. ad repri-*
19 *men. ſuper ver. videbitur, in fin.* † Declara; quia qñ eſt poſſeſſor malę fidei, procedit prima opinio; quando vero eſt bonæ fidei, ꝓcedit ſecunda opinio. Rom. *conſ. 149. Concluſionem, col. 2. v. quartam autem, n. 2. & ſeq.* vbi plena apoſtil. *in ver. Angel.* citat plurimos, &
20 dicit coẽm diſtinctionem. † Amplia; quia præſcriptio in tantũ eſt odioſa, vt inducta per ſtatutum, vel legem in perſonali nõ extendatur in reali, & ſi loquatur, quod præſcribatur actio in perſonali, & in rem, non tollit hypothecatiã, quantumcunq; verba ſint generalia. Fulgo. *conſ. 234. col. pen. v. extra vero propoſitam conſul-*
21 *tationem.* † Et an valeat ſtatutũ inducens præſcriptionem. Vide,
22 *Statutum circa præſcriptiones valet, & quando non, & quãdo habeat locũ, vel non. Concl. 633.* † Et quod regulariter non extendatur tanq̃ odioſa. *l. 3. §. ſi quis hoc*, & ibi Bart. *ff. de itin. actuq̃ priua. & inſt. Publicanus. ff. de pubica.* Bald. *in l. 3. col. 3. v. adde quod licet, C. de legib.* † Contrarium, quod imo præſcriptio cum bona fide ſit fauorabilis hodie, declarat Feli. *in c. fin. v. Demum circa prædicta, de præſcriptio. n. 7.* vbi, quod eſt odioſa conſiderata, prout de iure ciuili cum mala fide, ſed prout de iure Canonico cum bona fide, eſt fauorabilis.
† Declara; quia aliquando præſcriptio eſt odio negligentis in-
uenta; aliquando mere fauorabilis ad fauorem poſſidentis, pro vſucapio triennalis; aliquãdo mixta; quia & odio negligentis, & fauore poſſidentis, prout præſcriptio cum titulo 10. vel 20. ann.
Couar. *2. parte relectio. c. poſſeſſor. de reg. iur. §. 12. n. 4.* † Amplia; qui
opponens de præſcriptione tanquam odioſa debet probare, quod tempus ſit completum, quod inducit præſcriptionem. Inſ. *in l. 1. qui putat, n. 12. ff. de acquir. hæred.* Bart. * communiter approbatus *in l. Celſus, n. 22. ff. de vſucap. & in l. ſi poſt. ff. de rei vendic.* Com. *conſ. 136. & conſ. 247. lib. 2.* Felin. *in c. licet cauſam. col. 5. col. tertia. caſ. de probat.*

Præſcriptio non procedit ſine bona fide, & quis dicatur bonæ fidei, vel malæ fidei. Concl. 521.

PRÆSCRIPTIO † non procedit ſine bona fide. Fed. de Sen. *conſ. 234. in princ. n. 2. ver ſed video.* Cuma. *conſ. 158. n. 5.* vbi etiam in communitate loquitur, Fulgo. *conſ. 83. Bonaccurſius, n. 2.* Fulgo. *conſ. 106. In propoſita quæſtione*, vbi dicit attendi ius Canonicum, & *conſ. 234. col. 2. in fin. ver. illud etiam.* Alex. *conſ. 1. n. 22. v. circa ſecundum, lib. 4.* Anchar. *conſ. 139. n. 4.* Caſtr. *conſ. 116. In quæſtione, in prin. lib. 2.* Abb. *conſ. 3. Nitar. col 12. & ſeq. ver. 14. quæſtio, lib. 2.* Alex. *conſ. 69. In cauſa, n. 10. v. venio ad ſecundum, lib. 3. & conſ. 54. Circa primum. n. 7. & ſeq. v. quoad ſecundum, lib. 6. & conſ. 77. Viſo proceſſu, n. 2. ver. ex prædictis, lib. 6.* vbi dicit eſſe ſecundum veras, & communes* con-
cluſiones, vbi Apoſt. citat eundem Alex. *conſ. 99. lib. 4. & conſ. 57. Viſo proceſſu. n. 7. v. poſtremo, lib. 7.* vbi dicit* communem. † Et ideo non poteſt malæ fidei poſſeſſor inchoare præſcriptionem.
Alex. *d. conſ. 54. n. 7. lib. 6.* † Idem eſt in vſurario; quia nunq̃ præſcribit, Apoſtil. ad Alex. *d. conſ. 54. n. 7. in ver. præſcriptio, lib. 6.* Vide, *Præſcribi quæ non poſſint. Concl. 534.* † Idem eſt in eo, qui poſſidet pignus; quia nunquam præſcriptionem poteſt incipere, niſi nomine Domini pignoris. Alex. *d. conſil. 54. n. 7. lib. 6.* † Idem eſt in eo, qui emit cum læſione vltra dimidiam; quia cum cõtractus ſit reſciſſibilis, non poteſt incipere præſcribere propter malam fidem. Alex. *d. conſ. 54. n. 10. lib. 6.* † Idem eſt in eo, pro quo alius frater acquiſiuit; quia nõ poteſt velle acquiſitum niſi ſoluat pretium ſolutum ab acquirente, & non poteſt præſcribere. Alex. *d. conſil. 77. n. 2. & ſeq. lib. 6.* † Amplia, vt præſcriptio ſine titulo non procedat. Soci. *conſil. 47. In primo preſentis conſultationis, nu. 8. circa ſecundum, lib. 1.* vbi declarat, etiam in titulo putatiuo procedere, niſi error ſit iuſtus, vel in emptione & venditione ſit iuſtiſſimus, & qñ dicatur, vide eum. † Contrarium in præſcriptione 30. vel 40. annor. quia non requiritur titulus. Caſtr. *conſil. 113. n. 3. v. ſalvo ſpondetur, lib. 2.* † Declara; quia quod dr̃, titulum requiri in præſcriptione, procedit in iis, quæ ſunt contra ius commune, etiam ſi ſint lapſi 40 & 60. anni, ſecundum Alex. *conſ. 106. Perſpectum, n. 6. & 7. ver. 8. lib. 2.* Cuma. *conſil. 149. in pr.* Caſtr. *conſil. 116. In quæſtione, n. 2. lib. 2.* allegat *c. ad decimas, de reſtit. ſpoliat. & c. 1. de præſcript. lib. 6.* † Contrarium, quod imo præſcriptio etiam contra ius præſumatur cum bona fide, qñ eſt longiſſimi temporis & maxime, qñ extaret fama in loco circa titulum. Abb. *conſ. 102. col. 1. ver. non obſtat, lib. 1.* † Amplia, vt procedat ſine dum in præſcriptione iuris realium, ſed etiam in præſcriptione perſonalium indifferẽter de iure Canonico, quia vbi non adeſt bona fides, non poteſt præſcriptio inchoari. Petr. de Anchar. *conſ. 5. n. 14. v. q̃ in fin. ver. primo circa hoc.* Cuma. *conſ. 147. Domina Conteſſia*, vbi dicit* communi.
† Extẽde tam in realibus, quam in incorporalib. Alex. *conſ. 100.*
lib. 4. † Extende; quia procedit tam in reali, & hypothecaria, q̃ etiam in perſonali ſecundum* communem. Anchar. *d. conſ. 139. in fin.* vbi, q̃ communiter Bart. reprobatur, qui tenuit contrarium.
† Extende; quia ꝓcedit etiam in feudalib. & iuriſdictionalibus.
† Extende; quia ꝓcedit etiam in feudalib. & iuriſdictionalibus.
etiam contra Regem Franciæ; quia ſi eſt in mala fide, nõ poteſt præſcribere, & ius Canonicum in hoc vbique, & contra omnes ſeruatur. Abb. *conſ. 3. Nitar. col. 12. & ſeq. v. decima quarta quæſtio, lib. 2.*
† Extende in tantum; quia bona fides requiritur in præſcriptione, vt non ſufficiat adeſſe, niſi allegetur; quia non releuat. Alex. *conſ.*
69. In cauſa, n. 10. in fin. cum ſeq. v. Item poſito, lib. 3. vbi apoſtillat. concord. *in ver. allegetur.* † Amplia in tm, vt neq; omnis iuſtus titulus ſufficiat ad præſcribendũ. Bald. *con. 51. An dominet. lib. 2.* Vide, *Titulus qualis requiratur, vt præſcriptio habeat locũ. Concl. 311.* † Dedue, quia titulus minus iuſtus dat materiam præſcribendi, & intelligi, fieret

si error sit in facto; secus si in iure. Anch. *cons.* 443. *n.* 18. & est subscriptio Zabarell. † Amplia; quia possessor malæ fidei nõ potest incipere præscribere, licet sit possessor, & excipiat. Alex. *cons.* 185. * *Viso titulo, n.* 25. *in fi. & 26. v. vento ad secundum, lib.* 2. vbi dicit * coẽm Alex. *cons.* 54. *circa primum, n.* 7. *& seq. v. quoad secundum, lib.* 6. † Extende, vt procedat, tam si agitur de pscriptione rei, prout loquit *c. fi. de præscript.* quam etiam si agatur de præscriptione iuris, & actionis; quia licet *c. fi. de præscript.* dicat, rei habeat conscientiam; tñ quia rei nomen est generale, & cõprehendit ius & actionem; & quia nullam admittit præscriptionem, quæ negatiua vniuersaliter negat de omni, & tam de iure ciuili, quam Canonico, plene Alex. *cons.* 185. *n.* 26. *& seq.* vbi plures, dicit * coẽm, & *n.* 27. *in fi.* dicit veriorem, humaniorem, & magis communem, *lib.* 2. & quia euitat peccatum, & licet text. *in c. possessore, de reg. iur. in* 6. loquatur de possessore rei; tamen habet locum etiam in possessore iuris, citat plurimos, & tollit contraria; quia loquuntur de iure ciuili, quod est correctum, & plenius idem Alex. *cons.* 99. *Videtur*, vbi ꝙ vtraq; allegat, & hanc tuetur, & dicit * coẽm, *lib.* 4. vbi plenissima apostil. *in v. contrarium*, citat plurimos concor. Deci. *cons.* 266. * *n.* 4. *& 267. n.* 5. vbi dicit * coẽm, & Alex. *d. cons.* 99. *v. non obstante allegata, cum seq.* vbi tollit omnia contraria, & dicit hanc esse magis * communem. *lib.* 4. & iterum repetit Alex. *cons.* 51. *Videretur, in pr. lib.* 5. vbi pro vtraq;, & hanc tuetur, & dicit * coẽm *n.* 5. *& n.* 10. * *v. & per prædicta, cum seq.* dicit magis * cõmunem, sequitur Rip. *cons.* 1. *tit. de præscript.* vbi dicit * coẽm. † Contrarium tenent plurimi, quos citat Alex. *d. cons.* 99. *Videtur, in pr. lib.* 4. vbi citat Innoc. Hostien. Bart. Angel. & Rom. quia iura Canonica requirunt possessionem rei cum mala fide, quæ non cadit in incorporalibus, vt si negligat petere creditor, ipse debitor præscribit propter negligentiam; non quia possideat, & sic non operatur mala fides hoc casu, & ibi apostil. *in ver. Hostien.* allegat plures, & dicit, ꝙ ista est verior. † Declara; quia opinio prima, quod non detur vlla præscriptio cum mala fide; quia induceretur peccatum, & maxime hoc procedit, quando adest terminus certus, & iurtum; quia tunc nunquam præscribit. Alex. *d. cons.* 99. *n.* 7. *v. & prædicta fortius, lib.* 4. *& cons.* 51. *n.* 10. *& seq. v. & per prædicta, lib.* 5. † Extende, vt procedat etiam in præscriptione personali; quia existens in mala fide non excludit actionem personalem, etiam per 30. aut 40. annos. Alex. *cons.* 97. *Viso processu, n.* 7. *v. postremo non obstat, lib.* 7. vbi * citat plurimos, & dicit * coẽm, à qua in iudicando non est recedendum. † Extẽde; quia imo si admitteretur contraria opinio, quod dari posset præscriptio defuncti per 30. vel 40. annos, adhuc non releuaret; quia hæres teneretur exonerare animam defuncti, qui fuit in mala fide. Alex. *d. cons.* 97. *n.* 8. *lib.* 7. † Extende; quia neq; error iuris excusat eum, qui est in mala fide, & cõfessio turticis de recepto non inducit bonam fidem, neq; assertio turticis, si de tutela legitime non constat. Alex *d. cons.* 97. *nu.* 8. *& 9. v. nec ad hoc obstat, lib.* 7. Vide Ant. Gabr. *lib.* 5. *tit. de præscript. Concl.* 3. *Præscriptio in personalibus actionib.* † Extende, vt procedat etiã stante statuto; quia si admittitur præscriptio simpliciter, intelligitur cum bona fide, si exprimeret cum mala fide, nõ valeret sdm magis * coẽm. Alex. *d. cons.* 185. *n.* 27. *v. nec prædictis obstat. lib.* 2. & maxime dicit, ꝙ non valeret, nisi exprimat aliquam iustam causam. † Contrarium, & male consuluit Alex. *cons.* 115. *Visa scriptura, n.* 4. *& seq. v. accedit. lib.* 2. vbi dicit, quod statutum Anconæ loquens de præscriptione 10. annorum cum bona fide, & postea loquens de præscriptione 20. annorum simpliciter, intelligitur etiam cũ mala fide; quia quando voluisset, distinxisset, ergo simpliciter loquens simpliciter loquitur, quod falsum est; quia non valeret, vt infra, *num.* 74. *& seq.* † Amplia etiam in quacunq; præscriptione 40. annorũ; quia licet de iure ciuili habeat locum; tamẽ secus est de iure Canonico; quia nunquam præscribit malæ fidei possessor, *c.* 2. *de reg. iur. in* 6. Bal. *cons.* 4. *Factum tale est, quidam Lucius, n.* 4. *v. sed de iure Canonico, lib.* 3. Angel. *cons.* 299. *Quidam Ciccolus, per tot.* vbi, quod nec acquiritur dominium, neque exceptio ex tali præscriptione cum mala fide. Cum. *cons.* 147. *per tot.* & quod præscriptio non procedat cum mala fide de iure Canonico, quod præualet iuri ciuili. Fulgo. *cons.* 234. *D. Iacobus, col.* 2. *circa fin. v. illud etiam.* Petr. de Anchar. *cons.* 44. *n.* 11. Io. de Imol. *cons.* 147. *n.* 11. vbi, quod nunquam præscribit, & ius Canonicum attenditur; quia * agitur de peccato, & est * communis opinio Ant. de Butr. *cons.* 45. *n.* 3. *in fin. v. merito*, vbi, quod opinio Bart. contraria communiter * reprobatur, & ius Canonicum in hac materia prẽualet, & * communem dicit Dec. *cons.* 266. *n.* 4. *& 267. n.* 5. Alex. *cons.* 99. *n.* 5. *& 6. * lib.* 4. vbi dicit * communem, & apostil. citat infinitos *in ver. contrarium.* Rom. *cons.* 275. *Quoad primum, n.* 8. *& seq.* Alex. *cons.* 21. *nu.* 12. vb apostil. *lib.* 4. † Et quod præscriptio etiam longissimi temporis non procedat cum mala fide, maxime, de iure Canonico, cui standum est in hac materia peccati, vt pet * omnes Dd. *in l. sequitur. § si viam. ff. de vsucap.* Calca. *cons.* 74. *col.* 9. *circa med.* Castren. *cons.* 323. *Visa supradicta, in fin. lib.* 2. plenissime Crauet. *cons.* 146. *per tot.* vbi clare hoc tuetur verissimum, & Abb. *cons.* 101. *In quæstione, n.* 5. *& 6. lib.* 1. vbi, ꝙ contra Eccle siam nõ præscribitur, nisi 40. annis cum bona fide, & idem Abb. *cons.* 46. *In quæstione, in fin.* vbi loquitur in præscriptione 30. annorũ, & vide alios supra in prima ampliatione. Alex. *cons.* 116. *Perspectis, in prin. lib.* 5. *& cons.* 54. *Circa primum, n.* 7. *& seq. v. quoad secundum. lib.* 6. † Contrariũ Bart. *in l. fi. in fi. C. vnde vi*, per tex. *in l. si quis emptionis. § de præscrip.* 30. *vel* 40. *an. Pedemont. decis.* 115. *n.* 5. vbi late, & hanc * coẽm esse Canonistarũ, & Legistarum limitationem, dicit Alba. *cons.* 28. *n.* 2. vbi, ꝙ tempus 30. annorum inducit bonam fidẽ in eo, qui erat prius in mala fide. † Declara; quia opinio Bart. procedit in mala fide ꝓsumpta, quæ purgatur; & cessat per longissimi temporis præscriptionem 30. vel 40. annorum; sed vbi sumus in vera mala fide, quæ appareat, non pscribitur vllo tẽpore, quia grauior est mala fides vera, q̃ præsumpta, vt in simili de dolo vero, & presumpto. Alex. *cons.* 6. *li.* 1. Deci. *cons.* 178. *col.* 3. *& cons.* 418. *ad fi.* item quia doctrina Bar. procedit de iure ciuili, & non de iure Canonico, cui stãdum est in hac materia. Crauet. *de antiq. temp. in* 4. *part. §. materia ista, n.* 20. Item quia si defunctus fuit in mala fide, ẽt eius hæres nõ potest pscribere, licet velit præscriptionẽ inchoare ex persona sua. Rom. *cons.* 201. *ante fi.* & ita ẽt declarat Ang. Aret. *cons.* 72. vbi *n* 5. *& seq.* ꝙ titulus allegatus præsumitur in pscriptione 30. annorũ, postea *n.* 32. *& seq.* dicit nõ procedere in inuasore; quia nõ potest præscribere; quia nec titulum, nec possessionẽ habet. † Contrarium, ꝙ possessor malæ fidei ex præsumptione nunq̃ præscribat de iure Canonico, ꝙ attenditur etiã in terris Impeꝛij; quia agitur de peccato. Rom. *cõs.* 275. *Quoad primum, n.* 7. *cum seq. v. tum etiam.* Abb. *cons.* 46. *In quæstione, in fin. lib.* 2. vbi loquitur saltem, qñ mala fides per famam probatur. † Declara; quia possessor malæ fidei nunq̃ præscribit, siue in reali, siue in incorporalib. & personalib. & opinio Bart. tenentis contrarium cõmuniter * damnatur, & ita * seruari in omni foro dicit Alex. *cons.* 34. *Viso processu, in pr. lib.* 3. & ita Decian. *d. cons.* 2. *n.* 192. *& seq. lib.* 1. vbi *n.* 146. extendit etiam in centenaria, & quod sit damnata opin. Bart. magis * coẽm dicit Mandel. *cons.* 607. *n.* 3. quod non est impressum, & * coẽm Couar. *in c. * possessor, de reg. iur. in* 2. *prælect. §.* 9. *n.* 3. *& seq.* vbi extẽdit. † Amplia, vt procedat etiam in præscriptione immemorabili; quia si cõstat de mala fide, non procedit. Balb. *de præscript. in* 2 *part, tertiæ partis princ. q.* 6. *n.* 21. Vide, *Præscriptio immemorabilis habet multa specialia, & quando secus. Concl.* 550. † Amplia, vt procedat etiam in minore præscribente; quia in eo præsumptio doli, & malę fidei habet locum, sicut in maiore. Alex. *cons.* 99. *Videtur, n.* 10. *v. nec etiam obstat, lib.* 4. † Amplia; quia vbicunq; quis vult fundare præscriptionẽ suam supet titulo, qui titulus repugnat præscriptioni ex eius lectura, nunq̃ habet locum pꝛescriptio quantocunq; tempore durauerit; quia necessario est in mala fide ex lectura tituli. Gemin. *cons.* 96. *n.* 4. *v. quoad secundum.* † Amplia; quia non habens animũ præscribendi, ꝙ dignoscitur, si bona tanq̃ aliena possedit, non præscribit. Bald. *cons.* 13. *Super eo quæritur, v. quarto quæritur, & in fin. lib.* 1. vbi soror retinens omnia bona patris nõ præscribit partem fratris non adeuntis, ex quo locauit nomine cõmuni suo, & fratris bona hæreditaria. † Extende; quia venditor, qui constituit se possidere nomine emptoris, nõ potest præscribere. Castr. *cons.* 465. *Videtur dicendum, n.* 2. *v. secundo probatur, lib.* 2. † Amplia, vt bona fides requiratur etiam respectu temporis auctorum, qñ præscribens vult iungere tempora auctorum, & non sumus in longissima præscriptione; secus si sumus in longissima; quia suffic t bona fides pꝛescribentis, & non curatur de bona fide auctorũ i n longissima. Bald. *cons.* 180. *Præsuppositis verbis, n.* 3. *vsq; in fin. v. primum dubium, lib.* 1. † Amplia; quia præscriptio nõ habet locũ, nisi concurrat titulus, & bona fides. Socin. *cons.* 63. *lib.* 3. Alex. *cons.* 39. *lib.* 2. † Extende; quia nedum non præscribit possessor rem, q̃ scit esse alienam, sed etiam si sciat esse alteri obligatam. Negus. *de pignor. in* 2. *memb.* 6. *part. princ. v. & prædicta procedunt.* † Amplia; quia is, qui vendidit rem, & constituit se tenere emptoris, non potest præscribere, etiam si per 30. annos possideat rem venditam. Bal. *cons.* 369. *Venditor constituit, lib.* 5. † Et idem est in omni çrahẽte; quia donec ipse vinit, non potest pꝛescribere pp scientiam, & malam fidem, licet hæres eius incipiat præscribere. Io. de Imol. *cons.* 44. *n.* 4. *& cons.* 46. *n.* 2. † Amplia in eo, qui emit rem pupilli sine solemnitatib. requisitis; quia non præscribit, etiam si alleget errorem iuris. Dyn. *cons.* 28. *Thema tale est, quidam nomine, n.* 3. *& 4. v. præterea.* Io. de Imol. *cons.* 73. *In casu proposito, n.* 4. † Amplia; quia sicuti

ſicuti non præſcribit primus acquirens nõ ſeruatis ſolemnitatib. requiſitis propter malam fidem, ita nec eius filius præſcribit pp malam fidem defuncti. Io. de Imol. *d. conſ. 73. n. 4.* vbi loquitur in filio, & *n. 7. v. & ſic etiam*, loquitur in hærede, allegat *l. cum hæres. ff. de diuer. & temp. præſcr.* Vide, *Mala fides defuncti, vel auctoris, quãdo noceat hæredi, vel ſucceſſori, vel non. Concl. 22.* & vide etiam infra *pu. 57.*

45 † Maxime in terris Eccleſiæ. Anchar. *conſ. fin. n. 13.* & maxime, q̃ erat notorium, quod alteri ſpectabat. Card. Zabarel. *conſ. 38. n. 3.*

46 *v. ſecundo quia.* † Et capella, ſeu cauſa pia eſt in mala fide ſi ſucceſſit tanq̃ ſubſtituta directo; quia præſumitur ſciuiſſe teſtamentum.

47 Anchar. *conſ. 139. n. 4.* maxime, q̃ſi fuit productum. † Amplia in eo, qui errat in iure; quia non dicitur bonæ fidei, neq; præſcribit. Dyn. *d. conſ. 28. n. 4. v. & ſi diceret.* Alex. *conſ. 54. Circa primum, n. 8. li.*

48 6. † Extende; quia error iuris non excuſat etiam præſcribentem per 30. annos. Alex. *d. conſ. 54. n. 8. lib. 6.* vbi, q̃ in dubio præſumitur ſcientia iuris, non ignorantia. † Declara; quia verum eſt, q̃ mulier magis, de facili excuſatur ignorantia iuris, q̃ maſculus, tñ ſi apparent coniecturæ, vel indicia, quod ſciuerit, non excuſatur etiam mulier. Alex. *d. conſ. 54. n. 8. lib. 6.* maxime ſi conſtat, q̃ mulier dixit, vel cõfeſſa eſt abſente parte, quod mutuauit pecunias,

50 & habuit bona in pignus. † Amplia in tãtum bonam fidem eſſe neceſſariam, vt ſi non eſt allegata, nõ poſſit præſcribens obtinere. Alex. *conſ. 76. In cauſa, & lite. circa fi. n. 7. v. non obſtat etiam, lib. 2.*

51 † Amplia in hypotheca; quia malæ fidei poſſeſſor nõ præſcribit.

52 Neguſ. *de pign. in 2. memb. 6. partis prin. n. 1. ad fi.* † Amplia; quia præſcriptio non procedit abſq; bona fide de iure Canonico. Oldra. *conſ. 258. n. 9. v. præterea abſq; bona fide.* Fed. de Sen. *conſ. 234. in princ. n. 2. v. ſed video.* Bald. *conſ. 4. Factum tale eſt, quidam Lucius, num. 4. ver. ſed de iure Canonico, lib. 3.* Alex. *conſ. 121. Viſo themate, n. 11. lib. 4.* Fulg. plene *conſ. 122. S. & P ciues in princ.* vbi, quod ius ciuile in hoc famulatur iuri Canonico. Petr. de Anchar. *conſ. 44. Primo de viribus, in fi.* Io. de Imol. *conſ. 122. per tot.* vbi, q̃ procedit ius Canonicum etiam in terris Imperij in hac materia peccati, *c. fin de præſcrip.* vbi, quod omne, quod ex fide non eſt, peccatum eſt. Abb. *conſ. 6. col. 3. in pr. lib. 2. & conſ. 46. in fin. lib. 2. & conſ. 94. In quæſtione, col. pen. ver.*

53 *venio nunc ad quartum, lib. 2.* † Extende; vt procedat etiam in præſcriptione ſtatutaria; quia non habet locũ in eo, qui habet malã

54 fidem. Fulg. *d. conſ. 122. in princ.* † Et ideo donec viuit ille, qui promiſit dotem, vel fecit obligationem, non currit preſcriptio; quia dr̃ malæ fidei. Corne. *conſ. 328. Videtur in præſenti, col. 3. lib. 1.* Balb. *in tract. præſcriptio. 23. parte prin. q. 14. n. 2.* Ruin. *conſ. 150. n. 13. lib. 4.*

55 * † Extende, ſiue præſcriptio ſit realis, ſiue perſonalis ſecundum * coẽm contra Bart. de qua Fulg. *conſ. 164. Circa primum n. 2.* vbi di-

56 cit * coẽm. † Extende etiam in hærede malæ fidei; quia non præ- * ſcribit, vt de * communi Curt. Iun. *conſ. 181. n. 5.* Gom. *conſ. 56. n. 15.* Bart. & Caſtr. *in l. ſi quis fundum. ff. de acq. poſſeſ.* Alberic. *in l. 1. C. ſi*

57 *aduer. credit.* † Extẽde; quia ſi conſtat de mala fide defuncti, tranſfunditur etiam in illius hæredem. Alex. *conſ. 84. In cauſa vertente, lib. 1.* vbi, quod procedit tam de iure ciuili, quã Canonico, & eſt

* magis * cõm. opin. vt per Iaſ. *in l. Pomponius. §. cum quis. n. 22. ff. de acq. poſſeſ.* vbi *n. 20.* declarat Rom. *conſ. 201.* Abb. *conſ. 3. lib. 2.* Dec. *conſ. 303.* Cranet. *conſ. 746. n. 7.* Calcan. *conſ. 26. col. fi.* Alex. *conſ. 89. n. 8. lib. 2.* Balb. *de præſcript. in 2. part. 3. partis princ. q. 12. n. 10. & ſeq.* Co-

* uarr. *in reg. poſſeſſor, §. 9. par. 2.* & magis * coẽm dicit Curt. Iun. *d. cõſ.*

58 181. *n. 5.* Ant. de Butr. & Abb. *in c. ſi diligenti, de præſcript.* † Maxime, quando hæres eſt ex teſtamento; quia debuit defunctus certiorare hæredem. Alex. *d. conſ. 84. in princ. lib. 1. v. accedat, quod domina*

59 *Iacobina.* † Extende idem in hærede grauato reſtituere fideicommiſſum; quia licet teneatur ãdie mortis ad reſtitutionem fructuũ; tamen ſecus eſt, ſi fideicommiſſarius non acceptauit fideicommiſſum; quia donec illud acceptet, vel petat, hæres lucratur fructus; quia non tenetur hæres eſſe procurator fideicommiſſarij.

60 Bald. *conſ. 291. Licet de multis, n. 4. v. quarto eſt ſciendum, li. 5.* † Extende; quia mala fides auctoris impedit præſcriptionem nedum in hærede, ſed etiam in ſucceſſore vniuerſali. Abb. *conſ. 3. Nitar. n. 9.*

61 *v. denig, huic Reginæ, col. 14. in fin. cum ſeq. in prin. lib. 2.* † Et multo magis, quando res erat in iudicium deducta, vel quando poſſeſſio eſſet vitioſa, vel violenta, aut furtiua; quia tũc mala fides auctoris nocet ſucceſſori, *l. vitia poſſeſſionum. C. de acq. poſſeſ.* Abb. *d. conſ. 3.*

62 *col. 15. in princ. lib. 2.* † Imo vitium litigioſi, vel malæ fidei auctoris, q̃ſi violenter poſſeſſionem habuit, eſt tantæ potentiæ, vt nedum auctor, nec hæres vniuerſalis, & deinceps ſucceſſor ẽt ſingularis non poſſit præſcribere; quia præſumitur mala fides in omnibus, & ſaltẽ de iure ciuili, ſi ſucceſſor ſingularis præſcribit, requirun-

63 tur 30. anni pp vitium reale. Abb. *d. conſ. 3. col. 15. in pr. lib. 2.* † Declara; quia licet hęres, q̃ ſuccedit defuncto malæ fidei poſſidẽti, non poſſit cõplere præſcriptionem inchoatam per defunctũ; tñ poteſt ex ſua propria perſona incipere præſcribere, ſi nõ ſit in mala fide. Alex. *conſ. 110. Viſis, in ſi. n. 7. v. ſecundo reſpondeo, lib. 3.* vbi apoſt. *in ver. poteſt*, dat conc. pro & cõtra, & hanc partẽ tenet Ang. diuer. *conſ. 68. Lancellottus, n. 15. v. cum ergo.* † Duplex eſt mala fides, vera & ficta. Vide Oldr. *conſ. 19.* & quæ ſunt poſita *in ver. Præſcriptio annorum. Concl. 572.* & *in ver. Mala fides. Conl. 22.* Vide, *Bona fides, poſſeſſor quis dicatur, vel præſumatur. Concl. 99. & Concl. ibi ſeq.* † Extende etiam in præſcriptione longiſſimi temporis. Alex. *conſ. 121. n. 11. lib. 4.* vbi apoſtil. † Extende in tantum, vt etiam arbiter debeat reiicere exceptionẽ præſcriptionis allegatæ ab exiſtente in mala fide. Fulg. *conſ. 108. In propoſita quæſtione.* † Amplia in tantũ, vt præſcriptio pendeat ex bona fide, & voluntate ſcribentis, non ex teſtatione eius, cõtra quem præſcribitur, niſi teſtetur contra præſcribentem. Calder. *conſ. 196.* alias *6. de præſcript.* † Amplia, vt poſſideat etiam in præſcriptione ſtatuti de minori tempore, quam procedit ſine bona fide eo modo, quo de iure cõmun. Fulg. *conſ. 64 in pr. v. ad id, de quo ſecundo.* Caſtr. *conſ. 440. col. 2. v. notandum, & conſ. 465. n. 2. lib. 2.* Alex. *conſ. 99. n. 8. & ſeq. lib. 4.* Vide, *Statutũ circa interpretationem quo ordine, ſi eſt dubiũ, recipiat interpretationem. Concl. 572.* † Extende in tantum, vt ſi ſtatutum induceret præſcriptionem cum mala fide, non valeret. Balb. *in tract. de præſcript. in 2. par. 3. part. prin. q. 14.* vbi, q̃ in dubio ſtatutum debet intelligi cũ bona fide, & ad fauorẽ ignorantis, & quod non valeat ſtatutum, Alex. *conſ. 58. In cauſa mota, in fin. lib. 7.* vbi dicit magis * coẽm. † Amplia, vt tam de iure ciuili, quam de iure Canonico non poſſit præſcribere is, qui habet malam fidem, nec præſcribit meram exceptionem; quia ius peccandi præſcribi non poteſt. Bald. *in Quidam d. Matthæus, n 6. v. vltimo ſciendum, lib. 1.* Petr. de Anchar. *conſ. 3. n. 14. v. ſq; in fin. v. vltimo circa*, & eſt * cõmunis opinio Cuma. *conſ. 147. Domina Conteſia.* Io. de Imol. *conſ. 73. in princ. n. 4.* & quia in hac materia ius Canonicũ corrigit ius ciuile; quia agitur de peccato. Caſtillio. *conſ. 25. n. 29. & 30.* Abb. *conſ. 94. In quæſtione, col. penul. v. venio nunc ad quartum, lib. 2.* vbi dicit tam in terris Eccleſiæ, quam in terris Imperij, & inter laicos. † Et quod is, qui à principio habet ſcientiam rei alienæ, non præſcribat de iure ciuili, & Canonico, & non poſſit incipere præſcribere, plene Ang. Aret. *conſ. 93. Nulli dubium, n. 18. & ſeq. v. & quod non præſcripſerit*, vbi, n. 22. *v. ſtat ergo firma regula*, vbi dicit eſſe regulam, quod in æternũ non præſcribit. † Infertur, quod is, qui emit cum pacto retrouendendi, nunquam præſcribit tale pactum, cum ſit malæ fidei. Aret. *d. conſ. 93. per tot.* maxime *n. 23. & ſeq. per tot. v. ex hoc ſequitur*, & probatur pactum ex confeſſione empto. is. † Extende etiam de iure municipali; nam ſi ſtatutũ inducat præſcriptionẽ per 30. annos vel aliud tempus, intelligitur, dũmodo non ſit in mala fide. Fulg. *conſ. 136. in ſi. ver. ad tertium*, licet dicat eſſe dubitabile, ſi ſtatutum diceret poſſeſſorem per 20. annos haberi pro vero domino. Vide, *Statutum circa præſcriptionem interrumpendam certo modo quando habeat locum, & quid operetur. Concl. 634.* † Et q̃ præſcriptio ſtatuaria non procedat cum mala fide, late Cephal. *conſ. 102. nu. 6. & n. 8. & conſ. 40. n. 5.* allegat Soc. Iun. *conſ. 86. n. 6. lib. 3.* Socin. *conſ. 40. n. 8. & ſi diceretur, lib. 1.* Gozad. *conſ. 56. n. 13. & ſeq.* Paul. *conſ. 20. n. 28. lib. 1.* Cephal. *conſ. 215. n. 19. & conſ. 240. n. 16.* Thob. Non. *conſ. 54. n. 8. & conſ. 27. n. 14.* Menoch. *conſ. 90. n. 7.* † Extende; quia poſſeſſor malæ fidei non præſcribit, etiam ſtante ſtatuto, quod malæ fidei præſcribat; quia non valet ſtatutum etiam in terris Imperij. Balb. *de præſcript. in 2. par. 3. partis princ. q. 14. n. 4.* Corne. *conſ. 328. col. 3. lib. 1.* & iſta eſt communis * opinio contra Bart. vt dicit Balbus. Alex. *conſ. 185. Viſo titulo quæſtionis, n. 27. lib. 2.* vbi de magis * communi, & procedit hæc concluſio, etiam ſi ſtatutum vtatur quibuſcunque verbis cautelioſis. Fel. *in c. fi. de præſcript.* Dd. maxime moderni. *omnes populi. ff. de iuſt. & iur.* Alex. *conſ. 69. In cauſa, n. 13. v. item non obſtat, lib. 3.* vbi dicit * communem, vbi *n. 14.* dicit, quod in hoc ius ciuilis ancillatur iuri Canonico; quia agitur de peccato. † Extende, vt procedat, ſiue agatur de præſcriptione rei corporalis, ſiue de actione perſonali, & eſt communis * opinio. Ruin. *conſ. 150. n. 13. lib. 4.* Alex. *d. conſ. 185. n. 27. lib. 2.* † Contrariũ, quod valeat ſtatutum, quod præſcriptio procedat cum mala fide de iure cõmuni. Bart. *in l. ſequitur. §. ſi viam. ff. de vſur.* & multi eum ſequuntur communi. Bart. *in l. ſequitur. §. ſi viam. ff. de vſur.* & multi eum ſequuntur etiam lati per Balb. in loco ſupradicto. † Declara; quia non valet ſtatutum q̃ poſſeſſor malæ fidei præſcribat auferendo ius competens de iure cõmuni, ſed auferẽdo ius cõpetẽs de iure municipali libere valeret. Alex. *conſ. 115. Viſa ſcriptura, n. 8. & ſeq. v. & ſi diceretur, lib. 7.* vbi plura ſimilia. Vide plene per Ant. Gabr. *lib. 5. tit. de præſcript. Concl. 4. præſcribi an poſſit debitũ ſtante ſtatuto.* † Amplia; quia is, qui poſſidet tanquam geſtor negotiorum, vel eius hæres, nunquam poteſt præſcribere; quia non habet veram poſſeſſionem. Balb. *conſ. 12. n. 9. v. dubitatur etiam, lib. 1.* † Amplia multo magis inter ſo- cleſiaſt-

clesiasticas personas, & Ecclesias; quia non præscribunt cum mala fide. Abb. *cons.* 101. *in q. quæ vertitur. n.* 8. *lib.* 1. *ver. si vero præscri-*
81 *ptio.* † Amplia; quia ius conferendi beneficia nō præscribitur sine titulo, & bona fide. Ægid. *cons.* 10. *n.* 7. & plenius *n.* 20. *ver. secundū*
82 *fundamentum.* † Amplia; quia vendens rem alienā, & seu pupilli, licet postea eadē res ab emptore sibi ex alio titulo retrotradatur; tamē nō præscribit; quia malæ fidei fuit in prima alienatione rei
83 alienæ Bald. *cons.* 153. *Intentionem agentis. lib.* 3. † Amplia, in tm̄ bonā fidē requiri; vt si is, qui cœpit præscribere cū bona fide, incipiat habere malā fidē, ex toto cesset præscriptio cœpta; ita q̄ si bona fides iterū superueniat, nō possit amplius præscribere iungendo primū tempus bonæ fidei cū secūdo, sed debet incipere ex toto nouam præscriptionē 40. annorū. Cou ar. *in* 2. *part relect. c. posses-*
* *sor. de reg iur.* §. 12. *in prin.* vbi pro vtraque, & dicit * communem.
84 † Extēde; quia nō habēs neq; bonā, neq; malā fidem, nō potest præscribere in iis, quę bonā fidem requirunt. Alex. *cons.* 228. *Pon-*
85 *deratis. n.* 7. *ver. & sic non dicebatur. lib.* 6. † Declara; quia q̄ dicitur, præscriptione nō posse iuuari habentem malam fidem, intelligi debet respectu eius, qui allegat præscriptionem; sed si mala fides esset solū in alienāte, vel in auctore præscribentis, tūc currit præscriptio 30. annorū, si præscribens, & ipse nō haberet malā fidē.
86 Bal. *cons.* 372. *Factum sic proponitur. lib.* 2. *in fi.* Vide supra *n.* 57. † Amplia; quia mala fides defuncti impedit hæredē ipsius posse præ-
scribere ēt cū bona fide, & qualiter procedat, Vide, *Mala fides de-*
functi quando noceat hæredi, vel non. Concl. 22. Vide etiam plene Ant.
87 Gabr. *lib.* 5. *tit. de præscript. Conc.* 5. *Hæres malæ fidei possessoris.* † Amplia; quia neq; capella præscribit cū mala fide. Anch. *cons.* 139. *nu.* 3. &
88 *seq.* vbi, q̄ dicitur n a æ fidei, si habuit scientiam debiti. † Amplia; quia is, qui ꝓmisit vendere rem ꝓ certo pretio, nō potest præscri-
bere cōtra talē ꝓmissionē; quia esset in mala fide. Fulg. *cons.* 122.
89 *S. & P. ciues. in prin.* † Declara; quia de iure ciuili sufficit bona fides ab initio, sed de iure canonico requirtur bona fides in principio, medio, & fine. Bald. *cons.* 299. *in fi. lib.* 1. qui videtur velle, q̄ in istis tribus tēporibus sufficiat bona fides ēt per momentū temporis.
90 † Declara; quia bona fides secundū ius ciuile requiritur tēpore traditionis, excepta vēditione; quia bona fides requiritur tēpore contractus, & tēpore traditionis; secus de iure canonico; quia nō requiritur bona fides tēpore cōtractus in iis, q̄ possideri possunt sine titulo. Vide Couar. *in* 2. *part. relect. cap. possessor. de reg. iur.* §.
91 12. *n.* 3. *ver. cæterum.* vbi declarat plenius. † Declara; quia de iure ciuili in præscriptione lōgissimi tēporis 40. annorū nō requiritur bona fides, neq; actus præscribētis, secus est de iure conscientiæ; quia sine bona fide nō præscribitur. Bal. *cons.* 319. *Quæritur, an scies.*
lib. 1. vbi, q̄ sciēs se debere tāto tēpore, præscribit de iure ciuili, &
92 ēt de iure poli, si saltē ignorat se debere. † Amplia; quia in beneficialibus, videl. vt beneficiū seculare efficiatur regulare, requiritur præscriptio, q̄ nō ꝓcedit sine bona fide, & cōsequenter sine titulo; ideo qui nō habet titulum in beneficio nō potest habere
93 bonā fidē. Ægid. Bellam. *cons.* 41. *n.* 2. & *seq. ver. tertio.* † Amplia in feudatario, qui nō præscribit cōtra dominū possidentē ciuiliter.
Dyn. *cons.* 48. *In q. n.* 8. *ver. super eo.* Vide, *Præscriptio non procedit sine*
94 *possessione, & quæ possessio requiratur. Concl.* 523. † Amplia; quia dubitās a principio nō dicitur bonæ fidei, & non præscribit; si vero à principio habet bonā fidē, licet superueniat dubitatio, nō desinit præscribere per 30. annos. Alex. *cons.* 228. *Ponderatis circa fi. n.* 6. & 7. *ver. ité quia auctor. li.* 6. vbi apost. *in ver. dubitātes.* dat concor. &
95 ita declarat. † Amplia in emphyteuta, cui spectat cū aliis descendētibus defuncti emphyteusis; quia si possidet totā emphyteusim ēt cū noua inuestitura nō præscribit, ex quo est in mala fide, cū sciat ad alios ēt spectare. Pet. de Anch. *cons.* 44. *Primo de viribus.*
96 *n.* 11. † Limita in hærede; quia præscribit rem legatā, q̄n legatarius nō petiit intra 30. annos; quia si nō cōstat, q̄ acceptauerit legatū, hæres nō potest dici in mala fide, & contraria procedūt, q̄n iam acceptasset, put in creditore; quia ꝓpter malā fidem nō præscribit, vt tollat actionem iam quæsitam, secus isto casu; quia nō est quæsita ante acceptationē. Socin. *cons.* 2. *In causa. lib.* 3. allegat Anchar. *in reg. sine possessione. de reg. iur. in* 6. & allegat Bal. ita cōsuluisse, & vide eundem Bal. *cons.* 319. *Videtur. lib.* 1. & *cons.* 137. *Quadam. in fi.*
97 *lib.* 5. vbi, q̄ legatū potest peti vsq; ad 30. annos † Extēde idem in donatione facta coniunctæ personæ, q̄i donans suscepit filios, & nō petiit reuocari p 30. annos; quia currit præscriptio, nec mala fides obstat in iis, quæ nō quærūtur ipso iure sine acceptatione, ita d. Ant. Malegon. in suo cōsilio, vbi allegat Anch. & Bal. in locis prædictis, & Abb. *in c. fi. de præscript. & in c. quod clericis. col pen.*
de foro compet. Bal. *in l.* 1. *col. fine inoff. donat.* vbi, q̄ in iis, in quibus requiritur declaratio, vel interpellatio, aut acceptatio, procedit
98 præscriptio etiam de iure canonico, ante quam fiat. † Limita in præscriptionis continuatione ad effectum Publicianæ; quia licet bona fides requiratur, in principio, non tamen requiritur continuatio bonæ fidei. Bald. *cons.* 20. *n.* 3. *ver. æstimatio autem. lib.* 5. † Li 99
mita in debitore, qui non tenetur soluere, nisi fiat interpellatio; quia caret culpa, si non soluat. Fel. *d. c. fi. de præscript. n.* 3. *ver. secunda*
declaratio. † Limita in eo, qui est obligatus ex sententia; quia præ- 100
scribit sine bona fide, ex quo non est obligatus naturaliter. Fel. *d.*
c. fin. de præscript. n. 2. *ver. tertia declaratio.* licet impugnet aliqualiter, & relinquat cogitandū. † Limita in præscriptione antiqua; quia 101
præsumitur bona fides. Bald. *cons.* 191. *Casus talis est, Prior. lib.* 1. vbi, q̄ procedit, etiamsi contrariū titulū habeat præscribēs; puta priuilegiū contrariū præscriptioni, & *cons.* 352. *Materia feudorum. n.* 13.
ver. sed hic non est inutiliter. vbi, q̄ ex contractu temporis causatur bona fides, *lib.* 1. † Imo in præscriptione 30. annorū præsumitur 102
bona fides. Bald. *d. cons.* 20. *Super primo. n.* 4. *ver. certum est. lib.* 5. qui loquitur ad effectum Publicianæ. Vide infr. *Concl.* 565. Vide, *Præ-*
scriptio tollit obligationem cuilem, & alia, & operatur multa, & quando
secus. Concl. 565. *n.* 33. † Limita in præscriptione legati; quia hæres 103
cū mala fide præscribit legatum. Couar. *in* 2. *part. relectio. c. possessor.*
de reg. iur. in §. 11. *n.* 5. *ver. nono.* † Limita fauore religionis; quia Epi- 104
scopus negligēs suos subditos infideles conuertere, si per alium Episcopū vicinū exerceatur conuersio; etiam scienter præscribit triennio. Couar. *in reg. possessor. in* 2. *præl ect.* §. 11. *n.* 8. *ver. hanc vero.* &
ante *in ver. postremo.* vbi declarat, quia aliquando per sex menses facta monitione, aliquādo per triennīū. † Limita in præscriptio- 105
ne immemorabili; quia bona fides ꝓsumitur; ideo nō debet probari. Alex. *cons.* 6. *Viso themate. in prin. lib.* 1. † Limita in ꝓscriptione 106
iuris adeundi; quia nō cauſatur ex possessiore eius, qui est in mala fide, sed ex negligētia veri hæredis nō petēris intra 30. annos.
Ang. Aret. *cons.* 82. *In casu supradicto. n.* 12. & 13. *ver. nec dicatur.* † Cō- 107
trarium vide *in ver. ius adeundi. Concl.* 576. † Limita in emptore bo- 108
næ fidei; quia licet emat ab eo, qui revera non habebat ius, neq; erat hæres, tamen præscribit emptor cōtra Ecclesiam, & contra quemcunque. Bald. *cons.* 211. *Casus talis est, P. interfecit. lib.* 1. † Limi- 109
ta in præscriptione ꝓsonalis obligationis; quia præscribēs æquiparatur soluenti; ideo nō requiritur possessio, neq; bona fides de iure ciuili, q̄ est attendendū in foro Cæsaris. Bald. *cons.* 464. *Quæ-*
dam scriptura. n. 4. & *seq. ver. modo sequitur.* vbi allegat p̄o vtraque parte, & dicit Bart. ita tenere *in l. sequitur.* §. *si viam. ff. de vsucap. lib.* 1.
† Contra Bart. est cōmunis * opinio, de qua Io. de Imol. *cons.* 122. 110
Visis, ac consideratis per tot. & cons. 123. *n.* 2. *ver. & quod statutum.* Alex. **
cons. 185. *Viso titulo. n.* 26. & *seq. lib.* 2. vbi de * communi, & * magis communi. † Declara; quia in præscriptione pœnali procedit, et- 111
iam si præscribens sciat. Io. de Imol. *d. cons.* 123. *n.* 2. *ver. & hanc partē.*
† Extēde in præscriptione personali inducta à statuto; quia sciēs 112
se debitorem præscribit, si non est in mora, plene Cuma. *cons.* 67.
Statuto ciuitatis. per tot. † Declara; quia vbicunq; præscribit malæ 113
fidei debitor, vel possessor, vel quia ita de facto seruatur, vel quia statutum inducit præsumptionem simulationis instrumenti, vel solutionis; tamen habens conscientiam læsam tenetur in foro poli. Cuma. *d. cons.* 67. *n.* 7. *ver. si tamen daretur.* † Limita in casu 114
c. cura. de iure patron. quia mala fides ibi non attenditur, secundum Innoc. licet Alex. *d. cons.* 185. *Viso titulo. n.* 27. *ver. & prædicta non ob-*
stat. lib. 2. dicat * communem contra Innocent. etiam in illo casu. *
† Limita, quando mala fides oritur ex fictione iuris præsumpta; 115
quia currit præscriptio etiam de iure canonico; ideo hæres testatoris, qui cōfessus fuerat dotem, & legauerat vltra dotem vxori certū quid, præscribit, si dos nō sit petita, neq; legatū sit petitum intra 30. annos; quia non tenetur ad legatū, nisi sciat legatarium acceptasse legatum. Bal. *cons.* 224. *Vir fuit. per tot.* maxime *in fi. lib.* 5.
Vide, *Præscriptio non currit ignoranti, & quando secus. Concl.* 526. † Li- 116
mita; quia licet præscriptio nō currat etiam Collegio, seu Hospitali, quando administratores fuerunt in mala fide, vt quia sciuerunt testamentū, in quo sunt hæredes instituti, procedit quoad illos, & in aliis, qui postea eligūtur, præsumitur bona fides. Abb.
cons 54. *Videtur primo. in fi. ver. ad secundū. lib.* 2. † Limita, nisi statutū 117
vel cōsuetudo expresse hoc induceret in odiū negligētis. Bald. *d.*
cons. 12. *n.* 7. *ver. & hæc est veritas. lib.* 1. † Cōtrarium Io. de Imol. *cons.* 118
122. *per tot.* vbi, q̄ nō valet statutū tanq̄ inducēs peccatū. † Decla- 119
ra; quia si debitor non est in mora, ꝓscribit; secus si esset in mora; quia tūc habet cōscientiā læsam; si vero habet solū sciētiā debiti, q̄ potest sine peccato retinere, ꝓscribit. Cuma. *cons.* 67. *n.* 5. & *seq.*
& *cons.* 91. *n.* 4. & *seq.* † Limita, nisi quis ꝓscribat ad fortificationē 120
dominii, q̄ habet debile, vel iuri q̄rēdo ꝓscribatur; q a tūc, pecdit ꝓscriptio sine bona fide, quia tūc dominiū est ꝓ causa. Bal. *d.*
cons. 12. *n.* 7. *ver. vel dic. lib.* 1. & *cons.* 303. *Ad euidentiū præmittendū. n.* 4.
ver. nē malæ fidei possessor. lib. 1. vbi, q̄ obligat* retrovēdere ꝓscribit,

quia est dominus, & præscriptio solum confirmat dominium;
121 ideo non requiritur bona fides. † Limita; quia seruitus rusticalis habens causam continuam perditur spatio decem annorum, etiamsi præscribens sit malæ fidei. Castr. *cons.* 323. *Visa supradicta. in fi.*
* *lib.* 2. Alex. *cons.* 69. *Circa primum. n.* 8. *& seq. lib* 5. vbi dicit * cõmunem, & magis communem, quod per lapsum decem annorum
122 præscribitur. † Limita in præscriptione pœnali; quia etiam cum mala fide procedit. Couar. *in* 2. *part. relect. c. possessor. de reg. iur.* §. 11.
123 *n.* 5. *ver. octauo.* † Limita; quia hæreditas iacens, quæ nullam habet fidem bonam, nec malam, præscribit contra creditorem, seu hæredem, si non interrumpatur. Bald. *d. cons.* 12. *in fin. n.* 10. *ver. dubitatur. lib.* 1. vbi videtur distinguere, vt quoad hæreditatis petitionẽ actio sit personalis, & præscribatur, quoad corpora hæreditaria
124 sit in rem, & nõ præscribatur sine bona fide. † Limita in actione exceptitiua; quia præscribitur etiam cum mala fide. Couar. *in* 2.
125 *pral. ct. reg. possessor.* §. 11. *n.* 4. *ver. sexto.* † Limita in actionibus à lege ciuili quæsitis; quia lex eadẽ potest extinguere præscriptionem lege ciuili etiam cum mala fide. Couar. vbi supr. §. 11. *n.* 4. *ver. septimo.* † Limita in actionibus mixtis, seu personalibus; quæ solo filẽtio creditoris tolluntur, etiamsi is, ad cuius fauorẽ inducitur præscriptio, sit malæ fidei, ita videtur velle Bald. *d. cons.* 12. *in fi. n.* 10. &
126 plures citat Alex. *cons.* 99. *Videtur. in prim. lib.* 4. vbi apostil. *in ver. Hostien.* dat plures concord. & dicit veriorẽ, & seruari cũ declaratio-
127 ne, nisi debitor celaret obligationẽ. † Contrariũ tenet Alex. secundũ * verã opinionẽ ẽt in actionibus personalibus, *in cons.* 113.
* *Viso, & opportune. n.* 2. *lib.* 2. *& cons.* 63. *n.* 7. *& seq. ver. & primo. lib* 4. v-
** bi tollit cõtraria, & dicit * cõmunem, & *n.* 10. dicit * cõmunem Canonistarũ, & Theologorũ contra Bart. & plenius *cons.* 99. *Videtur prima facie. n.* 4. *ver. sed præmissis. cum seq. lib.* 4. vbi plena apostil.
* *in ver. contrarium.* dat concord. & ista est * cõmunis opinio contra
* Bar Decian. *cons.* 2. *n.* 192. *& seq. lib.* 1. vbi plures de * cõmuni, citat
* Alex. *cons.* 69. *In causa. n.* 13. *ver. non obstat. lib.* 3. vbi dicit * commu-
128 nem. Alex *cons.* 115. *n.* 7. *ver. imo plerique. lib.* 7. † Limita; quia vbi interuenit decretũ, & sentẽtia, malę fidei possessor præscribit. Bal.
129 *cons.* 253. *Illustriß. Dominus. n.* 3. *ver. in contrarium. lib.* 1. † Declara, qñ præscribẽs habuit notitiam decreti, alias nõ sufficit scientia procuratoris; quia non cessat mala fides. Alex. *cons.* 63. *Stantibus. n.* 12.
& seq. ver. nec prædictis. lib. 4. vbi *n.* 18. dicit, non obstare ẽt decretũ,
130 qñ ex falsa causa est factũ. † Limita; quia possessor malæ fidei licet nõ præscribat; tamen excipit, & exceptione acquirit cũ mala
131 fide. Pet. de Rauen. *sing.* 487. *per præscriptionem.* † Limita in præscriptione 40. annorũ; quia ẽt sciens se debere; tñ auctoritate legis præscribit de iure ciuili ẽt cũ mala fide, etiamsi agnoscat debitũ; quia iterũ spatio 40. annorum incipit præscribere. Bald. *cons.* 319.
132 *Quæritur. an scies. lib.* 1. vbi de iure cõscientiæ dubitat. † Extende in præscriptione 30. annorũ; quia nõ requiritur titulus, & bona fides præsumitur. Castr. *cons.* 197. *Certe. col.* 2. *lib.* 2. *n.* 3. Alex. *cons.* 213. *Viso,*
133 *& opportune. n.* 1. *in fi. & n.* 2. *ver. & licet non appareat. lib.* 2. † Declara, vt per Bal. *cons.* 314. *Ad euidentiam. in fi. lib.* 3. vbi recitat tres opiniones: prima est, q nõ præscribat de iure Canonico: secũda, q præscribat de iure ciuili: tertia Iacob. Butr. *in q. veterum Pisanorum.* q
in præscribẽdo censu per 40. annos lucretur cẽsus decursos, sed
☞ non decurrendos. Vide, *Census annui inter immobilia computantur.*
134 *Concl* 194 † Contrarium dicit Cuman. *cons.* 147. *Domina Contessia.*
* *per tot.* vbi dicit * communem in contrarium, quicquid sit de iure ciuili; quia vbi agitur de peccato, prævalet ius canonicum, sed loquitur, qñ debitor sciebat se debere, & creditor ignorabat.
Castr. *cons.* 317. *ver. ad secũdum. lib.* 2. vbi, q ius Canonicũ prævalet,
135 & seruatur ẽt in terris Imperii. † Et saltẽ competit restitutio in integrũ ei, qui nõ petiit, quia ignorauit; quia sicuti datur ex causa absentiæ; multo magis ex causa ignorãtiæ. Cuma. *d. cons.* 147. *in fi.*
136 † Et q mala fides impediat præscriptionem ẽt immemorabilem, plene Cranet. *de antiq. temp. in* 4. *par. fol.* 279. vbi *n.* 16. *& seq.* dispu-
137 tat, & ita tenet. † Limita in præscriptione lõgissima ẽt cõtra Ecclesiam; quia licet quis habeat alienationẽ bonorũ sine solemnitatibus requisitis; tñ præscribit; quia sufficit iustus error, & talis titulus, qui excludat malã fidẽ. Bald. *cons.* 221. *Primo quæritur. in fi.*
138 *ver. quarto quæritur. lib.* 1. † Limita in emptore, qui licet à principio habeat cõscientiam læsam; quia dubitat propter famã viciniæ, q res empta sit aliena; tñ præscribit, & potest cũ bona cõscientia res emptas tenere. Bald. *cons.* 297. *Licet non sit opus. in fin. lib.* 1. q est
139 Christophori Castillionei. † Limita; quia titulus putatiuus dat causam præscribẽdi, sicut verus. Castr. *cons.* 407. *Satisfaciendo. n.* 6.
ver. septimo. lib. 1. vbi extẽdit, etiamsi esset iniustus error, puta error iuris, & ita debere intelligi *c. si diligenti de præscript.* quia si loqueretur de titulo valido, nõ esset necessaria præscriptio 30. vel 40. annorũ, & idẽ repetit *cons.* 44. *col.* 2. *ver. sed ex alio. lib.* 2. & idẽ Castr.
cons. 293. *Circa primum. col.* 2. *ver. circa tertium. in fin. lib.* 2. † Limita in eo, qui habet dubiam cõscientiam, an res sit aliena, vel non; quia dicitur bonæ fidei, & nõ malæ fidei; quia dubitans dicitur ignorare. Bald. *cons.* 298. *Hæc materia altiorus. in fin. n.* 9. *ver. nunc sequitur. lib.* 1. *& n.* 7. *ver. & conscientia.* vbi, q cõscientia dubia non inducit peccatum mortale. Vide, *Conscientia quid sit, & qualiter regulanda.*
Concl. 742. † Extende; quia hæres præscribit legatũ factũ per 10.
annos, etiamsi mota fuit lis, qñ eidẽ hæredi dicta hæreditas debebatur ex fideicõmisso, & hæres prætẽdit, q is, qui fecit legata, cõsumpserit suam legitimam, & Trebellianicam. Ang. *cons.* 299.
Quidam Ciccolus. per tot. † Limita; quia licet cõpleta præscriptione cũ bona fide superueniat mala fides in eo, qui præscripsit; nõ tñ desinit præscriptio cõpleta esse bona. Io. de Imol. *cons.* 147. *n.* 11.
licet dicat Theologos cõtrarium sentire. † Limita in præscriptione temporis solius, & nõ hominis, vt qñ factũ hominis non requiritur; quia solũ tempus operatur præscriptionem; quia vbi non requiritur factũ hominis, sed solũmodo cursus temporis, talis præscriptio non requirit bonã vel malam fidẽ; quia etiam hæreditas iacens hãc præscriptionẽ incipit, & implet. Bal. *cons.* 298. *n.* 9. *ver.*
nunc sequitur. lib. 1. † Declara, vt prædicta limitatio non procedat in præscriptione secundũ naturã possessionis; quia ius canonicũ differt à iure ciuili, & ius canonicũ attẽdi debet, maxime in præscriptione bonorũ Ecclesiæ. Bald. *d. cons.* 298. *in fin. n.* 9. *ver. aliquarit. lib.* 1. † Limita in pœnalibus; quia non obstat mala fides, quia
cõdemnatus præscribit spatio 20. annorũ. Corn. *cons.* 2 *lib.* 3. Vide infra, *Præscriptio contra fiscum multiplex; q. a aliqua non præscribitur. Concl.* 569. *& Concl.* 571. † Et q sciens se tenetur ad pœnã dupli, vel tripli viq; ad certũ tempus præscribat lapso tempore. Fel. *in*
fi. de præscript. n. 2. † Limita; quia præscriptio currit ẽt cũ mala fide, quæ nõ sit vere mala fides, sed iuris interpretatione; quia q dicitur, malæ fidei possessorem nõ præscribere, habet locũ, qñ mala fides est vera, non autẽ interpretatiua ex iuris dispositione interpretante. Bald. *cons.* 299. *Dicunt Petrus, & Cynus. in fin. n.* 10. *ver. sciens. quod mala fides. lib.* 1. † Extende, quia non sufficit, q quis reipsa deceperit vendendo rem pro tanta mẽsura, quæ est minoris, quando lapsi sunt anni 30. quia requiritur, quod deceptio fuerit cum
dolo, & scienter, alias per lapsum tãti temporis præsumitur bona fides. † Limita, vbi agitur de præscriptione nõ contra ius gentii, sed contra ius speciale; quia facilius tollitur; ideo contra primilegium vel pactũ de retrouendẽdo præscribit obligatus. Bald. *cons.*
303. *Ad euidentiam præmittendum. in fin. ver. item contra ius. lib.* 1. Vide infra, *Præscriptio longissimi temporis habet multa spe. talia. Concl.* 555.

Præscribens quando, & quis dicatur bonæ vel malæ fidei. Concl. 522.

PRÆSCRIBENS † bonæ fidei dicitur hæres eius, qui habuit malam fidem à principio. Fed. de Sen. *cons.* 234. *col.* 2. *ver. non tamen noteris.* † Extende; quia bonæ fidei dicitur præscribens cum
errore iuris, quando error non est circa ius gentium, alias secus. Bald. *cons.* 179. *Quando sapiens. in fi. ver. sed aduerte. lib.* 4. † Contrariũ,
quod error iuris non inducat bonam fidem, vt inducatur præscriptio. Curt. Sen. *cons.* 71. qui loquitur in errore iuris certi. Vide, *Error iuris non excusat. Concl.* 320. *n.* 38. *& seq.* Vide Ant. Gabr.
lib. 5. *tit. de præscriptio. Concl.* 14. *Error iuris impedit præscriptionem.* † Et tende; quia error probabilis inductus ex probabilibus conicẽtis habetur pro titulo. Bald. *cons.* 20. *n.* 3. *æstimatio autem. lib.* 5. Abb.
cons. 102. *n.* 2. *lib.* 1. † Et fama sufficit pro titulo ad præscriptionem cõplendam. Abb. *d. cons.* 102. *n.* 2. *lib.* 1. † Et confirmatio etiã in fama cõmuni præstat titulũ habilẽ ad præscribendum. Abb. *d. cons.*
102. *n.* 2. *lib.* 1. † Extẽde in errore iuris probabilis, puta si pallium esset difficilis, vel quãdo interrogasset prudẽtes, qui ita respondissent, vel quando erat persona, quæ errauit, mulier, vel miror, vel
mi es armatæ militiæ, vide Socin. *d. cons* 47. *n.* 9. *& seq. ver. si autem* es armatæ militiæ, vide Socin. *d. cons* 47. *n.* 9. *& seq. ver. si autem*
lib. 1. Alex. *cons.* 121. *n.* 14. *lib.* 4. † Declarat Curt. Sen. *cons.* 71. qui ibi
error est iuris certi, non excusat; si vero esset iuris dubij, quia tũc habetur pro titulo. Bald. *cons.* 20. *n.* 3. *æstimatio autem. lib.* 5. Abb.
iuris habente admixtũ factũ errorẽ probabilẽ. Socin. *d. cons* 47. *n.*
11. *ver. sed adhuc restat. lib.* 1. † Extẽde in errore iuris dubio, veluti in
98. *in fi.* 99. *in fi.* † Declara; quia error iuris non affluentis inducit bonam fidem; si vero ius resistit, vt quia est contra ius probibitium, qui errat, nõ potest esse bonæ fidei. Alex. *cons.* 121. *n.* 4. *lib.*
4. *vsque in fi.* † Itẽ is, qui vendidit rem alteri generaliter obligatã, in
quia nõ dicitur malæ fidei. Cuma. *cons.* 54. *Leonardus. ver. item male-*
tur. n. 2. quia ipse erat bonæ fidei possessor. † Et ad inducendum q bonam

bonam, vel malam fidem attenditur animus præscribentis, non autem eius, contra quem præscribitur, etiamsi præscribatur contra Ecclesiam. Bal. *cons.* 429. *Quidam nobilis in prin. lib.* 1. † Item hæres dicitur habere bonam fidem contra legatarios, quando hæreditas sibi debeatur ex fideicommisso. Ang. *cons.* 299. *per tot.* † Item habens immunitatem etiam non legitimam præscribit, vt non teneatur ad onera præterita. Rom. *cons.* 252. *Pro decisione. n.* 3. *in fi. cum seq. ver. quoad quartum.* vbi apost. *in ver. temporis.* & est text. *in fi. C. de fund. patrimo. lib.* 10. † Et vbicunq; error est circa ius nõ assistens, non autem ius resistens, talis error inducit bonã fidem. Alex. *cons.* 121. *n.* 13. *& seq. lib.* 4. † Item, si extat statutum, prout Florentiæ, quod frater succedat fratri exclusis filiabus fœminis, quas dotare tenetur; & statutum extendatur ad loca subiecta, vbi nõ sunt contraria statuta, si in loco subiecto extet statutũ diuersum, & frater possedit per 30 vel 40. annos, præscribit propter dubiũ titulũ, extat in simili, Castr. *cons.* 3. *in fi. lib.* 2. *ver. nec obstat, quod dixi.* † Extende; quia dicitur bonæ fidei is, qui titulo legis aliquid permittentis in præiudicium tertii possedit per 30. annos; quia ille titulus legalis inducit bonã fidem, vt præscribat; quia etiam titulus nullus dat causam præscribendi, non tanquam titulus; quia nullus, sed tanquam excusans à mala fide. Castren. pulchre *cons.* 3. *in fi. ver. nec obstat, quod dixi. lib.* 2. † Et vn o minus legitima titubat legitimam causam præscribendi; adeo quod etiam contra Ecclesiam præscribitur ex vnione non legitima per 40. annos. Roman. *cons.* 275. *Quoad primum. n.* 3. *ver. tertio quod.* † Extende; quia bona fides præsumitur in præscriptione rei Ecclesiasticæ, lapsis 40. annis Rom. *cons.* 407. *Cum præsupponatur. in prin.* vbi apostil. *in ver. continuationem.* allegat Tiraq. *de præscriptio. gl.* 4. *ver.* 18. † Extende; quia bonæ fidei dicitur dominus, cuius procurator emit rem cum mãdato siue generali, siue speciali, licet procurator sit malæ fidei; quia mala fides procuratoris non nocet domino ignoranti; fiunt è conuerso mala fides domini non tollitur per bonã fidem procuratoris. Rom. *cons.* 289. *In præsenti consultatione. per tot.* vbi apostil. *in ver. speciale.* † Et statutum, & instrumentũ diuisionis etiã non authenticum præbet causam præscribendi. Bart. *cons.* 209. *Viso processu. in fi. ver. quarto probatur. lib.* 1. Vide, *Bonæ fidei possessor quis dicatur vel præsumatur. Concl.* 99. Vide, *Bona fides quando præsumatur in præscribente, vel non. Concl.* 100. † Et bonam fidem habere præsumitur, qui per 30. vel 40. annos possedit, nisi de cõtrario doceatur. Pet. de Anchar. *cons.* 82. *n.* 9 † Restringe; quia si titulus nullus exhibeatur, bona fides non præsumitur, sed mala probatur ex titulo nullo. etiamsi concurrat tempus centum annorum. Petr. de Anch. *d. cons.* 82. *n.* 7. † Restringe; quia is, qui habuit in solutum à tutore rem immobilẽ sine solemnitatibus requisitis, dicitur esse in mala fide; quia sciuit, vel scire debuit, hoc esse de iure; ideo nõ præscribit. fo. de Imol. *cons.* 73. *n.* 4. *& seq.* † Et malam fidẽ dicitur habere is, qui habuit initiũ sine titulo, ita quod præsumitur malæ fidei. gl. *fi in c. cum olim. de præscript.* Vide, *Bona fides. Concl.* 100. *supra allegata.* † Item si titulus est putatiuus et more non iusto, neque iustissimo, quod declara, vt per Soci. *d. cons.* 47 *n.* 8. *lib.* 1. † Itẽ, qui habuit initium contra titulũ; quia si titulus est limitatus, & præscripsio contraria restrictioni tituli; tunc dicitur malæ fidei præscribẽs. Gemin. *cons.* 96. *n.* 4. *ver. quoad secundum.* † Item hæres, qui scit legatum factum, & non soluit legatario ignoranti; quia nunquam præscribit propter malam fidem. Cuman. *cons.* 147. *per tot.* Anch. *cons.* 119. *n.* 4. † Item, qui scit se debitorem, non præscribit; quia est in mala fide. Ioan. de Imol. *cons.* 122. *n.* 2. *ver. si autem sciebat.* † Item, qui scit rem esse feudalem; quia non potest præscribere cõtra scientiam. Bal. *cons.* 429. *Quidam nobilis in prin. lib.* 1. † Et idẽ; quia hæres, qui sciuit testamentũ, & contenta in eo, siue sit suus, siue extraneus, non potest præscribere; quia esset in mala fide. Alex. *cons.* 4. *Videtur in specie. n.* 20. *ver. vltra quod etiam. lib.* 2. vbi apost. *in ver. scientiam.* dat concord. Vide, *Hæres præsumitur ignorare testamentum defuncti, & quando secus. Concl.* 73. † Et idẽ; quia etiam Hospitale, cui testator legat bona sua cum certo onere distribuendi pauperibus certũ panem singulo anno, non præscribit tanquam malæ fidei; quia præsumitur scire testamentũ, ex quo extranea est. Abb. *cons.* 54. *Videtur primo. in prin. ver. secundo principaliter. lib.* 2. † Item, quia imo hæres dicitur malæ fidei, si habet testamentum, in quo legata continentur; quia præsumitur sciuisse, & non præscribit contra legatarios. Abb. *cons.* 19. *Ad huius. in prin. ver. sed iis nõ obstantib. lib.* 2. *& in fin. ver. quinimo.* vbi, quod mala fides coniecturis probatur, & idem repetit in Hospitali, vel Ecclesia, aut Collegio, quando testamentum reperitur penes Collegium. Abb. *d. leg* 9, *cons.* 54. *in fi. lib.* 2. *ver. ad secundum.* † Item; quia nedum dicitur malæ fidei, qui scit rem esse alterius, sed etiam is, qui præsumitur scire; adeo vicinus, qui præsumitur scire castra vnita, & impositionem collectarum, non præscribit; quia est malæ fidei. Rom. *cons.* 275. *Quoad primum. n.* 7. *ver. tum etiam.* Abb. *cons.* 3. *Nitar. col.* 12. *ver.* 14. *q. lib.* 2. † Item is, qui possidet, dixit scire, quod bona ad alium spectabant. Abb. *cons* 94. *col. pen. ver. idem si subsint. lib.* 2. † Item si erat fama in loco, quod res esset aliena, vel si prescribens hoc audiuit à persona legali, cui debuit credere, vel si appareret rem alienã ex scriptura penes præscribentẽ existẽte; istis casibus præsumitur malæ fidei, & nõ præscribit. Abb. *cons.* 101. *col.* 4. *in fi. n.* 8. *ver. si vero præscriptio. lib.* 1. *& d. cons.* 94. *In q. col. pen. ver. mala fides probatur. lib.* 2. † Item, si erat res notoria; quod Rex Franciæ retineret castra aliena, ꝓ concordia dominorũ tractanda; quia licet successores psumantur habere bonam fidem; tñ secus est in notoriis. Abb. *d. cons.* 3. *Ni ar. col.* 12. *ver.* 14. *q. lib.* 2. † Item si cõmunitas subdita velit præscribere regalia contra dominũ, dicitur in mala fide; quia in loco est notissimũ, ꝙ iurisdictio est Abbatis. Abb. *cons.* 6. *In q. col.* 3. *circa prin. ver. nec potest communitas. lib.* 2. & rursus *in fin. consilij, col. pen. in fin. ver. dico enim.* vbi ꝙ fama in loco, ꝙ res sit aliena, inducit malam fidem. † Item, si ciuitas velit præscribere iura dotalia cõtra vxorẽ eius, cuius bona occupauit; quia eo ipso, ꝙ habet vxorem cum dote, notorium est de iure bona esse hypothecata pro dote; item non præscribit, nisi per tempus immemorabile; quia contra ius, & sine titulo est. Abb. *cons.* 14. *col.* 3. *ver. tertio principaliter. lib.* 2. *per tot. & cons.* 15. *col.* 1. *in fi. eod. lib.* 2. † Item sufficit, ꝙ mala fides superueniat ante cõpletam præscriptionẽ. Abb. *cons.* 15. *n.* 3. *ver. nec potest allegari. lib.* 2. *& cons.* 19. *col.* 2. *ver. & tertio capite. eod. lib.* 2. † Declara; quia licet scientia præsumatur in Rectore, vel administratore Ecclesiæ, vel loci pii, quando habuit hæreditatem ab extraneo, ꝓcedit, donec est rector, vel administrator, sed si mutatur, alii nõ præsumũtur scire, ex quo potuit ex alia causa credere, nisi testamentũ esset penes Ecclesiam, vel locum pium, & sic penes rectores, & administratores omnes. Abb. *d. cons.* 54. *Videtur primo. in fi. ver. ad secundũ contrarium. lib.* 2. † Itẽ filius hæres patris, qñ pater legitimã nõ reliquit filiis, sed certũ quid, ideo nunquã præscribit; quia scire præsumitur teneri ad suppsementũ. Fulgos. *cons.* 83. *Bona cursus. n.* 2. † Itẽ qui habet titulũ simulatũ, vel ex falsa causa dicitur malæ fidei possessor & nõ præscribit. Bald. *cons.* 45. *Quandoque contractus. in fin. lib.* 2. Fulgo. *cons.* 190. *ver. ad secundum. & ver. ad tertium in fi.* † Itẽ qui sciens obtinuit iniustã sententiam, vel iniustũ titulũ. Io. de Imol. *cons.* 147. *n.* 11. *& seq.* † Itẽ qui erat in iure, put ille, qui emit de cimas Ecclesiæ, nõ præscribit; quia est in mala fide. Cuma. *cons* 64. *Titius, & Sempronius. per tot.* maxime *n.* 2. *ver. & dato quod.* & ꝙ error iuris nõ excusat. Alex. *cons.* 67. *in fi. n.* 9. *lib.* 7. † Itẽ qui cõtraxit cũ ꝓcuratore nõ habẽte sufficiens mãdatũ; quia debuit inspicere mandatũ. Alex. *cons.* 1. *n.* 22. *lib.* 4. † Item, qui possidet totã hæreditatẽ patris, qñ habet sororẽ; quia cũ soror succedat de iure cõmuni, licet ipse credat se in totũ succedere, est malæ fidei; quia error iuris non excusat. Abb. *cons.* 19. *col.* 2. *ver. secundũ caput. lib.* 2. Idẽ, si plures sunt fratres, qui sunt hæredes; quia possessio est iure familiaritatis. Alexan. *cons.* 213. *n.* 10. *& seq. principaliter. lib.* 2. † Itẽ obligatus soluere sub conditione quandocunq; creditor petierit, nõ pscribit, donec viuat; quia debitũ cõditionale, & quia esset in mala fide. Bal. *in l.* 1. *ff. quib. mod. vsusfruct. amit. Ias. in l.* 1. *ff. sol. matr.* † Itẽ is, qui possidet bona subiecta fideicõmisso, qñ in loco erat publica vox & fama, ꝙ erãt subiecta fideicõmisso. Alex. *cons.* 101. *Super primo. n.* 25. *ver. præterea si probatum est. lib.* 7. † Itẽ, qui cõtra iura mercatur, ꝓput is, qui cõtrahit cũ minore, non seruata solemnitate, etiamsi minor iuret; quia obtenta absolutione à iuramẽto nõ pscribit; quia est malæ fidei. Ant. de But. *cons.* 45. *n.* 3. † Itẽ emẽs nomine suo, & fratris, nunq̃ prescribit quoad partem emptã nomine fratris; quia potest frater, & hæres eius quandocunq; ratũ habere, & cessat præscriptio. Alex. *d. cons.* 213. *n.* 11. *ver. impeditus fuit. lib.* 2. † Itẽ cõfessio tutricis in præiudiciũ pupilli nõ ꝓbet bonã fidẽ pscribenti; quia tutrix non potest confiteri, & maxime qñ nõ cõstat de tutela legitime suscepta. Alex. *cons.* 97. *Viso processu. n.* 8. *& 9. ver. nec ad hoc obstat. lib.* 7. † Itẽ ad effectũ pscribendi mala fides venditoris trãsfunditur in emptorem, licet quoad effectũ lucrãdi fructus, vel non habens titulum emptionis lucratur fructus; quia quoad se est bonæ fidei. Fulg. *cons.* 190. *in fi.* † Declara, nisi sibi fuisset dictũ, ꝙ erat sufficiens, vel aderat mandatũ à fide dignis. Alex. *d. cons.* 1. *n.* 22. *lib.* 4. † Quid in eo, qui certo tempore fuit malæ fidei, & certo tempore fuit bonæ fidei, ꝙ pro rata temporis debeat iudicari, vide plene Socin. *reg.* 3. *Malæ fidei possessor si quis à principio fuerit.* vbi limitat duobus modis, in hærede videlicet vniuersali, & in eo, qui prius fuit malæ fidei; quia bona fides superueniens non releuat sine titulo. Vide eum omnino. Vide plenius, *Fructus lucratur possessor bonæ fidei, & quis dicatur. Concl.* 488. *n.* 35. *& multũ seqq.*

Præ-

Præscriptio non procedit sine possessione, & quæ possessio requiratur. Concl. 523.

1 PRÆSCRIPTIO † non procedit, nisi præscribens possideat, vel quasi. Oldr. *cons.* 254. *Quia tota. in prin. ver. primo quidem. l. sine possessione. de reg. iur. in 6.* Bald. *cons.* 369 *lib.* 5. Cravet. *cons.* 71. *n.* 3. Paris. *cons.* 92. *n.* 39. *lib.* 3. Ægid. *cons.* 10. *n.* 19. vbi propterea infert, quod patronus non possit præscribere ius libere conferendi beneficiū patronatum; quia prohibetur possidere, vel quasi hoc ius. Abb. *cons.* 3. *Nitar. col.* 18. *in fi. ver. per proxime dicta. lib.* 2. *& cons.* 55. *In causa. in fin. lib.* 2. Alexan. *cons.* 208. *Ponderatis. n.* 6. *ver. non obstat etiam. lib.* 6.

2 †Et ideo titulus pro hæredeab eo, qui non possedit, vel non tradidit, vel quasi, non inducit præscriptionem; quia solus titulus sine possessione & traditione non iuuat. Bald. *cons.* 153. *Intentionem*

3 *agentis. lib.* 3. † Declara, vt procedat, quando agitur, vt præscribēs acquirat rem, vel ius in re; secus si agatur de extinguendo iure alterius, vel de quærendo defensionem contra ius alteri competens, vt contra actionem personalem; quia hoc casu non est necesse, quod præscribens possideat, vel quasi ipsam actionem. Oldr. *cons.* 254. *Quia tota. in prin. num.* 2 *ver. & quod dicitur.* Bald. *cons.* 319. *Quæritur, an sciens. lib.* 1. & quod exceptio contra personalem actionem præscribatur sola sine possessione. Bald. *cons.* 241. *Et vi-*

4 *detur, quod in fin. lib.* 2. † Amplia; quia ad præscribendum vtile dominium, & directum simul, prout in feudo, sola naturalis possessio tantum non sufficit sine ciuili; quia vtraq; requiritur, prout nec sola ciuilis sufficeret sine naturali, quando agitur de pleno dominio, consuluit Calder. *cons.* 195. alias 5. *de præscript. in pr.* quod consl. est Franc. de Rampo. Dyn. *cons.* 48. *In quæstionib. n.* 8. *ver super*

☞ *eo.* Alex. *cons.* 35. *Viso processu. n.* 3. *& seq. ver. pro ista opinione. lib.* 6. Vide, *Præscriptio nō procedit sine bona fide, & quis dicatur bonæ fidei. Concl.* 521.

5 † Extende; quia conducēs ad tempus longum, licet habeat vtile dominium, nō potest præscribere; quia vtile dominium non aduersatur directo, sed illud cōseruat, & quia habens directū retinet ciuilem possessionem, & cōtra ciuilem non præscribitur per eum, qui nō possidet ciuiliter. Ang. Aret. *cons.* 17. *Cum quæritur. in*

6 *prin. vsque ad n.* 2. vbi late. † Declara hanc ampliationē, vt non procedat, quando ageretur de solo dominio vtili, vel de solo dominio directo; quia primo casu sufficit sola possessio naturalis, vt in emphyteuta, in quo sola perceptio fructuum causat præscriptionē, vt per Bart. *in l. possideri. §. e contrario. in prin. n.* 3. *q.* 1. *ver. quæro, quæ est possessio. & n.* 4. *ff. de acquir. poss.* Calder. *cons.* 195. alias 5. *de præscript. ver. illud tamen.* secūdo casu, quando agitur de solo dominio directo, sufficit ciuilis possessio ad præscribendū. Bart. vbi supra, *n.* 4.

7 *ver. concludo ergo.* † Amplia; quia si præscribēs à territorio fuit violenter deiectus de possessione, non currit præscriptio pro illo

8 tempore. Bar. *q.* 6. *Lapus. n.* 7. *ver. sexto probatur.* † Amplia, in tantum requiri possessionem veram, vt gestor negotiorū nullo tempore præscribat, neq; hæres illius; quia veram possessionē non habet.

9 Bald. *cons.* 12. *n.* 9. *ver. dubitatur etiam. lib.* 1. † Extēde; quia possidens nomine alieno non potest præscribere. Alex. *cons.* 228. *Ponderatis.*

10 *n.* 16 *ver. item quia dicta bona. lib.* 6. † Amplia in tantum requiri possessionem, vt tantū dicatur præscriptum, quantū possessum; ideo si quis habet ex præscriptione ius præsentandi, quando Ecclesia vacat per obitum, licet Ecclesia patronata non possit permutari sine patrono; poterit tamen permutari Ecclesia, cuius ius est ex præscriptione acquisitum, nisi etiam sit præscriptio in casu permutationis. Gemin. *cons.* 45. *num.* 5. *in fin. vers. præterea posito. & n.* 6.

11 † Amplia in incorporalibus; quia habēti facultatem præcipiendi ad guardias Castri aliquos homines non currit præscriptio, etiamsi per mille annos steterit non vtendo tali facultate, vel quia non euenit casus, vel necessitas; quia si non contradixerunt obligati, non præscribunt; quia non quasi possident, nisi contradicant, & præscriptio non procedit in incorporalibus sine quasi possessione. Bello. *cons.* 1. *Visis scripturis. n.* 14. *ver. tertio respōdetur.* vbi

*12 dicit * communē, allegat Guid. Pap. *quæst. pen. in* 5. *dub.* † Extende in vasallo, qui nō præscribit seruitia domini sine cōtradictione.

13 Bello. *d. cons.* 1. *in fi. n.* 15. *ver. præterea.* † Extende in eo, qui vult præscribere immunitatē; quia si nō contradixit, & fuerit requisitus

14 soluere, nunq̄ præscribit. Bello. *d. cons.* 1. *in fi. ver. ad quod facit.* † Amplia; quia nō præscribitur petitioni hæreditatis cōtra filium, qñ post mortē patris stetit simul cū aliis fratribus, qui separatim ab

15 eo non possederunt. Bart. *cons.* 13. *Exacto. in fi. n.* 17. *lib.* 1. † Amplia; quia requiritur, q̄ præscribens possideat solus, & nō clam, vel latēter ab alio; & ideo si ego locaui domū, & cōductor illam vendidit, & mihi soluit semper pensiones per 25. annos, emptor non præscribit; quia ego retineo meam possessionem. Bald. *cons.* 325. *Dubitabatur primo.* & latius *cons.* 330. *Statuto cauetur. in princip. lib.* 1.

† Extende, vt procedat, etiāsi is, cui locatio facta fuit; & aliquis do soluit, desierit soluere per 30. & 40. annos; quia non dicitur propterea præscripsisse, nisi probet, q̄ interuertēdo possessionē negauit soluere; & sic quod cōtrouersiam fecit, alias nomine locatoris præsumeretur possedisse. Castrens. *cons.* 116. *n.* 2. *ver. sexto propter defectum. lib.* 2. † Amplia; quia possidens ratione pignoris & hypothecæ nunq̄ præscribit; quia nō possidet pro suo, vel quasi suo. Bald. *cons.* 342. *Super eo, quod quæritur. per tot. lib.* 1. † Amplia, it tm̄ præscriptionē requirere possessionē, vt si is, cōtra quē allegatur præscriptio, possideat, vel quasi, nō possit procedere præscriptio. Bald. *cons.* 202. *Ad euidentiam. in prin. ver. ite, quia Comune. lib.* 2. & ideo filio possidēti bona paterna nō currit præscriptio petendi supplementū legitimæ. Bald. *cons.* 50. *Viso testamento. in prin. lib.* 5. Vide, *Exceptio in quo differat ab actione. Concl.* 374. † Extende; quia is, qui possidet iure familiaritatis, vel nomine alieno, nunquā præscribit, ideo si plures fratres habētes bona communia possidēt simul omnes, nō potest vnus allegare præscriptionē, ex eo, quod vltra partē suam possedit ēt partē fratrū; quia possedit iure familiaritatis. Alex. *cons.* 213. *Viso, & opportune. n.* 10. *& seq. ver.* 2. *principaliter. lib.* 2. † Extende in eo, qui emit nomine suo, & fratris, quia licet emptū possederit solus emptor, nō præscribit; quia quantōcunq; frater, pro quo facta est emptio, vel eius hæres ratū habet, cessat præscriptio. Alex. *d. cons.* 213. *n.* 11. *ver. impeditus fuit. lib.* 2. † Extende in eo, qui millies venit ad prandiū mecū; quia si vult præscripsisse iure seruitutis, debet probare, quod eo iure; ex quo nec amicitiæ potuit admitti; sic in eo, qui per fundum meum milies deambulauit me præsente, & patiente; quia debet docere, q̄ re seruitutis; eo quia præsumitur iure amicitiæ. Alex. *cons.* 50. *Ponderatis. n.* 8 *& seq. lib.* 3. † Declara; quia si plures fratres bona hab. per 30. annos possederunt hoc modo; quia maior pro se, & pro fratribus iure familiaritatis possedit, bene procedit præscriptio quoad omnes, secus si alii negassent fratrem administrasse, ita Alex. *cons.* 35. *Considerat. n.* 7. *lib.* 7. † Amplia in tm̄ requiri possessionē, vt is, qui possidet naturaliter, si nō habet ciuilē possessionem, nō præscribat, puta contra absentē, qui retinet ciuilē possessionē. Socin. *cons.* 47. *In primo præsentis consultationis. in fi. n.* 12. *ver. postremo. lib.* 1. Couar. *in* 2. *part. select. in initio ad c. possessor. de reg. iur. n.* 7. *vers. igitur necessaria.* † Amplia; quia imo possessio ficta sufficit ad præscriptionē cū adminiculis, plene Couar. *d.* 2. *parte prælectionis, in §. n.* 5. *ver. de possessione. ad c. possessor. de reg. iur.* † Amplia, vt quod dicitur possessionē, vel quasi requiri in præscriptione, in tm̄ procedat, vt nō sufficiant actus gesti, si nō inferant necessario ad possessionem, vel quasi. Bald. *cons.* 433. *Apulus Castrum. n.* 5. *ver. sequitur videlib.* 3. † Et quod in incorporalibus requiratur quasi possessio cum scientia & patientia eius, contra quē præscribitur. Castr. *cons.* 55. *Isle Martinus. in prin. lib.* 2. Oldrad. *cons.* 254. *in prin.* † Amplia; quia si populus Villæ, vel Castri recessit, licet ciuitas ibi erigat turas per 30. annos; tamen si reædificetur Castrū, & populus reuertatur, præscriptio nō currit cōtra populū, qui nō erat; quia ita tangratio populi impedit posse præscribi, nisi de iure esset Villa demolita. Bal. *cons.* 158. *Proponitur, quod circa fi. ver. tertio quæritur. lib.* 1. † Amplia; quia filio possessori vniuersæ hæreditatis paternæ nō quam currit præscriptio petēdi legitimā, vt dicit Apostil. ad fin. *cons.* 14. *An ius agendi. in ver. concluditur. in fin. lib.* 1. vbi plura citat, & ita iudicauit Eugubii. † Amplia; quia is, qui vendidit aliquas, & cōstituit se possidere nomine emptoris, nō præscribit vllo tempore, quia nō possidet iure, vel nomine suo. Bald. *cons.* 369. *Venditor constituit. in fin. lib.* 5. † Sed bene possidet, & præscribit is, cui nomine possidetur; ideo si pater emancipādo filiū dedit quasi bona in præmiū emācipationis, & cōstituit se tenere, & filius 10. annos inter præsentes, & 20. inter absentes præscribit. Anch. *cons.* 419. *In causa. & quæstione. in fin.* † Declara tm̄; quia sola ciuilis possessio causat præscriptionē, & ēt impedit. Socin. *cons.* 47. *in pr. n.* 12. *ver. postremo. lib.* 1. † Intelligas, q̄ sola possessio ciuilis causat præscriptionē in homine, & seruo, licet naturalis sit difficilis, & cus in mobilibus; in immobilibus autem si non metuat posse pelli. Bald. *cons.* 433. *Apulus Castrum. n.* 2. *ver. & præmitto. lib.* 3. † Declara; quia quod dicitur, præscriptionē non procedere sine possessione, procedit in possessione ex eodem iure; secus ex diuersa quia non iungitur possessio vnius ad possessionem alterius, qui nō habet causam à primo, sed vt simul iungantur, requiritur, q̄ ex eodem iure proueniant, & quod vltimus possessor habeat causam à primo, alias non potest iuuari ex possessione alterius. Bald. *cons.* 159. *Super eo, quod. in fi. ver. modo venio. lib.* 3. † Amplia; quia ad initium præscriptionis requiritur possessionis vacuæ adeptio naturalis. Bal. *cons.* 20. *Super primo. n.* 3. *vers. super secundo lib.* 5. † Amplia, in tantum requiri possessionem, vt violentus possessor, seu spolia-

spoliator nunquam præscribat, *c. sine possessione. de reg. iur. in 6.* Abb. *cons. 3. Nitar. n 8. in fin. col. 14. ver. decimaoctaua. lib. 2.* vbi, quod non
36 potest etiam inchoare præscriptionem. † Amplia; quia duo insimul in solidum non possunt possidere eandem rem, & consequenter neq; duo in solidum possunt præscribere; ideo si duo contendant super possessione retinenda, & ex antiquo vterque possedisse prætendat, is solus, qui obtinet manuteneri, potest prætendere præscriptionem, non autem alius, qui succubuit; quia quoad eum possessio dicitur turbatiua, ita Abb. *cons. 55. In causa,*
37 *que. in fi. lib. 2.* † Extende; quia imo dicit Alex. *d. cons. 88. n. 4. ver. nõ insisto. lib 2.* quod imo in monasterium transit ipso iure dominium,
38 & possessio professi, per *Auth. ingressi. C. de sacr. eccl.* † Amplia; quia requiritur, quod ista possessio præscribentis probetur de eodem initio; quia si vnus probaret de præscriptione 30. annorum de vno tempore, alius de alio, non releuaret. Alex. *cons. 51. Viso, & dis-* * *cesso. in fi. lib. 1.* & communem* dicit idem Alex. *cons. 72. Inspecto as-* ✠ *siguenter. nu. 3. lib. 1.* Vide, *Præscriptio dominij per testes qualiter probetur.*
39 *Concl. 580.* † Extende; quia vt probetur præscriptio 10. vel 30. annorum, non sufficit articulare, & probare, quod quis possedit per 10. vel 30. annos, nisi dicat finitos tali tempore, vt sic ad certum tẽpus referatur; alias enim posset esse, quod vnus testis sentiret de quibusdam 10. annis, alius de aliis, & sic non probaretur. Alex. *cons. 177. In causa, & lite. n. 2. lib. 6. & cons. 89. n. 2. lib. 5.* & ratio;
40 quia testes quoad tempus non præsumuntur contestes. Alex. *d. cons. 117. n. 13. in fin. ver. item non probatur. lib. 6.* † Item in probanda consuetudine, plenius Alexan. *cons. 173. Viso. n. 6. ver. præterea. lib. 6.*
41 † Declara tamen, seu restringe; quia licet testes de diuerso initio temporis loquantur, puta vnus de antiquiori tempore, alius de citeriori tempore possessionis præscriptæ; tamen in illo minori tempore dicuntur contestes, & probant. Alex. *cons. 238. Ponderatis. n. 3. ver. & quamuis in tempore. lib. 6.* vbi citat plurimos. & ibi apostil. *in ver. illo.* citat Alex. *d. cons. 88. Quoniam. num. 5. lib. 5.* Corn. *cons.*
42 *223. lib. 1.* Afflict. *decis. 240.* † Imo plures dicit Alex. *d. cons. 238. in prin. ver. nam supponitur. iunctio si. ver. non obstat, si diceretur. lib. 6.* quod si vnus testis deponit de tali tempore continuato vsque ad tale tempus; alii vero à recordatu suo, & aliqui recordentur de 40. alii de 50. quod probant, & sunt contestes in minori tempore, & quod probant continuationem, licet non dicant explicite, allegat Alberic. *in Dictionario, in ver. vsque,* & per alia, quæ adducit.
43 † Amplia; quia spiritualia, quæ per laicum non possunt possideri, non possunt etiam præscribi; sic & ius conferendi libere beneficium patronatum, quod non potest possideri, vel quasi per patronum, non potest etiam præscribi per regulam, quod præscriptio ad acquirendum non procedit sine possessione. Ægid.
44 Bellam. *cons. 10. n. 19.* † Limita in præscriptione obligationum personalium; quia non datur possessio, vel quasi. Bald. *cons. 464. Quædam scriptura. n. 4. & seq. ver. modo sequitur. lib. 1.* vbi, quod non requiritur possessio, vel quasi, neq; bona fides, vide supra *ver. de-*
45 *clara tamen hanc. n. 6.* † Contrarium tenet Io. de Imol. *Concl. 122.* & plenius Io. de Anan. *cons. 85.* vbi in fin. retorquet fundamentum; quia si non datur possessio, vel quasi in personalibus, secundum
46 omnes,* ergo non datur præscriptio. † Limita; quia verum est, quod præscriptio non procedit sine possessione loquendo de præscriptione 10. vel 20. annorum. Bartol. *in l. naturaliter. ff. de vsucap.* secus est in præscriptione 30. annorum, quę proprie procedit in iuribus, & actionibus; quia non est necessaria possessio, vel quasi, sed sufficit negligentia non petentis, *c. placuit. il 2. §. potest. 16. q. 3.* declarat Bart. *in l. final. in princip. ff. de eo per quem fact.* Ias. *in l.*
47 *petens. col. 4. C. de pact.* & plene Tiraq. *in l. si vnquam. § . reuertatur. nu. 391. & seq. C. de reuocand. don.* † Limita in præscriptione iam cœpta cum possessione; quia perficitur, & continuat etiam sine possessione in successore vniuersali, in quem transit ius. Alex. *consil. 88.*
✠ *Eximie Domine. col. si. n. 5. in fi. ver. præterea cum monasterium. lib. 2.* Vide, *Præscribi potest iuri offerendi, & cuicunque alij iuri competenti. Conc. 567.*

Præscriptio ad hoc, vt currat, debent certi actus specificari, & quando secus. Concl. 524.

1 PRÆSCRIPTIO † ad hoc vt procedat, necesse est specificare certos actus factos, & personas, quæ dictos actus gesserunt, alias non procedit, nisi actus, à quibus præscriptio proce-
2 dat, specificentur. † Amplia, quod debent actus specificari in præscriptione, vt videatur, quid sit præscriptum; quia tantum præscriptum, quantum possessum. Oldr. *cons, 172. n. 23. ver. deinde*
3 *opponunt.* † Limita in præscriptione alicuius rei vniuersalis, vel individuæ; quia si exercet vnum actum, vt vniuersaliter mihi acquiram, non est necesse discurrere omnes actus, alias pater volens probare filiationem teneretur discurrere omnes actus concernentes patriam potestatem. Oldr. *cons. 172. ver. deinde opponitur. n. 24.* † Limita in præscriptione immemorabili; quia non re- 4
quiritur aliqua specificatio actuum, neque personarum. Oldr. *cons. 172. ver. ad id vero, quod non datur. nu. 19. & cons. 244. num. 13. ver. quarto opponebatur. & cons. 254. num. 15. ver. tertio opponitur.* vbi, quod non potest dari specificatio actus eius, quod excedit memoriam hominum.

Præscriptio non habet locum contra eum, qui non potest agere, & quando secus. Concl. 525.

NON † valenti agere non currit præscriptio *l. cum notissimi. §.* 1
inio. & §. illud. C. de præscript. 30. annor. ratio est; quia si non potest agere, non potest sibi imputari negligentia, *l. 1. in fin. C. de annali except.* Castr. *cons. 220. Ego lib. 2.* Fel. *in c. 1. & in c. ex transmissa. de præscript. & in c. cum inter. de except.* vbi ponunt regulam cum limicationibus. Ruin. *cons. 13. n. 17. & cons. 17. n. 6. lib. 2.* Abb. *in cons. 32. Videtur primo. in prin. lib. 1.* & est communis * opinio, quod non * valenti agere non currit præscriptio. Ang. Aret. *cons. 17. Cum quæritur. n. 18.* Curt. Iun. *cons. 101. Præsupponitur. n. 5.* vbi, quod concurrit ratio naturalis, propter quam, licet statutum præcise loqueretur, non haberet locum contra non valentem agere. † Extende; 2
quia præscriptio non currit ad aliquem actum explicandum, antequam ille actus incipiat explicari posse, *l. si in diem. ff. de cond. & demonstr.* Curt. Iun. *cons. 181. n. 4.* † Ratio potest esse; quia præscri- 3
ptio est exceptio, quæ non datur, nisi præcedat actio; quia non dicitur habere actionem formatam, qui non potest agere: ita innuit ad alium finem. Bal. *cons. 342. in prin. ver. sed in contrarium. l. b. 1.* † Ratio tertia potest esse; quia qui non potest agere, non dicitur 4
negligens, & contra non negligentem non currit præscriptio. Bald. *cons. 193. In decidendo. lib. 3.* & hanc tenet Castr. *cons. 466. In casu præmisso. n. 2. lib. 2.* Abb. *cons 101. In quæstione. n. 6. in fin. lib. 1.* & plenius Abb. *cons. 22. num. 3. lib. 2.* vbi, quod est inducta partim fauore possessoris bonæ fidei, partim odio negligentis, ideo non valẽs agere non dicitur negligere. † Extẽde in eo, qui est creditor sub 5
conditione; quia conditione pendente non currit præscriptio. Cuma *cons. 147. Domina Contessia. n. 4.* † Extende etiam in præscri- 6
ptione statutaria; quia statutum habet tacitam conditionem, dummodo is, cui currit præscriptio, agere possit, licet indistincte statutum loquatur. Bald. *cons. 290. Iſæ allegationes. in fi. ver. item viso statuto. lib. 1.* Rom. *cons. 102. Super eo, quod. col. 1. in fi. ver. aut v. ro.* vbi, quod currit à die, quo efficax fuit actio, vt in iudicio deduceretur. Abb. *d. cons. 22. Videtur. col. 2. ver. idem dico. lib. 2.* Alex. *consil.* 119. *Quoniam. n. 6. & seq. lib. 6. ver. sexto præsupposito.* † Et idem in con- 7
stitutione inducente nouam præscriptionem; quia patitur eandem interpretationem passiuam à iure communi, vt is, contra quem præscribitur, possit agere. Castrens. *cons. 369. Postquam dicta Domina. n. 2. & per tot. lib. 2.* Roman. *d. cons. 102. col. 1. in fin.* † Amplia; 8
quia emptor habens hypothecata bona venditoris in casu euictionis non potest agere, antequam sequatur euictio; ideo contra eum non currit præscriptio. Bald. *cons. 180. Præsupposito verbis. ante med. ver. dicet aliquis. lib. 1.* qui loquitur etiam quoad eum, qui emit rem hypothecatam, & idem tenet Abb. *cons. 22. per tot. lib. 2.* † Et dicitur non posse agere emptor, qui habet bona hypothe- 9
cata in casu euictionis; quia antequam euictio sit sequuta, non potest agere; quia non est nata actio. Bald. *cons. 198. lib. 1. Ad intelligentiam. n. 5. ver. tertia, quia. & cons. 453. n. 7. ver. tertia, quia. lib. 5.* Abb. *d. cons. 22. lib. 2.* † Declara contrarium; quia quando non est nata 10
actio, non potest imputari; ideo nõ præscribitur, sic videtur velle Bald. *cons. 193. In decidendo. lib. 3.* & in creditore sub conditione, Cuma. *cons. 147. Domina Contessia. n. 4.* & in muliere, quæ non potest agere durante matrimonio, vt emptor non præscribat. Fulg. *cons. 216. Proponitur, quod Domina.* facit ad hoc Cuman. *cons. 93.* vbi loquitur in casu contrario, quod bene currit, quando potuit agere à die inopiæ. † Extende, etiamsi habens hypothecam in ca- 11
su euictionis sciret bona hypothecata fuisse vendita. Abb. *d. cons. 22. in fi. lib. 2.* † Contrarium consuluit Bald. *cons. 463. Recolome alias,* 12
lib. 5. cui subscribũt Christoph. Castillioneus, & Io. Castellanus, & Gualterius de Zozijs; quia qui præscribit rem venditã, præscribit omnem actionem cõtra ipsam rem, licet contra vendentem 13
non sit præscriptũ, & contra eum agi possit. † Extende; quia habens actionem in euentũ contrauentionis non patitur præscriptionem, antequam sit contrauentum. Bald. *cons. 202. Ad evidentiam præmittendum. in prin. ver. nec potest dici. lib. 2.* † Restringe am- 14
pliationẽ, vt nõ procedat, quando impedimentũ est facti tantũ; puta, quia quis esset nõ soluẽdo; quia licet inanis sit actio; tamen qa de iure agere potest creditor, cõtra eum præscribit decoctus; quia præscribẽs est similis soluenti. Bal. *d. cons. 180. n. 1. in fi. ver. non*
obstat.

15 *obſtat.lib.1.* † Amplia; quia durante locatione temporali non poteſt cõductor præſcribere cõtra dominum; quia nõ poteſt agere cõtra cõductorẽ durante locatione. Ang.Aret.*conſ.17.Cum quæ-*
*16 *ritur.n.17.& 18.*vbi dicit * cõmunem.† Amplia; quia præſcriptio nõ currit contra impeditũ legitimo impedimento; quia nedum non inchoatur præſcriptio, ſed neq; continuat inchoata. Bello.
17 *conſ.1.Viſis ſcripturis.n.12.& 13.verſ.ſecundo reſpondetur.* † Amplia, vt procedat, ſiue præſcriptio ſit iuris cõmunis, ſiue ſtatuti; quia licet ſtatutũ diſponat, q̃ omnibus non petentibus creditũ à debitore intra 10.annos ſit inducta præſcriptio, non habet locum contra filium familias, & eum, qui non poteſt agere. Iaſ.*conſ.118.ad fin.*
18 *lib.4.*vbi latiſſime, & *conſ.136.ad fi.eod.lib.4.* † Amplia; quia filiofamilias nõ currit præſcriptio rerũ dotalium, vel creditorũ, in quibus pater habet vſumfructum; quia cũ non poſſit agere viuente patre, nõ ſibi currit præſcriptio. Bald.*conſ.290.Iſtæ allegationes.in fi.ver.item viſo ſtatuto.lib.1.* Bal.*conſ.186.Proponitur,quod.lib.5.* vbi, q̃ in omnibus, in quibus patri acquiritur vſusfructus; quia efficitur legitimus adminiſtrator, non currit filio præſcriptio viuente patre. Abb.*conſ.32.Videtur primo.in prin.lib.1.& conſ.101.In quæſtione.n.*
19 *6.lib.1.& conſ.22.n.2.& conſ.54.Videtur primo.in prin.lib.2.* † Extende; quia filiofamilias, quia non poteſt agere, ex quo pater habet adminiſtrationẽ bonorum filii, nõ currit præſcriptio. Caſtr.*conſ.*
20 *247.col.4.n.2.in fi.ver.item quia non poterat agere.lib.1.* † Extẽde; quia neq; currit præſcriptio filio in iis, in quibus patri nõ quæritur in iis, quæ per viam iudicii ſunt expedienda, ſecus ſi extra iudicium, prout in agnoſcendo legato; quia ſi non quæritur patri vſus fructus, bene currit præſcriptio filio in expediẽdis extra iudicium. Bald.*d.conſ.168.Proponitur,quod.n.2.ver.itẽ non obſtat.& per tot.lib.5.*
21 † Extende generaliter in omni filio in poteſtate patris, vel aui; quia in iis, in quib. nõ poteſt ipſe agere, nõ poteſt dici negligẽs, & non currit ſibi præſcriptio, *l.quæcunque. C. de bon.libert.l.1.cum*
22 *auth.ibi poſita.C.de bon.mater.* † Declara tñ, vt per Iaſ.*conſ.226.lib.2.*
23 † Extẽde in aduentitiis, in quibus pater eſt legitimus adminiſtrator; quia viuente patre non currit filio præſcriptio. Abb.*conſ.101.*
24 *n.6.* † Reſtringe; quia bene currit præſcriptio filiofamilias in iis, in quibus non acquiritur patri vſusfructus, qñ ſunt extra iudiciũ expedienda, prout agnitio legati. Bald.*d.conſ.168.nu.2.& per tot.*
25 *lib.5.* † Reſtringẽ; quia in iis, in quibus poteſt filius inuito patre, prout adire hæreditatem matris, currit filio præſcriptio circa ius adeundi per 30.annos. Bart.*conſ.129.Quidam habuit.in prin.lib.1.* q̃ cõfirmat Franc. Tigrini conſ. ibi inſerto, & *in conſ.158.eod.lib.1.per*
26 *tot.* † Declarat tñ Bart. tribus modis *d.conſ.129.nu.2.ver.ſed in quæſtione prædicta.* Primo, quod præſcriptio nõ potuerit currere; quia imo pater retinẽdo hæreditatem maternam per tantum tempus cenſeatur adiuiſſe pro filia, ne inducatur peccatũ & delictum in reſtituendo filiæ; quia poſt annũ eſſet in mora: Secundo; quia ſi excluditur vt filia p 30.annos, debet admitti vt agnata per ſucceſſoriũ edictũ intra alios 40.annos: Tertio; quia nõ currit præſcriptio niſi poſt pupillarẽ ætatẽ: Quarto; quia cõpetit reſtitutio
27 intra quadriennium poſt completam præſcriptionem. † Contra declarationẽ tenet Franc. Tigrini in omnibus capitibus reprobando Bart. in cõſilio ibi immediate inſerto poſt *conſ.Bar.129.* & rurſus *conſ.158.lib.1.*vbi dicit, quod pater nõ dicitur retinuiſſe, vel poſſediſſe hæreditatẽ; prout loquitur tex. allegatus per Bart. *in l. qui alienam.in prin.ff.de acquir.hared.* quia tũc bene qualitas præſumitur de facili, quod iure hæreditario tenuerit, & illa cõtinuatio eſt impropriiſſima poſſeſſio hæreditatis, & verba legis, proprie, & nõ abuſiue intelligũtur, & mora nõ ſonat in delictũ. Ad ſecũdam rationem dicit, quod edictũ ſucceſſorium non habet locũ in hæreditate materna, ſed ſolũ in ſuis, & procedit de iure prætorio, non autem ciuili: Tertia ratio eſt vera; ſed non ſeruit; quia poſt pubertatem lapſi ſunt 30.anni: Quarta nõ eſt vera; quia minori nõ cõpetit reſtitutio, poſtq̃ eſt maior, & lapſi ſunt 30.anni; quia debet peti ſemper in 29.anno, præterq̃ in repudianda hæ-
28 reditate. † Amplia; quia ſi quis cõceſſit ad vitã certæ pſonæ fundũ, non ſibi currit præſcriptio durãte vita eius, cui eſt facta conceſſio; quia nõ poteſt cõcedens agere. Bald.*conſ.372.Factũ ſic proponitur.in fin.lib.2.* vbi tñ dicit, q̃ ſi fiat alienatio à tali malæ fidei
29 poſſeſſore, requirũtur 30.anni. † Amplia; quia actioni nondum natæ nõ præſcribitur; & ideo cũ præſcriptio ſit exceptio, nõ prius oritur, q̃ oriatur actio; & ideo cũ ante natiuitatem actionis quis nõ poſſit agere; ideo nõ currit præſcriptio. Bal.*conſ.342.in pr.ver.ſed in contrarium.lib.1.* Caſtr.*conſ.247.In cauſa, quæ vertitur.col.4.circa prin.ver.ſi autẽ quæritur de d.exceptione præſcriptionis.lib.1.* Alex.*cõſ.77.*
30 *Viſo proceſſu.n.5.ver.tertio reſpon.lib.6.* † Idẽ; quia non currit præſcriptio cõtra eum, qui habet ius in habitu, ſed nõ in exercitio. Bal.*conſ.421.Antiquum ſtatutũ.circa ſi.n.4.ver.itẽ nõ obſtat præſcriptio.lib.3.*

† Idẽ in eo, qui emit, p alio abſente; quia anteq̃ ratificauerit, nõ poteſt petere pretium ſolutũ, p eo; ideo ante ratificationem ſibi non currit præſcriptio, etiãſi ſit hæres eius, pro quo emit. Alex.*d. conſ.77.n.5.lib.6.*vbi *n.6.*extẽdit, etiãſi ratificaſſet, ſed emẽs ignorabat; quia cõpetit reſtitutio in integrum. † Extẽde; quia cõtra decõmiſſarios vocatos nondũ natos nõ poteſt præſcriptio introduci, neq; ipſis non extãtibus poteſt accommodari ad alios exiſtentes, qñ ſolinon nati, prout filii, vocantur à teſtatore, Caſtr.*d. conſ.247.col.4.in prin.ver.ſi autem quæritur.lib.1.* Alex.*conſ.101.ſuper primo.n.24.ver.nec obſtat.lib.7.* † Reſtringe, in filio emancipato, qui licet ante petitã bonorũ poſſeſſionem non habeat actionem, vt admittatur; tñ per lapſum anni cõtra eum præſcribitur. Bal.*conſ.* *342.n.5.ver.itẽ filio.lib.1.* † Reſtringe; quia licet liberti nõ habeant actionẽ contra patronũ, niſi petita venia, tñ patronus præſcribit ante petitã veniam; quia eſt in facultate liberti facere naſci actionẽ. Bal.*d.conſ.342.n.6.ver.item patronus.lib.1.* † Idẽ; quia licet creditũ conditionale nõ poſſit præſcribi ante purificatã cõditionem, quia nõ eſt nata actio, ſecus eſt, ſi eſt conditio poteſtativa. Rom.*conſ.75.Circa id,de quo.col.2.ver.primo ex vulgari.* † Reſtringe, vnico, p̃cedat ampliatio, qñ eſt in poteſtate negligentis facere naſci actionem; ideo reſciſſoria, q̃ poteſt intentari p reſtitutionem in integrũ, patitur præſcriptionem, licet actio non ſit nata, anteq̃ petatur; quia eſt in facultate negligentis petere. Bal.*d.conſ.342.n.* *& 4.ver.ſed certe poſſet.lib.1.* Caſtr. plenius *conſ.220.Ego Paulus lib.2.* † Amplia in fideicõmiſſo ſub conditione; quia licet obligatus poſſituere ſi decedat ſine filiis, alienaret, tñ eo non currit præſcriptio iudicium eius, cui debet reſtitutio fieri; quia non poteſt agere ante conditionem. Cuman.*conſ.13.Titius inſtituit.n.2.ver.mea ſupplicapionem.* Bal.*conſ.348.Proponitur, q̃ Ghirardus.in fi.lib.3.* Alex.*conſ.* *101.Super.col.pen.lib.7.n.23.ver.venio ad quintũ.& conſ.59.col.4.lib.3.* *n.11.* Balb.*de præſcript.in 5 par.5.partis prin.q.5.* Caſtr.& Iaſ.*in § ſi autem ſub conditione.C.commun.de legat.* † Extende in emphyteuſi, quia licet currat præſcriptio contra eum, ad quem ſpectat; non tñ currit cõtra alios, quib. ex iure accreſcendi poſt primũ ſpectabit, quia non poſſunt agere; ideo noua præſcriptio requiritur. Petr. de Anch.*conſ.44.Primo de iurib.n.11.* † Et generaliter, q̃ in diſpoſitionibus conditionalibus non currat præſcriptio ante conditionẽ purificatã; quia non poteſt prius agi, & p iſta extenſione Bart. in *l. Senatus.in 5.oppoſ.ff.de offic.præſid.* Alex.*conſ.106.Viſis.col.1.& vol.* Caſtr.*conſ.166.Nulli dubium.in prin.lib.1.* Dec.*conſ.498.Viſo caſu.in pen.in prin.* Vide infra, *Præſcribi quæ non poſſint.Concl.534.n.39.* † Ergo in diſpoſitionibus, & obligationibus conditionalibus nõ currit præſcriptio ante conditionis euentũ. Balb. late *tract.de præſcript.* *in 6.& vlt.part.princip.ver.vigeſimus ſecundus caſus eſt.* Soc.Iun.*conſ.3.* *n.17.& conſ.111.n.21.lib.2.& conſ.17.num.6.eod.lib.2.* Declara, & reſtringe, vt ſupra, *n.37.* & infra. † Amplia; quia contra communitatem caſtri, vel villæ, q̃ de facto ob guerrã, vel alias migrauit, & receſſit à loco, non currit præſcriptio; ideo licet ciuitas ibi ſtet p 30.annos furcas, abſente populo; non tñ præſcripſit. Bal.*conſ.58.* *in fi.lib.3.* † Declara; quia licet non valenti agere non currat præſcriptio, & conſequenter is, qui habet hypothecã in euentũ euictionis, non poſſit agere, niſi ſecuta euictione, vt p Bal.*conſ.86.* *lib.1.* tñ *conſ.463.per tot.* reuocat illud conſiliũ, & dicit, q̃ creditor non valens agere non patitur præſcriptionem reſpectu debitoris, ſed reſpectu ementis ab eo, & ſic habẽtis bonã fidem ſecus, ibi; q̃ eſt ẽr ſubſcriptũ à Chriſtoph. & Ioan. Caſtillioneo, & Gutterio de Zaziis. † Amplia; quia contra mulierem non currit præſcriptio durãte matrimonio, p dote, quia ipſa non poteſt agere, niſi maritus vergat ad inopiã; ideo illi, qui emerũt à maitto bona obligata, p dote, non præſcribũt. Fulgo.*conſ.216.Proponitur, q̃ domina.* Abb.*d.conſ.32.Videtur primo.in prin.lib.1.& conſ.101.n.6.lib.2.* Reſtringe plene Alex *conſ.83.Viſo proceſſu.n.11.ver.bene fateor.lib.6.* † Reſtringe, vt bene emptor præſcribat à die, quo potuit agere. Cuman.*conſ.* *93.Viſo ſupradicto caſu.* † Reſtringe; quia bene currit præſcriptio maritum vergere ad inopiam, vel cœpit vergere et ſi lieri, p dote, qñ maritus vergit ad inopiam, vel cœpit vergere et infortunio, *l.in rebus.C.de iure dot.* Abb.*conſ.14.Videtur.num.ult.* vbi, q̃ ſi mulier moritur non finita præſcriptione, adhuc tñ currit contra eius ſucceſſorem, etiamſi eſſet Eccleſia, vel locus pius, quia completur pro rata deficiente ſecundum terminos iuris. † Amplia; quia actus conditionalis non patitur præſcriptionem, anteq̃ conditio eueniat; ideo habens repreſſalias contra certos non patitur præſcriptionem, ſi nunq̃ habuit occaſionem exequendi; quia repreſſaliæ dicũtur ſub conditione. † Reſtringe, niſi eſſet ſi cõditio poteſtativa agere non valentis. Balb. *de præſcript.in 4.par.* *q.3.n.7.*vbi ponit multa exẽpla. † Reſtringe, vtnõ, p̃cedat in lege 30 præſcriptione 30.& 40.annorũ; quia cũ ſit nata actio, currit etiã ſi ignorati, ergo & in caſu cõditionali; licet der reſtitutio

quia tempus longissimæ præscriptionis sit continuum, & non v-
49 tile. Ang. *cons.*196. *Iam sunt octuaginta in fin.* † Amplia; quia habens hypothecã nõ patitur præscriptionem à tertio possessore, anteq̃ egerit contra principalem, ex quo agere non potest contra tertiũ non excusso principali. Alex. *cons.*58. *n.*8. *v. capio nunc, li*5. † Extende, etiam si steterit per creditorẽ; quia potuit excutere principalem, & distulit. Alex. *d. cons.*58. *in fin. lib.*5. † Cõtrarium in hoc
50 Franc. Balb. *de præscript. in* 4. *parte q.*3. *pr. n.*6. *& seq.* vbi multa allegat fundamenta, licet in fine dicat etiam pro opinione Alex. sub-
51 stinenda. † Restringe, nisi principalis sit notorie non soluendo; quia æquiparatur forti exsiccato. Bal. *cons.*180. *col.*1. *v. dicet aliquis, lib.*1. Abb. *cons.*22. *in fin.* vbi loquitur, quando principalis passus est
52 confiscationem, *lib.*2. † Amplia; quia non currit præscriptio mulieri constante matrimonio; quia non potest agere, *l.*2. *ff. sol. matr.* Castr. *cons.*466. *per tot. lib.*2. Abb. *cons.*22. *Videtur primo, n.*2. *&* 53 *cons.*54. *Videtur primo, in pr. lib.*2. † Extende vt procedat etiã stante statuto simpliciter disponente; quia recipit passiuã interpretationẽ à iure communi, etiam si statutum excipiat certos casus, & dispo-
54 nat, quod sit præcisum. Castr. *d. cons.*466. *per tot. lib.*2. Abb. *cons.*22. *circa med. v. idem dico, lib.*2. † Restringe; quia præscriptio procedit contra vxorem, quæ non egit, postquam maritus vergebat ad
55 inopiam, vt dotẽ consequeretur contra eum, qui emerat à marito. Cum. *cons.*93. *Viso suprad. casu.* † Declara; quia currit præscriptio vxori, post q̃ maritus vergens ad inopiã fuit talis declaratus, alias
56 nõ currit, nisi eo mortuo. Castr. *d. cons.*466. *In casu præmisso, lib.*2. *per tot.* † Amplia contra ecclesiam vacantem non curretre præscriptionem pro eo tempore, quo vacauit; quia nõ valet agere. Abb.
57 *cons.*101. *In quæstione, quæ vertitur, n.*6. *v. ad idem. lib.*1. † Extende, vt idem sit pro tempore, quo habuit Prælatum inutilem. Abb. *d. cõs.*
58 101. *n.*6. *lib.*1. Vide, *Præscribens quæ tempora teneatur detrahere, & quæ non. Concl.*583. † Idem pro tempore, quo vixit Prælatus male alie-
59 nans, quia ecclesiæ non currit præscriptio. Cald. *cons.*193. alias 3. *de præscript.* Vide, *Præscriptio* 40. *annor. contra Ecclesiam completur, vnicorectore Ecclesiæ, & quando secus. Concl.*558. † Extende; quia nõ cur-
60 rit præscriptio Abbati, & ecclesiæ pro tempore, quo Papa fecit reseruationem, vel exemptionẽ membri subiecti Abbatiæ. Abb.
61 *d. cons.*101. *n.*6. *lib.*1. † Extende; quia non currit præscriptio ecclesiæ inferiori, seu inferiori Prælato, & collatori durante collatione, confirmatione, vel reseruatione Papæ, per quas fuit impeditus inferior; quia factũ Papæ non præiudicat inferioribus. Abb.
62 *d. cons.*10. *n.*5. *& 6. lib.*1. Vide, *Papa aliquid faciendo non præscribit contra inferiores, & quando secus. Concl.*68. Amplia; quia multi sunt casus, in quibus excusatur quis, ne potuerit agere, de quibus infra
63 *n.*70. *v. contrarium tenet Abb.* † Amplia; quia procedit tam in præscriptione iuris communis, quam in præscriptione statuti, vel cõstitutionis prouincialis; quia semper habet interpretationẽ passiuam à iure communi, etiam si generaliter loquatur, etiam si excipiat certos casus, etiam si statutum sit præcisum. Castr. *d. cons.*
64 466. *In casu præmisso, per tot. lib.*2. Abb. *cons.*22. *per tot. li.*2. † Amplia; quia quod præscriptio non currat contra non valentem agere, & ante cõditionis euentum, procedit, etiam si præscriptio sit in-
65 ducta à statuto. Alex *cons.*101. *col. pen. n.*28. *lib.*7. † Amplia, vt præscriptio, quæ non currit contra eũ, qui non potest agere, non etiam currat contra eum, qui non potest disponere sine certa solemnitate. Abb. *in c. cũ Ecclesia Sutrina, col.*10. *n.*43. *de causa*
66 *poss. & propriet.* Capic. *dec.*209. *n.*19. † Extende; quia nõ currit filio contra patrem; quia non potest conuenire patrem viuentem in
67 dotalibus maternis, vel aliis. Castr. *cons.*201. *Visis n.*2. *li.*1. † Amplia; quia emens ab eo, qui habet vsumfructum bonorum ad vitam suam, non præscribit contra proprietarium, nisi à die mortis vsufructuarii; quia eo viuente non poterat proprietarius agere, ex quo vsusfructus naturalem solam trãstulit, non ciuilem, q̃ uæ est separata, & est penes proprietariũ. Castr. *cons.*396. *Postquam dicta*
68 *domina lib.*2. vbi, quod neque præscriptio constitutionis currit; qa habet passiuam à iure communi interpretationem, vt non currat
69 contra nõ valentem agere. † Ego credo, quod sit distinguendũ; aut proprietarius sciuit venditionem factam ab vsufructuario; aut ignorauit; si sciuit, sibi currit præscriptio; quia potuit agere, ex quo per alienationem erat finitus vsusfructus. Bal. *cons.*436. *li.*
70 4. † Amplia; quia in legato facto captiuis; quia non possunt agere, ex quo captiui sunt, non currit præscriptio. † Amplia; quia præscriptio non currit pauperibus incertis, & sic in legato ad pias causas pauperibus distribuendo, ita Ant. de Butr. *in c. nihil, de præscript.* quia cum sint incerti, non possunt agere. † Contrariũ tenet Abb. *cons.*54. *Videtur primo, col.*2. *v. sed iis non obstantib. lib.*2. vbi allegat tex. cui dicit non posse responderi, *in l. vt inter diuinum. C. de sacr. Eccles.* vbi legatum factum captiuis, & incertis præscribitur; quia Episcopo, tanquam administratori pauperum, datur actio, & negligentia administratoris causat præscriptionem, & allegat seipsum *in c. nihil, de præscr.* Fed. de Sen. *cons.*101. qui hoc tenet, & plus dicit, quod præscriptio 30. annorum sufficit, licet Abb. *d. cons.*54. *n.*1. dicat, quod imo requiruntur 40. anni, prout in ecclesia, & pia causa. † Declarat Abb. *d. cons.*54. *col.*2. *in fi. & col.* 71
3. *v. pr. v. ex iis omnibus, lib.*2. vt maxime procedat ad fauorem Hospitalis præscribentis, & distribuentis eadem bona legata pro distributione pauperum incertorũ in alios pios vsus, & sic non reducit ad vsus profanos, licet dicat de iure procedere de rigore iuris indistincte; tñ isto casu agitur de modico præiudicio, & facilior est præscriptio. † Restringe; quia præscribitur legatũ factũ 72
per patronũ ecclesiæ pro alimonia ministrorum eiusdem; & tñ
73 alia ecclesia præscribit. Abb. *cons.*54. *col.*3. *in pr. v. simile, lib.*2. † Restringe; quia imo laicus præscribit bona deputata ad vsum piũ, & ecclesiæ. Abb. *d. cons.*54. *col.*3. quæ est *fi. v. quinimo, lib.*2. † Limita; 74
quia licet impedito agere non currat præscriptio; tñ quando remotio impedimenti pẽdet ab impedito, bene currit præscriptio. Bal. *cons.*342. *Super eo, quod quæritur n.*3. *v. sed certe posset responderi li.*1.
† Extende; quia currit præscriptio creditori hypothecario ad fa- 75
uorem tertii possidentis bona hypothecata, etiam antequã fecerit discussionem contra principalem; quia licet non possit agere, antequam sit facta excussio contra principalem, sibi imputet; quia culpa sua non egit. Alex. *cons.*220. *Ponderatis, in fi. lib.*6.
† Contrarium de directo consuluit idem Alex. *cons.*58. *Viso, n.*9. 76
*& seq. v. vltimo circa istud. lib.*5. vbi, quod non nocet etiã si impedimentum potuit ab eo submoueri, allegat tex. & gl. *in c. quia diuersitatem, & de conces. præbend.* † Declara; quia contrarium non est ve- 77
rum, & Alex. *d. cons.*58. male loquitur, & eius opinio falsa, vt ibi per apost. *in v. dico.* quæ allegat plures reprobantes Alex. ibi *lib.*5. & idem etiam affirmat apostilla ad Affl. *dec.*139. & ratio est clara; quia actio hypothecaria à die hypothecæ est nata in omnib⁹ bonis etiã posse ssis postea per tertium, & licet exercitiũ actionis non detur ante discussionẽ; tamen istud respicit ordinẽ agendi, non substantiã hypothecæ, ita gl. seu apost. ad Alex. *d. cons.*220. *in fi. lib.*6. *in v. deduci,* & quia culpa creditoris, ita Rom. *cons.*9. *& per tot.* vbi plena apostilla *in v. currit.* dat concor. † Extẽde; quia sinu- 78
meratur pecunia Titii, & eius nomine fiat mutuũ, si ratificat Titius, inde ad multos annos præscriptio decursa ante ratificationẽ attenditur; quia potuit ad sui beneplacitũ ratificare, & agere, nec incipit pscriptio à ratificatione, quasi quod ante non potuerit agere; quia pendebat à voluntate sua. Bal. *cons.*14. *Punctus nũquidli.*5. † Extende; quia licet præscriptio non currat ante natã a- 79
ctionẽ: quia nõ valenti agere, &c. tñ secus est, qñ fuit in potestate eius facere oriri actionẽ, puta offendẽdo; qa qui potuit facere, vt possit agere, cẽsetur agere potuisse, plene Castr. *cons.*220. *Ego Paulus li.*2. † Limita; qa bene currit tempus non valenti agere ex 80
culpa sua, qñ posuit se in aliqua necessitate, vel iurando. Rõ. *cons.*
9. *Quod pars condemnata,* vbi apost. *in v. currat.* † Extende; quia be- 81
ne currit præscriptio contra eũ, qui non potest audiri, neq̃ põt agere: quia bannitus, vel non soluit onera, ita disponente statuto, nec poterit accusare, vt dicit Clar. *in §. fin. q.*50. *in fin.* vbi, quod consequenter nec poterit iudex inquirere ex officio secundũ * *
cõem, *& in q.*51. *n.*2. *& hæc quidem* ; dicit, quod per 20. annos delictũ præscribitur, & etiã ius inquirẽdi ex officio; quia sublato iure accusandi tollitur ius inquirendi, sed certe non videtur facere præcise ad hunc terminũ. † Limita; quia licet non valenti agere 82
non currat præscriptio, illud debet intelligi, qñ non potest agere: quia nata non est actio, licet ipse non possit agere per se ipsũ, sed per administratorem, prout infans, pupillus mendicantes S. Francisci, & similes, bene currit præscriptio contra tales, ita Abb.
*cons.*22. *Videtur primo, col.*2. *in fi. & col.*3. *in pr. v. ex iis capi potest solutio, lib.*1. Vide, *Præscriptio non currit multis casibus. Concl.*549. Vide, *Præscribens quæ tempora teneatur detrahere. & quæ non. Concl.*583.

Præscriptio non currit ignoranti, & quando secus. Concl.526.

PRÆSCRIPTIO † quadriennii ad petendam restitutionem in 1
integrum non currit ignoranti, quod sint reperta in strumenta, ex quibus sententia rescinderetur; quia tẽpus est vtile à principio, & si nesciuit adesse instrumenta, non potest ei imputari, quare non petierit restitutionẽ, Bal. *cons.*92. *Quædã sententia v. dicet aliquis, lib.*1. Alex. plene *cons.*71. *Videtur prima consideratione, n.*7. *lib.*
1. *& cons.*84. *n.*3. *lib.*1. Alex. *cons.*4. *Videtur inspectis, n.*19. *v. nec obstat si diceretur, lib.*2. † Amplia; quia præscriptio longa etiam 30. annorũ 2
non incipit currere contra hæreditatem iacentem, neque contra ignorantẽ, licet cœpta continuet. B. l. *cons.*325. *Dubitabatur primo,*

in prin. ver. item ista videtur, lib. 1. vbi allegat rationem; quia contra eum, qui non negligit, nō currit præscriptio. Vide, *Præscriptio cœpta contra maiorem continuat. ōtra minorem. Concl.* 581. Vide, *Præscriptio quando, & qualiter possit impugnari.* 593. † Intelligе, quando mora non potest imputari hæredi vel curatori dato, alias secus. Bal. *cons.* 48. *inter cætera, per tot. lib.* 1. maxime *in fin.* † Extende; quia præscriptio non currit contra filium absentem & ignorantem matrem patris circa tempus adeundi. Bald. *cons.* 13. *Super eo quæritur vtrum, lib.* 1. *inpr. & cons.* 317. *Domina Violanta, lib.* 2. † Extende contra minorem, licet currat iam cœpta; non tamen incipit currere. Alex. *cons.* 31. *in pr. lib.* 5. † Declara, nisi ignorantia esset supina. Bald. *d. cons.* 13. *in pr. lib.* 1. † Contrarium, quod imo præscriptio longissima 30. annorum currat etiam ignoranti Ang. *cons.* 196. *in fi.* † Declara; quia in casibus, in quibus ignoranti currit præscriptio, debet dari restitutio intra quadriennium à die scientiæ. Bald. *d. cons.* 325. *n.* 2. *v. item dicet aliquis, & n.* 3. *lib.* 1. vbi, quod præsumitur ignorantia; igitur danda est simpliciter. Ang. *cons.* 196. *in fi.* Alex. *cons.* 4. *Videtur, n.* 19. *v. vnde licet, lib.* 2. vbi citat plures, & apost. *in v. ignorantia.* citat eundem Alex. *cons.* 71. *n.* 3. *lib.* 1. † Extende; quia maxime datur restitutio vniuersitati quæ semper præsumitur ignorās; quia est persona ficta. *l. mortuo. ff. de fideiuss. l. sed ex dolo* §. 1. *ff. de dolo.* † Declara; quia tempus restitutionis petendæ etiam in vniuersitate incipit currere à die læsionis completæ. *Clem. 1. de in integr. restit.* alias esset absurdum, quod nunquam vniuersitas esset sciens, & nunquam tempus curreret. † Declara: quia vniuersitas, quæ semel sciuit, bene præsumitur semper scientiam habuisse; ideo currit præscriptio. Castr. *d. cons.* 220. *prope fin. v. item non obstat, lib.* 2. † Contrarium, quod præscriptio si curiat ignoranti, quando est longissimi temporis, non detur restitutio. Alex. *cons.* 165. *Dubitatur, in fin. lib.* 6. vbi citat plures, & ibi apost. citat Alex. *cons.* 71. *lib.* 1. † Et quōd detur restitutio. Cuman. *cons.* 147. *circa fin. v. cæterum.* † Declara alio modo, quia præscriptio non currit ignoranti, qñ iusta est ignorantia; secus si teneretur inquirere, vel diligentiam facere, & non fecit, prout in iudice, contra quem prætenditur facultas inquirēdi de maleficio intra certum tempus; quia si delictum est omnino occultum, prout falsitas, ita quod inquirendo generaliter non potuisset sciri; quia non currit præscriptio; alias secus, Castr. *cons.* 17. *Potestas supradictis, n.* 5. *lib.* 1. † Idem in hærede sororis creditricis dotis suæ; quia contra hæredem currit præscriptio, ex quo debuit inuestigare iura hæreditaria ad effectum agendi. Castr. *cons.* 168. *Viso puncto. in fi. ver. similiter, nec prætexa ignorantia, li.* 2. Contrarium, quod hæres imo excusetur. Vide infra, *Præscribens quæ tempora teneatur detrahere, & quæ non. Conclus.* 583. † Declara: quia præscriptio licet non currat ignoranti; si tñ supuenit scientia ante completam præscriptionem, & potuit eā interrumpere, & non fecit; imo passus est eam compleri, sibi imputet, quia tempus negligentiæ absorbet tempus ignorantiæ, vt ad illud non possit peti restitutio in integrum. Castr. *d. cons.* 168. *in fi. lib.* 2. † Contrariū in alio proposito dicit idem Castr. *cons.* 465. *Videtur dicendū, n.* 2. *lib.* 2. vbi, quod si is, qui primo vēdidit vni, & cōstituat se possidere nomine emptoris, postea vendat alteri, & tradit, priuat primum emptorem ciuili, & materiam secundo præscribendi intra 10. annos inter præsentes, & 20. inter absentes, dicit Castr. quod istud erat de iure antiquo, sed hodie per *Auth. malæ fidei. C. de præscrip. longiss. temp.* ex quo venditor sciebat, quod requiritur scientia emptoris, contra quem præscribitur, alias requiritur præscriptio 30. annorum, & aliquando sciuit, aliquando ignorauit; dicit, q̄ pro tempore, quo ignorauit, requiritur rata præscriptionis longissimi temporis, pro tempore, quo sciuit, rata temporis longæ præscriptionis, & non dicit, quod tempus scientiæ absorbeat tempus ignorantiæ; & ista est magis æqua ratio. † Amplia; quia præscriptio agnoscendi bonorum possessionem intra annum datum filio, & cenrum dit rum datorum cognatis, non currit contra ignorantem. Bal. *cons.* 317. *lib.* 2. Vide, *Ius petendi bonorū possessionē quanto tempore præscribatur. Concl.* 621. † Amplia; q̄a vt præscribatur contra conuentum, & collegium, necesse est, q̄ omnes de collegio sciuerint rem ad eos pertinere; quia sicutioēs debent vocari in alienatione expressa; ita etiam in tacita. Alex. *cons.* 88. *Eximie domine, n.* 2. *v. præterea, lib.* 2. vbi quod qui vult præscripisse, debet hoc probare, quod est notandum, si esset verū; quia nunquam præscriberetur contra collegium. † Amplia; quia præscriptio non currit ignoranti circa tempus deliberandi. Bal *cons.* 317. *circa med. v. & dicendum videtur, li.* 2. † Amplia: quia ad hoc, vt præscriptio currat contra fideicommissarios sequentes in gradu, necesse est, quod sciuerint. Alex. *cons.* 101. *Super, n.* 24. *in fin. v. prætereа in tali præscriptione, lib.* 7. Vide, *Iuri deliberandi quanto tempore præscribatur, & quando currat. Concl.* 585. † Amplia; quia præscriptio 30. annorum iuri adeundi non afficit ignorantem. Bal. *d. cons.* 317. *lib.* 2. † Extende, quia præscriptio 30. annorum non currit ignoranti rem ad se spectare; quia vbi non est negligentia, prout ignorante, non potest esse præscriptio. Castr. *cons.* 181. *Notandum est in pr. lib.* 2. *v. prima quoniam.* † Extende in conuētu, vel collegio, qui bona professi distulit accipere, sed passus est possideri per matrem professi; quia non currit præscriptio, nisi omnes de conuentu, vel collegio sciuerint. Alex. *cons.* 88. *Eximie domine, n.* 2. *v. prætereа non est probatum, lib.* 2. † Amplia; quia præscriptio temporis præfixa iudici ad inquirendum de delicta intra certum tempus non currit, si delictum est omnino occultum; quia si inde scire non potuit, non currit præscriptio; secus, si per inquisitionem generalem potuit scire; quia currit præscriptio. Vide Castr. *cons.* 17. *n.* 5. *lib.* 1. Bart. & ibi apost. *in l. fin. ff. si quis testam. liber esse iussus, & est* communis opinio, vt dicit Natta *cons.* 225. *n.* 2. quia vbi terminus præfigitur iudici, semper intelligitur à die scientiæ. † Contrarium, quod imo à die commissi delicti; quia præscriptio regulariter currit ignoranti, *cōem dicit Clar. in §. fi. q.* 51. *n.* 5. *v. sed quæro,* vbi plures citat Ruin. *cons.* 27. *n.* 6. *v. secundo istud, lib.* 4. † Amplia in præscriptione 40. annorum; quia quatenus nō potuerit quis agere impedimento iuris, vel etiam facti; quia ignorauit, non currit præscriptio, vel quatenus currat, datur restitutio in integrum. Alex. *cons.* 48. *n.* 2. *& seq. v. tertio, quod dicimus, lib.* 1. † Declara; quia meto iure currit præscriptio 30. vel 40. annorum pupillo, & ignoranti tamen ex æquitate datur restitutio in integrum ex clausula, *si qua mihi iusta cā.* Cast. *cons.* 181. *v. secundo loco, per tot. lib.* 1. † Amplia; quia præscriptio, quæ non currit ignoranti; quia absens fuit, non releuat, nisi probetur ablentia; quia qualitas debet probari, quæ est cā beneficii, & quia præsumitur præsentia in loco, nisi probetur absentia. Alex. *in l. si potest, col* 4. *ff. de acq. hæredit.* Corn. *cons.* 90. *lib.* 2. † Contrarium, quod imo is, qui fatagit præscripisse contra præsentem, teneatur probare præsentiam. Alex. *cons.* 118. *In c. n.* 16. *lib.* 2. Bal. *in l. præscriptione, in fi. C. quib. nō obst. long. temp. præscr.* Fel. *in c. tenor, de reiud.* vbi ponit regulam cum fallentiis. Vide, *Præsentia in iudicio ad vnum finem an præiudicet ad alium finem. Concl.* 604. Vide, *Præsentia quādo præsumatur in actu, q̄ geritur, vel non. Concl.* 605. † Declara; quia præscriptio longissimi temporis currit absenti, & ignoranti, neque datur restitutio in integrum, quando absentia fuit voluntaria, & lucrosa, vt quia quis stetit officialis in alieno loco; secus si esset ex cā publicæ vtilitatis, vel ex causa necessaria. Castr. *cons.* 168. *Viso puncto, n.* 3. *li.* 2. † Declara; quia præscripto currit ignoranti, siue ignorantia sit circa præscriptionē, quia dominus ignorat possidentem præscribere, siue circa ius, & titulum ipsius rei; quia ignoratius in re per aliū possessa habere, siue ignoret factū, ex quo cōpetit ius in re. † Limita; quia licet præscriptio non currat ignoranti, prædicta sunt vera quoad principium; secus si iam cœpta est: quia bene continuat etiam contra ignorantem, licet detur restitutio ex capite ignorantiæ. Alex. *cons.* 71. *Videretur prima, n.* 4. *v. & per hoc patet lib.* 1. Castr. *cons.* 181. *Notandum, v. secundo loco.* Alex. *cons.* 169. *Viso Themate, n.* 13. *in fi. v. & per hoc patet, li.* 2. vbi, quod currit, sed datur restitutio. † Contrarium Soc. *cons.* 110. *Suppositа, lib.* 4. Alex. *in l. fi. n.* 2. *& 3. C. de dolo.* & est *communis opinio Syluan. cons.* 7. *n.* 1. *& 2.* Marsil. *in praxi* §. *constante, n.* 85. *& 89.* † Declara; quia in delictis, & pœna tēporali cuitanda præscriptio currit ignoranti; secus quoad pœnam conscientiæ delinquentis; quia non præscribit. Tob. Non. *cons.* 105. *n.* 21. *& 22.* Vide, *Peculatus crimen quale, & eius natura. Concl.* 202. † Declara; quia imo præscriptio omnis currit etiam ignoranti excepta præscriptione quadriennii, quæ ab initio habet tempus vtile, quia cum præscriptio sit contra negligentes inducta, is qui non curat scire, dicitur negligere, ita Abb. *cons.* 32. *Videtur primo, col.* 3. *impr. v. tertium argumentum, lib.* 1. & sic Abbas data negligentia vult, quod contra ignorantem curratq; ergo si non potest imputari negligentia, non currit. Vide, *Ignorans nihil agit, neque consentit. Conc.* 17. † Contrarium tenet Alex. *cons.* 1. *n.* 15. *lib.* 4. vbi, quod is, qui ignorat, non potest dici negligens. † Limita in præscriptione delictorum; quia currit à die commissi delicti ēt occulti, supra prox. † Limita; q̄a præscriptio non currit ignoranti circa seruitutē rei alienæ, nisi dominus rei sciat; quia non datur in incorporalib. quasi possessio sine scientia, & patientia, sed bene præscribitur libertas contra dominum ignorantem. Castr. *cons.* 220. *Ego Paulus, in pr. v. item nō obstat, lib.* 2. † Declara; quia quod dicitur, ignoranti non currit præscriptio, procedit in prætoriis actionib. quæ non prodicuntur in esse, nisi cum meta certi temporis vtilis; quia istæ nunquam præscribuntur contra ignorantem: secus ex in actionib. perpetuis, quibus statuitur certum tēpus ad agendū, quod in dubio præsumitur perpetuū. Cast. *d. cons.* 220. *v. nec etiam obstat, lib.* 2. † Limi-

ta; quia præscriptio bene currit 40. annorum contra ecclesiam ignorantẽ, qñis, qui præscripsit, est bonæ fidei possessor. Bal. *cons.* 211. *Casus talis est, P. interfecit. lib.* 1. vbi, q̃ si hæreditas delata est Titio, & Titius instituat Ecclesiã, aliùs vero hæreditatẽ possidẽs illã vendat Seio, Seius præscribit contra Ecclesiã etiam ignorantem.

42 †Limita; quia præscriptio debiti currit per 30. annos tam contra scientes, quã ignorantes. Bal. *d. cons.* 317. *in fi. lib.* 2. Cast. *d. cons.* 465.

43 *Videtur dicendum, n.* 2. *lib.* 2. †Limita; qñ statutũ induceret præscriptionẽ, q̃ possidens rem acquisitã per 20. annos, ne possit molestari à quoquã; quia procedit etiã contra ignorãtẽ, licet excipiat, q̃ non curat contra nõ valẽtes agere; quia nõ includũtur ignorantes. Bal. *cons.* 329. *Præmissis verbis, lib.* 5. vbi loquitur in statuto Astensi. †Limita; qa licet præscriptio currat ignoranti; tñ datur restitutio in integrũ ad versus talẽ præscriptionem intra quadriennĩ, q̃ tempus quadriennii est vtile, & non currit ignoranti, latissime Abb. *cons.* 32. *Videtur primo, col.* 3. *v. venio nunc ad secundum, vsque in fi. lib.* 1. vbi allegat pro vtra; is, & dicit plures esse numero, & auctoritate pro hac parte, & respondet ad omnia contraria. Petr. de Raũena *singul.* 486. *Præsentes dicuntur*, allegat *l. fi. C. de præscript. longi temp.* Vide Soc. *Reg.* 27. *Præscriptio contra ignorantem*, vbi ponit pro Regula, q̃ præscriptio currat ignoranti, sed limitat tribus modis; quia datur restitutio; itẽ non ꝓcedit in seruitute; item neq; in fa-

45 uorẽ scientis. †Et q̃ omni ignoranti, contra quẽ est decursa quæcunq; præscriptio, siue lõga, siue longissima, detur restitutio aduersus præscriptionẽ, Rom. *cons.* 477. *In casu, n.* 23. & 23. *vsque in fi.*

46 vbi dicit veriorem. †Imo q̃ in Ecclesia, Hospitali, & minoribus detur restitutio ex duplici capite, tã minoris ætatis, quam ignorantiæ, apost. fi. ad Rom. *d. cons.* 477. *in v. restitutio.* vbi dat concor. Vide, *Restitutio in integrũ non datur post quadriennium, & quando secus. Concl.* 298. Vide, *Restitutio in integrũ datur maiori, & quãdo. Concl.* 289.

Præscriptio non procedit, nisi adsit persona, cui acquiritur, & quando secus. Concl. 527.

1 PRÆSCRIPTIO †in incorporalibus, neq; consuetudo, nõ inducitur, nisi adsit persona, cui acquiratur; ideo eligẽtes longo tẽpore laicũ ad fabricam Ecclesiæ, qui iurat obedientiã Episcopo, qñ velint eligere clericũ, non obstat præscriptio; quia non adest persona acquirens contra clericos. Cald. *cons.* 39. *An si consuetũ est, in pr.* alias *il primo, de consuet.* & duplicatur *cons.* 240. alias 19 *de præ-*

2 *ben.* Bal. simili *cons.* 48. *circa si. v. alii dicunt. lib.* 1. † Extende; quia etiã in casu conuerso nõ currit præscriptio, qñ non est persona, cõtra quam præscribatur. Bal. *cõs.* 48. *Inter cætera, circa si. v. alii dicunt, lib.* 1.

3 †Amplia, vt nulla præscriptio inducatur contra facientem actũ positiuũ non contrariũ, quin si velit, possit facere aliũ actũ in facultate sua non contrariũ, puta eligẽtes possunt eligere per scrutiniũ, & per cõpromissũ, si vno lõgo tẽpore eligãt per scrutiniũ, non excluditur electionis facultas etiã per cõpromissum. Cald. *d. cons.* 39. *circa fi. n.* 2. *v. pone* alias *il primo de consuet.* q̃ duplicatur 240.

4 alias 19. *de præben.* † Amplia idem, si electio põt fieri de persona, q̃ sit de gremio Ecclesiæ, & extra: nam si longo tẽpore fuit facta electio de persona, quæ sit de gremio, nõ præscribitur facultas eligendi personã, quæ non sit de gremio. Cald. *d. cons.* 39. *in fi. ver. finaliter*, alias *il primo de constit.* q̃ duplicatur 240. alias 19. *de præbend.*

5 †Amplia; quia præscriptio non iuuat eũ, qui nõ habuit animũ ꝓscribendi; ideo soror nõ præscribit contra fratrẽ absentem cohẽredẽ, si locat bona cõmunia, licet frater intra 30. annos non adierit; quia nõ ea mente, vt præscribat, bona retinuit. Bal. *cons.* 13.

6 *Super eo quæritur, in fi. lib.* 1. †Limita, nisi faciens illũ actũ electionis restrictũ faceret eo animo, & intentione imprimendi statũ certũ, & tollendi facultatẽ aliter faciendi. Cald. *d. cons.* 39. *in fi.* in addit. quæ est Gem. *ver. posset responderi*, q̃ duplicatur 240. alias 19. *de præbend.* Vide, *Consuetudo, & vsus non attenditur in multis. Concl.* 955.

Præscriptio quæ requirat in sui principio, & continuatione. Concl. 528.

1 PRÆSCRIPTIO †longi tẽporis in sui initio requirit titulũ, bonã fidem, & q̃ adepta possessio naturaliter esset vacua. Bald. *cons.* 20. *Super primo, n.* 3. *v. super secundo, lib.* 5. vbi, q̃ error causatus ex ꝓbabilib. coniecturis habetur pro titulo. Vide supra, *Præscriptio non*

2 *procedit sine bona fide. Concl.* 521. †Sufficit tñ titulus & longum tempus, vt bona fides inducatur, & præsumatur, etiãsi præscriptio sit

3 contra ius. Alex. *cons.* 110. *Visis, in fi. n.* 6. *v. sexto, lib.* 1. †Et ideo præscriptio nulla põt incipere, neq; sumere initiũ, donec alius possideat ciuiliter. Ias. in *l.* 1. *col. antepen.* post gl. ibi *C. de seru. fugit.* vbi dicit notandum in practica; quia tum ista ciuilis retineatur per 10. annos, longior semper fiet præscriptio volenti niti ex præscriptio-

4 ne. †Item sine bona fide non datur initium præscriptionis. Vide supra, *Præscriptio non procedit sine bona fide, & quis dicatur bonæ fidei. Concl.* 521. †Item contra non valentem agere, ne in conditionali dispositione põt inchoari præscriptio. Vide supra, *Præscriptio non habet locum contra eum, qui non potest agere. Concl.* 525. † Item contra ignorantem, vel absentẽ. Vide supra, *Præscriptio non currit ignoranti, & quando secus. Concl.* 526. † Præscriptio vero longissimi tempo-

7 ris non requirit titulũ, sed sufficit bona fides, quæ præsumitur in tam longa præscriptione. Bal. *d. cons.* 20. *n.* 4. *v. certum est, lib.* 5. †Imo

8 q̃ non præsumatur bona fides in eo, qui præsumitur sciuisse debitum. Fulg. *cons.* 83. *Bonaccursius, n.* 2. † Tempus omnis præscripti-

9 onis legalis, vel statutariæ semper est continuum, non autem vtile, glos. in fi. glos. magnæ in *rubr. ff. de diuer. & temp. præscript.* glos. in *l.* 1. *ff. eod. tit.* & glos. *Instit. de vsucap. in pr. in v. per triennium*, quæ ad hoc allegat tex. in *l. nunquam. §. in vsucapionib. ff. de vsucap.* vbi Cast. qui dicit hoc regulare in omni præscriptione legali, & statutaria, vt dicatur habere semper tempus continuũ, & non vtile, sed vide eundem in *cons.* 465. *lib.* 2. Bald. *cons.* 372. *lib.* 2. Barb. *cons.* 41. *lib.* 2. †

10 Declara, nisi lex, vel statutũ aliter disponeret. Cast. *d. l. nunquam. §. in vsucapionib. ff. de vsucapio.* †Declara; qa sub ducuntur multa tẽ-

11 pora. Vide infra, *Præscribens quæ tempora teneatur detrahere, & quæ non. Concl.* 583. †Continuatio autem præscriptionis non impedi-

12 tur, licet mala fides superueniat, quando suum principium fuit cum bona fide, & titulo, Bald. qui loquitur in præscriptione ad effectum publicianæ, *d. cons.* 20. *n.* 3. *v. æstimatio autem, lib.* 5. Et contra quos continuet, Vide infra, *Præscriptio cœpta contra maiorem continuat contra minorem. Concl.* 581.

Præscriptio incorporalium requirit scientiam, & patientiam, & multa alia, vt procedat. Concl. 529.

PRÆSCRIPTIO †iuris patronatus ad effectũ acquirendi quasi 1
possessionẽ eligendi, vel præsentandi, requirit nedum bonã fidem in præscribente, sed etiam quod is, contra quem præscribitur, vel præiudicatur, sciat, & patiatur. Cald. *cons.* 143. alias 4. *de causs. possess.* & latius *cons.* 145. alias 6. *eod. tit.* † Amplia in seruitute 2
habente causam continuam, vel discontinuam. Alex. *cons.* 108. *n.* 4. *lib.* 2. † Amplia in iurisdictione præscribendæ; quia requiritur 3
scientia, & patientia superioris, contra quem præscribitur. Bald. *cons.* 433. *Apulus Castrum, nu.* 4. *v. ego dico, lib.* 3. Abb. *cons.* 29. *Firmiter puto, lib.* 1. †Extende; quia subditi non possunt se supponere iuris- 4
dictioni alterius domini, & non valet talis præscriptio; quia est spoliatio & inuasio. Bal. *cons.* 135. *Inter Castrum, lib.* 5. *per tot.* Abb. *d. cons.* 29. *lib.* 1. *per tot.* vbi videtur hoc tenere, nisi dominus sciret, & pateretur longissimo tempore. †Declara tñ; quia sufficit scientia, 5
& patientia procuratoris specialis, vel generalis habentis mandatũ cum libera. Bal. *cons.* 366. *Verba rescripti col.* 1. *in fi. v. sicut ad præscribendam seruitutem, lib.* 3. Vide, *Imperium merum quid sit, & in quib. consistat. Concl.* 45. † Declara; quia sufficit scientia præsidis prouin- 6
ciæ. Bart. in *l. si Publicanus. §. in omnibus vectigalibus. ff. de publica.* Alex. *cons.* 6. *n.* 3. *lib.* 1. † Contrarium tenet Bal. *d. cons.* 366. *col.* 1. *circa fin. ver.* 7
Bart. dicit, lib. 3. † In Italia de consuetudine præscribuntur omnia 8
contra Imperatorem; quia omnes ciuitates de consuetudine habent vectigalia, & iurisdictionem meri, & mixti imperii. Bald. *d. cons.* 366. *n.* 2. *lib.* 3. † Amplia in præscribendis vectigalibus; quia 9
habent discontinuam seruitutem, & est ius seruituris; Ideo requritur scientia, & patientia superioris. Bald. *d. cons.* 366. *in pr. lib.* 3. † 10
Extende in seruitute; quia requiritur scientia, & patientia eius, contra quem præscribitur. & non sufficit scientia, & patientia ꝓcuratoris generalis. Bal. *d. cons.* 366. *in pr. lib.* 3. †Restringe; quia ve- 11
ctigalia non præscribuntur, qñ duo concurrunt, quod agitur de præscribendis vectigalibus in alieno, & publico, & contra priuilegia principis, & in præiudicium tertii; quia immemorabilitas, & in scientia principis non sufficiunt. Signor. Homod. *cons.* 70. *In quæstione vertente, n.* 20. *& seq. v. venio ad quintum.* † Amplia in om- 12
nibus incorporalibus præscribendis; quia requiritur scientia, & patientia aduersarii ad hoc, vt inducatur præscriptio: & ideo, qñ vtraque pars fecit in controuersia actus possessorios, non procedit præscriptio, sed ille præfertur, qui iustiorem titulum, & meliora iura habet. *cons.* 251. *Sententiam quam tulimus, post med. ver. dicet aliquis, lib.* 5. Ias. *cons.* 81. *lib.* 1. † Et quod in incorporalibus non de- 13
tur præscriptio sine scientia, & patientia eius, contra quem præscribitur. Alex. *cons.* 108 *n.* 4. *lib.* 2. vbi, quod contradictio interrumpit. † Amplia; quia etiam in immemorabili præscriptione re- 14
quiritur scientia, & patientia eius, contra quem incorporalia præscribuntur; quia sine scientia, & patientia non datur quasi possessio in istis incorporalibus. Innoc. in *c. bonæ. el grande. de postul. prælat.* Bart. in *d. l. si publicanus. §. in omnibus vectigalibus. ff. de publica.* & hanc veriorem dicit Apost. ad Alex. *cons.* 6. *n.* 3. *in ve. sciente, lib.* 1. quæ allegat conc. † Contrarium, quod in immemorabili non re- 15
quiratur scientia, & patientia in incorporalibus, & sic in pedagio.

* gio. Alex. *d. consil. 6. n. 4.* vbi dicit magis* communem, *lib.* 1. & Apostilla ibi in *ver. sine scientia.* vbi concor. allegat. † Extende idē in iurisdictionalibus, prout in condemnationib. & mulctis. Alex. *d.*
17 *consil. 6. in fin. lib.* 1. † Declara; quia si agatur de vsu, vel de consuetudine, non requiritur scientia, & patientia; secus in præscriptione: sic videtur declarare Alex. *d. consil. 6. n. 4. ver. item, quia secundum Ant. lib.* 1. vbi, quod vsus immemorabilis habet fomentum à iure sine scientia. Declara plenius; quia in immemorabili requiritur, sed præsumitur interuenisse, Vide, *Tempus immemorabile operatur*
18 *multa, & habet multa specialia. Concl.* 40. † Amplia; quia si subditi vnius Prælati obediant alteri Prælato, non priuant dominum ignorantem, vel contradicentem sua possessione iurisdictionis veræ: quia requiritur scientia, & patientia. Abb. *consil.* 29. *Firmiter*
19 *puto li.* 1. † Extende; quia si subditi vni Episcopo patiuntur obseruari excommunicationem alterius Episcopi, non propterea perdit suam iurisdictionem verus Episcopus; quia possunt moueri ex alia causa, puta ex conscientia bona timendi excōmunicatio-
20 nem. Abb. *d. consil.* 29. *ver. & videtur casus. lib.* 1. † Præscriptio incorporalium ad sui essentiam requirit multa ad hoc, vt introduci possit, de quibus plene Ægid. Bellam. *cons.* 10. *n.* 30. *ver. circa tertiū.*
Vide, *Possessio qualiter acquiratur, & quæ requirantur. Concl.* 406. Vide infra, *Præsentia, & patientia operatur consensum, & multa alia.*
21 *Concl.* 603. † Primum requisitum, quia nulla præscriptio procedit sine possessione, vel quasi: Nā in rebus corporalibus requiritur possessio: in rebus incorporalibus, quæ nō possunt proprie possideri, requiritur quasi possessio, & hæc quasi possessio causatur ex scientia, & patientia eius, qui præte ndit se quasi possidere, & seu rem incorporalem ad se spectare, si alius quas possideat actus illos exercendo sciente, & patiente primo; & istud ponit pro secundo requisito. Ægid. *d. consil.* 10. *n.* 30. *ver. circa tertiū*, vbi pulchre deducit clarius vbi dicit, quod ista quasi possessio habet omnes effectus, quos habet vera possessio corporaliū. Abb. *cons.* 29. *Firmiter puto, lib.* 1. † Et ideo contra ignorantem non potest acquiri
22 vlla quasi possessio; quia ignorans nō patitur, & illud, quod dicitur, quod inter præsentes sufficit possessio decem annorū, & 20. inter absentes cū titulo, sicut in præscriptione corporaliū, procedit, postquā cœpit possidere, & sic post scientiam & patientā, ita
23 Ægid. *d. cons.* 10. *n.* 3. *ver. ex quibus.* † Istud requisitum scientiæ, & patientiæ extenditur ad eū, qui quasi possidet, vel nemine possidēte ad eū, cuius interest, qui est dominus, licet nō possideat; qa nemine possidente, vt currat præscriptio, necesse est, qp is, qui est dominus, vel cuius interest, non esse præscriptū sciuerit, & passus fuerit aliū quasi possidere. Ægid. *d. consil.* 10. *n.* 30. *ver. nec facio differentiam.* † Exemplum in iure vniuersali, puta instituendi cōpetē-
24 ti Episcopo in beneficio iuris patronatus; qa licet nūc fundetur vnum beneficiū, & Episcopus adhuc nō instituerit, & sic nō quasi possideat; tamen alius nō potest præscribere, nisi sciēte & patiēte Episcopo Ægid. *d. consil.* 10. *n.* 30. *ver. circa tertium, in fin.* † Extē-
25 de; quia ista scientia, & patientia est necessaria quoad possessorē, quando res quæ præscribitur, est sub proprietate vnius tātū, sed ab alio possidetur: nā tunc scientia, & patientia solius possessoris requiritur, non etiā proprietarij: si vero nullus possidet: tūc sciētia & patientia proprietarij est necessaria. Ægid. *d. cōs.* 10. *n.* 30. *ver.*
26 *tertio quæres.* † Et non sufficit scientia, & patientia coloni, vel conductoris, sed requiritur scientia, & patiētia domini rei; cōtra quē prætenditur præscriptio seruitutis, vel rei incorporalis. Castr. *cons.*
27 243. *Videtur, quod non ponit in fin lib.* 2. † Et hæc scientia & patientia debet probari ab eo, qui allegat præscriptionem, nō autē ille, cui præiudicatur, debet probare ignorantiam. Ægid. *d. cons.* 10. *n.* 30.
28 *ver. secundo quares.* † Probatur hæc scientia, & patientia tribus modis: Primo per verba expressa: Secundo, si probatur actus inferēs scientiam, & patientiam: Tertio, si extant coniecturę, vel præsū-
29 ptiones. Ægid. *d. cons.* 10. *n.* 30. *ver secundo quares.* † Tertium requisitum, quando ius cōmune resistit, est titulus. Ægid. *d. cons.* 10. *n.* 30.
ver. tertium requisitū. Vide, *Præscribi qua non possint sine titulo. Conc.* 535.
30 † Quartum est bona fides. Ægid. vbi supra *ver. quartum requisitum.*
31 Vide supra. *Præscriptio non procedit sine bona fide. Conclus.* 521. † Quintum est lapsus temporis secundū diuersitatem rerum præscriptarum contra Ecclesiam 40. annorū, vt per Ægid. vbi supra in aliis
30. ann. Vide, *Præscriptio 40. annorum contra Ecclesiam completur vnico Rectore. Concl.* 558. † Extende; quia vbi ista requirūtur, non suffi-
32 cit probatio partis eorundem. Ægid. *d. cons.* 10. *num.* 31. Vide, *Præsentia, & patientia operatur consensum, & quando. Conclus.* 603. Vide, *Scientia & patientia quando inducat consensum. Concl.* 69.
Vide, *Quasi possessio multiplex, & in quibus cadat. Concl.* 32.

Præscriptio non procedit, nisi adsit scientia eius, cui acquiritur, & quando secus. Concl. 530.

PRÆSCRIPTIO † non procedit, nisi adsit scientia eius, cui præscriptione acquiritur. *l.* 1. *C. de acq. poss.* Vide, *Consuetudo quando requirat scientiam & patientiam. Concl.* 797. † Amplia in incorporalibus, quia non procedit præscriptio, nisi sciente, & patiente eo, contra quem, vel in cuius præiudicium præscribitur. Ias. *consil.* 81. *lib.* 3. supra conclus. præced. Vide, *Quasi possessio multiplex, & in quib. cadat. Conc.* 32. † Limita; quia nō requiritur scientia eius, cui acquiritur, quando inferior ex quadā causa peculiari superiori suo præscribens quærit. Oldrad. *consil.* 244. *nu.* 8. *ver. non obstat*, vbi quod Capitulum præscribens obedientiam contra Episcopum acquirit illam Papæ etiā ignoranti, vt habeat illam immediate. † Limita in præscriptione 40. annorum; quia etiam furiosus; & hæreditas iacens, & non habens scientiam præscribit. Bald. *cons.* 319. *Quæritur, an sciens, lib.* 1.

Præscriptio currit contra hæreditatem iacentem, & quando secus. Concl. 531.

PRÆSCRIPTIO † conuentionalis currit contra hæreditatē iacentem; siue cœperit currere à persona defuncti, vt qa debuit erat purū, siue non, vt quia viuo defuncto conditio, vel dies nōdū exiterat, quæ extitit hæreditate iacēte. Bal. *cons.* 48. *Inter ea quæritur, in pr. lib.* 1. † Restringe, vt nō procedat præscriptio conuentionalis hæreditate iacente vno casu, quando ex forma contractus debuit incipere ab hærede. Bal. *d. cons.* 48. *post med. ver. sane vno casu. li.* 1. † Amplia, vt idem sit, si præscriptio sumeret originem à testamento; quia pariter currit hęreditate iacente, sicut; si est conuentionalis. Bal. *d. cons.* 48. *in princ. ver. idem in præscriptione, lib.* 1. † Amplia, vt procedat etiam, quādo habet originem à lege, quæ imponit terminum in consequentiā cōtractus, vt in emphyteusi Ecclesiæ biennium; in emphyteusi priuata triennium; quia currit etiam hæreditate iacente. Bal. *d. cons.* 48. *in pr. ver. idem, si tempus sit appositum, lib.* 1. † Declara tamen: quia pro tempore hæreditatis cētis vbi culpa non interuenit, datur restitutio miserationis causa, quæ non rescindit contractum, sed ex miseratione tuetur nō culpabilem. Bald. *d. cons.* 48. *in pr. ve. & ideo non recuditur, lib.* 1. † Amplia, vt procedat etiam in præscriptione legali, quæ non sumit originem, nec venit in consequentiam contractus, quia si est cœpta tempore defuncti currit etiam hæreditate iacēte, Bal. *d. cons.* 48. *ante med. ver. aut loquimur. lib.* 1. Alexan. *consil.* 126. *In causa & lite, in princ. ver. nec obstat, lib.* 2. † Declara tamen, quod isto casu, si nulla causa interueniat, datur restitutio, vt puta quia hæres erat in vtero, vel pupillus, aut adultus. Bald *d. cons.* 48. *ver. aut loquimur. lib.* 1. † Amplia in casu notabili; quia iuri adeundi præscribitur spatio 30 annorum contra hæreditatem iacentem, & incipit currere contra eam; quia quod dicitur non posse dari initium præscriptionis cōtra hereditatem iacentem, procedit quoad ius hæreditarium, & res hæreditarias; secus quoad ius adeundi, quod est extra hæreditatem, & cohæret personæ debentis adire, ita pulchre Corne. *consil.* 305. *Circa primum lib.* 3. *in fin.* † Limita; quia præscriptio non cœpta cum defuncto nunquam incipit contra hæreditatem, sed tamen cœpta bene perficitur contra hæreditatem iacentem secundum magis* communem, iuxta not. in *l. a quo. C. de temp. in integr restitut.* & in *l. fi intra. C. de non numer. pecun.* Ale. *cons.* 4. *Videtur inspectu, nu.* 37. *lib.* 2. Socin. *consil.* 60. *In præsenti consultatione, ad fin. lib.* 1. Balb. in *tractat. de præscript. in* 1. *parte* 6. *partis princ. in* 25. *casu, n.* 47. *& seq.* Alex. *consil.* 4. *Videtur, nu.* 18. *lib.* 2. † Declara tamen; quia licet cœpta ante hæreditatem iacentem currat hæreditate iacente; tamen datur restitutio in integrum; quia est iusta causa. Alex. *d. consi.* 4. *Videtur, n.* 18. *ver. aut erat cœpta, lib.* 2. † Limita; quia præscriptio vsurpatiua dominij nunquam incipit currere hæreditate iacente. Bald. *cons.* 48. *post med. ver. alii dicunt. lib.* 1. Alex. in *l. licet. in fin. de iure delib.* vbi, quod non currit contra hæreditate iacentem. † Declara limitationē, vt non procedat in alia præscriptione nō vsurpatiua dominij; qa si creditor & debitor moriatur sine hærede, currit nihilominus præscriptio secundū aliquos, sed Bal. hoc reprobat *d. cons.* 48. *in fin. lib.* 1. † Declara; qa bene vltra præscriptio; quia fauorabilis est, incipit cōtra hæreditatē iacentē. Alex. *d. l. licet, in fi. C. de iure delib.* † Limita; qa præscriptio nūquā currit cōtra hæreditatē iacentē, qñ non potest imputari negligentia hæreditati iacēti, Bal. *d. cons.* 48. *in fin. ver. neuertēdo, lib.* 1. † Declara, nisi esset datus curator hæreditati iacēti; qa tunc curreret ea præscriptio, quæ currit contra minorem. Bal. *d. consil.* 48. *in fin. ver. neuertendo,*

16 tendo, lib. 1. † Limita; quia sicut contra hereditatem iacentem non præscribitur; ita nec contra hæredē, cui est delata ipsa hæreditas, antequam adeo non præscribitur. Bal. & Alex. *in d. l. licet, in quæst. fi. C. de iure delib.* & ratio est; quia hæres, antequam adeat, non potest agere; ergo contra eum non currit præscriptio, & ad propositum vide Cast. *cons. 240. col. fi. ver. & tunc adhuc, lib. 1.* Vide, *Præscriptio non habet locum contra eum, qui non potest agere. Concl. 525.* † Limita in casu conuerso; quia sicuti non præscribitur cōtra hæreditatem iacentem; ita neque hæreditas iacens præscribit contra aliū, *l. cæptum, C. de vsucap.* vbi Bart. *in l. fi. §. fi. ff. de iure deliber. l. si prædio ff.* 18 *de in diem addictio.* † Limita; quia præscriptio legalis non currit cōtra hæreditatem iacentem, quādo non est cœpta contra defunctum, quādo hæredi, qui non adiuit, non potest imputari. Bald. *d. cons. 48. circa med. ver. aut incepit ab ipsa. lib. 1. & cons. 325. Dubitabatur, ver. in contrarium, lib. 1.* Cast. *cons. 201. Visis, & consideratis, n. 2. lib. 1.* latius *cons. 240. Effectus, col. fi. lib. 1.* Alex. *cons. 4. Videtur, n. 17. in fin.* 19 *ver. superest, lib. 2.* † Extende; quia non dicitur pater in mora, si non adiuit hæreditatem delatam filio, nisi sit infans. Cast. *d. cons. 201.* 20 *n. 2. lib. 1.* † Contrarium, quod imo præscriptio etiam incipiat currere contra hæreditatem iacentem, tenent plures, vt per Alex. 21 *cons. 126. n. 1. ver. aut tempore mortis, lib. 2.* † Declarat Alex. *d. cons. 126. n. 2. ver. potest etiam dici, lib. 2.* quod præscriptio potest incipere cōtra hæreditatem iacentem, quando sumus in præscriptione longi temporis puta inter præsentes 10. & inter absentes 20. annorum, 22 propter titulū, & bonā fidem. † Declara; qa licet præscriptio non currat contra hæreditatem iacētem, bene currit vsucapio. ita videtur sentire Alex. *cons. 83. Viso themate, in fi. ver. non obstat etiam, lib.* 23 *3.* † Declara tamen; quia si hæredi potest imputari mora; quia sciens intra tempus deliberandi non adiuit: & tunc currit præscriptio etiam cœpta cōtra hæreditatem iacentē, nec restituitur; quia adeundo retro fingitur adiuisse, & præscriptionem contra 24 eum incepisse. Bal. *d. cons. 48. v. aut incepit, circa med. li. 1.* † Extende, vtidē sit in præscriptione statuti; quia nō currit contra hæreditatem, vt incipiat contra eam. Fulg. *cons. 64. circa med. n. 2.* † Extende; quia non currit etiam circa mobilia. Alex. *d. cons. 4. n. 18. lib. 2.* Vide, *Præscriptio non currit contra certas personas. Concl. 548.*

Præscriptio contra ius commune quæ requirat, vt introduci possit. Concl. 532.

1 PRÆSCRIPTIO † contra ius commune requirit primo, quod præscribens sit in possessione, vel quasi: secundo, quod continuauerit per 40. annos: tertio, quod habuerit præscribens bonam fidē: quarto, quod præscribens habeat titulum, & vno deficiente ex prædictis non procedit præscriptio. Gemin. *cons. 123. n. 3. vsq. in fi. ver. circa primum*, & idem dicit Ægid. Bellam. *cons. 10. n.* 2 *5. & seq.* vbi late, & latius *n. 19. & seq.* † Bald. *cons. 311. Præmittendum est. lib. 1.* dicit quod ea, quæ sunt contra ius commune, non possunt præscribi: quia sine priuilegio quis non potest habere titulum, & titulus nō potest esse cum bona fide, ex quo talis possessio habet contradictionem iuris communis. † Declara, vt non procedat in possessione immemorabili; quia omnia præscribuntur per tempis immemorabile, etiam si sint regalia Principi reseruata. Bal. *cons. 420. Verba Principis, n. 5. ver. Speculator autem, lib. 5.*
4 † Idem in vnone, & aliis, quæ sunt contra ius commune; quia sine titulo not præscribuntur minori spatio centum annorum, quod est tempus immemorabile. Fel. *cons. 2. n. 5.* quod dicit procedere, dummodo adsit bona fides, *n. 11.* † Et ideo Castrum potest præscribee regalia per tempus immemorabile, & sic datiū, & passagium præscriptum per Castrum nō potest ab eo tolli, nisi per supremum Principem. Bal. *cons. 400. Super primo*, quod est Bar.
6 & Cyni, & *cos. 401. lib. 4.* † Quartesia; quæ loco decimarum solūtur; quia non sunt de iure communi, præscribuntur per Ecclesiam subiectam contra Ecclesiam matricem 40. annis cū bona fide & possessione, licet non adsit titulus; decimæ vero sine titulo non; qui sunt de iure communi debitæ Ecclesiæ matrici.
7 Cuman. *cons. 49. In quodam Castro.* † Amplia; quia propterea, vt patronus præstabat ius libere conferendi beneficium patronatum; quia est contra ius commune, ex quo solum potest præsentare, requiritur bona fides, & titulus, & tempus 40. annor. Ægid. *cons. 10. n. 5. & ff.* vbi, quod est ius impræscriptibile: quia possideri non potest, c plenius *n. 19. & seq.* Vide Soc. *reg. 29. Præscriptio cōtra ius commune: titulum requirit*, vbi ponit quatuor fallentias, quas
8 vide. † Limitan iurisdictione, ac mero & mixto imperio; quia possunt præscribi longissimo tempore. Bal. *cons. 420. nu. 5. ver. non*
9 *tamen credo, lib.* † Declara cum titulo etiā putatiuo, etiam ignorantia iuris cauto. Cast. *cons. 407. Satisfaciendo, nu. 6. in 7. dub. lib. 1. & n. 7. in nono dv.* vbi, quod si non est contra ius, sufficit in ecclesiasticis præscriptio 40. annor. † Limita; quia licet possessio, quæ 10
resistit iuri communi, non releuet ab onere probandi; tamen si talis possessio est coadiuuata aliquo titulo, licet de modo, vel qualitate tituli non cōstet, releuat ab onere probandi, & ex possessione præsumitur pro titulo, & qualitate tituli respectu status, in quo quis reperitur, ita Alex. *cons. 219. Ponderatis n. 8. & 9. ver. & quod ex possessione, lib. 6.* vbi allegat tex. in *c. cum venissent, de institut.* quem dicit esse meliorem de iure in hac materia. Vide, *Præscribi quæ non possint sine titulo. Concl. 535.*

Præscribi non potest consuetudo nutritiua peccati. Concl. 533.

PRÆSCRIPTIO † non procedit in cōsuetudine, quod per dū- 1
ellū ius dirimatur; quia talis consuetudo est nutritiua peccati, & abusiua; ideo nō potest præscribi. Oldrad. *cons. 191. Nullo modo, in princ. ver. & absit alla abusio*: & quod ius peccandi præscribi non possit. Bald. *cons. 12. nu. 6. ver. vltimo sciendum, lib. 1.* † Amplia, 2
quod præscriptio non procedit de regula arcta ad laxiorem, sed bene è contra secundum Lap. *alleg. 45. in fin. n. 4.* † Amplia generaliter; quia vbi peccatum intercedit, non intrat aliqua præscriptio, *c. fin. de præscript.* † Limita; quia potest consuetudo vel statu- 4
tum inducere, quod in odium negligentis præscribere possit possidens certo tempore, etiam si non habeat bonam fidem. Bald. *d. cons. 12. n. 7. ver. nisi lex, lib. 1.*

Præscribi quæ non possint. Concl. 534.

PROCVRATIO † debita Episcopo pro visitatione præscribi non 1
potest, nec remitti tacite, neq; expresse, sed bene in parte præscribitur, licet non noceat Episcopo, quod est præscriptum contra Prælatum in parte. Lap. *alleg. 30. nu. 9. ver. licet tamen procuratio.* † Et quod non possit præscribi procuratio debita Episcopo ra- 2
tione visitationis, est text. in *c. cum offi. ii, de præscript.* Abb. *cons. 94. Videtur primo, col. 1. ver. sed iis non obstantibus, lib. 1.* plenius *cons. 26. Vitur in princ. ver. circa secundum, lib. 2.* vbi, quod sicuti ius visitandi non potest præscribi; ita neq; procuratio tanquam connexa visitationi. † Procuratio Legatorum, & Nuntiorum Sedis Apostō- 3
licæ non potest præscribi; *c. accedentes, de præscript.* Abb. *d. cons. 94. col. 1. ver. sed iis non obstantibus, lib. 1. & cons. 26. in princ. lib. 2.* † Declara; 4
quia Ecclesia suo nomine non potest allegare præscriptionem; quia negaret obedientiā, quæ non potest præscribi nomine suo, sed bene nomine alieno, vt sit subdita alteri Ecclesiæ. Abb. *d. cons. 94. per tot. lib. 1.* † Declara; quia præscriptio, vel consuetudo etiam 5
immemorabilis non habet locum contra Legatos, vel Nuntios Apostolicos, neq; contra Episcopum visitantem, sed bene habet locū contra clerū soluentem, si vult distribuere religiosis contra præscriptionem immemorabilē, puta quia clerus ab immemorabili semper soluit totā procurationem, soluet etiā in futurum; ita Abb. plene *cons. 26. Videtur, n. 3. & seq. ver. item dico circa quartum, lib. 2.* vbi pro vtraq; parte, & in fin. *ver. dubium vero.* ita distinguit. † 6
Amplia, vt idē sit in subsidio charitatiuo debito, quod præscribi non potest. Rota in *antiq. decis. 3.* quæ est *fin. de censib.* alias 676. *dic, quod subsidium.* Vide *Subsidium à quibus, & qualiter soluendū. Concluſ.* 768. † Declara: quia ista nō possunt præscribi à subdito; secus est 7
à Prælato exempto. Bal. *cons. 191. Casus talis est, Prior. seu Abbas, lib. 1.* † Libertas; quia respectu Imperandi sibi ipsi non potest præscri- 8
bi. Vide, *Libertas respectu imperandi sibi ipsi non potest præscribi. Conel.* 341. † Ius visitandi, & Cathedraticū non possunt præscribi infra, 9
Præscribi possunt iura Episcopalia per inferiorem, & quæ, & quando secus. Concl. 543. † Status beneficii secularis licet possit præscribi, vt fiat 10
regularis; tamen secus est è contra. Lap. *allegat. 45. nu. 4.* qui dicit religionem latam posse præscribere arctiorem regulam, non è contra. † Creditum antiquius non potest præscribi, quando cum 11
credito nouo poterat compensari; quia præscriptio est adinuenta contra negligentes; ideo non dicitur negligens, qui non petiit, ex quo per compensationem submoueri poterat. Petr. de Anch. *cons. 5. Pro parte nobilis nu. 12. & seq. ver. superest de quarto.* † Suprema 12
potestas Papæ præscribi non potest. *cap. cum nobis, in princ. de præscript.* vbi multa de Imperatore, & aliis supremis Principibus; quia non præscribitur contra eos circa ea, quæ habet ratione supremæ potestatis, & prærogatiuæ specialis: & quod contra supremam potestatem Papæ non possit præscribi, sicut neq; contra Deum, cuius Vicarius est, Abbas *cons. 82. Quanquam, in princ. lib. 1.* † Declara; quia potest contra Papam, & Romanam Eccle- 13
siam præscribi ciuitas, & Castrū. *c. ad audientiam, de præscript.* Abb. *d. cons. 82. in prin. lib. 1.* † Declara; quia respectu Imperatoris possunt 14
contra eum præscribi ea, quę habet Imperator etiam in signum specialis priuilegii. Abb. *d. cons. 82. lib. 1. in princ. ante n. 2. & cons. 62.*

col.9.n.18.v.præterea, & secundo, li.2. vbi, quod per tempus immemorabile præscribuntur, vbi dat exemplum in exactione vectigalium, & in facultate legitimandi. † Imo quod contra Imperatorem possit præscribi suprema auctoritas, ita vt non recognoscatur in Imperatorem, & superiorem. Abb. *d.cons.82.n.1.li.1.* vbi dicit verissimũ, quando præscribitur passiue, vt subsit Papæ. † Et quod contra Papã, & Imperatorem possit præscribi iurisdictio, & territorium, Abb. *cons.62.In controuersia, col. 9.n.18.v.in contrarium, lib.2.* vbi, quod contra Imperatorem, & Papam omnia possunt præscribi etiam in signum prærogatiuæ, & specialis priuilegii, prout exactio Datiorũ, facultas legitimandi, & similia, dummodo contra supremum Principem sit præscriptio immemorabilis; contra alium inferiorẽ præscriptio iuris communis minor. † Ea vero, quæ respiciunt supremum dominium, seu sunt in signum supremi dominii, non possunt præscribi stãte subiectione. Abb. *d.cons.62.col.9 circa fi.v.alia vero.lib.2.* † Declara totam istam materiam; quia potest præscribi contra Imperatorem, vt quis non sit subiectus Imperio, neq; recognoscat Imperatorem, sed non potest præscribi, vt quis non recognoscat Papam. Alex. late *cons.11.Alias consului, n.8. & seq.ver.posses etiam aliter, & n.10.cum seq. lib.7.* vbi loquitur de Duce Mediolani, qui cõtra Imperium præscripsit, ne subsit Imperio. † Regalia, & reseruata soli Principi non possunt præscribi; quia requiritur priuilegiũ, & titulus, qui nunquam præsumitur contra ius commune; quia defecit bona fides. Bal. *cons.311.Præmittendũ est, li.1.* Vide ad ista omnia Soc. *Reg.28.Præscribi, & consuetudine queri possunt ea, quæ sunt iurisdictionis.* limitat quatuor modis in iis, quę sunt reseruata Principi in signum supremæ potestatis: itẽ Episcopo respectu ordinis: itẽ in priuato circa ea q̃ sunt meri, vel mixti imperii: vide eũ. † Declara, nisi adsit possessio imemorabilis; quia etiã regalia sine titulo præscribuntur. Bal. *cons.420.Verba Principũ.n.5.v.* *Specul.autẽ, lib.1.* Vsurarius contractus celebratus in fraudẽ vsurarum non potest rẽpo is præfinitione præscribi, vt sit licitus. Bal. *cons.322.Vtrum post 30.annos, lib.1.n.3.v.3.dubitatur.* Tiraq. *de retract. conuent.§.1.gl.2.n.31.& seq.* vbi ponit alia exempla de actu reprobato; quia non præscribitur res illicita. Alex. *cons.54.Circa primũ, num.7.* & ibi apostil. in *ver.præscriptio, lib.6.* † Pignus possidens, vel hypothecam non præscribit contra eũ, qui est debitor, ne possit offerre; quia non possidet pro suo, neq; cum titulo. Bar. & alii in *l.pignori.ff.de vsuc.* plene Bald. distinguens multos casus *cons.342. Super eo, quod quæritur, li.1.per tot.* † Filius non põt vsucapere, neq; præscribere hæreditatẽ. Soc. *Reg.13.Filius hæreditatem.* vbi limitat, nisi veniat ex capite agnatorũ, & ita possideat. † Declara; quia si vendat ius suũ alteri, qui credat vendentẽ fuisse dominum bene præscribit pro suo cum illo titulo. Cast. *cons.229.Venditio ista, n.4. ver.primũ ideo, lib.2.* † Curam, & alia spiritualia non possunt laici præscribere; quia omnino sunt incapaces: & idẽ quoad decimas, *c.dudum, de decim.* vbi Innoc. & alii. *c.Episcopũ.de præscri.lib.6.* & quia deducitur in cõtrarium, *c.cura, de iure patron.* declara, vt per Ægid. Bellam. *cons.10.n.27.& seq.v.4.oppones.* & procedit tam in præscriptione, quam in consuetudine immemorabili etiam sciente, & patiente Papa. Aufrer. in *clem.1.de offic.ord.n.89. & seq.* Probus in * *addit.ad Io.Monachi in c.2.de prab.in 6.n.6.& seq.* vbi de * communi. † Sacra, sacerdotium, & ea, quæ sunt publici iuris, præscribi non possunt. Bald. *cons.423.in princ.v.secundo probatur, lib.3.* † Regalia, & reseruata Principi non præscribuntur. Bald. *cons.433.in princ.li.3.* vbi ponit multa exempla maxime *col.3.ver.duodecimo sic arguo,* vbi allegat multos casus, in quibus nõ datur, neq; cadit præscriptio contra regalia, & Principi reseruata. Bald. *cons.112.col.2.& cons.201.lib.2.* Alex. *cons.136.n.19.lib.2.* † Vectigalia, quæ sunt de regalibus, præscribi non possunt contra supremũ Principem, nisi per tempus immemorabile cũ scientia, & patientia Imperatoris; tamen in Italia contrariũ seruatur de consuetudine: quia quælibet ciuitas habet vectigalia ex consuetudine. Bal. *cons.366.Verba rescripti per tot.lib.3.* vbi loquitur in ciuitate Placentiæ. † Publicæ functiones non possunt præscribi *l.cõpetit.C.de præscript.30.annor.* Guid. Pap. *sing.61.& dec.361.* Rom. *cons.91.& cons.150.& cons.166. & cons.198.& cons.252.& cons.275.* Curt. Iun. *cons.60.* Alex. *cons.50. lib.1.& cons.136.lib.2.* † Obedientia suprema non potest præscribi contra Papã, vel Imperatorem. Anch. *cons.310.Tres domini, in princ.* † Extende in iis, quæ præstantur supremo Principi in signũ subiectionis; quia non possunt præscribi. Cast. *cons.314.Postremo, nu.2.lib.1.* † Gabella & Collectæ, quæ imponuntur personis pro rebus, nõ possunt præscribi, gl. in *l.rescripto.§.fi.ff.de mun.& honor.* Alex. *cons.52.Visis iis, circa fin.lib.5* quia neq; in personalibus currit * præscriptio. Ang. *in repet.l.1.col.fi.C.de iud.* vbi testatur de magis * communi opinione, & in *l.sequitur.§.si viam.ff.de vsucapio.* Imol. *cons.123.In causa.* Alex. *cons.185.Viso, lib.2.* Soc. *cons.86.In causa, lib.1.* Corne. *cons.55.Videtur per tot.lib.1.& cons.18.per tot.lib.3.* vbi dicit opinionem Bar. in *d.§.si viã.* esse communiter * reprobatã. Anch. *cons.5.& cons.333.Visa.* Abb. *cons.45.& in c.iure, de iurepatro.* Roman. *d.§.si viam.* Imol. & Fel. *in c.fi.de præscript.* Anch. *in c.2.de except.in c.* & ibi Gemin. Ripa, & Alciat. *in Rubr.de præscript.nu.48.* Alex. *in l. cum aliquis.C.de iure deliber.* vbi dicit* communẽ. † Naturalis obligatio nunquã præscribitur; ideo si res præscripta deuenit ad creditorẽ, poterit retinere propter obligationẽ naturalẽ; quia contra eũ non est præscriptũ. Bal. *cons.145.Punctus quæstionis, lib.4.* † Ius excipiendi est perpetuũ, & contra illud nullo vnquã tempore potest præscribi. Fulg. *cons.234.Dominus Iacobus, col.penult.in fin.* † Extende, vt procedat etiã, si sit ius excipiendi per replicationẽ, veluti si agit dominus rei vendicatione contra emptorẽ, si excipit de perpetua locatione, perpetuo potest replicari, q non obseruauit inuestiturã; quia ista est exceptio. Fulg. *cons.234. col.pen.in fi.* † Fiscus non subiicitur alicui præscriptioni in iis, quæ habent vniformem præstationem, & solutionẽ; secus in iis, quæ habent difformẽ. Cast. *cons.313.lib.1.* † Res communis diu possessa potest semper diuidi, & non potest præscribi actio, q̃ dividatur, nisi postquã fuit petita diuisio; quia tũc postquã facta est petitio, bene oritur actio, & de iure ciuili præscribitur 30. annis: secus, ante quã actio sit nata, & ante quã sit petita diuisio. Castillio. *cons. 25.per tot.* † Declara tñ; quia quicquid sit de iure ciuili, videtur, q̃ de iure Canonico nullo modo possit præscribi, siue postquã nata est actio, siue ante; quia cũ sit in mala fide, ex quo scit rem esse communẽ, non potest vnquã præscribere, & in hoc attenditur ius Canonicum. Castillio *d.cons.25.n.29. & seq.vsq; in fi.* † Debitor nunquã potest præscribere debitũ cõditionale, puta si promissor soluere, quãdocunq; ab eo petatur; quia si petatur etiã post præscriptionem, nõ potest se tueri; quia malæ fidei est semper. Bald. in *l.1.ff.quib.mod.vsusfruct.amitt.* sequitur Ias. *in l.n.n.5.ff.soluto matr.* Vide, *Pactum de retrouendendo. Concl.31.* † Extende, quia licet contra fiscum possit præscribi pœna, & delictum; tamen si quis committendo damnatur in pœnã capitis, quandocunq; venerit in fortiã Principis, vel Communis, non potest præscribere; quia pœna est cõditionalis. Bal. in *l.data opera, col.13.n.57.C.qui accus.non poss.* † Actio excedens 30. annos præcisus non præscribitur; vel aliquis possit, donec vixerit aliquid, vel per 50. annos, vel quia simile. Tiraq. *de retract.conuentio.§.1.gl.2.n.37.& seq.* † Vsufructuarius habet bona in precarium, & alii habentes solã naturalem possessionẽ non possunt vllo tempore præscribere per se, neq; per hæredes; quia sunt malæ fidei, & sola naturalis non sufficit ad præscribendum, q̃ constat de origine, & hæres præsumitur possidere prout defunctus, iuris fictione, & non põt sibi mutare causam possidendi sine causa noua. Castr. *cons.439.& cons.440.impr.& per tot. lib.2.* † Ius visitandi cõpetens Episcopo non põt præscribi etiam quoad exemptos, *c.cũ non liceat, de præscript.* Abb. *d.cons.26.in prin. ver.circa secundũ lib.2.* † Alienati prohibita non possunt præscribi, quia scientia, & patientia plus non operatur, quã expressus consensus; vnde q̃ prohibentur Episcopis alienari, non possunt præscribi, plura ad hoc *l.qui ad certũ.ff.locati.* † Contrarium quia non præscribi, plura ad hoc *l.qui ad certũ.ff.locati.* † Contrarium quia non põt regula constituit in hoc; quia est res dubia. Ægid. Bellam. *d.q.* 10.*n.29.in fi.* † Res violenter possessa; quia sunt affecta vitio rei, ante quã vitium sit purgatũ per reuerẽtionem it potestatẽ domini, non possunt præscribi ab aliquo, etiã cũ titulo, & bona fide per 10. inter præsentes, & 20. inter absentes, sed hæc longissimo per occupatores & malæ fidei possessores de iure Canonico, q seruatur etiam in terris Imperii; & hodie de iure ciuili mala fides auctoris nocet singulari successori. *Auth.mala fides.C.de præscr.long. temp.* Cast. *cons.317.Super primo, v.ad secundũ, lib.2.* † Extende, vt ille sit, q̃ possessores veri fuerũ per factiones, vel seditiones expulsi, & bona occupata; quia tũc bona vitio affecta licuntur, vnde possint præscribi, neq; per occupatores; neque ꝓ eos, in quos translata sunt. Abb. *cons.94.In quæstione, col.pen.v.principaliter, li.2.* † Res conducta non põt præscribi; q̃a non põ refricare quæstionẽ dominii locatori; quia tenetur restituere hæc locationẽ quia simplex cõductor non possidet, neq; naturaliter, neq; civiliter; conductor vero ad longũ tempus non possidet ciuiliter, & sine possessione non præscribitur, plene Ang. Aret. *cons.17.Cum quæritur, in prin.* Vide, *Conductor qualiter possit prascribere rẽ locatam.* Concl. 622. † Declarat tñ idem Ang. Aret. *cons.17.n.25.& seq.per tot.* maxime *n.54.vsq; in fi consilii, ver.nunc restat,* quod præscriptio non habet locũ directe contra dominũ locatorem quoad directum dominiũ; sed quoad perpetuandã locationem principiter temporalẽ, si per tempus imemorabile fuit continuata bene præsumitur facta perpetua. † Annua præstatio perpetua, q̃ non est in perso-

personalis, sed trãsit ad successores, nõ põt præscribi; qa tot sunt obligationes, quot anni, & præstationes, seeus, qñ esset personalis, prout vsusfructus, plene Craue. *de antiq. temp. in 4 par. §. materia ista, q. 20. n. 34. & seq.* vbi, q ita debẽt intelligi Guid. Pap. *q. 406.* & Bost *dec. 236. in fin.* vbi *n. 35.* tollit obiectũ contrariũ, quo possit pscribi, ex quo nata est actio in iudiciũ deducibilis, vt ex nũc condẽnetur pro tẽporibus, cũ venerit dies, quia dicit ipse, ista actio non põt deduci nunc pro tunc, nisi vsq; ad 30. vel 40. annos, ergo non potest præscribi tota, & perpetuo in præiudiciũ successorũ.

51 †Et maxime procedit, qñ annua præstatio perpetua debetur ex testamẽto quia in hoc concordãt Citramõtani, & Vltramontani, q tot sint obligationes, quot præstationes, secus si excõtractu inter viuos. Crau. *de antiq. 4. parte. §. materia ista nu. 36.* Vide, *Præscribi*

52 *an possit annua præstatio, & quãto tempore. Consil. 545.* †Amplia; quia si fuit renunciatum cuicunq; præscriptioni, ita q nulla præscriptio habeat locũ, partes possunt de hoc expresse cõuenire Guid. Pap. *dec. 409.* & vide plenius pro vtraq; parte Tiraq. *de retract. conuentio. §. 1. gl. 2. n. 13.* & *14.* vbi, q simplex renunciatio non cõprehenderet longissimã, nisi sit explicite dictũ, præscriptioni 30. & 40. an-

53 norũ. vide eum. †Amplia; quia qñ sunt plures, quib. spectat ius eligendi, vel præsentandi, si vnus, vel aliqui tantum elegerint, & præsentauerint, tale ius conseruatur etiã quoad nõ eligentes & nõ præsentantes quia censentur præsentantes & eligẽtes conseruare ius pro omnib. Lamber. *de iure patron. in 16. art. in 3. q. pr. 1. par-*

54 *tit 2. lib. n. 16. ve. sed circa, & n. 18. & 20.* Achil. *dec. 5. n. 7. de causs. possess.* *& propr.* †Extende, vt procedat etiã in pluribus exequutoribus, quia si vnus solus aliis absentib. exequitur, quia est locus iuri accrescendi aliis superuenientib. poterunt oẽs exequi, quia ius singulorũ remanet conseruatũ, vt est tex. in *c. 2. in respons. de testam. li.*

55 *6.* vbi Franc. † Declara; quia in materia discõtinua proceditur ad similitudinẽ seruitutis vrbanæ; ideo si quis velit præsentare solus ad exclusionẽ aliorum, vt acquiratius in solidũ, duo debent concurrere; primũ scientia. & patientia illorũ, quos nititur excludere: secundum, q vsus fuerit tali iure quasi liber, non a. ex gratia,

56 vel necessitate. Rota in *nouiss. in 2. par. dec. 109. n. 8. vsq; ad n. 12.* †Declara, quia an merum imperiũ, & iurisdictio suprema possit præscribi, vide plene Bal. *cons. 433. Apulus Castrũ*, vbi ponit duodecim fundamẽta pro affirmatiua, & duodecim negatiua, & amplectitur affirmatiuã, *lib. 3.* & hanc magis* communem opinionem di-

57 cit Ias. in *l. imperiũ, n. 2. ff. de iurisd. om. iud.* † Restringe, quia regalia, & iurisdictio, qñ adest titulus putatiuus, licet non verus, præscribuntur 20. annis. Cast. *cons. 187. Notandum est, nu. 4. in fin. ver. cum in*

58 *super, lib. 2.* † Restringe, quoad multa exempla regalium, vt in eis currat præscriptio de quibus Bal. *d. cons. 433. col. 3. ver. in contrarium, quod merum imperium, cum seq.* max. *col. 5. ver. 12. probatur*, vbi ponit multa exempla, quibus præscribuntur regalia, & referuata Prin-

59 cipi *lib. 3.* † Et specialiter in gabellis contractuum aliorum, quia possunt præscribi sciente, & patiente Principe spatio 30. vel 40. annorum. Cast. *cons. 314. in prin. & per tot. lib. 1.* vbi quod gabellæ sunt in subuentionẽ, non insignũ subiectionis; ideo præscribun-

60 tur. Vide. *Præscribi non possunt qua sunt facultatis. Concluſ. 537.*

Præscribi quæ non possint sine titulo. Concluſ. 535.

1 PRÆSCRIPTIO† non procedit sine titulo in multis, in quibus, sinon ostenditur titulus, non releuat possessio & præscriptio, prout in eo, qui retinet plura beneficia incompatibilia longo tẽpore; quia non iuuatur, nisi doceat de titulo. *c. 3. de offic. ord.* Fed. de

2 Sen. *cons. 234. in pr. n. 3. v. quod autem talis possessor.* † Amplia, in multis casibus, vt in decimis præscriptis à laico, qui agit spolio, & in decimis beneficiati in aliena parochia, si agit spolio, & aliis casibus

3 per Fed. *d. cons. 234. n. 3.* Vide, *Titulus in quib. requiratur, & sine titulo non procedat. Concl. 310. & Concl. ibi seq.* † Declara, vt non procedat ampliatio in decimis iã concessis laico; quia ex quo nõ agitur de præiudicio Ecclesiæ, præscribitur inter laicos Bal. *cons. 180. Præ-*

4 *suppositis verbis n. 2. li. 1.* † Declara; quia qualis qualis titulus sufficit in longissima præscriptione; ideo is qui longissimo tempore habuit bona Ecclesiæ ex contractu sine solẽnitatibus, præscripsisse

5 dicitur contra Ecclesiã. Bal. *cons. 221. Primo quæritur, in fi. v. 4. quæritur, lib. 1.* † Extende; quia regalia præscribuntur per tempus antiquum, & immemorabile, & sufficit titulus etiã ex scriptura priuata resultans; quia ex possessione & obseruantia recipit robur.

6 Bal. *cons. 400. Super primo, n. 5. v. nec obstat, & col. penul. ante med. v. non obstat, li. 4.* quod est Bartoli, & Cyni. Vide, *Scriptura priuata non probat, & quãdo secus. Concl. 76.* † Amplia, in regalibus, & soli Principi reseruatis; quia sine titulo, & priuilegio non possunt possideri; quia contra ius est possessio. & consequenter sine bona fide. Bal.

7 *cons. 311. Præmittendum est, lib. 1.* † Declara, nisi adsit possessio immemorabilis, quia etiam regalia præscribuntur sine titulo eo casu. Bal. in *cons. 420. Verba Principis, nu. 5. v. Specul autẽ, lib. 1. & cons. 201. Casus est talis, in fi. li. 1. & cons. 257. Quæstio vertens, lib. 2.* Bal. *cons. 400. Super primo puncto, & in pr. lib. 4.* quod est Bartoli. Cardin. Zabarel. *cons. 38.* qui loquitur etiam fauore Ecclesiæ. † Declara; quia si 8
incipis à priuilegio, & priuilegiũ sit solemne, sufficit priuilegiũ ad præscribendũ. Bald. *cons. 242. Antiqua quæstio*, vbi recitatis opinionib. diuersorũ sic distinguit, *v. præterea dicendum li. 2.* vbi, quod si priuilegiũ non solemne, sed dat materiã præscribendi, duo requiruntur, priuilegium, & præscriptio, seu consuetudo. †Sufficit 9
tamen titulus putatiuus, vt possit habere locũ præscriptio, etiam si sit iustus, puta cum errore iuris. Cast. *cons. 407. Satisfaciendo n. 6. v. quæritur, lib. 1.* vbi apostilla allegat Soc. *cons. 47. ver. circa secun-*
dam dubitationem, lib. 1. † Et quod sententia præbeat iustum titu- 10
lum ad præscribendum merum imperium, & iurisdictionem in antiquis. Alex. *cons. 24. Ponderatis, n. 18. & 19. v. & corroboratur, lib. 5.*
† Item diuisio præbet iustum titulum præscribendi. Alex. *d. cons.* 11
24. n. 19. ver. accedit lib. 5. † Item transactio cum hominibus Castri 12
titulũ in antiquis ad præscribendam iurisdictionem contra superiorem per tempus immemorabile. Alex. *d. cons. 24. n. 19. & 20. lib. 5.* † Item fama & cõmunis opinio sufficit ad probandũ dominiũ 13
in antiquis, in quibus non extat memoria in contrarium. Alex. *d. cons. 24. n. 20. ver. quia in istis, lib. 5.* vbi apostil. in *ver. fama.* †Decla- 14
ra tertio, quia si incipis à præscriptione, vel cõsuetudine sine priuilegio, duo copulatiue requiruntur, videlicet præscrip io, & immemorabilitas, quia sine titulo ista non præscribuntur. Bald. *d. cons. 242. v. si autem incipis, lib. 2.* vbi loquitur in vectigalibus. Card. Zab. *cons. 38. per tot.* qui loquitur etiam fauore Ecclesiæ. †Decla- 15
ra, quia licet ciuitas præscribat iurisdictionem suprema in suos ciues, & vasallos, non tñ præscribit taliter in præiudiciũ Cæsaris, vt sit Cæsar in se ipso, quia imo põt Imperator iurisdictionẽ præscriptam reuocare. Bal. *cons. 300. Ad euidentiam præmitto, post med. v. quarto modo acquiritur, lib. 5.* Vide, *Imperium merũ quid sit, & in quibus*
consistat. Concl. 45. † Extende; quia facultas nauigandi in flumine 16
alieno præscribi non põt per Ecclesiam, nisi per tempus immemorabile, ideo non sufficit, q Ecclesia per 40. annos nauigauerit sine titulo. Card. Zab. *d. cons. 38.* vbi est casus, maxime, qñ erat notorium, q regalia spectabant alteri. † Restringe; quia regalia ad 17
hoc, vt præscribantur, licet requirant tempus immemorabile, tñ postquã sunt præscripta per inferiorẽ, libertas præscribitur spatio 40. annorum contra talia regalia. Bal. *d. cons. 257. ver. 2. præmittendum, vsq; in fi. lib. 2.* † Amplia; quia præscriptio decem annorum 18
inter præsentes, & 20. inter absentes requirit titulũ, & ideo non releuat sine titulo: secus, si præscriptio esset 30. vel 40. annorum. Rom. *cons. 166. Visa diligenter, n. 9. cũ seq. v. quoad tertium.* Ang. Aret. *d. cons. 68. Lancellotus, n. 13. & seq. ver. 5. nec etiam.* vbi, quod titulus requiritur in præscriptione 10. annorũ inter præsentes, & 20. annorũ inter absentes: itẽ in præscriptione 30. annorũ, quando agitur de dominio perdẽdo, vel si cõstat de mala fide. † Amplia; qa 19
vbicunq; lex, vel statutum disponit, q habens iustum titulũ præscribat tũc requiritur iustus titulus, Soc. *cons. 47. In primo præsentis consultationis, n. 7. v. circa secundã, lib. 1.* vbi late declarat, qñ titulus dicatur iustus, vel non. † Amplia; quia in quarta debita parochię 20
non currit, neq; admittitur præscriptio, neq; consuetudo contraria sine titulo. Alex. *cons. 196. Viso testamento*, de cõsuetudine, *n. 13. v. præterea*, de præscriptione, *col. pen. v. de præscriptis, & col fi. n. 16. ver.*
non obstat, quod allegant præscriptionẽ. lib. 2. † Amplia; quia non valet 21
præscriptio, neq; consuetudo laicorũ contra bona Ecclesiarũ sine titulo, ex quo causetur bona fides, ideo Ecclesia debet teneri, ne cõmunitates, & vniuersitates introducãt vsurpationẽ contra Ecclesiã. Bal. *cons. 363. Venerabilis in Christo Pater per tot. lib. 3.* vbi q non valet præscriptio, vel cõsuetudo vniuersitatis, neq; statutũ eorum, q communitas habeat ius pascendi in bonis Ecclesiæ, & q sunt laici ex cõmunicati, & possunt puniri. † Amplia; quia vbi- 22
cumq; ius cõmune resistit, præscriptio non procedit, nisi sit immemorabilis centũ annorũ, vel nisi probetur titulus saltẽ per famam. Fel. *cons. 2. per tot. in prin.* quod est Philippi de Perusio, quia si de titulo putatiuo docetur, tunc sufficit præscriptio 40. annorum per *c. 1. de præscr. in 6.* † Et q in iis, in quibus ius resistit requi- 23
ratur alterũ de duob. vel tempus immemorabile, vel titulus sufficiens. Ægid. *cons. 10. n. 27. v. 4. oppones, circa fin.* † Restringe, vt non 24
procedat, qñ agitur de modico præiudicio, & quæ præscribuntur possunt remitti, vel concedi ab eo, contra quẽ præscribitur; quia tunc sufficit tẽpus diuturnũ. Fel. pulchre *cõs. 2. n. 32. v. præterea, considero*, vbi, q non requiritur titulus, neq; tempus longũ, si adest scientia, & patientia eius, contra quem præscribitur. † Re- 25
stringe, qñ sumus in successore, qui habet bonã fidem, & nõ au-

ferur ius à tertio, quia nõ agitur de eo, quod tertio debetur, prout de beneficio vnito contra Episcopũ, quia tunc non requiritur titulus, & sufficit longa præscriptio. Fel. *d. cons. 2. n. 33. ver. præterea.*

26 Amplia† quia, neq; valet immemorabilis præscriptio, quod laicus habeat decimas Ecclesiæ; quia est omnino incapax sine titulo, secus de Ecclesia ad Ecclesiam. Zab. *cons. 88. in pr. c. Episcopũ. de*

27 *præscript. lib. 6.* & Innoc. in *c. dudum, de decim.* † Et quod tale ius decimarum Ecclesiæ nõ possit per laicum præscribi. Alex. *cons. 169. Viso themate, n. 5. ver. si autẽ possessor*, allegat *c. causam, de præscript.* Am-

28 plia, quia † præscriptio longi temporis non procedit sine titulo

☞ valido. Vide, *Præscriptio decem annorũ inter præsentes, & 20. inter ab-*

29 *sentes. Conclu. 572.* † Amplia, quia collatio beneficiorum, quæ non competit, nisi Episcopis, non præscribitur sine titulo, & bona fi-

30 de. Ægid. *cons. 10. n. 6. & seq. ver. secundo requiritur.* † Contrariũ quod Prælatum inferiorem, quia ius plene conferendi potest acquirere in præiudiciũ Episcopi tam ex præscriptione, quam ex con-

31 suetudine. Ægid. *cons. 10. n. 17. circa fin. ver. quoad primũ.* † Declara; quia patronus, etiam si esset Prælatus inferior dotans beneficiũ, non potest sibi reseruare ius plenæ collationis, neq; illud potest præscribere; quia resistit ius Canonicũ. Ægid. *d. cons. 10. n. 5. & seq.*

32 & plenius *n. 17. circa si. v. de secũdo, cũ seq.* † Amplia in tantũ titulum requiri in iis quæ sunt contra ius commune, vt licet quis possit se tueri ex præsumpto titulo præscripto, si tamen allegat malum titulũ, sibi præiudicat; quia præsumitur non habere meliorẽ titulũ quia si haberet, allegaret; ideo melius est nullũ titulum allegare, quam nõ bonum. Ægid. *cons. 9. n. 20. in fi. ver. præterea dico.* Otaleh.

☞ *decis. Pedemont. 101. n. 38.* Ægid. *decis. 287. & decis. 393.* Vide, *Titulum*

33 *nullum habere melius est, quam allegare inualidũ. Concl. 312.* † Amplia; quia hæres suus, qui succedit patri, non potest dici habere titulũ, quia titulus pro hærede non cadit in suo *l. nihil. C. pro hærede.* Ang.

34 Aret. *cons. 68. n. 15. ver. præterea.* † Limita; quia longissima possessio 30. annorum quæ inducit bonam fidem, non requirit titulum.

☞ Alex. *cons. 76. col. 3. ver. non obstat, lib. 2.* Vide infra *Præscriptio longissimi temporis habet multa specialia Concl. 555.* Cõtrarium, quia illud est de iure ciuili, secus de iure Canonico, cui standũ est. Vide, *Præscriptio non procedit sine bona fide; & quid dicatur bona fides. Conclus. 521.*

35 † Declarat Ang. Aret. *cons. 68. Lancellotus nu. 13. & seq. ver. quinto nec etiã obstat*; quia si tractatur de domino perdẽdo, non præsumitur

36 titulus etiam allegatus, nisi probetur. † Declarat eodem modo Alex. *cons. 169. nu. 5. & 6. ver. secundo præsuppono, lib. 2.* quia allegatio tituli sufficit, vbi agitur de modico præiudicio, secus est, si de ma-

37 gno præiudicio agitur. † Limita; quia cõsensus Episcopi, qui præsumitur interuenisse ex longissimo lapsu temporis, habetur pro titulo. *c. cura de iure patronat.* plene Ægid. *d. cons. 10. n. 21. ver. de quar-*

* *ta autem*, vbi pro vtraq; parte allegat, sed tamen dicit * commu-

38 nem pro ista parte. † Limita; quia is, qui habet communem opinionem pro se, dicitur habere quasi titulũ, & bonã fidem, & licite præscribit etiam ea, quæ requiunt titulũ, prout quarta debita Episcopo, vt non teneatur, ita Abbas consuluit pro monasterio

☞ mõtis Oliueti *cons. 47. per tot.* maxime *in fi. lib. 1.* Vide, *Titulus in quib.*

requiratur, & sine titulo non procedat possessio. Concl. 310. Vide, *Titulus qualis requiratur, vt præscriptio habeat locum, Conclusio. 311.*

Præscriptio, & consuetudo non inducitur per non vsum & quando secus. Concluſ. 536.

1 PRæscriptio † & consuetudo non inducitur per actũ, vel vsum simplicem; & indifferenté, sed requiritur vsus contrarius actui, contra quẽ prætenditur, præscriptio. Cald. *cons. 39. quod est 1. de consuet. ver. item absolute, vsq; in fi.* Abbas *cons. 101. In quæstione, quæ*

2 *vertitur, lib. 1. n. 7. ver. quinimo posset attentari.* † Amplia, vt pariter nõ inducatur consuetudo, vel præscriptio negatiua per non vsum eius, q̃ est in facultate faciendi; quia requiritur actus contrarius, non autẽ actus negatiuus, & negligẽs sufficit, vt idem Cald. *cons.* 41. *in fi.* alias 3. *de consuet.* Abbas *d. cons. 101. n. 7. ver. quinimo posset, lib.* 1. Imo requiritur & contradictio, & q̃ is, cui contradictum est, acquieuerit contradictioni. Crauet. *cons. 765. n. 14.* & quod requiratur omnino, quod extra iudiciũ fuerit cõtradictum vsui. Alex.

3 *cons. 173. n. 8. ver. rursus etiam, lib. 6.* † Amplia, vt q̃ dicitur de præscriptione inducenda, procedat etiam de interruptione præscriptionis, quæ non causatur ex actu simplicis non vsus eius, q̃ est in

☞ facultate. Cald. *d. cons. 41. in fi.* alias 3. *de consuet.* Vide, *Præscriptio ex*

4 *quib. interrũpatur. Concl. 586.* † Amplia; qa non præscribitur contra dominũ, vel castrũ, cui debentur guardiæ, vel seruitia certo tempore belli, licet guardiæ, vel seruitia non fuerint prætitæ, qa non venit casus, etiã si stetisset per mille annos, vel qa non habuit dominus, vel castrũ necessitatẽ. Bello. plen. *cõs. 1. Visis scripturis, n. 10.*

* *& seq. ver. 1. quia*, vbi dicit * communẽ, vbi *n. 4.* dicit, quod in præscriptione negatiua requiritur contradictio, & dicit * communẽ, quia alias non datur possessio, vel quasi in incorporalib. sine cõtradictione. † Extẽde, vt procedat ampliatio, q̃ præscripio non inducitur per non vsum etiã per mille annos, etiã si euenit occasio, sed dominus habens aliunde facultatẽ, & modũ, non est vius facultate cõtra obligatos, quia nõ præscribitur Bello. *d. cons. 1. n. 11. ver. fortius & si euenisset.* † Contrarium, q̃ sufficit, q̃ veniente casu, licet nõ fuerit vsus, tenet Natta *cons. 406. n. 19. & seq.* Ctau. *cons. n. 21.* & hãc magis * communẽ tenet Berret. *cons. 148. n. 2. & 3.* Am-

plia, quia Abbas, q̃ renetur ad obedientiã, & reuerentiã abbatis, non præscribit, si nõ præstitit obedientiã, & reuerentiã, quia satis est, si cõtrarius vsus nõ probatur. Abbas *cons. 101. n. 7. in*

1. r. quinimo. † Limita; quia habeti repressalias contra Florentinos, in ciuitate Lunæ, licet ibi nõ inueniatur Florẽtinus, contra quẽ possit fieri exequutio; tamẽ præscribitur talib. repressaliis patio-

80. annorũ. Ang. *cons. 196. Ita sunt octuaginta in fi.* † Limita, quia ex actu, vel vsu negatiuo inducitur præscriptio, vel consuetudo, si adest contrarius vsus affirmatiuus implicitus, secundum * communem, de qua Alex. *cons. 6. Viso themate, ver. ergo ex prædictis lib. 1.* vbi vult, q̃ inducatur consuetudo, vel præscriptio, q̃ forenses nõ admittantur ad participationem honorum, & officiorum, etiam si diu habitauerint, quando nunquã fuerunt admissi, & semper ciues originarii soli fuerunt admissi, & idẽ Alex. *cons. 169. n. 5. & 2.* † Contrarium videtur velle Alex. *cons. 139. nu. 19. lib. 2.* vbi dicit, quod dicit præscripsisse solutionẽ onerum, & esse effectũ exemptum, debet docere q̃ aliquãdo fuerit requisitus soluere & non soluerit, alias non inducitur præscriptio ex actu negatiuo; vide q̃ veritate, q̃ posui ad Bar. in *l. cũ scimus. C. de ag. & cẽsit.* Vide, *Consuetudo ad hoc vt valeat quæ requiratur. Concl. 795.* Vide, *Præscriptio nõ procedit, nisi adsit persona, cui acquiratur, & quãdo secus. Concl. 527.* Vide, *Præscriptio non procedit sine possessione, & quæ possessio requiratur. Concl. 523.*

Præscribi non possunt ea, quæ sunt facultatis, & quando secus. Concluſ. 537.

PRÆSCRIBI † non possunt ea, quæ sunt facultatis, & libertatis; quia etiam si habens facultatẽ steterit per mille annos, quod non sit vsus facultate, contra eum non præscribitur, sed ad hoc, vt præscriptio possit inchoari, necesse est, q̃ volens vti facultate fuerit prohibitus, cui prohibitioni acquieuerit, & postea malo tẽpore steterit, quod non sit vsus, quia tunc contra eum præscribitur. Bal. *cons. 201. Casus est talis, in pri. lib. 2.* & propterea si contraria possessio contra facultatẽ non probatur, facultati nõ præscribitur. Bald. *cons. 329. Factum tale est, circa med. ver. sed contrarium, lib.* 2. Cuma. *cons. 149. in princ.* qui loquitur in præscriptione Ecclesiæ suppositæ circa decimas. Abbas *cons.* 18. *Primo, quod cõmunitas. in. penul. ver. oportet ergo, lib. 2.* vbi loquitur in exemptione vectigalis. † Et dicuntur esse facultatis ea, quæ inhærẽt possibilitati, quæ est facti, non autem actioni natæ. Signorol. *cons. 139. n. 3. & seq.* vbi inhærent actioni natæ, non sunt facultatis, sed præscribitur, prout actioni, cui inhærent. † Et ideo habens facultatẽ percipiendi guardias ab hominib. castri si per mille annos steterit, quod non-

sus est tali facultate, non currit præscriptio contra eũ, si non est contradictum. Bello. *cons. 1. Visis scripturis, n. 14. v. 3. respondetur*, vbi dicit * communem. † Idem est in molendino destructo, contra quod nõ præscribitur decursus aquæ, nisi quatenus alio cursu actu aqua diuertatur, quia cũ sit facultatis nõ admittitur præscriptio per non vsum, sed per contrariũ vsum. Bal. *cons. 241. Et videtur, quod, in si. ver. contrarium, lib. 2.* † Idẽ est in quocunq; alio iure dicendo quandi aquas: quia etiã si parte facultatis quis vtatur dummodo contraria possessio nõ probetur, non præscribitur totali facultati, neq; in residuo, quo nõ fuit vsus. Bal. *d. cons. 329. circa med. v. sed contrariũ, lib. 2.* † Idẽ est si Ecclesia suppositia matrici prætendat præscripsisse ius soluẽdi quarteſias, & decimas; quia nõ sufficit, quod per quadraginta annos nõ soluerit, sed requiritur, q̃ post interpellationẽ, & recusationẽ steterit per 40. annos bona fide. Cu-

ma. *cõs. 149. in pr.* † Idẽ in eo, qui habet facultatẽ altius tollẽdi; qui si stetit per mille annos, q̃ non extulerit, cõtra eũ non præscribitur, quia est facultatis. Abbas *cons. 101. In quæstione n. 7. ver. quinimo. lib. 1.* † Idẽ est in obedientia, quã tenetur quis alteri præstare, ideo nõ præscribitur: secus, si priuilegiũ diceret, quod teneatur facere exhibere obedientiã; quia nõ esset facultatis. Abb. *d. cons. 101. n. 7. ver. quinimo. li. 1.* † Idẽ est in eo, qui habet sententiã pro se, quod dicet. emptus à gabellis pro bonis cõducendis; quia cũ cõduxerit bona fit facultatis, si stetit per mille annos, q̃ cõduxit bona, nõ perdit exemptionẽ, neq; exequutionem sententiæ, nisi per contrarium

vsum.

vsum. Abbas *cons.* 18. *Primo, quod cõmunitas, col. pen. v. oportet ergo, li.* 2.
10 † Idẽ est in eo, qui per centũ annos iuit ad molendinũ Titii, vel ad coquendum panem ad furnũ Titii, ex facultate sua, quia non põt compelli in cæterũ. Crãũ. *de antiq. temp. in* 4. *par.* §. *materia ista, q.* 9. *n.* 98. *cum seq.* vbi dat exẽpla de eo, qui hospitatus est ab amico longo tempore; quia non præscribit, & de eo, qui seruitorem re-
11 tinuit & similia. † Declara; quia præscribitur etiã in istis, quæ sunt facultatis, qñ interuenit prohibitio, & prohibitus passus est per longissimũ tempus sibi prohiberi. Crau. *d. tract. in* 4. *par.* §. *materia*
12 *ista, n.* 9. *v. sed hic dubitatur.* † Amplia; quia præscribi non põt conditionibus potestatiuis; quia habent se per modũ facultatis. Bald. *cons.* 342. *Super eo, quod quæritur, n.* 2. *v. & ideo lib.* 1. Bart. in *l. pignori, in*
13 *fi. principii. ff. de vsucapio.* † Declara, vt non procedat in conditionibus potestatiuis legatorum, seu fideicõmissorum, sed solũ in hęredũ institutionibus, nisi hæredis institutio resolueretur in legatũ, vt quia esset datus hæres vniuersalis. Bal. *cons.* 342. *n.* 6. *v. praeter-*
14 *ea expressum lib.* 1. † Amplia; quia libero arbitrio non præscribitur. ☞ Vide Ant. Gabriel. *lib.* 5. *tit. de præscr. Concl.* 12. *Libero arbitrio non præ-*
15 *scribitur.* † Amplia; quia non præscribitur etiam per mille annos iuri, seu facultati declarandi, seu æstimandi ea, quæ dependent à mera voluntate partiũ cum sit quid facti glos. & Doct. in *l. petens. C. de pactis.* Alex. in apost. ad Bart. in *l. cum notissimi.* §. *sed cum illud. C.*
16 *de præscri. 30. anno.* facit Bal. in *l.* 1. *C. de an. except.* † Et ideo facultati ☞ implendi conditionẽ potestatiuam non præscribitur. Vide Ant.
17 Gabriel. *lib.* 5. *tit. de præscr. Concl.* 11. *Facultati implendi.* † Amplia; quia si duo socii etiam per centum annos possederunt in communione rem aliquam, non præscribitur facultati petendi diuisionẽ
18 Ang. de Perusio *cons.* 55. *Guilielmus, & Franciscus, n.* 2. † Declara; quia præscribitur res communis, qñ vnus ex sociis rem communem solus, & tanquam suam propriam longissimo tempore possedit.
19 Ang. *d. cons.* 55. *circa fin. ver. vnum tamen confiteor.* † Amplia; quia non præscribitur iuri excipiendi, quia præscriptio est inuenta, vt obuieretur iuri agendi, non autem vt obuietur iuri excipiendi. Sign.
20 *cons.* 139. *n.* 4. *& seq.* † Amplia; qa si ex fundo meo oritur aqua, quæ per mille annos defluat naturaliter in fundum tuũ, non præscribis, quin possim ex fundo meo deriuare alio, nisi curreret per opus manufactum ad cõducendum aquam ad fundũ tuum; quia tunc iure seruitutis præsumitur; si lapsum est tempus sufficiens.
21 Crau. *de antiq. temp. in* 4. *par.* § *fi. n* 39. *& seq. v. limitatur etiam.* † Amplia in casu contrario; qa sicuti non in iis, quę sunt facultatis, præscribitur ex negligentia non vtendi facultate, ita non præscribitur affirmatiue facienti; quia si quis veniat in domum meam visitandi gratia mille an. non põt allegare præscripsisse, q. velit me inuito venire, vel è contra q. possim compellere, vt veniat, ita Card.
22 Zab. *cons.* 38. *n.* 4. *v.* 3 *quia.* † Extende idem in eo, qui nauigauit p 40. annos in flumine alieno, quod est de regalibus Reipublicæ, quia cum sit facultatis non præscribit. Card. *d. cons.* 38. *per tot.* max.
23 *n.* 4. *vsque in fi.* † Extende in eo, qui venit millies ad prandiũ mecum; quia non præscribit, nisi doceat, quod vsus sit eo iure, vt inducat seruitutem. & idem in eo qui in meo viridario me præsente, & patiente deambulauit; quia præsumitur iure amicitiæ, seu
24 familiaritatis. Alex. *cons.* 50 *Ponderatis, n.* 8. *v. ad prædicta, lib.* 3. † Cõtrarium in eo, qui per tempus immemorabile fuit gratis hospitatus; quia compellitur hospes hospitari; quia fuit præscriptũ. Fel. in *c. cum M. col.* 4. *v. tertia declaratio, de constit.* Purp. *tr. de offic. Assessor.*
25 *n.* 174. † Declarat Crau. *de antiq. temp. in* 4. *part. in fi. n.* 43. *& seq. v. re-*
spondeo, quod falsum est dictum Felini. quia etiamsi per mille annos fuisset hospitatus, non præscriberet, nisi ex qualitate personarum & coniecturis posset constare, quod iure seruitutis id fe-
26 cisset. † Amplia; quia facultati, quam quis habet liberandi rem suam, & personã suã, non præscribitur, etiamsi adesset pactũ, q. non posset soluere, neq; offerre, nisi qñ creditori placuerit; quia tale pactũ non valet, quia est contra publicã vtilitatem, ex quo debetur est quasi seruus creditoris, & ideo non põt prohiberi facultas seipsum liberandi à debito cõtracto. Cast. plene *cons.* 144.
27 *per tot. lib.* 2. vbi late. † Limita; quia præscribuntur ea, quæ sunt facultatis, qñ aperte cõstaret, quod præscribens eo animo præscripsit, oportet igitur probare, quod is, qui iuit ad domum alterius,
28 iuerit ex debito. Card. Zab. *d. cons.* 38. *n* 4. *v. tertio quia.* † Limita, qñ inferior vteretur facultate competente superiori ipso sciente & patiente ab immemorabili tempore citra. Bald. *d. cons.* 201. *per tot.* maxime *in fi. lib.* 2. vbi, quod Rex perdit facultatẽ creandi Notarios in certa ciuitate sua si patitur ab immemorabili eos creari ab
29 Episcopo solo. † Limita; quia præscribitur iuri offerendi, licet sit facultatis. Ang. Ar. *cons.* 93. *Nullii dubium, n.* 9. *v. etiã*, vbi reddit rationem; quia præscribitur omni iuri facultatis, qñ ex ea deducitur ☞ ius in iudicio. Vide, *Ius conferendi quanto tempore præscribatur. Concl.*
593. † Extende, vt idem sit in pacto de redimendo quando cunque, quia licet sit facultatis, tñ præscribitur spatio 30. annorum. 30
Ang. *cons.* 55. *per tot.* Vide, *Pactum de retrouendẽdo quanto tempore præ-* ☞
scribatur. Concl. 31. † Extende in iure adeundi, quod est meræ fa- 31
cultatis, & tñ præscribitur. Vide, *Ius adeundi, & immiscendi præscri-* ☞
bitur longissimo tempore, & quando secus. Concl. 576. † Extende in iure 32
deliberandi; quia spacio 30. annorum præscribitur. Vide, *Iuri de-* ☞
liberandi quanto tempore præscribatur, & quãdo currat. Concl. 585. † Ex- 33
tende in iure redimendi pignus; quia qñ competit per viam actionis, præscribitur spatio 30. annorum, gl. in *l. cum acutissimi. C. de præscr. 30. annor.* Aret. *Inst. de actio.* § *actionum.* Balb. in *tr. præscr. in* 4. *par.* 5. *partis pr.* 2. *quæst.* vbi *de cõmuni. † Contrarium, Castr. *cons.* 34
342. *lib.* 1. † Declara, quia facultati meræ, & simplici aliquid faci- 35
endi non solũ nõ præscribitur, sed neq; p pactũ renunciari põt; quia est quædam libertas, cui renunciari non põt, nisi vno casu, qñ vendit se ad pretium participandum, secus qñ facultas esset in ius formatũ redacta. Castr. *cons.* 144. *col.* 2. *v. nec igitur, lib.* 2. Vide ☞
Ant. Gabr. *lib.* 5. *tit. de præscr. Concl.* 10. *Facultati non præscribitur.*

Præscriptio immunitatis collectarum non procedit sine interpeliatione, & quando secus. Concl. 538.

PRÆSCRIPTIO † immunitatis collectarũ non procedit, nisi quis 1
fuerit interpellatus ad soluendum, & tanto tempore non soluerit, quod non exteat memoria, alias si nunquam fuit requisitus soluere, non præscribit ex non solutione. Alex. plene *cons.* 136. *In causa, & lite. per tot.* maxime *n.* 19. *& seq. lib.* 2. sequitur Riminal. Iun. *cons.* 101. *n.* 29. *& seq.* maxime *n.* 34. & plenius *cons.* 589. *n.* 47. *& seq. v. nunc ad doctrinam Alexandri.* & dat cone. Riminald. Sen. *cons.* 31. *n.* 52. Brun. *cons.* 32. *n.* 8. Balb. *tractat de præscr. in* 2. *parte* 5. *partis principa. quæst.* 7. quia in iuribus negatiuis non currit præscriptio, nisi à tempore contradictionis. Gram. *cons. ciuili.* 69. Ias. *cons.* 210. *in fi. lib.* 2. *& cons.* 15. *col.* 2. *lib. tertio & cons.* 101. *col fi. li.* 4. Calcan. *cons.* 149. *col.* 2. Curt. Iun. *cons.* 60. *col. pen. v procedit etiam Alexandrinus cons.* 21.
† Contrarium tenet Crauet. *cons.* 111. *per tot.* maxime *num* 21. vbi 2
quod Alexa. non bene intellexit Bart. quem allegat, prosua opinione, quia dicta opinio habet locum in iis, quę sunt merę facultatis, quæ non præscribuntur, nisi adsit prohibitio, vel requisitio, & contra Alexan. Ruin. *cons.* 217. *n.* 13. *lib.* 1. Ceph. *cons.* 139. & iterũ Crauet. *de antiq. temp. in* 4. *parte.* § *fi. n.* 36. *& seq.* vbi respondet ad omnia contraria, quod procedunt, quando cũ facultate nata est actio, vel qñ oritur ins deducibile in iudiciũ. † Declarat Natta *cõs.* 3
406. *n.* 20. quia si communitas indigebat, & nihilominus aliqui sunt dimissi, qui non soluerunt, & tunc procedit præscriptio, aut non indigebat, & secus, quam declarationem impugnat Riminald. Iun. *d. consil.* 589. *n.* 59. *& seq.* eo ipsomet Natta *cons.* 304. *n.* 8. *in fi. cum seq.* vbi tenet opinionẽ Ale. quod sit necessa ia interpellatio. † Declarat Balb. *de præscript. in* 2. *part.* 5. *partis princip q.* 7. *in fi.* vbi 4
quod opinio Alexandri non procedit, quando prætendens præscriptionem ex non solutione immemorabili habet titulum aliquem super exemptione generalem, quia ex vsu potest induci præscriptio sine interpellatione. † Contrariũ tenet Riminal. Iun. 5
cõs. 589. *n.* 62. *& seq.* quod debet esse titulus in specie super onere collectarum, licet nõ habeat omnia requisita, puta derogationes mentionem præiudicii tertii, tunc procedit declaratio, & præscriptio, alias nõ, citat plures, quos videas. † Declarat Ias. *cons.* 101. 6
Immunitas. in fi ver. 4. *& vlt. li.* 4. quod immunitas spatio 40. annorum præscribitur, quando alii soluerunt, & is, q allegat præscriptionem, non soluit per annos 40. allegat Alex. q hoc dicit *cons.* 30. *Ponderatis, n.* 12. *ver. quoad quintum. lib.* 5. vbi extendit etiã in præiudiciũ Principis, quando cum titulo non præscripsit 40. annis,
Vide, *Exemptio qualiter probetur per non solutionẽ, vel aliter. Concl.* 522. ☞

Præscribere nõ potest possidens pignus, vel hypothecã, conductor, & similes, & quando secus. Concl. 539.

POSSIDENS † pignus, vel hypothecã nõ potest præscribere cõ- 1
tra dominũ pignoris debitorẽ, quin possit offerre, quia præscriptio requirit ius formatũ, vt inducatur, q. nõ est in casu isto; qa ante oblationẽ debitoris nõ oritur actio, ergo nõ potest dari præscriptio, quę est exceptio, Bal. *d. cõs.* 342. *Super eo, q. quæritur per tot.* vbi multa fundamẽta adducit, *li.* 1. & maxime *n.* 7. *ve. sed ego dico*, & idem tenet Cast. *cons.* 440. *Quia secundũ dubiũ, lib.* 2. *in pr.* Ale.
cons. 54. *Circa primum, vel quoad secundum, n.* 7. *li.* 7. † Contra rationẽ 2
prędictã, quod nõ sit verũ non dari præscriptionẽ cõtra debitorẽ q. possidẽte loco pignoris, qanõ sit nata actio tenet Bal. *d. cõs.* 342.
n. 3. *& seq. ve. sed certe. li.* 1. qa cũ potuerit debitor amouere impedimẽtũ, imo currit p̃scriptio, vbi dat multa exẽpla, sed tm̃ tenet cõ-

clusionem

3 clusionem per alias rationes vrgentiores. † Declara; qa verior est opinio q̃ possidens pignus non præscribit ipse, neq; hæres eius vllo tempore, qa non possidet vt dominus, q̃ requiritur, vt dominiũ rei possit præscribi, & quia hæres fictione iuris possidet eo modo, quo dominus, neq; põt mutare causam possidendi absq; causa extrinseca, & quia cessat bona fides, plene Cast. *cõs.* 440. *in*
4 *pr. & per tot.* † Amplia; qa perpetui conductores, & emphyteutæ non præscribunt dominiũ vllo tempore, & põt dominus contra ppetuo agere rei vẽdicatione, & si excipiẽt de perpetua emphyteusi, vel conductione, poterit replicare de nõ obseruantia. Fulg. *cons.* 234. *col. pen. v. quibus ex omnibus.* sed mihi videtur, q̃ præscriptionẽ allegans non replicabit de locatione perpetua; qa imo allegabit præsumi recessum ab ea; ideo fundamentũ Fulgos. non est generale, & q̃ conductor perpetuus, & emphyteuta nõ præscribat etiam per mille annos, qa est malę fidei Balb. *de præscr. in* 4. *par. te prin. q.* 11. Vide Bal. Saly c. Cast. & alios in *l. neque. C. de vsufruct.* vbi reddit rationem Castr. qa possidet naturaliter tm̃, q̃ non sufficit
5 ad præscribendũ directum. † Extende; qa conductor nullo tempore præscribit rem conductã, qa non auditur non facta restitutione. qa esset interuertere dominiũ, & possessionem. Anch. *cons.*
6 172. *In causis, & quæstionibus, n.* 2. † Extende; qa conductor nõ præscribit pensiones, & affictus debitos vllo tẽpore; qa est malæ fi-
7 dei possessor. Balb. *in tract. præsc. in* 4. *par. q.* 7. *n.* 4. † Declara; qa Florentiæ præscribitur in vigore statuti *rub.* 73. *de præscr.* vbi, q̃ spacio
8 15. annorũ præscribitur. † Amplia in eo, qui possidet precario nomine, qa ex quo solã possessionem naturalẽ habet, quæ non est habilis ad præscribendũ, nunquã præscribit ipse, neq; hæres eiº, qñ clare constat de origine precarii, quia deficit bona fides, & quia hæres iuris fictione possidet, prout defunctus, & non accedente noua causa extrinseca, non põt mutare causam possidendi. Cast. *cons.* 439. *in pr. & per tot. & cons.* 440. *in pr. per tot. lib.* 2. † Extende, in vsufructuariis, & aliis, qui pariter habent solã naturalem, quia ex ea sola non præscribitur contra dominũ habentem
10 ciuilẽ. Cast. *d. cons.* 440. *in pr. lib.* 2. † Extende generaliter; quia habens solam naturalem etiam per 40. annos, & vltra, non præscri-
11 bit sine ciuili. Paris. *cons.* 113. *n.* 25. *& seq. lib.* 1. † Limita; quia põt præscribere possidens rem iure pignoris, & hypothecæ contra aliũ creditorem posteriorem habentem ius offerendi, quia iam est nata actio ex hypotheca istius secundi creditoris. Bal. *d. cons.* 342.
12 *in pr. v. sed in contrarium, lib.* 1. † Limita, quia possidens pignus nũquam præscribit ad sui fauorem, sed bene ad fauorem domini pignoris. Alex. *cons.* 54. *Circa primum, n.* 7. *ver. quo ad secundum, libr.* 6.

☞ Vide. *Præscribi quæ non possint. Concl.* 534. *n.* 22. *& seq.*

Præscriptio quoad aliqua non se extendit quoad alia, & quando secus. Concl. 540.

1 PRÆSCRIPTIO † quoad quædam non recipit extensionẽ, quia tantum præscriptũ, quantũ possessum, *l.* 1. *§. Iulianus. ff. de itinere actuque priua.* & quia præscriptio est stricti iuris; ideo tm̃ præscribitur, qm̃ possidetur. Abbas *cons.* 101. *In quæstione, quæ vertitur, n.* 7. *lib.* 1. *& cons.* 71. *Videtur, in pr. lib.* 2. Rom. *cons.* 368. *Præsens consultatio, n.* 7. *& seq. v. dum autem quæritur*, vbi apost. in *v. quod non*, dat conc.
☞ plurimos. Vide, *Extensio non fit in correctorio, & quando secus. Concl.*
2 663. † Amplia, vt inferior Episcopo licet præscripserit ius instituendi præsentandũ per patronũ ad beneficium, tñ si patronus non præsentet intra tempus, collatio spectat ad Episcopũ, quia præscriptio est odiosa, & stricti iuris. *c. cum contingat, de deci.* Lap. *alleg.* 67. *n.* 6. *v. huic solutioni.* Bal. *cons.* 433. *Apulus castrum, n.* 8. *v. tertio potest intelligi*, vbi citat opin. & hanc tenet, *lib.* 3. Abb. *cons.* 71. *in pr.*
3 *lib.* 2. † Amplia, vt præscriptio exactionis quartæ legatorũ ad fauorẽ Episcopi contra Hospitale profanũ non præiudicet, nisi in
4 illo actu. Fed. de Sen. *cons.* 130. *n.* 2. *v. sed contra.* † Amplia; quia inferior præscribens iurisdictionẽ contra Episcopum non obtinebit, nisi in iis, in quibus exercuit iurisdictionẽ, & præscripsit; quia quoad reliqua Episcopus habet fundatã intentionẽ de iure cõmuni, vt præscriptio non habeat locũ. Cal. *cons.* 192. *circa med. v. in*
5 *omnibus autem*, alias 2. *de præscr.* Rõ. *cons.* 368. *n.* 8. *v. vnde videmus.* † Imo præscriptio contra Episcopum circa iura Episcopalia iurisdictionalia, licet acquirat præscribenti ius, tamen non est priuatiua quoad Episcopũ; quia nisi Episcopus fuerit prohibitus, præscri-
6 ptio non excludit eũ. Bal. *cons.* 433. *in fi. n.* 11. *v. de quinta, lib.* 3. † Amplia; quia villa, vel castrũ præscribens onera fiscalia, & regalia, nõ habet intentionẽ fundaram contra certã personã, quæ non soluit dicta onera per quadraginta annos ex præscriptione vniuersali contra alios; quia in præscriptione species non includitur sub genere; quia quæ in facto consistunt, debent probari. Bald. *cons.*
7 257. *Quæstio vertens. ver. secundo præmittendum, lib.* 2. † Extende; quia præscriptio exigendi pedagiũ per aquã non confert ius, vt possit exigi per terrã. Bal. *cons.* 340. *Si pater, n.* 4. *v. sed nunquid li.* 5. † Decla-
ra, quia imo præscribens aliquid vniuersaliter cõtra eum, quitinet partem vniuersitatis, nihil dicitur præscribere. Sig. *cons.* 70. *In quæstione vertente, n.* 19. *in fi. cum seq. v. venio ad quartam.* † Amplia; quia præscriptio de vno tempore non extenditur ad aliud tempus, veluti si præscripsi cognitionẽ criminis intra mensem à die delicti, non extenditur post tempus præscriptum. Bal. *cons.* 433. *Apulus castrum, n.* 6. *v. prima de tempore, lib.* 3. † Amplia; quia præscriptio est odiosa, & ad terminos iuris restringi debet, vnde non extenditur de re ad rẽ, nec de persona ad personã, nec de loco ad locũ, prout in singulis capitibus exemplificat. Rom. *cons.* 368. *Præsens consultatio, n.* 8. *& seq.* vbi plena apostil. in *v. quod non*, dat concludimos. † Amplia, respectu personarũ; quia si est præscripta inter dictio quoad certas personas, nõ fit extẽsio ad alias, quia vna personа nõ est adhærens alteri. Bal. *d. cons.* 433. *n.* 7. *v. secunda sit prorogatio, lib.* 3. † Extende; quia iurisdictio præscripta quoad vnã partem nã nõ extenditur quoad aliã: quia est odiosa. Rom. *cons.* 368. *n.* 14. *v. vlt. idem.* † Restringe, nisi actus esset vniuersalis, & intentio veritus esset vniuersalis. Bal. *d. cons.* 433. *n.* 7. vbi quod magis attendit actus, quã ipsius exercitiũ, *lib.* 3. & sequitur apost. ad Alex. *d. cons.* 8. *n.* 18. *lib.* 2. † Amplia; quia de re ad rẽ, non fit extensio præscriptionis, quia vna re præscripta non fit extẽsio ad aliã nisi quatenus species sub genere, vel de continẽtiis, quia bene veniunt cõprehẽsa, secundũ terminos præscriptos. Bal. *d. cons.* 433. *n.* 8. *v. tertio prorogatio sit, lib.* 2. Abb. *cons.* 71. *in pr. lib.* 3. & maxime in fi. plene Ludo. *cons.* 81. *Videretur prima animaduersione, n.* 4. *v. ad prædicta bene facit, lib.* 1. † Extẽde; quia si Prælatus fuit negligẽs in confirmatione, non nocet sibi præscriptio quoad subiectionẽ, & alia in quibus non fuit negligẽs. Abb. *cons.* 101. *n.* 6. *& 7. lib.* 1. † Extende ampliationẽ, vt extensio non fiat etiã in subordinatis, veluti si Archidiaconus præscripsit iura Episcopalia in beneficiis iuris patronatus, vt cẽa eo fiat præsentatio, & ipse instituat: non tñ eensentur præscripsisse liberã collationẽ, si patroni non præsentarẽt, quia tunc Episcopus habebit præsentationẽ, & Archidiaconus institutionẽ. Bal. *d. cons.* 433. *n.* 8. *v.* 3. *potest intelligi*, vbi pro vtraq; parte istã partem tenet, *lib.* 3. † Extende; qa exercẽs aliqua iura Episcopalia nõ præscribit quoad alia. Abbas *d. cons.* 71. *n.* 1. *v. vbi probatur, lib.* 2. Rõ. *cons.* 368. *n.* 8. † Extẽde, q̃ in parochia aliena præscripsit decimas nõ ita præscripsit decimas nouales, *ca. cũ contingat, & cap. cum in tua, de dec.* Rõ. *d. cons.* 398. *n.* 9. vbi dicit, q̃ si præscripsit omnes decimas, excepto vnico prædio, nõ habebit decimas prædii. † Extẽde; qa præscriptio iuris præsentãdi ad Ecclesiã nõ præscripsit ius patronatus integrũ. Rõ. *d. cons.* 368. *n.* 10. † Contrariũ, q̃ imo præscriptio iuris præsentandi præscribat integrũ ius patronatus; vt si præscripsit per resignationẽ, etiã habeat per obitũ, tenuit Rota, vt per Mohed. *dec.* 347. fuit resolutũ, cuius decisionẽ ponit apost. ad Rom. *d. cons.* 368. *n.* 10. *in v. Io. Andr.* quæ dat plures conc. & dicit cõmunem. † Extende; qa si Episcopus in Hospitali profano præscripsit vnũ actum, nõ cẽsetur præscripsisse cæteros actus iurisdictionis Rõ. *d. cons.* 368. *n.* 11. *v. quarto idem.* † Extende, qa Prælatus præscripsit in vno loco visitationẽ, non tñ præscripsit procurationẽ, quia procuratio sit annexa regulariter visitationi. Rõ. *d. cons.* 368. *n.* 12. *v. quinto probatur.* † Amplia; quia si cõmunitas prætendit præscripsisse contẽ, in quo effodit petrã mediãtibus hominib⁹ suis particularibus non põt præscripsisse, nisi eã partem, in qua petræ fuerunt incisæ. Cuma. *cons.* 158. *n.* 4. *in fi. v. foret etiam confirmatio.* † Amplia; quia de loco ad locũ non fit præscriptionis extensio loquendo de loco finitimo, & circũscripto finibus puta castrum habet suum territoriũ terminatum, præscriptio iurisdictionis Bald. Castri, & territorii nõ extenditur vltra fines terminatos. Bald. *d. cons.* 433. *n.* 9. *v. quarto sit prorogatio, lib.* 3. † Extẽde; quia Archidiconus, qui ex laudabili cõsuetudine præscripsit, q̃ omnia monasteria sibi soluant certũ quid, vno excepto soluerũt, præscripsisse montẽ, in quo effodit petrã mediãtibus hominib⁹ suis patronat

☞ solutre canonem. Vide infra *Præscriptio 40. annorum contra Eccle-*
30 *siam est necessaria, & multis aliis casibus, & quando secus. Concl. 556.* † Ex-
tende, quia præscriptio feudi contra vasallū non nocet domi-
no, maxime ignoranti. Abb. *cons. 82. col. 4. v. præterea sicut currit, n. 7.*
31 *lib. 1.* † Limita in præscriptione iurisdictionis vniuersaliter; quia
per eū, qui habet de iure cōmuni fundatam intentionē, vnius ac-
tus vniuersalis acquirit totam iurisdictionem, sicuti si cogno-
scat de vna causa ciuili, vel criminali, quia ex ea acquirit vni-
uersaliter iurisdictionem ciuilem, vel criminalem, si habet ani-
mum vniuersaliter acquirendi, Innoc. in *c. dilectus, in pr. de capel.*
monac. Ol. *cons. 254. n. 17. v. quinto opponitur.* Fed. de Sen. *cons. 130.*
Factum est tale, n. 2. v. sed contra, nam eo ipso, vbi exactio quæ
Episcopi à loco religioso, induc it sibi dictionem quoad omnia;
quia Episcopus habet intentionem de iure communi fundatā;
secus si sit Hospitale profanū, quia in eo solo est sibi dictum. Bal.
cons. 433. n. 7. lib. 3. plene Alex. qui alios citat *cons. 68. Et viso, n. 18.*
lib. 2. vbi declarat, q̄ fit extensio ad omnem personam quoad il-
lam speciem, veluti si quis exerceat iurisdictionem ballam, licet
non contra omnes ene nerit casus; tñ præscribit quoad omnes
illam speciem iurisdictionis, non quoad aliam speciem, & plene
32 Abb. *cons. 71. Videtur prima fronte, n. 3. v. tertio ad idem, lib. 2.* † Exten-
de; quia q̄n possessio, quæ præscribitur, non est penes alium; tunc
præscriptio in vno actu tunc est verum, q̄ acquiritur quoad o-
mnia, q̄n ea intentione. Alex. *d. cons. 68. n. 19. v. ad prædicta bene facit,*
lib. 2. qui plures allegat, & loquitur in præscriptione collectarum
in certo loco quoad aliquos, vt extendatur quoad omnes. Rō.
plene *cons. 368. Præsens consultatio, n. 15. v. nec refragatur*, vbi apost. *in*
33 *v. generalis*, dat conc. † Extende, vt q̄ dicitur de præscriptione, ha-
☞ beat locum in consuetudine præscripta. Vide, *Consuetudo, & præ-*
scriptio. Concl. 801. Vide, *Præscriptio, & consuetudo contra Ecclesiam re-*
34 *quirit 40. ann. & quando secus. Concl. 557.* † Restringe in iis, in quibus
quis habet præsumptionē iuris contra se; quia præscriptio quoad
aliquos subditos, vt teneantur ad aliquam iornatam, vel præsta-
tionem, non se extendit quoad alios, & qui vsus est iurisdictione
in aliquos, & præscripsit, non pōt prætendere quoad alios; quia
præscriptio est stricti iuris, & nō porrigit effectū suū vltra id, quo
35 q̄ vsus est. Cast. *cons. 413. Quia breue tempus, in fi. v. ad vltimum, lib. 1.* †
Declara istā materiā p̄scriptionis iurisdictionis; quia si vnus est in
possessione, vel quasi vniuersalis iurisdictionis, & alius præscri-
bit quoad aliqua, non præscribit quoad alia; quia isto casu tantū
præscriptum quantum possessum. Abb. *cons. 6. in quæst. col. 2. in fi. v.*
quinimo, lib. 2. & ita etiam videtur sentire Rom. *d. cons. 368. in fi. v.*
36 *nec similiter, n. 16.* Alex. *d. cons. 68. n. 19. v. ad prædicta bene facit, lib. 2.* †
Declara plenius; quia regula est; q̄ tantum præscriptum, quan-
tum possessum in iis, quæ sunt diuersa, & separata, sed in iis, quæ
sunt vnita, præscriptio, quoad partē habet locū, quoad totum q̄n
alius non est in possessione residui; quia sufficit, quod præscribēs
habeat animum totum præscribendi, & præsumitur animus, q̄
totum velit præscribere, q̄n res est vna, & residuum ab alio non
est necesse, q̄ omnes glebas circumambuler, sed sufficit q̄ partē
37 introeat. † Exemplum ponit Alex. *d. cons. 68. n. 17. v. non obstat, & n.*
18. & seq. lib. 1. iurisdictio est quid vniuersale, & est triplex species,
aut simplex, seu balla aut mixti, aut meri imperii; si quis præscri-
bit vnū actū ballæ iurisdictionis, q̄ ab alio nō possidetur vniuer-
saliter, totam ballam iurisdictionem præscribit, nec extenditur
ad mixtum, vel merum imperium; quia ex vno actu infertur ad
totam iurisdictionem eiusdē speciei, si eo animo fecit; si vero ab
alio possidetur, tunc præscribit vniuersaliter in illo actu, quando
38 ☞ possidens sciuit, & passus est. Vide, *Iurisdictio vniuersalis quando pro-*
batur, vel non exactis particularibus. Conc. 560. † Limita, quoad illam
Soc. *cons. 187. n. 28. v. postremo, lib. 2.* Alex. plenius *cons. 68. n. 18. lib. 2.*
39 vbi tollit contraria, quod non fiat extensio. † Et ideo cōsuetudo
præscripta per Episcopum Veronæ, quod omnia feuda, de quib.
Episcopus facit nouam inuestituram habeat decem pro cente-
nario pro Laudemio, habet locum etiam in feudis venditis per
dominium Venetorum Episcopatui; quia eadem ratio militat.
Alex. *cons. 5. Si vera sunt, in fi. v. vltimo non obstat, lib. 5.* vbi *n. 11. v. nec iis*
40 *obstat*, dicit, q̄ talis consuetudo præscripta quoad emphyteusim
extenditur ex eadem ratione ad feudū censuale. † Extende; quia
præscribens decimas noualiū quoad bona reducta ad culturam
certi loci, extendit se etiā quoad alia bona, quæ postea reducun-
tur, eiusdem loci. Vide Abb. *cons. 71. Casus talis est, quidam clericus,*
lib. 2. Fel. in *c. causa, n. 15. de præscr.* vbi multa pro vtraque. † Declara
totam istam materiam præscriptionis decimarum, an præscriptio
completa extendatur quoad alia, & dicas, quod si agitur de præ-
scriptione decimarum vnius agri in aliena parochia, & sic contra
ius commune, non se extendit ad alium agrum, vel noualē; quia
tantum præscriptum quantū possessum, & ita loquitur *c. cum con-*
tingat, de deci. Abb. *d. cons. 71. Videtur prima fronte, in pr. lib. 2.* & cla-
rata, censetur etiam, p æscriptus quoad partem non laboratam, 42
qn̄ vnicus est ager; quia non potest dici noualis ager, ex quo pro
parte laboratur, & isto casu p æscriptio pro parte laborata habet
locum etiam quoad partem non laboratam eiusdem agri. Abb.
d. cons. 71. n. 2. v. sed iis non obst antibus, lib. 2. vbi dicit hāc esse conclu-
sionem verissimam, qn̄ maior pars agri fuit culta, & præscripta. † 43
Extēde; quia præscribens decimam in certo loco quoad aliquos
fructus decimas percipiendo, & quoad ali os non percipien-
do, dicitur totum præscripsisse, si nullus as percipit decimam
ex aliis fructibus. Abb. *cons. 71. col. 2. in pr. v. secundo principaliter, li.*
2. vbi de cōmuni. † Limita; quia præscriptio bene extenditur de *44
vno ad aliud, qn̄ is, qui præscripsit in vno, habet etiam fundatam
intentionem in alio de iure cōmuni, & alius non est in possessio-
ne, puta Episcopus probat se habere ex præscriptione ius bapti-
zandi, ergo etiam ius conferendi, qn̄ locus, de quo cōtenditur,
non probatur esse in diœcesi aliena, & magis, si probatur in diœ-
cesi Episcopi. Rom. *cons. 368. in fi. n. 16.* Vide Concl. prox. seq. Vi-
de Ant. Gab. *lib. 5. tit. de præscriptio. Concl. 2. Præscriptio non extenditur.*

Præscriptio circa principale procedit in accessorio, & quando. Concl. 541.

PRÆSCRIPTIO † completa, & tollens effectum hypothecæ in 1
consequentiam, tollit etiam pactum de ingrediendo possessi-
onē; quia est accessorium ad hypothecam. Bal. *cons. 180. Præsuppo-*
situs verbis, in pr. v. in contrarium, lib. 1. † Amplia; quia præscriptio cō- 2
pleta circa censum per 40. annos tollit etiam solutionem cen-
suum decursorum pro omnibus annis. Spec. *de locato. §. nunc ali-*
qua, v. 41. sub n. 52. † Amplia; quia præscribens emphyteusim præ- 3
scribit realē, personalem, & hypothecariam actionem resultan-
tē ex ipsa cōcessione in emphyteusim. Bal. *cons. 314. n. 3. v. præmitto*
vlterius, li. 3. Vide, *Præscribi pōt annua præstatio, & quāto tēpore. Cōc. 545.*

Præscribi pōt status Ecclesiarū, & ordinū. Concl. 542.

ORDO † non mendicans si se gessit tanquam mendicans, pōt 1
præscribere mendicitatem, vt mendicans dicatur. Feder. de
Sen. *cons. 145. in fi. v. posset tamen dici.* † Amplia; quia curatum bene- 2
ficium per canonicam præscriptionem efficitur non curatum.
Fed. de Sen. *d. cons. 145. in fi.* † Amplia; quia Ecclesia non collegia- 3
ta potest per præscriptionem effici collegiata, *cap. vt super. cum ibi*
not. de reb. Eccl. non alien. cap. cum beneficio, de præben in 6. Fede. de Sen.
d. cons. 145. in fi. † Amplia; quia res, quæ non est de mensa Ecclesiæ 4
præscribitur, & efficitur de mensa. Fed. *d. cons. 145. in fin.*

Præscribi possunt iura Episcopalia per inferiorem, & quæ, & quando secus. Concl 543.

ARCHIPRESBYTER † & Capitulum Ecclesiæ cathedralis pos- 1
sunt præscribere cum aliquo titulo colorato omnia iura E-
piscopalia, & iurisdictionem Episcopalē in suis Ecclesiis, & mo-
nasteriis, ac Prælatis, Rectoribus, clericis, & quibuscunque per-
sonis exceptis tamen quibusdam. Cald. *cons. 192. in prin.* alias 2. *de*
præscript. † Amplia, vt etiam priuatiue ad Episcopum ordinarium 2
possit præscriptio procedere, nedum cumulatiue, vt not. in *c. pa-*
storalis, de off. ord. in prima glos. Cal. *d. cōs. 192. in pr.* alias 2. *de præsc.* † De- 3
clara; quia ad hoc, vt Prælatus inferior excludat Episcopum ex
præscriptione requiritur, quod concurrat prohibitio Episcopi,
& illius patientia; quia alias præscriptio erit cumulatiua cum E-
piscopo; quia vterque potest. Bal. *cons. 433. Apulus Castrum, circa fi.*
n. 11. v. de quinta principali, lib. 3. vbi, quod aliquando quis præscri-
bit tanquam sub alio, aliquando tanquam supra alium, aliquādo
tanquam secus ab alio, & q̄ tunc excluditur Episcopus, q̄n in-
ferior præscripsit possessionem habitā per exclusionem Episco-
pi; secus si per solam patientiā, vel negligentiā Episcopi. † Decla- 4
ra, q̄ tali casu appellatio ab inferiore, qui præscripsit contra Epi-
scopū, deuoluitur ad Episcopū, nisi consuetudo sit in contrariū.
Cal. *d. cons. 192. in pr. v. appellatur tamen*, alias 2. *de præscr.* † Extende 5
hanc declarationē in tantū, vt etiam Episcopus in cuentū negli-
gentiæ inferioris possit illi præfigere terminū cōpetentē ad faci-
endā iustitiā, tam in ciuilib. quā in criminalibus, quo elapso pōt
supplere Episcopus, *ca. irrefragabili. §. excessus, de foro comp.* Cal. *d. cōs.*
192. in pr. v. sit Capitulum, alias 2. *de præscr.* † Amplia, vt inferior possit 6
præscribere nedū iurisdictionem in omnibus causis priuatiue ad
Episcopum, sed etiam in causis matrimonialibus. *c. litteras, dere-*
stit. spoliat. Calder. *d. cons. 192. circa princip. ver. & quod possit præscribi,*

alias

7 alias 2. *de præſcript.* † Amplia, vt procedat etiã in criminalibus, nedum in ciuilibus. *c. fi. de offic. ordin.* Cald. *d. conſ.* 192. *in pr. v. & ſi hoc*
8 *cedit*, alias 2. *de præſcript.* † Declara, qñ non venit imponenda pœna depoſitionis ab ordine, quia tunc ſi talis pœna imponeretur, non põt iuriſdictio hoc caſu præſcribi; quia talis depoſitio debet fieri coram Epiſcopo cum numero quinq; Epiſcoporum. *c. ſi quis &c. Felix.* 15. *q.* 7. Cald. *d. conſ.* 192. alias 2. *de præſcript. in pr. v. quod dixi.*
9 † Amplia, vt omnia, quæ ſunt auctoritatis, vel iuriſdictionis Epiſcopalis, poſſint præſcribi, dũmodo non ſit ordinis. Cald. *d. conſ.* 192. *v. quod autem præmiſſa, &. pr.* alias 2. *de præſcript.* Zabar. *conſ.* 131. *in fi.* vbi, quod inferior, & ſubditus Epiſcopo præſcribit omnia E-
10 piſcopalia, quę non ſunt ordinis. † Declara; quia inferior, vel Capitulum non habent territorium; ideo tenetur exercere iuriſdictionem, vbi ſunt ſoliti. Cald. *d. conſ.* 192. alias 2. *de præſcript. in pr. v.*
11 *& hanc iuriſdictionem.* † Amplia; quia inferior poteſt præſcribere contra Epiſcopũ, vt interponat auctoritatem alienationi rerum
12 Eccleſiarũ, iuxta not. in Clem. 1. *de reb. Eccleſ. non alien.* † Amplia; qa Capitulũ, & alius inferior põt præſcribere, q̃ permutationes beneficiorũ ſuorum auctorizet, Clem. 1. *de rerum permut. cum ibi not.*
13 † Amplia, vt imo etiã poſſit inferior præſcribere, vt auctorizet, ſeu admittat ſimplicem reſignationem beneficiorũ. Cald. *d. conſ.*
14 192. *circa fi. v. ſimplicem autem* alias 2. *de præſcript.* † Amplia, vt inferior Prælatus poſſit contra Epiſcopũ præſcribere quartã debitã Epiſcopo. Cald. *d. conſ.* 192. *circa fi. v. habebit Epiſcopus*, alias 2. *de præſcript.* & latius *conſ.* 267. *in pr.* vbi etiã procuratio, & ius viſitandi, &
15 cathedraticũ reſpectu Eccleſiæ particularis poteſt præſcribi, ſec9 quoad vniuerſum ius Epiſcopatus. † Extẽde; quia contra Epiſcopũ põt præſcribi quarta decimarũ, & mortuariorũ, *cap. de quarta de præſcr.* Abb. *conſ.* 94. *col.* 1. *v. ſed iis non obſtantibus, lib.* 1. *& cõſ.* 26. *n.* 5.
16 *v. præterea, lib.* 2. † Extende, generaliter; qa exceptis procuratione ratione viſitationis, vel Legatorũ, aut Nuntiorum Apoſtolicorũ, charitatiuo ſubſidio, vel cathedratico, in reliquis omnibus cenſibus, & oneribus Eccleſia inferior præſcribit contra Epiſcopũ, & maxime, qñ præſcriptio eſt immemorabilis; quia habet vim tituli, & ſicuti per priuilegiũ põt exempta fieri, ita per immemo-
17 rabilem præſcriptionem, ita Abbas *d. conſ.* 94. *col.* 1. *v. ſed iis non obſtantibus, & per tot. lib.* 1. *& conſ.* 26. *n.* 3. *in fi. & ſeq. v. ſed prædictis non obſtantibus, lib.* 2. † Extende; quia Abbas forenſis, & alius inferior põt præſcribere cõtra Epiſcopũ ius vniendi Caſtra, & territoria Caſtrorũ ſine conſenſu Epiſcopi, & quatenus ſint exempti ſine cõ-
18 ſenſu Papæ; quia tale ius eſt præſcriptibile. Rom. *conſ.* 275. *Quoad primum, n.* 2. *v. iis tamen*, vbi apoſt. in *v. præſcriptibile*, dat conc. † Amplia; quia põt per inferiorem præſcribi, & obtineri per priuilegiũ
19 ius conferendi, & omne, q̃ eſt iuriſdictionis. Zab. *conſ.* 131. *v. ad ſecundum*, n. 2. † Reſtringe; quia ius cõmittendi curam animarũ, licet ſit iuriſdictionis, non põt præſcribi; quia cõmiſſio curæ ſpectat ad Epiſcopũ, & inferior ſuo iure non poteſt habere. *cap. cum*
20 *ſatis. de offic. Archidia.* † Declara, q̃ poteſt inferior præſcribere omnia, quæ ſunt iuriſdictionis indiſtinctæ, ita tñ, quod reſpectu cuiæ quæ non poteſt competere inferiori iure ſuo præſcribens vtatur tanquam Vicarius Epiſcopi, & non poſſit ab Epiſcopo amoueri. Zab. *d. conſ.* 131. *v. ad ſecundum*, vbi late, & idem in Abbatib.
21 dicit idem Card. Zab. *conſ.* 47. *circa fi. n.* 3. *v. ad aliud.* & melius *d. cõſ.* 131. *in fi. n.* 3. *v. poſſunt autem talia Epiſcopalia.* † Limita; qa ea, quæ ſunt
22 ordinis Epiſcopalis, præſcribi non poſſunt per inferiorem Prælatũ. Cald. *conſ.* 192. *in pr. v. quod autem præmiſſa*, alias 2. *præſcript.* † Declara; quia Capitulũ poterit præſcribere, vt concedat litteras dimiſſorias ad ordines. *c. veniens, de præſcript.* Cald. *d. cõſ.* 192. *circa med.*
23 *v. quæ autem.* † Limita, qa non obſtante quacunq; præſcriptione inferioris Prælati poterit Epiſcopus celebrare, ordinationẽ tenere, & prædicare in Eccleſiis ſuæ Diœceſis, in quibus inferiores
24 iuriſdictionẽ etiam priuatiuã ad Epiſcopũ præſcripſerunt. *ca. cum Epiſcopus, de offic. ord. lib.* 6. † Limita; qa inferiores Prælati non poſſunt præſcribere contra Epiſcopũ, ne ab eo recipiant chriſma; qa
25 à ſolo Epiſcopo ratione ordinis conficitur. Cald. *d. conſ.* 192. *circa med. v. item dictis rectoribus.* † Limita; quia cõtra Epiſcopũ non præſcribit inferior, ne poſſit vocari ad ſynodũ, *ca. quia ſuper iis, de maior. & obed. c. ex ore, de priuil.* Cald. *d. conſ.* 192. *circa med. v. item dictis re-*
26 *ctoribus*, alias 2. *de præſcript.* † Limita; quia inferior non põt præſcribere cathedraticũ contra Epiſcopũ; quia ſoluitur in ſignũ iuriſdictionis Epiſcopalis. *c. paſtoralis. de donat.* Cald. *d. cõſ.* 192. *circa med.*
27 *v. item dictis rectoribus*, alias 2. *de præſc.* † Contrariũ tenet idem Cal. *conſ.* 267. alias 5. *de reb. Eccl. non alien.* reſpectu cathedratici Eccleſię
☞ ſingularis, ſecus quoad omnes Eccleſias. Vide, *Cathedraticum qd*
28 *ſit, & à quibus ſolui debeat. Concl.* 532. † Declarat Abbas *conſ.* 94. *Videtur, lib.* 1. q̃ nomine ſuo Eccleſia inferior non poteſt allegare præſcriptionem, ſed nomine alienæ Eccleſiæ, cui ſubſit bene induci-
tur præſcriptio, vel p̃cedit limitatio, ne præſcribi poſſit in totũ, ſed bene in quantitate. † Limita in charitatiuo ſubſidio; quia q̃ præſcribi non põt, ſed ſolui debet Epiſcopo, qñ eſt impoſiti ex cauſa legitima. Cald. *d. conſ.* 192. *vlt. med. & idem dico de charitatiua*
29 *lias 2. de præſc.* Abb. *conſ.* 26. *in fi. lib.* 2. vbi q̃ ea, quę ſunt cõtra charitatem, non præſcribuntur. Vide, *Subſidium à quibus, & qualiter ſoluendum. Concl.* 768. † Contrariũ Cald. *d. conſ.* 267. alias 5. *de reb. Eccleſ. non alien.* quoad ſubſidiũ Eccleſię particularis; ſecus in vniuerſaliter. † Declara, vt per *conſ. Abb.* 94. *lib.* 1. & plenius *conſ.* 26. n. 5. q. 3. *in fi.* vbi q̃ charitatiuum ſubſidium põt præſcribi per tempus immemorabile ab exemptis regularibus; quia dubiũ eſt, an teneantur de iure communi. † Limita; quia licet inferior Prælatus poſſit præſcribere inſtitutionem, & auctorizationem permutationis, inſtitutionis, & collationis beneficiorum, tñ non poteſt præſcribere, quin Epiſcopus velit cognoſcere de titulo, & videre, an ſit bonus, vel malus, & ſi reperiat inferiorẽ deliquiſſe, punire Epiſcopus. Cal. *conſ.* 192. *in fi. v. item habebunt* alias 2. *de præſc.* † Limita; quia contra Epiſcopũ non põt præſcribi ius viſitandi, & corrigendi, & recipiendi procurationem in totum. Cald. *d. conſ.* 86. alias. *de offi. deleg. v. in talibus.* Lap. *allegat* 30. *n.* 9. Abb. *conſ.* 26. *Videtur. in pr. v. circa ſecundum, lib.* 2. Rom. *conſ.* 371. *In propoſita in fi.* allegat. *com. de officio, de præſc.* quia eſt viſitatio, & procuratio in ſignũ ſuperioritatis. † Contrariũ tenet Cald. *conſ.* 452. *in fi.* alias 10. *de cenſib.* † Declara, vt non poſſint præſcribi iſta in totum, hoc eſt, in vniuerſo, ſed bene in particulari Eccleſia. Cald. *d. conſ.* 267. alias 5. *de reb. Eccl. non alien.* † Declara ſecundo, vt non præſcribatur abſolute ne præſcribens poſſit corrigi, ſed bene, vt poſſit ab alio, quam ab Epiſcopo corrigi. Cald. *conſ.* 453. *in pr.* alias 11. *de cenſ.* & iſta eſt ventus, quia ea, quæ non poſſunt præſcribi contra Epiſcopũ per Eccleſiam inferiorẽ, intelligi debẽt, vt Eccleſia inferior nomine ſuo ita non poſſit allegare, ſed bene nomine alterius eccleſiæ, cui ſubeſſet. Abbas *dict. conſ.* 94. *lib.* 1. *& conſ.* 26. *in fi. v. Dubium vero, lib.* 2. †
Limita; quia ius conferendi beneficia ſpectat ad Epiſcopũ ideſine titulo, & bona fide non põt præſcribi Ægid. *con.* 10. *n.* 5. *& ſq.* vbi late. † Extende maxime in patrono Eccleſię, quia non poteſt aliquo modo ſibi ſeruare collationem Eccleſiæ per eum dotatæ, & fundatæ, ne q; põt præſcribere, neq; conſuetudinem in tre; quia res eſt impræſcriptibilis, & hoc, ſiue patronus ſit perſona Eccleſiaſtica, ſiue laicus, & ſiue beneficium ſit curatum, ſiue implex, & maxime ſine titulo, & bona fide. Æg. *d. conſ.* 10. *n.* 5. *& ſq.* vbi late, & *n.* 13. vbi multa allegat, plenius *n.* 17. *& v. de ſecunda* allegat *c. cura, in fi. de iure patron.* & *n.* 19. *& ſeq.* adducit tria fundamenta: Primũ eſt, quia ius conferendi libere non põt poſſideri a patrono, ergo nec præſcribi: Secundum, quia neceſſatio eſt mutabi-
dei, qui nunquam præſcribit: Tertium, quia reſiſtit ius cõmune, & ideo titulus eſt neceſſarius, & quia non releuat titulus allegatus, ergo meliorem habere non præſumitur. † Limita; quia ſoludum, quod ſoluitur Epiſcopo in ſignum ſuperioritatis, non põt præſcribi. Rom. *conſ.* 371. *In propoſita. in fi. n.* 5. *v. dum autem.* † Extende; quia viſitatio, & procuratio, quæ ſunt in ſignum iuriſdictionis, & ſuperioritatis, non poſſunt præſcribi. Rom. *d. conſ.* 371. *n.* 5.
Vide, *Obedientia, & ſubiectio qualiter ceſſet ex præſcriptione. Concl.*
Vide, *Præſcriptio quando ſit priuatiua, vel cumulatiua contra ordinum. Concl.* 585.

Præſcribi quæ ſpiritualia poſſint. Concl. 544.

IVS PATRONATVS † præſentandi ad Eccleſiam poteſt præſcribi laico, & acquiri. Fed. de Sen. *conſ.* 234. *per tot.* vbi multa accumulat. Vide, *Ius patronatus præſcribi poteſt. Concl.* 604. † Amplia; quia ricus, qui non eſt de gremio Eccleſiæ, põt acquirere in Eccleſia ius eligendi ex præſcriptione. *c. cum Eccleſia Sutrina, de cauſis & propriet.* Fed. de Sen. *conſ.* 234. *in pr. v. & primo pro taliratione* dicit hoc procedere, ſi adſit bona fides. † Amplia; quia ius conferendi Eccleſias, vel præbendas põt præſcribi, *cap. cum Eccleſia Va-*
terana de electio. cum ibi not. Feder. *d. conſ.* 234. *n.* 2. *v. præterea* Amplia; qa omnia iura ſpiritualia, ſiue temporalia poſſunt præſcribi, & ex præſcriptione ius acquiritur, niſi in caſibus, in quibus iura non voluerũt præſcriptionẽ locũ habere. Fed. de Sen. *d. conſ.* 234. *n.* 3. *v. præterea iſtud regulare.* † Declara in exẽptis procedere ipſi ſoli poſſunt præſcribere viſitationẽ, & iura Epiſcopalia in cis, & populis exẽptis. Bal. *conſ.* 191. *Caſus talis eſt Prior ſeu Abb.* † Amplia in decimis, quæ cũ titulo, & bona fide contra Eccleſiam præſcribuntur ſpatio 30. an Bal. *Præſuppoſitis verbis, n.* 2. *v. modo* ad *ſequens, lib.* 1. † Extende, vt imo qñ non agitur de præſcriptione Eccleſiæ, ſed inter laicos de decimis iam conceſſis laicis, cuius præſcriptio ſolita, prout in aliis rebus laicorũ Bald. *d. conſ.* 86. *n.* 2. *lib* 1. † Amplia; qa præſcriptio curæ, vt laicis ſubſit, videtur poſſe induci per *c. cura, de iure patro.* † Contrarium, q̃ ſpiritualia, quæ a laico

laici sunt incapaces, omnino non præscribantur. Innoc. in *dudum, de decim.* & est tex. in *c. Episcopum, de præscr. in 6.* † Declarat Ægid. pulchre in *cons. 10. n. 27. & seq. ver. 4. oppones*, vbi dicit, quod nisi appareat titulus à Papa, vel Episcopo, non inducitur præsumptio tituli, nec datur præscriptio; quia ea, quæ sunt contra ius cõmune, non possunt præscribi, nisi alterum de duobus interueniat, quod adsit titulus apparens bonus, vel possessio sit immemorabilis, & sic loquitur in iis, quę possunt possideri, vel quasi, alias, si sunt talia, quæ non possunt per laicum possideri nulla potest præscriptio dari. ita idem Ægid. *d. cons. 10. nu. 19.* Vide supra, *Præscriptio non procedit sine possessione, & quæ possessio requiratur. Concl. 523.* Vide, *Præscribi quæ non possint sine titulo. Concl. 535.*

Præscribi potest annua præstatio, & quanto tempore. Concl. 545.

1 ANNVA † præstatio præscribitur spatio 30. annorum, tam pro præterito quam pro futuro. Sign. Homod. *cons. 31. in quæstione* * *ne transmissa*, vbi dicit esse opinionem * glo. communem à qua in iudicando non est recedendũ, licet recitet multas opiniones, ta- * men consuluit amico Doctori, quod præscribitur, & hanc esse * communẽ dicit Fulg. *cons. 234. Dominus Iacobus, in fi.* vbi, quod non est necessaria vna præscriptio pro omni annua præstatione, sed vnica præscriptio pro omnibus sufficit. Bar. in *l. cum notissimi. §. in ius, sub nu. 2. C. de præscr. 30. vel. 40. annor.* Corn. *cons. 221. num. 23. lib. 3.* Balb. *de præscript. 4. parte pri. quæst. 4. n. 24.* & hanc opinionem Citra 2 montanorum tenet Rota, vt per Put. *dec. 259 lib. 1.* † Contrarium tenet per plura Fulg. *cons. 164. Circa primum, in pr.* vbi late hoc examinat, & dicit plures esse præstationes, & plures obligationes, quæ vnica præscriptione tolli non possunt, maxime, quia bona fides obstat obligato soluere canonẽ, censum, vel annuam præ- * stationem; & hanc * communẽ Vltramontanorum dicit Put. *d. dec. 29. lib. 1.* † Declara; quia tempus præscriptionis attenditur ab vltima solutione; prout in simili de præscriptione delicti reiterabilis dicit * communẽ Clar. *q. 51. n. 3. v. sed hic quæro.* † Declara; quia 4 si fumus in stipulatione, q̃ vnica est, vna præscriptio sufficit, secus est in legatis annuis, q̃ plures sunt obligationes, prout plura legata, ideo vnica ꝓscriptio non sufficit. Ias. in *l. si Stichũ, aut Pamphi. §. stipulat. sub n. 1. ff. de verb. obl.* † Declara; qa in Vrbe extat statutũ, 5 per q̃ videtur approbata opinio Vltramontanorũ; quia cẽsus annuus non præscribitur quoad decẽ vltimos annos, ita dicit statutum; *li. 1. c. 159.* Vide, *Census annuus quomodo præscribatur. Concl. 195.*

6 † Amplia, quia census præscribitur spatio 40. an. per bonæ fidei possessorẽ. Bal. *cons. 314. Ad euidentiam præmittendum, n. 3. v. præmitto*

7 *vlterius, lib. 3.* † Extende; quia tollit talis præscriptio solutionem omnium censuum decursorum pro præterito. Spec. *tit. de locat. §.*

8 *nunc aliqua, v. 41. sub n. 52.* † Extende, vt procedat, etiã si venditio rei censuatæ fiat cũ pacto, q̃ emptor teneatur ad censum; quia si erat tempore venditionis præscriptũ per 40. annos, potest emptor se tueri, non obstante pacto; licet teneatur venditori in eo, q̃ pluris vẽdidisset sine pacto. Bal. *cons. 313. Proponitur, quod antiqui-*

9 *tus, li. 3.* † Amplia, vt quod dicitur annuam præstationẽ in totum præscribi, procedat etiã in parte; quia obligatus soluere annuum censum in moneta maioris valoris, si per 40. annos soluatur in alia moneta minoris valoris, inducitur præscriptio secundũ so-

10 lutionem præscriptã *c. cum olim. de censibus.* † Contrariũ, quod recipiens partẽ debiti sciens sibi deberi totũ sibi non præiudicet. Vide Rom. *cons. 198. per tot.* vbi pro vtraq; parte allegat, & in fin. dicit, q̃ quando scit totũ deberi, & partẽ recipit, non præiudicat, * & Apostilla ibi in *v. si prius* dicit * communẽ; sicq; deficit animus hoc casu; ideo nõ præscribitur; quia non eo animo facta est solu-

11 tio. Vide, *Soluere debens annuatim decem, si soluat minus, præscribit, & quando non. Concl. 338.* † Et quomodo, & qualiter inducatur annua præstatio, seu annuum legatum, Doct. in *l. cum notissimi. C. de præscript. long. temp.* & in *l. de pupillo. §. si pluribus, ff. de noui oper. nunciat.* vbi plene Ias. Gigas *tract. de pensio. quæst. 83.* Balb. in *tract. de præscript.*

12 *in 4. parte, quarta parte prin. q. 4. n. 3. ver. secunda conclusio in legatis an-*

13 *nuis.* † Limita, vt supra, *Præscribi quæ non possint Conclusio. 524. n. 50. &* *seq.* † Limita Florentiæ; quia cõtra Hospitale S. Mariæ nouæ nulla currit præscriptio ex priuilegio, neq; contra Hospitale Innocentũ. Vide, *Præscriptio emphyteusis quanto tempore inducatur. Concl. 561.* Vide plene per Masc. *Concl. 101. Annua præstatio quib. modis probetur.*

Præscribi possunt decimæ Ecclesiasticæ, & quãto tempore inducatur, & qualiter. Conclus. 546.

1 DECIMÆ † contra Ecclesiam præscribuntur cum titulo, & bona fide spatio 30. annorum. Bal. *cons. 180. Præsuppositis verbis,*

2 *n. 2. v. modo venio, lib. 1.* † Et quod requiratur titulus & bona fides, & quod possidens nõ possederit clam, vel precario, & quod Ecclesia potuerit agere, plene Cast. *cons. 116. In quæstione, per tot. lib. 2.* vbi quod Ecclesia contra Ecclesiã præscribit 40. annis *c. 1 de præscr. in 6.* † Et quod vna Ecclesia possit præscribere decimas intra 3 parochiã alterius contra ius commune. Abb. *cons. 26. Videtur, n. 5. v. præterea videmus, lib. 2.* & maxime, quando præscriptio est immemorabilis, quia habet vim tituli. † Et an præscriptio decimarum 4 quoad aliqua prædia procedat quo ad alia, & quãdo; vide supra *Concl. 540. n. 40.* † Amplia, quia decimæ præscribuntur per tem- 5 pus immemorabile per Archiepiscopum contra Rectorem curatum, quia habet de iure communi intẽtionem fundatam, nec datur restitutio in integrũ. Rim. Iun. *cons. 169. n. 19. & seq. v. sq; in fi.* † Contra priuatum priuatus præscribit decimas sine præiudicio 6 Ecclesiæ spatio 30. annorũ, prout in aliis rebus. Bal. *d. cons. 180. n. 2. v. 2. casu, lib. 1.* † Imo emens decimas ab inuestito ab Ecclesia si- 7 ne consensu Ecclesiæ, etiam si soluat seruitiũ per 30. annos, non præscribit; quia est in mala fide. Cuma. *cons. 64. Titius, & Sempronius, in fi.* † Limita; quia præscriptio decimarum spiritualium non 8 datur laico, cũ sit incapax, etiam si sit immemorabilis. Vide, *Tempus immemorabile operatur multa, & habet multa specialia. Concl. 40.*

Præscribi põt contra exequutionẽ, & viã exequutiuã, & quanto tẽpore inducatur, & qualiter. Concl. 547.

CONTRA † sententiam habentem exequutionẽ paratam præ- 1 scribitur spatio 30. annorum; ideo habens sententiam si stat per 30. annos, quibus non petat exequutionem, illa sententia, & actio eius exequutiua dicitur præscriptione sublata. Lanfranch. de Oriano in *repet. l. admonendi, n. 26. ver. alia conclusio. ff. de iureiur.* allegat Bald. in *rub. extra de iud.* Bart. & clarius Bald. in *l. plane. ff. quod falso tuto.* Franch. in *c. possessor, n. 10. v. sed bene videretur, de reg. iur. in 6.* Afflict. *dec. 245. n. 2. & seq. ver. ad secundum*, vbi Gram. in *addit. & dec. 345. n. 10. & seq.* Vrs. *in additio. ad Affl. d. dec. 245. in fi. & dec. 345. in fin.* Paris. *cons. 116. Certum est, n. 6. lib. 4.* Crau. *cons. 293. n. 12. v. 3. considero.* Fel. in *c. inter monasterium, n. 3. de re iud.* Bald. in *l debitori, col. fi. C. de pact. & in rub. ff. de re iud.* Maranta in *praxi in vltim. parte in vlti. act. iud. n. 54.* sequitur Corra. in *Breuiar. fol. 218. nu. 23. v. Amplia secundo.* † Et ideo non poterit executor exequi sententiam ta- 2 lem, quando lapsi sunt 30. vel 40. anni; quia præsumitur exequuta, & habuisse effectum suum. Anch. *cons. 39. Visa petitione.* sequitur Deci. *cons. 375. Iuridicam, col. 1. ad fi.* Vide, *Exequutio semel commissa potest semper fieri, & quomodo. Concl. 493.* † Extende; vt idem sit in 3 instrumento habente paratã exequutionem, vel sententia; quia spatio 30. annorũ præscriptio tollit exequutionẽ, ita vt via ordinaria necessario sit agendũ. Bal. in *d. l. plane. ff. quod falso tut. author.* Fran. in *c. possessor, 2. de reg. iur. in 6.* † Extende; quia spatio 30. anno- 4 rum, nedum tollitur omnis actio, & via exequutiua, sed etiã officium iudicis gl. in *l. querela. C. de fals.* Lanfranch. de Oriano in *dicta repet. l. admonendi, n. 26. ff. de iureiur.* Affl. *dec. 245. n. 1.* †. Declara; 5 quia minori, & Ecclesiæ datur restitutio aduersus lapsum temporis in hac materia. *l. minor 25. annis, cui fideicommissum. ff. de minor.* Vide, *Instrumentum guarentigiatũ quid sit, & operatur multa, & habet executionem paratam. Concl. 240.* † Amplia; quia si extat statutum, 6 quod per decem annos sit sublata via exequutiua, valebit, & nõ poterit peti exequutio. ita Cremen. *Singul. 141. Statuto cauetur, per tot.* vbi Apostill. Vide, glo. ad statutum Bononiæ, quod post annum, in *ver. beneficiorum.* † Amplia; quia ista præscriptio exequu- 7 tionis, & summariæ cognitionis habet locum etiam cum mala fide. Couarruuias in *c. possessor, in 2. parte prælectionis. §. 9 n. 4. ver. 6. leges.* † Limita; quia licet sit sublata via exequutiua, non tamen 8 cessat ordinaria; ideo habens tale instrumentũ potest dare libellum petendo id, quod continet instrumentum, postea ad probationem producat instrumentum; quia probat in iudicio ordinario, licet sit inefficax in iudicio exequutiuo, ita Franc. Cremen. *d. Sing. 141.* vbi Apostilla citat alios. † Limita in exequutione ficta 9 à iure, prout si absoluitur reus, ne teneatur soluere vectigalia pro bonis conducẽdis per territorium; quia cum sit facultatis, si stetit per mille annos, quod non conduxit bona, non præscribitur, nisi per actum contrarium, vt quia soluisset. Abbas *cons. 18. Primo, quod communitas, col. penu. v. oportet ergo. lib. 2.* † Limita; quia non ha- 10 bet locum in instrumento conditionali, prout quod quis sit obligatus sub conditione; quia non valenti agere non currit præscriptio, & quia antequam orta sit actio, non datur exceptio, & sic præscriptio. Vide supra, *Præscriptio nõ habet locũ contra eũ, qui non potest agere. Concl. 525.* † Limita; quia nõ habet locum in testamẽto, 11 & instrumẽto continẽte obligationes successiuas perpetuas, put est annua ꝑstatio perpetua, maxime debita ex testamẽto, quia tot sunt obligationes, quot sunt anni, & ꝑstationes successiue se-

cus ſi annua præſtatio ſit perſonalis, prout vſusfructus, plene Crau.*de antiq.temp.in 4.parte.§.materia iſta,q.20.n.34.& ſeq.vbi nu.* 36.quod concordant Vltramontani, & Citramontani in annua præſtatione ex teſtamẽto, licet diſcordẽt, ſi eſt ex cõtractu inter viuos, quia Citramontani, vt Bar.tenẽt, quod præſcribatur, &c.

Preſcriptio nõ currit cõtra certas perſonas. Cõcl. 548.

1 PRÆSCRIPTIO† nõ currit ipſo iure contra furioſum durãte tẽpore furoris; quia ſicut pupillus ſeruatur illæſus. Per. de Anch. 2 *conſ.5.n.14.v. Præterea poſtquam.* † Amplia; quia contra abſentem cœpta currit, ſed nõ incipit. Vide ſupra, *Præſcriptio non currit ignoranti, &* 3 *quando ſecus. Concl.526.* † Amplia; quia non currit præſcriptio contra pupillum. Bal.*conſ.372. Factum ſic proponitur, lib.2 in fi. v.præterea poſito.* Bal.*conſ.62. Punctus talis eſt, lib.5.in pr.* Caſt.*conſ.247. col.4.ver.nec poſt natiuitatem lib.1.* Caſtr.*conſ.439. Ad euidentiam, n.3.* 4 † Extende; quia neque præſcriptio 30.annorum currit durante pupillari ætate. Io.de Imol.*conſ.30.in fi.n.4.* Caſt.*d.conſ.247.col.4. ver.nec poſt natiuitatem, lib.1.*& ideo ſemper deduci debet ætas pupillaris. Alex.*conſ.169. Viſo themate, nu.7.ver.aut quærimus, lib.2.* & 5 *conſ.116. Perſpectis, in prin.lib.5.* † Et procedit, ſiue pupillus habeat 6 tutorem, ſiue non Alex.*d.conſ.169.n.7.v. aut quærimus, lib.2.* † Reſtringe, quia præſcriptio 30.vel 40.annorum bene currit, & incipit currere de iure cõmuni contra maiorem 14. annis, & ſic poſt pupillarẽ ætatem *l.fi.C.in quib.cauſis in integ.reſtit. non eſt neceſ.* Caſt. *conſ.229. Venditio iſta, in prin.lib.2.* vbi idem in alia præſcriptione ſubrogata loco 39.annorum, vbi apoſtilla in *v.30.* dat plures cõcord. quos videas, & repetit *conſ.393.n.2.lib.2.& conſ.439.n.3.li.2.* 7 † Reſtringe; quia bene præſcriptio cœpta contra maiorẽ continuat etiã contra pupillũ, ſiue ſit præſcriptio longi ſiue longiſſimi temporis. Caſt.*d.conſ.229. in pri.ver.item etiam, lib.2.* vbi *col.2.* quod bene datur reſtitutio in integrum, niſi per quadriennium tacuerit, poſtquam maior factus eſt & repetit *conſ.393.nu.2.lib.2.col.1. circ.fi.& col.2.in pr.* Caſt.*conſ.439. Ad euidentiã, in fi.v.ſed vnũ eſt.lib.2.* 8 † Declara reſtrictionem, vt non procedat, qñ propter bellum, vel aliud impedimentũ, propter quod ius in loco nõ reddebatur tempore defuncti non potuit incipere in perſona defuncti, ſed dormiuit; quia non continuat in pupillũ. Caſt.*conſ.439. in fi.lib.2.* & idem repetit *conſ.440.n.2.v.nunc ad primum, lib.2.* vbi, quod habet locum nedũ in clericis, ſed etiã in laicis, & tã in terris Imperii, quam Eccleſiæ; quia licet ſit inductum per ius Canonicum. *c.ex tranſmiſſa de præſcr.* ſeruari debet vbiq;, & concord. Alex.*conſ.116.* 9 *n.4.& 5.v.conſt.autem, lib.5.* vbi apoſt. in *v.peſtis.* † Et q̃ licet curret præſcriptio 30.an. poſt pupillarẽ ætatem, tamen datur minori reſtitutio in integrũ, ſi compleretur intra 25.annũ, ex quo cœpiſſet contra auctorẽ minoris, & datur etiã maiori ex capite ignorãtiæ incidenter, & per modũ exceptionis. Vnde petens fideicommiſſum, ſi ſibi obiicitur præſcriptio 30.annorũ decurſa, replicabit ex capite ignorantiæ, quæ præſumitur, ſibi cõpetere reſtitutionem in integrũ per modũ exceptionis. Alex.plene *d.conſ.116. Perſpectis,* * *in pr.lib.5.* vbi dicit* communẽ, & dicit q̃ non obſtat lapſus quadriennii, quia non currit per centũ annos, niſi à die ſcientiæ; quia tẽpus eſt vtile, & apoſt.in *v.in integrũ*, citat eundem Alex.*conſ.71.* 10 *lib.& conſ.51.n.10.lib.5.* † Amplia, cõtra minores, & pupillos, quia licet currat præſcriptio, datur reſtitutio aduerſus præſcriptionẽ, 11 de quo plene Guido Pap.*dec.31.* vbi apoſtilla. † Declara; quia currit contra minorem, & datur reſtitutio, qñ eſt cœpta cum maiore defuncto, ſi vero nõ eſt cœpta cũ defuncto, nõ currit contra minorẽ, vt incipiat in eo currere donec eſt minor, ita Caſt.*conſ.247. In cauſa, quæ vertitur, col.4.v.nec poſt natiuitatem, li.1.* Alex.*d.conſ.116.* 12 *in pr.v.ſed poſito, lib.5.* † Declara; quia præſcriptio 30.annorũ incipit currere ſolũ poſt pubertatẽ, non ante. Bar.*conſ.129. Quidã habuit, in fi.v.3.conſiderandum, lib.1.* quod etiã verum affirmat Franc. Tigrinin conſ.ſuo q̃ eſt inſertũ poſt *conſ.Bart.129.circ.fin.v.3.ratio ſua,* 13 & iterum *conſ.158.lib.1.circa fi.v.3.ratio ſua.* † Declara; quia minori 25.annis non incipit currere præſcriptio longi temporis, ſed bene præſcriptio 30.annorũ. Caſt.*conſ.323. Viſa ſupradicta, in fin.lib.2.* vbi plus dicit, q̃ dato, quod curreret daretur reſtitutio, & tempus reſtitutionis non põt incipere, donec ſit maior factus, ne detur reſtitutio ad reſtituendum, & ſufficit, q̃ inter plures conſortes v- 14 nus ſit minor, vt etiã reluent alios. † Et q̃ præſcriptio 10.ann. non detur contra minorẽ, videlicet nõ incipiat currere etiã ſi ſit ſubrogata longiſſimæ 30.annorũ, Caſt.*conſ.324.in fi.lib.2.* vbi, q̃ licet titulus poſt mortẽ defuncti non excludat petitionẽ hæreditatis, tamen reducit illam de 30. annis ad decem, qui decẽ non currũt contra minorem, & intelligas, quod præſcriptio 10. annorum non poteſt incipere currere contra minorem, vt Caſtrenſis *conſ.* *290.Viſa ſupradicta, col.fin.ver.ſed ſi contractus, lib.2.* vbi apoſtilla citat Corn.*conſ.306.In præſenti lib.3.* & ita loquitur Alex.*conſ.31.ven-deratis, in princ.lib.5.* † Contrarium, quod imo præſcriptio 10.annorum vel alterius temporis ſubrogata loco præſcriptionis longiſſimi temporis 30. vel 40. annorum incipiat currere contra minorem 25.annis, per plura tenet Rom.*conſ.38.n.2.& 3.v.nec obſtat*, vbi, quod inſpicitur, in cuius locum ſit ſubrogata præſcriptio ſtatutaria, quia ſiue loco longiſſimæ ſiue loco longæ ſemper retinet illius naturam, vbi apoſtilla in *v.inducta*, citat Tiraq. *de retract.lignag.§.1.gl.10.n.79.* vbi dicit* communem, & citat plures. * † Declara; quia magis reſpicit præſcriptionem longi quam longiſſimi, & ratio eſt, ne detur reſtitutio ad reſtituẽdum Caſt.*conſ.* 324.*Viſa ſupradicta in fi.lib.2.& conſ.439.col.pen.n.3.v.nam præſcripto* 30.*annorum, lib.2.* † Extende; quia ſicuti non currit præſcriptio 15 longi temporis contra minorem, vt incipiat, ita etiã in omnibus præſcriptione minoris temporis etiam vigore proclamationum, ideo ſi extant banniti enta, q̃ non ſoluentes collectas intra certũ tempus puta anni, vel ſex menſiũ, bona ſint fiſci, & ad eũ deuoluta non comprehendit minorẽ neq; abſentem, per *l.ſi.quis in* 16 *not.per Bar.in fi.C.in quib.cauſis in integ.reſt. non eſt neceſ.* ita Alex.*conſ.* 31.*Ponderatu,n.2.& ſeq.lib.5.* vbi, q̃ licet de iure antiquo curretur, & daretur reſtitutio; tñ hodie non currit ipſo iure. † Declara; 17 quia ſi fiſcus vendidiſſet bona minoris, q̃ poſſet facere per ſuos adminiſtratores cũ interuentu Tutoris, vel curatoris minoris *l.quæcunq;.C.de fide inſtr.& iure haſta fiſc.lib.10.* tamen intra tempus decem annorũ, & ſic etiã aduerſus præſcriptionem decẽnalem, ſi præſens, & 20. annorum, ſi abſens datur maiori factum reſtitutio intra quadriennium à die, quo exceſſit ætatẽ minorẽ, & ſeq- 18 uit. Alex. plene *d.conſ.31.n.3.& ſeq.lib.5.v.nec obſtat.* † Declara; quia præſcriptio longiſſima 30.annorũ currit minori, ſi compleuit 14. annos; quia ſemper excurrit poſtætatẽ 25. annorũ, ex quo logice eſt, & prolixior, ſed longa præſcriptio puta 10. inter præſentes, & 20. inter abſentes non currit contra minorem, vt incipiat contra eum, quia poſſet finire, dũ minor eſt. Caſt.*conſ.439. Ad euidentiam,* 19 *n.3.v.quantũ vero ad ſecundũ li.2.* † Et procedit declaratio, ſiue habeat tutorem, vel curatorem, ſiue non. Caſt.*conſ.440.col.3.v.3.obiicitur, lib.2.* † Declara; quia præſcriptio longiſſimi temporis 30.annorum currit contra minorem 14.annis, ſiue ſit cœpta cum maiore, ſiue incipiat in minore: alia vero longi temporis non incipit contra minorẽ 25.annorũ, licet cœpta cum maiore continuet cũ illo, qui excedit quatuordecim annos, cui tñ datur reſtitutio in integrũ, niſi maior factus tacuerit per quadriennium, ita diſtinguit Caſt.*d.conſ.229.per tot.lib.2.* † Et idẽ eſt in præſcriptione 15. annorũ inducta à ſtatuto, vel cõſtitutione; quia cenſetur ſubrogata loco præſcriptionis 30.annorũ. Caſt.*conſ.393. Pro euidentia, n.2.lib.2.* † Contrariũ Caſt.*conſ.439 col.pen.n.3.v.nam præſcriptio 30.annorum, lib.2.* vbi q̃ tenet, quod magis aſſimiletur illi, cui magis proxima eſt præſcriptio ſtatutaria, & vult, q̃ præſcriptio 20.annorũ ex ſtatuto Paduæ aſſimiletur præſcripuoni longi temporis, & ſubrogata ſit loco illius, non aũt 30.annorum. Vide *Statutum circa præ-ſcriptiones.Concl.633.* † Extende; quia præſcriptio etiã ſtatutaria nõ comprehendit minores, qñ ipſi minores indebite damnũ paterentur. Alex.*conſ.101.Super primo n.27.v.pro hoc etiã optime facit, li.7.* † Reſtringe; quia bene currit præſcriptio contra minores, qñ eſt ad corroborandum inſtrumentũ celebratũ à maiore defuncto, prout eſt lapſus biennii ad excipiendũ contra non numeratam pecuniã. Nam qñ contractus non valet, niſi recipiat robur confeſſio, ſuper qua fundatur contractus tunc currit contra omnes; ſecus ſi contractus ſit validus, & præſcriptio nõ tendat ad validandũ. Caſt.*d.conſ.247.col.4.ante med.v.non obſtat, quod allegatur, li.* 1. † Reſtringe; quia licet præſcriptio nõ currat contra minorem, tñ ſi probata eſt minoritas tempore cridarum, & alienationis, & poſtea tranſiuit decennium, cum titulo currit præſcriptio; quia minor de vno tẽpore nõ probatur minor per tempus ſequens, ſi certa minoritas nõ eſt probata. Alex.*conſ.110.Viſis in fi.v.nec obſtat, lib.1.* † Amplia; quia præſcriptio non poteſt incipere contra minorem, donec eſt minor. Caſt.*conſ.430.In quadam informatione, in pri.v.ſi dicamus, lib.1.* † Amplia; quia minor læſus ex præſcriptione 30 habet quadriennium ad petendã reſtitutionẽ in integrũ, poſtquã maior factus fuerit. Caſt.*d.conſ.430.n.2.v.ſic ergo, lib.1.* † Extende, quã. Caſtr.*d.conſ.430.col.2.circa med.v.ſic ergo, lib.1.* † Declara; quia cœpta contra defunctum bene currit contra hæredem minorẽ. Vide, *Præſcriptio cœpta contra maiorem continuat contra minorem. Con-cluſ.581.* Vide, *Præſcriptio currit contra hæreditatem iacentem, & quando ſecus. Concl.531.* Vide Concluſionem proxime ſequentem.

Præ-

Præscriptio non currit multis casibus. Concl. 549.

1 Decas, † quod præscriptio quandoque non currit, sed dormit, & tale tempus subducitur, & quod quandoque interrumpitur ciuiliter, quandoq; naturaliter, vt per Abb. *cons. 3. Nitar. col. 15. nu. 9. v. sed in genere dico, lib. 2.* † Præscriptio non currit contra eum, qui non potest agere aliquo modo. Gemin. *cons. 152. n. 1. ver. & quod corruptio.* Vide supra *Præscriptio non habet locum contra eum, qui non potest agere. Concl. 525.* † Declara, quod quãdo quis non potest agere aliquo modo, nõ currit præscriptio; sed si põt aliqualiter agere, sed cum difficultate, vel cum periculo, tũc bene currit, sed debetur restitutio. Gem. *d. cons. 152. in pr.* † Imo impedito agere bene currit præscriptio, sed datur restitutio. Anch. *cons. fi. n. 14.*

5 quod est sex Doctorũ. † Amplia; quia præscriptio non currit cõtra eum, qui est creditor antiquior sed ex noua causa est debitor, si non petiit suum creditum, quia ex quo poterat sibi obiici cõpensatio, nullo modo potest contra talem præscribi; quia non dicitur negligens. Petrus de Anch. *cons. 5. Pro parte nobilis, n. 12. &*

6 *seq. v. superest de quarto.* † Amplia; quia præscriptio non currit contra ignorantem, & ideo contra filium absentem, & ignorantem

☞ mortem patris non currit præscriptio iuris adeundi. Bald. *cons. 13. Super eo quæritur virum in princ. lib. 1.* Vide supra *Præscriptio non*

7 *currit ignoranti, & quando secus. Concl. 526.* † Declara, nisi ignoran-

8 tia esset supina. Bal. *d. cons. 13. lib. 1. in pr.* † Amplia; quia præscriptio non currit contra eũ, qui non est negligens, vel morosus; & ideo contra hæreditatẽ iacentem, si non põt imputari mora hæredi, vel curatori dato, nõ currit præscriptio quæ habeat initiũ contra ipsam hæreditatẽ. Bal. *cons. 48. Inter cætera per tot.* maxime *in fi. ver.*

9 *reuertendo, li. 1.* † Declara; quia præscriptio non habet initiũ con-

10 tra hæreditatẽ iacentẽ. Ang. *cons. 81. Domina Maria, in fi.* † Amplia; quia præscriptio non currit contra eũ, qui possidet rẽ quæ præscribitur; ideo si emphyteuta, vel colonus alienat rẽ meã & per multos annos mihi soluit pensionẽ, non præscribit stãte statuto,

11 q̃ nõ possit possessorẽ interuertere. Bal. *cons. 325. Dubitatur primo, per tot. lib. 1.* † Extende; quia nõ præscribitur contra dominũ possidentẽ per colonũ, licet colonus alteri possessionẽ, quam habet à me, tradiderit me ignorante. Rom. *cons. 477. In casu, n. 21. & seq. v.*

12 *quoad tertium*; allegat Io. And. in *c. fi. de offic. Vicar. in 6.* vbi Vicarius temporalis soluens censum alteri bonæ fidei recipienti non præ-

13 iudicat Episcopo † Extende; quia possidens ab eo, per quem ego possideo nõ præscribit. *l. fi. C. de acq. poss. fi.* † Declara; quia in casibus prædictis verior est sententia, quod is, contra quẽ ignorantẽ longo tempore, vel longissimo præscripsit etiam cum bona fide, non põt impedire, quin ei contra quẽ est præscriptũ, detur restitutio in integrũ. sic Roma. *d. cons. 477. col. fi. nu. 22. v. 2. moueor*, & a-

14 postilla in *v. præscripsisse*. dicit hanc veriorẽ ex Fel. in *c. de quarta, col. 1. de præscriptio.* & Rom. *d. cons. 477. nu. 23. vsque in fin.* † Amplia; quia pupillus non incurrit præscriptio. Bal. *cons. 372. Factum sic proponi-*

15 *tur. lib. 2.* & ideo durante pupillari ætate non currit præscriptio. Abbas *cons. 3. Nuiar. n. 10. v. item eo tempore pupillaris, li. 2.* † Extẽde; quia cõtra infantem nõ currit. Fulg. *cons. 64. circa fin.* Castrensis *cons. 229.*

16 *in pr. v. quartum vero, lib. 2.* † Extende; quia neq; contra minorem 25. annis currit, quando minor tractat de damno, & quãdo cur-

17 rit, competit restitutio. Fulg. *d. cons. 64. in fin.* † Amplia; quia præscriptio non currit filiofamilias, donec pater viuit. Bald. *cons. 74. Præscriptio siue de iure. lib. 4.* † Extende vt procedat, siue præscriptio

18 sit iuris communis, siue à statuto inducta; quia non currit filio-

19 familias. Bald. *d. cons. 74. lib. 4.* † Amplia; quia præscriptio non habet locum contra eum ad quem res deuenit post lapsum temporis præscriptionis; quia cũ duret naturalis obligatio, potest exci-

20 piendo contra allegantem præscriptionem se tueri. Bal. *cons. 145. Punctus quæstionis, n. 4. v. super 4. lib. 4.* † Amplia; quia præscriptio non currit socio etiam per mille annos, quin possit petere diuisionem rei, quæ fuit communiter possessa etiam per mille annos.

21 Ang. *cons. 55. Guilielmus, & Franciscus, n. 2.* † Amplia; quia præscriptio non currit durante bello, q̃n bellum prouenit facto volentis præscribere; si vero facto alterius, currit quidem, sed datur restitutio in integrum. Signo. *cons. 70. In quæstione vertente, num. 22.*

22 Anchar. *cons. 443. n. 14.* quod est subscriptum à sex Doctoribus. Abbas *cons. 101. n 8. lib. 1.* Signo. *cons. 131. n. 3. c. ex transmissa, de præscr.* Cast. *cons. 439. Ad euidentiam, in fi. v. sed vnum est. lib. 2.* † Amplia; quia præscriptio non currit contra hæreditatẽ iacentẽ, neq; põt cau-

☞ sari, donec hæreditas est iacens, tam in præscriptione iuris communis, quam statuti. Fulg. *cons. 64. circa med.* Vide, *Præscriptio currit*

23 *contra hereditatẽ iacentem, & quando secus. Concl. 531.* † Amplia; quia non currit contra furiosum. Vide, *Præscriptio non currit contra cer-*

24 *tas personas. Concl. 548.* † Amplia; quia non præscribit conductor perpetuus, vel emphyteuta vllo tempore, si debet 16. staria frumenti, soluendo dumtaxat 12. quia per solutionẽ partis conseruatur ius pro toto restanti. Fulg. *cons. 234. Dominus Iacobus, in prin.*

† Amplia; quia præscriptio nõ currit tẽpore mortalitatis, vel pe- 25
stilentiæ Anch. *d. cons. 443. n. 14.* quod est vltimũ, & est subscriptũ
à sex Doctoribus † Extende; quia tempus hostilitatis, belli, & pe- 26
stis subducitur ex omni præscriptione. Calc. *cõs. 3. n. 30. & cons. 26.*
n. 8. † Amplia; quia præscriptio nõ currit, neq; inchoari põt con- 27
tra iuramentũ, quia iuramentũ tollit præscriptionẽ; ideo si mille
an. viueret iurans, nunq̃ inciperet præscribere. *Dec. Thol. 220. v-*
bi apost. ponit multas clausulas tollẽtes præscriptionẽ. Baher. *in*
tract. de effectu tur. in 29. casu. Mars. *Sing. 141. Audiuisti*, vbi, quod ita
obtinuit in facto. Per. Gerard. *Singul. 18.* & declarat Bar. *in l. si quis*
pro eo, in 3. & 4. membro ff. de fideiuss. vbi Alex. in Apost. idem Alex.
cons. 99. lib 4. & cons. 51. col 3. lib. 5. † Extende; quia obligatus cum 28
iuramento, nedũ non præscribit; sed neq; auditur allegans præ-
scriptionẽ. Ale. *cõs. 125. col. penul. vol. 2. & cons 37. vol. 7.* Soc. *cons. 203.*
col. 2. li. 2. repet. *in l. 2. C. de pact. inter em. & vend. n. 91. cũ seq.* † Amplia; 29
q̃n debitor promittit perpetuo firma, rata, & grata habere, & nõ
cõtrauenire; quia illa clausula tollit præscriptionẽ Apost. ad *Dec.*
Thol. 220. Soc. *cons 86. col. fi. v. 2. probatur, & cons. 166. col. pen. ver pro-*
batur. † Amplia; quia nõ currit præscriptio contra minorẽ 14. an. 30
sed contra minorẽ 25. ann. bene currit mero iure, sed datur resti-
tutio in integrũ. Cast. *cons. 393. Pro euidentia, n. 2. lib. 2. & cons. 439. n.*
3. lib. 2. & repetit *prope fi. v. nã præscr. & cons. 440.* † Extende, vt pro- 31
cedat etiã in prescriptione statutaria subrogata loco præscriptio-
nis 30. annorũ. Vide Conclusionem proxime præcedentem. Vi-
de, *Præscribens quæ tempora teneatur detrahere. Concluſ. 583.*

Præscriptio immemorabilis habet multa specialia, & quando secus. Concl. 550.

Tempvs † Sedis vacantis, & quod subducitur in præscriptione 1
certi temporis, non subducitur in præscriptione immemo-
rabili. Old. *cons. 254. n. 18. v. 7. opponitur*, vbi reddit rationem; quia
deductio fit ex præscriptione mensurata, puta 30. vel 40. anno-
rum, non ex immemorabili, quæ est sine mensura. † Et præscri- 2
ptio immemorabilis sufficit ad præscribendũ cẽsum ratione sub-
iectionis de vno monasterio ad aliud, absque eo, quod appareat
de aliqua causa. Abb. *cons. 102. In causa, in pr. li. 1.* † Immemorabilis 3
præscriptio, seu possessio habet vim legis, sicuti præscriptio, &
consuetudo generalis Lap. *alleg. 45. in fi.* qui loquitur in statu Fra-
trum Carmelitarũ mendicitatis præscripto ab immemorabili.
† Amplia; quia etiã illa, quæ nõ possunt præscribi, prout procu- 4
ratio ratione visitationis Episcopi vel procuratio Legatorum, &
Nuntiorũ Sedis Apostolicæ, aut charitatiuũ subsidiũ, vel cathe-
draticũ, bene præscribuntur per immemorabile tempus, q̃ ha-
bet vim priuilegii: ideo quoad alias Ecclesias procedit talis præ-
scriptio, vt vna nõ concurrat neq; soluat; quia nõ nocet Legatis,
neq; Nuntiis, ex quo aliæ tenentur soluere. Abb. *cons. 94. Videtur,*
col. 1. v. sed iis non obstantib. & per tot. lib. 1. & quasi repet. *cons. 26. in fi.*
v. li. 2. † Extende, quia omnia onera debita, siue Legatis, siue Nũ- 5
tiis, siue Episcopo siue Clero, q̃n dubium est, an debeantur, pu-
ta à monasteriis, vel à religiosis exemptis, semper præscribuntur
per immemorabile; quia sicut possunt eximi ex priuilegio, ita et-
iã ex immemorabili præscriptione, seu immemorabili cõsuetudi-
ne non soluendi. Abb. *cons. 26. Videtur primo, nu. 3. ve. item dico circa*
quartũ, maxime in *v. sed prædictis non obstantibus, lib. 2.* † Extende, vt 6
procedat, etiã si talia onera nõ possent præscribi longissima præ-
scriptione quia nõ intelligitur de immemorabili. Abb. *d. cons. 26.*
n. 4. lib. 2. † Et ideo census solutus ab immemorabili tempore ci- 7
tra, põt peti, & exigi tanquã debitus ex legitima causa. Abb. *d. cõs.*
26. n. 4. v. adeo quod potest peti, li. 2. † Declara tñ; circa onera procura- 8
tionis debitæ Legatis, & Nũtiis Apostolicis ac Episcopo ratione
visitationis; quia nõ possunt directe præscribi contra Legatos,
Nuntios, & cõtra Episcopũ etiã per præscriptionẽ immemorabi-
lem, sed bene Religiosi possunt præscribere cõtra clerũ exigentẽ,
si per tantũ tempus, q̃ nõ est memoria in contrariũ, clerus sem-
per soluit, absq; eo q̃ religiosi exempti cõcursum fecerint, prata;
quia ista nõ est præscriptio cõtra Legatos, neq; contra Episcopũ,
qui habent procurationẽ suã integrã à clero, ita plene Abbas *d.*
cons. 26. in fi. v. dubiũ vero maius, li 2. † Et in iis, in quib. non admitti- 9
tur possessio, seu præscriptio sine titulo, bene admittitur præscri-
ptio immemorabilis, quia habet vim legis, & tituli. Fed. de Sen.
cons. 234. col. 2. v. nãt alis consuetudo, & per tot. cons. Zab. *cons. 88. in pri.*
prout si agitur de decimis inter Ecclesias. † Ideo vnio beneficii 10
tãto tẽpore præscribitur. Fel. *cons. 2. n. 5. & seq.* † Amplia, vt proce- 11
dat, etiã si sint regalia, & soli Principi reseruata; quia licet nõ pos-
sint talia obtineri, nisi in priuilegiũ, tamẽ q̃n adest possessio im-

memorabilis, nõ requiritur priuilegium Bal. *conſ.* 420. *Verba Principis. n.* 5. *v. Speculator autẽ, lib.* 1. *& conſ.* 201. *Caſus eſt talis, in fin. lib.* 2. *&* *conſ.* 257. *Quæſtio vertens lib.* 2. Vide, *Præſcribi quæ non poſſint ſine titulo.*

12 *Con.* 535. † Extende; quia pedagia præſcribuntur per tempus immemorabile, etiam ſine ſciẽtia & patientia Principis ſecundum

13 magis * communem. Alex. *conſ.* 6. *nu.* 3. *&* 4. *lib.* 1. † Amplia; quia poſſeſſio, vel præſcriptio, aut vſus immemorabilis habet vim cuiuſcunq; tituli. Alex. *d. conſ.* 6. *lib.* 1. *per tot.* Dec. *conſ.* 534. *n.* 9. *&* 649. *n.* 7. Riminal. Sen. *conſ.* 31. *n.* 29. *lib.* 1. Tobias Nõnius *conſ.* 47. *nu.* 8. Burſat. *conſ.* 138. *n.* 5. *lib.* 2. Rim. Iun. *conſ.* 26. *n.* 17. *lib.* 1. Beccius *conſ.* 96. *n.* 5. Ceph. *conſ.* 342. *n.* 58. *& ſeq. lib.* 3. Curt. Iun. *conſ.* 124. *n.* 10. *lib.* 2. Balb. *de præſcr. q.* 2. 9. *partis prin. in q.* 4. Anch. *conſ.* 339. *n.* 6. *v.* 2. *quia.*

14 Zab. *conſ.* 118. *n.* 8. † Extende; quia præſcriptio immemorabilis æquiparatur priuilegio, ideo ſicut Eccleſia poteſt eximi ab oneribus communibus cum aliis Eccleſiis, ita etiam ex præſcriptione

15 immemorabili. Abb. *conſ.* 90. *Videtur, n.* 2. *lib.* 1. † Declara, vt per Bal. *conſ.* 242. *Antiqua quæſtio, lib.* 2. quia aut agitur de poſſeſſione actiua, vel paſſiua, aut cum Principe, aut alio, aut conſtat de non iure, aut ſecus, & ſecundũ diuerſam caſuum contingentiam re-

16 quiritur quandoq; ſcientia Principis, quandoq; non. † Declara, vt procedat quando is, qui allegat immemorabilem, eſt capax, ſecus ſi incapax; quia immemorabilis nihil operatur, vt laicus habeat decimas, vel ſpiritualia, quorum eſt incapax, ita Card. Zab.

17 *conſ.* 88. *in pr. v. ſi autem laicus.* † Reſtringe, quando habens præſcriptionem allegaret titulum non bonum, quia tunc oritur præſumptio, quod nõ habeat meliorẽ, quia allegaret, & ſic ſibi præiudicat. Ægid. Bell. *conſ.* 10. *nu.* 20. *v. præterea*, vbi, quod melius eſt

18 nullum titulum allegare, quã malum. † Amplia; quia immemorabilis præſcriptio operatur, etiam ſi conſtet de renunciatione facta per eũ, qui habet immemorabilẽ; quia ſi potuit cauſari vſus immemorabilis poſt renunciationẽ valet, & acquirit ius renun-

19 ciatum. Alex. *conſ.* 7. *Super hac dubitatione, li.* 1. *per tot.* † Amplia; quia renuncians cuicunq; præſcriptioni nõ intelligitur renũciare cen-

20 tenariæ. *l. ex hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quotid. & æſtiua.* † Contrarium gl. in *cle.* 1. *v. quanticunq; de foro compet.* cum aliis per Tiraq.

21 *de retract. conuentio. §.* 1. *gl.* 2. *n.* 24. † Declara, vt prima opinio procedat, quãdo ſuper re, de qua agitur, poteſt præſcribi minori ſpatio centum annorum, ſi vero non poteſt præſcribi minori ſpatio, ita verba ſint ſuperflua, intelligitur de centenaria Tiraq. *d. §.*

22 1. *gl.* 2. *n.* 25. vbi citat Aret. & alios. † Amplia; quia in tantũ præſumitur pro tempore immemorabili, vt etiã data reuocatione immemorabilis, niſi doceatur, q̃ ante reuocationẽ præſumatur ante talem reuocationẽ, & onus non incumbat habenti immemorabilem, quia cum principiũ ignoretur, præſumitur ante. Alex.

conſ. 6. *n.* 5. *lib.* 1. vbi loquitur de conceſſione decimarũ prohibita

* poſt Conciliũ Lateranenſe, vt habens immemorabilẽ nõ teneatur docere, q̃ ante Conciliũ, & dicit * communẽ a poſt. in *v. laicus.*

23 allegat multos conc. † Amplia; quia ſufficit, q̃ conſtet de initio ſolutionis cenſus, & de fine, vt medio tẽpore præſumatur cõtinuata ſolutio ad præſcriptionẽ immemorabilẽ. Abbas *conſ.* 102.

24 *in pr. v. vel altẽ negari li.* 1. † Amplia; quia narratiua facti alieni, quæ

25 non probat in immemorabili. Alex. *d. conſ.* 6. *n.* 6. *lib.* 1. † Amplia; quia præſcriptio immemorabilis habet locũ etiam contra Papã & Imperatorẽ etiam circa ea, quæ ex ſpeciali prærogatiua cõpetunt Principi. Abb. *conſ* 62. *In controuerſia. num.* 18. *ver. præterea & ſe-*

26 *cundo. lib.* 2. † Amplia; quia præſcriptio immemorabilis habet vim tituli etiã contra Eccleſiã, nedum ſi agatur de præſcribendo vtili dominio, ſed etiã ex toto de præſcribendo vtili & directo. Anch.

conſ. 443. *n.* 18. & eſt ſubſcriptio Zab. *conſ.* 118. *n.* 8. Abbas *conſ.* 47.

27 *Tria ad claram, in fin. lib.* 1. † Extende, vt procedat, etiã ſi cauſa non apparet; quia non requiritur cauſa in tali præſcriptione immemorabili. Zab. *d. conſ.* 118. *nu.* 8. *& ſeq.* † Amplia; quia præſcriptio

28 immemorabilis habet locũ etiã in decimis ad fauorẽ laici, dummodo ante conciliũ ſit inducta. Anch. *d. conſ.* 443. *n.* 18. & eſt ſub-

29 ſcriptio Zab. † Declara, vt per Rim. *conſ.* 36. *per tot.* maxime *n.* 15. *& ſeq.* quia ſi loquimur de decimis cõuentis, procedit præſcriptio, ſi loquimur de decimis ſpiritualib. & diuinis, ſecus; quia laicus eſt

30 omnino incapax. † Amplia in cõceſſione in emphyteuſim, vel alienatione rei Eccleſiaſticæ; quia ſolẽnitates, & alia requiſita præſumũtur ex poſſeſſione immemorabili, vt plene Anch. per totũ *d. conſ.* 443. q̃ eſt ſi. & ibi late tenẽt Zab. S'gn. Fulg. & Bened. de

31 Plumbi. ſubſcribentes, *n.* 18. *&* 19. † Amplia; quia præſcriptio immemorabilis nunquã cẽſetur ſublata exclauſula; *nõ obſtãte aliqua præſcriptione* vel. *nulla obſtãte præſcriptione.* Affl. *dec.* 254. Decia. *cõſ.* 24.

n 114. *li.* 1. Vide, *Conſuetudo immemorabilis operatur multa. Concl.* 873. Vide, *Tẽpus immemorabile operatur multa. Conel.* 40. *& Concl. ibi pro-*

32 *xime ſeq.* † Limita, niſi conſtaret de mala fide; quia præſcriptio etiam immemorabilis non releuat. Hoſt. & poſt eum Io. And. in *c. ſi vigilanti, in ver. antiqua, de præſcript.* Franc. in *c.* 1. *n.* 14. *in* 2. *not. col. tit. in* 6. & Franc. Balb. in *tract. de præſcriptio. in* 2. *parte* 3. *partis princ. q.* 6. *n.* 20. *ver. ſed in contrarium* vbi alios allegat, & dicit hanc veri-

& Fel. idem dicit *conſ.* 2. *n.* 11. vbi videtur tenere, quod * ſit com-

munis, quia dicit, quod iſtam opinionem tenẽt Ioa. Andr. & alii * Doct. in *c. fin. de præſcriptio.* & hanc tenet Anch. *conſ.* 282. *n.* 7. infinitos allegat Crauet. qui diſputat ad partes *de antiq. temp. in* 4. *par-*

te n. 16. *& ſeq. fol.* 279. *& ſeq.* vbi tenet hanc partem de iure Canonico, quod ſeruatur, plenius Oſaſch. *dec. Pedem* 101. allegat Bella. *conſ.* 10. *col.* 3. *ver. tertio requiritur.* Pariſ. *conſ.* 111. *n.* 33. *lib.* 1. cum multis aliis, quæ videas, & reſpondet ad omnia contraria de titulo bono, qui præſumitur, quia fallit, quando titulus malus eſt producẽtus, vel ex confeſſione, vel ex probatione indirecta contrarium conſtat, & hanc partẽ tuetur Roma. *conſ.* 275. *Quod primũ, nu.* 8. *&* 9. etiam in terris Imperii; quia agitur de materia peccati, & ius Canonicum præualet vbiq;, imo Abbas *conſ.* 3. *Nitat. col.* 3. *ver. decima ſexta quæſtio. lib.* 2. dicit quod Regina Franciæ non præſcripſit Comitatum Bigoræ, licet poſſederit per centum triginta annos; quia erat in mala fide; quia Comitatum accepit ab Eccleſia Auicen. dum penderet lis ſuper dominio inter Eccleſiam, & vaſallum, & dicit etiam ſucceſſores eſſe in mala fide propter vtium reale, & quia præſumuntur habuiſſe notitiam de re notabili, & etiam quia mala fides auctoris tranſit in ſucceſſorem vniuerſalem. Decian. *conſ.* 2. *nu.* 196. *lib.* 1. † Contrarium; quia præſcriptio immemorabilis habet vim tituli, & pollit malam fidem, Ang. Aret. *conſ.* 72. *In caſu ſupradicto, n.* 5. *& ſeq. v. & potiſſime.* † Declara; quia ſi ſumus in inuaſore, & in eo, quem conſtat nullũ habere titulũ, ſed neq; poſſeſſionem, & nunquam præſcribit. Ang. Aret. *conſ.* 72. *In caſu ſupradicto. n.* 32. *& ſeq. v. & prædicta confirmatur.* † Declara, alio modo; quia ſi ſumus in præſumpta mala fide, & purgatur p̃ præſcriptionẽ immemorabilẽ, imo per longiſſimam, ſi ſumus in vera mala fide, ſecus, ſupra, *Præſcribens quando, & quis dicatur bona, vel malæ fidei. Concl.* 522. † Declarat aliis modis idem Ang. Aret. *d. conſ.* 72. *nu.* 33. *& ſeq. ver. nec obſtant*, vbi, quando redditur inhabilis poſſeſſor, non ſufficit præſumptus titulus, niſi doceat de titulo qualificato, & requiſito. † Item q̃ ſi agitur de magno præiudicio, prout de dominio perdendo non præſumitur bona fides; ſecus ſi de ſeruitute; quia agitur de modico præiudicio. Ang. Aret. *d. conſ.* 72. *n.* 35. *&* 36. *ver. nec obſtat, quod dicitur.* † Extende limitationem, vt procedat in confinibus prouinciũ, & terrarum; quia quando confinia apparent, quantumcunque quis poſſideat contra confinia apparentia nunquã præſcribi poteſt. Gem. *conſ.* 100. *n.* 5. *v. & per hoc deſtruitur.* † Extende limitationem; quia vbicunq; titulus ſuper quo quis fundat præſcriptionẽ, repugnat præſcriptioni; quia ex lectura tituli oritur mala fides, & nunquã poteſt intrare præſcriptio, quantocunq; tempore præſcriptio durauerit. Gemin. *conſ.* 96. *n.* 4. *v. quoad ſecundũ.* Pet. Anch. *conſ.* 82. *Dicta facti narratio, n.* 7. † Contrariũ tenet Bal. vt in cõceſſu priuilegiũ cõceſſum Priori exempto in quadã Eccleſia Epiſcopo ſuppoſita poſſit Prior & exemptus Epiſcopalia iura præſcribere contra priuilegiũ. Bal. *conſ.* 191. *Caſus talis eſt, Prior. lib.* 1. qui hoc firmat, licet ſibi dubiũ videatur propter titulũ contrarium, maxime quoad iura Epiſcopalia in populũ. † Limita; quia quod dicitur, q̃ præſcriptionẽ immemorabilem vel centũ annorum habere vim tituli, priuilegii, & pacti, & non teneri docere aliũ titulum; quia dicitur probatus, non procedit, quãdo non eſt probata; quia nõ præſumitur cũ ſit facti, & in dubio contra opponentẽ exceptionem præſcriptionis immemorabilis. Rol. à Val. *conſ.* 89. *nu.* 28. *& ſeq. v. non obſtat deniq; vſq; in lib.* 2. vbi in fi. dicit, q̃ ius commune intrat, donec probatũ ſit. † Limita, in iis, quæ ſunt facultatis; quia, q̃ per mille annos in certa familia facta reperiantur teſtamenta, in quibus inſtituerũt maſculos, non tñ eſt præſcriptũ, quin poſſint inſtituere fœminas. Anch. *conſ.* 339. *n.* 20. † Limita; quia præſcriptio immemorabilis non põt releuare, quando exhibetur titulus, qui nõ eſt de tempore immemorabili. Crau. *conſ.* 434. *n.* 28. † Limita; quia præſcriptio, vel cõſuetudo præſcripta per mille annos ex teſtamento nõ habet locũ ab inteſtato; quia eſt caſus omiſſus. Anch. *conſ.* 339. *n.* 19. *v. reſtat.* † Limita, q̃n exhibetur titulus vitioſus, vel q̃ præſtat malã fidem, nõ põt allegari præſcriptio immemorabilis. Crau. *d. conſ.* 434. *n.* 29. *&* 30. Vide, *Tempus centum annorum habet multa priuilegia. Concl.* 38. † Limita; quia præſcriptio immemorabilis non põt habere effectũ, quando allegatur titulus vitioſus, vel q̃ præſtat malã fidem, nõ põt allegari præſcriptio immemorabilis, Crau. *d. conſ.* 434. *n.* 29. *&* 30. Vide, *Tempus centum annorum habet multa priuilegia. Concl.* 38. † Limita; quia præſcriptio immemorabilis non põt habere effectũ, quando allegatur titulus bonus, ſuper quo non põt fundari præſcriptio, ita Ægid. Bel. *conſ.* 10. *n.* 20. *v. quid plura*, alle. In. *decimum. c. dudum.* Vide Cum-

clusionẽ proxime ſequentẽ. Vide, *Seruitus qualiter conſtituatur &* *acquiratur. Concl.* 221. Vide pleniſſime Ant. Gab. *li* 5. *tit.* 4. *per to-*

ptio. Conclusio. 1. Præscriptio, seu consuetudo immemorabilis quid operetur.

Præscriptio immemorabilis quando necessaria. Concl. 551.

1 IMMEMORABILIS † præscriptio, seu consuetudo requiritur in præscribenda personali præstatione, prout ꝙ teneantur dare domino Episcopo tot vehicula, vel operas singulo anno; quia in iis, in quibus ius cõmune contradicit, requiritur immemorabilis.
2 Castr. *cons.* 413. *Quia breue, col. fi. n. 4. lib. 1.* † Et est generalis regula; quia in iis, in quibus ius resistit, nõ admittitur præscriptio sine titulo præsumptiuo, nisi sit immemorabilis. Abb. *cons.* 14. *col. 3. post* 3 *med. ver. ad prædicta eleganter, lib. 2.* allegat text. *in c. 1. de præscr. in 6.* † Amplia; quia dominus præscribens oncra in vasallos suos debet docere de immemorabili possessione exigẽdi, alias sine titulo præ- * sumitur, ꝙ ipse per vim, & coactionẽ cõpulerit. * Doct. in *c. quod latenter de reg. iur.* plene Couar. in 2 *parte relectio. c. possessor, de reg. iur.* 4 *§. 4. inpri. & per tot.* vbi dicit omniũ * communẽ, & cum titulo requirit 40. annos. † Restringe, qñ præstatio est vniformis ex certa causa expressa; quia sufficiũt 10. añi, sed causa nõ expressa nõ tenetur vltra pro futuro tempore. Couar. *d. 2. parte relect. c. possessor, de* * *reg. iur. §. 4. n. 2.* vbi dicit * communẽ, quod præsumitur titulus, 5 qñ est vniformis ex causa expressa. † Imo solutio per 30. annos vniformis, & ex certa causa facta inducit obligationẽ ex illa causa.
6 Couar. vbi supra *n. 3. v. tertia Conclusio.* † Et quando est facta solutio vniformis non expressa causa, tunc bene requiritur tempus immemorabile, vt titulus inducatur. Couar. vbi supra *n. 4. v. ter-* 7 *tia Concl.* † Declara tamẽ; quia in iis præstationibus, in quibus ius resistit, non sufficit causa expressa, nisi etiã cõcurrat immemorabilis præscriptio. Couar. vbi supra *n. 5. v. iis tandẽ præmissis*, vbi, quod cum titulo sufficiũt 40. anni, sine titulo immemorabilis in iis, in quibus ius resistit, vbi quid de guardiis, & excubiis ad portã, & a- liis similibus, videlicet collectis, taleis, allegat Boer. *dec.* 212. *n.* 9. & 8 alios plures. † Amplia in præscriptione, ꝙ vasalli teneantur ire ad molendina, vel furnos domini; quia requiritur secundũ aliquos tempus immemorabile, & ꝙ fuerint prohibiti, & acquieuerint, secundũ alios tempus immemorabile sufficiat; quia prohibitio præsumitur, secundũ alios nullo tempore possit præscribi; quia sunt facultatis, tandẽ tenet, ꝙ sufficiat tẽpus immemorabile, & ꝙ intra tale tempus aliquando fuerint prohibiti, ita Couar. *d. 2. parte relectio. c. possessor, de reg. iur. §. 4. n. 6. & seq. v. præ cæteris*, vbi *n. 7.* & *seq.* quod recognoscens superiorem non potest vllo tempore compellere etiã per statutũ, & contra Ecclesiam dicit esse con- 9 tra libertatem Ecclesiasticã. † Amplia in præscriptione meri, & mixti imperii cõtra Principẽ supremũ; quia requiritur lapsus tẽporis immemorabilis cũ vsu continuato, quasi habeat causam 10 discontinuã secundũ aliquos. † Contrariũ secundũ communem * opinionem; quia cum habeat causam continuã, si præscribitur contra inferiorẽ, sufficiunt 40. anni. Alex. plene *cons. 16. In causa, & lite, nu. 27. v. 2. respondeo, lib. 5.* vbi tollit contraria, & dicit, quod tria sunt consideranda, videlicet actus superioris, contra quem præscribitur, videlicet scientia, & patiẽtia, & iste actus habet causam continuã facti ex parte patiẽtis ex parte præscribentis, idẽ, quia tribunal, bannimẽta, & alia statuta semper vigent, & quia ꝙ dicitur de causa discontinua, est, qñ res seruit rei; quia caret animo, dicitur discontinua, sed qñ res animata seruit animatæ, semper est cõtinua, & apostilla ad Alex. ibi in *v. Apulus, & in v. tamen,* 11 dat concord. † Declara igitur; quia si agitur de præscribenda iurisdictione contra supremũ Principẽ, pura contra Papã, vel Imperatorẽ, vel de præscribendis iis, quæ respiciunt supremã obedientiã, requiritur tempus immemorabile, contra alios inferio- * res sufficit tempus 40 annorũ. Alex. *d. cons. 16. n. 27. lib. 5.* vbi * dicit communem, & citat plures, & ibidem apost. dat concord.

Præscriptio immemorabilis qualiter articuletur, & probetur. Concl. 552.

1 QVALITER † probetur, & articuletur præscriptio immemorabilis, vel aliquid esse immemorabile. gl. fi. in *c. 1. de præsc. in 6. in v. memoria*, quia testes debent deponere, ꝙ semper viderunt, * riũ, & quod cõmunis est, & semper * fuit opinio ꝙ sit vel fuerit, 2 & non est contrarii memoria, neq; initii. † Et quid si agatur de probanda centenaria, ꝙ non sufficiat fama. Vide Conclusionẽ 3 proxime sequentẽ, *n. 37. & seq.* † Alex. *cons. 7.* super hac dubitatio- * ne dicit probandam communem * opinionem esse, memoriam ☞ ter Commune. Vide, *Memoriam hominum extare, vel nõ qualiter pro-* 4 *betur. Concl.* 187. † Amplia; quia ad probandũ tempus immemorabile testes secundũ aliquos debẽt excedere 40. años, secundũ alios debẽt habere 50. años, secũdũ alios debẽt habere 54. años, & debẽt deponere de visu affirmatiue, vel negatiue eorũ tẽpore toto, & de auditu ab inde supra à maioribus suis, & de fama, & cõmuni opinione, plene Ferret. *cons. 61. n. 12. & seq.* vbi de * com- * muni, & ꝙ debet articulari etiam bona fides, alias nõ sufficeret. Vide plene, *Tempus centũ annorum habet multa priuilegia. Concl. 39.* Vide, *Testis in antiquis probandis qualiter deponere debeat. Concluſ. 290.*

Præscriptio centenaria quando necessaria. Concl. 553.

CONTRA † Ecclesiam Romanam non præscribitur minori 1 spatio centũ añorũ. *Auth. vt Ecclesia Romana*, & est text. in *auth. quas actiones, C. de sacrosc. Eccl.* Bart. *cons.* 189. *Primo quæritur, n. 16. li. 1.* Fel. in *c. ad audientiam, n. 22. v. vltimo facias regulam, de præscr.* † Idem, 2 si agatur de re Cameræ Apostolicæ. Alex. *cons. 84. n. 2. v. 2. dicimus, lib. 1.* † Idem in Ecclesia Lateranensi, & in iis, quæ retinentur in 3 Vicariatũ à Romana Ecclesia, prout Regnum Apuliæ, Dux Ferrariæ, & Dux Vrbini Fel. *d. c. ad audientiam, n. 22. de præscr.* † Exten- 4 de in omnibus Ecclesiis, quæ sunt proprium patrimoniũ Ecclesiæ Romanæ, & de horto Ecclesiæ Romanæ, prout sunt omnes Ecclesiæ Marchiæ, & Ferrariæ, quod notandũ dicit ipse Fel. *d. c. ad audientiã, n. 22. v. Amplia 4. de præscript.* vbi declarat, quod extensio non procedit in Ecclesiis exemptis, & immediate subiectis Ecclesiæ Romanæ, sed solũ in Ecclesiis de mensa Ecclesiæ Romanæ. † Restringe, qñ præiudicatur tertio inferiori principali- 5 ter; quia sufficit præscriptio ordinaria 30. annorũ, etiã si in consequentiã præiudicatur Ecclesiæ Romanæ. Couar. in 2 *par. relect. c. possessor, de reg. iur. §. 2. n. 6. v. & hæc de Ecclesiis*, vbi declarat procedere, qñ Ecclesia Romana sciuit. Fel. *d. c. ad audientiam, n. 23. in 1. limi-* 6 *tat. de præscript.* † Restringe in rebus Ecclesiæ subiectæ immediate Romanæ Ecclesiæ. Couar. vbi supra *num. 6. in fin. v. eadem ratione.* † Restringe, qñ præscriptio habet annexam consuetudinẽ; quia 7 tunc sufficiunt etiã contra Romanam Ecclesiam. Fel. *d. c. ad audientiam, n. 23. in 2. limitat.* vbi tandem reprobat; quia consuetudo laicorum non præiudicat, consuetudo clericorũ non valet. † Re- 8 stringe aliis modis, puta in mobilibus, itẽ in iis, quæ respiciunt supremã auctoritatẽ Papæ, vel obedientiam. Fel. vbi supra. † Amplia in Ecclesia Nonantulana, quæ habet priuilegiũ, quod cõtra 9 eam non præscribatur minori spatio centũ annorũ. Bart. in *auth. quas actiones*, vbi Ias. *n. 16. C. de sacrosc. Eccl.* vbi, quod tale priuilegiũ præsumitur ad supplicationẽ concessum; ideo potest vti retorquutione is, qui patitur tale priuilegiũ contra se, vt Nonantulana patiatur cõtra se, ne præscribat minori spatio. † Extẽde in mo- 10 nasterio sanctæ Crucis montis Analensis Eugubinæ Diœcesis, ordinis Cistertien. quia habet ab Imperatorib. tale priuilegiũ, & à summis Pontificibus, vt per Abbat. *cons. 101. n. 9. & seq. lib. 1.* † 11 Amplia contra Imperatorẽ, & Principẽ non recognoscentẽ superiorẽ; quia gaudet præscriptione cẽtenaria. Alex. *cõs. 84. In causa vertente, n. 2. lib. 1.* vbi dicit * communẽ, & apost. in *v. Principẽ* dat * concord. Bar. *d. cons. 189. n. 16. lib. 1.* Vide, *Imperiũ merũ quid sit, & in quibus consistat. Concl. 45.* † Declara, vt plenissime Crauet. *de antiq.* 12 *temp. in 4. p. §. absolutis, num. 33. & seq. in quæst. 9.* vbi, quod habet duplex patrimoniũ, priuatũ, & in hoc nõ gaudet aliquo priuilegio, & publicũ, & in hoc aliqui 40. annorũ, aliqui centũ annorũ, alii tẽpus immemorabile, examinat vsq; ad *n. 48.* vbi latissime videas. † Extende in omni Principe non recognoscẽte superiorẽ. Fel. 13 in *c. ad audientiã, n. 22. v. amplia 3. de præsc.* † Extende in Duce Ferra- 14 riæ, qui non recognoscit superiorẽ; quia si agatur contra Camerã Ducalẽ, præscriptio debet esse centũ annorũ. Alex. *d. cons 84. n. 2. lib. 1.* & loquitur in Duce Mutinæ, vt etiã Fel. in *d. c. ad audientiam n. 22. de præscr. in 3. ampliat.* † Declarat Couar. super 2. *parte re-* 15 *lectio. c. possessor. de reg. iur. §. 2. n. 7. & seq. v. hac vero in parte*, vbi ponit quinq; species bonorũ Principis, & quomodo præscribi possint, vel nõ. † Restringe, qñ agitur de laudemio debito Principi; qa 16 40. annis præscribitur. Guido Pap. *dec. 416 cũ quæritur, in pr.* quam sequitur apost. ad Alex. *d. cons. 84. n. 2. in v. Principẽ, lib. 1.* † Amplia 17 in ciuitate, vel fisco; quia cõmunis est * opinio ꝙ *Auth. quas actio-* * *nes*, corrigat solũ in Ecclesia, excepta Romana. Alex. *d. cons. 84. n.* *2. lib. 1.* † Contrariũ tenet idẽ Alex. *cons. 16. In causa, & lite, n. 24. lib. 5.* 18 vbi, ꝙ contra ciuitatẽ imo præscribitur quadraginta annis, exceptis quatuor casibus specialibus, in quib. requiritur centenaria, extra illos casus speciales sufficiũt quadraginta anni. † Imo in il- 19 lis quatuor casibus specialibus, in quib. requiritur præscriptio cẽtenaria contra ciuitatẽ, dicit Alex. *d. cons. 16. n. 24. lib. 5.* ꝙ procedit centenaria solũ, qñ præscribens contra ciuitatẽ est ille, qui vendidit, vel donauit, aut ex vltima voluntate relinquitur; quia hæres non præscribit, nisi per centum annos, sed si non vendidit,

neque donauit, neq; per vltimam voluntatem concessit, semper
20 40. anni sufficiunt. † Plus dicit Alex. *d. cons.* 16. *n.* 25. *lib.* 5. quod etiam si esset ille, qui vendidisset, donasset, vel per vltimam voluntatem concessisset, vel hæres eius, centũ anni tunc requiruntur, quando res vendita, donata, vel legata nunquã fuit tradita; sed si esset tradita semel, adhuc hæres venditoris, donãtis, vel legantis præscriberet 40. annis, & q̃ in quatuor casibus nunquã habet locũ centenaria, nisi agatur de dominio præscribendo contra ciuitatẽ; secus si agatur de quasi dominio; quia tunc semper 40. anni
21 sufficiunt; quia tanto tẽpore bona fides præsumitur. † Amplia in relictis factis religiosis, seu collegio eorũ; quia præscribitur solũ
22 per spatium centũ annorum, *l. vt inter diuinũ. C. de sacros. Eccl.* † Ex-
23 tende in legatis factis captiuis, *l. fi. C. de sacros. Eccl.* † Contrariũ hodie; quia est correcta illa lex per *Auth. quas actiones, cod. tit.* & vnde sumitur, & ita respondet Abbas *cons.* 32. *Videtur primo, col.* 3. *in pr. v. non obstat secundũ argumentũ, lib.* 1. vbi, quod sufficiunt hodie 40. anni, & idem repetit *cons.* 54. *Videtur primo, in pr. v.* 3 *facit, iuncto fi. v.*
24 *ad tertium, lib.* 2. † Amplia in relicto facto Hospitali, vt distribuat singulo anno certã eleemosynam; quia cum Hospitale teneatur distribuere in eleemosynam omnes redditus, non potest allegare præscriptionẽ, nisi immemorabilem, & sic centenariam; quia
25 est contra ius, & contra bonã fidem. Abb. *cons.* 54. *in prin. v.* 3 *facit, lib.* 2. † Declara; quia procedit ampliatio, quando vellet conuertere in vsus profanos; secus si in vsus alios pios; quia tunc agitur
26 de modico præiudicio. Abb. *d. cons.* 54. *col.* 2. *in fi. ver. ex iis omnibus, cũ col. seq. in pr. li.* 2. & maxime *in fi.* † Amplia; quia præscribens sine titulo in iis, quæ sunt contra ius cõmune, non præscribit minori
27 spatio centũ annorũ *c.* 1. *de præscr. in* 6. † Declara, vt per Fel. *cons.* 2.
28 *n.* 33. *& seq.* vbi declarat. † Limita, si præscribatur contra ciuitates Ecclesiæ Romanæ, quoad præiudiciũ earum; quia præscribitur 40. annis, & præscriptio centum annorum competens Ecclesiæ Romanæ non cõpetit ciuitatibus Ecclesiæ Romanæ quoad earũ præiudiciũ, sed currit præscriptio ordinaria. Abb. *cõs.* 18. *Primo,*
29 *quod, in fi. v. sed vbi istud li.* 2. † Et ideo si Papa mihi concesserit castrũ, possim perdere præscriptione cõmuni; quia mea possessio non
30 est possessio Papæ Fel. in *c. ad audientiã, n.* 28. *de præscr.* † Extende; quia licet feudũ non possit præscribi directe contra dominum; tñ bene potest præscribi contra vasallũ quoad præiudicium vasalli, non domini. Dec. *cons.* 24. *n.* 108. vbi, quod maxime procedit
* concurrente titulo, & dicit * communẽ, vbi citat plures, & quod fœminæ possunt cõtra masculos præscribere 30. annis cõtra in-
31 uestitura. † Extende in vectigalibus, quia licet contra dominum requiratur immemorabilis, & centenaria; secus quoad alios; qa
32 sufficit præscriptio ordinaria. Vide, *Vectigalia quæ dicantur antiqua, & noua, & qualiter præscribãtur. Concl.* 33. † Extẽde in decimis; quia non possunt præscribi à laico contra Ecclesiã, nisi tempus sit immemorabile; sed q̃n sunt concessæ laico, bene contra laicũ præscribuntur 30. annis & sic ordinaria præscriptione sine præiudi-
33 cio Ecclesiæ. Bal. *cons.* 180. *Præsupposito verbis. n.* 2. *li.* 1. † Extẽde, seu declara; qa sufficit præscriptio 40. annorũ contra inferiorẽ, etiam si præiudicet Principi, q̃n Princeps scivit, & tacuit, alias nõ. Cou-
34 *d.* 2. *parte prælect. c possessor de reg iur. n.* 8. *v.* 5. *species.* § 2. † Declara plene totam hanc materiã, vt per eundẽ Cou. loco proximo; quia in aliquibus requiritur centenaria contra Principẽ, in aliquibus ordinaria, prout in priuato, in aliquibus nulla datur. Vide eum, & plenius ibidẽ in § 3. vbi, q̃ in reseruatis, & iurisdictione criminali cõtra Principem sine titulo centenaria, cũ titulo 40. annorũ; in ciuilibus 40. annorũ ordinaria; itẽ si contra priuatũ agatur de præscriptione,
* *n.* 5. dicit * communẽ circa hoc vltimũ, & iterum in *d.* 2. *relectio.* §. 4. *n.* 5. & Abb. plenius in *c. cũ nobis, n.* 11. *& seq. de præscr.* vbi, quid in
35 bonis Ecclesiæ Romanæ, & fisco delatis, vel non. † Declara totã istam materiã; quia si agitur de præscriptione gabellarũ, & reseruatorum Principi contra Principẽ requiritur tempus immemorabile cũ scientia, & patientia Principis; si vero agatur contra priuatũ, distinguitur; quia aut ius est formatũ, vt qa priuatus iam ex priuilegio, vel ex præscriptione obtinet, & contra eũ iure ordinario præscribitur, puta cũ titulo 10. inter præsentes, & 20. inter absentes, & longissimo tẽpore sine titulo; si vero ius nõ esset formatũ, vt qa agitur de præscribendo cõtra transeuntes, & requiritur tẽpus immemorabile, ita Bart. in *l. si publicanus.* § *in omnib. in pr. ff. de publ.* Bal. plene & pulchre in *c. quæ sint regalia. col.* 2. *v. & nota distinctionẽ Bart.* vbi reddit rationem; quia q̃n præscribitur contra habentẽ ius formatum, non interest soluentium, an soluant vni, vel alteri; secus, q̃n ius non est formatũ, item quia q̃n præscribitur contra habentẽ ius formatum, competit confessoria contra confessoriã, quæ datur facilius, quã confessoria contra tertiam, quæ cõpetit secundo casu; sequitur Affl. in *cod. c. quæ sint regalia. in ver. vectigalia. n.* 5. Abb. in *c. super quibusdã. n.* 2. *de verb. sig.* Bertach. in 1. *part. de gabellis. tit. à quib. gabellæ imponen. n.* 26. *& seq.* plenius Franc. Balb. *de præsc. in* 2. *part.* 5. *partis pr. q.* 4. *per totam.* allegat Ant. de But. in *c. peruenit. de censib.* Saly. in *l. vectigalia C. noua vectigal.* & alios.
† Vide tamen, an istud ius formatũ dici possit, ex quo est deducibile in iudiciũ, vel ex quo nata est actio, & exceptio, prout qñ agitur de præscriptione eorũ, quæ sunt facultatis, quæ nunquam procedit, sed si ius est factũ deducibile in iudicio, vel nata est actio, bene incipit præscriptio 30. vel 40. annorũ. Cran. *de antiq. temp. in* 4. *par.* §. *circa præmissa, n.* 35. *& seq.* & ita ratio munitur ratione, maxime; quia si titulus haberetur ab eo, q̃ haberet a principe, vel præscripsisset p tempus immemorabile contra Principẽ, non requireretur alia præscriptio, cũ habeat ab eo, q̃ est dominus. Vide, *Vectigalia noua imponi nõ possunt, nisi à Principe supremo. Concl.* 32. † Pro-
batio centenariæ præscriptionis nõ fit per famã, neq; p communẽ opinionẽ, neq; per auditũ à maioribus, prout immemorabilis, Cran. plene *de antiq. temp in* 4. *part.* §. *materia ista, n.* 42. *v. sed qualiter probabitur.* † Et q̃ propterea licet sit difficilis probatio non tamẽ est improbabilis; quia per instrumẽta, & per confessionẽ & aliis modis fieri põt. Vide Conclusionẽ proxime præcedentem.

Præscriptio longissimi temporis quantum tempus requirat. Concl. 554.

PRÆSCRIPTIO † longissimi temporis requirit tempus centum annorum, quandoq; 40. annorũ, & quandoq; 30. annorum, Bal. *cons.* 4. *Factum tale est, quidam Lucius, in fi. lib.* 3.

Præscriptio longissimi temporis habet multa specialia. Concl. 555.

PRÆSCRIPTIO † 30. annorũ, vel 40. inducit bonã fidem. Vide † infra, *Præscriptio tollit obligationẽ ciuilẽ, & alia, & operatur multa. Concl.* 565. † Extẽde, q̃ licet quis vendiderit ad mensurã puta centum staria tritici, q̃ non sint, nisi 90. lapsis 30. annis non pœnitet emptor molestare venditorẽ; quia præscripsit, & licet nõ curraret præscriptio sine bona fide; tñ in dubio præsumitur potius credidisse quod essent bona ad eandẽ mensurã, quam q̃ voluerit decipere, & inte, q̃ præsumitur bona fides in tanto tẽpore. Bart. in *l. Cassius. col.* 4. *in pr. ff. de vsuc.* Abb. in *c. per tuas. col.* 2. *v. & nota singulariter, n.* 8. *de donat.* vbi, q̃ nõ arguitur mala fides, etiã si repetiatur deceptio ipsa in mensura, sed opus est docere, q̃ interuenerit deceptio ex proposito, & sic scienter. Dec. *cons.* 347. *Prima fuit, in fi.* † Extende; qa obligatus ad onera in castro, si stetit p 40. annos, quib. nihil soluit. præscribit immunitatem, ne teneatur vlterius, etiam si fuisset se teneri; quia tanto tempore præscribitur contra vniuersitatem scientem, & patientem, nec nocet mala fides. Ias. *cons.* 101. *in fi. lib.* 4. † Amplia; quia præscriptio longissimi temporis 30. annorũ procedit etiã non obstãte errore iuris; quia licet error iuris nõ excuset in præscriptione 10. vel 20. annorũ, in quib. requiritur titulus, bene excusat talis error in præscriptione 30. vel 40. annorũ, in quibus nõ requiritur titulus sed bona fides. Alex. *cons.* 214. *Ponderatis, n.* 6. *cũ seq. ver. & posito etiã, lib.* 6. † Amplia; quia præscriptio longissimi temporis non requirit titulũ bonũ, sed qualemqualem; ideo is, qui emit ab Ecclesia sine solemnitatib. præscribit longissimo tempore; quia sufficit, q̃ mala fides exuito errore sit exclusa. Bal. *cons.* 221. *Primo quæritur, in fi. li.* 1. quod tamen nõ credo verũ; quia nõ est iustus error neq; põt adesse bona fides in eo, qui cõtra iura facit. † Amplia; quia hæres instituus gratuitus soluere legatũ iure institutionis filio testatoris præscribit legitimã filii, si per 30. annos tacuit sciens nõ petendo legitimam. Bal. *cons.* 19. *Punctus quæstionis, in fi. li.* 4. *& cons. seq. in fi.* † Limita; quia bene requirit bonã fidem. Alex. *cons.* 121. *n.* 12. *li.* 4. Vide supra, *Præscriptio non procedit sine bona fide, & quis dicatur bonæ fidei. Concl.* 521.

Præscriptio 40. annorum contra Ecclesiã est necessaria, & multis aliis casibus, & quãdo secus. Concl. 556.

PRÆSCRIPTIO † contra Ecclesiã requirit tempus 40. annorũ, *Auth. quas actiones. C. de sacros. Ecclesiis.* Anch. *cons.* 172. *in causis, & quæstionibus, n.* 4. Zab. *cons.* 118. *n.* 8. *& num.* 10. *v. ad quod facilu.* Cran. *cons.* 10. *n.* 10. Guido Pap. *dec.* 161. vbi dicit esse communem opinionem tã antiquorum, quã modernorũ, quod requiruntur 40. anni, nisi sit Ecclesia Romana, in qua centũ anni requiruntur, & q̃ minori spatio 40. annorũ non præscribũtur res Ecclesiæ Romana. *cons.* 69. *Viso, n.* 8. *v. vltimo præmitto.* vbi Apostil. in *per primum.* citat concord. Abbas *cons.* 32. *Videtur primo, col.* 2. *v. idem videtur ducendum, lib.* 1. vbi, q̃ ex qua Ecclesia Romana regulariter cũ bona fide, præscribitur 40. annorũ

2 †Extende, vt procedat, etiã si Ecclesia præscriberet cõtra monasterũ; quia requiruntur 40 anni. Cou. *d.2.relectio.c.possessor, de reg. iur.in* 2.§.*n.*3.*v.& idẽ erit.* †Extende, etiã si agatur de præscriptione Ecclesiæ contra pauperes; quia 40. anni requiruntur. Couar. vbi supra, *n.* 3. vbi tollit contrarium, quod pauperes sint incerti, & nõ possunt agere; quia dicit ipse, potest agere Episcopus pro eis, & respõdet ad argumentũ, q̃ priuilegiatus contra pariter priuilegiatũ, de quo in *ver. Priuilegiatus non vtitur priuilegio. Concl.*760.

4 †Contra extensionẽ, quod imo cõtra pauperes incertos nõ præscribatur; quia nõ possunt agere. Ant. de But. & Io. de Imol in *ca.* 5 *nihil, de præscr.* † Extende, vt procedat, etiã si Ecclesia succedat nõ priuilegiato; quia pro futuro tempore vtitur suo priuilegio præscriptionis 40. annorũ. Bal. *cons.*211. *Casus talis est, P. interfecit, in fi.* 6 *lib.*1.†Extende, vt procedat etiã contra emphyteutã Ecclesiæ; q̃a contra eum non præscribit, nisi 40. annorũ patio. Per. de Anch. *cons.*44. *Primo de virib.n.*11.*v.obicitur etiã*, & faciunt multa, q̃ allegat Roma. *cons.*166. *Visa diligẽter n.*8.*v. sed specialiter*, licet ipse teneat ibi contrariũ, allegat pro vtraq; parte, q̃ imo 30. annorum spatio præscribatur contra emphyteutã, & Ecclesiam dominam di- 7 rectam, vbi multa allegat. † Cõtrarium Anch. *cons.*443. quod est vltimũ, *n.*4. & iterum *cons.*142. *n.*10. *& seq.* & hanc partem tenet * Soc. *cons.*266.*n.*42.*& seq.* vbi dicit * communem, quod 30. annis præscribitur vtile dominiũ contra emphyteutã Ecclesiæ, sine tamen præiudicio Ecclesiæ, videlicet quatenus vti emphyteuta recognoscat, & ipse præscribẽs Ecclesiã, prout primus, contra quẽ præscripsit, & hanc partẽ tuetur Roma. *d.cons.*166.*n.*9.*v.præmissis tamen nõ refragantib.* vbi apostilla in *v. tantum*, citat pro hac parte plurimos, & ibi Roma. tollit omnia contraria, & hanc partẽ in 8 simili tenet Abb. *cons.*18.*in fi.v.sed vbi, lib.*2. † Declara; quia dato, q̃ præscriptio 30. annorũ sufficiat contra emphyteutam Ecclesię respectu vtilis dominii, & contra feudatariũ Ecclesiæ, & non cõtra Ecclesiã, licet ad sint tex. & gl. probantes contrarium; tamen debent intelligi, q̃ licet dominus excludatur à potestate revocandi feudũ ab eo, qui præscripsit per 30. annos; non tñ excluditur à potestate exigendi seruitia, ita Roma. *d.cons.*166.*nu.*10.*v.nec* 9 *præmissis refragatur.* † Declara secundo; quia licet Ecclesia, vel dominus excludatur à reuocatione feudi, vel emphyteusis præscriptæ per 30. annos contra emphyteutã laicũ, illud debet intelligi ipsoiure, & sic via ordinaria, non aũt ope restitutionis in integrũ ex clausula; *si qua mihi iusta causa*, q̃ restitutio ex capite ignorantiæ comperit Ecclesiæ etiã aduersus 30. & 40. annos etiã contra aliam Ecclesiam, qñ illa, quæ petit restitui tractat de damno, alia de luco plene Roma. *d.cons.*166.*n.*11.*& seq. per tot.* vbi habes plu- 10 res apostillas. † Et pro ista declaratione facit Abb. *cons.*82. *Quanquam.col.*4.*n.*7. *ver. præterea sicut, lib.*1. vbi, quod sicuti præscriptio contra vasallũ non nocet domino ignoranti; ita neq; sententia 11 contra vasallum nocet domino ignoranti. † Declara; quia in hac præscriptione feudi, vel iurisdictionis aut emphyteusis Ecclesiæ Romanæ, q̃ fit contra laicũ tenentẽ ab Ecclesia Romana, sufficit 30. annorũ cursus quoad laicum; tñ quoad Ecclesiã Romanam, vel Imperũ requiritur spatium centum annorum. Bart. *cons.*189. *Primo quæritur, n.*15.*& seq.v.sed an dicta ciuitas, li.*1. Rom. *d.cons.*166. *Visa diligenter, n.*9.*ver. præmissis tamen*, vbi apostill. *in ver. tantũ*, citat concord. Abb. *cons.*18. *Primo quod. in fi. v sed vbi istud, lib.* 2. & com- * munem* dicit: Soc. *cons.*266.*n.*42.*& seq.l.*b.2. Fel. in *c.ad audientiam, post Abbatẽ, n.*28. *de præscr. ver. dum autẽ Abbas*, vbi, quæ requirantur, & qñ domino succurratur per restitutionẽ in integrum, & red- 12 ditratione; quia possessio feudatarii non est possessio Romanæ Ecclesiæ. † Tu vide plenius, quam alius Crau. *de antiq. temp. in* 4. *parte,* §. *absoluitur. n.*27. *& seq.v, sed oct.uo quæro*, vbi pro vtraq; parte, an requiratur scientia vtriusq;, vel sufficiat vnius; tandẽ *n.* 28. & *seq.* distinguit quatuor casus: Primus est, qñ præscribens per longum tempus recognitus est à domino & præscripsit: Secundus, quando præscribens tenuit rem vti liberam, & requiritur lapsus 10. annorum, vt perdat dominus ciuilem, postea per 30. aut 40. annos præscribit: Tertius, qñ præscribens est malæ fidei, & non præscribit: Quartus casus, qñ quis possedit rem emphyteuticam vti liberam emptam, sed vendens semper soluit; quia non præ- 13 scribit, quia dominus semper ciuilẽ tenuit, & negligentia impu- tari domino non põt. † Vide omnino Alex. *cons.*92. *Perspectis, nu.* 24. *& seq.v. venio ad sextũ.* vbi, quod si feudatarius Ecclesiæ passus est contra se præscribi per 30. annos, quoad ipsum perdidit feudũ; quia sufficiũt 30. anni, sed Ecclesia ex capite ignorãtiæ, si esset cõpleta præscriptio 40. annorũ, posset recuperare via restitutionis in integrũ, vel si non est completa, tanquã alienatum sine licentia, & postquã Ecclesia recuperauerit, an petente primo feudatario teneatur Ecclesia illi restituere, allegat, q̃ nõ tenetur restituere, quando esset lata sententia super præscriptione, alias secus. † Tamẽ quoad restitutionẽ Apostilla d Alex *d.cõs.*92.*n.*24.*in* 14 *v. restituere, lib.*6. dicit, si feudũ non poterat alienari, non tenetur restituere, sed recuperat pro se, & ita etiã Alex. ibi *n.*24. citat plurimos; si vero poterat alienari volẽte eo, q̃ præscripsit, recognoscere Ecclesiã, non recuperabit, sed iura feudalia exigere à præscribente. † Contrarium tenet Alex. *d.cons.*92.*n.*28.*v. capio nunc octa-* 15 *uum, lib.*6. vbi dicit, q̃ imo etiã respectu vtilis dominii præscripti per 30. annos contra feudatariũ, si Ecclesia ignorauit, vel nõ vellit ipsum præscribentẽ habere pro vasallo, etiã si velit recognoscere Ecclesiã, non compellitur; q̃a habere vasallũ inuitus dominus nõ compellitur, & licet sint opiniones, tñ hæc videtur verior in *c.ad audientiam, de præscr.* † Si tamen adesset vasallus ex de- 16 scendentib. primi inuestiti, posset is, qui habet ex præscriptione, excludere Ecclesiã. Alex. *d.cons.*92.*in fi.n.*43. *& seq.v. & dum vnum verbũ, lib.*6. quod non credo verũ; quia intrat alienatio, & vasallum extrancũ habere nõ compellitur. Vide, *Præscriptio rei feudalis* ✠ *quanto tẽpore inducatur. Concl.*562. vbi declaratur. † Extende nedũ 17 in Ecclesia, sed etiã in quocunq; pio loco, & contra piã causam requiruntur 40. anni, vt currat præscriptio. *l.fi.* & *auth.* ibi posita. *C. de sacrosc. Eccl.* Rom. *cons.*69.*n.*8.*v. vlt.* vbi apostil. in *v. secundum.* † Extende cõtra pauperes, & causam piam; quia requiritur præ- 18 scriptio 40. annorum, licet quando sunt pauperes incerti, sufficiat præscriptio 30. annorũ. Abbas *cons.*15.*in pr. lib.*2. quia competit incertis pauperibus condictio ex *l. nulli*, & *l.si quis ad declinandam. C. de Episc. & cler.* quæ tollitur spatio 30. annorum. † Contra- 19 rium, quod semper requirantur 40. anni etiam in legato ad pias causas, etiã si pauperes sint incerti. Abb. *cons.*54. *Videtur primo, n.*2. *lib.*2.*v. hoc tamen vltimũ.* † Et idem in Hospitali; q̃a contra eum nõ 20 currit præscriptio, nisi 40. annorũ. Abbas *cons.*14.*n.*2. *lib.*2.† Ex- 21 tende, vt procedat, quod contra Ecclesiam non præscribitur minori spatio 40. annorum, etiam si alia Ecclesia, quæ prætendat præscriptionẽ contra Ecclesiam; quia priuilegium Ecclesiæ est, quod nõ præscribatur contra Ecclesiã, non aũt quod ipsa Ecclesia præscribat, & sic priuilegiũ loquitur de passiua præscriptione, non de actiua, Cyn. in *auth. quas actiones in* 4. *q.* quem sequitur ibi Bal. & Cast. *C. de sacrosc. Eccl.* † Extende; quia legata pia nõ præscri- 22 buntur, nisi 40. annis, prout legatũ Ecclesiæ factum & legatum pro anima Roma. *d.cons.*69.*n.*8.*v. vltimo*, vbi apostilla in *v. secundũ*, dat concord. † Declara tamen, quia tempus Prælati alienantis 23 non computatur in 40. annis. Extende; quia tempus Prælati captiui, vel carcerati, aut inhabilis deducitur. Vide, *Præscriptio 40.* ✠ *annorum contra Ecclesiã completur vnico rectore Ecclesiæ, & quando secus. Concl.*558. † Restringe; quia contra ciuitatẽ status Ecclesiæ præ- 24 scribitur ordinaria præscriptione, videlicet inter præsentes decẽ annis, inter absentes 20. annis cũ titulo, & sine titulo 30. annis, & idem contra omnẽ priuatum tenentẽ iura Principis, vel Ecclesiæ, qñ ius Principis vel Ecclesiæ saluũ manet, alias secus, ita Abb. *cons.*89. *In quæstione, n.*4. *lib.*1. † Restringe, quando Imperator con- 25 cessisset alicui Ecclesiæ, quod contra eam non currat præscriptio minori spatio cẽtum annorũ, & Papa tale priuilegium comprobasset; secus si solũ in forma communi confirmasset, ita Abb. *cons.* 101. *In quæstione, n.*8. *& seq. per tot. v. si autẽ non potest probari, lib.*1. & latius *cons.*102. *nu.*4. *ver. sed iis non obstantibus, eod. lib.*1. vbi loquitur, quando comprobatio esset per verbum *observari sancimus, vel iensemus*, quæ sunt verba cõstitutionis. † Si vero Papa non confir- 26 masset tale priuilegiũ, tunc Ecclesia haberet præscriptionẽ centenariã contra laicos, sed non contra Ecclesiã ita Fel. in *c.ad audientiã, n.*28. *v. demũ nota tria, de præscriptio.* † Declara; quia sunt multi 27 casus, in quibus præscriptio tunis ciuilis habet locũ contra Ecclesiam, prout in actionibus inuentis de iure ciuili cum certo spatio temporis; quia Ecclesia non potest vti tali actione, nisi cum suo termino, & suis qualitatibus. Fel. in *c. de quarta de præscr. in fi.v. vltimo tene menti*, vbi dicit esse singulare. † Restringe contra Ecclesiã 28 non valentem agere, puta quia Papa induxit reseruationes Ecclesiarũ, contra quas Ecclesia superior debuit agere, vt exhiberent obedientiã. Abbas *d.cons*101. *In quæstione, n.*5.*v. sed iis nõ obstantibus lib.*1. vbi in simili adducit exempla de filiofamilias viuente patre, de vxore viuẽte marito; quia nõ currit præscriptio, ex quo non possunt agere. † Restringe; quia non currit præscriptio con- 29 tra Ecclesiã vacantem, vel habentẽ Prælatum inutilem, donec durat vacatio, vel Prælatus inutilis est. *c.*1. *& c.*4. *de præscr.* Abb. *d. cons.*101. *n.*6.*v. ad idem lib.*1. † Restringe; quia non præscribitur cõ- 30 tra Ecclesias inferiores per quæcunq;, quæ faciat Papa etiã per mille annos; quia si cõfirmatio, vel collatio, vel institutio spectat ad Ecclesiam inferiorẽ, & Papa confirmet, conferat, vel instituat, vltra 40. annos non inducitur aliqua præscriptio. Abb. *d. cons.*

31 101.n.6.v.nec Papa exercendo,lib.1.† Restringe in iis,quæ sunt facultatis meræ,puta visitandi,corrigendi,&c. quia ista nō perduntur per non factū,neq; inducitur præscriptio,neq; consuetudo con-
32 traria. Abb.d.cons.101.n.7.ver.quinimo,lib.1.† Restringe; quia non præscribit contra Ecclesiā malæ fidei possessor. Abb.d.cons.101.
33 n.6.v.præterea,lib.1.† Restringe, quando agitur de præscriptione Ecclesiæ contra Ecclesiā;quia 30. annis præscribit vnus Episcopus contra alium partem diœcesis, c.placuit,v.in Canonibus,16.q.3.
34 †Declarat Couar.in 2.parte relectio.c.possessor,de reg.iur.§.2.vbi latissime adducit pro,& contra,tandē dicit n.3. quod iste Canon est
35 correctus per c.de quarta.de præscr.† Amplia in præscriptione contra ius cōmune; quia requirit tempus 40.ann. Gem.cons.123.n.3.
36 vsq; in fi.v.circa primum.† Amplia in reali, vel hypothecaria, quādo idem debitor possidet res hypothecatas.Bal.cons.4.Factum tale est,quidam Lucius,n.3.v.si autē iste,lib.3.vbi, quod hoc procedit de
37 iure ciuili;secus de iure Canonico; quia nunquā præscribit mala fidei possessor.† Extende; quia pater debitor filiæ in legitima, & hæredes patris præscribunt in hypothecaria contra creditricem filiam spatio 40. annorū. Bal.cons.231. Quidam Rigutius,lib.4.
38 in pr.† Extende; quia in hypothecaria, vel reali contra legatariū requiritur præscriptio 40. annorū postquā semel fuit interrupta præscriptio; quia si hæres debitor habuit bonam fidem, iterum cœpit præscribere, & lapsus 40. annorū sufficit post litem contestatā,si aliud non fuit actum. Ang.cons.299. Quidā Ciccolus,in pr.
39 Cuma.cons.147.Domina Contessia, in pr.† Extende; quando debitor præscribit contra creditorē,requiruntur 40. anni. Crau.cons.
148.n.6.ideo si possidet rem hypothecatā,non præscribit minori spatio. Alex.cons.138.Lancellottus prope fi.n.6.v. cū ergo bona lib. 2.q.
40 est Ang.Aret.repetitū inter consilia Ang.Aret.cons.68.† Declara,nisi extaret statutum, q̄ decē annis præscribatur in hypothecaria; quia tunc exceptio releuaret, q̄ intellige, nisi esset contra
41 ignorantē; quia cōperit restitutio in integrū, vel nisi esset interrupta. Ang. Aret.cons.d.68.Lancellottus,n.11.& seq.† Amplia;quia vbi est iuramentū,durat præscriptio 40. annos, necante perfici-
42 tur.Grat.cons.41.in pr.lib 1.† Amplia; quia de iure Canonico contra Ecclesiā, siue agatur de Ecclesia ad Ecclesiā, siue de profanis & laicis contra Ecclesiam, hodie 40. anni sunt necessarii. Zab.
cons.118.n.10.v.ad quod facilis. Ang.Aret. cons.13. Videtur primo,n.18.
43 & seq.v. non obstat vltimum Couar. super 2.parte relectio. c.possessor,de reg.iur.in §.2.n.5.v.cæterum.† Declara; quia circa mobilia,quæ triennio,vel quadriennio præscribuntur, nihil est immutatum etiam quoad Ecclesiam,sed solū quoad præscriptionem immobilium,ita Ang.Aret.d.cons.13.n.20. & seq.Fel.in c.ad audientiam,nu.
26.ver.limita quarto,de præscr.vbi admittit,præterquam in Ecclesia habente fiscum;quia mobilia non præscribuntur, nisi 40.annis,
44 vel centum.† Amplia contra fiscum in acquisitis, & incorpora-
45 tis;quia requiritur præscriptio 40. annor.Boer.dec.264.num.21.† Extende in quocumq; fisco siue Ecclesiastico, siue seculari, etiā
46 quoad mobilia,secundū Fel.d.c.ad audientiā,n.26.de præscr.† Amplia contra dotē,& actionē dotis, non solū quoad actionem de dote,sed etiam quoad hypothecam.Bald.cons.4.lib.3. & cons.231.
47 lib.4.† Incipit aūt hæc præscriptio contra dotem ea die,qua mulier potest agere.Bald.Nouel.de dote in 7.parte in primo speciali, col.
2.v.sed contra prædicta,col.4.v.& hinc est.Balb.in tract.de præscriptio.in
48 1.parte sextæ partis prin.16.casu,nu.10.† Extende; quia imo contra actionem dotis præscribitur spatio 30.annorum.Bald.d.cons.232.
lib.4.Bald.Nouel.de dote in 7.parte pr.col.2.v.sed contra prædicta, & v.
& hoc est.Balb.in tract.præscrip.in 4.parte prin.q.1.n.2.& latius in 6.
* parte in 16.casu,n.10.& hæc videtur magis * communis opinio.†
49 Amplia,contra castrum, & vniuersitatem vt inducatur præscri-
50 ptio,quia requirūtur 40.anni.Iaf.cons.101.lib.4.vbi plura.† Extende contra rempublicam,& communitatem; quia præscribitur immunitas 40.annis,& cum titulo.Bald.cons.257. Quæstio ver-
51 tens,lib.2.late Ruin.cons.217.n.13.lib.1.† Amplia; quia etiam si Archipresbyter prætendit præscripsisse iurisdictionē contentiosam contra Episcopū ex consuetudine,debet probare titulū colorātū cum præscriptione 40.annor.sine titulo vero requiritur tem-
52 pus immemorabile.Abb.cons.25.Attingā ista,in pr.lib.1.† Amplia; quia etiā tertius possessor cū titulo,& bona fide nunquā præscribit etiam in hypothecaria contra Ecclesiā, nisi spatio 40. annorum,ita Abb.cons.32,Videtur pr mo,col.2.circa fi.v.aut agitur contra
53 extraneū.lib.1.† Extendit Abbas, vbi supra, etiā si extraneus non habeat titulū ab hærede,sed alleget præscripsisse contra hæredē, & Ecclesiā legatariam; quia semper contra Ecclesiā requiruntur
54 40.anni.† Amplia;quia in legatis ad pias causas semper requirūtur 40. anni, prout in Ecclesia, siue legatū sit pro anima siue pro
55 pauperibus vel captiuis.Abb.cons.54.Videtur primo,n.2.lib.2.† Extende; etiam si pauperes sint incerti Abb.d.cons.54.n.2.lib.2.vbi probat Feder. de Sen. contrarium tenentem. † Limita in tem-
mobilibus;quia sufficit triennalis secundum * communem,licet contrarium teneat Hostie.in c.1.de in integ.restit. prout refert Couar.in 2.parte relectio.c.possessor,de reg.iur.§.2.n.5.ver.cæterum. Fel.in c.de quarta,in fin.ver. vltimo tenementi, de præscript. vt dicit * communem.† Declara tamen ; quia limitatio non procedit contra Ecclesiam habentem fiscum; quia contra fiscum mobilia non præscribuntur, nisi 40. annis. Fel in c.ad audientiam,de præscript.n.26.
ver.limita quarto.† Limita ; quia nunquam currit præscriptio ad fauorem eius,qui promisit dotem,vel fecit aliam obligationem, quia cum sit malæ fidei,non præscribit.Vide supra, Præscriptio non procedit sine bona fide,& quis dicatur bonæ fidei,vel malæ fidei. Concl.511.

Præscriptio, & consuetudo contra Ecclesiam requirit 40.annos,& quando secus. Concl.557.

PRÆSCRIPTIO † vt procedat contra Ecclesiam, requirit tempus quadraginta annorum. Vide Concl.prox.præced.† Amplia, vt idem sit in consuetudine ; quia ad hoc, vt noceat Ecclesiæ,debet esse præscripta per annos 40. secundum ius Canonicum, licet de iure ciuili magis * communiter teneant Doctores, quod sufficiunt decem anni in consuetudine etiam contra Ecclesiam ; sed tamen in hoc standum est iuri Canonico, ita Alex. cons.5.Si vera sunt,n.8.& 9.v.tertio quia præsupponitur lib.5.† Declara tamen; quia licet si laicus alleget contra Ecclesiam consuetudinem præscriptam,debeat probare illam per 40.annos;secus tamen est è conuerso, quando Ecclesia allegat consuetudinem præscriptam contra laicum ; quia sufficiunt decem anni.Alex.d. cons.5.n.9. circa fin. ver. & licet quando Ecclesia lib 5.† Extende; quia ampliatio procedit etiam in materia feudali, quando est differentia inter ius Canonicum, & ciuile ; quia ratione iuramenti seruandum est ius Canonicum.Alex.d.cons.5.n.10.v.accedit etiam, lib.5.& sic præscriptio consuetudinis debet esse 40.annorum.† Declara tamen: quia quando consuetudo est contra ius commune,requirit 40.annos: si vero præter ius commune,sufficiunt decem anni:sed si contingat, quod prima præscriptio esset contra ius commune,in qua inducēda necessario fuerunt necessarii 40.anni,si modo agatur de contraria consuetudine inducenda contra iam præscriptum per 40.annos : tunc sunt necessarii alii 40. anni ad tollendam consuetudinem Ecclesiæ acquisitam et eadem ratione,plene Alex. d. cons.5.n.11.v. nec istis obstat, lib.5.cum seq.& maxime n.13.v.sicut ergo.

Præscriptio 40. annorum contra Ecclesiam completur vnico rectore Ecclesiæ,& quando secus. Concluf.558.

PRÆSCRIPTIO † contra Ecclesiam, quæ completur spatio 40. annorum,vt est acquisitionis iuris patronatus cum titulo,potest compleri in vnico rectore, qui vixerit per 40. annos. Fel.cap. Sen.cons.234.col.2.in fi.v. ad id,quod quæritur tertio loco.† Restringe in vsucapionibus,& etiam, quādo de præscriptione quasi dotalitii, vt quia Ecclesia habet solum publicianam, non rei vendicationem;quia præscriptio ordinaria contra priuatum habet locum, late Balb.de præscriptio.in 5.parte principali,n.12.& seq.† Limita,quia præscriptio contra Ecclesiam viuente Prælato,qui male alienauit,sed incipit tempore successoris,tex.cum gl.in cap.si sacerdos, 16.q.3.gl.fi.in c.2.de præscr.vbi etiam Imol.gl.in c.1.de restit.in integ. in 6.Innoc.in c.cum ex literis,de restit.in integ. Bart. in l.qui fundum. §.si tutor.ff.de vsuc.pro empt. Ang.Aret.in §.1.v.& idem in Prælato,de vsuc. Balb.tract.de præscrip.in 5.parte prin.nu.8.† Extende; quia non currit contra Ecclesiam,quando non habet Prælatum, vel habet quando est inutilis ad agendum.cap.1.c.auditis, & c.de quarta, de præscr.† Et quod dormiat præscriptio contra Ecclesiam vacantem. Bart.in l.naturaliter.§.fi.v.item reperio.ff.de vsuc. Fel.in c.1.col.1. & 2.de præscr.† Extende idem, quando Prælatus Ecclesiæ fuit captiuus, vel carceratus,c.si sacerdos, 16.q.3. de quibus omnibus bene gl.in c.prima actione.16.q.3.Abb.in c.ex transmissa,col.2.v.nec tutius casus,de præscrip.† Extende,vt procedat etiam in bonis communibus Ecclesiæ cum Capitulo. Abb. d. c.de quarta,col.1.de præscr.

Præscriptio in reali, & hypothecaria requirit 40.annos,& quando secus. Concl.559.

PRÆSCRIPTIO † in actione reali, vel hypothecaria requirit 40.annos completos, q̄si debitor ipse possideret res hypothe-
catas

catas de iure ciuili, de iure autem Canonico nunquam præscribit; quia est malæ fidei possessor. Bald. in *cons.* 4. *Factum tale est. quidam Lucius, n.* 3. *v. si autem iste ageret, lib.* 3. Cuma. *cons.* 147. *in pr.* Fulg.
2 *cons.* 83 *Bonaccursius, col.* 3. *v. illud postremo.* † Contrarium, quod imo creditor possidens iure pignoris, & hypothecæ nunquam præscribat. Bald. *cons.* 342. *Super eo quod quæritur, per tot. lib.* 1. Vide, *Præscribere nō potest possidens pignus, vel hypothecā conductor, & similes.* Cōcl.
3 539. † Declara; quia præscriptio non habet locum in malæ fidei possessore, si habens hypothecā ignorauit; secus si sciuit, ita vide-
4 tur tenere Cuman. *cons.* 147. *per tot.* † Fulg. *d. cons.* 83. *n.* 2. aliter distinguit; quia si debitor sciuit, prout in filio hærede, qui scit teneri ad supplementum legitimæ aliis filiis, nunquam præscribit. † Extende; quia quod dicitur, cōtra hypothecā præscribi nō posse, nisi per 40. annos, procedit etiā in tacita hypotheca; ideo sicut filius habet hypothecā pro legato, & quilibet alius; ita filius habet etiam pro supplemēto legitimæ sibi debitæ. Fulg. *d. cons.* 83. *col.* 3.
5 *v. illud postremo*, vbi, q̄ non præscribitur ista hypotheca contra filiū, nisi per 40. annos. † Restringe in præscriptione hypothecariæ, q̄n is, qui præscribit, est dominus rei ex empto, quæ per aliū fuit hypothecata; quia non est realis, nec circa rē, sed est iuris incorporalis, ex quo res est præscribentis; ideo sufficiunt 30. anni.
6 Bal. *cons.* 180. *Præsuppositis verbis, li.* 1. *in pr.* Vide Concl. prox. sequēt. † Amplia; in tantū requiri 40. annos ad præscribendā hypothecā, vt si completa sit præscriptio cōtra personalē, nihilominus hypothecaria subsistat; quia præscriptio in personali non offendit hypothecariam actionē. Fulg. *cons.* 234. *Dominus Iacobus, colum.*
8 *pen. v. extra vero propositā.* † Extende, vt procedat, etiā si statutum, vel lex inducat præscriptionē contra actionē personalem, vel in rem; quia adhuc non cōprehendet hypothecariam, etiam si statutum vtatur verbis generalibus; quia præscriptio est odiosa.
9 Fulg. *d. cons.* 234. *col. pen. v. extra vero propositā.* † Declara totam hanc materiam; quia præscriptio contra hypothecam habet quatuor tempora, vt dicit gl. in *l. cum notissimi. C. de præscrip.* 30. *vel* 40. *annor.* decem videl. annis præscribitur contra hypothecā inter præsentes, q̄n præscribens habet titulū, & bonam fidem: 20. vero annis inter absentes: 30. vero annis præscribitur sine titulo, quando est tertius, qui possidet, sed si possidet debitor, vel hęres eius, vel al-
10 ter creditor, tunc requiruntur 40. anni. Abb. *cons.* 14. *Videtur primo, col.* 2. *v. hinc dixit not. gl. lib.* 2. † Amplia; quia præscriptio rei feudalis procedit per longissima tēpora cum titulo, & consensu do-
11 mini. Signo. *cons.* 152. *nu.* 3. *v. præterea ipsi de sancto Stephano.* † Limita, quando quis possidet cū titulo, puta emptionis à creditore habente rem adiudicatam, vel alias, quando tertius possidens habet titulum; quia præscribit hypothecam anteriorem decem annorum inter præsentes. Bald. *cons.* 253. *Illustris dominus, n.* 3. *v. in contrarium, lib.* 1. Abb. *cons.* 14. *n.* 2. *v. hinc dixit, lib.* 2.

Præscriptio contra hypothecam an realis, vel personalis, vel mixta, & quanto tempore præscribatur hypotheca Concl. 560.

1 PRÆSCRIPTIO † contra hypothecam, quam quis habere prętendit in re mea, empta ab eo qui prius hypothecauerat, dicitur circa ius, quod est incorporale, & circa actionē personalem, non autem dicitur præscriptio circa rem, vel corporalia; ideo statutum inducens præscriptionem circa bona, & corporalia, eo
2 casu non procederet in præscriptione hypothecæ. Bald. *cons.* 180. *Præsuppositis verbis, in princ. lib.* 1. Castr. *cons.* 10. *Si vera sunt. vers. nunc obstat, sub num.* 7. *lib.* 1. & hanc partem tenet Fulg. *cons.* 234. *Dominus Iacobus, colum. penult. v. extra vero propositam.* † Contrarium, quod imo præscriptio circa bona stabilia comprehēdat hypothecam, quæ est in ipsis bonis. Bald. *cons.* 463. *Recolo me, alias. lib.* 5. cui subscripsere Christophorus de Castilliono, Ioan. de Castilliono, & Gualterus de Zaziis, vbi distinguit, quod licet appellatione bonorum non veniant iura, & sic hypotheca in abstracto, bene veniunt iura in concreto contra bona præscripta, & hanc partem tenet Castr. *cons.* 336. *Dubium facit, in fi. lib.* 2. vbi quod secundus creditor, qui habuit insolutum bona hypothecata alteri inter præ-
3 sentes 10. annis præscribit cum titulo bona, & hypothecam, & ita tenet etiam Alex. *cons.* 126. *In causa, & lite in pr. lib.* 2. † Amplia; quia præscriptio est odiosa, & quibuscunq; verbis generalibus inducatur contra actionem personalem, vel in rem, non com-
4 prehendit hypothecam. Fulg. *d. cons.* 234. *col. pen. v. extra vero.* † Et quanto tempore præscribatur hypotheca bonorum per tertium possessorem bonorum hypothecatorum, late Neguſ. *de pignor. in*
2. *membro* 6. *partis*, vbi late distinguit. Vide Conclusionem proximè præcedentem. † Limita; quia ad præscribendam hypothe-
5 cam quam habet creditor in bonis possessis per tertium possessorem, requiruntur 30. anni, quando cessat titulus. Castr. *cons.* 90. *in fin. lib.* 2. † Extende, quia præscriptio valet contra instrumentū, 6
& hypothecam spatio longissimi temporis, & sic per lapsum 50. annorum, res est clara. Castr. *cons.* 169. *Viso puncto, n.* 3. *lib.* 2. † Exten- 7
de, etiam si tertius possessor habet titulum, & fidem bonā; quia non præscribit contra creditorē habentem hypothecam cum constituto minori spatio 30. annorum; quia licet inter præsentes præscribatur decem annis cū titulo, & viginti annis inter absentes, & etiam contra hypothecam; secus, q̄n habens hypothecam habet etiam constitutum. Afflict. *dec.* 139. † Extende; quia si com- 8
pleta est præscriptio, licet post completam fiat statutum (prout contigit Pergomi) quod deducantur certa tempora, quæ de iure communi non debebant deduci, non se extendit statutū ad præscriptionem completam, neq; tollit exceptionem iam natā; secus si exceptio esset oriunda; quia bene statutū haberet locū. Castr. *d. cons.* 169. *Viso puncto, n.* 3. *v. nec obstat, lib.* 2. † Restringe, quia 9
regulariter habens titulū inter præsentes præscribit spatio 10. annorū, & inter absentes spatio 20. annor. Castr. *cons.* 70. *in fi. lib.* 2. *& cons.* 336. *in fi. lib.* 2. Alex. *cons.* 220. *Ponderatis iis, in pr. & per tot. lib.* 6. vbi, quod non obstat *Auth. malæ fidei C. de præscr.* 30. *ann.* quia non habet locū in particulari successore; quia mala fides venditoris nō nocet singulari successori emēti. † Restringe; quia debitor nō 10
præscribit hypothecā nisi per 40. annos. Castr. *d. cons.* 70. *in fi. lib.* 2. † Limita; quia præscribitur solū spatio 30. annor. contra hypo- 11
thecam; q̄n vendens rem hypothecatam sciebat se hypothecasse eandē rem, quā vendidit prius tertio; quia mala fides venditoris in hoc nocet singulari successori, vt nō sit locus præscriptioni 10. annorū inter præsentes, & 20. inter absentes *d. Auth. malæ fidei. C. de præscr. long. temp.* ita videtur tenere Alex. *cons.* 83. *Viso processu, n.* 2. *in fi. v. nec etiam obstat, lib.* 2. Alex. *cons.* 54. *Circa primum, in fin. n.* 10. *& seq. ver. quo autem*, & iterum *cons.* 77. *Viso, n.* 3. *ver.* 2. *respondeo, lib.* 6. † Contrarium expresse tenet Alex. *d. cons.* 83. *Viso processu, nu.* 7. *&* 12
seq. v. vlterius etiam lib. 6. vbi, quod emptor cum titulo, quando habuit titulum & possessionem, præsumitur bonæ fidei, & præscribit inter præsentes spatio 10. annorū, & inter absentes spatio 20. annorū, & *n.* 11. quod *d. auth. malæ fidei. C. de præscr. long. tem.* habet locū in præscriptione dominii, vel actionis ad dominium, non autē hypothecæ, & ibi apostilla in *ver. non autem*, allegat Oldrad. *cons.* 19. Alex. *cons.* 220. *n.* 2. *lib.* 6. Neguſ. *de pignor. parte* 6. *memb.* 1. *n.* 2. quibus adde plene Balb. *de præsc. parte* 3. *q.* 12. *n.* 7.

Præscriptio emphyteusis quanto tempore inducatur. Concl. 561.

1 POSSIDENS † feudum, vel emphyteusim per 30. annos, & præstans seruitium præscribit etiam sine alia inuestitura, quando feudum, vel emphyteusis est laici; secus si esset Ecclesiæ, & ageretur cum Ecclesia. Cuma. *cons.* 64. *Titius & Sempronius, in fin.* Vide
2 Conclusionem proximè sequentem. † Contrarium, quod requirantur 40. anni, vt possidens rem emphyteuticam, & non soluēs canonem per 40. annos præscribat libertatem non soluendi, tenet Bar. in *l. competit. C. de præscr.* 30. *vel* 40. *ann.* reprobata glos. ibi, eo quod omnis actio tanto tempore tollitur, *l. omnes. C. eod. tit.* † 3
Declara; quia verior videtur opinio Bart. quod requirantur 40. anni; & ratio potest esse; quia dominus retinet ciuilē saltem per decem annos; quia ipsa retinetur tanto tempore; & ideo cum nō possit inchoari præscriptio, nisi postquam verisimiliter per obliuionem 10. annorū perdiderit ciuilem. Ias. in *l. seruum*, quæ est *l.* 1. *C. de seruis fugit.* quasi ad fin. vbi dicit hoc esse vtile, & multum notandum in practica; quia quando allegatur præscriptio completa 30. annorū, ad eam excludendā dominus debet replicare de possessione sua ciuili retenta, quæ retinetur etiā per absentē, licet alius naturaliter possideat, *l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acq. possess.* † Declara; quia ad hoc, vt quis possit præscribere vti- 4
le dominiū tantū, prout emphyteuta, vel colonus conducēs vltra 10. annos, necesse est, quod primo ante præscriptionē teneret rem præscriptam eo titulo, alias tanquā talis præscribere non potest. Alex. *cons.* 118. *In causa & lite, n.* 13. *&* 14. *v. aut pars aduersa, lib.* 2. vbi *n.* 15. quod si vellet, postquā præscripsit formiter vt vasallus, etiam præscribere tanquā liber, censetur renunciare primæ præscriptioni, & debet de nouo incipere. † Limita in emphyteusi Ec- 5
clesiæ; quia 30. annis nō præscribitur. Cuma. *d. cons.* 64. *in fi.* † Re- 6
stringe limitationem, q̄n ageretur de emphyteusi Ecclesiæ non contra Ecclesiā, sed inter laicos; quia præscriptio 30. annorū quoad illos sufficit. Bald. *cons.* 180. *Præsuppositis verbis, n.* 2. *v.* 2. *casu, lib.* 1. † Limita: quia si is, qui præscripsit rem vti emphyteuticam; si tamen post præscriptionem non vult recognoscere Ecclesiā domi 7
nam directam, censetur renunciare præscriptioni. Alex. *cons.* 118.

In causa

☞ *In causa, & lite, n.15. v. quinimo, lib.2.* Vide, *Emphyteusis an possit præscribi. Concl.228.* Vide, *Census annuus quomodo præscribatur. Concl.195.* Vide, *Præscribi an possit annua præstatio, & quanto tempore. Concl. 545.*

Præscriptio rei feudalis quanto tempore inducatur. Concl.562.

1 REGVLA† est, quod feudatarius, vel emphyteuta non præscribit dominium directum contra dominum. Fulgo. *cons.234.*
2 *Dominus Iacobus, col.pen. in fin.* † Amplia; quia feudatarius, qui nō potest alienare rem feudalem, nō etiam potest pati præscriptionem in præiudicium directi domini, Bart. *cons.189. Primo queritur col.fin.nu.15. ver. sed an dicta ciuitas, lib.1.* Abb. *cons.82. col.4. ver. præterea sicut currit, nu.7. lib.1.* † Extende, quia dato, quod induci posset præscriptio contra feudatarium circa iurisdictionem per annos triginta; tamen non inducitur contra dominum supremum, nisi tanto tempore, quantum requiritur; ideo contra Ecclesiam Romanam requiritur præscriptio centenaria, vt sibi præiudicet præscriptio contra suum feudatarium Bart. *d. cons.189. Primo queritur,*
4 *col.fi.n.16. v. oportet ergo.* † Item, vt præscriptio completa cōtra feudatarium Imperatoris noceat Imperatori, debet probari scientia, & patientia Imperatoris, plene Alex. *cons.16. In causa & lite, n.*
☞ *13. & seq. ver. insuper respondeo. lib.5.* Vide plenius, *Fideicommissum an præscribi possit. Concl.289.* Vide, *Feudum qualiter præscribatur. Conclu.*
5 *213.* † Extende in tantum, vt etiam si essemus in iis, quæ ex cedant memoriam hominum, non præsumatur scientia Imperatoris, vel Papæ absentis secundum vnam opinionem, quam Alex. *d. cons.16. n.18. v. posset etiam negari, lib.5.* sequitur Crauet. *de antiquit.*
6 *temp. in 4. parte, §. absolutis, n.20. & seq.* † Imo ad hoc, vt præscriptio rei feudalis Ecclesiasticæ contra laicum infeudatum procedat, necesse est, vt præscribens possederit eam rem formaliter tanquam feudalem Ecclesiæ, & tāquam vasallus Ecclesiæ, ita quod appareant seruitia facta domino per illud tempus ab ipso possidente tanquam à vasallo, alias non procedit præscriptio 30. annorum. Alex. *cons.196. Viso themate, n.3. in fin. ver. & ideo possessores. & nu.4. & n.7. ver. aut vult dicere, lib.2.* allegat text. *in cap. 1. §. si quis per triginta, in ver. vt feudum*, vbi Bald. *tit. si de feud. fuerit controu. inter domi. & agnat.* & repetit. *cons.118. In causa, & lite, num.14. & seq. ver. pri-*
7 *mo quia, ead. lib.2.* † Quin etiam data præscriptione contra feudatarium Ecclesiæ per 30. annos; posset tamen Ecclesia, contra quam finaliter non est præscriptum per 40. annos, non velle admittere præscribentem in vasallum, sed velle primum vasallum habere, nisi præscribens præscripsisset vasallagium per 40. annos; quia tunc non posset Ecclesia eum recusare, ex quo per 40. annos recognouit eum in vasallum; secus si minori tempore. Alex. *d. cons 169. n.4. & seq. ver. & dato quod, lib.2.* allegat Hostien. &
8 Ioan. And. *in cap. ad audientiam, de præscript.* † Declarat apostilla ad Alex. *d. cons.169. nu.4. lib.2. in ver. tamen*, vt procedant prædicta de iure feudorum, sed si de consuetudine esset, quod feuda possent
9 alienari, secus esset. † Cautelam dat Alex. *d. cons.169. n.5. vnde dicit, lib.2.* quod vasallus Ecclesiæ, contra quem alius per 30. annos præscripsit, & propterea succubuit, faciat mouere Ecclesiam cōtra præscribentem; quia potentius est ius Ecclesiæ, & contra eam non sufficit tempus 30. annorū; & quia Ecclesiæ, etiam si contra eum esset præscriptum, competit restitutio in integrum; & iterum, *num.7 in fin. & num.8. ver. vnde si dictus A. intentaret*, vbi dicit, quod isto casu cōsequitur feudatarius expersona alterius, quod
☞ non consequitur ex sua. Vide plenius, *Præscriptio 40. annorum contra Ecclesiam, quando sit necessaria. Concl.556.* Vide plene Soc *Reg.13. Alienari in alium prohibita, nec vsucapi, nec præscribi possunt*, vbi limitat duobus modis.

Præscriptio 40. annorum tollit omnem actionem indistincte, licet detur restitutio in integrum ignoranti, & quomodo. Conclus.563.

1 PRÆSCRIPTIO† 40. annorum, seu lapsus temporis 40. annorum tollit querelam falsi, *l. querela C. de falsis.* Bal. *cons.142. Dominantibus magnificis, num.2. ver. item elapsi sunt, lib.1. c. ad aures, de præscript.* Abbas *cons.101. In quæstione, num.5. lib.1.* Alex. *cons.4. Videtur*
2 *inspectus, in princ. lib.2.* † Amplia; quia tollit omnem actionem personalem; quia de iure ciuili etiam sciens se esse debitorem præscribit liberationem spatio 40. annorum. Bald. *cons.319, Queritur,*
3 *an sciens lib.1.* † Amplia; quia tollit censum annuum perpetuum, si per quadraginta annos non fuit solutum à bonæ fidei possessore. Bald. *cons.314. Ad euidentiam præmittendum. num.3. ver. præmitto*
4 *vlterius, lib.3.* † Extende, vt procedat, etiam si venditio rei censuatæ fiat cum pacto, quod emptor teneatur ad censum; quia si erat tempore venditionis præscriptum per 40. annos, potest emptor se tueri præscriptione, non obstante pacto Bald. *cons.313. Propter, quod antiquitus, lib.3.* vbi in fin. *ver. ex iis concluditur*, vult, quod emptor suppleat pretium venditori in eo, quod minori vendidit propter pactū. † Amplia; quia tollit legarum etiam ad pias causas; quia sicut præscribitur contra Ecclesiam tanto tempore; ita contra piam causam, text. in *Auth. de Ecclesiastis tit. §. eam imporibus.* Bald. in *Authen. quas actiones. C. de sacrosanct. Eccles.* Abbas & Felin. late in *cap. de quarta, de præscriptio.* Tiraquel. *tract. de priuil. causæ priuil.139.* quod procedit non probata aliqua interruptione. † Amplia; quia præscriptio 40. annorum maxime deducta à infantili ætate tollit nedum omnem actionem, sed etiam procedit non obstante impedimento hostilitatis, & pestis, nisi constet, quod cessante impedimento non egissent; ideo debuerunt protestari, alias impedimentum non tollit præscriptionem. Alexan. *cons.151. Viso themate, in fi.n.7. & seq. ver. non omitto, lib.2.* † Extende, quia contra præscriptionem 40. annorum non datur restitutio prætextu ignorantiæ. Alex. *d. cons.151. n.8. & seq. v. & posito etiam, d.*
2. vbi reddit rationem; quia ex ea datur plenissima securitas, quæ tollit omnem molestiā etiam in via iuris; ideo tollit restitutionē in integrum, & ibi apostilla in *ver. attamen*, dat plurimos cōcord. & dicit hanc veram * opinionem, quam Alexan. confirmat *cons.*
163. *Viso processu, n.7. v.2. non deberet, lib.2.* Vide infinitos citatos per Tiraq. *de retract. lignag. n.37. & seq. ver. contrarium tamen, in §.35. gl.*
4. † Contrarium tenet per plura Alex. *cons.71. Videtur prima cons. deratione, n.3. v. quod autem ignorantia, lib.1.* vbi quod datur ex ignorantia restitutio etiam aduersus præscriptionem 40. annorum, & ibi plena apostilla citat infinitos in *ver. ignorantia*, quos videas; quia infiniti sunt, prout infinitos citat Tiraq. *de retract. lignag. n.*
35. *& seq. ver. nonum, & postremum, in gl.4.* † Declarat Alex. *d. cons.71.* quod restitutio datur contra præscriptionem decem, vel viginti, aut triginta annorum, vel quod extensio est vera. † Declarat Tiraq. *de retract. lignag. §.35. gl.4. nu.43. & seq.* quod laplo quadriennio non datur; quia quadriennium non incipit currere, nisi scienti, alias nullus esset certus de dominio suo, sed apostilla ad Alex. *d. cons.51. in v, attamen, lib.2.* dicit ex mente Tiraq. vbi supra, ita demum dari restitutionem aduersus 40. annorum præscriptionem ex capite ignotātiæ, si concurrat alia præsumptio cum ignorantia, & satis æqua; prout si minor, si Ecclesia, si collegium, aut alia præsumptio. Vide, *Restitutio in integrum non datur post quadriennium, & quando secus. Conclus.298.* Vide Conclusionem proxime sequentem.

Præscriptio 30. annorum tollit omnem actionem, & quando secus. Concl.564.

PRÆSCRIPTIO† & lapsus triginta annorum tollit omnem actionem de iure communi, *l. omnes. C. de præscrip. 30. vel 40. annor.* Alex. *cons.4. Videtur inspectis, in princ. lib.2.* † Et ideo condemnatus ex laudo ad vendendum intelligitur condemnatus, quatenus is, cui debet venditio fieri, petat intra 30. annos, & prius offerat. Corn. *cons 176. Ad euidentiam, col.2. & 3. li.1.* † Amplia; quia tanto tempore præscribitur officium iudicis etiam nobile. Bart. in *l. sicut. C. de præscriptio. 30. vel 40. ann.* Ant. de Butr. *cons.26.* † Amplia; quia Florentiæ ex forma statutorum *lib.2. rub. de præscript. cap.*
30. præscriptio 30. annorum excludit ab omni iure, actione & prosequutione. † Amplia; quia tanto tempore præscribitur actio petionis hæreditatis, Alex. *cons.89. Viso puncto, n.7. v. aut vo-*
mus lib.2. † Amplia; quia eodem tempore præscribitur iuri agendi rei vendicatione. Alex. *d. cons.89 n.7. lib.2.* † Amplia; quia præscribitur actio publiciana 30. annis, Alex. *d. cons 89. num.7. lib.2.* †
Amplia; quia præscribitur etiam hoc tempore iuri petendi rei ordinem ad arbitrium boni viri. Vide, *Reductio ad arbitrium boni viri intra quantū tempus sit petenda Concl.68.* † Itē iuridicendi de nullitate, de quo est controuersia. Vide eandem Concl. *Reductio ses-*
citat. † Amplia; quia præscribitur iuri petendi possessionem constituto. Cast. *cons.173. Præsuppositis iis. n.2. li.2.* † Amplia; quia 30. annis præscribitur iuri exequendi sententiā, vel instrumentum, aut aliquid exequibile. Vtil. in *additio. ad Affli. dec.245. in fi. & 246.*
in fi. vbi allegat concor. † Amplia; quia præscribitur iuri agendi ad rescissionē contractus ex capite læsionis. Ant. de But. *cons.45. n.3. v.*
non obstant præscriptiones. † Declara tñ; quia sub ducitur tempus vt *neatur detrahere, & quæ non. Con.583.* † Amplia; quia is, q̄ possidet
tæ eius, qui fuit malæ fidei. Vide infra, *Præscribens quo tempore* sine titulo, sed bona fide p̄ 30. annos præscribit, & acquirit vtile dominiū, & si cadat à possessione, habet facultatem vēdicandi ā quocumq̄; excepto solo domino, vel eo, q̄ habet rē hypothecatā. Alex. *cons.238. Ponderatis, in pr. li.6.* † Extēde; quia imo secundū

Pet.Cyn.& Rayneriũ haberet rei vendicationẽ etiã contra verũ dominũ, is, qui bona fide possedit p 30. annos, & cecidit à possessione, vt refert Alex.*d.cons.*238.*in prin.lib.*6. Vide Conclusionẽ proximè præcedent.& Conclusionẽ proximè sequen. † Limita; quia ius excipiendi est perpetuũ; ideo contra exceptionem nũquã præscribitur. Vide, *Exceptio in quo differat ab actione. Concl.* 371.

Præscriptio tollit obligationem ciuilem,& alia,& operatur multa,& quando secus. Concl.565.

1 PRÆSCRIPTIO † liberat debitorẽ à ciuili obligatione, sed nõ à naturali; quia præscriptio est vsurpatio pro bono publico introducta.Bal.*cons.*485.*Punctus,super quo,lib.*2.Bart.*in l.fi.*§.1.*ff.rẽ rã tam hab.*vbi distinguit plures casus,& tenet opinionẽ Vitramontanorũ. † Contrariũ tenet Bar.in *l.cum quis.C.de iur. & fact. igno.n.* 15.vbi in fi.*v.breuiter*,tenet opin.glossæ,& Dyni, quod si per errorem facti est solutũ, non detur retentio; secus, si per errorem iuris.Iasibi *n.*14.*in fi.* vbi allegat plures concord. quod præscriptio tollit ciuilẽ,& elidit naturalem,plene Franc. Balb.*tract.de præscr.* 2 *parte*1.*q.*6.vbi in fin.videtur attestari de* communi. † Imo quod æquiparetur liberatio per præscriptionem liberationi factæ per pactũ,tenet Bal.*cons.*313.*Proponitur, quod antiquitus,ante med.v item* 4 *liberatio,lib.*3.† Declarat; quia præscriptio tollit actionẽ ciuilem, naturalẽ vero non tollit,sed elidit,& propterea videtur, q̃ sit inefficax.Fel.in *ca.ad aures nu.*5.*de præscript.* quod intelligit ibi *nu.*4.si præscribens velit,quod elidatur, alias non. Angel.Areti.*cons.*93. 5 *Nulli dubium,in princ.* † Extende; quia præscriptio non tollit,neq; elidit obligationem naturalẽ,quando est cum mala fide;& tunc non datur repetitio soluti,ita Feli.in *c.fin.n.*7.*ver.demum circa præ-* * *dicta,de præscrip.*& communem*dicit Bero.in *rub.de præscrip.n.*44. *6 *v.tu dicas*, vbi, quod omnes ita * tenent. † Declara secundũ aliquos; quia aut præsupponitur obligatio naturalis tantũ, & præscriptio elidit eã; aut præsupponitur obligatio naturalis cũ ciuili,& licet præscriptio tollat ciuilẽ,& elidat naturalem; tamen remanet fortior naturalis elisa isto secundo casu, quã primo; quia fuit iuncta semel ciuili, & fuit efficax ad agendũ; ideo isto casu nõ totaliter eliditur,quin remaneat effectus retẽtionis,ita tenuit Guil.de Cun.prout eũ refert Bart.in *l.cum quis,n.*17.*C.de iur.& facti ignor.*& plenius in *l.*1.*ff.de cond.indeb. n.*16.*&* 17. vbi plures allegat pro hoc, videlicet Placenti.Petr.Iacob. de Rauen. Cyn.& Guil. de Cun. & licet ipse reprobet defendendo gl. tamen non negat Bar.*n.*17. casus speciales esse, & ita videtur intelligere Bero.in *rub. de præscriptio.nu.*46.dum dicit Bart.hoc tenere ad aliud propositũ,& allegat rationẽ; quia multa facta tenent; ideo cum hæc actio semel produxerit actionẽ, quia iuncta cum ciuili non mirum,si fortior remaneat etiã sublata ciuili, quã remaneret, si 7 semper fuisset sola,& inefficax ad agendũ. † Restringe in criminalibus; quia præscriptio tollit obligationẽ ciuilem, & naturalẽ. Fel.ex mente Bart.quem refert in *d.c.ad aures, n.*5.*v.limita tamen,* 8 *de præscript.* † Restringe, nisi statutũ tolleret etiam naturalem fin-9 gendo solutionẽ.Fel.*d.c.ad aures,n.*5.*ver.limita etiam, de præscript.* † Restringe declarationẽ; quia quod dicitur præscriptionẽ elidere naturalẽ, est verũ, si præscribens velit; si vero nõ velit,non elidit;& ideo si soluat volens,& sciens non repetit. Fel. *d.c.ad au-* * *res,n.*4.*v.dum dicit Abbas,de præscript.* & hanc magis *communem opinionem dicit Alex.*cons.*228.*Ponderatis,in fi. lib.*6.vbi si habens pactum redimendi, cõtra quod 30.annis fuit præscriptũ;& nihilominus retrouendidit, non põt repetere; quia tuetur is, cui fa-10 cta fuit retrouẽditio,naturali obligatione non sublata. † Declara; quia licet præscriptio tollat, & perimat actionẽ; non tamen tollit exceptionẽ,vel replicationem.Fulg.*cons.*234. *Dominus Laco-* 11 *bus,col.pen.in fi.* † Declara; quia præscriptio nõ tollit actionẽ ipso *iure, sed ope exceptionis secundũ magis *communem,de qua 12 Alex.*d.cons.*228.*Ponderatis,in fi. lib.*6.† Amplia; quia præscriptio cõpleta æquiparatur veritati, & pacto, & inducit præsumptionẽ contractus obligatorii vltro citroq; in iis, quæ vltro citroq; sunt per 40.annos præscripta.Bal.*cons.*21.*Subtiliter tacta,lib.*4. vbi hoc 13 dicit procedere etiã in iis,quæ requirũt scripturã.† Amplia;quia præscriptio operatur, q̃ si testator mandat solui debita sua, non debent solui etiã in foro conscientiæ debita præscripta. Bal. *cons.* 14 313.*n.*2.*v. & facit ad prædicta,lib.*3.† Extende; quia si venditio fiat de re censuata cũ pacto,quod emptor soluat centũ,quando re-uera census erat præscriptus rẽpore venditionis, emptor nihilominus tueri põt præscriptione.Bal.*cons.*313.*Proponitur.quod,per tot.* vbi est casus *lib.* 3. vbi dicit, q̃ bene tenebitur emptor restituere 15 venditori id quod minori pretio soluit propter pactũ.† Amplia; quia præscriptio dominii operatur, vt dominium nouum præscriptum præferatur antiquo dominio.Anch.*cons.*419.*In causa,& quæstione,in fi.* † Declara; quia ampliatio procedit, donec præscri- 16 bens possidet, sed si cecidisset à possessione,& res præscripta per 30.annos peruenisset ad verũ dominum, vel ad eũ,qui haberet rem hypothecatã à vero domino,non posset præscribens ab istis vendicare, sed bene vendicabit à quocunq; alio, ad quẽ peruenisset.Alex.*cons.*238.*Ponderatis,in pr.lib.*6.† Amplia;quia præscri- 17 ptio non tollit dominiũ directum quoad totalẽ eradicationem, sed bene quoad effectũ.Fel.in *c.ad aures,n.*4. *ver.dum dicit Abb.de præscrip.*& hanc communẽ * dicit Bero.in *Rub. de præscript.n.*30.*in* * *fi.*& hanc magis * communem Couar. in 3 *parte relectio.ca.possessor,de reg.iur.*in initio *n.*2.*v.primum hinc facillime*, & ierum *in fi. ver.* * *verum prior sententia*, & communem * dicit Menoch.*de adipisc. re-* * *med.*4.*nu.*775. licet contra alleget multos. † Contrarium,quod 18 præscriptio 30. annorum Florentiæ tollat omne ius, tam de iure cõmuni,*l.sicut,cum l.seq.C.de præscrip.*30.*ann.* quã ex forma statuti, *lib.*2.*de præscrip.Rub.*73.& plures citat Couar.in 3.*part.relect.c.possessor,de reg.iur.* in initio *nu.* 2.*ver.cæterum,cum seq.* vbi hanc tuetur,& tollit contraria,& plures pro hac parte Menoch.*de adipisc.remed.* 4.*n.*776.*v.contrarium.* † Et pro isto contrario, quod præscriptio 19 30.annorũ tollat ius petendi supplementum mensuræ, quæ fuit promissa per venditorẽ emptori, quando emptor stetit per 30. annos, quibus nihil petiit,tenent*Dd.maxime Abb.in *c.per tuas,* * *de donatio.*sequitur Dec. *cons.*347.*Prima facie,in fi.* quæ præscriptio licet non possit inchoari contra hæreditatẽ iacentem emptoris; tamen sit sit cœpta cũ defuncto,perficitur ea iacente secundum veriorẽ & magis * communẽ opinionem, vt not.in *l.ea quæ.C.de* * *temp.in integ.restit.* Batt.in *l.Celsus, col.*4.*in prin.ff.de vsuc.* † Declarat 20 Ang.Aret.*cons.*93.*Nulli dubiũ,in pr.* quia præscriptio eius, qui non habet dominium, introducit dominium vtile, quod aduersatur directo,& præualet. † Extende; quia si præscribens cadat à pos- 21 sessione,non agit rei vendicatione, nisi qñ esset violenter spoliatus; quia tunc sine dominio ageret rei vendicatione, & sic est restrictio,ita Franc.Balb.*de præscript.in* 3 *parte pr.in* 2.*part.v.venio nũc,* *q.*6.*n.*7.*& seq.* † Extende; quia possessor malæ fidei nullum acqui- 22 rit dominiũ.Franc.Balb.*de præscript.in* 3.*p.pr.in* 2.*part.v.venio nunc, in* 6.*q.n.*8.† Restringe, nisi per statutum disponeretur contrariũ. 23 Bero.*d.Rub. de præscrip.n.*31.† Restringe multis modis per Fel.in *d.* 24 *Rub.de præscrip.* Ias.in *l.traditionibus,ff. de acq.rer.domin.& in* §.*omniũ, Instit.de actio.n.*72.† Restringe,quando præscribitur contra scien- 25 tem & patientem.Bero.*d.rub. de præscrip.n.*34.† Restringe in præ- 26 scriptione tanti temporis, quod memoria non extet in contrarium.Bero.*d.Rub.de præscriptio.nu.*37.Riminald.Iun.*cons.*26.*nu.*32. † Restringe quo ad modum vtendi re præscripta, & disponen- 27 di.Bero.*d.Rub. nu.*38.*de præscript.* † Declara; quia præscribens ac- 28 quirit solum dominium vtile, directum enim remanet penes eũ, contra quem fuit præscriptum, secundum magis * communem, * & de effectu huius dominii directi Couar.in 3.*relect.cap.possessor.*§. 1.*in princ.c.per tot.* vbi late. Vide Soc. *Reg.* 22.*Dominium directum ex præscriptione non transfertur*, vbi ponit Regulam, & quatuor fallentias.† Amplia: quia licet præscriptio nõ tollat ipso iure actio- 29 nem; tamen ope exceptionis reddit illam inefficacem Bal. in *l.*1. *C.si aduers.credit.& in l.sicut,col.*2.*in fi.C.de præscript.*30.*ann.in l.*1.*col.* 2.*C.de annal.except.*Fel.in *c.ad aures,col.*1.*de præscript.* Cast.*cons.*169. *Viso puncto,n.*3.*v.nec obstant not.per Bart.lib.*2.Alex.*cons.*177.*in causa, & lite,n.*13.*v.quæ præscriptio non tollit, li.* 6.† Extẽde in tãtum, quod 30 iudex potest ex officio repellere eum, contra quem est præscriptum, licet præscriptio nõ sit opposita. Abb.in *d.c.ad aures,de præscript.*& ibi Fel. *col.* 2.† Contrarium, quod si non opponatur ex- 31 ceptio præscriptionis,iudex non possit supplere. Guid.Pap.*deci.* 221.*& dec.* 22. Ang.in *l.super longi.C.de long. tempor.præscript.* † Am- 32 plia; quia præscriptio habet vim repudiationis.Cast.*cons.*181.*No-tandum,in fi.lib.*2.vbi,quod cum sit odiosa,non operatur vltra repudiationem; quia feudatarius licet passus sit præscribi partem suã feudi antiqui, succedit ex inuestitura mortuo alio feudatario,qui præscripserit sicut si repudiasset.† Amplia; quia præscri- 33 ptio 30.vel 40.annorũ tollit malam fidẽ.Bar.in *l.fi.in fi.C.vnde vi.* Affl.*decis.*40.*casus iste,col.*7.*v.imo ex possessione.* Dec.*cons.*266.*Ad exclusionem,col.fi.* Ang.Aret.*cons.*72.*In casu supradicto,in pri.n.*3.*& seq.* † Et quod tempus 40.annorum inducat bonam fidem. Alex.*cõs.* 34 16.*In causa,& lite,n.*26.*v.& ratione.li.*5.† Extende; quia tanto tem- 35 pore causatur bona fides etiam ex causis iniustis, gl. in *l.*1.*in v.re-cessit.C.vbi causa status*,sequitur Alex.*cons.*239.*Ponderatis,col.fi.lib.*6. Bald.*d.l.*1.cuius dictum pro notabili refert Ias.*cons.*72.*In causa,col.* 2.*ver.præterea,lib.*1.† Extende; quia ex lapsu tanti temporis 30.an- 36 norum sufficit allegatio bonæ fidei; quia præsumitur, vt supra. Bar.*d.l.fi.in fi.C.vnde vi*,sequitur ibi Saly.*c.col.fin.*refert, & sequitur Abb.in *c.fi diligenti.de præscri.* vbi dicit dictum Batt. esse singulare,

& menti

& menti tenendum, sequuntur etiam Bart. Ang. & Bald. in *l. super longi. C. de præscript. long. tempo.* Abb. *cons.* 89. *In quæstione, n. 5. v. & debet hoc casu, lib.* 1. Ang. Aret. *cons.* 72. *in princ. & cons.* 93. *Nulli dubium,*
37 *n.* 4. *& seq. v.* 2. *habuit.* † Extende; quia talis præscriptio 30. annorum etiam sine titulo procedit nedum de iure ciuili, sed etiam de iure Canonico. Balb. in *tract. de præscript. in* 2. *parte* 3. *partis princ. nu.* 9. vbi multa, & posset talis præscribens allegare titulum aliquem iustum, & poste a probare præscriptionem 30. annorum, & præsumeretur titulus. Ang. Aret. *cons.* 72. *nu.* 5. *& seq. v. nec in lon-*
38 *gissima, & cons.* 93. *in prin.* † Extende; quia licet malæ fidei possessor non præscribat; tamen intelligitur vsque ad 30. annos, lapsis vero 30. annis ex mala fide oritur bona fides præsumpta, & hanc * esse * communem Canonistarum, & legistarum limitationem
39 dicit Alba. *cons.* 28. *n.* 2. † Contrarium, vide supra *Concl.* 521. Vide,
☞ *Præscriptio nõ procedit sine bona fide, & quis dicatur bonæ fidei. Concl.* 521.
40 *& Concl. ibi seq.* † Declara; quia præscriptio 30. annorum etiam sine titulo habet præsumptionem bonæ fidei, nisi allegaretur male fides à vero domino, vel ab antiquiore possessore, ita Alex. *cons.* 237. *Ponderatis, prope fi. n.* 9. *non obstat etiam, lib.* 6. vbi loquitur in eo qui per 30. annos possidet totam hæreditatem, licet adessent alii filii, qui nihil dixerunt, neq; se opponunt; quia tertius pro suo in-
41 teresse non auditur. † Declara; quia talis præscriptio habet præsumptionẽ bonæ fidei sine titulo, quando ius cõmune non resi-
42 stit tali possessioni, alias secus. Alex. *d. cons.* 238. *in pr. lib.* 6. † Declara; quia circumscriptis opinionibus an præsumatur bona fides, vel non, in eo, qui præscripsit per 30. annos, saltẽ bona fides præsumitur ex assertione aduersarii, etiã si talis assertio esset ex causa iniusta; tamẽ inducitur bona fides, ita Alex. *d. cons.* 239. *Ponderatis, col. fi. n.* 11. *v. & si diceretur, vsq; in fi. lib.* 6. vbi idẽ dicit, qñ concurre-
43 rent aliæ coniecturæ. † Amplia; quia præscriptio impedit litis ingressum. Bart. & alii in *l. fratres. C. de transact.* & est tex. in *l. fin. ff. pro suo*, vbi Bart. Fel. in *Rub. de præscript. col.* 4. Corn. *cons.* 46. *In causa, col.* 1. *lib.* 2. & est tex. ad literam in *l. sicut, in fi. C. de præscript.* 30. *vel* 40. *annor.* quem ibi Bal. nõt. dicens ibi esse casum rotundũ, de hoc Soc.
☞ late *cons.* 203. *in fi. lib.* 2. Dec. *cons.* 272. *n.* 6. vbi declaratur. Vide, *Ex-*
44 *ceptiones impedientes litis contestationem quæ sint. Concl.* 394. † Amplia; quia præscriptio excludit omnem actionem, & est maioris virtutis, quã nuda sententia. Abb. *cons.* 89. *In quæstione, n.* 5. *lib.* 1. †
45 Amplia; quia præscriptio causata post sententiã latã operatur, quod sententia, quæ transiuit in iudicatũ, & habet annexã præscriptionem, non possit reuocari etiã ex nouis probationibus, vel ex cõfessione partis, per quã sententia redditur iniusta. Abb. *d. cons.* 89.
* *n.* 5. *lib.* 1. vbi de * cõmuni. † Limita; quia is, qui sibi facit dare in so-
46 lutũ bona sui debitoris pro maiori summa, quã sit creditor, licet præscribat; tenetur tamen restituere id, q̃ habuit supra summam debitam, imo & ad damna & interesse. Fulg. *cons.* 136. *Quia ex fa-*
☞ *cto, in fi.* Vide, *Præscriptio ad quid inuenta. Concl.* 520. Vide, *Præscriptio 40. annorum tollit omnem actionem indistincte. Conclus.* 563. *& Concl. ibi proxime seq.*

Præscriptio plus potest, quam pactum, & quibus æquiparetur. Concl. 566.

1 PRÆSCRIPTIO † plus potest, quam pactum; quia præscriptio habet quicquid habet pactum, & etiam assistentiam iuris publici. Oldrad. *cons.* 172. *ver. ad sextum*, & latius *cons.* 244. *n.* 5. *& 6. ver.*
2 *quarto opponebatur*, † Amplia; quia præscriptio æquiparatur perpetuæ liberationi. Bald. *cons.* 313. *Proponitur, quod antiquitus, ante med. ver. item liberatio, lib.* 3. vbi, quod tantum valet liberatio per
3 præscriptionem, quantum liberatio per pactum. † Amplia; quia æquiparantur præscriptio, & priuilegium; ideo quod potest concedi per priuilegium, potest etiam præscribi. Abb. *cons.* 47. *Tria, in fin. lib.* 1. vbi, quod quarta Episcopo debita potest in totum præscribi; quia potest per priuilegium exemptio concedi.

Præscribi potest iuri offerendi, & cuicumque alii iuri competenti, & quomodo. Concl. 567.

1 IURI † offerendi potest præscribi. *l. in bello. §. si quis seruum. ff. de*
2 *capti. & postli. reuers* † Contrarium, quod iuri offerendi non possit præscribi; quia nulla lege cauetur, sed solum, quod dicitur officio iudicis præscribi; non tamen præscribitur iuri offerendi sed bene iuri offerendi, & deponendi simul Bald. *cons.* 342. *in fin. ver.*
3 *ego teneo, lib.* 1. † Declara, vt procedat, quod iuri offerendi præscribitur, quando tale ius concernit actionem iam natam, veluti si secundus creditor hypothecarius, qui potest offerri priori ex actione hypothecaria iam nata; secus est, si actio non est nata, sed pendet ex tacita conditione offerendi, veluti si debitor vellet offerre creditori possidenti pignus; quia non adest ali quod ius formale ante oblationem; ideo non potest præscribi. Bal. *d. cons.* 342. *Super eo quod quæritur in prin. ver. sed in contrarium. per tot. lib.* 1. vbi pe-
nit multa fundamenta. Vide plenius. *Ius offerendi quanto tempore præscribatur. Conclus.* 593. † Amplia; quia iuri offerendi promittendo pignori præscribitur 30. annis. Corne. *cons.* 176. *lib.* 3. vbi tamen allegat contrarium tenentes, *nu.* 4. † Contrarium, quod non præscribitur iuri offerendi pro pignore redimendo, tenet Bart. in *l. cum notissimi. §.* 1. *C. de præscript.* 30. *ann.* vbi dicit, quod Dd. communiter * hoc tenent, & quod passus est satis dubius. Corn. * in *l. licet. C. de iure delib. & d. cons.* 176. *num.* 4. *lib.* 3. † Amplia; quia iuri adeundi, quod est extraneorum, præscribitur spatio 30. annorum secundum communem, * de qua Ias. in *d. l. licet. C. de iure delib.* vbi quid in iure immiscendi, quod competit suis. † Amplia; quia iuri patronatus acquiritur, & perditur præscriptione 30. annorum. Dec. *cons.* 124. *in princ. & cons.* 76. *Plura sunt, & cons.* 126. *In causa, & cons.* 134. vbi latius. † Contrarium, quod requiratur tempus immemorabile, dicit etiam Dec. vbi supra. Vide, *Ius patronatus præscribitur, & quando secus. Concl.* 604. † Amplia; quia 30. annis præscribitur remedio *l.* 2. *C. de rescin. vend.* Bart. Cast. & omnes * *in l.* 2. Corn. *cons.* 17. *li.* 4. Balb. *de præscript. in* 4. *part.* 4. *partis p.* 26. Cat. in *repet. d. l.* 2. *n.* 41. & 42. *C. de rescind. vend.* gl. in *c. cum causa, in gloss. circa med.* vbi Abb. & alii, *de empt. & vendit.* † Cõtrarium, quod non præscribatur; quia potest peti aduersus præscriptionem statutio ex capite læsionis enormissimæ perpetuo. Felin. in *c. ad præscript.* Dec. *cons.* 247. *& cons.* 554. Gozad. *cons.* 97. *col. fin.* Soc. Iun. *cons.* 141. *& cons.* 174. *in fin. lib.* 2. maxime stante ignorantia pertis; quia ignorauerit tanquam succedens in ius alterius. Bart. in *l. §. si quis autem. ff. de itin. actuque priuat.* Alex. *cons.* 150. *lib.* 7. Felin. *vigilanti, de præscript.* Dec. *cons.* 36. *col. fin.* Balb. *de præscript. in* 4. *part. primæ partis princ. num.* 29. † Amplia; quia præscribitur iuri dicendi contractum nullum 30. annis. Tiraqu. *l. si vniquam. §. reuertatur, n.* 393. *C. de reuoc. don.* † Extende; quia præscribitur 30. annis iuri reuocãdi donationem ob causam ingratitudinis. Tiraq. vbi supra, *n.* 393. *in fi.* † Extende idem in reuocatione donationis ob superuenientiã liberorũ. Tiraq. vbi supra, *nu.* 394. † Amplia; quia iuri ratificandi præscribitur 30. annis. Corne. *cons.* 221. *Visis censuris, puris. n.* 11. *lib.* 3. vbi, quod donatarius, qui intra 30. annos non acceptauit donationem, excluditur. † Extende; quia imo etiam decem annis præscribitur iuri acceptandi donationem quoad possessionem, quando donatarius passus est alium possidere per decem annos rem donatam. Bologn. *cons.* 39. *in fi.* † Extende, vt quia spatio sex mẽsium prouisus de beneficio, qui tenetur eam habere collationem sibi factam in absentia, iuxta formam *c. sibi absenti, de præbend. in* 6. censeatur non acceptare, ita vt præscribatur contra eum propter periculum, ne beneficia diu vacent, extat *cons. Cald* 33. *de præbend.* † Amplia; quia iuri acceptandi præscribitur 30. annis, etiam in iis, in quibus actio, & ius acquiritur, prout in legatario; quia si nõ acceptat legatum intra triginta annos, excluditur. Soc. *cons.* 63. *In causa vertente inter dominam Catherinam, col.* 4. *v. præterea hanc partem, lib.* 1. late Tiraq. in *d. l. si vniquam, in ver. reuertatur, num.* 391. vbi dicit procedere, etiam si dominus transeat, vbi citat Bald. & alios. † Contrarium dicit tenere Dec. in *cap. Ecclesia sanctæ Mariæ, col.* 12. *ver. circa istum text. de constit.* † Amplia in iure petendi supplementum legitimæ. Tiraq. *d. l. si vniq. §. reuertatur, num.* 392. vbi dicit * communem. † Amplia in re, quia præscribitur vsufructus per legatarium, etiam si legatum sit dubium, an sit vsusfructus legatus, vel alimenta, quando legatarius possedit per triginta annos vsumfructum; quia error iuris isto casu non impedit præscriptionem. Al. x. *cons.* 214. *Ponderatis isto casu non impedit præscriptionem. Al. x. cons.* 214. *Ponderatis, num.* 5. *& seq. ver. hoc fortificari potest. lib.* 6. vbi apostill. in *ver. error*, citat Alex. *cons.* 121. *lib.* 4. Vide, *Iuri adeundi, & immiscendi præscribitur longissimo tempore, & quando secus. Conclus.* 576. Vide, *Ius liberandi quanto tempore præscribatur. Conclus.* 585. Vide plene Ant. Gabriel. *lib.* 5. *tit. de præscrip. Concl.* 7. *Iuri offerendi an præscribatur.*

Præscribi potest actio personalis, & omne ius personale, & quando secus. Concl. 568.

ACTIONI † personali præscribitur triginta annis, *l. sicut. C. de præscript.* 30. *annor.* Bald. *cons.* 4. *Factum tale est, quidam Lucius, in pr. li.* 3. *& cons.* 231. *Quidã Rigutius, in fin. lib.* 4. Cuman. *cons.* 147. *imp

* *Queritur, an sciens. lib.* 1. Cuman. *consil.* 147. *per totum.* vbi dicit * communem. Fulgos. *consil.* 234. *col.* 2. *ver. non potuit cum mala fide.* Crauett. *consil.* 148. *num.* 6. † Extende, vt procedat, etiam si præscriptio sit abbreuiata à statuto, quia sciens se debere præscribit, si nō est in mora. Cuman. *consil.* 67. *Statuto ciuitatis, per totum* † Amplia; quia actioni de dote præscribitur 30. annis. Bald. *consil.* 231. *Quidam Rigutius, in princ. lib* 4. *& in fin.* † Amplia in legato quantitatis; quia spatio 30. annorum & non ante tollitur illius petitio. Bald. *consil.* 137. *Quadam vidua, in fin. lib.* 5. † Amplia; quia petitioni hæreditatis præscribitur spatio 30. annorum. Angel. *consil.* 84. *In causa prædicta, circa fin. ver. in proposita autem.* † Amplia in actione ex vendito, quæ competit læso vltra dimidiam; quia præscribitur 30. annis. Io. de Imol. *consil.* 30. *per totum.* † Amplia; quia in personali præscribitur ex sola negligentia non petentis; ideo non requiritur bona fides, & scientia debitoris non nocet. Bart. *in l. sequitur. §. si viam. ff. de vsucap.* Bald. plene *consil.* 464. *Quædam scriptura. num.* 4. *lib.* 1. † Contrarium, quod si sciuit, non præscribit, sed requiritur bona fides, tenet Ioan. de Imol. * *consil.* 122. *Visis ac consideratis.* vbi dicit * communem contra Bart. Io. de Anan. *consil.* 85. *in fin.* † Imo Ioan. de Anania *consil.* 85. *in fin.* dicit * communem, quod in præstatione personali non datur possessio, neque quasi possessio; igitur non habet locum præscriptio, quæ requirit quasi possessionem, & maxime, quando mala fides subest in debitore. † Limita, nisi actio personalis succedat loco querelæ in eo, qui petit supplementum legitimæ ex linea materna; quia præscribitur eodem tempore, quo querela cessat. Bald. *d. consil.* 231. *in fin. ver. super alto, lib.* 4.

Præscriptio contra fiscum multiplex; quia aliqua non præscribuntur, aliqua centum, aliqua 20. vel 10. vel quinque annis. Concl. 569.

1 PRÆSCRIPTIO † rerum confiscatarum, puta quia statutum mandat non posse alienari in non suppositum, nisi soluta certa quantitate, & si contrarium fiat, bona ipso iure applicata sint fisco, perficitur spatio 20. annorum, quando bona non fuerunt incorporata & denunciata. Bald. *consil.* 358. *Quidam Lucanus. n.* 4. *ver. & tunc an præscriptio lib.* 1. Castr. *consil.* 314 *n.* 2 *in fin. ver. quinimo. lib.* 1. † Declara, vt per Bart. *in l. in omnibus. circa finem.* vt procedat, quando bona sunt confiscata ob aliam causam, quam ob vectigal non solutum; quia si non sunt incorporata; quia non sunt denunciata, bonæ fidei possessor cum titulo præscribit 10. annis; si vero est sine titulo, præscribit 20. annis *ff. de diuer. & tempor. præscript.* & de hac materia, quanto tempore præscribatur contra fiscum. Aret. *in §. fisci. Inst. de vsucap.* qui sequitur distinctionem Bart. late Abb. *in c. cum nobis, de præscript.* latius Salyc. *in l.* 1. *C. de quadrien. præscrip.* † Restringe in bonis confiscatis ob vectigal non solutum; quia licet non sint denunciata, neque incorporata fisco; tamen sufficit præscriptio quinque annorum. Bart. *d l in omnibus. circa med. ver. aut de rebus incorporandis. ff. de diuer. & tempor. præscript.* Bald. *cons.* 358. *in fin. lib.* 1. vbi reddit rationem; quia talis præscriptio respicit mobilia; quia vectigal accommodatur ad bona mobilia, quæ facilius præscribuntur. Alex. plene *consil.* 216. *Ponderatis. n.* 6. *ver. quantum vero ad secundum. lib.* 6. allegat text. *in l. neque. C. de vectigal. & commiss.* † Declara totam hanc materiam, vt plene per Boer. *decis.* 264. *à nu.* 19. *vsque ad n.* 25. vbi ponit plures distinctiones, & declarationes propter diuersas præscriptiones introductas; Primo, *nu.* 19. quod bona in signum subiectionis Principi reseruata non præscribuntur vllo tempore; in bonis vero reseruatis Principi ob singulare priuilegium, prout legitimare spurios, exigere vectigalia, habet locū præscriptio, de qua *in c. super quibusdam. §. præterea. de verb. sign.* quando adest scientia, vel patientia Principis, vel officialis, de quo etiam Boer. *decis.* 277. *n.* 7. *& seq.* † Si vero agitur de bonis fisco quæsitis, & incorporatis, alia fit distinctio; quia si sunt vsui publico deputata, nullo modo currit præscriptio; si vero non sunt deputata vsui publico, sed fisco incorporata præscribi possunt spatio 40. annorum, & sic debet intelligi text. *in c. fin de præscript. in* 6. vt concordet cum iure ciuili, ita Boer. *d. decis.* 264 *n.* 20. & 21. vbi *nu.* 22. extendit etiam ad quatuor * casus, de quibus *in l. fin. C. de sacrosc. Eccles.* vbi dicit hanc * communem.

6 Si autem † bona sunt solummodo delata in fiscum, sed non incorporata, prout bona vacantia ob vectigal non solutū, vel ob crimen læsæ maiestatis Diuinæ, vel temporalis, in quibus fit ipso iure confiscatio, & per quinquennium inducitur præscriptio à tempore denunciationis (quod sint delata) vel scientiæ, quatenus fisci procurator non fecerit collusionem; in aliis vero bonis vacantibus, aut ratione delicti; aut quia decesserit quis sine hærede, habet locum præscriptio quadriennii à die scientiæ sine collusione, vt supra. Boer. *d. decis.* 264. *nu.* 22. *ver sin autem.* † Quando vero bona non fuerunt fisco delata, neque agnita, si non habet titulum, neque bonam fidem possidens, præscribit spatio 20. annorum, & non prius; si vero habet titulū, vel bonam fidem, præscribit iure communi mobilia triennio, immobilia 10. inter præsentes, & 20. inter absentes, & licet fiscus semper sit præsens: si tamen procurator fisci fuisset absens, sufficit. Boer. *d. decis.* 264. *nu.* 23. *ver. aut bona non fuerunt.* vbi, quod semper, quod fiscus Imperatoris habet confiscationem in territorio iurisdictionis alicuius Ecclesiæ, dicitur absens. † Contra fiscum Ecclesiæ Romanæ etiam in bonis nondum incorporatis semper requiruntur centum anni indistincte, & contra aliam Ecclesiam inferiorem semper requiruntur 40. anni, secundum * communem, licet adsint contradictores: tamen communis est attendenda. Boer. *d. decis.* 264. *n.* 24. Bald. *in l. fin. n.* 6. *ver. vnio ad gl.* vbi Castr. *n.* 8. *C. de SS. Eccles.* Abb. *c. cum nobis. n.* 9. *& 10. de præscrip.* † Imo, quod in bonis non incorporatis currat præscriptio de iure ciuili 20. annorum, tenent Gemin. *in c.* 2. *de præscrip. in* 6. *in fin.* & ibi Franch. *n.* 6 & 7. Tob. Nonius *cons.* 105. *n.* 6. & Alex. *consil.* 172. *Super casu, n.* 6. *lib.* 5. dicit, quod præscriptio 20. annorum semper est seruanda contra fiscum in omnibus, nisi reperiatur expresse decisum, quod sufficiat tempus minus, allegat text. *in l. in omnibus. ff. de diuer. & tempor. præscr.* † Et si aliquando minus tempus, puta quinq; annorum sufficiat ad præscribendum contra fiscum, quando crimina non sunt denunciata; tamen non fit extensio de casu ad casum, vbi maior est ratio, sed stamus regulæ 20. annorum. Alex. *d. consil.* 172. *nu.* 8. *& seq. lib.* 5. vbi, quod si hæres occisi non vendicauit mortem, & fiscus tacuit per quinquennium, est præscriptum istud tempus, sed non seruiet in eo, qui deliquit in faciendo, puta prohibuit defunctum testari, sed firma remanet regula viginti annorum, si in specie non est prouisum. Amplia, † quia si quis damnatur ad mortem cum confiscatione bonorum, licet non possit testari, & testamentum factum rumpatur; tamen si hæres talis damnati longo tempore possedit bona confiscata, vt hæres præscribit contra fiscum. Bald. *cons* 244. *Proponitur, quod quidam. lib.* 5. † Amplia, quia omne delictum spatio 20. annorum præscribitur. *l. querela. C. de falsis.* Clar. *in §. fin q.* 51. *n.* 1 *& n* 2. *ver. & hæc quidem.* vbi dicit * communem, Boer. *decis.* 26. *nu.* 6. vbi de * communi, * sequitur apostil. ad Clar. *d. §. fin. q.* 60. *n.* 32. *in ver. per decem annos.* † Extende, vt procedat, siue agatur via accusationis, siue via inquisitionis, Clar. *d. §. fin. q.* 51. *n.* 2. *ver. & hæc quidem.* vbi dicit * communem; quia ex quo in accusatione est sine dubio, quod intrat præscriptio; ita in inquisitione, quæ succedit loco accusationis secundum * communem. * Extende † etiam in pœna confiscationis bonorum ob incestas nuptias; quia spatio 20. annorum præscribitur à die scientiæ fisci. Boer. *decis* 264. *n.* 18. *& seq* † Extende; quia condemnatus spatio 20. annorum præscribit, ne possit molestari. Bald. *in l. data opera. col.* 14. *C qui accus. non poss.* vbi, quod contra bannitum, & condemnatum non potest fieri exequutio in pecunia, vel reali post 20. annos. Alex. in apostil. ad Bart. *in l. in omnibus. ff. de diuer. & temp præscrip.* Corne. *consil.* 206. *li.* 2. *& cons.* 2. *lib.* 3. † Extende, quia omne officium inquirendi, vel accusatio criminis tollitur spatio 20. annorum. Boer. plene *decis.* 26 qui loquitur in crimine falsi, & aliis delictis, * communem dicit Clar. *in* * *§ fin. q.* 51. *n.* 2. *ver. & hæc quidem.* † Extende, quia mala fides non nocet præscribenti in istis pœnalibus. Corne. *d. consil.* 206. *lib.* 2. *& cons.* 2. *lib.* 3. Extende † generaliter; quia quoad bona confiscata ipso iure, licet dominium transeat ipso iure in fiscum, iuxta not. *in l. Imperator. & in l. eius, qui delatorem. ff. de iure fisci.* tamen, quando non sunt denunciata, neque delata, possessor illorum per spatium, & lapsum 20. annorum, non poterit molestari à fisco. *l* 2. *ff. de acquir. reis. cum l. seq.* qui sunt text. clari, & *in l. in omnibus* vbi gloss. & Bart. *ff. de diuer. & tempor. præscript.* Nellus late *consil.* 170. *In consultatione prædicta. lib.* 3. allegat Bart. *in l. fin. C de bon. vacan. lib.* 10. & ita fuit iudicatum contra Commune Florentiæ in quadam causa confiscationis bonorum, in Castro Portici partium Romandiolæ; quia fiscus volebat consequi quædam bona confiscata iam 30. annis elapsis; non tamen recognita, neq; incorporata, & succubuit, & res erat clara *per Iomnes. & l sicut. C. de præscript.* 30. *vel* 40. *annor.* & per statutum Florentiæ. † Declara tamen, quia in delictis reiterabilibus, prout adulterium, stuprum, & similia tempus 20. annorum computatur ab vltimo, & nō à primo delicto, * communem * dicit Clar. *in § fin. quæstion.* 51. *numer.* 3. *ver. sed hic quæro.* † Restringe, quia licet præscriptio procedat etiam in spiritualibus, intelligas quoad pœnam temporalem, secus quoad peccatum; quia temporis diuturnitas auget peccatum. Boer. *dicta decisione* 264. *numero* 18. Restringe, † quia licet viginti annis præscribatur criminalis actio, & inquisitio: tamen actiones, quæ ex delicto oriuntur, ciuiles durant spatio triginta annorum, * communem dicit Clarus *dict. §. fin. quæst.* * 51. *num.* 2. *in fin. versic. unum tamen scias.* Igneus *in l. in cognitione, numer.* 185. *ff. ad Syllania.* vbi de * communi. † Et ideo exequutio sententiæ vsque ad triginta annos peti potest pro actione ciuili descendente ex delicto. Bald. *in rubric. extra de præscriptio. num.* 22. Balbus *de præ-*

23 *ſcript. in 4. part. quartæ partis princ. qu. 31. per totam.* † Amplia in tantum, vt non detur reſtitutio aduerſus præſcriptionem fiſco prætextu ignorantiæ. Boer. *d. deciſ. 264. numer. 18.* allegat Angel. *in l. fin. ff. ſi quis teſtam. liber eſſe iuſſus fuerit.* Felin. *in cap. vigilanti, ver. limita quarto, de*
24 *præſcript.* † Amplia, quia imo delinquens non poteſt puniri pœna ordinaria mortis pro delicto commiſſo vltra decem annos, ſed mi-
tiori pœna punitur. l. ſi diutino. ff. de pœnis. *communem dicit Clar. *d. §. fin. quæſt. 60. num. 32. ver. præterea.* vbi, quod non iuuat contumacem à pœna, ſed bene poteſt inducere Principem ad facilius concedendo-
25 dam gratiam. † Amplia, quando per ſtatutum induceretur aliqua præſcriptio, quia eſſet ſeruanda. Clar. *d. §. fin. quæſt. 51. num. 4. in fin. & num. 5.* vbi loquitur in ſtatuto præfigente terminum iudici ad formandam inquiſitionem ſuper delicto, quo elapſo non poſſet vlte-
26 rius moleſtari. † Declara tamen; quia tale ſtatutum intelligitur à die ſcientiæ iudicis ſecundum Bart. *in l. eum, qui. §. in popularibus, circa*
fin. ff. de iureiuran. cuius opinionem *communem dicit Natta *conſil.*
27 *225. num. 2.* † Contrarium, quod à die commiſſi delicti currat tem-
*pus. Clar. *in §. fin. quæſt. 51. num. 5. ver. ſed quæro.* vbi dicit *magis com-
28 munem; quia regulariter præſcriptio currit ignoranti. † Amplia; quia imo quinquennio præſcribitur delictum, ſi intra illud tempus non fuit denunciatum, vel accuſatum, quod dicit mirabile Boer. *d.*
29 *deciſ. 264. num. 18.* ex mente Angeli, Roman. & aliorum. † Et maxime in adulterio; quia vltra quinquennium non poteſt accuſari. *l. quinquennium. ff. de adult.* apoſtill. ad Clar. *§. fin. quæſt. 60. num. 32. ver. per decem annos, & quæſt. 51. num. 4. ver. poteſt autem, & in §. adulterium.*
ver. vnum tamen. & eſt *communis opinio Clar. *in §. adulterium. in fin.*
30 Declara † tamen, quia non præſcribitur quinquennio, quando habet mixturam cum alio delicto, prout ſi concurrit adulterium cum inceſtu; quia, prout alia crimina, non præſcribitur, niſi 20. annis.
31 Clar. *d. §. adulterium. in fin.* † Amplia; quia imo quoad pœnam præſcribitur anno in interdicto vi bonorum raptorum. Roman. *conſil.*
32 *144. Inquiſitio, in fin.* † Amplia, quia præſcriptio delictorum poteſt etiam induci ex bannimentis, quæ fiunt in ſyndicatibus officialium, vt infra certum tempus volentes teneantur querelare, alias non audientur; quia lapſo termino officialis non poterit moleſtari, nedum in loco officii, ſed neque in loco domicilii, & nedum ſi fuit abſolutus ſed etiam ſi non fuit lata ſententia aliqua. Clar. *d §. fin. quæſt. 51. n.*
6. ver hæc etiam. vbi dicit *communem. Vide, *Sindicatus cauſa qualis,*
33 *& qualiter in ea procedatur. Concl. 275.* † Limita, quia bannitus in pœnam capitis, & ſi aliquo tempore deuenerit in fortiam Communis, decapitetur, iſte nullo tempore præſcribit; quia ſententia conditio-
34 nalis eſt. Bald. *in l. data opera, col. 41. C. qui accuſ. non poſſ.* † Si vero ſententia in pœnam capitis ſit pura, & ſimplex; tunc præſcriberet ſecundum Bald. vbi ſupra, licet ibi ſubiungat, ſi ponas bannitum in pœ-
35 nam capitis, nunquam præſcribit in loco banni. † Niſi forte fieret diſtinctio; quia aut amiſit iura communia, aut non; ſi eſt in tali banno, quod amiſit in loco banni ius commune, non præſcribit; ſi ſolum beneficium iuris municipalis; tunc præſcribit. Vide, *Banniti, & relegati quorum actuum ſint capaces. Concluſ. 13.* Vide duas Concluſiones
36 proxime ſequentes. † Extende idem, quando ſunt per ſententiam confiſcata; quia ſi fiſcus per quatuor annos negligit illa incorporare, & apprehendere, amittit ius ſuum fiſcus, & poſſeſſores ſunt tuti. *l. intra quatuor. ff. de diuer. & temporal. præſcript. l. 1. §. diuus. ff. de iure fiſci.* Li-
37 mita, † quando bona ſunt confiſcata, & incorporata; quia eo caſu ſufficit quadriennalis præſcriptio contra fiſcum. Bart. *in d. l. in omnibus. ff. de diuer. & temporal. præſcript.* Bald. *d. conſ. 358. nu. 4. ver. & tunc an præſcript. lib. 1.*

Præſcribi non poteſt contra fiſcum circa reſeruata, in aliis vero quanto tempore præſcribatur. Concl. 570.

1 PRÆSCRIBI † non poſſunt res fiſci. *Inſtitut. de vſucapio. §. res fiſci.* quod intelligit Bald. de rebus iam incorporatis fiſco, *conſil. 358. Quidam Lucanus, in princ. lib. 1. & conſil. 253. Caſus talis eſt. in fin. lib. 3.*
2 Vide, *Fiſcus habet multa priuilegia, & quæ. Concluſ. 383.* † Amplia,
☞ quia non datur præſcriptio contra fiſcum in ſignum ſubiectionis ſunt Principi reſeruata, prout cenſus. & ſimilia. Boer. *deciſ. 264. numer. 19.* vbi ponit pleniſſimam diſtinctionem. Caſtren. *conſil. 314. nu-*
3 *mer. 2. lib. 1. in princ.* † Extende, vt idem ſit in iis, quæ ſunt reſeruata Principi in priuilegium ſingulare, prout eſt legitimare. & ſimilia; quia eo ignorante, vel abſente nulla datur præſcriptio; ſecus ſi ſciret, & pateretur. Boer. *dict. deciſ. 264. numer 19.* & latius *deciſ. 277.* incip.
4 *An ſubſtitutus.* † Extende in bonis, quæ fiſco ſunt incorporata, & vſui publico ſunt deſtinata; quia in eis nulla cadit præſcriptio, prout
5 in via, & ſimilibus. Boer. *deciſ. 264. num. 20. ver. aut quæritur.* † Extende in caſu, vel tributo; quia ſoluuntur in ſignum ſubiectionis; ſecus in Gabellis; & aliis, quæ ſoluuntur pro ſubuentione. Caſtren.
dicto conſil. 314. num. 2. † Limita; quia bene præſcribit emptor contra fiſcum hypothecam bonorum emptorum ſpatio decem annorum,
prout contra quemlibet priuatum præſcriberet. Fulgoſ. *conſil. 121. princ. ver. tertium eſt dubium, & per totum.* † Limita; quia bona mobilia confiſcata, ſeu delata in fiſcum præſcribuntur ſpatio viginti annorum. Bald. *dict. conſil. 358. circa fin. lib. 1. & conſil. 253. circa*
lib. 3. quod intellige, quando non eſt facta denunciatio, prout ſi de contrauentionem ipſo iure ſunt confiſcata, & quando nouus titulus non accedit; quia ſi titulus accederet, ſufficerent decem anni inter præſentes, & viginti inter abſentes, & loquitur Bald. quando contra formam ſtatuti cõfiſcantis bona in forenſem eſt facta alienatio; quia viginti anni requiruntur. † Contrarium, quod immobiles res non dum incorporatæ, ſed delatæ in fiſcum præſcribantur quadriennio à die quo fiſcus potuit agere. *l. intra quatuor. & l. in omnibus. ff. de diuer. & tempor. præſcript.* & Bart. *in dict. l. in omnibus.* vbi loquitur, quando de vectigal non ſolutum res eſt fiſco delata, vt quadriennio præſcribatur contra fiſcum. † Declara, quia ea, quæ inciderunt in commiſſum, ſi intra quinquennium non vendicantur, præſcribuntur. Alex. *conſil. 31. Ponderatis, in fin. lib. 5.* † Declara, vt per Baldum *dict. conſ.*
358. circa fin. ver. & tunc an præſcriptio. lib. 1. & conſil. 253. lib. 3. quod mobilibus procedat quadriennium; quia vectigal reſpicit mobilia, non autem immobilia, & exemplum Bart. non eſt bonum in vectigali non ſoluto, & intellige, quod quadriennium præſcribit, quando non ſolum ſunt delatæ res in fiſcum, ſed denunciatæ tanquam delictæ. † Limita; quia præſcribitur contra fiſcum circa bona fiſco incorporata fiſco, quando non ſunt vſui publico deſtinata. Boer. *deciſ. 264. num. 21. ver. ſi vero non ſunt.* vbi, quod requiritur tempus centum annorum, prout in Eccleſia, & iſtam *communem dicit
Contrarium † tenent Angel. *in l. 2. ff. commun. de vſucap.* Alexand. *conſil. 84. lib. 1.* qui tenent requiri centum annos ad præſcribendum bona fiſcalia incorporata fiſco. † Extende, quia licet quatuor ſint anni ſus, in quibus requiritur centenaria præſcriptio contra fiſcum, ſi notantur *in l. fin. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Bart. *in l. in omnibus. ff. de diuer. tempor. præſcript.* Socin. *conſil. 86. ver. quinto hæc concluſio. lib. 1.* quod repetitum, *lib. 2. conſil. 166.* tamen *communis eſt opinio, quod ſufficiat præſcriptio quadraginta annorum, in omnibus etiam illis quatuor caſibus. Boer. *d. deciſ. 264. num. 22.* † Contrarium tenet Caſtren. quod caſus comprehenſi *in l fin. C. de ſacroſ. Eccleſ.* ſint ſpeciales *in conſ. 314. num. 2. in fin. ver. nec obſtat. lib. 1.* † Reſtringe in incorporandis; quia ſi ſunt delata fiſco tanquam vacantia ob vectigal non ſolutum, & per quinquennium præſcribuntur, vt lapſo quinquennio peri non poſſint. Boer. *d. deciſ. 264. num. 22. ver. ſin autem.* † Idem ob crimen læſæ maieſtatis diuinæ, vel humanæ delata ſunt; quia quinquennio præſcribuntur. Boer. *d. deciſ. 264. num. 22. ver. & idem in*
*Idem, † quando mortuus eſt delinquens; quia in omnibus caſibus in quibus poteſt procedi contra hæredes mortui ad pœnam confiſcationis bonorum, vel pecuniariam; tunc præſcribitur quinquennio die mortis delinquentis, *communem dicit Clar. *d. §. fin. 51. num.*
14. in fin. Vide, *Præſcriptio quinquennalis in quibus habeat locum. Concluſ. 573.* † Si vero ob alia crimina ſunt nunciata, vel quia quis ne hæredem deceſſit, per quadriennium præſcribuntur. Boer. *d. deciſ. 264. num. 22. in fin. ver. in aliis vero.* † Declara tamen, niſi dominator fuiſſet cum poſſeſſore prævaricatus; quia non nocet volenti cundo nunciare. Boer. *dict. deciſ. 264. num. 22. in fin.* † Reſtringe bonis incorporandis, quæ non fuerunt delata fiſco; quia ſine præſcribuntur 20. annis, & cum titulo decem annis quoad immobilia, mobilia vero tribus annis; quia fiſcus ſemper eſt præſens. Boer. *dict. deciſ. 264. num. 23.* † Declara reſtrictionem, vt habeatur pro præſente, quando procurator fiſci fuit præſens; ſecus ſi fuit abſens; quia requiritur tempus viginti annorum. Boer. *dict. deciſ. 264. num. 23.* † Reſtringe in Eccleſia Romana, & eius fiſco, quia in quæſitis, quam in quærendis requiritur tempus centum annorum, ſiue ſint incorporata, ſiue non. Boer. *dict. deciſ. 264. numer. 22.* Declara † reſtrictionem, vt procedat, quando bona ſpectant immediate ad Eccleſiam Romanam, ſecus ſi mediate: quia tunc præſcriptio ordinaria habet locum. Boer. *d. deciſ. 264. num. 24.* per glo. *in ad audientiam. in ver. principaliter.* quam ſequitur ibi Felin. *num. 23. præſcript.* Balb. *tract. de præſcript in 1. parte quinta partis princ. numer. 1.* Tobias Nonius *conſil. 105 num. 9. & ſeq.* † Reſtringe in fiſco Eccleſiæ Romanæ, quia 40. anni requiruntur ſemper, ſiue in incorporandis, ſiue incorporandis. Boer. *d. deciſ. 264. n. 24.* † Declara, niſi præſcribens habeat titulum à priuato: quia præſcribitur contra reipublicam eo modo, quo contra priuatum. Caſtr. *conſ. 314. n. 2. inf.*
ver. nec obſtat. lib. 1. Vide Concluſionem præcedentem, & Concluſionem proximam ſequentem.

Præſcribi quanto tempore poſsit delictum, ne quis puniri poſsit. Concl. 571.

1 INIVRIATVS † poteſt agere de iniuria intra annum, poſt annum cenſetur iniuriam remittere; ideo accuſatio de iniuria non procedit poſt annum. Bal. *conſ.* 409. *In cauſa accuſationis. lib.* 4. vbi loquitur de iure communi, & de iure municipali. Vide, *Iniuriarum actione non*
2 *tenetur quis multis caſibus. Concluſ.* 161. † Extende in actione bonorum vi raptorum; quia quoad pœnam præſcribitur anno. Roman.
3 *conſ.* 144. *Inquiſitio. in fin.* † Extende, quia neque poterit inquiri ex officio poſt annum; quia ſublato iure ceſſat etiam ius ex officio procedendi, & inquirendi, * communem dicit Clar. *in* §. *fin. q.* 50. *in fin.*
4 *& q.* 51. *num.* 2. *ver. & hæc quidem.* † Cogita circa extenſionem; quia quando accuſatio extinguitur per remiſſionem partis, vel pacem: non tamen ceſſat ius inquirendi ex officio. Clar. *in q.* 58. *in princ. &*
num. 3. ſic videtur in hac præſumpta remiſſione iniuriæ poſt annum, vt licet ceſſet accuſatio; quia pars præſumitur remiſiſſe; tamen non
5 ceſſat ius inquirendi. † Amplia, quia vbi eſt præſcripta impunitas, delinquens eſt tutus, ita quod etiam ſi conſtaret de delicto per claras probationes, vel per confeſſionem delinquentis; tamen non poteſt accuſari, neque puniri. Bald. *d. conſ.* 409 *per totum.* maxime *in fin.*
6 *lib.* 4. † Eta die commiſſi delicti currit præſcriptio, etiam ſi ſit occultum, & ſi ſcus ſit ignorans, * communem dicit Syluanus *conſ.* 7. *nu-*
7 *mer.* 1. *& 2* Maiſil. *in praxi.* §. *conſtante. num.* 85. 86. *&* 89. † Adulter præſcribit impunitatem per lapſum quinquennii; ideo poſt quinquennium non poteſt accuſari, neque puniri de adulterio, etiam ſi conſtaret de eo per confeſſionem adulteri. Bald. *d. conſ.* 409. *per to-*
8 *tum. lib.* 4. † Extende, quia nedum adulterium, ſed etiam ſtuprum, & lænocinium præſcribitur ſpatio quinque annorum. Boer. *deciſ.* 26.
9 *num.* 12. † Reſtringe in inceſtu; quia licet ſit delictum carnis, requiritur tamen ſpatium 20. annorum. Boer. *d. deciſ.* 26. *num.* 12. & 13.
10 Declara, † quia delicta iſta carnis præſcribuntur quinquennio, ſed ſi interuenit violentia, aut duplicitas delicti, prout ſtuprum cum inceſtu, adulterium cum inceſtu: tunc requiruntur 20. anni; quia delictum longius ſpatium habens, prout inceſtus, attenditur. Boer.
11 *d. deciſ.* 26 *num.* 12. & 13. † Omnia fere crimina præſcribuntur ſpatio 20. annorum, gloſſ. & Doctor. *in l. querela. C. de falſis.* vbi ponuntur multi caſus, in quibus viginti anni, & quinque, & 30. requiruntur. Vide ſupra *Concluſ.* 569. Vide Alexand. ibi in additio. ad Bart.
12 pleniſſime. Boer. *deciſ* 264. *num.* 18. *& ſeq.* vbi ponit omnes præſcriptiones contra fiſcum. † Et quod tempus ad accuſandum de delicto, & enormi, & publico ſit 20. annorum, quibus elapſis amplius non ſit locus accuſationi. Caſtren. *conſ.* 183. *Videtur, quod iſta accuſa-*
13 *tio. in prine. lib.* 2. † Et eſt tempus continuum 20. annorum; ideo currit etiam ignorantibus, etiam ſi delictum ſit occultum; quia tempus eſt continuum ab initio, & ſemper. Caſtr. *d. conſ.* 183. *col. fin. lib.* 2.
14 Amplia, † quia etiam delicta, quæ poſt mortem delinquentis poſſunt inquiri, & puniri, præſcribuntur quinquennio, ne poſſint puni-
15 ri poſt mortem. Clar. §. *leſæ maieſtatis num.* 16. *ver. item licet.* † Limita; quia delicta nunquam præſcribuntur de iure Canonico, ſed dicas illud eſſe quoad forum conſcientiæ. Vide, *Peculatus crimen quale, &*
16 *eius natura. Concluſ.* 202. † Limita, quia contra ſtatutum Vicentinum, quod de ſtupro non poſſit accuſari, vel puniri poſt annum, niſi eſſet occultum, & enorme, præſcribitur anno. prout loquitur ſtatutum; ſed ſi à principio erat occultum, poſtea intra annum fuit publicum; quia effecta ſit prægnans, & parturiit, annus incipit à die, quo fuit effectum publicum. Caſtr. *conſ.* 183. *per tot.* vbi eſt caſus. Vide duas Concluſiones proxime præcedentes.

Præſcriptio decem annorum inter præſentes, & viginti inter abſentes ſufficit multis caſibus. Concl. 572.

1 PRÆSCRIPTIO † decem annorum cum titulo quali quali procedit inter præſentes, inter abſentes requiruntur viginti annı: & quis dicatur præſens, vel abſens. Baldus *conſilio* 488. *numero*
4. *ver. proponitur etiam.* vbi, quod is dicitur præſens, qui habet domicilium, licet ſit abſens cum perſona. *lib.* 1. incipit, *ſequens quæſtio.* Alexand. *conſ.* 220. *Ponderatis, in princip. lib.* 6. Vide, *Abſens, vel præſens*
2 *quis dicatur. Concluſ.* 35. † Et dicitur præſens, ſi eſt in eadem prouincia, id eſt, in eodem territorio. Caſtr. *dict. conſ.* 10. *in princip. lib.* 1.
3 Et † abſens dicitur, qui eſt abſens à ciuitate, & territorio, in quo ſita
4 ſunt bona. Io. de Imol. *conſ.* 73. *num.* 4. † Et qui prætendit præſcriſſiſſe decem annis, debet probare aduerſarium fuiſſe præſentem, alias non poteſt obtinere. Alexand. *conſ.* 177. *In cauſa. & lite, num.* 15.
ver. præterea, lib. 6. vbi apoſtill. *in ver. probet.* citat plures concord.
5 Imo † quod ſi creditor eſt in ciuitate, & ibi habeat domicilium, præſumatur ibi præſens fuiſſe, niſi probetur abſentia. Alexand. *conſ.* 220.
Ponderatis. num. 4. *ver. quod ſi creditor, lib.* 6. vbi apoſtill. *in ver. abſentia.*
Vide & declara pleniſſime per Maſcard. *Concluſ.* 7. *An & quando ab-*
ſentia in præſcriptione, & per quos probetur, vbi, quis probet præſentiam, & quis abſentiam, quando eſt fundamentum intentionis, & quando præſumatur. † Et iſti decem anni coniunguntur, quando pri- 6
mus emptor vendidit alteri, & ſecundus alteri; quia poſſeſſio omnium iungitur ad faciendum decennium. Alexand. *dict. conſ.* 220. *num.*
3. *lib.* 6. † Amplia, vt procedat præſcriptio decem annorum ad fa- 7
uorem entis rem alteri generaliter obligatam, quando is, cui erat obligata, tacuit; quia dicitur emptor bonæ fidei, ex quo mala fides non eſt in alienante rem obligatam generaliter. Cuman. *conſ.* 54. *Leonardus.* vbi loquitur etiam, quando debitor conſtituit ſe precario poſſidere pro creditore priore, & pro emptore poſteriore, quando creditor confeſſus fuit debitorem poſſediſſe tempore venditionis. Caſtren. *conſ.* 10. *Si vera ſunt, lib.* 1. qui loquitur etiam, quando adeſt conſtitutum; quia tunquam acceſſorium præſcribitur. † Con- 8
trarium, quando extat conſtitutum; ſecus ſi precarium; quia non præſcribitur, niſi 30. annis, licet hypotheca præſcribatur 10. & 20. hoc caſu. Affict. *deciſ.* 139 *per totam.* Vide, *Pactum ingrediendi poſſeſ-*
ſionem propria auctoritate quid operetur. Concluſ. 37. † Imo quod non 9
præſcribat emptor, quando habens hypothecam poſſidet per conſtitutum debitoris ante venditionem. Fulgoſ. *conſ* 214. *Titius obliga-*
uit, in fin. † Et ſaltem datur reſtitutio in integrum ex capite igno- 10
rantiæ, ſi creditor ignorauit. Fulgo. *conſ.* 214. *in fin. ver. ſed ex ratione,*
vbi de * communi. † Extende, quia etiam filius, cui pater conſigna- 11 *
uit, & donauit bona in præmium emancipationis cõſtituendo ſe nomine filii poſſidere, ſpatio 10. inter præſentes, & 20. annorum inter abſentes, præſcribit etiam dominium contra tertium, qui prætendit in bonis dotatis. Ancha. *conſ.* 419. *In cauſa & quæſtione, in fin.* † Exten- 12
de ampliationem, vt procedat, etiam ſi extat ſtatutum in loco, quod creditor agat directa contra ementem nulla facta diſcuſſione; quia intelligitur, ſi agat ante præſcriptionem iuris. Cuman. *conſ.* 54. *nu.* 3.
ver. item videtur obſtare, ſed tamen Fulgoſ. *conſ.* 214. *in princ.* vult, quod oriatur condictio ex ſtatuto, ex quo requiritur præſcriptio 30. annorum contra talem præſcriptionem. † Extende, quia præſcriptio rei 13
completa ex titulo inducit præſcriptionem etiam contra eum, qui habet hypothecã in ipſa re vendita, licet non poſſet agere pura quia habebat hypothecam in caſu euictionis, quæ ſequuta eſt poſt præſcriptionem. Bald. *conſ.* 180. *lib.* 1. tenet contrarium, ſed *conſ.* 463. reuocat illud conſilium. *lib* 5. cui ſubſcribunt Chriſtophorus & Io. Caſtillioneus, & Gualterius de Zazis. † Extende, quia habens pactum 14
redimendi cum obligatione bonorũ, licet poſſit redimere ſpatio 30. annorũ; tamen ſecus eſt, ſi obligatus retinuerit alteri vendat; quia inter præſentes ſpatio 10 & inter abſentes ſpatio 20. annorũ præſcribit. Tiraq. qui ponit alia exempla *de retract lignag.* § 1. *gl.* 10. *n.* 11. *& ſeq. &*
de retr. conuen: io §. 1. *gl.* 2. *in princ.* † Idem dicit, quando emens primus 15
per quinque annos, & emptor ſecundus per alios quinq; annos poſſediſſet; quia vtitur acceſſione priuilegii ſui auctoris. Tiraq. *d. tract. de*
retract. lignagier. §. 1. *gl.* 10. *n.* 18. † Extende, quia procedit, etiam ſi ex- 16
taret ſtatutum (prout Senis) quod ſpatio 10. annorum præſcribatur; quia etiam ſi emptor ſit forenſis, gaudebit beneficio ſtatuti, quando res eſt in territorio, & ſtatutum non loquitur in perſonam. Caſtren.
conſ. 10. *Si vera ſunt, n.* 2. *lib* 1. † Extende, quia multo magis procedit 17
præſcriptio de iure communi reſpectu ciuilis poſſeſſionis; quia perditur, quando poſſidens ciuiliter ſtat per decem annos, poſtquam poſſeſſio naturalis eſt vacans, vel ad alium peruenit. Caſtr. *conſ.* 10. *Si*
vera ſunt, nu. 3. *ver. ſecundo videndum, lib.* 1. † Extende vt idem ſit in fi- 18
cultate ingrediendi propria auctoritate, quia ſpatio 10. annorum inter præſentes, & 20. inter abſentes præſcribitur, prout poſſeſſio, cum ſit ſequela. Caſtr. *d. conſ.* 10. *num.* 6. *ver. ex alio puto, lib.* 1. † Imo etiam 19
loquitur Caſtr. non obſtante miſſione facta ex primo decreto; quia non eſt interrupta præſcriptio, niſi per litis conteſtationem. Caſtren.
dict. conſ. 10. *num.* 8. *ver. nec nocet. lib.* 1. † Extende, vt procedat et- 20
iam contra mulierem, quæ non egit ad dotem conſequendam contra eum, qui emit bona mariti; quia ipſi currit præſcriptio à die, quo vel maritus obiit, vel à tempore, quo vergens maritus ad inopiam potuit agere. Cuman. late *conſil.* 93. *Viſo ſupradicto caſu, per totum,* ſequitur Alexand. *in addit. ad Bartolum. in l. in rebus.* §. *omnis. C. de iure dot.*
Extende, † quia procedit etiam contra fiſcum habentem hypothe- 21
cam bonorum; quia ſi fiat venditio bonorum debitoris fiſci, emens lapſo decennio non poteſt moleſtari à fiſco, quia fiſcus ſemper eſt præſens. Fulgoſ. *conſil.* 126. *Quidam nomine. verſic. tertium eſt dubium.*
Reſtringe, † quia competit reſtitutio in integrum in ſubſidium et- 22
iam contra habentem titulum emptionis, quando non potuit agere. Alexand. *conſil.* 169. *num.* 9. *& ſequent. libr.* 2. vbi *num.* 15. dicit * com- *
munem. † Imo quod non currat præſcriptio ſtatuti, nec ex itu- 23

lo emptionis, quando emptor emit à malæ fidei possessore. Fulgos.
24 *consil.* 190. *in fin. ver. ad tertium.* † Restringe, quia non currit habenti hypothecam sub conditione, prout mulier pro dote; quia constante matrimonio non potest repetere dotem; ideo emptores non præscribunt contra mulierem etiam per 30. & 40. annos, quando
25 non potuit agere. Fulgos. *cons.* 216. *Proponitur. quod.* † Restringe ampliationem, quia imo etiam stante statuto (prout Vicentiæ) quod creditor agat directa contra tertium possessorem, oritur ex tali statuto condictio, quæ non tollitur minori spatio 30. annorum. Fulgos.
26 *cons.* 214. *in princ.* † Declara, vt præscriptio 10. annorum inter præsentes, & 20. inter absentes procedat, quando emit ab alio, quam ab eo, qui hypothecauerat; aliàs requiruntur 30. anni. Neguſ. *de pignor.*
27 2. *membr.* 6. *partis.* † Declara, quia præscriptio 10. annorum inter præsentes, & 20. inter absentes procedit cum titulo, & bona fide, sine titulo procedit, si est 30. annorum, cum mala fide, vt quando debitor possidet rem hypothecatam, requiruntur 40. anni, ita Crauet.
28 *cons.* 148. *num.* 6. † Declara, quia licet emptor bonæ fidei rem alteri obligatam præscribat inter præsentes spatio 10. annorum, & inter absentes 20. annorum, per text. *in l.* 1. *&* 2. *C. si aduers. credit.* tamen illud procedit, quando emit non immediate ab eo, qui rem alteri obligauit, sed ab alio succeſſore; quia si emit ab eo, qui obligauit, requiritur tempus 30. vel 40. annorum. *l. cum notissimi. §. sed cum illud,* &
29 ibi Bald. & Salycet. *C. de præscript.* 30. *annor.* † Idem est, si quis vendidit primo vni, & se constituit possidere pro eo, postea eandem rem vendidit alteri, & tradidit, certe ex traditione facta secundo priuauit primum emptorem sua ciuili possessione, & dedit secundo emptori causam præscribendi spatio annorum inter præsentes, & 20. inter absentes; sed quia venditor sciebat rem alienam, & nullam habuit iustam causam credendi posse vendere secundo; idcirco vt præiudicet primo emptori, requiritur scientia illius, alias non præscribit secundus emptor, nisi 30. annis; si vero primus emptor sciret præscriberet 10. annis inter præsentes, & 20. inter absentes; si autem pro parte ignorauit, & postea sciuit, fit computatio de 30. annis pro tempore quo ignorauit, & pro tempore, quo sciuit, fit computatio de 10. annis; & sic pro rata. Castr. *consil.* 465. *Videtur dicendum, num.* 2.
☞ *lib.* 2. *& per totum.* Vide, *Mala fides defuncti, vel auctoris quando noceat*
30 *heredi, vel successori, vel non. Concluſ.* 22. † Amplia, quia quando agitur de præscribendo solo vsu, sufficit tempus 10. annorum, etiam sine titulo. Bald. *cons.* 329. *Factum tale est, circa fin. vers. item satis videtur,*
31 *lib.* 2. † Amplia, quia speciale est, quod præscribitur petitioni hæreditatis spatio decem annorum, quando possessio rerum hæreditariarum ab alio non fuit occupata. Castr. *consil.* 195. *Visis iis, quæ narrantur,*
32 *n* 4. *lib* 2. † Amplia, quia habet locum etiam in incorporalibus competentibus personæ, prout est iurisdictio; secus, si ius esset incorporale circa prædia, prout in seruitutibus habentibus causam discontinuam. Castr. *cons.* 445. *In causa quæ vertitur, nu.* 2. *ver præterea hic agitur,*
33 *iuncto n* 3 *ver. item non obstat lib.* 1. † Contrarium, quod imo iurisdictio cohærens territorio præscribatur 10. annis inter præsentes, & 20. inter absentes cum titulo, tenet Castr. *cons.* 187. *Notandum est. nu.*
4. *ver. cum insuper. lib.* 2. vbi hoc admittit concurrente scientia, & pa-
34 tientia eius, contra quem præscribitur. † Amplia, quia præscriptio inter præsentes 10. annorum, & 20. inter absentes cum titulo procedit, etiam si errauit in facto, vel credidit Principi, qui dedit titulum cum non posset dare. Castren. *cons.* 34. *col. antepen. ver. vlterius etiam di-*
35 *citur lib.* 2. † Extende, quia si extat statutum (prout Bergomi) quod ex titulo vero, vel putatiuo præscribatur 10. annis inter præsentes; quia vt aliquid addat statutum iuri communi, debet intelligi, etiam si titulus putatiuus procedat ex quocunque errore iuris, vel facti.
36 Castr. *d. cons* 34. *col. antepen. ver. vlterius etiam dicitur. lib.* 2. † Declara, quia præsentia, vt intret præscriptio, requiritur ex parte vtriusque, non autem ex parte vnius partis tantum; & ideo non sufficit, quod is, contra quem præscribitur, vel is solus, qui præscribit, fuerit præsens etiam per 30. annos. Alexand *cons.* 118. *In causa & lite. num.* 16. *&*
37 17. vbi, quod præsentia non præsumitur, *lib.* 2. † Amplia, vt præscriptio 10 annorum inter præsentes. & 20. inter absentes procedat cum titulo, & bona fide in vsufructu: item iure fodiendi mineras: item in seruitute prædiali, quæ imo etiam sine titulo præscribitur. Castr.
38 *cons.* 330. *Libellus. col* 2. *in fin. lib.* 2. † Amplia: quia præscriptio 10. annorum filii circa bona sibi emancipato donata à patre tuetur eum, si habuit bonam fidem aduersus creditores habentes hypothecam super rebus donatis, & *authent. male fidei. C. de præscript. longi temp.* non habet
39 locum, nisi respectu dominii, non autem contra creditorem. † Mala fides præscribentis est duplex: vera, per quam quis scit rem esse alienam, vel alteri obligatam: & ficta, & ad alterum ex alterius persona iuris fictione transmissa, per quam ex persona auctoris malæ fidei censetur. Oldrad. *consil.* 19. *ver. ad cuius intelligentiam.* vbi, quod prima impedit præscriptionem, secunda habet locum contra creditorem, vel hypothecarium non obstante *authent. male fidei. C. de præscript. long. temp.* quia donatarius, vel emptor præscribit, non attento quod suus auctor esset malæ fidei. Vide supra, *Præscribi quæ non possunt sine titulo. Concl.* 535. † Limita, quia præscriptio 10. annorum non habet locum ex titulo nullo, veluti si Ecclesia, vel aliusinstituatur in testamento nullo; quia testator præteriit filium, vel nepotem. Nam tunc hæres licet possederit per 10. annos cum testamento non præscribit, sed requiruntur 30. anni; quia titulus reducitur ad nullum. Angel. *consil.* 84. *In causa prædicta, numer.* 2. *ver. de quarto dicendum.* Extende, † quia requiritur titulus validus. Castr. *consil.* 70. *Quæstra, num* 9. *lib.* 1. *ver. venio nunc ad tertium.* † Declara, quia titulus inualidus sufficit ad præscribendum, quando ille titulus, si esset validus, sufficeret ad dominium transferendum. Castr. *d. cons.* 70. *ver. aliter contrarium. lib.* 1. † Declara, quia præscriptio longi temporis 10. inter præsentes, & 20. inter absentes non procedit sine titulo. Alexand. *consil.* 14. *Abunde. in fin lib.* 7. vbi apostill. *in ver. titulo, &c.* concord. † Limita, quia non habet locum præscriptio 10. annorum cum titulo, & bona fide contra communitatem ciuitatis, prout nec contra ciuitatem; quia requiritur præscriptio 30 annorum, & in hoc procedunt à pari castrum, & ciuitas. Alexand. *consil.* 1. *num.* 12. *& seq. ver. præterea tempus, lib.* 4. † Limita, quia præscriptio hypothecæ non habet locum 10. annis inter præsentes, & 20. inter absentes, sed requiruntur 30. anni, quando habet causam à debitore, licet si habet causam ab alio; quia tunc cum titulo, & bona fide præscribit. Neguſ. *de pignor. 2. memb. 6 partis.* † Limita, quia concordia, transactio non est sufficiens ad transferendum dominium sine titulo; ideo neq; ad præscribendum, ita arguit Castr. *cons.* 70. *Quæ fruſtra, num.* 9. *ver. similiter non est dubitandum. lib* 1.

Præscriptio quinquennalis in quibus habeat locum. Concluſ. 573.

QVINQVE † annis præscribitur querela inofficiosi; ideo filius non potest potest post quinque annos querelare contra testamentum patris. Vide, *Inofficiosi querela intra quantum tempus proponenda. Concluſ.* 170. † Petitio supplementi legitimæ debet fieri intra quinque annos. Vide, *Legitima intra quantum tempus præscribatur, & non datur querela. Concl.* 207. † Nullitas contractus minoris præscribitur quinquennio, si maior factus tacuit. Vide, *Minoris contra tutorem nullus qualiter conualidetur. Concl.* 254. † Separatio bonorum debet peti intra quinque annos, aliàs præscribitur. *l. 1. ff. de separatis, & de iurisdictionis.* vbi Cyn. Bald. & Salycet. *C. de bon. auth. iudicii ſid.*

Querela † inofficiosæ donationis præscribitur quinquennio, sicut querela inofficiosi testamenti. Cattrens. *in Rubr. C. de inoffic. testamen. col.* 2. *ver. secundo not.* 2. & vide Bald. *in l. si quis libertatem citra fin. ff. de petit. hæred.* † Adulterii crimen non potest accusari post quinquennium, neque alia delicta intra quinque annos non denunciata. Vide supra, *Præscriptio contra fiscum multiplex, quia aliqua non præscribuntur, aliqua centum, aliqua viginti. Concluſ.* 569. † Confiscatio bonorum, vel pœna pecuniaria, quæ post mortem delinquentis transit ad illius hæredes, intelligitur, si à die mortis delinquentis fiscus intra quinque annos processerit, aliàs sunt tutti hæredes beneficio præscriptionis. Crar. *in §. final. quæst.* 51. *numero* 14. *in fin. versicus.* † Pœna bannimentalis incursa, si non fuit intra quinquennium exacta, præscribitur. Alexand. *consilio* 31. *Ponderatis, in fine, libro quinto.* † Delictum omne non accusatum, neque denunciatum intra quinquennium præscribitur. Boer. *decisione* 264. *numero* 2. vbi dicit esse mirabile. Vide, *Præscriptio supra allegata. Concluſ.* 569. *& Conclusione ibi proxima sequente, numero* 15. *& sequent.*

Amplia, † quia multa sunt delicta, quæ possunt inquiri contra mortuum, & eius bona confiscari, & memoria damnari, prout in læsa maiestate, quod intelligitur, dummodo intra quinque annos à die mortis fiat; quia quinquennio præscribitur hæc facultas. Clar. *§. læsæ maiestatis, num.* 16. *in fin. ver. item licet.* † Crimen peculatus quinquennio præscribitur; quia post quinquennium ideo non potest queri. *l. peculatus. ff. ad legem Iul. pecul.*

Præscriptio quadriennii quando habeat locum, vel non. Concluſ. 574.

PRÆSCRIPTIO † quadriennii habet locum, quando Imperator, vel alius habens iura Imperii vendidit rem aliquam; quia emptor est tutus præscriptione quadriennali. *l. omnes. & l. bona à Cæsare. C. de quadrien. præscript.* vbi, quod prætendens ius non agit contra eum, qui habet à Principe, sed contra Principem concedentem tantum, & intra quadriennium tantum.

Deli-

2 † Declara, quia dd. ll. omnes, & præsertim *l. bene à Zenone. C. de quadr. præscript.* habent locum, quando fiscus Principis vendit bona, quæ ipse fiscus possidebat tempore venditionis vt sua, alias si ea non possidebat, non habet locum præscriptio quadriennii, neque priuilegium fisci, quod emens non possit molestari. Alex. plene *consil. 52. In causa, & lite, num. 5. & seq. ver circa tertium, lib. 7.* vbi apostilla *in ver. respondeo,* dat infinitos concordantes. † Secundo declara, quod quatenus Imperator alienet rem alienam, & faciat hoc de plenitudine potestatis, & ex certa scientia; tunc habent locum dictæ leges, aliàs non. Alexand. *dict. cons. 52. numer. 6. ver. secundo respondeo, libr. 7.*

4 Tertio † declara; quia dictæ leges de præscriptione quadriennali loquentes habent locum, quando Imperator vendit, vel donat rem aliquam, vt suam simpliciter, sed si vendit, vt suam ex certa causa, puta vt hæres Titii; certe si non est hæres, vel causa non est vera, emptor non est tutus, neque gaudet priuilegio dictæ præscriptionis. Alexand. *dict. cons. 52. numer. 7. ver tertio respondeo, libr. 7.* vbi, quod si vendit vt bona confiscata, & confiscatio est nulla, non
5 valet alienatio. † Dicitur autem habere iura Imperii, qui exercet regalia, vel habens concessionem fisci ab Imperatore; quia licet habeat solum fiscum vtiliter; tamen dicitur idem fiscus cum Imperatore. Bald. *cons. 363. Quæritur, an si per, post med. ver. item non obstat, lib. 1.*
6 Extende † in Regem Franciæ. Ruin. *cons. 31. Visa. num. 18. lib. 5.* Con-
7 trarium † Abbas *consilio 3. num. 8. libro 2. in 17. quæstione.* Exten-
8 de † in quolibet Duce, Marchione, & Comite, & aliis; quia in suo dominio possunt omnia, quæ imperator potest in vniuerso. Ruin. *consil. 48 Videtur fortassis, in fin. lib. 4.* sequitur Crauet. *consil. 263. col. penul. & fin. ver. quinimo cum homines,* vbi citat plures pro vtraque parte, & dicit hanc sibi placere; quia de facto sic seruatur: repetit etiam
9 *cons. 602. in fin. ver. ius accedat.* vbi alios adducit. † Extende in quocunque Principe superiorem non recognoscente. Bald. *consil. 127. à princ. tituli, nu. 2. lib. 3.* sequitur apostilla ad Roman. *cons. 59. in ver. non*
10 *recognoscunt.* vbi citat plurimos. † Extende in quacunque ciuitate superiorem non recognoscente. Roman. *consil. 310. In casu propositæ.* apostilla plenissima *ad consil. eiusdem Roman. 59. num. 8. in ver. non reco-*
11 *gnoscunt.* vbi citat plurimos. † Extende in Vicario Papæ, seu Imperatoris, prout loquitur Roma. de Pandulpho Malatesta Vicario Romanæ Ecclesiæ in ciuitate Fani. *d. cons. 59. n. 8. ver. sexto videndum,* vbi apostil. *in ver. non recognoscunt, circa fin.* vbi reddit rationem; quia isti Comites, & Vicarii, & ciuitates liberæ vtuntur eisdem prærogatiuis in locis sibi concessis, quibus Imperator in vniuerso orbe, & citat
12 plurimos. † Contrarium, quod non habeat locum quadriennalis præscriptio, nisi in Imperatore, & Augusta. Vide plurimos, quos citat apostil. ad Roman. *cons. 59. n 8. in verb. non recognoscunt, in princ.* Abbas *cons 3. Nitar in præsenti q. 17. n. 8. lib. 2.* vbi, quod non habet locum etiam in Rege Franciæ, & hanc partem tuentur Curt. Sen. Deci. Curt. Iun. & alii, quos citat Crauet. *cons. 263. in fin.* licet ipse ibi teneat
13 contrarium. † Amplia, vt procedat etiam, quando Princeps mortuo aliquo sine masculis feuda retinuit pro se vt deuoluta, & illa concessit alteri. Bald. qui loquitur sub dubio in inferiore *consil. 212. Sicut*
14 *fuit pronunciatum, lib. 1.* † Amplia, vt procedat etiam, quando fiscus vendidit bona tanquam propria, quæ iam erant incorporata; quia emptor est tutus, & solum potest habens ius agere contra fiscum intra quadriennium. Bald. *cons. 363. Quæritur, an si per officiales, lib. 1.* Vide, *Emens à fisco, vel Principe non potest molestari, & quando secus. Concluf.*
15 142. † Amplia, vt procedat in Duce Mediolani; quia habet iura Imperii in terris suis ex concessionibus Imperatoris. Bal. *cons. 355. Factum tale est. per totum. lib. 3.* vide, quia incipit, *Quemadmodum Imperator,* quem citat apostilla ad Roman. *consil. 59. numer. 8. in ver. non recognoscunt.* vbi alios citat, maxime Corne. *consil. 299. Viso rescripto,*
16 *num. 26. lib. 1.* Paris. *consil. 1. Visa facti, num. 122. lib. 1.* Ruin. *consil. 48. Videtur fortassis, in fin. lib. 4.* † Amplia; quia *dd. ll. bene à Zenone,* & aliæ loquentes de quadriennali præscriptione habent locum etiam, quando procurator Cæsaris alienat. Bald. *dicto consil. 355. numer. 2. ver.*
17 *constat enim, lib. 3.* allegat Bartol. *in l. si procurator. ff. de iure fisci,* & Bar-
18 tol. *dict. l. bene à Zenone.* † Limita, vt non procedat dicta præscriptio in inferioribus non habentibus iura Imperii. Bald *consil. 25. nu-*
19 *mer. 6. ver. septimum dubium, lib. 1.* † Limita, quando Imperator, vel alius habens iura Imperii vendidit rem, non tanquam suam, sed tanquam alienam iure creditoris; quia tunc non habet locum quadriennalis præscriptio. Bald. *dicto consilio 25. numero 6. ver. septimum dubium, libr. 1. & consilio 253. Illustris dominus, numero 2. ver. non obstat, lib. 1.* & Bald. *consil. 363. numero 2. ver. si autem tanquam, lib. 1.* † Limita, vt non procedat præscriptio quadriennii, quando fiscus habet
20 in aliquod limitatum; quia censetur cedere ius, quod habet; fiscus, si nullum ius habeat. Bald. *dicto consilio 253. num. 2. ver. non obstat, lib. 2. & consil. 363. in fin. lib. 1.* vbi, quod procedit, quando vendit generaliter; quia tunc censetur vendere ius, quod habet.

Limita, † vt non procedat quadriennalis præscriptio, nisi ista concurrant; quod res sit solemniter vendita, quod dolus non dederit causam contractui, & interuenerit traditio, vel id, & habetur pro traditione & & in traditione legitimus contradictor nō apparuerit. Bald *d. cons. 363. circa fin. ver. quibusdam ergo, lib. 1.* † Limita, quan-
21 do Princeps donauit bona confiscata alicui; quia non tollitur hypotheca dotis super dictis bonis competens mulieri, etiam per lapsum 12. annorum; quia fiscus poterit conueniri, vt hæres anomalus, licet possidens bona non molestetur. Bald. *consil. 355. Factum tale est, in fin. lib. 3.* vbi, quod dictæ ll. non habent locum, quando fiscus vendidit tanquam hæres, vel conueniatur tanquam hæres anomalus delinquentis personali: & quod non habeat locum in dote. Neguſ. *de pignor. parte octaua, membro 1. numero 23.* vbi de communi actione; quia debet satisfacere ibi *num. 8. ver. solutio.* † Limita; quia si Im-
22 perator, vel Rex alienat rem alienam, quam credit suam, & bona fide, tunc habet locum *l. bene à Zenone. C. de quadrien. præscript.* secus, si sciat rem esse alienam; quia esset in mala fide, ita Abbas *consil 3. Nitar. numer. 8. col. 14. in princip. versic. & quanquam hoc motiuum. libr. 2.* Declara † tamen; quia si res esset communis Principi, & aliis; quia
23 fiscus alienare potest totam rem communem, eo casu bene habet locum *l. bene à Zenone.* quia alienat iure permittente. Abbas *dicto consilio 3. numero 8. versic. & est ratio. lib. 2.* † Limita, quia non habet
24 locum, nisi in Imperatore solo iure specialissimo; quia inuigilat vniuerso orbi. Abb. *dicto consilio 3. numero 8. col. 14. ver. secundo; potest responderi, lib. 2.* † Limita; quia non habet locum in rebus Ec-
25 clesiæ; quia non potest Imperator se priuilegiare in damnum Ecclesiarum. Abb. *dicto consilio 3. numero 8. col. 14. versic. tertia responsio, libr. 1.* † Limita; quia non habet locum, quando res aliena ac re-
26 uersa est ad Imperatorem; quia tunc cessat ratio, quod emens à fisco, ne possit vexari concessum est priuilegium. Abbas *dicto consilio 3. numero 8. col. 14. ver. quarto subtilius, lib. 2.* † Limita; quia non
27 habet locum præscriptio quadriennii, quando Princeps aliquid concessit ad importunitatem petentis, vel per ignorātiam, vt quia ignorans ius alienum concessit, vel donauit bona confiscata, & non fuerunt seruatæ solemnitatem requisitæ; quia habens hypothecam potest agere saltem contra fiscum, & debet satisfieri. Bald. *dicto consilio 355. per totum.* maxime *in fin. libro 3.* † Limita; quia non habet lo-
28 cum præscriptio quadriennii, neque *l. bene à Zenone. C. de quadrien. præscriptio.* quando fiscus vendidit, prout potest, rem communem; quia si non satisfiat habenti communionem pro sua rata, potest agere contra emptorem, vel conductorem, etiam omisso fisco. Baldus *consil. 336. Præmitto ad euidentiam, numero 5. ver. ius ergo præmissu, libro quinto.* † Contrarium videtur velle Alexand. *consil. 52. In causa, &*
29 *lite, numero 5. ver. circa tertium. libro 7.* † Limita; quia Eccle-
30 non approbat hanc præscriptionem quadriennalem tanquam iniquam: ideo si Imperator, vel Princeps supremus donat Ecclesiæ, ipsa Ecclesia non vult tueri se ex hoc priuilegio, tanquam iniusto, gloss. & ibi Archidiac. *in c. quicunque militum. 12. quæst. 2. in ver. consensit,* plene Alexand. *dicto consilio 52. numer. 8. vers. quarto responderi potest. libro 7.* Extende, † quia non habet locum, si Imperator etiam de plenitudi-
31 ne donaret bona Ecclesiæ: quia donatarius non esset tutus. Alexan. *dicto consil. 52. numer. 8. in fin. ver. quod autem, lib. 7.* † Limita quin-
32 que modis per Abb. *consilio 3. numero 8. lib. 2.* & Socin. limitat septem modis *consilio 46. numero 18 & seq. lib. 4.* Balb. *de præscriptio. in 2. parte. 5. partis principalis, quæstion. 8.* vbi limitat 11. modis quos videas. Limita † octo modis, de quibus Socin. *Regul. 11. Res alienata à Prin-*
33 *cipe, vel fisco,* vbi ponit octo fallentias: Prima in Principe non supremo: Secunda, si Princeps supremus esset in mala fide: Tertio in casu, quem ponit Bald. *in proœm. Decretal.* Quarto, si venditur res nomine creditorum. Quinto in rebus Ecclesiæ. Sexto in rebus Ecclesiæ venditis à Principe, vel fisco. Septimo in minore, quia restituitur. Octauo, quando Princeps alienat ante traditionem. † Li-
34 mita, quia non habet locum, quando Princeps duobus aliquid concederet, puta si rem aliquam concessit Titio, postea eandem rem concessit Seio. Nam secundus licet possideat, potest molestari à primo, & non currit præscriptio quadriennii: quia imo semper primus præferri debet, si habet ab eodem Principe. Roman. *consil. 298. Circa præmissam, per totum.* vbi apostilla *in ver. quod non,* citat Curt. Iun. *consil. 143. Post expeditum, col. 2. ver. puto igitur eleuandum ingenium.* & apostilla ad Bartolum *in dict. l. bene à Zenone. C. de quadrien. præscript.* citat, & sequitur Roman. vbi supra. † Extende, vt procedat in o-
35 mni gratia, & concessione Principis facta: quia semper prima præfertur secundæ, prout in donatione, concessione, collatione, & similibus. Roman. *consil. 298. ver. secundo eadem conclusio. circa princip.* vbi, quod secunda concessio non facta mentione de prima præsumitur ex errore, & quod cessante errore Princeps non potest tollere contractum, quin primus vtatur iure suo, & non intrat præscriptio,

& apostilla plena ibi *in ver. secunda.* citat plurimos concordantes, & extendit, etiam si secunda gratia esset nedum ad instantiam partis,
36 sed motu proprio. † Extende etiam in Papa, & in beneficialibus; quia licet habeat plenitudinem potestatis in beneficialibus, & in spiritualibus; tamen habens primo gratiam præfertur secundo. Roma. *d. consil 298. num. 3. ver. tertio videtur casus.* vbi apostilla *in ver. revocare,*
37 *& in ver. irritare.* † Limita, quia procedunt dd. leges, quando per Imperatorem, vel Augustam, aut eorum procuratorem specialem ad vendendum, vel donandum fieret venditio, vel donatio; secus si per procuratorem generalem; quia non habent locum dictæ leges. Alexand. *dict. cons. 52. In causa, & lite, num. 9. ver. quinto respondeo. lib. 7.*
38 Extende, † quia non habent locum in donatis à Legato Sedis Apostolicæ. Alexand. *dicto consil. 52. num. 6. ver. secundo respondeo. iuncto numer. 9. ver. quinto respondeo. lib. 7.* Vide plene per Anton. Gabriel. *lib. 5. titul. de acquir. vel amit. possess. Concluſ. 2. Possessor habens causam à Principe.* Vide, *Fiscus vendens rem alienam tuetur emptorem, & quando secus. Concl. 397.*

Præscriptio triennalis quando habeat locum. Concluſ. 575.

1 FRVCTVS † alienos præscribit possessor bonæ fidei cum iusto titulo spatio trium annorum: ideo non tenetur ad illorum restitutionem, siue extent, siue non, & siue sit locupletior, siue non. Bart. & ibi Gloss. *in l. sequitur. §. fructus. ff. de vsucap.* vbi Angel. Imol. & plene Castrens. qui dicunt limitari omnes leges, quæ disponunt, quod si extant, vel est factus locupletior bonæ fidei possessor, restituit fructus. Curt. *cons. 71. col. 5. ver. sexto.* vbi plures allegat Ias. *in l. si*
2 *ſtit. de rerum diuiſ. §. ſi quis à non domino.* † Bona mobilia vsucapiuntur triennio. *Instit. de vsucap. in princ.* Alexand. *consil. 134. In causa,*
3 *& lite, num. 14. ver. ex quibus. lib. 2.* Vide, *Vsucapio quid sit, & ex quibus vsucapio acquiratur. Concluſ. 299.* † Et delinquens, scu malæ famæ, si per triennium probet emendationem vitæ, dicitur nouus homo, & præscribit tanto tempore emendationem. Roman. *cons. 236. num. 5. & 6.* vbi apostilla *in ver. triennalis.* dat multos concord. & Iul. Clar. *in praxi criminal. §. fin. quæst. 21. colum. 2. ver. bene verum est,* vbi dicit ** communem.

Præscriptio biennii in quibus habeat locum. Concluſ. 576.

1 DOLI † actio præscribitur biennio. *l. fin. C. de dolo.* Cephal. *cons. 192. num. 20.* Vide, *Doli actio præscribitur biennio, & quando secus.*
2 *Concl. 585.* † Item decretum de mittendo in possessionem ex primo decreto biennio tollitur, si non exequitur. *l. fin. C. de bonis auth. iudic possid.* Angel. Aretin. *cons. 34. Pro decisione, in fin. num. 33. ver. nec etiam obstat.*

Præscriptio annalis in quibus habeat locum. Concluſ. 577.

1 ANNALIS † præscriptio currit delegato post sententiam, vel diffinitionem; quia post annum non habet vlterius iurisdictionem; ideo delegatus, qui excommunicauit aliquem, non potest illum absoluere, nisi intra annum. Calder. *consil. 74. An legatus.* quod est 1. *de offic. deleg.*

2 Declara † tamen, nisi fuisset appellatum; quia tunc bene potest etiam post annum absoluere, & durat sua iurisdictio. Calder. *dicto*
3 *cons. 74.* aliàs 1. *de offic. deleg.* † Amplia, quia delegatus Principis, licet possit exequi suam sententiam; tamen post annum non potest
4 exequi. *c. quærenti, de off. deleg.* † Amplia, quia licet rescriptum sit perpetuum: tamen si non est præsentatum intra annum, extinguitur ad effectum, vt aliud rescriptum obtentum non facta mentione de primo sit validum; quia in casu secundi rescripti obtenti primum euanescit, ne obstet secundo, si intra annum primum non est præsen-
5 tatum. Bald. *in l. falso. C. de diuer. rescript.* † Amplia; quia prætendens grauamen in mensura, vel æstimatione facta de bonis suis describis in æstimo Communis debet intra annum querelam proponere, & grauamen probare, nisi sit minor, vel absens, alias post la-
6 psum anni non auditur. Bald. *cons. 382. Ille qui grauatur, lib. 3.* † Amplia, quia grauati censu publico, si non reclamant intra annum, sibi præiudicant. *l. qui se grauantes. C. de censib. lib. 11. l. forma. § fin. ff de censib.* Castr. *cons. 427. col. fin. circa med. lib. 2.*

Extende † in Vicariis ciuitatum, & terrarum Ecclesiæ; quia 2. 7 quiparantur censitoribus, & peræquatoribus, vt dicit Bart. *d. l. forma. §. fin. de cens.* Castren. vbi supra.

Amplia, † quia actio iniuriarum præscribitur anno. Bald. *cons. 8*
409. *In causa accusationis, libro 4.* vbi etiam loquitur in casu statuti, & Cuman. *consil. 74. num. 5.* Vide, *Iniuriarum actione non tenetur quis multis casibus. Concluſ. 161. & supra Concluſ. 571.* † Amplia in actione vi bonorum raptorum; quia quoad pœnam præscribitur anno. Roman. *cons. 144 in fin.* † Amplia; quia agnatus proximior, cui feudum deuoluitur ob alienationem, vel aliàs, tenetur petere inuestituram intra annum, aliàs si non petit possessor præscribit contra eundem proximiorem, & deuolutio ordine successiuo transit in secundo anno ad secundum proximiorem, & sic deinceps, ita quod quilibet agnatus habet annum, quo elapso præscribitur contra eos. Bald. *consil. 16. Facti euidentia, num. 2. ver. modo sequitur, lib 1. & cons. 165. Super eo, quod post med. ver. an possit reuocare, lib. 5.* Vide, *Ordo successionis quando attendatur inter vocatos copulatiue, vel non. Concluſ. 199.* † Amplia in petitione tutelæ facienda à matre, vel proximiore, quia si non fiat intra annum ordine successiuo à succedere debentibus, excluduntur à successione pupilli, cui intra annum non petierunt tutelam. Vide, *Mater quando priuetur successione filii ob non petitum tutorem. Concluſ. 113.*

Amplia † in testamento nullo ob præteritionem filiorum testatoris, qui mortui sunt ante testatorem; quia conualidatur testamentum, si petatur bonorum possessio intra centum dies vtiles. Vide, *Testamentum nullum conualescit multis casibus, & modis, & quando secus. Concluſ. 129.* † Extende; quia si filii præteriti non sunt mortui, sed viuunt, & approbant testamentum tacite, vel expresse conualidatur de iure prætorio, & hæres scriptus debet tunc petere bonorum possessionem secundum tabulas, & si non petatur, præscribitur anno. Bart. *cons. 13. Ex facto, num. 4. lib 1.* † Amplia, quæ declaratio, quæ est de substantia contractus commissa in arbitrium alterius, expirat anno. Bald. *cons 150. Casus talis Vagnolus, circa med. vers. quarta ratio, lib. 1. & cons. 457. lib. 5.* vbi duplicatur. † Amplis in eo, qui potest luere rem paternalem; quia anno præscribitur de consuetudine, licet Mediolani per statutum sit annus, & dies, & incipit à die alienationis. Signorol. *consil. 81. In quæstione vertente, per tot.* † Amplia in actione populari; quia ad hoc, vt possit quilibet agere, anno præscribitur, *l. fin ff. de popul. actio.* Dyn. *cons 29. num. 2.* † Amplia in proximiore emphyteutæ defuncti finita emphyteusi; quia licet præferatur extraneis in inuestitura, hoc procedit, si intra annum petit; quia istud ius anno præscribitur. Roman. *consilio 22. Pro proposita. numero 6.*

Contrarium † tenent multi, quos allegat apostill. *ad cons. Rom. 22. in ver. communis, in 8. limitat.* quæ allegit pro vtraque parte. † Declara, quia si est facta inuestitura consanguineo, licet non proximiori, si vero est facta penitus extraneo, tunc præscriptio annalis non procedit. † Amplia Florentiæ, quia is, qui obtinuit adiudicati, vel in solutum dari bona, non potest molestari post annum. † Declara tamen, quia tale statutum procedit quoad molestiam dominii, secus est quoad seruitutem, vel possessorium aliquid faciendi iure seruitutis, vel facultatis. Alexan. *consil. 106. Visis, & opportune, numer. 9. lib. 6.* Amplia † in renouatione inuestituræ feudalis; quia peti debet intra annum, & diem. Vide, *Inuestitura feudi deuoluti intra quantum tempus peti debeat. Concluſ. 357.* † Amplia in bonorum possessione secundum tabulas, vel contra tabulas, quia annalis. Vide, & decide ra, vt *in ver. Bonorum possessio contra tabulas quid sit, & quando competat. Concl. 119. & Concl. ibi prox. præced.*

Præscriptio sexaginta dierum in quibus habeat locum. Concl. 578.

SEXAGINTA † dierum præscriptio habet locum in inuentario rio perficiendo à die aditæ hæreditatis, quibus elapsis hæres cum beneficio inuentarii efficitur hæres simpliciter. *l. fin. in principio, §. fin autem dubius. C. de iure deliber.* vbi, quod intra triginta dies à die, quo scit delatam hæreditatem, debet incipere, & intra sexaginta dies finire.

Sexaginta † dierum præscriptio currit emptori, & venditori pro mensuratione, vel æstimatione facienda; quia si certa summa exprimitur, vel quantitas in venditione, & conueniatur de mensuratione, vel æstimatione facienda, & res tradatur, lapsis sexaginta diebus censetur recessum per partes à dicta venditione, & conuentum, quod stetur quantitati expressæ. Ancharan. Regiens. *quæstione 18. in fin. libro secundo.* † Creditor confitens sibi satisfactum per debitorem non auditur post lapsum triginta dierum, si velit dicere,

dicere, quod non fuit satisfactus, quia, tanto spatio plena securitas debitori acquiritur. *l. in contractibus. §. super cæteris. C. de non nu. pecun.* in tantum, quod neque potest deferre iuramentum *d. l. in contractibus. §. illo*, & ibi Bart. C. *de non nu. pecun.* Vide, *Exceptio non numeratæ pecuniæ quando possit opponi, vel non. Concl.* 418. † Decem dies dantur ad appellandum, quibus elapsis præscribitur contra facultatem appellandi, quæ releuet. Vide; *Appellatio intra decem dies à die habitæ notitiæ sufficit. Concl.* 355 † Centum dies dantur ad petendam bonorum possessionem contra tabulas, vel secundum tabulas agnato. licet filio detur annus vtilis, quibus elapsis cessat remedium hoc ex æquitate à prætore inductum. Vide, *Bonorum possessio contra tabulas. Concl.* 118. & *Concluſ. ibi proxima ſeq.*

Præſcriptio qualiter probetur. Concl. 579.

1 PRÆSCRIPTIO † probatur per lapsum temporis, quando est talis, quæ non requirit factum hominis, prout in eo, qui præscripsit solutionem, census; quia solus temporis cursus probat præscriptionem, & est probatio probata. Bald. *consil.* 313. *Ponit, quod antiquitus, circa fi. ver. qualiter autem probatur, lib.* 3. † Extende, quia testes inducti vt probent præscriptionem, debent deponere esse decursum totum tempus, quo mediante causatur præscriptio ante litem motam, quia à tempore motæ litis, & citra non iuuat possessio quoad veterem præscriptionē, quæ est interrupta per litis contestationē. *l. ſicut. C. de præſcript.* 30. *anno. l. vt perfectius. C. de anna. præſcript.* ideo præscriptio non probatur, nisi vt supra. Bart. *in l. Celſus ff. de vſucap.* cum quo alii transeunt. Alex. *conſ.* 76. *col. fi. ver. non obſtat, lib.* 2. & *conſil.* 91. *col. pen. lib.* 5. † Si vero præscriptio requirit factum hominis, tunc illud factum debet probari cum tempore sufficienti. Bald. *dict. conſil.* 313. *circa fi. ver. qualiter autem. lib.* 3. Vide Conclusionem proximam sequentem.

Præſcriptio dominii per teſtes qualiter probetur. Concl. 580.

1 PRÆSCRIPTIO dominii ad hoc, vt probetur per testes, necesse est, quod sint plures testes contestes, itē, quod deponant de possessione præscribentis inchoata tali tempore, & finita tali tempore, adeo quod si vnus deponat de possessione 10. annorum tali tempore, alius de possessione 10. annorum incæptorum alio tempore, nō probant: & idem si tertio deponant, quod à decem annis citra possedit, quia neque per horam probat, quia minimum tempus est à 10. annis citra, & ideo debent dicere à 10. annis, & citra, vt concludant in decem annis. Alex. *conſ.* 118. *In cauſa, & lite, num.* 17. *ver. hoc præ-*
2 *ſuppoſito, lib.* 2. † Extende, vt idem sit, si agatur de præscriptione in publiciana, quia nisi concordent de eadem possessione, & possessionis initio, non probant præscriptionem. Alex. *conſil.* 35. *Conſideratis, num.* 7. *ver. tamen non deponunt, li.* 7. vbi apostilla *in verſi. initio*, citat
3 Alex. *conſ.* 89. *num.* 2. *lib.* 5. † Declara plenius, *Præſcriptio non procedit ſine poſſeſſione & quæ poſſeſſiones requiratur. Concluſ.* 523. *num.* 38. *& multis ſeq.* Vide Conclusionem proximam præcedentem.

Præſcriptio cœpta contra maiorem continuat contra minorem. Concl. 581.

1 PRÆSCRIPTIO † cœpta contra maiorem continuat contra minorem adultum successorem vniuersalem, sed tamen minor restituitur in integrum, si lapsa non sint tempora petendæ restitutionis. Bald. *conſil.* 309. *Quæritur. vtrum, num.* 3. *ver. ſuper tertio, lib.* 2. ple-
2 nius supra *Concl.* 548. † Amplia, quia præscriptio cœpta contra defunctum continuat contra hæredem defuncti. Castren. *conſ.* 208. *Ad*
3 *primum, in prin. lib.* 2. † Extende, quia continuat contra hæreditatem
4 iacentem. Castr. *d. conſ.* 208. *in princ. lib.* 2. † Extende, quia continuat in eum, in quem actio cœpta præscribi, transit, licet non sit hæres.
5 Castr. *d. conſ.* 208. *in princ. lib.* 2. † Limita, quia contra minorem non incipit præscriptio, licet cœpta cum maiore continuet. Vide, *Præſcriptio non currit contra certas perſonas. Concluſio ibi proxima ſeq.*

Præſcriptio cepta ſecundum ius commune qualiter continuet, ſi ſuperuenit diuerſa præſcriptio ex ſtatuto. Concluſ. 582.

1 PRÆSCRIPTIO † cœpta secundum ius commune, si superueniat statutum minuens præscriptionem, vel augēs, quomodo completur, die secundum statutum nouum proportionabiliter; velut si præscriptio 20 annorum est cursa vsque ad 18. annos, ita quod duo anni soli deficiunt, si fuit ex statuto nouo redacta ad decem annos, tempus, quod superest, pro rata computatur secundum statutum nouum, vt sufficiat vnus annus ad perficiendum, quia sic est rata temporis. Castr. *conſil.* 208. *Ad primum, ver. ad ſecundum, lib.* 2. † Extende, 2
vt præscriptio cæpta contra defunctum continuet etiam contra eius hæredem, & successorem etiam priuilegiatum, prout Ecclesia, vel pius locus, nam si contra defunctum currebat præscriptio 30. annorum, & successit Ecclesia, contra quam currit præscriptio solum 40. annorum, pro tempore præterito tempore defuncti computatur præscriptio ad 30. annos, pro tempore restanti fit computatio ad rationem 40. annorum, ita Abbas *conſil.* 14. *Videtur primo, nu.* 2. *lib.* 2. *n.* *
tus ſuccedens non priuilegiato quo iure vtatur in præſcribendo. Concluſ. 740. Vide, *Proportionabilis materia ſemper attenditur. Concluſ.* 915.

Præſcribens quæ tempora teneatur detrahere, & quæ non. Concl. 583.

TEMPVS † vitæ Prælati alienātis bona Ecclesiæ deducitur ex præ- 1
scriptione, quæ allegatur in alienatione prædicta, *c. ſi ſacerdote.* 16. *q.* 3. Calder. *conſil.* 193. alias 3. *de præſcript.* † Extende; vt procedat 2
etiam respectu quadriennii, quod est tempus vtile, quod non currit ignoranti, sed neque currit Ecclesiæ, licet Prælatus alienans sciuerit, quia subducitur omne tempus talis Prælati. Alexan. *conſil.* 9. *Viſo themate, in fi. lib.* 3. vbi plena apostilla *in ver. Prælatura*, dat concord. pro vtraque. † Extende; quia subducitur tempus vacationis Ecclesiæ. 3
Abbas *conſ.* 101. *In quæſtione quæ vertitur, num.* 7. *in fin. ver. tota difficultas lib.* 1. † Amplia, quia tempus vitæ illorum, qui habuerunt malam fi- 4
dem; deducitur ex præscriptione. Calder. *conſ.* 194. alias 4. *de præſcript.* Abb. *conſ.* 101. *n.* 8. *lib.* 1. Ant. de Butr. *conſil.* 45. *num.* 3 *ver non obſtant præſcriptiones & in fi. ver. merito autem.* Abb. *conſil.* 18. *in fi. lib.* 2. *& conſ.* 46. *In quæſtione, in fi. lib.* 2. † Amplia, quia tempus guerræ, vel hostili- 5
tatis subducitur, si tutus non erat accessus. Abb. *conſ.* 101. *num.* 8. *lib.* 1 Anchar. *conſ.* 443. quod est *fi. num.* 14. & est subscriptum à sex Doctoribus, vbi, quod dormit præscriptio tempore magnæ guerræ. Signorol. *conſ.* 131. *num* 3. & alii infra prox. Castr. *conſil.* 116. *In quæſtione, num.* 2. *ver. quarto quia, lib.* 2. Abb. *conſil.* 3 *Nitar. num.* 9. *in ſi ver. & inter cætera, & conſil.* 18. *Primo, quo l communitas, circa fin. verſic. debet tamen, & conſ.* 46. *In quæſtione. in fi. ver aduertendū, lib* 2. Alex *conſ.* 81. *Reuocatur, num.* 7. *lib.* 5. vbi quod tempus hostilitatis, exercitus, schismatis & mortalitatis deducitur.

† Extende, vt idem sit ex eadem æquitate tēpore mortalitatis ge- 6
neralis, & pestilentiæ in loco, quia dormit, & non currit præscriptio. Anch. *d. conſil. fi. n.* 14. Bart. *in l. naturaliter. col. penult. ver. quæro an iſta vſucapio. ff. de vſucap.* Alex. *conſ* 81. *lib.* 5. Corne. *conſ.* 92 *in fi. lib.* 4. Abbas. *d. conſ.* 101. *nu.* 8. *lib.* 1. *& conſil.* 3. *nu.* 9. *in fin. & conſil.* 46. *in fin. lib.* 2. † Declarat Abbas *conſil.* 3. *Nitar. num.* 9 *in ſi. col.* 15. *ver. & inter cætera* 7
ad propoſitum, lib. 2. vt ita demum non currat præscriptio propter bellum, vel mortalitatem, quando est tanta; quod non redditurius. & idem repetit. *conſ.* 18 *Primo, quod communitas, col. pen. ver. debet tamen, lib.* 2. *& conſil.* 46. *In quæſtione, col. penult. ver. quarto quia lib.* 2. † Decla- 8
ra totam istam materiam, quia licet sint deducenda multa tempora, quibus non currit præscriptio, tamen is, qui impugnat præscriptionē debet ipse probare ista tempora, & quæ, & quanta, alias pronunciatur pro præscribente. Alex. *conſi.* 142. *Viſo proceſſu, num* 6. *ver. & non obſtat, li.* 6. vbi dat cautelam ex mente Io. And. vt probare volens præscriptionem non se restringat ad tempus sufficiens præcisum, quando veritas est vltra illud tempus, quia si aduersarius probaret aliquod
tempus deducendum, succumberet. † Extende, quia imo etiam ces- 9
sante bello, & peste subducitur tempus aliquale, donec populus conquiescat. Bald. *conſ.* 358. *verſic. tertio quæritur, li.* 1. † Amplia; quia sub- 10
ducitur tempus quo is, contra quem est præscriptum, non potuit agere. Abb. *conſ.* 101. *num.* 6. *li.* 1 † Amplia, quia subducitur tempus 11
pupillaris ætatis eorum, contra quos prætenditur præscriptum, quia contra pupillum non currit præscriptio ipso iure. Bald. *conſ* 62. *Punctus talis eſt, in princ. li.* 5. Castr. *conſil.* 185. *Notandum eſt, ver. ſecundo loco, li.* 2. vbi, quod licet currat mero iure, subducitur tempus pupillaris ætatis ex tempore longissimæ præscriptionis 30. annorum. † Ex- 12
tende, quia etiam tempus minoris ætatis subducitur ex capite restitutionis in integrum. Vide. *Præſcriptio tollitur per reſtitutionem in integram multis caſibus. concl.* 587. † Amplia, quia subducitur tempus schi- 13
smatis, si erant diuersæ obedientiæ, quia non currit præscriptio contra Ecclesiam Abbas *conſ.* 101. *num.* 8. *li.* 1. Alexan. *conſ.* 8. *Reuocatur.*
num. 7. *verſ. ſentio inſuper. li.* 5. † Extende, quia subducitur tempus se- 14
dis vacantis Abbas *conſil.* 101. *col.* 4. *li.* 1. † Restringe, quia si præ cri- 15
ptio est immemorabilis, non deducitur tempus aliquod. Oldrad. *conſ.*

254. *num.* 18. vbi reddit rationem, quia immemorabile non minuitur per reductionē. † Amplia, quia tempus præparationis subducitur ad fauorem eius, qui se præparat, *l. sciendum. ff. de vsur.* Vide, *Temporis præscriptionis subducitur ad fauorem præscriptionis. Concl.* 31 † Amplia, quia Florentiæ deducitur tempus perditionis actorum, vt *in statuto de curiis leuandis lib.* 2. † Amplia, quia subducitur tempus, quo præscribens de facto & violenter fuit à tertio expulsus de possessione rei, quam præscribere incæperat. Bart. *quæst.* 6. Lap. *numer.* 7. *versic. sexto probatur.* † Amplia, generaliter, quæ tempora debeant deduci ex præscriptione, & quod tempore minoris ætatis, videlicet Florentiæ vsque ad annos 18. Item tempora hostilitatis, mortalitatis, & alia, de quibus per Calcan. *cons.* 3. *num.* 20. *& cons.* 26. *num.* 8. & per Corne. *cons. In præsenti col.* 3. *lib.* 3. prout de bello mortalitate, sede vacante, & aliis temporibus. Abb. *in cons.* 101. *col.* 4. *lib.* 1. † Florentiæ autem præscriptio statutaria 30. annorum demptis feriis, & perditionis actorum, & aliis temporibus ascendit ad annos 35. vt sæpius in Rota fuit calculatum, & sæpissime dictum, † Quod tam de iure communi, quam de consuetudine Florentiæ deducuntur tempora hostilitatis, mortalitatis; & belli, & perditionis actorum, adeo quod 30. anni conficiunt annos 35. † Amplia, in tantum, quod etiam si cucurrisset præscriptio contra absentem, & ignorantem, vel ad fauorem malæ fidei; daretur restitutio in integrum ex capite enormissimæ læsionis, quo casu tempus ad petendum eam est perpetuum. Felin. *in cap.* 1. *de præscript.* Deci. *cons.* 247. *& consil.* 554. Gozad. *consil.* 97. *col. fi.* Soc. Iun. *cons.* 141 *& consil.* 174. *in fi. lib.* 2. † Item da retur restitutio aduersus præscriptionem ex capite ignorantiæ iustæ; vt quia successit in ius alterius. Bar. *in l.* 1. §. *si quis autem. ff. de itin. actuq. priuat.* Alex. *cons.* 150. *lib.* 7. Feli. *in c. vigilanti; de præscript.* Deci. *cons.* 36. *col. fi.* Bald. *de præscript. in* 4. *parte primæ partis princ. num.* 29. † Extende, quia stante statuto (prout Vincentiæ) quod non admittatur accusatio stupri, nec fiat inquisitio, nisi intra annum, quando delictum non est occultum si à principio est occultum, postea fiat publicum, à die, quo innotuit, currit annus, & sic subducitur tempus, quo fuit occultum. Cast. *cons.* 183. *per tot. lib.* 2. *num.* 2.

† Amplia, quia subduci debet ex præscriptione tempus, quo is, qui debuit conueniri, prout Prælatus occupans bona Ecclesiæ, fuit in magistratu, videlicet Vicarius pro Episcopo in loco. vbi fieri debuit iudicium, quia non est conueniens, quod sit pars & iudex. Castren, *cons.* 116. *In quæstione, num.* 2. *ver. quarto quia lib.* 2. † Declara, quia ista deductio non fit ad fauorem existentis in officio cum vtilitate, & honore, quia dicitur absentia voluntaria. Castr. *cons.* 168. *Viso puncto, num.* 3. *lib.* 2. † Amplia, quia Pergami deducitur tempus pestis, & belli pro tempore, quo ius non reddi tum fuit, ita disponente statuto loci, super quo Castren. *consil.* 169. *Viso puncto, num.* 3. *versic. nec obstat statutum, lib.* 2. † Amplia, quia in spolio, vel violentia, quando inducitur vitium reale; subducitur semper tempus eius, qui habuit malam fidem. Castr. *cons.* 317. *Super primo, ver. ad secundum, nu.* 3. *lib.* 2. † Limita, quia non deducitur ex præscriptione tempus vitæ Prælati, qui concessit exemptionem Ecclesiæ, vel loco pio, quia currit continuo. Calder. *d cons.* 193. alias 3. *de præscript.* † Et generaliter, quæ tempora subducantur. Balbus *de præscript. in* 2. *parte* 6. *partis princip.* † Limita, seu restringe, nisi præscriptio sit immemorabilis, quia nullum tempus subducitur. Oldrad. *cons.* 254. *num.* 18. *ver. sed primo opponitur.* † Bona autem; vel mala fides in præscribente, quando præsumatur. Calder. *d. cons.* 194. alias 4. *de præscriptio.* Abb. *cons.* 101. *num.* 8. *lib.* 1. Vide, *Bona fides quando præsumatur in præscribente, vel non. Concl.* 100. † Limita, quia non diminuitur tempus, quod intercessit inter contractum, & ratificationem contractus contra quem est præscriptum, quasi quod ante ratificationem non potuerit agere quia cum esset in facultate sua ratificatio imputatur sibi, & incipit præscriptio à principio contractus. Bald. *consil.* 14. *Punctus, nunquid, lib.* 5. Vide, *Præscriptio non currit multis casibus. Concluf.* 549. Vide, plenius *Præscriptio non habet locum contra eum, qui non potest agere. Concl.* 525.

Præscriptio completa non tollitur ex actu contrario, & quando secus. Concluf. 584.

PRÆSCRIPTIO † quartæ funerum, si est legitime decursa, non cessat per solutionem factam de ipsa quarta post legitimam præscriptionem; nisi pariter solutio ipsa sit præscripta. Lap. *alleg.* 30. *circa fin. sub num.* 10. *ver. an si sit præscripta*, vbi, quod istud procedit in petitorio, secusin possessorio, quia debet manuteneri in possessione soluendi, seu exigendi Ecclesia; & quod præscriptio completa non tollatur per actum contrarium non præscriptum. Franch. *in cap.* 2 *cum de beneficio, in* 3. *not. de præbend. in* 6. † Amplia, quia is, qui præscripsit l bertatem, & subiectionem soluendi certa onera, licet post præscriptionem soluerit semel, non tamen tollitur propterea præscriptio Bald. *ionf.* 400. *Super primo num.* 5. *ver. item super eo, quod, lib.* 4. quod est Bartoli. † Extende, in eo, quia per tempus immemorabile non soluit procurationem, & onera cum aliis Ecclesiis, quia efficitur exemptus, & talis præscriptio habet vim priuilegii, & licet soluerit per annos 12. tamen potest vti præscriptione, quæ non cessat per actus solutionis, nisi per 40. annos fuerit facta solutio. Abb. *cons.* 94. *Videtur, in fi. ver. non obstat, lib.* 1. † Declara quia in iis, in quibus fit mutatio nuda voluntate, vnus actus inducit nouam obseruantiam, in quib. requiritur adminiculum iuris, statur præscriptioni completæ & à iure adminiculatæ, quæ non tollitur per vnum actum contrarium. Bald. *cons.* 401. *Super eo, quod, ver. & notandum est hic, lib.* 4. † Declara, quia per vnicum actum contrarium bene interrumpitur præscriptio, antequam sit completa, secus, quando est completa. Abb. *cons.* 94. *in fi. lib.* 1. † Declara, quia bene ex actibus contrariis, & ipsu de cem annorū currē. consuetudo, sed nō præscriptio, sic distinguit Abbas *d. consil.* 94. *in fin. lib.* 1. † Amplia, quia præsumptio completa, quod interuenerit solemnitas, vel dispensatio ex cursu 30. annorum, vel cursu temporis, non tollitur per contradictionem factā à particulari persona post completam præscriptionem. Peregr. *Fab. decis.* 109. *lib.* 2. *in fin.* quæ duplicatur *decis.* 42. *lib.* 3. & facit, quia præscriptio completa cum bona fide non cessat, licet superueniat mala fides post completam præscriptionem, *c. fin. de præscript.* & quia præscriptione completa acquiritur ius vltimo momento, quod retrahitur ad principium. Angel. *consil.* 318. *in princ.* Zabar. *cons.* 130. *in fin.* † Extende, vt idem sit in consuetudine præscripta, quia non tollitur per contrarios actus, nisi sit præscriptum contra consuetudinem Zabar. *consil.* 131. *in fin.* † Extende, quia ius visitandi præscriptum per inferiorem contra Episcopum non tollitur per vnum actum contrarium factum ab Episcopo, qui visitauit; quia requiritur contrarius præscriptio. Zabarel. *d. consil.* 131. *per tot.* maxime in fine, vbi est talis consilii, vbi dicit hoc procedere, siue fuerit protestatum, siue non. † Amplia, quia prædicta omnia procedunt, quod vnus actus vel plures contrarii præscriptioni facti non tollunt præscriptionem effectuatam, vel consuetudinem præscriptam, nisi iterum præscribatur, etiam si non sit contradictum, neque protestatum per eos, qui præscripserunt. Zabar. *d. consil.* 131. *in fin.* † Amplia, quia interruptio præscriptionis nihil operatur post completam præscriptionem. Gl. *in l. cum notissimi.* §. *1mo C. de præscript.* 30. *anno. & glo. in l. cum quis reo, in ver. iam reuerso. ff. de solutio.* late Boer. *decis.* 333. *Præsuppono, quod epistola, num.* 9. Castren. *cons.* 169. *col.* 2. *ver. nec obstat statutum, lib.* 2. † Limita, quia bene tollitur præscriptio completa per renunciationem, licet futuræ præscriptioni renunciari non possit. Roman. *consil.* 201. *Pro decisione, num.* 3. *in fi. & num.* 4. *ver. tertio principaliter, vbi* apostillæ *in ver. non possit, & in ver. complet* citat concord. & dicit magis * communem, pro quo Feli. *in rubr. de præscript. num.* 11. *& num.* 12.

Præscriptio quando sit priuatiua, vel cumulatiua contra ordinarium. Concluf. 585.

PRAESCRIPTIO † in iis, quæ in solidum possunt pluribus competere, non priuat alium, ad quem de iure competit iurisdictio in solidum, quando pariter ille, qui allegat præscriptionem priuatiuam poterat exercere illos actus, in quibus alter fuit negligens, quæ cum non posset prohiberi præscriptio, non priuat negligentem. Calder. *consil.* 192. *circa med. ver. non obstat, si diceretur*, alias 2. *de præscript. quia reo, in ver. iam reuerso. ff. de solutio.* late Boer. *decis.* 333. *Præsuppono, quod epistola, num.* 9. Castren. *cons.* 169. *col.* 2. *ver. nec obstat statutum, lib.* 2. † Limita, quia bene tollitur præscriptio completa per renunciationem, licet futuræ præscriptioni renunciari non possit. Roman. *consil.* 201. *Pro decisione, num.* 3. *in fi. & num.* 4. *ver. tertio principaliter, vbi* apostillæ *in ver. non possit, & in ver. complet* citat concord. & dicit magis * communem, pro quo Feli. *in rubr. de præscript. num.* 11. *& num.* 12. Roland. à Valle *consil.* 80 *lib.* 2. vbi dicit * communem. Vide, Paulus *negligens præsentare quando perdat, vel non ius patronatus. Concl.* 149. † Amplia, quia ad hoc, vt inferior præscribens iura superioris excludat superiorem, est necesse, quod habuerit inferior possessionem, quasi præscriptam per exclusionem superioris, alias autem sola negligentia, & patientia superioris non excludit eundem scientem, & patientem. Bald. *consil.* 433. *Apulus castrum, in fi. num.* 11. *ver. de quinto.* † Amplia in concessione iurisdictionis factæ per Principem, quia præsumitur cumulatiue, non priuatiue. Roland. à Valle *cons.* 80. *per totum.* † Limita, quando is, qui præscripsit aliquid, non poterat talem actum facere; quia alteri, contra quem est præscriptum, soli cōperebat, & tunc præscriptio nō est cumulatiua, sed priuatiua. Cald. *cons.* 192. *alias* 2. *de præscr. ver. non obstat.* † Limita; quando is, qui præscripsit, prohibuit semel ordinarium, vel superiorem, qui acquieuit prohibenti, quia tunc præscriptio est priuatiua. Roland. à Valle *d. cons.* 80. *num.* 8. *lib.* 2. † Limita, in concessione feudi cum iurisdictione, quia in prima instantia censetur Princeps se ipsum priuare omni iurisdictione. Grammat. *decis.* 30. plene Roland. à Valle *consil.* 48. *nu.* 25. *lib.* 2. Vide, *Iurisdictio concessa an præsumatur cumulatiue, vel priuatiue. Concl.* 556.

Præscriptio ex quibus interrumpatur. Concluf. 586.

PRAESCRIPTIO † interrumpitur, si debitor legat creditori debitum, quia cū cognoscat se debitorē, interrumpitur præscriptio. Bald. *cons.*

Bald. *cons.* 231. *Quidam Riguius, in princ. lib.* 4. Vide, supra, *Præscriptio*
2 *completa non tollitur ex actu contrario, & quando secus. Concl.* 384. † Declara, vt non procedat, quando debitor non legasset debitum vt soluendũ, sed vt solutũ veluti si pater obligatus ad supplementũ legitimæ legaret filiæ vel nepoti ex ea dotes filię datas, p omni legitima, quia nõ
3 fit interruptio. Bald. *d. cons.* 231. *in pr. lib.* 4. † Amplia, quod præscriptio interrumpitur per libellum datum coram vero arbitro, & missionem exequutionis. Oldrad. *cons.* 176. *Factum tale est, in vertice.* † Amplia, quia interrumpitur per litis contestationem, tamen iterum per
4 40. annos à die litis cõtestatæ causatur noua præscriptio, si mala fides non obstat. Angel. *cons.* 299. *Quidam Ciccolus.* Castr. *cons.* 10. *Si vera sunt, numero.* 8. *versic. nec nocet, libr.* 1. *l. fin. C. de præscripti.* 30. *vel.* 40.
5 *annor.* † Extende, quia interrumpitur per litis contestationem, quando litis contestatio in causa requiritur, sed si ex priuilegio causæ non requiritur, interrumpitur per primum actum, qui fit in causa, qu a habet vim contestationis litis. Abbas *dict. consilio.* 3.
6 *Nitar. numer.* 9. *libr.* 2. *versic. præterea cum dict. Regina.* † Et, procedit, quod interrup.io fiat ex contestatione litis, tam in præscriptione litis, tam in præscriptione 10. & 20. annorum, quam etiam 30. vel 40. annorum. Couarr. *d.* 2. *par. relectio. c. possessor, de reg. iur.* §. 12. *nu.* 4. *ver.*
7 *tertia conclusio, cum seq.* † Extende; quia si non potest intervenire litis contestatio, vel propter aduersarii absentiam, vel furoris laborem, cum neminem tutorem, vel curatorem habeat, vel quia in magna cõstitutus dignitate, tunc coram Præside protestetur, & libellum porrigat, & non potest habere Præsidem, faciat coram Episcopo, & si non potest coram Præside, vel Episcopo, coram Notario, & tribus testibus, & habet vim contestationis litis. Abb. *d. cons.* 3. *nu.* 10. *col.* 15. *post*
med. ver. item aduertendum quod, li. 2. Extende, quia interrumpitur etiam per iuramentum, quia habet vim litis contestationis, quod de-
8 clara, vt per Puteum *decis.* 116. *lib.* 1. & habetur *in nouissimis decis. Rotæ*
in 3. *vol. lib.* 1. *decis.* 8. † Restringe, quia litis contestatio coram iudice incompetenti non interrumpit præscriptionem. Abb. *cons.* 19. *Ad hu-*
ius casus, in princ. ver. nec. habet obstare, lib. 2. allegat *l. fi. iuncta glo. C. ne*
9 *de statu defun. glo. in c. vt debitus, de appellat.* † Declara, quia præscriptio non interrumpitur per litis contestationem coram iudice incompetenti, quia nulla est, & nullum producit effectum & sic tanquam ex illo actu ciuili nullo non interrumpitur, sed si fuerunt iura producta, vel facta probatio, seu intimatio talis per quæ constituatur præscribens in mala fide, bene interrumpitur, quia etiam ex actu extraiudiciali inducente malam fidem interrumpitur. Abb. *d. cons.* 19. *nu.* 2. *ver.*
nec obstat, si dicatur, lib. 2. allegat Ant. de Butr. *in c. vt debitus, de appell.*
10 † Restringe, quando litis contestatio fieret post completam præscri-
11 ptionem. Abb. *d. cons.* 19. *in princip. ver. nec obstat, lib.* 2. † Restringe, quãdo actor succubuit in lite, quia nõ interrumpitur. Couar. *in* 2. *par-*
12 *te relectio. cap. possessor, de reg. iur.* §. 12. *nu.* 4. *ver. secunda conclusio.* † Restringe in vsucapione. Couarru. vbi supra *nu.* 4. *ver. Prima tamen.* † Re-
13 stringe, quando litis contestatio fit animo prosequendi litem, secus, si deferatur lis. Couarru. *d. c. possessor.* §. 12. *numer.* 4. *versic. tertio eandem.*
Vide, Socin. *Regul.* 26. *Præscriptio longissimi temporis per litis contesta-*
tionem interrumpitur, vbi ponit tres fallentias, quando desistet aliter, quando fraudulenter, & tertio in præscriptione libertatis, quæ non interrumpitur per contestationem litis. Vide eundem Socin. *Reg. Præscriptio per litis contestationem interrumpitur*, restringit duobus modis, quando agens liti renunciauit, secundo quando egisset ea intentione interrump. nũi præscriptionem, non animo pro-
14 sequendi litem, † Declara, quia ampliatio est de iure ciuili, sed de iure Canonico, quod seruari debet vbique in hac materia, præscriptio semel interrupta per litis contestationem non amplius potest incipere propter titubationem in mala fide. Abb. *cons.* 3.
Nitar. col. 15. *nu.* 10. *ver. item interrumpitur, lib.* 2. & clarius *cons.* 19. *col.* 2.
15 *ver. ex tertio. lib.* 2. † Amplia, vt etiam per citationem interrumpatur præscriptio, quod intellige, si citatio emanauit coram iudice competenti, & super re præscriptibili in iudicio deducta, alias secus, Oldrad.
cons. 254. *ver. quarto opono. num.* 16. Angel. Aret. *cons.* 68. *Lancellottus,*
16 *nu.* 12. *& seq. ver. quarto etiam.* † Imo etiam si citatio, & libellus sit nullus, sic constituit in mala fide citatum; vel reum; interrumpitur. Fel. *in*
c. illud, n. 6. & 7. *de præscr.* non propter actum, sed propter malam fidẽ.
17 † Imo, q̃ valeat interruptio præscriptionis facta per citationẽ in locoalienæ iurisdictionis, quando debitor promiserat vbiq; posse conue-
18 nieri, & si non constat de commissione iudicis, sed de sola relatione nuncii. Bald. *cons.* 299. *Proponitur quod iam sunt. lib.* 2. † Et quod sola ci-
19 tatio sufficiat, Crot. *cons.* 71. *n.* 23. † Extende, quia & præscriptio stautaria interrumpitur per citationẽ legitimam contra citatum, secus
20 est contra aliũ. Bal. *cons.* 285. *Super primo. nu.* 6. *ver. super quinto, li.* 3. † Et sufficit tam citatio verbalis, quam realis, prout captura. Angel. Areti.
cons. 68. *Lancellottus, n.* 12. *& seq. ver. quarto etiam.* Alex. *cons.* 138. *n.* 6. *ver.*
21 *quidquid, lib.* 2. † Extende, quia præscriptio interrumpitur etiam per citationẽ præsumptam, puta ex missione in possessionem ex primo decreto, quia talis missio non potuit fieri, nisi prævia citatione. Rom. *cons.* 38. *n.* 2. *ver. circa secundũ*, cuius dictum * communiter teneri dicit * ibi apost. *in ver. interruptam.* † Declara quia sola citatio nõ inducit in- 22
terruptionẽ contra præscribentẽ cum titulo; & bona fide alias si est præscriptio odiosa, sufficit. Vide Fel. *in c. illud, per tot. n.* 2. *& seq. de præscrip.* † Declara secundo, quia licet sola citatio tollat præscriptionem 23
longissimi temporis, & etiã longã, quæ subrogatur loco longissimæ, tamen quando est longa, puta 10. vel 20. annorum cũ titulo, requiritur litis contestatio de iure ciuili, de iure vero canonico sufficit citatio late Apost. ad Rom. *cons.* 38. vbi dicit * communem. *in ver. longi*, & *in* *
ver. interrumpi, vbi citat plures concor. & idem etiam dicit Roma. *d.*
cons. 38. *n.* 2. *vsque in fi.* † Et quod de iure ciuili ad interrumpendã præ- 24
scriptionẽ cum titulo, & bona fide, videlicet decẽ annorũ inter præsentes, requiratur litis contestatio. Alex. *cons.* 100. *Discussis, n* 4. *ver ad*
quod ostendendum, lib. 5. † Declara, quia licet requiratur litis contesta- 25
tio, quando agitur dẽ interruptione præscriptionis cũ titulo, & bona fide, tamen in causa summaria sufficit citatio, quia non requiritur litis contestatio. A fin. *in præxi iudiciali.* §. 3. *cap.* 4. *nu.* 2. † Et idẽ, quando 26
fuit contumax, quia si is habetur pro contestata in præiudic ũ contumacis, tunc sufficit citatio & contumacia citati. Bal. *de præscrip. in* 3.
parte sextæ partis pr. q. 49. *n.* 32. † Restringe, quia interrũpitur per cita- 27
tionem, quando cõtinet citatio insertũ libellũ, alias non. Fel. *in c.* 1. *de*
libelli oblat. n. 2. *ver. primo fallit.* † Amplia vt interrumpatur per actum 28
contrarium; nã præscriptio status mendicantium non procedit, si religiosi præscribentes fecerunt interim actus cõtrarios mẽdicitati, puta bona, & possessiones retinuerint. Lap. *a leg.* 45 *in fi.* & in simili, q̃
requiratur contrarius vsus ad interrũpendam præscriptionẽ. Calde.
cons. 41 *in fi.* est 3. *de consuet.* † Declara, quod præscriptio non inter- 29
rũpitur per non vsum simpliciter, sed requiritur contrarius vsus ad hoc, vt interrupta dicatur. Cald. *cons* 41. *in fi ver. ad aliud vero, n.* 3. alias
est 3. *de consuet.* † Amplia, quia præscriptio interrumpitur per prote- 30
stationem præscribendi factam ab eo, contra quẽ præscribitur. Cald.
cons. 196. alia. 6. *de præscr.* † Amplia, quia præscriptio interrũpitur per 31
missionem exequutoris. Bal. *cons.* 74. *Præscriptio siue de iure, li.* 4 † Cõ- 32
trarium renet Castr. *cons.* 10. *Si vera sunt, n.* 8. *ver. nec nocet, li.* 1. vbi quod
per missionẽ in possessionem ex primo decreto non interrũpitur præscriptio. † Declara quia in casibus, in quib. sola citatio interrũpit; ẽ 33
missio ex primo decreto, vel exequtoris sufficit. Fel. *in c. illud n.* 14. *de*
præscr. † Amplia, quia præscriptione interrupta non cessat interruptio 34
licet instantia deferatur. Cuma. *cons.* 93. *Visa supradicto casu, circa med.*
ver. & quãuis expirasset. † Amplia, quia solutione partis & ad bonũ õ 35
putum interrũpitur. Fulg. *cons.* 205. *in fi.* vbi dicit procedere et ãsi vnus correus soluat, quia ẽt quoad aliũ interruptio fit † Extende, vt i- 36
mo solutione partis simpliciter interrumpitur præscriptio quoad reliquũ, ideo emphyteuta debens 16. staria frumenti pro canone, si soluat solũ 12. per 40. annos singulo anno, non præscribit reliquos quatuor restantes; Fulg. *cons.* 234. *Dominus Iacobus. in pr.* † Amplia, quia v
bicunque superuenit mala fides ante cõpletam præscriptionẽ, inter- 37
rumpitur præscriptio. Francis. Balb. *de præscr. in* 3 *parte in materia bonæ*
fidei, quæst. 7. *n.* 3. *& seq.* secus, si mala fides superueniat finita præscriptione quia nihil refert. Abbas *cons.* 19. *col.* 2. *ver. ex tertio, li.* 2. † Con- 38
trarium, quando à principio præscribens fuit bonæ fidei Bald. *cons.*
20. *n.* 3. *ver. æstimatio au. ẽ, lib.* 5. † Declarat Abbas *cons.* 3. *Nitar nu.* 10. *col.* 39
15. *ver. præterea de iure Canonico, li.* 2 vbi quod ampliatio procedit de iure Canonico, vt superueniente mala fide, vel scientia rei alienæ quãdocunq; ante cõpletã præscriptionem interrumpatur Abb *cons.* 19. *n.*
2. *li.* 2. † Declara quia mala fides naturalis, & vera superueniẽs inte- 40
rũpit præscriptionẽ, in tantũ quod superueniente bona fide; debet incipi de nouo toto præscriptio, neq; fit accessio tẽporis præteriti cum bona fide tempori, quo superuenit bona fides, si vero est mala fides præsumpta, seu ex modico dubio, non interrumpitur. Couarru. *in* 2.
parte relectio. cap. possessor, de reg. iur. §. 12. *n.* 2. † Amplia quia excõmuni- 41
catio in bulla, *Cœnæ Domini* quam Papa publicat die Iouis Sancti, interrumpit præscriptionẽ eorum, qui possident res Ecclesiæ Romanę.
Fel. *in c. cum non liceat, de præscr. col. fin.* † Contrarium Couar. *in* 2. *parte* 42
relectio. c. possessor, de reg. iur. §. 12. *n.* 5. *ver. ius adiciendum*, vbi quod solum interrumpit, quando fit in specie; vel habet locum contra illos, qui sunt in mala fide, secus, si in bona fide. & allegat Ruin. *cons.* 37. *n* 12. *&*
17. *lib.* 4. † Amplia, quia tollitur, seu interrumpitur præscriptio in to- 43
tũ, si pars totius solutur post cæptã præscriptionẽ, etiã quoad residuũ non solutũ, quando est pars ejusdẽ summæ, secus si diuersa. Roman.
cons. 165. *In causa præmisso, nu.* 4. *ver. præmissis tamen.* † Extende, quia 44
sciens sibi deberi totum, & recipiens partem, ex receptione partis conseruat ius solidæ obligationis pro toto. Roman. *consil.* 198. *Non*
est dubium; in fi. ver. & facit, vbi apostilla *in ver, si prius*, dat concord. & dicit * communem, & veram opinionem.

Amplia

45 †Amplia, quia in incorporalibus, in quibus requiritur scientia, & patientia eius, contra quem præscribitur, dato; quod adfuerit, & cæpta sit præscriptio, si antequam sit finita, contradicit, interrumpitur præscriptio. Alex. *consil.* 108. *In causa & lite, n.* 5. *& n.* 8 *ver. vltimo respon-*
46 *deo, lib* 2. † Amplia, quia per innundationem totalem bonorum facta à flumine interrumpitur præscriptio cæpta ita, quod de nouo oportet inchoare præscriptionem, & complere. Alex. *consil.* 177. *In causa, & lite, n.* 10. *ver. per ipsam inundationem, lib.* 6. allegat *l.* 3. §. *Nerua fi-*
47 *lius. ff. de acquir. possess.* vbi Bart. & alii. † Limita, quia præscriptio cõpleta census non interrumpitur, licet venditor rei, super qua erat census præscriptus, in venditione apponat pactum soluendi censum
48 Bald *consil.* 313. *Ponitur, quod antiquitus, per tot. lib.* 3. † Limita, quia in possessione acquisita per conductorem ex denegatione solutionis pensionis non interrumpitur, licet locator extraiudicium interpellet ad soluendum, quia non propterea possessio desinit esse pacifica, nisi in iudicio fiat requisitio. Castre. *consil.* 298. *Ad primum, col.* 2. *in pr.*
49 *lib.* 2. *ver. per illam etiam extraiudicialem.* † Limita, quia præscriptio, vel possessio præscripta per primogenitum non interrumpitur, licet alii fratres primogeniti possederint officiales, vel possederint cum primogenito, quia requiritur, quod expresse dixerit se facere iure suo, alias præsumitur iure familiaritatis fuisse admissum. Castren. pulchre *consil.* 179. *In causa quam magnificus, col.* 4. *circa med. ver. item non obstat,*
50 *lib.* 1. † Limita quia non interrumpitur per interpellationem, citationem, vel protestationem generalem, & incertam. Alexan. *consil.* 89. *Excellentiss mi. num.* 16. *& seq. ver. nec iis obstat, lib* 5. Vide, *Statutum*
☞ *circa præscriptionem interrumpendam quando habeat locum. Concl.* 634. Vide; *Possessio iure famil iaritatis quæ, & quando dicatur. Concl.* 411.

Præscriptio tollitur per restitutionem in integrum multis casibus. Conclus. 587.

1 PRAESCRIPTIO † non lædit minorẽ; quia quatenus præiudicat debet restitui in integrum. Bald. *in consil.* 4. *Factum tale est, quidam*
Lucius, qui loquitur pro eo, qui erat in 28. anno, vt præscriptio contra eum 30. annorum non currerit, quin sit restituendus. Fulgo. *consil.*
2 205 *in fin.* vbi qud debet restitui minor. † Imo contra pupillum non currit præscriptio ipso iure. Bald. *consil.* 62. *Punctus talis est, lib.* 5. *in pr.*
3 † Amplia quia restitutio dicitur ignoranti, vel impedito agere iusto impedimento aduersus præscriptionem 40. annorum, plene Alex.
consil. 169. *Viso themate supradicto, à num.* 9. *ver. plus dico, vsque. ad fi.* v-
* bi, *num.* 15. *ver. non obstat,* dicit * communem, *li.* 2. Fulgo. *consil.* 214.
* *in fi. ver. sed ex ratione,* vbi dic * communi, & communem etiam dicit
Alexan. *consil.* 84. *nu.* 2. *in fin. ver. præterea videmus, & num.* 3. *lib.* 1. vbi
4 apostilla *in ver. ignorantiæ.* † Contrarium, quod procedat solum in præscriptione longa. & longissima 20. vel 30. annorum videtur te-
☞ nere Alex. *consil.* 71 *Videretur, num* 3 *lib.* 1. Vide alios infra *num.* 16. *ver.*
5 *contrarium.* † Extende, quod detur restitutio aduersus præscriptionẽ 40. annorum, quando petens succedit in ius alterius, quia cum habeat præsumptam ignorantiam, debet restitui. Alexan. *consil.* 84. *In*
6 *causa vertente, num* 2. *ver. tertio, quod dicimus, lib.* 1 † Extende, quia datur restitutio aduersus præscriptionem 40. annorum ei, qui non potuit agere, siue fuerit impedimentum iuris, quia suspensa erat actio vel non nata, siue facti, quia ignorabat competere. Alex. *d. consil.* 84.
7 *num.* 2. *ver. nec obstat lib* 1. † Extende, quia vbicunque præscriptio currit ignoranti, semper datur restitutio. Bald. *consil.* 325. *nu.* 2. *ver. item dicit*
aliquis, lib. 1. Angel. *consil.* 196. *in fin* Fulgo. *consil.* 234. *col. pen. ver. nouissi-*
8 *me* Alex. *consil.* 71. *num.* 2. *& 3. & per tot. lib.* 1. †Extende, quia datur etiam incidenter restitutio ex capite ignorantiæ per modum replicationis, vel per modum excipiendi. Alex. *consil* 71. *per tot. num.* 2. *& 3.*
9 *lib.* 1 † Declara, quia restitutio non datur aduersus præscriptionem longissimi temporis etiam hæredi. quia debuit se informare. sed be-
10 ne datur per modum excipiendi. Castr. *consil.* 168. *num.* 3. *lib.* 2. † Extende, etiamsi præscriptio sit inducta à statuto, quia recipit passium interpretationem à iure communi, in quo datur ignoranti restitutio
in integrum. Angel. Aret. *consil.* 68. *Lancellottus, num.* 11. *seq. ver. tertio*
11 *respondet.* † Extende, etiam contra emptorem bonæ fidei, quia si quis me ignorante emat bona mihi obligata, licet præscribat decennio inter præsentes, tamẽ datur mihi restitutio aduersus præscriptionem
12 Fulgo. *consil.* 214. *Titius obligauit; in fi.* † Amplia, quia præscriptio licet currat durante bello, tamen datur restitutio, ei qui passus est præscriptionem propter bellum. Signorol. *consil.* 70. *In quæstione vertente*
13 *num.* 22. † Amplia, quia restitutio datur aduersus præscriptionem ei, qui læsus est enormissime, & habuit iustam causam ignorãtiæ. vt quia successit in ius alterius, & tempus est perpetuum supra *Conclus* 583. *n.*
14 22. *ver. Amplia.* † Amplia, quia vbicumq; præscriptio aduersus non adeuntem intra 30. annos currit, non obstante ignorantia non adeuntis datur sibi restitutio in integrum ex clausula, *si qua mihi iusta causa.*
Specul. *tit. de præscriptio.* §. 1. *ver. pone colonus* & est communis * opinio,
vt attestatur Socin. *in l. cum filius.* §. 1. *ff. de verb. oblig.* Alex. *consil.* 94.
Deci. *consil* 303. *col.* 2. † Extende, vt detur restitutio nedum adversus
præscriptionem 30. sed etiam 40. annorum. Cravet. *de antiq. temp.*
4 *parte nu.* 44. & magis * communem dicit Bald. *tract. de prescrip.*
quartæ partis princ. quæst. 29. *numer.* 7. Tiraqu. *de retract. conseng.* §. 19.
glo. 4. *nu.* 43. Natta *consil.* 62. *num.* 38. Cephal. *consil.* 180. *nu.* 29 Surd.
in suis *communibus opin. num.* 217. † Contrarium, quod tamen
norum præfert securissimam defensionem; seu plenissimam secun-
tatem, est tex. *in l. omnes. C. de præscript.* 30. *vel.* 40. *an or.* Dec. *consil.*
29. cum aliis relatis per Boer. *decis* 39. plures citat Cravet. *de antiq.*
temp. in 4. *par. num.* 44. Roland. à Valle *consil.* 3. *num.* 9. *vol.* 1. Bertrand. *decis.* 69. *in princ.* Soc. Iun. *consil* 145. *nu.* 77. *lib.* 1. † Declara, quæ
prima opinio est magis * communis, quod detur restitutio, seu in
eo casu, quando lapsi sunt 40. anni, non sufficit allegare ignorantiam
& probare per iuramentum, sed debet aliter probari, quia tunc
præsumitur per tantum spatium temporis, iusta not. *in cle. nu. de rel.*
& per glo. *in c. proposuisti.* 87. *distinct.* cum aliis allegatis per Cravet. *de*
antiquit. temp. in 4. *parte num.* 62. vbi, quod debet aliter probari, dum
declarat Abbas *consil.* 18. *num.* 5. † Restringe, quia ignorantia non dat
restitutionem in integrum, quando lapsi sunt 30. anni de quibus C. ne.
consil. 224. *lib.* 4. Socin. Iun. *consil.* 215. *num* 43 *li.* 2. *& consil.* 6. *nu.* 34. *li.*
† Amplia, in Ecclesia, quæ restituitur aduersus præscriptionem quadraginta annorum, etiam si lapsum esset quadriennium post quinquaginta annos, si modo Prælati Ecclesiæ plures mutati sint, plene Alex.
consil. 150. *Viso themate, nu.* 2. *& seq. ver. circa aliud dubium, li.* 7. vbi dicit
magis * communem. † Limita, quia restitutio non datur aduersus
quadriennium, quia datur hic terminus minoribus, & aliis, quod
declara, prout *in ver. Restitutio in integrum datur maiori ex clausula, si qua*
mihi iusta causa. Conclus. 289. Vide, *Præscriptio non currit ignoranti, &*
quando secus. Concl. 526.

Præscriptio non cessat, licet titulus exhibeatur magis strictus, & quando secus. Concl. 588.

PRAESCRIPTIO † probata non tollitur, licet sint productæ privilegia magis stricta, quam sit probatio præscriptionis nisi habeat
priuilegia taxatiua. Oldrad. *consil.* 172. *in fine, ver. post omnia* † Amplia,
vt præscriptio procedat, etiam si exhibeatur titulus nullus, dummodo sit à superiore, cui credi poterat. Calder. *consil.* 271. *alias* 9. *de re-*
bus Eccle. non alien. vbi, quod licet Abbas exemptus non possit vendere
Ecclesiam sibi subiectam sine Episcopo, & sine solemnitatibus, quia
est alienatio, si tamen vniuit, præbet causam præscriptionis. † Limita,
quando titulus esset taxatus, & limitatus. Oldrad. *consil.* 172. *in fi. vers.*
post omnia. Gemin. consil. 96. *num.* 4. *ver. quoad secundum.* † Limita, quando titulus esset nullus, & super eo fundaretur præscriptio, vel si
monachus donasset bona monasterii etiam de licentia sui superioris,
quia centenaria præscriptio non sanat vitium, quando titulus exhibetur nullus. Petr. de Anchar. *consil* 82. *num.* 7. Vide, *Taxatiua non sub-*
intelligitur in dispositione. & quando secus. Concl. 24.

Præscriptio interrupta quoad principalem non est interrupta quoad fideiussorem, & alios, & quando secus. Conclus. 589.

PRAESCRIPTIO † interrupta quoad tutorẽ; qui agnouit dictum
tutelæ in iudicio non citato fideiussore, non inducit interruptionem quoad fideiussorem, Angel. de Perusio *consil.* 32. *Quidam in-*
dreas, per tot. vbi allegat pro vtraq; parte, & hanc tenet Alex. *consil.*
Super eo, de quo, in princ. li 7. vbi allegat glos. *in l. cum quis.* §. *si quis*
reo, in ver. præterit ff. de solut. quam dicit * communiter teneri. † Amplia, quia præscriptio interrupta per vnum ex tutoribus non interrumpit quoad alios contutores, licet æquiparentur tutores plantis
correis. Castr. *d. consil.* 236. *Visis supradictis, col. pen. ver. item tu enim a-*
ctitatum, vsque in fi. li. 1. vbi dicit esse tex. mirabilem *in l. si pupillus. ff. ad*
admin. tut. vbi Bart. post glos. & sic dicit colligi, quod tutores plantæ
dicuntur correi quoad quid, non quoad omnia, & hanc veriorem dicit Alex. *d. consil.* 98 *num.* 2. *ver. plus videmus, li.* 3 † Contrarium tenet
Bart. *in l. cum quis,* §. *si quis pro reo; ff. de solutio.* † Declarat Alex. *d. cons.*
98. *num.* 2. *li* 7. quod licet Bart. in hoc fuerit sibi contrarius, & vera
sit prima opinio, tamen contrarium potest procedere, quia duo, vel
plures tutores æquiparantur duobus, vel pluribus reis, quia quilibet
tenetur insolidum, nisi opponant de beneficio diuisionis in casibus
in quibus eis competit. † Amplia, quia interruptio præscriptionis lo-
cta in actione personali contra principalem non habet locum contra
reliect. cap. possessor, de reg. iur. §. 12. *num.* 8. *ver. est praterea.*

7 † Amplia, quia is, qui egit possessorio contra præscribentem, & obtinuit etiam, interrumpit præscriptionem quoad petitorium, ex quo possessio auferetur à præscribēte, nisi esset finita, & vellet, vti iure suo præscripto in petitorio, si vero agens succubuit, & postea agat petitorio, tempus decursum durāte iudicio possessorio potest vniri ad præscriptionem perficiendam. Couarr. vbi supra *in fi. num. 8. versic. illud vero.*

8 † Amplia, quia præscriptio interrupta quoad vnum cohæredem, nō nocet aliis cohæredibus non citatis, quia interruptio ciuilis, qua est illa, quæ fit per iudicium motum, non operatur vltra personam contra quam facta est, glo. *in l. 1. in ver. viginti annis. C. de præscript. long. tempor.* Alex. plene *cons. 98. Super eo de quo. in princ. & per tot. li. 7.* † Extende, vt idem sit in pluribus tertiis possessoribus, quia licet possideant pro indiuiso rem obligatam actori, & possint conueniri hypothecaria tanquam possidentes; quia hypothecaria est actio realis, tamen contra possidentes nulla cōpetit actio personalis, nisi inter eos præcesserit contractus, vel obligatio, ideo interruptio ciuilis facta contra vnū solum, etiam, si se obtulit liti, & fecit se possessorem, non præiudicat aliis non citatis. Alex. plene *cons. 98. nu. 2. & seq. li. 7.* vbi tollit contraria, quod non obstat, quod se obtulerit liti tanquam possessor, quia debuit actor se informare, & non credere, quod non erat, quia dolus suus tertio non debet obesse, sed sibi; item non obstat, quod possidentes pro indiuiso habent partem in qualibet parte, & cespite, quia per hoc non tollitur, qtn quilibet dicatur habere suam partem iuris intellectu, licet oculo corporali non discernatur, & per totū consiliū

10 tollit alia contraria, quæ videas. † Declara totā istam materiam, quia ampliationes procedunt in interruptione ciuili, quæ est per motionē iudicii; quia contra vnum facta non nocet alteri, secus est in interruptione naturali, quia bene facta contra vnum nocet omnibus, ita Alex. *d. consil. 98. in pr. lib. 7.* allegat *l. naturaliter. ff. de vsucap.* † Restringe, quia si cohæredes, vel communes possessores subornassent illum solum, qui litem susceperit, vt solus susciperet iudicium, vel etiam aliquo modo essent doli ipsius participes, tunc noceret omnibus, ita apost.

12 ad Alex. *d. consil. 98. in ver. quod non. lib. 7.* † Limita in duobus reis, quorum obligatio ex eadem radice descendit. Ang. *d. cons 32. in fi. ver. non obstat l. fi.* Fulgo. *cons. 205. in fi.* vbi loquitur in duobus reis insolidum obligatis, concor. Castr. *cons. 236. Visis supradictis. in princ. & col. penul. circa fin. ver. item iudicium, lib. 1.* Alex. *cons. 98. in princ. lib. 7.* alle-

13 gat *l. fi. C. de duobus reis.* † Extende, quia imo præscriptio interrupta quoad hæredem vnius ex correis dicitur interrupta quoad aliū correum. Castr. *consil. 169. Viso puncto, ver. nec etiam obstat; nu. 3. in fi. lib. 2.*

14 † Declara, quia si is, qui interrupit præscriptionem quoad vnum ex correis, succubuit in illo iudicio, ista interruptio non potest nocere correo; ex quo interrumpens succubuit. Castr. *d. cons. 169. nu. 3. in fi.*

15 *lib. 2.* † Limita quoad moram, ex qua causatur interitus rei, quia mora principalis nocet fideiussori. Angel. *d. cons. 32. in princ. & in ver. non*

16 *obstat l. mora.* † Limita quia præscriptio interrupta quoad non citatum non præiudicat. Vide, *Sententia non præiudicat nō citato. Concl. 176.*

Præscriptio semel interrupta an possit iterum inchoari, seu introduci. Concl. 590.

1 * PRAESCRIPTIO † semel interrupta non potest amplius introduū secundū * communē, de qua Couarr. *in 2. parte relectio. cap. pos-*

3 *sessor. §. 12. num. 6. & seq. ver. quid igitur respondendum erit.* † Declarat idem Couarru. *d. 2 parte relect. c. possessor, de reg. iur. §. 12. n. 7.* procedere, quando perseuerat mala fides, alias si bona fides supervenit, incipit nouā præscriptio ex toto, & integro tempore 40. annorum tam in

3 realibus, quam personalibus. † Restringe, quia is, qui cæpit præscribere, si interrumpitur præscriptio propter inundationem aquarum, debet incipere nouam præscriponem. Alex. *cons. 177. In causa, & lite, num. 10. ver. ipsam inundationem. lib. 6.*

Præsentatio quid sit, & quid comprehendat, & importet. Concl. 591.

1 PRAESENTATIO † est præsentialis. & personalis exhibitio, ideo debet fieri de persona, quæ sit præsens, alias non valet, nisi per superiorem habentem notam personam admitteretur. Abb. *cons. 76. n.*

2 *2. ver. in tertio dubio, lib. 2.* † Et præsentatio dicitur quoddam inchoamentum ad institutionem obtinendam. Abb. *cons. 76. num. 3. versic. confirmo prædicta. lib. 2.* vbi quod totale ius transfertur circa spiritualia per institutionem, & vide Calde. *cons. 161. alias 6. de probatio.* vbi, quod. institutio non probat præsentationem, sed illam præsupponit † Am-

3 plia quia institutio est pars præsentationis, & confirmatio est pars electionis. Cald. *cons. 142. circa fin. ver. relinquitur ergo* alias *3. decausa poss.*

4 † Præsentatio tamen largo sumpto vocabulo dicitur electio, vnde patroni laici, qui habent ius præsentandi largo modo, dicuntur habere ius eligendi. Cald. *cons. 194. circa fin. num 2. ver. item si electores,* alias *2. de rer. permut.* † Imo, quando præsentatur persona absentis, di- 5
citur proprie electio, ideo patroni non satisfaciunt eo casu, si dicantur præsentasse, si superior resistit, communem, * dicit Abb. *dict. cons.* *
76. n. 2. ver. in tertio, lib. 2. † Et ex præsentatione sequuta institutione 6
acquiritur, & probatur possessio iuris patronatus. Abbas *cons. 54. Videtur primo, num. 2. lib. 1.* allegat *c. consultationibus, de iure patron.* † Am- 7
plia, quia præsentatio, est fructus præsentationis seu iuris præsentādi; &ideo pertinet ad possessorē, nō ad proprietariū. Abb. *d. cons. 54. n. 2.*
† Extende, in tantū præferendū possessorem in iure præsentandi, vt 8
excludat proprietarium in possessorio. Abb. *d. cons. 54. num. 2.* † Re- 9
stringe, quando præsentatio esset facta ab vno ex compatronis, quia talis possessio iuuat omnes patronos, si non constat, quod animo præiudicandi aliis patronis. Abb. *d. cons. 54. col. 2. ver. nec obstat si dicatur, lib. 1.* † Adde tamen, quod consensus patroni est loco præsenta- 10
tionis, Roma. *cons. 356. num. 9.* Deci. *consil. 172. num. 1.* Gabriel. *cons. 192. in fi. li. 2.* † Sic etiam consensus domini directi præstitus emphy- 11
teutæ habetur pro inuestitura. Vide, *Emphyteusis. Concl. 184. nu. 7.*

Præsentatio vt valeat, quæ requirantur. Concl. 592.

PRAESENTATIO † ad hoc vt valeat, debet fieri à maiore septen- 1
nio, quia sicut contrahuntur sponsalia inter Ecclesiam, & præsentatum, ita debet præsentans esse habilis ad contrahendum spōsalia. Lap. *alleg. 8. num. 2. & alleg. 76. casus talis, num. 4. ver. hinc est quod inter.* † Contrarium, quod non contrahantur etiam sponsalia inter 2
præsentatum, & Ecclesiam, tenet Lap. *decis. 8.* Vide infra, *Præsentatio requirit institutionem superioris. Concl. 594.* Vide, *Patronus impubes an* ☞
præsentare possit, & quando. Concl. 141. † Declara, quia pupillus potest 3
præsentare, sed non eligere, quia inter præsentatum non contrahuntur sponsalia cum Ecclesia; sed bene inter electum, & Ecclesiam. Vi- ☞
de, *Præsentatio, & electio in quibus differant. Concluſ. 598.* † Amplia, quia 4
debet fieri intra tempus datum ad præsentādum, videlicet laico quatuor mensium, clerico sex mensium, & idem, si coniunctum competcleticis; & laicis. Feder. de Sen. *cons. 65. num. 2. ver. ad id, quod sexto loco.* Vide, *Patroni intra quantum tempus debeant præsentare. Concluſ.* ☞
147. † Amplia, quod præsentatio facta intra tempus debitum per pa- 5
tronum in absentia superioris, qui debet instituere, non valet nisi actualiter fiat coram ipso superiore per ipsum patronum intra tempus debitum. Io. Andr. *in c. fi. de iure patro. in ver. præsentatio.* Compostel. & Archid. *in c. 1. de præ. in 6.* Feder. de Sen. *cons. 104. Primo quæritur, in fin.* Lap. *alleg. 76.* qui istos allegat in principio, dum hanc partem disputat. † Contrarium, quod imo sufficiat præsentatio facta per pa- 6
tronum in præsentia superioris per instrumentum, vel litteras, dummodo instrumentum, vel litteræ realiter præsententur superiori intra tempus datum ad præsentandum, tenet Lap. Abb. *in clem. vnica. §. præsentatos,* vbi etiam glo in ver. *litterarum, de excessib. prælat.* per illum tex. quem refert; & sequitur tenendo hanc partem Lap. *alleg. 76. casus talis, ver. sed prædictis omnibus non obstantibus, num. 4 vsque per totum* vbi, quod Florentiæ ita fuit longa obseruatione obtentum, & ita sequitur Lap. & distinguit Franch. *in c. 1. §. verum in princ. de iure patro.* & sunt intelligendi alii supra allegati non tanquam contrarii, sed ita declarandi, quod sufficiat præsentatio litterarum, Rota *in nou. decis. 3. de iure patro.* quæ est 211. incip. *non sufficit patronis.* & ibi apostilla fi. & quod patroni absentes per litteras, vel nuntium possint præsentare clericum præsentem, tenet Abb. *cons. 76 ver. in tertio dubio,* qui pro ista parte allegat Card. Zabar. *in c. sane, de iure patr.* dicentem Io. And. Abb. antiq. & Lap. ita consuluisse, quod consil. Abb. est *lib. 2.* † Am- 7
plia, quod præsentatio debeat esse de persona presente, quæ si est absens, saltem intra tempus datum ad præsentandum acceptare debeat alias non valeret, sic videtur velle Rota *d. decis. 3. de iure patro. in nouis.* alias 211. *ver. respondebatur,* & apertius dicit Lap. *d. alleg. 76. n. 6.* ex mēte Lap. Abb. *in clem. 1. de iure patron.* quem allegat, & sequitur. † Cō- 8
trarium, quod nullo modo valeat præsentatio facta de absente, tenet Abb. *d. cons. 76. n. 2. ver. in tertio dubio, lib. 2.* qui hoc limitat, nisi superior admisisset, & sic intelliguntur contraria, vbi attestatur de cōmuni. & loquitur, etiam si fiat de procuratore absentis, quia non valet, ex quo præsentare idem est, quod personaliter exhibere. Vide, *Præ-* ☞
sentatio quid sit, & quid comprehendat, & importet. Concl. 591. † Declara, 9
quia sequuta institutione valet præsentatio de absente facta, quando ordinarius habet notum præsentatum, & tanquam idoneum admisit. quia sufficit acceptatio per procuratorem, alias secus ita declarat idem Abb. *d. cons. 76. n. 2. ver. in tertio dubio, vsque in fi. lib. 2.* † Declara, 10
quia quod dicitur, non valere præsentationem factā patronis de clerico absente, debet intelligi, si superior resistit. Abb. *d. cons. 76. col. 2. n.*
2. ver. in tertio, li. 2. † Extende ampliationem, vt nec valeat consuetu- 11
do, quod

do, quod clericus absens possit præsentari. Abbas *d. consil. 76. col. 3. nu. 2.*
12 *ver. & ob hoc, lib. 2.* † Restringe, nisi superior haberet notam personam præsentati absentis, quia posset admittere, quia ex alia ratione non excluditur; nisi quia debet superior scire, an sit idoneus, quæ cessat
13 hoc casu. Abbas *d. consil. 76. col. 3. ver. sed in casu nostro, lib. 2.* † Imo eo ipso, quod superior admisit præsentationem absentis, præsumitur habuisse notam personam præsentati, & valet à fortiori, quia si valet collatio facta absenti, multo magis præsentatio admissa pro absente, ex quo minus ius transfertur, seu confertur ex præsentatione, quam ex collatione. Abbas *d. consil. 76. num. 3. ver. confirmo prædicta. lib. 2.*
14 † Amplia, quod non valet præsentatio facta per patronum etiam coram superiore, nisi exprimat personam præsentandam, quia si diceret, tanquam patronus præsentat, non valet præsentatio. Guil. de monte Laud. *in clem. 1. de iure patron.* quam sequitur Lap. *alleg. 76. nu.*
15 *2. ver. eodem modo.* † Amplia, quia debet fieri præsentatio de vacanti, quia sicuti vacaturum non potest conferri, ita remissio vocum non potest fieri per patronos beneficio nondum vacante. Feder. de Sen. *consil. 75. circa fin. ver. ad id, quod subsequenter.* Rom. *cons. 465. In re præsenti, circa fin. ver. primo quia* vbi apostilla *in ver. nulla,* dat concord. & dicit Rom. ibi; quod mutatio voluntatis patroni non facit mutatio-
☞ nem Rectoris beneficii. & ibi alia apostill. in *ver. mutationem,* Vide, *Collatio vacaturi an possit per Episcopum committi, vel non. Concluſ. 432.*
16 † Extende, quia neq; valet præsentatio ad beneficium, quo aliquis est priuandus, quia pendet lis super priuatione. Rom. *d. cons. 465. in*
7 *fi ver. secundo quia.* † Declara, quia si beneficiatus esset priuatus ipso iure, licet de facto insistat in possessione, sicuti potest beneficium cõferri, ita etiam potest alius præsentari à patrono, & valet præsentatio secus, si esset priuandus, quia non valet præsentatio. Roman. *d. cons.* 465 *in fi.* vbi allegat Rotam *in antiq. decis. 9. de iure patro.* quæ idem di-
18 cit, & apostil. fin. ad Rom. *in ver. trigesimo* dat plures concord. † Am-
* plia, quia licet non valeat præsentatio facta de absente * secundum communem opinionem, de qua Abb. *d. consil. 76. n. 2 ver. in tertio dubio, lib. 2.* tamen valet, si superior admisit, quia sufficit quod superior habeat notam personam, & cognoscat idoneam, & per hoc requiri-
19 tur præsentia, alias non. † Amplia, quia præsentatio laici ad beneficium Ecclesiasticum est nulla. Lambert. *de iure patron. libr. 2 parte 1. q. 1. art. 7.* maxime in fine, & idem dicit *art. 2 fol. 215.* vbi in fine, quod ita obtinuit, quod debet esse clericus tempore præsentationis, alias
20 fuerunt amoti. † Extende, etiã si laicus sit in ætate habili ad clericandum, etiam si post præsentationem clericus est effectus. Lambert. *d.*
21 *tract. li. 2. parte 1. q. 1. art. 7. in fi. fol. mihi 216.* † Extende, vt idem sit in sacerdote, quando ex fundatione capella est sacerdotalis, quia requiritur, quod sit sacerdos tempore præsentationis. Lambert. *d. lib. 2. q.*
22 *1. parte 1. artic. 28. fol. 230. & seq.* † Amplia, quia præsentario competens vni uersitati debet fieri à maiori parte, vocata minori parte; alias
* non valeret etiam spreto vno, secundum communem. * Abb. *consil.*
23 *76. col. 2. ver. ad secundum dubium. li. 2.* † Secus si competat ius præsentandi particularibus vt singulis, quia omnes possunt præsentare separatim, & valet præsentatio facta à maiori parte. Abbas. *d. consil. 76. col. 2 ver. ad secundum, lib. 2.* vbi in fi. consilii extendit; etiam si maior pars præsentauit absentem admissum, & minor pars præsentauit præ-
24 sentem, quia præfertur præsentatus à maiori parte. † Limita, quia bene valet præsentatio facta de clerico præsente per patronos absentes per litteras; vel mandatum. Abbas *consi. 76. nu. 2. ver. in tertio dubio,*
25 *lib 2.* allegat tex. *in c. ea noscitur, de iis quæ fiunt à Prælat.* † Extende, quia imo valet præsentatio facta per patronos de persona absentis, quando ordinarius, cui fit præsentatio, habet notam personam absentis, & admittit præsentationem; quia ex alia causa non prohibetur absens præsentari, nisi quia debet examinari, an sit idoneus, & cessat causa, ex quo habet totam personam. Abb. *d. cons. 76. num. 2. ver. in tertio li.*
26 2. † Imo quod eo ipso, quod Episcopus admittit præsentationem personæ absentis, præsumatur habere notam personam præsentati, &
27 valeat. Abb. *d. consil. 76. nu. 3. ver. confirmo. lib. 2.* † Extende, quia potest instituere non solum absentem præsentatum, vt supra, sed etiam potest illum instituere mediante suo procuratore, imo etiam potest institutionem facere in personam procuratoris absentis, & valet. Ab.
28 *d. consil. 76. num. 3. ver. confirmo lib. 2.* † Declara tamen, quia sit fiat institutio in personam absentis mediante procuratore suo, non requiritur alia ratificatio præsentati intra tempus datum patronis ad præsentandum. Abb. *d. cons. 76. in fi. ver. ex iis infero. lib. 2.*

Præsentatio quando, & qualiter possit impugnari. Concl. 593.

1 PRÆSENTATVS † à maiori parte patronorum potest quandocunque ante institutionem accusari & impediri, ne instituatur à patrono etiam vocato, quando oppositio provenit ex crimine, vel incapacitate præsentati. Feder. de Sen. *consil. 102. col. 1 inf. ver. ad secundum.* † Amplia; vt possit etiam instare per modum actionis, vt amoueatur pro crimine commisso ante institutionem, licet sit facta institutio, & nihil exceperit, quando probabiliter patronus non opposuit ante, quia nesciuit vel non potuit. Feder. *d. consil. 102. propè ver. sed si sibi imputari.* † Amplia quia electio, & præsentatio facta de aliquo potest impugnari per tertium habentem interesse, de quo interesse debet docere. Calder. *cons. 161. in princ.* alias *6. de probatio.* vbi qualiter interesse probetur. † Limita, quia patronus, & alius non potest opponere contra præsentatum, & institutum ea crimina, quæ poterant opponi ante institutionem, quando institutio transiuit in iudicatum, quando fuit facta cum causæ cognitione, & citatis citandis. Feder. de Sen. *consil. 102. num. 2. ver. sed incidenter potest queri,* vbi quod mores censentur approbati per institutionem.

Præsentatio requirit restitutionem superioris. Concil. 594.

PRÆSENTATVS † non dicitur contrahere matrimonium, sicut electus, quia minus ius habet ideo non dicitur contrahere sponsalia. Lap. *alleg. 8. nu. 2.* & propterea requiritur, quod præsentatus instituatur in beneficio, & sibi ius cõferatur, quia non sufficit, quod præsentatio admittatur, neque quod confirmetur ad hoc, vt habeat beneficium, sed debet institui. Lap. *alleg. 44.* approbat opin. insti Bertius *alleg. 76. casus talis. nu. 4.* Vide contrarium & pro vtraque parte *Præsentatio, & electio in quibus differant. Concl. 589.* † Extende in tantum vt non valeat confirmatio facta de præsentato, etiam si dicatur insirmatione, quod solemnia seruauit, quando est lata absente parte quæ impugnat. Lap. *d. alleg. 44. in princ. & per totam.* † Valet tamen præsentatio facta per patronum ad Ecclesiam patronatam in absentia superioris, & debet superior instituere præsentatum, si intra tempus datum ad præsentandum superiori exhibear præsentationem. Lap. *alleg. 76. per totam,* vbi late in vtaque parte hoc disputat. Vide, *Præsentatio vt valeat quæ requirantur. Con. l. 592.* † Amplia, vt in tantum præsentatio requirat institutionem superioris, & electio confirmationis, vt institutio dicatur pars præsentationis, & confirmatio pars electionis. Cald. *cons. 142. circa fi. ver. relinquitur ergo,* alias 3. *de causa poss.* & latius *cons 145.* alias *6. eod. tit.* vbi quod ad acquirendam quasi possessionem requiritur præsentatio, institutio subsequuta, & communis reputatio, quod fuerit Rector. Vide, *Quasi possessio præsentandi ex quibus perdatur, vel conseruetur. Concl. 37.* † Amplia in tantum præsentationem requirere institutionem, vt præsentatus si nõ exhibeatur intra tempus ad effectum, vt possit institui, & examinari, nisi Episcopus habeat illum notum, & ipsum admittat absentem, sola præsentatio de absente euanescat, nec valeat cõsuetudo in contrariũ. Abb. *cons. 76. nu. 2. ver. in tertio dubio, lib. 2.* † Declara tamen, quod institutio licet præsupponat præsentationem: tamen non probat præsentationem quia imo de ea constare debet, nec sufficit præsumptio. Cald. *consil. in princ.* alias *6. de probat.* † Amplia, quia præsentatio debet fieri à patrono superiori Episcopo, vel alteri collatori Ecclesiastico, qui tenetur instituere præsentatum, si est idoneus, quia per laicos titulos beneficii conferri non potest. Bal. *consil. 35. Voluntas testatoris lib 4.* † Extende in tantum institutionem esse necessariam à superiore Ecclesiastico, vt etiam si dotans, vel fundans beneficium Ecclesiasticum aliter disponeret, nihil valeat talis dispositio. Bald. *cons 35. in princ. li. 4.* Vide, *Ius patronatus secundum disposita in institutione, & donatione, & fundatione regulatur. Concluſ. 607.*

Præsentatus non computatur in numero præsentantium sed bene electus computatur in numero eligentium. Concl. 595.

PRÆSENTATVS † non computatur in numero præsentantium Calder. *cons. 429.* alias *7. de iure patron.* † Declara, quia nemo potest præsentare se ipsum. Abbas *cons. 96. in princ. lib. 2.* Vide, *Patronus non potest præsentare se ipsum, & quando secus. Concl. 138.* † Limita in electione, *potest præsentare se ipsum, & quando secus. Concl. 138.* † Limita in electione, quia electus computatur in numero eligentium. Calder. *cons.* 429. alias *7. de iure patron.* † Limita etiam in præsentato patrono, qui dono consentit suæ præsentationi. Bero. *cons 5. Viso puncto, num. 31. lib. 2.*

Præsentati si sunt plures ab eodem patrono laico, siue Ecclesiastico, quis præferatur. Concl. 596.

PRÆSENTATVS † primo loco non præfertur præsentato secundo loco à patrono laico, quando secundus fuit institutus ab Episcopo, & non primus. Bal. *cons 164. Quidam fuit, in fi. ver. modo quæritur, lib. 1.* Vide, *Patronus Ecclesiasticus non potest variare in præsentatum. Concl. 152. & Concl. ibi proxima seq.*

Præsenta-

Præsentatio ab vno patrono solo, quando præiudicet, vel non compatronis. Concluſ. 597.

1 REGVLA † eſt, quod ſi vnus ex patronis præſentet ad beneficium iuris patronatus, talis præſentatio etiam releuat, & conſeruat ius in poſſeſſorio, & petitorio aliis compatronis, ita vt præſentans non poſſit iuuari contra alios compatronos, vt non ſint in poſſeſſione præſentandi. Abb. *conſ.54. Videtur primo, col.2.* 2 *v. nec obſtat. ſi dicatur, lib.1.* † Amplia; quia ſolus compatronus præſentans non præſcribit contra alios compatronos negligentes.

☞ Vide, *Patronus negligens præſentare quando perdat, vel non ius patronatus. Concl.149.*

Præſentatio & electio in quibus differant. Concluſ.598.

1 PRÆSENTATIO † differt ab electione, quia in præſentatione admittitur accumulata præſentatio, hoc eſt ſecunda præſentatio, ſi prima non teneat, & in aliam perſonã ſecus eſt in electione, *clem.2. de iure patro. & c. publicato, de elect.* Lap. *alleg.8. n.2. v. & per* 2 *electionem, & alleg.76. n.4. v. hinc eſt, quod poſſunt præſentare.* † Pupillus poteſt præſentare, ſed non eligere, quia inter eligentes, & electum dr̃ contrahi matrimonium, ſecus in præſentãte, & præſentato, quia contrahuntur ſolum ſponſalia. Lap. *d. alleg.8. n.2. v. & per electionem:* & quod non cõtrahatur matrimonium per actum præſentandi. Lap. *alleg.44. in fin.* vbi, q̃ ideo requiritur inſtitutio præſentati, per quam ius confertur, & non ſufficit confirmatio, vel admiſſio, & latius *alleg.76. n.4. v. hinc eſt quod ſeptennis*, vbi, q̃ puer ſeptenarius præſentat, ſed non eligit, iuxta not. *in c. ex eo, q̃* ☞ *de electio. lib.6.* Vide, *Patronus impubes an præſentare poſſit, & quando,* 3 *& qui præſentare poſſit, vel non. Concl.141.* † Patroni laici nõ arctantur ad formam *c. quia propter, de electio.* & poſſunt conſtituere procuratorem etiam præſentes, & non impediti ad præſentandum, ſecus in electione, Lap. *d. alleg.8. n.3. & alleg.79. in Dei nomine, n.4.* 4 *v. quod autem dictus presbyter.* Fed. de Sen. *conſ.65.* † Præſentatio nõ requirit certam formam; quia poteſt fieri per literas, *clem.1. §. præſentatos, de ex. eſſ. Prælat.* Lap. *d. alleg.76. Caſus talis, n.4. v. pro cuius declaratione*, ſecus in electione; quia requiritur certa forma. Lap. *d.* 5 *alleg.8. per tot.* † Plus iuris habet in electione eligẽs, quam in præſentatione præſentans; quia ex præſentatione non contrahitur matrimonium inter Eccleſiam, & præſentatum, ſicut inter Eccleſiam; & electum, *c. cum inter, de elect. c. quoniam. vt lite non conteſt.* Lap. *d. alleg.76. n.4. v. hinc eſt, quod inter talem.* latius *d. alleg.8. n.2. v. &* 6 *per electionem, & alleg.44. in fi.* † Ius præſentãdi facilius tollitur, q̃ ius eligendi; quia per diſcordiam præſentare debentium Epiſcopus apponit Rectorem, non ſic per diſcordiam eligentium. Lap.

7 *d. alleg.76. n.5. v. vnde hoc ius.* † Vota alternatiua admittuntur in præſentatione; ſecus in electione. Lap. *d. alleg.8. n.3. v. item vota al-*

8 *ternatiua. & alleg.79. In Dei nomine, n.5. v. eligunt alternatiue.* † Compromittunt; aliqui præſentantes aliis contradicentibus, tranſmittunt & committunt voces ſingularium, etiam ſi ius præſentandi cõpetat iure vniuerſitatis; ſecus in electione, Lap. *d. alleg.8.*

9 *n.3. v. compromittunt, & alleg.79. n.5.* † Præſentare debentes poſſunt, vna pars per ſe, alia pars per alium præſentare, & omnes per ſe vel alium, ſecus in electione. Lap. *in d. alleg.8. n.3. in fin. & 79. n.*

10 *5. in fin.* † Electus computatur in numero eligentium, præſentatus vero non computatur in numero præſentantium. Cald. *conſ.* 429. alias 27. *de iure patron.* Limita multis modis, vt in Concluſione proxime ſequenti.

Præſentatio, & electio, in quibus non differant. Concluſ.599.

1 PRÆSENTATIO † non differt ab electione in hoc; quia ſicut habens duas electiones tenetur vnam eligere, ita etiam habẽs duas præſentationes, tenetur vnam eligere; quia *c. vt quis duas, de elect. in 6.* loquens in electio. habet locum etiam in præſentatione. Lap. *alleg.8. Præſentatus, per tot.* vbi eſt caſus alle gatio: & dicit i-

2 ta ſeruari, *n.5.* † Item *c. auaritiæ, de elect. in 6.* loquens in electo adminiſtrante ante confirmationem, habet locum etiam in præſentato adminiſtrante ante inſtitutionem, & ſic à pari proce-

* dunt. Lap. *d. alleg.8. n.5. y. ſic & pœna*, vbi dicit ita * cõmuniter ob-

3 ſeruari. † Item *c. fin. de elect. in 6.* volens fieri edictum ante confirmationem electi, procedit etiam in præſentato ſecundum glo. *in d. c. v. electione.* Lap. *d. alleg.8. n.5.* vbi dicit, quod ita ſeruatur.

4 † Contrarium tenet Rota, niſi adſit hæc conſuetudo in loco. Æ-gid. *deciſ.620.* Limita multis modis, vt in concluſ. prox. præced.

Præſens quando, & quis dicatur, vel non. Concluſ. 600.

PRÆSENS † dicitur diuerſimode, & diuerſis reſpectibus; nam 1
reſpectu præſcriptionis 10. annor. inter præſentes, & 20. inter abſentes, ille dr̃ præſens, qui habet domicilium in loco rei, de qua agitur, licet abſit cum perſona. Bald. *conſ.488. n.4. v. proponitur etiam, lib.1.* Alex. *conſ.220. Ponderatis, in princ. lib.6.* † Item qui eſt in 2
eadem prouincia, & territorio, dr̃ præſens ad eundẽ finem præſcribendi. Caſtr. *conſ.10. in pr. & per tot. lib.1.* † Ad effectum vero 3
conuocandi Canonicos, vel aliquos de Capitulo, vel Collegio præſens quis dicatur, vide *Concl.35. Abſens quis. tom.1.* † Ad effe- 4
ctum, vt cõceſſio, liberatio, vel pactum liberationis, vel fauorabilis iuuet præſentem, ſufficit, quod ſit præſens, videl. in loco ita vicino, quod poſſit audire conceſſionem, liberationem, vel pactum ad ſui fauorem. Alex. plene *conſ.177. Viſis, & lectis, in pr. lib.7.* † Ad effectum vt præſens videatur cõſentire actui, & ſibi præiu- 5
dicet, requiritur præſentia, & intelligentia in actu, alias non poteſt præiudicare. Caſtr. *conſ.466. Viſo compromiſſo, col. pen. n.5. lib.1.* Vide, *Præſentia, & patientia operatur conſenſum, & multa alia. Concl.* ☞
603. Vide, *Scientia & patientia quando inducat conſenſum. Concl.69.*
† Ad effectum autem vt prohibita fieri per alium quæ tamen ſi 6
fiant per alium, valent, ſi is, qui debuit facere per ſe ipſum, fuit præſens, & mandans, requiritur, quod ſit præſentia & intelligentia immediata, prout ſi iudex, qui non poteſt deferre iuſtum in litem parti, niſi per ſe ipſum, item nõ poteſt recitare ſententiam, niſi per ſe ipſum, ita q̃ ſi Notarius pro eo de mãdato iudicis deferret iuramentum in litem, vel recitaret ſententiam, nõ valeret tamen ſi prædicta facit de mandato iudicis, ipſo iudice præſente; intelligente, & vidente, valet; quia dicitur facere per ſe ipſum iſto caſu. Alex. plene *d. conſ.177. n.2. & ſeq. lib.7.* † Limita; quia ad 7
effectum, vt præſentes de Capitulo ſint vocandi in actibus capitularibus, non ſufficit, quod ſit præſens in loco, ſed quod deſeruiat in officio. Calde. *conſ.3. de conſtit. in fin. v. ſi vero*, quod duplicatur *conſ.260.* alias *4. de iis, quæ fiunt à Prælat.*

Præſentia quando arguat intelligentiam, vel non. Concl.601.

TESTIS † deponens ſcire; quia fuit præſens, arguit, & conclu- 1
dit ex præſentia intelligentiam. Bart. *in l.1. §. tutor ſi inuitus. ff. de auctor. tut.* Dec. *conſ.630. n.5.* Feli. *in c. ſuper eo. n.8. de teſtib.* Rimin. Iun. *conſil.113. n.42. lib.2.* Alex. *conſ.70. Viſo proceſſu, n.6. in fi. lib.1.* Alex. *conſil.180. In cauſa, in princ. lib.2. & conſil.174. In cauſa & lite, n.5. & ſeq.* maxime *v. vbi dicunt, lib.6. & conſ.29. Clariſſime. n.18. v. & teſtis deponens, lib.7.* † Reſtringe, quando teſtis inductus ad proban- 2
dam negatiuam cõmiſſionis factæ diceret ſe fuiſſe præſentem, ſed non audiuiſſe fieri talem commiſſionem; quia ex præſentia non arguit intelligentiam, ex quo dicit expreſſe, ideo non p̃bat negatiuam; quia potuit eſſe facta cõmiſſio eo præſente, & nõ audiente, vel non intelligente. Alex. plene *conſ.70. n.6. v. & per prædicta, lib.1.* Vide, *Teſtis dictum dubium qualiter interpretandum. Concl.* ☞
268. † Declara vt per Socin. *conſ.114. n.7. lib.1.* quia teſtis deponẽs 3
de ſui præſentia deponit etiam de ſui intelligentia; ſi aliud non dicat, ſecus ſi de præſentia alterius. Ang. Aret. *conſ.50. in fin. n.40. & ſeq. v. ſecundo non eſt bona*, plenius Alex. *conſ.174. In cauſa, & lite, n.4. in fi. & n.5. v. ad prædictorum confirmationem, lib.6. cum ſeq.* vbi late & repetit, *conſ.212. Ponderatis, n.28. v. aliaratione, lib.6.* † Si vero 4
inſtrumentum; vel Notarius, aut alia ſcriptura continet præſentiam alterius, vel ſui, ſemper intelligitur de præſentia, & intelligentia. Socin. *d. conſ.114. n.7. lib.1.* † Contrarium in inſtrumento, 5
& Notario concludit Ang. Aret. *conſ.51. Quoniam non negatur, in fin. n.40. & ſeq. v. ſecundo non eſt bona conſequentia*, vbi, q̃ Notarius non excuſatur à falſo ſi dicat, *præſentibus teſtibus*; quia ſemper præſentia aliena non arguit intelligentiam. † Amplia in caſu quer- 6
ſo; quia teſtis deponens vidiſſe, & audiuiſſe celebrari venditionem, vel alium actum, licet nihil dicat de ſui præſentia; quia non fuit interrogatus, bene probat, & cõcludit præſentiam. Bart. *conſ.* 111. *Quæritur, lib.1.* vbi apoſtil. citat Felin. *in c. cum cauſam, de teſtib.*
† Extende, multo magis, qñ ex alio teſte hoc probatur; quia dicit 7
vidiſſe præſentem eundem talem. Bar. *d. conſ.111. n.1. lib.1. v. præterea.* † Limita, vt non procedat qñ teſtis deponit de præſentia alie- 8
na; quia tunc non intelligitur, quod ille præſens ſciuerit. Bart. *d. l.1. §. fi. v. ſecus eſſet. ff. de auth. tut.* Alex. *conſ.73. Non puto. in princ. v. pondero, lib.1.* quod eſt Ant. de Prato vereri, & *conſ.74. n.5. v. & fortaſſe etiam lib.1.* plenius Alex. *conſ.180. In cauſa. in princ. lib.2.* & plenius *conſ.212. Ponderatis, n.28. ver. alia ratione, lib.6. & conſ.29. n.18.* & iterum *n.20. ver præterea quando teſtis, lib.7.* † Extende, vt procedat, 9

etiam si testis deponat de præsentia alterius, qui fuerat ad hoc vocatus, quia nisi deponat de intelligentia, nõ sequitur, q̃ intel-
10 lexerit. Alex. *cons.* 180. *n.* 1. *v. non obstat, q̃ magister, lib.* 2. † Restringe, vt nõ p̃cedat in testib. subscriptis; quia si vnus deponit de p̃sentia sui, & aliorũ, intelligit, q̃ intellexerint. Bal. *in cons.* 455. *Quidam nomine, n.* 2. *v. sed ad hoc respõdet, lib.* 1. † Restringe, q̃n testes de-
11 ponunt aliqui: q̃ fuit factu pactum liberationis Titio, aliq̃, q̃ factum fuit Seio procuratori Titi ibi p̃xime adstantis; quia p̃sumitur ẽt intelligentis. Alex. *cons.* 177. *Visis, & lectis, in pr. lib.* 7. vbi, q̃ cõcordantur ẽt, vt probent; quia signũ est, q̃ intelligebant, ma-
12 xime, si dicant facta fuisse scripturã de voluntate Titi. † Limita; quia præsens actui non semper p̃sumitur intelligere, imo sæpe q̃s est præsens actui, & non intelligit, *l. coram. ff. de verb. signif.* Anchar. *cons.* 77. *Visis limitata, n.* 6. Alex. *d. cons.* 180. *in pr. li.* 2. *& cons.* 212. *n.* 28.
13 *v. alia ratione, lib.* 6. † Declaratur, q̃ necesse est, quod testis dicens aliquid factũ in præsentia alterius, q̃ nõ probat intelligentiam, nisi hoc dicat, vel aliquid, q̃ hoc denotet, puta quia dicit, quod confessus fuit Titius præsente Seio, & requirente; vel instante. Alex. *d. cons.* 174. *n* 5. *& seq. & cons.* 212. *n.* 28. *& seq. lib.* 6.

Præsentia quando requirat acceptationem. Concluſ. 602.

1 PRÆSENS † & tacens non dicitur consentire circa p̃iudicialia personæ, late Iat. *in l. quæ dotis, n.* 97. *ff. sol. matr.* Vide, *Expressum*
2 *vbi requiritur, non sufficit tacitum, neq; præsumptum. Concl.* 654. † Amplia, vt acceptatio requiratur etiam in fauorabilibus; quia si cõferatur beneficium præsenti, nõ efficitur beneficiũ illius, donec illud acceptauerit. Lap. *alleg.* 90. *n.* 6. *v. pro quo.* allegat gl. *in c. si tibi*
* *absenti, de præb. in* 6. & hanc * coẽm dicit Rota Ian. *decis.* 212. *nu.* 2.
3 † Cõtrarium; quia in fauorabilibus, & iis, quæ sunt appetibilia, sciens, & tacens censentur consentire. Iat. *in l. quæ dotis, n.* 70. *v. secundus casus. ff. sol. matr.* Vide, *Scientia, & patientia quando inducat consensum. Concl.* 69. † Declara; quia sola præsentia in fauorabilibus inducit acceptationem. Vide, *Confessio extraiudicialis requirit præsentiam, & tacitum consensum, & qualiter. Concl.* 637. Declara; quia ad hoc, vt acquiratur in fauorabilibus, sufficit præsentia, sed ad hoc, vt non inducatur valida reuocatio confessionis, requiritur acceptatio; quia ante acceptationem fit reuocatio, ita Rota Ian.
5 *d. decis.* 212. *n.* 2. *& seq.* vbi, q̃ ita fuit iudicatum. † Amplia; quia assignatio beneficii facta per exequutorem procuratori expectantis non valet, licet petierit instrumentum assignationis sibi dari; quia requiritur acceptatio expressa, etiam si sit vtile. Calder. *cons.*
6 223. alias 2. *de præben.* † Amplia in omni actu, in quo vltra cõsensum requiritur aliquid aliud, licet actus consensui attribuatur; quia licet sit vtile præsenti, & tacenti, & consentienti tacite, non tamen sufficit, vt in confessione sacramẽtali; quia licet sola contritio cordis sufficiat, tñ sola voluntas non sufficit, & nisi sequatur oris declaratio non est satisfactum. Calder. *d. cons.* 223. *v. fin. ile*
7 *dicimus*, alias 2. *de præb.* † Simile in matrimonio; quod cõsensu solo contrahitur, & tñ nisi consensus declaretur, non sufficit, idem Calder. *d. cons.* 223. alias 2. *de præb. vsq; in fin.* vbi soluit ita regulam;
8 qui tacet, &c. † Amplia; quia etiam in fauorabilibus, q̃n contractus pendet à voluntate duorum, prout est donatio, non acquiritur donatario ex sola scientia nisi etiam consentiat & accepter.
9 Dec. *cons.* 226. *n.* 8. *v. & idem concludit.* † Contrarium, in donatione dicit Fulg. *cons.* 217. *Viso exemplo, col. fi. v. tertiam autem*, vbi q̃ donatio facta præsenti valet, licet non constet de acceptatione, quæ p̃sumitur ex præsentia. Franc. Marc. *decis.* 326. *n.* 8. vbi plures allegat, & hanc partem tuetur Alex. *cons.* 113. *Perspectis, n.* 12. *v. verbo etiã*
10 *fertur. lib.* 6. vbi, q̃ præsentia donatarii tacentis inducit tacitũ pactum, & tacitum consensum. † Declara; quia non sunt ctraria; quia si loquimur de solo sciente, est verum, q̃n fuit absens tempore donationis factæ in scriptura, & non sufficeret sola scientia scripturæ, nisi accepter, & accõmodet consensum explicite q̃ncunq;, anteq̃ donans mutauerit voluntatem; aliud est q̃n donatio fit præsenti, & tacẽti; quia tunc potest valere in vim taciti pacti, & taciti cõsensus, & ita vł velle Alex. *d. cons.* 113. *Perspectis n.* 12.
11 *& seq. v. verbo etiam fertur, lib.* 6. † Declara; quia præsentia sola inducit consensum in iis, quæ sunt fauorabilia, in iis vero, quæ habent onus annexum, secus, ita declarat Curt. Iun. *in l.* 1. *n.* 38. *C. de*
* 12 *pact.* & dicit * coẽm. † Amplia in legitimatione, quia requiritur, quod legitimatus sit præsens, & consentiat. Bald. *cons.* 316. *Propo-*
13 *nitur, quod. in pr. v. sed in contrarium, lib.* 5. † Amplia; quia confessio facta parte præsente debet acceptari, & non sufficit sola præsentia. Alex. *cons.* 20. *In causa appellationis, in pr. lib.* 4. vbi plures allegat, sequitur Iat. *in l. postquam liti, n.* 2. *C. de pact.* plenius Alex. *cons.* 111. *Viso supersore themate. n.* 7. *lib.* 3. vbi apostil. dat plurimos concord.

† Amplia; q̃ ita confessio facta ad fauorẽ præsentis, & intelligentis requirit acceptationẽ, licet sit fauorabilis, q̃n etiam habet onus annexum, vel continet obligationem præsentis, & intelligentis. Alex. *cons.* 152. *In causa, & lite, n.* 9. *v. vbi agitur, lib.* 7. vbi loquitur in socio, qui cõfitebatur velle cõmunicare bona ab eo acquisita teri socio præsenti, & intelligẽti cum honoribus, & oneribus, vt ibi obliget; quia non acceptauit. † Extende; quia si cõstituo meum procuratorem præsentem, & intelligentem, non censetur acceptare; nisi cõstet de acceptatione. Alex. *d. cons.* 152. *n.* 9. *lib.* 7. † Extende multo magis in onerosis, & præiudicialibus; quia præsens & tacens non acceptat, & sibi non præiudicat. Alex. *consil.* 84. *in causa Comitis, in fi. lib.* 7. vbi apostil. *in ver. tacens*, dat ẽtiã † Extende; quia nec q̃s valet acceptatio facta à præsente & intelligente et interuallo, & postea q̃n non acceptauit tunc. Alex. *d. cons.* 152. *n.* 9. *v. & situne non acceptauit, lib.* 7. † Limita; quia licet iuri de futuro non possit extraiudicium renunciari, nisi per pactum, & licet appellationi non renunciatur, nisi de consensu ambarum partium per pactum; tñ si fiat expressa renunciatio per vnam partem in præsentia alt. rius partis non cõtradicentis, valebit tale pactum quia in fauorem tacentis fit renunciatio. Gemin. *consil.* 129. *n.* 7. *v. est tamen verum, vsq; in fi. v. si autem fieret*, dicit ita tenere. Rot. † Limita in iudicialibus; quia licet non possit renunciari iuri de futuro, & sic appellationi, nisi per pactũ, & consensum ambarum partium, tñ si fiat in iudicio renunciatio per vnam partem, tñ altera absente valebit pp calorem iudicij, qui supplet præsentiam, & consensum alterius partis in fauorabilib. Gemin. *d. cons.* 129. *n.* 7. *v. est tamen verum*, vbi in fin. dicit ita Rotam tenere. † Limita; quia præsentia sola inducit intelligentiam, alias non dicitur præsens. Fran. Marc. *decis.* 327. ideo dicit, q̃ sufficit dicere talem præsentem, vt intellexerit, & *decis.* 328. *n.* 3. † Contrarium, q̃a imo præsens nõ dr acceptare cẽ fessionẽ, nec sufficit, q̃ testis dicat audiuisse conteri p̃sente parte; quia requiritur acceptatio. Alex. *con.* 111. *n.* 7. *& cons.* 20. *in pr. lib.* 4. vbi apostil. † Declara tñ; quia interdicit se præsentem fuisse, intelligitur, & intelligentem, secus si dicit se præsentem fuisse, intelligitur, & intelligentem, secus si de p̃sentia alterius. Franc. Marc. *d. decis.* 327. *n.* 2. Alex. *cons.* 89. *Clarissime, n.* 18. *v. quia assignat rationem, lib.* 7. † Extende; quia imo p̃sentia inducit consensum in fauorabilibus, & sic in donatione. Franc. Marc. *decis.* 326. *n.* 8. Iaſ. *in l.* 1. *C. de pact. n.* 15. † Extẽde in p̃sentia consanguineorũ, quia censentur consentire. Franc. Marc. *decis.* 328. *n.* 2. Vide Ant. Gabr. *lib.* 1. *tit. de conf. fis. Concl.* 2. *Confessio extraiudicialis facta parte præsente requirit acceptationem.*

Præsentia & patientia operatur consensum, & multa alia, & quando secus. Concluſ. 603.

PRÆSENTIA † & patientia in iudicialib. operatur, quod præsumitur solemnitas sententiæ; secus si esset lata in absentia. Lap. *alleg.* 44. etiam si in sententia fiat enunciatio, q̃ solemnitas seruata. Vide, *Exceptio competens non proposita præiudicat in mille Concl.* 39. patientia. † Mandatum inducit præsentia, & iste domina, quę potest corrigere ancillam, & verberare modeste, dicitur per filium suum verberari, censetur date mãdatum vł de permissam correctionem. Alex. *cons.* 75. *Viso themate. n.* 2. & 3. *v. quantum vero, lib* 3. † Extende etiam in iis, quæ non possunt per alium fieri, prout est delatio iuris in litem, q̃ iudex per se ipsum facere debet; & nõ valet, si facit deferre per Notarium; & in sententia. q̃ tenetur legere per seipsum, tamen, si ista facit decisio per Notarium in sui præsentia, dr facere per se ipsum; & valet mandatum isto casu, plene Alex. *cons.* 177. *Visis, & lectis n.* 2. *& seq.* vbi plene *lib.* 7. † Consensum operatur præsentia circa fauorabilia *qui patitur. ff. mand.* vbi gl. Vide, *Scientia, & patientia quando inducat consensum. Concl.* 69. † Et in iis, quæ nocent asserenti, non autem nocent tertio; ideo præsentia, & patientia feudatarij non nocent domino directo in eo, quod fuit asserendum. Franc. Arct. *in cons.* 14. *Viso, & diligenter. n.* 7. *in fi. v. ad hoc est dicendum.* † Amplia in decem, & octo casibus cumulatis per Iaſ. *in quæstionibus, n.* 68 *& seq. ff. solut. matr.* vbi ponit regulam plene examinatam. † Amplia; quia si procurator acquirit duorum limitationib. † Amplia; quia si procurator acquirit duorum per stipulationem absenti, illud procedit facta cessione, sed no per stipulationem absenti, acquiritur actio sine cessione; quia si acquirit domino præsenti, acquiritur actio sine cessione; quia præsentia hoc operatur. Alex. *d. cons.* 177. *n.* 3. *v. probatur etiam. lib.* 7. † Amplia; quia præsentia & patientia inducit consensum, quatenus is, qui est præsens, potuit contradicere. Signorol. *consil.* 94. *n.* 6. † Idem, quando præsens, & patiens contradicendo potuit impedire. Iaſ. *in l. si pacto* §. *& quia. C. de inoff. testa. l. non alienum. ff. de acq. hæred.* Alex. *in l. quæ dotis, n.* 78. *v. hoc tamen. ff. solut. matr.* Crane. *cons.* 204. *n.* 9. & istam esse regulam dicit Alex. *d. cons.* 113. *causa vertente. n.* 5. *v. item quia, li.* 2. *& cons.* 8. *n.* 5. *lib.* 5. *& cons.* 20. *n.* 7. *lib.* 2.

Extendit

10 † Extende, vt procedat etiam in criminalibus; quia Potestas præsens torturæ, indebite illatæ reo sine inditiis p vexilliferū Bononiæ, & Antianos, quia potuit, & debuit ꝯtradicere, & impedire, & non fecit, censetur cōsensisse. Alex. *cons.* 1. n. 7. v. *quotiesq; ung*, *lib.* 3, maxime, qñ milites, & birruarij Potestatis erant, qui inferebāt
11 torturam; quia poterat illos prohibere. † Idem in iis, in quibus fingitur identitas personarum, quia præsentia habetur p cōsen-
12 su. Signorol. *d. cons.* 104. n. 7. † Idem in actu necessario Signor. *d.*
13 *cons.* 104. *num.* 8. † Idem respectu repetitionis actus, qui fit ipsis præsentibus, & patientib. Signor. *d. cons.* 104. *n.* 9. quod declarat procedere, qñ est eadem persona, secus si diuersa, ibidem in fine;
14 *v. dictu tamen non obstantib.* † Idē respectu conualidationis actus, quia licet sententia debeat recitari per iudicem, alias nulla est, si tamen recitetur per Notariū præsente iudice conualidatur, Rol.
15 à Valle *cons.* 41. n. 37. *lib.* 1. † Idem in eo, qui mutuauit pecuniam administratori collegij præsente collegio; quia præsumitur versa
16 in vtilitatem collegij. Rol. à Valle *d. cons.* 41. *n.* 36. *lib.* 1. † Amplia; quia præsentia, & patientia inducit consensum ad tollendā præsumptionem; ideo si pater & filius acquirunt, vt soluant aliquid, præsumitur medietas filij, & cessat psumptio, q de bonis patris
17 præsumatur portio filij. Alex. *cons.* 24. *Visis dubiis, in lib.* 1. † Extē-
18 deidem in vxore, & marito. Alex. *cons.* 24. *n.* 2. *lib.* 1. † Amplia; quia præsentia, & seu taciturnitas inducit consensum, & præiudicat etiam in præiudicialibus, qñ cum præsentia interuenit actus po-
19 sitiuus. sic declarat Ias. *in l. quæ dotis. ff. solut. matr. n.* 90. Feli. *in c. non-*
ne, de præsumpt. Vide, *Denunciatio tacita iuri suo ex quibus inducatur, vel non. Concl* 179. Vide, *Consensus ex quibus signis eliciatur. Concl.* 479.
20 † Subscribens chirographum, vel instrūm in sui præiudicium, cui fuit præsens dr facere actum positiuum, vt obligetur. Ias. *in l.*
21 *quæ dotis. n.* 93. *ff. sol. matr.* † Declara; quia si subscriptio est ad substantiam actus, præiudicat, si ad probationem, vt testis, secus. *l. Gaius ff. de pign. act.* vbi gl. dat multas solutiones. Sigillans pariter scripturam suo sigillo vltra præsentiā obligatur. Ias. *d. l. quæ dotis, n.*
22 94. *ff. sol. matr.* † Fideiubens pro venditore rei sibi obligatæ dr facere actum positiuum, per quem sibi præiudicat. Tiraq. *de retract. lignag.* §. 1. *gl.* 9. *n.* 268. latius *in legib. connub. in ver. expers. gl.* 7. *lim.* 3. *n.*
23 25. † Recipiens partem pretii rei venditæ, quæ erat præsentis, & recipientis; vr partem suam alienare. *l. quidam ex parte ff. de euictio.*
24 † Receptio mandati procurę cum taciturnitate inducit acc. ptationem, & consensum procuratoris. Ias. *d. l. quæ dotis, n.* 90. *ff. solut.*
25 *matr.* † Idem in recipiente literas, & non contradicente, in quib. scribitur, q est debitor, quia cēsetur cōsentire. Ias. vbi supr. *n.* 92.
Dec. cons. 165. *n.* 3. Vide, *Literas recipiens contra se, & non contradicens,*
26 *quando videatur approbare. Concl* 374. † Diuidens bona subiecta fi-
deicōmisso, quę primo passus est pro indiuiso possideri, cū essent
27 pria patientis dr facere actum positiuum, per quem sibi præiu-
dicat in patientia, & hoc, qñ sciuit. Dec. *d. cons.* 166. *n.* 3. † Aditio
hæreditatis ex testamēto, in quo testator legauit res hæredis, est actus positiuus, qui præiudicat hæredi, qui fuit præsens legato,
28 & cui ex sola præsentia non fiebat præiudiciū. Franc. Marc. *decis.*
Delfin. 329. *per tot.* † Præstatio alimentorum vxori nihil dicendo vr inducere donationem, & remissionem, quia vltra patientiam interuenit actus positiuus præstationis continuæ. *Pedem. decis.* 132.
n. 10. *& per tot.* vbi hoc restringit, qñ mortuus est maritus, alias nō.
29 † Generaliter vbi actus positiuus in dicto, vel facto cōsistens vltra præsentiam interuenit, consensum inducit, dummodo consensui adstipuletur. Tiraq. *de retract. lignag.* §. 1. *gl.* 9. *n.* 156. *&* 158. & latius *in tract. de legit. connub. in v. expers. gl.* 7. *in* 3. *limitat. n.* 23. *& seq.*
vbi latissime. Vide, *Consensus quando præiudicet consentienti, vt perdat*
30 *ius suum. Concl.* 752. † Cōsilium, & collaudatio cum psentia, quia sunt actus positiui, inducunt consensum, Tiraq. *d.* §. 1. *g.* 9. *n.* 157.
31 † Sollicitans causam, vel negotiū, cui fuit præsens, dr actum positiuū fecisse, vt sibi præiudicet. Tiraq. *d. legib. connub.* §. *expers gl.* 7.
n. 29. *in fi.* vbi idem de eo, qui ducit Aduocatum, vel Iudicem ad
32 actum, cui fuit præsens. † Notarius creditor duorum sociorum si conficiat instrūm diuisionis creditorum, & debitorū inter eos, & delegatur creditor alterius, & taceat faciēdo actū positiuum, videl. scribendo in instrūm sibi præiudicat. Cuma. *cons.* 8. *circ. fin.* &
33 aliquid in eodē casu per Fulg. *cons.* 209. *in fin.* † Amicitia est actus positiuus, ideo si quis amicus est præsens, & tacens, sibi ꝑiudicat;
34 *rarius in fin.* † Extende; quia vbicunq; aliquis actus indicatiuus consensus interuenit vltra scientiam, & patientiam; tūc inducit
35 consensus. Afflict. *d. decis.* 308. *in fi.* † Patronus præsens collationi factæ per Episcopum iure suæ facultatis ordinariæ præsumitur sentire; quia licet in præiudicialib. præsentia habeatur pro contradictione, tamen non habet locum, qñ præiudicium nō est ab solutū; quia licet præiudicetur in illa vice patrono, non tñ perdit suum patronatū, & quia pp vinculum charitatis, quod est inter Episcopum, & patronum, censetur consentire facto Episcopi, arg. *l. si seruus communis. ff. de donat. int. vir. & vxor.* & est indubitatum si interuenit aliquis actus positiuus. Abb. *in sua quæst.* 5. incip. *Augerio. col.* 13. *in fi. & col.* 14. *in pr. v. aut collatio fuit facta.* † Declara; quia 36
ad agitur de præiudicio in reali, & præsens, & tacēs sibi ꝑiudicat, qñ cōtradicendo posset impedire actum, alias secus. Io de Imol. 37
c. ex ore, n. 6. *v. pro Tanc. d. de iis, quæ fiunt à maiori parte cap.* † Si agitur de obligatione personali, tacens, & præsens nunq habetur pro 38
cōsentiente. Io. de Imol. *d. c. ex ore, n.* 6. *in fin. v. nec obstat.* † Declara; quia præsens cōtractui, vel quasi de re sua facto per tertium sibi præiudicat, si contradicendo potest impedire actum, & nō contradicit, si vero non potest impedire, sibi non præiudicat. Alex. 39
cons. 180. *n.* 5. *& seq. lib.* 7. † Imo apost. ad Alex. *d. cons.* 180. *n.* 5. *in ver.*
poterant. lib. 7. dicit, quod neq; sibi præiudicat, quādo poterat impedire, & tacuit, nisi cum dolo tacuerit. † Declara totam istam 40
materiam; quia in scientia, & patientia formi, prout, quando aliquis ex certo titulo, vel certa causa possidet rem meam me sciēte, & patiente, & tunc talis scientia, & patientia habetur pro cōsensu, si vero est informis, vt si simpliciter rem meā tenet, & possidet, nec exprimitur aliquis titulus, vel causa, me sciente & patiente, & si quidem præcedit ꝯractus, habetur pro consensu, & si non ꝑcedit ꝯractus, & agitur de modico ꝑiudicio, habet pro consensu; aut agitur de magno præiudicio, & habetur pro dissensu, ita Bart. *in sua q.* 7. *mulier habens, in v. solutio, n.* 3. *v. circa secundum.* † Scientia, & præsentia operatur traditionem in iis, quę sunt 41
iuris, Bart. *in d. sua q.* 7. *mulier habens, in v. contra quod, n.* 4. *v. sed iis, quæ*
iuris sunt. Vide, *Præsentia, & patientia operatur consensum, & multa a-*
lia, & quando secus. Concl 603. † Extende in præscriptione rerum 42
incorporalium; quia scientia, & patientia eius, contra quem præscribitur, operatur quasi possessionē, & sic idem operatur, quod possessio circa corporalia, sine quibus nō datur ꝑscriptio. Vide,
Præscriptio incorporalium requirit scientiam, & patientiam, & multa alia
vt procedat. Concl. 529. † Extende; quia sola patientia formis perfi- 43
cit contractum, qui solo consensu perficitur. Bart. *q.* 7. *v. contra*
quod, n 6. *v. quarto probo sic.* † Extende; quia consensum operatur 44
in fauorabilibus. Bart. *d. q.* 7. *n.* 7. *v. quinto probatur sic.* † Extende; 45
quia operatur titulum fauore alimentorum præstitorum per triennium, licet titulus sit nullus. *l.* 1. *C. de fideicom.* vbi si grauatus ex testamento nullo soluere aliměta præstitit ea per triennium, cōpellitur soluere in futurum fauore alimentorū, & vltimæ voluntatis, & de nō titulo causatur titulus ex sciētia, & patientia. † De- 46
clara; quia illa extensio non procedit ex scientia & patientia, sed ex facto; quia soluit, & licet sit controuersia; quia multi tenēt, q
l. cum de in rem verso. ff. de vsur. licet loquatur in soluente, tñ locum habet etiam in patiente sciente, cōis *nihilominus est opinio, q
plus operetur factum, q̄ patientia; ideo Cōclusiones sunt quod
in faciente, prout in soluente ex tempore causatur titulus, in patientibus causatur, quatenus est ad cōmodum patiētis, quatenus in damnum causatur, si agitur de modico præiudicio, secus si de magno. Bart. plene *in quæst.* 7. *v. solutio. col. penult. v. circa tertium, vsq;*
in fin. Vide Mascard. *Concl.* 417. *Consensus, n.* 15. *& seq. v. consensum*
præterea, vbi, quod tacens consentit, limitat quatuor modis, qñ agitur de incommodo, vel magno præiudicio consentientis ad obligandum alium, & in concessione perpetua. † Limita; quia 47
præsentia, & patientia non inducit consensum, vt inducatur cōfessio dominij rei meæ esse alterius, quia etiam si esset confessio expressa ex certa scientia facta, potest reuocari docto de errore, & rem aliter se habere, ergo multo magis si est tacita. Fran. Aret.
consil. 14. *n.* 8. *v. præterea posito.* † Extende; quia præsentia, & patien- 48
tia non inducit donationem rei præsentis, & patientis, qñ de ea non potest disponere, prout de feudo, emphyteusi, vel re prohibita alienari. Franc. Aret. *d. cons.* 14. *nu.* 8. *v. nec potest etiam allegari.*
† Extende; quia imo si esset res, quæ posset alienari, præsentia, & 49
patientia nō potest inducere alienationem seu donationem rei eius, qui est præsens & patiens; quia concurrerent duo specialia ex eodem fonte, q est ꝓhibitum, nempe taciturnitas operatur confessionem, seu consensum, confessio operatur donationem.
Franc. Aret. *d. cons.* 14. *n.* 8. *v. secundo quia hic resultaret.* † Extende; 50
quia si ego emi nomine meo, & fratris mei domum, vel apothecam, & solui pretium simpliciter, quia ꝑsumor de meo soluisse, ita q si frater meus vult dimidiam rei emptæ, tenetur mihi soluere medietatem pretii, non releuatur à solutione, licet mater cōis in testamento suo nobis præsentib. ordinauerit, q domus, & seu apotheca sit communis, quia præsentia, & patientia mea mihi non nocet. Alex. *cons.* 77. *Viso processu, n.* 9. *v. Nec etiam habet*

51 *obstare lib.6.* † Limita; quia filius præteritus à patre, præsens diuisioni, bonorum, & hæreditatis paternæ factæ per alios fratres, & non contradicens non sibi præiudicat. Fulg. *cons.72. Supposita bul-*
52 *la, n.3.* † Extende; quia præsens venditioni rei sibi hypothecatæ non censetur renunciare hypothecæ, licet taceat. *l. Seius. §. non videtur. ff. quib. mod. pig. vel hyp. solui.* Bart. *in l. fin. C. de remiss. pign.* Alex.
53 *cons.20. n.12. lib.3.* Ias. *in l. cum rem alienam, n.2. C. de legat.* † Extende; quia frater dans dotem marito sororis legatam à patre vltra legitimam cum onere, quod post mortem filiæ reuertatur ad hæredes patris sibi non præiudicat ex stipulatione facta, per quã maritus promisit restituere totem vxori, iuxta formam statuti; quia licet taceat, nõ sibi præiudicat, quia illa stipulatio est cum vxore, & quia intelligitur ipsa viuente, sed ea mortua maritus nihil potest luctari etiam stante statuto, ita Castr. *cons.59. Pro clariori, n.2.*
54 *& 3. v. tertio videndum, lib.1.* † Limita; quia in actibus extraiudicialibus præsens; & tacens sibi non præiudicat, quando agitur de ipsum obligando; quia imo habetur pro cõtradicente. Alex. *cons.*
55 *180. Viso processu, n.3. v fortificantur, cum seq. lib.7.* † Restringe; quãdo agitur solum de protestare declaratoria, quia tunc præsentia & patientia præiudicat, secus si agatur de protestatione obliga-
56 toria. Alex. *d. cons.180. n.4. v. nec obstat. lib.7.* † Limita in onerosis & non appetibilibus, quia præsentia & scientia non inducit consensum. Abb. *d. cons.40. n.6. & seq. ver. quarto facit theorica, lib.2.*
57 † Limita; quia præsentia & patientia non operatur consensum, quando adest metus instans, vt quia tacens habet filium carceratum, & captiuum in manibus asserentis, Franc. Aret. *cons.14. Viso, n.8. v. præterea*, vbi etiam solus metus reuerentialis impedit con-
58 sensum. *l. pen. ff. de furt.* † Limita; quia ad hoc, vt præsentia inducat consensum, necesse est, quod præsens intelligat, & patiatur, alias non inducit consensum. Castr. *cons.466. Viso compromisso, col. pen. n.*
59 *5. lib.1.* vbi apostil. allegat contraria. † Extende; quia præsentes laudo non censentur homologare, si non intellexerunt; quia licet Notarius dicat, eosdem præsentes dixisse habuisse notitiam, non tamen probat; quia forte ita dixerunt spe futuræ scientiæ, maxime, quando in loco consueuerunt laudo homologari, ante quam legantur. Castr. *d. cons.466. in fi. lib.1. v quarto, quid si instru-*
60 *mentum.* † Limita; quia præsens, & tacens maritus donationi factæ per vxorem patri, quæ non potest fieri secundũ formam statuti, nisi de consensu mariti non censetur consentire, nisi expresse consentiat. Abb. *cons.40. Factum in effectu, n.3. v. ideo oportet. lib.2.* vbi, quod vbicunq; statutum requirit consensum alterius, censetur requirere pro solemnitate. Vide, *Expressio indiuidua, & spe-*
61 *cialis quando requiratur, vel non. Concl.652.* † Extende; vbi requiritur consensus pro solemnitate, semper debet esse expressus, &
62 clarus, & non sufficit tacitus. Abb. *d. cons.40. n.5. v. secundo.* † Extende; quia quãdo agitur de præiudicio tertij, & requiritur consensus habentis curam vel administrationem; consensus debet
63 esse expressus. Abb. *d. cons.40. n.3. & seq. v. sed in proposito, lib.2.* † Extende; quia illius, qui prohibetur aliquid facere, prout filius familias prohibitus donare sine alterius consensu, cõsensus debet esse specificus, videl. expressus. Abb. *d. cons.40. n.6. v. tertio videtur,*
64 *lib.2.* † Extende; quia præsens & tacens in actu, quẽ scit sibi præiudicare, nihil sibi præiudicat Roman. *cons.340. n.8. v. circa quar-*
tum. Vide, *Protestatio quando necessaria, vel non. Concl 939.* † Exten-
65 de; quia si fideiussor meus est præsens compromisso, quod ego facio in bonum virum cum præsentia & consensu fideiussoris, ipse fideiussor nõ continetur in cõpromisso, & laudũ contra eũ latum est nullum, tanquam extra compromissum. Alex. *d. cons.*
66 *131. In causa vertente, n.4. v. quia illa verba, lib.2.* † Extende maxime, & multo magis, quando sola præsentia fuit præstita, quia regula est, quod in dubio patientia habetur pro sola patientia, & non pro consensu. *c. is qui tacet. de reg. iur. in 6.* Alex. *cons.131. n.6.* vbi ma-
xime procedit in iis, quæ præsens non potest prohibere. Vide, *Scientia, & patientia quando inducat consensum, vel non. Concl.69. & Concl. proxime seq.*

Præsentia in iudicio ad vnum finem an præiudicet ad alium finem. Concl. 604.

1 EMPTOR † bonorum pupilli, contra quem non citatum non potest exequi sententia lata pro pupillo cõtra tutorem, qui bona vendidit non sibi præiudicat, quin debeat citari, licet tempore sententiæ fuerit vt testis descriptus in sententia, quia fuit ad alium finem. Bald. *cons.149 Proponitur, quod quadam, lib.3.* vbi, quod
2 si fiat executio eo non citato, debebit retractari tanquam de facto facta. † Contrarium tenet Ias. *in rubr. C. de in ius vocan.* vbi ampliat; vt imo præsens ex alia causa habeatur pro citato, *n.5. v.*

amplia etiam. † Amplia; quia præsens in iudicio non citatus, Ias. *in rubr. C. de in ius vocan. n.3. ver. veritas est*, plenius *in l.1. ff. eod. tit.* vbi ponit 11. similia in quibus præsens non citatur, & est communis opinio; vt attestatur Ias. *in l. nec quicquam. §. vbi decretum, n.16. v. sexto limita. ff. de offic. proconsul.* communem * dicit Marant. *in pra-*
6. part. 1. membro. n.12. plene Ias. *cons.169. lib.2.* Vide, Citatio non
est necessaria in multis. Concl.272. † Extende; quia neque certio-
ratio requiritur, quia præsens præsumitur scire. Ias. *d. rubr. C. de in*
ius vocan. num.5. & in l.1. num.15. ff. eod. tit. vbi pro vtraque parte. Vide Marant. *in praxi in 6. part. num.12. membro 1 rubr. nec concipia-*
tur, vbi pro vtraque. † In contrarium, quod imo debeat certio-
rari, plures allegat Marant. *in 6. parte de citatione 1. nu. 1. rubr. nihil*
concipiatur, num.12. † Declara; quia præsens ex vna causa necessaria, quia sit citatus, non potest reputari in alia causa citatus nisi moneatur; secus si esset præsens ex causa voluntaria, etiam fortuita, licet si actus, qui fieret, requireret deliberationem, debeat
sibi dari dilatio: ita Marant. *d. praxi in 6. parte membro 1. rubr. nihil*
concipiatur, num.13. † Et quod citatio facta ad sententiam, quæ
debet esse peremptoria, & non habet peremptorium, contradicitur per compromissionem citati, quia præsens non citatur. Alex.
cons.123. Viso processu, in princ. ver. non obstat etiam quarta, lib.2. n.
2. ver. ideo iura. † Extende; quia productio instrumenti interrumpit præscriptionem, si pars est præsens, sicuti si est citata. Ias.
d. l.1. num.2. ff. de in ius vocan. † Restringe tribus modis, de quibus incertus auctor post Regulas Socini, *Reg.6. Præsens in iudicio.*
Primo, quando debet aliquid respondere: Secundo, quando
citatio requiritur pro forma: Tertio, dummodo certificetur de
actu, qui debet fieri, alias diceretur actus factus contra absentem. † Amplia; quia nulliter citatus si comparet, & non oppo-
nat de nullitate, conualidatur citatio. Marsil. *in l. de vnoquoque,*
num.43. ff. de re iudic. † Restringe, si opponeret de nullitate, & ad
hunc effectum comparet, quia omnia essent nulla. Alex. *cons.*
188. in fin. lib.2. † Amplia in omni negotio etiam extraiudiciali,
quia præsentes ad consilium, vel Capitulum non citantur. Cra-
uet. *cons.4. n.25.* vbi late, Ias. *in d. l.1. n.4. ff. de in ius vocan.* † Contrarium Angel. *in l. 2. C. de decur. lib.10.* † Amplia idem esse etiam si statutum requirat citationem, vel de ea faciat mentionem, quia adhuc præsentia idem operatur. Ias. *d. l.1. num.3. n.*
tio. ff. de in ius vocan. Dec. *cons.618. num.4.* Anto. Nicel. *in tract. am-*
cord. glo. concor. 52. num.235. † Extende, etiam si statutum expres-
se requireret citationem; quia sufficit præsentia. Ias. *in l. nec quicquam. §. vbi decretum, num.28. ff. de offic. proconsul.* allegat Bald. qui
hoc dicit *in auth. si omnes, num.9. C. si minor se abhæred. at sim.* † Re-
stringe, nisi citatio requiratur pro forma. Ias. *d. l.1. num.13. in 2. li-*
mit. ff. de in ius vocan. vbi dicit, quod pendet ab eo, an per æquipolleus forma sit impleta. † Amplia; quia licet testis nõ citatus, si examinetur, non probet; si tamen patres sunt prælentes tempore examinis, valet examen. Ias. *d. l.1. num.5. ff. de in ius vocan.* & plenius *in l. nec quicquam, §. vbi decretum, num.27. ff. de offic. proconsul.*
† Amplia; quia lis dicitur pendere ex præsentatione rescripti, a tata parte, idem si producitur parte præsente. Ias. *d. l.1. num.6. ff. de in ius vocan.* † Amplia, in sententia lata parte præsente; quia perdem est, ac si citata esset. Ias. *d. l.1. num.7. ff. de in ius vocan.* † Extende; quia multo magis compellitur pars præsens recipere libellum cum termino. Ias. *d. l.1. num.8. ff. de in ius vocan.* Felin. *in cap.*
num.19. de iudic. † Extende, etiam si esset citatus, & ex alia causa pendente termino cõparuisset, quia compellitur recipere libellum. Felin. *d. c.1. n.19. de iudic.* † Amplia etiam; vbi requiritur peremptorium, quia sola præsentia sufficit. Ias. *d. l.1. n.10. ff. de in ius vocan.* † Amplia; quia imo præsens in iudicio præsumitur citatus, quando veniset de longinquo, vel misisset nuncium, alias secus. Ias. *d. l.1. n.11. ff. de in ius vocan.* † Amplia; quia quod dicitur, parte præsente nõ requiritur citatio, intelligitur siue volente, siue nolente. Ias. *in d. l. nec quicquam. §. vbi decretum, n.26. ff. de offic. proconsul.* vbi de * communi. † Amplia; quia citatio facta reo ad videndã testes, præfigi terminum actori ad probãdum, si reus compareat, & eo præsente, & non contradicente præfigit terminum ambab. partibus; valet præfixio, nec vitiatur ex citatione diuersa. Abb. *cons.*
48. Tria sunt, in pr. v. non obstat aliud lib.1. † Amplia; quia imo si fuit ci-
pars citata ad videndũ fieri decretum in vno loco, & fiat in alio loco; valet, si pars citata fuit præsens. Abb. *d. cons.48. in pr. v. non*
obstat aliud. lib.1. † Limita; quia citatus in vna causa, & compareus
non potest conueniri, in alia causa quia potest dicere, fui citatus in alia causa, & compareo; ideo facias me citare in alia, si vis me
uenire, ita Marsil. *in l. de vnoquoq., n.149. v. fuit. sine quæ potest. ff. de*
reiud. Ias. *in d. l. nec quicquam. §. vbi decretum ff. de off. proconsul. n.3. Mar-*
rant. in prax. in 6. p.1. memb. n.12. † Contrariũ tenet Ias. *in l.1. n.9. ff. de*
in ius

in ius vocan. vbi allegat pro vtraq; parte, licet hanc non teneat, nisi arguendo, tamen Capic. *decis.* 2. *n.* 37. *vsq; in fin.* tenet, quod ita fuit tentum per consilium, & dicit veriorem, & quod non præsumi-
29 tur ex alia causa, vt debeat certiorari. † Declarat Alex. *in l. de vno quoq; n.* 3. *ff. de re iudic.* vt contrarium procedat, qñ iudex monet; & certificat præsentē ex alia causa, alias sit vera limitatio. Capic. *decis.* 34. *n.* 8. licet ipse habeat dubium, an sit vera, tamen *decis.* 2. *n.* 37. dicit verissimam, & imo tenet etiã sine certioratione, qñ non constat, quod ex alia causa esset præsens, & Maranta idem dicit
30 *in praxi in 6. part. memb. 1. rubr. Recte cõcipiatur, n.* 12. *&* 13. † Extende, quia imo nulliter citatus, vt quia die feriata in honorem Dei citatur pro die iuridica, si cõparet, & allegat nullitatem citationis, non conualidatur ex comparitione, secus si non allegaret nullitatem. *l. fi. ff. de in ius vocan.* Felin. *in c. 1. n.* 18. *de iudi.* Marsil. *in d. l. de vno quoq; n.* 43. *ff. de re iudic.* vbi omnes * dicunt, q̃ vitium citationis purgatur per cõparitionem, quorũ dicta intelligi debent, si nihil opponat; secus, si opponit comparens de nullitate; quia tunc processus, & acta sunt nulla. Alex. *consil.* 188. *col. fi. ad fi. lib.* 2. Specul. *tit. de citat. §. 1. v. item excipitur*, & perpetuo menti tenendum dicit
31 Castr. *in l. 1. in fi. ff. de feriis*, vbi etiam Alex. † Extende; quia citatus generaliter ad respondendum petitioni, si comparet, nõ potest conueniri in causa, in qua specialis citatio cum expressione causæ requiritur. Tiraq. *de retract. lignag. §. 9. glos. 2. n.* 19. *v. quod tamen*
32 *intellige.* † Restringe; quia citatus etiam nulliter si comparet, & est in iudicio tẽpore citationis, præsumitur in iudicio ex illa causa, non ex alia, & conualidatur citatio. Alex. *consil.* 123. *Viso processu,*
33 *n.* 3. *v. pro quo etiam facit, lib.* 2. † Limita, quando citatio non esset solum, vt cõpareret pars citata, sed etiã vt responderet; quia tunc
34 non sufficit præsentia. Ias. *d. l. 1. n.* 12. *ff. de in ius vocan.* † Limita, qñ & citatio pro forma requireretur. Ias. *d. l. 1. n.* 13. *ff. de in ius vocan.* Vide, *Abundans cautela non nocet. Concl.* 67. Vide, *Acta audiri ad vnum finem facta an probent ad alium. Concl.* 90.

Præsentia quando præsumatur in actu, qui geritur, vel non. Concl. 605.

1 PRÆSENTIA † inuestiti præsumitur in contractu, in quo dicit, *inuestiuit talem*; qui est actus conueniens, & collatus à præsente præsenti. Oldrad. *consil.* 217. *Super eo.* Roman. *consil.* 509. *Circa pro-*
2 *positam, n.* 23. *v. hoc tamen non refragante.* † Extende in omni scriptura, quæ cõuenit fieri inter præsentes; quia semper p̃sumitur præ-
3 sentia. Rim. Iun. *consil.* 52. *n.* 104. *lib.* 1. † Et maxime in scriptura cõtinente pactum liberationis, vel de non petendo, Alex. *consil.* 177.
4 *Visis, & lectis, n.* 4. *v. & ex scriptura, lib.* 7. † Amplia, vt idem sit in stipulatione, quia vtriusq; præsentia præsumitur, ex quo est de esse stipulationis. Oldrad. *d. consil.* 217. *v. præterea.* Rom. *d. consil.* 509. *n.* 24.
5 *v. ex qua ratione.* † Ampliare videtur in omni actu, in quo pro validitate actus præsentia est necessaria, quia in dubio pro validita-
6 te actus præsumitur. Oldrad. *d. consil.* 217. *per tot.* † Extende in scriptura mercatoris ad fauorem certæ p̃sonæ, quia præsumit præ-
*7 sentia. * coẽm dicit *decis. Lanue.* 45. † Ampliatur etiam, vbicunq; ex proprietate verborum præsentia arguitur; nam si in instrto aliquid dẽ factum, quod secundum iuris effectum præsentiã denotat, illa præsumit. Oldr. *d. consil.* 217. *Ro. d. consil.* 509. *n.* 24. *&* 8 *seq.* † Amplia in teste, quia vbi deponit assertiue, præsumit, q̃ fuerit præsens, licet non dicat fuisse præsentem. Alexan. *consil.* 102. *Super primo, nu.* 20. *&* 22. *& seq. v. pro ista opinione, lib.* 7. vbi ponit plura si-
9 milia. † Amplia in donatione, quia præsentia donatarij p̃sumit. Oldr. *d. consil.* 217. qui loquitur in inuestitura titulo veræ, & irreuocabilis donationis factæ; & licet se fundet super verbo, *inuestiuit*, quia importat, vt præsens præsentem inuestiat, idem potest dici de donante, quia donatio est, qñ præsens præsenti donat, *l. inter*
mortis. ff. de don. caus. mort. & idem dicit in donatione facta pp nuptias mulieri, vt præsumatur præsentia mulieris nominatæ. Bal. *cons.* 422. *In ciuitate Alexandriæ, in fin. lib.* 1. Vide apostill. fin. ad Ro-
10 man. *d. consil.* 509. *in v. traditio.* † Extende, maxime in donatione facta per hæc verba, *dono à voi messer N.* id est, *dono vobis domine N.* quia præsumitur præsens donatarius. Ioan. de Imol. *consil.* 8. *n.* 5. *v. circa*
11 *secundum.* † Contrarium, q̃ imo non præsumatur p̃sentia in donatione, nisi adsint coniecturæ. Boer. *decis* 353. *n.* 3. vbi pro vtraq; parte allegat, & sic vẽ dicere; & hanc partem tenent Ruin. *consil.*
154. *n.* 11. *& seq. lib.* 5. & alii, quos citat Mascar. *concl.* 564. *in princ.*
12 † Imo, qñ nihil est dictum de præsentia, neq; de absentia donatarij, quod præsumatur absens, & non valet donatio. Rimin. Iun.
13 *cons.* 37. *n.* 70. † Amplia in rogitu, & confessione facta per Notarium contra se ipsum, quia si confecit publicum instrumentum, in quo confitetur se habuisse à tertio, & se obligat, præsumitur

præsentia illius tertij, & omnia alia solemnia ad instrumentum videl. rogitus, & similium. Bald. *consil.* 43. *Quædam scriptura, lib.* 1. *per*
tot. maxime *in fin.* † Amplia in obligatione contenta in apodi- 14
xa; quia si creditor habet penes se apodixam, præsumitur, quod fuerit præsens, qñ confecta est. Bald. *consil.* 380. *Tres sunt casus, in pr. lib.* 3. Angel. *in l. optimam. C. de contrah. & commit. stipul.* sequitur Socin. *consil.* 68. *Visa & diligenter considerata, col.* 2. *lib.* 4. & maxime; quia à communiter contingentib. solet præsentia interuenire in istis obligationib. per apodixam, vel scripturam priuatam. † Exten- 15
de, etiam si apodixa, vel scriptura priuata contineat mutuum. Alb. de Rosa. *in l. rationes, col.* 2. *in fin. C. de probat.* sed hoc non dicit, imo quod valet etiam absente parte confessio mutui, & q̃ vidit ita iudicari Alex. *consil.* 191. *Visa scriptura, col.* 2. *lib.* 2. Vide, *Confessio absente parte, vel pactum ad liberandum quando valeat, vel non. Conclus.* 644. † Restringe in epistola, vel litera missiua; quia non requirit 16
præsentia, neq; præsumitur, quantumcunq; penes creditorem reperiatur. Bald. *d. consil.* 380. *in pr. lib.* 5. † Restringe, vt non proce- 17
dat, qñ apodixa esset penes debitorem. Bald. *d. consil.* 380. *in prin. lib.* 5. † Amplia; quia præsentia in loco, vbi quis habet domicilium, 18
præsumitur; ideo allegans præscriptionem contra præsentẽ habet intentionem fundatam. Alex. *in l. si potest, col.* 4. *ff. de acq. hæred.* Corn. *consil.* 50. *lib.* 2. Alex. *consil.* 88. *Eximie. n.* 5. *in fin. v. item respondeo, lib.* 2. *& n.* 6. *v. fortius*, & plenius *consil.* 220. *Ponderatis, n* 4. *v. quia si creditor, lib.* 6. † Contrarium, quod is, qui allegat præsentiam, vt in- 19
ducat præscriptionem contra præsentem, debeat probare. Alex. *consil.* 118. *In causa, n.* 16. *lib.* 2. Bald. *in l. præscriptione. in fi. C. quibus non obstet long. temp. præscript.* plene Felin. *in c. tenor.* vbi ponit regulam, & fallentias, *de re iudic.* Alex. *consil.* 177. *In causa, & lite, n.* 15. *v. præterea. lib.* 6. † Declara; quia is, qui habet domicilium, & habitationẽ 20
in loco, & ibi tempore cõtractus habitat, præsumitur continuasse habitationem in loco, si non doceatur de absentia, & cõtraria loquuntur in eo, qui non habet præsumptionem habitationis, ita Alex. *d. consil.* 220. *n.* 4. *& seq. iuncto consil.* 177. *n.* 15. *lib.* 6. † Amplia, 21
vt quod dicitur de præsentia personarum, ꝓcedat etiam in præsentia rei; quia verba illa, *dedit, vendidit, tradidit*, si sunt dicta in præsentia rei, importãt veram traditionem, & dominii translationẽ, secus, si in absentia rei, quia solum important facultatem ꝓpria auctoritate accipiẽdi, & an præsumatur præsentia rei ex illis verbis non; sed ex verbis importantib. rei præsentiam præsumitur eo modo; quo præsentia personarũ; quia statur instrumento donec contrarium probetur, vnde si dictum est, *dedit, & exhibitionem fecit*, præsumitur præsentia rei traditæ, ita plene Rom. *consil.* 509. *n.* 23. *& seq.* vbi apostil. *in ver. in proposito, cum seq.* † Limita; quia ab- 22
sentia præsumitur, nisi probetur contrarium. Alex. *consil.* 80. *Visis, n.* 13. *v. fortificari possunt, lib.* 5. vbi apostill. dat plurimos concord. *in v. absentia.* † Extẽde maxime, quando concurrit præsumptio, quę 23
est pro decreto iudicis in alienatione bonorum minoris; quia si statutum requirat consanguineos præsentes ad contractum, videl. duos; secus si sunt absentes; & decretum sine consanguineis interpositum fuit omni meliori modo, præsumitur quod fuerint absentes. Alex. *d. consil.* 80. *n.* 4. *&* 5. & maxime *d. n.* 13. *lib.* 5. † Exten- 24
de; quia præsentia non præsumitur, cum sit facti, sed absentia ad effectum, vt præscriptio 10. annorum cum titulo habeat locũ. Alex. *consil.* 92. *Viso, in fi. lib.* 5. vbi, quod debet esse cautus aduocatus allegantis præscriptionem, vt probet præsentiam, alias succumberet, vbi apostil. *in ver. præsentem*, dat concord. Vide, *Absens,* *vel præsens quis dicatur. Concl.* 35. † Limita in obligatione filij facta 25
de dote restituenda; quia si in instrumento dicatur, q̃ filius obligauit se, & bona sua per hæc verba, *ego me obligo, & bona mea cũ præsentia, & consensu patris mei*, non probatur, neq; præsumitur p̃sentia patris, vt censeatur obligatus, quia licet p̃sumatur, ꝑ verbis Notarij, & partium in eorum præiudicium, tñ secus est in verbis vnius, vt præiudicet alteri. Cuma. *consil.* 40. *Cuidam filio, n.* 3. *v. ad secundum.* † Limita in iis; in quibus à communiter contingentibus 26
præsentia non est necessaria, prout in legato; quia legatarius nõ præsumitur præsens. Rimin. Iun. *consil.* 111. *n.* 74. *lib.* 2. † Limita in 27
eo, qui habet instrumentũ pro se factum à Capitulo, vel Canonicis; quia si vnus ex Canonicis vult dicere se præsentẽ in loco, & non vocatum, debet ꝓbare præsentiam. Put. *d. decis.* 385. *n.* 3. *lib.* 2. † Declara; quia semper præsentia, vel absentia debet ꝓbari ab 28
asserente, quando cessat præsumptio. Put. *d. decis.* 385. *in fin. lib.* 2. † Limita; quia imo, qui dicit præsentiam alicuius personæ in ex- 29
peditione alicuius actus; debet illam manifeste probare. *l.* 2. *C. de statuis & imagin.* Oldr. *consil.* 323. *n.* 6. *v. circa quartum*, vbi loquitur in verbis Notarii asserentis testem iurasse secundũ morem, & consuetudinem; quia non arguunt illa verba coram iudice, licet iudex requiratur; quia verba potius respiciunt formam iuramenti,

quam iudicis personam. Vide Mascard. *Concl.*5. vbi qñ præsumatur præsenta, vel absentia,& *Concl.*6.quando præsumatur ad bonum,vel malum finem, & *Concluſ.*7. quid in præscriptione,& *Concluſ.*8.quid in iudiciis, & *Concl.* 9. quid in stipulationibus,& *Concl.*10.& 11. quomodo probetur,vide eum.

Præsentia partis non requiritur multis casibus. Concluſ. 606.

1 DECLARATIO†mentis dubiæ,& ea quæ cõsistunt in animo, possunt fieri,& valeãt parte absente,sicut si esset psens; put est ratificatio,aditio hæreditatis,& similia.Petr.de Anch.*conſ.*23. *n.*9.*v.non obstat,*ꝙ *in tali assertione.* Alex.*conſ.*130.*Difficultas.n.*3.*v.se-*
2 *cundo hoc confirmatur,lib.*1. † Extende;quia testis deponens de cõsensu alicuius ad declarationẽ animi consentientis probat,etiã si pars,ad cuius fauorẽ pstatur consensus,esset absens. Ang. *conſ.*
3 1.*Porrecta fuit,n.*5.*v. ad secundum.* † Renunciatio facta cum iurto piudicat renunciãti,etiam si fiat absenti,& nullꝰ recipiat pro eo.
4 Pet.de Anchar.*conſ.*34.*n.*17.*v.maxime quia.* † Aditio hæreditatis pbatur,& iuuat absentes,sicut psentes,quia non requiritur præ-
5 sentia, Bald.*conſ.*374.*Quæritur,vtrum captura,n.*2.*lib.*4. † Quasi ctractus non requirunt psentiam personarũ, prout contractus, ideo in absentia f. cti iuuant absentes. Bald.*d.conſ.*374.*n.*2.*lib.*4.
6 quia æquiparat negotiorũ gestorii ille,qui quasi ctrahit. † Actus omnis,qui põt fieri inuita parte,semper fieri potest parte absente,maxime in extraiudicialib. Alex.*consil.*130.*Difficultas,in princ.v.*
*tamen iis non obstantib.lib.*1. Vide, *Citatio non est necessaria in multis.*
7 *Concl.*272.† Inuestitura rei deuolutæ ad Ecclesiã põt fieri alteri non vocato,neq; præsente eo,qui priuatus est.Alex.*d.conſ.*130.*n.*
2.*v & ideo, lib.*1. Marsil. *d.rubr. C. de probat.n.*224. vbi alia similia.
8 † Actus ẽt iudicialis potest fieri parte absente, & non citata,qñ potest fieri parte inuita prout iurtum in casu *l.si quando.C.vnde vi.* Alex.*d.conſ.*130.*Difficultas,nu.*4.*v. tertio prædicta confirmantur,lib.*1.
9 Marsil.*in rubr.C.de probat.n.*219.vbi cum seq.plura similia.† Idem in teste,qui licet debeat iurare altera parte psentevel citata,tñ secus est,qñ testis est talis;cuiꝰ dicto necessario debet stari.Alex.
10 *d.conſ.*130.*n.*4.*&n.*5.*v.& istud etiam,lib.*1.† Idem in sñtia,quia valet parte absente & non citata,qñ constat nullã cõpetere defensionem, & potest fieri parte inuita, quæ non põt aliquid excipe-
11 re. Marsil.*d.rubr.C.de probat.n.*218. † Amplia; quia causa ingratitudinis remissa ex pacto patri per filiũ potest declarari, & illi cum iuramento standum est,prout fuit cõuentum, etiam si parte absente,& non vocata pater exheredauerit filium cum iurto asserens causam ingratitudinis veram esse Alex.*d.conſ.*130.*Difficultas.*
12 *per tot.lib.*1. † Extẽde, vt procedat etiam non obstante doctrina Bart.*in l.fin.ff.de prætor.stipul.*ꝙ pars potuisset reuocare talẽ remissionem de standoiuramento patris,quia vltra ꝙ Bartoibi communiter reprobatur,sufficit,quod nõ fuit facta reuocatio.Alex.
13 *d.conſ.*130.*in fi.lib.*1. † Limita in iis,in quibꝰ patris præsentia posset retrahere dictum,vel declarationem in contrarium. Bart.*in l. Theopompus.ff.de dote præleg.& in l.si quis arbitratu.ff.de verb.obl.* Alex. *d.conſ.*130.*Difficultas,in pr.& n.*5.*v.nec prædictis,lib.*1. Marsil.*in rubr.*
14 *C.de probat.n.*22. † Contrarium dicit esse verus Alex.*d.consil.*130. *circa fin.n.*5.*v.præterea,vt prædicta,lib.*1.

Præses Prouinciæ quis dicatur, vel Rector, quæ possit, vel non. Concl.607.

1 PRÆSES,†seu Rector prouinciæ potest sine licentia Principis omnem pœnã gladij ctra facinorosos homines imponere,ꝓ vt etiam alij officiales hoc possunt, quibus gladii potestas est cõ-
2 missa,siue perpetuo,siue ad tempus. Fulg.*conſ.*1.*per t.* † Exempti sunt præsides prouinciarũ status Ecclesiæ,à iurisdictione,ne possint inquisitores,& Episcopi ctra eos procedere sine licẽtia Pa-
3 pæ;*Extrauag.cum Matthæus,de hæret.*& late scripsi sup ea. † Maior omnibus est in sua prouincia Præses, & præfertur Episcopo, & Gubernatorib.ciuitatum.Abb.*conſ.*24.*Rodulphus,in fi. v.vnde licet*
4 *Gubernator sit,lib.*1. † Amplia; quia prouinciam suam habet ꝓ territorio;ideo potest punire delinquentẽ in prouincia,ẽt si habeat delinquens domicilium in alio loco prouinciꝫ;quia põt ratione domicilii puniri ex officio, & ad querelam. Abb. *conſ.*24.*Rodul-*
5 *phus,per tot.lib.*1. † Concurrit cum omni particulari Gubernatore suæ prouinciꝫ,sed tñ non posset velle auferre delinquẽtes à Gubernatorib. ratione delicti,ẽt si haberent domicilium in alio loco prouinciæ;si tñ præses ratione domicilii præuenit, non tenet delinquẽtem remittere Gubernatori loci delicti. Abb.*d.conſ.*24.
6 *per tot.*& maxime *col.fin.lib.*1. vbi est casus consilij. † Rebannire põt bannitos Præses prouinciæ, & ẽt Rector ciuitatis,sed non potest gratiare deportatum.Bart.*q.*1.*Lucanæ ciuitatis,in fine n.*2.*v. præterea deportatum.* † Item non potest concedere licentiam relegato discedendi à loco.Bart.*d.q.*1.*n.*3.*v. tertio videamus.* † Relegare potest Præses prouinciæ, & prætor,& Rector ciuitatis ex causa. Bart.*extrauag. qui sint rebelles,in ver.rebellando,in fin.* † Amplia;quia præses prouinciæ est nomen generale,& idẽ est in Rectore prouinciæ, ideo comprehendit omnes alios Rectores,& Legatos,quocunq; nomine censeantur. Bart.*conſ.*196. *Ciuitati Camerini,n.*3.*v.super tertio,lib.*1. vbi,ꝙ non est subrepitia cõfirmatio,si Papa dicat confirmare facta per Legatum, & erat præses. † Amplia,quia præses prouinciæ in sua prouincia incipitur legatus,& legationis munere fungitur. Bart. *conſ.*196.*Ciuitati Camerini,n.*3.*v.super tertio,lib.*1.& est text.*in l.*1.*& in l.penul.ff. de offic.pre-*
fid. vbi appellantur Legati,& proconsules,vbi glo.*in d.*l.1.distinguit proconsulem à præside,quando mittitur præses,qui fuit cõsul, & quando mittitur extra Italiã, dicitur proconsul. † Rector prouinciæ continet etiam quemcunq; officialem,qui alieno nomine exercet iurisdictionem secundum* communem vsum loquendi.Ant.de Butr.*consil.*74.*n.*3. † Et patia sunt Rectorem esse prouinciæ,& Præsidem prouinciæ; & quod nõ faciunt mutãdas suas,neq; pœnas,nec possunt colle ctare subditos.Bart.*in l.Cle-*
*excusat.mun.n.*3.*& seq.lib.*10.*& d. conſ.*196. vbi, quod non potest alienare iurisdictionem. † Et proprie Rector prouinciæ dicitur, quicunq; regit siue titulo Præfecti prætorio,siue Legati,quamcunq; alieno regit. Apostil.ad *d.conſ.Ant.de Butr.*74.*n.*3.*an verb. Rectorus,*vbi allegat Bart. *d l.*1.*C.de excusat.mun.lib.*10.Alciat.*in tractatibus.ff.si cert.per.* † Amplia;quia statuta condere possunt Præsides,& Rectores prouinciæ. Vide,*Statuta, Concl.*429.declara,ꝙ ibi. † Declara;quia licet Legati æquiparentur præsidibus, tamẽ illud est improprie de Legato de latere;quia legatio non est dignitas perpetua,sed finita legatione extinguitur, nec datur successorin legatione;quia fit ad nutum. Bero.*in c.quoniam.*Abb.n.
103.& 104.*de offic. deleg.* vbi de* communi † Proconsulibus in prouincia æquiparantur Legati de latere,alii vero Legati,qui non sunt de latere,æquiparantur præsidibus prouinciarum.*c.*1.*de officio Legat.in* 6. vbi glo.*in ver.Proconsulum,*& Dd. Bart.*in l.fin.ff. de offic.proconsul.& Legati, in princ.* † Amplia; quia Viterbium habet Præsidem,qui regit totam prouinciam patrimonii.Abb.*conſ.*24. *Rodulphus,per tot.* vbi,quod ciuitas Cornetiest sub Præside,ibi. † Pertusium habet gubernatorem Præsidem prouinciæ cum dignitate Legati de latere,vt meminit Abb.*conſ.*25.*Attingam ista, col.*2.*v.venio ad secundum,lib.*1.vbi, ꝙ non potest cõmittere causam summarie,neq; sanare ꝓcessum nullum, neq; auferre ius vnius & dare alteri, quia Legatus non potest. † Firmana ciuitas habet Gubernatorem,qui Præsidens est nomine Papæ, vel habet Legarum,qui nõ possunt tollere ius quæsitum ex priuilegio,vel iure cõmuni sine causa;quia solꝰ Princeps hoc facit,sed bene ex causa possunt restituere minorem læsum,vel maiorẽ ex clausula (si qua mihi iusta causa) put possint alij ordinarij officiales.Abb. *conſ.*77.*In quæstione,col.*1.*in fi.& col.seq.v.sed posito,lib.*2.† Et dicitur Gubernatores,vel Præsides appellari potest,etiam si statuta confirmata à Papa dispnerent,ꝙ appellatio fiat ad Capitaneũ,qua ex quo Gubernator cõcurrit cum omni iurisdictione in prouincia,vel ciuitate sibi decreta,& est superior,potest omisso meo de iure Canonico ad eum appellari. Abb.*d.conſ.*77.*in fin.lib.*2. † Limita;quia non potest cõmittere causam summarie cognoscẽdam,neq; potest ipsemet peripsum causam cognoscere summarie,quæ sit de sui natura ordinaria. Bald.*conſ.*225.*In causa vertente,n.*2.*v.secundo quæritur,lib.*5. Abb.*consil.*25.*Attingã ista,col.*2.*pri-*
*med.v.ad prædicta facit,lib.*1. † Bene põt alteri causam demandare,ꝓ put ipse cognosceret,*l.sæpe,& Generaliter.ff.de offi.præfid.* † Imo statu Ecclesiæ Præsides; quia dicuntur Legati missi, vt *c.*1.*de Leg.in* 6.possunt cõmittere causas ẽt Ecclesiasticas seruata forma *c.statutũ,de rescr.in* 6. vt ibi gl.*in v.Legati,* & ꝙ sint Legatiin *c.*1.*de* cia. Bart.*conſ.*196.*n.*3.*lib.*1. † Limita;quia non põt aliquid contra çstitutionem prouinciæ;ideo si causa appellationis deuolui ad certos iudices ordinarios vigore statuti, vel cõstitutionis, nõ possunt præses appellationẽ alteri cõmittere. Bald.*d.conſ.*225.*n.*3.*v.ſtatio quæritur,lib.*5. † Limita;quia non põt processum nullũ sanare, quia solus Princeps hoc potest. Abb.*d.conſ.*25.*Attingam ista,col.*
*v.venio ad secundum,lib.*1.quia solemnia iudiciorũ tollere non potest. † Imo ratificare non põt iudex nulliter gesta coram iudice non suo,etiã si nomina ratificantis sint gesta, coẽm* dicit Abb.*conſ.*
25.*col.*2.*v.venio ad secundum.in fi.lib.*1.† Limita;quia non potest dispportationis pœnam imponere sine licẽtia superiorris, licet possit omnem aliã pœnam ẽr gladij,& vltimi supplicij imponere.Fulg. *conſ.*1.*n.*2.vbi,quod in hoc minus potest Præses prouinciæ quam

prætor Vrbis, & alii officiales. Bart. *in q. 1. Lucanæ ciuitatis, in solutio-*
28 *ne. n. 2. ver. contrarium credo.* † Limita; quia non potest donare, vel
29 alienare aliquid. Bart. *cons. 196. Ciuitati Camerini. in prin. lib. 1.* † Declara, quia potest ex causa remunerationis donare. Io. de Anan. *cons. 81. n. 2. & in prin.*

Præstimonia sunt beneficia, & qualia, & quando secus. Concl. 608.

1 PRÆSTIMONIA † sunt beneficia ecclesiastica, quæ non possunt nisi clericis conferri; quia consistunt in perceptione decimarum, quæ non cadunt in laicum. Oldr. *cons. 81. in princ. & ver. nam præstimonium.* vbi, quod dicitur quasi præstans munium, & latius idem Oldrad. *cons. 140. In Ecclesia Calaguritana. ver. ad primam quæstionem.* vbi, quod sunt pauci redditus: & quod sint beneficia, Abb. *cons. 47. Illud de iure queritur. in prin. lib. 2.* vbi in fin. te-
2 net contrarium, si consuetudo repugnat. † Extende; quia præstimonia, quæ dantur in titulum perpetuum, & habent annexum aliquod obsequium spirituale, ita quod arctatur intitulatus ad tale seruitium, quod non potest expediri per laicum, & tunc dicitur beneficium ecclesiasticum. & in eo habent locum omnia iura de beneficio ecclesiastico loquentia; si verò consistit in sola temporalitate, licet detur in titulum perpetuum, non est beneficium ecclesiasticum. Gemin. *cons. 89. in fin. ver. ego puto. nu. 5. in fin.* vbi recitatis opinionibus tenentium, quod sint, & non sint
3 beneficia, ita distinguit. † Non tamen requirunt residentiam; quia fructus percipi possunt in absentia. Oldr. *cons. 81. in princ. ver. nec obstat.* idem Oldr. *d. cons. 140. In Ecclesia Calaguritan. n. 3. ver. & si dicatur.* vbi, quod de consuetudine non requirunt residentiam, sentit idem Abb. *cons. 47. Illud de iure queritur. lib. 2. in prin.* Amplia; quia regulariter præstimonia sunt beneficia ecclesiastica.
4 Vide infra *num. seq.* † Amplia; quia regulariter præstimonia sunt beneficia; quia habent omnia, quæ conueniunt beneficio; quia ex parte personæ prouidentis spectat collatio & prouisio ad Episcopum vel Prælatum Ecclesiasticum; item, non potest illud proferetinere ex parte prouisi; quia debet esse clericus ex parte rei, & præstimonii; quia habet aliquid spiritualitatis annexum; quia datur propter diuinum officium; item, quia est perpetuum respectu prouisi; item, quia prouisio debet esse pura, sine pacto,
5 sine conditione, & non pro alio commodo temporali, alias est simonia. Abb. *cons. 47. Illud de iure. in prin. lib. 2.* † Declara; quia si de consuetudine non venit appellatione beneficii, maxime in materia odiosa, vt expectatiua ad beneficia ecclesiastica cum cura, & sine cura, illa non comprehendat, talis gratia non comprehendit præstimonia. Abb. *d. cons. 47. in fin. nu. 4. ver. sed ius non*
6 *obstantibus. lib. 2.* † Amplia; quia obtinens præstimonium debet de eo facere mentionem in gratia collationis beneficii, prout de alio beneficio obtento, alias est subreptitia. Oldr. *cons. 81. in prin.* vbi idem etiam de pensione, quod intelligas secundum Gemin. *d. cons. 89. n. 3 in fin. ver. quoad vltimum. vsque in fin.* quando est tale præstimonium, quod dicatur beneficium ecclesiasticum, alias non. Vide, *Subreptitia ex quibus dicatur gratia, vel dispensatio*
7 *circa beneficia. Concl. 725.* † Limita in præstimoniis Ecclesiæ Calaguitan. quia cum plura possint retineri de consuetudine, de eis singulariter non est facienda mentio; quia plura beneficia, quæ possunt simul teneri, habentur pro vno. Oldr. *d. consil. 140. In Ec-*
8 *clesia. in fin. ver. ad aliam quæstionem.* † Contrarium tenet Gemin. quando sunt talia, quæ sint beneficium ecclesiasticum, *cons. 89. n. 3. ver. quoad vltimum. vsque in fin.* vbi recitata opinione Oldrad. aliter distinguit, vt supra, quod imo singulariter de vnoquoque præstimonio sit facienda mentio, quando sunt talia, quæ dicantur beneficia ecclesiastica; quia non sufficit in genere dicere, qui obtinet nonnulla præstimonia, si obtinet quatuor, vel quinque.
9 † Limita; quia præstimonia de consuetudine habent diuersam naturam à beneficiis ecclesiasticis, & de communi vsu non veniunt appellatione beneficii cum cura, vel sine cura; ideo expectans beneficium cum cura, vel sine cura, non capiet præstimonium, licet sit beneficium, attenta consuetudine prædicta, licet de iure communi secus. Abb. *cons. 47. Illud de iure queritur. vers. sed*
10 *ius non obstantibus. lib. 2.* † Limita tamen, quod constitutio *extrauag. suscepti. de election.* loquens de beneficiis, habet locum in præstimoniis, secundum Oldr. *d. cons. 140. In Ecclesia Calaguritana. nu. 4.*
11 *ver. ad secundam.* † Limita; quia præstimonia non sunt beneficia ecclesiastica, quando non dantur in titulum, sed dantur in stipendium. Felin. *in c. postulasti. n. 7. col. 13. ver. circa secundam. de rescript.* & ante eum fuit distinctio Gemin. *cons. 89. Super dubiis. in fi. ver. ego*
12 *puto, quod decisso.* † Et de istis præstimoniis non debet fieri mentio in gratia impetrationis, quando dantur in stipendium. Fel. *in d. c. postulasti. n. 7. col. 13. ver. circa secundam. de rescript.* vbi dicit communem * opinionem. † Extende, vt imo præstimonia non sunt be- * 13
neficia, nec de eis debet fieri mentio in impetratione, quando consistunt in mera temporalitate, & licet dentur in titulum perpetuum; tamen nullum seruitium spirituale habent annexum. Gemin. *d. cons. 89. in fin. ver. aut ista præstimonia.*

Præsumptio quid sit, & quantum probet. Concl. 609.

1 PRÆSVMPTIO † est cognitio ex circumstantiis resultans, *c. ex studiis. de præsumpt.* Alex. *cons. 89. Visa themate. n. 7. & seq. ver. similiter. lib. 3.* vbi, quod animus iudicis variatur, fortificatur, & debilitatur ex præsumptionibus. † Et non est semiplena proba-2
tio præsumptio, sed est probatio minor, quam semiplena probatio. Alex. *d. cons. 89. n. 8 lib. 3.* † Et ideo socius criminis regulariter 3
probat minus, quam semiplene in criminibus; ideo solus non facit indicium ad torturam; quia non est integer, & omni exceptione maior, sed facit præsumptionem, quæ iuncta cum alia præsumptione, faceret semiplenam, & sic indicium ad torturam. Alex. plene *d. cons. 89. nu. 6. & seq. lib. 3.* vbi dicit idem esse in dicto vulnerati; quia facit solam præsumptionem.

Præsumptio iuris & de iure ex quibus inducatur. Concluſ. 610.

1 PRÆSVMPTIO † iuris & de iure inducitur, si lex vel statutum vtatur verbo, quod talis res intelligatur esse huius qualitatis. Bald. *cons. 2. Factum tale est. in fin. n. 4. ver. solutio. lib. 3.* † Am-2
plia; quia vbicunque lex vel statutum aliquid decidit super præsumptione, illa dicitur præsumptio iuris & de iure, quæ non admittit probationem in contrarium. Bald. *consil. 250. In quæstione Domini Mlani. in fin. n. 16. ver. item si fallitus. lib. 1.* exemplificat in hærede adeunte sine inuentario, quem lex obligat de suo; quia præsumitur fraudasse hæreditatem; nam si probet non fraudasse, tenetur nihilominus; idem in fallito fugiente, qui ob fraudem præsumptam punitur certa pœna; quia si probet fraudem non commisisse; tamen punitur. † Et quod vera præsumptio iuris & 3
de iure sit quando ius non præsumit: imo statim vlterius procedit sic statuendo, Castillio. *cons. 38. n. 20. ver. præterea.* vbi reprehendit glossas; quia in fictione, quæ est contraria veritati, posuerint præsumptionem iuris & de iure. † Et statutum inducens 4
præsumptionem contra vsurarios, vt ipsi, licet soluant integrum pretium in contractu, præsumantur rehabuisse tertiam partem, dicitur inducere præsumptionem iuris & de iure, prout in statuto Brixiæ, super quo Castr. *cons. 26. Visis. in prin. lib. 2.* vbi, quod admittitur probatio contraria per confessionem partis, ad cuius fauorem est inductum statutum. † Amplia; quia vbicumq; lex 5
aliquid fingit verum, quod non est, talis fictio inducit præsumptionem iuris & de iure: veluti lex inducit fictionem, quod captus apud hostes mortuus, censeatur mortuus die illa, qua captus est, pro honore captiui: ista est præsumptio iuris & de iure; quia lex ita statuit. Castillion. *cons. 13. n. 5.* licet idem Castillion. in hoc reprehendat glossas *cons. 38. n. 20.* † Amplia; quando lex in- 6
ducit præsumptionem interpretatiuam expressam, seu intellectam, *c. quanta. de sent. excom.* quia illa dicitur præsumptio iuris & de iure. † Amplia; quia si lex vel statutum (prout Perusii) man- 7
dat testes examinatos contra magnates non posse reprobari, nisi intra octo dies à die publicationis, operatur, quod lapsis octo diebus oritur præsumptio iuris & de iure, quod deposuerint veritatem, & non possunt accusari, neq; inquiri. Bartol. plene *cons. 100. A Domino Cyno. in prin. lib. 1.* vbi apostil. *in ver. quando lex.* † Et 8
ideo præsumptio, quæ inducitur à lege, quod præsumatur sententia, quæ transiuit in iudicatum rite & recte lata, est præsumptio iuris & de iure; ideo non admittitur probatio in contrarium, nisi ex confessione, vel permissu eius, pro quo lata est sententia. Abb. *cons. 60. In casu. col. 2. n. 3. ver. Præmio, quod de iniustitia. & in fin. lib. 2.* Vide, *Præsumptio iuris, vel iuris & de iure, quando non admittat probationem. Concl. 614.*

Præsumptiones sunt liquidissimæ probationes, & duæ faciunt semiplenam probationem. Concl. 611.

1 PRÆSVMPTIONES † iuris dicuntur liquidissimæ probationes, *l. licet Imperator.* vbi * omnes. *ff. de leg. 1.* Abb. *in c. 1. in 2.* * *not. ff. de cleric. non resid. & in c. cum dilecti. de donat.* Dec. *cons. 54. col. 2. in fi.* † Extende; quia probatio, q̃ fit p euidentissimas præsumptiones, & 2
coniecturas, dicitur liquida probatio, *l. si tutor.* & ibi gl. *C. de peric. tutor.* Castr. *cons. 74. vers. stem est alia regula. lib. 2.* Affl. *decis. 13. n. 23. & 24.* Castr. *cons. 282. col. 2. in princip. ver. nec obstat. lib. 1.* Vide, *Probatio per coniecturas quando, & in quibus sufficiat, vel non. Concluſ. 795.*

3 † Et ideo releuat in ciuilibus. Castr. *d.cons.282. In causa ista. col.2. vers. nec obstat. si dicatur, in prim. lib.1.* vbi apostilla citat Socin. *cons.23. Circa. ver. duodecimo probatur. lib.1.* & idem Castr. *cons.283. Super isto*
4 *negotio. n.4. & 5. lib.1.* † Amplia; quia præsumptiones duæ faciunt semiplenam probationem, vt possit deferri iuramentum in supplementum, quando subest semiplena probatio. Rom. *cons.127.*
5 *Posito, quod. col.2. ver. aut enim fama.* † Limita; quia præsumptiones non dicuntur illæ, quæ non sunt approbatæ iure, sed ab homine inuentæ, & excitatæ, & istæ appellantur suspiciones, quæ non sufficiunt ad condemnandum. Castren. *cons.299. Visa inquisitione. col.2. in prim. ver. sed hic nullum. lib.2.*

Præsumptio cedit veritati, & quando. Concl. 612.

1 PRÆSVMPTIO † omnis cedit veritati; quia veritas præualet præsumptioni, *l. in rebus. C. de iure dot.* Socin. *consil.164. col.5. ver. sed ad hanc obiectionem. n.10. vol.2.* Paris. *cons.29. n.44. lib.2.* Roland. à Valle *cons.99. n.11. lib.2.* Petr. Surd. *cons.7. n.61. & cons.28. num.110.*
Vide, *Veritas attendenda est semper. Concl.166. & Conclus. ibi seq.* † Et
2 veritate comperta, verisimilitudo & opinio cedit veritati. Rom. *cons.340. Circa primum. n.9. & 10.* vbi, quod coniecturis non est
3 locus, vbi apparet veritas. † Amplia; quia licet bona dotalia sint mariti per quandam legum præsumptionem, & subtilitatem; tamen mortuo marito veritas non cessat; quia imo mulier est ve-
4 re domina, & veritas præualet, *d.l. in rebus. C. de iure dot.* † Amplia; quia præsumptio cedit probationi contrariæ. Anchar. *consil.255.*
5 *In causa, & quæstione, in fin.* † Extende; quia probatio clara vincit
6 probationem præsumptiuam. Socin. *cons.270. lib.2.* † Amplia; quia licet probatio tollat præsumptionem; tamen probatio clara & certa nunquam confunditur per præsumptionem. Ægid.
7 Bellam. *cons.2. n.37.* † Amplia; quia in omnibus casibus, in quibus lex inducit priuilegium, quod stetur iuramento asserentis, prout de quantitate rerum ablatarum, de quibus *in l. si quando. C. vnde vi.* semper intelligitur, nisi aduersarius probaret veritatem in contrarium; quia vera probatio præfertur priuilegiatæ, & præsumptiuæ probationi. Ang *in l. qui. in prin. ff. de rei vindic.* Abb.
8 *cons.52. Quidam magister.* † Amplia; quia probatio certa præfertur probationi præsumptæ Socin. *cons.270 col.2. lib.2.* Crauet. *cons.6.*
9 *n.50.* Boer. *cons.11 col. fin.* † Et ideo dominii, quod probatur præsumptiue ex multiplicatis solutionibus longo tempore factis, *l. litibus. C. de agric. & censit. lib.10.* si tamen constat, quod soluens erat dominus, vt quia emerat ab auctore eius, cui facta est solutio, præualet vera probatio præsumptæ probationi. Castr. *consil.*
10 293. *in prin. ver. ad secundum. lib.2.* † Et possessio, quæ medio tempore probatur probatis extremis; quia cessat, si constat vere, quod medio tempore alius possedit; quia præsumpta probatio possessionis cedit veræ probationi. Angel. Aret. *cons.19. Videtur*
11 *omnino. n.19. ver. nec etiam obstat.* † Limita; quia quandoque plus operatur præsumptio, quam veritas: nam sententia, quæ transit in iudicatum, p o veritate habetur, etiamsi sit contra ius litigatoris, vt per Ioan. de Anan. *cons.6. n.4. iuncto fine consilij*, & tamen ibi vult, *n.4.* quod hæc veritas ficta, vel præsumpta ex re iudicata tollit errorem calculi etiam verum, & sic veritas vera non attenditur contra veritatem fictam, vel præsumptam hoc casu. Vide,
12 *Fictio non operatur, quantum veritas, & quando secus. Concl.221.* † Limita; quia vbi potest præsumi bonus titulus, melius est nullum exhibere titulum, quam exhibere inualidum, quia facit cessare præsumptionem. Vide. *Probationum plurium in concursu plenior præualet. Conclus.798.* Vide, *Probatio præsumptiua à lege inducta efficax. Concl.780.* Vide, *Titulum nullum habere melius est, quam allegare inualidum. Concl.312.* Vide Conclusionem proxime sequentem.

Præsumptio tollit præsumptionem, & quæ præualeat in concursu. Concl. 613.

1 PRÆSVMPTIO † vna tollit aliam, sicut indicium tollit aliud indicium. Bald. *cons.398. Quæritur, an per solam. nu.4. lib.5.* quod intellige; quia fortior tollit minus fortem, *l. diuus. ff. de restit. in integr.* plene Petr. Surd. *cons.80. n.21.* vbi plures allegat, plene Tiraquel. *in l. si vnquam. ver. donationes largitus. n.156. & seq. C. de reuoc. donat.* Dec. *cons.470. Duo dubia. n.10.* Corn. *cons.144. Superioribus diebus. col.2. ad med. lib.4.* Castr. *cons.26. nu.3. in fin. l.b.2.* Alex. *cons.54. In casu. n.11. ver. sexto, quia. lib.7.* vbi apostil. *in ver. tollit.* dat plures concord. Vide, *Iudicia sufficientia ex quibus tollantur. Conclus.100.* † Et
2 quando, & qualiter procedat, quod vna præsumptio tollat aliam, apostill. ad Castr. *d. cons.26. in fin. lib.2. in verbo, aliam.* allegat Alex. *cons.103. n.7. lib.1. & cons.82. col. fin lib.2. & cons.28. lib.3. in fin.*
3 † Extende; quia probatio tollit probationem, videlicet fortior vincit minus fortem in concursu. Ægid. *cons.2. num.19.* vbi, quod quando potest impugnari probatio facta, firma dicit non posse. Vide, *Probatio non excludit probationem contrariam. Concl.797.* † Et
causa potentior in concursu attenditur. Bart. *q.35 statuto cautum. in prin. ver. secundo.* Vide, *Causa naturalis præfertur accidentali. Concl.*
147. † Et specialis tollit generalem. Crauet. *cons.158. n.21.* † Et tende; quia probatio tollit præsumptionem, sed non è conuerso; quia præsumptio nunquam tollit probationem claram. Ægid. *cons.2. n.37.* Dec. *d. cons.470. n.10.* Crauet. *cons.6. n.70.* † Sed, bene in contrarium probatio & veritas tollit præsumptionem. Petr. Surd. *cons.16. n.22. & seq.* † Extende; quia si vna præsumptio tollit aliam, multo magis plures tollunt vnam. Petr. Surd. *d. cons.*
80. *n.21. & cons.94. n.61.* Dec. *d. cons.470. n.10.* † Extende; quia fortior præsumptio tollit magis debilem. Petr. Surd. *cons.112. n.*
72. *& seq.* vbi plura allegat. † Extende; quia specialis præsumptio tollit præsumptionem generalem. Petr. Surd. *d. cons.112. num.74.* vbi concord. allegat plures. † Et sicuti vna præsumptio tollit aliam; ita multo magis plures præsumptiones tollunt vnam. Crauet. *cons.145. n.11.* † Declara; quia conscientia iudicis debet inhærere illi præsumptioni, quæ est magis proxima veritati, & elinare ab ea, quæ est magis remota à veritate. Alex. *cons.88. Omnibus. n.10. lib.7.* † Amplia; quia præsumptio fraudis tollitur per præsumptionem, quæ est contra fraudem; puta statutum prohibet legari vxori vltra 25. libras, maritus legat vxori mille, & grauat ad restituendum pauperibus, non valet; quia præsumitur in fraudem, quando sola debet distribuere pauperibus, & illi stando est, sed si voluit per ipsam, & alium distribui, cessat fraudis præsumptio propter præsumptionem, quod alius interuenit. Alex. *cons.54. n.12. ver. accedit. lib.7.* † Amplia; quia fortior dicitur præsumptio, quæ ineſt à natura, quam illa, quæ ineſt à casu, vel accidenti: ideo bona fama præualet malæ famæ, quando in concursu æqualiter sunt factæ probationes. Bald. *cons.398. n.4. ver. sed aduerten. num. lib.5.* † Testis contrarius, qui in primo examine dicit vnum, in secundo aliud, probat dicta in primo, nisi secundum examen habeat alios testes conformes; quia præualet tunc secundum, etiam si in primo deponit contra se. Ioan. de Imol. *cons.*
147. *n.6.* vbi, quod probatio per alium testem confirmata, præualet. † Ostendens instrumentum debiti laceratum, habet præsumptionem solutionis, sed si debitor sit domestica persona, illi
præsumptio vincit aliam. Petr. Surd. *cons.16. n.22. & seq.* † Amplia; quia præsumptio fortior dicitur, quæ habet pro se prohibitionem iuris, vel pœnam: ideo si concurrunt promissio, & prohibitio, semper præualet præsumptio, quæ nocet, vt sit potentior, & attendenda, ita Ang. Aret. *cons.15. Attento, & diligenter. n.26. & seq. ver. & predicta quinto.* † Declara, nisi permissiua oriatur ex inter-
mètio, quæ fortior est. Alex. *cons.190. Plura. n.33. ver. vel tertia. lib.6.* vbi testis, qui fuit instrumento adhibitus, præsumitur fuisse præsens instrumento, licet sub pœna non posset recedere à certo loco. † Item præsumptio fortior dicitur, quæ tendit ad tollendam donationem, fraudē, vel dolum; quia cum donatio, fraus, & dolus non præsumantur; tamen si essemus in casu præsumptæ donationis, fraudis, vel doli, puta inter personas phibitas, vt si pater filio spurio, maritus pro vxore acquirat, tanquam ei pecunia eorum, admittitur præsumptio vel coniectura contraria, quod pecuniæ essent filii spurii, vel vxoris, vt si filius spurius sit inductuosus, vxor aliunde habeat. Alex. plene *cons.18. Consideratis. per tot. lib.3.* † Item præsumptio identitatis personæ cessat, quando agitur de annullando instrumento, quod habet præsumptionem fortiorem pro se; ideo si Titius fuit adhibitus in testamento, testis impugnans testamentum producit Titium in testem, qui dicit, non fuisse præsentem, non reprobat, nisi probetur, quod sit ille Titius, de quo in instrumento: quia præsumptio resultans ex instrumento, quod fuerit verum, præualet præsumptioni identitatis personæ. Alex. *cons.190. Plura. nu.33. præsumptioni identitatis personæ. Alex. cons.190. Plura. nu.33. præ-*
cundo respondeo. lib.6. Vide, *Probationum plurium in concursu plenior præualet. Concl.798.* Vide Concl. prox præced.

Præsumptio iuris & de iure, quando non admittat probationem in contrarium, vel econtra. Concluſ. 614.

PRÆSVMPTIO † iuris & de iure non admittit probationem in contrarium; quia lex habet præsumptionem pro veritate, & super ea decidit; ideo non admittit hoc casu. Bald. *cons.250. In quæstione Dep-*
tione, quam in veritate hoc casu. Bald. *cons.250. In quæstione Dep-*
mini Milani. n.16. ver. item si fallitus. lib.1. Vide Dd. maxime Alex. *in l. in ratione. §. quid ergo. ff. ad leg. Falcid. n.13.* Vide, *Hæc immutanda*
no

neu conficiens, obligatur de suo, & quando secus. Concl. 58. † Et dicitur præsumptio iuris & de iure, quãdo lex inducit fictionem. Pet. de Anch. cons. 73. n. 10. vbi, quod si expresse non dicit, non est talis, & loquitur in statuto inducente præsumptionem; quia si aliud non dicit, illa non dicitur fictio. Vide, *Præsumptio iuris & de iure ex quibus inducatur. Concl.* 610. † Limita; quia præsumptio iuris & de iure admittit probationem in contrarium per confessionẽ partis, maxime iuratam. Bald. *cons.* 2. *Factum tale est. nu.* 2. *ver. in contrarium vsque in fi. lib.* 3. vbi, quod erronea dici propterea non potest confessio cõtra præsumptionem iuris & de iure. Olasc. *decis. Pedemon.* 10. *n.* 33. Ant. de But. *cons.* 27. *n.* 2. *in fi. ver. quanquam enim.* & plenius *cons.* 28. *col.* 1. *ver. item ex quo.* Castr. *cons.* 26. *in princ. & consil.* 360. *Circa primum. n.* 4. *lib.* 2. Rom. *cons.* 102. *Super eo. n.* 4. *ver. aut procedit per modũ præsumptionis. col.* 4. Abb. *d. cons.* 89. *n.* 3. *lib.* 1. vbi, quod ratio est; quia talis confessio inducit notorium. Alex. *cons.* 91. *In causa n.* 9. *lib.* 6. vbi apostil. *in ver. confessio. lib.* 6. *& cons.* 114. *n.* 4. *lib.* 4.

4 † Extẽde; quia admissa, & facta probatione bene releuat; ideo si probatio prohibita est iam facta, valet. Alex. *cons.* 77. *In causa, & lite. in fi. n.* 14. *lib.* 2. ꝙ etiam tenet Rom. *cons.* 115. *Duo sunt. n.* 5. qñ nõ fuit aliquid oppositũ. Ant. de But. *cons.* 27. *n.* 2. *in fin. ver. quanquam enim.* & plenius *cons.* 28. *col.* 1. *ver. item ex quo.* Abb. *d. cons.* 89. *In quæstione. n.* 3. *lib.* 1. vbi reddit rationẽ; quia inducit nototiũ probatio iudicialis. Vide, *Facta multa tenent, quæ fieri de nouo prohibentur. Concl.* 12.

5 † Extende, vt procedat etiam in præsumptione iuris & de iure eccleſiastico; quia probatio contraria iam facta tollit eam.

6 Ant. de But. *d. cons.* 28. *col.* 1. *ver. item ex quo.* † Extẽde, quia admittitur probatio cõtra præsumptionẽ iuris & de iure ex confessione partis, & etiã ex notorietate facti, vt de vtroq; Rom. *cõs.* 350. *n.* 19. vbi de primo ex cõfessione est apostil. *in ver. præsumptio.* & de secũdo est apostil. *in ver. notorium.* q̃ citat concord. Alex. *in l. ratione.* §. ꝙ *vulgo. n.* 13. *ff. ad leg. Falcid.* Fel. *in c. quanto. n.* 5. *de præsumpt.* & de vtroque Ant. de But. *cons.* 27. *n.* 2. *in fi. ver. quanquam enim.* † Extende, vt procedat, etiamsi cõfessio partis sit tacita, & præsumptiua, veluti si habẽs præsumptionẽ iuris & de iure, put si ille, qui habet tempus immemorabile, produxerit titulũ nullũ, vel inualidũ; quia resultat cõfessio, & præsumptio, ꝙ alium titulũ meliorẽ non habeat, 8 & sufficit *d. Pedemont. decis.* 101. *n.* 31. *& seq. per tot.* † Idem, si quis habẽs præsumptionem iuris & de iure pro se, ꝙ post certũ tempus non possit inquiri; si tamen inquiratur, & sit contumax, stante statuto, ꝙ contumax habeatur pro confesso, poterit ex tali tacita confessione cõdemnari cõtra præsumptionẽ iuris & de iure, quæ non tollit delictũ ipso iure, sed inducit exceptionem elidentem delictum, quæ si nõ opponatur, potest cõdemnari. Bart. *cõs.* 100. *A Domino Cyno. n.* 9. *ver. quando vero constat. lib.* 1. Si vero fuit opposita exceptio per ex quutores, secus est. Bart *d. cons.* 100. *n.* 10. *ver.* 9 *super quinto. lib.* 1. † Idem, si stante statuto, ꝙ de damno dato fiat relationi periti, & habeatur pro plena & plenissima probatione, & sic inducitur præsumptio iuris & de iure; si tñ pars æstimauit damnum, puta centũ, & peritus maiorem æstimationẽ facit, stat cõfessioni partis, quæ facit cessare præsumptionẽ etiã iuris & de iure. Alex. *cons.* 114. *In causa & lite. n.* 3. *& 4. cum seq. lib.* 4. vbi hæc est extensio, vt procedat etiam, quando cõfessio partis præcedit.

10 † Et quod confessio partis admittatur contra præsumptionem iuris & de iure etiam non iurata. Ægid. Bellam. *cons.* 30. *n.* 6. Bart. 11 *d. cons.* 100. *A Domino Cyno. n.* 8. *ver. præterea. lib.* 1. † Limita; quia præsumptio iuris tantũ bene admittit probationẽ in cõtrarium. Ge12 min. *cons.* 87. *in fi. ver. ad tertium.* † Limita; quia præsumptio iuris & de iure, quæ non admittit probationem in cõtrarium, bene admittit probationẽ per indirectum. Olasc. *d. decis.* 101. *nu.* 34. *& seq.* Ægid. Bellam. *d. cons.* 30. *n.* 6. *ver. secundo aliter.* Crauet. *de antiq. tempor. ver. materia ista. n.* 14. *ver. quarto respondeo.* vbi dicit * cõmunem, & citat alios, & dat exemplũ; quia is, qui præscripsit per tempus immemorabile, habet quemcunq; titulum præsumptione iuris & de iure, & probatio in cõtrarium directa nõ admittitur; secus 13 si indirecta, puta, ꝙ fuisti in mala fide. † Limita; quia licet nõ admittat probationẽ in cõtrarium; admissa tñ & probata valet, & releuat. Roman. *cons.* 215. *Duo sunt. n.* 5. vbi alia similia de spoliato; quia cõtra eam nõ admittitur exceptio, & probatio dominii; fa14 cta tamẽ, & admissa releuat. † Limita, quia propter probitatem & honestatẽ personæ admittitur probatio cõtra præsumptionẽ iuris & de iure. Crauet. *de antiq. temp. par.* 1. §. *quid in libro. n.* 16. *ver.* 15 *similiter.* † Limita septẽ modis, de quibus Soc. *reg.* 36. *Probatio contra præsumptionẽ iuris regulariter nõ admittitur.* vbi ponit septẽ fallẽtias; prima est, nisi probatio fiat per cõfessionem: secunda, nisi per instrumẽtum: tertia, nisi fiat protestatio, vt ibi: quarta, si nihil opponitur cõtra probationẽ; quinta, nisi tractetur de fauore publi. consuetæ, nisi fiat per indirectũ: septima, nisi ꝓbatio sit notoria.

Præsumptio & coniectura fortior quæ sit, vel dicatur Concl. 615.

PRIMA † præsumptio & coniectura est illa, quæ est pro validitate actus, & ista dicitur regina aliarum interpretationum. Cephal. *cons.* 51. *n.* 39. late Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 12. *tit.* 17. *n.* 23. & quod ista præsumptio vincat omnes alias præsumptiones, Alciat. *de præsumpt. reg.* 1. *præsumpt.* 30. *n.* 5. Rol. à Valle *cons.* 61. *n.* 27. *lib.* 3. Ruin. *cons.* 72. *n* 4. *lib.* 2. † Contrarium, quod imo potius legatum factum in codicillis de medietate bonorum sit nullum, quam quod legatarius substitutus in medietate patri præmortuo cum alio hærede, habeat & medietatem ex substitutione, & aliam ex codicillis in præiudicium cohæredis, & sic potius nullitas legati præsumatur, quam duplex onus hæredi. Cast. *cons.* 121. *Visa quadam. lib.* 1. *per tot.* Crauet. *cons.* 149. *n.* 15. *& cons.* 167. *n.* 14. Menoch. *cons.* 56. *n.* 21. † Declara; quia procedit præsumptio quoad validitatem actus, videlicet ne actus sit nullus, sed non quoad hoc, vt non sit inutilis; quia imo coniectura & præsumptio, quod non inducatur duplex onus, fortior est, & potius præsumitur actus inutilis, quam duplex grauamen. Natt. *cons.* 109. *n.* 7. *&* 8. Fanuc. *in tract. de dote. gl.* 8. *n.* 95. Menoch. *cons.* 56. *n.* 23. Petr. Surd. *cons.* 112. *num.* 14. qui hoc declarat procedere, & esse verum, quando duplex onus prouenit ab eodem, secus si à diuersis, vt ibi, *n.* 75. † Et nemo præsumitur eligisse viam inutilem, & per 4 quam dispositio inutilis reddatur. Affl. *decis.* 44. *n.* 25. Vide, *Actus debet interpretari, vt aliquid operetur, non vt sit inutilis. Concl.* 135. † Secũda coniectura magna est illa, quæ oritur ex verbis, & proprietate verborum; quia mens præsumitur conformis verbis, *l. reprehendenda* & ibi gl. *C. de instit. & substit.* Castr. *cons.* 36. *n.* 3. *lib.* 2. & nullum mentis nostræ maius est testimonium, quam qualitas inspecta verborum. Bald. *in c.* 1. *de testib.* quia verba notæ passionum animæ, & ex loquela hominis animus iudicatur, vt per plura, quę videas *in ver. Verba ad quid inuenta. Concl.* 79. Rol. à Valle *cons.* 61. *n.* 8. *lib.* 2. † Et magnam esse hanc coniecturam, quæ ex proprietate 6 verborum oritur, dicit Grat. *cons.* 64. *n.* 34. *lib.* 2. † Declara multis 7 modis, nisi constet de mente; quia verba seruiunt menti, non econtra. Rol. à Valle *cons.* 70. *n.* 52. *& seq. lib.* 3. Vide, *Mens & ratio attendenda plus quam verba. Concl.* 199. † Restringe igitur coniectu8 ram multis casibus, vt potius admittatur superfluitas verborũ, & quod non operentur, quam quod aliquod iniquum, vel absurdum inducatur, vel aliquis indebite iure suo priuetur, vt per Crauet. *cons.* 70. *n.* 29. *& seq.* Vide, *Verba debent aliquid operari, & non debent esse superflua. Concluſ.* 85. † Restringe, nisi constet de mente, 9 quæ præualet verbis. Castren. *cons.* 121. *per tot. lib.* 1. † Tertia coniectura, quod non præsumitur quis iactare suum, vel donare, vbi 10 alia coniectura præsumi potest; ideo potius præsumitur error; item fatuitas; item error iuris, quam donatio. Crauet. *cons.* 192. *n.* 7. *& cons.* 666. *n.* 8. imo quod nedum prædicta potius præsumantur, sed etiam dolus, fraus, & simulatio. Becc. *cons.* 90. *n.* 18. *& consil.* 52. *n.* 70. *& seq.* sicq; præponderat aliis. Vide, *Actus in dubio vtilis gerenti interpretatur. Concl.* 138. † Declara multis casibus, quando 11 concurrit mens verisimilis, vt *in ver. Donatio non præsumitur, vbi alia coniectura capi potest. Concl.* 702. † Extende; quia nemo præsumitur ex actu dubio velle incurrere pœnam, vel priuationem; quia 12 est iactatio. Crauet. *cons.* 205. *n.* 8. *& seq.* Vide, *Iniuriosa verba quando animo iniuriandi, vel non præsumantur. Concluſ.* 159. Vide, *Interpretatio rei dubiæ qualiter facienda. Concl.* 330. Vide *Procurator generalis non potest præiudicare domino in multis. Concl.* 844.

Præsumitur bonum in dubio, & actus ex legitima causa factus. Concluſ. 616.

IN dubio † præsumitur bonum, & actus factus ex licita causa. 1 Aretin. *cons.* 23. *n.* 10. *ver. ad tertium.* Extende in mandato procuratæ; quia semper ad licita interpretatur. Vide, *Mandatum semper ad licita interpretatur. Concl.* 37. † Amplia, vt monachus, qui nihil potest acquirere ex monasterio, si aliquid acquirat, in dubio præ2 sumitur acquisiuisse ex hæreditate paterna, & sic licite, ita Pileus in quadam quæst. quem refert, & sequitur Lap. *alleg.* 63. *n.* 6. *ver. ad secundum. & in fin. alleg. ver. quo autem.* quod si stetit extra monasterium, præsumitur ex industria. † Amplia; quia iurans aliquid 3 facere, præsumitur iurata obseruare velle. Roman. *cons.* 395. *Vt res clarior. in fin.* vbi apostil. *in ver. iurare.* † Amplia; quia vbi actus dubius potest trahi ad bonum & ad malum, semper trahitur ad bo4 num, Gemin *cons.* 16. *in prin.* Vide, *Testes contrarij in concursu qui præualere debeant. Concl.* 240. † Et verba, quæ possunt importare iniuriam, vel non, interpretantur in bonum sensum. Vide, *Iniuriosa verba quando animo iniuriandi, vel non præsumantur. Concluſ.* 159. 5

† Et

6 † Et in dubio iudex debet potius absoluere nocentem, quam
☞ condemnare innocentem. Vide, *Absoluere debet potius iudex in du-*
7 *bio, quam condemnare. Concl. 41.* † Extende; quia socius præsumitur
rem communem accepisse in custodiam, non vt furetur eam.
8 Ang. Aret. *cons. 65. Clarum quod. n. 14. & seq.* † Declaratur tamen, vt
per eundem Gemin. *eod. cons. 16. n. 4. vers. non obstat prima ratio.* nisi
9 aliæ coniecturæ sint in contrarium. † Declaratur secundo, vt tra-
hatur ad bonum & malum, considerata qualitate personæ ge-
rentis. Bald. *cons. 250. In quæstione Domini Milani. n. 9. ex quo sequitur.*
10 *lib. 1.* † Amplia; quia amicus ex colloquio cum amico non præsu-
mitur dedisse cõsilium, vt aufugeret, & defraudaret creditores;
quia bonũ consilium in dubio præsumitur, & non malum. Bald.
11 *cons. 250. in prin. lib. 1.* † Declara, nisi esset quis alloquutus eum in
secreto, qui paulo post interfecit inimicum alloquentis; quia ex
odio & inimicitia præcedenti cum interfecto præsumitur de dis-
se consilium ad interficiendum. Bald. *d. cons. 250. in prin. lib. 1.* qui
12 ita declarat Bart. *in l. si ventri §. fi. ff. de privil. credit.* † Amplia in actu
indifferenti ad bonum & malum; quia si alium non lædit, sem-
per præsumitur bonum. Bald. *d. cons. 250. In quæstione Domini Mila-*
13 *ni. n. 9. ver. item vbi actus. lib. 1.* † Amplia; quia actus, qui potest refer-
ri ad licitum, & illicitum, in dubio semper refertur ad licitum,
& iure permissum. Rom. *cons. 113. Pro decisione. in prin.* vbi plena a-
14 postil. *in ver. licito.* dat concord. † Extende; quia hæres, qui potest
iure directo acquirere propria auctoritate, & iure fideicõmissi
de manu hæredis grauati, si accepit bona, præsumitur iure dire-
cto, & licito, non autem iure fideicommissi illicito; quia à seipso
capere non poterat. Rom. *cons. 247. Primo dici potest. n. 4. & seq. ver.*
15 *infertur igitur.* vbi apostil. *in ver. vt hæres.* † Extende, vt procedat et-
iam in actu negatiuo; nam debitor institutus hæres à suo credi-
tore, si adueniente die non soluit debitum, præsumitur adiuisse,
ne incurrat moram, & delictum; quia semper licitum debet pre-
sumi, vt retinuerit tanquam hæres. Rom. *cons. 247. Primo dici po-*
test. n. 4. & seq. ver. secundo, ad hoc. allegat Bart. *in q. 10. Debitor in diem.*
& ibi ad Rom. apostil. *in ver. non soluit.* quæ dat concord. pro vtra-
16 que parte, licet dicat contrariam opinionem veriorem. † Am-
plia; quia quando concurrunt duæ præsumptiones: vna inclusi-
ua delicti; alia exclusiua, præfertur præsumptio excludens delic-
ti, alia exclusiua, Gram. *cons. 31. n. 12. & voto 10. n. 31.* Cephal. *cons. 75. n. 8.* Rum.
17 *cons. 1. in prin. lib. 5.* Rol. *cons. 11. n. 38. lib. 3.* † Et in dubio præsumitur
18 innocentia. Crauet. *cons. 60. n. 7.* Rol. à Vall. *cons. 96. n. 8. lib. 2.* † Et
in dubio fit semper interpretatio, quæ excusat à crimine. Rol. *d.*
19 *cons. 11. n 38. lib. 3.* Gram. *cons. 13. n. 9.* † Et consuetudo præsumitur
habuisse bonum principium, & non ex illicito. Ægid. Bellam.
cons. 31. n. 10. & n. 20. sed declara, nisi constet de contrario, puta,
20 quod à crapula, vel ab alio illicito, vt idem Ægid. ibi, *n. 13.* † Am-
plia; quia si factum potest referri ad tempus permissum, & sine
delicto, & etiam ad tempus prohibitum, & cum delicto, semper
præsumptio fit, quod tempore permisso factum fuerit. Roman.
cons. 113. in prin. ver. tertio quia actus. Amplia; quia delictum com-
missum à famulo non præsumitur de mandato domini. Alciat.
reg 3. præsumpt. 40. vbi limitat quinq; casibus, refert Mascar. *Con-*
☞ *clus. 759. Famulus.* Vide, *Bonus quilibet præsumitur, & quando secus.*
Conclus. 123. Vide, *Delictum non præsumitur. Conclus. 165.* Vide,
Dolus quando præsumatur, vel non. Concl. 573. Vide, *Fraus non præsumi-*
21 *tur. Concl. 478.* † Amplia; quia semper præsumitur pro iudice, la-
☞ te Mascard. *concl. 1132.* Vide infra, *Præsumitur pro iudice, & pro sen-*
22 *tentia, & quando secus. Conclus. 621.* † Extende; quia lex præsumit
multum pro nobili. Crauet. *cons. 6. nu. 28.* Iaf. *in l. si pecuniam. § fin.*
n. 5. de cond. causa data.

Præsumitur malum in dubio multis casibus. Conclus. 617.

1 ☞ PECCATVM † in dubio præsumitur, vt tollatur, *c. iuuenis. de*
2 *sponsal.* Vide, *Peccatum omnino vitandum, & multa specialia ob hoc.*
Concl. 193. † Amplia; quia in dubio actus licitus, ex quo pecca-
tum potest causari, censetur prohibitus; ideo non debent ad-
mitti aliqui ad diuina tempore interdicti, quando dubitari po-
test, quod non sint admittendi propter peccati timorem, & via
☞ tutior est tenenda. Feder. de Sen. *cons. 92. in prin.* Vide, *Via tutior est*
3 *eligenda. Concl. 181.* † Amplia; quia in dubio, vbi agitur de materia
peccati, an quis sit ligatus, vel non, prout si agitur de restitutio-
ne vsurarum, præsumitur contractus vsurarius. Gemin. *cons. 16. n.*
☞ 3. *ver. præterea vbi est dubium.* Vide, *Præsumitur in dubio contra delin-*
4 *quentes, & solitos delinquere. Concl. 618.* † Declara; quia bonum &
malum in dubio arguitur, & præsumitur, considerata qualitate
personæ gerentis actum indifferentem, qui potest referri ad bo-
num, & ad malum. Bald. *cons. 250. In quæstione Domini Milani. nu. 9.*
ver. ex quo sequitur. lib. 1. † Amplia; quia præsumitur contra eum,
qui fecit examinare paucos testes, cum multos habere posset.
Menoch. *cons. 207. n. 35. lib. 3.* Vide, *Dolus non præsumitur, & quando*
secus. Concl. 573. Vide, *Negligentia propria semper nocet, & quando secus.*
Concl. 36. † Et quod vnicus testis non faciat semiplenam, quan-
do plures haberi possent testes. Castr. *cons. 231. col. 2. in fi. ver. nihil.*
lib. 2. † Idem quando examinauit testes de auditu auditus, cum
potuerit habere de veritate; quia præsumitur contra facientem
tales probationes, quod sit falsa probatio. Menoch. *d. cons. 207.*
n. 36. lib. 3. † Item, quando probatio potest fieri per scripturam, &
& fit per testes. Menoch. *d. cons. 207. n. 37. lib. 3.* † Idem, si agatur
de falsitate diei testamenti, & describitur hæres inducit testes
extra testamentum; quia præsumitur ex dolo facere, & contra
eum Castrens. *cons. 231. In quæstione. col. 2. in fi. ver. resultat etiam. lib. 2.*
† Amplia; quia præsumitur incendium culpa inhabitantium, &c. lo
lex. *cons. 50. lib. 1.* Vide, *Incendium domus culpa inhabitantium præsumi-*
☞ *tur, & quando secus. Concl. 61.* † Homicidium præsumitur factum
ab eo, qui frequentabat locum, vbi reperitur mortuus. Alex. *d.*
cons. 50 n. 6. ver. comprobantur. lib. 1. † Furtum præsumitur cum par-
ticipatione eius, penes quem res furtiua reperitur, quando simi-
les contractus frequentauit, seu pluries fecit. Alex. *d. cons. 50. n. 8.*
lib. 1. † Limita; quia præsumitur bonum in dubio, supra Concl.
prox. præced. Vide Concl. prox. seq.

Præsumitur in dubio contra delinquentes, & solitos delinquere. Concl. 618.

CONTRA † vsurarium exercentem vsuras, siue non resti-
tuentem, semper præsumitur in dubio in materia vsura-
rum. Fed. de Sen *cons. 153. In quæstione. in fi. ver. & fiste.* Gemin. *cons.*
16. nu. 2. ver. sed actus. vsque in fin. Calder. *cons. 508. alias 10. de usur. in*
prin. Vide, *Malum semel semper præsumitur malum, qualiter procedat.*
Concl. 28. † Amplia, etiamsi agatur de præsumendo contra dic.
an sit vsurarius, vel non; quia si est dubium, in dubio iudicetur
vsurarius, vt purgentur vsuræ. Gemin. *d. cons. 16. nu. 3. ver. præterea*
vbi, quod sufficit semiplena probatio, & *cons. 112. in fin. ver. & pla-*
tius in hanc partem. † Declara; quia quod dicitur præsumi contra
semel vsurarium in eodem genere mali, procedit quoad ani-
mum, non quoad factum. Bald. *cons. 459. Pisa dicta petitione. nu. 6.*
& n. 12. ver. nec obstat. lib. 4. † Amplia; quia furaras res solitus eme-
re, præsumitur etiam fuisse particeps furti eiusdem rei quæ furta
est, & penes eum reperitur propter frequentiam. Alex. *consil.*
50. Visis, & opportune n. 8. lib. 1. † Amplia; quia hæres, qui habet cu-
hæredem, si solus aperiat capsam, præsumitur in dolo, & contra
cum iurari potest in litem, & si criminaliter agitur, potest tor-
queri. Anchar. *cons. 286. Ex prædicta facti narratione. in prin.* Vide
D. lictum non præsumitur. & quando secus. Concl. 165. † Extende in ca-
spite, qui restituit valisiam apertam; quia contra eum præsumi-
tur, & iuratur in litem. Anchar. *d. cons. 286. n. 2. & 3.* † Amplia; quia
delictum præsumitur ex actu subsequenti. Anchar. *d. cons. 286. in*
prin. † Amplia; quia contra variantem, siue vacillantem præsumi-
tur delictum. Ancharan. *d. cons. 286. in prin.* † Amplia; quia com-
mendacem præsumitur delictum. Anchar. *d. consil. 286. in prin.*
† Amplia; quia si constat de delicto, in dubio præsumitur com-
delinquentem. Bald. *in l. ob hæc verba. n. 3. ver. quid in dubio. ff. de in*
not. infam. † Amplia, quando constat plures vulnerasse mortali-
ter, licet non constet, cuius ictu mors sit sequuta; quia omnes
puniuntur, text. *in l. ita vulnerato. §. rursus. ff. ad leg. Aquil. item Mo-*
la. §. si plures. vbi Bald. *in fin. ver. quandoque est incertitudo. ff. eod.* † Am-
plia; quia confitens se extraxisse res sine bulletta aliqua, efficitur
delinquens, gabellæq; fraudator; ideo debet condemnari; non
obstante excusatione, quod non animo fraudandi id fecerit, &
quod ignorabat, quia præsumitur contra delinquentem, quod
dolose fecerit; item, quia speciale est in gabella, quia non ad-
mittitur ignorantia, quæ est crassa. Abb. *cons. 106. Visa quadam re-*
tot. lib. 1. † Amplia; quia dubia probatio concludit, quando lex
dubio præsumit contra delinquentem, quod est notandum
Bald. *in d. l. item Mela. §. si plures. ver. tertio nota. ff. ad leg. Aquil.*

Præsumitur pro validitate actus multis casibus, & quando secus. Conclus. 619.

LAVDVM † latum in dubio præsumitur iustum; ideo agens de
iniquitate probare debet. Calder. *consil. 114.* alias *5. de arbitr.*
quod est Petri de Anchar. Bald. *cons. 340. Statuto Papiæ in prin.*
lib. 1. † Restringe; quia probata læsione laudi præsumitur dolus,
etiamsi posset sustineri laudum ex causa pacis; quia potius præ-
sumitur dolus, quam iusta causa pacis, ex qua potest auferri ob
vno, & dari alteri. Socin. *consil. 220. Visis compromisso. num. 2. lit.*
† Ita-

3 † Amplia in omni actu, contra quem quis agit rescissoria, vt pro eodem actu præsumatur; ideo agens rescissoria etiam ratione lesionis vltra dimidiam, vel vt restituatur in integrum etiam ex clausula generali, vel ratione minoris ætatis, agens semper probare debet. Calder. *d. cons. 114. in fin. ver. ex quibus concludo.* alias 5.
4 *de arbitr.* quod est Petri de Anchar. † Amplia, vt præsumatur pro sententia diffinitiua, quod sit iusta, etiamsi ab ea fuerit appellatum; quia onus probandi eam iniustam incumbit appellanti. Calder. *d. cons. 114. in prin. ver. item facit pro hac parte.* alias 5. *de arbitr.*
5 † Amplia, vt collatio Episcopi facta ad præsentationem patroni de beneficio patronatus, præsumatur facta de beneficio non deuoluto, etiamsi deuolutio per multos annos ante talem collationem probaretur; quia licet præsumatur de præterito in præsens; tamen secus est, quando maior præsumptio, prout est factum superioris, concurrit. Gemin. *cons. 38. in prin. vsque ad num. 5.*
6 † Amplia; quia in omni actu ambiguo, qui potuit fieri diuerso iure, præsumitur factus eo iure, quo actus substinetur validus, etiamsi ad esset alia præsumptio. Bald. *cons. 88. Ex infelicitate. ver. item dic. n. 2. lib. 1.* vbi, quod licet quis censeatur fecisse actum nomine suo, & non nomine dignitatis, & e contra, prout nomen, vel dignitas est præmissa; tamen si actus non potest valere, nisi vno modo, præsumitur factus eo modo, quo potest valere. Vide, *Actus gestus ab eo, qui plures personas repræsentat, quo nomine censeatur facti.* Concl. 148.
7 † Amplia; quia præsumitur pro vtilitate Ecclesiæ ex contractu permutationis, quando tractatus & vtilitas enuntiatur, & deinde subsequitur confirmatio; quia præsumitur valida. Bald. *cons. 228. In causa d. Guilielmi. lib. 1.* Vide, *Instrumentum non*
8 *probat quoad multa in instrumento descripta. Conclus. 242.* † Amplia; quia præsumitur pro testamento, & substitutione, quando testator, & hæres eadem die probantur mortui; quia primo testator mortuus præsumitur. Bald. *cons. 451. Viso puncto, in prin. lib. 5.* Vide, *Mortuus primo an præsumatur pater, vel filius, & quia de aliis. Concl. 401.*
9 † Amplia generaliter in omni actu iuridice facto; quia semper præsumitur validitas, & habilitas personæ; ideo testamentum in forma iuris valida habet præsumptionem, quod testator esset legitimæ ætatis, & habilis ad testãdum. Mandos. *in reg. 18. de ætat.*
10 *q. 3. n. 5. & 6.* vbi ponit alia exempla † Amplia; quia institutus in beneficio per ordinarium ad præsentationem patroni, præsumitur clericus, & habilis ad beneficium. Socin. *cons. 258. nu. 2. ver. se-*
11 *quendo infertur. lib. 2.* † Amplia; quia si agatur, quis actus præcedat, quando sunt duo actus, vnus factus à principali, alius à procuratore, dicit Rom. *cons. 53. Quoad primum. in prin.* quod licet principalis præsumatur diligentior; tamen quia si præcessit actus principalis, nullus esset actus ipsius, & procuratoris, tunc pro validitate præsumitur primo actus procuratoris, ex quo inducitur va-
12 liditas, & ibi plura allegat. † Amplia; quia concessio in emphyteusim præsumitur facta secundum tenorem primæ inuestitu-
13 ræ. Alex. *cons. 105. In causa Nicolai. col. fin. lib. 4.* † Extende; quia ab antiqua inuestitura non præsumitur recessum; quia ab ea non est recedendum. Bald. *cons. 215. Proponitur, quod inuestitura. lib. 2.* Dec.
14 *cons. 190.* Aflict. *decis. 195. n. 5.* Corn. qui loquitur in emphyteusi, *cons. 74. De duobus. lib. 1.* Vide, *Titulus præambulus inducit præsumptio-*
15 *nem actus sequentis. Concl. 313.* † Amplia; quia habens legatum factum à testatore in voce, qui dixit hanc esse suam vltimam voluntatem, & probauit per testes, non probato tempore certo, si hæres producat testamentum, in quo reuocat omnia legata, nõ probatur reuocatio huius legati, nisi probetur, quod testamentum sit posterius; quia qui agit pro legato, & probauit, habet intentionem fundatam, quod sit post testamentum, ex quo stat
16 pro validitate legati, hæres autem pro reuocatione, & nullitate. Castr. *cons. 197. Visis, & examinatis. lib. 1. per tot.* † Extendit Castrens. *d. cons. 197. circa fin. lib. 1.* procedere, etiamsi testes examinati pro legato dicant, quod credunt fuisse factum de mense Octobri, & reuocatio sit de mense Nouembri; quia ex quo non probant per verbum, *credo*, certum tempus, perinde est, ac si nihil deponerent; sed ego credo hoc esse falsum; quia testes per verbum, *credo*, probant contra producentem. Rom. *cons. 104.* vel saltem
17 transferunt onus probandi. Vide, *Testis de credulitate, & iudicio suo*
18 *deponens, non probat, & quando secus. Concl. 182.* † Amplia in tantum, vt illud, quod est scriptum, vel positum posterius, si ad validitatem actus debuit esse prius, præsumitur fuisse prius, vt actus valeat. Crauet. *cons. 52. n. 3.* vbi dat exemplum, si pater donat filio, & ex ordine subsequenti in eodem instrumento filium emancipat, præsumitur prius factam fuisse emancipationem. † Limita; quia non præsumitur pro validitate actus, quando adest defectus solemnitatis. Bart. & alii *in l. 1. §. si quis ita. ff. de verb. oblig.* † Declara; quia imo præsumitur pro validitate actus, etiamsi defectus sit in solemnitate, quando potest valere alio modo; ideo donatio causa mortis coram duobus testibus facta non valet, vt inter viuos, nisi quando dictio vel mentio mortis esset facta per modum dilationis, vel in clausulis exequutiuis. Socin. plene *consil. 136. Multum eleganter. in prin. & per totum. lib. 1.* Vide, *Actus validitas debet interpretari. Concl. 136.* Vide, *Præsumuntur multa in dubio. Conclus. 630.* Vide Concl. prox. seq.

Præsumitur actus legitime factus. Concl. 620.

ORATORIVM † apparens in forma Ecclesiæ, licet non appareat de auctoritate Episcopi; tamen ea præsumitur interuenisse. Fed. de Sen. *cons. 61. n. 2. in fin. ver. item bene facit.* † Amplia, 2
quod promotus ad ordines à non suo Episcopo, præsumitur de licentia sui Episcopi. Vide supra, *Præsumitur bonum in dubio. & actus ex legitima causa factus. Concl. 616.* Vide supra, *Præsumitur pro validitate actus multis casibus, & quando secus. Conclus. 619.* Vide infra, *Præsumptiones in criminalibus multæ. Concl. 632.* † Amplia; quia nemo 3
præsumitur facere actum in dubio contra iuris dispositionem. Gemin. *cons. 66. n. 5. ver. circa tertium.* vbi sic arguit in matrimonio contracto inter liberum, & professam, vt pro legitimitate filiorum sit præsumenda ignorantia patris, quod ó; in dubio contrarexerit legitime ignorata professione mulieris, nisi contrarium probetur. Vide, *Ordinatus à non suo Episcopo quando præsumatur de li-*
centia proprij Episcopi. Concl. 188. † Amplia; quia præsumitur pro Epi- 4
scopo prorogante annum exequutoribus datis ad distribuendum, quod fecerit ex causa legitima, & vt valeat prorogatio. Bald. *cons. 207. Occurrit dubium. circa prin. ver. si quæritur. lib. 3.* Vbi loquitur in omni magistratu, & in fine consilu, *ver. & facit ad cognoscendum.* † Amplia; quia captura, quæ non potest committi, nisi 5
constet de debito, per instrumentum præsumitur commissa à iudice viso instrumento, licet ex actis non constet. Castr. *cons. 19. Supradictæ exceptiones. lib. 1.* † Amplia; quia si actus potest ad plura 6
referri, præsumitur factus eo titulo quo licuit, ideo is, qui habet Vicariatum Episcopi, & præposituram, & præcessit in choro, præsumitur tanquam Vicarius, non tanquam Præpositus, quando non erat licitum Præposito, sed Vicario præcedere. Aret. *consil. 23. In præsenti consultatione. n 10. ver. ad tertium.* Vide, *Actus validus*
in dubio interpretari debet. Concl. 136. Vide Conclusionem proxime præcedentem, & Conclusionem proxime sequentem. † Limita; quia acta iudicii non præsumuntur, nisi exhibeantur regulariter, & quando secus. Vide Mascard. *Concl. 35. Assertioni iudicis, &* 7
Notarij super actis. Vide, *Titulus præambulus induxit præsumptionem ac-*
tus sequentis. Concl. 313.

Præsumitur pro iudice, & pro sententia, & quando secus. Concl. 621.

IVDEX † licet iniuriam faciat excommunicando aliquem iniuste; tamen sola iniustitia non sufficit; quia requiritur animus, 1
& dolus iudicis, sed tamen in dubio præsumitur pro iudice, & pro sententia. Gemin. *cons. 7. in prin.* † Amplia, vt procedat hæc 2
bona præsumptio facti iudicis, nedum ad excusandum iudicẽ, sed etiam ad excusandam partem; quia pars, quæ obtinuit iniuste excommunicari aliquem, non præsumitur animo iniuriandi propter bonam præsumptionem facti iudicis. Gemin. *d. consil. 7. n. 4. vsque in fin. consilij*, vbi multa. † Amplia; quia in dubio præsu- 3
mitur iudicem fecisse id, quod ius disponit, & facere debebat. Alex. *cons. 121. Viso processu. col. 1. lib. 1.* Alciat. *in tract. de præsumpt. reg 3. præsumpt. 32.* & est ratio; quia talis mens & intentio iudicis esse præsumitur, qualis esse debet. Bald. *in l. 1. de negot gest.* quem refert & sequitur Dec. *cons. 43. Pro tenui.* † Extende; quia præsumitur iu- 4
dicasse, prout de iure facere tenebatur, & non aliter, nisi de contrario appareat, *l. miles. §. decem. ff. de re iudic.* Bald. *in l. si fundus. §. in vendicatione. ff. de pignor.* Alex. *cons. 36. lib. 5. in 1. dub.* Cepol. *cons 17. col. 5.* Crauet. *cons 188. n. 8.* † Extende; quia iudex non præsumitur 5
velle delinquere, sed velle facere id, quod potest de iure, & non, quod non potest. Alex. *cons. 122. Viso puncto. nu. 5. lib. 4.* Corn. *consil. 102. n. 6. lib. 2.* Castr. *cons. 158. n. 2 lib. 2.* † Et iudex, & quilibet alius 6
præsumitur eligere viam, per quam illud, quod agit, vel disponit valeat, & non corruat, *l. 3. ff. de testamen. milit.* late Alciat. *de præsumpt. regul. 3. præsumpt 33.* Vide, *Actus debet interpretari. Conclus. 135.* † Extende; quia iudex præsumitur iudicare super eo, super quo 7
de iure tenetur, & debet, & non super alio. Dec. *cons. 607. num. 7.* Crauett. *cons. 10 n. 2.* & ideo super eo, super quo lis non erat, verba sententiæ non debent aptari; quia de eo iudex non poterat iudicare, *l. de quare. ff. de iudic.* & quia semper verba sententiæ ac iudicis, & arbitratoris ita debent intelligi, quod iuri consonent.

sonent. Castr. *cons.* 270. *Viso puncto. vol.* 2. Socin. *cons.* 24. *n.* 2. *lib.* 1. A-
8 lex. *cons.* 46. *n.* 5. *lib.* 5. † Extende; quia iudex præsumitur bonus,
vt recte & iuste faciat omnia, quæ officio suo incumbunt, *l.* 2. C.
9 *de offic. eiusd. iudic.* Bald. *in l. vnica, in fin. C. ne quis in sua causa.* † Extende; quia nisi probetur contrarium, sententia præsumitur iniusta
10 absq; alia iustificatione, *l. Herennius. §. Gaia. ff. de euictio.* † Amplia in tantum pro iudice præsumi, vt licet in iis, quæ sunt difficilis probationis, sufficiant coniecturæ; tamen secus est, si agatur cõtra iudicem criminaliter de barattaria, vel dolo; quia plena probatio requiritur. Gramm. *cons.* 35. *n.* 36. sequitur Menoch. *de arbitr.*
☞ *casu* 116. *in fin.* vbi dicit nẽti tenendum. Vide, *Probatio per coniec-*
11 *turas quando, & in quibus sufficiat, vnl non. Conclus.* 795. † Amplia, vt procedat, etiamsi sententia iudicis sit interloquutoria. Gemin.
12 *cons.* 7. *n.* 7. *ver. item licet iudex.* † Extende; quia præsumitur pro decreto iudicis, & ex qui debet. Ant. de But. & Fel. *in c. quoniam contra. in* 7. *Concl. de probat.* Franc. Curt. *in addit. ad Alexan. in l. scitendum.*
13 *col.* 9. *ver. ego puto opinionem. ff. de verb. oblig.* † Extende, vt procedat etiam in decretis, & in declaratione, quod quis sit amouendus à cura tanquam fatuus; quia si non est appellatum, præsumitur
14 pro sententia. Alex. *d. cons.* 105. *in prin. lib* 5. † Amplia in tantum, vt licet quis ex dolo teneatur extra factum iudicis; tamen si sequitur factum iudicis, excusatur à dolo, quando factum illud spectat ad officium iudicis, alias non. Gemin. *d. cons.* 7. *in fi. n.* 8. *ver. ter-*
15 *tia opinio non concludit.* † Extende, etiamsi factum iudicis sit euidenter nullum, seu iniquum; quia excusatur à dolo, licet non à
16 culpa. Alex. *cons.* 77. *n.* 11. *lib.* 3. † Amplia; quia multo magis præsumitur pro sententia Principis; quia Princeps præsumitur iustitiæ plenus, *l.* 2. *§. marito. & §. si quis à Principe. ff. ne quid in loco public.*
☞ Crauet. *cons.* 188. *nu.* 8. Vide, *Princeps præsumitur dicere veritatem, &*
17 *causa in eo præsumitur vera. Concl.* 681. *& Concl. ibi seq.* † Amplia; quia sententia, seu decretum, & auctoritas superioris habẽt præsumptionem pro se, quod solemnitates interuenerint. Gemin. *consil.*
48. *n.* 6. *ver. sed præmissa.* qui loquitur in decreto super alienatione
18 rei ecclesiasticæ, & in decreto. Bald. *cons.* 217. *in fi. lib.* 4. † Restringe; quia non præsumitur pro decreto iudicis, etiamsi in eo enuntientur solemnia, quando non poterunt in eo interuenire; quia non creditur ipsi, neq; Notario attestãtibus, nisi doceatur, quod per instrumenta particularia interuenerint solemnia. Castr. *cons.*
38. *Super eo. ver. in contrarium. lib.* 2. Abb. *cons.* 18. *Primo, quod commu-*
19 *nitas. num.* 5. & 6. *lib.* 2. † Declara tamen, vt per Socin. *cons.* 158. *Visis processibus. ver. confirmatur etiam. quia. lib.* 2. vbi, quid si est interpo-
☞ situm per viam voluntariæ aut contentiosæ iurisdictionis. Vide
Ant. Gabr. *lib.* 2. *tit. de senten. Concl.* 5. *An præsumatur pro iustitia decreti*
20 *à iud. ce interpositi.* † Regula est, quod præsumitur pro sententia. Anchar. *cons.* 363. *Si aduertatur. n.* 2. Alex. *cons.* 123. *in princ. & consil.*
136. *n.* 14. *& seq. lib.* 2. *& cons.* 155. *n.* 6. *eod. lib.* 2. vbi, quod res iudica-
☞ ta facit præsumptionem iuris & de iure. Vide, *Res iudicata operã-*
21 *tur multa, & habet diuersos effectus. Concl.* 266. † Declara, vt ista præsumptio cesset, si ex falsa causa fuerit interpositum decretum ex falsa causa, vel contra ius; quia non conualidat contractum reprobatum, neque inducit aliquam præsumptionem. Gemin. *d.*
22 *cons.* 48. *n.* 6. *ver. sed ad hoc respondetur. & n.* 7. *& seq.* † Extende; quia semper præsumitur pro sententia, quod sit recte & rite lata, & sic nedum quoad solemnitatem, & processum, sed etiam quoad iustitiam, quando transit in iudicatum. Ioan. de Anan *cons.* 26. *In*
* *causa nobilium. n.* 7. Abb. *cons.* 18. *n.* 6. *ver. ob hoc. lib.* 2. Alex. *cons.* 22. *in*
* *prin. lib.* 2. vbi dicit * communem, & magis communem, & *consil.*
* 105. *Ponderatis. in prin. lib.* 5. vbi dicit * magis communem, qui lo-
☞ quitur, quando non est appellatum. Vide plene Anton. Gabr.
lib. 2. *tit. de sentent. Concl.* 4. *Sententia an præsumatur rite & recte lata.*
23 † Extende; quia præsumitur pro iudice, & pro sententia, siue constet ex processu, siue non. Ruin. *cons.* 70. *n.* 9. *lib.* 4. Grat. *consil.*
24 95. *n.* 17. *lib.* 2. † Extende, vt procedat etiam in sententiis, quæ nunquam transeunt in iudicatum; quia si non est appellatum, pro eis præsumitur, quod rite & recte latæ fuerint. Alex. *d. consil.*
25 105. *in prin. lib.* 5. † Extende, etiamsi sit lata contra absentem; quia postquam transiuit in iudicatum, præsumitur pro ea, quod sit solemnitas seruata. Rom. *cons.* 497. *Dubitatur. in fin. nu.* 9. *ver. se-*
cundo, quia. allegat *c. bona. de electio.* & dicit, quod siue contra præsentem, siue absentem, siue contumacem vere, vel ficte, præsumitur quoad solemnia, *c. cum inter nos. de re iudic.* Alex. *cons.* 22. *Viso*
* *processu.* vbi dicit * communem, & magis communem, & *consil.*
26 136. *n.* 14. *& seq. lib.* 2. *& cons* 219. *n.* 20. *& seq. lib.* 6. † Contra extensionem tenet apostil. ad Rom. *d. cons.* 497. *in fin. in ver. præsumitur.*
* 27 vbi citat concord. & dicit hanc * communem. † Declara; quia si lapsum est biennium, præsumitur pro sententia rite & recte lata. Alex. *d. cons.* 22. *& cons.* 136. *nu.* 14. *& seq. lib.* 2. & plene *consil.* 150. *In causa. n.* 8. *v. r. quinto. lib.* 6. vbi, quod per lapsum biennii præsumitur pro sententia authentica sine processu, quod sit rite & recte lata, vel saltem lapso decennio. Alex. *cons.* 123. *n.* 4. *lib.* 2. † Declara totam istam materiam; quia sententia lata siue contra absentem, siue præsentem, si transiuit in iudicatum, præsumitur pro ea, quod sit lata recte, & rite, & quod citatio in ea narrata interuenerit, dummodo non sit sententia de recenti, sed de longinquo, secundum * communem, longinquum autem à non-
* nullis dicitur lapsus biennii, ab aliis lapsus 20. annorum, sed
communis * opinio est, arbitrio iudicis, ita Alex. plene *cons.* 123. *
Ponderatis. n. 21. *& seq. ver. præterea lib.* 6. † Restringe, nisi probetur contrarium per exhibitionem processus; quia alias negatiuo
non probatur. Alex. *d. cons.* 105. *n.* 3. *lib.* 5. † Declara; quia præsumitur pro sententia, postquam transiuit in iudicatum, vt omnia recte & recte præsumantur acta, maxime, quando fuit lata pluribus
præsentibus. Abb. *cons.* 18. *n.* 6. *ver. ob hoc dicit. lib.* 2. Vide plenius *
ver. Sententia operatur multa. Concl. 180. † Maxime, quando lapsum
est decennium. Alex. *cons.* 30. *Ponderatis. n.* 7. *lib.* 5. vbi dicit * communem, prout communem dicit Sal. *cons.* 101. *num.* 4. *in fin. lib.* 4.
Alexand. *d. consil.* 105. *in princip. lib.* 5. vbi de magis * communi, &
cons. 123. *n.* 4. *lib.* 2. † Restringe, quando pendet appellatio. Rom.
d. cons. 497. *n* 8. *col. penult. in fin. ver. ego dico.* † Amplia; quia sententia lata in minori pœna, quam veniat imponenda, valet, & habet præsumptionem pro se ex causa. Bald. *cons.* 34. & 35. *lib.* 2. Declarius *cons.* 59. *n.* 4. *ver. item detrahere. lib.* 1. † Amplia maxime, vbi
pœna arbitraria imponenda venit; quia præsumitur ea pœna
imposita à statuto, quam arbitratus fuit iudex. Bald. *d. cons.* 59. in
fin. lib. 1. † Extende; quia regulariter in arbitrariis præsumitur
pro iudice. Bald. *cons.* 217. *circa med. ver. si statutum enim. lib.* 4. *versus*
fin. † Amplia; quia præsumitur ne dum pro sententia iudicis, sed
etiam pro laudo arbitri, & arbitramento arbitratoris. Bald. *consil.* 340. *Statuto Ciuitatis Papiæ. in prin. lib.* 1. Calder. *cons.* 114. alias 311
arbitr. & quod præsumatur pro iustitia laudi, Cuman. *consil.* 9.
Quidam nobilis. in prin. & quod præsumatur pro laudo arbitratoris
recte & rite lato, Bald. *cons.* 8. *Punctus quæstionis. in fin. ver. item ma-*
tur. lib. 3. & quod præsumatur pro laudo, quod absit dolus; quia
arbiter vt bonus vir fuit electus. Angel. *cons.* 405. *In causa vertente.*
n. 2. Ioan. de Anan. *cons.* 50. *In quæstione. num.* 8. *ver. circa vero tertium.*
Dyn. *cons.* 19. *Ptolomæus.* Dec. plene *cons.* 375. *n.* 1. *& cons.* 475. *num.*
Ias. *cons.* 88. *in fin. lib.* 1. Paris. *cons.* 45. *nu.* 91. & 98. *lib.* 2. Abb. *consil.* 18.
n. 6. *ver. ob hoc dicit. lib.* 1. Alex. *cons.* 119. *Quæritur num.* 13. *ver. & alias*
sententia. lib. 2. † Et an & quando præsumatur pro laudo, & quis
probabit, an petens reduci laudum, quod sit iniquum; an verus, qui habet laudum, probabit iustum, declara, vt per Ioan. de
Imol. *cons.* 141. *inter consilia Card. Zabar.* vbi, quod licet arbitrans
non teneatur ad solemnia iudicii; tamen tenetur ad veritatem
indagandam extra iudicium; ideo si non probatur veritas iuris,
& appareat læsio in 6. debet reduci; dicitur autem apparere
laudo, quando non iustificatur, & dicit, quod si alter dicemus, posset sequi iniquitas, pro qua præsumeretur; quia veritas
semper debet apparere; & addit alias rationes, quod in dicto
pro absolutione: item pro æquitate, & ne veritas occulteturi, &
facit pro hac parte Bald. *in l. cum antea. n.* 3. *C. de arbitr.* vbi, quod
laudum non potest iustificari, dicitur enormissime lædere. vide
Bald. *cons.* 37. *n.* 2. *ver. quicquid sit. lib.* 5. vbi in sententia dicit, quod
per quamcunq; latam facultatem non potest omittere protionem, & vide eum. † Et quod præsumatur pro laudo, sicut pro
sententia. Dec. *cons.* 227. *& cons.* 375. *Iuridicam. post prin. & cons.* 536.
col. 4. Castr. *cons.* 260. *Visis compromisso. col. pen. nu.* 6. *ver. circa sextum*
lib. 1. † In tantum, quod qui dicit laudum nullum, seu iniquum,
debet concludenter probare, Imol. *in c. in præsentia. de renunt.*
Bald. *in l. nec quicquam. §. vbi decretum. col.* 9. *ff. de offic. proconsul.* Castil.
Zabar. *cons.* 144. *Factum tale est.* & regulare est, quod præsumatur
pro eius rectitudine, & validitate, quæ præsumptio transfert onus probandi in aduersarium. Bal. *in l. siue postulaueris. C. de prob.* Dec.
in c. quoniam contra. col. 22. *de probat.* vbi limitat, vt infr. dicetur. &
lex. *cons.* 43. *Quia subtiliter. lib.* 6. Aleiat. *de præsumpt. reg.* 3. *præsumpt.*
& quod est receptior, & communior * opinio, vt per Sal. *cons.* 101.
Allegata. n. 6. *lib.* 1. Fel. *in d. c. quoniam contra. n.* 62. *de probat.* vbi etiam
debet concludenter probare, Imol. *in c. in præsentia. de renunt.*
Dec. Cagnol. *in l.* 2. *n.* 90. *C. de rescind. vend.* Blanch. *in tract. de com-*
promiss. q. 9. *n.* 99. Paril. *cons.* 45. *& cons.* 89. *n.* 8. *lib.* 1. *& cons.* 24. *n.* 15.
lib. 2. Socin. *cons.* 251. *col. antepen. lib.* 2. *& cons.* 90. *col. fin. lib.* 4. Ant. de
But. *cons.* 32. *In prædicto quæsito.* Cald. *cons.* 5. *tit. de test.* Castr. *cons.* 260.
Visis compromisso. n. 5. *lib.* 1. vbi, & etiam per viam exceptionis pro-
nens nullitatẽ nõ retardat exequtionẽ, si nõ probetur nullitas

Contra-

40 † Contrarium, quod petẽs reductionem ad arbitrium boni viri debeat ipse probare læsionẽ, per reg. *l. ab ea parte. & l. 2. ff. de probat.* q̃ debet esse in sexta parte, *l. vnde si Nerua cum l. seq* & ibi Bart. *ff. pro socio.* idẽ Bart. *in l. si societatem. §. arbitrorũ. ff. d. tit.* Castr. *cons.* 465. *n.* 2. *lib.* 1. & ita consuluit Salycet. inter consilia Zabar. *cons.* 139. *n.* 11. *& seq.* & Card. Zabar. *cons.* 140. *n.* 8. *& seq.* Alex. *cons.* 119. *Quæritur. nu.*
41 21. *ver. quia respondeo. lib.* 2. † Et procedit contrarium, etiamsi non appareret aliquid probatũ, vel iustificatũ corã arbitris; quia potuit arbitris esse notoriũ, licet nõ sit scriptũ, vel potuerũt moueri ex confessione partium viua voce facta. Affl. *decis.* 28. *n.* 4. 5. & 6. Rol. à Vall. *cons.* 70. *n.* 16. *lib.* 1. Affl. *decis.* 47. vbi, quod valet, etiãsi
42 dicat iudex, quia fuit probatũ, quãdo se nõ refert ad acta. † Declara tamẽ, quia si laudum esset de recẽti, procederet prima opinio, sed elapso decẽnio procedit cõtraria, q̃ pro laudo præsumitur. Hostien. *in c. in præsentia. de renunc. & in c. cum inter. de re iudic.* refert, & sequitur Barbat. *cons.* 18. *Clementissimi, col.* 6. *lib.* 1. Calcan.
cons. 15. *col.* 2. vbi sentiunt, q̃ post biennium nõ dicatur de recẽti.
43 * † Extẽde etiam in laudo arbitratoris; quia ita est cõmunis * opinio, per text. *in c. nisi essent. de præbend.* vbi omnes. Abb. *cons.* 64. *Venio ad primũ, lib.* 1. Castr. *cons.* 116. *Visis cõpromisso, & laudo, lib.* 1. & qñ
44 data est facultas de iure, & de facto in cõpromisso. Bart. *in auth. nisi breuiores. C. de sent. ex breui. recit.* iunctis dictis Ant. de Butr. *in d. c. in præsentia. de renunc.* refert, & sequitur Alex. *in l. sciendum. col.* 2. *ff. de*
* *verb. oblig.* & est communis * opinio. † Contrarium Ant. de Butr. *cons.* 24. *Quæstio hæc. col.* 9. *ver. quinimo attestari posset.* sequitur Alex.
45 *cons.* 119. *Titulus quæstionis. in fin. lib.* 2. † Et q̃ præsumatur pro laudo in tantum, q̃ petens reductionẽ debeat probare. Corn. *cons.* 221.
46 *col.* 5. *& seq. lib.* 2. † Et non probans de iniquitate laudi, debet succũbere. Abb. *d. cons.* 64. *lib.* 1. Fel. *in c. quoniam contra. nu.* 37. *de probat.* Alex. *cons.* 43. *n.* 16. *lib.* 6. Corn. *d. cons.* 221. *nu.* 21. *& seq. lib.* 2. Imol. *in d. c. in præsentia. de renuntiat.* Alciat. *in tract. de præsumpt. reg.* 3. *præsump.*
47 12. *n.* 4. † Extẽde; quia præsumitur pro laudo etiam pendente re-
* ductione, seu appellatione, secundum * communẽ, de qua Dec. *in c. quoniam contra. de probat. n.* 43. Alciat. *de præsumpt. reg.* 3. *præsumpt.*
* 12. *in prin.* vbi de * cõmuni, licet ipse teneat contrarium. Dec. *cons.* 375. *col.* 1. Dyn. *cons.* 19. *Tholomeus.* Io. Andr. *in addit. Specul. tit. de arbit. §. sequitur. in ver. Dynus.* Imol *in d. c. in præsentia. de renuntiat.* & voluit Bald. *in addit. ad Specul. tit. de appell. col.* 15. Alex. *cons.* 24. *lib.* 1. Ias. *cons.*
* 12. *lib.* 1. *ver. quarto principaliter præmitto.* & hæc magis * communis est, vt patet ex consilio Petri de Anchar. *inter cons. Calder. tit. de ar-*
* *bitr. cons.* incip. *Cui incumbat onus,* & communem * dicit Dec. *in c.*
* *quoniam contra. n.* 22. *de probat.* post Fel. ibi, & cõmunem * dicit Socin. *cons.* 90. *Visis, in fi. lib.* 4. Corn. *cons.* 123. *circa fi. lib.* 2. Dec. *d. consil.*
48 375. *Iuridicam. col.* 1. † Et quod præsumatur pro laudo, etiam pendente reductione, Alex. *cons.* 21. *lib.* 2. Abb. *in c. Quintauallis, de iure-*
49 *iur.* Calder. *cons.* 5. *de arbitr.* Card. *cons.* 140. † Extẽde in tantũ præ-
50 sumi pro laudo, q̃ idẽ est in laudo arbitratoris. † Imo laudũ arbitratoris nõ probaretur iniustũ, licet constaret, vel probaretur, de iure aliter fuisse pronuntiandũ. Bart. *in l. si societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio.* quia natura talis laudi nõ est, q̃ feratur secundum ius, sed secundũ q̃ arbitrator credit verisimiliter partes acquieturas; quia solũ debet attẽdere concordiam partium, & potest à iure deuiare, & auferre aliquid ab vno, & tradere alteri. Bart. *in l. si de meis. ff. de arbitr.* Abb. *in cons.* 64. Et est bonus text. *in c. nisi essent. de præben.* Socin. *cons.* 121. *In causa reclamationis. n.* 5. *lib.* 3. Gozad. *cons.*
51 98. *In hac causa, n.* 16. † Et maxime in laudo arbitratoris inter fratres, & inter patruum, & nepotes, vnde oportet cõsiderare statũ litis, qualitatẽ personarũ compromittentium, & causam cõpromissi, & quantitatẽ deceptionis, & omnibus istis consideratis, si reperitur, arbitratores nõ pronũtiasse, vt bonos viros decet, tũc colligitur iniquitas laudi. Abb. *d. consil.* 64. Grat. *consil* 24. *in* 2. *part.*
52 † Contrarium, q̃ imo nõ præsumatur pro sentẽtia pendente appellatione, neq; pro laudo pendente reductione. Ant. de Butr. Abb. & alii relati per Alexan. *cons.* 199. *n.* 22. *vsque in fin.* vbi allegat plures, & apostill. *in ver. laudo.* dat concord. & *cons.* 124. *n.* 7. *ver. nec*
præsumitur. lib. 2. Ias. *cons.* 88. *in fi. lib.* 1. Paris. *cons.* 45. *n.* 98. Anton. de But. *cons.* 24. *Quæstio hæc.* Alex. *cons.* 125. *In causa & lite, col.* 5. *lib.* 2. *&*
cons. 43. *Quia subtiliter. col.* 1. *lib.* 1. Alciat. *reg.* 3. *præsumpt.* 12. Cuman.
cons. 50. *Stante statuto,* vbi, q̃ nõ probãs debitũ, nisi ex laudo, pen-
53 dente reductione, nõ habet intentionẽ fundatam. † Declara igitur, q̃ ille, qui dicit de nullitate, vel iniquitate laudi, si non probat, laudũ debet exequi, & ita alias fuit consultũ per d. Dominicũ Bonsum insignẽ Aduocatũ Florẽtiæ. Alex. *in l. sciendum. col.* 5. *ff. de verbor. oblig. & cons.* 32. *& cons.* 119. *Quæritur, n* 21. *ver. quia respon-*
deo. lib. 2. Socin. *cons.* 69. *Visis lib.* 4. & licet aliqui teneant contrariũ,
54 vt supra *n.* 39. de iure communi; † Tamen Florẽtiæ à statuto sub *rubr.* 70. *lib.* 2. *de generali exec. laud.* disponitur, q̃ lauda exequantur.

† Extende, vt procedat, etiamsi pendeat appellatio laudi in cau- 55
su, quo detur appellatio; quia præsumitur pro laudo pendente appellatione. Riminal. *cons.* 158. *n.* 8. *ver. quo ad secundum.* † Exten- 56
de; quia præsumitur laudũ nedum recte, sed etiam rite latũ, & sic præsumitur q̃ iustitia, & q̃ plene cognitis, & discussis omnibus. Bald. *cons.* 8. *in fi. lib.* 2. Alex. *cons.* 70. *col.* 2. *lib.* 2. Dd. *in c. Quintauallis. d. iureiur.* vbi Abb. † Restringe, vt non procedat hæc ampliatio, 57
qñ sentẽtia & laudũ esset latũ sine probationibus, & nulla concessa dilatione formali, licet tempus instantiæ, appellationis, vel reductionis esset relapsum; quia si est condemnatorium, adhuc nõ est exequendũ. Bald. *d. cons.* 340. *per tot.* vbi est casus, *lib.* 1. † Vi- 58
de tamen Alex. *cons.* 144. *Viso statuto. nu.* 7. *ver. fortius consuluit, lib.* 7.
qui dicit, q̃ imo arbitri, & arbitratores inter dũ præter omnẽ iustitiam grauant vnum, & alteri tribuunt quædam, vt experientia docet. † Declara; quia pro laudo præsumitur quoad ordinẽ iuris, 59
nõ tamen quoad merita causæ; & ideo licet arbitrator dicat sibi cõstare, nõ tamen in causa reductionis, tale laudũ probat id esse probatũ, q̃ asseritur; ideo onus probãdi incumbit ei, cui incumbebat ante laudum. Cuman. *d. cons.* 50. *n.* 4. *ver. & in hac quæstione.*
† Restringe; quia licet laudũ valeat, per q̃ aufertur ab vno, & da- 60
tur alteri ex causa pacis, si cõstat, q̃ ab vno abstulit, non expressa neq; probata causa pacis, præsumitur nullũ, & ex dolo potius, q̃
ex causa pacis. Socin. *cons.* 220. *n* 2. *lib.* 2. † Extẽde; quia magis præ- 61
sumitur pro laudo, & arbitramẽto, q̃ pro sentẽtia; quia petẽs reductionẽ probat iniquitatẽ, alias succũbit. Zabar. *cons.* 139. *n.* 10.
& seq. ver. venio ad secundum, q̃ est Salyc. & *cons.* 140. *n.* 8. *ver. in secundo,* quod est Card. Zabarel. † Contrarium videtur velle Cuman. 62
cons. 50. *Stante statuto, n.* 3. *ver. alioquin. vsque in fin.* vbi, q̃ cõmuniter nõ faciũt processum, ideo pro eis præsumitur. † Restringe; quia 63
non præsumitur pro arbitramento; quia nõ habet auctoritatem iudicis, sed trãsactionis; ideo nec facit præsumptionẽ inter alios. Cuma. *cons.* 23. *Primo sciendum in fi.* plenius Alex. *cons.* 119. *in fi. lib.* 2.
vbi, quod est quædam transactio, & in contractibus solemnitas extrinseca non præsumitur. † Contrarium, quod imo præsuma- 64
tur etiam pro laudo arbitratoris. Decian. *in c. quoniam contra. n.* 41.
vbi dicit magis * communem, *de probat.* Alciat. *de præsumpt. regul.* 3. *
præsumpt. 12. *in prin.* † Declara; quia non ita præsumitur pro laudo, 65
vel arbitramẽto, sicut pro sentẽtia iudicis; quia iudex iurat, eligitur à superiore, potestas eius ex publico est, quæ non cõcurrunt in arbitro, vel arbitratore. Ant. de Butr. *cons.* 24. *n.* 5. *ver. ad motiua.*
† Declara; quia præsumitur pro iudice, & sentẽtia, & pro laudo, 66
q̃ partibus præsentibus fuit lata, vel latũ, & transiuit in iudicatũ; secus si fuit lata parte absente, vel etiam si parte præsente, & pendeat appellatio, vel reductio; quia tũc nõ præsumitur pro iudice, neq; pro arbitro, vel arbitratore. Ant. de Butr. *cons.* 24. *n.* 6.
vbi late, & q̃ dicitur præsumi pro arbitro asserente, intelligitur quoad solemnia, nõ autẽ quoad decisoria. † Sed bene præsumi- 67
tur pro arbitramento in arbitrariis, puta in probatione; quia nedum præsumitur quoad iustitiam animi, sed etiam quoad iustitiam actus pro arbitramẽto in arbitrariis. Bald. *cons.* 32. *Tria sunt. in*
fi. lib. 4. Vide, *Arbitrator quis dicatur, & posit. Concl.* 449. *n.* 37. *& seq.*
† Declara; quia in tñ præsumitur pro sentẽtia, in quantũ cõcludit, 68
& nõ vltra, & ideo sentẽtia lata super restitutione rei pignoratæ, nulla factamẽtione de restitutione pretii, nõ propterea inducit liberationẽ pretii. Cuman. *cons.* 19. *Quidam nobilis. per tot.* † Amplia; 69
quia præsumitur pro sententia iudicis etiam inter alios, vt faciat aliqualẽ præsumptionem. Cuman. *cons.* 23. *circa fi. ver. secundo quia.*
† Declara; quia præsumitur pro sentẽtia, quoad illos, inter quos 70
est lata, non quoad alios legitime non citatos. Castr. *cons.* 99. *n.* 3.
lib. 2. † Amplia; quia in iis, quæ sunt voluntariæ iurisdictionis, in 71
quolibet actu præsumitur pro quocunq; magistratu. Bald. *consil.*
207. *circa prin. ver. si quæritur, vtrum, lib.* 3. † Extende; quia omnis 72
dolus, calumnia, & præsumptio mali dicitur abesse, vbi actus corã iudice, vel superiore fuit celebratus. Alex. *cons.* 64. *Circa præ-*
sentem. n. 2. *vers. & quia iniuste. lib.* 4. q̃ est Barbatiæ. † Sic multo ma- 73
gis præsumitur pro Principe; ideo licet consiliarii Principis non possint emere res subditorum; tamen de licentia Principis, vel cum præsentia Principis licite emunt; quia abest omnis suspicio.
Alex. *d. cons.* 64. *n.* 3. *lib.* 4. † Sic prorogatio instãtiæ, quæ est odiosa, 74
ad protelandas lites, si fiat à Principe, vel superiore, cessat omnis calumnia; quia lex cõfidit de superiore. Alex. *d. cons.* 64. *n.* 2. *in fin.*
& n. 3. *lib.* 4. vbi est casus super statuto Bononiæ. † Amplia; quia 75
in tñ præsumitur pro iudice, q̃ nunq̃ præsumitur cõtra iudicem, q̃ fecerit aliquid iniustum, vel illicitum, nisi quatenus hoc clare apparet; ideo si quis fecit carcerari suum debitorem prætextu, q̃
habuerit mandatũ à certo iudice gabellarũ, ad quẽ non spectet carceratio, nisi doceatur de mandato, non præsumitur. Bald.

conſ.212.Quidam prætenſo,in prin.lib.3. Alex.*conſ.77.Viſis.n.21.ver.in*
76 *iudice enim,lib.3.*vbi apoſtill *in ver.iudice,* dat concord. † Amplia; quia præſumitur ſolemnitas pro iudice, quando ipſe iudex enũtiauit in antiquis; item,quando ſentẽtia eſt lata præſentibus partibus,& non appellantibus; item parte citata,& non appellante; item,quando extat ſtatutum,quod præſumatur pro ſententia,& non poſſit dici de nullitate; item,quãdo cauſa eſt ſummaria,& de plano;item in decretis. Bald.*conſ.217. Reperitur ſententia,*
77 *per tot.lib.4.* † Extende; quia imo præſumitur appretium,& ſubhaſtatio in adiudicatione facta per iudicem, quãdo tempus cen-
78 tum annorum cucurrit. Affl.*deciſ.368.per tot.* † Extende; quia imo per poſſeſſionem continuatam per 30.annos ab eo, qui habet adiudicationem, præſumitur appretinm, ſubhaſtatio, & alia ſolemnitas ſententiæ iudicis, ita Rota *in deciſ.R.D.Cantuccij,nu.144.*
79 *lib.2.n.8.& ſeq.*vbi,quod procedit,etiamſi non enuntietur.† Amplia; quia præſumitur pro iudice etiam inquirente, quod bono
80 zelo inquirat. Bald.*conſ.246.Viſis actibus.2.lib.4.* † Amplia; quia præſumitur pro iudice, qui dedit tenutam rei, quod legitime il-
81 lam dederit. Bald.*conſ.399.Nec præſumitur,lib.4.in fin.* † Declara; quia licet præſumatur pro iuſtitia ſententiæ, quod ſit lata iuſte, maxime,ſi non eſt appellatum; tamen non præſumitur pro proceſſu,vel pro iuriſdictione,neque pro citatione, vel libello, litis conteſtatione,& aliis ordinatoriis iudicij; quia ſi negentur, debent probari ab eo, qui petit exequtionem ſententiæ. Bald.*d.*
82 *conſ.399.per tot.lib.4.* † Amplia; quia ſi ſtatutum diſponat,quod captura ſuſpecti non concedatur,niſi iudex prius detulerit iuramentum creditori,& iurauerit, & reperiatur relaxatum mandatum,& iuramẽtum præſtitum per creditorem, præſumitur commiſſio,licet mandatum non preſumatur.Bald.*conſ.374.Quæritur,*
83 *vtrum,in ſi.lib.4.* † Amplia; quia præſumitur pro captura à iudice data, quod ſit viſo inſtrumento debiti, maxime, quando enun-
84 tiatur. Caſtr.*conſ.19.Supradictæ exceptiones,in prin.lib.1.* † Extende idem,etiamſi non ſit enuntiata,quia licet non appareat, quod viderit inſtrumentum,ex actis; tamen præſumitur, quod viderit.
85 Caſtren.*d.conſ.19.in prin lib.1.*† Amplia;quia ſi iudex detulit iuramentum in ſupplementum, præſumitur pro inquiſitione facta per iudicem,quod eſſet locus delationi, & quoad perſonas, &
86 ad quantitatem. Fulg.*conſ.145.ver.ad tertium,quo quæritur.* † Amplia; quia præſumitur pro iudice, quod probe & legitime ſe geſſerit in officio, *l.1.C.de ſuſcept.lib.10.auth.vt nulli iud.§ ſuper hoc au-*
87 *tem.*quia probis viris creditur. Marſ.*in l.1.§.1.ff.de queſt.* † Amplia; quia præſumitur pro iudice circa habilitatem perſonæ, *l.Barba-*
88 *rius.ff.de offic.prætor.* † Extende circa facultatem,quando eſt iudex ordinarius, & facit publice officium,*d.l.Barbarius,* vbi plene Iaſ. maxime *in ſi.ff.de offic.prætor.* Maſcar.*lib.2.de probat.concl.648.n.69.*
89 † Et ideo ſi quis exerceat ſe pro iudice, ſeu locumtenente, præſente, & ſciente ſuperiore, qui poteſt illum deputare iudicem ordinarium,vel locumtenentem, probatur mandatum, Affl.*de-*
ciſ.308.Franciſcus Ferrarius,nu.7.ver.tertio ad idem. Alex.*conſ.1 in fin.*
90 *lib.2.*Gram.*deciſ.36.n.26.& 27.* † Idem in delegato ab ordinario; quia ſi præſente, & tacente ordinario gerit ſe pro ſuo delegato,
91 præſumitur delegatio,& inducitur, Affl.*d.deciſ.308.n.8.* † Extende;quia ſi præſumitur pro vno iudice,multo magis pro pluribus
92 iudicibus facientibus actum. Gram.*deciſ.36.n.28.* † Amplia;quia preſumitur pro ſuperiore,& Epiſcopo inſtituente preſentatum, quod ſit præſentatus clericus,& habilis. Socin.*conſ.258.nu.2.ver.*
ſecundo infertur,lib.2. Vide Socin.*reg.13.Sententia in dubio præſumitur*
*iuſte lata.*vbi ponit octo fallentias: prima eſt,ſi à delegato: ſecunda,quando non tranſiuit in iudicatum: tertia, quando quis appellat ad ſui cõmodum:quarta,ſi vult reſtitui in integrum:quinta,in interloquutoria:ſexta,ſi apparet de iniuſtitia:ſeptima,ſi victor dixit eſſe iniuſtam: octaua etiam in iudice ordinario,quan-
93 do eſt ſpecialis,prout ad feuda. † Limita; quia non præſumitur pro ſententia,neq; pro iudice,quãdo fuit appellatum, commu-
* nem * dicit Dec.*in c.quoniam contra.nu.32.de probat.* Alex.*conſ.105.*
lib.5. Bald.*in l.1.col.1.C.ſi aduer.credit.& in l.ſi præſes.in 1.q. C.quomodo*
& quando iudex. Alex.*conſ.2.lib.2.* Rom.*conſ.479.nu.2.* Iaſ.*in l.1.§.ſi*
94 *quis procurator.n.13.ff.ſi quis ius dicenti non obtemper.*† Limita,quia nõ præſumitur pro ſententia, quando producuntur acta, ex quibus apparet de iniuſtitia ſententiæ. Crauet.*conſ.290.col.antepen.ver.ſi-*
militer videmus. Bellam.*deciſ.89.de re iudic.* Vide Maſcard.*Concl.35.*
Aſſertioni iudicis, vbi,quod acta non præſumuntur,niſi exhibean-
95 tur,niſi in antiquis,vel aliis caſibus ſpecialibus. † Extende; quia multo minus præſumitur pro iudice, quando manifeſte conſtat ſententiam eſſe iniuſtam;quia ceſſat præſumptio in claris,veluti ſi pro vulnere ſimplici condemnauit vulnerantem etiam contumacem vltimo ſupplicio. Alexan.*conſ.77.Viſis.n.3.& ſeq.lib.3.*vbi plena apoſtil.*in ver.nulla.* † Contrarium, quod imo præſumatur pro ſententia,& iudice,licet ſit appellatum,Dec.*d.c.quoniam con-*
tra.n.32.& ſeq.de probat. † Declara; quia etiam quod præſumatur pro ſententia, & pro iudice, non obſtante appellatione; tamen non transfertur onus probandi in aduerſarium. Dec.*d.c.*
quoniam contra,n.32.in fin.ver.vltimo non obſtat,& in prin. vbi multos allegat. † Extende,etiamſi ſententia ſit ſuper cenſuris; quia nec ea non præſumitur,ſi eſt appellatum, Alex.*conſ.119.Quæritur,in fi.*
lib.2. † Reſtringe limitationem,vt non procedat in ſententia lata per iudicem in iis,quæ arbitrio iudicis commiſſa ſunt; quia appellans debet probare. Fel.*in d.c.quoniam contra.n.32.ver.hanc con-*
cluſionem,de probat. † Limita; quia non præſumitur pro iudice, neq; arbitro, vel arbitratore circa deciſoria, niſi probentur acta; ſecus circa ſolemnia,ſi de eis atteſtetur, & hoc, quãdo ſententia vel laudum fuit latum cõtra abſentes, & idem,ſi eſt latum contra præſentes, quando pendet appellatio, vel reductio, plene Ant.de Butr.*conſ.24.n.6.*vbi late. † Limita; quia licet præſumatur pro iudice & ſententia circa ſolemnitatem intimationis ipſius ſententiæ,quæ potuit interuenire; ſecus eſt circa alia præambula,etiamſi Notarius enuntiaret in ſententia; quia ipſi non creditur. Ant.de Butr.*d.conſ.24.n.6.circa fin.ver.ſienim in alia.* Gabr.*com concl.4.de ſentent.* † Limita; quia quando ſententia vel decretum iudicis fuit in contumaciam, non præſumitur pro eo, neq; creditur verbis aſſertiuis iudicis, ſed debet probari citatio & relatio facta in actis, vt iuſtificetur contumacia. Abb.*conſ.1.*
Arbitror.col.2.ver.corruit denique.lib.2.† Limita; quia non præſumitur pro iudice,neq; pro eius ſententia, quãdo ex breuitate temporis conſtat, quod non adhibuit cauſæ cognitionem. Per. de Anch.*conſ.36.n.5.ver.ex quo conuincitur.* Curt.*conſ.46.* † Extende, vt per Gabr.*lib.2.tit.de ſent.concl.4.n.14.& 20.* † Limita; quia licet præſumatur pro ſententia & decreto iudicis; intelligitur ſi qualitates & alia requiſita concurrant, alias non. Dd.*in l.ſi cui pœna C.*
de ſeruis fugit. Rom.*conſ.499.Statutum.* † Limita; quia ſi decretum iudicis interponitur ex vna cauſa, non extenditur ex alia non expreſſa; quia ſi ex non expreſſa oriatur præiudicium, non præſumitur iudex alteri damnum facere voluiſſe.Bald.*conſ.371.n.5.*
ſuper eo.lib.3. † Limita; quia ſi laudum dicitur latum extra cõpromiſſa, nõ præſumitur pro laudo, ſed probare debet, qui laudum allegat, Ang.*conſ.218.Viſa narratione,col.pen.*† Limita;quia nõ præſumitur pro iudice, neq; pro ſentẽtia criminali lata ſuper inquiſitione obſcura, & ſic ſuper libello inepto. Bald.*conſ.231.Poſito*
certa pars,lib.4. † Limita; quia non præſumitur pro iudice, neque pro eius ſententia, quoad tertios, nec contra illos, qui non fuerunt in iudicio. Caſtr.*conſ.169.n.1.in ſi.lib.2.*† Ratio, quare pro iudice præſumatur, quod nõ fecerit aliquid iniuſtum, vel damnoſum alicui, eſt, quia ita iurat iudex, *in authen iuſturan.quod præſente*
ab iu.§.æquus. Bald.*d.conſ.371.n.5.lib.3.ver.ſuper eo enim.* & idem dicit Ant.de Butr.*conſ.24 n.5.* vbi etiam addit; quia eligitur à Principe,& eſt perſona publica. Vide Anton.Gabr.*lib.2.tit.de ſuent.*
Concl.6.Sententia diffinitiua præſumitur iuſta. Vide plene Maſcard.*a*
Concluſ.35. Aſſertioni iudicis & Notarij ſuper actis quomodo credatur, in
non, vbi ponit regulam negatiuam, non præſumi acta iudicialia, niſi appareant, & quando ſecus. Vide, *Sententia operatur nulla*
Concl.180.

Præſumitur pro inſtrumento quoad multa. Conc.622.

INSTRVMENTVM † regulariter habet tres præſumptiones pro ſe: prima eſt,quod ſit verum: ſecunda,quod ſit ſolemne: tertia, quod ſit rogatum de mandato partium. Bald.*conſ.39.*
ponitur,quod.lib.3. vbi, quod niſi inducatur contraria probatio, pro inſtrumento eſt iudicandum. † Amplia; quia licet,ſi detur de ſimulatione contractus, in conſequentiam tollatur effectus inſtrumenti; tamen ſimulatio contractus non arguit ſimulationem inſtrumenti, quia ſimulatio contractus non præſumitur, etiam ſi non ſit ſolemniter factum.Fulgoſ.*conſ.161.in cauſa Lucchi.num.1.*
ver.adſunt præterea, vbi loquitur in inuentario, & dicit præſumi eo, & quod poteſt deferri iuramentum in ſupplementum, & quod poteſt de ferri iuramentum in ſupplementum, etiamſi deficiat integra ſolemnitas. † Et quod præſumatur pro inſtrumento, videlicet quod ſit ſolẽne, & contineat veritatem. Bald.*in c.1.§.ſi inſtrumentum.de notit.feud.& in l.1.col.fin.q.9.C.*
de teſtam. Iaſ.*in l.ſciendum.n.8.ff.de verb.oblig.* Alciat.*reg.3.præſumpt.*
13.*n.9.* Dec.*conſ.36.col.3.in fin.n.5.& 6.* † Et ideo donec contrarium probetur, illi ſtandum eſt. Bart.*in l.1.§.ſi quis negat.ff.*
quemadmod.teſtam.aper. Vide, *Inſtrumentum*
probat, & dicitur probatio probata.
Concl.237.

Præsumitur ex præsenti in præteritum, & econtra, & quando secus. Concluſ. 623.

1 PRÆSENS † actus & factum informat & declarat præteritum; quia ſubſequentia declarant præcedentia, *l. qui adulterij.*
2 *C. de adulter.* † Econtra præteritum facit præſumere, & informat præſens. Fed. de Sen. *conſ. 7. Quidam vſurarius. n. 3. ver. nam ſicut præſens. & n. 5. ver. continuatio.* vbi vult, quod vſurarius ſemel manifeſtus, qui fecit teſtamentum præſtita cautione ſolemni de vſuris reſtituendis, efficiatur inteſtabilis, & quod teſtamentum non valeat, ſi perſeuerauit poſtea in vſuris, licet non manifeſte; quia
3 ſatis dicitur manifeſtus per continuationem. † Contrarium tenet Ang. *conſ. 10. In cauſa prædicta. n. 10. ver. & ſuper hoc.* vbi, quod in iſtis momentaneis ſemel vſurarius manifeſtus non præſumitur
4 vſurarius manifeſtus tempore teſtamenti, vel mortis. † Amplia; quia filius, qui poſſedit bona paterna, præſumitur illa poſſediſſe per 10. annos, & vſq; ad mortem, ſi non probatur interruptio.
5 Bald. *conſ. 12. in fin. n. 11. ver. quæritur, vtrum. lib. 1.* † Extende, vt procedat, etiamſi alius medio tempore poſſederit inſcio filio; quia præſumitur ſaltem ciuiliter poſſediſſe. Bald. *d. conſ. 12. in fin. n. 11.*
6 *lib. 1.* † Amplia; quia inimicitia capitalis præſumitur durare, & ideo ex præterito præſumitur in præſenti; ſecus, ſi eſt ex leuitate animi, vel ex leui cauſa. Bald. *conſ. 176. Cæcilia receſſit. n. 3. ver. ſcien-*
7 *dum eſt. lib. 1.* † Amplia; quia dominus olim, præſumitur dominus hodie; quia dominium à nobis non abdicatur ſine facto noſtro. Maſcard. *Concl. 550. Dominus.* vide eum; quia allegat etiam tenea-
8 tres contrarium. † Amplia; quia ex præterito præſumitur de præſenti in iis, quæ non variantur de facili. Bald. *conſ. 52. Literis auctori-*
9 *tate. n. 2. lib. 5.* † Reſtringe in diuitiis, & capitali; quia non ſequitur, habuiſti diuitias, & tantum capitale; ergo habes de præſenti; quia in vniuerſalibus regula non procedit. Alex. *conſ. 47. nu. 10.*
10 *lib. 1.* † Amplia in poſſeſſione; quia poſſidens hodie præſumitur poſſediſſe in præteritum, prout exiſtens in quaſi poſſeſſione libertatis præſumitur liber & transfert poſſeſſio de præſenti onus probandi contrarium aſſerenti. Alex. *conſ. 16. nu. 3. ver. nec prædictis*
11 *obſtat. lib. 5.* † Declara; quia ex poſſeſſione de præſenti non præſumitur poſſeſſio de præterito certi temporis requiſita, puta centum annorum, puta habens priuilegium centum annorum præteritorum, quod habeat iuriſdictionem in bonis, quæ poſſidet, ſi hodie poſſidet aliqua bona, & velit habere iuriſdictionem, quaſi ea poſſederit de tempore priuilegii, non præſumitur, ſed debet probare, niſi concurrant coniecturæ, quod poſſederit. Alex. *d.*
12 *conſ. 16. In cauſa, & lite. n. 2. & ſeq. lib. 5.* vbi *nu. 3.* dicit multo magis, ſi de præſenti etiam non poſſidet. † Declara; quia non procedit, quando requiritur qualitas poſſeſſionis antiquæ, vt ſi agatur, quod quis ſoluere debeat pro omnibus bonis tali tempore poſ-
ſeſſis, non autem de poſtea quæſitis; quia an ſpecter actori, vel
13 reo probare, attenditur coniecturæ, & id, quod fuit ſolitum, ſi apparet, ſin minus, quæſtio eſt dubia. Bald. *conſ. 263. Treſ ſententiæ.*
14 *lib. 2.* vbi recitat opiniones pro vtraq; parte. † Extende in eo, qui de præſenti eſt ſtatuliber; quia præſumitur etiam in præteritum liber. Alex. *conſ. 75. in fi. n. 19. lib. 5.* † Amplia in ſtatu rei; quia in eo
ſtatu, quo res de præſenti eſt, præſumitur fuiſſe in præteritum etiam antiquo tempore, quando ſtatus præſens poteſt conuenire ſtatui de præterito; ideo bona culta de præſenti, & quæ propterea non ſunt vacantia, fuiſſe talia, præſumuntur etiam de præte-
rito. Franc. Aret. *conſ. 15. Reuerendiſſime Pater. n 3. ver. & licet non poſſit.*
15 allegat Bald. *in l. ex perſona. circa prin. C. de probat.* Alex. *conſ. 92. Viſo.*
n. 24. lib. 5. † Extende; quia fatuus de præſenti poteſt præſumi fatuus etiam in præteritum, niſi doceatur de ſana mente; quia ſtatus fatuitatis poteſt conuenire cum ſtatu originis. Alex. *conſ. 92.*
Viſo. n. 23. & 24. ver. præterea. lib. 5. vbi apoſtil. *in ver. præſenti.* citat Al-
16 ciat. *de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 26.* † Reſtringe, quando præſens ſtatus habet contra ſe veritatem alicuius præcedentis ſtatus. A-
17 lexan. *conſ. 81. In cauſa, & lite. n. 3. lib. 7.* † Amplia; quia doctus, vel ſciens de præterito affirmatiue præſumitur doctus de præſenti; ſecus eſt in negatiua, quando interceſſit tempus condignũ. Bald.
d. conſ. 52. n. 2. lib. 5. & quod ſciens de præterito, præſumatur ſciens de præſenti. Dyn. *conſ. 53. Quæſtio talis eſt, cauetur ſtatuto. nu. 6. ver. q*
autem in propoſito. quod eſt Accurſii, Laur. de Rampon. & Dyni.
18 † Amplia; quia deſcendens, qui diu poſſedit bona, quæ nõ probantur ex nouo titulo in eum peruenta, præſumptionem habet, quod bona fuerint aſcendentis, qui de bonis ſuis diſpoſuit, & ideo nepos poſſidens præſumitur poſſidere bona aui ſui. Fulg.
19 *conſ. 145. Quoniam plurima. col. 2. ver. rurſus & hoc.* † Extende maxime, quando pars eorundem bonorum probatur eſſe eiuſdẽ aui;
20 quia cætera quoq; præſumuntur. Fulg. *d. conſ. 145. n. 2.* † Extende, quod fama concurrit; quia tunc fama in iis, quæ de facili non poſſunt probari, plus quam ſemiplene probat. Fulg. *d. conſ. 145. in*
prin. † Extende; quia quod dicitur de deſcendente, idem dicitur 21
de hærede; quia ſi bona poſſidentur per eum, qui dicit ſe hęredẽ fideicommittentis, præſumitur, quod fuerint in bonis defuncti; & concurrentibus coniecturis, prout inuentarium etiam non ſolemne, & teſtibus ſingularibus fit probatio. Fulgoſ. *conſ. 161. In*
cauſa Iacobi. in prin. † Amplia; quia ſi teſtator ſemel poſſedit tem- 22
pore vitæ ſuæ, præſumitur etiam tempore mortis poſſediſſe. Vide, *Fideicommiſſo qualiter bona probentur ſuppoſita. Concl. 279.* Vide ſupia, *Poſſeſſio quando præſumatur continuata, vel non. Concl. 417.* Vide, *Hereditatis petitione agens quid probare, vel narrare debeat. Concluſ. 32.*
† Extende; quia is, qui olim poſſedit, præſumitur hodie poſſide- 23
re, & niſi cõtrarium probetur, quod alius poſſideat, & poſſeſſio recẽs præſumitur clandeſtina. Ang. Aret. *conſ. 18. Ioannes. col. 3. ver.*
ſecundo allegatur. † Extende; quia imo etiamſi alius poſſideat nũc, 24
vel medio tempore, adhuc tamen is, qui poſſedit, primo præſumitur ciuiliter poſſidere. Ang. Aret. *conſ. 19. Videtur omnino. nu. 19.*
ver. nec etiam obſtat, & ver. aduertas tamẽ. † Amplia; quia is, qui ſemel 25
habuit libros, præſumitur etiam de præſenti habere, niſi ille probet contrarium; ideo poteſt condemnari ad exhibendum, ſi non exhibet, vt teneantur exhibere. Caſtr. *conſ. 300. Ad bene examinan-*
dum. in 4. dub. lib. 1. Alex. *conſ. 58. Circa primum quæſitum. col. fi. lib. 1.* A-
ret. *conſ. 120. col. fi.* Socin. *conſ. 190. col. 3. ver. ſecundo poſito. lib. 2.* † Am- 26
plia; quia ex præterito præſumitur in futurũ; ideo exemptus pro præteritis habet præſumptionem pro exemptione in futurum. Caſtr. *conſ. 318. Viſo, & examinato. col. 3. in prin. lib 1.* vbi dicit, quod præſumitur de præterito in præſens & futurum, vbi apoſt. *in ver.*
præſens. † Limita; quia ex præſenti non præſumitur in præteritum 27
in iis, quæ per diſcurſum ætatis & temporis eueniunt etiam nobis inuitis; vnde quis hodie viri potens, vel potens nõ præſumitur in præteritum etiam ad validitatem matrimonii, quando repugnat præſumptio iuris, vt quia ante non habuiſſet 14. annos completos. Gemin. *conſ. 24. n. 9. ver. per præmiſſa.* † Extẽde in ætate, 28
& ſimilibus, quæ temporis curſu mutantur; quia de præſenti nõ præſumitur in præteritum, Apoſtil. *ad conſ. Dyni 53. ſub n. 6. in ver. de*
præſenti. vbi late concord. allegat. † Extende in confinibus; quia 29
quæ de præſenti ſunt, non præſumuntur eadem confinia de anti-
quo, niſi probentur. Alex. *conſ. 16. In cauſa, & lite. n. 18. ver. reſpondeo*
aliter. lib. 5. † Extẽde generaliter in omnibus qualitatibus funda- 30
tis in certo tempore; quia debet probari tẽpus; ideo qui allegat ſtatutum ad infringendum aliquid præteritum, debet probare, ſi negatur, quod ſtatui ũ eſſet de illo tempore. Alex. *d. conſ. 16. n. 31.*
ver. nam qui ſe fundat. lib. 5. † Sic Notarius probatus de præſenti nõ 31
præſumitur in præteritũ fuiſſe Notarius, niſi probetur; quia qui ſe fundat in tempore, oportet quod limitate probet de tempore.
Alex. *conſ. 97. Viſo proceſſu. n. 5. & ſeq. lib. 7.* † Sic teſtes recepti in cõ- 32
tractu, qui dicantur approbati à partibus tempore contractus, ſi tempore examinis eſſent coloni, vel familiares producentis, nõn prælumerentur fuiſſe tales tempore receptionis, niſi probetur.
Alex. *conſ. 191. Viſis nouis. in prin.* maxime *n. 2. lib. 7.* vbi, quod qualitas, quæ non poteſt eſſe à principio tempore natiuitatis, ſi eſt
de præſenti, non præſumitur in præteritum, niſi probetur. † Sic 33
producẽs inſtrumentũ cenſetur approbare cõtenta in eo omnia à die productionis, non autem, quando continet factũ alienum, ſecus, ſi factum proprium. Alex. *conſ. 76. n. 10. lib. 7.* † Sic fama à 34
certo tempore, & citra, quod quis ſit vſurarius, non probat vſurarium ante famam ad annullanda inſtrumenta præcedentia. Alex. *conſ. 184. Viſo proceſſu. n. 12. ver. ſed fama ſuperueniens. lib. 7.* vbi apoſtil. *in vir. arguit.* citat concord. & dicit Alex. quod iſtud procedit; quia qualitas vſurarii non ineſt natura, quia nullus naſcitur vſu-
rarius. † Sic conſtitutio Synodalis, quod omnia inſtrumẽta vſu- 35
rarii ſint nulla, debet intelligi de inſtrumentis à die, quo probatur vſurarius, nõ ante, quod dicit notatu dignũ. Alex. *d. conſ. 184.*
n. 12. lib. 7. † Sic etiam dicimus de clerico; quia non ineſt à natura, 36
& clericus hodie, non præſumitur clericus ante; quia non ineſt à natura. Boer. *deciſ. 171. n. 14. in fi.* & quod dicitur de clericatu, idem eſt de notariatu, & ſimilibus. Rol. à Valle *conſ. 32. in prin. n. 3. lib. 2.*
Ctauct. *conſ. 484. n. 7.* plenius *conſ. 498. n. 4. & ſeq.* † Limita; quia ſi 37
tu locas aliquam rem nomine meo hodie, & ego ratũ habeam, non præſumetis retro poſſediſſe nomine meo. Bald. *conſ. 12. Qui-*
dam d. Matthæus. in fi. ver. vltimo quæritur. lib. 1. † Limita; quia ex præ- 38
terito nõ præſumitur in præſenti, quando alia præſumptio contraria concurreret, exemplum, probatur beneficium iuris patronatus fuiſſe deuolutum iam decem annis, nõ tamen præſumitur, ſi poſt multos annos ordinarius illud cõtulit ad præſentationem patroni; quia potius præſumitur, quod fuerit poſt deuolutionem

collatum,& deinde iterum vacauerit; quia præsumptio pro ordinario facit cessare aliam præsumptionem. Gemin.*cons.38.nu.1.*
39 *& seq.ver.sed vt apparet.* † Extende limitationem,vbi alia præsumptio scripta in iure se opponit; nam probatio, quod quis esset decoctus de præterito,non arguit de presenti;quia quilibet presumitur acquirere, Petr.de Anchar.*cons.5.n.7.& 8.ver.ad hoc dico.*
40 † Limita igitur; quia circa paupertatem præteritam non præsumitur in præsenti; quia res variari solet, & quis præsumitur acquirere.Pet.de Anchar.*d.cons.5.n.7.& 8.ver.ad hoc dico.* Alex.*cons.*
75.*Videtur,in fi.n.19.lib.5.* vbi reddit rationem;quia quis presumi-
41 tur lucrari.† Restringe in casu contrario;quia pauper de præsenti,& non soluendo, præsumitur etiam in præteritum pauper, & non soluendo propter eandem rationem; quia præsumitur acquirere.Alex.*cons.16.In causa,& lite.nu.3.lib.5.* vbi apostil.*in ver.sol-*
42 *uendo.* † Limita in scientia; quia is, qui cum titulo possedit tantum tempus, quod præscripsit, licet cõfiteatur hodie scire rem fuisse alienam;tamen non præsumitur scisse in præteritum;imo presumitur ignorasse bonam fidem. Bald.466.*Considerandum est,lib.*
43 *5.in fi.* est tex.& gl.*in c.fi de præscr.in gl fi.* † Extende;quia præsumptione dispensationis obtentæ completa per 30.annos non tollitur ipsa præsumptio per cõtradictionem particulatem factam post; quia non tollit effectum præsumptionis completum, ita
44 Peregr.Fab.*decis.109.lib.2.& decis.43.lib 3.*† Extende;quia si completa prescriptione Princeps abrogaret omnes leges inducentes prescriptionem, non cessaret propterea prescriptio,quæ habuit complementum,& effectum. Crauet.*de antiq.temp.in 4.par.n.35.*
45 *fol.*189.† Contrarium videtur velle Anch.& male,vt credo,*cons.*
46 409.*n.6.* † Extende;quia si præsumptio inducens actũ solemne est completa per 30.annos, vel aliud tempus à lege inductum, non cessabit per contradictionem, vel turbationem causatam post completam prescriptionem; quia dicitur acquiri ius in illo vltimo momento;quod retrotrahitur ad initium,ita Angel.*cons.*
47 318.*Dictus punctus.* † Limita, quando præsens status habet contra se alicuius temporis præteriti necessariam veritatem; quia tunc de præsenti non presumitur in præteritum. Alex.*d.cons.75.in fin.*
48 *lib.5.* † Limita in his,quæ sunt momentanea; quia si non habent effectum successiuum (prout in eo,qui vno tempore fuit vsurarius manifestus) non præsumitur manifestus durare. Ang.*d.cons.*
☞ 10.*n.10.& seq.* Vide,*Possessio an præsumatur continuata,vel non. Concluſ.*417.

Præsumitur actus factus ab eo, qui commodum sentit. Concluſ.624.

1 PRÆSVMITVR † in dubio actus factus ab eo,qui commodum ex eo reportat;quia extranea persona nunquam intelligitur in actu.Oldr.*cons.136.Quod ex productis.n.5.ver.non obstat,quod*
2 *aduersarij.* † Et pactum præsumitur appositum ab eo,ad cuius fauorem tendit.*l.cum manu fata,in 2.responso.ff.de contrahen.empt.* Olo-
3 drad.*d.cons.136.num.5.ver.non obstat,quod aduersarij.* † Amplia;quia ratione commodi & vtilitatis præsumitur in dubio actus factus ex dolo,quando gerens sentit commodum. Bal.*cons.250.In quæ-*
4 *stione Domini Milan.n.9.ver.ex quo sequitur.lib.1.* † Et præsumptio doli facilior redditur ex commodo,quod quis reportat. Fulgos.
5 *cons.173.In causa inquisitionis,col.3.ver.ex lucro namque.* † Amplia ratione obligationis;nam Hospitale constructum, si non apparet, à quo fuerit ædificatum, præsumitur ab eo, qui erat obligatus, *l.cum seruus.ff.de verbor.oblig.* Bald.*cons.*378.*Sequitur aliud.n.2.ver.sed*
☞ *hic restat videre. lib.1. & cons.*309.*Proponitur, quod Hospitale.nu.5.ver.*
6 *porro si dubitatur.lib.3.* Vide Mascard.*Concl.*715.*Communia expensa-*
rum.n.13.& seq. vbi plura. † Extende idem in Ecclesia patronata; quia præsumitur ædificata ab hærede, cui testator mandauit, q. construeret,& dotaret. Abb.*cons.*54.*Videtur primo,n.2.ver.sed ius nõ*
7 *obstat antibus,lib.1.* vbi,quod Ecclesiæ non nascuntur, & necessario ab obligato præsumuntur constructæ. † Amplia;quia ædificium in dubio præsumitur factum à domino fundi. Bald.*d.cons.*309.*n.*
5.ver.porro si dubitatur.lib.3. Extende; quia expensæ præsumuntur factæ à possessore fundi,vel rei,in qua est expensum. Mascard.*d.*
☞ *Concl.*715.*num.*12.*& seq.* Vide,*Possessio operatur multos effectus.Concl.*
8 428.† Extende;quia Ecclesia præsumitur ædificata ab eo populo,& ab illis parochianis, in quorum populo est sita, vel in quo-
9 rum vicinia reperitur.Mascar.*Concl.*587.*Ecclesiasticæ res.n.3.* † Item ab eo, cuius erat cura,& onus,quod fieret. Bald.*d.cons.*309.*nu.5.*
10 *lib 3.*allegat Bartol.*in l.cum seruus.ff.de verb.oblig.* † Amplia;quia si acta iudicialia perierunt,& fuerunt lacerata, præsumitur contra eum,contra quem acta lacerata faciebant. Castr.*cons.66.in fi.ver.*
11 *resultat etiam,lib.2.*allegat in arg.*l summa.* §.1.*ff.de pecul.* † Amplia; quia subditus præsumitur de mandato domini deliquisse, quando delictum affert commodum domino, & potuit prohibere, & non prohibuit.Bero.*in c.1.de offic.deleg.n.61.* † Amplia;quia datum Ecclesiasticis bonis præsumitur à communitis Prælati eiusdem Ecclesiæ,quos alimentat. Mascard.*Concl.*587.*n.2.*

Præsumitur actus factus ab eo, ad quem cura spectabat. Concl.625.

PVPILLVS † si reperiatur alimentatus, & ignoretur,à quo, præsumitur à tutore,ad cuius curam hoc spectabat. Roman.
*cons.*353.*Quoad primum,n.2.ver.ad idem,* allegat text.*in l.2.C.de alim.*
pupill præstan. Vide Concl.prox.præced.*n.9.* Vide Mascard.*Con-*
*clus.*734 *Factum an præsumatur,quod de iure erat faciendum.*

Præsumitur actus factus ab eo, cuius impensa ad actum interuenit. Concl.626.

SVPPLICATIO † præsumitur expedita,& porrecta ab eo,ad cuius instantiam cantat, quando cum impensa fuit registrata,& expedita. Ang.*cons.*326.*Ex themate,& actu.n.5.ver.qui quidem*
testes. † Extende,vt procedat etiam ad effectum faciendi incidere supplicantem in pœnam tanquam contrauenientem, quando concurrunt probationes aliæ, quæ etiam non sufficerent de per se;quia multum adiuuat expensa in expeditione facta. Ang.
*d.cons*326.*n.5.ver.super quinto.* Vide, *Mandatum non præsumitur,pro*
*probetur,& quando secus.Concl.*32.

Præsumptiones plures quando requirantur, & quando vna sufficiat. Concl.627.

REGVLARITER † vbi agitur de iudicando ex præsumptionibus,requiruntur plures præsumptiones, & vna non sufficit. Crauet.*cons.*57.*n.5.ver.quinto respondeo.* † Et duæ præsumptiones faciunt semiplenam probationem. Vide Rom.*cons.*127.
Posito,quod colum-ver.aut enim fama. † Limita, quando agitur de transferendo onere probandi. Vide infra, *Præsumptio operatur*
*multa,& quæ. Concl.*634.

Præsumitur quis acquisiuisse de suo proprio, non de alieno,& quando secus. Concl.628.

FRATER † habens in communi bona paterna cum aliis fratribus,& aliquid nomine proprio acquirens, si erat persona industriosa, & alii fratres non sunt industriosi, præsumitur acquisiuisse ex industria sua; ideo aliis non communicat. Roman.
*cons.*3.*Viso themate,per tot.Instit.per quas person.nob.acquir.* Sajanus *li-*
beri. & latius *cons.*346.*In hac causa,n.16.ver.quoad octauum.* vbi licus,si nihil habet, neq; industriam. † Amplia,vt in dubio res acquisita etiam nomine communionis, præsumatur ex pecunia acquirentis, ita vt non agant alii communione ad rem nomine communi emptam,nisi pretium restituant.*l.2.C.pro socia.* Rom.
*d.cons.*3.*ver.item hoc dicendum,* vbi hoc dicit maxime,si coniunctæ personæ nomine acquiratur, secus si nomine extranei; quia tunc ex pecunia extranei præsumitur. Bald.*cons.*87.*Patruus,*
in fin.lib.1. † Extende in omni acquirente pro alio, seu nomine alterius, vel pro persona nominanda; quia præsumitur de illo acquirere; ideo persona nominanda, vel cuius nomine emitur,
Empitio pro-
netur pretium restituere,si vult habere rem. Vide, *sona nominata,vel nominanda valet,& qualiter.Concl.*132. † Extende,
quia in dubio emens censetur emere de sua pecunia propria, ideo res empta efficitur sua. Bart.per illum text.*in d.l.2. Cap.*
*cio.*Bald.*in l.pen.C.si quis alteri vel sibi.* Roman.*cons.*3. Alex.*cons.*78.
*Discussis iis,col.1.circa fin.lib.2.& cons.*152.*lib.7.* Corn.*cons.*79.*Cra-*
primum.col.2.circa fin.lib.1. Bertrand.*cons.*258.*n.2.lib.3.* Dec.*cons.*
col.fin.in prin. Ruin.*cons.*199.*lib.2.* & est text.*in l.magis.ff.de solution.*
& in l.sed & si pupill. §.1.*ff.de negot.gest.* † Declara; quia talis præsumptio cessat, vbi constat de veritate in contrarium etiam ex coniecturis.Bald.Ang.& Salyc.*in l.qui aliena.C.si quis alteri,* nisi quæ coniecturæ maxime operantur, considerata qualitate personarum,& verisimilitudine. Bald.& Salycet.*in l.parvum.ad l.C.*
communia vtriusque iud. † Restringe igitur,quando frater nomine suo emit,puta domum,illam postea accatastrauit in libro Communis nomine omnium fratrum, & onera ab omnibus vt de re communi fuerunt soluta, & si laudum feratur super diuisione talis domus, non audiretur emens, si vellet reclamare laudum tanquam iniustum,& dicere, quod sit sua,& quod ex sola accatastratione communi nomine facta cum solutione onerum de communi efficiatur communis. Bartol.*in l.pura. C. de omni agro*
deserto,lib.11. Bald.*in l.censualis. C. de donat.* Roman.*consil.29.col.*
lum.3. Deci.*consil.21. numer.10.* † Amplia; quia filius familias non præsumitur acquisiuisse ex bonis patris, sed ex bonis suis. Federic. de Sen.*consil.57. versicul. super secundo, & sup-*
cul.super tertio. † Amplia; quia patruus præsumitur emisse de suo

suo proprio, non de communi inter eum, & neptem pupillam, nisi contrarium appareat. Bald. *cons.87. per tot. lib.1.* † Amplia; quia maritus acquirens nomine suo, & vxoris, vel nomine vxoris, præsumitur de suo acquirere, nisi contrarium probetur; ideo tenetur vxor restituere pretium. Rom. *cons.274. Dicta mater. in prin.* Vide, *Maritus acquirens pro vxore, quando vxori acquirat, & qualiter vxori debeatur. Concl.92.* † Amplia; quia quilibet emens simpliciter, præsumitur emere nomine suo, & de sua pecunia. Rom. *d. cons.274.* vbi apostil. *in ver. præsumitur*, citat infinitos concord. † Extende, vt procedat, etiamsi aliena quis administraret; quia in dubio de suo præsumitur acquisiuisse, non de alieno, quando habet patrimonium, vel negotiationem. Rom. *d. consil. 274. in fin.* & plenius *cons.346. n.16 & seq.* vbi secus, si nihil habet, neq; exerceat se in aliqua negotiatione, vel arte. † Limita multis casibus, de quibus infra Concl. prox. seq. Vide, *Socius acquirens, an suo nomine, vel societatis acquirere præsumatur. Concl.290.* Vide, *Acquisiuisse an quis præsumatur de suo, vel de alieno. Concl.443.*

Præsumitur quis de alieno acquisiuisse multis casibus. Concl. 629.

FILIVS † nullius artificii, & malæ conuersationis, præsumitur omnia acquisiuisse ex bonis paternis, & idem in fratre, vt præsumatur de bonis communibus. Specul. *tit. de iudic. §. sequitur videre. n.12. in fin. §. sed si mala conuersationis.* & *num.13.* dicit, quod si non habet industriam, vel artem, præsumitur de bonis communibus, vel paternis acquirere. Rom. *cons.346. In hac causa Basilien. in fin. n.20. ver quarto ad idem.* vbi late. † Vxor præsumitur acquisiuisse de bonis mariti, *l. Quintus. ff. de donat. inter vir. & vxor.* Specul. *tit. de iudic. § sequitur videre. nu.13. ver. sicut alias.* Rom. *cons.159. Super eo. n 5. & cons.346. n.17 ver. primo ex eo.* Vide, *Vxor præsumitur acquisiuisse ex bonis mariti, & quando secus. Concl.394.* † Emens aliquid nomine extranei, præsumitur de pecuniis eius, cuius nomine emit, quando ille est extraneus, *l. super hypothecis. C. de pignor.* secus si proconiuncto acquiratur. Rom. *cons.3. ver. item hoc dicendum.* † Thesaurarius fisci præsumitur acquisiuisse ex bonis fisci, nisi aliud constaret ex inuentario, & rationibus, contra quas tamen admitteretur probatio in contrarium etiam per domesticos. Bald. *cons.298. Hac materia. n.2. ver. idem, quod in Episcopo. lib.1.* † Idem in alio officiali Reipublicæ, si nihil habebat tempore promotionis ad officium, præsumitur acquisiuisse ex officio; quia prohibetur aliquam negotiationem exercere. Rom. *d. cons.346 n.19. ver. tertia quia.* † Episcopus, & Prælatus præsumitur acquirere de bonis Ecclesiæ, si nihil habebat tempore, quo fuit creatus Episcopus, nisi doceat ex successione, vel alias acquisiuisse. Bald. *d. cons. 298. in prin. ver. aut dubitatur. lib.1.* Vide, *Bona per Prælatum acquisita, an sint hæredum, vel Ecclesiæ. Concl.112.* † Idem in sacerdote beneficiato. Roman. *cons.159. Super eo. ante num.5. ver. secundo vero casu.* plenius *cons.346. nu.18. ver. secundo idem probatur.* vbi reddit rationem; quia clerico beneficiato non licet negotiari. † Mulieres, & aliæ personæ, prout filia, neptis, & quæ sine suspicione turpis lucri acquirere non possunt, de paterno vel fraterno præsumuntur acquisiuisse, vt euitent lucrum turpe. secus, si habent artificium, per quod potuerint honeste lucrari. Bald. *cons.299. Dicunt Petrus, & Cynus. n.4. ver. tamen puto. lib.1.* † Socius, qui nullum habet patrimonium, neq; exercitium, vel industriam extra societatem, si acquirit, præsumitur ex pecunia sociali acquisiuisse. Rom. *d. cons. 346. n.17. ver. tamen.* vbi confirmat multis similibus. † Vide plene per Mascard. *Concl.31. An acquisita per fratrem.* vbi, quod frater præsumitur acquisiuisse de communi, dum stabant in communione, & quando secus.

Præsumuntur multa in dubio. Concl. 630.

HÆRES † præsumitur habuisse omnia bona hæreditaria, quando est vniuersalis hæres, gl. *inc si Episcopum. in ver. reddantur. circa med. 16. q.6.* Alciat. *reg.2. præsumpt.121. n.7.* † Bona ad æstimum alicuius præsumuntur esse illius. Socin. *cons.46. lib.3.* & illud, quod dicitur æstimum, non probare dominium, neq; possessionem, procedit, quando alius reperitur in possessione rei; quia hoc præualet, vt non præsumatur traditio facta, alias pro æstimo præsumitur, vt not. *in l. fin. C. de prad. naticul. lib.11.* & sic, quod æstimum plene probet, quando alius non reperitur possidere. Socin. *cons.89. col.5. lib.1.* † Probare nitens aliquid, si nihil probat, oritur præsumptio contra eum, quod res non ita se habeat, prout prætendit. Bald. *cons.67. Quia ex facto. col. penult. ver. & quia. lib.3.* sequitur Crauet. *cons.48. Cogitur nobilis.* faciunt tradita per Bart. & Ias. *in l. admonendi ff. de iureiur.* quando nihil probatum dicatur per actorem, & ideo fatuus est, qui conatur velle probare, quod non potest. † Exceptio releuans præsumitur calumniosa, & non vera, quando excipiens tardauit per longum tempus illam proponere. Castr. *cons.282. In causa ista. in prin. ver. nec obstat. lib.1.* Crauet. *cons.335. n.6. & seq. & cons.350. n.16.* vbi allegat alios. † Actum in dubio præsumitur, quod venit ex natura rei, licet non exprimatur. Bart. *cons.124. Punctus quæstionis. n.3. lib.1.* Castren. *cons 361. in fin. lib.1.* † Extende, quod venit ex natura contractus, præsumitur actum. Castr. *d. cons.361.* Bart. *d. cons. in fin. lib.1.* † Procurator præsumitur certiorasse dominum de iis, quæ gessit, quando longum tempus intercessit. Rom. *cons.481. num.3. & seq.* † Magis dilectus præsumitur in dubio magis honoratus. Vide, *Absurdum quid sit, & quando dicatur. Concl.65.* † Et nemo præsumitur voluisse præponere extraneos posteritati suæ. Rom. *cons.438. In causa. in prin.* vbi declarat non procedere, quando constat de contrario. Ang. Aret. *cons.11. In casu supradicto. in prin.* † Nemo præsumitur voluisse facere actum, per quem incideret in pœnam, & sic actus præsumitur gestus in casu permisso, non in casu prohibito, & pœnato. Ang. Aret. *cons.15. Attento, & diligenter. n.24 & seq. vers. quarto, vt dixi.* Vide, *Hæres præsumitur bona defuncti habuisse. Concl.50.* Vide, *Mandatum semper ad lucita interpretatur. Concl.37.* Vide, *Negligentia propria semper nocet, & quando secus. Concl.36.* Vide, *Præsumitur bonum in dubio. Concl.616.* Vide, *Præsumitur pro validitate actus. Concl.619.* Vide, *Statutum interpretationem passiuam recipit à iure communi. Concl.575.* Vide, *Scientia in quibus, & de quibus præsumatur. Concl.64.*

Præsumuntur multa ex lapsu temporis. Concl. 631.

SOLEMNITAS † præsumitur ex lapsu longi temporis, quod declara, vt *in ver. Solemnitas præsumitur, & quanto tempore. Concl.322.* † Amplia; quia lapsus decennii cum obseruantia inducit præsumptionem actus validi tanto tempore obseruati, & titulum legitimum præcessisse, si allegetur, plene Ias. *in l. petens. n.7. & seq. C. de pact.* vbi ponit nouem illationes, quas videas. Vide, *Obseruantia diuturna operatur multa, & quando secus. Concl.59.* † Extende; quia ex præstatione decennali præsumitur titulus, quod solutio facta Ecclesiæ per decem annos, sit facta per canonem, & bona sint liuellaria. Ias. *in l. si certis annis. n.7. C. de pact.* Abb. *cons.75. Quidam ciues.* Vide, *Temporis cursu operatur multa, & quæ, & quãdo secus. Concl.41.* † Idem in casu contrario, si quis tanquam emphyteuta soluit, & tenuit bona per decem annos, præsumitur inuestitus. Ias. *d. l. si certis annis. n.9. C. de pact.* † Idem, quia præsumitur licentia alienandi concessa, si tacuit dominus per decem annos. Ias. *d. l. si certis annis. C. de pact. n 8.* † Idem in Ecclesia, quæ per 10. annos præsumitur fundata de licentia Episcopi. Ias. *d. l. si certis annis. n.10. C. de pact.* † Idem in diuisione, quæ præsumitur spatio 10. annorum, quo possederunt pro diuiso. Ias. *d. l. si certis annis. n.11. C. de pact.* † Idem in emancipatione, quæ præsumitur, si filius seorsum tanquam emancipatus stetit per 10. annos. Ias. vbi supra, *num.12.* † Idem in Notario, qui per decem annos se gessit pro tali; quia præsumitur Notarius. Ias. vbi supra, *num.13.* † Idem in filiofamilias, qui adiuit, vt præsumatur iussus patris per decem annos, *l. qui in aliena. ff. de acquir. hæred.* vbi Ias. plura cumulat. † Idem in sententia, quia præsumitur pro rectitudine, & rititudine. Alexan. *cons.30. Ponderatu. n.7.* vbi de * communi, *lib.5.* † Amplia; quia habent locum prædicta in Ecclesia, fisco, rustico, & muliere, plene Ias. *d. l. si certis annis. C. de pact.* † Limita duodecim modis, de quibus Ias. *d. l. si certis annis. num.15. vsque in fin. C. de pact.* † Limita; quia procedunt, quando agitur de leui præiudicio, secus si de magno, item, quando agitur de acquisitione principaliter, secus, si ageretur principaliter de præiudicio tertii. Alex. *cons.179. In causa, & lite. n.5. & seq. ver non obstat. lib.6.*

Præsumptiones in criminalibus multæ. Concl. 632.

PRÆSVMITVR † insultatus vulnerasse insultantem ad sui necessariam defensionem. Ondad. *cons.99. num.12. & seq.* vbi, quod non tenetur quis aufugere, siue sit de decus, siue non, vbi, quod eo ipso, quod quis venit contra me cum armis, possum interficere, & dico feciisse ad defensionem, *nu.13 & seq.* Vide, *Defensio multiplex, & quando dicatur factum ad defensionem, vel non. Concl.129.* Vide etiam, *Defensio qualiter probetur, vel præsumatur. Concl.134.* † Si duo rixantur, & non constat, quis fuerit aggressor, præsumitur contra eum, qui mortuus est, & licet contraria opinio etiam teneatur, tamen quando ambo sunt vulnerati, tunc is, qui ex suo vulnere decessit, præsumitur aggressor. Ondad. *d. consil. 99. n.21. & seq.* vbi ponit multas coniecturas, ex quibus præsumitur aggressor, prout si rixosus, si magis fortis, si in loco propedomum suam, si mortuus tenebat se offensum, & alia multa, &

quæ videas. Alciat. *in tract. præsumpt. reg. 3. præsumpt. 39.* Vide Mascard. *Conclus. 72.* vbi, quod præsumitur aggressor, qui occidit, & quando secus, & declarat. † Præsumitur principalis & caporalis rixæ vulnerasse, & interfecisse in dubio, si alius nō probatur vulnerasse. Marsil. *sing. 403.* vbi citat infinitos etiam ad effectū pœnæ criminis. † Auctor rixæ præsumitur is, qui alios conuocauit. Bald. *in l. 1. §. cum arietes. ff. si quadrup paup. fecisse dic.* † Et quod mortuus præsumatur aggressor in dubio. Alciat. *reg. 3. præsumpt. 39. in prin.* † Homicidium præsumitur commissum ab inimico, & eo, qui dixit, quod volebæ interficere Titium, si pauco tempore post Titius reperitur occisus. Alex. *cons. 180. In causa Angelorum. n. 5. ver. non obstat, quod. lib. 2.* † Idem in eo, qui ad aures loquutus est homicidam, qui paulo post commisit homicidium, præsumitur de mandato alloquentus. Bart. *l. si ventri. § eorum. ff. de priuil. credit.* Dec. *cons. 278. col. fin.* Paris. *cons. 97. lib. 3. in fin. n. 129. & seq.* Crauet. *cons. 152. n. 8.* Corn. *cons. si. lib. 1. & cons. 10. & 14. & cons. 36. nu. 14. lib. 2.* Declara, vt per Bald. *cons. 250. in prin. lib. 1.* quando præcedit inimicitia, & plene Fel. *in c. sicut dignum. n. 12. & seq. de homicid.* † Idem in eo, qui habuit mandatum ad occidendum Titium; quia si ex interuallo mandatarius occidat Titium, præsumitur de mandato fecisse, plura alle gat Ias. *in §. sequens. nu. 33. & 34. Instit. de action.* vbi cumulat procedere in actu etiam ciuili, & delicto criminali, & procedit nedum in mandante, sed etiam in persuadente, & consulente, nisi mandatum vel cōsilium fuerit reuocatum, plene Felin. *in c. sicut dignum. n. 12. ver. tertia con. lusio. de homicid.* † Idem dicit Bald. *in l. multum interest. nu. 2. ver. venio ad secundum. C. si quis alteri, vel sibi.* vbi, quod ex præcedentibus delictum, & ex vtroque probatur delictum, sicq; dicit simulationem nō probari à priori, & posteriori, & ab vtroq; simul iuncto, & ponit ibi exempla, & *num. 3.* infert, quod ex tractatu de occidendo Titium inter Seium, & Mæuium, si Mæuius occidat, præsumitur vigore præteriti tractatus, sequitur Fel. *in c. ad audientiam. in fi. de homicid.* † Idem, quando aliquis visus est aufugere cum gladio euaginato, & reperitur ibi mortuus in loco, vnde aufugiebat. Bart. *in l. 2. ff. de furtis.* Alex. *cons. 138. Visa copia. nu. 3. ver. nec hoc obstat. lib. 6.* & ibi plena apostil. *in ver. gladio.* dat infinitos pro vtraq; concord. Corn. *cons. 261. n. 12. lib. 3.* sequitur Conrad. *in suo breuiar. fol. 305. ver. nonum est.* † Contrarium, quod imo non sufficiat talis præsumptio ad probandum homicidium contra aufugientem, tenet Apostil. ad Alex. *d. cons. 138. n. 5. in ver. gladio.* vbi citat vndecim Dd. pro ista parte, quam etiam tenet ibi Alex. † Declara; quia debet plene probari ista præsumptio per duos testes ad minus, alias non releuat: item debent concurrere alia indicia concomitantia, prout inimicitia, publica vox & fama. Alex. *d. cons. 138. Visa copia. n. 4. & seq. ver. secundo respondeo. lib. 6.* Mandatum ad delictum, ex quibus præsumatur, vide, *Mandatum ad homicidium. Concl. 34.* Vide, *Absoluere in dubio nocentem melius est, quam condemnare innocentem. Conclus. 41.* Vide, *Pax non dicitur rupta, neque commissa pœna multis casibus, & quando secus. Concl. 182.*

Præsumitur beneficiatus mortuus in beneficio. Conclus. 633.

1 PRÆSVMITVR, † quod beneficiatus mortuus fuerit in loco beneficii, quia omnia beneficia de iure communi requirunt residentiam. Oldrad. *cons. 198. Circa primum. in fin. ver. ad quintum.*

Præsumptio operatur multa, & quæ. Concl. 634.

1 PRÆSVMPTIO † doli transfert onus probandi cōtrarium. Calder. *cons. 112. ver. & hæc præsumptio.* quod est 3. *de arbitr.* vbi, quod si probatur læsio enormis laudi, præsumitur latum ex dolo arbitri, & ista præsumptio transfert onus probandi contrarium. Gemin. *cons. 66. n. 5. ver. circa tertium.* vbi, quod in facto alieno præsumitur ignorantia, quæ transfert onus probandi scientiam, & *cons. 87. in fi.* vbi præsumptio solemnitatis transfert onus
2 probandi in contrarium. † Amplia, vt fama, quæ est semiplena probatio, inducat tantam præsumptionem, vt transferat onus
3 probandi. Fulg. *cons. 137. Visis præcepto, ver. circa secundum.* † Amplia; quia præsumptio alienationis dolosè factæ per debitorem de omnibus suis bonis operatur, vt creditores absq; alia probatione possint reuocare bona ab emptore tanquam in fraudem alienata. Calder. *d. cons. 112. alias 3. de arbitr.* † Amplia, quia præsumptio tam legis, quam hominis operatur, quod potest ferri sententia diffinitiua, tam in causa ciuili, quam in criminali. Alex. *cons. 53. In
5 causa vertente. n. 3. ver. imo etiam. lib. 1.* † Amplia in casu conuerso; quia ante probatam iniquitatem laudi, vel læsionem præsumitur pro laudo, quæ præsumptio transfert onus probandi læsionem & iniquitatem in eum, qui venit contra laudum. Calder. in *cons. 114. per tot.* alias 5. *de arbitr.* quod est Petri de Anchar. vbi idem in omni rescissione, vt agens probare debeat. † Extende; quia
6 quilibet præsumitur bonus, & nolle contradicere dicitur ridicæ, & ex ista transfertur onus probandi contrarium asserenti. Crauet. *cons. 60. n. 7.* † Amplia; quia præsumptio transfert onus
7 probandi in aduersarium; quia habens præsumptionem pro se, non grauatur ad probandum. Calder. *cons. 160.* alias 5 *de probat.* vbi dicit hoc esse generale, & *cons. 163.* alias 8. *164.* alias 9 *and ex.* Gemin. *cons. 87. in fi. ver. ad tertium.* Crauet. *cons. 60. n. 7. fine posti-
tis.* vbi Bald. *C. de probat.* Bart. *in l. cum quid. ff. si cert. pet. & in l. rem e-
lienam. ff. de pign. act.* Ang. *in l. si adulterium. §. idem Pollion. ff. de adult.* Alex. *cons. 109. lib. 5. n. 6. ver. & præsumptio etiam. d. l. fine posticis. C. de
probat.* Dec. *in c. sicut. col. 2. de probat.* † Extende, vt procedat, sive præsumptio sit iuris, sive sit facti. Calder. *cons. 165.* alias 10. *de pro-
bat. in prin. ver. & hoc dico verum.* † Extende, vt licet regula iuris sit, quod actore non probante reus absoluitur; tamen fallit, quando præsumptio est pro actore contra reum; quia transfert onus probandi in reum, sicut econtra, si exceptio rei habet præsumptionem pro se, transfert onus in actorem. Salycet. *in l. actor. C. de
probat.* latius Alex. & Ias. *in l. qui accusare. C. de edendo.* † Extende, vt procedat etiam, quando hinc inde, seu ab vtraq; parte esset præsumptio; quia is, qui habet fortiorem præsumptionem, liberatur ab onere probandi. Calder in *d. cons. 165. per tot.* alias 10. *de probat.* quod est Ant. de Butr. & Casparis Calder. vbi, quod possidens duo incompatibilia ex dispensatione, tenetur probare vera esse narrata in dispensatione, licet possideat; quia habet ius commune contra suam possessionem. Bald. *consil. 263. Tres sententiæ. lib. 2.* Crauet. *cons. 8. n. 9.* vbi, quod dicitur fortior illa, quæ est pro reo. † Declara tamen; quia quando vna præsumptio est pro vna parte, & altera præsumptio pro alia parte, tunc conquassantur inuicem, vt neutra operetur. Gemin. *cons. 38. num. 5. ver. & ex alia parte.* † Extende, vt procedat etiam in causa matrimoniali, & contra matrimonium; quia minor 14. annis masculus non præsumitur potens etiam proximus pubertati, & qui dicit contrarium, hoc probet. Gemin. *cons. 24. n. 7. ver. ex iis patet.* † Extende; quia, qui dicit mulierem, quam cognouit, fuisse prius cognitam, debet hoc probare; quia virginitas inest à natura, & ideo præsumitur. Anchar. *c. 1. de clericis coniug.* vbi Franch. *in 6.* Abb. *in c. 1. de adulteriis.* dicit imputari ei, qui habuit rem cum ea; nam ratione huius delicti sibi incumbit onus probandi, est bonus text. ad hoc *in c. vnico, vt eccles. benefic. & in c. continebatur. de despons. impub.* † Extende, quia fideicommissarius substitutus alicui, si decesserit sine filiis, non tenetur probare, quod decesserit sine filiis, sed sufficit, quod deceat grauatum decessisse; quia præsumptio est, quod sine filiis, contrarium non probetur. Bart. & alii *in l. ex facto. 8. pen. ff. ad Trebell.* Vide, *Fideicommissarius non tenetur probare grauatum sine filiis de-
cessisse, & quando secus. Concl. 281.* † Declara, quod supra dictum est, quod si extant contrariæ præsumptiones, conquassantur. Gemnian. *d. cons. 39. nu. 5.* vt maxime procedat ad effectum probandi; quia tunc incumbit onus asserenti. Petr. de Anchar. *cons. 5. n. 7. &
8. ver. ad hoc dico,* incip. *Pro parte,* vbi, quod probare volēs aliquem non soluendo, si probat eum talem de præterito, non infert de præsenti; quia contraria præsumptio est, quod quis acquirat, ideo debet clare probare, quod de præsenti sit non solūendo. † Similiter, si duo hæredes contendant de hæreditate, vt qui sit, qui possidet medietatem, venit ex persona patris; alter, qui petit, venit ex persona filii, tanquā quod superuixerit patri, cum vterq; habeat præsumptionem, possidens ex possessione, petens ex præsumptione, quod filius patri præsumitur superuixisse; tamen ex quo non decesserunt pater & filius simul in naufragio, petens asserens filium superuixisse, debet probare. Bal. *cons. 176. Puncta
quæstionis. lib. 4.* Vide, *Probatio incumbit asserenti, & qualiter præsu-
& quando secus. Concl. 768.* † Similiter, quando duæ communes opiniones concurrunt hinc inde; quia conquassantur, tunc pro illa communi est iudicandum, quæ habet præsumptionem pro se, ita Crauet. *cons. 62. n. 6. & cons. 113. in prin.* Marzar. *cons. 5. nu. 5.* citat plurimos, & multo plures etiam citat ad hoc Cephal. *cons.
517. n. 3.* † Extende etiam in præsumptione resultante ex possessione, vel quasi; quia existens in possessione certæ qualitatis, vel quasi, habet præsumptionē pro se, quæ transfert onus probandi in aduersariū. Bald. *cons 151. In bonis feudalib. lib. 1. in prin. & cons. 269. lib. 2.* vbi, q̄ an possessio sit recens, vel antiqua circa solutionē pro certis bonis, attenditur id, q̄ fuit seruatū in præteritū, quoad illa bona. † Idē in filiatione; quia qui est in possessione, vel quasi, habet intentionē fundatā, & transfert onus probandi contrarium in aduersarium. Fulgos. *cons. 137. vers. ad secundum.* † Extende, vt idem sit in præsumptione resultāte ex confessione extrahidicia-

ſi abſente parte, vel in fama, aut alia imperfecta probatione, quia ſi oritur ex ea præſumptio, tunc transfert onus probandi. Bald. *d.*
21 *conſ. 351. inpr. v. item adeſt fama, lib. 1.* † Reſtringe; quia licet quis præſumatur viuere vſq; ad centum annos; tamen ex tali præſumptione non excluditur proximus in ſecundo, vel tertio gradu defuncti, niſi probetur vita proximiorum. Cuma. *conſ. 43. In quæſtione Franciſci, per tot.* Vide, *Viuere quilibet præſumitur vſq; ad centum*
22 *annos, & quando ſecus. Concl. 226.* † Extende; quia ſi ſunt factæ in concurſu probationes hinc inde de bona fama, & mala fama alicuius, præualet bona in pari probatione, tanq̃ habens præſumptionem pro ſe; quia bonitas ineſt à natura, & malum ab accidẽti. Bal. *conſ 398. Quæritur, an per ſolam. n. 4. lib. 5.* Anch. *conſ. 189. in fi.*
23 *n. 10. & 253. in fi. n. 4.* † Extende; quia præferunt ur teſtes negantes affirmantibus ſuper fama, quando agitur de abſoluendo, & affirmantes pro condemnando propter præſumptionem iuris, quod in dubio melius ſit abſoluere. Vide, *Teſtes affirmantes præualent negantibus, & quando ſecus. Concl. 260* Vide ſupra, *Præſumitur bo-*
24 *num in dubio, & actus ex legitima cauſa factus. Concl. 616.* † Extende; quia plenior requiritur probatio, quæ fit cõtra præſumptionem iuris, Curt. Iun. *conſ. 52. n. 7.* Crauet. *conſ. 129. in fi. & conſ. 134. n. 10. & conſil. 400. n. 18.* Abb. *conſ. 11. col. 2. in 2. dub. lib. 1.* Anch. *conſ. 194. In cauſa, & quæſtione, in prin.* Alex. *conſ. 99. in fi. lib. 3.* Deci. *conſil. 174.*
25 *n. 5.* Cephal. *conſ. 325. n. 18.* Rol. à Vall. *conſ. 83. n. 37. lib. 2.* alleg. Pariſ. *conſ. 135. lib. 4.* Rimin. Iun. *conſ. 6. n. 39 lib. 1.* plene Boſs. *tit. de pluribus violentiis, n. 86. & ſeq.* Crauet. *conſil. 6. n. 43.* vbi plures allegat.
26 † Et quod requiratur plenior, & clarior probatio, quando cõtra præſumptionem ſit probatio, plene Cephal. *conſ. 35. n. 12. & ſeq. lib. 1.* Caſtr. & Alex. *in l. tranſactione. C. de tranſact.* Abb. *conſ. 11. In cauſa,*
27 *quæ vertitur, col. 2. v. nunc veniõ. lib. 1.* † Contrarium, quod ſufficiant duo teſtes ad probandam qualitatem inſtrumenti, quæ non repugnet inſtrumento, & ſic ad declarandũ inſtrumentum, & cõtra præſumptionem reſultantem ex inſtrumento. Alex. *conſ. 149.*
Viſo proceſſu, in fin. lib. 2. vbi apoſtil. *in ver. §. fere,* dat concord. † Extende; quia propterea ad reprobandũ inſtrumentum requirun-
28 tur tres teſtes, vel quatuor. Vide, *Inſtrumẽtum qualiter probetur ſal-*
ſum per teſtes inſtrumentarios, & alios. Concl. 253. † Et requirũtur tres teſtes, quando agitur de probando aliquid contra præſumptionem, vt quia non ſit veriſimile factum probandum. Crauet. *conſ.*
613. n. 24. vel ſaltem duo omni exceptione maiores, vt *conſ. 544. n.*
7. & conſ. 129 in fin. Boſs. *tit. de plurib. violent. n. 87.* vbi, quod requiruntur, vel tres idonei, vel duo omni exceptione maiores, ſequitur Rimin. Iun. *conſ. 538. n. 49. lib. 5.* Ias. *in l. ſcitendum, n. 10. ff de verb.*
29 *oblig.* † Extende, vt procedant extenſiones tam in ciuilib. quam in criminalibus; quia probatio maior requiritur, quãdo eſt contra præſumptionem ex iure reſultantem. Crauet. *conſ. 6. n. 43.* vbi
30 plures allegat. † Extende, vt idem ſit, quando probatio eſſet cõtra veriſimile. Crauet. *cõſ. 930. n. 6.* allegat Alex. *conſ. 99. in fi. lib. 3.*
31 late Socin. Iun. *conſ. 39. nu. 38. lib. 2.* † Amplia; quia præſumptio quandoq; operatur plus, quam veritas, quod eſt iuris, & de iure.
32 Bald. *conſ. 250. in fin. n. 16. v. item ſi fallitur, lib. 1.* † Amplia; quia præſumptiones, & coniecturæ conualidant confeſſionem, & diſpoſitionem ſuſpectam. Vide, *Confeſſio ſuſpecta, Concluſ. 660.* † Am-
33 plia, quia vnica præſumptio, & vnicum inditium facit pleniſſimam probationem, vt poſſit pro ea ferri ſententia, quando hinc inde ſunt plenæ probationes; quia ex quo adminiculatur, tunc ſequi debet iudex probationem; quæ habet præſumptionẽ pro
ſe. Vide, *Probatio per coniecturas quando, & in quibus ſufficiat, vel non.*
34 *Concl. 795.* † Extende, vt procedat, etiam ſi talis præſumptio, vel inditium non ſit legitimum, puta dictum vnius teſtis non iurati; quia licet non ꝓbet; tamẽ in pari probatione hinc inde reſultãte facit præualere illam probationem, cui accedit, vt pro ea iudicari poſſit. Alex. *conſ. 112. In cauſa, & lite, in fin. lib. 4.* ſic videmus naturaliter; quia licet minima non ſint in cõſideratione; tamen ad iudicandum, quis de duobus æqualibus præponderet, dicimus, ꝙ
35 medium granum, & vnicus pilus leuiſſimus facit cognoſcere, quid ſit magis ponderoſum. † Amplia; quia præſumptio operatur etiam, quod deferatur iuramentum in ſupplemẽtum, maxime, quando plures ſunt, & vrgentes. Fulg. *conſ. 161. n. 1.* qui loquitur in præſumptione reſultante ex inuentario. etiam ſi dica-
36 tur non ſolemne. † Extende; quia plures præſumptones iunctæ cum ſemiplena probatione efficiũt plenam probationem. Fulg.
37 *conſ. 172. Viſis proceſs. col. 2. in fin. v. ſemiplene autẽ* † Amplia; quia præſumptiones duæ habent vim vnius teſtis omni exceptione ma-
38 ioris. Crau. *conſ. 168. n. 9.* † Extende; quia imo duæ præſumptiones faciunt plenam probationem, qñ ſumus in iis, quæ ſunt difficilis probationis, etiam ſi agatur de probando dolo. Crauet. *conſ. 143.*
39 *n. 12.* † Extende; quia præſumptiones iuris ſupplent dictũ vnius teſtis, vt probet, imo etiam teſtium ſingularium. Craue. *d. conſ. 35.*
n. 15. † Amplia; quia plures præſumptiones etiam diuerſi generis 40
tendentes ad idem iunguntur, & inducunt plenam probationẽ in iis, quæ ſunt difficilis probationis. Rom. *conſ. 7. n. 3.* vbi plena apoſtil. *in ver. inducitur.* † Amplia; quia præſumptio reſultans ex 41
iure æquiparatur probationi inſtrumenti, & teſtium, ſi non conſtat de contrario. Caſtr. *conſ. 51. circa med. lib. 2.* † Amplia; quia li- 42
cet presbyteri teſtes præferantur laicis, & illis magis credatur, gl.
in c. clerici, 8. diſt. in tãtum, quod quatuor presbyteri æquipolleant ſex teſtibus laicis, glo. *in c. monachis, in ver. quorum, diſtin. 6.* tamen ſecus eſt, quãdo teſtes laici deponunt pro innocentia clerici pro delicto, quia ſi laici habent præſumptionem iuris pro ſe, & clerici contra ſe, magis creditur laicis, ita Alciat. *reg. 3. præſumpt. 44.*
n. 8. & ſeq. † Limita; quia præſumptio nihil releuat, ſi non alleg- 43
tui; quia debet allegari, & non ſufficit allegare præſumptionem tempore allegationũ, ſed durante probatorio. Iacopin. Riminald. *conſ. 430. n. 55. v. ad vltimum, lib. 3.* Vide, *Probatio præſumptiua à*
lege inducta efficax, & quando ſecus. Concl. 780.

Præſumptionibus quis non poteſt condemnari in pœnam ordinariam, & quando ſecus. Concl. 635.

POENA † ordinaria nunquam imponenda eſt ei, qui ex præ- 1
ſumptionibus condemnatur; quia mitiganda eſt pœna. Bald.
conſil. 360. Quæ quæſtio iſta, n. 6. v. præterea, lib. 3. Alex. *conſil. 15. nu. 3.*
lib. 1. & conſ. 115. In cauſa inquiſitionis, in fin. lib. 3. vbi apoſtil. *in ver.*
minuenda. Grammat. *voto 21. n. 8. & 9. & conſil. 13. n. 39.* Alex *conſil.*
111. lib. 3. Gig. *de crimin. læſa maieſtatis tit. qualiter probetur, quæſtio. fin.*
communem *dicit Farinac. *quæſt. 11. n. 24. v. ampliatertio.* † Et eſt * 2
regula, quod nullus condemnatur ſolis præſumptionibus. Ioan. de Anan. *conſil. 17. n. 3.* quod intellige, pœna ordinaria, vbi ſupra. Caſtenſ. *conſil. 274. Viſa relatione, in princ. lib. 1.* † Extende, etiam ſi 3
pœna ſit pecuniaria. Alex. *conſil. 188. Viſo proceſſu, in fin. n. 11. & ſeq.*
v. & per hæc patet, lib. 7. vbi, quod ſi eſt legitime probatum, non eſt locus torturæ, quæ datur in ſubſidium, nec eſt locus pœnæ ordinariæ. † Extende, etiam ſi præſumptiones ſint violentæ, & 4
quæ alias ſufficerent in ciuilibus; quia non ſufficiunt in criminalibus ad pœnam ordinariam, ſed modicã, & mitiorem pœnã ex præſumptione eſt imponenda. Alex. *conſ. 15 Viſo proceſſu. n. 3. lib 1.* Ilo. de Anan. *d. conſ. 17. n. 3.* Alex. *conſ. 2. Viſo proceſſu, in pr. lib. 7.* † Declara; quia præſumptiones, quę à iure ſunt approbatę, non ſufficiũt, 5
niſi ad pœnam extraordinariam, ſed ſuſpiciones; quæ nõ à iure, ſed ab homine inducuntur, nunq̃ ſufficiunt ad cõdemnandum aliquo modo. Caſtr. *conſ. 299. Viſa inquiſitione, col. 1. in princ. lib. 2. v.*
ſed hic nullum. † Extende; quia quando ꝓbatio eſt dubia, & incer- 6
ta, ex qua ſola præſumptio oritur, potius ſequi debet abſolutio in criminalibus, q̃ condemnatio. Alex. *d. conſ. 15. n. 2. v. hoc præmiſſo,*
lib. 1. † Vel quatenus index velit ex præſumptionibus condem- 7
nare, debet condemnare in pœnam extraordinariam pecuniariam, & modicam. Alex. *d. conſ. 2. Viſo proceſſu, in prin. lib. 7.* vbi apoſtil. *in v. modica.* citat eundem Alex. *lib. 3. conſil. 115. in fin.* † Si tamen 8
conſtat de delicto, ſed non conſtat, quis interfecerit, pœna extraordinaria, videl. pecuniaria debent omnes puniri, ſecundum
* coẽm, de qua Alex. *d. conſil. 15. n. 4. lib. 1.* qui id dicit ꝓcedere de *
iure ſtatutario, ſecus de iure ciuili, qñ conſtaret, ꝙ omnes animo interficiendi vulneraſſent, vel adſtitiſſent. † Imo ſi vnus ex trib. 9
vel quatuor proiiciat lapidem in capite tranſeuntis, & ignoret, à quo ex ipſis tribus, vel quatuor ſit proiectus, ratione indemnitatis, & irregularitatis omnes tenentur, ratione pœnæ ordinariæ nullus, ita Alex. *conſ. 50. n. 7. v. ad prædictorum confirmationem, lib. 1.*
† Reſtringe, quando ageretur ciuiliter; quia in iis, quæ ſunt diffi- 10
cilis probationis, ſufficiunt præſumptiones, & coniecturæ. Alex.
d. conſ. 50. Viſis, & opportune. n. 6. lib. 1. Vide, *Probatio per cõiecturas quã-*
do, & in quibus ſufficiat, vel non. Concl. 795 † Amplia; quia imo etiam 11
condemnatus, ſi non cõſtat eum eſſe illum condemnatũ, niſi ex præſumptione, vt quia fatetur ſe eſſe illum, & non fuit, interrogatus, an extet alius in loco eiuſdẽ nominis, & cognominis, non poteſt ſequi exequutio condemnationis; quia licet non præſumatur extare alius; tamen ex præſumptione huiuſmodi non poteſt exequi ſententia capitalis, Farinac. *q. 11. n. 24. v. Amplia tertio.*
† Limita; quia ſi ſumus in iis, quæ ſunt difficilis probationis, & 12
concurrunt plures cõiecturæ, ſeu multa inditia, & præſumptiones, reſultat plena probatio ad cõdemnandum in pœnam capitalem. Bald. *in l. excipiũtur. ff. ad Sylla.* Curt. Sen. *con. 77. col. fi.* Guid. Pap. *Singul. 178.* Marſil. *in l. 1. §. idem Cornelio. ff. de quæſtio.* Ias. *in l. admonendi. n. 257. ff. de iureiur.* cum allegatis late per Felin. *in c. afferte, de præſumpt.* & communem * dicit Clar. *in §. fin. q. 20. n. 6. in fin.* vbi, *

quod dictum Innoc. communiter reprobatur, & allegat Bellam. *decis.* 689. *v. ad vndecimum.* Giam. *decis.* 11. *per tot.* maxime *in fin.* An-
13 gel Aret. *consil.* 110. *in fin.* † Extende; quia vbi sumus in assassinio, hæresi, simonia, & similibus, pœna ordinaria imponitur; & idem, qñ præsumptio est à lege inducta. Clar. *in praxi crim. d. q.* 20. *circ. fi.*
14 † Extende in crimine simoniæ; quia præsumptionib. fit probatio. *c. sicut, de simonia*, quod intelligit Clar. *in §. simonia, in fin.* dummodo sint euidentes, & conuincant, alias non, & dicit *coëm.
15 † Declara tamen; quia in aliis regula est vera, aliqui tenẽt, quod * pœna ordinaria, & est *cõmunis, alii, quod sola pœna pecunia- * ria, & est *cõmunis, aliis placet, q etiam corporis afflictiua possit arbitrari, & ita seruatur, quod ad triremes, ad ictus funis, & fustium potest fieri condemnatio, & in pecunia. Clar. *d. q.* 20. *n.* 6. *v. scias tamen*, & considerantur præsumptiones, an indubitatæ, an probabiles, & sic arbitrio iudicis, & eũ citat, & sequitur Mascar.
16 *concl.* 1221. *n.* 55. *& seq.* † Vide plene Mascard. *d. concl.* 1221. *n.* 41. *& seq.* vbi pro vtraq; allegat, q possit condemnari etiam ad mortẽ, & pœna ordinaria ex plurib. præsumptionib. indubitatis, post- ea ponit *n.* 47. *& seq.* tenentes cõtrarium, tandem *n.* 50. *& seq.* de-
17 clarat multis modis. † Primo, quod ex præsumptione iuris põt
18 sequi condemnatio directa; secus si psumptio sit hominis, & iu-
19 dicis. † Secundo; quia si præsumptiones sunt iuris, & de iure, põt sequi directa cõdemnatio, secus, si iuris tm̃, ibi *n.* 51. † Tertio, qñ præsumptio iuris est, & ius super ea disponit, potest sequi conde-
20 mnatio directa, alias secus. Mascard. *d. concl.* 1221. *n.* 59. † Quarto, qñ præsumptiones sunt ex inditiis indubitatis, tunc potest sequi condemnatio directa, secus, si non sunt indubitata inditia. Masc. *d. concl.* 1221. *n.* 53. *& seq.* Ang. Aret. *consil.* 110. *In themate supradicto, n.*
21 45. *& seq. v. venio ad vltimum.* † Contrarium, q imo etiam si sint indubitata inditia, bene possit fieri condemnatio, sed non ordinaria, & sic mitior pœna sit irroganda arbitrio iudicis, idem Masc.
* *d. concl.* n. 55. *& seq.* vbi infinitos allegat, & dicit *coëm, & seruari in praxi, & cõcl.* 1223. *n.* 30. *& seq.* Burs. *consil.* 73. *n.* 27. *li.* 1. & hanc partem sequitur Castr. *consil.* 299. *Visa inquisitione, n.* 3. *& 4. v. sed nec ex*
* *prædictorum testium, lib.* 2. vbi, q omnes *Dd. Bononiæ ita indicarunt attestante Gandino maximo practico, vbi recitat, quæ sint
22 inditia indubitata. † Excipit tñ quatuor casus, in quibus potest sequi pœna ordinaria ex præsumptionibus; primo videl. qñ lex super præsumptione disponit; Secundo, qñ sumus in crimine assassinij; Tertio in simonia; Quarto in læsa maiestate, & licet aliq. addant Quintum in crimine hæresis, ipse hoc reprobat *n.* 78. *&
* *seq.* & in simonia *coëm dicit Alex. de Næuo *consil.* 64. *n.* 2. *& seq.*
* 23 Clar. *§. simonia in fi.* vbi de *communi. † Adde alium casum indubitatum, qñ reus est contumax; quia imo ex solis inditiis etiam non indubitatis punitur pœna ordinaria. Ang. Aret. *consil.* 110. *In*
☞ *themate, n.* 45. *& seq. v. venio ad vltimum, vsq; in fi.* Vide, *Contumax est*
24 *deterioris conditionis in multis. Concl.* 1028. † Declara, dummodo vnaquæq; p̃sumptio sit p̃bata per duos testes, & tendant ad eundem finem, alias non iunguntur; quia si cõcurrerent pluras præsumptiones probatæ solum per vnum testem, nõ sufficerent, qñ sunt remotæ, secus, si sunt propinquæ, ita Mascard. *d. concl.* 1223. *n.*
** 32. *& seq.* vbi de *communi, & *coëm dicit Clar. *§. fi. q.* 63. *n.* 9. licet ipse aliter distinguat, si agitur ad pœnam corporalem, vel pe-
25 cuniariam. † Contrarium in crimine hæresis tenet idem Masc. quia non damnatur pœna ordinaria ex præsumptionibus, licet sit
26 læsa maiestas Diuina, *concl.* 221. *n.* 78. † Imo, q in simonia & hæresi possit condemnari pœna ordinaria ex vehementib. præsumptionib. Feli. *c. sicut. de simo. v. fateor tamen*, sequit Boss. *de hæresi. n.* 5.
27 † Contrarium etiam in læsa maiest. humana dicit Gig. *de crim. læsæ*
28 *maiest. tit. qualiter probetur, q. fin.* est *lib.* 2. *q.* 29. † Declara; quia coram supremo magistratu etiam ex imperfectis probationib. potest sequi condemnatio ordinaria. Clar. *§. fi. q.* 63. *n.* 9. allegat Gramma.
29 *decis.* 11. *& decis.* 19. *n.* 13. † Declarat Castr. *consil.* 299. *Visa inquisitione, lib.* 2. *in pr.* vbi, q potest condemnari conuictus ex testib. necessario, vel præsumptiue concludentib. præsumptione à iure approbata, non ab homine; quia illa non est præsumptio, sed suspicio.
30 † Vel qñ conuincitur reus ex inditiis indubitatis, quæ faciunt præsumptionem iuris, & de iure; ctra q̃ non admittit̃ probatio in contrarium. *l. qui sententiam. C. de pœnis. l.* 2. *ff. quorum appell. non recip.*
31 Castr. *d. consil.* 299. *in pr. lib.* 2. † Limita; quia an testes infames admittantur, & singulares testes probent in crimine læsæ maiestat. qñ ccurrunt alia adminicula & aliæ præsumptiones. Vide Masc.
32 *lib.* 1. *de probat. Concl.* 462. † Limita, qñ præsumptiones sunt vio-
* lentæ; quia tunc potest quis condemnari, glo. & *Dd. *in c. cũ con-*
33 *tumacia, de hæret. in* 6. † Violenta dr̃ præsumptio, qñ est vehemẽs, & superuenit alia, quæ ipsam cõfirmat, tunc vehemens efficitur violenta, quando ab alia vehementi confirmatur. Franc. *in d. cap. cum contumacia, n.* 3. *de hæret. in* 6. Vide, *Probatio plena requiritur in criminalibus, & quando secus. Concl.* 789.

Præsuppositum debet adesse, & verificari, vt dispositio procedat, & quando secus. Concluſ. 636.

LEx † si aliquid præsupponit, illud debet adesse, alias dispositio legis nõ operatur. Decian. *consil.* 19. *n.* 8. *lib.* 2. Deci. *consil.* 90.
col. 2. *n.* 1. *in fin. & n.* 2. † Extende in statuto pœnali aliquid præsupponente; quia si præsuppositũ non verificetur, nõ habet locum pœna, Rom. plene *Singul.* 495. *Statutum, seu lex*, vbi a postill. dat conc. infinitos, plenius Marsil. *singu.* 339. *cui non conueniunt*, vbi dicit, q deficiente suppposito verba legis non conueniunt, nec dispositio. Deci. *d. consil.* 90. *col.* 2. *n.* 1. *in fi. v. si ergo istud.* † Amplia; quia lex ordinans antecedens vr̃ etiam præsupponere consequens Rol. à Vall. *consil.* 74. *n.* 5. *li.* 1. *& n.* 58. † Amplia; quia dispositio tota destruitur, vbicunq; præsuppositum nõ potest verificari. Decian. *consil.* 1. *n.* 16. *lib.* 1. † Extende; quia imo qñ dispositio requirit aliquas qualitates, intelligitur velle, q probentur tempore dispositionis interuenisse. Decia. *consil.* 18. *n.* 226. *lib.* 1. † Et ideo si testatum dicat, q nulla exceptio admittatur ctra instrum publici vel laudum, potest opponi exceptio, q instrumentum nõ est instrumentum, laudũ non est laudum; quia præsupponuntur à testatore. Abb. *consil.* 44. *In præsenti, n.* 3. *v. circa secundum, lib.* 1. † Amplia; quia vbicunq; vnum dr̃ in dispositione, & aliud præsupponitur, nisi præsuppositum quoq; concurrat dispositio locum non habet. Rimin. Iun. *consil.* 371. *n.* 53. vbi loquitur in substitutione facta filiis, & descendentibus, quæ locum non habeat, si ipsi nunq̃ extiterunt, plures citat Becc. *consil.* 62. *n.* 5. *v. quarto.* Gabriel. *consil.* 94. *n.*
21. † Extende, vt quod dr̃ de suppposito, habeat locum in qualitate. Tiraq. *de retract. par.* 1. §. 8. *glos.* 7. *n.* 1. sequitur Becc. *d. consil.* 62.
5. † Extende in contractu, in quo ex mente cõtrahentes aliquid exitturum supponunt; quia si non verificatur, non habet locum dispositio, vel contractus, pulchre Deci. *consil.* 250. *In causa magnif-*
ce, n. 5. *v. & ad hoc facit*, vbi, q est conclusio indubitabilis. † Extende; quia præsuppositum debet ꝓbari, alias dispositio non habet locum. Per. Surd. *consil.* 45. *n.* 20. *& consil.* 135. *n.* 50. *& consil.* 150. *n.* 78.
† Et idem in communi opin. quia si non verificatur præsuppositum, non habet locum communis opinio. Gabriel. *consil.* 94. *n.* 21.
† Declara; quia suppposita licet non verificentur; tñ valet dispositio, qñ illud suppositum fit ratione frequẽtioris vsus, & sumus in materia fauorabili ad tollendas fraudes. Becc. *d. consil.* 62. *n.* 31. *& seq. v. ad quartum.* † Et idem in inuestitura feudali. Nat. *consil.* 61. *n.* 3. *Duæ sunt clausulæ, in pr.* vbi, q si est dictum, quod in causa appellationis Princeps nõ se intromittat, non habet locũ dispositio, nisi suppositum verificetur, quod causa sit appellationis. † Amplia; quia verba, quæ aliquid supponunt in illo suppposito, nihil dispo-
nunt. Rot. *dec.* 346. quę est 23. *de procur. in antiq.* vbi, q si principalis constituat procuratorem, non expressa facultate substituendi, licet dicat, q releuat procuratorem, & substituendos, illa verba, quæ supponunt substitutionem, nõ disponunt, vt possit substituere, sequitur Gemin. *in c.* 1. §. *licet, de procur. in* 6. Alex. *consil.* 17. *n. d. & 7. lib.* 2. *& consil.* 126. *nu.* 5. *lib.* 5. latissime Crauet. *consil.* 966. *nu.* 1.
& 7. *lib.* 2. *& consil.* 126. *nu.* 5. *lib.* 5. † Idem in statuto; quia non disponit in eo, q supponit, qñ suppositum non est apparens, vel conforme iuri. Alex. *consil.* 17. *per tot. lib.* 2. vbi, quod statutum, quod mulier de dote non possit testari in præiudicium filiorum, licet supponat, q possit testari nõ in præiudicium filiorum, non tñ hoc disponit; quia esset argumentum à contrario sensu contra ius cõmune. † Idem in dispositione inter viuos, & contractu; quia stante statuto, quod apotheca non possit vendi alteri, quam conductori, si eam velit, non censetur cõductor renunciasse suo priuilegio, licet in locatione deseruit cõductor renunciasse suo priuilegio, licet in locatione deseratur, q in casu venditionis apothecæ perseuerer conductor per tantum tempus; quia verba ista supponunt posse vẽdi, prout de iure, nec disponunt aliter. Alex. *consil.* 126. *per tot. n.* 5. *lib.* 5. † Idem in vltima voluntate, si testator legat vxori vsumfructum, si dotes suas non petierit; quia non censetur supponendo dotes aliquid dispone re. Crauet. *consil.* 966. *n.* 10. *& seq. per tot.* † Declara, quia licet imo vr̃ fateri suppositum esse verũ, & illud fatetur Decia. *consil.* 49. *n.* 5. *lib.* 3 † Et non valet assumptum ab eo, q disputatur. Crauet. *consil.* 307. *n.* 2. Vide, *Habilitas personarum, & rerum quo tempore requiratur. Concl.* 3. † Amplia; quia statutum, quod filiafamilias non possit testari in præiudicium filiorum, non disponit aliquid contrario sensu, si non habet filios; quia supponit mulierẽ habentẽ filios; ideo non potest verificari in ea, quę non habet filios. Alex. *consil.* 17. *Visis, n.* 2. *& seq.* † Extende in dispositione hominis; quia si constituo procuratorẽ absq. facultate substituendi, licet in relatione ꝓmittam releuare eum, & substituendos ab eo, nõ censetur

dediſſe facultatem ſubſtituẽdi; quia ſunt verba q̃ ſupponunt, & non diſponũt. Alex. *d. conſ* 17. *col. fi. n. 6. & 7. v. pro hoc bene facit, lib.* 2.
22 † Amplia; quia ſi ſtatutũ diſponat, q̃ turbans aliũ in poſſeſſione ſoluat centum, & poſſeſſionẽ reſtituat, non habet locum, ſi non
23 poſſidet turbator. Deci. *conſ.* 90. *col.* 2. *n.* 1. *in fi. & n.* 2. *v. ſi ergo.* † Limita; quia iudex faciens vnum, quod neceſſario præſupponit aliud præcedere, puta q̃ iudex præcepit parti, vt reſpondeat poſitionib. ſub pœna confeſſatarum, ſi fuit contumax in reſpõdendo, & in diffinitiua iudex cõdemnat eum tanq̃ confeſſum, cenſetur & declarare prius eum confeſſum. Feli. pulchre *in c. ſuborta, n.* 4. *de iudic. v. ad idem text.* vbi ponit plurima ſimilia, quę videas, quæ tendunt omnia ad factum, vt faciens vnum neceſſario reſpuat aliud, ſine quo factum ſtare nõ poſſet, vel approbet aliud,
24 ſine quo ſtare non poſſet. † Extende; quia ſi Doctor in ſuis allegationib. ſupponit aliquid verum, vel vanum, vdr tenere illam
25 opinionem. Alex. *conſ.* 151. *Viſo themate, n.* 4. *v. q̃ autem, lib.* 2. † Extende; quia vbicunq; aliquid ſupponitur, vel diſponitur conditionaliter, ſi ſuper illo ſuppoſito põt ſupponens diſponere, cenſetur diſponere in eo, q̃ venit in neceſſarium cõſequens, vel neceſſarium antecedens. Bart. *in l. ex hac ſcriptura, nu.* 3. & 4. *v. oppo. de*
26 *leg Titia ff. de donat.* Alex. *conſ.* 126. *n.* 3. *& ſeq. lib.* 5. † Limita; quia q̃ dr, ſupponens aliquid non diſponit, intelligitur, qñ vel ſupponitur in clauſulis exequutiuis aliquid diſpoſitum in diſpoſitiua, & tunc nihil diſponit ſuppoſitum; quia dicta in exequutiuis nõ diſponunt, ita Feli. *in c. licet, de offic. ordin. n.* 7. *v. tertia declaratio, ver.*
27 *ſuper iſtis conſidera.* † Vel quando in diſpoſitiua ſit ſuppoſitum conditionale; quia conditionalia nõ diſponunt, ita Crauet. *conſ.*
28 966. *n.* 10. *& ſeq.* † Declara tamen; quia ſi conditionalis diſpoſitio ſuppoſita non poſſit eſſe vera, niſi diſponat, tunc bene diſponit, puta ſi teſtator legat vſumfructũ dom⁹ Titio, ſi in ea cſtituat ſeruitutẽ hæredi meo, certe cenſetur legata, ꝓpter eas; quia alias non poſſet conſtituere ſeruitutem, ita Bart. *in d. l. ex hac ſcriptura, v. oppo. de l. Titia, & c. cum ſeq. ff. de donat.* Alex. *conſ.* 126. *n.* 3. *& ſeq. lib.* 5. Vide, *Diſpoſitio conditionalis, vel cum qualitate non habet locum, niſi purificata conditione, & qualitate. Concl.* 489. Vide, *Diſputatio quando bona, & quando reiiciatur. Concl.* 507. Vide, *Qualitas quãdo eſt de ſubſtantia, debet probari, & exprimi. Concl.* 16. Vide, *Statutum circa exceptionẽ repellens omnem exceptionem non habet locum multis caſibus. Concl.* 525.

Præteriti dicuntur filii, ſi non eſt eis legatum iure inſtitutionis, & quando ſecus. Concl. 637.

1 FILIUS † neceſſe habent parentes legare legitimam iure inſtitutionis, *auth. vt cum de appell. § . aliud quoq; capitulum. Ia. ſi in auth.* * *nouiſſima. n.* 16. *C. de inoffic. teſtam.* vbi dicit * coẽm Legiſtarum, & * Canoniſtarum, magis * coẽm dicit Alex. *in Linter catera, nu.* 3. *ff. de*
2 *lib. & poſthum.* Burſat. *conſ.* 245. *n.* 8. *lib.* 3. † Et præteritio matris, & aliorum aſcendentium reddit teſtamentum ipſo iure nullum. * Corne. *conſ.* 234. *n.* 6. *lib.* 2. vbi de * communi. Bero, *conſ.* 16. *n.* 7. *lib.*
* 2. vbi de * communi. Burſat. *conſ.* 145. *n.* 10. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 130.
* *in princ. vol.* 2. vbi de * communi, & clarũ eſſe de iure dicit Caſtr.
* *conſ.* 29. *Circa primum quæſitum, lib.* 1. *in pr.* * coẽm etiam dicit Becc.
3 *conſ.* 107. *n.* 11. † Extende, vt procedat, etiam ſi eſſet legatũ ſimpliciter pro legitima, coẽm * dicit Dilect. *de arte teſt. lib.* 3. *caut.* 1.
* * Vide apoſtil. ad Alex. *conſ.* 50. *lib.* 7. *in fin. v. legitima.* quæ allegat concord. & dicit * coẽm. † Contrarium magis * cõmuniter tenetiquia ſufficit, ſi teſtator relinquat pro legitima. Clar. *in § . teſtamentum, q.* 38. *n.* 11. Alex. *d. conſ.* 50. *in fin. lib.* 7. vbi dicit * cõmunem.
5 † Extende, vt idem, etiam ſi eſſet legatum filiabus pro dote; quia adhuc cẽſentur filiæ præteritæ, & habebunt totum ab inteſtato;
6 quia teſtamentum eſt nullum. Fulg. *conſ.* 32. *Ex facto proponitur, in pr.* † Amplia; quia filius dicitur præteritus, ſi non eſt inſtitutus, li-
7 cet ſit ſubſtitutus. Guid. Pap, *deciſ.* 425. † Reſtringe, qñ pater inſtituit vxorem, & quandocunq; decedat, inſtituit hæredem filium, & ſubſtituit vxori; quia habebit legitimam, & non dr præ-
8 teritus. Guid. Pap. *deciſ.* 456. † Amplia, vt etiam filia dicatur præterita, & teſtamentũ nullũ, ſi pater iure inſtitutionis reliquit filię 300. quæ aſſeruit eidem dediſſe in dotem; quia ſi nõ fuit dotata, nec illa habuit, dr præterita. Bald. *conſ.* 12. *Quidam D. Mattheus, in*
9 *pr. lib.* 1. † Amplia; quia filia dr præterita, & teſtamentũ nullum, qñ pater inſtituiſſet filiã in ſola dote materna, dato alio hærede vniuerſali; ſecus, ſi in aliquo vltra dotem maternã. Caſtr. *conſ.* 86.
10 *Dubitatio, in pr. lib.* 1. † Amplia; quia nepos ex filia prę̃mortua, quę fuit dotata, dr præteritus, ſi pater matris illum inſtituat in dote materna; quia cum non habeat cauſam ab auo, ſed à matre, non
11 dr inſtitutus, ſed præteritus. Bal. *conſ.* 93. *Si in eodẽ, in fi. lib.* 3. † Amplia; quia filia dr præterita, quando pater illi legauit alimenta in caſu viduitatis, quæ alimenta debẽtur omnib. filiabus viduis vigore ſtatuti; quia non dr aliquid relinquere, cum relinquat id, q̃ ſine relicto competit filiæ. Bald. *conſ.* 414. *Dicit ſtatutum, lib.* 5. vbi dicit hoc procedere, etiã ſi extet ſtatutũ, quod ſufficiat quoquo modo relinquere; quia iſto caſu nihil relinquit. † Amplia; quia 12
alia dr præterita, licet pater inſtituerit ventrẽ prægnantem vxoris; ſi pariat maſculum, & ſi pariat fœminã, legat 500. pro dote; quia dr præterita, ex quo inſtitutio ventris, quatenus fœminam pariat, reſoluitur in legatum non iure inſtitutionis. Bald. *conſ.* 113. *Proponitur q̃. lib.* 5. quod eſt quaſi idem cum *conſ.* 128. *lib.* 1. † De- 13
clara, niſi pater vſus eſſet verbo, *relinquo filiæ* 500. quia importat inſtitutionẽ relatum ad filiũ, multo magis, ſi legaſſet cũ clauſula, *omni meliori modo.* Fulg. *conſ.* 89. *in pr.* † Reſtringe, qñ inſtituit ven- 14
trem, ſi prægnãs eſſet; quia de omni ventre, & omni partu intelligitur facta inſtitutio, & ideo ſi voluit fœminam habere dotem, & maſculũ hæreditatem, non vdr facta præteritio fœminæ, quia vdr inſtituta vt legataria, & maſculus vt hæres. Bald. *d. conſ.* 128. *n.* 2. *v. ſed dubium reſtat, lib.* 1. *& lib.* 5. & vdr innuere contrarium eius, q̃ primo dixit ibi, & ſic eſt potius contrarietas, q̃ limitatio, ſeu reſtrictio. Bald. reuera ibi tenet pro indubitato, q̃ ſit pterita fœmina. † Amplia; quia filiꝰ dr præteritus, licet pater eum inſti- 15
tuerit, ſi ſuperuixerit vſq; ad 14. annos; quia interim vſq; ad 14. annos non eſt inſtitutus. Ang. *conſ.* 54. *Viuentibus Guillelmo, col. fi. in pr.* vbi, q̃ iſta eſt vera ętra Bart. Idem tenet Fulg. *conſ.* 21. *in pr.* qui loquitur in filia inſtituta, ſi nupſerit, alias non; quia interim eſt præterita. Ant. de Butr. *conſ.* 67. *Viſis actib. n.* 3. Bart. *conſ.* 13. *Ex facto. in pr.* maxime *in* 2. *dub. lib.* 1. vbi prima apoſtil. *in ver. ex facto,* dicit * * coẽm, & ſecunda apoſtil. Landria. *in v. de ſecundo,* citat plures, & dicit * coẽm, prout etiam * cõmunem dicit Bart. *conſ.* 28. *nu.* 2. *ver.* * * *nec obſtat, lib.* 1. † Contrarium, q̃ imo conditio caſualis, vel mixta 16
non inducat nullitatem teſtamenti, neq; prꝫteritionem filij, ſed reiiciatur, tenent plures ea ratione; quia teſtamentum eſt fauorabile, nullitas odioſa, & quia de legitima omnis conditio tollit, & hanc * coẽm, & quod eam totus mũdus ſequitur, dicit apoſt. * ad Bart. *conſ.* 12. *Ex facto, n.* 3. *in v. de ſecundo. lib.* 1. † Amplia; q̃ nepo- 17
tes ex filia præmortua dicuntur præteriti, licet auus illos ſubſtituerit aliis filiabus, & filiis maiorib. & minoribus, ſi deceſſerint ſine filiis; quia eſt ſubſtitutio fideicõmiſſaria. Fulg. *conſ.* 62. *Stante ſtatuto, in fi. v. cum igitur.* † Extende; quia ſubſtitutio fideicõmiſſa- 18
ria vniuerſalis, licet habeat effectum inſtitutionis pro libertate, ſecus quoad hoc, vt non dicantur præteriti inſtituendi; quia vere ſunt præteriti. Signor. *conſ.* 168. *n.* 29. *& ſeq.* † Extende; quia fi- 19
lius dr præteritus, ſi in primo gradu nõ eſt inſtitutus, licet ſit pupillariter ſubſtitutus aliis filiis. Rom. *conſ.* 516. *In caſu propoſita, n.* 9. *v. quoad ſecundum,* vbi apoſtil. *in v. quod ſic,* dat concord. † Exten- 20
de, vt idem ſit, ſi eſſet ſubſtitutus vulgariter; quia dr præteritus. Rom. qui hoc ſupponit *d. conſ.* 516. *n* 10. dum vult, q̃ ſi vulgariter ſubſtitutus dedit de nullitate teſtamenti; tñ conſeruat ſubſtitutio vulgaris ad fauorem impugnantis filii; & ratio ſpecialis eſt; quia hæc vulgaris habet coẽm caſum, ſi hæres nõ erit, vel eſſe non potuerit in ſubſtitutione pupillari, & aliis legatis filio impugnanti teſtamentũ factis non conſeruantur ſdm magis * coẽm, * licet ſit controuerſa opinio, vt per apoſt. ibi ad Rom. *d. conſ.* 516. *in ver. gloſ.* † Limita in caſu notabili; quia ſi extat ſtatutum, quod 21
fœminæ dotatæ excludantur à ſucceſſione parentũ, ſufficit, q̃ pater faciat legatũ filiæ ſimpliciter; quia pſumitur pro dote. Bar. *in l. quod autem. ff. de iur. dot.* & ſic ſtatutum excludit filiã, cui pater aliquid legauit; quia pro dote pſumitur. Cremẽ. *ſing.* 3. *ſtatuto cauetur,* vbi late habes concord. in apoſt. & hanc partẽ tuetur Caſtillio. *conſil.* 37. *n.* 23. *& ſeq. v. cæterum,* vbi tollit omnia cõtraria, & q̃ legando aliquid ſimpliciter cenſetur pro dote, & *n.* 27. *& ſeq.* allegat Bart. pro hac parte, qui dicit, quod ita conſuleret *in l.* 1. §. *ſciendum. ff. de ſuis & legit. & in l. Gallus.* §. *& quid ſi tantum. ver. ſignori ſemper fui. ff. de lib. & poſthum.* Bald. *in l. maximum vitium, in vlt. q. C. de lib. præter.* & dicit prꝫteritionem non annullare teſtamẽtum iſto caſu; quia filia eſt excluſa. † Contrarium tenet Bald. *conſ.* 2. *per tot.* 22
lib. 1. q̃ debet legare pater iure inſtitutionis, alias rũpit teſtamentum, ſed credo, male, vt ibi apoſtillaui. † Declarat Bart. *conſ.* 28. 23
In queſt. in fi. lib. 1. vt dicatur præterita, qñ pater non dotauit, neq; iure inſtitutionis reliquit, & loquitur in ſtatuto Aſſiſij. † Decla- 24
ra, vt per Alex. *in apoſt. ad Bart. in d. l. q. autem. ff. de iur. dot.* vt procedat doctri. Bart. ſi filia erat nubilis ætatis, alias ſecus. † Declara; quia 25
maxime procedit limitatio, qñ ſtatutũ excludit filias dotatas ſtantib. maſculis, vt ſi nõ ſunt dotatę, ſint parati dotare; quia tunc nõ habet difficultatẽ. Caſtil. *d. conſ.* 37. *n.* 27. *v. amplius.* † Limita, qñ pa- 26
ter legauit filio aliq̃ iure inſtitutionis; quia teſtamentũ valet, & filius non põt dici prꝫteritus, ſed agit ad ſupplementum legitimę,

l. omni-

27 *l.omnimodo.C.de inoffi.testam.* † Extende limitationem, vt ꝓcedat, etiam si pater reliquit minus legitima iure institutionis, & iussit eum amplius petere nō posse; quia nihilominus valet testamentum; quia illa ꝓhibitio, ꝙ non possit plus petere, non valet. Bald.
28 *cons.480.Testator instituit, in pr. lib.1.* † Limita; quia filius non dr̄ prætæritus, si iure institutionis pater legauit illam partem bonorum, vel hereditatis, q̄ exequutores arbitrati fuerint; quia saltem in legitima dr̄ institutus, non obstante, ꝙ deci possit institutio incerta. Bal. *cons.449. Punctus quæstionis, in pr. lib.3.* Sign. *con.107.n.11.*
29 *v.prætera ratione adiuncti.* † Et idem, si iure institutionis legauit illā dotem, q̄ nominati fuerint arbitrati; quia cum dos sit certa à lege, non potest dici prætærita filia. Signor. *d. cons.107.n.10. & seq.*
30 † Limita; quia stante statuto, ꝙ filia dotata nō succedat, sed masculi filij, non potest filia dici prætæritam, si pater pro dote aliquid legauit, seu reliquit. Et quod non dixerit iure institutionis.
☞ Ang. *cons.99. Petrus de Vrbe, in pr.* Vide, *Statutum circa successionem excludens filias fœminas, donec supersunt filij masculi, &c. Concluſ.665.*
31 † Extende; quia si pater relinquat ventri vxoris prægnanti, si filia nascatur, libras centum quatenus ingrediatur monasterium; si vero nupserit, libras 400. & in istis hæredem instituerit; quia si nascatur filia, dr̄ prætærita, ex quo non ingreditur monasterium, neq; nubit, neq; potest ante ætatem; igr̄ de ista non loquitur, & debet succedere, non obstante statuto Assisij, ꝙ filia dotata non succedat stāte masculo; quia intelligitur de dotata tēpore mortis; & quia conditio casualis, vel mixta vitiat institutionem. Bart. *cons.28. In quæstione, per tot. lib.1.* vbi apostil. *in v in quæstione:* & ruſus *cons.51. Quidam decessit,* & hanc partem sequitur apostil. ad Rom.
*32 *consil.442.in v.excludit,* dicit* coēm, licet citet pro vtraq;. † Limita; quia filius non dr̄ prætæritus, si pater instituit illū in vsufructu certorū bonorum, donec habuerit beneficiū tanti valoris; quia intelligitur institutus ēt in ꝓprietate vsq; ad valorem legitimæ impropriando vsumfructū, vt substineatur testamentum. Anch.
33 plene *cons.128. Si huic Francisco.* † Limita, qñ pater legauit filio in testamento aliquid iure institutionis, licet postea illiud legatum ademerit in codicillis, & fecerit aliud legatum simpliciter, non tñ dr̄ prætæritus; quia legatum iure institutionis in testamento factum nō potuit adimi in codicillis; ideo habebit pro legitima legatum testamenti, & supplebitur ex relicto in codicillis. Castr. *cons.342. Mater ista, n.3.v. secundo quæro, lib.1.* & plenius *n.4.v. secundo*
☞ *oppono.* Vide, *Codicillis quando hereditas dari possit, vel non. Cons.l.406.*
34 † Limita; quia incapax successionis nō potest dici prætæritus, ꝙt
35 est deportatus. Ang. *d. cons.99. in pr.* † Extende, vt idem sit in Fratre Ordinis Minorum; quia cum sit incapax, non potest allegare
36 se prætæritum. Ang. *d. cons.99. in pr.* † Limita, qñ pater instituit hæredem causam piam; quia filiis debetur legitima, & valet testamentum fauore piæ causæ; quia est solemnitas, quod legitima titulo institutionis relinquatur, est de iure ciuili, ꝙ non ligat piam
* causam, coēm* dicit Clar. *in §. testamentum, q.6.n.8.v. sexto inferitur.*
37 † Limita; quia sufficit institutio in genere facta, vt si testator instituit in quinq; omnes prætendētes aliquid consequi ex sua hæ-
38 reditate. Crauet. *cons.162. per tot.* † Limita, qñ in testamento, in quo pater prætæriit filias, adesset clausula codicillaris; quia retēta legitima compellētur restituere residuum ex fideicommisso. Fulg. *d. cons.32. per tot.* maxime *n.1. in fi. v. vbi aūt,* vbi, ꝙ non deducunt Trebellianicam hoc casu; quia pure grauātur restituere ex
☞ clausula prædicta, & idem Fulg. *cons.89.n.2. in fin. v. rursum.* Vide, *Clausa codicillaris operatur multa, & quādo secus. Concl.292.* Vide, *Sta-*
39 *tutum circa citationes omittendas qualiter intelligatur. Concl.* 482. † Limita, qñ pater vsus esset verbo, *relinquo*; quia importat institutionem, & idem, si legasset omni meliori modo. Fulg. *d. cons.89. In quæstione, in prin.* Vide Conclus. prox. seq.

Prætæriti quando dicantur filii posthumi, & alii, vel nō. Concl. 638.

1 POSTHVMVS † dr̄ prætæritus, quando testator instituit ventrem vxoris, quæ est prægnans, si mulier superuiuēte testatore peperit, vel tunc non erat prægnans, sed post testamentū fuit effecta prægnans; quia de posthumo concepto tēpore testamenti solum fecit mentionem. Bald. *cons.128. Ad intelligentiam. n.2.v. sed dubium restat, lib.1. & cons.113. Proponitur, ꝙ, n.2.v. sed dubium, lib.5.*
2 † Amplia; quia posthumus dr̄ prætæritus, si est institutus per hęc verba, instituo posthumum nascituram, si ad lucem venerit, ita ꝙ possit succedere; nam si ad lucem venerit, & moriatur ante testatorē, dr̄ prætæritus, & rumpit testamentū, licet de iure ꝓtorio conualidetur; si tamen hæres bonorum possessionem intra 100. dies vtiles petierit, alias secus; quia de iure ciuili non valet testamentum, nec potest succedere. Bald. *cons.377. Quæstio subtilis, lib.*
in prin. vbi loquitur etiam, qñ pauperes erāt instituti. † Extende; quia filia dr̄ prætærita, si pater instituit vētrem, si prægnans esset, & filium masculum pareret; quia de fœmina nihil est dictū. Ang.
cons.51. Simon Notarius, n.3.v. concludo igitur. † Restringe, vt non procedat, si instituit ventrem prægnantem, quatenus vxor prægnās esset; quia intelligitur, qñdocunq;, & omni tempore. Bal. *d. cons.*
128. *n.2.v. contrarium est verum, lib.1. & cons.113. n.3.v. contrarium, lib.5.*
† Restringe; quia non dr̄ prætæritus posthumus, qñ testator instituit ventrem, si prægnans esset, vel posthumum nasciturū masculum vnum, vel plures, licet nascantur vnus masculus, & vna fœmina; quia fœmina non dr̄ prætærita, sed censetur ei legatus, & masculum instituisse. Bal. *d. cons.128. n.2.v. contrarium est verum, lib.*
1. & *cons.145. n.3. lib.5.* vbi tamen vī tenere; quod sit prætærita fœmina; quia non l. gatur iure institutionis, per totum consilium.
† Amplia; quia filius dicitur prætæritus, si non est tanq̄ filius institutus; quia licet pater eum instituerit in re certa, nō tanq̄ filium, tñ dr̄ prætæritus, si non sit dictū, quod sit filius; quia dicitur ignominiosa institutio, quæ habetur pro prætæritione. Bald. *cons.134.*
In primo testamento, per tot. lib.1. qui loquitur, quando constabat ei filium; quia fuit filius declaratus, & idem tenet *cons.141. Præmitto*
verbis, n.6.v. item procedere videtur, lib.1. † Si vero non est declaratus filius, sed reputatur partus suppositus, & sit institutus hoc modo, *Seium, quem nutrivi vt filium, in certa re instituo,* valet institutio. Bald. *cons.340. Tutius habebat Seium. per tot. lib.5.* † Extende, vt ignominiosa institutio filiorum habeatur pro prætæritione, *l. penul. C.*
quemadmod. testam. aper. Bald. *d. cons.134. in princ. v. item si filius, lib.1.*
† Declara, vt ignominiosa dicatur institutio, etiam si tacita intergetur ignominia, veluti si dixit testator, *instituo heredem in re tali Titium, quem alias vti filium meum in alio testamento heredem vniuersalem feceram,* certe ꝛa est turpis institutio tacita, quæ vitiat, licet expressa. Bald. *d. cons.134. per tot. lib.1.* vbi est casus. † Amplia, vt filius dicatur prætæritus, qñ pater dubitauit eum filium, sed credidit partū suppositum; quia instituendo eum in re certa non vtilium, sed tanq̄ Titium, quem tenuit, & educauit in domo sua, si reuera est filius, institutio erronea nō valet; ideo tanq̄ prætæritus habebit omnia. Bald. *d. cons.430. Titius habebat Seiam, per tot. maxime v. amplius, circ. fin. lib.5.* † Amplia; quia filius dr̄ prætæritus, si pater sub incerta conditione illi aliquid legauit; quia potest agere prætæritione, & hanc partem sequitur Cum. *cons.128. Mengus in testamento, in princ.* & hanc* coēm opin. dicit Bald. *cons.416. Super*
quod nuper, in princ. quod est Franc. de Rampo. Io. de Lignan. Ant. de Presbyteris, & Io. de Casalib. *lib.3.* Bart. *cons.13. Ex facto, n.3. in*
secundo, lib.1. vbi apost. *in ver. ex facto,* & *in v. de secundo,* dicit* coēm, & quod ista sit communis* opinio modernorum suo tempore, dicit Bart. *in l. si pater, n.2.v. vlterius. C. de instit. & substitut.* licet ibi teneat contrarium, hanc eandem opinionem tenet idem Bart. *cons.28. In quæstione, lib.1. & cons.71. Pater. lib.2.* † Contrarium, quod imo conditio reiiciatur ex legitima, vt valeat testamētum, *l. fin. ff. de hæred. instit.* vbi glos. & Bart. Angel. *cons.97. Vitianus de monte, in pr.* & coēm* dicit Signor. *cons.14. Super infrascriptis, in pr.* vbi, ꝙ filia non dicitur prætærita, si pater reliquit pro dote sure institutionis, quando nupserit; quia reiicitur omnis conditio, & per supplementum statim. Signor. *cons.107.n.11.v. prætera ratione adiuncti.* Anch. *cons.128. in pr.* & ꝙ hanc teneat totus mundus, dicit Apost. ad Bart. *cons.13. in ver. de secundo,* vbi, ꝙ Castr. Alex. & alii in *d. l. si pater. C. de instit. & substit.* tenent hanc prout ibi Bart. etiam legendo tenet; quia fauet hæc opinio testamento, & Rayner. de Forliuio inter consil. Bart. *cons.198. lib.1. & cons.72. lib.2.* † Declara, tamen, ꝙ si pater legauit sub conditione filiæ iure institutionis & interim habeat alimenta, ipsa alimēta præsumuntur pars iure institutionis relicta. Cum. *d. cons.128. circa med.* † Declara; quia conditio, & incertitudo reiicitur, qñ est per accidens, secus, si de natura rei relicta ex necessitate, veluti si pater legauit vsumfructum filio; quia vsusfructus tanq̄ incertus non operatur, vt dicit positus institutus in re certa. Bald. *cons.274. post med. lib.4.v. & fidicant.*
† Declara; quia si conditio est talis, quæ potest separari à legato, tunc omnis cōditio remouetur; si vero est cōditio substantialis quæ à legato nō potest separari, *put* si legantur vestes viduales, si alimēta in casu viduitatis; quia necesse est qualitatē subsistere si alimēta in casu viduitatis, quia necesse est qualitatē subsistere lem extare, & eo casu dr̄ prætæritus filius. Bald. *cons.414. Dicit ple-*
tutum Perusii, li.5. vbi loquitur etiā stante statuto, ꝙ sufficiat aliquo quoquo modo relictum esse; quia nō sufficit, ꝙ pater relinquat filiæ alimenta in domo in casu viduitatis, quando maxime statutum cōfert filiæ hoc sine patre. † Declara; quia si institutio est facta in summa declaranda ꝓ exequtores testamēti, ipsa institutio debet iudicari pura, licet quantitas vtriat declarandi, & ex-
est re-

17 est extensio cõtrarij. Angel. *d. cons. 97. in pr.* † Declara; quia si pater instituit filium sub conditione casuali, vel mixta, quę non est potestatiua mere, dr̃ prærerire filium, & testamentum est nullũ, non autem reiicitur conditio, ita Bart. *consil. 13. Ex facto, n. 3. v. de secundo, lib. 1.* vbi tollit omnia contraria, & ibi 1. apostil. *in ver. ex facto* * dicit* coẽm & dat concord. & 2. apostil. *inver. de secundo*, quæ est * Bern. Landria. dicit* coẽm, & quod totus mundus sequitur cõtrariam, eo prætextu; quia fauet testamento, licet ipse illam im-
18 pugnet. † Amplia; quia nepos ex filia præmortua dr̃ præteritus ab auo materno, si auus instituit nepotem in dote matris filię testatoris; quia cum dotem habeat à matre, & non ab auo, dicitur præteritus, & rumpit testamentũ. Bal. *d. cons. 93. in fi. v nepos ex filia,*
19 *lib. 3.* † Declara; quia si pater legauit filiæ dari ducenta de dotib⁹ maternis filiæ iure institutionis, non põt dici præterita, licet dos matris ad filiam spectet, qñ non in eadem specie, in qua est dos sit legatum, sed in quantitate, quia demonstratio adiecta verbo exequtiuo non facit deficere legatum, si est falsa; quia debet
20 omnino. Signo. *cons. 107. n. 11. & 12. v. præterea nõ obstat.* † Amplia; quia mater instituta in vsufructu dr̃ præterita, ex quo vsufruct⁹ formalis est incertus, & posset decedere, anteq̃ aliquid caperet; ideo testamẽtum ex præteritione redditur nullũ. Bald. *cons. 274.*
21 *Ad euidentiam sciendum, lib. 4. post med. v. & si dicatur, lib. 4.* † Contrarium tenet Anch. *cons. 128. Si huic Francisco*, vbi, si pater instituit filium in vsufructu certorũ bonorum, donec habuerit beneficiũ tanti valoris, non dr̃ præteritus; quia verba impropriãtur, vt habeat ꝓprietatem vsq; ad legitimam eorundẽ bonorum, vt sub-
22 stineatur testamentum. † Amplia; quia filius dr̃ præteritus, qñ mater alios filios instituit, & ipsis decedentibus instituit præteritum; quia verbum, *instituo*, capitur pro substituto hoc casu. Bal.
23 *cons. 498. Casus talis est, lib. 5. in pr. & n. 2.* † Extende; quia filius dr̃ præteritus, licet sit substitutus instituto. Sig. *cons. d. cons 107. nu. 6.*
24 † Amplia, quia nepos ex filio emancipato natus ante emancipationem dr̃ præteritus, si auus illum præteriit, etsi patri iure institutionis legauit. Sign. *cons. 18. Quæritur, quid iuris*, vbi pro vtraque parte, & ponit argumenta, per quæ vtraq; pars substineri possit.
25 † Extẽde, vt idem sit, etsi filius emãcipatus post emancipationẽ, & post testm̃tum patris habuit filios, quia licet iure institutionis pater legauerit filio emãcipato, qui mortuus est ante patrẽ supstite nepote, ipse nepos dr̃ præteritus, & rumpit testm̃tum aui.
26 Alex. *cons. 142. Circa primam, lib. 2. in pr.* † Amplia; quia filius dr̃ præteritus, si in bonis ꝓpriis, vel alienis, non ipsius patris testãtis instituitur. Cruet. late *cons. 142. n. 10.* Castr. *cons. 455. Ad primũ, col.*
27 *1. in fi. v. quantum autẽ lib. 2.* Ias. *cons. 160. in pr. lib. 2.* † Extende; quia dr̃ præteritus nepos ex filia præmortua, si auus maternus instituit
28 neporẽ in dote materna. Bal. *cons. 93. Si in eodẽ, lib. 3. in fi.* † Declara, vt p. Prob. *in addit. ad Io. Monachi in c. si pater, n. 49. & seq. de testa.*
29 † Extende idem, si auia materna, vel pater instituat filium in re ꝓpria, in qua pater habet vsumfr uctum, quia adhuc dr̃ præteritus. Alex. *cons. 20. n. 6. lib. 3.* Castr. *in l. scimus, in pr. n. 5. C. de inoffic. te-*
30 *stam.* † Extende; quia si pater instituat filium in beneficio Ecclesiastico, q̃ ei procurauit etiam cũ expẽsa, dr̃ præteritus; quia nõ
31 habetur in cõmercio. Ias. late *d. cons. 160. in pr. lib. 2.* † Extende, qñ instituit pater filium in dote matris filij. Ias. *d. cons. 160. n. 2. in fin.*
32 *lib. 2.* † Extende idem, si pater instituat fi ium in re, q̃ putabat esse in rerum natura, & nõ erat, quia dr̃ præteritus. Castr. *in d. l. sci-*
33 *mus, in pr. n. 5. C. de inoffi. testam.* † Extende idem, si res extaret, sed
34 perit viuẽte testatore. Castr. *d. l. scimus, n. 6. C. de inoff. testam.* † Restringe, qñ testator legauit iure institutionis rem ꝓpriam, q̃ post-
ea alienauit; quia succedit æstimatio fauore testamẽti, ne annul-
35 letur. Cast. *d. l. scimus, n. 7. C. de inoff. testam.* † Restringe, qñ testator legauit filio iure institutionis rem alienam, siue sciens, siue ignorans; quia hæres tenetur ad æstimationẽ hoc casu, ne testm̃tum
36 corruat. Castr. *d. l. scimus, n. 4. C. de inoff. testam.* † Limita, quia si pater habens vxorem prægnantem instituat posthumum hæredẽ, etsi fœmina fuerit, relinquat iure institutionis, & contingat nascimasculum, qui moritur viuo testatore, postea iterum vxore ꝓgnante nascatur fœmina, dici nõ potest præterita de æquitate; quia testator, ꝓuidit tam masculo, q̃ fœminę licet de rigore secus
37 sit; quia cogitauit de partu ventris ꝓgnantis tempore testamenti, tñ substinetur testamentũ. Ang. *cons. 301. Factum tale legitur, in*
pr. † Limita; quia non dr̃ filius, vel descendens præteritus, si pater aliquid relinquat cũ clausula (omni meliori modo) quia ista clausula habet vim institutionis. Fulg. *cons. 89. n. 1. v. tertio.* Corn.
62. n. 6. v. vt ergo totum, lib. 2. Chassan. *cons. 67. n. 57. v. quoniã illa clau-*
sula. Patri. *cons. 3. n. 8. lib. 3.* Dec. *cons. 14. n. 4. v. similiter in filio. & cons.*
77. n. 4. v. facit, q̃ notat. Alex. *cons. 176. n. 13. vol. 5. & con. 50. n. 9. vol. 7.*
* Curt. Iun. *cons. 169. n. 7. lib. 2.* & de* cõmuni testatur idem Curt.
cons. 33. n. 22. lib. 1. Castr. *cons. 123. n. 3. v. confirmatur, lib. 1.* Ruin. *cons.*
6. n. 5. v. & prout in effectu, lib. 2. † Extende, etiam si clausula nõ sit 38
legato adiecta, sed in testamento. Alex. *cons. 80. n. 7. lib. 5.* Fulgos.
cons. 89. in pr. vbi, q̃ sufficit, quod sit in fide testamenti. † Decla- 39
ra, vt procedat limitatio, qñ clausula ista adiicitur, verbo, *relinquo*, secus si verbo *lego*. Bero. *cons. 18. nu. 27. & 28. lib. 2.* Ruin. *cons.*
37. Viso, & mature pensato, n. 7. lib. 1. Hyppol. Riminal. *cons. 78. Illustris. n 27. vol. 1.* Dunt. *in tract. de arte testan. tit. de liber. instit. vel exhæred. c. 1. n. 6. & tit. de legat. cautel. 2. n. 5.* † Contrarium, quod imo 40
solum verbum, *relinquo*, sine ista clausula operetur institutionẽ. Fulgos. *d. cons. 89. n. 2. col 3. v. & licet ibi mentionem.* † Declara; quia 41
hæc clausula operatur omnem modum etiam non expressum, quando adest dictio, & *alias omni meliori, &c.* alias non refertur, nisi ad expressa. Achil. de Crass. *decis. 1. tit. de clauss.* Caputaquen.
decis. 273. Rota tenet, lib. 1. † Limita, quando institutio resultaret 42
ex relato, quia tunc non diceretur præteritus. Alex. *cons. 70. n. 11.*
v. non obstat. vol. 2. sequit Dec. *cons. 189. n. 3. v. & ad hoc bene facit.* Rui.
consil. 93. n. 13. v. & ad hoc secundum eum, lib. 3. † Limita, quando le- 43
gatum factum omnibus habere prætendentibus certum quid; quia non dicitur præteritus. Cruet. *consil. 162.* Vide, *Institutionis iure quando dicatur relictum. Concl. 227.* Vide Conclusionem proxime præcedentem.

Præteritio instituendorum operatur multa. Concluſ. 639.

PRÆTERITIO † eorum, qui debuerunt tempore mortis te- 1
statoris instituti, operatur, vt testamentum dicatur retro, & à principio nullum. Bald. *cons. 68. Proponitur, quod pater lib. 1. in princ.*
Signor. *cons. 153. in pr.* Alex. *cons. 142. Circa primam, lib. 2. in pr.* † Ex- 2
tende, vt procedat, etiam si prę teritus ꝓmoriatur testatori; quia nihilominus testamentum non cõualescit. *l. filius qui in potestate. ff. de libe. & posthum.* q̃ intellige cum distinctione. Vide, *Præteritio fi-* 3
lij facta à patre reddit testamentum nullũ ipso iure. Concl. 641. † Amplia;
quia hæreditas non potest adiri ex testamento, q̃ superat rumpi ex præteritione. Bald. *d. cons. 68. circ. med. v. præterea ex isto testamento lib. 1.* Extende, quia nedũ ꝑteritio nati rumpit, & annullat testamentũ, sed ẽt posthumi, q̃ intellige secundũ not. p Bart. & alios *in l. posthumus. ff. de iniusto rupt. & irrit. testam.* † Restringe, nisi 4
posthumus, vel natus fuisset tempore mortis testatoris apud hostes; quia tunc non annullat testamentũ, sed bene, si reuertitur, rumpit ab initio testamentũ. Bald. *d. cons. 68. circ. fi. v. secundo prædicta probantur, lib. 1.* † Amplia; quia nedũ testm̃tum ratione ꝑteri- 5
tionis redditur nullũ, sed ẽt substitutiones factæ in testm̃to, vt de vulgari Bald. *cons. 128. in pr. lib. 1. & 113. lib. 5. in pr. v. sequitur ergo.*
† Restringe in pupillari substitutione facta filio instituto; quia 6
licet alius filius sit ꝑteritus, & rumpat testamentum, tñ valet pupillaris substitutio instituti. Bald. *d. cons. 128. Ad intelligẽtiam, vltra*
med. v. sed tunc statim, lib. 1. & cons. 113. Proponitur, q̃. n. 5. v. quapropter,
lib. 5. † Amplia; qa filia dr̃ præterita, si non est instituta, neq; ex- 7
hæredata, ẽt si extet statutum, q̃ stantib. filiis masculis fœmina non succedat; quia si non extant masculi, debet fœmina institui vel exhæredari, alias testm̃tum est ipso iure nullũ. Bald. *cons. 268.*
Factum, super quo, lib. 1. in pr. † Amplia; quia ẽt si fiat testm̃tum ad 8
pias causas, præteritio est nulla, seu filij non possunt præteriri, & exhæredari; ideo nõ valebit testm̃tum, in quo filius est ꝑteritus.
Bald. *cons. 110. Quidam sanus mente, ante fin. v. nam & cum Deo, lib. 4.*
† Declara tñ; quia eo casu filius detrahet legitimã, & totum re- 9
stituet piæ causæ ab intestato. Bald. *d. cons. 110. per tot.* & maxime *in pr. lib. 4.* q̃ ipse intelligit, qñ non esset omnino voluntas commissa in arbitriũ alienum, prout in illo casu. † Amplia; quia filij 10
legitimatus, si præteratur, rumpit testm̃tũ. Signor. *cons. 219. n. 3.*
† Amplia; quia pater præteriens filiã sub cõditione casuali, puta 11
instituat eam, si nupserit, alias nihil consequi possit, dr̃ prętерire, si decedat innupta, vel põt dicere testm̃tum nullum; quia conditio hoc casu non reiicitur, qñ testm̃tum est nullum, secus si inofficiosum, ita declarat Fulg. *consil. 21. Ad primum, de quo quæritur, in princ.* vide apostil. ad Bart. *in l. quoniam in priorib. C. de inoff. testam. in v. quoniã in priorib.* alleg. Butr. *cons. 67. circ. med.* qui hoc dicit *n. 3.*
† Amplia; quia operatur ꝑteritio nullitatẽ testamenti, si ꝑteritus 12
dicat nullũ, quo casu succedunt veniẽtes ab intestato. Sign. *cons.*
153. n. 2. † Et potest dici de nullitate vsq; ad 30. annos. Guid. Pap. 13
decis. 426. & est cõis* opin. idẽ Guid. Pap. *decis. 597.* Castr. *in l. fin.* *
C. de iure delib. Alex. *in l. 1. C. quando non pet. part.* reprobato cõmuniter Bar. *in l. filio præterito. ff. de iniust. rupt.* † Extẽde in præteritione 14
matris. Guid. Pap. *d. decis. 426. & decis. 596.* † Limita; quia ꝑteritio 15
facta à fratre, qui instituit nõ tur pẽ pionã, habetur ꝑ exhæredatione, & idẽ in omnib. aliis, qui senẽtur instituere exceptis patre

& matre

& matre. Angel. *cons.* 171. *Petrus Capobranci, n.* 2. *vsq; in fin. v. de tertio.*

17 † Limita in filia dotata exclusa à statuto, donec supersint masculi; quia non potest dicere testamentũ nullum, donec masculi supersunt, licet si definãt esse masculi, tunc à principio dicat testamentum nullum. Bald. *cons.* 68. *per tot. & cons.* 69. *in pr.* vbi est casus

18 *lib.* 1. † Extende, vt idem sit, si extat statutum, q; stantib. masculis fœminæ nõ succedant; quia licet pater nihil relinquat fœminæ, vel relinquat sub conditione, ex quo est exclusa à legitima, non potest dici præterita. Cuma. *cons.* 128. *Mengus in testamento, circa fin.*

19 Fulg. *cons.* 16. *Casus talis, in fin.* † Declara tamen; quia filia dr̃ præterita, qñ non excluditur à statuto, licet pater ei legauerit dotẽ; quia per hoc non dr̃ institura, neq; habet ius accrescẽdi alio hærede repudiante. Bald. *cons.* 109. *Licet filiæ sit relictum, in pr. lib.* 1. *&*

20 *cons.* 128. *in pr. lib.* 1. *&* 113. *lib.* 5. vbi, q; per legatum dotis filia nõ dicitur instituta, sed præterita; quia non est iure institutionis. † Limita in filia, quæ renunciauit cum iurto, Guid. Pap. *decis.* 598. &

21 quid de filiis filiæ vide ibi. † Limita; quia licet præteritio filiorũ reddat testamentum ipso iure nullum quoad institutionem, tñ si adest clausula codicillaris, operatur validitatem ex fideicõmisso. Bald. *cons.* 186. *Factum, super quo consilium petitur, lib.* 1. Angel. *cons.*

* 99. *Petrus de Vrbe. in pr.* & hanc communiorem* dicit Oldra. *cons.*

22 171. *in fi.* † Limita, quia etiam si statutũ excludens fœminas stantibus maculis, ipsis reseruet legitimã, non poterunt agere ex præteritione ad nullitatem testamẽti, sed legitimam ex dispositione

23 statuti consequentur. Cuma. *d. cons.* 128. *circ. fin.* † Limita in filio naturali; quia non rumpit præteritus. Guid. Pap. *decis.* 632 *in fin.*

24 † Extende etiam stante statuto, quod masculus frater excludat sororem, quia intelligitur de fratre masculo legitimo & naturali, non de spurio. Alex. *cons.* 57. *In casu, in fi. lib.* 4. Bolog. *cons.* 89. *n.*

25 12. *& seq.* † Limita; quia filia præterita non dicit testamentũ nullum, si est dotata stante statuto, q; filia dotata non succedat stante masculo; quia habetur pro nõ ente. Signor. *cons.* 256. *In q. transmissa, in princ.* Vide Coclusiones prox. seqq.

Præteritio vt rumpat testamentum, quæ requirantur. Concl. 640.

1 PRÆTERITIO † vt rumpat testamentum requirit, quod is, qui dicit se præteritum tempore mortis testatoris necessario debuisset instituí, alias præteritio non annullat testamentum, *l. si quis filio exhæredato. ff. de inuff. testam.* Bald. *cons.* 68. *Proponitur, quod pater, lib.* 1. *in pr. v. si igitur, & cons.* 34. *Quæritur, vtrum, & cons.* 36. *Proponitur, quod, in pr. lib.* 3. vbi loquitur in filia exclusa à statuto, vt præteritio non rumpat testamentum, & idem tenet Signor. *cons.* 153. *Quæstio talis, in fi.* Bart. *cons.* 11. *Proponitur, q. n.* 2. *lib.* 1. Castr. *cons.* 146. *Viso puncto, col.* 2. *v. nec obstat, lib.* 2. plene Alex. *cons.* 19. *Circa primum,*

n. 4. *lib.* 6. vbi, q; propterea sublato iure succedendi est sublatum

2 jus dicendi testamentum nullum. † Et ideo exclusa ab intestato, prout fœmina à statuto, prout mater transiens ad secunda vota non petito tutori, possunt præteriri, & exhæredari, & testamentum valet. Castr. *cons.* 213. *per tot. lib.* 1. *& cons.* 146. *col.* 2. *v. nec obstat.*

3 *lib.* 2. Alex. *cons.* 57. *In casu, col.* 2. *n.* 2. *v. restat, lib.* 4. † Et nõ potest mater dici præterita, si ex statuto (prout Senis) excluditur stante fratre, vel nepote filij, Bart. *cons.* 205. *Viso testamento, in pr. lib.* 1. qñ tales excludentes extant, plene Alex. *cons.* 19. *Circa primum, n.* 4. *v. sed præmisso non obstantibus, lib.* 6. vbi plena apostil. *in ver. nullitate,* dat

4 concord. † Extẽde, vt procedat, etiam si extranei essent à filio instituti; quia adhuc, si extant frater, vel nepos filij, excludunt matrem. Bart. *d. cons.* 205. *Viso testamento, in pr. lib.* 1. mouetur; quia frater, & alij excludentes matiẽ nõ dicuntur excluſi, nisi extraneus in testamento institutus adeat hæreditatem; ideo sufficit existẽ-

5 tia eorum tempore mortis filii, vt excludant matrem. † Rationẽ assignat Alex. *consil.* 19. *Circa primum, n.* 4. *v. secundo, lib.* 6. quia legitima debet relinqui ꝓpter legitimam successionem, sed cessante

6 legitima successione præteritio non annullat testamentũ. † Extende; quia procedit, etiam si filius & filia ex primo matrimonio, & alius filius ex secũdo matrimonio extẽt; quia si pater instituat filium ex primo in decem, & filium ex secundo instituit vniuersaliter, filiam ex primo præteriit, quæ à statuto excluditur, non potest dicere testamentum nullum. Alex. *d. cons.* 19. *n.* 5. *v. tertio cõ-*

7 *firmatur, lib.* 6. † Amplia; quia non dr̃ præteritus filius, qñ aliquid fuit relictum iure institutionis; secus, si esset relictum, sed nõ iure institutionis; quia nihilominus dicitur præteritus, *aut h. vt cum de appell. cognosc.* §. *aliud quoq;* Bald. *cons.* 128. *Ad intelligentiam, in pr. li.*

8 1. † Declara seu restringe ampliationem, nisi adesset statutum, quod sufficeret quocunq; modo relinquere, & quocunq; titulo.

9 Bald. *d. cons.* 128. *in pr. lib.* 1. † Amplia; quia licet filius fuerit præteritus in prima institutione, quæ nõ habuit effectum, si in secunda fuit institutus, non dr̃ præteritus, exemplum, mater instituit filiũ masculum, si succederet sibi, qui præmoritur ante matrem, & in secunda institutione, vel substitutione filiæ sunt institutæ in alquo, licet sint hæredes vniuersales pauperes nõ possunt dici præteritæ. Bald. *cons.* 377. *n.* 4. *v. sed & alia ratione. lib.* 3. vbi loquitur in vulgari substitutione. † Amplia; quia requiritur, q; præteritus dicat viuẽs oppoſuerit de præteritione; secus, si tacuit, quia cõualescit testamentum. Bald. *cons.* 99. *Factum tale, n.* 2. *v. testamentum loannis, lib.* 2. † Et sufficit quod præteritus tacuerit per annum, quia confirmatur testamentum. Bar. *in l. filio præterito, v. si vero tanto tempore. ff. de iniu. test.* Castr. *cons.* 376. *Ne sub equiuoco, lib.* 1. *n.* 1. vbi, q; licet illa opinio nõ approbetur vbiq;, tñ concurrentibus adminiculis est vera. † Contrarium, q; imo non confirmetur testamentum multum præteritione filii, licet filius per annum non reclamauerit, sedm̃ multos, quos citat Guid. Pap. *decis.* 426. *An lex filio, n.* 3. *v. sed an filius.* vbi, q; durat 30. annis, & quod ista est communis* opinio, quæ seruatur in iudicando, & repetit *decis* 597. incip. *Item & secundo.* vbi reprobat Bart. contrarium tenentem, quod per annũ præscribatur, & ibi apostil. dat cõcord. licet dicat, q; posset attendi, quod nullo tempore præscribatur, quia est in facultate filii, & nõ in actione. † Declara; quia requiritur, quod lapso anno institutus in testamento nullo per taciturnitatem filii præteriti possessionem bonorum possessionem sdm̃ tabulas intra annum. *C. qui admitt. l. fin.* & ibi Dd. † Declarat Alex. *cons.* 125. *Quoniam abunde, n.* 5. *v. ita prædicta, lib.* 6. quia si agatur de nullitate ex iure transmissionis, puta per nepotes ex persona matris præteritæ, & nõ possunt, nisi mater in vita dixisset de nullitate; quia ad effectum transmittẽdi ad hæredes hoc requiritur, secus quoad præteritũ, quia nõ cõualidatur, sed bene post annũ excluditur à bonorũ possessione contra tabulas, q; est remediũ anni vtilis tantum. † Si tamen possedit quis per decennium, præsumitur possedisse eo iure ꝓsumptione iuris & de iure. Castr. *d. cons.* 376. *n.* 1. *v. contrarii, lib.* 1. † Restringe; quia testamentum nullũ præteritione ẽstimatur, si præteritus expresse, vel ẽt tacite, puta transigendo super hæreditate renunciauit iuri dicendi nullũ. Castr. *d. cons.* 376. *col.* 1. *v. secundo dico, lib.* 1. † Amplia; quia filius præteritus ad hoc, vt rumpat testamentum, oportet, q; superuiuat testatori, alias si ꝑmoriatur, licet testamẽtum sit nullum de iure ciuili, tñ conualescit, de iure prætorio, si tñ bonorum possessio peratur intra centum dies vtiles beneficio ꝓtoris. Bal. *cons.* 377. *Quæstio subtilis, in pr. lib.* 3. † Amplia, quia non dr̃ præteritus filius, cui pater, vel mater aliquid reliquit iure institutionis, ẽt si non instituit in tanta portione, quanta in legitima; quia licet ꝓhibuerit expresse plus petere posse non dr̃ præteritus. Bald. *d. cons.* 377. *n.* 4. *v. considerandum ergo est, lib.* 3. † Amplia; quia ad hoc, vt præteritus rumpat testamentũ, oportet, q; succedat ab intestato, alias non rumpit testamentũ. Bart. *ctl. in Factum sic se habet, in pr. lib.* 1. † Extende; quia præteritus filius, q; est apud hostes, licet nõ possit dicere testamẽtũ patris nullũ, quamdiu est apud hostes, tñ reuẽrsus dicit nullum etiam ab initio testitutus ex causa, quæ retrotrahitur. Bart. *cons.* 11. *n.* 4. *v. secundo predicta probantur. lib.* 1. † Contrarium Bart. *cons.* 20. *in prin. lib.* 1. q; est Franc. Albergotti. † Extende idem in deportato, qui non debet hæres institui, & præteritio non viciat testamentũ, si tñ restituatur ex causa, q; retrotrahitur potest dicere testamentũ nullũ. Bar. *d. cons.* 11. *n.* 2. *v. præterea hoc apparet, lib.* 1. † Amplia; quia filia ꝓtesta dici non potest, nec rumpit testmtum, si extat statutum, q; stantibus masculis non succedat (prout Taruisij.) Signor. *cons.* 250. *n.* 4. † Et idem, qñ statutum vocat ab intestato agnatũ excluſa filia; quia ex quo non debetur successio, & cõsequenter legitima, quæ est portio portionis debitæ ab intestato, potest præteriri tam fœmina q; descendentes ab ea; quia sicuti si agnatus esset institutus, qui ab intestato succedit, excluderet, ita ẽt si alius in locũ agnati succedit, excluderet, vt dictum est. Castr. *cons.* 146. *col.* 2. *v. nec obstat. lib.* 2. † Restringe, qñ pater esset mortuus, & testatus esset extra locum statuẽrium; quia attendit locus mortis, & idem, si moritur ab intestato. Signor. *d. cons.* 250. *n.* 4. vbi, q; est controuersa opinio, sed hanc tenet. † Restringe, qñ extaret inuestitura feudalis, vel emphyteutis Ecclesiasticæ, q; daret successionẽ, put de iure cõmuni, vel vocaret fœminas ꝓteritio quoad bona emphyteutica, secus si inuestitura vocaret cũ qualitate hæreditari. Castr. *cons.* 146. *col.* 2. *post med. v. nec non ad-*

stat, lib. 2. *per tot.* † Limita; quia ꝓteritio fratrũ non vitiat testamentum, quia frater non tenetur fratẽ instituere. Bal. *cons.* 300. *Tantum legitima, n.* 5. *v. non est necessaria, lib.* 4. † Declara, nisi persona rumpat; si institura esset. Aff. *decis.* 204. Vide, *Inofficiosi querela quando ciperat.* ꝑ *Cons.* 171. † Limita; quia filius non tenetur instituere matrẽ, quæ se tranſi-

transiuit ad secundas nuptias, quoad bona quæ fuerunt mariti; quia in eis mater non potest prætendere, nisi vsum fructum, sec⁹ quoad bona filii, ppria, q̃ non fuerunt mariti. Bal. *cons.* 340. *Dicta* 30 *Domina Benuenuta, lib.* 4. † Limita, qñ præteritus diu viuẽs tacuisset; quia non transmittit ius dicendi testm̃tum nullum. Bal. *cons.* 340. *Factum tale proponitur, lib.* 4. *& cons.* 56. *Proponitur, in fi. lib.* 5. vbi 31 loquitur in filio, qui tacuit per 20. annos, vt excludatur. † Limita; quia præteritio nepotis ex filio emancipato non reddit testamentũ nullum, si filius emancipatus est institutus; quia auus nõ tenetur instituere nepotes viuẽte filio, siue emancipato, siue nõ. Bald. *cons.* 403. *Punctus talis est, per tot. & cons.* 404. *Visis itaq;, per tot.* * * *lib.* 1. vbi est casus, & dicit *coẽm, & hanc magis *coẽm dicit Alex. *cons.* 19. *n.* 6. *v. non obstat id, quod secundo, lib.* 6. vbi, quod gl. con- 32 trariæ communiter sunt reprobatæ. † Contrarium tenet glos. & 33 multi, quos citat Alex. *d. cons.* 19. *in pr. v. secundo adduco, lib.* 6. † Extende, vt idem sit in filio, qui præteriit matrem; quia si habet filios, non tenetur matrem instituere; quia nõ debetur illi legitima, ex quo prima causa successionis est filiorum. Bald. *cons.* 17. *Præteritio matris, lib.* 2. Vide Concluſ. proxime sequentem.

Præteritio filii facta à patre reddit testamentum nullũ ipso iure, & quando dicatur præteritus, vel non. Concluſ. 641.

1 PRÆTERITIO † filii facta per patrem in testm̃to suo operat, quod testm̃tum est ipso iure nullum. *auth. ex causa. C. de liber. prater.* Bal. plene *cons.* 292. *Punctus talis est, lib.* 2. *& cons.* 410. *Primo videndũ, in pr. lib.* 4. Signor. *cons.* 353. *Quæstio talis est, in pr.* Cast. *cons.* 86. *Dubitatio, in pr. lib.* 1. Castil. *cons.* 37. *n.* 3. vbi, q̃ null⁹ dubitat de hoc. Bar. *cons.* 13. *Ex facto, n.* 4. *v. de tertio, lib.* 1. Ang. Aret. *cons.* 103. *In casu* 2 *supradicto, in pr.* † Extende; quia testm̃tum est nullum, in quo fili⁹ est præteritus. Bal. *cons.* 20. *in fi. lib.* 1. Bart. & Ang *in* §. *aliud quoq; capitulũ, auth. vt cum, de appel. cognoſ.* & est locus sucᷤcessioni ab intesta- 3 to. † Si fit adest clausula codicillaris, filius præteritus censetur gratuatus de restituendo hæredib. scriptis retenta legitima. Ias. *cons.* 104. *ad fi. lib.* 4. & latius *in l. si filius, qui in potestate. ff. de liber. & posthu.* vbi ponit regulam cum fallentiis, & q̃ subſtineatur clausula co- 4 dicillari. Bald. *cons.* 391. *in fin. lib.* 3. & est cõis *opin. Bald. *cons.* 36. *eod. lib. & cons.* 504. *lib.* 5. Barb. *cons.* 53. *in vlt. dub. lib.* 3 Dec. *cons.* 670. 4 *n.* 4. † Extẽde; quia annullat præteritio testm̃tum in totum; quia solemnitas intrinseca, & substantialis testamẽti desiderat, vt fil j omnino, vel instituantur, vel ex causa exhæredentur. Castil. *cons.* 37. *in pr. n.* 2. *& seq.* maxime *n.* 4. sed tñ *n.* 33. dicit subſtineri legata per *auth. ex causa. C. de liber. præter.* & imo per clausulam codicillarẽ præteritionem nõ annullari, quin succedentes ab intestato teneã- 5 turrestituere ex fideicõmisso. † Ratio, quare præteritio annullet testm̃tum patris ipso iure, est; quia filij debent succedere ab intestato parentibus, & è conuerso, & ideo cõpelluntur parentes vel instituere, vel exhæredare, sed sublata successione à lege, vel statuto. Præteritio nõ potest subsistere, vt annullet; quia sublata est in consequentiam successionis debitæ sublatæ. Castil. *d. cons.* 6 37. *n.* 27. *& seq.* † Regula est, q̃ pater tenetur instituere, vel legitime exhæredare filios, alias dicũtur præteri, & testm̃tum est ipso iure nullum, *l. inter cætera, cum l. seq. ff. de lib. & posthu.* plene Angel. Aret. *cons.* 14. *Non videtur, in pr.* vbi, q̃ præteritio nihil aliud est, q̃ 7 noninstituere, vel rite non exhæredare. † Extende in tantũ esse nullum, vt suus præteritus transmittat ius dicendi testamentum nullum. Bald. *cons.* 410. *n.* 2. *v. item nec est dubitãdum, lib.* 4. vbi limitat, nisi præteritus tacite, vel expresse ratificasset testamentum. 8 † Contrarium quoad transmissionem; quia imo non transmittit ad hæredes istud ius dicendi nullum testamentũ ex præteritione, nisi præteritus viuens dixerit de nullitate. Alex. *cons.* 125. *Quoniam abunde, n.* 5. *v. oportet ergo, lib.* 6. licet dicat adesse contradicentes. † Extende, vt ꝑcedat tam in filio, q̃ in nepote, vel nepte. A- 9 10 lex. *cons.* 26. *n.* 4. *lib.* 1. † Extende in filia, qñ non est exclusa à statuto. Castr. *cons.* 86. *in pr. & cons.* 213. *Sidicta domina, lib.* 1. † Et dr̃ filia 11 exclusa à statuto, qñ statutum excludit filias stantib. masculis, & mandat fœminas dotari, vel dicit, q̃ fœminæ dotatæ excludãtur à masculis, vel si masculi sunt parati dotare; quia habet locũ, siue ab intestato, siue ex testamento, & sint præteritæ. Castil. *cons.* 37. *n.* 23. *& seq. v. cæterum verius.* Alex. *cons.* 125. *Quoniam abunde, in pr.* 12 *lib.* 6. & plenius *cons.* 19. *eod. lib. n.* 4. *& ſq.* † Secus, si statutum excludit filiam, quousq; extabunt masculi; quia masculis mortuis licet non posset fœmina dici præterita, donec extabãt, bene dicit testm̃tum nullum, postq̃ defecerunt extare. Bart. *cons.* 11. *Propo-* 13 *nitur, quod, & cons.* 44. *Super prædictis, lib.* 1. † Et multo magis, qñ statutum excludit absolute fœminas stantibus masculis, quia tunc secundum magis *coẽm habet locum, & ab intestato, & ex testamento, & valet testm̃tum quoad legata, & subſtitutionẽ pupillarem, & omnia in eo contenta cessante statuto excepta institutione. Alex. *d. cons.* 47. *Abunde, nu.* 8. *& 9. ver. quoad quintum. lib.* 2. † Amplia, vt procedat etiam in præteritione facta à matre, & sic 14 ab omnib. descẽdentib. ex latere materno; quia licet alias in eis ꝑteritio operetur exhęredationẽ, ita q̃ tenebantur cõtratabulare; quia nõ erat ipso iure nullũ; tñ hodie sec⁹ de iure nouissimo. Oldr. *cons.* 138. *Thema tale est, Durandus, v. & præteritus.* Ang. *cons.* 171. *n.* 2. *v. de tertio*, & coẽm *dicit Alex. *consil.* 26. *Circa primum, nu.* 4. *in* * *tertio dubio, lib.* 1. qñ præteritio est sine causa, & *cons.* 27. *Consideratis, in pr. lib.* 7. † Amplia, vt procedat, etiam si pater instituisset fi- 15 lium filii præteriti; quia adhuc dr̃ præteritus, & potest dicere testm̃tum nullum. Signor. *cons.* 153. *n.* 1. *v. nec iis obstat.* † Amplia, vt 16 ꝑcedat, etiam si pater, vel alius ascendens subſtituisset ꝑteritum pupillariter hæredi instituto; quia adhuc ꝑteritio operatur nullitatem ipso iure; quia cum institutio nõ possit incipere à subſtitutione pupillari, nihil operatur ipsa subſtitutio circa hoc. Oldr. *cons.* 171. *Thema tale est, Titius, in pr.* & latius *in v. quarto quæritur, n.* 12. vbi, q̃ etiam si conditio habeatur pro nõ appoſita, idem est, vbi declarat tex. *in l. fœmina. §. cum autem quis. C. de inoffic. testam.* qui dr̃ contrarius, & sdm* coẽm lecturam, vt ibi per Ias. cõtrarium dis- * ponit, q̃ reiicitur conditio respectu legitimæ, & sic dilatio, si pupillariter decedat, & haber legitimã statim, q̃ an procedat, sunt opiniones, idem Oldr. *d. cons.* 171. *circa fin. v. sexto quæritur*, vbi idẽ repetit. † Extende, vt idem sit, etiam si mater instituẽs alios eis- 17 dem filiis mortuis instituisset filium præteritum; quia adhuc dr̃ præteritus; quia verbum, *instituo*, cum sit in secũda institutione, dr̃ facta subſtitutio. Bald. *cons.* 489. *Casus talis est in pr. lib.* 5. † Ex- 18 tende; quia filia dr̃ ꝑterita, etiam si esset subſtituta per fideicõmissum in totum, vel ꝑte parte; quia adhuc dr̃ præterita, & testm̃tum est nullum. Castil. *cons.* 37. *Post quoddam, in pr.* † Declara, 19 vt non ꝑcedat; qñ subſtitutio esset vulgaris, & per verba directa; quia si prima institutio, in qua erat præteritus filius, nõ valet, valebit secunda, in qua nõ est præteritus, qñ est per verba directa. Bald. *cons.* 377. *n.* 4. *v. sed & alia, lib.* 3. † Amplia, vt procedat, etiam 20 si filius præteritus, & subſtitutus tacuisset per aliquod tempus; quia requritur ad hoc, vt ꝑteritio habeatur rata. q̃ se abstineat ab hæreditate, & tanto tempore tacuerit, q̃ sufficiat ad excludendũ ab hæreditate. Oldrad. *d. cons.* 171. *in pr. nu.* 3. *v. ad secundum*, tempus autem est 30. annorum; quia tanto tempore præscribitur ius dicendi nullum, & ius adeundi, nisi ex actibus positiuis citius ratificasse dici posset. Bald. plene *cons.* 410. *n.* 3. *v sed bene dubitandum. lib.* 4. Bart. *cons.* 13. *Ex facto, n.* 4. *v. de tertio. lib.* 1. † Contra- 21 rium videtur velle Bald. *cons.* 99. *nu.* 2. *v. testamentum Ioannis, lib.* 2. Extende, vt imo, etiam si filius præteritus ratificaret testamentum nullum ex præteritione, nõ valet aditio ex causa testamenti, sed debet adire beneficio prætoris secundum tabulas, vel ab intestato. Bald. *cons.* 12. *in pr. n.* 2. qui dicit *coẽm opinion. *lib.* 1. vbi, * quod antiqui aduocati tenebant contrarium. † Maximeq; pro- 22 cedit, quando minor, & impubes decessit; quia non potest dici consensisse. Signor. *cons.* 107. *n.* 6. *v. vbi est aduertendum.* † Amplia, 23 vt procedat etiam in posthumo præterito; quia per natiuitatem rumpitur testm̃tum. Oldr. *cons.* 171. *n.* 8. *v. primo quæritur.* † Exten- 24 de, vt ꝑcedat in eo, qui fuit legitimatus valide post testamentũ; quia tanquam posthumus rumpit testamentũ, quasi natus post testamentum ex legitimatione. Bald. *consil.* 316. *Proponitur, quod, in princ. lib.* 5. secus, si legitimario nõ esset valida, veluti facta absente legitimato, etiam si ratificasset post ius quæsitum, vt ibi dicit. † Extende, etiam si posthumus superuixit per plures menses vi- 25 uente patre. Ang. *cons.* 99. *in prin. v. concludo.* † Restringe in post- 26 humo monstruoso, vel prodigioso; quia nõ rumpit testm̃tum. *l. fin. C. de posthu. hær. instit.* Angel. *consil.* 77. *n.* 2. *v. venio ad tertium & cons.* 51. *n.* 3. *in fin. v. quod autem dixi.* † Restringe, vt non procedat, 27 quando posthumus moreretur viuẽte testatore; quia testm̃tum conualidatur de iure prætorio, *l. posthumus, in prin.* vbi Bart. *n.* 3. *v. unde dico ff. de inoff. test. rupt. & irrit. testam.* † Restringe, vt non proce- 28 dat, quamdiu posthumus est apud hostes; quia nõ potest dicere testamentum nullum, licet, si reuertatur, dicat testamẽtum nullum à principio. Bald. *cons.* 68. *Proponitur, quod pater, in fin. v. secundo prædicta probantur. lib.* 1. † Declara tamen; quia si posthumus su- 29 peruiuat vsq; ad ętatem legitimam, in qua possit impugnare, vel approbare testamentum, licet præmoriatur testatori; tñ rumpitur testamentum, nec conualescit, nisi in eo sint instituti venientes ab intestato, prout de filio nato ꝑterito. Bart. *d. l. posthumus, in princ. n.* 2. *v. oppono infra eodem. ff. de inoff. rupt. testam.* licet Angel. *cons.* 99. *in princ.* videatur velle contrarium, nisi adsit clausula codicillaris. † Amplia, vt procedat etiam in filio emancipato; quia 30

præteritus rumpit testamentum per contratabulas. Oldrad. *d. cons.*171.*n.*8.*v.primo quæritur.* Alex.*cons.*142.*Circa primum,in princ.*

31 *lib.*2.vbi dicit; quod ita tenent* oēs Dd. † Extende,vt procedat nedum in filio emancipato,sed etiam in nepote ex filio emancipato superstite, quia licet auus instituerit filium emancipatum in legitima,qui mortuus est ante patrē,nepos ex tali filio emancipato annullat testamentum aui. Alex.*cons.*142.*in princ.lib.*2.*&*

32 *cons.*161.*Examinatis,lib.*2.*in princ.* vbi dicit * cōmunem. † Extende,siue nepotes ex filio emancipato sint concepti ante emancipationē,& sic remāserint in potestate aui, siue sint cōcepti post emancipationem,& nō sint in potestate aui. Alex.*d.cons.*161. *Ex-*

33 *aminatis. in princ.lib.*2. vbi dicit * coēm. † Amplia; quia filia excluſa à statuto,donec supersint masculi,si est pterita,& masculi decedant sine filiis,dicit testamentum nullum,à principio,licet donec adessent masculi,nihil dicere posset. Bald.*cons.*68.*Proponitur,quod pater per tot. & cons.*69.*Cum statutum ciuitatis,in princ.* vbi,quod ita consuluerunt collegium Florentinum.,& alii Doctores excellentes in casu statuti Perusii,*lib.* 1. & ita etiam tenet

34 Bart.*cons.*11.*&cons.*44.*lib.*1. † Amplia,vt procedat,etiam si præteritus moriatur viuente testatore; quia nihilominus testamen-

35 tum non conualescit,*Instit. de exhared. liber. in princ.* † Restringe ampliationē,vt non procedat,quando filius præteritus moritur viuente testatore; quia hæres scriptus potest petere bonorū possessionem secundum tabulas,& conualescit testamentum,qñ filius testatoris,vel veniens ab intestato erat institutus præterito posthumo,*l.posthumus.ff.de iniust.rupt.& irrito testam.ver.idem & circa.* vbi Bart.*n.*3.*v.in filio vero.* Bald.*cons.*113.*in pr.lib.*5.*&cons.*128.

36 *in princ.lib.*1.Fulg.*cons.*69.*in fin.* † Declara,vt non procedat restrictio,quando filius præteritus decedit viuente testatore si filius relinquat filios, qui remanent præteriti. Angel.*cons.*364. *Pierius*

37 *sa.it,n.*2. † Declara restrictionem,vt procedat,dummodo filius institutus bonorum possessionē agnoscat,secus,si moriatur ante agnitam; quia non transmittit bonorum possessionem non agnitam. Bald.*consil.*128.*Ad intelligentiam.v.sed tamen contrarium, in*

38 *princ.lib.*1.*& cons.*113.*Proponitur quod,lib.*5.*in princ.* † Declara restrictionem, vt cōualideturtestamentum,quando præteritus moritur viuo testatore,& filius est institutus, & petit bonorū possessionem quoad primam institutionem,secus quoad alios substitutiones. Bald.*cons.*113.*lib.*5.*in pr.* † Angel. vero *cons* 51.*n.*3.*v.sed quia dicta fœmina,* videtur hoc admittere, quod procedat in extraneo,vt teneatur petere bonorum possessionem intra centum

40 dies. † Amplia; quia testamentum nullum præteritione posthumi, vel filij præteriti,licet conualidetur mortuo filio præterito in vita testatoris,tamen si alius posthumus nascatur, postquam est conualidatum de iure prætorio, iterum rumpitur,si vltimus posthumus fuit præteritus,etiam si fectus fuit de vtero matris,& postea paulo post mortuus est. Ang.*cons.*51.*n.*3.*v.natiuitas secundi.*

41 † Declara; quia est nullum quoad institutionem,sed bene conseruantur legata ex eo,quia sufficit quod legata possint pēdere

42 eo iam nato. Bart.*cons*13.*Ex facto,n.*10.*v.in proposito,lib.*1. † Amplia singulariter;quia licet si pater instituat filiam, non dicatur præteriisse nepotem ex filio,tamen secus est,quando filius esset emancipatus; quia licet sit sublata differētia emancipationis, illud est ab intestato, non ex testamento,ideo cum nepos ex filio emācipato teneat primū locum suitatis,licet pater sit institutus; quia est emancipatus,testamentum est nullum præteritione ne-

43 potis. Alex.*cons.*19.*Circa primum,in pr.lib.*6. † Amplia; quia auia paterna habens filium,& nepotes ex altero filio vel filia,tenetur instituere tam filium,quam nepotes in stirpes in legitima eorū.

44 Bald.*cons.*300.*Tam legitima,in fin.lib.*4. † Amplia,quia posthum⁹ præteritus,si nascitur rumpit testamentum,&licet mortuo ipso posthumo viuente testatore cōualescit de iure prætorio, tamen si extant filii,quibus est aperta via dicendi de nullitate,& dicant de nullitate, ipsi impediunt conualescētiam, quia donec extat contratabulatio,ceſſat secundum tabulas. Bald.*cons.*102.*Præsup-*

45 *posito,quod.lib.*5.*in fi.v.sed contra prædicta.* † Amplia; quia præteritio filij etiam in testamento ad piam causam reddit testamentum nullum,&qñ testator dixit nolens intestatus decedere,ita quod voluntas non potest trahi ad causam intestati,tunc nō valet, secus,si possit trahi ad causam intestati,quia tūc filius ab intestato habebit legitimam,& causę piæ restituet residuum. Bal.*cons.*110.

46 *Quidam sanus,per tot.lib.*4. † Amplia,vt procedat etiam in filio legitimato,quia data validitate legitimationis, si pater illum præterit,testamentū est nullum. Ang.*cons.*77.*Posita pro constanti,in pr.* cuius factum ponitur *cons.*75.plenius Rom.*con.*34.*Licet naturalis,* vbi,quod potest contratabulare, & dicere testamentū nullum, quia nihil differt à legitimo,vbi apostil.quod possit contratabulare,*in ver.contratabulare,* dat plures concord. & alia apostil.*in ver. nullum dicere,* citat multos,& dicit* coēm. Abb.*cons*86.*In quæstione quæ vertitur,in pr.lib.*1.& ita Bart.*in quæst.*1.incip.*habeo filium,in pr.lib.*1. † Extende etiam in filio spurio, seu alias illegitimo dispensato,& habilitato ad successionem patris,vel matris; quia si prætereatur,testamentum est nullum. Castr.*cons.*30.*Super quodlib. n.*4.*lib.*1. † Extende maxime in legitimato ad instantiam patris; quia si est à patre præteritus,testamentū est nullum. Abb.*d.cons.* 86.*in pr.lib.*1. † Restringe in filio illegitimo legitimato nullius; quia licet sit præteritus,testamentum non est nullum. Alex.*cons.* 87.*In causa,n.*2.*&seq.lib.*3. † Restringe in filio naturali tantum qui non legitimato, quia si est præteritus,nō potest dicere testamentum patris nullum, neq; contratabulare. Rom.*d.cons.*34.*in pr.* vbi apostil.*in ver.dicere,* dat concord. † Declara in casu singulari testator habet filium illegitimum,quem obtinuit legitimari per equitem habentem facultatem; sed extat decretum Dicit Ferrariæ, quod legitimationes factę sine sua cōsignatione sint nullæ,postea pater instituit talem legitimatum,& fecit aliud testamentum, in quo instituit matrem,& præteriit hunc nullius legitimatum,mortuo testatore mater præmdit ex testamento hæredem,filius dicit testamentum nullum; quia est præteritus replicat, q̄ legitimatio est nulla, iste obtinuit hanc legitimationem nullam confirmari,& dicit,q̄ trahitur ad tempus legitimationis nullius confirmatæ ex certa scientia, negatur pp ius quæsitum medio tempore. Alex.*d.cons.*87.*n.*2.*& seq.lib.*3. dicit primū testamentum reuocatum per secundum; quia sufficit,quod potuit valere medio tempore inter testamentum, & confirmationē ad effectum reuocandi primum,& dicit, quod non tollitur ius quæsitum, etiam si esset adita hæreditas, prout requirit Bart. quia cōis *opinio est ętra Bart. † Amplia; quia hodie ficti præteritio filiorum annullat testamentum parentum, ita præteritio ipsorum parentum annullat testamentum filiorum. Castr.*cons.* 213.*Si dicta domina Ioanna,lib.*1. † Extende,vt procedat, siue præteritio fiat scienter,siue ignoranter,vt quia erat fama,q̄ filius esset mortuus. Angel. Aret.*cons.*103.*In casu supradicto,in princ.* † Declara extensionem; quia si ignoranter,nō distinguitur inter militem,& paganum, si scienter, distinguitur, quia miles scienter prætiens censetur exhæredare. Angel. Aret.*d.cons*103.*n.*7.*& seq.* † Limita,quando filia præterita renunciasset valide & cōsentiendo successioni patris, seu matris; quia dotata fuit; nam nō testamentum erit validum. Bart.*cons.*9.*Viso testamento,n.*4.*in fa.cum seq v.tertio videtur oſtare,lib.*1. vbi apostil.magna *in ver.renunciatio,in prin.* & idem in filio, qui cum iuramēto renunciauit successioni paternæ; quia non computatur inter liberos. Guid Pap. *decis*295 *an filius familias,* vbi plura adducit. Alex.*cons.*125.*Quia, in princ.lib.*9. † Limita; quia testamentum nullum præteritione filij etiam posthumi valet & sustinetur quoad legata, & fideicōmissa,de quo plene *in ver.Legata debentur ex testamento nullo,& quando secus. Concl.*50. † Extende; quia sustinetur quoad substitutionem pupillarem etiam ad exclusionem aui. Bart.*cons.*44.*super prædictis,in fin.lib.*1. † Limita; quia filius nō potest dici præteritus, qñ pater eundem hæredem instituit, licet fecerit tot legatus, quæ absorbeant totam hereditatem, quia poterit filius deducere alieno,& funeris impensa, etiam deducere suam legitimam & confecto inuentario etiam deducere Falcidiam ex legatis fecus, si non faceret inuentarium. Alex.*cons.*5.*Consideratum,in pr.& per tot.lib.*6.& maxime in fi. † Limita; quia si filia excluditur à successione patris, qñ fuit dotata, licet pater præterierit filiā dotatā, tñ testamentum non est nullum; quia ex quo nō succeditur ab intestato, præteritio non rumpit testamētum. Bal.*cons.*34.*Quæritur, vtrum filia,* & plenius *cons.*36.*Proponitur,q̄ dominus Antonius,in pr. lib.*3. Ang.*cons.*136.*In quæstione,in fi.v.si tamen fuisset ostensum,* plene Rom.*cons.*13.*Idem videtur,in prin.* vbi apostil.*in v.nullum dicere,* quæ citat infinitos,& dicit hanc* coēm,& magis communem,quod filia præterita non potest dicere hoc casu testamētum patris nullum. Alex. plene *consil.*19.*Circa primum,n.*4.*& seq. v.sed præmissum.* Alex. plene *consil.*19.*Circa primum,n.*4.*& seq. v.sed præmissum, lib.*6. vbi plena apostil.*in ver.nullitate,* dat concord. † Extende; quia nec etiam potest filia contratabulare, & sic venire ex iure prætorio contra testamentum patris. Rom.*d.cons.*13.*in pr.* vbi apostil.*in ver.contratabulare,* vbi citat plures, & dicit magis* communem, & similiter magis communem dicit apostil. ad Roma. *cons.*125.*Cum.* *cons.*179.*n.*11.*in v.contratabulare.*& coēm* dicit Alex.*cons.*125.*Cum.* *Contrarium adhuc abunde,in pr.v nec præmissæ exclusioni, & n.*2.*lib.*6. † Contrarium *amplissime Doctor,num.*11.*ver.* de directo tenet Roman.*consil.*179.*Amplissime Doctor,num.*11.*ver. nec refragatur.* vbi *num.*2. dat exemplum, de emancipato, qui licet non succedat de iure ciuili, & non possit dicere testamentum nullum, bene potest de iure prætorio contratabulare,& hanc partem,

partem, ꝙ filia excluſa à ſtatuto ab inteſtato, ſi prætereatur à patre poſſit ętiatabulare. Bald. *in l. ſi emancipati, in 5. oppoſitio. C. de collat.*
61 *& in l. ſi. col. pen. C. vnde legit.* † Extende, vt procedat etiam in matre excluſa a ſtatuto ſtantib. ſororib. filii defuncti; quia licet ſit prętерita mater, non poteſt dicere teſtamentum filii nullum, ſiue ſit prætерita, ſiue ſimpliciter exhæredata. Alex. plene *conſ. 125. Quo-*
63 *niam abunde. lib. 6.* † Extende, vt procedat ſiue filia ſeu perſona prętерita ſit excluſa à ſtatuto, ſiue ęt à renunciatione iurata facta per ipſum prætеritum; quia non potuit dicere teſtamentum nullū.
64 Alex. *conſ. 125. in pr. lib. 6.* † Declara reſtrictionem, vt procedat, qñ filia dixiſſet de nullitate, alias autę ſi longo tempore tacuit con-
65 ualeſcit teſtamentū. Bald. *conſ. 56. Proponitur, quod, in fi. lib. 5.* † Extende; quia ſtante ſtatuto, ꝙ pater non teneatur inſtituere filias fœminas, tunc teſtmtum non eſſet nullum, ſecus, ſi pater perdi-
66 diſſet beneficium ſtatuti. Ang. Aret. *d. conſ. 14. Non videtur, per tot.* † Extende; quia procedit limitatio, etiam ſi ſtatutum dicat, ꝙ filia, vel mater ſtantib. filiis excludatur ab inteſtato, quia ęt procedit, ſi eſt prætерita ex teſtamento, quia ex quo ſublata eſt ſucceſſio, ſublatum eſt ius dicendi teſtamentū nullum. Alex. *d. conſ.*
67 *19. n. 4. v. ſecundo probatur, cum ſeq. lib. 6.* † Reſtringe, vt nō procedat limitatio, qñ ſtatutum diceret, quod filia dotata non ſuccederet facto teſtamento; quia pater faciendo teſtamentū, in quo filiam prætерit, ex quo eſt nullū, diceretur inteſtatus deceſſiſſe, quia teſtamentū nullum nō facit teſtantem nulliter dici teſtatū
68 decedere. Bald. *d. conſ. 36. circ. pr. v. vnde eſt aduertendum, lib. 3.* † Limita igitur; quia teſtmentum dr nullum, in quo filius eſt prætерitus, quatenus infra annum vtilę prętеritus petat bonorū poſſeſſionē contra tabulas, alias lapſo anno, ſi extraneus petat poſſeā bonorum poſſeſſionē ſecundum tabulas, conualeſcit. Vide,
Bonorum poſſeſſio contra tabulas quæ ſit & quando competat. Concl. 118.
69 † Contrariū, quod imo per 30. annos poſſit dicere nullū. Guid. *Pap. deciſ. 426. An lex filio, n. 3. v. ſed an filius,* vbi dicit * coēm & ſer-
uari in iudicando, & ibi apoſtil. Vide, & declara, vt *in ver. Bonorū*
70 *poſſeſſio contra tabulas. Concl. 118. n. 6. & ſeq. & per tot.* † Contrarium, ꝙ imo quinquēnio duret hęc ius dicendi teſtamentum nullū. Bald.
d. conſ. 392. v. ſed poſito, lib. 2. vbi reprobat antiquos contrarium te-
71 nentes. † Limita in poſthumo nato 5. vel 6. aut 8. menſe, quibus viuere non poteſt, quia dr abortiuus, ideo ſi naſcatur, & moriat non tumpit teſtmentum, licet ſit prætеritus. Fulg. *conſ. 69. Pun-*
72 *ctus talis eſt, in pr. n. 1. v. aut ea.* † Limita; quia ius dicendi teſtamentum nullum prætеritione filii non competit nepoti ex filio prætерito concepto poſt mortem aui ex perſona ſua; ſecus, ſi eſſet conceptus viuente auo; ideo factum patris prætеriti nocet nepoti concepto poſt mortem aui. Bald. *d. conſ. 392. v. ſed poſito, lib. 2.*
73 † Limita; quia licet teſtamentum, in quo filius eſt prætеritus, ſit nullum, tamen conualeſcit, ſi filius prætеritus illud ratum habeat per taciturnitatem, dummodo probetur, quod ſciuerit.
74 Angel. *conſ. 136. n. 4. in fin. & n. 5. v. item obiectum eſt.* † Et ideo requiritur, quod prætеritus dicat nullum. Signor. *conſ. 153. n. 2. ver.*
75 *circa ſecundum.* Alex. *conſ. 125. n. 5. v. oportet ergo, lib. 6.* † Limita; quia teſtamentum nullum prætеritione filii, vel poſthumi ſubſtinet ex clauſula codicillari. Angel. *conſ. 99. Petrus de Vrbe, in prin.* Bald.
conſ. 286. Factum, ſuper quo cōſilium petitur, lib. 1. & conſ. 84. in pr. lib. 2.
* communem * dicit Oldrad. *conſ. 171. in fin.* ſed tamen declara, vt per Angel. *conſ. 364. n. 3. vſq; in fin.* vbi pulchre diſtinguit, plene Alex. *conſ. 26. Circa primum, n. 5. & ſeq. lib. 1.* Bart. *conſ. 6. Viſo teſtamen-*
to, n. 6. v. ſed poſito, lib. 1. vbi Bertrand. Land. in apoſtil. *in ver. renun-*
* *tiatio, p. in quantum autem,* dat concord. & dicit * communem, & alia apoſtil. *in ver. prætеritionis.* citat concord. & *conſ. 20. n. 4. & conſ.*
76 *44. in pr. lib. 1.* † Bart. *conſ. 49. Nicolucius,* vbi, quod iſta eſt vera opinio Dyni, & aliorum Doctorum, & eaſdem tenet Ang. *d. conſ.*
99. & plenius *conſ. 108. Iſta quæſtio,* vbi tollit omnia contraria, & quod eam ſemper tenuit legendo, & conſulendo, & ita iudicauit Angel. Aret. *conſ. 82. In caſu ſupradicto, nu. 15. & ſeq. v. capio ſecun-*
* *dum,* vbi *n.* 19. dicit pluries * communem, à qua in conſulendo, & iudicando non eſt recedendum in filiis iam natis, qñ clauſula codicillaris habet verba, *ſi non valuerit,* quæ ſunt futuri ſubiūcti-
* ui, & important omne tempus, & hanc * communem, & magis communem dicit Alex. *conſ. 87. In cauſa mota, n. 8. v. & conſtet eſſe*
77 *lib. 3.* † Contrarium tenet apoſtil. ad Alex. *d. conſ. 87. n. 8. lib. 3. in v.*
approbaui, allegat ſe ipſam ad *conſ. Alex. 26. n. 5. lib. 1. in ver. commu-*
78 *nem.* vbi citat plures concord. † Limita, quādo filius prætеritus decederet ante teſtatorem; quia licet teſtamentum non conualeſcat de iure ciuili, bene conualeſcit de iure prætorio, ſi modo hæres adeat intra centum dies vtiles beneficio prætoris, alias ſecus. Bald. *conſ. 377. in prin. lib. 3.* Angel. *conſ. 51. nu. 3. v. ſed quia dicta*
79 *fœmina.* † Idem, quando eſſent inſtituti alii filii, vel illi, qui ab inteſtato ſuccedunt, quia etiam ſine termino erunt hæredes, & valet teſtamentum, & debentur legata. Fulgoſ. *conſ. 69. in fin.* † De 80
clara; quia licet non cōualeſceret, ſi extraneus non petiſſet bonorum poſſeſſionem intra centum dies, tamen non eſſet excluſus à reſtitutione in integrum, ſi de iure competeret minori, vel Eccleſiæ. Ang. l. *d. conſil. 51. n. 3. v. ſed quia dicta fœmina.* † Limit., qñ 81
in teſtamento exhæredationis adeſt clauſula codicillaris, quia licet annulletur teſtamentum, tamen ex fideicōmiſſo tenentur hæredes reſtituere ex fideicommiſſo ſcripris hæredibus, * coēm * dicit Alex. *conſ. 125. Quoniam, in fin. lib. 6.* † Limita in filio adopti- 82
uo, qui licet ſecundum iura antiqua prætеritus rumpebat teſtamentum, ſecus eſt de iure nouiſſimo. Caſtr. *conſ. 30. Super puncto,*
n. 4. lib. 1. † Limita; quia licet teſtamentū ſit nullum, prætеritione 83
filii, tamen valent legata, & ſubſtitutiones, ſiue ſint directę, ſiue fideicommiſſarię, & ſiue prætеritus ſit filius à patre ſiue à matre, ſecundum * coēm, de qua Sign. *conſ. 107. Quidam nomine, n. 12. v. nec* *
obſtat, quod dicatur. † Intellige, vt valeant adita hæreditate, vel ęt 84
non adita, quādo extaret ſuus, & hæres, ſecus, ſi extraneus. Sign.
d. conſil. 107. n. 14. † Limita, qñ mater, quæ inſtituit alios filios, & 85
prætерit poſthumum, mortua eſſet in puerperio, quia dr inſtitutus etiam poſthumus, cum per matrem nō ſteterit, *l. ſi mater. C.*
de inoffic. teſtam. † Extende, etiam ſi in re certa alios filios ſubſti- 86
tuiſſet, non dato alio hærede vniuerſali, quia idem eſt. Fulgoſ.
conſ. 69. Punctus talis eſt, in pr. † Limita; quia teſtamentum in quo 87
filius eſt omnino prætеritus, ita demum dr nullum ipſo iure, ſi prætеritus dicat de nullitate, ſecundum glo. *in l. ſcimus, in pr. C. de*
inoff. teſtam. & ꝙ inſtituti non poſſint dicere nullum, niſi p. eritus primo ipſe dixerit, eſt gl. ordinaria *in l. 3. §. ſi quis ex liberis. ff. de con-*
tra tab. Ang. Aret. *conſ. 103. In caſu. n. 15. & 16.* vbi citat ad hoc Bart.
† Cōtrarium tenent Dd. quod imo de iure ciuili ſit nullum ipſo 88
iure, ſed ſi non dr nullum, conualeſcit ex æquitate prætoris, vt detur ex eo bonorum poſſeſſio ſecundum tabulas, quæ debet peti ab extraneo hærede intra 100. dies vtiles, qui 100. dies currere incipiunt poſt annum datum vtilē filio prætерito ad petendam bonorū poſſeſſionem cōtra tabulas. Bald. *conſ. 392. Punctus*
talis eſt, lib. 2. Anch. *conſ. 145. Si dicta poſitio, in pr.* quod eſt Franc. de Rampo. & Io. de Canetulo, & Anchar. † Et idem, ſi moriatur fi- 89
lius viuo teſtatore; quia conualeſcit, ſi ſubſtitutus extraneus petat intra 100. dies bonorum poſſeſſionem. Ang. *conſ. 51. n. 3. v. ſed*
quia dicta fœmina. † Declara; quia licet filius prætеritus intra annū 90
vtilem debeat petere bonorum poſſeſſionē contra tabulas, alias conualeſcit teſtamētum de æquitate prætoria, vt ſcriptus hæres mitti debeat in poſſeſſionem intra 100. dies vtiles poſt lapſum anni; tñ iſta conualeſcentia non eſt irretractabilis; quia licet filiꝰ prætеritus ex iſto remedio ſit excluſus, poteſt tñ dicere de nullitate teſtmti alio remedio intra 5. annos. Bald. *conſil. 392. v. ſed poſi-*
to. lib. 2. vbi reprobat Dd. antiquos tenentes contrarium. Fulgoſ.
conſ. 72. Suppoſita bulla, n. 3. † Declara in infante poſthumo prætери- 91
to, & ſecto de utero matris, qui ſtatim moritur; qa tranſmittit, ęt ſi non habeat tutorem ratione ſuitatis, licet non dixerit nullum.
Angel. *d. conſ. 51. n. 3. in fi. v. nunc igitur.* † Declarat Bar. *conſ. 13. Ex fa-* 92
cto, n. 4. v. de tertio. lib. 1. quod teſtmtum, in quo filius eſt prætерitꝰ, eſt nullum de iure ciuili, ſed de iure prætorio conualeſcit, ſi prętеritus tacite, vel expreſſe approbat teſtamentum, & dicit, quod ita omnes * tenent, ꝙ conualidatur de iure prætorio, nō de iure *
ciuili, & pōt petere, imo debet hæres extraneus petere intra annum bonorum poſſeſſionem ſecundum tabulas, ꝙ ſi non petiit, præſcribitur iuri prætorio, ſed credo, quod ſit erratum; quia debet hęres filius prætеritus petere intra annum bonorum poſſeſſionem contra tabulas, & ſi non petit, tunc conualeſcit ex voluntate tacita, vel expreſſa filij, ſi hæres extraneus poſt annū datum prętерito petat ipſe bonorum poſſeſſionē ſecundum tabulas, vt ſupra *n.* 88. *ver. contrarium.* † Extende; quia huiuſmodi 93
bonorum poſſeſſio non agnita non tranſmittitur ad hæredes.
Bart. *d. conſ. 13. n. 5. ver. item eſt conſiderandum.* † Et declaratio non 94
haber locum in infante decedente; quia non poteſt confirmare teſtamentum nullum prætеritione. Bart. *conſ. 49. Nicolutius, in*
princ. lib. 1. † Declarat plenius Angel. Aretin. *conſ. 103. In caſu ſu-* 95
pradicto, n. 32. & ſeq. v. nec obſtat, quod dicitur, vbi, quod eſt nullum ipſo iure, & licet prætеritus approbauerit, poſſunt omnes etiam inſtituti nullum dicere, & hæc eſt verior, & communis * opinio; *
quia cum nullitas ſit à lege, & ipſo iure non poteſt prætеritus conualidare in præiudicium aliorum, & Clarus hoc oſtendit in additio. quæ eſt poſt dictum *conſ. 103.* maxime in fin. vbi beneficium à lege inductum eſt omnib. commune, ſecus, ſi facto meo; quia mihi ſoli, & illi, cui contuli beneficium, competit. † Alex. 96
conſ. 76. Ponderatis, in fin. lib. 3. declarat, quod prætеritus poteſt

approbare testamentum, quando filii alii habent, quod habitu
esſent ab intestato, alias secus, ideo in præiudiciũ filiorũ non po-
97 test approbare. † Limita in milite, qa nõ cogitur instituere, neq;
exhæredare filium, & si illũ præteriit sciens, habet pro exhere-
dato, & non habet querelam. Ang. Aret. *cons.* 79. *In supradicta, in*
pr. n. 2. *& seq.* vdr tamen *n.* 25. restringere quoad legitimam sine
98 causa. † Limita, nisi pteritus fuisset vulgariter substitutus, quia
tunc sanatur pteritio, ex quo vdr institutus, nã si pater substituit,
quatenus alius institutus non sit hæres, igr cum pro parte pteri-
ti non sit hæres, quia non valet testmtum, igitur substitutio vul-
garis operatur institutionẽ. Oldr. *cons.* 171. *in pr. v. secus autem, & n.*
10. *v. non obstat*, vbi, q procedit in vulgari expressa, non autem ta-
cita. Bald. *cons.* 377. *n.* 4. *v. sed & alia, lib.* 3. vbi dicit procedere etiã
si vulgaris sit incerta re dato extraneo hærede vniuersali, & q
substitutio habet vim institutionis, qñ deficit prima institutio,
99 *lib.* 3. † Extende, qñ pater instituit filium l gitimum, & aliũ non
institutũ substituit, quatenus institutus decedat viuo testatore:
nam ipso defuncto viuo testatore substitutus pteritus succedit.
100 Ang. *cons.* 77. *in pr.* † Limita in filiofamilias tantũ de quasi ca-
strensi peculio; quia si præterit filios suos, vel nepotes ex filia fę
mina possunt solum agere ad legitimã partem non via querelæ,
sed conditione ex *l. Sacrosancta. C. de epiſc. & cler.* Fed. de Sen. *cons.*
101 57. *n.* 1. *v. super quarto dubio.* † Cõtrarium in fortiorib. terminis A-
lex. *cons.* 19. *in pr. lib.* 6. vbi, quod testamentum filij testantis de ca-
strensi vel quasi, est nullum, si præteriit matrem. Vide, *Testamen-*
tum præteritione filiorum quando rumpatur, vel non. Concl. 128.

Præteritio patris, vel matris facta à filio reddit testamẽ tum nullum, & quando non. Concl. 642.

1 PATER † non dicitur præteritus à filio, licet si filius relinquat
simpliciter patri, non aũt iure institutionis. Bart. *in l. siue. ff. de*
iure patro. quia sufficit, q filius quoquo relicti titulo relinquat
patentib. & non est necesse, quod iure institutionis, prout in te-
stamento patris, plene Ant. de Butr. *cons.* 15. *per tot.* vbi pro vtraq;,
& hanc tuetur, & respondet ad contraria, & hanc partem, q pa-
rentib. non sit necesse relinquere iure institutionis Batt. *in auth.*
nouissima. C. de inoff. testam. & ibi Ias. & Soci. *in repet. l. cum auus, col.* 5.
ff. de cond. & demonstr. quos refert apostil. ad Alex. *cons.* 50. *lib.* 7. *in v.*
2 *institutionis.* † Contrarium tenet Iacob. de Belui. *in auth. vt cum de*
appellat. cogn. §. aliud quoq; capitulum. quem sequitur Bald. *consil.* 118.
* *Super primo, n.* 3. *v. super tertio, lib.* 4. & hanc *coẽm dicit Anton. de
Butr. *cons.* 15. *n.* 2. & ibi Caball. in prima apostil. *in ver. visis*, vbi di-
* cit *coẽm, allegat Soci. Iun. *cons.* 64. *lib.* 1. *inpr.* Io. Dilecti *de arte te-
stan. tit.* 3. *char.* 1. *n.* 1. & alios, & hanc verã præsupponit Alex. *cons.*
50. *In causa, & lite, in prin. lib.* 7 vbi apostil. *in ver. institutionis*, cita: p
* 3 vtraq;, & dicit hanc * coẽm. † Declara, & ista sit regula, quod
testamẽtum filii est nullum, si in eo præteriit patrem, *auth. vt cum*
* *de appellat. cogno. §. aliud quoq; capitulum*, & ista est cõmunis * opin.
vt per apostil. ad Bart. *cons.* 18. *Viso testamento, in ver. non rumpitur*, v-
bi citat plurimos, quę dicit q opinio Bart. est secundum iura an-
4 tiqua, *lib.* 1. † Amplia, vt idem sit in matre præterita à filio; quia
testmtum filii dicitur nullum. Bald. *cons.* 72. *Veritas est, lib.* 4. vbi, q
dicitur præterita, si non relinquitur iure institutionis. Castr. *in l. si*
mater, n. 2. *C. de inoff. testam.* vbi dicit hodie de iure nouo, pcedere.
* Ant. de Butr. *cons.* 16. *in princ.* vbi apostil. dicit * coẽm, quod præ-
teritio matris reddit testamentum filii nullum, allegat Clar. *in §.*
* *testamentum, q.* 49. Crauet. *consil.* 62. & est communis * opin. vt per
apostil. ad Bart. *d. cons.* 18. *in ver. non rumpitur, lib.* 1. & in matre etiã
5 loquitur Alex. *d. cons.* 50. *lib.* 7. † Contrarium tenet Bart. *in l. siue.*
6 *§. excluditur. ff. de iure patro. n.* 2. *v. sed quid in patre.* † Extende, vt pro-
cedat etiam in aliis ascendentibus, qñ non extãt pater, & mater,
quia idem in auo, & auia. Vide *Concl. prox. seq. n.* 7. *in ver. amplia,*
7 *quia è conuerso.* † Extende, vt procedat, siue descendens testetur
de aduentitiis, & profectitiis, siue de castrensib. vel quasi castrẽ-
8 sibus, d. apostil. ad Bart. *d. cons.* 18. *lib.* 1. *in v. non rumpitur.* † Exten-
de, vt procedat ẽt in filio, vel descendente milite; quia si pteriit
patrem & matrem, & eis non extantib. auum vel auiam, testmtũ
est nullum, apostil. ad Bart. *d. cons.* 18. *in ver. non rumpitur, circa fin.* q
9 est Bernard. Landr. *lib.* 1. † Restringe, qñ filius, & descẽdens est
clericus habẽs filios; quia testamentũ nõ est nullũ, in quo ascen
dentes præteriit, sed ipsi sine nullitate cõsequuntur legitimam.
Bernard. Landr. d. apostil. ad Bart. *consil.* 18. *in ver. non rumpitur*, al-
legat *§. presbyteros, in auth. de sanctiſs. epiſc.* q est post *§. aliud quoq; ca-
pitulum*, vide eum; quia dicit esse opinionem Angeli, & ipsi non
10 placet. † Restringe; quia bene valet testamentũ filii, in quo ma-
trem præteriit, qñ non est factũ à filio, sed à patre, prout est sub-
stitutio pupillaris vniuersalis; quia tunc licet sit testamẽum filij,
tamen saluatur à præteritione tãquam factum à patre, idem ma-
ter non potest aliquid prætendere, si sibi non est legatum. Ang.
de Perusio *cons.* 13. *Iacobus habens, in princ.* † Limita; quia si mater
non succedit ab intestato filio, vt quia transiuit ad secunda vota
tempore testamenti, licet sit pterita, tamen non dicit testamen-
tum nullum, sicut nec exclusa à statuto. Castr. *cons.* 213. *Si domina*
Ioanna, lib. 1. † Restringe, qñ mater transiisset ad secunda vo-
ta post conditum testamentum, testamentum esset nullum, nec
conualesceret, licet postea transierit; quia nullum ab initio nõ
conualescit, & contraria, quæ allegantur, loquuntur, quando à
principio valuit, postea inualidatur; quia magis de facili comma-
lidatur; quia facilius quis renascitur, q quod à principio nascẽs
plene Castr. *d. cons.* 213. *in fin. lib.* 1. † Limita; quia filij, & descẽden-
tes nõ tenentur instituere ascendentes, quãdo ipsi habent pa-
prios filios, vel descendentes; quia cum prima causa sit filiorum,
& descendentium, si illos instituerunt ascendentes, nõ possunt
dicere de nullitate; quia nihil eis debetur. Bart. plene *cons.* 18. *v.*
so testamento, in prim. lib. 1. Guid. Pap. *decis.* 426. *An lex filio, in fin. n.*
7. *v. uxta præmissa*, vbi sequitur Bart. & adducit iura, idem Bar.
cons. 215. *An testamentum, in pr. lib.* 1. quod est duplicatum. Ioh. Fab.
dotem, n. 105. *ff. solut. matr.* Bald. *cons.* 17. *Præteritio matris, lib.* 2. † Li-
mita, si mater excluditur per statutum à successione filij vocan
agnatos vlq; ad quartum gradum; quia præteriri potest, ex qua
exclusa est à successione, & à legitima. Ant. de Butr. *cons.* 16. per
vbi apost. dicit magis * communem, & citat concor. Vide, quid
in casu conuerso, Conclusione prox. seq.

Præteritio facta à matre, vel auo materno, & è cõtrario reddit testamentum nullum, & quando. Concl. 643.

PRÆTERITIO † facta per auum maternum de nepotibus ex fi
lia nõ inserta causa, approbata à lege reddit testmtum nulli.
& prædecedente filia testatoris matre nepotũ, ipsi nepotes ac-
cedunt in locum illius. Oldr. *cons.* 40. *Breuiter videtur, quod*, vbi di-
cit, q hodie, siue præteritio fiat ab ascendente ex linea patrna,
siue etiã materna, testamentũ est nullum, vt *in auth. hoc, de apel.*
cognoſ. §. aliud quoq; capitulum, coll. 4. & not. *in auth. ex causa. C. de lib.*
præter. & idem tenet Bald. *cons.* 2. *Verba statuti, in fin. lib.* 1. vbi sequi-
tur Bart. contrarium tenentem, imo Bart. *cons.* 69. *Quæritur, in pr.*
vbi apostil. *in v. quæritur*, quod est Bart. & Franc. Tigrini plenus
cons. 73. *Factum tale, lib.* 2. *in pr.* vbi, quod non est dubium, & hanc
veriorem dicit Calder. *cons.* 334. alias 5. *de testam.* Angel. *cons.* 3. *in*
causa pradicta, circa pr. v. de tertio, & coẽm * dicit Corn. *cons.* 53. *n.* 3.
lib. 2. Bero. *cons.* 16. *n.* 7. *lib.* 2. Menoch. *cons.* 130. *in prin. lib.* 2. & com-
munem * dicit Alex. *cons.* 26. *Circa primum, n.* 4. *in tertio dubio*, ita
Castr. *cons.* 213. *Primo videnãum, in prin. lib.* 2. & ista est vera & com-
munis * opinio, & cõtraria sunt de intre antiquo. Ang. Aret. *in*
86. *In themate, in pr.* & q habeat locum in matre. Guid. Pap. *dec.*
426. *& decis.* 596. Alex. *cons.* 57. *In casu, col.* 2. *v. aut vult dicit Bart.*
mus, lib. 4. † Extẽde in tantum est nullum testamentum aui ma-
terni, sicut paterni hodie de iure nouissimo ex præteritione, q
pteritus intra annũ transmittat ex iure deliberandi ius adeun
ad eius hæreditatem. Alex. *d. cons.* 57. *n.* 1. *in fin. v. & ideo, lib.* 4. † Im-
vero 138. *Thema tale est, Durandus, v. & præteritus à matre*, dicit hanc
Oldr. quod præteritus à matre, vel linea materna; quia habet
pro exhæredato, laborabat rumpẽdo testamentũ per querelam
hodie vero præteritio sine causa legitima, quoad institutionem
est ipso iure nulla, concordat Bald. *cons.* 179. *Quædam domina Co-*
tharina, lib. 1. *in princ.* & quasi duplicatur, *lib.* 5. *cons.* 387. Castr. in
30. *n.* 4. *in fi. v. cum in casu nostro, lib.* 1. † Idem Oldr. *cons.* 149. *in pr.*
dicit q præteritio facta ab ascendente ex linea materna operat
quod testamentum est ruptum, vel rumpi debet, & quod non
debentur legata, quando nepotes ex filio defuncto ante cedu-
tem posthumi nati sunt, mortuo testatore, quia cum valeret
testamentum à principio, *auth. ex causa. C. de liber. præter.* non habet
locum. † Restringe, nisi adesset statutum, quod masculi cedan
succedent descendentes ex fœmina, si extant masculi, sic de lo-
te possunt præteriri. Castren. *d. cons.* 215. *Primo videndum, in prin. lib.*
lib. 2. Alex. plene *cons.* 19. *Circa primum, n.* 4. *ver. sed pramissis, lib.* 4.
bi plena apostil. *in ver. nullitate*, dat concord. Alex. *cons.* 57. *n.* 2.
ver. restat videre, lib. 4. † Amplia; quia si auus paternus moriatur fi
instituat filium filiæ, & sic nepotem in dote filiæ, dicitur præte-
re nepotem ex filia mortua; quia institutio debet esse in bonis
testatoris, non autem in bonis instituti. Bald. *cons.* 93. *Si non dat*
3. † Amplia; quia è conuerso quod si descendens, qui non hab
bet ascendentes, neq; descendentes præter auum matrem, q
illum præteriit, testamentũ sit nullum, tenet Cal. *cons.* 334. *alias* 5.

de teſtam. vbi recitat opinio. ſed hanc veram affirmat per *auth. vt cum de appell. cogno. § ſi vero*, quia hodie debet cauſa inſeri, & eandē opin. tenet *conſ.* 373 alias 44. *de teſtam.* vbi in fin. quod iſta eſt vetior. Anch. *conſ.* 144. *Exhibitis mihi, in pr.* qui loquitur, qñ in teſtamento, in quo auus maternus eſt præteritus, non extat clauſula codicillaris, & *conſ.* 203. *Factum, ſuper quo. n.* 1. pleniſſime Signor. *conſ.* 168. *Quæſtio diſputata, per tot.* vbi pro vtroq;, & concludit, ꝙ debet auus inſtitui maternus. † Extende, vt idem ſit in nepote prætereunte auiam maternam. Bald. *conſ.* 99. *Factum tale eſt. n.* 2. *v. teſtamentum 10. lib.* 2. vbi dicit hoc procedere, ſi auia dixit de nullitate, alias ſi diu vixit & tacuit, conualeſcit. Signor. *d. conſ.* 168. *per tot.* latiſſime. † Et ꝙ filij prætereuntes parētes in teſtamentis faciant teſtamēta nulla. Capra *conſ.* 30. † Secus, ſi teſtator inſtituit filios, quia tūc parentes nō habentur in cōſideratione. Guid. Pap. *deciſ.* 426. † Declara omnes caſus prædictos procedere, niſi in teſtamento prætēritionis matris adeſſet clauſula codicillaris; quia tunc eſt opinio controuerſa, ꝙ hæredes ab inteſtato teneantur reſtituere ex fideicōmiſſo. Bald. *conſ.* 179. *circ. med. v. ſed dubium eſt, lib.* 1. *& conſ.* 387. *lib.* 5. & idem tenet Ang. *conſ.* 171. Petrus Capobran*ci, circ. fin.* † Extende, vt procedat, etiam ſi in teſtamēto, in quo eſt præteritus auus maternus, ſit inſtituta cauſa pia; quia nihilomin⁹ erit nullum teſtamentū, ſi non adeſt clauſula codicillaris. Anch. *d. conſ.* 144. *in pr.* † Extēde; quia teſtamentū eſt nullū, in quo mulier inſtituit maritum hæredē, & ſubſtituit marito per fideicommiſſum auum maternum, vel auiam maternā; quia dī præterit⁹, & licet ſubſtitutio habeat vim inſtitutionis fauore libertatis, & quoad alios effectus, non tñ vt ſubſtineatur teſtamentū. Signor. *conſ.* 168. *per tot.* vbi diſputat ad partem, & ita concludit per modum quæſtionis. † Reſtringe; quia licet teſtm̄tum, in quo eſt p̄teritus auus matern⁹, ſit nullum, tñ quoad legata, & fideicōmiſſa erit validum, & debebuntur. Anch. *d. conſ.* 144. *in pr.* qui loquitur, ér ſi nō adſit clauſula codicillaris, & quia ſubſtinetur ex *auth. ex cauſa. C. de liber. prater.* † Reſtringe; quia ſi teſtatrix in primo teſtamento inſtituit auum maternum in medietate, maritū in alia medietate, in ſecundo legauit auo materno tertiam, marito tertiam, in reliquo inſtituit pauperes, & moriēte marito ſubſtituit pauperes in legato tertiæ partis mariti, ſi ſdm̄ teſtamentum declaratur nullū ex prætēritione aui materni, debentur fideicommiſſa marito, licet teſtamentū ſit nullum. Anch. *d. conſi.* 144. *in pr.* vbi eſt caſus. † Et non debetur fideicōmiſſum tertiæ, de qua in teſtamēto ſecundo nullo, ſed debetur dimidiæ, de quo in primo teſtamento. Anch. *d. conſ.* 144. *n.* 3. *v. reſtat inquirere, vſq; in fin.* vbi, ꝙ plus attenditur effectus iuris, q̄ mens teſtatoris hoc caſu. † Amplia; quia ſicut prætēritio filiorum annullat teſtm̄tum patris, & matris, ita ét prætēritio patris & matris annullat teſtm̄tum filij. Bart. *in l. ſiue. § excluditur. ff. de iure patro. prope fin.* tenet contrarium, ſed illum reprobat Bald. *conſil.* 72. *Veritas eſt, lib.* 4. vbi, ꝙ nec ſuffi*cit* relinquere matri, niſi iure inſtitutionis relinquatur. † Extende; quia prēteritio ita reddit teſtamentū nullum, ſi fiat ab aſcendente; quia vtroq; caſu teſtm̄tum filii, ſi præteriit aſcēdentes, eſt nullum, ſicut è conuerſo non expreſſa cauſa. Caſtr. *conſ.* 412. *Viſo *facto, in pr. lib.* 1. vbi dicit *coēm, plene Guid. Pap. *deciſ.* 426. *an l. ſi lio, per tot.* † Contrarium, vt dixi, ꝙ imo filius præteriens patrē & matrem ſatis valide teſtatur neq; teſtamentum eſt nullū. Bart. *d. l. ſiue 9. excluditur, n.* 2. *v. ſed quid in patre. ff. de iure patro.* vbi apoſtil. dat concord. pro vtraq;. † Reſtringe, vt non procedat, qñ filius præteriens matrē relinquit filios, quia ex quo prima cauſa ſucceſſionis eſt filiorum, tunc matri non debetur legitima, & conſequenter potuit p̄teriri. Bal. *conſ.* 17. *Præteritio matris, lib.* 2. † Amplia in matre, quod præterita à filio poſſit dicere teſtamentum nullum, ſed ꝙ tale ius dicendi nullum ſuccedat loco querelæ; quia habet pro exhæredata mater, ideo ſi agnouit legatū valeat teſtamentum, ſi eſt ſolemne. Bald. *conſ.* 229. *Mater præterita, lib.* 4. declara, vt per Guid. Pap. *deciſ.* 426. *in pr.* vt quoad mentē iuris nō ſit verum; ideo annullatur, niſi conualeſcat cōſenſu matris. † Et ꝙ filius præteriens matrem ſine cauſæ expreſſione faciat teſtamentum nullum. Alex. *conſ.* 19. *Circa primum, in pr. lib.* 6. † Extēde, etiam ſi filius teſtatur de peculio caſtrenſi, vel quaſi caſtrenſi. Alex. *d. conſ.* 19. *in pr. lib.* 6. † Declara tñ; quia ſi filius præteriens matrem appoſuit clauſulam codicillarē in teſtamento, licet mater prætērita rumpat teſtamentum; tñ retenta legitima tenetur reſtituere ex fideicommiſſo vigore clauſulæ codicillaris. Bald. *d. conſ.* 82. *circa fi. lib.* 4. Caſtr. *conſ.* 412. *Viſo facto, in pr. lib.* 1. † Vide omnino Ang. Aret. *conſ.* 86. *In themate, n.* 12. *& ſeq. v. capio nunc ſecundum, vſq; in fin.* vbi multum intricat hanc materiam, vult ipſe, ꝙ habens matrem, & vxorem prægnantem ſi inſtituat filiam naſcituram in legitima, & hæredem vniuerſalem faciat locum pium, quod mater dicatur prætērita, & rumpat teſtamentum filij, & quia habet teſtamentum clauſulam codicillarem, quod mater ſuccedens ab inteſtato reſtituet hæreditatem loco pio, & diſputat, an habebit retentionem legitimæ, & Trebellianicæ ſimul, & dicit ꝙ non; quia ſtatim reſtituit, poſtea diſputat, an debeat habere legitimam vel Trebellianicam: de legitima dicit quod nō poteſt habere; quia non poſſunt deberi duæ legitimæ, vna filię, altera matri: de Trebellianica, illam non poteſt habere contra locum pium, dat ipſe cautelam, ꝙ renunciet hæreditati ex teſtamento, & velit habere legitimam ab inteſtato. † Mihi vdī Aret. longe erraſſe; primo dum vult, ꝙ mater dicatur prēterita; quia eſt falſum ſtante filia teſtatoris poſthuma; quia non datur prætēritio in aſcendentib. ſi extant deſcendentes. Bart. *d. conſil.* 18. *Viſo teſtamento, in pr. lib.* 1. igitur non dī nullum teſtamentū; ideo non eſt verum, quod reſtituat ex clauſula codicillari, cum nō ſuccedat, nec poteſt deberi legitima, neq; Trebellianica. † Reſtringe; quia licet filius faciens teſtamentum ſi prætereat matrem, teſtamentum reddatur nullum, ſecus eſt, qñ pater teſtatur pro filio illi ſubſtituendo pupillariter, & directe; quia licet prætereat matrem, valet ſubſtitutio. Ang. de Peruſ. *conſ* 13. *Iacobus habens, in pr.* † Amplia; quia petens legitimam, vel ſupplementum eius ex linea materna, licet habeat actionem perſonalem, quæ durat 30. annis, quia tñ ſuccedit hæc actio loco querelæ inofficioſi, nō durat, niſi quantum querela, videl. per quinquennium. Bald. *d. conſ.* 231. *Quidam Riguccius, in fin. v. ſuper alio, lib.* 4. † Amplia; quia prætēritio filij facta à matre, etiam ſi alios inſtituit, reddit teſtm̄tum nullum. Bald. *conſ.* 489. *Caſus talis eſt, in pr. lib.* 5. Ange. *conſ.* 171. *n.* 2. *v. de tertio.* † Extende, vt procedat, etiam ſi mater filium prætēritum in caſu mortis filiorum inſtitutorum eiſdē filiis pro medietate ſubſtituiſſet hæredem; quia cum ſit ſecundus gradus, cenſetur ſubſtitutio. Bald. *d. conſ.* 489. *in pr. v. non obſtat, quod, lib.* 5. *n.* 2. † Reſtringe, niſi mater inſtituiſſet filium ſub cōditione; quia reiicitur conditio, & ſubſtinetur inſtitutio. Bald. *d. conſ.* 489. *n.* 1. *v. non obſtat, ſi dicatur, lib.* 5. † Contra ampliationem, vt imo ſi mater prætereat filium, nō dicatur teſtamentū nullum, ſed filius poſſit agere querela inofficioſi. Fulgoſ. *conſ.* 69. *n.* 2. *v aut etiam tertia ratione.* † Idem prēteritio matris habetur pro exhēredatione; ideo mater præteriens filium cenſetur eum exhæredare. Bologn. ad *conſil. 10. de Anan.* 28. *n.* 17. *in fin.* vbi dicit *coēm. † Amplia; quia prætēritio nepotis facta ab auo materno reddit teſtamentū nullum, etiam ſi ſit inſtituta pia cauſa. Angel. *conſ.* 84. *In cauſa prædicta, in pr. v. de tertio.* † Extende, vt procedat, etiam ſi cauſa pia vigore teſtamenti nullius ex prēteritione poſſedit per decem annos; quia titulus talis teſtamenti habetur pro non titulo, niſi lapſi ſint 30. anni. Angel. *d. conſ.* 84. *In cauſa prædicta. n.* 2. *v. de quarta.* † Extende; quia ſi auus maternus prætēriit nepotē ex filia teſtamentum eſt nullum, neq; confirmatur, ſi nepos moritur in pupillari ætate. Bart. *conſ.* 49. *Nicolucius. in pr. lib.* 1. † Limita extra patrem, & matrem, in alis, qui tenētur inſtituere, prout frater fratrem inſtituta turpi perſona, quia prærēritio habetur pro exhæredatione. Angel *conſ.* 171. *n.* 2. *v. de tertio.*

Prætoria obligatio quæ dicatur, & cuius naturæ ſit. Concl. 644.

IVs † prætorium, & obligatio prætoria eſt, quæ deſcendit ex iuriſdictione prætoris, *l.* 1. *ff. de prator. ſtipulat.* † Amplia, vt obligatio prætoria dicatur, quæ deſcendit ex iuriſdictione conſulū mercantiæ; quia ſunt prætores, ſicut ædiles curules. Bald. *conſ.* 250. *In quæſtione domini Milani, n.* 7. *v. præſertim quia iſta obligatio, lib.* 1. quod duplicatur *lib.* 5. *conſ.* 382. *n.* 8. vbi eſt arbitraria. † Amplia; quia cautio prætoria, quæ habet clauſulam tacitam, quod promittens factum alienum, qui alias non obligaretur, cenſeat promiſiſſe curaturum dicitur, etiam ſi fiat in compromiſſo arbitri; quia adinſtar prætoriæ cautionis dī habere pp ſimilitudinem arbitri cū iudice. Bald. *conſ.* 101. *Nobiles viri, n.* 2. *ver. & ideo videtur conſiderandum, lib.* 3. † Amplia; quia fideiuſſiones de repræſentādo aliquem datæ in iudicio dicuntur prætoriæ, & debent reſtringi ad cauſam, pro qua repræſentandus detinebatur. Gabriel. *conſ.* 181. *in prin. n.* 3. *& ſeq.* vbi *n.* 18. extendit, ſi verba ſint generalia; quia prætor æquitatem debet ſeruare ne quis vltra intentionem ſe obliget. † Extende; quia generale eſt in omnibus prætoriis ſtipulationibus, vt ſi verba ſunt ambigua, prætor debeat ſecundum æquitatem interpretari. *l. in prætoriis. ff. de prator. ſtipulat.* Iaſ. *in l. ſerui electione. § cum fundus, n.* 19 *ff. de legat.* 1. † Natura ſtipulationis, vel obligationis prætoriæ eſt, quod omnes defectus, & omnia neceſſaria ſpecificentur, & non ſufficit generalis expreſſio; quia prætor non vult, quod aliquis decipiatur ſub inuolucro, &

generalitate verborum. Alex. *conſ.* 111. *Perſpectis, n.* 5. *v. nec ad hoc obſtat. lib.* 6. allegat l. 4. §. *quæſitum. ff. ſi quis cautio.* late Hieron. Gabr. *conſ.* 181. *n.* 18. *& ſeq. lib.* 1. *& in fi.*

Prævenies, & diligentior multa commoda conſequitur in concurſu. Concl. 645.

1 PRÆVENIENS † in præſentando ad beneficium iuris patronatus, luctatur, quod ſi ſunt duo, ad quos ſpectat inſtitutio, is debet eſſe iudex, qui præventus eſt in præſentatione. Lap. *alleg.* 79. *In Dei nomine. n.* 7. *v. tamen etiam*, vbi, quod continentiæ cautarum non debent diuidi, & vbi cæptum eſt negotium, ibi debet terminari. Vide, *Potior eſt iure qui prior eſt tempore, & quando ſecus. Concl.* 465. † Amplia, vt procedat etiam quoad ponendum cuſtodem Eccleſiæ dum Eccleſia vacat; quia ſpectat ad eum, coram quo fuit primo facta præſentatio; quia qui præuenit in principali, præuenit & in acceſſorio. Lap. *d. alleg.* 79. *n.* 11. *v. ad ſextam.* † Amplia in collatione beneficiorum, vt præualeat is, qui præuenit conferendo, quando vterque poteſt conferre Calder. *conſ.* 37. *in princ.* alias 14. *de reſcr.* † Amplia in iudice præueniente in citando, vt ſit locus præoccupationi inter plures, qui poſſent procedere. Feder. de Sen. *conſ.* 97. *nu.* 2. Cald. *conſ.* 125. alias 11. *de foro compet. circ. med. v. quadam enim ſunt.* Abb. *conſ.* 91. *Quoad primum, col.* 4. *circ. fin. n.* 6. *v. præterea, lib.* 1. vbi plura ſimilia adducit, † Amplia in omni conceſſione, priuilegio, vel gratia, vt ius quæſitũ primo loco non vitietur per poſteriorem cõceſſionem de eodem iure. Calder. *d. conſ.* 37. *in pr.* alias 14. *de reſcr.* † Amplia in duobus procuratoribus datis in ſolidum, & duobus compromiſſariis, qui præuenit, facit alium extraneum. *c. ſi duo, de procur. in* 6. Cald. *conſ.* 52. *in fin.* quod eſt 6. *de electio.* † Declara; quia præuentio in iis, ad quæ quis obligatur certo termino ſi fiant ante terminum, nõ eſt nociua, ſed potius iuuat præuenientem, ideo ſi quis bannitur, niſi intra octo dies habuerit pacem, liberatur, ſi ante tempus bãni octo dierum pacem obtinuit. Bald. *conſ.* 376. *Super dicto puncto. & conſ.* 433. *Punctus talis, lib.* 4. † Amplia; quia ſi duo habentes conſimilem gratiam ad beneficia, vel alias, & ſub eadẽ data, ille, qui præuenit in præſentando ſuam gratiam, præfertur, *c. fin. de reſcr. in* 6. Abb. *conſ.* 91. *Quoad primum, col.* 4. *v. item & ſecundo, lib.* 1. vbi ad hoc plura allegat. † Amplia; quia vbi cõcurrunt duæ priuiſiones legis, vt quia de iure communi minori non datur curator, niſi ipſe velit, & petat excepta lite, ſi extat ſtatutum (prout Florentię) quod ad petitionem cõſanguineorum proximiorum minori detur curator, ſi minor præueniat in petitione, præfertur prouiſio iuris cõmunis pręuenta, ſi proximiores pręueniant, dandus eſt petitus ab eis; quia tũc ceſſat alia prouiſio iuris communis, plura Abb. *d. conſ.* 91. *n.* 6. *& ſeq. per tot. v. ſed iis non obſtantibus, lib.* 1. † Extẽde; quia ſi duæ actiones competunt, vna de iure communi, alia de iure prætorio, vna electa per prævention em ceſſat altera. *l. quod in harede, §. eligere. ff. de tribut. act.* Abb. *d. conſ.* 91. *n.* 6. *in fin. v. præterea interdictum Papa, lib.* 1. vbi plura allegat. Vide, *Diligentia prodeſt, & quando ſecus. Concl.* 448. Vide. *Præuentio multa operatur. Concl. proxime ſequen.* Vide, *Repentina feſtinatio reprobatur, & quando ſecus. Concl.* 185. Vide, *Præoccupatio quando inducat acquiſitionem iuris. Concl.* 517.

Præuentio multa operatur, & quæ, & quando ſecus. Concluſ. 646.

1 PÆRVENTIO † iudicij facta coram vno iudice inter plures iudices per legitimam citationẽ operatur, vt iurisdictio illius, qui præuenit, ſit perpetuata, & aliis præferatur. Feder. de Sen. *in conſ.* 97. *n.* 2. *v. venio ad oppoſitionem.* Calder. *conſ.* 37. *in princ.* alias 14. *de reſcr. & conſ.* 125. *circa med. v. quædam enim ſunt crimina*, alias 11. *de iudic.* Roma. *conſ.* 412. *Pro habenda, n.* 4. vbi dicit* coẽm. vbi, q ſolus qui præuenit, habet iuriſdictionem. † Amplia etiam in cauſis criminalibus; nam quãtumcunq; quis ſuam iniuriam ꝓſequi velit, is, qui præuenit citando, & accuſando, nõ cogitur deſiſtere à cauſa criminali ſub quouis prætextu, q reus velit ex alia cauſa criminali forte maiori iudicium ꝓtrahere ad alium iudicẽ; quia præuentio operatur, ne prima cauſa remoueat. Fed. de Sen. *conſ.* 93. *in fi. v. item ad id, quod dicitur, q accuſans*, allegat *l. quoties. ff. de reg. iur.* quia potior eſt iure, &c. Vide, *Delinquens in vno loco, an poſſit puniri in alio loco pro eodẽ delicto. Concl.* 182. Vide, *Mixti fori quæ eſſe dicantur. Concl.* 293. † Extẽde, vt inter plures iudices, puta eccleſiaſticũ & ſecularem, qñ agitur de crimine mixti fori, in tantum pręuentio vnius ligat aliũ, vt etiam ſi prævenies ex arbitrio minus punire alter non poſſit pro eodem delicto punire. Calder. *d. conſil.* 125. *circ. med. v. quadã enim ſunt crimina*, alias 11. *de for. compet.* vbi hoc extendit in tantum, vt ſecularis non poſſit punire blaſphemum punitum per Eccleſiaſticum, etiam ſi ex forma ſtatuti hoc poſſet reperire iudici; quia ſtatutum non procedit hoc caſu, q duplicatur *conſ.* 489. alias 2. *de Iudæis.* Vide, *Mixti fori quæ eſſe dicantur. Concl.* 293. *n.* 30. *& ſeq.* † Extende; quia præuentio habet locum etiam inter iudices ſub eodẽ Principe; quia ſi de homicidio prævenit iudex loci inferior, & punitur, vel abſoluit, non poteſt cõtra iudicem prouinciæ de eodẽ delicto conueniri, maxime, qñ abſolutio fuit facta à pœna corporali, ſed tanꝝ de homicidio caſuali fuit facta condemnatio pecuniaria, & ſolutio. Bald. plene *conſ.* 415. *in cuius quæſtionis. lib.* 4. vbi ponit 12. fundamẽta. Et procedit extenſio, & ſi fuit admiſſus procurator inquiſiti, qui ꝓbauit caſuale homicidium, ex quo fuit admiſſus. Bal. *d. conſ.* 415 *lib.* 4. *in princ. & per tot.* Vide, *Procurator admiſſus, qui non debuit admitti, valide agit, & quãdo ſecus. Concl.* 827. † Reſtringe, qñ reus eſt contumax; quia vterq; iudex cõpetens procedit, nec admittitur allegatio prętentionis nomine contumacis, quia nõ auditur. Caſtr. *in l. ſi quis in hoc genus, n.* 5. *ff. de Epiſc. & cleric.* & prius fuit *opin. Bart. in l. ſepulchri, n.* 2. *vers. circa primum, cum ſeq. ff. de ſepul. violat.* vbi, q reus contumax nõ poteſt opponere hanc exceptionẽ, quod coram alio ſit prævenit, quia hoc modo eluderet iudicium, & euitaret pœnam; quia coram eo, qui prævenit, non cõparet, & ab alio nõ poſſet molestari, & ibi apoſtil. plena *in ver. an exceptionem*, & plenior apoſtil. *in ver. multo minus.* Boſs. *in praxi crimin. de for. compet. n.* 82. plene Felin. *in c. cum M. Ferrarienſis. de conſtit. n.* 25. *v. extra glo.* maxime *in fi. dicunt. ſit. in ver. quartum adde*, vbi apoſtil. dat concord. & declarat, nisi compareat coram primo, & reficiat expenſas, quia tunc poſſet dare de prævention e. Gram. *deciſ.* 26. *circa fi. v. poſtquam remiſſione.* † Reſtringe, etiam ſi non eſſet reus contumax, quia ſi teſtes fuit coram Eccleſiaſtico fuerunt inducti, licet Eccleſiaſticus poſſit punire, tamen etiam ſecularis punit, coram quo eſt prævenitum, quia vnius proceſſus non impedit alterum. Afflict. *deciſ.* 219. *in ſro Archiepiſcopi, per tot.* vbi, ſi vnus abſoluit alter condemnat, qua habuit pleniores probationes, valet ſententia condemnatoria; etiam ſi iis, qui abſoluit, prævenisſet. † Declara totam iſtam materiam; quia prævention habet locum ex citatione verbali, ſedis? ſuperueniat alter i iudici prævention ex citatione reali, tunc præfertur citatio realis, per q reus eſt captus, ſi modo abſit dolus, vel colluſio, quia ſi quis ſe cõſtituit coram ſecundo iudice, vel ſicut ſe capere, vt iudiciũ rigoroſum effugiat, tunc realis citatio nõ releuaret, neq; is, qui prævenit, tenetur deſiſtere, ita plene Boſſ. *de foro compet. nu.* 97. *& ſeq.* vbi, q ita contigit in facto, vbi nõ dicit, q ſumus in eodem dominio, in quo ut remiſſio, tunc citatio verbalis inducit prention ẽ, & fit remiſſio ad eum, qui prævenit, niſi adſit malitia, vel dolus, quia impunitus euaderet, & nota quid ſi eſt prævention ſi in ſententia, vbi, q ſi eſt exequuta, vel eſt abſolutoria, inducit exceptionẽ rei iudicatæ, niſi alter index exlortioribus qualitatib. aggrauantibus haberet proceſſum, & idem ẽt tenet Afflict. *deciſ.* 219. *in fin.* circa ſententiã, & idem dicit Bart. *d. l. ſepulchri, n.* 6. *v. circ. ſecundum*, quia ſententia contra contumacẽ non releuat contumacem, vt poſſit opponere de eo coram alio iudice, niſi ſoluerit, imo ſi condemnatur in duobus locis, poterit exigi pœna in vtroq; loco ctra contumacẽ, licet apoſtil. ad Bart. dicat contrarium, ſed Boſſ. *de foro compet. n.* 83. ſequit Bart. † dum plia; quia prævention per citationẽ, vel monitionẽ ſpecialem facta contra ſubditum per Epiſcopum operatur, vt ſi excõmunicetur ſub die, vel conditione ſubditus, nihilominus ent etiam excõmunicatus, licet tempore diei, vel cõditionis nõ fuerit amplius ſubditus, ſecus, ſi excõmunicatio eſſet generaliter lata. Feder. de Sen. *conſ.* 97. *n.* 4. *v. venio ad queſt.* Vide, *Excommunicatio lata ſub conditione an liget eum, qui deſiit eſſe ſubditus. Concl.* 450. † Amplia, quia prention per citationẽ legitime factam in tantũ perpetuat iurisdictionẽ iudicis citãtis, vt priuilegium ſuperueniens citato illum non eximat à iuriſdictione. *c. propoſuiſti, de foro compet.* vbi, q priuilegium non operatur; quia eſt prævention, & quia priuilegium ſuperueniens pendente lite non operat. † Et q in delictis mixti fori ſola citatio inducat prventionem. Cald. *conſ.* 125. alias 11. *de foro compet. circ. med. v. quadam ſunt crimina*, quod duplicatur *conſ.* 489. alias 2. *de Iudæis.* † Extende hãc ampliationẽ, vt prævẽtus per citationẽ, ſiue in cauſa ciuili, ſiue criminali coram iudice ſeculari, ſi efficiatur clericus, nihilominus ſubſit iuriſdictioni ſeculari, in qua fuit prævenitus. Fed. de Sen. *conſ.* 97. *in fi. v. item quæro, nunquid*, vbi dicit* coẽm opin. vbi tñ recitat opiniones contrarias. † Contrarium, quod imo laicus prævenitus coram ſeculari, ſi fiat clericꝰ, eximatur, ſiue in ciuili, ſiue in criminali, & ſolus iudex Eccleſ., pcedat, tenet Arch. *in cle. 11. q. 1. per tex. in l. non ſolus*

13 *distinguemus. §. sacerd. ff. de arbit.* † Declara, quod laicus præuentus per citationem coram seculari, si fiat clericus, nihilominus secularis procedit contra eum in causa ciuili, & criminali, & si exequutio realis fieri debet, illam faciet; si vero personalis, illam faciet iudex ecclesiasticus, ita Fed. de Sen. *d. cons. 97. in fin.* ex mente Io. Andr. vbi, quod ista opinio est tutior, & idem Fel. loquês de clerico coniugato, vt secularis iudex contra eum faciat exequtionem realem, sed non personalem, *cons. 93. n. 5. ver. item ad id, q.* & videtur de mente Lap. *alleg. 119. n. 6.* qui solum cõcedit hoc in
14 causa & exequutione ciuili. † Extende tamen declarationem, vt iudex secularis etiam exequutionem personalem faciat contra clericum iam citatum, & præuentũ, dum esset laicus, & pro causa criminali, quando fraudulenter esset promotus, vt eluderet iudiciũ, Fed. de Sen. *d. cons. 97. in fin. ver. & quamuis*, vbi, quod in du-
15 bio præsumitur per fraudem promotus. † Amplia, vt quæ supra dicta sunt de promoto præuento, dum esset laicus, procedant, etiãsi laicus præuentus effectus fuerit professus, vel alias ecclesiastica persona, vt miles S. Mariæ, & similium; quia à pari procedit cum clerico quoad forum. Fed. de Sen. *d. cons. 97. in fin. ver. sed*
16 *quid si non fiat clericus.* † Amplia; quia inter plures procuratores, vel arbitros datos in solidũ, is, qui præuenit, & præoccupat, aliis adimit facultatem circa illud negotium. Cald. *cons. 52. in fin.* est *6.*
17 *de electio.* Vide, *Procuratores duo in solidum si sunt constituti, alter ab alte-ro inuito exigere potest, & quando. Concl.* 832. † Amplia; quia præuentio attenditur in collatione beneficiorum, vt cui primo facta est
18 collatio, præferatur. Calder. *cons. 37. in prin.* alias 14. *de rescr.* † Amplia, vt sit generale, quod ius primo quæsitum vni non vitiatur per priuilegium postea alteri concessum, *l. 1. ff. de excusat. tut. primo*
19 *respon.* Calder. *d. cons. 37. in pr.* alias 14. *de rescr.* † Amplia; quia in fodiendis venis lapidum pretiosorum, vel auri, qui præuenit, præfertur etiam domino, sub cuius fundo vena euacuatur. Cast. *cons.*
4. n. 1. in fi. ver. nec obstat. si dicatur, lib. 2. Vide, *Minerã, & metallum, vel*
20 *lapidum cuius sint. Concl.* 237. † Extende in bonis vacantibus; quia
21 sunt eius, qui primo occupauit, *l. 3. in pr. ff. de acquir. rer. dom.* † Extende in iocalibus inuentis in mari; quia sunt inuentoris, *Instit. de*
22 *rer. diuis. §. item lapilli.* † Extende in animalibus feris; quia efficiun-
23 tur capientium, & occupantis. *§. fere, Inst. de rer. diuis.* † Extende in aqua priuata decurrente beneficio fortunæ; quia præoccupans
24 efficitur dominus. Vide supra, *Præoccupatio quando inducat acquisi-tionem iuris. Concl.* 517. † Amplia in pluribus exequtoribus datis in solidum, quia præoccupans facit alios extraneos ab illo negotio. Fed. de Sen. *cons. 124. in fin. & cons. 230. in prin.* Vide, *Exequutores*
plures quo modo, & qualiter dentur, & quot species exequtorũ. Conc. 506.
25 † Amplia in pluribus iudicibus, & pluribus collatoribus, & in omni negotio pluribus competente, vt præueniens præferatur.
26 Cald. *cons. 37. An impetratio. in pr.* alias 14. *de rescr.* † Amplia, vt sit locus præuentioni inter Episcopum ordinarium iurantis, & Episcopum, in cuius diœcesi moratur iurans, vel qui iurauit; quia vterq; potest absoluere, & qui præuenit, præfertur. Calder. *consil.*
182. alias *6. de iureiur.* Vide, *Præueniens, & diligentior multa commoda*
27 *consequitur. Concl. prox. præced.* † Limita; quia prædicta non procedunt, quando laicus solum commisisset delictum, & non esset citatus, neq; deprehensus, quia tunc si promoueatur, vel efficiatur ecclesiastica persona, eximitur à foro seculari; quia sola com-
28 missio delicti non afficit. Fed. de Sen. *cons. 97. in fin.* † Limita, vt non procedant prædicta, quod laicus vel subditus dicatur præuentus per statutum, vel constitutionem, aut citationem generalem; quia præuentio illa non operatur priuilegium, vt nõ eximatur. Fed. de Sen. *cons. 16. n. 10. in fi. ver. quidam vero scriptor. & cons.*
29 97. *n. 4. ver. quæritur, an deueniente.* † Limita; nisi præuentio tollatur alteto de tribus modis, videlicet per suspicionem iudicis, & legitimam recusationem; item per appellationem, item per pro-
30 uisionem Principis, de quibus *in d. c. proposuisti, de foro compet.* Fed. *d. cons. 97. n. 3. ver. notandum est ergo.* † Limita, quando citatio, vel libellus non sunt legitime facti; quia tunc præuentio per citationem non legitime factam, vel libellum ineptum non inducitur. Rom. *cons. 412. n. 5. & 6. ver. nunc ergo*, vbi dat plura similia.

Præuentio in inquirendo delictum ex quibus probetur, vel non. Concl. 647.

1 PRÆVENTIO † probatur in inquirendo delictum per eum, qui primo formauit inquisitionem. Vide omnino Barbat. *in c. Ecclesia S. Mariæ, de constit. nu. 65.* vbi, quod sola formatio inquisitionis sine citatione non inducit præoccupationem, sed cum citatione præuentio inducitur, & quod sola citatio inducat præoccupationem iurisdictionis, Ias. *in l. si plurib. n. 24. ff. de legat. 1.* imo citatio sola verbalis inducit præuentionem, Boss. *tit. de foro compet. n. 99.* vbi declarat, maxime *n. 105.* quod sola citatio sufficit legitime facta. † Extende; quia ex sola productione libelli inducitur 2
præuentio, quando exercetur aliquis actus iudiciarius, vt quia iuratur de calumnia. Barba. *d. c. Ecclesia S. Mariæ. n. 66.* vbi dicit esse notabile, *de constit.* † Declara tamen; quia si eodem die sit à duo- 3
bus iudicibus formata inquisitio contra eundem in statu Ecclesiæ, præfertur inquisitio Gubernatoris generalis ex constitutione Legati; quia est maior. Bal. *cons. 430. in pr. lib. 4.* alibi recurritur ad Principem, qui prouidet. Boss. *de foro comp. n. 104.* † Mediolani 4
præfertur, qui de grauiori delicto inquirit, vel qui capturam rei fecit ex decreto constitutionum, ita Clar. *in §. fin. q. 38. in fi. ver. frequenter etiam*, imo secundum Boss. *tit. de foro compet.* sufficit ex illo decreto sola inquisitio, vel annotatio bonorum. † Amplia; quia 5
captura delinquentis, siue fiat à primo iudice, siue à secundo, inducit semper præuentionem, vt ille solus procedat, nisi ex dolo processerit, & idẽ, quando delinquens sponte se constituit; quia fraus non releuat. Boss. *de foro compet. num. 96. & seq. ver. dicit tamen*
Bart. † Amplia; quia si duo iudices in contumaciam condemna- 6
runt delinquentem de homicidio in pecunia, ille dicitur præuenisse, qui primo exequutionem fecit. Bald. *cons. 124. Quidam Cagnus, per tot.* maxime *in fi. n. 2. ver. teneo, quod melior, lib. 5.* † Extende; 7
quia ille dicitur præuenisse, etiamsi exequutionem fecit primo pro parte condemnationis, non pro tota condemnatione; prout si capta sunt bona mobilia delinquentis in loco; quia præfertur ei, qui postea capit delinquentem, quando in vtroq; loco pœna est pecuniaria. Bald. *d. cons. 124. per tot.* vbi est casus, *lib. 5.* † Amplia; 8
quia commissio de citando inducit præuentionem, quãdo non potuit citari defectu nuntii. Bal. *in rub. C. de in ius voc.* † Contrariũ 9
tenet Barb. *in d. c. Ecclesia S. Mariæ, de constit. n. 67. & seq.* & ibi apost. citat Socin. *cons. 41. Antequam ad quæstionem, ver. secundo moueor.* quẽ dicit videndum, quia in hac materia præuentionis multa pulchra
dicit, *lib. 1.* † Amplia; quia captura rei semper inducit præuentio- 10
nem. Clar. *in §. fi. q. 38. in fin.* † Limita; quia si Potestas terræ parti- 11
cularis præuenit in inquirendo de vulnere mortifero, & alius Gubernator postea mortuo vulnerato præueniat in inquisitione de homicidio, non potest præuentio probari ex prima inquisitione de vulnere mortifero; quia ex ea non posset sequi condemnatio de homicidio. Bald. *cons. 430. Circa primum. lib. 4.* Vide,
Inquisitio de vulnere qualiter procedat, si vulneratus moritur. Conclus. 183.
† Declara totam istam materiam præuentionis, vt iudex præue- 12
niens, quod solus procedat in causa, habeat locum, quando non est facta dolose, item quando est notificata alteri iudici, itẽ dummodo delinquẽs nõ sit cõtumax, plene Boss. *de foro compet. n. 79. & seq.* vbi *n 84. & seq.* dat limitationes, & plenius ante eum Felin, *in c. cum M. Ferrarienses, de constit. n. 25. ver. extra glossam.*

Præuenire melius est, quam præueniri. Concl. 648.

MELIVS † est in tempore occurrere, quam post vulnus re- 1
medium quærere, *l. fi. C. in quib. caus. in integr. restit.* † Et me- 2
lius est munitiones, & fortalitia tempore pacis parare, quã tempore belli; quia melius paratur ex commoditate, quam ex necessitate. Rol. à Valle, qui plurima congerit *cons. 1. nu. 195. & seq. vsque*
in fi. lib. 2. † Et melius est aggressorem percutere, antequam ipse 3
percutiat; quia nihilominus dicitur factum ad sui defensionem, Hieron. Tort. *cons. suo post consilia Ant. de Butr. n. 16. in fin.* Vide, *De-* 4
fensio qualiter probetur, vel præsumatur. Concl. 134. † Et bellum dicitur iustum, quando fit ad parandam concordiam, & vt pax sequatur. Vide, *Bellum quando licitum dicatur. Concl.* 35. Et dicitur factum ad defensionem, si quis præuenit offendendo, ne ipse offendatur. Vide, *Defensio multiplex, & quando dicatur factum ad de-*
fensionem. Concl. 129. n. 17. & seq.

Præuentio per modum supplantationis nocet præuenienti. Concl. 649.

PRÆVENTIO † per modum supplantationis nocet præueni- 1
enti, quia præsumitur dolus ex ea. Bald. *cons. 219. Pontius Bertagna per tot.* maxime *in fi. lib. 3.* vbi, quod ille, qui tenebatur supplere pretium rei in eo pluri, quod venderet intra nouem annos, si vendat intra primum annum, nihilominus tenetur, quia dolosa præsumitur venditio præuenta. † Amplia in thesaurario Prin- 2
cipis; quia si soluat vel exigat præueniens tempus sui successoris, præsumitur dolose facere; ideo non præiudicat Principi, sed sibi, quatenus actus alias posset præiudicare. Bald. *cons. 252. Ordo rei ge-*
stæ, circa fi. ver. conclusio ergo, lib. 3. Vide, *Affectatio operatur multa. Con-*
clus. 237. † Et ideo licet præuentio inter plures iudices, qui pos- 3
sunt procedere, tribuat iurisdictionem totam præuenienti, tamen fallit, nisi ex dolo processerit, plene Boss. *de foro compet. n. 79. & seq. ver. restat.*

Primicerius quid sit, & an dignitas. Concl. 650.

1 PRIMICERIVS † habet officium cum iurisdictione, & coercione in clericos ciuitatis; ideo dicitur habere dignitatem de iure communi. Aret. *cons.23. In præsenti consultatione. nu.5. ver. nos possumus.*

Primogenituræ ius quo iure introductum. Concl.651.

1 PRIMOGENITVRA † non erat cognita ante constitutionem Regni, secundum antiquam legem, quia in feudis erat solum cognita differentia sexus, non ætatis, vt quia masculi soli ad feuda vocabantur, non autem fœminæ, vt 10. *collat. de natur. success. feud. c.1.* Oldr. *cons.224. n.12. ver. constat enim. & cons.94. nu.11. ver. sed siue dicatur.* vbi dicit esse ius consuetudinarium, vt posterius iure successionis, quo æqualiter omnes filii succedebant.

2 † Contrarium, quod imo ius primogenituræ sit de iure diuino, probat Oldrad. *d. cons.224. n.35. ver. & primo iure diuino dicebat*, vbi in Genesi de Iacob, qui abstulit primogenituram Esau. Pet. Anchar. *cons.82. nu.4.* & plenius Abb. *cons.3. col.3. in prin. ver. sed iis non obstantibus. lib.2.* vbi, quod est de iure diuino, de iure canonico, &

3 de iure consuetudinario feudorum. † Declara; quia ius primogenituræ in Regnis, & aliis dignitatibus, est de iure naturæ propter bonum publicum, quia monstruosum est, quod plura capita in vno corpore reperiantur, plura exempla ponit Anch. *cons. 339. n.3. & seq.* sic vna Ecclesia in multitudine, vnus Sol in multis radiis, Apes naturaliter vnum habent Regem. Abb. *cons.3. num.3.*

4 *lib.4.* † Romani duos Imperatores subsistere non potuerunt; quia anhelabant ad destructionem vnus alterius, & è conuerso.

5 Anch. *d. cons.339. n.3. & n.4.* vbi recitat historiam. † Sic vna ciuitas non potest habere duos Episcopos, Anchar. *d. cons.339. num.3.*

6 † Item communio parit discordias, & negligitur, quod commune est, & per diuisionem fit diminutio, & annihilatio. Anch. *cons.*

7 *339. n.5. & seq.* † Consuetudine inducitur etiam ius primogenituræ, & talis consuetudo valet propter honorem familiarum ex primogenituris coll. tum. Bald. *cons.360. Quantum ad punctum, in fin. ver. quoad alium passum, lib.2.* Alex. *cons.87. Accurate, in prin. lib.6.* vbi, quod non potest tolli primogenitura ex consuetudine et-

8 iam ex dispositione parentum. † Extende; quia in Regno Franciæ & Angliæ primogenitus succedit de consuetudine, vt attestatur Bald. *in l. cum in antiquioribus. C. de iure deliber.* cuius attestationi standum esse, asserit Castr. *cons.164. In præsenti causa, in princ. lib.2.* tum ex auctoritate Bald. qui hoc non diceret, si non vidisset; tum etiam, quia Bald. vixit multo tempore, & verisimiliter vidit ita de consuetudine seruari, & Castr. dicit se testem de hoc,

9 quia fuit discipulus Baldi. † Extende in Regno Hispaniarum; quia succedit filius primogeniti, non autem secundogenitus; quia ita disponit lex Hispanica. Castrens. *d. cons.164. in prin. lib.2.* Abb. *cons.85. In præsenti q. num.5. ver. sed Reges Castellæ. lib.1.* vbi, quod extat lex, & solitum.

Primogenitura est ius personale, & quando transmittatur, vel non. Conclus.652.

1 PRIMOGENITVRA † est ius personale, ideo personam non egreditur; ideo ad hæredem non transmittitur. Oldrad. *cons.224. Iste sunt allegationes, n.9. in fi. ver. subiungebat aliud.* quod intellige de hæredibus extraneis, secus est in hærede filio, vel suo, vt idem declarat *d. cons.224. num.29. ver. nec obstat, quod dicebatur per partem aduersam.* imo plus dicit Oldr. *d. cons. nu.35. ver. & primo iure diuino*, quod etiam viuente patre potest vendi nedum transmitti ius primogenituræ, & idem tenet Petr. Anch. *cons.82. n.3. ver. tertio probatur, & n.4.* vbi dicit, quod transmittitur, & viuente patre donatur, & venditur, plene Alex. *cons.4. Ponderatis, in fi. lib.4.* vbi, quod ius filiationis nō transmittitur, & ius primogenituræ, quia

2 est ius personale. † Contrarium, quod nec in filio transmittatur ius primogenituræ, Oldr. *cons.94. n.15. ver. sed certum est.* & idem videtur velle Bald. *cons.386. In Regno libero, lib.2.* vbi, quod primogenitus Regis mortuus non transmittit viuente patre Rege ius primogenituræ in filium suum, sed bene dicit, quod subrogatur

3 filius primogeniti. † Declara; quia ius primogenituræ filii viuente patre non transmittitur ad nepotem; quia dicitur ius in spe, & non formatum, sed bene transmittitur, quando est mortuus pater, eo quod dicitur tunc ius formatum, & quæsitum, ita Castr. *cons.164. In præsenti causa, col.2. circa med. ver. nunc ergo sic arguo,*

4 *lib.3.* † Declara; quia licet ius primogenituræ viuente patre non possit transmitti, tamen nepos subrogatur loco primogeniti mortui viuo patre, & ex subrogatione intrat in locum patris. Bald. *d. cons.386. In Regno libero, lib.2.* plenius Castr. *d. cons.164. nu.3.*

5 *ver. videmus enim, lib.2.* vbi ponit plura exempla. † Declara; quia recurrendum est ad inuestituram, quæ si loquitur de primogenito, & filiis suis, licet de iure non fieret transmissio, bene extenditur inciperet ius in filio primogeniti, tum quia potuit inuestiens apponere legem rei suæ in inuestitura; tum quia tot sunt stipulationes, quot sunt successores, & sic acquiritur ius ex inuestitura. Castr. *d. cons.164. num.2. ver. secundo dico, lib.2. & quasi per tot.* † Amplia, vt ius primogenituræ sit correctorium iuris communis, & consequenter odiosum, & restringendum. Oldr. *cons.224. n.14. ver. præterea iura corrigentia.* † Contrarium idem Oldr. *d. cons.224. n.35. ver. & primo iure diuino*, vbi, quod imo ius primogenituræ non est odiosum, sed de iure diuino. † Declara, quod ius primogenituræ licet sit personale; tamen quia persona non est causa immediata, per quam istud ius concedatur, sed est primogenitura, transmittitur ad filios, quia priuilegium personale trāsmittitur, quando causa immediata non est persona, sed alia causa. Oldr. *d. cons.224. col. per. n.38. ver. post hoc.* † Et dicit Abb. *cons.3. n.4. lib.2.* quod est transmissibile ad filios, quia si potest vendi, & cedi, prout de iure diuino, & *in c. quam periculosum. 7. q.1.* ergo potest transmitti, ita Abb. vbi supra. † Semel quæsitum ius primogenituræ semper continuat, donec sint descendentes habiles ex primogenito, nec fit disgressio ad secundum genitum. Pet. Anchar. *cons.82. nu.4. & seq. ver. quarto probatur.* Vide, *Priuilegium personale extinguitur cum persona, & non transit ad hæredes, & quando secus. Conclus.746.*

Primogenitura in successione Regni quare adiuenta. Concl.653.

PRIMOGENITVRA † in successione Regni adiuenta est pro vtilitate Regiminum, & pro vnione quasi necessaria. Oldrad. pulchre *cons.94. Eleganter, n.7. col.2. ver. sed adhuc instatur, cum multis seqq.* † Extende; quia adiuenta est maxime in habentibus iurisdictionem, quia melius reguntur subditi per vnum dominum, quam per plures. Alex. *cons.12. Perspectis, n.3. lib.5.* vbi post. *in ver. vnum*, dat concord. † Amplia; quia primogenitura habet locum in omni feudo dignitatis, quantum ad titulum, & dignitatem; quia si sunt plures fratres succedentes in Comitatu, ex quo dignitas Comitatus non diuiditur per partitionem, primogenitus, vel primogenita, erit Comes, vel Comitissa. Bald. *cons.*

275. *Quod pro regula, n.6. ver. & ad euidentiam, lib.2.* Abb. *cons.3. n.4. ver. venio ad secundum, lib.2.* vbi latissime. † Extende in tantū, quod legitima filii primogeniti est tota primogenitura, & dignitas feudalis. Abb. *d. cons.3 n.3. lib.2.* vbi, quod propterea filius primogenitus agit de inofficioso, si pater ei diminuit in testamento aliquid de primogenitura. Vide eum, *col.4. in prin.* † Extende in tantum, quod si extant alii filii, ipsi non possunt petere legitimam in primogenitura; quia est tota pro legitima primogeniti, sed bene primogenitus tenetur alere fratres iuxta qualitatem. Abb. *d. cons.3. col.4. circa fin. ver. & per ea, quæ dixi. lib.1.*

Primogenitura in quibus bonis constitui possit. Conclus.654.

PRIMOGENITVRA † potest institui in bonis allodialibus, & liberis; quia potest dominus de illis disponere, vt primogenitus succedat in certis bonis iure particulari, & in aliis filios vniuersales hæredes instituere. Castr. *cons.179. In causa, quam magnificus, in prin. lib.1.* vbi dicit idem è conuerso, quod primogenitura potest dari titulo vniuersali, & alii in re particulari possint instituti. † Imo potest primogenitura institui in castro, & aliquibus bonis specialibus, dummodo pater leget aliis filiis iure institutionis suam legitimam; nec poterunt filii habentes legitimam dicere, quod eis competit electio legitimæ, vel quod velint in rebus primogenito legatis; quia datur electio extra bona legata aliis, vel in quibus facta est substitutio, dummodo bona fide, & sine fraude. Alex. *cons.12. Perspectis, in pr. & per tot.* maxime *in pr.* vbi Apostil. *in ver. cæteris, lib.5.* † Amplia, vt etiam primogenitura possit constitui in re particulari, vel in re vniuersali, prout in dote vel peculio, quæ sunt corpora vniuersalia, vel in re singulari. † Amplia; quia pro bera. Castr. *d. cons.179. col.2. ver. sed constat, lib.1.* † Amplia; quia potest constitui etiam primogenitura in feudo, siue franco, siue nō. Castr. *d. cons.179. col.2. ver. si autem diceremus*, vbi pro vtraq; allegat, & *col.3. ver. sed in contrarium*, firmat posse constitui, maxime, quando feudum est francum, *lib.1.* vbi dat plura exempla similia: Primo mum, quia mulier, quæ tenetur reseruare filiis primi matrimonii, potest vnum ex filiis primi matrimonii eligere: Secundum, quia ius patronatus in omnes liberos descendens potest per electionem vnius restringi: Tertium rogatus relinquere illis de familia vnum eligit ex eis: Quartum emphyteusis, quæ omnibus descendentibus est debita, ad vnum electum potest restringi. & feudatarius, maxime quia est pro bono pacis ad tollendas discordias.

cordias, & pro bono pacis citat & sequitur Castr. Alex.12.*in fin. lib.5.* † In contrarium faciunt plura, quæ idem Castren. allegat *d. cons.179. col.2. ver. si autem diceremus, lib.1.* quia omnes vocati sunt ad feudum æqualiter, & quia feudum non pedet à patre, & alia 6 plura, quæ videas. † Declarat Alexan. *d. cons.12. Perspectis iis, lib.5.* vt quidem possit pater hoc facere in feudo per eum quæsito, secus, si feudum esset ab antecessoribus acquisitum, nisi filii omnes acceptarent testamentum patris, quo casu etiam feudum antiquum posset assignari primogenito, quando erat quæsitum pro se, & filiis, & descendentibus hæredibus à suis maioribus, quia tũc nepotes non possunt habere hæreditatem aui, nisi prius habeant 7 hæreditatem patris, & sic ligantur dispositione paterna. † Contra declarationem tenet decisiue, & melius Alex. *cons.8. Visis subtilissimis, n.14. & seq. ver. alt; si autem non potuisset, lib.3.* vbi, quod feudum, vel emphyteusis maiorum suorum quæsita pro se, & filiis, & nepotibus ex prouidentia nõ posset vni filio præleguri in præiudicium aliorum, etiam si filii approbassent testamentum, quin posset nepos, & alius vocatus venire ex tenore inuestiturę, & ibi * plenissima apostil. *in ver. legare.* dicit hanc veram, & * cõmunem, & quod Alex. decisiue vbiq; ita tenet, & licet alibi contrarium tenere videatur, vel non, decisiue loquitur, vel in feudo à maioribus recepto pro filiis, & descendentibus hæredibus, non autem pro filiis, & descendentibus simpliciter, & ibi allegat pluri- * mos pro vtraq; parte, tamen dicit hanc * communem.

Primogenitus, & primogenitura quid sit. Concl. 655.

1 PRIMOGENITVS † proprie intelligitur, qui primo natus est, videl. qui primo aperuit vuluam. Petr. de Anch. *cons.82. Dicta facti narratio, n.13.* Abb. *cons.85. In præsenti q.col.3. n.3. in fin. ver. secundo probatur ex illusione, lib.1.* vbi, quod maior natu dicitur primogeni- 2 tus, & in maioratu succedit. † Et statutum inducens successionẽ ad fauorem primogeniti, valet. Florian. de S. Petro *q.3. in secundo* 3 *dubio principali, in pr.* † Et an primogenitus ex forma statuti vocatus ad successionem dici possit ille, qui natus est primo ex soluto, & soluta, postea pater contraxit matrimonium, & habuit filios ex illo matrimonio vltimo, mortua vxore contraxit matrimonium cum illa, ex qua habuit filium, per quod inducitur legitimatio, & an talis natus, qui ex natiuitate est primus, præcedat ratione primogenituræ aliis filiis, an secus, & distingue, quia si statutum fuit ita obseruatum, quod legitimatus per subsequẽs matrimonium succedat tanquam primogenitus, ille debet succedere, si obseruantia est in contrarium, non debet succedere. 4 Florian. de S. Petro *q.3. in 2. dub. in pr.* † Et saltem est generatiuum rancoris statutum inducens primogenituram, vt de Esau, & Iacob, est exemplum in lege diuina. Florian. *d.q.3. dub.2. n.4.* † Licet per primogenituram tollatur discordiæ, maxime in materia feu- 6 dali, & dignitatis, tamen est bonum Florian. *d.q.3. dub.2. n.16.* † Et ius primogenituræ semper consideratur ex persona vltimi primogeniti, vt proximior illi succedat. Pet. Anchar. *d. cons.82. n.10.* nonautem ex persona primi auctoris, sed vltimi. Castr. *cons.164.* 7 *In præsenti causa. n.5. in fi. ver. ad secundum respondetur, lib.2.* † Differũt in multis maioratus, & feudum, quia maioratus nõ recipit consuetudinem, vt Ecclesiastici sint incapaces, vel inhabiles, prout in feudo. Castr. *d. cons.164. In præsenti causa. col. pen. in fi. ver. super alio,* 8 *per tot. lib.2.* † Item potest naturalis & illegitimus succedere in maioratu, non sic in feudo. Castr. *d. cons.164. col fin. per. tot. lib.2.* vbi additalias differentias. Vide, *Consuetudo circa primogenitos, & primogenituras. Concl.923.*

Primogenitus an iure suo, vel iure patris succedat. Concl. 656.

1 PRIMOGENITVS † succedens vigore primogenituræ, non succedit ex persona sua, sed ex persona patris. Oldr. *cons.94 Eleganter circa negotium,* vbi *à n.15. ver. iterum certum est, vsque ad nu.22. ver. contrarium allegatur.* vbi vult in tantum ex persona patris considerari, vt si primogenitus repudiaret hæreditatem patris, non succederet in Regno, & *ver. constat. nu 21.* dicit causam proximam succedendi in Regno esse; quia filius est hæres. Abb. *cons3. nu.1. ver. tamen vltra, lib.2.* vbi idem tenet, & Alex. *cons.4. Ponderatis, n.9. & seq.* vbi, quod non transmittit filius primogenitus mortuus vi- 1 uo patre, *lib.4.* † Contrarium expresse tenet Castrens. *cons.164. In præsenti causa. per tot. lib.2.* maxime *nu.3. & seq.* vbi, quod imo filius primogeniti licet non habeat ius aliquod viuente auo, nec pater primogenitus in eum possit transferre, tamen quia portio paterni corporis fuit transfusa in procreatione filii, ita quod remanet vere caro, & corpus patris; quia in creatione pater præbet formam, & mater præbet materiam, & forma est, quæ dat esse rei; ideo licet anima noua sit in nepote, & nouus spiritus; tamen vere, & nõ ficte dicitur participare de essentia patris primogeniti mortui, put de vite ppagata, q̃ est de essentia veteris extinctæ, & ideo licet primogenitus fuerit mortuus, nõ tñ dicitur in totũ extinctus, si adest filius, ex eo, quia ipse dicitur primogenitus, sicut pater, & dicit, q̃ succedit ex st pulatu, quia tot sunt stipulationes, quot sunt successuri primogeniti, & tollit plenissime omnia contraria, & dat multa exẽpla de iure nouo, q̃ creatur in successore, q̃n nõ sit trãsmissio, idẽ tenet Abb. *cons.85. In præsenti q. col.2. ver. moueor primo, & per tot. lib.1.* vbi, q̃ succedit ex cõtractu, vel dispositione Regia, quia statim nato primogenito ei acgritur spes certa, & nõ variabilis, & suis descẽdentibus, & cũ sit potẽtia succedendi reducibilis ad actum, potentia habetur pro ipso actu. Vide Concl. post prox. seq.

Primogenitus vt succedat, intelligitur de legitimo & naturali, non de legitimato. Concl. 657.

PRIMOGENITVS † q̃ succedat in feudo, dispositio, vel for- 1 ma statuti vocantis primogenitũ ad successionẽ patris, debet intelligi de legitimo & naturali, non autẽ de legitimato ẽt p subsequẽs matrimoniũ: Primo, quia verba statuti debẽt intelligi secundũ ppriã, & verã significationẽ, & quia fictio nõ habet locũ in statutis: Secũdo, quia in iis, in quibus dispositio est cõtra iuris regulas, stricta, & propria significatio sumitur: Tertio, & vsq; ad 12. argumẽta pbat Flor. de S. Petro *q.3. in 2. dub. vsque ad n.15.* licet postea cõtrariam veriorẽ dicat p alia 12. argumenta vsq; n.21. & respõdet p totũ dubiũ ad omnia inducta p prima parte. † Et id- 2 eo si pater habet filiũ naturalẽ, & anteq̃ ipsum legitimari fecerit, sibi nascatur filius legitimus & naturalis, postea obtineat legitimari filiũ primogenitũ, in primogenitura succedet secundogenitus legitimus & naturalis, quia in sui piudiciũ nõ potuit fieri legitimatio. Alex. *cons.5. Attentis, n.5. & seq. ver. fortificantur, lib.7.*

Primogenitus quo iure succedat in Regno, & an patruus secundogenitus, vel nepos ex primogenito succedat. Concl. 658.

PRIMOGENITVS, † qui in Regno debet succedere, nõ di- 1 citur habere Regnũ iure suo proprio tanquã æs alienũ, sed à patre; quia nisi sit hæres patris, nõ succederet, sed deuolueretur ad secundogenitũ, & quia potest ex causa priuari; ideo tenetur ad debita patris tanq̃ hæres, & successor in Regno. Oldr. *cons.94. per tot. cons.* sequitur Abb. *cons.3. n.1. ver. tamen vltra, lib.2.* † Extẽde; 2 quia primogenitus, qui debet succedere in Regno, vel Ducatu libero facto testamẽto per patrẽ, succedit vt hæres ex testamento, si non extat testamentum, succedit vt hæres ab intestato; quia primogenitura est inducta ob bonũ publicũ, & cõtra regulas iuris cõmunis, vt vnus solus primogenitus inter filios succedat, sed in reliquis debet postea succedere secundũ regulas iuris cõmunis, videl. tanq̃ hæres, sic videmus in legitima debita filio, & in feudo; quia si hæres instituitur, nõ potest repudiare hæreditatẽ patris, & velle retinere legitimã, vel feudũ. Abb. plene *d. cõs. 3. Vtar in præsenti, n.1. ver. tamen vltra quæritũ, lib.2.* est in ordine 112. † Successio in Regno debito primogenito, an debeatur filio pri- 3 mogenito primogeniti, qui decessit adhuc viuẽte patre Rege, an potius debeatur filio secũdogenito Regis viuentis, qui est frater primogeniti defuncti. Oldr. *d. cons.94. Eleganter, n.15. ver. sed certum est,* dicit, q̃ secundũ opinionẽ præstantiorẽ debet succedere secũdogenitus superstes ex Rege, excluso primogenito primogeniti defuncti ex eodẽ Rege, & idẽ in fœmina filia primogenitæ, vt excludatur ab auuncula, quæ est secũdogenita. Bald. *cons.275. Quod pro regula. n.5. ver. quæstio talis, lib.2.* vbi ppvtraq; par e, sed hãc videtur sequi, & ita fuisse seruatũ in Rege Roberto quoad Regnũ Apuliæ, licet dicat cõtrariũ fuisse seruatũ in Regno Angliæ, & hãc partẽ late tuetur, quasi q̃ nõ teneat locũ primogeniti, qui tẽpore feudi aperti nõ reperitur esse primogenitus, vsq; in fi. maxime *n.6.7. & 8.* & hãc partẽ tenẽt 16. Dd. quos longo apparatu recitat Io. Lecirier. *in tract. de primogen. lib.1. q.25. in pr.* Pet. de Anch. *cons.82. Dicta facti narratio, in fi.* vbi allegat Cyn. Riccard. Malumbrã, & Bar. & hãc veriorẽ, & magis cõmunem * dicit Alex. *cons.4.* * *n.9. & seq. lib.4.* vbi apostil. dat concor. p vtraq; *in ver. secundogenitũ.* & Alex. ibi *n.11.* dicit hãc magis * cõmunem, citat plurimos, & * tollit omnia cõtraria, maxime ad Castr. *cons.164. lib.2.* quia in casu Castr. vocabatur primogenitus, & filii, & in aliis casib. cõtrariis pcedit ex verbis constitutionũ particulariũ, nõ de iure cõmuni, Corn. *cons.199. n.44. & seq. lib.2.* latissime tuetur hãc partẽ Deci. *cõs.443. In casu ad me trãsmisso,* vbi latissime examinat, & dicit *n.22.* magis * coẽm, & q̃ Ecclesia iudicauit pro hac parte, vide plures, * quos citat Tiraq. *de iure primogen. q.40. per tot.* maxime *n.15 & seq.* vbi *n.100.* ponit omnes rationes, q̃ sunt p patruo, *cũ seq.* Bartol. *in*

Auth.

Auth. post fratres. C. de legit. hæred. vbi plena apostil. *in ver. potest dici.* Boer. latissime *in consuet. Bituricen. tit. des coustumes.* §. 2. *fol.* 128. vbi * pro ista parte citat plurimos, & dicit hanc magis * communem ex mente Alex. *d. cons.* 4. *lib.* 4. & ibi, quod Bonifacius VIII. pro 4 nuntiauit pro ista parte ad fauorē Roberti Regis Apuliæ. † Contrarium, quod imo debeat succedere primogenitus primogeniti defuncti, tenet Ægid. *decis.* 718. per errorē ibi transcripta, quæ debuit tota inseri *in decis. eiusdem* 724. vbi lato hanc partē tuetur; & dicit procedere, etiamsi Papa, qui fecit inuestituram de Regno ad fauorē primogenitorū aliter declararet, hanc partem tenet in eadem causa, in qua facta est d. decisio Bald. *cons.* 386. *In Regno li-* * *bero*, vbi pro vtraq; parte allegat, & hanc communiorē * opinionem dicit *lib.* 2. *in fi.* & hanc partē tenet Alex. *cons.* 87. *in pr. & n.* 5. *lib.* 6. Bald. *cons.* 389. *Consuetudo est, in pr.* vbi tenet hanc partē, *lib.* 2. vbi *nu.* 8. *ver. sequitur aliud*, dicit, quod ita fuit obseruatū in Regno Frāciæ & Angliæ, licet in Rege Roberto Siciliæ secus sit, & quæ fit iustior opinio, sub iudice lis est, & de eadē obseruantia in Regno Angliæ pro ista parte, & de contraria obseruantia pro Rege Roberto idem Bald. *cons.* 275. *n.* 5. licet ibi contrariam opinionem videatur sequi *lib.* 2. & hanc partem tenent duodecim, quos refert idē Io. Lecirier. *d. tract. de primogen. lib.* 1. *q.* 25. *à n.* 20. *vsque in fi.* * & hanc * cōmunem dicit Barbat. *cons.* 10. *lib.* 2. Aret *cons.* 162. *Di-* * *ligenter*, & hanc * cōmunem, & magis inualuisse, dicit Apostil. ad Alex. *cons.* 4. *lib.* 4 *in ver. secundogenitum. in fin.* latissime Tiraq. *de iure primogen. q.* 40. *n.* 13. *& seq.* vbi *n.* 19. *& seq.* ponit omnes rationes, q̄ sunt pro hac parte. Fel. *in c. prudētiam. n.* 7. *de offic. deleg.* vbi Apostil. plena, plenissime Castren. *cons.* 164. *In præsenti consa. lib.* 2. *per tot.* vbi probat hāc veriorē, & respōdet ad omnia cōtraria. Socin. allegat ibi apostil. *cons.* 282. *lib.* 2. Abb. *cons.* 3. *Nitar. n.* 3. *in fi. lib.* 2. *& n.* 4. *col.* 3. *in fin. ver. & quanquam*, & hanc veriorem dicit Boer. *d. consuet. Bituricen. fol.* 128. *pag.* 1. *in fi. ver. in contrarium.* vbi, quod ita fuit iudicatum Auinioni per Regē Robertū, & Cardinales, & per Regem Angliæ, & Regē Franciæ, & ibi allegat infinitos, & dicit, q̄ pro ista parte iudicauit Otho Imperator, qui voluit gladio diffiniri; & obtinuit nepos ex primogenito, & sic causa iudicio Dei est 5 terminata pro nepote. † Declara; quia si vocatio fiat per verba specialia filiorū primogenitorū; quia vocatio est specialis, si moritur filius primogenitus, viuente patre, qui cōstituit primogenituram in filios, ex quo superuixit filio primogenito, & non mutauit testamentū, videtur voluisse, q̄ ille filius, qui erit maior natu post mortē suam, sit primogenitus, non autē nepos ex primogenito defuncto, secus, si vocasset maiorem natu ex liberis; quia dispositio dicitur generalis. Alex. *cons.* 123. *Discussis hæsitationibus, in pr. lib.* 1. vbi plura allegat fundamēta, maxime quia nepos in locū patris bene intrat, si agitur de cōcursu cū patruo, sed si agitur de excludendo patruo in totum, nepos non intrat in locum patris. 6 † Declarat alio modo Alex. *d. cons.* 123. *col.* 2. *ver. bene facit, lib.* 1. vbi distinguitur, an agatur de dispositione testatoris, & procedat prima opinio, q̄ filius præfertur; aut de dispositione legis, & secus. 7 † Declarat Alexan. *d. cons.* 4. *Ponderatis. n.* 8. *& 9. ver. deciditur etiam, lib.* 4. *cum seq.* quia si filius primogeniti mortui ante Regē patrem est maior natu, id est, natus est, anteq̄ secūdus filius Regis nasceretur, ipse omnino præfertur patruo, siue primogenitura sit à cōstitutione, siue à testatore per fideicommissum; si vero est natus post, secus est, vbi allegat Alexan. vsq; in finem consilii plures, & 8 respondet ad tenentes contraria. † Declara, vt per d. Io. Lecirier. *d. tract. de primogen. lib.* 1. *q.* 25. *in fin.* q̄ aliquando per duellum fuit resoluta quæstio, q̄ ipse reprobat, sed attendenda est consuetudo, vel declaratio Principis; quia est quæstio indissolubilis. Boer. quoq; *in consuet. Bituricen. fol.* 128. *col.* 1. *in fi. & col.* 2. dicit, q̄ imo cū fuerit decisa gladio per duellū iussu Othonis Imperatoris, & nepos obtinuerit, videtur iudicio Dei decisa quæstio; dicit tamen, 9 quod si extaret cōsuetudo in cōtrarium, deberet seruari. † Declara; quia ante omnia recurrendum est ad inuestituram; quia si dat formā, illa attendi debet, & tūc cessant disputationes, ita tenere Bald. *in l. liberti, libertaque. C. de oper. libert.* asserit Castr *cons.* 164. *col.* 3. 10 *in pr.* videl. cet *n.* 2. *in fi. lib.* 2. † Declara; quia in Regnis Hispaniæ ū extat lex specialis, q̄ nepos ex primogenito succedat excluso secundogenito patruo, & in hoc non intrant disputationes. Castr. 11 *d. cons.* 164. *in pr. lib.* 2. † Declara; quia in Regnis Franciæ & Angliæ extat cōsuetudo, q̄ primogenitus, & illius primogenitus succedat excluso patruo secundogenito, Bald. attestās de hac consuetudine *in l. cum in antiquioribus. C. de iure deliber.* & rursus *consil.* 389. *Consuetudo est. n.* 8 *lib.* 2. vbi, q̄ ita fuit obseruatū in Regnis Frāciæ & Angliæ, & Castr. *d. cons.* 164. *in prin. lib.* 2. dicit credendū Bald. attestanti de hac cōsuetudine, propter auctoritatē, & quia multo tempore vixit, & potuit videre obseruari, & ipse est testis; quia discipulus Baldi fuit. † Declarat Castr. *d. cons.* 164. *col. antepen. in fi.* 11 *ver. item non obstat, lib.* 2. vbi, q̄ prima opinio de Rege Roberto habebat particulares rationes, & ex inuestitura ordo nō dabatur, & plenius *col. pen. circa med. ver. item non obstat auctoritas Papæ Boniface ij*, vbi, q̄ propter singulares virtutes Regis Roberti, qui erat alter Salomon, & quia nepos habebat regnū Vngariæ, ita fuit pronuntiatū, & dicit, q̄ postea pœnitētia ductus Rex Robertus Ioannam filiam suam copulauit Regi Vngariæ, & ipse in Auinione pronūtiauit pro nepote in alio casu, & idē Boer. *d. consuet. Bituricen fol.* 128. *col.* 2. dicit, q̄ hęc 2. opinio verior est, & tenēda pro nepote, & licet Papa Bonifacius pronūtiauerit pro Roberto Rege Apuliæ, qui erat frater primogeniti mortui, illud fuit; quia ipse Rex Robertus erat alter Salomō virtuosissimus, & magis aptus ad Regnū, & sic forte ista ratio potest inferuire, p̄ declaratione, qñ nepos ex primogenito nō esset ad regendū aptus, licet possit dubitari; quia ex eo, q̄ quis sit magis aptus, & idoneus, nō excluditur minus idoneus, dūmodo sit idoneus, nisi dicatur, quod ista quæstio sit inextricabilis, & adeo nodosa, vt videatur pars in iure, in paritate vero magis dignus præferri debeat; quia aptitudo maior potest præpōderare; aliquit tñ dicūt ex relatis, soluit Apollo quæstionē. Vide plene per Ant. Gabr. *lib.* 4. *tit. de successo. Concl.* 2. *Stante dispositione, q̄ vocetur primogenitus.* † Amplia; quia q̄ dicitur 12 de secūdogenito, vt præferatur filio primogeniti defuncti in Regno, procedit ēt in Regno transitorio ad fœminas; quia filia secūdogenita præfertur filiæ natæ ex primogenita defuncta. Bald. *d. cons.* 275. *n.* 5. *ver. quæstio talis, lib.* 2. † Extēde ampliationē, vt pro- 13 cedat, etiāsi filia primogenita mortua reliquerit filium masculū, quia adhuc præfertur filia secundogenita Regis, qñ regnum est fœmineum de cōsuetudine. Bald. *d. cons.* 275. *n.* 6. *ver. modo sequitur, lib.* 2. † Amplia; quia in substitutione fideicōmissaria, q̄ hæc dicitur semper vadat ad maiorem; quia intelligitur de maiori natu perpetuo, ita q̄ si maior natu moritur relictis filiis, nō ad eos, sed ad eum, qui erit maior natu ex vocatis à testatore, plene Alex. *cons.* 4. *Ponderatis, lib.* 4. *per tot.* vbi apostil. 1. *in ver. transmittu*, dicit procedere in fideicommisso, sed nō in primogenitura. † Amplia; quia si primogenitus consideratur habito respectu ad primogenitū cū patre Regē, nō autē ex patre, anteq̄ haberet Regnū; quia de iure nō succedit, vt primogenitus, ita ad propositum successionis in Regno Frāciæ tenet Signor. *cons.* 37. *Factū sic proponitur. n.* 8. & idē tenet Fel. *in c. prudentiam. n.* 8. *de off. deleg.* post Bart. *in l. cum satis. n.* 11. *C. de agric. & censit. lib.* 11. & hanc communem * dicit Dec. *in causis* * *cæteras, de rescript. n.* 3. Cremen. *sing.* 51. vbi apostil. plenius pro vtraque, Tiraq. *de iure primog. q.* 31. vbi infinitos pro vtraque, licet contrariam veriorem dicat. † Contrarium, q̄ imo natus, etiam ante 14 quam esset pater Rex, si est primogenitus, succedat, tenent nuti, quos citat Tiraq. *de iure primog. q.* 31. vbi pro vtraq; opinione infert infinitos, tandem dicit hanc veriorē; quia cōtraria loquuntur in iis, quæ filiis debentur viuo patre, & ponit etiam declarationes plurimas, vide eum. † Amplia; quia si extat constitutio 15 vel cōsuetudo in successione Regni, q̄ filius primogeniti excludat patruum secundogenitū, ipsa lex, & cōsuetudo, quæ loquuntur de capite, debet etiam seruari in membris, & successionibus priuatorū habentiū primogenituras; tum quia non decet membra à capite diffidere, & cōsuetudo Vibis Romę vbiq; seruanda, vbi nō est cōtraria lex, vel cōsuetudo specialis, & statutū ciuitatis seruari debet in comitatum, & in negotiis dubiis procedimus de similibus ad similia. Castr. plene *d. cons.* 164. *in pr. lib.* 2. vbi, q̄ licet 16 de maxime, qñ cōstat de mente Principis cōcedentis primogenituræ vel maioratū alicui, vt ipse tanq̄ primogenitus succedat; quia inseruiuit Principi; quia eo mortuo succedet filius primogeniti excluso patruo maiore natu, ita Rom. *cons.* 29. *In causa matoriæ*, vbi, quod ex mente magis merita patris influunt in filium, quam in fratrem, vbi apostil. 1. *in ver. præferendum*, dicit, Rotam ita tenuisse, & quia memoria per filios magis conseruatur. Vide, 17 *Rex quid sit, quare vnus tantum, & primogenitus. Concl.* 330.

Primogenitus obligatur ad multa. Concl. 659.

PRIMOGENITVS † succedens in Ducatu, vel alio iure primogenituræ, obligatur ad onera patris, videlicet ad aliménta fratrum, sororum, & ad dotandas sorores, nedum vt frater dilectus, sed vt successor in primogenitura. Abb. *cons.* 12. *Visclare. col. penult. in fin. ver. septimum dub. lib.* 1.

Primus, seu prior, vel posterior quis dicatur. Cōcl. 660.

PRIMVS † dicitur, quem nemo antecedit, licet nullus alius sit 1 quatur, *l. proximi & l. proximus. ff. de verb. signif.* Rom. *cons.* 408. *In* *propositā. in prin.* † Declara; quia quando verbum *primus*, vel *pro-* 2 *ma.* 11

ma in dispositione ambigua ponitur, vt quia pater legauit maius legatum filiæ primæ nubendæ, vel pro filia prima nubenda; illa dictio, *prima*, non intelligitur de ea, quæ primo nupta fuit, cum esset secundogenita, sed intelligi debet de prima nata nubenda, & sic de primogenita nubenda, non de prima, quæ nupserit, plene Rom. *d.cons.*408.*nu.*3.*& per tot.* maxime, quando testator primogenitam summe diligebat, vbi apostil. *in ver.nata fuit.* † Primus, seu prius esse dicitur secundum Philosophum, quod cunq; potest esse sine alio, alia omnia, quæ non possunt esse sine alio, non sunt priora. Calder. *cons.*161. alias 6. *de probat.* † Postremus, seu vltimus, vel supremus ponitur respectiue ad alios, qui præcedunt, sed tamen etiam verificatur, qñ nullus alius ꝓcedit, *l.qui duos.*§.1.*ff.de reb.dub.* Sign. *cons.*253. *in pr.* Vide, *Priora quæ dicantur, & quæ posteriora. Concl.*714.

Principales qui dicantur, & qui non. Concl.661.

1 HÆRES † instituitur dicitur principalis, ad quem spectat cura & registratio testamenti, & idem est in substituto, vel fideicommissario vniuersali, siue sit pure, siue sub conditione. Alex. 2 *cons.*119.*Quoniam,n.*23.*& seq.ver.quarto,quod incubuerit,lib.*6.† Principaliter potest pluribus modis intelligi. Primo, vt secundum magis proprium modum accipiatur, non vt denotet ordinem naturæ, vel temporis, vt quis primo, deinde vero alius: Secundo, vt denotet ordinem intellectus, considerato fine; quia dicitur illud esse principaliter finis, ad quod intellectus finaliter tendit; vnde si aliquid fieret ad duos fines æqualiter, tunc respectu cuiuslibet diceretur principaliter fieri. Alex. *d.cons.*119.*nu.*26.*ver. quod fortifico, lib.*6. vbi ponit exempla, quæ videas, & dicit, quod in cõsequentiam dicitur fieri, quod venit in sequelam finis prin- 3 cipalis. † Limita; quia fideicommissarius vel legatarius particularis non dicitur principaliter ad curã testamenti; patet, quia potest se examinare pro testamẽto. Alex. *d.cons.*119.*n.*23.*& seq.lib.*6.

Principalis dispositio attenditur, non quæ veniunt in consequentiam, & quando secus. Concl.662.

1 PRINCIPALIS † dispositio attenditur, non autem ea, quæ veniunt in consequentiam. Oldrad. *cons.*170. *Ad hoc, vt id, ver. nec moueat*, vbi obiiciens principaliter, etiamsi secundario intret ius suum, dat materiam obiectiuam, & *cons.*200. *Principium, ver. præterea, circa fi.* vbi, qui principaliter excipit pro iure suo, non obiicit, & sic in casu conuerso à casu præcedenti. Alex. plene *cons.*1. 2 *n.*26.*& seq.ver.item respondeo, lib.*3. vbi ponit plura exempla. † Amplia; quia procedit, etiamsi ea, quæ veniunt in consequentiam, essent prohibita principaliter fieri, quãdo resultant ex actu permisso; quia non sunt habenda in consideratione. Alex. *cons.*28. *Ponderatis verbis, col.fin.ver.nec obstat, lib.*3. vbi, quod licet pactum de futura successione non valeat etiam iuratũ; tamen valet pactum iuratum de non succedendo, ex quo licet resultet in consequentiam per non successionem vnius successio alterius affirmatiua; tamen quia est in consequentiam, valet, sequitur Dec. *cons.*225. *In causa qua col.pen.n.*4.*ver.& propter hoc.* Alex. *cons.*31. *Et pro tenui.* vbi * de hoc, & est communis * opinio, Curt. Iun. *cons.*157.*num.*19.*ver.* 3 *confirmantur præmissa.* Abb. *cons.*15.*per tot.lib.*1. † Et vide plura exempla apud Gomes. *in reg.de iure quæsito non tollendo, q.*3.*per totam.*

4 † Amplia, etiamsi quis in consequentiam sentiat damnum ex persona alterius, quod non sentiret ex sua. Lap. *alleg*94.*n.*6.*ver.& licet hoc.* qui loquitur in vsurario, qui mandauit vsuras restitui, & cessat ab exactione, vt hoc fit exequendũ, etiam alteri factori, vel gestori præiudicet in quota vsurarum sibi permissarum ratione connexitatis, & legitimatio facta de naturali ad feuda per Imperatorem præiudicans domino feudi operatur, quod non * matio hoc operatur. quæ iuridica est, communem * dicit Curt. 5 iun. *d.cons.*157.*n.*19.*ver.confirmantur præmissa.* † Amplia; quia principalis dispositio semper attenditur, non quæ veniunt in consequentiam, *l.*1.*in pr.ff.de auth.tut.* Ruin. *cons.*145.*n.*21.*lib.*5. Dec. *cons.* 6 193.*n.*6.*&* 7.† Amplia; quia licet aliquid prohibeatur fieri etiam de iure naturæ; tamen si principaliter aliud fiat, licet illud prohibitum occasionaliter, & à longe possit considerari; tamen nulla habetur ratio ad id, quod occasionaliter succederet. Fed. de Sen. 7 *cons.*140. *Punctus quæstionis, in fin.ver.item opponitur.* † Amplia; quia citantur soli principales, non autem qui læduntur secundario. Vide, *Citandi nõ sunt multi ex necessitate. Concl.*273.† Amplia in matrimonio contrahẽdo, quod debet esse liberum; tamen quia admittuntur arrhæ pro matrimonio futuro, licet impellant ad matrimonium, ne perdantur, vel restituantur duplicatæ; tamen nõ 8 attenditur id, quod occasionaliter posset fieri ex eis. Fed. de Sen. 9 *cons.*169.*per tot.* Host. & alij *in c.Gremma, de sponsal.* † Amplia; quia licet cõtractus directe celebratus cõtra legẽ, & in fraudẽ legis sit ipso iure nullus; tamen si fraus est commissa contra hominem, & nõ contra legẽ principaliter, licet in consequẽriam resultet fraus legis, valebit. Bald. *cons.*322.*V trum post, n.*2.*ver.secũdo dubitatur, lib.*1. † Amplia in testibus; quia Prælatus Ecclesiæ potest esse testis ꝓ 10 Ecclesia, licet in cõsequentiam sentiat cõmodum; quia ꝙ in cõsequentiam venit, nõ attẽditur. Bald. *cons.*405. *Ego Angelus, in prin. lib.*1.† Extende in laboratore, qui potest esse testis ꝓ domino, li- 11 cet in consequẽciam possit sentire cõmodum. Bald. *cons.*292. *Factum sic proponitur. n.*10 *lib.*3.† Amplia; quia sentẽtia lata cõtra hæ- 12 redẽ super nullitate testamenti nocet substituto, & legatario etiã non citatis; secus è conuerso; quia principale interesse est hæredis, & attendẽda sunt ea, q̃ sunt principalia, nõ q̃ veniunt in sequelam. Bald. *cons.*265. *Super eo, quod in pr.lib.*5. vbi, ꝙ * omnes ita * tenẽt. Alex. multa congerit *cons.*156. *Stantibus iis, lib.*2.† Extende; 13 quia creditor defuncti sufficit, ꝙ citer hæredẽ, nec tenetur citare fideicõmissarium maxime particularẽ, & sentẽtia cõtra hæredẽ lata ipsi nocebit. Vide, *Citandi non sunt multi ex necessitate. Concl.* 273. *supra allegata*, vbi multa ad hoc inuenies. † Amplia; quia can- 14 delabra aurea, argẽtea, & pilla, & multa instrumẽta ad vsum permissum confecta, licet possint etiã esse instrumẽta nociua ad percutiendũ; tñ quia attẽditur principalis destinatio vsus, nõ dicuntur eũdẽtia ad nocendũ, & percutiens aliquẽ cũ candelabro, nõ dicitur percutere cũ instrumento euidenter apto ad nocendum. Angel. *cons.*397. *Quidam puer.per tot.* † Amplia; quia mendicantes, 15 maxime Prædicatores, & Minores, qui ꝓhibentur acquirere loca noua ad habitandũ, nõ ꝓhibentur acquirere, si loca habẽt ex oblatione particularis personæ, q̃ se, & bona sua offerr religioni; quia licet postea in domibus obiari habitẽt, nõ est ex principali intentione; ideo possunt habitare. gl. *in c.*1.*de excess prælat. lib.*6.*in ver.ad habitandum.* Castil. *cons.*19.*col.*4.*ver.cæterum*, & plenius *col. pen.n.*6.*&* 7.*ver.hodie vero.*† Amplia in dispositione cognoscenda, 16 an sit odiosa, vel fauorabilis; quia attenditur principalis intentio statuentis. Franc Aret. *cons.*2. *Intellecta diligenter, n.*14. Vide, *Odiosa, vel fauorabilis dispositio ex quibus cognoscatur. Concl.*66. † Extende in 17 dispositione facta, an sit in fauorẽ publicũ, vel priuatum; quia si potest apparere intẽtio principalis, secundũ eam iudicatur, si æque principaliter appareat intentio ad vtrumque, erit æqualiter de dispositio respiciens publicũ, & priuatum; sed tñ vbi tractatur de interesse particulari; semper præualet vtilitas priuata, Aret. *d.cõs.* 2.*col.fin.ver.item licet statutum.* † Amplia in pœnalibus; quia pœna 18 imposita turbantibus statũ publicũ, intelligitur de turbantibus principaliter, nõ autem secũdario, dum aliud permissum agitur. Alex. *cons.*113. *Viso instrumento, in fi.lib.*2.*& cons.*1.*n.*27.*ver.ad propositũ.lib.*3.† Amplia; quia is, qui obtinuit bona sui debitoris sibi ad- 19 iudicari, efficitur dominus, nec tenetur citare alios creditores sui debitoris; quia principaliter attẽditur iudiciũ, cõtra quẽ dirigitur. Alex. *cons.*156. *Stantibus iis, in pr.lib.*2. Vide, *Res inter alios acta ter-* 20 *tio non præiudicat. Concl.*264. † Extẽde; quia sentẽtia lata cõtra hæredẽ ꝓiudicat legatariis nõ citatis. Alex. *d.cons.*156.*n.*2.*lib.*2. † Ex- 21 tẽde; quia sententia lata cõtra institutũ nocet substituto nõ citato. Alex. *d.cons.*156.*n.*3.*lib.*2.† Extende; quia sententia lata contra 22 principalẽ nocet fideiussori, licet cõtra eum non exequatur sine citatione, secus cõtra fideiussorẽ iudicatũ solui. Alex. *d.cons.*156. *n.*6.*lib.*2.† Declara; quia in tñ ꝓiudicat sentẽtia lata cõtra vnum 23 ei, qui in consequentiã habet interesse, vt si transiuit in iudicatũ, nõ sunt admittẽdæ ꝓbationes post iudicatũ. Alex. *d.cons.*156.*n.*6. *lib.*2.† Restringe, vt nõ ꝓcedat, qñ ille, qui in consequentiam of- 24 fendi potest ex illo iudicio, compareret, ꝓtestando velle citari; quia tunc citari debet. Alex. *d.cons.*156.*n.*4.*lib.*2. vbi, ꝙ si constituit se aduersariũ, debet citari. † Restringe, qñ ꝓgeretur via excussio- 25 nis, vel in iudicio discussionis; quia ex quo agitur principaliter ad finẽ molestãdi tertios bonorũ possessores, debẽt citari. Alex. *d.cons.*156.*& cons.*86.*in pr.lib.*2.† Amplia; quia licet cõfiscatio bo- 26 norũ ob crimẽ læsæ maiestatis humanæ fiat domino directo, cuius maiestas est læsa, nõ autẽ feudatario; tñ istud est, si læsa maiestas dicitur principaliter, nõ autẽ cõsequenter, veluti si sit crimẽ læsæ maiestatis diuinæ; q̃a licet in cõsequentiã ẽt humana offendatur; tñ illud est secũdario. Crau. *cons.*128.*n.*6.*ver.quinto.* † Am- 27 plia; quia licet emphyteuta nõ soluẽs canonem, vel alienãs, aut cõmittẽs crimen læsæ maiestatis possit ꝓiudicate descendẽtibus vocatis; nõ tñ emphyteusis ꝓpterea dicitur ab eo ꝓuenire, qñ est antiqua; quia principaliter solnit pro conseruatione ad fauorem sui, secũdario ad fauorẽ successorũ. ꝙ nõ est in cõsideratione. Alex. *cons.*8. *Visis subtilissimis.n.*14.*ver.præter. lib.*3. † Amplia; quia si in 28 cõtractu principali incidat alius cõtractus ꝓ modũ pacti habens diuersam naturã, si per se staret; tñ ꝓducit eandem actionem, &

assumit

assumit naturam principalis. Pet. Anch. *cons.*72. *Tantam familiaritatem. n.*4. *&* 5. vbi, quod semper attenditur principalis intentio
29 actus gesti, non eorum, quæ incidunt. † Amplia; quia stipulatio apposita in contractu donationis causa mortis, assumit naturam donationis causa mortis, vt sit reuocabilis tanquam accessoria.
30 Petr. Anch. *cons.*76. *Per modum consilij. n.*4. † Extende; quia si contractus gabellabilis, prout est mutui, incidat, & fiat in consequetiam contractus non gabellabilis, prout locatio, non erit soluenda gabella mutui, quod incidit in locationem. Anchar. *d. cons.*72.
31 Abb. *cons.*15. pulchre Ias. *in l.*2. *C. de iure emphyt. num.*183. † Amplia; quia finita causa principali finitur accessoria; ideo si pendente causa principali dentur positiones, quæ negentur contra veritatem, & propter talem negationem respondens inciderit in pœnam statuti, finita causa ad fauorem eius, qui incidit in pœnam,
32 nõ poterit vlterius molestari. Anch. *cons.*145. *Si dicta positio.* † Amplia; quia res ordinata ad alium finem nõ operatur id, quod non operaretur, si principaliter, & per se staret. Nam ex iuramento oritur actio, tamen si ordinatur ad probationem in lite, nõ oritur
33 actio. Io. de Anan. *cons.*16. *Viso puncto. n.*6. † Extẽde in instrumento guarentigiato, vel alias habente exequutionem paratam; quia si ordinatur ad probationem, & producatur in iudicio ordinario, non operatur exequutionem. Rom. *cons.*300. *In casu proposito, circa med. ver. nec præmissu refragatur.* vbi apostil. *in ver. probationu,* dat
34 multos concord. † Amplia; quia si soror nupta renuntiat hæreditati paternæ fratribus cum iuramento, licet dicatur, quod donat hæreditatem, & omne ius; tamen quia renuntiatio est cõtractus principalis, & donatio fit pro exequutione renuntiationis, non attendetur donatio, vt operetur contra renuntiationem, si moritur vnus ex fratribus sine filiis, quasi soror ex donato non sit exclusa ab aliis fratribus; quia attenditur renuntiatio. Sign. *cons.*116.
35 *At mulier per tot.* † Amplia; quia principale non vitiatur propter accessorium nullum, & inutile; ideo licet non possit pater filio spurio legare; potest tamẽ ne potibus ex spurio, & licet si sunt nepotes in potestate patris spurii, acquiratur vsusfructus spurio, & ab eo auferatur à fisco, tanquã indigno; non tamen vitiatur propterea institutio nepotũ, Signor. *cons.*114. *nu.*4. *ver. venio ad quartũ.*
36 vbi plura ponit. † Amplia; quia si aliquid prohibetur principaliter fieri per statutũ, prout q̃ mulier nõ cõtrahat, vel nõ se obliget sine certa solemnitate, si potest adire, nõ curatur obligatio, quæ venit in consequentiã. Signor. *cons.*164. *n.*7. *ver. in oppositũ,* vbi ponit plura, quod ea, quæ veniunt in cõsequentiam, nõ attenduntur; itẽ simplex nõ trahitur ad mixtũ; itẽ quia quæ secũdario ve-
37 niunt, omissa censentur. † Contrarium, q̃ si aliquid prohibetur, censetur prohibitũ omne, per q̃ peruenitur ad illud, idẽ Signor.
* *d. cons.*164. *n.*3. vbi apostil. in fi. dicit * cõmunem, quod muler p̃-
38 hibita se obligare sine solemnitate prohibetur etiã adire. † Amplia; quia ea, quæ transeunt in vniuersali dispositione, dicuntur principalia; ideo non attenditur, si quid particulare trãseat pro-
39 hibitũ. Signor. *d. cons.*164. *in fin. n.*15. † Amplia; quia sententia lata super principali negotio nocet in accessoriis. Vide, *Sententia lata in principali quando noceat in accessorio, vel non, & econtra. Conclus.*178.
40 † Amplia multis modis, & exemplis, de quibus per Tiraq. *de retract. lignag* §.30. *n.*2. *& seq.* vbi, quod cõtractus iudicatur permutatio, vel venditio ex intentione principali contrahentium; item statutũ iudicatur fauorabile ex intẽtione principali contrahentium, licet in cõsequentiam sit effectus cõtrarius, & declarat, q̃d sit in dubio, vel si nõ constat de principali mente, & dicit idem.
41 † Amplia; quia illud dicitur ordinari ad fauorẽ alicuius, q̃ ordinatur principaliter, nõ autẽ si ordinatur secũdario. Cast. *cons.*259.
42 *Omnia difficultas, col. pen. n.*6. *ver. illud dicitur, lib.*1. † Amplia; quia licet nõ possit Princeps alterare suum contractũ, neq; inuestiturã feudalem, tamen intelligitur principaliter, sed incidenter secus; quia potest legitimare spurium incapacẽ ad feudũ, vt succedat in feudo; quia differtur ius agnatorũ, nõ autẽ aufertur. Vide ple-
* 43 ne Franc. Becc. *cons.*59. *n.*36. *& seq.* vbi de * communi. † Amplia; quia licet vsura sit, si quis ex mutuo aliquid percipit; tñ si quis locat prædiũ pro 10. singulo anno per 10. annos, cũ pacto, q̃ locator debeat mutuare 20. locatori p̃ tota locatione, nõ est vsura; quia mutuum accedit locationi, & attenditur id, q̃ agitur principaliter, videlicet locatio, quę nõ est vsuraria; ergo neq; mutuũ accessoriũ, q̃n pẽsio soluitur pro locatione, & nihil augetur pro mutuo accessorio, licet recipiat commoditatem cõductor, & in cõsequentiam libẽtius cõduxerit. Abb. *cons.*15. *Quæritur, an prædictus contractus.* † Amplia; quia statutũ Bononiæ puniens abducentẽ mulierẽ palam, eamq; tenentem public libidinis causa pœna mortis, nõ habet locũ in eo, qui abduxit mulierẽ palam, & illam despõsauit detinẽs eam publice; q̃a intelligitur statutũ libidinis causa principaliter, nõ secũdario; vide detinẽs vxorẽ, licet etiã habeat ad libidinẽ; tñ principaliter ad prolẽ suscipiendã. Alex. *cõs.*1. *n.*26. *ver. itẽ respõdeo. li.*3. vbi plura similia. † Et statutũ q̃ nihil
possit prouideri, vel statui ad fauorẽ bannitorũ, intelligitur principaliter, & ideo si fiat decretũ, q̃ capiens, vel consignãs bannitos in fortiis Cõmunis, vel interficiens cõsequatur præmiũ soluendi 50. & bãnitus capiat, vel interficiat bannitũ, debet habere præmiũ; quia talis prouisio nõ est principaliter ad fauorẽ bãniti, sed in cõsequentiam. Alex. *d. cons.*1. *n.*26. *ver. vnde dicit Bal. lib.*3. † Extẽde; quia in casu conuerso si statutũ dicat, q̃ si quis cõduxerit capitũ bannitũ pœna capitali, habeat 50. & aliquis cõduxit capitũ q̃ furto paruo, qui tñ habebat alia furta maiora, ex quibus erat bãnitus, nõ debet habere præmium; quia principaliter cõductus captũ pro paruo furto, & in cõsequentiam detegũtur alia furta. Alexan. *d. cons.*1. *n.*26. *ver. ad idem, lib.*3. vbi, q̃ hæc quæstio fuit Pisis determinata. † Extẽde; quia statutum prohibẽs aliquem posse emere granũ in platea, nisi p̃ suo victu, scholaris emit granũ pro suo victu totius anni, postea mutat propositũ, qui recedit, potest vendere granũ, & incurrit pœnã; quia attẽditur principale propositũ, non q̃ venit in cõsequentiam, & secũdario. Alex. *d. cons.*1. *n.*28. *&* 29. *ver. dicit etiam Bald. lib.*3. & ibi apostil. dat concor. † Extẽde; quia statutũ puniens rapientem seruam alienã, si rapiatur am meretricẽ libidinis causa, non tenetur pœna statuti. Alex. *d. cons.*1. *n.*29. *ver. ad idem, lib.*3. † Limita, q̃n clerici & Ecclesia lædũtur in consequentiã statuti laicorũ; quia licet statutũ loquatur de laicis; si tñ effectus est collatus in clericos, nõ valet; quia deficit potestas statuendi directe, neq; per indirectũ, *c. statutum. de haret. in* 6. Anch. *cons.*12. *n.*8. *ver. & si dicatur. & cons.*155. *n.*9. & vbi late. † Limita; quia p̃hibitio principalis, q̃n respicit effectũ, ne aliquid fiat, prohibet etiã per indirectũ, ne illud fiat, vel adhibitũ deueniatur; si vero prohibitio respicit modum, tunc indirecta probatio valet per alium modũ, ita Abb. *in c. ne de prima.* † Limita, q̃n ius est radicatũ tẽpore, quo fit alius actus principalis p. iudicas secũdario, ita declarat Gomez. *in reg. de iure quæsito tollen. q.*3. *per tot.* maxime *in fi. vers. vt tamen.* † Declara hanc materiam; quia si cõstat de mẽte contrahentium, q̃ voluerint commutare actũ venditionis, erit venditio, licet interuenerit pretiũ & species permutata, q̃n magis incalescit venditioni; si vero magis incalescit permutationi, vt quia plus importat species permutata quã pretium, erit permutatio. Bart. *in l. Aristo. ff. de donat.* vbi plura apostil. Alex. dat concor. † Bart. *in l. fin. in fi.* maxime *n.*14. *ff. de don. caus. dat.* dicit, quid si cõtractui nominato vel innominato addatur aliquid. † Limita, q̃n lex prohibet, q̃ etiam veniat in cõsequentiam, & secũdario; quia tũc non habet locũ regula, q̃ ea, quæ veniunt in cõsequentiam, valeant, & nullus possit conqueri, nisi in specie cõcederetur, & nominatim exemplũ *in c.*1. *§. naturales, de feud. defunct. fuer controuer.* nam spurius, vel naturalis prohibetur succedere in feudo, si legitimetur; quia legitimatio restituit promissis natalibus, deberet succedere; quia istud venit in consequentiam legitimationis permissæ. Curt. Iun. *cons.*1. *n.*22. & plenissime 157. *n.*19. tñ quia d. *§. naturales,* prohibet, etiã secũdario fiat; ibi gl. ibi, *in ver. legitimati,* dicit, q̃ oportet, q̃ Imperator nominatim concedat, q̃ in feudo possit succedere. † Limita, q̃n ea militat diuersa ratio. Alex. *cons.*4. *circa pr. n.*5. *lib.*1. Vide, *Statuta quæ veniunt in consequentiam, quando attendantur, vel non. Concl.*451. Vide, *Directe aliquid fieri vel per obliquum, differunt. Concl.*451. Vide, *Prohibitio directa impedit factum prohibitum fieri per indirectum. Concl.*900. Vide, *Prohibitus directe non prohibetur per indirectum. Concl.*899. Vide, *Sententia lata in principali quando noceat in accessorio, vel non, & conuerso, Concl.*178. Vide Concl. prox. seq.

Principaliter fieri multa prohibentur, quæ admittuntur in consequentiam, & quæ. Concl. 663.

PRINCIPALITER † multa fieri prohibentur, quæ tamen in consequentiam fieri permittuntur. Vide, *Directe aliquid fieri vel per obliquum, differunt. Concl.*451. Vide, *Fraudibus via non est aperienda, sed illis est obuiandum. Concl.*475. † Et qui non potest cognoscere de causis instrumentorum principaliter, bene potest cognoscere secundario per viam probationis, si producuntur. Bal. *in l. pane. ff. quod falso tuto.* Rom. *cons.*300. *In casu,* sequitur Felin. *cum venerabilis. n.*25. *de except.* Vide, *Prohibitus directe quando non prohibeatur per indirectum, vel econtra. Concl.*899. vbi plura similia. † Factum de futura successione, videlicet quod quis succedat in hereditate alterius, non valet tanquam contra bonos mores, *l. factum, quod dotali. C. de pact.* & tamen valet pactum de non succedendo, licet in consequentiam introducatur, quod aliis succedat, quia valet. Alex. *cons.*28. *Ponderatis, col. fi. ver. nec obstat, Dec.*

cons.31. Et pro tenui, n.4. v. sicus est in pacto. † Cessio iurium si à statuto prohibetur, intelligitur de cessione, quæ fit principaliter de iuribus competentibus super re aliena, non aũt de cessione quæ fit accessoria, & in consequentiã ad venditionẽ, vel alium contractũ permissum Alex. *cons.103. Quoniã, n.7. vsq; in fi. lib.6.* † Iudex secularis licet super contractu iurato nõ possit pronunciare rationem iuramenti, sed possit iudex Ecclesiasticus ei inhibere, si tamen pronunciauit contractũ nullum, & transeat in iudicatum, iuramentum est sublatũ, nec põt iurans compelli ad obseruantiam contractus; quia cũ sit accessorium, sublato contractu iuramentũ euacuatur Lap. *alleg.25. per totam*, maxime *in fi. n.4. v. Clericus non potest subire iudici laico, neq; illius iurisdictionem prorogare. Concl.385.* † Statutũ laicorum licet non possit tollere iuramentũ, neq; effectum iuramenti directe, tñ per indirectum tollere videtur; quia põt tollere actionẽ ex iuramento orientem. Fed. de Sen. *cons.239.* * & communẽ, * & magis communem dicit apostill. ad Roma. *cõs. 12. v. indirectum.* † Canonicus licet non agat pro re cõmuni Ecclesiæ sine mandato; tñ potest agere pro interesse suo sine mãdato, & si recuperat pro suo interesse, recuperat etiã in consequentiã pro Ecclesia, q̃ facere non poterat directe, & principaliter. Lap. *alleg.51. n.15. v. si aũt.* † Canonica, & Euangelica denunciatio est inducta ad purgandum animam, & tñ ex ea quis consequitur in consequentiã id, quod furto sibi fuerat subtractum, vel erat amissum, q̃ principaliter non consequeretur; quia qui vult purgare animam in consequentiã, restituit male ablatũ. Lap. *d. alleg. 51. n.15. in fi. v. sicut dicitur.* † Excipiens contra vsurarium, ne in iudicio admittatur, quamuis non possit compellere eũ, vt restituat vsuras contractas, & exactas à tertio principaliter, & directe, tñ per indirectũ, & in consequentiã hoc obtinet; quia iudex ipsum compellet. Lap. *alleg.53. n.4.* † Excõmunicatus licet non possit cõpelli à tertio suo debitore, vt faciat se absoluere, vel vt satisfaciat, tñ id obtinet per indirectũ, si ipse excommunicatus agat in iudicio ad consequutionẽ debiti, & debitor excipiat de excõmunicatione, Lap. *d. allegat. 53. n.5. v. ostẽdo per simile.* † Iudex Ecclesiasticus licet principaliter nõ cognoscat de dote, sed iudex secularis; tñ cognoscendo de matrimonio potest etiã in consequentiam de dote cognoscere. Lap. *allegat. 66. in fin. num. 9. ver. quadam licent.* † Et idẽ est de arrha data pro matrimonio; quia licet directe Ecclesiasticus de ea non cognoscat; tñ de cognoscendo matrimonio potest etiam cognoscere de commissione arrharum, & inhibere seculari per indirectum, vt Fed. de Sen. *cons.169. in fi. v. an autẽ*, vbi ponit hanc cautelam. † Episcopus licet non possit tollere efficaciã professionis, neq; directe disponere cõtra religionem, tamen potest dare legẽ, per quam reddat inhabiles volẽtes profiteri, nisi sub certa forma, puta de sua licentia, vel alias ad tollẽdum fraudes. Lap. *alleg.87. nu.5. v. nec dicat aliquis.* † Papa contra matrimonium non potest dispensare, neq; disponere; quia quos Deus coniunxit, homo non separet; tñ potest inhabiles reddere ad contrahendum matrimoniũ, nisi cum certa qualitate Lap. *d. allg.87. n.5. v. in simili.* † Ex persona alterius quis cõsequitur damnum in consequentiã, q̃ non consequeretur ex persona sua, *l. verum. §. si reũ. ff. pro socio.* Lap. *alleg.94. col.pen. in pr. sub n.6. v. & licet ex hoc*, vbi idẽ de lucro, q̃ quis ex persona alterius capit, quod ex sua non caperet. Vide, *Alteri per alterũ non debet iniqua cõditio fieri. Concl. 313.* Vide, *Consequitur quis ex persona alterius, quod ex sua consequi non potest. Concl.758.* † Iuri successionis licet principaliter, & de per se renunciari non possit; tñ valet renunciatio vniuersalis, quæ cõprehẽdit etiã ius successionis, q̃ venit accessorie ad vniuersalem liberationem mariti ad fauorem vxoris, vt possit profiteri. Lap. *allg.130. n.24. circa fi. v. vnde si iure successionis*, & latius *n.25. v. itẽ licet non valeat.* † Pœna interdicti Ecclesiastici licet non possit imponi nondũ natis, & iis, qui non deliquerunt; tñ si interdicatur populus, censentur etiã interdicti, qui postea nati sunt tanquã de populo. Fed. de Sen. *cons.32. n.3. v. quod hoc sit verũ.* † Repetitio pœnæ licet in dubio nõ censeatur facta in noua cõstitutione, nisi sit dictũ Lap. *allg.37. in pr.* tamen monitio censetur repetita, per quam subsistneatur pœna incursa, qui in præcedentibus constitutionibus monitio erat facta. Feder. de Sen. *cons.109. n.2.* † Punire extra suam iurisdictionẽ nemo põt, neq; intra iurisdictionẽ exercere; tamẽ secus est in consequentiã; quia obtinẽs plura beneficia, & delinquens in vno loco põt deponi, & priuari à iudice loci delicti etiã quoad beneficia alibi sita, quibus non potuisset principaliter priuare. Fed. de Sen. *cons.45. n.3. v. & si diceres*, vbi tenet, q̃ Generalis ordinis potest visitari à visitatore prouinciæ, etiã si in consequentiã præiudicet locis extra prouinciã, in quibus visitatus est Generalis. † Contrarium tñ tenet quoad visitationem Generalis, vt si non possit à visitatore prouinciali, in *d. cons.n.6. v. item quæritur & n.7.* vbi pro vtraq; parte, & tandem in hoc resider. † Matrimonium licet debeat esse liberum, & pœna non possit stipulari neque committi in casu, quod non sequatur, quia esset compellere ad matrimoniũ contrahendum; tamen valet datio arrharum cũ commissione, & restitutione dupliciũ in casu, quod nõ sequatur, & sic quasi per indirectũ, & in consequentiã videtur admitti id, quod principaliter est prohibitum. Fed. de Sen. *cons.169. domino Comado per totum.* † Punire licet non possit officialis Episcopi, qui solum habet iurisdictionem ciuilẽ; tamen incidenter potest punire ratione contumaciæ vel inobedientiæ cõtra eo in casu ciuili cõmissæ, licet principaliter non possit. Fed. de Sen. *cons.302. n.3. v. officiales vero.* † Inferior licet nõ cognoscat principaliter, an excõmunicatus sit bene, vel male excõmunicatus à superiore; tamen incidenter cognoscit ad finem, vt si excipiatur in iudicio, quod non debet audiri; quia excommunicatus, & ipse replicat de nullitate excommunicationis, tanquã læ post appellationem potest eo casu cognoscere ad hunc finẽ incidenter. Cald. *cons.110. in pr. n.2. v. super secundo*, alias *1. de arbit.* Vide, *Inferior non potest factum superioris iudicare, & quando secus. Concl.120.* † Extende; quia licet Episcopus nõ cognoscat de subreptione literarũ Apostolicarum alteri directarum principaliter; tamen incidenter secus. Bal. *cons. 95. Punctus dubit. in fi. v. secundum dubium, lib.2.* † Iudex competens in causa feudi, licet sint pares curiæ. Oldr. *cons.272.* tamen si contractus est iuratus, ex quo ratione iuramenti audiri debet iudex Ecclesiasticus, erit etiam iudex negocii principalis in consequentia, licet principaliter esse non possit. Cald. *cons.116. alias 2. de iud. & foro compet.* † Tutela licet debeatur matri, nec possit mater, vel alia principaliter prohiberi à tutela; tamen per indirectum prohibetur; quia valet datio alterius tutoris, per quem mater excluditur. Bald. *cons.308. Testator in testamento circa fi. v. imo plus dico, lib.2.* † Iudices Florentiæ licet careant iurisdictione, vt non possint reuocare cõdemnationes factas à suis prædecessoribus in officio; neque possint eas reformare, tamen id intelligitur principaliter; secus si incidenter per modum exceptionis, si ageretur, vt sententia confirmaretur; quia possent eo casu reuocare. Aug. *cons.260. Punctus est, per dominũ, per tot.* † Enunciatiua verba inter contrahẽtes probant, quando non tractatur principaliter de enunciato, sed secundario, etiã si partes non se fundauerint super enunciato, alias secus; quia si principaliter agitur de enũciato nõ probãt verba enunciatiua. Vide, *Verba enunciatiua quæ dicantur, & non probant enunciata, & quando secus. Concl.81. & Concl. ibi seq.* † Probatio leuior admittitur, quando non agitur principaliter de eo, quod est probatũ; secus est, si de eo principaliter agatur; quia requiritur plena probatio. Vide, *Probatio potest esse sufficiens quoad aliqua, & quoad alia secus. Concl.781.* Vide, *Probatio leuior requiritur in probanda qualitate quam in probando facto principali. Concl.793.* † Extende in venditione quę inter emptorem, & venditorẽ non probatur per testes, nisi deponant de pretio certo; secus si contra tertium; quia bene probant; ex quo non agitur de pretio principaliter. Alex. *cons.18. in pr. lib.1.* vbi apostilla in *v. non probabit.* † Iudex ad ciuilia nõ potest punire delicta criminaliter, nisi habeat etiã iurisdictionem criminalẽ, secus est, si secundario cognoscat, vt quia fuit cõmissum falsum, vel aliud delictum in causa ciuili, *l. nullum C. de testib.* Vide, *Iudex ciuilis quãdo criminaliter punire possit, & in quã pœnam. Concl.468.* † Mendicãtes Prædicatores, & Minores prohibentur acquirere noua loca principaliter ad habitandũ sine speciali licẽtia Papæ; tñ si oblatus offerat se, & domus suas religioni Mendicantium, poterunt inhabitare in consequentiã domos oblati; qa non principaliter acquisiuerunt ad habitandũ, idem, si acquirãt, vt ministrent sacramenta, quia poterunt in consequentiam ministerii sacramentorũ habitare. Castillio. plene *cons.19. n.6. & 7. col. penult. v. concluso.* † Item prohibentur studere legibus, si tamen incidenter, puta quia studentes iuri Canonico pro intelligentia iuris Canonici student iuri ciuili, est eis permissum. Gomes. in *reg. de iure quæsito non tollendo, q.3. in fin. & per totam.* vbi ponit alia similia. † Amplia; quia Papa non potest tollere ius & dominium 34 de iure naturali, vel gentiũ quæsitum, sed bene potest tollere ius, & dominium Ecclesiasticum, idem, si dominium laicale de iure gentium sit quæsitum in consequentiam iuris Ecclesiastici; quia tunc tollit illud, plura Fel. in *c. quia in Ecclesiarũ, n.40. de const.* & bi Dec. *n.122. & seq.* Vide, *Accessoria, quæ veniunt in consequentiam, quando attendatur. Concl.78.* † Extra territoriũ impune non paretur; 35 ideo statutũ non ligat forenses, nisi ratione rei sitæ in territorio, & in consequentiã. Vide, *Statutum circa forenses illos non comprehendit, si loquitur in personã, & quando secus. Concl.554.* † Idẽ, quia statutũ non porrigitur ad bona extra territorium statuẽtium, si principaliter de bonis disponit; secus si in consequentiam, videlicet 36

prohibendo subditum fauore prohibiti ; quia habebit locum etiam circa bona extra territorium in consequentiam, late Roma. *cõs.*39. *In proposita, per tot.* & maxime *n.*3. *v. super secundo, & per tot.*
37 vbi a post. dat cõcord. † Citari licet debeat is, quem tangit negocium principaliter, non tamen is, quem tangit secundario, & in
* consequentiam secundum * communem Alex. *cons.*86. *Visis dubitationibus, n.*3. *v. item licet. lib.*2. vbi plena a post ill. in *v. consequentia*,
38 dat plures concord. † Iurisdictio, & incorporalia sunt indiuisibilia per se tantum; tamen si accedunt corporabilibus possunt diuidi in consequentiam; ideo iurisdictio, quando cohæret territorio, diuiso territorio diuisa remanet. Alex. *cons.* 7. *In consultatione, n.*9. *v. praterea, lib.*5. Vide, *Directe aliquid fieri vel per obliquum differunt. Conc.*451. Vide. *Expresse fieri multa prohibentur, quæ tacite admittuntur. Conc.*658. Vide, *Tacitum quando plus operetur, quam expressum. Concl.*11. Vide Coclus. proxim. præced.

Princeps à populo libero creari potest. Concl. 664.

1 PRINCEPS † potest creari à populo libero, prout fecit ciuitas Florentiæ. Bald. in *l.*2. *col.*11. *C. de seruit.* Alciat. in *l. quod meo, n.*11.
2 *ff. de acquir. possess.* † Sic etiam fecit populus Romanus, qui omnem potestatem transtulit in Imperatorem, *Instit. de iure natur. gent. &*
☞ *ciuil. §. sed & quod Principi placuit.* Vide, *Imperium qualiter sit à Deo &*
3 *à populo. Conc.*31. † Sic etiam viduato Regno nouus Rex potest eligi à Regnicolis. Bald. *cons.*389. *Consuetudo est, in fi. ver. conclusio se-*
4 *cunda, lib.*2. † Et vnicum caput conuenit cuilibet corpori siue vero, siue mystico. Vide, *Caput vnicum conuenit. Concl.*77.

Princeps supremus, vel non, quis dicatur. Concl. 665.

1 SOLVS † supremus Princeps, videlicet Imperator, est solutus le-
2 gibus, non etiam Dux Mediolani. Fulg. *cons.*20. *Pro pleniori.* † Et Princeps dicitur omnis Rex, & appellatur Illustris, alii vero Barones appellantur nobiles. Bald. in *c. constitutus, el secondo de testib.*
3 Et Papa dicitur supremus Princeps omnium. † Ciuitas non recognoscens superiorem potest in sua ciuitate, quæ potest supremus Princeps in suo Imperio. Roma. *cons.*310. *In casu propositæ constitutionis per tot.* vbi, quod potest per legem vniuersalem auferre ius priuati, idem per legem specialem, quando causa publicæ v-
4 tilitatis, & alia, quæ supremus Princeps. † Limita; quia inferiores Principes non habent supremam auctoritatem; ideo non valet testamentum coram eis factum, non vtuntur plenitudine, & aliis, de quibus Soc. Iun. *cons.*138. *per totum, lib.*1. *& cons.*69. *n.* 42. &
5 *seq. lib.*1. † Dux Vrbini non habet iura Imperatoris in suo statu.
6 Soc. Iun. *cons.*69. *n.*43. *lib.*1. † Dux Ferrariæ non habet iura supre-
7 mi Principis idem Soc. Iun. *cons.*60. *num.*28. *lib.*3. † Dux Mantuæ non habet iura supremi Principis. Alex. *cons.*1. *nu.* 12. *v. vel si intelli-*
8 *gas, lib.*2. † Dux Camerini non habet iura supremi Principis. Vi-
9 de infra *Concl.*678. *n.*17. *v. limita.* † Dux Mediolani subest Imperio, ideo non potest indicere bellum, & capta in tali bello non
10 sunt capientium. Io. de Imol. *cons.*51. *per totum.* † Et non potest feuda donare; quia subditus est Imperio. Io. de Anan. *cons.*81. *in fi.*
☞ Vide tamen; quæ dicuntur in rubricis istorum Ducum; quia cõtrarium seruant omnes, & ideo non admitterent hanc iuris dispositionem, & contrarium tenent plurimi Doctores etiam in
☞ inferioribus Baronibus. Vide, *Barones, & Comites quid possint. Concl.* 28.

Princeps supremus habet fundatam intentionem in suo principatu. Concl. 666.

1 PAPA † in terris Ecclesiæ habet fundatam intentionem omnis superioritatis in toto statu Ecclesiæ. Abbas *cons.*82. *per tot. lib.*1. sequitur Ruin. *cons.*22. *per tot. lib.*1. & plenius alios citans Rolan. à
2 Valle *cons.*89. *in prin. lib.*2. † Amplia in Imperatore; quia omnes iurisdictiones ex suprema potestate spectant ad eum, ita quod qui non habet ab eo ex concessione, vel permissione, non dicitur habere iurisdictionẽ, & hoc de iure Romanorum. Bald. *cons.*
3 161. *Proponitur, quod num* 2. *ver. præsupposito, lib.*3. † Amplia in Regibus; quia in Regno suo habent intentionem superioritatis. Bald. *cons.*159. *Super eo, quod, n.*4. *ver.*3. *præmittendum, & in fin.* vbi, quod in
4 dubio omnia castra Regni præsumuntur esse Regis, *lib.*3. † Extende; quia feuda, quæ sunt in Regno Apuliæ, licet Regnum sit
* de directo dominio Ecclesiæ; tamen feuda ipsa sunt de directo
5 dominio Regis. Deci. *cons.*517. *In sententia, in fin.* † Amplia in Duce Mediolani; quia habet iura Imperii in suo Ducatu. Alexand.
6 *cons.*2. *Visis coducillis, num.*9. *lib.*1. † Extende; quia Dux Mediolani est dominus, & tanquam de suo potest disponere de iis, quæ ciuitas Astensis sibi subdita possidet in communi; quia sunt Princi-
7 pis. Io. de Anan. *cons.*81. *num.*4. † Amplia in Episcopo; quia habet intentionem fundatam in sua Diœcesi, quod omnes decimæ laicis possessæ sint in feudũ receptæ ab Episcopo, maxime, quod fama est antiqua de hoc, & apparent alii tenentes in feudum. Fulgos. *cons.*226 *per totum.* Vide, *Episcopo subsunt omnia monasteria &c-*
*clesiæ, & loca religiosa suæ Diœcesis. Concl.*245. † Extende; quia Episcopus habet fundatam intentionem de iure communi in sua Diœcesi, vt omnes Ecclesiæ sint illi subiectæ, nisi de contrario doceatur. Anch. *cons.*310. *Tres domini in pr.* † Extende, quod omnia spiritualia Episcopum habere fundatam intentionem in sua Diœcesi, de iure communi. Anch. *d. cons.*310. *in fi. n.*18. *v. praterea, vt superius.* † Amplia; quia quicquid possident ciuitates in communi, dicitur spectare ad Principem, cuius est ciuitas, & disponendo de bonis ciuitatum suarum, quæ in communi possidentur, dicitur disponere de suo proprio, non de alieno. Ioan. de Anan. *d. cons.*81. *nu.*4. Vide Mascard. *Concl.*552. *Dominus præsid.* vbi idem in
Diœcesi, prouincia, ciuitate, castro, & prædio; quia respectu iurisdictionis omnia præsumuntur Diœcesis, prouinciæ, ciuitatis, & castri, in prædio vero simpliciter. † Amplia in omni Principe, non recognoscente superiorem; quia possunt reseruata Principi exercere. Alex. *d. cons.*2. *n.*9. *lib.*1. Rolan. à Valle *cons.*89. *supra, lib.*2.
† Extende; quia feuda particularia, quæ sunt in Principatu alio, sunt de directo dominio Principatus. Dec. *cons.*517. *in fin.* † Contrarium, quod imo castra in Regno non præsumantur feudalia, neque Regis, sed libera, & allodialia. Roland. à Valle *cons.*32. *nu.*
34. *lib.*3. vbi alios allegat. † Declara, vt plene per Mascard. *Concl.*
323. *Comes*, vbi facit regulam pro contrario, & limitat. Vide, *Libertas præsumitur, nisi probetur seruitus. Concl.*338. † Extende; quia imo
potest Princeps compellere ad ostendendum titulum Castrorum, & regalium in suo Principatu. Rol. à Valle *cons.*89. *per tot. lib.*
2. vbi tollit contraria, & dicit esse speciale in iis, quæ habent præsumptionem iuris cõtra se, prout beneficium, iurisdictio, & alia,
quæ sine titulo haberi non possunt. † Amplia in omni ciuitate,
quia habet de iure communi fundatam intentionem, vt omnia castra, q̃ sunt intra fines territorii, & villæ sint de iurisdictione ciuitatis. Anch. *cons.*310. *in pri. v.*2. *idem illustris*, vbi hoc consulit pro Marchione Montis Ferrati, & ciuitate Albæ, contra Com. Sabaudiæ, & *in fi. n.*18. † Restringe in Italia; quia castra præsumuntur
libera, & nullis oneribus sunt obnoxia. Anch. *cons.*310. *n.*7. *v. item cum peruenerit.* † Amplia in castro; quia res, quæ sunt intra territorium alicuius castri, & ab aliquo non possidentur, præsumuntur communitatis forte, quod tamen non audet affirmare. Soc. *cons.*
181. *n.*2. *v. aliquando & secundo, lib.*2. † Extende; quia imo quicquid
est intra fines territorii, præsumitur de territorio, si nõ probatur exemptum. Dec. *cons.*517. *In sententia, n.*9. qui loquitur quoad iurisdictionem. † Amplia in Comitatu; quia quicquid est intra fines Comitatus, dicitur de Comitatu. Dec. *d. cons.*517. *n.*9. vbi
postilla plena in *ver. intra fines, & cons.*528. *nu.*2. † Amplia in omni
persona habente iurisdictionem in aliquo territorio; quia habet fundatam intentionem quoad omnia sita in territorio quoad iurisdictionem, non autem quoad dominium bonorum particularium. Soc. *cons.*181. *Visis capitulis. n.*2. *v. aliquando & tertio lib.*2. *confirmatur.* † Extende in Imperatore; quia licet sit dominus mixti quoad iurisdictionem, non tamen quoad dominium rerum particularium. Soc. *d. cons.*181. *nu.*2. *ver. aliquando & quarto, lib.*2. †
Extende in communitate; quia non habet fundatam intentionem circa dominium rerum possessarum ab extraneis intra communitatem, & territorium communitatis. Soc. *d. cons.*181. *n.*2. *ver.*
*aliquando & quarto lib.*2. Dec. *cons.*528. *n.*1. *v. sed tamen vis.* † Imo vide-
detur Dec. tenere *d. cons.*528. quod quicquid est intra fines communitatis, præsumatur communitatis, & valida est concessio facta ab eis de bonis in communitate existentibus, idem videtur
tenere Soc. *cons.*166. *v.*3. *Conclusio, nu.*3. *lib.*2. vbi, quod bona intra territorium sunt communis, vel domini, aut particularium. Vide, *Feudalia præsumuntur omnia castra, & Princeps habet intentionem*
*fundatam, & quãdo secus. Concl.*174. Vide, *Papa habet intentionem fundatam in statu Ecclesiæ. Concl.*66. Vide Ant. Gabr. *lib.*1. *tit. de præsumpt. Concl.*9. *Possessio, seu castrum existens intra fines Regni.*

Princeps potest multa de ordinaria facultate. Concl. 667.

PRINCEPS † potest omnia extra iudicium facere, quæ potest præses prouinciæ sedendo pro tribunali. Bal. *cons.*345. *Ad euidentiam,*
*n.*2. *v. item potest, lib.*1. & latius *n.*4. *v. & est sciendum.* vbi, quod dicitur magnus prætor; & quod potest prætor ex iurisdictione ordinata, potest Princeps ex sua ordinaria auctoritate. † Amplia, quia multa potest, quæ nõ debet; ideo rescriptum, quod Princeps admittit aliquid in quantum de iure debet, restringitur ad iura scrip-
tum

ptum, si vero dicit, quod admittit, in quantũ de iure põt, valet, etiam si contra ius scriptum. Io. de Imol. *cons.* 146. *in pr.* vbi, quod licet faciat contra ius, dicitur de iure facere in iis, q̃ non inducãt
4 peccatũ. † Amplia; quia bonus Princeps, qui est lex animata, meliorem adhibet medelam subditis; quã lex mortua, quæ futuris nõ prouidet. Io. de Imol. *cons.* 147. *n.* 12. *v. cæterum.* quod est Fulg. vbi, quod valet supplicatio porrecta Principi, & admissa, in quãtum de iure potest, quãdo iniquitas rei iudicatæ constat, lex mortua contra rem iudicatam prohibeat supplicari, per totũ consi-
5 lium à *n.* 30. *vsq; in fi.* † Amplia; quia de ordinaria potestate potest concedere facultatem legitimãdi, dummodo non comprehendat spurios; quia tunc nõ potest, si nõ vtatur absoluta. Alex. *cons.*
6 60. *Visa legitimatione, n.* 20. *lib.* 2. † Amplia; quia in dubio præsumitur vti semper ordinaria potestate. Vide infra, *Princeps quando dicatur vti plenitudine potestatis, vel non Concl.* 670.

Principis potestas non est disputanda, vel neganda, & quando secus. Concl. 668.

1 NEGANS † principem posse aliquid facere facit male; quia istud est ponere os in cœlum, ex quo multa mala sequi possent, & multa pericula, quæ sunt præcauenda, & quia eorum voluntas de consuetudine generali pro lege seruatur. Bal. *cons.* 248. *Quæritur vtrum donatio, in fi. lib.* 1. *& cons.* 262. *Recolo me consuluisse, n.* 2. *in fi. v. concludo, lib.* 1. vbi, quod reuocare in dubium auctoritatẽ
2 Principum esset reuangare mundum. † Amplia; quia in Principe semper præsumitur Veritas, & potentia. Bal. *cons.* 327. *Pridie enim, n.*
☞ 10. *v. pro domino nostro, lib.* 1. Vide infra, *Princeps præsumitur dicere veritatem, & causa in eo præsumitur vera. Concl.* 681. † Amplia; quia qui vult reuocare in dubiũ potestatem Principum, euacuat omnem
3 virtutem eorum, & Bal. dicit *cons.* 446. *Recolo me consuluisse, n.* 11. *lib.* 5. quod istud esset reuangare mundum, & quod ipse non esset
4 istius consilii. † Amplia; quia Princeps ex causa potest omnia, & auferre potest res particulariũ ex causa, sine causa nõ potest, se-
* cundum * communẽ, de qua Io. de Anan. *cons.* 81. *n.* 4. vbi tamen dicit, quod si constat de voluntate Principis facientis, cum clau-
5 sula, *non obstante, & ex certa scientia*, causa iusta est voluntas. † Amplia; quia nedum non est disputandum, sed nec dubitandum de auctoritate Principis supremi. Rom. *cons.* 310. *In casu.* Soc. *cons.* 47.
6 *In præsenti, n.* 21. *lib.* 4. † Amplia; quia sacrilegus est, qui disputat, an
7 electus à Principe pro digno sit dignus. §. *qui autem* 17. *q.* 4. † Declara; quia si constat de indigno, potest disputari; quia claue er-
8 rante. Zab. *cons.* 143. *n.* 2. † Et quod disputans de potestate Principis supremi, & de eius iudicio sit sacrilegus, est text. in *l.* 2. *C. de*
9 *sacrileg.* † Amplia; quia in dispositione quantumcunq; generali prohibitiua nunquam includitur de negocio auctoritatis Principis; quia semper excipitur in omni dispositione. Roma. *cons.* 2. *col.*
10 *fin. v. item vltimo.* † Restringe, nisi Princeps ipse voluerit sibi præiudicare concedendo, vel confirmando aliquid, per quod negetur factum contrarium in Principe, Rom. *cons.* 2. *in fi.* vbi apostil-
11 la in *v. præiudicare.* † Limita; quia bene licitum est negare Papam, Imperatorem & Principem posse tollere contractus, & testamenta, & alias pias dispositiones de rationabili potestate, quasi quod absoluta potestas non sit negãda, sed sit non rationabilis. Bald. *cons.* 82. *Factum proponitur quod, in princ. lib.* 1. *& cons.* 327. *Pridie enim, n.* 2. *v. item Princeps, lib.* 1. vb, quod Princeps, quatenus est homo rationalis, licet habeat absolutam potestatem, debet obedi-
12 re rationi. † Limita; quia licet non sit disputandum de potestate Principis directe; tamen admittitur indirecta disputatio, & negatio, quod Princeps aliquid possit, dicendo, quod Princeps in illo casu non intellexit disponere; quia non se extendit potestas, & non est negatio potestatis Principis absoluta, *ca. post translationem. §. quanquam. de renunc.* ita Gemin. in *cons.* 77. *n.* 3. *v. & si dicatur.*
☞ Vide, *Intentionis defectus attendi debet. Concl.* 271. † Extende; quia est
13 licitum negare intentionem Principis fuisse concedere, sed non potestatem, & ista sunt diuersa, & negatio intentionis non inducit negationem potestatis. Lap. *allegat.* 7. *in fi.* Gemin. *cons.* 65. *n.*
14 *v. non obstat*, hoc etiam dicit Zab. *cons.* 143. *n.* 2. *v. vnde cum dicunt.*
14 † Declara istam materiam intentionis Papæ, & Principis absoluti secundum Bal. in *l.* 1. *ff. de constit. Princip.* quia nullam iniuriam facimus Principi, si eum reputamus bonum & æquum; quia ex istis duobus titulis conseruatur maiestas, & Principatus, consequenterque bene dicimus, non voluit facere hoc cum iniuria alterius, & consequenter non negamus potestatem, sed præsupponimus iustam, & æquam intentionem Principis, ita Alex. *cons.* 123. *Scripsit, n.* 28. *& 29. ver. præterea, lib.* 4. ♀ est Barbatiæ, vbi apostilla allegat Bald. *cons.* 66. *lib.* 2. *& cons.* 277. *lib.* 5. Ias. in *l.* 1. *ff. de constit. Princ. & in l. ex facto. ff. de vulg. & pupill.* Ægid. *dec.* 724. † Limita;
15 quia multa sunt, in quibus Papa, & Imperator limitatam habent potestatem, & in illis casibus potest de eorum potestate disputari. Alex. *cons.* 216. *Nec arguendi sumus, in princ. lib.* 2. Bello. *cons.* 2. *Proponitur in facto, in princ.* † Declara tamen; quia licet Princeps 16
possit omnia, debet tamen cauere, ne contra conscientiam faciat; quia veniet tempus, quando nauis est in portu dimittetur onusta, & qua mensura metietur aliis, eadem remetietur sibi; nec qui habet potestatem, confidat in ea; quia habet Deum vltorem. Bald. *cons.* 311. *Præmittendum est, vltra med. ver. cauebat tamen lib.* 1. Zabarel. *cons.* 142. *n.* 1. qui etiam loquitur in Papa, & in materia beneficiali quando facit sine causa, vbi, quod sicuti est maior, ita meliorem zelũ aliis habere debet. † Declara; quia istud non proce- 17
dit, vbi ex potestate dilatata exequẽda possunt venire mala Principi, & publico, quia qui diligit Dominum suum, debet habere oculos profundos, vt non solum videat superficiem pelagi, sed profundum, vbi non est tutum nauigare; quia veritas ratione munita debet dici. Bald. *cons.* 326. *Rex Romanorum, n.* 4. *& 5. v. pone, quod ego, lib.* 1. vbi aliqua pulchra dicit circa hoc. † Declara; quia 18
Princeps quantumcunq; absolutus astringitur materię subiacenti, secundum quam potest, vel non potest; & ideo præcaueat, ne quid velit posse, quod ex materia subiacenti non possit. Bald. *d. cons.* 326. *n.* 6. *v. præterea Princeps, lib.* 1. † Limita; quia bene licitum 19
est disputare de potestate Principis secundum decentiam; quia q̃ non decet licitum non est; & ideo peccat Princeps magis, quã alius, & hoc secundum Deum, rationem naturalem, & Canonicam. Bald. *cons.* 324. *Quæritur, vtrum Papa, in fi. lib.* 1. & ita etiam in Papa, si facit sine causa, etiam in materia beneficiali; in qua non debet recedere à iustitia. Zab. *cons.* 142. *n.* 1. *& 2.* † Limita; quia po- 20
testas Principis habet suos limites à Deo; ideo cum sint plures casus, in quibus Princeps nullam habet potestatem, in illis casibus potest de potestate Principis disputari. Alex. *cons.* 216. *Redarguendi, in pr. lib.* 2. sequitur Bellon. *cons.* 2. *in pr.* † Limita principali- 21
ter in Papa, & in omni alio iusto Principe; quia licet habeat plenitudinem potestatis; non tamen habet facultatẽ peccandi sine expectatione pœnæ æternæ; quia sicuti Deus non potest peccare, ita neque minister eius. Ægid. Bellam. in *c. non liceat Papæ, n.* 14. 12. *q.* 2. Vide Conclusionem proxime sequent.

Princeps vtendo plenitudine potestatis quæ possit, vel non. Concl. 669.

PRINCEPS † vtendo plenitudine potestatis, si eam habet, potest 1
conualidare, & facere omnia valida, etiã si sunt contraria iuri positiuo. Bal. *cons.* 267. *Ad euidentiam præmitto, per tot.* maxime *nu.* 9. *ver. tertium conclusiuum. lib.* 1. vbi, quod potest donare concubinæ suæ etiam existenti in coitu damnato de plenitudine potestatis, & valet donatio. † Et vlterius non est quærendum, quando Prin- 2
ceps vtitur plenitudine potestatis; quia quodlibet ei licet. Ang. in *l. item si verberatum.* §. 1. *ff. de rei vend.* plures citat Natta *cons.* 512. *n.* 19. Abbas *cons.* 109. *col. fin. lib.* 1. vbi, quod dato, quod non posset tollere ius quæsitum, bene potest de plenitudine tollere. † Et 3
nemo dicit Principi supremo vtenti absoluta potestate; cur ita facis? Alex. *cons.* 1. *nu.* 12. *v. vel si intelligas, lib.* 2. Rol. à Valle *cons.* 3. *nu.* 127. *lib.* 1. † Et ex certa scientia põt Princeps supra ius, contra ius, 4
& præter ius, seu extra ius, & super omnia. Rol. à Valle *d. cons.* 3. *num.* 130. *lib.* 1. † Contrarium, quod dictum Angeli & aliorum sit 5
falsum, & adulatorium; quia Princeps non potest sine causa publicæ vtilitatis vti plenitudine, & priuare tertium iure suo. Riminald. Iun. *cons.* 18. *nu.* 117. *& seq.* Crauet. *cons.* 241. *nu.* 20. *& seq.* vbi, quod ægre ferre non debet Princeps, quod sibi non liceat vti plenitudine in iis, quæ non sunt licita; quia maiorem potestatem non habet, quam ipse Deus; imo neque æqualem, & idem Riminald. plures allegans *dict. cons.* 18. *nu.* 121. *& seq.* dicit, quod plenitudo non est super iniquo, & quod dicitur tyrannus, si aliquid iubet iniquum; quia plenitudo Papæ, & Imperatoris intelligitur, claue non errante. Ias. *cons.* 233. *col.* 8. *lib.* 2. alias non est plenitudo potestatis, sed plenitudo tempestatis. † Amplia; quia 6
Princeps de plenitudine potestatis nedum potest legitimare spurium in præiudicium eorum, quibus est ius quæsitum; sed etiam potest post mortem patris spurii, & postquam ius est delatum venientibus ab intestato legitimare irrequisitis, & non citatis habentibus ius, si modo vtatur clausula, *non obstante, & ex certa scientia, de plenitudine, &c.* Bologn. in *addit. ad cons.* Io. de Anan. 81. *num.* 4. plenissime Abbas in simili *cons.* 84. *nu.* 3. *& seq. per totum, lib.* 1. vbi tollit contraria. † Extende; quia Princeps de plenitu- 7
dine potest tollere ea, quæ sunt iuris ciuilis, si apponat clausulam, *ex certa scientia, & non obstante.* Bologn. *d. addit. ad cons.* Io. de Anan. 81. *ver. confirmantur.* † Extende; quia etiam de plenitudine 8

potest tollere ea, quæ sunt iuris gentium; imo etiam iuris diuini ex causa, & causa præsumitur in Principe in dubio. Bolog. in *addit. ad cons.10. de Anan.*81.*n.*5.vbi,quod imo sufficit pro causa,quod Princeps putat causam subesse,& subsistere ex opinione sua. Vide infra, *Princeps præsumitur ex causa facere,& quãdo secus. Concl.*682.
9 †Amplia;quia Princeps supremus ea,quæ sunt iuris positiui,po-
10 test tollere etiam sine causa. Rol.à Valle *cons.*66.*n.*13.*lib.*2.† Extende;quia Princeps confirmando donationem vltra summam 500.non insinuatam etiã post mortem donantis, & postquã ius est quęsitũ hæredibus etiãpsis nõ citatis cõualidat donationẽ, si modo facit ex certa scientia, & de plenitudine potestatis,quia insinuatio est de iure positiuo,& Princeps censetur tollere legẽ positiuã inducentem insinuationẽ,quæ obstaret Abb. plene *cons.* 84.*Videtur primo per totũ lib.*1.vbi pro vtraq; allegat, & hanc tuetur *n.*3. *& seq.* & retrotrahitur à principio validitas, si hoc voluit
11 Princeps,& nullus cõqueri põt.† Infertur,quod si aliquis excõmunicatus est vigore constitutionis Papalis, si Papa vult habere constitutionẽ pro infecta excõmunicatus nõ indiget absolutio-
12 ne. Abb.*d.cons.*84.*n.*4.*v. hinc ibi, lib.*1.vbi multa similia adducit.† Infertur quod Princeps inducendo fictionẽ contra veritatẽ facit retrotrahi fictionẽ in præiudiciũ tertii quoad ius quæsitũ de iure ciuili,prout si contra rem iudicatam dat restitutionẽ,vel cõtra præscriptionẽ,vel si restituit minorẽ aduersus contractum,&
13 alia similia ponit Abb.*d cons.*84.*n.*5.*lib.*1.† Restringe,quando ius positiuũ fundatur in ratione naturali, vel iure gentiũ; quia tunc non potest Princeps sine causa tollere. Rol.à Valle *cons.*9.*n.*9.*lib.*
14 2.† Limita; quia de plenitudine potestatis obstant duo,ius diuinum,& ius naturale, quibus Princeps nullo modo potest derogare. Bal.*d.cons.*267.*n.*9.*v.*3. *conclusiũ, lib.*1.quod duplicatur *lib.*5. *cons.*447. Vide, *Princeps potest tollere ex causa ius tertii,& quando secus.*
15 *Concl.*680.† Extende;quia Princeps est rationalis, & subiicitur rationi; ideo plenitudo intelligitur, dummodo sit rationabilis.
16 Bald.*cons.*345. *Ad euidentiã, in pr.lib.*1.† Extende,quia qui tenet supremam potestatem, debet obseruare summam honestatem,& summã æquitatem,& tãquam regula esse debet; quia ratio à ca-
17 pite regi debet. Bald.*cons.*16. *Factũ sic proponitur, circa fi. lib.*4.† Extende;quia dicitur diabolica plenitudo,quando Princeps aliquẽ priuat sine causa,& recompensa. Rolan.à Valle,*cons.*69.*in fi.lib.*2. plene Rimin. Iun.*cons.*18.*n.*126. *& seq.* vbi multa, quod Princeps
18 non põt vti plenitudine,nisi ex causa publicæ vtilitatis.† Extende;quia vbi agitur de peccato inducẽdo ex vsu plenitudinis potestatis illa cessat; quia neq; Deus potest peccare, ergo neq; minister eius habet plenitudinẽ potestatis,si peccat. Ægid. in *c. non liceat Papæ,n.*14.*v.*3.*nota,cum seq.& n.*2. *&n.*4.12.*q.*2. vbi dicit esse de mente gl.ibi Hugo. Petri,& Archid. Præposit.ibi *nu.*6. Iacobat. *de concil.lib.*7.*art.*6.*n.*14. vbi, quod Papa potest omnia, excepto peccato proueniente ex lege diuina.† Extende; quia propterea nõ potest Papa de plenitudine potestatis, quando est citatus à concilio pro suspecto de hæresi, velle dissoluere concilium,neq; valeret statutum Papæ de eadem plenitudine, quod si
19 ser hæreticus,non potest citari, neq; puniri. Abb.*cons. super concilio Basiliensi in*1.*dub.col.*2.*ver. nam si Papa, & ver. tertia ratio*, quod
20 dictum bene pondera;quia Abb. fuit suspectus.† Limita,quando plenitudo potestatis, & certa scientia possunt operari inter subditos,sed contra non subditos non datur plenitudo potestatis. Alex.*cons.*11. *Alias consului,n.*8. *& seq. v. posset etiam aliter respondẽri,lib.*7. vbi loquitur in fortioribus, quod Imperator non potest vti plenitudine in præiudicium subditorum Ducis Mediolani, eo quia Dux non recognoscit superiorem ab immemorabili. Vide, *Principis potestas non est disputanda, vel neganda, & quando secus. Concl.*668. Vide, *Papa absolute potest omnia & qualiter intelligatur. Concl.*49. Vide, *Legitimatio spuriorum potest fieri, & stantibus legitimis & naturalibus, & quando secus. Concl.*222. Vide, *Restitutio in integrum quando trahatur retro, vel non. Conclusio.*294.

Princeps quando dicatur vti plenitudine potestatis, vel non. Concl. 670.

1 †Princeps dicitur vti plenitudine potestatis,quando expresse hoc dicit,& est necessarium. Alex.*cons.*60.*Visa,n.*20.*lib.*2.&
2 iterum,*cons.*11. *Alias consului,n.*6.*v. tamen in proposito,li.*7.† Amplia, vt procedat etiam, quando alias factum Principis non valeret; quia tunc præsumitur, quod voluerit vti plenitudine potestatis. Castr.*cons.*415.*nu.*5.*lib.*1.quem refert & sequitur Dec.*cons.*11. *Quoniam iudicantum, in fin.n.*20.*ver. & ad hoc bene facit.* Crauet. *cons.*75. *nu.*3.vbi alios allegat, Dec.in *c.quoniam Abb. in fin.n.*5.*de offi. deleg.* vbi apostill.& *cons.*11.*col.penult.* Hieron.de Tort. *cons. suo post consilia Ant.de But.n.*24.vbi,quod paria sunt, quod exprimat facere de plenitudine,vel quod faciat actum,qui non potest valere,nisi de plenitudine.† Contrarium videtur velle Fulgo *cons.*61. *Domina Catharina,nu.*4.*v.*4.quem refert & sequitur Dec.in *c.quæ in Ecclesiarum,nu.*27.*vĕr.*3.*conclusio. de constit.* quod causa non præsumitur semper in Principe,alias semper valebit factum iniustum à Principe,qui dicit esse absurdum, & quod ista videtur veriot opinio, sequitur Dec.in *d.c.quæ Ecclesiarum,nu.*27.*v.*3. *conclusio,de constitut.* Alex.plene *cons.*11. *Alias consului,n.*6.*lib.*7.† Declara;quia vbi non agitur de præiudicio tertii, neq; de grauioribus, concessio Principis ex certa scientia facta inducit plenitudinem potestatis, etiam in iis, quæ non possunt fieri, nisi ex causa, vt in minore, cui Papa scienter contulit beneficium; quia censetur secum dispensasse,& præsumitur causa,& quod etiam de plenitudine potestatis,in iis terminis loquitur Old.*cons.*330.*n.*6.& 331.*in pr.* Cald.*cons.* 31.quod est 8.*de rescript.*quod distingue,vt in *ver. Dispensatio tacita quando inducatur. Concl.*467. *Amplia, quia Papa.*† Si vero agitur de præiudicio tertii, maxime in iis, quæ sunt de iure naturali,vel gentium; tunc actus non subsistetur, neque quia causa præsumitur, neque quia de plenitudine fecisse dicatur, nisi exprimatur;quia potius debet interpretari,quod Princeps fuerit circumuentus,& in istis terminis loquitur Fulg.*dict.cons.*61.*n.*4.Dec.vbi supra,& argumento eius,quod dicitur Principẽ ex certa scientia non fecisse,licet sciuerit, nisi in facto hoc fuerit expressum. Old. *cons.*328.*n.*12.*&*332.*n.*7.*in fi.* & propterea dicit Alex.*cons.*216.*Nos arguendi,n.*10.*v.*7. *Princeps lib.*2.quod Princeps sine causa non tolleret ius tertii, nisi faciat de plenitudine,sed non præsumitur vti velle plenitudine,& ita plenius tenet Alex.*d.cons.*11. *Alias consului, n.*5.*& seq.v.& posito quod lib.*7.vbi loquitur,etiam quando nullitas esset de iure ciuili,& ibi Apostilla in *v.dubio.*dat concord.idem Alex.*cons.*60.*n.*20.*lib.*2.† Dicitur autem facere de plenitudine,qñ in specie derogat cum clausula, *non obstantibus legibus prohibentibus illud factum dispensari,vel fieri posse.* Alex.*cons.*1.*n.*10.*v. vel aliter respondeo*, plenius *cons.*2.*n.*6.*&* 7.*v. deniq, non obstat,li.*2.† Et idẽ,quando derogatio est in plenissima forma. Alex.*cons.*92. *Perspectis,n.*32.*v. fuit etiam,lib.*6.† Declara secundo,quia si agitur de tollendo iure diuino,vel naturali,non præsumitur causa,neq; censetur vti plenitudine potestatis ex eo, quod alias non valeret factum Principis,nisi duo concurrant,quod sciuerit agi de præiudicio tertii,& fuerit informatus secundo, quod sciuerit actũ non valere ex ordinaria potestate,secus si crederet valere ex ordinaria,ita Crau. *de antiquit.temp.parte*1.*v.non omitto.n.*42.*&*43.† Imo etiam si agetur de iure positiuo tollendo,& loquitur Crau.in Papa,quando agitur de tollendo iure in beneficiali,in quo habet plenissimam potestatem:& in Imperatore Alex.quando agitur de declaratione Imperatoris in præiudiciũ tertii non citati, vt sit nulla,*in dub. cons.*11.*n.*6.*& seq. lib.*7.† Extende idẽ, si Rex donat filio suo impotestate existenti;quia valet, si faciat auctoritate Regia,& plena, & sic de plenitudine, si hoc non exprimit,non valet,ita Bald.in *c.*1.§.*itẽ sacramenta de pace iuram firman.*sequitur Alex.*d.cons.*11.*n.*6. *lib.*7.† Declara tertio:quia Princeps præsumitur vti plenitudine potestatis in dubio, qñ sciuit factum plene, alias secus, etiam si dicat,ex certa scientia;quia nihil operatur circa non expressa,ita Crau.plene *cons.*126.*n.*2.*&* 3.*v. reperio etiam.*vbi reprobat Massa. *praxi.*§.*quæritur,n.*16.*&seq.*vbi appellat eum cæteris audaciorẽ, & dicit Crau.falsum esse, quod clausula, *ex certa scientia* deroget dispositioni habenti clausulam derogatoriã.† Et non sufficeret, si Princeps diceret vidisse priuilegium; quia ex hoc non dicitur plene sciuisse;quia potuisset vidisse vnum pro alio, nisi inseratur tenor. Alex.*d.cons.*11. *Alias consului,n.*3.*v.& licet,&n.*6.*&seq.lib.*7.† Declara,vt per Soc.*cons.*164. *Visa bulla,n.*13.*&seq.lib.*2. vbi distinguit quinq; casus.† Declarat etiam idem Castr. auctor huius opin.*d.cons.*415. *In facto præsenti, n.*5.*v. non obstat,* vbi facit tres casus. Primus est,quando actus non potest valere,nisi de absoluta potestate,vt valeat, præsumitur vti plenitudine: Secundus casus, quando non potest actus valere,nisi de absoluta,tamen creditur Princeps,quod valeret de ordinaria,& non censetur isto casu vti plenitudine;quia ignorauit esse necessarium: Tertius casus,qñ non poterat valere,nisi de absoluta,& sciebat:tunc censetur voluisse vti absoluta *lib.*1.sed hæc nõ videtur perfecta distinctio.† Declarat plenius Hieron. de Tortis *cons. suo post consilia Ant.de But. n.*24.*in fin.ver. non obstat,&n.*25.*cum seq.* quod ad hoc,vt præsumatur velle vti plenitudine potestatis,duo sũt necessaria, videlicet, quod possit vti plenitudine, & non esset, si cum non subdito,& quod ex iusta causa moueatur; quia cessante legitima causa non præsumitur velle vti plenitudine,& dicit communẽ,& infert, & quãdo vnũ ex duobus copulatiue deficit, non præsumatur Princeps vti hac plenitudine,licet factum Principis non valeret; ideo

ideo si Papa vult vti plenitudine, & etiam exprimat cum non suo subdito, non valet; quia non potest, & si nō exprimat, multo minus præsumi debet, cum non possit, & causa non præsumitur. †
16 Si vero sumus in subdito, in quo possit, & causa præsumeretur, tamen cessat, quando Princeps vnam causam expressit, quæ non est vera; quia tunc non præsumitur alia, ne plura specialia concurrant, imo præsumitur tunc, quod sicuti causa expressa est nulla, quod aliæ causæ etiam sint nullæ; quia melius est nullam causam auferre, quam ineptam, & non veram, ita plene Hieron. de
17 Tortis *d. cons. post consilia Ant. de But. n.* 26. † Amplia; quia dicitur vti plenitudine, quando facit ex certa scientia cum clausula, *non obstante* Abbas *cons.* 109. *col. fin. lib.* 1. Rom. plene *cons.* 369. *Circa primum. n.* 28, *v. non est dubium*, vbi apostilla plena in *v. ex certa scientia*, dat plurimos concord. quod imo sola clausula *ex certa scientia*,
18 importet plenitudinem potestatis. † Limita; quia in dubio Princeps præsumitur vti ordinaria potestate. Alex. *cons.* 60. *Visa legitimatione, nu.* 20. *lib.* 2. vbi apostil. in *v. ordinaria*, citat plurimos concord. & plurimos citat Curt. Sen. *cons.* 65. *n.* 12. vbi limitat, quan-
19 do constat de contrario. † Extende; quia nunquā præsumitur in dubio vti plenitudine potestatis. Alex. *cons.* 60. *Visa legitimatione, n.* 20. *lib.* 2. vbi plena apostil. in *ver. ordinaria*. citat infinitos, plene
20 Marsil. *sing.* 84. *Princeps in dubio.* † Declara; quia si actus spōtiure ordinario fieri plenior, in dubio nō præsumitur facere de plenitudine; secus, si iure ordinario non potest fieri plenior; quia tunc præsumitur vti plenitudine. Alex. *cons.* 92. *Perspectis, n.* 33. *v. quinimo,*
21 *lib.* 6. † Declara, quādo iure ordinario non valeret; tunc semper præsumitur vti plenitudine potestatis. Marsil. *sing.* 84. *v. sed quando*
22 *Princeps*, vbi citat plurimos. † Limita; quia in dubio non præsumitur vti plenitudine potestatis contra ius. Gemin. *cons.* 36. *circa fin. v. secundum quam*, vbi, quod debet constare, quod velit vti plenitudine, & quod apponat clausulam, *non obstante*, vt ibi dicitur: & idem in præiudicio tertii, vt auferat ius alterius. Gemin. *cons.* 99. *n.* 6. *inf. v. ex præmissis remanet, & n.* 7. & 8. in quibus locis loquitur de Papa in beneficialibus, in quibus habet latiores habenas, quam Princeps in profanis. Alex. *cons.* 203. *Perspectis, n.* 5. *ver. nec etiam posit, lib.* 6. & *cons.* 11. *n.* 6. *lib.* 7. Vide, *Clausulæ non obstantiū in rescripti quid operentur. Concl.* 348. Vide, *Derogatio legibus, & aliis in genere facta non sufficit, & quando secus. Concl.* 216. Vide, *Expressio individua, & specialis quando requiratur vel non. Concl.* 652. Vide, *Opiniones omnes multoties confirmantur à Doctoribus, quæ inuicem necessario confunduntur. Concl.* 152.

Principes qui dicantur habere plenitudinem potestatis, vel non. Concl. 671.

1 PLENITVDINEM † potestatis habere dicuntur in temporalibus solus Imperator, vel Rex liber in Regno suo. Bal. *cons.* 267. *Ad evidentiam præmitto, n.* 8. *v.* 2. *præmitto, lib.* 1. vbi, quod alii extraordinaria potestate non possunt vti plenitudine, quod consilium
2 duplicatur, *cons.* 447. *lib.* 5. † Extende; quia etiam alii Principes inferiores possunt habere plenitudinem potestatis ex priuilegio, de quo tamen constare debet. Bald. *cons.* 267. *n.* 8. & 9. *v.* 2. *præmit-*
3 *to, lib.* 1. † Extende; vt nedum ex priuilegio, sed etiam ex consuetudine inueterata possint Principes inferiores habere plenitu-
4 dinem potestatis. Bald. *d. cons.* 267. *n.* 9. *v. quia igitur, lib.* 1. † Declara tamen; quia Imperator, & alii, qui habent plenitudinem potestatis, non debent illa vti sine causa, sed debent vti ordinaria po-
5 testate. Alex. *cons.* 203. *Perspectis, n.* 5. *v. nec etiam posit, lib.* 6. † Amplia; quia omnes domini temporales Lombardiæ de consuetudine visuali; & quasi de quadam theorica, & practica vtuntur plenitudine potestatis, & sunt in possessione verbo & facto. Bald. *d. cons.*
267. *n.* 9. *v. sed tamen quia omnes, lib.* 1. quod duplicatur *li.* 5. *cons.* 447.
6 † In Duce Mediolani. Alex. *cons.* 2. *n.* 9. *lib.* 1. Vide, *Mediolani Dux, & eius priuilegia. Concl.* 165. † Generaliter in omni Principe non re-
7 cognoscente superiorem. Alex. *dict. cons.* 2. *n.* 9. *lib.* 1. † Amplia; quia
8 imo Legatus de latere Papæ facit de plenitudine, & potest tollere ius quæsitum ex sententia, vel de iure ciuili. Abbas *cons.* 109.
9 *col. fin. lib.* 1. † Limita; quia licet aliqui Principes de facto non recognoscant Imperium; qui tamen subsunt Imperio, prout Dux Mediolani, & Florentini; tamen non possunt indicere bellum, & capta non fiunt capientium; quia attenditur, quod de iure fieri debet, non quod de facto fit. Io. de Imol. *cons.* 51. *per tot.* maxi-
10 me *in pri.* † Limita; quia inferior, & qui recognoscit superiorem, nō potest vti plenitudine potestatis, sed debet vti ordinaria potestate. Alex. *cons.* 203. *Perspectis, n.* 4. *v. ac etiam videtur mihi, lib.* 6. &
11 iterum *n.* 11. *v. & inferior à Principe.* † Limita in locum tenente Prin-
12 cipis; quia non potest vti plenitudine, sed ordinaria potestate. Alex. *dict. cons.* 203. *n.* 4. *lib.* 6. & iterum *n.* 11. *ver.* 6. *quia.* † Extende;

quia non potest locum tenens tollere ea, quæ facta fuerunt à Principe, si non subest causa noua. Alex. *dict. cons.* 203. *n.* 14. *ver.* 7. *non potuit lib.* 6. † Limita in Duce Mantuæ. Alex. *cons.* 1. *n.* 12. *ver. vel* 13
intelligas, lib. 2. Vide tamen, *Barones, & Comites quid possint. Concl.* 28.

Princeps potest restituere subditum aduersus multa. Concl. 672.

PRINCEPS † potest restituere eum, qui alienauit aliquid cum 1
pacto redimendi ad 20. annos, quando postea ex necessitate belli, vel alias pro seruitio Principis liberauit illud pactum receptā noua pecunia; quia si durant 20. anni, & velit restituere totum pretium emptori, Princeps potest talem restituere etiam sine causa, de absoluta tamen potestate; quia modicum est præiudicium, ex quo soluit integrum pretium bello. Bald. *cons.* 2. *Proponitur in facto per totum*, vbi est casus. † Amplia; quia Princeps po- 2
test restituere infamem, & condemnatum de falso ad famam. Bald. *cons.* 350. *Proponitur, quod quidam, lib.* 1. † Amplia; quia solus 3
Princeps restituit spiritum instantiæ mortuæ. Vide, *Principi soli quæ reseruata esse dicantur. Conclusio.* 695. Vide, *Restitutio multiplex, & quotuplex. Conclusio.* 277. Vide, *Restitutio facta per Principem multiplex, plena, simplex, & quoad quid, & ex quibus inducatur. Concl.* 299.

Princeps potest omnia supra ius positiuum. Concl. 673.

PRINCEPS † potest manu Regia causas cognoscere & termi- 1
nare reiectis rigoribus fori ratibus iudiciariis. Bart. *in extrauag. Ad reprimendum, in ver. videbitur, in fi.* † Æquitatem naturalem sequi po- 2
test, licet sit contraria dispositioni iuris communis. Corne. *cons.*
218. *Licet, n.* 10. & 11. *li.* 1. † Possessorium introductum de iure posi- 3
tiuo omitti mandare potest, & solum bonum ius in petitorio cognoscendum iubere, supra *Concl.* 446. *n.* 10. † Fidem adhibe- 4
re potest, & adhiberi ab aliis mandare scripturis, quæ alias probationem non facerent, *c. cum dilectus*, vbi Canonistæ, *de fide instrument.* † Donationem non insinuatam, & consequenter nullam 5
conualidat etiam in præiudicium iuris tertio quæsiti; quia potest in illo casu tollere legem inducentem insinuationem, perinde, ac si nunquam emanasset, & tertius non potest conqueri. Vide supra in præced. Conclusion. *n.* 10. † Restituit condemnatum ex 6
sententia etiam in præiudicium iuris quæsiti ex sententia, quæ semper habet tacitam clausulam, *salua auctoritate superioris.* Abbas *cons.* 109. *col. fin. lib.* 1. † Ius tertio quæsitum de iure ciuili tollere 7
potest Abbas *dict. cons.* 109. *col. penult. & per tot. ver. quia dico. lib.* 1. † 8
Sanat omnes defectus iuris positiui absolute. Vide, Clausula, *supplentes omnes defectus*, quid operetur. *Concl.* 343.

Principes qui possint indicere bellum, vel non. Concl. 674.

PRINCIPES † non recognoscentes superiorem possunt ad inui- 1
cem indicere bellum de iure fori, & quæ occupant, faciunt sua. Old. *cons.* 70. Vide, *Bellum quis possit indicere. Concl.* 36. † Limita
de iure poli; quia attenditur causa, & voluntas. Oldrad *cons.* 70. 2
in fin. † Limita inter recognoscentes superiorem; quia is, qui re- 3
cognoscit, non potest indicere bellum, alter siue recognoscat, siue non, superiorem. Oldrad. *d. cons.* 70. † Extende in tantum; 4
quia etiam si de facto non recognosceret superiorem, cum tamen de iure recognoscat, attenditur, quod debet fieri de iure, non autem, quod fit de facto. Io. de Imol. *cons.* 51. *per totum*, maxime *in pr.* vbi, quod bellum inter Ducem Mediolani, & Ciuitatem Florentiæ fuit illicitum; quia de iure recognoscunt superiorem, licet de facto secus sit. † Limita; quod non recognoscens 5
superiorem non potest indicere bellum recognoscenti superiorem, sed debet petere iustitiam à superiore eius, qui recognoscit. Old. *d. cons.* 70.

Princeps potest condere leges, & statuta licita, alias non. Concl. 675.

PRINCEPS † potest condere leges. Doct. * omnes in *l. omnes po-* 1*
puli. ff. de iust. & iur. § sed & quod Principi placuit, in Instit. de iur. natur. gent. & ciuil. quæ tamen sint honestæ; quia lex est sanctio sancta, iubens honesta, & prohibens inhonesta. *l.* 2. & ibi gl. *ff. de legib.*
† Limita; quia Deus non dedit potestatem Principibus faciendi 2
leges, vel statuta indebita, & iniusta. Hier. de Tortis *cons. suo quod est post cons. Ant. de But. n.* 21. *ver. ista quoque sententia*, allegat Bart. in *l.*
fi. C. si contra ius, vel vtil. public. † Limita; quia non potest statuere 3
contra ius naturale, vel gentium. Hieron. de Tortis *d. cons. suo post consilia Ant. de But. n.* 21. *& seq.*

Princeps non errat in iure, in facto secus. Conclusio 676.

1 PRINCEPS† dicitur habere omnia iura in scrinio pectoris; & ideo in iure nō potest errare, *l. vnum ex familia. §. ite Marcus Imperator. ff. de leg.* 2.† Ratio est; quia qui circa Cæsarem sunt, consueuerunt esse sapientissimi, & de facto ita est semper, per Bald. 3 *cons.* 129. *Factum proponitur, n.* 6. *ver. circa quintum, lib.* 2.† Amplia; quia Princeps non præsumitur facere per inadvertentiam ex eo, quia semper habet peritos, per quorum manus expeditiones transeunt. Castr. *cons.* 164. *In præsenti causa, col. antepenult. in fin. ver.* 4 *nec est tolerabile, lib.* 2. † Limita in facto; quia ita potest errare Prin- 5 ceps in facto, sicut alius. Bald. *cons.* 311. *circa med. ver. porro, lib.* 1.† Extende; quia Papa, & Princeps non præsumitur scire statuta, & 6 consuetudines locorum. Io. de Imo. *cons.* 24. *in princ.*† Restringe in alio Principe loci particularis, prout vnius ciuitatis. Io. de I- 7 mo. *d. cons.* 24. *nu.* 4. *ver. plus dicipotest.*† Limita; quia Princeps faciens contra suum decretum interloquutorium ex defectu voluntatis nihil agit; quia alio non expresso non præsumitur velle contra factum proprium, *cap cum olim, de re iud.* Abb. *cons.* 20. *Videtur primo, n.* 2. *lib.* 2. vbi, quod in iis, quæ consistunt in facto etiam proprio præsumitur ignorantia in Principe, & iudice ob ☞ multitudinem negociorum. Vide, *Ignorantia in facto proprio in quos cadat. Concl.* 15.

Princeps potest compellere subditos suos ad habitandum, & quando secus. Concl. 677.

1 PRINCEPS† potest compellere vasallos suos habentes originem, vt habitent, & redeant ad habitandum; quia licet domicilium alibi possint sibi constituere; tamen iuri originis renunciare non possunt. Roma. *cons.* 59. *Ad discutiendum, in princ.* vbi Apostilla in *ver. originis*, qui ad hoc iura allegat, & loquitur in Pandulpho Malatesta Vicario Fani pro Romana Ecclesia, & idem dicit Abbas, qui consuluit in eodem casu *cons.* 17. *In quæstio-* 2 *ne, ver. ad secundum, lib.* 2.† Extendit Socin. Iun. *cons.* 76. *lib.* 3. *in fin.* 3 per prædicta in domino Saxoli.† Extende, vt non solum subditi possint compelli sub pœna confiscationis bonorum ad habitandum in loco, vbi habēt bona, sed etiam forenses, & non sub- 4 diti. Abb *d. cons.* 17. *col.* 2. *v. ad secundū. lib.* 2.† Extende; quia hoc ipsum potest facere communitas, & statutum municipale, *l. fin.* 5 *C. de decr. ab ordin. faciend.* Roma. *d. cons.* 59. *in princ. ver. caterum.*† Extende; quia etiam Prætores, & Præfectus Vrbis compellit originarios ad habitandum, nisi aliter restringatur, *l. quod promulgatis, C. de offic. præfecti Vrbis.* Roma. *d. cons.* 59. *in prin.*† Amplia; quia 6 possunt domini ciuitatum, & locorum imponere pœnam confiscationis bonorum subditis non venientibus ad habitandum; quia licet confiscatio non competat, nisi positis in summa potestate; tamen de consuetudine etiam domini, & Vicarii Romanæ Ecclesiæ hoc possunt. Roma. *d. cons.* 59. *num.* 2. *ver.* 2. *potest.* vbi glo. 7 in *ver. ex consuetudine.*† Amplia; quia bannimenta huiusmodi facta per officialem de mandato domini viuæ vocis oraculo facto valent, & creditur officiali, quando est officialis ciuitatis; & quia de consuetudine creditur, vt dicit Rom. *d. cons.* 59. *n.* 6. *v.* 4. *viden-* 8 *dum*, vbi dat exemplum de Legato, cui creditur.† Declarat Abb. *cons.* 17. *in fin. lib.* 2. vt credatur officiali in hoc ex subsequentibus, quando dominus habet ratam cōdemnationem factam in vim 9 bannimentorum.† Limita; quia dominus castri non potest compellere ciues dominantis ciuitatis ad habitandum in castro ratione bonorum, quæ ibi habent Anch. Iun. *q.* 48. *per tot.* & ma- ☞ xime *n.* 12. *lib.* 2. Vide, *Officiali statur in iis, quæ spectant ad officium suum, & quando. Concl.* 102.

Princeps potest multa in subditos suos, & quæ non. Concl. 678.

1 PRINCEPS† potest punire in iudicio, & extra vasallos suos iniuste querelantes dominum suum. Bald. *cons.* 483. *Magnificus* 2 *dominus, n.* 2. *ver. caueant tamen lib.* 1.† Compellere potest vasallos suos ad bellum licitum, vt personaliter accedant, quando indiget eorum consilio, & opera personali pro bello, sin minus, pos- 3 sunt per substitutum seruire in bello. Bald. *d. cons.* 483. *n.* 4. *v.* 3. *quæ-* 4 *ritur, lib.* 1.† Amplia; quia potest interdicere commercium vasallis suis, ne conuersationem habeant in locis suorum inimicorū. Bald. *d. cons.* 483. *nu.* 5. *v.* 4. *quæritur, lib.* 1.† Amplia; quia compellit subditos suos, vt teneantur ire ad macinandum in molendinis propriis domini, quando ipsa molendina sunt ratione iuris publici, & sic de regalibus: secus, si de patrimonio particulari ipsius domini. Bald. *cons.* 404. *Quæritur, vtrum dominus per tot. lib.* 1. *de quitur* Natta *cons.* 106. *lib.* 1.† Onera imponit Princeps subditis, vt quilibet soluat tantum pro capite bestiæ, vel quod pro qualibet mensura grani tantum soluatur. Bald. *cons.* 404. *num.* 7. *v. amplius* 5 *potest, lib.* 5. vbi, quod etiam onera pro quolibet nascente possit imponere.† Legitimat subditum suum etiam in præiudicium 6 iuris quæsiti. Alex. *cons.* 2. *Visis codicillis, n.* 8. & 9. *lib.* 1. vbi loquitur in Papa, Imperatore, Duce Mediolani, & nō recognoscente superiorem, vt hæc possit de plenitudine.† Auferre potest Prin- 7 ceps, & eius locumtenens de iure vnius, & dare alteri, quando non claudicat; quia etiam aufert ab altero, & dat ei, à quo aufert. Alex. *cons.* 180. *In causa & lite, in fi. lib.* 6.† Princeps supremus, pro- 8 ut est Papa, vel Imperator, potest facere, quod subditi sui teneantur ad contractus Principis de potestatis plenitudine; quia sicut potest facere legem, quod dominus teneatur pro seruo, & patet pro filio, ita etiam contractus Principis, in quo obligat subditos, habet vim legis, & eos ligat, ita Castr. *cons.* 20. *in causa istarum, circa fin lib.* 1.† Et ideo Papa potest annullare contractum etiam valedum inter Marchiones Ferrariæ, & Bononienses; quia omnes sunt subditi Papæ. Zab. *cons.* 85. *n.* 2. *v. ad aliud quod*, vbi, quod sicut potest Princeps inter subditos aufferre ius, ita potest tollere contractum, ne acquiratur subditis.† Extende in Communitate, vt 10 populo; quia obligat particulares potius ex consensu, vt quia maior pars facit, omnes facere videntur, quā ex potestate. Castr. *d. cons.* 20. *circa fin. lib.* 1.† Et quod communitas possit tollere contractum & actionem quæsitam subditis, patet in ciuitate Bitritæ de qua in *c. in nostra de iniur.* plene Zab. *cons.* 85. *n.* 3.† Amplia; quia 11 potest Princeps, & ciuitas habens iura Principis ex causa piæ aliquem dominio rei suæ, & alteri dare. Castr. *cons.* 143. *Visis, & pe- deratis, circa fi. v. circa primū, lib.* 1. vbi loquitur in ciuitate Senarum.† Declara tamen, quia licet possit Princeps hoc facere, non tamē 12 præsumitur in reuocatione statutorum velle præiudicare particularibus personis, quibus est ius quæsitum. Castr. *cons.* 146. *in fin. ver. nec obstat, lib.* 1.† Amplia; quia potest Princeps supremus, vel 14 communitas tollere ius, vel contractum inter subditos suos, siue per legem fiat, vel statutum, aut sententiam, vel aliam dispositionem non improbatam. Zab. *d. cons.* 85. *n.* 3. Vide, *Princeps potest tollere ex causa iust. rtii, & quādo secus. Concl.* 680.† Amplia, quia Princeps tempore belli potest accipere castrum fortalitium, vel murum, aut campanile subditi, vel feudatarii, vel apponat custodiam, sed tamen finito bello restituere tenetur. Decian. *cons.* 35. *n.* 3. & *seq. lib.* 2. Rol. à Valle *cons.* 69. *n.* 4. *lib.* 2. *cum seq. numeru per totum.*† Limita, quia Princeps non potest alterare pœnas statutorum, sed eis debet esse contentus. Bal. *cons.* 256. *Præmittenda sunt, lib.* 4. vbi, quod pœnæ statutorū non sunt exasperandę, sed tamen propter enormitatē delicti in atrocioribus licitū est iura transgredi. Bal. in *l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de iis qui not. infam.* Gram. *cons.* 40. *in causa, n.* 4.† Limita in domino Camerini; quia licet sit dominus Castri Cerreti, non tamē valet obligatio, quam facit de hominibus Cerreti sibi vasallis, quia nō habet plenitudinē potestatis, neq; cōtra ius commune facere potest legem, ideo neq; subditos obligat sine eorum consensu, vt teneantur ex contractu domini. Castr. *cons.* 20. *per totū*, vbi est casus, *lib.* 1.† Limita, quia nō potest Princeps prohibere ius piscādi, vel venandi; quia de iure naturali est, plene Crau. *cons.* 643. *Publice pronunciatū*. vbi etiam ista- taret consuetudo, per totū, vbi *n.* 4. allegat Dec. *cons.* 197. *col.* 2. *in pr.* Ias. *cons.* 118. *lib.* 4. Natta *cons.* 375. vbi Crauetta dicit non obstare consuetudinem contrariam; quia ex actibus iniustis Principis non inducitur consuetudo, sed impressio, Rol. à Valle *cons.* 9. *nu.* 10. *lib.* 2.† Declara vt per eundem Crau. plene *cons.* 314. *n.* 3. *vers.* 15 *fateor*, nisi Princeps esset in possessione longissimi temporis aliquid percipiendi ex venatione, vel piscatione.† Et quod nō possit Princeps prohibere venationes in loco, in quo homines iuris in quasi possessione venandi, & ex venationibus reddituum percipiunt, late Ias. *cons.* 119. *lib.* 4.† Extende, etiā si fiat per viā legis generalis, vel statuti, quod nullus possit venari in tali loco; quia non valet. Ant. de Burr. post Host. & Io. And. in *c. non est de decim. col.* 1. Dec. *d. cons.* 197. *In causa inquisitionis, col.* 1. *in fi. & cons.* 271. *Inuestitura transmissa de Hispania, in princ.*† Et similiter, quod Princeps non 16 possit prohibere ius piscandi, tener Io. Fabr. in *§. Fluminā autem. Instit. de rerum diuisio.* sequitur Guid. Pap. *decis.* 114. incip. *Vtrum Ba- rones*, nam ius venandi, & ius piscandi æquiparantur, *l. item si fundi. §. aucupiorum quoque. ff. de vsufr.* & piscandi facultas de iure naturali omnibus competit in mari, & fluminibus, *l. nemo igitur ff. de rerum diuisio.* & iure naturali pisces capientium efficiuntur in diectis locis publicis, *l.* 1. *§. fi. ff. de acquir. rer. domin.* Vide, *Barones, & Comites quid possint. Concl.* 28. Vide, *Libertas Ecclesiastica, in quibus consi-* *fa. 17*

fiat, & quis contra eam facere dicatur, vel non. Concl. 342. Vide, *Piscandius est de iure gentium, & qualiter possit prohiberi. Conclus.* 358. Vide, *Vasallus quis dicatur, quotuplex. & ad quid obligetur domino. Conclus.* 28. Vide, *Venationes sunt de iure gentium, ideo nō possunt prohiberi. Concl.* 41.

Princeps quid curare debeat pro subditis suis, & è conuerso. Concl. 679.

1 PRINCEPS † curare debet quietem, & tranquillitatem subditis suis, & quod scandala ab eis tollantur: quia in quiete subditorum conquiescit Princeps eorum. *c.1. de offic Leg. lib.*6. Feder. de
2 Sen *conf.*185. *in pr.* † Magnanimus, & liberalis esse debet, non auaritus, prout mulier. Anch. *conf.*339. *n.*8. † Et verecundum est Regi, quod velit esse hæres cum beneficio legis, & inuentarii, ne teneatur vltra vires hæreditatis. Old. *conf.*94. *Eleganter, nu.*22. *v. in con-*
4 *trarium.* † Et nedum quietem & pacem subditis, sed etiam vicinis procurare debet, quia ex commodo, vel incommodo vicini, vicinus commodus, & incommodus fit; quia cortina cortinam trahit. *c. vnico, de sacra vnctio.* Fed. de Sen. *d. conf.*185. *nu.*2. *v. ex hoc se*
5 *quitur.* † Et principaliter tria debet attendere, quæ in omnibus attendēda sunt, quid deceat secundum honestatē, quid liceat secundum æquitatem; quid expediat secundum vtilitatem. Anch
6 *conf.*66. *Pro declaratione, nu.*2. † Extorsiones ne fiant per officiales, & familiares suos, curat bonus Princeps, nec vbiq; sunt ponendi officiales; quia sunt lupi inter agnos. Io. Andr. post Host. in *c.1. de*
7 *offic. ord in* 6. † Et quod non possit eos compellere ad collectas &
8 angarias nouas. Dec. *conf.*199. *col. pen. in prin.* † Et illicite facit Princeps aliquid extorquens à subditis suis. Bar. to. in *au. h. vt iudic. sine quoquo suffrag. col.* 2. quia imo curam subditorum suorum habere
9 debet. Soc. *conf.*60 *In causa, Rheni, n.*30. *& seq. lib.*3. † Bursales puniones nō permittat, sed quod puniantur homines, & non bursæ, quia honor boni Principis non requirit vtilitatem, nam compositiones bursales infamant bonum Principem. Feder. de Sen.
*dict. conf.*185. *in fi. v. & posito, quod reuocatio*, quia thesaurus Principis non est fiscus, sed subditi bene se habentes. Bald. *conf.* 404. *n.*5. *v.*
10 *quadē ergo lib.*5. vbi, quod cupiditas, & auaritia in Principe est detestabilis; quia facit ipsum in tyranniam incidere. † Veniam de facili non debet ostendere: quia ex ea datur fomentum ad delinquendum. Fed. de Sen. *conf.*275. *n.*1. *in fi. v. hinc est, quod incaute.* Vi-
11 de, *Facilitas Principis ad veniam reprobatur. Concl.*9. † Clementia tamen laudatur in Principe; quia Deus ideo tradidit Principi subditos, vt illos conseruet, & per clementiā redditur imitator Dei versus humanum genus. Zab. *conf.*94. *in fi.* Vide, *Clementia laudatur in Principibus. Concl* 373. † Imo Gramat. *dec.*23. *n.*17. dicit; quod
12 nulla virtus in Principe reperitur generosior, quā misericordia,
13 neq; admirabilior clemētia; quia Deo appropriantur. † Pecudes debet tondere, & non deglubere; quia istud est boni Pastoris expectare, videlicet quod lanam remittat. Bal. *conf.*324. *Quæritur v-*
14 *trum Papa, lib.*1. *in fi.* † In delinquentes non debet esse nimis gratiosus, vt impuniti euadant ob gratias. Alex. *conf.*18. *Visis capitulis,*
15 *in fin. v. non dico lib.*2. † Concessiones iniustas non potest Princeps facere subditis suis, & si faciat recurrēdum est ad superiorem iudicem, & Principem, non obstante quacunq; libertate & franchitia. Bal. *conf.*483. *Magnificus dominus lib.*1. vbi, quod tenetur dominus facere iustitiam subditis, alias possunt recurrere ad supe-
16 riores. † Male tractare subditos suos, nec iugo durissimo potest de iure Princeps illos afficere, & licet dominis male agentibus resisti non possit, tamen clauis iustitiæ errat, & delicta maiorum
17 velantur. Bal. *conf.*404. *Quæritur, vtrū, n.*5. *lib.*5. † Vectigalia necessaria populis subditis maxime debet Princeps procurare, ne despicere videatur oppressos, maxime tempore belli, & famis; quia
18 pane præcipue homo, & res publica sustentatur. Bal *conf.*452 *Lata fuit sententia, in prin. vsq; ad nu.*2. *lib.*3. † Potius de suo subditis cōferre debet, quam quod aliquid ab eis auferat, & si compellitur auferre ob publicas necessitates, debet prouidere, vt quod ab vno aufert, eidem per contributionē aliorum emendetur. Fulgo.
19 *conf.*20. *Propleniori, n.*6. *& seq.* † Ideoq; Deus Principem præfecit, vt malos homines compescat, & bonos tueatur ab oppressis.
* Fulg. *d. conf.*20. *circa si.* vbi, quod hæc est communis * sententia o-
20 mniū. † Melius prouidet bonus Princeps, qui est lex viuens, quā lex mortua, quæ futura non prouidet. Io. de Imo. *conf.*147. *In causa*
21 *inter, n.*12. *v. cæterum.* † Conseruare debet Princeps subditos suos
22 in gradu, in quo reperit. Rol à Valle *conf.*1. *n.*104. *lib.*1. † Thesaurizare magis debet amorem subditorum, quam aurum, & argētum. Rol. *d. conf.*1. *num.*101. *& seq. lib.*1. vbi hoc dicit esse in Duce
23 Mantuæ. † Iustitiam inter omnia tenetur ministrare Princeps subditis suis, & illos bene regere, & gubernare, alias non est Princeps nec verus dominus, Roland. à Valle *conf.*18. *n.*32. *lib.*30. plenius Affl. *dec.*263. *n.*76. *& seq.* vbi *n.*30. quod cauere debent Reges, ne leges iniustas faciant, & quod semē Principum deficit, si non faciunt iustitiam. † Et sicut Ecclesia est cultrix iustitiæ: ita etiam 24
Princeps secularis. Roma. *conf.*298. *Circa præmissam, nu.*2. *in fin. &*
*n.*3. † Subditos vti filios, & nepotes tractare debet. Crau. *conf.*241. 25
*num.*8. † Paterno amore subditos tractare debet, & eos in gradu, 26
in quo reperit, conseruare Io. de Platea, in *l. neminem in fin. C. de de-*
*cur. lib.*10. glos. in *l. si minor. ff. de seru. export.* sequitur Roland. à Valle *conf.*1. *num.*114. *lib.*1. Crauet. *conf.*9. *nu.*37. *& conf.*241. *num.*8. † Et 27
Princeps licet dicatur dominus subditorum & omnium eorundem bonorum. glos. in *l. bene à Zenone, in ver. omnia* * & ibi Doct. *
C. de quadr. præscr. glos. in *proœm. ff. in ver. sanctionem, & in l. Barbarius.*
ff. de offi. præto. tamen intelligitur respectu protectionis, ideo non potest noua vectigalia ei imponere Bald. *conf.*400. *Queritur vtrū* 28
*Dominus, num.*3 *lib.*5. Paris. *conf.*69. *Potest concedi, nu.*9. *lib.*1. † Curam subditorum habere & bene Rom. *conf.*60. *In causa Rheni, nu.*30. *&* 29
*seq. lib.*3 † Declaratis quia licet ad prædicta teneatur, tamen ex causa publicæ vtilitati, potest subditis collectam imponere. Bart. in
*l. vnica, num.*11. *C. de superindict. lib.*10. vel in *cap. cum dilecta, in ver. sin-*
*guli, nu.*22. *de rescript.* quia vtilitas publica magis prospicere debet quam priuatam. Bart. in *auth. de hæret. & Falcid. in pr.* † Prin- 30
ceps, qui habet supremam potestatem, debet seruare supremam
æquitatem, & honestatem. Crauet. *conf.*135. *in fin. num.*44. † Fouere debet Princeps subditos suos, & illos adiuuare. Abb. *conf.*20. 31
*Videtur, num.*2. *in fin. lib.*2. vbi, quod in dubio Princeps non præsumitur velle onerare subditos, quia tenetur fouere, & adiuuare. † 32
Vectigalia, & onera extraordinaria non sunt exigenda sine magna causa, & iussu expresso Principis. Abb. *d. conf.*20. *n.*3. *lib.*2. † Et 33
dominus non recognoscens vasallum in vasallum, vel subditum
in subditum, pati debet, quod vasallus, & subditus nō recognoscat dominum in dominum. Crauet. *conf.*241. *n.*16. *v. facit quod scribit, cum seq.* vbi ponit plura exempla, si Papa non habet Episcopū pro Episcopo, & potest Episcopus non habere Papam pro Papa.
† Et contra subditi non debent querelare dominos suos iniuste, 34
alias tanquam rebelles possunt puniri, & in domo, & in iudicio.
Bald. *conf.*483 *Magnificus dominus, nu.*2 *ver. caueant tamen lib.*1. Vide,
*Ecclesia debet esse cultrix iustitiæ. Concl.*4. Vide, *Rex qualis esse debeat, &*
ad quæ obligetur pro Regno suo Conclusio. 333.

Princeps potest tollere ex causa ius tertii, & quando secus. Concl. 680.

PRINCEPS † potest tollere ius tertii ratione publicæ vtilitatis. 1
Auth. res quæ. C. commun. de legat. l. si quis sepulchrum. ff. de relig. sumpt.
fun. Castr. *conf.*229. *Visis, in fin. & conf.*288. *col.*2. *lib.*1. Alex. *conf.*101.
*Visis instrumentis, n.*8. *lib.*1. vbi Apostilla in *ver. auferre*, dat concord.
idem Alex. *conf.*47. *Habita, n.*3. *li.*7. † Et bona bannitorum vendi- 2
ta ex causa publicæ vtilitatis potest auferre ab emptoribus, & restituere bannitis gratiatis. Alex. *conf.*190. *nu.*13. *ver. apertius, lib.*2. &
iterum *conf*216. *Nec arguendi, n.*21. *v.*5. *lib.*2. Castill. *conf.*8. *In facto, n.*
18. *& seq.* Fulg. *conf.*143. *Antonius de crimine, per tot.* † Et pœnam ap- 3
plicatam priuato potest ex causa remittere, & condemnare. Alex.
*d. conf.*190. *n.*13. *in fin. ver. facit, quod habetur, & conf.*216. *num.*21. *ver.*
*& secundum hanc, lib.*2. vbi, etiam si essent bona ex forma statuti
hæredibus occisi. † Extende; quia Princeps ex causa publicæ v- 4
tilitatis potest reuocare exemptionem concessam ab vniuersitate ex contractu, vel alio modo irreuocabili. Alex. *conf.*101. *Visis,*
*nu.*7. *& seq. ver.*2. *principali. er, lib.*1. vbi plena apostill. in *ver. reuocari*,
dat concord. † Extende; quia licet Princeps non possit reuocare 5
ea, quæ transierunt in contractum, bene reuocat ex causa publicæ vtilitatis, maxime si facit ex certa scientia, quæ etiā causa præsumitur, nisi contrarium probetur. Alex. *d. conf.*101. *n.*8. *lib.*1. vbi a-
postilla in *v. auferre*, dat concord. † Extende, maxime, quando in- 6
ter subditos, & ex causa publicæ vtilitatis: itē, quando agitur de
modico præiudicio. Alex. *d. conf.*216 *nu.*30. *&* 31. *ver. quia respondeo,*
*lib.*2. vbi etiam, quod causa præsumitur. † Amplia, & Regulā fa- 7
cias, quod Princeps supremus, & ciuitas non recognoscēs superiorem possunt per legem vniuersalem tollere ius quæsitum, &
dominiū particularibus, sed per legem particularem non potest
auferre itē, & dominiū alterius, nisi subsit causa legitima, & dicitur causa iusta fauor publicæ vtilitatis. Roma. *conf.*310. *In casu pro-*
positæ cōsultationis per tot. Alex. *conf.*47. *In hac causa, n.*3. *v. & per rescri-*
*ptum lib.*7. vbi dicit * communē. † Declarat tamen G. de sancto * 8
Gemin. in *conf. Old.*24. *Istæ sunt allegationes, n.*9. *ver. aut enim præ textu,*
quando delictum præcesserat eius, qui priuatur, & ita dicit * *
communiter Doct. intelligere *l. item si verberatum. ff. de rei vendica.*
& l. Lucius. ff. de euictio. † Item declarat Oldrad. *d. conf.* 224. *num.* 9

30 *v. non obstat, quod publica vtilitate*, & est alleg. inserta in *d. cons. 10. de Laud.* quod procedat, quando modicum datum fuit; secus si nihil daret Princeps in recompensam, quia in *d. l. item si verberatū*, *& l. Lucius*, aliquid fuit datum. † Amplia; quia Princeps potest tollere dominium rei suæ alicui. Castr. *cons. 229. Visis, n. 2. v. 4. quia*, *lib. 1.* vbi apostill. citat plures. † Declara, quia potest tollere dominium rei suæ subdito, dummodo ex causa publicæ vtilitatis. Castr. *d. cons. 229. in fin. lib. 1. cons. 288. col. 2. ver. aut quæritur, lib. 1.* † Et quod possit ex causa reuocare priuilegium subdito suo. Alexan. *cons. 216. n. 18. ver. 4. Princeps, lib. 2.* sequitur Dec. in *c. quæ in Ecclesiarum, nu. 127. de constit.* sed tamen Alex. ibi *n.* 30. intelligit, si modo Princeps faciat ex causa, vel de plenitudine, vt *nu.* 31. † Amplia; quia licet Princeps possit ex causa publicæ vtilitatis, & necessitatis rem alterius auferre, tamen illud intelligitur, data recompensa, vel soluto pretio, plene Roland. à Valle *cons. 69. per tot. lib. 2. v.* bi, quod licet aliqui teneant, quod non debetur recompensa de consuetudine, tamen contrarium verius est, & ibi ponit decem exempla, quæ videas. Paris. plene *cons. 1. n. 111. & cons. 11. nu. 116. & seq. cons. 101. num. 71. lib. 1.* vbi loquitur Parisius, etiam si auferat de plenitudine, & vide eundem Rolan. *cons. 71. n. 14. & seq. lib. 3.* vbi, quod pretium debet esse correspondens secundum æstimationem, non autem modicum pretium, secundum Bald. quem reprobat, & idem plenius tenet Bero. *cons. 177. n. 19. & seq. lib. 2.* vbi, quod debet continere causam publicæ vtilitatis principaliter; & recompensam debet etiam dare. † Extende; quia procedit ampliatio, etiam si adsit clausula, *non obstante*, Paris. *d. cons. 11. n. 116. & seq. lib. 1.* † Amplia; quia in iure quærendo ex consensu, potest Princeps auferre. Crauet. *cons. 134. n. 7.* quod intelligas in subdito, vt ibi *n.* 10. † In iure vero quæsito ex consensu, vel contractu Princeps non potest de plenitudine potestatis auferre dominium ab vno & dare alteri. Paris. *cons. 191. n. 69 lib. 1.* vbi dicit * communē. Crauet. *cons. 103. n. 15.* vbi, quod nullus discrepat, imo etiam si ius esset quæsitum per modum iuris ciuilis, non potest auferri à subdito secundum communē, * de qua Paris. *d. cons. 1. n. 108.* qui etiam dicit magis * communem *cons. 101. n. 70.* Crauet. *cons. 7. n. 10.* † Extende; quia licet magis communis * sit opinio, quod Princeps non possit auferre tertio dominium de iure gentium, vel ex contractu acquisitum, secus est, si tollit illud ex causa respiciente publicam vtilitatem. Alex. *dict. cons. 216. n. 19. v. pro hoc lib. 2.* † Declara, quia Princeps non potest tollere à subditis suis dominium rei suæ, siue vtile, siue directum quęsitum de iure gentium, nisi legem generalem condendo, vel iurisdictionem exercendo, vel ex causa publicæ vtilitatis. Castr. *d. cons. 229. Visis col. 2. v. breuiter iis non obstantibus, lib. 1.* Alex. *d. cons. 46. Habita, n. 3. & seq. li. 7.* * vbi dicit communem. † Declara; quia quod dicitur Principem ex causa posse tollere ius priuati, ex causa publicæ vtilitatis debet intelligi dato restauro, vel recōpensa. Alex. *cons. 151. In causa Bartolini, n. 2. & 3. v. circa secundū, lib. 6.* vbi apost. citat eundē Alex. *cons. 101. n. 8. lib. 1.* † Declara, quia Princeps etiam ex certa scientia non potest tollere dominium rei suæ tertio, nisi concurrat vnum de duobus, vel quod faciat ex causa publicę vtilitatis vere, vel quod ille, à quo aufert, sit in culpa, & debet hoc cōstare, quia non creditur Principi in hoc, imo potest probari contrarium, & datur appellatio. & qui dicit contrariū, somniat, vt late Christoph. Castillio. *cons. 8. In facto supposito, n. 15. & seq. vsq; ad n. 24.* † Declara; quia Princeps potest de plenitudine auferre dominium à subdito ex causa publicæ vtilitatis, vel necessitatis, & data recompensa, sed contra non subditum secus est, Paris. *d. cons. 1. n. 110. lib. 1.* vbi citat concord. Crauet. *cons. 7. n. 9. & cons. 134. n. 10.* † Et ideo potest auferre castrum subdito, vel feudatario pro fortalitio faciendo ad defensionem status. Vide, *Feudum non potest reuocari, neque alterari inuito feudatario, & quando secus. Concl. 110.* † Imo Ecclesiam potest incastellare eo casu, vt per Rom. *cons. 52. n. 2. v. 3.* vbi apostil. in *ver. Innoc.* † Et propter pacem potest remittere iniurias, & damna subditis illata. Alex. *cons. 216. n. 19. lib. 2.* † Amplia, vt imo Papa etiam sine causa possit priuare aliquem titulo sui beneficii, & vocem habeat in electione successoris. Gemin. *cons. 8. nu. 7.* † Extende, quia in beneficialibus Papa etiam sine causa habet absolutam potestatem. Vide, *Papa absolute potest omnia, & qualiter intelligatur. Concl. 49.* † Amplia, quia Princeps etiam sine causa potest tollere ius tertii, quando agitur de modico præiudicio. Alex. *cons. 216. Nec arguendi, nu. 14. v. sed eis non obstantibus, lib. 2. & nu. 30.* † Et ideo pōt differre exactionem debitam ad tempus, quia agitur de modico præiudicio. Alex. *d. cons. 216. n 15. lib. 2.* † Extende; quia potest suspendere exemptionem etiam ex causa onerosa concessam, vel ex contractu. Alex. *d. cons. 216. num. 15. lib. 2.* quia dicitur agi de modico præiudicio. † Amplia, quia Princeps stipremus potest tollere ius tertii, & si agatur de magno præiudicio, etiam si sit de iure diuino, naturali, vel gentium. Alexand. *d. cons. 216. Non arguendi, num. 16. ver secundo nam Princeps, lib. 2.* quando apponit clausulam, *non obstante.* † Extende; quia Princeps potest etiam sine causa reuocare priuilegium, & sic tollere ius quæsitum ex priuilegio. Alex. *cons. 216. n. 17. ver. 3. soli Principi, lib. 2.* † Declara; quia ex causa potest tollere ius suum alteri, sine causa vero, & iniuste nō potest, etiam Papa, vel Imperator tollere ius suum alicui. Alex. *cons. 139. Viso puncto, nu. 4. ver. & si diceremus, lib. 7.* † Amplia, vt possit Princeps etiam sine causa tollere ius quæsitum ex sola contumacia, & ideo si extat statutum, quod positiones habeantur pro confessatis, valet rescriptum Principis, quod non obstante contumacia iudex iustitiam faciat, & tales positiones confessatæ ex contumacia non obstabunt. Baldus *cons. 121. Proponitur, quod ex forma statuti, lib. 1.* † Extende; quia potest Princeps committere reuisionem causæ per viam supplicationis, & non dicitur tollere ius quæsitum, neque dominium, licet dubium sit, quod non possit supplicari. Io. de Imol. *cons. 146. in prin.* † Amplia, quia potest Princeps de plenitudine legitimare filium spurium ex certa scientia etiam in præiudicium substituti, vel agnatorum, quibus est delata hæreditas, etiam ipsis non citatis, quando facit ex certa scientia, vel cum clausula, *non obstante*, aut quando in specie derogat substituto, & agnatis. Alex. *cons. Visis codicillis, per totum, lib. 1.* Bologn. in *addit. ad cons. 10. de Anan. 81. ver. nam vigore*, vbi multos allegat. Vide, *Princeps vtendo plenitudine potestatis quæ ponit, vel non. Concl. 669.* † Idem quando in specie constat, quod vult istud tertio quæsitum auferre; quia potest de plenitudine. Alexand. *dict. cons. 2. n. 13. v præterea, & nu. 16. in fin.* vbi idem asserit in feudalibus, quando in specie derogat habenti ius eum clausula, *non obstante*, *lib. 1.* Vide, *Princeps non præsumitur tollere ius tertii, etiam si hoc exprimat. Concl. 686.* † Idem; quia potest legitimare spurium post mortem patris post delatam hæreditatem venientibus ab intestato, & si faciat de plenitudine cum clausula, *non obstante* præiudicat, & valet. Bologn. in *addit. ad d. cons. 10. de Anan. 81. ver. plus dicebat*, vbi ponit alia similia, etiam tollendo ius gentium, & naturale. † Amplia; quia Princeps, & tenens locum Principis potest tollere ius quæsitum ex sententia, quando facit ex certa scientia, vel cum derogatione; quia in sententia semper est clausula, *salua suprema potestate.* Abb. *cons. 109. col. penul. v. quibus omnibus visis, lib. 1.* vbi etiam loquitur in Legato de latere, vsque in fi. † Extende; quia potest tollere dominium quęsitum de iure ciuili, quando ex certa scientia. Abb. *d. cons. 109. col. penult. & per tot. ver. quia dico, lib. 1.* † Declara; quia Princeps solus potest tollere ius quæsitum ex priuilegio, vel ex iure communi, non autem Legatus, vel gubernator illius, & hoc, quando Princeps faciat ex certa scientia, & ideo potest restituere maiorem, vel minorem aduersus lapsum termini ad appellandum, vel aduersus sententiam, & tollere omnem actionem quæsitā de iure naturali, vel gentium, plene Abb. *cons. 77. col. 1 in fi. & col. 2. ver. sed posito lib. 2.* † Amplia; quia Papa, & Imperator etiam de plenitudine potestatis possunt tollere ius quæsitum de iure gentium tertio etiam sine causa, quando præiudicium, vel æstimationem rei mandat solui ei, cui præiudicat. Bell. *cons. 2. Proponitur in facto, n. 6. & seq. v. quibus tamen non obst. antibus, vbi multa cumulat, n. 7. 8. & 9.* vbi dicit * communem, vbi quod tali casu præsumitur causa. † Imo quando Princeps generaliter per legem aliquid statuit, quod aufert ab aliquo, tunc non tenetur reficere pretium. Rol. *cons. 69. n. 44. lib. 2.* Gomes. in *reg. de non tollendo iure quæsito. quæst. 15. n. 4.* Alex. *cons. 190 Mature digesto, n. 16. & 17. ver. ad tertium, lib. 2.* † Contrarium, quod imo, siue ciuitas, vel Princeps per legem generalem etiam ex causa publicæ vtilitatis auferat ius suum tertio, siue per rescriptū, & sic legem particularem, teneatur dare recompensam. Alex. *cons. 190. Mature digesto, n. 2. & seq. v. 3. quia, lib. 2.* Roch. de Curte in *c. fi. de consuet. n. 449. circ. concluſ. 2. n. 26.* citat pro vtraque parte. † Declarat Alex. *dict. cons. 190. n. 16. & 17. ver. ad tertium, lib. 2.* quod quando Princeps, vel ciuitas per rescriptum, vel legem particularem tollit ius suum tertio; tunc bene tenetur dare recompensam, etiam si ex causa publica, secus, si tollat per legem generalem, quia multum refert inter legem particularem contra vnum, & generalem contra omnes, & maxime, quando ex causa publicæ vtilitatis præiudicat. † Secundo declarat, quando maxima concurrit causa, & per legem generalem, & clare constat, quod lex non vult dare recompensam, quia dicit, quod fiat sum pr ibus eorundem. Alex. *dict. cons. 190. n. 16. & 17. ver. ad tertium, lib. 2.* † Extende, vt procedat, ad etiam quando ex iusta, & rationabili causa Princeps vtendo plenitudine aufert ius quæsitum de iure gentium, quia potest, hoc

causa

causa respiciat publicam, siue etiam priuatam vtilitatem. Bello.
* *dict.cons.2.n.10.v. & primo sciendum.* vbi dicit * ita omnes tenere.
47 † Extende; quia bene potest sine causa tollere ius quæsitum ex iure gentiũ in iis, quæ sunt causata ab ipso Principe, ita Curt.Iun. *cons.138.n.5.* Dec. in *c. quæ in Ecclesiarum, n.127.* vbi loquitur, quando ex priuilegio, secus ex contractu, vel quando ex præscriptio-
48 ne, vel medio iuris ciuilis, vt ibi *n.121. & seq.* Gozad. *cons.5.n.17.* † Extende, vt procedat ampliatio etiam sine causa, quando agitur de modico præiudicio, & quando dicatur modicum præiudicium, vide plene Bello. *d.cons. 2.n.13.vsque in fin. ver.sed dicet fortasse,* vbi, quando agitur de dilatione, vel de sola possessione, vel de re
49 modica, vel soluitur pretium condignum. † Vide Sòc. *cons.266. lib.2.* vbi plura, quodo possit, vel non, de plenitudine tollere ius
50 quæsitum tertio de iure positiuo, vel gentium. † Extende; quia licet non possit tollere ius quæsitum de iure gentium, prout ex testamento, vel contractu, bene potest tollere actionem, quæ oritur ex testamẽto, vel contractu; quæ est de iure ciuili. Alex. *cons.2.*
51 *n.19.ver.quinimo dato, lib.1.* † Declara; quia regula est, quod Princeps non potest tollere ius quæsitum tertio sine causa legitima, & licet possit etiam sine causa illud tollere de plenitudine potestatis, tamen non censetur in dubio vti plenitudine potestatis.
52 Alex. *cons.216.n.10.ver.7. Princeps, lib.2.* † Extende; quia potest tollere dominiũ, & ius quæsitũ ex hæreditate delata, quia est ius in spe expectans aditionem, quæ est de iure ciuili. Alex. *dict.cons.2.*
53 *n.14.ver. & casum nostrum, lib.1.* vbi loquitur in legitimatione post delatam hæreditatem. † Idem, si hæreditas est delata, & adita, quia illud dominium ante possessionem captam est de iure ciuili, post possessionem est de iure gentium, quod tolli non potest.
54 Alex. *d.cons.2.nu.14.ver.plus dicit, lib.1.* † Declara tamen; quia licet Princeps censeatur derogasse iuri tertio quæsito, quando facit specifice mentionem, tamen iniquum est, quod sine causa auferat ius tertio quæsitum, ita Apostilla ad Alex. *d.cons.2.num.13. in*
55 *verb. excluderetur, lib.1.* imo idem Alex. ibi *nu.14. ver. & dicit Paulus de Castro,* expresse tenet, quod peccat Princeps sine causa auferendo ius tertii. † Extende; quia ex causa publicæ vtilitatis potest
56 dum Princeps, sed ciuitas auferre ius tertio quæsitum. Signorol. *cons.94. Per concilium, in prin.* † Declara totam materiam; quia si fumus in Principe supremo disponente de re subditi ex certa scientia, cum clausula, *non obstante,* ex causa valet, sine causa non,
* sed tamen in Principe iusta causa est voluntas, & ita * communiter teneri dicit Ioan. de Anan. *cons.81.n.4.* vbi Bologn. idem te-
57 net. † Restringe regulariter, quando Princeps non facit ex causa publicæ vtilitatis, vel soluto pretio, vel sine causa rationabili, quia etiam de plenitudine non potest tollere ius quæsitum de iure gentium ex contractu vel testamento. Bello. *d.cons.2. in princ.*
* vbi dicit * communem Alex. *cons.2.nu.7. lib.1.* Fulg. *cons.61.* D. Ca-
58 tharina, *n.4.* Fulg. *cons.143. per totum.* vbi late pro vtraque, & contrarium tenet, quando facit ex certa scientia. † Et dicitur diabolica potestas, quod aufert ab aliquo sine pretio. Roland. *cons.69.*
in fin. lib.2. vbi per totum consilium tollit omnes dicentes, quod sine pretio possit priuare aliquem sine causa, quia dicit intelligẽ-
59 dum, vel male, vel soluto pretio. † Et quod non possit sine causa tollere ius quæsitum de iure naturali, vel gentium. Curt. Iun.
* *cons.138.n.5.* vbi dicit * magis communem. Castr. *cons.46. in fi. ver.*
60 *plus videtur, lib.2.* † Et si forte sustulit ius alienũ sine causa, & parte non audita, valebit contrarium decretũ super restitutione iuris ablati, & substineri debet. Alex. *dict.cõs.47.n.5.v. præterea dato, lib.7.*
61 † Declara; quia quod dicitur Principem posse priuare subditum iure suo, intelligitur, vel si priuatio proueniat ex delicto, vel quasi, subditi, vel si Princeps dat recõpensam priuato, alias nõ. Ang.
cons.139. Visis omnibus, n.3.v. nec enim potest. Dec. in *c. quæ in Ecclesiarũ.*
62 *de constit.n.92. & seq.* † Vel potest intelligi, vt procedat, quando ex causa publicæ vtilitatis priuat aliquẽ fortalitio imminente bello securitatis causa, sed cessante bello tenetur restituere; alias in foro conscientiæ peccat. Rol. à Valle *cons.91.n.48. lib.2. & cons.69.n.*
63 *7. lib.2.* † Vel potest intelligi, quãdo non facit ex causa publicæ vtilitatis, & perlegem particularem, aut rescriptum, ita Alex. *d.*
cons.190. Mature, n.4.v.4 pro hoc, iuncto n.17.v. minus etiam obstat, li-
64 *bro secundo.* † Amplia, quia Princeps potest agros subditorum militibus distribuere pro paghis ex causa necessaria; quia dicitur respicere publicam vtilitatem. *Item si verberatum. §.1. ff. de rei vend.*
65 vbi Bart. & alii. † Declara, vt procedat ex causa necessaria publicæ vtilitatis, quando Princeps aliter non potest prouidere, item, quando bona non essent prohibita alienari extra certam familiam, item quia alii vicini, & de eodem loco debent concurrere. Fulg. plene *cons.20.nu.5.vsq; in fin.* vbi, quod Dux Mediolani non potuit donare bona familiæ nobiliũ de Corrigia, quæ erant sup-
posita fideicõmisso, & Dux ignorauit fideicommissum, & dicit
hanc * communẽ omnium opinionem, vt sine causa non possit. *
† Amplia nedum in Principe, sed etiam in Duce belli, & Rectore prouinciæ, seu ciuitatis, quia & ipsi, & vniuersitas possunt ex 66
causa publicæ vtilitatis præindicare iuri priuatorum. Alex. *cons.*
90. Mature digestu, n.13.v. fortificantur lib.2. vbi ponit plura exempla. † Quod possunt auferre animalia priuatorum personarum 67
pro conducendo frumento ad exercitum. Alex. *d.cons.190.nu.13.*
v. ad idem. lib.2. Extende in decurionibus, & in omni inferiore, quando faciunt ex causa publicæ vtilitatis. Alex. *cons.216.n.20.*
v. & pro hoc, lib.2. & plenius *n.31.v. item respondeo.* † Limita, quia da- 68
to, quod Princeps possit de plenitudine potestatis tollere ius tertio quæsitum, non tamen sufficit hoc ex intentione demonstrare per clausulas generales, & amplissimas, sed requiritur, quod verbis expressis dicatur. *c. quamuis, de rescript. in 6.* Curt. *cons.*
49. *Memoriæ, col.11.* Iaf. plene in *l. Barbarius, colum. 5. de offic. prætor.* † 69
Contrarium videtur tenere Alex. *cons.101. col.3. lib.1.* † Limita in 70
tantum Principem non posse auferre ius quæsitum tertio de iure naturali, vel gentium sine causa, quæ debet probari iusta, vt neque ipse Deus Princeps cæli, licet possit omnia, non tamen potest aliquid iniustum. Fulg *d.cons.61.n.4. & seq.* maxime *n.6.* † 71
Extende, vt idem sit in populo, vel alio superiore; quia sine iusta causa ex statuto, vel decreto, aut rescripto particulari non potest tollere ius tertio quæsitum, & causa debet esse probabilis. & releuans. Alex. *cons.47.n.3. & seq. lib.7.* † Extende; quia Princeps et- 72
iam Imperator sine causa non potest tollere ius conuentionis;
quia est naturæ. Anch. *cons.382. Retento ordine, n.5.* † Extende; quia 73
non potest Princeps sine causa tollere iuramentum confirmans contractũ; quia est de iure naturali. Anch. *d.cons.382.n.5.* Vide, *Papa licet posit omnia, intelligitur si ex iusta causa, alias non. Concl.51.* † Li- 74
mita, in beneficialibus; quia nec Papa præsumitur concedendo gratiam, perinde valere, & in qua dicit, quod non possit opponi defectus prioris gratiæ; tñ intelligitur semper, dummodo non tollatur ius tertio quæsitum. Gemin. *cons.11.n.3. cons.128.n.6. in fin.*
v. impetratio aut ẽgratiæ. † Limita; quia ius quæsitum ex contractu 75
non potest Princeps, vel respublica tollere. Ant. de But. *cons.59.n.*
3. & per totũ. vbi, quod si verba legis, vel reformationis sunt habilia tollere, restringuntur, vt non tollat, idem Castr. *cons.21. &*
cons.284. per totum, lib.1. plenius Dec. *cons.291. Pro tenui,* vbi, quod non præsumitur velle tollere, & verba restringuntur, & si sunt clara, quod nõ valet lex, vel prouisio tollens conuentionem, &
contractũ. † Declara totam istam materiã, quæ satis est contro- 76
uersa; quia Princeps quantumcunq; absolutus non põt ius quæsitum de iure naturali, vel de iure gentiũ tollere via ordinaria in
præiudiciũ subditi, & multo minus in præiudiciũ non subditi, & * *
ista est communis * opinio, ita Soc. *cons.164. Visa bulla, nu.13.v. pri-* *
mus est, lib.2. & cons.266.n.45. lib.2. & repetit *cons.120. nu.9.v. primus*
casus, lib.3. quãdo vero Princeps vtitur absoluta potestate, nõ potest tollere ius quæsitũ indistincte non subdito. Soc. *d.cons.164.n.*
15.v.4. casus, & cons.266.n.47.v.4. casus lib.2. & cons.120.nu.11. lib.3.
vbi dicit verũ: in subdito vero est controuersia; quia aliqui tenẽt, quod nõ possit tollere; aliqui, quod imo possit tollere absolute; alii, quod possit ex causa publicæ vtilitatis, & data recompensa. Soc. vero in *d. consilis in 2. & 3.* casu distinguit; quia si agitur de magno præiudicio, prout est causa criminalis, non potest tollere ius quæsitũ subdito, & non valet sententia lata sine citatione, aut agitur de modico præiudicio, & valet prout exemplificat in beneficialibus, in quib. Papa habet latiorẽ facultatẽ, prout ibi in secũdo casu, vel qñ Princeps concedit aliquid per priuilegiũ, licet etiam isto vltimo casu teneat contrariũ, quod nõ possit, sed in *cons.*
63.n.8. lib.3. ipse Soc. distinguit, si ius est quæsitũ plene non potest auferre etiã subdito de plenitudine; secus, si ius est quærendũ, &
in spe sola; quia tunc de plenitudine potest auferre, & idẽ repetit *cons 87.n.19. & seq.v. capio sextũ, lib.3.* vel dicas, q̃ potest cũ subdito
ex causa publicæ vtilitatis, & data recõpensa, vt supra *n.13. & seq.*
& n.21. & quod non valeat statutũ, per q̃ Princeps aufert dominiũ rei suæ tertio, communẽ * dicit Bero. *cons.177.n.19. lib.2.* † Li- * 77
mita in dubio; quia nõ præsumitur, q̃ Princeps velit tollere ius
tertii etiã ex causa publicæ vtilitatis. Old. *d.cons.224.n.9.v. si est du-*
biũ. † Limita; quia sine causa quis nõ põt iure suo priuari. Cald. *cõs.* 78
294. inpr. q. loquitur in Episcopo, vt nõ possit priuare electores iure eligendi, neq; patronos iure præsentãdi, alias est *2. de re. permut.*
† Et quod Papa sine iusta causa superuenienti non possit tollere 79
contractum, neq; ius tertii, plene Alex. *cons.1.n.11.v. venio ad secundum, lib.2.* † Extende, quia sine causa non potest Princeps auferre dominiũ priuati. Io. de Imo. *cons.146. in pr.* † Restringe, quando 80 81
facit de suprema facultate; quia nemo dicit, cur ita facis? si est su-

premus

premus Princeps, Alex. *d. conſ. 1. n. 12. ver. vel intelligas, li. 2.* vbi, quod
82 causa præſumitur eo caſu. † Et cauſa non præſumitur, quando a-
83 gitur de tollendo iure gentium, vel naturali. Fulg. *conſ. 61. n. 4.* †
Limita in tantum Principem, & Papam in dubio non præſumi,
quod velit tollere ius tertii, vt licet exprimat verba hoc impor-
tantia, niſi expreſſe tollat ius tertii, non præſumitur quod volue-
84 rit illud tollere. Gemin. *conſ. 128. n. 7. v. impetratio autem.* † Limita;
quia non poteſt Imperator aliquid diſponere contra teſtamen-
tum, ideo non tollit ius reſultans ex teſtamẽto ſine iuſta cauſa, q̃
85 non præſumitur. vlg. *conſ. 1. n. 4. & ſeq.* † Limita; quia non poteſt
Princeps ea, quæ ſunt peccati; & ideo ſi eſſet peccatum, quod a-
liquem iure ſuo priuaret, non poteſt priuare. Io. de Imol. *d. conſ.*
86 146. *in princ.* † Limita; quia Imperator cum cauſa, & ſine cauſa
non poteſt tollere ius quæſitum ex teſtamento in præiudicium
piæ cauſæ; quia non habet iuriſdictionem, ſed ſolus Papa hoc
☞ poteſt. Fulg. *d. conſ. 61. n. 6. & 7. in fin. conſilii.* Vide plene per Anto.
Gabriel. *lib. 3. tit. de iure quæſito non tollendo. Concl. 1. Princeps an poſſit.*
& Concl. 2. Princeps an poſſit alicui rem ſuam auferre.

Princeps præſumitur dicere veritatem, & cauſa in eo præſumitur vera, & quando ſecus. Concl. 681.

1 PRÆSVMITVR † pro veritate Principis, & pro poteſtate in du-
bio. Bal. *conſ. 327. Pridie enim n. 10. v. pro domino noſtro, lib. 1.* vbi, q̃
2 anima ſua in manica ſua. † Amplia; quia Princeps præſumitur
iuſtitia plenus; ideo pro facto Principis ſemper præſumitur, q̃
ſit iuſtum, *l. 2. §. merito, & §. ſi quis à Principe. ff. ne quid in loco publico.*
☞ Crau. *conſ. 188. n. 8.* Vide, *Præſumitur pro iudice. Concl. 621.* † Amplia;
3 quia ſi Princeps cauſam exprimat, præſumitur pro ea, & non po-
teſt probari contrarium. Bal. *conſ. 327. n. 10. v. & vbi exprimunt cauſam, li. 1.* maxime, inquit, vbi eſt pragmatica procerum Principis.
4 † Extende in tantum reputari veram cauſam Principis, & ab eo
expreſſam, vt non poſſit probari contrarium, quia ſi mentitur,
habet Deum vltorem, & Satan purgabit animam ſuam, & com-
plicium ſuorum. Bal. *dict. conſ. 327. n. 30. in fi. v. tamen ſi Imperator, lib.*
5 1. † Limita; quia Princeps in facto alieno dicens aliquid, quod eſt
contrarium iuri, vel ſtatuto, dicitur errare expreſſe, etiam ſi poſ-
ſet ſaluari aliquo ſpeciali caſu, ſi non expreſſit; ideo nulla eſt eius
aſſertio. Ruin. *conſ. 41. n. 15. & 16. lib. 1.*

Princeps præſumitur ex cauſa facere, & quando ſecus. Concl. 682.

1 CAVSA † non requiritur in Principe in iis, quæ ſunt arbitraria,
& ſic iuris poſitiui. Bal. *conſ. 123. Quæritur, ſi Rex, n. 8. v. porro, lib.*
2 1. † Et q̃n Princeps cenſeatur ex iuſta cauſa facere, vel non. Ias. in
3 *l. ſi teſtamentum. C. de teſtam.* † Amplia; quia in iis, quæ ſunt iuris na-
turalis, & gentium, cauſa in eo præſumitur, ſi illam exprimat ſpe-
cialiter, & motu proprio, ſecundum Bald. *d. conſ. 328. n. 8. lib. 1.* vbi
dicit hoc in tantum eſſe verum, vt nec probatio contraria admit-
tatur de conſuetudine generali. Vide, *Princeps præſumitur dicere ve-*
☞ *ritatem, & cauſa in eo præſumitur vera. Concl. 681.* † Amplia, vt proce-
4 dat, etiã ſi cauſa eſt expreſſe in genere; & nõ in ſpecie, quãdo eſt
de iis, quæ conſiſtunt in facto, vel in animo Principis; quia non
admittitur probatio in contrarium. Bal. *d. conſ. 328. n. 8. v. ſi autem*
5 *loquitur, lib. 1.* † Declara, quia licet cauſa præſumatur in Principe,
etiam ſi generaliter ſunt expreſſa, & de facto alieno; tñ admitti-
tur probatio in contrarium. Bal. *d. conſ. 328. n. 8. v. ſi autem loquitur,*
6 *lib. 1.* † Amplia; quia vbicunq; Princeps aliquid facit ex certa ſci-
entia præſumitur ex iuſta cauſa; & ideo valet illud factũ, etiam in
præiudicium tertii, quia ex cauſa poteſt tertio præiudicare. Bald.
conſ. 333. Ad intelligentiã ſequendorum, in fi. v. quod plura, lib. 1. Alex. *conſ.*
2. Viſis codicillis, in fin. lib. 1. Bologn. in *addit. ad conſ. Io. de Anan. 81. n. 5.*
Caſtillio. *conſ. 8. In facto n. 4. & ſeq.* vbi *n. 6.* dicit eſſe violentã præ-
ſumptionem cauſæ in Principe, qui facit ex certa ſcientia, in tan-
tum, quod non admittitur probatio in contrarium, & quod cau-
ſa præſumatur in Principe in iis, quæ non poteſt ſine cauſa face-
re. Abbas plene *conſ. 84. Videtur primo, n. 7. v. 3. principaliter, lib. 1.* A-
lex. *conſ. 101. Viſis inſtrumentis, n. 8. li. 1.* vbi, quod cauſa præſumitur,
niſi contrarium appareat, & *conſ. 216. Nec arguendi, n. 21. in fi. & 22.*
7 *v. cauſa autem, lib. 2.* † Extende; quia ſi Papa, vel Imperator reuo-
cant priuilegium ab eis conceſſum de abſoluta poteſtate, quod
facere poſſunt, præſumuntur ex cauſa reuocare. Bal. *conſ. 300. Ad*
8 *euidentiam præmitto, n. 3. ver. aut interuenit lib. 5.* † Extende; quia imo
Papa reuocans priuilegium conceſſum per Sedem Apoſtolicam
præſumitur ex cauſa facere, & valet reuocatio, etiam ſi nullam
cauſam exprimat, ſi vero enunciat cauſam, illa dicitur probata.
Alex. *conſ. 155. Videretur, n. 13. & 14. v. non puto autem, lib. 6.* vbi apoſt.
9 in *v. cauſam*, dat concord. † Et quod Papa faciens aliquid præſu-
matur ſemper ex iuſta cauſa facere. Alex. *conſ. 224. In re tam gra-*
ui, n. 8. ver. & in Papa, lib. 6. & conſ. 101. Super primo, n. 8. ver. item poſ-
to, quod requireretur cauſa, lib. 7. † Extende in lege condenda; quia to
præſumitur cauſa in Principe. Alex. *d. conſ. 2. in fin. num. 20. ver. ad*
modo videndum, lib. 1. Bologn. in *addit. ad conſ. 10. de Anan. 81. circa fin.*
† Et quod ſi Princeps aliquid facit ex certa ſcientia, quæ impor-
tat plenitudinem poteſtatis in tantum præſumatur cauſa iuſta
in Principe, quod non admittatur probatio in contrarium. Ca-
ſtillio. *conſ. 8. In facto, n. 6.* Rom. *conſ. 369. Circa primum, nu. 28. v. non*
eſt dubium, vbi apoſtill. in *ver. in contrarium.* allegat pro vtaque. † Ex-
Extende; quia Princeps, etiam ſi reſcribat, præſumitur ex iuſta
cauſa reſcribere. Alex. *d. conſ. 2. nu. 20. lib. 1.* vbi, quod non admit-
titur probatio in contrarium. † Extende; quia Papa concedens
liberam facultatem teſtandi de fructibus Eccleſiæ cenſetur ex
cauſa facere. Alex. *conſ. 101. Super primo, n. 8. lib. 7.* † Extende, quia
Princeps etiam auferendo ius quæſitum tertio ex reſcripto ſuo
præſumitur ex cauſa hoc facere. Alex. *d. conſ. 2. in fin. lib. 1.* vbi idem
dicit in diſpenſatione, & legitimatione. Bologn. in *addit. ad conſ.*
Io. de Anan. 81. n. 5. vbi videtur loqui in legibus, & reſcriptis. Alex.
conſ. 136. Viſo & examinato, col. 2. in prin. lib. 1. † Idem in particulari in
diſpenſatione; quia iuſta cauſa præſumitur in Principe. Alex. *d.*
conſ. 2. in fin. lib. 1. in tantum, quod etiã in iis, quæ ſunt de iure gen-
tium prohibita, vel etiam de iure diuino, quando alias fuit in illo
caſu diſpenſatum, præſumitur cauſa in Principe ſecũdum̃ com-
munem, de qua atteſtatur Abb. in *prima ſuæ quæſt.* incip. *Epiſcopus,*
col. 11. n. 17. ver. venio ad tertium. † Idem in legitimatione, per quam q̃
aufert ius alteri quæſitum ex certa ſcientia etiam nemine citato.
Alex. *d. conſ. 2. in fin. lib. 1.* † Idem in Imperatore auferente inuidi-
ctionem à ciuitate quam infeudauit Duci, vt ex cauſa ſcilꝫ
præſumatur. Alex. *conſ. 1. Ponderatis, n. 32. v. præterea, lib. 5.* † Contra-
rium tenet Apoſtil. ad Alex. *d. conſ. 2. in fin. in verbo cauſa, lib. 1.* vbi,
quod non præſumitur cauſa in Principe auferente ius tertio, ſi
non appareat & allegat concord. plures ad hoc, concord. Fulg.
conſ. 61. Domina Catharina, n. 4. qui dicit, quod ſi cauſa præſumetur
iuſta, contradiceretur alteri cõcluſioni, quod non poteſt au-
ferre ius naturaliter quæſitũ, quia ſemper auferet, ſequitur Dec.
in *c. quæ in Eccleſiarum, n. 27. v. 3. concluſio, de conſtit.* pleniſſime Chri-
ſtop. Caſtillio. *conſ. 8. In facto ſupponitur, n. 13. & ſeq.* vbi, quod in do-
minio tollendo, & iis, quæ ſunt de iure naturali, vel gentium, re-
quiritur cauſa, quæ conſtet, & ſit legitima, & *n. 16.* quod omnes
concordant in hoc, Apoſtilla ad Alex. *d. conſ. 1. n. 32. præterea, in vn.*
præſumitur, vbi allegat concord. *lib. 5.* † Declara; quia ſi Papa, vel q̃
Princeps aufert tertio ius ſuum, & cauſa conſtat, vel poteſt præ-
ſumi illa præſumitur, & eſt cõmunis opinio; ſecus, quando cõ-
ſtat de contrario, vel quia eſt circumuentus, vel cauſam non ve-
ram exprimit, vel quando præſumptio, vel probatio eſſet in con-
trarium. Soc. *conſ. 266. In cauſa, nu. 55. & ſeq. ver. ſi dicatur, lib. 2.* vbi,
quod cauſa præſumitur, quando dat recompenſam, alias non,
vel quando aufert ius tertio conceſſum ex liberalitate; ſecus, ſi
titulo oneroſo, & ita loquitur Alex. *conſ. 101. Viſis, n. 8. lib. 1.* † Con-
trarium; quia etiam ſi titulo gratuito conceſſit, puta in feudum,
vel ex donatione, quia cõtractus ſunt, & teneretur ad illorum ob-
ſeruantiam, & non poteſt auferre dominium translatum. Caſtil-
lio. *d. conſ. 8. n. 13. & ſeq. & n. 16.* dicit omnes concordare in hoc, &
n. 18. quod requiritur cauſa vera probata, videlicet publicæ vti-
tatis, vel quod priuandus ſit in culpa, alias non valet, vbi q̃ iuris
præſumptio Principis, non eſt violenta, neq; iuris & de iure, ſed
admittit probationẽ in contrariũ, & datur appellatio, vide eũ.
n. 13. vſq; ad n. 34. & plenius Abb. *conſ. 3. Nitar. col. pen. lib. 2.* vbi Prin-
ceps non põt auferre feudũ ſine cauſa, de qua debet cõſtare, quia
non præſumitur; ratio eſt, quia teneretur ad obſeruantiã, niſi appa-
reat de cauſa legitima, alias ſi cauſa præſumeretur, poſſet tollere
de facili contractũ, & licet ſit ſupra ius, non tamen eſt ſupra cõ-
tractus, qui ſunt de iure gentiũ; igitur nõ debet præſumi cauſa,
quia materia nõ eſt Principi ſubiecta, & cõtraria loquuntur, qui
Princeps vult auferre ius quæſitũ tertio de iure ciuili. † Declarat
Alex. *dict. conſ. 136. Viſo, n. 12. li. 1.* vbi, quod cauſa præſumitur ſi ap-
paret publica, alias nõ, & maxime, qñ Princeps eſt recognoſcẽs
ſuperiorẽ forte, ſecus in Papa, & Imperatore, & loquitur in feu-
do, & conceſſione facta, quæ auferri non poteſt ſine cauſa. † De-
clarat Abbas *d. q. 1. col. 11. n. 17. v. venio ad tertium.* in maioribus, quia
ſi Papa aliquid facit, per quod vniuerſalis ſtatus Eccleſiæ pertur-
batur, vel vellet auferre in genere ab omnibus poteſtatem, & li
nõ conſtat de cauſa rationabili: nõ præſumitur; ſecus, ſi vellet in
certo caſu ſpeciali diſponere. † Declarat Roma. *conſ. 436. Quidam*
dultum, nu. 19. & ſeq. v. & ſi dicatur. quod licet præſumatur cauſa in
Principe in tantũ, quod neq; admittitur probatio in cõtrarium.

vt etiam apostilla ibi in *v. in contrarium*, dat concord. istud procedit, quando Princeps per modum legis statuit generaliter reuocando priuilegium concessum per viam contractus, vt ibi Apo-24 stilla in *v. generaliter*. quæ dat plurimos cõcord. † Idem, si rescribat etiam specialiter motu proprio contractum cum subdito reuocando; quia præsumitur ex causa facere, & non admittitur pro-25 batio in contrarium. Roma. *d. cons.* 436. *n.* 9. † Contrarium in hoc tenet Dec. *cons.* 283. *n.* 8. quia etiam si motu proprio specialiter deroget contractui facto cum subdito, non præsumitur causa, idem 26 Dec. *cons.* 287. *n.* 7. *& cons.* 689. *n.* 16. † Si vero Princeps deroget cõtractui cum subdito ad instantiam partis, & in casu speciali non præsumitur causa. Rom. *d. cons.* 436. *n.* 9. vbi Apostilla in *v. cessat*, 27 dat plurimos concordantes. † Extende; quia satis est, quod Princeps putet causam subsistere, vt præsumatur. Alex. *d. cons.* 2. *in fi. v. benefacit, lib.* 1. Bolog. in *addit. ad cons.* 10. *de Anan. in fi.* vbi dicit hoc esse verũ etiam si putet subsistere causam ex sua opinione; quia si facit ex certa scientia, vel de plenitudine, aut cum clausula, *non obstante*, tantũ operatur causa ex eo, quod Princeps putat subesse, quantũ importat in inferiore q̃ subsit, & sit declarata cũ causæ 28 cognitione. † Contrarium, quod nisi constet de certa scientia, & seu plenitudine potestatis per clausulas hoc importantes, non præsumatur causa, & quod actus nõ valeat. Alex. *cons.* 11. *Alias con-29 sului, n.* 6. *& seq. lib.* 7. † Declara; quia in subditis est verũ, quod causa præsumitur, quando facit ex certa scientia & de plenitudine potestatis, secus contra non subditos; quia certa scientia, & plenitudo potestatis non habet locũ. Alex. *d. cons.* 11. *n.* 8. *& seq. v. post-30 set etiam aliter responderi, lib.* 7. † Restringe; quia si Papa facit collationem beneficii intra tres menses datos à concilio ad eligendũ, ex quo respicit statũ vniuersalem Ecclesiæ, etiam si ex causa præsumatur facere, & concilio derogare; tñ hoc casu requiritur magna causa, & iusta, & aliis nota, & quod exprimatur, & probetur, alias non præsumitur. Rom. *cons.* 483. *Dubitatur, n.* 12. *&* 13. vbi apostillæ, & plenius *cons.* 499. *In præmissa. n.* 3. *v. quod si dicatur*, sed loquitur data validitate Cõcilii, alias secus, & illud Concilii nun-31 quam fuisse approbatũ abunde alibi diximus. † Declarat Alex. *cons.* 101. *Visis instrumentis. n.* 8. *&* 9. *li.* 1. q̃ si Princeps auferat ius tertio, vel dominiũ, potest, & præsumitur causa, nisi contrarium cõster, sed si aufert ex certa scientia, & de plenitudine ex causa pu-32 blicæ vtilitatis, quia istę clausulæ æquiparantur clausulæ derogatoriæ, *non obstante*, tunc põt, & valet, & causa præsumitur. † Imo Alex. *cons.* 216. *Nec arguendi, n.* 23. *v. quinimo lib.* 2. vult, quod etiam si Princeps auferat tertio ius suũ nulla expressa causa, præsumitur tñ, quando facit ex certa scientia, quæ importat idẽ quod de ple-33 nitudine potestatis. † Amplia; quia Papa, qui potest ex iusta causa concedere Hebræis vsuras, si concessit simpliciter vsuras, præsumitur ex iusta causa, etiã si videatur contra ius diuinũ. Alex. *cons.* 34 1. *n.* 5. *li.* 2. † Contrariũ tenet ibi apost. in *v. iusta*. † Declara; quia in 35 supremo Principe, prout in Papa, & Imperatore præsumitur iusta causa, secus in Principe inferiore, & recognoscẽte superiorẽ, prout est Dux, seu Marchio Mantuæ. Alex. *d. cons.* 1. *n.* 12. *v. vel si in-36 telligas, lib.* 2. † Amplia; quia vbicunq; statutũ Concilii, vel Papæ prohibet aliquid fieri, nisi ex causa limitata, tunc illa causa est arbitraria Principi, vt si ipse dicat subesse causam, illi stetur, prout si Papa causa pacis, & tollendi scandali facit; quia nõ quæritur vlterius, nisi vt ipse dicat hoc facere ex causa prædicta. Rom. *cons.* 37 332. *n.* 13. *& seq.* maxime *in fi. n.* 17. vbi apost. fi. in *v. glossatoris*. † Amplia in Episcopo, qui licet absentẽ præsentatũ ad beneficiũ non debeat admittere; quia debet scire, an sit idoneus, & illũ examinare; si tñ habeat notã personã absentis, valet institutio, & collatio facta absenti; quia præsumitur, q̃ ex notitia personæ sit idoneus; imo eo ipso, q̃ admittit præsentationẽ de absente, vel facit collationẽ absenti, præsumitur notitia personæ, & q̃ sit idoneus. 38 Abb. *cons.* 78. *Plura sunt, col.* 2. *n.* 2. *v. in tertio dubio, lib.* 2. † Vide, plene etiã per Mascar. *Concl.* 276. *Causa in rescripto Principis an præsumatur*, & concludit causam præsumi in Principe, qñ facit motu proprio circa ea, q̃ sunt iuris positiui, secus circa ea, quæ sunt iuris gentiũ, ampliat etiã circa ea, quæ non põt regulariter facere, itẽ si aufert dominiũ priuatũ alicui, vbi *n.* 8. allegat contraria, & dicit, q̃ isto casu neq; stabitur eius assertioni, ampliat, vt contra causam præsumptã nihil possit obiici, licet alleget cõtraria, limitat, qñ rescriptum nõ est motu proprio: Secundo, qñ præsumitur, intelligitur respectu subditorũ, secus quoad non subditos: Tertio, quando posset iusta esse causa, alias secus: Quarto in iis, quæ sunt iuris gentiũ: Quinto, quando præiudicat tertio nõ citato: Sexto, qñ sine causæ cognitione: Septimo, quando oriretur scandalum: Octauo, qñ ad patris instantiã: Nono, quando tollit ius ex contractu: Decimo in Principe non supremo: Vndecimo, qñ derogat: Duodecimo, qñ tollit ius ex testamẽto: Decimotertio, quando causa declaratur nulla: Decimoquarto contra ius diuinum. † Li- 39 mita; quia cessante causa debet res ablata restitui domino. Vide Ant. Gabriel. *lib.* 3. *tit. de iure quæsito non tollendo. Concl.* 4. *Principe asserente*. † Limita; quia præsumitur causa in Principe, quando fa- 40 cit motu proprio, secus si ad instantiam partis; quia præsumitur potius facere ad importunitatem. Curt. Iun. *cons.* 170. *n.* 25. *lib.* 2. & ideo dicit, ibi quod in gratia ad instantiã contentatur, quod expectetur secunda iussio, plenius Soc. *cons.* 164. *Visa bulla, n.* 11. *lib.* 2. Crau. *cons.* 135. *in fi. n.* 44. † Limita; quia si reuocat Princeps illud, 41 quod tenetur obseruare, censetur circumuentus, & est præsumptio iuris, & de iure, quæ non admittit probationem in contrarium. Curt. Iun. *d. cons.* 170. *n.* 40. vbi loquitur etiam, quando facit motu proprio. Rol. à Valle *cons.* 2. *n.* 151. *lib.* 1. † Limita, quando 42 facit sine causæ cognitione; quia non præsumitur causa. Soc. *d. cons.* 164. *n.* 11. *& seq. lib.* 2. Vide Ant. Gabriel. *lib.* 3. *tit. de iure quæsito non tollendo. Concl.* 3. *Causa an præsumatur in Principe.*

Princeps quando ex certa scientia facere dicatur. Concl. 683.

PRINCEPS † dicitur facere ex certa scientia, quando hoc ex- 1 primit. Rom. *cons.* 327. *Istæ sunt rationes. n.* 7. *v.* 4. *ratio*, vbi apost. in *v. exprimit*, citat concord. † Idem, quando gratiam, cui vult de- 2 rogare, inserit in suo rescripto; quia tunc dicitur facere ex certa scientia. Rom. *d. cons.* 327. *n.* 7. & allegat *c. penul. de constit. vtili, vel inutili*. † Idem, quando confirmando, vel infirmando, vel aliquid 3 faciendo dicit se illud facere cum causæ cognitione. Roma. *d. cons.* 327. *n.* 7. allegat gl. in *c.* 1. *ver. de quæstione, de constit. vtili, vel inutili*. † Idem, quando factum integrũ narratur; quia tunc super nar- 4 ratis dicitur fecisse ex certa scientia. Roma. *d. cons.* 327. *n.* 7. allegat glo. in *cap. pastoralis. §. præterea, in ver. ex certa scientia, de offic. deleg.* † Idem, qñ per testes probatur plena scientia Papæ de illo, super 5 quo disponit. Roma. *d. cons.* 327. *n.* 8. *v. quando*, vbi apost. in *v.* 226. allegat Rotam Romanã, & plures; & dicit hanc communem * * opinionem. † Contrarium, quod imo non probetur certa scien- 6 tia Principis per testes, tenent Alex. *cons.* 11. *Alias consului, n.* 3. *lib.* 7. quem citat cum aliis multis eadẽ apostill. ad Roma. *d. cons.* 227. *in v.* 226. Alex. *cons.* 11. *Alias consului, n.* 2. *lib.* 7. † Declara; quia quando 7 agitur de præiudicio solius Principis, prædicta procedunt, si vero agitur de præiudicio tertii, vt in confirmatione facta ex certa scientia auferat ius tertio quæsitum, & tradat alteri petenti confirmationem, requiruntur duo, quod faciat ex certa scientia, & cũ causæ cognitione, & ista duo copulatiue requiruntur, ita quod alterum non sufficit, in tantum, quod si non exprimit vtrumque, non præiudicat. Alex. *cons.* 123. *Scripsit. n.* 18. *v. præmitto*, & plenius *n.* 22. *cum seq. vsq; in fi. v. præterea, lib.* 4. vbi, quod causæ cognitio nõ potuit interuenire, si pars, cui fit præiudicium, non fuit vocata, neque audita, & propterea à mente Principis iudicandum, quæ præsumitur iusta, & æqua, ne alteri velit præiudicare, & ius alie- 8 num auferre, sequitur eum Soc. Iun. *cons.* 32. *n.* 40. *lib.* 3. † Restringe; quia non sufficit, si Princeps dicat vidisse priuilegiũ; quia potuit vnum priuilegium pro alio vidisse, nisi narret cõtenta in eo, & maxime, quãdo non conueniunt contenta in priuilegio cum assertis per Principem. Alex. *d. cons.* 11. *num.* 2. *ver. & licet, li.* 7. Vide, Clausula, *ex certa scientia Principis*, quando inesse videatur. *Concluſ.* 341. *& Concl. ibi seq.* Vide, *Principis factum ex certa scientia habet multos effectus. Concl. ibi proxime seq.*

Principis factum ex certa scientia habet multos effectus, & quando secus. Concl. 684.

PRINCEPS † si aliquid faciat ex certa scientia cũ inhabili, si sci- 1 uit inhabilitatẽ, & ex certa scientia factum prohibitum fecit, censetur secũ dispensasse, vt in Papa conferente minori beneficiũ ex certa scientia. Cald. *cons.* 31. *n.* 3. *v. item quæritur. c. pastoralis. §. præterea. cum ibi not. de offic. deleg.* Oldr. *cons.* 329. *in pr. & cons.* 330. *n.* 6. *v. super articulis*. † Declara, vt procedat conclusio cum sequenti- 2 bus ampliationibus, quando Papa in scriptis in gratia fecit mentionem de defectu, & quod ex certa scientia prædicta faciebat, alias non sufficit probatio, quod habuerit veram scientiã de defectu, & fecerit. Old. *cons.* 328. *n.* 12. *v. item articuli. & cons.* 332. *n.* 7. *v. & si diceres*. † Et actus geminatus præsumitur ex certa scientia fa- 3 ctus. Dec. *cons.* 649. *in fi.* vbi etiam tenet, quod actus simplex confirmationis censetur ex certa scientia factus. † Amplia; quia con- 4 cessio, vel priuilegium ex certa scientia Papæ valet, etiam si sit contra constitutionem Papalem habentem clausulam derogatoriam, nisi seruata certa forma. Gemin. *cons.* 44. *nume.* 8. *versic. est tamen verum, vsque in fin.* † Extende; quia Princeps faciens 5 aliquid

aliquid contra legem ex certa scientia censetur dispensare circa * illam legem, * communem regulam dicit Abbas *cons.*101. *Videtur primo, col.*3. *in fi. n.*5. *lib.*2. † Extende, vt idem sit in quocunq; Principe rescribente ex certa scientia, quia licet non deroget in specie legibus contrarium disponentibus; tamē de consuetudine Principum valet rescriptū. Bal. *cons.* 121. *Proponitur, quod ex forma st. tuti, in pr. li.*1. † Amplia; quia factum Principis ex certa sciētia, prout cum causæ cognitione, licet deficiat substantia veritatis, valet. Soc. *cons.*169. *n.*6. *lib.* 2. licet detur appellatio, si deficit veritas, vt ibi. † Amplia in rescripto, & legitimatione; quia si Papa aufert ius quæsitum ex certa scientia, vel cum clausula *non obstante*, valet etiam non citato eo, qui priuatur iure suo. Alex. *cons.*2. *Visis codicillis, per totū.* maxime *in fi. n.*20. *lib.*1. † Amplia; quia restitutio rebellis ad honores, & bona etiam alienata; si est facta ex certa scientia, operatur, quod recuperat restitutus etiam bona donata, quando restitutio est ex causa publicæ vtilitatis. Fulg *cons.*143. *per tot.* maxime *in fi.* † Extende, vt procedat etiā si restitutio sit facta ex certa scientia, vel cū clausula, *non obstante*, à Legato Papæ de latere, vel à populo pro statu publico. Abbas *cons.*109. *col. penul. & per tot. v. quia dico, lib.*1. † Extende; quia imo si Commune Perusii vendidit bona rebellū, postea ex causa publicæ vtilitatis fiat remissio ex certa scientia rebellū recuperabunt bona alienata. Bart. *in l. fi. C. de fide instrum. & iure hasta lib.*10. quem sequitur Alex. *cons.*101. *Visis instrumentis. n.*8. *v. & idem Bart. lib.*6. † Amplia; quia si Papa ex certa scientia absoluit Episcopū à vinculo Ecclesiæ cathedralis, quam obtinet, & promouet ad aliā Ecclesiam, licet de iure prima non vacet, donec secundā assequatur, *c. cum in cunctis. §. cum vero, de elect.* si tamē Papa alteri de prima prouidet, videtur dispensare cōtra illum text. ita Abbas *cons.*101. *col.*3. *post med. v. item cum dictus Papa. lib.*2. † Extende; quia si Papa cōfert beneficia electi in Episcopum ante consecrationē ex certa scientia, licet de iure non vacent, nisi per consecrationē, censetur super illo de iure dispensasse, arg. *c. proposuit, de concess. præbend.* quod notandum dicit Abbas *d. cons.*101. *col. penult. in pr. lib.*2. † Limita, quia certa scientia Papæ licet inducat scientiam gratiæ, de qua facit mētionem, & cui derogat, non tamen inducit scientiam tenoris gratiæ, cui derogat, quādo cōtinet fauorem publicum, nisi exprimat; quia licet gratia sit facti proprii Papæ, non tamen tenor gratiæ. Zab. *cons.*142. *n.*5. & 6. † Extende; quia certa scientia, & de plenitudine potestatis non tollit, quin gratia sit nulla, si apparet, quod narrata fuerunt multa, quæ nō sunt vera, & tacita multa, quæ si fuissent expressa, reddebant diuersam gratiam. Rol. à Valle *cons.*2. *n.*157. *lib.*1. ideo datur de subreptione, allegat Roma. *cons.*326. *col. fi.* † Extende; quia factū Principis ex certa scientia operatur circa ea, quæ Princeps scire præsumitur, prout ius commune, sed circa consuetudines locorum, & ea, quæ sunt facti alicui, & non sunt expressa, nihil operatur. Alex. *cons.*125. *Viso titulo, in fi. lib.*2. † Eti deo si concedit Papa alicui villam ex certa scientia cum iurisdictione, & derogat omnibus concessionibus factis de dicta villa etiam per Legatos Sedis Apostolicæ, non censetur tollere ius tertii habentis ex cōcessione priori ab alio Papa; quia non præsumitur in dubio tollere ius tertio quæsitū, & clausula, *ex certa scientia*, non comprehendit ea, quę sunt facti, & præsumūtur ignorata, nisi faciat de eis specialem mentionem, plene Alex. *cons.*23. *Viso processu, n.*8. & *seq. v. nec ad hoc obstat, lib.*3. vbi, quod satis operatur quoad concessiones nullas, & vt tollatur subreptio. Vide plenius, Clausula. *ex certa scientia Principis*, quid operetur. *Concl.*340. & *Concl. ibi seq.*

Princeps non præsumitur tollere ius tertii, & quando secus. Concl. 685.

1 PRINCEPS † non censetur in dubio velle tollere ius tertii, nisi de eo faciat mentionem. Abbas *cons.*161. *In quæstione, quæ vertitur, in prin. lib.*1. vbi loquitur in Papa, qui vniuit monasterium in præiudicium laicorum, vt non valeat, plura exempla ponit in Papa Castr. quæ videas *cons.*341. *el primo, venio nunc, col.*1. *circa fin. lib.*1. Abbas iterum *cons.*102. *In causa, col.*3. *ver. venio ad secundum, lib.*1. & plenius *cons.*70. *Id de iure quæritur, col.*2. *lib.*2. & *cons.*94. *In quæ*2 *stione. col.*3. *ver. quoad tertium, lib.*2. † Extende maxime, quando ageretur de præiudicio laicorum, quia derogaretur dotationi, vel fundationi, quia retraherentur laici à fundatione, & dotatione beneficiorum, gl. in *clem. per literas, de præbend.* Abbas *d. cons.*101. *col.*3 2. *ver. sed iis non obstantibus, lib.*1. † Extende, etiam si esset facta mentio in genere, puta quod nullus Episcopus, vel Abbas, vel nulla persona possit impugnare priuilegium concessum in præiudicium tertii; quia debet fieri specialis mentio de eo, cui fit præiudicium. Abbas *d. cons.*101. *col.*2. *ver. nec obstat, quod in prin. lib.*1. Alexan. *cons.*23. *Viso processu, nu.*10. *lib.*5. † Extende; quia non est de interpretatione Papæ, per suum priuilegium derogare institutioni beneficii, nisi expresse dicatur. Abbas *d. cons.*101. *nu.*1. *ver. nam Papa, lib.*1. † Extende; quia priuilegium nō præiudicat compositionum partium factæ, de qua non fuit facta mentio in priuilegio. Abbas *d. cons.*101. *num.*2. *v. ad idem lib.*1. † Extende, quia si Princeps primo concessit priuilegium alicui cum reseruatione iurium tertio factā, & postea concedat aliud priuilegium sine illa reseruatione, & de ea non facta fuit mentio, non præiudicat. *c. veniens. de priuil.* Abb. *dict. cons.*101. *n.*3. *ver. secundo facit, lib.*1. † Extende vt procedat tam in priuilegio Principis, quam etiam in vnione, & constitutione, prout de istis tribus facit mentionem Abbas *d. cons.*101. *in prima dubio, vsque ad nu.*5. *lib.*1. & de nouo idem Abb. *cons.*102. *In causa, col.*3. & *seq. verſic. sed iis non obstantibus, lib.*1. † Extende in omni gratia quantumcunque ex certa scientia, & de plenitudine, quia nunquam censetur præiudicare tertio, & iuri tertii de quo nullam fecit mentionem. Ang. Aret. *cons.*19. *Videtur omnino, num.*4. *in fin. cum multis seq. v.*5. *principaliter.* Alex. *cons.*25. *n.*10. & *seq. lib.*5. † Declara, seu restringe, nisi Princeps restituat aliquem in pristinum, vel in suam pristinam possessionem aduersus Titium; quia censetur restituere etiam aduersus quemcunque alium, qui habuit causam à Titio, quando restitutio est cum causæ cognitione, & ex certa scientia, & de plena potestate; quia cum restitutio sit reposito in pristinum, & totum restituit, quod læsio abstulit, habet locum sine alia citatione tam contra Titium, quam contra omnes, qui à Titio emerunt, licet de eis non fiat factamentio. Ang. Aret. *dict. cons.*19. *n.*44. *in fi. cum sequentibus*, maxime *n.*47. & *seq. ver. quia respondeo.* † Et in dubio Papa conferens Prioratum per priuationem alterius vacans, si priuatio est nulla, non censetur illam conualidare, neque tollere ius tertii. Zabarel. *cons.*84. *in prin.* quod est collegii Patauini. † Amplia; quia Princeps concedens licentiam alicui fabricandi fortalitium in territorio communi censetur concedere, dummodo locius, cui fit præiudicium, consentiat. Bald. *cons.*165. *Treserant valuasores, in fin. ver. & licet Princeps, lib.*1. † Extende ad casus alios similes, vt per Curt. Iun. *cons.*178. *col. per & fin.* † Amplia maxime, quando Princeps per fictionem vel in citum priuilegium aliquid disponit; quia si non tollitius quæsitum ex priuilegio expresso, minus ex ficto, vel tacito. Castren. *cons.*341. *el primo*, incip. *Venio nunc, col.*1. *circa fin. ver. si dicatur haberi, lib.*1. vbi late hoc probat per plura exempla, & rationes, & *cons.*341. *el secundo*, incip. *Præmissis allegationibus, nu.*2. *ver. nec obstat, lib.*1. † Amplia; quia si Princeps concedat alicui priuilegium cum reseruatione iuris alicui, postea non facta mentione de illa reseruatione iterum concedat simpliciter, non censetur derogare ri reseruato. Abbas *dict. cons.*101. *num.*2. *ver.*2. *facit, lib.*1. † Amplia; quia Princeps nunquam censetur tollere gratias, quæ fiunt effectum. Castren. *cons.*341. *Præmissis, num.*3. *lib.*1. † Amplia non tantum; quia rescriptum Principis absorbens ius alienum respuitur, si est contra ius naturale, vel gentium, & magistratus non debent obedire, quando est concessum sine iusta causa. Fulgos. *cons.*61. *Domina Catharina, n.*4. vbi dicit * communem, & * communiorem, & quod non est semper præsumenda causa iusta alias destrueretur Conclusio prædicta. † Amplia multis casibus enumeratis per Castr. *d. cons.*341. *el primo, col.*1. *v. si dicatur, lib.*1. vbi ponit plura exempla; quibus Princeps non præsumitur tollere ius tertio quæsitum, sed se cōformare cum iure communi † Amplia in confirmatione; quia nunquam Princeps tollere præsumitur ius tertii, imo in generali confirmatione iusta concessionis censentur dumtaxat. Alex. *dict. cons.*125. *n.*3. & 4. *lib.*2. † Amplia; quia Princeps per suam constitutionem non censetur velle tollere statuta, & consuetudines, de quibus mentionem non fecit. Abb. *d. cons.*101. *n.*3. *v.*3. *adducitur, lib.*1. † Amplia; quia lex aliquid concedens semper censetur sine præiudicio tertii. Ægid. Bellam. *cons.*35. *num.*7. *ver.*3. *quia.* † Amplia; quia si Princeps donat villam alicui particulari, non censetur tollere ius datii vini, quod competit communitati loci in toto territorio. Alex. *cons.*125. *Viso tempore, in prin. num.*3. & *per tot. lib.*2. † Amplia; quia Papa in dubio non censetur tollere proprietatem, neque possessionem monasterii, cui suberat aliud monasterium vnitum, & exemptum factum fuit de possessione, vel de proprietate alterius monasterii, cui subserat, non fecit mentionem expressam. Abb. *d. cons.*101. *num.*4. *lib.*1. † Extende; quia priuilegium non valet in præiudicium tertii, si non facit mentionem de possessione & bona fide tertii, licet faciat pariter mentionem de proprietate. Abb. *cons.*70. *col.*2. *ante. n.*1. *v. hinc notabiliter dixit, lib.*2. † Amplia; quia Papa alterando, & reformando monasterium vnius ordinis, & ibi perficiendo monachos alterius ordinis, censetur sine præiudicio iuris priorum

monacho-

monachorum; quia debeat alimentari extra monasterium, & acquirunt monasterio. Anch. *cons.* 352. *in pr. & cons.* 424. *Pro clariori, in pr.* † Extende in omni materia; quia alteratio facta per Principem de aliquo intelligi debet, vt in dubio reducatur ad intellectū iuris cōmunis; vt sit sine præiudicio iuris tertio quæsiti. Anch. *cons.* 404. *n.* 15. † Amplia; quia Papa, & Princeps nunquā censetur derogare ex suo priuilegio iuri tertio quæsito, maxime, quando hoc dicit per verba æquipollentia. Abbas *cons.* 101. *nu.* 3. *v.* 4. *facit, lib.* 1. vbi si dixit, quod priuilegium non recedat à charitate; quia charitas alteri non præiudicat. † Amplia; quia Princeps inter duos litigantes si committit causam appellatione remota, non præiudicat tertio venienti ad causam, quin possit appellare. Abb. *cons.* 70 *col.* 2. *in pr. n.* 1. *v. hinc est lib.* 2. † Amplia; quia si Papa, vel Princeps non fecit mentionem de sententia, quæ nec narrata fuit, ex qua causatur ius tertii, non censetur illam tollere, & poterit exequi non obstante gratia non faciente mentionem de ea. Card. Zab. *cons.* 65. *in fi. v. ad secundū.* † Extende; quia verba exequtiua, ne tollatur ius tertii, impropriantur ad mentem iuris; quia si Papa mandat aliquid fieri, intelligitur, vt pronunciet via iuris fieri, si poterit. *c. super eo, de offic. deleg.* Zab. *dict. cons.* 65. *in fi.* † Extende, vt procedat, etiam si gratia habeat clausulam, *de plenitudine potestatis*; quia si non habuit scientiam iuris tertii, clausula nihil operatur. Zab. *dict. cons.* 65. *in fi.* & idem dicit Crau. *de antiq. tempo.* §. 1. *in fin. n.* 42. *& est* §. *non omitto in prima parte.* † Extende; quia imo tale priuilegium non tollit ius postea quæsitū ex sententia postea lata, quando habens talem gratiam nō produxit, & passus est ferri sententiam contrariam. Card. Zab. *dict. cons.* 65. *in fin.* † Amplia, etiam si Princeps posset pro bono pacis remittere iniurias subditorum; in dubio tamen nō censetur hoc facere nisi expresse dicat. Ruin. *cons.* 60. *lib.* 5. Clar. in §. *fin. q.* 59. *num.* 4. † Amplia; quia Princeps faciens gratiam delinquenti semper censetur intelligere sine præiudicio offensi, & quod ab eo habeat remissionem. Iul. Clar. *d.* §. *fi. q.* 59. *n.* 4. *v. quinimo.* † Amplia; quia licet Princeps restituat bannitum cum confiscatione bonorum, ac si sententia lata contra eum non fuisset, non censetur tollere sententiam latam ad fauorem tertii super substitutione ex fideicommisso facta in casu banni; quia vltra, quod non præsumitur velle, non etiam potuit, quando de iure gentium habens sententiā habet etiam fideicommissum, ita Surd. *cons.* 203. *per tot.* maxime *nu.* 43. *vs. fi.* † Amplia maxime in generali dispositione Principis non includi ea, quæ tertio præiudicant etiā, & ita fit interpretatio; quia quod in specie facere non præsumitur, non censetur in generali dispositione inclusum Alex. *cons.* 54. *Viso puncto, n.* 11. *& seq. vs. fi.* maxime *n.* 17. *v. accedit etiam, lib.* 4. † Limita; quia in omnibus casibus, in quibus Princeps non censetur derogare iuri tertii, istud procedit, nisi in specie hoc faciat. Alex. *cons.* 2. *n.* 13. *v. præterea dato, lib.* 1. vbi, quod licet legitimādo non excludat substitutum, fallit, nisi hoc exprimat præcise, concor. Bald. *cons.* 214. *in fi. lib.* 2. *& cons.* 16. *circa med. lib.* 4. Ruin. *cons.* 60. *lib.* 5. & Clar. in §. *fin. q.* 59. *num.* 4. † Contrarium, quod imo non possit Princeps tollere ius tertio quæsitum sine causa, licet expresse dicat, tenet apostil. ad Alex. *d. cons.* 2. *nu.* 13. *v. excluderetur, lib.* 1. † Extende; quia non præsumitur Princeps velle legitimare in præiudicium filiorum legitimorum & naturalium; tamen hoc cessat, quando de eis fecit specificam mentionem. Alex. *cons.* 25. *Circa primum, nu.* 6. *&* 7. *lib.* 1. † Idem in confirmatione legitimationis nullius facta à Principe etiam cum clausula, *non obstante*, in genere; quia non tollit ius quæsitum medio tempore tertio. Alex. *cons.* 37. *In causa mota, n.* 2. *lib.* 1. † Extende, vt idem sit in casu, in quo legitimatio non tolleret ius tertio quæsitum; quia bene tollit, si dictum est in specie, *non obstante*. Alex. *d. cons.* 2. *in fi. lib.* 1. † Idem; quia in feudalibus legitimando non censetur admittere legitimatum, quod fallit, nisi expresse dicat de feudo. Alex. *d. cons.* 2. *n.* 16. *v. prædicta etiam confirmantur, lib.* 1. vbi videas, quia pulchre loquitur. † Declara, vt procedat in feudis impropriis, quæ transeunt ad omnes, vt per apostil. ad *d. cons.* 2. *n.* 16. *in v. glossa, lib.* 1. † Restringe, vt non procedat in feudo proprio, neq; vbi esset ius quæsitum de præsenti secundum apostil. ad *dict.* *cons.* 2. *n.* 13. *v. excluderetur, lib.* 1. † Limita; quia licet in dubio Princeps non censeatur tollere ius tertii; tamē si verba sunt clara maxime in priuilegiis, & aliis quæ non prouenient ex contractu, fit interpretatio etiam contra ius tertii; quia proprietas verborum est attendenda. Bald. *cons.* 326. *Rex Romanorum. n.* 9. *ver. & si dicatur, lib.* 1. † Extende maxime, quando Princeps excipit vnum casum respicientem ius tertii; quia exceptio firmat regulam in non exceptuatis. Io. de Anan. *cons.* 94. *n.* 2. *v. nec obstat.* † Limita; quia Princeps potest ex causa tollere ius tertii, & causa præsumitur iusta, vbicunq; Princeps facit ex certa scientia. Bald. *cons.* 333. *Ad intelligentiam sequendorum, in fi. v. quid plura, lib.* 1. † Extende; quia si exprimit, quod ex causa publicę vtilitatis facit; tunc causa præsumitur; & statui Principi circa assertionem. Alex. *d. cons.* 216. *n.* 22. *& seq.* maxime *n.* 24. *lib.* 2. † Limita, quando Princeps apponit clausulam, *non obstante*, vel clausulam, *ex certa scientia*, quæ importat idem, quod de plenitudine; quia tunc censetur tollere ius tertii, quia constare dicitur Alex. *d. cons.* 216. *Nec arguendi, n.* 24. *v.* 6. *confirmatur, lib.* 2. † Limita, nisi Princeps faceret ex certa scientia, & cum matura deliberatione. Alex. *cons.* 122 *nu.* 26. *lib.* 2. *& cons.* 23. *n.* 12. *lib.* 4. & Arct. *cons.* 15. *nu* 9. *prope fin.* † Limita, quando agitur de modico præiudicio; quia præsumitur tunc velle præiudicare tertio in illo modico. Alex. *d. cons.* 216. *n.* 24. *ver. subdit etiam lib.* 2. † Limita, nisi Princeps concedat reuisionem sententiæ, quæ facit iudicatam; quia ex sola commissione, quod reuideatur, censetur derogare rei iudicatæ, ita Menoch. *de arbitr. casu* 52. *per tot.* ea ratione; quia alias nihil operaretur commissio. Vide, *Priuilegium Principis ius tertii non tollit. Conclusio.* 729. Vide, *Rescripta qualem interpretationem recipiant. Conclusio.* 211. Vide, *Rescriptum Principis quādo non valeat. Conclusio.* 219. Vide Conclusionem proxime sequentē. † Extende, quando adest clausula, *non obstante re iudicata*. Alex. *cons.* 94. *n.* 3. *lib.* 2. vide Ias. in *l. causas. C. de transact.* vide plene Menoch. *d. casu* 52. *lib.* 1. *de arbitr.*

Princeps non præsumitur tollere ius tertii, etiam si hoc exprimat, & quando secus. Concl. 686.

PAPA, † vel Princeps non præsumitur tollere ius tertii, etiam si exprimat; quia semper præinterpretatio, vt nō tollat ius bonum tertio quæsitum, *l.* 2. §. *merito, &* §. *si quis à Principe ff. ne quid in loco publ. l. cum filius. ff. de testam. milit. l. impuberibus. ff. de admin. tuto. l. nec auus*, vbi glos. & Bald. *C. de emancip. liber. c. quamuis. de rescript. in* 6. *c. super eo, de offic. deleg.* † Extende; quia si Papa conferat beneficium Titio, non obstante collatione alteri facta, intelligitur de collatione inualida alteri facta. Alex. *cons.* 142. *Viso processu, nu.* 11. vbi apostilla allegat *cons.* 3. *num.* 4. *lib.* 5. & Alex. plene *cons.* 23. *Viso processu, nu.* 11. *ver. quod si Papa, eod. lib.* 5. † Extende, vt procedat; etiam si adsit clausula, *ex certa scientia*; quia adhuc non tol it, nisi collationem inualidam. Alex. *d. cons.* 23. *n.* 11. *& seq. lib.* 5. vbi, quod operatur clausula quoad inualida, vel quoad hoc, quod gratia non redditur subreptitia. † Extende, vt idem sit in rescripto Principis, quod tollit appellationem; quia intelligitur de friuola appellatione. Zab. *cons.* 120. in fine casus ibi positi. Vide, *Appellatio quando possit tolli per statutum, & sublata, & de qua intelligatur. Concl.* 399. † Et generaliter rescriptum Principis in dubio ita debet intelligi, vt nemini faciat iniuriam. Bald. per illum text. in *l. ex facto, in princ. ff. de vulg. & pupill.* Vide, *Rescripta qualem interpretationem recipiant, & à quo debeant interpretari. Concl.* 211. † Et in commissione causæ mens Principis talis esse præsumitur qualis est legis scripte, & naturalis rationis. Bald. in *c.* 1. *col.* 2. *in tit. à quo controuer. inuestit. termin. deb. in vsibus feud.* Ias. in *l. quoties. C. de rescript.* Dec. *cons.* 11. *Et pro tenui. col.* 4. *&* 5. *& cons.* 33. *Viso puncto, n.* 5. *& cons.* 64. *Et diligenter, n.* 7. † Extende generaliter in omni actu gesto à Principe; quia in dubio mens Principis semper talis esse præsumitur, qualis esse debet. Bald. *d. l. ex facto in princ. ff. de vulg. & pupill.* † Et in reformatione, lege, vel constitutione quantumcunque generali, & apta comprehendere, & tollere ius tertii, semper restringitur, vt non tollat contractum Principis, neque ius tertio quæsitum ex conuentione. Ant. de Butr. *cons.* 59. *Primo aspectu per tot.* maxime *in fin.* Dec. *cons.* 291. *Pro tenui, per tot.* vbi, *n.* 7. *&* 8. dicit, quod etiam non præsumitur, & non potest, licet velit tollere contractum, vel priuilegium ex causa onerosa. † Extende in confirmatione statuti vnius societatis; quia non præsumitur velle tollere ius quæsitum ex statuto alterius societatis confirmato pariter per prius. Alex. *cons.* 122. *Viso puncto, per tot.* plenius *cons.* 123. quod est Barbat. *per tot.* maxime *n.* 26. *& seq. per tot. lib.* 4. vbi plura, quod Princeps non præsumitur velle tollere ius tertio; quia præsumitur iustus, & bonus, & non facimus iniuriam Principi hoc dicere; quia ex intentione, & legis præsumptione procedunt. † Declara, quādo Princeps facit ex certa sciētia cum derogatione plenissima; quia tunc bene præsumitur vti plenitudine, & tollere ius tertio quæsitum. Alex. *cons.* 92. *Perspectis, num.* 32. *ver. fuit etiam, lib.* 6. † Amplia; quia Princeps non præsumitur tollere ius competens ex re iudicata, nisi hoc exprimat. Alex. *cons.* 94. *In causa, & lite, n.* 2. *lib.* 2. † Extende; quia non sufficit, quod exprimat latam esse sententiam, vel fuisse iudicatum, vel sententiam esse exequutam; quia propterea non infertur nec cessatio, quod adsit res iudicata, vel quod sententia transierit in iudicatum, nisi exprimatur. Alex. *dict. cons.* 94. *nu.*

94.*num.*3.*ver.quinimo*,*lib.*2. Vide Conclusionem proxime præcedentem.

Princeps non præsumitur in dubio contra ius velle, & quando secus. Concl. 687.

1 PRINCEPS † in dubio non præsumitur velle rescribere aliquid contra ius; & ideo mandata Principis; & aliæ dispositiones secundum ius sunt intelligendæ. Cald.*cons.*189. alias 2.*de præsumpt.*
2 † Et literæ Principis, quod seruetur locatio, quæ de iure venit seruanda, non præiudicant tertio, si locatio non releuat de iure.
3 Alex.*cons.*122.*in fi.lib.*5. † Amplia; quia non præsumitur Papa etiam in beneficialibus auferre velle ius tertio in re, vel ad rem, nisi
4 in specie exprimat. Gemin.*cons.*11.*n.*3. † Extende in tantum, vt licet Papa mutet statum monasterii ponendo ibi monachos alterius religionis, non propterea cesetur præiudicare monachis existentibus in eodem monasterio, donec vixerint. Pet. de Anchar.
5 *cons.*352. *Monasterium sancti Michaelis.* † Amplia; quia si is, qui prius obtinuerat expectatiuã, fuit repulsus à prouisione; quia fuit probata in famia facti si post repulsam, & sentẽtiam obtineat rescriptũ, quod si est emẽdatus ante, vel tempore prouisionis, & gratiæ, procedatur ad illius exequutionem, licet Papa non præsumatur tollere ius tertii ex restitutione; tamẽ valet hoc rescriptum in
6 præiudicium tertii; quia est iuridicum. Gemin.*cons.*12.*in prin. super*
7 *dubio præmisso.* † Amplia; quia Papa restituendo aliquem censetur restituere sine præiudicio tertii. Gemin. *d. cons.*12.*in pr.* † Declara; quia licet non tollat ius quæsitum; tamen si ius non est bonum, vt quia gratia eius, qui dicitur lædi, erat subreptitia vel nulla; tũc
8 præsumptio cessat. Gemin.*d.cons.*12.*in princ.* † Amplia; quia Papa conferens certum beneficium tanquam spectans ad omnimodã dispositionem magni magistri Hierosolymitani, non censetur derogare iuri aliorum, quatenus aliis spectet, & omnimoda dispositio non sit magni magistri. Gemin.*cons.*5.*n.*2.*v. sed contrariũ,*
9 *cum seq.* † Amplia; quia Princeps in dubio non censetur inducere dispensationem, neque velle confirmare, quod nullum est, sed potius ius commune sequi. Alex. *cons.*33.*Viso themate*, *n.*4. vbi a-
10 postilla in *v. commune ius*, *lib.*1. † Restringe, quando Princeps scit
☞ defectum, & concedit aliquid prohibitum. Vide, *Dispensatio taci-*
11 *ta quando inducatur, vel non. Concl.*467. † Amplia; quia rescriptum Principis contra publicam vtilitatem non valet. Vide, *Rescriptum*
12 *Principis non valet multis casibus. Concl.*219. † Amplia; quia Princeps reuocans, vel suspendens omnes immunitates non censetur reuocare illas, quæ sunt ex causa onerosa, vel per viam contractus.
13 Alex.*cons.*216.*Nec arguendi*, *n.*12.*v.*9.*quia*, *lib.*2. † Amplia; quia imo in rescripto Principis, ne alteri præiudicet, ineſt clausula, *dummo-*
* *do alteri non sit ius quæsitum*, secundum* communem. Alex.*cons.*35.
14 *Viso processu*, *n.*6.*lib.*4. † Idem, si Papa concedit alicui gratiam non obstante collatione alteri facta, debet intelligi de collatione in-
15 ualida alteri facta. Alex.*dict.cons.*35.*n.*6.*lib.*4. † Idem, si Papa in rescripto tollit appellationem; quia de friuola intelligitur. Vide,
☞ *Appellatio remota in rescripto, vel alias qualiter, & de qua intelligatur.*
16 *Concl.*400. Vide, *Papa non præsumitur velle contra ius. Concl.*53. † Amplia; quia Princeps secularis per suas literas, & rescripta non præsumitur præiudicare alicui, sed multo minus Ecclesiis, & Ecclesiasticis; quia si vellet, non posset. Alex.*cons.*123.*Circa primum*, *in fi.*
17 *lib.*5. † Limita; quia licet si faciat aliquid contra ius; dicatur facere supra ius, *c. proposuit, de con. eſſ. præben.* tamen dicitur etiam secundum ius facere; quia ius subiicitur Principi de iure. Io. de Imol. *cons.*146.*n.*2.*v. & licet*, vbi si Princeps admisit supplicationem, in quantum de iure potest, valet etiam contra ius; secus si diceret,
18 in quantum de iure debet. † Limita; quia rescriptum Principis ex certa scientia emanatum, vt non obstante contumacia rei iudex iustitiam faciat, operatur, quod positiones habitæ pro confessatis ex forma statuti non nocent. Bald.*cons.*121. *Proponitur, quod*
19 *ex forma statuti*, *lib.*1. † Limita; quia rescriptum Principis, & dispẽsatio etiam contra publicam vtilitatem, & in casu non dispensabili valet, si Princeps derogat contrariis. Alexander *cons.*2.*nu.*6.
20 *lib.*2. † Extende; quia etiam contra ius diuinum certo casu dispensabili valet dispensatio cum clausula, *non obstante*, Alex. *dict.*
21 *cons.*2 *num.*7 *lib.*2. † Limita idem, quando constat de mente; quia fecit in quantum de iure potuit. Io. de Imol. *cons.*146.*n.*1.*&*2. Vide supra, *Princeps non præsumitur tollere ius tertii, & quando secus. Concl.*685.

Princeps quando, & qualiter possit denegare iustitiam, vel non. Concl. 688.

1 PRINCEPS † (prout Papa) si mandat aliquid seruari à suis iudicibus sublata a liter iudicãdi potestate, ii non possunt contra iussum Principis venire. Paris.*cons.*38.*n.*7.*lib.*4. Vide, Clausula, *& sic per quoscunque iudices iudicari &c. sublata, &c.* Concl.344.† Amplia; quia etiam testator potest imponere pœnam hæredi, si molestet legatarium, & quod simplex molestia faciat incidere in pœnam. Alex. *cons.*52. *Viso testamento*, *lib.*2. vbi plene. † Amplia; quia potest secularis Princeps, imo communitas habens iurisdictionem denegare iurisdictionem suam, & priuare iudices ne reddant ius Christianis super repetitione usurarum à Iudæis, licet non possit dare iurisdictionem, vt compellant ad soluendũ. Castr. *cons.*295. *Si dicta pignora, in fi. lib.*2. † Contrarium tenet Cor. *variar. resolut. lib.*3.*c.*1.*n.*8. *& seq.* vbi reprobat Castr. vbi supra. Vide, *Libertas Ecclesiastica in quibus consistat, & quis contra eam facere dicatur. Conclus.*342.*v. Limita; quia laici possunt vno modo cum seq.* Vide, *Statutum laicorum valet contra Ecclesiam multis casibus. Concl.*67.*n.* Amplia; *quia valet statutum.* † Limita; quia Princeps denegans iustitiam Ecclesiasticis si ter requisitus perseuerat, priuatur iurisdictione. Alex. *cons.*11.*v. super* 3.*n.*4.*&*5.*lib.*1. † Extende; quia dicit, gans iustitiam laicis incurrit indignationem supremi Principis, vt in Comite Standrense dicit Alexand. qui denegabat iustitiam subditis, & habuerunt recursum ad Regem Franciæ, *cons.*11.*nu. lib.*1. sequitur apostilla ad Dec. in *c. si. de constit. nu.*9 *in ver. iurisdictionem.* † Extende; quia licet Princeps possit tollere ea, quæ iuris civilis circa iustitiam faciendam; non tamen potest tollere, ne fiat iustitia petenti illaro manu Regia, eo modo, quo ministrabatur, antequam actiones essent proditæ. Alex. *cons.*1.*inderatis*, *n.*31.*ver. non obstat. lib.*5.

Princeps quando possit non citato præiudicare, vel non. Concl. 689.

PRINCEPS † potest de plenitudine potestatis procedere contra aliquem etiam parte non citata gl. & Doct. in *cap. licet, de iud.* Ant. de But. in *c. cum dilecta, de constit. vtili, vel inutili, & nu. mens; de filiis presbyt.* late Marsil. in *reper. Rubricæ. ff. de re iud. col.*5. Vide plenius in *v. Citatio an posit omitti per Principem. Concl.*270. † Contrarium tenet Fel. in *c. cum olim, de re iud. nu.*12. † Declara; quia licet possit Princeps tertio præiudicare sine citatione. Soc. *cons.*5. *col.*6.*n.*11. *lib.*3. tamen in dubio non præsumitur velle ius quæsitum tertio tollere, vel ei præiudicare non citato, maxime, quando non est subditus. † Hanc materiam tractat plenissime Socin. *cons.*266. *In causa*, *nu.*45. *& seq. lib.*2. vbi constituit septem casus. † Primus est, quando Princeps non vult vti plenitudine potestatis; & tunc non potest auferre ius tertio quæsitum, nisi citetur. Socin. *dict. cons.*266.*nu.*45.*ver. primus casus, lib.*2. † Secundus casus est, quando Princeps vult vti plenitudine potestatis, & sumus in Papa, & in beneficialibus, & potest sine citatione auferre beneficium; quia in beneficialibus habet absolutam potestatem. Soc. *dict. cons.*266.*n.*46.*v. secundus casus, li.*2. † Tertius casus est, quando vult vti plenitudine, & sumus in causis criminalibus, vel in causa status, & non potest, nisi citata parte etiam inter subditos; quia esset auferre defensionem. Soc. *dict. cons.*266.*n.*46.*&* 47.*ver. tertius casus, lib.*2. licet sint, qui teneant contrarium, & idem plenius tenet Hieron. de Tortis *cons. suo quod est post cons. Ant. de But. nu.* † Quartus casus est; quando sumus in causis ciuilibus, & proponit contra non subditum, & non potest, nisi citetur; quia in non subditum non habet plenitudinem. Soc. *dict. cons.*266.*nu.*47 & 48.*ver. quartus casus, lib.*2. † Quintus casus est, quando sumus in iis, quæ sunt quæsita mere de iure positiuo, & potest de plenitudine auferre vni, & dare alteri non citata parte. Soc. *d. cons.*266. 48.*ver. quintus casus.* † Sextus casus est, quando Princeps vult vti plenitudine contra subditum in iis, quæ sunt de iure naturali, vel gentium auferendo ius suum vni, vt alteri concedat, & multi nent, quod possit sine citatione, quos citat Soc. *dict. cons.*266. 48.*ver. sextus casus*, licet ipse teneat contrarium, & plura allegat *n.*49.*& seq. lib.*2. † Declarat Hier. Tortus *cons. quod est post cons. de But. n.*20.*& seq. vsque n.*24. quod in iis, quæ respiciunt ius naturale, & gentium, non possit, quin possit de innocentia docere, quia Deus ista non subiecit principibus, prout neq; contractus, neque quod leges iniquas faciant. † Septimus casus est, quando Princeps procedit auferendo ius subditi per viam rescripti, & proriter licet sint opiniones, quod possit; tamen id procedit, quando Princeps donat, & tertius non lædit; nisi in modicum. Socin. *d. cons.*266.*nu.*51.*& seq. ver. nec obstat. si dicatur, lib.*2. † Octauus casus, quando Princeps prorogat concessionem, vel pactum de retrouendendo; quia si facit durante termino, potest etiam non vocata parte. Castr. *cons.*229. *Visis, & ponderatis, in prim. lib.*1. vbi quod ita consuluit, sed loquitur in Papa circa bona Ecclesiæ.

† Adde

14 † Adde nonum casum; quia non potest Princeps tollere citationem, quæ excludit crimen; quia ista est defensio, vt quis possit docere de innocentia. Hier. Tort. *d. cons. n. 22. & 23.* vbi quod hæc conclusio est indubitata, quod Princeps etiam de plenitudine non potest tollere examinationem causæ, quæ fit ad inquirendã veritatem, & reperit plenius *n. 24.* † Vide eundem Soc. *cons. 164.*

15 *prisa bulla, n. 13. & seq.* vbi facit quinq; casus principales; primus est, videlicet si vult vti ordinaria potestate, non absoluta, requiritur citatio; & causæ cognitio; secundus, si vult vti plenitudine, & sumus in beneficialibus, & Papa potest; tertius in criminalibus;

16 quartus in iuilibus; quintus cũ subdito. † Amplia; quia declaratio facta per Papã super pensione reseruata contra Cardinalem præsentem, & non citatũ est nulla; quia censetur ex falsa suggestione partis debentis pensionẽ. Cast. *cons. 339. Quia exceptiones, in pr. lib. 1.* vbi, quod improbus, & fraudulentus præsumitur, qui potest aliũ certificare, & non certificat de præiudicio illato, seu inferendo, vbi infinita allegat per quæ pars debet citari. Vide, De-

17 *claratio Papæ, vel Principis super quibus fieri possit, vel non. Concluſ. 91.* † Contrariũ allegat ibi *n. 1. v. in contrarium*, vbi, quod citatio est adinuenta in iudicialibus, nõ in extraiudicialibus, & plura exem-

18 pla, & tex. adducit. † Declarat tandẽ, quod triplex est declaratio: prima, q̃ tollit; & secunda, quæ modificat, proprie nõ est declaratio; quia nouũ ius inducunt, & in istis requiritur citatio partis, maxime, si erat præsens in curia, & poterat audiri, alias declaratio est nulla; tertia vero declaratio vera, & propria est illa, quæ illud, q̃ est dubiũ, declarat; & quia non est inductiua nouũ iuris, nõ requiritur citatio partis, & valet; iura aũt, quæ dicunt, q̃ in declaratione debet pars citari, debẽt intelligi de declaratione, q̃ tollit

19 vel modificat, nõ de ea, quæ obscuritatẽ declarat. † Limita; quia citatio nõ requiritur in iis, quæ põt Princeps facere de plenitudine potestatis. Gabriel. *comm. Concl. 1. n. 13. de citation.* vbi declarat.

Princeps tenetur ad obseruantiam contractus. Concl. 690.

1 PRINCEPS † licet possit omnia, quando non recognoscit superiorem; tamen non potest tollere contractus, & pacta facta etiam cum sibi subiectis. Gemi. *cons. 74. in pr.* vbi loquitur in Papa; quia obligatur ex suo contractu, sicut alius priuatus. Anch. *cons. 2. nu. 7. v. non obstat.* Zab. *cons. 147.* vbi, quod alias decolloraret, & scandalizaret Ecclesiam, & quod obligatur vt priuatus, & est

* communis * opinio. Iaſ. *cons. 1. lib. 1. in pr.* plena apostilla ad Dec. in *2. lect. c. canonum, de constit. in ver. contractui, n. 6.* Canonistæ in *c. 1. de probat.* Ruin. *cons. 69. n. 27. lib. 3.* Rol. à Valle *cons. 66. n. 33. & 36. lib. 2.*

* vbi de * communi; & plenissime in Papa Rom. *cons. 352. Quæritur, n. 23.* vbi apostil. infinitos citat attestãdo de * Cõmuni. Cast. *cons. 229. col. fi. v. 3. in fi. lib. 1.* Abb. *cons. 51. Ad elucidationẽ, in fi. lib. 2.* plene Fel. in *c. 1. in pr. de probatio.* vbi declarat septem modis, & ibi Deci.

2 in princ. & Bero. qui pariter declarant multis modis. † Et quod Princeps non possit tollere contractum; quia licet à principio sit voluntatis, post factum etiam in Principe est necessitatis. Castillio. *cons. 8. In facto, n. 21. & seq. ver. rursus, & illa fuit quæstio.* Castr. *cons. 164. In præsenti causa. col. 7. in fi. n. 6. ver. non sic, quando, lib. 2.* vbi apostilla citat Barb. *inter consilia Alex. 134. Clementissimi Dei, col. 7. ver. &*

* *quod voluit lib. 4.* & Paris. *cons. 70. In hac, n. 12. li. 2.* Bal. in *c. 1. de natur. feud.* vbi, quod licet Deus subiecerit Papæ, & Imperatori, leges; non tamen subiecit contractus. Rom. *cons. 109. In proposita, in pri.* & plenius *cons. 352. Quæritur primo, circa fin. n. 24.* vbi plenissima apostil. in *v. cæteret*, vbi, quod si sine causa posset tollere contractũ,

* priuaretur commercio hominum; quia nullus contraheret cum eo, & infinitos citat, & dicit communem, * & *cons. 392. Præsens consultatio, n. 12.* vbi loquitur etiam in supremo Principe, & *cons. 252. Pro decisione, n. 3.* vbi apostilla in *v. transierit.* Abb. *cons. 7. Nitar. col. fin. lib. 2. in pr. & cons. 94. In quæstione col. 3. nu. 4. v. quoad tertium, lib. 2.* Roma. *cons. 436. Quod indultum, n. 17.* Alex. *cons. 54. Viso dubio, n. 14. & seq. lib. 4.* quod est Vincentii Palæotti. Alex. *cons. fi. nu. 20. ver. & quod voluit idem Innoc. lib. 4.* quod est Barbatiæ vbi plurima adducit similia; quod licet Deus subiecerit leges; non tamen contractus; quia licet sit dominus legum; non tamen meorum bonorum, alias si contrarium diceremus, priuaretur commercio, & dũ

3 est omnium præsul, fieret omnium exul. & iterum ibi *n. 22.* † Extende maxime in Principe Ecclesiastico, & concilio; quia Ecclesia est cultrix iustitiæ, quæ non patitur aliquid iniustũ fieri in se, neq; in alium. Rom. *d. cons. 352. n. 16. v. & hoc maxime*, & multo magis in Papa. Bero. *d. c. 1. de probatio. n. 29. v. vtrum aũt Papa*, vbi, quod iiti contractus Papæ, & Imperatoris adeo sunt bonæ fidei, & æquitate exuberantes aliis cõtractibus, vt sola naturali obligatio-

4 ne, & pacto nudo obligentur prout mercatores infra *n. 22.* † Extende; quia Papa sine causa non potest reuocare ius eligendi cõcessum Germaniæ Principibus. Roma. *d. cons. 352. n. 23.* † Maxime, 5 quando contractus vltro citroq; est obligatorius. Alex. *cons. 1. n. 11. lib. 2.* vel ex causa onerosa. Zab. *cons. 147. nu. 3.* † Ratio est, quia 6 Princeps debet esse constans, & habere vnum calamum, & vnã linguam. Mars. *sing. 166. Inconstantia.* Bal. *cons. 327. Pridie nu. 4. lib. 1.* Dec. *cons. 689. n. 16. & seq.* Ceph. *cons. 58. Proponitur, n. 88.* Paris. *cons. 20. n. 45. lib. 1.* vbi omnes allegant illud dictum; *Quæ procedunt de labiis meis non faciam irrita*, eo quod constantior veritas in Principe debet esse. † Alia ratio est; quia contractus est de iure gentium, 7 quod est immutabile, & non potest tolli per Principes. Rolan. à Valle *cons. 66. n. 34. & seq. lib. 2.* † Alia est ratio; quia si Princeps pos- 8 set tollere contractus sine iusta causa, nullus cõtraheret cum eo, & careret commercio hominum. Rom. *cons. 352. circa fi. n. 24.* vbi plenissima apostilla in *ver. careret*, citat infinitos, & extendit ad omnes Principes, & respublicas. Alex. *cons. 54. n. 14. lib. 4.* † Alia ra- 9 tio; quia licet Deus subiecerit leges Principibus absolutis; non tamen subiecit contractus. Rol. à Valle *cons. 66. nu. 33. & seq. lib. 2.* plenius *cons. 25. n. 40. lib. 3.* & dicit Bero. *d. c. 1. de probatio. n. 28.* quod Princeps non ligat successorem ex lege; quia est iurisdictionis, & par in parem, &c. sed ex contractu ligat successorem; quia non est iurisdictionis, sed facultatis, vt possit necessitatibus successorum prouidere. † Amplia, seu extende etiam de plenitudine po- 10 testatis. Dec. *d. c. 1. in 2. lect. de constit. n. 6.* & plenius in *c. 1. in pr. de probat.* & vbiq; apost. Ruin. *cons. 29. n. 4. vol. 4.* Rol. à Valle *d. cons. 66. n. 55. lib. 2.* † Extende, etiam si contractus contineat libertatẽ; quia 11 sine causa non potest reuocari. Rom. *cons. 352. n. 22. & seq.* allegat gl. in *c. ad apostolicæ, de re iud. lib. 6.* & apostil. ibi ad Rom. in *v. ad apostolicæ*, dat concord. † Extende; quia licet causa præsumatur in 12 Principe, secus est, quando contrauenit contractui, apostil. ad Dec. in *cap. 1. de probatio. in v. contrauenire.* † Amplia etiam, quando 13 cum subditis suis contrahit, & pacta, vel conuentiones facit, tenetur ad illorum obseruantiam; quia pacta in se naturalem æquitatem habentia cum subditis sunt seruanda. Rom. *cons. 52. n. 3.* vbi apostil. in *v. seruanda*, dat concord. & loquitur Rom. in dd. Burgi Vallistarii, vt teneantur obseruare pactum de fortalitio nõ fabricando. Abbas *cons. 51. in fin. lib. 2.* vbi, quod saltem habet vim legis, & *cons. 94. nu. 4. ver. quoad tertium, lib. 2.* † Extende maxime, 14 quando subditus non erat contrahens cum Principe tempore contractus. Abbas *d. cons. 51. in fin. lib. 2.* † Restringe; quia potest 15 Princeps tollere contractũ inter subditos in iis, in quibus habet plenitudinẽ potestatis. Rom. *cons. 352. n. 16. v. porro si dicatur.* † De- 16 clara tamen; quia si est vniuersitas, quæ habet iura supremi Principis, prout conciliũ, tunc potest tollere contractum inter subditos, quando omnes de vniuersitate concordant, secus, si aliqui contradicunt, etiam si vnus solus contradicit. Rom. *d. cons. 352. n. 16. v. porro si dicatur.* † Restringe; quia potest Princeps, & vniuersi- 17 tas habens iura Principis tollere cõtractum cum subditis factũ, quando vel omnes etiam illi, quibus præiudicatur consentiunt, vel quando ex causa fit reuocatio quæ sit iusta, ita Roma. *d. cons. 352. n. 20. & 21. v. nec præmissa.* † Amplia in feudo; quia Imperator 18 non potest reuocare, vel alterare feudum concessum etiam de plenitudine potestatis sine causa; quia nõ potest recurri ad pares, & si non sufficit, potest fieri bellum. Bald. *cons. 326. Rex Romanorũ, n. 4. & seq. ver. pone quod ego, lib. 1.* & latius *cons. 327. Pridie enim in pri.* vbi loquitur in Papa. & *n. 8. ver. videtur igitur*, vbi loquitur in Imperatore. *lib. 1.* late in Rege Franciæ Abbas *cons. 3. Nitar. col. penul. v. condescendo igitur, lib. 2.* vbi, quod non potest sine causa, & de ea debet constare, & si facit de facto: primum remedium est recurrere ad denunciationẽ Euangelicam: secundum ad Papam, qui est superior; tertium de facto resistere. Rom. *d. cons. 352. Quæritur, n. 24.* vbi apostilla in *v. non posse*, dat concor. & dicit * communẽ. *

† Amplia; quia contractus obligat fiscum, & Principem, & suc- 19 cessorem, nec potest tolli per Principem ex quo est de iure naturali. Bald. *dict. cons. 326. in fin. ver. si autem non est, lib. 1.* & latius *cons. 327. in pr. lib. 1.* vbi, quod alias non posset Princeps contrahere. † 20 Amplia in Papa; quia tenetur obseruare cõtractum initam cum subdito. Abbas *d. cons. 94. col. 3. num. 4. ver. quoad tertium, lib. 2.* vbi, quod tenetur obseruare contractũ emphyteusis; quia sicut emphyteuta non potest inuito Domino renunciare contractui emphyteutico, ita Papa non põt reuocare. † Extende, vt procedat, 21 etiã si contractus esset per rebellionẽ sublatus; quia omnia bona fuerint confiscata, quando Papa generalem fecit restitutionem ipsis rebellibus; quia cum ad contractus sint restituti, non potest Princeps postea tollere sine causa, neq; alteri cõcedere. Abbas *d. cõs. 94. col. 3. v. quoad tertiũ, lib. 2.* † Amplia, vt procedat, siue directe, 22 siue per indirectũ velit reuocare; quia obligatur ad obseruantiã

23 contractus à se celebrati. Gemin. *d. cons.74. in prin. ver. nec obstat.*† Contrarium, quod per indirectum possit limitare, quando nō est purus, sed conditionalis, seu relatiuus. Castr. *cons.284. per tot. lib.1.*

24 † Amplia in Papa, & Imperatore, qui multo magis tenentur obseruare contractus ratione bonæ fidei, & quia Ecclesia, & Principatus cultores iustitiæ esse debent. Bal. *cons.244. ius Abbatiale*, vbi multa accumulat, *lib.2.* quia nemo contraheret cum eis, si nō obseruarent suos contractus, Zab. *cons.147.* vbi adducit efficacē rationem, quia de iure naturali se obligant, à quo iure naturali surgit æquitas obligationis, & in istis Papa nihil potest, neq; Imperator. Cast. *cons.288. col.2. circa med. v. vnde sicut si Papa, lib.1.* apostil.

25 ad *d. cons. Roma.352. circa fin. in v. careret*, vide supra *n.3.*† Amplia in constitutione, quæ licet possit reuocari; secus, si transiuit in contractū. Roma. *d. cons.352. Quæritur, n.15. in fi. cum seq. v. cæterum aduer-*

26 *tendū.*† Amplia, vt procedat etiā in omni dispositione, & concessione facta ad commodū non subditorum; quia illa non potest

27 reuocari. Gem. *d. cons.74. n.1. v. aut intelligimus.*† Extende; quia exemptio concessa, siue per vniuersitatē, siue per Papam, siue Imperatorē, vel alium superiorem nō subdito, non potest reuocari; quia transit in contractū, ex quo venit ad habitandum, vel fecit se subditum. Rom. plene *cons.252. Pro decisione, n.2. & seq. ver. quoad*

☞ *secundum*, vbi apostilla dat concord. Vide, *Exemptionis priuilegium*

28 *potest reuocari per concedentem, & quando secus. Concl.570.*† Declara, vt procedat, qñ priuilegium est concessum nullatenus subdito, prout si Imperator concedit priuilegia Ecclesiis, quia non potest illa reuocare; secus, si sunt aliquo modo subditi actu, vel habitu, prout si Papa concedit Imperatori, potest reuocare, & idem de quocunq; alio laico. Gem. *d. cons.74. n.10. v.2. casu principali vsq; in fi.* vbi ponit diuersa exempla reuocationū, & Castr. *cons.228. n.2.*

29 *v. præterea videmus, lib.1.*† Contrarium videtur velle Lap. *alleg.93. n.2.* vbi, quod priuilegiū Imperiale non potest reuocari, quando concessum est in genere Ecclesiis; secus, si in specie sit cōcessum priuilegiū vni Ecclesiæ: ratio in primo casu est; quia esset tollere libertatem Ecclesiasticā; & ita procedit, quod dicitur, quod re-

☞ uocari nō potest. Vide, *Libertas Ecclesiastica in quibus consistat, & quis*

30 *contra eam facere dicatur, vel non Concl.342.*† Declara; quia ex quo priuilegiū conceditur non subdito, dicitur in forma contractus;

31 ideo non reuocatur. Fel. *d. c.1. de probatio. n.2. v. est verum.*† Extende; quia Papa non potest reuocare confirmationē alienationis bonorū Ecclesiæ factæ laico non subdito Papæ; quia priuilegiū concessum nō subdito, & acceptatū habet se ad instar cōtractus vt non possit reuocari. Abb. *cons.41. Videndum, n.4. v. non obstat, lib.*

32 1.† Amplia; quia Imperator tenetur obseruare contractus, & pacta inita cū ciuitatibus, vel baronib. suis, nisi adsit dolus, vel iniustitia in contractu, vel pacto. Bal. *cons.367. Verba Cyni, lib.3.* & q tenetur obseruare pacta, & contractus. Bal. *cons.269. Etiam Impe-*

33 *rator, lib.4.*† Amplia; quia licet vsuræ sint prohibitæ ex parte recipientis; tñ Princeps debet soluere vsuras conuentas pro honestate, & vtilitate sua, alias nunquā inuenirent Principes, qui vellent mutuare pecuniā. Bal. *cons.360. Conclusio facti, post med. v. & ad*

34 *honestatem. lib.1.* & duplicatur *cons.252. lib.3.* incipit, *Ordo rei gestæ.*† Amplia in ciuitatibus, & Rectoribus ciuitatū; quia tenentur obseruare pacta, & conuentiones etiā de iure positiuo, Bald. *d. cons.269. Etiā Imperator, lib.4.* Io. de Anan. *cons.81. n.1.* vbi Bolog. in *apostil. in pr.* & de Communi Florentiæ cum illis de sancto Geminiano, q conuenta debeat obseruare. Ant. de But. *cons.59. Primo aspectu*, vbi quod licet iuramentū non obliget successores in ciuitate quoad periuriū, bene obligat quoad Deū, & validitatem, ac obseruantiā contractus. Castr. *cons.21. lib.1.* & de eisdem Florentinis cum cōmunitatibus sancti Geminiani, sancti Miniati, & Prati, vt teneantur ad obseruantiā conuētionum, idem Cast. *cons.284. lib.*

35 1. *per totū*, & cum communitate Volater. Dec. *cons.291. Pro tenui.*† Amplia; quia ciuitas nō potest tollere contractū, neq; statutum, quod transiuit in contractum. Ant. de But. *cons.66. in pr.* & Anch. *cons.366. in pr.* quod est Ant. de Butr. & ipsius Anch. & *cons.367.* q

36 est Salyceti. Rom. *cons.116. in pr.* vbi apostil. in *v. reuocari.*† Extende; quia quod non potest consilium generale ciuitatis; multo minus possunt deputati ab ipso consilio generali. Anto. de Butr.

37 *cons.66. n.2.* An. h. *dd. cons.366. & 367.*† Extende in Repub. Senarum; vt per Rom *cons.109. in pr.* & plena apostilla ad *cons. Rom.352. circa fi. in v. careret*, vbi extendit in Papa, & omnibus principibus.

38 † Extende, quia Priores Aretii non possunt reuocare constitutionē factam, quæ transiuit in contractū. Rom. *cons.116. Visis necessari-*

39 *is, in pr.* vbi plena apostilla in *v. reuocari.*† Extende in ciuitate, & Republ. Florentina; quia nō potest tollere deputationē officialis per quinquennium ex contractu locationis, si solitus erat locare operas, vel ex cōtractu innominato, si nō erat solitus locare. Ro. *d. cons.116. n.3.*† Extende; quia neq; Princeps pōt tollere contractū à ciuitate sua; quia cū ipse repræsentet ciuitatē, tenetur obseruare contractū ciuitatis, prout ipsa ciuitas. Sign. *cons.82. In quæstionib. n.14. & seq. v. nec huic obstat, vsq; in fi. consilii.*† Contrarium q ex causa publicæ vtilitatis possit Princeps reuocare exemptionē concessam per contractū, plene tuetur Alex. *cons.101. Visis instrumentis, n.6. in fi. cum seq. v.2. principaliter, lib.1.* vbi apostilla in *v. reuocari*, dat concord. & maxime, quādo facit ex certa scientia.† Amplia; quia Dux Mediolani, & Princeps aliquid cōcedens pro remunerationis adhærentibus sibi dicitur obligari ex contractu; Ideo non pōt reuocare. Io. de Anan. *cons.81. n.* [illegible] *& n.4. v. præterea*, vt supra dixi, vbi Bologn. in apost.† Extende, vt procedat, siue Princeps dederit, siue eius minister ipso postea remittente ex certa scientia; quia non pōt reuocare. Io. de Anan. *d. cons.81. n.3. in fi. & n.4. & per tot.* vbi Bolog. in *apost in pr.*† Amplia; quia non pōt tollere contractū initum cum Hebræis etiā super vsuris exigendis à Christianis. Alex. *cons.1. n.11. lib.2.* qui dicit hoc mare procedere, qñ contractus est vltro citroq; obligatorius, & sine causa.† Amplia; quia lex, q transiuit in contractū facta ab vniuersitate, vel Republ. Florentiæ nedū ligat officiales existentes, sed etiā successores, vt nō possint reuocare, quantumcunq; Principis absoluti potestatē habeat. Rom. *cons.116. n.3. vsq; in fi.*† Extende idem, qñ scientia, & patientia transit in contractū, quod est, quando aliquis facit aliquid circa rem meā, vel circa illud, quod me tangit, & cadit in certā speciē contractus; tunc scientia, & patientia habetur pro cōsensu. Alex. *cons. fi. lib.4. n.21. v. præterea.*† Extende in quocunq; Principe supremo; quia non reuocat obligationē sine causa, qñ transiuit in contractū. Vide plene Ant. Gabriel. *lib.3. tit. de iure quæsito non tollendo Concl.6. Principis confirmationē.*† Amplia; quia nō pōt reuocare immunitates cōcessi in forma cōtractus sine causa iusta, puta propter non obseruantiā contractus ex parte priuilegiati. Alex. *d. cons.1. n.11. v. & Bal. lib.2.*† Et dicitur in forma contractus, qñ est cum non subdito. Zab. *cons.147. n.4. v. ad idem*, vel pretio dato, quod correspondeat. Soc. *cons.87. n.12. lib.3.* vel qñ ob causam, vel propter benemerita, vel in cōmēsurationem dati, vel facti. Gabriel. *de iure quæsito. Concl.6. n.6 & seq.*† Item; qñ acquisitio est facta per tempus immemorabile, q dicitur in forma contractus cum allegatione tituli contractus. Rol. à Valle *cons.66. n.40. & seq. lib.2.*† Ité dicitur in forma cōtractus, qñ interuenit pretium. Cast. *cons.288. n.2. lib.1.*† Item, quādo interuenit factū commensuratū. Dec. *cons.291. n.7. & 8.*† Amplia; quia tenetur obseruare locationē gabellarū etiam exorbitantem, quia contractus Principis habet vim legis. Io. de Imol. *cons.24. per tot.* maxime *n.3. & 4.*† Extēde; quia si locauit duobus gabellā eadem, puta vni datiū vini, q vendetur ad effectū abducendi, & ipso tēpore primæ locationis locat datiū vini, quod abducetur, & contingat vendi vinū durante prima locatione, quod abducitur durāte secunda locatione, licet vnicū datium sit soluendū, illud debetur primo cōductori, si secūdus sciuit, alias locator Princeps conseruet eos indemnes. Io. de Imol. *d. cons.24. nu.4. & seq. n.* [illegible] *secundū.*† Amplia; quia tenetur obseruare concessionē bonorum ad liuellū, seu emphyteusim subditis suis; quia ex quo contrahit cū eis, obligatur ad obseruantiā contractus. Fel. *in c.1. n.11. & 13.* vbi Dec. & alii, *de probat.* Rim. *cons.203. n.2. lib.2.* Paris. *cons.22. Illustrissima, n.47.* loquens in Imperatore, vbi, q tenetur obseruare suam inuestiturā, & *cons.23. n.77. & 79. lib.1. & cons.2. n.130. & seq. lib.4.* & Ceph. *cons.23. Feudum, n.49. & cons.58. Proponitur, n.78.* Soc. Iun. *cons.94. Consiliū, n.2 & cons.115. Præsens consultatio, n.11. lib.2.* vbi dicit non esse permissum Principi venire cōtra promissiones, & obligationes per eū, & eius antecessores factas in inuestituris aut quis, adeo, q mutare, vel alterare non pōt.† Amplia; quia Princeps non potest reuocare priuilegium alteri concessum, qñ non pendet à sola voluntate concedētis, sed ex iure alterius quæsito propter illius factū. Alex. *d. cons.54. n.12. in fi. lib.4.*† Ideo priuilegio cōcessum bannitis, quod possint morari in castro, quod eorum pera recuperarūt concedēti, nō est reuocabile, ita Alex. *d. cons.54. n.12.* vbi, q Nico. de Mattarel. ita cōsulit Senis *lib.4.* vbi hoc tetat.† Declara, nisi Princeps motu suo proprio cōcessisset. Alex. *d. cons.54. n.12. in fi. lib.4.*† Amplia; quia neq; pōt Princeps de plenitudine potestatis cōtrauenire cōtractui suo. Rol. à Valle *cons.38. & seq. lib.3.* & idē est in cōuentione, & pacto. Rol. à Valle *cons.13. n.35. lib.3. & cons.45. n.7. & seq. eodē lib.3.*† Limita; quia Rex, qui donauit bona rebellis, vel illa vēdidit, si postea restituat rebelli ex causa publicæ vtilitatis etiā ad bona alienata, talis restitutus recuperabit etiā bona donata cōtra donatarios, qñ Princeps scit ex certa sciētia; quia licet non possit tollere ea quæ sunt intra gentiū, intelligitur cessante causa publicæ vtilitatis. Fulg. *cons.14.*

61 *per tot. Antonius de crimine.* Castillio. *cons.*8. *In facto, n.*18. *& seq.* † Limita; quia Cõmune Florentiæ, quod fecit pacta cõmuni sancti Geminiani, q̃ omnes causæ cuiuscunq; quãtitatis, & qualitatis, deberent cognosci inter illos de sancto Geminiano per Potestatẽ dictæ terræ, q̃n terra sancti Geminiani se subiecit, non dicitur contrauenire, si Commune mandat pro dote mulieris de sancto Geminiano dari exequutionẽ suo instrumento per prætorẽ Florentiæ, quia iste est casus omissus à statuto sancti Geminiani, & q̃n ius exequtiuũ creatur à Principe ab initio exequẽdum per prætorem Florentię, non fit præiudiciũ conuentioni; quia nõ potuit quæri iũs quod prætori sancti Geminiani. Cast. *cons.*319. *Consi-*
62 *derandũ, col. pen. v. & prædicta deberent, lib.*1.† Limita; quia Princeps sicuti põt ex causa tollere ius quæsitum, ita etiam ex causa potest tollere contractũ, quæ causa bene præsumitur in supremo Principe; secus si recognoscat superiorẽ. Alex. *cons.*1. *n.* 11. *&* 12. *v. venio ad secundũ, lib.*2. & in concessione feudali, q̃ ex causa possit reuocari, licet trãsiuerit in contractũ. Alex. *cons.*16. *In causa, & lite, n.*30.
63 *lib.*5. *& cons.*224. *in re tã graui, n.*7. *v. & similiter potest Princeps, lib.*6.† Extende, vt idẽ sit in priuilegio, q̃ transiuit in contractũ, Gozad. *cons.*5. *n.*23. vbi plures allegat. Bal. in *l. donationes quas, C. de donat. A-*
64 lex. *cons.*101. *v. quod superior, lib.*1. *& cons.*224. *nu.*7. *lib.* 6.† Extende, q̃n adesset necessitas, vel cõtractus læderet, vel adesset mutatio status; quia nõ reuocatur, rebus sic stantibus; secus rebus muta-
65 tis. Rol. à Valle *cons.*1. *n.*158. *vsq; in fi. v. non obstat & quartum, lib.* 2.† Contrarium, q̃n contractus Principis est ex causa onerosa; quia
66 non põt tolli per Principem Ias. *cons.*93. *lib.*3.† Declara; quia licet non debeat Princeps reuocare contractũ, vel priuilegiũ ex causa onerosa, & in vim contractus cũ subditis celebratum; tñ sunt multi casus, in quibus põt, puta tempore belli, & necessitatis vrgentis. Menoch. *cons.*137. *n.*9. *lib.*2. & vide, q̃ sine causa non possit.
67 Rom. *cons.*352. *circa fin.* vbi apostil. plena.† Et idem, si superueniat causa ingratitudinis, vel adsit læsio præter intẽtionem concedentis enormis, vel si principatui magna læsio resultaret, potest reuocari, vide plene Nic. Festasium *tract. de æstimo & collect. parte*5. *c.*1. *n.*24. *& seq. tom* 12. *fol.*194. vt idem dicit *n.* 27. *& seq.* ob necessitatẽ reipublicæ, vel ob famem, pestem, vel penuriam, aut aliã ca-
68 lamitatem superuenientẽ, vt per Doct. in *c. nouit, de iud.*† Item ex absoluta potestate; ideo subditus potest semper timere. Bal. *cons.* 112. *Quæritur, qui intelligantur, n.*7. *v.*6. *quæritur, lib.*1. tamen diabo-
69 licam appellat potestatem. Rol. à Valle *cons.*69. *in fi. lib.* 2.† Item, q̃n ex iusta causa; quia tunc potest, etiam si agatur cum subdito,
70 vel alio. Rom. *d. cons.*352. *nu.*20. *& seq. per tot.*† Declarat apostil. ad Alex. *cons.*16. *n* 30. *lib.*5. vt procedat, quando causa est vera, & iu-
71 sta, & cognitio causæ adhibita.† Itẽ, quando cũ subdito, etiam si
72 adsit causa onerosa. Soc. *cons.*87. *lib.*3. *n.*12.† Cõtrarium, quod etiam cũ subditis nõ possit Princeps tollere pacta, & cõuentiones, sicut nõ potest tollere dominiũ, nisi ex iusta causa Rom. *cons.*52. *n.*
73 3. Alex. *cons.*54. *Viso, n.*13. *lib.*4.† Declara; quia contrarium procedit de honestate, affirmatiua de potestate. Alex. *d. cons.*54. *nu.*14. *in fi. & n.*15. *lib.* 4. *v. quinimo*, vbi, quod non possumus, quod honeste
74 non possumus.† Quando vero non agitur cũ subditis, etiam ex causa necessitatis non licet alterare conuenta, ita Nicol. Festas. de
* *æstimo, & collect. parte*5. *c.*1. *n.*28. *& seq.* licet dicat esse suã * opinio-
75 nem.† Et idẽ est cum recommẽdatis; quia etiã si sint subditi quoad quid, quoad reliqua sunt liberi, & extra necessitatem, neq; ex alia causa licet recedere à pactis, & conuentis. Bal. *cons.*499. *Pro-*
*ponitur per tot. lib.*4. Vide, *Priuilegium non potest reuocari, & quando se-*
76 *cus. Concl.*751. *per totã*, maxime *n.*66.† Limita; quia Papa potest sanare contractum nullum tanquam Papa, sed non potest tollere
77 proprium; quia tanquam priuatus contrahit. Zab. *cons.*147. *n.*2.† Limita; quia Princeps potest tollere contractum in consequentiam, licet non directe, q̃n reuera est conditionalis, vel relatiuus, puta Commune Florentiæ fecit pacta, & contractum cũ terris sancti Geminiani, & sancti Miniati, quod si habitarent per sex menses Florentiæ, essent veri ciues Florentini, postea Commune Florentiæ fecit legem, quod nullus ciuis Florentinus posset habere gradum, nisi fuerit allibratus per xx. annos, certe etiam illi de sancto Geminiano, & sancto Miniato debẽt esse allibrati per xx. annos; quia potest Commune Florentiæ in suos ciues disponere libere, & in consequentiam, si alterantur pacta, est licitum.
78 Cast. plene *cons.*284. *Visis & ponderatis per tot. lib.*2.† Limita etiam; quia Papa non obligatur ex contractu in beneficialibus. Roma. *cons.*369. *Circa primum. n.*27. vbi apostilla in *v. tollere*, quæ dat concord. & dicit teneri ex decentia, & in *cons.*352. *in apostil. fi. in fi.* dicit non teneri. Vide plene Ant. Gabriel. *lib* 3. *tit. de iure quæsito non tollendo. Conclus.* 5. *Princeps an possit contractum cum eo factum revocare.*

Principis contractus quando obliget successorem, vel non. Concl. 691.

CONTRACTVS,† vel obligatio Principis si est facta super no- 1
mine dignitatis, prout Rex contrahens, & se obligans ratione Regni, vel Regiæ dignitatis; talis obligatio transit ad successores in Regno, siue successor sit ex successione; vel electione, quia dignitas nunquã moritur, Bal. *cons.*159. *Super eo, quod, lib.*3. vbi est casus, & istos contractus à sede dependentes asserit; quia sunt perpetui, & loquitur in feudo cõcesso à Rege, vt etiã si linea Regis extinguatur, ad successores trãseat. Burlat. *cons.*16. *n.*47. Brun. *cons.*12. *n.*30. plene Dec. in *c.*1. *n.*37. *&* 38. *v.*2. *nota, de probat.* vbi declarat, dummodo contraxerit sub nomine dignitatis.† Extende 2
maxime etiã in cõcessione feudi sub promissione seruitii futuri. Bossi. *tract. de Principe, n.*326. *cũ seq.* Alb. *cons.*67. *in pr.*† Intellige, q̃n 3
seruitium est correspondens, alias secus. Bossi. *de pri. n.* 323. *& seq.*† 4
Amplia; quia etiam obligatio facta à Rege ex persona sua in iis, quæ sunt momentanea, dicitur perpetua, & durat perpetuo, licet persona Regis deficiat, secus in obligatione personali successiua. Bald. *d. cons.*159. maxime *n.*3. *v.*2. *præmitto, lib.*3. idem tenet Natta *cons.*512. *n.*24.† Amplia, quando Rex expresse contrahit nomine 5
successorũ in Regno; quia obligantur successores. Bal. *d. cons.*159. *n.*4. *& seq. v.*1. *nam q., lib.*3. vbi loquitur, siue succedant per electionẽ, siue alias.† Amplia; quia ista est regula, q̃ Princeps successor 6
obligatur ex contractu eius, cui succedit in principatu, latissime Dec. *cons.*25. *n.*42. *& seq.* vbi infinitos allegat, vbi loquitur etiam in donatione, q̃n in immensum non læderet principatum, & quãdo non per electionem. Menoch. *cons.*264. *n.*20. *& seq.* Rol. à Valle *cons.*66. *n.*33. *& seq. v. sed præmissa non obstantibus, lib.*2. *& cons.*13. *n.* 26. *lib* 3.† Extende, vt procedat etiã in successore per electionem 7
circa ea, quæ pertinent ad illã dignitatẽ. Rol. à Valle *cons.*1. *n.*4. *& seq. lib.*2. *& cons.*13. *nu.*37. *& seq. lib.*3. vbi *n.*39. quod sibi ipsi dicitur contradicere, si non obseruat. Menoch. *cons.*264. *n.*24. Rol. à Valle *cons.*1. *n.*40. *lib.*2. *cũ seq.*† Extende, quia tenetur quilibet succes- 8
sor in principatu etiã per electionẽ seruare pacta, & conuentiones suorum antecessorũ in principatu. Menoch. late *cons. d.*264. *n.* 20. *& seq.*† Extende; quia non põt Princeps successor contraue- 9
nire facto sui antecessoris. Menoch. *cõs.*360. *n.*23.† Extende; quia 10
si Princeps cupit à se facta obseruari ab aliis successoribus, ipse quoq; facta suorũ prædecessorum seruare debet. Rol. à Valle *cõs.* 45. *n.*13. *lib.*3.† Extende; quia neq; de plenitudine potestatis põt 11
Princeps reuocare contractũ. Rol. à Valle *cons.*45. *n.*13. *& seq. lib.*3. Dec. in *c.*1. *d. probat. in pr.* Ruin. *cons.*29. *n.*4. *lib.*4.† Restringe tamẽ 12
in facto, & contractu illicito. Rol. *cons.*1. *n.*121. *lib.*2.† Amplia etiã 13
in donatione; quia contractus est, & transfertur dominium. Castillio. *cons.*8. *In facto. n.*13. *& seq.* maxime *n.*21. *& seq.* maxime *n.*23.† 14
Amplia maxime in pactis, capitulis, & conuentionibus factis, cũ aliis castris, & locis, qui se supposuerunt alicui Principi; quia illa nõ possunt reuocari, neq; alterari, plenissime Rol. à Valle *d. cons.*1. *n.*40. *& seq. lib.*2. vbi *n.*45. dat exemplũ de illis de Anttono, qui se supposuerũt Spoleto certis pactis, de quibus Bart. *cons.*70. *Commune Spoleti, lib.*1. *& n.*46. loquitur de locis recommendatis; quæ dant palliũ, vel quid aliud, vt dicantur populi liberi, prout est castrum sancti Romuli, q̃ non est subiectum Ianuensibus; idẽ dicit de ciuitate Sauonæ, & multis aliis locis, & allegat plurimos, & in ciuitate Patauina, quæ subiecit se Venetis ex conuentione. Cast. *cons.*318. *Viso, n.*5. *v.*3. *& vltimo. lib.*1. *& per tot.*† Et idem de ciuitate 15
Florentiæ cum illis de sancto Geminiano consuluit Ant. de But. *cons.*59. vbi, q̃ obseruantia transit ad successores, & iuramenti robur; quia alias non obseruando læderetur decus publicum ciuitatis, & plenius Cast. *cons.*284. *per tot.* vbi de eisdẽ Florentinis obligatis ad obseruantiã conuentionum cum illis de sancto Geminiano, & de sancto Miniato, & de Prato.† Contrariũ dicit Abb. 16
*cons.*61. *Videtur primo. per tot. lib.*2. vbi, quod ciuitas Perusina, quæ fecit confœderationẽ cum Senensibus, & dum esset libera, concessit exemptionẽ ab omnibus gabellis Senensibus, quos etiam creauit ciues Perusinos, si ipsi simile priuilegiũ concederẽt, prout concesserũt, dicit Abb. q̃ postquam Perusini fuerunt subiugati primo per Regẽ Ladislaum, postea per Brachium de Montone, & vltimo deuenerunt in dominiũ Romanæ Ecclesiæ, cessauit exemptio; quia sicuti in præiudiciũ Principis nõ possunt imponere vectigalia, & gabellas; ita neq; etiã exemptionẽ concedere, sicq; contractus nõ transiuit ad successorẽ, qui debellauit.† De- 17
clarat Bal. *cons.*240. *Quod dicta franchitia, per tot.* maxime *in fi. lib.*4. quod tenẽtur obseruare; quia est ex cõtractu, sed Princeps debet ab eis releuari indẽnis.† Ego crederẽ, quod declaratio sit hone- 18
sta, & vera, q̃n Senenses instarent contra Perusinos pro obseruantia, & hoc modo intelligatur Bal. quãdo vero ipsi nõ instant,

sed agunt, vt non teneantur, quia sibi non impletur ex parte Pe-
19 rusinorũ & bene loquitur Abbas. † Extende in iis, quæ essent cõ-
cessa post capitulata cũ ipsis confederatis nõ absolute suppositis;
quia si incontinẽti iudicãtur conuentiones capitulatæ, vt sint ir-
reuocabiles, licet post capitula, dũmodo statim. Castr. *cons.* 314.
20 *Postremo, n.* 3. *v. præterea dico, lib.* 1. † Extende etiã in pactis initis cum
subditis; quia pactũ est de iure gentiũ, & obligat successorẽ, qui
tenetur ad obseruantiã, nisi ex parte subditorũ interuenisset do-
21 lus, seu fraus. Castillio. *cons.* 8. *n.* 23. † Amplia, etiã si quis successerit
iure belli, & propter debellationem; quia adhuc tenetur seruare
22 pacta, & conuenta electi. Crau. *cons.* 592. *n.* 59. *v. sed audio, cum seq.* v-
bi, quod non est dare differentiã, ex quo succedit in dignitate. †
Limita in Papa & Imperatore, qui non veniunt ex successione,
sed ex electione penit⁹ extranea à successione; quia nõ tenentur
seruare pacta, neq; contractus prædecessorũ, nisi quatenus respi-
ciant dignitatẽ, & ex eis dignitas obligetur. Iaſ. in *l.* 1. *ff. de constit.*
23 *pr. n.* 14. sequuntur Brun. *cons.* 1. *n.* 26. Soc. Iun. *cons.* 60. *n.* 29. *lib.* 3. †
Limita; quia non tenetur successor obseruare facta sui prædece-
ſoris, quæ facta sunt de re non vacanti, & nõ aperta, prout de be-
neficio vacante, vel officio, aut feudo, *c.* 1. *qui successo. tenean.* vbi
24 Bal. & alii, plene Capic. *dec.* 162. *n.* 5. 6. † Extende; quia procedit in
facultate testandi de feudo non aperto. Gabriel. *cons.* 83. *nu.* 42. &
seq. lib. 1. vbi multa cumulat; quia nisi casus eueniat tempore con-
25 cedentis, non obligatur successor. † Contrarium videtur velle
Capic. *dec.* 121. *n.* 11. *v. hic cadit dubitatio*, sed ipse loquitur, quando
26 fit priuilegium, vel concessio ex causa remunerationis. † Limita;
quia Princeps non tenetur seruare contractus antecessorũ suo-
rum etiam sine causa, quando non interuenit factum, vel pretiũ,
27 vel datio recompensatiua. Rol. à Valle *cons.* 66. *n.* 22. *lib.* 2. † Limi-
ta in concessione supremæ iurisdictionis, & regalium; quia sem-
per potest Princeps reuocare, vel saltem dicitur penes se maiorẽ
iurisdictionem retinuisse quam aliis ipse dederit. Rol. à Valle *d.*
cons. 1. *n.* 134. & *seq. ver.* 5. *respondetur, lib.* 2. vbi ponit exempla plurí-
ma. Doct. in *c.* 1. *de probat.* vbi Dec. *n.* 6. Vide, *Priuilegium quando suc-*
cessorem obliget, vel non. Concl. 742. Vide, *Successor in Regno, vel dignita-*
28 *te, an teneatur ad debita prædecessoris. Conclus.* 876. † Limita, quando
contractus non est celebratus sub nomine dignitatis; quia si in-
cipit à nomine proprio, successor non tenetur obseruare. Rol. à
29 Valle *cons.* 1. *nu.* 179. & *seq. lib.* 2. † Limita in contractibus factis à
Principe etiam ratione regni, & dignitatis, quando magnum
præiudicium resultaret Regno; quia non tenetur successor seruare;
& ideo enormis donatio, vel alienatio in graue, & enorme
damnum Regni non præiudicat successori. Bal. *d. cons.* 159. *n.* 3. *ver.*
& hec vera sunt, lib. 3. vide plene Tiraq. *de iure primog. quæst.* 35. *n.* 19.
& *seq.* vbi plene hoc examinat. Alba. *cons.* 62. *nu.* 23. Rol. *cons.* 1. *nu.*
169. *lib.* 2. Bosſ. in *tit. de Reg. al. n.* 36. Rol. à Valle *cons.* 2. *n.* 95. & *seq. lib.*
30 1. vbi, quod imo idem Princeps potest reuocare. † Limita quoad
Regalia; quia non potest in præiudicium successoris concedere,
vt obligetur successor. Rol. à Valle *cons.* 2. *n.* 102. & *seq. lib* 1. plenius
cons. 1. *n.* 96. *vsque in fin. ver. ad secundum, lib.* 2. vbi per totum multis
modis declarat, qualiter Regalia possint alienari, & quomodo
valeat alienatio; quia potest reuocari, quatenus sit damnosa, ma-
xime *n.* 169. & *seq.* intelligas de Regalibus Regni, vel Principatus;
31 secus loci particularis. † Limita, vt non obligetur successor Prin-
ceps ex contractu personali successiuo tempore facto per prædé-
cessorem; quia eo mortuo successor non obligatur. Bal. *cons.* 159.
32 *n.* 3. *v.* 2. *præmittendum est, lib.* 3. † Limita; quia Papa non tenetur ad
exemptiones concessas per Perusinos Senensibus, dum ciuitas
nolebat recognoscere Ecclesiam; quia subiecta facta expirant o-
33 mnia, ita Abbas *cons.* 61. *Videtur primo, lib.* 2. *per tot.* † Limita, quan-
do quis contraheret ratione nudi officii; quia contractus non
excedit personam officialis nudi ministri. Bal. *d. cons.* 159. *n.* 5. *v. nec*
obst. at, quod natura officii, lib. 3 Vide, *Papa an teneatur ad debita prædece-*
ſoris. Concl. 71.

Princeps non potest imponere legem suo successori, & quando secus. Concl. 692.

1 PRINCEPS † non potest imponere legem suo successori, ideo
non potest cõcedere priuilegium gratiosum, à quo non liceat
resilire successori. *c. si. in fi. de re' cript. in* 6. plene Natta *cons.* 511. *in pr.*
2 Vide, *Priuilegium quando successorem obliget, vel non. Concl.* 742. † Et li-
cet priuilegium ligaret; tamen semper minus ligat successorem,
quam concedentem Bosſ. in *praxi de Regal. n.* 31. Natta *cons.* 657. *n.*
3 11 & *seq.* † Declara, vt procedat de absoluta potestate, nõ autẽ de
ordinaria; quia priuilegia pendẽt ex voluntate Principis, & sunt
seruanda, quatenus velit Princeps. Bald. *cons.* 326. *Rex Romanorum,*
4 *n.* 6. *v. dicunt Doctores, lib.* 1. † Amplia; quia per mortem Principis ex
necessitate resoluitur omne ius seruitutis constitutæ. Bart. in *l. de*
diem, n. 2. *ff. de aqua pluuia. arcen.* † Et ideo seruitus imposita in feu-
do non ligat successorem imponentis seruitutem. Inl. Clar. in §.
feudum, q. 37. vbi distinguit. † Amplia, vt minus sibi ipsi non possit
imponere legẽ, à qua non liceat recedere. Natta *d. cons.* 511. Vide,
Imperare sibi ipsi nemo potest. Concl. 47. † Amplia; quia Princeps non
potest supplantare successorẽ concedendo feudũ non apertum.
Gabriel. *de iure quæsito. Concl.* 5. *n.* 14. vbi plures allegat. Vide, *Feudũ*
apertum, & deuolutũ quando alteri concedi possit. Conclus. 11. † Amplia;
quia successor non obligatur ad obseruantiã contractuum Prin-
cipis mortui, si tendant in magnam læsionẽ Principatus, plene
Gabriel. *de iur. quæsito, concl.* 5. *n.* 46. & *seq.* vbi plene Roian. à Valle
cons. 13. *lib.* 3. *n.* 13. & 16. quod declara, vt ibi *n.* 66. & *seq.* † Extende
idem, quando inciperet lædere præter intentionẽ concedentis.
Fel. in *c. nouit, n.* 8. *v.* 2. *limita, de iud.* † Amplia; quia Antiani, seu Pri-
ores ciuitatis habentes facultatem relegandi, & relegatos relie-
tuendi, si aliquẽ relegarunt cũ decreto, quod non possit vnquã
restitui, vel gratiari, illud decretũ ligans successores non valet, &
non obligantur. Ant. de Bur. *cons.* 74. *in pr.* † Limita, quia licet non
possit imponere Princeps legẽ successori, tamen donec appareat
de contraria voluntate successoris, ipse successor obligatur. & se-
cundũ decentiam debet obseruare facta à prædecessore. Cald.
cons. 526. *circa med. v. non obstat, quod priuilegians*, alias 11. *de priuileg.* 72
Limita, vt nõ procedat sine causa; quia concessit per Principẽ &
Imperatorẽ ligant successorẽ, maxime in iis, quæ non sunt privi-
legiũ merum. Bal. *cons.* 326. *n.* 6. *v. finaliter concludo*, vbi, quod de ista
quæstione nunquã fuit facta pax apud intellectuos, *lib.* 1. Vide,
Princeps tenetur ad obseruantiã contractus. Concl. 690. † Limita; quia si
per viã contractus ligatur fiscus, & successor, Bald. *d. cons.* 326. *in fi.*
lib. 1. vbi, quod non potest vllo modo Princeps tollere contra-
ctum; quia est de iure gentiũ. † Limita, nisi fiat confirmatio prin-
ut consuluit Bal. *cons.* 112. *in* 5. *q. lib.* 1. quod si priuilegiũ est gratio-
sum, licet possit disputari, quod liget successorẽ; tamẽ tutius est,
quod confirmetur. † Limita; quia minus ligatur Princeps per re-
ctionem; quia nõ habet à defuncto, quã Princeps per successio-
nem; quia magis obligatur ex pacto, vel facto prædecessoris. O-
sasch. *dec. Pedemont.* 139. *n.* 10. & *seq.* † Limita, quando Princeps de-
gem facit super eo, quod est de iure diuino, vel naturali, puta si
Papa detegit peccatũ esse per legem positiuam, quod erat etiam
de iure diuino. Ægid. Bella. *c. non liceat Papæ* 12. *q.* 2. Vide, *Gratiam*
potest reuocari per concedentem, & quando secus. Concl. 67. Vide, *Leges ab*
omnibus obseruandæ, & qui ligantur legibus, vel non. Concl. 267. Vide,
Par in parem non habet iurisdictionem, & quando secus Concl. 89.

Principis contractus habet multa specialia, & quæ. Concl. 693.

CONTRACTVS † Principis habet hoc speciale, quia habet vim
cõtractus, & legis; & ideo si est factus ex certa sciẽtia, habet
vim dispensationis, ita q; nihil obiici potest. Bal. *cons.* 248. *Quæ-*
ritur, vtrum, n. 2. *v. modo arguo sic, lib.* 1. † Et quod contractus Principis
habeat vim legis. Cast. *cons.* 415. *in facto præsenti, col.* 2. *in pr. lib.* 2. vbi
apostil. † Extende, vt idem sit in testamento is Principis; quis licet
spurii non possint hæredes instituí; tamen secus est in testamẽto
Principis. Bal. *d. cons.* 248. *n.* 2. *in fi. v. vnde si Princeps, lib.* 1. † Extende;
quia testamentũ Principis latiorem interpretationẽ sumit, qua
dicitur beneficium, item priuilegium, item lex. Bal. *cons.* 294. *Di-*
cta particula, in prin. & per tot. lib. 5. vbi, quod licet legatum vsus fru-
ctus, & donationis factum vxori restringatur ad tolã alimenta
stantibus filiis ex cõmuni consuetudine, in consuetudo non ex-
tenditur ad testamenta Principũ. † Extende in donatione facta
per Principẽ concubinæ suæ. Bal. *d. cons.* 248. *per tot. lib.* 1. vbi est ca-
sus, & *cons.* 262. *Recolo me consuluisse in pr. lib.* 1. † Declara tamen, vt
prædicta procedãt in Imperatore, & Regib. liberis, secus in aliis
Bal. *d. cons.* 248. *n.* 3. *v. sed ad hoc respondetur, lib.* 1. † Adde tñ quod de
auctoritate Principũ non est disputandum, & ideo quia eorum
potestas de cõsuetudine seruatur, quilibet Princeps, qui reputa-
tur liber, potest conualidare, & supplere contractum inũ. Bal. *d.*
cons. 248. *in fi. lib.* 1. † Extende; quia Princeps donans infamí vide.
tur ex suo contractu duo facere, videlicet restituere infamẽ bo-
næ famæ, & postea donare, Bal. *d. cons.* 262. *Recolo me cum alijs in n.* 1
in fi. v. præterea quando Princeps, lib 1. † Extende; quia valet donatio
Principis facta vxori suæ; qa cessat ratio, ne ex donatione donãs
incidat in paupertatem. Bald. *d. cons.* 262. *in prin. ver. præterea illatur*,
lib. 1. † Extende; quia Princeps valide, & efficaciter ex suo con-
tractu dotare potest filias spurias, & in euentum soluti matrimo-
nii dos est illis restituenda. Bald. *d. cons.* 262. *num.* 2. *versicul. sequens*
quæstio, lib. 1. † Concedere non debet Princeps alteri facienda, ut
quia

quæ ipsemet non faceret; quia minister excedens iustitiam dicitur imago Principis stulti. Bald. *cons.16. circa fi. lib.4.* † Tutor licet 12
non possit donare bona pupilli, taliit in tutore Principis; quia 13
valet donatio. Cuma. *cons.102. Ducissa Mediolani.* † Dominium transfertur ex contractu Principis absque traditione. Cuma. *d. cons.102. n.2.* Abbas *cons.94. in q. fi. lib.2.* vbi hoc dicit, quando ad- 14
sunt verba apta, prout, *dedit, tradidit.* † Subreptio non habet locum in contractu Principis; quia habet vim legis. Ioan. de Imol. *cons.24. n.3. & 4.* Vide, *Dominium rerum qualiter transfratur seu acquiratur. Concl.602.*

Princeps non potest alienare in magnam læsionem sui principatus, & quando secus. Concl. 694.

1 REGVLA † est, quod Princeps non potest facere alienationes, quæ tendunt in magnam læsionem principatus. Oldra. *cons. 94. col. fi. v. sed quid in casu præsenti, n.23.* & est tex. in Rege Vngariæ *in c. intellecto, de iureiur.* Bart. in *l. prohibere. §. plene. ff. quod vi, aut clam,* 2
late Gabriel. *lib.3. tit. de iure quæsito non toll. concl.5. n.46. & seq.* † Et idem in Imperatore. Alex. *cons.24. n.22. & 23. lib.5,* vbi, quod excepta donatione facta Ecclesiæ Romanæ non potest Imperator 3
minuere Imperiũ, & non valet alienatio, quæ minuit. † Amplia, etiam si donatio esset iurata; quia si est in magnam læsionem, nõ 4
valet; *d. c. intellecto, de iureiu.* Gratus *cons.147. col. fin. lib.2.* † Amplia; quia Princeps non potest donare, neq; alienare terras suas vasallis. Incert Author post Regulas Soc. *Reg.6. Donare non potest Princeps,* vbi limitat; quãdo fauore pacis, vel in remunerationem be- 5
nemeritorum tendit. † Limita, quando donatio, vel alienatio attenta magnitudine donantis non esset magna læsio, vt de Duce Mediolani, qui donat valide ciuitatẽ Astensem. Io. de Ana. *cons. 81. Viso instrumento*, quem sequitur Ruin. *cons.25. q. 6. lib.2.* & hoc 6
propter magnitudinẽ Ducatus. † Et idem in legato Regis Neapolis, & Hispaniarum facto de ciuitatibus; quia attenta magnitudine Regni valet. Ruin. *d. cons.25. n.16. lib.2.* vbi allegat simile de 7
Rege Aragonum, quem videas, & allegat Old. *cons.159.* † Limita, quando alienatio non lædit, nisi in modico. Crau. *cons.54. n.2.* 8
& seq. † Extende; quia dicitur agi de modica læsione, quando fit 9
infeudatio, ex quo retinet dominiũ. Crau. *d. cons.54. n.2.* † Limita, quando conceditur res solita concedi in feudum; quia non habetur ratio, an magnam læsionem inducat, vel non. Crauet. *d.* 10
cons.54. n.2. & 3. † Limita, quando concessio fieret filiis, vel vxori, vt per Old. qui loquitur in Rege Hispaniarum *cons.94. per tot.* ma- 11
xime *n.23. & cons.95.* † Limita, quãdo alienatio fieret reuocabiliter, pura ad vitam Reginæ; quia valet, prout in Rege Hispaniarum. Ruin. *cons.31. lib.1. nu.10. v.3. principaliter*, quod est repetitum *cons.131. lib.1.* Vide, *Rex an possit donare, vel alienare. Concl.336.* Vide Ant. Gabriel. *lib.3. tit. de iure quæsito non tollendo. Concl.8. Princeps an multis cuibus.*

Principi soli quæ reseruata esse dicantur. Concl. 695.

1 GRATIARE † bannitos, qui impune offendi possunt, potest solus Princeps; & ideo non creditur iudici dicenti se habuisse commissionem gratiandi, & qui gratiauit, & remisit bannitum. Bald. *cons.402. Colligamus statutum n.3. & seq. v. nec etiam istam* 2
cancellationem, lib.1. † Restituere infames, & condemnatos de falso ad famam, & honorem non potest, nisi Princeps; ideo Episcopus non potest restituere clericum Notarium condemnatum de falso ad famam, neq; ad officium notariatus. Bal. *cons.350. Pro-* 3
ponitur quod quidam per tot. lib.1. † Idem in bannitis etiam in contumaciam; quia sunt infames & possunt restitui solum per Principem ad famam, non autem per populum recognoscentem su- 4
periorem, vt de populo Bononiæ Alex. *cons.114. Repetitus, lib.2.* † Pedagia, passagia, & salmaria, & similia dicuntur esse de regalibus, & soli Principi dicuntur esse reseruata; ideo sine priuilegio Principis habeti non possunt, nisi adsit possessio immemorabilis. Bal. *cons.420. Verba Principis, n.5. v. Speculator autem, lib.1.* & quod nullus possit colligere pedagia, nisi habeat priuilegium à Principe, vel ex consuetudine immemorabili; quia transitus viarũ est liber. Bal. *cons.11. In causa passagii lib.2.* vbi, quod de consuetudine Italiæ talia exigentes præsumuntur ex concessione Principis, qñ 5
adest immemorabilis consuetudo. † Summaria causa per solum Principem potest committi, & fieri. Lap. *allegat.103. n.3. v. sed nun-* 6
quid. † Ætatis defectum tollere, & minorẽ maiorem facere. Dec. 7
cons.403. in pr. † Legitimatio spuriorum, & non legitimorum est de reseruatis supremo Principi. Cast. *cons.34. Super primo, in pr. lib.* 8
2. vbi apostil. in verbo *Principi*, allegat Corne. *cons.1. In præsenti, in pr. lib.3.* † Declara; quia etiam Vicarii perpetui, Duces, Marchiones, Comites, & Barones possunt omnia in suo territorio, quæ potest Imperator in Imperio, sed differentia est, quod ista est dispensatio, & habilitatio quædam; quia non est generalis. Castr. *d. cons.34. In primo dubio, lib.2.* vbi quod Dux Mediolani iure ordinario hoc potest in suo Ducatu, & idem dicit per omnia Dec. *d.* 9
cons.403. n.6. & 7. † Notariorum creatio est de reseruatis Principi, licet possint in suo territorio etiam communitates, Vicarii, & Barones perpetui illos creare. Castr. *cons.34. col.1. lib.2.* † Regalia, 10
& quæ sunt de regalibus; quia sunt Principi reseruata; ideo non possunt alienari. Vide, *Regalia an possint alienari, & qualiter. Concl.* 83. Vide, *Regalia quæ esse dicantur, & ad quem spectent. Concl.82.* † Et 11
ista reseruata Principi possunt alteri demandari, & delegari, prout plene Alex. *cons.138. Opportune consideratis, in pr. lib.1.* Vide, *Delegari quæ causæ possint, vel non, & à quibus. Conclus.146.* Vide, *Pedagia à quibus possint imponi, & exigi. Concl.204.*

Principis præsentia, vel factum habet multa specialia. Concl. 696.

DONATIO † patris in filium in potestate licet non valeat, sed 1
confirmetur morte; tamen si fiat per Principem non recognoscentem superiorem, non attenditur filii incapacitas, sed valet statim. Oldr. *cons.231. v si quis autem vellet.* † Insinuatio licet re- 2
quiratur in donatione facta vltra summam scutorum 50. secus est, si fiat à Principe non recognoscente superiorem. *l. sanc. mus. C. de donat.* Old. *d. cons.231. v. nisi forte quis.* † Contractus factus a Prin- 3
cipe, vel in præsentia Principis præsumitur recte, & rite factus; & ideo non competit restitutio in integrum, neque potest dici de læsione. Alex. *cons.240. ad fin. lib.6.* sequitur Crauet. qui alios allegat *cons.5. n.2.* Vide Conclusioem proximę præcedentem.

Princeps secularis pro Ecclesia, & Ecclesiasticis quando sit competens in subsidium in possessorio. Concl. 697.

PRINCEPS † secularis quando deficit brachium, & iustitia Ec- 1
clesiastica, tanquam timens Deum potest committere causam spolii Abbatis, suis proceribus, & secundum iustitiam ex Dei timore restituere Abbatem spoliatum. Bald. *cons.302. Ad euidentiam præmittendum, in fi. lib.5.* quod tamen intellige, quãdo clericus, vel Ecclesiastica persona agit contra laicum spoliatorem; secus, si contra clericum, quia semper iudex laicus est incapax. Ægid. Bella. *cons.40. n.45. & seq.* Franc. Marci *decis.190. lib.1.* & est * communis. Rol. à Valle *cons.23. per tot. lib.2.* vbi *nu.16. vsque in fin.* * Vide plenius, *Iudex secularis quando cognoscat de bonis, & rebus Ecclesiæ. Conclus.454.* Vide, *Negligentia inferiorum Prælatorum per quos supleatur. Concl.35.*

Principis factum vel licentia computatur inter impossibilia, & quando secus. Concl. 698.

PAPÆ † licentia vbi requiritur tanquã difficilis reputatur inter 1
impossibila. Fed. de Sen. *cons.175. Viso instrumẽto*, vbi quod donatio facta pro constructione loci, & Ecclesiæ, in quibus morari debeãt fratres Minores, ita quod si quid contra canones contineret donatio, habeatur pro non apposito, valet simpliciter sine onere, ex quo prohibẽtur fratres Minores habitare in locis cõstruendis sine licentia Papæ, quæ non est expectanda. † Amplia; 2
quia non dicitur negligens, qui non potest facere actum sine licentia Principis; quia talis licentia, & factum Principis excusat. Gem. *cons.42. n.7. v. restat igitur*, vbi videtur velle, quod saltem fiat diligentia ad cameram, & ostium Principis. † Amplia; quia is, qui 3
tenetur facere aliquid, quod sine iussu Imperatoris fieri non potest, excusatur; quia inter impossibilia factum Principis reputatur; ideo excusatur ab implemento contractus innominati Bald. *cons.104. Sex sunt, quæ habent, n.1. v. dixi quod requiritur, li.1.* † Amplia; 4
quia contrahentes sponsalia in gradu prohibito sub conditione, si Papa dispensauerit, censentur contrahere sub conditione impossibili; ideo si sequantur, non conualidantur sponsalia, sed nouo consensu erunt contrahenda; quia factum Principis reputatur impossibile. Aret. *cons.142. n.1. & seq.* vbi late. † Declara tamen, 5
quod dicitur factum Principis inter impossibilia numerari, quando factum est circa ea, quæ Princeps facere non consueuit, prout quod Rex Franciæ se conferat in Italiam pro adeunda hæreditate priuati. Corne. *cons.217. nu.5. lib.3* Vide, *Fortuitus casus* 6
quis dicatur. Concl.427. † Declara; quia secũdum passiones scribentium ista materia de licentia Principis, an sit facilis, vel difficilis, seu impossibilis; quia aliqui tenent, quod sit facilis, & non impossibilis; ideo nõ vitiatur statutum laicorum, quin etiam comprehendat clericos, ita Barbat. *in rub. de reb. Eccl. non alien. n.151.* allegat Alberic. de Rosate in 2. *parte statut. quæstio. 2.* sic tenere, &

reprobat Card. Zard. contrarium, quod imo talis licentia reputetur difficilis, & impossibilis, & non sit moderatio: & ideo statutum non valeat, tenet Zab. in *c. perpendimus, n. 13. v. & pro hoc deciditur, de sent. excom.* quem tuetur Opizo. in *l. filius familis. §. Diui, n. 80. in fin. ff. de leg. 1. cum seq.* vbi se declarat, si licentia Principis requiritur in iis, quæ sunt de iure communi, non est impossibilis, sed admittitur; si vero talis licentia requiritur circa ea, quæ respiciunt interesse Principis, reputatur impossibilis, ita declarat *nu. 83.* est bona declaratio.

Princeps debet esse constans, & non variabilis. Concl. 699.

1 VARIATIO, † & inconstantia non convenit in Principe, sed debet esse constans; quia varietas est legibus inimica, & maxime convenit Regi, & Imperatori illud verbum; *Semel loquutus est Deus*, & iterum, *quod scripsi, scripsi*, vnde Princeps debet habere vnum calamum, & vnam linguam, & non plures linguas, iuxta illud, *Quæ processerunt de labiis meis, non faciam irrita*, & ideo debet esse immobilis, sicut lapis angularis, & sicut polus in cælo. Bal. *cons.*
2 327. *Pridie enim, nu. 4. ver. & item varietas, lib. 1.* † Amplia maxime in contractibus; quia tenetur Princeps ad illorum obseruantiam; quia alias non posset contrahere. Bal. *d. cons. 327. in pr. lib. 1. & cons.*
3 326. *Rex Romanorum, lib. 1. n. 4. & 5. v. pone, quod ego*, vbi loquitur in Rege Romanorũ, qui non potest reuocare inuestituras feudorũ.
3 † Amplia maxime in Papa, & Eccle siasticis personis; quia variatio
4 super omnia in illis damnatur, quia est quædã illusio. Zab. *cons.*
5 142. *per tot.* maxime *n. 3.* † Amplia in gratiis. Bal. *d. cons. 327. n. 3. ver. item Celestinus, lib. 1.* † Extende; quia Princeps, qui contraria mandat, vel concedit, apparet inconstans, & leuis; ideo variatio reprobatur. Anch. *d. cons. 240. Per prædicta, n. 2.* Vide, *Variatio non admittitur in multis. Concl. 21.*

Princeps tria potissimum debet curare in omni negotio, & facto: quid deceat, quid liceat, & quid expediat. Concl. 700.

1 TRIA † potissime debet curare Princeps, quæ sunt in omni negotio attendenda: primum, quid deceat secundum honestatem: secundum, quid liceat secundum æquitatem: tertium, quid expediat secundum vtilitatem, *cap. magnæ. de voto.* Anch. *cons. 66. n. 2.*

Princeps habet proprium patrimonium. Concl. 701.

1 QVILIBET † Princeps potest habere proprium patrimonium separatum à Camera Fiscali. Ioan. de Imol. qui loquitur in
☞ Marchione Estense *cons. 35. nu. 23.* Vide, *Papa priuatam etiam personam habet in omnibus. Concl. 70.*

Principium est de essentia principiati, & quando secus. Concl. 702.

1 PRINCIPIVM † est de esse; & iure principiati, sicut pars de esse totius, & fundamentum de esse superædificati. Old. *cons. 200.*
2 *Principium est.* † Principium igitur artis scire oportet, alias principiati processum ignorare necesse est. Ang. *cons. 110. Sanctissima, &*
3 *illustrissima, in pr.* † Amplia; quia principium temporis intelligitur de prima die secundum propriam significationem in *l. 1. §. æstatem, &* §. *sequitur. ff. de aqua quotid. & æstiua.* † Restringe in re pluribus annis duratura; quia non ita stricte sumitur, sed per sex menses; ideo si scholaris collegii debet à principio deliberare se ad vnam scientiam, intelligitur intra sex menses. Petr. de Anch. *cons.*
99. *Egregie, & venerabili*, alias corrupte incipit, *Super themate, in fin.*
5 † Extende; quia si denunciator debet eligi in principio mensis Aprilis, & sibi credatur, alias non valeat, si electio non est prima die Aprilis, quæ dies est principium, non sibi creditur in denun-
6 cia. Bar. *cons. 209. Viso processu, n. 3. lib. 1. v. 3. probatur.* † Declara tamẽ; quia aliquando principium mensis intelligitur vsq; ad medium
7 mensis; non post. Bart. *d. cons. 209. nu. 3. v. sed hic non fuerunt, lib. 1.* † Amplia; quia principium dici est hora, principium hebdomadæ est dies, principium mensis est hebdomada, principium anni est mensis; & ideo verba testis dicentis, *in principio mensis*, intelliguntur per spatium hebdomadæ, & sic intra septem dies, apostil. ad
8 *cons. Signorol. 132. incip. Habui de facto.* † Contrarium tamẽ allegat, quando adiicitur dictio, *circa principium*, quia potest intelligi prima die, & etiam de octaua die, quæ est prima post hebdomadã,
9 & sic circa principium, apostil. ad Signo. *d. cons. 132. in fi.* † Amplia; quia finis anni incipit lapsis sex mensibus, secundum gl. in *l. fur*
10 *manifestus. ff. de furtis.* † Contrarium, quod finis anni sit duodecimus mensis, dicit ibi Bart. quem sequitur apost. ad *cons. Signo. 132. in fi.* † Limita; quia principium numeri non facit numerum. Roma in *l. 2. n. 5. ff. ad Syllani.*

Principium attendi debet, & quando. Concl. 703.

PRINCIPIVM † attenditur in actu nulliter concepto; quia si principio fuit actus nullus in sua conceptione, respectu virpersonarum, etiam si actus sit sub conditione, non cõsiderabitur licet tempore conditionis cesset vitium. Old. *cons. 94. Electer, circa negotium, in pr. v. & quantum ad primum.* † Idem in acquisitione facienda patri; quia sufficit, quod filius tempore stipulationis esset in potestate patris, licet tempore exactionis sit sui iuris; quia attenditur principiũ. Old. *cons. 112.* vbi ponit simile de fructibus beneficiorum intra 10. annos vacãtium, vt applicentur fabricæ, quia si vltima die decennii vacauerit beneficium, licet exactio sit post decennium, attenditur principium, ideò, vacatio, non exquutio, vel exactio fructuum. † Et de constituto pure facto à dodifferatur effectus apprehensionis possessionis quo ad detentionem post mortem donatarij; tamen constitutum purum operatur translationem dominii tempore cõstituti, licet exequatio detentationis sit dilata post mortem. Old. *cons. 114. Factum est tale, quædam mulier, n. 3. v. iuxta hoc.* † Idem in omni contractu, & obligatione, quorum actio potest incipere ab hæredibus, & contra hæredes; quia statim obligatio nascitur tempore cõtractus, & attenditur, licet exactio in tempus differatur. Old. *d. cons. 114. n. 3. v. iuxta hoc etiam*, vbi allegat *tit. C. vt ab hared. &c. & contra hared. in fi.* latius Old. *cons. 236. in prin.* vbi, q obligatio dicitur pura, licet solutio differatur, vt in obligatione eorum, quæ nõdum natæ sunt, quia solutio attenditur, cum nata fuerint, & quo modo. † Et de habente gratiã ad beneficium vacaturum primum certi valoris, quod attendatur tempus vacationis circa valorem, non autem tempus collationis successiuum. Old. *cons. 58.* vbi multa de gratia consumpta, & de consensu perfecto, licet habeat effectum in dem, vt attendatur initiũ ad hoc, vt res deducatur ad casum, à quo incipere possit. † Et de testamento, in quo fuit prætertus filius vi-
uens; quia cum sit nullum; licet filius prædecesserit testatori; tã non conualidatur; quia attenditur principiũ. *l. si filius. ff. de liber. & posth.* Old. *cons. 171. n. 5. quæritur.* † Et in donatione inter virum, & vxorem, quę licet sit prohibita, tamen si donatio fiat loco donationis factæ tempore sponsalium, & sic tempore, quo licuit donare, valet; quia attenditur principiũ, *l. si donat. §. si sponsus. ff. de donat. inter virũ & vxorem.* Oldr. *cons. 224. n. 25. ver. & ad hoc etiam*, vbi donatio facta de annulo alieno per sponsum sponsæ pòst suppleri de proprio mariti tempore matrimonii, & tempore prohibito propter principiũ licitum. † Prioratus si erigatur in Episcopat, adhuc priuilegia prioratus retinẽtur tanquã realia; & quia principium, & origo adhuc attenditur, & non accidens tantũ. Old. *cons. 267. n. 3. v. item si insficiatur.* † In electione, & confirmatione; quia si tempore electionis electus erat inhabilis, licet tempore collationis sit effectus habilis, non valet confirmatio. Cald. *cons.*
47. *in fi. v. in contrariũ*, quod est *1. de electio.* † In habilitate conside-
randa attenditur initiũ, an quis tempore impetrationis reficere fit habilis, vel non, & non sufficit, si post impetrationẽ efficiatur habilis. Cald. *d. cons. 47. in fin.* quod est *1. de electio.* Vide, *Habilitas perueniens quando conualidat actum nullum, vel non. Concl. 6.* † Regulariter in omni materia, & in omni actu; qui perficitur diuersis tempore, an attendatur principium, mediũ, vel finis; dicas, quod inspicitur tempus, vel principiũ, medium, & finis, & secundũ illam partem, à qua fuam formam sublimem recipit, & suum effectũ. & ad hoc dicit Cald. *cons. 167.* alias *1. de testib.* tendere omnia in-
loquẽtia de hac materia. † Bal. *cons. 401. Super facto domini, lib. 1.* declarat; aut actus à principio est taxatꝰ, vt si promisi solutre cẽ armatos ad rationẽ trium scutorũ, p̃ singulo, & attendatur lor monetæ à principio; aut simpliciter debeo armatos dare, & quodcunq; salariũ debeatur, vario tempore sum obligatus, & attenditur euẽtus. † Testis dictũ, & examẽ, & habilitas attenditur principio tẽpore iuramẽti; vnde si iurauit in termino, potest examinari post terminũ, si iurauit tempore iudico, pòst examinari tẽpore feriato, & si in loco honesto & cõgruo iurauit, potest examinari in loco incongruo. Bart. in *l. si quando. C. de testib.* Cald. *cons. 167.* alias *1. de testib.* Pet. de Anch. *cons. 38. n. 3. v. vltimo probatur.* vbi, quod vbicunq; aliquid venit per modum exequutionis actum præcedentẽ inspicitur actus præcedens, exemplificatur in iuramẽto testis. † Generaliter vbicunq; aliquid fit in exequutionẽ præcedentis actus, attẽditur actus præcedens, & sic principium. Pet. de Anch. *d. cons. 28. n. 3. ver. vlterius probatur.* Bald. *cons. 34.*
In quæstione prædicta, per tot. licet contrarium teneat *cons. 35. lib. 4.* vbi sunt consilia contraria, an quis iacurat pœnam non-

lutæ gabellæ, si contraxit tempore, quo debebatur gabella, licet exequutio contractus differatur in tempus, quo nō debetur ga-
15 bella. † In contractib. vbicunq; vnus contractus causatur ab alio, non consideratur contractus vltimus, sed primus, à quo dicitur, *l. si procuratorem, in pri. ff. mand.* Pet. de Anch. *cons.* 28. *nu.* 3. *v. præterea*
16 *quando vnus* † Declara; quia vbicunq; principiū dispositionis habet necessariā consequentiam ad finem, attenditur principiū, secus si habet consequentiam ad finē, non necessario, sed contingenter; quia attenditur effectus, & sic finis. Pet. de Anch. *cons.* 28.
17 *n.* 6. *& 7. v. & per ista non obstant.* † Dubius euentus rei operatur, ꝙ debet res dubia iudicari secun dū statum præcedentē, & non secundū exitum; & sic attenditur principium, & non finis. Anch.
18 *cons.* 285. *Tria principaliter n.* 6. † Amplia; quia in delictis attenditur principiū; quia ab animo delictū iudicatur; ideo associatus cum alio in territorio non diffidato si transeat per territoriū diffidatū, & capiat eū, censetur iniuste, & tanquā in territorio nō diffidato; quia præsumitur habuisse animū à principio, & in istis attenditur principiū. Io. de Anan. *cons.* 11. *n.* 4. *v. pro cuius declaratione.* † Et
20 quod attendatur principium, qñ agitur de imponēda pœna pro delicto. Bart. *q.* 15. *Statuto in pr. v.* 5. *probo sic.* † Declarat Bart. in *d. q.* 15. *col. fi. v. non obstat quinta*, vt procedat in delictis priuatis, alias secus; quia attēditur tempus cōmissi delicti, & locus tanquā prin-
21 cipaliora. † Contrariū, quod imo etiā in publicis delictis attendatur principiū, videtur dicere Bart. *d. q.* 15. *ver. contra, ver.* 2. *sic.* vbi,
22 quod est opinio controuersa. † Declara, & fac regulam; quia in delictis semper, quod principiū fuit permissum, attēdimus principium, non finē; exemplū, permittitur correctio moderata domino in seruientē; Dominus cæpit castigare ancillā, sed excessit; attenditur principiū; quia nō punitur pro omnibus verberibus, sed solū de iis, quæ faciunt excessum. Alex. *cons.* 75. *Viso themate, n.*
23 4. *v. circa aliud lib.* 3. † Idē; quia quoad excessum non præsumitur, neq; tenetur de dolo, sed solū de lata culpa, nisi ex genere instrumenti ad percutiendū contrariū præsumeretur; veluti si ad leuē castigationē adhiberet gladium, vel ferrum; & hoc quia initium
24 permissum attenditur. Alex. *d. cons.* 75. *n.* 4. *in fi. cū seq. lib.* 3. † Idem, si stante statuto, quod delinquens post Aue Mariā puniatur in duplo is, qui ante Aue Mariam cæpit corrigere ancillam, & perseuerans excessit post Aue Mariā non punitur secundum finem,
25 sed secundū principium. Alex. *d. cons.* 75. *n.* 6. *v. quoad aliud, lib.* 3. † Idē, si quis aggressus se tueatur, & vulnerauit aggressorē, postea etiam interfecit, consideratur principiū licitum; ideo non tenetur de homicidio secundū finem. Alex. *cons.* 24. *Animaduersis, n.* 5.
26 *v. & in simili videmus, lib.* 2. vbi citat concordantes. † Restringe, qa attenditur finis, qñ versamur in prohibitis tā ab initio, quam in fine; veluti si quis vulneret, & deinde interficiat; quia attenditur finis, videlicet homicidiū; quia pœna maior absorbet minorem.
27 Alex. *d. cons.* 75. *n.* 6. *v. quoad aliud. li.* 3. † Restringe, qñ agitur de pœna cōmissi delicti in pluribus territoriis diuersis; quia vnū territorium attendit principium, aliud attendit finem secundū processum delicti commissi. Alex. *d. cons.* 75. *n.* 7. *v. & istam doctrinā, lib.*
28 3. † Amplia; quia ad hoc vt quis teneatur de administratione mala, attenditur principium, non finis; ideo sufficit, ꝙ negocium à principio sit vtiliter gestū, licet diuersus exitus sit sequut⁹ postea.
29 *l. si successori, l. sed an vltro. § fi. ff. de negoc. gestis.* † Amplia; quia in iis, in quibus negotiū est cæptum, ꝙ certo tempore debuit finiri, & nō finitur propter impedimentū; tunc spectatur initiū. Alex. *cons.* 7. *Viso themate lib.* 3. *per tot.* vbi, ꝙ mercator, qui cæpit conducere extra mercantias emptas, & soluit gabellā, si impeditur intra terminū non soluit aliā gabellam alteri conductori, neq; incurrit pœnam prohibitionis de nouo factæ; quia cæptū negocium pro fi-
30 nito habetur. † A primordio tituli posterior formatur euentus, *l.* 31 *§. euentus. C. de imponend. lucrat. descr. lib.* 10. † Cōtraria regula; quia qualitas superueniens mutat dispositionē. Anch. *cons.* 171. *Casus est talis, in prin.* vbi ponit multa exempla. Vide in *ver. Actus quando*
principio, & quando fini attribuatur. Concl. 153. Vide, *Datium, & gabella quando prædecessori. vel successori debeatur. Concl.* 29. Vide, *Dispositio omnis intelligitur, rebus sic stantib. Concl.* 502. Vide; quia finis aliquando attenditur, vt in *v. Finis quando attendi debeat. Concl.* 377. Vide; qa aliquādo principiū, & finis attenditur simul. *Concl. prox. seq.* Vide, *Testes iurati in termino possunt examinari post terminum. Conclus.* 167.

Principiū & finis quando attendātur simul. Cōcl. 704.

1 PRINCIPIVM † & finis simul considerātur, qñ se compatiuntur, & vnū non trahitur ad aliud, sed vtrunq; concurrit cum effectu compatibili. Bart. in *l. qui habent. ff. de tut. in pr.* vbi loquitur de
2 origine, & accidenti. † Amplia, vt idem sit in puniendo delinquentē; quia si statuto cauetur, quod delinquens in domo possit impune interfici, poterit etiam interfici, si fugiat de domo extra domum illum insequendo; quia principium continuatur ad finem, & è contra; quia quicquid est licitum in termino, licitum est etiam in termino continuato actu. Bal. in *l. si quis non dicam rapere. C. de Episcop. & clericis.* per *l. quod ait. § fi. ff. de adult.* Alex. *cons.* 24. *Animaduersis, n.* 28. *lib.* 2. Vide, *Continuatio actus, vel delicti multa operatur. Concl.* 978. † Declara tamen, vt procedat, quando continuatio fieret in loco statuentium; quia tunc vnum, & idem sunt 3
principium, & finis continuati; ideo is, qui repertus est in flagranti, & potest impune offendi, vel capi, poterit etiam capi, si fugiat insequendo eum per totum territorium statuentium, secus extra territorium; quia continuatio est difformis à principio. Alex. *d. cons.* 24. *n.* 29. *lib.* 2. vbi apostilla in *ver. alieno.* Vide Conclu-
nem proxime præcedentem.

Principium, & initium à Deo est. Concl. 705.

OMNE † principium à Deo est faciendum. 23. *distinct. c. In nomine Domini. Auth. de hered. & Falcid. in pr. rub.* Bald. *in prooem. decretal. in pr.* plene Ba. bat. in *rub. de side in trum. col.* 18. *cum seq.* † Et Deus 1 2
dicitur causa prima, quæ dignior est est causato. Bald. *prooem. decr. in pr.* † Et principium dicitur fundamentum ædificii, sine quo ædificium stare non potest, vnde corruente fundamento corruit 3
ædificatum supra fundamentum, Bart. in *quæstio. 6. Lapus, n.* 2. *v.* 5. *probatur.* † Et vbi Christus non est fundamentum, omne ædifi- 4
cium corruit; quia Christus est fundamentū nostrum. *c. cum palus. l. q.* 1. † Et vbi principium est nullum, & à lege reprobatum, om- 5
ne, quod ex eo sequitur, est nullum, & reprobatum. Bart. *d. q.* 6. *Lap. n.* 2. *ver.* 6. *idem probatur.*

Prioratus Conuentualis quid sit, & appellatione eius quid veniat. Concl. 706.

PRIORATVS † Conuentualis dicitur habere Ecclesiam collegiatam. Oldr *cons.* 281. *in pr.* † Et appellatione Prioratus con- 1 2
uentualis venit Ecclesia collegiata regularis, non autem secularis ex propria significatione. Gemin. *cons.* 131. *nu.* 4. *ver. deinde dixit.* † Declara tamē; quia improprie quandoque appellatione con- 3
uentualium veniunt etiam seculares. Gemin. *d. cons.* 131. *n.* 4. *v. licet quandoque.* † Amplia; quia etiam si non sit conuentualis, nomen 4
prioratus regularis sonat in dignitatem. Ægid. Bellam. *cons.* 38. *n.* 5. *in fin.* † Prioratus regularis qui subest Abbati Montis Oliueti, 5
licet nunquam habuerit in eo Priorat⁹; tamen potest Abbas, cui subest, in eo deputare Priorem; quia eo ipso, quod est prioratus, debet habere monachos. Abb. *cons.* 25. *Quoniam de infrascriptis, in prin. lib.* 2. vbi dicit, quod ex quo ibi debet esse congregatio monachorum; ergo etiam Prior: nec obstat, quod ibi nunquam fuerit Prior; quia in istis non respicitur; quid actum fuerit, sed quid 6
debuerit fieri. † Declara, seu restringe, vt non procedat, quando Prioratus non haberet redditus, per quos Prior, & socius possent viuere; quia tunc debet vniri alteri Prioratui per habentem facultatem vniendi, & seruitio loci debet deputari clericus secularis. Abb. *d. cons.* 25. *in princ. ver. quinimo vltra, lib.* 2. allegat *Clem. ne in agro. § ad hoc, de statu monach.* † Extende, vt non solum procedat 7
in prioratibus, sed etiam in grangiis, quæ habent bona propria sufficientia pro victu monachorum, & prioris; quia ista respiciunt augmentum cultus diuini. Abb. *d. cons.* 25 *in princ. ver. item vi-* 8
deo, lib. 2. † Declara; quia si Prioratus, vel grangia habent bona vnita monasterio Abbatiali, & de mensa sunt monasterii; tunc Abbas, si vult, potest apponere Monachos, & Priorem; quia ista respiciunt augmentum cultus diuini, sed si non vult, non tenetur isto casu, nec potest compelli, ita Abb. *d. cons.* 25. *circa princ. ver. item video, lib.* 2.

Prioratus an sit dignitas, & quam ætatem requirat. Concl. 707.

PRIORATVS † est dignitas. *c. nisi essent, circa fi.* ibi, *dignitas Prioratus, de præben.* Oldrad. *cons.* 257. *num.* 34. *ver. certum est*, imo solum 1
nomen Prioratus sonat in dignitatem, quamuis curam non habeat. Fed. de Sen. *cons.* 49. *in pr.* † Extende etiam in Prioratu con- 2
fraternitatum laicorum ad pium vsum; quia dicitur dignitas, ex quo habet collegium. Bald. *cons.* 473. *Reuerendissime pater, lib.* 2. † 3
Prioratus habens cōiugium duodecim monachorum cum Priore, id est conuentum cum duodecim monachis, & Priore dicitur Ecclesia collegiata, licet conferatur ad voluntatem Abbatis, & non ad electionem monachorum. Oldra. *cons.* 281. *in princ.* † Et 4
Prioratus conuentualis dicitur habere Ecclesiam collegiatam. Oldrad. *cons.* 281. *in prin.* & omne collegium dicitur habere dignitatem. Bald. *cons.* 1. *in fi. lib.* 1. Fed. de Sen. *cons.* 132. *n.* 2. vbi negatiue loquitur, ꝙ Prioratus non habens collegium non est dignitas. † 5
Differūt aūt Prioratus cōuentuales, & collegiati à non conuentuali3.

tualibus. *c.ne in agro. §. certum, de stat. monach.* Old. *d. cons.* 281. *n.* 3. & 4. *v. nec obstat*, vbi hoc dicit procedere; etiam si non exerceantur ibi ea, quæ sunt conuentualitatis, puta; quia Prior non eligitur à cõ-
6 uentu. † Prioratus autem duplex est; quia alius est secularis, prout de Præpositura, & Plebanatu loquitur Cald. *cons.* 293. *n.* 2. *v. item*
7 *verba generalia, alias 1. de rer. permut.* † Amplia; quia Prioratus sonant in dignitatem, licet habeant curam animarum, si habent Vicariũ perpetuum; & tunc Vicarius habet curam exercitio, Prior, habitu tantũ; & ideo potest esse Prior, si habet 20. annos, licet si ha-
8 beret curam exercitio, requiratur ætas annorum 25. Ægid. Bella. *cons.* 38. *n.* 4. *ver. facit, quod nõ. Guillelm.* † Contrarium tenet Ægid.
9 *cons.* 32. *n.* 26. *v. venio ad quartum*, quod non est dignitas. † Et gratia tunc est subreptitia, si in impetratione non fecit mentionem de cura, & non habet locum *c. licet Canon. de elect. in* 6. & potest conferri minori 25. annis. Ægid. *d. cons.* 32. *n.* 26. *v. ad* 4. vbi loquitur in Prioratu regulari sine conuentu, vt si habet Vicarium pro cura, dici possit beneficium simplex; quia cura habitu est penes mo-
10 nasterium, exercitio autem est penes Vicarium perpetuum. † Amplia; quia differunt Prioratus Curati à Parochiali; ideo expectatiua cõcessa Cardinali acceptandi Prioratus curatos, dummodo non sint Parochiales Ecclesiæ, potest acceptare Prioratũ, Curatum habentem Vicariũ perpetuum, vel temporalem, quãdo Vicaria est perpetua. Ægid. Bella. *cons.* 38. *à pr. vsq; ad v. in oppositum, nu.* 7. † Contrarium, quando Prioratus habet curam Paro-
11 chialem, si habet Vicarium temporalem, & Vicaria est tempora-
12 lis. Ægid. *d. cons.* 38. *n.* 7. *v. in contrarium, per tot.* vbi plura. † Limita; quia ruralis Prioratus, quando conuentum non habet, non dicitur dignitas; ideo non põt esse personatus, si non habet aliquam prærogatiuã in processionibus, vel vocibus dandis, plusquã alii Rectores, & Parochiani, & tunc si non habet curã, videtur paro-
13 chialis sine cura. Fed. de Sen. *cons.* 49. *Domine Raynuti.* † Imo Prioratus ruralis sine conuentu, & sine cura dicitur simplex personatus, & si non habet aliquam prærogatiuã inter Parochianos, hoc est, vt præcedat Rectores parochialium, tunc potest conferri habenti 14. annos, ita Fed. *d. cons.* 49. *in fi.* vbi tamen circa ætatem se remittit ad not. per Io. And. in *c. si ex tempore, de rescr. lib.* 6. *in nouella*, & latius, quod possit conferri habenti 14. annos, & non sit dignitas, nec personatus, sed simplex beneficium, quando est sine conuentu, & sine cura. Fed. *cons.* 132. *Casus talis est, per tot. & n.* 2. *ver. datur ergo*, quod potest conferri minori 14. annorum supra septẽ
14 annos existenti. † Et idem in Prioratu sine cõuentu, quando habet Vicarium perpetuum pro cura animarum; quia ex quo non habet curam habitu; quia in monasterium, neq; actu; quia in Vicarium perpetuum potest conferri minori, & non fit mentio de
15 cura. Ægid. Bella. *cons.* 32. *n.* 26. *ver. venio ad quartum.* † Si vero habet curam animarum Prioratus, vel Decanatus, Archipresbyteratus, siue Præpositura, & non habet collegium; tunc dicitur simplex Parochialis; & in eis habet locum *c. licet Canon. de electio. lib.* 6. Fed.
16 de Senis *cons.* 86. *Casus talis est.* † Declara tamen, quia secus esset, si haberent sub se capellas, in quibus haberent iurisdictionem; quia tunc dicerentur habere dignitatem, & non caderent sub *c.*
* *licet Canon. de electio. in* 6. Fed. *d. cons.* 86. *in fi. n.* 2. *ver. sed modo insurgit*, vbi Lap. in Apostil. in *ver. Capellanos*, dicit communem * opinionem, cum qua concord. Fed. *cons.* 132. *nu.* 2. *ver. & videmus*, & idem
17 in Præpositura, Fed. *cons.* 135. † Contrarium tamen tenet idem Feder. *cons.* 80. etiam in fortioribus terminis, quod plebes non dicantur collegiatæ, licet habeant capellas sub se ad earum collationem, etiam si capellani eligant plebanum.

Priores sunt multiplices, & quid possint, Concl. 708.

1 PRIORES † quandoque sunt superiores absolute, prout Abbates, prout est, quando sunt conuentuales, & eliguntur à conuentu, & Capitulo, vel à Capitulo generali & isti dicuntur maiores, de quibus per Innoc. in *c. in singulis, de stat. monach.* & Feder.
2 *cons.* 88. *in pr.* † Quandoq; tales Priores subsunt Abbatibus, prout etiam aliquando Abbates conuentuales subsunt maioribus Abbatiis, vt *d. c. in singulis. in pr. de stat. monach.* & de istis, & aliis vide plene per Fed. Sen. *cons.* 88. *in pr.* ad quid obligentur, & quod isti non sunt maiores Prælati; ideo ad Capitulum generale non
3 admittuntur, & quod ita Bononiæ fuit iudicatũ, & ita seruatur. † Aliqui sunt Priores conuentuales, qui ponuntur ab Abbatibus, prout in parochialibus, vel Ecclesiis curatis regularibus habentibus conuentum suppositum, & istæ Ecclesiæ vocantur obedientiæ. *c. cum ad §. tales, de stat. monach.* & isti amouentur ab Abbate, & ponuntur ad placitũ. Innoc. in *d. c. in singulis, n.* 2. *v. & ideo huiusmodi, col.* 2. *circa med. de stat. regul.* idem tenet Fed. *cons.* 134. *in fin. ver. ad secundum*, vbi, quod non liberant claustro; & idem dicit Fed. *cons.* 200. *in pr.* vbi, quod non possunt permutare Prioratus sine licentia Abbatis, & quod sint amouibiles ad placitum, Fed. de Sen. *cons.* 259. *Casus talis, in pri.* † Et quod huiusmodi Priores a-
4 mouibiles ad nutum Abbatis sint veri Priores, prout etiam monachi positi ad nutum in grangia, vel Prioratu, sint vere monachi, & possunt Prior, vel monachi interuenire in electione Abbatis generalis, cui subsunt, quando habent bona separata, & idem, si bona sint de mensa Abbatiali, late Abb. *cons.* 25. *Quoniã de ingrediendo. scriptis. col.* 1. *in fi. v. & ex iis, & col. seq. lib.* 2. † Extende, etiam si tales
5 Prioratus contulisset ad vitã, quia adhuc potest reuocare ad placitum; quia nõ valet talis permissio etiam per viã statuti. Fed. de Sen. *cons.* 56. *In præsenti consultatione, n.* 4. *v. vnde dicit.* † Aliqui etiam
6 sunt Priores, qui non habent conuentum, sed nudam curam animarum, & isti cum habeant dignitatem, sufficit, quod habeant 23. annos, vt per Fed. de Sen. *cons.* 132. *n.* 2. *ver. ad idẽ.* † Amplia; quia
7 quod dicitur de Prioribus, idẽ sit de Prioratibus, qui sunt multiplices; quia aliqui conuentuales, & habentes dignitatẽ, aliqui rurales sine dignitate, & aliqui cũ cura, & Vicario, aliqui sine cura, vel cũ cura, & sine Vicario perpetuo, de quibus in *v. Prioratu an sit dignitas, & quam ætatẽ requirat. Concl.* 707. † Prior habens con-
8 uentũ, & monachos in suo Prioratu dicitur Prælatus, & põtest cõmunicare de iure. *c. scriptũ, de electio.* & æquiparatur Abbati. *c. de regul.* vbi tex. appellat Patres, Abbates, seu Priores. † Extende, si
9 quia etiã potest absoluere monachos se inuicẽ verberantes, prodetur materia vagãdi, prout possunt Abbates. Fel. in *c. monachi, in pr. de sent. excom.* † Amplia, vt procedat, etiã si tales Priores nõ el-
10 gantur, sed Prioratus conferatur ab Abbate. Old. *cons.* 281. *in pr.* † Et potest esse iudex delegatus talis Prior, ideo dicitur habere dignitatẽ. Cle. & *si principalis. de rescr.* Old. *d. cons.* 281. *in pr.* & quod habeat dignitatẽ Prior conuentualis. Fed. de Sen. *cons.* 25. *n.* 4. *v. non*
11 *obstat, quod dicitur.* † Declara, q; licet Prior conuentualis dicatur habere dignitatẽ, & talis Prioratus sit dignitas; non tñ competẽ-
12 ditur sub nomine Prioratus alia dignitas, vt est Præpositura, Decanatus, Præsidẽtatus, & similes. Fed. de Sen. *d. cons.* 25. *n.* 2. *respondeo. illa cõstitutio.* † Amplia, vt Prior cõuentualis dicatur habere dignitatẽ, & dicatur Prælatus, etiã si sit creatus ab Abbate ad
13 beneplacitũ suum; quia paria sunt esse perpetuũ, vel posse esse, & per obitũ istius vacat Prioratus. Fed. de Sen. *cons.* 35. *Quãs monachus, col.* 1. *sed cõtra videt.* † Amplia, vt Prior cõuentualis dicatur ab-
14 solut⁹ à monachatu, ita vt acquirat Prioratui, nõ aũt monasterio, in quo professus est, etiã si esset Prior ad placitũ. Fed. de Sen. *d. cons.* 35. *per tot.* vbi est casus; secus in clausurali, vt ibi dicitur, & maxime
15 *n.* 2. *in fi. v. si volumus tenere.* † Declara; nisi Prioratus esset de mensa
16 monasterii; q; tunc etiã conuẽtuales acquirit monasterio. Fed. *d. cons.* 35. *n.* 3. *in pr. v. item non obstat.* † Limita in Priore clausurali, qui
17 dicitur habere officiũ non distinctũ à monasterio; ideo si exeat quatur, acquiritur monasterio, nõ officio Prioris. Fed. de Sen. *cons.* 20. *n.* 6. *v. eadem q.* vbi, quod eius administratio pendet à monasterio, & *cons.* 35. *n.* 2. *in fi. v. si volumus tenere.* Vide. *Abbas quid possit circa absolutiones, & dispensationes suorũ monachorũ. Concl.* 16. Vide. *Abbas, & Prælatus regulares habent multa priuilegia. Concl.* 6. Vide, *Prior clausturalis in quibus differat à conuentuali, & quid possit. Concl.* 710.

Prior conuentualis quis dicatur, & quid possit, & ad quæ obligetur. Concl. 709.

PRIOR † conuentualis dicitur habens conuentum vel collegium. *c. scriptum de electio.* † Prior conuentualis morari debet in Prioratu, non autem in clausto, *Clem.* 1. *ad fi. de stat. monach.* † Nõ vocatur ad electionem, neq; ad alios tractatus monasterii. Fed. *cons.* 35. *n.* 2. *v. si volumus tenere.* † Non acquirit monasterio, sed suo Prioratui. Fed. *d. cons.* 35. *Quidam monachus, per tot.* maxime *n.* 2. *in fi.* & etiã *in fi. consilii n.* 4. † Declara, nisi Prioratus esset de mẽsa monasterii; quia tunc acquirit monasterio. Fed. de Sen. *d. cons.* 35. *n.* 3. *v. sed hic Prioratus.* † Agere, tueri, pacisci, & acquirere põt pro suo. Prioratu. Fed. *d. cons.* 35. *n.* 1. *ver. sed contra videtur.* † Procurator, exequitor, & administrator esse potest. *c.* 2. *in pr. de testam. lib.* 6. Clem. *pen. cum gl. de procur.* Fed. *d. cons.* 35. *nu.* 2. *in fin.* † Limita ista omnia in Priore clausturali, quia nullum istorũ potest, & è contra vocatur ad tractatus, & acquirit, prout alii monachi suo monasterio, & nõ liberatur à clausto. Feder. *d. cons.* 35. *n.* 2. *in fi.* ibi, *ista omnia sant in clausturali.* † Nõ potest conuentualis præesse pluribus Prioratibus, *c. cum singula, de præb. lib.* 6. † Imo etiam Priores non habẽtes conuentum, nec dignitatem, nec curam, non possunt habere plures Prioratus regulares. Fed. de Sen. *cons.* 132. *in fin. nu.* 3. vbi, quod ratio est; quia magis prohibetur ambitio religiosis, quam secularibus. † Limita in Priore obedientiario; quia non liberatur à clausto. Feder. de Sen. *cons.* 134. *in fin. ver. ad secundum*, & dicitur

dicitur obedientiarius, qui habet Prioratū ab Abbate, & est suppositus monasterio; quia possunt amoueri ab Abbate, & reuocari ad clausturum. Innoc. in *c. in singulis, de statu monach. n. 2. col. 2. circa med. ver. & ideo.* Vide Concl. præcedentem, & proxime seq.

Prior clauſtralis in quibus differat à conuentuali, & quid possit. Concl. 710.

1 PRIOR † clauſtralis differt à conuentuali; quia conuentualis dicitur habere dignitatem, & liberatur à monachatu, & clauſtro, & dicitur Prælatus, & per eius obitum vacat Prioratus, vt per Old. *conſ. 281. in prin.* Fed. de Sen. *conſ. 35. in pr. ver. ſed contra vi-*
2 *detur, & nu. 2. in fi. v ſi volumus tenere.* † Clauſtralis vero dicitur habere officium non diſtinctum à monaſterio; ideo ſi ei relinquitur, acquiritur monaſterio, quemadmodum ſi alteri monacho
3 eſſet relictum. Fed. de Sen. *conſ. 20. nu. 6. ver. eadem q.* † Amplia, vt nullam prorſus habere dicatur adminiſtrationem prior clauſtralis, in tantum, quod eo ipſo, quod præeſt, non dicitur clauſtralis. Fed. *d. conſ. 35. n. 2. in fi. ver. ſi volumus tenere.* † Amplia, vt clauſtralis non poſſit eſſe procurator, exequutor, iudex, neque agere, neque defendere poſſit, prout declarat Fed. de Senis *d. conſ. 35. nu. 2. in fin. ver. ſi volumus tenere, vſque ad n. 3.* Vide Concluſionem proxime præcedentem.

Priores regulares manuales ſunt, & quando poſſint permutare, vel non, tales prioratus. Concl. 711.

1 PRIORES † regulares non abſoluti à clauſtro non poſſunt permutare Prioratus ſine licentia Abbatis, & ſi permutauerint; non valet permutatio, ſed perduntius, quod habebant in prioratibus. *cap. ſi religioſis, de elect. in 6.* Fed. de Sen. *conſ. 200. Quod permutatio, in pr.* vbi, quod neque datur regreſſus ad illos, ſed loqui-
2 tur in permutatione facta in manibus Legati. † Declara tamen, quod bene poſſunt permutare in manibus Papæ, dummodo ſic permutent, vt ſi erant manuales Prioratus etiam amouibiles, vt prius remaneant, alias ſecus. Cald. *conſ. 293. alias 1. de ver. permut.*
3 vbi *in fin. ver. reſtat reſpondere*, ita ſoluit. † Declara ſecundo, vt procedat, quod non poſſint permutare, quando ſunt Priorarus obedientiarii, vel non conuentuales, ex quo iſti ponuntur à ſolo
4 Abbate, vt per Fed. de Sen. *conſ. 134. in fin. ver. ad ſecundum.* † Amplia; quia iſti Prioratus regulates obedientiarii, & ſimplicia beneficia ſunt manuales, & amouibiles, & non poſſunt permutari; ſecus ſi in manibus Papæ, vel quando ſunt curata; quia non ſunt manualia. Vide, *Beneficia Eccleſiaſtica de ſui natura ſunt perpetua. Conciu. 56. n. 12. & multis ſeq.*

Priores, & officiales communitatum diuerſis modis nominantur. Concl. 712.

1 PRIORES † & conſiliarii appellantur Peruſiæ adminiſtratores ciuitatis, & in multis ciuitatibus Vmbriæ, de quibus facit mẽtionem Bald. *conſ. 396. Pro parte Zanis, lib. 3.* & de Prioribus loqui-
2 tur glo. in *l. item magiſtri. ff. de pact.* Rom. *conſ. 95. in princ.* † Priores appellantur Florentiæ, vt dicit Alex. *conſ. 17. In cauſa & lite, in prin.*
3 *lib. 6.* † Antiani appellantur Bononiæ, & in multis partibus Lombardiæ, de quibus, & eorum auctoritate facit mentionem Floria. de ſancto Petro *q. 2. in 4. & 5. dubio principali*, & Senarum Antiani dicuntur. Rom. *conſ. 65. in pr.* item Regii appellantur Antia-
4 ni, vt per Alex. *conſ. 17. In cauſa, & lite lib. 6. in pr.* † Conſeruatores appellantur in Vrbe Roma, de quibus meminit Verall. *deciſ.*
5 *54. lib. 2.* † Conſiliarii appellantur Florentiæ, qui ſunt ſubrogati loco Antianorum, & conſules dicuntur de iure, ſeu decuriones,
6 Rom. *conſ. 501. num. 8. & ſeq.* † Maſſarius, & ſyndici appellantur in
7 multis locis. † Syndici ſimpliciter appellantur in loco Terraci-
8 næ, & aliis locis, & in multis aliis ciuitatibus. † Caput militiæ, &
9 Priores in ciuitate Tyburtina. † Decuriones olim appellabãtur conſiliarii ciuitatum, qui conſiliarii dicebantur ciuitatis. gloſſ. in *rub. C. de decurio. lib. 10.* ſed tamen hodie Priores non habent tantam auctoritatem, prout decuriones. Rom. *d. conſ. 501. nu. 7. & ſeq. ver. quoad ſecundum.* Vide, *Decuriones qui dicantur, & eorum priuilegia. Concl. 127.*

Priores, & conſiliarii ciuitatum quæ poſſint, vel non. Concl. 713.

1 PRIORES † & camerarii Communis Peruſiæ, licet poſſint dare dilationem contra tẽm iudicatam, vt non exequatur, tamen non poſſunt in certam dilationem, quæ poſſet eſſe perpetua, concedere, neque ſtatutum ſuper hoc facere; quia contra rem iudicatam non valet reſcriptum à Principe impetratum, per quod rollitur effectus rei iudicatæ. Bald. *conſ. 396. Pro parte Zanis, lib. 3.* † Et iſti omnes officiales, quocunq; nomine nuncupentur; 2
procuratores ad agenda negocia ciuitatis dicuntur conſtituti, *l. procuratores. C. de decurio. lib. 10.* ideo, ſicut procurator generalis nõ poteſt tranſgredi ſuam auctoritatem, ita neq; iſti, ita arguit Rom. *conſ. 65. in prin.* † Non igitur poſſunt officiales electos à conſilio, & 3
populo priuare de iure communi; quia eadem ſolemnitas requiritur in reuocatione actus, quæ requiritur in celebratione. Rom. *conſ. 65. Viſo themate, n. 2. & conſ. 116. Viſis neceſſariis, in prin.* vbi apoſtilla in *ver. conſenſu.* citat plures concordantes. † Extende; 4
quia non poſſunt tollere ea, quæ per conſilia generalia ſunt ſtatuta, ſicuti non poteſt procurator mutare ea, quæ à domino ſuo facta fuerunt. Rom. *d. conſ. 65. n. 2. v. ſecundo illud*, vbi apoſtil. *in ver. ſi hominem.* † Reſtringe; quia Antiani Senarum ex particulari cõ- 5
ſtitutione poſſunt priuare Notarios, & alios miniſtros etiam appoſitos, & electos à conſilio generali, vt idem Rom. *d. conſ. 65. n. 3. & per tot. v. ſupradictis non obſtantibus.* † Amplia; quia appellari non 6
poteſt ad eos, tanquam ad ſuperiorem, licet ipſi eligant officialem, à quo, quando debet confirmari à ſuperiore, quia debet appellari ad ſuperiorem, non ad eos; ſecus eſt, ſi ipſi abſolute deputent officialem; quia ad eos poteſt appellari. Bal. *conſ. 299. Priores terrarum, lib. 3.* † Amplia; quia nec ſtatutis populi derogare, ne- 7
que illa reformare poſſunt ſine ſpeciali cõmiſſione, etiam ſi derogatio eſſet æqua, & rationabilis. Bal. *conſ. 209. Poteſtas conceſſa, lib. 5.* † Amplia; quia licet officiales Communis habeant liberum 8
arbitrium, & repræſentent populum; tamen non poſſunt donare; quia donatio non venit in adminiſtratione quantumcunque libera. Floria. de S. Petro *q. 2. dubio 4. in pr.* vbi *nu. 2.* limitat, niſi ob cauſam. † Amplia; quia Priores ciuitatũ popularium ſolent ha- 9
bere curam & limitatam poteſtatem, non autem iura Principis. Abb. *conſ. 36. Circa primũ, col. 2. in fi. ver. an valeat donatio, lib. 2.* vbi loquitur in Priorib. Recanati. † Amplia; quia ob mandatũ datũ ge- 10
neraliter ad reformandũ facta, vel ſtatuta cõmunitatis non poſſunt ſemel reformata reformare. Ant. de But. *d. conſ. 66. n. 2.* & idẽ tenet Anch. *conſ. 366.* quod eſt Ant. de Butr. & Anchar. & iterum *conſ. 367.* quod eſt Saly c. † Amplia; quia in mandato generali fa- 11
cto à conſilio generali nõ venit, vt alteri fiat præiudiciũ. Ant. de But. *conſ. 66. n. 3.* † Extende; quia in tali mandato generali nõ ve- 12
nit aliquod illicitũ. Anch. *d. conſ. 367. n. 2. v. 2.* quod eſt Saly cet. & Ant. de But. *conſ. 66. n. 3.* † Extende; quia mandatũ generale datũ 13
per ciuitatem particularibus ad ſtatuendum, & reformandum non comprehẽdit facultatẽ ſtatuendi contra iam ſtatuta, vel reformãdi iam reformata per ciuitatẽ conſtituentem. Ant. de But. *conſ. 66. n. 3.* Anch. *d. conſ. 366. n. 4.* quod eſt Ant. de But. & Anch. & iterum *d. conſ. 367. in ſi.* quod eſt Bar. de Saly c. Rom. *conſ. 65. n. 3. v. 2. quia.* † Extende; qa in facultate generaliter data Prioribus ciuita- 14
tis non cenſetur data facultas contraueniendi legibus, & ſtatutis generalibus. Abb. *conſ. 36. col. ſi. v. in poteſtate enim generaliter data, lib.*
2. † Amplia; quia Antiani, & Priores communitatis non poſſunt 15
conſtituere procuratorẽ pro vniuerſitate; quia ipſi non ſunt ſubrogati loco decurionum, ſed bene conſiliarii Cõmunis poſſunt conſtituere procuratorẽ Alex. *conſ. 17. In cauſa, & lite in pr. lib. 6. &*
conſ. 186. n. 8. & ſeq. lib. 2. † Extende; quia neq; poſſunt obligare eõ- 16
munitatẽ ſine ſpeciali cõmiſſione conſiliariorũ, ita Alex. *conſ. 135. Viſo proceſſu, in pr. lib. 7.* vbi dicit magis communẽ, & loquitur in * Prioribus Fani. † Amplia; quia non põt communitas & minus 17
conſiliarii eius, vel Antiani, ſeu Priores cõcedere immunitatem perpetuã, *l. 1. C. de immunita. nemini conced. lib. 10. l. vacuatis*, vbi Bar. & alii. *C. de decur. lib. 10.* quia eſſet cõtra publicã vtilitatẽ. † Reſtrin- 18
ge; quia bene poſſunt decuriones cõcedere immunitatẽ Doctoribus, & Medicis, *l. 1. C. de decret. decurio. lib. 10.* Ia. *conſ. 101. Immunitas fuit conceſſa, in prin. lib. 4.* vbi loquitur in Antianis Alexandriæ. † 19
Reſtringe; quia poſſunt nedũ Doctoribus, ſed etiã ſimilibus perſonis, q poſſunt prodeſſe cõcedere, prout eſt alicui aſſiſtẽti apud Principẽ. Ia. *d. conſ. 101. col. 2 v. 2. reſpondetur, li. 4.* † Reſtringe; quia 20
valet talis exemptio, quando per Principem fuit ex certa ſcientia confirmata. Ia. *d. conſ. 101. col. 2. ver. 3. reſpondetur, lib. 4.* vbi maxime, quando de plenitudine poteſtatis cum clauſulis *ſupplentes*, & derogatione. † Reſtringe; quia bene ob benemerita poſſunt conce- 21
dere immunitatẽ perpetuam ciui, vt Ia. *d. conſ. 101. col. 1. n. 2. v. 5. & adhuc, lib. 4.* vbi ponit multa ſpecialia de benemeritis, & tollit cõtrarium, quod ſufficit, quod conſter ex aſſertione decurionũ, & Principis. † Limita; quia Antiani Fanenſes poſſunt ex forma ſta- 22
tuti dictę ciuitatis dare cõſinia, & tollere, & conſequẽter poſſunt relegationes facere, reuocare, & moderari, non obſtante clauſula poſita in relegatione diſponente, quod niſi de conſilio conſulum, & nemine diſcrepante non poſſint relegationes factæ tolli;

quia

quia successores ligare non possunt Antiani, vel Priores ciuitatis. Ant. de But. *cons.* 74. *per tot.* & maxime *in pr.* vbi apostilla in verbo, *imponere*, dat concord. quod Priores, neq; Princeps potest ligare
23 suum successorem. † Extende; quia statutum moderans facultates Rectorum, & officialium non comprehendit Antianos, qui nõ sunt proprie officiales; quia officialis proprie est, qui sub alio
24 ius dicit. Ant. de Butr. *d. cons.* 74. *n.* 3. *& per tot.* † Tempore Alex. ist⁹ Antiani Fanenses, quos ita vocat Ant. de But. appellat Alex. Priores in *cons.* 135. *Viso processu, in pr. lib.* 7. vbi, quoꝫ non possunt obligare communitatem, & non mirum, si Ant. de But. appellat Antianos; quia erant Bononienses, vbi appellantur Antiani. † Limita; quia data facultate Prioribus eligendi medicũ certo tempore sub pœna, si non fiat electio per Priores de illo tempore,
26 poterit fieri per Priores successores; quia successor potest facere id, quod prædecessor omisit. Abb. *cons.* 93. *Duo sunt per tot. lib.* 1. † Limita; quia consiliarii vniuersitatis, & Priores, cum consilium repræsentent, & faciant, possunt generaliter statuere pro vtilitate publica, quod pascua, & aquæ communitatis retinentes, seu eisdem vti volentes soluãt certum quid communitati, maxime, quando concurrunt quatuor causæ, ex quibus regulantur actus humani, videlicet efficiens, materialis, finalis, & formalis. Ias. *cõs.* 71. *Ordinatio consiliariorũ, lib.* 3. *per tot.* vbi, quod causa efficiens sunt consiliarii, qui repræsentant totum populum, quando est conuocatum consilium, & interuenit decretum iudicis: causa materialis est, quando disponitur de rebus cõmunitatis: causa finalis est vtilitas publica: formalis, quando fuit formaliter conuocatum
27 consilium cum officialis præsentia, & decreto. † Restringe, vt limitatio procedat in iis, quæ sunt communia vt vniuersis; secus si essent communia vt singulis; quia tunc requireretur maior pars capitum familiarum, & domorum, & quod omnes essent vo-
28 cati. Ias. *d. cons.* 71. *in pr. v. nec isto casu requiritur, lib.* 3. † Restringe, vt non procedat, si ageretur de imponenda collecta, talea, vel onere in omnes inuitos, ex causa necessitatis; quia tunc bene duraret tale onus durante necessitate, & deberet etiam constare de necessitate; secus, si fiat ordinatio, vt circa bona Communis, qui vult illis vti, soluat certum quid; quia valet sine necessitate, & causa necessitatis etiã expressa non verificatur; quia qui vult vti bonis Communis, soluit. Ias. *d. cons.* 71. *in fi. ver. nec prædictis habet obstare lib.* 3. Vide, *Arbitrium datum aliquid faciendi, quæ facta comprehendat. Concl.* 476. *per totam*, maxime *n.* 10. *& seq.* Vide, *Reformatores electi quid possint. Concl.* 81. Vide, *Officialis Communis cum generali arbitrio quid possit. Concluſ.* 89. Vide, *Mandatum generale ad quæ se extendat, vel non. Concluſ.* 50. Vide, *Inferior non potest factum superioris iudicare, & quando secus. Concl.* 120.

Priora quæ dicantur, & quæ posteriora. Concl. 714.

1 PRIORA † dicuntur quæcunque, quæ possunt stare sine aliis, & de per se; alia autem, quæ de se stare non possunt, non sunt priora, ideo non operantur posteriora sine prioribus. *cap. si antequam, de pœnit. distinct.* 1. Cald. *cons.* 161. alias 6. *de probat. n.* 2. *ver. vnde*
2 *dicit Philosophus.* † Amplia, quia actus dependens à duabus causis, quarum vna est primaria, alia est secundaria, actus debet denominari à primaria, & illi attribuitur secundum Philosoph. 5. *Met.* Cald. *cons.* 282. *circa m. d. ver. & hæc ratio.* Vide, *Primas seu prior, vel posterior quis dicatur. Concl.* 660.

Priuatio præsupponit habitum. Concl. 715.

1 PRIVATIO † supponit habitum; quia nemo priuatur, nisi prius habuerit id; quo fuit priuatus, *l. decem. ff. de verb. oblig.* Anch. *cons.*
2 179. *Prima facie videretur.* † Et ideo qui agit spolio, vel dicit se spoliatum possessione, vel bonis, necessario dicit, se prius habuisse possessionem, & bona, quibus dicit se spoliatum fuisse. Alex. *cons.*
3 152. *In causa & lite n.* 2. *v.* 2. *probatur lib.* 6. † Et ideo emptori si remittitur necessitas denunciandi euictionem, intelligitur de iudiciali; quia remissio supponit habitũ; nulla autem necessitas denunciandi est, nisi, quando agitur in iudicio, ergo necessario de ista intelligi debet. Ang. *cons.* 177. *In facto proponitur.* Vide, *Euictio, vt habeat locum, requirit denunciationem, & multa alia, & quando secus. Concl.*
4 353. † Amplia, quia nemo põt excludi à priuilegio, vel alio actu, nisi fuerit inclusus; & ideo Iudæi non possunt excludi ab Ecclesia, vel donis spiritualibus; quia nunquam fuerunt inclusi. Alex.
cons. 6. *Super præmissa, in pr. lib.* 6. *& per tot.* vbi, quod pœnæ *c. quanquã,*
5 *de vsur. in* 6. non habent locum in Iudæo vsurario manifesto. † Amplia; quia liberatio præsupponit, & probat debitum præce-
6 dere; quia priuatio supponit habitum. Anch. *d. cons.* 179. *n.* 4. † Et soluens in dubio præsumitur debitor; ideo solutio inducit habitum præcedentis debiti; quia præsumitur facta ab eo, qui tenebatur, & ad quem spectabat onus soluendi, *l.* 2. *C. de alim. pup. præstan.* Bart. in *l. cum seruus, n.* 4. *ff. de verb. oblig.* † Extende; quia cancellatio instrumenti facta à creditore præsupponit instrumentum
7 crediti, quod cancellatur, præcedere ex eodem argumento priuationis ad habitum. Anch. *d. cons.* 179. *n.* 4. † Extende; quia reddito rationis præsupponit administrationem. Ang. Aret. *cons.* 78.
8 *Pro decisione, n.* 14. *ver. si enim cogeretur.* † Amplia; quia consequens præsupponit necessariũ antecedens, & è contra. Petr. Anch. *cons.*
9 261. *in pr.* † Amplia; quia emancipatio filii probat filium fuisse in potestate patris ante emancipationẽ. Vide plene Mascard. *Concl.*
10 599. *in fi. n.* 4. *Emancipatio quomodo fraudulẽta.* † Amplia; quia nemo vt dat, quod non habet, & nemo plus iuris in aliũ potest transferre, quã ipse habeat. Vide, *Dare alteri nemo potest id, quod ipse nõ habet. Concl.* 17. † Amplia; quia si fiat fideicommissum deficiente linea
11 hæredis deficientia supponit extitisse, vt late comprobat Rimin. Iun. *cons.* 177. *n.* 53. *& seq.* vbi, quod si nulli sunt nati, corruit substitutio; quia nõ potest dici defecta, vbi multa allegat. Vide, *substitutio facta, si sine filiis, expirat. si grauatus relinquat filiũ, licet moriatur. Concl.* 847. † Contrarium Dec. *cons.* 227. *col.* 2. & in eodẽ casu Soc.
12 Iun. *cons.* 181. *n.* 22. *lib.* 2. vbi, quod est locus fideicommisso, etiam si non sint aliqui nati; quia dicuntur deficere, ex eo, quod non sint. † Amplia, seu extende, quia in casu cõuerso restitutio præsupponit priuationẽ; & ideo qui producit restitutionẽ in integrũ, videtur fateri, quod fuit condemnatus. Bald. *cons.* 204. *Longum thema. n.* 6. & *an qui producit. lib.* 3. Vide, Dictio, *ve*, importat reiterationẽ, & quid aliud importet. *Concl.* 365. † Extende; quia priuatio non tollit, si habitus non inducit. Castr. *cons.* 291. *Visis iis, quæ. n.* 1. *in fin. lib.* 3. † Et qui dicit se manumissum, fatetur fuisse seruũ, & qui petit restitui ad appellandũ, fatetur se priuatũ remedio appellationis. Castr. *cons.* 283. *Super isto negocio, nu.* 3. *ver. item ex alio, lib.* 1. Vide, *Consequens præsupponit suum necessarium antecedens, & è contra. Concl.* 757.

Priuatio nõ inducitur, nisi expresse dicatur. Cõcl. 716.

PRIVATIO † à beneficio iuris communis nunquam inducitur à lege, vel statuto, nisi expresse dicatur. Io. de Anan. *cons.* 63. *in pr.* Roma. *cons.* 325. *Quoad primum, n.* 3. *v.* 2. *quia.* † Extende maxime ad fauorem fisci; quia nunquam fiscus priuatur beneficio iuris communis competente, nisi expresse dicatur. Io. de Anan. *d. cons.* 63. *in pr.* † Ratio; quia priuatio est quædam mors, seu species mortis. Bero. *cons.* 76. *n.* 128. *lib.* 1. † Et quia priuatio ab exequutoris officio, vel ab alia administratione, est quædã pœna non leuis, quæ inducit notam. Castr. *cons.* 437. *n.* 3. *v. super* 3. *lib.* 2. † Amplia; quia priuationis pœna non habet locum vnquam, nisi expresse dicatur, communem* dicit Dec. *cons.* 581. *Visopuncto, n.* 10. Alex. *cons.* 103. *Videtur. col. penult. nu.* 15. *v. pro hoc facit, lib.* 1. vbi apostil. in *v. nisi* citat inter alios Tiraq. in *l. si vnquam in ver. reuertatur. n.* 205. *amp. seq. Cãs reuoc. donat.* Curt. Iun. *cons.* 288. *n.* 26. *& seq.* Alex. plene *cons.* 92. *respectis, nu.* 17. *ver. & pœna priuationis. lib.* 6. † Amplia; quia pœna priuationis non potest ab homine imponi, nisi in casibus à lege expressis. Ceph. *cons.* 39. *n.* 44. *& seq.* vbi, quod priuatus officio non prohibetur aliud habere dissimile. † Amplia etiam in pœna depositionis; quia nemo debet deponi, nisi lex specialiter exprimat deponi debere, gl. in *summ.* 19. *q.* 1. quam allegat, & sequitur Alex. *cons.* 103. *Videtur, n.* 15. *v. & fortius dicit, lib.* 1. † Amplia in vasallo, qui non priuatur feudo pro omni contractione, etiam si veniat contra iuramentum fidelitatis, nisi in casibus, in quibus iura hoc exprimunt. *c.* 1. § *. illud quæ fuerit prima causa benef. amitt.* sequitur Alex. *d. cons.* 103. *n.* 15. *in fin. ver. nec enim lib.* 1. † Limita, quia delinquens in officio priuatur officio. *l. si aliquid. C. de fund. patr. lib.* 10. Castr. *cons. Viso testamẽto, n.* 3. *li.* 1. † Limita; quia Rector parochianus si committat adulterium, priuatur parochiali, & beneficio, maxime si est grauatum ex qualitatibus aggrauantibus, si agatur criminaliter, deponitur etiam ab ordine. Castr. *cons.* 349. *Non dubium, quod, in pr. lib.* 1. Vide, *Adulteriũ pœna quæ, & quot sint. Concl.* 225. Vide Conclusionem proxime sequentem.

Priuationis pœna quando habeat locum, & in quibus. Concl. 717.

POENA † priuationis dignitatis, vel beneficii habet locũ multis casibus, & relatiue ponit centũ quinquaginta casus Clar. in §. *fi. q.* 73. *in pr.* apud Calitiũ in sua *Margar. Fisci, fol.* 110. *& seq.* † Iudex *cõmittens barattariam priuatur officio, q̃ habet, & habilitate ad* lia consequendi, *l. iudices. C. de dignit. lib.* 12. Clar. *d. §. fi. q.* 73. *n.* 2. vbi de *communi, vbi, quod etiam punitur ex lio, vel grauiori pœna secundum *communẽ: item pœna quadrupli secundũ *communẽ, & ponit exempla, & modũ degradãdi iudicẽ. † Pars contra. pœna in-

pens iudicem punitur priuatione causæ, & etiam perdit datum, etiamsi dederit pecuniã, p sententia iusta ferẽda; secus, si pro celeri expeditione iustitiæ; quia nõ pdit causam, & repetit datũ, secũ-
4 dum * communẽ, de qua Clar. *d. §. fi. q. 73. n. 2. in fi.* † Iudex etiam negligẽs potest priuari officio, qñ negligẽtia est ex lata culpa, vel ex dolo; secus, si leuis, vel leuissima, & ita seruari dicit Clar. *d. §.*
5 *fi. q. 73. n. 3.* vbi, q̃ est * cõmunis opinio, q̃ iudices hodie syndicãtur solũ de furtis, barattaria, & illicitis extorsionibus. † Exequtor datus ad curandũ, & prouidendum Hospitali, priuatur, si negligẽtia trãsit in dolũ, vel culpã; secus, si est culpa leuis, vel leuissi-
6 ma. Castr. *cons. 437. Super dictis quæstis, n. 3. ver. super tertio, lib. 2.* † Declara; quia si exequitor deputauit procuratorẽ ad prædictã exequtionẽ, qui fuit negligẽs, licet negligẽtia procuratoris noceat domino, vt teneatur ad interesse; nõ tñ potest priuari; quia ficta est negligẽtia. Castr. *d. cons. 437. n. 6. ver. ad sextum, lib. 2.* vbi, q̃ procu-
7 rator tenetur releuare dominum, & omnia restituere. † Notarius delinquẽs in officio notariatus priuatur officio; ideo conficiens falsum instrumentũ priuatur iure cõficiendi alia instrumẽta; sed
8 * tñ, anteq̃ sit cõdemnatus, potest instrumẽta rogare, * cõmunem dicit Clar. *d. §. fin. q. 73. n. 4. ver. Notarius.* † Clericus beneficiatus
9 matrimoniũ contrahens priuatur beneficio, *c. 1. de cler. coniug.* Vide, *Clericus beneficiatus quando perdat beneficium, vel non. Concluſ. 392.*
9 † Extẽde, vt procedat, siue sit in sacris cõstitutus, siue nõ, cõmu-
10 nem * dicit Clar. *d. §. fi. q. 73. n. 5. ver. clericus.* † Extẽde, etiamsi matrimoniũ sit nullũ, vt quia in gradu prohibito cõtraxit, commu-
11 nem * Clar. vbi supr. *n. 5. ver. adde.* † Extẽde; quia nõ priuatur ipso
12 * iure, secundũ * cõmunem. Euerard. *cons. 111. ver. in contrariũ tamen.*
12 † Contrariũ, quod imo ipso iure sit priuatus, Clar. plures citat de
13 cõmuni, * *d. § fi. q. 73. n. 5.* † Declara; quia si non est in sacris, & matrimoniũ tenet, priuatur ipso iure; si vero nõ valet matrimoniũ; quia est in sacris; vel quia cõtraxit cũ cõsanguinea in gradu prohibito, quãdo nõ est sequuta copula carnalis, & nõ priuatur sine
14 sententia, cõmunem * dicit Clar. *d. §. fi. q. 73. n. 5. ver. tu vero dic.* † Restringe, qñ cõtraxit matrimoniũ cũ impubere; quia nõ perdit be-
15 neficium, cõmunem * Clar. vbi supr. *ver. sed quid si contrahit.* † Restringe, si contrahat sponsalia de futuro. Abb. *in c. 1. de cler. coniug.*
16 apostil. ad Clar. *d. q. 73. n. 5.* † Extende; quia perdit etiã regressus,
* accessus, & omnia iura ad beneficium, cõmunem * dicit Clar. *d.*
17 *§. fi. q. 73. n. 5. ver. adde.* † Extende; quia perdit pensionẽ ecclesiasticam etiam assignatam in resignatione beneficii super fructibus,
* secundũ * cõmunem. Clar. vbi supr. *n. 5. in fi.* etiãsi nullũ onus sit
18 impositũ, p pẽsione, & q̃ ita est de vsu Romanæ Curiæ. † Extende, etiãsi mulier ante consummatum matrimonium ingrediatur religionẽ; quia nõ eonualescit beneficium, vel pensio semel va-
19 cans, neq; recuperat, cõmunem * dicit Clar. vbi supra. † Clericus, qui subsistinet excommunicationẽ per annũ, priuatur bene-
20 ficio, secundũ * cõmunem. Clar. *d. §. fi. q. 73. n. 6.* † Itẽ clericus perpetuus priuatur beneficio, vide eundẽ Clar. relatiue, *d. §. fi. q. 73. n.*
21 *6. & in §. periurium, ver. item clericus.* † Itẽ simoniacus clericus pri-
22 uatur beneficio, vide Clar. *in § simonia. ver. item clericus.* † Itẽ clericus effectus miles secularis amittit beneficiũ; quia eo ipso, q̃ mi-
* litiã seculare suscipit, militiã clericalẽ deserit, cõmunem * Clar.
23 *d. § fin. q. 73. n. 6.* † Itẽ clericus hæreticus, & eius filij amittunt beneficia ecclesiastica. Clar. *§. hæresis, ver. item clericus.* relatiue, *§ fin. q.*
24 *73. n. 7.* † Cleticus excõmunicatus non facit fructus suos benefi-
* ciorũ; quia est priuatus, communem * dicit Clar. *d. § fi. q. 73. n. 7.*
25 vide eundem *in § fornicatio. n. 9.* & non debet ali, vt per Clar. ibi,
26 *n. 7.* † Declara, dũmodo excõmunicatio sit iusta, alias secus. Clar.
27 *d. § fi. q. 73. n. 7.* † Idem, si nõ dicit officiũ; quia priuatur fructibus beneficij. Bello. *cons. 56 n. 3.* Clar. *d. § fin. q. 73. n. 7. in fin.* † Clericus colludẽs in causa beneficiali, debet priuari beneficio; exemplum ponit Clar. in sene, qui per collusionẽ succubit cũ iuuene, ne vacet beneficiũ suum, vel si renũciat hac de causa, aut permutat pin-
28 gue cũ tenui beneficio. Clar. *d. § fi. q. 73. n. 7.* † Itẽ si nõ dicit officiũ, potest priuari beneficio, & nõ facit fructus suos, * cõmunem
29 dicit Clar. *d. § fi. q. 73. n. 7 in fin.* † Homicida clericus priuatur ipso iure beneficio, si homicidiũ est qualificatũ, put assassiniũ, &c. secus, si homicidiũ est simplex; quia debet per sententiam priuari,
30 cõmunem * dicit Clar. *d. § fin. q. 73. n. 7. in fin.* † Bannitus clericus perpetuo debet, & potest priuari beneficio; quia non potest seruire, Capella Tholos. ita iudicauit, vt per Clar. *d. § fi. q. 73. n. 7. in*
31 *fi.* † Prælati negligẽtes, & insufficientes possunt deponi, seu priuari; sed tñ Episcopi à solo Papa deponũtur, Papa autẽ negligẽs
32 nõ potest deponi, cõmunem * dicit Clar. *d. § fi. q. 73. n. 8.* † Alios casus, in quibus clerici possunt deponi, vel priuari; vide apud
33 Rebuff. *in praxi benef. fol. 472. n. 57. & seq.* † Administratores bonorũ pupillorum possunt priuari administratione, si dissipãt, vel male se gerunt. Vide, *Administrator ex quibus priuetur. Concluſ. 211.* † Limita tñ; quia in omnibus casibus, in quib. clericus priuatur, debent ipsi dari alimẽta ex redditibus beneficii, prætereq̃ si esset excõmunicatus; qa neq; ali debet. Clar. *d. §. fi. q. 73. n. 7. ver. pariter.*

Priuari nemo potest, nisi præuia trina monitione. Concl. 718.

PRIVARI † nemo potest, nisi præmissa trina monitione, *c. fin. cum ibi not. de cleri. non resid.* † Extende maxime, vbi pœna imponitur, etiam ipso iure ob nõ factũ, & sic cõsistit in omittendo, Affl. *decis. 370.* Vide, *Pœna leuior in omittendo. Concl. 257.* † Extende maxime, qñ dies est incerta, prout in hærede obligato sub pœna soluere dotes filiabus testatoris, qñ erũt in ætate nubili; quia nõ incurrit pœnam sine monitione, seu interpellatione. Castr. *cons. 125. Viso testamẽto, col. 2. & seq. ver. circa quod, lib. 1.* † Limita, nisi vnica monitio peremptoria præcesserit loco trinæ; quia tũc sufficit.
4 Fed. de Sen. *cons. 109. n. 2. ver. præterea istud.* † Limita, qñ monitio, vel præceptum, aut prohibitio à iure vel cõstitutione esset facta;
5 quia tunc sufficit loco trinæ monitionis, vt quis priuari possit. Fed. de Sen. *cons. 109. n. 2.* † Limita; quia ex decreto Papæ priuatur ipso iure non promotus, quem Papa ita declarat. Anch. *consil.*
6 *293. Vltra alia. per tot.* Vide, *Monitio vbi requiritur, sufficit generalis facta per constitutionem, & quando secus. Concl. 355.*

Priuatio ipso iure nõ inducitur per verba futuri tẽporis, & quãdo secus, & per quæ verba inducatur priuatio ipso iure, vel sententia requiratur. Concl. 719.

REGVLA † est, quod criminosus non priuatur ipso iure beneficio ecclesiastico, excepto crimine hæresis, & simoniæ.
1 Anch. *cons. 293. Vltra alia, in fi.* † Et est regulare in omnibus criminibus ecclesiasticis; quia requiritur semper declaratio iudicis.
2 Calder. *cons. 95.* quod est *vnicum, de treuga & pace, nu. 3. ver. est etiam iustum.* † Et in dubio semper sumenda est interpretatio, vt priuatio fiat per sententiam, non autẽ ipso iure, maxime, quando materia est odiosa, secus si fauorabilis. Tiraq. *in l. si vnquam. in ver. reuertatur, nu. 9. C. de reuoc. donat.* vbi loquitur *in ver. reuertatur*, quod potest esse præsentis temporis Imperatiui, & Subiunctiui, ac etiã futuri temporis Optatiui. Vide, *Lex quando prohibet aliquid fieri, quando annullet actum contrarium. Concl. 269.* † Amplia; quia in omni pœna priuationis imposita cõtrafacienti, intelligitur, quod
4 post contrauentionem per sententiam priuetur. Alex. *cons. 103. Videtur. col. pen. n. 16. lib. 1. ver. item posito.* † Extẽde, vt regulariter idẽ sit in vasallo in casibus, in quibus incurrit pœnã priuationis feu-
5 di, intelligitur, per sententiam, non ipso iure, *c. 1 §. fin. quo tempor. miles.* plene Alex. *cons. 103. Videtur. n. 16. ver. & videmus. lib. 1.* † Imo
6 quando priuatur vasallus ipso iure feudo, debet prius sequi declaratoria domini, antequam priuatio ipso iure habeat effectũ. Alex. *d. cons. 103. n. 16. in fi. ver. præterea, & n. 17. ver. & regulariter.* vbi, quod necessaria est declaratoria, antequam possit attentari exequtio pœnæ, & antequam hæc declaratoria sit facta, nõ potest dominus feudi se intromittere in corporali possessione feudi. & quod ipso iure sit priuatus, vide, Clausula, *ipso iure, & facto*, quid operetur. *Concl. 355.* † Amplia; quia semper verba in dubio, quæ
7 possent importare vtrunque, intelliguntur per sententiam, Ge-
min. *cons. 23 n. 4.* † Amplia maxime in materia pœnali; quia si lex
8 vtitur verbo futuri temporis, prout est in verbo, *perdat, priuetur*; tunc requiritur sententia iudicis; quia priuatio non est ipso iure, Io. de de Ana. *cons. 32. in prin.* vbi dicit * communẽ, & ibi Bologn. in apostil. † Declara; quia procedit ampliatio, quando pœna im-
* ponitur actui iudiciario; secus si imponitur contractui extraiu-
9 diciali; quia quantumcunque lex vtitur verbo futuri temporis; importat ipso iure. Bolog. in apostil. *ad d. cons. 32. Io. de Anan. in prin.* † Declara, nisi materia esset fauorabilis; quia tunc ipso iure ope-
10 ratur. Tiraq. *in l. si vnquam, in ver. reuertatur, num. 9. C. de reuoc. donat.* † Priuatio ipso iure non inducitur, quando verba futuri tempo-
11 ris sunt in lege, vel dispositione, sed requiritur sententia, *l. iubemus. §. sane. C. de sacr. eccl. l. in crimin. C. de iurisd. om. iud.* vbi gloss. quæ communiter * approbatur, vt per Ias. *in l. 2. n. 13. ver. & pro hac parte. C. de iure emphyt.* Ang. *cons. 371. Illustr. & magnificus. in fi. n. 3. ver. nec obstat.* & est communis * opinio, vt per Io. de Ana. *d. cons. 32. Vltra alia, in prin.* latissime Tiraq. *in d. l si vnquam. C. de reuoc. donat. in ver. reuertatur, n. 39. & seq.* vbi infinitos citat, & solum Barbat. leuis, & inconstantis ingenii contrarium tenere esse conatum, ait. Vide
plene Socin. *reg. 11. Sententia requiritur, si lex per verbum futuri temporis loquatur.* vbi ponit decem restrictiones, seu fallentias, quas videre poteris. † Restringe, vbi natura iudicii intentandi repugnaret. Tiraq. *d. l. si vnquam. C. de reuoc. donat. in ver. reuertatur. n. 42.* itẽ, si
12 esset dispositio eluſoria, *n. 43.* itẽ, si essent verba geminata, *n. 46.*

*cum seq. vsque ad num.*243.vbi ponit 76.restrictiones,quas videas.

13 † Amplia, vt procedat,etiamsi adsint verba præcisa, vel pœnam ipso iure importantia,vt verbum,*cadat*, & similia, quando talia verba diriguntur iudici, vel actum iudicialiter expediendum re-

14 spiciunt.Ias.*in d.l.2.C.de iure emphyt.n.13.ver.& ad contraria.* † Amplia; quia comminatio facta, puta, quod prouisus teneatur promoueri,aut residere, alias gratia sit nulla, si non pareat, non pri-

☞ uatur ipso iure. Vide, *Comminatio etiam præcisa. Conel.*477. † Limi-

15 ta, quando priuatio inducitur per verba de præsenti; quia intelligitur ipso iure. Ias.*in l.2.C.de iure emphyt. n.14. ver.& in primis*, ꝙ non requiratur,& ista est communis * opinio, vt per Tiraq.*in d. l.si vnquam.C.de reuoc.donat. in ver.reuertatur. n.21.& seq.* max.*n.*24.

16 † Limita in participio præteriti temporis; quia importat ipso iure priuationem, non per sententiam. Tiraq.*in d l.si vnquam. C.de*

17 *reuoc.donat.in ver.reuertatur,n.*32. † Limita, vbicunq; verbo futuri temporis adiicitur verbum præsentis temporis, vt in feudatario feloniam committente,vt cadat ipso iure,& priuetur; quia verba sunt,cognoscat se caditurum. Bald.*cons.9.n.3. ver.sed hoc est aduertendum,lib.*1. & hanc partem videtur tenere Ias.*in d.l.2.C.de iure*

18 *emphyt.n.16.ver.illud autem.* † Contrarium tenet Roman.*cons.*212.

19 *Quoad primum,num.2. ver.secundo quia video, vsque in fin.* † Extende, quando verba futuri temporis habent priuationem annexam, vt est verbum,*perdat,careat,cadat*,& similia. Calder.qui loquitur in feudatario male versante in re feudali *cons.*309. alias 6.*in fin.de feud. & cons.*555.alias 10.*de verb.signif.in prin.* Ias.*in d.l.2.n.13.ver.&*

20 *ad contraria.C.de iure emphyt.* Ang.*d.cons.*371.*in fi.* † Extende,vt idē sit, quando esset adiectum verbum, *mox*, *illico*, vel *statim*; quia cum sententia statim ferri non possit, pœna censetur commissa ipso iure etiam per verba futuri temporis cum aliqua ex istis dictionibus.Calder.*d.cons.*555.*in prin.ver.item si sit adiectum*,alias 10.

21 *de verb.signif.* Ang.*d.cons.*371.*in fin.* † Limita, quando vltra verba futuri temporis lex vltra procedit non desiderando sententiam, *c.1.de rescript.in 6.* Calder.*d.cons.*555.*circa med.ver.item cum lex.* alias

22 10. *de verb signif.* † Extende idem esse, si lex vltra verbum futuri temporis addit aliquam dictionem præcisam, vt *omnino priuetur*. quia tunc non requiritur sententia,prout in emphyteusi; quia si non soluit emphyteuta, cadit ipso iure propter dictionem præ-

23 cisam.Ias.*in d.l.2.C.de iure emphyt.n.15.ver.secundo pro hac parte.* † Extende,vt idem sit, quando verba futuri temporis dant facultatem,& exequutionem capiendi possessionem propria auctori-

24 tate.Ang.*d.cons.*371.*in fi.* † Limita;quia crimen rebellionis etiam non sequutum, sed attentatum, contra Romanam Ecclesiam, inducit priuationem omnium beneficiorum ipso iure, quæ obtinet attentans rebellionem, & possunt conferri, licet in tradenda possessione ille rebellis debeat citari ad videndum de-

25 clarari delictum. Bald.*cons.*131.*Quidam plebanus*,*lib.*4. † Limita; quia statutum,vel lex præfigēs certum terminum, & quod post non audiatur,inducit nullitatem ipso iure gestorum post terminum,maxime quando sit prohibitio iudicibus, ne dent audien-

26 tiam.Anchar.*cons.*270.*in 1.dub.in prin.* † Limita; quia si Papa declarat aliquem priuatum ipso iure ob non promotionem, inducitur priuatio ipso iure, etiam quod forte non esset à iure dispositum illo casu; quia Papa non errat in iure. Anchar.*cons.*293.*Vl-*

27 *tra alia,per tot.*maxime *in fin.* † Limita;quia si interuenit citatio in termino iuris,vt faciat id,quod lex præcipit, & non faciat; tunc bene inducitur priuatio ipso iure propter contemptum, etiamsi lex vtatur verbo pœnali futuri temporis. Bolog.*in addit.ad consil.*

28 32.*Io.de Anan.n.13.ver.plus dico.* † Limita, quando adessent dictiones importantes priuationem ipso iure, & quæ sint, vide infra.

29 † Dictiones vero importantes priuationem ipso iure,sunt plurimæ. Tiraq.*d.l.si vnquam.C.de reuoc.donat.in ver.reuertatur.n.*76. ponit dictionem,*omnino*;quia habet exequutionem paratam, importat idem,quod *præcise*,*& sine vlla exceptione*,& excludit omnem dispensationem.*Omni iure.* Tiraq.vbi sup.*n.*83.vbi pro & contra. *Prorsus,nu.*87.vbi,quod idem,quod dictio,*omnino*.*Omni modo,nu.* 88.*& seq.*vbi,quod idem,quod *omnino*. *Omnibus modis,n.*92.videlicet *ipso iure*. *Nullo modo,n.*93.*& seq. Nullatenus,n.*95.omnem nullitatem significat *ipso iure*. *Nullius momenti,n.*97.*& seq.*vbi pro vtraque. *Funditus,n.*103.*& seq.*vbi,quod idem,quod *omnino*. *Penitus, n.*105.*& seq.* vbi in totum sine modificatione in totum, & ex toto,& idem,quod *omnino*. *Mox*, *n.*109. est *ipso iure* iuncta futuro verbo,cum seq.vbi declarat. *Confestim,n* 113. *Incontinenti, n.*114. *Illico,n* 115. *Statim,n.*116. *Protinus,n.*121. *Continuo,n.*124. *Immediate, n.*125. *Vlterius,n.*129. *Frustra,n.*130. *Auctoritate nostra,n.*133. *Libere, n.*134. *Pleno iure.n.*138. *De iure,n.*140. *Extunc,n.*141. *Eo ipso,n.*142.

30 *ipso facto.n.*143. *Ipso iure,n.*144. † Differentia est, an ipso iure,vel ope exceptionis aliquid competat; quia si ipso iure res empta à socio de pecunia sociali esset socii; tunc recta via transit dominium in socium; si vero ope exceptionis, interim valet alienatio in alium facta per ementem. Bald.*in l.1.in fin. C.si quis alteri*, vbi declarat. † Et sequuta priuatione ipso iure, siue simus in tradi-

siue in emphyteusi,potest fieri inuestitura alteri. Socin.*cons.*

*n.*23.*lib.*2. Vide,*Feudum apertum, & deuolutum, quando alteri conuenit*

*possit.Concl.*111. Vide,*Nullum ipso iure non præstat impedimentum. Con-*

*clus.*140. Vide,*Pœna quando ipso iure committatur*, vel *incurratur*, *seu*

non.Concl 238. † Declara tamen;quia licet contra priuatum ipso iure non requiratur alia sententia, tamen antequam amoueatur à possessione,bene requiritur declaratio iudicis, vel partis,in quibus sufficit declaratio partis. Vide, *Declaratio an requiratur*

*contra ipso iure priuatum. Concl.*98.

Priuari nemo potest officio, vel beneficio, nisi ex causa legitima,& quæ sit causa legitima. Concl.720.

HOspitalarius † Senarum non potest priuari à communitate Senarū sine causa, & multo minus à sex viris electis quibus datum est arbitrium omnia faciendi pro bono statu Hospitali; quia eorum arbitrium debet esse regulatum. Rom.*cons.* 467.*Vt clara,in pr.& per tot.*vbi plura similia. † Extende;quia Papa licet sit supremus Princeps, non potest priuare sine causa Electores Imperii iure eligendi in eos translato. Rom.*d.cons.*467. *num.*3.*ver.quod autem.* † Sic etiam Abbates confirmati à superiore, non possunt sine causa amoueri. Rom.*d.cons.*467.*nu.*4.*ver.*secundo *idem.* † Extende; quia Papa licet absolutē habeat potestatem in beneficialibus,non potest priuare, sed neque transferre Episcopum sine causa ad aliam Ecclesiam. Rom.*d.cons.*467.*n.*5.*&* 6. *ver.tertio probatur.* † Imo neq; beneficiatus potest amoueri a suo beneficio sine causa. Rom.*d.cons.*467.*n.*6.*in fin.ver.quarto.*n.7. vbi, quod hoc esset ex dispositione Conciliorum, alias Ecclesia decoraretur. † Legitimæ causæ, quibus Episcopus potest transferri sunt necessitas,vel vtilitas Ecclesiæ. Rom.*d.cons.*467. *n.*6.† Legitimæ causæ,quibus Hospitalarius,vel alius Rector amoueri potest, est, si fecit suæ Ecclesiæ, & ordinis præuaricator, & contemptor,negligens, & remissus in officio,dilapidator,vel scandalosus,& incontinens. Rom.*d.cons.*467.*in fin.*

Priuatus non debet plus posse, quam magistratus, & quando secus. Concl.721.

PRivato † non debet licere, quod magistratui non licet, *l.non est singulis,ff.de reg.iur.* † Limita;quia multi sunt casus, in quibus sine absurdo plus potest priuatus, quam magistratus.de Alex.plura ex empla, *cons.*164.*in fi.n.*13.*ver.non obstat.lib.*7.

Priuilegia diuersarum Ecclesiarum in genere. Conclus.722.

BVrdvgalensis † Ecclesia habet priuilegium concedendi certas gratias expectatiuas ad certos Canonicatus per archiepiscopum. Oldrad.*cons.*266.*In Christi nomine*, vbi,quod tale priuilegium tanquam reale non est reuocatum per reuocationem generalem omnium expectatiuarum. † Eluensis Ecclesia altam & bassam iurisdictionem habet, & non recognoscit feudum à Rege,sed inter Regem, & ipsam ciuitatem sunt contentiones,quod in casibus differentiarum ponantur duo iudices,vnus per Regem,alius per Ecclesiam,& seu Episcopum,& Capitulum. Oldr *cons*.273.vbi ponit verba concordiæ. † Massilanensis Ecclesia habet priuilegium, quod nullus possit conferre beneficia in Ecclesia,ciuitate,vel diœcesi Massilanensi sine licentia Episcopi,super quo quod sit reale,& perpetuum,consuluit Abbas Podiobon.vt *in cons.Fed. de Sen.*68.*per tot.* † Lateranensis Ecclesia potest in suis prædiis ædificare Ecclesias & Capellas sine Oratorii licentia, & in eis celebrari facere. Calder.*cons.*527.alias 11. *de priuil.*† Nonantulana Ecclesia habet iurisdictionem temporalem cum mero & mixto imperio, & habet etiam Episcopalem iurisdictionem ex priuilegiis diuersorum Summorum Pontificum,& Imperatorum.Calder.*cons.*528.alias 13.*de priuil.* † Belnensis Ecclesia Episcopalis habet merum & mixtum imperium, & ius creandi Notarios priuatiue ad Regem, licet sit de Regno Franciæ,& hoc ab immemorabili tempore citra. Bald.*cons.*310. *Casus est talis.lib.*2. † Pisana Ecclesia habet priuilegium Apostol- cum, quod Archiepiscopus cōferat Dōctoratus gradum in ipsa ciuitate, quæ habet publicum studium, & vacante Sede Vicarius Capituli, super quo Alex.*cons*.110. *Adeo grauis,per tot. lib.*6. vbi ꝙ emolumenta tenetur Capitulum conseruare successori, præsertim quam si sunt donaria,per *c.quia sæpe,de electio.in 6.* & *clem.statutum*, *eod.tit.* Vide, *Dignitates auctæ,seu creatæ in diuersi loci.Conclus.*444. Vide,

Vide, *Lateranensis Ecclesiæ priuilegia, consuetudines, & statuta. Concluſ.* 10. Vide, *Nonantulana Eccleſia habet multa priuilegia, & conſuetudines. Concl.* 65.

Priuilegia diuerſarum Religionum in genere. Concluſ. 723.

1 PRIVILEGIVM † conceſſit Nicolaus Papa, & Gregorius IX. Abbati, & Conuentui Cluniacenſi percipiendi decimas in-
2 tra parochias ſuas. Oldrad. *conſ.* 109. *Nicolaus Epiſcopus.* † Et de eodem Papa Nicolao, qui conceſſit eidem Abbati Cluniacenſi priuilegium viſitandi ordinem, & loca in temporalibus & ſpiritualibus. Oldr. *conſ.* 204. *Prima quæſtio, circa fi. ver. ex ſecundo*, vbi per totum conſilium tractat de primatu eiuſdem Abbatis in ſuo or-
3 dine, & quod ipſe eſt caput Ordinis, alii Abbates mẽbra. † Fratres S. Mariæ de Carmelo habent priuilegium ab Vrbano Papa audiendi confeſſiones, & iniungendi pœnitentiam pro commiſſis, confratribus, & familiaribus ſuis, ac aliis fidelibus recurrentibus ad eos de licentia ſuorum Prælatorum. Oldr. *conſ.* 230. vbi in prin. ponit priuilegium, & conſilium eſt ſuper interpreta-
4 tione priuilegii. † Magiſter, & milites, ſeu fratres de Calacrana, ordinis Ciſtertienſis habent priuilegium, vt gaudeant omnibus priuilegiis, & immunitatibus, & libertatibus Abbati Ciſtertienſi, & etiam aliis Abbatibus eiuſdem Ordinis à Sede Apoſtolica conceſſis. Oldr. *conſ.* 300. *Factum tale eſt, magiſtro, per tot.* vbi, quod in nihilo differũt iſta priuilegia communicata; quia pariter com-
5 petunt vtrique. † Fratres S. Mariæ de Carmelo habent Eccleſiam S. Martini in montibus ex conceſſione Bonifacii VIII. Lap. *alleg.* 45. *in prin. ver. ad hoc conceſſo*, vbi per totam, alleg. *tract. de*
6 *ordinibus & ſtatutis dicta Religionis.* † Fratres Carthuſienſes ſunt exempti ab ordinariis ex priuilegio Bonifacii. Caſtr. *conſ.* 3. *n.* 6. *lib.* 1. item non ſoluunt procurationes Legatorum ex priuilegio Vr-
7 bani. Caſtr. *d. conſ.* 3. † Milites Hieroſolymitani ?& Prioratus eorum Venetiis ſunt exempti à ſubſidiis ordinariorum, ideo parochiales, & capellæ ſubiectæ Prioratui ſunt exemptæ ex priuilegio Gregorii VI. Innoc. VII. ita Cuman. *conſ.* 101 *Viſo tenore. per*
8 *tot.* † Abbas Claræuallis in Francia habet ex conſtitutione Bonifacii VIII. penſionem librarum 300. in Natali Domini noſtri quolibet anno, quas ſoluere tenetur Abbas Ciſtercienſis. Oldr. *conſ.* 250. *Factum tale eſt, Bonifacius, in prin.*

Priuilegia diuerſorum monaſteriorum Monialium in genere. Concl. 724.

1 MONIALES † S. Claræ Ordinis S. Franciſci habent exemptionem à Benedicto Papa XI. vt non teneantur ad procurationem, neq; ſubuentionem, aut decimam, vel aliam portionem, Feder. de Sen. *conſ.* 233. *Caſus talis eſt, monaſterii.* vbi, quod
2 nec tenentur ad ſubſidium pro terra ſancta recuperanda impoſitum. † Extende, vt imo habeant hoc priuilegium à Clemente Papa IV. vt non teneantur ad ſubſidia, collectas, neque ad procurationes Legatorum, & deinde à Nicolao IV. vbi ampliat, quod non poſſit derogari, niſi fiat mentio de Ordine S. Claræ, & de nomine Cardinalis Protectoris, & Bonifacius VIII. confirmauit, & Bonifacius XI. extendit etiam ad Eccleſias, & bona acquirenda, vt late Cald. *conſ.* 526. alias 11. *de priuil.* vbi late de in-
3 terpretatione iſtorũ priuilegiorum. † Ioannes Papa XXII. donauit, & incorporauit monialibus S. Claræ Eccleſiam S. Martini de Piſis, Cald. *conſ.* 525. alias 11. *de priuil.*

Priuilegia diuerſorum Principum in genere. Concluſ. 725.

1 DVX † Brabantiæ habet ciuitatem Traiectenſem ex conceſſione Imperatorum, vna cum iure conferendi Eccleſiam S. Seruatii. Traiectenſis, Leodienſis Diœceſis. Oldr. *conſ.* 312. *per tot.* vbi enumerat multa priuilegia Imperialia circa hoc, & con-
2 cludit, quod etiam ius conferendi in dicta conceſſione comprehendatur.

Priuilegia diuerſorum ſtudiorum in genere. Concluſ. 726.

1 PRIVILEGIVM † conceſſit Bonifacius VIII. ſtudio Vrbis, quod audientes, vel docentes in eo, poſſint percipere fructus beneficiorum ſuorum cum ea integritate, cum qua perciperent, ſi reſiderent, exceptis diſtributionibus quotidianis. Oldrad. *conſ.*
2 117. *bo. mem.* † Amplia, vt priuilegium hoc in tantum conferat integritatem fructuum ſtudentibus, vt licet adſint particularia ſtatuta in Eccleſiis de prima & ſecũda reſidentia omnibus cenſeatur derogatum per clauſulam, *non obſtantibus quibuſuis ſtatutis.* Ol-
3 drad. *conſ.* 322. *per tot. & d. conſ.* 117. quod eſt idem cum alio. † Amplia, vt huiuſmodi priuilegium perſonæ conceſſum non ſit, ſed cauſæ ſtudiorum; ideo latam recipit interpretationem. Oldr. *d. conſ.* 322. *circa fin. ver. nam non eſt reſtringenda. & d. conſ.* 117. quod duplicatur, vt dixi. † Bononienſi ſtudio ſimile priuilegium conceſ- 4
ſit Clemens V. quod renouauit Ioannes Papa XXII. vt ſtudentes beneficiati in abſentia percipiant fructus. Fed. de Sen. *conſil.* 46. *n.* 2. *ver. item ſi Canonicus eſt in ſtudio*, & vide Petr. de Anchar. *conſ.* 17. *per tot.* vbi ponit verba priuilegii, & dicit, quod clauſula, in eo prouiſo, quod per Vicarios in beneficiis deſeruiatur, & cura non negligatur, non loquitur, niſi de curatis, & de requirentibus neceſſario reſidentiam.

Priuilegium quid ſit. Concl. 727.

1 PRIVILEGIVM † dicitur quaſi lex priuata, *c. priuilegia, diſtin.* 3. *c. Abbate. de verb. ſignif.* † Et habet legis vigorem, *l.* 1. *ff. de conſtit.*
2 *Princip.* † Adde tamen; quia priuilegium conceſſum Eccleſiis
3 non eſt aliud, niſi quædam libertas. Bald. *conſ.* 246. *Antiqua querela, in prin. lib.* 3.

Priuilegium partis citationem non requirit, & quando ſecus. Concl. 728.

1 PRIVILEGIVM † conceſſum per Principem in præiudicium tertii, requirit partis citationem, ad hoc, vt valeat, *l. ſi. ff. de pact.*
2 & melius *in l. item diuus, ff. de adoptio.* † Limita, quod requiritur citatio partis, quando conceditur reſcriptum, vel priuilegium, quod de iure non teneret; ſecus, ſi concordat priuilegium conforme iuri communi. Oldr. *conſ.* 224. *n.* 34. *ver. nec obſtat.* Vide, *Reſcriptum quando valeat parte non citata, vel ſe. us. Concl.* 215.

Priuilegium Principis ius alienum, & tertii non tollit. Concl. 729.

1 PRIVILEGIA † Principis ius alienum non tollunt, *l. quoties. C. de precib. Imper. offer.* Oldr. *conſ.* 237. *Perlectis, n.* 7. *ver. quarto, & vltimo, circa fi. & conſ.* 310. *in prin.* vbi, quod in priuilegio veniunt ſolum ea, quæ verſimilia ſunt, ne ius tertii tollatur. Ant. de Butr.
conſ. 19. *n.* 20. Abb. *conſ.* 70. *Id, de quo quæritur, in fin. ver. ſecundo cadit,*
lib. 2. † Amplia, vt nec tollat ius fiſci in dubio; quia ſtricta fit inter-
2 pretatio. Alex. *conſ.* 101. *Viſis inſtrumentis, in fin. lib.* 1. † Amplia; quia
3 omne priuilegium, omnisq; cõceſſio præſumitur facta ſine præiudicio tertii. Calder. *conſ.* 526. *in fi.* alias 11. *de priuil.* † Et quatenus
4 tollat ius tertii, debet interpretari, vt tollat, quanto minus fieri poſſit, & ſi cius vnius, vel ex vna cauſa, non autem ius multiplicabile, vel in totum. Rom. *conſ.* 180. *Si admittamus, n.* 8. *ver. tertio ſic,*
vbi apoſtil. *in ver. reſtringitur*, dat concor. † Amplia, vt multo ma-
5 gis non tollat ius tertii, quando illud ius fuit Principi incognitum. Oldr. *d. conſ.* 237. *n.* 7. *d. ſi quis liberis ff. de teſtam. tutel.* † Amplia,
6 vt idem ſit in reſcripto; quia non præſumitur Princeps concedere reſcriptum in præiudicium tertii. Oldr. *conſ.* 257. *n.* 39. *ver. plane*
reſcripta. † Amplia, vt multo magis hoc procedat in priuilegio
7 Legati, & aliorum inferiorum; quia ſolus Princeps tollere poteſt ius tertii, iuxta not. *in c. conſtitutus. de relig. domib.* Feder. de Sen.
conſ. 195. *circa fi. ver. & ratio omnium.* † Amplia in vnione Papæ; quia
8 ex ea non tollit Papa ius alienum, *c.* 2. *de relig. domib.* vbi gl. fin. Feder. de Sen. *d. conſ.* 195. *in fi. ver. imo plus. quia Papa.* † Amplia; quia
9 priuilegium Papæ, vel confirmatio circa rem, vel perſonam, non tollit ius commune, & ordinarii circa illam rem, vel perſonam, quin poſſit iudex ordinarius ea, quæ ſunt de iure communi. Fed.
10 de Sen. *conſ.* 263. *in prin. ver. circa quod.* † Ratio, quod Princeps non cenſeatur ex ſuo priuilegio tollere ius tertii, eſt; quia ſemper in-
eſt tacita clauſula, *ſine præiudicio iuris tertij.* Petr. de Anch. *conſ.* 34. *In*
11 *hac cauſa. in prin.* † Ratio, quare priuilegium Principis non tollat ius commune, & ius tertii, eſt; quia vbi priuilegium concurrit cum iure communi, ſemper fit interpretatio in dubio pro iure communi. Feder. de Sen. *conſ.* 256. *circa med. ver. item quando ius com-*
12 *mune.* † Declara tamen; quia Papa concedens ius corrigendi, & viſitandi Generali Ordinis Seruorum quoad ſuos fratres, cenſetur præiudicare Epiſcopo; quia Papa concedens priuilegium contra ius commune, tollit ius commune, ſecus ſi ſit ius in facto conſiſtens. Calder. *conſ.* 453. *circa med. ver. nec poteſt dici.* † Amplia;
13 quia licet priuilegia Sedis Apoſtolicæ derogent iuri communi; non tamen derogant iuri ſingularis perſonæ, niſi expreſſe dicatur. Calder. *conſ.* 377. alias 1. *de ſepult. in fi. & per tot.* vbi, ſi Eccleſia filialis non poteſt ſepelire in præiudicium parochiæ, niſi certos mortuos, & deueniat ad habẽtes priuilegium ſepeliendi omnes mortuos, in iſta Eccleſia non poterunt ſepeliri, niſi permiſſi; quia res tranſit cum onere ſuo. † Amplia; quia Papa per ſuum
14 priuilegium non intendit iuri communi, & iuri Ordinarii Epiſcopi præiudicare, *c.* 1. *de conſtit. in* 6. Calder. *conſ.* 526. *in fin.* alias 11. *de priuil.* & propterea in Concilio Conſtantienſi Martinus V. re-

uocauit omnes exemptiones concessas per Gregorium XI. in præiudicium Ordinariorum locis prius non exemptis, & declarauit nolle facere exemptiones, nisi causa cognita, & vocatis, quorum interest, vt per Gemin. *cons.35. In themate ibi*, vbi ponit
15 verba Concilij. † Declara, vt procedat in iure singulari, & facti consistētis; secus est de iure communi; quia cum Papa præsumatur scire ius commune, si statuit cōtra ius commune per priuilegium, censetur derogare iuri communi. Calder. *cons.453.* alias 11.
16 *ver. nec potest dici, ante med. de censib.* † Intellige, nisi ius cōmune haberet clausulam derogatoriam; quia tunc in dubio Papa derogare non præsumitur, nisi constet de certa scientia. Cald. *d. consil.* 453. alias 11. *de censib. ver. nec potest dici.* Gemin. *cons.44. in fi. ver. est ta-*
17 *men.* † Amplia; quia priuilegium concessum pro prædicatione Crucis contra rebelles, in quo dicitur, quod durāte prædicatione Crucis abstinere debeant alii quæstuarii, intelligitur solum, quod abstineant durante tempore prædicationis Crucis momētaneo, nō autē cōtinuo, ne quæstuantibus fiat præiudiciū. Cald.
18 *cons.524.* alias 9. *de priuil.* † Amplia; quia priuilegium, & eius verba interpretantur etiam contra propriam significationē verbo-
19 rum, vt ius tertii nō tollatur. Gemin. *cons.19. in fi.* † Amplia in materia feudali; quia priuilegiū feudale concessum ab Imperatore, vel alio Principe, nō tollit ius tertii, cui expresse non derogauit. Bald. *cons.251. Sententia, quam vltimus, ante med. ver. ex eo autem, lib.5.*
20 † Amplia; quia si Princeps alicui concedit liberam facultatem testandi; non tamen poterit filiam prēterire, vel legitima priuare sine causa. Bald. *in l si quando, in 3. not. C. de inoff. testam.* Cuman. *cons.*
21 127 *Visa copia, n.2. in fi. & n.3.* † Amplia, etiamsi adsint clausulæ, *ex certa scientia, non obstante*, & aliæ; quia ex multitudine clausularum Princeps non censetur tollere ius tertij. Menoch. *cons.36. n.58. vs-*
22 *que in fin.* maxime *n.63. lib.1.* † Amplia; quia licet Princeps possit derogare iuri tertii; non tamen censetur, nisi dicat in specie, nec clausulæ generales hoc important. Bolog. *cons.6. n.24. & seq.* ma-
23 xime *n.26.* Abb. *cons.70. Id de iure quæritur, lib.2. in fi.* † Extēde maxime; quia non consueuit Papa vnquam derogare Conciliis; & ideo vt præiudicet, requiritur specialis mentio, & derogatio iuri
24 conciliari, plene Capr. *cons.157. num.10. & seq.* † Extende, etiamsi Princeps per viam legis generalis mandet, quod omnes soluant onera; quia non censetur derogare habentibus immunitatem, late Rim. Iun. *cons.413. n.43. & seq. cōfirmatur.* vbi *n.45. & 46.* quod non præsumitur derogare per clausulas generales singularibus
25 personis, licet possit, nisi dicatur. † Et maxime, quando priuilegium est ad priuatam vtilitatem, etiamsi pio loco concedatur, nunquam præiudicat publicæ vtilitati. Rom. *cons.436. n.10. in 2.*
dub. vbi apostil. dat concor. *in ver. non extenditur.* Dec. *cons.10. col.1.*
26 sequitur Rimin. Iun. *cons.413. n.43. & seq.* Natt. *cons.274. col.2.* † Extende; quia maxime Papa per generalem derogationē non censetur derogare priuilegio in corpore iuris clauso. Rom. *cons.* 498.
27 *n.15. & seq. ver. quo vero ad secundum.* vbi apostil. † Amplia; quia priuilegium Papæ & Principis non infert præiudicium tertio possessori, non facta mentione de ea. Ant. de Butr. *cons.19. n.20.* vbi
28 late. † Extende; quia Papa de ordinaria potestate non concedit, nisi ex magna causa priuilegia tollentia ius, & seu possessionem tertii, tertio non citato, & sine causæ cognitione, & ita de stylo
29 seruat curia. Ant. de But. *cons.19. n.20. ver. item quia talia.* † Limita; quia quando agitur de præiudicio iuris tertii, quoad dilationem iuris priuilegium potest in hoc præiudicare etiam in dubio; secus si agatur de tollēdo iure tertij; quia Princeps facilius differt, quam tollat ius tertii. Gemin. *cons.107. nu.3. ver. & ratio differentia,*
30 *& cons.113. n.4. ver. ita in proposito.* † Limita, quando ius tertii non est de præsenti, sed de futuro. Cravet. *cons.135. num.6. & seq.* Ruin.
31 *cons.160. n.8. lib.4. & cons.108. n.6. lib.2.* † Extēde; quia priuilegium Principis in acquirendis bene tollit ius de futuro: & ideo Papa concedens priuilegium cum clausula, *anteferri in vacaturis*, præiudicat tertio habenti similem gratiam ad vacaturum. Ægid. Bellam. *cons.33. n.3. & seq. ver. quod dummodo.* vbi ponit plura exempla,
32 & videtur velle, quod constet de mente Papæ. † Limita, quādo agitur de paruo præiudicio, Corn. *cons.83. Circa primum. n.16. ver.*
33 *nec etiam obstat, lib.4. & n.17.* Natt. *cons.240. n.23.* † Limita, quando constat de mente Principis facientis ex certa scientia; quia tunc ius tertii non attenditur, quando alias priuilegium esset inane. Corne. *d. cons.83. n.16. ver. tertio respondetur, lib.4.* vbi maxime hoc
34 dicit procedere, quando adest clausula, *non obstantibus.* † Et quod si constat de mente Principis, extendatur ad præiudicium con-
35 cedentis, & tertii. Natt. *cons.257. n.6. & cons.240. n.3.* † Limita, qñ adest clausula generalis, *non obstantibus*, & ius, q̄ tollitur tertio, est ius speciale, q̄ facilius tollitur, vt per Corn. *d. cons.83. nu.18. & seq. lib.4.* vbi vere loquitur, qñ priuilegium nihil operaretur, prout dicit. † Limita, quando constat de mente Principis, & agitur de iure quærēdo, nō autem quæsito, priuilegiū Principis benē interpretatur. Abb. *d. cons.70. in fi. lib.2.* Vide, *Beneficium Principis late interpretatur. Concl.49.*

Priuilegium quando continere dicatur præiudicium tertii. Concl.730.

PRÆIVDICIVM † tertii cōtinet priuilegium, qñ communitas locaret alicui datia cū pacto, q̄ sexdecim regentes cōmunitatem sint exempti; quia si sex de cim augentur ad maiorē numerum, nō videntur exempti, aucti, & additi; quia agitur de præiudicio cōductoris. Alex. *cons.178. In occurrenti n.4. ver. & verba libr. cum contrahentium. lib.2.* vbi, q̄ alias se quereretur absurdū, q̄ in tāto numero possent augere, q̄ exinanirent locationem, & iterum *n.*
20. *ver. non obstat.* † Contrarium dicit esse verius; quia cum cōduxerit minori pretio propter exemptionē reseruatam nō infert præiudicium; quia immunitas dicitur pars pretii; & quia tempore locationis, videlicet ante, nullū ius habebat, & quia consentit locationi cū reseruatione, quæ de iure sic debet interpretari, & lex *d. cons.178. n.15. ver. nec potest dici, lib.2.* & maxime quia sibi debet consentienti imputare, vt ibi, *n.20. ver. non obstat.* † Declara idem Alex. *d. cons.178. n.11. ver. pro hoc & tertio, sub.2.* quia si augmentum fiat per modū subrogationis, vt qui Tirius sit de numero Collegij; quia Seius mortuus est, vel dimisit officium, & nō gaudet de præiudicio tertii cōductoris, & ad eum subrogatū transit priuilegium. † Si vero fiat additio ad Collegium non per viam subrogationis, & si fiat ex causa necessaria, puta pro bono regimine, vel quia creuit negotiū, vel monasterium in numero, & facultatibus, seu oneribus; & tūc additi gaudent priuilegio; aut ex causa voluntaria fit additamentum, & ad additos non extenditur exemptio in præiudicium conductoris. Alex. *d. cons.178. n.11. lib.2.* † Declarat alio modo; quia si additi excedunt dimidium primi Collegii exemptorū, & agi dicitur de intolerabili præiudicio, & nō extēditur; aut sunt infra dimidium, & extēditur; quia dicitur agi de modico præiudicio. Alex. *d. cons.178. n.16. ver. ad idem dic.* † Declarat apostil. ad Alex. *d. cons.178. n.8. in ver. puto, lib.2.* quia additi secundū præmissas declarationes sunt vere de Collegio, & simpliciter gaudēt priuilegio; secus si supranumerarii, per tra. *in l.1. §. q. autē, C. de colleg. lib.11.* † Amplia; quia priuilegium exemptionis cōcessum per Principē dicitur in præiudiciū tertii quando ex tali exemptione onus accrescit aliis; puta, quia eximit solutiones debētes salariū Potestati; secus si alij nō grauantur, puta si eximat aliquē sibi cōcedēti soluēte. Alex. *d. cons.178. n.19. v. quādo ita lib.2.*

Priuilegium strictam quando recipiat interpretationem. Concl.731.

PRIVILEGIVM † ciuiliter, & temperate est intelligendum vt quanto minus fieri possit, iuri alieno pindicet; si in aliquo ex tali interpretatione stricta operetur. Old. *cons.268. Quæstio vtrum. in prin. n.1. ver. sed in contrarium,* q̄ intellige in dubio, secus verba essent vniuersalia, & clara. Dec. *cons.113. ver. non obstat.* q̄
† Extēde in tm, vt nō exē datur ad causam habentē eandē iuris interpretationem, vel maiorē, communē * dicit incertus auctor post regulam, vel maiorē, communē * dicit incertus auctor post regulā
Socin. *reg 8. Priuilegia debent stricte interpretari*, in 1. amplia. vbi
clarat, nisi illud, in quo est eadē ratio, veniret per modū antecedentis, vel consequentis, aut connexi. † Ratio; quia in dubio fit interpretatio pro iure cōmuni, quando cōcurrit cum priuilegio. Fed. de Sen. *cons.256. circa med. ver. item quando ius commune.* † Nam priuilegium recipit interpretationem à iure communi, & debet interpretari, vt minus lædat ius cōmune, q̄ fit possibile; quia licet ficit, q̄ aliquid operetur, *c.1.* vbi Dd. *de rescript. l. si quando.* vbi Butr. & alij *C. de inoff. testam. c. dudum.* vbi Ant. de But. *de donat. Ancha.* 163. *Diligenter & mature, col. fi.* Socin. *cons.110. lib.1. c.1. §. nunquid.* *priuil. in 6.* vbi Gemin. *in 1. not.* † Amplia, vt procedat, etiamsi a principio esset priuilegium æquum, & cōstaret de mente concedentis; quia si redditur ex tempore iniquum, cessat ipsum priuilegium, vel strictē interpretari debet, vt cesset iniquitas. *Singu.* de decim. Old. *d. cons.268. n.1. ver. & non solum.* Vide, *Excessus numerus deratus regulari debet. Concl.431.* † Amplia; q̄ia priuilegium cōcessum ius cōmune strictē intelligi debet, & interpretari, *c. porrò de priui.* *in 6.* † Extende; quia propterea nunq̄ extenditur de persona ad personam, etiam ex identitate rationis. Ant. de Butr. *in fin. de priuil.* Bald. *in l.1. in prin. ff. de legib.* Gemin. *in c. ne aliqui. in 4. not. de priuil. in 6.* Dec. *cons.32. & cons.113. col.1. & cons.516. colum. fin.* † Amplia in tantum, vt priuilegium concessum religiosis per verba

vniuersalia, q̃ nõ teneantur ad præstationem decimarũ de quibuscunq; possessionibus, & aliis bonis, quæ in præsentiarum habẽt, & in futurũ acquirẽt, nõ operatur exemptionẽ à decimis, in quarũ possessione exigẽdi esset Ecclesia parochialis; quia de possessione nõ est facta mẽtio; & quia læditur ius tertii. Oldr. *d. cons.* 268. *per tot.* vbi est casus cons. † Contrariũ tenet Dec. *cons.* 113. *Viso tenore priuilegij*, vbi cõcludit Oldr. reprobari; quia bene procederet eius dictum, si cõcessio priuilegij esset de decimis noualium; quia tũc non se extendit ad decimas, in quarũ possessione exigẽdi esset Ecclesia; secus si generaliter de omnib. decimis; ità dixit Dec. q̃ in casu Oldr. verba erãt indefinita, & per verbum, *indulgemus*, nõ autẽ per verba vniuersalia, q̃ put in casu suo, & Dec. sequitur Rota, vt per Cassad. *decis.* 1. *de priuil.* † Declara, vt per Calder. *cons.* 526. *in fin.* alias 11. *de priuil.* vt si decima sit soluenda à singulis, habeat locũ exemptio cõcessa etiã à decimis respectu acquirendorũ; si vero soluatur decima tanq̃ à clero q̃ certa taxa, acquisita de nouo per exemptos soluẽre debent; quia exemptio censetur 11 sine præiudicio tertij. † Amplia, vt priuilegiũ concessum in præiudicium tertij ex duplici iure excipientis, videlic. possessorij, & petitorij, nõ tollat, nec se extendat ad priuationẽ possessionis, licet se extẽdat ad priuationem proprietatis. Oldr. *d. cons.* 268. *n.* 2. 12 *ver. tertio pro hac parte.* † Amplia in facultate testãdi de fructib. Ecclesiæ; quia est cõtra ius, *c.* 1. *de testam.* ideo est odiosa, & restringẽ- 13 da. Dec. *cons.* 512. *n.* 6. Socin. Iun. *cons.* 89. *n.* 29. *lib.* 1. † Amplia, vt p̃cedat, q̃ secundo verba, & propriam significationem fiat interpretatio, q̃n læderetur nõ solum ius tertij, sed etiam q̃n est super cõcessione ambitiosa, vt in cõcessione fructuum beneficij facta 14 alicui Principi seculari. Oldr. *cons.* 310. *per tot.* maxime *n.* 4. † Amplia; quia priuilegium concessum prædicatoribus Crucis contra rebelles, in quo disponitur, q̃ durãte p̃dicatione Crucis omnes quæstuarij abstineant à quæstu, intelligitur solũ de tempore momentaneo prædicationis, non autẽ de tempore, quo erit prædicãdum, & sic de cõtinuo tempore, ne tollatur priuilegium quæ- 15 stuantibus. Calder. *cons.* 524 alias 9. *de priuil.* † Amplia; quia priuilegium cõcessum Ecclesiæ Lateranẽsi, quod in fundis suis possit ædificari facere Ecclesias, & Capellas cũ altari, & celebratione Missarũ, restringitur ad fundos, quos tũc habebat tẽpore priuilegij, nõ ad postea q̃sitos, p̃pter ius tertii. Cald. *cons.* 527. alias 12. 16 *de priuil.* † Amplia; quia priuilegiũ exemptionis decimarũ impositarũ, & imponendarũ, cõcessum alicui successori in beneficio, nõ se extẽdit ad decimas impositas, & debitas tẽpore p̃decessoris; q̃a nunq̃ dispositio trahitur ad executa tẽpore dispositionis 17 in præiudicium tertij. Gemin. *cons.* 19. *n.* 4. *ver. quia respondeo.* † Amplia multo magis, q̃n priuilegiũ est contra publicã vtilitatẽ; quia tunc est strictissime interpretandũ, & rigorose. Bal. *cons.* 112. *Quæritur, qui intelligantur, in fi. ver. vltimo quæritur, lib.* 1. Ias. *in l. imperium,* 18 *n.* 14. *ff. de iurisd. om. iud.* † Extẽde; quia imo cõtra publicã vtilitatẽ non valet, Fel. *c. causam quæ. n.* 11. *ver. & ista adde, de rescript.* vbi, q̃ læ- 19 dés enormiter Ecclesiam nõ valet. † Declara, vt non p̃cedat, q̃n priuilegium esset cõcessum per viam cõtractus; quia tũc etiamsi sit contra publicã vtilitatem, debet interpretari secundũ bonam fidem, & æquitatẽ naturalem, & cõgruentiam verborum. Bald. 20 *d. cons.* 112. *in fi. lib.* 1. † Extende; quia priuilegium generale nõ includit casum cõtra publicam vtilitatem. Fel. *d. c. causam quæ. n.* 17. 21 *ver. quinta declaratio. de rescript.* † Amplia; quia priuilegium restringẽdum est, vt minus deroget iurisdictioni ordinariæ, nec debet intelligi, vt vniuersaliter cõprehendat omnẽ casum, sed sufficit, quod aliquid operetur, *c.* 1. vbi Franch. *in* 3. *not. de priuil. in* 6. & ideo fuit alias tentũ, q̃ licet homines de monte Politiano habeãt priuilegium, & capitula à Communi Florentiæ, q̃ homines dicti loci non possint trahi coram aliquo officiali ciuitatis Florentiæ, debet restringi quoad ipsos, & inter ipsos, qui poterant prius conueniri corã dominis sex mercãtiæ, nõ autem debet extendi, q̃n ciuis Florẽtiæ vult conuenire aliquem de dicto loco coram dominis sex mercantiæ, facit gl. *in c. super, in ver. causis, de supplen. ne-* 22 *glig. prælat.* & est text. apertus *in c. peruenit,* 11. *q.* 1. † Extende; quia imo verba priuilegiorũ impropriantur, vt minus offendant ius commune, & ius tertij, incert. auctor post Regulas Socin. *Reg.* 8. *Priuilegia debent stricte interpretari. in* 2. *ampliat.* dummodo verba 23 aliquid operentur. † Amplia; quia priuilegium cõcessum per cõmunitatem alicui, & eius filiis, & descendentibus, vt sit ciuis, & terrigena, & possit vti omnibus priuilegiis, quib. alij terrigenæ, & pascere animalia gratis, &c. q̃ put alij, restringitur ad q̃pria animalia sua, nõ autẽ vt inducat animalia aliena, vel q̃ habet ab alio ad soccidã, in præiudiciũ aliorũ. Bart. *in l. si ita ff. de aur. & arg. legat.* Bald. *cons.* 98. *col.* 2 *lib.* 3. & vt infinitas tollatur, *l. fideicommissa, §. fin.* * vbi * omnes, *ff. de leg.* 3. *l. qui bona. §. fin.* vbi Bart. Alexan. & alij, *ff. de*

dam. infect. & saltẽ secũdum vsum aliorũ terrigenarum debet restringi, ne ipse plus consequatur, q̃ alij, veri originarij. † Amplia; 24 quia priuilegiũ cõcessum venientibus in loco ad habitandũ, intelligitur de habitãtibus cũ familia, nõ autẽ de iis, qui aliquando veniunt in loco, & solã famulã retinẽt ibi q̃ custodia domus, gl. *in l.* 1. §. 1. *in ver. maneat,* & ibi Bart. *ff. de liber. agnoscen.* Bart. *in l. si mulier. nu.* 3. *ff. quib. mod. vsusfr. amit. & in l. cum de lanionis. §. Sabinus. n.* 1. *ff. de fund. instru.* vbi, q̃ dicitur habitare, qui q̃ maiori parte anni habitat. † Amplia; quia priuilegiũ ius tertij lædẽs strictissime est in- 25 terpretãdum. Rom. *cons.* 180. *Si admittimus, in fi.* vbi apostil. *in ver. intelligenda.* dat concor. Alex. *cons.* 110. *Adeo grauis, n.* 10. *& seq. lib.* 6. † Extende, etiamsi respiciat publicã vtilitatẽ. Bero. *cons.* 146. *n.* 12. 26 *& seq. lib.* 3. vbi *n.* 17. etiam extendit, si pietatem respiciat. † Exten- 27 de; quia nõ substinetur, etiãsi verba large possent importare. Bero. *d. cons.* 146. *n.* 8. *& seq. lib* 3. † Extẽde; quia etiãsi Princeps aliquid 28 cõcederet cum p̃iudicio tertij, debet intelligi de modico p̃iudicio. Bero. *d. cons* 146. *n.* 19. *lib.* 3. † Limita, seu declara; quia priuile- 29 gium licet sit stricte, & strictissime interpretandũ; non tñ taliter, vt noceat priuilegiato, *l. diuus,* vbi Ang. *ff. de testam. milit.* † Et non 30 debeat interpretari cõtra eum, qui illud obtinuit. *l. si Ruffinus,* vbi omnes * *C. de testam. milit.* Vide, *Priuilegium Principis iis al. enum & tertij non tollit. Concl.* 729. Vide, *Verba in odiosis restringi, quæ alias late interpretarentur. Concl.* 124. † Limita; quia imo priuilegium multis 31 casibus latam recipit interpretationem, vt in Concl. prox. seq.

Priuilegium latam recipit interpretationem contra concedentem, & quando secus. Concl. 732.

PRIVILEGIVM, † quatenus tangit ius concedentis, late in- 1 terpretari debet in præiudicium concedentis, *l. si. C. de constit. Prin.* Fed. de Sen. *cons.* 61. *nu.* 2. *ver. non obstat.* Abb. *cons.* 70. *Id de iure, in fin. lib.* 2. Alex. *cons.* 110. *Adeo grauis, n.* 10. *ver. quia priuilegium, lib.* 6. Vide, *Beneficium Principis late interpretatur. Concl.* 49. † Extende, vt 2 q̃n verba sunt indefinite prolata, & agitur de solo præiudicio cõcedentis, priuilegiũ etiam extẽdatur ad futura. Calder. *cons* 527. *circa fi.* alias 12. *de priuil.* vbi, q̃ ita p̃cedit *c. quia circa, de priuil.* vb remissio decimarũ intelligitur de præsentibus, & futuris. † Extẽde 3 in exemptione concessa ab omnibus gabellis in omnibus terris cõcedentis, quia ẽt extẽditur ad terras acquisitas post cõcessionem ab ipso Principe; quia nõ præiudicat, nisi cõcedenti. Guid. Pap. *decis.* 489. † Restringe in priuilegio à Romana Ecclesia cõ- 4 cesso; quia nunq̃ præiudicium cõcedentis cõtinet, *c. cum institia,* vbi gl. *in ver. q̃ nõ credimus, de censib.* quẽ tex. not. dicit ad hoc Rom. *cons.* 498. *In casu, n.* 8. *ver. quinta ratio.* † Et procedit restrictio; quia 5 neq; nocet Cardinalibus, quia sunt pars corporis, & gremium Romanæ Ecclesiæ, plene Rom. *d. cons.* 498. *in prin.* maxime *n.* 8. & *seq.* † Amplia, vt priuilegium, etiam quatenus cõcernat præiudi- 6 cium tertii, sit late interpretandũ, quatenus verborũ proprietas importet. Dec. *cons.* 113. *Viso tenore, nu.* 6. *ver. & ideo, cum multu seqq.* vbi, q̃ q̃n verba hoc important, & q̃n constat de mente concedentis, fit interpretatio lata, q̃ put apparent verba & mens, q̃ voluerit tertio præiudicare. † Amplia; quia priuilegium strictũ latã 7 recipit extensionẽ, & interpretationem ab vsu & consuetudine subsequuta, Fed. *cons.* 61. *nu.* 2. *ver. præterea consuetudo,* allegat *c. cum dilectus, de consuet.* † Declara, vt nõ procedat lata interpretatio in 8 præscriptione; quia quandiu præscribitur late cõtra priuilegium strictũ, q̃ ex lectura videri potest, non potest causari bona fides, neq; præscriptio. Gemin. *cons.* 96. *n.* 4. *ver. quoad secundum.* † Am- 9 plia; quia fauore cultus diuini etiam in præiudicium tertij priuilegium recipit latam interpretationẽ; ideo concessio, & priuilegium celebrandi Missas in capella, & oratorio constructo sine Episcopo, ad quam confluit multitudo fidelium, extenditur ad Missas cantatas alta voce, & q̃ in ea oblationes volũtariæ recipi possint, p̃ter ministros. Calder. *cons.* 422. alias 6 *de relig. domib* q̃ 10 est Petri de Anch. & Gasp. Calder. † Declara, tñ ibi Gasp. Cald. *d. cons.* 422. alias 6. *de relig. domib. circa fin.* vt q̃cedat, dũmodo temporibus debitis non subtrahantur parochiani à parochia sua. † Amplia; quia priuilegium inductum ad obuiandũ malitiis lo- 11 quens de præterito extenditur ad futurum, vt malitiis obuietur, Gemin. *cons* 18. *n.* 2. sed loquitur de statuto, vel lege loquente de priuilegiis concessis, vt extendatur etiam ad cõcedenda. † Am- 12 plia in priuilegio cõcesso alicui, p̃fessioni; quia extenditur etiam in præiudicium tertij ad profitentes de nouo, respectu acquisitorum ante p̃fessionem. Gemin. *cons.* 113. *per tot.* maxime *ver. secunda conclusio.* † Declara, q̃ dicitur priuilegium late interpretari, nõ 13 p̃cedere, q̃n Princeps vult vti plenitudine potestatis; quia licet quis sit exemptus per verba vniuersalia ab oneribus omnibus; 14 tamen exemptio nunquam se extendit ad onera, quæ de plen-

tudine Princeps imponit. Bald.*cons.*112.*Quæritur, qui intelligantur,*
14 *n.*3.*ver.tertio quæritur,in fi.lib.*1.† Amplia;quia priuilegium late interpretetur etiam in præiudicium tertii,& Ecclesiæ,quando beneficium priuilegii non confertur in eum, cui priuilegium conceditur. Anch.*cons.*393.*Visa diligenter,in prin.*vbi, quod gratia Bonifacii concessa Duci vel Marchioni Estensi super extensione emphyteusis ecclesiasticæ ad omnes hæredes, est late interpretanda; quia non concernit beneficium Marchionis,sed subditorum. † Amplia;quia priuilegium pro publica vtilitate con-
15 cessum,veluti quod liceat frumenta sine solutione gabellæ portare, etiam in præiudicium publicanorum late interpretari debet, vt sine gabella,& sine apodissa liceat. Ruin.*cons.*112.*Circa,*
16 *vol*5.*& cons.*59.*Casus est talis,n*13.*lib.*3. † Extende; quia procedit, etiamsi auctoritate ordinaria emanauit, non autem de plenitudine;quia adhuc late interpretatur in præiudicium publicanorum propter publicam vtilitatem. Alex.*cons.*216.*Nec arguendi,nu.*
17 22.*lib.*2.Boer.*decis.*296.*col.fi.in fi.*† Amplia;quia licet quando pater & filii ponuntur in dispositione, intelligantur ordine successiuo; vt filii post patrem sint vocati, secus est in priuilegio exemptionis concessæ per Principem; quia omnes sunt eodem tempore vocati ad beneficium. Iaf.*in l.Gallus.§.quidam recte. ff.de liber.*
18 *& posthum.* † Amplia;quia nedum beneficium Principis dicitur priuilegium Principis, & late interpretatur,quando neminem lædit,sed etiam præsumitur tale priuilegiũ ab eo, qui est in quasi possessione,secus si esset priuilegiũ lædens alterum, quia ex sola possessione non præsumitur; & hæc est ratio,quare præsumatur notariatus,doctoratus,& alia priuilegia,quæ exercẽtur sine præiudicio tertii,& sunt voluntariæ iurisdictionis. Bald.*in l.non ignorat.col.*5.*C.qui accus.non poss.* † Amplia;quia priuilegiũ exemptionis per verba vniuersalia & geminata late interpretatur, prout
19 verborum proprietas patitur; quia odiosa non tollunt latam interpretationem, quæ ex significatu verborum inducitur. Deci.
20 *cons.*113.*n.*6.*& seq.*†Et maxime quãdo adsunt verba,*prorsus eximi-*
21 *mus,*quæ habent præcisam naturam.Dec.*d.cons.*113.*n.*5. † Idem in verbo,*totaliter eximimus.* Dec.*d.cons.*113.*n.*7.allegat Cuman.*consil.* 100.Vide incertum auctorem post regulas Socin.*reg.*8.*Priuilegia debẽt stricte interpretari.* vbi ampliat,& limitat multis modis,quos videas per teipsum; quia aliqualiter confuse errore impressoris
22 loquitur.†Limita,quando Princeps concederet priuilegium alteri circa regalia Principi reseruata; quia isto casu stricte interpretari deberet, Rol.*cons.*2.*n.*124.*& seq.lib.*2.*per tot.*vbi,quod cõcessio interpretatur cumulatiua, non exclusiua concedentis,&
23 alia similia,& sic quod est minus in prohibitis. † Limita; quia priuilegium non præsumitur personale potius, quam reale, ne lædat ius fisci;& quia stricte debet intelligi. Alexan.*cons.*101.*Visis*
☞ *instrumentis,in fin.lib.*1. Vide alias limitationes plures *in ver.Beneficium Principis late non interpretatur.Concl.*50.

Priuilegium concessum vni extenditur ad alium multis casibus,& quando secus. Concl.733.

1 PRIVILEGIVM † concessum religioni de Calacrana competit etiam subiectis dictæ religioni. Oldr.*cons.*300.*nu.*5.*ver.*
2 *iam venio.* † Amplia; quia priuilegium concessum alicui ciuitati, castro,vel terræ,censetur concessum personis eiusdem. Roman.
3 *cons.*180.*Si admittimus,in prin.*†Extende; quia etiam veniunt clerici,& religiosi omnes; & idem si concedatur districtui,& districtualibus,veniunt omnes,& clerici,& religiosi.Rom.*d.cons.*180.
*in prin.*vbi apostil.plena *in ver.comprehenduntur*,quæ dat concord.
4 † Extẽde; quia priuilegium concessum Ecclesiæ, vt sit exempta, erũt etiam exempti Canonici,vel clerici, & perpetuo oblati Ec-
5 clesiæ seruientes. † Declara,quia non erunt exempti Priores,seu Rectores dictæ Ecclesiæ exemptæ,curam animarum habentes,
c.per exemptionem,de priuil.in 6.Bartol.*cons.*96.*Dicopartes,n.*6.*ver.sed dubium est,lib.*1.vbi dicit idem de iure ciuili in decurionibus militum;quia licet milites habeant quandam exemptionem, nõ ha-
6 bebit illam decurio,nisi sit miles. † Amplia; quod priuilegium concessum vniuersitati competit omnibus de vniuersitate, qui conueniunt ad vnum corpus,sic & religioni,sic & hæreditati, vt ad omnia corpora se extendat. Oldr.*d.cons.*300.*n.*10.*& seq.ver.si*
7 *autem illi.* † Amplia; quia priuilegium concessum loco, posteros, & nascituros respicit,*l.forma.§.quanquam ff.de censib.* Fed.de Sen.
8 *cons.*32.*n.*2.*in fin.ver.ad præmissa facit.* † Amplia; quia priuilegium concessum domino, & filiis eius,extenditur ad omnes posteros, & hæredes,maxime quando est priuilegium per viam cõtractus concessum. Bald.*cons.*112.*Quæritur,qui intelligantur,n.*2.*ver.secundo*
9 *quæritur,lib.*1.†Extende;quia priuilegium concessum patri,ne in institutione dotis compellatur, nisi in quantum facere potest, extenditur etiam ad filios.Menoch.*cons.*40.*n.*10.*lib.*1.† Amplia, quia priuilegium cõcessum dori extenditur ad augmentum dotis.Menoch.*cons.*93.*Cum docte admodum,n.*13.*lib.*1. Vide, *Augmentum regulatur secundum principale.Concl.*555.† Amplia;quia priuilegium etiam personale in cõnexis transit ad alium. Menoch.*cons.* 136.*n.*2.*lib.*2. † Amplia;quia priuilegium cõcessum ciuitati,competit villis, & territorio, non econtra; quia bene extenditur ad accessoria,& consequutiua,non econtra. Franch.Mar.*decis.*56.
*n.*22.*& seq.*vbi ponit exempla. † Amplia; quia priuilegium concessum rei,comprehendit etiam colonos bonorum,Ruin.*cons.* 157.*n.*9.*lib.*3.† Amplia;quia concessum Titio comprehendit etiam filios illius, licet de filiis non fit facta mentio, late Decian. *cons.*2.*n.*113.*lib.*2.Hipp.Rimin.*cons.*468.*n.*5.*lib.*4. † Amplia,quia immunitas personalis pro bonis possessis extenditur ad bona permutata.Menoch.*cons.*70.*lib.*1.*n.*9. † Amplia; quia priuilegium concessum pauperibus infirmis extenditur ad ministros, siue ipsis curari non possent,& sic ad consequutiua. Oldr.*cons.*Thema tale,vbi multa similia.† Amplia;quia priuilegium concessum Prioratui S.Ioan.Venetiarum ordinis Hierosolymitani, vtantur teneatur ad subsidia ordinaria, comprehendit etiam capellas parochias,quæ subsunt Prioratui;quia licet sit stricte intelligendum; quia tamen dicitur, quod totaliter sit exemptus,comprehendit omnia. Cuma.*cons.*101.*Viso tenore.* † Amplia;quia in connexis maxime priuilegium competens minori de iure extenditur ad maiorem socium,*l.si communem.ff.quemadmod.serv.amit.* Vide,*Consequitur quis ex persona alterius, quod ex sua consequi non potuit. Concl.*758. † Limita; quia priuilegium & rescriptum concessum super certo subiecto, non extenditur ad subiecta separata, & de futuro, Gemin.*cons.*106.*n.*5.*ver.quinto.* †Extende;quia priuilegium exemptionis cõcessum in præiudicium aliorum circa rem principalem,non extenditur circa interesse etiam tempore exemptionis causatum. Abb.*cons.*35.*Arbitror,in prin.lib.*2.†Extende; quia quando priuilegium incipit esse nociuum, cessat,vel saltem debet reuocari. Abb.*d.cons.*35.*col.*2.*num.*3.*ver.hinc est.in fi.* † Extende; quia priuilegium,& exemptio si est concessa ex certa causa,& certa qualitate, cessante causa, vel qualitate, cessat exemptio,*c.*1.*de priuil.in* 6.vbi,si aliquibus monachis certi monasterii conceditur exemptio ab ordinario, intelligitur, donec sint monachi dicti monasterii; ideo cessat exemptio, si vadant Prioratum subiectum Episcopo, licet remaneant monachi primi monasterii,ita Abb.*d.cons.*35.*n.*4.*lib.*2. † Limita;quia priuilegium concessum alicui non extenditur ad eius ministros temporales. Grat.*cons.*130.*n.*4 *lib.*1. †Restringe; quia bene extenditur ad socios.Grat.*d.cons.*130.*n.*7.*lib.*1.†Limita;quia priuilegium immunitatis concessum alicui pro se, & suis hæredibus,& successoribus,non transit ad singularem successorem. Iaf.*cons.*89.*lib.*3. Vide,*Exemptio alicui concessa quando transeat ad emptore. Concl.*558.

Priuilegium concessum extenditur ad consequutiua, & necessaria,& quando secus. Concl.734.

PRIVILEGIVM † concessum pauperibus infirmis,vt non teneantur soluere decimas pro redditibus, qui expenduntur in vsus eorum,extenditur etiam ad redditus, qui expenduntur pro hospitalariis, & aliis ministris infirmorum; quia sine ipsis esse non possunt. Oldr.*cons*11.*Thema tale est.* vbi alia similia ponit,sequitur Iaf.*in l.*2.*n.*2.*& seq.ver.nota ex ista lege.ff.de iurisd.omn.iud.* Vide ampliat,& limitat multis modis, plenissime Dec.*in Lim omnium causis,n.*8.*& seq.ver.& licet regulariter,de reg.iur.*† Amplia;quia priuilegium concessum Capellæ ædificatæ intra parochiam, vt ea possint Missæ celebrari, extenditur etiam ad consequutiua, vt possit voluntarias oblationes recipere; quia spiritualia sine temporalibus esse nequeunt, & fit lata interpretatio fauore ecclesiarum diuini. Calder.*cons.*422.alias 6.*de relig.domib.* † Amplia; quia licet priuilegium circa bona non extendatur ad postea quæsita, tamen bene extenditur ad postea quæsita ex pretio priorum bonorum,& ad subrogata loco priorum exemptorum. Bald.*consil.* 112.*Quæritur, qui intelligantur.num.*4.*&* 5.*ver.quarto quæritur,lib.*1. † Amplia;quia priuilegium concessum Hospitali extenditur ad ministros. Grat.*cons.*130.*n.*8.*vol.*1. vbi per tot.consil.multa similia, & contraria ponit. † Amplia;quia concessum Ecclesiæ cum filia,& contraria ponit. † Amplia;quia concessum priuilegium comprehendit monasterium,& domos Ecclesiæ ipsi contiguas. Decian.*cons.*80.*num.*38.*lib.*3. † Amplia;quia concessum priuilegium vni ex consortibus litis extenditur ad alios consortes eiusdem litis,quando sunt eiusdem iuris, & actionis; quia extensio fit in indiuiduis, & inseparabilibus, secus est circa diuidua,& separabilia. Afflict.*decis.*113.*numer.*2. post Bald.*in l.*2.*§.fid vnum. ff.de*

7 *minor.* Alex. *cons.* 122. *n.* 6. *lib.* 4. † Amplia circa indiuidua; quia priuilegium concessum extenditur ad indiuidua. Alex. *d. cons.* 122. *n.* 6. *lib.* 4. Matthesil. *sing.* 144. vbi apostil. Marsil. *sing.* 180. Couarr. *pract. quæst. c.* 34. vbi dicit omnes intelligere *l. si communem. ff. quem adm. seru. amitt.* procedere in indiuiduis, non autem circa ea, quæ sunt diuidua, vt ibi p Ang. Dec. *in l. si emancipati. C. de collatio. & in auth. Cassa. n.* 9. C. *de sacros. eccl.* Rom. *cons.* 195. *ad fin.* Ias. *cons.* 238. *lib.* 2. Vide, *Connexorum idem est iudicium. Concl.* 626. Vide, *Consequitur quis ex persona alterius, quod ex sua consequi non potest. Concl.* 758. † Limitat quisq; modis Ias. *d. l.* 2. *ff. de iurisdict. omn. iud. n.* 11. *& seq. vers. istam regulam limita.* Vide, *Consequens includit suum necessarium antecedens, & è contra. Concl.* 757. Vide, *Legatum factum pro certo onere an augendum auctoonere. Concl.* 72.

8

Priuilegium pro bonis priuilegiati intelligitur de iis quæ habet tempore priuilegii, non de acquirendis, & quando secus. Concl. 735.

REGVLAM † facias negatiuam, quod exemptio vel priuilegium alicui pro bonis suis restringitur ad bona, quæ habet tempore concessi priuilegii; quia legato fundo cum suis instrumentis non veniunt instrumenta facta ad illum fundum post testamentum, nisi sit dictum, *l. Iulianus, in fin. cum l. seq. ff. de leg.* 3.

2 Alex. vbi plura cumulat *cons.* 178. *In occurrenti, in princ. lib.* 2. † Declara, quia in prædictis legibus erant verba præsentis temporis, quæ ad futura non extenduntur. Alex. *d. cons.* 178. *n.* 16. *v. nunc re-*

3 *stat, lib.* 2. † Extende; quia priuilegium concessum villis ciuitatis, vel castri non extenditur ad villas post priuilegium superadditas. Alex. *d. cons.* 178. *n.* 2. *lib.* 2. vbi, quod ita fuit iudicatum, & plura similia adducit, per text. *in l. vxori. §.* 1. *ff. de leg.* 2. & per alia iura infra proxime. † Declara; quia *d. l. vxori. §.* 1. *ff. de leg.* 2. loquitur per verba præteriti temporis, quæ futurum non continent, ita idem

5 Alex. *d. cons.* 178. *n.* 16. *in fi. v. & hæc eadem. responsio, lib.* 2. † Extende; quia immunitas concessa prædiis Titii non comprehendit futura prædia, quæ non sunt Titij; quia sicuti seruitus non potest actu acquiri prædio futuro, & non existenti; ita neq; exemptio; quia non entis nullæ sunt qualitates. *l.* 1. *ff. commun. prad.*

6 Alex. *d. cons.* 178. *n.* 2. *lib.* 2. † Declara; quia est verum, q̃ actu non potest acquiri, vel dari seruitus prædio non existẽti, sed bene potest deduci seruitus, & immunitas in cõtractum pro futuro prædio, vt illo acq̃sito debeat, *l. si seruitus. §. futuro. ff. de seruit. vrb. prad.*

7 Alex. *d. cons.* 178. *n.* 17. *v. non obstat, lib.* 2. † Extende; quia stipulatio de damno infecto nõ refertur ad domos post stipulationem acquisitas, licet sit indefinita, sed refertur dumtaxat ad domũ minantem ruinã, de qua actũ est, licet ẽt posita in domo post stipulationem, quę perierunt, comprehendantur, *l. damni. §. si is qui. ff.*

8 *de damn. infect.* † Declarat Alex. *d. cons.* 178. *n.* 17. *v. non obstat l. damni, lib.* 2. q̃ procedit ille tex. quando indefinite sunt verba prolata non continentia nomen collectiuum, vel vniuersale, & istam responsionem dicit posse inseruire etiam ad omnia cõtraria su-

9 perius allegata. † Declarat alio modo idem Alex. *d. con.* 178. *n.* 18. *& seq v. vel secundum, lib.* 2. quod extẽsiones procedant, q̃n agitur de iudicio tertij, quia tunc fit stricta interpretatio, secus si agat

10 de solo præiudicio concederis. † Extende; quia priuilegium concessum monasterio, & capellis suis non extenditur ad capellas postmodum acquisitas, q̃n detrahit iuri tertio quæsito. Alex.

11 *d. cons.* 178. *n.* 5. *v. ad idem, lib.* 2. † Extende, quia rescripta concessa ad beneficia non extenduntur ad beneficia postea creata. Alex.

12 *cons.* 178. *nu.* 8. *lib.* 2. † Declara, q̃n dispositio fuit particularis ad beneficia; secus si vniuersalis. Alex. *d. cons.* 178. *in fin. v. postremo, lib.*

13 2. † Amplia; quia habens priuilegium exemptionis ab omnibus oneribus pro bonis suis, non habet, nisi pro bonis tempore priuilegii quæsitis, non aũt pro acquisitis post. Bald. *cons.* 112. *Quæri-*

14 *tur, qui intelligantur, n.* 4. *v. quarto quæritur, lib.* 1. † Amplia; quia priuilegium concessum laboratoribus considerari debet, prout tempore priuilegii, non prout si laboratores creuerũt. Rim. Iun.

15 *cons.* 59. *n.* 63. *lib.* 1. † Extende; quia qui promisit pro tanto pretio macinare tali familiæ eius, si in tantũ creuit familia, quod nimis

16 grauetur, non tenetur. Alex. *d. cons.* 178. *n.* 7. *v. & ideo, lib.* 2. † Idem in eo, qui concessit aquam pro irrigandis prædiis vicini, non ex-

17 tenditur, si prædia noua emit. Alex. *d. cons.* 178. *n* 7. *lib.* 2. † Extende; quia ex superuenienti augmẽto restringitur priuilegium, q̃n magna læsio inducitur. Rimin. *d. cons.* 59. *n.* 72. *& seq.* allegat Al-

18 ban. Card. *cons.* 17. *col.* 2. *n.* 19. † Idem in obligatione de soluenda procuratione omnibus fratribus; quia si crescãt fratres in tanto numero, q̃ fiat damnum intolerabile, potest implorare officium

19 iudicis, ne grauetur in totum, *c. quanto, de censib.* Alex. *d. cons.* 178. *n.* 6. *v. faciat etiam, lib.* 2. † Extende; quia si concedo tibi feudũ cum hoc, quod ibi ædifices domum, in qua teneatis hospitari me, & familiam meam, teneris etiam ad familiam futuram, & auctam. Alex. *d. cons.* 178. *n.* 16. *v. ad idem facit, lib.* 2. secus, si augmentata est immoderate, vt ibi. † Declara omnes extẽsiones procedere, q̃n 20
augmentum est immoderatum; vt quia augmentum excedit dimidiam totius; quia tunc dr intolerabile, alias secus. Alex. *d. cõs.* 178. *n.* 16. *lib.* 2. vbi, quod declaratio procedit, maxime, quando non ex liberalitate, sed ex contractu reciproco, & oneroso; quia magis subuenitur illi, qui ex liberalitate cõcessit, vt ibi *in fin. ver. præterea*, loquitur. † Idem in eo, qui promisit dare cuilibet Ca- 21
nonico Ecclesiæ certum quid; quia non tenetur ad Canonicos auctos. Alex. *d. cons.* 178. *n.* 8. *lib.* 2. † Limita, q̃n priuilegium solũ 22
præiudicium Principis respiceret, prout si à gabellis, & datiis exemptio concederetur, quæ alios non grauat; quia tunc late interpretatur. Vide, *Exemptio generaliter concessa ad futura extenditur, & quando non. Concl.* 568. † Extende; quia imo regula potest con- 23
stitui ex limitationibus, quod priuilegium concessum vni Ecclesiæ super Episcopalibus decimis retinendis, seu non soluendis, extenditur ad bona d. Ecclesiæ postea quæsita. Alex. *d. cons.* 178. *In occurrenti, n.* 9. *v. sed præmissis, lib.* 2. † Extende; quia vbicunq; dis- 24
positio fit per nomina collectiua, seu vniuersalia, dispositio semper extenditur ad futurũ augmentũ. Alex. *d. cons.* 178. *n.* 10. *v. secundo pro hoc, lib.* 2. † Extende; quia priuilegiũ concessum Episcopo pro 25
quatuor clericis sibi seruientib. habet locũ, etiã si post priuilegiũ sunt recepti. Alex. *d. cons.* 178. *n.* 12. *v. bene facit, lib.* 2. † Extende in 26
priuilegio cõcesso Ecclesiis Bononiæ, vel alterius ciuitatis; quia extenditur ad Ecclesias post priuilegium cõstructas in ciuitate. Alex. *d. cons.* 178. *n.* 13. *v. ego pro hoc adduco, lib.* 2. † Extẽde; quia ciui- 27
tates faciunt pacem pro se, & suis subditis, extenditur ẽt ad subditos postea acquisitos, prout si territorium augeatur. Alex. *d. cons.* 178. *n.* 14. *v. quinto pro hoc, lib.* 2. vbi, q̃ ita fuit iudicatum. † Ex- 28
tendit etiam Alex. *d. cons.* 178. *n.* 15. *v.* 6. *lib.* 2. vt procedat, etiamsi priuilegium, q̃ non soluantur decimæ, præiudicarterio. † Extẽ- 29
de; quia habẽs priuilegium pro suis familiarib. vel immunitate, extenditur ẽt ad futuros familiares subrogatos. Alex. *d. cons.* 178. *n.* 11. *v. pro hoc & tertio, lib.* 2. † Declara tñ extensionem; quia si fa- 30
miliares augentur, & non subrogãtur loco aliorum, tunc distinguitur; quia si augetur ex voluntate, & sine necessitate, non trahitur ad futuros auctos: Aut augẽtur; quia expedit ex necessitate; vel quia creuit numerus dnorum, & necessario debet augeri numerus seruientiũ, & fit sine fraude, & extẽditur. ita Alex. plene *d. cons.* 178. *In occurrenti, n.* 4. *v. denig, si aliud diceremus, iuncto n.* 11. *v. pro hoc tertio, lib.* 2. † Et procedit declaratio in vltima voluntate; quia 31
legato fundo cum mancipiis, veniunt mancipia quæsita post testamentum, q̃n sunt necessaria colendi causa, alias secus. *l. si mancipia. ff. de fundo instr.* Alex. *d. cons.* 178. *n.* 11. *v. pro hoc etiam adducit. lib.* 2. † Item procedit declaratio in cõtractu; quia si fiat locatio re- 32
seruata exemptione dd. 16. regẽtium, & pro bono regimine 16. augeꝛ exemptio, ad eos extẽdit, q̃n ex necessitate, puta, p bono regimine, secus si sine causa in damnũ conductoris, & ita cõclu- 33
dit Alex. *d. cons.* 178. *per tot. lib.* 2. vbi est casus consilii. † Contrariũ tenet apostil. ad Alex. *d. cons.* 178. *n.* 8. *lib.* 2. *in v. puto*, vbi, q̃ pessime consuluit Alex. quia aucti sunt supranumerarii, & improprie dicuntur de numero 16. & priuilegiũ non extenditur ad supranumerarios collegii. *l.* 1. *§. quod autem. C. de colleg. lib.* 11. † Extẽde gene- 34
raliter in priuilegio exẽptionis indefinite cõcesso, vt priuilegiatus nõ teneatur ad onera, seruitia, & homagia; quia intelligitur tam de pśentib. tempore priuilegii, q̃ etiam de futuris, & imponendis. Alex. *cons.* 193. *Ex themate n.* 7. *& seq. v. nunc attingo. lib.* 2. Ias. *in l. si stipulatus fuerim. §. cum stipulamur. ff. de verb. oblig.* Paril. *cons.* 68. *lib.* 1. † Limita; quia priuilegiũ concessum ab Imperatore creãdi 35
tabelliones nõ obstante aliquo statuto, vel cõsuetudine, intelligitur ẽt de statuto & cõsuetudine post priuilegiũ, & sic de futuris. Alex. *d. cons.* 193. *Ex themate, nu.* 8. *v. per quæ iura in proposito, lib.* 2. † Extende in derogatione facta statutis, & cõsuetudinibus; quia ẽt de futuris intelligit. Alex. *d. cons.* 193. *n.* 8. *v. & hoc etiam videmus,* 36
lib. 2. vbi ponit exemplũ in priuilegio cõcesso equiti creãdi Notarios, nõ obstante aliquo statuto; q̃a si postea fiat statutũ q̃ Notarii creati, nisi sint matriculati, non possint rogare instrmta; non tollit priuilegiũ. † Extende in lege, vel canone derogãte, vel tol- 37
lente cõsuetudinẽ contrariã; quia intelligitur tam de preterita, q̃ de futura. Alex. *cons.* 196. *Viso testamento, n.* 12. *in fi. & n.* 13. *v. præterea non obstat, lib.* 2. † Limita; quia per leges nouas ctrarias exemptionib. 38
non tolluntur exemptiones, & priuilegia preterita, nisi hoc dicat. Alex. *d. cons.* 193. *n.* 9. *v. pro hoc adduco, lib.* 2. † Extende maxime, q̃n 39
priuilegia sunt concessa per viam contractus. Alex. *d. consil.* 193. *n.* 10. *v. præterea, lib.* 2. † Limita; quia priuilegium exemptionis late 40

concessum, etiam q̃ procemiũ loquatur de familia; tamen comprehendit fœminas, q̃n dispositio est latior præfatione. Corne.
41 *cons.177.lib.4.per tot.* † Limita, nisi bona postea quæsita essent ex pretio priorum bonorũ alienatorum; quia cum subrogentur vltimo q̃sita loco exemptorum; tunc exemptio extẽderetur. Bal.
42 *d.cons.112.n.5.v.& prædicta sunt vera, lib.1.* † Extende, vt idem sit in exemptione concessa laboratoribus; quia habet locum in solis laboratoribus; si tñ aliqui subrogentur loco eorum, qui recesserunt, vel sunt mortui; tunc exemptio ad subrogatos se extendit.
43 Bal.*d.cons.112.n.6.v.quinto quæritur, lib.1.* † Extende in exemptione pro se, & familiaribus; quia intelligitur de præsentibus, & de futuris subrogatis loco præsentium. Cast. *cons.78. Super eo, quod,*
44 *n.6.lib.1.in apostil.* † Limita, q̃n verba sunt generalia, & amplissima est forma, q̃ ponit Veronen. *caut.63.* sequitur Hippol. Rimi. Iun. *cons.59.n.80.lib.1.* qui ponit verba immunitatis. Fran. Marc.
45 *decis.425.n.7.& seq. lib.2.* vbi ponit multa exempla. † Limita, q̃n priuilegium etiam futura onera comprehendit. Natta *cons.525.n.*
21.*& seq.* qui in dubio vult, quod extendatur ad futura. Alex. plene *cons.193.n.10.v.præterea verba, lib.2.* Vide, *Dispositio generalis loquens de præsenti quando comprehendat futurum, vel non. Concl.491.* Vide, *Dispositio intelligitur, rebus sic stantib. Concl.502.* Vide, *Exemptio an fauorabilis, & ad futura extendatur, vel non. Concl.560.*

Priuilegium extenditur ad præterita, & quando. Concl.736.

1 PRIVILEGIVM † concessum per Papam Episcopo, vel Prælato testandi de fructibus beneficiorum comprehendit etiam fructus præteritos perceptos ex beneficiis Ecclesiasticis. Boer.
2 *decis.264.n.27.v.accedant notata.* † Amplia; q̃ licẽtia, & priuilegiũ Principis concessum alicui construendi molendinũ in flumine publico cenualidat molendinum constructum ante sine licẽtia. Ias. *in l.quominus, q.21.ff.de flum.* Boer. *d.decis.264.n.27.v.accedant.*
3 † Amplia in dispensatione Papæ super matrimonio nullo, quia in gradu prohibito; quia conualidat matrimonium licet nullum à principio, & prolem legitimam facit, & ita de cõsuetudine ser-
4 uari dicit Boer. *d.decis.264.n.27.* reprobato Aret. *cons.142.* † Amplia; quia de natura priuilegij est potius comprehẽdere præteri-
5 ta, & præsentia, q̃ futura. Curt. Iun. *cons.195.n.14.lib.3.* † Extende; quia si Princeps dat priuilegiũ vel cõfirmationem pro acquirendis, censetur etiam pro acquisitis, etiã quæ ignorabat. Mandel. *cons.64.n.35.l.si iam facta.ff.de condit.& demonstr.* vbi Soc. addit
☞ plura similia. Vide Conclusionem proxime sequentem.

Priuilegium, vel rescriptum Principis à quo debeat interpretari. Concl.737.

1 PRINCEPS † debet sua priuilegia & rescripta interpretari. Dec.
2 & alij *in l.Neratius.ff.de reg.iur.* † Vide omnino Gabr. *cons.182.*
n.14.& seq. vbi sic distinguit per not. *in c.cum venissent, de iud.* quod ordinarius non potest cognoscere, neq; interpretari gratias, & priuilegia Papæ, q̃n agitur de potestate Papæ, aut de interpreta-
* tione verborum dubiorum, & dicit* cõem, & idem si directe agitur de validitate priuilegij, *lib.2.* & idem, q̃n agitur de ꝓiudicio superioris, prout in exemptione ibi *n.17.* vel q̃n ageretur de vtilitate, vel præiudicio Ecclesię iudicis ordinarij; quia non cogno-
3 scit vllo modo, *n.20.& seq. lib.2* † Si vero agitur de rescriptis iustitiæ, & illorum subreptione, & obreptione, & validitate, bene
4 potest ordinarius cognoscere. Gabr. *d.cons.182.n.13.lib.2.* † Et pariter potest cognoscere, q̃n agitur de interpretatione priuilegij, vel gratiæ super verbis parum dubiis. Gabr. *d.cons.182.n.16.lib.2.*
5 & q̃n agitur solũ de præiudicio priuatorum, *n.18.& seq.* † Et idẽ, si agitur de interpretatione priuilegij in cõsequentiam. Nam iudex ordinarius potest ꝓhibere ipsi eum delegatum, si abutatur sua delegatione excedendo fines: vide Aufrer. *in add.ad decis. Capel.Tholos.423.& in Clem.1.de off.ord.n.125.& seq.* vbi, q̃n est notorium, quod excedit, vel q̃n periculum est irreparabile, vel quãdo
☞ Princeps abest. nec adiri potest de facili. Vide, *Interpretatio rei dubiæ à quo fit adhibenda. Concl.329.* Vide, *Inferior non potest factum superioris iudicare, & quando secus. Concl.120.* vbi habes limitationes & declarationes. Vide, *Declaratio contractus, & mentis dubiæ ad quem spectet. Concl.92.* Vide, *Iudex delegatus maior ordinario, & qualiter. Concl.436.*

Priuilegiatus effectus an vtatur priuilegio etiam circa præterita. Concl.738.

1 PRIVILEGIATVS † si quis efficiatur per admissionem inter priuilegiatos, gaudet priuilegio illius professionis, q̃ ingressus est, ẽt in acquisitis ante, in iis, quę concernunt exemptionem illarum rerum acquisitarũ ante, etiam si fiat præiudicium alteri, c.
1.de immun.eccles. Gemin. plene *cons.113.v.secunda conclusio*, vbi, q̃ laicus effectus clericus non potest collectari pro bonis ẽt ante clericatum quæsitis. † Amplia in eo, qui habens expectativam
postea est effectus Auditor Rotæ; quia sicut Auditores differunt aliis expectantibus; ita iste debet præferri etiã respectu expectiuæ sibi concessæ, ante q̃ esset auditor. Gemin. *d.cons.113.per tot.*
† Amplia in ciue effecto; quia licet acquisiuerit bona in territorio, in quo tanq̃ forensis non poterat acquirere, ipse postea effectus ciuis retinet bona quæsita. Castr. *cons.301. Prædicta dubia, in*
fin.lib.2. Vide, *Ciuilitas concessa quid conferat effecto ciui. Concl.275.* ☞ *n.20.& seq.* vbi pro & contra. Vide Conclus. prox. præced. vbi de hac materia.

Priuilegium concessum laboratoribus habitantibus qualiter intelligatur. Concl.739.

PRIVILEGIVM † concessum laboratoribus habitantib. intelligitur de laboratorib. qui pro anno continuo laborarunt, nõ aũt intelligitur de opariis, qui dietim operant. Bal. *cons.111. Oritur, qui intelligantur, lib.1.* † Et intelligitur pro laboratorib. quorant tẽpore priuilegij. Hippol. Rim. Iun. *cons.59.n.63.lib.1.* † Amplia tñ; quia licet tale priuilegiũ sit personale; si tñ aliqui laboratores moriantur, & alij loco mortuorũ, vel eorũ, qui decesserũt, subrogantur, tale priuilegiũ ad eos extenditur. Bal. *d.cons.112.n.*
6.v.quinto quæritur, lib.1. † Limita; quia tale priuilegiũ non extenditur ad laboratores licentiatos; quia intelligitur, donec sint laboratores, non aũt post. Bal. *d.cons.112. in pr.v.istud autem, lib.1.*

Priuilegiatus succedens non priuilegiato quo iure vtatur in præscribendo, & aliis. Concl.740.

PRIVILEGIATVS † succedens nõ priuilegiato in præscriptione causata de præterito pro toto, vel pro parte tẽporis decurri non vtitur suo priuilegio. Cyn. *in auth.quas actiones, n.5.v.quid dicemus*, quem in hac parte omnes* approbant, *C.de sacrosanct.eccles.* & ita
Salyc. *n.9.v.dico igitur*, & cõem* doctrin. Cyn. dicit Ias. ibi *n.36.*
idem tenet Salyc. *in l.cum quidam.§.fiscus, n.7.v.pro latior intelligentia.ff.de vsur.* Abb. *cons.14. Videtur primo, n.2.lib.2.* Henric. Boich. *in*
c.dilectus filius, in pr. de prab. † Extende etiam pro tempore futuro, q̃n vult vti accessione temporis decursi tẽpore sui auctoris quia non vtitur priuilegio suo. Cyn. vbi supr. *n.5.* & ibi Salyc. *n.9.primo casu.* C. *de sacrosanct eccl.* Salyc. *in d.l.cum quidam.§.fiscus, n.7.ff.de vsur.*
† Restringe quoad tempus futurum; quia si nõ vult vti accessione temporis sui auctoris, præscribet successor sẽm priuilegium suum. Cyn. *d.auth.quas actiones, n.5.v.si quæris pro tempore. C.de sanct.*
eccl. Salyc. *in d.l.cum quidam.§.fiscus, n.7.ff.de vsur.* Henric. Boich. *in*
d.c.dilectus filius. in pr. de præben. † Contrarium in hoc Salyc. *d.auth.*
quas actiones, n.9. C.de sacrosanct.eccl. vbi, ꝓ consideratur initiũ. † Amplia etiam, q̃n priuilegiatus succedit ei, contra quem præscribit, & facias tres casus: Primus est, si ex priuilegio impeditur in to-
tũ præscriptio, non vtitur priuilegio suo. Cyn. *d.auth.quas actiones, n.5.*
v.secundo casu scil.quando, col.2.in fi. sequitur Bart. ibi *in fi. n.15.* vbi
q̃n tollit in totum, & idem ibi Bald. *n.9.* vbi allegat Pet. Lamb.
Salyc. Cyn. & Bart. & addit rationem; quia priuilegium non potest
tollere ius inceptum, & circa tres casus Cyn. est opin.* cõis ibi*
Ias. ibi *n.36.* Henric. Boich. *in d.c.dilectus filius, in pr. de prab.* † Idem, si alterat priuilegium præscriptionem, vel illam mutat. Cyn. vbi
supra, *n.5.v.tertio casu. in d.auth.quas actiones*, vbi etiam Bart. *n.5.in*
fi. Bal. *n.9.v.tertio casu*, vbi ponit exempla; quia si ętas auctoris præscribatur 10. annis, & lapsi sunt quinq;, & succedit Ecclesia, ętas
q̃ 40. requiruntur, medietas erit 20. in futuro tempore, cõis* ibi
Ias. ibi *n.36.* † Idem si retardatur præscriptio ex priuilegio in tẽpore certum; quia idẽ est, prout q̃n tollitur in totum. Cyn. *d.auth.quas*
actiones, col.2.n.5.v.secundo casu, scil.quando, & est cõis* opin. Ias. ibi
n.36. & in indiuiduo Henric. Boich. *in d.c.dilectus illius, in pr. de prab.*
† Idem, si totum tempus sit lapsum, ꝓ idem est, ac si dicatur ante
pediri in totum. Salyc. *in d.auth.quas actiones n.9 in fi.v.secunda ex-*
su princ. C.de sacrosanct.eccl. † Restringe, q̃n priuilegium retardat solũ ad certum tempus; quia pro tẽpore futuro vtitur priuilegio suo. Cyn. *d.auth.quas actiones n.5.v.secundo casu. quando col.3.* & ibi Bart.
n.15. Bal. *n.9.* & est* cõis Ias. ibi *n.36.* & ita in Ecclesia loquit Abb. *cons.14. Videtur primo, n.2.lib.2.* vbi, ꝓ ita tenet Bald. cum quo* omnes transeunt. Henric. Boich. *d.c.dilectus filius, in pr.* † Restringe, quando priuilegium succedentis non impedit præscriptionem; quia si incipit in priuilegiato in totũ, est locus priuilegio, si continuat in eo pro futuro tẽpore, vtit suo priuilegio, ita Cyn. *d.*
auth.

auth.quas actiones,n.5.v. tertio casu, & est *communis sdm Iaſ.ibi, n.39.Abb.*conſ.*14.n.2.lib.*2.Boich.*d.c.dilectus filius,in prin. de præben.*

11 † Contra omnes reſtrictiones tenet Saly.*in d.l.cum quidã,*§.*fiſcus, n.7.ff.de vſur.* vbi, quod non vtitur priuilegio vllo modo, qñ cæpta eſt cum auctore. Vide, *Præſcriptio cæpta ſecundum ius commune qualiter cõtinuer.ſi ſuperuenit diuerſa præſcriptio ex ſtatuto, vel priuilegio.*

12 *Concl.*582.† Amplia,quoad forum;quia ſuccedens priuilegiatus non mutat forum defuncti,*l.hæres abſens,in pr.de iud.l.*2.§.*ius igitur. ff.de verb.oblig.* Caſtr.*conſ.*8.*n.*2.*lib.*1. Bald.*conſ.*340.*in pr.lib.*2. & in minore eſt *deciſ. Afflict.*212.vbi,q̃ non auditur etiam petens reſti-

13 tui.† Extende idem in vidua, quæ ſucceſſit ruſtico;quia nõ mutat forum ſdm priuilegium viduæ.Cyn.*in d.auth.quas actiones,n.*6. vbi dicit hoc verum;quia ratione perſonæ cõpetit priuilegium, ſecus ſi ratione publicæ vtilitatis,vt eſt opinio Petr.prout ibi re-

14 fert Bald.*n.*10.*&* 11.† Reſtringe igitur, qñ priuilegiũ reſpiceret publicam vtilitatẽ,prout ſi Clericus,vel Eccleſia ſuccedit laico; quia vtitur priuilegio fori.Cyn. *d.auth.quas actiones,n.5.in fi.cũ ſeq.* *C.de ſacroſ.eccleſ.* & eſt opin.*Petr.vt ibi refert Bal.*n.*11.& tradit i-

*bi apoſtil.*in ver. ſecus in Clerico, & eſt cõis *opinio Canoniſtarum

15 *in c.quia V.de iud.* vt dicit Iaſ.*in d.auth.quas actiones,n.*39. † Imo q̃ abſq; vlla diſtinctione,ſiue ex cauſa Reipublicę,ſiue intuitu perſonæ ſemper iudicium de futuro fiat ſdm priuilegium,dicit Bal. reprobato Petr.& Cyn.*in d.auth.quas actiones,n.*11.*v.ſi autem loqui-*

16 *mur de iure fori.C.de ſacr.eccl.* † Contra reſtrictionem,qñ cæpta eſt lis cum defuncto,q̃ non mutetur forus,licet cleric⁹ ſit hęres,vel ſucceſſor.Imol.*in l.ſi cum hominẽ.ff.de fideiuſſ.* Ang.*in l. non ſolum.* §. *q̃ vulgo.ff.de vſufr.* ſequitur Ceſſ.in addit.ad Bald.*d.auth.quas actiones.C.de ſacr.eccl.n.*11.*v.ſecus in clerico,* ſequitur Iaſ. dubitatiue, put Imol.*in d.auth.n.*39.& ita dicit Vrſil.in addit. ad Afflict.*deciſ.*212. obtinuiſſe,& ita de facto fuiſſe ſeruatum dicit Boer.*deciſ.*69.*n.*3.

* licet ipſe fateatur cõmunem *eſſe Canoniſtarum in cõtrarium.

17 †Limita;quia quoad exequutionem perſonalem priuilegiatus ſuccedens nõ priuilegiato vtitur ſuo priuilegio, quia ſemper eſt de futuro,nec conſideratur præteritum.Bald.*in d.auth.quas actio-*

18 *nes,n.*11.*circa ſi.v.ſi autem loquimur.C.de ſacr.eccl.* † Declara, vt per Soci.Iun.*conſ.*125.*lib.*2.*in fin.* q̃ Bal.hic licet dicat ſeruari priuilegium; non tamẽ negat exequutionem, ſed quod fiat ſecundum

19 priuilegium. † Imo quando cæpta eſt inſtantia,quod exequutio cõpetat iudici laico contra clericum ſucceſſorem,tenet Vrſil. in addit.ad Afflict.*deciſ.*212.*in fin.* q̃ intellige in reali,ſecus in perſonali;quia iudex laicus non tangit perſonam clerici ſine cenſura. Vide Concluſ. ſequentem.

Priuilegiatus ſuccedens non priuilegiato quo iure vtatur in obligatione. Concl. 741.

1 PRIVILEGIATVS† ſuccedens non priulegiato in obligatione pro præterito nõ vtitur priuilegio ſuo,*l.ſi fiſcus.ff.de iur. Fiſc.* Cyn.*in auth.quas actiones.n.*5.*col.*3.*v.in ſecundo caſu princ.* Salyc.*in l. cum quidam.*§.*fiſcus,n.*7.*in fi.ff.de vſur.* & ibi Angel.*in princ.* & Bald.

2 Boich.*c.cum dilectus filius,in princ.n.*2.*de præben.* † Extende etiam pro futuro tempore,qñ obligatio eſt formata, & non pender à futuro tempore.Bal.*in d.auth.qu as actiones,n.*11.*v.ſed tu dic.C.de ſa-*

croſ.eccl.& in d.l.cum quidam.§.*fiſcus . ff.de vſur.*&qñ dicatur pẽdere, vel non,Bart.*in l.cum filius* §.*in hac.ff.de verb.oblig.* dicit, quod ſi eſt perfecta obligatio,ſed ſine die & defunctus non ſit in mora,ſed

3 priuilegiatus,quoad morã vtetur priuilegio,& ibid.Bald. † Extende,vbicunq; fiſcus,vel priuilegiatus ſuccedens non priuilegiato tractat de lucro,alter de damno; quia nõ vtitur priuilegio, ſiue agatur de præterito,ſiue de futuro ſit,videtur velle Fulgoſ.

4 *in d.l.cum quidam.*§.*fiſcus.ff.de vſur.* † Extende;quia nedum fiſcus, ſed multo magis ſucceſſor fiſci;ſubſtinet oẽs obligationes, quæ cõpetebant contra primũ auctorem etiam titulo lucratiuo,ple-

5 ne Rom.*conſ.*377.*In dubitatione.*† Reſtringe in rebus,vel iuribus, put in iure patronatus laici,q̃ prouenit in clericos,quia aſſumit natura ſucceſſoris priuilegiati,*c.1.de iur.pat.in* 6.§.1.vbi Gemi.*n.*3. & alii.Franch.ibi *n.*4.plene Abb.*conſ.*9.*Hiccadit,n.*2.*lib.*1.Boich.

6 *in d.c.dilectus filius,n.*2.*in fi.de præb.* † Reſtringe in pęna legali;quia daretur reſtitutio minori;ſecus in cõuentionali, licet ſit cauſata cum defuncto.Bald.*in d.l.cum filius.*§.*in hac.ff.de verb.obli.* vbi cum

7 *n.*10.idem dicit.†Limita;quia pro futuro tempore priuilegiatus ſuccedens nõ priuilegiato vtitur priuilegio ſuo.Cyn.*d.auth.quas actiones,n.*5.vbi declarat hoc ꝓcedere pro facto affirmatiuo. idẽ

8 tenet Salyc.*in d.l.cum quidam.*§.*fiſcus,in fi.ff.de vſur.*&Ang.ibi *in pr.* Henr.Boich.*d.c.dilectus filius,n.*2.*de præb.*† Extende limitationem, vt procedat etiam in facto negatiuo,qñ priuilegium cõpetit nõ ratione perſonæ,ſed ratione publicæ vtilitatis. Cyn. *d. auth. quas actiones,n.*5.*col.*3.*v.ſecundo caſu:C.de ſacr.eccl.* vbi *n.*6.q̃ iſtud eſt notabile ad infinita,& iſta fuit *opin.Petr.vt dicit Bal.ibi *n.*10.qui *

recedit *n.*11.Henr.Boich.*in c.dilectus filius,n.*2.*de præb.*† Contrariũ 9

tenet Bal.*in d.auth.quas actiones,n.*11.*v.ſed tu dic.C.de ſacr.eccl.*quia ſi obligatio nõ eſt nata,ſed pendet eius eſſentia,&auctor ſolus eſt cauſa obligationis,& ſucceſſor nõ vtitur priuilegio; ſecus ſi ſucceſſor non participat de cauſa efficienti; quia vtitur priuilegio. Iaſ.ibi *n.*38.dicit* opin. Bart.*in l.cum filius.*§.*in hac.ff.de verb.oblig.* *

eſſe *coẽm,& ita tenet Bart.*in l.cum filius.*§.*in hac.ff.de verb.obl.* vbi *

Bald.& Ang.qui dicit Bart.opin.eſſe *coẽm. Cuma.*n.*6. qui ex- *

emplificat in emphyteuſi nõ ſoluta.Caſtr.exemplificat in omni non facto.Socin.*nu.*6.qui dicit*coẽm,& limitat quinq; modis. *

Negul.*de pign.in* 4.*par.n.*17.† Imo Salyc.in totũ reprobat,& di- 10

cit magis priuilegiatũ minorẽ,q̃ Eccleſiam ibi *n.*9. † Reſtringe 11

igr̃ contrarium quinq; modis,vt per Soci.*in d.l.cum filius.*§.*in hac. ff.de verb.oblig.*vt maxime priuilegiatus vtatur priuilegio ſuo in facto negatiuo,qñ ortus reſolutio contractus; ſecus ſi implementum,quia bene tũc procedit contrariũ. † Reſtringe,qñ obligatio reſpicit non factum,& priuilegium eſſet conceſſum ratione 12

perſonæ,nõ aũt ratione publicæ vtilitatis,prout minori;exemplũ tu mihi promiſiſti ſoluere centũ intra annum , interim mortuus es relicto hærede minore, qui nõ ſoluit,certe non habet reſtitutionem in integrũ,ita Cyn.*d.auth.quas actiones.n.*5.*in fi.C.de ſacroſ. eccl.* & fuit*opin.Petr.vbi dicit ibi Bal.*n.*10. Henr.Boich.*in d.c.* *

*dilectus filius.n.*2.*de præb.* † Ratio diuerſitatis inter factum, & non 13

factum eſt ſdm Cyn.vbi ſup.*n.*7.*v.nunc oportet videre,*vbi, q̃ factũ dr̃ ens,& non factum dicitur non ens;ideo quia non ens nõ applicatur priuilegio,non eſt mirũ, ſi priuilegiũ non applicatur nõ enti; & dicit ſonem ſubtilem eſſe, idẽ dicit ad literã Henr.Boic. *in c.dilectus filius,in ſi.de præb.* † Contra reſtrictionem, q̃ imo ſiue 14

reſpiciat priuilegiũ perſonam, ſeu cauſam publicam ſimpliciter in actu negatiuo; vt obligatio reſpiciat non factum,renet Salyc. *in d.auth.quas actiones,n.* 9.*in fi.C.de ſacr.eccl.*alleg.Iac.Butr.& Bart. & idem tenet *in l.cum quidam.*§.*fiſcus.in fi.ff.de vſur.*Bart.*in l.cum filius.*§.*in hac.ff.de verb.oblig.* Bal.ibi,quod qñ obligatio perfecta eſt ſine facto ſucceſſoris; tunc non vtitur priuilegio. † Reſtringe; 15

quia licet in mora verbali priuilegiatus ſuccedens non priuilegiato non teneatur,ſecus in mora reali,ita in fiſco.Rim.Sen *conſ.* 72.*n.*17.*li.*5 † Ratio; quare diuerſum in ꝓſcriptione,& diuerſum 16

in obligatione eſt; quia in obligatione tota actio formata eſt in perſona auctoris,in præſcriptione ſecus;quia formãda venit etiam ex perſona priuilegiati. Cyn.*in d.auth.quas actiones,n.*7.*v. modo reſtat.C.de ſacroſ.eccl.* Henr.Boich.*c.dilectus filius,n.*3.*de præb.* † Aliam adducit Bal.*d.auth.quas actiones,n.*9.*in fin.C.de ſacroſ.eccl.* quia 17

omne,quod menſuratur tempore,diſtinguitur idm tempus, ſecus in eo,q̃ non cõmenſuratur tempore,ſed aſſumit ſubtilitatem ſui eſſe in inſtanti,allegat *l.ſi cum militib.C.de milit.teſtam.* † De- 18

clara tñ,quia pro tempore futuro, quãdo obligatio reſpicit vnã præſtationem; tunc nullo modo priuilegiatus vtitur priuilegio; ſi vero reſpicit plures præſtationes pro præterito,non vtitur,pro futuro ſecus.Saly c.*d.auth.quas actiones,in fi.n.*9.*C. de ſacroſ.eccl.* & clarius *in l.cum quidam.*§.*ſixus,in fi.ff.de vſur.* † Intelligas de annua 19

præſtatione ex mora,ſecus ſi ex conuentione, prout eſt annua penſio.Petr.Antibol.*tract.de muner.in* 2.*par.princ.*§.*reſtat nunc, nu.* 82.*v.quid ſi nobilis,in tract.vol.*11 *fol.*54. Bart.& cæteri *in l.cum filius.* §.*in hac.n.*4.*ff.de verb.oblig.* † Declara;quia vbicunq; obligatio eſt 20

formata,& cauſata in ꝓſona auctoris,non vtitur priuilegio;quia non pendet nec menſuratur ex tempore,ſecus, qñ eſt perfecta. Bald.*d.auth.quas actiones,n.*11.*v.ſed tu dic,& in l.cum quidam.*§.*fiſcus. ff.de vſur.* † Item declara;quia fiſcus non tenetur ex mora verba- 21

li, qñ ſuccedit alteri,ſed bene ex mora reali.Rimin.Iun.*conſ.*72. *n.*17.*lib.*5. † Declara tñ; quia comperit reſtitutio priuilegiato 22

minori,ſi non ex facto ſuo incidit in obligationem.Cuma.*in d.l. cum filius,*vbi Caſtr.*ff.de verb.oblig.* † Hoc vltimum intellige, qñ 23

minor ex facto ſuo lædatur; ſi vero nihil cum eo actum eſt,neq; datur reſtitutio.Alex.*in d.l.cum filius.*§.*in hac.ff.de verb.oblig.in fin.* & ita Afflict.*deciſ.*212.*litigatur inter.* Vide, *Factum non impletum qualiter impleatur. Concl.*27. Vide, *Succeſſor in ius alterius ſuccedit cum omni cauſa,& vitio,& quando ſecus. Concl.*880.

Priuilegium ſub nomine dignitatis obligat ſucceſſores concedentis,& quando. Concl.742.

1 PRIVILEGIVM † conceſſum ſub nomine dignitatis regulariter obligat omnes ſucceſſores in illa dignitate. Bald. *conſ.* 112.*Quæritur,n.*7.*v.ſexto quæritur,lib.*1. † Declara tamen;quia con-

2 ſuluit Bald.*d.conſ.*112.*num.*7.*lib.*1.quod ex gratia petatur confirmatio;quia ſi cõceditur,eſt gratia;ſi denegatur;fit iniuria;& mouetur;quia Principes meritis,& deuotionibus ſunt prouocandi,

non

3 non autem pollicitationib. sunt astringendi. † Amplia; quia omne priuilegium reale transit ad successores cõcedentis, nisi sit concessum stricte quoad personam priuilegiati, & maxime, qñ est cõcessum in forma feudi. Bal. *cons.* 182. *Casus talis est, per tot. li.* 5.

☞ Vide, *Priuilegium Principis quando possit reuocari, vel non. Concl.* 791.

Priuilegium an reale, vel personale præsumatur. Concl. 743.

1 PRIVILEGIVM † in dubio reale præsumitur; nisi contrarium doceatur. Oldr. *cons.* 257. *Factum est tale, D. Nicolaus, in pr. n.* 1. & 2. vbi, ꝙ attenditur ratio; qua motus fuit concedens, & si potest haberi declaratio à cõcedente, vel successore statur illi, sin min⁹ in dubio reale præsumitur, & si persona obtinens dignitatem sit nominata; quia causa demonstrationis p̃sumitur, & loquitur in vnione: & ꝙ in dubio præsumatur priuilegium. Alex. *cons.* 101. *Visis instrumentis. n.* 2. vbi apostil. *in v. priuilegium, lib.* 1. dat plures cõcord. plene Deci. *cons.* 51. *Pro tenui. n.* 2. vbi apostil. *in ver. realis*, dat plures concor. Alex. *cons.* 193. *n.* 3. *lib.* 2. vbi apostil. dat conc. Deci. *d. cons.* 51. *Pro tenui, col.* 2. *n.* 2. *v. & etiã in dubio*, vbi apost. *in v. realis*, dat

2 concord. † Contrarium, quod imo priuilegium præsumatur in dubio personale, tenet Bal. *cons.* 112. *Quæritur qui intelligantur, n.* 2. *in fi. lib.* 1. allegat Bar. *in l. pater. ff. de seruit. legat.* plene Alex. qui plures allegat *cons.* 101. *Visis instrumentis, in fi. lib.* 1. vbi, ꝙ priuilegiũ semp est restringẽdum, plene Alex. *cons.* 86. *In causa datiorum, in pr. lib.* 1. vbi apost. *in v. in dubio*, allegat Io. de Anan. *cons.* 20. & alios. Anch. *consil.* 327. *n.* 2. Crauet. *cons.* 929. *n.* 35. vbi citat Nat. *cons.* 242. *n.* 1. Ias.

3 *cons.* 317. *col.* 1. *lib.* 2. *& cons.* 89. *col.* 2. *in fin. lib.* 3. & alios. † Declara; quia personale est præsumendum, si personæ concedatur. Alex. *d. cons.* 86. *in pr. lib.* 1. vbi facit totum fundamentum in hoc; quia

4 personæ, & non rei, nec dignitati erat concessum. † Declara; ꝙa si præcedit titulus habilis ad translationem dominij ad vitam, & fiat concessio semper cõcessio erit ad vitam, secus, si titulus esset

5 ppetuus, ita Alex. *cons.* 84. *n.* 6. *lib.* 1. † Declara; quia priuilegũ, vel concessio, aut donatio præsumitur personalis, nisi in contrariũ sint cõiecturæ, vel p̃sumptiones, ita Anch. *cons.* 327. *Discurrit ma-*

6 *teria, n.* 2. & maxime *n.* 6. *v. & pro ista*, vbi ita declarat. † Declara, vt plene per Crauet. *cons.* 929. *Certamen Doctorum, n.* 33. *& seq. v. circa secundum*, quia si materia est odiosa, concessio sit in dubio personalis, & si est fauorabilis, in dubio sit realis, & facta dignitati, seu

7 perpetuo. † Declara; quia priuilegium, qñ est personæ concessum pro re, vel circa rem, dr̃ personale, quando non transit ad singularem, vel vniuersalem successorem illius rei; si vero transit ad singularem, vel vniuersalẽ successorem illius rei; tunc dr̃ reale necessario. Alex. *cons.* 71. *Circa hæsitationem, in pr. v. tamen in proposito, lib.* 6. vbi apostil. *in ver. realem*, citat Alex. *cons.* 193. *n.* 3. *lib.* 2. vide omnino Dec. *in l. in omnibus causis, n.* 3. *& seq. v. & in dubio de reg. iur.* vbi, ꝙ in dubio est personale, quando est contemplatione

8 personæ; alias secus. † Declara; quia sex sunt attendẽda, an priuilegiũ sit reale, vel personale, vel nec reale, vel p̃sonale, de quibus Bal. *cons.* 355. *Præmittendum est, in pr. lib.* 1. Vide, *Priuilegium quãdo nec personale, nec reale. Concl.* 747. Vide plene, *Exemptio an realis, vel personalis, & ex quib. cognoscatur. Concl.* 559. Vide, *Seruitus multiplex; aliqua realis, aliqua personalis, aliqua mixta. Concl.* 223. *& Conclus. ibi* 228. Vide Mascard. *Concl.* 338. *Concessio Principis.* vbi, quod præsumitur reale, quando est beneficium Principis.

Priuilegium quando, & ex quibus dicatur reale. Concl. 744.

1 PRIVILEGIA † omnia aut sunt realia, aut personalia, realia sunt perpetua: personalia extinguuntur cũ persona. Alex. *cons.* 86.

2 *In causa datiorum, in pr. lib.* 1. † Reale dicitur priuilegium, seu gratia, qñ non respicit personam, nec est nominata persona; sed dignitas, seu res; quia tunc dr̃ perpetuum. Oldr. *cons.* 233. *Factum tale, dominus Clemens, n.* 2. *v. sed in contrarium*, vbi loquitur in vnione facta mensæ Episcopi, vt sit realis, & ꝓpria. Fed. de Sen. *cons.* 68. *Super eo, per tot.* qui loquitur in priuilegio cõcesso Episcopo Massanensi cõferendi omnia beneficia suæ diœcesis, vt sit perpetuũ

☞ & reale concessum dignitati. Vide, *Dignitati, vel officio quando ali-*

3 *quid censeatur concessum, vel potius personæ. Concl.* 434. *n.* 6. *& seq.* † Et ideo inspiciuntur verba; quia si dicunt, quod cõceditur ius francandi, est reale, & perpetuum; si conceditur, ꝙ possit francare, est temporale, & personale. Ang. Aret. *cons.* 54. *Videtur dicendum,*

4 *n.* 11. *& 12. v. & ad cognoscendum.* † Extẽde; quia priuilegium concessum in perpetuum pro re dicitur necessario reale; quia debet habere perseuerantiam, quasi sine temporis præfinitione. Alex.

5 *d. cons.* 71. *Circa hæsitationem, n.* 2. *v. hoc etiam patet. lib.* 6. † Amplia; quia priuilegium concessum loco dr̃ perpetuum, & posterorum scituros omnes comprehendit, *l. forma.* §. *quanquam. ff. de consti.* † Amplia; quia priuilegium concessum Episcopo, vel dignitati, & non expressio nomine proprio eius, qui obtinet dignitatem, dicitur reale, etiam si adsint in ventre aliqua verba loquentia de persona Episcopi, puta volẽtes personam tuam honorare; quia intelligitur de persona Episcopali repræsentante dignitatem. Feder. *d. cons.* 68. *per tot. v. non obstat.* Dec. *d. n.* 9. *de rescript.* † Contrarium tenet Menoch. *cons.* 36. *Si iudicatem, n.* 49. *lib.* 1. vbi loquitur in plebano. † Amplia; quia priuilegium dicitur reale, & non personale, quando conceditur etiam expressa persona obtinentis dignitatem, si concessio fiat de re pertinente ad dignitatem. Feder. de Sen. *d. cons.* 68. *Super eo, in fin. v. nam vt supra* est dictum. Calder. *cons.* 523. alias 8. *de priuil.* vbi, quod si erigatur Ecclesia in Episcopalem & electa in Episcopum concedatur licentia, vel priuilegium, quod bona ecclesiæ cõcedere in emphyteusim cõmunitati & hominib. suæ Ecclesiæ, & illa permutare possit, censetur priuilegium reale, & Ecclesiæ concessum, licet persona sit nominata. † Extende; quia priuilegium eõcessum Auditoribus Rotæ præsentibus & futuris, ac successoribus, dicitur cõcessum collegio, & sic est reale, non autem personale. Roman. *cons.* 456. *Quod indultum, n.* 7. *&* 8. *v. caterum.* † Amplia; quia vbicunq; concessio priuilegij sonat in feudum, concessio est realis, & priuilegium reale, & irreuocabile. Bal. *cons.* 182. *Casus talis est, per tot. li.* 5. Vide Deci. *cons.* 262. *per tot.* vbi, quæ signa sint concessionis realis vel personalis. † Amplia; quia priuilegium semper est reale, & perpetuum, quod transit in contractum. Alex. *d. cons.* 71. *in fi. n.* 3. *v. corroborantur, lib.* 6. † Amplia, quod non tantus fauor debetur priuilegio personali, quantus debetur priuilegio reali Ecclesiæ concesso; quia ea inuiolabilia permanent, nec veniunt in reuocatione generali priuilegiorum personalium. Oldrad. *cons.* 166. *n.* 4. *v. quarto prædicta*, nisi sit de eis facta mentio; quia sunt perpetua. Oldr. ibi *n.* 13. *v. item priuilegia.* Vide, *Seruitus quando transeat ad successorem, vel non. Concl.* 228.

Priuilegium, vel dispositio quando, & ex quibus dicatur personalis. Concl. 745.

PRIVILEGIVM † & omnis dispositio præsumitur personalis, quando sonat in merum factum, puta faciendi, fruendi, habendi, &c. quia tunc est ius personale, quia merum factum non potest transire ad hæredes, nec potest habere ius seruitutis, vel ius reale. Castr. *in l. penult. ff. de seruit. rust. prad.* Corn. *cons.* 188. *lib.* 4. Vide, *Legatum perpetuum rei cõsumptibilis qualiter debeatur. Concl.* 8. † Amplia; quia omnis dispositio respiciẽs vsumfructum dicitur personalis ex natura rei; quia vsus fructus est personalis, & de ista natura non transit ad hæredes. *Instit. de vsufruct. §. finitur.* Dec. *cons.* 262. † Amplia; quia concessio etiam relata ad ius facta indeterminate respectu fundi dominãtis præsumitur personalis. *d. l. ff. de seruit. rustic. prad.* Alex. *cons.* 18. *col.* 1. *lib.* 5. Dec. *d. cons.* 262. *n.* 1. *v. tertio hoc probatur*, vbi secus dicit, quãdo concessio habet certam determinationem. † Amplia in concessione, quæ fit vltra complacentia, vt complaceat ei, cui conceditur; quia in dubio censetur ratione personæ, & personalis, *l. vnic. §. si autem. C. de rei. tollen.* Dec. *d. cons.* 262. † Amplia; quia vbicunq; conceditur etiam ius seruitutis ei, qui non habet prædium vicinum, licet sit controuersia, an sit realis, vel personalis; tamen quod sit personalis, est communis* opinio, de qua Cæpol. vbi supra. Alex. *d. cons.* 18. *lib.* 5. Corn. *cons.* 63. *col. pen. lib.* 4. *& cons.* 148. *col. fin. lib.* 1. † Priuilegium, & gratia dicitur personalis, quando est concessa personæ, *l. in omnibus. ff. de reg. iur.* Alex. *cons.* 71. *Circa hæsitationem, in pr. lib.* 6. vbi apostil. citat Alex. *cons.* 86. *lib.* 1. † Et concessum militibus dicitur personale, ideo non egreditur personam, nec trahitur ad fratres, neq; ad filios eorum. *c. priuilegium*, vbi late glo. *de reg. iur. in* 6. Alex. *cons.* 86. *lib.* 1. † Amplia, ꝙ priuilegium personale trahitur ad bona mobilia; secus ad immobilia. Oldrad. *cons.* 17. *n.* 7. *nam sicut cleric.* † Amplia, quando ex aliis coniecturis constaret de mente concedentis, quod voluerit esse personæ concessum, veluti si particularia merita, personaliq; obsequia hoc suadeat, vel expressa, plenissime Crauet. *cons.* 929. *Certamen Doctorum*, vbi latissime multa pro declaratione describit. † Extende; quia priuilegium dicitur personale, quando cõceditur personæ nominatæ, veluti si dirigatur; *dilecto nobis Titio*, quia etiam si dicatur in ventre, ꝙ sit perpetua, intelligitur ad vitam eius, cui fit cõcessio. Alex. *cons.* 86. *In causa datiariorum, in pr. lib.* 1. † Contrarium, quod si adest verbum, *in perpetuum*, præsumatur reale, si habet cõmensuratam compensationẽ. Alex. *cons.* 71. *n.* 1. *lib.* 6. † Extende; quia priuilegium concessum personæ dicitur personale, etiã si verba

fiat

sint impropriãda in vtroq; casu, & sensu; quia potius admittitur impropriatio verborum, vt seruetur natura priuilegij, q̃ è cõtra.
13 Alex. *d. consil. 86. col. 2. v. nec obstat, vsq; in fin. lib. 1.* † Amplia; quia personale dr priuilegium concessum Titio emphyteutę Ecclesiæ, si Papa concedit, quod ob canonem non solutum nõ cadat, licet priuilegium possit rem ipsam respicere. Io. de Anan. *cons. 20. Du-*
14 *bium in hoc.* † Extende; maxime, quando ex præcedentibus, & sequentibus potest constare de mente concedentis. Io. de Anan.
15 *cons. 20. circa fin.* † Extende, etiam si ad filios eius, cui conceditur, vel habentes causam ab eo transeat; quia dicitur personale. Io. de Anan. *d. cons. 20.* Vide, *Dignitati, vel officio, quando aliquid dicatur concessum, vel potius personæ. Concl. 434.*

Priuilegium personale extinguitur cum persona, & nõ transit ad hæredes, & quando secus. Concl. 746.

1 PRIVILEGIVM † personale extinguitur cum persona, & non
2 transit ad hæredes, *l. in omnib. ff. de reg. iur.* † Amplia, vt nec priuilegia psonalia transferri possint, secus, si sunt realia; quia translata dignitate, vel re priuilegiata transit priuilegium. Oldra. *cons.*
3 *267. Quod D. Episcopo, n. 2. v. item vbi.* † Declara tamen, vt per Deci-
4 *in d. l. in omnib. ff. de reg. iur.* † Amplia; quia priuilegium fisci potest cedi, & transit ad cessionarium. Bal. *in l. 1. C. de priuil. dot. n. 6. v. quæ-*
5 *runt Doctores.* † Limita, quod non transeunt priuilegia personalia ad hæredes extraneos; secus ad hęredes filios, in quos priuilegia quantumcunq; personalia transeunt, *l. sordidorum. C. de excus. muner. lib. 10.* Oldr. *cons. 224. n. 29. v. nec obstat, quod dicebatur*, qui
6 loquitur de primogenitura. † Limita; quia si persona est causa immediata priuilegij; tunc extinguitur priuilegium cum psona; aut persona nõ est causa pxima, & immediata priuilegij, & tunc transit ad hæredem. Oldr. *d. cons. 224. n. 38. v. post hoc*, vbi hanc dicit esse distinctionẽ Dyni præceptoris sui, & recitat Bal. *cons. 355. Præmittendum est, n 5. v. iis præmissis, lib. 1.* qui approbat magis distin-
7 ctionem Petr. & Cyn. de qua in proxima 2. limit. † Limita; quia priuilegium concessum domino, & filiis extenditur ad omnes hæredes, & descendentes, qñ est per viam contractus, vel p pactum; & non est merum priuilegium. Bal. *cons. 112. Quæritur, qui*
8 *intelligantur, n. 2. v. secundo quæritur, lib. 1.* † Limita, qñ priuilegium concessum personæ est naturali æquitate suffultum, & seu clausum in Corpore iuris; secus, si extra radicem naturalis æquitatis; quia primo casu transit ad filios, & descendentes, Bal. *d. cons. 355.*
9 *n. 5. v. sed Petrus dicit, lib. 1.* † Limita; quia priuilegium dotis nõ potest cedi; quia non transit, nisi ad filios hæredes. *Auth. vt exactione instante dotis, & c. in pr.* ibi, *non autem alii*, vbi, q̃ solis filiis, vide etiã
10 Bal. *in l. 1. C. de iur. dot.* † Declara; quia iura dotis si cedantur, trãseunt in cessionarium, vt possit directe agere viuente muliere cedente, mortua secus, ita Bal. *in d. l. 1. C. de priuil. dot. n. 6. v. in contrarium*, vbi, q̃ extinguitur mortuo cedente, tu vide omnio Alex. cũ apostil. ibi *in l. post dotem, n. 33. & seq. ff. sol. matr.* vbi Alex. impugnat Bart. & dicit, q̃ non potest cedi, apostil. contrariũ ibiq; Bologn.
11 *nu. 242. & seq.* sic declarat, q̃ in iis, in quibus facta est exequutio à lege statim, prout quod habeat hypothecam, & similia, cessio fieri potest in iis, quæ pendent ab exequutione facienda, prout q̃ præfertur aliis, & expectatur concursus aliorum, non põt fieri cessio, nisi qñ causa esset necessaria in cedente, & cessionario, *l. fi.*
12 *C. de iure fisc.* † Declara alio modo; quia priuilegium dotis cũ iniuria aliorum creditorum, prout, q̃ hypotheca tacita præferatur alteri tacitæ & anteriori; & isto casu non valet cessio nisi directe agat cessionarius, & viuente cedente; Priuilegium vero sentẽtiæ cum iniuria aliorum, prout est tacita hypotheca, potest cedi, sed
12 non cum prælatione. Bal. *d. l. 1. C. de dot. promis. n. 6. & 7.* † Declara, quia ea, quæ respiciunt naturalem æquitatem, transeunt ad hæredes, & cedi possunt; secus si concernant fauorem tertię personæ. Bal. *d. l. 1. C. de dot. promis. n. 7.* vbi, q̃ non potest cedi ius prælationis, neq; transit ad hæredem, ita neq; ius vergentiæ ad inopiã
13 mariti; secus in tacita hypotheca. † Declarat Bart. *in l. post dotem. ff. sol. matr. n. 35.* quia si cessio fiat ex necessitate, transit, alias secus, videl. si nõ adest necessitas in vtroq;, & licet Bart. inducat ad hoc tex. *in l. fi. C. de iur. fisc.* & dicat, q̃ qui nesciũt extrahere ex illo tex. accedant ad eum, ex quo Bart. hodie non põt inducere. Bologn.
in n. 242. in fin. declarat, q̃ fiscus tenetur vendere, vt soluat creditori, sed creditor tenetur recipere cessionem à fisco pro suo crẽdito; & ideo casus *in d. l. fi. C. de iur. fisc.* hoc necessario tacite habet
14 in ventre; & probat, & qñ ista concurrunt, omne priuilegiũ personalissimũ transit. Bar. *in l. 1. in fi. C. de priuil. dot.* † Limita; quia priuilegium cõcessum patri si filius est causa cõcessionis; tunc trãsit
15 etiã ad filios. Bal. *d. cons. 355. n. 5. v. sed certe imo, lib. 1.* † Limita; quia priuilegium concessum filiis contemplatione personę patris, vel parentum; tunc transit ad filios filiorum in infinitum; quia memoriæ censetur concessum, quæ durat perpetuo in descendentes. Bal. *d. cons. 355. lib. 1. n. 5. v. sed certe.* † Limita, quando Princeps 16
concedendo priuilegium personale alicui nobili, priuilegium ipsum exæquauerit alteri priuilegio, quod de sui natura transeat ad filios, & descendentes; quia pariter exæquatum sortiri, & obtinere debet eandem naturam. Bal. *d. cons. 355. n. 6. v. item si rationes, lib. 1.* † Limita, quando in priuilegio fieret mentio de hęredibus. 17
Bal. *d. cons. 355. in fi. v. non obstat verbum, lib. 1.*

Priuilegium quando nec reale, nec personale, sed causæ dicatur concessum. Concl. 747.

PRIVILEGIVM † concessum studentibus in Romana curia de 1
percipiendis fructib. beneficiorum in absentia dr concessum causa studiorũ, non personæ, vel rei; ideo late interpretari debet. Oldr. *cons. 117.* quod duplicatur *cons. 322. circa fi.* † Adde; quia pri- 2
uilegia omnia aut sunt personalia, aut realia, aut rationabilia, aut sunt media; quia quandoq; ex parte concedentis finiuntur cum persona, & ex parte recipientis transeunt ad successorem, vel è contra. Bal. plene *consil. 355. Præmittendum est, in pr. lib. 1.* vbi per totum consilium dat theoricam cognoscendi per rationes infrascriptas. † Prima cõsideratio habenda ad cognoscendũ qualitatẽ 3
dubij priuilegij est inspectio verborũ; quia omnia priuilegia sunt stricti iuris; ideo verba sunt inspicienda. Bal. *d. cons. 355. in pr. lib. 1.*
† Secunda est ratio expressa in priuilegio; quia ratio aperit in- 4
telligentiam. Bald. *d. cons. 355. in princ. lib. 1.* † Tertia est causa; quia 5
causa in Principe præsumitur vera, & finalis, etiã si in verbis narratiuis exprimatur. Bald. *d. cons. 355. n. 2. in pr. lib. 1.* † Quarto con- 6
sideratur, vtrum priuilegium concernat rem de sui natura transmissibilem, vel secus, veluti si res esset, quæ naturaliter, & de necessitate in hæreret personæ, vel secus. Bal. *d. cons. 355. n. 2. v. considerandum etiam, lib. 1.* vel si cõcessio sit ratione munerũ, vel onerum personalium, vel realium. † Quinto consideratur, an priuilegiũ 7
sit clausum in Corpore iuris, vel suffultum naturali æquitate, aut secus; quia ad successores trãseunt priuilegia inserta in Corpore iuris, & æquitatem sapiẽtia; alia vero secus, Bal. *d. cons. 355. n. 5. v. iis præmissis, lib. 1.* † Sexto, an ex præcedentibus, vel sequentib. causa 8
sit personalis, vel realis eliciat; Io. de Ana. *cons. 20. Dubium in hoc.*

Priuilegium reale quando transeat ad emptores. Concl. 748.

PRIVILEGIVM † concessum causæ, puta pro Missis celebran- 1
dis tanq̃ reale transit etiam ad emptores rei priuilegiatę. Fed. de Sen. *cons. 6. Testator eligit, n. 3. v. & benefacit.* † Restringe; quia pri- 2
uilegium cõcessum communitati, quod fraudantes cõmunitatem in gabellis incurrant tantam pœnam, non transit ad emptorem commoditatis datij; quia non dr proprietarius, etiam quod priuilegiũ sit reale. Petr. Anch. *cons. 110. Prima facie videtur.* Vide, *Exemptio Ecclesiæ, & clericorũ ad quos se extendat. Concl. 557.* Vide, *Exemptio alicui concessa an transeat ad emptores. Concl. 558.*

Priuilegia realia per alterationem rei non perduntur. Concl. 749.

PRIVILEGIVM † Ecclesiæ inferioris, puta Prioratus, non per- 1
ditur, neque cessat, si erigitur in cathedralem; quia nihilominus retinet etiam priora priuilegia. Oldr. *cons. 267. n. 3. v. item inspiciatur.* † Amplia, vt idem sit, si fiat diuisio Ecclesiæ; nam si Epi- 2
scopatus vnus diuidatur in duos, omnia priuilegia competentia primo Episcopatui competunt etiam duob. ex vno creatis. Oldrad. *d. cons. 267. n. 4. v. item Episcopatus, & n. seq.*

Priuilegiorum reuocatio generalis non comprehẽdit loca pia, neque Ecclesias. Concl. 750.

REVOCATIO † generalis omnium priuilegiorum, seu expe- 1
ctatiuarum personis concessarum non comprehendit priuilegium Ecclesiæ, vel dignitati concessum; quia est reale, & maior fauor debetur gratiæ factæ Ecclesiæ, quam personæ. Oldrad. *cons. 266. In Christi nomine, num. 4. ver. quarto quia.* † Am- 2
plia, vt idem sit in indulgẽtiis concessis personis, quę si reuocantur, non reuocatur indulgentia Ecclesiæ realiter concessa. Oldr. *d. cons. 266. num. 4. ver similiter.* † Amplia; quia reuocatio omnium 3
exemptionum concessarum à certo tempore citra locis, vel religionibus nullatenus exemptis non comprehendit exemptionem concessam religioni, vel monasterio aliqualiter exempto. Geminian. *consil. 35. Pro clariori, per totum.* vbi est casus.

Vide,

Vide, *Reuocatio generalis omnium expectatiuarum non operatur circa speciales gratias. Concl.319.*

Priuilegium Principis non potest reuocari, & quando secus. Concl.751.

1 PRINCEPS †non potest reuocare aliquo modo cõcessionem iurisdictionis factã per viam feudi. Bal.*cons.*300.*Ad euidentiam premitto,n.3.v.secundo premittẽdum est.lib.5.& cons.*182.*Casus talis est, per tot.eod.lib.*vbi,q̃ neq; potest de plena potestate reuocari. Abb.*cons.*3.*Nitar.col.16.v.idem dico,lib.*2.vbi dicit,q̃ trãsit donatio, cõcessio in feudum in contractum & ius gentium;ideo non potest

2 sine causa reuocari. *c.1.de feud.sine culpa non amit.* Vide regulã Gabriel.*de iure quæsito. Concl.5.& 6.* vbi ponit limitationes. † Extende,etiam si esset Papa,vel Imperator,aut illius successor,qui vel

3 let reuocare. Soc.Iun.*cons.*115.*n.11.lib.*2. † Extende; quia neq; reuocat concessionẽ iurisdictionis per modum transactionis, vel

4 pacis,aut cõcordiæ. Bal.*d.cons.*300.*n.3.v.aut enim venit.lib.*5.† Extende; quia Papa non reuocat extensionẽ,seu progationẽ concessionis bonorum Ecclesiæ, seu religionis ad vsum fructũ; late

5 Castr.*cons.*229.*lib.1.per tot.* † Extende,si per viam contractus,vel cum non subdito; quia non reuocat,vel q̃n dato pretio,vel facta promissione habentem cõmensurationem,plene *decis.Pedemont.*

6 139 *per tot.*vbi tollit ctraria. † Extende; quia non reuocat Princeps priuilegiũ ciuilitatis in vim pacti,aut per modum ctractus,

7 nisi ex causa rationabili. Alex.*cons.*1.*n.11.v.&Bald.lib.*2.Vide,*Princeps tenetur ad obseruantiam contractus. Concl.* 690. † Restringe,q̃n concessio esset per modum priuilegii; quia licet nõ possit reuocari ex auctoritate ordinaria,neq; ex decentia; tñ reuocatur ex suprema auctoritate; q̃ est in Papa,& in Imperatore. Bald.*d.cons.*300.*n.3.v.aut interuenit per modum,lib.*5.Imo Dec.*in c.nouit,n.*89.*v. supradicta Conc.de iudic.*vult, q̃ licet priuilegium concessum non subdito non possit reuocari;tñ si concessa est iurisdictio per pri-

8 uilegium non subdito, reuocari põt.† Amplia;quia priuilegium concessum ob bene merita non potest reuocari,sicut non reuocatur debitum naturale solutũ. Oldr.*cons.*266. *In Christi nomine,*

9 *n.7.v.praterea.* † Et idem,q̃n priuilegium,seu exemptio fuit ccessa in remunerationem,damnorum passorum; quia q̃n nõ est ex liberalitate,nõ potest tolli,vel reuocari. Alex.*cons.*216.*Nec arguẽdi,in pr.lib.*2.† Extẽde in tantum concessionem, & priuilegium concessum ob benemerita non posse reuocari; quia non ex liberalitas,neq; indigetinsinuatione,vt neq; ex causa ingratitudinis possit reuocari. Alex.*d.cons.*216.*n.2.lib.*2.allegat *l.si pater.§.fin.*

☞ *C.de reuoc.donat.& n.*3. Vide plenissime Tiraq.*in l.si vnquam,in ver. donatione largitus,n.*13.*& seq.*vbi ponit 45.priuilegia.*C.de reuoc.don.*

11 † Amplia,quod priuilegium fauore libertatis concessum est irreuocabile. *l.fi.C.de metatis.in fi.lib.*12.Oldr.*cons.*300.*n.3.v.libertates.* † Amplia,vt imo priuilegium non possit tolli per Imperiale

12 responsum quacunq; adiectione. *C.de diuer.prad. vrb.& rust.l.fin. lib.*11.ita vt nullus modus excogitatus possit tollere priuilegium.

13 *l.fi.§.fi.C.de decur lib.*10.Oldr.*d.cons.*300.*n.3.v.imo plus dicit.*† Amplia;quia priuilegium immunitatis cõcessum in vim ctractus nõ potest per Principem reuocari.*c.1.de probat.*qui tex.loquitur in i-

* stis terminis,vt p. Petr.de Anch.*cons.*2.*n.7.v.non obstat,* & est* cõis opinio,vt late ostendit apostil.ad *cons.Rom.*352.*in verb.careret,*vbi Roman.tuetur hanc partem, quod non potest contractum re-

14 uocare;ergo neq; priuilegium,q̃ transiuit in contractum. † Extende; quia etiam priuilegium concessum in remunerationem laborum Auditoribus Rotæ dr̃ irreuocabile; quia transit in cõtractum.Rom.*cons.*436.*Quod indultum,n.*14.*in fi.v.septima principalis.*vbi apostil.*in ver.irreuocabilia,*vbi Rom.*n.*15.extendit etiam ad meram donationem ex causa remunerationis factam,vt non reuocetur etiam ex causa ingratitudinis; quia nõ potest reuocari,

15 & ibi apostil.*in ver.ingratitudo.* † Extende;quia priuilegium immunitatis concessum in vim contractus vltro,citroq; obligatorii,non potest reuocari. Alex.*cons.*216.*Nec arguendi, n.4.v.secundo*

16 *probatur,lib.*2. † Et in non subdito,q̃ priuilegium concessum,q̃n transiuit in contractum,non possit reuocari, plene Rom.*consil.* 436.*n.16.v.secundo idem probatur,*vbi apostil.*in v.in contractum,* dat

17 concord. † Et est generale,q̃ semper,quod priuilegiũ transit in contractum,non potest reuocari. Alex.*d.cons.*216.*nu.7.v.quinto per id,quod,lib.*2.vbi,q̃ dicitur transire in contractum, si statutum permittat aliquid facienti certum quid, prout legentibus, &c. semper,quod quis vigore statuti cæpit facere, non potest impe-

18 dire.† Extende,vt idem sit in priuilegio concesso subdito,quod transiuit in contractum; quia adhuc sine iusta causa non potest reuocari.Rom.*d.cons.*436.*n.16.& seq.v.secundo autẽ,* vbi, quod nõ censetur sublatum per obstantias quantumcunque generales.

† Extende,etiam si cõtractus vltro,citroq; obligatorius emanauerit præcedente supplicatione impertantium;quia vide cõctus per epistolã ingressus.Alex.*d.cons.*216.*n.8.& seq.v.sexto confirmatur,lib.*2.† Declara tñ;quia bene potest Princeps tollere priuilegium,etiam si transiuit in contractum, q̃n derogat per viam legis generalis,vel q̃n motu ꝓprio expresse derogaret, secus,si ad instantiam partis; quia in prims duobus casib. ꝑsumitur ex culã facere;in tertio casu secus,ita Rom.*d.cons.*436.*n.19.v.& si dicatur,* vbi cessat vltimo casu præscriptio iustæ causæ,& ibi vide postil.magnam *in ver.cessat,*q̃ citat infinitos concord. † Vide tñ Dec.*cons.*283.*n.8.& cons.*287.*n.7.& cons.*689.*n.16.* vbi, q̃ neque ꝑsumitur iusta causa in Principe, licet faciat derogationẽ motu ꝓprio; quia non potest tollere ctractũ, nisi iusta causa vera subsit. † Contrarium tenet Gozad. qui infinitos allegat *cons.*3.*n.23.* Vide,*Princeps potest tollere ex causa iustertij, & quando secus.Con.*680. † Declarat Abb.plene *cons.*3.*Nitar.col.16.ver.praterea dus.lib.*3.*n.*10.vbi,q̃ regula est, quod Princeps potest reuocare priuilegiũ concessum subdito,& valet reuocatio;& idem est in statuto, q̃ intelligit, q̃n priuilegium continet factum successiuum;si vera est concessum nõ subdito,put Ecclesiæ,non potest reuocari;sed si est concessum subdito non laico,si aliquid faciat, puta venire ad habitandum,& venit; quia trãsiuit in contractũ,& nõ potest reuocari,sed quoad illos,qui non venerunt, potest reuocari, & si est priuilegium,q̃ transiuit in contractum,vel in ius gentium, put concetho in feudum,non potest reuocari sine causa,dicit petit *col.pen.v.exiis insert.* † Amplia;quia Imperator si concedit priuilegium Ecclesiis,nõ potest illud reuocare;quia Ecclesiæ sunt suppositæ aliquo modo.Gemin.*d.cons.*74.*in pr.v.aut indigemus.*Signor.Homod.*cons.*26.*in pr.* plene Menoch.*cons.*213.*n.3. lib.*1.Felin.*in c.nouit.n.9.de iud.*vbi Abb.& cæteri,latissime Dec. *cons.*80.*Primo quia non potest,n.*27.*lib.*3.Alex.*cons.*145.*v.quinto probatur,lib.*7.Cale.*cons.*13.*n.7.in pr.4.col.v.sicetiã videtur.* Narbonen *cons.*....Abb.*cons.*3.*Nitar.col.16.circ.med.v.dicunt enim isti,lib.*2.† Declara,dummodo priuilegiũ sit vniuersale concessum omnibus Ecclesiis;secus si esset particulare vnius Ecclesiæ.Lap.*allg.*91.n. 2.† Contrarium,etiam si ecclesi.Roman.quæ vniuersalis est,vel alteri Ecclesiæ particulari; quia acquiritur per eam eccles.Rom. & est cõis* opin.Mandel.*cons.*62.*n.*15.*& seq.*† Restringe in Papa, quia reuocat gratias,& priuilegia concessa laicis,& Imperator, & omnib.Gemin.*d.con.*74.*col.fi.n.*10.*v.secundo casu.*† Contrarium tenet Abb.*cons.*41.*col.fi v.item posset non immerito,lib.*1. † Amplia quia priuilegiũ concessum non subdito non põ reuocari.Rom. *consil.*252.*Pro decisione.n.*2.vbi apost.*in v.quod non,* vbi dicit* eodem & allegat infinitos. Alex.*cons.*101.*Visis instrumentis,col.2.& sic tenet Innos.lib.*1.*decis.Pedem.*139.*n.*12.& ista Regula, q̃ ponit Dec. *in d.c.nouit,n.*86.*v.prima conclusio,de iud.* vbi restringit multis casib. † Extende,siue sit per viam legis,siue non;quia postmodum videl.post acceptationẽ priuilegii nõ potest reuocari.Castr.*cons.* 229.*Visis, & ponderatis,col.fi.v.vltimo probatur,lib.*1. † Extende quo priuilegium cõcessum forensib. venientibus ad habitandum non potest reuocari, sicut neq; statutum,vel simile fauens forensi. Alex.*d.cons.*101.*in pr.lib.*1.vbi declarat non procedere, q̃n ille aliquo modo subditus; & est ratio;quia est contractus tacitus cus.Bart.*in l. omnes populi,n.*30.*ff.de iust.& iur.* q̃ opinionem indicando & cõsulendo tenendã dicit Ial.*in l.non amplius,*§.1.n.1. *ff.de leg.*1.Deci.plene *cons.*285.*n.4.& seq.& cons.*291.*n.*7.Alex.*in* 216.*Nec arguendi,n.6.v.quarto,lib.*2.† Et q̃ Princeps,vel Respub. ca Florentina non possit reuocare statuta in vim contractus, & conuentiones cum illis de S.Geminiano,vt si habitauerint per sex menses in Florẽtia, sint ciues,& possint habere officia materiatus,ita q̃ noua constitutio non tollat hoc priuilegiũ,late Bar. de Butr.*cons.*59 *per tot.& cons.*73.& rursus Ant.de Butr.& Petr. Anch.*inter cons.Anch.ran.*366.& 367. quod est Bart.de Salvet. vide plenam apost.ad *cons.Ant.de Butr.*73.*in ver.prima,* vbi allegat Bart.*in l.eos,qui.C.de excu.mun.lib.*10.Rom.*cons.*152.*Quamuis,* Alex.*cons fin.n.*22.*lib.*4.Brun.*cons.*2.*col.*4.*& cons.*12.*col.*6.Ripa.*in responsi.c.*28.† Extende;quia priuilegium concessum per Cõcilium Senarum,q̃ possint tute morari in territorio Senarũ;quia q̃ ne Senarum,q̃ possint tute morari in territorio Senarũ;quia q̃ occuparunt Castrum pro Communi Senarum,nõ potest reuocari;quia dr̃ ex causa onerosa,& remunerationis.Ale.*cons.*168.*n.* 6.*v.& per hoc dicit,lib.*2. † Et ideo Papa nõ reuocat exemptiones concessam laicis nõ subditis.Abb.*cons.*47.*in fi.li.*1.Card.Zabar. 85.*n.*4.*vbi* secus dicit inter subditos ex cã. † Extẽde,vt prædicta ẽt in priuilegio concesso paulo post,q̃ aliquis se facit subditum, qui non erat;quia ꝓcedit,ac si nõ subdito fuctũ esset.*Ial.cons.*4. *lib.*1.*Decis.Pedem.*139.*n.*22.Crau.*cons.*463.*n.*13.*& seq.*† Extende q̃ quia multo minus reuocat Princeps, vel Respubl. priuilegium,

vel contractum, qñ habuit factum reciprocum, vel aliquid commensurabile fuit solutũ Principi. Dec. *cons.* 285. *n.* 4. & *seq.* & 291.
37 *n.* 7. & *seq.* vbi loquitur de Republica Florentinorum. † Extende; quia non reuocat, qñ dominium de iure gentium est quæsitum, nisi data recompẽsa etiam de plenitudine. Gozad. *cons.* 5. *n.*
38 12. Castr. *cons.* 229. *col. fin. v. vltimo probatur. lib.* 1. † Declara, quando illud acquisitum de iure gentium non procedit facto Principis reuocantis, idem Gozad. *d. cons.* 5. *n.* 17. *cum multis seq.* vbi dat mul-
39 tas limitationes. † Extende; quia non reuocat sine causa priuilegia & concessiones quæsitas etiam ministerio iuris ciuilis, prout sententia, puæscriptione, &c. & causa non præsumitur, nisi pro-
*40 betur, coẽ. *atteſtatur Rim. *cons.* 102. *n.* 29. *lib.* 1. † Restringe; quia bene potest ex causa Princeps reuocare priuilegium suum etiam
41 per viam contractus re integra, infr. *n.* 67. & *seq.* † Idem, qñ inter subditos, & ex causa, vt de Bononiensibus, quod Papa possit ex causa reuocare, Card. Zabarel. *cons.* 85. De Duce, seu Marchione Ferrarię, & communitate Rodigij cum subdito. Alex. *cons.* 101. *lib.* 1. Et de Duce Mantuæ, vt ex causa maximæ necessitatis pp timorem belli reuocet cõuentiones, & concessiones in vim contractus in Marchionatu Montis Ferrati, Rol. à Val. *cons.* 1. *per tot.* maxime *n.* 158. & *seq. lib.* 2. idem consuluit Gozad. *cons.* 5. *nu.* 16. & *seq.* maxime *n.* 19. vbi recẽset prædicta, & Papa reuocauit priuilegium onerosum de Ghislardis; quia lædebat Cameram, nec Bero. *cons.* 146. *lib.* 3. negat potestatẽ, sed negat voluntatem, qui consuluit pro Ghislardis. Vide Afflic. *decis.* 128. vbi Rex Neapolis reuocauit facultatem legitimandi ex equutam suo tempore, q̃ erat concessa per prædecessorẽ, & Curt. Iun. *cons.* 61. *in fin.* dicit, quod Marchio Mantuæ reuocauit oẽs exemptiones etiã in vim con-
42 tractus; quia lædebant publicã vtilitatem. † Et idem etiam post factam exequutionem priuilegij, qñ acquisitio prouenit ex fa-
43 cto concedentis. Gozad. *d. cons.* 5. *n.* 16. & *seq.* † Idem, quando per indirectum, & in cõsequentiam fieret moderatio; veluti si facto cõtractu inter loca, quæ se subiecerunt Cõmuni Florentiæ, put S. Geminiani, & S. Miniati, & Prati omnes sunt effecti ciues Florentini, postquam habitauerint per sex menses Florentiæ, & adæquati sunt per omnia ciuibus Florentinis; certe si ciues Florentini non possunt habere officia ex lege post pacta facta, nisi stent allibrati per 10. annos, neq; isti ciues ex pacto; quia non reuocat pactũ. Castr. *cons.* 284. *Visis, & ponderatis, col.* 5. *in fin. lib.* 1. q̃ ita com-
44 muniter limitatur Concl. contraria. † Et quod ex causa possit Princeps reuocare priuilegium, quod transiuit in contractum, tenet Caball. ad apostil. Ant. de Butr. *cons.* 73. vbi ad hoc allegat Socin. *cons.* 4. *col.* 3. *lib.* 3. Alex. *cons.* 16. *col. pen. lib.* 5. Ial. *cons.* 227. *col.* 11.
45 *lib.* 2. Alex. *cons.* 54. *lib.* 4. Abb. *cons.* 3. *col.* 16. *v. idem dico, lib.* 2. † Et qñ causa dicatur iusta. Bald. *in c. vni. qui succeſſ. feud. dar. col.* 2. Ial. *cons.* 1.
46 *col.* 10. *lib.* 1. Bertran. *cons.* 214. *Multæ sunt, col.* 2. *lib.* 2. † Declara; quia Princeps reuocat sua priuilegia etiam in vim contractus cõcessa ex iusta causa præterita, vel superuenienti ab ipso ignorata, late Ial. *cons.* 1. *lib.* 1. *n.* 5. & 6. *v. non obstat secundum*, vbi, q̃ procedit, si talis causa ignorata est talis, q̃ si sciuisset, non concessisset, sequitur Osasch. *decis. Pedemont.* 90. *n.* 14. & *seq. v. secundo potest responderi.* vbi
n. 16. quod causa ignorata dicitur sufficiens, qñ talis, quod si in-
47 terrogatus fuisset, nõ concederet. † Declara; quia Princeps non posset reuocare pacta, & conuentiones, seu priuilegia ciuilitatis concessa forensib. venientibus ad habitãdum, quando esset dictum, q̃ gaudeant immunitate, qua gaudent ciues originarij de præsenti; quia grauãdo originarios nouis grauaminib. nõ posset grauare istos, qui venerunt ad habitandum; secus si solũ cõcessit immunitatem, q̃ habent alij ciues originarij, vel habebunt; quia sicuti potest directe grauare subditos; ita in cõsequentiã istos ex contractu, & non dr tolli priuilegium, sed limitari ad instar, pro-
48 ut fuit promissum. Castr. *d. cons.* 284. *per tot. lib.* 1. maxime *n.* 5. *v. iis visis, per tot.* † Declara, q̃ dicitur de immunitate concessa venientibus ad habitandum, vt non possit reuocari, siue sit perpetua, siue ad certum tempus, vt procedat, qñ adessent habitantes; secus si cõcederetur omnib. venientibus, & sic comprehenderentur omnes habitantes, & sic esset omnes exempti; quia isto modo non augeretur, sed fieret ciuitas, vel oppidum, ita vdr sentire A-
49 lex. *d. cons.* 216. *Nec arguendi, n.* 9. *v. idem voluit, lib.* 2. † Amplia; quia inferior non reuocat priuilegium cõcessum à supremo superio-
50 re, Crau. *cons.* 463. *Ciuitas Albæ, n.* 3. † Extende idem in priuilegio
51 inferioris affirmato à superiore. Rim. Iun. *cons.* 23. *n.* 136. *lib.* 1. † Amplia; quia Princeps non reuocat donationẽ remuneratoriam ẽt
52 ex causa ingratitudinis. Abb. *cons.* 3. *Nitar. col. pen. in pr. lib.* 2. † Amplia; quia non reuocat concessionem factam in feudum; quia est contractus; ideo sine causa non potest reuocari. Abb. *d. cons.* 3. *col.*
53 *pen. v. ex iis infero, lib.* 2. † Amplia; quia in dubio pronunciãdum est pro non reuocatione. Cravet. *cons.* 21. *n.* 14. Cald. *cons.* 526. alias 11. *de pecul. prope fin.* † Restringe, nisi cõcessio feudalis esset precatio, 54
vt teneret inuestitus feudum precatio; quia non potest reuocari. Alex. *d. cons.* 216. *n.* 5. *v. tertio confirmatur, lib.* 2. † Declara; quia non 55
reuocatur, qñ est concessum prætextu alterius cõcessionis factæ à suscipiente, vel obligationis; quia habeat cõmensurationem; quia non potest reuocari. Alex. *d. cons.* 216. *n.* 5. *lib.* 2. Amplia; quia non subdito concessum priuilegium nõ reuocatur; secus si subdito sit facta concessio. Vide Dec. *in c. nouit, de iud. n.* 86. & *seq.* vbi
ponit regulam, & fallentias, & plenius ibi Felin. *n.* 9. & *seq.* † Li- 56
mita; quia Papa potest reuocare priuilegium exemptionis concessum religiosis vt non tendantur ad procurationes Legatorũ, sed tñ in dubio non censetur reuocatũ; si priuilegiũ habet clausulam derogatoriam, q̃ non censeatur derogatum, nisi specialis
mentio fiat. Zabar. *cons.* 52. *per tot.* vbi loquitur ad fauorẽ fratrum Montis Oliueti. † Extende; quia idem consuluit Castr. *cons.* 279. 57
Bassus iste, lib. 1. vbi, q̃ simile priuilegiũ cõcessum Hospitali S. Mariæ de Scala cum clausula derogatoria non censetur reuocatum per contrarias literas, nisi fiat mẽtio specialis; mouetur; quia derogatio & reuocatio est odiosa; & quia Papa tenetur prouidere, q̃ pauperes alantur; & quia sic intentio Papæ præsumitur. † Ex- 58
tende; quia Papa potest reuocare priuilegium per Sedẽ Apostolicam cõcessum, ẽt si priuilegium habeat clausulã derogatoriã. Alex. *cons.* 155 *Videretur, n.* 13. *v. non puto autem, lib.* 6. † Declara; quia 59
q̃ dicitur, requiri derogationem in specie, intelligitur non in indiuiduo, vel singulariter, sed sufficit mentio non obstante in genere cũ mentione cuiuscunq; priuilegij ẽt habentis clausulam derogatoriam. Alex. *d. cons.* 155. *n.* 6. & *seq. v. hoc primo, lib.* 6. † Limi- 60
ta; quia priuilegia omnia silent tẽpore penuriæ, bell i, vel vrgẽtis necessitatis. Menoch. *cons.* 137. *n.* 9. *lib.* 2. Ial. *in l. si ex toto, in pr. ff. de leg.* 1. Vide, *Necessitas non habet legem*, vbi plurima exempla, & qua- M
li er intelligatur. *Concl.* 19. † Limita, quando Papa reuocaret ex 61
certa scientia, per tex. *in l. Vipianus. ff. de excus. tut.* Oldr. *cons.* 300. *n.*
3. † Imo si Papa vel Imperator reuocant priuilegium de suprema 62
auctoritate, psumitur ex causa. Bald. *cons.* 300. *Ad euidentiam pra-* 1
mitto, n. 3. *v. aut interuenit. lib.* 5. † Limita, qñ Princeps reuocaret cũ 63
clausula, *non obstante*; quia valet reuocatio. Oldr. *d. cons.* 300. *n.* 3. *v. vel saltem.* allegat *l. fin. C. si contra ius, vel vtil. publ.* Castr. *cons.* 314. *Po-*
stremo, in fi. lib. 1. vbi, quod non dr reuocatum, licet Princeps mãdet, q̃ omnes soluant, nisi expresse reuocet priuilegia. † Limita, 64
nisi reuocaret ex mera liberalitate, & nullo petente. C. *de petit. bon. sublat. l.* 1. *in fin.* Oldr. *d. cons* 300. *n.* 3. † Limita; quia priuilegiũ cõ- 65
cessum per viam legis, vel statuti à Principe potest tolli in totum, modificari, & limitari etiam per reuocationem cum clausula generali omniũ priuilegiorum. Anch. *cons.* 2. *v. iis non obstantibus. n.* 7.
& seq. infr. *n.* 71. † Limita; quia siue priuilegium sit per viam con- 66
tract⁹, vel pacti, & alias irreuocabile; tñ quia Principes sunt meritis, & deuotionib. prouocandi, non aũt pollicitationibus adstringendi, melius est obtinere confirmationes à singulis Principib. & ex gratia recognoscere. Bald. *cons.* 112 *Queritur, qui intelligantur, n.* 7. *n. sexto queritur. lib.* 1. qui loquitur in priuilegio cõcesso
per viam contractus, vt à Principe successore sit confirmandũ ex
gratia, ẽt si de iure teneretur ad obseruantiam. † Declara, vt ple- 67
nissime Afflict. *decis.* 392. vbi an successor teneat stare exẽptioni cõcessæ per suum pẽsessorem, vel non; & pulchre distinguit, maxime *n.* 16. & *seq.* vbi, q̃ absolute reuocat successor in non cõsumptis ẽt sine causa, & in consumptis cum causa, & *n.* 26. dicit apud
intellectiuos nõ operatur priuilegium tempore successoris circa non consumpta, supr. *n.* 40. & *seq.* † Extende, & declara, vt p Bal. 68
consil. 326. *Rex Romanorum, n.* 6. *v. dicunt Doctor. lib.* 1. vbi; q̃ priuilegia pendent à sola voluntate Principis, & quod subditus debet seruire cum timore, & tremore, non certus qu in reuocare possit; tñ
Bald. ibi vdr dicere, quod ista est quæstio indecisa apud intellectiuos, idem repetit Afflict. *d. decis.* 392. *n.* 26. † Contrarium tenet 69
Rimin. Iun. *cons.* 23. *n.* 141. vbi, q̃ est perpetuum, nec extinguitur
mortuo Principe, & confirmatio impetratur ex abundanti.
† Declarat Franc. Marc. *decis.* 512. *per tot. lib.* 1. quia si gratia est per- 70
fecta dr perpetua; si vero non est interinata, & sit mortuus concedens debet cõfirmari, & de nouo fieri. Vide, *Princeps tenetur ad*
obseruantiam contractus. Concl. 690. *per tot.* maxime *n.* 58. & *seq.* † Li- M
mita; quia priuilegium concessum per viam regis potest reuoca- 71
ri, sicut lex. Castren. *cons.* 229. *Visis, & ponderatis, colum. fin. ver. vltimo*
probatur, lib. 1. supr. *n.* 65. † Restringe, qñ priuilegiũ est concessum pe- 72
viam legis non subdito; quia postquam acceptauit, non potest reuocari; quia tunc non operatur, vt lex, sed vt priuilegium, quia lex in non subditum ferri non potest, nec ipsum ligat. Cast.
d. cons. 229. *col. fi. v. vltimo probatur, lib.* 1. secus inqt, quoad subditos.

73 † Limita; quia quilibet Princeps ex causa reuocat priuilegium à se cõcessum, qñ priuilegiatus abutitur priuilegio. Bald. *cons.* 300.
74 *Ad euidentiam præmitto, n. 3. v. si vero loquimur, lib.* 5. † Extende; quia procedit in Papa, & Principe supremo; quia in eo psumitur causa, etiam si nõ exprimatur; imo si exprimat narratiue, illa dr̃ probata. Alex. *cons.* 153. *Videretur, n.* 13. *&* 14. *v. non puto autem, lib.* 6. vbi
75 apostil. *in ver. causam*, dat concord. † Limita; quia de plenitudine Princeps reuocat omne priuilegium etiam q̃situm ex centenaria præscriptione. Natt. plene *cons.* 512. *per tot.* quia potest tollere omnem p̃scriptionem, *n.* 6. *& seq.* vbi multa per tot. plenius *cons.* 11. vbi loquitur in reuocatione nundinarum ab immemorabili concessarum, & loquitur etiã de ordinaria potestate: idem tenet Curt. Iun. *cons.* 138. *n.* 5. *& seq.* vbi, q̃ Princeps licet nõ possit tollere dominium de iure naturali, vel gentium sine causa idm̃ magis
* * coẽm; tamen secus est, quãdo est quæsitum præscriptione, vel vsucapione, & *n.* 9. extendit, quando ex consuetudine est quæsi-
76 tum, vel quando de iure ciuili. † Contrarium tenet Crauet. *cons.*
77 135. n. 20. 22. *& cons.* 172. *n.* 3. † Declarat multis modis Natt. *d. cons.*
78 512. *n.* 17. q̃ potest reuocare priuilegium concessum tanq̃ à Prin-
cipe, secus si à priuato. † Declarat inter cõcessum per viam contractus, & causæ onerosæ, qñ factum vel datũ interuenit. Natt. *d. cons.* 512. *n.* 13. *& seq.* vbi etiam declarat, an donatio sit perfecta, q̃ transiuit in dominium donatarij de iure gentium, vel non; item *n.* 24. an sit momentaneũ, & nõ reuocatui; an successiuũ, & quo-
79 ad futura reuocatur. † Limita in priuilegio gratioso; q̃a Princeps reuocat illud ad placitum. Alex. *cons.* 1. *n.* 12. *v. & per hoc, lib.* 2. vbi dicit secus, si ex pacto vel contractu, & vide, quæ ibi posui, plene Capic. *decis.* 166. *in pr.* vbi in fin. dicit idẽ, q̃ Alex. quia si sine causa reuocat contractum, habet Deum vltorẽ, ex quod nullus põt
80 resistere Potestati procedẽti de facto. † Et q̃ Princeps possit reuocare priuilegium mere gratiosum concessum, subdito ẽt sine causa. Alex. *cons.* 216. *Nec arguendi sumus, n.* 18. *& seq. lib.* 2. vbi cõcordat opiniones, q̃ contraria loquuntur in non subdito. Deci. *in c. quæ in Ecclesiarum, de constit. n.* 127. *v. & quod dictũ est.* Felin. *in c. nouit, de iud. n.* 8. *v. dicit Aret. in c.* 1. *de prob. n.* 2. *v. est verum.* Imol. & alij *in c. in nostra, de iniur.* latissime Nat. *cons.* 511. *per tot.* vbi dicit de sui natura esse reuocabile in tm̃, quod nõ valet pactum, q̃ non possit reuocari, & plene idem Nat. *cons.* 667. *n.* 11. *& seq. v. sed pro resolutione,* vbi, q̃ potest concedens, & multo magis concessor reuocare. Vide plene Rol. à Val. *cons.* 66. *per tot. lib.* 2. vbi, q̃ etiam si priuilegiũ sit per tempus immemorabile; quia licet possit quicunq; titulus allegari, qui præsumitur; tñ debet allegari talis titulus, qui concludat ad causam onerosam, videl. quod fuerit datum, vel factũ,
81 alias non releuat. † Declara, vt per Felin. *d. c. nouit, n.* 8. *& seq.* nisi
82 transiuisset in contractum; quia tunc requiritur causa. † Declarat idem Nat. *cons.* 512. *n.* 14. *& seq.* q̃ donatio facta, vel priuilegiũ ex liberalitate concessum non reuocatur, qñ est momentaneum, & transiuit dominium de iure gentium in priuilegiatum; quia non
83 potest reuocari; secus, si successiuũ; quia quoad futura bene re-
uocatur. † Extende; quia priuilegium lucratiuum dr̃, & potest reuocari concessum venienti ad habitandũ, vt sit exemptus quoad præsentia; secus quoad futura onera pp bellum, vel aliam necessitatem; quia ex quo iam est subditus, tenetur ad onera belli
84 supuenientia. Soc. & alii *in l. si ex toto, n.* 8. *ff. de leg.* 1. † Extende maxime, qñ priuilegium est circa incorporalia; quia priuilegiatus censetur precario retinere, put Veneti habẽtes libertatẽ ab Imperio; quia potest reuocari ex quo precario retinetur. Bart. *in l. ho-*
85 *stes.* 1. *quæst. ff. de capt.* Nat. *cons.* 657. *n.* 13. *in fin.* † Extende; quia põt concedens Princeps reuocare priuilegium, & gr̃am à se factam & multo magis põt successor illius. Afflict. *decis.* 392. *n.* 15. *& seq. v. ad secundum*, vbi dicit, q̃ sine causa reuocat, si est res integra; si ve-
86 ro est çsumptũ, reuocat ex causa. † Extende, etiã si prædecessor concessit ex causa publicæ vtilitatis, qñ ipsa publica vtilitas non
87 transit in tempus successoris. Afflict. *d. decis.* 392. *n.* 26. † Extende; quia Rex concedens feudum viuentis deuolutum, cum ille morietur, põt ex causa reuocare talem concessionẽ, sine causa non
88 potest. Afflict. *decis.* 294. *in fi.* † Extende; quia ẽt ex causa onerosa cum subdito potest reuocari, late Vrsil. *in addit. ad Afflict. decis.* 361.
89 *n.* 8. *& seq.* † Extende; quia reuocari põt exemptio etiam onerosa concessa non subdito. Vrsil. *d. decis.* 361. *n.* 9. allegat Crot. *in v. ex-*
90 *emptus, & in ver. Princeps.* † Restringe in inferiore; quia ipse nõ reuocat sine causa priuilegium ex causa lucratiua, ita Rom. *sing.* 523. *An dispensatio.* vbi apostil. dat concor. Adde tu Fel. *in c. nouit, n.* 11. *v. limita secundo, de iud.* plene Crauet. *cons.* 640. *n.* 18. alleg. Ruin. *cons.*
91 229. *col. fin. lib.* 1. *& cons.* 98. *lib.* 4. † Restringe, qñ res non esset integra, put in dispẽsato de nõ residendo causa studij, si iam emisset libros; quia non potest sine causa reuocari, vt dicit prima apostil.
ad Rom. *d. sing.* 523. † Restringe, qñ gratia, vel priuilegium mo-
mento perficeretur; secus, quia nõ reuocatur sine causa, put nec
gratia successiua quoad iam consumpta, in quibus gratia habuit
locum, prout exemplificat Abb. *cons.* 3. *q.* 19. *lib.* 2. in priuilegio cõ-
cesso venientib. ad habitandum; quia reuocatur quoad illos, qui
non venerunt; secus quoad illos qui iam venerunt, & quibus ius
est quæsitum; quia res non integra: & idẽ in simili Castr. *cons.* 229.
Visis, col. fin. v. vltimo, lib. 1. † Restringe, quoad subditos, quibus est
q̃situm ius ex traditione, vel dñij acquisitione, q̃ est de iure gen-
tium. Castr. *d. cons.* 229. *col. fin. circa fin. ver. non sic in concessione, lib.*
† Contrarium Gozad. *cons.* 5. † Restringe, qñ sunt subditi absolu-
te tempore priuilegij, secus si ob priuilegium se dederunt in sub-
iectionẽ. Crauet. *cons.* 869. *n.* 5. *& seq.* vbi, q̃ in dubio etiam ex cau-
sa ab euentu nõ sequuto, qui poterat sequi, iudicatur vt onero-
sum priuilegium. † Limita, qñ reuocat priuilegium, vel gratiam
illicite fact. m. Fulgos. *consil.* 61. *n.* 4. vbi, q̃ causa præsumitur; sec'
si tolleret ius tertio de iure naturali, vel gẽtium; quia tunc causa
non psumitur. Bello. *cons.* 2. *n.* 7. *& seq.* vbi de * cõmuni. † Limita, *
qñ concessio, vel priuilegium efficitur intolerabile; quia debet
modificari. Nam consuetudines grauamẽ ecclesiis excessiuum
inducentes tolli debent, *c.* 1. *de consuet.* † Extende; quia si patrono
conceditur in fundatione cẽsus super Ecclesia patronata à prin-
cipio per Episcopum, & ex tempore deueniat onus Ecclesiæ in-
supportabile, vt quia non superfit pro Ecclesia, q̃ possit pro ne-
cessariis expendi, põt moderari, & reuocari. Rom. *cons.* 369. *Circa*
primum, n. 25. *v. quoad quintũ*, vbi dicit * coẽm. † Extẽde; quia pen-
sio assignata ppetuo super vno monasterio ad fauorem alterius
monasteri, in tempore fiat onerosa, q̃ sustineri nequeat, & possit
modera. i. Rom. *d. cons.* 369. *n.* 25. *in* 5. *dub.* vbi plena apostil. *n. q.*
sic, dat cõcor. vbi multa similia. † Extende; quia priuilegiũ con-
cessum alicui loco, quod omnes ibidem debeant educari, si de-
ueniant ad nubilem, q̃ substineri nõ possit, priuilegium potest
moderari, & in totum tolli pp excessum. Rom. *d. cons.* 369. *n.* 25. *v.*
secundo istam quæstionem, vbi dicit * coẽm, quod ista est mera iniu-
stitia. † Limita, qñ Princeps supremus facit de plenitudine pote-
statis, put Papa, & Imperator; quia reuocat omnia priuilegia de
facto, & valet de facto, & potentia; quia non est, qui possit ipsi
dicere, cur ita facis; ita loquit. Alex. *cons.* 1. *n.* 12 *li.* 1. Crau. *cons.* 176.
n. 7. † Limita; quia priuilegium concessum subdito ciui per viam
legis, siue non, qñ in priuilegiato non est ius formatum, nec ha-
bilitas, prout in priuilegiis negatiuis, puta q̃ non cogatur ire ad
gueriam, vel non conueniatur, nisi sub tali iudice; tunc possunt
reuocari, si specialis mentio fiat de ipsis, iuxt. not. *in c.* 1. *de rescript.*
quia talia priuilegia non consumunt effectũ, nisi de die in diem,
cum habeant causam successiuã. Castr. *cons.* 229. *Visis & pondera-*
tis, col. fin. v. vltimo probatur, lib. 1. vbi, q̃ pro tempore, quo nõ sunt for-
tita effectum, res censetur integra, & de facili possunt reuocari;
quia nemini fit iniuria. † Restringe, qñ concessio, seu priuilegiũ
etiam ex causa gratiosa concederet dominium subdito, vel ha-
bilitatem; quia ex quo concessio statim sortitur effectum quoad
translationẽ dominij, seu vsus fructus, aut habilitatis, licet quan-
tum ad durationem pendeat à futuro; ideo nõ potest auferri in-
quatenus sit perfecte quæsitũ sine iniuria, licet à principio sit ex
causa gratiosa. Castr. *d. cons.* 229. *col. fi. v. non sic in concessione, lib.* 1. vi-
de, *Exemptionu priuilegium potest reuocari per concedentem, & quando si-*
cus. Concl. 570. *cum plurib. conclusionib. ibi proxime seq.* † Limita; quia
Papa potest reuocare omnia priuilegia concessa Principib, secu-
laribus etiam non subiectis, qñ Papa concessit eis Ecclesiasticis,
vel spiritualia; quia quoad cõcessa sunt effecti subditi Papæ. Go-
min. *cons.* 74. *n.* 10. *& seq* sequitur Prob. *in addit. ad Ioa. Monachim.*
2. *de præb. in* 6. *n.* 9. † Limita; quia priuilegia quæsita ex p̃scriptione
possunt reuocari. Natt. *cons.* 511. *& 512. per tot.* vbi latissime, & quã
si ex consuetudine, Deci. *in d. cap. nouit, nu.* 81. *& seq. de iudic.* Vide
Anton. Gabriel. *lib.* 3. *tit. de iure quæsito non tollendo. Concl.* 7. *Prin-*
ceps simplex priuilegium.

Priuilegium primum non tollitur per secundum non faciens mentionem de primo. & quando secus. Concl. 752.

PRIVILEGIVM † dr̃ lex priuata in facto consistens, & siue sit
speciale, siue generale, non tollitur pct idm priuilegium, nisi
faciat mentionem de primo. *c.* 1. *de rescript.* Fed. de Sen. *cons.* 233. *in*
pr. n. 2. *v. & primo, q. non sit.* † Amplia, vt pcedat, ẽt si in secundo
priuilegio fiat mentio de priuilegiis in genere; quia nõ tollitur
priuilegia specialia per clausulã generalem; quia requiritur spe-
cialis expressio. *c.* 2. *de dol. & cont.* Fed. *d. cons.* 233. *n.* 2. *v. item certum est.*
† Amplia

3 † Amplia, vt imo nec specialis mentio facta in secundo priuilegio tollat primum priuilegiũ speciale, nisi in specie de eo faciat
4 mentionem. *c. ceterum, de rescr.* † Amplia; quia priuilegiũ speciale cum clausulis derogatoriarũ derogatoriis, & cum expressione, q̃ illi non possit derogari, nisi expressa mentio specialis fiat, non cẽsetur reuocatum per clausulas generales derogatoriarũ derogatorias, nisi mẽtio specialis fiat. Fed. de Sen. *d. cons. 233. per tot.* vbi mouetur ex verisimili mente piæ causæ. Cald. *cons. 526.* alias 11. *de priuil.* Castr. *cons. 3. Quoniam additione, lib. 1.* maxime *nu. 5. & per tot.* Card. Zabar. *cons. 52.* vbi *n. 6.* sequit Fed. de Sen. Castr. *cons. 279.*
5 *Passus iste, per tot. lib. 1.* † Extende, etiam si vltra derogationem specialem præcessit expressio specialis; quia adhuc non extenditur derogatio ad maiora. Cald. *cons. 526. ante med. v. nõ obstat, si dicatur,*
6 alias 11. *de priuil.* † Cõtrarium tenet idem Feder. *cons. 47. n. 2. v. si dicimus.* Felin. *in c. accedentes, n. 4. de præscrip.* vbi alios concor. allegat,
7 vbi Fed. circa fin. dicit hanc esse coẽm opinion. † Declara tñ, q̃ si constat de mente volẽtis derogare, generalis derogatio tollit omnia specialia sine speciali, & expressa derogatione. Lap. *alleg. 131. n. 4. v. non obstat, & alleg. 89. n. 5. & 6.* Card. Zab. *consil. 52. n. 6.*
8 *& n. 4. v. contrarium.* † Declara, vt si fiat derogatio per modũ legis motu proprio, sufficiat, licet mentio specialis non sit facta; secus in priuilegio secundo, ita Castr. *d. cons. 3. n. 5. in fi. v. nec obstat prædictis,*
9 *lib. 1.* † Amplia in rescripto; quia sdm̃ speciale non habet locum, nisi in eo fiat mẽtio de primo special; si vero in eo fiat mẽtio de primo; tunc tollitur primum. Gemi. *cons. 107. n. 2. & 3. v. nec obstat,*
10 vbi q̃ semper sdm̃ speciale tollit primum, & hac de causa debet de primo fieri mentio. † Declara; quia secundum priuilegium generale, seu rescriptum bene tollit primum generale, & conditionale, ẽt si de primo nõ sit facta mentio; quia nõ solum fit præiudicium in dilatione, tollit primum. Gemi. *d. cons. 107. n. 2. & 3.*
11 *v. nec obstat,* vbi loquitur in gratiis expectatiuis. † Limita in legib. testamentis, & aliis, de quibus vel faciens secundum habet notitiam primi, vel de facili inducitur reuocatio. Zabar. *cons. 52. n. 6.*
☞ *v. ad contraria.* Vide, *Clausula derogatoria quãdo sufficiat, vel non. Concl. 346.* Vide, *Derogatio in genere facta, quando sufficiat, vel non. Concl. 216.* Vide. *Testamentum primum quando reuocetur per secundum, vel non. Concl. 152.*

Priuilegium non allegans quando illud perdat, vel nõ. Concl. 753.

1 PRIVILEGIATVS † non allegat priuilegium, cuius vigore posset declinare forum, & litem suscipiat, vel in iudicem consentiat, non potest amplius allegare priuilegiũ, neq; illo iuuari. Bal.
2 *cons. 323. Allegationes egregij, lib. 5. in fin.* † Et valet processus factus, etiam si non cõsensit expresse, q̃n non erat notorium, neq; illud
3 allegauit. Castr. *cons. 432. Videtur dicendũ, in pr. lib. 1.* † Declara; quia non valet processus factus in contumaciam contra eum, qui nõ allegauit priuilegium, q̃n vel est notorium, vel etiam si non sit notorium, de eo præsumitur scientia, vt quia communiter talia priuilegia concedi solent, puta religiosis; & idem, quando priuilegium licet non sit notorium, tamen est tale, quod eximit ipso iure, non ope exceptionis, vel est tale, q̃ exemptus nõ potest illi
4 renunciare. Castr. *d. cons. 432. per tot. lib. 1.* † Si vero citatur exemptus, qui nõ comparet, vel etiam si comparet, & allegat priuilegium, sed non exhibet illud, & proceditur vtroq; casu contra eũ ratione dubij, an sit exemptus, vel non, valet processus, donec exhibeatur exemptio, qua exhibita processus redditur nullus, & ita dicitur Castr. *d. cons. 432. n. 6. v. præterea posito, lib. 1.* debere intelligi leges contrarias, videl. *l. si quis ex aliena. ff. de iud. c. cũ persona, de priuil. in 6. cum sim.* quia licet dicant valere processum interim;
5 non tamen negant, quod annullatur processus, si postea quandocunq; producitur, imo quasi inferunt à contrario. † Amplia; quia habens priuilegium, vel saluum cõductum, ne conueniat; si patiẽs se conueniri, & non ꝓducat saluũ cõductum, nisi in fine litis, censetur illi renunciasse, & debet condẽnari in expensis. Vide, *Calumnia quid sit, & quid calumniator, & qua pœna puniatur. Concl. 9.*
6 † Amplia; quia si is, qui habet priuilegium super iure baptizandi in Ecclesia filiali, negligit vti, & producere, vt feratur sententia, quæ transeat in iudicatum, priuilegium non releuat.
7 Card. Zabarel. *cons. 65. in fin.* † Amplia; quia habens dispensationem percipiendi fructus per biennium in absentia, si in primo anno non producit priuilegium, & fiat distributio fructuum inter præsentes, pro illo anno perdit priuilegium. Oldrad. *cons. 56.*
☞ *Tullius impetrauit.* Vide, *Citatio contra exemptum quando afficiat, vel non. Concl. 244.* Vide, *Contumax quando perdat priuilegium declinatoria. Concl. 1027.*

Priuilegium perditur per abusum, & quando secus. Concl. 754.

A BVTENS † priuilegio sibi concesso perdit priuilegium, *l. Iudæos. C. de Iud. l. eos. C. de aquæduct. c. priuilegium,* 11. *q.* 3. vbi plena glo. not. Dd. *in c. suggestum, de decim. l. qui sine. ff. de neg. gest. l. libera. ff. de pecul.* † Extende in conductore, qui abutitur re conducta. Vide, 2
Conductor non potest abuti re locata. Concl. 623. † Extende in vidua viuẽte luxuriose; quia perdit priuilegia viduis cõpetentia. Clar. 3
§. stuprum, n. 7. v. pariter etiã, vbi dicit* coẽm. † Amplia in patrono * 4
scienter præsentãte indignum. Vide, *Patronus quando priuetur, qui præsentauit indignum. Concl. 148.* † Limita in priuilegio concesso à 5
iure communi; quia non perditur, nisi in casibus à iure expressis. Vide, *Collator si indigno conferat, an priuetur iure conferendi. Concl. 427.*

Priuilegium quando perdatur per non vsum. Concl. 755.

PRIVILEGIVM † consistens in voluntate priuilegiati per non 1
vsum non perditur, neque præscribitur etiam per centum annos. glos. *in c. vt priuilegia, in ver. semel in anno, in fin. de priuil.* † De- 2
clara, dummodo ista facultas sit expressa in priuilegio. Deci. *in c. cum accessissent, n. 17. v. tertio prædicta conclusio. de constit.* † Declara ta- 3
men, quãdo in aliquo priuilegiati vsi sunt priuilegio, vt per Hostien. *in d. c. vt priuilegia,* quem sequitur Calder. *cons. 191.* alias 2. *de præscript. & cons. 455. in fin.* alias 13. *de censib.* † Amplia; quia priui- 4
legium tendens ad excipiendum nõ perditur per non vsum; ideo exemptio non perditur; quia dum petitur solutio, potest excipere. Signor. *cons. 70. In quæstione vertente, n. 13.* † Amplia, quia 5
priuilegium non perditur per non vsum, quando non venit casus; quia quod dicitur amitti per nõ vsum, debet intelligi per nõ vsum in casu, in quo euenit casus vtendi, ita declarat Felin. *in c. 1. n. 10. v. quarta conclusio, de treug. & pac.* † Extende; quia non tolli- 6
tur lex, si non est, qui ea vtatur etiam per mille annos, puta quia nullus nascitur hermaphroditus, per mille annos leges de hermaphrodito loquentes non tolluntur. Felin. vbi supr. *v. & in proposito, n. 10.* † Extende; quia si per mille annos appellatur ad Pa- 7
pam, non ad Archiepiscopum; nõ tamen cessat ius, q̃ ad Archiepiscopũ possit appellari; quia oportet quod nõ vsus habeat necessario implicitum actum contrarium. Fel. *d. c. 1. n. 10. ver. quarta declaratio, de treug. & pac.* Alex. *cons 132. lib. 1.* † Limita; quia inuesti- 8
tus de feudo, si distulit poni in possessionem feudi per 30. annos, & etiam per decennium perdit inuestituram, quando potuit, & neglexit. Castr. *cons. 369. Viso & examinato, in fin. lib. 2.* † Extende; 9
quia tanto tempore perditur ciuilis possessio, si potuit recuperare naturalem, & neg exit. Castren. *d. cons. 369. in fin. lib. 2.* † Limi- 10
ta; quia habens priuilegium, & non vtens eo per decennium illud perdit. Dec. *in c. cum accessissent, n. 16.* vbi *n. 17.* secundum nouam impressionem. *n. 63. & seq. v. tertia cõclusio, de constit.* dicit* cõ- *
munem. Dec. *cons. 638. n. 14.* Rimin. Iun. *cons. 56. n. 67.* Gabr. *cons. 162. per tot. lib. 1.* Decian. *consil. 25. n. 106. lib. 1.* Castr. *cons. 432.* † Ex- 11
tende, etiam si in priuilegio sit decretum irritans. Gabr. *d. cons. 62. in fin. lib. 1.* † Restringe in Ecclesia, vel ciuitate. Abb. *cons. 18. Pri-* 12
mo, quod communitas, col. pen. v. oportet, lib. 2. vbi, q̃ in iis, quæ cõpetunt ex priuilegio facultatis, nunq̃ perditur, nisi per actus cõtrarios. † Contrarium tenet Deci. *d. c. cum accessissent, nu. 17. de constit.* 13
alias *n. 63. & seq.* † Restringe, dummodo priuilegiatus habuerit 14
facultatem vtendi priuilegio, alias secus. Deci. *d. c. cum accessissent, n. 17. v. secundo prædicta conclusio, de constit.* Decian. *cons. 66. n. 65. lib. 3.* vbi, q̃ requiritur, quod pluries se obtulerit facultas. Gabr. *consil.*
151. n. 10. & seq. lib. 2. vbi limitat, q̃n non potuit vti *n. 12.* item, q̃n est concessum in remunerationem, *n. 11.* item, quando in præiudicium solius concedentis, *n. 11.* item, quando adest decretum irritans, *n. 16.* item quando est concessum ad vtilitatem alterius, *n.*
18. † Restringe in priuilegiato à Principe. Deci. *in d. c. cum accessissent, n. 17. v. quarta conclusio, de constit.* † Restringe, vt non proce- 15
dat in priuilegio exemptionis, sed solum in priuilegio faciendi 16
aliquid Alex. *cons. 33. col. 2. ver. nec obstat etiam id, quod habetur, lib. 5.*
† Restringe in priuilegio dato ad parandam exceptionem, pro- 17
ut quod quis non possit conueniri coram ordinario; quia exceptio est perpetua. Castr. *cons. 432. Videtur dicendum, in fin. v. item non*
obstat, lib. 1. † Limita; quia priuilegium datum ad aliquid faciendum perditur per decennium, *l. vnica. ff. de nundi.* Abb. *cons. 18. Pri-* 18
mo, quod communitas, n. 4. colum. 3. in princ. lib. 2. Alex. *cons 33. Ponderatis, n. 5. ver. nec obstat, lib. 5.* † Restringe, quando priuilegium est 19
datum ad non vsum, prout ad nõ soluendum aliqua onera; quia tunc non perditur, licet non soluatur. Alex. *d. cons. 33. num. 5. lib. 5.*

20 † Limita; quia priuilegiũ latum, si priuilegiatus vtatur eo stricte, per vsum strictum tollitur decennio, vt, ad latitudinem priuilegiatus redire non possit. Bart. *in l. vsum aqua. C. de aquæduct. lib.* 11.

Priuilegium quando perdatur per actum contrarium. Conclus. 756.

1 PRIVILEGIVM † per actum cõtrarium non perditur, quandõ quis facit vltra id, q̃ teneat ex lege; secus si actus tendit mi-
2 nus, quam prouisio legis. Oldr. *cons.* 101. *n.* 4. *v. & si dicatur.* † Amplia; quia Religiosi exempti ab Episcopo, & processionibus, si vocati veniant, non censentur renunciare suæ exemptioni, ex quo priuilegium est facultatis, maxime, si protestati sunt, q̃n venerũt.
3 Calder. *cons.* 393. alias 8. *de regular.* † Extende, vt idem sit, si vocant ad synodum etiã prætextu, q̃ teneantur, & accedant cum protestatione; quia non perdunt priuilegium. Bald. *d. cons.* 338. *Archiepiscopus Pragen. n.* 3. *v. super tertio, lib.* 4. † Amplia; quia singulares personæ alicuius ordinis nõ possunt per actũ cõtrarium p̃iudicare toti ordini; ideo priuilegium eorum nõ perditur. Bal. *cons.* 338.
5 *n.* 4. *v. super quarto, lib.* 4. † Restringe, nisi per longum tempus particulares contrauenissent; quia p̃sumeretur notitia ciuitatis; & tunc videntur ciues approbare. Abb. *cons.* 61. *in fin. n.* 8. *lib.* 2. sequitur Dec. *in c. cum accessissent, n.* 18. *de constit.* † Declara, quod dr̃ priuilegium perdi per actum contrarium, procedit, quod illum actum solum; secus si priuilegium respicit alias; quia quoad alia firmum manet. Bald. *d. cons.* 338. *in fin. v. super vltimo, lib.* 4. † Amplia; quia priuilegium cõcessum vniuersitati, vel ciuitati quoad alios, non perditur, si ciuitas exempta compellit ciues suos contra exemptionẽ, vt soluant ciuitati suæ exemptæ. Signo. Homod. *cons.*
8 70. *In quæstione vertente. n.* 13. *v. item non obstat tertia.* † Amplia; quia Capitulum habens priuilegium, seu statutum, quod nõ residentes non habeant fructus in absentia, licet quandoq; Capitulum dispensauerit ex causa cum aliquo; non tñ cessat statutum; quia non possunt tollere, & quia fuit ex gratia in casu particulari. Za-
9 bar. *consil.* 119. *n.* 2. *v. nec prodest, & n.* 3. Vide, *Exempti soluentes onera quando perdant exemptionem, vel non. Concl.* 575. † Limita; quia priuilegium perditur per contrauentionem, & sic actum contrariũ. Dec. *in c. cum accessissent, n.* 17. *v. quinto Abbas concludit, de constit.* qui intelligit in çtrauentione vniuersali, vt si patiatur se describi in libro æstimi, & q̃ vniuersalis sit ista descriptio, vel in libris, vel per
10 literas supioris. Gozad. *cons.* 23. *n.* 4. *& seq.* † Declara; quia perdit per vnicum actum çtrariũ, q̃n est momentaneum; secus si est generale priuilegiũ, & habet effectum successiuum. Alex. *cons.* 33. *n.*
11 4. *lib.* 5. † Extende; quia etiam per vnicum actum contrariũ priuilegio perditur priuilegiũ, *l.* 2. *C. de iur. dom. impetr.* Castr. *cons.* 431.
12 *Videtur, col.* 1. *lib.* 1. † Declara tñ, vt per Alex. *cons.* 33. *Ponderatis, n.* 2. *lib.* 5. & plene Ias. *cons.* 25. *li.* 3. vbi vult, q̃ solutio onerum facta per exemptum, & priuilegiatũ eidem nõ præiudicet, nisi sit lapsum tempus 30. annorum, & quod præiudicet solum in iis, quæ sunt
13 soluta, non in aliis, vide infra *n.* 26. *v. restringe.* † Extende; quia priuilegium concessum vniuersitati perditur per vsum contrarium etiam per singulares personas vniuersitatis. Abb. *cons.* 18. *Primo,*
14 *q. communitas, n.* 4. *lib.* 2. † Cõtrarium tenet Alex. *cons.* 190. *Mature discussis. in fin. v. vel aliter. n.* 24. *lib.* 2. vbi, quod vniuersitas, quę non potest alienare sine certa solemnitate, nõ perdit priuilegium per
15 actum contrarium. † Restringe; quia per vnum actum non contrarium vniuersaliter non tollitur priuilegium. Dec. *d. c. cum accessissent. col. pen. v. retenta tamen,* sed præiudicatur in illo actu tantum. Decian. *cons.* 43. *n.* 28. *& seq. lib.* 3. Alex. *cons.* 193. *Ex themate prope fin.*
16 *n.* 11. *v. postremo, lib.* 2. † Restringe, quando actus fit contrarius ab eo, qui ignorat priuilegium. Alex. *cons.* 103. *Visis scriptis, n.* 12. *v. primo quia, lib.* 2. vbi, quod in dubio hæres p̃sumitur ignorare pri-
17 uilegium, & *cons.* 33. *n.* 12. *& seq. v. non obstat, quod secundo, lib.* 5. † Restringe, quando cõtrauentio fit ab eo, qui potest renunciare priuilegio, alias secus. Dec. *d. c. cum accessissent, col. pen. v. secundo, t. concl. de constit.* Decian. *cons.* 43. *n.* 34. *& seq. v. sexto & hoc, lib.* 3. vbi, quod si ab alio præsumitur ignorantia priuilegiati. Zabar. *cons.* 130 *n.* 2. *v.*
18 *nec prodest.* Alex. *cons.* 190. *in fin. n.* 24. *lib.* 2. † Restringe, quando actus contrauentionis est nullus; quia non valet, vt si minor sine solemnitatib. nulliter alienat, vel nulliter facit actum contrariũ.
19 Alex. *cons.* 103. *n.* 12. *v. secundo potest responderi, lib.* 2. † Restringe, nisi contraueniens protestetur, quãdo actus est vniuersaliter cõtrarius; quia si non est vniuersaliter çtrarius, non requiritur p̃testatio. Dec. *d. c. cum accessissent, col. pen. v. tertio limitatur, de constit.* Alex.
20 *cons.* 190. *Mature, n.* 22. *v. non obstat sextum argumentum. lib.* 2. † Declara, vt per Alex. *cons.* 33. *Ponderatis iis, col.* 2. *v. fallit in munere decurionatus, lib.* 5. vt procedat, quando est actus vniuersaliter contra-
21 rius, alias non. † Restringe, dummodo controuersia sit sortita effectum. Dec. vbi supr. *in* 4. *limit.* † Restringe, quando contrauentio necessario infert renũciationem, alias secus; quia si cadit alia præsumptio, ista attendi debet. Dec. vbi supr. *in* 5. *limit.* Alex. *cons.* 33. *col.* 3. *v. quando imo si dicatur, li.* 5. vbi, q̃ ad fugiendum lites cõsetur soluisse potius, quam vt renunciet; & quia est donatio, quæ non præsumitur, sed omnis præsumptio contraria pro priuilegio sumi debet. Decian. *cons.* 43. *n.* 30. *& seq. lib.* 3. *v. quarto quia.* † Restringe in priuilegio per consuetudinem quæsito; quia requiritur multiplex contrauentio. Dec. vbi supr. *in* 6. *limit. in d. c. cum accessissent, de constit.* plene Zabar. *cons.* 131. *Videndum est, in fin.* † Ex quo non sufficiat vnicus, imo nec trinus actus, vt quis videatur recedere à priuilegio fauorabili consuetudinario, tenet Io. de Anan. *cons.* 48. *n.* 5. *v. circa vero,* vbi Bologn. *in ap. stil. circa fin. ver. circa vero.* † Declara; quia in priuilegio odioso, bene per vnicũ actum contrarium videtur recedi. Bologn. *d. addit. ad cons.* 48. *Io. de Anan. circa fin. v. circa vero,* sed forte non loquitur in consuetudinario; quia inducit *c. cum accessissent. de const.* & sic declaratio non cadit hic; sed est extensio limitationis. Alex. *d. cons.* 190 *in fin. v. non obst. tex. lib.* 2. *& cons.* 193. *in fin. v. nec etiam obstat, lib.* 2. † Restringe in priuilegio ciuitati, vel Ecclesiæ concesso; quia contrauentio personarum particularium non facit cessare priuilegium. Dec. vbi supra *in* 7. *limit.* Natt. *cons.* 160 *n.* 46. & est communis * opinio. Gozad. * *consil.* 23. *n.* 2. Abb. *cons.* 18. *Primo, quod communitas, col. pen. v. nec inficio meo, lib.* 2. Alex. *cons.* 190. *in fin. n.* 24. *v. vel aliter, lib.* 2. † Declara, vt quando deputati à ciuitate soluerunt, quia tunc præiudicant totem quoad illum actum. Gozad. *cons.* 23. *per tot.* maxime *circa fin.* † Declara tamen, dummodo non sit multiplicata contrauentio à particularium; quia ex quo censetur deuenisse ad notitiam ciuitatis, & Ecclesiæ, sibi præiudicant; quia videntur consentire, vt Abb. *cons.* 61. *in fin. lib.* 2. sequitur Dec. *in c. cum accessissent, n.* 18. *de constit.* † Contrarium videtur velle Grat. *consil.* 61. *n.* 45. *lib.* 1. vbi, quod etiam si per 20. annos non præiudicant ciuitati; quia requiruntur 40. anni continuati, idem tenet Gozad. *cons.* 23. *in pr.* † Contrarium, quod sufficiant 30. anni contra ciuitatem, vt prælegitur priuilegium exemptionis per solutionẽ particularium, q̃ ciuitas sciuit, & non contradixit, tenet Abb. *cons.* 18. *col. pen. v. quæro autem tempus, lib.* 2. vbi reddit rationẽ; quia est actio personalis & idem, q̃n maior est pars ciuitatis per 30. annos soluisset, perdit exemptionem ex sententia, & loquitur in ciuitate Auximi contra ciuitatem Recanati; quia licet, sint de statu Ecclesiæ, non requiritur centenaria, prout in Ecclesia Roman. vbi etiã, quę tempora deducenda sint. † Differentia est; quia Abb. *cons.* 61. *n.* 7. *& seq. lib.* 2. vult, q̃ exemptio ciuitatis perdatur per contrarium, videl. per solutionem particularium sciente ciuitate, & dicit, q̃ sufficiunt decem anni; quia tanto tempore inducitur cõsuetudo contraria. † Abb. *in cons.* 18. *col. pen. lib.* 2. dicit contrarium, quod p̃ non potest accommodari consuetudo, sed præscriptio 30. annorum; quia exemptio si aufertur, est necessaria præscriptio, quæ infert vni, & dat alteri; non sic in consuetudine; igitur à die, quo sciuit ciuitas, vel maior pars soluit, currit præscriptio 30. annor. quia est quædam actio personalis, quæ tãto tempore præscribit. † Grat. *cons.* 61. *n.* 45. *lib.* 1. & Gozad. *cons.* 23. *in princ.* volunt, q̃ requiratur præscriptio 40. annorum contra Ecclesiam, & ciuitatem quia istud est regulare. † Restringe, quia non p̃iudicat in aliis, sed quoad actum cõtrarium dumtaxat. Alex. *d. cons.* 33. *col.* 2. *n.* 10. *ad id. constat, quod habetur, lib.* 5. vbi, q̃ neq; in illo actu, quando priuilegium non est momentaneum, sed successiuum idem tenet Decian. *cons.* 143. *Ex supra narratis, n.* 30. *v. tertio dico, lib.* 3. & q̃ præiudicet in illo actu tantum præterito, non futuro. Dec. *cons.* 436. *col.* 2. *n.* 2. qui dicit * coẽm, & quod ex actu cõtrario etiam deliberationis non præiudicetur in futurum, nisi per 30. annos continuauerit. Nat. *cons.* 1. *n.* 6. vbi respondet ad Ang. dicentem, quinto 10. dies describitur debet appellare. Ruin. *cons.* 219. *n.* 8. *lib.* 1. vbi q̃ non sibi præiudicat, nisi in eo, quod soluit, plenius Grat. *cons.* 61. *n.* 45. nisi spatio 40. annorum, *lib.* 1. Gozad. late *cons.* 23. *in pr. & n.* 9. *v. quinto, & vltimo,* vbi, q̃ quoad actus futuros non præiudicatur, si non sunt lapsi tot anni, q̃ cesset priuilegiũ, latissime Grat. *cons.* 549. *n.* 17. qui ostendit ex solutione non p̃iudicari quoad actus alios, & solutiones futuras, nisi sit legitime p̃scriptum plene Felin. *in d. c. cum accessissent, in* 3. *limit. de constit. n.* 28. vbi, quod requiruntur 40. anni, & Ias. *cons.* 25. *lib.* 3. vbi latissime idem dicit, & co. probat Castr. *cons.* 432. *Videtur dicendum, in fin. lib.* 1. Alex. *cons.* 190. *Ex themate, n.* 11. *v. postremo, lib.* 2. *& n.* 12. vbi, q̃ in priuilegio facto suo non perditur per vnicam contrauentionem, sed requiritur contrauentio per 30. annos, vel saltem per 10. annos secundum Compost. quẽ allegat. † Et ideo si Religiosi exẽpti ab Episcopo si passi sunt se conuenti in ciuilibus, sibi in ciuilib. tm̃ præiudica-

runt, non in criminalib. Castr. *cons.* 432. *Videtur dicendum, in fi. lib.* 1.
36 † Idem in eo, qui habet priuilegium continens plura capitula, si facit actum ctrariũ quoad vnum capitulum, non sibi ꝓiudicat
37 in alio. Castr. *d. cons.* 432. *in fin. lib.* 1. † Restringe, qñ alteri superiori fieret ꝓiudicium; quia etiã lata sententia non potest ꝓiudicare.
38 Ruin. *cons.* 219. *n.* 11. *lib.* 1. † Restringe; quia promittens soluere onera non censetur præiudicare sibi in exemptione obtinenda.
39 Ruin. *cons.* 126. *n.* 4. *lib.* 4. † E conuerso priuilegium exemptionis obtentum non derogat contrarię conuentioni. Ruin. *cons.* 163. *n.*
40 23. *lib.* 5. † Limita; quia exemptus si patitur se describi in æstimo Cõmunis, & cõpellatur soluere onera, prout non exempti, si nõ appellat intra 10. dies à die, quo scit se descriptũ, ꝑdit priuilegiũ, per tex. *in l.* 1. § *si quis tutor, in v. causas immunitatis, ff. quand. appell. sit*, vbi Ang. & Imol. plures citat Iaſ. *in l. falso, n.* 3. *C. de diuer. rescr.* Alex.
41 *cons.* 101. *n.* 10. *lib.* 1. & *consil.* 136. *n.* 10. *lib.* 2. † Contrariũ, quod imo sibi non præiudicat, licet non appellet; tenent relati ab Iaſ. *in d. l.*
42 *falso, n.* 3. *C. de diuer. rescript.* † Declara; quia imo sufficit sola ꝓtestatio, ꝙ non intẽdit sibi præiudicare, prout dicit Bart. *in l. veteranis. C. de iis, qui sponte mun. publ. lib.* 10. Alex. *cons.* 136. *n.* 11. & *cons.* 196. *n.* 6. & *seq. lib.* 2. & *cons.* 33. *n.* 6. *lib.* 5. Rip. *lib.* 1. *responso. c.* 21. *n.* 10. & *seq.* & *lib.* 2. *c.* 19. *n.* 24. & *c.* 25. *n.* 20. & 24. Rom. *cons.* 252. *in fi.* Gig. *de pensio. q.* 61. Gozad. *cons.* 23. *n.* 2. Iaſ. *in l. non solum.* § *morte, in fi. ff. de nou. ope.*
43 *nunciat.* † Imo ꝙ neq; protestatio sit necessaria, sed sit ad cautelam; ꝙa nisi solutio esset vniuersalis; quia ꝑditur priuilegiũ solũ ex actu vniuersali contrario, tenent Alex. *cons.* 33. *n.* 7. *lib.* 3. Deci. *in d. c. cum accessissent. in* 5. *conclus. in* 3. *limit. col. pen. de const.* vbi, ꝙ solum præiudicat sibi in solutis, non autem in futurum, nisi perseuerasset soluendo per 30. annos sine protestatione, de quo vide concord. plurimos *in pag. præced. n.* 34. *v. restringe, quia non præiudicat.*
44 † Declara, vt plene Alex. *d. cons.* 33. *Ponderatis, n.* 6. & *seq. lib.* 5. vbi, ꝙ si subeat munus vniuersale continens alia munera, prout officium Decurionatus, sibi præiudicat quoad omnia, nisi ꝓtestet; secus si non facit actum vniuersalem; quia ꝓtestatio non est necessaria, vel qñ sponte subit, est necessaria protestatio; secus si nõ sponte, vel protestatio sit de consilio; quia nisi soluat per 30. an-
45 nos, sibi non præiudicat, ẽt non protestando. † Restringe; quia imo soluens coacte sibi non ꝓiudicat; quia vbi alia coniectura potest elici, ꝙ non voluerit renũciare priuilegio, illa est eliciẽda. Alex. *d. cons.* 33. *n.* 10. & *seq. v. quinimo, lib.* 5. vbi *n.* 11. idem in illo, qui soluit decimas coacte, ad quas nõ tenebatur, vt sibi non ꝓiudi-
46 cet. † Limita; quia habens priuilegium latum, & amplum, si vtat stricte, & limitate per longissimum tempus, perdit priuilegium quoad vsum latum & amplum per 30. aut 40. annos. Bart. plene *in l. vsum aqua. C. de aquaduct. lib.* 11. & *l.* 1. *d. in. C. qui sponte munera*
47 *publ. subeunt.* † Et ꝙ ex longo vsu oriatur vera interpretatio priuilegij. Bal. *cons.* 246. *lib.* 3. Iaſ. *cons.* 128. *col. pen. lib.* 1. Cum. *cõs.* 162. *n.* 4.
48 † Imo ꝙ non requiratur longissimum tempus 30. vel 40. annorum. Crauet. *cons.* 101. *col. fin.* & 294. *col.* 4. *ver. ex quo datur intelligi.*
49 † Declara; quia vt Ecclesia perdat suum priuilegium, requiritur vsus cõtrarius per 40. annos, ita Iaſ. *in l. falso, in fin. C. de diuer. rescr.*
50 † Declara; quia habent locum prædicta, ꝙ habens priuilegium latum, & vtens eo stricte sibi præiudicat, qñ priuilegium est acquisitum ex ꝓscriptione immemorabili; secus si apparet priuilegium, ita Alex. *d. cõs.* 33. *Ponderatis, n.* 12. *v. nec etiam habet obstare, lib.* 5.
51 † Limita; quia priuilegium concessum priuatis personis perdit per actum cõtrarium sine præfinitione temporis. Abb. *d. cons.* 18.
52 *n.* 4. *v. quinimo, lib.* 2. † Extẽde, vt idẽ sit in priuilegio cõcesso vniuersitati, dũmodo principaliter non concernat fauorẽ Ecclesię.
53 Abb. *d. cons.* 18. *n.* 4. *v. quinimo. lib.* 2. † Declara; quia semper, ꝙ priuilegium est momẽtaneum, tollitur per vnicũ actum ctrarium; si vero habet tractũ successiuum, non tollitur ꝑ actũ contrarium non vniuersalem, sed sibi ꝓiudicat in eo, ꝙ fecit; si vero est actus contrarius vniuersalis, vel continuatũ est per 30. annos in cõtinuentione; tunc tollitur omne priuilegium habens tractum successiuum. Alex. *d. cons.* 193. *n.* 11. & *seq. vsq. in fin. v. postremo, circ.* 4. *lib.*
54 2. Vide, *Exempti soluentes onera quando perdant emptionem. Concl.* 575. Vide, *Renunciatio tacita iuri suo ex quibus inducatur. Conclus.* 179.

Priuilegium quando perdatur propter delictum, vel non. Concl. 757.

1 PRIVILEGIVM † generale Ecclesiæ, vt confugientes ad eam tueantur, perditur, si delictum est contra Ecclesiam. Fed. *cons.*
2 2. *col. fi. v. ad tertiam. c. fi. de immun. Eccl.* † Amplia; quia factus exemptus à iurisdictione ex priuilegio perdit priuilegium ꝓpter delictum. Menoch *cons.* 2. *nu.* 35. Limita; quia regulariter de iure Canonico priuilegium non perditur ꝓp delictum supetueniens, &

quando secus. Vide Soci. *in reg.* 31. *Priuilegium de iure Canonico*, vbi ponit tres fallentias, quas videas. † Limita; quia facultas cõcessa 3
hęredi alienandi bona prohibita alienari pro necessitatibus suis non perditur, licet hæres alienauerit ꝓp necessitatem dolosam, & ꝓcuratã; quia licet alienationes ꝓteritæ sint nullæ, & possint reuocari; tñ non operatur, quin possit ex vera causa vti facultate alienandi. Bald. *cons.* 20. *Quid important, n.* 2. *v. sed remanet, lib.* 2.

Priuilegium prosę, & hæredibus, & successoribus, ad quos transeat, vel non. Concl. 758.

PRIVILEGIVM † concessum alicui pro se, hæredibus & succes- 1
soribus super immunitate, & exemptione non transit ad singularem successorem. Iaſ. late *cons.* 89. *lib.* 3. † Contrarium tenet 2
Alex. *cons.* 193. *Exthemate, in pr. lib.* 2. vbi, ꝙ si est pro hæredib. tm̃, vel pro successoribꝫ tantum, nõ transit ad singulares successores; secus si simul sunt hæredes, & successores, maxime, qñ materia est fauorabilis. † Amplia; quia priuilegiũ exemptionis alicui cõ- 3
cessum pro omnib. eius descẽdentibus tam masculis, q̃ fœminis, habet locum in fœminis non maritatis; secus si sunt maritatæ. Bart. *in l. quoties. C. de priuil. schola. lib.* 12. cuius opinio * cõmuniter approbatur. Vide, *Hæredum appellatio an de vniuersali, vel particulari intelligatur. Concl.* 77. *cum duab. aliis Conclus. sb proxime seq.* † Contra- 4
rium tenet Alexan. *cons.* 125. *Viso processu, n.* 10. *v. prædictis etiam non obstat. lib.* 7. vbi, quod tex. *in l. quoties. C. de priuil. schol. lib.* 12. hoc nõ probat, & quod illa non est lectura Bart. sed cuiusdam D. Contis de Peruſio, & probatur ex stylo; quia Bart. non habet illũ stylum, & ꝙ à maioribus ita audiuit, & quod nullus grauis auctoritatis tenet illud dictum, & probat nõ posse esse verum; quia maritata non gaudet, sed bene vidua; quia si maritata non gaudet; ꝙa transit in priuilegium mariti, ita etiam vidua, quia donec est vidua, retinet priuilegia mariti, & hanc veriorem dicit apostill. *in v. demum*, quæ plurimos pro vtra q; citat. † Declarat Alex. *d. cons.* 5
125. *n.* 10. & *multis seq. lib.* 7. quia distinguendum est, aut priuilegiũ cõcessum est filiis, & filiab. expresse; & quia ista sunt nomina naturalia, quę non desinunt per transitum ad matrimonium; secus si nomina essent accidentalia, seu non naturalia. † Declarat 2. 6
Alex. *d. cons.* 125. *n.* 11. *lib.* 7. quia dato, ꝙ esset vera cõclusio in priuilegio odioso, nõ erit vera in alia dispositione fauorabili. † De- 7
clarat tertio idem Alex. *d. cons.* 125. *lib.* 7. *n.* 12. *v. ad istorũ confirmationem*, quia si concessio facta est in priuilegio filiis, & filiab. per nomina naturalia, competit ẽt nuptiis; si per nomina accidentalia, & non cõpetit; aut est dubiũ, & tunc artẽditur ratio principalis, & magis fauorabilis. † Limita, qñ priuilegium esset concessum 8
per terminũ cõm̃, prout sunt verba, coniunctos, consortes, & similia; quia licet proferantur in masculino cõprehendunt fœmina; secus si per terminum substantiuum. Alex. *d. cons.* 125. *n.* 13. *lib.* 7. vbi apostil. citat Tiraq. *de retract.* § 1. *glo.* 9. *n.* 200. *cum seq.*

Priuilegio quando renunciari non possit, vel secus. Conclus. 759.

PRIVILEGIO † fori à lege, vel à Principe inducto renunciari 1
non potest, *l pen. C. de pact.* vbi Bald. Castr. & alij. † Amplia; 2
quia priuilegio, ne quis egeat, renunciari non potest. Alex. *in l. non tantum, n.* 12. *ff. de re iudic.* † Amplia; quia qñ priuilegiũ exem- 3
ptionis est concessum, & interest concedentis, non potest priuilegiatus illi renunciare sine concedente. Vide, *Renunciare iuri in* 4
fauorem suum inducto quando quis non possit. Concl. 171. † Limita; quia priuilegio cõcesso ad fauorem priuilegiati, puta quod non possit aliquis alienare, donec habeat ætatem 30. annorum, potest priuilegiatus renunciare. Alex. *cons.* 103. *Visis scriptis, in princ. lib.* 2. † Extende; quia imo eo ipso, quod facit actum contrarium 5
priuilegio, censetur illi renunciare. Alex. *d. cons.* 103. *n.* 1. *v. nam per actum contrarium, lib.* 2.

Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra pariter priuilegiatum. Conclus. 760.

PRIVILEGIATVS † non vtitur priuilegio contra pariter priui- 1
legiatum. Petr. de Anchar. *cons.* 37. *contra Ioannem, in princ.* Riminald. Iun. *cons.* 278. *n.* 72. vbi, quod fit reductio ad ius commune. Marsil. *sing.* 99. *Priuilegiatus, & sing.* 681. *Tradidi tibi*, & est regula, vt dicit Socin. Iun. *cons.* 74. *n.* 21. *lib.* 1. Felin. *in c. in præsentia, de probatio.* facit text. *in l. sed si milites.* §. *coaqualitas. ff. de excusat. tutor.* per quem text. plura similia infert Bald. *in cap.* 1. *col.* 3. *de probat. &* *in c. causam, el primo, de iud.* † Ratio est; quia si priuilegium frangi- 2
tur; quia priuilegiati concurrunt, reducimur ad ius commune. Roman. *cons.* 385. *num.* 4. *v. secunda ratio.* † Amplia; quia parochia 3

deducit quartam sibi debitã ex legato facto Ecclesiæ, in qua testator est sepultus, etiam si ex deductione quartæ impediatur opus, ad q̃ legatum pium est destinatum. Oldr. *cons.* 225. *n.* 25. Lap. *alleg.* 30. *circ. fin. v. si legatum est factum*, vbi, q̃ fiet commutatio legati in alium pium vsum. † Amplia; quia *c. cum esses. & c. relatum, de testam.* loquentia de causa pia, vt valeat testamentum cum duobus testibus, & parochiano non habet locum, si in primo erat solemniter instituta causa pia. Oldr. *cons.* 119. *circ. fi.* † Amplia; qa habens moratoriam, ne teneatur soluere per 10. annos suis creditoribus, non vtitur moratoria contra habentem similem moratoriam; quia pariter est priuilegiatus. Petr. de Anch. *d. cons.* 37. *in prin.* vbi distinguit; an agat vnus de damno, alius de lucro. † Amplia; quia licet fauendum sit ordinariæ iurisdictioni; non tñ, vt detrahat alteri ordinariæ iurisdictioni. Io. de Imo. *cons.* 140. *In casu proposito, n.* 3. *v. an iure etiam.* † Amplia; quia vnum Altare nõ debet cooperiri cum discoopertione alterius. Vide, *Altari seruiens de Altari viuere debet. Concl.* 312. † Amplia; quia priuilegium datũ, q̃ testamentum coram duob. testibus valeat inter filios, sicuti intelligitur ad fauorem filiorum; ita si inæqualiter in magna quantitate sunt instituti, & inter eos sit contentio de validitate; quia priuilegiatus non vtitur priuilegio cõtra pariter priuilegiatum, erit locus iuri communi, vt septem testes requiratur. Rom. *cons.* 385. *nu.* 4. *v. secunda ratio*, vbi reducit ipse ad priuilegiũ speciale liberorum de iure cõmuni, vide eum, an bene inducat, nisi quia ibi reuocatio respicit fauorem filiorum. † Extende; quia ecclesia, & pia causa instituta in solemni testamento, si testator facit sdm testm̃tum nõ solemne, in quo instituit aliam piam causam, non censetur reuocatum testm̃tum; quia priuilegiatus nõ vtitur priuilegio contra pariter priuilegiatũ. Ang. Aret. *cons.* 91. *Pro decis. in pr. v. secundo.* licet si pia causa nõ esset in primo, sufficeret, vt ibid. *n.* 32. *nec etiam obstat secunda.* † Limita, quando vnus est magis priuilegiatus; quia vtitur suo priuilegio contra priuilegiatum habẽtem minus priuilegium. Corn. *cons.* 140. *n.* 14. *lib.* 1. & Couarr. *in* 2. *par. relect. c. possessor. §.* 2. *n.* 4. *v. quod vero.* † Et ideo Ecclesia hæres * contra Ecclesiam legatariã deducit Trebellianicam sdm̃ * coẽm. Couar. *in* 2. *part. relect. c. possessor, de reg. iur §.* 2. *n.* 4. *v. ex quibus.* Vide, *Piarum causarum concursus operatur, vt magis pia præualeat. Concl.* 336. † Limita; quia dupliciter priuilegiatus bene vtitur suo priuilegio contra priuilegiatum. Cephal. *cons.* 748. *n.* 18. † Limita; quia priuilegiatus in specie præfertur priuilegiato in genere. Menoch. *cons.* 52. *n.* 43. *lib.* 1. vbi dicit, q̃ communitas si petat restitui cõtra Ecclesiam aduersus omissam probationem, priuilegium communitatis dr̃ esse speciale; Ecclesiæ vero dicitur generale; quia non habet priuilegium, q̃ non detur restitutio contra eam, nisi ex generali regula, q̃ priuilegiatus nõ vtitur priuilegio, quod est quid genericum in omnibus, nõ speciale in indiuiduo. Vide Iaſ. *in auth. quas actiones. C. de sacrosanct. Eccles. num.* 11. Couarru. *in* 2. *parte prælect. cap. possessor. §.* 2. *n.* 4. *v. quod vero diximus*, vbi maxime, q̃n * in eadem re est specialiter priuilegiatus, & dicit * communem. † Limita, quãdo tractat vnus de damno, alter de lucro; quia tractatus de damno vtitur suo priuilegio. Menoch. *cons.* 447. *n.* 37. * Rimin. Iun. *cons.* 285. *nu.* 127. vbi dicit * coẽm, & *cons.* 351. *n.* 51. Alex. *cons.* 55. *in fin. v. circa s. primum, lib.* 5. Castr. *consil.* 37. *in fi. lib.* 2. Couar. *d. c. possessor, de reg. iur. in* 2. *part. relect. §.* 2. *n.* 4. vbi de * cõmuni. † Extẽde; quia vniuersitas, quæ fingitur vice minoris, restituitur aduersus Ecclesiam & minorem pariter priuilegiatum, q̃n vniuersitas tractat de damno Ecclesiæ, & minor de lucro, *l. verum § fi. ff. de minor.* Et possent allegari multæ aliæ rationes, maxime quia priuilegium petẽtis restitutionẽ dicitur in specie, alteri vero dr̃ in genere, vnde præfertur priuilegium in specie. † Et vniuersitas; quæ tractat de damno, restituitur contra aliam, quæ tractat de lucro, licet sint pares in priuilegio. Iaſ. *in authen. quas actiones, n.* 11. *C. de sacros. Eccl.* qui ita infert hoc casu. Castren. *cons.* 37. *in fin. v. quinto & vltimo, lib.* 2. † Et Ecclesia restituitur aduersus aliam Ecclesiam, quæ præscripsit; quia illa, quæ petit restitui, tractat de damno vitando, alia de lucro. Roman. *cons.* 166. *Visa diligenter, in fin. n.* 14. vbi dicit * communem. † Limita in casu contrario; quia is, qui est infamis, & non potest agere, si agat contra infamem, & ipse excipiat, quod infamis est, ipse replicet, tu non potes opponere hoc, quia es pariter infamis, procedit prima exceptio contra agentem, non secunda replicatio, ita Clar. *in praxi crim. q.* 15. *n.* 4. *v. fed quia*, vbi de * communi.

Priuilegium Principis viuentis est maioris efficaciæ, quam mortui. Concluſ. 761.

1 PRIVILEGIA † Summorum Pontificum mortuorum non sunt tantæ obseruantiæ, quantę priuilegia Pontificis viuentis sdm̃ Bald. *cons.* 232. *Fratres Prædicatores, in fi. v. solutio, lib.* 1. † Et priuilegia Principum defunctorum, q̃s sunt gratiosa, debent seruari, vt confirmẽtur in successorib. Bald. *cons.* 112. *in quæſt. lib.* 1. † Et regula est, quod magis obligatur concedens priuilegium ad illius obseruantiam, quam successor. Boſſ. *tit. de regul. n.* 32.

Priuilegium non præsumitur, nisi ostẽdatur, & quando secus. Concl. 762.

PRIVILEGIVM † cõtra ius commune non potest possideri sine titulo, quia titulus requirit bonam fidem; vnde alias possessio non procedit. Bald. *cons.* 311. *Præmittendum est. lib. 1. aperire.* † Amplia; quia priuilegium requirit scripturam secundum veriorem opinionem; & ideo de iure positiuo si non doceatur de priuilegio, pro eo non præsumitur, maxime, si est cõtra ius commune. Bald. *d. cons.* 311. *in fi. v. & vero quæratur. lib.* 1. † Amplia; quia priuilegium Principis requirit sigillum; ideo priuilegium sine sigillo nõ probat, nisi ꝓbetur, q̃ fuit sigillatum, & perditũ sigillum; & licet nõ ꝓbat priuilegium Principis sine sigillo; ita nec; transumptus illius, quamuis antiquum. Alex. *cons.* 150. *In causa. n.* 5. *& seq. v. ius posset attentari, lib.* 6. † Extende etiam si in narratiua priuilegij fiat mentio, *iussimus, & fecimus sigilli nostri appensione muniri*; quia licet verba enunciatiua Principis probent; secus isto casu; quia est priuata scriptura, & non constat, quod sit Priuilegium Principis, & quia caret sigillo, nec constat, quod sit amissum, vel habuerit. Alex. *d. cons.* 150. *n.* 6 *& seq. lib.* 6. † Limita; quia priuilegium antiquum carens bulla, seu sigillo Principis bene probat, & dicitur in forma probanti, quando habet subsignationem Principis. Signor. *cons.* 70. *In quæstione vertente, n.* 10. *in fi. & seq. vnde constat quæ ratio.* † Limita in priuilegio doctoratus, notariatus, & similia, quæ nõ præiudicant tertio; quia sufficit quasi possessio absq; exhibitione priuilegij; secus in iis quæ præiudicant tertio. Bald. *in l. non ignorat, col.* 5. *C. qui accus. non poss.* Vide, *Antiquum qualite, & quando aliquid dicatur. Concl.* 341. Vide, *Instrumentum non probat, q̃ origin. ale est vitiatum. Concl.* 246. Vide, *Quasi possessio conseruatur ex habitu, & communi reputatione, & quando secus. Concluſ.* 33.

Priuilegium concessum ad instar alterius priuilegiati quod paratur quoad omnia, & quãdo secus. Concl. 763.

PRIVILEGIVM † concessum ad instar alterius dicitur habere eadem priuilegium, quod habet ille, ad cuius instar conceditur. Oldr. *cons.* 300. *Factum tale est magistro, per tot.* vbi multa allegat, maxime *n.* 8. *v. & attendendum.* Rom. *cons.* 383. *In proposito, n.* 32. *v. si dicatur*, allegat text. *in l. Princeps. ff. de legib.* vbi Augusta dr̃ iuslatorum legibus, prout Imperator per æquiparationem facta Imperatori. † Amplia; quia priuilegium extensum de vno genere personarum ad aliud eandem vim habet in illo, ad quem fit extensio, q̃ habebat in primo etiam quoad specialiter declarata quoad primum. Gemin. *cons.* 56. *in princ.* vbi, q̃ concordata Germaniæ extensa ad Archiepiscopum, & clerum Ianuen. conferunt eide Archiepiscopo, & clero id omne, q̃ conferunt Germanicis. † Amplia, vt in tantum priuilegium cõcessum ad instar alterius priuilegij sequatur nãm eius, ad cuius similitudinẽ est cõcessum, vt priora erant reuocata, & nullius momenti, etiam concessum de instar erit similiter nullius momenti; quia abrogatum nulli habet similitudinẽ. Bald. *cons.* 232. *Fratres Prædicatores, n.* 2. *v. præterea lib.* 1. † Amplia in tm̃ priuilegium adæquationis operari idem, q̃ adæquato, q̃ continetur in eo, ad quem fit adæquatio; vt si aliqs familiaris nõ verus quoad priuilegia adæquat veris familiaribus & postea cõceditur priuilegiũ alteri, in quo excipiuntur veri familiares, erit ẽte xẽptus ad æquatis veris familiarib. Rom. *cons.* 383. *In proposito, n.* 2. *v. & si dicatur, cum seq.* † Extẽde; quia imo adæquatio facta per omnia veris familiaribus, ac si adæquatus verus esset familiaris, operatur, quod si post adæquationem cõceditur aliquod priuilegium veris familiaribus, censetur etiam cõcessum adæquato, ita Rom. *d. cons.* 383. *n.* 3. *v. caterum*, allegat gl. ordinaria *in l. si quis seruo. C. de furt.* vbi apostil. *in verb. si quis seruo*, dat concor. † Amplia; quia priuilegium de sui natura personale quoad heredes nõ transiret, bene trãsit, si in eo fuit facta exæquatio ad heredes nõ transiret, bene trãsit, si in eo fuit facta exæquatio ad heredes, priuilegio, q̃ transit ad hæredes. Bald. *cons.* 335. *Præmittendum q. n.* 6. *v. item si rationes, lib.* 1. † Amplia; quia pacta, & concordata inter Rempubl. Florentinam, & terras S. Geminiani, & S. Miniati, q̃ gaudeant omnib. priuilegiis ciuium originatorum, censentur q̃ adæquationem ciues creati sub conditione non simpliciter, & ideo si fiat lex, q̃ ciues Florentiæ non possint habere officia, nisi steterint allibriati per tot annos; idẽ erit de aliis, vt non fiat cõtra pacta

pacta conuenta. Caſt. *conſ.* 284. *Viſis, & ponderatis. col.* 3. *& per tot. ver. præditis tamen non obſtan. lib.* 1. vbi reſpondet ad omnia contraria, quia adæquata, & adinſtar aliorũ non debent eſſe melioris conditionis, quia plus non debet operari imago, quam veritas. † Limita; quia priuilegium conceſſum adinſtar alterius non æquiparatur in iis, quæ ſpeciali nota digni ſunt. Ant. de But. *conſ.* 19. *nu.* 9. *in fin. & n* 10. vbi, quod reſtringitur adæquatio ad ea, de quibus adæquatus eſt capax. † Limita; quia obligatio facta, vel alius actus factus à priuato adinſtar alterius, nõ habet eundem effectũ in iis, in quibus homo nõ poteſt fingere, veluti ſi datur certa forma ad cõſtituendam obligationẽ Cameralẽ, nõ valebit obligatio in forma Cameræ, licet partes voluerint, quod ſit efficacis, prout obligatio Cameralis, ita videtur velle Ant. Galleſ. *de oblig. Camer.* 3. *part.* 4 *q.* Vide, *Æquiparatorum idem eſt iudicium. Concl.* 308. Vide, Clauſula, *in omnibus, & per omnia*, quid operetur. *Concl.* 534. Vide, *Nota ſpeciali digna ſi nõ exprimũtur, nõ cõprehenduntur. Concl.* 68.

Probatio quid ſit, & qualiter ſit arbitraria. Concl. 764.

1 PROBATIO † nihil aliud eſt, quam veritatis oſtenſio. Signor.
2 *conſ.* 237. *Super facto, n.* 2. † Et probatio nihil aliud eſt, quam iudicem ad fidem deducere. Caſt. *conſ.* 193. *In cauſa, & quæſtione, in ſi. lib.* 1. Florian. de S. Petro *conſ.* 15. *n.* 24. vbi addit, quod eſt iudicem
3 ad fidem indubitatã inducere. † Multiplex eſt probatio, & multiplices gradus probationis, prout magiſtraliter docet Bart. *in l. admonendi. ff. de iureiur. n.* 14. *& ſeq. ver. ſecundo quæro.* vbi, quod in iudice cadit ſcientia, & neſcientia, inter quas media eſt credulitas, ſeu fides, ad quam credulitatẽ & fidem peruenitur per quatuor gradus: Primus eſt, quãdo actor affirmat, reus negat, quia index inducitur ad dubitandũ, & iſta non eſt probationis gradus, quia iudex ſolum inducitur ad inueſtigandum: Secũdus gradus, quia poſt dubitationem, & inueſtigationem incipit iudex ſuſpicari, & applicat animum magis ad vnum, quam ad aliud, & ſiquidem ex leuibus argumentis non poteſt ſequi condemnatio; quia adhuc dubitat; tamen eſt gradus probationis: Tertius gradus; quia ex ſuſpicione peruenitur ad opinionem, quãdo fortiora ſunt indicia, & iſtud opinari eſt ſecundus gradus probationis, & habet locũ ſuppletio per iuramẽtum, vt loquitur *d.l. admonendi.* Quartus gradus; quia ex opinione deuenitur ad firmam credulitatem, & iſta eſt plena probatio, & idẽ in criminalibus, & reperit Bart. *in extrauag. ad reprimendum, ver. ſummarie, n.* 7. *ver. circa modum*, vbi, q
4 etiãin cauſis ſummariis, pcedit. † Probatio debet eſſe ſolemnis, & legitima, etiãſi agatur de, pbatione faciendã iudici; ideo intelligitur, q̃ ſit parte citata, ſiue ſit per, pductionẽ iurium, ſiue p examen teſtium, ſi nõ eſt citata pars, cõtra quam fit, non releuat.
5 Alex. *conſ.* 147. *Viſis dubitationib. lib.* 6. *in pr.* † Extẽde, vt, pcedat, et-
6 iamſi cauſa ſit ſummaria. Alex. *d. conſ.* 146. *n.* 2. *lib.* 6. † Extẽde; quia mandatũ, pbari debet parte citata, in tm, q̃ nõ ſufficit, q̃ de mãdato nõ fuerit oppoſitũ, neq; q̃ Notarius fecerit fidẽ de mandato oretenus iudici nõ citata, & abſente parte, plene Alex. *d. conſ.* 147. *n.* 4. *& ſeq. per tot. ver. non obſtat. lib.* 6. quia ſemp poteſt opponi
7 hæc exceptio, & quia, pbatio nõ eſt ſolemnis, neq; concludit, de quo mãdato. † Perfecta, pbatio dicitur illa, q̃ fit per teſtes, & inſtrumẽta, vel confeſſionẽ partis, vel aſpectũ, nõ autẽ, quæ fit per iuramẽtũ, gl. *in d. c. cum de indebito. ff. de probat.* Dec. *conſ.* 18. *in c. at ſi*
8 *clerici, n.* 44. vbi late, *de iud.* † Ideo, vbi requiritur legitima probatio, nõ ſtatur iuramẽto; quia non eſt legitima, ſed priuilegiata. Aret. *in* §. *ſiquis in fraudem, n.* 8. *Inſtit. de actio.* Alex. *conſ.* 119. *col.* 4. *lib.* 2.
9 Ia. *in l. ſi quando. C. vnde vi.* † Declara; quia imo ſtãte ſtatuto requirẽte legitimã probationẽ, non ita ruditer intelligendũ eſt, vt excludat, pbabiles coniecturas, q̃ animũ iudicis mouere poſſunt. Caſt. *conſ.* 380. *lib.* 1. *& conſ.* 143. *lib.* 2. Imol. *conſ.* 92. & late Fel. *in rub.*
10 *de probat.* † Et quod, pbatio concludẽs præſumptiue, dicatur cõcludens, & plena, pbatio. Bart. & Saly. *in l.* 1. *ff. ſi cert. pet.* Dd. *in l. ſi. C. de probat.* Fel. *in c. quia veriſimile, n.* 7. *de præſumpt. & in c. in præſentia. nu.* 24. *&* 25. *de prob.* late Rom. *conſ.* 91. plenißime Caſtr. *conſ.* 381. *Iudex eſt miniſter Dei*, vbi plura exempla ponit, *lib.* 1. *& conſ.* 302. *per*
11 *tot. lib.* 2. Vide infra, *Probatio per coniecturas quando, & in quibus. Concluſ.* 795. † Et, pbatio plena nihil aliud eſt, q̃ iudicẽ ad indubitatã fidẽ adducere. Caſtr. *conſ.* 169. *Viſo puncto. n.* 4. *ver ſecunda ratio. lib.*
12 2. vbi apoſtil. citat Socin. *conſ.* 89. *in fin. 6. col. lib.* 1. *& conſ.* 187. *ver. ex quibus omnibus in fi. lib.* 2. † Probatio quælibet eſt arbitraria. Caſtr. *in l. admonendi. col. pen. ff. de iureiur.* vbi dicit, q̃ iudex poteſt adhibere fidẽ teſtibus ſingularibus, ſi eidẽ videatur, q̃ dicãt veritatem, per *l.* 3. §. 1. *ff. de teſt.* plene Caſtr. *conſ.* 381. *Iudex eſt miniſter, col.* 2. *ver. ratio tertio. lib.* 1. vbi apoſtil citat Socin. *conſ.* 187. *ver ex quibus omnib. in fi. & conſ.* 262. *ver. præterea etiam. lib.* 2. Caſt. *conſ.* 143. *in pr. & conſ.* 169. *n.* 4. *lib.* 2. *& conſ.* 302. *lib.* 2. Socin. *conſ.* 89. *In cauſa agitata. lib.* 1. quia probatio ad aliũm finem non fit, niſi vt iudex inducatur ad credulitatem, ſecundum probata, idem Socin. *conſ.* 262. *lib.* 2. Corn. *conſ.* 4. *Multum diffuſe. lib.* 4. *& conſ.* 340. *nu.* 14. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 163. *In cauſa patrimonij. col.* 2. *& conſ.* 510. *In caſu, de quo agitur.* Marſ. *ſing.* 114. *vulgatum.* † Et illa dicitur concludens probatio, quæ inducit iu- 13
dicem ad credulitatem, *l. quinquaginta. ff. de probat.* Bartol. *in d. l. admonendi. ff. de iureiur.* Ant. de But. *c. ex literis. in* 6. *not. de prob.* Soc. *conſ.* 89. *In cauſa agitata. col.* 4. *circa prin. lib.* 1. *& conſ.* 262. *In cauſa magnifici. col.* 4. *ver. & pro certo. lib.* 2. *& conſ.* 11. *In cauſa domine. col.* 2. *lib.* 3. *& conſ.* 98. *Iuſtißime iudex. col.* 2 *ver. ſecundo quæritur. lib.* 4. & idem Soc. *conſ.* 90. *nu.* 6. *lib.* 3. Dec. *conſ.* 24 *In caſu ad me tranſmiſſo. col.* 2. *ver. ſed tamen iu non obſtantib.* † Et ideo dicta teſtium multum arbitrio iu- 14
dicis relinquuntur, an probent, vel non, *d. l.* 3. *ver. & tu magis. ff. de teſtib.* ponit Bart. *in l. ſi quando. C. vnde vi.* Dec. *conſ.* 219. *in fin. & conſ.* 233. *col. pen.* vbi, quod probationes in tantum ſunt arbitrariæ iudici, vt eius arbitrio relinquatur, an ſit plene probatum, vel nõ. Caſtr. *conſ.* 143. *col.* 2. *in pr. ver. propter hoc. lib.* 2. vbi apoſtil. citat Soc. *conſ.* 187. *ver. ex quibus. & conſ.* 262. *ver. præterea. & conſ.* 235. *ver. ſecundum iſtam opinionem. lib.* 2. † Et quod materia probationum ſit ar- 15
bitraria, & conſiſtat in animo iudicis. Curt. Iun. *conſ.* 52. *n.* 8. Boer. qui plures citat *deciſ.* 101. *n.* 8. Dec. *conſ.* 133 *Viſo tenore Bullarum. n.* 6. *ver. & licet probationes. & conſ.* 463. *In cauſa quæ nomine Cameræ, n.* 23. *& conſ.* 577. *Viſo copioſo. n.* 2. *& conſ.* 650. *In cauſa. & conſ.* 652. *Viſo conſilio. n.* 4 *& conſ.* 233. *col. pen. ver. & licet probationes.* Dec. *conſ.* 595. *n.* 8. † Et maxime hoc eſt verum in cauſa ſummaria, ſola facti verita- 16
te inſpecta, vel in cauſa æquitate inſpecta. Bald. *in l. ſi lam. in fin. C. de teſtib.* ſequitur Aret. *conſ.* 84. *Diligenter ponderatis. col.* 3. *ver. & hoc maxime. & conſ.* 127. *In cauſa D. Antoniæ. col ſi. ver. nam probatio.* † Ex- 17
tende in caſu contrario, quia licet teſtes bene probent, & plene poteſt iudex eis nõ adhibere fidem, & ex aliqua cauſa, quæ eum moueat non credere. Bart. *inl. Lucius.* per illum text. *ff. de iis qui not. infam.* quem ibi ſequitur Caſtr. *in lect. Florentinis.* Socin. *conſ.* 98. *n.* 9. *lib.* 4. *& conſ.* 244. *ad fin. lib.* 2. Barbat. inter conſ. Calcan. *conſ.* 64. Soc. *conſ.* 262. *In cauſa magnifici, lib.* 2. vbi plures allegat, & alquid *conſ.* 89. *In cauſa agitata. col.* 6 *lib.* 1. *& conſ.* 37. *col. pen. lib.* 3. Caſtr. *conſ.* 143. *Viſo proceſſu, lib.* 2. *& conſ.* 380. *Iudex. col.* 1. *lib.* 1. aliquid per Corne. *conſ.* 4. *Multum. col.* 2. *lib.* 1. & plene *conſ.* 204. *& conſ.* 61. *lib.* 3. *& conſ.* 192. *lib.* 4. Dec. *conſ.* 105. *Pro tenui. col.* 5. *& conſ.* 4 & 8. *Vis tota. col.* 4. *ver. cogitabam.* Anton. de But. *in c. ex literis. in* 6. *not. extra de probat.* pleniſſime Marſ. *ſing.* 114. *vulgatum.* † Declaratiõ; quia licet, pba- 18
tionis materia ſit arbitraria iudici, vt poſſit credere vel non credere teſtibus ex cauſa, intelligitur, dũmodo moueatur ex cauſa, pbabili, q̃ concludat bono & iuſto viro, alias teneretur in ſyndicatu. Bart. *in l. Lucius. ff. de his qui not. infam.* plenius Caccialup. *in l. admonendi. de iureiur.* & pro cautela tradit Dec. *in c. ex literis. de probat. col.* 2. q̃ iudex in actis cauſę exprimat cauſam, quare credat teſtibus, ne teneatur in ſyndicatu. Marſil. plura allegat *ſing.* 114. *n.* 3. † Extende; quia ſicuti probatio eſt arbitraria, ita etiã iuramẽtum 19
inductũ à iure in ſupplementũ plenæ probationis, an ſit deferẽdum, vel non. Caſt. *conſ.* 162. *Super primo. in ſi. lib.* 1. † Itẽ iuramentũ 20
inductũ à ſtatuto ſuper probatione, put q̃ lapſo decennio præſumatur ſolutio, ſi debitor iuret ſoluiſſe; quia intelligitur de iuramẽto præſtãdo à iudice arbitrio ſuo, & cum cauſæ cognitione etiã interrogato iurare debente, vbi, quãdo, & cui ſoluerit, put iudex arbitratus fuerit. Caſt *conſ.* 162. *Super primo. per tot. lib.* 1. † Di- 21
cas, q̃ pbatio ſit per teſtes, & per inſtrumẽta, & per alias coniecturas directas, & indirectas, pbabiles tñ, & legitimas ſit, pbatio, & qualis remittatur arbitrio iudicantis. Caſt. qui ponit plura exempla plenæ, pbationis ex diuerſis nõ plenis, & ex cõiecturis, *conſ.* 381. *Iudex eſt per tot. lib* 1. vbi apoſtil. *in ver. probari.* allegat Soci. *conſ.* 187. *In controuerſia. ver. ex quibus omnib. circa fin. & ver. confirmantur præmiſſa. lib.* 2. Corn. *conſ.* 4. *Multum. n.* 7. *lib.* 1. vbi, q̃ certa regula dari nõ poteſt, prout dicit etiam Caſtr. vbi ſupra, & Soc. quoq; *conſ.* 262. *In cauſa. ver. præterea etiam. circa fin. lib.* 2. † Et quod proba- 22
tiones teſtium ſint multũ arbitrariæ, & tũc dicũtur ſufficere, q̃ iudex ex eis taliter informatur, quod ſimiter credat, & credere debeat. Bartol. *in l. ſi quando. circa fin. C. vnde vi.* Florian. de S. Petro *conſ.* 15. *n.* 25.

Probatio debet de neceſſitate concludere. Conc. 765.

1 PROBATIO † debet de neceſſitate cõcludere, *c. in præſentia. de probat.* & nõ ſufficit, quod poſſit cõcludere in tẽpus, de quo agitur, ſed debet neceſſario petere tẽpus. Oldr. *conſ.* 286. *nu.* 3. *ver. quantũ ad tertiũ.* Bald. *conſ.* 62. *Alia vice. circa prin. ver. quinta concluſio. lib.* 2. Bald. *conſ.* 489. *Orviſo. in pr. lib.* 2. & quod nõ releuet, pbatio dubia. Ægid. *conſ.* 2. *n.* 37. Io. de Im. *conſ.* 96. *per tot.* vbi q̃ non releuat, ſi neceſſario nõ cõcludit, & vide late Ia. *ſ. in l. nõ hoc. C. vnde leg.*

vbi ponit regulam cum ampliat. & limitat. Roman. *cons.*192.*n.*2. *ver.nec refragatur.* Alex.plene *cons.*49.*In causa.n.*12.*ver.* & *propterea*
2 *in proposito,lib.*7. † Et ideo qui vult probare communē vsum loquēdi ad interpretationē statuti,debet docere de communi vsu tempore statuti,vel articulare, ꝙ postea ex communi vsu sic fuit interpretatū,& nō sufficit probare simpliciter ita cōmunē vsum loquēdi. Fulgo.*cons.*165.*In quæstione proposita,n.*7.*ver.rursus & illud.*
3 † Extēde; quia probatio destructionis muri ꝓ on releuat agētem ad destructionē muri in sui præiudiciū, postq̄ emit prædiū; quia sufficit,ꝙ possit esse ante tēpus emptionis facta destructio. Ang.
*cons.*297.*Visis actis,per tot.* vbi, qñ tempus est de substantia, debet
4 deduci,& probari. † Extende maxime in causa criminali; quia debet probatio de necessitate concludere. Io.de Imol.*cons.*137.
5 *in fi.* † Et qñ probatio est dubia, & potest stare simul cū cōtrario suo, nō releuat. Alex.*cons.*112.*Viso quodam,n.*8.& *seq.ver.nec prædi-*
6 *ctis obstat,lib.*6. † Et generale est, ꝙ vbicunq; possibile est esse, & aliter se habere, nunq̄ stat in iudicio, ꝙ est necesse. Cast.*cons.*274.
7 *Visa relatione,in pr.ver.secundo promitto,lib.*1. † Et vbicunq; oppositū eius, ꝙ dicit testis, potest stare cū veritate causæ, per quā testis se fundat, nunq̄ talis testis ꝓbat. Alex.*cons.*24.*Animaduersis.n.*24.
8 *lib.*2. † Et vulgare est, nō ꝓbat hoc esse, ꝙ cōtingit abesse, *l.nō hoc.*
9 *C.vnde leg.* † Et ꝙ ꝓbatio debeat cōcludere p necesse, nō p possibile, est text.*in d.l.non hoc.C.vnde legit.* Bald.*in l.ad probationem.C.de probat.* Calcan. late *cons.*36.*n.*25. Cast.*in l.veteribus.ff.de pact.* Calcan.
*cons.*121.*n.*2. Ruin.*cons.*13.*col.*5.*circa med.lib.*4. Dec. plene *in c.in præsentia,n.*58.& *multis seqq.ver.tertiodecimo nota.* vbi plenissime facit
10 illationes plurimas, limitat, & declarat, *de probat.* † Et maxime fauore Ecclesiæ,& piæ causæ; quia semp in dubio ꝙ Ecclesia,& pia causa. Ang.Aret.*cons.*41.*In hoc themate,n.*22.& *seq.ver.vnde qui vult*
11 *dicere*, max.*n.*26.† Alias si nō cōcludit p necesse, fit interpretatio cōtra ꝓbare debentē; quia res dubia, & ꝓbatio dubia interpretatur semp cōtra ꝓbantē. Calcan.*d.cons.*36.*n.*25. Curt.Sen.*cons.*18.
12 *col.*2.*n.*2.*ver.igitur probatio.* † Etiamsi sint verba instrumenti obligatorii sine expressione causæ; quia in dubio non relcuat. Castr.
13 *cons.*169.*per tot.* max.*n.*3.† Sic in aditione hæreditatis; quia actus debēt necessario cōcludere aditionē, alias ex actu æquiuoco, vel ambiguo nō inducitur probatio aditionis. Castr.*cons.*33.*n.*2.*lib.*2.
14 † Sic in priuilegio exemptionis. Alex.*cons.*46.*Ponderatis,in princ.*
15 *ver.sed præmissis,lib.*2. † Sic in ꝓhibitione Trebellianicæ, vel Falcidiæ; quia nō potest cēseri ꝓhibita ex verbis, q̄ necessario nō ꝓhibēt,& possunt aliū sensum importare, ꝓut si testator dixit, *pleno iure*; quia talia verba bene possunt importare, vt nihil diminuatur, sed etiā possunt importare, vt ratione directi, & vtilis dominii, vel ratione ꝓprietatis,& vsufructꝰ; ergo necessario nō cōclu-
16 dunt. Cast.*cons.*28.*col.*3.*n.*4.*ver.nam verbum pleno iure,lib* 2. † Et rationes nō continētes causam, neq; diē, nihil concludūt; quia in-
17 certæ sunt. Alex.*cons.*182.*n.*4.& 5.*ver.fortificatur.lib.*2.† Et idē dicit de verbo, *totā hereditatem*; quia potest importare sine diminutione Trebellianicæ, sed potest ēt importare totā respectu dimidiæ, vt nō dimidia, vel quota alia, quo casu necessario nō ꝓbat ꝓhibitionē Trebellianicæ; ideo nō releuat. Castr.*d.cons.*28.*n.*5.*vsque*
18 *in fi.lib.*2.† Idē in obligatione pro obligatione scutorū 400. nec dicatur alia causa; quia cū possit referri ad causam turpē,& honestā, nō releuat, quia dubia, & obscura est ꝓbatio. Castr.*cons.*169.
19 *Viso puncto,per tot.lib.*2. † Sic in pœna adiecta p testatorē, vt soluat annuū legatū singulo anno sub pœna priuationis; quia cum ista verba operētur ad effectū multiplicādæ obligationis, nō cōcludūt necessario ad morā incursam, & priuationē hæredis, sed importāt, seu importare possunt, ꝙ annuū legatū sit ꝓ primo anno purū, ꝙ ꝓ aliis annis de anno in annū, si hęres hoc nō negat, neq; recusat soluere tot legata, quot anni sunt decursi, nō potest dici, priuatur ex negligētia soluēdi; quia illa verba priuatiua possunt cōcludere ad negligētiam multiplicādę obligationis. Castr.*cons.*
20 47.*n.*2.*vers.facit etiam,lib.*2. † Sic in donatione habēte verba dubia, an animo cōpensandi; quia verba dubia cōtra se fundātem
21 in eis interpretanda. Alex.*cons.*12.*Viso,n.*7.*ver.*6.*lib.*2.† Sic in sentētia, q̄ licet declaret vēditiones nullas, & fictitias, nō tñ probat venditorē dominum; quia qñ possunt stare simul, ꝙ venditio sit ficta,& vendēs nō sit dominus, nō cōcludit p necesse. Castr.*cons.*
22 76.*In facto isto,n.*2.*ver.secundo dico,lib.*2. † Idē in sentētia; quia ver-
23 ba dubia ad fauorē rei. Alex.*cons.*46.*Circa primum,n.*2.*lib.*5. † Sic in rogitu Not.rij; quia si scriptura extra ꝓtocollū Notarij mortui eius manu, sed nō subscripta, nō potest authenticari; quia dubia est ꝓbatio rogitus, nisi ꝓbetur. Alex.*cons*153.*Videtur,nu.*10.&
24 *seq.lib.*2.† Sic in eo, qui dicit ꝑscripsisse incorporalia; quia nō datur ꝑscriptio sine possessione, vel quasi, necesse est, ꝙ actus infe-
25 rat necessario possessionē, vel quasi, alias non intrat præscriptio.

Bald.*cons.*433.*Apulus castrum,n.*5.*ver.sequitur videre,lib.*3.& idē dicit
Cast.*cōs*133.*n.*2.*ver.nec aliquid videtur sibi prodesse.n.*2.vbi q̄ si debet alia causa, q̄ possit ēdi, nō releuat ꝓbatio.† Sic ꝓducēs scripturā impsonaliter loquentē, nihil ꝓbat, & dubia ꝓbatio contra eum interpretatur. Alex.*cons.*182.*n.*4.*lib.*2.† Sic qui cōfitetur habuisse, & recepisse, non ꝓbat numerationē, nisi dicatur, ꝓut habuit, & recepit in ꝑsentia. Bart.*in l.si ex cautione,in* 2.*lect. impr. C.de num. pec.* vbi, ꝙ nō ꝓbat; quia potest esse, ꝙ de ꝑcepto, ad ꝑtentū referatur. † Sic testes deponentes se vidisse scribere Titium in certo libro, si exhibeatur liber, qui præēditur ille, de quo testes deponūt, nō dicitur ꝓbatio sufficies; quia necessario nō concludit, ꝙ possit esse alius liber. Cast.*cons.*153.*In causa arbitrali,inf.lib.*2.† Et testes recognoscētes scripturā Titu, nō ꝓbant, licet dicāt vidisse Titiū scribere; quia debēt deponere, ꝙ viderūt cum scribere scripturā, de qua agitur. Alex.*cons.*80.*Viso processu.n.*3.*in fi.& n.*4.*ver.*
item non probat. vbi apost.*in ver.præsentes.lib.*4. Vide, *Recognitio super charta priuatæ qualiter facienda, vt probet.* Cancl.50.† Idē in probatione instrumētali; quia si verba instrumēti sunt dubia, & possunt plures intellectus habere, nō ꝓbat; quia de necessitate nō cōcludit. Alex.*cons.*81.*Lecto,n.*3.& *seq.ver.probatio qua fit.lib.*3.vbi, ꝙ instrumentū vocans aliquē de subtus potest verificari in loco vltimo poſt expressum locū, in loco magis deprēsso, & basso.† Idem in ꝑ pacto; quia dubia verba pacti nō ꝓbant. Bart.*inl.veteribus,n.*3.*per ex hoc dico.ff.de pact.* Alex.*cons.*47.*in fi.n.*17.*lib.*1. Abb.*cons.*97.*Vi instrumento,col.*2.*ver.quarto & vltimo.lib* 2. † Idē in cōmuni cōctu; quia verba dubia nō probant. Abb.*cōs.*75.*n.*3.& 4.*lib.*2.† mo scriptura dubia interpretatur cōtra producentem; ideo ex causa societatis, si producit scripturā obligationis sine causa quia potest esse mutuum, succumbit. Alex.*cons.*80.*Viso proces.in prin.ver.& primo capit,lib.*4.† Declara; quia prædicta procedūt respectu actoris, qui se fundat in verbis dubiis, secus fauore rei, ꝙ dubia probatio, qnæ nō releuat actorē, releuat reum, ita Abb.*cons.*75.*n.*4.*lib.*2.† Declara, vt prædicta procedant, qñ verba dubia circa obligationē inducendā, vel augendā, vel circa q̄ nō sunt de natura cōtractus; quia tūc omissum habetur pro so, & interpretatio fit contra se fundantem in verbis, secus si verba nō inducunt obligationem, & sunt circa naturalia cōtractus quia dubia verba, imo omissa supplētur secundū naturā contractus. Abb.*d.cons.*75 *col.*3.*ver.præterea,& nu.*3.& 4.*lib.*2.Aret.*cons.*18.*n.*18.& *seq.*† Sic ēt in inuestitura feudali; quia excipiēs cōtra q̄ lā, si exceptio nō cōcludat p necesse, vt quia sit æquiuoca, & pro ra potest importare, non releuat. Ang.Aret.plene *cons.*41.*n.*11.& *seq.ver.nec etiam.*† Idē; quia in cōtractu, & stipulatione lem ꝓ ba cōtra eum, qui se fundat, intelligantur, *l.veterib.ff.depact.* ex ꝓbatione instrumēti dubia fundās se in verbis obtinere non potest. Abb.*cons.*97.*Viso instrumento,col.*2.*ver.quarto & vltimo.lib.*
† Idē in libello, & exceptione simulationis; quia nisi causa ꝓficetur, ex quo est incerta, is, contra quē agitur, vel excipitur debet absolui. Bart.*cons.*65.*Factū tale proponitur,Petrus Nicol.n.*3.*ver.iis præmissis lib.*1. † Idē in rescripto derogatorio reiudicatæ; quia nō valet nō facta mētione rei iudicatæ, & non sufficit, ꝙ facta mētio de sentētia, vel ꝙ fuerit iudicatum, vel ꝙ fuerit data executio sentētiæ; quia qui tenetur exprimere, nō sufficit, quod exprimat per verba æquiuoca, q̄ possunt aliud importare. Alex.*cons.*94.*In causa & lite,n.*3.& 4.*ver.quinimo,lib.*2.*max.in vers.pro-*
ea. † Idē stāte statuto, ꝙ damnū dantes in certa parte piatoli neatur ad pœnā, & damnum, non potest obtinere accusatus b

44 vbi, quod necessario non concludit illa assertio, ergo. † Sic infert Alex. *d. cons. 112. n. 8. lib. 7.* ℘ si fiat mandatū à Canonicis talis Ecclesiæ, non tñ probatur, ℘ maior pars Canonicorū interuenerit, put requiritur, quia probatio illa, ℘ Canonici constituerūt hoc, nō cōcludit p necesse, & idē, si dicatur, ℘ conuocato cōsilio, non tñ infertur, quod duæ partes ex tribus, & repetit *cons. 210. Reuerend. Pater. n. 2. lib. 7.* vbi apostil. dat conclud. Alex. *cons. 7. n. 2. lib. 1.*

45 † Amplia; quia licet institutio p̄supponat p̄sentationē ad beneficium, tñ non probat ipsam præsentationē præcise, nisi probetur. Cald. *cons. 116.* alias *6. de probat. in pr.* nec sufficit, quod præsumitur

46 legitime facta, quia sunt diuersa. † Extēde; quia sola præsentatio nō probat quasi possessionem, imo nec etiā si iungatur institutio, nisi sit subsequuta cōmunis reputatio ℘ habuerit effectū. Cald.

47 *cons. 145.* alias *6. de caus. poss.* † Amplia in testibus; quia testes deponēres, Titiū vocasse se debitorē Seii in actu calculationis faciendæ, non probat eum debere post calculū; quia potuit excōputari hæc partita in calculo. Fulgos. *cons. 142. Titius, & Seius. circa med. ver.*

48 *enimuero.* † Extēde in causa criminali, ℘ Titius admenauit primo, non tñ cōcluditur ex admenatione necessario, vulnerasse. Alex.

49 *cons. 2. Viso processu. n. 2. ver. videndum igitur. lib. 7.* † Amplia; quia appellatio à sententia interposita à tertio nō ꝓbat interesse appellā-

50 tis; quia nō cōcludit. Calder. *cons. 161. in fi.* alias *6. de probat.* † Amplia in ꝓbatione falsitatis; quia debet necessario concludere falsitatē; quia verba in dubio debent trahi ad nō falsum. Alex. *cons.*

51 74. *Viso testamento. n. 9. lib. 1.* vbi apostil. *in ver. concludat.* † Amplia; quia vxor corrupta dē tēpore, quo agit spolio cōtra maritū, non probat, ℘ maritus esset potēs, licet minor pubertate; quia debet ꝓbare corruptionē tempore prætēsi matrimonii. Gemin. *cons. 25.*

52 *n. 9. ver. præmissa patet.* † Idē in excōmunicato per Episcopum hodie, quia nō iustificat excōmunicationem antecedentē narratam

53 de alio tempore. Card. Zabar. *cons. 41. in fin.* † Amplia; quia licet impubes possit esse potēs ante completā ætatē pubertatis; tamē nō ꝓbatur hæc potētia, licet Medici deponant de complexione calida, & robusta impuberis; quia necessario non concludit, ex quo stare possunt ista simul. Gem. *cons. 24. n. 9. in fi. ver. & licet forte.*

54 *n. 10. & 11.* † Amplia; quia alimenta dus in domo hæredis petens alimēta multorū annorū extra domū, non ꝓbat causam iustā, licet testes dicāt audiuisse altercari cū hærede, si non recordantur de tempore. Alex. *cons. 110. in pr. lib. 1.* vbi, quod ꝓbatio est dubia.

55 † Amplia; quia amor probās reum quandoq; excommunicatū, nō habet intentionē fundatā, qñ certo tempore excōmunicatio

56 debet probari. Gemin. *d. cons. 24. n. 11.* † Amplia; quia si agitur ad pœnā cōpromissi, debet ꝓbari, ℘ contrauentū sit pendēte compromisso, & ℘ ꝓbatio necessario concludat non per possibile.

57 Alex. *cons. 34. Viso themate. n. 2. & 3. lib. 1.* † Amplia; quia volens excludere præsentatū à patrono, & institutū prætextu, ℘ ius patronatus esset deuolutū tempore præsentationis, nō obtinebit probando deuolutionē per plures annos ante præsentationē; quia potuit beneficium alteri tanq̄ deuolutū fuisse collatū, & postea

58 vacasse, vt præsentatio subsistineatur. Gem. *cons. 38. n. 1. in fin. ver. sed vt apparet, cum multis seqq.* † Amplia; quia ad probandū furorē, vel demētiam non sufficit ante, & post actū, sed debet probari tempore actus, qñ præsumptio est in cōtrarium, vel haberet dilucida

59 interualla. Castren. *cons. 120. Viso quodam. n. 2. lib. 1.* vbi apostil. citat concord. † Amplia; quia arguens gratiam de subreptione, in qua narratur prouisum esse cubicularium Papæ, non ꝓbat, si ꝓducit admissionē factam ad cubicularia tū pro prouiso post gratiam; quia non sequitur, quin ante esset cubicularius, ex quo datur admissio iuris per titulū, & admissio facti per receptionē in Camera, vel Cancellaria, ideo necessario nō concludit. Gem. *cons. 79. in*

60 *prin.* † Amplia in probatione clericatus; quia si quis agens ad beneficium ecclesiasticū probat se presbyterū, nō tñ probat se clericū, quia potuit esse promotus per saltū. Gemin *cons. 91. n. 2. ver.*

61 *nec etiam testes.* † Amplia; quia probatio, ℘ quis esset infirmus ea die, qua renūtiauit, nō probat necessario fuisse infirmū tempore resignationis, maxime si extant, quod ea die fuit sanus. Anchar. *cons. 385. in prin. & 388. in prin. & nu. 8. ver. nec obstat. cum seq.* maxime

62 *n. 13. & n. 17.* † Amplia in probanda paupertate alicuius, ℘ non sit soluendo; quia non sufficit probare, quod alias talis erat, quia licet quandoq; de præterito in præsens præsumatur, tamen quia debet de necessitate probatio concludere, debet paupertas probari de præsenti, quia præsumitur quis acquirere. Petr. de Anch.

63 *cons. 5. Pro parte nobilis viri. n. 7. & 8. ver. ad hoc dico.* Ang. *cons 305. col. 2. in fin. ver. item non obstat.* † Amplia; quia probans certū montem vel prædium esse de territorio Communis certi loci, non tñ probatur dominiū; quia Imperator est dominus mundi respectu iurisdictionis, & territorii, nō autē respectu dominii particularium bonorum. Cast. *cons. 56. n. 2. lib. 2.* † Amplia; quia generalis probatio nō releuat, qñ quis se restrinxit ad specialē. Bald. *cons. 178. n.* 64

... ver. illud non omittо. lib. 1. † Amplia; quia ꝓbās se possedisse montē, 65 & tenimentū certi loci, non excludit possessionem alterius, neq; dominiū, nisi probet, ℘ solus possedit, non aduersarius, quod est difficile, quia potest stare, quod vnus ab vna parte, alius ab alia parte possederit. Cast. *cons. 56. in fi. ver. nec etiam obstat. lib. 2.* & plenius *cons. 81. col. 2. lib.* vt idē in probatione iurisdictionis, & *cons.*

205. col. pen. circa fi. & ēt est de substātia, *lib. 2.* † Contrarium, ℘ imo 66 duo nō possunt esse domini, & possessores, & ℘ si pars cōfitetur me dominū montis, vel in parte, præsumor dominus in totum. Castr. *cons. 110. In causa, qua vertitur. n. 2. per tot. lib. 2.* † Declara alio 67 modo; quia si agitur nō de dominio, sed de iure lignādi, vel pascēdi, aut eundi per viam certi loci; quia ista sunt facultatis, & cōpetūt pluribus in solidū, qui probat sibi cōpetere tale ius, nō excludit, quin ēt alteri parti cōpetat, nisi agat, & ꝓbet, ℘ competat priuatiue ad omnes. Cast. *cons. 115. In causa, qua vertitur per tot. lib. 2. & cons. 205. col. 1. circa fi. cum seq. ver. & etiam est de substantia. lib. 2. & col 2. n. 4.* dicit, ꝓcedere, etiāsi concludat negatiuam, quæ ꝓbatur ꝓbando quod voluerūt pascere, & lignare, & fuerūt prohibiti.

† Extēde; quia possessio nō probatur ꝓ parte Titii de Canalib⁹, 68 licet testes deponant in genere, vidisse possideri per illos de Canalibus, nisi cōstet, p quos, & ℘ habeat Titius causam ab eis; ℘a probatio nō cōcludit per necesse. Alex. *cons. 110. Visis. n. 3. ver. nō obstat dictum Bald. lib. 1.* † Extēde; quia probatio nō cōcludit totum 69 terrenū, de quo agitur fuisse possessum p Titium, licet testes dicāt, Titiū possedisse, si nō dicāt de toto terreno; quia indefinita in teste non æquipollet vniuersali. Alex. *cons. 110. Visis acutissimis. col. 1. ver. quinimo dato. lib. 1. & num. 2.* vbi plena apost. *in ver. testus.* dat conc. † Amplia; quia probatio dicitur incerta, & nō cōcludens, 70 qñ nō cōstat de quātitate. Bal. *cons. 489. Or viso circa fi. lib. 2.* † Am- 71 plia, quia testes deponēres de fama antiqua centū annorū, quod Titius habuit ius in tali domo, nō cōcludūt habuisse dominium vtile, neq; directū; quia ius importat possessionē, hypothecā & obligationē. Alex. *cons. 109. In causa. n. 8. ver. respondeo. lib. 5.* † Am- 72 plia in probatione cōsuetudinis; quia nō releuat probatio, q̄ potest referri ad plura, vt consuetū sit potius ex vna, q̄ ex alia causa. Aret. *cons. 23. n. 11. ver. secunda ratio.* † Amplia; quia ꝓbatio citatio- 73 nis nō includit relationē, & exequutionē ipsius citationis, q̄ debuit ꝓbari. Bal. *cons. 217. Reperitur sententia. circa pr. ver. & licet Notarius. lib. 4.* † Amplia in probatione mādati Syndici cōmunitatis; 74 quia testes debēt concludere omnia, q̄ sunt necessaria: Primo, ℘ homines cōstituentes faciebāt maiorē partē: Secūdo, ℘ probent dē tēpore, vt præcedat gesta ab eo: Tertio, ℘ data fuerit sibi auctoritas sufficiēs ad actum, & vno deficiente, nō cōcludit necessario, & nō ꝓbat. Cast. *cons. 42. Testes pradicti. lib. 2.* vbi in fi. dicit, quę testis deponere debeat, vt ꝓbet mandatū, ꝓcuræ sufficiēs. † Am- 75 plia; quia licet in instrumētis cōsueuerit poni hypotheca bonorū; tñ habēs creditū ex instrumēto, si nō cōstat de hypotheca, nō potest exercere hypothecariā; quia satis est, ℘ possit esse instrumentū circa obligationē personalē. Bald. *cons. 485. Statuto ciuitatis. in fi. lib. 1.* † Amplia; quia is, qui vult præferri in hypotheca pri- 76 uilegiata; quia expēdit in refectione, & conseruatione nauis, debet hoc ꝓbare concludēter, alias succūbit cū p iori hypotheca. Alexan. *cons. 217. Viso quodam. n. 2. & seq. lib. 7.* † Amplia maxime in 77 ꝓbanda negatiua, ℘ quis portexerit supplicationē certi tenoris; quia ex quo excludit, ℘ aliā alterius tenoris nō potuerit portigere, nō cōcludit, nisi dicat legisse, & ℘ fuit ꝓpens semper, qñ legit, & tradita fuit. Card. Zab. *cons. 24. Quæ enim possedit. n. 4. ver. item non probat.* † Extēde in eo, qui vult ꝓbare, ℘ legatū nō fuerit, nisi vnū 78 scutū, quia nō probant testes dicentes, ℘ legauit vnum scutum; quia nō excludūt, quin vltra legauerit. Corn. *cons. 52. In hac cōsultatione. n. 13. & seq. ver. non obstant adducta. lib. 2.* † Amplia; quia multa 79 tractātur, q̄ nō perficiuntur; ideo tractatus de faciendo nō ꝓbat factum. Vide, *Tractatus de faciendo non probat iam factum. Concl. 339.*

Vide, *Mandatum ad aliquid faciendum non probat factum fuisse, & quid operetur. Concl. 49.* † Amplia; quia titulus nō probat possessionem 80 corporalem, neq; inuestitura, neq; deputatio officialis, neq; alia scriptura, nisi probetur possessio per actum corporalem, vel nisi titulus sit celebratus in actu, & superre, de cuius possessione agitur. Bald. *cons. 493. Tenor quarundam. per tot. lib. 5.* † Amplia in ratio- 81 ne testis; quia si deponit, venditionem esse vsurariam; quia fuit conuentū, quod esset pignus, nō probat vsurarium contractum venditionis, nisi subiūgat, quod conuenerūt, quod esset pignus, & ℘ habet pignus, lucrari etur fructus, quia pignus est licitū, nisi addatur lucrū fructuū rei pignoratę. Bal. *cons. 192. Quidam nomine. lib. 4.* † Amplia; quia incerta dicitur probatio, quæ non habet rei 82

demon-

demonstrationem, & identitatem. Alex. *cons.*118. *n.*3. *ver. potest er-*
83 *iam, lib.*1. † Et is, qui debet ꝓbare, equum sibi commodatū mortuum, nō ꝓbat, licet ꝓbaret equum vnū mortuum, nisi cōcludat identitatē equi accōmodati. Alex. plene *cons.*217. *Viso quodam, n.*3.
84 *lib.*7. vbi apost. *in ver. equus*, dat concor. † Amplia, si testator legat omnes domos suas, & bona mobilia in eis existētia, nō tñ legatarius per hoc ꝓbatur, ꝙ debeat soluere æstimū omnium bonōrū mobilium testatoris; quia extra domos potuit bona habere, & probatio nō cōcludit necessario. Bald. *cons.*66. *Punctus talis est,*
85 *lib.*5. † Amplia; quia agēs ad annullandū contractū ex forma statuti requirētis in cōtractu minoris cōsensum cōsanguinei maioris 25. nō obtinet, licet ꝓbet se minorē tempore cōtractus, nisi ēt ꝓbet, ꝙ aderat consanguineus, qui poterat interuenire, & maior
86 25. ita Castr. *cons.*124. *In causa, qua vertitur, n.*2. *ver. secundo videndum,*
*lib.*1. † Amplia; quia venditio nō ꝓbat possessionem; quia nō sequitur, cōstat de emptione; ergo cōstat de possessione. Bald. *cons.*
87 98. *Ego præsuppono, posit med. ver. alius testis, lib.*5. † Amplia; quia habēs donationem, vel emptionem, aut causam ab aliquo, non probat rem donatā aut emptam ad se spectare, nisi probet, tempore donationis aut emptionis fuisse in bonis donantis, vel vendentis.
88 Castr. *cons.*407. *Satisfaciendo, n.*3. *ver. tertio quæro, lib.*1. † Amplia; quia testes nō probant vsurarium manifestū, licet deponāt, ꝙ viderūt sibi promitti pro vsura publice; quia non probatur exactio. Ang.
*cons.*110. *In causa prædicta, num.*12. *& seq. ver. nunc descendo*, vbi ponit
89 multa similia. † Amplia; in omni probatione, in qua tempus sit de substantia; quia non sufficit probare simpliciter, nisi addatur tēpus cōcludens. Ang *cons.*309. *n.*3. *ver. ista ergo qualitas.* Bart. *cons.*
90 209. *Viso processu, n.*2. *ver. secundo probo, lib.*1. † Extēde, vt idem sit in loco, ꝙ in tēpore; quia si est datū damnū in loco prohibito, non sufficit probatio simplex, seu ꝙ in loco prohibito, *l.*1. *cum l. seq. ff. de incend. ruin. naufrag.* Bart. *in l. non solum, §. sed vt probari, ff. de nou. oper. nuntiat.* Bald. *in l. matrem tuam, col.*2. *C. de probat.* Alex. *cons.*24. *n.*
91 23. *lib.*2. Bart. *d. cons.*209. *in prin. lib.*1. Alex. *cons.*81. *Lecto num.*5. *&* 6. *ver. secunda ratione, lib.*3. † Extēde; quia neq; sufficit probatio temporis ex generali dispositione; nam si quis vellet probare interruptionē præscriptionis factā iam 25. annis, nō probat per testes deponētes, ꝙ iam sunt 20. anni, & vltra; quia dictio, *vltra*, ꝙ potest importare longū, & modicū tempus, cōtra probantē interpretatur, Card. *cons.*107. *Petitur quædam. per tot.* † Amplia in cōfessione partis confitētis fuisse præsentē delicto; quia nō tñ probatur eum deliquisse. Alex. *cons.*2. *n.*15. *vers. potest etiam respōderi, lib.*7.
93 † Amplia, in probatione identitatis personæ; quia vnica demonstratio, videlicet idē nomē nō probat identitatē, qñ aliæ demōstrationes nō conueniunt, puta patria, & cognomen; quia dubia
94 est probatio, quæ non releuat. Fulgos. *cons.*78. *in prin. & n.*1. † Amplia; quia probatio dubia interpretatur contra probātem, siue sit ex scriptura & obligatione incerta, ꝓducta, vt per Alex. *cons.*182. *Lectis, & ponderatis, nu.*4. *ver. circa secundum dubium, lib.*2. *&* *cons.*80.
☞ *Viso processu, in prin. lib.*4. Vide, *Testis dictum dubium qualiter interpre-*
95 *tandum. Concl.*268. † Extende, vt idē sit, qñ ꝓbatio fuit cum testibus, quia si dubiam faciant probationem, sit interpretatio cōtra inducentem testes. Alex. *cons.*81. *In causa, & lite, n.*2. *vers. nam super*
96 *hoc, lib.*2. Alex. *cons.*195. *Reddito pro me, in fi. lib.*7. † Extende; quia testes deponētes, ꝙ talis exercuit iura Episcopalia in tali loco, non ꝓbant de exercitio omnium iurium Episcopalium, sed de duo-
97 bus actibus. Alex. *cons.*49. *n.*12. *lib.*7. † Amplia; quia excommunicatio maior repellit à cōmunione Sacramentorū, & fidelium cōmercio; minor repellit à sola cōmunione Sacramentorū: ideo si quis opponit alicui, ꝙ non potest agere, quia excōmunicatus, & probat excommunicatum simpliciter, licet in dubio intelligitur de maiori, secus in probatione. Dec. *cons.*321. *n.*6. *&* 7. Mascar.
98 *concl.*697. *in fi. Communia excommunicationis.* † Limita; quia sufficit quandoque, ꝙ probatio de necessitate concludat præsumptiue, vt si ꝓbetur aliquid de præterito, quod præsumitur de præsenti, sufficiens dicatur ꝓbatio de præsenti, quod tñ amplia, & limita,
☞ prout vide, *Præsumitur ex præsenti in futurum, & econtra, & quando secus. Conclus.*623. Vide, *Testis dictum dubium qualiter interpretandum.*
99 *Concl.*682. † Extende, in probatione alimentorum; quia sufficit, ꝙ testes dicant vidisse pluries ad eandē mensam; quia probatur continua alimentatio; quia sufficit præsumptiua in iis, quæ sunt
100 difficilis probationis. Corn. *cons.*110. *in fi. lib.*1. † Extēde, vt idem sit, qñ probata sunt extrema; quia concluditur de necessitate iuris præsumptione ad medium, prout sic arguit ad probandū furorē medio tempore probatis extremis. Per. de Anch. *cons.*5. *n.*9.
☞ *&* 10. *ver. in sana enim.* Vide, *Medium probatur probatis extremis, &*
101 *quando non. Concl.*173. † Extende, vbicunq; proceditur ex bono, & æquo, prout corā arbitratore, vel iudice reductionis arbitramenti sufficit probatio verisimilis, licet non concl. d. re ex officio. Aret. *cons.*126. *In causa D. Antonia, col. penul. & cons.*84. *Diligenter ponderatis, col.*3. *ver. & hoc maxime.* & de iudice reductionis Subarbandam identitatē personæ sufficit probatio præsumptiua, licet nō cōcludat per necesse. Cyn. & alii *in l. si qua per calumniam. C. d. episc. & cler.* vbi, ꝙ si cōstitutus est procurator Gaius cōtra Seium, & Gaius producit mandatū procuratoris, Seius negat illū esse Gaium constituturū, sufficit, ꝙ sit Gaius, & nō cōstet de alio, licet alius esse possit. Castr. *cons.*140. *Visis allegationib. in pr. lib.*2. † Idē tenet in simili Bart. *in l. si seruum. §. inter duos. in fin. ff. de leg.*2. vbi, si producuntur testamentū, in quo Titius Petri de tali loco est hæres, & cōparet Titius Petri de tali loco, qui dicit se hęrē dē, aduersarius dicit cōtrarium, licet alius esse possit, si non doceatur de alio, sufficit hæc probatio, licet p necessē nō concludat. Castr. *d. cons.*140. *in prin. in alia auctoritas, lib.*2. † Idē in probatione dominii, quān non possum facere directe, si dico, ꝙ de tali tempore hæc res erat vacūa, & nullius bonis, & propterea occupādo acquisiui dominium, licet possit esse, ꝙ esset in bonis alicuius, nisi probetur hoc, probari dicitur dominium. Castr. *d. cons.*140. *circa pr. ver. alia est ens, &c.* allegat Bart. *in l. rem, quæ nobis. ff. de acquir poss.* † Extēde; quia tenditur super causa venæ ferri, vel lapidū pretiosorum, lis, qui habet ost. ū venæ clausum, allegat se causale, & apparet causa, & ostiū clausum, si aduersarius nō probat contrarium, habet intentionē probatam ex ostio clauso ad caput venæ, licet possit esse, ꝙ alius cauauerit. Castr. *d. cons.*140. *per tot. in pr. n. lib.*2. vbi est casus, loquitur, qñ dominus prædii superioris erat aduersarius eius, qui habet ostium. † Et generaliter sufficit ꝓbatio præsumptiua etiam per testes, qñ præsumptiua probatio à lege approbatur, aliàs nō. Castr. *cons.*192. *n.*1. *in fi. lib.*2. † Limita, qñ cū probatione dubia concurrit legis præsumptio. Nam filius patris ꝓbatur natus ex vxore, cum qua maritus habitabat, licet testes deponāt, ꝙ etiam alii homines habebāt rem carnalē cū vxore illius. Nam quia lex præsumitur, ꝙ sit filius mariti, erit ex dubia ꝓbatione ꝓbata filius mariti, licet alii accederent ad vxorē. Alex. *cons.*157. *Cras primum. n.*2. *lib.*5. vbi idē dicit in eo, qui tenet cōcubinā, quæ licet habilis cognita sit, præsumitur filius concubinarii. † Limita in materia reddita per testē; quia licet sit dubia; tñ refertur ad totū, si potest referri; ideo si testis deposuit articulū verū, qui continet mortem esse Titiū lapsis iam 30. annis, & subiungat, quia vidit eum mortuum, ratio extēditur secundū dictū; quia vidit eum mortuum iam lapsi sunt 30. anni. Bald. *cons.*314. *Item quod Titius. lib.*2. † Limita, in depositione testium; quia sufficit, ꝙ sit verisimilis, licet necessario nō cōcludat. Alex. *cons.*53. *In causa vertente, n.*3. *ver. sed istis testes, lib.*1. † Contrariū, ꝙ debeat necessario cōcludere, alias non releuat. Io. de Im. *cons.*96. *per tot.* † Limita; quia probatio incerta quoad speciē, de qua agitur, releuat, qñ cōcludit interalternata ad vtrumque. Bald. *cons.*324. *Inter cætera. circa fi. ver. item cum ex quibet. lib.*2. Castr. plene *cons.*445. *In causa, quæ vertitur. lib.*1. *n.*3. Vide, *Argumentum concludens ab omni parte, quando valeat. Concl.*491. † Limita; quia de cōsensu partiū cōfessio imperfecta dubia, & non præsumitur rogatus, ꝓ perfecta. Innoc. *in c. cum causam. de testib.* Alex. *in l. Titia. col.*4. *ff. sol. matr.* † Limita; quia ꝓbatio dubia, quæ excludit per possibile, sufficit, ne actus reddatur frustratorius; ideo vbi *promitto*, ꝙ potest importare stipulationē, & nudā promissionem importat stipulationē, vt valeat actus. Zab. *cons.*133. *n.*1. † Extende; quia subscriptio protocolli facta per Notariū, licet nō dicatur rogatus; quia potest esse tanq̄ à Notario rogato, & non rogato; præsumitur rogatus, si habet alia substātialia, licet per necessē nō cōcludat, sed ꝓbabiliter potest cōcludere. Zab. *d. cons.*133. *num.* † Extende in mādato ꝓcuræ, in quo dicitur, ꝙ Capitulū & Canonici cōstituunt talē ꝓcuratorē, intelligitur, quod omnes, vel maior pars, vt actus valeat, secus si diceret, ꝙ Canonici tales Ecclesiæ cōstituerūt procuratorē, quia potest verificari in duobus. Alex. *cons.*49. *n.*12. *lib.*7. † Limita; quia si probatio est certa, & mutuo, sed de quātitate nō cōstat, nec ꝓbatur, stat iuramentum asserētis quantitatē, qñ reus negauit totū. Dec. *cons.*146. *n.*4. *ver. & hoc.* Marsil. *sing.*689. Vide, *Iuramento asserentis quando, & quibus casibus stetur. Concl.*531. Vide, *Testis dictum dubium qualiter interpretandum. Concl.*682. Vide Concl. prox. seq.

Probatio dubia quando & qualiter dicatur, & non releuet. Concl.766.

PROBATIO † dubia est, ꝙ tenet mediū inter ꝓbationē certam, & plenā facti, ac inter nullā probationē facti. Bald. *cons.*330. *Tam profunde. n.*2. *ver. sed hic est considerandum. lib.*2. † Et dicitur probatio dubia, quando testes deponunt audiuisse aliquid de re-

vno, sed nesciunt, ex qua causa de illo diceretur; quia est dubia,
3 & non ꝓbatur, ꝙ est causa venditionis. Rom. 192. *Sicuti. n. 2.* † Et
dicitur dubia probatio, quę nō cōcludit necessario, sed potest ad
plura referri; ideo non releuat. Aretin. *cons. 23. n. 3. ver. secunda ratio.*
4 Alex. *cons. 85. In causa mota. in prin. lib. 7.* † Et qñ res potest habere
plures effectus diuersos, non sufficit probare ipsum simplex, nisi
5 probetur ipsum tale. Æg. Bell. *cons. 41. n. 2.* † Et scriptura obligationis sine causa dicitur probatio dubia; ideo si quis agat ex certa causa, & ꝓducat scripturā generalē, & dubiā, fit interpretatio
cōtra producentem. Alex. *cons. 80. Viso processu. in pr. ver. & primo ca-*
6 *pio. lib. 4.* † Amplia; quia probatio dubia regulariter nō concludit
ꝓpter facti incertitudinē, *c. in presentia. de prob.* vbi Innoc. & Abb.
7 † Extende, vt procedat etiam in fauorabilibus. Alex. *cons. 152. Viso*
processu. col. 1. lib. 5. Dec. *cons. 321. In causa, quæ Alexandriæ. col. 3. ver.*
venio ad secundum. & cons. 524. Visis iis. col. fin. & cons. 531 Accurate. vbi
ponit plura exēpla, & *cons. 218. n. 6.* Alex. *cons. 35. Visa scriptura. lib. 1.*
8 † Extēde in tm dubiā probationē nō releuare, vt sit interpretāda
cōtra, ꝓbantē, sicuti qñ est obscura. Bal. *in l. & quæ non. §. ꝙ dicitur.*
ff. de pignor. Fulg. *cons. 200. n. 3. & per tot.* Calcan. *cons. 36 n. 25.* Curt.
Sen. *cons. 18. col. 2. n. 2. ver. igitur probatio.* Bar. *in l. 2. col. fi. ff. de duob. reis.*
9 † Et procedit extēsio, etiamsi ageretur de dote, matrimonio, vel
alia causa fauorabili. Alex. *cons. 35. Visa scriptura. col. 2. lib. 1.* Crauet.
10 *d. cons. 218. col. fi.* cum aliis supra *in ver. extende.* † Extēde; quia testes
de auditu ab antiquis, qñ admittūtur, debēt deponere de audi-
tu ante litē motam, alias non probant. Vide, *Antiquum quando ali-*
11 *quid dicatur. Concl. 34. n. 35. & seq.* † Restringe, vt bene concludat,
qñ concurrit legis dispositio, prout in filiatione. Bald. *cons. 390. n.*
12 *2. ver. & ista, vt ita dixerim. lib. 2.* † Restringe, qñ probatio est relatiua, & constat de relato certo; quia probatio tunc dicitur esse
certa, & releuans. Rip. *in l. ait prætor. §. si iudex. ff. de re iud.* quia relatio cēsetur facta cū omnibus suis qualitatibus. Bart. *in l. si quis ser-*
13 *uum. §. fi. ff. de leg. 2.* Vide, *Relatū est in referēte vere, & proprie, & qu. an-*
do secus. Concl. 129. † Restringe, vt non ꝓcedat ad fauorē rei; quia
probatio dubia cōcludit ꝓ reo, & ꝓ possessore, ad effectū absolutionis obtinendæ. Bal. *d. cons. 390. n. 2. ver. quandoque probabiliter.*
lib. 2. Abb. *cons. 74. n. 4. lib. 2.* Restringe, qñ dubietas prouenit fa-
14 cto aduersarii; quia releuat. Vide, *Facto meo causata mihi nocere de-*
bent, & quomodo. Concl. 16. † Idē in exceptione, q̄ debet esse clara;
quia si est dubia facto aduersarii, releuat. Boer. *decis. 323. n. 21. in fi.*
15 *ver. vnde sufficit reo.* † Restringe, qñ dubietas, & incertitudo cōdu-
citab omni parte, veluti si vnus testis deponat, ꝙ interfecit cum
gladio, alius cū claua; quia ad homicidiū concludūt omni mo-
do, & valet, etiāsi luce clariores requirātur probationes. Marsil.
16 *sing. 206.* vbi menti tenēdum dicit. Vide, *Argumentū concludens ab*
omni parte, quando valeat. Concl. 491. † Amplia; quia probatio dicitur dubia, vbi necessario nō cōcludit. Ideo donatio nō probatur
causa mortis eo solo, ꝙ habeat quinq; testes; quia istud conuenit
vtriq; donationi. Rol. à Valle *cons. 61. n. 60. lib. 2.* Natt. *cons. 104. n.*
15. vbi dicit, sed bene duo testes arguūt, ꝙ inter viuos necessario
17 sit donatio. † Extēde, vt idē in probatione qualitatis delicti; puta, quia statutū imponit pœnā ei, qui alium offendit in domo ꝓ-
priæ habitationis offensi; quia intelligitur de ꝓpria habitatione
tēpore offensæ; ideo testes deponētes de offensa facta in domo
ꝓptiæ habitationis offensi, nō ꝓbant necessario, nisi deponant,
ꝙ habitatio esset ꝓpria tēpore offensæ. Ang. *cons. 194. Visis proces-*
18 *sib. col. 3. n. 2. & seq. vers. porro licet vera sint.* † Extēde in contractibus;
quia si verba sunt dubia, nō ꝓbant; quia probatio dubia nō rele-
19 uat. † Amplia; quia probatio dicitur dubia, & debet interpretari
cōtra probantē, qñ verba possunt habere duplicē sensum; ideo
testis, ꝓbans de facto iam 20. annis elapsis, & vltra, non ꝓbat de
21. an. quia licet dictio, *vltra*, possit referri ad longū tēpus, & modicū; tñ refertur ad modicū cōtra, ꝓbantem. Card. Zab. *cōs. 107.*
Petitur quæd. per tot. Alex. *cons. 10. Ponderatis. n. 6. ver. & verba instru-*
20 *menti. lib. 3. & cons. 102. Viso processu. n. 6. ver. vnde in dubio. lib. 5.* Surd.
cons. 5. n. 48. & seq. † Extēde idē in ꝓductione iurū facta per partem, an ad effectū petitorii, vel possessorii; quia in dubio contra
ꝓducentem; ideo simplex ꝓductio facta suspenso petitorio de-
bet contra ꝓbantem intelligi in possessorio facta, etiamsi sit ad-
21 missa. Ægid. *cons. 2. n. 18.* † Amplia; quia probatio dubia est, q̄ re-
sultat, vel applicatur pluribus corporibus; quia quoad singula
corpora est incerta, veluti si quis euincat rē ꝓpter creditū, ꝙ ha-
bet tam occasione rei, q̄ occasione alterius negotii; quia non po-
test dici liquidū damnum occasione rei euictæ. Alex. *cons. 4. Viso*
22 *processu. n. 2. ver. sortius dico. lib. 3.* † Et ideo relatio facta de incendio
fabæ, & non exprimitur, an sit frumenti, fabæ, vel auenæ, dicitur
incerta, & non releuans, etiāsi statutū mādat stari relationi; quia
23 intelligitur de certa. Alex. *cons. 85. In causa. lib. 7.* † Extende; quia
pœna turbantis aliquē in re sua, non habet locū in eo, à quo petitur clauis domus, & negat tradere; quia nō infertur necessario
ad petitionē domus; quia clauis potest esse ꝓpria eius, cuius non
est domus, vel potest seruire pro domo, & aliter: vnde necessario
nō ꝓbat. Anch. *cons. 190. n. 6. vsque in fi.* vbi, ꝙ nō releuat tanq̄ dubia. † Extēde idē in nomine ꝓprio; quia si cognomen, & patria 24
sint diuersa, nō cōcludit probatio identitatē personæ, sed rema-
net dubia ꝓbatio. Fulg. *cons. 78. n. 1.* † Amplia; qa ꝓbatio facta cū 25
additione in circa nō est determinata, neq; certa, sed dubia, ideo nō releuat, vbi certa probatio requiritur. Alex. *cons. 183. n. 7.* &
plenius *cons. fi. Viso quodam. n. 10. lib. 7.* † Amplia; quia redditur du- 26
bia ratione tēporis, vnde si calculaui cū socio meo, & multa debita hinc inde cōpensauimus, & postea petat à me plura, q̄ prætēdit, licet cōfiterer nō obtinebit cōtra me, nisi ꝓbet, ꝙ post calculationē factā inter nos, quia dubia ꝓbatio contra probātem.
Alex. *cons. 102. n. 4. ver. in alio reperio. lib. 5.* † Amplia; quia probatio 27
redditur dubia rat one incertitudinis personarū. Anch. *cons. 267.*
Pro parte Bartholomæi. vbi loquitur in pluribus Adamis eodē nomine, vt nō obtineat actor ex incerta ꝓbatione. † Et ideo ꝓduces scripturā, & obligationē impersonaliter loquentē, dicitur ꝓducere scripturā incertā, q̄ nō cōcludit necessario, & interpreta- 28
tio fit cōtra ꝓducentē, nō cōtra reum, cōtra quē ꝓducitur. Alex.
cons. 182. Lectis, & ponderatis, n. 4. & seq. ver. circa secundam. lib. 2. † Am- 29
plia; quia iuramentū testis debet esse præstitū corporaliter, non
verbotm, ideo si Notarius scribat, ꝙ talis testis iurauit, nō ꝓbat,
ꝙ corporaliter; quia potest intelligi de verbali iuramento, & sic
dubia assertio nō ꝓbat. Sig. *cons. 195. n. 3.* † Amplia; quia inter opi- 30
niones iuris ambiguas succūbit, qui ꝓbare debet. Crau. *cons. 203.*
n. 25. † Extēde in legibus; quia si sunt ambiguæ, & habent plures 31
sensus, non possunt allegari, & ꝓbēt in casu ambiguo. Bart. *in l. in*
ambiguo. ff. de reb. dub. Crau. *cons. 218. in fi.* † Extrēde in sententia, cuius 32
verba sunt ambigua; quia nō ꝓbat, & interpretatio cōtra eum, ꝙ
vult ꝓbare, fit. Crau. *d. cons. 218. n. 5. & seq. ver. non obstant.* † Extēde 33
in instrumēto; quia verba ambigua instrumēti non ꝓbant. Crau.
d. cons. 218. n. 6. Alex. *cons. 10. in fi. lib. 1* † Amplia; quia is, qui contra- 34
xit tanq̄ maior, non ꝓbat se minorē ex instrumēto, vel sententia,
in quibus dicitur minor iam duobus annis; quia potuit esse mi-
nor in modico, & nūc sit maior; ideo tanq̄ dubia ꝓbatio non re-
leuat. Io. de Im. *cons. 23. n. 3. vsque in fi.* † Extēde; quia in tm ꝓbatio 35
non releuat, si necessario non concludit, vt non sufficiat ꝓsumptiua conclusio, put si testis dicat de certo actu, qui potest reiterari, licet non ꝓsumatur pluralitas, tñ sufficit, ꝙ est possibile, & ꝙ
non concludat necessario. Sig. *cons. 242. n. 11. in fi. ver. item nō obstat.*
& n. 12. & cons. 243. n. 4. ver. huic in contrarium. & cons. 244. in fi. † Ex- 36
tēde maxime ad effectū cōdemnādi in crimine falsi ēt ciuiliter;
quia ꝓbatio non releuat, licet ꝓsumptiue ꝓbet. Sign. *d. cons. 243.*
n. 4. ver. huic in contrarium. † Amplia; quia ꝓbatio dicitur semp du- 37
bia, q̄ non habet quantitatē, neq; identitatē certā rei, de qua agi-
tur, qñ est necessaria, vel negatur. Castr. *cons. 192. n. 2. lib. 2.* † Am- 38
plia; quia ꝓbatio dicitur dubia, qñ sunt testes contrarii ꝓ actore,
& reo, æquales numero, & qualitate; ideo cū non releuet proba-
tio dubia actoris, reus absolui debet; quia in dubio causa & probatio rei est fauorabilior. Roman. *cons. 166. Honor and Domine. n. 2.*
ver. tertio præmitto. † Amplia in criminalibus; quia testis, qui dixit 39
in suo examine, se debitorē non esse eius, ꝙ quo se examinabat,
non dicitur piurus, licet postea confiteatur se debitorē; quia non
concludit necessario tempore examinis. Leonard. de Ceris *inter*
cons. Signor. 242. n. 22. † Extende; quia ꝓbatio generalis & incerta 40
non releuat in criminalibus, neq; in ciuilibus, late Crau. *cons. 262.*
n. 2. & seq. vbi, ꝙ exceptio generalis contra testes nihil releuat,
neq; ꝓbatio delinquentis ex confessione sufficit, nisi constet de
delicto; quia generalis. † Restringe, qñ vulneratus decessit intra 41
40. dies; quia ꝓsumitur ex illo vulnere, si contrariū non ꝓbetur.
Boer. *decis. 323. n. 8.* & plenius *n. 11.* vbi dicit * communē, ꝙ vulne- *
ratus mortifere non viuit vltra 40. dies. † Restring; quia si non 42
constat, an vulnus sit mortale, ꝓsumitur contra percussorem, si alia
accidētia supuenerūt. Vide, *Vulneratus quando præsumatur mortuus* 43
ex vulnere, vel non. Concl. 379. † Amplia; quia dubia probatio non
releuat, neq; in odiosis, neq; in fauorabilibus. Crau. *cons. 276. n.*
4. vbi dat plura exempla, & *cons. 218. n. 6.* † Et ꝓbatio dubia inter- 44
pretatur contra ꝓbantē et in fauorabilibus. Surd. *cons. 5. nu. 48. &*
seq. Alex. *cons. 102. Viso processu. n. 6. ver. vnde in dubio. lib. 5.* † Extende, 45
vt neq; accipi debeāt verba in potētiori significatu, vt probent,
neq; secundū subiectā materiā, neq; vt actus valeat, plene Cra.
d. cons. 218. n. 6. † Extēde in eo, qui vult vti confessione alterius du- 46
bia; qa succūbit. Alex. *cons. 171. In causa, & lite. n. 14. ver. pro quo. lib. 6.*
vbi plena apost. dat plurimos concor. † Extēde in omni materia 47

etiam

etiam pro Eccleſia, quia probatio dubia non releuat Eccleſiam.
48 Crau.*conſ.*347.*in fi.n.*26.† Amplia; quia probatio dubia & incerta non releuat, etiamſi ſtatutum dicat ſtari relationi alicui; quia intelligitur de certa. Alex.*conſ.*85.*in prim.lib.*7. vbi ponit multa ſimilia de ſtatuto dante exequutionem guarentigiæ; quia intelli-
49 gitur, ſi eſt certa & liquida.† Amplia, vt procedat tam ex parte actoris, quam ex parte rei; quia omnis dubia probatio nõ releuat.
50 Crau.*d conſ.*218.*n.*6. † Extende; quia ſuper probatione incerta, generica, & dubia non poteſt ferri certa ſententia; ideo non releuat. Alex.*conſ.*201.*In cauſa, & lite, col.*2.*in fin.ver.tertius teſtis.lib.*2.
vſque in fin. vbi, quod probans incerte de iure ſuo non obtinet.
51 † Et quãdo verba generica poſſunt plura diuerſa ſignificare, dicitur dubia, & non concludit. Alex.*conſ.*10.*Viſo proceſſu, in fi.lib.*4.
ver.pertinere; quia importat ratione dominii, vel quaſi poſſeſſionis.† Amplia; quia probatio vbi deficit, ius parum prodeſt in foro contentioſo. Anchar.*conſ.*242.*Prius de viribus.in prin.* quia paria
52 ſunt, quod deficiat ſubſtantia, vel probatio. Corn.*conſ.*216.*nu.*2.
*lib.*4. Nam idem eſt iudicium de non exiſtentibus, quod de non apparentibus. Bellam.*in c.licet.col.*4.*ver iſta duo.de elect.* Guid.Pap.
53 *conſ.*47. † Et paria ſunt, quod deficiat probatio, vel deficiat ius,
54 *l.duo ſunt Titij.ff.de teſtam.tutel.* † Quia paria ſunt, non eſſe, & non apparere poſſe. Iaſ.*in l.de pupillo.§.qui procurator in 4.not.ff.de nou.o-*
55 *per.nuntiat.* Corn.*conſ.*139 *in fi.lib.*3.† Et pro nullis habentur, quæ
56 non ſunt, & quæ non probatione carent. Bal.*conſ.*442.*lib.*1. † Et qui probatione caret, ad iudicium prouocare non debet. Bald.
57 *in l.conſtitutionibus. C.de vſur.* † Et qui probationem non habet, non multum expedit ius habere; quia fundamenta intentionis per agentem ſunt probanda. Bald.*conſ.*353.*lib.*3.*& conſ.*406.*lib.*4.
58 † Et actore non probante reus abſoluitur, *l.quis accuſare.C.de eden.*
59 † Et nihil differunt, non eſſe probatum, vel minus legitime probatum, *l.quoties.ff.qui ſatisd.cog.* Pariſ.*conſ.*83.*Potuit rectè.nu.*12.*lib.*1.
60 Decian.*d.conſ.*272 *Viſo proceſſu, lib.*2.† Et hinc Specul. quem ſummum practicum appellat Corn.*conſ.*323.*in prin.lib.*4. dicit *in tit.de Aduocato, §.nunc tractemus*, quod Aduocatus, quando bene intellexit factum à clientulo, debet perquirere probationes, quia ſi-
61 ne probatione non expedit habere ius. † Extende; quia procedit, quod probatio dubia cõtra probantem interpretatur etiam
62 in gratioſis. Crau.*conſ.*807.*n.*4.*ver.inde dicitant.* † Extende, etiãſi
63 agatur de fauore piæ cauſæ. Crau.*d.conſ.*807.*n.*4. † Extende, etiamſi ſit reus; quia dubiam facit probationẽ, Crauet.*d.conſ.*807.
64 *n.*4.*in fin.*† Extende, vt procedat in probatione per teſtes, & per inſtrumenta; quia in dubio contra probantem. Crau.*d.conſ.*807.
65 *n.*4. † Extende generaliter in omni dubietate; quia ſemper fit
66 interpretatio contra probantem. Crau.*conſ.*619.*n.*11. † Amplia; quia alternatiua diſpoſitio nullum membrũ ſuorum infert ne-
67 ceſſario. Æg. Bell.*conſ.*33.*n.*37.† Extende; quia procedit in teſte, qui dicit, quod res fuit ſic, vel ſic; quia tanquam probatio incerta nõ releuat. Vide, *Teſtis dictum dubium.Concl.*268.† Limita; quia
68 licet probatio dubia non releuet, tamen ſecus eſt, quando concludet ab omni parte. Alex.*conſ.*186.*Viſo proceſſu.n.*3.*ver.& notabiliter tradit.lib.*7. vbi plena apoſtil. dat concord. *in ver.quolibet.*
Vide, *Argumẽtum cornutum concludens ab omni parte valet. Concl.*491.
Vide, *Dilẽma quid ſit, & an valeat argumentũ per dilẽma. Concl.*447.

Probatio coram iudice incompetenti non releuat. Concl.767.

1 PRobatio † coram iudice incompetenti facta non releuat. Gemin.*conſ.*66.*n.*4.*col.*2.*ver.ad propoſitum ergo.* vbi loquitur de probatione matrimonii facta coram ſeculari, quando nõ valeat.
2 † Amplia, vt probatio, vel confeſſio facta per clericum coram iudice ſeculari incompetenti non præiudicet clerico, Feder.de
3 Sen.*conſ.*235 *in prin.ver.quæritur, an confeſſio*, qui loquitur in cauſa criminali. † Amplia, vt nedum probatio facta coram iudice incompetenti non valeat, ſiue ſit per teſtes, vel per confeſſionem, ſed nec probatio facta per inſtrumenta producta dicitur valere.
4 Gem.*d.conſ.*66.*n.*5.*ver.& ex hoc patet.*† Limita; quia licet probatio facta coram iudice incompetenti non valeat, tamen teſtes, qui depoſuerunt coram iudice incompetenti, ſi contrarium deponerent coram iudice competenti, nihil probarent, tanquam cõtrarij. Bald.*conſ.*471.*Ego Bald.n.*3.*ver.hic namque.lib.*2. Vide, *Confeſſio coram iudice incompetenti non probat, & quando ſecus. Concl.*642.

Probatio incumbit aſſerenti, & qualiter procedat, & quando ſecus. Concl.768.

1 PRobatio † incumbit aſſerẽti; & ideo qui dicit aliquid factũ ante, debet ꝓbare, ꝓut etiã debet ꝓbare is, qui dicit factum fuiſſe poſt. Oldr.*conſ.*81.*in fi.ver.ſicut enim*; quia ſufficit, quod alias pars neget. Roman.*conſ.*241.*Spectabiles.nu.*5.& ſi allegatur ordo.

† Extende, etiamſi illud, quod aſſeritur in petitione, vel articulo, non ſit de ſubſtantia; quia debet probari, niſi adſit clauſula, non *aſtringens*. Caſt.*conſ.*26.*Certum eſt.in prin.lib.*1.† Et quando aſſertum eſt fundamentum intentionis aſſerentis, ſemper probat. Alex.
*conſ.*47.*n.*10.*ver.ſecundo, lib.*1. † Et ſi agatur de exequutione ſententiæ ꝓ pecuniis inueſtitis, actor debet ꝓbare qualitatẽ, & miſſionem ſuam, ꝙ pecuniæ fuerint inueſtitæ, nõ autem reus debet ꝓbare, ꝙ nõ fuerint inueſtitæ, vel conuerſæ in vtilitatem. Alex. plene *conſ.*46.*Circa primũ.in pr.lib.*5.& quia fauendũ reo, vtibi dicit, ꝙ cõfeſſio ſocii poſt finitã ſocietatẽ non probat; quanõ deretur regreſſus cõtra eum. † Et qui tenetur cõmunicare ꝙ præcepto teſtatoris, ꝙ ſupereſt, habet intentionem fundatam, nihil ſupereſſe deductis neceſſariis, niſi qui dicit cõtrarium, ꝓbet. Alex.
*conſ.*110.*Circa primũ.n.*6.*ver.ſic nec dici poteſt.lib.*3.† Amplia, vt procedat tam in agẽte, q̃ in excipiente, qui debet probare ſuam exceptionẽ. Cald.*conſ.*160.alias 5.*de probat.*& regula eſt, quod is qui aliquid dicit ad fundandũ ſuam intentionẽ, ſiue agẽdo, ſiue excipiendo, debet ꝓbare. Cald.*conſ.*165, alias 10.*eod tit.in prin.ver.*
quandoque allegat. plene Crauet.*conſ.*226.*n.*8.† Et qui ſe fundat in exceptione, vel iure exorbitãti, debet probare. Corn.*conſ.*51.*n.*
10.*lib.*4.† Et ideo negligẽtia vel diligẽtia debet ꝓbari ab eo, qui ſe fundat ſup ea. Cald.*d.conſ.*165.*in fin.ver.non obſtat, q̃ præſumat.* alias 10.*& prob.*† Et idẽ in replicãte; quia ſicuti ſe habet exceptio ad actionẽ, ita ſe habet replicatio ad exceptionẽ. Caſt.*conſ.*71.*lib.*
*per primo.lib.*1. Vide Maſc.*Concl.*685.*Exceptio, vbi eſt fundamẽtũ intentionis alicuius, an probari debeat.*† Amplia; quod conductor tenuentus ad reſtitutionẽ rei, quã amiſit, debet ꝓbare rei amiſſionẽ ſimpliciter, & licet ſi amiſiſſet ex dolo, vel culpa, nõ excuſaretur, tñ nõ tenetur ꝓbare, ꝙ non dolo, nec culpa amiſit; quia hæc eſt intentio locatoris, qui hoc ꝓbabit, & ei incũbit probatio dolꝰ vel culpæ. Oldr.*conſ.*221.*Ad quæſtionẽ, qua quæritur, circa med. vn. nonnet ergo.*† Decꝛa. vt per Abb.*conſ.*82.*Illud de iure, nu.*1.*ver. ſecundo primum.lib.*2.*& per tot.* quia in iis, quæ ſine culpa accidere non ſolent, debet probare, ꝙ ſine culpa, ꝓut in incẽdio, & furto, & in aliis.† Idẽ in multis caſibus, in quibus non debet actor actionem ad ea, q̃ ſunt p modũ replicationis, niſi prius aduerſarius probet, velut in homicidio, ſufficit ꝓbare homicidium, & licet caſuale, vel ad ſui defenſionẽ excludãt homicidii pœnã, tamen nõ debet dicere, talis interfecit doloſe, vel nõ ad ſui defenſionẽ; quia illa debent probari per modum replicationis. Oldr.*conſ.*219.*Nec hoc dubia.n.*3.*ver.ad tertium.* † Idem in eo, qui vult ſuccedere defuncto tanquam proximior; quia ſufficit, quod probet, ſe in eo gradu proximũ, nec tenetur probare, non extare aliũ proximiorem, quia hoc eſt intentionis partis aduerſæ, nec releuat præſumptio vitæ vſq; ad centum annos proximiorum, qui fuerunt. Cuma *conſ.*43.*In quæſtione Franciſci.per tot.* vbi multa de hoc.† Amplia in eo, qui fuit diſpẽſatus ſup certa narratiua; quia tenetur veritatem talem narratiuam ad hoc, vt diſpenſatio ſuffragetur. Oldr.*conſ.*
256.*n.*2.*ver.ad ſecundum.* Calder.*conſ.*165.alias 10.*de probat.*† Idem, etiamſi diſpenſatus poſſideat, quando habet præſumptionem iuris contra ſe. Calder.*d.conſ.*165.*per tot.* quod eſt Ant.de Burr. Gaſparis Calder.alias 10.*de probat.* qui loquitur, quando poſſeſſio non eſt contra ius.† Reſtringe, ſecus, ſi poſſeſſio nõ eſt contra ius; quia reus nõ tenetur probare narrata, ſed negãs verantur habit. Gemin.*conſ.*15.*n.*14.† Amplia in alienatione bonorum Eccleſiæ ex cauſa vel vnione, vt is, qui tuetur ex cauſa, debeat probare, etiãſi eſſet enũciata. Oldr.*conſ.*261.*In vnione*, vbi pro quinq; cauſas transferẽtes onus ꝓbandi in aſſerentẽ.† Extende in eo, qui obtinuit vendi bona ſubiecta fideicõmiſſo, præſentione dotis deſcẽdentis; quia debet ꝓbare, nõ adeſſe alia bona de quo vide *in ver.Dos cautelatur ſuper fideicommiſſo. Conſ.*747.*n.*
*cum ſeq.lib.*2. vbi ſunt opiniones ante ſententiã, ſed poſt ſententiam & decretũ ille ꝓbat, qui impugnat ſententiam, vide ibi.† Amplia in eo, qui vult ſuccedere tanq̃ ꝓximior defuncto, quia debet ꝓbare ſe proximũ, licet nõ teneatur ꝓbare, nõ extare aliũ proximiorẽ ſe, quia hoc incũbit parti aduerſæ. Cuma, plene *conſ.*43.*per tot.*
† Amplia in tñ, ꝙ actore nõ ꝓbante reus abſoluitur, *l.quis accuſare. C.de eeden.* Vide, *Actore non probante reus abſoluitur. Concl.*17.& *per* Maſcar. *Concl.*36.† Amplia, vt furioſitas incũbat, & debeat probari ab aſſerẽte aliquẽ furioſum, niſi iam eſſet datus curator tanquam furioſo; quia ꝓbatio incũberet aſſerẽti fuiſſe lanæ mentis. Lap.*alleg.*26.*n.*2.*ver.ſi allegatur.* Vide, *Furor qualiter, & quando probari, & eo probato, qualiter probetur ſanæ mens. Concl.*343.† Idem ſtator ꝓſumitur ſanæ mẽtis, & qui dicit cõtrarium, debet ꝓbare. Bald.*conſ.*35.*Quidam Lillus.in fi.lib.*5. Alex.*conſ.*33.*n.*5.*lib.*3.† Imo oẽs qualitates, q̃ inſunt cõmuniter à natura, habent ꝓſumptionẽ ꝓ ſe, & q̃ dicit aliquẽ ſine memoria nõ poſſe log, nũ audiendus

24 bet ꝓbare. Alex. *cōs.33. Ponderatis.n.14. ver. vel si voluimus, lib.3.* † Amplia, quia ei, qui allegat dolum, incūbit probatio, quia habet præ-
25 sumptionē cōtra se. Curt. Iun. *cons.270.n.13.* † Amplia, vt obiiciēs crimen debeat probare, ēt si habeat præsumptionem pro se, quia ex præsumptione non probatur crimen; ideo si quis vult repellere hæredem vsurarii, nō solum debet probare defunctū, cuius est hæres, fuisse vsurariū, & exegisse vsuras, & hæredē sciuisse, sed ēt, quod non est facta restitutio vsurarum. Lap *all.53. in pr.* qui tamen loquitur in casu, in quo erat absolutoria Episcopi pro defuncto.

Vide, *Negatiua facti promissi nō impleti quando præsumatur, vt sequatur condemnatio. Concl.29.* Vide, *Crimen non probatur ex præsumptione, sed*
26 *debet clarè ꝓbari. Concl.1081.* † Amplia; quia asserenti aliquod factum affirmatiuum incūbit onus probādi; secus, si negat factum,
27 quia probare nō tenetur. Castill. *cons.19.n.3.* † Extende, vt ꝓcedat ētiā in negante aliquid esse licitū de iure; quia debet probarē ius prohibens; quia præsumptio iuris est, quod omnia sunt permissa.
28 Castill. *d. cons.19.n.3.* † Amplia; quia is, qui cessit debitorem suum iam mortuum, tenetur emptori, nisi doceat hæredes mortui esse æque idoneos, sicut erat defunctꝰ. Cum. *cons.53. Titius vendidit, post*
29 *med. ver. quod tamē.* † Amplia in statuto remittēte medietatē pœnæ ei, qui obtinuit pacem ante cœptū ꝓcessum; quia si eadē die, qua processus cœptus est, appareat pax, succumbit, qui pacē allegat,
30 nisi doceat ꝓcessisse. Fed. de Sen. *cons.58. in fin.* † Amplia, vbi agitur ad pœnam cōpromissi; quia debet asserens contrauentū probare contrauentionē pendentem, & post factum cōpromissum, alias
31 succūbit. Alex. *cons.3. Viso them. n 2. & 3. lib.1.* † Amplia, vt probatio incumbat asserenti, parochialis Ecclesiæ Rectorem non esse canonice institutū, qñ cum auctoritate Episcopi possidet; quia ꝓ eo ps̄umitur; si vero non possidet auctoritate Episcopi, secus est, quia debet ipse docere, quod sit canonice institutus instāte parochiano suo. Fed. de Sen. *cons.103. Parochialis. per tot.* maxime *in fi.* vbi, quod si negat factā institutionē, debet probare Rector; si vero
32 institutionē quis cōfitetur; quia præsumitur pro ea, probat impugnans eam non legitimā. † Amplia; quia lato laudo, si pars opponat de nullitate; quia sit latum extra cōpromissum, tenetur pars, quæ habet laudum, probare, quod fuerit factum compromissum
33 sup laudatis. Ang. *cons.218. Visa narratione, col. pen.* Alex. *cons.119. Tulus quæstionis. & cons.124. In causa & lite, lib.2* † Amplia, vt asserens maiorē partē Capituli nō interuenisse in actu, ꝓbare hoc debeat, quando in instrumēto dicitur, ꝙ maiorē partē Capituli faciebāt, qui interuenerunt. Fed. de Sen. *cons.148. per tot.* etiam si appareret, quod alias in longe maiori numero illi de Capitulo esse consueuerint, quia debet probare asserēs, quod tempore actus ad essent
34 in loco. Fed. de Sen. *cōs.214. per tot.* † Et asserenti semper incumbit onus ꝓbandi, quādo est actor, ideo qui dicit feudū antiquū, probat. Cast. *cōs.279. Visa petitione. col.2. in pr. ver & videtur, ꝙ nō. li.2.* vbi
35 apost. citat Soc. *cons.24. ver. & ideo dicitur, lib.1.* † Amplia in eo, ꝙ dicit Notarium imperitū, quia debet probare. Fulg. *cons.140 col. pen.*
36 *ver. ad quartum.* † Amplia, quia allegās solutionem debet illā probare. *l. solutionem. C. de solut.* Alex. *cons.131.n.2. lib.4. & cons 120. col fi.*
37 *lib.5.* Bal. *cons.508. Tenor, lib.5.* † Et conductor allegans soluisse affictum debet ꝓbare. Ias. *in l.2.n.132. C. de iur emp.* Alex. *cons 29. lib.4.* Corn. *cons.110. col. pen lib.1.* Fel. *in c. super iis, de accus.* Affli ct. *decis.377.*
38 † Amplia, quia asserēti aliquem habentē patrē esse sub patria potestate, vel esse legitimum, incumbit onus probandi, quādo non constat de matrimonio inter parentes, alias secus. Fed. de Sen. *cōs.*
215 *per tot.* vbi non videt bene firmare, sed tamen hoc dicit, quod non præsumitur patria potestas, neq; legitime natus, nisi constet
39 de matrimonio parentū. † Amplia in eo, qui dicit, quod non fuerunt inuētæ merces, nisi talis ponderis, quia debet probare. Alex.
40 *cons.41. Viso, in fi. lib.3.* † Amplia, quia ei, qui dicit, de functū fuisse pupillum, incumbit onus probandi, quia non ps̄umitur decedere pupillus. Bal. *cons.451. Intelligo, lib.4.* sequitur Boer. *dec.38.n.31.* vbi declarat procedere solum, si agitur de excludēda matre, alias secus; quia fauetur substituto, imo Bart. *cons.56. Bene facit. in fin.* dicit,
41 ꝙ ēt ꝑa causa debet probare decessisse in pupillari, *li.1.* vbi apost. citat pro vtraq; *ver. quæ ætate.* † Amplia in eo, qui dicit aliquē pauperem, & non soluendo, quia debet hoc concludenter probare, nec sufficit ꝓbatio de ꝓrerito, quod esset realis, quia licet ex præterito ps̄umatur in præsenti, secus est hoc casu; quia quilibet præ-
42 sumitur acqrere. Pet. de Anch. *cons.5.n.7. & 8 ver. cum ergo.* † Et generaliter, qñ agitur de paupertate, & diuitiis, ꝙ dicit pauperē, vel diuitē, debet probare, quia fundans se in paupertate, vel diuitiis debet ꝓbare. gl *in l si vero. §. qui ꝓrei ff. qui satisd. cog.* vbi Ias. *ad fi.* idē
43 Ia. *in l.4. C quan ſſe. vel priu* late Affli. *dec.377. Princeps concessit, n.7.* † Amplia, quia filius asserens, legitimā sibi debitā excedere summam allerā ꝑ hæredē ꝓbare debet; quia statur hęredi, si filius

non probet. Fulg. *cons.19. Tertio principal.n.2.* † Contrariū, ꝙ filius 44
agens de inofficioso habet intentionē fundatā, ꝙ alia bona vltra donata nō extēt, & donatarius dicēs contrariū, ꝓbet. Fulg. *cōs.180. Viso processu, n.2. in fi. ver. reliquū est, & n.3.* † Extēde, quia ꝙ dicit, plu- 45
ra bona fuisse in hæreditate defuncti, debet ꝓbare. Rom. *cōs.222. Dubitatur, in fi.* † Extēde, vt idē sit, qñ aliquis dicit, plura bona fuis- 46
se in hæreditate, ꝙ hæres posuerit in inuētario, quia tenetꝰ probare. Rom. *cons.276. Visis dubiis, in fi.* vbi plena apost. dat plur. conc. & dicit esse omniū * com. opin. † Idē in hæredē dicēte sibi nō restare * 47
falcidiā, qa ꝓbare debet, tot extare bona, & tot legata. Fulg. *d. cons.*
180. *n.3.* † Idē in legatariis p replicationē cōtra hæredē asserentib. 48
adesse bona sufficiētia, qa ꝓbant. Fulg. *d. cons.180. n.3.* vbi de * cōi. *
† Extende, quia prædicta ꝓcedunt, ēt si hęres nō dixerit, nō extā- 49
re alia bona, quia sufficit, ꝙ doceat extare tot bona, & tot legata. Fulg. *d. cōs.180. n.3. ver. nec puto fuisse.* † Amplia, qa Ecclesiæ asserenti 50
pecunias exactas in infirmitate Episcopi defūcti paulo ante mortem peruenisse ad manus consanguineorū incūbit onus ꝓbandi, quia ps̄umitur, ꝙ imo Episcopus illas distribuerit in vsus, in quibꝰ licite potuerit. Gem. *cōs.1. circa fi.n.10. ver. ad secundū.* † Amplia, quia 51
actori dicenti, præcessisse acceptationē suā, incūbit onus ꝓbandi. Castr. *cons.282. In causa ista, col. pen.n.10. in fi. ver. item non obstat, lib.1.*
† Amplia, quia asserens nō teneri, nisi in quantū facere potest ra- 52
tione paupertatis, debet ꝓbare paupertatē, alias nō releuat. Dyn. *cons.20. Quæstio talis, n.3 & 4.* † Amplia, quia propterea actor prius 53
ꝓbare debet, quā reus. Vide Masc. plene *Concl.37.* † Amplia, vt is, 54
qui habet præsumptionē iuris cōtra se, debeat semp ꝓbare; ideo asserenti, impuberē esse doli capacē, incūbit onus probādi. Cald. *cons.157. alias 2. de prob. & cons.160. alias 5. eod. tit. in fi.* vbi generaliter loquitur, vt præsumptio iuris trāsferat onus probādi in aduersarium, & conc. Cald. *cons.163. alias 8. & 164. alias 9. de probat.* vbi ēt loquitur in criminalibus, & latius *cons.165.* quod est Ant. de But. & Gasp. Cald. alias 10. *de probat.* vbi, quod istud est tam in reo, quā in actore, quid si vterq; habet ps̄umptionē. Bal. *cons.304. Non est nouum, n.1. ver. sed dubitatur, lib.1.* vbi loquitur tā in affirmāte, quā negante, vt is probet, qui habet præsumptionē cōtra, & in filio existente in quasi possessione filiationis, vt habeat præsumptionē ꝓ se, & transferat onus probādi in aduersariū. Fulg. *cons.137. ver. circa secundū.* Æg. Bell. *cons.34.n.3. ver. ad tertiū, in fi.* Rom. *cōs.163.n.4. ver. secundo deducitur,* vbi loquitur in eo, qui habet regulam iuris pro se.
† Amplia in ætate, quia qui dicit, vel excipit, aut opponit de æta- 55
te, debet probare. Cald. *cons.160. alias 5. de prob.* † Et dicēs se in mi- 56
nori ætate contraxisse, debet hoc probare, quia ps̄umitur cōtrarium. Bal. *cons.148. In casu proposito, n.14. vers. ad aliud capitulum, lib.1.* Io. de Im. *cons.23.* † Amplia in socio dicēte capitale societatis fuisse 57
maioris quātitatis. Alex. *cons.47. Circa primū, n.10. ver. secūdo qa ipse, lib.1.* † Amplia generaliter in omni oppositione, ꝙ fit per modum 58
causæ ad impediendū actū præcedentē; quia ꝓbatio incūbit opponenti. Cald. *cons.160. alias 5. de prob.* † Extende in eo, qui allegat 59
egestatē ad sui cōmodū, puta, ad effectū, vt nō sit soluēdo. Rom. *cons.163. Constitutio, n.4. ver. secunda illegitimitatis causa.* † Extēde; qa 60
asserenti mutuū Prælato factū fuisse cōuersum in vtilitatē Ecclesiæ, incūbit ꝓbatio, vt vere probet, & nō per cōiecturas. Cald. *cōs.*
162. alias 7 *de prob.* † Amplia in eo, qui finita societate dicit eā fuis- 61
se renouatā; quia debet probare, vel de cōsuetudine, ꝙ habeatur ꝓ renouata, vel debet docere de actibus inferentib. renouationē. Cast. *cons.73. In causa. q̄ vertitur, in pr. lib.2.* † Amplia; quia si quis al- 62
legat gratiā subreptitiā, quia nō fuit narratū aliquid in facto, si illud factū nō narratū negatur, debet probari ab asserente, quia factum nō ps̄umitur, nisi probetur. Cald. *cons.165. alias 10. de prob. in pr.* † Amplia in eo, qui nititur ex qualitate substantiali, & requi- 63
sita; quia debet ꝓbare qualitatē, nisi sit possessor, qui allegat, quia tunc incūbit negāti. Cum. *cons.164. in fi.* Vide, *Qualitas à quo debeat probari, vel non. Concl.17.* † Extende, ēt si oriatur delictū, quia si co- 64
lonus promisit bene laborare terras, debet hoc probare, & non ps̄umitur bene laborasse. Alex. *cons.129. lib.2.* & idem in eo, qui promisit non deteriorare, sed meliorare. Bero. *consil.125.n.11. lib.1.*
† Amplia, quia qui dicit aliquē fatuū, & furiosum, debet hoc pro- 65
bare. Pet. de Anch. *cons.5.n 8. & seq. ver. venio ad alias.* † Extēde idem 66
in casu cōuerso; quia probata fatuitate de certo tēpore, & de præsenti, ēt censetur probata medio tēpore, & qui dicit ipsum fuisse sanæ mentis medio tempore, & habuisse dilucida intervalla, debet probare. Pet. de Anch. *d. cons.5.n.10.* vbi hoc maxime ad fauorem fatui, ne obligetur, vel nō incidat in pœnā, dicit procedere.
† Amplia; qa asserens in dispēsatione ad secundū beneficiū, quod 67
obtentū nō excedit libras 30. & quod beneficiū obtētum decreuit in redditu, tenetur vtrumq; probare. Æg. Bell. *cons 34 n.3. vers. ad tertiū.* † Amplia, vt is, qui allegat dolū, & se fundat super dolo, 68

debeat dolum probare, alias succũbit. Bal. *cons.* 178. *Præsupposito statuto, ver. illud non omitto, lib.* 1. ratio est, quia nõ præsumitur dolus,
69 *l. quoties, §. qui dolo, de prob.* Alex. idẽ dicit *cõs.* 62. *Serenissimus, col.* 3. *ver. similit. lib.* 4. Ial. *cons.* 28 *Reuerend. col.* 2. *ver.* 3. *lib.* 1. † Extẽde idẽ in eo, q̃ se fundat in culpa siue agẽdo, siue excipiẽdo debet ꝓbare certã
& limitatã culpã. Bar. *cons.* 103. *Commune Lucignani, super* 3. *dub. lib.* 1. sequitur Alex. *cõs.* 3. *Viso processu, col.* 2. *lib.* 4. *& cons.* 136. *Viso ꝓcessu, cal.*
pen. lib. 7. Idẽ in negligẽtia, Soc. *cons.* 149. *In causa, ver.* 3. *lib.* 1. Rui. *cõs.*
93. *Visis tis, ver. in dub. lib.* 5. q̃a negligẽtia nõ præsumit, sicut nec cul-
70 pa. † Extende in tantũ, vt licet dolus ꝓbetur cõiecturis, tamẽ non
sufficit cõiecturata probatio cõtra officialẽ de dolo propter præ-
71 sumptionẽ, quã habet pro se. Bal. *d. cõs.* 187. *n.* 2. *ver. solut. li.* 1. † Am-
plia in eo, q̃ se fundat in tẽpore, quia debet probare tẽpus, in quo
72 se fundat. Anch. *cõs.* 363. *Si aduertatur, n.* 3. † Amplia, q̃a is, qui est in
possessione, dicit habere præsumptionẽ pro se, ita q̃ alter proba-
re debeat. Bal. *cõs.* 304. *n.* 1. *ver. sed dubitatur, li.* 1. *& cons.* 145. *lib.* 5. *ꝓ tot.*
73 † Extende ẽt in materia feudali, quia qui possidet feudũ tanquã
paternũ, habet præsumptionẽ pro se, vt trãsferat onus probãdi in
74 aduersariũ. Bal. *cõs.* 351. *in pr. li.* 1. † Extẽde ẽt in materia beneficiali.
75 Bal. *cons.* 335. *Proponitur, quod, in pr. li.* 5. † Restringe in casu notabili,
ego emi rem Titii à Seio possessione habita cũ ꝓmissione rati: Ti-
tius postea vendidit alteri, secuta est ratificatio primę venditionis
per apochã habentem antidatã, incũbit onus probãdi possessori,
q̃ ratificatio sit ante secundã vẽditionem, quia necessario se fun-
dat in ratificatione, quia prima venditio & possessio nõ valet sine
76 ratificatione, & ratificatio cũ instrumento nõ cõcurrit, nisi ꝓbe-
tur. Cast. *cons.* 228. *n.* 2. *lib.* 1. † Amplia in legatario rerum testatoris,
quia legatũ restringitur ad bona tẽpore legati, si oritur cõtrouer-
sia, ipse debet probare asserens, q̃ tẽpore legati essent testatoris.
77 Alex. *cons.* 59. *Visis, n.* 7 *lib.* 6. † Amplia, quia qui venit ad succes sio-
nem alicuius, debet probare illius mortẽ. Bal. *cons.* 351. *In bonis feu-*
dalib. n. 7. *ver. ad factũ D. Agnetis, lib.* 1. *& cons.* 382. *Dicit lex, in fi.* vbi, q̃
adiens hæreditatẽ debet esse certus de morte eius, cuius hæredi-
tatem vult adire, *lib.* 1. sed tamen ꝓbatio leuior quandoq; admit-
titur. *& cons.* 145. *lib.* 5. vbi plene. Vide, *Mors qualiter probetur, & quis*
78 *probare debeat. Concl.* 400. † Imo qui dicit patrẽ superuixisse filio, vt
succedat ex persona patris, debet hoc probare cõtra possessorem.
79 Bal. *cons.* 176. *per tot. lib.* 4. *& cons.* 145. *lib.* 5. vbi plenius. † Extẽde, quia
qui dicit patrẽ superuixisse filio, vt habeat hæreditatẽ ex persona
patris cõtra matrẽ possidentẽ ex persona filii, debet probare or-
dinẽ, videl. primo mortuũ filiũ. Bal. *cons.* 145. *In causa vertente, lib.* 5.
80 *per tot.* † Restringe, quando casu, sed naufragio periissent, pater &
filius minor, quia ꝓsumitur, quod pater supuixerit, alias non. Bal.
81 *d. cons.* 176. *lib.* 4. *&* 145. *lib.* 5. † Restringe, quando constaret per fa-
mam, vel alias cõiecturas, quod primo mortuus esset filius extra
naufragiũ, q̃a licet presumatur superuiuere patri, tamẽ cessat præ-
sumptio ex fama cõtraria, vel ex cõiecturis cõtrariis. Bal. *cons.* 176.
82 *in pr. li.* 4. † Amplia in eo, qui dicit feudũ esse paternũ, & ad se spe-
ctare, debet probare, q̃ sit paternũ, & q̃ ipse sit de linea inuestito-
83 tum. Bal. *cons.* 352. *circa si ver. porro hoc ex eo, lib.* 1. † Extẽde, quia actor
assetens feudum qualificatũ debet probare qualitatẽ assertã con-
84 tra possessorem. Sig. Homod. *cons.* 17. *In quæstione vertente, n.* 5. † Et
generaliter is, qui allegat qualitatẽ, debet probare. Cast. *cons.* 228.
85 *Pro declaratione, in fi. lib.* 1. † Amplia in eo, qui criminaliter excipit
de falso cõtra instrumentũ, quia debet probare, etiamsi appareat
prima facie vitiatũ, vel Notarius esset suspectꝰ, quia nihilominus
falsitas debet probari ab asserente. Bal. *cons.* 444. *Ad euidentiã, circa*
86 *med. ver. si aũt criminaliter, lib.* 1. † Extende ẽt in causa ciuili, quãdo
instrumentũ non est suspectũ, quia excipiẽs debet probare. Bal.
87 *d. cons.* 444. *n.* 3. *ver præmitto, lib.* 1. † Restringe in causa ciuili, quãdo
est suspectũ instrumẽtum, vel quia prima facie apparet vitiũ, vel
quia Notarius est persona suspecta, quia incumbit onus probãdi
88 producenti, non aũt excipienti de falso, quia habet præsumptio-
nem pro se. Bal. *d. cons.* 444. *n.* 3. *ver præmitt. lib.* 1. † Amplia, quia is,
qui allegat impedimentũ, vel casum fortuitũ, debet ꝓbare. Bald.
89 *cons.* 50. *Considerandũ in pr. max. in ver. aut dubitatur, lib.* 4. † Amplia,
quia q̃ dicit rem perditã casu fortuito, debet probare casum for-
tuitũ, & qui dicit rem furto subtractã, quæ aliena est, debet ꝓba-
90 re furtũ, siue agat, siue excipiat. Flor. *cons.* 11. *in pr.* † Extende, quia
probato furto debet probare passus furtũ abesse culpã suam, vt
91 quia fuit diligens in cõseruando. Flor. *d. cons.* 11. *n.* 5. *& seq.* † Amplia
in eo, qui allegat ordinem, videl. primo mortuũ esse filiũ, q̃ patrẽ,
vel è contra; quia debet probare, quia fauetur reo in hoc. Bal. *cõs.*
92 216. *Factum proponitur, circa fin. vers. si vero in obscuro, lib.* 4. † Amplia,
quia mulier, quæ consensit alienationi bonorũ mariti, & renun-
ciauit hypothecæ, si agat cõtra emptorẽ, tanquã q̃ essent vltima
bona, debet ꝓbare, quia dũ agit reus, excipit de cõsensu, & ꝓbat,
ipsa replicat necessario esse vltima bona, ideo ꝓbare debet, quia
sicuti se habet exceptio ad actionẽ, ita replicatio ad exceptionẽ.
Cast. *cons.* 71. *Super primo, lib.* 1. † Amplia in qualitate, q̃ reddit abi-
validũ, qui alias esset nullus, vt si minor pupillus, qui potest com-
promittere prouocatus ad diuisionẽ, quia si reperuntur sibi com-
promissum, & laudũ latũ, & minor dicat nullũ, quia sine decreto
incũbit onus probãdi, q̃ esset prouocatus ille, qui hoc asserit pro
validitate laudi, quia hoc est fundamentum suæ intentionis. Aug.
de Perus. *cons.* 66. *Co. Rob. n.* 2. *vers. quia ergo prouocatio.* † Extende, si
arbitro, qui tulit iniquũ laudũ; quia abstulit ab vna parte, & del
alteri; quia licet laudũ possit esse validũ, ẽt ex causa pacti tamẽ,
nisi probetur ex illa causa, præsumitur ex dolo. Soc. *cons.* 220. *n.*
lib. 2. quia q̃ prohibitũ est, ex qualitate nõ cõualidatur, nisi qua-
tas probetur. † Declara, q̃n vterq; actor & reus habẽt cõiecturas, q
& vtraq; pars fundat intentionem suã super possessione recen
vel antiqua; quia recurritur ad cõiecturas, velut si quis dicat ho-
die possidere, & possedisse in præteritũ in prædictũ senestalatũ
tæ, alter dicat possessionẽ de ꝑsenti esse recentẽ; quia haberi ex-
tentiã cõtra præsumptionẽ possessionis antiquæ, statur alijs cõ-
iecturis. Bal. *cons.* 263. *Tres sunt sententiæ. lib.* 2. *per tot.* † Amplia in cõ-
ligato aliquid facere, vel soluere, quia debet probare, q̃ fecerit
vel soluerit. Alex. *cons.* 41. *Viso, ver. necobstat etiã, n.* 3. *lib.* 3. † Amplia
in eo, q̃ dicit nouũ vectigal impositũ, & exigens dicit antiquũ &
solitũ, quia incũbit ꝓbatio asserẽti nouũ esse vectigal. Cur. *cons.* 124. *Matureac cũ maxima, n.* 9. *& seq. lib.* 2. † Amplia, quia cũ
deducẽs in accusatione sua violentiã, tẽpus, & alias qualitates, ne-
netur eas ꝓbare, quia videtur se restringere ad deducta, alias in-
cumbit. Cast. *cons.* 205. *In causa, q̃ vertitur. col.* 1. *n.* 3. *& seq. lib.* 2. † Am-
plia, quia dicens se hæredem debet hoc probare patẽti non op-
ponente. Zab. *cons.* 72. *n.* 10. 11. *& seq. ver. ad quintũ.* Cast. *cons.* 95. *n.*
lib. 2. Vide, *Legitimatio personarũ debet fieri in omni iudicio.* Cast. *cons.*
† Et allegans legitimitatẽ debet semp ꝓbare. Alex. *cons.* 14. *Intro-*
tis, n. 4. *lib.* 3. Nat. *cons.* 473. *n.* 33. *& seq.* late Alex. *reg.* 2. *præsum. n.* 5. *&*
7. † Extẽde in electo ad beneficiũ, quia debet, ꝓbare ætatis legiti-
mam, ẽt parte nõ opponẽte. Zab. *cons.* 72. *n.* 10. *& seq.* † Econtra-
so agens contra aliquẽ vti hæredẽ alterius debet probare illud ve-
taleat, alias succumbit. Rom. *cons.* 154. *Iudicũ contra Ant. in pr.* † Ex-
tende in eo, qui dicit se clericũ; quia debet probare clericatum,
antequam ad beneficium instituatur. Vide, *Clericatus qualiter pro-*
betur, vel præsumatur, vel è contra. Concl. 378. † Amplia, quia qui dici-
hæredẽ adiuisse hereditatẽ, debet probare. Rom. *cons.* 22. *Intro-*
ptura. n. 2. *in fi.* vbi apost. *in ver. additã*, dat cone. † Amplia, quia is, q̃
perit reductionẽ laudi arbitratoris, debet ꝓbare, etiam si fuerit
in causa principali, quia ꝓsumitur pro laudo. Zab. *cons.* 130. *n.*
vers. in fi. ver. venio ad secundũ, vbi multa hinc inde, & tandem con-
cludit, & respõdet ad omnia, est cons. Bar. Saly. *alleg.* 16. multor
consulẽtes, videl. Dyn. Anch. Gasp. Cald. & Fide Ramp. Ter-
gulariter, q̃ impugnat sententiã, debet ꝓbare, licet ante sententi
ꝓbatio incubuisset aduersario. Soc. *cons.* 27. *n.* 17. *lib.* 1. Cur. la qu
alios citat *cons.* 150. *n.* 10. Dec. *cons.* 519. Cran. *cons.* 19. Cag. *in lib. de*
pact. n. 273. † Extende, quia implorãs officiũ iudicis loco actionis
ꝓbat, secundũ *com. Zab. d. cons.* 139. *n.* 17. vbi dicit *com. Ang.*
q̃ † allegãs plura bona fuisse in hæreditate, q̃ hæres in inuentario
scripserit, ꝓbare debet. Rom. *cons.* 276 *Pisis dubiis, in fi.* vbi in qui
in ver. prob. alleg. con. & dicit esse omnũ *com opi. † Amplia quia*
hæres legatarii mortui in eodẽ cõflictu belli cum testatore debe
probare, q̃ testator mortuus fuerit prius, alias nõ deberi legatũ. Cast. *in l. idem est*, quã legit cũ *l. quod de pariter ff. de rebus d.*
bet hoc probare. Vide, *Filiatio est probanda ab eo, qui dicit se filium*
Concl. 343. Et qui dicit se filium legitimatũ, debet probare
legitimationẽ. Vide, *Legitimatio ab asserente debet probari. Concl.*
† Et vocatus sub nomine collectiuo ordine successiuo debet
cere se talem, & eius patrẽ esse mortuum, vt admittatur ad succe
sionem. Alex. *cons.* 25. *In causa, nu.* 2. *& seq. vers. & per consequens.*
† Amplia, quia is, q̃ allegat se paupere, vel diuite, vt tanquã diues
vel pauper cõsequatur aliquid, debet hoc ꝓbare. Alex. *reg.* 3. *num.*
26. *n.* 6. *ver. aduerte tamen. & præsumpt.* 27. *in fin.* † Extende in mino
agente contra tutorem, quia non exigit ab eo, qui erat solutus
& factus est non soluendo, quia debet probare, quod debitor
set soluendo, alias succumbit. Io. de Im. *cons.* 71. *n.* 2. *ver. an autem*
† Amplia in legatario, cui debentur vestes, vel bona tempore te
stamenti, quia si dicat, omnes vestes fuisse tempore testamenti, q
hæres negat, legatarij ꝓbare debet, q̃a fundat se in dẽ. ore. Alex.
cons. 59. *col.* 2. *circa med. li.* 6. & idẽ de supellectili idẽ Alex. *cons.*
lib. 7. † Extẽde idẽ in legato in genere, quia si legatarius dicat ce-
tam rem fuisse in bonis testatoris tẽpore testamenti, hæres quod
ex-

ex post, debet legatarius probare. Fel. *in c. ex litteris, col. pen. de prob.* †Restringe, q̃ si cõstaret, vel hæres fateretur, bona fuisse in domo tẽpore mortis, & esse aliena, deberet hæres probare pp præ-
116 sumptionem; quia erant in domo. Soc. *cons. 128. lib. 1.* † Amplia; quia sollicitator qui repellitur à testamẽto, si est salariatus is, qui
117 dicit salariatũ, vt repellat, ꝓbare debet. Rom. *cons. 420. in ꝓposita, in pr.* †Extende; quia amicitia magna testis, cũ parte repellit testẽ,
118 sola amicitia non repellit, qui vult repellere, debet ꝓbare, q̃ si magna. Rom. *cons. 420. n. 2. v. primo quia.* † Amplia; quia actor debet ꝓbare, q̃ deducit pro intentione sua. *l. actor, quod asseuerat. C. de prob.* Bart. & alii *in l. in illa. ff. de verb. obl.* vbi ponitur hoc pro regula.
119 Affl. *dec. 277. Princeps concesit. l. verius. ff. de probat.* † Extende, ẽt si cõsistat in negatiua. Alex. *cons. 42. Viso processu, lib. 6.* Castr. *cons. 205. In*
120 *causa, quæ vertitur, col. 1. fin. & col. 2. in pr. lib. 2.* † Extende; quia actor ꝓbare debet multa, à quibus releuatur, si est reus; q̃ ꝓ reo ꝓsumitur, ex quo possidet, q̃ sit ex contractu licito, & non dánato.
121 Crau. *cons. 166. n. 3.* item q̃ sit naturalis, & nõ spurius. *n. 18.* q̃ non sunt in actore. † Et ideo actor qui fundat intentionẽ suã in tẽpore, debet ꝓbare tẽpus, in culpa, debet ꝓbare culpã, in loco, de-
122 bet ꝓbare locũ, & sic de singulis. Alex. *cons. 100. Super primo casu, col. 2. lib. 1.* Ceph. *cons. 502. & cons. 120. Cũ in præsenti, lib. 1.* † Et agẽs, vt talis debet probare se talem. Castr. *cons. 279. col. 2. v. & videtur,*
123 *in pr. lib. 2.* † Et agẽs, vt hæres, debet ꝓbare se hæredem. Dec. *cons.*
124 *61. Et pro tenui, in pr.* † Et qui dicit se filiũ, & agit vt filius; debet ꝓ-
125 bare se talẽ. Castr. *cons. 95. in fi. lib. 2.* † Et qui agit vt ꝓximior, debet ꝓbare se talẽ. Dec. *cons. 321. In causa, quæ Alexandriæ, col. 2.* Alex. *cons.*
126 *72. Viso ꝓcessu, col. 1. lib. 5.* Et Abbas, & Prælatus agens, vt talis, debet ꝓbare se talẽ, plene Masc. *Concl. 1.* † Declara secus, si non est actor, & possidet; quia statur iuramẽto suo, maxime si adsunt præsumptiones. Castr. *cons. 279. col. 2. med. ver. in contrarium, per tot. li. 2.*
127 † Et est regulare in omnib. vt quilibet actor debeat ꝓbare ea, q̃ sunt fundamentũ suæ intẽtionis. Bald. *cons. 406. in pr. vol. 4. & cõs.*
128 *353. prope pr. lib. 3.* † Et dicit contra possessorem, bona esse quæsita ex capitali patris, ꝓbare debet, put è conuerso, qui dicit esse q̃sita ex industria, ꝓbare debet, Abb. *cons. 36. Circa primum. col. 2. circa*
129 *med. ver. aliam solutionem. lib. 2.* † Et intentans remediũ *l. diffamari, C. de ing. manum.* debet ꝓbare diffamationẽ, alias succumbit. *l. qui*
130 *accusare. C. de ed.* † Extende, vt procedant p̃dicta, ẽt parte non opponente. Card. Zab. *cons. 72. Singulatim ad singula dubia in 5. dubio.*
131 †Restringe, q̃n ꝓsumptio est contra reũ, put si frater habens domũ cõmunem Florentiæ recessit, frater aũt Flo etiã existens habitauit domũ; & dũ conuenitur ꝓ pensione, dicit, q̃ non repetit conductorẽ, actor dicit contrariũ, fuit ꝓ acto. e iudicatum, quia
132 in ciuitate frequenti non desunt conductores. Bart. *in l. idẽ quod erit. ff. pro socio.* † Amplia, quia agens ex dispositione conditionali debet ꝓbare cõditionis implementũ. Bald. *l si causam, col. fin. C. de exq. rei iud. & in l. liquidẽ, prope fi. C. de except.* Dec. *cons. 421.* plene subtiliter *n. 6. & cons. 685.* Ioan. Bart. *post pr.* Soc. Iun. *cons. 145. n. 3. lib. 3.*
☞ Vide rationẽ *in v. Cõditio nihil ponit in esse, & quãdo ꝓcedat. Concl. 593.*
133 †Extende; q̃a legatarius agẽs ex legato cõditionali nõ põt obtinere, maxime exequtiue, nisi cõditio sit liq data. Bald. *in d. l. si quidẽ, n. 5. C. de except.* vbi, q̃ instrumentũ cõditionale nõ habet executione paratã, & nõ sufficit creditũ esse liquidũ, nisi cõstet iudici de liq datione. Dec. *cons. 107. col. fin. & cons. 251. & col. fi. & cons. 323.*
134 *col. 2. & cons. 401. n. 1. & cons. 405. n. 2. & 421. col. 2.* † Amplia in colono partiario obligato laborare poss. ssionẽ arbitrario boni viri, cui incumbit onus ꝓbandi, q̃ bene laborauerit. Alex. *cons. 129.*
135 *Puto de iure, n. 2. lib. 2.* & plenius *cons. 79. lib. 4.* † Et colonus obligatus meliorare, & non deteriorare, debet ꝓbare. Bero. *cons. 125. n.*
136 *12. lib. 2.* † Contrariũ apost. ad Alex. *d. cons. 129. in fi. ver. onus. lib. 2.* q̃a
137 sufficit colonũ laborasse, qui dicit, nõ bene, ꝓbet ipse. † Limita; quia habens ꝓsumptionem; ꝓ se non tenetur ꝓbare, quia ꝓsumptio trãsfert onus probãdi in aduersariũ. Ias. qui plura cumulat *in*
138 *l. si. licentiam. C. de iur. delib.* † Extẽde, ẽt si sit actor; quia licet actore nõ ꝓbante reus absoluatur, fallit, si actor habet ꝓsumptionem
139 pro se. Vide, *Actore nõ ꝓbante reus absoluitur. Concl. 117.* † Extẽde notabiliter; quia is, qui cõfessus est per errorẽ, patrẽ substituisse extraneũ hæredẽ filio, & volens docere de errore, cõpellitur docere negatiuã testamẽti, q̃ asserit, ex quo extraneus ꝓ hærede possidens præsumitur habere testamentũ, si requisitus ad exhibendũ non exhibet probata est negatiua. Bart. *cons. 90. D. lecto domino,*
140 *n. 11. & seq. v. ad declarationẽ. lib. 1.* † Idem in eo, qui vẽdit bona iure creditoris, quia si asserit actor, ipsum nõ fuisse creditorem, debet creditor assertus docere se creditorem, non aũt asserens negati-
141 uam debet probare. Bart. *d. cons. 90. n. 13. v. per hoc lib. 1.* † Declara tñ; quia licet tutor teneatur facere inuentariũ, & teneatur illud exhibere, si agatur contra tutorẽ, vt amoueatur ex delicto, q̃ nõ fecit inuentariũ, quia oritur contraria ꝓsumptio, q̃ non deliquerit; tutor asserẽs debet negatiuã probare eo modo, quo cõuenit. Bart. *cons. 137. Statuto Cõmunis, n. 4. & 5. lib. 1.* † Extende, in legatario agẽte cõtra hæredẽ extraneũ, quia hæres, qui ꝓsumitur habere testamentũ, debet illud exhibere legatario, non è cõtra, plene
142 Bart. *d. cons. 90. n. 11. v. ad declarationẽ, & n. 14. lib. 1.* † Declara, quia si
143 duo cõtendũt de dominio, vt quia is, qui habet ꝓsumptũ dominium ex solutionib. sibi factis per 30. an. & alter habet ꝓtensum dominiũ; quia q̃ alios 30. an. ex causa non soluit requisitus, quis probet, an primus solutiones: an secundus nõ solutiones, & licet vterq; probare deberet, tamen is, qui habet causam legitimã ex titulo putatiuo, q̃ non soluit, quia merũt sui, releuatur ab onere probandi, & in pari causa, qui tractat de damno vitando, alter de lucro. Castr. *cons. 393. ver. ad quartũ, col. 2. & cons. 298. col. fi. v. vlterius dubitatur, lib. 2.* † Limita; quia asserens bona non sufficere
144 transfert onus probandi in aduersariũ, plene Ant. Gab. *lib. 1. tit. de probat. Concl. 7. Asserens bona non sufficere.* Vide Masc. *Concl. 78. Aliquid alleganti, vel dicenti probandum est.* vbi late exempla plura.

Probatio negatiuæ incũmbit asserenti, & quando secus. Concluſ. 769.

GENERALIS † est regula, quod probatio intentionis incumbit asserenti, siue sit affirmatiua, siue negatiua intẽtio. Alex. *cons. 24. Animaduersis, in pr. lib. 2. & cons. 28. Viso, in fi. eod. lib.* † Amplia, 2
quia probatio negatiue incũbit asserẽti obligato actione personali, vt in cõductore obligato ad restitutionẽ rei locatæ, q̃ si dicit non possediſſe, nec possidere, debet hoc probare, Oldr. *cons. 221. Ad quæstionẽ, v. remanet ergo,* vbi tenet, q̃ nõ obligetur ꝓbare, quod nõ dolo nec culpa defierit possidere; quia istud erit de intẽtione locatoris. † Et est generale; quia onus probandi negatiuã incũbit 3
ei, qui se fundat super ea, alias succũbit. *l. hoc iure, & l. ita stipulatus,* vbi scribentes. *ff. de verb. obl.* Ias. *in l. in illa. col. 4. ff. eod.* & est text. *in l. si quis. C. de fabric. lib. 10.* late Alex. *cons. 39. lib. 1. & cons. 42. n. 6. lib. 6. & cons. 91. Repetitus in causa, n. 7. & cons. 123. Viso processu, n. 20. & cõs. 124. & cons. 136. Viso processu, n. 2. lib. 7.* Affl. *dec. 377. Princeps concesit, ad fin.* Corn. *cons. 250. col pen. lib. 1. & cons. 123. lib. 2.* late Crau. *cons. 1. n. 2.* vide plene Bart. *in l. in illa, la prima, n. 9, & seq. ff. de verb. obl.* vbi limitat Castr. *cons. 205. nu. 4. lib. 2.* vbi apostilla citat plura consil. Corn. Ang. Aret. *cons. 22. Viso dicto libello, n. 5. v. quantũ ad merita,* vbi dicit * communẽ, plene Alex. *cons. 122. Viso processu, n. 2. ver. nec habet* *
obstare, li. 7. † Declara, quia vt negatiua dicatur probata, testes de- 4
bent deponere causam scientiæ etiãsi non interrogati, alias non probant. Alex. *d. cons. 123. n. 2. lib. 7.* † Amplia, vt omnis assertio ẽt 5
negatiua debeat probari ab asserente, q̃n ꝓsumptio est in cõtrarium, ideo parochianus opponens contra suum rectorem, q̃ nõ sit institutus canonice, debet hoc probare, si rector est in possessione rectoratus, de auctoritate Episcopi, & idem si rector agnitus pro tali à parochiano, alias secus. Fed. de Sen. *cons. 103. Parochi, ita. per tot.* vbi in fi. quod si negatur factam institutionem ab Episcopo, probare debet rector, & quod negã probare debeat negatiuã, vbi ꝓsumptio est cõtraria, alias secus. Cald. *cons. 163, a-* 6
lias 8. *de prob.* Amplia, † quia is, qui repetit solutum tanquã inde- bitũ, grauatur onere probãdi, quod solutũ nõ esset debitũ, & sic negatiuũ, si tñ is, qui recepit, negat recepisse probata receptione sola pp mendaciũ grauatur ipse ad probandũ, q̃ esset debitũ. *l. cũ de in debito. ff. de prob.* Castr. *cons. 123. in pr. lib. 2. & cons. 154. n. 2. ver nec obstat, eod. lib. 2.* vbi limitat, q̃n esset negatiua improbabilis, tãquã nõ coarctata loco, & tẽpore. † Amplia in eo, qui impugnat syn- 7
dicatũ Capituli, quia dicit nõ oẽs interuenisse, & ꝓ maiori ẽ partẽ nõ esse factũ, vel q̃ aliqui vocati, sed cõtẽpti fuerint, quia sic agat, siue excipiat, debet probare, ex quo ꝓsumptio est pro syndicatu, si in eo dicitur, q̃ maiorẽ partẽ facerẽt qui interuenerunt. Fed. de Sen. *cons. 148. Casus talis est, per tot.* † Amplia; quia omnis, 8
qui se fundat in negatiua, debet probare negatiuã. Castr. *cons. 279. Visa petitione, in fi. lib. 2.* vbi apostillat Corn. *cons. 87. n. 2. & cons. 89. n. 13. lib. 3.* † Amplia, vt procedat ẽt in criminali. b. vt is, qui sed f- 9
famatus, si non purgat se, puniri possit vt conuictus; quia ꝓsumptio semper trãsfert onus probãdi. Cald. *cons. 164.* alias 9. *de probat.* † Amplia, quia negãti pensionẽ esse correspectiuã, & com- 10
mensuratã fructib. incũbit onus probandi ad hoc, vt cõtractus potius sit locatio ppetua, q̃ emphyteusis. Ruin *cons. 157. n. 23. lib. 1.* † Idẽ in eo, qui habet gratiã ex causa onerosa; quia negans onus 11
esse cõmensuratum gratiæ debet probare. Rol. à Vall. *cons. 13. in fi. lib. 3.* † Amplia in eo, qui negat qualitatẽ narratã in dispẽsatione; 12
quia si dispẽsatus possidet, incũbit probatio neganticiũ talem ex quo est reus. Gem. *cons. 15. n. 14. & 15. v. super tertio.* † Declara tamẽ, 13
vt ꝓ Cald. *cons. 165. per tot.* alias 10. *de prob.* vt nõ procedat quando

possessio est cõtraius; qa incũberet onus probãdi narratiuã etiã
24 possessori. † Amplia; quia ꝓbatio incũbit negãti validitatẽ acceptationis, ad effectũ ne expectatiua dicatur cõsumpta; qa regula
est in contrariũ, ꝙ ꝓsumitur valida acceptatio; ideo qui habet re-
gulã, vel præsumptionẽ cõtra se, ꝓbare debet. Gem. *cons.* 103. *n.* 5.
25 *v. ꝙ hoc facit.* † Amplia, vbicunq; negatiua est fundamentũ intentionis negãtis; qa debet ꝓbare negatiuã. Alex. *cons.* 91. *Repetitus, n.* 6.
9. *v. & ꝙ hoc patet. lib.* 7. vbi apost. *in v. negãti*, dat conc. Extẽde maxi-
me, qa ꝓbatio negatiuæ incũbit negãti, qñ est fundamentũ suæ
intẽtionis, & aduersarius possidet. Alex. *d. cons.* 91. *n.* 9. *v. & tãto ma-*
gis, lib. 7. vbi, ꝙ potior semper est cõditio possidẽtis in pari causa.
26 † Amplia; quia si tutor ex forma statuti tenetur cõficere inuẽtariũ bonorum pupilli, & dare copiam necessario Cõmunis (ꝓut
Forliuii) quia negat tutorẽ dedisse copiã, & ꝓpterea dandũ esse
adiunctũ, debet hoc ꝓbare. Per. de Anch. *cons.* 36. *in fi. n.* 9. *v. vlte-*
27 *rius dicta domina.* † Amplia, quia is qui dicit maritũ non ꝓstitisse v-
xori alimenta, neq; medicinas in infirmitate, vt pdat lucrũ dotis,
debet hanc negatiuã probare. Alex. *cons.* 123. *Viso ꝓcessu. nu.* 2. *lib.* 7.
28 † Amplia, quia negatiua debet probari, qñ est intẽtionis negãtis,
vt in eo, qui dicit aliquẽ non esse soluendo, vel esse paupere, vel
nõ, quia incũbit asserenti affirmatiuã, vel negatiuã, probare intẽ-
tionẽ suã, & maxime qñ ꝓsumptio est cõtra asserentẽ, vel possessio, quia multo magis grauatur onere probãdi. Bald. *cons.* 304. *n.*
1. *ver. sed dubitatur. lib.* 1. vbi loquitur in sociis; quorũ vnus affirmat
29 maius capitale posuisse, alter negat; qa recurritur ad libros, & ꝓ-
sumptiones, & qui habet ꝓsumptionem cõtra se probet. † Extẽde; quia is, qui dicit nõ extare alia bona, licet sit reus, debet pro-
bare. Castr. *in l.* 2. *C. de ord. cog. Iaf. in l. non solũ. §. sciendũ. ff. de nou. oper.*
30 *nunc.* Aret. *in rub. Inst. de act.* Affl. *dec.* 268. † Extende; quia is, qui dicit hæredẽ nõ seruasse voluntatẽ defuncti, & ideo priuandũ esse
secundũ terminos *auth. hoc amplius. C. de fideic.* debet probare lega-
ta facta, & lapsum esse ꝛepsus ad soluendũ. Corn. *cons.* 11 *lib.* 2. & est
ratio; quia non est credendũ, ꝙ ꝓp modicũ quis velit pdere to-
tũ. Castr. *cons.* 47. *in fi. li.* 2. *& in l. quicunq; C. de seru. fug.* Crau. *cons.* 18.
Et quia is, qui dicit, hæredẽ non impleuisse voluntatẽ defuncti,
31 debet probare. Corn. *cons.* 120. *lib.* 1. *& cons.* 105. *lib.* 2. † Extende,
quia asserens hæredẽ nõ soluisse legata post monitionẽ, vt priuẽ-
tur, incũbit asserenti. Bart. *cons.* 137. *Statuto Communis, n.* 4. *ver. super*
32 *quarto, lib.* 1. † Extende; quia vbicunq; agitur de tutore, vel mini-
stro amouendo ab officio ob non factũ, vel negligentiã, negati-
ua debet probari ab asserente. Bart. *d. cons.* 137. *n.* 4. *v. super quarto,*
lib. 1. vbi ponit alios casus similes. Vide plene per Crau. *cons.* 1. *n.* 7.
33 *& seq.* maxime *n.* 10. vbi declarat, & ponit alios casus. † Declara,
nisi negans habeat fundatam intentionẽ in re iudicata, vel iure.
Curt. Iun. *cons.* 150. *n.* 10. Vide, *Dos non confiscatur ex delicto mariti.*
34 *Concl.* 746. † Amplia, quia vbicunq; negatiua opponitur ad re-
pellendum aliquẽ tanquã non idoneum ille debet probare, qui
negat. Fulg. *cons.* 140. *In causa qua vertitur, n.* 3. *ver. illud autẽ specialiter.* † Extende in eo, qui negat aliquẽ allibratum; quia debet pro-
35 bare, & exhibitio aliquorum librorum non releuat, nisi fiat pro-
batio, ꝙ extent alii libri. Fulg. *cons.* 140. *n.* 3. *v. illud autẽ.* † Extende;
quia si is, qui non possidet bona stabilia, debet satisdare, alias nõ
audiatur, qui dicit cauendũ, quia nõ possidet stabilia, debet hãc
negatiuam probare, quia est fundamentũ suæ intentionis. Alex.
36 *cons.* 137. *Viso & opportune, n.* 12. *& 13. ver aut nos loquimur, lib.* 2. † Am-
plia; in eo, qui impugnat ꝓscriptionem eius, qui cũ titulo possi-
det per 10. annos inter ꝓsentes, & per 20. annos inter absentes,
quia si dicat eum, qui dedit titulum, non possedisse, debet hoc
37 probare. Ang. *cons.* 161. *col. fi. circa fi. ver. nec expedit.* † Amplia; quia
onus probandi, quod bestia mortua sit absque culpa custodis,
incumbit asserenti. Vide, *Mors qualiter probetur, & quis probare de-*
38 *beat. Conclus.* 400. † Amplia; quando negatiua est resolutiua con-
ditionalis obligationis, quia tunc ex quo obligatio est pura, in-
cumbit onus probandi negatiuam ei, qui dicit contractũ reso-
lutum. Ang. *cons.* 238. *Ant. de Mut. per tot. max. circ. med. v. secus. si esset,*
vbi, quod ũ Titius promisit communicare cõtractum Seio, si illa
die sibi alius non associaretur, debet probare, quod alius nõ fu-
erit associatus, vt contractus sit resolutus, alias teneretur cõmu-
39 nicare. † Restringe secus in casu cõtrario quando obligatio esset
pura resoluẽda, nisi alius associaretur; quia tenetur obligatus pu-
re, nisi ipse probet alium associatum fuisse. Ang. *d. cons.* 238. *in prin.*
40 † Amplia; quia statutum deferens alimenta vxori in domo cum
filiis moranti, & extra domum, si nõ potest morari cum filiis, ob-
ligat mulierem perentem extra domum alimenta ad probandã
negatiuam, quod non possit morari cum filiis; quia est intentio-
nis mulieris, & quia negatiua habet terminos limitatos, & cau-
satos à fortuna, vel ex parte hæredis. Anch. plene *cons.* 254. *Statu-*

to cauetur, in pr. † Amplia in eo, qui dicit prohibitum de iure debe-
41 negat aliquid posse fieri, quia ex quo omnia sunt permissa, qua
non reperiuntur prohibita neganti, posse de iure fieri, incum-
bit onus probandi. Castill. *cons.* 19. *In facto proponitur, n.* 3. † Amplia
in dispositione conditionali, quia cõditio probari debet, etiam
si negatiua sit ab eo, qui dicit conditionem adesse, puta in lega-
to conditionali extra domum, si in domo non potest legatarius
commode morari, quia debet hoc probare. Anch. *d. consil.* 154. *in*
42 *princ.* † Amplia; quia regulare est, quod is, qui negat, debet pro-
bare negatiuam; ideo is, qui dicit, tutorem non fecisse inuenta-
rium, vt amoueatur, debet probare. Bart. *consil.* 137. *Statuto Com-*
munis Gualdi, n. 4. *ver. super quarto, lib.* 1. † Extende; quia si allegat
43 mulierem contraxisse matrimonium sine consensu Titii, vel sa-
ne consilio, ad quod tenebatur, debet probare. Corn. *consil.* 176.
Viso statuto, lib. 1. † Extende; quia si statutum imponat pœnam ei,
44 qui cepit possessionem rei possessæ ab alio sine citatione, non
sufficit probare acceptam possessionem rei possessæ ab alio, sed
probari debet negatiua, quod nõ intercesserit citatio per eum,
qui dicit non interuenisse. Corn. *d. cons.* 250. *num.* 15. *ver. & ita sta-*
tutum, lib. 1. † Extende; quia is, qui dicit hæredem non seruasse
45 voluntatem testatoris, debet probare negatiuam. Corn. *d. cons.*
250. *num.* 15. *lib.* 1. Castr. *cons.* 47. *in fin. lib.* 2. † Extende; quia is qui
dicit, maritum non adhibuisse medicum vxori, vt priuetur le-
cto statuti debet probare. Corn. *d. cons.* 250. *nu.* 16. *lib.* 1. vbi, quod
in eodem casu consuluit etiam Alex. de Imol. † Restringe, quan-
do esset impossibilis probatio; quia tunc probatur eo ipso, quod
46 contrarium non probatur. Crau. *cons.* 1. *n.* 10. allegat Bald. qui di-
cit *cons.* 197. *col.* 2. *lib.* 3. † Contrarium tenet Corn. *cons.* 43. *in fin.*
consultatione, col. 3. *lib.* 2. vbi, quod imputat sibi fundans seipsum,
quia debet potius tacere, ex quo probare non potest, text. *in cap.*
plerumque 2. *quæst.* 7. Imol. Roman. & Aret. *in l. in illa stipulatione. ff.*
47 *de verb. oblig.* † Restringe, quando negatiua proponitur per alium
cui nihil implendum est, tunc debet probari, si vero opponitur
per eum, à quo licentia, vel consilium debuit peti, tunc proban-
da non est, quia eo ipso probatur, quod contrarium non appa-
ret. Crauett. *d. cons.* 1. *n.* 10. † Restringe, quando contra allegan-
48 tem negatiuam non proponitur affirmatiua, quia censetur tacere
in iudicio is, qui tacet. Crauett. *d. cons.* 1. *in fin.* † Limita, in con-
uento actione reali, quia eo ipso, quod negat rem possideri non
tenetur probare, sed aduersarius probare debet, quod impossi-
deat. Oldrad. *cons.* 221. *in fin. ver. præterea.* † Limita; quia si agitur
49 de delicto commisso in loco prohibito, vel permisso, præsum-
ptio est, quod in loco permisso, vel in tempore permisso, & si-
co non probatur hoc casu negatiua delicti. Alex. *cons.* 24. *Anto-*
aduersis, num. 23. *ver. præterea*, vbi dicit *communem, lib.* 2. † Limita
50 in eo qui habet præsumptionem pro negatiua, quam allegat,
nam debet aduersarius probare affirmatiuam, vt in impubere,
qui non præsumitur doli capax; ideo non debet ipse probare
doli non capacem, sed aduersarius suus, quod imo sit doli capax,
probare debet. Cald. *cons.* 157. alias 2. *de probatio. & consil.* 163. alias
51 8. *eod. tit.* Ioan. de Imol. *consil.* 136. *num.* 5. *ver. nec obstat.* Extende, &
declara in habente præsumptionem pro se, & quid si hinc inde
est præsumptio. Vide Conclus. proxime præced. *in fin. num.* 12.
52 † Limita, in negatiua, quæ non est substantia, neque qualitas,
neque prædicabilis, neque essentia; quia ista non debet probari,
sed est probata eo ipso, quod contrarium non probatur; ideo
53 debitor non habens pecuniam, qui potest soluere in bonis
forma statuti, non tenetur probare, quod non habet pecuniam.
Bald. *consil.* 138. *Practica ciuitatis, in fin. vers. dico, quod debitor, lib.*
54 † Contrarium videtur ex multis probari, quia si maritus non ad-
hibuit medicos vxori vt perdat lucrum, non sufficit, quod non
sint adhibiti medici, nisi probetur, quod aderant; qui potenter
adhiberi, late Corn. *consil.* 316. *num.* 8. *lib.* 1. vbi idem dicit de con-
sanguineis minoris. † Limita; quia legatarius sub modo implen-
55 di officium exequutoris si petat legatum, & contra eum excepti-
tur de modo non impleto, tenetur probare modum impletum,
vel fideiubere de implendo; quia non habet præsumptionem
pro se. Ioan. de Imol. *cons.* 136. *In causa qua vertitur. num.* 3. *& seq. vi-*
hic tamen insurgit. † Extende in omni petente aliquid, qui debet
56 implere ex parte sua; quia debet ipse probare, non autem ne-
gans, qui habet intentionem fundatam pro negatiua. Ioan. de
Imol. *d. cons.* 136. *num.* 6. † Limita, in eo, qui habet laudum pro se,
quia in causa reductionis; qui dicit laudum iniustum probare,
non qui negat, ex quo præsumitur pro laudo eriam petita resti-
57 tutio. Zab. *cons.* 139. *num.* 10. *& seq. ver. vento ai secundum, quod est*
Salyc. *& cons.* 140. *n.* 8. *& seq. ver. in secundo.* † Limita; quia imo si ille
tutum obligat ad idoneæ cauendũ, nõ sufficit cautio, nisi idonea

probe-

Probetur, & qui dicit, non idoneũ fideiussorem esse, habet intẽtionẽ fundatã, quia idoneus non præsumitur. Alex *cõs.37.Viso, & opportune,num.3.ver.quod autem non fuerit,lib.2.* † Limita in conuento super exactione nouæ pedagii, quod negat esse nouum; quia incumbit asserenti nouum esse pedagium. Curt. Iun. *cõs.124.n.9.& seq.lib.2.* † Limita; quia fideicommissarius, vel substitutus Titio, si decesserit sine filiis, non tenetur probare negatiuam, quod Titius non reliquerit filios, sed sufficit quod probet Titium mortuum; quia qui vult dicere, quod reliquerit filios, debet probare. Alex. *cons.29.Viso themate.lib.2.* Vide, *Fideicommissarius non tenetur probare grauatum sine filiis decessisse, & quando secus. Concl.281.* † Limita; quia multum refert, an quis simpliciter neget, vt reus nihil petens; an vero excipiat, vel replicet, quia negans simpliciter non probat, si secus excipiat, vel replicet; quia tenetur probare. Zab. *cons.140.n.10.* & plenius *nu.13.ver.ad aliud.* vbi, quod simplex negatiua in reo nihil petente non indiget probatione, secus in actore, vel reo voluntario, quia probant, & idem in reo, si excipiat, vel negando petat. Vide, *Negatiua facti promissi non impleti quando præsumatur, vel non. Concl.29.* Vide Ant. Gabr. *lib.1.de probat. Concl.6. Negatiuam allegans illam debet probare.* Vide eundem Gab. *eod.lib.1.de probat. Concl.7.* vbi asserens bona non sufficere transfert onus probandi, & quando secus.

Probationem cõtra se ipsum nemo compellitur facere in causa propria. Concl. 770.

1 NEMO † cogitur testificari contra seipsum in causa propria. Bald. *cons.227. Quando pro debito,n.3.ver.quinto, & vltimo,lib.5.* vbi, quod causa propria dicitur quãdo ad aliquem pertinet com-
2 modum, vel damnum, vel pertinere potest. † Amplia; quia nemo cogitur contra se exhibere probationes. Bald. *d.cons.227.n.3.ver.item cõtra se,lib.5.l.nimis graue.C. de testib.* † Ratio; quia aliud est officium testis, aliud officiũ partis, & quia illaqueantur litigantes;
3 quia, si contra testificaretur noceret, si pro se, non crederetur, si contra veritatem puniretur. Bald. *d.cons.227.n.3.ver.item si quis possit lib.5.* † Amplia; quia neq; potest quis testificari contra patronum, & contra quosdam coniunctos de quibus in *l.parentes C. de testib.* vbi liberi contra parentes, & parentes contra liberos esse
5 non possunt testes. Bald. *d.cons.227.nu.3.ver.quinto,lib.5.* † Limita; quia bene procurator potest compelliad testificandum. Bald. *d. cons.227.in fi.lib.5.*

Probatio per testes an fortior, quam per scripturam, & è conuerso. Concl. 771.

1 PROBATIO † per testes habet eandem vim, quam per instrumentum. *l.in exercendis. C. de fid.instrum. c.cum Ioannes, extra eodem tit.* Alex. *cons.64.ver.corroborãtur,lib.2.* Grat. *cons.90.n.40.li.2.* Dec.
2 *in c. quoniam contra, col.fi. de prob.* Paris. *cons.83.n.10 lib.1.* † Et appellatione instrumentorum veniunt etiam testes, nisi addatur qualitas instrumentorum publicorum. Bald. *cons.33.in prin.ver.secundo*
3 *videndum,lib.1.* † Imo probatio per testes dicitur vera, & naturalis probatio, probatio vero per instrumenta dicitur artificiosa, vel potius miraculosa. Felin. in *c.cum Ioannes, de fid.instru.* sequitur Nata *cons.166.n.8.* † Et fortior dicitur probatio, quæ fit viua voce per testes, quam ea, quæ fit per instrumenta; quia illa est de iure diuino, per instrumenta vero est de iure positiuo. Natta *cons.315.nu.15.*
5 † Declara; quia sumus in facto de recenti, & non multum antiquo, probatio per testes dicitur propria, & verior probatio, in factis vero antiquis melior est probatio per instrumenta, & scripturas, quam per homines, ex quo memoria hominum est labilis. Aret. *consil.65.col.2.vers.quinimo,* & late circa omnia prædicta & alibi multa de oppositionibus testium, & quomodo resoluantur, di-
6 cam. † Amplia; quia licet lex dicat aliquid probari per litteras, vel scripturam; tamen etiam admittitur probatio per testes, si non est exclusa. Rom. *cons.340. Circa primum, n.3.* Vide, *Statutum circa probationẽ quãdo valeat, vel non, & prohibẽs probationẽ p testes Concl.675.*

Probatio per testes nõ admittitur, si per scripturam fieri potest, & quando secus. Concl. 772.

1 PROBATIO † mandati, & alterius actus, qui per scripturam potest & debet probari, non admittit probationem per te-
2 stes. *l.unica.C. de mand.pr.* Old. *cõs.174.n.22.ver.opponitur tertio.* † Amplia, quia male præsumitur contra eum, qui vult probare per testes id quod potest probare per scripturam. Men. *cons.207.nu.37.*
3 *lib.3.* alleg. Crau. *cons.178.nu.5.* Curt. Iun. *cons.64.col.3.* † Extende; quia præsumitur contra eum, qui potest probare per multos testes, & probat per paucos. Item qui potest probare per testes de veritate, & probat per testes de auditu auditus. Men. *cons.207.n.35.*

& seq.lib.3. † Amplia; quia probatio non admittitur per testes, quã- 4
do lex, vel statutum hoc dicit. † Amplia; quia acta iudicii nõ pro- 5
bantur per testes. Ang. Aret. *cons.2.n.35.* † Contrarium, quod imo 6
probari possint acta iudicii per testes Anch. *cons.276.n.4.* Cast. *cõs.* 60. *Pro euidentia.lib.1.* & qualiter fiat probatio, vide ibi apost. quæ dat multos concor. † Declara; quia exceptis libello, & sententia, 7
reliqua probantur per testes, & aliter, quam per scripturam. Soc. *cons.46.Eleganter, in pr.lib.4.* † Declara; quia acta iudicii, de quibus 8
solet fieri scriptura, nõ probantur per testes, nisi allegetur deperditio actorum, secus de actis, de quibus non solet fieri scriptura, ita Ang. de Aret. *d. cõs.2.n.33.* vbi dicit communem. † Et ideo sen- *9
tentia non probatur per testes, nisi probetur, quod scriptura fuit perdita. Alex. *cons.59.In causa appellationis,n.3. ver.quinimo per testes, lib.7.* vbi apost. *ver. de perditam,* dat conc. & allegat Tiraq. *de retract. conuent. §.1.glos.7.n.55. & seq.* & plenius Alex. *cons.117. Viso ac ponderato, nu.7.ver.nec obstat,lib.7.* † Declara; quia vltra deperditionem 10
scripturæ probatam vt probetur sententia, necesse est, quod testes deponant, à quo iudice fuerit lata sententia, & tenorem, & alia. Alex. *d.cons.59.nu.3. & seq.lib.7.* vbi, quod non sufficit probatio per famam. Vide plene Malc. *conc.32. Acta Iudicii quomodo probentur.* vbi ampliat, & limitat. Vide eundem *concl.317. Collectoris facultas,* vbi, quod non probatur, nisi in scriptis, ampliat, & limitat. Vide eundem *Concl.523. Dispensatio,* vbi, quod probatur per testes, secus in cũria Rom. quia solum per scripturam. Vide eundem *Conclus.* 567. *Emancipatio an per scripturam probanda sit.* † Limita; quia proba- 11
tio, quæ debuit fieri inter aliquos per scripturam, inter eos, & alium tertium potest fieri per testes, ita videtur tenere Old. *d.cons.* 172. *ver.opponitur tertio,n.22.* † Limita, nisi scriptura probaretur ca- 12
su deperdita, quia tunc probatio contentorum in scriptura admittitur per testes. Oldr. *cons.209 In causa Hospitalis,n.9.ver. & probare.* Vide, *Testes non probant continentiam scriptura, si non probat scriptura. Concl.261.* † Limita, nisi scriptura, prout instrumentum con- 13
fectum à publice excommunicato reiceretur; quia contenta in instrumento per testes potuunt probari. Fed. de Sen. *cõs.74 Vetus querela, in fi. ver.sed posito.quod talis scriptura.* † Limita, quando copia 14
Notarii haberi non potuit, quia redigere in actis publicis, vel in scriptis, quia tunc probatio per testes admittitur, quæ alias nõ admitteretur. Alex. *cons.74. Viso testamento,n.9.lib.1.* † Limita; quia be- 15
ne admittitur probatio per testes & scripturam simul, quia statutum loquens de casu simplici non habet locum in mixto. Marsil. late in *Rubr. C. de probatio.n.37.ver.primo limitatur,* vbi ponit forte 20. limitationes. Vide Conclusionem proxime sequentem.

Probatio per testes non admittitur multis casibus. Concl. 773.

PROBATIO † defectus causæ instrumentalis contra instrumẽ- 1
tũ non admittitur, nisi per instrumentum, iuxta not. in *l. generaliter C. de non num. pec. & l. iurigentium, §. quod fere. ff. de pact.* Cuma. *cons.160.in pr.* † Extende; quia contra propriam confessionem in- 2
strumenti in scriptis nõ admittitur probatio per testes, quod sit simulatum. Cum. *cons.155. in pr.* & plenius *cons.160. Ioannes & Gerardus.* † Restringe; quia bene admittitur probatio per testes, quando 3
præsumptio oritur ex instrumẽto; qa dicitur probatio per instrumentum, quæ fit per testes, quando origo trahitur ab instrumẽto Bal. *cons.312. In causa Baptistæ,n.3.ver.ad hoc respondetur,lib.5* † Restrin- 4
ge, qñ allegaretur defectus causæ; quia simul dicitur cõtractus simulatus; quia cũ simulatio tollat cõsensum, tunc probatio defectus causæ probatur etiã per testes contra instrumentũ. Bal. *d.cons.* 312. *n.3.ver.secundo quia,lib.5.* † Contrarium tenet. Cum. quando in- 5
strumentũ esset in scripturis confectũ, secus, quando scriptura ad probationem esset, *cõs.155 in pr.* † Declara, vt procedat, qp possit pro- 6
bari falsa causa, & simulata, quãdo vltra confessionẽ instrumenti extat cõfessio in iudicio. Cum. *d.cons.160.in pr.* † Restringe, qñ de- 7
fectus causæ allegaretur ob fraudem vsuratum, videlicet qp fuerit causa expressa ad effectũ palliandi cõtractum vsuratũ; quia tunc probatio admittitur per cõiecturas, & testes. Bal. *d.cõs.312.n.3.ver.* *tert. quia,lib.5.* † Restringe, vbi cum; causa expressa in instrumẽto 8
fuit in fraudem legis; quia qui allegat cõtractum nullum, & vult probare causam expressse nullam; quia in fraudem legis eli cõtractus, tunc admittitur probatio per testes. Bal. *d.cons.312.n.3.ver.est quarta,lib.5.* † Amplia; quia qñ instrumẽtum est celebratum in iu- 9
dicio, vel corã iudice, aut alias in scriptis, tunc probatio cõtra tale instrumentum debet esse in scriptis; quia probatio per testes nõ admittitur. Angel. *cons.160. D. Catharina,n.4.ver.nunc restat.* † Re- 10
stringe, nisi tale instrumentũ in scriptis celebratum esset nullum, vt quia solemnitas requisita nõ esset seruata, quia tũc pbatio per testes admitt. Ang. *d.cõs.160.col.pen.n.4.in fi.* vbi loquitur in eo q iurauit se maiorẽ in cõtractu celebrato sine solemnitate statuti, vt

11 posſit per teſtes probare, quod erat minor. † Declara reſtrictionem, niſi conſtaret de dolo minoris, qui dolose aſſeruit ſe maiorem, quia nō iuuaretur beneficio ſtatuti. Ang. *d. conſ.* 160. *n.* 5. Amplia, † quia acta iudicialia, & publica non poſſunt probari per teſtes, ideo depoſitiones teſtium non poſſunt probari per teſtes, quando potuit haberi copia Notarii. Alex. *conſ.* 74. *Viſo teſtamento. n.* 9. *lib.* 1. † Amplia, quia minor contrahens dixit ſe maiorem, non poterit probare ſe minorem, niſi per inſtrumēta. Anch. *conſ.* 226. *n.* 4. *ver. & præmitto.* vbi, quod probatio contraria aſſertorum in inſtrumento non prodeſt, niſi per inſtrumenta. † Extende, etiam ſi ſtatutum daret certam ſolemnitatē contractibus minorum, quia ſi minor dolose, prout preſumitur, dixit ſe maiorem, non poterit probare contrarium per teſtes, ſed debet probare per inſtrumenta. Anch. *d. conſ.* 226. *n.* 4. *in fi. ver. præterea.* † Extēde, quia inſtrumentum continens alienationē, non reprobatur tanquam ſimulatum, niſi per alia inſtrumēta, ideo probatio per teſtes non admittitur, plene Anch. *conſ.* 227. *Ad corroborationē. n.* 3. *ver. tertium, de quo.* ſequitur Dec. *conſ.* 463. *n.* 10. *& ſeq.* Natt. *conſ.* 628. *n.* 17. *& ſeq.* 16 Rim. Iun. *conſ.* 83. *n.* 21. *lib.* 1. † Contrarium, quod imo probatio ſimulationis admittatur per teſtes etiā contra inſtrumēta publica. Dec. *conſ.* 463. *n.* 9. plen. Decia. *conſ.* 62. *n.* 13. *li.* 3. vbi multos allegat. 17 † Declara, quia probatio admittitur per teſtes, ſed requiritur plenior, & efficacior. Ceph. *conſ.* 325. *n.* 18. *& ſeq.* vbi alios allegat, & vi. 18 detur velle Dec. *d. conſ* 463. *n.* 9. † Amplia, quia in iis, quæ requirūt proſolemnitate ſcripturam, non admittitur probatio per teſtes, prout de tutela. Bal. *in l. ſi. n.* 14. *C. de re iudic.* Maſc. *concl.* 1393. vbi reſtringit, vt ſolum procedat in datiua, non in teſtamentaria, quia ſi teſtamentum eſt nuncupatiuum, ſicut poteſt probari per teſtes 19 redactos in ſcriptis, ita tutela in tali teſtamēto. † Extende, quia in iis, in quibus ad eſſentiam neceſſaria eſt ſcriptura, ſolutio nō poteſt probari per teſtes, quia eodem vinculo, quo aliquid introdu- * citur, eodem quoq; modo ſolui debet, commu. * dicit Maſc. *concl.* 1338. *n.* 7. *& ſeq.* vbi *n.* 13. declarat, quod bene per 5. teſtes ſpectatæ fidei probari poteſt, & limitat ēt aliis modis, vt ibi, qñ eſſet deperdita ſcriptura, & qñ ſcriptura eſſet neceſſaria ſolum ex cōuentio- 20 ne partiū, nō de iure. † Extende in gratia Papæ, vel ſupremi Principis, quę teſtibus non poteſt probari, ſed per ſcripturam tantum, plene Maſcar. *concl.* 845. vbi limitat quoad qualitates gratiæ, quia poſſunt probari per teſtes. Item, quando gratia eſſet deperdita, & tunc *n.* 27. dicit, quod teſtes debent eſſe periti, & debent deponere de tenore, & quod erat gratia bona ſine vitio, &c. late Æg. *dec.* 21 746. *Licet obſeruet.* Caſſad. *dec.* 20. *n.* 2. *de preb.* † Et quod gratia non 22 probetur per teſtes, niſi ex cauſa. Rota *in nou. dec.* 5. *de offic. vic.* † Extende, quia probatio non admittitur per teſtes in iis, quæ conſueuerunt fieri per ſcripturam, ideo quod Capellania ſit honor, & dignitas non probatur per teſtes. Æg. *deciſ.* 432. *& dec.* 611. *&* 746. 23 Caſſad. *de præbend. dec.* 20. *n.* 2. † Amplia, quia etiam in iis, quæ poſſunt probari per teſtes, ſi conſtat, quod confecta ſunt inſtrumenta, non datur probatio per teſtes, nec conceditur remiſſoria. Æg. *dec.* 384. *Pro acceptatione, & in nou. dec.* 17. *Quando cauſa de teſtib.* vbi limitat, quando ſimul per teſtes, & inſtrumenta. Vide, *Mixtus caſus continetur ſub ſimplici, & quando nō. Concl.* 294. Vide, *Scriptura in quib. caſib. requiratur. Concl.* 87. Vide, *Statutum circa probationē per teſtes non* 24 *admittendam. Concl.* 637. Vide Concluſ. prox. præcedent. † Limita, quia conſtitutio, lex, vel ſtatutum, licet ad obligationem inducendam requirat publicationem, & conſequenter ſcripturam, * tamen per teſtes poteſt probari, ſecundum * communem. Maſc. *Concluſ.* 421. *Conſtitutio.* vbi late, & finaliter diſtinguit inter conſtitutionem ſuperioris, & inferioris, & reprobat, vide eum.

Probatio an poſſit fieri poſt terminum conuentum, & concluſum in cauſa. Concl. 774.

1 PROBATIO † damni inter ſocios cōuenti de reficiendo, quando intra certum terminum probaretur, fieri poteſt etiam poſt terminum, quia tale pactum non po eſt anguſtare probationem. 2 Bal. *conſ.* 317. *Punctus, ſuper quo conſilium. lib.* 4. † Amplia, etiam ſi in contractu partes iuraſſent, quia nihilominus poteſt fieri probatio poſt terminum conuentum. Bal. *d. conſ.* 317. *per tot. lib.* 4. † Amplia, quia probatio, quæ nō debuit fieri poſt terminum præfixum à iudice, ſi tamen fuit facta, & admiſſa, valet, & releuat. Iaſ. *in l. patre furioſo. ff. de iis, qui ſunt ſui vel al. iur.* Vide, *Facta multa tenēt, quæ fieri de nouo prohibentur. Concl.* 12. Vide Soc. *reg.* 3. 4. *Probato termino ad probandum elapſo*, vbi ponit regulam negatiuam, & ponit duodecim 4 fallentias, quæ ſeruiunt pro amplianonibus in caſu noſtro. † Limita, quando eſſet conuenta certa pœna; quia licet probatio fieri poſſet, tamen pœna deberetur ſecundum conuentionem. 5 Bal. *conſ.* 317. *circa med. ver. primo, quia, lib.* 4. † Limita, quando eſſet conuentum, quod vltra terminum non poſſet fieri probatio, vel eſſet appoſitus terminus ſub cōditione, quia tunc cōditio retinderet probationem poſt terminū. Bal. *d. conſ.* 317. *circa medium contrarium credo, lib.* 4. Vide, *Probationes non ſunt anguſtiande. Concl.* 71. & Vide, *Terminus præfixus ad agendum excludit agentem lapſo termino, & quando ſecus. Concl.* 64. Vide Concluſionem prox. præced.

Probatio per inſtrumenta dicitur prompta, & probatio probata, & quando ſecus. Concl. 775.

PROBATIO † per inſtrumenta dicitur probatio prompta, & admittitur quandocunque etiam poſt terminum, dummodo res ſit integra. Oldr. *conſ.* 139. *Ad habendā, in fi. ver. decimo.* † Amplia, quia probatio per inſtrumentum dicitur clara probatio, & euidens, & euidentiſſima, vt per Gem. *conſ.* 27. *Super dubio formato, in pr.* vbi, quod confundit probationem præſumptam contrariam. † Adde tamen, quod appellatione inſtrumentorum veniunt teſtes, niſi addatur, inſtrumenta publica, *l. notionem, §. inſtrumentorum. ff. de verb. ſignif.* Bald. *conſ.* 33. *in pr. verſ. ſecundo eſt videndum, lib.* 1. † Amplia, quia imo probatio per inſtrumentum eſt probatio probata, & notoria, & facit rem certā, quando poteſt opponi aliquid contra tale inſtrumentum. Iaſ. *in l.* 1. *n.* 10 *ff de non. op. nunc.* Cranet. *conſ.* 382. *n.* 8. Socin. *conſ.* 87. *col. fi. lib.* 3. Natt. *conſ.* 145. & 177. *in pr.* Rol. à Vall. *conſ.* 98. *n.* 10. *& ſeq. lib.* 1. latiſſime Tiraq. *de retrah. lign. §.* 2. *gl.* 1. *n.* 20. *& ſeq.* † Contrarium Bella. *conſ.* 3. *n.* 6. vbi, quod poteſt impugnari, ergo non facit notorium. † Declara, vt per Cran. *d. conſ.* 382. *n.* 8. verior ſit prima. † Declara, quia inſtrumentum facit rem notoriam, quando nihil, quod releuet, fuit oppoſitum, vel quando eſt concluſum in cauſa, & quod ita ſit intelligenda concluſio, quod inſtrumentū facit probationē probatā, rem notoriā, & claram, qñ eſt de eo diſcuſſum, qñ eſt cōcluſum in cauſa, & non ante: item Nat. *conſ.* 51. *n.* 18. & 19. Rol. à Val. *conſ.* 75. *n.* 30. *lib.* 1. vbi, quod eſt probatio probata, ſi nihil obiicitur, & ſic in dubio. † Et quod ſi eſt productum citata parte, & oppoſitum non facit probationem probatam, donec cognoſcatur de oppoſitis, late Natt. *conſ.* 194. *n.* 15. & niſi producatur citata parte, non facit aliquam eidem. Nat. *conſ.* 509. *n.* 19. † Et niſi aliter ſit productum, & petitum à iudice dari copiā parti per producentem, nihil valet productio. Rom. *conſ.* 156. *Honorande domine, n.* 3. † Et diſceptationem notabiliter admittit probatio per inſtrumenta publica. Purp. *conſ.* 340. *n.* 1. *lib.* 1. Rol. à Vall. *conſ.* 46. *n.* 13. *lib.* 4. † Amplia, quia probationē manifeſtam, certam, liquidam, & indubitatam præſtare inſtrumentum publicum, dicit Pariſ. *conſ.* 170. *nu.* 8. *lib.* 4. Natt. *conſ.* 541. *n.* 28. *lib.* 1. Purp. *conſ.* 34. *in fi. lib.* 1. Menoch. *conſ.* 7. *n.* 4. *lib.* 1. Rol. à Val. *conſ.* 75. *n.* 19. *lib.* 2. Tiraq. *de retract. lignag. §.* 2. *gl.* 1. *n.* 20. *& ſeq.* vbi prædicta, & infra ſcripta ponit latiſſime. † Amplia, quia vim definitoriam cauſæ habet. Bald. *conſ.* 233. *lib.* 1. Roland. à Vall. *conſ.* 79. *n.* 88. *lib.* 2. Crau. *conſ.* 382. *n.* 8. † Extende, quia dici ſolet de publico inſtrumento, noli me tangere. Bald. *conſ.* 249. *in fi. lib.* 1. Rol. à Vall. *conſ.* 46. *n.* 15. *lib.* 4. Crau. *d. conſ.* 382. *n.* 8. † Amplia, quia ſicut vbi eſt caſus publici inſtrumenti. Bald. *conſ.* 215. *n.* 3. *in fi. lib.* 2. Crau. *conſ.* 31. *in fi.* Rol. à Vall. *conſ.* 22. *lib.* 2. Crau. *d. conſ.* 382. *n.* 8. † Amplia, quia locator habēs inſtrumentum locationis pro ſe, habet intentionem fundatam contra conductorem, vt teneatur ſoluere penſiones promiſſas, & videatur ſoluiſſe, pōt cōdemnari. Alex. *conſ.* 196. *Viſis, in pr. lib.* 7. Limita, quia quod non cantat inſtrumentum, neq; ego cantabo. Cran. Sen. *conſ.* 53. *n.* 23. Bal. *in c. per venerabilē, de elect.* Alex. *conſ.* 32. *n.* 3. *lib.* 4. vbi multa ſimilia, q̄ lex non dicit, nec homo dicere debet. † Item, quia quoad non nominatum in inſtrumento, nihil probat. Alex. *conſ.* 86. *Lætatus ſum, n.* 4. *lib.* 7. vbi loquitur in guarentigiato inſtrumento, quia ſi nihil poteſt opponi contra, intelligitur quoad terminatos, non quoad tertiū. † Itē, inſtrumentū nō eſt probatio gesta, quādo in controuerſiā ponitur, & de iuribus diſputatur. Alias *in 1. remed. recup. n.* 225. quia ſtatur inſtrumento, donec contrarium probetur, *l. cū precib. C. de prob.* quod declarat, vt per Cran. *d.

do aliquid legitime opponitur. Dec. *cons.* 474. *Viso instrumento, sequitur* Rol. a Val. *cons.* 57. *Quoniam in præsens consultatio, nu.* 30. *ver. non obstant. lib.* 3. Burgun. Canalcan. *dec.* 5. 46. *n.* 194. Decian. *cons.* 5. *n.* 39.

23 *lib.* 1. vbi, quod procedit, donec contrarium doceatur. † Item procedit, quando contrarium non est probatum; quia tunc per contrariam probationem cessat priuilegium instrumenti. Decia. *cons.* 61. *Ex præmissa, n.* 86. *ver. non obstant modo, lib.* 3. Io. de Imol. *cons.* 138. *n.*

24 2. *ver. in contrarium.* † Et sufficit probatio præsumptiua contra instrumentum, vt dicatur simulatum, vel vsurarium, aut pignoratitium; quia in iis, quæ sunt difficilis probationis, sufficiunt coniecturæ, & præsumptiones. Io. de Imol. *d. cons.* 138. *nu.* 2. *& seq. ver. in*

25 *contrarium.* † Item ad hoc, vt instrumentum probet, & detur fides, debet carere omni suspicione, alias illi non statur, & si est suspectum, illi non datur fides, nec exequi debet. Io. de An. *cons.* 58.

26 *in fi.* † Item magis attenditur veritas, quam instrumentum, si constat de depósito, & vere probetur, quod post depositum deponens secum reportauit pecuniam, potius veritas, quod non sit depositum, quàm instrumentum attenditur. Paris. *cons.* 54. *nu.* 80.

27 *lib.* 1. Soc. *cons.* 143. *lib.* 1. † Limita; quia instrumentum non probat

28 contra nō nominatū, & qui nō rogauit Notariū. † Extende; quia etiam si instrumentum sit pro Titio, & hæredibus, & filiis, non probat quoad eos, qui dicunt se filios, & hæredes, nisi hoc probent, & non facta probatione, instrumentum non loquitur de

29 eis. Castr. *cons.* 95. *Visis actis, in fin. lib.* 2. † Restringe, nisi sit successor contrahentis, vel rogantis; quia tunc probat etiam contra singularem successorem. Soc. *cons.* 11. *In causa D. Catharinæ, in princ. lib.* 3.

30 † Restringe, nisi habeat interesse; quia vt exceptio concludat, *tu nones nominatus in instrumento*, requiritur etiam, *& tua non interest*, alias non est bona exceptio. Ias. in *l. Iulianus, in fi. ff. de verb. obl.* Vide, *Falsi suspicio, quando habeatur pro falsitate. Conclus.* 45. Vide, *Instrumentum probat, & est probatio probata. Concl.* 237. Vide, *Instrumentum non probat quoad multa in instrumento descripta. & quando secus. Concl.* 242. Vide, *Obligatio est stricturis, & de vno casu ad alium non extenditur. Concl.* 33. Vide, *Productio iurium multiplex, & qualiter sit facienda in iudicio. Concl.* 871.

Probatio per aspectum priuilegiata in multis. Conclus. 776.

1 REGVLA † quia probatio, quæ fit per inspectionem oculare, nunquam censetur exclusa, & semper fieri potest; quia est fortior probatio de mundo. Ias. in *l. de periurio. nu.* 3 *ff. de in litem iur.* Idem Ias. in *l.* 1. *n.* 19. *in fi. ff. de nou. oper. nunciat. Insti. de grad. & agn. §. fi.* Bal. in *l. contra negantem. in fi. C. ad l. Aquil. & in auth. quod semel, n.* 12. *C. quomodo, & quan. iud. & in rubr. C. de probat. n.* 5 *ver. sequitur visus.* & plene in *l. si quis testib. in fi. C. de testib.* vbi apost. quod possunt testes etiam super euidentia induci post conclusum in causa. Alex. *cons.* 116. *Posteaquam, in fin. lib.* 1 vbi apostill. in *ver. exclusa.* Castr. *cons.* 81. *col.* 3. *lib.* 2. Ias. in *l. eum qui, § in popularibus, col.* 4. *in princip. ff. de iureiuran.* Alexand. *consil.* 35. *Viso processu, num.* 9. *lib.* 4. vbi apostill. dat

2 plures concord. † Extende; quia talis probatio omnes alias probationes excludit. Bald. in *l. contra negantem, ad fin. C. ad leg. Aquil. & in l.* 1. *C. si aduer. liber. & in rubr. de prob. in prin.* Alex. in *l. qui bona. §. qui damni, colu. pen. ff. de damn. inf. & in l. Publia. ff. depositi, & consil.* 34. & *cons.* 95. *Viso processu. col.* 3. *lib.* 4. & *cons.* 134. *In causa, & lite, col. fin. lib.* 2. & *cons.* 39. *lib.* 6. Barb. in apostil. ad Bald. in *l. per hanc. C. de temp. app.*

3 Mars. in *rubr. C. de prob.* Cast. *cons.* 174. *Cum superius, lib.* 1. † Extende, quia etiam post didicita testificata admittitur reprobatio per euidentiā Ias. *d. l. de periur. n.* 4. *ff. de in lit. iur.* Bald. in *l. si quis testibus, in fi.*

4 *C. de testib.* vbi apost. hoc dicit. † Et q nunquā sit exclusa. Bald. in *rubr. C. de prob. col.* 1. *& in l.* 1. *C. si aduer. libert.* Alex. *cons.* 186. *col. fi. lib.* 2.

5 *& cons.* 35. *colu.* 3. *ver. præterea, lib.* 4. † Imo quod si statutum tollit omnem probationem, non censeatur tollere probationem euidentem per aspectum. Alex. *d. cons.* 186. *Visis subtilissimis, col. pen. n.* 13.

6 & 14. *ver. præterea, lib.* 2. † Et quod nunquam sit illi derogatum. Alex. *cons.* 35. *Viso processu, n.* 9. *ver. talis enim probatio, lib.* 4. vbi plena a-

7 post. in *ver. nunquam.* dat plures concord. † Infertur, quod si statutum mandat exequi sententiam, & rem iudicatam per tres conformes, non obstante nullitate, licet tollatur nullitas, quæ in continenti potest probari; non tamen tollitur nullitas, quæ ex inspectione processus est euidens per aspectum, & potest per inspectionem probari; quia ista probatio nunquam censetur sublata.

8 Alex. *d. cons.* 186. *n.* 13. & 14. *lib.* 2. † Et præfertur hæc probatio cui-

9 cunq; alteri probationi. Alex. *cons.* 35. *n.* 9. *lib.* 4. † Et nulla legis virtus potest excludere probationem, quæ fit per rei euidentiam. A-

10 lex. *cons.* 63 *Stantibus, nu.* 22. *ver. accedat, lib.* 4. † Extende; quia nulla legis virtus potest excludere probationem, quæ fit per euidentiam, etiam si requiratur mensuratio, & factum hominis. Alex. *d.*

cons. 63. *Stantibus iis, quæ supra n.* 22. *lib.* 4. Ias. *cons.* 116. *col. fi. lib.* 1. *& in eū qui. § in popularib. in* 4. *col. ff. de iureiur.* † Extende; quia potest fieri probatio

didicita testificata; quia in ea cessat subornatio. Ias. in *l. fin. col. vlt. ff. de in lit. iur.* † Extende, quia euidens probatio oculari operatur quod sententia contraria nunquā transit in iudicatum. Alex. *d. cons.* 63. *n.* 22. *lib.* 4. Innoc. & Canon. in *c. Fraternitatis, de frigid. & malefic.* Bald. in *l.* 1. *C. sent. rescindi non posse*; quia euidentia facti tollit tē iudicatā. † Restringe, quia non admittitur cōtra iuramentum in litem; quia est affectionis, non veritatis, ideo nō releuat. Ias. *d. l. de periurio, n.* 4. *ff. de in lit. iur.* † Restringe etiam in omni alio iuramento dato alicui per legem ita iubētem, puta ex statuto, quod stetur iuramento damnum passi, quia si per euidentiam vult cōtrarium probare, accusatus bene admittitur, sed statur iuramento, licet puniatur pœna extraordinaria, qui iurauit falsum, quando ex euidentia hoc constat. Bald. in *l. ait Prator, in pr. ver. circa sextum. ff. de iureiu.* vbi reddit rationem; quia cōtra dispositionem, & dispensationem legis nō admittitur probatio. † Amplia, quia ideo nedum iudex ex officio potest velle videre loca, & subiicere oculis, vt videat, an testes sint singulares, vel non. Alex. *cons.* 116. *in fi. lib.* 1. plenius Bero. *cons.* 144. *n.* 54. *lib.* 3. vbi, quod iudex ex officio pro sui informatione potest hoc facere expensis communibus, vt sibi liqueat de causa, etiam ex officio nemine petente. † Et maxime, vbi agitur de causa publicæ vtilitatis, vel de subreptione gratiæ, potest iudex ex officio facere inspectionem, vel experimentum oculare, an noceat tertio, vel publico gratia conditionalis sine præiudicio tertii etiam parte non citata. Bero. *cons.* 145 *nu.* 11. *lib.* 3. † Sed imo si pars petat, quod in supplementum probationis, & veritatis debeat se trāsferre ad locum, & rem oculis propriis subiicere, non potest iuste denegare assensum. *l. si irruptione §. ad officiū ff. si. regund.* per quem tex. ibi Alber. dicit, quod iudex potest & debet ire ad locū, de quo est quæstio, quando inspectio potest dilucidare negotium. Flor. in *l.* 2. *ff. de feriis.* idē dicit. † Et est generale nedū in causis confiniū, sed in omni materia, in qua veritas magis potest apparere, in prægnante muliere est tex. in *l.* 1. *ff. de vētre inspic.* an mulier sit virgo, est tex. in *c. proposuisti, de probat. quia debet inspici à matronis.* † Amplia; quia qui habet probationē ex aspectu contra se, dicitur habere validiorem probationē, quæ possit haberi; ideo repellitur. Anch. *cōs.* 158. *Ex narratis, n.* 26. † Amplia; quia hæc probatio per inspectionē præfertur cuicumq; alteri probationi. Bald. in *l. contra negantem. C. ad l. Aquil.* Alex. *cons.* 134. *In causa, & lite, col. fi. lib.* 2. † Restringe, quia si talis probatio per aspectum fiat ante alias probationes, quæ superueniant postea cōtrariæ, poterit iudex appellationis magis adhærere probationi contrariæ; quia soli iudici nō statur, iux. quod not. in *c quoniam contra, de prob.* Vide, *Iudici aliquid attestanti supra suam facultatem non creditur. Concl.* 477. † Amplia; quia hæc probatio per inspectionē iudicis, maxime in materia confiniū, est necessaria. Bald. in *c. cum olim, de præscript. d. l. si irruptione. §. ad officium. ff. si. regund.* † Amplia; quia non est maior probatio q illa, quæ fit per euidentiā; & ideo si iudex potest ipse oculis propriis videre veritatē, debet hoc facere; qa nō habet plus credere dictis testiū, quam ipse possit suo sensu, visu, & iudicio rationis cōprehendere. Castr. *cons.* 141 *Visis allegationibus, in fi. lib.* 2. *ver. quicquid sit*, vbi dicit, q quærere visum alterius, vbi possum habere propriū, dementia videtur. † Amplia; quia probatio per aspectum tollit omnem præsumptionem contrariā. Castr. *cons.* 81. *col.* 3. *lib.* 2. *n.* 3. *ver. quicquid sit*, & valet tam ad probādam affirmatiuam, quam negatiuā, vt ibi dicitur. † Amplia in iis, quæ peritia, & iudicio intellectus percipiū tur, prout, an res sit recta, vel non, vel subtus feudū Titii, vel Seii. Castr. *d. cons.* 141. *per tot.* maxime *in fi. lib* 2. † Amplia; quia operatur, quod stante statuto, quod stetur iuramento damnū passi, licet nō possit probari contrarium, bene potest per inspectionem loci probari contrarium; quia nunquam hæc probatio est exclusa. Ias. in *l. eū qui. § in popularib. ff. de iureiur.* † Qualiter fiat ista visitatio loci, vt releuet; dic, quod partes debent esse præsentes, vel citatæ, vt videant, & informent, & hoc debet constare, alias inspectio est nulla. Castr. *consil.* 412. *per tot. lib.* 2. Vide, *Visitatio loci differentiæ qualiter fiat per iudicem. Concl.* 217. † Limita; quia non procedit, quando nihil potest percipi ex oculari inspectione, quia frustra expectatur casus, cuius euētus nihil operatur. *l. pen. ff. de fideiuss. l. aliquando. § fi. ff. ad Velleia.* nam iudex nō debet admittere partem ad probandū id, quod probatum non releuat. *l.* 1. *l. ad probationem. C. de proba.* & *l stipulationem. § stipulatio duplex ff. de prætor. stipul.* & propterea agens hypothecaria, qui non probauit bona fuisse in bonis sui debitoris, si petat accessum ad bona, debet reiici; quia accessus nihil potest operari. Vide, *Testes contrarij super affirmatiua, & negatiua, existentia rei, qualiter cognoscantur. Concl.* 239.

Probatio non potest per pactum restringi, & quando secus. Concl. 777.

1 PACTVM quod † solutio debiti probari non possit, nisi per instrumentum publicum, non valet. Bald. *cons.* 33. *in pr. lib.* 1. & idem tenet Fulg. *cons.* 208. *Proponitur, quod.* quia probatio adinuenta videtur respicere publicam vtilitatem, plenius Bald. *consil.* 317. *Punctus super quo. n.* 2. *vers. hinc est, vsque in fin. lib.* 5. & vide infinitos citatos per Apostillam ad Alex. *cons.* 102. *Viso processu in fi. n.* 9 *lib.* 5.
2 *inciſum.* † Limita, nisi tale pactum esset iuramento firmatum; quia valet, vel saltem requiritur probatio magis clara per testes legaliores. Fulg. *cons.* 208. *Proponitur, quod.* Alex. *cons.* 158. *in fin. n.* 9. *lib.* 2.
3 † Extende, quia imo valet pactum iuratum, quod probatio non possit fieri, nisi per instrumentum inciſum redditum. Alex. *consil.*
4 102. *Viso proceſſu, in fi. n.* 9. *ver. item quia in instrumento, lib.* 5. † Contrarium tenet apost. ad eundem Alex *d. cons.* 102. *nu.* 9 *lib.* 5 *in ver. inci-*
5 *ſum*, vbi citat plurimos. † Declara; quia allegati in contrarium per apostillam loquuntur in pacto ſimplici, nō autem iurato, vt vide-
6 re potest. † Limita, nisi quādo debitum constaret per instrumentum publicum; tunc enim valet pactum, quod non possit probari solutio debiti apparentis per instrumentum, nisi solutio probetur etiam per instrumentum publicum. Bald. *cons.* 33. *in pr.* qui lo-
7 quitur in pacto iurato. *lib.* 1. † Contrarium, quod imo nisi isto casu valeat pactum, quod non possit fieri probatio solutionis de credito, quod constat per instrumentum, nisi per instrumentum, tenet apost. ad Alex. *cons.* 102 *in fi. n.* 9. *ver. inciſum, lib.* 5. vbi reprobat
8 Bal. † Declara limitationem, vt non procedat, nisi respectu solutionis; secus autem respectu compensationis; quia potest oppo-
9 ni compensatio, & probari per testes. Bald. *d. cons.* 33. *in fi. lib.* 1. † Limita; quia bene valet pactum quod probatio non legitima sit sufficiens. Alex. in *l. Titia, col.* 4. *ff. ſolut. matrim.* Vide Conclusionem
☞ proxime præcedentem.

Probationes non sunt angustandæ, sed illis fauendum. Concl. 778.

1 PROBATIONES † non sunt angustandæ, sed illis fauendum, ideo quandoq; post peremptorium admittitur probatio. Fed.
2 de Sen. *cons.* 114. *Super puncto, in fi. ver. & hac ratione.* † Amplia, vt idē sit, quia quandoq; probationes minus sufficientes admittuntur, vt probatio non angustetur. Fed. *d. cons.* 114. *in fi. ver. ſæpe enim.* Am-
3 plia, † quia non valet pactum, per quod conuenitur, quod probatio solutionis debiti per legitimos modos facta non valeat, nisi
☞ fiat per instrumentum publicum. Vide, *Probatio non potest per pactū*
4 *restringi, & quando secus. Concl.* 777. † Declara, vt procedat ampliatio, quando debitum non constaret per instrumentum, sed si constat per instrumentum, tunc valet pactum, quod solutio non possit fieri, nisi per instrumentum publicum. Bald. *cōſ* 33. *Verba inſtru-*
5 *menti, lib.* 1. *in pr.* † Amplia, quia probationes amare tractandæ non sunt, sed naturali discretione debent intendi. Bald. *cons.* 489. *Or-*
6 *viſo, in pr. lib.* 2. † Amplia, quia in tantum probationes non sunt angustandæ, vt licet sit conuentum etiam cum iuramento, quod damnum debeat probari intra mensem, tamen etiam post men-
7 sem poterit probari. Bal. *cons.* 317. *Punctus ſuper quo, li.* 4. *per tot.* † Extende, quia non valet pactum, & conuentio partium, quod non possit probari, nisi per instrumentum. Io. de Imol. *cons.* 37. *n.* 4. *ver.*
☞ *item non obſtat.* Vide, *Probatio potest fieri post terminum conuentum. Cōc.*
8 774. † Limita in odiosis, & in iis, in quibus partes per calumniam consueuerunt proponere, quia imo angustanda est probatio, vt in eo, qui opponit actori, quod est excommunicatus, debet probare excommunicationem plene intra octo dies post diem oppositionis, vt est tex. in *c. pia, de except. in* 6. vbi gl. in *ver. octo dierum.*

Probatio incontinenti, & prompta admittitur, & quando secus. Concl. 779.

1 PROBATIO, † quæ offertur incontinenti, nunquam censetur exclusa, quando est prompta. Abb. in *c. ſuper eo, in ſi. de off. deleg.*
2 vbi, quod etiam stare statuto reiiciente cōmunem exceptionem non habet locū, quādo in continenti offertur probatio. † Quando dicatur incontinenti, plene Menoch. in 1. *remed. recuper. nu.* 253.
3 † Extende in interdicto adipiscēdæ. Menoch. 1. *remed. adipiſ. n.* 102.
* 4 9. 29. *cum ſeq.* vbi dicit *cōmunem. † Extende in nullitate proposita, quæ nō impedit exequtionem, secus, si in continenti offertur probatio nullitatis. Rip. in l.* 4. *§. condemnatum, nu* 15. *ff. de re iud.*
5 † Extende, quia si lapsa sunt tempora probatoria, non datur probatio vltetior, secus est quando est prompta. Oldr. *cons.* 139 *Ad ha-*
bendum, in ſi. † Amplia; quia licet exceptio contra testes debeant obſeruari in fine litis post dicta testificata; secus est, si offertur incontinenti probatio Fel. in *c. ex parte, n.* 15. *de teſtib.* Vide Maſcar.
Concl. 694. *Exceptio vbi opponitur. n.* 4. *& ſeq.* † Amplia, quia appellans à grauamine, & in casu non appellabili, bene iustificatur appellatio, si offert in continenti probare causam. Vide plene in eorum auctorē post regulas *Soc. reg.* 9. *Probationē offerens in peremptoria*, vbi ponit regulam negatiuam, & nouem fallentias, quas potest videre, & quando impediat exequtionem, vel non, vide eum. Vide, *Exceptio requirens altiorem indaginem non impedit exequtionem, & quando ſecus. Concl.* 409. *n.* 29. *& ſeq.* † Limita, seu restringe in spolio; quia non admittitur probatio etiam incontinenti ad impediendam restitutionem. Menoch. late in 1. *remed. recuper. n.* 239. *qu.* 21. *n.* bi late Ægid. *conſ.* 2. *n.* 16. † Declara restrictionem multis modis, & vt ibi per Menoch. † Extende limitationem, vt procedat etiam in restitutione vxoris, licet velit promptam probationem facere, quia maritus sit frigidus vel maleficiatus. Ferret. *conſil.* 20. *col.* fin. Vide, *Suſpenſio petitorii facta operatur multa Concl.* 917. Vide plenius
☞ per Mascard. *Concl.* 687. *Exceptio domini*, vbi quando procedat, vel non, & quando dicatur incontinenti. Vide, *Incontinenti quæ ſunt, dicuntur ineſſe. Concl.* 81.

Probatio præsumptiua à lege inducta efficax, & quādo secus. Concl. 780.

PROBATIO † prouenies ex iuris præsumptione est tantæ efficaciæ, & valoris, ac si esset ex instrumentis, vel testibus; *ſtutor.* vbi *Doct. C. de petit. tut.* Castr. *conſ.* 51. *circa med. lib.* 2. † Erectus gula, quod probatio, quæ sit per coniecturas, & præsumptiones legales; dicit in euidentissima, & sufficiens *d. l. ſtitutor. C. de pœnal.*
tutor. Castr. *conſ.* 74. *In causa mota col.* 2. *in fi. ver. item est alia, lib.* 2. vbi dicit hanc esse regulam, & apost. ibi citat Fel. in *rubr. de probat. n.*
ſecunda concluſio, vbi declarat. † Et ideo qui probat se aliquotem-
pore possedisse, & nunc allegat se possidere, præsumitur, quod continue possederit, & de præsenti possideat, nisi contrarium probetur. Bart. in *l. Cel ius ff. de vſucap.* & est cōmunis † opinio, vt attestatur Alex. *conſ.* 133. *n.* 3 *lib.* 1. † Amplia; quia probatio præsumptiua an sufficiat, vel ne, traditur per Bart. & alios, quos citat late Rom. *conſil.* 91. *Viſis ac ponderatis, nu.* 4. *& ſeq. ſecundo videndum*, vbi respondit aliquæ exempla ciuilia, & criminalia, & tandē *n.* 6. distinguit, & dicit iudicio suo rectissimam esse suam distinctionem. † Et primus casus est, quando probatio per testes concludit per præsumptionem iuris. & de iure, & casus est indubitatus, quod talis probatio est sufficiens. Rom. *d. conſ.* 91. *n.* 6. *ver. ego autem*, vbi apposite citat Felin. in *cap. quia verſimile. ante fin. vſque ad n.* 7. *de præſumpt.* † Idem, quando probatio testium, vel alias concludit per præsumptionem iuris, vt quia testis deponit de adulterio in causa testimoniæ; quia vidit nudum cum nuda. Rom. *d. conſ.* 91. *n.* 6. *volum.* 3. *aliquando vero concludit probatio* vbi apost. in *ver. nuda.* & in *ver. concludere.* citat plurimos concor. † Idem, quando præsumptio tollit actum reiteratione. Nam solitus fœnerari, vel turari, vel adulterare mulierē, si reperitur suspectus, vel suspicionis causa, vt quia contractus, de quo agitur, est suspectus de vsuris, res furata penes eum, solus cum sola, quam solitus fuit adulterare, certe in istis tur præsumptio ex solito. Rom. *conſ.* 91. *col.* 3. *n.* 6. *ver. aliquando* *concludit per præſumptionem.* & plenius *conſ.* 167. *Antonius accuſatus n.* 7. *& ſeq. ver. vltimo hoc adulterium*, ſequitur Crau. *conſil.* 137. *Magis Robertus poſt n.* 10. Idem, quando testis concludit ex ratione præ-
sumptiue, veluti si dicat se vicinum in his, quæ sunt nota vicinis, quæ regulariter concludit, & licet potuerit fuisse absens, quoc-
su non concluderet; tamen donec probetur absentia, sufficiens probatio præsumptiua, plene Alex. *conſ.* 82. *Viſo proceſſu. n.* 8. *& ſeq. hoc confirmo, lib.* 3. Vide, *Teſtis dictum dubium qualiter intrepretandum. Concl.* 286. † Limita; quia præsumptio non est legitima, quando potest adesse, actui, & abesse, quia non concludit. Rom. *conſ.* 91. *col.* 6. *in fin. ver. aliquando vero probatis.* Vide, *Poſſeſſio quando præſumitur continuata vel non. Concluſ.* 417. Vide, *Præſumptiones ſunt liquidæ vel non. Concluſ.* 411. Vide, *probationes, & duæ faciunt ſemiplenam probationem. Concl.* 611. Vide *Præſumptio operatur multa. Concl.* 694.

Probatio potest esse sufficiens quoad aliqua, & quoad alia secus. Concl. 781.

PROBATIO † non potest esse sufficiens quoad vnum effectum, & quoad alium effectum non releuare. Oldr. *conſ.* 161.
num. 6. *ver. neque nouum est.* † Amplia; quia probatio testium
quoad tertium est legitima, licet testes non deponant de tercio

pretio; quæ tamen non releuat inter emptorem & venditorem, nisi testes deponant de certo pretio. Alex. *consil.* 18. *Viso causæ pro-*
3 *cessu, in pr. lib.* 1. vbi apost. *in ver. non probabit.* † Amplia; quia quãdo agitur principaliter de aliquo, requiritur plena probatio; si vero non agitur principaliter, sufficit leuior probatio, quæ non esset
4 sufficiẽs; si de illo principaliter ageretur. † Amplia, quia probatio contra instrumentum directa requirit tres testes, sed contra qualitatem resultantem ex instrumento sufficit ordinaria, & le-
5 uior probatio. Anch. *consil.* 9. *in pr. ver. qualiter autem.* † Amplia, quia testes deponentes super venditione facta, sed nesciunt pretium, probant titulum venditionis ad effectũ præscriptionis, sed non probant venditionem, si de ea ageretur. Soc. *consil.* 143. *n.* 9. *ver. con-*
6 *firmo hoc, lib.* 1. † Amplia; quia licet probatio plena requiratur, qñ agitur de matrimonio; secus si incidenter ad effectum legitimationis, plene Rot. *dec.* 34. *part.* 2. *n.* 15. *& seq.* vbi ponit plura exem-
7 pla. † Limita; quia imo probatio, quæ est legitima quoad venditorem in causa euictionis sibi intimatæ, in qua suscepit litem in se, & induxit testes quoad se integros, probant etiam quoad emptorem, licet sint affines emptoris; quia ex quo probatio legitima pro vno est legitima quoad habentes causam ab eodẽ; quia res est indiuidua. plene Ang. Aret. *consil.* 5. *Tota virtus, n.* 9. *ver. & in-*
cipiamus, per tot. vsq; in fin. Vide, *Effectum diuersum eadem res habere potest. Concl.* 54. Vide, *Principaliter fieri multa prohibentur, quæ admittũtur in consequentiam. & quæ. Concl.* 663. Vide, *Probatio ad vnum finem facta non prodest ad alium, & quando secus. Concl.* 783.

Probatio non admittitur, & quæ non releuet. Concl. 782.

1 PROBATIO † non est admittenda, vt fiat, quæ si facta esset, non releuaret, *c. cum contingat. §. verum, de offic. deleg.* Fed. de Sen. *consil.* 148. *Casus talis est, aliqui sunt, n.* 2. *ver. item facit alia, l.* 1. *l. ad proba-*
tionem. C. de probat. Abb. *consil.* 60. *In casu, col. fin. in princ. ver. ex tertio,*
2 *lib.* 2. Rom. *consil.* 226. *Vltra prædicta, n.* 3. *ver. quarto ostenditur.* † Et frustra expectatur euentus, cuius effectus nihil operatur. *l. penul. ff. de*
3 *fideiuss.* Vide, *Probatio per aspectum priuilegiata. Concl.* 776. † Extende; quia is, qui vult repetere vsuras solutas ex contractu, qui declaratus fuit licitus, & sententia transiuit in iudicatum, & fuit expressio consensu volentis repetere approbata, non debet admitti ad probandũ; quia probatum non releuat. Abb. *consil.* 60. *In cau-*
4 *sa, col. fi. in pr. ver. ex tertio, lib.* 2. † Extende; quia neque est danda dilatio ad probandum illud, quod probatum non releuat. Rom.
5 *d. consil.* 226. *n.* 3. *& 4. ver. ostenditur.* † Amplia; quia articuli impertinentes, & qui probati non releuant, non sunt admittendi. Vide, *Articuli impertinentes non admittendi, & quando secus. Concl.* 524. Vide, *Circuitus vitandus, & quando secus. Concluſ.* 229. Vide, *Frustratoria non debet esse lex, & alia prouiso. Concl.* 520.

Probatio ad vnum finem facta non prodest ad alium, & quando secus. Concluſ. 783.

1 PROBATIO † facta ad vnum finem non prodest, neq; nocet ad alium finem; ideo actor producit contra reum instrumentum suum ante litis contestationem ad certiorandum reum, vt possit credere, vel contendere, talis probatio non sufficit ad cõdemnandum, nisi producatur post litem contestatam. Feder. de
2 Sen. *consil.* 160. *n.* 2. *ver. non obstat.* † Amplia, quia probatio facta in possessorio suspenso petitorio nõ releuat ad effectum petitorii; quia iudex censetur priuatus iurisdictione in petitorio. Æg. *decis.*
3 336. *in fi.* Rota *in nou. decis.* 16. *n.* 2. *de rest. spol.* † Amplia; quia probatio facta super incidenti ad effectum obtinendi absolutionem à iuramento vsurario, quod instrumentum sit vsurarium, non releuabit in causa principali, quando agitur de vsura ꝓbanda. Fed.
4 de Sen. *consil.* 300. *Factum tale est, debitor, in fi.* † Amplia; quia probatio facta per testes ad effectum criminis non sufficit in causa ciuili; quia sunt diuersæ causæ, & publicatio testium facta in vna non præiudicat in alia de nouo examinari. Bald. *consil.* 75. *Modus de-*
5 *fensionis, lib.* 4. † Extende in casu conuerso; quia probatio facta ex causa ciuili non sufficit in causa criminali, in qua requiritur clarior probatio. Castr. *consil.* 168. *Super primo, nu.* 3. *lib.* 1. *ver. illud constat.*
6 † Amplia in casu contrario; quia probatio criminis facta in causa ciuili non sufficit in criminali ad condemnandum, sed solum ad inquirendum. Bald. *consil.* 479. *Punctus talis est, quidam in fi. lib.* 3. *ver.*
7 *nec obstat.* Castr. *d. consil.* 168. *n.* 3. *lib.* 1. † Amplia; quia instrumentum productum in causa summaria ante litem contestatam non probat in alio iudicio plenario. Alex. *consil.* 212. *Ponderatis, n.* 17. *v. quod si*
8 *productio, lib.* 6. † Amplia; quia probatio facta in causa ciuili summaria non probat in causa ciuili ordinaria. Castr. *consil.* 168. *Super*
9 *primo, n.* 3. *v. illud autem, lib.* 1. † Amplia; quia sententia etiam in iudicio plenario ad vnum finem lata non præiudicat in alio iudicio ad alium finem. Ioan. de Imol. *consil.* 146. *n.* 7. *in fin. vers. & licet*
dicatur, & plenius *consil.* 130. *n.* 9. *ver. circa tertium,* vbi in fortioribus terminis, quod sententia lata super debito, & executa pro vno termino maturato, non obstat it pro alio termino; quia est de aliare, & ad alium finem. † Extende; quia probatio ad vnum finẽ 10
facta, & in vno iudicio non probat in alio ad alium finem, prout dicimus de sententia; quia idem dicimus de sententia, quod de probatione, ita arguit Ant. de Butr. *consil.* 36. *in pr. & per tot.* & clarius Anch. *consil.* 336. *n.* 2. vbi, quod acta, & probationes in causa status nocent omnibus, & iuuant omnes, prout sententia. Re-
stringe, † quando agitur de qualitate personæ imprimẽda, pro- 11
ut in causa status, vt quis sit ingenuus, vel vsurarius; quia in eo casu, etiamsi res variatur in alio iudicio, probat, quatenus ad eũdem finem deducatur; quia variatio rei non operatur, quando idem est finis, vt sit vsurarius. Ant. de Butr. plene *consil.* 36. *n.* 2. *ver.*
non obstat. in tib. per tot. & dat exemplum de hærede declarato agẽte quoad certa bona; quia ad eundem finem, vt sit hæres, probatio facta sufficit, licet ad alia bona hæreditaria ageret. † Restringe, 12
quia probatio facta in iudicio possessorio summario, putain interdicto retinendæ, seu *vti possidetis,* probat in alio iudicio, *c. reintegranda. 3. q.* 1. inter easdem personas, ex quo est causa similis, videl. possessoria, & summaria, licet ad diuersum effectum. Ang. Aret.
consil. 13. *Videtur primo, in fin. ver. quoad secundum. per tot.* † Amplia; qa 13
confessio in iudicio facta super exceptione non præiudicat in alio iudicio etiam inter easdem personas per viam agendi & in possessorio. Anch. *consil.* 146. *Quæstio talis, n.* 10. *& seq. ver. sed subtilius.*
† Extende; quia acta & probationes in vna causa non præiudi- 14
cant, neq; probant in alia etiam inter easdem personas, qñ ad alium effectum, & alium finem. Anch *d. consil.* 146. *in fi.* † Extende; 15
quia probatio facta in iudicio summario, & executiuo non præiudicat in plenario, & ordinario etiam inter easdem personas; nã requiritur ad hoc, vt acta & ꝓbationes factæ in vno iudicio probent in alio etiam inter easdem personas, ꝙ ita se habeat præcedens causa ad sequentem, quod sententia lata in ea pariat exceptionem rei iudicatæ in secunda. Bald. & Alex. *in l.* 2. *C. de eden.* i-
dem Alex. *consil.* 212. *Ponderatis, col.* 3. *& 4. lib.* 6. Felin. *in c. causam, quæ,* in 1. regula, q̃ ibi ponit. *de testib.* Alex. *in l. cum lite.* in apostilla ad Bart. *ff. iud. solu.* Ant. de Butr. *consil.* 36. *n.* 2. † Declara, quia si in iudi- 16
cio summario, & executiuo probatio fuit plenarie facta; tunc probat etiam inter easdem personas in iudicio plenario. Anton. de Butr. *consil.* 36. *in fin.* Castr. *consil.* 3. *nu.* 3. *ver. quarto principaliter, lib.* 2. Declara, vt per Castr. *consil.* 3. *n.* 3. *ver. quarto principaliter,* vbi, quod probationes factæ in summario iudicio non probant in ordinario, quando sunt receptæ parte absente, & non in sufficienti numero, & non sunt publicatæ; secus si sint publicatæ, & factæ citata parte. & in sufficienti numero, & nihilominus dicit, quod iidem testes publicati poterunt in ordinario iudicio examinari, & non poterunt variare, & probabunt, & loquitur inter easdẽ personas. † Amplia; quia probatio facta in causa ciuili summaria nõ 17
probat in criminali etiam inter easdem personas. Bart. *in l. qui Ro-*
mæ. §. duo fratres. ff. de verbor. oblig. l. nam & postea. §. minor ff. de iuretur.
Doctor. *in cap.* 2. *de restitut. in integr.* Anton. de Butr. *in cap. cum dilectus, de ordin. cognit.* late Socin. Iun. *consil.* 8. *Visis, & diligenter. lib.* 2.
† Amplia; quia probatio facta in iudicio summario non facit fi- 18
dem in iudicio plenario, & quando secus. Vide Soc. *Reg.* 33. *Probationes facta in iudicio summario,* vbi ponit tres fallentias: primo, quando probatio est per confessionẽ: secundo, quando in summario iudicio essent receptæ à partibus: tertio, quando partes consensissent. † Amplia; quia probatio facta cõtra adulterum nõ 19
præiudicat mulieri. *l. denunciasse. §. fin. ff. de adulter.* Bart. *consil.* 175.
Domine Potestas, n. 3. *v. præterea probationes. li.* 1. † Limita in criminali- 20
bus; quia confessio fideicommissarii, qui accommodauit fidem, vt spurii succedant in bonis patris, si hoc fateatur ad finem, vt fides ab hæredibus suis obseruetur; tamen talis probatio, & cõfessio probat contra fraudulentam fidem profisco, vt possit bona fiscus vendicare. Cald. *consil.* 354. alias 25. *de test. am.* qui loquitur, quando fuit facta in mortis articulo, & absente fisco. Vide, *Fiscus succedit indignis, & incapacibus institutis, & quando secus. Con-*
cluſ. 394. † Restringe, quia confessio, & probatio facta in cri- 21
minalibus contra principalem delinquentem non probat contra eum, qui dedit opem, vel socium, qui non fuit citatus, nec contra eum sunt receptæ probationes; quia res inter alios acta. Bald. *consil.* 497. *De accessorio, per totum, lib.* 1. Vide, *Res*
inter alios acta alijs non præiudicat quoad multa. Concluſ. 265. † Li- 22
mita, quia probatio facta de pacto retrouendendo inducit probationem prioris venditionis; quia venit ex necessitate præambula,

bula. Bald. *conſ.39 Proponitur, quod, in fin. lib.3.* Vide, *Conſequens in-*
23 *cludit ſecum neceſſarium antecedens, & è conuerſo. Concl.757.* † Limita;
quia probatio innocentiæ à tertio facta quoquomodo, & ex textu
probat innocentiam etiã pro abſente, & ignorante iſte prodeſt.
Cattr. *conſ.168. Super primo, col.2 n.6 lib.1. ver. ſuper quinto*, vbi late.
24 Vide, *Innocentia habet multa ſpecialia. Concluſ.168.* † Limita, vbi agi-
tur finaliter de purgatione peccati; quia vndecunque claruerint
delicta, purganda ſunt; & ideo probatio facta in materia pecca-
ti, & vbi agitur de periculo animæ, probatio in vno iudicio facta
probat etiam in alio, licet ad alium finem quàm peccatum, vel
periculum animæ etiam inter alias perſonas, & in hoc non atten-
ditur rigor legis ciuilis. Ant. de Butr. *conſ.36. n.3. ver. item hic inten-*
ditur, vſq; in fin. vbi loquitur in probatione facta cõtra vſurarium.
☞ Vide, *Acta ad vnum finem, an probent ad alium finem. Concl.90.* Vide,
Exceptio rei iudicatæ, & alia non obſtant ex vna cauſa agenti. Concl.384.
Vide, *Intentio agentis regulat omnes actus ad finem intentionis, &c. Con-*
cluſ.269. Vide, *Præſentia in iudicio ad vnum finem an præiudicet ad aliũ*
finem. Concl.604. Vide, *Probatio in criminali probat in ciuili, & quando*
ſecus. Concl.780. Vide, *Probatio præſumptiua à lege inducta, efficax, &*
quando ſecus. Concl.780. Vide, *Res iudicata quibus caſibus non pariat ex-*
ceptionem rei iudicatæ. Concl.268. Vide, *Sententia lata ſuper exceptione*
quando impediat ſuccumbere, &c. Concl.177. Vide, *Teſtes examinati in*
vno iudicio probant in alio inter eaſdem perſonas, &c. Concl.270.

Probatio inter alios non præiudicat tertio, & quando ſecus. Concluſ.784.

1 PROBATIO, † facta inter alios non præiudicat tertio. *c. inter di-*
lectos, ver. nec atteſtationes, de fid. inſtr. Anch. *conſ.21. Pro ſolutione, in*
2 *pr.* † Reſtringe; quia ſi teſtes ſunt mortui, adeo quod amplius nõ
poſſunt examinari, faciunt ſemiplenam probationem quoad o-
mnes. Bart. *in l. admonendi, n.45. ff. de iureiur.* quem ſequũtur ibi Ial.
Alciat. & Rip. Alex. *in l. ſæpe, n.71. ff. de reiud.* Marſ. *ſing.435. Res in-*
ter alios. Ial. *in l.2. n.24. in 5. lim. C. de edend.* late Crau. *conſ.585. Quæſtio*
bis geminata. n.7. ver. ſecundo ſemiplenam. Felin. *in c. cauſam, quæ. nu.19.*
de reſcript. vbi apoſt. *in ver. fallit primo.* allegat concord. pro vtraq;
3 parte, & hanc tuetur. † Contrarium, quod neq; ſemiplene pro-
bent, licet ſint mortui, ſed contra tertium faciant ſolum qualem
qualem præſumptionem, tenent Aret. *in c. cauſam, quæ. de teſtib. &*
conſ.164. Sicut Ioannes, col.2. Curt. Sen. *conſ.72. Magnifice vir, col.1.2.*
* *& 3.* vbi plures citat, & dicit * communem contra Bart. prout etiã
atteſtatur Couar. *pract. quæſt. c.13. ver. cæterum*, vbi nec placet, vbi
4 etiam dicit hanc opinionẽ Bart. eſſe falſam. † Declara; quia pro-
bationes, & acta ſententiæ latæ contra vnum non præiudicant
tertio non citato, quando agitur de priuata vtilitate ciuiliter, vel
criminaliter, ſed ſi agitur de publica vtilitate, prout de confi-
catione bonorum, probationes factæ, & ſententiæ latæ contra v-
num principalem probant etiam contra aliũ, qui in conſequen-
tiam læditur, & non eſt neceſſarium, quod fuerit citatus. Alex.
conſ.30. Viſis dubitationib. n.11. & ſeq. ver. quantum autem ad modũ pro-
☞ *cedendi, lib.6.* Vide, *Citandi non ſunt multi ex neceſſitate. Concl.273.* Vi-
de, *Res inter alios acta tertio non præiudicat, & quando ſecus. Concl.264.*
Vide, *Sententia non præiudicat non citato, & quando ſecus. Concl.176.*

Probatio eorum, quæ ſunt iuris, non fit per teſtes, neq; per inſtrumenta. Concluſ.785.

1 PROBATIO † eorum, quæ ſunt iuris, non fit per teſtes, neq;
per inſtrumenta, ſed eorum, quæ ſunt facti dumtaxat. Oldr.
conſ.199. Pro fundamento, n.4. ver. quod autem dicitur. Vide, *Crimen*
☞ *quãdo poſſit probari ex inſtrumento. Concl.1082.* Vide, *Debitum an pro*
betur per inſtrumenta, vel teſtes. Concl.174. Vide plenius, *Teſtis depo-*
nens de iis, quæ ſunt iuris, & per verba iuris non probat. Concl.175.

Probatio contra inſtrumentum qualis eſſe debeat, & per quot teſtes. Concluſ.786.

1 PROBATIO † contra inſtrumẽtum publicum directa requi-
* rit tres teſtes, & in hoc concordãt * omnes. Petr. de Anch. *conſ.*
2 *9. Plurimæ ſic iectura, in pr. ver. qualiter autem.* † Amplia; quia proba-
tio, contra inſtrumentum, & pro inſtrumento in concurſu pro-
bationum contra inſtrumentum, & pro inſtrumento magis eſt
attendenda illa, quæ fauet & adiuuat inſtrumentum, ſi eſt plena;
ideo duo teſtes pro inſtrumento præualent pluribus contra in-
ſtrumentum, ſiue affirment, ſiue negent, qui ſunt pro inſtrumẽ-
tõ. Alex. *conſ.73. Non puto, in pr. lib.1.* quod eſt Ant. de Prato veteri.
3 † Amplia; quia probatio requiritur clara contra inſtrumentum,
4 & maxime contra teſtamentũ. Alex. *d. conſ.73. n.3. & 4. lib.1.* † Ex-
tende; quia teſtis non dicitur eſſe omni exceptione maior, quæ
requiritur contra inſtrumentum, ſi patitur aliquam etiam mi-
nimam exceptionem. Grat. *conſ.74. n.8. lib.1.* † Amplia; quia minor
probatio directa contra inſtrumentum debet eſſe per inſtrumẽ-
ta, prout quod inſtrumentum ſit ſimulatum. Anch. *conſ.227. ad*
corroborationem n.3. ver. tertium, de quo quæritur. Dec. *conſ.463. nu.10.*
& ſeq. Nart. *conſ.628. n.17. & ſeq.* † Limita, niſi agatur de probatio-
ne non contra inſtrumentum, ſed contra coniecturam, vel præ-
ſumptionem, quæ oritur ex inſpectione, qua leuior probatio
admittitur. Petr. de Anch. *d. conſ.9. in pr. v. qualiter autem.* Vide, *Pro-*
batio plena requiritur in ciuilib. & quando. Concl.788. Vide, *Probatio*
per teſtes non admittitur multis caſibus. Concl.773.

Probatio legitima quæ dicatur. Concl.787.

PROBATIO † per teſtes, vel per inſtrumenta, aut per cõfeſ-
ſionem partis, aut per inſpectionem oculareꝫ dicitur vera
& legitima probatio. Vide ſupra, *Probatio quid ſit, & qualiter ſcri-*
bitraria. Concl.764. Vide, *Probatio per teſtes an fortior, quam per ſcri-*
pturã, & è conuerſo. Concl.771. † Amplia; quia probatio facta ad li-
data dilatione valet, & dicitur legitima, ſi pars fuit citata ad li.
in pecuniariis. ad fin. ff. de feriis. † Extende, vt idem, ſi fuit facta ante ter-
pus. Ial. vbi ſupra. † Extende, vt idem, ſi eſt facta poſt tempus, &
terminum præfixũ; quia ſi fuit admiſſa, eſt legitima, & valet. Vi-
de ſupra, *Probatio an poſſit fieri poſt terminum conuentum, & concluſum*
in cauſa. Concl.774. † Limita; quia probationes factæ ante litem
conteſtatam, vel habitam pro conteſtata, non valent, *c.1. & 2.*
c. quoniam frequenter, vt lite non conteſt. vbi Felin. late declarat.

Probatio plena requiritur in ciuilibus, & quando. Concluſ.788.

PROBATIO † plena requiritur in ciuilibus, qñ agitur, vt quis
reſtituatur in integrum aduerſus ſententiam, & præſumpti-
onem ſimul; quia debet conſtare de læſione per veram & plenam
probationem. Socin. *conſ.194. circa med, lib.2.* † Et in cauſa reſtitu-
tionis in integrum plenior propterea probatio requiritur. Crau.
conſil.864. in fin. n.13. † Idem, quando agitur, vt rex probationem re-
ducatur alia præſumptio; quia hoc eſt, ſi plena ſit probatio con-
emplum; dominus præſumitur perſeuerare, & dominus de præ-
terito etiam dominus de præſenti præſumitur, hoc intellige,
plene de dominio conſtat, & non ſi præſumptiue, ne plura ſpe-
cialia concurrant. Corn. *conſ.24. num.7. lib.4.* Alciat. *de præſumpt.*
reg.2. præſumpt.20. † Extende, vt idem ſit in poſſeſſione de pre-
ito, vt cenſeatur continuata, vt procedat, ſi plene de ea conſ-
Gabr. *conſ.31. n.10.* † Et idem in metu, qui coniecturis probant
tamen ſi præſumptio eſt contra allegantem metum, vt qui ad-
geſſit coram iudice, debet probari pleniſſime, & clare Rota
à Vall. *conſ.83. n.37. & ſeq. lib.2.* † Extende; quia probatio, quæ
contra præſumptionem iuris, debet eſſe plenior. Abb. *conſ.1. n.*
2. in 2. dub. lib.1. Crauett. *conſil.400. num.18.* Abb. *in cap. ex parte*
num.2. de præſumpt. Dec. *in l. errorem calculi, num.8. C. de errorib. cal.*
conſil.174. num.5. ver. quia vbi probandum eſt. † Imo tunc requi-
tur tres teſtes, vel duo omni exceptione maiores. Crauett. *co*
613. nu.24. vbi late, quod eadem, quæ in criminalibus, clara pro-
batio requiritur, & *conſ.344. n.7.* † Declara idem in cauſa ciuili
tio; quia probatio leuior ſufficit, quę habet præſumptionem
ſe. Crauett. *d. conſil.400. num.18.* † Extende in cauſa ciuili
quia clariores probationes requiruntur. Blanch. *de indiciis, cap.*
tura, num 224. † Extende, quando agitur contra officialem
quo præſumitur. Bald. *in l. obſeruare. §. proficiſci. num.14. ff. de*
proconſ. Boſſ. *de oppoſ. contra teſtes, n.59.* Menoch. *de arbitr. cas. 1*
22. † Amplia; quia plena probatio requiritur in ciuilibus
conſ.245. n.15. ver. ad id quod vltimo. Vide, *Præſumptio operatur*
& quæ. Concl.634.

Probatio plena, & plenior, & aliquando pleniſſima requiritur in criminalibus. Concl.789.

PROBATIO † alia eſt parua, alia maior, alia maxima, & in cri-
minalibus maxima probatio. Alex. *conſ.73. Non puto, n.4. lib.*
Q eſt Ant. de Prato veteri. † Maxime, vbi agitur de materia fa-
quia lex multum abhorret falſum, & vbi agitur de crimine fal-
menti. Alex. *d. conſ.73. n.2. & ſeq. lib.1.* † Amplia; quia probatio ple-
na requiritur in omni crimine, vt condemnatio ſequi poſſit
ant. C. de probat. Oldr. *conſ.210. Regularis, in prin.* Bald. *conſ.1. lib.*

Bald. in pr. lib. 2. & plene Alex. cons. 2. Viso processu, in pr. lib. 7. Boss. tit. de conuictis, n. 9. & seq. Soc. cons. 8. vers. nec obstat. & cons. 102. in pr. col. 2. lib. 1. † Et debent in criminalibus probationes esse luce meridiana clariores, vt possit sequi condemnatio d. l. sciant. C. de probat. Io. de Imol. cons. 137. Visis inquisitione, in pr. Io. de Anania cons. 17. Visa relatione, n. 4. vbi quod debent esse indubitatæ, & luce meridiana clariores, vbi Bologn. in apostil. in pr. Clar. in § fi. quæst. 66. n. 3. ver. debent, vbi dicit * communem. † Et ideo in criminalibus fama cum 5 vno teste non probat in criminalibus; quia non iunguntur plures probationes imperfectæ ad faciendam plenam probationem. Dec. cons. 429. Licet in causa, col. 2. circa med. Declara vt per Clar. in * § fin. q. 63. n. 9. & seq. vbi quod vtraque est communis * opinio, & 6 distinguitur, vt infra. † Et testes debent esse omni exceptione 7 maiores. Dec. vbi supra, & vide plenius infra n. 23. † Et debent testes assignare rationem, alias eis non creditur in criminalibus. 8 Deci. vbi supra. † Et non defertur iuramentum in supplementum 9 plenæ probationis. Dec. vbi supra. † Extende; quia fama cum duobus, vel pluribus adminiculis non probat plene in criminali- 10 bus. Boss. in de coniect. n. 23. & infra n 37. † Declara; quia si imperfectæ probationes, prout sunt plura inditia sunt singula in sua specie plene probata iunguntur, & sufficiunt ad condemnandum, * alias secus, communem * dicit Bertrand. cons. 137. in fi. lib. 2. in 2 par- 11 te. & cons. 164. in fi. lib. 7. Gram. decis. 2. in fi. † Declara melius, vt per Clar. d. § fi. q. 63. n. 9. ver. tu dic. quod si agitur criminaliter ad imponendam pœnam corporalem, & non iunguntur, aut ad pœnam pecuniariam, & coniunguntur; sicuti etiam coniungerentur ad pœnam corporalem; quoniam coram Principe, vel supremo magistratu causa cognosceretur. Vide, *Præsumptionibus quis non potest* 12 *condemnari in pœnam ordinariam, &c. Concluſ.* 635. † Ratio est; quia probatio, vt quis puniatur, habet præsumptionem iuris contra se, ideo debet esse clarior, secus si haberet probatio præsumptionem pro se, sic videtur velle Crau. consil. 6. n. 46. & cons. 40. n. 18. & quod probatio etiam in ciuili debet esse clarior, prout in criminali, quãdo habet præsumptionem iuris contra se. Crau. d. cons. 400. nu. 18. clarius cons. 544. n. 7. & cons. 613. n. 24. late Abbas in c. quia verisimile, 13 de præsumpt. in 2. not. circa fi. † Amplia; quia fœmina non admittitur in testem in criminalibus de iure Canonico; ideo in terris Ecclesiæ, vbi agitur de pœna fisco applicanda, fœmina non est idonea testis. Alex cons. 19. Viso processu. in pr. lib. 1. & istam esse communem * * opinionem de iure Canonico, dicit Bologn. in addit. ad cons. Io. de 14 Anan. 17. n. 16. vers. faciat etiam. † Contrarium de iure ciuili; quia edictum de testibus est permissiuũ, & mulier prohibetur solum in * testamento; ergo in criminalibus admittitur, & est * communis 15 opinio. Bologn. d. apost. ad cons. 17. Io. de Anan. n. 16. faciat etiam. † Declara, quia in terris Ecclesiæ si seruatur ius Canonicum, procedit prima opinio, si secundum statuta (prout Bononiæ) seruatur ius ciuile, procedit secunda opinio, ita declarat Bologn. in apost. ad d. 16 cons. Ioan. de An. 17. in fi. n. 17. & 18. ver. nec obstat. † Declara secundo, quia in subsidium, seu de iure ciuili, siue Canonico admittitur, si 17 alii testes non habentur. Io. de Anan. d. cons. 17. in fi. † Amplia; quia probationes in criminalibus debent esse nedum clariores luce, sed tales, quod contrarium suaderi non possit. Io. de An. d. cons. 17. 18 n. 4. Castr. cons. 274. Visa relatione, in pr. ver. secundo præmitto, lib. 1. † Et ideo testes debent esse omni exceptione maiores in criminalibus, vt duo probent, & vnus faciat indicium. Clar. in § fi. q. 66. Ex- 19 tende † tam de iure ciuili, quam Canonico; quia l. sciant. C. de probat. est canonizata 2. q. 8. § sciant, ita Io. de An. d. cons. 17. n. 4. Boss. de 20 conuict. n. 9. † Dicit tamen Io. de An. quod in causa criminali ardua requiruntur probationes luce meridiana clariores in cons. 59. n. 2. vbi quod tunc præsumptionibus non fit condemnatio, sed absolutio debet dari. † Melius dicit Alex. quod si agitur de pœna mor- 21 tis, pura pro homicidio, requiruntur probationes liquidissimæ, & non sufficiunt indicia etiam vehementia, & si sufficerent, intelligitur quoad pœnam extraordinariam pecuniariam. Alexan. cons. 2. Viso processu, in pr. lib. 7. vbi apost. in ver. vehementia. & in ver. 22 modica, dat conc. † Amplia; quia procedit etiam in confessione facta in iudicio; quia debet esse, prout probatio, videl. clara, & omni exceptione maior, sicut aliæ probationes, ita Bologn. in apost. ad 23 d. cons. 17. Io de An. in pr. n. 16. † Amplia; quia testes debent esse omni exceptione maiores, vt probent ad condemnandum in pœna capitali; ideo singulares, vel contrarii, aut inimici reconciliati non plene probant. Ioan. de Anan. d. cons. 17. n. 8. & seq. vbi Bologn. in 24 apost. n. 16. ver. vlterius confirmantur, & supra num. 6. † Restringe ad probandam innocentiam, puta testes suspecti probant Titium interfectum à Seio, ad fauorem Seii admitterentur testes etiam domestici ad probandum, quod Titius viuit. Bolog. in addit. ad d. 25 consil. 17. Ioan. de Anan. numer. 15. ver. plus dico. † Imo litteræ testimoniales probarent Titium viuere; quia ad exculpãdum delictum, Io. de An. d. cons. 17. n. 7. ver. quod istud sit probatum. † Idem; quia do- 26 mestici, & fratres, alias non idonei admittuntur pro innocentia. Alex. cons. 5. nu. 6. lib. 1. & cons. 119. n. 6. lib. 7. † Amplia etiam ad pro- 27 bandum delictum commissum ad hoc, vt de eo constet, requiruntur clariores probationes, & non sufficiunt præsumptiones, quando sumus in delicto, per quod signũ remanet; si vero sumus in alio delicto, prout in furto, adulterio, & similib⁹, in quib⁹ signũ nõ remanet, solæ præsumptiones sufficiunt. Farin. q. 2. n. 6. vbi de *cõmuni. † Amplia; quia non fit cõiunctio plurium probationũ * 28 imperfectarum ad condemnationem. Bal. in l. si quis ex argentariis. § 1. ff. de eden. Caccialup. in l. admonendi, n. 207. Ias. n. 213. & 214. Rip. n. 219. ff. de iureiur. Marl. cons. 21. n. 48. Paris. cons. 152. n. 24. lib. 4. Boss. 29 tit. de conuict. n. 23. Surd. cons. 132. n. 60. † Extende, vt procedat, etiam si agatur ciuiliter de crimine. Ant. de Butr. in c. veniens, el primo, n. 10. de testib. quem sequitur Io. de An. cons. 59. col. 3. vers. imo plus. Sequitur Ias. in repetit. l. admonendi, n. 255. vers. imo fortius adde. ff. de iureiuran. sequitur etiam Boss. tit. de conuictis, n. 53. † Contrariũ Gram. 30 decis. 2. in fi. vbi, quod etiam potest fieri condemnatio directa capitalis ex pluribus probationibus simul iunctis, & magis, vt extra ordinem puniatur. † Amplia multo magis crimine hæresis; quia 31 ex suspicione quantumcunque vehementi non debet quis condemnari de tanto crimine. Oldr. d. cons. 210. in pr. c. vrgentis, de hæret. vbi dicit, quod licet quis leui argumento à fide deuians hæreticus sit censendus. C. de hæret. l. 2. tamen deuiatio debet plene probari. † Amplia, vt procedat tam in probando pro actore, quam in ex- 32 cipiendo pro reo; quia quod de vno dicitur, de alio pariter disponitur. Fed. de Sen. cons. 58. per tot. vbi, quod occidens bannitum, qui poterat impune offendi, debet docere de qualitate plene. † Amplia etiam in causa veneni, vt condemnari possit veneficus; 33 quia requiruntur probationes clariores, prout in alio crimine. Castr. cons. 299. Visa inquisitione, in pr. col. 2. & per tot. lib. 2. † Amplia; 34 quia ad probandum, quod aliquis incurrerit in irregularitatem; quia excommunicatus celebrauit, requiritur plena probatio, q̃ esset excõmunicatus; item quod esset sacerdos, nec sufficit, quod fuerit visus celebrare. Fed. de Sen. cons. 220. in fin. n. 5. vers. videndum est, de quo tamen vltimo dubito; quia si visus est celebrare, nescio, quomodo possit admitti ad negandum, quod non constet eum esse sacerdotem, nisi ex magna turpitudine, quod sine ordinibus celebrauerit. † Extende; quia vbicunque agitur de pœna incur- 35 renda, vel petenda, requiritur liquidissima probatio. Alex. cõs. 33. Viso themate, in pr. lib. 2. vbi apost. in ver. liquidissima, plurimos concitat, & loquitur Ias. in pœna pecuniaria cõuentionali, vbi, quod non sufficit probatio per coniecturas. † Amplia, quia duæ semi- 36 plenæ probationes non iunguntur in criminalibus, communem dicit * Grat. cons. 47. n. 6. lib. 2. vbi alios citat. vide apost. ad Clar. § * fi. q. 63. n. 9. Guid. de Suzar. de inditiis, n. 103. & supr. n. 5. & seq. † Et id 37 eo fama sola, & vnus testis de visu non plene probant in criminali, licet vtraque istarum probationum semiplene probet, communem * dicit Clar. § fi. q 63. n. 10. ver. hinc infertur, vbi idem dicit * generaliter in omni alia semiplena probatione; quia duæ semiplenæ non sufficiunt, nisi etiam adsint indicia, c. veniens, el primo, ver. allorum, & ibi Abb. n. 8. Fel. n. 12. de testib. Oldr. cons. 192. n. 2. ver. vnde dicunt Doct. Alex. cons. 143. n. 4. lib. 2. Ias. cons. 167. n. 11. lib. 4. Deci. cons. 133. n. 3. Grat. cons. 50. n. 8. lib. 2. Paris. cons. 153. n. 22. lib. 4. Cephal. cons. 204. n. 25. † Contrarium quod imo in criminalibus sufficiant 38 duæ semiplenæ probationes, * communem dicit Alber. in l. 2. §. * fi. n. 2. ff. de excusat. tutor. † Declara; quia si duæ semiplenæ probatio- 39 nes sunt perfectæ in sua specie, sufficiunt ad condemnandum in criminalibus, alias secus, communem * dicit Bertran. cons. 137. in fi. * lib. 2. in 2. parte, & cons. 164. in fi. lib. 7. † Declara, vt per Clar. in § fi. q. 40 63. n. 9. vbi refert prædicta omnia, quod si agatur de pœna corporali nõ iunguntur; si vero de pœna pecuniaria, iunguntur, sed bene dicit coram Principe, vel supremo magistratu, q̃ sufficiunt ad condemnandum corporaliter saltẽ extra ordinem, allegat Gram. decis. 11. & decis. 29. n. 13 † Declara tertio, quod si vltra famam, & a- 41 liam semiplenam probationem adsunt adminicula, vel cõiecturæ, iunguntur duæ semiplenæ, & probant in criminalibus, plene Clar. d. § fi. qu. 63. in fi. † Declara multis modis, quia in crimine as- 42 sassinii, læiæ maiestatis, simoniæ, vel quando lex disponit super præsumpta probatione, potest sequi condemnatio etiam ordinaria, & corporalia, alias secus. Mascard. Concluſ. 1221. num. 53. & sequen. † Declarat Alexan. cons. 24. Animaduersis, n. 41. ver. non obstat, 43 quod in criminalibus, lib. 2. cum sequen. vbi, quod sicuti fama ad condemnandum in capitalibus non probat semiplene; ita cum vno teste non iungit, vt possit pœna capitali condemnari, sed vbi fama semiplene probat, bene iungitur cum alia semiplena, prout

in iis,

* in iis, quæ sunt difficilis probationis, vbi, quod * omnes ita intel-
44 ligunt. † Declara; quia si agitur de reo torquendo, bene iungun-
tur in criminalibus. Gram. *cons.* 3. *n.* 19. Cepol. *cons.* 32. Gabriel. *con-
clus.* 1. *de probat. n.* 27. *& nu.* 31. vbi. quod quælibet debet esse perfe-
cta, & quod iungantur imperfectæ probationes, & imperfecta in-
dicia non sufficientia de se. Soc. *cons.* 54. *Visis testib. n.* 3. *& seq. lib.* 3. se-
45 quitur Gram. *decis.* 34. *n.* 35. † Declara, quia in causa criminali ardua
præsumptiones non sufficiunt, sed debet dari absolutoria omni-
no in causa criminali non ardua, & condemnatio fit extra ordinē,
46 Io. de Ana. *cons.* 59. *n.* 2. † Amplia; quia probatio plena requiritur
in ciuilibus, plenior in delictis, & quandoq; plenissima. Sign. *cons.*
47 245. *n.* 15. *ver. ad id, quod vltimo cum seq.* † Extende; quia arbitrium
datum iudici extenditur circa solemnia, non circa decisiua; ideo
non potest condemnare ex probatione nō perfecta, plene Sign.
48 *d. cons.* 245. *n.* 16. *vsq; in fi.* & reprobat Leonard. de Ceruis. † Contra-
rium tenet Leonard. de Ceruis *inter cons. Signor.* 242. *n.* 15. *ver. ad id,*
49 *quod vltimo.* † Amplia; quia non admittitur, neq; auditur accusator
in causa criminali, licet dicat se velle cum tortura stare ad parago-
nem; quia iste modus probandi à iure non admittitur. Clar. in §.
*50 *fi. qu.* 63. *n.* 7. *ver. sed quæro*, vbi dicit * communem. † Extende multo
magis, quando accusator vellet, quod super dicto suo reus prius
torqueretur; quia esset paratus & ipse substinere in tormentis.
☞ Clar. *d. q.* 63. *n.* 7. Vide Masc. *Concl.* 459. *Communium criminalium, &
Concl.* 461. vbi ampliat, & limitat. Vide, *Crimen non probatur ex præ-
sumptione, sed debet clare probari per testes, & quando secus. Conclus.* 1081.
51 † Limita, quando indicia sunt indubitata, & præsumptiones in-
dubitatæ, vt si visus est homo exire ex domo cum gladio sangui-
nolento, & aufugere, & inde interfectus reperiatur ibi esse. Bart.
in *l.* 2. *ff. de furt.* Abb. in *cap. tertio loco, de præsumpt.* Corn. *cons.* 107. *in fi.
lib.* 3. Paris de Put. *de syndicat. in verſ. per ius.* Soc. *cons.* 8. *col.* 2. *lib.* 1. Ang.
Aret. *cons.* 110. *In themate supradicto, in fi.* allegat text. in *l. fi. C. de proba.*
52 ibi, *indiciis indubitatis*, vbi ponit indubitata indicia plura. † Con-
trarium, quod nō sufficit tale inditium probatum, vt condemne-
tur. Ang. *d. l.* 2. *ff. de furt.* Castr. in *l. fi. C. de probatio.* Cepol. *cons. crimin.*
6. *& cons.* 22. *& cons.* 59. Ioan. Fabr. *Institit. de iure nat gent. & ciuili. † ius
autem gentium.* Alberic. in *l.* 1. § *cum arietes. ff. si quadr. pauper fecisse di-
cat.* Card. *Clem.* 1. *qu.* 32. *de homicid.* Aret. *de malef. ver. fama publica sol.*
49. Deci. in *cap. tertio loco, col. fi de probat.* Felin. in *c. afferte. de præsumpt.*
& hos omnes citat sequendo apostil. ad Alexan. *cons.* 138. *n.* 5. *lib.* 6.
53 † Declarat Alex. *d. cons.* 138. *num.* 5. *lib.* 6. procedere limitationem,
quando concurrant aliæ, prout inimicitia, vel quod solitus sit de-
54 linquere. † Declarat Ang. Aret. *d. cons.* 110. *n.* 45. *& seq. ver. venio ad
vltimum, vsque in fi.* vt ex solis multis indiciis quis puniatur de ho-
micidio, & auxilio pœna ordinaria; quia multiplicata indicia fa-
55 ciunt indicia indubitata, & loquitur contra contumacem. † Li-
mita, quando in subsidium testes inhabiles, puta fœmina, inimi-
cus, & similes inducuntur; quia admittuntur, si alii haberi nō pos-
56 sunt. Io. de Anania *cons.* 17. *in fi. n.* 13. *& seq. ver. circa tertium.* † Limita
in omni casu, in quo lex præsumit dolum, vt quia constat de fa-
cto, sed non constat de animo, vel quo animo. Bosi. *tit. de coniectu,*
57 *n.* 56. vbi declarat; secus, si non constat de facto ipso. † Limita, nisi
simus in facto de sui natura difficilis probationis; quia leuior pro-
batio admittitur, vt in fideicommissario, qui accommodauit fi-
dem de restituendo hæreditatem filiis spuriis in fraudem fisci;
quia sola confessio eius, qui fidem accō modauit, in articulo mor-
tis facta probat. Cald. *cons.* 314. alias 25. *de testam.* etiam si fit facta
absente fisco, vt ibi dicitur; quia ista sunt difficilis probationis.
58 † Extende in delicto commissio de nocte, puta vulneris illati; quia
probatur ex coniecturis, & præsumptionibus, & ex minis præce-
dentibus ad effectum condemnandi criminaliter. Bald. *cons.* 152.
59 *Plura tanguntur, n.* 5. *ver. restant duo dubia, lib.* 1. † Limita, quando non
est dubium factum, sed dubius effectus; quia probatio valet, pro
ut si duo mortaliter vulnerarunt, & vulneratus est mortuus, licet
ignoret, an ex primo, vel secundo, vel ex vtroque; tamen quia nō
est dubium factum, quod Titius & Seius fuerunt illi, qui vulnera-
runt, puniri debent ambo; secus, si ignoretur, quis vulnerauerit.
Couarru. in *Clemen. si furiosus.* § 2. *in* 5. *not. ab. casu* 3. *n.* 4. *verſ. tamen ad-
uertendum*, clarius Flor. *Item Mela.* § *si plures. n.* 5. *verſ. cum autem con-
stet. ff. ad leg. Aquil.* † Limita; quia solæ præsumptiones admittuntur
in causa criminali vsurarum, quando agitur ciuiliter de crimine
vsurarum. Ioan. de Anan. *cons.* 49. *Dubium, de quo num.* 4. vbi dicit
61 * communem, sequitur Crau. *cons.* 400. *nu.* 18. † Extende idem in
crimine falsi ciuiliter intentato, quando nō agitur ad pœnam, sed
vt instrumentum tanquam falsum non probet. Io. de Anan. *d. cons.*
49. *n.* 5. vbi arguit à crimine vsurarum ad crimen falsi, plene Bo-
62 logn. ibi in *apost circa fi. verſ. non obstat vnum.* † Limita; quia licet pro-
batio clarior requiratur in criminalib. *l. fi. C. de probat.* illud intelli-
gitur, quando agitur de pœna sanguinis, vel corporis afflictiua lo-
cus; si agatur pœna pecuniaria; quia eadem probatio sufficit in
criminali, quæ sufficit in ciuili, ita pulchre Corn. *cons.* 128. *vsq; fi.*
1. *ad fi.* facit Alex. in *l. maritus. ff. de qu. & in cons.* 66. *lib.* 1. vide Crau. in
tract. testium, n. 108. Io. de Anan. *cons.* 49. *in pr.* Crau. *cons.* 134. *n.* 25.
† Contrarium; quia sicuti in ciuilibus vnus testis, vt tempiene
probet, debet esse omni exceptione maior. Rui. *cons.* 147. *n.* 3. *lib.* 2.
ita in criminalibus, licet ciuiliter agatur ad pœnam. Io. de Anan.
cons. 59. *n.* 3. Bosi. *tit. de coniect. n.* 53. & quod si agatur etiam de parte
parti applicanda, & sic ciuiliter, requiratur clarior probatio. Bosi.
vbi supr. *n.* 10. Anch. *cons.* 28. *n.* 6. † Limita; quia si deducitur delic-
tum qualificatum, si non probetur qualitas, quæ dimittit delic-
tum; & facit nouum delictum, prout in accusato de vulnere ci-
catrice perpetua, si probatur vulnus solum, de iure debet ab-
solui; sed tamen si adest clausula *super quibus, &c.* potest conde-
mnari de simplici vulnere, de quo constat, & ita de consuetudine
seruari dicit Clar. *d.* § *fin q.* 66. *nu.* 4. *ver. sed quid.* † Limita in crimi-
nibus multū atrocibus. Bosi. *de coniectu, n.* 55. vbi plures. † Limita;
quia bene probatur homicidium factum per maritum in perso-
nam vxoris, quando nō agitur de puniendo homicidio, sed quod
non capiat lucrum dotis ex solis coniecturis, & præsumptio-
bus, quæ alias non sufficerent. Bald. *cons.* 254. *Proponitur, quod vxor,
lib.* 2. Vide, *Criminalis causa claras requirit probationes. Concl.* 1085.

Probatio, & acta in causa criminali probant in ciuili, & quando secus. Concl. 790.

SENTENTIA † absolutoria lata pro Notario torto super falsi-
tate instrumenti probat instrumentum verum in causa ciuili,
vt si testis contradicat, non propterea tale instrumentum falsum
possit argui. Bald. *cons.* 79. *Proponitur, quod. circa fi. verſ. postquam au-
tem, lib.* 5. quod duplicatur *lib.* 2. *cons.* 166. † Extenden confessione
in causa criminali; quia probat in ciuili secundum * communem.
Clar. *in praxi crim. § fin. q.* 54. *n.* 5. Vide, *Confessio in iudicio emit. Concl.*
671. † Limita; quia probatio per testes facta ad finem probandi
crimen non releuat in causa ciuili; quia sunt diuersæ causæ; imo
publicatio testium in criminali non obstat, quin in ciuili possint
de nouo testes examinari. Bald. *cons.* 74. *Modus defensionis lib.* 4. † Li-
mita in casu conuerso; quia probatio criminis facta in causa ciui-
non sufficit ad condemnandum in criminali, sed solum ad impe-
rendum. Bald. *cons.* 479. *Punctus talis est. quidam, in fi. lib.* 3. † Extende;
quia si in causa ciuili instrumentū fuit reiectum, quia falsum,
vel suspectum, nō sufficit in causa criminali ad condemnandum
etiam inter easdem personas, minus contra Notarium. Cast. *cons.*
328. *Clarum est, in pr. lib.* 2. † Extende; quia testes si sunt reprobati
vt falsi in causa ciuili, non sufficit talis probatio, vt condemnetur
in criminali. Castr. *d. cons.* 328. *in pr. lib.* 2. allegat text. in *l. Lucius ff. de
iis, qui not. infam.* † Restringe in confessione, & multis casibus, quæ-
bus confessio in ciuili probat in criminali. Vide plene Mascard.
Conclus. 34. *An acta in ciuili*, vbi ponit regulam negativam, & li-
mitationes. Vide, *Acta coram vno iudice. Conclus.* 91. Vide, *Pro-
batio ad vnum finem facta. Conclus.* 783. Vide, *Sententia in vno iudi-
quando præiudicet in alio. Concl.* 175.

Probatio leuior sufficit, vbi agitur de modico præiudicio. Concl. 791.

PROBATIO † leuior sufficit ad effectum exceptionis dilato-
riæ, quam exceptionis peremptoriæ; quia agitur de modico
præiudicio. Rom. *cons.* 349. *Dum quæritur. n.* 2. *& seq. ver. secundo pro-
batur.* † Extende, quia licet crimen non probetur per instrumen-
tum, neque excommunicatio ad effectum peremptoriæ, bene
probatur ad effectum dilatoriæ non solum per instrumentum,
sed per famam, & per denunciationem; quia agitur de modico
præiudicio. Rom. *d. cons.* 349. *per tot.* vbi apostil. dat concord. Vide
Conclusionem proximè seq.

Probatio leuior admittitur in iis, quæ sunt difficilis probationis, & quando secus. Concl 792.

REGVLA † est, quod iura secundum diuersas qualitates negotio-
rum, diuersos modos probādi induxerunt, nec voluerunt an-
gustare, sed ampliare probationes, & ideo in iis, quæ sunt difficilis
probationis, leuiores probationes sufficiūt. *L. Lapidem leg.* 94. *in pr. Cas-
dam presbyter, n.* 3. *ver. & ideo insurgit.* Fed. de Sen. *cap.* 119. *Nullo dubio
in pr.* Cald. *cons.* 159. alias 4. *de probat.* qui loquitur in iis, quæ occulte
fiunt. *l. non omnes.* § *Barbaris ff. de re milit. & quia ex argumentis. § pu-
vbi * omnes. ff. de edend. in illa*, vbi plene Alexan. *ff. de verbor. oblig.* * vide

vide plenius nu. 64. & 65. Lap. vbi supra plenissime Iaso. in l. si quis ex argē-
tum. 13. in fine ad n. 30. ff. de eden. plene Marc. cons. 44. n. 8. & seq. &
plenius in rubr. C. de probat. n. 313 & seq. Rom. cons. 76. n. 5. vbi apost.
in ver. probat. plene Castr. cons. 143. Viso processu, col. 2. lib. 2. Alex. cons.
Animaduersis, n. 6. ver. sed præmisso non obstant. lib. 2 & cons. 53. eod.
lib. 2. per tot. & cons. 187. In hac causa. nu. 3. ver. hoc præsupposito. lib. 2. vbi
plena apost. dat concord. Alex. plene cons. 69. Visa facti, in princ. &
per tot. lib. 2. † Ex lex in iis, quæ sunt difficilis probationis de sui
natura, & à communiter contingentibus est cōtenta probatio-
nibus, q æ haberi possunt, quamuis plenæ non sint. Alex. vt. cons.
24. Animaduersis. n. 6. & seq. vbi ponit plura exempla. lib. 2. & ibi a-
post. in ver. contenta. citat insignes concord. adem Alex. cons. 69. n.
2. lib. 2. † Amplia; quia paternitas, & filiatio probari potest per cō-
iecturas. Mascar. concl. 788. cum seqq. de prob. † In iis enim, quæ d ficilis
probationis, lex contentatur ea probatione, quę haberi potest. Lap. d. alleg. 95. n. 3. Fed. de Sen. cons. 119. Nulli dubium. in pr.
Cald. cons. 163. circa med. ver. item suppono. alias 2. de test. b. & est Ioan.
de Fan. & duplicatur per Cald. cons. 166. alias 11. de probat. Castill.
cons. 21. in princ. vbi, quod sufficiunt coniecturæ, & præsumptio-
nes. & testes singulares probant. † Amplia, quoniam licet nati-
uitas, & ætas sit difficilis probationis; quia in domo: admittun-
tur tamē sorores, & sunt habiles, licet in aliquo minuatur fides.
Castr. cons. 124. In causa, quæ vertitur, n. 2. lib. 1. † Amplia: quia carna-
lis copula pariter est difficilis probationis; & ideo probatio, quę
haberi potest. admittitur. Lap. d. alleg. 95 n. 3. Feder. de Sen. d. cons.
119. in princip. Cald. cons. 166. alias 11. de probat. ver. item suppono. circa
med. quod duplicatur 168. alias 2 de testib. & est Ioannis de Fano.
† Extende; quia copula carnalis inter sponsos traductos probatur solo iuramento viri asserentis carnaliter cognouisse vxorem
suam. cap. continebatur. vbi Innoc. & alii. de desponsat. impub. quod in-
telige de iuramento iudiciali, non autē de extraiudiciali, vt per
Cald. cons. 158. alias 3. de probat. † Et cōsequenter adulterium, for-
nicatio, & similia, quæ consueuerunt fieri in domo, & secrete,
sunt difficilis probationis, & probantur per testes familiares, &
de domo. Alex. cons. 77. In causa & lite. in fi. lib. 7. † Amplia, cōsan-
guinitas antiqua, seu longinqua est pariter difficilis probationis.
Lap. d. alleg. 95. n. 3. ver. & ideo infurgit. Fed. de Sen. d. cons. 119. in prin.
† Amplia, casus fortuitus, & impedimentum cōtingens sunt dif-
ficilis probationis: ideo a: bitraria probatio iudicis est inspecta
facilitate, vel difficultate probandi. Alex. cons. 53. Viso themate. n. 3.
lib. 2. † Amplia, res ablatæ sunt difficilis probationis: ideo leuis
probatio admittitur. l. si quando. C. vnde vi. quam extendit Innoc.
ad omnem violētiam; item ad Ecclesiā, & ad fructus, & ad Prin-
cipem iniuste bannientem, ex quo banno bona fuerunt ablata
in c. super eo de iis, quæ vi, metusve causa. Lap. d. alleg. 95. nu. 4. Feder. de
Sen. d. cons. 119. in pr. † Amplia furtum est difficilis probationis; id-
eo sufficiunt coniecturæ, & præsumptiones. Bald. & Salyc. in l. si
fugitiui. C. de seru fug. Alex. cons. 146. Viso themate supradicto. lib. 6. Ca-
still. cons. 21. nu. 3. & seq. vbi, quod vsurarii & fures æquiparentur;
quia non vocant testes, vt sint præsentes vsuris, & furto: & ideo
sufficiunt coniecturæ. Alex. cons. 69. Viso, in pr. lib. 2. † Et sufficit, si
probatur ostium ruptum, vel famulum aufugisse. Alex. consil. 24.
Animaduersis, n. 8. lib. 2. & cons. 53. per tot. eod. lib. 2. † Amplia, damna
litis reficienda probantur etiā iuramento, iudicis taxatione sub-
sequente, l. sancimus, C. de iud. † Amplia, actus omnes clandestini,
& occulti sunt difficilis probationis, & in eis lex contentatur pro-
bationibus; quæ haberi possunt, licet nō sint plenæ. Fed. de Sen.
d. cons. 119. Nulli dubiū est. Bald. & Salyc. in d. l. si fugitiui. C. de seru. fug.
Castr. cons. 143. col. 2. in pr. lib. 2. vbi, quod probatio qualis qualis ha-
beri potest, recipitur arbitrio iudicis, ne veritas pereat. Alex. cons.
69. Visa facti, in pr. & per tot. lib. 2. vbi apost. in ver. coniecturas. quę dat
concord. † Noctis tempore gesta sunt difficilis probationis: ideo
fama, & aliæ leuiores probationes sufficiūt. Alex. cons. 4. Viso pro-
cessu, n. 6. ver. quod autem dicta probatio. lib. 6. † Facta in multitudine
hominum per homicidium, vel delictū sunt difficilis probatio-
nis. Alex d. cons. 4. n. 4. & seq. ver. & attento, & n. 6. lib. 6. Fraus gabel-
læ cum sit difficilis probationis; quia fit occulte, sufficit probatio
per cōiecturas. Alex. cons. 188. Viso processu, n. 2. ver. & contra istos in-
quisitos. lib. 7. † Imo gesta de nocte, quando non luceret luna, vel
non adesset lumē in loco, nedum sunt difficilis probationis, sed
improbabilia, & testes repellūtur. plene Alex. d. cons. 4. n. 4. & seq.
nu. n. 6. lib. 6. † Et idem, quando de nocte clam in domo fuit qs
per metum inductus ad desponsandam mulierem, cum qua fuit
in camisia repertus; quia iura contenantur leuioribus probatio-
nibus. Alex. cons. 156. Viso processu, in pr. lib. 5. † Amplia, expensæ mi-
nutæ pariter sunt difficilis probationis: ideo sufficit probatio, q̄
constet nimiēter haberi potest. Lap. d. alleg. 95. n. 4. ver. item tutor. Fed.
de Sen. d. cons. 119 in pr. & n. 2. ver. item tutor. vide plenius nu. 64. &
65. † Amplia, metus probatur ex plurib. coniecturis. Barb. cons. 21
45. Scribitur. col. 3. lib. 1. Bald. cons. 204. Longum. lib. 3. † Amplia, facta 22
in domo, vel in Capitulo, quæ per extraneos, probari non possunt,
probantur per domesticos testes. c. veniens, el secondo, de testib. Lap.
d. alleg. 95. n. 4. Fed. de Sen. d. cons. 119. in pr. ver. item ea quæ. l. consensu.
C. de repud. Castr. cons. 124. n. 2. lib. 1. vbi, quod per inhabiles, & cō-
iūctos probantur gesta in domo, prout natiuitas: & idem, quan-
do difficilis sunt probationis. † Et dicitur difficilis probationis 23
consignatio clauis, & traditio capsæ iocalium facta per Principē
ministro suo; quia hæc nō solent fieri, nisi coram domesticis. Io.
de Im. cons. 35. n. 16. ver. ad secundum. † Simulatio contractus de sui 24
natura dicitur difficilis probationis; ideo coniecturis probatur.
Dec. cons. 587. coram magnificis. † Pactū de retrouendendo, quan- 25
do est factum ad partem, & reddit contractū venditionis suspe-
ctum. Castr. cons. 143. ver. secundo videtur. in princ. lib. 2. † Amplia, qñ 26
sumus in iis, quæ sunt difficilis probationis; quia admittuntur
ad vocatus, pro curator, proxeneta, & alii prohibiti, quando per
alios probatio haberi non potest. Cald. cons. 168. in fi. alias 2. testib.
& duplicatur cons. 166. alias 11. de probationib. † Et Iudæi admittū- 27
tur contra Christianum in iis, quæ sunt difficilis probationis, &
facta in domo. Floria. d. cons. 11. n. 8. & seq. † Amplia, quando alia 28
probatio haberi non potest, etiam nō idoneus testis admittitur.
c. fin. de testib. cogen. Lap. d. alleg. 95. n. 4. ver. item de facto etiam proprio.
plene Rom. cons. 76. In causa nobilis, n. 5. ver. secundo probatur. † Imo 29
illi de domo admittuntur in furto, & iis, quæ secreto, & in domo
fiunt. Flor. cons 11. n. 8. † Et ideo in iis, quæ gesta sunt in Capitulo, 30
ipsimet Canonici admittuntur; quia alii testes in Capitulo non
admittuntur. d. c. veniens, el secondo. § fin. de testib. † Idem in iis, quæ 31
fiunt in domo; quia probantur per illos de domo; quia alii verisi-
militer non adsunt. d. consensu. C. de repud. Bosi. plene de indic. n. 163.
cum seq. vbi allegat Aret. cons. 61. & alios. † Declarat Bosi. de indic. n. 32
164. forte non procedere in domo magni viri, in qua est frequē-
tia personarū. † Vide omnino Bosi. de indic n. 169. vbi, quod sem- 33
per admittuntur inhabiles, quando aliter non potest veritas ha-
beri, si is consentit, in cuius præiudiciū est conspiratum, vel deli-
ctum factum, quod dicit not. † Restringe; quia prædicta proce- 34
dunt, quando ille actus communiter habetur pro tali, in quo a-
lii testes haberi non possunt; si vero negotiū est tale, in quo a-
lii testes communiter haberi potuerunt, secus. Alex. plene consil.
64. Viso themate. n. 4. & seq. ver. restat ergo, lib. 1. vbi apost. in ver. illius
facti. dat plures concord. quia alias sequeretur, quod non integri
semper admitterentur, vbi alii non haberentur. Alex. cons. 65. in
fi. lib. 2. & cons. 148 n. 6. & cons. 151. n. 4. lib. 5. & cons. 77. num. 4. lib. 7.
Corn cons. 63. n. 8. lib. 1 Gran. cons. 50. n. 5 lib. 2. Gabr. de testib. conclus.
7. n. 5. Mars. cons. 22. n. 11 & seq. plene Ant. de Butr. cons. 24. in fi. ver.
non obstant. vbi, quod alias sequeretur absurdū; quia semper pars
diceret non habere alias probationes, & ibi apostilla citat plurimos in ver. habitu. Mascar. sing. 533 & sing. 73. vbi late Rol. à Vall. cons.
24. n. 67. lib. 1. & est cōmunis opinio. Dec. cons. 342. n. 8. vbi, quod *
non potuerint adduci ex natura rei, & loci. Alciat. reg. 1. præsumpt.
47. n. 5. Socin. cons. 17. lib. 1. pleniss. Bertaz. cons. 3 n. 29. & seq. vbi ci-
tat plurimos. Dec. cons. 188. n. 10. † Et in omnē casum non dicun- 35
tur omnes exceptione maiores; si alias non admitterentur. Rolan.
à Vall. cons. 24. n. 69. lib. 1. † Et procedit, quando agitur contra prin- 36
cipalem; secus si contra tertium. Pariſ. cons. 158. n. 29. lib. 4. † Am- 37
pla; quia expensæ litis, vel propter litem taxantur ex probatio-
nibus, quæ haberi possunt. Fed. de Sen. cons. 119. n. 1. ver. dico ergo.
† Amplia, fama, quæ regulariter non probat, bene probat plene, 38
quando difficilis est probatio. Rom. d. cons. 76. n. 5. ver. tertio ad hoc.
vbi apostill. in ver. probat. quæ citat plures concord. † Amplia, for- 39
tuitus casus est difficilis probationis, & secundum qualitatem
facti, probatio est arbitraria indici. Alex. cons. 53. Viso themate, nu. 3.
& cons. 69. Visa facti. n. 3. lib. 2. † Amplia, impedimentum pariter 40
probatur coniecturis, & præsumptionibus cōsiderata facti qua-
litate ex arbitrio iudicis. Alex. cons. 53. lib. 2. n. 3 † Amplia, fraus cō- 41
missa in gabella rei patris per filium præsumitur & probatur per
coniecturas: vnde si filius iuit ad molendinum ad purgandum
petiam panis, vel ad macinandum granum patris, fraudatur ga-
bella, & probatur fraus ex solis coniecturis, quod res esset patris,
& factum de nocte, ad commodum patris. Alex. cons. 69. Visa fa-
cti. per tot. vbi est casus, maxime n. 3. & seq. lib. 2. & maxime, si pari-
ter dedit commissionem, & paulo post fuit portatus panis, vel
res prohibita, & infra n. 47. & seq. † Amplia; quia homicidiū præ- 42
sumitur commissum de ordine Titii, si paulo ante homicidium
fuit allocutus Titium ad aures, vel è contra. Alex. d. cons. 69. nu. 4.
in fi. ver. vt in proposito. lib 2. † Amplia; quia generaliter delictū fa- 43

ctum per filiũ in re concernente factum, vel vtilitatẽ patris. Alex. *d. conf. 69. n. 5. ver. fortificantur.* maxime concurrente aliqua alia cõ-
44 iectura. † Amplia, tutor, Prælatus, vel executor ſi aliquid diſtri-buunt, credendum eſt illis, & idẽ in expenſis: quia pro omni ex-pẽſa impoſſibile eſt habere ſemper duos teſtes. Fed. de Sen. *conſ.*
45 *119. n. 2. ver. item tutor.* † Amplia, pecunia mutui Eccleſiæ ꝓbatur verſari in vtilitatẽ Eccleſiæ ex lenibus probationibus, qñ conſtat ꝙ Eccleſia habuit litem, & tẽ dñus Eccleſiæ non ſuppetebant. Fed. de Sen. *d. conſ. 119. per tot.* vbi eſt caſus conſilii. Alex. *conſ. 189. n.*
14. *lib. 6.* vbi, quod ꝓpia cauſa ſit interpretatio inter contraria.
46 † Amplia, ſi agatur de negotio fugillante honorẽ cõſanguineo-rum puellarũ ma. itandaru, dicitur negotiũ occultũ, in quo non ſolent adhiberi, niſi conſanguinei. Alex. *conſ. 212. Viſis, in fin. lib. 2.*
47 † Amplia, abſolutio ab excõmunicatione facta per Pœnitentia-riũ probatur per ſolũ Pœnitentiarium; qa eſt de ſui natura diffi-cilis ꝓbationis. Cald. *conſ. 166. alias 11. de probat.* ꝙ duplicatur 168.
48 alias 2. *de teſtib. ver. item ſuppono, vſq; in fin.* eſt 20. de Fano. † Amplia, dolus ꝓbatur coniecturis, & ſumptionib *l. 1. & 2. ff. de dolo.* Alex.
49 *conſ. 42 lib. 6.* Menoch. *lib. 5. præſumpt. 3. n. 9.* † Reſtringe, quando agitur de dolo contra habentẽ quietationem adminiſtrationis; quia habet ſumptionem pro ſe. Dec. *in l. 1. nu. 7. & ſeq. C. de errore*
50 *calcul.* Menoch. *caſ. 209. n. 40.* † Amplia, fraus fideicõmiſſarii, qui accõmodauit fidem ad fraudandũ fiſcum ad fauorẽ ſpuriorũ, vt ſuccedant in bonis patris, ꝓbatur ex cõfeſſione fideicõmiſſarii' ẽt abſentis facta in articulo mortis, etiã ad finem ſignifican-di hæredib. ſuis, vt fidẽ ſeruaret. Cald. *conſ. 354. alias 25. de teſtam.*
51 quæ difficulter ꝓbari poſſunt. Anch. *conſ. 9. in pr. & per tot.* & ſu-pra *n. 38.* † Et ideo contractus ſimulatus, vel vſuratus, aut frau-dulentus, ꝓbatur coniecturis; quia difficilis eſt ꝓbatio. Maſcard.
52 *Concluſ. 1124. n. 11. & 12.* † Et fraus vſurarii ꝓbatur ex cõiecturis, vt nõ valeat remiſſio vſurarũ facta ab eo, cui debebant reſtitui, qñ cõſtat ex inſtrumento de clauſulis inſolitis, vt qa fecit iurare re-niterẽ nedũ pro obſeruatione, ſed etiam ꝙ non peteret abſ-lutio-nem à iuramento; item qñ exercuit vſuras poſt: qa non eſt ve-riſimile, ꝙ vere ſoluiſſet, & reſtituiſſet. Cald. *conſ. 508. alias 10. de*
53 *vſur.* † Et vbicunq; ꝓceditur contra fraudantes ſufficit coniectu-ralis probatio. Alex. *conſ. 69. Viſa facti narratione. lib. 2. & conſ. 24. A-*
54 *nimaduerſis in.* vbi plura cumulat *eod. lib.* † Et in fraude adminiſtra-
55 toris. Crau. *conſ. 143. n. 12.* Men. *de arb. caſ. 116. n. 13.* † Amplia, factũ de nocte dicitur difficilis ꝓbationis; ideo plures præſumptiones inducunt plenam ꝓbationem, etiamſi ſint diuerſi generis. Rom.
conſ. 7. Viſis neceſſariis n. 3. vbi plena apoſt. *in ver. inducitur.* Maſc. con-
56 cluſ. 1124. n. 7. vbi de *cõi. † Amplia, damnum & intereſſe poteſt ꝓbari per cõiecturas, & iudex põt ex officio ex cõiecturis taxare.
57 Alex. *conſ. 189. In cauſa, & lite, n. 13. ver. quoad alind, lib. 1.* † Amplia, vt veriſimilitudo à cõmuniter accidentib. operatur, ꝙ leuiores pro-bationes ſufficiant. Dec. *conſ. 596. Ad dubia, col. pen.* Decian. *conſ. 15.*
58 *n. 33. lib. 1.* † Veriſimilitudo magna admittit ꝓbationem leuiore, & ſic per coniecturas, ꝓſumptiones. Dec. *d. conſ. 596. col. fin. ver. ſexto*
59 *& vlt.* † Amplia, clandeſtini actus oẽs probantur p coniecturas. Alex. *conſ. 189. In cauſa, & lite. n. 4. v. quod caſus clandeſtini.* vbi maxi-
60 me loquitur in diſſipatione facta p vxorem. † Extende in ꝓbando matrimonio clandeſtino: qa non ſolẽt adhiberi teſtes extra-neiideo domeſtici, & familiares admittuntur. Franc. Aret. *conſ.*
61 13. *Viſo diligenter, n. 17. ver. venio nunc ad quintũ.* † Amplia, antiquitas facti ꝓbandi operatur, ꝙ leuiores probationes ſufficiant. Bald. *conſ. 61. Literæ magnifici. lib. 3. & conſ. 180. Mortuo filio. eod. lib.* Nã ſiue accipiamus antiquum ſecundum arbitriũ iudicis & ſubiectam materiam, vt per Alex. *conſ. 187. In hac cauſa. col. 2. lib. 2. & conſ. 90.*
In cauſa & lite. col. 3. lib. 6. Soc. *conſ. 89. In cauſa agitata col. 2. in fi. lib. 1.*
Aret. *conſ. 36. Caſus talis eſt. n. 6.* Ruin. *conſ. 141. Viſo proluxo, nu. 18. lib.*
5. Aſſl. *dec. 13. Vertitur dubium, n. 23. & deci. 83. In cauſa antiqua, nu. 7.* ſiue ſequamur, ꝙ requiratur lapſus 100. annor. ſemper eſt verũ, ꝙ vbi agitur de ꝓbatione per teſtes in iis, q̃ dictãt per 70. vel 80. annos, liue ſint antiqua, ſiue non, oportet fateri, ꝙ ſint difficilia ad ꝓbandum: adeo ꝙ ſufficiãt ꝓbationes, q̃ non ſufficerent, ita
Bald. *conſ. 217. Citatio cum ſit facti. in pr. li. 4.* clarius Socin. *conſ. 106.*
62 *Libenti animo, col. 1. lib. 3.* Iaſ. *conſ. 128. lib. 1.* Maſc. *concl. 1124. n. 10.* † Et in probãda morte antiquũ, & vita hominis 100. annos requiri; quia tunc mortuus ꝓſumitur. Alex. *conſ. 4. Videtur inſpectis num. 12.*
63 *ver. faciũt quæ dixi. lib. 2.* Vide plenius per Maſc. *Concl. 733. Facta an-tiqua difficilia probatu.* vbi, quod ſufficiant cõiecturæ, & præſum-ptiones: item ſi ma. item teſtes de auditu, & de credulitate, vide-cum. † Imo etiam antiquum eſſe, & difficilis probationis, vbi-ior probatio ſufficiat tẽpus 40. annor. affirmat Alex. *cauſ. 187.*
In hac cauſa, nu. 3. & 4. ver. hæc præſuppoſito, lib. 2. vbi loquitur in ma-teria probandæ identitatis bonorum, de quibus Eccleſia inueſti-

uit, & ſic probationis confinium, quæ variatur. Vide Maſc. *Conc.*
107. *Antiquum per coniecturas. cum ſeq.* † Generaliter vbicunq; ꝓ-põt haberi plena probatio, ſufficit, ꝙ iudex ex vehemẽ-ti cõ-
nione informationem habeat, per text. *in l. nouimus. & ibi Bart.*
ff. de re milit. ita Bart. *in l. in illa, in fi. ff. de verb. obl.* & ideo vbi res ob-
ſui natura difficilis probationis, ſufficit fama cum admixtione,
vel ſufficiunt ꝓſumptiones, & coniecturæ. Ant. de Butr. & alii in
c. veniens el primo, de teſtib. & iſtud eſt regulare, vt p Dec. *conſ. 573. in*
caſu. col. 2. † Amplia, in ſummaria cauſa, in qua ꝓceditur ex æqui-
tate, vel ſola facti veritate inſpecta, probatio veriſimilis, & quæ
bono viro concluderet, eſt ſufficiens. Aret. *conſ. 126. In cauſa ſal.*
Alex. *conſ. 188. Viſo proceſſu. n. 2. in fin. & nu. 3. & ſeq. ver. Secũdo lib. 7.*
Vide, *Summaria cauſa proprie reſpectu probationum, quæ dicantur, & cõ-*
cluſ. 888. † Idem, ſi extat ſtatutum, vel cõſuetudo, ꝙ per vnicum
teſtem fiat probatio certis caſibus. Alex. *d. conſ. 188. & ſeq. ver. ac-*
credit. nu. 7. † Amplia, cortura illata eſt difficilis probationis. Alex.
conſ. 24. Animaduerſis, n. 6. lib. 2. † Amplia, dominium dicitur difficilis probationis. ideo coniecturis, indiciis, & præſumptionibus probatur. Vide, *Dominium qualiter probetur. Concl. 611. ver. limita. &*
in ver. Rei vendicatione agens, vt obtineat, duo debet probare. dominium ex
parte ſua, & poſſeſſionem ex parte conuenti. Concl. 117. † Amplia, malefi-cia de nocte commiſſa ſunt difficilis ꝓbationis, & in iſtis ſer-
ſatur ꝓpterea officialis, qui non denunciauit intra terminũ ma-
leficiũ de nocte. Alex. *conſ. 24. Animaduerſis n. 8. & 9. ver. ſi vlla pre-*
ſuppono. lib. 2. vbi idẽ circa ea, q̃ in loco occulto, vel in hominum
multitudine cõmiſſa ſunt. † Amplia, expen-e minute poſſunt ꝓ-
bari ſolo iuramento, vel coniecturis, ẽt ſi agatur de magna admi-
niſtratione. Rom. *conſ. 76. In cauſa nobilis viri. n. 4.* vbi allegat dñus
text. quos dicit facere ad rẽ ſine controuerſia, & ibi in apoſt. re-
ſpectalta. q̃ dat concor. vbi, quod ſi ꝓbatur veritas circa maiorem
partem, & obſeruantia ꝓſumitur quoad minuta, q̃ non poſſunt
reprobari, ſupra *n. 20.* † Extende in iis, in quibus nõ ſolent ad-
beri teſtes prout in expenſis minutis, & aliis ſimilib. leuior pro-
batio admittitur. Caſt. *conſ. 114. n. 4. ver. quarto loco. lib. 2.* Rom. *conſ.*
76. n. 4. vbi, ꝙ probatis maioribꝰ. & in genere obſeruantia coniec-
tus circa minuta inducitur probatio, & Anch. *conſ. 44. n. 2. 3.*
dicit, ꝙ circa omnia minuta non põt fieri inſtrumentum: ideo de
facili probantur ex ꝓbatione maioris partis. Rim. iun. *conſ. 32. n.*
3. & ſeq. † Amplia intereſſe eſſe difficilis probationis: ideo, ꝓ-
bantur coniecturis, & præſumptionib. Caſtill. *conſ. 21. nu. 3. col. 2. ver.*
Alex. *conſ. 189. n. 13. ver. quoad aliud. lib. 6.* † Amplia, vſura, & q̃ qua-
ſit vſuratius, eſt difficilis probationis: quia prout fures non vo-
teſtes in ſuis delictis; ideo ſufficiunt coniecturæ, & præſumpti-
nes, & teſtes ſingulares; qa quilibet teſtis facit præſumptionẽ
coniecturã. Caſtill. *conſ. 21. n. 3. v. modo in propoſito, conſtat. ma.* ꝓ-
fraudes, & excogitatas calliditates, q̃as vſurarii adhibẽt ꝓ-
liãdas vſuras, leuior probatio admittitur, plene Alex. *conſ. 14. lib.*
ca primum, n. 3. v. nam ad probandũ. lib. 6. vbi apoſt. dat concordan-
probationes. † Amplia in iis, q̃ ſunt difficilis ꝓbationis de ſui natu-
ra; qa ſufficit probatio per coniecturas. Alex. *conſ. 189. In cauſa &*
lite, n. 14. v. per hoc dicit Bald. lib. 6. vbi apoſt. *in v. coniecturas. cum ſe-*
lex. conſ. 52. in fin. lib. 3. Vide plenius, *Probatio per coniecturas, quan-*
& in quib. ſufficiat. Concl. 795. n. 22. & ſeq. † Amplia, iuramento pur-
bancur ea, quæ conſtituunt in animo. Rom. *d. conſ. 76. n. 5.* vbi apoſt.
in ver. inſtrumentũ. † Amplia, in cauſa, quæ ſummarie, & de fa-
cognoſci põt, non requitur probatio formalis. Alex. *conſ. 189. n.*
lib. 6. † Amplia ẽt in criminalibus: qa i teſtes participes crimi-
qui alias non admittuntur, bene admittuntur ad probandã ꝓ-
iurationem factam ſecreto. Alex. *d. conſ. 64. n. 5. ver. pro hac ſen-*
lib. 1. † Idem: quia laici, qui in criminalibus non admittuntur cõ-
tra clericum, bene admittuntur, ſi clerici non habentur, pro-
in loco non ſunt clerici, vel tam pauci, ꝙ non poſſunt habere
ſufficiẽti numero. Alex. *d. conſ. 64. n. 5. ver. ad idem lib. 1.* † Limita
probanda copula carnali cum conſanguinea vxoris; qua non ad-
mittuntur illi de familia ad fauorem delinquẽtis. *c. in literis. de*
ſtib. ita Franc. Aret. *in d. conſ. 13. Viſo. n. 17. ver. nec obſtat.* qua non
delinquentis volentis probare delictum ſuum ad ſui cõmodum
non procedit, vel ibi extra domum ſortẽ committit delictum, vi-
mita etiam, ꝙ dicitur teſtes in ſubſidium admitti, qui alias non
mitterentur, ſi alii teſtes nõ interfuerunt, procedere, dũmodo
conſtet, ꝙ alii teſtes non interfuerunt: qa bene tũ admittuntur
ſecus, ſi hęc probatio nõ eſt facta. Alex. *d. conſ. 64. n. 6. & quando-*
ſpondeo. lib. 1. Marſ. *d. ſing. 73. in fi.* † Declaratio aſſimatoria vide-
Franc. Aret. *conſ. 13. Viſo diligenter. n. 24. ver. nec obſtat ver.* Vide
trimenũ quã probationẽ requirat. Concl. 130. n. 6. † Imo non ſufficit,
ꝙ hęc probatio fiat per eoſdem teſtes, qui reprobantur, ſed
beri fieri p alios teſtes. Alex. *d. conſ. 64. in fi. lib. 1.* Cur tam ſi-

lariſſimè Plot. *in l. ſi quando*, n. 149. *C. vnde vi.* & Boſſe *in d. nu.* 168.

83 † Dubito de hac vltima qualitate; quia ſemper cluſoria redderetur; quia ſi iſti ſoli fuerunt præſentes, & non alij, qualitas eſt im-

84 probabilis, niſi per iſtos. † Limita, quia vbi perfecta probatio requiritur, non ſufficit coniecturalis, & præſumptiua. Soc. *conſ.*

85 194. *n. 9. circa fi. lib. 2.* Ruin. *conſ. vlt. n. 16. lib. 4.* † Extende; quia præſumpta probatio non poteſt cauſare aliam præſumptam, ne cõcurrant duo ſpecialia. Corn. *conſ. 24. n. 7. lib. 4.* Alciat. *de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 20.* qui loquuntur in dominio, vt præſumatur

86 continuatũ, ſi conſtet plene de eo; ſecus ſi præſumptiue. † Idem in poſſeſſione præſumpta, vel priuilegiata, tenet Gabr. *conſ. 31. n. 10.*

Probatio leuior requiritur in probãda qualitate, quam in probando facto principali. Concluſ. 793.

1 PROBATIO † leuior requiritur in qualitate, quã in facto principali, quando factum principale non negatur: nã teſtamentum ſi negetur, debet probari per 7. teſtes; ſi vero teſtamentum non negatur, ſed ſolẽnitas teſtamenti; tunc duo teſtes ſufficiunt: ſecus, ſi factum eſſe teſtamẽtum negetur. Dec. *in l. 2. C. de bon. poſſ. ſecundum tab. n. 6. ver. & retenta communi.* & poteſt eſſe ratio, q; præ-

2 ſumitur pro actu celebrato. † Ratio poteſt eſſe; quia qualitas dicitur accẽſſoria ad factum, vel delictum, & ſequitur naturam facti; ideo venit ad quandam acceſſionem, ita Bald. *conſ. 378. Videtur minus, lib. 4. in fin.* ſequitur Rom. *conſ. 449. Inquiritur. in fi.* † Cõtrarium, quod qualitas imo difficilius probetur; quia non poteſt probari, niſi per illo qui habent notitiam malefitij, vel rei qualificatæ, & viderunt. Bart. *q. 8. Per Italiam. in pr. n. 2. ver ſexto probo ſic.*

4 † Amplia idẽ eſſe, ſi parochianus, aut patronus agit, vt remoueatur curatus tanquam non inſtitutus ab Epiſcopo; quia ſi negatur factum, h. e. inſtitutio, debet Rector probare ſe inſtitutum, ſed probata inſtitutione; tunc quia præſumitur pro ea, incumbit onus parochiano probandi, quod non ſit Canonica. Fed. de Sen.

5 *conſ. 103. per tot. & in fin.* † Amplia; quia magis de facili præſumitur qualitas, q̃ ſubſtantia. Ang. Aret. *conſ. 15. Attento & diligenter, n. 43.*

6 & 44. † Amplia; quia copula carnalis licet debeat probari inter ſponſum, & ſponſam, quando non eſt traducta ad domum viri, & eſt impubes; ſecus tamen eſt, ſi non negatur factum, videl. traductio, & habilitas propter præſumptionem iuuenum cupidorũ. Cald. *conſ. 158. alias 3. de probat.* quia tunc ſtatur iuramento ſpõſi, quando pro eo concurrit præſumptio facti. Innoc. quem ita

7 debere intelligi, dicit Cald. *in c. continebat. de deſponſ. impub.* † Amplia; quia probatio leuior admittitur, & ſufficit, quando aliquid per modum cauſæ, & incidẽter deducitur, quam ſi principaliter de eo tractetur. Gemin. *conſ. 27. n. 7. in fi. ver. & ſic matrimonia, & n.* 8. vbi, quod matrimonium per modum cauſæ legitimationis filiorum probatur per præſumptiones, etiãſi concurrant alia matrimonia plene probata. Bald. *conſ. 195. In hac cauſa, in pr.* Rot. vt per Cot. *deciſ. 22.* vbi alios allegat, & * communem dicit Pariſ. *conſ. 57.*

8 *n. 46. lib. 4.* † Extende, vt idem ſit in omni incidenti probando, qa leuior probatio admittitur, quę non ſufficeret, quando principaliter ageretur. Fed. de Sen. *conſ. 300. Factum tale eſt debitor. in fi.* vbi, quod probatio ſuper contractu vſurario ad effectum obtinendi abſolutionem à iuramento vſurario non ſufficeret ad probatio-

9 nem vſurarum, quando principaliter de vſura quæreretur. † Extende; quia vbi non agitur principaliter de dominio, ſed incidẽter, licet probatio dominij requiratur plena; tamen ſi incidenter agitur de dominio, ſufficit leuior probatio. Pariſ. *d. conſ. 57. n. 44. lib. 4.* vbi dicitur procedere, etiamſi agatur de magno præiudicio.

☞ Vide, *Incidens quid ſit, & qualiter ſuper eo pronuncietur. Concl. 70.* Extẽde † in titulo auctoris ſui in beneficio; quia licet debeat probari plene, quando de eo agitur principaliter. Ægid. *dec. 595. vbi ius auctorum.* tamen ſecus eſt, ſi de eo agitur incidenter. Æg. *deciſ. 112. Sub-*

11 *rogatus tenetur. & deciſ. 645. Non obſtantibus concluſionibus.* † Idem in conſuetudine, quæ licet debeat probari plene, quando de ea agitur principaliter; ſecus, ſi incidenter. Ægid. *dec. 65. Articulus for-*

12 *matus.* † Extende in expreſſione, vel aſſertione alicuius qualitatis facta per impetrãtem, vt ſi dixit ſe magiſtrum, vel presbyterum, aut aliam qualitatem habentem; quia ſufficit probatio per communem reputationem. Ægid. *dec. 114. Si impetrans*, alias 9. *de prob.*

13 Rot. *in antiq. dec. 14. de probat.* alias 349. † Idem, ſi expreſſio eſt circa qualitatem beneficii, quæ eſſet plene probanda; quia ſufficit communis reputatio, vel fama, quando non agitur principaliter

14 ſuper illa qualitate. Ægid. *dec. 389.* alias 29. *de probat.* † Extende in reſtitutione in integrum, quæ ſi intentatur principaliter, requirit litis conteſtationem, & obſeruationem terminorum: ſecus, ſi incidẽter petatur, videl. per modum replicationis. Rot. *in antiq. dec. 2. de reſt. in integr.* & plenius *dec. 3. eod. tit. in nou. ſi peritur*, quæ eſt

9. Ægid. *deciſ. 502.* † Idem in nullitate, quæ principaliter deducta 15
requirit litis conteſtationem, & obſeruationem terminorum: ſecus ſi incidenter petatur. Rot. *in antiq. deciſ. 24. de iudic.* alias 281. Ægid. *dec. 319. in pr.* † Extende in probando clericatu; quia licet 16
requiratur plena probatio, quando principaliter agitur de clericatu; ſecus tamen eſt, quando de eo incidenter agitur: quia ſufficit quaſi poſſeſſio, vel communis reputatio. Rot. *in antiq. dec. 7. Mortuo Titio.* alias 865. & ſic intelligi debet, *deciſ. 8. de cauſ. poſſ. in antiq.* † Declara, quia iſta omnia procedunt, quando agitur de re- 17
plicatione pro actore ad tollẽdum obſtaculum, per quod repelleretur ab agendo. Gemin. *conſ. 16. n. 5. ver. in contrarium.* † Extẽde; 18
quia licet fama non probet infamiam, neq; in cauſa grauj ſtatus, id procedit, quãdo agitur principaliter; ſecus ſi incidenter. Put. *deciſ. 77 lib. 2. n. 11.* † Amplia etiam in quantitate contra conuictũ 19
de mendacio in negocio principali, vt ſi dico, quod tibi mutuaui centum, tu negas, probaui mutuum per duos teſtes, qui non recordantur de quantitate, ſtatur iuramento meo ſuper quantitate. Bart. *in l. admonendi, num. 4. ff. de iureiur.* † Extende in probatio- 20
ne iniuriæ, quæ negebatur; quia quoad circumſtantias ſtatur iuramento iniuriati, ita Cyn. *in l. ſi non conuicii. C. de iniur. n. 18. ver. 14. ergo quæro.* vbi ponit alia exempla. Amplia; quia in iis, quæ ſunt difficilis probationis, leuior probatio admittitur. Vide ſupra, *Probatio leuior admittitur in iis, quæ ſunt difficilis probationis, & quãdo ſecus. Concl. 792. & Concl. ſeq. 794. & 795.* † Amplia; quia magis de faci- 21
li probatur qualitas, quã ſubſtantia; ideo aditio, quæ debet probari per factum, non ita faciliter probatur per nõ factum, ſicuti probaretur qualitas, ſi conſtaret de ſubſtantia facti, ita Franc. de Alberg. *conſ. in certo poſſ. conſ. Bart. 129.* & Franc. Tigri, *inter conſ. Bart. 158. lib. 1. in princ.* † Amplia; quia magis de facili conceditur pro- 22
rogatio actus exiſtenti, & finiturj, quam quod de nouo creari poſſit: quia eſt quædam qualitas, quæ facit actum longiorẽ. Vide infra, *Prorogatio conceditur magis de facili, quam quod actus de nouo fiat. Concl. 920.* † Limita; quia ſi ſumus in facto priuilegiato, prout in 23
crimine læſæ maieſt. in quo ſufficit præſumptiua probatio ad cõdemnandum dicere, quod non eſt in aliis criminibus; tunc ſi agitur de probanda qualitate, quæ non ſit de ſubſtantia illius criminis: tunc præſumptiua probatio non ſufficit: ſecus, ſi qualitas eſſet de ſubſtantia: quia ſicut probatur crimen; ita qualitas, quæ eſt de ſubſtãtia criminis, ita Gig. *de crim. læſ. maieſt. tit. quomodo probetur, q. 5. per tot.* vbi dat p. o vtraq; parte auctoritates, pro negatiua Bart. *in l. in qq. ff. ad l. Iul. maieſt.* Gramm. *conſ. 31.* & alios, pro affirmatiua. Ang. *in l. f. amoſi. ff. ad leg. Iul. maieſt.* & tandem ſic diſtinguit, & propre ea teſtes, qui ad mitterentur ad probationem criminis læſæ maieſt. licet infames, vel minores, aut mulieres: non tamen admitterentur ad qualitatem probandam. Boſſ. *de crim. læſ. maieſt. n. 111. & ſeq.* † Extende Bart. in caſu ſingulari; quia ſi extat ſtatu- 24
tum, quod negans maleficium puniatur grauius, & confitenti remittatur pars pœnæ impoſitæ, aliquis confitetur delictum, ſed negat qualitatem, quæ diuerſificat, vel facit ceſſare delictum, an puniri debeat grauius: dicit Bart. *q. 8 per Italiam. in ver. ſolutio, circa fin.* quod ſic, ſed *in ver. ad hoc tamen aduertendi.* dicit eſſe verum, ſi qualitas plene probatur, alias ſecus: & ideo dicit, quod ſi probaretur per indicia, quæ ſufficiunt ad torturam, & per confeſſionẽ in torturã illatam, non diceretur ſufficienter probata qualitas hoc caſu vt pœna aucta à ſtatuto habeat locum, & videtur mouerj: quia qualitas eſt poſita in conditione, quæ non probatur, niſi plene.

Probatio ſemiplena quid ſit, & quando ſufficiat, vel non. Concluſ. 794.

1 PROBATIO † ſemiplena plus eſt, quam indicium, vel cõiectura. Caſtr. *conſ. 143. Viſo proceſſu, col. 2. in fi. n. 3. lib. 2.* † Probatio ſe- 2
miplena ſufficit, vbi agitur incidenter de remouendo obſtaculo, per quod agens excluditur à poteſtate petẽdi: quia in illo præambulo ſufficit ſemiplena probatio ad remotionem obſtaculi, *c. 2.* vbi Innoc. *de reſtit. in integr.* Gemin. *conſ. 16. ver ſuper ſecundo, n. 5. in ver. in contrarium videtur*, quod eſt ſubſcriptum etiam per Matheſil. de Matheſilanis, vbi, quod ad obtinẽdam abſolutionem à iuramento per vſurarium, qui promiſit non cõtrauenire ſuper ſolutione vſurarum, vel alias requiritur ſemiplena probatio, idẽ tenet Fed. de Sen. *conſ. 300. in fi. ver. item dico.* † Amplia, vt ſi quis 3
dicat ſe læſum ad finem, vt poſtea audiatur in negotio principali, ſufficit in iudicio præambulo ſemiplena probatio. Gemin. *d. conſ. 16. in fi. n. 5. ver. hoc idem tenet.* † Amplia, vbicunque læditur ius par- 4
tis, dummodo non pereat ex toto, ſufficit ſemiplena probatio. Gemin. *d. conſ. 16. in fi. n. 6. ver. præterea licet.* † Et ideo in cauſa meri 5

possessorii, in quo non iudicatur ex toto, sufficit semiplena. Vide, *Possessorij causa dicitur modici præiudicij, & habet multa specialia.*

6 *Concl.* 445. Alex. *cons.* 103. *Super eo, n.* 3. *lib.* 7. † Amplia; quia ea, quæ narrantur in libello non ad principalem intentum, quę sunt verificanda, sufficit, quod probetur per semiplenam probationem.

7 Gem. *d. cons.* 16. *in fi.* † Amplia, si deducitur incidenter aliquid per modum causæ, quælibet probatio videtur sufficere. Gem. *cons.* 27. *n.* 7. *in fi. ver. & sic matrimonium, & n.* 8. Bald. *cons.* 195. *in pr. lib.* 3.

8 † Amplia; qa vbi quis allegat iustam causam absentiæ, & legitimum impedimentum, vel non tutum accessum ad finem reuocandi sententiam contra se latam, sufficit semiplena probatio.

9 Gem. *cons.* 57. *n.* 2. *ver. imo quod plus est.* † Amplia, quando agitur, vt sententia lata super titulo beneficij retractetur; qa agens ad hoc sufficit, quod semiplene, & præsumptiue doceat de titulo beneficij, maxime, quando est possessor; quia ius principale partium non lædit. Gem. *d. cons.* 57. *n.* 3. *ver. & si aliquis.* vbi, quod sufficit

10 transumptũ tituli. † Amplia contra eũ, qui occultat instrumenta, vel impedit fieri posse probationem; quia contra eum oritur præsumptio, vt leuior probatio sufficiat. Crau. *cons.* 178. *Viso processu. n.* 5. *& seq.* † Amplia, quia omnis probatio per modum præ-

11 ambuli sufficit, quod sit plena. Ægid. Bellam. *d. cons.* 41. *n.* 9. *v. quarto quia.* † Amplia; quia semiplena probatio si nõ sufficit ad victoriam, sufficit ad excusandum actorem, vel reum succumbẽtem

12 à condemnatione expensarum. Anch. *cons.* 248. *Ad prædicta dubia. n.* 13. † Amplia; quia semiplena probatio de solutione debiti pro-

13 bati plene sufficit, & excludit plenã probationẽ. Petr. de Anch. *cons.* 283 *ture stricto. n.* 6. † Amplia vbcunque agitur de statu rei,

14 vel personæ non principaliter, vt quia non agitur ad illius declarationem, sed per indirectum, seu incidenter. Ægid. Bellam. *cons.* 41. *n.* 3. *& seq. ver. ad secundum.* vbi, quod sufficit probatio per communem *opinionem, & famam. † Extende in eo, quia agit hypo-

*15 thecária; quia dominium incidenter probatur per communem

* *opinionem, quod is, qui hypothecatus esset dominus. Ægid. d.

16 *cons.* 41. *n.* 4. † Idem, si agatur familiæ herciscundæ, vel communi dividundo; quia dominium probatur ex semiplena probatione.

17 Ægid. *d. cons.* 41. *n.* 4. † Extende; quia si quis impetrat beneficium per obitum Titii vacãs, sufficit probatio semiplena, videl. quod Titius pro Rectore communiter reputabatur. Ægid. *d. cons.* 41. *n.*

18 4. *ver. hinc est.* † Idem in matre accusante mortem filii ad suã, vel suorum iniuriam; quia probat se matrem probando cõmunem

19 reputationem. Ægid. *d. cons.* 41. *n.* 4. *ver. & pro hoc facit.* † Contrariũ; quãdo requiritur probatio veritatis; quia nunquam sufficit pro-

* batio per communem * opinionem, quæ est semiplena probatio-

20 nis. Ægid. *d. cons.* 41. *n.* 4. *& seq. ver. in contrarium.* † Extende cõtrarium, quia vbicunque agitur de probatione directa, & principali, non sufficit semiplena probatio. Ægid. *d. cons.* 41. *nu.* 9. *ver. tertio*

21 *probo sic.* † Extende contrarium, quod vbicunque illud, de cuius probatione agitur, intercedit in actu tanquam pars essentialis ipsius actus, vel perficit actum essentialiter, non sufficiat semiplena probatio. Ægid. Bellam. *d. cons.* 41. *n.* 9. *in fin. cum seq. ver. tamen iis*

22 *cessantib.* † Extende in agente reali, prout rei vendicatione: quoniam debet plene probare dominium suum, & possessionem rei.

23 Ægid. *d. cons.* 41. *n.* 10. † Idem in allegante emptionem: quia plene debet probare dominium venditoris. Ægid. *d. cons.* 41. *n.* 10. *in pr.*

24 † Limita; quia semiplena probatio semiplenæ probationis non reperitur: ideo nõ suppletur vnquam: quia si quis probet famam per vnum testẽ, & fama probetur semiplene, nihil releuat. Bald.

cons. 394. *In causa Ludouici. n.* 6. *ver. sexto permitto. lib.* 2. Vide, *Testis vnicus probat multis casibus, qui exprimuntur. Concl.* 281.

Probatio per cõiecturas quando, & in quibus sufficiat, vel non. Concl. 795.

1 EA † quæ consistunt in animo, probantur per coniecturas, & præsumptiones, & circumstantias, quę eliciuntur tam ex facto, quam ex verbo. Gemin. *cons.* 7. *n.* 4. *ver. aut est dubium.* Abb. *cons.*

67. *In causa. que, n.* 3. *lib.* 2. Vide, *Animus. & intentio ex quibus probetur.*

2 *Concl.* 336. Vide, *Dolus quomodo, & qualiter probetur. Concl.* 574. † Imo etiam si sint magni ponderis, probantur per iuramentum. Rom.

3 *cons.* 76. *In causa nobilis, n.* 5. vbi apost. *in ver. instrumentum.* † Regulã constituit Castr. *cons.* 74. *In causa mota, col.* 2. *ver. sed his non obstantib. lib.* 2. quod ea, quæ de sui natura probari non possunt, probantur

4 per coniecturas, & verisimilitudines. *l. non omnes.* §. *à Barbaris. ff. de rerum dilit.* † Et quod regula sit, in obscuris, & ambiguis indicia, & coniecturas facere plenam probationem, veluti si de nocte in a-

* potheca frumenti factum fit, communem * dicit Masc. *concl.* 1124.

5 *n.* 7. vbi citat plures. † Et nedum sufficit probatio per cõiectura, sed etiam admittuntur testes, qui alias non admitterentur ad-

do aliæ probationes haberi non possunt. Masc. *d. concl.* 1124. *n.* 7. & 14. vbi citat plurimos. † Ratio est; quia in iis, quæ à communiter contingentibus sunt difficilis probationis, vel ex natura rei, sufficiunt indicia, & præsumptiones. Masc. *d. concl.* 1124. *n.* 8. vbi colligit quatuor conclusiones: Primo videl. in obscuris. Secundo in antiquis: Tertio in simulatione: Quartum contrarium præsumptiua probatio sufficit, & est vnica conclusio, quæ omnes sunt casus difficilis probationis. Ias. *in l. prætor ait. n.* 20. *ff. seq. ff. de edend.* Marc. *cons.* 5. *n.* 27. Crau. *cons.* 73. *num.* 19. & 20. Bertaz. *cons.* 105. *n.* 9. plene Castr. *cons.* 143. *col.* 2. vbi late, *lib.* 2. quod veritas per eam, contemplatur de probatione, quæ haberi potest. Plene Alex. *cons.* 24. *Animaduersis. n.* 6. *ver. sed præmissis.* vbi, quod recitentatur de probatione, quæ haberi potest, & ibi plena apostilla *ver. contenta.* dat plurimos concord. & iterum *cons.* 33. *Visis themate, lib.* 2. Amplia in antiquis, quæ excedunt memoriam hominum, quia probatio per coniecturas, & indicia admittitur. Anch. *cons.* 310. *Tres domini, num.* 5. *& seq. ver. postremo de iurib.* Ias. *cons.* 128. *lib.* 1. Masc. *d. concl.* 1124. *n.* 10. † Extende; quia verba enunciatiua probant in antiquis. Vide, *Verba enunciatiua, & quando secus. Concl.* 8. † Extende; quia sola fama probat in antiquis. Masc. *d. concl.* 1124. *n.* 9. plene Rom. *cons.* 76. *In causa nobilis, n.* 5. vbi apost. *in ver. probat.* Vide, *Fama probata legitime quando probet, vel non. Concl.* 66. † Extende; quia in antiquis sola probatio præsumptiua probat, ex qua difficilis est probatio. Bald. *in auth. quas actiones, in vlt. col. C. de sacrosc. & in c. vasallus, circa fin. si de feudo fuerit contra.* Anch. *cons.* 5. *col.* 1. *in fin. tertii dubii.* Calc. *cons.* 8. *col.* 5. *ante med.* Ias. plene *cons.* 128. *col.* 1. *in fin. lib.* 1. vbi, quod sufficit probatio coniecturalis, licet necessario non concludat. † Extende; quia in antiquis leuiores probationes sufficiunt, quæ sunt remissæ arbitrio iudicis. Corn. *cons.* 5. *Videtur in hac in pr. & col. fin. lib.* 2. late Paris. *cons.* 104. *In præsenti. n.* 42. *lib.* 1. † Amplia; quia contractus probatur vsurarius ex coniecturis, & præsumptionibus. Gemin. *cons.* 16. *Quoad primum. per tot.* Cald. *cons.* 508. alias 10. *de vsur.* Petr. de Anch. *cons.* 9. *Plurima coniecturæ per tot.* † Extende; quia extra instrumentum vsurarius quis probatur ex coniecturis, & consequenter ex testibus singularibus. Castill. *cons.* 21. *per tot.* maxime *in princ.* Vide, *Vsurarius manifestus non potest testificari, nisi præstita cautione de vsur. & c. Concl.* 342. † Amplia; quia quando plures præsumptiones, & coniecturæ concurrunt, habent vim plenæ probationis, & ex eis iudicari potest. *l. excipiuntur. ff. ad Syllan.* vbi Bald. dicit, quod ex multis indiciis resultat plena probatio etiam ad condemnationem capitalem, quod semper intelligas in iis, quæ sunt difficilis probationis. Ias. *in l. licet imperator. n.* 5. *ff. de leg.* 1. Vide, *Probationes plures imperfectæ quando faciant vnam perfectam, vel non. Concl.* 796. Vide supra, *Præsumptio operatur multa, & qua. Concl.* 634. † Extende; quia vnum verisimile alteri additum plene probat. Dec. *cons.* 596. Marsil. *sing.* 396. † Extende; quia iudex potest credere coniecturis, quando sunt plures. Bald. *cons.* 380. *n.* 3. in 2. † Extende, etiam si dictæ præsumptiones, & coniecturæ sunt de diuersi generis; quia si tendunt ad eundem rei finem, plene probant. Anch. *cons.* 276. Rom. *cons.* 7. Alex. *cons.* 24. *col. pen. lib.* 2. Decius. *cons.* 146. *col.* 7. Aret. *cons.* 65. *col.* 3. *ver. ergo.* Vide Socin. *cons.* 89. *col. ver. sed reperio, lib.* 1. † Et quod plures præsumptiones, & coniecturæ vrgentes simul iunctæ faciant plenam probationem. Rom. *cons.* 7. *Visis necessariis, n.* 3. late Calean. *cons.* 77. *col.* 1. *in fi. & col.* 2. *in* 5. Bald. *cons.* 249. *Super libris circa fi. lib.* 1. Crau. *cons.* 118. *Visis allatis.* 11. *& cons.* 73. *n.* 19. Socin. *cons.* 89. *n.* 14. *& 15. lib.* 1. † Extende; quod præsumptiones iuris sunt liquidissimæ probationes. *l. licet imperator. ff. de leg.* 1. Vide, *Præsumptiones sunt liquidissima probatio. & duæ faciunt semiplenam probationem. Concl.* 611. † Restringe, vt non procedat in præsumptionibus, & coniecturis remotis, & in his genere non concludentibus, argumento *l. dolum, cum ibi not. Cin. dolo.* plura exempla de hoc ponit Ang. *l. si quis ex argentariis. §. ff. de edend.* † Declara; quia prædicta procedunt in his, quæ de sui natura sunt difficilis probationis. *l. non omnes.* §. *à Barbaris. ff. de testib. milit. gl. in l.* 1. *C. de probat.* Innoc. *in c. cum officij. de testib.* Fed. de Sen. *cons.* 119. *Nulli dubium.* Castr. *cons.* 74. *In causa mota, col.* 2. *ver. sed his non obstantib.* late *cons.* 146. *Viso themate supradicto, lib.* 6. Bart. & Ias. *in l. si fugitivus. ff. de argentarius.* §. *prætor ait. ff. de edend.* Bald. & Salyc. *in l. si fugitivus. C. de seruit. fug.* Bart. *in l. in illa.* in vltimis verbis. *ff. de verb. oblig.* & alibi multi. lex contentatur illa probatione, quæ potest haberi licet non sufficiens. Soc. *cons.* 213. *Cum præsenti, col.* 4. *ver. proiis accedit. & cons.* 291. *Visis litteris. col. pen. ver. præterea, lib.* 2. Ias. *cons.* 128. *lib.* 1. Parlam. 53. *lib.* 1. † Et debet intelligi de iis, quæ sunt difficilis probationis de sui natura, vt quia nec actu, nec habitu verisimiliter reperiunt testes interuenire; secus si actu, vel habitu secundum nu-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

rã rei potuerunt interuenire; q̃ licet non interuenerint; non tñ
fuisse tunt p̃sumptiones, vel coniecturę solæ. Ant. de Butr. *in c. ter-
tio loco de probat.* Alex *cons.* 64. *Viso themate, & dubiis, col.* 2. *lib.* 1. vbi
dicit ita ét consuluisse Ant. de Butr. consil. per eũ allegato, quod
est *cons.* 24. *Quæstio ista dubia vulgaria habet.* & est ratio; quia alias se-
queretur, quod semper testes non integri sufficerent; quia dice-
ret probare debens, alios testes non interfuisse. sequitur Ias *in l.
cunctos populos in* 1. *lect. ad fi. C. de S. Trin.* & q̃ libet coniectura, vel in-
diciũ debet p̃bari per duos testes. Vide, *Rei vendicatione agẽs. Con-
clus.* 117. *n.* 12. Restringe; quia imo aliquando vna cã præsumptio,
24 vel vnicũ indicium sufficit. Vide infra *n.* 37. † Amplia; quia fraus
probatur ex coniecturis. Petr. de Anch. *d. cons.* 9. *in princ. & per tot.*
Vide supra, *Probatio leuior admittitur in iis, quæ sunt difficilis probatio-*
25 *nis. Conclus.* 732. *n.* 48. *& seq.* † Extende; quia dolus probatur cõiec-
26 turis. Anch. late *cons.* 337. *De efficacia, n.* 5. *& seq.* † Extende etiã ad
effectum reuocandi testamentũ; quia si ex coniecturis, & p̃sum-
ptionibus cõstaret, institutũ in primo testamẽto p̃hibuisse te-
statorẽ posse reuocare testamentũ, haberetur pro reuocato p̃ in-
directũ, licet ad reuocationẽ directã requiratur solẽnitas. Anch.
27 *d. cons.* 337. *n.* 5. *& seq. iuncto n* 8. † Amplia; quia ét in criminali ib. ad-
mittitur probatio p̃ coniecturas in iis, q̃ sunt difficilis probatio-
nis, prout sunt delicta cõmissa de nocte. Bald. *cons.* 152. *Plura tan-
guntur. n.* 5. *v. restant duo dubia, lib.* 1. Rom *cons.* 7. *n.* 3. vbi plena apost.
in v. inducitur. Masc. *Conclus.* 1124. *n.* 7. Marsil. *cons.* 5 *n.* 27. *& seq.* Crau.
cons. 73 *n.* 19. & 20. Bertaz. *cons.* 105. *n.* 9. late Bossi. *tit. de partu suppos.*
n. 33 *& seq* Alex. *cons.* 94. *n.* 42. *lib.* 2. Gramm. *voto* 21. *n.* 5. Clar. *§. fi. q.*
28 64 *ver. & ideo dici solet.* Gabr. *de probat. Concl.* 1. *n.* 30. † Extende, etiã
si coniecturæ, & p̃sumptiones sint diuersi generis. Rom. *d. cons.* 7.
29 *n* 3. † Extende multo magis in ciuilibus, q̃n res est difficilis pro-
bationis. Bald. *cons.* 263. *Tres sententiæ, per tot. lib.* 2. Alex. *cons.* 50. *Vi-
sis. & opportune, n.* 6. *lib.* 1. Calca. *cons.* 19. Soc. Iun. *cons.* 3. *& cons.* 90. *n.*
16. *lib.* 2. Dec. *cons* 510. *& 517. n.* 12. Paris. *cons.* 52. *n.* 37. *lib.* 1. *& cons.* 75.
30 *n.* 16 *eod lib.* Boer. *cons.* 40. *n.* 47. † Et illa dicitur p̃fecta probatio, q̃
iudicem inducit ad credendum. Soc. *cons.* 187. *nu.* 5 *lib.* 2. *& cons.* 37.
n. 9. *lib.* 3. Dec. *cons.* 453. *n.* 23. Paris. *cons.* 57. *n.* 48. *lib.* 1. Crau. *cons.* 268.
31 *col. fin.* † Extende in tantum, q̃ in iis, q̃ sunt difficilis probationis,
iudex p̃t moueri ad credendum testi singulari. Marsil. *sing.* 114. *&
in l. § fi quis, n.* 40. *& n* 149. *ff. de quæstio.* Sylua. *cons* 51. Soc. Iun. *cõs.*
32 99. *lib.* 2. † Imo p̃sumptiones sunt arbitrariæ iudici, *c. ad nostram, de
empt. & vend. c. illo vos, de pign.* Corn. *cons.* 137. *lib.* 3. Soc. *cons.* 262. *lib.* 2.
prout etiã omnis probatio, q̃ mouet animum iudicis, dicitur ar-
bitraria. Ant. de Butr. *in c. ex litteris in* 6. *not. de prob.* Bald. *in l. fi. in pr.
C. communia ep̃st.* Dec. *cons.* 275. *col. pen. in prin. & cons.* 272. *col.* 3. *circa*
33 *med. & cons.* 650. *n.* 1. Paris. *cons.* 107. *n.* 48. *lib.* 1. † Extende in furto
rei pignoratæ; quia nedum furtum probatur coniecturis, & præ-
sumptionibus, q̃ faciunt plenam probationem, sed ét alia similia
34 difficilis probationis. Florian. *cons.* 11. *n.* 3. *& seq.* † Extende, quia ad
probandum ea, quæ fiunt in domo, prout custodia diligens rei
pignoratæ, q̃ fuit derobata ad excusandam culpam, & ad defen-
sam, pp difficultatẽ probationis sunt testes idonei illi de domo,
etiam si sint Hebræi. Flor. de S. Petr. *cons.* 11. *n.* 8. *& seq.* Vide tamẽ;
quia si sunt de domo & sunt Iudæi, an duplex defectus obster, de
quo *in ver. Testes habentes plures defectus repelluntur in totum, & quan-*
35 *do secus. Concl.* 218. † Extende in probatione identitatis corporum
antiquorum; quia probatio in antiquis dicitur difficilis; & ideo
sufficiunt coniecturæ, & fama. Bald *cons.* 265. *Verba laudi.* & latius
36 *cons.* 267. *Quæstio potest esse, in princ. lib.* 2. † Amplia in tortura illata
per officialem in camera; quia sufficit probatio per indicia, & cõ-
iecturas, ex quo in camera. Alex. *cons.* 156. *Viso processu, nu.* 2. *lib.* 5. *&*
37 *cons.* 189. *In causa, & lite. n.* 14. *lib.* 6. † Amplia, quãdo hinc inde plena,
& contraria probatio est facta; quia tunc indicium, & coniec-
tura admittitur pro plena probatione, quæ iuuabitur. Natt. *cons.*
38 572. *n.* 13. plenius Grat. *cons.* 86. *n.* 10 *lib.* 2. † Extende, quando pro-
bationes sunt hinc inde plenæ, & pares; quia habens pro se qua-
lem qualẽ p̃sumptionem debet obtinere. gl. fing. & communi-
ter approbata *in l. si duo patroni, in pr. in gl. parua. ff. de iureiur.* quã ibi
Ang. dicit esse meliorem de iure, & eam sequitur *in l.* 1. *ff. de excepti.*
39 *reiud.* † Amplia † in probatione contra cõiecturam, etiam si re-
sultet ex instrumento; quia contraria coniecturalis probatio re-
40 leuat. Anch. *cons.* 9. *in pr.* † Amplia, quia probatio alimentorũ p̃sti-
torũ est difficilis, ideo sufficit præsumptiua; vn de si testes pro-
bant, Titium pluries ad meam mensam vidisse comedere, suffi-
cit; quia non est necesse, quod viderint semper, & cõtinuo. Corn.
41 *cons.* 110. *circa fi. lib.* 1. † Amplia, quia potest iudex coniecturalem
probationem, & non perfectam attendere, & illi fidem adhibe-
42 re. Curt. Iun. *cons.* 52. *n.* 8. Boer. *dec.* 105. *n.* 8. † Amplia in mero pos-
sessorio, in quo cũ agatur de modico præiudicio lex contentatur

faciliori probatione. Crau. *cons.* 158. *n.* 12. *col.* 1. † Extende; quia in 43
causa meri possessorii testes singulares probant, & scripturis an-
tiquis statur, etiam si sunt enunciatiuæ tãtum, idẽ Crau. *cons.* 158.
n. 12. *& cons.* 46. *n.* 6. *& in tract. de antiq. temp. in* 2. *part. n.* 17. *cum plu-
rib. seqq.* Natt. *cons.* 235. *n.* 4. *cum seq.* † Amplia; quia cõiecturis pro- 44
batur falsitas, vsura, & aliud delictum, quando non agitur ad pœ-
nam personalem, vel criminalem, sed agitur de crimine ciuiliter.
Io. de Anan. *cons.* 49. *Dubium de quo, per tot.* vbi *n.* 4. dicit * commu- *
nem, & ibi plene Bologn. in apost. † Declara; quoniam vbicunq; 45
probatio per coniecturas sufficit, requiruntur plures cõiecturæ,
& vna non sufficit, bene duæ vehementes præsumptiones faci-
unt vnam plenam probationem. Io. de Ana. *d. cons.* 49. *n.* 2. *& seq.
ver. & est ponderandum.* † Declara; quia falsitas, q̃ requirit dolum, & 46
dolus ipse cum non possit probari vere, p̃batur per p̃sumptio-
nes, coniecturas, & indicia, si non agitur ad pœnã corporalem; si
vero agitur ad pœnã, debent esse perspicuæ, & manifestæ, & cla-
ræ, videl. tales, q̃ nõ possint, nisi in malam partẽ interpretari. Vi-
de Masc. *Concl.* 530. *Dolus an vere.* vbi in fin. quod est arbitrariũ iu-
dici, quæ sint claræ, & manifestæ. † Amplia in casu conuerso; quia 47
actus suspectus, & inter personas prohibitas validatur ex coniec-
turis, & p̃sumptionibus. Vide, *Confessio suspecta ex quibus conualidetur. Concl.* 660. † Amplia; quia probatio concludens p̃sumpti- 48
ue dicitur plena, & vera, p̃batio. Vide supr. *Probatio quid sit, & qua-
liter sit arbitraria. Concl.* 764. † Extende; quia ex ea p̃t iudex pro- 49
cedere ad diffinitiuam ex sola p̃sumptione violenta, licet p̃ par-
tem non probetur, nec allegetur per text. & Dd. *in c. asserte, de præ-
sumpt.* Dec. *cons.* 233. *n.* 6. *ver. & licet probationes.* † Amplia in simula- 50
tione; quia fit occulte, & non adhibentur testes, sed vnus de alte-
ro confidit; quia probatur coniecturis, & præsumptionib. Castr.
d. cons. 74. *n.* 2. *ver. sed iis non obst. antib. lib.* 2. vbi apostill. citat Soc. *cons.*
264. *Visis, ver. septimo, & vltimo, lib.* 2. & alios, & plenius Castr. *cons.*
169. *Viso puncto, n.* 4. *lib.* 2. *& cons.* 143. *lib.* 2. & vbiq; apost. dat concor.
† Amplia; quia simulatio; quia à communiter contingentib. fieri 51
solet, sine testibus probatur per præsumptiones, & coniecturas.
Masc. *Concl.* 1124. *n.* 11. *& seq.* vbi idem in vsurario contractu, & a-
liis fraudibus. Vide, *Simulatio probatur per coniecturas, & qualiter pro-
cedat. Concl.* 263. † Amplia; quia ea quæ de sui natura probari non
possunt, probantur per verisimiles præsumptiones, coniecturas, 52
& indicia. Castr. *cons.* 74. *lib.* 2. *col.* 2. Socin. *cons.* 264. *lib.* 2. *col.* 2. *l. non
omnes. §. à Barbaris. ff. de re milit. l. consensu. C. de repud.* & ibi Dd. ideo
filiatio probatur per coniecturas. Castill. *cons.* 23. *in pr.* Vide, *Filia-
tio ex quibus probetur, vel præsumatur legitima, vel non, & c. Conclus.* 547.
† Et idem in iis, quæ sunt difficilis probationis. Alex. *cons.* 211. *Visa
facti. lib.* 2. Rim. *cons.* 165. *n.* 13. *lib.* 1. Bald *cons.* 152. *Plura tanguntur. lib.*
1. † Extende in ætate; quia nascimur in obscuro, & est difficilis 53
probationis; ideo coniecturis, & indiciis ætas probatur. Mascard.
Concl. 665. *in pr.* & plenius *concl.* 675. *Ætas an probetur ex indiciis.* vbi 54
declarat. † Extende; quia confinia antiqua probantur p̃sumptio-
nibus, & coniecturis. Vide Masc. *Concl.* 397. *Confines an, & quando
probentur per præsumptiones*, vbi dicit procedere, si non constat de 55
contraria possessione iusta. Vide, *Confinia qualiter probentur. Concl.*
700. † Et in omni negotio probationes requiruntur iuxta qualí-
tatem negocii. Castr. *cons.* 143. *Viso processu, col.* 1. *in fi. li.* 2. † Et in istis 56
casibus præsumptiones dicuntur liquidissimæ probationes. *l. li-* 57
cet Imperator. ff. de leg. 1. Bart. *in l. post contractũ. ff. de donat.* Bald. & Saly.
in l. emptione. C. plus valere, quod agitur. Felin. *in rubr. de probatio. ver. se-
cunda concl.* Vide, *Præsumptio operatur multa. Concl.* 634. † Limita in 58
criminalibus, in quibus clarior probatio requiritur; ideo ex du-
bia probatione nunquam fit condemnatio directa criminalis.
Alex. *cons.* 15. *Viso processu. n.* 2. *ver. hoc præmisso. lib.* 1. Vide, *Crimen non
probatur ex præsumptione, sed debet clare probari. Concl.* 1081. † Limita, 59
quando agitur contra officialem criminaliter; quia non sufficiũt
præsumptiones etiam in iis, quæ sunt difficilis probationis, pro-
ut in dolo, & barattaria, sed clara probatio requiritur propter
bonam præsumptionem iudicis. Menoch. *de arb. cas.* 116. *in fin.* vbi
dicit menti tenendum.

Probationes plures imperfectæ quando faciant vnam perfectam, vel non. Conclus. 796.

PROBATIO † ex multis perficitur iuxta illud: Quę non prosunt 1
singula, multa iuuant. *l.* 2. *§. ætas.* & ibi gl. *ff. de excus. tut.* per quã
dixit Barb. *cons.* 45. *Scribitur, col.* 3. *lib.* 1. quod metus probatur ex
pluribus cõiecturis. † Et procedit regula maxime in iis, quæ sunt 2
difficilis probationis, vel quando probatio est verisimilis; quia
imo iudex non tenetur, nec debet applicare animum suum ad vn-
nam speciem probationis. *l.* 3. *§. eiusdem. ver. non vtiq., de testib.* & id-

eo potest, & debet ex diuersis præsumptionibus, & probationibus se informare. Castr. *consil.* 381. *Iudex est minister. ver. in peroratis, lib.* 1. late Dec. *consil.* 596. *ver. sexto & vltimo.* Castr. *cons.* 143. *Viso processu, n.* 2. *ver. dico igitur, lib.* 2. allegat text. *in c. fi. de successio ab intest. & in l. ob carmen. § fin ff. de testib.* & Castr. *cons.* 169. *num.* 4. *lib.* 2. Amplia;

3 †quia vnus testis de visu, & scientia, & plures de auditu à donãte iuncta fama publica plene probant donationem, maxime, quando non est summæ excedentis. Bald. *cons.* 240. *Donatio facta,*

4 *per tot. lib.* 1. † Et testes singulares coniunguntur ad faciẽdam plenam probationem, & maxime in causa summaria, quod intelligi, si tendunt ad eundem rei finem. Barbat. *cons.* 70. *lib.* 2. Vide, *Testes singulares quando, & in quibus probent, & in quibus non. Concl.* 265.

5 †Et vnus de veritate, & alius testis de confessione probant. Barb. *d. cons.* 70. *lib.* 2. Castr. *cons.* 381. *Iudex. col.* 2. *ver. cum igitur, lib.* 1. allegat

6 *c. cum dilectus de success. ab intest.* † Et quod vnus testis de confessione præsente parte, & alii plures de pluribus cõfessionibus diuersis temporibus absente parte plene probent. Castren. *cons.* 143. &

7 *cons.* 109. *lib.* 2. †Extende; quia vnus testis deponens de vero actu, alii duo de confessione, iunguntur, & plene probant. Curt. Iun.

* 8 *cons.* 148. *num.* 50. vbi de * communi, & *cons.* 303. *nu.* 40. † Imo vnus deponens de vero actu, & insuper de confessione cum alio conteste de confessione plene probat. Soc. Iun. *cons.* 135. *n.* 2. *lib.* 3.

☞ Vide plene *in ver. Testes duo plen. probant, & quando non. Concl.* 278.

9 †Et vnus deponens de veritate cum fama, vel cum fuga, seu priuata scriptura, seu alijs præsumptionibus facit plenam probatio-

10 nem. Castr. *d. cons.* 381. *Iudex est, in princ. & num* 1. *in fin. lib.* 1. † Et vnus deponens de veritate mutui, & tres, qui audiuerunt, quãdo petijt mutuum, & promisit restituere, licet sint singulares, probant, plene Castr. *d. cons.* 381. *Iudex, num.* 2. *lib.* 1. multo magis si duo

11 sunt contestes de auditu cum illo de veritate. † Imo quod vnus testis de veritate, & iuramentum in supplementum, quando est omni exceptione maior, probat plene, Castr. *cons.* 143. *col. fin. lib.* 1.

12 †Et vnus testis informatus, & confessio facta absente patte ple-

13 ne probant; & iunguntur. Flor. *cons.* 15. *num.* 21. & 22. † Item vnus testis informatus ex fama publica. Florian. *d. cons.* 15. *num.* 22. Ca-

14 strens. *cons.* 143. *n.* 3. *vsque in fin. lib.* 2. †Item vnus testis de confessione facta præsente parte, & alii plures singulares de confessione extraiudiciali facta absente parte iunguntur ad plenam probationem faciendam. Castr. *d. cons.* 143. *n.* 2. *ver. dico igitur, per tot. lib.* 2.

15 †Item testes singulares cum lapsu longi temporis licet non sufficientis ad præscriptionem inducũt plenam probationem, quod instrumentum sit simulatum, & ex causa turpi. Castr. *consil.* 169.

16 *Viso puncto, num.* 4. *per tot. lib.* 2. †Item testis vnus de veritate mutui, & alter de confessione facta præsente parte iunguntur, & faciũt

☞ plenam probationem. Petr. de Rauenn. *sing.* 714. Vide plenius multa similia *in ver. Testes duo. Concl.* 278. & Alexand. *cons.* 76. *Viso libello. n.* 4. *ver. quoad secundum, lib.* 6. vbi a post. *in ver. quod sic.* dat plu-

17 rimos concord. quibus ad de Crau. *consil.* 267. *n.* 5. † Et duo testes de mutuo; quia præsentes, sed nesciunt quantitatem; quia perficitur probatio per coniecturas, si constat per vnũ testem, vel plures, quod recipiens mutuo in sua præsentia petierat decem mutuo, erit probatum mutuum in decem. Alex. *cons.* 189. *In causa, &*

lite, num. 15. *ver. accedit quod egregie, lib.* 6. Marsil. *sing.* 322. Vide alios

☞ casus similes *in ver. Testes duo plene probant, & quando non. Concl.* 278.

18 † Amplia, quia cõiunguntur plures scripturæ imperfectæ ad coadiuuandum; item plures testes; item mixtim plures testes, & instrumenta, seu scripturæ, & probatio resultans ex pluribus similibus, vel diuersis proprie, & vere dicitur probatio. Bald. *consil.*

19 398. *Super eodem puncto, num.* 3. *lib.* 3. †Et ideo fama, quæ facit semiplenam probationem, & scriptura priuata recognita per comparationem, quæ facit aliam semiplenam probationem, iungũtur, vt faciant simul plenam probationem. Alex. *cons.* 103. *Super eo, n.* 5.

20 *ver. tertio præsuppono, lib.* 7. † Extende, quia plena probatio conficitur ex diuersis probationibus imperfectis, quando tendunt ad eundem finem, prout arbitrio iudicis videtur esse expediens; nã iunguntur scripturæ plures, testes, fama, confessio, & alia adminicula ad vnum perfectum. Bald. *cons.* 397. *Punctus talis est. num.* 2.

21 *ver. prædicta consultationi, lib.* 3. †Amplia; quia ex pluribus præsumptionibus tendentibus ad idem efficitur vna plena probatio. Calc. *cons.* 8. *n.* 9. Crau. *cons.* 158. *n.* 11. Roman. *cons.* 7. *n.* 3. vbi plena apostill. *in ver. inducitur.* Alex. *cons.* 52. *col.* 2. *lib.* 4. Socin. *cons.* 187. *col.* 2.

22 *lib.* 2. Ias. *cons.* 128. *lib.* 1. *l. sententiam. C. de pœn.* Bald. *in c. cum causam, de probat.* †Extende, etiam si sint diuersi generis præsumptiones; qa efficiunt plenam probationem in iis, quæ sunt difficilis probationis. Roman. *cons.* 7. *n.* 3. Bart. *in l. admonendi. ff. de iureur. num.* 48. Socin. *cons.* 89. *col.* 6. *lib.* 1. Dec. *cons.* 233. *Viso tenore bullarum, col. pen.*

23 *& in c. cum causam.* vbi gloss. & Felin. *de probat.* †Et quod iudex debeat applicare animũ suum ad vnam speciem probationis. Dec. *d. cons.* 233. *num.* 6. *& cons.* 275. *num.* 10. *in fin. cum seq. & cons.* 650. n. 4. Socin. Iun. *cons.* 90. *Abunde. num.* 18. & 19. *lib.* 2. cum allegatis per Crau. *cons.* 73. *num.* 21. Castrens. *cons.* 381. *in princ. lib.* 1. Florian. de S. Petro *cons.* 15. *num.* 23. vbi, quod ista est veritas, quicquid in cõtrarium teneat Bald. & plenius *num.* 14. Castr. *consil.* 169. *Viso puncto, num.* 4. *lib.* 2. & plene *cons.* 302. *Ego Paulus, lib.* 2. vbi, quod procedit in iis, quæ sunt difficilis probationis, & quod non potest dari certa regula. † Contrarium, quod ex imperfectis probationibus non in sua specie non fiat vna plena probatio. Vide, *Testes non integri supplentur, & adiuuantur ex integris, & quando secus. Concl.* 272. *nu.* 6. *ver. Limita, quia licet.* †Imo expedit iudici habere probationes per multos, & varios modos. Alexand. *consil.* 4. *col.* 1. *lib.* 1. maxime in iis, quæ sunt difficilis probationis. Ias. *consil.* 128. *lib.* 1. quia ex multis fit plena probatio. Castrens. *consil.* 380. *Iudex. lib.* 1. Socin. *consil.* 262. *In causa. col.* 7. † Extende, quia idem est, quando sunt plures semiplenæ probationes etiam diuersæ; quia iunguntur ad perfectam probationem. Crauett. *d. consil.* 156. *num.* 11. Alexand. *cons.* 4. *lib.* 7. † Extende; quia ex pluribus adminiculis, quando vnum alteri adminiculatur, resultat plena probatio. Socin. *consil.* 89. *col.* 6. *lib.* 1. & quod ex pluribus vehementibus adminiculis causa possit decidi, est text. *in cap. cum dilectus, de succeff. ab intest.* Bald. *cons.* 400. *lib.* 5. † Et illa dicitur plena probatio, quæ inducit iudicem ad fide credendum. Socin. *cons.* 187. *col.* 2. *lib.* 2. *& cons.* 111. *n.* 8. *lib.* 3. *& consil.* 98. *n.* 8. *lib.* 4. † Amplia; quia vnus testis de veritate coniunctus cum alia semiplena probatione probat plene. Anchar. *cons.* 276. *Visa diligenter. n.* 5. Crauett. *consil.* 267. *num.* 5. vbi concord. allegat. † Amplia maxime in iis, quæ habẽt tractum successiuum, & momento non expediuntur; quia singularitas non obstat; imo testes singulares probant. Anch. *d. cons.* 276. *num.* 6. *& seq.* † Amplia; quia probationes plures imperfectæ simul iunguntur ad faciendam vnam perfectam, & qualiter procedat. Aret. *consil.* 65. *In presenti consultatione.* Alex. *consil.* 150. *col. fin. lib.* 5. incipit, *Multa in approbationes.* Cuman. *cons.* 155. Antognol. Fulg. *cons.* 165. *In quæstione proposita.* Abb. *consil.* 16. *Ad claram decisionem lib.* 1. *& cons.* 54. *In præsentia causa. lib.* 2. Ioan. de Anan. *cons.* 49. *Dubium, de quo quæritur.* Alexand. *cons.* 24. *Si præcedentibus indiciis, col. fin. & cons.* 13. *An promissio & consil.* 32. *lib.* 1. *& consil.* 11. *Sentio in dubium reuocari. lib.* 4. late Ias. *in rub. l. admonendi, n.* 209. *& seqq. ff. de iureiur.* Marsil. *in rubr. C. de probat.* Socin. *cons.* 89. *col.* 6. *lib.* 1. vbi declarant, qualiter procedat. Capoll. *cons.* 32 *Quidam rustici, col.* 7. † Extende; quia duæ semiplenæ probationes diuersi generis faciunt vnam plenam probationem, quando tendunt ad eundem finem. Florian. à S. Petro *cons.* 13. *num.* 23. *ver. nam ex pluribus.* vbi allegat Bart. *in l. admonendi ff. de iureur. ver. in præmissis. nu.* 48. & dicit, quod est ipsa veritas, quicquid contrarium teneat Bald. *in auth. rogati. C. de testib.* † Contrarium, si non sunt in sua specie perfectæ. Vide, *Testes, Concl.* 272. *supra citat. & Testes singulares quando, & in quibus probent, &c. Concl.* 265. † Declara, quia procedunt conclusiones, quod plures probationes imperfectæ iunguntur ad perfectam probationem, quando præsumptiones, & coniecturæ, seu probationes imperfectæ in sua specie, vel alias à iure sunt approbatæ. Alex. *cons.* 11. *in prin. lib.* 4. Paris. *cons.* 27. *in fin. lib.* 2 Bald. *in l. si quis ex argentariis. § 1. num.* 4. *ff. de edend.* Alex. *cons.* 13. *n.* 19. *lib.* 1. *& cons.* 150. *col. fin. lib.* 5. Ias. copiose *in Admonendi. n.* 257. *ff. de iureiur.* Crau. *cons.* 216. *n.* 12. *& seq. infra n.* 30. † Et quod requiratur, & quod bergenus probationis imperfectæ in sua specie si perfectum, alias non possunt coniungi, vt plene probat Bald. *in d. l. si quis ex argentariis. § 1. in* 4. *not. ff. de edend.* sequitur Alex. *d. cons.* 11. *Sentio in dubium, n.* 6. *lib.* 4. *& cons.* 14. *Ex iis, qua, n.* 19. *lib.* 1. vbi, quod singulæ coniecturæ debet plene probari ad hoc, vt habeat locum regula: Quæ singula non prosunt, &c. gl. & ibi Bar. *in l. fin. C. famil. herciſc.* Vide plenius *in ver. Indicia, quæ sufficiãt ad turam. Concl.* 97. *n.* 19. *& seq.* † Amplia maxime in antiquis, in quibus propter difficultatem probandi iura videntur dispensare ex pluribus probationibus imperfectis fiat vna perfecta. Ias. *cons.* 128. *lib.* 1. quia imo expedit iudici habere probationes per varios modos. Alex. *cons.* 4. *col.* 1. *lib.* 1. † Et ideo fideicommissum antiquum ad probandam identitatem, & quod bona fuerint in bonis fidei committentis, sufficit probatio per vnum testem de visu, & per de fama iuncto catastro, qui de se non sufficerent, iuxta not. *in l. 3. ff. de testib. & in l. instrumenta. 4.* iuncta gl. ibi. *C. de probat. & in fin. de succeff. ab intest.* Soc. *cons.* 186. *In controuersia, ver. ex quibus omnibus, lib.* 2. Felin. *in c. cum causam, extra de probat.* Corn. *cons.* 34. *lib.* 3. *& consil.* 61. *col.* 6. *lib.* 3. † Et vbicunque agitur de probando aliquo antiquo facto, minus legitimæ probationes sufficiunt; quia scripturæ ibi non authenticæ probant. Corn. *cons.* 142. *Videtur prima facie dum, in pr. lib.* 3. Alex. *consil.* 82. *In causa vertente, lib.* 1. Dec. *cons.* 35. *num.*

39 *tenui.* Alex. *consil.* 115. *col. pen. lib.* 4. † Limita in criminalibus, qualiter procedat, Declara, vt dixi. Vide supra, *Probatio plena, & plenior, & aliquando plenissima requiritur in criminalib. Concl.* 789. *n.* 37. *ver. & id-*
40 *eo.* † Limita; quia duæ semiplenæ probationes diuersorum actuũ non iungũtur ad faciendam vnam plenam probationem. Rom. *consil.* 91. *Visis, ac per contra, n.* 11. *ver. clarũ est*, vbi inducit text. ad hoc *in c. cum dilectus. de succeſſ. ab inteſt.* Alex. *consil.* 11. *Sententia, n.* 5. *ver. ſed ſi*
41 *plures, lib.* 4. † Extende; quia duo teſtes probantes vnam partẽ teſtamenti, alii duo probantes aliam partem teſtamenti non probant teſtamentũ. Rom. *d. conſ.* 91. *n.* 11. *ver. ſecundo idẽ probatur*, vbi a-
42 poſt. *in ver. probationem.* dat concor. † Extẽde; quia ſtante ſtatuto, ꝙ ſi quis ſoluerit à tali loco vſq; ad talem locũ, puniatur certa pœna, nõ poteſt puniri, ſi vnus teſtis deponit, ꝙ vidit à tali loco vſq; ad medium viam, alter vidit à media via vſq; ad locum; quia non eſt plene probatum. Rom. *d. conſ.* 91. *col. ſi. ver. tertio idem probatur.*
43 † Extende; quia ad probandã conſuetudinem, ſi duo teſtes deponant de vno actu inferente ad cõſuetudinẽ, & alii duo de alio actu inferente ad cõſuetudinem, non probatur conſuetudo, ita Rom. *d. conſ.* 91. *col. ſi. v. quarto idem probatur*, vbi apoſt. *in ver. inducen-*
44 *tem*, quæ dat concord. † Extende; quia licet, qñ plures ſemiplenæ probationes tendunt ad eundem effectum, iungãtur ad plenam probationem, illud eſt verum, qñ ſuat ſemiplenę perfectę; ſecus ſi imperfectæ; quia non iunguntur. Alex. *conſ.* 11. *Sentio, per tot.* ma-
45 xime *n.* 5. *& ſeq. lib.* 4. † Extende; quia ad p. obandum dominium non ſufficit ſimplex locatio; & liber cataſtri, & vnus teſtis de auditu, vnus de famæ cũ adminiculis imperfectis; quia nulla ꝓbatio ſemiplena pfecta concurrit; ideo nõ põt fieri probatio perfecta. Alex. *d. conſ.* 11. *per tot. lib.* 4. vbi eſt caſus conſilii; & qa tendunt ad diuerſos effectus, max. *n.* 7. *& ſeq.* vbi ponit plura ſimilia exẽ-
46 pla. † Extẽde; quia imo ẽt plures imperfectæ ſemiplenæ ꝓbationes tendentes ad eundem finem, qñ ſunt in ſe imperfectæ, non ꝓbant, neq; iunguntur, puta, ſi plura indicia & plures pſumptiones per vnum teſtem ſolum probandæ, prout fama, confeſſio extraiudicialis, indicium per ſingulares teſtes probatæ. Alex. *d. conſ.*
47 11. *Sentio, per tot. n.* 5. *vſq; in fin. lib.* 4. † Extende; quia imo duæ ſemiplenæ probationes tendentes ad eundem finem non iungũtur, puta vnus teſtis de cõfeſſione facta pſente parte ſemiplene ꝓbat, & alius teſtis de alia confeſſione facta parte præſente alio tẽpore vel loco, ſemiplene ꝓbat, iſtæ duæ ſemiplenæ ꝓbationes non iunguntur ad faciẽdam plenam probationẽ, ita Alex. *conſ.* 68. *Viſo proceſſu, n.* 7. *& ſeq. v. nec obſtat, ſi dicatur, lib.* 3. vbi apoſt. allegat Curt. *in tract. de teſt. Concl.* 47. Alex. *conſ.* 180. *In cauſa, & lite, n.* 10. *v. ſortius*
48 *videtur, lib.* 6. *& conſ.* 127. *n.* 8. *lib.* 7. † In cõtrarium faciunt dicta ſupta in princ. & quia iunguntur vnus teſtis de mutuo, & alius de confeſſione mutui parte præſente, vt Petr. de Rauen. *ſing* 714. de quo vide *in ver. Teſtes. Concl.* 278. vbi declaratur, per Felin. *in c. cum cauſam, n.* 10. *& ſeq. de teſtib.* vide eum, Alex. *conſ.* 76. *Viſo libello, nu.* 4. *ver. quoad ſecundum. lib.* 6. ſequitur Crau. *conſ.* 267. *nu.* 5. vbi allegat concor. & apoſt. ad Alex. *d. conſ.* 76. *in ver. quod ſic.* dat concor. pro vtraque, & hanc veriorem dicit apoſt. ad Alex. *d. conſ.* 180. *n.* 10. *li.*
49 6. *in ver. iungi.* † Declarat apoſt. ad Alex. *d. conſ.* 68. *n.* 8. *in ver. iungi, lib.* 3. quod ſaltem duo teſtes de duabus confeſſionib. parte præſente ſaltem pluſquam ſemiplene probant, ita vt ſit deferẽdum iuramẽtum in ſupplementum, quando nõ eſſent in contrarium præſumptiones, prout in caſu Alex. qui in fi. d. conſilii dicit, non eſſe locum iuramento in ſupplemẽtum, quando ſumma magna, & concurrunt ibi inueriſimilitudines. Vide, *Singula quæ non pro-*
*50 *ſunt, ſimul iuncta iuuant. Concluſ.* 276. Vide, *Teſtes ſingulares probant. &* quando ſecus. *Concl.* 265. † Limita; quia ſecũdum *communem duæ probationes imperfectæ nunquam iunguntur, quando ex teſtib. ſingularibus proficiſcuntur. Alex. *conſ.* 94. *Repetitus, n.* 3. *ver. & licet*
aliàs, lib. 7. Vide pleniſſ. Gabr. *lib.* 1. *tit. de probat. Concl.* 1. & ſup. *n.* 34.

Probatio nõ excludit probationem contrariam. Concluſ. 797.

1 PROBATIO † non excludit probationem. Ægid. *conſ.* 2. *n.* 19. vbi, quod iura producta; quia poſſunt contraria probatione
2 offuſcari, non faciunt probationem claram. † Extende; quia probatio per duos teſtes dicitur plena probatio, & tñ poteſt contrarium probari. Alex. *conſ.* 114. *In cauſa, & lite, n.* 8. *ver. nec obſtat, lib.* 4.
3 † Extende; quia habẽs gratiam, *perinde valere*, de beneficio conditionalem, videl. quatenus eſſet de iure patronatus cum cõſenſi patronorum, ſi ſpolietur, debet reſtitui, etiã ſi ſpoliator probauit eſſe de iure patronatus; quia probatio non excludit cõtra-
4 rium probationem. Put. *deciſ.* 63. *in vna Aſtoricen. lib.* 3. † Reſtringe, niſi probatio eſſet per confeſſionem partis; quia tunc non expectatur contraria probatio. Put. *d. deciſ.* 63. *lib.* 3. *inſi.* † Amplia; qui probatio etiam de conſenſu partium non excludit probationem contrariam; ideo ſi cõuentum eſt, quod ſtetur dicto alicuius, vel partis, intelligitur, quod ſi pars velit contrarium ꝓbare, audiatur
Abb. *conſ.* 51. *n.* 3. *v. quarto principaliter, & col. fin. ver. quinto adduco, li.* 1.
† Amplia; quia ſi ſtatutum ſuper damno dato mandat ſtari rela-6
tioni periti cum iuramento; tamen ſi ſubeſt cauſa, quod non creditur, admitti debet probatio in contrarium, & ſine probatione contraria etiam ipſi non creditur ex cauſa, puta ſi excedit officiũ ſuum, ſi refert maius damnum, quam pars accuſet, & procedit, etiam ſi ſtatutum mandet talẽ relationem haberi pro plena probatione; quia poteſt probari contrarium; quia probatio non excludit probationem. Alex. *d. conſ.* 114. *n.* 3. *& ſeq. ver. circa tertiũ, lib.* 4.
† Extende, vt procedat, etiam ſi ſtatutum dicat, ꝙ relatio periti 7
habeatur pro pleniſſima probatione; quia adhuc poteſt contrarium probari, apoſt. ad Alex. *d. conſ.* 114. *n.* 9. *in ver. probatio, lib.* 4. allegat Tiraq. *de retract. §.* 4. *gl.* 1. *in pr. n.* 18. *& ſeq.* † In contrarium; ꝙ 8
imo probatio excludat probationem, facit; quia ſi ſpolietur is, qui habet titulum, dum erat excommunicatus, non reſtituitur, licet dicat, quod poterit probare ſe abſolutum; quia ea, quæ ſunt de iure ſpeciali, non habentur in conſideratione, ita Put. *deciſ.* 78. *in vna Conch. lib.* 3.

Probationum plurium in concurſu plenior præualet. Concl. 798.

SI † eõ currat probatio præſumpta, quæ de ſe ſufficiat, in cõcurſu cum plena probatione præualet plena, & præſumpta nõ attenditur. Gemin. *conſ.* 27. *Super dubiis, in pr. & n.* 11. vbi, quod plena probatio abſorbet ſemiplenã. † Et probatio per duos teſtes con- 2
formes de viſu præfertur probationi per vnum teſtem de viſu cũ fama. Socin. *conſ.* 270. *lib* 2. † Et probatio clara vincit probationẽ 3
præſumptiuã. Vide, *Præſumptio cedit veritati, & quando. Concl.* 612.
† Amplia; quia ex probationibus cõtrariis fortior præualere debet; quia minor pro non facta habetur. Natt. *conſ.* 372. *in fin.* Grat. 4
conſ. 6. *n.* 23. *lib.* 2. *& conſ.* 81. *n.* 60. *& ſeq.* vbi, quod fortior probatio ſpecialis, quam generalis, informatorum, quam non informatorum, & quæ eſt pro reo, quam pro actore in pari cauſa. Item plures probationes vincunt vnam, & quando ſunt pares; potius pro probatione, quæ habet præſumptionem iuris pro ſe præſumendum, *conſ.* 86. *n.* 10. *lib.* 2. † Declara, quando probationes ſunt pa- 5
res, fauetur reo; quia in dubio pro reo pronunciandum. Curt. Sen. *conſ.* 241. *Super eo, quod à me queritur.* Bart. *in l.* 1. *ff. vti poſſid.* Vide
tamen Abb. *in c. in noſtra, de teſtib.* vbi an aliquæ qualitates ſint inſpiciendæ, vt pro reo non ſit iudicandum, pro quo eſt text. *in c. ſi teſtes*, 4. 93 & vide ſupra, *Probatio per coniecturas. Concl.* 795. *n.* 37. *ver. Amplia, quando hinc inde.* † Amplia; quia in probationibus contra- 6
riis factis per teſtes, veluti ſi vna pars probauit defunctum deceſſiſſe in pupillari ætate, altera, quod imo erat pubes, prẽualet probatio, quę maiori numero teſtium eſt munita. Bald. *conſ.* 452. *Quia*
melius. lib. 4. *in princ.* † Declara, vt procedat cæteris paribus, nõ ali- 7
as. Bald. *conſ.* 380. *n.* 2. *lib.* 5. † Reſtringe, niſi minor numerus teſtiũ 8
in ſpecie deponeret, & alii in genere; quia ſpecialis probatio magis attenditur, & quando meliorem rationem reddunt. Item, qñ minor numerus de certo tempore, alii de incerto deponũt. Bald. 9
d. conſ. 452. *ver. in contrarium videtur, lib.* 4. † Idem, quando probatio fieret per inſtrumenta; quia is, qui habet conceſſionem, vel titulum petiæ terræ in ſpecie à domino, probat magis clare, quã is, qui habet conceſſionem ab eodem domino in genere de petia maiori, in qua prætendit includi petiam ſpecialem, ſi in ſpecie non probauit. Alex. *conſ.* 59. *In cauſa, & lite, nu.* 2. *& ſeq. ver. quod autem ratione vtilis, lib.* 5. vbi *n.* 5. maxime dicit procedere, quando non conſtat, illam petiam includi, de qua agitur in ſpecie. † Re- 10
ſtringe, quando teſtes, qui minori numero eſſent, magis verſimilia deponerent, & maiores eſſent mulieres, & aliqua ſuſpicio adeſſe poſſet; quia per præmeditatum ſermonem deponerent, Bald. *d. conſ.* 452. *ver. in contrarium, lib.* 4. † Idem, quando pro teſti- 11
bus minori numero concurrerent coniecturæ, pro aliis ſecus; qa præfertur probatio eorum, qui habent pro ſe coniecturas. Bald. *conſ.* 380. *Tres ſunt caſus, n.* 2. *ver. videndum eſt, lib.* 5. † Reſtringe, quã- 12
do minores eſſent omni exceptione maiores, alii eſſent conſanguinei, & ſuſpecti. Bald. *d. conſ.* 452. *lib.* 4. *per tot.* † Reſtringe, vt non 13
procedat, quando probationes non ſunt ita contrariæ, quin poſſint diſtinctione conciliari; quia tunc non attenditur maior, vel minor numerus, ex quo non ſunt contrarii. Bald. *conſ.* 380. *nu.* 2. *&*
3. lib. 5. † Amplia; quia ſi teſtes ſunt pares numero in totum, fa- 14
uendum eſt matri, quando inter eam, & alium volentem excludere matrem à ſucceſſione filii ageretur; quia in dubio in beni-

gniorem partem, & piam causam matris inclinandum. Bald. *d. consil.* 452. *circa princ. lib.* 4. vbi, quando vterque actor, vel quia nul-
15 lus possidet. † Extende; quia pro reo in dubio, & pro possessore iudicandum est cæteris paribus, plene Roman. *consil.* 156. *Honorande domine*, vbi, quod fauendum est reo, & quia fauorabilior ab-
16 solutio, quam condemnatio est. † Declara tribus modis, videlicet nisi actor sit fiscus, quando non tractat de lucro, vel Ecclesia,
17 vel pia causa. Ias. *in l. de die, in fi. princ. n.* 3. *ff. qui satisd. cog.* † Extende; quia pro eo, qui habet præsumptionem pro se, pronunciandum, quando probationes sunt omnino pares, & tunc quodlibet admi-
nimum sufficit, vt præponderet magis vna probatio, quam
18 alia, Natt. *consil.* 572. *num.* 13. † Declara; quia concordanda est cum transactione, quando probationes se confundunt, ita quod non potest cognosci, quæ pars foueat bonum ius. Bald. *d. consil.* 452.
19 *in fin. lib.* 4. † Amplia; quia si est probata bona fama, & mala fama alicuius, prævalet bona fama, tanquam illa, quæ inest à natura; quia alia inest ab accidenti; ideo bona præfertur malæ, nisi mala esset melius probata. Bald. *consil.* 398. *Quæritur, an per solam, lib.* 5. *nu.*
4. Anch. *consil.* 253. *num.* 4. Extende; quia testes deponentes de in-
☞ nocentia magis attenduntur. Vide, *Test. s deponentes in scriptis non*
20 *probant, & quando secus. Conclus.* 178. † Extende; quia prævalet probatio, quæ habet præsumptionem iuris pro se probationi, quæ
21 est contra ius. † Amplia; quia etiam contra dotem prævalet probatio plenior, maxime, quando contra dotem possidet reus, & doti inhitens est actor, plene Roman. *consil.* 57. *Honorande domine.*
22 † Amplia, quia probatio in specie prævalet probationi in genere; ideo magis statur duobus testibus deponentibus de fructibus, & quantitate illorum in specie de tempore, & anno, de quo agitur, quam pluribus, & mille deponentibus in genere de aliis annis. Alexand. *consil.* 148. *num.* 4. *lib.* 2. Paris. *consil.* 88. *num.* 31. *lib.* 3.
☞ Vide, *Testes plures numero prævalent in concursu, & quando secus. Con-*
23 *clus.* 255. *& testibus affirmantibus. Conclus.* 259. † Amplia; quia in pari causa probationis illa prævalet, quæ fauet libertati, vel carceratis; ideo si probata est fama, quod quis sit suspectus de fuga, & alia fama, quod non sit suspectus de fuga, prævalet fama vltima, vel qui fuit libertati, & carcerato. Roman. *consil.* 241. *Spectabi-*
24 *lis domini, in princ. ver. secundo dicitur. nu.* 2. & 3. † Extende; quia probatio prævalet, quæ est fauorabilior. Roman. *d. consil.* 241. *num.* 4.
25 *ver. primo quia.* † Extende; quia in pari probatione vna pro delicto, altera excluiua delicti, prævalet illa, quæ excludit delictum. Roman. *d. consil.* 241. *num.* 5. *ver. secundo quia*, & ibi apost. *in ver. repe-*
26 *titione*, quæ dat plurimos concord. † Extende; quia prævalet probatio possessoris, vel rei in pari causa. Alexand. *consil.* 19. *Admodũ,*
27 *lib.* 2. † Amplia; quia quando est clara, & aperta, adeo quod plene constat aliquid probatum, talis probatio non confunditur ex probatione contraria; nisi pariter sit clara, & plena; & ideo non sufficit, quod contraria probatio reddat plenam probationem dubiam. Abb. *in cap. dudum, el secundo, col. fin. de elect.* Gemin. post Io. Andr. *in cap. si tibi absenti, col.* 4. *de præben. in* 6. Bart. *in l.* 1. *in princ. ff. de ventr. inspic.* Dec. *in cap. in præsentia, num.* 15. *de probat.* vbi alios citat; nam probatio potentior vincit minus potentem. Bart. *in l. si duo. ff. vti possid.* Soc. *consil.* 98. *col.* 2. *lib.* 1. Intelligitur, quando de se redditur dubia, non autem si ex alia probatione, & hæc est commu-
28 nis * opinio. Æg. Bellam. *consil.* 41. *n.* 8. *ver. secundo quia.* † Contrariũ, quod reo sufficiat reddere dubiam agentis intentionem, & probationem. Crau. *consil.* 6. *num.* 27. & dixit Bald. *consil.* 79. *num.* 7. *lib.* 2. quod reo sufficit alterum de duobus, vel quod funditus intentionem actoris perimat, vel quod dubiam reddat faciendo titubare animum iudicis; quia in dubio fauemus reo. Bald. *consil.* 441. *col. fin. lib.* 1. & quod in dubio pro reo, & eius probatione pronunciandum. Dec. *consil.* 94. *col. fin.* Alexand. *consil.* 30. *col. fin. in* 2. *dub. lib.* 6. Curt. Iun. *consil.* 165. *col. fin. in fin.* Socin. Iun. *consil.* 82. *num.* 4. *lib.* 2. vbi, quod probatio rei semper est fauorabilior probatione actoris, etiam si in aliquo esset inferior. Dec. *consil.* 564. *In causa magnifici, num.* 2. & *consil.* 321 *num.* 10. Ruin. *consil.* 145. *num.* 7. *lib.* 5. Alciat. *reg.* 3 *præsumpt.* 44. *num.* 8. Crau. *consil.* 6. *num.* 40. Declara, quia est
☞ arbitrarium iudici secundum magis verisimile. Vide, *Verisimile*
29 *quid sit, & verisimilitudo attendenda est in omnibus, &c. Conclus.* 161. † Declara; quia quando probatio actoris in aliquo excedit probationem rei, sed non est plena, neque clara; tunc bene probatio rei, licet minor, confundit probationem actoris, vt reus absolui debeat *l. fauorabiliores*, vbi Dec. *ff. de reg. iur. & in cap. ex litteris, num.* 7. *de probat. & in consil.* 9. *in fin.* quia bene isto casu sufficit reo non solum in totum perimere intentionem actoris, sed etiam dubiam reddere, & offuscare, vt faciat iudicem titubare. gl. *in c. cum partiũ, de reg. iur. in* 6. ita Bald. *consil.* 79. *lib.* 2. & latissime Ias. *in l. admonendi, n.* 267. *ff. de iureiur.* Barb. *consil.* 70. *lib.* 2. Roman. *consil.* 156. Anch. *consil.* 283. † Extende ampliationem, vt imo procedat, etiam si actor plene probauit intentionem suam, & reus semiplene probauit intentionem suam, quia ista semiplena probatio rei non confundit, neque conquassat probationem plenam actoris. Æg. Bellam. *consil.* 41. *nu.* 8. *ver. secundo quia*, vbi dicit * communem. Vide, *Possessionum in concursu quæ prævaleat. Conclus.* 430. Vide, *Scri-*
☞ *pturarum plurium in concursu, quæ prævaleat. Conclus.* 83. Vide, *Testes*
☞ *plures numero prævalent, & in concursu qui prævaleant. Concl.* 255. † Li-
30 mita, quia si probationes sunt æquales omnino, & pares, quælibet minima præsumptio, vel probatio pro vna facit illam prævalere. Alex. *consil.* 236. *Perspectis, n.* 6. *ver. & qualibet probatio legittima non*
31 *legittima, lib.* 6. † Extende; quia licet probatio per testes de auditu non sit legittima, neq; releuet; tamen facit prævalere illam probationem, pro qua concurrit, quando sunt duæ probationes omnino æquales. Marsil. *sing.* 271. *Testis de auditu*, vbi dat conc. † Li-
32 mita, ... non procedat, quando diuersæ probationes se non infringunt. quia tunc vtraq; stare potest, vt in matrimonio primo probato præsumptiue, quod non concurrit cũ alio probato plene; quia bene stant simul ad effectum successionis, & prolis legitimæ. Gemin. *d. consil.* 7. *n.* 10. † Limita, ex diuersis; nã licet reo qui
33 probauit semiplene, non deferatur iuramentum in supplementum, quando actor plene probauit; quia fortior probatio vincit; tamen secus est; quando probatio rei est compatibilis, vt quia actor probauit mutuũ, reus semiplene probauit solutionem. Gemin. *consil.* 27. *n.* 11. *ver. sed si probationes.* † Limita, quando probationes sunt æquales in possessorio; quia arbitrarium est iudici, cui
34 magis velit inhærere. Bald. *consil.* 459. *n.* 2. *ver. & redundo, lib.* 3. quod duplicatur *consil.* 420. *lib.* 1.

Processiones facere, & ad eas accedere qui teneantur, vel non. Conclus. 799.

PROCESSIONES † fieri consueuerunt generales singulo anno ex ordinatione Ecclesiæ. Cald. *consil.* 393. alias 8. *de Regul.* † Extenuntur per tres dies ante Ascensionem, & sunt de præceptoleiunii, & in eis non est faciendum aliquod opus; quia propter ieunium relaxantur seruilia ab opere. Lap. *allegat.* 91. *n.* 2. *ver. solet tamen. vbi n.* 3. dicit, quod fuerunt statutæ rogationes in Concilio Aurelianensi ab Episcopis Galliarũ congregatis in ciuitate Viennæ propter pestem in populis Galliarum. † Limita; quia Fratres Minores, & Prædicatores tanquam exempti per priuilegia Papalia non possunt compelli per locorũ ordinarios accedere ad processiones. Cald. *d. consil.* 393. alias 8. *de Regul.* † Extende, vt procedat, etiam si pluries vocati accessissent; quia priuilegium est facultatis, & maxime si protestati fuerunt. Cald. *d. consil.* 393. alias 8. *de Regul. in fin.*

Processus debet publicari in causa criminali partibus per iudicem, & quando secus. Conclus. 800.

PROCESSVS † publicatio, licet in causa ciuili non sit de substantia, & valeat citatio sine publicatione processus; secus est in causa criminali, seu capitali; quia si non fiat publicatio, & non decernatur copia reo, sententia est nulla. Clar. *in § fin. quæst.* 42. *n.* 1. *prin.* vbi, quod tolleretur defensio rei, si non fieret, vbi, quod dilationes sint concedendæ tam reo, quam actori. † Intelligas, quod, priùs sit facta repetitio testium citata parte; quia ante non fit publicatio, nec datur copia. Clar. *d. quæst.* 49. *num.* 8. *ver. item dubi-*
† Extende; quia reo danda est copia nedum indiciorum, sed tat, facta publicatione, sed etiam nomina & cognomina testium dãda sunt ipsi reo, vt defensiones suas facere possit, etiam si procedatur per inquisitionem. Iul. Clar. *§ fin. d. quæst.* 49. *in prin. & n.* 2. vbi dicit * communem, & *num.* 4. *ver. sed nunquid in fin.* Et quod dilationes concedantur, Vide, *Inquisitionis, vel accusationis inter-*
qualiter se gerere debeat. Conclus. 177. † Declara tamen; quia in crimine hæresis propter causæ ponderationem bene datur copia processus, sed non dantur nomina testium, sed ponitur N. & M. & idem solet fieri; quando causa grauis esset in criminalibus, & reus esset potens; quia non dantur nomina testium, vel dantur separata à depositione, ne possit scire, quid deponat magis vnus, quam alius, ita Clar. *d. quæst.* 49. *num.* 3. *ver. habetur tamen.* † Extende, quia procedunt prædicta, quod sit facienda publicatio processus, & decernenda copia reo cum termino ad faciendas suas defensiones etiam si reus sit confessus, vel contractus; quia multa contra propriam confessionem posset dicere. Clar. *d. quæst.* 49. *num.* 13. *ver. est igitur*, vbi, quod communiter dus ita seruat, & est communis * opinio. † Extendas, etiam si ipse reus non peteret publicationem, neque terminum ad faciendas suas defensiones; quia iudex tenetur ex officio hoc decer-

nere ante condẽnationem. Clar.*d.§.fi.q.49.n.2.ver.fi. & n.13.in fin.*
7 vbi dicit *communem. † Extende; quia nec potest Princeps tollere de plenitudine potestatis hanc defensionẽ reo vt per Clar.*
8 *d.q.49.n.14.ver. & hoc adeo*, vbi dicit *cõmunem. † Extende, etiã si reus ipse huic termino ad faciendũ suas defensiones renũciaret; quia non potest, cõmunem* dicit Clar.*d.q.49.n.16.ver.quæro nũc.*
9 † Declara tamen; quia si reus esset confessus, põt tunc renunciare huic termino, qñ per iudicem fuit sibi assignatus, & tunc, iudex põt eum condemnare; & ex equi, & cauti iudices solẽt in renunciatione facere apponere causam; quia nullã habet defensionẽ, sed male faciunt acceptando has defensionũ renunciationes & isto casu. Clar.*d.q.49.n.16.ver.bene verũ est.* † Restringe, quia ista
10 publicatio, & assignatio termini non fit ad cõmodum contumacis, sed condemnatur etiã capitaliter absq; alia publicatione, vel datione, seu decreto copiæ, & termini ad se defendendum. Clar.*d.§.fi.q.47.n.6.ver.sciæ tamen* & plenius *q.61.n.4.v.fi. reus.*
11 † Imo, quando pro eodẽ delicto aliqui sunt contumaces, aliqui præsentes, licet de iure communi contumacia nõ impediat processum cõtra præsentes, & possit iudex publicare processum cõtra præsentes, & dare copiam cum termino ad se defendendũ, ne contumaces possint instrui, supersedetur publicationi cõtra psentes, donec absentes fuerint condẽnati, & tunc copia datur psentibus deletis, seu omissis, omnib. perq̃ absentes guantur, ne possint instrui, & ita seruari, & bene, dicit Clar.*d.§.fi.q.49.n.*
12 *7.v sed pone.* † Restringe, quia contra repertũ in flagranti non publicatur processus, neq; datur terminus ad faciẽdas defensiones; qũ est confessus delictum, alias secus, ita Clar.*in §.fi.q.8.n.3.v.sed*
13 *manquid.* † Restringe, quando periculũ esset in mora, & delictũ
14 prob. tur contra reũ. Clar.*d.q.8.n.3.v.sed bene verũ.* † Amplia; quia publicatio processus licet non sit de substantia, qñ adest accusator, & quando processus est defensuus, tamen de consuetudine fit publicatio. Clar.*in §.fin.q.61.in prin.* vbi, an facta publicatione possint examinari testes, vel repeti super verbis dubiis, de quo *in ver. Testes regulariter non examinantur super eisdem post publicationem, vel post dicta testificata, & quando secus. Concluſ.294.*

Processus est de substantia sententiæ diffinitiuæ. Concluſ.801.

1 PRocessvs † est de substantia rei diffinitiuæ, in tãtum, quod iudex proferens sententiam non præmisso processu, dicitur seipsum præcipitare, & sibi frangere crura. Bald.*conſ.344.Super eo quod queritur. circa fin. ver. non qui vult conuolare, lib.1.*

Processus contra minorem quando nullus, vel validus. Concluſ.802.

1 PRocessvs † contra minorem dicitur nullus, tãquam contra indefensum si non est eidem datus curator, quando tutorem, vel curatorem nõ habet. Alex.*conſ.3.n.8.lib.5.* Guid. Pap.*dec.494.*
2 *sententia lata.* † Extende, etiam si habeat minor curatorem testamentarium non confirmatũ à iudice. Alex.*d.conſ.3.n.8.lib.5.* † Extende; quia promisio de curatore debet fieri ante litem contestatam, alias processus est nullus; nec validatur, si fiat post. Bart.*in l. contra pupillum. ff. de re iud.* Bald.*in l. cum & minores, C. si aduer. rem iud.*
4 † Amplia, quia processus contra pupillum non citatis eius tutoribus, vel curatoribus, est ipso iure nullus, & acta nulla, *l. acta*, §. *contra*, vbi gl. *ff. de re iud. l. si Præses*, & ibi gl. & Dd. *C. quomodo & quãdo iud.* Vant. *tract. de nullit. ex defect. inhabil. & mand. n.28.* † Amplia;
5 quia processus contra minorem est nullus non dato ei tutore, vel curatore vocato etiam minore cum curatore, ita Ægid. *conſ.12.*
6 *col. fi. ver. circa secundam.* † Limita, quando minor est defensus, vel etiam si datus sit curator post litem contestatam, quando vnico contextu reproduxit omnia acta in causa facta, vt est de stylo; quia tunc conualidantur. Bart. *in l. si vt proponis, col.2. C. quomodo & quando iud.* Affl. *dec.262. fuit in consilio dubitatum*, vbi, quod ita practicatur, quãdo est dubium, quod processus cum minore factus sit nullus. Vide, *Sententia, & iudicium contra minorem ex multis nullum. Concluſ.148.*

Processus quando sit nullus, & ex quibus. Concl.803.

1 PRocessvs † nullus dicitur factus contra notorie exemptos.
2 Oldr. *conſ.228. in fi. ver. ex iis ergo.* † Amplia, quod processus est nullus factus contra formam delegationis, & rescripti, quando iurisdictio erat conditionalis, si de hoc fuit oppositum, vel contra præsentem fuit processum. Lap. *alleg.28. in fin.* & quod contra præsentem, & contradicentem præsumatur solemnitas, secus
3 contra absentem. Lap. *alleg.44. in pr.* † Amplia idem in eo, qui venit contra iuramentum absque absolutione; quia si est oppositũ processus est nullus, secus si non est oppositum. Lap. *alleg.25.n.4.*
4 *circa fin.* † Amplia in processu facto contra impuberem, nõ dato tutore, nec citatis agnatis, quia ipso iure nullus est processus, & sententia, Lap. alleg. *116. per tot.* † Amplia, quando eadem causa
5 primo pendet coram alio iudice; quia si opponitur de pendentia litis processus secundo loco coram alio iudice factus est nullus, dummodo constet de pendentia eiusdem litis, alias secus. Bald.
6 *conſ.25. In quæstione pertente, ver. secundum dubiũ. lib.1.* † Amplia, quia processus iudicis secularis factus in Ecclesia, dũ iudex in Ecclesia ius reddidit est nullus, secus est in iudice Ecclesiastico. Bald.
7 *conſ.285. Casus coram circa med. ver. deinde vltra procedo, lib.2.* † Amplia, quia processus est nullus, si iudex extra solitum tribunal ius reddidit. Vide, *Index iudicialia extra iudicium expedire non potest, &*
8 *quando secus. Conſ.388.* † Amplia; quia processus est nullus, & sententia nulla, quando deficit fundamentum substantiale, puta, quia deficit citatio legitima, veluti si citatus est ille, qui nõ tenebatur comparere, & processum fuit in contumaciam; quia contumax non potest dici qui non obligatur ad comparendum, vel quando processus est contra formam statuti. Bald. *conſ.245. Visis dictis statutis, lib.5. per tot.* maxime in fin. † Amplia idem; quando
9 iudex non potest procedere in causa vsuraria; quia si opponitur exceptio vsurarum, & causa remittatur ad Episcopũ, & Episcopus non cognoscat, sed remittat causam ad iudices competentes, iudex, qui non potest cognoscere in causa vsurarum, si aliqd facit, omnia sunt nulla, & renocanda; & processus nõ valet, tanquam ex defectu iurisdictionis. Bald *conſ.275. Præmisso statuto, lib.*
10 5. † Amplia, quia processus coram executore, vel sub executore factus est nullus, si litteræ fuerunt ab excommunicato impetratæ; quia non conferunt iurisdictionem aliquam ipso iure. Bald.
11 *conſ.257. In causa, quæ vertitur. lib.5.* † Amplia; quia processus est nullus; si ordo iudicii non est seruatus, ideo si constat, quod lis non fuit contestata, dicitur nullus; & sententia lata ex tali processu, etiam si transiuit deserta instantia non debet exequi. Bald. *consil.*
12 *225. In causa vertente, n pr. lib.5.* † Amplia, quando vigore statuti certis casibus denegatur posse procedi, quia si proceditur cõtra statutũ etiam in cõtumaciam, sententia, & processus est nullus. Bald. *conſ.332. Statuto ciuitatis cauetur, lib.3.* quod duplicatur *consil.*
13 *420. lib.5.* † Amplia, quando aliqua qualitas est de substãtia processus probanda; quia si non est probata, processus est nullus. Bald.
14 *d. conſ.332. in fi. ver. & quæ ante litẽ, fib.3.* & duplicatur *lib.5. conſ.420.* † Amplia; quia processus eiusdem causę factus, & rogatus per diuersos notarios non valet, puta q̃ vnus notarius rogatus sit de parte, alius de alia parte. Alex *conſ.137. In causa, & lite, n.17. v. aliud*
15 *obstat. lib.2.* † Extende etiam de consensu partium; quia non possunt supplere hoc. Alex. *d. conſ.137. n.17. lib.2.* † Restringe, nisi iu-
16 sta causa absentiæ intercueniat. Alex. *d. conſ.137. n.17. lib.2.* Amplia;
17 † quia processus est nullus, quãdo opponitur exceptio, quæ priuat iudicem secularem iurisdictione, si procedit post oppositam exceptionem. processus est nullus; quia per prorogationem non potest effici iudex; prout si opponitur; quod causa sit vsuraria, coram seculari. Anch. *conſ.98. Istam quæstionẽ.* † Amplia, quia pro-
18 cessus factus à subdelegato ab eo, qui nõ erat iudex, dicitur nullus, maxime quando fuit post inhibitionẽ veri iudicis, vel etiam quando facta fuit simplex intimatio, quod causa pendebat co ã alio. Rom. *conſ.330. Circa primum. n.4. ver. quoad secũdum*, vbi apostill. citat ad hoc decisionem Rotæ Romanæ.

Processus iudicis ad vlteriora, quando reiiciat exceptiones oppositas, vel non. Concluſ.804.

1 EXceptio † opposita ad impediendum processum censetur tacite reiecta per processum ad vlteriora; & ideo non potest post processum iterum opponi. Petr. de Anch. *conſ.6. Viso themate quæstionis, in princ. ver. quoad secundum, & n.2.* & ideo debet
2 pars grauata appellare. Abb. *conſ.14. in princ. lib.1.* † Declara, dummodo iudex procedens ad vlteriora cognouerit super tali exceptione, alias non. Bart. *in l. à procedente. C. de dilatio.* Can. *in cap.*
3 *cum super. ff. de off. deleg.* † Et ideo si est opposita exceptio, quod caueatur per actorem iuxta formam statuti ad impediendum processum, & iudex mandat procedi ad vlteriora, censetur reiicere exceptionem cautionis. Alex. *conſ.37. Viso, & opportune, n.18. & 19;*
4 *ver. quarto confirmatur, lib.2.* † Amplia; quia eo ipso, quod est opposita exceptio incompetentiæ, & ea non obstante iudex procedit, censetur tacite prontinciare se iudicem competentem, & acquirit iurisdictionem. Angel. *consil.217. In causa accusationis,*
5 *numer.4. ver. quinto probatur*, vbi dicit ignorantes hoc non credere; quia dicunt requiri expressam declarationem, & male. † Declara, vt per Dec. *conſ.275. col.3.* nisi processus esset nullus.

Idem,

6 †Idem, si exceptio esset talis, q̃ non posset cognosci per iudicẽ procedentem, put est exceptio vsurarũ corã iudice seculari; quia licet ꝓcedat ad vlteriora, nõ dicitur reiecta exceptio, & non põt cognosci per eũ, sed ꝓcessus est nullus. Dec. *cons.* 170. *Viso themate.* Anch. *cons.* 98. *Istam quæstionem*, & ita cõsuluit d. Anton. Cocch.
7 ad nocatus insignis Florẽtinus. † Amplia; quia exceptio iuris tertii si est opposita, si iudex super ea cognouit, & ea nõ obstãte processit; censetur illã reiecisse, adeo q̃ vlterius non põt de ea opponi. Rom. *cons.* 410. *Ve clarior reddatur, n.* 2. *ver. veniendo igitur*, vbi, q̃
8 ttãsit in iudicatũ, si nõ est appellatũ. † Amplia in tantũ ꝓiudicare ꝓnũciam iudicis; nõ obstante exceptione excepta cõtra rescriptũ, & esse ad vlteriora ꝓcedendum, vt si nõ est appellatum, fiat ꝓiudicium excipiẽti, vt amplius nõ audiatur. Alex. *cons.* 53. *In causa*
9 *vertente, in fi. lib.* 1. † Amplia; quia exceptione discussionis opposita, si iudex super ea cognouit, & ꝓcedit ad vlteriora, cẽsetur tacite reiecisse talẽ exceptionẽ, secus si nõ esset oppositum, & coguitũ, q̃ tunc ꝓcessus ad vlteriora nihil operatur. Rom. *cõs.* 241. *Spectabiles domini, n.* 7. *ver. vltimo si dicatur*, & ibi apost. *in ver. cognitũ*,
10 citat eundẽ Rom. *cons.* 120. *Circa primũ. post n.* 8. † Extẽde; quia iudex ꝓcedẽs ad vlteriora videtur tacite reiicere exceptiones oppositas ad impediendũ ꝓcessum. Alex. *cons.* 100. *Discussis, in pr. ver.*
11 *nec videtur, lib.* 5. vbi apost. *in ver. c. exparte*, dat concor. † Restringe, vt non ꝓcedant prædicta, q̃ reus nunquã fuit præsens in iudicio; quia sicuti decretũ expressum cõtra absentẽ non valeret, ita
12 neq; tacitũ. Alex. *d. cons.* 100. *n.* 8. *ver. quia interlocutoria, lib.* 5. † Limita, in exceptione incõpetentiæ iudicis oppositã, q̃ si de ea nõ est cognitũ inter partes, & disputatũ per solã ꝓnunciationẽ esse ꝓcedendum ad vlteriora; non censetur de ea cognitũ, neq; censetur reiecta, secus si de ea esset cognitũ, Ang. *cons.* 200. *In ciuitate*
13 *Lucana, n.* 3. *ver. super eo autẽ*, vbi, q̃ debet ꝓnunciare se iudicẽ cõpetentem, vel ꝓmittere cognitionẽ, & postea ꝓnunciare esse procedendũ ad vlteriora. † Contrarium tenet Abb. *cons.* 14. *In causa, seu quæstione, in pr. lib.* 1. vbi, q̃ nõ refert an index, de cuius iurisdictione opponitur, ꝓnunciet se iudicẽ cõpetentem, vel mandet procedi ad vlteriora, q̃ nisi appelletur, censetur iudex pronũciatus cõpetens. † Declarat Abb. *d. cons.* 14. *ver. sed dis non obstantib. per*
14 *tot. lib.* 1. ꝓcedere, q̃n iudex simpliciter mandauit procedi ad vlteriora; quia acquirit iurisdictionẽ, & pronunciat se cõpetentem, secus si mãdaret ꝓcedi ad vlteriora reseruatis exceptionib. aim
15 barum partiũ. † Limita in exceptione nullitatis oppositæ ex defectu nõ solutæ gabellæ; quia stante statuto (prout Florentiæ) q̃ non soluta gabella contractus iudiciũ sit nullum, certe licet iudex mandet procedi ad vlteriora, nõ obstãte exceptione gabellæ non solutę, nõ est reiecta hæc exceptio, q̃ detrahit iurisdictioni iudicis. Ant. de Butr. *in c. super litteris, col.* 21. *de rescript* sequitur Alex. in plurib. consil. vt per Dec. qui eũ citat *cons.* 275. *In causa, quæ agitatur, in* 3. *col. ver. solum restat respondere.* Ias. *cons.* 100. *in fi. vol.* 1. Li-
16 mita, † q̃n statutum requireret, quod super oppositis exceptionibus pronuncietur; quia tunc nõ sufficit ad vlteriora ꝓcedere; qa verba statuti sunt ad vnguem seruanda. Alex. *cons.* 100. *nu.* 7. *ver. quinimo. lib.* 5. Vide, plenius Ant. Gabr. *lib.* 2. *tit. de except. Concl.* 1. *Exceptio opposita per processum ad vlteriora censetur reiecta.*

Proclama, & cridæ quando ligare incipiant. Concluſ. 805.

1 CRIDÆ, †& proclamationes contra receptantes bãnitos, qui de iure communi possunt receptari, non statim ligant; quia præsumitur ignorãtia, sed demum post duos menses à die publicationis. Sign. *cons.* 125. *In quæstione, circa fin. ver. præterea vox præconis*, vbi tamen videtur loqui, quãdo bannimentum fit in loco vno, vt ligat in alio loco, & ita expresse declarat *cons.* 134. *in pr.* vbi allegat *auth. vt factæ nouæ constitutio.* quæ ita distinguit, & ideo cridæ publicatæ Mediolani non ligant in Vicomercato de Comitatu
Ⓑ Mediolani, nisi post duos menses, vt dicitur *d. cons.* 134. Vide, *Bãnimenta, & cridæ qualiter intelligendæ. Concl.* 2. Vide, *Lex, & constitutio noua quando incipiat ligare. Concl.* 256. Vide, *Statutum, & constitutio non ligat ante publicationem. Concl.* 444. *cum tribus Concl. ibi proximè seqq.*

Proclamationes, & cridæ obligant. Concl. 806.

1 PROCLAMA †factum ad instantiam emptoris, qui emit rem, de qua dubitatur, an subiaceat retractui, si facit proclamare, quod si quis velit se præsentare, & emere, compareat intra certũ terminum, quia aliquo comparente vicino obligatur ex proclamatione. Alex. *cons.* 63. *In causa, & lite. n.* 5. *v. insuper moueor, lib.* 7. vbi
Ⓑ apost. *in ver. reuerendo*, dat conc. Vide, *Bannimenta de quibus possit fa-*
2 *cere officialis. Concl.* 3. † Extende; quia licet nemo compellatur vendere, tñ si exposuit tẽ venalem certo pretio, compellitur. Dec. *l. rogasti, in pr. ff. si cert. pet.* vbi Dd. ponunt similia. Vide, *Statutum circa cridas, & bannimenta pro venditione bonorum. Concl.* 467.

Proclama generale quid operetur. Concluſ. 807.

PROCLAMA †generale factũ contra incertos operatur, vt res sub dominio incerto in fundum alienum vi fluminis impulsa habeatur pro derelicta, si hoc est expressum in proclamate. Fed. de Sen. *cons.* 107. *n.* 2. *ver. quid ergo*, vbi tamen in foro conscientiæ
turius esse dicit q̃ res incerti vendatur, & detur pauperib. † Amplia; quia tãtum operatur edictum, vel proclama generale, & publicum contra incertos, quando sciri non possunt; quantũ particulare contra, certum, *l. prætor, in fi. ff. de damn. infect.* quod procedit, quando, nec domicilium incertæ personæ scitur, *l.* 33. *ver. ff. eod. in* Fed. de Sen. *d. cons.* 107. *n.* 4. *ver. sed nunc remanet.* † Amplia, vt pariter, quod dicitur de proclamate, habeat locum in libello generali publice dato contra incertos in casu, quando ignorantur dominus rerum vi impulsarum in meo fundo, vt mihi liceat eas amouere, & de eis disponere, ita Fed. de Sen. *d. cons.* 107. *n.* 4. Amplia. † vt idem sit in monitione, quæ fit contra obligatum restituere; quia si ignoratur, vbi sit, sufficit generalis monitio in Ecclesia, in qua teneatur residere. Fed. de Sen. *cons.* 109. *Quæstio, in pr.* † Amplia, vt proclama generale factum contra incertos, quibus vtiles essent restituendæ, operetur, vt tunc vsuræ pauperibus tanquam incertæ possint restitui, quando nullus comparuit in termino. Fed. de Sen. *cons.* 153. *In quæstione, circa med. ver. cum ergo dominus Strocha.* Bald. *cons.* 82. *Factum proponitur, nu.* 3. *ver. expedietur autem lib.* 1. Gemin. *cons.* 20. *Mihi videtur, quod difficultæ. in pr. ver. aut ex libro non potest constare.* Anch. *cons.* 306. *Efficax, & fortis, in prin. & per tot.* alios citat apost. ad Alex. *cons.* 31. *in pr. lib.* 5. *in ver sic proclamata.* † Extende; quia proclama generale super vsuris restituendis pauperibus tanquam incertis, licet non afficiat certas personas, quibus constat, quod restitutio est facienda, tamẽ si certæ personæ sunt prætentes, non impeditæ, & non infirmæ fuerũt contumaces; distributio facta post terminum pauperibus illis præiudicat, quod soluentem, vt sit liberatus, sed habebit certa persona actionem contra pauperes. Anch. *d. cons.* 306. *n.* 3. *& seq.* † Restringe; quando minores vel absentes lædẽtur, quia eis non obest, & quatenus lædantur, competit restitutio in integrum intra quadriennii, q̃ non currit, nisi à die scientiæ, & quo maior factus est, plene Alex. *cons.* 31. *Ponderatis in pr. lib.* 5. vbi apost. *in ver. proclamata*, dat concor. & loquitur Alex. in proclamate de soluendis collectis, aliis, bona perdantur. † Amplia; quia proclama generale contra creditores certæ personæ, vt compareant ad instantiam aliorum creditorum posteriorum vendere volẽtium, præiudicat non comparentibus; q̃n sunt moniti ad comparendum, vt eis possit satisfieri, *l. si eo tempore. C. de remiss. pign.* † Extende; quia statutum, q̃ proclama generale in adiudicatione bonorum, vt habentes ius in re debeant comparere, & ius suum intra annum, vel aliud tẽpus deducere, præiudicat non comparentibus, vt perdant iura hypothecam, & iura. Alex. *cons.* 106. *Visis, in pr. lib.* 5. vbi quod est conforme iuri communi, & ibi apost. *in ver. consonum*, dat plures concord. † Declara tamen; quia non præiudicat tale proclama, q̃n non fit ad effectum, vt compareant alij, quibus ius fieri polliceatur; sed fieret ad videndum adiudicare bona alteri, quia proclama nõ afficit, si nõ continet, neq; monet ad cõparendũ, vt contradicat, vel eis satisfiat, si de iure. Bald. *cons.* 25. *In quæstione vertente, n.* 2. *v. tertiũ dubiũ. lib.* 1. † Restringe; quia non præiudicat ꝓclama generale & crida generalis facta per Episc. alienatẽ bona pro pauperib. contra mulierẽ in dote sua, si in specie non fuit citata. Bald. *cons.* 126. *Vxor agens, in pr. lib.* 2. † Restringe, quando afficit minores, neq; absentes, & quatenus afficere posset, debet restitui in integrum intra quadriennium, q̃ non currit nisi à die scientiæ, & quo minor est effectus maior. Alex. *cons.* 31. *Ponderatis per tot. lib.* 5. † Amplia; quia vbicunq; agitur de interesse singulorum, non vt singuli, vel etiam si agatur de interesse singulorum; qui sint incerti; tunc edictum, & citatio per proclama valet. Card. Zabar. *cons.* 74. *n.* 2. *& seq.* vbi late. † Amplia; quia proclama generale, per quod bona vendita ponita ad cridam nemine contradicente transeũt libera in emptorem, operatur, quod nullus postea auditur volens docere de iure suo, prout est facturus Paduano. † Declara; quia de iure communi non potest fieri

facere istas ctidas, sed si eo at ius municipale valeãs, & imponunt finẽ Rom. *cons.* 1 *Visis per tot.* vbi apost. d. t concor. Vide, *Statuta circa vridas, & bannimenta pro venditione bonorũ, & concl.* 497. Vide, *Bãnimenta de quib. possit facere officialis. concl.* 3. † Limita, qñ restator, neq; executores eius non possunt statuere tẽpus creditoribus viuarum vel male ablati, vel ex alia causa, q̃ deb. ãt comparere intra certum tempus, alias vlterius nõ audientur, qa esset tollere ius 17 suũ tertio. Castr. *cons.* 436. *Ad primã, in fin.* † Limita, quia statutũ, q̃ fiat reclama in adiudicatione bonorum, q̃ non comparẽtes creditores intra annum, perdant iura sua, & vlterius non audiatur, non cõprehendit creditores sub conditione, vel in euentũ euictionis secuturæ, qñ non est secuta; quia cum non possint agere, non tenentur cõparere, neq; cõprehenduntur. Alex. plene *cons.* 19 106. *Visis, n.* 4. *& seq. lib.* 5. vbi apost. *in ver. porro*, dat concord. † Extende, vt procedat, & si statutũ excipiat mulieres contrã e marri- * monio, q̃ secundũ magis * comm. non possint agere, q̃ propterea exceptio nõ valentis agere in muliere nõ includit creditores nõ valentes agere, quia licet exceptio declaret regulã, non tamẽ ampliat. Alex. *d. cons.* 106. *per tot. in pr.* vbi pro vtraque, & hãc tue- 20 tur, *lib.* 5. & tollit omnia contraria. † Limita, quia proclama generale etiam in casibus, in quibus admittitur, nunquã debet nocere illis, qui notitiam non habuerunt. Zab. *cons.* 74. *n.* 4. *& cons.* 128. 21 *n.* 6. † Limita, quia neq; iudex per proclama, tollere ius suum creditori, si non compareat intra certum terminum ad iust. ficandũ creditum suum potest. Castr. *cons.* 436. *in fi. ver. in contrarium, lib.* 2. 22 † Contrarium, q̃ nec iudex potest cõtumacibus ꝑiudicare, si nõ professi quantur iura sua intra terminum ab eo ꝓfixum, *l. si eo tẽpore. C. de remiss. pign.* † Declara, quia cum proclama fit sine causæ cognitione, dicitur interlocutoria, q̃ non ꝓiudicat, nisi vbi agitur 23 de modico ꝓiudicio, vbi vero adhibetur causæ cognitio, ꝓiudicat seruatis seruandis, ita declarat Castr. *d. cons.* 436. *in fi. lib.* 2 † Limita, quia proclama generale non operatur, nisi qñ citandi non essent vt singuli, sed vt vniuersi, ideo si citandi habent interesse particulare, & sunt certi, debent nominatim citari, & illi nõ ꝓiudicat proclama generale. Zab. *cons.* 74. *In discussione, n.* 2. *& seq. v.* 24 *hoc præsupposito, & cons.* 128. † Extende; quia proclama contra vasallos, vt teneantur recipere nouam investituram à nouo domino intra annum, & diem, non valet, & non afficit, vt fiant priuati, etiã si proclama hoc dicat: quia debuerunt nominatim citari, quia agitur de interesse singulorum, & sunt certi. Zabar. *d. cons.* 74. *n.* 2. 25 *& seq.* vbi est casus & plenius *cons.* 128. *nu.* 6. & 7. vbi tollit omnia 26 contraria. † Extende; quia practica Episcoporum, qui per edictũ citant, & priuant non residentes, non est clara, neq; tuta, quia omnes vt singuli tenentur, ideo deberent nominatim citari, ita 27 Zabar. *d. cons.* 74. *n.* 3. *ver. sed hoc tenendo.* † Declara; quia si ignoratur, vbi sit monendus ad residendum, sufficit tunc generale proclama in ecclesia intimatum. Fed. de Sen. *cons.* 109. *Quæstio, in pr.* 28 † Limita, vt non procedat, quando proclama esset factum in loco; in quo incerti citandi non morantur, quando potest apparere, q̃ non sunt de loco, vbi fit proclama, quia tũc respectu ablentium, & non subiectorum non ꝓiudicat proclama generale. Fed. de Sen. *d. cons.* 153. *ver. sed posset dicere*, vbi, quod tunc dicitur proclama nullum, & sententia nulla.

Procurationem ratione visitationis qui soluere teneãtur, vel non. Concluſ. 808.

1 PROCVRATIO † est annexa visitationi; ideo sicut Episcopus tenetur visitare subiectas sibi Ecclesias saltem semel in anno, ita exigere põt visitationis procurationẽ. *c. cũ venerabilis, de censib.*
2 † Episcopus ergo põt exigere procurationẽ visitationis, q̃ intelligẽ secundũ taxam *extrauag.* Benedicti XII. q̃ est *vnica de censibus.* incip. *Vas electionis*, vbi ponit pœnas contra exigentes supra taxã ibi positã, de quib. Lap. *alleg.* 37. *in pr.* vbi etiam taxatur subsidium
3 charitatiuum. † Declara tamen; quia illa constitutio non habet locum in Legato, qui recipit procurationem à loris nõ visitatis, & potest exigere pecuniam pro victualibus, & vecturis equorũ. Fed. de Sen. *cons.* 111. *Quæstio talis est, n.* 9. *circa fi. ver. præterea iura lo-*
4 *quentia.* † Amplia, vt etiam Capellani, qui non habent, nisi dicere Missam ad capellam Ecclesiasticam dotatam à testatore, soluere teneantur procurationem visitationis Episcopo, Lap. *alleg.* 30. *n.* 9. *ver. octauo an potest*, vbi, quod si non possit integram soluere, de-
5 bent cũ aliis contribuere. † Amplia, quia omnia monasteria Regularium etiam exempta tenentur soluere procurationẽ debitã Episcopo ratione visitationis, & non obstãte consuetudine contraria, q̃ cum possint visitari non obstãte exemptione, vel ꝓscriptione, & consuetudine, ergo põt exigi procuratio, q̃ est annexa visitationi; quia idẽ debet esse iudiciũ. Abb. *cons.* 26. *Videtur, in pri. n.* 1. *v. circa secundũ lib.* 2. † Extende, vt q̃ dicitur de monasteriis, p- 6 cedat & in monasteriis monialium; quia sicuti possunt per Episcop. visitari non obstante exceptione. *Cle. accedentes, de stat. reg.* vbi gl. *in ver. alias*, q̃ põt procuratione exigere, q̃ debetur ratione visitationis. Abb. *d. cons.* 26. *in pr. n.* 2. *v. quinimo, lib.* 2. † Amplia vt in tã- 7 tũ procuratio debeatur Episcopo, vt non possit ꝓscribi, nec expresse, nec tacite remitti, sed bene in parte põt ꝓscribi, & seu retineri, sed Episcopus nihilominus illam exigere poterit. Lap. *d. alleg.* 30. *n.* 9. *ver. licet tamen procuratio.* Cald. *cons.* 86. *circa med. ver. in talib.* alias 6. *de off. deleg.* Abb. *cons.* 26. *in pr. princ. ver. circa secundum. lib.* 2. † Contrarium, quod imo possit ꝓscribi procuratio, & ius visitãdi, dummodo nomine alterius ꝓscribatur, videl. vt possit ab alio 8 fieri, q̃ ab Episc. Cald. *cons.* 453. alias 11. *de censib. in pr.* vbi, quod si est immemorabilis ꝓscriptio, non requiritur titulus, alias sic, & *cons.* 452. *in fi.* alias 10. *eod. tit.* † Amplia in tantũ vt Episcopus licet exi- 9 mat Ecclesiã, nõ retinet sibi procurationẽ visitationis. Rot. *in antiq. decis.* 2. *de cens.* alias 33 4. *not. agl.* Fed. de Sen. *cons.* 111. *n.* 2. *ver. ad secundã quæstionẽ, & n.* 3. † Amplia, vt etiam debeatur ab Hospitalib. 10 deputatis ad vsum pauperum, qñ habent requisita loci Ecclesiastici. Fed. de Sen. *d. cons.* 111. *Quæstio talis est, in pr.* vbi est *n.* 2. & 3. dicit q̃ non valet exẽptio concessa de ista procuratione, quia non põt alienari vel concedi. † Amplia; quia procurationẽ soluere tenẽ- 11 tur Legatis Sedi Apost. etiam Prælati, & religiosi exempti, nisi in specie sint exempti à solutione per Sedem Apost. *c. cum instantia, de censib.* Fed. de Sen. *cons.* 138. *in pr. n.* 2. *ver. nam omnes.* Abb. *cons.* 26. *Videtur primo, in pr. lib.* 2. † Extende; quia in tantũ tenentur omnia 12 monasteria religiosorum soluere procurationem Legatis; & Nũciis Apostolicis, vt procedat etiam non obstante consuetudine contraria etiã longissimi temporis. Abb. *d. cons.* 26. *in pr. lib.* 2. † Ex- 13 tende, vt etiam Legatus possit taxare procurationẽ aliter, quam soluta fuerit, dummodo rationabiliter faciat, quia ipsi nõ soluitur ratione visitationis, sed ratione oneris communis. Cald. *cons.* 86. *An Legatus possit mutare*, q̃ est 6. *de off. Legat.* † Amplia, quia eccle- 14 sia in dœcesi Tergestina vnita monasterio S. Georgii Castell. tenetur soluere procurationem suo Episcopo Tergest. quia retinet tua iura actiue, & passiue, licet sit vnita. Anch. *cons.* 248. *Ad prædicta dubia, n.* 15. *& seq.* vbi, q̃ ita pronunciarunt Rot. Mantuæ, & Mantuæ, & D. Guid. de Ferrariis. † Extende; quia talis solutio procurationis tã 15 respectu visitationis, q̃ Legatorum debetur à membris, prout solebant, non à capite. Anch. *cons.* 248. *n.* 16. † Restringe, quia 16 possessiones extra dœcesim nõ soluunt procurationem aliquã, ex quo non stant per se, prout Ecclesia licet vnita. Anch. *d. consil.* 248. *n.* 17. † Amplia procurationem in tantum deberi, vt si alius 17 pro Ecclesia soluat, reperit actione negotiorum gestorum, tanquam gesserit negotium vrile. Anch. *cons.* 248. *n.* 17 *in fin. ver. super tertio.* † Limita, quod de pella pauper non tenetur soluere procu- 18 rationem; quia paupertas excusat. Lap. *alleg.* 30. *n.* 9. *ver. quanquam enim.* † Limita; quia Grangiæ monasteriorum alienæ dœcesis, & 19 alia loca non suppposita ordinariæ iurisdictioni Episcopi non tenentur soluere procurationem. Fed. de Sen. *cons.* 151. *col. fin. v. præterea casus* † Limita; quia non habens ius visitandi non habet ius 20 exigendi procurationẽ, quia procuratio est accessoria visitationi. Cald. *cons.* 452. alias 10. *de censib.* vbi, quod Fratres Seruorũ Faventiæ sunt exempti à visitatione, & procuratione, Episcopi, & Archiepiscopi Rauennæ. † Limita; quia procuratio Ecclesiæ de 21 paupertate debet minui secundum facultates, licet adsit sententia, & obligatio contraria, quia procuratio secundum facultates Ecclesiæ debetur, & sicut augetur auctis facultatibus, ita minui debet. Anch. *d. cons.* 248. *n.* 18. *& seq. ver. ad quartum.* † Declara to- 22 tam hanc materiam, quia Episcopus debet habere procurationem secundum facultates Ecclesiæ visitatæ cum modestia, & tẽperamento, vt non quæsita sunt, sed quæ D.N. Iesu Christi sunt quærere videatur; vnde non sumptuosas epulas quærat, sed cum gratiarum actione accipiat, quod honeste, & con decenter fuerit ministratum, *c. cum Apostolus, de censib.* Rom. *cons.* 364. *Dum secundo, n.* 4. *ver. secundo idem.* vbi plura allegat circa modestiam, & moderationem procurationis, & in summa dicit, quod necessaria pro victu rectoris non sunt minuenda ex procuratione Episcopi. Vide, *Subsidium charitatiuum Episcopo debetur. Con. luſ.* 766. Vide, *Visitare potest Episcopus in sua dioecesi. Concl.* 218.

Procurator quid sit, & appellatione procuratoris quid veniat. Concl. 809.

1 PROCVRATORIS † nomen est indefinitũ, & ꝓdicatur de quolibet mãdatario, ideo cõprehendit nũcium, mãdatarium, &

procu-

Procuratorem. Bald. *cons.* 353. N. *procurator, n.* 2. *ver. porro nomen, lib.* 3 vbi si omni meliori modo vt procurator egit, cetetur egisse la-2 tissime, tanquã minister, & nuncius alterius. † Procurator Cæsaris dicitur idẽ cũ Comite rerum priuatarum, & ideo dicitur particularis rerum priuatarum Cæsaris, ita Bart. *in l. si quando, in pr. C. de bon. va. an. lib.* 10. vbi, quod in prouincia qualibet, vbi Princeps habet res priuatas, solet esse procurator priuatus, vel Comes re-7 rum priuatarũ; & ita Ias. *in l. procurator. C. de eden. in pr.* † Et iste procurator Cæsaris in ꝓuincia est iudex inter fiscam, & priuatum, non autem inter priuatos, & vbi non est ꝓcurator, iudex ꝓuinciæ est iudex, & hoc modo dicit Bart. *in l. si. n.* 2. *C. de bon. vac. lib.* 10. 4 distingui leges varie loquẽtes de hoc. † Procurator vero fisci dicitur idem cum rationali procuratore, vel rationatore. Bart. *d. l. si quando, la secunda. C. de bon. vac.* vbi videtur text. velle, ꝙ bona fisco delata apprehendi debent per Comitem rerũ priuatarum, postea vero per rationales, gl. ibi exponit ꝓcuratores Cęsaris, & Bart. 5 supplet fisci, & pro eo facit text. *in l.* 2. *C. de modo multar.* † Cõtrarium videtur tenere Corn. *d. l. procuratore in fin. C. de eden.* vbi bene concordat, ꝙ procurator fisci est procurator rerum public. Principis, & iste habet notionem inter Cæsarem, & priuatum, sed dicpis, & iste habet notionem inter Cæsarem, & priuatum, sed dicit, ꝙ procurator Cæsaris est idem cum procuratore rerum priuatarum, & idẽ cum rationali procuratore, & iste habet notionem rerum fiscalium cum priuatis, & certe pro Corn. est text. *in l. ad fiscum. C. vbi causa fiscales*, & ibi gl. *in ver. rationalis.* pro Bart. est 6 text. *in l.* 3. *C. de modo mulct.* vbi gl. *in ver. Legista.* † Procurator vero in rem suam late dicitur procurator, sed nõ proprie, ex quo procurator in rebus alienis datur, & ideo in dispositione statuti de procuratore non contineretur. Vide infra, *Procurator in rem suam* 7 *qualis sit, & quid possit. Concl.* 836. † Procuratoris officium vile est, imo vilissimum, non ex publico, sed priuatum, sicuti officium Notarii. Bald. *in l. fori. C. de aduoc. diuer. iud.* Alex. *cons.* 2. *in princ. lib.* 6. 8 † Declara, nisi esset procurator Principis, vel fisci aut Notarius ad acta deputatus à Principe; quia isti habent officium ex publico, nec sunt viles, imo quæsita per eos sunt castrensia, vel quasi. Alex. *cons.* 2. *per tot. lib.* 6. vbi extendit etiam ad omnes procuratores, & Notarios, quia salarium à priuatis datum eis subrogatur loco salarii publici.

Procurator quam ætatem requirat, & quis possit esse procurator. Concl. 810.

1 PROCVRATOR † ad negotia debet esse maior annis 17. *cap. qui*
2 *generaliter. §. fin. de procur. in* 6. † Ad iudicia vero debet esse ma-3 ior 25. annis, *d. c. qui generaliter. §. fin. de procur. in* 8. † Declaratam, quia in ciuitate Florentiæ, in qua ætas maior annis 18. habetur ꝓ legitima ætate in omnibus, prout ætas 25. annor. de iure cõi; *vt in rub.* 115. *li.* 2. *tit. de ætate legit.* quod statutum est validum. Corn. *cons.* 4 108. *li.* 3. poterit esse procurator ad iudicia maior annis 18. † Procurator igitur esse potest paterfamil. ætatis legitimæ tam ad negotia, quam ad iudicia. Item filius familias potest esse procurator tam ad negotia; quam ad iudicia etiam sine patris consensu, *d. c. qui generaliter. §. fin. extra de procur. in* 6.

Procurator quis esse non possit. Concluſ. 811.

1 PROCVRATOR † esse non potest seruus etiam ad impetrandũ
2 rescriptum, si tamen non fuit oppositum, valet rescriptũ impetratum. Oldr. *cons.* 317. *in pr.* † Monachus nõ potest esse procurator, si tamen fuerit admissus, valent gesta. Fed. de Sen. *cons.* 104.
3 *n.* 3. & 4. † Clericus non potest esse procurator in causa laici cora seculari, si tamen non fuit oppositum, valent gesta. Fed. de Sen. *cons.* 270. Vide, *Procurator potest esse clericus, & in quibus causis, & quã-*
4 *do non. Concl. seq.* † Mulier etiam non potest esse procuratrix, tamẽ si est admissa, valent gesta. Fed. de Sen. *d. cons.* 270. *in fin.* Oldrad.
5 *cons.* 130. *n.* 8. † Contrarium, quod ad iudicia nullo modo possit esse procuratrix; neque valeat iudicium contra eum, pro quo vxor habens mandatum substituit, quando fuit oppositum, plene
6 Signor. *cons.* 129. *In quæstione vertente.* † Extende; quia mulier non potest suscipere alienam defensionem in iudicio pro alio agen-7 do, sed neque excipiendo, si opponitur. Sign. *d. cons.* 129. *n.* 3. † Extende; quia neque pro marito potest suscipere mandatum ad iudicia, neque alium substituere habilem parte opponente, & sen-8 tentia lata est nulla. Sign. *d. cons.* 129. *per tot.* † Miles non potest esse procurator, si tamen admissus est, valent gesta per eum. Oldrad.
9 *cons.* 130. *n.* 8. † Damnatus, vel confessus de publico iudicio non potest esse ꝓcurator, licet alii infamati, seu infames pro alio delicto secus. Bald. *cons.* 281. *Iudex formauit, nu.* 6. *lib.* 2. *ver. item publico*
10 *iudicio.* † Infamis non potest esse in iudicio procurator, sed bene ad contractus. Castr. *cons.* 32. *num.* 3. *ver. quantum ad secundum, lib.* 2. † Declara tamen; quia is, qui constituit procuratorem infamem, non potest ipse allegare hanc inhabilitatem, sed is, contra quem cõstituitur. Castr. *d. cons.* 32. *n.* 3. *lib.* 2. † Procurator inhabilis, & qui procurator esse non potest, si constituatur procurator cum facultate substituendi, & substituat personam habilẽ, an alter substitutio valeat, & substineatur ex persona substituti, gloss. in *Clem. religiosus, in gl. fin. de procur.* vbi distinguit tres species inhabilitatis, late Ias. post Alex. & alios *in l.* 1. *§. acquirimus, in fi. ff. de acq. poss.* Felin. & Dec. *in c. post concessionem, in fin. de probat.* † Vide infra, *Procurator datus ad iudicia, vel negocia in quib. differat, &c. Concl.* 846. ꝙ sicuti nõ valet procura in mulierẽ inhabilẽ, cui data est facultas substituẽdi ita non valet substitutio ab ea facta, si fuit oppositum. Sign. *d. cons.* 129. † Et quod valeat substitutio facta à procuratore inhabili habente facultatem substituendi, facit quia substitutus dicitur creatus à principali constituente, nõ ab ipso procuratore. gl. *in c. de procur. & in c. iis qui, de procur. in* 6. Bart. *in l. si ita me ꝓ. eod.* † Et quod substitutus habeat à primo constituente, & regatur à persona principalis domin. Ias. *in l. quod quis, in 3. lim. ad illum text. C. de procur.* † Et quia si moritur substitutus præsidium reuertitur ad dominum, non ad procuratorem substituentem. Vide infra; *Procurator substitutus si moritur, potestas reuertitur ad dominum, non ad procuratorem, & quando secus. Concl.* 853. † Procurario facit; quia substituens tenetur pro facto, & male gestis à substituto. Vide infra, *Procurator substituens tenetur pro substituto, & quãdo. Concl.* 852. † Limita; quia monachi, & presbyteri, etiam si opponatur, bene possunt esse procuratores pro laico cõsanguineo, etiam coram iudice seculari. Vide Concluſ. prox. seq. † Limita; quia procurator potest esse quilibet, qui non reperitur prohibitus; quia regula est permissiua. Fulg. *cons.* 117. *in pr.* Vide, *Mandatum fieri non potest in personas incertas. Concl.* 53.

Procurator potest esse clericus, & in quibus causis, & quando secus. Concl. 812.

CLERICVS † potest esse procurator laici in curia Ecclesiastica, *c. per venerabilem, qui fil. sint legit.* Fed. de Sen. *cons.* 270. *Quod clericus, in pr.* † Amplia, vt licet esse non possit in omnibus causis, & in omni curia procurator laici, tamen si non opponatur ante litem contestatam, valent gesta per eum admissum. Fed. de Sen. *d. cons.* 270. Rom. *cons.* 384. *In casu proposito*, vbi, quod ex decreto Concilii Basil. presbyter nõ potest esse procurator laicis in curia seculari. † Declara tamen; quia si in prima instantia fuit opposita exceptio non potest etiam in secunda instantia esse procurator, si vero in prima instantia non fuit opposita exceptio, potest esse & in prima & in secunda; imo nõ valeret oppositio facta in causa appellationis, quando in prima instantia nõ fuit opposita. Roman. plene *d. cons.* 384. *in pr.* † Amplia; quia in causis pietatem respicientibus clericus potest esse procurator, vt tradit Fed. de Sen. *d. cons.* 270. *in fin.* Rom. *d. cons.* 384. *n.* 2. qui dicit idem esse quando esset procurator pro miserabili persona. † Extende; quia imo si fuisset opposita exceptio in prima instantia, potest in secunda instantia, & vlteriori probare, quod causa est pro miserabili persona, vel pia causa, & valebit processus. Rom. *d. cons.* 384. *n.* 2. † Amplia; quia potest presbyter, vel persona religiosa esse procurator pro laico coram seculari pro coniuncto, quia hoc mandatum confert lex omnib. qui sunt in gradu coniunctionis priuilegiato, vt per Dd. *in c. fi. de postul.* gl. & Dd. *in l. filiusfam. §. veteran. ff. de procur.* † Contrarium vide *in ver. Coniuncta persona quando agat pro coniuncta, & quibus casib. Concluſ.* 735. † Limita; quia non potest clericus esse procurator in causa laici coram laico, *c. 1. & 2. de postul.* † Et de sacerdote, quod non possit esse procurator in causa laici coram seculari, extat decretum Concilii Basil. vt dicit Rom. *cons.* 384. *per tot.* † Extende; quia tam in causa primæ instantiæ non potest esse procurator, si opponatur, quam etiam in causa appellationis non potest esse presbyter procurator pro laico, in tantum, quod si oppositio est facta, & continuet, processus est nullus. Rom. *d. cons.* 384. vbi est casus; qui dicit, decretum Concilii Basil. habere clausulam irritantem. † Declara; quia hæc exceptio contra presbyterum sufficit, quod in prima instantia fuerit simpliciter opposita, *tu non poteris esse procurator, quia es sacerdos*, & non requiritur alia specificatio, quod non possit; quia causa non est pia, neque pro miserabili persona, Rom. *d. cons.* 384. *n.* 3. *ver. quoad secundum.* Quoad Concilium autem Basil. vide, quæ alibi dixi.

Procu-

Procuratorem non possunt constituere multi sine culpa sua. Concl. 813.

1 RELIGIOSVS † non potest facere mandatum etiam ad agendum, quia spectat ad conuentum suum. Vide, *Monachus agere non potest, & quando secus, & quid possit, vel non. Concl. 318.*

Procurator qualiter constituatur ab vniuersitate, & minoribus. Concl. 814.

1 VNIVERSITAS † nō potest constituere procuratorem etiam ad lites sine decreto magistratus. Bal. *cons. 499. Ita ad plenum, in princ. lib. 2.* Vide, *Vniuersitas qualiter constituit syndicum. Concl. 267.*
2 † Auctoritas syndicorum, decurionū, & administratorum ciuitatis est cum libera. Cratet. *cons. 495 per tot.* † Restringe; quia non possunt consiteri habuisse, & recepisse, neque quietare præceptationem, quia non possunt donare. Crau. *cons. 494. per tot.* vbi latissi ne. Vide, *Confessio inter personas prohibitas, vel non quando operetur donationem, vel secus. Conclus. 659.* † Amplia in minore; quia non constituit procuratorem sine decreto magistratus. Bald. *cons. 499.*
5 *lib. 2. in princ.* † Amplia in mulieribus, & aliis personis; quia si datur certa forma, & solemnitas, ea debet seruari secundum iura municipalia, alias mandatum est ipso iure nullum. Bald. *d. cons. 499. in princ. lib. 2.*

Procurator nō potest cōstitui ab eo, qui nomine alieno agit sine mandato, & quādo secus Cōcl. 815.

1 REGVLA † est, quod is, qui agit nomine alieno, nō potest cōstituere procuratorem ante litem contestatam, *l. neque. ff. de*
2 *procur. Lap. all. 82. circa fi. n. 6. ver. item non potest.* † Amplia in eo qui agit nomine officii; quia non dat procuratorem sicut nec qui agit
3 nomine alieno. Lap. *d. alleg 82. in fi ver. item non potest, n. 6.* † Declara; quia qui agit nomine officii respicientis priuatam vtilitatem, non potest constituere procuratorem ante litem contestatam, secus si nomine officii publici. Alex. *d. cons. 186. Visis. nu. 10. lib. 2. ver. nec verum esse puto.* quia habentes officia priuata non habent legiti-
4 mam administrationem, secus si habent officia publica. † Et ideo coniuncta persona non constituit procuratorem. Lap. *d. all. 82. nu.*
5 *6.* † Contrarium videtur vellē apostilla ad Abba *in cū. cum L. & A. n. 25. de reind. in ver. vbicunq;* licet non fiemet, allegat. *c. accedens. in fi. de procur.* per quod videtur quod ante litē contestatam coniun-
6 cta persona etiam cōstituat procuratorem. † Idem in tutore. Lap. *d. alleg 82. nu. 6. ver. sed bene tutor.* & constituit actorem ad lites cum
7 decreto iudicis. Fulgo. *cons. 182. Titius fecit testamentum.* † Idem in
8 exequutore Lap. *d. alleg. 82. in fin. n. 6.* † Idem in capitibus creditorum; quia non possunt procuratorem constituere in iudicio, maxime ante litem contestatam. Alex. *cons. 186. Visis n 8. vers. tertia est*
9 *dubitatio. lib. 2.* † Idem in prioribus vniuersitatum. Alex. *d. cons. 186.*
10 *num 127.* † Idem in omni administratore agente nomine alieno, & ad vtilitatem alienam; quia non potest constituere procuratorem ante litem contestatam. Alex *d cons. 186. num. 9. ver. nec obstant,*
11 *lib. 2.* † Idem in œconomo Lap. *d. allegat. 82. in fi.* vbi est casus decisionis. † Idem in parte interueniente pro filio; quia si nomine filii agit, descendit, nō potest alium substituere, si vero pro suo interesse ageret, bene posset substituere, vel alium constituere. Bald. *in*
13 *cresn. 21. ver. primo quæro. C. de accusat.* † Amplia; quia imo quando-
q; is, qui agit nomine proprio prout in popularibus actionibus, & in causa criminali, tamen non potest procuratorem constituere, Vide, *Procurator non potest constitui in multis casibus &c. Concl. 817.*
14 † Limita; quia tutores, & curatores licet non constituant procuratorem, nisi lite contestata, bene constituunt actorem ad lites, q æquiparatur procuratori, nisi in eo; qui constitui debet cum decreto iudicis, secus in procuratore. Fulg. *cons. 182. per tot.* vbi qualis
15 terre uocetur. † Limita, post litem contestatam, quia omnes prohibiti dare procuratorem, vel substituere, tunc possunt tanquam
16 domini litis effecti dare procuratorem Lap. *d. all 82. in fi. n. 6.* † Limita; quia abbas & Prælatus, qui potest nomine suo, & conuentus agere, potest etiam procuratorem cōstituere; quia regula est, quod qui potest per se agere, pōt etiam constituere procuratorē. Bart. *in l. 1. n 6. ver. quarto ad idem ff. de procur.* quod tamen intelligas nomine suo pro iure, & interesse suo. q. habet ratione administrationis, ideo dicit, quod male facit. Notarii, qui dicunt, quod suo nomine, & non me Ecclesiæ constituit procuratorem, & regulare esse in iure dicit Abb. *in c. edoceri. num 8. de rescrip* vbi plena apostil. quod qui potest per se agere, potest procuratorem constituere.

† Declara; quia imo potest nomine suo, & Ecclesiæ agere, & con- 17
stituere procuratorem ante litem contestatam; quia licet nullus agens nomine alieno ad vtilitatem alienam possit constituere procuratorem ante litem contestatam. fallit in Prælato; quia agit nomine alieno ad vtilitatem suam. Alex *cōs. 186. Visis subtilissime. n. 9.* 18
ver. nec obstat, lib. 2. vbi, quod dicitur procurator in rem suam. † Extende regulariter; quia qui potest per se ipsum esse in iudicio nomine suo, potest procuratorem constituere; nam minor in iis, in quibus potest esse in iudicio, potest etiam constituere procuratorem sine vlla solemnitate. Bart. *in l. etiam. § si ff. de manumiss. vind.* & generale esse, dicit Abb. *in c. ex parte, n 6. ver. nota vnum casum. de rest. spol.* † Idē in filiofamilias; quia si per se ipsum sine patre potest 19
stare in iudicio, in illis potest sine patre procuratorem cōstituere. Gem. *in c. si. de iud. in 6. in pr. n. 3.* † Idem in seruo; quia cum sit capax 20
alimentorum, sicuti potest stare in iudicio in causa alimentorum, ita poterit in eadem causa procuratorem constituere Bar. *in l. seruos in pr. ff. de alim. & cibar. legat. gl. in l. 1. in ver. preces. C. de precib. Imper. offer.* quam ad hoc allegat Bart. *in ver. Abbas, seu alius Prælatus, in fi.* † I- 21
dem in Monacho etiam ordinis Minorum; quia circa alimenta sibi relicta pro quibus stare potest in iudicio, potest etiam procuratorem constituere. Bart. *d. l. seruos, circa princ. ff. de alim. & cibar. leg.* & plene per Abb. post Innoc. *in c. cum I. & A. de reiud. n. 24. & seq. ver. circa primum.* vbi ponit multa exempla, in quibus Monachus potest esse in iudicio sine superiore; & in illis potest etiā procuratorem constituere sine superiore. † Idem in patre agente in causa fi- 22
lii tanquam administratore, quia si agit nomine suo, & pro suo interesse tanquam pater, potest etiam procuratorem constituere, si vero ageret nomine filii, tunc non potest constituere procuratorem Bald. *in l. 1. col. n. 21. ver. primo quæro. C. de accus.* † Contrarium, q 23
imo pater quomodocunque agat siue suo nomine, possit constituere procuratorem, tenet Alex. *cons. 186. n. 10. ver. nec verum esse puto lib. 2.* vbi, quod legitimi administratores, vel habentes liberam administrationem possunt constituere procuratorem etiam ante litem contestatā, sed patet est legitimus administrator. † Idem in 24
procuratore generali; quia speciale est, vt possit procuratorem constituere. Alex. *d. cons. 186. n. 10. ver. nec verum esse. lib. 2.* † Idem in 25
omnibus administratoribꝰ cum libera. Alex. *d. cons. 186. n. 10. lib. 2.* † Idem in omnibus administratoribus legitimis, & ex publico, vel 26
ad vtilitatem publicam. Alex *d. cons. 186. n. 10. lib. 2.* Vide, *Pater tanquam legitimus administrator filiorum potest multa. Concl. 127.*

Procurator à solo Prælato quando constitui possit, vel non Concl. 816.

PRÆLATVS † solus habens conuentum, prout Abbas, non pōt 1
constituere procuratorem sine conuentu. Oldr. *cons. 130. Omni prolixitate. in pr. ver. modo ex prædictis quæritur.* † Contrarium tenet 2
quod imo solus Prælatus in re communi possit constituere procuratorem. Fed. de Sen. *cons. 227. Si potero, in pr.* late per Lap. *alleg. 49.*
num 8. ver. sunt qui dicunt. vbi indistincte hoc tenet esse verum; tam post litem contestatam, quam ante. & tollit contraria, & sequitur Feder. Castren. *consil 35. Cum elegantissime. per tot.* maxime *in fi. lib. 1.*
† Declara, vt in arduis solus Prælatus non possit ita Lap. *d. all. 49. 3*
n 8. vers. quæro, quod in arduis. † Declara; quia procurator constitutus 4
à Prælato non dicitur procurator Capituli, seu Conuentus, sed dicitur Procurator Prælati constituentis; ideo nō potest vti procurator Capituli agere. Castr. *cons. 16. Si ponderarentur. n. 2. lib. 1.* Vide, *Prælatus solus habens Conuentum non potest constituere procuratorem, neque Prælatus ordinarius Ecclesiæ. Concl 500. cum Conclusi proxime præced.*

Procurator non potest constitui in multis casibus, in quibus non cadit mandatum. Concl. 817.

REGVLA † est, quod procuratoris datio est de iure permis- 1
sorum; ideo si non reperitur prohibitum, censetur permissum, quod quis per procuratorem gerere possit. Fulgos. *consil. 117. in princip.* † Tamen expediri per procuratorem non possunt ea, 2
quæ cohærent industriæ personæ; ideo in alienatione bonorum Ecclesiæ non constituitur procurator, nisi præmisso tractatu, & causæ cognitione, & deliberatione; quia consilium, quod debet adhiberi per Capitulum, non potest delegari procuratori. Federic. de Sen. *consil. 109. numer. 3. versic. non obstat.* † Extende, 3
quia non potest mitti procurator ad consilium, quando quis est de consilio ciuitatis, quia ista respiciunt industriam personæ. Fulgos. *d. consil. 117. vers. in oppositum*, vbi per totum consilium argumenta pro vtraq; parte, & concludit tandem, quod est arbitrium superiori admittere, vel non admittere, procuratorem. † Extende 4

idem in vocatis ad Synodum, vel concilium; quia per procuratorem non possunt satisfacere, ex quo respicit industriam personæ.
5 Fulgo. *d. cons. 117. per tot.* vbi declarat tribus modis. † Primo modo, quod in casu necessitatis, seu necessarii impedimenti possit per procuratorem satisfacere, dummodo procurator sit eiusdem qualitatis, ita tenet
6 *d. cõs. 17. col. 2. circa fi. ver. solutio.* † Secundo, quod possit p procuratorẽ satisfieri, si nullus opponit; si vero fiat oppositio,
7 secus. Fulg. *d. cons. 117. n. 2.* † Tertio, quod istud sit arbitrarium superiori, & quæstio requirat decisionem Papæ, quia in vtramque
8 partem sunt argumenta. Fulg. *d. cons. 117. insi.* † Amplia, vt ea quæ dependent ab animo vt est aditio hæreditatis, & similia, non possint per procuratorem expediri; quia eo ipso, quod vult constituere, actus à voluntate, & animo dicitur cõsumptus. † Amplia in
9 causa criminali criminaliter intentata, & multis aliis casib⁹. Vide
10 Conclusionem proxime sequentem. † Amplia in popularibus actionibus; qa licet qlibet agere possit de populo nomine ꝓprio, tamen procurator constitui non potest. apostil. ad *cons. Dyn. 29. in*
11 *ver. l si quis.* † Amplia; quia si homo, prout infidelis, vel Iudæus baptizatur, nõ potest constitui procurator ab eo ad respõdendum,
12 *c. cum paruulus, de consecr. distinct. 4.* † Amplia; quia alii sunt casus, in quibus non potest constitui procurator, & constitutus etiam specialiter non admittitur, de quibus per Doct. *in l. fi. C. de procurat.* vbi Alex. in vltimis verbis, & Doct. *in l. qui bona. §. qui alieno. ff. de dam.*
13 *no infect.* † Amplia, quia nõ potest constitui procurator ad factum iam perfectum; & mandatum superueniens eo casu non obligat mandantem. Bart. *in l. si vero remunerandi. §. fipoſt credita. ff. maud.* vbi
14 etiam Bald. Ang. quoq; *in l. Iulianus, in pr. ff. qui satisd. cog.* † Amplia; quia non potest constitui procurator ad percipiendum stipendium ex publico. *l iubemus*, alias incip. *per hanc. C. de erogatio. milit. anno. lib. 12.* quem ad hoc citat Castr. *cons. 228. Quæritur primo, in pr. lib.*
☞ 2. quod est Rom. Vide. *Mandatum non potest interuenire in multis casibus. Concl. 54.* Vide, *Actor vel syndicus pro vniuersitate, vel minore potest constitui, & qualiter. Concl. 124.*

Procurator in capitalibus, & aliis causis non admittitur, & quando secus. Concl. 818.

1 PROCVRATOR † non admittitur in causa, in qua Papa citari fecit aliquem ad personaliter comparẽdum Old. *cons. 298. Profundamẽto. per tot.* vbi ponit aliquas limitationes, allegat *l. in pecuniarius, in fi. C. de procur.* † Declara; nisi iustã causam haberet; quia excu-
2 sator admittitur, ex quo citatio non potest ad impossibile arctare. Cald. *cons. 107.* quod est 5 *de procur.* & duplicatur 137. alias 5. *de dila-*
3 *tio.* vbi ponit causas legitimæ excusationis. † Amplia, quia non admittitur procurator in causa criminali & ista est regula Anchar. *cons. 272. Plene, & subtiliter, in princ.* Iul. Clar. *in § fin. q. 32. in prin.* vbi
* * dicit regulam † communem, & *n. 2.* adducit rationem * communem, quia alias redderetur iudicium elusorium. † Extende; quia
4 procedit regula nedum in criminibus publicis, sed et priuatis, qñ imponitur pœna corporis afflictiua supra relegationem, com-
* 5 munem * dicit idem Clar. *d. § fin. q. 32. nu. 2.* † Contrarium de iure
6 communi. † Extẽde in iudicio, in quo pœna fustigationis imponi-
* 7 tur, * communem Clar. *d. q. 32. n. 3. v. ex hac autem ratione.* † Contrarium tenet Alex. *cons. 116. in fi. lib. 2.* vbi quod non est pœna capitalis
8 fustigatio. † Extende, etiam si pœna sit arbitraria Principi; quia nõ admittitur procurator in causa tali criminali, etiã si Princeps consueuerit arbitrari pecuniariam, secus si tale arbitrium sit collatum in iudicem, & consueuerit arbitrari pecuniariam pœnam, ita Clar.
9 *d. q. 32. n. 8. ver. sed quæro*, vb reddit rationem; quia ea, quæ Principi sunt reseruata, non subiacent regulis subditorum. † Extẽde; quia etiam si dicatur de nullitate sententiæ condemnati, non admittitur procurator, ita seruari dicit Iul. Clar. *d. § fi. q. 32. n. 21.* licet alle-
10 ger pro vtraque parte. † Extende, etiam si agatur ad pœnam capitalem; vel corporis afflictiuam per viã exceptionis, secus si crimen excipiendo opponitur non ad pœnam, sed ad repellendũ testem,
* vel actorem. Clar. *d. q 32. nu. 22. ver. tu scis.* vbi dicit * communem.
11 † Extende; quia impedimentum quartanæ non est legitimum, ad
☞ excusandum. Vide, *Impedimentum legitimũ quod dicatur. Concl. 28. &*
12 *Concl. ibi prox. seq.* † Extende, vt procedat, etiã si fuit admissus, quãdo pars fuit protestata. Bald. *cons. 281. Iudex formauit, n. 5. ver. nam si*
* *est intentatum, lib. 2.* * communem, & magis communem dicit Iul.
13 Clar. *d. § fi. q 32. n. 24. ver. contrarium.* † Contrarium tenent plures,
* & est communis * opinio. de quibus Clar. *d. q. 32. n. 24.* qui declarat primam opinio. procedere, quando ad accusationem contrariam, quando ad inquisitionẽ, quia non ita de facili præiudicatur
14 fisco; sicuti parti. † Extende; etiã si in causa capitali pœna sit iudici arbitraria, puta, quod possit condemnare in persona, vel in pecu-
15 nia; quia nõ admittitur procurator. Anch. *d. cõs. 272. in pr.* † Extẽde, quia procedit; etiam si iudex in cõtumaciam fuerit arbitratus; nam pecuniariam; quia reus compareat, & purget contumaciam, non admittitur procurator; quia põt iudex variare, & tes reuenitur ad primũ arbitrium, alias esset melioris cõditionis contumax quam qui ab initio comparuit. Anch. *d. cons. 272. per tot.* † Declara si totam istam materiam, quando pœna est arbitraria iudici et forma statuti (prout Papiæ) & tunc in iis, quæ sunt prohibita de iure communi, & est certa pœna, admittitur; vel non secundũ pœnã quam sequi debet arbitrium; si vero nulla est pœna certa, tũc admittitur consuetudo ciuitatis, si nõ extat consuetudo, attendit qualitas delicti personarum, & circumstantiæ; qa si adest dolus de consequentis, nõ admittitur procurator, si cessat dolus, vt qui interficit quis hominẽ saxo, dum se tueretur à cane volẽs percutere eum, & vbi cessat dolus, admittitur procurator; & idẽ in modicis & leuibus, put in vino adminutũ vendito; quia licet pœna sit arbitraria, non potest excedere relegationem, ita per plenã quæstionem Sign. *cons. 169. per tot.* vbi pro vtraque & *in fi. n. 53.* ita distinguit. † Declarat etiam apostil. ad Bart. *cons. 100. A domino Cyno. ad*
ver. Procuratores, li. 1. quia si delinquẽs est ratione delicti, vel culpæ, tũc nõ admittitur procurator, neq; pater neq; alius, aut nõ ratione delicti, & culpæ, & tũc admittitur, & credo, q sit eadem distinctio cum præcedenti, licet per diuersa verba. † Declara etiam vt
d. apost. fi. ad Bart. *d. cons. 100. lib. 1.* vt sit in arbitrio iudicis admittere vel non considerata qualitate facti, & delicti, vbi videtur dat cautelas aliquas. † Rationes plures assignat, quare in causa criminali capitali nõ admittat procurator; Prima est principalior, videlicet ne sententia reddatur elusoria. Alex. *cons. 116. in pr. lib. 2.* tamen *n 18. ver. pro ista opinione*, videtur reprobare, quæ iam si sit carceratus, nõ admittitur simpliciter; ideo dicit tunc esse, ne in causa magni iudicii procurator præiudicare possit, vel quia est præsumptio, quod principalis diligentius causam sui defendet. † Extẽde; quia vbicunq; agitur de pœna capitali procurator non admittitur, & dicitur capitalis, quãdo aliquis detinetur perpetuo ad carceres, vel in monasterio ad pœnam, secus si ad correctionem. Cald. *d. cons. 104. ver. non obstat, quod talis pœna*, alias *ad procur.* † Extende Florentiæ; quia vltra ius commune extat particularis lex, q inquisitus de re, vel causa capitali teneatur personaliter cõparere, & se excusare, & constituere in carceribus absq; libertino, & securitate, vt possit docere de suis iuribus, & se defendere, alias non auditur † Restringe; quia si fuit admissus, quia neq; pars neque iudex repulit eum, valet: gesta. Rom. *cons. 213. Dun sunt. n. ver. tertio posito, cum seq.* vbi dat plura similia de excommunicato, & aliis, & ibi apost. *in ver. per eum* citat pro vtraque, sed dicit hanc magis * cõmunem. † Amplia in tantum non admitti procuratorem in causa criminali, vt si quis accuset per procuratorem criminaliter, accusatus veniat absoluendus. Cuma. *cons. 42. S'se processu, in fine* loquitur quãdo pœna corporalis veniebat imponenda, & hæc est magis * communis opinio de iure communi. Iul. Clar. *in § fi. q. n. 23. vers. quæro nunquid.* † Contrarium de contumacia reuerenda accusatore, dicit Iul. Clar. *in d. § fi. q. 32. n. 23.* quia sublata est pœna talionis. † Declara tamẽ, quia si accusator esset bannitus, vel excommunicatus de crimine, pro quo ꝓcurator non auditur, non etiã auditur volens accusare. Iul. Clar. *d. q. 32. n. 23.* † Extẽde, vt procedat ista denunciatione, qa officialis deputatus ad denunciandũ maleficia, debet per se ipsum denunciare, & nõ põt per procuratorem vel alium hoc facere in delictis criminalibus. Bal. *cons. 161. Propter quod. in fi. li. 5.* † Amplia; quia Florẽtiæ ex particulari lege datur no 1445. qui vult se tueri ab homicidio, debet se carcerib⁹ confi-
tuere, alias non auditur extra carceres p se, nec per procuratorem. † Amplia; in tantum, vt quouis modo per indirectũ nõ sit admittendus procurator, ẽ si sit dubia res, an pœna capitalis sit imponenda, veluti si quis vulnerauit alũ, & dubiũ est, an vulnus sit mortale; quia si pro vulnere est pœna pecuniaria, nõ debet inquiri de vulnere, in quo iudicio admitteret ꝓcurator, ne si sequatur mors iste homicida sit per indirectum admissus per procuratorem, & fecerit suas defensiones extra carcerem ita Iul. Clar. *d. § fi. q. n.*
10. *ver. sed pone*, vbi quod melius est expectare eximum, & postea requirere. † Amplia in bannito capitaliter, quia licet non possit ꝓcurator parere, tamen non auditur per procuratorem in alia causa criminali, in qua agitur de pœna corporali, sed si petat salũ conductum pro banno, debet sibi concedi per Principem, vel per iudicem ad licentia principis. Iul. Clar. *d. § fi. qu. 32. n. 12. & seq. vbi n. 14.* dicit ex dicem de iure communi posse concedere talem salium conductum, sed quod Mediolani seruatur de licentia Senatus, & non aliter fit, licet. Vide Farinac. *q. 11. nu. 58.* † Contrarium, quod facto, dicit posse bannitus non excusetur; & possit condemnari non dato sibi salio conductu, tenent plures, quos citat idem Farinac. *d. q. 11. nu. 58.*

Amplia

31 † Amplia, quia vbicunq; banni pœna imponitur cum cõfiscatione bonorũ, tunc bannitus æquiparatur deportato, nõ autem relegato, quia relegatus non patitur confiscationẽ bonorum; tunc non auditur per procuratorẽ, vt plenissime tuetur Alex. *consil.116. Animaduersis, per tot.* vbi pro vtraq;, & hanc tuetur, & tollit omnia
32 contraria, *lib.2.* † Extende; quia dato, quod esset opinio controuersa, saltem æquiparatur deportato quoad confiscationem bonorum, licet posset æquiparari relegato quoad bannũ, & saltẽ casus mixtus est, ideo lex loquẽs de casu simplici, ꝙ relegat° audiatur per procuratorem, non habebit locum in casu isto, ita Alex. *d.*
*33 *consil.116.n.7.ver.preterea, cum seq.lib.2.* vbi dicit *commun. † Extende, quia in omnibus casibus, in quibus venit imponenda pœna banni, & bannitus talis potest impune offendi, tũc quia æquiparatur deportato, nõ admittitur procurator. Alex. *d.consil.116.per tot. lib.2.* & ꝙ deportato æquiparetur, qñ potest impune offendi, est
* communis * opinio, vt per Ang. Aret. *consil.47.n.36.& seq.ver.nec*
34 *obstat.* † Amplia; quia in causa criminali quis per se ipsum in iudicio esse debet. Vide Soci. *reg.28. Litigare tenetur quis per se in iudicio criminali, l.fi.C.de procurat.* vbi limitat septem modis. Vide plenius Soc. *reg.44. Procurator pro alio in causa capitali.* vbi limitat 17. modis,
35 quos videas. † Limita, vbicunq; procedi potest contra absentem, admittitur procurator in quacunq; causa, *l.seruum quoq;. §. publice, ff.de procur.* Calder. *consil.107.* quod est 5. *de iud.* alias duplicatur 137.
* quod est 5. *de dilat.ver.item si procederetur*, &c * cõmunem dicit Clar.
36 *in §.fin.q.32.n.11.ver.hæc autem conclusio*, vbi citat plurimos. † Extende, etiam si sit causa capitalis, in qua de iure nõ potest procurator interuenire, quia si ex forma statuti datur, quod possit procedi contra absentem, debet admitti procurator. Signor. *consil.2. Statuto ciuitatis.n.14.ver.decimotertio probat.* Alex. *consil.4. Viso processu, in prin.*
* *lib.6.* vbi plures citat, & dicit * communem, & ibi apostil. *in ver. defensa*, dat plures concordant. etiam ad docendum de innocentia.
37 † Contrarium, quod imo non admittatur procurator, est cõmu-
** nis, * & magis * communis opinio, & ita seruari in practica, attestatur idem Iul. Clar *d.§.fi.q.32.n.11.ver.contrariam autem*, vbi plures allegat, & dicit, ꝙ totus mundus ita obseruat, alias ꝙ desineretur tota tela criminalis; quia per statuta Italiæ proceditur contra absentem, & omnes auditentur per procuratorem, & hoc fuit
* prius dictũ ab Alex. *consil.116.n.18.ver.quinimo, lib.2.* vbi dicit * com-
*38 munem, & magis * communem. † Et quod hodie non admittatur procurator in causa capitali, etiam stante statuto, quod possit procedi contra absentem, affirmat apost. ad Alex. *consil.4. Viso processu, in ver.procurator, lib.6.* vbi, quod ita seruatur de generali con-
39 suetudine, & quod Alex. male ibi consuluit. † Declara; quia licet procurator nõ admittatur in causa capitali ad defensionẽ rei, bene admittitur ad opponendũ exceptiones impedientes, p̃cessum, puta, ꝙ inquisitio non procedit, quod iudex non potest inquirere, quod accusator nõ pot accusare, & similes. Alex plene *consil.138.*
40 *n.14.ver.& licet alias.lib.6.* † Declara; quia bene admittitur defensor, sed non procurator, ita Alex. *d.consil.4.in pr.lib.6.* & ibi apost. *in ver.defensor*, dat plures concord. videl. Cæpoll. *consil.crim.46. cum decem consiliis seqq. & consil.64. & 72. & 73. & 74.* Corn. *consil.17.col.fin. lib.3. & consil.122.lib.4.* Alex. *consil.138.n.14. lib.6.* Dec. *consil.429.col.1.*
* & * communem dicit Alex. *d.consil.4.n.2.vers. sed hæc disputatio*, vbi, quod vidit ita Bononiæ seruari, & ipse alibi pluries seruauit, quod instructor, & defensor potest examinari facere testes super innocentia rei absentis, & obtinere, quod non ponatur in banno, quia etiam iudex tenetur indagare veritatem, & repetit *d.consil.138.n.13.*
41 *vsque in fi.lib.6.* † Declara; quia vbi agitur de pœna infra relegationem, & sic minore relegatione, admittitur defensor p:o absente ad docendum de innocentia, vbi vero est pœna relegationis, vel supra, tunc admittitur solum ad allegandum causas absentiæ, & cerriorandum, non ad defendẽdum, ita apost. ad Alex. *d consil.116. in ver.procurator.lib.2.* vbi plures citat, & repetit eadem apostill. ad
42 Alex. *consil.4. in ver procurator, lib.6.* † Limita; quia admittitur procurator in causa criminali ciuiliter intentata. Fed. de Sen. *consil.23.*
43 *n.2.ver.& ideo cum talis.* † Extende, vt causa dicatur ciuiliter intentata, vt admittatur procurator, vbicunq; agitur non ad depositionem, sed ad remotionem, vel correctionem, seu carcerationẽ pro correctione, etiam si in libello narrata fuerint aliqua, quæ importarent depositionem, quia si in libello concluditur solum de correctione, & carceratione, causa est ciuilis, & potest procurator interuenire. Cald. *consil.104. An si Abbas*, alias 2. *de procurat. & consil.481.*
44 alias 3. *de accus.* † Imo etiam si agatur de priuatione, vel depositione ab ordine, vel dignitate, quod possit interuenire procurator,
* 45 communem * dicit Iul. Clar. *d.§.fi.q.32.n.6.* † Extende in relegatione in insulam temporali, vel perpetua; quia potest interuenire procurator, licet aliqualiter dici possit corporis afflictiua. Cald. *d.*

consil.103. vltra med.ver.item relegatio, alias 2. *de procur.* allegat *l.seruum quoque, §.publice*, vbi dicit *communem opinionem; & idem Bart. * *in l.pen. §. ad crimen, n.4.col.2.* vbi, quod * cõmuniter ita tenẽt quasi omnes, & ita seruatur *ff.de publ.iud.* Alex. *consil.116.per tot.* maxime *in pr.lib.2.* † Contrarium tenet apost. ad Alex. *d.consil.116.in ver, relegationis, lib.2.* vbi, quod est afflictiua. † Limita in causa criminali; & 46 47
capitali contra vniuersitatem; quia admittitur syndicus vniuersitatis. Bart. *in extrauag. ad reprimendum, in ver legitime, in fin.* vbi idem in Collegio, & Capitulo. † Extende; quia imo etiam agendo cri- 48
minaliter, & accusando in causa capitali debet syndicus vniuersitatis admitti. Bart. *d.extrauag. in ver. legitime, in fi.* vbi apost. *in ver fierent.* † Limita; quia si procurator fuit admissus parte non opponente, valet processus factus. Bald. *consil.415.lib.4.* Ror. aliquid *dec.35.de* 49
procur. alias 420. apost. 1. ad Alex. *d.consil.116. Animaduersis, in ver. relegationis. in fi.lib.2.* vbi citat Rom. *consil.215.* † Limita, quãdo extat statutum, prout fere per totam Italiam, quod contumax habeatur pro confesso. Alex. *d.consil.116. Animaduersis, in pr.ver. tertio nam cõtra, lib.2.* † Contrarium seruatur, & est magis * communis opin. Alex. 50 51*
d.consil.116.n.18.ver.quinimo, lib.2. † Limita; quia si ꝓceditur per in- 52
quisitionem in causa capitali, bene potest ex parte inquirentis interuenire procurator. Io. de Ana. *consil.1.n.2. ver.ex quib.etiam.* † Li- 53
mita, vbi esset consuetudo, vel stylus admittendi procuratorem etiam in causa capitali, prout in Delphinatu attestatur Guid. Pap. *decis.338. Aliquis accusator.* sequitur Iul. Clar. *in §.fi.q.32.n.3.* † Limi- 54
ta, quando accusatus, vel inquisitus pro delicto capitali est carceratus, quia pro eo potest interuenire procurator. Io. de An. *d.consil.1.n.5.* & ibi Bolog. *in addit.n.14.ver.plus dico*, vbi dicit * communem, *
& obseruantiã ita seruare, pro hac parte est *decis.15. de procur.in nou.* & est 201. & * communis opinio, & ita seruatur in praxi ex com- *
muni vsu. Iul. Clar. *in d.§.fi.q.32.n.16.ver.itẽ quæro, & q.34.n.7.* Cõtrarium † tenet Alex. *consil.116.col.fi.ver.pro ista opinione, li.2.* vbi plu- 55
rimos citat. † Declara, ne erres, quia non admittitur procurator 56
ad respondendũ querelæ, interrogationi, & aliis, de quibus principalis est informatus, sed bene ad faciẽdum defensiones; ita Iul. Clar. *d.q.32.n.16.ver.in vero*, vbi, quod admittitur etiam defensor sine mandato, & quod non potest dari mandatum ad sentẽtiam; quia fertur in faciem rei. † Limita; quia licet non admittatur pro- 57
curator in causa capitali pro inquisito, vel accusato, qñ est absens, tamen admittitur instructor, vel informator. Lud. Bolog. *in addit. ad d.consil.10. de Ana.1.n.14.* Bart. *consil.100. in fi.lib.1.* † Extẽde; quia ad- 58
mittitur excusator, si causas absentiæ velit solum proponere, non autem defendere, & est * communis opinio. Iul. Clar. *d.§.fi.q.32.* *
n.11.in fi.ver.bene verum est, & plenius *n.17.* vbi de * cõmuni obser- *
uantia, etiam si non habeat mandatũ ad excusandum, sed ad causam, apostill. ad Alex. *consil.116.n.18. in ver procurator, lib.2.* vbi plures concord. † Extende; quia bene admittitur defensor pro carcerato etiam sine mandato; & licet possit prodesse, & non obesse, tamen admittitur. Iul. Clar *d q.32.n.16.circa fi.* † Limita, vbicunq; ex 59 60
forma statuti in causa capitali solũ imponitur pœna pecuniaria; quia potest tunc interuenire procurator. Sign. Homo. *consil.2.n.15. ver.ad idem facit.* † Extendit Alex. *d.consil.116.in pr.vers. quarto facit, & ver.quinto facit, lib.2.* etiam si condemnatus vltra centum libras 61
possit offendi impune, quia medicinalis est, non capitalis, videl. nisi soluat. † Limita, quia bene admittitur procurator ad allegan- 62
dum capitales inimicitias in loco, vbi citatur, & non tutum accessum habet, communem * dicit Iul. Clar. *d.§ fi.q.32.n.18.* † Limita; * 63
quia bene admittuntur pater ꝓ filio, dominus pro seruo, Episcopus pro clerico suo, Abbas pro Monacho, Princeps pro subdito, Cuiras pro ciue, pro suo interesse, * cõmunem dicit Clar. *d.q.32.* *
n.5.ver.vlt. quæro, vbi secus dicit, si vellent pro reo defendere; quia non audiuntur, nisi ipso constituto in carceribus. † Limita; quia 64
vbicunq; accusatio est inepta, quia non specificantur bona, ita; alia, quæ debent specificari, ex quo non agitur de delicto, sed de quæstione separata, admittitur procurator. Bal. *consil.238. Verba accusationis, n.2.ver. secundo quæritur, lib.2.* vbi, quod procurator admittitur in respicientibus processum. † Limita, quando procurator 65
allegat solũ exceptiones dilatorias, vel declinatorias, prout quod accusator sit excõmunicatus, vel infamis, vel iudex incompetẽs, cõmunem * dicit Clar. *d.q.32.n.19.ver. pariter etiã.* † Declara, & re- * 66
stringe; quia nõ admittitur ad allegandũ aliquid, quod tangat delictum, prout quod habuit gratiã, vel fuerit absolutus, & ideo, si exceptio esset dubia, vel mixta; qn nõ admittitur, secundũ * cõ- *
munem, de qua idem Clar. *d.q.32.n.19 ver. hoc tamen intelligendum.* † Limita; quia licet procurator non admittatur in causa capitali, 67
si tamen Papa, vel eius vices gerens admittit procuratorem, valet processus. Bald. *consil.415. Punctus quæstionis, lib.4. in pr.* † Limita; quia 68
si quis interfecit bannitum, bene auditur per procuratorem do-

centem de banno occisi secundum * communem, de qua idem
69 Clar. d. § fi. q. 32. n. 20. ver. quæro non. † Declara, quia admittitur procurator, quando probauit bannum, ita quod de banno notorie constat: secus si sit dubium; quia debet constitui, si tamen plures interficiant bannitum, vno constituto, alii per procuratorem audiuntur super banno. Clar. d. § fi. q. 32. n. 20. vers. hæc tamen intellige.
70 † Limita, quando ex probationibus factis per procuratorē admissum resultat defensio rei, qui de homicidio doloso imputabatur; quia si constat, quod homicidium fuit casuale, & excusabile, tunc factum à procuratore legitime factum dicitur, & cōualescit, licet à principio non valeret. Bald. cons. 415. per tot. maxime circa pr. lib. 4.
71 † Extende idem in eo, qui ex forma statuti propter lapsum temporis, vel priuilegium non potest inquiri; quia si procurator, vel excusator opposuit exceptionem competentem, non potest procedi contra inquisitum etiam in causa capitali. Bart. cons. 100. A. D. Cyno. in fi. ver. super quinto. lib. 1. vbi apost. in ver. procuratores. † Limita; quia in omni causa ciuili admittitur procurator. Abb. in c. cum dilecti. de constit. vtil. vel inut. Dec. cons. pen. † Extende, in causa criminali,
73 vbi imponitur pœna pecuniaria, * communem dicit Iul. Clar. d. §.
74 * fi. q. 32. nu. 4. † Limita, etiam si causa sit criminalis; quia si pœna est pecuniaria, admittitur procurator; quia cessat ratio; quod iudicium sit elusorium, cōmunem * dicit Iul. Clar. d. §. fi. q. 32. n. 4. ver. ceterum.
75 † Extende; quia in causa criminali, in qua agitur solum de pœna
* relegationis, & de minori, potest procurator interuenire * secundum communem, de qua idem Clar. q. 32. n. 5. vbi dicit ita seruari reprobata distinctione aliquorum, an relegatio sit ad certum locum, quę dicitur confinatio, an à certo loco, & hanc etiam tuetur Bart. in extrauag. ad reprimendum, in ver. legitime, per tot. maxime n. 2.
76 Alex. cons. 116. Animaduersis, in pr. lib. 2. † Extende, etiam si pœna pecuniaria imponatur à statuto loco pœnæ vltimi supplicii de iure cōmuni, veluti si pro homicidio imponeretur pœna pecuniaria.
*77 Iul. Clar. d. § fi. q. 32. ver. dictum est, n. 7. vbi * dicit cōmunem. † Declara tamen; quia si statutum imponeret pœnā mortis, à qua posset condemnatus liberari soluendo tantam summam, non esset pœna pecuniaria, & procurator non admitteretur. Clarus d. q. 32.
78 nu. 7. ver. hoc tamen intellige. † Contrarium tenet Alex. cons. 116. Animaduersis, in pr. ver. quinto facit, libr. 2. quando statutum dicit, quod bannitus à centum libris supra possit impune offendi; quia censetur medicinalis donec soluat; prout excommunicatio, non autem
79 capitalis. † Extende idem è conuerso, si statutum imponat pœnam pecuniariam pro delicto, & si non soluerit intra certū terminum, imponat pœnam corporalem, adhuc procurator potest interuenire, dummodo reus sit soluēdo, vel det idoneum fidei iussorem,
80 ita Iul. Clar. d. q. 32. n. 9. ver. vlterius quæro. † Extende, vt procedat etiam in causa vulneris, pro quo imponitur pœna pecuniaria; quia licet dubium sit an lethale, si tamen proceditur pro vulnere, ad-
* mittitur procurator, cōmunem * dicit Iul. Clar. d. §. fi. q. 32. n. 10. ver. sed pone, vbi reprobat hanc praxim; quia melius est expectare exitum, an vulneratus moriatur, ne per indirectum si moriatur, i-
81 ste sit per procuratorem defensus. † Extende, quando proceditur contra mortuos puta in crimine hæresis, vel læsæ maiestatis; quia admittitur hæres, & procurator, ex quo cessat ratio, quod iudicium reddatur elusorium. Iul. Clar. d. § fi. § 32. n. 15. vbi, quod ita fuit iu-
82 dicatum per Papam Clem. V. † Declara, quia vbi procurator admittitur, sententia fertur in principalem & procuratorē. Iul. Clar.
83 d. q. 32. in fi. † Limita; quia bene admittitur excusator ex causis legitimis, Vide, *Procurator ad excusandum delinquentem &c. Concl.* 848.
☞ Vide Ant. Gabr. lib. 7. tit. de criminalibus. Conel. 9. *Procurator non admittitur*, vbi pro crimine venit imponenda pœna corporalis.

Procurator non compellitur acceptare mandatum, sed bene si acceptauit, compellitur, & quomodo possit acceptare. Concl. 819.

1 PROCVRATOR † non compellitur acceptare mandatum, si
2 non vult esse procurator. † E conuerso si procurator semel ac-
3 ceptauit mandatum; compellitur illud perficere. † Et potest procurator acceptare mandatum, etiam si dixit nolle acceptare mandatum, dum ibi præsentatur; quia ab absente cōstitutus fuit; nam quamdiu mandans durat in eadem volūtate, potest semper mandatum etiam recusatum acceptare. c. licet. de procurat. in 6. Ale. cons.
81. Reuocatur in dubium. n 3. in fi. ver. secundo vero casu. lib. 5. & cons. 189.
4 Viso statuto, in fi. vbi dicit * communem, li. 7. † Declara tamen; quia mutatio voluntatis mandantis non præsumitur. Alex. d. cons. 81 n.
4. vbi apostilla, in versic. voluntatis. lib. 5. sed tamen si mandans consensisset procuratori, quando dixit nolle mandatum acceptare, bene tunc esset reuocatum, & non posset illud amplius acceptare. † Contra declarationem facit Franch. in c. licet, de procurat. in 6. quod etiam si procurator recusauit velle acceptare mandatum præsente mandante, poterit postea acceptare. † Sed apost. ad fi. & lex. dict. consil. 189. in fi. libr. 7. in vers. tolle, reprobat Franch. dicens, quod non poterit acceptare sine voluntate mandantis expresse.

Procurator qua actione teneatur versus dominum, & è contra. Concl. 820.

PROCVRATOR † tenetur domino de iis, quæ procurando nomine gessit, actione mandati. ff. de procur. l. qui propria. S. procurator vt in cæteris. Bald. cons. 186. Ad euidentiam. in pr. ver. secundo præmittendum. lib. 2. † Et ista actio, quæ competit domino contra procuratorem pro exactis vigore mandati, de iure communi est ordinaria, non autem exequutiua. d. l. C. de exec. rei iud. & conquerens de restitut. vol. Anch. cons. 227. † Tamen Florentiæ per statutum fori mercatorum. libr. 2. expresse cauetur, quod exequutiue possit procedi realiter & personaliter tam contra procuratorem, quam contra quemcunque rei alienæ administratorem. † Amplia; quia procurator, qui vendidit rem domini & recepit pretium, acquirit pretium domino: ideo dominus vltra actionem personalem mandati potest agere rei vendicatione ad pretium contra procuratorem, si extat pretium. Bald. d. cons. 186. circa pr. ver. secundo præmittendum, lib. 2. † Amplia; quia procurator, qui recepit mandatum speciale ad emendum prædium certum nomine domini, illud emat nomine suo, compellitur communicare rem emptam domino actione mandati. Alex. cons. 58. Circa primum, in fi. lib. 1. † Extende idem in procuratore habente mandatum ad recipiendum scripturam; quia licet suo nomine illam recipiat, tenetur actione mandati restituere. Alex. d. cons. 58. in pr. li. 1. dummodo procedat mandatum, & constet. † Amplia, quia procurator tenetur pecuniam exactam nomine principalis restituere principali, prout è contra dominus, & hęredes illius tenentur actione contraria procuratori de eo, quod expendit pro domino, & remanet creditor. c. cum pro causa, de procur. Spec. tit. de procur. versic. ille autem, qui fuit procur. † Amplia, quia procurator inordinatam, vel ineptam litem mouens, si condemnetur in expensis, tenetur de sua bursa soluere, & releuare dominum, quia in generali mandato non continetur, vt litem malam moueat. Castr. cons. 67. lib. 1. † Idem, si procurator calumniosam litem proposuit, vel suscepit, quia non consequitur sumptus factos aduersus dominum. Bart. in l. 4. ff. de re iudi. † Limita; quia si trado procuratori meo rem meam, vt vendat, & ille beat pecuniam mutui nomine, tenetur mihi ex persona huiusmodi occasione mutui, non autem vt procurator. Bald. d. cons. 186. n. 1. vers. amplius nos habemus, lib. 2.

Procurator nomine sui principalis agere debet, & quando secus. Concl. 821.

PROCVRATOR † nomine sui principalis agere debet, non autem nomine proprio. † Amplia, vt oblat', qui omnia bona sua obtulit monasterio, non possit agere contra suos debitores post obligationem, etiam si non sit nota; quia vbi cunq; de exaparebit, acta sunt nulla; quia egit nomine suo, & actio non competebat. Federicus de Senis cons. 287. per totum. † Amplia, vt procedat tam in mandatario, seu procuratore constituto ab homine, quam in constituto à iure. Lapus allegatione 51. num. 2. vers. ad secundum, vbi reprobat Innoc. tenentem contrarium, & dicit quod ita determinarunt Doct. Bononienses, & latius n. 4. & 5. & seq. tamē n. 9. & 10. dicit esse disputationem de apicibus iuris, & reprobatur de iure Canonico. & quod tutius est non exprimere quo nomine agatur, & iudex bene facit; si non compellat hoc declarare. † Amplia in Prælato, qui agit nomine Ecclesiæ, & nō suo quia nō est dominus, sed habet administrationem. Lap. d. all. n. 5. ver. ideo enim Prælatus, vbi, quod si Abbas agit vt procurator nomine Conuentus, vterque nomine Conuentus agere censetur. † Amplia, vt semper nomine Ecclesiæ agi debeat quando agitur ad commodum Ecclesiæ, prout si agitur pro recuperatione bonorum Ecclesiæ, secus, si quis ageret spolio pro beneficio recuperando; quia nomine suo ageret. Lap. d. alleg. 51. n. 7. ver. item si, quis, & n. 11. declarat nomine Ecclesiæ, id est, domorū, non autem quod proptere a sit procurator Ecclesiæ in abstracto. † Amplia, vt procedat ne dum in actione, sed etiam in exceptione; quia excepto debet formari nomine Ecclesiæ, & non nomine proprio. Lap. d. alleg. 51. n. 7. versic. item facit ad hoc. † Amplia, vt quandocunque aliquis clericus de eadem Ecclesia agat in defectum, & negligentia Prælati

Prælati in casu *c. cum olim, de testib.* quod nomine Ecclesię agere debet, si tamen ageret nomine proprio, & Ecclesiæ communiter & diuisum, valeret. Lap. *d. alleg. 51. n. 4. & seq.* vbi est casus Lap. † Declara, vt etiam valeret, si ageret expresse pro Ecclesia, vel nomine Ecclesiæ, quia istę subtilitates reiiciuntur à iure Canonico. Lap. *d. alleg. 51. n. 9. ver. nam agere.* Vide, *Ius Canonicum admittit simplicitatem reprobata subtilitate. Concl. 578.* † Declara, vt procedat, etiam si non exprimeret quo nomine; vel proprio, vel Ecclesiæ ageret, nam procederet actio & libellus, & iudex bene faciet, si non compellat declarare. Lap. *d. alle. n. 10. ver. item cum agatur.* Inno *in d. c. cū olim, in pr. vers. tamen si iudex.* † Amplia, vt in tantum procurator nomine sui principalis agere debeat, vt si simpliciter quis appellet tanquā procurator, non expresso nomine cuius procuratorio nomine appellabat, non valeat appellatio etiam si postea appareret mandatum à certo, cuius nomine intendat voluisse appellare. Calder. *cons. 103.* alias *1. de pact.* † Limita secundum Inn. *in d. c. cum olim, n. 2. circa fi. ver. item res.* in clerico agente ad recuperationem bonorum Ecclesiæ male alienatorum contra ius; quia nomine suo proprio agit pro Ecclesia, licet Lap. *d. alleg. 51. n. 2.* dicat contrarium, & In. hoc non tenere, sed quod solum refert aliorum opiniones. † Limita, in eo, qui actione populari pro alio agit; quia nomine suo agere debet pro actione tali Innoc. *d. c. cum olim, n. 2. circa fi. de testib.* † Limita in Canonico agente nomine suæ præbendæ, quia si agit contra illos de sua Ecclesia agit nomine proprio pro præbenda, si vero agit contra alios, agit nomine Ecclesiæ. Innoc. *in c. ex litteris. in pr. vers. & expedit, & probat.* † Limita, quando quis agit ad vtilitatem propriam, vt si agat quis spolio pro beneficio consequendo; nam tunc nomine suo proprio agere debet; quia non agitur ad vtilitatem beneficii. Lap. *d. alleg. 51. n. 7. ver. item si, qui petit.*

Procuratorem dimittere qui teneantur. Cõcl. 822.

1 PROCVRATOREM † constituere, & dimittere tenetur is, qui habet litem, & se absentat; nullo dimisso procuratore; quia dicitur esse in culpa, secus si se absentaret ante litem motam. Bal. *in l. ab eo, n. 7. C. quomod. & quand. iud.* Bart. *in l. fi. ff. de in integr. rest.*

Procuratorio nomine obligatus non tenetur de suo. Concl. 823.

1 OBLIGANS † se nomine alieno, vel aliquid procurans nomine alieno, de suo proprio non tenetur. Gemi. *cons. 150 per tot.* Bero. *cons. 199. in pr. lib. 1.* Abb. *cons. 23. Videtur dictum, lib. 1 in princip.*
2 † Amplia; quia propterea valet argumentum de tanquam tali, qñ quis duplicem repræsentat personam. Sign. Homod. *cons. 227. n. 3.* Vide, *Argumentum de tanquam tali. Concl. 508.* † Amplia in proxe-
3 neta; quia licet se obliget, non tamen tenetur de suo, ex quo negocium gerit ratione officii de re ad eum nõ pertinente; ideo nomine proprio conueniri non potest. Bal. *cons. 366. Visis constitu. li. 5.*
4 † Amplia; quia sententia lata contra aliquem tanquam procuratorẽ non potest exequi contra eum, sed debet exequi cõtra principalem Sign. Homod. *cons. 15. In quæstione vertente in fin. ver. præterea prædictus. l. Paulus, & l. procurator. ff. de procurat.* Guido Pap. *decis. 86. in fi.* Alex. plene. *cons. 95. Visis processibus, nu. 12. ver. & licet vicarius. lib. 2.*
5 † Extende, vt procedat, etiam si procurator condemnatus procuratorio nomine fuisset negligens in non appellando, vel in dolo; quia sententia debet exequi contra dominum, etiam si dominus deberet releuari à procuratore negligente. Alex. *d. cons. 95. n. 13. ver.*
6 *item posito. li. 2.* † Extende, etiam si fuit pronunciatum simpliciter sententiam exequendam, quia debet exequi cõtra principalem, non autem contra procuratorem condemnatum procuratorio nomine etiam si fuisset negligens, & in dolo non appellando. Ale.
7 *d. cons. 95. nu. 12. ver. & licet Vicarius, lib. 2.* † Restringe, quando esset procurator in rem suam; quia tunc dicitur principalis. Ang. Areti.
8 *in l. si se non obtulit. ff. de re iudic.* † Amplia in quocunque ministro se obligante nomine domini; quia non tenetur de suo. Bero. *consil.*
9 *199. in pr. lib. 1.* † Amplia in tutore, vel curatore; quia sententia lata contra pupillum non potest exequi contra tutorem; quia non tenetur de suo. Guido Pap. *decis 86. circa fi.* est rex. *in l. 4. §. tutor. ff. de re*
10 *iudic.* Abb. *d. cons. 23. in pr. lib. 1.* † Amplia; quia officialis contrahens
11 vt officialis, non obligatur de suo. *d. fi. de instit. act.* † Amplia in in-
12 stitore; quia obligat dominum, non seipsum. *d. fi. de instit. act.* † Amplia in procuratore habente mandatum à domino ad recipiendũ mutuo mille; quia si accepit ea obligat dominum principalem, si contraxit vt procurator; quia paria sunt, cõtrahere per se vel procuratorem suum. *d. ossa, in fi. ff. de relig. & sumpt. fun.* gl. fi. *d. l. si procurator, ff. de dol. mal except. c. qui per alium facit, de reg. iur. in 6. l. 1. ff. de vi, & vi ar-*

mat. † Extende, etiam si post contractam obligationem nomine 13
domini prædictus, procurator per litteras priuatas promiserit soluere; quia licet non dixerit, vel scripserit vt procurator, nõ tamen censetur voluisse obligare seipsum nomine proprio. *l. si pupilli 9. t.* vbi Bart. *ff. de neg. gest. d. l. si ff. de inst. act.* Deci. *cons. 510. n. 5.* facit *l. eum, qui mutuam. C. si cert. pet.* † Extẽde; quia eadem persona potest plu- 14
res personas repræsentare, puta seipsum; communitatem, & particulares homines eiusdem communitatis. *l. procurator, qui pro euictione. ff. de proc. l. si pupilli. §. 1. ff. de neg. gest.* & ideo si exprimit, quo nomine faciat obligationem, eo tantum nomine obligatur. Bartol. Ang. & alii *in dict. l. si pupilli. §. 1. ff. de negot. gest.* idem Bart. *d. l. procurator, qui pro euictione. ff. de procur.* Bald. *cons. 2. n. 4. lib. 5.* Deci. *d. cons. 510. nu. 4.* gl. Bart. & alii *in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus ff. de verb. oblig.* Ægid. *decis. 10. & decis. 108. & decis. 148.* plene Iaf. plura cumulans *in l. post dotem, in pr. n. 72. ff. solu. matr.* † Amplia in negociorum ge- 15
store, quia non tenetur de suo, si concepit obligationem in personam domini, secus, si in personam suam. Bero. *cons. 199. n. 3. & per tot. libr. 1.* † Amplia in eo, qui vti fideiussor, seu expromissor se 16
obligat pro Titio; quia licet teneatur, non tamen facit obligationem suam. Bero. *d. cons. 199. in fi. ver. sed si dixisset. lib. 1.* † Restringe, 17
quando dixisset; *me obligo soluere nomine Titii*, quia si non constat de mandato Titii, vel si non habet ratum, tenetur de suo. Bero. *d. cõs.* 18
199. n. 7. lib. 1. † Limita; quia in omnibus casibus, in quibus se obligat quis vt minister alterius, debet cõstare, quod sit talis; alias de suo tenetur. Bero. *d. cons. 199. n. 6. lib. 1.* † Extende idem multo ma- 19
gis, si non esset minister, vel excederet mandatũ. Vide infra, *Procurator quãdo dicatur falsus, vel non. Concl. 830.* † Limita in eo, qui est 20
minister Cõmunis, quia si simpliciter se obligat, non potest tueri, quod tanquam minister se obligauerit. Bal. *cons. 2. Visa petitione, n. 4. ver. ecce ergo tria, li. 5.* quod est Franc. D. Baldi. † Extende in minis- 21
tro ciuitatis recipiente pecuniã mutuo nomine ciuitatis; quia debet docere quod sit vera in vtilitatem ciuitatis, alias tenetur de suo, sed conditione ob causam, & mutuans debet agere via ordinaria, non executiua; quia ex numeratione non obligatur, neq; ex verbis; quia non diriguntur in ipsum; nisi vti ministrum. Bart. *cons. 94. Viso puncto per tot. lib. 1.* † Limita decem casibus, quos ponit 22
Soc. *cons. 154. n. 6. & seq. lib. 2. vsque in fi.* quando accommodauit fidem nomine proprio, quod quando dicatur, ipse ponit decem exempla pulchra, quando dixit, quod pretium, & commodum participauit, quando se, & hæredes obligauit, quando res etiam ad illum spectabat. Abb. *cons. 23. per tot. lib. 1.* vbi, quando vt procurator, & etiam nomine proprio se obligauit. † Limita in contractu 23
vltro citroque obligatorio, si extant coniecturæ. Hieron. Gabr. *cons. 71. in pr.* † Quid in dubio, vt quia est procurator, sed non ex- 24
pressit procuratorio nomine, sed simpliciter expressit nomẽ proprium Vide late Iaf. *in l. 1. §. nunciatio. ff. de nou. oper. nunc.* Vide, *Ciuitas qualiter obligetur ex mutuo, & aliis contractibus. Concl. 282.*

Procuratorio, an proprio nomine actus dicatur gestus, & qualiter cognoscatur. Concl. 824.

STIPVLATIO † restitutionis dotis concepta in personam tertii, 1
cui maritus dotem restituere promisit cum præsentia; & consensu mulieris, in dubio præsumitur interuenisse vt in ministrum & procuratorem mulieris; quia non præsumitur mulier voluisse donare tertio stipulanti sibi ipsi in psentia mulieris. Petr. de Anch. *cõs. 22. Et circa istam, in pr. ver. aut dubitatur.* Vide Bart. *in q. 5. incip. Adunantiam. per tot.* † Amplia, etiam si talis interueniens sit consan- 2
guineus, quia adhuc vt minister cẽsetur interuenire, vel vt procurator etiam quod verba sint concepta in eũ, nisi esset descendens, quia tunc præsumeretur nomine proprio, & quod mulier hoc admittens voluit eum vti donatariũ hoc facere. Petr. de Anch. *d. cõs. 22. n. 3. ver. & licet.* † Amplia; quia procurator cum libera, in quem 3
translatum est plenum ius; licet faciat actum nomine suo obligat mandantem. Bar *in d. q. 5. Adunantiam, in pr. n. 3. ver. quinto sic.* † Am- 4
plia; quia vbicunque contrahens in verbis narratiuis se facit, & nominauit procuratorem, licet in dispositiua simpliciter cõtrahat, censetur procuratorio nomine cõtraxisse; quia dicta in præfationibus censentur repetita in sequentibus, & talia subiecta, qualia prædicata. Bald. *cons. 210. Quæritur, vtrum filius, lib. 2.* † Extende. & 5
si procurator faciens actum, vt procurator, postquam dicat *per se, & suos hæredes*, quia debet intelligi dicto nomine Salycet. *in l. ei, qui. C. quod cum eo, qui.* Soc. *cons. 158. lib. 2.* & faciunt dicta per Soc. Iun. *cõs. 27. li. 2.* Boer *decis. 80. & decis. 273.* † Extende multo magis, si dixit, 6
per se, & suos hæredes dicto nomine; quia res non habet difficultatem aliquam, quia illa dictio est repetitiua præcedentium. Bart. *in l. si talis scriptura, ver. quæro quid si testator. ff. de leg. 1.* Corn. *cons. 248. Circa hanc consultationem. ver. quia ad hoc, lib. 1.* Gozad. *consil. 29. numer. 15.*

† Extende, quia agens in iudicio tanquã procurator Titii, si postea facit alios actus simpliciter, nec addat, vt procurator, tamen censetur fecisse procuratorio nomine. *d.l. procurator. qui pro euictione. in fi. ff. de procur.* Bart. *in l. qui seruum. ff. de interrog. act.* Alex. *in l. 1. §. nunciatio. ff. de noui oper. nunc.* Bart. Alex. & alii *in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. ff. de verb. oblig.* † Extende idem in contrahente, *cons. 37. col. 3. ver. & prædicta procedunt. lib. 3.* Corn. *cons. 313. In hac. lib. 1. & cons. 327. col. 1. in fi. cũ seq. eod. lib. 1.* † Amplia in patre administratore filii; quia si contrahat de re filii, cuius habet legitimam administrationem, censetur in dubio administratorio nomine. Corn. *consil. 27. In hac consultatione. n. 3. lib. 2.* † Extende; quia vbicunq; negotiũ gestum, vel res, super qua contrahitur, spectat ad dominum principalem, procurator, qui tacito nomine procuratoris simpliciter cõtrahit, censetur nomine principalis; nõ autem nomine proprio contrahere, & se obligare. Alciat. *reg. 2. præsump. 24.* † Extende in marito contrahente super re, vel negotio vxoris; quia censetur nomine procuratorio, licet hoc nõ exprimat, quia maritus dicitur procurator vxoris in rebus dotalibus, *l. maritus. C. de proc.* Corn. *cons. 160. col. 2. lib. 1.* † Declara tamen; quia ex quo non expressit, si principalis non habet ratũ, tenetur de suo, vt per Corn. *d. cons. 160. col. 2. li. 1.*

☞ Vide 3. *Procuratorio nomine obligatus non tenetur de suo. Concl. 823.* Limita; † quia si quis contrahit simpliciter, non expresso nomine officii, vel dignitatis, non potest tueri, quod nomine officii, & alieno contraxerit, quia imo obligatur de suo. Bald. *cons. 2. Visa petitione. n. 4. ver. ecce ergo. lib. 5.* † Extende in casu conuerso; quia contrahens nomine officii, quod exprimit, nõ potest dici alieno nomine contraxisse. Bart. *in q. 5. Adunantiam. ver. contra. n. 5. ver. secundo fit.* † Limita multis casibus, quibus pſumitur potius nomine proprio, quã procuratorio. Soc. Sen. *cons. 154. n. 6 & seq.* † Limita; quia ad inducendam ratificationẽ domini, eo quod sciuerit, & tacuerit semper, est necesse, quod nomine domini contraxerit, vel gesserit, & sic procuratorio nomine; quia tacita ratificatio non inducitur, nisi in iis, quæ gesta sunt nomine eius, qui dicitur ratificasse.

☞ Vide, *Mandati fines sunt exacta diligentia seruandi. Concl. 39.* † Declarat Bart. totam hanc materiam *in 5 q. Adunantiam*, & primo arguit, ꝙ actus simpliciter factus censeatur nomine principalis, & dantis auctoritatem; quia non est necesse exprimere, quod in vim talis facultatis postea arguit contra, quod non censeatur factus nomine auctoritatis datæ, nisi exprimatur; tertio soluit, & declarat, ꝙ si mandatum circa prohibita est ad vnum factum, puta inter certas personas de certa re, & loco, & præsumitur in vim auctoritatis factum, aut ad negotium, vel factum vniuersale, & censetur posse facere iure ordinario ex suo officio; si vero est negotium, quod potest fieri nomine proprio, & alieno, factum simpliciter præsumitur nomine proprio, secus, si proprio nomine facere nõ potest.

† Limita, quando verba Titii interuenientis in negotio alieno stipulantur sibi præsente eo, ad quem negotium spectat, & etiã hæredibus, & successoribus suis; quia tunc nomine proprio censetur interuenire vti donatarius, vel volẽs sibi acquirere. Pet. de Anch. *d. cons. 23. Verba stipulationis. n. 6. ver. & in primo dubio.* † Extende, vt in tantum sit verum, quod si quis, vt minister, interuenerit in stipulatione pro alio, hæredibus talis ministri non potest solui, *l. cũ quis. ff. de verb. obl.* Pet. de Anch. *d. cons. 23. n. 7. ver. tertio pro hoc.* † Contrarium ad limitationem tenet idem Pet. de Anch. *cons. 22. n. 5. ver. sed dubium magnũ facit, vsq; in fi.* † Declara, vt procedat limitatio, qñ super re cõmuni interponitur stipulatio ab eo, qui habet rem communem, & sibi, & hæredibus suis stipulatur in totũ præsente alio, ad quem communio spectat; quia præsumitur donatio, secus si totum negotium spectat ad eum, qui præsens petitur stipulari à tertio pro se, & hæredibus suis. Pet. de Anchar. *d. cons. 22. in fi. n. 11. ver. item alia est inspectio.* † Extende limitationẽ, vt procedat etiam in casu contrario, quia habens mandatum, & obligans se, & suos hæredes, censetur nomine proprio se obligare. Pet. de Anch. *cons. 22. num. 10. vers. item obstare videtur, & cons. 23. n. 8. vers. ad idem.* Vide,

☞ *Actus gestus ab eo, qui plures personas repræsentat, quo nomine censeatur factus. Concl. 148.* Vide, *Actus validus in dubio interpretari debet. Concl. 136.*

† Limita in procuratore habente mandatũ ad emendũ, vel aliud faciendum, licet si faciat simpliciter, censeatur vt procurator, tamen fallit, quando repudiasset mandatum, vel esset lapsum longum tempus à dicto mandato ad actum, & aliis casibus, de quibus relatiue Soc. *Reg. 6. Mandatum habens ad aliquid emendum.*

Procurator quando teneatur cauere, vel non. Concluſ. 825.

PROCVRATOR † Rei, quando nõ fuit releuatus à domino in mandato procuræ, non admittitur, nisi caueat, & satisdet, quod dominus ratum habebit, imo tenetur satisdare de iudicio sisti, vel de iudicato soluendo, secus si dominus relevatus est. Alexand. *consil. 160. Viso processu. num. 4. & seq. ver. si autem quæramus. lib. 5.* † Amplia magis, quando non habet mandatum, vel habet, sed dubium, *l. in eo. ff. de regul. iuris. l. vnica. §. rei autem. C. de sacrosanct.* Vide plenissime Socinum *Reg. 40. Procurator. de cuius mandato dubitatur*, vbi ponit hanc regulam, & limitat viginti modis, quos videas per te. † Extende; quia si dubium est mandatum, procurator admittitur cum cautione rati, si dominus est absens, si vero dominus est præsens, debet venire in personam, & procuratorem confirmare, casus est singularis secundum Angel. *in l. mutuo. §. si qui. ff. de procurator.* Roman. *singul. 98.* † Extende idem in procuratore substituto; quia si substitutio est dubia, admittitur cum cautione, quod substituens habebit ratum, vt est text. *in l. de cui. ff. de curat. bon. dand.* & ibi Bart. sequitur Roman. *singul. 98. incip. Si habes.* Vide Socin. *in Reg. 38. Defensor alienæ litis nemo videtur sine satisdatione*, limitat tribus modis. † Limita, quando dominus in mandato releuat procuratorem ab onere satisdandi, plene loan. de Anan. *consil. 82. Viso statuto, per tot.* vbi *in fin.* quod ita de consuetudine seruatur, vbi Bologn. in apostill. ad Alexand. *consil. 160. n. & seq. verſic. si autem quærimus, lib. 5.* † Extende, etiam si extat ratum (prout Florentiæ) quod procurator Rei non audiatur, nisi data satisdatione; quia intelligitur statutum, quatenus principalis pro procuratore non satisfecerit, vt fit conforme iuri communi. Ioan. de Anan. *consil. 82. Viso statuto, per tot.* vbi etiam Bologn. in apostilla. † Extende, vt procedat, etiam si dominus, qui releuauit procuratorem ab onere satisdandi, non possideat. Alexand. *consil. 160. num. 5. vers. nec tunc requiritur, vsque in fin. lib. 5.* vbi, quod sufficit, quod habeat aliqua mobilia, quæ possit obligare, & tollit Bart. contrarium tenentem, quem dicit debere intelligi in deiussione de iudicio sisti, non autem de iudicato soluendo. Limita; † quia procurator, qui præsumitur habere mandatum, prout si habet iura principalis, non obligatur ad satisdandum. Ibid. *in addit. ad d. consil. Ioan. de Anan. 82. in fin.* licet non firmet pro obligato.

Procurator quando admitti debeat, vel non cum cautione rati. Concl. 826.

PROCVRATOR † regulariter admittitur cum cautione rati, quando exhibet mandatum procuræ sufficiens, de cuius valido rogitu dubitatur, veluti si negetur Notarium esse Notarium, vel manum illius esse recognitam, quia interim cautio non est sufficiens. Bald. *consil. 118. Quia plenissime. num. 4. ver. sed videamus. lib. 3.* & latius *in fin. ver. si tamen est dubium.* † Amplia; quia vbicunque certum est mandatum, sed dubitatur, an sit sufficiens, vel reuocatum semper procurator debet cauere; secus, si mandatum est certum, & non dubitatur de validitate, plene Socin. *Regul. 39. Procurator si de eius mandato.* † Cautio autem cum præstetur iudicio, & sit prætoria, sufficiens est, si procurator promittat de rato, etiam si non dicat se curaturum, quia subintelligitur. Bald. *d. consil. 118. num. 4. vers. sed videamus, lib. 3.* † Amplia etiam in tutore, quia si dubitatur, vel non constat de tutela, admittitur agens cum cautione de rato. Dynus *consil. 25. Quæstio talis est.* † Declara tamen; quia cautio præstita in prima instantia non releuat in secunda, nisi iterum præstetur; ideo potest iterum opponi exceptio in secunda instantia, *tu non es tutor, vel procurator*, non obstante cautione de rato in prima instantia data. Dyn. *dict. consil. 25. per tot.* † Amplia; quia vbicunque domino acquiritur ex contractu negotiorum gestoris, procuratoris, filii, serui, & cuiuslibet personæ liberæ sine facto domini, eidem, qui contraxit, solumpretest cum cautione rati. Alexand. *in l. eum. quirita. §. qui filio. num. 5. in fin. ff. de verbor. obligat.* vbi Ias. *num. 10. & seq.* † Extende, vt procedat, etiam si dominus prohibeat. Ias. *d. l. eum. quirita. §. qui filio. num. vers. secundo aduerte. ff. de verbor. obligat.* † Declara, vt procedat in his quæ fiunt, vel acquiruntur re, secus si verbis. Iason *dict. l. eum. quirita. §. qui sibi, num. 10. & seq. ff. de verbor. obligat.* † Limita; quia vbi acquiritur mandatum speciale, nõ admittitur procurator cum cautione rati, nisi probetur mandatum sufficiens falsum temere. Vide Corn. Bald. *dict. consil. 118. circa fin. vers. sed remanent dubia, lib. 3.* Vide Conclusionem proxime sequentem. Vide plenius infra, *Procurator si egit sine mandato legitimo, quando valeat iudicium, &c. Concluſ.* 828.

Procurator admissus, qui non debuit admitti, valide agit, & quando secus. Concl. 827.

1 PROCVRATOR, † qui non debet admitti, si admittatur, valent gesta per eum. Oldrad. *consil.* 130. *Omni prolixitate, nu.* 8. *ver. ad secundum*, vbi, quod si duo sunt dati simpliciter ad causam, &
2 solus vnus fuit admissus, valent gesta. † Amplia in muliere, & milite, qui licet procuratores esse non possint: tamen admissi valide
3 procedunt. Oldrad. *d. consil.* 130. *num.* 8. † Amplia in criminalibus, in quibus procurator admittitur, & per admissum gesta tenent. Oldrad. *consil.* 130. *num.* 8. & hanc partem tenet Roman *consil.* 215. * *num.* 3. ibi * postil. *in ver. per eum* dicit magis * communem, & citat
4 pro vtraque parte plurimos. † Contrarium tenet Cuman. *consil.* 42. *Viso processu, in fin.* vbi, quod accusatus per procuratorem actoris in causa capitali, vbi pœna corporis imponitur, venit absoluen-
5 dus, etiam si nihil opposuit accusatus. † Declara; quia si procurator Rei fuit admissus à Principe, vel vices Principis tenente, valet processus: secus si ab inferiore, nisi constaret ex probationibus factis, quod causa non est capitalis, vt quia iam sunt factæ probationes, ex quibus constat, quod homicidium fuit casu fortuito, & non ex dolo, vel quod inquisitus non meretur pœnam capitalem; quia tunc valent gesta per procuratorem admissum. Bald.
6 *consil.* 415. *in pr. & per tot. lib.* 4. † Declara; quia quando neque pars, neque iudex reiecit, valent gesta à procuratore in causa criminali,
7 & capitali. Roma. *d. consil.* 215. *num.* 2. *& seq. ver. tertio posito.* † Amplia in seruo, qui ad supplicandum non admittitur, & si admissus, valet rescriptum, quod reportauit. *l. vniuersis. C. de precib. Imper. offer.* Oldr. *consil.* 130. *n.* 8. *& consil.* 317. *in princ.* quia ista est exceptio, quæ
8 in initio debuit opponi, vt ibi dicitur. † Amplia in principali (prout in muliere) in causa propria: quia si non potest agere, nisi data cautione de reficiendis expensis, vel cum consensu mariti, qui pro ea fideiubere teneatur; quia intelligitur, si opponatur; si vero non opponatur ante litem contestatam, valet processus.
9 Castrens. *consil.* 277. *Quia probabiliter dubitatur. per tot. libr.* 1. † Amplia; quia procurator admissus ad aliquid faciendum, quod facere non potest, valide facit, si non est oppositum. Roman. *d. consil.* 215. *Duo sunt. num.* 4. *ver. tertio ad idem.* Vide, *Exceptio competens non op-*
10 *posita. Conclus.* 398. † Declara; quia procurator admissus in casu, in quo speciale mandatum requiritur, contra quem nihil fuit oppositum in principio, neque in medio iudicii, habet præsumptionem pro se, vt teneatur opponens probare mandatum non esse legitimum. Alexand. *consil.* 102. *Viso processu, num.* 3. *ver. præterea lib.* 5.
11 † Amplia; quia si procurator post litem contestatam interuenit, & eius persona fuit tacite legitimata; quia nihil fuit oppositum, non poterit amplius obiici in reliquo processu etiam in causa appellationis: quia licet appellatio rescindat pronunciatum; tamen non rescindit, nisi grauamen iudicis, non autem grauamen proueniens ex culpa, vel negligentia partis non opponentis, ita Bald. notabiliter *in l. ita demum, in princ. C. de procur.* Vide Conclu-
12 sionem proxime sequentem. † Extende multis modis, de quibus *Nota* *inver. Mandatum debet produci parte opponente, alias non valent acta, &*
13 *quando secus. Conclus.* 62. † Contrarium, quod exceptio, *tu non es procurator*, possit opponi ad processum ad impediendam litis contestationem, & hoc casu sit dilatoria, & etiam possit quandoque opponi, & in qualibet instantia tanquam peremptoria. Dyn. ple-
14 ne *consil.* 25. *Quæstio talis est per totum.* † Declara; quia si nullum habebat procurator mandatum, iudicium erit nullum, & sic habet locum contrarium; si vero habebat mandatum, sed dubium; tunc potest sanari per admissionem; quia imputatur constituenti, ita in simili distinguit Alexan. *consil.* 103. *Visis scriptis. n.* 19. *ver. secundo re-*
15 *spondeo, lib.* 2. qui loquitur, quando per iudicem fuit admissus, & idem, quando per partem esse debet. † Declarat alio modo Socin. *reg.* 38 *Iurisdictionem prorogare errantes non intelliguntur, in fi. ver. adde*
tamen; quia licet hæc exceptio possit quandocunque opponi, tamen qui continuauit vsque ad finem, præsumitur habuisse mandatum, & incumbit onus probandi opponenti, & dicit notabile
16 dictum esse Io. de Imol. *in l. sciendum. ff. de verb. oblig.* † Declara plenius vt plene per Masc. *Concl.* 693. *Exceptionem falsi procuratoris.* vbi ponit regulam, quod is, qui admisit procuratorem post litem contestatam, si postea opponat de mandato, debet probare non esse legitimum; quia per admissionem fuit in quasi possessione procuratoris constitutus, vbi citat etiam pro contraria plures, sed dicit
17 priorem opinionem veriorem: declarat tamen; quia si iudex velit, potest compellere asserentem se procuratorem ad docendum de mandato, vel ad cauendum, de rato, si dubitetur. † Limita, quia iudicium sine consensu patris, glos. & ibi Doct. *in l. cum non solum. §. ne-*
cessitatem. C. de bon. quæ liber. Castr. *consil.* 277. *Quia probabiliter, colu.* 2. *ver. non obstat glos. lib.* 1. † Extende in falso procuratore; quia iudi- 18
cium redditur nullum, etiam si non sit ante litem contestatam oppositum; quia respicit substantiam iudicii, ex quo deficit actor, vel reus, qui non est procurator. Castr. *d. consil.* 277 *col.* 2. *ver. non obstat, quod allegatur lib.* 1. Vide, *Exceptio competens non proposita præsumitur. Concl.* 398. Vide, *Exceptiones dilatoriæ, seu declinatoriæ quando proponendæ ante litem contestatam, vel non. Concl.* 390. Vide, *Facta mutare-*
nent, quæ fieri de nouo prohibentur. Conclus. 12. Vide, *Legitimatio personarum debet fieri in omni iudicio, & quando secus. Concl.* 244. Vide Conclusionem proxime sequentem.

Procurator si egit sine mandato legitimo, quando valeat iudicium, vel non. Concl. 828.

IVDICIVM † habitum cum procuratore substituto, qui sub- 1
stitutus fuit à non habente potestatē, valet, si non fuit oppositа exceptio mandati, *l. ita demum. C. de procur.* Cald. *consil.* 106. *in prin.* vbi, quod exceptio ista est dilatoria, alias 4. *de procur.* † Extende i- 2
dem in procuratore principali amisso post litem contestatam; quia si nihil fuit oppositum, valet iudicium, neque admittitur exceptio in causa appellationis. Vide Conclusionem proxime præcedētem. † Amplia, vt imo valeat iudicium, etiam si exceptio 3
procuratoris opponatur in actis, quia potest per dominum ratum haberi iudicium etiam post sententiam. *l.* 3. § *falsus. ff. rem ratū hab.* Cald. *d. consil.* 106. *ver. præterea.* alias 4. *de procurat.* vbi, quod imo eo ipso, quod principalis cognoscit, & videt causam per alium agi, & non contradicit, mandare videtur. † Amplia; quia valet iudicium factum cum falso procuratore: quia si fuit admissus ratquam pro- 4
curator, censetur persona admissio approbata. Bald. *cons.* 498. *Casus. super quo lib.* 2. *in princ. ver. circa primum. lib.* 2. quod est Dominici de Imperialibus. † Extende, etiam si à principio esset oppositа 5
exceptio: quia si postea simpliciter opponens iudicium, subtinuit, censetur personam procuratoris approbasse. Bald. *d. consil.* 498. *in princ. lib.* 2. vbi idem dicit in iudice suspecto; quia si coram eo litigatum fuit, censetur recessum à suspicione. † Declara; quia am- 6
pliatio procedit, & extensio, quando mandatum procuratoris esset nullum ope exceptionis: quia si non opponitur, censetur approbata persona talis procuratoris; secus est, quando mandatum est ipso iure nullum: quia non fuit seruata forma, & solemnitas statuti. Bald. *cons.* 499. *Ita ad plenum, in pr. li.* 2. †, Declara alio modo, 7
quando mandatum fuit actum cum illo procuratore: quia censetur approbata persona, ita vt amplius contra eam opponi nō possit: si vero mandatum non fuit productum, semper potest opponi, etiam si sit litigatum cum eo, imo etiam scienter. Alex. *consil.* 72. *n.* 3 *&* 4. *lib.* 4. † Amplia; quia si iudex pronunciat mandatum esse 8
legitimum, censetur persona habilitata, etiam si sit factum mandatum à minore. Io. de Anan. *cons.* 92. *in fin. & consil.* 93. *Viso processu, colu.* 2. *ver. circa primum.* Alexand. *cons.* 59. *Viso processu. n.* 4. *ver. secundo respondeo. lib.* 2. † Extende, quando pronuncia esset super legitimo 9
mandato ad fauorem principalis talis procuratoris, de quo dubitatur: quia non audiretur condemnatus opponens de mandato, neque principalis, si vellet negare in alia causa esse procuratorem illum. Anchar. *consil.* 41. *Prima facie videretur.* & communem * dicit * Alex. *consil.* 114. *In causa & lite. in fi. lib.* 4. vbi, quod is, cuius quo pronunciatum est mandatum legitimum, non potest amplius opponere, quod non sit legitimum, salua exceptione fallitatis. † Ex- 10
tende; quia procedit ampliatio etiā, vbi mādatum requiritur speciale, & procurator non habet speciale; quia si super eo pronunciatur, quod sit legitimum, non potest amplius opponi quod mā-
datum nō est speciale: quia sententia quoad partes trāsit in iudicatum. Alex. *cons.* 102. *Viso processu, in pr. n.* 1. *& seq. ver. nec obstat lib.* 5. Restringe, † quod prædicta non procedunt in falso procuratore: 11
quia licet pronuncietur legitimus procurator, non nocet dominо ratum non habenti; quia res est inter alios. Bologn. *in addit. ad consil. Io. de Anan.* 96. *in fin.* & plenius *consil.* 104. vbi, quod truffa est dicere, quod acta faciunt, non procuratorem esse procuratorem, vbi Bologn. *in apostill. num.* 3. Alexand. *consil.* 114. *in fi. lib.* 4. † Et ma- 12
xime procedit restrictio in pronuncia super mandato minoris: quia non est in iudicio: quia si non constat de legitimo mandato, talis pronuncia non facit procuratorem eum, qui non est. Alex. *consil* 102. *Super causa, prope sin. numer.* 6. *versic. nec eis obesset, libr.* 2. alias esset aperta via fraudibus. † Declara restrictionem, nisi domi- 13
nus sciuisset disputari de mandato, & tacuisset: quia in sui præiudicium valebit pronuncia. Bologn. *in addition ad dict. consil. Ioan. de Anan.* 96. *in fin.* & idem Bologn. *in addit. ad consil. Io. de Anan.* 104. *n.* 3.

14 Et † procedit declaratio, si dominus fuisset citatus, & non comparuisset, vel si presente domino procurator falsus comparuisset.
15 Bolog. *in addit. ad d. cons. Io. de Anan.* 104. *n.* 3. † Declara totam istam materiam; quia etiam in extraiudicialibus, si procurator nō habet aliquod mandatum, pronuncia iudicis non potest facere illum procuratorem, & isto casu soluens non liberatur, & litem prosequens nulliter agit; si vero procurator habet mandatum, sed dubium, & iudex pronunciat legitimum, licet pronunciare debuisset non legitimum; tunc soluens illi liberatur, & valet iudicium; quia dubia eras processit à constituente, in cuius potestate fuit claro, & aperte loqui, ita Alex. *d. cons.* 103 *Visis scriptis, n.* 19. *vers. secundo respondeo, lib.* 2. vbi extendit, etiam si ex quocunq; alio dubio iuris,
16 vel facti mandatum esset dubium. † Declara; quia talis pronuncia iudicis facta in iudicio super mandato legitimo, de quo erat controuersia, si principalis est absens, talis pronuncia non nocet principali, nisi in illo iudicio; secus in alio, & idem constituens in alio iudicio poterit contra eundem, cum quo nata est pronuncia, negare illum fuisse suum procuratorem, licet in primo iudicio fuerit procurator, pronunciatus legitimus, ita Alex. *d. cons.* 103. *n.* 20.
17 *ver. pro hoc bene facit, lib.* 2. † Imo quando iudex pronunciauit mandatum mei procuratoris esse legitimum, me absente, & non citato, quod mihi non noceat etiam in illa causa, si vere non est legitimum mandatum. Alex. *cons.* 61. *Viso processu, n.* 2. *ver. nec obstant notata, lib.* 5. † Declara igitur; quia si mandatū mei procuratoris fuit
18 pronunciatum esse legitimum per iudicem in cōtradictorio cum meo aduersario, & nō appellauit, talis pronuncia legitimat mandatum quoad aduersarium citatum, sed non potest amplius opponere, quod non sit legitimum mandatum, sed quoad me non citatum, & non præsentem, non nocet talis pronuncia, si mandatum non est legitimum. Alex. *d. cons.* 61. *n.* 2. *& seq. ver. & primo oppo-*
19 *nitur, lib.* 5. † Amplia, quia mandatum inducitur, si dominus scit, & patitur aliquē se gerere pro suo procuratore; quia videtur mandatum dare. Vide, *Mandatū ex quibus tacite inducatur. Concl.* 31. †Ex-
20 tende; quia si is, qui nullum habet mandatū, gerat litem pro domino, vel negotium, & constituatur procurator à domino sciente eum agere, vel egisse, dicitur ratificasse gesta ab eo. Alex. *consil.* 112. *Super eo. lib.* 5. *in fi.* vbi allegat *decis. Rot. in nou. fuit dubitatum*, quæ est 38. *de procur. n.* 454. sed melius facit *decis.* 56. *de appell. in antiq.* alias 586. *quidam, qui non erat.* & plenius Alex. *cons.* 146. *n.* 14. *& seq. lib.* 5.
21 † Declara; quia extensio procedit, quod per constitutionem procuratoris inducitur ratificatio gestorum ab eo, quando dominus sciuit eum gessisse, si negotium durat; secus, si esset finitū, nisi nomine domini esset gestum. Alex. *d. cons.* 146. *n.* 14. *& seq. lib.* 5. vbi q
potest constitui procurator ad contrahendum matrimonium, & si fuit contractum, inducitur ratificatio; quia pendet; secus in homicidio commisso, si constituatur ad perpetrandum, non inducitur ratificatio; quia non pendet, nisi domini nomine esset commissum. † Amplia; quia licet nullum habens mandatum non acquirat illud ita de facili, vt per scientiā, & patientiā domini videatur datum; tamē si procurator iam habet mandatum strictum, & apponat manus ad ea, quæ non comprehenduntur in mandato sciēte domino, censetur prorogasse mandatum; quia facilius da-
23 tur prorogatio. Alex. *cons.* 84. *Super, in pr. lib.* 5. † Limita; quia falsus procurator, qui nullum habet mandatum, vel de cuius mandato non constat, non sustinet personam actoris, neq; rei, & exceptio potest semper opponi, & processus est ipso iure nullus, Io. de An. *cons.* 96. Castr. *cons.* 277. *col.* 2. *ver. non obstat, quod allegatur, lib.* 1. Vide,
24 *Procurator quādo dicatur falsus. Concl.* 830. † Declara; quia si non habens mandatum agat tanquam procurator, & nihil opponatur, valet tunc iudicium, & censetur cōstitutus in mora reus; quia sibi imputet, si de mandato non opposuit; secus in extraiudicialibus. Corset *sing. suo, in ver. procurator, il primo*, vbi dicit scribendum literis aureis. † Restringe; quia licet exceptio procuratorii possit sem-
25 per opponi, tamen ēt actor in qualibet parte iudicii potest man-
26 datum producere. Roma. *cons.* 170. *Sciebant per tot.* † Declara alio modo; quia si non opponitur exceptio mandati contra procuratorem ante litem contestatam, oritur præsumptio, quod habeat mandatum, & iudicium valet, ita quod non teneatur docere de mandato, ex quo fuit admissus, sed bene potest is, qui non excepit, probare contrarium, & opponere adhuc de non mandato.
27 Abb. *cons.* 61. *in pr. ver patet enim, lib.* 1. † Limita, quando agit procurator, vt ponat aduersarium in mora, vel pœna; quia debet exhibere mandatū, alias nihil agit, siue in iudicio, siue extra iudicium.
28 Alexand. *cons.* 78. *Viso, n.* 6. *& seq. lib.* 5. † Limita; quia si quis habeat mandatum validum, & inualidum, & agat ex inualido, actus non
29 subsistinetur ex valido mandato. Rom. plene *cons.* 446. *per tot.* Put. *decis.* 298. *lib.* 3. Achill. *decis.* 7. *de procur. & decis.* 10. *de appell.* † Limita;

quia is, qui agit cum mandato reuocato, dum res est integra, vt quia mortuus est principalis, quo casu mandatum finitur morte, *l. mandatum, C. mandat. Inst. eod.* § *finitur.* iudicium est ipso iure nullum. Bart. & alii *in l. de quære, § cum absentem. ff. de iudic. & in l. in summa, § fin. de re iud. l. Paulus. ff. quæ sent. sine appell.* quæ procedunt, maxime re integra, vt per * omnes *in l. nulla, C. de procur.* Vide, *Mandatum finitur morte. Concl.* 65. † Extende idem, quando mandatum erat reuocatum, vt quia erat ad tempus, & ante cœptū iudicium tempus erat elapsum, arg. not. *in d. l. mandatum. C. mand.* † Restringe maxime, quando principalis fuit sciens, & patiens, quod procurator sine mandato, vel cum mandato, quodiam expiraueret, egit, ex quo scit, & patitur, videtur ratū habere, vel nouum mandatum dare. Rot. *dec.* 455. vide tamen; quia allegans scientiam debet probare, *in ver. Ignorantia præsumitur in dubio. Concl.* 23. † Declara restrictionem, vt non procedat, quando dominus constituit procuratorem eum, qui prius gessit se pro curatore constituens, & constituens propter absentiam non potuit scire veriſimiliter gesta; quia non censetur ratificasse gesta, siue mandatum sit ad iudicia, siue ad negotia. Castr. *in l. si is. ff. de excep. rei iud.* † Limita tamen; quia exceptio procuratoris, vel tutoris, & similium, licet debitoria; potest tamen opponi quandocunq; , quia redditi iudicium nullum. Dyn. *cons.* 25. *Quæstio talis est, tutor, per tot.* Signor. *cons.* 128. *n.* 6. Alex. *cons.* 147. *Visis, n.* 4. *& seq. ver. non obstat. lib.* 8. † Extende, vt procedat, etiam si lata sit sententia, & Notarius fecerit fidē, quod fuit rogatus de mandato; quia non probat maxime facta in iudicio absente parte. Alex. *d. cons.* 147. *n.* 5. *lib.* 6. *& per tot.* Vide, *Mandatum debēt produci parte opponēte, alias nō valent acta, & quādo secus. Concl.* 60. Vide supra, *Procurator admissus qui non debuit admitti, vtilde agit. Concl.* 827. Vide, *Sententia est nulla ex defectu mandati, & quando secus. Concl.* 151.

Procurator falsus qua pœna puniri possit, & quando secus. Concl. 829.

PROCVRATOR † falsus si contrahat tanquam procurator, cum non sit, & hac de causa aliquid exegit, vel recepit, tenetur ratione dolī commissi actione furti, *l. falsus. C. de furt.* † Contrarium, quod imo teneatur solum actione de dolo, crimine stellionatus, & sic pœna extraordinaria; quia de fecit titulus de stellionatu net Bald. *cons.* 14. *Filius familias liberauit in pr. lib.* 1. *& cons.* 35. *end. lib. per tot.* † Amplia in procuratore reuocato; quia si post reuocationem tanquam procurator scienter exegit, furti tenetur Cuma *cons.* 42. *Viso processu, circa pr.* † Amplia in iudicialibus; quia falsus procurator interueniens pro eo patitur exequutionem sententiæ lata contra principalem, vt sit valida in præiudicium falsi procuratoris. *l. Plautius. ff. de procur.* Bolog. *in addit. ad cons. Io. de Ana. 96. num.* 2. † Declara, vt procedat, quando reuera non erat procurator, & sciebat; secus si esset in aliquo probabili errore. Bolog. *in addit. ad cons. Io. de An. 96. circa fi. ver. & hoc est verum.* † In procuratore actoris falso sententia est ipso iure nulla, sed bene agitur contra eum non ex sententia, sed ex promissione rati, si eam præstitit, si non præstitit, tenetur ad interesse, eo ipso, quod requisitus non docet de legitimo mandato. Bolog. *ad d. cons. Io. de An. 96. circa fi. ver. hoc præsupposito.* † Limita, vbi nihil recepit procurator falsus, quia sine malo lædit, non punitur etiam crimine stellionatus, licet faciat contra bonos mores, ideo si cessat ex causa gratuita, vel aliud committit gratis nullo recepto, non tenetur ad aliquid Bald. *cons.* 14. *imp. ver. aut liberauit eum. lib.* 1. † Limita in falso procuratore, quando actum illius per principalem ratificatur; quia videtur potius audacter, quam dolose contraxisse. Bald. *d. cons.* 14. *desi ver. illud enim est verum. lib.* 1. Vide, *Stellionatus crimen, & pœna quando, & in quibus casu habeat, vel non. Concl.* 691.

Procurator quando dicatur falsus, vel non. Concl. 830.

DICITVR † autem falsus procurator, qui nullum habet mandatum, *l. falsus C. de furtis.* Io. de Ana. *cons.* 96. † Extende; quia dicitur falsus procurator is, qui non docet de suo mandato. Io. de Ana. *d. consil.* 96. *nu.* 1. † Extende; quia dicitur falsus procurator is, qui est procurator, sed antequam habeat notitiam de mandato, se gerit pro procuratore. Bolog. *in addit. ad d. cons. Ioan. de Ana.* 96. † Extende; quia falsus procurator dicitur is, qui fuit constitutus procurator à Titio nomine suo, & aliorum absentium, qui si absentes ratum non habent, dicitur falsus procurator; ideo remittur de suo. Bartol. *in l. procurator, qui pro eructione. num.* 4. *ff. de procur. & in l. procurator i falso. ff. de cond. causa data.* Alciat. *in l. finis. num.* 4. *ff.*

5 *ff. si cert. pet.* † Si vero procurator habet mandatum, sed illud excedit, vt quia tanquam procurator gerit ea, quæ non continentur in mandato, licet largo modo sit falsus procurator in eo, in quo contrahit sine mandato, obligatur solum, vt de suo teneatur ad illud; quia ad id, quod dicit, videtur fidem suam adstringere. Soc. 6 *cons. 154. col. 1. in fi. lib. 2.* vbi videas omnino. † Extende; quia est generale, quod contrahens vt procurator, si non doceat de mandato, tenetur de suo. Bero. *cons. 199. n. 6. lib. 1.* Vide, *Falsitas, seu falsum quot modis dicatur. Concl. 42.*

Procuratores plures dati quando dicantur insolidum, vel non. Concl. 831.

1 PROCVRATORES † plures dati simpliciter, & absq; clausula, *insolidum*, videntur dati insolidum, prout de tutoribus, curatoribus, & executoribus vltimarum voluntatum. Oldr. *cons. 130.* 2 *n. 8. ver. ad secundum dubium*, vbi dicit hanc veram opin. † Contrarium videtur velle gl. *in c. nec iniuste, in ver. sit ergo patet, de procur.* & procedit etiam in procuratoribus ad negotia; quia si nō adest dictio, *insolidum*, debent omnes interuenire, vt de vtroq; est text. *in c. si duo, de procur. in 6. & in l. si plurib.* vbi Dd. *ff. de procur.* Bart. *in l. Græce, 9. illud. ff. de fideiuss.* Castr. *cons. 282. In causa ista, n. 8. vers. ven. io ad quar-* 3 *tum, lib. 1.* † Declara tamen, vt prima opinio procedat, quod dati simpliciter censeantur insolidum, & valeat processus ab vno ratum factus, quando fuisset per iudicem electus, & admissus; quia multa facta tenent, ita Oldr. *d. cons. 130. n. 8. ver. ad secundum*, se quia- 4 tur Rota *in nou. decis. de procu.* † Amplia; quia plures procuratores censentur dati insolidum, quando adest clausula *insolidum*. Vide, 5 *Insolidum fieri*, quid importet. *Concl. 201.* † Extende idem, si adsunt verba æquipollentia, vt, *constituo tales procuratores, & quemlibet eorū, vel vnumquemq; eorum, aut vtrumq; eorum*. Fran. *in c. si duo, de procu. in 6.* 6 vbi allegat etiam contrarium tenentes. † Extende, vt idem sit, qñ in clausulis de rato dixisset: *promittens habere ratum, quicquid per dictos procuratores, & quemlibet eorum factum fuerit*: secus, si dicta clausula aliter sit concepta. Castr. *d. cons. 282. col. antepen. n. 8. lib. 1. ver. ve-* 7 *nio ad quartū.* † Amplia; quia si procuratores sunt dati insolidum plures, non refert, an vnus ex eis sit inhabilis; quia mandatū non vitiatur, ex quo est separabile in quemlibet eorum, si vero non esset insolidum; quia omnes debent interuenire, vno inhabili existente, omnes impediuntur, & corruit in totum mandatum. Soc. 8 *cons. 87. In præsenti consultatione, in 2. memb. 1. q. lib. 1.* vbi plene. † Amplia; quia si sunt dati plures procuratores insolidum, quilibet de 9 per se dicitur datus sine aliis. † Limita; quia plures procuratores dati insolidum, licet omnes singulariter dicantur dati, tamen est locus præoccupationi, vt quod vnus eorum cœpit, alter non possit prosequi, neq; se intromittere, *d. l. si plurib. ff. de procu. c. si duo.* & ibi Fran. *de procur. in 6.* Lap. *alleg. 22.* plura ponit similia Fel. *in c. cū olim.* 10 *col. 3. de re iud.* † Restringe, quando essent dati plures procuratores insolidū diuersis temporibus, & instrumentis; quia tunc per constitutionem secundi reuocatur primum mandatū, nisi adsit clausula, citra reuocationem, *l. si quis cum procuratorio, § fin. ff. de procur.* vbi Castr. & not. Bald. *in l. falsus, C. de furt.* Decian. *cons. 28.* & declara, vt per Castr. vbi supr. Vide Conclus. prox. seq.

Procuratores duo insolidum si sunt constituti, alter ab altero inuito exigere potest, & quando. Concl. 832.

1 PROCVRATORES † duo si sunt dati insolidum, alter potest ab altero inuito exigere, quando mandatum est datum insolidum ad exigendum. Fed. de Sen. *cons. 124. Quidam, per tot.* quod est subscriptum à Io. Benedicto, And. Ranerio, & Bald. de Theo- 2 baldis. † Amplia, vt idem sit in duobus executoribus insolidum 3 datis; quia primus, qui cœpit exequi, facit collegam extraneum quoad illū actum. Fed. de Sen. *d. cons. 124. inst.* † Amplia, vt multo magis possit vnus procurator alteri insolidum sponte soluere, & consequitur liberationem. Fed. de Sen. *d. cons. 124. ver. super secundo. & per tot.* & concord. Feder. *cons. 180. Quidam constituit. per tot.* vbi, 4 quod sufficit, quod sint insolidum. † Extende ampliationem, vt procedat etiam, vt vnus ab alio exigat debita contracta post procuratorium datum, quando est insolidum ad exigendum præsen- 5 tia, & futura. Fed. de Sen. *d. cons. 180. per tot.* vbi est casus. † Amplia, pluribus compromissariis insolidum electis, vt qui primo incepit negotium, & præoccupauit, efficiatur melioris conditionis, prout de duobus procuratoribus dicitur. Cald. *cons. 52. per tot.* maxime *in fin.* alias *6. de elect.* Vide, *Præoccupatio quando inducat acquisitionem iuris. Concl. 517.* Vide, *Executores plures si sunt dati insolidum, prauentus solus procedit. Concl. 536.* Vide, *Parium in concursu, quis præferri debeat. Conclus. 83.*

Procurator dominus litis effectus quid possit, vel non. Concl. 833.

PROCVRATOR † per litis contestationem efficitur dominus 1 litis, *l. post litem. & l. si defunctus. ff. de procur. l. procuratorib. C. eod. c. quamuis. eod. tit. in 6.* Oldr. *cons. 290. in fi. ver. nec obuiat. c. 1. de procur. in* 6. Bald. *in l. nulla, C. de procur. l. ab executore, §. si. ff. de appell. l. si procura-* 2 *torem, §. 1. ff. mand. l. procurator, ff. de dolo.* † Extende; quia post litem contestatā procurator, & dominus censentur vna, & eadem persona. gl. *in l. si procurator, la seconda, in gl. penul. ff. de except. dol.* Ias. *in d. l. procuratorib. C. de procur.* † Extende; quia dominus effectus litis per 3 contestationē potest causam finire, & inchoate de nouo, *d. l. nulla dubitatio, C. de procur.* & est ratio; quia nō reuocatur procurator effectus dominus litis per mortē principalis ēt re integra. *l. mandatum. C. mand.* Vide, *Mandatum finitur morte, & aliis modis. Concl. 65.* † Ad- 4 de tamen, ꝙ in causis, in quibus non contestatur lis per primum actum, qui solet fieri post litē contestatā, efficitur dominus litis; quia primus actus habetur loco litis contestatæ. Franc. *in d. c. 1. de procur. in 6.* allegat gl. *in c. 1. de lit. contest. & in l. nulla, & in l. nihil, C. de procur.* & in vtroq; loco Alex. post Bart. & alios. † Restringe; quia 5 licet efficiatur dominus litis per cōtestationem ipsius litis. Oldr. *cons. 290. in fi. ver. nec obuiat.* tamen dicitur dominus instantiæ, & litis, non asit dominus rei; ideo in causa appellationis nō substituit, cum sit diuersa instantia. Oldr. *cons. 317. Seneca, n. 2. ver ad secundum.* † Amplia; quia procurator constitutus simpliciter, qui non habet 6 facultatem substituēdi, si est effectus dominus litis, potest substituere tanquam dominus litis, *l. ab executore, §. si. de appell.* Aret. *in §. fi. Inst maud.* † Extende, etiam si mandatum esset ad certū tempus 7 limitatū; quia poterit tanquā dominus litis effectus post tempus causam prosequi tam ipse, quam substitutus, qui esset effectus dominus litis. Alex. *cons. 135. Ponderatis iis, in pr. lib. 2.* † Extende idem 8 in patre, & legitimo administratore, in coniuncto tutore, & aliis, qui habent à lege mandatum; quia licet non possint constituere procuratorē, vel substituere, bene possunt post litem cōtestatam tanquam domini litis effecti, *l. neq; tutores.* & ibi Alex. Ias. & alii, *C. de procu.* Rom. *cons. 241. Speciales domini.* † Amplia; quia mandatum 9 procuratoris effecti domini litis non reuocatur per mortem domini, *l. mandatum, C. mand. l. more, & l. & quia. ff. de iurisd. om. iudic. l. si defunctus. ff. de procurat.* Ias. *in l. nulla, C. de procur.* vbi reddit rationem. Spec. *tit. de procur. §. ratione quoq;, ver. sed nunquid procurator.* vbi Ioan. And. in addit. Guid. Pap. *dec. 119.* vbi, quod hæc opinio, quæ est de iure ciuili, seruatur de stylo curiarū Franciæ. † Declara hoc esse ve- 10 rum, qñ principalis moritur cum hærede; quia tunc non reuocatur; quia talis procurator dominus litis repræsentat hæredem, in quē verba executiua sententiæ possunt proferri. Bart. & Dd. *in l. nulla, C. de procur. & in l. 1. C. de sent. & inter loc.* & propterea inoleuit practica, ꝙ cōpareat procuratorio nomine talis defuncti lite pendente, & vt dominus litis, & procurator hæredum dicti defuncti. † Secus si defunctus decessit sine hærede; quia tunc extinguitur 11 mandatum, quamuis fuerit litem contestatus, vt est text. sing. *in l. 1. C. de act. & oblig.* & ratio est secundum Bal. ibi *col. 2.* quia quandō mandās decedit sine hærede, nulla remanet imago defuncti, quē nullus repræsentat; ideo procurator, vel mandatarius nō potest vti titulo sui nominis, quod vere & ficte extinctū est à rerum natura. *l. postquam, in pr. C. vt leg. nom. cau.* † Restringe ēt, quia imo per mor- 12 tem domini reuocatur mandatū procuratoris effecti domini litis, quando agitur de re, super qua iudicium pendebat, nō transitura ad hæredē; quia cum instantia nō transeat in hæredem; ergo neq; in procuratorem dominum litis effectum, *l. si operatū, ff. de oper. lib.* Rom. & alii *in l. si eum hominem ff. de fideiuss.* Bald. *in l. 1. C. si pend. ap-* *pell. mors interu.* ita late Ias. *cons. 138. lib. 4.* † Amplia; quia non potest 13 dominus principalis sine causa reuocare procuratorē dominum litis effectum, neq; in se causam assumere, *l. procuratorib. C. de procu.* vbi Ias. ponit ibi rationem, & limitat. † Restringe; quia bene po- 14 test dominus principalis adesse liti cum procuratore domino litis effecto, ne ipse procurator colludat cum aduersario, t. 2. & ibi gloss. *de procur. l. Paulus. ff. eod. tit.* † Restringe; quia bene potest do- 15 minus præsente, & non contradicente procuratore domino litis effecto actus occurrentes exercere in causa. *c. si quem. de procur. in 6.* plene Alex. *d. l. procuratoribus. C. eod.* secus si contradiceret procurator. † Idem, si procurator dominus litis esset absens, impeditus, 16 vel infirmus; quia dominus principalis poterit præsente aduersario actus omnes exercere, vt idem Alex. *in l. procuratoribus. C. de procur.* † Declara totam istam materiam; quia si procurator non 17 cōtradicit, vel est absens, seu impeditus, potest dominus sine dubio; si contradicit, non potest dominus, nisi assistere, ne colludat, quando procurator vult facere ipse; si non vult facere, licet

contra-

contradicat, dominus potest per se omnia. Alex. *d. l. procuratoribus. C. de procur.* Franc. *d. cap. si quem. eod. tit. in 6.* Guido Pap. *decis. 140.* vbi
18 apostill. † Amplia; quia procurator dominus litis effectus debet obtinere, vel succumbere dicto nomine, *l. quod quis. & l. neque. C. de*
19 *procur.* † Extende; quia sententia aliter lata esset nulla, *l. 1.* vbi est gloss. & Dd. *C. de sent. & interloq.* & not. *in c. querelam. de elect.* Abbas
in ca. causam, de dolo, & contum. & rationem adducit Bart. *in l. stipulatio ista. §. si stipuler. ff. de verb. obligat.* † Amplia; quia potest procurator
20 dominus litis effectus sine speciali mandato appellare. Alexand.
21 *consil. 135. Ponderatis. lib. 2.* † Amplia, quia etiam mandatum ad lites pro certo tempore non restringatur lapso tempore, quando is procurator est effectus dominus litis. Alexan. *d. cons. 135. Ponderatis iis,*
22 *in prin. lib. 2.* † Amplia, quia procurator dominus litis effectus præiudicat domino principali, si citatur ad sententiam, & non appel-
23 lat. Corn. *cons. 144. col. pen. & fi. lib. 4.* † Extende, quia licet iudicium non possit incipi cum procuratore, quando dominus est præsens: & ideo prima citatio non valet facta in procuratorem, secus est, quando procurator esset dominus litis effectus. Alex. *in l. furiosus. ff. de re iudic.* & ideo valet actus factus citato procuratore domino litis effecto, licet sit contumax. Gemin. *inc. si quem, de procu. in 6.* vbi
24 etiam Franc. Alex. *in l. procuratoribus. C. de procur.* † Limita, quia in causa criminali procurator nunquam efficitur dominus litis: ideo non substituit alium post litem, quando non habet hoc in facul-
25 tate. Bald. pulchre *in l. reos, n. 21. in fi. ver. breuiter veritas est. C. de accus.*
26 † Contrarium tenet ibi apost *in ver. non possit.* allegat Ang. *in l. 1 ff. de procur.* † Limita; quia in causis etiam ciuilibus reuocatur mandatu procuratoris effecti domini litis per mortem domini principalis.
27 *Clem. fin. de procur.* † Restringe hanc opinionem, vt licet reuocetur mandatum per mortem naturalem: non tamen per mortem ciui-
28 lem. Guid. Pap. *dec. 547.* † Restringe; quia *d. Clem. fi. de procur.* procedit in procuratore actoris; secus in procuratore Rei. Guid. Pap.
29 *d. dec. 547.* † Limita, quod procurator dominus litis effectus quoad contenta in suo mandato habet regulatam facultatem; ideo in iis, quæ requirunt mandatum speciale, non potest ex eo, quod sit effectus dominus instantiæ, illa facere. Oldr. *d. consil. 290. in fin.*
30 *ver. nec obuiat.* † Contrarium tenet Dyn. *cons. 23. Super quæstione, n. 2. ver. item super eo.* vbi, quod potest iurare de calumnia tanquam dominus litis etiam in causa appellationis, etiam si abstinuit à man-
31 dato, postquam fuit dominus litis in causa primæ instantiæ. † Declara tamen, seu extende contrarium, quod procurator, vel syndicus constitutus per vnum annum, si fiat dominus litis, poterit causam prosequi, tanquam dominus litis: & idem in tutore, & si-
32 milibus. Alex. *cons. 135. Ponderatis iis, in prin. lib. 2.* † Limita; quia procurator, vel syndicus non valide constitutus non potest aliquid vltra mandatum, quando iudicium erat nullum defectu rescripti impetrati sine mandato, ex quo iurisdictio non est data; ideo nihil potest isto casu vti dominus litis, si iudicium est nullum. Alex.
☞ *d. cons. 135.* vbi est casus, *lib. 2.* Vide, *Sententia debet concipi in personam procuratoris, qui fecit causam, non domini, alias nulla, & quando secus. Concl. 136.* Vide, *Citatio non dicitur legitima multis modis, & casibus. Concl. 238.*

Procurator datus post litem contestatam quid possit. Concl. 834.

1 PROCVRATOR † datus post litem contestatam æquiparatur procuratori venienti ante litem contestatam, qui non est litem contestatus. Cald. *cons. 210. circa fi. ver. probatur & latius*, alias
2 *4. de appellat.* † Extende; quia talis procurator desinit esse procurator, si finitur tutela, vel procura constituentis; quia res dicitur integra, licet post litem contestatam sit constitutus. Fulg. *consil. 182.*
3 *Titius fecit testamentum. nu. 1. ver. vel quando ipse tutor.* † Declara; quia si res non esset integra, vt quia procurator aliquid fecisset in causa; quia poterit litem prosequi, appellare, prosequi appellationem, etiam finita tutela, vel finito syndicatu. Alex. *cons. 135. Ponde-*
4 *ratis, in pr. lib. 2.* † Extende; quia imo etiam si detur procurator ab administratore ciuitatis, vel antianis, & similibus ante litem contestatam, si cessat syndicatus, vel officium, res est integra; quia nihil fecit procurator, expirat mandatum; si vero non est integra, durat, etiam quod officium constituentis sit finitum. Alex. *consil. 128 Sentio, n. 5. lib. 6.*

Procurator ante receptum mandatum potest exercere officium procuratoris, & quando secus. Cõclus. 835.

1 PROCVRATOR † constitutus vere, licet nondum receperit mandatum: potest tamen explicare mandatum tanquam procurator, quando in mandato non est data certa forma libelli: quia satis est, quod fuerit certioratus de mandato per litteras domini, licet mandatum non receperit. Alex. *cons. 146. Intentata, & lite, in fi. ver. præterea vt dicit Bald. lib. 5.* Castr. *in l. absens. de iurisd.* vbi pro vtraque parte, & *in l. 1. ff. de procurat. vers. nota etiam, & in ver. item nota.* † Contrarium, quod non possit exercere officium procuratoris, nisi postquam receperit mandatum, tenent Io. And. *in Clem. 1. de procurat. in ver. receptis.* Compost. *in c. 1. de elect. in 6.* Speculum, quem allegat cum aliis Bar. *cons. 73. Quæritur, vtrum, in pri.*
† Declara tamen: quia prima opinio, quod sufficiat, quod procurator tempore actus gesti tanquam talis, tenent plures, sed saltem valet prima opinio, quando non adest contradictor, vt tenet Alex. *d. cons. 146. in fi. ver plus dicit Bald. lib. 5.* & ita etiam tenet apostill. ad Bart. *cons. 73. Quæritur, vtrum, in ver procuratorem, in fi. lib. 1.* † Declara; quia si ignorauit mandatum, vt quia licet, non valerat propter dictantiam loci, in quo fuit constitutus tunc non valent gesta, alias secus. Dd. *in l. multum. ff. de cond. & demonstr.* vbi Alex. & Soc. Declarat † plenius Bart. *cons. 73. Quæritur, vtrum, n. 1. & seq. lib. 1.* vbi, quod mandatum solo consensu perficitur, & ideo potest fieri inter absentes; sed tamen requiritur, quod procurator certificetur per Nuncium, vel Epistolam, ita quod non sufficeret certioratio facta per extraneũ, allegat *consil. cxvnii not. ff. de verb. oblig.* & ibi apost. *in ver procuratorem.* citat multos concord. & ideo dicit Bart. quod si per alium extraneum certificetur, & consentiat, non habet legitimum mandatum, & non valet administratio, quem sequitur Alex. *d. cons. 146. in fin. n. 34. ver. primo vt concludit, lib. 5.* † Declara; quia si in mandato procuræ est clausula, quæ communiter apponitur, *promittes habiturum* tunc etiam si non habuit mandatum, valet actus gestus ante receptum mandatum. Alex. *d. cons. 146. In causa & lite, in fi. n. 33. ver. quarto quando mandatum. lib. 5.* vbi apost. *in ver. Dominicus.* dat concord. † Amplia; quia procurator constitutus in præsentia sine dubio potest administrare, & exercere mandatum, licet illud non habeat penes se, quia est certus de eo. † Extende, vt idem sit, quando fuit constitutus in absentia, & fuit per Nuncium, vel epistolam à domino certioratus. Bar. *d. cons. 73 n. 2.* vbi apost. *in ver procuratorem. lib. 1. fi.* † Extende, vt idem sit, quãdo dominus notificauit procuratori, quod volebat eum procuratorem suum cõstituere intra certam diem, & ipse acceptauit, quia licet non receperit mandatum, potest administrare. Bart. *d. cons. 73. n. 2. ver. sed si certificetur. lib. 1.* † Extende idem in tutore, quia licet sit tutor: cum tamen hoc ignoraret, licet quid gerat vt tutor nihil agit. Rom. *cons. 553. Quoad primum, vol. 6. 7. ver. quoad tertium.* vbi *n. 8. & seq.* idem dicit in executore testam. & in iudice, & ibidem apostill. *in ver. quod nec.* citat plurimos concor. † Declara, quod dicitur, procuratorem, antequam acceperit mandatum, vel fuerit per dominum certioratus per epistolã, vel Nuncium, non posse administrare, vt administratio facta alias, & non legitime non præiudicet domino Barr. *d. cons. 73. in fin. ver. super secundo, lib. 1.* vbi apost. *in ver. super secundo.* dat plurimos concor. † Restringe, quando procurator non recepit mandatum, & non est certificatus à domino per nuncium, neque per epistolam, sed per extraneum; quia non potest administrare, & non valet, quod dicit Bart. *d. cons. 73. n. 2. lib. 1.* † Restringe, quando dominus certificauit procuratorem, quod volebat eum constituere indeterminate; quia licet eum absentem constituat, ex quo non est certus, non valet mandatum, donec vt supra certioretur, & gesta non valent. Bart. *d. cons. 73. nu. 2. ver. sed posito. lib. 1.* vbi, quod incertitudo impedit administrationem, & non valet, quod agit. † Declara tamen, quia restrictiones procedunt, quando adest contradictor, vt de mandato opposuit, alias non. Alex. *d. cons. 146. In causa, & in col. fi. lib. 5.* Vide, *Actus nullus redditur, si requisita ad actum non apparet tempore actus. Concl. 140.* Vide, *Iudex delegatus non habet iurisdictionem tempore actus. Concl. 435.* Vide, *Mandatum antequam præsententur litteræ delegationis Concl. 435.* Vide, *Mandatum debet produci parte opponente, alias non valet, nisi tacitum, & quando sit. Concl. 62.*

Procurator in rem suam qualis sit, & quid possit. Cõclus. 836.

PROCVRATOR † in rem suam dicitur, qui ex procuratione cõmodum sibi applicare debet. Bald. *cons. 186. n. 1. ver. illud constat. lib. 2.* vbi, q̃ non est proprie procurator, nec venit in statuto loquẽte de procuratore. † Idem in institore in rem suam, quia institor præpositus negotiationi quæstuariæ vniuersali in totã ciuitatem, q̃ quæstum suũ facit. Abb. *d. cons. 74. col. 3. in fi.* † Declaratur procurator in rem suã, qui alienũ negotium gerit, & sua utilitate. Fulg. *cons. 202. Gulielmus, vol. 4. n. 1. ver. sed & dato.* † Extende libertate, q̃ possint exprimere, vel consuetudine ius conficiendi conferentes ex priuilegio, vel consuetudine ius conficiendi conferentes ex priuilegio, vel consuetudine ius conficiendi conferentes ex priuilegio

cuiatores fisci in rem suam. Abb. *cons.* 74. *Illud de iure, col.* 3. *in fi. lib.* 2.

§ † Et in effectu, ex quo administrat rem propriã & nõ tractat aliena negotia, nõ est vere ꝓcurator, & non venit in statuto aliquid disponẽte de procuratoribus. Bart. post gl. *in l.* 1. *ff. de procur.* Ias. *in l. qui stipendia, C. eod.* vbi multa ad hoc, licet ibi ponat, quod Spec. & Io.
6 Andr. dubitauerint de hoc. † Et quæ differentiæ sint inter procuratorem in rem suam, & procuratorem ad aliena negotia. Castr. *in l. per diuersas, C. mand.* gl. *in l. si procuratori falso, ff. de cond. ob caus. & in*
7 *d. l. qui stipendia, C. de procu.* † In dubiis, qui agit simpliciter, vt procurator, censetur agere vt simplex procurator, nõ vt in rem suam.
8 Ang. Aret. *cons.* 53. *Clarum videtur, n.* 2. *&* 3. † Et obligatio facta procuratori Episcopi cẽsetur facta Episcopo; ideo Episcopo mortuo euanescit mandatũ, & procurator amplius non agit. Ang. Aret. *d.*
9 *cons.* 53. *n.* 3. *ver. tertio dictus Gaius.* † Declara, nisi procurator, cui fit obligatio, haberet solum vnicũ mandatũ in rem suam; quia censetur obligatio facta procuratori tanquã in rem suã. Ang. Aret. *d.*
10 *cons.* 53. *n.* 5. *&* 6. *ver. secundo probatur.* † Constituitur procurator in rem suam ex testamento etiam ad sui incommodum, vt sit debi-
11 tor. Fulg. *cons.* 202. *col.* 3. *ver. sed fingamus.* † Et constituitur procurator in rem suam tam pure, quã sub modo, & sub cõditione. Fulg.
12 *d. cons.* 202. *col.* 3. *vers. sed fingamus.* † Et dicitur constitutus procurator in rem suam, siue hoc expresse fiat per verba clara: *Constituo te procuratorem in rem tuam*: siue etiamsi fiat per verba æquipollentia, prout: *pono te in locũ meum*. Alex. *in l. qui quadringẽtia, ff. ad Trebell.* Ias.
13 late per Alex. *in l. si cum emptor, col.* 2 *ff. de pact.* Bal. *in l.* 3. *C. de nouat. in fin.* † Procurator in rem suam, cui fit cessio, habet ẽ iura directa quoad exercitium; quia licet ex cessione iurium nõ transeant, nisi actiones vtiles, & directæ remaneant penes cedentem; secus est quoad exercitium, si vltra cessionem constituit cedens cessionarium procuratorem in rem suam. Castr. *cons.* 361 *Venerabilis, col.* 2. *lib.* 1. allegat *l. qui stipendia, C. de proc.* vbi late Ias. plene Aret. *cõs.* 124.
14 Eximie. Vide, *Cedens iura quando possit exigere à debitore, vel non. Concl.* 185. † Extende; quia si debitor intendens satisfacere suo creditori, eidem cedat nomen sui debitoris, & constituat eum procuratorem in rem suã, censetur mandasse etiam directas actiones, ita ꝙ poterit exigere ab ipso debitore debitoris, nulla facta excussio-
15 ne. Bal. *in l.* 2. *C. quand fisc. vel priu.* Vide, *Creditor an possit exigere debitum suum à debitore sui debitoris, & quando. Concl.* 1062 † Extẽde, quia procurator in rem suam constitutus ab Episcopo, vel alio Prælato cum cessione iurium, & qui potest exercere vtiles, & directas actiones, si sibi fiat obligatio de fructibus Episcopatus, licet Episcopus moriatur, quoad fructꝰ separatos à solo viuẽte Episcopo, poterit procurator in rem suam illos consequi, etiam si dies solutionis venerit post mortem Episcopi, dummodo ꝓ fructibus separatis à solo viuente Episcopo. Ang. Aret. *d. cons.* 53. *Clarũ videtur,*
15 *n.* 4. *ver. sed tamen iis non obstantib. vsq; in fin.* † Agere potest cessionarius, & procurator in rem suam duplici actione, videl. vtili nomine suo, & directa procuratorio nomine in rem suam nomine cedentis, & cognoscitur ex modo concludendi, an directas, vel vtiles intentauerit; quia si sibi condemnari petit, intentauit vtiles, si sibi procuratorio nomine, intentauit directas. Bar. & alii *in d. l. qui*
stipendia. vbi Ias. *C. de procur.* Ang. Aret. *cons.* 53. *Clarum videtur. n.* 4. *&*
* 5. *ver. sed tamen iis non obstantibus.* vbi dicit, quod * omnes Dd. ita te-
17 nent. † Vtilitas potest esse; quia si intentauit vtiles, non obstat ex-
18 ceptio personalis competens cedenti, puta, quod sit excommunicatus; secus, si intentauit directas, *cap.* 1 *de except. in* 6. † Secunda vtilitas est; quia si intentetur vtilis, priuilegia competẽtia ex persona cedentis non competunt cessionario, prout sunt priuilegia actionis dotis; si vero agit actione directa, competunt. Bart. *in l.*
post dotem. ad fin. ff. solut. matr. Ias. *d. l. qui stipendia. C. de procur.* Bald. *in*
l. 2. *C. quand fisc. vel priuat. & in l. hæredem, C. de hæred. act.* Vide, *Mandatum cum libera quid operetur. Concl.* 46.

Procurator cũ libera quid possit, vel nõ. Concl. 837.

1 PROCVRATOR † etiam generalis cum libera potest expedire ea, quæ requirunt mandatum speciale. Dec. *consil.* 2. *in vlt.*
2 *dub.* † Extende, siue mandatum sit generale in omnibus cum libera, siue speciale in vno negotio cum libera; quia potest omnia in generali, vel in particulari negotio, prout dominus potest. Bart. *in*
l. procurator. ff. de procur. & est text. & ibi Dd. *in l. si procurator. ver. quia*
3 *si plenam, C. eod.* † Extende; quia procurator cum libera ad exigendum non potest prorogare terminum ad soluendum debitori in præiudicium domini. Bar. & Alex. *in l. qui Romæ, §. Callimachus*, vbi,
an excutetur à mora incursa vigore talis prorogationis, *ff. de verb.*
4 *oblig.* † Extende; quia non potest confiteri habuisse mandatum procurator cum libera ad exigendum. Bart. *in l. si debitorem ff. de no-*
uat. & faciunt not. *in l.* 2. *§. creditum, ff. si cert. pet.* dum volunt Doct. quod procurator ad accipiendam pecuniam mutuo ex simplici confessione mutui non obligat dominum. † Extende; quia pro- 5
curator cum plena, & libera potestate æquipollente speciali mandato non potest remittere, nec donare ius sui principalis. *l. contra*
ius. §. fi. ff. de pact. l. filius famil. ff. de donat. in puncto Alex. *cons.* 15. *Ab-*
syndius, lib. 1. *& cons.* 30 *Circa primum, col pen. eod. vol.* Decia. *cons.* 97.
col. 2. bene facit Card. Zab. *cons.* 59. *Ad primum.* Abb. *cons.* 55. *In quæ-*
stione, n. 5. *in fi. cum seq. ver. non obstat tertium motiuum, lib.* 1. vbi, quod non potest renunciare, vel refutare donata, & quæsita domino. † Extende; quia non potest promittere damna, & interesse in ca- 6
su inobseruantiæ, neque facere pactum de stando dicto simplici partis super damnis, & interesse; quia induceret donationẽ, quã non potest facere, ita Alex. & alii supradicti. † Declara circa pro- 7
missionem damnorum, & interesse, nisi esset solita clausula, & consueta. Vide infra, *Procurator quid possit extra mandatum, vel non.*
Concl. 844. † Limita; quia procurator, quantumcunque cum libera, & latissimam habens facultatem non potest ad iui cõmodum 8
aliquid facere in præiudicium domini. Vide infra, *Procurator generalis non potest præiudicare domino in multis, & quando secus. Conclus.*
844. † Limita; quia procurator, & quicunque constitutus ad con- 9
trahendum, vel ad quoscunque contractus cum libera, & absoluta potestate non potest donare, *l filius. §.* 1 *ff. de donat.* quia donatio non venit in libera facultate concessa. Bart. *in extraua. ad repri-*
mendum, ver. videbitur, n. 6. *ver. sed si hæc facultas.* † Limita, quia in fa- 10
cultate quantumcunque libera ad contractus non venit dolus; quia semper inest clausula, quod dolus absit; quia licet relaxentur ea, quæ sunt iuris ciuilis, non tamen ea, quæ sunt de iure gentium, vel habent naturalem æquitatem. Bart. *in d. extrau. ad repri-*
mendum, ver. videbitur, n. 6. vbi apostill. *in ver. absit.* Vide, *Mandatum*
cum libera ad quæ se extendat, vel non. Concl. 44.

Procurator simpliciter datus ad causam appellare potest, sed non compellitur prosequi, & quando secus. Concl. 838.

PROCVRATOR † simpliciter datus ad causam expressam 1
appellar, sed non tenetur prosequi appellationem, *l. inuitus. C.*
de procur. c. non iniuste, eod. titul. Zabarell. *consil.* 134. *nu.* 4. *ver. & in eo,*
quod. Castr. *cons.* 236. *Viso puncto. in princ. lib.* 2. † Extende, etiam in 2
procuratore Ecclesiæ. Zabarell. *d. cons.* 134. *n.* 4. *ver. & in eo, quod.* † Et 3
quando procurator constitutus in causa censeatur etiam constitutus ad causam appellationis, vel non. Alex *cons.* 36. *col fi. lib.* 2. *nu.*
9. *ver pro hoc quia.* Vide, *Appellare qui teneantur. Concl.* 362. † Amplia; 4
quia non potest procurator generalis appellare, eam volens ab exequutione. Ias. *in d. l. inuitus n.* 5. *ver nota tamen.* vbi, quod requiritur mandatum speciale. *C. de procur.* † Limita; quia procurator ad 5
lites, vel certam litem bene potest, & tenetur prosequi restitutionem in integrum, & appellationem in ipsa causa restitutionis in integrum. Ias. *in d. l. inuitus n.* 4 *ver quarto limita. C. de procur.* † Limi- 6
ta, si simpliciter, & vniuersaliter constituitur ad causas sine enumeratione causarum; quia etiam ad futuras censetur constitutus. Oldr. *cons.* 308. *n.* 2. *&* 3 *ver. respondetur.* & eo casu tenetur prosqui appellationem. Ias. *in d. l. inuitus. n.* 4. *C. de procur. ver secundo fallit.* & quod procurator generalis ad lites possit appellare, & teneatur etiam appellationem prosequi. Castr. *d. cons.* 236. *in pr. lib.* 2. † Exten- 7
de limitationem in simpliciter substituto ab eo, qui habebat mandatum ad appellãdum: quia ad omnia censetur substitutus. Oldr. *cons.* 314. *n.* 4. *ver. secundo obijcit.* † Limita; quia licet non com- 8
pellatur prosequi appellationem; tamen si vult, bene potest. Alex. *d. cons.* 236. *Viso themate, n.* 9. *ver. pro hoc etiã. li.* 2. † Extende in sub- 9
stituto à syndico vniuersitatis: quia potest appellare, & prosequi appellationem, quando fuit substitutus post litem contestatam. Alex. *cons.* 135. *Ponderatis in pr. lib.* 2. qui loquitur etiam finito principali syndicatu. † Declara extensionem: quia non procedit in ꝓ- 10
curatore particularis personæ; quia licet substituat post litem cõtestatam: tamẽ si expirat mandatum principale ante finitã causam, non potest substitutus appellare, neq; prosequi appellationẽ etiam volente aduersario. Castr. *cons* 104 *li.* 1 † Limita in appellatio- 11
ne ab interloquutoria, ꝙ declara vt per Ias. *in d. l. inuitus. C. de procur.*
n. 4. † Extende; quia procurator ad causam potest appellare ab in- 12
terloquutoria, & illam prosequi sine alio speciali mandato. Castr. *d. cons.* 236. *in pr. lib.* 2. † Extende; quia licet restitutio in integrum 13
requirat speciale mandatum; tamẽ ꝓcurator ad causam, si læditur in aliquo incidenti articulo, põt petere restitutionem in integrũ, & illam ꝓsequi absq; mandato speciali. Castr. *d. cons.* 236. *in pr. li* 2.
Limita † in tutore, & curatore; quia tenentur appellare, & appel- 14
lationem prosequi. Ias. *d. l. inuitus. n.* 4. *ver. tertio limita. C. de procurat.*

Decla-

15 Declara † omnes limitationes; quia quãdo prosequi tenetur; nõ tamen de suo. Zab. *d. cons. 134. nu. 4. ver. & in eo, quod.* Vide, *Appellare qui tenentur, & qui prosequi etiam obligentur. Concl. 362.*

Procurator ad lites quid possit. Concl. 839.

1 PROCVRATOR † ad lites potest offerre creditori debitum, vel melioramenta debita à suo principali, & valet oblatio. Bal.
2 *cons. 25. in fin. ver. octauum dubium. lib. 1.* † Amplia; quia potest & tenetur appellare, licet non teneatur prosequi appellationem, nisi certis casibus, de quibus per Iaſ. *in Liuius, num. 3 & 4. C. de procur.*
3 Amplia; † quia procurator, qui de mandato domini fecit pactum ad fauorem fideiussoris, quod primæ pecuniæ soluendæ cedent in extinctionem debiti, in quo fideiussores accesserunt, poterit ex noua causa, puta contrahendo noua debita cum eodem creditore, soluere illi in causam noui debiti creati post obligationem. Rom. *cons. 94. Visis, nu. 4 & seq. ver præmissis tamen.* vbi apost. *in ver. si hominem.* extendit nedum, quando ius quæsitum fuit facto prohominem.
4 curatoris, sed etiam in facto domini. † Extẽde, vt procedat, etiam si in solutione dixisset, quod soluebat in aliam causam saluo iure primæ conuentionis; quia licet videatur induci quædam perplexitas, & contrarietas, quæ annullat actum; tamen ex quo potest congrue alium sensum habere, vt sit saluum ius in aliis solutionibus, debet interpretari pro validitate actus non pro nullitate. Ro-
5 man. *d. cons. 94. n. 6. & seq. ver. secundo principaliter.* † Restringe secus esse, si noua causa non superueniret; quia rebus sic stantibus non posset auferre ius quæsitum tertio ex præcedenti conuentione.
6 Rom. *d. cons. 94.* † Limita; quia procurator ad lites non potest solui. Bald. *cons. 25. in fi. ver. octauum dubium lib. 1.*

Procurator ad agendum potest defendere, & quando non. Concl. 840.

1 PROCVRATOR † datus ad agendum ab actore potest etiã defendere. *c. constitutus. de procurat.* Vide. *Mandatum generale ad*
2 *quæ se extendat, vel non. Concl. 50.* † Extende; quia procurator datus ad defendendum matrimonium dicitur sufficiens ad impugnan. ad defendendum matrimonium contractum matrimonio, quod defen-
3 ditur Peregr. Fab. *decis. 247. lib. 3.* † Limita in procuratore rei; quia datus ad agendum non potest defendere, *d. a constitutus de procur.* Rom. *singul. 116. in cip. secundo procurator.* vbi dicit, quod ille tex. est
4 incognitus Legistis. † Extende, vt procedat, etiam si mandatum esset amplum ad agendum, & ad quoscunque alios actus iudiciarios; quia verba geminata & vniuersalia solent comprehendere etiam diuersa, & insolita, argum. not. *in l. ballista ff. ad Treb.* tamen non comprehendunt ea, quæ sunt maiora expressis. Soc. *in l. quidam relegatus. colum. 3. ver. quarta conclusio. ff. de reb. dub.* & ita intelligit glos. *in Clem. ne Romani, de electio. ver. quouis alio modo, & in clem. fin. de sent. excom.* sed procurator accusati tenetur ad multo plura, quam procurator actoris, maxime in accusationibus rei, electu satisdationis, & pœnarum, quas incurrit, nisi faciat ea, ad quæ obligatur, vt Florentiæ in statuto cessantium ergo, & comprobatur ex Bar.
5 *in l. filiusfamilias. §. 1. ff. de donatio.* † Restringe Florentiæ propter stylum Notariorũ, qui dicunt, *ad agendum, &c.* & secundum formũ-
6 larium extenditur clausula etiam ad defendendũ. † Declara; quia clausula illa, &c. non inseruit ei in causa, vbi interrogatur in fama, prout in accusatione cessantis; quia non admittitur procurator ad defendendum, nisi habeat mandatum speciale ad defendendum. *l. non solum. §. fi. ff. de proc.* vbi tutor accusatus tanquam suspectus non potest defendi per procuratorem, nisi habeat mandatum speciale. Hostien. *in summa tit. de procur. §. in qua re. ver. vbi autem de infamia.*

Procurator quid possit extra mandatũ, vel non. Cõclus. 841.

1 PROCVRATOR † potest ea, quæ sunt connexa mandato; quia mandatum comprehendit connexa. Oldr. *cons. 126. Na-*
2 *tura cuius. §. in pr.* † Amplia, vt mandatum factum in actis ad prosequendam causam post libellum datum intelligatur secundum naturam causæ, & eo modo, ac si dominus causæ interueniret: & propterea non vitiatur, si est in causa beneficiali, etiam si constitutio sit facta nomine proprio, & Ecclesiæ, licet nomine proprio agere non possit. Lap. *alleg. 51. Dicebatur, in pr. ver. respondetur ad pri-*
3 *mum.* † Amplia, vt possit nedum connexa, sed etiã proxima mandato. Oldr. *d. cons. 126. in pr. ver. & ideo habens.* vbi, quod habens mãdatum ad eligendum potest postulare; quia est proximũ electioni, & quæ dicatur proxima declarat in fine cons. & *in ver. mandatum. Concl. 42.* † Amplia, vt mandatũ ad aliquid cõprehendat ibi extendat ad omnia, ex quibus mandatum impeditur, quia hoc est clausula, *& ad agendum, & defendendum pro præmissa.* Lap. *alle. 51. per tot.* vbi mandatum Prælati, in quo committitur administratio temporaliũ, & spiritualium cum clausula, *ad agendum, & defendendum super præmissis, & ad connexa.* comprehẽdit, & se extendit ad omnem causam, etiam si ageret de dominio bonorum Ecclesiæ directe, vel non, & ad omnia per quæ administratio prædicta posset impediri, vt tollantur, & dicit ita obtinuisse Florentiæ. † Amplia; quia procurator præiudicat domino vendendo rem dominicam extra mandatum, vel qñ est dubium de mãdato, si postea emptor cũ tali titulo præscripsit; quia titulus extra mãdatum habet causam præscribẽdi. Dyn. *cõs. 46. in quæstione qua vertitur. n. 2.* † Amplia; quia procurator ad vendẽdum, seu alio titulo alienandũ simpliciter, potest tamen opponere constitutũ, & pactum de ingredendo propria auctoritate, & cessionem iurium, & omnia alia pacta iuris pœnalia; quãdo sunt solita apponi. Bal. & Ang. *in l. bene a Zenone.* per illum tex. *C. de quadrien. præscr.* vbi dicunt esse quotidianum, sequitur Iaſ. *in l. certi condictio. §. si nummos. ff. si ver. pet.* & per eosdem in *l. vt liberu. C. de collat.* Castr. *in l. pignore. § si creditor. ff. de pign. actio.* lex. in a. post. ad Bar. *in l. solutũ. § fi. ff. eod.* Soc. *cõs. 139. col. fi. lib. 2.* Extende; quia licet procurator ad vendendum pro certo pretio possit vendere habita fide de pretio, tamẽ hoc minime procedit, quando esset cõsuetudo in loco vendendi habita fide de pretio nisi promissio emptoris reputaretur pecunia numerata. Alex. *in l. a diuo Pio. § sed si emptor. ff. de re iud.* Vide, *Vendere quinto pro habita fide de pretio. Concl. 67.* † Extẽde, quia procurator generalis, simpliciter, & generaliter constitutus, censetur habere mãdatum ad omnia, quæ de consuetudine sunt consueta apponi, etiam libertate pacta pœnalia secundum subiectam materiam gestorum per citate Iaſ. *in l. certi condictio. § si nummos. ff. si certi pet.* † Extende, quibens mandatum ad obligandum dominum vsq; ad certã quantitatem, & non vltra, potest ipsum obligare ad cambia soluenda pro dicta quantitate, si hoc erat solitum, vel de consuetudine eo loco. Rom. *cons. 114. col. 2. & cons. 94. ad fi.* faciũt not. per Ang. *in l. quis hæredẽ. in fi. C. de instit. & substit.* vbi, quod habens mandatum ad aliquid, habet & ad omnes clausulas, & pœnas, quæ sunt de consuetudine circa illud. † Extende; quia habens mandatum cum libera potest confiteri habuisse, & recepisse, quando est de consuetudine. Bal. *cõs. 131. in pr. lib. 3.* † Extende; quia procurator ad vendendum cum clausulis solitis, & cõsuetis, potest in instrumento venditionis apponere cõstitutum, cum sit de consuetis. Soc. *cons. 139. col. lib. 2.* quia clausulę, quæ solent apponi, habentur pro appositis, si nihil sit dictum. Bar. *in l. fi. in fi. pr. ff. de iu. quæ in fraud. credit.* Rom. *cons. 214. in secundo dubio.* Felt. *in c. 1. n. 23. vt lite non contes. & rec. cap. 2. n. 18. de fid. instrum.* † Amplia; quia procurator ad conuenditionem aliquam rem ad mensũtam, vel æstimationem, si conligit ibi nulla facta mensuta, neque æstimatione, valet conlignatio, & dominium est translatum; quia si mandatum non fuit perfectum impletum, potest impleri, & perfici. Ang. & Sal. *in l. cum a nobis. C. de peri. & commo. rei vend.* Alex. *in l. quod sæpe. § in ff. de cur. & cog.* † Extende; quia procurator licet habeat mandatum ad vendendum pro tanto pretio si vendat pro minori, non transfert dominium in emptorem, tamen si emptor suppler pretium ratificando conualidat contractum. Aret. *in l. dul genitor,* quam legit cum. Ipo *tere. ff. mandat.* † Amplia; quia mandatum procurat ad accipiendum pecunias mutuo, censetur tacite datum ad accipiendum sub tuo sub cambiis, & recambiis, quando consuetudo est in ciuitate, prout Florentiæ, quod pecuniæ nõ mutuantur, nisi sub cambiis. Rom. *cons. 94. n. 7. ver. quoad secundum,* vbi apost. *in ver. quia fit.* & eo talis procurator valide obligat dominum ad cambia recta morem regionis. † Extende, quia mandatum datum à Principe vel vniuersitate ad vendendum gabellas, intelligitur datum ad vendendum secundum morem solitum ciuitatis. Rom. *d. cons. 94. n. 8. ver. primo ex eo,* vbi apost plena citat concord. *in ver. verum.* dem Rom. *cons. 114. n. 4. ver. quoad secundum.* † Extende in mandatis testatoris, & Principis; quia ampliatur, & restringitur vt plus, minus contineat secundum consuetudinem, & morem ciuitatis. Rom. *d. cons. 94. n. 8.* † Limita; quia procurator nõ potest constituere in damnum principalis ex mandato ad lites, quia forma mandati est seruãda Oldr. *cons. 126. Natura.* vbi de hoc pro vtraq; parte, & videtur inclinare in hanc partẽ. † Limita; quia procurator constitutus ad vendendum cum certis pactis, & conditionibus non seruatis ferma mandati in tali venditione, venditio non caret bona, & dominus poterit vendicare bona, & agere contra emptorem pro recuperatione, & ratio videtur, quia mãdatum non reuocatur, nisi ad ea quę continentur in mandato. Ruin. *cons. 30. col. 2.*

Declara

19 †Declara vt supr. *in ver. Procurator generalis. Concl. 844. ver. Extende,*
20 *quia imo.* †Extende; quia constitutus ad iudicia, vel ad exigendū non potest facere aliquam compositionem, vel transactionem in præiudicium domini, *l. transactionis. C. de transact.* quia istud requirit mandatum speciale, *c. qui ad agendum, in fin. de procur. in 6. c. per tuas de arbitr. & in l. mandato generali. ff. de procur.* & quia procurator ad exigendum non potest remittere non exacta *l. non abstulit.* vbi Bald. *C. de nouat.* imo non potest confiteri habuisse. Vide infr. *Procurator ad exigendum non potest confiteri habuisse, & quando secus.*
21 *Concl. 847.* † Extende, etiam si in mandato adsit clausula, *promittens firmum ratum & gratum.* Vide, Clausula, *promittens habere ratū.*
22 *Concl. 299.* † Extende; quia procurator ad videndum pro certo pretio non potest vendere cum dilatione ad soluendum; quia dando terminum non videtur vēdere pro illo pretio propter interusurium medii temporis, *l. si constante. §. quoties. ff. sol. matr.* & sic
23 excederet fines mandati. † Extende, vtidem sit, si detur mandatum ad vendendum pro certo, vel incerto pretio conuenerendo in certam causam; quia si fieret conuersio, non valeret venditio.
24 †Declara tamen; quia posset procurator simpliciter datus ad vēdendum bona fide habere fidem de pretio. Castr. *in l. eleganter, §. si vendiderit. ff. de pign. actio.* Bart. & Alex. *in l. à D. Pio. §. sed si emptor. ff. de re iud.* & quod possit habere fidem de pretio, vel non. Vide, *Vēdere qui non possint habita fide de pretio, & quando secus. Concl. 67.* † Restringe, nisi dominus sciuerit procuratorem excessisse, & non cōtradixerit. Vide, *Mandati fines sunt exacta diligentia seruandi. Concluſ.*
26 *39.* † Limita generaliter; quia procurator faciens vltra sibi mandata, vel contra non obligat dominum, quia factum non valet.
27 Abb. *cons. 55. In quæstione, n. 6. lib. 1.* † Limita; quia procurator constitutus ad obligādum principalem pro rebus, & mercibus credendis, & vendēdis, puta Titio, si se obligat procuratorio nomine pro rebus, & mercibus datis principali, vel procurator à Titio ante mandatum non obligatur principalis. Bald. *cons. 182. col. fin. prope fin. lib. 1.* Vide, *Mandati fines non sunt seruandi multis casibus. Concluſ. 40.*

Procurator generalis ad omnes causas non potest multa, & quæ. Concluſ. 842.

1 PROCVRATOR † generalis ad omnes causas non potest comparere in causa criminali sine speciali mandato. Dd. *in l. cū clericu, & in auth. clericus. C. de episc. & cler.* Specul. *tit. de procur. §. 1. ver. sed nunquid.* & pro notabili sequitur Guid. Pap. *dcis. 338. in fi.* Vide,
2 *Mandatum generale ad quæ se extendat. Concl. 50.* † Extende; quia non potest obligare principalem ad alium forum, puta laicum ad fo-
3 rum Ecclesiasticum. Bald. *cons. 167. Verba, lib. 3.* † Extende; quia nō potest prorogare iurisdictionem iudicis, *cap. cum olim, el primo,* vbi
4 Dec. *de offic. deleg.* Felin *in c. P. & G. n. 12. eod. tit.* † Amplia; quia mādatum ad certas causas contra Titium, & generaliter ad omnes alias lites, & causas, intelligitur contra Titium, non cōtra alios.
Bart. *in l. quod dicitur. ff. de tutel.* Felin. *in c. sedes, de rescript. col. 5.* Vide,
5 *Mandatum ad certas causas non extenditur ad alias, & quando secus. Concluſ. 41.* † Amplia; quia non potest declarare libellum obscurum datum à principali, licet ipse procurator illum produxerit. Vide,
6 *Mandatum speciale requiritur multis casibus. Concl. 52.* † Extende; quia respondendo positionibus, si aliquid confitetur, quod præiudicat domino, non valet, nisi habeat in specie ad respondendum positionibus. Canon. *in c. 2. de iur. calum. & in c. fi. de iureiur. in 6.* Ex-
7 tende; quia† si pendente brachio militari procurator generalis facit disgumbrationem verbalem, nō potest prejudicare domino, licet voluntarie dixerit tenere pro actore rem disgumbratam; ideo necessaria est concessio brachii militaris, *l. certum. §. sed an ipsos. ff. de confess.* & ibi Bart. & alii, maxime Castr. Alex. *cons. 176. in pr. lib. 6.* quia in iis, quæ sunt voluntariæ iurisdictionis, non præiudi-
8 catur domino. † Declara, quia bene præiudicaret domino in iis, quæ sunt per modum coactionis respondendo libello, aut positionibus, quia compellitur præcise respondere, extra istos duos casus non compellitur; ideo non præiudicat, nisi habeat mandatum speciale, & est ratio; quia spontanea confessio sapit donationem, quæ non cadit in generali mandato. *l. contra iuris. §. fin. ff. de*
9 *pact.* Castr. *in d. l. certum. §. sed an ipsos ff. de confess.* † Restringe; quia bene potest declarare propriam obscuritatem causam ab ipsomet procuratore in confessione, vel disgumbratione. Bald. *in addit. Specul. tit. depositi, ver. potest quis interpretari,* & idem Bald. in *l. si*
10 *quis intentione ambigua. ff. de iud.* † Idem in errore proprio corrigendo, quia potest propriam confessionem erroneam revocare, *l. error, cum ibi not. C. de iur. & fact. ignor. l. non fatetur,* & ibi Bart. *ff. de confess.* Vide, *Confessio per errorē quando possit revocari, vel non. Concl. 649.*
11 † Amplia; quia mandatum generale, & cum clausulis generalibus non includit maiora expressis, & in quibus mandatum speciale requiratur. Vide, *Clausulæ mandatorum procurā diuersæ, & quid operentur. Concluſ. 364.*

Procurator non potest dari ad agendum vtiliter tantum, sed indistincte ad agendum. Concluſ. 843.

1 PROCVRATOR † debet constitui indistincte ad agendum, ità quod non valeat mandatum, si constituerētur ad agendū vtiliā tātum; quia debet posse prodesse, & obesse, prout iustitia suadebit in causa. Lap. *alleg. 120. n. 3. ver item non valet,* allegat not. *in c. exposuit, de dilatio.* † Amplia, quia nō valet mandatum, in quo dominus promittit ratificare, quicquid procurator legitime fecerit; quia debet fieri simpliciter promissio rati circa ea, ad quæ se extendit mandatum. Bald. *cons. 96. Decreto cauetur. in pr. lib. 1.*

Procurator generalis non potest præiudicare domino in multis, & quando secus. Concl. 844.

1 PROCVRATOR † pacis cendo nō potest principali suo prēiudicare. Cald. *cons. 210. vltra med. ver. aut dicimus* alias *4. de appell.* quod consilium duplicatur per Cald. *cons. 105.* alias *3. de procur.* qui loquitur, quando non habet mandatum ad hoc. † Extende;
2 quia nullo modo pōt procurator præiudicare domino faciēdo, ꝙ causa appellationis deseratur. Fulg. *cons. 150. nu. 1. & 2. ver. neque enim.* † Declara; quia non potest procurator renunciare expresse
3 instantiæ, neq; facere pactum, quod appellatio non duret, quia esset donare, quod requirit speciale mandatum, sed bene negligendo potest permittere, quod appellatio transeat deserta. Alex.
cons. 115. Attentis narratis, in princ. lib. 5. vbi, quod semper competit restitutio in integrum. † Amplia; quia contumacia procuratoris
4 in extraiudicialibus non pōt præiudicare domino. Cuma. *cons. 5. Non reuocando in dubium. in fin. ver. quod contumacia.* † Amplia; quia
5 Prælatus per vnum, vel plures actus factos contra ius quæsitum ex consuetudine non censetur renunciare consuetudini, etiamsi cū consensu Capituli; quia expresse nō possent renunciare. Alex.
cons. 5. Si vera sunt, n. 14. ver. quarto principaliter, lib. 5. † Extende, quia
6 non potest Prælatus sine consensu Capituli inducere consuetudinem, per quam iura suæ Ecclesiæ perdantur. Alex. *d. cons. 5. n. 20. ver. postremo. lib. 5.* † Amplia; qa non potest vecturalis ex dolo suo
7 non soluēdo datium facere cadere merces domini in cōmissum. Cuman. *d. cons. 5. n. 4. ver. tertio quia.* † Extende, etiamsi adsit statutum, quod cuiuscunq; sint merces, cadant in cōmissum, quia non
8 præiudicat domino ignoranti, & sine culpa. Cuman. *d. cons. 5. in fi. ver. & dato quod,* & intelliga quoad hoc, quod periculum debet esse committentis dolum, videl. vecturalis, quando dominus nō est in culpa, alias secus. Bald. *cons. 417. Quidā vecturalis. lib. 1. per tot.* † Amplia in procuratore, quia regulariter ex dolo suo nō præiu-
9 dicatur domino. Æg. *cons. 4. col. 3. ver. posseā interpositis,* vbi hoc dicit esse verum, quando contra procuratorem non potest indemnis seruari, alias secus. † Declara; quia dolus procuratoris ante
10 litē contestatam non nocet domino, neq; post litem, si dominus non pōt esse indemnis, qñ ipse ignorauit, si vero dominus sciuit bene præiudicat dolus. Æg. *d. cons. 4. col. 4. ver. Hostien.* † Amplia, quia
11 procurator non potest facere actum, per quem dominus incidat in pœnam sine mandato speciali, & hoc siue dominus incidat in pœnā directe, siue in consequentiam, vt quia alius incidit in pœnam, qui habet regressum cōtra dominum. Bald. *cons. 288. Quidā Antonius lib. 4 & cons. 181. Factū super quo lib. 5. l. 1. §. si procurator. ff. si quis iu. dic. non obtemp.* vide regulam cum ampliationibus, & limitationib. apud Ias. *in l. si procurator. ff. de cond. indeb. & in l. is, cui opus. §. qui procuratorio. in fin. ff. de nou. oper. nun.* plene Rom. *cons. 241. Spectabiles. n. 11.* † Extende; quia procurator supplicando contra transactionem iuratam non potest facere incidere dominum in pœnā,
12 si non habet mandatum speciale, vel nisi ratum habuerit dominus gesta à procuratore. Anch. *cons. 382. Retento ordine, n. 9.* † Extende; quia stante statuto, quod nullus procurator producat testes
13 in causa sub pœna, non potest sine mandato speciali, quia agitur de pœna annullationis. Bart. *cons. 206. Inter procuratorem, in fi. lib. 1.* Bald. *cons. 110. lib. 1.* Bart. *cons. 26. Statuto ciuitatis, lib. 2.* † Extende;
14 quia imo dominus faciendo actum nunquam censetur velle incidere in pœnam, si alia coniectura capi potest. Ioan. de Im. *cons. 146. n. 8.* † Extende; quia si pœna inducitur à statuto, quod iudex
15 ordinarius non possit allegari suspectus sub pœna (prout Senis est) procurator non poterit sine speciali mandato recusare iudicem; quia dominus incideret in pœnam. Rom. *cons. 220. Circa primum. n. 7. ver. ego autem.* † Extende, etiam si sit procurator qualiscunq;
16 rem suam; ideo maritus committens falsum in causa dotis circa iudicia, si nomine suo agat vtiliter, nō tamē præiudicat vxori, vt

perdat dotis causam, sed bene maritus perdit quoad sui vtilitatē, licet non præiudicet vxori. Io. de An. *cons.* 12. *Primo ad intellectum.*

27 *n.* 5. *& seq. ver. circa vero secundum.* † Extende; quia mandatum generale, imo speciale ad agendum cōtra talem circa talem villam non. potest agere occasione dominii villę, quando dominus suus incideret in pœnam impositam contra molestantes, sed requiritur singulare mandatum ad petendum villam; quia illa verba possent verificari propter villam in confinibus terminandis. Alex. *cons.* 17. *In causa & lite, n.* 3. *lib.* 6. quia requiritur taliter speciale, quod dominus non possit dicere, q̄ non extendatur ad hoc.

28 †Extēde; quia procedit ampliatio, etiāsi procurator habeat mādatum generalissimum cū omni balia & auctoritate, *l.* 3 §. *si procurator*, & ibi Bart. & Ias. *ff. quod quisque iur. & in l. pen. ff. de iis quæ in fraud. credit.* Dd. *in c. non potest, de procur. in* 6. Alex. plene *cons.* 33. *Viso themate, col. fi. n.* 6. *lib.* 2. quam regulam ponit cum pluribus limitationib. Ias. *l. si procurator. ff. de cond. indeb.* & idem Ias. *in l. is cui opus. §. qui procuratorio, in fi. ff. de nou. oper. nunc.* faciunt tradita per Alex. *cons.* 83. *In causa, col.* 1. *&* 2. *lib.* 1. Curt. Iun. *cons.* 149. *n.* 7. Felin. *in c. in nomine, col.* 1. *de testib. & in c.* 1. *col.* 7. *vt lite non contest.* Crau. *cons.* 54. *n.*

29 5. *&* 6. Rom. *cons.* 64. Paris. *cons.* 51. *n.* 25. *lib.* 4. †Et non sufficeret, q̄ procurator haberet mandatum cum libera, vt possit facere incidere dominum in pœnam. Alex. *cons.* 108. *Viso processu. n.* 6. *in fi. ver. & non sufficeret, si procurator, lib.* 6. vbi, quod requiritur mandatum

20 speciale, vel ratificatio. † Extende; quia non potest producendo falsum instrumentum, vel testes aut illis vtendo facere incidere dominum in pœnam, vel amissionem causę. Alex. *d. cons.* 108. *n.* 6.

21 *ver. postremo, lib.* 6. † Extende; quia petēdo plus debito non potest facere incidere dominum in pœnam. Alex. *cons.* 207. *n.* 8. *ver. pœna autem, lib.* 9. Extende, quia instituendo litem iniustam, vel calumnioſam, siue actiuē, siue passiue sine domino non potest illum onerare in expēsis, sed procurator de suo tenetur. Castr. *cons.* 67.

22 *lib.* 1. Alex. *cons.* 207. D. *Alexander. n.* 4. *ver. quoad pœnas, lib.* 7. † Contrarium quoad expensas dicit apostill. ad Alex. *d. cons.* 207. *nu.* 4. *in*

23 *ver. venit, lib.* 7. † Extende; quia procurator quantumcunq; generalis non potest, ea quæ inducunt dolum, vel delictum contra suū principalem. Rom. *cons.* 74. *Miror cur tanta in princ.* vbi apostil.

24 *ver. non includantur*, dat plurimos concord. † Extende, vt idē sit in procuratore allegante suspectum de fuga, quia si ex forma statuti dominus posset incidere in pœnā, quatenus male caperetur, requiritur mandatū speciale. Rom. *d. cons.* 241. *n.* 11. vbi apostill. in

25 *ver. non potuit*, dat concord. † Declara; quia ad hoc, vt mandatum dicatur speciale, & sufficiens ad faciendum incidere dominum in pœnam, non sufficit, quod sit in indiuiduo, puta ad capiendū, & capi faciendum debitores suos vti suspectos de fuga, sed debet esse specificum ad capi faciendum talem & talem vti suspectum: ratio est; quia dominus, dum cōueniretur ad pœnam posset dicere non intellexi de persona tua, ita Rom. *cons.* 241. *n.* 11. *ver.*

26 *quod autem speciale.* Socin. *cons.* 120. *n.* 6. *& seq. lib.* 1. † Item in mādato ad veniendum contra fidem principalis non sufficeret, si non

27 loquitur in indiuiduo. Crau. *cons.* 54. *n.* 6. † Extende singulariter, vt procedat, etiāsi agatur de pœna alteri imponenda. Bart. *d. cons.* 206. *lib.* 1. *in fi ver. probatur alia ratione*, quod duplicatur *li.* 2. *cons.* 26. vbi apostil. *in v. quod sit pœnale*, hoc aduertit; quia in statuto prohibetur procurator producere testes sub pœna 25. librarum, & tamen Bart. tenet ibi, quod mādatum speciale requiritur, quando agitur de pœna, & licet forte posset dici, quod agitur de pœna constituentis ibi procuratorem; quia annullatur actus, tamen iste nō fuit sensus Bart. quia primo de nullitate actus ex sola prohibitione legis pœnalis, postea vt alia ratione probaret suum assumptum, conuolat ad aliam rationem; quia in materia pœnali mandatum speciale requiritur, vnde non potest intelligi Bart. ibi de pœna nullitatis actus; quia illud est, de quo dubitatur, & non est licitum arguere ex præsupposito, de quo controuertitur, sed loquitur, quando agitur de actu pœnato, & sic videtur loqui etiā Alex. *cons.* 33. *in fi. lib.* 2. quia si agitur contra alium ad pœnam, pōt

28 dominus forte incidere in eandem pœnam. †Extende; quia procurator ad appellandum nō potest appellando à sententia nulla, & deferendo appellationem præiudicare domino, ne possit dicere de nullitate, quia hoc modo faceret cadere dominum in

29 pœnam. Fulg. *cons.* 150. *n.* 1. *ver præsertim si ex eius.* †Extende; quia procurator petendo plus debito non potest facere incidere dominum in pœnam, quia dominus non est in dolo, nisi dedisset mandatum speciale ad hoc. Alex. *cons.* 73. *In causa, n.* 8. *v. quinimo,*

30 *lib.* 6. † Extende; quia si procurator habet mandatum speciale ad dicendum de nullitate simpliciter, non extenditur, vt possit dicere de nullitate, per quam dominus incidat in pœnam, nisi sit dictum de pœna. Bald. *cons.* 13. *Magnifico Cauagliere, lib.* 5. *& cons.* 181.

lib. 5. *per tot.* vbi extendit, etiam si constitutio sit ad dicendum de nullitate cum tali, quia non venit nullitas pœnata, nisi ex necessitate de illa esse intelligendum. † Extende, etiam si dominus promisit habere tantum etiam cum iuramento, quicquid

fuerit. Bart. *in l. si procurator, n.* 6. *ff. de cond. indeb.* vbi apost. magna. †Extende; quia procurator negando domino fuisse solutum non potest facere, vt ipse dominus oneretur onere probandi solutū fuisse debitum. Alex. *cons.* 83. *In causa, & lite, n.* 4. *ver. tertio principaliter.* Rebuffus *in tract. de expensis, in prin. n.* 3. *sponderi, lib.* 1. quia hoc modo faceret illum cadere in pœnam. † Idem magis, si negauit narrata, prout narrantur, quia non potest facere incidere dominum in aliquam pœnam in odium negotiis inductam. Alex. *d. cons.* 83. *n.* 5. *lib.* 1. †Restringe, quando dominus mandauit, quod fraudem committeret; quia tunc bene onerabitur. † Pater, vel dominus, qui mandauit, *l. si pater §. fin. ff. quæ fraud. credit.* † Restringe, quia bene procurator habet mandatum speciale ad dicendum de nullitate certi laudi pœnati, vel certi

di expressi, ita quod constet, quod non de alio potuit intellegere, quam de pœnato, tunc dicitur habere mandatum speciale, & potest facere incidere dominum in pœnam. Bald. *cons.* 13. *in princ. & cons.* 181. *lib.* 5. Socin. *Regul.* 42. *Procuratoris factum*, in prima fallentia. † Restringe, quia bene potest dominus incidere in pœnam ex facto generalis procuratoris, quando etiam cōmittebat principalis, veluti si principalis subornauit falsos testes, & procurator generalis illos in iudicio examinati fecit, vel produxit; quia tunc præiudicatur domino; quia præsumitur tunc mandatum speciale, ita Rota, vt per Accorambon. *part.* 2. *decis.* 27. Vide *Mandatum ad delinquendum, vel homicidium faciendum ex quibus* præsumitur, *vel non. Concl.* 34. Vide Socin. *d. Reg.* 42. *Procuratoris factum, quod cadit in delictū vel dolum, nō præiudicat domino*, vbi limitat, seu restringit, quando ex dolo procuratoris esset tius quæstū domino, tunc procurator præiudicat ex dolo, & delicto suo ipsi domino in illo ex dolo quæsito. † Amplia, etiam si procurator sit cum libera, q̄ non potest remittere, nec donare ius sui principalis. † Amplia, quia procurator habens mandatum speciale ad defendendum reum, & ad iurandum de calumnia non præiudicat domino ex contumaciā, quia non iurauerit de calumnia, ex quo dicitur decere contra mandatum. Ang. *cons.* 277. *Tutor alimentauit, n.* 2. *nu.* 2. *secundo.* † Extende, etiam si sit procurator generalis; quia nō præiudicat domino, si fuit contumax in iurando de calumnia. Ang. *cons.* 277. *n.* 2. *ver. si autem fuit.* † Extende maxime, quando principalis est paratus purgare moram, quæ ius partis non ladit, quia semper admittitur, nec cōtumacia hoc casu nocet domino. Ang. *d. cons.* 277. *n.* 4. *ver. & hoc credo verissimum.* † Amplia generaliter & indistincte; quia procurator quantumcunque generalis, & cum libera non potest facere actum ad sui commodum, & in præiudicium domini, *l. contra iuris. §. si filius. ff. de pact.* Dec. *cons.* 402. *col.* 3. *cons.* 493. *Viso tenore, col.* 2. *nu.* 11. qui allegat text. *in l. si emptum. §. fin. ff. de contrahen. empt.* Bald. *in l. creditor. §. Iucus ff. mandati.* † Amplia, quia delictum procuratoris non nocet domino. *l. vnica §. si procurator. ff. si quis ius dic. non obtemp.* † Extēde; quia si procurator etiam non appellauit, succurritur domino per restitutionem in integrum, quando procurator non est soluendo. Alex. *cons.* 95. *vis. proœsib. n.* 7. *ver. & licet gl. lib.* 2. † Cōtrarium, quod imo si procurator negligit appellare, noceat domino, *l.* 1. §. *fi. ff. quando appell. sit.* 1. §. *procurator. ff. si quis ius dicen. non obtemp.* & istud nō est inductum in odium domini; sed quia non potest appellari vltra tot. dies, in Alex. *cons.* 95. *n.* 7. *ver. quoniā respondeo, lib.* 2. vbi, quod dominus debet sibi imputare, si fuit in mala electione. † Declara idem Alex. *d. cons.* 95 *n.* 7. *in fi. ver. cum non constet, & n.* 8. *cum seq. lib.* 2. multis modis: Primo, quia debet constare, q̄ procurator non sit soluendo, & quia hæc exceptio requirit altiorē indaginem, & in cōtingit probari non potest; ideo non impedit executionem eius dicti. † Declarat Bart. *in l.* 1. §. *fin. ff. quand. appell. sit*, quod si procurator ex dolo, & contumacia vera, quæ est delictū, non appellat, non debet nocere domino, quin possit appellare, vel quin restituatur, quia, pcurator non habet mandatum ad delinquendum, & sic non nocet domino. † Etidē dicit Bart. *d. l.* 1. §. *fi. ff. quand. appel. sit. in fi.* si ex actis constaret de iniustitia sententię; quia debuit appellare, & non appellando est in pœna, & dolo, & contumacia vera, q̄ declarat Alex. non procedere in dubio; quia semper præsumitur pro sententia in dubio, ita dicit Alex. *d. cons.* 95. *n.* 8. & 9. *nec similiter obstat, lib.* 2. † Contrarium, quod imo siue conste ex actis, quod debuerit appellare, siue non, & procurator non appellauerit, quod dominus non possit appellare, nisi quando ipse procurator non esset soluendo. Alex. *d. cons.* 95. *nu.* 10. *ver non omino*, *lib.* 2. vbi dicit * communem contra Bart. † Declara igitur, seu potius restringe quod in omnibus casibus, in quibus dominus

restitui

restituitur ad appellandū ꝙ dolum, contumaciam, vel negligẽtiam procuratoris, procedit, qñ dominus erat absens, & ignorauit sententiam latam, à qua debuit appellari; sed si dominus erat ꝓsens, & sciuit latā sententiam, seu laudum: vt quia sibi fuit notificatum, tunc non restituitur, quia est in culpa principalis, quia potuit & debuit appellare. Alex. plene *d. cons. 95. n. 11. & seq. v. vnde*
* 51 *eo casu, lib. 2.* vbi dicit * cõmunem. † Et ꝓcedit restrictio, seu declaratio, ẽt si procurator non esset soluendo; qa culpa est principalis, & domini, q̃ sibi nocere debet. Alex. *d. cons. 95. n. 12. v. & per hoc* etiã *dico, lib. 2.* vbi dicit, ꝙ quando culpa est communis, ꝓcurato-
52 ris, & domini, non releuatur dominus. † Amplia; quia ꝓcurator generalis non pōt renunciare appellationi in ꝓiudicium domini. Bald. *in l. si. n. 4. v. sed nunquid procurator. C. de temp. appell.* Ang. *in l. bonorũ. n. 2. ff. rem rat. hab. & in l. ab executore. §. si procurator ff. de appell.*
53 † Extende in casu conuerso; qa si fuit renũciatũ appellationi per principales, non pōt procurator neq; expresse, neq; pp & cumaciam suã renunciare dicto iuri q̃sito & facere, ꝙ sit locus appellationi, cui fuit renunciatũ. Castr. *cons. 282. In causa ista, col. 3. in fi. v.*
54 *& col. 4. in pr. v. praterea & si consensisset, lib. 1.* † Amplia; qui non pōt renũciare exceptionib. domini sine spec ali mãdato. Castr. *d. cons. 282. In causa ista, & col. 3. fin. & col. 4. in princ. num. 3. lib. 1 ver. praterea,*
55 *& si consensisset. & cons. 283. col. 4. num. 6. ver praterea, lib. 1.* † Limita, nisi procurator habeat speciale mandatum; quia præiudicat domino paciscendo iuxta mandatũ: & idẽ, si habet generale cũ libera, aut in rem suam fuerit constitutus. Calder. *d. cons. 210. vltra*
56 *medũ. v. aut dicemus,* alias 4. *de appell.* & duplicatur *cons. 105.* alias 3. *de ꝓcur.* † Limita in confessione facta ꝓ procuratorem in iudicio contentioso, qñ procurator fuit is, qui iudiciũ fecit à principio, quia si excipiat, lapsum esse tẽpus eligendi arbitres à die litis cõtestatæ, in tãtum, ꝓbat litis contestationem in ꝓiudicium domini, vt non sufficiat docere de errore per inspectionem actorũ, in quibus litis cõtestatio non reperitur. Bald. *cons. 150. Casus actualiter, n. 5. & seq. v. item nõ obstat,* ꝙ est Bald. Philippi de Cassolis, Io. de Crispis, Io. de Homodeis, Io. de Castilliono, Sign. de Homodeis,
57 Gualterii de Zazziis, & alterius Io. de Castillione, *lib. 2.* † Restringe secus, si cõsiteretur aliquid per modũ voluntariæ iurisdictionis extra mandatũ in ꝓiudicium domini; qa nõ ꝓiudicat. Franch.
58 Aret. *cons. 13. Viso diligenter, n. 23. v. circa sextum.* † Limita in q̃rendis, quia procurator habens generale mandatũ ad aliquid vniuersa-
59 le ꝓiudicat domino. Bald. *cons. 211. Proponitur, quod, in fi. lib. 3.* † Limita respectu tertii; quia si tertius promisit sub pœna, ꝙ ego nihil petã, si ꝓcurator meus petat, ẽt sine mãdato speciali, ille promissor cadet in pœnã, si non habet regressum contra me, secus si habet regressum contra me; quia procurator meus non pōt sine speciali mandato facere incidere dominũ in pœnam. Bald. *d. cons.*
60 *288. lib. 4.* † Limita; quia contumacia ꝓcuratoris nocet domino, maxime, quando dominus scit, & non purgat. Æg. *cons. 4. col. 3. v.*
61 *postea interpositis.* Gemin. *cons. 2. in pr.* Zabar. *cons. 32. n. 2.* † Declara; quia contumacia ꝓcuratoris in non cõparendo, nõ exhibendo acta dicitur nobilis domino; quia venit ex mandato, secus delictum, puta si falsa instrumenta produxit & sic omissio, & negligentia nocet, commissio extra mandatũ non. Æg. *d. cons. 4. col. 4.*
62 *v. praterea.* † Extende multis casibus, in quibus negligentia, procuratoris nocet domino, de quibus plene Socin. *reg. 43. Procuratoris contumacia domino regulariter non nocet, l. eum qui. C. de procur.* vbi Socin. ponit quinq; fallentias, q̃ in casu nostro sunt quinq; ex-
63 tensiones. † Declara secundo; quia cõtumacia procuratoris nocet domino quoad processum, expensas, missionem in possessionem, & alia iudicia; secus quoad pœnam, prout excommunicatio, vel pœna alia comminata; quia ad pœnalia mandatum non
64 extenditur. Æg. *d. cons. 4. col. antepen. ver. Martinus.* † Restringe; qa contumacia procuratoris nõ nocet domino, quin dominus possit appellare, quando non sciuit contumaciã procuratoris, secus
65 si sciuit, vel ratam habuit. Card. Zab. *d. cons. 32. n. 2.* † Restringe, qa contumacia procuratoris reuocati non nocet domino, maxime; quia etiam si est procurator, dubium est, an nocet; quia cõtumacia est delictum. Io. de An. *cons. 25. n. 4. & seq. ver. nam satis est.*
66 † Restringe; quia contumacia procuratoris non nocet domino, in grauibus, & præiudicialibus, *l. hoc amplius. §. fin. ff. de damn. infect.* & ibi per Bart. Castr. *cons. 282. In causa ista, col. 4. n. 3. in fi. ver. secun-*
67 *do allegatur, & cons. 283. col. 4. in fi. n. 6. ver. secundo allegatur lib. 1.* † Restringe; quia nemo perdit ius suum in negocio principali, ꝓpter contumaciã, nisi quando est lata sententia propter contumaciã; quia non appellatur. Castr. *d. cons. 282. col. 4 n. 3. in fi. ver. praterea et*
si ass. t, & cons. 283. col. 4. n. 6. ver secundo allegatur, lib. 1. vbi, quod ex contumacia ꝓiudicatur in expensis; quia non appellat contumax.
68 † Limita; quia procurator nõ excedens mandatũ præiudicat domino etiam alienando iuxta mandatum. Dyn. *cons. 46. In quæstione, quæ vertitur, in princ.* † Extende; quia imo etiam si alienat extra 69
mandatum, licet non transferat dominium, si tamen transtulit possessionem, emptor habet titulum habilem ad præscribendũ. Dyn. *cons. 46. n. 2. & seq.* † Et ꝙ procurator ꝓiudicet domino in o- 70
mnibus, quando non excedit fines mandati. Æg. *cons. 4. col. 3. ver. Bernard. vero,* & plenius *col. 4. ver. Hostien. autem.* † Limita; quia pro- 71
curator effectus dominus litis, si citatur ad sententiam & nõ appellat, ꝓiudicat domino. Corn. *cons. 144. col. pen. & fin. lib. 4.* vbi, ꝙ dominus non excusatur prætextu ignorãtiæ, licet sit iusta causa, ꝙ Princeps restituat. Vide incertum auctorem post regul. Soc. *reg. 11. Cõtumacia procuratoris præiudicat,* vbi ampliat & limitat, vide
eum. † Declara totam materiam per duas regulas; vna est, ꝙ pro- 72
curator quãtumcunq; generalis; & cũ libera, non pōt facere incidere dominũ in pœnã, *l. si procurator. ff. de cond. indeb.* vbi Iaso. ponit reg. cum plurib. ampliationibus, illationibus, & limitationibus, & hæc sunt in faciẽdo. † Secunda regula est in omittendo, ꝙ imo 73
ꝓiudicat, *d. l. 1. §. procurator. ff. si quis in ius vocat.* vbi ponit declarationes plures, quibus procurator ipse tenetur. † Regulam secũ- 74
dam facias, quæ erit limitatio, ꝙ licet procurator generalis non possit ꝓiudicare domino expresse, bene pōt præiudicare tacite. Nam administrator ciuitatis, vel alterius, qui per consensum expressum non potest remittere, vel per pactum præiudicare, *l. præscs. C. de transact. l. prohibere. §. plane. ff. quod vi, aut clam,* tamen per tacitum pactum resultans, & perceptione diuturna diminuta pōt
præiudicare. Alex. *cons. 5. Si vera sunt, in pr. li. 5.* † Declarat idẽ Alex. 75
d. cons. 5. n. 21. v. praterea cum deberentur, lib. 5. vt id, ꝙ quæsitũ fuit ex præscriptione, vt debitum, possit contrariã præscriptione, & sic negligentia ministri Ecclesiæ perdi, vel diminui. † Item admini- 76
strator vsuras maiores debitas pōt negligentia sua diuturna reddere minores, si in summa minori lõgo tempore exegit, *l. aduersus. C. de vsur. cum ibi not.* † Declarat Alex. *d. cons. 5. n. 21. ver. tamẽ spe-* 77
cialius, lib. 5. vt ꝓcedat in debito vsurarũ odioso, & *n. 17. ver. sexto probatur,* vbi; quod est speciale in vsuris, & lucro odioso, & ibi a-
post. *in ver. specialè.* † Secundo; quia culpa Prælati in negligendo 78
nocet, & præiudicat Ecclesiæ. *c. 1. & 2. de præscript.* cũ aliis allegat. per Alex. *d. cons. 5. in pr. v. secundo pro hoc, lib. 5.* † Declarat Alex. *d. cons.* 79
5. n. 15. ver. quinto quia, & n. 21. ver. non obstat dum secundo, lib. 5. quia est verum, quod præscriptione administratoris, & Prelati pditur ius quæsitum Ecclesiæ, alias secus, & sic sola negligentia Prælati, & Capituli, si habet Capitulum, nocet secuto tempore 40. annorum, vbi etiam dicit, quod non procedit quando non est simplex negligentia, sed habet factum annexum; quia Ecclesiæ non præiudicat; puta si minus exigat q̃ debeat, vbi *n. 15. in fi.* † Restitutio in 80
integrum competit, & datur Ecclesiæ, & læso ex negligentia administratoris, & sic præiudicium non est sine reparatione. Alex. *d. cons. 5. n. 16. ver. praterea etiam. l. b. 5.* Vide, *Citatio non dicitur legitima multis modis, & casibus. Concl. 238.*

Procurator non potest ea, quæ non potest principalis. Concl. 845.

PROCVRATOR † non potest ea, quæ non potest suus principa- 1
lis; quia denegata principali multo magis sunt denegata procuratori. Gem. *cons. 129. in pr. ver. ad primum.* † Et propterea nõ de- 2
bet plus posse procurator, quam possit principalis; quia penes principalem semper remanet eadem potestas, & maior, quam ipse transferat in procuratorem. Pet. de Anch. *cons. 28. Rationes inductæ, n. 7. ver. praterea aduertendum.*

Procurator datus ad iudicia, vel negocia, in quibus differant, ad quid teneantur, & quid possint. Concl. 846.

PROCVRATORES † duo si sunt dati, vnus videl. ad negotia, al- 1
ter ad iudicia in eodem instrumento, datus ad iudicia nõ poterit se intromittere ad negotia, neq; è contra. Bald. *cons. 93. Si in* *eodem instrumento, in prin. lib. 3.* † Ad negotia generalis procurator 2
potest dare nuncium. Alex. & Ias. *in l. quod quis. C. de procur. nu. 8.* & iste nuncius poterit inducere testes in iudicio. Bald. *in l. 1. ff. de procur.* † Item regulariter procurator ad negotia potest substituere, *l.* 3
si procurator. §. si quis mandauerit. ff. mandati, & ibi vide Salyc. qui hoc restringit, & declarat. † Tenetur reddere rationem, & restituere, 4
quicquid occasione mandati eius manus peruenit, *l. qui, ꝓprio. §. procurator. ff. de procur. & in l. idem que. §. 1. ff. mandat. & in l. procuratorem. C. eod.* Dec. *cons. 464. Placet conclusio, in pr.* vbi idem dicit in quolibet administratore. Socin. *cons. 46. lib. 1.* quod duplicatur *in*

3 *cons.213.lib.2.*† Et tenetur etiam reddere rationē de gestis, & administratis per substitutū ab ipso procuratore ad negocia. Bart. & alii *in l.nam & si seruus. §. mandato tuo. ff. de neg. gest.* nec liberatur cedendo actionem contra substitutū, vt ibi Dd. & licet ille text. videatur loqui in negocium gestore, idem tamē est in procuratore ad negocia, *l. si procuratorem. §. si quis mandauerit. ff. mand.* vbi est casus: & ratio videtur, quia qui per alium facit, per seipsum facere videtur. *l.1. §. d. iecisse. de vi, & vi arm. l. ita autē. §. gessisse. ff. de administ. tut.* & hanc rationem allegat gl. *in d. §. mandato tuo.* Item a-
4 lia est ratio; quia procurator substituens alium periculo suo substituit; ideo tenetur pro substituto. Bald. per illum text. *in l. ad substituit; ideo tenetur pro substituto. Bald. per illum text.

sit specificatū. *l. contra iuris. § fi. ff. de pact. l. filius fam.* vbi Bart. *ff. de do-*
25 *nat.* Dec. *cons. 493. Viso tenore, col. 4. in prin.* † Extende, vt procedat multo magis, quando mādatum esset datum ad exigendum, seu ad mutuo recipiendum, & confitendū; quia verbum, *ad confitendum*, applicatur confitendum exactionem realē, & sic interueniente actuali numeratione. Bart. *in l. 2. §. fin. in secundo casu. ff. si cert. pet.* Castr. *cons. 338. n. 3. ver. ad primū, lib. 1.* vbi allegat Iacob. de Aret. & Bart. *in l. 1. in fi. ff. si cert. pet.* sed credo, q̄ velit allegare, vbi supra, & idem tenet Socin. *cons. 3. incip. Præsentem, ver. quinto, plātur, lib. 1.*
* Castr. plene *cons. 186. in pr. lib. 1.* & ista est communis *opin. vt per
26 Soc. Iun. *cons. 57. n. 4. & seq. lib. 2.* † Contrarium, quod imo possit confiteri ēt non interueniente pecunia, & numeratione, q̄n mādatum est ad recipiendum, & confitendum; quia alias illa verba, *ad confitendum*, nihil operarentur. Bald. Fulg. Castr. Al. & Ias. *in d. l. 2. § fin. ff. si cert. pet.* Ang. Im. & Castr. *in l. si debitorem. ff. de nou. at.* vbi dicunt, q̄ si opinio Bart. esset vera, quod posset cōfiteri sola, q̄n interuenit actualis numeratio, illa verba essent superflua, & nihil operarentur, quod esse non debet arg. *l. si quando, de leg. 1.* & sequitur Felin. *in c. si cautio, col. fi. de fid. instr.* Rum. *cons. 53. n. 17. lib. 2.*
* vbi dicit *cōmunem, & communē dicit Ias. vbi supra *nu. 23. in d. l.*
27 *2. § creditū*, vbi Dec. *n. 18.* Aleiat. *n. 19.* Bologn. *n. 46.* † Declara; q̄a forte est verior opinio Bart. ex iis, quæ in ampliat. quia illa præsumptio, quod verba debent aliquid operari, est fragilis, & non tantæ potentiæ, quod inducat facultatem in iis quæ requirunt mandatum speciale. Vide, *Verba debent aliquid operari, & non debent esse superflua, & quando secus. Concl. 85.* Vide Masc. *Concl. 369. Cōfessio procuratoris, n. 8. & 9.* vbi, quod prima opinio verior est, q̄ verba, *& confitendum*, referuntur ad exactionem factam, alias esset do-
28 natio. Castr. *d. cons. 338. n. 12. lib. 1.* † Amplia; quia procurator constitutus ad vendendum pro illo pretio prout eidem videbitur, & placebit, & ad recipiendum pretium, vel recepisse cōfitendum, & ad compromittendum, & laudum ratificandum, si vigore sui mandati vendidit non soluto pretio, vel cōpromisit, & arbiter adiudicauit non soluto pretio bona alteri parti, laudum debet reduci ad formā mandati *l. sed si Proculus, cum l. seq. ff. mand.* per quæ
29 iura ita consuluit Ang. *cons. 388. Constat procuratorem, n. 2.* † Extende; quia imo nullum dominium ex tali laudo fuit translatum in emptorem non soluto pretio; quia illa verba, *prout eidem procuratori placuerit, & videbitur*, debent intelligi secundum arbitriū boni viri, & bonus vir debet arbitrari, prout in mandato. Ang. *d. consil. 388.* Bald. *in l. inciuile. C. de rei vend.* Amplia in omnibus, qui nō possunt vendere, nisi præsenti pecunia. Vide supra *n. 20. ver. Extende*
30 *in omnib. pag. præced.* † Extende in omni venditione prohibita, sed permissa ex certa causa, prout est alienatio bonorum Ecclesiæ; quia si fiat habita fide de pretio, non valet. Abb. *cons. 41. Videndū est, ver. tertio de defectu est, col. 1. lib. 1.* vbi, quod aliud est cōfiteri, aliud
31 pretium recipere. † Declara extensionem, vt procedat in procuratore, & solo Prælato; secus si Prælatus cum Capitulo consiterentur simul; quia possunt Ecclesiæ præiudicare. Abb. *d. cons. 41. col. 2. in fi. cum seq. ver. item hic interuenit, lib. 1.* & maxime, q̄n fuit fa-
32 cta confirmatio à superiore. † Restringe in fisco; quia pecuator fisci non pōt vendere, nisi præsenti pecunia; quia non pōt habere fidē de pretio, *l. si procurator, in fi. ff. de iure fisci.* gl. Bart. & alii *in l. D. Pio. § sed si emptor, col. fi. n. 4. ff. de re iud.* & tñ procurator fisci pō cōfiteri habuisse, & recepisse. Bart. *in l. si procurator. § si ab eo, in fi. ff. de iure fisci*, per illum text. & *in l. 2. § fin. C. de quadrien. præscr.* vbi Bald.
dicit, q̄ si officialis fisci vendens cōfiteatur pretium sibi solutū, emptor ppetuo est securus, nec pōt ipsi obiici exceptio non numeratæ pecuniæ idem tenet gl. *in l. 1. C. de vend. reb. ciuit. lib. 11.* per
33 text. ibi, vbi etiam Bart. allegat text. *in l. 1. C. de apoch. publ. lib. 10.* † Declarat Abb. restrictionem *in cons. 41. col. 1. in fi. v. vt sic etiam pōt*
tolli. lib. 1. vt, q̄edat, q̄n alienatio erat permissa, secus si fiebat ex
34 certa causa, vt pretium conuerti deberet in aliam causam. † Amplia; quia imo procurator nō potest constitui ad exigendum stipendium ex publico percipiendum, vt est text. *in l. iubemus*, alias incip. *Per hanc. C. de erogat. milit. ann. lib. 12.* quem text. singularem dicit Castr. *cons. 228. Quæritur primo, in pr. lib. 2.* quod est Rom. *cons.*
35 *352.* vbi plena apost. *in ver. iubemus.* dat concor. † Amplia; quia vbicunq; quis obligatur facere realem solutionem quātitatis, requiritur vera solutio, & non sufficit offerre pecuniam in tapeto vel marsupio, nisi constet, q̄ sit numerata. Castr. *d. cons. 228. col. 1.*
36 *caterum*, vbi apost. *in ver. numerata*, dat concord. † Extende; quia verba, *fuit contentus, & satisfactus*, non probant veram numerationē. Castr *d. cons. 228. col. 2. ver. quinimo. lib. 2.* Rom. *cons. 352. n. 5.* Am-
37 plia † maxime in Ecclesia minore, & aliis, qui non possunt donare; quia neq; possunt procuratorem constituere ad confitendū; quia esset donatio. Bart. *in l. 2. §. fi. ff. si cert. pet. ver. si aliter intelligeres, esset donatio*, & ita est *communis opin. secūdum Soc. Iun. *cons. 57.* *
n. 4. & seq. lib. 2. † Extende in vniuersitate; quia nisi fiat per maiorē 38
partem vniuersitatis, & cum decreto iudicis, non valet. *l. 2.* & ibi gl. & Luc. de Pen. *C. de prad. decur. lib. 10.* † Limita; quia procura- 39
tor ad recipiendum, vel exigendum non obligat dominum ex confessione, nisi duo concurrant, quod cum alio se obligans in solidum renunciauerit beneficio diuisionis, & dominus, p̄ miserit ratum habiturum cum iuramento quicquid per procuratorē gestum fuerit. Castr. *cons. 410. Considerandæ sunt, n. 2. lib. 1.* vbi dicit, quod si non constat, quod tota pecunia ad procuratorem peruenerit, realis obligatio est pro medietate, verbalis pro toto, & dominus non tenetur pro verbali; quia est cōfessionata, nisi cōcurrant dicta duo. † Limita; quia bene potest in sui præiudicium 40
procurator generalis confiteri, & talis confessio bene præsumitur vera, & sibi præiudicat. Bald. *cons. 131. circa med. ver. sed in præiudicium, lib. 3.* Ias. *d. l. 2. §. creditum. n. 20.* plenius Curt. Iun. *n. 25. circa*
fi. ff. si cert. pet. † Limita nisi in confessione iudicis decretum inter- 41
ueniret. Ias. *d. l. 2. §. creditum, n. 22. ff. si cert. pet.* † Limita, nisi iurasset 42
dominus habere ratum quicquid factū fuerit per procuratorē; quia confessio nocet domino. Ias. *d. l. 2. §. creditum. n. 22. ver. secūdo limita. ff. si cert. pet.* vbi Alc. *in fi. ver. & ista ratio.* Dec. *n. 17.* vbi hoc tenet etiam si non sit iuratū. † Limita in procuratore habente man- 43
datum cum libera; quia potest omnia, quę sunt de cōsuetudine, & quæ consuenit dominus facere. Bald. *d. cons. 131. in pr. lib. 3.* Cōtrariū † supra in prima ampl. *n. 12.* vbi allegaui Aret. *cons. 4. per tot.* 44
quia confessio induceret donationem. † Declarat Ias. *d. l. 2. §. cre-* 45
ditum, nu. 20. col. pen. ver. Alex. hic. ff si cert. pet. vt si habet à lege, non præiudicat, quia non potest donare, si ab homine, qui potest donare præiudicat. † Limita; quando dominus tacite, vel expresse 46
ratam habuit confessionem procuratoris. Alc. *d. l. 2. §. creditum, n.*
19. ff. si cert. pet. † Limita, quando essent coniecturæ, vel constaret 47
de vera solutione; quia tunc non intrat præsumptio donationis. Alciat. *d. l. 2. creditum, n. 18. ff. si cert. pet.* Tiraq. *de retract. conuent. §. 4. gl. 6. n. 13. in fi.* Put. *decis. 416. in pr. lib. 3.* Vide, *Mandati fines sunt custodiendi, & seruandi. Concl. 39.*

Procurator ad excusandum citatum delinquentem quando admittatur, & ex quibus causis. Concl. 848.

CITATVS † ad personaliter comparēdum, vel in causa, in qua 1
tenetur personaliter comparere, potest mittere procuratorē ad excusandū, qui debet admitti ad excusationem; quia citatio non potest aliter adimpossibile. Cald. *cons. 107. quod est 5. d. procur.* & duplicatur 137. alias *5. de dilatio.* † Imo, quod excusa- 2
tor, quia admittitur ad excusationes, & impedimenta proponēdum, non debeat esse procurator. Bart. *in extrau. ad reprimendū, in ver. legitime. col. 2. ver non obstat. § publice.* † Si tamen est etiam ge- 3
neralis procurator admittitur ad excusandum. Rot. *in nou. dec. 24. de procur.* alias 314 quę dicit, quod etiam procurator specialis potest. † Declara, dummodo causas absentiæ, vel exceptiones, quæ 4
non tangunt defensionem delicti, deducat, * communem dicit *
Clar. *§. fi. q. 33. in pr.* vbi dat exempla excusandi, quod reus sit infirmus, vel caueratus, & non possit comparere, quod locus, ad quem citatur, non sit tutus propter inimicitias. † Et iste excusa- 5
tor admittitur etiam ad media causæ, & altos articulos incidentes etiam sine mandato, dummodo non assumat defensionem criminis secūdum *comm. de qua idem Clar. *d. q. 33. n. 1. in fi.* Am- *
plia, † vt imo procurator admittatur non tantum ad excusandū, 6
sed imo etiam ad defendendum in causa electionis, & cōfirmationis; quia fuore speciali inductum est propter periculum vacationis. Oldrad. *cons. 298. Pro fundamento, n. 2. ver. ex forma apparet.*
† Amplia, vt etiam admittatur ad defendendum procurator in 7
causa, in qua quis est citatus ad personaliter comparendum, q̄n impedimentum citati in longum procederet. Old. *d. consil. 298.*
circa med. ver. imo etiam in alia. † Amplia, vbicunq; procederetur in 8
absentia rei citati ad personaliter comparendum, potest procurator dominum defendere, & causas causæ allegare, *l. seruum. §. publice. ff. de procur.* Cald. *d. cons. 107. alias 5. de procur.* quod duplica- 9
tur 137. alias *5. de dilat. a. in pr. ver. item si procederetur.* † Extende; quia vbicunque potest procedi ad diffinitiuam sententiam cōtra absentem, admitti debet excusator etiam ad probandum innocētiam, *communem, & magis communem, & in praxi seruati di- *
cit Iul. Clar. *in d. § fin. q. 33. n. 2.* vbi citat infinitos de cōmuni, & magis communi, & obseruātia attestante; quia iudex debet veritatem sequi, & amplecti & innocētiam perquirere, vbi quod Dd. dant cautelam, quod excusator det sc. hedulam iudici continen-

10 tẽ testes pro innocentia rei absentis. † Contrarium tenet ipse Iul. Clar. *in d. q. 33. n. 2. in fi. ver. sed certe*, vbi, quod hoc modo destrueretur materia criminalis, quia rei per procuratorem audirentur absq; eo, quod se constituerent, & q̃ in statu Mediolani deridebatur, qui hac cautela vteretur; quia iudex potest velle, q̃ reus
* constituat se, & procurator compareat secundum *commun. de qua etiam dixit *q. 32. n. 11. circa fi. ver. & in omnem casum*, & hac parte tuetur Bart. *in extrauag. Ad reprimendum, in ver. legitime*, vbi tol-
11 lit contraria. † Declarat Bart. *d. extrauag. Ad reprimendum, in v. legitime*, vt procurator in causa capituli non admittatur à relegatione supra, etiã si contra absentem possit procedi; quia ꝓcurator tenetur cauere iudicatum solui, & principalis non pot hoc casu releuare procuratoré, prout tenetur, à relegatione infra admittatur.
12 † Amplia; quia excusator auditur etiam sine mandato ad ꝓponẽdum excusationes, q̃ sunt necessariæ, prout infirmitas, carceratio, si vero vult ꝓponere excusationes probabiles tãtum, proꝓ ut quod itinera nõ sunt tuta, quod tutus non patet accessus, tũc
* debet docere de mandato, & hanc *comm. dicit Rube. Alex. *in l.*
13 *pen. §. ad crimen. ff. de publ. iud.* † Extende; quia imo etiam ꝓbabiles excusationes potest proponere sine mandato, dũmodo concernant factum, & non ius, & non inferant ad delictum excusandũ, vel defendendum, nisi consuetudo sit in contrarium. Iul. Clar. *d. §. fi. q. 33. n. 3. ver. sed nunquid*, vbi hoc admittit, si cessat calũnia, &
14 dũmodo non sit declinatoria fori. † Amplia; quia talis excusator non tenetur cauere de iudicio sisti, neq; iudicato soluendo, licet mandatum non habeat, secus si ad defendendum vellet admitti, quia etiam in casu permisso, si non habet mãdatum, debet caue-
* 15 re communem *dicit Clar. *d. §. fi. q. 33. n. 4. ver. quæro, nũquid.* † Amplia; quia si proceditur per edictum in criminali contra absentẽ, admittitur excusator; quia petit terminum ad certiorandum citatum, & debet terminus assignari, sed si comparet, & dicat, non potuisse reperire, tunc proceditur tanquam contra contumacẽ. Bart. *in d. extrauag. Ad reprimendum, in ver. per edictum, n. 7. ver. quid si*
16 *intra terminum, cum seq.* † Extende; quia semper proceditur contra absentem citatum per edictum, vel præconem, & in termino citationis comparet excusator, & allegat citatum absentem & ad eum nõ peruenisse notitiam citationis, quia legitimo impedimento est impeditus, debet admitti & si offert se probaturũ excusationem, iudex non potest procedere, & si procedat, ꝓcessus est ipso iure nullus; si vero non offert probare, processus nõ est nullus, sed bene competit restitutio in integrum. Bart. *in d. extra-*
17 *uag. Ad reprimendum in ver. neglexerit, n. 3.* † Limita; quia non admittitur procurator ad defendendum, sed neq; ad excusandum, q̃n constat, quod potuit cõparere, sed noluit, vt in casu Oldr. *d. cons.* 298. *in fi. ver. attendatur, quod non solum.* Causæ sufficientes, ꝑ quas
18 excusatur citatus ad personaliter comparendum sunt. Vide, *Im-pedimentum legitimum quod dicatur. Concl.* 28. *& Concl. ibi seq.* † Infirmitas talis, quæ impediat equitare, itinerare. Cald. *cons.* 107. alias 5. *de procur.* quod duplicatur 137. alias 5. *de dilatio. ver. causæ autem.*
19 Iul. Clar. *in §. fi. q. 33. in pr.* † Et quod infirmitas excuset citatũ pro
* delicto à comparendo, & sufficiat facere fidem de ea, *commu-
20 nem dicit Iul. Clar. *d. §. fi. q. 34. n. 5. ver. dixi etiam.* * Tempestas, vel vis fluminum præbentes impedimentum excusant. *l. 2. §. si quis in*
21 *iudic. ff. si quis cautio.* Cald. *d. cons.* 137. alias 5. *de dilatio.* † Captiuitas, detentio, vel obsessio hostium, vel grauis necessitas, prout ineuitabilis persecutionis, vel naufragii, præbent excusationem. *l.*
22 *4. ff. si quis cautio.* Cald. *d. cons.* 137. † Carceratio per quam nõ potest comparere, Iul. Clar. *d. q. 33. in pr. & q. 34. n. 5.* & declarat ibi *nu. 7.* qualiter procedat, & quid si carceratio sit alibi vel in eodẽ loco,
23 & quid si pro crimine, vel ciuiliter, vide eum. † Declara; quia licet carceratus possit mittere procuratorem, tamen ꝓexpectatur exitus carceris, nisi esset effecta carceratio, prout si esset statim, secuta citatione, vel arbitrio iudicis, ita Clar. *d. q. 34. n. 7. ver. de car-*
24 *ceratо.* † Generaliter omne impedimẽtum legitimum, per quod citatus impeditur comparere, etiamsi vellet Iul. Clar. *d. q. 33. in pr.*
25 † Insidiarum timor propter graues inimicitias excusat, sed tamẽ saluus conductus in loco solet huic excusationi prouidere, & ita practicari dicit Iul. Clar. *d. §. fi. q. 34. n. 6.* vbi, quod saluus conductus non releuat, qui indo locus non est tutus ob graues inimici-
* tias cum potentibus, vel rectore, aut domino loci, vbi dicit *com-
26 munem. † Locus non tutus, ad quem citatur, vel si transire necesse habet per loca nõ tuta propter inimicos capitales, vel domesticos colligatos, & amicos inimicorum. Cald. *d. cons.* 107. alias 5.
27 *de iud. in fi.* quod duplicatur 137. alias 5. *de dilatio.* † Declara tamen, quod si per alias vias posset venire, & euitare loca suspecta, etiã si maius dispendium interueniret pro expensis necessariis, non
28 excusaretur. Oldr. *cons.* 298. *in fi. ver. & si dicatur.* † Absentia siue ꝓbabilis, & necessaria, veluti si causa Reip. abest, inducit citationem, vt debeat sic perseuerari, donec causa durat. Iul. Clar. *d. §.*
q. 34. in pr. † Necessaria vero tantum absentia, prout in banno non excusat; quia culpa sua; ideo potest proceditur contra eum, nõ obstante banno, si tamen peteret talium cõductum à quo debet ei dari. Iul. Clar. *d. §. fin. q. 34. n. 2. v. necessaria.* † Probabilis absentia tantum, prout si causa studii, vel mercantiæ probata excusat, vt detur terminus ad comparendum, & certiorandum quod si non daretur, omnia essent nulla. Clar. *d. q. 34. n. 2.* † Voluntaria absentia, quæ non est, neq; probabilis, neq; necessaria, si probetur, pariter admittit excusationẽ, vt præfigatur terminus ad certiorandum, & comparendum. Clar. *d. §. fi. q. 34. n. 3.* vbi *n. 4.* quod quælibet leuis probatio etiam per iuramentum admitteretur.
† Declara tamen; quia si hæc voluntaria esset fraudulenta, non admitteretur, & dicitur fraudulenta, vbicunque reus, qui allegatur, absens erat in loco tempore delicti de recenti, aut tempore citationis, secus si delictum esset de multo tempore. Clar. *dict. §. fin. quæst. 34. num. 3.* † Declara; quia impedimentum legitimum absentiæ, vel quod excusat reum, operatur, quod si est deductum ad notitiam iudicis, vel est notorium, vel aliter potest cõstare, quod iudex illud sciuerit operatur, quod processus, & sententia sunt nulli; si vero non est allegatum, & inde ignorauit, valet processus, & capto condemnato potest sententia exequi, etiam si velit docere de impedimento secundũ aliquos, & est comm. *opinio, secundum alios, quam ego cum; constat de legitimo impedimento, non debet dari executio, sed restituto in integrum, & est magis *communis opinio. Vide plene Sum. *d. q. 11. n. 59. & seq.* vbi plene examinat. Vide, *Excusator quando admittatur in causa criminali, vel non. Concl.* 469. Vide, *Procurator in quibus causis non admittatur. Concl.* 818.

Procurator potest substituere, & quando secus. Conc. 849.

PROCVRATOR † siue constitutus, siue substitutus, quandocunq; est effectus dominus litis, pot indistincte alium substituere tanquam dominus litis. Oldr. *cons.* 130. *Omni proximitate, n. 4. v. alia-
tione. l. procuratorib. C. de procur.* Rom. *cons.* 241. *Specialibus illinus nu.*
10. vbi, quod aure non potest. † Extende, vt idem sit in constituta persona; quia sicuti procurator constitutus ab homine non potest substituere ante litem contestatam, ita nec procurator constitutus à lege, sed bene post litem contestatã potest constituere tanquam dominus litis. Rom. *d. cons.* 241. *n.* 18. vbi secus in parte quando habet administrationem bonorum filii, quia etiam ante litem contestatam constituit procuratorem, dummodo sit filius præsens, & adultus consentiat. † Amplia; quia procurator ad negotia potest substituere nuncium, quando procurator est generalis; secus si specialis. Alex. *in l. quod quis, n. 9. C. de procur.* vbi *Ia.* est text. *in l. si procuratorem. §. 1. ff. mand.* Castr. *consil.* 118. *circa nu.*
præterea. lib. 1. † Et talis nuncius potest inducere testes in iudicio. Bald. *in l. 1. ff. de procur.* † Extende; quia imo potest absolute substituere alium ad negocia ipse procurator ad negocia, & tenetur
* substituto, & de gestis ab eo. Vide supra *Concl.* 846. † Amplia; procurator, & arbiter, & delegatus in rem suam possunt substituere, & alteri committere, quando habent ius in re radicaliter
personam suam exemplo procuratoris in rem suam. Castr. *cons.*
118. *col. 2. in pr. lib.* 1. † Amplia, quia si mandatum est vniuersale inter personas incertas, facit iudicem esse ordinarium qui potest alteri mandare, sic etiam in procuratore, quia poterit iubilare. Castr. *d. cons.* 118. *col. 2. lib. 2.* † Amplia; quia procurator cum facultate substituendi potest substituere de iure. Can. licet facultas sit in genere. Sign. *cons.* 129. *n.* 5. Bart. & Castr. *in l. 1. ff. de procur. vbi*
quod de iure ciuili sufficit, quod sit data potestas substituendi, & *est text. in l. item eorum. §. decuriones. ff. quod cuiusq; vniuer. l. simile in fi. ff. de seru. rustico. prædio.* disp. Specul. *in tit. de procur. §. 2. n. 6. si procurator est constitutus.* vbi Io. Andr. *in addit.* † Extende; quia facultas substituendi data operatur, quod liceat alias non posse substituere bene potest vigore facultatis expressæ, etiam si non sit spiritualis. Rom. *cons.* 266. *Iste Petrus, in prin.* † Declara tamen quod licet dominus in mandato dixerit, *releuans ipsum procuratorem ab omni onere satisdandi, & promittendi de rato, & de relevando substituendos ab eo*, non cẽsetur propterea dedisse facultatem substituendi; quia ista verba non disponunt, sed supponunt illud, quæ duplicatur *in antiq. eod. tit. dec. 23. nota, quod sine procuratorio* non est necessariũ ad mandatum. Rot. *tn dec. Bellegn. in addition.* lias 346. sequitur Alex. *cons.* 17. *Visis, nu. 6. ver. pro hoc tenet Sal. lib.*
& iterum *cons.* 126. *n. 4. in fi. ver. secũdo confirma, lib. 3.* Contra Oldr. *n. 3. in fi.* & plenius *cons.* 966. *n.* 12. vbi dat plurimos concordes. Et
stringe de iure ciuili, quia non valet mandatum ad substituendum

ad iudicia in genere, nisi dicatur persona substituenda. Signor. *d. consil. 129. n. 5.* maxime, si fuit oppositum. † Declara, quia olim de iure ciuili procurator etiam cum facultate substituendi non poterat substituere, nisi post litem contestatam ad iudicia, hodie tñ quæstio est sopita de iure Canon. quia potest etiam ante litē con- 13 testatam, *c. 1. §. 1. de procur. in 6.* † Declara tamen; quia substituens non potest maiorem auctoritatem trãsferre in substitutum, quã ipse habeat; ideo inspiciendum est mandatum principale. *c. nemo plus iuris, de reg. iur. in 6. c. quod autem de iure patr. & c. nuper, de don. int.* 14 *vir. & vx.* † Restringe, quia procu n habet facultatem substituendi, non potest substituere *c. in l. fi. §. fi. ff. de diuers. &* 15 *temp. præscript.* † Amplia; quia procu or ad negocia de iure cõmuni substituere potest, quando non est electa industria personæ Rom. *d. consil. 266 Iste Petrus, in pr.* vbi apost. *in ver. electa*, dat cõ- 16 cord. † Amplia, quia imo procurator habens facultatem substituendi, si substituat eum, qui prius sine mandato egerat, videtur 17 gesta ab eo ratificare. Alex. *consil. 146. lib. 5.* † Amplia; quia si est datum mandatum pluribus in concordia cum facultate substituendi, possunt simul omnes substituere vnum ex eis, & valebit substitutio; quia licet nemo possit sibi authorari. Bart. *in l. 1. ff. de auth. tut.* & debeat esse differentia inter substituentem, & substitutũ. Ang. *l. 2. ff. de stip. seruo.* tamen valet, vt late Socin. *consil. 87. In præsenti consultatione, in 1. dub. lib. 1.* Vide Soc. *Reg. 41. Procurator regulariter*, qui ponit regulam negatiuam, quod non potest substituere per text. *in l. quod quis sibi, C. de procur.* vbi limitat sex modis, quæ seruiunt hic pro ampliationibus. † Limita; quia procurator dominus litis effectus, quia est dominus instantiæ & litis, nõ potest in alia instantia substituere, puta si est dominus litis in prima instantia non substituit in causa appellationis. Oldr. *consil. 317. n. 2. ver. ad secundum.* Fulg. *consil. 150. Quidam ciues, n. 2.* † Limita; quia sicuti mulier est inhabilis ad procurandum pro alio in iudicio, ita etiam non valet mandatũ, vt ipsa possit substituere, & parte opponente iudicium redditur nullum etiam pro eo, qui constituit vxorẽ cum facultate substituendi. Sign. *consil. 129. per tot.* vbi loquitur, si 20 fuit oppositum. † Extende, etiam si mulier excipiat, non autem agat, quia neque potest esse procuratrix, neq; substituere. Sign. *d. consil. 129. n. 3.* Vide, *Procurator, Iudex, & arbitri substituere non possunt. Conclus. prox. seq.*

Procurator, iudex, arbiter, & similes substituere non possunt. Concl. 850.

1 PROCVRATOR † substitutus substituere alium non potest vigore substitutionis. Oldr. *consil. 130. Omni prolixitate, n. 3. ver. alia ratione.* & idem in iudice subdelegato, qui aliũ subdelegare non 2 potest, tenet Gemin. *consil. 76. n. 7. ver. quod autem.* † Amplia in iudice subdelegato, quia non potest alium subdelegare, etiamsi in subdelegatione esset hoc expresse sibi concessum. Franc. *in cap. quamuis, in pr. de off. deleg. lib. 6.* Vide, *Substitutus, vel subdelegatus substituere, vel subdelegare non potest. Concl. 855.* † Amplia in tutore; quia 3 non potest dare procuratorem, neq; substituere, nisi postquam est dominus litis effectus. *l. neq; tutores. C. de procur.* vbi Bart. & alii. 4 † Extende idem in patre, & legitimo administratore, ac coniuncto, & aliis, qui habent mandatum à lege pro alio, quia nõ possunt constituere, neque substituere procuratorem, si non sunt effecti domini litis per litis contestationem, vel quãdo habetur pro contestata. Rom. *consil. 241. Spectabiles domini.* Vide, *Coniuncta 5 persona quando agat pro coniuncta, & quibus casibus. Concl. 735.* † Amplia in arbitro; quia alium substituere non potest. *l. non distinguemus. §. quæsitum, ver. idem Pedius. ff. de arb.* Castr. *consil. 118. Quod dicti domini, li.* 6 1. Vide Concluſ. proxime præced. † Amplia; quia delegatus à Principe licet possit substituere, intelligitur pro prima vice; ideo cum semel substituerit, vel si functus est semel officio suo, nõ potest alium substituere. Castr. *consil. 118. Quod dicti domini, in princ. ver. præterea, lib. 1.*

Procurator substituens simpliciter quoad omnia censetur substituere, de quibus habet mandatum, & quando non. Concluſ. 851.

1 PROCVRATOR † habens mandatum amplum ad lites, & appellandum, & prosequẽdum, si simpliciter substituat, quoad omnia censetur substituisse. Oldr. *consil. 314. n. 1. ver. sed quia hoc fuit, cum seq.* vbi late, maxime *n. 5. ver. tertio obijcit*, vbi, quod actus simpliciter gestus intelligitur secundum præambulam dispositionẽ. 2 † Amplia in tantum, vt si substitutus non sit prosecutus appellationem, transeat deserta. Oldr. *d. consil. 314. per tot.* vbi iste est casus 3 illius consilii. † Amplia, quia per simplicem substitutionem factã à procuratore cum facultate substituendi, ipse substituens desinit esse procurator; quia transtulit omnem suam facultatem in substitutum. † Restringe, quando in mandato est clausula, *saluo mandato*, vel *firmo remanente mandato*. Bart. *in l. quod si forte. §. quid ergo. ff. de solut.* Dec. *consil. 77. n. 4. ver. tertio principaliter.* 4

Procurator substituens tenetur pro substituto, & quãdo. Concluſ. 852.

PROCVRATOR † ad negotia, qui tenetur reddere rationem, & restituere quicquid ad eum peruenit. *l. qui proprio. §. procurator. ff. de procur.* Dec. *consil. 464. Placet conclusio.* Soc. *consil. 46. lib. 1.* repetitũ *consil. 213. lib. 2.* † Tenetur etiam pro substituto, ac si ipse gessisset. 2 Bart. & cæteri *in l. nam & seruus. §. mandato tuo. ff. de neg. gest.* qui tex. licet loquatur in negociorum gestore, procedit etiam in procuratore ad negocia *l. si procuratorem. §. si quis mandauerit. ff. mand.* vbi est casus. † Rationes plures sunt; quia qui per alium facit, per se ipsum facere videtur. *l. ita autem. §. gessisse. ff. de admin. tut. cum simil.* 3 ita gl. *in d. l. nam & seruus, §. mandato tuo ff. de neg. gest.* † Secunda ratio; quia is, qui substituit aliquem, periculo suo substituit. Bald. 4 *in l. ad similitudinem. C. de episc. & cler.* facit text. *in l. ex facto. ff. de neg. gest.* vbi Ang. extendit idem in officiali Communis Florentiæ, vt teneatur pro gestis à suis ministris. Vide, *Officiales qui non possint obligari, & contrahere, & qui possint. Concluſ. 100.* † Extende; quia procurator ita tenetur pro gestis à suo substituto versus dominũ, vt 5 non haberetur cedendo actionem contra ipsum substitutum, vt per Dd. *in d. l. nam & seruus. §. mandato tuo. ff. de neg. gest.* † Extende, 6 vt procedat, etiam si procurator substituit aliquem, qui cõmuni opinione omnium reputabatur idoneus; quia nihilominus tenetur de gestis ab eo male. Bart. *d. l. nam & seruus. §. mandato. ff. de neg. gest.* Saly *in l. quod quis, ad fi. C. de procur.* † Extende, etiamsi procurator substituerit aliquem ad contemplationem domini. gl. in 7 *d. §. si mandato tuo.* † Restringe, quando procurator substituisset aliquem de expressa, & speciali commissione domini; quia tunc nõ 8 tenetur de gestis ab eo, ex quo volũtatem domini fuit executus, & sibi imputari non potest. *l. eum qui. §. fin. ff. depos. l. diligenter, in pr. ff. mand.* Saly. *in d. l. quod quis ad fin. C. de procur.* † Declara restrictionem, vt procedat, quãdo procurator substituit illum, quem do- 9 minus præposuit, & ipse vlterius in administratione se gessit, secus si voluit ipse procurator remanere administrator, & eidem substituto præcipere, & salarium, puta, magnum pro administratione consequi; quia qui sentit commodum, &c. *c. qui sentit, de reg. iur. in 6.* quia si potuit à se abdicare administrationem, & noluit, sibi imputet. *l. multum interest. C. si quis alteri, vel sibi.* † Declara secũ- 10 do, nisi procurator substitutus de cõmissione domini de bono esset effectus malus sciente procuratore, vel mutasset conditionem arg. *l. si forte. §. 1. ff. de solut.* quæ scientia psumitur ex continua conuersatione, q̃ inuicem habebant. *l. quod si solut. §. quia si dua. ff. de ad. l. edict. l. si auiam*, vbi bonus text. *C. de inger. & manum.* vel saltem de facili certiorari potuit, cum paria sint, scire, vel de facili scire posse. *l. quod te. ff. si cert. pet.* Bald. *in l. quicunq;, in primo not. C. de seru. fug.* quia si non reuocauit ipsum, vel non denunciauit domino ad effectum, vt posset reuocare, tenetur de illius mala gestione, arg. *d. l. quod si forte. §. 1.* vbi gl. & Bart. *ff. de solut.* & est bonus text. *in l. 4. §. 1. ff. de admin. tutor.*

Procurator substitutus si moritur, potestas reuertitur ad dominum, non ad procuratorem, & quando secus. Concluſ. 853.

PROCVRATOR † substitutus si moriatur, potestas reuertitur ad principalem dominum constituentem, non autem ad 1 procuratorem substituentẽ, maxime, quando quo concurrunt, quod substituens transtulit vices suas omnes in substitutum, & substitutus cœpit causam agere. Oldr. *consil. 130. Omni prolixitate, n. 5. ver. & si dicatur.* † Amplia, vt idem sit in iudice subdelegato moriente; quia iurisdictio reuertitur ad delegantem, non ad delegatum, quando concurrunt prædicta, quæ dicta sunt in procu- 2 ratore. Oldr. *d. consil. 130. n. 5. ver. & si dicatur.* † Limita, quando in 3 mandato adesset clausula cõstitutionis plurium procuratorum in solidum, & quod non esset melior conditio primitus occupantis, tunc alius procurator habet facultatem. *c. si duo, de procur. lib. 6.* Oldr. *d. consil. 130. num. 6. ver. non obstat cap. duo.*

Procurator in personam propriam procuratorio nomine concipere debet verba, & quando secus. Concluſ. 854.

1 PROCVRATOR † regulariter in acquisitione concipit verba in propriam personam procuratorio nomine, & de procuratore
2 in personam domini. *l. quæ unq; gerimus. ff. de act. & oblig.* † Amplia, vt idem sit in iudicialibus; quia iudex debet accipere verba sententiæ in personam procuratoris domini litis effecti, alias sententia esset nulla, & quando secus. Ang. *conſ. 98. Procurator, in pr.* Vide plenius, *Sententia quando in personam domini, vel procuratoris concipi debeat, vel non. Concluſ. 136.* † Limita, quando res acquisita non
3 posset in procuratorē transire; quia tunc recta via transit in personam domini, prout in negotiorum gestore. Castr. *conſ. 286. Videtur, quod dicta sententia, circa fin. ver. nam licet actus, lib. 2.*

Procurator, & syndicus vniuersitatis qualiter constituatur, & quæ solemnitas requiratur. Concluſ. 855.

1 PROCVRATOR † seu syndicus vniuersitatis constitui potest cū solemnitate, de qua *in ver. Vniuersitas qualiter constituat syndicū. Concl. 267.* Vide etiam *in ver. Actor, vel syndicus pro vniuersitate, vel minore. Concl. 124.*

Procurator, & syndicus vniuersitatis in quibus possit præiudicare. Concluſ. 856.

1 SYNDICVS † & procurator vniuersitatis confitendo in iudicio potest præiudicare vniuersitati, puta, si testes examinati p partem aduersam probant concordiam factam per vniuersitatem; quia si non constat, quod fuerit legitime congregata, & duę partes ex tribus conuenerint, non probant, sed si syndicus fateatur, probationem inducit. Alex. *conſ. 68. Et viſo, n. 8. & 9. ver. nec sufficiat. lib. 2.* Dec. *conſ. 221. n. 2.*

Procurator post litem contestatam reuocari non potest, & multis casibus, & quando secus. Concl 857.

1 PROCVRATOR † reuocari non potest post litem contestatam à domino constituente. Oldr. *conſ. 130. in pr. ver. nam Poteſtas. n. 2.* incipit, *Omni prolixitate.* Cald. *conſ. 69.* quod est *2. de off. vic.* vbi, q̃ non potest inuitus, allegat *c. 2. de procur. in 6.* Fulg. *conſ. 182. Titius*
2 *fecit teſtamentum, n. 1. in fin.* † Amplia, vt multo minus procurator substitutus reuocari possit à substituente post litem cōtestatam; quia quod non potest dominus, nec potest procurator. Oldr. *d. conſ. 130. in pr. n. 2.* qui loquitur etiam, quando procurator haberet clausulam in mandato cum facultate reuocandi. Fulg. *d. conſ.*
3 *182. n. 1. ver. item per ſimile.* † Amplia in actore constituto per tutorem, quia finita tutela, postquā actor est effectus dominus litis, non reuocatur actor, sed litem cōsequitur. Fulg. *d. conſ. 182. Titius fecit teſtamentum, per tot.* vbi est casus, & *n. 2.* dicit, quod æquiparātur actores, & procuratores. † Extende; quia neque expresse potest tutor reuocare actorem post litem contestatam. Fulg. *d. conſ.*
5 *182. n. 2. ver. ex quo etiam posset dici.* † Extende; quia non reuocatur actor post litem contestatam, licet alius tutor detur. Fulg. *d. conſ.*
6 *182. n. 2. ver. pro hac parte.* † Amplia; quia iudex delegatus nō potest reuocare sub delegatum ad totam causam, si res non est integra, secus si res esset integra, vel si esset sub delegatus dūtaxat ad certum articulum; quia etiam re non integra potest reuocari. Franc.
7 *in c. quamuis, in pr. de off. deleg. in 6.* † Extende, quod reuocatio re ingra, vel quando est facta sub delegatio quoad aliqua, quibus catibus pōt fieri expresse, possit etiam fieri tacite. Franch. *d. c. quamuis.*
8 *in pr. de off. deleg. in 6.* † Amplia, quod dicitur de reuocatione post litem contestatam, vt fieri nō possit, procedat, siue reuocatio fiat expresse, siue etiā tacite; quia sit mortuus, vel finita facultas constituentis; quia adhuc durat mandatū eius, est effectus dominus
9 litis. Fulg. *d. conſ. 182. n. 1. in fin.* † Amplia in tutore; quia si est effectus dominus litis, licet per superuenientiam pubertatis cesset tutela; tamen non cessat in iis, in quibus litem est contestatus.
10 Fulg. *d. conſ. 182. n. 1.* † Extende, vt procedat etiam in tutore dato ad certam causam, & certum actum; quia durat, donec ille actus
11 sit finitus. Fulg. *d. conſ. 182. n. 2. ver. item ſi detur tutor.* † Amplia idem in curatore dato ad lites; quia eisdē modis reuocari potest, quibus procurator; ideo lite contestata non reuocatur, sicut neque
12 procurator. Fulg. *d. conſ. 182. n. 2.* † Extende; quia neque si postea detur tutor pupillo reuocabitur curator ad lites post litem cōte-
13 statam. Fulg. *d. conſ. 182. n. 2. ver. idem etiam ſi primo.* † Amplia, idem in actore vniuersitatis; quia non reuocatur post litem contestatā.
14 Fulg. *d. conſ. 182. n. 2.* † Amplia; quia prædicta omnia adeo procedunt, & sunt vera, vt ista sit regula, & quod dicit posse reuocari, debet docere. Fulg. *d. conſ. 182. n. 2. circa ſi.* † Amplia in procurato-
re contractus; quia non potest reuocari, quando procura est pro contractus, vt si constituo procuratorem irreuocabilem ad cō-
fitēdum debitum, vel admitto emptorem procuratorem in rem
suam, etiam si non adsit iuramentum; quia est pars contractus. Rebuff. *de litteris oblig. fol. 39. n. 19.* Vide, *Pactū de retinendo quo-*
to tempore præſcribatur. Concl. 31. † Amplia; quia procurator ad ne-
gotia nō potest reuocari, quando res non est integra. Rom. *conſ.*
353. *Quoad primum. n. 5. ver. quoad ſecūdum,* vbi, quod licet dominus
apponat manum ad negocium cœptum, non reuocat procura-
torem, qui cœpit negocium, vbi apost. *in ver. non integra,* dat con-
cord. † Extende; quia neque per actū domini censetur repudia-
ri actus procuratoris, quando dominus fecit actum non validū,
vel quando verisimiliter ignorabat actum procuratoris propter
distantiam loci, & temporis, in quo non potuit habere notitiam.
Rom. *d. conſ. 353. n. 5. & 6.* † Limita, nisi ex iusta causa fieret revo-
catio. *d. post litem. ff. de procur.* Oldr. *conſ. 317. nu. 2. circa ſi.* Fulg. *d. conſ.*
182. *n. 1. in fi. l. procuratorib. C. de procur.* vbi *omnes.* † Extende; quia
si esset effectus cōsanguineus aduersarii constituentis, potest re-
uocari, *c. quamuis, de procur. in 6.* † Causæ, per quas procurator non
compellitur acceptare mādatum, licet dominus pro eo fideiuſ-
serit, sunt *in l. filiusfamil. § ſi. cum multū ſeqq. legib.* & causæ, per quas
dominus etiam post litem contestatam non compellitur finire
mandato, sed etiam potest reuocare, sunt *in l. ante litem. cum mul-*
tis ll. ſeqq. vsque ad *l. in cauſa. ff. de procurat.* † Vide tamen *c. 2. de pro-*
cur. in 6. vbi recitat causas, per quas post litem cōtestatam potest
reuocari, & in fin. dicit, quod licet non adsint causæ, & nō possit
post litem reuocari, bene potest dominus assistere, vt tollat col-
lusionem. † Declara, quia quando est procurator in rem suam, &
res non est integra, vt quia præparauit se, & expensas fecit, tunc
non reuocatur, nisi refectis expensis, ita dicit text. *in l. qui rem, in fin. ff. de procur.* † Limita in procuratore constituto a Prælato,
Clem. in fin. de procur. vbi etiam post litem cōtestatam per mortem
Prælati reuocatur, licet sit dominus litis effectus. † Limita, quā-
do tutor, vel procurator principalis esset suspecti; quia si esset
suspicio militaret in actore, vel substituto, posset reuocari etiam
lite contestata. Fulg. *d. conſ. 182. in fin.*

Procurator à solo Prælato constitutus ab eo reuocari potest. Concluſ. 858.

PROCVRATOR † constitutus à solo Prælato potest reuocari
ab eodem, siue fiat reuocatio tacita, siue expressa, siue ante li-
tem contestatam, siue post. *Clem. procuratorem, de procur.* Fed. de
Sen. *conſ. 227. Si porro, in pr.* ita videtur tenere Castr. *conſ. 35. Con*
elegantiſſime, vbi circa fi. sequitur Fed. & dicit secus esse in officiali
proprio, *lib. 1.* † Amplia, vt idem sit in procuratore constituto ad
negotia, quia ante cœptum negocium potest à solo Prælato re-
uocari. Fed. de Sen. *d. conſ. 227. in pr.* vbi ponit hoc pro magis fac-
li, quam quando reuocatur procurator ad iudicia. † Amplia, vt
procedat in procuratore constituto à Prælato simul cum Capi-
tulo ad res communiter spectantes Capitulo, & Prælato; quia
vterq; eorum potest reuocare talem procuratorem quoad res
& alia pertinentia ad reuocantem etiam altero inuito, sed bene
procurator remanebit respectu non reuocantis. Fed. de Sen. *conſ.*
100. *n. 5. ver. ſed quæritur, an in faciendū.* † Amplia, vt imo solus Prælatus reuocet procuratorem constitutum à seipso vna cum Ca-
pitulo. Fed. de Sen. *conſ. 214. per tot. iuncto ver. imo videtur, circa fin. &*
conſ. 227. in pr. † In contrarium facit præcedens ampliatio Pa-
latus *conſ. 227. in pr.* † In contrarium facit præcedens ampliatio Pa-
per *conſ. Fed. n. 100. n. 5. ver. ſed quæritur,* vbi patet, quod inuito Ca-
pitulo Prælatus non reuocat communem syndicum, nisi respectu
sui, & rerum ad Prælatum pertinentium. † Declara, vt in ac-
tu tui, & rerum ad Prælatum pertinentium. † Declara, vt in ac-
tu tui, & rerum ad Prælatum pertinentium. † Declara, vt in ac-
duis non possit reuocare solus; quia solus constituere non po-
Lap. *alleg. 49. n. 8. ver. quæro, quidin arduis,* & ibid. in fin. arguit à cō-
stitutione ad reuocationem. Castr. *conſ. 35. lib. 1.* † Declara secun-
dō, vt procedere possit negatiua, quod nō possit solus Prælatus
reuocare, nisi quoad se, quādo omnia sunt diuisa præter vnum,
vel aliqua; quia in illis indiuisis quodlibet agit pro rata sua, licet
sint communia propter vniuersitatem diuisorū, ita Lap. *d. alleg.*
49. *n. 7. ver. tertium membrum.* † Declara, quia solus Prælatus non
reuocat procuratorem, vel officialem per tempus, secus si
ad tempus esset constitutus, ita videtur declarare Castr. *conſ. 35. circa fin. lib. 1.*

* * *

Pro-

Procurator, & syndicus Capituli, seu vniuersitatis qualiter reuocetur. Concluſ. 859.

1 SYNDICVS † constitutus ab vniuersitate, vel Capitulo simul cũ Prælato põt reuocari ab eisdem, quia eo modo, quo cõstituitur, põt reuocari ab eisdem. Fed.de Sen. *conſ.100. Factum tale eſt, n.*
2 *5. v. viſo in quo.* † Amplia, vt etiam syndicus constitutus à solo Capitulo possit à solo Capitulo reuocari collegialiter. Innoc. *in c. bona, el ſecondo, de poſtul. prælat.* Fed. *d. conſ.100. n. 5. in prin.* † Amplia, vt
3 imo procurator constitutus à Prælato, & Capitulo possit à solo Prælato respectu interesse Prælati, & à solo Capitulo respectu Capituli reuocari etiã inuito altero. Fed. de Sen. *d. conſ.100. Factum*
4 *tale, n. 5. v. ſed quæritur, an in ſ. ciendis*, vbi est casus consilii. † Amplia in compromisso facto à Capitulo, quia sicut vno contradiciente non potest fieri cõpromissum, ita re integra vno reuocante censetur reuocatum cõpromissum. Fed. de Sen. *d. conſ.100. n. 51. in fi.*
5 † Amplia, quia procurator cõstitutus ab Abbate, & 7. monachis constituentibus maiorem partem Capituli, potest reuocari ab eodem Abbate, & duobus monachis, & valet reuocatio, si in instrumento dicitur, q̃ faciebant maiorem partem, & hoc, donec de contrario probetur, videlic. q̃ adessent plures monachi, tunc præsentes. Fed. de Sen. *conſ.214. In anno, per tot.* & latius *conſ.227. Si*
6 *potero, v. ſed dato, vſq; in fi.* vbi idem dicit, q̃ præsumatur pro instrumento donec contrarium probetur. † Amplia, vt imo reuocatio prædicta valeat ad effectum annullandi gesta per talem syndicũ procuratorem sic reuocatum, q̃s fuit sibi notificata reuocatio.
7 Fed. de Sen. *d. conſ.214 per tot.* vbi est casus. † Amplia, vt imo reuocatio facta p̃ solum Abbatẽ de syndico cõstituto ab eodem vna cũ Capitulo valeat. Fed. *d. conſ.214. in fi.* allegat Inno. & Compost.
8 *in c. in cauſis, de elect. & d. conſ.227. per tot.* † Limita; quia procurator à Capitulo constitutus non põt reuocari per homines singulares, ẽt si maiorem partem Capituli faciant. Fed. de Sen. *d. conſ.100. n. 5.*
9 † Limita, q̃s res non est integra, vel interuenit iuramentum, prout in aliis procuratoribus, ita hos casus ponit Fed. *d. conſ.100.* vbi in fin. quod valet reuocatio, licet adsit iuramentum, & reuocans incidat in periurium, nisi ex iusta causa reuocet. Vide, *Procurator à ſolo Prælato quando conſtitui poſſit, vel non. Concl. 816.*

Procurator reuocatur multis modis, & quibus reuocetur, vel non. Concluſ. 860.

1 PROCVRATOR † expresse, & tacite reuocari potestà domino constituente. *c. ſi quem de procur. l. b. 6.* Oldr. *conſ.130. in pr. n. 2. ver.*
2 *præterea non apparet.* † Amplia, vt dominus tractans causam, in qua dedit procuratorem, videatur illum reuocare. *d. c. ſi quẽ, de procur. in 6.* Cald. *conſ.69.* quod est *2. de off. vicar. in pr.* vbi extendit idem in Vicario Episcopi, si concurrat cum Episcopo in collatione. Episcopus censetur illum reuocare, idem in delegato, qui si cognoscit causam sub delegatam, censetur reuocare subdelegatum, idẽ
3 in Papa conferente beneficium, vt censeatur ligare manus inferiorum. † Restringe, in procuratore ad negocia, q̃s cœptum est negotiũ; quia licet dominus apponat manum ad negotium cœptum, non reuocat procuratorem. Rom. *conſ.353. Quoad primũ, n.*
4 *5. & 6.* vbi apost. *in ver. non integra.* † Declara; quia dominus apponens manum ad negotium non reuocat procuratorem, q̃s actus domini est nullus, item, quando non potuit scire ex distantia lo-
5 ci, q̃ procurator inceperit, ita Rom. *d. conſ.353. n. 6.* † Amplia; quia procurator constitutus cum iuramento potest reuocari ex causa, & valet reuocatio etiam absq; incursu periurii, si vero reuocatio fiat sine causa, valet adhuc, sed reuocans incurrit periurii. Fed.
6 de Sen. *conſ.100. Factum tale eſt. in fi. ver. poſtremo reſtat videndũ*, vbi est casus consilii. † Amplia; quia procurator constitutus cũ promissione de nõ reuocando sub pœna, põt nihilominus reuocari ex causa suspicionis absq; incursu pœnæ. Ang. *conſ.225. Punctus ta-*
7 *li eſt*, qui dicit hoc, p̃cedere re integra sine dubio, *in fi.* † Extẽde, vt, p̃cedat, etsi res non esset integra, quia poterit reuocari ex causa suspicionis. Ang. *d. conſ.225. per tot.* maxime *in fi.* † Amplia in tacitum procuratorem ex propria natura procuræ posse reuocari, vt
8 non valeat pactũ contrariũ. Ang. *d. conſ.225. per tot.* vbi ponit plures rationes, pp quas mandatum reuocari potest, & non valeat
9 pactum contrarium. † Amplia; quia procurator re integra reuocatur mortuo constituente. Vide, *Mandatum finitur morte, & aliis*
10 *modis. Concl. 65.* † Extende in actoria; quia finita tutela finitur etiã actoria re integra. Fulg. *conſ.182. Titius fecit teſtamentum, in pr.* Vide, *Reſoluto iure datoris reſoluitur ius acceptoris, & quando ſecus. Concl. 272.*
11 † Idem in procuratore constituto à tutore post litem contestatã, quia finita tutela finitur procura re integra. Fulg. *d. conſil. 182. n. 1.*
12 *ver. vel quando ipſe tutor.* † Idẽ in substituto, & aliis; quia re integra si cessat prima constitutio, cessabit etiam secunda, & substitutio. Fulg. *d. conſ.182. in pr.* † Amplia, quia si principalis constituat simpliciter alium procuratorem, per cõstitutionem secundi procuratoris reuocatur primum mandatum, nisi in secundo mandato adsit clausula, citra reuocationem. *l. ſi quis cum procuratorio. § ſin. ff. de procur.* vbi Castr. tradit Bald. *in l. falſus. ff. de furt.* † Extende; quia etiam reuocatur coniuncta persona, quæ potest agere pro coniuncto, si absens coniunctus constituit procuratorem, qui acceptauit, ita Castr. *in l. cum prator. ff. de iud.* † Extẽde; quia etiam reuocatur curator specialis datus per cõstitutionem secundi ante litem contestatã cum primo; quia secundus non potest dari, quod intellige sine causæ cognitione. Castr. *d. conſ.143. lib.1. nu.2.* † Restringe in tutore, quia per constitutionem secundi non reuocatur primus. *l.2. C. de teſtam tutel.* Alphons. Hoyeda *de benef. incompat. c.10. n.8.* vbi reddit rationem, *tom.15. par.1. fol.175.* † Declara,
nisi secundus curator deputaretur cum causæ cognitione; quia tunc bene reuocaretur primus, prout in curatore generali dicit Castr. *conſ.143. Viſis, & ponderatis, n.2. lib.1.* † Limita, quod procurator non reuocatur, quando est substitutus ab ipso substituente, nisi reuocatio fiat expresse, quia tacita non admittitur propter formam reuocandi, quæ debet exprimi, & dicit Oldr. *conſ.130. in princ. ver. præterea non apparet*, sequitur Oldr. Dec. *in c. prudentiam. n. 4. de off. deleg.* † Contrarium tenet Rota, quod imo tacita reuocatio sufficiat facta à procuratore de substituto. *Decis.14. de procur. in nou.* Vide, *Coniuncta perſona quando agat pro coniuncta, & quibus caſibus. Concluſ.735.* Vide, *Mandatum primum reuocatur per ſecundum, & aliis modis. Concl. 64.*

Procuratoris reuocatio debet notificari, & quibus, & quando non. Concl. 861.

1 REVOCATIO † procuratoris debet notificari omnibus, & publicari, quãdo procurator erat publice præpositus, prout in institore, & similibus. Signor. Homod. *conſ.59. Si quæritur*, vbi recitat omnium opiniones, & ita distinguit, *nu.1. ver. nos vero.* Alex.
conſ.162. Viſis narratis, nu.2. & ſeq. lib.5. vbi, quod procurator præpositus negociationi si reuocatur, soluentes ignari de reuocatione liberantur, allegat Anch. *conſ.63.* † Declara; quia si reuoca- 2
tio fiat ex natura negocii, vt quia erat ad tempus certum, finito tempore inducitur reuocatio absq; notificatione; secus, si reuocatio fiat ante tempus; quia debet notificari per bannimẽta publica, vt *in ver. inſtitor quia dicatur. & quando obligetur ipſe, vel dominus. Concl. 224.* vbi latius ponuntur multa circa hoc, & plenissime Castr. *conſ.104. Viſis, & ponderatis, in pr. lib.1.* † Extende, vt idem sit, quod 3
debet reuocatio publice notificari, quando mandatum non est restrictum ad certum locum & certas personas, sed indistinctũ. Cum. *conſ.148. n.3. ver. ad ſecundum*, vbi recitat opiniones, & hanc tuetur *n.7. in ver ſecus, lib.7.* † Contrarium, quod imo si procurator est constitutus generalis ad negociationem, prout institor in certo loco bene requiritur notificatio publica in illo loco, secus, si non est ad certum locum, sed generaliter, & vbique, quia tunc quando locus non est certus, neq; certa persona, cum qua debet procurator negociari, nõ requiritur notificatio publica; quia nõ potest sciri, in quo loco sit facienda. Alex. *conſil. 83. In cauſa, & lite, n.7. ver. præterea reſpondeo, lib.7.* vbi dicit * communem, & vetiorẽ, * 4
à qua in iudicando non est recedendum, & ibi apost. *in ver. poſſit*; citat Crau. *conſ.76. n.3.* † Extende etiam in procuratore ad negotia constituto per tutorem siue expresse, siue tacite; quia sciuit, 5
& passus est illum vti procuratorem, & negociatorem administrare fundacum, & apothecam; quia non præsumitur reuocatio, & si fieret, debitores ignorantes reuocationem soluentes illi liberantur. Alex. *d. conſ.162. n.3. & 4. lib.5.* † Restringe, vt non pro- 6
cedat, quando procurator non est publicatus, seu publice præpositus, quia contrahentes cum eo, debent ipsi scire, & quæ iure, an mandatum sit bonum. Signor. *d. conſ.59. n.1. ver. ſecundo caſu non puto.* Castr. *conſ.104. lib.1.* † Imo etiam si est publice præpositus, 7
dummodo non simpliciter, prout in institore societatis duraturæ ad tempus si ab initio in societate, & constitutione inest tempus, vel conditio imputatur contrahentibus cum tali extra tempus, vel extra mandatum, quia tenentur ipsi perquirere, & se informare. Castr. *d. conſ.104. Viſis, & ponderatis, in princ. lib.1.* † Et quæ 8
sint necessaria, vt reuocatio procuratoris tam ad iudicia, quam ad negocia valeat, & non possit exercere mandatum. Vide plenissime Felin. *in cap. ex parte Decani, de reſcript.* vbi ponit quinque regulas cum suis ampliationibus, limitationibus, & declarationibus, ad quẽ semper recurras, quia magistraliter loquitur. Amplia; † quia reuocatio mandati circa iurisdictionẽ dati à lege de- 9
bet no-

bet notificari ꝓcuratori, seu habenti mandatũ, alias gesta valent etiã post reuocationẽ non intimatã. Sign. *d. cons. 59. n. 1. ver. secundo casu cum quæritur.* †Restringe, vt non ꝓcedat in mandato iurisdictionis dato ab homine, qa põt reuocari, & valet reuocatio etiã non notificata. Sign. Homod. *cons. 59. n. 1. v. secundo casu cum quæritur.* †Amplia; quia reuocatio ꝓcuratoris in rẽ suã, qui habet dominiũ rei, non põt fieri, siue intimata sit, siue non, qñ erat constitutus procurator in rẽ suã in actu, vel ad actũ irreuocabilẽ. Sign. *d. cons. 59. col. 3. in fi. v. secundo casu aut loquor.* †Extende; quia debet notificari reuocatio procuratoris in rẽ suã, qñ est constitutus in actu reuocabili, & habet dominiũ, & valet reuocatio notificata, alias non. Sign. *d. cons. 59. col. pen. in fi.* † Restringe; quia non requiritur reuocationis notificatio, qñ est procurator in rẽ suam, sed nõ habet dominium, imo solã actionẽ ad rẽ, & valebit reuocatio nõ notificata. Sign. *d. cons. 59. col. fi. in pr. ver. si vero habet.* †Amplia; quia reuocatio procuratoris simpliciter constituti extra iudiciũ, & ad extraiudicialia debet notificari, qñ mandatum habet actum necessarium, alias valent acta ante notificationem. Sign. *cons. 59. col. fin. ver. secundo casu aut mandatum.* † Extende etiam in mãdato generali cum incerta persona circa actũ voluntariũ, qñ mandatum respicit liberationẽ; quia valet liberatio nõ facta intimatione reuocationis. Sign. *d. cons. 59. col. fin. circa pr. ver. aut mandatum fuit simplex.* †Extende, quando mandatũ est generale cũ incerta persona ad præiudicium domini circa actum voluntariũ, quia requiritur notificatio reuocationis, qñ interest procuratoris, ꝙ valeant acta, secus si non interest procuratoris; quia non requiritur notificatio. Sign. *d. cons. 59. circa fi. ver. tertio casu.* †Restringe in mandato ad contrahendũ matrimoniũ post reuocationẽ contractũ, etiãsi reuocatio non fuit intimata. Card. Zab. *cons. 42. Caius Seius, in fin.* † Declara; quia præpositus negociationi generali in certo loco determinato, vel etiã speciali negociationi, tunc debet reuocari in eodẽ loco ponendo notificationes in frequẽtioribus locis dictæ ciuitatis, etiã si mandatũ sit cũ certis personis; secus si mãdatum esset cũ incertis personis, & in loco incerto; quia sola reuocatio sufficit, & ita declarat Bologn. *in add. ad cons. Ioan. de An. 25. n. 8. ver. verum est*, vbi Bart. saluat à contrarietate cũ hac distinctione. †Restringe, vt non procedat, quando mandatum habet actum voluntariũ contrahendũ cum certa persona; quia valet reuocatio sine intimatione. Sign. *d. cons. 59. col. fin. ver. secundo casu quando mandatũ.* † Restringe in mandato voluntarii actus ad obligandũ dominũ cũ incerta persona; quia non requiritur notificatio, ex quo nõ valet obligatio post reuocationẽ. Sign. *d. cons. 59. col. fi. ver. secundo casu certior atio.* † Amplia; quia procurator, qui acceptauit mandatũ, si vult illud renũciare re integra, debet hoc notificare domino. Sign. *d. cons. 59. in fi. ver. si vero ꝓcurator.* †Amplia; quia reuocatio procuratoris cõstituit ad iudicialia debet notificari iudici, vel parti ad hoc, vt valeat, & impediat processum, alias nõ impedit reuocatio non notificata. Io. de An. *cons. 25. Vtrũ præsentatio. in pr.* vbi dicit * cõmunem. † Ratio est, ne iudiciũ reddatur ludsorium. Io. de An. *d. cons. 25. in pr.* †Extende, vt procedat, & si præsentetur rescriptũ citato ꝓcuratore iã reuocato; qa si semel fuit ꝓcurator in iudicio, nõ vitiatur actus per reuocationẽ, & si post fiet notificatio, ita Io. de An. *d. cons. 25. in pr.* † Restringe in criminalibus, qa reuocatio ꝓcuratoris in iudicio nõ est intimãda iudici, neq; parti secundum * comm. de qua Io. de An. *d. cons. 25. n. 5. v. secũdo quia.* †Restringe, quando ꝓcurator ad iudicia non notificauit mandatũ suũ iudici, neq; parti; quia tũc reuocatio sine intimatione sufficit. gl. *in c. quãuis, de procur. in 6.* Io. de An. *d. cons. 25. n. 2. v. iis non obstantib.* vbi Bologn. *in add. n. 9. ver. faciat etiã, & n. 8. v. bi dicit* * magis cõmunem, ꝙ nõ requiritur intimatio reuocationis, qñ mandatũ non est notificatum, sed incertũ. †Restringe, qñ ꝓcurator ad iudicia nunquã voluit cõparere, licet haberet mandatũ, sed fuit cõtumax; quia si erat reuocatus, licet nõ esset facta notificatio sibi, neq; iudici, neque parti, non valent gesta contra eũ, neq; illius cõtumacia nocet domino. Io. de An. *d. cõs. 25. per tot.* vbi est casus, & Bologn. ibi cõp. obat à *n. 4. v. q3 in fi.* vbi, quod cõmuniter * Dd. requirentes notificationem reuocationis loquũtur, qñ mandatũ non est notificatum, sed incertũ. †Restringe, qñ ꝓcurator ad iudicia nunquã voluit cõparere, licet haberet mandatũ, sed fuit cõtumax; quia si erat reuocatus, licet nõ esset facta notificatio sibi, neq; iudici, neque parti, non valent gesta contra eũ, neq; illius cõtumacia nocet domino. Io. de An. *d. cõs. 25. per tot.* vbi est casus, & Bologn. ibi cõp. obat à *n. 4. v. q3 in fi.* vbi, quod cõmuniter * Dd. requirentes notificationem reuocationis loquũtur, qñ mandatũ non est notificatum, sed incertũ. †Restringe, vt non ꝓcedat in actis iudicialibus, qui reiterari possunt, prout productio rescripti vel iuriũ. Io. de An. *d. cons. 25. n. 7. ver. postremo.* †Restringe, quando mandatum fuit reuocatũ, antequam aduersarius esset constitutus in iudicio. Alex. *cons. 83. In causa, & lite, n. 8. v. minus etiã obstat, lib. 7.* †Restringe, vt non ꝓcedat, quãdo actus iudicialis per legẽ exequitur, secus si per iudicẽ, vel hominẽ; quia tũc sola reuocatio sufficit. Io. de An. *d. cons. 25. in fi.* vbi videas. †Restringe, qñ mandatũ ab initio est restrictũ, & non simpliciter datũ, veluti si ad certũ tẽpus, vel ad certũ actũ tantũ, ꝓut si ad litẽ contestandã; qa facta cõtestatione litis reuocatio nõ est intimanda, & imputandũ est parti. Castr. *cons. 104. in pr. & n. 1. lib. 2.* † Limita, quia nũcius põt reuocari, & valet reuocatio si nũcio notificata ipsi nũcio. Sign. *cons. 59. col. fi. ver. secundo casu aut sumitur.* & Io. de An. *d. cons. 35. Vtrũ præsentatio, n. 9.* vbi dicit * communem. * †Extende, vt procedat, ẽt si haberet mandatũ tanquã procurator, & nũcius, & vsus esset mandato tanquã nũcius, vt quia verba in personã domini cõcepisset, tunc reuocatio nõ debet intimari etiã circa iudicialia. Io. de An. *d. cons. 25. n. 6.* † Limita generaliter; quia qñ mandatum à principio est restrictum ad certũ tẽpus, vel certum actum, aut certam psonam, cõtrahens cum tali ꝓcuratore post reuocationẽ ex lapsu tẽporis, vel in casu nõ comprehẽso sibi imputet; quia nõ requiritur notificatio mandati, neq; ꝙ expirauit, qñ ab initio hoc cõtinetur in mãdato, Castr. plene *cons. 104 Visis & ponderatis, lib. 2.* † Limita; quia reuocatio mandati, & finis mandatum mandantis, nõ est notificanda, & cõtrahens cum tali mandatario post mortem mandantis sibi imputet, quia mortuo omnia soluit, & quando negotiũ non põt principiari in personam mortui hæres non obligatur. Castr. *d. cons. 104. n. 2. v. secundaratum, lib. 1.* † Declara, quia non debet notificari reuocatio mandati ex morte mandantis prouenies ad effectum, vt noua obligatio inducí possit per talem procuratorem, sed bene est notificanda ad effectum, vt soluentes tali procuratori non liberentur. Castr. *d. cons. 104. col. 2. ver. vt non concludamus, lib. 1.* † Limita; quia certus de reuocatione tacita, vel expressa non debet certiorari, ideo si cõstituens alium constituat secundum ꝓcuratorẽ, reuocat primũ, & hæc reuocatio non est notificanda scientibus secundam constitutionem procuratoris. Castr. *d. cons. 104. n. 3. ver. tertiaratio, lib. 1.* † Limita; quia reuocatio non est intimanda illis, qui ignorant constitutum procuratorem. Castr. *d. cons. 104. in fi. lib. 1.*

Procuratoris reuocati gesta non valent tã actiue, quam passiue. Conclus. 862.

REGVLA † est, ꝙ reuocatio procuratoris, siue quia à principio mandatum esset ad tẽpus, & lapso tẽpore sit reuocatũ, siue quia cõstituens sit mortuus; siue quia alium postea dederit procuratorem; operatur, ꝙ non põt obligari dominus à tali procuratore reuocato, & nõ valent gesta per eum in præiudiciũ domini nisi in exigendo; quia liberat soluentes ignorantes reuocationẽ. Castr. *cons. 104. Visis per tot. lib. 1.* † Amplia in casu cõuerso, qui licens actum iudicialẽ citato ꝓcuratore reuocato ignoras reuocationem, si in actu ipso procurator præsens deducit ad notitiã citantis suã reuocationẽ, actus ille redditur nullus, & debet hiri cum principali. Castr. *cons. 158. Pro euidentia, circa med. ver. sunt & alij, lib. 1.* † Extende multo magis, si ante citationẽ, vel actũ gestũ dum reuocatio procuratoris, cum quo geritur actus, deueniret ad notitiam citantis; quia actus est nullus. Castr. *d. cons. 158. circa med. ver. sunt & alij lib. 1.* † Extende, etiãsi procurator non esset præsens, sed citatus cõparuit in termino citationis, & reuocationem ostendit; quia sufficit, quod doceat, antequã sit sortitus effectum suum. Castr. *d. cons. 158. col. 2. v. idẽ dico.* †Restringe secus esse, si procurator reuocatus nihil dicat de reuocationis tẽpore, quo citus geritur actus, tanquã cum procuratore; quia licet postea ꝓfectũ superueniat scientia reuocationis, valet actus gestus. Castr. *d. cons. 158. in pr. lib. 1.* † Restringe, vt idẽ sit, si ꝓcurator sciens se citatum nihil dicat in termino, in quo citatur; quia cõtumax ideo valet actus gestus, & perfectus ex contumacia ignoãtiæ eius, qui facit actum, ꝙ esset reuocatus. Castr. *d. cons. 158. inpr. ver. idem per omnia dico, si facta fuisset. lib. 1.* † Restringe etiam, quando procurator citatus ad vnum actum est cõtumax licet citatus ad quemlibet actum doceat de reuocatione; quia quoad præcedentem actum reuocatio non operatur nullitatem. Castr. *d. cons. 158. per omnia dico, si terminus, lib. 1.* † Si vero citetur ad actum, & est contumax, sed tamen antequam labatur totus terminus illius actus, & antequam citetur ad alium actum, comparear, & doceat de reuocatione, tunc de rigore iuris valet actus, sed ex æquitate, quia res est integra; quia potest fieri cum principali, et nullus. Castr. *d. cons. 158. col. 2. ver. superest nunc, lib. 1.*

Prodesse omnibus, & obesse nemini obligamur. Conclus. 863.

QVOD † tibi non nocet, & alteri prodest, concedere cõpeteris, *l. 2. §. item Varius. ff. de aq. plu. arc.* vbi, quod non compellitur pdesse, sed cõpellor nõ obesse, seu nocere, & hanc elle regulam comm. * dicit Rom. *cons. 240. Viso themate, n. 2. v. quinto quia.* Contrariã regulã ponit, Bart. *in l. 2. col. 2. in ver. nec cogitur. ff. solut. matr.* vbi, quod si agitur, vt aliquid de nouo tibi concedã, quod tibi non

non nocet, & tibi ꝓdest, non teneor, & si ageres de damno vitã-
8 do. Ias. *in l. quo minus. n. 88. ff. de flum.* † Declarat Ias. *d. l. quo minus. ff. de flum. n. 88.* ꝙ si aqua transit per fundum meũ ad meũ molendinũ veniẽs aliunde, postquã mihi inseruiit, & alteri inferuire potest, tunc teneor cõcedere; ꝙa mihi nõ nocet, & alteri ꝓdest, sed si aqua nascitur in fundo meo, licet mihi nõ inseruiat, nõ teneor alteri, cui ꝓdest, cõcedere; quia in aliquo mihi nõ nocet illa ser-
4 uitus, & ꝙa alteri, cui volo, possum cõcedere. † Declarat plenius idẽ Ias. *in l. 2. ff. solu. matr. n. 32. cum seq. ver. in ea glossa*, vbi recitat opiniones ꝓ vtraq; *n. 33.* declarat, ꝙ non teneor dare aquã descendẽtem meo molendino alteri, & maxime, qñ in fundo meo nascitur. Itẽ, quando ẽt noceret vicino & mihi non, nisi fauore ecclesiæ, vel religionis, vel dotis, vel nisi aqua reduceretur ad flumen,
5 & ad antiquũ statum. † Declarat plenius Alex. *cons. 203. Perspectis, n. 15 & seq. ver. & per hæc apparet respõsum, vsq; in fi. lib. 6.* vbi cumulat
6 tres regulas tẽdentes ad hoc, & illas declarat. † Prima est; quãdo aqua mei canalis sufficit mihi, & potest ẽt sufficere ꝓ altero molendino, arguit, ꝙ videtur concedenda, & respondet, ꝙ non potest mutari vsus antiquus rei inuito domino, & infertur ꝓ iudiciũ mutando solitũ; ideo non cõpellitur suum cõmunicare alteri, &
7 ei sufficeret, & sibi. † Secunda regula, ꝙ tibi non nocet, & alteri ꝓdest cõcedi debet, de qua *in d. l. 2. §. idẽ Varus. ff. de aq. pluu. arc. cum similib.* dicit, ꝙ procedit solum, qñ inter partes interuenit aliquis cõtractus, cuius natura est, ꝙ teneat tibi ad id, ꝙ mihi nõ nocet, & tibi ꝓdest, sed si nullus cõtractus interuenit inter nos, non te-
8 neor ad hanc regulã. † Tertia regula est; quia si agitur solũ de interesse lucri cessantis, non autẽ de dãno emergenti, tunc magis de facili succurritur soluẽdo interesse lucri, sed istud ꝓcedit, qñ lucrum non est radicatũ, neq; acquisitum, alias secus. ꝙa iudicatur prout de dãno, ita Alex. *d. cons. 203. in fi. v. per hoc etiã, lib. 6.* Am-
9 plia; † quia habet locũ, siue aliquid fiat in publico, siue in priuato; quia si factum ꝓdest facienti, & non nocet publico, neq; priuato, non est ꝓhibendus is, qui facit clusam, vel molendinum,
10 vel aliud nemini nociuum. Bald. *cons. 464. Quatuor sunt, n. 5. & seq. lib. 4.* † Declara tñ; quia ꝙ dicitur factum nociuũ permissum, intellige de nocumento naturali, secus de nocumento accidentali; quia tale nocumentũ non consideratur, exemplũ: Si tu habes molendinum in flumine priuato, vel hospitiũ in certo loco, possum ego simile molendinum, vel hospitiũ facere, dũmodo nõ officiã tuo, videl. aliquid immittẽdo, vel subtrahendo, quia si minueretur tibi aqua, vel maior violentia aquæ adduceretur tuo molendino, ꝙ noceret ꝓp constructionem mei molendini, non possum fabricare; si vero tibi noceret per accidens extra naturã, ꝙa non tantũ lucraberis; quia aliqui venientes ad tuũ molendinum venient ad meũ, non est considerabile tale dãnum. Bald. *d. cons. 464. n. 6. & per tot. lib. 4.* Vide, *Molendinum nouum quando liceat, & in quo loco fabricare, vel non. Concl. 304.* † Amplia; quia si habeo
11 aditũ per cõmunem curiã, & emo domũ mihi contiguã, possum vti eodem cõmuni aditu ẽt ad domũ contiguã acquisitã, licet illa non haberet seruitutem aditus; quia ꝙ tibi non nocet, & alteri
12 ꝓdest, &c. ita Boer. *decis. 322. n. 11. in fi.* † Extende; quia magna ꝙ equitas tẽperat rigorem iuris, vt licet quis non cõpellatur vendere vel seruitutem ꝑstare alteri, si tñ quis habet fundũ sine aditu, & exitu in medio agrorũ alterius, ne reddatur omnino fundus inutilis, compellitur vicinus per locũ minus damnosum dare iter, vel aditũ soluto pretio. Boer. *d. decis. 322. per tot.* vbi examinat ꝓ vtraque, & tandem *n. 11. & seq.* ita distinguit, & dicit * communem.
13 † Amplia; quia is, qui fecit picturas in fundo alieno bona fide, ꝓpterea non põt illas abradere; quia alteri noceret in iã facto, & tibi non ꝓdesset, sic multiplicatio iuramenti relaxanda, q̃ non inducit vtilitatẽ ei, cui iuratur, & in cõmodum iurare debentis. Æg.
14 Bellam. *cons. 51. n. 18. & seq. ver. circa primam.* † Amplia; quia si testator instituens hæredem relinquat vniuersalem vsumfructũ vxori, q̃ liberauit à confectione inuentarii, licet non teneatur facere inuentariũ, non tñ potest ipsa ꝓhibere hæredẽ, ne faciat descriptionem bonorũ ad faciliorẽ ꝓbationem expensis hæredis; quia non nocet vsufructuariæ, & ꝓdest hæredi. Castr. *cons. 367. Super primo, in fin. lib. 1.* vbi loquitur in hærede, & substituto; quia hæres
15 non põt prohibere substitutũ, vel fideicommissarium. † Amplia; quia proprietarius nõ põt petere ab hæredibus vsufructuarii refectiones molendini redditi inutilis, ẽt si factæ essent, vt quia nõ extant habitatores, qã macinent; quia peteret ꝙ alteri noceret, & sibi non prodesset. Castr. *cons. 426. Super primo, col. fi. ver. præterea*
16 *monasteriũ, lib. 1.* † Amplia in seruitutibus; ꝙa si habens seruitutem vult aliquid de nouo ꝙ non nocet alteri, & facienti ꝓdest, debet
17 ꝓmitti, *l. 3. §. si quis nouũ canale. ff. de Riuis.* † Declarat Castr. *cons. 30. n. 4. lib. 2.* ꝙa si faciẽs aliquid noui nocet tertio non est admittẽdus; si alteri non nocet, & sibi prodest, est admittendus, si vero non infert damnum alteri, sed aufert lucrum, & sibi prodest, distinguitur, quod maius sit lucrũ, ꝙ capit faciẽs nouitatem, an lucrũ, ꝙ aufert ab alio. † Amplia; quia qui fecit semel contractũ validũ 18
non tenetur illũ amplius cõfirmare, nisi subsit causa minoris futuræ litis per cauillationẽ; quia quod non nocet faciẽti, & prodest petenti, fieri põt ẽt ex abundanti. Cast. *cons. 93. In causa, quæ vertitur, col. pen. circa med. ver. & si dicatur, lib. 2.* † Amplia, quia in mate- 19
ria cumulationis, vt cõueniantur plures debitores in eodẽ libello etiã ex diuersa causa; quia prodest actori, & non nocet conuẽtis, admittitur libellus. Rom. *cons. 246. Viso themate. n. 2. ver. quia cõmunis est regula.* † Amplia pro regula; quia Princeps facilius indu- 20
citur ad concedendum id, quod non infert iniuriam, vel dãnum tertio, q̃ si inferre posset. Rom. *cons. 483. Dubitatur, n. 7. ver. non est autẽ dubiũ.* † Extende idem, si damnũ esset modicũ; quia facilior 21
esset concessio, q̃ si magnum. Rom. *d. cons. 483. n. 7. ver. non est autẽ dub.* † Extende idẽ, si damnum esset modicũ, facilior est cõcessio, 22
quam si magnum. Rom. *d. cons. 483. n. 7.* † Limitat hanc regulam 23
Socin. *reg. 1. Facere quod prodest*, multis modis, quos videas.

Prodigorum multæ sunt species, & quæ. Concl. 864.

PRODIGVS † quando habet solum vitium prodigi, vt quia est 1
ætatis legitimæ, quandoque concurrit etiam defectus ætatis, quandoque aliud impedimentum. Bald. *cons. 391. Quidam Guilielmus adultus, lib. 5. in princ. & n. 4. ver. modo restat deuenire*, quod duplicatur *lib. 2. cons. 260.* † Tres sunt species prodigorum: Prima spe- 2
cies est, quando aliquis fuit declaratus prodigus per sententiam, & ei datus est curator vt prodigo. Bald. *d. cons. 391. n. 2. ver interdũ. lib. 5.* quod duplicatur *lib. 2. cons. 260.* † Alienare nõ potest iste pro- 3
digus sine curatore, & decreto; ideo contractus factus à tali prodigo etiam cum iuramento, & decreto iudicis non valet. Bald. *d. cons. 391. n. 2. ver. & istis duobus, lib. 5.* quod duplicatur *lib. 2. cons. 260.* † Secunda species prodigorum est, quando fuit declaratus pro- 4
digus, & bonis fuit ipsi interdictum, non tamen datus est curator, vel est datus minus idoneus, vel datus est idoneus, sed nõ satisfecit, neq; iurauit, & non fecit inuentarium. Bald. *d. cons. 391. n. 2. ver. secundus, quando est, lib. 5.* quod duplicatur *lib. 2. cons. 260.* † Alienare non potest sine curatore, & iudicis decreto, nec valet cõ- 5
tractus talis prodigi etiam cũ iuramẽto, & iudicis decreto. Bald. *d. cons. 391. n. 2. ver. & istis duob. lib. 5.* quod duplicatur *lib 2. cons. 260.* † Qualiter autem fiat reuocatio alienatorum, & de libello. ple- 6
ne Fulg. *cons. 79. n. 2.* qui licet loquatur in furioso, & mẽte capto, idem etiam est in prodigo, cui est interdictum. † Tertia species 7
est, quando quis est prodigus, sed non declaratus, nec ei est interdictum bonis per iudicem, vel nõ est datus curator. Bald. *d. cons. 391. n. 2. ver. tertius casus, lib. 5.* quod duplicatur *lib. 2. cons. 260.* † Alie- 8
nare potest iste prodigus, cui non est interdictum, nisi sit notorius, & manifestus prodigus. Bald. *d. cons. 391. n. 2. & 3. ver. tertius casus*, vbi dicit * communem. *lib. 5.* quod duplicatur *lib 2. cons. 260.*

Prodigo vt interdicatur administratio, quæ requirantur. Concl. 865.

PRODIGVS † debet citari coram iudice ad vidẽdum sibi inter- 1
dici administrationem bonorum ad hoc, vt valeat interdictio, quia de eius præiudicio agitur. Socin. *cons. 279. Visa donatione, n. ver. præterea potest dici, lib. 2.* † Et debent instare consanguinei, vel 2
vicini, quod interdicatur, & præuia declaratione, quod sit prodigus, debet sibi interdici, & dari curator, qui tenetur fideiubere, inuẽtarium facere, & administrationem ex decreto iudicis suscipere. Fulgos. *cons. 79. Quidam Ser. Ventura, num. 2.* qui loquitur in demente, vel furioso, sed idem est etiam in prodigo, vt sibi interdicatur. † Debet tamen prius constare de prodigalitate, videli- 3
cet quod male vtatur substantia sua, quæ probatio (quia agitur de magno præiudicio) debet fieri per actus inferentes prodigalitatem, vt quia vendit, & dilapidat, *l. is qui ff. de tutor. & curator. dat ab iu. l. 1. ff. de curat. furio.* † Item si de facili fideiubet quis proa- 4
litis, quia ex hoc arguitur, quod male versatur in re sua. Ang. *in l. in personam. §. 1. ff. de pact.* Alexand. *in l. si constante. ff. solut. matrim.* † Item si recipit pecunias sub vsuris, vel ad ftoccum. Bart. *in l. 2. ff. solut. matrim. cap. quanto, de vsur. & in Clem. vsurarum, eod. tit.* † Item si 5
continuo dilapidat in ludis, in meretricibus, in tabernis, & similia peragit. Vide Mascard. *Conclus. 515. Dilapidatorem quemesse*, vbi quod debẽt testes deponere de actibus dilapidationis, quia donat, viuit luxuriose, & similia, & quod debent reddere rationem etiam non interrogati. † Declara, quia iudex, antequã declaret 7

prodi-

ꝓdigum, det curatorē, & interdicat administrationē, debet adhibere causæ cognitionē vocatis cōsanguineis, amicis, & vicinis, & debet publicari interdicto, & si ista non fiant, nō valet, & pōt cō-
8 trahere. Castr. *cons.* 248. *in pr. li.* 2. † Amplia in marito vergente ad inopiā, quia si agatur cōtra maritū, ex quo dicitur agi de modico iudicio, tūc sufficit ꝓbatio famę, vel per opinionē vulgi, ꝙ mā-
le vtatur substātia sua. gl. *in § illud auth. de æqual. dot.* si vero agatur cōtra tertios possessores, requritur explicita ꝓbatio, vt sup. Vide,
9 *Dos quando possit restitui ob inopiam mariti constante matrimonio. Concl.* 762. † Adde tamen; ꝙ etiam non prodigo potest interdici alienatio bonorum ex causa respiciente publicam vtilitatem, vel ex alia causa. *l. de pollicitationib.* vbi Bart. & Bald. *ff. de pollicit.* & *l. per diuersas. C. mand.* & Alex. *cons.* 103. *Visis scriptis, n.* 7. *lib.* 2.

Prodigi interdicta administratio quid operetur. Concluſ. 866.

1 PRodigvs † non pōt cōtrahere vllo modo sine curatore post interdictam administrationē bonorū, siue sit datus curator, siue nō, & siue datio valuerit, siue non. Bald. *cons.* 260. *Guilielmus adultus, lib.* 2. ꝙ duplicatur *cons.* 391. *Quidam Guilielm. adultus. lib.* 5.
2 † Contrariū tenet distinguendo Bald. *in l.* 1. *C. de cur. fur.* † Declara
3 igitur ex mente Bald. *d. l.* 1. *C. decur. fur.* quē refert, & sequitur Rom. *cons.* 385. *In casu præmisso, in fin. n.* 8. *ver. quoad secundū.* vbi apōst. citat Boer. *decis.* 23. *motus fuit, n.* 80. qa si curator fuit datus, & interdicta administratio ad obiectionem partis, de rerū est nullū. *l. tutor si*
4 *petitus. ff. de tut. & cur. datis ab eis.* † Si vero fuit obreptū iudici, quia credidit ꝓbatam prodigalitatem, vel furorē, & non erat probata, si non discussit plene, est nullū decretū, si vero discussit, quantū vires suę scientię importabant, valet, sed errore comperto per eundē iudicē, vel successorē debet fieri reuocatio, ita Rom. *cons.*
5 385. *in fi.* † Et dicitur interdicta administratio prodigo eo ipso, ꝙ sibi tanquā prod go fuit datus curator. ēt si datio curatoris non valeret, quia adhuc valet interdictio resultans à datione curatoris nulla; quia qñ tacitum resultans ex expresso pōt stare de per se, licet cesset expressum, non tñ cessat tacitum. secus si nō potest stare de per se. Castr. *cons.* 106. *Incipiendo à secundo, n.* 2. *in fi. & n.* 3. *v.*
6 *sed vlterius, lib.* 2. † Amplia, vt ēt ante interdictionem nō possit cōtrahere, qñ contractus fieret in vsu manifestæ ꝓdigalitatis, veluti si quis extraneo donaret omnia bona sua, vel faceret similē contractum, qui de se haberet ꝓdigalitatis notoriæ vsum. Soc. *d. cons.*
7 279. *n.* 3. *v. nec obstat, quod videtur lib.* 2. † Amplia, quia iudex pōt interdicere ꝓdigo alienationē bonorū ēt non dato curatore. Castr.
8 *d. cons.* 106. *n.* 3. *lib.* 2. † Contrariū videtur velle Castr. *cons.* 131. *Videtur dicendum, col.* 1. *circa fin. ver. stē video, lib.* 1. vbi ꝙ adulto non interdicitur administratio bonorū per legē, nisi iudex interdicat per
9 datione curatoris. † Declara; quia eo ipso, ꝙ datur, ꝓdigo curator, cēsetur interdicta administratio ex tali datione, & ille est vnus modus interdicendi, sed etiā sine datione curatoris pōt fieri interdictio, & ita Castr. *d. cons.* 106. *n.* 2. *in fi. ver. sed vlterius. & n.* 3. *lib.* 2. vbi *in fi. v. ad tertiū.* ita declarat, ꝙ sufficit interdictio, nec refert, an curator sit datus postea tanquā minori, vel tāquam prodigo.
10 † Amplia, vt ꝓcedat, ꝙ interdictio facta à iudice annullet, etiā si non constet, ꝙ sit ꝓdigus; quia quoad ꝓdigalitatem statur iudi-
11 cis declarationi. Castr. *d. cons.* 106. *n.* 3. *v. sed vlterius d. citur, lib.* 2. † Limita, quoad contractus celebratos ante interdictā administrationem, quia valent. Soc. *cons.* 279. *Visa donatione, n.* 2. *v. aut volumus dicere, lib.* 2. vbi loquitur in minore, qui donauit medietatem bonorū suorū fratri iurato ob benemerita coram iudice, vt valeat
12 pp iuramentum, licet postea fuerit eidem interdicta administratio bonorum. Castr. *cons.* 248. *Visis & ponderatis, in pr. lib.* 2. † Limita; quia bene obligatur ex delicto ꝓdigus. Castr. *cons.* 183. *In causa,*
13 *qua vertitur, col.* 2. *in fi. n.* 2. *lib.* 1. † Limita, quia ꝓdigus delinquens
* sicut alius quilibet punitur, cōmunem *dicit Clar. *in § fi. q.* 60. *n.* 11. *v. vlterius quæro,* vbi, ꝙ excepta administratione bono. ū sibi in-
14 terdicta ꝓdigus in reliquis habetur ꝓ homine sanæ mentis. † Extende; quia pōt delinquendo puniri ēt in pœna pecuniaria, non obstante interdictione bonorū; quia si pōt puniri pœna corporali, multo magis pœna pecuniaria. Clar. *d. § fi. q.* 60. *n.* 11. *in fi.* vbi, ꝙ
15 ridiculū esset dicere contrariū. † Contrarium mihi videtur; quia si habet administrationem bonorum interdictā, ne possit expēdere expresse, videtur etiam, ꝓhibitus tacite; qa in hoc nō habetur ꝓ sanæ mentis homine, nec forte valet argumentū de maiori pœna ad minorē; quia minor respicit piudicium tertii, nō autem maior, sicut dicimus in fideicōmissario, in feudatario & emphyteuta, qui puniri possunt in personam, non in bonis in piudicium tertii, maxime, qa in omittendo non pōt puniri, vt infra proxime.
16 † Restringe, nisi delictum esset in omittendo, quia tūc prodigus

non punitur, cōmunem *dicit Clar. *§ fi. q.* 60. *n.* 11. *in fi. v. vlterius quæro.* Vide, *Curator quibus dari possit, & quibus non, & quales detur. Concluſ.* 1103. *Vide infra, Prodigus cui aquiparetur, & quæ facta ab eo valeant, vel non. Concluſ.* 868. Vide, *Tacitum resultans ex expresso cessat cessante expresso, & quando secus. Concl.* 12.

Prodigus potest ingredi, & profiteri religionē sine curatore, & quando. Concluſ. 867.

PRodigvs † potest ingredi religionem sine licentia sui curatoris, dummodo esset sanæ mētis tempore ingressus. Lap. *allegat. 26. in pr.* † Amplia, vt etiā possit testari, licet sit datus curator, & bona interdicta; quia ista dispositio est accessoria ad ingressū religionis. Lap. *d. alleg.* 26. *n.* 3. *v. secūdo dubitat.* † Contrariū videtur velle Fed. de Sen. *cons.* 31. *Minori, in pr. ver. præterea aduertendum,* vbi, ꝙ post interdictam administrationem nihil potest; quia in alium est administratio transiata. † Declara tamen prædicta; quia si habebat curatorem, nec adhuc erant bona interdicta, tunc onus probandi, quod esset furiosus, & prodigus, incumbit asserenti; vero habebat curatorem, & erant bona interdicta, incūbit onus probandi asserenti eū fuisse sanæ mentis. Lap. *d. alleg.* 26. *n.* 2. *vers. allegatur,* vbi, qualiter vtrumque debeat probari, & hæc declaratio soluit contrarium. Fed. quia Lap. loquitur, quando erat sanæ mentis, & idem tenet etiam Fed. *in d. cons.* 31. *n.* 3. *v. si dicas.* † Amplia; quia prodigus ante interdictam administrationem à iudice, etiam si prodigalitas sit notoria, non perdit administrationē bonorum; ideo valide potest alienare. glos. quā *communiter approbatur *in l.* 1. *in pr. ff. de cur. furiosi.* reprobata glos. contrariam *in cui. ff. de testam.* & de communi Castr. *cons.* 248. *Visis, & ponderatis in pr. lib.* 2. vbi apostill. citat concord. *in ver. alienandi.* † Extende, vt procedat, etiam si à iudice fuit per sententiam declaratus prodigus; quia antequam sibi interdicatur administratio, potest contrahere. Castr. *d. cons.* 248. *in prine. lib.* 2. † Amplia; quia non perdit administrationem, etiam si iudex declarauit prodigum, & dedit curatorem, ac interdixit administrationem, quando fecit istam, & sine causæ cognitione, non sumpta informatione à cōsanguineis, vel vicinis; quia sicut sententia sine causæ cognitione lata nō valet, ita neque valet hoc casu. Castr. *d. cons.* 248. *n.* 2. *& seq. ver. non propter interdictionem, lib.* 2. † Extende, vt procedat, etiam si valida esset interdictio, quando non fuit præconizata; quia ante præconizationem valet venditio. Castr. *cons.* 248. *n.* 4. *lib.* 2. † Imō si præconizatur, non annullat venditionem factam ante præconizationem. Castr. *d. cons.* 248. *col.* 2. *ver. hic autē, lib.* 2. † Extende, vt procedat, etiam si emens consuerit esse solitus cum ipso prodigo aliquādo, & propterea inferatur eum potuisse scire, fuisse declaratum prodigum; quia ex quo non est consuetudo constans, non præsumitur scire. Castr. *d. cons.* 248. *col.* 2. *in pr. lib.* 2. † Extende, etiam si sibi fuisset dictum ab aliquibus, fuisse declaratum prodigum; quia non tenebatur credere, nisi ostēso instrumento interdictionis, secus si iudex notificasset, quia benetenetur credere iudici. Castr. *d. cons.* 248. *col.* 2. *lib.* 2. † Extende, etiam si emptor scienter interdictionem recusauit velle emere, sed ipse prodigus ostendit dolo versatus est prodigus, & dolose induxit emptorem. Cōsilium Doctoris concludentis interdictionem nullam; quia *d. cons.* 248. *col.* 2. *ver. plus dicitur.* † Extende, etiamsi sententia interdictionis sine causæ cognitione facta fuit per alias sententias confirmata; quia alienatio facta ante confirmationem non redditur nulla; quia operantur vtrunc, non autem retrotrahuntur. Cōsilium *d. cons.* 248. *col.* 2. *ver. illud autem cōstat, lib.* 2. † Amplia; quia licet prodigo detur restitutio ex clausula, *si qua mihi iusta causa,* si lædatur prout datur minori, si lædatur ex alienatione facta cum tutore, istud procedit, quando legitime fuit declaratus prodigus, & publicata est interdictio, & datus curator, alias nō datur restitutio prodigo, prout minori. Castr. *d. cons.* 248. *col.* 2. *ver. vlterius dico,* vbi, quod si læsus est in pretio; quia illud diffipauit, non datur restitutio ad bona, sed ad pretium.

Prodigus cui æquiparetur, & quæ facta ab eo valeant vel non. Concluſ. 868.

PRodigvs † maior 14. annis, & minor 25. cui habēti curatorē fuit interdicta administratio, non pōt vendere, nec; alienare etiam cū iuramento, tale enim iuramentū nō valet, nec; validat cōtractum. Fed. de Sen. *cons.* 31. *Minori* 25. *annis, per tot.* vbi est talis consilii, vbi, ꝙ per interdictionem est suspensa administratio bonorū. Bald. *cons.* 259. *Quæritur, vtrū, & cons.* 260. *Guilielmus adultus, lib.* 2. & plenius *cons.* 391. *Quidā Guliel. adultus, lib.* 5. † Dicitur aut. prodigus quasi procul à regimine. Bald. *d. cons.* 259. *in pr. ver. fallit opinione, lib.* 2. † Amplia, vt post interdictam administrationem
bono-

bonorũ dicatur facta transactio in aliũ, ita q̃ nihil potest circa bona, vel ẽt circa personã suã. Fed. *d. consil. 31. in pr. ver. præterea*, per text. *in l. Iulianus, ff. de cura. furios.* vbi, quod furioso æquiparatur, & nihil habet in bonis. † Amplia, quia nec põt testari, nec esse testis, p̃digus post interdictã administrationẽ, *l. is cui. ff. de testa.* Fed. de Sen. *d. consil. 31. in pr. ver. hinc est. in fi. 1 col.* † Declara tamen, q̃ potest testari, si constaret, q̃ erat sanæ mentis. Lap. *alle. 26.* Vide, *Prodigus potest ingredi, & profiteri religionẽ sine curatore, & quãdo. Concl. præced.* † Amplia, quia prodigus, cui bona sunt interdicta, æquiparatur furioso. *l. is qui, in fi. ff. de tut. & cur dat. ab iis.* Fed. *d. consil. 31. ver. præterea alia ratione, in pr.* † Et ideo à contrario nõ æquiparatur ante interdictã administrationẽ; q̃a alienatio illius nõ est nulla ipso iure, sed bene alienatio furiosi, & mente capti est nulla ipso iure, etiam si nõ sit facta interdictio. Fulg. *consil. 79. Quidam Ser. Ventura. circa fi. ver. ex iis apparet* † Ité assimilatur p̃digus pupillo *l. certi condictio, § ité qui. ff. si cert. pet.* Fed. *d. consil. 31. col. 2. in pr. ver. ité prodigus*, vbi q̃ minus potest, q̃ pupillus, quia neq; naturaliter obligatur p̃digus, pupillus vero. † Extende, quia nõ obligat cũ iuramẽto sup cõtractu, sicut nec pupillus iurãs cõualidat instrumentũ. Bal. *consil 391. circa pr. n. 2. ver. ijs duob. lib. 5.* quod duplicatur *lib. 2. consil. 260.* & idẽ tenet Bal. *consil. 287. Proponitur, quod, lib 5.* † Amplia, quia p̃digus neq; naturaliter obligatur. *l. Marcellus, ff. de fideiuss.* vbi gl. † Amplia, vt p̃cedat, quod prodigus nõ possit alienare ẽt cũ iuramento, licet nõ sit sibi interdicta administratio, dũmodo fuerit facta declaratio p̃ sententiã, & plene cognitũ, q̃ esset p̃digus, quia eo ipso censet facta interdictio. Fed. *d. consil 31. in fi. ver. si autẽ*, plene concor. Bald. *d. consil. 260. Guilhelmus adultus. n. 1. ver. interdictũ, li. 2.* vbi dicit hoc p̃cedere, siue sit dat⁹ tutor post interdictionẽ, siue nõ, & siue curator fuerit idoneus, vel nõ ẽt si nõ sit decreta administratio curatori, & nõ fecerit inuentariũ, neq; alia, ad quæ tenetur. † Extende, ẽt si in huiusmodi alienationib. factis à prodigo declarato vltra iuramentũ interuenerit decretũ iudicis, quia nõ valet alienatio Bal. *d. consil. 260. n. 1. ver. secundus casus, lib. 2.* † Amplia, vt in tantũ nõ valeat alienatio facta à prodigo interdicto ẽt cũ iuramẽto, vt nec emens vllo tempore p̃scribat, quia cõtra iura mercatur. Fed. *d. consil. 31. in fi. n. 4. ver. posset tamen*, qui loquitur, ẽt si super p̃digalitate nõ esset plene cognitum, nec esset notoria. † Amplia, vt sufficiat sola datio curatoris prodigo facta, vt cẽseatur interdicta administratio bonorum, *c. 1. de suppl. negl. Prælat.* Fed. *d. consil. 31 n. 1. ver. pro ista parte, in pr.* † Amplia, vt procedat, q̃ prodigus nõ potest alienare ẽt cũ iuramento, licet sit minor, & eidẽ tanquã minori sit datus curator, q̃n etiã fuit interdicta alienatio tanquã prodigo, quia licet tanquã minor per iuramentũ conualidet contractũ; tamen secus est, q̃n etiã est prodigus. Bal. *d. consil. 260. per tot.* maxime *n. 3. ver. modo restat, lib. 2. vs̃q; in fin.* quod duplicatur *lib. 5. consil 391.* † Amplia, quia sola interdictio administrationis facta prodigo solemniter operatur, vt cõtrahens cũ eo nõ acquirat actionẽ, ẽt si nõ sit notificata interdictio, quia nõ valet cõtractus, etiã si alius, qui contrahit, ignoret. Lud. Bolo. *in addit. ad consil. Io. Ana. 25. in fi. ver. vltimo pro cõfirmatione.* † Limita in casu conuerso, quia p̃digus interdictus si rediit ad sanitatẽ, & sit notoriũ, valet alienatio, licet nõ sit sublatũ interdictum administrationis. Bal. *d. consil. 260. n. 2. ver patet ibi, lib. 2.* quod duplicatur *cõs. 391. lib. 5.* † Et quis debeat probare, quod locupletior sit factus, & q̃n præsumatur, Vide in ver. *Locupletior quando quis præsumatur factus, vel non. Concl. 437.* † Limita, quia valet alienatio facta p eum, qui dicitur prodigus, q̃n prodigalitas nõ est certa, nec est facta interdictio. Fed. *d. consil. 31. n. 3. ver si dicas.* Bal. *consil. 259.* vbi dicit * communiter. Fed. *d. consil. 31. n. 3. ver si dicas.* Bal. *consil. 259.* vbi dicit * com. *lib. 2. & consil. 260. n. 2. ver si vero est, lib. 2.* quod duplicatur *lib. 5. consil. 391.* † Extende, quia nõ datur restitutio in integrũ p̃digo aduersus cõtractũ factũ ante interdictã administrationẽ. Ias. *in l. is cui bonus, n 9. ff. de verb. oblig.* † Limita, quãdo sola interdictio esset facta prodigo sine causæ cognitione, & prodigalitas nõ esset notoria, quia forte iuramentũ ligaret istũ iurantẽ, ne posset venire contra, & licet possessor non p̃scribat, nec acquirat dominiũ contra iura; tamen quoad iurantem liberas ædes habet. Fed. *d. consil. 31. in fi. vers. posset tamen, n. 4.* † Limita, quia prodigus etiã notorius, & adultus si alienat cum iuramento ante interdictã alienationẽ, valet alienatio, secundum * communẽ, quia iuramentũ conualidat. Bald. *consil. 259.* vbi recitat opiniones, & videtur tenere contrariam, sed hãc * cõmunem dicit *lib 2.* quia notoriũ non æquiparatur sententiæ. † Contrarium tenet idem Bal. quando prodigalitas est notoria, quia non requiritur declaratio. Bald. *d. consil. 260. n. 1. vers. tertius casus. lib. 2.* vbi dicit, quod * communis est opinio, quod in notoriis nõ requiritur sententia, & duplicatur *lib. 5. consil. 391. n 3.* & idem Bald. *consil. 287. ver. præterea, lib. 5.* † Extende, quia in casibus, in quibus iuramentum conualidat alienationẽ prodigi, non potest relaxari iuramentũ, nisi interuenerit dolus, vel metus. Bald. *d. consil. 259. n. 2. ver. sequitur videre, lib. 2.* † Dubiam opinionem esse, an iuramentum prodigi obliget eum, dicit Ios. de Imol. *consil. 1. n. 7 tunctio. ver. & ideo, n. 3.* vbi pro vtraque parte. † Declara, quia licet prodigo non sit interdicta administratio, si tamen alienauit cum iuramento dato curatore tanquã adulto, ei subuenitur semper etiam in alienatis ante interdictionem; ideo debet obtinere absolutionem ad cautelam ab Episcopo, & recuperabit alienata. Bald. *consil. 287. Proponitur, quod adultus per tot.* maxime *in fin. lib. 5.* vbi dicit esse text. cum gloss. *in l. patri pro filio. ff. de minor.* quam nemo allegat.

Proditor quis dicatur, & de multis speciebus. Concl. 869.

PROditor † diciturtribus modis: Primo modo, qui prodit Principem, vel Rempublicam: Secundo, qui prodit locum, vel amicũ occidens: Tertio, qui prodit eum, quem in fidem suscepit. Bal. *consil. 361. n. 3. ver. nam proditor, lib. 4. incip. Quidam dixit.* sequitur Ceph. *consil. 57. n. 13. & seq.* Farinac. *q. 18. n. 78.* apostill. ad Iul. Clar. *in § fi. q 68. n. 33.* allegat Guid. Pap. *q. 191. n. 5.* † Vide Dec. *in tract. crim. lib. 7. c. 29. de proditorib.* vbi dicit tres esse species: Prima videl. in Deum: Secunda in Principem, & patriam: Tertia in priuatos homines, vbi ponit exempla in singulas species. † Et dicit ibi Decia. *n. 19.* illum dici proditorem homicidam, qui vno de tribus modis interficit; primo, quãdo clypeo amicitiæ; secundo modo, quando sine noua causa interficit socium itineris; tertio modo, quando percutit in tergore incautum, & non admonitũ, nec se valentem defendere. † Bart. *in extrauag. qui sint rebelles, in ver. rebellis, n. 4. & seq. ver. item nota*, vbi dicit, quod proditorie dicitur fieri, quando fingo me amicum tuum, & trado tanquam inimicum, & si vnum ostendo in corpore, aliud sum in animo; sed tamẽ non dicitur proditor principaliter, nisi quando contra Principem vel Rempubl. quia quando contra priuatum, solum inducitur qualitas proditionis, veluti si interfecit, dicitur homicidiũ proditorie cõmissum, si vulnerat, dicitur vulnerasse proditorie. † Et proditor proprie dicitur, & appellari potest is, qui nõ ostendit se facere vel. le, quod facit, & secrete facit contrarium eius, quod facere debet, *l. omne delictũ, § expilatores, ff. de re milit.* Alex. *consil. 13. Consideratis, n. 8. ver. quarto præsuppono, lib. 6.* † Item ille, qui venit contra fidẽ datam, dicitur proditor, & vasalli, qui veniunt contra iuramentum fidelitatis aduersus dominum, dicuntur proditores. Alex. *d. consil. 13. n. 8. in fi. ver. & dicit Ang. lib. 6.* † Amplia; quia reuelans secreta Reipublicæ inimicis dicitur proditor, & patriæ oppugnator; ideo atrocissimam pœnã meretur, & potest impune interfici. Ang. *consil. 257. Inter capitula. n. 4 ver. pro hac etiam parte.* Vide, *Patriã oppugnans quam pœnam incurrat. Concl. 134.* † Et quod non dicitur proditorie interficere, qui interficit ex insidiis inimicum, vel percutit in tergore, vel in spatulis. Bart. *l. perspiciendum, § deliquunt, n. 1. ff. de pœn.* Alex. *consil. 145. n. 5. lib. 7.* Decia. *lib. 7. c. 29. n. 24.* † Declarat Bar. *in d. l. perspiciendum, § deliquunt ff. de pœn.* quod proditorie facit, quãdo aliud in animo ostendit, aliud in facto; & ideo socius, vel amicus in itinere, vel mensa, vel loco quocunque, dicitur facere proditorie, quando facit sub colore amicitiæ; vt quia inimicitia non subest; secus si subest, quia tunc non dicitur offendens inimicum facere proditorie, & ibi late Alex. in apostill. dat multas species proditionis, & plenius Alberic. *in Dictionario, ver. proditio, & ver. produtor*, & * communem dicit Menoch. *de arbitr. casu 361. n. 24.* † Et hac de causa dicit Affli. *dec. 265. n. 64.* quod Iudas fuit proditor, quia animo erat cũ Iudæis, licet esset discipulus Domini nostri Iesu Christi, & ideo quod sub colore amicitiæ offendit, dicitur proditor. † Vide plenissime Farin. *q. 18. n. 73. & seq.* vbi de multiplici proditore, & *n. 76. & seq.* tenet, quod quicunque interficit alium ex insidiis, dicitur proditor, etiam si sit inimicus, licet in contrarium dicat, Legistas * communiter tenere, quod nisi sit amicus, non dicitur facere proditorie. Menoch. vero *d. casu 361. n. 24. & seq.* dicit proditorie dici interficere, qui amicum, vel reconciliatum interficit, prout per insidias, videlicet insidiosam industriam, puta, si absconditus transeuntem interficit, vel nullo verbo facto à tergo vulnerat, dicitur proditorie facere, & idem dicit Couar. *var. resol. lib. 2. c. fin. n. 7. ver. tandem iis*, vbi, quod proditor dicitur, qui per insidias, & idem dicit Clar. *in prax. crimin. § fin. q. 30. n. 11.* † Amplia; quia proditor dicitur quicunque Christianus, qui Christianum offendit, non facta prius diffidatione. Bal. *in l. item nulla. Ias. 5. not. C. de Episc. & cler.* sequitur apostill. ad Guid. Pap. *decis. 191. ver. proditor.* † Extende; quia mouentes bellum sine vlla diffidatione dicuntur proditores. Guid. Pap. *decis. 191. n. 5.* Decian. *in tract. crimin. lib. 7. c. 29. n. 20.* † Extende; quia permittens transitum genti inimicæ dicitur proditor. Guid. Pap. *d. decis. 191. in fin.* † Amplia; quia dicitur proditor etiam is, qui fecit pacem cum bannito, qui illum interfi-

interficit vigore statuti, quod possint impune offendi, seu occidi; quia licet sit opinio controuersa, tamen Clar. *in §. homicidium. nu.* 60. *in fi.* dicit, quod dicitur proditorie interficere, & pacem frangit, quando erat bannitus tempore pacis, vel etiam si fuit post pa-
16 cem bannitus ex eadem causa, pro qua pax facta est. † Extendit etiam, quando quis proditorie interficeret hostem & bannitum, cui dedit fidem de non offendendo; quia debet puniri tanquam proditor, ex quo fides etiam hostibus seruãda est. Clar. *d. §. homi-*
17 *cidium, n. 61. ver. sed an licebit, in fi.* † Amplia; quia reuelator secretorum dicitur proditor. Guid. Pap. *dec. 191. n. 5.* apost. ad Bar. *in extrauag. qui sint rebelles, in ver. rebellis, n. 5. in ver proditor.* † Extende; quia
18 confessor reuelans peccata confitentis dicitur proditor, plene Alber. *in Dictionario, ver. proditor.* † Et is, qui crimen secretum manifestat alterius, dicitur proditor, apost. ad Bart. *d. extrauag. ad re-*
19 *primendum, in ver. rebellis, n. 5. ver. proditor.* vbi idem in eo, qui malitiose alium circumuenit, & item in eo, qui rem sibi secreto com-
20 missam manifestat. gl. *in c. clericus, in ver. petitioni, dist. 46.* † Amplia; quia venenatum poculum tribuens dicitur homicida proditor. Couar. *var resol. c. fi. n. 7. ver. tandem iis,* & apost. ad Bart. *in extrauag.*
21 *qui sint rebelles, in ver. rebellis, n. 5. in ver proditor.* † Extende; quia proditor dicitur, qui sine vlla causa, & sine vlla diffidatione aliquem offendit, qui de eo confidit, maxime contra maiorẽ, *l. fi. C. de dilat.*
22 apost. ad Bar. *in extraua. qui sint rebelles, n. 5. in ver. proditor.* † Ideo qui mouent bellum sine diffidatione, dicuntur proditorie facere, a-
23 postil. ad Bart. vbi s. † Amplia; quia proditor dicitur condemnatus in crimine læsæ maiestatis, apost. ad Bart. *d. extrauag. qui sint re-*
24 *belles, in ver. rebellis, n. 5. ver proditor, in fi.* † Extende; quia imo proditor dicitur bannitus, & diffidatus, apost. ad Bart. vbi supra proxi-
25 me. † Contrarium tenet Bart. *d. extrauag. qui sint rebelles, in ver. rebellis, in fin.* vbi, quod bannitus, seu positus in banno non dicitur rebellis; quia bannum est medicinale, rebellio mortale peccatum.
26 † Et proditor est verbum iniuriosum. Ioan. de Anan. *consil. 44. in quæstione, in princip.*

Productio quid sit, & operetur, & quando admissa censeatur Concl. 870.

1 PRODVCTIO † nihil aliud est, nisi quædam declaratio, quod velit vti iuribus productis; ideo pars, q̃ citauit Notariũ primæ instantiæ ad producẽdum regestrum, & Notarius illud transportauit, dicitur facta productio regestri. Castr. *consil. 282. In causa ista,*
2 *col. pen. n. 10. ver. item non obstat. quod regestrum, lib. 1.* † Operatur productio facta in iudicio præsente, vel citata parte, vt pars, contra quã est facta productio, dicatur certa de contentis in productione, etiam si non legerit, quando per eam steterit. Castr. *d. consil. 382.*
3 *Super primo, n. 2. lib. 2.* † Extende; quia productio instrumenti, vel scripturæ operatur, quod producẽs censeatur fateri, omnia contenta in scriptura producta esse vera, vt in ver. *Producens scripturam*
4 *censetur fateri. Concl. 872.* vbi latissime ampliatur, & limitatur. † Et sufficit, quod productio fiat de cõtento, prout ponit in instrumentum mandati; quia licet etiam contineat ratificationẽ gestorum, non est necesse exprimere omnia contenta. Castr. *d. consil. 382. col. 2.*
5 *in fin. & per tot. vers. item non obstat. lib. 2.* † Et licet iudex non fecerit decretum, dicendo, *admisit si, & in quantum,* nõ refert, quia adhuc
6 productio est legitima. Castr. *d. consil. 382. in fi. lib. 2.* † Amissa censetur productio iurium, si iudex interloquitur, quod fiat id, quod est de iure; quia per illa verba censetur consentire. Gemin. *d. consil.*
98. *in fin. vers. sed dico contrarium.*

Productio iurium multiplex, & qualiter sit facienda in iudicio. Concl. 871.

1 DVPLEX † ex intentione fieri potest productio, aliquãdo instrumentũ producitur ad effectũ, vt illud exequatur per iudicem tanquã guarentigiatum, & habens executionem paratam aliquando, vt super eo incidẽter pronuncietur, & faciat ꝓbationem. Rom. *consil. 300.* vbi alios citat ad hoc, & quod dicitur de instrumento, idẽ est de sententia, quæ potest produci, tanquam res iudicata, vt exequatur, & vt impediat processum, & ẽ ad proba-
2 tionem. † Amplia; quia duplex est productio, videl. verbalis, per quã quis declarat vti velle instrumento, *auth. sed hodie, C. si cert. pet.* & ista debet fieri intra terminum præfixum, & censetur facta eo ipso, quod fuit petitum instrumentum legi parti. Castr. *consil. 247.*
3 *In causa. quæ vertitur, col. 2. ver. nam duplex, lib. 1.* † Alia productio est realis, quæ potest fieri post terminum, sicut examinatio testium, dummodo ꝓductio verbalis intra terminũ fuerit facta, & præstitum iuramentum. Bart. *in l. damus, §. Sabinus ff. de dam. infect.* Castr. *d.*
4 *consil. 247. col. 2. ver. item realis, lib. 1.* † Et sufficit productio facta per partem aduersam, vt alia pars possit iuuari, quia quęlibet partium potest iuuari uribus productis. Cast. *d. consil. 247. col. 2. ver. sed in-*
tem productio, lib. 1. † Amplia; quia ꝓductio iurium multiplex est, quæ fit parti, & qualiter fit facienda, est tex. *in c. contingit. de hu-*
instrum. & c. si Canonici, §. 1. de offic. ordin. in 6. † Alia fit iudici contra partis tenenti, & datur modus *in c. personæ, §. 2. de priuileg. in 6.* † Declara; quia iura producta non faciunt fidem, nisi postquam fuerit facta citatio contra partem, contra quam fit productio. *Guid.*
consil. 2. n. 15. ver. præterea hoc probo. † Vel nisi pars, quæ debuit citari, fuerit ꝑsens, siue fuerit citata nulliter, vel non citata, quia licet paruit, habetur pro legitime citata. Castr. *consil. 382. Super primo. nu.*
2. in fi. ver. nec obstat, lib. 2. † Alia est productio, quæ fit iudici tempore tenti locum iudicis inter partes, & ista est duplex; quia aliquid producitur ad finem, vt iudex moueatur super aliquo incidenti pen-
to, vt interloquatur, & sufficit, quod iura dimittantur iudici, vt illa legat; quia si non agitur de negotio principali, sufficit lectio perfunctoria. Gemi. *cons. 98. in pr. ver. & tunc etiã dupliciter.* Castad.
cisi. 7. de appell. in fi. & decis. 12. super regul. n. 15. Rom. *cons. 519. in pru-*
lai. in l. properandum, §. sin autem reus. C. de iudic. † Productio, quæ fit iudici, aliquando fit solum ad informandum animum iudicis, & ista dicitur potius exhibitio, quam productio, ideo in ista non tenetur pars, neque iudex tenetur dare copiam parti aduersæ, glos. Guid. Pap. *decis. 241. & 242.* † Et ideo informationes iuris non sunt producendæ in actis, neque citata parte, quicquid dicat in contrarium Specul. *tit. de disput. & allegat. § porro, vers. & nota, quod non*
acta. quia de consuetudine non seruatur, vt ibi Io. Andr. & quod ad Guid. Pap. *d. decis. 241. in ver. quod non,* dicit tamen eadem ratione ad decis. Guid. Pap. *decis. 242. in vers. apparet, quod non,* quod iudex vult dare copiam parti, potest; quia in his, quæ sunt iuris, ipse iudex a seipso, quod sibi videtur. † Et ista productio, quæ fit soli iudici in Camera, non probat; quia non dicitur facta iudicialiter. Castr. *in l. 1. §. editiones, circa fin. ff. de eden.* Natt. *consil. 176. col. pa.*
† Declara; quia quælibet productio necessario faciendo iudici, si non potest haberi copia iudicis, sufficit, quod fiat Notario vel personæ publicæ in defectum iudicis. Aur. de But. *cons. 72. in pru. in*
apost. *in ver. produxisse.* citat Ang. *consil. 249. Primo videndum est. col. pa.*
Felin. *in c. quoniam contra, in 1. q. extra gl.* vbi Dec. *n. 30. de probat.* † Et quod duplex sit productio; vna, quæ fit ex sola productione iudici, & hæc sufficit, quomodocunque iura sint producta, ad effectum vero ꝓbationis, vt iura producta probent, requiritur, quod pars sit citata, contra quam fit productio, & quod detur copia, & terminus ad opponendum, ante ista non est legitima productio. Rom. *consil. 519. In casu propositæ, per tot.* vbi plena apost. *in ver. despo-*
no, quæ citat plurimos, & ita de stylo Rotæ Romanæ seruato refert. & ita Cassad. *decis. 1. de except. in fi. & decis 7. de appell. in fi. & super*
reg. decis. 12. n. 15. & idem Rom. iterum *cons. 156. Honorandis domi. n.*
3. ver. quarto præmitto, vbi apost. *in ver. figura producit.* † Productio vero, quæ fit coram iudice ad finem probandi, & obtinẽdi in negotio principali, debet fieri hoc modo, quod per Notarium in actis productio scribatur in termino assignato, & cum effectu interhibeantur, sed post productionem producens illa secum non refert, ne contingat illa occultari; quia nõ est necesse, & iura producta remaneant penes Notarium, dum tamen tempore debito stendantur iudici, & parti, vt possit illorum copiam habere. Gemi. late *cons. 98. Mihi videtur, n. 1. ver. tamen in contrarium, cons. fa.* † Communis tamen cõsuetudo mundi admittit, quod iura possunt produci, & exhiberi, ac etiam dimitti Notario. Ang. *cons. 250. in fi.* est iuridice facta, si fiat Notario, *l. eos, §. super iis, tumãgl. C. de appel.*
ita Abb. ex mente Bart. quem allegat *cons. 112. Illud de iure, nu. 3.*
† Regulam facias; quia ad hoc, vt productio instrumenti probet, necesse est, quod productio sit realis, & quod petatur a iudice ꝓ-
prodncentem copiam dari parti. Rom. *cons. 156. Honorandis domi. n. 3.* alias non probat, & supra *num. 3.* † Imo quando non est ꝓductum, & dimissum in actis registratum, & data copia parti, non releuat. Decian. *consil. 121. Quia contra ea. num. 15. & seq. lib. 2. cum si-*
mer is sequentibus, vbi late, & idem tenet Fulgo. *consil. 158. in quæstione, & causa. num. 2. versic. caterum in diuersum,* vbi, quod mandatum non dicitur productum, si non est data copia petenti, & non contrarit dilatio, neque terminus statuti ante datam copiam, si pertinet.
† Et Notarius faciens fidem de productione aliter fallaci non posset à falso, si non esset vere. & cum effectu facta. Ang. de Aret. *cons. 2. num. 16. vers. nec Notarius.* † Restringe; quia si fiat productio verbalis saluo iure ꝓducendi cum effectu, valet productio quædocũque; quia retrotrahitur in termino ad tempus verbalis productionis. Decian. *cons. 41. n. 18. lib. 3. & num 14. cum seq. vt in ma-*
Vide, *Exceptio qualiter proponi debeat, vt dicatur proposita, & quando sufficiat. &c. Concl. 397.* † Et ista productio verbalis saluo iure producendi ita valet, si actualis productio fiat etiam post terminum,

ac si esset facta in termino. Felin. *cap. licet causam, nu. 8. ver. decimo limita de probatio.* quem ad hoc citat Vestr. in *prax. lib. 4. de dolo, & contum. ver. quod si verbo tantum*; allegat Bald. in *c. 1. de fid. instr.* qui nihil
22 de hoc. † Restringe; quia imo valet productio mandati solo verbo, quando fuit rogatus Notarius actorum causæ; quia si ipse attestatur se rogatum valet talis productio verbalis admissa. Fulg. *consil. 195. Quidam procuratorio nomine, per tot.* vbi, quod est potius realis, quam verbalis; secus si non esset ipse rogatus; quia requiri-
23 tur productio realis. † Imo etiam iuribus non productis circa ea, quæ coram iudice facta sunt, potest iudex ad publicā vtilitatem ex officio se fundare super eis. Bart. *cons. 84. In causa Statii, in fi. lib. 1.*
24 † Idem, si apud Notarium sunt producta iura in vna causa; quia si producantur in alia causa, sufficit reproductio verbalis, quæ habet effectum veræ, & realis productionis. Fulg. *d. cons. 195. per tot.*
25 maxime *ver. nam q. Notarius.* † Declara; quia productio non debet esse verbalis tantum, sed realis, quia licet Bart. in *authen. quæ supplicatio C. de precib. Imper. offer. & in l. eos. §. super iis. C. de appell.* dicat sufficere, quod in actis sit facta productio; tamē intelligi debet dummodo instrumenta remaneant penes acta, vel saltem in actis registrentur; ideo vt iudex possit ea videre quandocunq; opus fuerit, fiunt enim iudici probationes, sic declarat Alexan. in *apost. ad Bar. dict. §. super iis. & in cons. 6. Ponderatis iis, n. 8. lib. 4.* Corn. *cons. 218. Licet super hoc, col. 2. ver. licet enim, & col. penul. ad fi. ver. tollitur etiam, li. 1. & cons. 141. licet in hac consultatione, quasi per tot. lib. 3.* ex quorum dicto patet, quod iudex nō potest se fundare super eis, si realis pro-
26 ductio non fit facta. † Amplia; quia productio, vel pretio, vt afficiat eum, contra quem fit, debeat esse parte citata, vel præsente, alias non releuat. Alex. *cons. 82. n. 4. ver. tertio statutum, lib. 1.* Ægid. *cons. 2. n. 15. ver. præterea.* Bald. in *l. iudices, in 4. not. C. de fide instrum.* A-
27 lex. *cons. 64. n. 4. lib. 3.* Castr. *cons. 382. col. 2. in fi. lib. 2.* † Imo non sufficit citatio, nisi detur copia, & terminus, ad opponendum, si petatur. Rom. *cons. 519. In casu propositæ, n. 2.* vbi apost. in *ver. de plano* dat plurimos conc. & idem Rom. *cons. 156. n. 3.* vbi, quod productum non probat, neque attenditur, nisi sit petitum, copiam dari parti, contra quam fit productio. Bart. in *extrauag. ad reprimendum, in ver. de plano.* sequitur Aret. *instit. de except. in §. appellantur, in fi.* Marc. *sing.*
28 81 vbi dicit notandum; quia pauci aduertunt ad hoc. † Extende idem in testibus vltima hora publicatis; quia si est petita copia, debuit dari, alias productio facta non data copia parti petenti non
29 probat. Soc. *cons. 105 Visis testibus. n. 8. lib. 4.* † Extende, vt idem sit in instrumentis, & iuribus productis; quia ad effectū vt probent, requiritur productio citata parte, & quod parti citatę detur copia si petit, & terminus ad opponendum, alias iura non probant. Rom. *cons. 519. p tot.* vbi, quod differt productio ad effectum pro-
30 ductionis, & productio ad effectum probationis. † Extende, etiam si causa sit commissa sine figura iudicii, quia licet sit summaria, tamen non tollitur, quin probatio fiat citata parte, data copia, & termino licet magis breui. Rom. *d. cons. 519. n. 3. & seq. ver. nec præmissæ conclusioni*, vbi quod illa verba, *sola facti veritate inspecta* non tollunt defensionem, & facultatem opponendi, sed bene libellum, & l. tis contestationem cum abbreuiatione dilationum, &
31 ibi apost illæ dant conc. † Extende idem in rescripto, & commissione; quia antequam pars sit citata ad dicendum contra, & si petat copiam, antequam copiam habuerit cum termino ad opponendum, non dicitur fundata iurisdictio. Rot. in *antiqua decis. 73.*
32 *de appell.* Cassad. *decis. 7. eodem tit. in fi. & decis. 1. in fi. de except.* † Extende, quia instrumentum iudicialiter nō dicitur productum, quando pars non fuit citata, ideo non impedit absolui ad cautelam.
33 Ægid. *decis. 686. licet appellationi.* † Et non habetur in aliqua consideratione instrumentum, quando non est legitime productum, vt supra. Bald. in *l. fi. C. de edict. diui Adria. tollen.* Iaf. plene in *l. ait prætor. §. si iudex. ff. de re iudic. n. 12.* † Ideo quando fit productio nimis
34 in fine causæ, ita vt pars non possit opponere, nec reprobare, talis productio potest repelli. Bald. Salycet. & Castr. in *l. nemo. C. de tem. appell.* vbi idem, quādo fit productio tempore ferendæ sententię. Rom. *cons. 519. In casu propositæ consultationis, in pr.* Soc. *cons. 105. Visis*
35 *testibus, n. 7. & sequ. lib. 4.* † Contrarium videtur, quod imo vltima die termini præfixi sufficiens dicatur productio, etiam parte non citata, quia vltima dies operatur citationē propter necessitatem.
☞ Vide, *Termino præfixo multa permittuntur vltima die termini sine cita-*
36 *tione. Concl. 69.* † Declara, quia si fiat productio sine citatione, valebit subsequente generali citatione in terminis substantialibus, quia adest citatio ad dicendum contra iura producta, & repetita.
37 Vestr. in *prax li 6. titul. de iur. product. §. generaliter, in pr.* † Restringe; quia amplatio, & extentiones procedunt in actore producente, secus in reo. Crescen. *decis. 167.* Cassad. *dict. decis. 1. de excep. in fi.* Am-
38 plia; † quia iura producta coram vno iudice, puta primæ instantię, debent iterum produci coram alio iudice, puta appellationis, vel taxationis expensarum, alias non valeret, quod talis iudex faceret. Castr. *cons. 12. Tota disputatio. n. 6. & seq. li. 1.* & plenius *cons. 117. n. 2. ver. sed si quæritur, eodē li. 1.* † Extēde; quia si agatur de desertione 39
causæ, & instantiæ, vt quia opponitur, quod lapsum erat tempus instantię secundum statutum Florentinum, quod est 60. dierum, ex aduerso dicitur, quod debet deduci tempus repositionis actorum, si iudex appellationis pronunciat non desertam non productis actis, ex quibus debet constare tempus deducendum, sententia est nulla, etiam si reuera non esset deserta; quia debent acta produci quæ releuant. Castr. *d. cons. 117. Super primo. n. 2. lib. 1.* † Re- 40
stringe, secus esse in iudice primæ instantiæ subrogato; quia licēt acta primi iudicis non exhibeantur, si in veritate durabat instantia, licet ipse ignoret, valet sententia, quando non fuit aliquid oppositum, quod non duraret; quia isto casu sufficit, quod opinio iudicis concurrat cum veritate. Cast. *d. cons. 117. in pr. lib. 1.* Amplia; † quia producta in causa conuentionis non releuant in cau- 41
sa reconuentionis, nisi iterum producantur Alex. in *l. 2. col. fi. C. de eden. & cons. 82. In causa vertente, col. fi. lib. 1.* † Amplia, quia imo iudex 42
subdelegans processum, & sibi reseruans sententiam non potest valide pronunciare, nisi acta coram eo producātur, & exhibeantur, idem in subrogato iudice Curt. Iun. in *l. 2. C. de eden. n. 40. ver.* *
circa tertium, vbi dicit magis communiter teneri, quod intelligitur de productione actuali, quam facit Notarius, non de verbali, quam facit pars. † Amplia; quia si producatur mandatum procu- 43
ræ, debet dari copia parte petēte ad hoc, vt sit legitime facta productio, alias non currit dilatio statuti contra eum, contra quēm petitur per procuratorem executio instrumenti. Fulg. *cons. 138. n.* *2. ver. cæterum in diuersum* † Amplia, quia si plures causæ, puta con- 44
uentionis, & reconuentionis, separatæ pendent inter easdem personas, productio in causa conuentionis non releuat in causa reconuentionis. Alex. *cons. 82. In causa inter Petrum nu. 4. & 5. vers. nec obstat, quod*, vbi apost. in *ver. vtriusq; li. 1.* † Amplia, quia productio 45
actorum in alia instantia, vt acta probent in alio iudicio, debet esse specialis, & non generalis, ideo nō releuat productio omnium actorum, & processuum, sed debet fieri in specie de tali, & tali actu, vt afficiat, ita *apost. 1. ad decis. Tholos. 199.* Vide, *Iudex iudicare debet secundū acta, & probata, non secundum conscientiam suam. Concl. 398.*
† Amplia, quia neque probant iura producta simpliciter, & ad- 46
missa per iudicem citata parte quando erat suspensum petitorium, quia non possunt probare ad effectum petitorii, ex quo productio simplex facta censetur in possessorio, & ad effectum possessorii. Ægid. *d. cons. 2. n. 16. ver. sed adhuc instabis.* † Dicit tamen Æ- 47
gid. *d. cons. 2. n 16. ver. sed adhuc instabis*, quod si productio esset facta expresse ad effectum petitorii suspēsi citata parte, & iudex admisisset, præiudicaret, quia debuit citatus supersedēns appellare, alias transit in iudicatum, & quod differentia est, an productio sit tacite facta, quia simpliciter, an expresse in petitorio. † Declara; 48
quia male dicit Ægid. in hoc vltimo, quia siue citet expresse, & producat in petitorio; & iudex admittat, nō præiudicat; quia per suspensionem iudex caret penitus iurisdictione, durante suspensione, ita Ægid. *decis. 536. in fi.* † Amplia, quia totum instrumentum 49
debet produci, & non particula. Bar. in *l argentarius. §. edi ff. de eden.* & in *Rubr. ff. de nou. oper. nunciat.* vbi Alex. & Ias. Fel. in *c. contingit, in pr. de fid. instru.* Dec. in *c. 1. de probat.* Vide. *Statutum produci debet totum, vt*
productio valeat, & quando secus. Concl 453. † Et ideo producens scri- 50
pturam, quæ habet relationem ad aliam scripturam, non probat, nisi constet de relato, & producatur, quia posset scriptura referens limitari ex relato, & sic non est integra. Rom. *cons. 305. Quoad septimum. n. 6. ver. quæro quoad vltimam.* vbi apost. in *ver. producta* citat Alex. *cons. 2. In causa, & lite, n. 1 li. 2.* † Extende; quia non valet pro- 51
ductio scripturæ narrantis venditionem, nisi etiam narret pretium, quia dicitur incerta probatio & probatio partis non autem perfecta. Rom. *d. cons. 305. n. 8 ver. secundo idem probatur*, vbi apost. in *ver. non probat*, dat conc. † Extēde, vt idem sit in probatione per te- 52
stes, quæ æquiparatur probationi per instrumenta, quia si testis imperfecte conuentionem deponit, non probat. Rom. *d. cons. 305. in fi.* vbi apost. in *ver. nihil probant.* † Declara, quia procedunt ista in 53
hærede, qui debet producere totum testamentum, secus in legatariis, quia in eis sufficit, quod producant particulam sui legati, quia respectu legati solum habent interesse, *d. l. argentarius. §. edi. ff. de eden.* Bart. in *l. 2. §. diem ff. quem ad. testa aper.* Alex. in *d Rubr. ff. de*
nou. oper. nunciat. qui dicit * omnes ita tenere. Bart. in *eadem Rubr. ff.* * *de nou. oper. nunciat. n. 7. ver. quædam est editio.* Natt. *cons. 8. col. 1. prope fi.*
† Limita, quia productio verbalis, vel simplicis copiæ facta in ter- 54
mino cum protestatione, saluo iure producēdi cum effectu, operatur, quod † otest fieri quandocumque, & trahitur ad tempus

productionis verbalis. Decian. *cons.* 41. *Super qua difficultate, n.* 18. &
55 *seq. lib.* 3. Dec. *in c. licet causam, n.* 30. *de probat.* Bal. *c.* 1. *de fide instr.* † Extende, quia si terminus præfigitur ad producendum, & quis producat copiam instrumenti in termino protestando, quod producendi ius sit salvum; poterit quandocumque producere authenticum, & perinde est, ac si in tempus produxisset tempore copiæ. Tiber. Decia. *d. cons.* 41. *n.* 19. *lib.* 3. Dec. *cons.* 467. *Bene, & consulte, col.* 3. *& cons.* 539. *In inclyta civitate, col.* 3. Bald. *in c.* 1. *in pr. de fid. instr.* vbi,
56 quod secunda productio trahitur ad primam. † Limita in iis, quę sunt de actis iudicii; prouit productio, & alii actus iudiciales; quia isti debent remanere penes Notarium. Gemi. *cons.* 98. *col.* 2. *circa fi. ver. nec obstat*, vbi, quod etiam si staret penes partem, dummodo illos fideliter conseruet, non est contra ius.

Producens scripturam censetur fateri omnia contenta in scriptura producta, & quãdo secus. Conclusio 872.

1 PRODVCENS † instrumentum videtur confiteri omnia in eo contenta. Cald. *cons.* 508. *in fi. ver. credo proximum* alias 10. *de vsur.*, vbi producens instrumentum contra vsurarium ad probandũ solutionem sortis principalis, si in eo est remissio vsuratum, non poterit dicere producens remissionem esse fraudulẽtam. & quod producens instrumentum censeatur fateri omnia in eo contenta. Geminian. *cons.* 38. *n.* 2. *ver. producens*, vide infinitos, quos allegat apost. ad Rom. *cons.* 23. *Nescio, in ver. reproductus*, & est commu-
* nis * opinio, quod censetur fateri omnia in eo contenta veta, & tenetur illi stare. Paris. *cons.* 125. *Viso processu. n.* 2. *lib.* 1. Bald. *cons.* 307. *Proponitur. n.* 1. *lib.* 5. Rom. *cons.* 329. *Præsens consultatio, col. fi. ver. tertia qu.* Affl. *decis.* 25. *In causa petitionis, v.* 5. Alex. in *l.* 1. *§. editiones* vbi Cast. & alii *ff. de eden.* Paris. *cons.* 79. *Nisi præsentem processum, nu.* 3. *lib.* 1. Gozad. *cons.* 42. *n.* 9. vbi Paris. loquitur in eo, qui produxit simpliciter & quod censeatur fateri, & approbare Decia. *cons.* 49. *n.* 10. *lib.* 3. vbi log. tur generaliter in omni productione facta in iudicio & plenius *cons.* 70. *n.* 15. *lib.* 2. Cravet. *cons.* 882. *nu.* 4. dicit quod faretur, & admittit omnia contenta in instrumento producto, communem
* dicit * Ferrer. *cons.* 271. *num.* 6. & plene Anchar. *cons.* 222. *Subtiliter, in pr.* Alex. *cons.* 66. *col. fi. lib.* 1. Paris. *cons.* 47. *n.* 5. *lib.* 1. Rim. *cons.* 287. *n.* 12. *lib.* 2. Cravet. *cons.* 249. *col.* 1. Abb. in *c. cum super. de offic deleg.* Ang. *cons.* 273. *Quoniam dictum priuilegium.* Rol. à Valle *cons.* 2. *n.* 116. *lib.* 1. Cephal. citat plures *cons.* 369. *n.* 26. *ver. octauo licet, n.* 137. limi at A-
2 lex. *cons* 30. *Ex allegatis, in pr. lib.* 7. † Extende, vt procedat, etiam si produxit non animo consitendi; quia sibi præiudicat, & ius quæsitum parti ex simplici productione non potest auferri ex declaratione, quod non eo animo produxit. Paris. *d. cons.* 125. *n.* 21. *lib.* 1.
3 † Contrarium, quando animo expresso impugnandi fieret productio. Crau. *cons.* 175. *Edictum regium. n.* 7. Rim. Iun. *cons.* 18. *n.* 174.
4 *lib.* 3. † Extende, vt procedat, etiam si in productione dixit, quod in parte, & partibus tantum producebat; quia nihil releuat, si pars aduersa non acquieuit protestationi, & dicitur non acquieuisse, si vti velit producto instrumento pro se Paris. *cons.* 125. *nu.* 22. *lib.* 1.
* *cum seq.* & quod protestatio non releuet, dicit * communem Decian. *cons.* 20. *n.* 8. *lib.* 2. maxime, quando pars, contra quam produ-
5 citur, acceptat productionem. Mandel. *cons.* 59. *in fin.* † Extende, quia is, qui dicit aliquem maiorem 14. annis tempore certi contractus, si producat contractum, in quo enunciatur minor 14. annis sibi præiudicat, licet inter alios fuerit celebratus. Decia. *cons.* 53.
6 *Consultor, n.* 6. *& 7. lib.* 2. † Idem, si quis petat creditum contractum nomine suo cum tutore; quia non potest negare tutorem illum esse, si producatur liberatio, ex quo producendo creditum fate-
7 tur esse tutorem. Anch. *cons.* 222. *in pr.* † Extende, etiam si contra producentem faciant, *c. cum olim. de censib.* Innoc. in *c. mulieri, de iureiur. & in c. cum venerabilis*, vbi etiam Abbas *de except.* Bart. in *l. post legatum, in pr. ff. de iis, quibus vt indig.* Ias. in *l.* 1. *§. editiones, in* 3. *colu ver. secunda conclusio. ff. de eden.* Dec. *d. cap. cum venerabilis, nu.* 15. *de except.* late Socin. *cons.* 97. *nu.* 19. *lib.* 4. gloss. in *dict. l.* 1. *§. editiones. ff. de eden.*
8 quam sequitur Bald. in *cap præsentium, de testib.* † Extende, vt procedat, etiam si productio instrumenti, vel scripturæ sit facta soli iudici in camera, quia si videt continere aliquid pro parte aduersa, potest in eo se fundare. Castrens. in *l.* 1. *§. editiones*, prout ibi eum refert Iason *ff. de eden.* licet Iason dicat esse periculosum, & gloss.
9 quam allegat Castren. non habuit hunc intellectum. † Contra extensionem facit; quia instrumentum productum in camera iudici non dicitur productum iudicialiter. Castrens. *dict. l.* 1. *§. editiones circa finem ff. de edend.* Natta *consil.* 176. *colu. penultim.* †
10 Extende etiam si confessio, quæ oritur ex productione instrumenti, esset contraria intentioni producentis. Geminian. *cons.* 86. *in pr.* vbi, quod impetrans beneficium vacans si producat instrumentum, per quod vocatio facti probetur non esse, quia alius colorisse videtur, oritur confessio, quæ inducit obreptionem. † Extende quia producens testes censetur eorum dicta approbare, licet deponit de credulitate. Crauet. *cons.* 201. *Præsupponitur in facto, num.* 7. *&* 32
adeo producens, vbi allegat Roman. *consil.* 104 *in fin.* & Ialon. *cons.* 57. *column.* 4. *in fin. lib.* 1. † Extende, quia producens rescriptum, 33
censetur fateri omnia contenta in eo. Crau. *d. cons.* 201. *n.* 6. *ver. triumque probatum est.* † Etiam si rescriptum esset subreptitium, & 34
nullum, quia censetur fateri omnia cõtenta in eo vera esse. Crau. *d. consil.* 201. *numer.* 6. *ver. imo præiudicat.* † Amplia, vt idem sit inter, 35
qui producit attestationes testium publicatas. Bald. *in l. cum pr. num.* 4. *ver. extra quæro.* C. *de liber. cau.* Roman. *cons.* 43. *volum. fo. num.* 10. *ver. quoad vltimum.* † Amplia in producente sententiam, 36
in qua dicitur producentem possidere; quia probatur contra eum possessio. Roman. *cons.* 329. *n.* 11. † Amplia, vt idem sit in producente litteras, quia censetur fateri omnia contenta in litteris. 37
rad. *dict. cons.* 198. *num.* 7. *ver. ad quartum.* † Extende in producente apodixam; quia si aliquid est in ea scriptum etiam si tegi, videlicet quod creditor receperit partem debiti, debet stare ei confessioni. Angel. *cons.* 132. *Quidam Nicolaus. nu.* 3. *ver. secundo quæ-* 38
ritur si. & idem in producente schedulam; quia censetur contra se fateri contenta in ea. Castr. *cons.* 12. *nu.* 7. *ver. præterea etiam si fuisset. libr.* 1. & quoad apostill. declara, vt per Cravet. *consil.* 617. *num.* 39
6. vbi sequitur Angel. & *numer.* 13. declarat, quod non procedit in apostill. reprobata de iure. † Amplia, vt producens instrumen-
tum confiteatur etiam Notarium de eo rogatum esse Notarium, 40
ita quod non poterit velle probare contrarium, si aduersarius in instrumenta eiusdem Notari produceret. Baldus in *l. si quis testium. in princip. ver. ista faciunt. C. de testib.* vbi dicit esse not. Castrens. ibidem, & Iason in *l.* 1. *§. editiones. ff. de edendo*, vide infra *numer.* 33. *in ver. Extende. fine sit.* Alexand. plene *cons.* 133. *Stantibus. num.* 14. *ver. quantum vero ad sextum, libr.* 7. † Amplia in producente libros, 41
vel compota etiam aliena manu scripta; quia censetur fateri omnia in eis contenta. Decian. *consil.* 109. *num.* 20. *libr.* 2. † Extende item, 42
qui producit liberculum priuatum; quia confitetur contenta in eo Bart. in *l. scripturæ. C. de fide instrum.* Cravet. *consil.* 210. *num.* 2. vbi *numer.* 5. dicit procedere, etiam si producat solum in ea parte, 43
quæ facit pro se, & in *consil.* 77 *num.* 8. † Amplia; quia producens instrumentum, vel eo vtens in iudicio non potest postea dicere illud falsum, neque fraudulentum, quia esset sibi contrarius, alias si esset vsus instrumento fraudulento, vel falso, perderet cam-
Calderin. *consil.* 508. *in fin. versicul. credo proximum*, alias 10. *de vsur.* 44
† Contrarium, quod possit producens instrumentum falsum, dargere in aliqua parte de falso. Bart. in *l. Aurelius. §. idem quæsitum de liber. legat.* late Guido Pap. *dec.* 1. *on.* 303. vbi, quod errorem potest 45
producens petere, & obtinere corrigi. † Extende, sine quis producat siue mandet produci, quia paria sunt. Decian. *cons.* 19. *n.* 1. *libr.* 3. † Amplia in eo, qui producit rescriptum, quia fateri censetur omnia in eo narrata. Cravet. *consil.* 201. *numer.* 5. † Extende, 46
iam si rescriptum sit nullum, vel subreptitium; quia nihilominus probat contra producentem quoad omnia in eo narrata. Crau. *cons.* 201. *numer.* 6. *& consil.* 411. *num.* 61. † Limita, quando esset ten-
tiantum contra confessionem; quia tunc confitens potest re- 47
nire contra suam confessionem tanquam erroneam. Innocen. *c. mulieri, in fine, de iureiurand.* sequitur Bald. *dict. l. quis testium, n.* 2. *C. de testibus.* Cravet. *cons.* 175. *nu.* 6. † Amplia, vt producens rescri-
ptum, & preces Principi factas, censeatur confiteri omnia contenta in precibus, & rescripto. Ias. & Dec. in *l edita, in* 4. *not. C. de dolo.* 48
in l. cum te, in 4. *not. C. de transact. & in l.* 2. *in* 2. *not. C. de instit. & substit.* idem Ias. in *l. vnica, ad fi. C. de iis, quæ pœnæ nomi. & in §. fi. num.* 61. *Instit. de actio.* † Amplia; quia producens laudum, & petens illius
exequutionem, censetur illud approbare, & ratificare etiam tacita renunciatio priuilegi-
tra se, in tantum, vt si exillo oriatur tacita renunciatio priuilegi censeatur renunciasse priuilegio sublato ex laudo. Petr. de Ancha. *consil.* 34. *num.* 18. *& sequentib. vsque in fin. versicul. postremo.* † Amplia, quia producens nedum approbat cõtenta in scriptura producta, sed etiam in dependente ab ea, veluti si quis produxit testamentum, censetur approbare testamentum, & codicillos, & è contra; quia ca-
dicillinon valent, si non valet testamentum, imo præsupponit semper testamentum. Decian. *consil.* 70. *n.* 16. *& 17. lib.* 3. † Extende, quia producens scripturam continentem aliam dictæ scripturæ producere. Rimin. Iun. *consil.* 297. *n.* 39. † Amplia in tantum, vt
que producens instrumentum, & agens ex eo, si negat aliquid contentum in instrumento producto, repellitur ab actione. Bal. *consil.* 17. *Statuto cauetur*, ita & latius *consil.* 15. *Omnes assessor. lib.* 2. vbi dicit, si quis tanquã tutor vẽdidit vsumfructum ad nouem annos, & pupillus factus adultus velit agere ex instrumento tanquam pro-

fructus sit finitus, & neget illum fuisse tutorem, qui vendidit, non audiri, quia non potest negare contenta in instrumento, in quo se fundat, & in fin. *d. cons.* 15. tollit contrarium, quod isto casu non potest approbari factum, & impugnati qualitas; quia agitur ex
32 forma, non ex culpa. †Extende, quia producens instrumentum, vel testes aut scripturas censetur fateri contenta in eis, in tantum, quod non posset auferre probationem, quæ resultaret in præiudicium partis, quia ex productione iura sunt de actis, & communia. Rom. *cons.* 433. *Quoad primum, n.* 10 *& seq ver. quoad vltimum*, v-
33 bi apostil. in *ver. auferri*, dat concord †Extende; quia producens instrumentum non auditur volens impugnare illud, vel confessiones in eo contentas, quia censetur acceptasse omnia in eo contenta. Angel. *cons.* 245. *n.* 8. *in fi. col. pen. ver. quinimo gesta*, quod consi-
34 lium est collegii Paduani, & aliorum sex Doctorum. † Extende; quia is, qui produxit testamentum rogatum à certo notario, & vsus fuit, non poterit impugnare, quod ille Notarius, qui rogatus fuit de testamento, non sit Notarius vel non possit esse Notarius; puta quia monachus. Alex. *cons.* 133. *Stantibus, nu.* 14. *ver. hæc proba-*
35 *tur, lib.* 7. † Extende, vt procedat, etiam si cum aliena persona sit lis, & in diuersa quæstione, vel causa, ex quo semel approbauit eum Notarium producendo instrumentum ab eo rogatum, non poterit impugnare amplius personam Notarii, quod non sit No-
36 tarius. Alex. *d. cons.* 133. *nu.* 14. *in fi. lib.* 7. † Declara melius, vt per Alex. *cons.* 97. *Viso processu, n.* 5. *lib.* 7. quia confessio quod sit Notarius tempore rogitus instrumenti producti, bene concludit de illo
37 tempore, & post, sed non ante, & est verissimum. †Extende; quia non poterat is, qui produxit instrumentum Notarii, & eo vsus fuit, opponere, quod idem Notarius sit falsarius, & non credatur eius instrumentis, quia in præteritum non audiretur, nisi probaret clare, & in individuo de falsitate instrumenti, de quo agitur, si vero allegaret falsitates commissas post suum instrumentum productum, bene audiretur, sed non releuatur, nisi in specie probet de illo instrumento, de quo agitur. Alex. plene *d. cons.* 233. *n.* 14. *ver.*
38 *quantum vero ad sextum, lib.* 7. † Extende, siue sit solemne, vel non; quia ex productione oritur approbatio tam circa contenta narrata, & solemnitatem, quam circa Notarium, plene Crau. *cons.* 382. *inpr.* vbi late, & latius. quod scriptura non solemnis probet contra producentem. Crau. *cons.* 911. *n.* 23. vbi seipsum citat in *tract. de*
39 *antiq. temp. 1. par. nu.* 118. vide infra *n.* 74. † Contrarium, quod producens testamentum non solemne sibi non præiudicet, vt efficiatur solemne. Ceph. *cons.* 377. *nu.* 74. vbi allegat Affl. qui hoc dicit *dec.* 25. *in fi. n.* 5. *ver. tertio dubitatur*, vbi a post. Gram. dat concord. Rim. Iun. *cons.* 213. *n.* 13. *& seq.* qui probat, eo quod expressa confessi-
40 o, prout in instrumento, non nocet & instrumentum non probat late Alex. *cons.* 124. *nu.* 5. *lib.* 5. *ver. nec obstat.* † Declara, quia producens instrumentum nullum, vel nõ solemne circa ea, quæ potest producens sanare, & dependet ab eo, & tunc censetur sanare, prout si producens instrumentum authenticum scit deficere consensum Capituli sibi præiudicat, secus si solemnitas sit talis,
* quæ ab eo sanari non possit. *Pedem. dec.* 39. *n.* 23. *&* 24. vbi dicit * cõmunem declarationem esse, & *nu.* 31. dicit Bart. ita intelligi, dum loquitur in testamento; quia si non est solemne in iis, quæ producens potest sanare, puta si producens sit filius prærerius, sibi præ-
41 iudicat; secus si in alia solemnitate, quæ non pendet à producente. Rim. Iun. *cons.* 213. *n.* 13 *& seq.* vbi late. † Declara; quia quoad ea, quæ expresse sunt confessata in laudo producto non solemni, bene sibi præiudicat. *Pedem. d. dec* 39. *n.* 32. *ver. præterea.* vide infra *n.*
42 92. *& multis seq.* † Amplia, quia producens instrumentum, & agẽs ex eo habet necesse approbare omnia, & singula in eo contenta, in tantum, quod si ille, qui in instrumento contraxit tanquam talis, licet non esset talis, agens ex illo instrumento tenetur ratificare, quod ille esset talis. Bald. *d. cons.* 15. *in pr. n.* 2. *ver. secundo patet, lib.* 2.
43 Ang. *d. cons.* 245. *n.* 8. *in fi.* † Extende; quia producens instrumẽtum inter alios in quo est constitutum pro Titio, sibi præiudicat, quia fatetur, Titium possidere, & non auditur contrarium volens asse-
44 rere. Ruin. *cons* 64. *Viso processu, nu.* 4. *lib.* 4. † Amplia; quia talis confessio tacita nocet producenti, & habenti causam ab eo. Crauet.
45 *cõs.* 746. *n.* 2. † Amplia in eo, qui producit libellum, accusationem, vel quid simile, quia censetur fateri contenta in eo. Angel. *d. cons.*
46 132. *num.* 3. *ver. secundo quia.* † Et de l bello reproducto in alia causa quod quis fateatur contenta in eo, plene Rom *consil.* 23. *Nescio. in*
47 *pr.* vbi plena a ost. † Restringe, quando libellus esset ineptus, vel productio esset nulla, quia non præiudicat. Alex. *cons.* 130. *n.* 2. *&*
48 *seq. li.* 7. † Amplia in tantum illum, qui produxit instrumentũ, vel scripturam, confiteri omnia in eo contenta, vt non detur reuocatio talis cõfessionis præter tu erroris; quia scriptura semp probat, quando est talis, quod sine productione probaret, secus est si non probaret, & sic in iis, quæ disponuntur. Vestr. in *prax. lib.* 6. *de product. iur.* § *amplius quia*. vide Fel. in *ca. imputari, n.* 7. *in* 7. *declar. de fid. instr.* vbi alios allegat, plene Rom. 433. *Quoad primum. in fi. ver. quoad vltimum.* vbi, quod ius quæsitum est parti ex tali confessione in vim contractus, si altera pars nititur, & acceptat; ideo reuocari nõ potest; quia esset auferre ius tertio, sequitur Crau. *cons.* 80. *n.* 6. *&*
seq. Castr. in *l. si quis. C. de testib.* Rom. *cons.* 63. Rim. Iun. *cons.* 78. *n.* 43. *&* 44. †Declara tamen; quia non potest directe contrarium pro- 49
bari, sed bene intelle ctus dubius declarari, & probari. Feli. *d. c. imputari. n.* 7. *de fid. instr.* † Imo quod probato errore licita sit reuoca- 50
tio Crau. *cons.* 391. *n.* 2. vbi citat seipsum *de antiq. temp. par.* 1. *n.* 132. *&*
Pedem. dec. 39. *num.* 39. † Declara; quia bene potest probari contra- 51
rium vel reuocari circa ea, quæ non sunt dispositiua scripturæ productæ; sed enunciata, non probantur per illam scripturam, ita Gramm. *dec.* 103. *n.* 84. *&* 85. † Et quod non possit reuocari con- 52
fessio resultans ex productione. Anch. *cons.* 223. *Ad euidentiam præmitto, n.* 3. sequitur Decia. *cons.* 20. *n.* 9. *lib.* 2. & Crauet. *cons.* 201. *Præsupponitur, n.* 6. *v. & ista confessio.* Mandel. *cons.* 59. *in fi.* Rim. Iu. *cons.* 78.
n. 43. *&* 44. † Declara; quia si confessio esset circa prohibita, puta 53
quia oriatur confessio, vel donatio inter personas prohibitas, sicuti expressa donatio non noceret, ita neq; illa, quæ oritur ex productione; ideo reuocari potest. Rim. Iun. *cons.* 18. *n.* 173. *& seq. lib.* 1.
† Declara; quia non auditur vllo modo volens dicere, vel docere 54
de contrario, quando agitur pro causa lucratiua Alex. *cons.* 12. *Viso processu, lib.* 4. † Declara; quia tacita confessio resultans ex produ- 55
ctione reuocari potest probando instrumentum falsum. *Pedem. d. dec.* 39. *n.* 40. † Extende; quia is, qui produxit litteras Apostolicas, 56
censetur confiteri contenta in eis, & si postea producat cassationem dd. litterarum factam, quia nulliter, vel male expeditæ, censetur reuocare confessionem resultantem, ex productione primo facta Æg. Bellam. *cons.* 34. *n.* 19. † Et ad hoc, vt non possit reuocari, 57
requiritur acceptio *d. Pedem. dec.* 39. *n.* 41. † Extende, quia neq; ad- 58
mittitur probatio in contrarium, quasi sit erronea, ratio, quasi ante productionem potuerit deliberare. Sign. *cons.* 238. *In quæstione. n.*
1. *& ver. & quia datus.* † Amplia in eo, qui producit chirographum, 59
tenetur enim illi stare etiam in iis, quæ contra se. Decia. *cons.* 20. *n.*
7. *lib.* 2. † Extende etiam si scriptura esset nulla, quia probat con- 60
tra producentem simpliciter. Decia. *d. cons.* 20. *n.* 9. *lib.* 2. † Amplia, 61
quia producens positiones censetur fateri omnia cõtenta in positionibus. Alex. *cons.* 71. *Clarissime domine, nu.* 4. *lib.* 3. & talis produc-
to positionum operatur confessionem, quæ probat, & præiudicat producenti Rom. *cons.* 91. *Visis, ac percunctatis, in fi. n.* 12. vbi a-
post. in *ver positione*, quæ dat concor † Amplia multo magis, si non 62
solum quis produxit, sed agit ex instrumento producto, quia cogitur in totum implere contenta in instrumento, vel testamento producto. Decia. plene *cons* 70. *n* 14. *lib.* 3. † Extende; quia recipiẽs 63
instrumentum, & agens ex eo approbat, & sibi præiudicat. Crau. *cons.* 411. *n.* 59. *& seq.* † Amplia, quia producens falsum instrumen- 64
tum, vel minus solemne, tenetur illi stare, & censetur fateri omnia in eo contenta esse vera. Patis. *cons.* 125. *Viso processu, n.* 20. *lib.* 1.
† Amplia, quia producens instrumentum falsum præiudicatur fal- 65
sificari fecisse. Rim *cons.* 213. *n.* 2. † Amplia in eo, qui producit fal- 66
sos articulos, quia si facit examinare testes falsos, tenetur pœna falsi. Bar. in *l. si falsos. C. de falsi.* Ruin. *cons* 86. *Visa accusatione. n.* 5. *lib.* 4.
vbi, quod non excusatur prę exru ignorantiæ. †Extende, siue ar- 67
ticuli sint in facto proprio, siue in facto alieno. Rui. *d cõs* 86. *n.* 5. *&*
seq. ver. & si forte, lib. 4. vbi, q nõ potest pœnitere, neq; excusatur, li-
cet post examen dicat nolle vti. † Contrarius, quãdo in facto alie- 68
no, vel si verisimilis sit ignorantia. Riminal. Iun. *cons.* 345. *num.* 24. *& sequen.* † Amplia; quia hæc tacita confessio ex productione o- 69
peratur, vt etiam contra præsumptionem iuris & de iure admittatur, sicut expressa confessio admittitur. Crauet. *cons.* 622. *num.* 15.
† Amplia; quia producens instrumentum crediti à suo tutore fa- 70
cti, si, roducatur liberatio eiusdem tutoris, non potest negare illum fuisse tutorem, ex quo approbauit instrumentum crediti facti ab eodem tutore ad commodum suum. Ancharan. *cons.* 122.
Subtiliter, in princ. † Amplia in eo, qui sine protestatione producit 71
testes, & facit examinare; quia tenetur stare tam pro se, quam contra se. Ruin. *cons.* 72 *Super eo, colum. fi. nu.* 7. *ver. cum ergo lib.* 4. † Imo 72
vnus testis probat contra producentem. Crauet. *cons* 911. *num.* 22.
vbi plurimos citat. † Extende; quia producens testes etiam depo- 73
nentes de credulitate, censetur illos approbare, & probãt contra producentem. Crau. *cons.* 201. *n.* 7. allegat Rom. *cons.* 104. *Pater Reuerende, ad fin.* † Amplia; quia is, qui producit vel vtitur instrumento, 74
non potest opponere de nullitate solemnitatis instrumenti, quia sicut is, qui contraxit, non potest audiri super nullitate, ita neque is, qui vtitur, vel producit. Signorol. *consil.* 145. *In quæstione, num* 9.

75 *ver. præterea.* Vide plenius supra *n.* 38. † Contrarium, quod producens instrumentum, vel scripturam non solemnem, non videatur fateri contenta vera. Alex. *consil* 108. *lib.* 5. Dec. in *c. cum venerabilis, de except. nu.* 17. † Declara, quia non potest discedere ab hac tacita productionis confessione, licet instrumentum non sit solemne.

77 Abbas in *d. c. cum venerabilis de except.* † Amplia in casu contrario, quia, contra quem in iudicio producitur instrumentum, vel scriptura, si nihil contra illud opponit tempore productionis, censetur approbare. Alexand. *cons.* 185. *in fi. lib.* 6. *& in ver. Exceptio. Concl.* 398.

78 † Restringe, quando in fine dilationis produceretur, quia iudex posset, si velit repellere talem productionem. Castr. in *l. nemo. C. de temp. appell.* post Bald. & Salyc. ibi. Vide, *Termino præfixo multa permitt. Concl.* 69. † Restringe, quando in calculo ferendæ sententiæ

79 fieret productio, quia tunc iudex potest spernere, ex quo non potest contra tale instrumentum opponi. Castr. *d. l. nemo. C. de tempo. appell.* Rom. *cons.* 519. *In casu propositæ consultationis, in pr.* Soc. *cons.* 105.

80 *Visis testibus, n.* 7. *& seq. lib.* 4. † Amplia; quia producens processum, vel instrumentum, censetur approbare omnia in eo contenta,

* nec potest venire contra. Ferret. *cons.* 271. *n.* 6. *lib.* 2. vbi dicit * com-

81 muem. † Amplia etiam in vniuersitate producente; quia sibi

82 præiudicat. *Pedem. dec.* 39. *n.* 32. *ver. hinc enim.* † Amplia; quia non solum producens mandatum in iudicio, sed etiam extra iudicium, & illo vtens non potest postea impugnare. Rom. *cons.* 63. *Solum est*

83 *videre, in fin.* † Amplia, etiam in procuratore vniuersitatis producente; quia præiudicat vniuersitati *d. Pedem dec.* 39. *n.* 34 *& seq.* quia

84 dicitur confessio contentiosa, non voluntaria. † Extende in procuratore generaliter; quia si producit scripturam, censetur fateri omnia contenta in scriptura producta. Alex. *cons.* 163. *Viso processu,*

85 *n.* 4. *ver & procurator producendo. lib.* 2. † Amplia; quia instrumentum productum in tantum acceptatur, vt licet adsit clausula extensionis ad consilium sapientis, non possit extendi post productionem; quia censetur producens approbare eo modo, quo iacet. Rimin.

86 Iun. *cons.* 78. *n.* 43. *lib.* 1. † Amplia in eo, qui producit scripturam privatam, quia probat, & sibi præiudicat *d. Pedem. dec.* 39. *nu.* 23. imo etiam si sit priuata, & non solemnis scriptura, producens eam ap-

87 probat. Ang. *cons.* 132. *n.* 3 *ver. secundo quia.* † Contrarium Rim. *cons.* 213. *n.* 4. *& seq.* vbi, quod pacto fieri non potest, quod scriptura pri-

88 uata probet; ideo productio non operatur, vt probet. † Limita in productione facta per procuratorem; quia si non habet mandatum speciale, non nocet domino, quia potest dominus ante sententiam reuocare; quia est actus voluntariæ iurisdictionis, ideo non potest procurator ex confessione sua voluntaria præiudicare domino, neque Prælatus Ecclesiæ, neque tutor pupillo, plene Abb. in *c. 1. vt lite non contest. n.* 29. *& seq. ver. venio nunc ad tertium,* vbi Feli. *n.* 14. *ver. circa tertium, & n.* 15. *cum seq.* vbi declarat, quæ sit voluntaria, & quæ contentiosa, & licet loquatur in confessione iu-

89 diciali, idem in ficta resultante ex productione. † Limita in Ecclesia; quia licet Prælatus producat instrumentum quod præiudicat Ecclesiæ, in alienatione, vel dominio rerum Ecclesiæ non præiudicat, quia sicuti non posset Prælatus alienare bona Ecclesiæ sine solemnitatibus, ita neq; posset transigendo, compromittendo, vel confitendo per indirectum facere. Fed. de Sen. *cons.* 94. *Casus talis per tot.* Sign. *cons.* 71. *Factum sic se habet per tot. nu.* 3. *& seq.* Anch. *cons. fin. in pr.* maxime in realibus. *Decis. Pbolos.* 98. *item fuit quæsitum,* vbi apostill. declarat, qui loquuntur in tranfactione, & compromisso, & in confessione. Calder. *cons.* 153. alias 5. *de confess. in fi.* plene Castr. *cons.* 34. *n.* 2. *ver. quæritur ergo, & ver pro primo facit,* vbi distinguit, aut confessio tendit ad liberandum debitorem, qui vult soluere, & præiudicat, quia ex necessitate facit, aut ad obligandum Ecclesiam, & non valet; quia ex voluntate facit, & repetit *consil.* 294. *lib.* 2. & plenius *cons.* 338. *Primo quæritur, n.* 3. *lib.* 1. vbi, quod nullo modo præiudicat Ecclesiæ confessio Prælati, & si posset, aperiretur via malitiis. & si præiudicaret, datur restitutio in integrũ, & quod confessio Prælati nocet Ecclesiæ. glos. in *c. dudum. el secon-*

90 *do. in ver. de veritate dicenda, de electio.* † Extende, quia confessio Prælati non potest nocere Ecclesiæ, vt Ecclesia possit condemnari, maxime, quando Ecclesia iam fundasset intentionem suam, & est tex. in *c. postea quam* 25. *q.* 2. glos. in *c. dudum, el secondo, in ver. de veritate*

* *dicenda, circa med. ver. sed nunquid crederetur, de elect.* vbi * omnes. Bart. sequitur eandem glos. in *l. certum.* §. *sed an & ipsos, in fin. ff. de confess.*

* Castr. *cons.* 338. *n.* 3 *lib.* 1. & communem * dicit Rom. *cons.* 389. *in prin.*

91 † Extende generaliter in omni materia prohibita, quia sicuti quis non posset confiteri expresse, ita etiam neq; producendo instrumentum potest tacite confitendo probare in materia prohibita, neq; confiteri. Rim. Iun. *cons.* 18. *n.* 172. *& seq.* allegat Crau. qui hoc

92 idem dicit *cons.* 175. *n.* 5. *in fi. & n.* 6. *ver. non obstat secundum.* † Limita; quia is, qui producit iura, præsumitur confiteri contenta in ea a die productionis, & scire; ideo nõ grauatur ante productionem & singularis successor, qui habet præsumptam ignorantiam, quod res sit emphyteutica vel feudalis, & tenetur à die scientiæ intimandum, & mensem petere inuestituram, excusatur, si petat intra unum, & mensem à die factæ productionis, licet annus, & mensis ante esset lapsus, ita Alex. *cons.* 76. *In causa, & liten.* 10. *ver. nec enim obstant illæ partitæ lib.* 7. † Limita; quia is, qui producit instrumentum, non confitetur simpliciter, sed quatenus instrumentum est solemne, vel sit verum, alias non, & ideo producẽs potest opponere quod sit falsum, vel nõ solemne. Alex. *cõs.* 124. *Viso processu, n.* 3. *ver. nec obstat, lib.* 7. Contrarium supra *n.* 31. *& seq.* vbi declaratur. † Declara secus esse quando non respectu instrumenti producti, sed respectu facti emanaret simplex confessio; quia tunc etiam instrumentum reddatur falsum, vel non solemne, confessio tamen manet. Alex. *d. cons.* 124. *nu.* 5. *lib.* 7. † Limita, quia imo simpliciter confessus fuisset, & allegando errorem cõfessionis ex productione instrumenti nullius vel nõ solemnis vel falsi instituisset errori

* cultantem ex confessione prædicta. Alex *d. cons.* 124. *n.* 7. *ver. quia dicit Bart. lib.* 7. vbi maxime dicit verum, quando instrumentum productum continet factum alienum, & non proprium. † Limita, quia producens instrumentũ, vel acta animo impugnandi illa non præiudicat, neque censetur confiteri contenta in eis, petitio producente acta grauaminis in causa appellationis, quæ tenetur producere, quia si cõfiteretur omnia contenta in ea esse vera, nihil haberet remediũ. Crau. *cons.* 175. *n.* 7. *ver. secundo respondeo.* Rom. Iun. *cons.* 18. *n.* 174. *ver. secunda responsio,* vbi etiã ex explicatis in producente acta grauaminum, vel instrumẽtum quod impugnat, & extat *dec.* Æg. Bell. *dec.* 396. *Si appellauit procurator.* plura similia allegat Barb. *cons.* 18. *n.* 41. *ver. & si ducatur.* Felin. in *c. 1. vt lite non contest. in fi. ver. septima declaratio.* † Limita, qñ produceret quis gratiam, in qua fateretur delictum in executione banni contra eum lati; qua cum pendeat à banno, si bannum esset nullũ, erit nulla etiam confessio pendens ab eo. Alex. *cons.* 30. *nu.* 4. *& seq. lib.* 7. † Limita; quia si aduersarius contrarium probaret eius, quod cõtinet scriptura à me producta, tunc cõfessio ex productione mea contenta in scriptura producta, mihi nõ præiudicat. Innoc. in *c. cum venerabilis, qd.* 2. *n.* 2. *ver. imo videtur. de except.* vbi idẽ asserit procedere etiam si confessio esset expresse facta eorũ, quæ cõtinentur in instrumento probato. Bal. in *l. si quis testib. n.* 2. *ver. sed nunquid. C. de testi.* † Declara tamen, vt si contrarium non esset probatũ, sed solum pronunciatum, illam scripturam productã non probare contenta, ad hoc men probat cõtra producentẽ, & confessio sine tacita per productionẽ, siue expressa sibi nocet. Innoc. *d. c. cũ venerabilis, col.* 2. *ver. ad secus dicendũ, de except.* † Contrariũ tenet, & declarat Alex. *cons.* 124. *n.* 5. *ver. nec obstat. li.* 7. vbi, quod imo possum contra instrumentum me producturn dicere, quod sit non solemne, vel falsum, quia per productionẽ cõfiteretur nõ simpliciter, sed quatenus probat, sed si cõfessio esset explicita; quia etiam si instrumentum sit falsum, vel nõ solemne, probat, & præiudicat. † Limita; quia producens instrumentũ censetur fateri omnia in eo contenta, quatenus tamen illa instrumentũ necessario de iure id concludat, nã producẽs instrumentum locationis, quæ nõ probat dominiũ, neq; possessionem, non censetur confiteri dominiũ, neq; possessionem; quia hoc non resultat necessario de iure ex tali instrumẽto. Gem *cons.* 38. *n.* 2. *in pr. producens, cum seq.* maxime *n.* 3 *ver. sed istud necessario.* † Extende quod producens instrumentũ, in quo enunciatur Titium Sen. Notarii publicum, probat esse Notarium de illo tempore, sed nõ in praeritũ, quia non infertur necessario. Alex. *cons.* 97 *Viso processu, n.* 10. *ad hoc obstat. lib.* 7. vbi reddit rationẽ; quia q̃ se fundat in tempore debet præcise, & limitate probare, & quia ex præsenti non plumbetur in præteritum. † Limita; quia producens scripturã non cõtinetur ea, quæ veniunt per modum enunciationis, & quæ inciderter dicta sunt. Alexan. *cons.* 16. *col.* 4. *n.* 12. *ver. præterea etiam. lib.* 1. ter dicta sunt. Alexan. *cons.* 16. *col.* 4. *n.* 12. *ver. præterea etiam. lib.* 1. Ioseph. Ludou. *dec.* 29. *n.* 29. plene Ias. in *l. contra iuris* §. *fi. fin. n.* 13. *& seq. sequen ff. de pact.* Felin. in *c. cum venerabilis. nu.* 23. *de except.* Rimin. Iun. *cons.* 84. *nu.* 23. *lib.* 1. vbi loquitur. † Contrarium, vt imo non probet quoad enunciata. Decia. *cons.* 20. *num.* 7. *lib.* 2. Crauet. *cons.* 77. *n.* 8. Dec. plene in *d. c. cum venerabilis, n.* 94. *& seq. ver. præterea concluso, de except.* vbi pro vtraque, & declarat. † In verbis enunciatum & incidenter dictis per Notarium in testamento, & quod productio in enunciatiuis non inducat confessionẽ Bal. in *d. cum venerabilis, col. pen. de except.* sequitur Ias. *d. l.* 1. § *editiones ff. de edict.* Felin *d. c. cum venerabilis,* vbi etiam Dec. & quod verba enunciatiua in instrumento producto non probent contra producentẽ. Bart. *cons.* 170. *in pr.* vbi dicit communem, * *lib.* 2. & sequitur in leg. *minores,* ne, in qua clericus ex dictatur legitimatus, & licet produxerit ipse legitimationem, non probatur clericus in tali præiudicio, & ille

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

contraria *num.* 7. Cephal. *cons.* 236. *num.* 18. Rimi. Iun. *cons.* 421. *num.* 25. & 26. Crau. *de antiq. tempor.* §. *viso, nu.* 60 *fol.* 61. vbi pro vtraque,

106 & hanc tenet cum distinct. † Contrarium Bal. in *l. cum precum, ver. extra quæro. C. de libera. causa. & in l. alia, ver. quæro. C. de iis, quib. vt indign.* Lap. *allegat.* 119. *Quæro pone, quod procurator.* Card. *cons.* 56. *Casus. super quo.* Crauet. *cons.* 77. *n.* 8. vbi, quod non potest impugnare enunciata, neque incidenter dicta, allegat Alba. *cons.* 52. *in* 2. *dub.*

107 *lib.* 2. † Declara; quia si verba enunciatiua sunt prorsus extranea, & non conueniunt principali dispositioni, non probat contra producentem, secus si faciunt ad dispositionem, quia sicut probant inter contrahentes, ita etiam probant cõtra producentem, & ita intelligendum esse Bald. & alios probat Natt. *cons.* 333. *Sentio*

108 *in fauorem, nu.* 2. vbi late. † Declara; quia verba enunciatiua, quod quis sit meus procurator, probant contra enunciantes nedum ad fauorem contrahentium, sed & ad fauorem extraneorum. Rom.

109 *cons.* 63. *n.* 2. *ver. nec obstat.* † Declara; quia bene probat circa enunciatiua prolata à partibus, quæ instrumẽtum, vel scripturam produ-

110 ctam fecerunt *d. Pedem. decis.* 39 *n.* 30. Crau. *de antiq. tempo. §. Viso de verbis, n.* 60. *& seq. fol.* 61. † Declara, si instrumentum productum non est confectum cum producente, sed inter alios, quia enunciata solum nocent partibus enunciantibus. *l. optimã. C. de contrah. & commit stipul.* & maxime, quando enunciata sunt geminata, vel

111 reiterata in diuersis instrumentis etiam diuerso tempore factis, alias narrata non præiudicant producenti. † Declara; quia quando verba enunciatiua sunt necessaria ad actum producẽtum, tunc producens censetur fateri, & approbare verba enunciatiua ne-

112 cessaria. *d. Pedem decis.* 39. *nu.* 30. † Limita; quia confessio, quæ resultat ex productione scripturæ interpretari debet, vt minus noceat producenti; ideo si potest secundum veritatem facti resultare vera confessio, & ficta, intelligitur de ficta, sin minus, nocet producenti. Rui. *cons.* 76. *Videretur, col. penul. ver. nec obstat dam dicebatur, li.*

113 4. † Limita, quando instrumentum productum continet aliquid erratum, quod non concordat cum prothocollo; quia constito de errore producens non sibi præiudicat, nisi quatenus instrumentum sit verum; quia si est erratum, non nocet. Bald. *consil.*

114 307. *Proponitur, quod Notarius lib.* 5. *per tot.* † Limita; quia si quis producat instrumentum testamenti, vel legati ad fauorem suum facti, & tale legatum petat, & consequatur, non censetur illud approbare in ea parte, quam continet legatum, quæ est reprobata, & sublata à iure communi, quia cum illa pars sit pro non scripta, & non apposita, quoad illam partem non sibi præiudicat. Bal. *cons.*

161. *Quidam Mecus per tot. lib.* 5. vbi loquitur in filio, cui pater minus reliquit, quam nouercæ cum clausula, quod plus petere non posset; quia licet producatur legatum, & petatur, tamen non sibi præiudicat quoad beneficium *l. hac edictali. C. de secund. nup.* quæ tollit

115 illam clausulam, quod plus petere non possit, appositam per partem. † Extende; quia producens testamentum imperfectum non sibi præiudicat, vt efficiatur perfectum. Ceph. *cons.* 377. *n.* 74. *lib.* 2.

116 Afflict. *decis.* 25. *n.* 5. *& seq.* allegat Gram. *cons.* 28. *crimin. n.* 2. † Extende, quando sumus in materia prohibita, quæ non pendet à confessione, prout donatio inter personas prohibitas. Crau. *cons.* 173.

117 *n.* 5. sequitur Rim. Iun. *cons.* 18. *n.* 172. *& seq.* † Extende; quia productio testamenti nocet, quatenus testamẽtum probet, alias secus, ideo circa narratiua, & enunciatiua non probat, prout si Notarius dicat, quod testator cœcus, vel sanus, &c. Rim. Iun. *cons.* 84. *nu.* 23.

118 *lib.* 1. vbi alios citat. † Declara omnia prædicta; quia si testamentum est nullum, vel non solemne, in iis, quę non possunt per producentem suppleri, productio nõ facit solemne; si vero solemnitas deficiens põt sanari, prout in filio præterito, & filius producat tale testamentum, tunc bene præiudicat, ita *d. Pedem. decis.* 39. *n.* 31.

119 *& seq.* vbi late dat exempla. † Extẽde; quia producens instrumentum cum apostilla, quæ non valet super reuocatione instrumenti sine testibus non censetur approbare apostillam reprobatam.

120 Crauet. *cons.* 637. *n.* 13. † Limita in alio iudicio; quia sibi non nocet confessio resultans ex productione instrumenti in diuerso iudicio, maxime, quando fuit procurator, qui produxit. Crauet. *cons.*

688. *nu.* 4. vbi late, & quod non nocet in alio iudicio inter alios. Cephal. *d. cons.* 377. *n.* 69. *& seq. ver. neque restitit.* Rimi. Iun. *cons.* 213.

121 *n.* 20. † Contrarium, quod imo nocet etiam in alio iudicio, dicit Crauet. *cons.* 746. vbi, quod is, qui producit testes ad probandam genealogiam, & cum protestatione, quod in illa causa tantum, sibi præiudicat in omnibus, in quibus testes deponunt, si pars ad-

122 uersa non consensit protestationi. † Declara; quia productio facta à procuratore in vna causa non nocet in alia. Rimi. Iun. *d. cons.*

123 213. *n.* 21. *& 22.* vbi dicit * communem. † Limita, quando produ- * cio fieret cum protestatione in parte, & partibus Rota in *no. decis.* 3. *de fid. instr.* alias 382. Imol. in *c. cum venerabilis, n.* 26. *de except.* Purp. *cons.* 68. *n.* 18. *lib.* 1. Rip. *cons.* 2. *n.* 15 *lib.* 2. plures citat Ioseph. de Lud. *decis.* 19. *Fuit coram m. n.* 26. vbi allegat. Alex. *cons.* 136. *insi. ver. non omitto, lib.* 2. vbi plus dicit, quod non censetur facta productio de illa parte, quæ est contra producentem stante protestatione, maxime, si non est contradictum protestationi. Specul. in *tit. de instru. edit.* §. *videndum, vers. quid si produco*, quem sequitur Alber. in *l.* 1. §. *editiones. ff. de eden.* vbi, quod in iudiciis inualuit talis cautela. Bald. in *l.* 1. *col.* 1. *C. de confess.* vbi loquitur in libro rationum, & dicit, quod cauti litigantes producunt in parte, & partibus. Alexand. *d. consil.* 136. *In causa.* Felin. in *c. cum venerabilis in* 2. *limit. numer.* 15. *de except.* Roman. *cons.* 433. Bart. in *l.* 4. *C de confess. & in l si quidem. C. de except.* late Grat. *cons.* 161. *num.* 6. *lib.* 1. & respondent etiam confirmantes ex illa conclusione, quod quãdo res producta habet duo capita, vnum in fauorem producentis, alterum in odium, nunquam producens ad fauorem censetur acceptare odium. Curt. Iun. *cons.* 166. *n.* 11. Soc. *cons.* 98. *n.* 22. *lib.* 4. Crauet. *de antiq. tempo. pàr.* 1. *n.*

116. † Et quod producens in parte, & partibus intelligatur accepta- 124
re in iis, quæ sibi prosunt, & aduersario nocent, facit text. in *l. non omnis. ff. si cert. pet.* quia actus agentium non debet operari vltra intentionem agentis. Feli. *in d. cap. cum venerabilis, n.* 23. *in* 2. *limitat. de except.* & Grat. *cons.* 14. *num.* 14. *& seq. lib.* 1. vbi, quod producta ad vnum finem non debent contrarium operari, quia actus agentium; ideo protestatio releuat, & eum sequitur Rota *in nouiss. in* 1. *parte decis* 445. *num.* 4. allegat Ægid. qui hoc admittit, vt ad vnum effectum facta productio, & probatio, contrarium non operetur; & hanc productionem in parte, & partibus releuare, dicit Rota *decis.* 3. *de fid. instrum. in nou.* & hanc decisionem Rotæ sequitur Rota moderna, vt per Cot. *decis.* 383. *insi.* sequitur Alexand. *cons.* 124. *num.* 5. *& 6. lib.* 7. vbi dicit * communem, & eandem decisionem * Rotæ citat apostil. ad Iason. in §. *item si quis, il secondo. num.* 24. *Inst. de actio. in ver. protestatio.* simile in procuratore ad appellandum, & prosequendum; quia potest protestari, quod acceptet mandatum solum ad appellandum, & licet producat, protestatio releuat. Rota *in no. decis.* 2. *de procur. ver. hoc verum, & decis.* 9. & rursus *decis.* 3. *in antiq. eod. tit.* Ægid. *decis.* 346. *Procurator*, & omnino Bologn. in *l. fin. C. de eden. numer.* 55. *& seq. vsque in fin.* vbi dicit, quod non est de actis, nisi pars, quæ facit pro producente, & nisi aduersarius producat reliquam partem, non potest iudex ex ea iudicare. Vestri. in *prax. de productione iurium* dicit * communem; & sequitur * *decis. Rotæ* 3. *de fid. instr. in nou.* Felin. in *d. c. cum venerabilis. nu.* 23. *de except.* vbi, quod tenenda est protestatio, quæ releuet, multa allegat *decis. Cather. Pedem.* 39. *n.* 6. *& seq.* vbi *nu.* 7. dicit * communem, * licet contrarium teneat, & idem dicit Felin. in *c. imputari in fin. de fid. instrum.* & * communem dicit Rip. in *ca. cum M. Ferrarien. num.* 79. *de const.* Socin. *cons.* 36. *col fin. n.* 13. *ver. sed ad hoc respondetur, lib.* 4. sequitur Malcar. *concl.* 368. *num.* 22. & hanc vsu receptam in praxi dicit Vestr. *in praxi*, vbi et dicit * communem, *de productio. iur. libr.* * *6. ver. amplius. num. mihi* 16. *ver. quæ protestatio.* Paulus de Eleazar. in *repet. c. si ex parte. nu.* 10. *de confess.* vbi dicit * communem. † Et quod * producens librum rationum in parte & partibus, non censetur 125
approbare capita diuersa, & separata. Alexand. *cons.* 186. *Vi isubtilissi. nu.* 6. *& 7. ver. non obstat, quod socii lib.* 2. vbi, quod facta & capitula separata sunt, quando diuersa sunt, & diuersum tempus continent. † Contrarium tenet Iul. in *l.* 1. §. *editiones, n.* 18. *ff. de eden.* 126
qui alios allegat. Alba *cons.* 59 *in fin.* Decian. *cons.* 70. *num.* 18. *libr.* 3. *Pedem. decis.* 39. *n.* 26. dicit hanc veriorem, & receptiorem, & hanc tenet Bal. in *c præsentatum, de testib. & in l.* 1. *col.* 2 *ver. ex hoc pone. C. vt instrum.* Rom. *consil.* 433. *Quoad primum circa fin.* Castr. *cons.* 331. *in causa Sylueftri, colum.* 2. *lib.* 1. Saly cet. in *dict. l.* 1. §. *editiones*, vbi Castr. dicit obtinuisse in facto, vbi Iaf. Felin. in *cap. sed dubitatur. de side instrum.* Crauet. *cons.* 1. *col.* 3. *lib.* 2. est *cons.* 201. *n.* 5. Dec. in *cap.* 1. *de prob.* Bald. *d. c. cum venerabilis, col. pe. n.* 22. *de except.* vbi Dec. *n.* 22. Alex. *cons.* 16. *nu.* 12. *lib.* 5. & hanc * communem dicit Decian. *cons.* 20. *n.* 8. *lib.* 6. Mah. * del. *cons.* 59 *insi. & n.* 2. Feli. in *c. cum venerabilis, n.* 22. *ver. secundus casus, de except.* Parif. *cons.* 125. *n.* 22. Ial. *cons.* 57. *lib.* 1. & hanc * commu- * nem dicit Imol. in *c. perpetuus, de fid. instr.* Feli. in *c. imputari, eodem tit.* Rip. in *c. M. Ferrarensis, de constit. num.* 79. † Et quod protestatio 127
producentis in parte, & partibus nihil releuet. Alex. *cons.* 124. *Viso processu. col.* 2. *lib.* 7. Soc. *cons.* 11. *In causa domina Catharinæ. in princ. lib.* 3. Afflict. *decis.* 14. *Ioannellus, nu.* 6. Castr. *cons.* 332. *In causa Sylu. n.* 1. *ver. & si dicatur lib.* 1. sequitur Crauet. *cons.* 80. *Nobilis, n.* 7. Alexan. post Bald. in *d. l.* 1. *C. vt quæ desunt aduoc. n.* 10. Ial. in *l.* 1. §. *editiones. ff. de eden. dicit* Castren. *d. consil.* 332. *In causa Sylueftr. colum.* 2. *versus. nec potest dicere. lib.* 1. dicit, quod efficitur communis, & licet possit non producere, tamen non potest post productionem à se factam facere, quod non probet contra producentem, & hanc magis * *

communem, dicit Crau. *cons.* 382. *n.* 2. allegat Ias. *cons.* 57. *col.* 4. *lib.* 1.
* qui de * communi attestatur. Mandel. *cons.* 59. *in fin.* Sim. de Præt.
cons. 195. *n.* 18. vbi dicit, protestationem non releuare in connexis,
& quando instrumentum est cum producente, nec etiam releuat
protestatio aliquo casu, & quod protestatio non releuet. Crauet.
cons. 80. *n.* 7. allegat Castr. *cos.* 331. *In causa Sylueſtri, col.* 2. *ver. nec poteſt.*
* *lib.* 1. Crau. *conſ.* 201. *n.* 6. *ver. nec poteſt.* & hanc * commu. dicit Imol.
in d. c. G. de fid. inſtr. & hanc partem tenet Cæs. Vrsill. *in addit. ad Affli.*
dec. 14. *n.* 14. *dec.* 25. *in fi.* Ias. *Inſtit. de actio. § item ſi quis, il ſecondo, n.* 24.
& hanc crebriorem dicit Cache. *deciſ. Pedem.* 39. *n.* 26. *& ſeq.* vbi di-
cit crebriorem, & declarat multis modis, plures citans, & hanc te-
128 net apost. ad Alex. *d. conſ.* 116. *in fi. lib.* 2. *in ver. firmat.* † Declara; quia
productio in parte, & partibus non releuat, quando pars, contra
quã est facta productio, impugnauit, nec acceptauit productio-
129 nem. Crauet. *conſ.* 201. *n.* 6. *ver. nec poteſt impugnare.* † Declara; quia
negari non potest, quin opinio sit dubia, & in dubio confessio ex
productione resultans, & omnis alia confessio semper interpre-
tatur, vt non præiudicet confitenti. Rota *in nou. part.* 1. *dec.* 613. *in fi.*
130 *& deciſ.* 462. *in pr. & deciſ.* 806 *in pr. part.* 1. † Declara; quia si produ-
citur scriptura publica, & de per se probans non releuat protesta-
tio; si vero producitur scriptura priuata, quæ nõ probat, nisi con-
tra cõfitentem, & scribentem, non censetur inducta approbatio
in iis, quæ faciunt pro scribente, quando præsumptio est in cõtra-
rium. Bart. *in l. poſt legatum. ff. de iis, quib. vt indign.* Alex. *conſ.* 123. *lib.* 1.
& conſ. 118. *lib* 5. & in Epistola idem Bart. *in l. Publia. § ſi. ff. depoſ.* vbi
etiam Cast. & Alex. idem Alex. *in l.* 1. C. *vt quæ deſunt aduoc.* Bart. *in l.*
in iis. § ſi ſeruus ff. ſol. matr. & conſ. 50. *lib.* 1. *& conſ.* 87. *lib.* 2. & quod si
scriptura producta nõ probaret pro aduersario; quia priuata eius
manu, neque probet, postquam per me fuit producta. Mandel.
conſ. 448. *n.* 9. & tunc protestatio releuat. Ceph. *cõſ.* 136. *n.* 19. Surd.
131 *conſ.* 151. *n.* 97. *lib.* 2. Rim. Iun. *conſ.* 213. *n.* 13. *& ſeq.* † Declara; quia is,
qui producit limitate, & cum protestatione sibi præiudicat, nisi
quando pars aduersa reproduceret eundemmet librum contra
eum, qui limitate produxit, ita Ias. *d. l.* 1. *§ editiones, ff. de edend.* & ita
132 tenet Alex. *conſ.* 124. *Viſo proceſſu, n.* 6. *lib.* 7. † Declara; quia si pars,
contra quam facta est productio cum protestatione, non acquie-
uit protestationi, non releuat, veluti si dixit velle vti instrumento
in partibus facientibus pro se; si vero nõ contradicit protestatio-
133 ni, releuat, ita Dec. *d. c. cum venerabilis. de excep.* † Imo quod eo ipso,
quod pars velit vti eodem instrumento producto, non releuet
protestatio, tenet Paris. *conſ.* 125. *n.* 22. *& ſeq. lib.* 1. Mandel. *d. conſ.* 59.
134 *in fin.* Ias. *in d. l.* 1. *§ editiones, ff. de edend.* † Declara; quia si instrumen-
tum productum cum protestatione in parte, & partibus continet
factum proprium protestantis, & producentis, non releuat, si ve
ro continet factum alienum, releuat. Alex. *conſ.* 124. *Viſo proceſſu, n.*
135 6. *ver. præterea, & n.* 5. *ver. plus dicit Bart. lib.* 7. † Declara; quia in con-
nexis, & indiuisibilibus res est clara, quod protestatio nihil opera-
tur, quia nõ potest acceptari in parte, sed debet in totum, & cum
suis qualitatib. acceptari. Ias. *in l. contra iuris, § ſi filius, n* 11. *ver. quin-*
to ex eodem, post Bald. *ff. de pact.* Vide, *Confeſſio qualificata. Concl.* 673.
136 † Declara, vt per Vestr. *in praxi Curiæ Romanæ. lib.* 6. *tit.* 1. vbi, quod
contraria opinio seruatur in curia, quæ præiudicet; ideo adinuen-
ta est cautela, quod fit productio per cõpulsum, & prima opinio
potest procedere in 4. vel 5. casibus, vt per Feli. *d. c. cum venerabilis,*
137 & Rip. *d. c. cum M. Ferrar.* in locis supradictis. † Declara; quia si is,
contra quem fit productio, tacuit, valet protestatio, alias secus.
Decia. *conſ.* 70. *n.* 18 *lib.* 3. & hoc dicit sine dubio. Crau. *conſ.* 201 *n.* 5.
quia nõ releuat protestatio, nisi pars, contra quam fit productio,
* taceat, & acquiescat protestationi, & * communem dicit *conſ.* 382.
138 *n.* 2. Vrsill. *in addit. ad deciſ.* 29. *Afflict. in fi.* † Declara; quia si scriptura
faciebat fidem contra producentem ante productionem non re-
139 leuat, protestatio, alias secus. Alex. *d. l.* 1. C. *vt quæ deſunt aduoc.* † Decla-
ra; quia si instrumentum productum est confectum cum produ-
cente, tunc non releuat protestatio. *Pedemon deciſ.* 39. *n.* 26. *& n.* 33.
Fel. *in c. cum venerabilis, n.* 2. *de except.* Sim. de Præt *conſ.* 195. *n.* 18. secus
* si cum alio. Rot. *in nou. deciſ.* 3. *de fid. inſtrum.* & hanc * comm. dicit
Alex. *conſ.* 124 *n.* 6. *lib.* 7. Feli. *in d. c. cum venerabilis, n.* 23. *de except. ver.*
140 *primus casus.* † Contrarium veriorem dicit Cacher. *d. deci. Pedem.* 36.
141 *n.* 26. *&* 27. vbi dicit hanc veriorem, & citat plures. † Declara; quia
si protestationi nõ fuit contradictum, releuat. Rim. Iun. *conſ.* 421.
n. 27. vbi citat plures, & facit *deciſ. Put.* 119. *lib.* 2. quia quando ni-
hil fuit oppositum in termino, nõ potest opponi post terminum.
Deci. *in c. cum venerabilis, n.* 101. *ver. dicatis breuiter, de except.* Crauett.
de antiq. temp. § ſi vero, n. 73. *fol.* 64. vbi admittit, si pars, cõtra quam
fit productio, consentit, & dicitur consentire, si tacuit, & nõ con-
tradixit, vt *in ver. quæritur etiam, n.* 25. *&* 29. *fol.* 72. & hanc partem,
quando non fuit contradictum, plene Paris. *conſ.* 125. *num.* 22. *lib.* 1.
deciſ. Pedem. 29. *n.* 7. communem * dicit *deciſ. Peruſin.* 19. *num.* 29. *&* *
quando in productione non fuit contradictum non potest am-
plius contradici. Put. *deciſ.* 119. *libr.* 2. † Et quod protestatio non
tollat effectum resultantem ex productione, verior opinio est,
quia protestatio cum sit declaratoria mẽtis, nõ releuat in iis, quæ
non pendent à mera voluntate declarantis. *Pedem. deciſ.* 39. *n.* 27.
Dec. in *l. fi. C de eden. in fin.* † Et procedit, etiam si pars non contra-
dixit, & sic contra declarationem proximam. Paris. *in c. cum ve-*
rabilis, n. 59. *de except.* † Declara; quia protestatio in capitulis contra-
xis nihil releuat, secus in separatis *d. Pedem. deciſ.* 39. *n.* 28. *& ſeq. Feli.*
dict. c. cum venerabilis, nu. 22. *de except.* Sim. de Præt. *conſ.* 195. *num.* 18.
† Quid respectu rei, contra quem est facta productio? an ipse pos-
sit pro se repetere instrumentum in parte, & partibus. Crau. *de an-*
tiq. temp. § viſo de verbis. n. 72. *& ſeq. fol.* 63. tenet, quod sic, quando
sunt capitula separata, allegat Guid. Pap. *deciſ.* 503. † Limita, quã-
do productio est nulla, vel parte non citata, vel absente. Ale. *conſ.*
8. *vol.* 3. Marſ. *ſing.* 81. incip. *Aduertas.* Gram. *conſ. ciuil.* 137. *in pr.*
Ceph. *conſ.* 562. *lib.* 4. Celsus Vgo *conſ.* 46. *n.* 5. † Limita, quia pro-
ducens copiam scripturæ non authenticam, & non probantem,
non videtur fateri contenta in ea, nisi quatenus probet, & in
forma probanti authentica. Ale. *conſ.* 108 *Viſo proceſſu. n.* 4. *in fi. ver.*
nec obſtat, lib. 5. *cum ſeq.* vbi apost. in *ver. producit*, citat Alex. *conſ.* 146.
ad fi. lib. 2. & alios. † Extende, maxime, quando talis scriptura erat
solemnis est super facto alieno. Alex. *conſ.* 107. *n.* 6. *ver. item quando,*
lib. 5. † Limita in capitulis; quia producens capitula non videtur
confiteri, quæ in eis continentur. Alex *conſ.* 80. *Examinate proceſſa,*
n. 10. *lib* 2. † Limita, quando productio esset nulla, puta iudice non
sedente, vel die non iuridica. Alex. *conſ.* 30. *Ex allegatis, n.* 2. *& ſeq.*
lib. 7. † Limita, quando fieret coram iudice incompetenti, quia
neque nocet, vt extrajudicialis confessio. Alex. *d. conſ.* 30. *n.* 3. *ver.*
corroboratur, lib. 7. † Limita; quia sola productio articulorum non
induxit confessionem contentorum in eis. Ale. *conſ.* 80. *Examina-*
to, n. 10. *ver. præterea, lib.* 2. † Limita; quia non potest quis ex scri-
pura producta, vel cõfessione resultante pars, quæ non acceptat,
ideo requiritur acceptatio. Ceph. *conſ.* 562. *n.* 5. vbi, quod debet
acceptari cum omnibus suis qualitatibus allegat Got. *conſ.* 1. *n.* 15.
qui hoc dicit, & Curt. Iun. *conſ.* 147. *n.* 7. Surd. *conſ.* 151. *n.* 94. *lib.* 2.
† Restringe in Ecclesia. Abb. *c. nouit, n.* 28. *de iud.* vbi, quod potest
inducere legem ciuilem pro se, & illa etiam respuere quoad id
ud. † Limita; quia producens scripturam priuatam tertii potest fa-
cere, quod non probat, non obstante productione. Rimin. Iun.
conſ. 213. *n.* 5. *& ſeq.* vbi multos allegat, vbi ponit multas limita-
nes, quas vide, videlicet, si sententia fuit contraria. † Extende quia
idem est in instrumento producto; quia si esset nullũ, vel nõ pro-
baret, ex productione non sumit robur, vt probet, nisi eodem-
do, & eo ipso, quod constat esse nullum, vel non probare, contra
de errore producentis, & non probat, ita Alex. *d. conſ.* 124. *n.* 5. *ver.*
nec obſtat, lib. 7. † Extende; quia producens instrumentum in certis
partibus, si pars aduersa illud re, pduc it quoad alia cõtenta, & ita
constat, quod sit instrumentũ rogatum, non propterea probatur,
& si pars, quæ primo produxit, velit probare, ipse, qui contra-
non erat Notarius, neq; matriculatus, auditur. Ang. Aret. *conſ.* 3.
Iuſtiſſime domine, in fi. vbi, quod fuit hoc discussum, & ventilatum.
† Limita; quia productio instrumenti non nocet, qñ contradictum
tacitam professionem fuit pronunciatum. Rimi. Iun. *d. conſ.* 213.
17. *& ſeq.* Crau. *de antiq. tempo. § viſo de verbis, n.* 57. *fol.* 60. † Limi-
in actu reuocato, qui potuit reuocari; quia nõ nocet producenti
Rimi. Iun. *conſ.* 18. *nu.* 175. *ver. tertia succedit.* allegat dec. Capol.
lam. *deciſ* 395 quẽ sequitur Rota moder. vt per Caputq. *dec.* 395.
Confeſſio facta per productionẽ, li. 1. *impreſſ.* & sequitur Gram. *deciſ.* 1.
n. 85. † Limita; quando fuit iudicatum contra scripturam pro-
ctam; quia non nocet confessio. Rimin. Iun. *conſ.* 213. *nu.* 17. *&*
† Limita, quando sumus in alio iudicio. Rimi. *d. conſ.* 213. *nu.* 20. *&*
ſeq. † Limita, quando quis producit instrumentũ, vtilius multo
obtineat declarari, quia tunc non censetur approbare. Crau. *an-*
175. *n.* 6. *& ſeq.* vbi probat viua ratione; quia appellans qui tenet
producere acta primæ instantia, & sententiam, quã impugnat, n
censetur tamen approbare. Rim. Iun. *conſ.* 18. *n.* 184. † Limita, quã
non fatetur, nisi ea, in quibus fundetur intentio sua. Ceph. *cons.*
263. *nu.* 21. *ver. tertio reſpondetur, & conſ.* 369. *nu.* 137. ex meme. de
qui hoc firmat *conſ.* 244. *num.* 11. *in fine. verſic. præterea in libello.* † Li-
mita, nisi producens renũciauerit productioni re integra. Ia. Ale.
§ *editiones, ad ſi. ff. de edendo.* † Extende idem, nisi renouiset ante
quam pars aduersa acceptauerit talẽ confessionẽ. Surd. *cons.* 151. *n.*
94. *& 95. lib.* 2. † Limita in instrumento falso producto, quando
censetur fateri producens, qui credidit verum. Crau. *cons.* 82. *n.* 3.
sequitur Becc. *cons.* 102. *n.* 22. Rota in *nouiſſi. par.* 2. *deciſ.* 197. *num.*

vbi de *communi, vbi, quod talis confessio tacita ex productione ita inhæret instrumento, vt si instrumentum non probet, neq; 167 confessio. † Extende; quia si instrumentum productum non probat, neq; confessio resultans ex eo probare debet propter productionem, quia ita inhæret instrumento, vt non separetur. Rot. in *nouiss. dec. 159. in pr. in 2. par.* *vbi dicit communem. † Declara; quia semper, quod producitur scriptura super facto alieno, dicitur per 168 errorem, secus si super facto proprio. Cantuc. *dec. 159. par. 2. in no-* 169 *uiss. per tot.* † Declara; quia habens intentionem fundatam ex instrumento, si producat scripturam contrariam continentem factum alienum, dicitur produxisse per errorē: Cantuc. *d. decis. 159.* 170 *in fin. part.* vbi, quod onus probandi incumbit asserenti contrarium. † Vide Socin. qui ponit hanc conclusionem in Reg. 12. *Instrumentum si per aliquem producatur*, vbi limitat duobus modis: Primo, si instrumentum productum habet capitula separata: Secundo, quando est præsumptio contra, quæ non videtur applicari posse huic regulæ, sed confessioni, vide eum.

Producens, qui cōfitetur contenta in productis vera, an possit reuocare talē confessionem. Concl. 873.

1 CONFESSIO † oritur ex productione iurium contra producentem, conclusione proxime præcedente. † Amplia; quia 2 ista tacita confessio, quæ fit per productionem, non potest reuocari, Crau. *cons. 201. n. 6. ver. & ista confessio*, allegat Anch. *cons. 223. Ad euidentiam, n. 3. ver. item quia*, & hanc tenent Innoc. in *c. cumolim, de confess.* Spec. Io. And. Ant. de Butr. Abb. Im. Fel. & alii citati *dec. Pedem. 39. in fi.* Decia. *cons. 20. nu. 9. lib. 2.* Rom. *cons. 433. col. fi. ver. quoad vltimum*, sequitur Crau. *cons. 80 nu. 6.* vbi reddit rationem; quia instrumentum productum est de actis, & non potest tolli voluntate vnius, & quia est commune, acquisitū est ius parti, contra quam est productum, & idem dicit Crau. *cons. 201. col. 2. in fi. ver. & ista cōfessio.* Feli. in *ca. imputare, ver. septima & vltima, col. 1. de fid. instr.* Gabr. *cons. 40. in fin. lib. 1.* plures citat Vestr. in *praxi tit. de productio. iur. ver.* 3 *amplius, lib. 6.* † Contrarium, quod imo ista confessio tacita resultans ex productione re integra, antequā sit à parte acceptata, possit reuocari, per plura tenet Surd. *cons. 151. n. 94. & seq. ver. secundo respondeo*, vbi allegat Bar. Bald. Ang. Im. Aret. Soc. Dec. Curt. Iun. & alios, Nat. *cōs. 501. n. 19.* latissime Crau. *de antiq. temp. §. viso de verbu, n. 63. 64. & seq.* vbi pro vtraq; allegat, & hanc tuetur respondendo ad contraria *fol. 62.* quando constat de errore, vt quia constat de alio instrumento contrario, allegat Felin. in *d. c. imputari. ver. est verum, n. 7. de fid. instr.* & regulariter omnis confessio quantumcunq; * deliberata potest reuocari secundum communem, & *magis cō- 4 munem, de qua Gabr. *concl. 5. de confess. in fi. & concluſ. seq.* † Declara, quicquid sit de iure, de stylo curiæ confessio, quæ oritur ex productione articulorum etiam cum iuramento in causa beneficiali, seu matrimoniali, item procurator semper potest reuocare, etiā non docto de errore, in causa vero profana reuocat etiam nō docto de errore, qñ non sunt dati medio iuramēto, & ratio est; quia in facto alieno procurator potest variare; quia nō bene informatus, vt est *dec. 19. de procur. in nou.* si vero procurator fatetur articulos, vel positiones partis aduersæ in profanis domino sciente, & patiente ad requisitionem iudicis, tunc procurator non reuocat; sed dominus docto de errore: Rot. in *antiq. dec. 2. de confess.* & hoc in eadem instantia, in alia vero instantia bene dominus reuoca- 5 re potest. † Si vero procurator producat instrumentum, ex quo resultat confessio procuratoris circa præiudicialia contenta in instrumento, quando factum alienum continet, pariter dominus potest reuocare, etiam non docto de errore, ita Rot. in *nouissimus* 6 *dec. 613. in fi. par. 1.* † Generaliter Rota tenet, quod omnis confessio erronea, vt qa in facto alieno consistit, facta in iudicio pōt quandocunq; reuocari non docto de errore secundum stylum Palatii vsq; ad sententiam, & in quacunque instantia, & post rem iudicatam datur restitutio aduersus confessionem, ita Ægid. Bella. *decis. 693. Erronea confessio*, sequitur Pap. *dec. 16. de rescrip. in no. in fi.* & idem 7 tenet Rota moder. *decis. 159.* † Declara; quia de iure communi reuocatur confessio erronea, si doceatur rē aliter se habere. Olasch. 8 *dec. Pedem. in fi. 39.* † Declarat Vestr. *d. prax. tit. de prod. lib. 6. ver. tu autem intelligas, mihi n. 19 & seq.* dummodo non directe, sed per indi- 9 rectum, & aliis modis, vt ibi. † Declara, quia potest reuocari confessio tacita ex instrumento producto, quando instrumentum non probat de se, vt quia est vel falsum, vel nullum, & de se non est efficax. Ægid. Bell. *dec. 395. Id quod*, sequitur Gram. *dec. 103. n. 85.* Rim. Iun. *cons. 18. nu. 175.* & ita tenet Rot. moderna, vt per Caputaq. *lib. 1. impress. decis. 199. Confessio facta per productionem.* † Declara; 10 quia non potest reuocari, quando fuit acceptata; quia transit in contractum. Rom. *cons. 433. circ. fi.* vbi, quod eo casu non potest ab vna parte reuocari, & ibi apost. in *ver. non potest.* Olasch. *d. dec. 39. circa fi.* † Cōtrarium, etiam si fuit acceptata, quod possit reuocari. Soc. 11 Iun. *cons. 180. num. 83. lib. 2.* secus ante acceptationem, vide supra contrarium, *num. 10.* † Declara, quia in continenti reuocatur non 12 probato errore, antequam fuerit acceptata, sed tamen reuocatur probato errore quandocunq;. Gabr. *tit. de confess. concl. 6 n. 8. & seq.* vbi in fin. quod in continenti dicitur intra tres dies, & hanc communem, & magis *communem Gabr. *concl. 5. in fi. de confess.* & communem, & *magis communem Mascard. *concl. 368. in fi.* † Declara; 13 quia sicuti expressa confessio reuocatur probato errore, ita etiam tacita, & quando in facto alieno. Crau. *cons. 391. n. 2.* & plenius in *tract. de antiq. temp. §. Viso de verbis, nu. 58.* vbi plures allegat, maxime Socin. *cons. 97. n. 11. & seq. lib. 4.* † Et dicitur probatus error eo ipso, 14 quod instrumentum inter alios non est solemne, vel nullum, aut non probat. Alex. *cons. 124. n. 5. lib. 7.* Vide, *Confessio per errorem quando possit reuocari, vel non. Concl. 649.*

Productis contra se non opponens censetur producta approbare. Concl. 874.

PRODVCTO † instrumento, vel alia scriptura cōtra aliquem, 1 si ille, contra quem producitur, nihil opponit, censetur approbare. Alex. *cons. 185. In causa, & lite, in fi. lib. 6.* sequitur Crau. *cons. 596. in pr.* vbi dat concord. Vide plenius, *Exceptio competens non opposita præiudicat in multis. Concl. 398.*

Producta in iudicio quando communia effecta dicantur. Concl. 875.

SENTENTIA † producta in iudicio, & dicta testium effecta 1 dicuntur communia; ideo vtraq; pars potest altera inuita vti. Bal. *cons. 119. Statuto cauetur, n. 3. ver. ite cum sententia, lib. 2.* Anch. *cōs. 208. Iudex de iure, nu. 19. ver. ex prædictis omnibus.* † Amplia; quia pro- 2 ductio scripturæ in iudicio facta, vel corā arbitro operatur, quod tam productio, quam scripturu producta efficitur cōmunis, & in potestate iudicis; ideo nō potest vna pars comburere scripturam etiam priuatam, & quæ alias impune potuisset comburi ante productionem, quia per productionem est effecta communis, & cōburens potest pœna falsi puniri. Bal. *cons. 323. Punctus vtrum vigore, circa med. lib. 4. ver. vnde ex tali scriptura.* † Amplia in instrumento; 3 quia si producitur per vtiam partem, ita efficitur communis, vt vtraq; pars possit illud allegare ad probationem, quia licet non sit productū, non probaret, tamen productio hoc operatur. Bal. *cōs. 405. Punctus quæstionis talis in fi. lib. 4.* † Extende tam in iuribus, & in- 4 strumētis, quam etiam in testibus productis; quia efficiūtur communia, & probant pro vtraq;, & vna pars non potest auferre in pīudiciū alterius Rom. *cons. 433. Quoad primum, n. 10. & seq. ver. quoad vltimū*, vbi apost. in *ver. auferri.* † Amplia; quia quælibet positio in 5 iudicio facta efficitur ita communis, vt licet quis nō possit vti positione à se negata, bene vtitur, si ex aduerso est probata; quia pbatio est communis. Anch. *cons. 208. nu. 19.* † Amplia; quia rescriptum delegationis causæ obtentum ab vna parte contra aliam super lite vel negocio efficitur commune vtriq; parti, quādo fuit productum citata parte. Rom. *consil. 343 Ex proposito, n. 13. ver. quoad tertium*, vbi apost. in *ver. citationem.* dat concor. † Amplia; quia is, q 7 semel produxit instrumentum citata parte, tenetur illud exhibere, & potest compelli, si facit ad causam; quia effectum est commune. Ang. Aret. *cons. 99. Videndum censeo. n. 15. ver. quoad illud*, vbi, quod arbiter potest facere illud exhibere inter eosdem partes. Vide, *Acta iudicialia quando sint communia. Concl. 93.*

Producens falsum instrumētum quando puniatur, vel non. Concl. 876.

PRODVCENS † instrumentum, vel testes, qui arguuntur de fal- 1 so, si renunciat vsui talis instrumēti, euitat pœnam falsi. *l. si falsos. C. de fals.* Bal. in *l. si aduersarius. C. de fid. instr. in prin.* Anch. *cons. 173. Circa primum, n. 3.* † Extende; quia potest renunciare quādocunq; 2 ante sententiā, vt euitet pœnam; quia non punitur, nisi per seneret in vtendo vsq; ad sententiam. Alex. *cons. 108. Viso processu, n. 7. ver. plus dico, lib. 6.* † Et intelligas vsq; ad sententiam, quæ faciat rem iu- 3 dicatā, & ideo lata sententia in prima instantia si renūciat in causa appellationis excusatur, prout in mora, quando potest purgari vsq; ad sententiam, purgatur etiam in causa appellationis. Alex. *d. cons. 108. nu. 7. vers. & sicut potuisset, cum seq. lib. 6.* † Amplia, vt procedat, etiam si renunciet vsui instrumentorum, vel testium, qui arguuntur de falso cū protestatione, q nō intendit vti, nisi in quantū vetū dicant, vel contineāt. Bal. *d. l. si aduersarius. in fi. C. de fid. instr.* vbi, q cauti aduocati hoc faciunt, & dicit hoc esse meū tenēdum. 4 † Amplia; qa etiā postq declarauit velle vti, potest renūciare velle 5 vti. Anch.

vti. Anch. *d. cons.* 173. *Circa primum, n.* 3. quod procedit in eo, qui vti-
6 tur solum, secus in fabricante, vt declarat *nu.* 8. † Declara tamen, quia si ambæ partes tam actor, quam reus producerent falsa instrumenta, vel falsos testes ad perdendam causam, vel pænam incurrendam, primo debet discuti exceptio primo opposita de falso, nec per replicationem falsi aduersus excipientem de falso tollitur cognitio falsitatis primo oppositæ, & in dubio, & pari causa
7 melior est conditio rei. Alex. *cons.* 108. *Viso processu, in fi. lib.* 6. † Limita, nisi producens fecisset fabricare instrumentum falsum, vel testes subornasset; quia renunciando vtui non euitaret pænam. Bal. in *d. l. si aduersarius, in fin. ver. vltimo quæro. C. de fid. instrum.* Anchar. *d.*
8 *cons.* 173. *nu.* 8. † Extende etiam, quando præsumptio esset, quod ipse fabricauerit, quia tunc non desistit post productionem, sed
9 potest condemnari. Anchar. *d. cons.* 173. *n.* 8. † Limita; quia producens instrumentum falsum præsumitur illud fabricasse, nisi ostendat authorem. Ias. *cons.* 168. *vol.* 2. *lib.* 4. Vide, *Falsi pœna pro quibus de-*
10 *lictis imponenda. Concl.* 51. † Declara; quia vtens falso instrumento, si est principalis præsumitur habere scientiam, si procurator, secus, ideo principalis punitur, quia in facto proprio procurator secus, quia de facto alieno. Castr. *cons.* 203. *in fin. lib.* 2. Vide Conch. prox. seq. Vide, *Interrogatoria ad effectum arguendi de falso. Concl.* 320.

Producens testes, qui dicuntur falsi, qualiter declaret, an eis vti velit, & quid operetur declaratio. Concl. 877.

1 PRODVCENS † testes, qui arguantur de falso, si citatur ad declarandum, an eis vti velit, si declarat, quod non intendit vti, nisi in quantum verum dicant, non tenetur de falso. Bald. in *l. si aduersarius. C. de fid. instrum. in fi.* vbi, quod cauti aduocati hoc faciunt, & quod est menti tenendum, † Contrarium tenet Bart. in
2 *l. dies. ff. ad l. Corn. de falsis, la seconda.* Bero *cons.* 22. *in fi. li.* 3. & pro hac parte Bald. *cons.* 96. *Decreto cauetur, in pr. lib.* 1. plene Clar. in § *falsum,*
* *n.* 25. *ver. & quia* vbi dicit *communem, qui debet respondere sine conditione, sed pure, siue sit factum proprium, siue alienum; siue*
3 *de recenti, siue de antiquo.* † Declara, quia non sunt contrarii Bart. & Bald. nam procedit Bald. doctrina, quando pars non opponit, quod specifice respondeat ideo si nihil opponitur, protestatio conditionalis est bona, secus, si opponatur; quia tunc bene tenetur specifice declarare, & simpliciter, plene Fulgos. *cons.* 177. *Publicato processu, per tot.* vbi, quod iudex debet terminum assignare ad deliberate respondendum. † Extende, quod dicitur de testibus, sic etiam in instrumentis productis. Bar. in *d. l. diuus, la seconda. ff. de falsi.* Clar. *d.* § *falsum, nu.* 20. *iuncto nu.* 24. vbi ponit de vtente
5 testibus, & instrumentis. † Et hæc interrogatio est adiuncta ex necessitate, quia vtens teste, vel instrumento falso, ita demum punitur de falso, si scienter hoc faciat, secus si ignoranter, & quia scientia difficulter probatur, idcirco fuit adinuenta hæc interrogatio. Clar. in *d.* § *falsum. n.* 20. *vers. vtens,* & clarius *n.* 25. *vers. & quia.*
6 † Amplia; quia producens testes, si interrogatur, vt respondeat, an velit vti, quia interrogans vult arguere de falso, & respondeat velle vti in partibus fauorabilibus, habetur pro non responso, quia est obscura responsio. Bald. *cons.* 96. *Decreto cauetur, in pr. lib.* 4.
7 † Vide tamen Castr. *cons.* 205. *Quantum ad primum, in fi. lib.* 2. vbi a-
8 post. citat Corn. *cons.* 233. *n.* 4. *lib.* 2. quod potest dicere, nolo vti aliqua falsitate, & relenatur. † Terminum tamen debet dare iudex respondere debenti ad clare, & pure respondendum, in quo possit deliberare. Fulg. *cons.* 177. *Publicato processu, per tot.* Bart. in *l.*
9 *diuus, la seconda. ff. de falsis.* † Et quando factum est de antiquo alieno, longior dilatio dari debet, quam si de recenti, & in proprio facto licet semper debeat respondere pure, & simpliciter. Clar. *d.* §.
10 *falsum, nu.* 25. † Adde tamen, quod licet vtens falso instrumento, vel falso teste possit interrogari, vt supra, à parte, contra quam vtitur, non tamen potest interrogari à iudice ex officio procedente, ita Rim. *cons.* 569. *nu.* 5. quod dictum notandum dicit Clar. in *d.*
11 § *falsum, n.* 20. *in fin.* † Operatur autem hæc responsio; quia si dicat velle vti, & sint falsi, puniri potest de falso, per Bart. in *d. l. diuus, la*
12 *seconda. ff. de falsi.* † E conuerso si dixerit nolle vti, non potest puniri de falso; quia error præsumitur. Bart. in *d. l. diuus. la seconda. ff. de fal-*
13 *sis.* † Declara tamen; quia quod dicitur eum non puniri, intelligitur, nisi ipse procurasset falsitatem; quia semper punitur, etiam
14 si diceret nolle vti. Bart. *d. l. diuus, la seconda. ff. de falsi.* † Limita, quia quando extat decretum, vel statutum, quod debeat respondere producens testes, an eis vti velit, alias habeatur pro negante, si respondit velle vti in illis passibus, in quibus faciunt pro se, responsio tanquam incerta non valet, & habetur pro non respondente, quia non potest diuidi responsio, vt in parte acceptetur, in parte non, propter iuramentum testis indiuiduum. Bal. *cons.* 96. *De creto cauetur, in pr. inc. lib.* 1. Vide Conclusionem prox. præced. Vide *Falsitas circa testes quot modis committatur. Concl.* 58. *nu.* 12. *& seq.* Vide *Interrogatoria ad effectum arguendi. Concl.* 320. Vide Ant. Gab. *lib. de crimin. concl.* 7. *Instrumentum, vel scripturam producens.*

Producta iura quando producenti restituenda, vel non. Concl. 878.

IVRA † producta in iudicio in aliqua causa, quando sunt generalia, & inseruire possunt in alia causa, sunt restituenda producenti, Guid. Pap. *dec.* 471. *in fi.* vbi, quod retenta copia quæcunque iura producta de stylo illius curiæ mandantur restitui. † Extende; quia imo tempore productionis sufficit, quod iudex, & pars viderit, quia producens illa secum reportat, quia non est necesse, quod dimittantur, & relaxantur in actis. Gem. *cons.* 98. *Istis videtur, nu.* 1. Vide, supra, *Productio iurium multiplex, & qualiter facienda in iudicio. Concl.* 871. *n.* 15. † Limita, quando sunt iura specialia ad illam causam, prout procura, cura, & similia; quia non restituuntur. Guido Pap. *d. decis.* 471. *in fin.*

Professio religionis multiplex, alia in genere simpliciter, alia in genere subalterno, alia in specie. Concl. 879.

PROFESSIO † generaliter facta religioni obligat profitentem religionem in genere, & eius bona generaliter religioni acquiruntur & distribuuntur per Episcopum. Cald. *cons.* 408. *circa pr. ver. professi in genere.* alias 23. *de reg.* † Dicitur quis professus in genere, qui per seipsum votum solemne emisit, vel in manibus Episcopi, seu alterius se Deo vouerunt religionem seruaturos quoad tria substantialia regulæ. Cald. *cons.* 408. *ver. professis in genere, ante medias* 23. *de reg.* † Item is, cui est legata libertas, si monachus efficitur, quia acceptando legatum obligatur religioni in genere, *ff. de cond. appos.* Cald. *d. cons.* 408. alias 23. *de reg.* † Item is, quinta annum probationis emisit professionem in ordinibus Minorum, vel Prædicatorum. Cald. *d. cons.* 408, alias 23, *de regul. ver professus genere, & cons.* 411. alias 26. *eod. tit. in pr.* † Professio in genere subalterno est, quando quis professus religionem certi ordinis, sed nō certi monasterii, vt si fiat professio in manibus Generalis ordinis, vel etiam alterius recipientis nomine Generalis, quia tunc toti ordini est facta professio, & toti ordini acquiruntur bona aliter professi. Cald. *d. cons.* 408. *circa med. ver. & alii sunt professi.* alias 23. *de reg.* † Professio specialis, & indiuidua certæ regulæ in certo monasterio facta dicitur, & taliter professi bona spectant ad monasterium. Calder. *d. cons.* 408. *ver. alii sunt, qui profitentur.* alias 23. *de reg.* † Amplia; quia alia est expressa, alia tacita, vt in Conclusione proxime seq.

Professio expressa, & tacita quæ sit, à quibus possit fieri, & qualiter emittatur expressa. Concl. 880.

PROFESSIO † duplex, alia expressa, alia tacita. Cardin. *cons.* 21. *Quidam Laurentius, in pr.* Vide, *Professio religiosus multiplex. Concl. præced.* † Expressa requirit formalitatem verborum, per quam effectu profitens promittit castitatem, morum conuersionem, & obedientiam, ac etiam abdicationē cuiuslibet proprietatis. Cald. *d. cons.* 21. *in pr.* † Tacita est, quæ surgit ex coniecturis, & qualiter emittatur. Card. *d. cons.* 21. *in pr.* Vide Conclus. proxime seq. † Professio regulariter emitti potest quandocunq; per eum, qui habet 14. annos completos. *c. 1. de reg. lib.* 1. Lap. *alleg.* 47. *in pr. n.* vbi, quod etiam facta ante 14. annum potest rata haberi in ætate legitima, & dummodo quis habeat ætatem legitimam, potest illam facere quandocunq; intra annum. *c. constitutionē. § inalio autem, de reg. lib.* 6. † Declara tamen; quia etiam si non habet 14. annos, dummodo sit doli capax, potest profiteri secundum Vgo. quē refert Cald. *cons.* 390. *in pr.* alias 5. *de regul.* † Qualiter emittatur, & quæ requirantur dicas. † Primo in manibus superioris habētis facultatem illi recipiendi est emittenda professio, adeo, q̄ emissa in manib⁹ talis superiori, vel excommunicati, vel non habentis facultatem recipiendi, nō obliget. Lap. *alleg.* 47. *in* 2. *dubio. n.* 5. *ver. item intelligitur, & lamas alleg.* 4. *ver. secundum dubium circa fin. & alleg.* 87. *in causa. & quæstione. n.* 3. *ver. item ex quo.* Cald. *cons.* 390. alias 5. *de reg. in pr. ver. maxime quia ponitur*, qui loquitur de professione emissa in manibus non habentis facultatem recipiendi, vt non valeat, & idem *cons.* 411. *circa pr. ver. item facit*, alias 26. *eod. tit.* vbi, quod non dimittit matrimonium postea contractum, & idem tenet Card. *cons.* 106. *n.* 6. † Et deuere. quiritur consensus Monachorum, & quod fiat super altare, vel quod recipiatur ab eo, qui potest recipere, alias non tenet Card. *d. cons.* 106. *A mulier, in pr.* † Declara tamē; quia vacante monasterio non potest conuentus simul recipere ad professionē, quando ibi

Abbati hoc competit. Card. *d. cons. 106. n. 2.* allegat *c. fi. de reg. lib. 6.*
10 †Extende; quia si alicui cõmittitur facultas recipiẽdi aliquem ad
11 professionẽ sub certa conditione, illa nõ seruata, nõ valet profes-
sio. Card. Zab. *d. cons. 106 per tot.* † Declara tamen, quod non valet talis professio facta in manibus non habẽtis facultatem recipendi, donec fuerit ratificata per superiorẽ, & sic potest rata haberi, licet non valeat Lap. *d. alleg. 87. n. 3. ver. item ex quo*, & Cald. *cons. 411 circa pr. ver. item facit*, alias 29. *de reg.* vbi quod ante ratificationem valet
12 matrimonium interim contractum. † Restringe, vt nõ procedat, quando ab initio fuit nulla, non solũ quia emissa in manibus non habentis facultatem recipiendi eum, sed ẽt quia emittens professionẽ erat minor 10. annorum, & non doli capax; quia si dimisit quandoque habitum, quandoque retinuit, ẽt si maior factus non
13 sufficit ratificatio. Cald. *cons. 390.* alias *5. de reg.* † Secundo requiritur ad professionem emittendam ad effectũ, vt bona transeant in Monasterium, quod profitens renuncíet propriis, & offerat bona monasterio. *Clem. consuluit, qui clerici, vel vouent.* Lap. *alleg. 130. F*
14 *super quo, n. 2. ver. redeo igitur.* † Declara in monasteriis, in quibus ingressi nõ vruntur propriis bonis, quia eo ipso, quod quis habitum assumit, & obedientiã assumit, bona sua dedicasse videt. Lap. *alleg. 130. n. 9.* vbi, quod secus est, si quis transeat ad secularem, vel talem ordinẽ, in qua propriis quis vtatur, & *numeris seq.* vbi ponit alias declarationes, idem Lap. *d. alleg. 130. n. 17. ver. praterea si quis, & n.*
15 *23. in fi. ver. ad contraria.* † Tertio, quia debet professionẽ emittens renunciare seculo, & pompis eius, & non sufficit, q offerat se, & bona sua, & promittat obedientiam Abbati, & suis successoribus, quia hęc est conuersio, non professio, & minor est conuersio, quã
16 monachatus. Lap. *d. alleg. 130. n. 3. ver. itẽ ista mulier.* † Declara, vt in 6. 7. & 8. modis de quib⁹ infra; quia tũc professio emissa censetur, non conuersio, si interueniant alia, quã sola oblatio & promissio
17 obedietię. Lap. *d. alleg. 130. in fi. n. 26. ver. ad secundũ.* † Quarto requiritur ad professionem non sola obedientia, quæ cõuenit ẽt seculanibus, sed ẽt castitas, & renunciatio propri, & seculi simul. Lap.
18 *d. alleg. 130. n. 4. ver. item promissio.* † Declara, nisi obedięntia promittatur monachalis, & regularis in manib⁹ superioris, quia ex ea veniunt substãtialia professionis. Lap. *d. all. 130. n. 10. & 11.* Inn. & Io. Andr. in *c. porrectum, de reg.* & idem Lap. eadem *alleg. 130. n. 17. vers.*
19 *praterea si quis, & n. 26. ver. ad tertiũ.* † Quinto debet professio fieri in scriptis. *c. omnes fœminæ. 27 q. 1.* Lap. *d. alleg. 130. n. 5. ver. item formam.*
20 Cald. *cons. 391. ver. & hoc maxime*, alias *6. de reg.* † Contrarium; quia
21 *130. n. 26. in fi.* †Sexto; quia, p fessio emittitur per multa alia verba
22 diuersa, de quib⁹ Lap. *d. all. 130. n. 7. v. in contrariũ. & n. 8.* †Septimo professio, quæ nihil aliud est, quã religionis solẽnis promissio, emittitur per solam dedicationem in monachũ, & fratrẽ in manib⁹ superioris; quia ex tali promissione veniũt substantialia profes-
23 sionis. Lap. *d. alle. 130. n. 10. ver. archidiaconus dicit.* † Contrariũ, quod sola receptio in monialẽ nõ inducat professionis emissionem, nisi tria substantialia emittantur. Bald. *cons. 206. Proponitur quod, lib. 4.*
24 †Octauo professio dicitur emissa, si est seruata forma data, & quę est in vsu religionis approbatę, quia illa sufficit ad professionem.
25 Lap. *d. all. 130. n. 11. vers. item regula.* † Nono tacita professio facilior est, & ex multis emittitur, de quibus per Lap. *alle. 130. n. 12. & mul-*
26 *tũ seq.* † Decimo in professione præsumpta, quia sufficit, si interuenerunt solemnitates debitæ. Lap. *d. all. 130. n. 16. ver. item solemnitates.* † Vndecimo requiritur, quod habitus suscipiatur in Eccle-
27 sia, & cum solita solemnitate, alias non præsumitur animo profitendi. Cald. *cons. 390. circa pr. ver. item ponitur, quod impositio*, alias 5.
28 *de regul.* † Duodecimo requiritur, quod professio fiat in religione approbata, alias non obligat, etiã si profitens credidit religionem esse approbatam. Cald. *cons. 411 circa pr. ver. ad idem, quia not. gl.* alias
29 *26. de reg.* † Limita in religione Mendicãtium; quia ipsi antequam steterint per annum in religione, non possunt profiteri etiam expresse. *c. non solum, iuncto c. constitutionem, de reg. li. 6.* Lap. *alleg. 4. n. 4.* vbi, quo recipientes professionem in ordine Mendicantium ante annum sunt suspensi ipso iure, & latius *alleg. 47. col. 2. ver. in contrarium, n. 2. & 3.* vbi ponit rationem, quare annus iste sit cõcessus.
30 † Declara hanc limitationem in tantum procedere, vt nec possit ratificari post annum professio facta in regula Mendicantiũ intra annum. Lap. *alleg. 4. An dispositio, nu. 4. ver. secundum dubium*, vbi dat cautelam, quod purgetur prius vitiũ, & inhabilitas superiorum,
31 vel quod ingrediatur aliã religionem. † Restringe limitationem, vt nõ procedat in fratribus Seruorum; quia possunt habere bona in communi, & ante annum valet professio. Cal. *cons. 400.* alias 15.
32 *dere.* † Declara, quod iste annus datus ante professionem Mendicantiũ debet esse continuus, & completus, & non intermediatus. Lap. *d. alle. 47. p tot. ver. in contrarium, col. 2.* vbi multas rationes adducit. † Contrarium tenuit Bart. Brixien. in sua *q. venerabili*, quæ incipit, *Quidam intrauit monasterium*, quem alleg. Lap. *d. allega. 47.* vbi *n. 3.* Lap. dicit procedere, quando primo steterisset per annum integrum in monasterio, postea ante professionem exiuisset, & reuersus postea professionẽ fecisset; quia satis est, quod per annum continuum steterit in monasterio Mendicantium, secus si exiuisset ante annum, & reuersus esset; quia debet annus esse cõtinuus, & hic est casus Lap. qui respondet hoc modo ad Brixien. † Declara limitationem, vt non procedat in coniugatis, quia si ipsi votum castitatis, & religionis pariter emittunt, obligantur, & professionem faciunt etiam ante annum; & est speciale in eis. Lap. *allegat. 130. n. 17. in fi. ver. Item Io. Andr.* quem allegat vna cum Hostien. in *c. dudum. super ver. castitatem, de conuer. coniu.* Vide, *Professio quando, & quibus casibus non obliget religioni. Concl. 884.* Vide, *Professio religionis ex quibus præsumatur, vel inducatur, vel non. Concl. 882.*

Professio tacita qualiter emittatur, vel inducatur. Concluſ. 881.

PROFESSIO † tacita emittitur, si quis intret religionem Mendicantium, & in ea steterit vltra annum; quia licet intra annum non obligetur religioni in specie, ne q; in genere *c. non solum, de reg. in 6.* tamen si in religione perseueret post annum, obligatur in genere religioni, etiam si professionem non emittat; & ideo non potest redire ad seculum, licet possit aliam religionem ingredi. Lap *alleg. 130. Factum super quo, n. 12. ver. item dico de professione.* † Declara tamen; quia ad hoc, vt tacite professio emittatur, requiruntur multa, videlicet quod gerens actus inducentes tacitã professionem sciat, tales actus ex consuetudine, iure, vel statuto inducere tacitam professionem, item, quod quis sit ætatis aptæ, item quod illos actus sponte exerceat, & secundum aliquos, quod triduo perseueret; item secũdum aliquos, quod primo fuerit nouitius. Gem. *cons. 66. n. 5. ver. sed ad hoc.* † Amplia in tantum, vt si quis steterit in religione Mendicantium post lapsum anni sequentis primum annum, etiam si non profiteatur, adhuc tamen intelligitur profiteri illam religionem præsumptione iuris & de iure, & sic nedum in genere obligatur, sed in specie illi religioni, *c. 1. de reg. in 6.* vbi Host. quem refert Lap. *d. alleg. 130 n. 14. ver. nec mirum.* † Amplia, vt post lapsum anni ingressus professionem Mendicantium possit compelli ad emittendam professionem expressam. Lap. *d. alleg. 130. n. 15. ver. item Io. Monach.* vbi ponit quatuor modos profitendi. † Amplia; quia imo etiam intra annum ingrediens religionem Mendicantium obligatur religioni in genere, licet non possit emittere professionem, quando apparent indicia, quod voluit seculum mutare, indicia autem sunt, si renunciauit beneficio, vel bonis in ipso ingressu, vel alias de rebus suis disposuit, quo casu non potest redire ad sæculum, licet illi religioni non obligetur, sed solum in genere religioni est obligatus. Lap. *d. alleg. 130. n. 12. & 13.* †Extende hanc ampliationem, etiam si simpliciter bona, vel beneficium renunciauit, non dicendo, quod relinquebat seculum; quia adhuc obligatur religioni in genere. Io. And. in *d. 6. non solũ, de reg. in 6.* Lap. *d. alleg. 130. n. 13. ver. imo plus*, vbi quod in dubio quis præsumitur ingredi religionem pro religione. †Extende hanc ampliationem, vt in coniugatis sponte castitatẽ, & religionẽ vouẽtibus inducatur professio facilius; quia iã sunt experti, vnde possunt profiteri etiam intra annum religionem Mendicantium, Lap. *d. alleg. 130. n. 17. in fi. ver item Io. Andr.* † Amplia in tantũ, quod professio tacita dirimit matrimonium postea contractum. *c. vnico de voto lib. 6.* Lap. *d. alleg. 130. n. 15. in fi. ver. item si professio.* † Amplia, vt eo ipso, quod quis transit ad religionem, & habitum sumit, vt ad seculum nõ redeat, alia professione nõ emissa, nõ potest ad seculum redire, *c. super eo, de reg.* vbi gl. Lap *d. alleg. 130. ver. item eo ipso*, sed hæc est tertia ampliatio, supra *ver. Amplia, quia imo, n. 5.* vbi qualiter animus probetur. † Amplia, quod etiã obligatur quis religioni in genere & tacite præsumitur, p fiteri, si quis vouear, se perpetuo religiose victurum, vel tali religioni seruitutũ. Lap *d. alleg. 130. n. 16. ver. item præsumitur.* † Et idẽ, si fecit se promoueri ad sacros ordines intra annum, quando nõ est ordo Mendicantium. Cal. *cons. 400. ver. & idem si intra*, alias *de reg.* † Amplia; quia tacita professio religionis fit p coniugii absolutionem, *c. inquirente, qui clerici vel vouentes.* Lap. *d. all. 130. n. 16. in fi. ver. per coniugii.* † Item tacita professio fit per assumptionem vestium benedictarũ intra annũ, quando non est regula Mendicantium. Cal. *d cons. 400.* al as 15 *de reg.* † Amplia in eo, qui existens intra annos discretionis defert habitum nouitiorum per annum; quia efficitur tacite professus. *clem. eos, de regul.* iuxta not. ibi. † Amplia, vt imo si is, qui proposuit seculum mutare, vouear se alicui religioni per ingressum, vel habitus susceptionem, irreuocabiliter obligatur religioni, *capite consuluit, qui ite-*

qui clerici, vel vouen. c. consuluit, de reg. pendet supra à tertia ampliat.
16 *ver. amplia. quia imo, n.* 5. † Amplia; quia suscipiens habitum, & officium professorum in monasterio censetur profiteri. Card. Zaban.
17 *cons.* 106. *A. mulier, in fi.* allegat *c. vidua, de reg. cum ibi not.* † Declara tamen; quia si per talem exercentē officium nō esset impleta forma potestatis datę alicui erigendi monasterium, talis professio nō ob-
18 ligaret. Card. *d. cons.* 106. *in fi.* † Item suscipiens habitum professorum dicitur tacite profiteri, nisi pœniteat intra tres dies. Card.
19 Zab *cons.* 21. *Quidam Laurentius, in principio ver. secundo non potest.* † Item per assumptionem habitus indistincti, non autē indistinctissimi, illiusq; delationem indistinctam, veluti si impubes nouitius assumat habitū, & continuet in eo etiam lapso 15. anno suæ ætatis,
20 Card. *d. cōs.* 21. *in pr.* † Item per delationē habitus indistinctissimi, veluti si pubes assumat habitum, illumque deferat vltra annum.
21 Card. *d. consil.* 21. *in prin.* † Extende; quia tacita professio emittitur, quando cōstat de mente, vt quia professus tacite renūciauit mundo, & pompis, & quidam mutare asseruit. Card. *d. cons.* 21. *in pr. ver.*
22 *aliquando surgit tacita.* † Extende; quia per iuramentū de non exeūdo religionem inducitur tacita professio. Card. *d. cons.* 21. *in pr. ver.*
23 *aliquando quia iurauit.* † Extende; quia si quis fuit manumissus ea
24 conditione, dicitur tacite professus. Car. *d. cons.* 21. *n.* 1. *in fi.* † Limita in puero 9. annorum; qui suscepit habitum in domo, & emisit professionem in manibus non habentis potestatem, quia factus maior quando que habitum portauit, quandoque dimisit, & officium solitum exerceri per professos exercuit; quia nihilominus non valuit prima professio, nec obligatur ex tacita, vel ex actibus subsequutis, postquam fuit maior, etiam si verus superior sciuit, & tacuit eum factum maiorem deferre habitum, & officium exercere, quod solis professis competit. Cal. *cons.* 390. alias 5. *de reg per*
25 *tot.* † Limita, quia laicus promittens guardiano Fratrū Minorum recipienti nomine conuentus veram obedientiam, & omnia facere, quæ erunt imposita dicto nomine, & de iure debito, & guardianus recepit eum in conuersum, non dicitur professus, quia ex promissione obedientiæ nō infertur ad castitatem, & propriī abdicationem, & in dubio obligatio. & professio non præsumitur. Cal. *cōs.* 391. alias 6. *de Reg.* & est, professio magis necessaria in conuer-
26 sis, *c lex continentiæ.* 27. *q.* 1. † Limita; quia monialis recepta per monasterium in Monacham non dicitur professionem emisisse ante annum, nisi promiserit tria substantialia religionis. Bal. *cons.* 206.
27 *Proponitur quod, in pr. lib.* 4. † Extende, vt nec emittatur tacita professio per lapsum anni, quando monialis recepta protestata fuit,
28 quod nolebat profiteri. Bal. *d. cons.* 206 *per tot. lib.* 4. † Et antequam monialis emiserit professionem, reputatur vt laica secularis; ideo solemnitates statutorum laicorum, quæ non habent locum in monialibus professis, & Ecclesiasticis personis, bene habent locum in moniali nondum professa. Cast. *cons.* 433. *Cum statutum, col.*
☞ 2. *circa fi. ver. tertio principaliter per tot. lib.* 2. Vide Conclusionem proxime sequentem, & Concl. prox præced.

Professio religionis ex quibus præsumatur, vel inducatur vel non. Concl. 882.

1 PROFESSIO † præsumitur emissa ex solēnitatibus, quæ seruantur in ingressu religionis; quia solemniter recipit ingrediens habitum præsentibus vocatis, vel in Ecclesia, vel in altari, vel ab Episcopo, vel Abbate interueniente benedictione solemni. Io. Andr. in *c. vidua, de reg.* super *ver. sacrum* Lap. *alleg.* 130. *Factum, super*
2 *quo, n.* 16. *ver. item solemnitates.* † Amplia, vt eo ipso, quod quis profiteatur ordinem Monachatus, licet nō exprimat quam regulam, præsumitur profiteri in genere vnam de religionibus approbatis,
3 iuxta not. in *c. porrectum, de regul.* Lap. *d. alleg.* 130. *n.* 16. *ver. item præsumitur.* † Amplia in coniugatis, qui de consensu vouent castitatem, quia etiam sine solemnitatibus professio in eis præsumitur, & facilius obligantur, ratio; quia iam sunt experti professionem seculi, & sic cum iam sint vni vinculo obligati, facilior est transitus.
4 Lap. *d. allegat.* 130. *n.* 17. *in fi. ver. item* Io. And. † Amplia; quia per delationem habitus religiosi longo tempore quis præsumitur pro-
5 fessus in illa religione Fed. de Sen. *cons.* 129. *n.* 3. *ver. an vero iste.* † Extende; quia per solam assumptionem vestium benedictarū quis tacite emittit professionem, etiam intra annum, quando ordo nō
6 est Mendicantium. Cald. *cons.* 400. alias 15. *de reg.* † Amplia ex motione ad sacros ordines in monasterio non Mendicantium inducit tacitam professionem, & intra annum. Cald. *d. cons.* 400. alias
7 15. *de reg.* † Amplia; quia professio præsumitur emissa, quādo quis assumpsit habitum professorum, & fecit testamentum, diu sterit in religione, & quando concurrunt signa vltra habitum, quod
8 voluit profiteri. Bal. *cons.* 111. *Quidam li.* 1. *in pr.* † Limita, in minore 25. anni; quia licet ingrediatur religionem Mendicantiū, & assumat habitum non nouitiorum, sed professorum, tamen non efprofessus, si nō habuit animum se obligandi, ideo post duos menses potest redire ad seculū quoad forum contentiosum, quia non præsumitur renunciasse delationi, quā habet in anno probationis Bal. *d. cons.* 111. *Quidā inuenis, per tot. li.* 1. secus (inquit) quoad forum conscientiæ, quia si habuit animū profitendi, in conscientia tenetur. † Declara, quia in omnibus semper est attendenda cōscientia professi, vel nō professi, vt ea non sit læsa, quia si esset læsa, ex quo coram Deo ista aguntur, tenetur, vel non tenetur, prout dictat conscientia ingressi. Bald. *d. cons.* 111. *lib.* 1. *in pr.* † Limita in conuentu quia professio non præsumitur in eo, licet guardianus Fratrum Minorum recipienti nomine cōuentus promiserit veram obedientiam, & omnia facere, quæ erunt sibi imposita, & de iure debita, quia in dubio non præsumitur voluisse profiteri, vbi multa requisita ad professionem comuersi. Cal. *cons.* 391. alias 6. *de reg.* † Limita in iis, qui vnum vel duo ex tribus substantialibus religionis solum promittunt, vt puta promittunt obedientiā solam, vel obedientiam, & carentiam proprii; quia vere non sunt professi. Cald. *cons.* 415. alias 3. *de reg. per tot.* maxime *circa fi.* † Declara; quia sola promissio obedientiæ inducit professionem, quando esset promissio obedientia Monachalis, vt quia professus renunciaret omni suæ voluntati, & in totum se committeret voluntati superioris. Cald. *cons.* 416. alias 31. *de reg. vltra med.* Vide Concl. prox. præced.

Professio religionis operatur multa, & quæ. Concl. 883.

PROFESSIO † religionis operatur multa, nā patria potestas solvitur per professionē, & ideo filius nō acquirit patri vsumfructum, si pater, vel filius est professus, Fed. de Sen. *cons.* 35. *Quidam monachus, n.* 3. *ver. hinc est.* † Causa ingratitudinis cessante, ita quod pater non poterit exhæredare filium ingratum professum in religione. Abb. *cons.* 87. *Pro clara, in pr li.* 2. † Tollit ius successionis ei-ca acquisita per Monachum professum tam ex testamento, quā testari nō potest, quam ab intestato, quia succedit monasterium. Fed. de Sen. *d. cons.* 35. *n.* 3. *ver. si volumus tenere.* † Restringe, quia monachus professus, qui ante professionem faceret testamentum, in quo multa legata pia fecit, & monasterium, in quod postea ingressus est, hæredem instituit, potest post professionē reuocare testamentum, & velle decedere intestatus. Ant. de Butr. *cons.* 79. vbi dicit * communiter teneri, quod mors ciuilis non æquiparatur naturali, ergo potest reuocare testamentum, & dicit, quod sufficit reuocatio coram duobus, vel tribus testibus, & idem Ant. de Butr. in *c. in præsentia. de probat.* vbi attestatur, sic ita alias cōsuluisse. † Catrarium tenet Fed. de Sen. *cons.* 35. *n.* 3. & Ianoc. quem allegat, vbi quod in acquirendis ę qui paratur morti naturali, ideo non potest reuocare, & ita Dec. in *c. in præsentia, n.* 68. *de probat.* vbi reprobat Ant. de Butr. Ias. in *auth si qua mulier, n.* 27. *C. de sacrosanct. Eccles.* Rub. Alb. *cons.* 155. † Eximit professum a tutela, quia tutor esse non potest vasolide professus. Gem *cons.* 66. *in fi. ver. circa quartum.* † Legitimat filiorum professio, & ingressus religionis, sicut oblatio cum-legitimum professio, & ingressus religionis, sicut oblatio cum-ecta, ita Rui. *cons.* 112. *n.* 6. *lib.* 2. † Extende; quia imo habilitat ad dignes, sed non ad dignitates sine dispensatione Papæ. Vide, *Ingressi religionis. Cōcl.* 134. † Operatur, quod iniuria facta professo cessetur facta monasterio in tantum, quod Monachus nō potest remittere iniuriam. Fed. de Sen. *cons.* 35. *n.* 3. *ver. præterea posito.* † Amplia; quia professio acquirit bona professi secundū professionē, quæ si est in genere generalissimo facta, videlicet religioni, bona pfessi sunt religionis in genere distribuēda p Episcopū, vel certe pfessio facta in genere subalterno, vt religioni certi Ordinis, acquiritur Ordini; si vero est specialis in certo monasterio, acquiritur monasterio. Cald. *cons.* 408. alias 23. *de reg. per tot.* Vide Socin. reg. *Ingressi monasterium*, vbi restringit quinq; modis, quos videas. † Et professio dicitur matrimonium spirituale; quia professus dicitur coniunctus cum Christo. Gem. *cons.* 66. *n.* 4. *ver. ad propositum, circa* 5. & facit professum religiosum. Gem. *d. cons.* 66. *n. fi. n.* 9. † Extende; ampliationē, vt procedat ét respectu vsusfructus; quia si quis habet vsumfructū ad vitā suam per professionem, acquiritur monasterio vsusfructus. Gem. *cōs.* 80. *n.* 9. *ver. secūdo premitto.* † Amplia; minor 25. annis nō restituitur aduersus professionem emissam, quia non potest dici lęsus, ex quo ad meliorem statū se transtulit. Bal. *cons.* 111. *Quidam inuenis, n.* 2. *ver. aliud dubium, lib.* 1. † Amplia, quia licet monasterium habeatur loco filii eorū, qui sunt professi in eo, tamen non rumpitur testamentum factū à professo ante professionem, & sic nō quoad omnia habetur loco filii vere. Bar. in auth *si qua mulier, n.* 7. *C. de sacrosanct. Eccles.* Abbas in *cap. imprimis, n.* 2. vbi Dec. *n.* 16. *de probat.* idem Dec. *cons.* 31. *col.* 2. quos citat quidam ad Antonium de Butr. *cons.* 79. † Limita; quia professio clandestina non operatur in præiudicium tertii; ideo si professus stat in seculo

lo tanquam laicus scient.us suis superioribus,& habetur pro laico; quia contrahit publice, valet venditio ab eo facta, nec potest reuocari à monasterio, in quo fuit professus propter errorem cõmunem. Petr. de Anch. *cõs.* 49. *De viribus professionis.* Vide, *Monachus quæ retineat, & quæ perdat per professionem. Concl.* 314.

Professio quando,& quibus casibus non obliget religioni. Concl. 884.

1 PROFESSIO †emissa prætextu rescripti ab excõmunicato impetrati non obligat religioni in specie, sed solum in genere, si ille alias sine rescripto non erat professurus. Cald. *cons.* 27. *Non valet receptio*, alias 4. *de rescr.* & idem repetit in *cons.* 397. alias 12. *de re-*
2 *gul.* † Amplia; quia professio emissa in ordine Minorum, & Prædicatorum intra annum probationis non obligat religioni, nisi in genere, & ideo valet matrimonium interim contractum, quia nõ
3 dirimitur. Cald. *cons.* 411. alias 26. *de regul.* † Et taliter professus in genere potest intrare quamcunq; religionem etiam Canonicorũ
4 Regularium. Bal. *cons.* 111. *Quidam iuuenis in fi. lib.* 1. † Amplia; quia monialis recepta in monasterio, licet si perseueret post annum, censeatur profiteri tacite; tamen si protestata fuit, quod nõ intendebat profiteri, non obligatur. Bal *consil.* 206. *Proponitur, quod cur-*
5 *rentibus. lib.* 4. † Amplia, quia professio emissa tacite in monasterio per eum, qui sub conditione implenda habebat hanc facultatem si recepit professum non impleta conditione non obligat, sed talis poterit sub obedientia Episcopi viuere. Card. Zab. *cons.* 106. *per*
6 *tot.* † Amplia; quia professio emissa in manibus non habentis facultatem recipiendi, & incorporandi religioni non valet, & si cõtrahat matrimonium, non dirimitur. Cald. *cons.* 411. *in pr.* alias 26.
7 *de regul.* Card. Zab. *d. cons.* 106. *A. mulier, n.* 3. † Amplia, vt idem sit in professione emissa in religione reprobata, quam tamen profitens credidit esse approbatam, quia non obligat, & valet matrimonium contractum. Cald. *d. cons.* 411. alias 26. *de regul. ver. ad idem quia.*
8 † Extende, & declara, quod vbicumque professio non renuit, non etiam valet donatio facta monasterio ex causa professionis. Cal.
9 *cons.* 412. alias 27. *de regul.* † Declara; quia vbicumq; professio non tenuit, licet professus, si habuit animum mutandi seculum, obligetur religioni in genere, tamen potest sub obedientia Episcopi
10 viuere. Card. Zab. *d. cons.* 106. *A. mulier. nu.* 3. *vsque in fin.* † Amplia, quia masculus profitẽs in monasterio, & habitu monialium non obligatur religioni monialium, sed religioni in genere. Feder. de
11 Sen. *cons.* 273. *Nicolaus Episcopus, n.* 1. *ver. ad primum.* † Limita; quia bene valet professio emissa etiam ab excommunicato iuxta not. in *c. cum illorum, de sentent. excommu.* Cald. *cons.* 27. quod est 4. *de rescr.*
12 & idem repetit *cons.* 397. alias 12. *de rescrip.* † Declara, quia licet valeat professio facta ab excommunicato, non tamen valet facta in manibus excommunicati; quia tunc potest emitti in manibus, & recipi per conuentum, quando Prælatus, & conuentus essent soliti recipere professiones, Cald. *cons.* 414. alias 29. *de regul.* quod reduplicatur *cons.* 535. alias 3. *de sent. excomm.*

Professio ex quibus dicatur impediri, vel non. Concl. 885.

1 PROFESSIO †emissa cum reseruatione certorũ bonorum facta per profitentem non impeditur, neq; dici potest nulla; quia talis reseruatio, vel quatenus obstaret professioni habetur, p non facta, vel intelligitur quoad vsum facti de promissione Abbatis. Bal. *cons.* 248. *Quæritur, an reseruatio, li.* 2. vbi loquitur, etiamsi profitens sit protestatus professionem nullam, quatenus reseruatio nõ
2 valeret. Ang. *cons.* 272. *n.* 3. vbi recitat opinionem, & maiorem auctoritatem adducit pro hac parte. † Contrarium tenet Ang. *cons.* 121. *Nicolaus vendidit, col.* 2. *in fi. ver. secunda ratio, vsque in fi.* vbi recitat opiniones, & distinguit: quod aut profitens protestatus fuit, quod non intendit profiteri, nisi cum reseruatione bonorum, & non valet professio, aut non fuit protestatus, & tunc professio valet, sed
3 reseruatio bonorum non tenet, & ibi dicit hoc verissimum. † Declara, vt per Bart. in *auth. ingressi. C. de sacrosan. Eccl. n.* 29. *ver. quæro ergo*, vbi recitat omnes * opiniones, & distinguit, quod administratio sit reservata, nõ dominii, nisi sit dictum de dominio; quo casu attenditur intentio profitentis, de qua magis cõstat, vt si omnino voluit profiteri, reseruatio vitietur, si omnino voluit domini-
4 um reseruari, omnina professio vitietur. † Declara, vt per Angel. *cons.* 272. *n.* 4. vbi, quod si professio sit Deo cum pacto, vitiatur pactum, & non professio, si fiat homini, vitiatur professio, & non pa-
5 ctum. † Limita, quia bene impeditur professio, si Papa, aut alius superior mandaret aliquem recipi ad professionem certi monasterii, postquam dotatum fuerit; quia si recipit ante dotationem, non obligatur profitens. Card. *cons.* 106. *A. mulier, per tot.* vbi, quod censetur facta in manibus non habentis potestatem. † Limita, 6
quia si quis profitetur sub certis conditionibus in aliqua regula sibi obseruari promissis, non obligat extra illas conditiones. Card. Zab. *d. cons.* 106. *per tot.* Vide, *Oblatio, & dedicatio sui, & bonorum religioni quid operetur. Concl.* 17.

Professus in vno monasterio in eo debet perpetuo manere,& quando secus. Concl. 886.

PROFESSVS †in vno monasterio debet in eo perpetuo manere, *c.* 1. & 2. 19. *q.* 3. Lap. *alleg.* 131. *pro dubiy propositi, in pr.* † Amplia 2
in tantum, vt exeuntes ex monasterio, in quo sunt professi, & ad aliud monasterium eiusdem ordinis transeũtes possunt ad claustrũ reuocari à suo monasterio. Lap. *d. all.* 131. *in pr. n.* 1. *ver. vnde exeuntes.* † Amplia, vt procedat etiam in eo, qui transiuit ad arctiorẽ 3
non petita licentia, quia potest reuocari ad claustrum sui monasterii, tanquam quod transitus processerit ex leuitate. Lap. *allegat,* 131. *n.* 2. *ver. si vero transeat.* Vide, *Monachus quãdo de vna religione ad aliam possit transire. Concl.* 324. † Limita, nisi de licentia sui superioris, 4
vel Papæ ad aliud monasterium transiret. Lap. *d. alleg.* 131. *n.* 3. *in fi. ver. & primo.* Fed. de Sen. *cons.* 19. *in pr. & circa fi. ver. ad primam quæstionem.* Vide, *Translatio Monachorum, & aliarum personarum multa o-* 5
peratur, & quæ. Conclus. 367. † Limita, nisi fiat prælatus in suo, vel alieno ordine, *c. nullus, de electio. in* 6. Feder. de Sen. *consil.* 5. *nu.* 2. *vers. quando promouetur, & cons.* 19. *in prin. & col. penult. ver. ad primam quæstionem.* † Limita, quando promouetur ad Episcopatum, vel etiam 6
ad parochialem de licentia sui Abbatis. *Clem.* 1. *de electio.* Fed. *cons.* 19. *in pr. n.* 3. *ver. in contrarium*, vbi ponit plura exempla; quia Monachus assumptus ad dignitatem secularem non acquirit monasterio, sed Ecclesiæ suæ. † Limita, nisi propter crimen detrudi debeat 7
in arctius monasterium, *ca. quoniam, de simon* † Limita, nisi esset ex- 8
pulsus ex suo monasterio; quia tũc Episcopo subest, qui potest, & debet eidem ordinare habitum, & vitam religionis. Fed. de Sen. *cons.* 38. *Quidã professus, per tot.* † Limita in eo, qui est professus in ge- 9
nere religioni, & non ordini, quia potest transire ad quemcunq; ordinem etiam laxiorem, prout professus intra annum probationis ordinem Mendicantiũ, quia nõ obligatur ordini, sed religioni. Bald. *cons.* 111 *in fi. ver. præterea esto, lib.* 1. † Vide Soc. *reg.* 12. *Vouens & professionem faciens in vno monasterio semper in eo manere debet*, vbi 10
ponit quinque fallentias. prima est, si vult transire ad arctiorem, secunda, si ad æqualem petita licentia; tertia, si ad tempus pro vtilitate monasterii; quarta, si ratione studii: quinta, quando expellitur vt delinquens.

Professus in vna regula non compellitur inuitus ad aliam regulam Concl. 887.

PROFESSVS † in vna regula non potest ad arctiorem regulam 1
suscipiendam inuitus compelli etiãm per Papã. Oldr. *cons.* 96. *Numquid Monachum.* † Declara; quia bene potest Papa restringere 2
statum regularium, prout sibi visum fuerit etiam ipsis inuitis. glo. in *c.* 1. *de statu Regul. lib.* 6. Gemin. *cons.* 96. *n.* 4. *ver. quia Papa.*

Professus in vna regula, si ad aliam transfertur, sufficit prima professio. Concl. 888.

PROFESSVS † in vna regula, seu ordine si trãsfert ad aliã regu- 1
lam, seu ordinẽ, potest assumi ad Prælaturam in secundo monasterio, & non debet iterum profiteri, quia prima professio sufficit. Fed. de Sen. *cons.* 5. *Quidam Monachus. in prima quæstione*, vbi allegat pro vtraq; parte, & *n.* 3. *ver. ad primam*, tenet hanc partem, vbi, q̃ professio semel facta quoad substãtialia religionis censetur facta in omni religione. † Amplia in tantũ, quod nõ potest repete- 2
re iura monachatus in primo monasterio, quia locũ monachii in duobus monasteriis habere non potest. Fed. *d. cons.* 5. *in pr. ver. in secunda quæstione iuncta solutione q. sub n.* 3. *vers. ad primum membrum secundæ partis*, & latius *cons.* 19. *in pr.* vbi pro vtraque parte, & *col. pen. ver. ad primam quæstionem*, vbi tenet hanc partem. † Amplia, quia li- 3
cet non sit professus in secundo monasterio, tamen remanet monachus secundi monasterii postquam dimisit officium, vel dignitatem. Fed. *d. cons.* 5. *n.* 4. *in fi. ver. sed si volumus.* † Contrarium tenet 4
idem Fed. *d. cons.* 5. *ver. ad secundum membrum, n.* 2. vbi vtramq; partem substinet, & dicit *n.* 5. *ver. & si diceres.* quod ista opinio plus sibi placet, & hanc partem etiam tuetur *cons.* 19. *col. penult. ver. ad secundam quæstionẽ.* † Declaratur, quod si ab vno monasterio est transla- 5
tus ad aliud, vt ibi esset Abbas, & postea renũciet Abbatiæ, est sup-

positus ordinario, quia à primo monasterio est absolutus, & secundo non est obligatus, quia non est translatus, vt esset ibi monachus, sed vt esset ibi Abbas; secus si, vt esset monachus, & properea erit suppositus ordinario, ita distinguit Iatius Fed. *cons.* 19. *n.* 4. *ver. in contrarium videtur.* quod non remaneat monachus, vbi ponit argumenta, & *in fin. ver. ad tertiam quæstionem.* sub *nu.* 6. tenet hanc partem.

Profitendus quando possit renunciare successioni, & bonis. Concl. 889.

1 INGRESSVS † religionem, antequam profiteatur, potest soli renunciare successioni, & bonis ad fauorem fratrum, vel seruorum, quia reputatur laicus. Vide, & declara in *ver. renunciare iuri de*
2 *futuro quis non potest, & quando secus. Concl.* 172. *ver. restringe.* † Amplia; quia etiam monialis profitenda reputatur laica, & secularis; ideo solemnitates statuti laicorum sunt seruandæ. Castr. *cons.* 433. *Cum*
3 *statutum, col. fi. in pr. ver. sed respondeo, lib.* 1. † Extende, vt procedat tertiam si monialis post contractum vere profiteatur, quia adhuc professio non trahitur retro ad tempus contractus facti ante professionem. Castr. *d. cons.* 433. *n.* 4. *lib.* 1.

Professi bona in religione incapaci cui acquirantur. Concl. 890.

1 BONA † professi in religione Mendicanti, quæ non est caræ bonorum, acquiruntur succedere debentibus ab intestato secundum* communem opinionem, à qua in iudicando non est recedendum. Rom. *cons.* 296. *Circa declarationem, per tot.* vbi apost.
2 *in ver. vigesimo sexto*, & in *ver. communis*, quæ allegant concord. † Alia tamen opinio fuit, sed abrogata, quod acquirerentur Ecclesiæ Romanæ, quæ fiscum habet, sed Papa Ioan. renunciauit huic ac-
3 quisitioni, vt dicit Roman. *d. consil.* 296. *in princ.* † Alia tertia opinio fuit, quod debeant erogari in pias causas secundum Ang. in sua quæstione, quam allegat, & reprobat idem Rom. *d. consil.* 296. *col.* 2. *ver. licet dominus Angel.*

Progenies quid sit, & comprehendat. Concl. 891.

1 PROGENIES † proprie dicitur vltra nepotes, improprie vero accipitur etiam pro filiis, & nepotibus: Simon de Præt. *de*
2 *connect. vlt. volunt. lib.* 3. *n.* 60. *fol.* 292. † Domus appellatio, vt si testator vocet omnes de domo sua, intelligitur de agnatione, non de domo habitationis. Anch. *cons.* 152. *Plura sunt. n.* 5. *& seq.* Vide, *Agnatione qui comprehendantur. Conclus.* 245. *nu.* 7. † Familiæ appellatio de quibus intelligatur, Vide, *Familiæ appellatione quid veniat. Concl.* 75.
3 † Stirpis appellatio quod intelligatur de descendentibus. Vide, *Stirpis appellatione quid veniat. Concl.* 704. † Posteritas continet solum masculos, & non fœminas, ideo donatio facta Titio, & eius posteris, seu posteritati, non includit fœminas. Anchara. *cons.* 339. *Pro*
4 *maiori intelligentia, n.* 6. Vide, *Posterorum appellatione qui veniant. Conclus.* 455. † Restringe, nisi hoc nomen posteritatis proferatur à muliere, quia tunc veniunt etiam fœminæ. Anch. *d. consil.* 399. *num.* 16.
7 † Restringe, nisi proferatur cum dictione vniuersali, prout, omni
8 posteritati. Anch. *d. cons.* 339. *n.* 17. † Extatere importat tam ex latere agnatorum, quam cognatorum in dispositione statuti. Sign.
9 *cons.* 225. *in princ.* † Proles dicitur idem, quod latus; ideo applicatur ad agnatos & cognatos. Sign. *d. cons.* 225. *n.* 2. Vide, *Prolis appellatione quid veniat. Concl.* 907.

Proœmium quid sit, & denotat causam finalem, & quando secus. Concl. 892.

1 PROOEMIVM † est necessarium ad intelligentiam faciliorem. *l.* 1. *ff. de orig. iur.* vbi, quod prefationes libentius nos ad lectionem propositæ materiæ inducunt, & faciliorem præbent intellectum, & dicitur proœmium primus sermo, & principium est cuiusq; rei potissima pars, & reddit benevolum, & attentum lectorem. Barb. *cons.* 64. *in pr. lib.* 4. Bald. in 1. *Const ff. in* 2. *dect.* † Proœmium denotat causam finalem, quia ex eo colligitur mens. Oldr.
2 *cons.* 103. *Quæstio est. ver. secundo ex hoc.* Lap. *alleg.* 101. *In ciuitate Florentiæ. nu.* 24. *ver. circa secundum*, vbi, quod exordium restringit totam dispositionem, & apostil. in *ver. exordio.* Bald. *cons.* 201. *In prouincia, in pr. ver. quod autem tam constitutio. lib.* 1. *& cons.* 250. *In quæstione domini Milani in fi. n.* 16. *lib.* 1. *ver. item proœmium.* Bart. & alii in *l. cum ij. n.* 4. *in pr. & in* 9. *eam transactionem ff. de transact.* quia mens colligitur ex proœmio. Alex. *cons.* 7. *num.* 3. *lib.* 2. & proœmium dat intellectum dispositioni. Per. de Anch. *cons.* 37. *Contra Ioannem n.* 2. *& cons.* 44. *in pr.* Alex. *cons.* 68. *Viso n.* 5. *ver. item statutum. lib.* 3. *& cons.* 143. *Visotitulo, n.* 3. *lib.* 6. vbi apost. dat concord. Bero. *cons.* 54. *n.* 6. *dicto. pulcherrime* Barbat. *cons.* 1. *num.* 1. *lib.* 3. & plenius *cons.* 64. *in prin. lib.* 4. & *cons.* 14. *lib.* 4. *n.* 3. vbi dicit conclusionem esse veritissimam. Soc. *cons.* 159. *num.* 2. *& seq. lib.* 2. Rom. *cons.* 38. *In casu, in princip.* vbi apostil. in *ver. colligitur, & cons.* 180. *n.* 6. vbi apostill. in *ver. inductiua.* Abb. *cons.* 103. *col.* 3. *n.* 2. *lib.* 1. † Et ex præfationibus declaratur animus proferentis. Anch. *cons.* 398. *Dominus R. n.* 5. † Et ex proœmio elicitur causa, per quam mouetur statuens, & eius intentio. Alex. *cons.* 60. *Viso. n.* 9. *lib.* 6. † Et dicta, & facta in præludiis declarant mentem, & intentionem contrahentium. Castr. *cons.* 52. *col.* 2. *ver. colligat autem, lib.* 2. Rom. *cons.* 65. *Viso themate, n.* 7. vbi apost. in *ver. professum.* videinfra *n.* 47. *ver. ampliæ, quia mens.* † Et ex dictis in proœmio intelligitur, an dispositio sit fauorabilis, vel odiosa principaliter. Roman. *cons.* 328. *Præsens consultatio, n.* 3. *& cons.* 16. *num.* 4. vbi late apost. † Et causa expressa in proœmio præsumitur finalis Barb. *cons.* 40. *col. lib.* 4. *& cons.* 14. *n.* 2. *& cons.* 64. *in princ.* vbi plenissime. *lib.* 4. & dicit esse conclusionem veritissimam. Crau. *cons.* 775. *nu.* 6. *& cons.* 888. *n.* 2. Castr. *cons.* 385. *col.* 2. *in pr. lib.* 1. † Declara secus, quando casus non possunt comprehendi sub ratione proœmii, quia tunc præsumitur impulsiua. Ias. *d. cons.* 1. *n.* 7. *lib.* 1. & plenius *in auth. quas actiones. n.* 18. *C. de sac. Eccl.* vbi, quod si est generalis ad totam dispositionem, dicitur finalis, alias dicitur impulsiua. † Amplia statutus, qua proœmium denotat causam finalem. Bald. *cons.* 250. *in fi. n.* 16. *ver. item proœmium statuti, lib.* 1. quia præambula statuti habentur pro eorum ratione. Bal. *cons.* 254. *In quæstione predicta, n.* 3. *ver. præterea præambula, lib.* 4. vbi loquitur in statuto inducente priuilegium exemptionis tempore nundinarum, & *cons.* 291. *In primis est videndum, in fi. lib.* 4. vbi loquitur in statuto abbreuiante instantias curiarum. Io. de Ana. *cons.* 7. *num.* 4. *& seq. ver. sed in non obstantibus. dict. cons.* 7. *n.* 3. *lib.* 1. Grat. *cons.* 113. *nu.* 7. *lib.* 1. Dec. *cons.* 3. *n.* 16. *lib.* 1. Mes. *lib.* 6. *præsum.* 2. vbi citat plures maxime Rub. *cons.* 147. *nu.* 17. † Et in statuto de comprehensis inter coniunctos, vt proœmium denotet mentem statuentium. Anch. *cons.* 159. *Rationes, quæ, in prin.* † Et animus disponentis ex causa expressa in proœmio cognoscitur. Crauet. *consil.* 888. *num.* 2. † Extende in tantum proœmium denotare causam finalem, vt si causa proœmii fundatur super præsumpta ratione, illa ratio operetur, etiam si esset, quia esset iuris & de iure. Bald. *consil.* 250. *num.* 16. *in fi. ver. item si fallitus. lib.* 1. vbi, quod statutum contra fallitum fundans se super fraude præsumpta præcedit, etiam si non constaret de fraude; quia ratione fundata præsumptione facit talem præsumptionem iuris & de iure. † Et tende maxime, quando post proœmium sequitur dispositio per verba, *& ideo fecerunt dispositionem*, quia dicitur causa inhærens, & finalis, qua cessante cessat dispositio, late Soc. *cons.* 159. *n.* 20. *& seq. lib.* 2. vbi, quod minor, qui liberauit tutorem, quia in proœmio dicebatur, fidelem administrationem reddidisse, si constat de contrario, redditur nulla liberatio. † Idem in hærede adeunte ante confectione inuetarii, qua tenetur de suo propter præsumptam fraudē, quod occultauerit bona, & tamen licet probet, nihil occultasse, tenetur; quia præsumptio non admittit probationem contrariam, ex quo lex decidit super præsumptione. Bald. *d. cons.* 17. *in fi. n.* 16. *lib.* 1. † Extende; quia ex proœmi. & causa finali tantum, & restringitur dispositio statuti; ideo si ab uni disponitur, & aliquid disponitur, cessante fraude, de qua in proœmio cessat statutum. Alex. *cons.* 143. *Viso titulo. num.* 3. *& seq. lib.* 6. | Extende; quia causa finalis per proœmium declarata restringit generalitatem dispositionis. Bald. *cons.* 159. *Eleganter, & copiose, n.* 4. *ver. nisi dicamus.* & 2. Lap. *alleg.* 101. *n.* 24. *ver. circa secundum*, communem* dicit Soc. *cons.* 24. *Abunde, & eleganter. lib.* 4. † Etiam contra vim verborum restrictio ex causa proœmii statuti expressa. Fulg. *cons.* 123. *in fi. sequitur.* Crau. *cons.* 775. *Anno, n.* 6. † Et quod proœmium, & præfatio ostendat mentem, & rationem statuentium, & disponentium, late Castren *cons.* 261. *Visis, nu.* 2. *ver. capio nunc, lib.* 2. & denotat rationem finalem, quæ vbi militat, haber locum dispositio, & plena apostil. quæ dat concor. Abb. *cons.* 93. *Duo sunt, col. pen. in pr. lib.* 1. † Extende; quia sicuti nigrum declaratur ex rubrica, ita dispositio declaratur ex præfationibus, seu ex proœmio, & propterea quādo verba dispositionis sunt generalia, & dubia, restringuntur secundum proœmium. Soc. *cons.* 24. *Abunde. & eleganter. lib.* 4. *per tot.* & idem ex rubrica, plene Rom. *cons.* 16. *nu.* 4. vbi apostil. *ver. declaratur, & in ver.* But. *cons.* 77. *n.* 2. *in fine.* † Et quod proœmium, seu præfatio debet esse regulam. Alex. *cons.* 37. *In causa mota. in pr. lib.* 1. *ver. nam ex præmissis.* & 2. *tione.* † E conuerso etiā ampliat ratio proœmii, quia potest ex ea ampliare, ampliat, & restringere, restringit, seu declarat. Fulg. *cons.*

120.n.3.Io.de Ana.*cons.*7.*num.*4.*&sequen.ver.sed iis*,incip.*Visis,& ponderatis*,pleniſſime Rom.*cons.*16.*Viſo themate*,*n.*4.*ver.primum vi-*
22 *detur*,vbi plena apoſt.citat ad hoc plurimos.†Extende;quia proœmium,& rubrica generalis extendunt,& reſtringunt,& declarant mentem,& diſpoſitionem,plene Roman.*conſ.*16.*n.*4.*& ſeq.* vbi plena apoſt.in *ver.declaratur*, quæ multa adducit concor. & in
* *verb.rubrica*, vbi dicit * communem.Barb.*conſ.*1.*n.*1.*lib.*3.& communem * dicit Soc.*conſ.*24.*Abunde*,*in pr.lib.*4.Curt.Iun.*conſ.*307.
*nu.*13.*&*14.Menoch.*lib.*6.*præſumpt.*2.Clar.*lib.*2.*præſumpt.*7.*n.*9.*v-*
23 bi plures citat.†Extende;quia intitulatio libri declarat mentem, quo nomine quis fuerit negociatus.Alex.*conſ.deciſiuo*30.*col.*2.*ver. quantum autem ad ſecundum*,*lib.*2.*nu.*6.*&conſ.*186.Zaccha.*col.*1.*ver. ſed iis non obſtantibus*,*lib.*6.Caſtr.*conſ.*319.*Viſis*,*col.*1.*ver.nũc ergo*,*li.*2. Soc.*conſ.deciſiuo* 291.*antepen.num.*14.*pen.&ſi.ver.præterea etiam præ-*
dicta,*lib.*2. Dec.*conſil.*68.*Pro reſolutione*,*vol.*2.*in princ.*& eſt doctrina
* Bart.communiter * approbata in *l.ſi patruus.C.comm.vtriuſque*
24 *ver.ex prædictis autem apparet.*†Extende;quia ſi præfatio eſt generalis,& diſpoſitio ſpecialis,extenditur,& generaliter intelligitur. Rol.à Vall.*conſ.*67.*n.*84.*lib.*3.& idem Curt.Iun.*conſ.*185.*in pr.*vbi,
* quod communis * opinio eſt, quod licitum eſt arguere à ratione proœmij generali, licet diſpoſitio ſit ſpecialis; vt generaliter in-
25 telligatur,& *conſ.*307.*n.*13.*&*14.†Extende,quia ratio expreſſa in proœmio, ꝙ fauore publicæ vtilitat s facit, quod diſpoſitio ſtricta ſequens & odioſa, late interpretatur.Goz.*conſ.*1.*nu.*16.allegat Dec.*conſ.*10. Men.*lib.*6.*præſumpt.*2.*n.*13.& idem ſi ad obuiandum
26 fraudibus extenditur. Gomeſ.*reg.de veriſimi.not.in* 1.*par.*2.† Amplia;quia dicta in præfationibus cenſentur repetita in diſpoſitione ſequenti. Bart.*l.cum ij.num.*4.*ff.de tranſact.*Rol.à Val.*conſ.*67.*n.*
27 83.*lib.*3.Mantic.*de conject.vlt.volunt.lib.*5.*tit.*15 *n.*7.† Amplia, quia cauſa proœmij refertur ad omnia. Alex.*conſ.*294.*Perſpectis verbis,*
28 *num.*9.*lib.*6.† Et tam ad præcedentia, quam ad ſequentia.Barbat.
29 *conſil.* 40.*num.*67.*lib.*4.*&conſil.*64.*num.*2.*eod.lib.*†Amplia in tantum cauſam finalem denotari ex proœmio, vt ſi ceſſat cauſa proœmij tanquam cauſa finalis ceſſat diſpoſitio. Rom.*conſil.*180.*Si*
30 *admittimus*,*n.*6.*&*7.vbi apoſt.in *ver.priuilegium.*† Amplia;quia vt habeamus mentem diſponentis, recurrimus ad proœmium, & clauſulæ proœmij referuntur ad totam diſpoſitionem. Alex.*conſ.*
31 204.*Perſpectis*,*num.*9.*ver.præterea*,*lib.*6.† Amplia; quia intentio legislatoris colligitur ex proœmio,ſeu ex præfatione Ang.*conſil.*67. *Municipali lege n.*2.*ver.de ſecundo.*Barba.*conſ.*1.*n.*1.*lib.*3.& quod proœmium det intellectum toti legi.Curt.Iun.*conſ.*185.*n.*2.Menoch.
*lib.*6.*præſumpt.*2.*num.*2.vbi alios allegat.Rubr. Alexand.*conſi.*147.
32 *num.*17 Roman.*conſil.*90.*Viſo*,*in princip.nu.*2.† Extende;quia licet de neceſſitate proœmium non ſit apponendum, tamen appoſitum cenſetur cum miniſterio.Barba.*d.conſil.*1.*nu.*1.*lib.*3.& plenius
*conſ.*64.*in princ.lib.*4.vbi,quod non eſt ponendum in lege,quando nullum præbet effectum, ſed poſitum bene declarat men-
33 tem.†Extende, quia ex proœmio mens concedentis cognoſci-
34 tur.Caſtr.*conſ.*3.*n.*2.*lib.*1.† Extende, etiam ſi proœmium eſſet ex interuallo, quia ſaltem declarat actum poſtea celebratum, ſi eſt
35 dubius.Petr.Surd.*conſ.*202.*n.*34.† Et quod ratio, & mens diſponentis colligatur ex proœmio,& an ſit materia odioſa,vel fauorabilis.Fulg.*conſ.*120.*Suppoſita bulla*,*nu.*3.vbi,ꝙ ex ratione proœmij diſpoſitio ampliatur, reſtringitur, & declaratur.*l ſi.*vbi Bart.*C.de hared.inſtit.* Soc.*conſ.*24.*col.*1 *lib.*4.Dec.*conſ.*644.*col.*1.*n.*2.Soc.*conſ.*
36 153.*nu.*26.*& ſeq.ver.comprobatur.lib.*2.† Et ex proœmio cognoſcitur,an gratia ſit motu proprio,an ad inſtantiam partis,quando in eo fit mentio de petitione, vel cõcordia partis; quia ceſſat motus
37 proprius.Pet.de Anch.*conſ.*37.*Cõtra Ioannem.n.*2.† Extende; quia præfationes faciunt nos ſcire,& intelligere poſteriora, quia à primordio tituli poſterior formatur euentus Bart.*conſil.*243.*Fuit qui-*
38 *dã.n.*2.*in ſi.lib.*1.† Amplia in tranſactione ; quia dicta in proœmio quod partes volebant tranſigere,denotant cauſam finalem trãſigendi, non autem paciſcendi. Ang.*conſ.*94.*Cum lis*,*n.*4.*ver.in contrarium*,*in ſi.ver.non obſtat*,*quod ſaltẽ*,vbi,quod operatur,quod non
39 ſubſtinetur alio modo oppoſitum ſapiente.†Extende in concordia, quia ex proœmio cognoſcitur, ad cuius fauorem concordia
40 ſit celebrata.Anch.*cõſ.*141.*Super prædicto dubio in pr.*† Amplia;quia ratio proœmij declarat, reſtringit, & extendit legem, & ſtatu-
41 tum,plene Rõ.*conſ.*16.*n.*4.*&n.*6.† Amplia,qa declarat,& coniecturam facit quid intellexerit legislator. Men.*lib.*6 *præſumptio.*2.
42 *in princ.*† Amplia ; quia dicta in proœmio, & præfatione cenſentur repetita in contractu ſequenti in continenti;ſecus ſi ex interuallo.Alex.*conſ.*122.*viſo proceſſu.n.*2.*lib.*2.& ideo qui fecit ſe procu-
☞ ratorem in proœmio, ſi contrahit ſimpliciter, cenſetur, vt procu-
43 ratator.Vide,*Repetitio præcedentium verborum,& qualitatum,quando & ex quibus inducatur*,*&c.Concluſ.*187.† Amplia; quia proœmium in

tantum denotat cauſam finalem, vt ſi proœmiũ fiat ad exequũtionem laudi, vel inſtrumenti, & diſpoſitio ſit contraria proœmio,non valeat diſpoſitio.Anch.*cõſ.*180.*Viſa diligenter narratione*,
*n.*6.*&ſeq.&per tot.* vbi,quod contractus minoris eſt nullus cum proœmio, quod volebant partes exequi laudum,per quod mullæſus, quia inſtrumentum dicitur erratum, & continere contraria,& perplexitatem.†Extende,quia impedit proœmium,ne fiat 44
aliquid,quod ſapiat contrariam diſpoſitionem. Ang.*d.conſ.*94.*in ſi.ver.non obſtat.*†Extende;quia ſi ad fauorem alicuius proœmium 45
diſponit,non debet in odium,& ſciſſuram conuerti eiuſdem.Barba.*conſ.*40.*n.*67.*lib.*4.† Extende, vt idem ſit in curæ decreto ſub 46
proœmio vtilitatis pupilli, & minoris; quia non extenditur ad cõtraria,& damnoſa,ẽt ſi adſit clauſula,*cũ pactis,& modis apponendis*; quia debet intelligi de nõ repugnantib.proœmio.Anch.*d.cõſ.* 180.*nu.*8.*&ſeq.ver.præterea pro confirmatione.*†Amplia,quia mens, 47
& ratio finalis ex proœmio elicitur. Alex.*conſil.*160.*Viſo ac diligenter*,*nu.*9.*lib.*6.*& conſ.*7.*Viſis & diligenter*,*nu.*3.*lib.*2.Barb.*conſ.*64.*Pro vera huius*,*n.*1.*lib.*6. Soc.*conſ.*153.*n.*27.vbi,quod cauſa finalis,ratio & mens colligitur ex proœmio, & *conſ.*159.*nu.*20.*lib.*2.& animus diſponentis ex cauſa proœmii dignoſcitur. Crau.*conſ.*888.*num.*2. Barb.*conſ.*1.*in princ.lib.*3.*& conſ.*20.*in prin.lib.*2.plene Rom.*conſ.*16.
*n.*4.vbi apoſtil.in *ver.declaratur*,citat infinitos.†Amplia in conſti- 48
tutione ſynodali,ſeu Epiſcopali contra non reſidentes,quia ſi ex proœmio conſtat, quod priuat non reſidentes inſolentes cauſa proœmii,reſtringit, vt nõ habeat locũ contra nõ tales,ſed ex probabili cauſa non reſidentes. Zabar. *conſil.*132.*in princ.* qui loquitur in conſtitutione Bononiæ. † Amplia in codicillis, & vltimis vo- 49
luntatibus. Alex.*conſil.*204.*Perſpectis verbis*,*nu.*9.*ver.præterea*,*lib.*6. †Extende in ſententia,quia mens colligitur.Alex.*conſ.*55.*Quoniã*, 50
*in princ.lib.*5.licet *nu.*11.limiter,ſi eſt appellatum. † Extende in de- 51
creto maioris magiſtratus Mediolani.Ias.*conſ.*1.*num.*3.*ver.quod autem in ipſo decreto*,*lib.*1. & in decreto Principis Men.*lib.*6.*præſumpt.*
*2.num.*6.vbi alios,Purpur.in *l.cum quid.n.*110.*ff.ſi cert.pet.*† Extende 52
in reſcriptis. Curt.Iun.*conſ.*185.*nu.*2. Menoch.*lib.*6.*præſumpt.*2.*n.*
4. Purpur. *d.l.cum quid*,*num.*110.† Extende in decreto, Curt.Iun. 53
*conſil.*238.*n.*33 *&ſeq.*† Extende in bullis Papæ etiam Mendicantibus conceſſis; quia cauſa attenditur, vt ſi eſt fauorabilis,non poſ- 54
ſit in odium conuerti, ſic Barba.*conſil.*40.*num.*67.*lib.*4. Menoch.
*lib.*6.*præſump.*2.*num.*5.Fulgoſ.*conſil.*120.*Suppoſita bulla*,*num.*3.Mandoſ.*reg.*15.*q.*2.*n.*2.† Extende,in tranſactione. Crauet. *conſ.*351.*nu.* 55
2.& idem in compoſitione,& tranſactione Gozad.*conſ.*1.*num.*16. Angel.*conſ.*94.*Cum lis*,*num.*4.*& in fin.* † Extende in contractibus. 56
Barba.*conſ.*64.*in princ.lib.*4.Decian.*conſ.*3.*num.*116.*lib.*1.plene Menoch.*lib.*6.*præſump.*2.*n.*10.† Extende in permutatione Grat.*conſ.* 57
60.*n.*8 *lib.*2. vbi loquitur in præparatorijs.† Extende in donatione. Crauet.*conſ.*301.*De anno*,*n.*2.vbi late.† Extende in libro ratio- 58
num.Grat.*conſ.*117.*num* 6.*lib.*1.† Et in libro ſociali, vel computo- 59
rum,vide ſupra *nu.*23. † Extende in legato. Corn.*conſ.*115.*lib.*2.Ic- 60
quitur Crauett.*d.conſil.*301.*num.*2.*ver tertio iſtam quæſtionem.*Grat. 61
*conſ.*90.*num.*8 *lib.*2.†Extende in diuiſione.Alex.*conſil.*75.*nu.*3 *lib.* 62
6.*incip.Viſo themate.*† Extende in diſpoſitione teſtatoris.Menoch. 63
*d.præſumpt.*2.*lib.*6.*n.*11. † Extende in locatione. Grat.*conſ.*78.*num.* 64
13.*lib.*1.† Extende in inueſtitura.Menoch.*d.præſumpt.*2.*lib.*6.*nu.*9. 65
† Extende in gratia.Grat.*conſ.*137.*nu.*14.*lib.*1.† Extende in ſtatuto 66
habente proœmium , quod interficiens bannitum præmietur. 67
Grat.*conſ.*44.*n.*18.*lib.*2. † Extende in ſententia iudicis.Men.*d.lib.* 68
6.*præſumpt.*2.*nu.*7.vbi plures allegat,ſed vide ſupra in *ver.Limita.* 69
† Io priuilegio.Rom.*conſ.*180.*n.*6. † Extende in laudo. Alex.*conſ.* 70
80.*colu.*1.*lib.*5. Men.*præſumpt.*1.*nu.*8.*lib.*6.† Extende in concordia. 71
Anch.*conſ.*141.*Super prædicto dubio in prin.*†Extende in exequutione laudi. Anchar.*conſ.*180.*Viſo,diligenter.num.*6.*&ſeq.per tot.*† Ex- 72
tende in cura decreta. Anch.*conſ.*180.*n.*8.*&ſeq.ver.præterea pro con-* 73
firmatione.† Extẽde in ſupplicatione, vt in parua data. Mãdoſ.*reg.* 74
15.*q.*2.*nu.*2.† Extende in reg. Cancellariæ. Gomeſ.*reg de veriſi.not.* 75
*n.*2.*in proœmio.* † Et generaliter in omni diſpoſitione præfationes 76
denotant cauſam finalem.& proximam. Beto.*conſ.*141.*nu.*8.*lib* 3. Goz *conſ.*1.*n.*14.† Amplia; quia ex proœmio dignoſcitur, an Prin- 77
ceps moueatur ex cauſa publicæ, vel priuatæ vtilitatis.Zaba.*conſ.* 142.*n.*2.*ver.quoad ſecundum.*† Amplia multo magis, quando proœ- 78
mium eſt vnitum cum lege, & iſta eſt ratio ; quia dicitur ineſſe cũ diſpoſitione.Ang.in *l item quia.*§ *de iuſtano ff.de pact.* Barb.*conſ.*20. 79
*nu.*5 *lib.*2.† Amplia in contractu ; quia dicta in præfationibus denotant cauſam finalem.Ioſ.de Imol *conſ* 128. *Viſis ac ponderatis*,*n.*2. vbi colligitur mens contrahentiũ, vt ſi aliquid cõcedatur filiæ;& hæredi pro dote,intelligat nomine proprio,nõ hæreditario;ideo creditori hęreditatis nõ poteſt ſatisfieri in eo, quod datũ eſt cauſa

doris, vel alimentorum. † Et quod causa finalis colligatur ex proœmio, & ratione proœmii Bartol. *in l. fin. ff. de hæred. instituta.* Barbat. *consil. 20. num. 2. & sequent. lib. 2.* Alexand. *consil. 75. num. 5. lib. 6.* Soc. *consil. 159. num. 20. lib. 2.* vbi, quod idemest, ac si dicatur, & hoc ideo fecit; quia denotat causam, rationem, & mentem: idem *consil. 153. num. 7. lib. 2.* Dec. *consil. 600. Et inspecta. num. 2.* Grat. *consil. 78. nu. 13. & consil. 137. num. 14. lib. 1.* Iaſ. *consil. 1. num. 3. ver. quod autem, lib. 1.* Barbat. *consil. 1. num. 1. lib. 3.* per tex. in *l. regula §. & licet. ff. de iur. & facti ignor.* & tradit Iaſ. in *l. si pacto quo pœnam. n. 14. ver. tertia Conclus. C. de pact.* † Et quod causa finalis ex proœmio inducatur, & præſumatur in tantum, quod ceſſante ratione, ceſſat diſpoſitio. Gomeſ. *in reg. de veriſi. not. q. 3. n. 6.* & plenius in *reg. de Annali q. 1. in prin.* vide in *reg. de Annali q. 1. nu. 2.* & ante eum Iaſ. quem allegat in *l. qui quadraginta, nu. 2. ff. ad Trebell.* † Amplia; quia in inueſtitura feudali proœmium denotat causam finalem, vt ex ea arguatur ad ampliandam obligationem feudatarii. Io. de An. *conſ. 7. num. 4. & ſeq. ver. ſed iis non obſtantibus,* vbi, quod ſi deficit causa finalis ex proœmio, deficit diſpoſitio. † Extende, in lege & teſtamento, vt Io. de An. *d. conſ. 7. nu. 5.* † Amplia, quia proœmium denotat & oſtendit qualitatem rei. Barb. *conſ. 20. n. 2. lib. 2.* † Amplia; quia ceſſante cauſa proœmii ceſſat diſpoſitio, plene Tiraqu. in *tract. ceſſante cauſa. limit. 1. nu. 5.* ſequitur Men. *lib. 6. præſump. 2. lib. 12.* allegat Port. Imol. *conſil. 123. num. 18.* Roland. *conſil. 49. num. 43. lib. 1.* Bald. *conſil. 201. In prouincia. in princ.* Alex. *conſ. 143. Viſo titulonu. 3. & 4 lib. 6.* & eſt text. in *l. ſi. ff. de hæred. inſt. & in l. cum pater, §. dulciſſimus ff. de leg. 2.* vbi Bart. & alii, & Bald. *conſil. 201. In prouincia. in princ. lib. 1.* Barba. *conſ. 40. n. 67. lib. 4.* † Et in cauſa expreſſa in ſolutione. Dec. *conſ. 600. Et inſpecto. n. 2.* † Extende, quia ceſſante cauſa proœmii, quæ dicitur indutia priuilegii, ceſſat ipſum priuilegium tam in reali, quam in perſonali, vt plene p. Rom. *conſ. 180. Si admittimus. n. 6. ver. præmiſſis tamen non obſtantibus,* qui dicit communem, & ibi apoſt. in *ver. privilegium,* dat concor. & declarat relatiue. † Amplia; quia credendum eſt ſtatuentibus habentibus liberum arbitrium, ſi hoc exprimant in præfationibus ſtatutorum. Bart. in *l. ambitioſa. n. 27. ver. viſis, & examinatis. ff. de decret. ab ord. facien.* Dec. *conſ. 191. nu. 4.* Iaſ. *conſ. 227. ver. decimo ad idem, lib. 2. & conſ. 101. col. 3. in fi. lib. 4.* & communem dicit Dec. in *l. 1. n. 69. ff. de offic. eius.* Curt. Iun. *conſ. 349. n. 10. in fi. cum ſeq.* † Contrarium Iaſ. *d. l. 1. de offic. eius. nu. 59. & ſeq.* † Declara; quia in iis quæ potuerunt interuenire tempora actus, ſtatur aſſertioni in proœmio, alias ſecus. Rui. *conſ. 69. in pr. lib. 1.* † Limita; quia præfationes ſuperfluæ quandoque ſunt, & nihil faciunt; ideo omittendæ. Rol. a Val. *conſ. 59. in prin. lib. 1.* † Limita in contractibus factis longe poſt proœmiũ, quia non arguitur tunc à ratione proœmii ad contractum, ita Bar. in *l. cum quid. ff. ſi cert. pet. n. 10. ver. tertio poteſt.* Alex. in *l. pacta nouiſſima. n. 5. C. de pact. & conſ. 122. n. 2. lib. 2.* Feli. in *c. cum M. Ferrarienſis. n. 69. & 70. de conſtit.* † Contrarium Purpur. *d. l. cum quid, n. 110. ver. limitatis. ff. ſi cert. pet.* † Declara, vt per Men. *d. lib. 6. præſump. 2. nu. 14.* vt procedat contrariũ, quando proœmium nõ eſt ſcriptum, ſed ſolum tractatum, limitatio vero, quando cõſtat de eo. † Limita; quia licet proœmium denotet cauſam finalem, non tamẽ ipſum proœmium facit ius, ſed id, quod ad ipſum ſequitur, ideo ſtatutum dicens; quia vſurarii faciunt fieri inſtrumenta de duplo eius, quod ſoluunt, idcirco ſtatutum, quod detur exequutio ſolum pro ſumma vere ſoluta, non probat, quod ſola medietas ſit ſoluta. Bald. *conſ. 443. n. 4. ver. adde quod proœmium, lib. 3.* † Limita, quãdo verba diſpoſitionis ſunt clara, quia nedum non recipiunt à cauſa proœmii interpretationem, ſed è contra proœmium recipit interpretationem à clara diſpoſitione. Socin. *conſ. 24. Abunde, & eleganter. per tot. lib. 4.* per glo. 2. in *clem. 1. ad fi. de electio.* vbi Io. de Im. & alii *ver. concludo,* late Men. *lib. 6. præſumpt. 2. in fi.* vbi inducit ſimile de rubrica generali, quia illi derogatur per nigrum clarum late Im. *d. clem. 1 de electio. n. 20. & ſeq. ver. aduerte tamen.* † Limita, quando diſpoſitio eſſet clara, & ſpecifica, quia tunc proœmium recipit declarationem à diſpoſitione magis lata, ſecus ſi diſpoſitio ſit dubia. Soc. *d. conſ. 24. in pr. ver. puta tamen. lib. 4.* Corn. *conſ. 177. lib. 4. n. 5.* † Limita, quia proœmium, & cauſa in eo expreſſa non operatur, quando non eſt vnica, ſed plures; quia non ceſſante vna non ceſſant aliæ, vt per Lap. *d. alleg. 101. nu. 24.* † Limita, quando proœmium fundatur ſuper ratione præſumptiua; quia non reſtringitur diſpoſitio ſtatuti generaliter loquentis, etiam ſi ratio præſumptiua non probetur. Bald. *conſ. 250. In quæſtione D. Milani, n. 14. & ſeq. lib. 1. verſ. ſed adhuc reſtat.* quod duplicatur *lib. 5. conſ. 382.* † Limita in iudice aliquid præmittente in ſententia, de quo non conſtat, quia ipſi non creditur, quando fuit appellatum. Alex. *conſ. 55. Quoniam cauſa, nu. 11. ver. non obſtant allegata. lib. 5.* † Extende idem magis, quando ex actis conſtat de contrario. Alex. *d. conſ. 55. num. 12. lib. 5.* † Limita, quando omnes caſus deciſi poſſunt comprehendi ſub ratione proœmii, alias non. Iaſ. *conſ. 1. nu. 7. & per hoc non obſtat. lib. 1.* ſequitur apoſt. ad Alexan. *conſ. 143. lib. 6. in ver. finalem,* & idem eſt de mente Lap. *d. allegat. 101. n. 24.* † Limita, quia, quando ratio proœmii eſt ſtrictior, quam diſpoſitio, ſtatur impulſiua. Corn. *conſ. 177. num. 5. lib. 4.* † Declara, quia ratio proœmii præſumitur finalis, ſi reſpicit futura, ſi præterita, præſumitur impulſiua. Io. de Imol. in *d. Clement. 1. n. 21. de elect.*

Prohibentis melior conditio in pari cauſa, & quando ſecus. Concl 893.

PROHIBENTIS † melior eſt conditio in pari cauſa. Oldrad. *conſil. 222. Citato Capitulo, in fi. verſ. præterea in re pari. I. Salmon. ff. com. diuid.* † Amplia, vt mater præferatur aui, & patri volenti dare filium monaſterio, quia ſi mater non conſentit, melior eſt conditio prohibentis etiam hoc caſu. Feder. de Sen. *conſ. 274 per tot.* † Amplia; quia ſi ſocius habens iuriſdictionem communem vult fabricare fortalitium in territorio communi inuito alio ſocio, melior eſt conditio ſocii prohibentis. Bal. *conſ. 165. Tres erant valuaſores. lib. 1.* Rom. *conſ. 52. In quæſtione, in pr.* † Extende maxime, quando interueniebat fides vaſallis de non fabricando fortalitio. Rom. *d. conſ. 52. in pr.* † Declara, quia ſemper melior eſt conditio ſocii prohibentis, quando alter vult vtire ad ſum, ad quem non eſt deſtinata; quia altero prohibente non poteſt, ſi vero vellet vti re communi ad vſum deſtinatum, præterire deberet nõ obſtãte prohibitione ſocii. Bal. *conſ. 37. Quid Nouum. n. 4. lib. 5.* vbi loquitur in eo, qui inuito ſocio incidit ſyluam cædendam, quod non poſſit prohiberi, quia facit actum, ad quem res communis eſt deſtinata. † Amplia; quia ſi concurrant duæ cauſæ contrariæ ad eandem diſpoſitionem, vna, quæ iuuat, altera, quæ nocet, quæ attendatur. Vide, *Mixtura cutex ſimplibus mixta applicetur, & quando ſecus. Concl. 295.* † Amplia; quia vbicunque concurrit æmulatio, vt quia aliquid ſit ad æmulationem, ſemper melior eſt conditio prohibentis. Vide, *Æmulatio quando mala, & quæ prohibita ad æmulationem. Concl. 232.* † Amplia, quia licet melior ſit conditio vtentis re deſtinata ad vſum rei; dummodo agatur de ſolo vſu, ſecus ſi de nouo opere, vel nouo vſu. Boer. *dec. 320. n. 12. ver. nam inquit.* † Amplia; quia melior conditio prohibentis demolitionem rei; quia licet quis poſſit ſuum proprium ædificium demoliri facere, ſecus, ſi commune. Boer *d. dec. 320. n. 12. in fin. ver. ſic etiam.* † Limita; quia melior conditio vtentis re communi ad vſum deſtinatum. vide plene Iaſ. in *l. ſerui electione, §. Labeo. n. 16. & ſeq. ff. de leg. 1.* vbi ponit plura exempla, & in *conſ. 98. lib. 1.* vbi, quod ſicuti eſt melior conditio prohibentis, quando prohibet aduerſarium non vtentem ad vſum deſtinatum, ita è contrario, quando is, qui vtitur, vult vti ad vſum deſtinatũ, præſertur. Cath. *conſ. 55. In cauſa, quæ vertitur. col. 2. in princ. ver. illud. lib. 2.* † Limita, quod licet melior ſit conditio prohibentis, ſi tamen ante prohibitionem, qui habet rem communem, ædificauit in ea, non compellitur ad demolitionem *dict. l. Sabinus ff. communi diuid.* quod declara, vt per Bal. in *d. l. Sabinus,* niſi ſit facta prohibitio ante opus, vel niſi opus eſſet factum ignorante ſocio. † Limita; quia licet in pari cauſa, & quando vtraq; pars tractat de damno vitando, melior ſit conditio conuenti, quam actoris, tamen hoc non procedit, quando non ſunt pares per omnia; quia ſi reus eſt in culpa, vel dolo, quia non fecit, quod facere debeat, melior eſt conditio petitoris. Dyn. *conſ. 32. Quæſtio talis eſt ordinamus, n. 3. ver. ſed tamen diceret aliquis.* † Limita; quia volens ædificare molendinum in flumine primo in tempore, quo licitum eſt vnicuiq;, ſi habens aliud molendinum ante prohibet fabricantem, qui dedit cautionem de demoliendo, melior eſt conditio fabricantis, ſi non impedit primum in aqua, quia licet inferat damnum; quia pauciores ibunt ad primum molendinum, tamen prohiberi non debet, ideo ſi non docet ſe poſſe prohibere, non poteſt prohiberi, vel demoliri nouum opus. Bal. *conſ. 464. Factum dignoſcitur. per tot.* maxime *n. 7. lib. 4.* Vide, *Caſtrenſis. care vel reædificare quando liceat vel non. Concl. 121.* Vide, *Communis cauſat, & multa operatur. Concl. 533.* Vide, *Conditio melior eius, ſi impars cauſa. Concl. 603.* Vide, *Fauendum eſt probationibus actis. Concl. 86.* Vide, *Maior pars multa operatur.*

vide plura exempla.
Concl. 14.

Prohibere

Prohibere qui potest malum, & non prohibet, quãdo teneatur, vel non. Concl. 894.

1 QVI † potest prohibere offensam, & homicidium, & nõ prohibet, si est superior, vel iudex, videtur consentire, & tenetur. Feli. plene in *c. quantæ, n. 2. de sent. excomm.* & ita per illum tex. tenent ibi Innoc. circa fin. & Hostien. Io. Andr. in fi. qui dicunt, q̃ si ex dolo non prohibet, quilibet, cum possit prohibere vulnerantem clericum, est excommunicatus, cum agatur de iure publico, vt clerici tueantur, & clarius Abb. antiq. qui dicit procedere in iudice, patre, domino, & omni, qui potest prohibere, & Collect. ibi dicit, quod semper inest dolus in eo, qui potest prohibere malũ, & non prohibet; quia videtur complacentia mali adesse, & Abb.
2 in fi. ibi. † Idem dicit Henric. Boich. in *d. c. quantæ de sent excom. in fi.*
* & plenius Ant de Bur. *col.* 2. vbi, quod est cõmunis *opinio, quod quicunq; potest prohibere, & non prohibet, est excommunicatus, si ex dolo, & quod dicitur de parentibus, idem de clerico parens est animarum, & versatur publica vtilitas. Card. Zab. omnino ibi in fi. & per totum, qui sequitur Abbatem, vt præsumatur dolus in habente iurisdictionem. † Contrarium esse de iure
3 ciuili dicunt multi, vel saltem, quod conclusio sit vera, quod is, qui potest prohibere malum, & non prohibet, dicitur consentire; & pari pœna puniatur in foro conscientiæ, dicunt Barb. & Dec. in
* *c. 1. de offic deleg. n. 38. in fi.* qui dicit *communem & ibi Bero. *n.* 75. di-
* 4 cit *communem. † Declara; quia imo conclusio procedit in foro tam conscientiæ sine dubio, quam etiam in foro contentioso, & ita loquitur ex necessitate text. in *d. c. quantæ, de sent. excom.* quia excommunicatio respicit forum contentiosum, & quia ille text. & *in cap. dilecto, de sent. excomm. in* 6. loquitur, & procedit per modum interpretationis, & fictionis, quæ non habet locum in foro conscientiæ, ita Bero. *d. c. 1. n. 75. & seq. de offic deleg.* idẽ o procedit in eo, q̃ habet sub ditos, in quos ratione iurisdictionis potest prohibere, & si non prohibet, censetur consentire, & maxime *n. 78. ver. pro responsione*, & optime facit tex. in *c. negligere. 2. q. 7.* cuius verba sunt. *Negligere cum possit deturbare peruersos, nihil aliud est, quam fouere, caret*
5 *scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obuiare.* † Extende maxime, quando superior nedum non prohibet, sed imo auctorizat malefactores, quia maiori pœna punitur. Clar. *d. q. 87. n.*
* *4. ver. hæc autem omnia*, vbi dicit *cõmunem, citat plurimos, dat exemplũ in Prælato, qui non prohibet prædicãtes falsa dogmata; in domino castri, vel villæ, qui non prohibet aggressores viarũ, & expoliatores, sed permittunt; quia maiori pœna puniri debent, se-
6 cus in delictis minoribus seu minimis. † Amplia; quia in Francia de consuetudine seruatur, quod illi, qui fuerunt præsentes rixæ, in qua commissum est homicidium, si potuerunt prohibere, & non prohibuerunt, tenentur impetrare litteras regias innocentiæ, alias essent culpabiles. Clar. *d. q. 87. n. 3. in fin. ver. cæterum in Gal-*
7 *lia.* † Extende in omni eo, qui potest alium defendere sine periculo, & non facit; quia tenetur. vide omnino Præpositum in *c. error, 83. dist.* & in *c. negligeres, 2. q. 7.* vbi etiam Gemin. & alii hoc tenent, & declarant, quomodo procedat, vide eundem Felin. *d. c. quantæ, n. 3.* vbi declarat, *de sent. excom.* Et quod præcise Prælatus, & alii superiores teneantur prohibere mala, & delicta, cum possint, alias teneantur, est text. in *c. præterea, 23. q. 8.* & in *c. error. 83. dist.* vbi idem in patre respectu filii, in domino respectu serui, & in omni alio, qui potest sine periculo obuiare, vt teneantur in foro conscientiæ, & etiam in foro fori. Præpolit. *d. c. error*, & plenius in *d. c. negli-*
8 *gere. 2. q. 7.* † Et in omni eo, qui potest prohibere delictum, & non prohibet; quia habetur pro delinquente, & socio delicti, & saltem tenetur emendare damnum, ita Anch. *cons. 158. Ex narratis, n.* 3. & 4. Et in vicino, & socio itineris, est tex. in *c. non in inferenda, & c.*
9 *qui potest, 23. q. 3.* gloss. in *c. dilecto. de sent. excõ. in 6. in ver. vicino.* † Amplia; quia seruus erga dominum, filius erga patrem, & è conuerso, si sciunt aliquid moliri contra eos, tenentur reuelare, alias incidunt in crimen læsæ maiestatis. Bart. in *l. vtrum. ff. ad leg. Pomp. de parric.* cõcord. Felin. qui allegat pro, & contra. *d. c. quantæ, nu. 4. de sent. excom.* vbi extendit, & limitat, sed vide plene Clar. in §. *fi. q.* 87. vbi tenet in filio erga patrem, seruo erga dominum, vasallo erga dominum, & similibus, & plene Men. *casu* 355. *per tot.* vbi latissime examinat. Vide, *Reuelare quando quis teneatur delinquentem,*
10 *vel non. Concl.* 310. † Contrariũ allegat verius Bal. quem refert Feli. *d. c. quantæ, de sent. excom. n. 4. vers. sed aduerte*, vbi, q̃ anima Bart. propter illud dictum, & assessores, qui eum sequuntur, cruciantur in inferno; quia iure cautũ non repetitur, quod sola scientia inducat
11 hanc pœnam mortis. † Amplia in crimine læsæ maiestatis; quia sciens punitur, si non reuelat, de qua quæst. plene Meno. qui declarat *d. casu* 355. *n. 9. & seq.* vbi distinguit. Vide plenius, *Scientia sola non nocet, & quando puniri possit. Concluf.* 67. † Infertur propterea, quod is, qui in rixa se ingessit animo diuidendi, & prohibendi, non meretur aliquam pœnam. Gram. *dec.* 25. *Magnificus Pirrus, in fi.* Marf. *cons.* 281. *lib.* 1. Boff. *tit. de homicid. n.* 33. *in fin.* Clar. § *fi. q.* 90. *ver. quæro, numquid, nu.* 8. *in fin.* † Imo si quis defenderet extraneum, & eum defendendo occiderit alium, non debet puniri. Iaf. in *l. vt vim, n.* 29. *ver sed pulchrum dubium*, vbi dicit * communem. *ff. de iusti. & iure.* sequitur apost. ad Clar. §. *fi. q.* 87. *in ver. non tenetur* † Limita regulariter; quia nemo puniri debet ex eo, quod non prohibuit. Rom. *cons.* 117. *Nec præmissa in pr.* vbi apostill. in *ver. non puniatur*, vbi citat plurimos. & ita est de iure ciuili, & communis *opinio, vt de communi, & magis communi late Clar. *§. fin. qu.* 87. *n.* 3. *ver. quæro nunc*, & ista est regula, & ibi apost. ibi ad Clar. in *ver. non teneatur.* citat plurmos. † Extende, vt procedat etiam de iure Canonico, vt
15 refert *communem Clar. *d. q.* 87. *n.* 3. *ver. & hanc opinionem.*

Prohibitio hominis operatur, quantum prohibitio legis, & quando non. Concl. 895.

PROHIBITIO † alienationis rei alienæ facta à lege, vel à te- 1
statore, vel pacto contrahentium æquiparatur, & paritet impedit translationem dominii, *l. fi. C. de reb. alien. non alien.* Abb. *cons.* 91. *Videtur primo, nu.* 2. *lib.* 2. † Declara, vt per Fed. de Sen. *cons.* 31. *n.* 1. 2
col. 2. *in prin. ver. nec soluendo credo*, vbi, quod partificantur in illo casu tantum quoad significatum verbi alienationis, quoad alia non; quia fortior est prohibitio legis & testatoris, quam prohibitio per pactum contrahentium. † Amplia; quia prohibitio siue legis, siue 3
hominis, tollitur per iuramentum æqualiter; ideo prohibitus alienare fundum dotalem, vel aliquid simile à lege, vel ab homine medio iuramento alienans irreuocabiliter, alienat, *c. licet mulieres, de iureiur. & c. cum cõtingat.* † Limita; quia fortior est prohibitio ho- 4
minis, quam legis multis casibus, per Fed. *cons.* 31. *nu.* 1. *ver. soluendo credo*, qui dat diuersos casus, vt in voto, in interdicto alienare, & similibus. † Limita; quia prohibitio legis impedit translationem 5
dominii: prohibitio vero hominis ex contractu secus; ideo licet duo barones pacti sint, quod vnus non possit acquirere in territorio alterius, neq; è contra, tamen valet permutatio inter eorum hæredes postea facta. Bald. plene *consil.* 368. *Quod permutatio, lib.* 5. Vide, *Mutius agit lex, quam homo. Concl.* 292.

Prohibitio alienationis quãdo realis, vel personalis. Concl. 896.

PROHIBITIO † dicitur realis, & perpetua, quando est im- 1
personaliter facta, & quoad respicientia solum possessionem, vel rem prohibitam, ita Curt Iun. *cons.* 225. *n.* 48. *& seq.* veluti si testator prohibuit rem exire de familia, vel alienari prohibuit perpetuo extra familiam, & repetit *cons.* 263. *n.* 34. *& seq.* latissime Cap. *dec.* 108. *in pr. n.* 2. vbi, quod prohibitio dicitur realis, quãdo impersonaliter, vel in rem, vel quando cum causa perpetua, ne exeat de familia perpetuo personalis est, quando exprimitur appellatiuum nomen, prout hæres; personalissima, quãdo exprimit certa persona. † Extende multo magis, quando prohibitio est impersonalis, q̃ prohibuit perpetuo, ne res exeat de familia, & descendẽtibus. Cur. Iun. *d. cons.* 225. *n.* 50. Soc. *cons.* 225. *Præsens consultatio, n.* 3. 2
col. 4. *in fi. ver. ex quibus infero*, late Craff. in § *fideicommissum q.* 5. *in fi.* vbi allegat Alex. in *l. filius familias. §. dtus. n.* 25. *ff. de leg.* 1. & Paris. *cõs.* 92. *n.* 43. *lib.* 2. qui de *communi attestantur. † Extende; quia vbicunq; * 3
additur prohibitioni causa, vt remaneat perpetuo in hæredes, & successores, cõprehendit omnes hæredes, & successores in infinitũ. Alex. *cons.* 56. *Consideratis verbis, lib.* 1. & ret. *cons.* 45 *col.* 4. Cur. Iun. *d. cons.* 225. *n.* 58. *& seq.* vbi etiam citat alios. Dec. *cons.* 23 *per tot.* & est *communis opinio. Craff. in § *fideicommissum, q.* 5. *n.* 11. plenissime *
Cap. *d. dec.* 108. *in pr.* † Et procedit etiam si prohibitio sit facta ex- 4
presso nomine hæredis; quia si causa exprimitur perpetua, prohibitio erit perpetua; Craff. *d.* § *fideicommissum, qu.* 5. *nu.* 11. † Extende, 5
quando testator prohibuit bona alienari; quia voluit illa deuenire ad suam posteritatẽ; quia prohibitio dicitur realis, & perpetua, Curt. Iun. *d. cons.* 225. *n.* 59. Rom. *consil.* 457. *in secundo dubio*, vbi declarat, & distinguit, quando causa expressa extẽdat perpetuo, vel non. † Extende, quando verba prohibitionis diriguntur in ipsa bo- 6
na, vt quia non prohibet hæredes alienare, sed prohibentur bona posse alienari; quia erit impersonalis, & realis, communem *dicit *
Craff. *d.* § *fidecommissum, q.* 5. *in fi.* Capic. *d. dec.* 108. *in pr.* vide Ful. *cõs.* 116. *Io. quondam, in pr.* † Declara plene hanc materiam, vt per Rom. 7
d. cons. 457. *in pr.* vbi apost. dat concor. vbi distinguit plures casus, quando sit personalis, vel realis. Vide, *Fideicommissum quando perpetuum familiæ, & quando personale. Concl.* 252. † Limita, quando pro 8
hibuit

hibuit testator etiã impersonaliter vendi habito respectu per relationem ad certas personas. Curt.Iun.*d.cons.*225.*n.*46.& 47. Extende, † quando prohibuit hęredes, & descendentes in infinitũ alienare, tunc est prohibitio personalis. Soci.Iun.*cons.*263.*n.*36. Idé, † si prohibuit certas personas nominatas posse alienare; quia * est personalis, & non excedit personas nominatas, * communem dicit Couarru.*var.resol.lib.*3.*c.*5.*n.*4. Crassin. §. *fideicommissum*, *q.*5. *nu.*10. vbi * communem dicit. † Declara tamen, quia si ratio per modum dispositionis est generalis, & perpetua; tunc ratio attenditur, & dicitur prohibitio perpetua ex ratione; licet sit personalis respectu personæ expressæ, ita Crass.*d.*§. *fideicommissum*, *qu.*5.*nu.*11. vbi dicit * communem, & multos allegat. † Idem, si prohibuit testator filios alienare; quia non extenditur ad nepotes. Rom.*d.cõs.* 457.*in pr.ver.quoad secundum*, vbi apost. in *ver.ad nepotes.* dat conc. † Declara, nisi testator adiecisset rationem generalem, puta, prohibuit filios alienare, quia voluit perpetuo bona remanere in filios, & descendentes, vel in masculos de familia; quia tunc attenditur ratio, & prohibitio personalis, propter rationem generalem extenditur secundum rationem. Rom.*d.cõs.*457. *Circa propositam*, *col.*2.*in pr.ver aut prohibuit*, & ibi apost. in *ver.hæredes*, citat plurimos, * & dicit * communem, sequitur Iacob. Mandel.*cons.*54.*n.*4.*ver.nec obstat*, vbi citat plures. † Et quod prohibitio ad tempus extendatur etiam vltra tempus per rationem adiectam. Decia. plene *cons.* 35.*n.*105.*li.*3. † Declara; quia prohibitio alienationis alia est nuda, quæ non valet, & dicitur nuda, si non apparet causa, propter quã fiat, neque quorum contemplatione. Rom.*d.cons.*457. *Circa propositam in pr.* † Si vero causa exprimitur, vt quia constat, quorum contemplatione faciat prohibitionem, vt quia habuit respectum ad descendentes, vel ad masculos, vt quia prohibuit perpetuo alienari, vel simpliciter alienari; quia voluit remanere in filios, & descendentes masculos, vel in illos de agnatione; tunc valet prohibitio. Rom.*d.cons.*457.*in pr.* vbi apost. 1.in *ver.valida*, dat conc. † Sed si fiat prohibitio etiam cum causa, sed non per viam dispositionis, puta enunciando solum, quod prohibet alienationem, sic enim separare potest, quod bona conseruentur in descendentes; tunc dicitur nuda, & non valet, nec extenditur secundum rationem enunciatam, sed solum restat personalis. Rom.*d.cons.*457. *col.*2.*ver.aut prædicta verba*, vbi apost. in *ver.transitum facit*, dat conc.

Vide, *Fideicommissum particulare in quibus fieri possit &c. Concl.*234.

Vide, *Fideicommissum vniuersale*, & *particulare qualiter cognoscatur. Concl.*229. & *Concl.ibi* 254. & etiam *Concl.*252.

Prohibitio facta hæredi ad quos se extẽdat, vel non. Concl.897.

PROHIBITIO † alienationis facta per testatorẽ; qua voluit, prohibita alienari perpetuo deuenire in posteros, & descendentes suos, est perpetua, donec extent descendentes. Bald.*cons.*448. *Præmissis verbis*, *in pr.lib.*5. vbi, quod appellatione descendentium continentur omnes in infinitum. Alex.*cõs.*56. *Consideratis verbis in pr.ver.tamen attento*, *lib.*1. Rom.*cons.*457. *Circa propositam*, *col.*2.*ver.* * *aut prohibuit alienare*, vbi apost. in *ver.hæredes.* dat concord. & * dicit communem. † Extende, vt procedat etiam, quando testator post prohibitionem subiunxit, quia volebat; quod peruenirent perpetuo in hæredes; quia sub nomine appellatiuo cẽsetur prohibuisse. Bal.*d.cons.*448. *circa si.ver.sed quo ad alia.lib.*5. † Extende, vt idẽ sit, quando prohibitio alienationis facta est in hæredes hæredis; quia ad eos trãsit. Rom.*d.cons.*457.*col.*2 *post med.ver. aut phibitio directa.* vbi apost. in *ver.transit.* † Extende; quia prohibitio alienationis bonorũ stabilium facta omnib⁹ hæredibus, & successoribus est perpetua, & continet saltem omnes descendentes testatoris. Alex.*cons.*56.*in pr.ver.consideratis verbis*, *lib.*1. † Et idem si prohibuit perpetuo alienari; quia voluit perpetuo peruenire ad hæredes, & successores, & quod vsusfructus remaneat eius vxori toto tempore vitę suę, & post ipsius mortẽ ad ipsius hæredes, & successores perueniat; quia durat perpetuo in omnes descendentes testatoris. Alex.*d.cons.*56.*in pr.ver.tamen attento*, *lib.*1. † Idem, si quis prohibeat hęredes, & descendentes suos alienare; quia vult, q̃ bona sua remaneant in ipsos hæredes, & descendẽtes; quia ad omnes trãsit prohibitio. Rom.*d.cons.*457.*col.*2.*circa si.ver.& hæc sunt.* † Limita, quando prohibitio est facta hæredi scripto, quia non se extendit ad hæredes hæredis scripti. Bald. *cons.*272.*in causa egregia*, *in fin.n.*5. *ver.quantum ad primum lib.*5. † Idem, si est facta hæredi demonstrato, puta, prohibeo te hæredem. Alex.*cons.*56.*n.*2.*ver.hoc expressius*, *li.*1. † Extende, vt procedat, etiam si prohibitio sit facta sub nomine appellatiuo, videlicet, quod ipsi hæredes non possint alienare; quia non extenditur prohibitio, nisi ad primos hæredes; quia dictio, *ipsi*, est demonstrans ad oculum. Bal.*cons.*304. *Nobilis vir*, *lib.*5. vbi in fi. dicit in substitutione facta inter hęredes, vt non se extendat, nisi ad primos, & *cons.*448. *circa si.eod.lib.*5. † Extende, vt idem sit, quando prohibitio sit hæredi sub nomine proprio, vel prohibitio apparet personalis, quia non extenditur ad alias personas. Paris.*cons.*25.*n.*23.*lib.*2. Rol.à Val.*cons.*100.*n.*87. *cum seq. lib.*4. & idem Rol.*cons.*70.*n.*41.*lib.*3. † Extende; quia hæres prohibitus nominatim censetur ipse hæres testatoris, non autem hæres hęredis. Bart. plene *cons.*7. *Factum tale.ver. præterea in pœnis*, *vsque in fi.lib.*1. sequitur ponendo plura similia Alex.*cons.*140. *Viso dicto testamento.n.* 6. & *seq.lib.*6. † Extende; quia si legatarius prohibetur alienare, non prohibetur transmittere, aut alienare in filium, quia est potius continuatio, quam alienatio, & ideo filius potest libere alienare; quia prohibitio facta patri non se extendit in filium. Bal.*cõs.* 449. *Quando testator.in pr.lib.*5. † Extende in pœnalibus, quia pœna imposita hæredi non transit ad hæredem hæredis. Bald. *in fi.n.* 22. *quæstione.* C. *de hæred.instit.* quem citat Alex. *d.cons.*140.*n.*7.*lib.*6. vbi dicit esse intelligendum Bald. secundum Bart. *d.cons.*7.*li.*1. vbi delicet quando nominatim. † Restringe, nisi prohibiti essent hæredes omnes simpliciter sine dictione, *ipsi*; quia ex quo nomen appellatiuum hæredum omnes continet, censetur omnes prohibiti. Bald.*cons.*448. *circa si.ver.sed si non habet*, *li.*3. Alex.*d.cons.*56.*in pr.li.*1. † Limita, quia prohibitio alienandi intra certam ætatem, & certum tempus facta, inducit permissionem extra illud tempus. Crot.*cons.*61.*n.*15. Paris.*d.cons.*25.*n.*14.*lib.*2. Rol.à Val.*d.cons.*100.*n.* 85.*lib.*4. † Extende; quia idem est, si prohibetur quis alienare sine licentia matris, vel exequutorum datorum in testamento; quia illis mortuis censetur permissa; quia licentia non est necessaria. Alex.*cons.*206. *Ponderatis verbis*, *n.*4. & *seq. ver præterea*, *præsupponatur*, *lib.*6. vbi, quod causa redacta est ad non causam, & licet prohibitio. † Extende in tantũ, quod nec requiritur decretum iudicis loco licentiæ, quando mortui sunt, vel non extant illi, qui poterant dare licentiam, vel sine quorum licentia alienatio fieri nõ potest, ita Alex.*d.cons.*206.*in si.n.*10.*ver.super vltimo.lib.*6. vbi dicit, quod contraria procedunt in tutore, vel curatore, qui dantur audice; quia ipsis mortuis, vel non extantibus iudex potest proout supplere cum decreto suo: quia supplet defectum eorum, quos ipse dare potest, secus est in aliis, qui non pendent a iudice. † Limita; quia si testator prohibet alienari rem extra familiam in perpetuum; quia vult rem prohibitam remanere in familia, non extenditur vltra quartum gradum. Ale. *d.cons.*56.*in pr.li.*1. † Restringe, nisi adsit dictio importans perpetuitatẽ, vel si dixit, quod volebat, quod res prohibita perpetuo remaneret in suos descendentes, & de familia. Cur.Iun.*cons.*226.*n.*45. & *seq.* Vide, *Fideicommissum ex prohibitione restricta. Concl.*263. & *Concl.*254. & *Concl.in* 261.

Vide, *Substitutio vulgaris quando tacita*, *vel expressa. Concl.*801.

Prohibitus alienare quibus modis, vel personis sit prohibitus, vel non. Concl.898.

PROHIBITVS † alienare cẽsetur prohibitus omnib⁹ modis alienare, siue directe, siue per indirectum; ideo Prælatus Ecclesiæ, qui non põt alienare sine solemnitatibus, nõ potest compromittere, nec concordare, nec transigere, quando ex eis põt sequi alienatio. Fed.de Sen.*cons.*94. *Casus talis est per tot.* Gem.*cons.*10.*per tot.* † Extende; quia imo prohibitus alienare, tenetur, & non potest consentire alienationi prohibitæ. Ale.*cõs.*158. *Circa primũ*, *in pr.li.*3. vbi, quod mulier, quæ prohibetur relinquere secundo marito plus quam vni ex filiis primi matrimonii, tenetur, vel non potest in tali casu, vbi extat statutum, quod maritus lucretur medietatem dotis, vel si vult nubere, debet pacisci, vt lucrum non excedat portionẽ legis prohibentis, alias dicitur consentire statuto, & nõ valet. † Contra licet; lucrum in pręiudicium filiorũ primi matrimonii. † E contra licet; alienatio nõ perpetua censetur permissa de bonis Ecclesiæ, & tutibus per Prælatũ; ita etiam censetur permissum cõpromissum, per quod deuenitur ad alienationem non prohibitam. Gemin.*d.* *cons.*10. *per tot.* † Amplia; quia locatione permissa tantũ ad nouem annos, nõ valebunt locationes fraudulẽter factæ, videlicet prima ad nouem annos, inde ad tres annos, alia ad nouẽ annos, & sic illa cessiue; quia licet cassentur pcedentes; tamẽ vt tollatur fraus, locator non tenetur stare, nisi locationi primæ nouẽ annorum, de nec sit finita. Bal.*cons.*324. *Casus talis est.lib.*3. vbi, quod ista locatio nouem annorũ per singulos annos est vtilis, & tradit idem Bald. *cons.*392. *Locatio rer. Ecclesiæ*, *lib.*5. *per tot.* † Amplia; quia prohibitus alienare prohibetur etiam iura, & actiones cedere. Dyn.*cõs.*23. *per quæstione.in pr.* vbi, quod cessio iurium est alienatio. † Amplia, & in tantum prohibitum alienare, esse prohibitũ, vt nec per legem permittentem ius admittendus per iudicem; nam mulier, quæ pro-

prohibetur plus conferre marito, quam vni ex filiis primi matrimonii, cui minus relinquit, prohibetur dare tantum in dote matrito, vt ex forma statuti lucretur plus, quã primus filius ex primo
7 matrimonio habeat. Bald. *cõs.120. Quæstio formatur, li.4. in pr.* † Extende in filio spurio, cui patet vltra alimenta necessaria legare nõ potest, si instituat vxorẽ. cui dedit facultatem alienandi facto fideicommisso in non alienatis, & ipsa spurio cedat, censetur accommodata fides defuncto in fraudem, idem fideicommissarius agit, & recuperat, vel fiscus, cui fit applicatio, quia licentia data non inducit spurium, quia directe, neque per indirectum potest habere bona patris, Io. de An. *cons.13. per tot.* vbi Bolog. in apostill.
8 † Contrarium, quod si quis prohibeatur acquirere in certo loco per statutum, si per aliud statutum promittitur præmium in bonis occidenti bannitum, capiat præmium etiam prohibitus acquitre-
9 re, plene Rol. à Val. *cons.80. n.35. & seq. lib.3.* † Declara totam istam materiam, vt plene per Rol. à Val. *d. cons.80. nu.29. & seq. lib.3.* vbi ponit quatuor cõclusiones. Prima est, quod cessante prohibitione vnusquisq; de iure communi erit capax: secũda, quod per simplicem prohibitionem alienandi in forensem non est prohibita successio ab intestato, vt ibi *nu.32.* tertia, quod simplex prohibitio non comprehendit ex causa testamenti: quarta conclusio, quod si prohibitio est vniuersalis per verba, *quoquo modo*, comprehendit ab intestato, ex testamento, & quamcunq; necessariam aliena-
10 tionem. † Amplia; quia prohibita muliere alienare, vel obligare bona sine consensu mariti, & proximiorum ex forma statuti (prout Papiæ) etiam prohibetur adire hæreditatẽ. Cum. *cons.176. Statuto Papiensi.* † Extende, quia licet istud statutum non habeat locũ
11 ex causa necessaria, sed tantum ex causa voluntaria, tamen non valet alienatio, quæ fit per mulierẽ in executione laudi lati, quia prohibitus alienare prohibetur compromittere, quãdo deuenitur ad alienationem, vt in eodem statuto. Cast. *cons.400. Viso puncto, prope fin. ver. contrarium, lib.2.* † Limita; quia prælatus prohibitus alienare si alienat bona Ecclesiæ non seruatis solemnitatibus,
12 licet non valeat alienatio in præiudicium Ecclesiæ, & successoris, valet tamen in præiudicium Prælati eius vita durante propter contrauentionem, & dolum. Cald. *cons.258. in fin.* alias *2. dein, quæ fiunt à Prælat.* † Limita; quia prohibitus alienare extra certas per-
13 sonas, vel testari, si personæ, quarum causa inducitur prohibitio, & non extant, cessat prohibitio, & põt fieri alienatio. Bald. *consil.*
14 *336. Quæritur, vtrum, nu.3. ver. in alio puncto, lib.3.* † Extende, vt idem sit, si persona, cuius causa prohibetur alienatio, vel non extaret;
15 vel consentiret. Bald. *cons.448. Præmissis verbis, in fi. lib.5.* † Limita, quia gubernatores loci pii, licet prohibeantur alienare, tamen non prohibentur transigere, quando instrumentum, super quo fundatur ius pii loci, redditur suspectum de falso per confessionẽ
16 Notarii, qui de illo rogatus fuit. Bal. *cons.252. Post quã Notarius.* † Limita; quia prohibitus alienare extra certũ genus personarum, vt extra familiã, vel descendẽtes, poterit ex testamento transferre in eum, qui alias esset sibi successurus, & quando nõ. Vide incertum auctorem post regulas Soc. *Reg.12. Prohibitus per testatorem*, vbi restringit duobus modis, quos videas. Vide, *Alienatio fideicõmissi rei*
17 *prohibitæ alienari quando, & ex quibus permissa. Conclus.259.* † Limita, quia filius prohibitus alienare vsq; ad certam ætatem non prohibetur facere legata, & codicillos, ex quo talis prohibitio videtur facta fauore filii prohibiti. Signor. Homod. *cons.25. Casus talis est, in*
18 *fi. n.14. ver. redeo ad nouam.* † Limita; quia prohibitus alienare non prohibet in filios proprios alienare, quia talis nõ est alienatio, sed
19 potius continuatio. Bald. *cons.449. Quando testator, li.5.* † Extende etiã in prohibitione alienationis rei particularis, vt nõ possit alienari, nisi in Petrum, & Paulũ filios legitimos prohibentis; quia si
20 phibitus, qui est filius spurius prohibẽtis, haberet filios legitimos, seu legitimatos per subsequens matrimoniũ, illi succedent; qa dicitur continuatio eiusdem dominii. Bal. *cons.141. Pactus talis est, lib.*
5. † Restringe, quia prohibitio particularis, quod certa res nõ possit alienari, nisi in filios legitimos prohibentis, extẽditur, vt nec filius naturalis prohibiti succedere possit. Bal. *d. cons.141. n.3. vsq; in*
21 *fi. lit.5.* † Limita, quia prohibitus alienare nõ censetur prohibitus si alienat in personam vocatã à testatore. Ang. *cons.169. Super puncto, col.3. ver. tertia ratio*, & est cons. Nicolai de Prato subscriptũ à Io. de
22 Riccis de Florentia, & ab Angelo. † Extẽde; quia prohibitus alienare vel donare, non prohibetur alienare, vel donare in coniunctos, ad quos post mortem alienantis bona peruenire deberent. Rom. plene *cõs.199. Præsens, n.9. ver. quoad secundum*, vbi plura similia de feudo, & aliis, & apost. ibi in *ver. per tex.* dat conc. maxime in *ver. facit prætered*, vbi citat plurimos concor. Vide incertum auctorem post regulas Soc. *Reg.12. Prohibitus per testatorem extra certum genus personarum potest trãsferre in eum, qui sibi erat successurus*, vbi ponit duas fallẽtias: primo, si verba sunt geminata: secundo quãdo ille, qui ab intestato succedit, esset à statuto prohibitus acquirere. qa esset forensis. † Limita, quia prohibitus alienare bona, quæ testator voluit post mortem hæredis deuenire ad locũ pium, si alienat, non incurrit pœnam, si ante conditionis euentũ bona recuperauit, vel successit rei, in quem erat facta alienatio. Ang. *d. cons.169. in pr. & per tot.* vbi multa allegat, & dicit attendendam rationem, & non verba, & est consilium Nicolai de Prato, & Io. de Ricciis, cui etiam Angel. subscripsit sine difficultate, si vendens non habuit scientiam pœnæ in casu alienationis. † Declara, vt procedat sine 24
dubio limitatio, quando hæres, qui alienauit, ignorauit pœnam adiectam, ita videtur restringere Ang. in sua subscriptione ad dictum *cons.169.* in fi. Vide, *Alienatio fideicõmissi & rei prohibitæ alienari quando & quibus permissa. Concl.259.* Vide, *Alienatione prohibita, quæ alienatio permittatur. Concl.262.* Vide duas conclusiones prox. seq.

Prohibitus directe quando non prohibeatur per indirectum, vel è contra. Concl. 899.

CVRIA † mercantiæ Florentiæ, quæ prohibetur cognoscere 1
de causis instrumentorum, & vltimarum voluntatum, non prohibetur secundario cognoscere, si producantur ad probationem instrumenta, & vltimæ voluntates. Bald. in *l. plane. ff. quod falso tato.* vbi, quod ita audiuit Bart. in voce inducere illum tex. idem Bart. in *l. filius. ff. quod cum eo.* Rom. *cons.300. In casu.* sequitur Fel. in *c. cum venerabilis. n.25. de excep.* Soc. *cons.51. col.1.* Dec. in *l. quedã puella. §. si. n.3. de iurisd. omn. iud. ver. similiter.* † Extende; quia licet si agatur 2
principaliter de interpretatione rescripti Principis, interpretatio sit ad Principem remittenda, secus est, quando incidenter, puta, quia producitur priuilegium ad probationem, vel ad processum. Abb. & Dec. in *c. cum venissent. de iud.* Vide, *Inferior non potest factum superioris inducere, & quando secus. Concl.120.* † Extende, quia licet in- 3
ferior nõ possit cognoscere de excommunicatione superioris, an sit valida, vel non, id procedit quoad principalem cognitionem, secus quoad secũdariam, puta si opponatur ad processum, quod est excommunicatus. Cald. *cons.110. ver. super secundo, n.2.* alias *1. de arbitr.* Vide *Inferior. Concl. prox. citata.* † Extende, quia iudex secula- 4
ris non cognoscit de causa spirituali principaliter; tamen incidenter quando ad processum incidit, potest cognoscere, vt in *ver. Iudex secularis non cognoscit de incidenti, &c. Conclu.455.* de quo articulo plene Fel. in *c. cum sit generale. de for. compet.* vbi ponit Reg. cum ampliat. & limit. & Ias. in *l. quoties. C. de iud.* † Amplia, quia prohibitus 5
acquirere stabilia in loco, non prohibetur habere pretium bonorum legatorum, quando prohibitio non est ex delicto prohibiti. *l. apud Iulianũ*, vbi plene Ias. *ff. de leg.1.* & ponit multa exẽpla. † Am- 6
plia; quia iudex, qui non potest prorogare instantiam, potest facere decretum, quod non currat, & si non appelletur, saltem præbet causam, quod detur restitutio, ac si lapsa, vel cursa non esset. Ant. de Butr. *cons.44. n.2. ver. aduertendum, vsque in fi.* Vide Conclus. prox. sequ. Vide, *Principalis dispositio attenditur, non quæ in consequentiam. Concl.662.* Vide, *Principaliter fieri multa prohibentur, quæ admittuntur in consequentiã. Conc.663.* Vide Ant. Gabr. *lib.1. tit. de præsumpt. Concl.7. Antecedenti prohibito.* Vide Mascard. *Concl.102. Quibus præsumptionibus antecedens.*

Prohibitio directa impedit factum tanquam prohibitum etiam fieri per indirectum. Concl. 900.

QVANDO † aliquid prohibetur, censetur prohibitum omne 1
id, per quod peruenitur ad illud prohibitum. *l. oratio. ff. de sponsal.* Fed. de Sen. *cons.163. n.1. in fi.* Anch. *cons.204. Punctum vnius, n.5. & seq.* & hanc esse regulam dicit Sign. *cons.160. n.4.* Cast. *consil.*
400. *Viso puncto, circa fin. ver. contrarium lib.2.* † Et ideo prohibito 2
matrimonio prohibentur sponsalia; quia per ea peruenitur ad matrimonium. Abb. *consil.65. Ad decisionem. col. fi. ver. circa quartum dubium, lib.2.* † Et prohibita electione prohibetur postulatio; quia 3
per eam peruenitur ad electionem; quia est coniuncta ei Abb. *d. cons.65. col. fi. ver. circa quartum, lib.2.* † Extende, quia per viam legis 4
permittentis generaliter, non potest permitti prohibitum in specie; ideo mulier, quæ non potest plus relinquere marito, quam vni ex filiis primi matrimonii, non potest dare tãtam dotem marito, vt ex lucro statuti plus lucretur, quam possit sibi relinqui. Bal. *cons.120. Quæstio formatur, in prin. lib.4.* † Extende, quia prohibitus 5
alienare in aliquem censetur prohibitus quoscunq; actus facere, ex quib. alienatio illa sequi posset. Bal. in *l. quoties. la prima, in princ. C. de fideicom.* † Extende; quia prohibitus alienare, prohibetur etiã 6
compromittere, quãdo per compromissum deuenitur ad alienationẽ, neq; dicitur causa necessaria, sed voluntaria. Cast. *cõs.400.*

7 *prope fi. ver. contrarium, lib. 2.* † Declara totam istam materiam, vt per Abb. in *c. tuæ. nu. 4. de procur.* quia prohibitio respiciens effectum, quod non fiat aliquid, prohibet omnem modum; si vero prohibitio respicit modum, tunc per alium modum potest fieri: dat exemplum, quod ciuitas facit edictum, quod nullus possit exire ex ciuitate, intelligitur quoad effectum; si vero fiat bannum, quod nullus exeat de ciuitate per muros, intelligitur quoad modum, & sic per portam potest fieri exitus: & idem dicit ad alium finem Abbas *cons. 64. Videtur primo, col. 4 pen. ver. nec obstat, lib. 2.* vbi, quod alias si diceremus contrarium effectum per fraudem tolli posset.

8 † Declara alio modo, quia prohibitus directe prohibetur per indirectum omnimodo, si subest eadem ratio vtroque casu, alias non. Alex. plene *cons. 194. n. 14. lib. 2.* vbi apost. in *ver. ratio*, dat con-

9 cordantes. † Declara alio modo, vt per Alex. *cons. 220. Ponderatis, n. 8. ver. nec obstat in contrarium, li. 6.* quia quando aliquid est prohibitum directe erit etiam prohibitum per indirectum, quando permissio licita non accedit: dat exemplum, statutum, quod non petens creditum suum per 10. annos, illud perdat, nō valet; quia nutritium peccati propter malam fidem, si vero accedat permissio, quia statuentes inducunt præsumptionem solutionis, quod facere possunt; vel quia accedit bona fides debitoris, puta hæredis: tunc prohibitum per directum potest valere in consequenti-

10 am per indirectum intercedente permissione. † Idem in statuto, quod non potest tollere citationem; quia est defensio naturalis, sed bene potest variare modum, puta nō valeret statutum, quod sententia non citata parte, vel non audita valeat, sed bene potest valere statutum, quod lata sententia nulla ex capite citationis debeat dici de nullitate intra certum terminum, alias non audiatur vlterius; quia non est tollere citationem, sed modificare, seu vari-

☞ are modum Alex *cons. 225. n. 8. ver. nec obstat secundum eos, lib. 6.* Vide, *Limitatio, & moderatio dispositionis non dicitur contrariari. Concluſ. 355.*

11 † Amplia, vt item in casu conuerso, quādo aliquid est permissum, censentur permissa omnia, per quæ peruenitur ad illud. *c. præterea, de off. deleg.* Fed. de Sen. qui loquitur tam in prohibitis, quā in per-

12 missis *cons. 163. n. 1. in fi. & cons. 201. in pr. & cons. 226. in pr.* Abb. *cons. 65. col fi ver. circa quartā, lib. 2.* † Prout è conuerso obligatus permittere aliquem posse idere censetur obligatus nihil per se, vel alium directe, vel indirecte agere, per quod ille possessor inquietetur.

13 Bald. *cons. 195. Præsupposito quodam, in pr. lib. 2.* † Et qui promisit non molestare, censetur promisisse occasionē molestiæ non præstare,

14 vt declarat Soc. *cōs. 26. In præsenti, col. 1. lib. 3.* † Item censetur promisisse nihil agere, ex quo possit sequi molestia etiā ex dispositione legis. Bart. Bald. & Salyc. in *l. hac edictali, C. de secund. nup.* Alex. *cons.*

158. *Circa primū, per tot. lib. 5.* Rui. qui alios citat. *cons. 94. Circa primū, n. 4. lib. 5.* nā qui vult antecedens, vult ēt necessarium consequens.

☞ Vide, *Molestiam non dare promittens ad quid obligetur. Cōcl. 307.* † De-

51 clara, quia non procedit, qñ diuersa ratio est inter principaliter prohibitum, & modum, per quem peruenitur ad illud. Sign. *cons.*

16 45. *in fi.* † Amplia; quia sicut fratres Minores non possunt habitare in locis de nouo construendis sine licentia Papæ; ita ēt prohiben-

17 tur donationes, & legata eis facta ad vsum prohibitū. Fed. de Sen. *cons. 175. Viso instrumento, per tot.* † Amplia, quia laici, qui prohibentur statuere aliquid, per quod clerici ligentur, prohibiti censentur

18 nedum directe, sed etiā per indirectum. Cald. *cons. 11. de constit. in fi.* † Extende, quia prohibentur ēt statuere contra laicos consanguineos clericorum. Feli. plene in *c. Ecclesia S. Mariæ, n. 99. q. 13. de cōstit.* vbi ponit plura similia exempla. & qñ laici laborantes bona gra-

19 uantur. † Rationē allegat Feli. vbi supra; quia offendens meū cōsanguineū mei causa dicitur offendere me clericum, & allegat, q̄ propterea si Titius, cum quo habeo pacem propter me, offendat meum cōsanguineum, vel familiarem, rumpit pacem, & offendit

20 me. † Extēde; quia laicus iudex, qui prohibetur punire clericum, prohibetur quocunq; modo etiam per incidens; quia licet sit cōtumax, vel delinquat in causa ciuili coram laico iudice, adhuc nō

☞ potest puniri. Fed. de Sen. *cons. 302. n. 3. ver. non item iudex laicus.* Vide, *Iudex secularis in quibus causis procedat contra clericos. Concl. 451.* Ex-

21 tende; † vt etiam procedat, quando ex punitione concubinæ clerici, ipse clericus infamaretur. Fel. *d. c. Ecclesia S. Mariæ, n. 102. in 16. q. de constit.* vbi dat alia exempla, & dicit notandum ad multa similia,

22 quę possunt euenire, & non valet consuetudo cōtraria. † Amplia; quia habens bona donata cum pacto, q̄ in vita sua faceret quicquid sibi placeret cū pacto, quod non possit alienare, alias reuertantur ad donantem, non poterit ēt ad certum tempus alienare, neq; ad lōgum tempus locare, quia cum sit donatarius ad vitam, verba illa prohibitiua alienationis necessario intelligūtur etiā ad modicum tempus. Abb. *cōs. 91. Videtur primo, lib. 2.* vbi q̄ illa verba, quod possit facere quicquid sibi placet, restringūtur quoad gau-

dimentum. † Amplia; quia sicuti prohibita est directa donatio, ita ter virum & vxorem, nisi morte confirmetur, ita etiam prohibita est omnis via, quæ tendat ad validitatē d. donationis; ideo nō valet cōpromissum, neq; laudum, neque aliūs contractus permissus super donatione prohibita fundatus. Bal. *cons. 29. Casus, prædicti vxori, n. 4. ver. secunda quæstio, vsq; insi. lib. 1.* † Extende; quia sicut nō valet donatio inter virum & vxorem, ita non valet consensus cōfirmans talem donationē. Dyn. *cons. 44. Quæstio, de qua agitur.* Amplia; † quia prohibitus donare vltra summā sine insinuatione, vel certa forma seruata, phibetur per omnem modum, ne fiat frāus; ideo non valebit donatio facta supra summā cum cautela, q̄ tot sint donationes, quot sunt summæ permissę, quia per indirectum permitteretur prohibitum ex fraude Bal. *cōs. 324. Casus talis est, n. 2. ver. quia quoties, lib. 3. & cons. 392. Locatio ter. Ecclesiæ, ante med. ver. nec etiā potest aliqua arte lib. 5.* † Extende idem in locatione permissa ad nouennium de bonis Ecclesiæ; quia nō valebit locatio ad nouennium primo loco, & inde ad tres annos, si fiat alia ad nouennium, & sic successiue; quia solum attenditur prima nouennalis, donec finiatur, & aliæ successiuæ tanquam in fraudem nō attendantur. Bal. *d. cons. 324. per tot.* vbi est casus, *lib. 3. & cons. 392. per tot. lib. 5.* Amplia; † quia prohibitus actum gerere prohibetur etiam illi actui consentire. Anch. *cons. 204. Punctum vnius, n. 2.* † Declara, quando consensus tendit ad eundem finem, alias secus. Anch. *d. cons. 204. col. fi. n. 13.* † Amplia, quia prohibitus alienare prohibetur etiā ser-

uitutem cōstituere. Ias. in *l. fi. n. 147. & 148. C. de iure emph.* † Extende; quia Prælatus prohibitus alienare, prohibetur cōferri in præiudicium Ecclesiæ, alias per indirectum aperiretur via fraudibus. Castr. *cons. 338. Primo quæritur, n. 3. lib. 1.* vbi late. † Amplia; quia prohibitus aliquid facere intelligitur etiā per alium, cui possit imperare. Anch. *d. cons. 204. n. 2.* † Restringe, quia promittens non molestare, vel se nō intromittere, censetur obligatus pro iure de præterito, secus pro iure de futuro post promissionem acquisito. Anchā. *d. cons. 204. n. 11. & seq. ver. sexto & vltimo* † Restringe, quia vniuersitas promittens nō se intromittere in actu, vel iurisdictione, censetur ratione iuris vniuersalis; sed tamen particulares ex iure suo quæsito, puta donato, legato, vel alia acquisitione poterunt. Anch. *d. cons. 204. n. 7. & seq.* † Amplia; quia pater qui prohibetur legare spurio aliquid vltra alimēta necessaria, alias fisco applicatur tanquā ab indigno, prohibetur etiam per circuitum, & indirectum, ideo si instituat vxorē, quæ postea cedit spurio, auferur ab indigno, quia est in fraudē. Io. de An. *cons. 13. per tot.* vbi Bologna post. & fideicōmissarius agit, vt reuocet fideicōmissum alienatum in incapacem. † Amplia, quia lex, quę prohibet dari accusatori vl-

tra duas dilationes, prohibet ēt, quod non sit communis dilatio accusati, quia per indirectum haberet vltra duas. Sign. *cons. 100. n. 4.* † Extende; quia regula est, quod prohibitio directa nō fraudet-

tur per obliquum, & quia quod nō possum per me, neq; per alium debet permitti, nisi in casibus, in quib⁹ expresse lex permittit per alium fieri, quod per me non possum. Sign. *d. cons. 160. n. 4. & seq.* † Amplia, quia qui prohibetur agere contra aliquem, prohibetur ētiā contra eius fideiussorem, quia agendo contra fideiussorem, tenetur illi cedere iura, & fideiussor pariter ageret contra principalem, ita Ale. *cons. 109. n. 8. lib. 4.* Vide, *Dos quādo possit restitui. Concl. 762.* plenius in *ver. Fideiussor non potest esse sine principali obligatione, & quando secus. Concl. 292.* † Extende, quia mulier, quæ renunciauit in hypothecæ quoad certa bona mariti, nedum non pōt agere contra dicta bona, sed neq; cōtra alium tertium habentem iura protra emptoris, cui renunciauit, ex quo tertius molestare posset. Vi-

de, *Molestiam non dare promittens ad quid obligetur. Concl. 307.* † Restringe, quando agitur solum de priuilegio fori, puta, quia pupillus, qui non potest conueniri, nisi coram officialibus pupillorum, si eius fideiussor conueniatur, qui postea agere debebit cōtra pupillum coram officialibus pupillorum, nō potest tamen pupillus trahere agentem contra fideiussorem ad forum pupillorum. Vi-

de, *Incompetentia quando habeat locum. Concl. 79.* † Amplia; quia prohibitio directa comprehendit etiam factum tanquam prohibitū per indirectum, & quādo secus. Vide, *Directe aliquid fieri, vel per indirectum, differunt. Conc. 451.* † Limita, quia multoties conceditur via ad id, quod alia via denegatur. *l. fi. in fi. C. de vsur. rei iud.* Fed. de Sen. *cons. 242. in fi.* vbi, quod pendente lite inter creditorem, & debitorem super præiudiciali non potest molestari fideiussor, etiam si cōtra eum adsit res iudicata, quia licet creditor directe nō possit inhiberi respectu fideiussoris cōdemnati, tamē respectu principalis debitoris inhibetur, quia alias fideiussor posset agere, & sic per indirectū cōtra principalem debitorem, si ipse molestaretur.

☞ Vide, *Principalis dispositio attenditur, non quæ veniunt in consequentiam & c. Concluſ. 662.* † Extende, quia licet, arbiter non possit restituere ad in-

in integrum, bene potest pronunciare restituendum esse, & delegatus licet non possit mittere in possessionem, potest tamen pronunciare esse mittendum. Sign. *cons.* 45. *Compromissum factum*, vbi,
43 quod ita obtinet de facto. † Extende, quia licet laici directe non possint tollere iuramentū, bene possunt ex causa per indirectum, puta strauendo, quod dolo, & metu extortum præsumatur apost.
*44 gis *cōmunem. † Contrarium Alex. *cons.* 59. *Viso instrumento*, n. 6. *lib.* 1. vbi dicit *magis cōmunem, & grauioribus DD. munitam, & ab ea non recedendum, & idem dicit Rol. à Val. *cons.* 99. *lib.* 3. vbi
tollit omnia contratia, & non valet argumentum, ꝙ illud, quod prohibetur directe, possit fieri in consequentiam quoad spiritua-
45 lia, vt laicis permissa dicantur. † Declarat Alex. *cons.* 151. *n.* 14. & 15. *ver. nec ad hoc obstat, li.* 7. vbi, quod tunc procedit regula, quod prohibitum directe sit permissum in consequentiam, quando in necessariam consequentiam actus permissi venit actus prohibitus;
46 non alias. † Limita, quia licet de potestate Principis directe quis disputare non debeat, admittitur tamen indirecta oppositio, quod Princeps non intellexerit facere id, quod non poterat, & hæc non est directa oppositio contra potestatem Principis. Gem.
47 *cons.* 77. *n.* 3. *ver. Est dicatur.* † Limita, quia prohibitum permittitur propter maius periculum, quam sit prohibitio. gl. in *c. omnis autem*
48 *lex, dist.* 3. & *c. Nerui prope fin.* 13. *dist.* † Limita in statuto prohibente mulierem posse obligari vllo modo sine solemnitate (prour Ancon.) quia intelligitur de obligatione directa, & principali, non autem de ea, quæ non est damnosa, & venit in consequentiam, ideo potest adire hæreditatem non damnosam sine solemnitate, item constituere procuratorem, item acceptare donationem, licet in consequentiam obligetur. Ang. *cons.* 317. *quod mulier per tot.*
Vide, *Dispositio omnis inspicatur, & interpretatur prout verba dirigantur.*
49 *Concl.* 497. † Extende, quia prohibitus probare, post publicationem testium, & didicita testificata intelligitur prohibitus directe probare, sed in consequentiam reprobare, & sic per obliquum non. Signor. *cons.* 243. *n.* 6. & 7. vbi, quod potest probari indirecte,
50 puta contra testes vel quid simile. † Restringe, quando ex obligatione, quæ venit in consequentiam, mulier damnificaretur; quia nō potest adire hæreditatem damnosam tacite, nec expres-
51 se sine solemnitate. Ang. *cons.* 318. *Mater intestata.* † Limita; quia regula, quod si aliquid fieri prohibetur censetur prohibitus omnis modus, per quem peruenitur ad illud, procedit, quando militat eadem ratio, alias secus. Alex. *cons.* 194. *Consideratis verbis. n.* 14. *lib.* 2.
52 † Extende; quia licet spurius non possit esse hæres patri directe, potest tamen per obliquum, veluti si patri succedat auus vel auia, quia possunt instituere spurium nepotē, & illum facere hæredem patri; quia hæres hæredis testatoris primi est hęres. Io. de Imo. *cons.*
53 71. † Limita; quia prohibitus excipere non prohibetur principaliter agere. Anch. *cons.* 73. *Visis omnibus, in fin.* Vide Conclusionem prox. præced. Vide, *Alienatione prohibita quid sit prohibitū. Concl.* 261.
Vide *Iudex per indirectum pronunciare potest super prohibitis. Concl.* 471.
Vide Ant. Gabr. *lib.* 1. *tit. de præsumptio. Concl.* 7. *Antecedente prohibito.*
Vide Mascar. *Concl.* 102. *Quibus præsumptionibus antecedens.*

Prohibitus alienare sub pœna ad certum tempus, quando incurrat pœnam, vel non. Concl. 901.

1 PROHIBITIO † facta per patrem filio, ne possit alienare vsq; ad 25. annos aliqua bona sine consensu deputatorum certæ confraternitatis, alias bona alienata deuoluantur ad confraternitatē si aliener, bona alienata sunt deuoluta confraternitati. Bald. *cons.*
326. *Punctus talis est, lib.* 4. qui loquitur, etiam si pars deputa orum
2 consensit; quia non sufficit, & est consiliū Ang. & Bal. † Declara; quia prohibitio alienationis facta per testatorem valet, quando rem prohibitam in casu alienationis applicauit alteri, alias secus, quia esset nudum præceptum, quod non valet. Ang. *cons.* 137. *Qui-*
3 *dam Huguccius. in princ. ver. ad primum.* † Amplia, vt procedat etiam, quando Hospitale esset institutum hæres cum prohibitione alienationis; quia si testator apposuit pœnam priuationis in euētum, quod rector Hospitalis alienaret facta alienatione, Hospitale priuatur ipso iure tota hæreditate; sed tamen aget contra rectorem ad damna, & si nō esset, soluendo Hospitale restituetur intra qua-
driennū. Ang. *cons.* 168. *Testator in omnibus*, vbi omnino tollit contraria, quæ dixit *cōs.* 154. & respondet ad omnia. Vide, *Prælatus cum*
4 *Capitulo in extraiudicialibus præiudicant Ecclesiæ. Concl.* 504. † Contrariū tenet Ang. *d. cons.* 154. *Andreas Petri*, vbi, quod ex quo non est facta applicatio alicui in casu contrauentionis, quod non priuatur Hospitale, ex quo est nudum præceptum, & quia applicatio si fiat venientibus ab intestato, decederet pro parte testatus, pro parte non. † Amplia; quia si testator sub pœna priuationis grauauit hæ- 5
redem, ne alienaret bona, quę voluit esse suppositā fideicōmisso, & deuolui in casu alienationis ad aliū, seu ad fideicōmissarium, & hæres alienet siue ante conditionem fideicommissi, siue post, semper pœna incurritur. Ang. *cons.* 137. *Quidam Huguccius, circa pr. ver. venio ergo ad secūdum.* † Extende; quia is, qui alienat, non potest 6
alienare, alienationem non valere ad euitandam pœnam, Ang. *d. cons.* 137. *n.* 2. *ver. ad illud autem.* † Amplia; quia prohibitus alienare 7
fideicommissum vsque ad certum tempus, non censetur permissus vltra illud tempus, quia remanet prohibitio tacita ex natura fideicommissi. Ruī. *cons.* 117. *n.* 27. *lib.* 1. Vide, *Fideicommissum non potest alienari, & quando secus Concl.* 283. † Limita, quando alienata es- 8
set simulata, quia non incurritur pœna. Bald. *d. cons.* 326. *in pr. lib.* 4.
† Declara, tamen, quia ex eo solo, quod pretium est confessatum 9
in venditione, & non apparet solutū non dicitur simulata venditio, neq; pœna euitatur. Ang. *cons.* 137. *n.* 2. *ver. ad illud autē.* † Limita, 10
quia bene pōt cōfraternitas remittere caducitatē, quia potius pœna censetur filio apposita ad terroré, quam ꝙ pater voluerit priuare filium. Bal *d. cons.* 326. *per tot. lib.* 4. † Limita, quia si pater lega- 11
tarius, vel hęres prohibetur alienare sub pœna caducitatis, non tamen prohibetur filius, qui successit patri, ideo si filius alienat, non
incurrit pœnam Bal. *cons. Quando testator, in pr lib.* 5. † Extende limi- 12
tationē, vt si pater, phibetur, filius vero non, euenìat casus, quod pater relinquat à substitutis pupilli, an attendatur persona patris prohibiti, vel filii permissi, cum hic concurrat factum vtriusque, & Bal. *cons.* 449. *n.* 2. *ver ponè ergo, li.* 5. dicit, quod attenditur persona permissi. Vide, *Hæres iussus sub pœna quando incurrat pœnā. Concl.* 55.

Prohibitus alienare si alienat, cui, & qualiter bona applicentur. Concl. 902.

LEGATARIVS †, phibit⁹ alienare rē legatā, nisi filiis testatoris, 1
si alienat, possunt filii testatoris vēdicare rē alienatā; qa istud non est nudū præceptum, sed est in fauorē filiorū testatoris. Bal. *cons.* 31. *Quidā Petrus. lib.* 5. † Et dicitur prohibitio valida, quādo te- 2
stator exprimit causam, quia in casu alienationis vult, ꝙ deueniāt in familiā suam, vel si simpliciter dixit velle, ꝙ in familia sua conseruentur, quia non esset hoc casu nuda prohibitio. Cast. *cōs.* 247. *In causa, quæ vertitur, col.* 2 *circa med. ver. quod autē dicta prohibitio, lib.* 1.
† Idē, si dicat, quod in casu alienationis vult, quod bona alienata 3
deueniāt ad filios filiorū, si extāt, alias ad filios filiarū, quia tūc nō est nuda prohibitio, & valet. Ang. Aret. *cons.* 58. *Nulli dubium. in pr.*
† Declara tamen, quia legatarius prohibitus vendere rē legatam, 4
nisi Petro. Petrus nō est legatarius, sed poterit soluto eodē prētio sic præferri. Bal. *d. cōs.* 31. *circa si lib.* 5. vbi non aperit, sed sic potest elici ex alleg. per eū. † Si tamen causa esset turpis, vel probrosa, non 5
valeret tanquā reprobata à iure. Castr. *d. cōs.* 247. *col.* 2. *post ined. ver. per quod patet li.* 1. † Amplia, quia si cōstat, cui voluerit applicari hæ- 6
reditatē in casum contrauentionis, res est clara, si vero non exprimit testator, cui facié da sit applicatio, in dubio cēsetur contēplatione cohæ. edū, si extāt, sin minus, venientiū ab intestato. Mandel. *cons.* 7. *n.* 13 *ver semper videtur præsuppositum.* Rim. Iun. *cons* 279. *n.*
87. † Amplia, qa in dubio applicatio rei, quæ cecidit in cō nissum, 7
quia fuit alienata cōtra prohibitionē testatoris, prout fideicōmissum, debet applicari iis, quorū contēplatione facta est, phibitio, vt ad eos perueniat, ita Ceph. *cons.* 282. *n.* 7. vbi loquitur in fideicōmisso, phibito sub pœna priuationis in descendentes in infinitū, quia applicatur filiis alienātis, nō autē fratrib⁹, & transuersalibus, quia descendentes sunt proximiores, & vocati ad portionē sui a-
scendētis. Dec. plene *cons.* 584. *Visa prohibitione, in pr.* & iterum *cons.*
637. vbi duplicatur. † Et quod applicatio fiat illis quibus fideicō- 8
missum debetur post eū, qui alienasset. Ias. in *l. filius familias. §. dui, n.* 17. *ff. de leg.* vbi Ruī. *n.* 10. *ver. & ex hoc potest inferri.* Soc. Iun. *n.* 42. & *seq. ver. decimo & vltimo nota.* † Extende, etiam si vnus filius testato- 9
ris sit grauatus restituere alteri filio, qa intelligitur, si granat⁹ filios non habuerit, ergo præferūtur filii alienantis. Ceph. *d. cons.* 282. *n.*
17. † Extende, vt procedat, etiā si non sint nati filii alienantis, quia 10
hoc casu fideicōmissum est transmissibile cōtra naturam suam ex mente testatoris. Ceph. *d. cons* 282. *n* 17. & idem Ceph. *cons.* 16. *n.*
38. & *seq.* & quod filio nascituro debeat, & transmittatur, videtur tex. in *l. si in personā. C. de fideicom.* ita Boer. *decis.* 12. *in fi.* Parisi. *cons.* 23. *n.* 203. *lib.* 1. Soc. *cons.* 43. *ver. sed ad hoc dupliciter, lib.* 4. Deci. *consil.* 325.
n. 4. plenissime Ceph. *cons.* 318. *per tot.* vbi respondit ad omnia contratia, ꝙ nascituris applicatio fiat; quia sufficit, ꝙ sint in spe nascendi in fideicōmisso vniuersali, etiam si non sint nati, neq; cō-
cepti, allegat Castr. *cons.* 247. *In causa, quæ vertitur. li.* 1. sequitur Ruī. *cons.* 22. *n.* 10. & *seq.* & *cons.* 35. *n.* 14 *lib.* 1. plene Roland. à Vall. *cons.*
70. *n.* 37. *lib.* 1. vbi sequitur Castr. & dicit eius opin. *communem. *

† Contra-

11 †Contrarium, quod imo si vocantur plures ad fideicommissum, quorũ aliqui sunt cõcepti, vel nati tempore alienationis, & alij qui concepti post contrauentionẽ, applicatio fit solum cõceptis tempore cõtrauentionis, vt fuit tentum, & consultum per primarios
12 aduocatos Florẽtinos. †Declara tamẽ, qa si in vita alienãtis, antequã nascat filius alienãtis, alter vocat⁹, si decederet sine filiis, vel let reuocare, posset, sed statim nato filio tenet restituere ipsi filio, vt dicit Ceph. *d.cons.282.n.29.* alleg. Rui. *cons.102.p tot.* maxime *n.7.*
13 *lib 2.* †Imo qũ tẽpore alienationis nõ adesset alius vocatus remotior nascituro posset ipse reuocare, & valeret reuocatio, si præstitit cautionem de non alienãdo in præiudicium nascituri non concepti, si vero illa remotior distulit recuperare, sibi imputet, quia non præiudicat postea nato, qui non erat tempore alienationis, neq;
14 conceptus, ita Ceph. *d.cons.318.n.26. & seq.* vbi late, *lib.3.* †Si tamen filius ille esset hæres patris alienantis, posset dubitari ex iis, quæ
15 dicit Paril. *d.cons.23.nu.203. lib.2.* † Restringe, quia si is ad cuius fauorem inducitur fideicommissum, consentiret alienationi, tunc & ipse priuatur fideicommisso, & efficitur incapax, & non potest iuuari ex dicta dispositione, cui cõtrauenit, *l. cum pater §. libertus.*
16 *l.peto.§ frater. ff. de leg.2.* †Imo plus, si sciat alienationem, & eã non reuocat, patiter priuatur sicut alienãs, *l. quoties, la prima, C. de fidei &*
17 ibi Bald. & Ias. † Et quando vocatus ad fideicommissum repellitur, quia consensit alienationi, vel quia non reuocauit alienationem, sicuti ipse tanquam inhabilis repellitur, ita etiam repellũtur eius descendentes. Cast. in *l illam. C. de collat.* Corn. *cons.115. In hac*
18 *consultatione, col.2.li.2.* † Amplia, quia si testator instituat filium, & faciat sub institutionem fideicommissariam in omnes descẽdentes in perpetuum cum prohibitione alienantis, quia bona in familia conseruentur, & imponat pœnam priuationis alienanti, & eo casu deueniat ad Ecclesiam, intelligitur, quod Ecclesia succedat solum durante vita alienantis, non autem extinguitur fideicommissum descendentium, qui mortuo grauato, & priuato tunc recuperabunt, ita Ruin. *cons.122. per totum, lib.2.* sequitur Ceph. *cons.282. nu.*
19 29. †Extende, quia si fiat alienatio per vnum ex grauatis de parte domus, sola pars alienata cadit in commissum, etiã si testator dixit, quod in casu alienationis, & cõtrauentionis dicta bona deueniant ad hospitale, vel causam piã, ita Ias. qui dicit ita cõsuluisse in
20 *l. ait prætor. la secunda, col.1. ff. de iurei.* †Restringe tamen; quia debet probari alienatio, & identitas bonorum, alias non esset locus caducitati ex eo, quod bona supposita fideicommisso, & prohibita alienari possideãtur per tertium; quia posset esse, quod sine cõ-
21 trauentione, puta titulo locati ad breue tempus retinerẽt. † Amplia; quia multum refert, an prohibitio alienationis rei fideicommisso subiectæ sit facta post alienationem, an ante, puta si dicat, *prohibuit alienari, & si alienauerit alienatio sit nulla*, quia facta alienatione in tempus, in quo vocati non sunt nati, dominũ transit in emptorẽ, si vero prohibitio est, & si deueniat ad aliquẽ actum alienationis, etiã ante quã alienationem fecerit, &c. tunc prohibetur trãslatio dominii, & ita Castr. *cons.247. In causa, quæ vertitur, col.*
22 *4.n.3.li.1.* vbi sic euitat text. in *l. Stichus seruus meus. ff. de manumis. test.* †Limita; quia licet testator prohibuerit bona sua, quæ subiecit fideicommisso, posse alienari, & si alienentur, voluit illico deuenire in alios, qui nõ contrauenerint, non cõprehendit alienationem, quæ fit pro satisfaciẽdo ære alieno, vel pro soluendis legatis fideicommittentis, neq; pro legitima debita grauatis. *h quoniam in prioribus. C. de inoff. test. l. filius familias §. diui. ff. de leg.1. l peto §. fratrem. ff. de*
leg.2. Vide, *Fideicommissum nõ potest alienari, & quando secus. Conc.283.*
23 †Limita, quia filia, vel alia fœmina, cui aliquid esset relictum cum prohibitione de non alienando, non cẽsetur prohibita in dotem dare pro seipsa dotanda. Ias. *auth. res, quæ. C. com. de leg. n.26.* vbi loquitur in muliere habente feudum prohibitum alienari, quia po-
24 test illud pro se dotanda in dotem dare. † Extende; quia imo retinquendo rem prohibitam alienari extra familiam filiabus non contrauenit, quia sunt de domo, *l. voluntas. C. de fideicom. l. pronunciatio, in fi. ff. de verb. signif.* Alex. *cons.123. col.3. ver. prædicti et iam, lib.7.* Soc. *cons.227. col.7. ver. quibus non obstantibus, li 2.* Dec. *cons.287.n.12.*
25 *& in l. fœminæ. ff. de reg iur. circa fi.* †Extende; quia prohibitus alienare extra familiam non censetur prohibitus alienare in sororem, etiam si nupta sit extra familiam, *l. voluntas. C. de fideicom.* Rip. in *l. filius familias. §. diui, n.2 ff. de leg.1.* Curt. Sen. *cons.63. Antiquissima, & nobilissima, n.17.* allegat Alex *cons.56. Cõsideratis, li.1.* ea ratione; quia soror etiã nupta extra familiam dicitur de agnatione, & familia, & ita consuluit vltra Curt. & Alex. Ruin. *cons.44. col.4. ver. certum est enim. lib.3.* vltra quod non prohibetur habere sorores hæredes ab intestato non obstante prohibitione. Alex. & Curt. in *dd. consl-*
lus. Ias. in *l si ita quis §. ea lege, n.46. ver.46. sed ad hæredem legitimum. ff.*
de verb. obligat. Vide infra *n.28. ver. Limita, quia res prohibita.* † Limita, quia si fideicommissarius alienat contra prohibitionem instrem cohæredem, vel in vnum de familia, per hoc non priuatur alienãs fideicommisso, neq; alii vocati possent vendicare tex. ob
in *l. vnum ex familia*, & ibi Cast. *in princ. & in l. cum quidam. ff. de leg.*
probat tex. in *d.l. filius fa. §. cum pater. ff. de leg.1.* & ibi omnes Doct. nam licet res suppositæ fideicommisso regulariter, & absolute alienari non possint, *l. si §. sed quia, & in Auth. res quæ. C. comm. de leg. Marcellus. §. res quæ ff. ad Trebel.* tamen quando fit ergamasculum, & qui est de familia, non videtur contra factũ ex præsumptamente testatoris, *l. pater. §. quindecim. ff. de le. 3.* habetur in *d. l peto §. frater. ff. de leg.2. per* Doct. in *d.l. voluntas*, vbi Ias. *C. de fideic.* Soc. *cons.227. Prudens consultatio, li 2.* Vide, *Fideicommissum. Conc.283. supra allegata, per Limita plenius, & ver. Alienatione prohibita. quæ alienatio permittatur, & quas personas. Concl. 262. & 263.* †Limita; quia fideicommissarius ex causa necessaria potest alienare fideicommissum non obstante prohibitione testatoris, quãdo alienat ex causa necessaria pro ære proprio soluendo, & non reuocatur alienatio facta pẽdente conditione, licet aduenĩẽte cõditione resoluatur, neq; incidit in pœnam ob contrauentionem, quando duo interueniunt, quod non adsint alia bona, in quibus possit æs alienum solui, & quãdo non ipse, sed creditor obtinet vendi, vel sibi adiudicari, *l. pater filium. ff. de leg.3. l.peto. §. prædũ. ff. de leg.2. l. fideicõmissũ. ff. de fideic. libet.* Bal. in *l. fi. §. & si præfata in 4. quæ. C. de iur. delib.* vbi respondet ad contra. †Limita; quia res prohibita alienari extra familiam, potest reuenire relinqui extraneo, qui succedet ab intestato, *l. si pater §. non inter. l. peto. §. fratre. ff. de leg. 2. l. pater. §. Iulius Agrippa. ff. de leg.3.* Alex. *cons.56. col.fi. ver quinimo etiam lib.1.* vbi dicit communem, & reputit *cons.55. col.1. ver sortius. & cons.59. lib.3. col.4. ver. quinto probatur. Ital.* attestans communem in *l. si ita quis. §. ea lege, n.44. ff. de verb. oblig. & in l. filius famil. §. diui, in prima lectu. & in 2. ff. de leg 1.* Cur. Sen. *cons.63. Antiquissima, & nobilis. n.17.* Vide, *Hæredes ob non implementum prætoti cui datur hæreditas. Conclus.56.*

Prohibita alienari quando veniant, vel non in legato, & obligatione. Concl. 903.

IN legato † vniuersali non veniunt ea, quæ ad merum dispo-nuntur, *l. generali. §. vxori. ff. de vsufruct. legato. l. si Mœvia. ff. de leg.3.*
† Amplia; quia obligatio generalis non comprehendit prohibita alienari. Vide, *Obligatio generalis. Conc.36.* Vide, *Alienatione prohibita quæ alienatio permittatur. Conc.262.* †Limita, quando alia bona non essent in patrimonio legantis, ne legatum reddatur illusorium. Oldra. *cons.300.n.9. ver. præterea*, vbi *n.10.* ponit simile de primilegio percipiendi fructus beneficii in absentia, quia si non adiret alij fructus, quam distributiones quotidianæ, ad quas non extendebatur, etiam habet locum in eis. Vide, *Actus validus in dubio non*
præsumi debet. Concl. 136.

Prohibitio absoluta, vel cum modificatione in quibus differant. Concl. 904.

PROHIBITIO †absoluta alicuius actus operatur, quod vere, & proprie inducitur prohibitio, & qui contrarium facit, dicitur facere directe contra legem. †Si vero prohibitio est cum modificatione, prout est donatio inter virum & vxorẽ, quæ prohibetur sine traditione, sed cũ traditione est permissa, non est propriæ prohibitio, sed largo modo; ideo qui contrarium facit, non facit cõtra legẽ, sed præter, & extra legem. Bald. *cons.29. in prin. li.1.* & ita consulit Feder. de Sen. *cons.140. Punctus quæstionis.* quia non dicitur habere perpetuam prohibitionem. Vide, *Limitatio, & moderatio dispositionis non dicitur contraria dispositioni. Conc.355.* Vide, *Qualificata comestus, ad prohibitio ad qualitatem restringitur. Concl.12.* Vide, *Simpliciter aliquid esse, vel secundum quid differunt. Conclu. 256.* Vide, *Verba debent intelligi simpliciter, & non secundum quid. Conc.92.* †Amplia; quia prohibitum ad tempus, vel nisi certo modo, cẽsetur permissum post tempus, vel illo modo concurrente. Bar. in *cons.11. in prin. li.1.* secus, si prohibitio est perpetua. Vide, *Limitatio cõ. supra allegata.* † Contrarium, quia datur medium in *ver. Fideicommissum nõ potest alienari, & quando secus. Conclu.283. & in ver. Medium datur. & Concl.171.* †Declara, quia bene statutum disponens cum certis modificationibus censetur inducere formã. Vide, *Formalis dispositio quando dicatur. Cognoliter cognoscatur. Conc.414.* †Extende; quia prohibitio alienandi extra certã ætatem censetur permittere alienationem post illam ætatem. Cror. *cons.61.n.15.* Paril. *cons.25.nu.14. lib.2.* Roland. à Valle, *cons.100.n.85. lib.4.* † Declara, nisi testator vlterius processerit ex causa, quia perpetuo voluit bona conseruari in sua familia, quia
est

est perpetua. Surd. *cons.*67.*n.*24.*& cons.*96.*n.*45. vbi, quod prohibitio ad tempus extenditur ex causa expressa, vt supr. *& n.*45. vbi,
8 quod extenditur de re ad rem. † Extende; quia prohibitus alienare extra familiam, si est, censetur data licentia alienandi in illos de
9 familia. Bald. *cons.*163. *Super eo, n.*2. *& seq. ver. super eo. lib.*4. † Extende; quia prohibitio facta hæredi non censetur facta hæredi hæredis, vel certæ personæ, non extenditur ad alios, nisi adsit causa; quia perpetuo voluerit conseruari in familia. Surd. *cons.*67.*n.*23. *& seq.*
10 † Et maxime dicitur personalis, si facta est prohibitio hæredi, expresso nomine proprio; quia non transit ad hæredem hæredis. Surd. *cons.*123.*n.*14. & quando dicatur realis, Surd. *cons.*77.*nu.*22.
11 † Extende; quia prohibitus alienare extra familiam potest eligere vnum de familia etiam remotiorem. Surd. *cons.*11. *num.*6. † Restringe; quia si testator facto fideicommisso prohibet alienari immobilia, non tamen censetur permittere, quod mobilia alienentur, vel è contra. Corn. *cons.*97. *in fi. lib.*1. vbi, quod datur medium, & quod prohibitio legis remaneat, licet prohibitio hominis esset
☞ sublata. Vide *in ver. Alienatio fideicommissi prohibita, quando, & ex qua causa permissa dicatur. Concl.*259.

Prohibitus plus petere quid cõsequi possit, vel non. Concluſ 905.

1 TESTATOR † si legat aliquid nepoti proximiori, & prohibeat eum plus petere non posse, postea instituat spuriũ legitimatum, sed nulliter, licet successio reuertatur ad causam intestati, q̃ spectaret nepoti, tamen non consequitur vltra legatum propter prohibitionem expressam, ne plus petere possit, quæ valet. Ang.
2 *cons.*204. *Quidam Bartolus, circa fi. ver. in contrarium.* † Amplia; quia legatarius iure institutionis, qui alias haberet ius accrescendi, si alius hæres non acceptaret hæreditatem, perdit tale ius accrescendi propter clausulam, quod plus petere non possit. Vide, *Institutus*
☞ *in certa habetur loco legatarij, & quando loco hæredis. Concl.*232. † Limita; quia si testator habens plures filias eas iure institutionis instituit in re particulari, & iussit eas plus petere nõ posse, vel etiam
3 si vnam tantum, puta A. iussit plus petere non posse, si instituat postea vniuersaliter illam, quam iussit esse tacitam particulari institutione, habebit vniuersalem institutionem, neque restituet ex tacito fideicõmisso; quia clausula, *tacitam, & contentam*, habet locum quoad legitimam, non quoad institutionem vniuersalem postea factam. Zabar. *cons.*97. *circa fin. ver. ad secundum.*

Prohibitus succedere qualiter prohibitio extendatur, vel non. Concl.906.

1 TITIVS † prohibitus succedere patri, sed certum quid habere, & plus petere non posse in bonis testatoris, non prohibetur succedere fratribus in eisdem bonis; quia post mortẽ patris bona effecta sunt fraterna. Castr. *cons.*171. *Visa, & ponderata, col.*2. *in fi. ver.*
2 *nec obstat, lib.*1. † Extende; quia filius iuste exheredatus, & prohibitus succedere patri potest in bonis patris succedere, mediate persona filii sui. *l. qui aliena, §. interdum, ff. de acq. hæred.* Castr. *d. cons.*171.
3 *col.*2. *in fin. lib.*1. † Limita; quia semel exclusus odio paterno bene semper excluditur, ne fiat fraus legi, prout in spurio, qui non potest succedere patri mediate, neq; immediate. Castr. *cons.*171. *col.*2.
*in fi. ver. nec obstat, lib.*1. vbi ita respondet ad *l. si is, qui, ff. de vulg. & pup.*
4 secus si odio exclusi. † Declarat plenius idem Castr. *cons.*222. *Super primo, col.*4. *in fi. ver. adhuc dicet, lib.*2. quod prohibitus succedere patri, vel in bonis patris propter vitium patris retinendum, put in filio spurio prohibetur succedere ipsi patri ex dispositione patris vera, vel ficta; quia durat odiũ, secus si succedat ex dispositione vera alterius; ideo si pater instituat filiũ legitimũ & naturalem impuberem, cui substituat filium spurium, licet substitutio pupillaris sit testamentum filii impuberis, non potest succedere spurius ex tali substitutione, licet possit succedere ex proprio, & vero testamento filii legitimi & naturalis; quia talis substitutio pupillaris per fictionem est testamentum filii non vere; si vero prohibetur succedere non propter vitium patris, tunc succedit ex tali substitutione facta filio impuberi, & ita declarat, *l. is, qui, ff. de vulg. & pup.*

Prolis appellatione quid veniat. Concluſ 907.

1 APPELLATIONE † prolis soli descendentes continentur. Bal. *cons.*321. *Testamento cauetur, lib.*1. Bald. *cons.*331. *In quæstione, quæ*
*vertitur, n.*8. *ver. & quod sequitur, lib.*3. vbi, quod iste est verus sensus,
2 quod si dicatur, *ex prole patris*, intelligitur de genitis ex patre. † Et quod appellatione prolis, vel sobolis nõ veniant nisi descendentes. Alex. *cons.*188. *Perspectis, n.*25. Alex. *cons.*80. *Super eo. lib.*1. † Declara tamen; quia proles patris potest etiam sumi passiue, vt intelligatur de genere, & agnatione patris. Bald. *d. cons.*331. *n.*8. *ver. item*
*potest intelligi. li.*3. vbi, quod primus sensus magis amicatur proprio sensui. † Imo proles paterna, & materna potest considerari secundum Signor. *cons.*225. vbi, quod idem quasi, prout ex latere, quod
verbum includit agnatos, & cognatos, prout applicatur. † Progenies est per lineam masculinam descendentium, & qualiter intelligatur, Vide, *Agnatorum appellatione qui comprehendantur. Concl.*
☞ 245. Vide, *Progenies quid sit, & comprehendat. Concl.*891.

Promissio defensionis, & manutentionis quid importet. Concl. 908.

PROMISSIO † defensionis, & manutentionis facta à priuato
1 importat defensionem de iure, ita quod nascitur actio, & obligatio contra promittentem. Per. de Anchar. *cons.*87. *Omisso primo*
*dubio, nu.*3. † Si vero est facta promissio à Principe, vel obtinente
2 locum Principis, talis iussio, vel mandatum, quod quis manuteneatur, & defendatur, non intelligitur, nisi de facto; ideo non obligatur Princeps defendere de iure contra aliquem, sed solũ protegere debet ab iniuria facti, per Anch. *d. cons.*87. *per tot.* † Amplia;
3 quia is, qui promittit pro alio, quod ipse alius, & quilibet alter nõ molestabunt Titium sub pœna, tenetur, quocunq; modo Titius ab alio molestatur; quia pacta, & conuentiones debent seruari.
Io. de Imol. *cons.*70. *Viso instrumento.* Vide, *Factum alienum promis-*
☞ *tens ad quid obligetur, vt committat pœnam, &c. Concl.*25.

Promittẽs aliquid facere cẽsetur promittere, quod contrarium non faciet. Concl. 909.

PROMITTENS † aliquid facere, censetur promittere, quod
1 contrarium non faciet, *l. stipulatio ista, habere, in pr. ff. de verb. oblig.*
Ægid. Bellam. *cons.*24. *n.*13.

Promitto, importat stipulationem, & quando secus, & quid importet. Concl. 910.

PROMITTO, † verbum positum in scriptura probat stipulatio-
1 nem interuenisse, licet secus, quando profertur à testib. Dd. in *l. sciendum. ff. de verb. oblig.* Alex. *cons.*13. *n.*5. *lib.*1. *& in l. Titia, §. idem re-*
spondit, eod. tit. Castr. *cons.*81. *Viso quodã, col.*2. *ver. itẽ verba, lib.*1. Alex.
*cons.*60. *Viso titulo, in pr. lib.*6. vbi, quod probat stipulationẽ, & pre-
2 sentiam. † Et nota, quia istud est speciale, & præsumptũ, vt Alex. *d. cons.*13. *Extiu, n.*3. *lib.*1. ideo non procederet, vbi vera stipulatio esset necessaria pro forma, vel quando aliud speciale induceretur, prout q̃ obligatio sinẽ causa propter stipulationem valeret; quia
verbum, *promitto*, inducit stipulationẽ per fictionẽ tantum, vt ibi
Alex. † Declara, vt procedat, qn. hoc verbum *promitto*, profertur à
3 personis peritis, secus si ab imperitis. Soc. *cons.*267. *Præsens consulta-*
*tio, lib.*2. † Restringe, quando profertur in scriptura priuata con-
4 fecta inter absentes; quia nunquam importat stipulationẽ. Salyc. *in l.*1. *C. de contrab. & commit stip.* † Restringe in verbo, *conuenit*; quia
5 non inest stipulatio. Alex. *in l.*1. *in* 3. *not. ff. si cert. pet.* † Restringe, qñ
6 concurrerẽt duo specialia; quia tunc verbum, *promitto*, in scriptis redactum non importat stipulationẽ, veluti obligatio sine causa
tion valet, nisi adsit stipulatio; quia tunc valet in vim donationis;
sed ita demum est verum, quando stipulatio interuenit vera pro
interrogatione, & responsione, nõ ex solo verbo, *promisit*. ita Alex.
*d. cons.*13. *Extiu, quæ, n.*3. *lib.*1. † Restringe, quando profertur à testi-
7 bus. Castr. *d cons.*81. *col.*2. *vers. item verba, lib.*1. † Contrarium tenet
8 Alex. *cons.*76. *Viso libello, in pr. lib.*6. & ibi apostill. *in ver. promisit*, declarat, vt sit verum contrarium, quando specificar, quod promisit
Titius Seio præsenti, alias non. † Amplia; quia verbum, *promitto*, 9
in scripturam redactum adeo importat stipulationem, vt licet delegatio non valeat sine stipulatione, bene valeat per verbum, *pro-*
mitto, quod importat stipulationem. Alex. *cons.*173. *Visis dubitatio-*
*nibus, n.*3. *lib.*7. † Amplia; quia importat stipulationem in donatio- 10
ne, quando est reciprocum, prout, *prout promiserunt*. Rota *dec.*489.
*num.*3. *part.*1. † Extende; quia imo, quando in instrumento adest 11
verbum, *promitto*, vel, *promisit*, ex parte donantis, licet donatarius
sit absens, importat, quod Notarius censetur stipulationem acce-
ptasse, & se rogasse pro absente. Rota *in nouiss p.*1. *decis.*683. *in princ.*
† Contrarium, quod imo verbum, *promisit*, in instrumẽto nõ im- 12
portat stipulationem, licet sit magis generale, quam verbum, *con-*
uenit. Curt. Iun *rubr. C. de pact. n.*16. *&* 17. Vide plene *in ver.* Dictio,
☞ *promittit*,

nominat, quid importet. Con.344. Vide, Delegatio debiti, vel debitoris quidquid, & operetur. Conc.142. Vide, Notarii verba in instrumento posita fumma[illegible] sunt, prout iuris, & quando secus. Concl.81.

Pro non scriptum multiplex, & quæ differentia inter vnam speciem & aliam. Concl. 911.

1 PRo non scriptum † hæreditatis dicitur, quando hæres, vel cohæres instituitur nasciturus, qui non nascitur, vel is, qui creditur viuere, & est mortuus, & tunc portio, vel tota hæreditas talis tanquam pro non scripta vadit ad coniunctum, vel substitutum cum eodem onere, quo pro non scriptus erat factus hæres. *l. ciuitatibus. §. Lucius. ff. de leg. 1. Bald. consil. 39. Testator habens. n. 1. in fin. ver. nec obstat. si dicatur, lib. 1.* Fulg. *cons. 91. Antonius Gradus, n. 2. ver. nec obstat*, Bart. *cons. 82. Quæstio commissa, col. 2. in princ. ver. restat ergo exa-*
2 *minare lib. 2.* quod est collegii Pisani. † Declara; quia institutio habetur pro non scripta, quando instituuntur posthumi nascituri, qui non nascuntur, vel quando instituitur ille, qui non est in rerum natura; tunc talis institutio habetur pro non scripta, & hæreditas vadit ad venientes ab intestato; si vero sunt substituti aliqui pactis pro non scriptis, distinguitur; quia si substitutio est vulgaris, succedit substitutus; quia comprehendit hæc substitutio omnem casum, per quem hæres institutus non sit, vel esse non possit; si vero substitutio est fideicommissaria, quia ipse substitutus tenetur capere de manu hæredis, & non extat hæres, habetur pro non scripta, & hæreditas defertur venientibus ab intestato; bene verum est, quod si extat clausula codicillaris; tunc venientes ab intestato succedunt, sed tenentur restituere substitutis ex fideicommisso retenta sibi quarta pro Trebellianica. Castren. *cons. 395.*
3 *Videndum, n. 4. ver. sed quæro, lib. 1.* † Si vero extat alius cohæres; tunc tota hæreditas accrescit cohæredi proportione etiam pro nō scripta, imo etiã instituto in re certa tota accrescit, nisi esset facta prohibitio, quod plus non posset petere, quia tunc, quia non posset esse pro parte testatus, & pro parte non, succedunt venientes ab intestato. Bart. *d. consil. 82. col. 2. ver. restat ergo, & per totum, li. 2.* quod
4 est collegii Pisani. † Secunda species pro non scripti est, quando factum est legatum certę quantitatis, vel alterius rei ei, qui credebatur nasci, vt supra, & non est natus: quia tale legatum habetur pariter pro non scripto, & vadit ad coniunctum, vel substitutum sine onere, ĕt p̃ haberet onus in legatario, qui habetur p̃ nō scripto. Bal. *d. cons. 39. n. 1. in fi. & n. 2. ver. nec obstat, li. 1.* Fulg. *d. cons. 91. n.*
5 *2. vers. nec obstat*, vbi ponit hanc differentiam in institutione, & legato. † Tertia species pro non scripti est, quando est mixta inter hæreditatem, & legatum, puta quando iure institutionis factum est legatum, quantitatis filiæ; quia hæres non est, tamen legataria non est, quia instituta, & hoc casu non esse decisum à iure, inquit Bald. *dict. cons. 39. n. 1. & 2. & 3. li. 1.* vbi potius æquiparari legato asserit, vt onus non transeat coniuncto, vel substituto, quia fauora-
6 bilior est liberatio. † Declara, nisi onus esset iniunctū pro pia causa, & anima testatoris, quia tunc potius habetur pro non scriptum hæreditatis, vt debeatur onus etiã à coniũcto, vel substituto. Bald.
7 *d. cons. 39. n. 3. ver. vtrum accrescat, lib. 1.* † Quarto modo dicitur pro non scriptum legatum factum alicui tanquam ministro, vt distribuat, prout sibi testator imposuit; quia si moriatur ante adiã hæreditatẽ, nõ transmittitur, sed accrescit hæredi, ex quo nõ pot distribui; q̃a ignoratur modus. Cum. *cons. 108. Testator legauit. per tot.*
8 † Quinto modo dicitur pro non scriptum, quando aliquis, vt filius, instituitur, qui deregitur partus suppositus, & nõ filius, quia ex quo deficit causa finalis, habetur p̃ nõ scripto; ideo accrescit cohæredi, vel debet substituto, & ipsis non extantib. venientib⁹
9 ab intestato, non autem succedit fiscus. Signo. *cons. 111. In quæstione seu quæstionibus. n. 12. & seq.* † Differentia est inter pro non scriptum, & quod auferatur ab indigno; quia pro non scriptū debetur substitutis, vel aliis venientibus ab intestato excluso fisco, quod vero aufertur ab indigno applicatur fisco. Signor. *d. cons. 111. n. 12. & seq.*
10 † Cognoscitur pro non scriptum ab eo, quod confertur indigno, quia pro non scriptum habet locum, quando testator cogitauit institutum capacem, vel saltem sumus in dubio, veluti si pater instituat partum suppositum, quem credidit filium, & semper pro non scriptum ab initio deficit, quia cessat causa finalis, ideo fiscus excluditur, si vero pater sciuit filium esse suppositum, & scienter instituit, tunc aufertur ab indigno, & applicatur fisco. Signor. *d.*
11 *cons. 111. n. 15.* † Sexto modo dicitur pro non scriptum legatum rei stabilis factum fratribus Minoribus, qui non possunt habere stabilia; quia hæredi accrescit tanquam pro non scriptum. Anchar.
12 *cons. 199. Primum dubium, in fin.* † Septimo pro non scriptum dicitur etiam illud, quod in pœnam Notarii sibi adscribentis subtur, prout si Notarius sibi adscripsit legata in testamento per eum rogato, certe incurrit pœnam falsi, & perdit ea, quę sibi adscripsit, quæ sunt pro non scripta; igitur applicantur institutis, vel substitutis, vel istis deficientibus venientibus ab intestato. Rom. *cons. 165. Pro decisione, in fi. num. 12. & seq.*

Pro non scriptum cui accrescat inter plures. Concluſ. 912.

PRo † non scriptum, videlicet legatum factum incapaci regu- 1
lariter accrescit hæredi instituto. Vide, *Ius accrescendi inter compe-*
rat inter plures. Concl. 569. † Et dicitur pro non scriptum, vbi eius 2
causa finalis testatoris, quam credidit, non est vera, vel non impletur, quia posuit in conditione. Signor. *cons. 111. nu. 12. & seq. max-*
ime n. 13. & 15. Vide, *Fiscus quando succedat indigno instituto. Concl.* 3
394. † Amplia, vt procedat etiam in causa notabili, quando testator legauit quædam prædia A. & illorum vsumfructum legauit il- 4
incapaci, & instituit C. hæredem vniuersalem, quia vsusfructus non accrescit legatario proprietatis, sed hæredi, donec viuat incapax. Bald. *cons. 204. Testator legauit per tot.* quod confirmatur *cons.*
230. Quod scripsi, lib. 1. & duplicatur *consil. 413. Testator legauit, lib. 1.* 5
† Contrarium tamen videtur allegare Bald. *dict. cons. 204. nomine*
li. 1. videlicet, quod medietas accrescat legatario, & medietas hæredi donec viuat incapax, sed tamen super hoc non se firmat. 6
† Amplia in caducis legatis; quia accrescunt hæredi licet cum onere, ideo licet legatum sit factum duabus filiabus cum substitutione fideicommissaria, efficiatur caducum moriente vna legataria ante testatorem, & accrescat hæredi, tamẽ hæres ex fideicommisso tenetur restituere. Bald. *cons. 392. Casus talis est, ser Leonardus,*
n. 4. ver. imo etiam si esset, li. 1. † Contrarium videtur velle Bal. quod 6
in legatis caducis, & pro non scriptis non transeat onus; *cons. 33.*
lib. 1. & conc. prac. † Amplia; quia legatum factum ad effectum distribuendi per legatarium, prout testator sibi iniunxit in secreto, 7
accrescit hæredi, si legatarius moriatur ante aditam hæreditatem. Rom. *cons. 108. Testator legauit per tot.* † Amplia in substitutione fi- 8
deicommissaria, quæ facta fuit cũ onere implendi sub pœna priuationis intra certum tempus, quia si mortuo hęrede substitutus non impleat, ita quod priuetur, hæreditas reuertitur ad hæredem hæredis, cui erat datus substitutus, quando alteri non est facta applicatio. Bal. *cons. 417. Magister Benedictus, li. 4.* vbi secus forte dicit, si substitutio esset directa. Vide, *Hæredi ob non impletum. Concl.* 9
56. † Extende ampliationem, vt procedat, etiamsi substitutus, qui 10
non impleuit, & decidit ob non impletum, relinquat filios minores; quia non possunt restitui. Bald. *d. cons. 417. in fi. lib. 4.* † Limita 11
mira in caducis, quibus legatarius, vel institutus intra certa vulgariter est substitutus, quia accrescit, & debetur substituto vulgari, & non hæredi vniuersali. Baldus *consil. 192. num. 3. vers. videmus ergo.*

Pronunciare quid importet. Concl. 913.

PRonvnciare † conuenit, & iudici, & etiam alteri alio 1
quid ex superioritate agenti, vel declaranti, ideo exequuntur propter verbum istud non præsumitur voluisse assumere partes iudicis, licet potuisset, si voluisset. Lap. *alleg. 15. n. 5. ver. nec per hoc.*

Propinquorum appellatione qui veniant. Concluſio 914.

PRopinqvi, † seu propinquiores sunt illi, qui de iure ciuili 1
vocantur ad successionem bonorum ab intestato. Bald. *cons.*
331. In quæstione, quæ vertitur, n. 3. ver. circa primum, lib. 3. † Extende, vt 2
tam veniant agnati, quam cognati, qui sunt successuri ab intestato, quando materia est indifferens, alias secus. Bald. *d. cons. 331. n. 3.*
ver. & sic ex illo, lib. 3. † Declara; quia remotiores non includuntur, 3
ideo siue dispositio loquatur de propinquis, siue de propinquoribus, remotiores non includuntur. Bald. *dict. cons. 331. nu. 4. ver. fa-*
cundo circa hoc lib. 3. † Limita; quia in odiosis non venit mater, nec 4
alii, quibus debetur legitima, puta statutum vult, quod habens rem communem, si decedat sine filiis, res communis ut consors, neque possit legare propinquis, certe mater non est comprehensa, cui debetur ex necessitate legitima, & ideo potest illi legare. Castr. *cons. 441. Viso puncto, col. 1. in fi. ver.*
posset etiam respondeti
lib. 2.

Propor-

Proportionabilis materia semper requiritur. Concl. 915.

1 IN † omni dispositione quantumcunque vniuersali verba semper restringuntur ad modos proportionabiles, & ad materiam proportionatam, ita Crau. *cons.* 256. *n.* 8 *ver. pro quo adduco*, vbi citat Gemi. *cons.* 29. *circa fin.* quod dictio, *quoquomodo*, restringitur, vt su-
2 pra. † Et lex, statutum, vel consuetudo simpliciter loquens semper trahitur ad materiam proportionabilem; ideo comprehēdit Iudæos in iis, quæ proportionātur Iudæis, alias secus; ideo circa spirituales, & ea, de quibus capaces non sunt Iudæi, de eis lex non loquitur. Alex. plene *cons.* 75. *Videretur, n.* 8. & 9. *ver. & expressius Do-*
3 *minicus, lib.* 5. † Et quando lex, vel statutum facit extensionem de vno ad alium casum, debet semper intelligi factam esse extensionem in iis, in quibus possunt proportionari, & vnus casus alteri possit adaptari. *c. fi. de stat. Monach.* Alex. *cons.* 106. *Viso themate, n* 19.
4 *ver. quod ostendo. libr.* 5. † Et ideo statutum disponens, quod statuta loquentia de consanguineis habeant locum etiam in extraneis, si aliud statutum mandat, quod omnes causæ inter consanguineos compromitti debeant, non habebit locum in extraneis; quia non conuenit ratio, sed bene posset conuenire in extraneis amicis cōmunibus, & beneuolis, ita Alex. *d. cons.* 106. *n.* 20. *ver. & in proposito*, & plenius *n.* 26. *prope fi. ver. ex iis ergo patet lib.* 3. & iterum repetit *cons.*
5 81. *Visa consultatione, n.* 11. *ver. confirmo. lib* 6. † Amplia in tantum, vt si fiat relatio per dictionem, *prout*, ad ea, quæ sunt diuersa; tamen dictio illa, *prout*, stat similitudinatie, ita vt licet non conueniant in multis; tamen relatio fiat in ea parte, in qua possunt proportiona-
ri. Alex. *d. cons.* 106. *n.* 21. *ver. quia quotiescunque, lib.* 3. *cum multis sequ.*
6 vbi ponit multa similia. † Et ideo statutum loquens de Potestate habet locum in Capitaneo, quando habet vterque similem iurisdictionem; quia similitudo etiā in diuersis habet proportionem; sic nobiles æquiparati popularibus, & similes facti gaudent priuilegio concesso popularibus, ad quos, pportionabiles facti sunt,
7 Alex. *d. cons.* 106. *n.* 22. *lib.* 3. *& seq.* maxime *n.* 24. † Amplia; quia si iudex mercatiæ, qui solet iudicare cum voto consulum; subrogetur Potestati in aliqua causa, nō iudicabit cum voto consulum; quia sicuti Potestas non iudicat cum voto consulum; ita neque iudex mercantiæ subrogatus Potestati, vt materia sit proportionata.
8 Gemin. *cons.* 73. *n.* 10. † Amplia in tempore; quia debet proportionari pro rata; exemplum, præscriptio currit de iure communi ad triginta annos, ex statuto ad quindecim annos, si cæpta est de iure communi, & superuenit statutum, pro tempore ante statutum computatur secundum ius commune, in residuo computatur secundum statutum, vt fiat proportionabilis distributio. Castr. *cons.*
☞ 208. *Ad primum. ver. ad secundum, lib.* 2. Vide, Dictio, *quouis modo*, & *quoquo modo*, quid importet. *Concl.* 359. Vide, *Præscriptio capta secundum ius commune qualiter continuet mutata præscriptione. Concl.* 581. Vide, *Relatio censetur, & debet fieri vt congrua congruis. Concl.* 124.

Proprietarius ad vitam quando dicatur, non vsufructuarius. Concl 916.

1 HÆRES † substitutus sub hac forma, quod succedat, & gaudeat bonis hæreditatis toto tempore vitæ suæ, & post eius mortem bona debeant peruenire ad talem, saluo, quod substitutus possit testari de fructibus medii temporis, dicitur proprietarius, & non vsufructuarius. Bald. *cons.* 109. *Licet filia sit relictum, nu.* 2.
ver. secundo quæritur, lib. 1.

Proprietario, & non vsufructuario, multa quærunatur. Concl. 917.

1 PROPRIETARIO † Castri acquiruntur commissa ob alienationem irrequisito domino, vel ob non solutum canonem; quia ista ipso iure, & ex dominio directo causantur. Oldr. *cons.* 240. *Super eo, quod quæritur*, vbi, quod proprietas commissorum non acquiritur vsufructuario in istis, sed solum habebit in eis vsumfru-
2 ctum, & in princ. quod bona stabilia nō sunt in fructu. † Amplia, vt idem sit in acquisitis per alluuionem; quia proprietas erit proprietarii, vsusfructus vsufructuarii. Oldr. *d. cons.* 240. *ver. tertio est*
3 *considerandum.* † Amplia, vt idem sit in iis, quæ acquiruntur per modū accessionis, & causantur à proprietate. *c. requisiti, de testam.* Innocen. *c. si heredes, eod. tit.* Oldr. *d. cons.* 240. *n.* 2. *ver. item ibi est, vsque*
4 *ad n.* 4 † Amplia, vt nedum bona stabilia, quæ veniunt in commissam, non sunt vsufructuarii, sed proprietarii, sed etiam thesaurus repertus est proprietarii; quia ista non sunt in fructu. Oldr. *d.*
5 *cons.* 240. *in si ver. item nihil.* † Limita in Laudemio, & iis, quæ etiam

ratione incorporalium proueniunt; quia quæruntur vsufructuario etiam quoad proprietatem; quia sunt in fructu. Oldr. *cons.* 24.
per tot. Vide, *Vsufructuarius omnium bonorum consequitur laudemium, & multa alia commoda. Concl.* 316.

Proprietatis appellatione quid veniat. Concl. 918.

PROPRIETATIS † appellatione venit solum dominium directum; ideo plenius est dominium, quā proprietas. Parpal. in *l.* 1
si quis maior. C. de transact in 16. *not. n.* 50. *& seq.* maxime *nu.* 56. † Et 2
quando simplex mentio fit in libello de dominio, vel proprietate, intelligi debet de directo, non de vtili; item de proprio dominio, non de quasi dominio, nisi dicatur. Alex. *cons.* 83. *Viso themate, n.* 2. *lib.* 3. † Et ideo proprietas dicitur esse apud eum, qui habet di- 3
rectum dominiū, non autem apud eum, qui habet vtile. Iaſ. in *l. si domus. § si fundus. n.* 8. *ff. de leg.* 1. *cum seq. ver. nota quarto*, vbi, quod si emphyteuta in libello intentat proprietatem, succumbit; quia nō accommodatur vtili dominio, sed directo. † Declara; quia dominium est magis latum; quia comprehendit directum, & vtile, sed 4
proprietas semper est directa; ideo magis stricta, licet quandoque dicatur quasi proprietas, & quasi dominium. Iaſ. in *l. traditionibus, n.* 10. *& seq. C. de pact.* vbi late, & Alex. *d. cons.* 83. *n.* 2. *lib* 3. allegat glo. singul. in *l.* 2. *§ quædam ff. de interdict.* † Et quod proprietas non pos- 5
sit distingui in directam, & vtilem, prout dominium, Alex. *consil.* 159. *In causa, & lite. n.* 9. *ver. & proprietas, lib.* 5. vbi, quod proprietas est illius, qui est dominus absolute.

Propositum in mente retentum nihil operatur, & quando secus. Concl. 919.

PROPOSITVM † in mente retentum nihil operatur, *c.* 1. *in ver.* 1
sed voluntatem habuerit, vbi gl. & Abb. *de eo, qui mittit. in possess.* Iaſ.
in *l si ita legatum. § illi si volet, n.* 2. *ff. de l.* 1. † Et est simile posthumo, 2
qui si non nascatur, nihil operatur. *l. si. ff. de liber. & posthu.* Iaſ. in *l.* 1.
n. 9. *ff. de cond. causa data.* † Et animi cogitatio, quæ non producitur 3
in lucem, dicitur abortiua, quæ non valet. Iaſ. in *d. l. si ita legatum. §.*
illi si volet, n. 2. *ff. de leg.* 1. † Et voluntas in mente retenta nihil operā- 4
tur in actibus hominum; ideo verbis, aut factis debet declarari.
Iaſ. *d. l. si ita legatum. § illi si volet, n.* 2. *& 3. ff. de leg.* 1. † Amplia; quia et- 5
iam si appareat de mente testatoris, nisi disponat, nō valet mens,
quæ non transiuit in dispositionem. Alex. plene *cons.* 202. *Viso the-*
mate, nu. 4. *ver pro hoc etiam fa. it, li.* 7. vbi plena apost. in *ver. dissonat*,
dat infinitos conc. † Amplia; quia sola cogitatio etiam ad malum 6
non punitur. Clar. in *praxi crimin. § fi. q.* 91. † Limita in proposito 7
retento in mente, quod habens præsumptionem iuris pro se operatur, ac si esset expressa. Bal. *in l.* 1. *§ si. qui. ff. de exercit. actio.* Tiraq.
in *l si vnquam. § libertis, n.* 43. *C. de reuoc. don.* † Extende; quia vbi lex 8
exprimit aliquid tacite agi inter contrahentes, propositū in mente retentum habetur pro expresso. *l cum quid. ff. si cert. pet.* Tiraq. in
d. l si vnquam. ver. libertis, n. 43. *in fi. C. de reuoc. donat.* Vide, *Cogitatio so-*
la non est delictum. & quando secus. Concl. 409. Vide, *Cogitatus in genere*
quando sufficiat, vel non. Concl. 411.

Prorogatio conceditur magis de facili, quam quod actus de nouo fiat. Concl. 920.

PROROGATIO † actus in esse producti magis de facili inducitur, & conceditur, quam quod actus semel extinctus iterum 1
creatus dicatur; ratio est; quia agitur de modico præiudicio. & de iure quærendo, secus, si expirasset; quia agitur de iure quæsito, &
magno præiudicio, late Cagnol. *l.* 21. *C. de pact. inter empt & vendit.* &
facilius (vt dicit) impeditur, ne quid fiat, quam quod factum tollatur. *l. patre furioso. ff. de iis. qui sunt sui, vel alie. iur.* † Extende; quia li- 2
cet Princeps nō possit tollere ius tertii ex cōtractu quæsito; potest tamen ius quærendum ex contractu peritum contractum prorogando, prout in pacto de retrouēdendo; quia si expirauit, Princeps non potest pactum suscitare; si vero durat, potest illud prorogare. Cagn. in *d. l.* 21. *C. de pact. inter empt. & vend. nu.* 142. *qu.* 34. vbi
multa allegat; secus dicit lapso pacti tempore; & idem *q.* 35. *n.* 147.
dicit, quod Princeps non potest tollere tale pactum; ergo si prorogat, & non tollit, facilior est prorogatio. † Extende; quia licet 3
pupillus non possit contrahere societatem sine expressa auctoritate tutoris; potest tamen iam factam cum tacita licētia, & auctoritate tutoris prorogare, & sufficit, quod ea finita tutor gesserit a-
☞ *ctus inducentes prorogationem.* Vide, *Societas finitur morte, & aliis*
modis, & quibus. Concl. 306. † Extende; quia iudex lapsa dilatione 4
non debet sine causa aliam cōcedere, sed bene, ante quam prima labatur, pō illā sine causa prorogare; quia facilior est prorogatio.
Iaſ. in *l si. in* 5. *limit ff de feriis.* † Amplia; qa prorogari potest facilius 5
id, q̄ durat, q̄ quod possit extinctum suscitari. *l. sed & si manēte. ff. de*

Precer. Iaſ. in l. properandum, in pr. n. 20. C. de iud. Iaſ. in l. ſi conuenerit, in pr. ff. de iuriſd. omn. iud. Alex. conſ. 84. Super conſultatione. per tot. maxime, in ſi. lib. 5. † Et Papa ſi facit prorogationem tituli ante finem tẽporis, titulum extendit, nõ autem titulum nouum concedit. Rot. in nou. dec. 20. de præb. in ſi. † Et ideo valet reſcriptũ Principis, per q̃ tempus ad conficiendum inuentarium adhuc durans prorogatur; ſecus eſt ſi eſſet extinctum; quia non valeret reſcriptum; quia tollit ius tertii. Rol. à Val. tract. de inuent. ſol. 60. n. 6. vbi late, & ſecũdum aliam patuam impreſſionem fol. 48. n. 6. in §. item omittendum nõ eſt. † Idem in eo, qui clericus habens beneficia, ſi tranſeat ad familiam priuilegiatam, gaudet beneficio priuilegii pro beneficiis, quæ habet. Gemi. conſ. 113. n. 9. † Idem de eo, qui habet expectatiuam, vt efficiat auditor Rotæ; quia expectatiua ſua præterit illum omnibus; quia agitur ſolum de præiudicio dilatiuo tertii. Gem. d. conſ. 113. nu. 4. † Idem in reſcripto ſpeciali; quia ſi præiudicat generali, non ex toto, valet, licet de generali non fit facta mentio; quia facilius admittitur præiudicium dilatiuum, quam extinctiuum. Gemi. conſ. 107. n. 4. † Idem in executore ad pias cauſas; quia licet non poſſit remittere moram incurſam per hæredem, bene poteſt ante incurſam moram prorogare terminum anni ex cauſa ipſi hęredi ad ſoluendum legata. Caſtr. conſil. 457. Iſte dominus Epiſcopus, in pr. lib. 2. † Et eſt generale in quolibet termino legali, quia iudex ex cauſa poteſt prorogare terminũ ante lapſum termini. Caſt. d. conſ. 457. in prin. lib. 2. † Idem in reſcripto ſuper prorogatione inſtantiæ nondum lapſæ; quia datur de facili, vt dicit Marant. in praxi in 5. par. ver. deuenio, n. 19. Rol. à Val. conſ. 4. n. 26. lib. 3. † Idẽ in pacto francandi; quia antequam ſit expiratum, poteſt per Principem prorogari, ſecus ſi iam expiraſſet. Cagn. in l. 2. C. de pact. inter empt. & vend. di. q. 24. nu. 142. † Idem in prorogatione regulæ de triennali facta per Papam; quia impedit ius tertio quæri ex allegatione Lap. Put. dec. 174. n. 3. lib. 3. † Idẽ, ſi ante moꝝ concedatur dilatoria, ſeu moratoria, quia nõ incurritur pœnal. ſi quis maior. C. de tranſact. Æg. cõſ. 9. n. 17. ver. ſed pone. † Idem, ſi Papa prorogat terminũ extinguendę penſionis; quia operatur, q̃ non extinguitur, licet ceſſante prorogatione fuiſſet extincta. Put. lib. 2. dec. 68. n. 5. vbi, quod nõ requiritur conſenſus eius, in cuius præiudiciũ fit prorogatio. † Extende, q̃a ſi fiat prorogatio termini Epiſcopo dati ad conſecrandum, ante quã lapſum ſit tẽpus, prorogatio operatur, q̃ neq; alia beneficia, quæ vacarent, vacẽt, licet de eis nullam fecerit mentionem in prorogatione Staphil. de litter grat. fol. 70. in pr. Rot. dec. vnica de tempor. ord. in antiq. † Reſtringe; quia prorogatio non extenditur ad actũ, & terminũ iuratũ, niſi de eo ſit facta mentio. Cagn. d. l. 2. n. 143. C. de pact. inter empt. & vend. † Amplia, quia imo valet prorogatio pacti de redimẽdo in præiudicium conſanguinei volentis retrahere, q̃n eſt facta durante primo termino, plene Tiraq. de retract. conu. §. 1. gl. 7. n. 24. & ſeq. vbi pro vtraq; parte multa congerit. † Amplia, quia prorogatio locationis, & fideiuſſionis, & aliorũ contractuum non inducit nouũ actum, ſed veterem continuatũ, quãdo primus actus nõ recipit alterationem, & maiorẽ obligationem, Decia. cõſ. 11. n. 29. & ſeq. maxime n. 34. & ſeq. lib. 1. vbi, quod quando res eſt dubia, idẽ actus iudicatur cõtinuatus in dubio. † Contrarũ tenet cõſ. 72. n. 13. & ſeq. lib. 2. vbi, quod liberatur fideiuſſor, & loquitur in tacita prorogatione, quæ non potuit fieri, niſi prima finita, vbi multa exẽpla adducit. † Amplia; q̃a licet regimẽ ciuitatis recognoſcẽtis ſupẽriorẽ nõ poſſit prorogare inſtantiã laudi ſine partib⁹, bene poteſt Princeps prorogare. Alex. conſ. 82. Põderatis, n. 4. & ſeq. lib. 5. † Amplia, quia facilius inducitur prorogatio, quã totalis noua diſpoſitio, vt per Boer. dec. 283. n. 11. Rol. à Vall. conſ. 4. n. 27. lib. 3. † Et multa fieri poſſunt per prorogationem, antequam labatur tempus, quæ non poſſunt fieri per innouationem. Rot. dec. 20. de præb. in nou. in ſi. † Et facilius datur retẽtio, quã nouus actus, l. patre furioſo. ff. de iu. qui ſunt ſui iur. n. † Et facilior eſt prorogatio inſtantiæ, quã ſuſpenſio. Matãta in praxi in 6. parte, n. 240. † Et præſcriptio iuriſdictionis ſupremę magis facilis eſt per viam prorogationis. Anch. conſ. 142. n. 7. † Amplia; q̃a Princeps per reſcripta ſua cõſueuit de facili dare prorogationes, quando adhuc durat inſtantia. Rol. à Vall. d. conſ. 4. n. 25. & ſeq. lib. 3. † Amplia, quia in actu prorogato, ſeu in prorogatione requiritur eadem ſolemnitas, quæ requiritur in primo actu. Decia. conſ. 72. n. 17. lib. 2. † Amplia, quia imo etiã per empta inſtantia appellationis inſufflat ſpiritum, & reuiuiſcit, ſed non prorogatio, & quãdo datur ſine cauſa, reſciuntur expenſæ, quando cũ cauſa, ſecus. Maran. d. praxi in 5. par. n. 32. † Amplia; quia cõceſſio Eccleſiæ facta ad vitam vnius durante vita habentis cõceſſionem, poteſt prorogari, ſeu extendi per Papam ad vitam alterius. Caſtr. conſ. 229. Viſis, & ponderatis, in prin. lib. 1. † Extende, quia tantum valet prorogatio facta per Papã durante prima conceſſione, vt neq; poſſit per ſucceſſorem reuocari etiã de plenitudine poteſtatis, quia dominiũ de iure naturali acquiſitũ non poteſt tolli per Principẽ, qui etiam obligatur ex contractu. Caſtr. d. conſ. 229. nu. 2. & ſeq. lib. 1. & par. vbi pro vtraq; parte, & ſic hanc tuetur. † Extende; quia imo valet hæc prorogatio bonorum monaſterii facta per Papam eorum non vocato Abbate, vel rectore Eccleſiæ, ita cõſuluiſſe atteſtatum Caſtr. d. cõſ. 229. col. 2. ver. an autem. lib. 1. † Amplia, quia facilius datur prorogatio dilationis datæ circa probationem faciendam, quã noua dilatio, Abbas conſ. 64. Videtur primo, in pr. ver. nec obſtat ſi dicatur. lib. 2. † Extende, quod probatio facta intra prorogatam dilationem ſine cauſæ cognitione valet. Bart. in l. 1. C. de dilatio. † Declara; quia licet detur facilius prorogatio dilationis durantis, quã quod detur noua dilatio; tamẽ eadẽ cauſæ cognitio requiritur in prorogatione, quæ requiritur in datione nouæ dilationis, ſed tamen iemor cauſa ſufficit in prorogatione, ita Abb. d. conſ. 64. col. pen. circa med. ſub n. 3. ver. præterea etiam, lib. 2. † Declara; quia imo quãdo prohibetur noua dilatio propter effectũ, videlicet ne lites durẽt, prohibetur etiam prorogatio durante prima dilatione, quia idẽ effectus contingit, & quia eſſet aperta via fraudibus; ſecus, ſi prohibito reſpicit modum, quia tunc eſſet licita prorogatio. Abb. d. cõſ. 64. col. pen. ver. nec obſtat, dñe dicit, lib. 2. † Amplia, quia magis de facili prorogatur, & extenditur illud, quod eſt iam in aliqua eſſentia, quã quod fiat de nouo, vel quãdo non eſt; ideo licet dominus nõ cenſeatur dare mandatum ei, qui nullum habuit mandatũ ab eo, ſi quid faciat eo ſciente, tamen ſi ſit eſt procurator domini, ſi ponat manus ad extranea in mandato, dominus videtur extendere mãdatum; quia magis de facili fit extẽſio. Alex. cõſ. 84. Super conſultatione. in pr. ver. ſicut dicimus, lib. 5 vbi plena apoſtil. in ver. mandau, dat concord. † Extende in arbitro, vel arbitratore ad aliqua electo, quia ſtranea coram eo deducuntur, & partes informant non opponendo, quod non cadant in compromiſſo, cenſentur prorogare compromiſſum, & valebit laudũ latum ſuper eis Alex. d. conſ. 84. par. tot. lib. 5. † Extende; quia licet delegatus ab ordinario non poſſit ſubdelegare, ſi tamen ſubdelegauit, & ſubdelegatus exercuit ſubdelegationem ſciente ordinario, videtur eidem prorogare, & concedere, quod exerceat iuriſdictionem. Alex. d. conſ. 84. n. 2. ver. pro hoc bene facit, lib. 5. † Limita, & vide tamen Nattam conſil. 591. Solet vulgo, per tot. vbi an Princeps poſſit dare quinquennalem, & decennalem dilationem creditori; quia eſt prorogatio ſolutionis, & multa, quod ſic allegat, tãdem dicit contrarium; quia minus ſoluit debitor. † Limita, quia prorogari non poteſt, quod non eſt. Id. eo iudex non prorogat terminum lapſum; quia ius eſt quæſitum parti, ſecus, antequam ſit lapſus terminus Ciau. conſ. 179. n. 3. † Et omnis diſpoſitio loquens de prorogatione, intelligitur durante primo tempore, aliàs nõ eſſet prorogatio, ſed nouus actus. Decia. conſ. 72. n. 15. & 16. lib. 2. † Contrarium, quod imo iudex prorogat terminum aſſignatum, qui expirauit, cẽſetur nouum terminum aſſignare, Rom. conſ. 443. Quoad primum, in ſi. ver. quoad vltimum, vbi pro vtraq; parte, & hanc tuetur. & vbi apoſtil. in ver. ver. n. dat plures concor. & dicit * communem. † Imo ſi nullum terminum iudex aſſignauit, & dicat, prorogamus terminum ad probandum viginti dierum, cenſetur conſtituere, & aſſignare terminum, & valebit, ac ſi dixiſſet aſſignamus. Rom. d. conſ. 443. in fin. vbi apoſtil. dat concord. Vide Ant. Gabriel lib. 2. tit. de dilatio. Concl. 2. & 3. vbi, quod prorogatio eſt, ſi fiat in termino, ſecus ſi poſt terminum. Vt de Concluſionem proxime ſequentem.

Prorogatio an inducat nouum actum, vel ſit idem cum prorogato. Concl. 921.

COMPROMISSVM † prorogatum dicitur idem compromiſſum cũ primo, licet inducatur noua obligatio ex prorogatione; ideo eadẽ ſolemnitas requiritur in prorogatione, quæ requiritur in compromiſſo. Bal. cõſ. 94. Viſo ſtatuto. lib. 5. Vide, Compromiſſum prorogatio an idẽ cum primo compromiſſo prorogato. Cõcl. 518. † Extende in fideicõmiſſo prorogato, quãdo habetur relatio ad fideicõmiſſum antiquum, quia dicitur idẽ, quia ſicut homo creſcit, & prorogat vitã, & eſt idẽ, ita actus prorogatus. Dec. conſ. 497. n. 2. † Et Papa prorogando gratiam ad certum tempus nõ dicitur nouã gratiam facere. Dec. d. conſ. 497. n. 2. † Extende, q̃a locatio prorogata nõ dicitur noua locatio, ſed eadem cũ prima, q̃n fit prorogatio durante prima locatione. Vide, Locatio renouata quãdo dicatur eadẽ, vel diuerſa locatio. Concl. 426. † Extende in cõpromiſſo prorogato, an ſit idem cũ primo cõpromiſſo, vide p̃ vtraq; parte in ver. Cõpromiſſi prorogatio. Cõcl. 518. ſupra allegata. vbi habes declarationem, q̃ ſtando eſt data facultas p̃roga di, & fit p̃rogatio, intereq; labatur p̃rimus compromiſſum; & idẽ, quãdo nihil additur primo in p̃rogatione aliàs ſecus, & vbi, an cẽſeatur prorogatũ cũ p̃emiis, & omnib⁹ clauſulis. † Declara, vtp Æg. Bell. conſ. 24. n. 5. ver. tertio dubitatur, vt ibi idem

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cõpromissum, quando agitur solum de præiudicio prorogãtium,
7 alias secus. † Amplia, etiam si prorogatio fiat tacite continuando
societatem post tempus; quia censetur renouata, & prorogata cũ
eisdem pactis, & conditionibus, de quibus in prima. Vide, *Societas finitur morte, & aliis modis, & quibus. Concl.* 306. *ver. limita, nisi post mor-*
8 *tem.* † Amplia; quia prorogatio contractus pacti de redimendo,
& similium, si fiat durante termino, non inducit nouum actum.
9 Castr. *cons.* 229. *Visis, & ponderatis, col. fi. ver. tertio probatur, lib.* 1. † Amplia, quia habens expectatiuam ad triennium, si antequam expiret triennium, Papa faciendo mentionem de ea illam prorogat ad aliud triennium, censetur prima gratia remanere firma, ac si à principio esset concessa ad sex annos; quia gratia prorogata dicitur eadem cum prima prorogata, & habebit beneficium datæ pri. mæ gratiæ, prout si semper duraret in termino prorogato. Castr.
10 *cons.* 390. *Si consideremus per tot. lib.* 1. vbi multa allegat. † Extende, quod dicitur de vna prorogatione, habere locum, etiam si mille fierent prorogationes, dummodo fiant successiue vna post aliam semper in termino, antequam præcedes sit finita, & fiat mentio
11 de prima. Castr. *d. cons.* 390. *in pr. vers. cum ergo gratia, lib.* 1. † Amplia in iurisdictione prorogata per partes de iudice delegato ad certum tempus, quia licet partes non possint dare iurisdictionem, si prorogant, remanet idem iudex. Castr. *d. cons.* 390. *n.* 2. *in fi. ver. item*
12 *si delegatus, li.* 1. † Amplia; quia prorogatio nõ dicitur actus nouus, qñ substantialia actus non alterantur, etiam si accidentalia in a-
13 liquo essent alterata. Tiber. Decia. *cons.* 11. *n.* 32. *lib.* 1. † Et generaliter, quando prorogatio fit simpliciter, quod non inducatur nouus actus, si fiat prorogatio adhuc durante primo termino prorogato, alias secus, Decia. *cõs.* 102. *n.* 14. *& seq. lib.* 2. Vide, *Additamentum sequitur naturã eius, cui adijcitur. Concl.* 182. Vide, *Augmentũ quãdo mutet substantiam eius, quod augetur. Concl.* 556. Vide, *Dignitas aucta re-*
14 *tinet primam essentiam. Concl.* 425. † Limita, quia vbicumque prorogatio est eadem cum prorogato, videlicet eiusdem formæ, etiã dicitur idem actus; secus si forma mutatur; quia erit quid diuersum à prorogato. Surd. *cõs.* 202. *n.* 9. Nam cum aliquid additur, vel detrahitur veteri contractui, nouus actus creatur. Tiraqu. *de retract. lign.* § 1. *glo.* 18. *n.* 54. *& seq.* vbi plurimos allegat & tursus § 29. *gl.* 1. *n.* 6. *& seq.* & de hoc est glos. in *cap ij qui, de præb. in* 6. *in ver. specialiter.*
15 † Declara, vt per eundem Surd. *d. cons.* 202. *nu.* 27. *& seq. per tot. ver.*
16 *eodem modo, vsq; in fin.* † Declarat Cæsar Vrsil. in *addit. ad Affl. dec.* 112. *nu.* 7. *& seq.* vt feudum antiquum renouatum alterata inuestitura antiqua sit antiquum quoad omnia, sed quoad ea, quæ sunt alte-
17 rata, sit nouum, vbi citat plurimos. † Contrarium tenet Affl. *d. dec.* 112. quod imo feudum sit nouũ, quando alteratur inuestitura de
18 consensu omniũ, vel ex noua causa fiat cõcessio. † Limita, quia si priuilegium antiquũ renouatur cum aliquo additamẽto, dicitur nouũ priuilegium, & noua immunitas concessa. Alex. *cons.* 151. *In*
19 *causa Bar. in pr. lib.* 6. † Extẽde, quia si prorogatur officium cum aliqua mutatione formæ primæuæ, non dicitur amplius idẽ officiũ, sed nouum. Alex. *d. cons.* 151. *n.* 2. *ver. vnde videmus, lib.* 6. vbi tamen q non ponit pro cõstanti, donec videat priuilegium, & apost. ibi in
20 *ver. nouum*, dat concor. † Declara; quia si fiat prorogatio termino præfixo adhuc pendẽte, dicitur idem cum prorogato, qñ eadem res, vel gratia, vel idẽ actus; secus, si res diuersa sit, quæ prorogatur. Castr. *cons.* 282. *In causa ista, n.* 12. *ver. quantũ ad tertium, lib.* 1. & plenius
21 *cons.* 390. *Si consideremus eod. lib. per tot.* † Declara alio modo, quia prorogatio dicitur idem actus cũ prorogato, quando fit durante termino, in quo fit progatio, si nihil addatur, vel minuit, & fiat sub verbo, *progamus*, secus si fiat actus etiã in termino ad prorogandũ aliquo addito, vel diminuto, ita An. de But. *cõs.* 66. *n.* 3. *v. hæc omnia cõfirmat*, vbi, quod officiales deputati ad prorogandã deputationem certorũ ministrorũ, si in termino deputant eosdẽ ministros, vno mutato, non potest dici prorogatio, & nõ valet; quia est extra
mandatum, & apost. ibi in *ver. prorogatio*, dat multos concor. Vide pro ista opinione plura in Cõclusione proxime præcedente, *n.* 43.
22 *& seq.* † Declara, qa q dicitur, prorogationem actus extraiudicialis, prout societatis, locationis, &c. nõ facere nouũ actum, procedit quoad prorogantes; secus quoad tertios. *l. si cũ Hermes. C. locati*, plene Decia. *cons.* 11. *n.* 29. *ver. neq; præmissis, lib.* 1. vbi, quod si non additur, neq; augetur aliquid obligationi fideiussoris, est idẽ actus, si vero additur, est nouus actus, & *n.* 30. limitat, quod dicitur idẽ actus, etiam si addatur persona filii administratoris p patrẽ; quia nihil alteratur; prout idẽ dicimus, quãdo illud, quod erat in potẽtia ex natura actus ctiã tacite, si reducatur ad actum, nõ dicitur actus nouus, sed idem actus cũ antiquo, vt ibi declarat *n.* 31. secus si substantia negocii in aliquo alteratur. *n.* 32. vbi alios citat, & idem tenet Surd. *d. cons.* 202. *in fi. ver. secundo respondeo.* Vide Ant. Gabriel. *lib.* 2. *tit. de dilatio. Concl.* 2. & 3. *Prorogatio dicitur durante termino.*

Prorogatio simplex censetur cum omnibus pactis, & quando non. Concl. 922.

LOCATIO † facta per certum tempus si prorogetur, censetur prorogata cum primis qualitatibus. Vide, *Renouatio quid* 1
sit, & qualiter fieri possit. Concl. 159. † Amplia, quia regulariter prorogatio actus facta simpliciter, intelligitur cum pignoribus, clausulis, & cautelis, de quibus in priori obligatione. Negus. *de pign. in* 2
6. *par. in* 3. *membro n.* 6. † Extende, quia finita societate per mortem 3
socii, si hæredes continuant, censentur prorogare, & prorogatio censetur cum eisdem pactis, & conditionibus, de quibus in prima societate. Bald. *consil.* 448. *Punctus super quo, lib.* 4. Vide, *Societas finitur morte, & aliis modis, & quibus. Concl.* 306. *ver. limita, nisi post mortem*, & extende etiam in prorogatione facta à pupillo cum tutoris auctoritate. † Limita, quia si debitor intra certũ tempus tenetur 4
ad vsuras decurrendas, & adueniẽte termino fiat prorogatio termini, nõ censentur promissæ vsuræ, vt prius, nisi sit dictum, vel nisi prorogatio fieret, postquam debitor est in mora. Ias. in *l. lecta, col.* 9. *ff. si cert. pet.* Vide, *Mora debet nocere morosõ, nõ è contra. Concl.* 380.
† Limita; quia si fiat locatio ad certum tempus, cum pacto, quod 5
conductor possit redimere rem locatam intra illud tempus, si fiat tacita relocatio, non continet prorogationem pacti de francando. Goz. in *repet. l.* 2. *C de pact. inter empt. & vend.* vbi plene declarat, quomodo procedat illa conclusio, quod prorogatio censeatur facta cum omnibus suis qualitatibus.

Prorogatio non debet esse maior, quam sit tempus instantiæ prorogatæ, & quando secus. Cõcl. 923.

REGVLA † est, quod prorogatio non debet esse maior, quã 1
esset instantia prorogata. *l. sancimus. C. de fideiuss.* vbi videtur casus. † Imo, quod non possit esse maior tempore prorogato, & 2
quod non possit fieri, nisi semel, nisi adsit dictio, *toties, quoties*, plena apost. ad Alex. *cons.* 70. *Viso consilio, in pr. in ver. prorogandi*, vbi plures citat ad hoc. † Amplia, quia propterea arbiter habens facultatem prorogandi compromissum non potest prorogare vltra tempus instantiæ compromissi. Bald. *cons.* 101. *Nobiles viri, n.* 13. *ver. venio* 3
ad quintum, vbi limitat, nisi ex causa necessaria, de qua constet, *lib.* 3. Bal. in *c. si. de consuet n.* 31. *cum seq. de consuet.* Franc. in *c. tua nobis, ver. & hæc faciunt, de appell.* Feli. in *c. de causis, n.* 2. *in fi. de offic. deleg.* † Extẽ- 4
de in tantum verum, vt etiam si sit dictum, quod semel, & toties, quoties, intelligitur, dummodo non vltra tres vices, si vero non exat illa clausula, intelligitur de prima vice. Bald. *d. c. fi. n.* 31. *& seq. de consuet.* Ias. in *l. si n.* 17. *C. de sacrosan. Eccl.* † Declara; quia refert, an 5
prorogandi facultas sit data à partibus, & prædicta procedunt; aut est data à statuto, vel à lege, & tunc potest prorogare, quoties sibi videtur necessarium arbitrio suo, dummodo non vltra instãtiam iuris communis, quæ est triennium. Alex. *cons.* 70. *Viso consilio, inpr. n.* 1. *& seq. lib.* 2. adducit simile de statuto, quod mandat fieri compromissum; quia lapso primo debet fieri toties, quoties, secus si ex conuentione, quia de prima vice intelligitur. † Limita, 6
quando esset data facultas prorogandi quoties, & quantum voluerit, quia tunc prorogatio maior non vitiatur, sic videtur supponere Ang. *cons.* 231. *Punctus talis est.* † Limita, nisi ex causa necessaria, de qua constet, prorogatio debeat esse maior instantia prorogata. Bald. *d. cons.* 101. *n.* 13. *lib.* 3. qui loquitur in arbitris. † Limita 8
in prorogatione facta ex legis concessione, vel dispositione; quia tunc arbitrio boni viri potest fieri, & dummodo non vltra tres annos. Alex. *d. cons.* 70. *Viso cons.* alias *lib.* 2. *in pr.* vbi alios allegat, & declarat. Bald. & alios supra allegat. † Limita, quia prorogatio po- 9
test fieri arbitrio iudicis, & præsumitur iusta ex causa, si nõ est appellatum per partes; ideo valet. Alex. *d. cons.* 70. *in pr. lib.* 2. vbi videtur velle, quod si non excedat triennium, valeat, & in iudice, &
in arbitro. † Et quod instantia statuti possit prorogari vsque ad 10
tres annos, Capi. *dec.* 11. *n.* 16. *ver. secunda vero*, & de communi atte- *
statur, & magis communi Marant. in *praxi in* 5. *par. in pr. mihi, n.* 20. *ver. an autem possit tempus.* Alex. *cons.* 70. *lib.* 2. Vide, *Instantia causarũ* 11
non potest prorogari, & quando secus. Concluf. 213. † Extende, quia non potest fieri maior prorogatio, quam sit principalis instantia statuti. Alex. *d. cõs.* 70. *lib.* 2. Vide, *Compromissi prorogatio an sit idem cum compromisso. Concl.* 518. Vide Ant. Gabr. *lib.* 2. *tit. de dilatio. Concluf.* 4. *Prorogatio non potest fieri.*

Prorogatio instãtiæ, & fatalium à quibus fieri possit, vel non. Concl. 924.

INSTANTIA † causæ non potest consensu partium proroga- 1
ri. *l. properandum, in pr.* vbi Ias. *col.* 4. *nu.* 17. *circa fi. C. de iud.* sequitur

Rol.à Val. *tract. de inuent. fol. 60. n. 6.* vbi Ias. facit reg. cum ampliat. & limit. † Amplia; quia procurator substitutus post litem contestatam nō potest prorogare fatalia in causa appellationis, nisi habeat mandatum speciale, vel cū libera, vel in rem suam; ideo causa dicitur deserta, non attenta prorogatione talis procuratoris.

3 Cald. *cons. 105. An procurator substitutus*, alias 3. *de procur.* † Extende, vt neque possit per viam compromissi prorogare instantiam in causa appellationis procurator. Cald. *d. cons. 105. n. 2.* alias 3. *de procur.* † Restringe; qa bene possunt partes prorogare fatalia in causa appellationis sine dubio. Castr. *cons. 141. Visa quadam, n. 5. ver. vltra prædicta, lib. 1.* vbi dicit, quod multo magis potest iudex prorogare de consensu partium, videlicet ad instantiam vnius citata altera,

5 quæ non contradixit. † Restringe; quia imo solus iudex ex causa legitima potest fatalia prorogare, veluti si esset impeditus, vel iter per eū, non currunt fatalia; ergo potest prorogare ex causa. Castr.

6 *d. cons. 141. n. 5. ver. de vltima vero. lib. 1.* † Limita; quia bene potest per statutum, cōsuetudinem, vel Principem prorogari. Rol. *de inuent.*

7 *fol. 60. n. 6.* † Et quod prorogatio instantiæ statuti redacta ad annum, ita q̄ non possit prorogari; tamen possit per eundem Principem prorogari quoad laicos subditos; non tamen quoad clericos, & Ecclesiasticos. Abb. *cons. 33. Quia quinque, col. 4. n. 7. ver. vemo ad quartum. lib. 2.* vbi, quod talis prorogatio probatur per verba e-

8 nunciatiua partium. † Limita; quia prorogatio facta siue tacite, siue expresse post primum tempus, non est prorogatio, sed nouus actus, ideo fideiussor liberatus dicitur. Decia. *cons. 72. n. 15. & seq. li. 2.* Vide, *Instantia causarum non potest prorogari, & quando secus. Conclu. 213.* Vide plenius. *Prorogatio an inducat nouum actum, an sit idem cum prorogato. Concl. 921.*

Prorogatio iurisdictionis quotuplex, & qualiter fiat. Concl. 925.

1 PRorogatio † iurisdictionis iudicis fit quinq; modis: de persona ad personam; de tempore ad tempus, de loco ad locum, de re ad rem, & de casu ad casum, plene Marant. in *prax. in 4. par. distinct. 12. n. 3 & seq.* vbi, ponit exempla, quæ videas. Vide plenissime per Marian. Soc. in *c. significasti, de for. compet.* vbi, quid sit prorogatio, quotuplex, qualiter fiat, & quando habeat locum, vide ple-

2 nissime in *tract. de for. compet. fol. 43.* † Fit aliquando prorogatio iurisdictionis ordinariæ, & delegantis, aliquando prorogatur iurisdictio delegati; nam si iudex ordinarius delegat causam aliquib⁹, qui procedunt inter volentes circa commissa in delegatione, ista dicitur prorogatio iurisdictionis delegantis; si vero agitur de aliquo non comprehenso in delegatione; tunc prorogatio respicit ipsos delegatos, quia si nullam habent iurisdictionem extra delegatam, non potest prorogari, quod non est. Abb. *cons. 61. In causa, nu. 3. ver. si vero dictus dominus, lib. 1.* vbi, quod iurisdictio prorogata est eiusdem naturæ, cuius iurisdictio prima est.

Prorogatio iurisdictionis quando, & ex quibus dicatur facta, vel non. Concl. 926.

1 PRorogatio † iurisdictionis inducitur, si conuentus coram vno iudice ordinario non opponit declinatoriam ante litem contestatā. *l. si conuenerit, cum ibi not. ff. de iurisd. om. iud.* Vide, *Incom-*

2 *petentia iudicis quando debeat opponi, vel non. Concl. 74.* † Declara, vt procedat, quādo citatus comparuit; secus si contumax fuit, quia cōtumacia non inducit prorogationem. Rom. *cons. 48. Inspectis, circa pr. ver. aut non comparuit*, vbi apost. in *ver. non inducit*, quæ dat conc. Ex-

3 tende, † vt procedat etiam coram consulibus artiū, prout de cōsulibus cerdonum Bal. *cons. 475. Petrus exercitor, lib. 4.* † Amplia; qa

4 habentes priuilegium, q̄ non possint conueniri in prima instantia nisi in foro suo, prout Capuani, si citati non comparent, & declarantur contumaces, licet postea compareant coram iudice citante, & declinent, non sunt audiendi in illa causa; quia perdiderunt priuilegium, & censentur prorogasse iurisdictionem. Affl.

5 *decis. 133. fuerunt citati.* † Restringe, vt non procedat, quando iudex procedens haberet à statuto limitatam iurisdictionem; quia con-

6 tumacia non inducit prorogationem. Bal. *cons. 332. lib. 3.* † Restringe, quādo iudex, qui citauit, est incompetens mero iure; quia per contumaciā citati non dicitur approbatus, neq; facta prorogatio. Bald. in *l. si quis ex consensu. C. de Episc. aud.* Bart. in *l. 2. col. 2. ff. si quis in eus voc. non ierit.* vbi Alex. & Ias. assignantes rationem. Abbas & alii posteriores in *c. si duobus, de appell.* Franc. in *c. cum cessante, eod. titul.* &

* est communis * opinio Mars. in *l. si. n. 37. ff. de iurisd. omn. iudic.* Amplia; † quia ad hoc, vt prorogatio valeat, requiritur consensus amba-

8 rum partium. *l. si conuenerit. ff. de iurisd. omn. iud.* † Amplia; quia reus comparens, & exceptiones suas opponēs sine declinatoria dicitur consensisse in iurisdictionem; ideo postea non potest declinare. Rom. *cons. 69. Magister Paulus, in fi.* † Amplia; quia is, qui facit

9 pactum, quod possit conueniri vbique, inducit prorogationem, & valet. Bald. *cons. 5. C. Isti Hebræi, per tot. lib. 3.* Vide, *Clausulæ consuetudinum diuersæ, & earum importantia, Concl. 294. n. 15. & seq.* † Limita; quia fideiussio, seu satisdatio de iudicio sisti, & iudicato soluendo, & de parendo mandatis Curiæ non facit, neque operatur, vt

10 quis consentiat in iudicem, & teneatur coram eo procedere, quia do est incompetens; quia non fit prorogatio *l. fideiussor. 8 si quis. ff. qui satisd. cogan.* vbi Bald. Alex. & Ias. de quo Capel. Thol. *decis. 180. & ibi apost.* Mars. in *l. si quis ne quæstio, n. 18. & seq. ff. de quæstio.* Bart. in *d. l. si conuenerit. ff. de iurisd. omn. iud.* Caccialup. in *tract. de cessi. fol. 9.*

11 *15. in fi.* † Declara; vt per Mars. *sing. 227. per dationem.* † Limita; quia si errans in iure non prorogat iurisdictionem iudicis, coram quo is

12 simpliciter comparet. Bald. *d. cons. 475. lib. 4.* † Extende, siue error sit in vtraq; parte *l. si per errorem. ff. de iurisd. omn. iudic.* siue sit in altera parte tantum. *l. 2. ff. de iud.* quia ad inducendam prorogationem re-

13 quiritur consensus vtriusq; partis. *l. 1. & 2. ff. de iud.* † Extende, quia error præsumitur, quando prorogatio facta est in eo, qui non habet iurisdictionem in illo casu. Ale. *cons. 12. Viso processu, n. 8. ver. nec ad hoc obstat. lib. 6.* † Declara tamen; quia cessat error, quando fuit

14 oppositum, quod nō potest esse iudex, item, quando fuit pronū-ciatum super competentia. Alex. *cons. 12 n. 8. & 9. lib. 6.* Vide Soc. *reg. 38. Iurisdictionem prorogare errantes non intelliguntur*, vbi limitat sex modis notabilibus, quos videas. † Limita; quia non citatus is non prorogat iurisdictionem; quia prorogatio requirit consensum. Roman. *cons. 48. Inspectis, col. 1. in fi. ver. secundo, quia posito*, vbi postilla in *ver. consensum*, dat conc.

Prorogatio iurisdictionis quoad multa fieri potest, & quibus modis, vel non. Concl. 927.

PRorogari † potest iurisdictio iudicis ordinarii tacite non declinando iurisdictionē, vel non excipiendo. Ang. de Perus. *cons. 162. Petita fuit, circa med. ver. licet tamen primus iudex.* † Amplia;

2 quia multo magis potest fieri prorogatio iurisdictionis expressa. Ang. *d. cons. 162. circa med. ver. licet tamen.* † Et quod prorogatio fieri possit ex cōuentione partium de iudice ad iudicem ordinarium, & valeat post litem contestatam, est tex. in *l. si cōuenerit. ff. de iurisd. om. iud.* vbi Ias. & alii. † Declara tamē; qu'a prorogatio accōmodatur, quando iudex ordinarius nō est iudex, sed quādo est iudex mero

3 iure, sed posset ex causa declinari iurisdictio, nō est prorogatio, sed conuentio de non declinādo, & hæc est fortior. Ias. *d. l. si conuenerit, n. 23. ff. de iurisd. omn. iudic.* & clarius in *l error. n. 9 ver. secundo limita. & seq. eod. t.* † Declara; quia prorogatio procedit, nisi error interueniens

4 in persona prorogantiū. Ang. *d. cons. 162. circa med. ver. si enim error.* † Restringe declaratione; quia imo erronea prorogatio tribuit iurisdictionem, qñ fit per modum vsus; quia tunc etiam ignorantes consentientes in aliquem tanquam ordinarium, qui non est, conferunt iurisdictionem. Ang. *d. cons. 162 col. fi. princ.* † Amplia; quia

5 cessante errore prorogantiū nedū valet prorogatio iurisdictionis causarū eiusdem generis, sed etiā valet de persona ad personā, & de tempore ad tempus. Ang. *d. cons. 162. circa med. ver. si enim error.* † Amplia; quia iudex proprius non pōt impedire subditū suum,

6 ne proroget iurisdictionē in alium; secus in baronibus habētibus vasallos; quia possunt prohibere prorogationē, & inhibere, plene Capic. *decis. 9. per tot.* late Boer. *decis. 114.* sequitur Vrs. ad *decis. Affli. 155. in fi. n. 3.* vide ibi limitationes. Ægid. Bellam. *cons. 33. n. 43.* vbi li-

7 te. † Extende, quia prorogatio nō habet locum in subditis dominorum Principū; quia leges inducētes prorogationem sunt de eo

8 tempore, quo populus, & Imperium Romanū vbiq; dominabatur; & tūc parum intererat, quod fieret prorogatio ita Ægid. Bellam. *d. cōs. 33. n. 43.* † Amplia; qa valet prorogatio iurisdictionis ordinariæ nedū circa cognitionē, sed etiā circa exequutionem. Ang. *d. ampliat. 162. circa med. v. si enim error.* † Restringe, quod iurisdictio delegata bene potest prorogari quoad cognitionē, sed nō quoad exequtionē. Ang. *d. cons. 162. circa med. ver. si enim error.* † Amplia; quia laici possunt prorogare iurisdictionē Ecclesiasticī, & e contra, & se submittere mutuo cū iuramēto, & talis prorogatio est bona, siue tacita, siue expressa, *l. Episcopale. C. de Episcop. audientia*, vbi Bart. Cyn. Castr. & alii. Franc. Marc. *decis. 82. li. 1. & decis. 544. li. 2.* † Extende, quia non potest, phiberi hæc prorogatio à seculari, vt indicauit senatus Delphinalis. Franc. Marci. *d. q. 82. li. 1. in fi. & p. tot. & d. decis. 544 p. tot.* Cyn. Bal. & alii in *l. si qui ex consensu. C. de Episc. audien.* † Restringe; Olaich. *decis. Pedem. 78 n. 7. & seq.* vbi, q̄ feudatarii non possunt in præiudicium domini prorogare. Vrs. *d. decis. Affli. 155. n. 3. & seq.* vbi dicunt, quod iudex secularis potest præcipere, ne prorogent, & hanc partem videtur tenere Ægid. Bell. *d. cons. 33. n. 43.* vbi, quod prorogatio fuit concessa eo tempore, quo omnis iurisdictio erat Imperii, sed

15 sed loquitur quoad feuda. † Contrarium tenent multi, quos vide
☞ in *ver. Iuramentum facit iurantem de foro Eccleſiæ, & quando. Concl.* 498.
16 † Declara, quia ſi agitur de feudo, procedit reſtrictio, alias ſecus,
* communem* dicit Capic. *dec.* 9. *n.* 11. *& per tot.* Vtſil. *d. dec. Affl.* 155. *n.* 3.
17 *& ſeq.* † Declara 13. modis, de quibus relatiue Boer. *dec.* 114. *n.* 10. *&*
ſequ. vbi ponit tres caſus ſibi inſeruientes, qui ſunt limitationes.
18 † Declara; quia ſi agitur de prorogatione vniuerſali, nõ poteſt fie-
ri; ſecus de particulari, & idem, ſi fiat de territorio ad territorium;
quia non valet; ſecus ſi de perſonis, vel cauſis. Æg. Bell. *d. conſ.* 33. *n.*
43. vbi latiſſime, & dicit quod proroga io procedit ſecundũ leges
eo tempore latas, quo Populus Romanus, & Imperium vbiq; do-
minabatur, & parũ intererat Imperio, quod ſubditi prorogarent,
ſed hodie in ſubditis diuerſorũ Principum abſolutorum nõ pro-
19 cederet prorogatio. † Amplia; quia prorogatio in criminalib⁹ fie-
* ri poteſt expreſſe, & tacite, ſecũdum* cõmunem, de qua Iul. Clar.
20 in §. *ſi q.* 42. *in pr.* † Declara quoad præiudiciũ partis; ſecus quoad
præiudicium Reipublicæ, vel alterius iudicis. Clar. *d.* §. *fin. q.* 42. *in*
21 *prin.* † Extende etiam inter Eccleſiaſticos, quia ſi Archipresbyter
habet iuriſdictionẽ criminalẽ poteſt prorogari iuriſdictio crimi-
nalis Epiſcopi, vel Vicarii, & dicitur prorogata eo ipſo, q; non op-
poſuit de incompetentia. Abb. *conſ.* 25. *Attingam iſta, in princ. ver. ſed*
22 *hoc nõ obſtante, lib.* 1. † Declara extenſionẽ, vt procedat; quia iuriſdi-
ctio per clericum nõ poteſt prorogari in præiudicium Epiſcopi *c.*
ſignificaſti, de foro compet. ſi vero prorogatio fieret per clericum, puta
ſubiectum Archipresbytero ad Epiſcopũ; quia iuriſdictio Epiſco-
pi eſt naturalis, habet locũ prorogatio; quia res de facili reuertitur
ad ſuam naturam, & ita loqui d. text. in *c. ſignificaſti*, dicit Abbas *d.*
23 *conſ.* 25. *in pr. ver. ſed dubium eſt, lib.* 1. † Reſtringe; quia prorogatio iu-
riſdictionis habet locum in criminalibus coram iudice habente
ſimilem iuriſdictionem criminalem, alias ſi nõ habet iuriſdictio-
nem criminalẽ in ſimilibus, non poteſt fieri prorogatio; quia eſſet
* collatio iuriſdictionis, non prorogatio, communem* dicit Clar.
d. § *fi. q.* 42. *n.* 2. & ita loquitur Abb. *conſ.* 25. *circa pr. ver. nam in crimi-*
24 *nalibus. lib.* 1. † Reſtringe, vt non fiat prorogatio, quando procedi-
tur per inquiſitionem; quia alias iudex quilibet poſſet ſuam iuriſ-
dictionem prorogare, quod nõ eſt dicendum, neq; admittendũ,
* 25 communem* dicit Clar. *d.* §. *fin. q.* 42. *nu.* 3. *ver. ſcias autem.* † Contra-
rium tamen ipſe dicit quoad præiudicium rei; quia inquiſitio ſuc-
cedit loco accuſationis, ſed ego credo, quod male dicat; quia nul-
26 litas ex defectu iuriſdictionis ſemper poteſt oſtendi. † Amplia, &
regulã facias, quod partes poſſunt prorogare iuriſdictionem alte-
rius iudicis, etiã ſine proprii iudicis, vel domini conſenſu. Capic.
27 *dec.* 9 *in pr.* † Reſtringe in ſubditis Principum, & Regũ perpetuo-
rum; quia non poſſunt ſine ſuo Principe prorogare iuriſdictionẽ
28 alterius. Cap. *d. dec.* 9. *n.* 3. *ver. limitatur primo.* † Contrarium tenent
29 Alex & alii, quos refert Cap. *d. dec.* 9. *n.* 3. *& ſeq.* † Declara; qa in iis,
quæ reſpiciunt feudũ, vel feudalitatẽ, procedit reſtrictio, alias ſe-
30 cus. Cap. *d. dec.* 9. *n.* 8. † Reſtringe, quando in prorogante concur-
reret alia qualitas, quã iuriſdictionis; quia tũc ſi eſſet feudatarius,
vbicũq; ageretur de feudo, vel re feudali, nõ poſſet prorogare ſi-
* ne licentia. Cap. *d. dec.* 9. *n.* 9. *ver. ſecundo limitatur*, vbi dicit* cõmu-
31 nem. † Reſtringe, qñ ageretur de præiudicio proprii iudicis, puta
32 ſportularum. Capi. *d. deciſ.* 9. *n.* 11. *ver. tertio limitatur.* † Reſtringe in
clerico; quia nõ poteſt prorogare ſine licentia ſui Epiſcopi. Cap.
33 *d. deciſ.* 9. *nu.* 13. *ver. quarto limitatur.* † Reſtringe in cauſis reſeruatis
Principi; qa prorogari nõ poteſt iuriſdictio inferioris. Cap. *d. dec.*
34 9. *n.* 14. *ver. quinto limitatur.* † Reſtringe, vbicũq; Princeps reſtringe-
ret per ſuũ decretum; vel priuilegiũ, quod iuriſdictio eſſet ſolius
certæ perſonæ; tũc non poſſet prorogari. Cap. *d. dec.* 9. *n.* 15. *ver. ſexto*
35 *limitatur, vſq; in fi.* † Limita; quia prorogari nõ poteſt iuriſdictio de-
legati circa cauſas ſpirituales, & ideo nõ valet prorogatio circa ex-
cõmunicandi poteſtatẽ, vel quid ſimile. Ang. *d. conſ.* 162. *circa fi. ver.*
☞ *& prædicta in tẽporalibus*; ſecus (inquit) circa iuriſdictionẽ ordinarii
Eccleſiaſtici. Vide, *Exceptiones dilatoriæ, ſeu declinatoriæ quando ſint p-*
36 *ponendæ ante litẽ &c. Concl.* 390. † Extende, quia iuriſdictio delegati
funditus carentis iuriſdictione nõ poteſt prorogari, ſi id eſſet cer-
37 tũ Ang. *d. conſ.* 162. *col. fi. ver. ſed vbi eſſet certũ.* † Extende; quia nõ poſ-
ſunt partes expreſſe, neq; tacite prorogare iuriſdictionẽ ſecularis
iudicis in cauſa matrimoniali; quia eſt ſpiritualis, ſiue agatur de
38 quæſtione iuris, ſiue facti. Caſt. *conſ.* 2. *circa fi. lib.* 2. † Extende idẽ in
cauſa vſuraria, qñ agitur ſuper quæſtione iuris. Caſt. *cõſ.* 109. *col. fi.*
39 *ver. certa iſta eſt quæſtio, lib.* 2. † Reſtringe; quia bene poteſt proroga-
ri iuriſdictio delegati, quando eſt dubia, etiam ſi alius eſſet iudex.
40 Ang. *d. conſ.* 162. *col. fi. in pr.* † Reſtringe; quia iuriſdictio etiam con-
ditionalis poteſt prorogari iudice delegato, vt ſimpliciter habeat
iuriſdictionẽ, Inno. in *c. cordi, de appell.* Ang. *d. conſ.* 162. *col.* 2. *in fi. ver.*
41 *non ſolum prorogatur.* † Limita generaliter; quia prorogatio etiã de
Tom. 6.

conſenſu ambarum partiũ non valet, quãdo Princeps priuauit a-
lios iudices iuriſdictione, quã contulit certis magiſtratibus cũ de-
creto irritãti; tunc nõ valet prorogatio aliqua. Capi plene *dec.* 9. *n.*
15. *vſq; in fi.* vbi, quid operetur decretũ irritans. Vide, *Iudices haben-*
tes diſtinctas iuriſdictiones non ſe impediunt, vel confundunt. Concl. 406.
† Extende; quia iudices habẽtes limitatam iuriſdictionem, ſi co- 42
gnoſcunt de alia cauſa, ſunt incompetentes, *auth. de defenſ. ciuit.* §.
& iudicium, l. placuit. C. de ped. iud. Soc. in *c. ſignificante, ver. tertio quæri-*
tur, de foro compet. & conſ. 41. *n.* 5. *ver. ſed quia prædicta, in* 1. *par.* Doct. o-
mnes* in *l. teſtamenta omnia. C. de teſta.* vbi, quod non habet locum *
prorogatio, quãdo iudices habent limitatã iuriſdictionẽ, & ideo
ſententia lata vltra ſibi cõceſſam iuriſdictionẽ eſt nulla, *l.* 1. *&* 2. *C.*
ſi non à comp. iud. † Extende, quãdo lex neceſſitat partes adire certũ 43
iudicem, non poſſunt prorogare iuriſdictionẽ alterius, & ſic non
habet locũ prorogatio de iuriſdictione ad iuriſdictionem. Caſtr.
cõſ. 2. *in fi. ver. & adde Bal. lib.* 2. † Limita; quia etiã facta prorogatione 44
expreſſa poteſt reuocari vſq; ad litem conteſtatã. Ias. poſt alios *l. ſi*
cõuenerit. ff. de iuriſd. omn. iud. vbi declarat, quãdo procedat. † Limi- 45
ta, quia prorogatio etiã expreſſa nõ valet in iudice appellationis,
puta debuit appellari ad vnum, fuit appellatum ad alium, etiam ſi
partes expreſſe conſentiant, non valet prorogatio. Marian. Soc. in
c. ſignificaſti, de for. comp. in 5. *art. q.* 9. vbi alios citat *fol. mihi* 45. Dec. in
c. dilecti, n. 4. *de appell.* † Extẽde; quia ſi à ſententia Vicarii ad Epiſco- 46
pum appelletur, & Epiſcopus cõmittat cauſam etiam de cõſenſu
expreſſo partiũ, nulla erit ſentẽtia; quia iuriſdictio non eſt proro-
gabilis. Soc. *d. c. ſignificaſti, de for. cõpe. art.* 7. *q.* 8. *in fi.* † Limita; qa pro- 47
rogatio iuriſdictionis non poteſt fieri, ſi eſſet iuriſdictio diuerſa:
quæ prorogatur à iuriſdictione prorogata; quia procedit ſolum,
quando eſt eiuſdem ſpeciei. Ang. *conſ.* 93. *Viſis, n.* 2. *ver. & licet poſſet.*
† Limita; quia prorogatio particularis fieri poteſt, ſed vniuerſalis 48
non, neq; reſpectu territorii. Ægid. Bellam. *conſ.* 33. *n.* 43. † Limita, 49
quando prorogatio eſſet per errorem, vt quia ſit aditus vnus pro
alio. Ang. *d. conſ.* 93. *n.* 3. *ver. aut dicimus*, vbi, q; omnes* ita tenent, & *
ibi etiã, quod in dubio prorogatio præſumitur erronea. † Extende 50
quinq; modis: Primo, vt idẽ ſit in dubitãte: ſecũdo ſiue error ſit in
totali iuriſdictione, ſiue in qualitate: tertio, ſiue error ſit facti, ſiue
iuris: quarto, ſiue ex vtraq; parte, ſiue ex vna tantũ ſit certatũ: quin-
to, vbicumq; agitur de transferenda iuriſdictione, plene Ias. in *l. ſi*
per errorem, n 9. *ver. not. regulam ff. de iuriſd. omn. iudic.* † Reſtringe ſex 51
modis, primo, in perſonis priuatis procedat regula, ſecus in popu-
lo, & vniuerſitate; ſecundo, qñ cora iudice habente iuriſdictionẽ
mero iure, ſed nõ plenũ vſum, licet dubia ſit limitatio propter cõ-
traria, tertio, quando iudex pronunciauit ſe cõpetentem; quarto,
quando iudex mero iure eſt ordinarius, licet declinari poſſit eius
iuriſdictio; quinto, quãdo iudex eſt cõpetens, licet pars poſſet per
exceptionẽ euitare; quia ſi non oppoſuit, valet prorogatio. ſexto,
quando partes diu litigaſſent per errorẽ, & ſupertenuiſſet ſcientia;
quia tũc inducitur prorogatio. Ias. plene *d. l. ſi per errorẽ, n.* 9. *ff. de iu-*
riſd. omn. iud. † Limita; quia prorogatio nõ poteſt fieri de loco ad lo- 52
cũ tacite, niſi fiat expreſſe. Ang. *d. conſ.* 93. *col.* 3. *ver. huic accedet.* † Li- 53
mita, quia ſi quis obligando ſe ſubiicit iuriſdictioni quorumcũq;
iudicũ, nõ cenſetur prorogare iuriſdictionem ſui iudicis ordina-
ri, à quo fuit per Principem exemptus factus in eadẽ cauſa, quã
ſe obligauit. Ang. *cõſ.* 340. *Magiſter Iacobus. per tot.* † Limita, quia 54
rogatio de perſona ad perſonã nõ poteſt fieri, niſi in iis, quæ ſunt
eiuſdẽ naturæ, & formæ glo. in *c. iu qui, de præb. in* 6. Ias. in *d. l. ſi per er-*
rorẽ, n. 3. *ff. de iuriſd. omn. iud.* vbi, quod forenſes nõ poſſent in cauſa
ciuili prorogare iuriſdictionẽ iudicis ad criminalia in ſtatuto de-
putati. † Extende idem, ſi ſtatutũ deputat mercatorũ cauſis certos 55
iudices, nõ poteſt prorogati eorum iuriſdictio à forenſib⁹ in cau-
ſis non mercantibus. Ias. in *d. l. ſi per errorem, n.* 4 *ff. de iuriſd. om. iud.*
† Extende idem in iudice damnorum datorum; quia non poteſt 56
prorogari iuriſdictio ad aliã cauſam meri, vel mixti imperii. Ias. *d.*
l. ſi per errorẽ, n. 5. *ff. de iuriſd. omn. iud.* † Extende idem in officiali de- 57
putato ad vnum banchũ, vel ad vnum quarteriũ, quia non poteſt
ſe impedire de cauſis alterius banchi, neq; poſſunt perſonæ alte-
rius quarterii prorogare iuriſdictionem illius. Ias. *d. l. ſi per errorem,*
nu. 6. *ff. de iuriſd. omn. iud.* vbi dicit* communem, & limitat, vt ibi, & *
maxime hoc Flor. ſecus procederet ſtante ſtatuto, *lib.* 2. *Rubr.* 1. quod
diſtinguit iuriſdictiones, & alio ſtatuto, *lib.* 3. q; non valet proro-
gatio facta per partes. † Declara; qa quoad prorogationẽ iuriſdi- 58
ctionis differt, an iudex ſit certarum cauſarum tantum, & non ſit
prorogatio, an vero ſit certi loci, vel certarum perſonarum, & ſit
prorogatio ſecundum* communem, de qua Ias. *d. l. ſi per errorem,* *
nu. 7. *& ff. de iuriſd. omn. iud.* † Extende in iudicibus deputatis ſo- 59
lum vſq; ad certam ſummam; quia ſupra illam ſummam non co-
gnoſcunt, neque fit prorogatio. Caſtr. *conſ.* 112. *lib.* 2. quia iudices,

qui possunt procedere summarie à 25. libris infra, nulliter procedunt summarie supra illam summam. Vide, *Iudices habentes distinctas iurisdictiones non se impediunt. Concl.406.* † Limita; quia prorogatio facta quoad vnum actum non se extendit quoad alium, & sic licet tractus vltra tres dietas in certa causa consentiat in iurisdictionem, non tamen potest in alia causa inuitus conueniri prædictus. 60

textu prorogationis. Lap. *alleg.89.n.4.in fi.ver.nec obstat.* † Limita in clerico, qui non potest prorogare iurisdictionem iudicis secularis, imo nec iudicis ecclesiastici sine licentia sui superioris. Lap. *d. all.89.n.4.ver.item esto.* † Limita; quia prorogatio iurisdictionis delegati nō potest fieri de persona ad personam, *c. P. & G. de off. deleg.* Fed. de Sen. *cons.145.circa fi.ver.item an aliquem.* Fulgo. *cons.167.n.1.* 61

† Extende, quia nō valet prorogatio iurisdictionis eius, qui nullā habet iurisdictionem. Fulg. *cōs.167.Visis copiæ,n.1.* † Extende; quia prorogatio iurisdictionis iudicis delegati non valet quoad executionem. Ang. *d.cons.162.circa med.ver.si enim error.* † Extende; quia nō potest prorogari iurisdictio delegati in causis, quæ propter sui excellentiam non cōsueuerunt delegari. Ang. *d.cons.162.col.fi.ver.* 62 63 64

in causis, quæ non solent. † Restringe; quia bene potest prorogari iurisdictio delegati, qñ pluribus esset facta delegatio cum clausula, *vel eorum aliqui*, quia tunc de vno ad aliū fit prorogatio. Fulg. *cons.* 65

167.n.1.ver.nec iis refragatur. † Limita; quia prorogatio ad hoc vt valeat, necesse est, vt id, de quo fit prorogatio, sit eiusdē speciei, cuius est iurisdictio prorogata. Ang. *cōs.93.Visis & inspectis,n.2.in fi.ver.& licet possent instrumenta, & n.3.* vbi, q̄ Notarius simplex non habens 66

iurisdictionē Chartularii iudicis, non pōt ex prorogatione interponere decretū super emancipatione; quia prorogari non potuit iurisdictio de vna specie ad aliā. † Exiēde; quia iudici electi cum limitata potestate iudicandi, si iudicant extra commissam iurisdictionem, nihil agunt, neq; valet prorogatio iurisdictionis, qñ est 67 68

data limitate. Rom. *cons.132.Vt retulit.col.2.ver.& primo q.a.* † Extende; qa prorogatio iurisdictionis nō pōt fieri, quādo à lege vel statuto (prout Florentiæ) est prohibita. Rom. *d.cons.132.n.2.ver.tertio* 69

quod. Vide, *Forum quis ex conuentione sortitur, & quomodo. Concl.437.* Vide, *Iurisdictio quando, & per quos possit prorogari, vel non. Concl.561.*

Prorogatio non inducitur, nisi fiat expresse, & quando secus. Concl.928.

1 PRorogatio † compromissi non inducitur per arbitros, quibus data est facultas prorogādi semel, & pluries, licet pronunciēt post terminum; quia prorogatio expressa requiritur ante lapsum termini. Bald. *cons.321.Verba compromissi.lib.5.* vbi, quod quis non dicitur concordare, vel prorogare ex silentio, & idem con-

2 firmat *lib.5.cons.322.* † Amplia; quia prorogatio iurisdictionis iudicis de loco ad locum non potest fieri, nisi expresse fiat. Aret. *in c.* 3 *1.col.pen.ver.illud etiam scias, de iud.* quem refert & sequitur Marant. *in sua prax.part.4.dist.12.n.15.fol.mihi* 183. † Extende in causa crimi-

4 nali, quia nō fit tacite. Maran. *in d.prax.par.4.dist.12.n.14.* † Extende in contumace, quia non prorogat. Maran. *d.prax.part.4.dist.12.*

5 *n.16.fol.183.* † Limita; quia regula est, quod prorogatio fit tacite, & expresse, exempla vide per Marant. *d.prax in 4.part.dist.12.n.11.*

6 *& seq.* † Limita; quia si arbitri habentes facultatem prorogandi in laudo sibi reseruant facultatem declarādi, & interpretandi, censentur prorogasse compromissum, ita quod non expirat. Bal. *cons.*

7 *231. Dominus meus. lib.3.* Vide, *Laudum ex quibus nullum dicatur, vel non. Concl.29. & Concl. ibi prox. seq.* † Limita; quia imo societate finita, si hæredes continuant in ea, dicuntur tacite prorogasse. Vide, *Societas finitur morte, & aliis modis, & quibus. Concl.306.ver.limita, & extende, vt ibi.*

Prorogatio iurisdictionis facilior vno casu, quam alio. Concl.929.

1 PRorogatio † facilior est, & minus odiosa de eo, qui non est subditus sine certa qualitate, sed est sub diœcesi, vel territorio, quā de eo, qui forensis est, & nullo modo subditus, nisi cum qualitate contractus, vel delicti. Lap. *alleg.59.In Dei nomine,n.10.ver.ad quæstiones. & n.11.ver.item magis laboriosum,* vbi, quod difficilior est prorogatio de territorio ad territorium, quam de vno iudice ad

2 alium intra territorium. † Declara; quia imo si quis fuit omnino factus exemptus à potestate Imolæ per Principem in certa causa, & idem proroget iurisdictionem omnium iudicum, vt possit coram quocunq; iudice conueniri, non censetur prorogare iurisdictionem iudicis sui, à quo fuit factus exemptus per decretū Prin-

3 cipis. Ang. *cons.340.Magister Iacobus per tot.* † Amplia, vt facilior sit prorogatio iurisdictionis de re ad rem, quam de persona ad personam. Lap. *d. alleg.59.n.10.ver.nam primo casu.* † Amplia; quia prorogatio iurisdictionis fieri pōt per procuratorē ad lites, quando contenditur solum, an iudex appellationis sit iudex, quia omisso medio fuit appellatum; quia non est prorogatio propriè de re ad rem, neq; de persona ad personam, sed per modum cognitionis, an sit iudex, & hæc cognitio spectat ad ipsum iudicem. Cald. *cons.* 207. *in fi.* alias 1. *de appell.* † Amplia; quia facilior est prorogatio iurisdictionis, quam habet iudex, licet elidibilem, quam si nullam habet iurisdictionem. Ias. *in l. si conuenerit, in pr. ff. de iurisd. om. iud.*

Prorogatio iurisdictionis in quibus liget prorogantem, vel non. Concl.930.

CItatvs † coram consulibus alicuius artis, si comparet simpliciter, non declinādo iurisdictionem, licet esset exemptus ab illa iurisdictione, tamen censetur illam prorogasse; sed tamen nō censetur se supposuisse ordinibus artis, sed debet eius fieri secundum ius commune, & non secundum statuta artis, quia non ligant statuta non suppositos. Bald. *d. cons.475.Petrus exercitor. fi.a.* † Amplia; quia is, qui non appellat à sententia super positionibus confessatis, vel alio incidenti lata, censetur prorogare iurisdictionem. Anch. *cons.192.In auxilium veritatis, n.7. & 8.*

Prorogatio iurisdictionis non fit in criminalibus, & quando secus. Concl.931.

PRorogatio † iurisdictionis non fit in criminalibus in eum, qui non est iudex competens, maxime, quando contra eum proceditur ex inquisitione. Alex. *cons.216.Ponderatu, in fi.n.16.ver. non obstat, lib.6.* † Limita, quando ad accusationem, & per viam libelli proceditur; quia tunc bene habet locum prorogatio. Alex. *d. cons.216. in fin. lib.6.*

Prorogatio non potest fieri per procuratorem, & quando secus. Concl.932.

PRorogatio † iurisdictionis non potest fieri per procuratorem simpliciter datū, ideo non potest conueniri principaliter in loco, vbi nō sortitur forum, licet ibidē habeat procuratorem generalem, etiam si promisit posse cōueniri vbiq;, quia intelligitur, si ibi reperiatur, non aūt, si ibi habeat procuratorem simpliciter datum; secus, si procurator esset specialis. Bal. *cons.167.Pro dubit. in pr. lib.3.* † Extende; quia procurator generalis nō pōt prorogare iurisdictionem in præiudicium principalis; quia requiritur mandatum speciale. Rom. *cons.48 Inspectis, col 2. in pr. ver. aut dicetur.* vbi apost. in *ver. non habet.* vbi citat conc. † Restringe; quia procurator bene potest prorogare iurisdictionem ad lites, quando contenditur solum, an iudex appellationis sit iudex; quia omisso medio fuit appellatum; quia non est prorogatio propriè de re ad rem, neque de persona, ad personam, sed per modum cognitionis, an sit iudex, & hæc cognitio spectat ad ipsum. Cald. *consil.207.alias 1. de appell.* † Amplia; quia neque per principales potest prorogari iurisdictio in quinque casibus, quos ponit Capic. *dec.59.* quos videas. † Extende; quia iurisdictio iudicis excommunicati nullo modo potest prorogari. Rom. *d.cons.48. in pr. ver. secundo propter sententiam,* vbi apost. in *ver. excommunicationis.*

Prosequutio appellationis ex quibus inducatur. Concl. 933.

LIbellvs † est actus inducens prosequutionem appellationis. Gemi. *cons.121. in pr.n.3. v. sed remanet sola dubitatio.* † Contrarium, quod qui debet prosequi causam, non sufficiat, quod dederit libellum. Roma. *cons.144. Inquisitio, in fi.* allegat rex. *ff. de bellus aduersus. ff. de in ius vocan.*

Prosequutio iudicialis operatur multa. Concl.934.

LIbellvs † incertus, vel restrictus interpretationem sumit ex prosequutis; & ideo si pars actoris deduxit vnum in libello, & plenius est prosequuta probando, dicitur etiam extendere libellum, vt super prosequutis possit iudex pronunciare. Felin. *in c. licet Heli. num.28 ver. decimo limita, de simon.* plenissimè. *cons.43.nu.* 8. *lib.3.* vbi, quod verba ambigua semper interpretantur ex prosequutis, & ad fauorem libellantis. † E conuerso non prosequutio omnium deductorum operatur, quod sententia lata generaliter ad non prosequuta non extenditur. *l. licet. C. de iud.* late Soar. *amp.* 18. *libr.1.* vbi, quod sententia super personali non nocet in realibus, nec è contra. † Et quod res iudicata non nocet quoad bona prose-

prosequuta, est tex. in *l. si ex testam. ff. de except. rei iud.* & *l. licet. C. de iudic.* Ruin. *cons.* 16. *nu.* 24. *lib.* 2. gloss. & Bart. in *l. & an eadem. n.* 5. *ff. de except. rei iud.* quia adacta habet sententia relationem, vt not. in *l.* 2. *§. ignominiæ ff. de his qui not. infam.* Sign. *cons.* 103. *n.* 4. *ver nam ex quo in sententia*, nam acta dicuntur vehiculum ad sententiam. Bald. in *c. cum super, ad fi. de causa possess. & propriet.* Soc. *cons.* 181. *nu.* 79. *lib.* 2. & ideo si constat de non prosequutione ex actis, nõ præiudicat sententia quoad non prosequuta. Alexand. *cons.* 11. *num.* 16. *col fi. lib.* 2. latius Feli. in *c. penul. in fi. de exceptio.* Vide, *Sententia qualiter interpretari debeat. Conclus.* 126. † Amplia idem in compromisso quantumcumq; generali; quia si prosequutio causæ fuit specialis, restringitur laudum generale ad prosecuta; quia esset nullum, si ad alia, super quibus non debuit laudari, extenderetur. Rom. *cons* 108. *Idem in proposita, in pr. & per tot.* maxime *col.* 2. *ver. quinimo*, vbi reddit rationem, quia si super non prosequutis, ergo super occultis. & ignotis, ergo est nullum. Vide, *Sententia debet esse conformis libello, & quando secus. Concl.* 135.

Protectionem habens ad quid obligetur. Conclus. 935.

1 PROTECTOR † alicuius vniuersitatis recommendatæ tenetur recommendatum defendere, si iniuste opprimatur, prout versa vice tenetur recommendatus tueri dominium, cui est re-
2 commendatus. Gemin. *consil.* 81. *in fin. ver. nec obstat.* † Adde, quod Principes seculares tenẽtur protegere Ecclesiam, & alia pia loca. Gemin. *d. cons.* 81. *in fi.* & ideo habens aliquem recommendatum, vel sub protectione, non dicitur habere sub suo gubernio, vel iurisdictione. Gemin. *d. cons.* 81. *per tot.* vbi est casus.

Protestatio multiplex, quid sit, & an debeat esse publica, vel non & qualis. Concl. 936.

1 PROTESTATIO † nihil aliud est, quam mentis declaratio.
2 Crau. *cons.* 120. *Confirmãdo opinionem. n.* 3. *in fi.* † Et de iure communi protestatio non requirit scripturam. Alexan. *cons.* 44. *Eximie*
3 *Doctor, in prin. lib.* 7. † Et quando quis non potest comparere, vel agere, qualiter facienda protestatio, est tex. in *l. vt perfectius. C. de annali exceptio.* † Imo valet etiam protestatio facta non seruata forma *d. l. vt perfectius. C. de annali exceptio.* plene Sign. Homod. *cons.* 131.
4 *Factum sic se habet, in pr. & per tot.* † Publica debet fieri protestatio, non clandestina, quando fit à passo metum ad hoc, vt tertio præiudicet. Crau. *d. cons.* 120. *n.* 3. *& seq.* allegat Soc. *cons.* 27. *in fi. lib.* 3. *&*
5 *cons* 263. *lib.* 2. Alex plene *cons.* 16. *Ponderatis, n.* 11. *& seq. ver. nec obstat,*
6 *lib.* 3. † Extende, quia si passus metum potuit publice protestari, & non fit protestatus, tunc tertio non præiudicat, etiam si metus sit probabilis ad non protestandum publice, & hoc, quando obligatio non est contra bonos mores. Crau. *d. consil.* 120. *n.* 6. *ver. tertio principaliter.* Alex. *d. cõs.* 16. *in fi. ver. accedit etiam, lib.* 3. vbi apost. citat Cur. Iun. *cons.* 126. *col.* 2. vbi Alex. declarat, quod si potest fieri publice, non relenat secreta, quando cõtraxit protestans secundum bonos mores; qa tertio, & ignoranti non præiudicat, secus si con-
7 traxit in casu prohibito secundum malos mores, quia tunc præindicat. † Restringe, quando is, cui facta est obligatio à metum passo, fuit particeps metus, vel potuit scire metum illatum, quia
8 nocet protestatio clandestina, imo nulla protestatio requiritur.
9 Crauet. *d. cons.* 120. *circa fin.* † Clandestina protestatio dicitur facta inscio tertio cui debet præiudicare. Crau. *d. cons.* 120. *n.* 5. † Præsentiam partis contraquam fit protestatio, non requirit protestatio,
10 & quãdo secus, vide Castr. in *l. cum plures §. locator ff. loc.* † Quod requiratur præsentia partis ad hoc, vt protestatio illum afficiat, tenet Ang. Aret. *cons.* 4. *Quoad primum, n.* 35. *ver. non obstat. si dicatur.* Vide incertum auctorẽ post regulas Soc. *Reg.* 16. *Protestatio debet fieri illi, cuius interest*, vbi ponit tres fallentias: prima est, quando est certa persona, cui fieri debet protestatio, alias sufficit publice protestari, secũda, quia fieri debet ei, quem tangit negocium principaliter; tertio, quando non potest haberi copia eius, cui fieri de-
11 bet, vide as eum. † Et debet protestatio quanti plurimi fieri; loco, & tempore congruis, & debet habere requisita, de quibus Bar. in *l. non solum. §. morte, n.* 5. *ff. de noui oper. nunciat.* glo. in *l. mora. ff. de vsur.*
12 Doctor. in *l. si ex legati. ff. de verb. oblig.* † Et vt afficiat minorem, seu adultum, debet etiam fieri simul eius curatori, vel saltem curato-
* ri tantum. Bart. Alex. & * communiter scribentes in *d. l. si ex legati*
13 *causa. ff. de verb. obligat. & in l. si curatorem habens. C. de in integ. rest.* † Et quando protestatio est incitatoria, non afficit, nisi à die notificationis, quæ talis esse debet, vt is, cui fit notificatio, fiat certus ostẽdendo illi instrumenta, vel copiam dimittendo secundum Bar. *d. l. non solum. §. morte, n.* 47 & 48. *ff. de noui oper. nunciat.* per *c. causam, de electio.* plene Alex. *cons.* 33. *Viso themate, n.* 2. vbi dicit * communem, *lib.* 2. † Et ideo, vt quis constituatur in mora per protestationem 14
debet protestans facere fidem per instrumentum, quod sit procurator, alias protestatus non constituitur in mora. Alex. *cons.* 78. *col.* 3. *lib.* 5. Rebuff. in *tract. nominatio. q.* 14. *n.* 165. nam quilibet causam ignorandi habet, antequam sibi notificetur, quid agere debeat, nec diuinare potest, aut debet. Alex. *d. cons.* 33. *in fi. lib.* 2. † Ex- 15
tende, quia is, qui contra aliquem protestatur, vt eum incitet ad faciendũ aliq d, ad quod obligatur sub pœna, debet illũ ita reddere certiorem deducẽdo factum explicitum, per quod sciat, quod teneatur, & concludat necessario illius obligationem, alias excusatur. Alex. *d. cons.* 33. *n* 2. *& seq. & per tot. lib.* 2. † Extende, quia is, qui 16
notificat litem obligato fideiussori ad defensionem sub pœna, debet notificare libellum, & citationem sibi factam in forma authentica, & dimittere notificato copiam, alias non est in mora. Alex. *d. cons.* 33. *n.* 4. *& 5. ver. alia euidentia ratione, lib.* 2. † Amplia, quia ad 17
hoc, vt protestatio faciat incidere in moram illum, cui fit protestatio, si quidem fiat illi, qui fecit obligationem, & non seruat, sufficit, si vero fiat successori, non releuat, nisi detur copia obligationis, ita Alex. *cons.* 135. *Viso processu, in fi. n.* 4. *ver. nec obstat, lib.* 7.

Protestatio iudicialis, & extraiudicialis in quibus differant. Concl. 937.

PROTESTATIO † facta alicui ex parte, & mandato iudicis, 1
& sic iudicialis operatur, vt non obediens illi præsumatur dolosus in turbatione sequnta, etiam absq; eo, quod verificetur ius protestantis prius, secus est in protestatione extraiudiciali, & facta non ex parte iudicis, quia vt afficiat, debet protestans prius 2
probare ius suum, ante quam audiatur super contrauentione. Alex. *cons.* 73. *Videtur, prima in prin. ver. quia imo protestatio, lib.* 3. † Extende; 3
quia si protestor tibi, quod non alienes talem rem, quam possides; quia prætendo, quod sit mea, & inrendo conuenire te in iudicio, & tu alienes, non obstante protestatione, si protestatio erat ex parte iudicis, præsumitur alienatio dolose facta, etiam si non constet de iure meo, secus si est extraiudicialis. Alex. *d. cons.* 73. *n.* 2. *lib.* 3. *cum sequ.* vbi maxime hoc procedit, quando protestans agit de damno vitando, & dicit * communem, & propterea dat cautelam, quod semper fiant protestationes auctoritate iudicis; quia plus operantur. † Amplia, quia protestatio, & intimatio auctori- 3
tate iudicis habet auctoritatem, vt stetur simplici copiæ; secus, si fiat extraiudicialis, quia non tenetur protestatus, vel intimatus credere. Alex. *d. cons.* 73. *n.* 3. *lib.* 3. Vide, *Intimatio vt dicatur legitima, quæ requirantur. Concl.* 338.

Protestatio conseruat ius protestantis, & quando secus. Concl. 938.

PROTESTATIO † conseruat ius protestantis, & debet fieri, 1
quando quis dubitat sibi inferri præiudicium ex actu, quem impedire non potest. Oldr. *cons.* 6. *in fi. Quæstio est talis.* † Amplia in 2
hærede cum beneficio inuentarii; quia si apponit non apponenda in inuentario, & omittit apponenda protestando, quod iura sint salua apponendi omissa, & remouendi, quæ non debuerunt inuentariari, conseruat ius suum, ne possit dici in dolo, & poterit addere eidem inuentario, sed non detrahere; nisi citatis creditoribus, & cum decreto iudicis. Monticul. *de inuent. in* 8. *q. n.* 52. *& seq.* Roland. à Vall. *in eod. tract. in* 3. *par. fol.* 72. *ver. si hæres & capit. cautus esse debet.* † Amplia, quod protestatio appellantis comparentis co- 3
ram iudice à quo, quod propterea non intendit renunciare appellationi, conseruat ius appellationis. Oldr. *consil.* 301. *nu.* 5. Card. Zab. *cons.* 52. *n.* 6. *ver. quarto ad idem.* Vide, *Appellans si comparet coram iudice à quo & quando appellationi renunciare videatur. Concl.* 389. *n.* 3. *& seq.* † Declara tamen hanc appellationem, nisi sit pronunciatũ su- 4
per protestatione; quia debuit appellare, vel nisi facto contrario tollatur. Oldr. *cons.* 302. *nu.* 10. *& 11. ver. & quod dicit.* † Amplia; quia 5
protestatio Principum in concordiis factis nedum conseruat ius ipsorum protestantium, sed etiam adhærentium, & subditorum. Castrens. *consil.* 424. *Quia scio, nu.* 2. *ver. præterea narratur, lib.* 1. † Am- 6
plia; quia nepotes, & consanguinei expensas funeris facientes in cadauer Episcopi, qui debuit sepeliri de iure ab Ecclesia, recuperant expensas, si fuerint protestati de hoc, alias secus. Gemin. *cons.* 1. *n.* 6. *ver. ex iis etiam soluitur.* † Amplia; quia is, qui prætendit ius in 7
Prælatura, si faciat reuerentiam intruso, censetur iuri suo renunciare, secus si protestetur *cap. exore, de iis, quæ fiunt à maior. parte Capituli.* vbi Abb. & cæteri. *n.* 5. & pleniùs in *cap. olim, el ter. o. de restit. spol.* n. 8. & 9. † Amplia; quia religiosi exempti ab Episcopo, & pro- 8
cessionibus, si vocati accedunt ad processiones cũ protestatione,

quod non intendunt piudicare priuilegio suæ exemptionis, con-
9 seruant exemptionẽ. Cald. *cons.* 393. *circa fi.* alias 8. *de reg.* † Extende idẽ, si exempti vocãtur ad synodũ ẽt prætextu, q̃ teneantur; quia si accedunt cum protestatione, conseruant exemptionem suam.
10 Bal. *cons.* 337. *Archiepiscopus Pragen. n. 3. ver. super tertio, lib.* 4. † Extẽde idem, quando exemptus cõpellitur soluere, & describitur in æstimo; quia protestando conseruat ius suum. Vide ꝛ. *Priuilegiũ quan-*
11 *do perdatur per actum cõtrarium. Concl.* 756. *ver. limita.* † Amplia; quia coactus consecrari, qui consecrari non potest sine licentia Papæ, si petat licentiam, & illam nõ obtineat, sufficit, quod protestetur,
12 per se non stare. Gemin. *cons.* 42. *n.* 7. *ver. restat.* † Amplia; quia cogendus contrahere matrimonium, si ante protestatur de coactione coram honestis pſonis, non cõsentit, licet postea coactus contrahat. Bald. *cons.* 165. *Casus est talis n.* 6. *ver. sed ponamus, vſq; in fi. lib.* 2.
13 vbi, qualis debeat esse ꝓtestatio, vt releuet. † Amplia; quia mulier relicta vsufructuaria à marito, quæ ẽt successit filio in proprietate, potest velle perseuerare in vsufructu, dũmodo deliberet, an velit esse hæres filii, & ꝓtestando, q̃ ex pceptione vsusfructus nõ intẽdit sibi piudicare in successione, conseruat ius suũ. Bald. *cons.* 113. *Si*
14 *ista domina lib.* 4. † Amplia; quia in actu dubio, qui potest fieri vno modo, & alio, si fiat ꝓtestatio, releuat protestantẽ, vt actus dubius intelligatur factus secundũ protestationẽ. Bal. *cons.* 400. *Protestatio fact. a. lib* 5. vbi loquitur in eo, q̃ potuit adire tanquã hęres, & retinere bona tanquã creditor, vt secundũ protestationẽ declaret
15 animus. † Et ideo dominus post caducitatem declarată si recipiat canonẽ, cũm ꝓtestatione, q̃ non recedit à caducitate, conseruat
16 caducitatẽ. Alex. *cons.* 206. *Viso, n.* 2. *lib.* 7. † Amplia; quia ꝓtestatio excludit tacitũ consensum protestantis. Decia. *cons.* 72. *n.* 38. *lib.* 2.
17 † Amplia; quia declinans iurisdictionẽ si tibi liceat de iure, nõ incurrit pœnã statuti contra declinantes iurisdictionẽ, nisi actus sit
18 directe contra protestationẽ. Fulg. *cons.* 146. *per tot.* † Amplia; quia soluens onera cum sit exemptus, si protestetur, quod non animo renunciandi suæ exemptioni cõseruat ius suæ exemptionis. Alex.
19 *cons.* 190. *Mature. n.* 2. *& seq. ver. non obstat sexto, lib.* 2. † Extende in eo, qui soluit aliquid annuum; quia non se obligat ad annuam præstationẽ, si protestetur, quod alio animo soluit. Alex. *d. cons.* 190.
20 *in fi. ver. ad vltimum, lib.* 2. † Amplia; quia is, qui propter implicitam computationem excusatur, quasi habuerit oblitionem, non excusatur, si sibi fuit facta protestatio, quia tollit obliuionem. Alex.
21 *cons.* 206. *n.* 6. *ver. nec prædictis obstat, lib.* 7. *cum seq.* † Limita; quia protestatio facta cõtra sententiã, vel decretũ iudicis non releuat sine appellatione; quia debet appellare, qui vult releuari à grauamine
22 iudicis. Anch. *cons.* 192. *n.* 7. *&* 8. † Limita; quia protestatio nihil relenat, quando eidem contradicitur. Crau. *cons.* 463. *n.* 20. † Limita
23 in ꝓhibitis, si dico, *mentiris, saluo honore tuo*, quia nõ releuat. Crau.
24 *d. cons.* 463. *n.* 19. † Limita; quia protestatio etiam cum iuramento de non eligendo, vel præsentãdo ad beneficium facta secreto, & inscio præsentato, qui se obligat ad beneficium, non sibi præiudicat, neq; trahitur ad secundam præsentationem, plene Alex. *cons.*
25 16. *Ponderatis, in fi. lib.* 3. † Limita; quia protestatio facta, quod non animo nouandi fiat prorogatio locationis, cum sit absente fideiussore facta, conseruat ius protestantis, sed non facit, quod ipse
26 fideiussor sit obligatus in secunda prorogatione. Decia. *d. cons.* 72. *n.* 39. *lib.* 2. † Limita; quia protestatio facta per fideiussorem de iudicio sisti, & iudicato soluẽdo, saluis omnib⁹ iuribus ꝓncipalis, & fideiussoris, nõ potest operari quoad declinatoriã iurisdictionis, sed quoad alia; quia facto prorogat iurisdictionẽ, & protestatio habens repugnantiam, non refertur ad iurisdictionem. Anch.
27 *cons.* 192. *n.* 6. † Declara totã hanc materiam; quia protestatio conseruat ius protestantis, etiam si faciat actũ cõtrarium, dummodo faciat incontinenti; quia censetur non consentire, & facere nõ ex animo, secus si faciat actum cõtrarium ex interuallo, & dicitur ex
28 interuallo post 10. dies. Rom. plene *cons.* 179. *Ampliss. Doctor, n.* 21. *ver. secundo moueor*, vbi apost. *in ver. non adesse*, dat concor. † Limita; quia protestatio facta absente parte non præseruat ius protestantis, nisi in iis, quæ consistunt in animo, vel nisi præueniatur actus
29 coactiuus, in quo nõ expedit coacto protestari. Bal. *d. cons.* 165. *n.* 6. *vſq; in fi. lib.* 2. † Limita; quia is, qui adit hæreditatẽ cum beneficio inuentarii cum ꝓtestatione, quod non intẽdit adire, nisi cum solemni inuentario, non desinit esse hæres, & teneri in solidum de suo, si inuentarium solemne non fecerit. Crau. late *cons.* 348. *in pr.*
maxime *n.* 6. *& seq.* & clarius *cons.* 427. *n.* 14. *& seq.* vbi, q̃ protestatio non potest irritare additionem, ex quo possedit, & possidet bona, vt hæres: nam protestatio in iis, quæ non sunt in dispositione facientis, nihil releuat, ideo si quis ꝓtestatur non adire hęreditatem, & bona accipiat, vel postquã illa accepit, est omnino hæres.
30 Rom. pulchre *cons.* 247. *Primo dici potest, in fi.* † Extẽde; quia expulsus de possessione naturali; quia dispositione legis amittit ciuilẽ, licet ꝓtestetur velle retinere ciuilẽ, nihil agit; quia cõtra legẽ protestatur, & effectũ legis, quod nõ est in sua potestate facere Crau.
cons. 508. *n.* 11. † Extende generaliter; quia in iis, quæ non pendent
à potestate protestãtis, nihil operatur protestatio. Crau. *cons.* 463.
n. 21. † Extende; quia obligatus ex necessitate frustra protestatur, vel reseruat iura contra id, ad quod necessario obligatur. Crauet.
cons. 620. *n.* 15. *in fi.* † Extende; quia pater remittens iniuriam filio, licet postea ꝓtestetur, nihil agit, vt possit exhæredare, ideo protestatio post factum non releuat, sed in actu, vel ante fieri debet, quia postea non est in facultate eius, ita Rom. *d. cons.* 246. *in fi.* plenius Crau. *cons.* 721. *n.* 13. † Extende; quia protestatio, & reseruatio nihil operatur quoad impossibilia, & repugnantia. Becc. *cons.* 74.
n. 6. † Et vbi fit protestatio in iis, quæ non dependent à protestante, sed à dispositione iuris communis, nihil releuat. Decia. *cons.* 39.
n. 38. *lib.* 3. † Limita in protestatione contraria iuri, quæ nihil releuat. Bal. *cons.* 326. *Acturus petitione post med. ver. sequitur quædam lib.* 2.
† Limita; quia protestatio nihil operatur, quando agitur de iure alteri adimendo, sed solum operatur, quando agitur de iure protestantis conseruando. Signor. *cons.* 85. *Factum tale, n.* 2. *ver. præterea interdum.* Decia. *cons.* 72. *n.* 37. *in fi. lib.* 2. † Extende; quia in iis, quæ non pendent à facto protestantis, nihil operatur. Sign. *cons.* 8. *n.* 8. *ver. præterea protestatio.* † Limita; quia protestatio iudicialis tuti de facili admittitur, ita etiam de facili tollitur, & sicut repetendo in omni actu. Oldra. *cons.* 302. *n.* 10. *&* 11. *ver. & quod dicit.* & concord. Gemi. *cons.* 42. *n.* 9. vbi, quod protestatio non extenditur ad actus futuros, & qui postea fiunt. Put. *decis.* 380. *in vna Placent. lib.* 1. quæ repetitur per Mohed. *decis.* 44. & idem Put. *dec.* 218 *lib.* 2. & sequitur Rota *in nou. decis.* 599. *par.* 1. vbi Rot. plures de *communi, &
magis communi. † Extende; quia imo sola præsentia in iudicio, &
& taciturnitas inducit consensum Surd. *cons.* 8. *n.* 28. *vſque in fi. lib.* 1.
Vide, *Protestatio an. & quando censeatur repetita, vel non. Concl.* 942.
† Limita; quia protestatio post actum additionis hęreditatis, quod
hæres esse non intendit, non releuat, quia sera est, & debet fieri
ante. Rom. *cons.* 247. *Primo dici potest, in fi.* † Extẽde, quia protestatio sera, & tarda post finitum negotium, & ius alteri quæsitum non releuat. Alex. *cons.* 296. *in fi. lib.* 7. † Extende, vt idem fit, quando res non est integra, licet negotium nõ sit finitum. Alex. *cons.* 210. *Rumpater. in fi. lib.* 7. Vide, *Tarde venisti, quia res non est integra. Concl.* 18.
† Limita, quia protestatio, quæ conseruat ius protestantis, tandiu durat, quandiu noua necessitas inducitur, quia iterum debet repeti: nam si is, qui non potest consecrari, vel aliud facere sine licentia Papæ, petit licentiam eius, ad quod obligatur, & illam non obtinuit, & propterea excusatur, si fiat noua constitutio, quod omnes promoueri debeant, vel consecrari, prima petitio licentiæ non releuat, quia debuit iterum peti. Gemin *cons.* 42. *n.* 2. *ver. sed igitur, &* n. 8. quia quot sententiæ, tot requiruntur appellationes, & n. 9. † Declara, quod protestatio, & interpellatio, quæ fit ad excusandam negligentiam, vt quis non dicatur negligens, quia certum quid non fecit, debet fieri coram eo, ad quem remittur accedere; vel saltẽ, si copia eius haberi nõ potest, debet fieri ad ostium domus illius, alias non valet. Gem. *d. cons.* 42. *n.* 2. *ver. sic protestan.*

Protestatio quando necessaria, vel non. Concl. 939.

PROTESTATIO † debet fieri ab eo, qui habet sententiã contra, si non potest habere copiã iudicis, vel timet eius præsentiam, alias tanen in iudicatũ, *ꝛ. fi. de appell.* Zab. *cons.* 128. *In quæst. quæ mittur, n.* 3. *ver. sed in contrarium.* Affli. *dec.* 50. vbi Visil. dicit * communi. Alex. *cons.* 200. *Viso processu, in fi. lib.* 7. † Idẽ, si instantia labitur, quia si habet impedimentum, debet protestari, alias deseritur instantia. Alex. *d. cons.* 200. *lib.* 7. † Extende; quia is, qui debet reclamare, vel appellare à sententia contra se lata, & timet adire iudicem, petitur protestari de hoc, vt excusetur. Ant. de But. *cons.* 27. *imp.* vbi
apost. *in ver protestari*, allegat conc. omissio aũt protestationis non tollit restitutionem in integrum, quod est extraordinariũ remedium, & subsidiariũ, vt ibi *in fi.* & sequitur Alex. *cons.* 164. *Visa peticessu, n.* 6. *lib.* 2. † Extende, quia ad interrumpendã præscriptionem requiritur libellus, vel interpellatio, aut ꝓtestatio. Zab. *d. cons.* 128.
n. 3. *ver. item cõtra Andream.* † Extende in eo, qui vult recuperare, qui missus in possessionẽ ex primo decreto efficiatur possessor, debet protestari, si impeditur recuperare, *c. pastoralis. de off. ord.* Zab. *d. cons.* 128. *n.* 4. † Extende, quia tempus currit eligere debentibus, & omnibus morosis, etiam si sint impediti, nisi protestẽtur de impedimento, *c. fi. de electio.* Zab. *d. cons.* 128. *n.* 4. *ver. inducitur etiam.* † Amplia, quãdo quis vult tanquã legitime impeditus se releuare, quia debet docere, quod fecerit omnẽ diligentiã, non obstan. impedimento, & protestari, q̃ non stet per eum, & quando sit verum, late

late Boer. *dec.* 49. *n.* 45. *& seq.* vbi limitat, qñ impedimentū est notorium. Alex. *cons.* 146. *In causa & lite, n.* 31. *ver. accedit ad confirmatio-*
8 *nem. li.* 5. *& cōs.* 200. *in fi. li.* 7. † Extēde in quolibet impedito facere actū in termino sibi statuto; quia debet protestari. Alex. *d. cōs.* 164.
9 *Viso processu, n.* 6. *ver. bene facit, lib.* 2. † Extēde in causa appellationis cōmissā, q̄ habet instantiā à statuto; quia si occurrat impedimentum iudicis, currit instantia, nisi pars publice ꝓtestetur. Alex. *cons.* 114. *Visa scriptura, n.* 3. *& n.* 4. *ver. attamen dicti dies, lib.* 5. vbi apostil. *in ver. ꝓtestatus*, dat concor. pro vtraq; parte. Vide, *Impedimentū. Concl.* 29. Vide, *Appellans quam diligentiā facere debeat, ne appellatio deseratur.*
10 *Concl.* 380. † Extende, & vide plenius per Alex. *d. cons.* 164. *Viso processu, n.* 4. *in fi. cum seq. ver. aut consideramus, lib.* 2. vbi, quod si statutum (prout Cesenæ) disponit, q̄ causa appellationis debeat terminari intra mensem à die commissionis, appellās debet facere diligentiam, quod appellatio committatur, & si non potest alloqui committere debentem, debet protestari ad portam illius, & facere
* instrumentū protestationis, alias causa erit deserta, & dicit *com-
11 munem. † Idē, qñ causa deuoluitur ad consistorū Principis, vt illam committat, quia debet fieri diligentia per appellantē, & ꝓtestatio, si non pōr alloqui, & se expedire, alias transit deserta. Alex. *d. cons.* 164. *n.* 5. *ver. vnde deducit Ang. lib.* 2. *& n.* 6. dat exempla, quibus si-
12 ne protestatione causa transit deserta. † Idem, si appellatio debet committi p priores ciuitatis, prout in ciuitate Castelli; quia intelligitur, si appellans facit diligentiam, & protestetur in casu impedimenti, alias transit deserta. Alex. *d. cons.* 164. *n.* 6. *vers. & in propositio. lib.* 2. † Idē, si causa deuoluitur ad Papā; qa vt cōmittatur, debet fieri diligentia, & in casu impedimenti ꝓtestatio, alias transit de-
*14 serta, secundū * omnes, vt per Alex. *d. cons.* 164. *in fi. n.* 7. *lib.* 2. † Restringe, quando impedimentū prouenit ex defectu partis aduersæ, quia nō requiritur protestatio, prout in eo, qui soluere vult in loco destinato, & pars non requiritur, vt plene Ruin. *cons.* 151. *lib.* 1. vbi dicit, q̄ Bart. & alii ponūt protestationē ad cautelā, non vt sit
15 necessaria. † Declara, quia si agitur de actione acquirēda, forte requiritur protestatio, secus, si agitur de cōseruanda actione. Boer. *dec.* 40. *nu.* 4. *& seq.* sic videtur velle Ruin. *d. cons.* 151. *in pr. n.* 4 *& seq.*
16 Sig. Hom. *cons.* 195. *n.* 4. † Declarat Rom. *cons.* 433. *Quoad primum, n.* 4. *& 5. ver. nec præmissis refragatur*, vt in iis, in quibus impeditus aliquid facere, quod debet omnino fieri, prout appellatio requiritur protestatio, quia talis protestatio succedit loco appellationis, sed si agat de forma obseruāda in certo loco, & est impossibile in eo loco seruare, sufficit, q̄ seruetur in alio loco sine ꝓtestatione.
17 † Amplia generaliter, vbicunq; tempus est continuum, quia currit irreparabiliter etiam impedito, nisi protestetur, gl. *in c. fi. de appell.* quæ est t. gl. sic declarat Zaba. *d. cons.* 128. *n.* 4. Alex. *d. cons.* 200.
18 *lib.* 7. † Extēde, quia ad hoc, vt impeditus facto iudicis releuetur, debet fieri protestatio, alias tēpus currit. Alex. & alii *in l.* 2. *§. quod diximus. ff. si quis cautio. Ial. in l. de pupillo, §. si quis ipsi prætori. ff. de nou. op.*
19 *nunc.* † Extende, quia instantia appellationis currit appellanti etiam impedito facto iudicis, vel propter subterfugia partis; quia debet protestari, & recurrere ad superiorem. Alex. plene *cons.* 72.
20 *Videtur primo, per tot.* maxime *n.* 12. *& seq. ver. hoc videtur, lib.* 3. † Amplia; quia iudex habens reum confessum, vel cōuictum, aut condemnatum pro delicto, si vult eum torqueri facere pro habendis cōplicibus, vel super aliis delictis, debet protestari sine ꝓiudicio confessatorū, & conuictorū, & sine præiudicio sententiæ, alias si simpliciter torqueret, & ipse persisteret, debilitaret ꝓbationes; & cōfessiones, & condemnationē, ita vt pœna ordinaria non posset
* puniri; comm. * dicit Clar. *in §. fi. q.* 64. *n.* 8. *ver. veritas est*, vbi, quod
21 debet apparere scripta in actis. † Restringe in famoso delinquente, quia etiam si subst inuit in tormentis, qñ erat cōuictus, etiam si super eodem delicto, de quo est conuictus, torqueatur simpliciter, tamen non euadit pœnā ordinariā subst inendo negatiuā, sed condemnatur nihilominus ad mortē, ita seruare Parlamentū Parisiēse dicit Clar. *in d. §. fi. q.* 64. *n.* 34. *in fi. ver. quinimo*, licet dicat hoc
22 non seruari Mediolani. † Restringe, quando quis est grauiter inditiatus, & famosus, licet tortura euacuet inditia, tamen senatus consueuit Mediolani transmittere reū ad triremes ad tēpus, vel ēt perpetuo, prout est grauius delictū, & grauiora erāt inditia. Clar.
23 *d. §. fi. q.* 64. *n.* 38. *ver. apud nos.* † Limita, quia, ꝓtestari non debet necessarius, cuius ius durat in petitorio, licet cōtra eū ꝓcedatur in executiuo iudicio ad executionē laudi, ex quo protestando non retardaret executionem à statuto inductā, ita dictāe statuto Florentiæ sub *rub. de præcep. de discombr. ver. & in causis prædictis*, & ita seruari in practica attestatur, allegat text. ad hoc *in l. siccuti, §. non videtur. ff. quib. mod. pig. vel hyp. solu.* Vide infr. *Concl.* 941. † Extende; quia
24 imo etiam si filia accepte legatum dotis in minori quantitate legatæ, quam deberetur, sibi non præiudicat, quia onus non valet, & filia scit ius suum propterea durare. Castr. *cons.* 73. *Licet ista domina, n.* 2. *in fi. lib.* 1. † Extende, quia licet Papa nominet aliquem, puta Decanum mei Decanatus me præsente, & tacente etiā ex certa scientia non mihi præiudico, nec teneor protestari, quia scio ius meum durare, plene Rom. *cons.* 340. *Circa primū, n.* 8. *& seq. ver. circa quartum.* allegat *d. l. sicut, §. non videtur. ff. quib. mod. pig. vel hyp. solu.* 25
† Vide tamen Paris. *cons.* 41. *n.* 27. *lib.* 4. quia per non contradictionem inducitur consensus. † Limita, vbicunque tempus est vtile, 26
& non continuum, impedito non currit, etiam si nō protestetur. 27
Zabar. *d. cons.* 128. *n.* 3. *&* 4. Felin. *in c. transmissa, ver. non omitto, col.* 4. *de præscript.* † Extende igitur; quia feudatarius inouus, qui non petit inuestituram intra diem, & annum propter impedimentum, non priuatur, etiam si non fuit protestatus. Zaba. *d. cons.* 128. *n.* 3. *& seq. ver. secundo quæritur*, vbi est casus. Vide plenius, *Impedimentum legitimum excusat impetitum, & quando secus. Concl.* 29. 28

Protestatio generalis quando admittatur, & valeat, vel non. Concl. 940.

PROTESTATIO † sufficit, si est facta eo modo, quo releuet protestantem; quia non tenetur protestans instruere suum aduersarium. Bald. *cons.* 318. *Practica ciuitatis, n.* 2. *ver. item protestanti, lib.* 1. 1
† Extende, vt multo magis protestatio etiam generalis releuet, 2
quando aduersarius nihil contradixit, quia censetur acquiescere. Bald. *d. cons.* 318. *in pr. ver. sed contrarium. lib.* 1. † Declara, quia si pars 3
opponit de generalitate, tunc debet fieri specialis, & non releuaret. Vide, *Exceptio generalis, vel specialis. Concl.* 397.

Protestationi quando quis acquiescat, & sibi præiudicet, vel non. Concl. 941.

REGVLA † est, quod acquiescens, videl. non cōtradicens protestationi, sibi non præiudicat in iis, quæ sibi competunt de iure, quia cum sciat ius suū durare, nō censetur ex taciturnitate sibi præiudicare, quia qñ protestatio venit ad detrahēdum iuri aduersarii, cōtra quē fit, vt detrahat, requiritur consensus aduersarii expressus. Abb. *in c. Cumana, n.* 5. *de elect.* Alex. *cons.* 78. *Viso, in fi. lib.* 5. 1
† Vide omnino incertū Authorem post reg. Socin. *reg.* 15. *Protestatio requirit expressum consensum eius, contra quē facta est, ad hoc, vt sibi noceat*, vbi limitat 4. modis: Primo in casibus, in quibus tacens habetur pro consentiente in actu oneroso. Secundo, quādo is, contra quem fit protestatio, nō simpliciter tacet, sed facit actum denotantē consensum: Tertio, vbi agitur de paruo ꝓiudicio: Quarto, quādo is, qui protestatur, agit de se exonerādo, vt ibi declarat. 2
† Contrariū, quod imo is, cōtra quem fit protestatio, debet contradicere, alias sibi præiudicat, tenent multi, quos idem Abb. *d. l. Cumana, n.* 5. *de elect.* vbi apost. † Declara primo, quia aut protestans stat in meris terminis protestationis, & requiritur expressus consensus aduersarii, aut ꝓcessit vlterius aliquid dādo, vel recipiēdo, & ille, cōtra quē fit ꝓtestatio, recepit, & tacuit, & sibi ꝓiudicat, ita
* Card. quē citat Abb. *d. l. Cumana, n.* 5. *ver. Cardinalis distinxit. de elect.* 3
† Declara, quia protestatio, qñ potest esse dubia, an releuet, vel sit 5
contraria facto, magis de facili subst inetur, si non fuit contradictum, q̄ è contra. Alex. *cons.* 130. *In causa, n.* 16. *vers. & maxime lib.* 4.
† Declara secundo, quia aut protestans concedit id, quod de iure 6
cōmuni cōpetit protestato, sed vult restringere illud ius ex protestatione, & nisi expresse consentiat, sibi non ꝓiudicat, aut protestans concedit id, quod nō cōpetebat protestato, & qualificat concessionē ex protestatione, & tunc acquiescit recipiendo, & tacendo. Abb. *d. c. Cumana, n.* 5. *ver. ego tamen aliter, de elect.* † Declara, 7
quia si fiat protestatio ei, qui habet facultatem faciendi, vel non, & sic in dependentibus à voluntate eius, cui fit protestatio, & si tacet, censetur consentire, & sibi præiudicat. Alex. *cons.* 31. *Habita pro viribus, lib.* 7 *per tot.* vbi, si facta fuit locatio prouentuum Communis Titio pro tanto singulo mense, cum hoc, quod alteri possit locare, & mandet alteri locari, & primus conductor, & non
contradicat, censetur consentire. † Extende, quia non censetur 8
recessum à protestatione, licet protestans in vnico hospitio cōtinuauerit, quia ex quo palam, publice vnicum hospitiū loco plurium exercuit, non censetur renunciasse protestationi; quia non est factum cōtrarium omnino protestationi, sed censetur, vt hospes particularis exercuisse. Alex. *d. cons.* 31. *in fi. lib.* 7. *& per tot.* † Amplia, quia si quis confiteatur habuisse centum à Titio, quæ sibi debet cū protestatione, q̄ alia centum sibi ab eodē Titio debita sint salua, si Titius vtitur confessione, acquiescit protestationi, debet alia centum. Fel. *in c. cum M. n.* 20. *de constit.* † Limita; quia protesta- 10
tio nō confert ius aliquod, quādo illi fuit contradictum per eum,
con-

contra quem fit protestatio. Bart. in *l. non solum. §. morte. n. 22. & seq. ver. sed quæro, an partis consensus ff. de nou. oper. nunciat.* Ang. & moder. in *l. si fideiussor, in pr. ff. qui satisd. cog.* Soc. *cons. 107. n. 4. lib. 1.* † Limita; quia remedium tollendi protestationem, denunciationem, vel aliud præiudiciale, est comparere in iudicio, & petere declarari, & obtinere sententiã, quod non releuet, vel non afficiat. Alex. *cons. 70. In causa, & lite, n. 2. ver. confirmio, lib. 7.*

Protestatio quando habeatur pro repetita, vel non. Concl. 942.

1 PROTESTATIO, †quæ oritur ex reseruatione iurium partium facta à statuto, habetur, p repetita in omni actu, p cõseruatione eorũ, quæ sunt reseruata. Bal. *cons. 96. Decreto cauetur, n. 4. ver. se-*
2 *quens quæstio, in fi. lib. 1.* † Limita in protestatione iudiciali; qa si quis protestatur contra procuratorẽ, p non sit admittendus; & quod non intendo ipsum approbare, si postea secum substineo litẽ, videor recedere à protestatione. Bal. *cons. 498. Casus, super quo n. 1. ver.*
* *circa primum, lib. 2.* plene Rota in *nouiss. decis. 599. parte 1.* Put. *decis.*
* 218. *Fuit dictum, lib. 2.* vbi de magis * communi. † Idem; si allegatus
3 est suspectus cum protestatione, quod nõ intendo consentire in illius iurisdictionẽ, quia si procedo, vel compareo coram illo, censeor recedere ab allegata suspicione. Bald. *d. cons. 498. n. 2. ver.*
* *item hoc demonstratur. lib. 2.* Mohed. *decis. 44.* & plene Rebuf. *de recu-*
* *satio. art. 6. gl. vnica, n. 4. fol. 721. ver. ex quo patet*, plenius Put. *dec. 380.*
* *In vna Placentina, lib. 1.* vbi dicit communem, & * magis commu-
4 nem. † Idem, si quis contra statutum pænale declinat iurisdictionem cum protestatione, quia non euitat pænam, si repetiit declinatoriam sine protestatione, quæ non censetur repetita. Fulg. *cõs.*
5 *146. col. 2. ver. nec videtur ipsum Catherinum.* † Idem, si habens rem in dicatam opponat de ea, si postea comparet non opponendo de re iudicata, sibi præiudicat. Put. *decis. 218. Fuit dictum, per tot.* maxi-
6 me *in fi. lib. 2.* † Idem in eo, qui protestatur non velle contestari litem ex negatione; quia si postea in causa summaria facit aliquem actum, qui est loco contestationis, si non reperit protestationem; lis habetur pro contestata. Alex. *cons. 181. In causa, & lite, n. 8. ver. præ-*
7 *terea, lib. 6.* † Limita in extraiudicialibus fauore matrimonii, quia si quis protestatur, quod si contingat eum contrahere matrimonium, intentio sua est, quod non consentiet, si postea contrahat, & non protestetur censetur recedere à protestatione, *l. cum plures.*
8 *§. locator horrei. ff. locati.* † Extende in extraiudicialibus, quia nisi protestatio repetatur in actu post protestationem simpliciter celebrato non videtur repetita. *d. l. cum plures. §. locator horrei ff. locati.*
9 † Restringe limitationem, vt non procedat, quando protestatio fuit vestita alia iusta causa; puta metus, vel timoris. Castr. *cons. 45. Licet per supradictum, in pr. ver. sed ad hoc respondetur, lib. 1.* † Restringe
10 etiam in alia conditione, puta dummodo dos tanta solueretur; quia censetur repetita etiam si matrimonium contraxit. Castr. *d.*
☞ *cons. 45. per tot. lib. 1.* Vide, *Protestatio conseruat ius protestantis, & quando secus. Concl. 938.*

Protestatio inducit attentata, & quando non. Concl. 943.

1 PROTESTATIO † & contradictio facta domino feudi, ne inuestiat alium de feudo, non habet effectum, vt si inuestiat, debeat reuocari inuestitura tanquam attentata, sed dumtaxat via ordinaria reuocabitur docto de bono iure. Castr. *cons. 216. Per ea,*
2 *quæ comprehendo, in pr. & per tot. lib. 2.* † Extende, etiam si extra iudicium appelletur ab aliquo actu faciendo; quia ita demum operatur reuocationem, si via ordinaria probetur veritas causæ, ratio est; quia appellatio extraiudicialis habet effectum protestationis, & non inducit attentata, nisi post inhibitionẽ. gl. magna in *c. non*
3 *solum, circa med. de appell. in 6.* Castr. *d. cons. 216. in pr. lib. 1.* † Extende; quia imo is, qui protestatur, & postea nihil agit, grauatur in hoc; quia præsumitur ius non habuisse. Castr. *d. cons. 216. in pr. ver. & sub-*
4 *dit Innoc. lib. 2.* & apost. ibi citat Soc. *cons. 24. Visis, ver. circa secundam*
quæstionem, lib. 1. † Limita; quia speciale est, vt protestatio, & denunciatio extraiudicialis inducat attentata in nunciatione noui operis; quia siue denunciatio fiat iure, vel iniuria, debet superse-
5 deri. Castr. *d. cons. 216. circa pr. ver. allegat etiam, lib. 2.* † Limita; quia licet protestatio non inducat attentata; bene inducit, quod ius protestantis censeatur conseruatum, & actus contrarius non tollit ius protestantis, quin contra actum factum possit experiri, Castr. *d. cons. 216. per tot. lib. 2.*

Protestatio contraria facto, vel iuri non releuat, & quando secus. Concl. 944.

PROTESTATIO † contraria facto non releuat. Oldr. in *cons. 106. n. 10. ver. ad sextam. & cons. 302. n. 10. ver. & quod dicit*, quia fa-
ctum contrarium tollit protestationem contrariam præcedentẽ. Bal. *cons. 489. Quia copiose, in pr. lib. 3.* † Extende, vt procedat, etiam si pendeat protestatio à voluntate, etiam si sit intimata aduersario, seu venerit ad illius notitiam. Bal. *d. cons. 489. in pr. lib. 3.* † Amplia; quia qui bene cantat, & male ruspat, non excusatur; quia ſigmenta non attenduntur. Bal. *cons. 9. Factum tale, n. 1. ver. & item non debet, li. 1.* sequitur Crau. *cons. 463. n. 18. & cons. 624. n. 15.* ins. Bald. *cons.*
188. lib. 3. vbi est repetitum *cons. 9.* † Amplia; quia is, qui comparet coram iudice à quo, & allegat effectum sententiæ, à qua est appellatum, sine præiudicio appellationis, censetur appellationi renunciasse. Cal. *cons. 211.* alias *de appell.* † Amplia; quia protestatio contraria facto non releuat, quando fieret post actum, licet subesset causa iusta protestandi, ita videtur velle Cald. *cons. 108. ver. non obstat. si dicatur*; vbi, quod debet præcedere protestatio factum, vel fieri in actu cõtrario, alias volũtas adesse dicitur, licet adesset causa metus, vel similis. Bal. *d. cons. 489. Quia copiose, in fi. v. quid vltra n.*
3. † Amplia, qa protestatio nihil releuat in iis, quę sunt ex necessitate legis; quia si pater, vel mater præstant alimenta filio ex ſola necessitate legis, licet protestẽtur animo repetendi, nihil releuat; quia est contraria facto & præcise obligationi legali, ita Bald. in *l. negocia. in fi. C. de neg. gest.* † Amplia, vt idem sit in protestatione cõtraria effectui actus, non autem contraria facto, veluti si quis protestetur, non dicit non facturum; sed dictum factum non valiturum; quia in iis, quæ dependent à voluntate mera protestantis, nõ releuat. Bal. *d. cons. 489. in pr. n. 2. maxime ver. est & tertius. lib. 3.* † Extende, vt procedat, etiam si protestatio non pendeat à mera, & sola voluntate protestantis, quando de necessitate tenebatur facere actum; quia tunc nihil operatur, nisi aduersario consentiente Bal. *d. cons. 489. in pr. n. 3. ver. interdum protestatio, lib. 3.* † Extende, vt idem sit, quando protestatio pendet non à solo consensu, & potestate protestantis, sed illius, & alterius; quia si non est intimata aduersario, non tollit effectum eius; quod fit postea. Bald. *d. cons. 489. n.*
3. *ver. si vero dependent, lib. 3.* † Restringe in protestatione, quæ pendet à voluntate pro estatis, & alterius; quia si est notificata aduersario, non valet effectus actus contrarii. Bal. *d. cons. 489. n. 3. ver. aut*
non certiorauit, lib. 3. quod est Petr. de Perusio. † Amplia; quia protestatio tollitur per decretum, vel sententiam iudicis, non competere ius protestandi. Alex. *cons. 83. in causa, & lite, n. 8. ver. circa au-*
tem vnum, lib. 7. † Amplia; quia protestatio tollitur, & cessat per actum subsequentem contrarium. Sign. *cons. 75. n. 21. & 22. ver. præterea non obstant.* Ceph. *cons. 222. nu. 14. ver. tertio præmitto.* Crau. *cons.*
463. n. 18. & cons. 605. n. 5. & 691. in fi. plene Surd. *cons. 8. n. 28.* † Extende; quia semper per factum contrarium subsequens recedit à protestatione, vel reseruatione, late Surd. *cons. 136. n. 42.* vbi dat multa exempla; quod recipiens pretium renunciat relocationi contractus; qui petit restaurum, approbat locationem; recipiens implementum transactionis remittit pœnam. † Extrẽde; quia protestatio in venditione, quod per metum fiat, non impedit dominii translationem. Sign. *d. cons. 75. n. 22. ver. præterea posita.* † Declara, nisi eadem causa protestandi maneat, quod declarat, vt per Crau. *cons. 341. nu. 3.* † Contrarium tenet in dependentibus à voluntate protestantis. Simon de Præt. *cons. 173. n. 6.* vbi plures allegat, quod nisi in actu subsequenti dicatur, non obstante protestatione, loquitur in protestatione de non faciendo testamento, si fiat, non derogatur protestationi. † Declarat Angel. Aret. *cons. 4. Quæ pro-*
mum. n. 33 & seq. ver. nec obstat, vt si fiat protestatio cum eadem persona de non faciendo certo actu, & postea in continenti actus fiat cum eadem persona; tamen censetur recessum à protestatione, si vero actus fiat cum alio, secus. † Amplia, quia potius attenditur factum cõtrarium, quam protestatio. Fulg. *cons. 146. circa fi. ver. nec*
videtur ipsum Ser. Catherinum, vbi, quod declinans iurisdictionem Prætoris contra formam statuti pœnalis; licet protestetur, quamvis sibi liceat, non euitat pœnam; quia factum attenditur. † Amplia; quia protestatio contrarium de directo protestationi tollit præcedentem protestationem, etiam si gerens actum dicat, sine præiudicio iurium suorum facere; quia intelligitur de aliis iuribus, quam ab actu contrario dependentibus. Deci. *cons. 18. num.*
14. *ver. nec obstat.* Oldrad. *cons. 330. in fin.* Castr. *cons. 472. lib. 1.* Paul. *cons. 70. n. 12. lib. 1.* Sarnen. *de non toll. iur. quæst. 9. 1. infine.* † Amplia, quia protestatio contraria iuri non valet; ideo intentata actione contraria, per quam altera tollitur, non releuat protestatio. Bald. *consil. 326. Acturus petitione, post med. ver. sequitur quidam*, lib. 1. vbi
pone

ponit multa exempla de eo, qui contra iura protestatur saluo iure addendi 3. & in noui operis nunciatione, & in patre præbēte filio alimenta cum protestatione, quia non valent huiusmodi protestationes. † Extende, quia protestatio non releuat, & non liberat ab iis, ad quæ quis de iure necessario astringitur, nisi intercedat consensus illius, contra quem fit protestatio. Ias. *in §. fuerat. Insti. de act.* & ideo si tutor faciat contractū pupillo damnosum, licet protestetur, q̄ non intendat se obligare, iuris tamen necessitate obligatur, si sit damnosus. † Extende; quia protestatio non potest tollere effectum iuris, seu dispositionem iuris; ideo si adeo hereditatem pro parte cum protestatione, q̄ nō intendo adire, nisi p̄ parte, si alius cohæres non extat, aditio est in totū ex iuris dispositione, & protestatio nihil releuat. Castr. post gl. *in l. 1. ff. de acqui. hared.* † Limita, seu declara multis modis, vt per Ceph. *cons. 222. li. 2. p tot.* vbi, q̄ licet dominus recipiens canonem ab emphyteuta post caducitatem sibi p̄iudicet in caducitate ē̄ facta protestatione; quia contraria est facto, tamen procedit ante declarationē, vel expulsionem; secus si post caducitatem declaratam, vbi plene declarat hanc materiā, & quod q̄n non est directe cōtraria facto, & potest distingui, distinguitur, & valet eo casu. † Extende, quia sibi p̄æiudicat recipiendo canonem, quia fortius est factū. q̄ protestatio, nisi soluens cōsentiret protestationi. Crau. *cons. 971. n. 5.* vbi multo magis, q̄n recepit simpliciter sine p̄testatione. † Limita, quia protestatio contraria facto non tollitur, q̄n factū cōpatitur cum protestatione, prout si dico, fum hæres, sed nolo cōferre, vel nego facere collationē; quia infertur necessario ipsa collatio; assumo habitum, sed dico, nolo profiteri; quia quando factū stat simul, protestatio durat, ita Surd. *cons. 143. n. 58. & seq.* † Extende; quia protestatio, seu reseruatio non tollitur per actum contrarium, quando ille actus fit cum protestatione de non receedendo, late Decia. *cōs. 13. n. 25. & seq. lib. 2.* vbi dat multa exempla similia, quod is, qui potest propria auctoritate expellere conductorem, si adeat iudicem simpliciter, sibi p̄æiudicat; secus, si adeat cum protestatione; ab emphyteuta recipiens canonem remittit caducitatē; secus, si recipit cū protestatione; sic qui appellat viua voce, saluo iure appellandi in scriptis, & adducit rationem, quia tunc factū contrarium tollit protestationem, quando necessario infert; quia bene colligitur contraria voluntas, alias secus. † Extende, quando quis protestatur nō velle respondere positionibus impertinentibus, quibus non est respondendū; quia licet respondeat, tamē si sunt impertinentes aliquæ positiones, responsio habetur pro non facta. Imol. & Gem. *in c. 2. super gl. in ver. rationabilis, de confess. in 6.* nam sine protestatione respōdens positionibus ēt impertinētibus sibi p̄æiudicat, arg. *l. qui interrogatus. ff. de interr. act. & in l. si fine, eod. tit.* † Extende; quia iudex, qui admittit positiones, & articulos saluo iure impertinentium, & non admittendorum, bene facit, gl. *in Clem. constitutionem. in ver. legitime. de elect. & in c. cum contingat, circa si. de off. deleg.* quia si postea apparent articuli, vel positiones impertinētes, non censentur admissi. Bart. *in l. ille, à quo, § si de testamento, ff. ad Trebell.* Bald. *cons. 39. in fi. lib. 1.* Vide, *Articuli impertinentes an admittendi. Concl. 524.* † Limita; quia actus contrarius protestationi non facit recedere à protestatione, quādo ille actus totus pendet à voluntate protestantis. Bart. *in l qui in aliena. §. Celsus ff. de acquir. hære.* vbi apost. Alex. *cons. 7. Videretur, n. 12. ver. nec obstat.* † Extende, etiam si fiat actus ex interuallo durante causa protestationis. Bald. *d. l. qui in aliena, §. Celsus, ff. de acq. hær.* Deci. *c. cum M. Ferrariēsis, n. 98. de const. ver. & prosita opin.* † Extende; quia is, qui protestatus fuit in primo testamento non velle, quod sit reuocatū, nisi fiat mentio de clausula derogatoria primi illius testamēti, si fiat posterius testamentum, cum sola clausula, quod illud secundum vult valere, & non cessat primum, etiam si habeat clausulam derogatoriam, nō censetur primum reuocatum; quia actus sequens pendens à voluntate facientis, nō facit recedere à protestatione, nisi de ea fiat mētio. Alex. *d. cons. 7. per tot.* maxime *n. 12. ver. nec obstat, lib. 4.* † Restringe secus esse, quando ille actus sequens contrarius non pendet à sola voluntate protestantis, sed protestantis, & alterius; quia si est contrarius protestationi, facit recedere à protestatione. Bart. *d. l. qui in aliena. §. Celsus, n. 5. & in fi. ff. de acquir. hæred.* vbi, q̄ cautela Dyni non est bona, dū dixit, quod debens cōtrahere nō sponte, si ante protestetur, nō obligatur; quia procedit in iis, quæ pendent à voluntate sola protestantis, non etiam alterius. † Limita; quia in iis, in quibus protestatio tollitur per actum contrarium, procedit, si actus vere est contrarius, ita quod nō potest compati cum protestatione, alias secus; & ideo actus dubius non facit recedere à protestatione. Bart. in *l. non solum. §. morte, n. 29. ver. & tunc.* vbi Alex. *n. 15 & 16. Ias. n. 14. ff. de noui op. nunc.* † Extende, vt quod dicitur de protestatione, idem sit de priuilegio, vt tollatur per actum cōtrarium, quando actus contrarius est de directo; secus si dubius, vel non de directo contrarius, plene Deci. in *c. cum accessissent, n. 79. & seq. ver. quarta conclus. de constit.* vbi limitat sex modis, & concludit, quod si priuilegium est momentaneū, & directe contrauenitur, perditur; si vero est successiuum, & cōtrauenitur vna vice; p̄æiudicatur illa vice, nisi quādo priuilegio vniuersali per actū contrarium vniuersalem contrauenitur; quia in totum priuaretur. † Extende; quia locator, qui potest expellere propria auctoritate conductorem non soluentem, poterit eum expellere, etiā si adiuit iudicem, vt associet etiam citata parte, quando fuit protestatus, quod non intendebat recedere à iure suo expellendi propria auctoritate; quia factum non est taliter cōtrarium protestationi, quod non conseruet ius. Alex. *cons. 130. In causa, n. 32 & sequ. vers. secundo quia respondeo. lib. 4. & cons. 131. n. 11. & seq. ver. nec etiam habet obstare, lib. 4.* † Extende; quia licet appellans, quando redit coram iudice à quo; censeatur renunciare appellationi. *c. gratum; de offic. deleg.* tamen si ego adeo cum protestatione, quod non intendo renunciare appellationi, protestatio conseruat appellationem contra factum contrarium; quia non dicitur incompatibile. Alex. *d. cons. 130. n. 13. ver. sicut in simili, lib. 4.* & maxime *n. 14. ver. vbi si compareo.* † Sic in eo, qui comparet in lite, & protestatur non intelligere contestari litem per ea, quæ dicit, non erit contestata, secundum communem. Alex. *d. cons. 130. col fi. n. 15. in fi. lib. 4.* † Declara totam istam materiam; quia quādo protestatio fit, vt tollat factum contrarium, non releuat, sed si fit ad tollendam mentem, & p̄æsumptionem, quæ resultaret ab ipso facto contrario, bene operatur; & valet. Alex. *d. cons. 130. in fi. n. 19. ver. quia vt dicit, lib. 4.* † Extende; quia is, qui appellat viua voce, si protestat sine p̄æiudicio, quod possit appellare in scriptis, substinetur protestatio, non obstante facto contrario. Alex. *cons. 131. nu. 12. ver. accedit. lib. 4.* † Limita, nisi iusta causa præcedat, per quam corroboratur protestatio contra factum, vt est iustus metus; quia tunc factum non tollit protestationem precedentem. Cald *cons. 108. circa fi. ver. nec obstat [illegible] alias est 1. quod met. causa.* Gemi. *cons. 15. ver. super secundo n. 2. [illegible] & istud declarauit protestatio*, qui loquitur, quando fuit facta [illegible] actū meticulosum, & post. † Limita; quia in iis, in quibus factum dependet à sola voluntate protestantis, attenditur protestatio contraria facto in p̄æiudicium protestantis; & ideo actor porrigens libellum, in quo omnia apta ad libellum narrantur, sed tamen protestatur, quod nō per viam libelli, sed per viam simplicis facti narrationis, talis nō dicitur libellus, & iudicium est nullum; quia attenditur protestatio, & non factum contrarium tali casu; ex quo factum pendet à protestante. Petr. de Anch. *cons. 33. Per statutum in causa per tot.* vbi secus dicit, quando factum non pendet totum à voluntate protestantis. † Limita in iis, quæ dependent à facto duorum; quia si ambo protestantur, & declarā animum suum; statur tali protestationi; nam licet oratorium fundatum de licentia Episcopi, vt in eo celebretur Missa etiam solemnis, sit locus sacer; si tamen in erectione, & consensu Episcopi expresse fit protestatum, quod remaneat locus profanus, erit profanus, non obstante auctoritate Episcopi. Cardin. Zabarell. *cons. 11. Quædam societas per tot.*

Prothocollum Notarii quid sit; & an probet. Concl. 945.

PROTHOCOLLVM † dicitur instrumentum Notarii non extensum. Bart. in *l. chirographis, in pr. n. 2. not. ff. de admin. tut.* plures citat Caballi. in *addit. 1. ad cons. Ant. de Butr. 11.* † Et dicitur aliquando bastardellus, seu imbreuiatura, vt per Masc. *Concl. 4. in pr.* † Et dicitur prothocollū liber, in quo prima matrix instrumentorum rogatorum describitur habens subscriptionem, *quod est liber prothocollorum mei, &c.* & ex illa superscriptione generali omnia originalia ibi descripta habere dicuntur subscriptionem. Cast. *cōs. 195. col. 2. in fi. ver. sed huic scripturæ, lib. 2.* † Debet istud prothocollum habere omnes solemnitates requisitas, vt ex eo possit instrumentum publicum sumi. Bal. in *l. Lucius ff. de test. milit.* Cabal. *d. apost. 1. ad Ant. de But. cons. 11.* † Imo quod debet habere omnia requisita, quę debet habere instrumentum. Alex. *cons. 153. Videtur. n. 12. ver. consimiliter, li. 2.* vbi apost. in *ver. prothocollum*, dat conc. & Notarius prothocollo mortui nihil potest addere, vel minuere in authenticatione, vt ibi. † Et ideo debet esse à Notario subscriptum prothocollum, seu imbreuiatura, maxime quando est reperta manu Notarii extra prothocolla eiusdē. Ale. *d. cons. 153. Videtur. n. 8. & seq.* secus dicit *n. 11.* si esset in prothocollis, vide licet cum aliis rogitibus; *lib. 2.* vbi *n. 12.* dicit contraria loqui, quando vel per testes, vel alias constat de rogitu. † Itē debet habere signū Notarii liber prothocollo-

8 colli Alex.*d.consil.* 153. *num.* 12. *vers. nota tertio, lib.* 2. † Et quod si est imperfecte scriptum, vt quia plus fuit de intentione contrahentium, quam sit scriptum, quod non possit releuari publicum instrumentum ex eo, nisi adesset dictio cæterata. Ant. de Butr. *cons.* 9 11. *inpr.* † Addi non potest per Notarium aliquid prothocollo imperfecto circa ea, quæ sunt de substantia, & sunt omissa, prout dies, consul, locus, Notarius, & similia, & si adderet etiam; quia recordaretur, præsumeretur tunc machinatio. Ant. de Butr. *d. cons.* 11. *n.* 2. *ver. quandoq; prothocollum.* Alex. *d. cons.* 153. 12 *ver. nam Notarius, lib.* 2. † Fidem facit prothocollum, videlicet liber prothocollorum habens rubricam, & subscriptionem generalem, adeo q; omnia instrumenta in eo rogata dicuntur; secus si sunt extra librum prothocollorum, quando per se non habent omnia requisita. Cast. *d. cons.* 195. *col.* 2. *ver. cum ergo in casu nostro, lib.* 2. *& col. seq.* 11 vbi late Bart. *consil.* 163. *Quæritur, lib.* 1. † Et idem, si essent separatæ scripturæ etiam simul ligatæ, & clausæ in libro; quia si non habent requisita per se, non recipiunt auctoritatem ab approbatione, & inscriptione libri prothocolli. Castr. *d. cons.* 195. *col.* 2. Vide plenius *Originale, & prothocollum Notarii quid sit, & qualiter probet. Concl.* 202.

☞ Vide Mascard. *Concl.* 4 incip. *Abbreuiatura,* vbi plenissime, quando probet, vel non.

Prouerbia vulgaria. Concl. 946.

1 PROVERBIVM † contra ingratos, *eam retributionem impendit, quam mus in pera, serpens in gremio, ignis in sinu suis hospitibus consuerunt exhibere.* Oldr. *cons.* 251. *in pr.* ponit in quadam sententia, quę 2 hoc continebat † Bald. *consil.* 240. *Sicut sapientissime, lib.* 5. hoc prouerbium applicat marito male merito versus vxorem, quam eiecit, & de furto falso accusauit, vt non deberet reuerti ad maritum sub iuratoria cautione; quia stolidissimum esse asserit, se committere capitali inimico; nam, inquit, mus in pera, serpens in gremio, ignis in sinu male suum custodiunt hospitem, & super hæc omnia 3 inimicus ex animo. † Qui in eadē causa sententias contrarias tulit Bal. *cons.* 94. *Sententia primo, & cons.* 477 *Punctus quæstionis, n.* 5. *lib.* 4. inquit, intelligē tib. leges loquar; nā homines grossi capitis subti- 4 lia non intelligunt. † *Asinus intumescit, si videt se per comparem apprehendi.* Bald. *cons.* 123. *Reuerendissimus pater, n.* 3. *ver. nam & asinus, lib.* 5. 5 † Apud Bononienses prouerbium est: *Legami le mani, & li piedi; & mettemi tra li miei.* id est, *Ligato mihi manus & pedes, & reponas me inter meos.* Anto. de Butr. *cons.* 30. *circa fi. ver. adeo vulgare.* Vide, *Doctorum verba iniuriosa contra iudices. Concl.* 565. Vide, *Par in parem non habet iurisdictionem, & quando secus. Concl.* 89.

Prouinciales habent suum principem liberum. Cōclus. 947.

1 BERENGARIVS † Comes prouinciæ non recognoscit Imperium, neq; alium superiorem; quia est Princeps absolutus, 2 & habet iura Imperii in suo Comitatu. Ægid. Bell. *cons.* 1. *n.* 36. † Et

☞ amant prouinciales suas consuetudines. Vide, *Consuetudo attendēda circa diuersa. Concl.* 811. *cum Concl. ibi proxima seq.*

Prouinciales ministri religionum quid possint. Cōclus. 948.

1 MINISTRI † prouinciales religionum habentur pro Prælatis habentibus q; Episcopalem dignitatem, & ita obseruat 2 consuetudo. Card. Zab. *cons.* 89 *n.* 2. † Amplia, quia conuentus cū consensu, & licentia ministri prouincialis potest constituere procuratorem ad exigendum, concordandum, confitendum, cum plena, & libera, ita quod efficaciter obligabit conuentum cum 3 tali mandato. Card. Zab. *d. cōs.* 89. *per tot.* † Extende; quia imo possent etiam conuentus cum auctoritate, & licentia ministri prouincialis alienare, & legatum repudiare. Card. *d. cons.* 89. *in prin.*

Prouincia quid sit. Concl 949.

1 PROVINCIA † secundum edictum, & communem vsum loquendi est regio continens plures ciuitates, & loca, quæ dicuntur eiusdem prouinciæ, prout Tuscia, Lombardia, & similes, licet secundum canones secus sit, quando Lombardia non est vna prouincia, quod patet; quia Cremonæ ciuitas est sub Archiepiscopo Mediolani, & Regium est sub Archiepiscopo Rauennæ, 2 Bart. in *extrauag. Qui sint rebelles, in ver Lombardiæ.* † Declarat Bar. in *d. extrauag. Qui sint rebelles, in ver Lombardiæ, in pr.* dicens, quod diuisio orbis terrarum est de iure gentium, & hæc diuisio fuit à principio duplex: Prima fuit; quia aliqui cœperunt habitare diuisi, sed tamen congregati in eodem loco, & ex hac diuisione facta sunt villæ, castra, & ciuitates: alia fuit diuisio facta, vt quilibet dispergatus, & in separatis ædificiis habitaret, & ex hac diuisione constitutæ sunt prouinciæ, regna, & alia loca vniuersalia habentia diuersitatem linguarum, prout Alemania, Græcia, Francia, & similia, allegat *l. ex hoc iure ff. de iust. & iur.* † Tres igitur sunt species prouinciarum: aliquæ sunt secundum vsum communem; quia ita distinet plures prouincias, prout est Lombardia, Tuscia, & similia est prouincia secundum ius Canonicum, quæ distinguitur secundum Metropolitanas Ecclesias, quæ habet Cathedrales sub se: alia est latior prouincia secundū nationes, & regna, prout Francia, Hispania, Germania, & Italia, secundum Bart. vbi supra, licet in fin. dicat, quod Italia importet omnem regionem, in qua lingua Latina viget. † Imo adde alios modos prouinciarum constituendarum, veluti si constituitur vna ciuitas caput aliarum ciuitatum, vt quia erigitur in præsidatum, ad quam per alias ciuitates subiectas recurritur: item, quando vna ciuitas habens merum, & mixtum imperium non subiicitur alteri ciuitati, ipsa habetur pro prouincia. Bart. *d. extrauag. qui sint rebelles, in ver. Lombardia, n.* 7 & 9. *ver. prouincia vero.* † Appellatio prouinciæ de qua, & qualiter metligatur, si proferatur à iure, vel à Principe, distingue ex subiecta materia, nā si agatur de iurisdictione, intelligitur de ciuitate habente iurisdictionem, & non subiecta alteri, si agatur de distantia, vt quis sit intra, vel extra prouinciam, & tūc habetur ratio ad magnam, vel modicam distantiam. *c. coram, de electio.* si agatur de missione Legati, vel Pro consulis, aut Præfecti, vel de priuilegio concedendo, intelligitur de prouincia, secūdum communem vsum loquendi. Bart. *d. extrauag. Qui sint rebelles, in ver. Lombardia nu.* 8. & *seq. vers. cū ergo.* Vide, *Castrum, villa, ciuitas, & prouincia quid sit. Cōcl.* 115. *num.* 9. vbi, quod est, quæ regitur per iurisdictionem vniuersalē, prout Archiepiscopatus, Legatio, Præsidatus, vel quid simile.

Prouisio quid importet, & quid dispositio. Conclus. 950.

PROVISIO † importat ius eligendi, & confirmandi gestum *Clem. si. de electio.* Gemi. *cons.* 15. *n.* 3. *ver. quia verbum prouisio, &* eo qui eligit, & confirmat, dicitur prouidere. Bald. *cons.* 486. *Verba Papæ, circa pr. ver. similiter etiam verbum, lib.* 5. † Declara; quinō procedit, quando vnus eligeret, & alter confirmaret, quia ex solaelectione, vel sola confirmatione non dicitur prouidere. Bal. *d. cōs.* 486. *per tot.* maxime *in fin. lib.* 5. † Dispositio importat prouisionem beneficiorum respectu tituli. Gemi. *cōs.* 65. *inpr. ver prima est.* † Verbum est generalissimum importans etiam confirmationem; quia dicitur aliqualiter disponere, tamen in gratia odiosa, vel amissa non venit beneficium electiuum, quando electio petitur vel, & confirmatio alteri. Bald. *d. cons.* 486. *per tot. lib.* 5. † Concessio importat prouisionem beneficii respectu tituli *c. post electionem, mpr. de concess. præb.* Gem. *d. cons.* 65. *inpr. ver prima est.* † Prouisio magis beram facultatem importat, quam electio, quia qui potest prouidere, liberam prouisionem facere potest, quæ non requirit confirmationem; aliquam superioris, prout electio. Bal. *cons.* 324. *Quod dicti statuentes, per tot.* maxime *nu.* 3. *ver. septimo quia, lib.* 4. vbi, quod habentes facultatem prouidendi de statuto possunt concedere statuta, quæ non indigent alia superioris confirmatione. † Verba gratiæ expectatiuæ ad collationem, prouisionem, præsentationem, electionem, seu quamuis aliam dispositionem certi Episcopi non comprehendunt beneficia, in quibus alius habet electionem, & Episcopus confirmationem. Bal. *d. cōs.* 486. *Verba Papæ, lib.* 5. Vide *Clausula* (ad collationem, prouisionem, & præsentationem) *quid importet.* Concl. 316. Vide, *Expectans beneficia ad collationem, non capit ad electionem. Concl.* 608.

Prouisio hominis facit cessare prouisionem legis, & quando secus. Conclus. 951.

PROVISIO † hominis facit cessare prouisionem legis; quia si præcauerunt contrahentes, non indigent cautione legali, *l. C. de pact. conuent.* Castr. *cons.* 150. *Viso statuto, inpr. lib.* 2. & plenius *cons.* 309. *Viso. & examinato, lib.* 2. *col. fi. & cons.* 292 *Circa primum, in fin. col.* 2. *lib.* 2. † Brocardica est hæc materia, vt dicit Negus. *de pign. 2. part. membro* 4. *n.* 87. vbi dicit, quod prouisio hominis facit cessare prouisionem legis specialis, non legis generalis, & quoad actiones nascituras; secus quoad iam natam; & *n. seq.* dat exempla vsq; ad *n.* 93. vbi dicit, quod bene facit cessare prouisionem legis generalis; quando prouiso hominis fit ad nouandum. † Amplia, quia licet de iure donans possit renocare donationē, si libi non impleatur promissa; tamē secus est, si adest prouisio hominis, quia semper manet donatio, seu promissa debēt obseruari libertione dimittentis.

mnorum, quia electio eŏ debentis obseruare, vel donata restituat, vel promissa impleat. Bald. *cons.* 18. *Notissimum est, lib.* 1. *in prin.*

4 † Amplia, quia prouisio hominis æque facit cessare ꝓuisionẽ legis etiam in dote, ideo expressa hypotheca hominis in dote æq; generalis, & æque fauorabilis facit cessare tacitam hypothecam à lege pro dote, ita Salyc. in *l. si. C. de pact. & in l. assiduis C. qui potio in pig habe.* Neg. *de pig. in* 4. *memb.* 2. *par. n.* 89.

5 † Amplia, quia si contrahentes stipulati sunt pœnam 500. scutorũ, si emphyteuta, vel feudatarius nõ soluet canonem, censetur recessum à tacita prouisione legis, quod non soluendo cadat. Cast. *cons.* 369. *Viso, & examinato, n.* 4. *lib.* 2.

6 † Amplia, quia prouisio hominis in vno videtur tollere prouisionem hominis in alio. Sign. *cons.* 256. *num.* 6. *in fi. ver. item cum hic datio*, vbi, ponit sub dubio, & inducit responsiones. Alex. *cons.* 126. *Visis, num.* 6. & *seq. ver. tertio ostendo, lib.* 5. tenet contrarium, quod imo prouisio hominis in aliquo nõ tollat prouisionem legis, nisi in eo solo, non in aliis.

7 † Declara, quia si fiat prouisio hominis ad augendum prouisionem legis, non facit cessare prouisionem legis, quia inducta ad augendum non operantur diminutionem; ideo si emphyteuta, vel conductor, qui possunt expelli, si non soluant, expelluntur, etiam si in promissione de soluendo promiserunt pœnam, damna, & interesse. Alex. *cõs.* 132. *In causa interuenerit autem, lib.* 4. *in pr.* vbi dicit *communem, & tollit contraria, quod prouisio hominis facit cessare prouisionem legis extraordinariam & contra ius, non autem ordinariam, & dicit, quod expulsio, & caducitas emphyteutę ob non solutionem est prouisio legis ordinaria, ideo non cessat, & dicit plures *communem.

8 † Declara, quia tunc prouisio hominis facit cessare prouisionẽ legis, quando est super eodem facto, & ad idẽ tendunt, secus si tendunt ad diuersa, ita Men. *tract. de præsumpt. lib.* 4 *præsumpt.* 190. *n.* 40. *& seq.* & ibi, quod hypotheca specialis hominis non facit cessare

9 hypothecam generalem legis; quia non tendunt ad idẽ. † Et ideo si statutũ disponat, quod si compromissa non habent certum terminum à partibus, quod terminus sit 40. dierum, si partes sibi ꝓuident de termino, cessat prouisio statuti. Cast. *cons.* 150. *Viso statuto, lib.* 1.

10 † Declara, quia prouisio hominis specialis tollit prouisionẽ specialem legis specialis, & statuti, prout si statutum dicat, stati iuramento coloni certo casu, censetur statutũ delationẽ iuramẽti colono facere: vnde si iudex dicat deferendum iuramentum domino, & transit in iudicatum, & valet in præiudicium iuris priuatorum, censetur tollere prouisionem statuti. Castil. *cõs.* 17. *n.* 14. &

11 15. *ver. & si dicatur.* † Declara, quia prouisio expressa hominis facit cessare prouisionem tacitam legis. Castr. *consil.* 369 *Viso, & examinato. col. fi. lib.* 2. † Declarat Abb. *cons.* 30 *Videtur primo, col.* 2. *ver. & arbitror. lib.* 2. vbi distinguit; quia in materia, in qua cõcurrunt plures prouisiones legis, puta ordinaria, & extraordinaria, prouisio hominis facit cessare prouisionem legis extraordinariam; nõ autem ordinariã, & sic dicit debere intelligi tex. in *l. si. C. de pact. conu.* & ita

13 loquitur Alex. *d. cõs.* 132. *In causa, ver. circa secundũ, lib.* 4. vbi dicit *cõ-

14 munẽ. † Declarat Negus. vt *sup. pr. ver. Brocardica.* † Declara plenè per Bar. *cons.* 13. *Quæritur, vtrum, lib.* 2. *per tot.* vbi pro vtraq; tandem infi. distinguit si concurrunt duæ prouisiones, ambę iuris, vna nõ impedit alia, si vna est legis, altera hominis posterior, & facit recedere, si vero vna superuenit alteri, si sunt contrariæ, & se non cõpatiuntur, per vltimã censetur recessum à prima, quatenus secunda possit tollere primam; secus è contra, si vero sequeris informatur à prima, & disponit secundũ ipsam, vel ordinatur ad illam; vel

15 habet relationem ad illã, non tollit primam, & idem, si se compatiuntur, & vna nõ impedit alterã. † Amplia, quia imo prouisio hominis specialis facit recedere à ꝓuisione hominis generali in eodẽ contractu. Alex. *cons* 94. *Clarissime, in fi. ver. nec etiã fuit, lib.* 4. &

16 plenius *cons.* 95. *col. lib.* 4 *in fi. ver. ad illud etiã.* † Extẽde, vt ꝓcedat etiã si prouisio generalis sit iurata; quia licet iuramentũ habeat vim specialis dispositionis, procedit solum in eo, in quo consentitur,

17 nõ vltra. *l. fi. C. de non num. pecu.* Alex. *d. cõs.* 95. *in fi. li.* 4. † Amplia, quia ꝑ denunciationẽ, vel notificationem sequutã ab homine cessetur

18 *ver. super secũdo, n.* 2. *lib.* 2. † Extẽde, quia alia est interpellatio hominis, alia legis mediante die. Bar. *d. cons.* 13. *col.* 2. *in pr. lib.* 2. *ver. præterea videtur*, quia qui denũciat de soluendo, videt recedere à mora le-

19 gis. *l. cum antea C. de arbit.* Bar. *d. cons.* 13. *col.* 2. *in pr. lib.* 2. † Limita, quia pœna cõuentionalis, & prouisio hominis tunc quã tollit prouisionem legis, quando in contractu adest causula, *rato manente pacto*; quia deberet vtrũq; remedium, & hominis, & legis. Alex. *cõs.* 105.

20 *Magnifice, n* 25. *ver. non obstat etiã, lib.* 3. † Limita, quia procedit in casu ꝓuiso, non autem extenditur ad alium casum. Bec. *cõs.* 82. *n.* 20.

21 † Limita, quia per declarationem hominis non receditur à prouisione legis; quia qui declarat, vel propalat, nihil agit, nisi q̃ certũ facit, quod erat incertũ, & quia ea, q̃ sunt posita ad declarationẽ, nihil immutant, *l. quæ dubitationis. ff. de reg. iur.* Bart. *d. cõs.* 13. *col.* 2. *ver. hæc tamen omnia, lib.* 2. † Limita, quia id, quod superuenit super eo, 22
quod à lege disponitur, post legis dispositionem nõ tollit primo dispositum, sed debet augere, si potest *l. quoties. ff. de actio. & obligat.* Bar. *d. cons.* 13. *col.* 2. *circa med. vel ita probatur, lib.* 2. † Limita, quia non 23
procedit, quando prouisio legis est plenior. Bec. *d. cons.* 82. *n.* 20. allegat *dec. Ped.* 141. *n.* 11. vbi alios allegat. Boer. *dec.* 332. *ver. fatetur tamẽ.* † Limita multis modis, quãdo prouisio hominis est per verba 24
enunciatiua, quæ non disponunt, vel quæ supponunt aliquid nõ necessarium ad actũ: item, quando est quod aliqua tantum non tollit quoad omnia: item qñ enũciatur illud, quod qualificate ꝑmittitur à lege, quia intelligitur eo modo, non autẽ diuerso, item qñ verba sunt dubia, contra illũ, qui se fundat in eis, sunt intelligẽda, & nõ receditur à prouisione legis. Alex. *cons.* 126. *Visis, n.* 2. *& seq. ver. nec etiã obstat, lib.* 5. † Limita, qa non procedit, qñ prouisio legis 25
nõ est inducta in defectũ prouisionis hominis. Ias. in § *item Seruiana, n.* 69. vbi apost. *Inst. de act.* † Limita, in notificatione, & intima- 26
tione laudi, vel termini, qa non facit recedere à prouisione laudi, vel termini, q̃ declara, vt in *ver. Termino præfixo quãdo currat tẽpus de momẽto ad momentũ, vel non. Concl.* 61. † Limita in dote, quia expressa 27
hypotheca siue ꝓcedat, siue sequatur, nõ facit cessare tacitam secundũ *omnes, vt de cõmuni attestatur Boer. *d. dec.* 332. vbi exten- *
dit; siue expressa sit generalis, siue specialis. † Extẽde, quia statutũ 28
prohibens, prout Mutinæ. q̃ stabilia non possint hypothecari ad fauorem forensis, nõ habet locũ in hypotheca tacita legali, quam nõ tollit, quia prouisio hominis circa expressam hypothecã non facit cessare tacitã legalem. Ant. de Butr. *cons.* 35. *n.* 3. *ver. ite statutum.* † Limita, quia q̃ dicitur, prouisionem hominis facere cessare prõ- 29
uisionẽ legis, debet intelligi de ꝓuisione legis extraordinaria, & in primo leg. contra ius, secus, si ꝓuisio legis est ordinaria, ita Bec. *d. cons* 82. *n.* 20. *dec. Ped.* 23 *n.* 10. Ias. *Instit. de actio. 8. item Seruiana, nu.* 69. † Limita, quia in dubio per prouisionẽ specialem contrahentiũ, & sic hominis, nõ cẽsetur recessum à generali ꝓuisione legis, 30
vel statuti. Rom. *cons.* 121. *Circa primũ, n.* 2. † Extende maxime, quã- 31
dõ prouisio contrahentiũ per omnia continet idem, quod lex, qa non tollitur ꝓuisio legis, vel statuti, sed manifestatur. Rom. *d. cõs.* 121. *col.* 2. *in prin. ver. nec hute sententiæ.* † Extende, quia conductor, qui 32
potest expelli, si nõ soluat affictus conuentos, etiã expelli potest, licet sit apposita pœna aliqua cõuentionalis, si non soluerit; quia per prouisionẽ hominis nõ censetur recessum à prouisione legis, *l. ff. C. de pact.* Alex *cons.* 132. *circa pr. lib.* 4. & quia pœna apposita fauore locatoris non debet contra eum retorqueri, *l. quod fauore. C. de legib.* Alex. *cons.* 76. *n.* 7. *lib* 6. † Extende, vt idem sit, quando ap- 33
posita est pœna damnorũ & interesse in locatione, quia propterea non censetur recessum à prouisione legis, vt si extat hypotheca generalis, emptor tenetur stare locationi secundũ prouisionem legis; quia quando prouisio hominis tendit ad augendã prouisionem legis, nunquã recedetur à legis prouisione. Alex. *cõs.* 118. *In casu in fi. lib.* 5. † Limita, quia prouisio hominis nõ facit cessare prouisionem legis, quando nõ est contraria prouisioni legis, & quãdo 34
non animo nouandi prouisionem legis facta est prouisio contrahentium. Bald. *cons.* 329. *Casus talis est, quidam in pr. lib.* 1. vbi loquitur in locatione, in qua est factum pactum restauri in casu belli, vt nõ sit recessum à ꝓuisione legali in casu restauri, belli, vel hostilitatis, aut casus remissionis mercedis. † Extende, quando cõstat de 35
intentione hominis; quia non voluit recedere à prouisione legis: nam actus agentium non operantur vltra intentionem eorum. Bar. *cons.* 13. *Quæritur, vtrum, col.* 2. *circa fi. ver. probat propterea fit. lib.* 2. † Extende, quia prouisio hominis non facit cessare prouisionem 36
legis, quam lo nõti sunt circa idem, sed circa diuersa, ita Dec. *cons. il.* 386 *Luet in controuersia, col* 3. *n.* 6. Alex. *cons.* 118. *in fi. lib.* 5. † Extende, 37
quia si prouisio hominis est quoad aliqua cõtra prouisionem legis, non facit recedere in totũ, & quoad omnia à prouisione legis, sed solum quoad illa; de quibus prouisio hominis contraria fuit facta. Alexand. *cons* 126. *Visis, n.* 6. *& seq. ver. tertio ostendo, lib.* 5. † Ex- 38
tende, quia statutum prohibens minorem 20. annis posse alienare sine certa solemnitate nõ tollit prouisionem legis post 20. annos, quin solemnitas data vsq; ad 25. annum sit seruanda. De ci. d. *cons.* 386. *nu.* 4 *col.* 3. allegat Castr. *cons.* 273. *Incipiendo à secundo*, quod est *cons.* 106. *lib.* 2. secundum nouam impressionem. † Limita, quia 39
prouisio legis, quod non soluens canonem Ecclesiæ intra biennium, & priuato intra triennium cadat, non tollitur per aliam pœnam simpliciter adiectã in cõtractu emphyteutico. Clar. in § *em-
phyteusis, quæst* 8. *n.* 12. *ver. vltertus quæro*, vbi dicit * communem, sed * tamen pro vtraque non habebit, sed alteram tantum, prout elegerit. † Limita, quando secunda dispositio hominis ordinatur ad 40

dispositionem legis; quia videtur regulari tanquã à forma, ab ipsa legali dispositione. Bart. *d. cons. 13. col. fi. n. 3. ver. preterea quando lib. 2.* Vide, *Terminus hominis non facit cessare terminum legis, & quando. Conclus 55.* Vide Ant. Gabr. *lib. 6. tit. de reg. iuris. Concl. 8. Prouisio hominis facit cessare prouisionem legis.*

Prouisio legis vno casu non facit cessare prouisionẽ eiusdem legis etiam in eodem casu. Concl 952.

1 SI † lex certo casu prouideret de vno remedio, prout quod legitima possit peti querela inofficiosi intra quinquennium, *l. si quis filium. C. de inoffic. testa.* non tamen est sublatum aliud remedium, quod intra 30. annos peti possit: supplementum legitimæ, conditione ex *l. omnimodo. C. de inofficio. testa.* ita magis communem * dicit Alex. *cons. 128. n. 4. lib. 1.* † Amplia etiam in criminalibus; quia si lex imponit vnam pœnam pro delicto certo, & postea aliam pœnam superaddit, vtraq; debetur, nec per vnam tollitur alia. Vide, *Delictum vnicum quando in pluribus locis possit puniri, vel non. Concl. 1706.*

3 † Contrarium, quod multiplicatio pœnarum non sit inducenda, facit *l. sanctio. C. de pœnis.* † Imo si plures pœnæ imponãtur per leges, leuior videtur amplectenda. Aret. *cons. 80. n. 6.* Ruin. *consil. 1. lib. 5.*

5 † Amplia, quia prouisio legis, seu iuris cõmunis non censetur sublata per statutum, nisi sit expresse dispositum; veluti si lex cõmunis disponit quod minori datur curator, quatenus illum petat, & statutum disponit (prout Florentiæ) quod curator detur minori ad instantiam proximiorum iurantium, vtraque prouisio legis, & statuti militant; quia minor potest petere sibi dare curatorem, si præueniat, & proximiores si præueniunt, possunt petere illi dari. Abbas *cons. 91. Quoad primum. n. 4. & seq. ver. venio ad secundum. lib. 1.*

6 † Declara, quia bene per præuentionem in vna prouisione tollitur alia. Abb. *d. cons. 91. ver. sed iis non obstantibus, n. 6. & seq. lib. 1.*

Prouocatio qualiter excuset prouocatum, vel non. Conclus 953.

1 INIVRIATVS † potest impune repellere iniuriam, vt si sibi impingatur crimen, vel opprobrium, potest dicere: *tu mentiris*, vel, *non dicis verum.* Bart. in *l. quæ omnia ff. de procur.* Vide, *Mentiri aliquem dicens quando possit de iniuria puniri, vel non. Concl. 204.* † Amplia; quia vi illatã vim repellere licet, dummodo cũ moderamine inculpatæ tutelæ. *l. vt vim. ff. de iust. & iur.* Vide, *Vim vi repellere licet & quomodo & quando secus. Concl. 213.* † Amplia; quia semper præsumitur cõtra inceptorem rixæ prouocantem insultantẽ & rixæ auctorem, nisi quis daret operam rei licitæ; quia non dicitur auctor, sed incipimus ab illicitis. Io. de Amic. *cons. 23. per tot.* † Et quia dans operam rei licitæ habet præsumptionem pro se, quod omnia subsequuta sint licita, sicut è conuerso dans operam rei illicitæ habet præsumptionem contra se, quod sequentia sint illicita. Alb. in *l. 1.* per illũ tex. *C. vnde vi.* Cæpol. *cons. 28. n. 7. & consil. 29. n. 9.* Dec. *cons. 459. in pr. Viso eleganti.* Io. de Amic. *d. cons. 23. n. 17.* Mars. in *pract. crimin. §. quaniam. n. 91. & in §. vlterius. in pr.* † Amplia; quia etiam si excedat prouocatus modẽ inculpatæ tutelæ, licet non excusetur in totum; tamen minori pœna puniri debet, veluti si iniuriatus verbis dedit mentitam, & vlterius percussit manibus iniuriam facientem; quia ex quo excessit, debet puniri, sed minori pœna propter prouocationem, *l. si adulterium. §. imperatores. ff. de adulter.* vbi Ang. Alex. *cons. 140. Videtur in casu. col. fi. vol. 2.* late Feli. in *c. dilecti, tolum. pennul. & antepen. de except.* Ia[illegible] *ng. 3. An si quis*, vbi apost. late Mars. *cons. 31. col. antepen. & pen.* Gra[illegible] *consil. crimin. 39. Summa ver.* Feli. in *c. pertuenit, el primo, n. 5. de iureiur.* Ca[illegible] *l. cons. 29.* Corn. *cons. 154. lib. 3.*

6 per text. in *l. 3. §. 1. ff. de vi, & vi armat.* Affl. *decis. 206.* † Declara, quia redditur arbitraria hæc minoratio pœnæ; quia vbi agitur de pœnis augendis, vel minuendis, semper statur arbitrio iudicis, *l. quid ergo §. pœna grauior. & § seq.* vbi gl. & Doct. *ff. de iis, qui not. infam. l. & si seuerior. C eod. titul.* Mars. *d. cons. 31.* Rom. *d. sing. 3.* idem Rom. *consil. 97. Viso themate prænarrato.* Alex. *cons. 35. Viso themate, col. si h. 2.* & est

* communis * opinio. Clarus in *§. homicidium. n. 34.* † Contrarium,

7 quod imo prouocatus dicto, vel facto possit impune offendere prouocantem, tenet Spec. *tit. de accusatio §. 1. ver. quid si vocauit te*, allegat *l. 1. §. arietes. ff. si quadrup. paup. fecisse dicatur*, sed Feli. & Abbas *d.*

* *c. dilecti, de except.* dicunt * communiter damnari Spec. in hoc; † De-

8 clara; quia si quis eleuata manu, vt percuteret, licet non percutiat, infert iniuriam facti; ideo potest percuti cum manu ad repellendam iniuriam, & non tenetur; quia licitum est propulsare factum facto, prout verba verbis, ita Boer. *cons. 4. Si quis animo. n. 31. & seq.* vbi, quod auctor rixæ semper est puniendus, vide eum, per totum.

9 † Declara; quia certis qualitatibus interuenientibus licitũ est percutere iniuriantem verbis, vt per Boer. *d. c. 169.* † Idem, si mentiri non esset locus ad propulsandam iniuriam. † Idem; quia mutuus pro defensione sui honoris potest similiter impune per vltra contumeliosa, & iniuriosa respondere, secundum Bart. ad. *l. vir sponsum. C. de transact. iuncta l. Dominus habet ff. de testa.* Bart. in *l. omnia. §. 1. ff. de proc.* nisi respondens excedat in verbis atrocioribus, quia posset puniri pro excessu. Affl. *decis. 206.* † Idem, quãdo vnus ei dicit alicui: *Tu sei vn ladro*, id est, *tu es fur.* & alter dicit: *Ladro sarai tu*, id est, *tute fur es.* ex quo licita est propulsatio ei, qui est prouocatus, sit compensatio, quando non adest excessus in propulsante; si vero adest excessus, punitur de excessu, & si fiat iniuria ex diuersa causa, vtraque competit actio, ita Abb. in *c. cum te, de iudic.* sequitur Aufrer. in *addit. ad decis. Thol. 127. in pr.* † idem est, si facto quis iniuriatur; quia si quis aduersum me eleuat manum, licet non percutiat, possum manu percutere eum, & non teneor iniuriam sibi inferre; quia licita est propulsatio. Boer. *cons. 4. n. 44. & 45.* † Extende, vt procedat, etiã si prouocatio sit tacita, puta debitor in termino non soluens, si creditor instans pro solutione, non potest satisfieri, diceret: *Tu sei vn ladroncello à non mi pagare.* id est, *tu es furuncellus qui mihi nõ solues.* licet teneatur de iniuria; quia verbis est iniuriatus, *l. 1. §. iniuriam, & l. item apud Labeonem §. ait prætor. ff. de iniur.* tamen mitigatur; quia non absoluto animo iniuriandi, sed ium prosequendi, seu consequendi, tamen absoluti debebit totum, late Feli. *d. c. dilecti, col. 5. vers. prouocatus, cum seq. de except.* † Extende; quia imo neque tenetur prouocatus de excessu, quãdo in excessu cinxerum, ideo prouocatus verbis iniuriosis qui dicit mentiram, vel terius dixit iniurianti, quod erat fallarius, non tenetur de mita; quia licuit. Bart. *d. l. quæ omnia. ff. de proc.* nec tenetur de excessu, quia verum est, quod fuit de fallo condemnatus, & constat, & interest homines scire conditionem talis personæ Bart. in *l. nam qui nocentem ff. de iniur.* Alex. in *l. 3. n. 6. ff. de liber. & posthum.* qui dicit communem, Boer. *cons. 4.* qui plurimos allegat, & dicit * communem. † Declara; quia communis * est opinio, quod prouocatus non excusat de inquentem in totum, vt per Boer. *d. cons. 4. n. 18.* quem sequitur Clar. in *§. fi q. 60. n. 18. ver. nunc quæro*, sed tantum operatur, quod pœna minuitur de inquenti, vt ibi dicit Clar. qui dicit ita seruatum, & idem Clar. in *§ iniuria n. 14. ver quarto tiam*, vbi de * communi, & allegat Capic. *dec. 58. in causa Nicolai.* † Adde tamen, quod si prouocatio, iustus dolor, causa iustæ menus, & similia minuunt, id procedit, si constat de eis, ideo debent actenti & probari. Alex. *cons. 103. nu. 23. ver. & dato. lib. 1.* sequitur Clar. *d. §. si q. 60. n. 19. in fi.* Vide, *Defensio licita adhibenda omnes, & quando secus. Concl. 131.* Vide *Homicidium ex quibus excusetur à pœna mortis. Concl. 143.* Vide, *Insultus quãdo sit, & quis dicatur facere insultum. Concl. 167.*

Proxenetæ qui dicantur, & quãdo sint idonei testes, & quando secus. Concl 954.

PROXENETA † dicitur duobus modis: vno modo, quãdo accipit pretium, alio modo, quando gratis, tamen pretium recipiendo, & forum. Bal. *cons. 469. Tria dubia n. 3. ver. super tertio lib. 2.* duplicatur *lib. 4. cons. 370.* † Et proprie proxeneta appellatur mediator ad contractum, vel alium actum. *c. 1. de testib. in 6.* Alex. *cons. 128. Ponderatis. in pr. li. 2.* † Testis esse non potest proxeneta, nisi de consensu ambarum partium, iuxta notata *c. dilectorum de test. cogn.* † Declara tamen, quia si est examinatus, & nõ apparet de collusione partis, cõtra quam examinatus est, dicatur examinatus de consensu. Cumia. *cons. 68. In præsenti quæstione. n. 3. ver. non obstat tamen, quod non debeat*, vbi quod tamen facit in dictum etiam parte cõtradicente. † Ratio duplex est propter vtilitatem, & affectionem ad contractum per eum celebratum, seu causatum, *authen. de testib. §. quinta ne vero. cum ibi not.* Bal. *d. cons. 469. n. 3. ver. super tertio, asp. vbi*, quod ita est * communis tacellectus ad illum tex. *lib. 3. cons. 370. lib. 4.* item quia cessante mercede semper cupiunt, quod actus, in quibus laborarunt, perficiantur, ne minus caute fecisse videantur. Alex *cons. 13. Ex iis, n. 14. lib. 1. & cons. 128. Ponderatis, num. 1. lib. 2.* † Extende, vt procedat, etiam si sit mediator sine salario, quia ad est idoneus testis, etiam si velit se examinare, nisi id fiat de consensu vtriusque partis. Alex. *d. cons. 128. Ponderatis in pr. lib. 2.* † Contrarium, quod imo, si velit se examinare, non requiritur consensus vtriusque partis, & sufficiat consensus vnius partis tantum, est text. in *d. c. 1. de testib. in 6.* † Declara, quia speciale est in casu *d. c. de testib. in 6* & in contrarium est ius commune, quod requiritur consensus vtriusque partis, quia sibi non creditur, ex quo præsumitur, quod velit firmum remanere id, in quo laborauit, & ne fimbi imputetur, quod minus caute gesserit. Alex. *d. cons. 128. in pr.* † Amplia, quia multo minus † robat proxeneta contra *lius 2.* † Amplia, quia licet dicere se fuisse procuratorem habentem

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

commodum sibi proueniret ex contractu, puta, quia esset datarius, & de cõtractu deberetur gabella; quia in causa propria non admittitur. Alex. *d. cons.* 128. *n.* 2. *lib.* 2. † Limita, quia bene est idoneus testis is, qui fuit adhibitus ad extrinsecum ministerium contractus, puta ad conuocandum partes; quia si non interuenit intrinsece ad conclusionem contractus, sed partes de per se tractarunt, non dicitur proxeneta, & propterea admittitur; quia si non præbuit tale ministerium contractui, per quod mereatur mercedem proxenetæ, non est dicendum, quod repellatur vt proxeneta. Bal. *d. cons.* 469. *n.* 3. *ver. super tertio, lib.* 2. vbi dicit, quod ita se habet * communis intellectus, quod duplicatur *cons.* 370. *lib.* 4. Vide, *Testes qui non sunt idonei ratione affectionis. Concl.* 203.

Proximiorum appellatione qui veniant. Concl 955.

1 PROXIMIOR VM † appellatione non veniũt, nisi agnati, vel cognati; ideo naturales, q nõ sunt agnati, neq; cognati proximiorum appellatione nõ continẽtur. Oldr. *cons.* 153. *Videtur, quod filius.*

2 † Et dicitur proximior, qui nullũ alĩ magis proximum habet in gradu, licet habeat æquales, pximos in eodẽ gradu; quia satis est, quod non excedunt eum in gradu proximiori. Bald. *cons.* 38. *inpr. ver proximior autem, lib.* 1. allegat *Instit. de leg. agnat. success.* §. *proximos.*

3 † Amplia; quia si testator instituat filium, & deinde eidẽ per hæc verba substituat, &c. & si filius meus decesserit in pupillari, vel quandocunque, eidem substituo proximiores meos, & tempore mortis testatoris aderant duæ sorores, sed tempore substitutionis adfit vna tantum soror, & filii alterius sororis, succedet sola soror propter verbum, *meos*, quia testator cogitauit de viuentibus tempore mortis suæ. Bald. *consil.* 477. *Casus talis est, quidam, lib* 3. † Restringe, vt non procedat, si testator tempore mortis reliquisset sororem, & nepotes ex alia sorore, quia pariter succederent. Bald. *d. cons.* 477. *in fi. lib.* 3. quod non credo verum in substitutione pupillaris, prout loquitur; quia est testamentum filii substitutio pupillaris; ergo de proximioribus pupilli, sed motium procederet, si dixisset, proximiores, sed ex quo dixit, proximiores meos, secus est; quia constat, quod de proximioribus patris sensit.

Proximior qualiter probetur, vt successionem habeat. Concl 956.

1 PROBARE † volens se proximiorem defuncto, vt illi succedat, debet, pbare se proximũ in tali gradu; nõ tamen tenetur probare, quod nõ exret alius proximior se; quia hoc debet probari ab eo, qui contrarium asserit. Cum. *cons.* 43. *In quæstione Francisci. p tot.* Alex. *cons.* 179. *Visis & ponderatis, in fi. lib.* 7. alios citat plures apost.

2 ad Alex. *cons.* 124. *in pr. in ver probare, eod. lib.* 7. † Amplia, vt procedat, etiam si allegaretur extare proximiores, qui probantur aliquando fuisse in rerum natura, & consequenter præsumi adhuc viuere; quia adhuc debet probare, qui dicit, nec præsumptio ista sufficit hoc casu. Cuma *d. cons.* 43 *per tot.* † Contrarium, quod imo vocatus ad fidei cõmissum, vt proximior debeat probare se, pximiorem, & alĩ proximiorem non extare; quia negatiua, quando est fundamentum intentionis agentis, debet probari, & probare se in certo gradu; non est probatio certa, quia potest adesse alius proximior, plene Alex. cõs. 124. *Viso processu, in pr. lib.* 7. vbi citat plures. Vide, *Fidei cõmissarius sub conditione quid probare teneatur. Concl.* 280. Vide, *Substitutus sub conditione vt admittatur, probat multa.*

4 *Concl.* 815. † Qualiter autem probetur proximitas tali gradu, dic, quod vel debet probari consanguinitas parentum, quod essent fratres, vel filii fratrum, vel quid simile. Fulg. *cons.* 184. *Visis quoddam*

5 *processu, in pr.* quia hæc est probatio veritatis. † Vel si agitur de probatione quasi possessionis, debent testes deponere, quod ab omnibus cognoscentibus habeantur pro consanguineis tali gradu. Fulg *d. cons.* 184. & non sufficeret, quod ab aliquibus, vt ibi *n.* 1.

6 & 2. † Imo si extarent testes, qui deponerent non habuisse eos pro talibus, neq; pro consanguineis tali gradu, prævalerent. Fulg. *consil* 184. *num* 2. *ver. quinimo per eos.* Vide plene Mascard. *Concl.* 73. *Agatio in successione quomodo probetur.*

Proximiores pro solemnitate commodum possunt consequi ex illo actu, & quomodo. Concl. 957.

1 PROXIMIORES † vocati, & qui debent intetuenire pro solemnitate statuti in testamento mulieris ad præstandum consensum, possunt sentire commodum ex illo testamento; ideo si vnus

2 ex eis substituatur hæredi, valet substitutio, quãdo solus consensus requiritur, non autem debet præstare aliquam auctoritatem. Bald. *cons.* 6. *Hæc est copia, circa fin. ver. sed an dicetis, lib.* 2. Vide,

Auctoritatem nemo potest in re sua, & ad commodum suum. Concl. 565.

Pubes quis dicatur, & quis pubertati proximus. Concl. 958.

PVBES † dicitur masculus habens quatuordecim annos completos, & fœmina habens duodecim annos completos, ante hanc ætatem dicuntur impuberes, & imporentes, *Instit. quib. mod. finitur tutela*, § 1. Ioan. de Imol. *cons.* 73. *In casu proposito, in pr.* † Proximus pubertati dicitur is, qui distat à pubertate per sex menses. Dyn. *cons.* 46. *In quæstione, quæ vertitur, n.* 5. *ver. nam Ioannes.* † Item is, qui habet decem annos cum dimidio, dicitur proximus pubertati. Dyn. *d. consil.* 46. *num.* 5.

Publica vtilitas quæ dicatur. Concl. 959.

PVBLICA † vtilitas versatur, vt Ecclesia vniuersalis abundet litteratis, quibus ad sui regimen maxime indiget, *c. cum ex eo, de elect. in* 6. Zab. *cons.* 142. *n.* 4. vbi, quod gratia facta de extinctione duorum canonicatuum, & præbendarum, vt præbendæ dentur magistris in Theologia, dicitur respicere publicam vtilitatem.

† Item, quod subditi sint diuites, & potius imperium abundet hominibus, quam diuitiis; ideo Princeps præfert vtilitates subditorum vtilitatibus fisci, late Castr. *cons.* 125. *Dubitatur, col.* 1. *in fi. ver. sed certe, lib.* 2. † Quod ciuitas habeat iudices appellationis in casu grauaminis. Castr. *cons.* 194. *Viso puncto, n.* 2. *ver. nunc est videndum, lib.* 2. † Pacis causa respicit sine dubio publicam vtilitatem, & ideo causa pacis vniuersalis potest ciuitas, & Princeps remittere damnum illarum subditis, & alia facere. Rom. *cons.* 310. *In casu, nu.* 3. *ver. tertio probatur.* † Quod delicta puniantur, interest publicæ vtilitati. Rom. *cons.* 466. *Videtur, nu.* 2. *& seq.* † Quod ciuitas repleatur hominibus, respicit publicam vtilitatem, item, quando hoc exprimitur, quod pro bono publico fit lex, vel statutum. Alexan. *consil.* 38. *Viso. num.* 11. *in fine. & num.* 12. *versic. præterea si statutum. lib* 3. Vide. *Delicta puniri publice interest. Concl.* 157. Vide, *Diuites habere subditos expedit Principi. Concl.* 546. Vide, *Pax, & pacis causa habet multa specialia. Concl.* 173.

Publica vtilitas habet multa specialia. Concl. 960.

SENTENTIA, † quæ non valet non adhibita causæ cognitione, valet ratione publicæ vtilitatis, quando partes essent paratæ ad rixas, & arma, quibus iudex aliter obuiare non poterat. Bald. *cons.* 142. *Dominantibus magnificis, n.* 2. *ver illud etiam non est omittendũ, lib.* 1. † Et iudex, qui non impartitur officium suum, nisi petatur, potest illud non petitum impartiri fauore publicæ vtilitatis, plene Soci. *reg.* 23. *Iudex petitus suum officium interponit, non alias, in* 1 *fallentia.* † Æquiparantur hberras ecclesiastica, & publica vtilitas. Bald. *in l. iubemus nulli, C de sacros. eccl. Ægid. them de collect. ver. nobilitas. n.* 20. † Imo pia causa, & publica vtilitas æquiparantur; quia proprie publica vtilitas dicitur causa pia. Castr. *cons.* 194. *n.* 4. *lib.* 2. † Lex, vel statutum, per quod derogatur iuri singulorum, valet, si publica vtilitate, vel necessitate est conditum. Bald. *cons.* 466. *Dubia sunt hæc, in fin lib.* 2. Ang. de Perus. *cons.* 63 *Nobilis miles n* 3. *ver. nec obstat.* Rom. *cons.* 310. *In casu propositæ*, vbi apost. l. dat concord. † In lege, vel statuto ob publicam vtilitatem edito fit derogatio contrariis legibus, & statutis, licet non adsit clausula, *non obstante.* Bart. *in extrauag. ad reprimendum, ver non obstantibus, n.* 3. *ver. sed si ipse referret.* † Extende, vt procedat, etiam si lex, vel statutum respiciens publicam vtilitatem, deroget iuri cõmuni, vel iuri alterius, apost. ad Bart. *in d extrauag. ad reprimendum, in ver. non obstantibus, sub n.* 10. *ver fauore publicæ vtilitatis*, vbi allegat Felin. *in c. nonnulli, in* 7. *limit. de rescrip.* & alios. † Et ideo valet statutum Mutinæ, quod omnes habentes molendina teneantur facere vegetes pro transitu canalis communis transeuntis per canalia priuata; quia respicit publicam vtilitatem, licet sit contra ius commune; quia qui facit canale, vt sentiat commodum, debet etiam sentire damnum, & expensam pro conducenda aqua per ipsum canale, plene Alex. *cons.* 190. *Mature digesti. per tot. lib.* 2. vbi pro vtraque, & tandem pro ista concludit, & cumulat multa priuilegia pro vtilitate publica, & tollit omnia contraria *à n.* 8 *ver. sed præmissis, vsque in fi.* † Extende; quia statutum, quod non possit probari aliquid per testes, licet sit odiosum, quia contra ius commune; tamen si ex proœmio exprimitur, quod fiat ob publicam vtilitatem, efficitur fauorabile, & extenditur ad casus similes. Alex. *cõs.* 68. *Viso processu, n.* 5. & 6. *ver item statutum. lib.* 3. vbi apost. *in ver publicam*, dat concor. & iterum *cons.* 34. *Visis, in fi. n.* 9. *lib.* 5. † Extende; quia imo publica vtilitas operatur, quod statutũ, quod reciperet limitationem, prout statutum prohibens fieri probationem per testes, bene admittit probationem per testes, & scripturam simul; secus, si est factum ob publicam vtilitatem, ita Purpur. *in addit. ad tas. in l. sert.* §. *quoniam, n.* 104

11 *ff. si cert. pet.* vbi allegat ad hoc Alex. † Reuocatur priuilegium concessum etiã irreuocabile, quando cõcurrit publica vtilitas, prout necessitas belli, vel quid simile. Socin. *in l. si ex facto, n.* 14. *& seq. ff. de*
* *leg.* 1. vbi Ias. *n.* 7. dicit magis * communem. Rip. *n.* 17. communem
* dicit * Curt. Iun. *cons.* 61. *n.* 14. vbi de * communi. vide Alex. *cons.*
* 12 216. *lib.* 2. *n.* 18. *& seq.* † Et quantumcunque sit generale, non comprehendit casum contra publicam vtilitatem. Felin. *in c. causam,*
13 *quæ, n.* 17. *de rescript. ver. quinta declaratio.* † Ob publicam vtilitatem licitum est recedere à rigore scripto, & contrarium etiam facere, videlicet inducere rigorem, & rigorosam interpretationem, & executionem, quæ alias inducenda non esset. Bald. *cons.* 480. *Visa petitione, n.* 2 *ver. præterea istud statutum, lib.* 3. *vsque in fin.* vbi loquitur de statuto Perusino contra rebelles, vt interpretationem extenlam, & rigorosam recipiat ob publicam vtilitatem. † Pœna licet
14 tenere debeat suum auctorem, & delinquẽtem; tamen quandoque punitur vnus innocens pro alio nocente, tam de iure diuino, quam humano, exempla videas penes Conar. *lib.* 2. *var. resolut. c.* 8.
☞ *per tot.* Vide, *Pœna debet tenere solos auctores, & delinquentes, & quando*
15 *secus. Concl.* 212. † Visitare potest ciuitas castra, & fortalitia suit territorii etiam exempta ob publicã vtilitatem tempore belli, vt sint
16 munita. Bald. *cons.* 158. *Proponitur, quod, lib.* 3. † Iuramentum de non recipiendo arbitro per officialem præstitum super puniendis delictis non valet; quia contra publicam vtilitatem. Rom. *cons.* 466.
☞ *Videtur prima fronte, n.* 2. *& 3. ver. secundo aduertendum.* Vide, *Delicta*
17 *puniri publice interest. Concl.* 157. † Demoliri, & incastellare potest Princeps turres, & fortalitia etiam Ecclesiarum tempore belli ob publicam vtilitatem, dummodo bona fide fiat. Bald. *cons.* 158. *n.* 3.
18 *ver. quinimo, lib.* 3. † Item potest ex causa publicæ vtilitatis Princeps demoliri facere domos priuatorum, vel illas benemerentib. concedere, soluto pretio dominis, & valet demolitio, & donatio.
19 Rom. *cons.* 310 *n.* 3. *& seq.* vbi apost. dat concord. † Et potest Princeps pro pace sui territorii, & publica vtilitate auferre castrum ab vno, & dare alteri, & is, qui recipit, dicitur habere titulum, & bonam fidem, & contra eum spolio agi non potest. Alex. *consil.* 94.
Visis, n. 18. *lib.* 5. vbi, quod Dux Mediolani potuit auferre castrum sancti Andreæ à Petromaria Rubeo, & illud concedere Rolando
20 Marchioni Parauicino. † Idem; quia ex publica vtilitate Princeps potest auferre ius priuati, *l. item si verberatũ, § fin. ff. de rei vend.* Alex.
21 *d. cons.* 94. *n.* 18. *lib.* 5. † Et homo liber pro publica vtilitate potest dari in pignus, & obsidem. Soc. *reg.* 7. *Homo liber,* in prima fallẽtia.
22 † Nullitas inducta ob publicam vtilitatem potest intẽtari ab eo, qui in communi culpa, vel mora eiusdem nullitatis exitit fauore publicæ vtilitatis, licet secus sit cessante publica vtilitate; quia in pari causa melior est cõditio rei, & possidentis. Bal. *cons.* 227. *Quod*
23 *non possit per tot. lib.* 4. † Fauorabilis dicitur dispositio ob publicam vtilitatem, etiam si sit per statutum correctorium iuris communis; ideo fit extensio ex eadem ratione ad id, quod proprie nõ est idem, sed ex lata significatione continetur. Alex. *cons.* 190. *Mature, n.* 17. *in fi. cum seq. ver. ad quintum, lib.* 2. *& consil.* 171. *Visis, n.* 7. *& 8. ver.*
24 *fortificantur, lib.* 7. † Prohibita multa permittuntur ob publicam vtilitatem, & publicũ bonum, & è conuerso multa permissa prohibentur propter scandalum, plene Feli. *in c.* 2. *de præscript.* vbi po-
25 nit 33. casus. † Et plura sunt permissa fauore publico, quæ alias prohibentur, & è conuerso, plene apost. ad Rom. *cons.* 310. *in ver. auser-*
26 *re, & in ver. vtilitatis,* vbi citat plures. † Domus vicina incendio potest demoliri ex publico, vt euitetur incendium in aliis domibus, sicut possunt proiici in mare merces pro salute nauis; sed tamen vicini tenentur ad damnum. Bald. *cons.* 491. *Punctus, super quo, circa*
27 *pr. ver. dixit tamen, lib.* 4. quod duplicatur *cons.* 436. *lib.* 3. † Delictum vnius licet non debeat adscribi alteri, tamen secus est ob publicã vtilitatem; quia potest imponi pœna cõsanguineis bannitorum, si banniti non seruauerint confinia, vel non recesserint à territorio. Ang. de Peru. *cons.* 63. *Nobilis miles. per tot.* sequitur Alex. *cons.* 190.
28 *Mature digestis, n.* 13 *in fi. ver. idem dicit Ang. lib.* 2. † Onerantur subditi ob publicam vtilitatem; quia compelluntur commodare, mutuare, vendere, & licite possunt compelli, licet de iure regula sit
29 in contrarium. Ang. *cons.* 206. *Inter ordinamenta, in pr.* † Item Ecclesiæ, quæ alias sunt immunes, grauari possunt propter publicã ne-
☞ cessitatem, & vtilitatem. Sign. *cons.* 81. *n.* 3 *& seq.* Vide, *Necessitas non*
habet legem, vbi plurima exempla, & qualiter intelligatur. *Conc.* 19.
30 † Item compelli possunt ad deputandum eorum molendina, & nemora, vsui publico, & ad collectas, & alia onera extraordinaria
31 ob publicam vtilitatem. Ang. *d. cons.* 206. *in pr.* † Sententia, quæ est lata contra vnum, nunquam præiudicat, neq; potest exequi contra eum, qui in consequentiam patitur præiudicium, si agitur de fauore priuato; secus, si agitur de fauore publico. Bart. *in l. ũ filius-*
32 *fam. n.* 3. *col.* 2. *ff. de verb. obl.* † Absentia ex causa publicæ vtilitatis, & Reipubl. facit absentem haberi pro presente, & nõ debet ei nocere, alteri nocere, *l. absentia ff. de reg. iur.* † Tertes domestici offensi pro-
bant, qñ agitur contra offendentem ex publico, & non ad accusationem offensi. Fulg. *cons.* 188. *Super eo, quod quæritur.* † Dispositio
statuti, vel legis ob publicã vtilitatẽ dicitur fauorabilis, ita quod restrictio, vel limitatio, aut exceptio facta in eodem statuto odiosa, & stricte intelligenda, ne derogetur publicæ vtilitati. Zab.
cons. 135. *per tot. max. in fi.* † Imo pœnale statutũ, & restringendum, & de se odiosum dicitur fauorabile ob publicã vtilitatẽ, & extenditur. vide plene Marsil. *in prax. crim. ver. aggredior, n.* 58. *& seq.* vbi
lare. † Immunitas concessa alicui pro se, & posteris non tamen ad filios fœminarũ propter publicã vtilitatẽ Zab. *cons.* 135. *n.* 1. † Gratia secunda respiciens fauorẽ priuatũ nõ tollit præcedentẽ respicientem publicã vtilitatẽ, etiam si in secunda fiat expressa mentio de prima, si non exprimitur causa, pro qua prima est facta, videl. propter publicã vtilitatẽ. Zab. *cons.* 142. *n.* 3. *ver. quoad secundũ, & ideo*
dicit Rom. *cons.* 436. *Quod indultum, n.* 10. Feli. *in c. causam, quæ, n.* 17.
ver. quinta declaratio, de rescrip. † Extende, etiam si secunda gratia sit
motu proprio, & ex certa scientia concessa Zab. *d. cons.* 142. *n.* 3. *ver.*
quoad secundũ. vsq; ad fi. † Extende; quia imo rescripta contra publicam vtilitatẽ concessa à Principe non sunt exequenda, sed expectanda secunda iussio. Zab. *d. cons.* 142. *n.* 4. † Malũ toleratur propter bonũ publicũ, quod sequitur ex malo, vel vt maius malũ vitetur; ideo meretrices toleratur, vt maius vitium euitetur. Pet. de
Anch. *cons.* 243. *Christianissime, & illustrissime Princeps, n.* 3. vbi alia exempla, & ex publica vtilitate cõpelluntur aliquando homines accommodare sua animalia, & etiam viles personæ ad executione iustitiæ cõpelluntur exercere carnificis officiũ. Bart. *in l. fi. § Virius, ff. de pig. act.* & est * commu. opin. Clar. *in § fin. q.* 99. *n.* 4. *ver. sed pone.* *
† Peccandũ tamen nõ est ex prætextu boni publici. Ancha. *d. cons.* 243. *in fin.* † Ius diuinũ ex causa potest modificari propter bonum publicum. Anchr. *d. cons.* 243. *n.* 5. vbi ponit exempla. † Tacens in
onerosis licet habeatur pro contradicente, secus est fauore Reip. quia habetur pro consentiente. Rom. *cons.* 311. *n.* 3. Mars. *in prax. cri.*
ver. aggredior, nu. 62. vbi multa specialia fauore publicæ vtilitatis.
† Multa specialia fauore Reipub. commemorat Mars. *in d. prax. §.*
aggredior. n. 98. *& seq. & in l. fi. ff. de iustit. & iur. nu.* 175. vbi in praxi cumulat infinita exempla. † Forensis, qui non ligatur statuto, bene
ligatur ob publicã vtilitatẽ. Mars. *d. l. 1. in fi. ff. de iustit. & iur. nu.* 171.
† Habilitas personæ, q̃ requiritur in omni dispositione, nõ requiritur, vbi agitur de fauore publico. Mars. *d. l. fi. ff. de iustit. & iur. nu.*
176. † Pœnalis lex, quæ est odiosa, si respicit fauorem publicum, dicitur fauorabilis. Mars. vbi s. *n.* 178. † Multa potest Princeps in
præiudicium tertii pro publica vtilitate, videl. auferre animalia, naues, & res alienas pro exercitu, pannona publica, auferre feudum vasallo, sed semper intelligitur soluto pretio, & mercede, & refecto damno illato, plurima cumulat Rol. à Vall. *cons.* 69. *lib.* 2.
quem videas omnino. Alex. *cons.* 190. *n.* 13. *& seq. lib.* 2. *& per tot. ma-*
xime in princ. † Extende idem in vniuersitate; quia potest obligare bona singulorum, auferre actionem, & ius particulatim propter publicam vtilitatem, Alex. *d. cons.* 190. *Mature digestis, n.* 10. *& seq.* maxime *n.* 13. *lib.* 2. † Interpretatio nedum fit lata, vbi agitur de
publica vtilitate, sed imo statutum loquens de appellatione à definitiua committenda, extenditur etiam ad appellationem ab interlocutoria, in qua sit eadem ratio. Castr. *cons.* 194. *Viso puncto, n.*
in fin. ver. statutum ergo. lib. 2. † Et lex, vel statutum loquens per verba simpliciter, quando concernit publicam vtilitatem, non recipit interpretationẽ de habilitate. Castr. *d. cons.* 194. *n.* 3. *lib.* 2. † Extenditur lex, vel statutum loquẽs per verba taxatiua ad alium casum similem, quando non sequitur correctio alterius legis, vel statuti. Castr. *d. cons.* 194. *n.* 4. *lib.* 2. † Regula facias, quod licet non valeat lex priuata in odium particularis personæ, vt auferatur dominium rei suæ alicui, bene valet ex causa iusta, prout ex publica vtilitate fiat. Rom. *cons.* 310. *Incasu proposita consultationis, per tot.*
vbi apost. dat concor. † Et dicitur publica vtilitas, si Princeps vel cõmunitas velit remunerare aliquẽ bene meritũ de Principe, vel publico; quia põt ab vno auferre, & illi donare, & valet donatio.
Rom. *d. cons.* 310. *col.* 2. vbi ponit plura exempla. † Et de æquitate
dat præmiũ condemnatis, bannitis, & rebellib. bene merentibus ex publico, vt si actionẽ ad publicã vtilitatem fecerunt, *l.* 2. *§ post-*
ea cum Appius. ff. de orig. iur. cum aliis multis; quæ allegat Rom. *d. cons.*
310. *n.* 4. *& seq. ver. cæterum videmus.* † Amplia; quia etiam decernunes ex causa publicæ vtilitatis possunt reuocare decretum iuquod transiuit in contractum. Alex. *d. cons.* 216. *Nec arguendum, n.* 20.
ver. & pro hoc. lib. 2. † Extende; quia etiam inferior ex causa publicæ vtilitatis auferre potest dominium tertio. Alex. *d. consil.* 216.
num. 20. *ver. accedit quarto, lib.* 2. † Limita; quia peccandum non est ex pra-

prætextu boni publici. Anch. *d.cons.243.in fin.* Vide, *Exempti quibus casibus soluere compellantur sicut alii, vel non. Conclus.573.* Vide, *Princeps potest tollere ex causa ius tertij, & quando secus. Concl.680.* Vide, *Vniuersitas in quibus non possit præiudicare singularibus &c. Concl.262.*

Publica honestas ex quibus, & quomodo contrahatur. Concl.961.

1 PVBLICA † honestas, quæ appellatur iustitiæ, contrahitur inter eos, qui contraxerunt sponsalia & consanguineos hinc inde: ideo si contraxi sponsalia cum Berta, consanguineæ Bertæ ea mortua usque ad quartum gradum dicuntur mihi coniunctæ ex publica honestate. Angel. de Perus. *consil.16. Anselmus de Mediolano.*
2 † Limita, quando sponsalia sunt contracta sub conditione, quæ non fuit purificata; quia ex talibus sponsalibus non oritur publica honestas. Bald. *cons.26.n.3.ver. ad secundum, lib.1.*

Publicanorum priuilegia circa publicas functiones exigendas. Concl.962.

1 VELO † leuato, & compulsiue proceditur tam de iure, quam de consuetudine vniuersali sine libello, & sine litis contestatione ad instantiam publicanorum agentium pro functionib⁹ publicis, & tributis exigendis. Bal. *cons.238. Ad veritatem, in pr.* vbi,
2 quod nunquam fuit de hoc dubitatum, *lib.1.* † Amplia, quia iste est casus, in quo licitum est incipere ab executione; quia loco libelli succedit carcer, & rerentio debitoris. Bal. *d.cons.238. in pr. lib.1.*

Publicanorum, & exactorum audacia, & vitia. Conclus.963.

1 PVBLICANI † maximæ audaciæ, temeritatis, & auaritiæ esse dicuntur. *l. quantæ. ff. de publ.* Bal. *cons.27. Casus talis est, in quodam*
2 *priuilegio, in fi. lib.1.* † Amplia, quia audacia, & temeritas publicanorum operatur, vt contra eos in dubio præsumatur; ideo si nauta denunciet merces, & velit soluere pro pondere alibi soluto, & publicanus plus petat, ita quod nauta recedat, non dicuntur res cecidisse in commissum, quia præsumitur publicanus voluisse extorquere indebite. Cuma. *cons.5. Non reuocando in dubium, per tot.* & maxime *in pr.* vbi de audacia, & mala præsumptione publicanorū.
3 † Amplia, vt quod dicitur de publicanis, idem sit in exactoribus publicis, seu thesaurariis prouinciatum, quia præsumuntur indebite vexare prouincias. *l. neminem. Cod. de suscept. & arcar. lib.10.*
4 † Declara tamen; quia si debitum exactum est debitum etiam, q̃ exegerint vel leuato, non præsumuntur metu exegisse; ideo non fit reuocatio; secus si per præcepta pænalia alienum debitum exigunt. Vide Masc. *Concl.680. Exactio an præsumatur meticulosa.* † Am-
5 plia, vt idem sit de executoribus omnibus ad executiones faciendas deputatis, quia lex contra eos præsumit, quod sint fraudulen-
6 ti. Vide Masc. *Concl.710. Executor testamentarius.* † Amplia in collectoribus spoliorum, quorum rigor fecit cessare spolia in Francia, vt dicit Æg. *cons.1. in fi. ver. quæritur ergo*, vbi multa dicit contra eos; sed tamen dicit, & est verum, quod spectabat ad Papam prouidere, non autem ad Regem.

Publicare quid importet. Concl.964.

1 PVBLICARE † importat; vt publicatio actus fiat in loco, & actibus, in quibus populus loci conuenit, prout in Missa, in sermonib⁹, in nundinis, & similib⁹; & ideo licet fiat actus in loco publico non extantibus aliquibus, non dicitur fieri publice. Gemi. *cons.75.n.2. in fi. ver. secundo dicitur, & n.3. & 4. & seq.* plenius Abb. *cons.99. Illud in præsentiarum, nu.2. & 3. ver. sed iis non obstantibus, lib.1.* vbi, quod requiritur locus publicus, in quo fiat, & multitudo adstantium, ita vt transeat, vel in notitiam non omnium, seu viciniæ, seu maioris partis eorum; & ideo publicatio facta in platea, vel loco
2 publico coram quatuor testibus nō sufficit. † Duobus modis potest intelligi, quod fiat publicatio prouisionis, vel alterius gratiæ, nempe quod simpliciter mandetur publicari, vel solenniter mādetur publicari. *Clem. causa de electio.* Abb. *cons.99. Illud, in pr. lib.1. & n.3. ver. & primo.* dicit, quod tam solennis, quam simplex debet fieri in loco publico coram multitudine personarum, vt transeat in notitiam viciniæ, & seu maioris partis, & quatuor testes non sufficerent. † Item publicatio actus potest accipi proprie, & principaliter duobus modis: Primo, vt illud verbum *publicari*, importet in notorium deduci secundo, quod publicatio transeat solum in famam publicam loci. *Cuma. de cohabit. cleri. & mulier.* Abb. *d.cons.99. nu.2. ver. sed iis non obstantibus, lib.1.* vbi, quod non requiritur, quod fiat notorium, seu manifestū omnibus de ciuitate, sed bene transire debet in notitiam viciniæ, seu maioris partis eorum. † Itē po- 4
test intelligi de publicitate, quæ consistit in facto, & hæc debet esse talis, quod deueniat ad notitiam viciniæ, seu maioris partis eiusdem: item potest intelligi de publicitate, q̃ cōsistit in iure, quę minorem requirit solemnitatem: Abb. *d. consil. 99. n.3. lib.1.* † Am- 5
plia, quia publicatio decreti Principis debet fieri in loco particulari, vt liget, non obstante, quod in ciuitate sit facta publicatio. Alex. *cons.73. In causa, n.8. & 9. ver. quarto principaliter, lib.6.* Vide, *Lex, & constitutio vna non requirit publicationem, & quando secus. Concl.255.* Vide, *Regulæ de publicandis qualiter satisfiat. Concl.101.*

Publicatio processus, & attestationum quando necessaria, vel non. Concl.965.

PVBLICATIO † processus, & actorum, non est de substātia, 1
vt sententia lata non valeat, quia imo valet, dummodo acta sint scripta per personam ad hoc deputatam in loco. Alexan. *cons.120. Viso processu, n.7. in fin. ver. aut nos quærimus, lib.7.* † Amplia, quia 2
attestationes testium examinatorum non sunt publicādæ ex necessitate ad validitatem sentētiæ, etiam quod attestationes essent necessariæ ad causam. Alex. *d.cons.120. n.7. ver. quantum ad tertium, lib.7.* vbi apost. citat Anch. *cons.54. & dec. Tholos.396.* † Extende, vt 3
multo minus sit necessaria publicatio attestationum, quæ superabundant. Alex. *d.cons.120 n.7. lib.7.* Vide, *Testium publicatio multiplex, & quid operetur, & quando fieri possit, vel non. Concl.295.*

Publicatio processus qualiter fiat. Concl.966.

PVBLICATŌ † processu legitime, non debent admitti capi- 1
tula contraria, neq; examinari testes propter timorem subordinationis. Abb. *cons.48. Tria sunt, in fin. lib.1.* vbi, quod publicatio dicitur legitime facta, etiā contradicente parte, quando pars contradicens habuit terminum ad probandum; & nihil probauit, & altera pars plene probauit. † Limita; quia publicatio processus, & 2
examinis testium facta per Notarium, & non per iudicem, non dicitur legitima nec excludit probationem; maxime, quando fuit facta partibus absentibus; quia requiritur præsentia partium isto casu, vt præiudicet. Alex. *cons.181. Viso processu, n.4. ver. nec ad hoc obstat, lib.7.* vbi loquitur in Notario arbitrorum. † Limita, quia imo 3
etiam si esset facta publicatio processus & testium per iudicem simpliciter, & non dicit in decreto, quod sint publicata, & aperta; & ideo illa verba, *aperta* sunt necessaria, & insuper, quod pars petat, & velit, quia tunc pars, quæ petiit, & voluit publicationem, & aperturam, non poterit amplius examinare. Alex. *d.cons.181. nu.4. ver. requiritur, quod iudex pronunciauerit, lib.7.* † Extende, quia publi- 4
catio facta parte non citata, vel non præsente nō valet, neq; præiudicat absenti vel non citato, neq; quādo est nulla alio defectu, nisi talis pars iam habuisset dicta testium & didicisset. Alex. *d.cons. 181.n.4. ver. & huiusmodi publicatio, lib.7.* † Extende, quia imo etiam 5
si publicatio processus, & testium esset facta per iudicem, & legitime citatis partibus, ad huc tamen non impedit examen testium, quando nō fuerunt didicita testificata ab illa parte, quæ vult examinare. Alex. *d. cōs. 181.n.5. ver. fortius voluit, lib.7.* † Limita, quia pu- 6
blicatio indiscreta facta per iudicē non impedit, quin partes possint probare, quando tempore publicationis cōstabat, quod volebāt examinare. Alex. *d cons. 181.n.6. ver. præterea vbicūq; lib.7.* † Ex- 7
tende, quia testes iam iurati, & qui possunt quandocumq; examinari, poterunt examinari, etiam non obstante publicatione facta, quando pars illa quæ vult examinare, nō didicit testificata. Alex. *d.cons.181.n.4. & seq. ver. nec ad hoc obstat, lib.7.* Vide, *Testium publicatio multiplex, & quid operetur, & quando fieri possit, vel non. Concl.295.*

Publicè aliquid fieri, vel occultè quando dicatur. Concl.967.

PVBLICE † blasphemare dicitur is, qui blasphemat in loco pu- 1
blico, vel etiam in camera pluribus adstantibus, & audientib⁹, si postea conuincitur de hoc, erit locus pænæ in *c. statuimus, de maledi.* vt ibi Inn. Host. & alii. Zab. *n.2.* & plenius Abb. *n.7. ver. secundo quærō*, & ibi Alex. de Næuo in apostil. ad Abb. *ver. sed iis refer verba*, vbi dat plura exēpla. † Alio modo pulchro distinguit Abb. *cōs.99.* 2
Illud, in pr. lib.1. vbi, quod sufficit, quod fuerit factum publice, licet non deuenerit ad notitiam omnium. † Et si agatur de publicitate 3
iuris, sufficit, quod factum fuerit in loco corā testibus, si agatur de publicitate facti, requirit loc⁹ publicus, & multitudo adstātium. Abb. *d.cons.99.n.2. & seq. ver. sed iis nō obstantibus, lib.1.* Vide, *Notorium, publicum, manifestum, & famosum qualiter dicatur. Concl.104.* † Occul- 4
tum

tum vero dicitur, quod sciri non potest, vel pene occultum, quod scitur à paucis, & donec probetur, præiudicat quoad Deum, si est malum, sed non quoad mundum, donec probetur. Alber. in suo *Dictionario in ver. occultum*, vbi videas; quia plura cumulat.

Publiciana actio quid sit, & quibus detur, vel non. Concl. 968.

1 ACTIO † Publiciana est actio realis, quæ competit ei, qui acquisiuit rem bona fide à domino; qui tamen dominus rem
* vacuam, & à nemine occupatam tradidit emptori; ita * communem esse opinionem dicit Alex. *in l. 3. §. ex contrario. in fin. verb. ff. de*
1 *acqu. poss. & in cons. 118, in pr. lib. 2. & cons. 182. col. 2. lib. 7.* vbi, quod ad probationē quasi dominii requiritur titulus, & traditio possessio-
* nis vacuæ, secundum * comm. opin. & idem voluit *consil. 24. n. 4.*
2 *col. 1. cod. lib. 7. & cons. 45. lib. 3.* † Et quod requiratur nedum traditio rei, sed traditio possessionis vacuæ, vt competat Publiciana: item non sufficit traditio per constitutū, nisi constet, quod cōstituens tempore constituti possideret, Alex. *d. cons. 24. Circa processum. n. 4.*
3 *ver. nec etiam sufficit. lib. 7.* vbi apost. citat eundem Alex. *cons. 161. n. 1. lib. 6.* † Et quod agens Publiciana debeat probare possessionem vacuam, & à nemine occupatam, sibi traditam fuisse, alias non
4 obtinet. Alex. *d. cons. 118. In causa. n. 2. ver. quia respondeo. lib. 2.* † Item, quod sit necessaria bona fides, & iustus titulus, alias obtinere non
5 potest. Alex *d. cons. 118. In causa. n. 11. ver. sed circa petitorium. lib. 2.* † Declara; quia bene sufficit titulus ab eo, quē excludere poterat agēs Publiciana, nisi fuerit procuratus; quia tunc cessaret bona fides.
6 Alex. *d. cons. 118. n. 12. ver. præterea li. 2.* † Et ideo debet probare actor, quod ipse apprehenderit possessionem rei, de qua agitur, antequam peruenerit ad rem cum conuentum possidentem, vt per Alex.
7 in consiliis sup. dictis. † Et datur hæc actio ei, qui habens titulū, & possessionē à nō domino bona fide cecidit à possessione, dum præscribebat. *l. 1. in pr. ff. de Publicia.* Castr. *cons. 445. In causa, quæ ver-*
8 *tuntur. n. 2. ver. quantum ad tertium. lib. 2.* vbi, q; si præscriptio est completa, non datur hæc actio Publiciana. † Et competit Publiciana legatario, & fideicōmissario particulari ē ante cœptā possessionem ex persona testatoris, qñ testator possedit cum titulo habito
9 à non domino bona fide. Alex. *cons 98. Viso. & considerato. n. 8. ver.*
* *in Publiciana, lib. 2. & cons. 4. Videtur inspectis, n. 8. in fi. & n. 9. ver. videa-*
* *mus igitur. lib. 2.* vbi dicit * communem, & ibi apost. *in ver. testatoris,*
9 dat concord. † Si vero legatarius, vel fideicommissarius ex persona sua velit intentare Publicianam, tanquā habuerit à testatore, non domino, qui habebat titulum, & bonam fidem, & si apprehendit possessionem, & postea cecidit, potest intentare Publicianam, alias secus; quia si non habuit possessionem, non potest intentare Publicianam ex persona sua. Alex. *d. cons 4. n. 9. & cons. 98.*
10 *n. 8. lib. 2.* † Declara; quia etiam si Ecclesia esset legataria, vel fideicommissaria, non potest ex persona sua intentare Publicianam, nisi annalis possessio rei legatæ sibi fit tradita. Alex. *d. cons. 98. n. 9.*
11 *ver. & per hoc est verum, lib. 2.* † Et quod quasi dominium importet Publicianam, & requiratur in Publiciana probatio tituli, & pos-
12 sessionis traditæ, est tex. *in l. 1. in pr ff de Publicia.* Bart. *cons. 206. Inter procuratorē, in pr. lib. 1.* Alex. *cons. 88. Eximie domine, in fi. lib. 2.* † Et ideo is, qui acquisiuit nomine alieno bona fide à non domino, non acquirit domino possessionem, nisi secuta ratificatione; ideo non poterit is, cuius nomine facta est acquisitio, agere Publiciana, si ratificationem non fecit, antequam ad alium possessio peruenerit. Bar. *d. cons. 206. in pr. lib. 1.* vbi, quod ratificatio facta ex alia causa non sufficit. † Item is, qui habuit animum retinendi, non dicitur habuisse animum acquirendi; ideo non competit tali Publi-
13 ciana. Bart. *d. cons 206. ver. sed videndum est, lib. 1.* † Item, qui habuit titulum ab vno, possessionem ab alio, non habet Publicianā. Bar.
14 *d. cons. 206. circa med. ver. præterea apparet, lib. 1.* Alex. *cons. 90. n. 10. lib.*
* 2. Videtur tamen Castr. qui *cons. 445. n. 3. lib. 1.* vbi quasi dominium
15 capit pro vtili. † Et quod sine traditione solus titulus etiam à do-
16 mino habitus non probet dominium, vel quasi, est tex. *in l. prædia.*
1 *cum ibi not. per Doct. ff de acqu. poss. & in l. 2. C. eod. tit.* Alex. *cons. 10. per tot. lib. 4.* & ideo est necessaria probatio traditionis possessionis vacuæ. *l. si ager. ff. de rei vendic.* vbi Bart. & alii, qui loquuntur, quando agitur rei vendicatione, & idem, si agatur Publiciana; quia pariter necessario probanda est traditio possessionis rei vacuæ. Bart.
* & Bald. *in l. 1. ff de Publicia. & in l. cum res, C. de probat.* & est * communis opinio, vt per Alex. *in l. 3. §. ex contrario. ff. de acquir. poss. cum aliis*
17 *supra in princip. allegatis.* † Imo etiam si in instrumento venditionis adesset constitutum, non sufficeret ad probandam traditionem vacuam, nisi etiam probaretur, quod auctor, à quo habuit titulum, & constitutum, possideret tempore constituti, ita Alex. *d. cōs.*
18 *24. & cons. 182. lib. 7.* & est ratio; quia per constitutum non dicitur possessio tradi, *sed habetur pro tradita. l. ab emptione. cum ibi not. ff. de pact.* † Declara in successore vniuersali; quia ex solo titulo transit dominium, & successor vniuersalis bene cōmunit præscriptionem cæptam, etiam ante captam possessionem. Alex. *cons. 88. Eximie, n. 5. in fi. ver. præterea, lib. 2.* vbi *n. 4. ver. non insisto*, dicit, quod etiam in Ecclesia vniuersali successore transit dominium, & possessio. † Declara tamen; quia si essemus in antiquis, tunc sola constitutum operatur traditionem absque alia probatione. Vide, *de*
19 *vendicatione agens, vt obtineat, duo debet probare, dominium, &c.* Cond.
117. † Amplia; quia plura veniunt probanda per agentem Publiciana, videlicet debet probari titulus, & possessio saltem emptoris, qui dedit titulū actori: item titulus actoris habitus præsenso domino: item traditio possessionis vacuæ, & expeditæ fuisse
20 per constitutum, vt *in l. 1. in pr. & in l. eum qui, §. si. ff. de Publicia. Bald. cons. 20. Super primo, lib. 5.* Alex. *cons. 90. lib. 2. & cons. 182. lib. 7.* Socin. *consil. 56. lib. 4.* Item bona fides, quæ in tali iudicio requiritur, sed tamen præsumitur. Rom. *cons. 424.* † Contrarium, quod imo sufficiat, quando agens probat titulum, & habuisse possessionem va-
21 cuam precedente titulo. Bart. *in l. cum res*, vbi Bald. Salyc. & alii. C.
de probat. Alex. *cons. 88. Eximie, col. fi. lib. 2. & cons. 43. Visa facti, n. lib.*
3. cum aliis adductis per Afflict. *decis. 23. n. 4. & seq.* † Declara quia
22 contrarium est verum, & * commune, quando probatur traditio vacua, sed quādo probatur solum constitutum, vt inferius opinone, quod nō importat constitutum rem tradi, sed habere pro tradita; ideo necessario tunc probāda est possessio titulata venditionis, alias secus; quia constitutum non operatur, quod constituens
23 possideret, vide supra proxime *in ver. Amo etiam. n. 17.* † Et quæritur probanda in Publiciana, & in rei vendicatione, & aliis actionibus cumulatis, de quibus vide *in ver. Rei vendicatione agens. Concl. 117.*
supra allegata. Vide Concl. prox. seq. † Bona fides etiam debet allegari saltem, vel probari vltra titulum, & traditionem possessionis vacuæ: quia sine bona fide non acquiritur quasi dominium
24 ex titulo, & traditione à non domino. Corn. *cons. 122. colum. 2. lib. 3.*
Alex. *d. cons. 118. col. 3. ver. præterea, lib. 2. n. 12.* † Et ideo habens ab
25 herede procuratore, de cuius mandato non constat, non præsumitur bonæ fidei. Alex. *d. cons. 35. n. 3. & 4. ver. alia ratione. lib. 7.* † Nam
26 propter titulū bona fides præsumitur in hac materia, vt per Alex.
cons. 45. lib. 3. per *l. pen. C. de euict.* gl. *in v. 2. Infert de vsucap.* late Bald. *in*
tract. de præscript. in 1. q. 12. part. & 3. q. princ. Dec. *cons. 375.* Rom. *cons.*
424. † Imo quod emens à malæ fidei possessore, si emens habet
27 bonam fidem, præscribat in Publiciana, licet secus in præscriptione dominii, & hanc * communem tuetur Bald. *de præscript. part. 3.*
princ. q. 12. n. 8. & seq. vbi dicit * communem, & reprobat Ial. & alios
28 tenentes contrarium. † Et ideo cum præsumatur in dubio, non si debet probari, sed bene ex necessitate debet allegari, per tex. *in l.*
si adulterium cum incestu. §. idem Pollion, ff. de adult. & dicunt Bald. &
29 Angel. quod bonus aduocatus semper debet bonam fidem attendere, & deducere, seu allegare, quamuis non sit opus illam probare. Angel. *in l. eum qui, §. fin. ff. de Publicia.* Doct. *inf. non hoc, col. fin.*
30 *C. vnde cognat.* Alex. *cons. 200. col. 1. lib. 2. & consil. 76. circa fin. & cons.*
94. colum. fin. & consil. 69. lib 3. Balb. *in l. Celsus, in 2 part. col. 2. de ju-*
capion. Vide, *Allegari debet id, quod est fundamentum intentionis. Concl.*
252. † Declara tamen; quia licet ex presse non allegata tellet bona
31 fides, sufficeret tamen, si tacite, & per verba hoc importantia, puta, si dixit, quod emit, & possedit per tantum tempus, quod verscripsit; quia prescriptio non debet habere locum sine bona fide:
32 idem si dixisset, quod fecit, & disposuit, prout veri domini, & possessores rerum suarum, ita Alex. *d. cons. 200. lib. 2.* Dec. *d. num. loc. C.*
vnde cognat. col. 2. Balb. vbi supra. † Imo ista allegatio bonæ fidei
33 potest heri etiam post conclusum in causa. Alex. *d. cons. 200. lib. 2.*
& in ver. Allegari. Conclus. 252.

Publiciana agens quid probare debeat. Conclusio 969.

AGENS † Publiciana debet probare præscriptionis initiū non fuisse vitiosum, videl. quod sit præscripti cœptū cum titulo, & bona fide, & fuerit possessio vacua; quia hoc requiritur ad minimum præscriptionis, & sufficit, q; probet diu possessum; quia Publicianā licet habeat necessaria initia præscriptionis, non tamen inalienabilem habeat necessaria initia præscriptionis, non tamen inalienabilem habeat necessaria initia præscriptionis, non tamen inalienabilem

nis possessionis. Ang. *cons.* 241. *Pater emit, n.* 3. *ver. super secundo.* † Et quod agens publiciana debeat probare titulum, & traditionem possessionis, est tex. in *l. eum qui* § *fi. cum l seq. ff. de publicia.* Alex. *cons.* 24. *lib.* 7. *& cons.* 182. *Viso processu, nu.* 4. *ver. nec etiam puto, lib.* 7. vbi dicit *cõmunem. Soc. cons.* 56. *lib.* 4. Corn. *cons.* 110. *lib.* 2. Ruin. *cons.* 54. *ver. ex præmissis, lit.* 4. vbi, quod ad obtinendum in publiciana sufficit probare titulum cum continuata possessione, ex quibus probatur quasi dominium, & tunc reus debet condemnari ratione dominii, vel quasi actoris ad restituendam rem cum fructibus à die habitæ possessionis, per tex. in *l. idem est. ff. de rei vendicat.* † Extende, quia non sufficit constitutum, quia licet ex eo transferatur possessio, tamen ad effectum publicianæ necesse est, quod constet, quod constituens possideret tempore constituti, alias nõ releuat. Alex. *cons.* 182. *Viso processu, n.* 5. *ver. & per cõsequens, lib.* 7. † Extende, quia adhuc si esset in concursu probata possessio, non releuaret, si contraria probatio apparet magis releuans. Alex. *d. cons.* 182. *n.* 5. *ver. nec videtur posse retorqueri, lib.* 7. † Amplia; quia ad hoc, vt publiciana habeat locũ, requiritur, quod quis acquisierit per se ipsum, vel per procuratorem aut tutorem. Ang. *d. cons.* 341. *n.* 3. † Et ideo pater acquirens pro filio tanquam legitimus administrator, non acquirit filio publicianam. Aug. *d. cõs.* 341. *n.* 3. † Idem in ignorante sibi acquisitum, quia non habet publicianam, ex quo non potest habere bonam fidem. Ang. *d. cons.* 34. *n.* 3. † Possessio in publiciana probatur ex pluribus coniecturis, si cõstat de titulo eius, à quo quis causam habet; quia possessio ex titulo præcedenti præsumitur, & probata possessio de vno tempore præsumitur continuata; si non constat alium possedisse, & probatis extremis medium possessionis probatur. Fulgos. *cons.* 104. *in pr. & per tot.* † Amplia, quia in publiciana requiritur possessio necessaria, videlicet quod fuerit tradita vacua, & continuata per tantum tempus, quod vna cum titulo præsumatur dominium. Ruin. *cons.* 54. *ver. ex præmissis, lib.* 4. † Contrarium, quod solus titulus sufficiat in publiciana, tener Fulg. *cons.* 104. *n.* 2. vbi dicit esse controuersum, sed in dubio pro Ecclesia. Alex. *cons.* 4. *Videtur inspectis n.* 9. *lib.* 2. † Declara; quia amplatio est vera; sed tamen si constaret eum, à quo actor habuit titulum, possedisse cum titulo per tantum tempus, quod præsumatur dominium, sufficit traditio, vel aliquid, quod in loco traditionis in agente, quia quod dicitur de possessione nõ necedaria, & quod sufficiat titulus, intelligi debet, quando tradens, & is, à quo actor habet titulum, possedit ipse tãto tempore, quod dominium præsumatur. Ruin. *cons.* 54. *ver. ex præmissis, lib.* 4. vide in *ver. Rei vendicatione agens, vt obtineat, &c. Concl.* 117. *ver. dominium,* & * istam esse communem * dicit Alex. *d. cons.* 4. *n.* 9. *lib.* 2. vbi apostilla *ver testatoris,* dat concor. vbi Alex. distinguit, quod tunc legatarius non possidẽs intentat ex persona testatoris publicianam, non ex persona sua, nisi possideat, & ita etiam declarat in principio consilii. *col.* 2. *ver. si vero vellet agere.* † Contraria est publiciana rei vendicationi origine; tamen eodem libello possunt cumulari subordinate de consuetudine. Fulg. *cons.* 140. *In causa quæ vertitur, in pr.* † Et quæ requirantur, & sint probãda in publiciana, Vide Alex. *cons.* 45. *col.* 1. & 2. *lib.* 3. Soci. *cons.* 62. *In præsenti, ver. tertio concludo, lib.* 1. † Et agens publiciana debet probare traditionem ex causa habili ad transferendum dominium. Æg. Bell. *cons.* 39. *n.* 16. *ver. nec etiam publiciana,* vbi, quod procedit etiam in donatione inter viuos, vel causa mortis. † Amplia; quia agens publiciana debet probare, quod habuerit titulum, & possessionem vacuam, alias non competit secundum * communem, de qua Alex. *d. cons.* 45. *Visa facti, n.* 3. *lib.* 3. *ver. & istud etiam ostendo,* & dicitur vacuam habuisse, si habuit, antequam aduersario suo fit traditio, ita & Alex. *cons.* 12. *In causa, & lite, n.* 4 & 5 *ver. vbi autem agens, lib.* 4. & *cons.* 83. *Viso themate. n.* 3. *ver. aut volumus dicere, lib.* 3. † Extende, vt procedat etiam quoad Ecclesiam; quia licet Ecclesiæ acquiratur dominium sine possessione, non tamen procedit hoc in publiciana, Alex. *d. consil.* 12. *n.* 9. *ver. & quod publicianam, lib.* 4. Vide Conclusionem proxime præcedentem, *nu.* 20. *& seq.* † Libellus in publiciana concludit, si actor dicat se quasi dominum, reum possessorem, & petit se declarari quasi dominum, vnde qui dicit se dominum, vel quasi, reum possessorem, & petit se declarari dominum, vel quasi, dicitur intentasse rei vendicationem, & publicianam simul. Alexan. *cons.* 90. *In causa, & lite, lib.* 2. † Restringe, quia non sufficit libellus, seu capitulatio, & probatio, quod testator tenuit, & possedit pro suis, & tãquam sua, quem admodum veri domini tenent, & possident res suas, quia ista assertio, & probatio non sufficit ad dominium, vel quasi, quia concludit, quod nomine suo possedit, non vt conductor, sed non concludit publicianam; quia non probat aliquem titulum, prout requiritur, habilem ad quasi dominium, ita Alex. *cons.* 98. *Viso, & considerato, in fi. n.* 9. *ver. sed Syndico prædicto, lib.* 2.

Publiciana non datur contra titulo possidentem, & quando secus. Concl. 970.

NON † datur publiciana contra titulo possidentem, *l. siue autem. § si duobus. ff. de publicia.* quod firmant ibi Bar. & cæteri, vide & declara, vt per Ias. in § *sed istæ. Inst. de act.* Alex. *cons.* 4. *Videtur inspectis, col.* 2. *in pr. ver. si vero vellet, lib.* 2. & hanc magis * communem * esse dicit idem Alex. *cons.* 39. *Visis scripturis, n.* 4. *ver. præterea lib.* 2. & *cons.* 45. *n.* 3. *lib.* 3. & *cons.* 48. *in pr. lib.* 5. & *cons.* 184. *Viso, n.* 7. *ver. præterea, lib.* 5. & *cons.* 112. *In causa, n.* 5. *ver. item alia ratione, lib.* 4. Alex. *consil.* 83. *Viso themate. n.* 4. *ver. præterea publiciana. li.* 3. & iterum *cons.* 35. *Consideratis, in pr. lib.* 7. † Extende, quia cõtra possidentem titulo prolegato non datur publiciana, *l. si autem. § si duobus. de publicia.* Alex. *cons.* 90. *lib.* 2. Corn. *cons.* 63. *nu.* 6. *lib.* 3. late Aret. & Ias. in *d. § sed istæ. Insti. de act.* † Extende, quia non datur publiciana legatario, quando is, qui possidet, habet titulum habilem ad translationem dominii etiam ab alio quam à restatore. Alex. *d. consil.* 4. *col.* 6. *n.* 9. *ver. aut possidentes, lib.* 2. † Extende, quia publiciana non datur contra titulo possidentem, etiam si titulus sit putatiuus. Alex. *cons.* 48. *In causa, & lite, in fi. n.* 7. & 8. *lib.* 5. allegat text. in *l. sed si res, & l. eum qui.* § *à minore. ff. de publicia.* Alex. *cons.* 89. *nu.* 14. *ver. sed si nos. lib.* 5. † Et dicitur titulus putatiuus, quando constat de acquisitione ex scriptura Notarii, in qua adsunt annus, mensis, dies, & indictio, testes, & subscriptio Notarii cum signo, licet non dicat, rogatus fui; quia præsumitur rogatus. Alex. *d. cons.* 48. *in fi. lib.* 5. vbi plus dicit, q̃ etiã titulus putatiuus inducitur ex assertione partis, quod emerit ad effectum præscribendi. † Declara, quia titulus omnis putatiuus etiam errore facti; quia præbet materiam ad præscribendum, excludit publicianam, siue sit lucratiuus, siue ex causa onerosa, quãdo est singularis, prout donatio, legatum, &c. si vero esset putatiuus, & vniuersalis, puta pro hærede, non excludit publicianam, plene Alex. *d. cons.* 89. *Excellentissimi, nu.* 10. *& seq. ver. non obstat, quod titulus, lib.* 5. † Restringe, vt non procedat, quando titulus est ab eadem persona, quia is, qui primo possedit, agit publiciana contra eum, quia postea ex eodem titulo possidet. Alex. *cons.* 71. *in fi. lib.* 1. *& cons.* 45. *n.* 2. *lib.* 3. *& cons.* 90. *In causa, in fi. lib.* 6. † Restringe, quando titulus est post mortem eius, qui causat publicianam; quia hæres potest agere publiciana, nõ obstante sententia inter alios lata post mortem eius, à quo hæres habet publicianam. Alexand. *cons.* 90. *In causa, & lite, nu.* 8. *ver. & publiciana, lib.* 2. † Restringe; quia titulus habitus post mortem defuncti, & aditam hæreditatem ab alio quam à defuncto, non excludit publicianam, sicuti neq; petitionem hæreditatis, ita Alex. *d. cons.* 90. *nu.* 10. *& seq. lib.* 2. † Declara igitur id, quod dicitur, publicianam non dari contra titulo possidentẽ, procedere, quãdo titulus esset ab alio diuerso; secus si ab eodem. Alex. *d. cons.* 71. *in fi. lib.* 1. † Declara plene, vt per Ias. in § *sed istæ. Inst. de act.* † Restringe, quando possidens cum titulo habet titulum infectum, quia reducitur ad non titulum. Alex. *consil.* 90. *In causa, in fi. lib.* 6. *ver. ad idem facit.* † Idẽ, quando titulus esset inualidus, & acquirens sciret. Beninten. *dec.* 35. *n.* 6. † Restringe, quãdo modico pretio emit, quia habet titulum quasi lucratiuũ, multo magis, si mere lucratiuum. Benintend. *d. dec.* 35. *n.* 5. † Restringe, quando titulus esset nullus, vel cũ mala fide, puta ab Ecclesia sine solẽnitatibus. Alex. *cõs.* 45. *Visa facti, in fi. lib.* 3. † Declara, nisi lapsum esset tempus 20. annorum, per quod præsumitur solemnitas, & cõsensus, & tractatus interuenisse. Alex. *d. cõs.* 45. *in fi. lib.* 3. † Restringe, quando titulus fuisset lite pẽdente, vel ob suspicionẽ litis mouendæ. Benint. *d. dec.* 35. *dubitatur, an in remed. col.* 2. *ver. nec obst.* Alex. *cons.* 192. *n.* 4. *ver. nõ obstat huic, li.* 2. quia præsumitur ex dolo, & fraude quæsitus, & *cons.* 45. *n.* 4 & 5. *lib.* 3. † Declara tamen, quia si titul' esset à vero domino, licet sit pẽdente lite; tamẽ tollit publicianã; secus si à non domino, quia titulus procuratus à quocunq; nõ excludit publicianam, alias quilibet si procuraret titulum à quocũque. Alex. *d. cons.* 192. *In causa, & lite, n.* 4. *& seq. ver. nõ obstat huic, lib.* 2. † Declara tamen; quia is, qui habuit titulũ à non domino, vt quia alĩ recognoscebat ratione dominii, si hoc ꝓbaretur, non potuisset priuare dominiũ sua titũli possessione aliis tradendo, sed si nõ constat de solutione, nisi per vim, & executionem factã, non reluat, quin agens publiciana obtineat. Cast. *cons.* 111. *In causa agitata, per tot. lib.* 2. † Restringe, quãdo titulus esset ab vno, & possessio ab alio, quia nõ posset præscribere; quia est malæ fidei, ex quo scit à alium spectasse, & idem, quando scit alium anteriorẽ possessionẽ habere; quia non potest induci præscriptio, & consequenter neq; publiciana. Alexand. *d. consil.* 192. *num.* 3. *& sequent. lib.* 2. † Restringe; quia bene datur contra titulo possidentem, quando est malæ fidei, siue quia emerit lite pendente, vel ante litem ab eo, qui non erat Dominus; vel quia erat publica vox, & fama,

quod erat alterius, plene Rom. *cons.* 424. *Circa propositum thema, in princ.* vbi apost. *in ver. procuratus fuit*, & dat Rom. simile de petitione hæreditatis, quæ non datur contra titulo possidentem, nisi titulum mala fide procurauerit. Alex. *cons.* 45 *n.* 5. *lib.* 3. *cum seq.* Vide, *Possessorium non datur contra titulo possidentem, & quando secus, vel quomodo procedat. Concl.* 448.

Publiciana agentes inter plures quis præferri debeat. Concl. 971.

1 SI † agens Publiciana præbet titulum emptionis, & possidens, contra quem agitur, pariter ab alio emerit, in pari causa actionis Publicianæ præfertur possessor, quãdo etiam à dominis prætensis diuersis emerunt. Alex. *cons.* 134. *In causa, & lite, n.* 12. *in fi. cum seq. ver. quibus addo, lib.* 2. *& cons.* 45. *Visa facti, n.* 2. *ver. solum restat, lib.* 3.
2 † Melius dixisset Alex, & expeditius, quod actio Publiciana non
3 datur contra titulo possidentem, vide 3 Conclus. præced. † Vel quia in pari causa melior conditio possidentis. Vide, *Conditio melior. Concl.* 603. vt etiam ipsemet Alex. dicit *cons.* 192. *In causa & lite,*
4 *nu.* 1. *ver. & posito, quod essent æquales, lib.* 2. † Si vero sunt plures prætendentes in Publiciana ab eodem auctore, tunc præfertur ille, qui primo habuit possessionem cum titulo. Alex. *d. cons.* 45. *nu.* 2. *lib.* 3. *ver. solum restat.*

Pudicitia & honestas quid sit, & qualiter impudicitia probetur. Concl. 972.

1 PVDICITIA † & honestas est actus generalis, sicuti impudicitia, & inhonestas est actus continens plures causas, ideo in genere probatur per testes singulares, sicuti hæresis. Bal. *cons.* 207.
2 *Quia dicta domina Paganossa, lib.* 4. † Impudicitia, & inhonesta vita mulieris nedum probatur ex stupro, & carnali copula illicita, sed etiam ex turpi conuersatione; & ideo probato aditu multorum ad viduam, probatur impudica vita ad effectum, vt perdat legatum factum, donec vitam pudicam seruauerit. Bald. *cons.* 207 *per tot. lib.* 4.

Puer quis dicatur, & quæ puero conueniant. Concl. 973.

1 PVER † dicitur, donec quis ad tempora pubertatis perueniat, *l. pupillus ff. de verb. signif.* Oldr. *cons.* 326 *n.* 14. *ver. dicitur enim puer.*
2 † Mores, & delicta in puero nõ deprehenduntur, cum quicquid
3 agat, ignoret. Oldrad. *d. cons.* 326. *n.* 13. *ver. primo in hoc.* † Scientia, & peritia iuris, vel facti non conueniunt puero. Oldrad. *d. cons.* 326. *n.*
4 14. *ver. item talis ætas.* † Iurare non potest; quia iuramentum à discreto præstatur. Oldr. *d. cons.* 326. *n.* 14. *ver. item ex hoc etiam.*

Pulchritudo corporis operatur multa. Concl. 974.

1 PVLCHRITVDO † corporis donat virtutem animæ, secundum Philosophum, quem ad hoc citat Alex. *consil.* 209. *Pondera-*
2 *tis iis, n.* 10. *ver. dictus vero iuuenis, lib.* 6. † Item inducit compensationem, vt nobilis male affecta sanitate, si nubat pulchro iuueni, dicitur æqualis conditione, licet iuuenis sit natus ex rustico. Alexand. *cons.* 209. *per tot. lib.* 6. maxime *num.* 10.

Punctus quid sit, & quid operetur. Concl. 975.

1 PVNCTVS † alius est rationis, alius est litteræ: punctus rationis est ipsa ratio, & æquitas, quæ elicitur ex oratione dubia. Bald.
2 *cons.* 411. *Quia Mediolanensis. in princ. vers. sed certe imo, lib.* 2. † Punctus litteralis est punctatio diuidens orationem, & inducens litteralem intelligentiam; & ideo quandoque oratio ita composita est, vt si fiat punctus in vno loco, oratio significet vnum, si fiat in alio loco, significet contrarium. Bald. *cons.* 345. *Cum quartus quondam, lib.* 5. vbi est exemplum, vbi disputat, q. punctus debet fieri, prout validitas actus, veri similitudo, latinitatis conuenientia maior exposcit, & ita contigit *in l. epistola. § fi ff. de pact. in ver. hæres.* qa si punctus fiat ante verbũ, *hæres*, vel post, varius sensus inducitur. Angel.
3 *cons.* 398. *Quædam domina. n.* 2. *vsq; in fi.* † Et quod verba legis dubia ex puncto faciẽdo potius in vno loco, quam in alio debeãt punctari, se per eo modo, quo decidatur casus legis, de quo dubitatur, & ideo vult, quod statutum prohibens in forensem alienari immobilia, iura, debet sic punctari, vt comprehendat immobilia, & iura indefinite, nõ autem immobilia iura, ex quo sic deciditur casus, de quo agitur. Rom. *cons.* 509. *Circa propositam, n.* 18. *circa fin. ver. necest dicendum*, allegat gl. fing. *in c.* 1. *in ver. clericum, de temp. ordi.*
4 *lib.* 6. & quia debent verba operari. † Declarat tamen; quia punctus non attenditur, vbi clausula, seu oratio sub vna constructione necessario regulari debet; quia quando vnum verbum, vel vnum participium regit plures terminos æqualiter, omnia terminantur sine diuisione per punctum. Bald. *cons.* 347. *Post hæc sui ter.*
† Contrarium dicit Fulg. *cons.* 15. *Proponitur quod circa fin. vbi me-*
uitate Florentiæ dicit, quod quidam substituit hæredi suo N. de N. fratres suos, & filios olim Philippi, vult, quod etiam filii fratrum sint substituti, & fiat punct⁹, substituit fratres suos, & filios, quia Florentiæ non solet dici, talis filius Nicoluccii; sed talis Nicoluccii. † Extende, quoniam regulariter interpretatur in dubio contra eum, pro quo verba faciunt; quia illi imputatur, *l. verum. ff. de pact.* ita Ang. *d. cons.* 398. *n.* 2 *& per tot.* † Restringe, quia punctus semper fieri debet pro dote, & in loco, per quem magis fit vilis doti. Angel. *d. cons.* 398. *circa fin.* † Amplia; quia impontur punctus & copulam. Signor. *cons.* 69. *In qualitone Blandisia, n.* 16. *in fi. ver. hanc rationem*, allegat *l. triplici. ff. de verb. signif.*

Pupillus habet multa priuilegia, & quę. Concl. 976.

PVPILLVS † & Ecclesia æquiparantur, ideo priuilegia competentia de iure communi Ecclesiæ competunt pupillis. Bald.
cons. 134. *Copiose est allegatum, circa med. vers. item pupillus, lib.* 3. † Amplia; quia statutum præiudiciale generaliter loquens ex mente verisimili non comprehendit pupillos, quia licet pupilli comprehendantur sub statutis, id habet locum, quãdo par ratio militat inter minorem pupillum, & maiorem, alias secus. Bald. *d. cons.* 135.
nu. 4. *in fin. vers. quarto quia, lib.* 3. † Amplia; quia non trahitur extra prouinciam ad litigandum, ipse vero trahit alios, *l. unica. C. quand. imper. inter pupill.* Vide, *Miserabilis persona habent multa specialia. Concl.* 274.

Pupillus vbi, & apud quem educari debeat. Concl. 977.

PVPILLVS † debet educari tribus primis annis apud matrem,
si non transit ad secunda vota, etiam inuito auo. Bal. *cons.* 126.
Quidam nobilis, in fi. ver. tertium autem petere. lib. 1. *& cons.* 137. *circa fin. ver. item est alius effectus, lib.* 1. & idem dicit Ant. de But. *c. fi. de conuen. coniug. n.* 7. quod mater præfertur patri in educatione filii intra triennium, nisi agatur de fide, vt ibi *in fin.* † Vide tamen Abb. *ind. l. fi. de conuer. coniug.* quem citat Bald. vbi *n.* 4 dicit, quod ortus alterius intra triennium spectet ad matrem, nisi esset nobilis, quã debet lactare per seipsam, quia auus debet expendere in nutrice, si est dives, alias si pauper, mater dives expendet. † Amplia, quia si post tres annos mater honeste viuens vidua præfertur in educatione filii patruo magno, & patruo fratris testatoris etiam hæredi, & tutori. Signor. *cons.* 43. *In quæstionibus n.* 2. vbi, quod mater præfertur omnibus. † Si vero mater transeat ad secunda vota, etiam quod priuignus esset tutor datus, præfertur soror patris pupilli, quia licet non possit esse tutrix, bene potest esse educatrix. Bald.
consil. 334. *Factum tale est, magister, circa med. ver. concluditur, lib.* 4. quod
loquitur maxime, quando testator legauit, quod educaretur penes suam sororem, quia præferri debet. † Et quod penes matrem, quæ transiuit ad secunda vota, educari nõ debeat. Fulg. *cons.* 151.
Ad id, de quo, in fi. vbi, quod apud patruum educari debet, quitam sustepit. Castr. *cons.* 127. *Excepitre. n.* 2. *lib.* 2. † Auus autẽ patruus, in cuius potestate incidit nepos filij ex filio, præfertur matri in educatione pupilli triennio: quia ipse erit legitimus administrator. Bald. *cons.* 126. *in fi. lib.* 1. *ver. natus autem. & d. cons.* 137. † Declara, nisi auus esset male morigeratus, vel suspectus; quia tunc educatio ad eum non spectaret, ne eo; administratio. Bal. *d. cons.*
126. *in fin lib.* 1. † Regula est, quod Prætor succedit loco patris pupilli, seu pupillæ; ideo causa cognita debet facere, quod faceret pater causa cognita, ita vt prouideatur vtilitati, & indemnitati pupilli. Bal. *cons.* 472. *Pupilla morari, lib.* 5. *per tot.* vbi *in fi.* quod alias tenetur de suo Prætor. Crauet. *cons.* 190. *n.* 9. vbi, quod potest committere iussum patris facere iudex, si pupillo viderit expedire. Fulg. *consil.*
196. *Ad id, de quo, in fi.* Bart. plene *q.* 16. *quæritur, vers. contra, circa fi. ver. quinto sic*, alleg. tex. *in l. pen. C. de cur. fur.* † Et iuratores, & consanguinei cõcordant, debet sequi eorum votum, nisi sint pauperes, & suspecti; quia potest recedere ab eis. Bart. *d. q.* 16. *in ver. solutio col.* 2. † Pupilla vero sponsa, si oritur controuersia circa sponsalia, debet educari in loco, vbi insidias pati non possit, ex compositione, *de vest. spol.* Bal. *cons.* 148. *In casu proposito, n.* 13. *in fin. vbi, quod*
istæ controuersiæ consueuerunt esse male, prout vidit aliquando, plene Crau. *cons.* 190. *Quod in præsenti causa*, vbi, quod est deponenda penes honestam personam. Alex. *cons.* 161. *Super prima, n.* 10. *ver.*
super tertio. lib. 5. † Imo et si non esset aliqua controuersia de qua
talibus; quia potest effecta adulta pœnitere, non debet educari penes socerũ; quia posset pudicitię puellę insidiari, & nõ compe-
tit ea

rius educãdi socero futuro, neq; sponso. Castr. *d. cons. 127. Excapite, circa fin. lib. 1.* †Declara totam hanc materiam; quia qñ non est controuersia de sponsalibus, puella nõ debet tradi spõso educanda, nec iudex iuste posset hoc decernere, quia si spõsus est pupillꝰ cum non possit se regere, neq; pupillam alere posset; si vero esset maior, posset immaturã puellã cognoscere, & pudicitiæ illius insidiari, ita Bart. in sua *q. 19. quæritur, vtrum in ver. solutio, in pr.* vbi limitat vno modo, nisi ex vrgentissima causa, prout ratione pacis. *c. 2. de sponsal.* vbi probatur regula, & exceptio. †Apud parentes sponsi distinguitur, q̃ si tutores, & consanguinei pupillæ sunt in cõcordia, q̃ tradatur patri, vel auo sponsi ad educationem cum spõso, & iudex causa cognita põt decernere hoc secundum votum consanguineorũ, & tutorum, nisi essent inopes, seu viles personæ, qui de facili possint corrumpi; quia iudex ex causa põt hoc denegare; quia ẽt quandoque iudex potest recedere à voluntate patris. *l. 2. in pr. ff. vbi pupil. educ. debeat*, ita Bart. *d. q. 16. in ver. solutio, col. 1. in fine. Item*

saq. ver. si vero secundo modo. †Si vero tutores, & consanguinei sunt in discordia, tũc si sponsus est dignus, ita quod sibi obiici non possit, neq; personæ ratione, neque familiæ, vel diuitiarum, aut dignitatis, quin sit æqualis, ita vt cesset suspicio, quod puella maior iuste possit recusare, potest iudex iuste decernere, quod apud parentes sponsi educetur, non autem q̃ sint tutores, vel curatores; quia esse non põt maritus nec ipsi, quia cessant causæ insidiandi pudicitiæ, & cæteræ rationes, Bart. *d. q. 16 in ver. solutio, col. 2. ver. secũdo casu.* †Si autem spõso potest obiici exceptio imparitatis, per quã puella posset facta ætatis legitimæ reclamare, vt isto casu regula est negatiua, ne impediatur libertas matrimonii, & ne insidiet pudicitiæ pupillæ; & quia pater puellæ non faceret; ergo neq; iudex facere debet. Bart. *d. quæst. 16. in ver. solutio, n. 2. ver. secundo casu vsq; in fi.* †Extende; quia ꝓdicta procedũt, nedum si agatur de puella educanda antequam sit penes sponsum, & parentes sponsi, sed ẽt si iã puella fuisset tradita sponso, vel parentibꝰ sponsi, quia in istis nõ datur possessio, vel quasi, neq; spoliũ. Bart. *d. q. 16. ver. solutio. in fi.* †Prima causa, q̃ attendatur circa insidias pupillæ inter cõtendentes volentes educationẽ, est, vt ille excludatur, apud quẽ maligna suspicio existit, & potissime Prætor debet cauere, vt honor, & castitas pupillæ conseruetur. Bal. *cõs. 472. Pupilla morari, lib. 5.* Alex. *cõs. 161. n. 10. li. 5.* †Secunda est causa, ne moretur penes eũ, qui vitæ pupilli insidiaretur, prout in substituto, & alio, q̃ expectaret vtilitatẽ, & successionem Bald. *cons. 472. li. 5.* Fulg. *cons. 196. in fi.* †Tertia, si aliquis esset suspectus, vt insidiaretur animæ, vel bonis moribus pupilli; q̃ talis est amouẽdus. Bal. *d. cõs. 472. lib. 5.* †Quarta, si insidiaretur nuptiis, vel spõsalibus pupilli volendo indigno collocare. Bal. *d. cõs. 472 li. 5.* †Quinta, si insidiaretur patrimonio, & faculratibꝰ pupilli. Bal. *d. cõs. 472. circa med. vers. idem si insidiaretur, lib. 5.* †Non igitur educandus est pupillus apud substitutũ propter spẽ successionis, nisi esset homo tantæ bonæ conditionis, q̃ iudex arbitraretur penes eum fieri educationem; maxime, quãdo penes eum esset auia pupilli, propter bonũ consilium parentum. Cast. *cons. 356. Postquã isse tutor, in fi. lib. 1.* †Tutor testamẽtarius datꝰ à patre debet habere educationem pupilli. †Extende, vt procedat, ẽt si tutor sit substitutus pupillo à patre; maxime, quãdo pater ei iuramento pleno iure deputauit filio suo; q̃ alio non apparente apud eũ debet pupillus educari. Bal. *cõs. 406. Viso testamento Vguccionis, lib. 2.* †Extende, vt videtur etiam contra matrem, quãdo mater esset imprudens. Bal. *cõs. 472. post med. ver. si tamen, li. 5.* †Restringe, quia si mater esset sine suspicione, præferetur omnibus, quia ꝓ matre ꝓsumitur. Bal. *d. cons. 472. post med. ver. ex quibus cõludo lib. 5.* † Et quod matet vidua, & honestæ vitæ debeat habere educationem filiorũ in concursu cum aliis agnatis; est rex. in *l. 1. C. vbi pupil. educ. deb.* vbi gl. quod matrimen debetur id, quod administrator lucratus est, quia tantum perdidit pupillus, non tam

9 †Restringe, quia si sunt exactæ, vel stipulatæ nomine pupilli, vel etiam si simpliciter, nō nomine alicuius, debētur pupillo, ex quo 10 dedit pecuniam pupillarem Sign. *d.cons.197.n.3.*†Restringe, quia bene debentur damna, & interesse, & lucrum cessans pupillo, ex quo nō fuerunt inuestitæ nomine pupilli in rem fructuosam in omni casu, in quo non debentur vsuræ. Sign. *d.cons.197.in fi.* Ang. Aret. *d.cons.8.in pr.* Vide, *Tutor de quibus rationem reddere debeat. Concl.442.*

Pupillorum officiales quam iurisdictionem habeāt Concl.980.

1 IVRISDICTIONEM †habent priuatiuam etiam ad iudices ordinarios in causis pupillorum, quia iurisdictio nō est fauore causarum, sed fauore personarum pupillorum, quo casu censetur cōcessa iurisdictio priuatiue, non autem cumulatiue. Cast. in *l.si quis cum procurator. § si ff. de proc.* Bal. in *l.vnica § si autem. C. de cadu. toll. & in l. Gallus. § illecasus. ff. de liber. & posthum.*†Restringe; quia procedit 2 ista priuatio iurisdictionis quoad alios iudices ordinarios, si ex ea resultat fauor pupilli, alias secus, quia pupillus posset agere coram ordinario, si velit, & ibi conueniri, si sibi expediat. Aret. *cons.101. Spectabilis domine Collateralis.* Ang. in *l. testamenta. C. de testa.* Fel. in *c. pastoralis, de offi. ordin.* vbi respondent ad contraria, & qualiter procedant.†Et quod pupillus etiam sub cura, vel tutela dominorum officialium pupillorum possit, si velit, consentire, agere, & conuenire in alia curia & alio tribunali, quando videt sibi expedire, allegat Aret. *d.cons.101. incip. Spectabilis domine Collateralis.*†Appellari 4 non pōt, nec dici de nullitate ab eorum sententiis. Vide, *Statuta Florentiæ circa diuersa. Concl.552.*†Statutum dominorum officialium pupillorum, quod non possint cognoscere de certis causis ibi 5 enumeratis, vt casus ipsi comprehensi melius per iuris peritos decidantur, comprehendit etiam casus similes, in quibus militat eadem ratio, *c.cum dilecta*, vbi Abb. *de constit. vtil. vel inutil.* gl. in *l.1. C. de cond. indeb.* gl. in *l.si. ver. voluerit C. de reuoc. donat.* Bart. & alii in *l.1. ff. de offi. eius.* Alex. in *l. certi condictio. § si vnus ff. si cert. pet.* Deci. in *l.1. in fi. ff. de reg. iur.* Vide, *Statutum extenditur ad casum omissum multis casibus, & quando secus. Concl.540.*†Extende, etiam si exceptio esset cōcepta sub verbis taxatiuis, si ratio sit expressa in statuto. Deci. *cons. 151. colum. 4. & cons. 248. & consil. 617. & consil. 619.* Rip. in *dict. l. fin. C. de reuoc. donatio.*†Statutum, & reformatio pupillorum edita de 7 anno 1453. quod in causis pupillorum non attendatur defectus processus, sed iudicetur ex meritis, dicitur cōformis iuri cōmuni. Areti. *cons.84.n.3.* sequitur Deci. *cons.11. col.fi. & cons. pen. in fi.* Grau. *cons.73.nu.20.* idem est in causis Comitatus. Vide, *Statutum circa nullitates prohibens dici posse de nullitate qualiter inteligatur. Concl.602.*

Purgatio Canonica quę sit, & quādo, & qualiter facienda. Concl.981.

1 PVRGATIO †Canonica est iuramentum, quod tenetur præstare inculpatus de aliquo crimine, & habet locum solū, quādo contra reum non adsunt indicia sufficientia ad torturam. Clar. in 2 *§.fi.q.63.n.4. ver. solet etiam.*†Et licet purgatio sit inducta cum clericis tantum de iure Canonico; tamen hodie seruatur etiam in laicis, & de iure ciuili, communem * dicit Clar. *d. § fi.q.63. nu.4. & 5.* 3 †Dicit tamen Clar. *d.q.63. in § fi. n.6.* quod iuramentum de veritate, quod præstatur à reo, dū examinatur, succedit loco purgatio- 4 nis, & quod Mediolani ita seruatur.†Forma purgationis Canonicæ est, quod diffamatus de crimine, de quo non constat, iure se esse immunem à tali crimine, & 6. vel 8. aut plures, vel pauciores arbitrio superioris de religione, si religiosus facit purgationem, iurent pariter se credere pro certo, illum non commisisse tale delictum, *c. de testib. & c. accedens, de purg. Can.* Lap. *alleg.54. in fi. ver. erit autem forma*, & vide per Card. Alex. qui ponit formam huius pur- 5 gationis in *c.1.2.q.4.*†Tria sunt, quæ faciūt induci necessario purgationem Canonicam, quorum vnum sufficit de per se, vulgata infamia, graue scandalum, & vehemens suspicio; *c. inter solicitudines, de purgat. can.* Rom. *cons 351. In proposito*, vbi apost. in *ver. tria*, & in *ver. vehemens.*†Declara tamen, quia si infamia habet ortum à dolo leuolis, & nondum apud graues personas est extensa, nō inducit purgationem. *c. cum in iuuentute. de purgat. Can.* secus, si apud graues est diuulgata. Rom. *d.cons 351.* vbi apost. in *ver. vehemens*, dat conc. & in *ver. non possit.*†Amplia; quia suspectus de hæresi, prout postata, qui per 20. annos non recepit sacramenta, non tenetur abiurare, sed solum se purgare canonice, sed si recusat facere purgationem, tunc pōt condemnari vt hæreticus. Cald. *cons 496 per alias 5. de hæret.* maxime in fin. vbi, quod minor est purgatio, quam abiuratio, quia hæc tollit suspicionem, quia nō sit talis, alia tollit, quia fuit talis.†Amplia, quia recusans purgationem canonicam facere habetur pro confesso de illo crimine, de quo est diffamatus. Lap. *alleg.54. in fi.* Cald. *cons.499. in fi.* alias *5. de hæret.*†Etiam vs- 9 que ad mortem inclusiue potest puniri recusans facere hanc purgationem, si delictum, pro quo imputatur, hanc pœnam requirit. Clar. *d. § fi.q.63.n.4.*†Ego tamen dubitarem de hoc, quia licet 10 constat de delicto, debet absolui, nec damnari debet, si non vult facere purgationem canonicā; quia non debet propter hoc pœna mortis dānari, cūm non sit dominus membrorum suorum, nisi forte in crimine hæresis, in quo tanquā fidelis debet omnino se purgare, in aliis secus, quia oritur sola præsumptio, & ex præsumptionibus quis non damnatur ad mortem.†Amplia, quia de delicto 11 accusatus, si nō constat plene de delicto, vt quia adsunt testes de mala fama, & bona fama presbyteri accusati, potest inde Ecclesiasticus leuem purgationem facere, licet magis credatur testibus de bona fama; quā de mala. Anch. *cons.253 In nomine presbyteri, in fi.*†Amplia; quia canonicus inculpatus, seu inquisitus de crimine 12 falsi, licet habuerit pro se tres sententias absolutorias, quia non constitit de crimine; tamen tenetur facere purgationē canonicā instā te Capitulo, Rom. *d.cons.351. In proposito; in pr.*†Limita; quia Capitu- 13 lū, quod semel admisit inquisitum, & absolutum à crimine, quia de crimine nō constitit, nō potest petere ab eo purgationē canonicam, quam peteret potuisset, si non admisisset. Rom. *d.cons.351. circa fi. ver. vltim tamen.*†Declara, seu restringe, nisi crimen, de quo 14 imputabatur, esset graue, prout periurium; quia tunc non obstante admissione potest peti purgatio canonica; secus, si leue esset crimen Rom. *d.cons.351. in fi.*†Appellātio non admittitur à purgatione canonica indicta, nisi modus excedatur. Rom. *d. cons 351. in fi.*

Putatiuus hæres vel prælatus quid possit, & quæ obligetur. Concl 982.

PVTATIVVS †hæres non potest facere meliorem, neque dete- 1 riorem conditionem hęredis veri, neq; ipsum obligat. Jarrich. *ff. de petit hæred.*†Sic etiam possessor putatiuus dominus non facit 2 meliorem, neq; deteriorem conditionē veri domini. *§ si vlo. § ff. de pact.*†Declara; quia prædicta procedunt, nisi verus hæres, & verus dominus vellet habere ratum; quia tunc factum à putatiuo homine hæreditario, vel possessore tei relenaret, & iuuaret, seu noceret quod declara, vt per gl. & Doct. in *l. Imperatores. § fi. in ver. non posse ff. de transact.*†Fructus tenetur restituere putatiuus hæres 4 vero hæredi, quando esset locupletior factus, alias non. Bart. *cons. 97. Factum proponitur, in fi. lib.2.*†Soluens locatori, qui non erat do- 5 minus, liberatur, neq; à vero domino potest molestari. Vide, *Con. ductor soluens non domino quando liberetur. Con. l. 61.*†Extende, quia 6 exculatur, & valent gesta à putatiuo iudice, vel Prælato, licet esse non posset. Vide, *Error communis facit ius. & qualiter procedat. Con. vl. 330.* Vide, *Opinio. & reputatio communis multa operatur. Concl.337.*†Et quod soluens putatiuo Prælato, qui non est verus Prælatus, 7 liberetur, quando ab eo conduxit, vel eidem obligationem fecit. Alex. *cons.120. Ponderatis. n.7. ver. & ad hoc ostendendū. lib.3.* vbi plena apost. in *ver. intrusō*, dat conc.†Secus, si soluat ei, à quo non conduxit, neq; cū eo contraxit; quia si est intrusus; vel non legitimus Prælatus, nō liberatur, nisi habuerit iustā causam credēdi illū esse legitimū Prælatū, vt qa erat cōfirmatus à superiore. Ale. *d. cons. 120. n.7. lib.5.* Vide, *Debitor soluēs nō domino quādo liberetur. vide.* Ch. La- Bald.

Q

Quadragesima quid sit; & ad qd sit instituta. Cōcl.1.

1 QVADRAGESIMA †est decima pars totius anni, & sic introducta propter decimam temporis soluendam cum ieiunio Deo nostro: & licet annus habeat dies 365. tamen nō soluitur decima de illis quinque diebus, sed solum de 360. & postea additi sunt quatuor dies, vt numerus à decimo consecratus impleatur; quia pro decima nō es- tient, nisi 36. dies. *c. quadragesima, de consecrat. distinct.5. Gemin. cons. 37. num.2. ver. de hoc est textus.*

Qualitas quid sit & multiplex, & quæ sit. Concl.2.

QVALITAS †quandoque sumitur forma, quandoque ordo, & quandoq; substantia rei quandoq; causa finalis. Bal. in *rubr. ff. de ver. diuis. n.32.*†Declaratur potest fieri quandoq; qualitatem, quę a in se ipsa est accidens, & tamen respectu ad aliud quid subsistens.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

3 Bald. *d. rubr. de ver. diuis. n. 3.* † Aliqua est qualitas, quæ diuersificat maleficium, prout loci diuersitas, & temporis, & isto casu qui negat qualitatem loci, vel temporis, negat delictum. Bar. *in q. 8. per Italiam in ver. solutio, in pr.* vbi declarat, qualiter procedat. † Aliqua est qualitas, quæ inducit, & facit cessare delictum, prout in furto; nã qui dicit accepisse rem alienã inuito domino, commisit furtũ, si negatur qualitas, inuito domino, nõ esset furtum: idem in adulterio: nam qui negat mulierem nuptam, negat adulterium. Bar. *d. q. 8. in pr. ver. secundum in eo, qui negat*, vbi ponit plura similia: videlicet, qui fatetur occidisse; sed tamen non eo animo, sed ad sui defensionem dicit occidisse † Declara tamen, quod circa istas qualitates magna est differentia; quia aliquæ non præsumuntur, & id. eo negans transfert onus probandi in aduersarium; prout quod contra domini voluntatem, quod mulier cognita sit nupta, vel consanguinea, & in istis, prout in qualitate loci, & temporis, qui negat qualitatem, negat delictum. Bar. *d. q. 8. in pr. Crimi. denunciasse. § quid tamen. ff. de adult.* Aliquæ vero præsumuntur, & negans onerat, se onere probandi, prout si dicat fecisse homicidium sine dolo, vel ad sui defensionem, vel percussisse, sed non animo iniuriandi; & isto casu confitens delictũ, & negans qualitatem dicitur confessus simpliciter. Bar. *d. q. 8. in ver. solutio. col. 1 in pr. ver. in præmissis.* † Aliqua est qualitas, quæ non mutat delictum sed pœnam aggrauat, vel minuit, & refert, an pœna sit diuidua, vt quia augetur, vel minuitur ex qualitate; an vero sit indiuidua secundum Bart. *d. q. 8. in ver. solutio, col. 2. post med. ver. & quando negat.* † Aliqua est qualitas, quę venit annexa delicto, sed in consequentiam, prout quod seruus occisus esset tanti valoris, & quod ex vulnere sit remansura cicatrix; & quia non pendet à facto delinquentis, & potest habere probabilem ignorantiam, licet neget qualitatem, non habetur pro negante delictum. Bar. *d. q. 8. ver. solutio, col. 2. ver. quando, quis confitetur.*

Qualitas diuersa quando actum principalem diuersum reddat, vel non. Concl. 3.

1 QVALITAS † criminis diuersa facit crimen esse diuersum; ideo testes discordantes in qualitate, discordant in principali delicto, vel facto qualificato. Fed. de Sen. *cons. 162. Domine Grisso-* 2 *le per tot,* † Extende; quia diuersitas temporum, & locorum inducit diuersum delictum, & diuersitatem qualitatis delicti; ideo requiritur specificatio. Castr. *cons. 132. Emissis, col. 2. lib. 2. ver. nam diuersitas.* Bart. plenissime in sua *quæst. 8. per Italiam in pr.* vbi, quod delictum factum vno loco, & vno tempore dicitur diuersum à delicto alio loco, & tempore, vbi ponit plura similia, & repetit in *ver. solutio, in pr. in ead. qu.* vbi, quod realiter, & substantialiter sunt diuersa ex loco, & tempore diuersis, & isto casu negans qualitatem 3 negat delictum. † Declara tamẽ; quia licet diuersitas loci, & temporis faciat diuersum esse delict ũe ssentialiter, & substantialiter, procedit respectu actus, prout proceditin faciente; sed tamen respectu actus, quando præsumitur pro effectu sequuto semper idem est; quia si Titius in facie est vulneratus à Seio, semper erit idem vulnus, si in vno loco, & vno tempore siue in diuersis, vt pater ad sensum. Bart. *d. q. 8 per Italiam, in ver. solutio, in pr. in ver. sed possetu dicere.* † Amplia; quia qualitas diuersificat terminum simpliciter prolatum; ideo si statutum disponat aliquid in fratre, nõ habet locum in fratre consobrino, quia non est simpliciter frater, siue statutum sit fauorabile, siue non Ang. *consil. 385. Statutum Communis, n. 3. ver. attẽto ergo.* Vide, *Fratris appellatione qui veniant, vel non.* 5 *Conclus. 450.* † Idem in statuto disponente aliquid in patruo; quia non habet locum in patruo magno, qui simpliciter non est patruus. Bald. *cons. 12. Casus talis, in pr. lib. 3.* vbi loquitur in statuto excludente matrem stante patruo, quod est contra ius commune, 6 & latius *consil. 258. Item statutimus. eod. lib. 3.* † Extende in fratre; quia non habet locum in fratre vterino, quando statutum respicit ius agnationis. Vide, *Frater vterinus an sit frater vere, vel secundum quid.* 7 *Concl. 451.* † Extende; quia statutum disponens aliquid contra hęredem non habet locum in hærede cum inuentario; quia est qualificatus hæres. Bar. & alii in *l. si. § in computatione, in fi. C. de iur. delib.* 8 † Restringe, quia bene statutum fauorabile loquens de fratre habet locum in fratre naturali; quia nomen, *frater*, est nomen naturæ; ideo qualitas naturalis nõ diuersificat, nisi de iure ciuili. Ang. 9 *d. cons. 385. per tot.* † Amplia, quia dispositio loquens de aliquo termino simpliciter, non habet locum in eo termino, qui est secundum quid, & non simpliciter. Bald. *cons. 499. Sequitur constitutio, in* 10 *pr. lib. 4.* † Extende in dispositione statuti, vel cõmuni viu loquendi, quod est de simplici; quia non venit id, quod est secundum quid, & qualificate, ideo statutum disponens aliquid de filiis, vel de fratribus, non habet locum in filiis, vel fratribus bastardis; qa non sunt simpliciter filii, vel fratres. Ang. *cons. 401. Petrus Paulus, n.* 10. *ver. nec obstat statutum, vsq; in fi.* † Contra extensionem est Bar. in 11 *l. 2. ff. de accus.* vbi, quod quando dispositio est per verba naturalia, veniunt etiam spurii; quia naturaliter sunt tales, sequitur Bened. de Plumbino in *d. cons. 401. inter cons. Ang. in pr.* † Amplia, quia qua- 12 litas noua adiecta substantiæ, vel materiei, aut formæ, si est diuersa, facit nouam speciem. Collegium Ferrariẽse *cons. 3 post cons. Zab. n. 26. & seq. ver. ad primum.* Caccialup. *cons. 4. post dicta consilia Zab. n.* 5. *& seq.* vbi, quod Canonici regulares licet habuerint originem ab Apostolis; tamen ex regula Beati Augustini sunt transformati in a- 13 liam speciem religiosorum regularium, quasi per tot. cons. † Amplia; quia vbi plures qualitates sunt requisitæ, & non concurrunt, non dicitur adesse identitas corporis in exhæredatione facta per patrem de posthuma, quæ nascetur, & ingredietur monasterium; quia non habet locum in posthuma nata, quæ nõ ingreditur monasterium; quia non est illa, de qua testator sentit. Bar. in *l. si pater. C. de instit. & substit. sub condit fact.* Bart. *cons. 28. In quæstione. per tot. & cons. 31. Quidam decesit, lib. 1.* apost ad Rom. *cons. 442. in ver. excludit*, citat pro vtraq;, & dicit communem. † Extende; quia agnati sub- * 14 stituti pro conseruanda perpetuo hæreditate in familia, non verificantur in fœmina ex fratre, vel filio, quia nõ habet qualitatem conseruandi perpetuo in familia, licet sit agnata; ideo non est illa, de qua testator sentit. Ang. Aret. *cons. 31 Viso supradicto, n. 13. ver. ita & dixit.* † Extende, si pater instituit filiũ, si superuixerit vsq; ad 15 annos 14. quia si moritur ante, nõ dicitur institutus; quia non est ille; quia non habet qualitates. Vide, *Præteriti dicuntur filii, si non est* ✠ *eis legatum iure institutionis, & quando secus. Concl. 637.* † Amplia; quia 16 accusatus, vel inquisitus de crimine qualificato, si non constat de qualitate, debet absolui. Vide, *Inquisitus de crimine qualificato quan-* ✠ *do possit condemnari, vel non, qualitate non probata. Concl. 184.* Vide, *Accusatus quando non possit condemnari etiam probato delicto. Conclus. 173.* † Extende; quia probans factum, & non probans qualitatem, nõ 17 dicitur esse in probatis; & ideo non consequitur beneficium illo casu concessum. Bar. *d. q. 8. per Italiam, in pr. n. 2. ver. quinto probo sic.* † Et 18 in satisdatione si qualitas requisita omittitur, totum petitur. acũ satisdatum non esset. Bar. *d. q. 8. in prin. n. 1. ver. quarto probo sic.* † Et in 19 responsione simplici data ad actum qualificatum; quia non dicitur responsum ad interrogata, *l. 1. § si quis simpliciter. ff. de verb. oblig.* Bart. *d. q. 8. in prin. ver. secundo probo sic.* † Limita, quia qualitas iuncta 20 delicto non inducit diuersitatem delictorum. Bald. *cons. 361. Quidam dixit, circa med. ver. quandoque significant, lib. 4.* vbi, quod dicens alicui, *latro es*, vel, *latro es insignis*, non dicitur committere plura- 21 lem iniuriam; quia qualitas non reddit plura delicta. † Extende; quia si qualitas, & accidens diuersum adscitur firma manente eadem persona, eadem re, & eadem causa; res non mutat suam essentiam, sed dicitur eadem Rom. *cons. 198. Non est dubium in pr.* vbi apost. *in ver. alteretur*, dat concor. † Limita, quia multi sunt casus, 22 in quibus si nulla qualitas ponitur, vel etiam posita non probatur, non propterea perditur beneficium actionis; imo potest sequi condemnatio. Bart. in d. sua *q. 8. per Italiam, in ver. contra, n. 4.* vbi ponit plura similia, & exempla. † Limita, quia sunt casus, in 23 quibus is, qui tenetur ad factum simpliciter, sufficit, quod factũ faciat, licet qualitas omittatur. Bar. *d. q. 8. ver. contra, nu. 6. ver. quarto probo sic.* † Limita, quia qualitas personæ adiecta, vel detracta non 24 facit nouam rem, vel nouam gratiam; ideo nõ inducit subreptionem, si non fiat mentio gratiæ præcedentis. Anch. *cons. 131. n. 4. & seq.* Vide conclusionem prox. seq. Vide, *Additamentum sequitur na-* ✠ *turam eius, cui adicitur. Conclus. 182.* Vide, *Copulata plura sit requiran-* ✠ *tur, non sufficit vnum. Conclus. 1035.* Vide, *Hæres cum beneficio inuentarii* ✠ *an sit vere hæres. Conc. 61.* Vide, *Libellus in criminali quam specificationem* ✠ *requirat, vel nõ. Concl. 320.* Vide, *Statutum circa pœnas inuenidas consi-* ✠ *tentibus delictum. Concl. 614.*

Qualitas aggrauans factum, vel delictum operatur multa. Concl. 4.

1 QVALITAS † aggrauans factum, vel delictum operatur, vt habens facultatẽ dispensandi; vel absoluendi in casu simplici perdat illã facultatem in casu alterato propter qualitatẽ. Gem. *cons. 106. n. 3. ver. quia qualitas*, vbi dat exemplũ, quod Episcopus absoluit incẽ diarium ante denunciationẽ, postea secus: Legatus absoluit, & dispensat cum excõmunicato, qui celebrauit, secus si in cõtemptum. Declara, quia qualitas est plene probanda. Vide Concl. prox. præced. *n. 16.* † Amplia; quia qualitas inducẽs diuersum 2 delictũ, si non probatur, non potest sequi cõdemnario ex delicto simplici sine qualitate probato. Bar. in *l. denunciasse § quid tamẽ ff. de adult.* cuius cõmunem * opinionem dicit Com. *cons. 33. lib. 4.* Rom. * *cons. 110. circa prin. & cons. 167. n. 8.* vbi apost plena in *ver. absolutoria;*

& in ver.

& in *per, debeat.* citat infinitos. Clar. in §. *fin. q. 66. nu. 4. ver. sed quid,*

3 † Contrarium seruari de consuetudine dicit Bald. in *l. 2. n. 2. C. de probatio.* & alii, quos refert Clar. *d. §. fi. q. 66. n. 4. in fi.* quod maxime dicit procedere, si adest clausula, quæ de cõsuetudine apponitur,

4 *super quibus, &c.* † Declara; quia sequi debet absolutoria, etiam si adsit clausula. *super quibus*; quia ex quo non probatur qualitas cõnexa, non potest fieri diuisio connexorum ex dicta clausula, quæ est accessoria, ita Rom. *cons. 110. Quæsito consultationis, n. 3. ver. nec præ dicta sententia, cum seq.* vbi reprobat Bald. & ibi a post. citat plurimos

5 pro vtraq; parte in *ver. connexa.* † Limita; quia nihil operatur quoad pacem obtentam ab eo, qui fuit vulneratus de nocte; quia si faciat pacem pro vulnere sibi illato de die, non expressa qualitate noctis, obtinens pacem habet beneficiũ statuti remittentis partẽ pœnæ, etiam si propter qualitatem noctis maior pœna esset imponenda; quia remisso vulnere remissa est qualitas accessoria. Bald. *cons. 378. Punctus talis, lib. 4.* & sequitur Rom. *cons. 449. Inquiritur.* vbi ad litteram transcribit cons. Bald. † Declarat Apostil. ad Rom. *d. cons. 449.* quia in remissione Principis bene debet exprimi qualitas aggrauans, alias intrat subreptio, sed in remissione partis secus; ratio; quia partes de facto sunt plene informare; ideo

☞ non refert, an inter ipsas fiat mentio, vel non. Vide Concl. proxime præced. Vide, *Accusatus quando non possit condemnari etiam probato delicto. Concl. 172.* Vide, *Inquisitus de crimine qualificato quando possit condemnari, vel non qualitate non probata. Concl. 184.*

Qualitas operatur declarationem animi, & habet multa specialia. Concl. 5.

1 QVALITAS † attenditur ad declarandũ animum dubium, vi delicet an protesserit, vt arbiter, vel arbitrator, aut iudex ordinarius, vel delegatus Rom. *cons. 247. Primo dici potest, n. 5. ver. vltimo arguitur.* † Item qualitas instrumenti declarat, quo animo percusserit, an occidendi, vel non. Rom. *d. cons. 247. n. 5. ver. ite qualitas*

3 *instrumenti.* † Item qualitas proficiẽdi declarat, an animo habendi pro derelicto, vel non Rom. *d. cons. 247. n. 5. ver item qualitas proficiendi.* † Item qualitas apprehendendi hæreditatem, videlicet an p. pria auctoritate, vel de manu hæredis, declarat, an iure directo,

5 vel in vim fideicommissi, Rom. *d. cons. 247. n. 5. ver. ita igitur.* † Amplia; quia qualitas inducitur magis de facili, quam substãtia. Imol.

6 in *Clem. pastoralis, n. 67. in fin. de re iud.* † Amplia; quia alteratio, seu adiectio, vel detractio qualitatis non facit nouam rem, vel nouã gratiam, sicut mutatio personę, vel rei; ideo magis de facili admittitur, nec inducitur subreptio; quæ induceretur adiecta persona,

7 vel detracta. Anch. *cons. 131. Ad exclusionem, n. 4.* † Amplia; quia dispositio, & factum qualificatum põt diuidi; ideo possum acceptare qualitatem, & reiicere factũ: item possum acceptare factum, &

☞ reiicere qualitatem. Gui. Pap. *cons. 134. n. 4. in fi. ver. & facit ratio.* Vide, *Confessio qualificata, vel conditionalis, quando in parte possit acceptari, vel non. Concl 673.* Vide, *Probatio leuior requiritur in probanda qualitate, quam in probando facto principali. Concl. 793.*

Qualitas non entis considerari nõ potest. Concl. 6.

1 QVALITAS † rei, quæ non est, non potest considerari. Oldr. *cons. 203. Factum tale est, collata, v. ad secundam quæstionem,* & vbi defic. t subiectum, non potest qualitas considerari. Fulg. *cõs. 93. Ex*

2 *facto proponitur, in pr. ver. in proposito autem.* † Et propterea qualitas presupponit existentiam rei, vel facti qualificati; ideo nisi probetur res, vel factũ non probatur qualitas. Bal. *cõs. 394. In causa Ludouici,*

3 *n. 4. v quarto præmitto. lib. 2.* † Extende; quia qui vult probare qualitatẽ, debet prius probare substantiã. Bal. *cons. 465. Visis dictis articulis, in pr. lib. 4.* vbi ponit multa exempla, quod non potest probari,

4 non extare memoriam operis, nisi opus appareat. † Ire non potest probari qualitas, quã do deficit subiectum; ideo iudex nõ dicitur negligere facere iustitiam, si non vult exequi sententiam nullam, quia deficit subiectũ sententiæ, Rom. *cons. 48. Inspectis, in fi. ver. item*

non potest, & vsura nõ potest dari sine subiecto, in quo cadat. Rom.

5 *cons. 510. Quoad primum, n. 17. ver. pato aduertendum.* † Idem; quia nõ potest probari manifestus fur, vel manifestus vsurarius, nisi prius probetur fur, & vsurarius, & idem in publica meretrice, quia qualitas non stat sine subiecto, sicut nequè accidentia possunt esse sine subiecto, ita Bal. *d. cons. 465. in pr. lib. 4.* Castr. *cons. 160. Ad primũ, col. 2. ver ad secundum lib. 1.* vbi a post. allegat Soc. *cons. 231. ver. circa se-*

6 *ptimam & vltimam. lib. 2.* † Idem in homicidio per assassinium cõmisso; quia debet probari homicidium cum qualitate assassinii, alias non probatur qualitas sine subiecto. Bal. *cõs. 98. Berton. de Couo. in fi. li. 1. ver. illud est certum.* quod duplicatur *lib. 5. cons. 382.* † Ire, vbicunq; deficit substãtia, deficit omnis qualitas, quæ sine substãtia esse non põt; ideo si lex prohibet omnino aliquid fieri posse quocunq; modo, non attenditur modus qualificatus contrarius. Castren. *cons. 265. lib. 1. in fi.* quod est Riccardi de Salyceto. † Hinc oritur excussio contra principalẽ, quando ipse est liberatus potã, qa bannitus cum confiscatione bonorum; quia vbi deficit obligatio, deficit qualitas; vt discuti debeat principalis; qa qualitas non dat sine subiecto. Rom. *cons. 93. col. 2. in pr. ver. tertio quia. Amplia;* † quia testis, qui ignorat subiectam personã, vel eam ipsam, non põt deponere de illius qualitate, vel quãtitate; quia nõ enim

nullę sunt qualitates, Sign. *cõs. 241. n. 5. v. tertio capiamus.* † Amplia; quia non põt quis probare qualitatem, nisi primo probet subsistiam; quia impossibile est esse accidentia sine subiecto. Rol. Val. *cons. 58. n. 8. & 9. lib. 3.* vbi, quod non potest esse qualitas, vbi non est substantia. Rom. *cons. 48. prope fi. ver. item non potest,* plenius Roma. *cons. 91. Visis, n. 8. ver. vbi autem,* vbi plena apostil. in *ver. qualitas* quæ citat infinitos. † Extende; quia qualitas probari non potest, nisi prius probetur substantia. Crau. *cõs. 21. n. 5.* † Amplia; quia qualitas sine diuino miraculo non potest separari a subiecto; quia non potest esse qualitas sine subiecto. Card. Zab. *cons. 29. n. 12.* quod est tritum a Petr. de Anch. *cons. 208. n. 17.* † Amplia; quia qualitas sine subiecto esse non potest, si non constat de subiecto, vel non est probatum, non potest qualitas considerari. Rom. *cõs. 91. Visis, & ponderatis, n. 8. ver. iis tamen non refragantibus,* & ibi apost. in *ver. qualitas,* quæ citat conc. infinitos. Alex. *cons. 233. Ponderatis, n. 2. ver. quia non potest stare, lib. 6.* Alex. *cons. 30. Ex allegatis n. 3. lib. 7.* vbi apostil. in *ver. qualitas,* citat plurimos cõcordantes. † Et ideo dicitam, quod

non est, qualificari nõ potest, an sit notorium, vel non; quia qualitas sine subiecto esse non potest. Abbas *cons. 160. Ad iuram. n. 2. ver. ad hoc potest, lib. 1.* Vide, *Accidentia possunt mutari non mutata substantia; secus è conuerso. Concl. 82.* Vide, *Essentia rei debet dari, & qualitas debet considerari. Concl. 332.* Vide, *Pacta contra naturalia contractus valent, & quomodo secus contra substantialia. Concl. 17.* Vide, *Substantia actus si plura requirit, vno deficiente actus est nullus. Concl. 771.*

Qualitas non censetur confessata, vel negata ex generali confessione, vel negatione, & quãdo secus. Concl 7.

CONFESSIO † generalis facta per reum ad cõtenta in inquisitione, vt quia dicit omnia in inquisitione contenta vera, nõ tamen censetur confiteri qualitates, quę sonant in ius, prout in quisitio dicat, quod est latro manifestus, vel latro famosus, & similia; quia sibi nõ præiudicat, Ang. *cons. 103. Formata fuit,* & plene in *ver. Confessio in criminalibus an & quando sufficiat. Concl. 676. Ang. de malefi. in ver. comparuerunt dicti inquisiti, & confitentur in col. 1.* † Extende vt procedat etiam in qualitate facti, quia si inquisitio continet, quod vulnerauit Raymundum officialem, & confitetur vulnerasse ipsum Raymundum, nõn fatetur eum officialem Roman. *cons. 455. In casu per tot.* vbi apost. in *ver. existime,* dat conc. Extende † etiam in causa ciuili, quia positio cõtinens certam quantitatem canapis cum qualitate, quod esset in bonis tali tempore testamenti, si confitetur positionem quoad canapim, sibi præiudicat, nõ quoad qualitates canapis. Alex. *cons. 171. in causa, Circa n. 4. ver. quia non dicit, de quo canape. lib. 6.* vbi apost. in *ver. sua,* allegat Rom. *d. cons. 455. In casu præmisso, & cons. 460. illa verba.* Matthæl. *sing. 33.* & alios plures. † Amplia; vt quod dicitur de generali confessione, quod non includat qualitates, procedat etiã in generali negatione, quia non negat omnes qualitates. Alex. *cõs. 31. In causa, n. 7. ver. non obstat, si diceretur, lib. 6.* Alex. Ial. & alii in *l. si dos. §. si fit n. 7. ver. non obstat, si diceretur, lib. 6.* Alex. Ial. & aliis

2 †Contrarium videtur tenere Gem. *d. cons.* 88. *in fi. ver. nec obstat fundamentum*, vbi, ꝙ imo qualitas restringatur ad tempus dispositio-
3 nis, licet hoc non affirmet ꝙ absoluto. †Declara; quia qualitas, ꝙ eligatur egenus, & pauper, intelligitur tempore electionis, vt sit
4 talis. Alex. *cons.* 91. *Repetitus in causa. nu.* 4. *ver. confirmatur, lib.* 7. † Sic
5 læsio debet adesse tempore dispositionis contractus, iuxta not. in *l.* 2. *C. de resc. in. vend.* †Amplia; quia qualitas in dispositione priuilegii intelligitur de existente tempore ipsius concessionis, nō post-
6 vt si præsentibus in curia concedatur certum priuilegium, intelligitur de præsentibus tempore priuilegii, Gemi. *cons.* 90. *in fi.* †Extende; quia statutum disponens, quod creditor facto banno possit pignora vendere, debet intelligi, si qualitas probetur, quod sit creditor. Rom. *cōs.* 204. *Pro discutienda, n.* 2. *in fi. ver. postremo, vsq; in fi.*
7 †Amplia; quia statutum qualificatum circa plura non habet locum, si omnes qualitates non concurrant; ideo statutum Cumanū, quod mercator debitor fugitiuus, &c. intelligitur concurrente qualitate; quod tempore fugæ esset debitor, & mercator, & fugiat de ciuitate, in qua viget statutum, Cum. *cōs.* 146. *Simon. & Gelius. per tot.* †Extende in qualitate statuti deferentis successionem
8 hæredi masculo; quia si tempore mortis eius, de cuius hæreditate agitur, exat filia ex masculo, ipsa nō excludit filiam dotatam existente hærede masculo; quia qualitas masculinitatis debet adesse tempore delatæ hæreditatis. Cast. *cons.* 47. *Proponitur in castro, lib.* 1.
9 †Amplia; quia si agatur de probando furore ad annullandū contractum, qualitas furoris debet probari de tempore contractus, alias non releuaret. Zab. *cons.* 56. *n.* 5. *ver. quarto & multum.* Ang. *cons.*
10 135. *Baucius Maffioli, in fine.* † Extende; quia probatio debet esse præcisa, & determinata de tempore contractus, quod esset furiosus ad annullandum contractum, & alias non releuat Zab. *d. cons.* 56. *n.* 4. *ver sed videndum*, vbi, quod inhabilitas debet esse certa, &
11 de certo tempore, vt concludat. †Amplia; quia ad hoc, vt cōmissio à Sede Apostolica fiat, debet ille, cui fit commissio, esse vel Canonicus, vel in dignitate Ecclesiastica. *c. statutū de rescript. in* 6. nam sufficit, quod tempore commissionis sit talis, licet tempore sententiæ desierit esse talis gl. *d. cap. statutum, in ver. Canonicis, in fi. de rescript. in* 6. Cast. *cons.* 289. *Ad primum respondetur. col.* 3. *n.* 3. *ver. super tertio, lib.* 1. † Extende idem in consultore eligendo de collegio iudicum; quia sufficit, quod tempore electionis sit de collegio, licet tempore redditi consilii desierit esse de collegio, quia valet consilium, & ridiculum esset dicere contrarium. Castr. *d. cons.* 289. *n.* 3.
12 *lib.* 1. vbi late; quia qualitas iuncta verbo debet adesse secundum tempus. Vide Conclus. prox. seq. †Amplia; quia beneficium simplex, licet possit conferri clerico habenti primam tonsuram; tamē si tale beneficiū simplex habet de cōsuetudine, vel fundatione annexum ordinē sacerdotii, vt quia sit sacerdotale; tūc debet institui in eo esse sacerdos, vel in ordine requisito, vel saltē in tali
13 ætate, ꝙ possit ordinē suscipere. *Clem. hi qui de ætate, & qualit.* plene
14 Bero. *cons.* 5. *Viso puncto, n.* 9. *lib.* 1. † Declara; quia non procedit ampliatio, licet testator fundans beneficiū voluerit esse sacerdotale, quando Episcopus expresse non approbauit istā qualitatem, nec sufficit tacitus consensus præsumptus ex diuturnitate temporis.
15 Bero. *d. cons.* 5. *n.* 14. *& seq. lib.* 1. † Restringe, quando Episcopus cum consensu patronorum dispensasset cū eo, qui est de familia fundatoris; quia pōt, & est iusta causa dispensandi. Bero. *d. cons.* 5. *n.* 23. *& seq. lib.* 1. & plenius *n.* 53. *& seq.* vbi *nu.* 57. tenet, quod etiam solus Episcopus sine cōsensu patronorum potest dispensare, & sufficit, quod consensus patronorum superueniat post dispensationem, etiam si per procuratorem sit præstitus. Bero. *d. cons.* 5. *n.* 68. *& seq. v. venio ad tertium, li.* 1. Vide, *Beneficium qualificatum an possit conferri non*
16 *qualificato, & quando. Concl.* 58. †Limita in expectante; quia licet debeat esse certę qualitatis, puta familiaris Cardinalis, vel aliter qualificatus, sufficit, quod sit talis tempore vacationis beneficii, & prouisionis. Gem. *cons.* 90. *n.* 2. *ver. ex quo ergo.*

Qualitas iuncta verbo intelligitur secundum tempus verbi, & quando. Concl. 9.

1 QVALITAS † iuncta verbo intelligitur secundū tempus verbi, *l. in delictis. § si extraneus. ff. de noxalib.* Ang. *cons.* 194. *Visis præsib. n.* 2. *ver. ad hoc dicendum.* Sign. Homod. *cons.* 37. *Factum sic propanatur. col. pen. ver. item per hoc euidenter apparet.* Castr. *cons.* 5. *in prin. ver. præterea verba dicunt, lib.* 1. Marl. *sing.* 187. *Qualitas.* Alex. *cons.* 143. *Viso titulo, in pr. lib.* 6. vbi apost. Castr. *cons.* 289. *Ad primum, n.* 3. *li.* 1. Rom. *cons.* 442. *Vt decisionis, n.* 2. vbi plena apostill. in *ver. verbi.* dat plurimos conc. Abb. *consil.* 107. *Quatuor sunt in fi. lib.* 2. Castr. *cons.* 6. *circa med. ver. sed dictum eorum, & cons.* 7. *n.* 2. *ver, & hoc esse verum patet, lib.* 2. vbi apost. dat conc. Ang. Aret. *cons.* 5. *Attento, n.* 29. *& 30. ver. nec.* Alex. *cons.* 20. *Viso processu, n.* 2. *& seq. lib.* 2. *& cons.* 36. *Viso themate, nu.* 4. *ver. circa secundum, lib.* 2. *& cons.* 46. *Ponderatis, n.* 8. *lib.* 2. *& cons.* 50. *Viso themate, n.* 11. *lib.* 5. *& cons.* 5. *Attentis, n.* 3. *ver. sed præmisso lib.* 7. †Infertur, quod si maritus legat seruæ dotem, cū nupserit, dummodo inseruiat C. vxori suæ, qualitas vxoris, id est, *dum erit vidua*, iuncta verbo *seruiat*, intelligitur secundum tēpus verbi; ideo si vxor vidua trāsiuit ad secūda vota, serua nō tenetur inseruire; quia nō ineſt qualitas, quod sit vxor defuncti. Alex. *d. cons.* 10. *Viso processu. p*
tot. lib. 2. †Et statutum, quod de quacunq; re vnius socii fuerit factum mercatū, requiritur, quod tēpore mercati essent socii; quia
3 qualitas, &c. Alex. *d. cons.* 36. *nu.* 4. *ver. circa secundum, lib.* 2. † Et exemptio concessa illis, qui conduxerint mercantias in die mercati,
4 non habet locum in illis, qui redeunt ex mercatu; quia qualitas iungitur verbo, *conduxerint*. Alex. *cons.* 46. *nu.* 8. *lib.* 2. †Et compromissum, & laudum sequutum, quod compromittentes non possint alienare bona sua, sed possint de eis relinquere partē, cōprehendit tam præsentia, quā futura; quia qualitas, *possint relinquere de*
5 *bonis*, respicit tempus futurum, & relicti vsque ad mortem. Alex. *cons.* 59. *Viso themate, in fin. lib.* 5. † Et qualitas quæ regitur ab aliquo verbo intelligi debet secundū tempus illius verbi, à quo regitur.
6 Fulg. *cons.* 93. *Ex facto proponitur. n.* 2. Rom. *d. cons.* 442. *n.* 2. †Extende
7 in hærede; quia si quid mādatur fieri per hæredem, censetur qualitas iuncta verbo, vt adiuerit tempore actus gerendi, & sit hæres. Castr. *cons.* 5. *in pr. lib.* 1. † Extende in statuto Mediolani, quod nu-
8 pta extra territorium non succedat in hæreditate; quia intelligitur de nupta tempore delatæ hæreditatis. Corn. *cons.* 188. *n.* 16. *li.* 2. non autem de ea, quę adiuit hæreditatem, ante quam nuberet; qa qualitas iuncto verbo, vel participio, intelligitur secundum tempus verbi. Alex. *cons.* 198. *Perspectis, n.* 9. & 10. *ver. ad idem. lib.* 6. †Ex-
9 tende in statuto excludente filiam dotatam; quia intelligitur de dotatione tempore exclusionis, alias non excluditur. Corn. *d. cōs.* 188. *n.* 15. *lib.* 2. Rom. plenius *cons.* 442. *n.* 2. vbi apost. in *ver. verbi*, dat plurimos conc. & in hac materia, quod dotata non succedat, vt intelligatur dummodo dotetur ante aditam; quia secundum tempus verbi, *non succedat*. Cast. *cons.* 6. *circa med. ver. sed dictum eorum, & cons.* 7. *n.* 2. *ver. & hoc esse verum patet, li.* 2. Abb. *cons.* 107. *Quatuor sunt, in fi. lib.* 2. † Extende in statuto loquente de fugitiuo, si quis debi-
10 tor fugam fecerit, vt intelligatur de debitis tempore fugæ; quia qualitas iuncta verbo, &c. Cuma *cons.* 166. *Simon & Heltas, n.* 2. Extende † in statuto vocante ad successionem sorores, vel nepotes;
11 quia intelligitur de extantibus tempore successionis delatæ, non de conceptis post; quia qualitas, quæ ab aliquo verbo regitur, intelligitur secundū tempus verbi. Fulg. late *cōs.* 93. *col.* 2. *ver in propo-*
12 *sito.* †Extende in substitutione sub conditione; *si filius decesserit intra* 18. *annos sine filiis*: quia lapso tempore 18. annorum euanescit; quia qualitas iuncta verbo intelligitur secundum tempus verbi. Sign. *cons.* 141. *In quæstione, n.* 11. † Extende in statuto excludente so-
13 rores filias ab hæreditate patris, vel matris stante masculo; quia nō excludit ab hæreditate fratris, postquam adiuit hæreditatem patris; quia amplius nō est hæreditas patris, vel matris, sed fratris; qa qualitas adiuncta verbo, vel participio intelligitur secundū tēpus verbi, vel participii. Alex. *cons.* 198. *Perspectis, n.* 7. *& seq. ver. nō obstat, iuncto nu.* 10. *ver. & qualitas iuncta, lib.* 6. † Declara tamen; quia ali-
14 quādo dictio qualificatiua, & significatiua temporis præteriti si iungatur verbo temporis præsentis; nō tamē assumit significatū temporis præsentis. Sign. Homod. *d. cons.* 37. *col. pen. ver. item per hoc euidenter.* † Extēde; quia propterea sufficit, quod iudex delegatus sit
15 in dignitate, vel canonicus tempore commissionis, vt valeat sententia lata, etiam si desierit habere dignitatē; quia qualitas iuncta verbo, &c. Castr. *d. cons.* 289. *n.* 3. *lib.* 1. vbi idē in cōsultore de certo collegio; quia sufficit, quod sit talis tēpore electionis per partes:
16 † Amplia; quia qualitas iuncta participio intelligitur secundum tempus participii. Bart. in *l. ex facto. ff. de vulg. & pupil.* Alex. *cons.* 118.
17 *n.* 10. *lib.* 6. *& cons.* 5. *Attentis, n.* 3. *lib.* 7. †Extende; quia statutum Cænæ disponens, ꝙ ciuis contrahens matrimonium extra territorium, teneatur soluere gabellā pro tali muliere conducta in territorio Cesenę; quia qualitas, *conducta*, intelligitur secundū tempus verbi, videlicet tēpore contracti matrimonii, vt sit sensus, si quis contrahit, & conducit; secus, si post longū tempus. Alex. *cons.* 143.
Viso titulo, in pr. lib. 6. † Amplia in qualitate respiciente successio-
18 nem; quia debet adesse tempore successionis. Ruin. *cons.* 200. *nu.* 8. *lib.* 2. Rim. Iun. *cons.* 56. *n.* 16. *lib.* 1. † Extende in qualitate respiciente
19 transmissionē; quia debet adesse tempore transmissionis; & ideo cum lex non concedat, vt infans transmittat hæreditatem sibi delatam; quia debet esse sciens, si tutor sciat, bene transmittit, dummodo sit vnus tutor sciens tempore transmissionis; quia non sufficeret, si sciuisset, & ante pupillum esset mortuus; quia qualitas verbi, *sciens transmittit*, debet adesse tempore mortis pu-

Pilli, & sic rempore verbi, *transmittit*. Bart. *cons.* 178. *Peruſinus, p tot. lib.* r. † Reſtringe, vt non procedat, quãdo aliter eſſet dicendũ, ſecundũ regulas iuris cõmunis, veluti ſi inueſtitura dicat, q̃ ſuccedant in feudo fœminæ, quæ ſint, & eſſe debeãt nuptæ ciui Alexãdrino; certe licet verba illa, *ſint, & eſſe debeãt*, ſint cõditionalia; tamen nõ intelligũtur, vt ſi nõ ſunt nuptæ ciui tẽpore mortis patris, excludantur, ſed ſufficit, quod quãdocunq; nubant ciui. Cuma. plene *cons.* 164. *Prælatus certæ Eccleſiæ, ver. circa tertium, p tot.* vbi late quia, vt inquit, abſurdum eſſet; quoad filia infans parata nubere excludatur. † Amplia, etiam ſi qualitates poſſent importare tempus ſucceſſiuum; tamen ſi iungãtur verbo, ſufficit, quod ſecundũ tempus verbi intelligantur; veluti ſi ſtatutũ dicat, quod mater in viduitate viuẽs ſuccedat filio mortuo, intelligitur, dummodo ſit viuens in viduitate tempore ſucceſſionis. Alex. *cõſ.* 227. *Ponderatis, n.* 8. *ver. quia reſpondeo, li.* 6. *cum ſeq.* † Sic ſtatutum, quod filia dotata non ſuccedat patri ſtante filio maſculo, intelligitur de filia dotata tempore delatæ ſucceſſionis ſecũdum magis * cõmunem, de qua Alex. *d. conſ.* 227. *n.* 8. *ver ſi uti dicimus in ſtatuto, li.* 6. vbi apoſt. in *ver. mortis*, citat Alex. *conſ.* 13. *n.* 12. *lib.* 3. † Amplia; quia verba qualificatiua, ſeu ſubſtantialia iuncta cuicunq; verbo temporis præſentis, vel præteriti, aut futurii, intelligũtur ſecundum tempus verbi, cui adiunguntur. Flori. de S. Petro *conſ.* 24. *in pr.* & ideo ſtatutum Piſtorii, quod non ſtatius bannito, debet intelligi omni tempore, quo bannum ſupereuenit; quia natura exceptionis eſt, quod impediat proceſſum, quandocunq; ſuperueniat. † Amplia; quia qualitates oẽs, & plura verba infinitiua, prout *procedere. punire, condemnare pro iuſtitia debeatis*: quia regũtur ab eodẽ verbo; *debent*, pariformiter intelligi, iuſtitia mediante; quia quãdo plura infinitiua, & plures qualitates regũtur ab eodẽ verbo, pariformiter & eodem modo terminantur. Alex. *conſ.* 34. *Viſis & conſideratis, n.* 5. *& ſeq. ver. pro quo optime ſacit, lib.* 6. vbi apoſt. in *ver. verbo.* † Limita; quãdo actus tederetur nullus, vt ſi dono omnia bona mea alicui poſt mortem, vel cum moriar; quia donatio omniũ bonorum præſentiũ, & futurorum non valet, licet propter verbũ. *poſt mortem*, faciat qualitatem bonorũ referri tempore mortis, & hic de futuris; tamen intelligitur; dono bona mea præſentia, vt illa habeas poſt mortẽ. Bertran. *conſ.* 265. *vol.* 5. quem refert, & ſequitur Bello. *conſ.* 5. *In puncto, v. quarto facit, n.* 4. & 5. † Limita, quãdo verba haberent tractum ſucceſſiuũ, prout verbũ. *deficientibus*; quia põt verificari quãdocunq;, & important idem, ac ſi diceretur, quandocunq; deceſſerint. Ale. *conſ.* 101. *n.* 13. *lib.* 7. Soci. in *l. ſolemus, in ſi. ff. de cond. & demonſt.* q̃ dicit, quod ita conſuluit Deci. *conſ.* 480. *In caſu, qui contigit, n.* 8. Rui. *conſ.* 9. *n.* 8. *lib.* 1. Rol. à Val. *conſ.* 59. *n.* 54. *& ſeq. lib.* 4. Mant. qui alios allegat in *tract. de interp. vlt. volunt. lib.* 1. *tit.* 6. *n.* 7. *ver. quarto etiã.* † Et q̃ importet illud verbum, *deficientibus*, videl. quandocunq; deceſſerint, vel ſi deceſſerint. Pariſ. *conſ.* 18. *n.* 43. *li.* 2. Rui. *conſ.* 126. *n.* 12. *li.* 1. Gozad. *conſ.* 53. *nu.* 13. *deciſ. Pedem.* 23. *nu.* 53. Deci. *conſ.* 594. *Viſo teſtamento, n.* 6. † Contrarium, quod verbum, *deficientibus*, importet deficientiam tempore mortis teſtatoris, tenet Soci. Iun. *conſ.* 110. *nu.* 11. *& ſeq. lib.* 2. Gabr. *concl.* 4. *n.* 8. *tit. de ſtatut.*

Qualitas facti debet exprimi, alias intrat ſubreptio. Concl. 10.

Qualitas, quæ † põt mouere concedentẽ, vel retrahere, debet omnino exprimi, alias gratia fundata ſup facto, cui⁹ qualitates nõ ſunt expreſſæ, eſt ſubreptitia. Oldr. *cõſ.* 247. *v. ad ſecundũ, n.* 2. q̃ loq̃tur in legitimatione ſpurii ex duplici gradu, ſi vna qualitas ſpurii tm̃ eſt narrata, eſt ſubreptitia. † Amplia in tantũ, quod qualitas ita eſt de neceſſitate exprimẽda ad tollẽdã ſubreptionẽ, vt ẽt ſi ſit ſola circũſtantia eiuſdẽ facti narrati, alterans in aliquo, vel d. uerificans, debeat exprimi. Alex *cõſ.* 195. *li.* 2. incip. *Aſſumo in conſultationẽ, n.* 16. *ver. imo vbi vnicus*, & *n.* 11. vbi idem dicit, & ponit caſum de ſtatuto, prohibente idẽ q̃ ius cõmune, vt de duplici prohibitione ſit mentio facienda, quando ſtatutũ eſt confirmatũ, vel iuratum. † Amplia, vt procedat etiã in prouiſione beneficii; quia qualitas beneficii, q̃ ſolet exprimi, ſpecialiter exprimẽda eſt, alias nõ valet prouiſio. Cald. late *conſ.* 230 *p tot.* maxime *ver. item littere*, quod eſt 9. *de præb.* vbi idem, quãdo eſt reſeruatum; quia reſeruatio debet exprimi. † Amplia; quia ea, q̃ poſſunt mouere Principẽ ad concedendã, vel negandam gratiã, ſi taxantur, vitiant gratiã, quia dicuntur notabiles qualitates. Zab. *conſ.* 40. *in ſi. n.* 4. † Limita, qñ nõ agitur de iudicio tertii, neq; de iudicio iuriſdictionis ordinariæ; quia valet diſpenſatio, q̃ habet verba importantia ex ꝓpria ſignificatione qualitatẽ nõ expreſſã, vt in diſpẽſatione matrimoniali in qua fuit narratũ, quod ſunt in quarto gradu, q̃a licet vnus ſit in tertio, alter in quarto, valet talis diſpẽſatio. Cald. *cõſ.* 245. alias 24. *de præben. ver. diſpenſatio autẽ*, vbi, quod ita declarauit Clem. VI. † Limita in pace; quia ſi quis vulnerauerit nocte, & proprio motu ſi pœna duplicatur, & in alio ſtatuto diſponatur, q̃ habens pacẽ, tineat remiſſionẽ in tertia parte pœnæ, ſi in pace nõ fit mentio de nocte, ſed ſimpliciter de vulnere illato tali die; tũ ex quo qualitas venit acceſſorie remiſſa cũ delicto, debet remitti pœna, & ſtatutũ confert beneficium ẽt hoc caſu. Bald. *conſ.* 378. *Puncto tali eſt ſcripturitur, li.* 4. Vide, *Diſpẽſationes matrimoniales qualiter interpretãde Cãd.* 476. Vide, *Subreptio cauſatur ex tacitumitate multiu caſib. Conc.* 7.

Qualitas attendẽda, quæ inducit cauſam immediatam, non autem effectus. Concl. 11.

Qualitas † inducens cauſam immediatã diſpoſitiuã ad id debet, non effectus ex diuerſa cauſa, Oldr. *conſ.* 225. *circa quartum*, vbi, quod quarta, q̃ debetur ex legato facto Eccleſiæ, vel conuentui ab eo, qui elegit ſepulturã in Eccleſia fratrum, non debetur ex legato facto particulari monacho, q̃is pr eum Eccleſiæ, vel conuentui acquiratur. Vide, *Cauſa proxima attenditur, non remota. Concl.* 145. † Amplia; quia beneficium competens qualificatæ perſonæ non habet locum in perſona, in qua illa qualitas deficit; ideo edictum D. Adriani competens ſcripto heredi non competit hæredi ab inteſtato propter qualitatem requiſitã, quod ſit hæres ſcriptus. Cald. *cõſ.* 365. alias 36. *de teſta.* † Amplia in cauſatione priuilegiorum cõceſſorum nullatenus exemptis, quæ nõ habet locum in priuilegiis conceſſis aliqualiter exemptis. Gem. *conſ.* 35. *p tot.* † Amplia in priuilegio conceſſo cum certa qualitate, vel certa cauſa, quia ſi non adeſt qualitas, vel cauſa, non valet priuilegium. Gem. *conſ.* 96. *n.* 9. *ver. licet enim.* Vide, *Cauſa regulariter & quomodo. Concl.* 136 & *Cõcl. ibi prox. ſeq.* † Amplia in ſtatuto diſponente, q̃ vxore præmortua ſine filiis maritus lucretur dotẽ, quia intelligi debet de filiis ex ipſa muliere vxore, ſec⁹ ſi eſſent filii eiuſdem, antẽq̃ eſſet vxor: quia qualitas vxoris debet verificari. Sign. Homod. *conſ.* 37. *Factũ ſic proponitur. n.* 7. *inf. col. ſi np. ver poſtea iſta Blandiſia.* † Extende, vt idem ſit in diſpoſitione loquente de filio Regis; quia debet verificari in filio nato ex patre Rege nõ autẽ antequam eſſet Rex. Sign. Homod. *d. conſ.* 37. *n.* 8. *ver. Sperbus determinatur.* † Extende idem eſſe in diſpoſitione loquẽte de filio facer dotis; quia non habet locum in filio eius, qui poſtea eſt effectus ſacerdos. Sign *d. conſ.* 37. *n.* 7. *in fin.* † Amplia; quia diſpoſitio qualificata procedit cum argumẽto de tanquam tali, de quo diſpoſitio loquitur. Sign. Homod. *conſ.* 69. *In queſtione Blandiſiæ. n.* 3. *ver. & hoc fortiſicio.* Vide Conclus. proxime ſequentem.

Qualificata conceſſio, vel prohibitio ad qualitatem reſtringitur. Concl. 12.

Conceſſio † facta ſecundũ quid nõ inducit conceſſionẽ ſimpliciter, ſed reſtringitur ad qualitatẽ, ſeu quidditatẽ. Bal. *conſ.* 181. *Primo quæro in pr li.* 3. † Et dicitur cõceſſio ſecundũ quid, quæ cum adiuncto. Bald. *conſ.* 145. *Præſuppoſito quod. capitulo, n.* 1. *ver. Item videndũ, lib.* 3. † Amplia; quia diſpoſitio qualificata, pendit cum argumento de tanq̃ tali, de quo diſpoſitio loquitur Sign. Homod. *conſ.* 69. *In queſtione Blandiſiæ. n.* 3. *ver. & hoc fortiſicio.* Zab. *conſ.* 122. *n. pr. ver. contrarium puto.* Bald. *conſ.* 51. *lib.* 5. † Extende; quia habet locum nedũ in perſonalib. ſed etiã in realibus; ideo dotatio beneficiata facta à feudatario de bonis feudalib⁹, cui cõceditur ius patronatus, intelligitur, q̃ ratione feudi cõpetat tam ex perſona feudatarii, q̃ tanq̃ tali, quã ex bonis. Zab. *d. conſ.* 122. *p tot. ver. in contrarium, ſi np. in ſi.* † Et cõparente in iudicio tanq̃ tali ſuo iudicio non nocet ex *rationib. in pr* † Amplia; quia nõ valet arg. ab eſſentia ſecundũ quid ad eſſentiã ſimpliciter, vt albus dens; ergo non ſimpliciter albus. Oldr. *conſ.* 235. *Factum tale eſt, G de Sancto, in pr.* Bald. *conſ.* 449. *Superuenit conſtitutio, in pr. li.* 4. † Extende, quia nõ valet argumentũ à quo ad quod. Oldr. *conſ.* 224. *Grauamina. n.* 16. *ver. circa quartum, in fi.* † Amplia in ſtatuto; quia ſi ſtatutũ diſponit de ſubdito, nõ habet locũ in eo, qui eſt ſubditus ad tẽpus, vel ſecundũ quid. Calſ. *cõſ.* 44. *Videtur dicendũ, n.* 4. *li.* 1. *ver. item non obſtat tertiũ*, vbi, quod ſtatutũ prohibens Notariũ poſſe rogare inſtrumenta, niſi ſit ſubditus intelligit de ſubdito ſimpliciter, nõ de ſubdito quoad quid. Alex. *conſ.* 178. *n.* 4. *li.* 4. † Idẽ tenet Dec. *conſ.* 492. *n.* 11. quia verba intelligi debent ſimpliciter, & nõ ſecundũ quid, vbi dat exemplũ de eo, qui ꝓmiſit pro dato, & facto ſuo, vt nõ veniat factũ ſecundũ quid, vt qa elegit iuxta mentẽ teſtatoris ex neceſſitate, ex qua electione veniat ſecũdario edictio. Goz. *conſ.* 79. *n.* 13. & 14. † Extẽde q̃ ap pellatione fratris nõ venit frater patruelis maxime in materia exorbitãti; q̃a nõ cõtinetur ſine adiuncto ſub nomine fratris Cõſ. *cõſ.* 169. *Multũ diſſuſe, in ſi. lib.* 4. vbi dicit *eoẽm, plene Rom. cõſ. Viſo themate, in pr. & conſ.* 411. *n.* 4. vbi apoſt. in *ver. conſulens*, dicit *eoẽm.* † Extende generaliter in ſtatute qualificato; quia vbi

beat locum, debet qualitas probari. Bar. *in l.1. §.1. ff. ne qd in loc. pub.* Dec. *conſ.* 410. *col. pen. n.* 29. *& conſ.* 222. *n.* 2. Curt. Sen. *conſ.* 73. *col.* 2.

12 *in pr. ver. quia vbi.* † Extende; quia feudum hæreditarium non dicitur, quod eſt ſecundum quid hæreditarium; quia quod non eſt abſolute, & ſimpliciter tale, non eſt proprie tale. Grat. *conſ.* 4. *n.* 35.

13 *lib.* 1. † Extende; quia ſpecifice debet ꝓbari qualitas requiſita à ſtatuto. *l.* 2. §. *docere. ff. vi bon. rapt.* Bal. *in l. ſi quis non dicam rapere, col.* 3. *C. de Epiſc. & cler.* ratio; quia qualitas dicitur data pro forma. Alex. *cõſ.* 100. *Super primo, col* 1. *lib.* 1. Paril. *conſ* 66. *n.* 112. *lib* 3. *& n.* 114. *& conſ.*

14 17. *n.* 28. *& conſ.* 97. *n.* 124. *lib.* 1. † Et maxime, quando qualitas fundatur in tempore, quia debet præciſe probari, quia aliter non poteſt quis ſe fundare in ea. Bart. *in l. non ſolũ,* §. *ſed vt probari, ff. de nouo oper. nunc.* Alex. *conſ.* 100. *col.* 2. *lib.* 1. *& conſ.* 3. *col.* 2. *in fi. lib.* 4. Abb. *in c. in præſentia, de prob.* Socin. *conſ.* 87. *Penſatis, col.* 1. *lib.* 4. *& conſ.* 40. *In cauſa ſpectabili, col.* 1. *lib.* 3. Ruin. *conſ.* 67. *nu.* 5. *lib.* 1. *& conſ.* 1. *n.* 14. *lib.* 4.

15 † Extende, quia licet fœminæ nuptæ tractent agnationẽ patris, tamen eſt ſecundum quid, & non ſimpliciter; & ideo ſecundum Philoſophum illud proprie dicitur tale, quod eſt tale abſolute, & ſimpliciter, non autem ſecundum quid. Goza. *conſ.* 79. *n.* 13. *&* 14.

16 † Extende in ea diſpoſitione loquente de muliere indotata; quia non habet locum in ea, quæ eſt indotata ſecundum quid, vt quia habet paruam, & quaſi nullam dotem, quia nõ eſt ſimpliciter in-

17 dotata. Soc. *conſ.* 121. *n.* 40. *lib.* 4. vbi allegat alios. † Extende in materia, & diſpoſitione feudali, quia feudum cenſuale, & ſic conditionatum non eſt feudum ſimpliciter; quia illud dicitur proprie tale, quod eſt tale ſimpliciter, & non ſecundum quid, *c. licet canon. de elect. in* 6. Goza. in terminis feudi *conſ.* 8. *n.* 26. *ver. octauo & ſi dici*

18 *poſſet.* † Reſtringe, & declara prædicta omnia tribus modis, vt non procedat, *l. hoc legatum. ff. de leg.* 3. attẽta proprietate verborum, ſed attenta mente teſtatoris: item non procedit in contractibus, ſed duntaxat in odioſis hominum diſpoſitionibus, plene Rol. à Val.

19 *conſ.* 42. *n.* 40. *& ſeq. lib.* 2. † Reſtringe, niſi ratio expreſſa operetur identitatẽ; quia tunc appellatione fratris venit frater patruelis in

20 ſucceſſione, vt late deducit Decian. *conſ.* 43. *n.* 20. *& ſeq. lib.* 2. † Reſtringe, quãdo mixtũ, vel compoſitum poteſt ſeparari; quia iudicatur vt de ſimplici, vel ſi præualet in vno, ita Ang. *in l.* 2. *ff. de verb.*

21 *oblig. in pr.* † Amplia; quia quando aliquid diſponitur cum aliquo ſuppoſito, ſi præſuppoſitũ non verificatur, nõ habet locum diſpoſitio. Deci. *conſ.* 199. *n.* 2. *& cõſ.* 644. *Viſo, & perlecto, in fi.* vbi apoſt.

22 † Amplia, quia dantia formam, vel qualitatem, debent ſimul expediri, & adeſſe, alias diſpoſitio formalis, vel qualificata non habet locum. Anch. *conſ.* 208. *Iudex de iure, n.* 16. *& ſeq.* quod eſt Zab. *conſ.* 29. *n.* 11. Abb. *conſ.* 1. *col.* 2. *n.* 3. *ver. præterea, lib.* 2. in ordine eſt 110.

23 † Reſtringe; quia imo factum qualificatum videtur duo continere: primo, quod fiat: ſecundo, quod fiat eo modo; ideo ſi qualitas redditur impoſſibilis, valet diſpoſitio ſine qualitate. Anch. *d. conſ.*

24 219. *n.* 5. *& ſeq.* vbi late. † Amplia; quia qualitas non poteſt ſeparari à ſubiecto ſine diuino miraculo. Anchar. *conſ* 208. *n.* 17. quod eſt

25 Zab. *conſ.* 29. *n.* 12. † Amplia; quia ſicut conditio appoſita incontinenti ſuſpendit, & impedit diſpoſitionem, vt non habeat locum, niſi ſecundum conditionem, ita ſecundũ qualitatem. Anch. *d. cõſ.*

26 208. *n.* 17. Zab. *d. conſ.* 29 *n.* 12. † Amplia; quia qualitas conſiſtens in tempore, prout ꝙ diſpoſitio ſit reſtricta ad certum tempus & terminum, operatur, quod factum extra terminum nõ valeat, & lapſo termino ceſſat diſpoſitio. Anch. *conſ.* 214. *Franciſcus antiquus, n.*

27 15. *& ſeq.* vbi ponit plura exẽpla. † Declara, niſi qualitas conſiſtens in tẽpore ſit impoſſibilis; quia diſpoſitio valet ſine qualitate turpi, vel impoſſibili, & idem, ſi ſuperueniat impedimentum. Anch.

28 *conſ.* 219. *Mirum prima facie, n.* 5. *& ſeq.* vbi late. † Amplia; quia ſtatutum aliquid diſponens cum qualitate non habet locum, ſi ceſſat qualitas, veluti ſi ſtatutum diſponit, quod debitores deſcripti in libro Speculi per manum Camerarii communis non poſſint eligi ad aliqua officia, non habet locũ, ſi deſcriptio non eſt manu Camerarii, ſed alterius; quia non datur fides manui, niſi Camerarii.

29 Abb. *conſ.* 68. *Quanquam, in pr. lib.* 2. † Extende; quia diſpoſitio loquens in caſu iurato tactis ſcripturis non habet locum in diſpoſitione iurata non tactis ſcripturis. gl. *in c. vt circa, de elect. in* 6. quam

*30 dicit * communiter teneri Abb. *conſ.* 68. *in pr. lib.* 2. † Amplia in iuramento ſuper facto qualificato delicti; quia attendenda eſt qualitas. Signor. *conſ.* 240. *n.* 5. *& conſ.* 243. *n.* 5 *in fi. ver. præterea quid plus.*

31 † Extende in accuſatione qualificata; quia qualitas debet verifi-

32 cari, vt procedat. Sign. *conſ.* 139. *n.* 6. † Extende in inquiſitione qualificata; quia qualitas ſi non probatur, non poteſt ſequi condemnatio. Vide, *Inquiſitus de crimine qualificato quando poſſit condemnari, vel non, qualitate non probata. Concl* 184. † Limita; quia ſtipulatio

33 ad certũ tempus modificata ex cauſa finali, & ex veriſimili mente extenditur, licet non ſit dictum. Anchar. *d. conſ.* 219. *n.* 6. *& ſeq.* vbi ponit alia exempla de impoſſibilitate de impedimento ſuperueniente, vt fiat prorogatio. Vide Concl. prox. præced. Vide, *Prohibitio abſoluta, & cum modificatione in quo differant. Concluſ.* 904. Vide, *Simpliciter aliquid eſſe, vel ſecundum quid differunt. Concl.* 256.

Qualitas nociua attenditur, non quæ iuuat. Concluſ. 13.

QVANDO † ad eandẽ diſpoſitionẽ cõcurrunt duæ qualitates; 1
vna, quę nocet, altera, q̃ iuuat, ſi ſint æquales, attẽditur illa, quæ nocet. Roma. *conſ.* 413. *Quoad primum. n.* 18. & prius dixerat *in conſ.* 216. *Electio, n.* 2. *in fi. ver. ſecundo quod.* Ang. Aret. plene *conſ.* 15. *Attento, & diligenter, n.* 26. *ver. & prædicta quinto.* † Amplia; quia ꝓſtans 2
auxilium delinquenti qualificato, ſi ſciat qualitatẽ aggrauantem, punitur eadem pœna, communem * dicit Clar. *§ fi. q.* 90. *in pr. ver.* * *quinimo.* † Extẽde, vt procedat ẽt in qualitate ſuperueniente tempore delicti, vt ſi dedi auxilium ad interficiendum priuatum, vel 3
in loco priuato, fuit tamẽ interfectus, dum eſſet in magiſtratu, vel in Eccleſia. Bart. *in l. is qui opem, in fin. de furt.* vbi late. † Reſtringe in 4
qualitate accidentali, quæ non ineſt ambobus, vt ſi delinquens neget, pręſtans auxilium confiteatur, habebit beneficiũ cõfeſſionis. Bar. *d. l. is qui opem, ff. de furt.* vbi plene examinat materiã. † Am- 5
plia nedũ in qualitate, ſed ẽt in cauſa; quia ſi ad eandẽ diſpoſitionem concurrunt duæ cauſæ, vna, quæ nocet; altera quæ prodeſt, præualet ea, quæ nocet, vt eſt tex. *in l* 3. *§. fi.* vbi Bar. & alii *ff. ad Syllan.* Alex. *cõſ.* 100. *Ex inſpectione, in fi. n.* 17. *ver. ꝓterea etiã. lib.* 3. vbi pleniſſima apoſt. *in ver. nocet*, dat plur. conc. † Contrariũ, ꝙ imo attende- 6
bit illud, quod prodeſt, non aũt quod nocet, videtur text. *in l. ſi vir vxori, ff. pro donato.* Alex. *d. conſ.* 100. *n.* 7. *ver. ſexto, vbi duo, lib.* 3. vbi loquitur in concurſu duorum ſtatutorum. † Declarat Alex. 7
d. conſ. 100. *in fi. ver. fortificantur, lib.* 3. quia ſi duo ſtatuta cõcurrunt; vnũ, quod prodeſt; aliud, quod nocet; illud attenditur, quod magis fauet iuri communi, ne tollatur ius cõmune. † Reſtringe am- 8
pliationem, prout relatiue multis modis limitat apoſt. ad Alex. *d. conſ.* 100. *in fi. ver. nocet. lib.* 3. vbi plures ad hoc citat. Vide, *Cauſa permiſſiua, & prohibitiua ſi concurrant, attenditur nociua, &c. Concluſ.* 148. Vide, *Mixtura cui ex ſimplicibus mixtis applicetur. Concl.* 295. Vide, *Delinquens conſentire dicitur in pœnam delinquentib. impoſitam. Concl.* 189. Vide, *Vtile per inutile non vitiatur, & quando ſecus. Concl.* 373.

Qualitas loci eſt attendenda, & quando. Concl. 14.

QVALITAS † loci attẽdi debet, qñ denominatio ſit à loco, vt 1
in compromiſſo, vel alia diſpoſitione, per quã aliquid committitur Concilio, puta Conſtãtienſi; quia ſi Concilium ad alium locum conuocetur, etiam ſi ſint iidem patres, tamen ex quo non eſt Concilium Conſtantienſe, non cenſetur facta commiſſio, niſi cum iſta qualitate. Gemin. *conſ.* 65. *num.* 8. *& ſeq. ver. ex iis ergo concluditur.* Vide ſupra, *Qualitas diuerſa. Concluſ.* 3.

Qualitas quando idem operetur, quod operatur principale. Concl. 15.

QVALITAS † in diſpoſitione priuantẽ ita inducit priuatio- 1
nem, ſicuti ſubſtantia; ideo ſi quis ob priuationem incurrit in pœnam, ita incidit ex priuatione qualitatis, ſicuti ex priuatione ſubſtantiæ. Bart. *in q.* 8 *per Italiam, in fin princ. n.* 3. *ver. ſeptimo ſic.* allegat *l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis forte, ff. de verb. oblig.* vbi pœna ſtipulata ita committitur ex deficientia qualitatis, ſicuti ex deficientia rei, & ſubſtantiæ. † Contrarium; quia ſi pœna imponitur ob priuatio- 2
nem rei, non habet locum ob priuationem qualitatis ipſius rei. Bart. *d. q.* 8. *in ver. contra. n.* 5. *ver. tertio probo ſic.*

Qualitas quando eſt de ſubſtantia, debet plene probari, & exprimi, & quando ſecus. Concl. 16.

QVALITAS, † qñ eſt de ſubſtãtia, debet probari, ſicut factum 1
principale. Anch. *cõſ.* 253. *In q. Presbyteri Card. n.* 2. *ver. ergo qualitates.* vbi, ꝙ fama probara ſimpl. citer contra inquiſitum non releuat, niſi præcedat inquiſitionẽ. & captura, & habeat ortũ ab honeſtis perſonis, quæ qualitates debẽt ꝓbari. † Extende, ſiue quali- 2
tas ſit incluſiua beneficii, debet ꝓbari ab eo, qui ex tali qualitate includit beneficiũ ſuũ, vel odioſum aduerſarii. Bal. *conſ.* 20. *Super primo. n.* 5. *ver. & ſi dicatur. lib.* 5. vbi, qui allegat, aliquẽ non potuiſſe poſſidere propter certã qualitatẽ, debet probare. Vide † pluã ex- 3
empla per Ceph. *conſ.* 627 *per tot.* vbi ponit 8. exempla, in quibus qualitas requiſita debet ꝓbari ab eo, q̃ agit, & donec verificetur, non poteſt fieri fundamentũ ſuper qualitate. Abb. *d. conſ.* 42. *col.* 2. *ver. ſed iis nõ obſtantib. p tot. lib* 1. † Extẽde; quia vbicunq; quis vocari 4
poteſt ob ſpecialẽ cauſam, qui alias nõ poſſet per proclama vocari, neceſſe eſt ante omnia, quod cõſtet de illa cauſa, vel qualitate,

ex qua illud permittitur Rom.*cons.*208. *Hæc impetratio circa ſi. ver.*
5 *nunc autem*, vbi apoſtil. in *ver. probatio*, dat conc. † Extende in ſententia habente qualitatem; quia qui petit ſententiæ exequtionem, debet prius probare adeſſe qualitates requiſitas à ſententia.
6 Alex.*conſ.*137. *In cauſa, & lite, in fi. n.*26. *ver. præterea, li.*2. † Et legatarius, qui dicit bonâ fuiſſe in bonis, vel in dominio legantis, debet
7 hoc probare. Alex.*conſ.*171. *In cauſa & lite, n.*5. *& ſeq. li.*6. † Amplia, quia qualitas requiſita ad actum debet ſpecifice ꝓbari. Alex.*conſ.*
100. *Super primo caſu, col.*2. *n.*1. *ver. oportebat ergo l.*1. vbi apoſt. in *ver.*
8 *ſpecifice*. † Extende, vt procedat tam agendo, quã excipiendo; quia qui fundat ſuam exceptionem, vel actionem in qualitate, debet
9 probare. Alex. *d. conſ.*100. *n.*3. *lib.*1. † Extende; quia agens, vel prætendens beneficium tanquam hæres, debet probare ſe hæredem; quia iſtud eſt præambulũ diſpoſitionis ſtatuti diſponentis, quod hæres habeatur pro poſſeſſore à die aditæ hæreditatis. Sign.*conſ.*
188. *nu.*2. *in fin. ver præterea ad hoc vt habeat, & n.*3. *ver. præterea, vt ſupr.*
10 † Declara tamẽ, quia ſi agitur iudicio ſummario exequtiuo qualitas præambula, probatur ſummarie, & ſemiplene ſecundum naturam iudicii in ordinario iudicio plene Signor. *conſ.*250. *n.*2. *&* 3.
11 † Amplia, vt procedat in omni ꝓmiſſione qualificata; quia quoties aliquid proferũr cũ qualitate, debet vtrunq; probari, videl. adimpletum eſſe, & etiam qualitas. Alex.*conſ.*119. *Viſo proceſſu, n.*3.
12 *ver. ergo ad hoc, lib.*1. † Et proceſſus, ſeu captura, quæ dabatur contra defunctum permiſſa contra hæredem, ita dem ũ procedit, ſi conſtat, quod ſit hæres; quia nõ ſufficit, quod ſit filius, niſi probetur
13 qualitas, quod ſit hæres. Rol. à Val.*conſ.*20. *per tot. lib.*1. † Et idem è converſo filius agens vti filius, vel proximior agnatus debet hoc probare, quia eſt qualitas ſubſtãtialis. Rol. à Val.*conſ.*32. *n.*13. *& ſeq.*
14 *lib.*3. *& conſ.*10. *n.*22. *& ſeq. lib.*3. † Amplia, vti etiam procedat in diſpoſitione legis, vel ſtatuti, qa ſi aliquid à lege, vel ſtatuto profert cũ qualitate, debet illa qualitas probari. Alex.*conſ.*172. *Viſis & opportune diſcuſſis, n.*5. *ver. nam quando, lib.*2. allegato Io. Andr. in *c.*1. *de homicid. in* 6. dicentem inno. eualiſſe quendã; quia licet eſſet probatum aſſaſſiniũ, nõ tamen in Chriſtianũ. Deci.*conſ.*589. *In cauſa, quia in ciuitate*, vbi, quod ſtante ſtatuto, quod filia dotata à patre nõ ſuccedat patri, nõ habet locum, ſi pater nõ dotauit de ſuo; quia qualitas debet probari. Bal.*conſ.*2. *Verba ſtatuti, in ſi. n.*5. *ver. ſed interdũ, lib.*1. vbi, quod ſtatutum excludens filiam dotatã nõ habet locũ, niſi ꝓbata qualitate, ꝙ ſit dotata ab eo, à cuius hereditate excluditur. Bald.*conſ.*198. *Statutum ciuitatis in pr. li.*2. vbi loquitur in ſtatuto puniente ciues, vel habitatores cõducentes vinũ forenſe, vt debeat probari qualitas, & de ſtatuto remouente reductionẽ certis caſibus, debet qualitas probari. Soc.*conſ.*220. *n.*9 *&* 10. *li.*2. Anch.
15 *conſ.*253. *In quæſtione, n.*3. vbi quod quãdo qualitas eſt de ſubſtãtia, nõ ſufficit probatio ſimplex. † Extẽde; qa qualitas eſt de ſubſtantia ſtatuti, & debet neceſſario deduci in libello. quãdo ſtatutũ dicit, quod quis nõ admittatur ad probãdum poſſeſſionẽ, vel quaſi prælentandi ad beneficia, niſi ſit immemorabilis, quia nõ ſufficit in libello deducere poſſeſſionẽ annor. 50. & vltra, ſed debet ſpecifica, & clara immemorabilitas libellari, alias libell⁹ reiicit. Cum.
16 *conſ.*77. *Ad primum dicendum, in pr.* † Extende, quia ſtante ſtatuto, quod cauſa turbatæ, & inuaſę poſſeſſionis ſit ſummaria, ex quo de iure cõmuni eſt ordinaria, ſi quis intentat alterã ex duabus actionib⁹ ſtatuti, debet in libello exprimere qualitatẽ, alias cẽſetur viã ordinariã eligere. Caſt.*conſ.*224. *Statuta ſupra relata, lib.*1. vbi eſt cauſus, & apoſt. ad Roma.*conſ.*144. *in ver. Io. Andr.* citat infinitos. † Ex-
17 tẽde in qualitate requiſita ad fundandã iuriſdictionẽ, vt quia cõſules nõ poſſunt ꝓcedere, niſi in cauſis certæ ſummæ, debet in libello deduci, quod ſit de illis, & probari, alias libellus reiicitur & parte non opponente. Ang. de Peruſ.*conſ.*6 *Lata eſt, in pr.* † Et maxime, quando ſtatutum eſt exorbitãs à iure, late Tiraq. *de retract. lignag.* § 8. *gl.*7. *in pr.* † Declara, quia qualitas vel circũſtãtia, quæ nõ
18 dat originẽ actioni, vel iuriſdictioni, nõ debet in libello neceſſario exprimi, quia videtur intentãs actionẽ deducere cõ comitantias, quę ſunt neceſſarię ad exercitiũ, ſec⁹ ſi ipſa qualitas dat originẽ actioni, quia debet exprimi, & ꝓbari. Anch. *cõſ.*317. *Exhibitis, n.*
19 2. vbi, ꝙ agens hypothecaria cõtra tertiũ poſſeſſorem nõ tenetur exprimere, ꝙ principalis nõ ſit ſoluendo, quia hypotheca eſt nata à principio, ſed exercitiũ impeditur ſub cõditione, ſi opponatur ꝑ tertium, & nõ probetur per actorem nõ eſſe ſoluendo. † Re-
20 ſtringe, qñ à communiter accidentib. illa qualitas meſt; quia licet non probetur, ꝑſumitur, nam *c.*1. *de homic. in* 6. imponens pœnam aſſaſſinii illi, qui ꝑ pecuniã interficit, vel interfici mandauit Chriſtianum, hæc qualitas quod interfectus eſſet Chriſtianus, ſi nõ eſt probata, nõ habet locũ pœna aſſaſſinii, ſed tamen cõratium dicit Clar. in § *aſſaſſinium, n.*2. vbi, ꝙ ex quo in terris fidelium oẽs communiter ſunt Chriſtiani, licet nõ ſit ꝓbata iſta qualitas, meſt præſumptiue, niſi ꝓbetur contrariũ, & contrarium dicere eſt libellare. † Reſtringe; qa ſufficit, ꝙ virtualiter, & tacite ſit deducta, puta, ſi ſtatutum dicit, quod cõtra accuſatũ libellus debeat cõmitti delũ accuſari, ſi accuſans dicit, ipſum puniri iuxta formã ſtatuti, dolũ deducit in neceſſariã conſequentiã, & ſufficit. Rom.*cõſ.*106. *Viſo themate, col.*1. *in fi.* † Amplia in delatione iuramẽti ſup facto quod efficato; quia qui vult probare falſum eſſe iuratũ, debet probare qualitatem facti qualificati. Sign.*conſ.*240. *n.*5. *ver. ſed in caſu noſtro.* † Amplia, ꝙ neceſſario qualitas in inquiſitione furti debet exprimi, videl. quod cõtrectauerit res mobiles animo lucrãdi, aliter procedit; quia iſta qualitas eſt neceſſaria ad furtũ. Rom.*conſ.*24. *Inquiſitio, in pr.* vbi apoſt. in *ver. Io. Andr.* citat infinitos. † Amplia ad effectum *c.*1. *de homicid. in* 6. vt quis teneatur de aſſaſſinio, debet probari factũ, & qualitas, quod pecunia interfici mãdauit Chriſtianum; vnde probato mãdato ꝑ pecuniã, & interfectione hominis, ſi non probatur qualitas, quod interfectus eſſet Chriſtianus, nõ tenetur de aſſaſſinio. Alex.*conſ.*82. *Viſo proceſſu, n.*14. *lib.*3. *& conſ.*
172. *col.*2. *lib.*2. † Amplia; quia ſtatutum puniens abducentẽ inuitam honeſtã, vel bonæ cõditionis, ille nõ poterit puniri, niſi qualitas honeſtatis poſita in ſtatuto ſit ꝓbata, late Marſ.*conſ.*96. *n.*6. *& ſeq.* vbi plura ſimilia, plenius *ſing.*187. *ꝓtor.* † Extende de ſtatuto di
Bononiæ puniente abducentem filiam familias inuitã; quia debet probari qualitas, ꝙ inuitam abduxerit, qñ reus fatetur, quod abduxit volentem, nõ autem inuitã, & ſalte ſi puella hoc fatetur, ꝙ fuit de voluntate ſua, non punitur pœna ſtatuti. Alex.*conſ.*114. *& ſeq. ver po to, lib.*3. † Extende, vt idẽ ſit in ſtatuto puniente eum, ꝙ abduxerit, ſeu violauerit mulierẽ honeſtæ vitæ; qa hæc qualitas debet probari, ꝙ ſit honeſtæ vitæ, alias non põt obtinere. Capyl. *cõſ.*57. *col. pen. ver. poſtremo*, & eſt cõmunis opin. Bertaz.*conſ.*50. *n.*
infinitos adducit Maſc. *Concl.*1248. *n.*21. † Contrariũ tenent plures, quos idẽ Maſc. *d. Concl.*1248. *n.*22. citat. † Declara ibi n. 23. vt
prima ſit cõmunis, & ſeruetur, qñ agitur de pœna ſtatuti, vel quãdo ſtatutum diſponit aliter, quã de iure cõmuni, ſecunda procedit in terminis iuris cõmunis, vel quãdo agitur de ꝑiudicio tertii. Bertaz. *d. cõſ.*50. vbi declarat multis modis, vt prima deſtruatur de iure. † Extende in ſtatuto Argẽtę, quod Caligarius tenetur denunciare pelles intra certũ terminũ, & ſoluere datium, alias incurrant pœnam; quia niſi ꝓbetur qualitas à ſtatuto requiſita, ꝙ accuſatus ſit Caligarius, nõ põt ſequi condemnatio. Alex.*cõſ.*172. *Viſis, n.*4. *in fi. ver. quinimo, lib.*2. *& n.*5. vbi plena apoſt. in *ver. probat.* dat plurimos conc. † Extende; quia vbi qualitas legis vel ſtatuti inducitur, illa debet omnino probari, & allegari, qa aliũ ſufficit eſſe verum, niſi conſtet verum. Ceph.*conſ.*327. *n.*6. *& ſeq.* vbi idem dicit in qualitate inuentarii ſpe certiſſima, &c. *lib.*3. † Extende, qa ſtatutũ Florentiæ dictans, quod retagliatores nõ poſſint extra alcũm mercãtiæ apothecaliter retagliare pannos laneos, vel lineos ſub pœna, requirit probationem qualitatis, ꝙ apotheca liter fecerint, alias probatio, quod retagliauerint ſine apotheca, nõ relevat & debet abſolui. Abb.*conſ.*78. *Viſo tenore proceſſu, in pr. li.*1. † Extende, quia ſtatutum Bononiæ puniens captam & abductam publice libidinis cauſa in pœnam mortis, non poteſt habere locum, quãdo qualitates prædictæ à ſtatuto expreſſe nõ ſunt deductæ in quæſtione, neque confeſſatæ. Alex.*conſ.*1. *n.*22 *verſ. nõ obſtat ſequens pars, lib.*3. † Extende, quia *c.*1. *de homic. in* 6. puniens eum, qui peraſſiſinium facit interficere Chriſtianũ, ſi probatur, quod quis fecit aſſinium facit interficere Chriſtianũ, ſi probatur, quod quis fecit interficere per aſſaſſinium hominẽ, & non probatur qualitas, quod interfectus eſſet Chriſtianus, nõ eſt locus pœnæ *d. c.* Alex. *d. conſ.*
*n.*23. *& ſeq. v. hoc probo. lib.*3. *& conſ.*172. *Viſis, & opportune, n.*3. *ver. ſtudeo dicit Io Andr. lib.*2. & iterum *conſ. in Viſo proceſſu, n.*3. *ver. & videmus*
*que, lib.*2. † Amplia generaliter vbicumque agitur de pœna imponenda vigore alicuius legis, vel conſtitutionis, oportet, quod eius qualitates conſtitutionis verificentur, alias pœna nõ habet locũ. Hiero. Tortus *conſ. ſuo*, quod eſt poſt conſilia Ant. de Bur. n. 106. dicit *cõmunem; quia quãdo qualitas eſt cauſa alicuius effectus, non ſufficit probare factũ, niſi punctualiter probetur qualitas, & deducatur, vt ibi n.*2. & repetit *n.*7. Alex. *conſ.*1. *n.*22. *& ſeq. non obſtat ſequens pars, li.*3. Clar. in *praxi crimin.* § *fi. q.*85. *n.*9. *ver. non agnoſcit*, vbi dicit *coẽm. † Amplia; qa ſiue qualitas cõſtitutiua in tẽpore, ſiue in loco, ſiue in alia ſubſtãtia, ꝙ vult agere vel obtinere, debet qualitatẽ probare. Bart. *conſ.*209 *Viſo ꝓtor. li.*1. † Amplia; quia qualitas, q̃ allegatur ad ꝓparationẽ cauſæ, debet ante omnia conſtare, vt *ignorat*, & ibi Bald. *C. qui accuſ. nõ poſſ.* multo magis, quãdo qualitas eſt neceſſaria ad deciſionem cauſę, debet de illa conſtare, vt cauſa decidi poſſit. Hiero. de Torris *d. conſ. poſt conſ. Ant. de Bur. n.*7. † Extende, quia ad hoc, vt contia ceſſantem poſſit fieri citatio proclama, debet prius conſtare, quod ſit ceſſans, qua ex pręſumptione qualitate deueniendum eſt ad proclama. Rom.*conſ.*111. *Allegato*

nes,nu.4.ver.secundo moueor, vbi plena apost.in *ver singulari* dat con-
39 cord.†Extende;quia priuatio emphyteutæ ob canonem non so-
lutum necessario requirit declarationē domini; quia debet pce-
dere priuationē,quæ inducitur,si domino placuerit; ergo debet
constare,quod placeat ex declaratione.Rom.*d cons.212.in fin.n.8.*
40 †Amplia;quia quando sumus in prohibitis absolute,sed ex certa
causa illud prohibitum relaxatur,debet illa certa causa,quæ facit
recedere à ꝓhibito,probari in individuo,vt de patre ꝓhibito do-
nare filio,de marito vxori, nisi ex causa benemeritorū donet, qa
debet ille, qui nititur in meritis, illa probare, nec sufficit assertio
donantis in genere etiam cum iuramento .Tiraq.in *l.si vnquam,in*
41 *ver.donatione largitus,n.89.& seq.C.de reuoc.donat.* †Extende in plu-
ribus exemplis,de quibus in *ver.Assertioni gerētis actum ex causa per-*
42 *missum.Conclus.331.*†Extende,quia habens regulam pro se dicitur
habere intētionem fundatam, & qui fundat se in limitatione, vel
qualitate, debet probare.Dec.in *l.1.n.8 ff.de reg.iur.*Iaſ.in *cætera,*
43 *n.3.& 4.ff.de leg.1.* †Amplia,vt multo magis procedat in causa cri-
minali; quia inquisitus super dispositione statuti, vel legis, non
potest cōdemnari, nisi qualitas requisita à lege, vel statuto, super
quo inquisitio sit fundata,sit verificata. Corn.*cōs.216.In causa ver-*
44 *tente,n.3.ver.ius tamen non obstantibus,lib.3.*† Extende in pœnalibus;
quia vbi factum qualificatum requiritur,ad hoc, vt pœna incur-
ratur,non sufficit factum sine qualitate. Gemin.*cons.78.n.3.in fin.*
45 *ver.item vbi requiritur.* † Amplia,etiam si esset verificata per fictio-
nem;quia debet verificari vere,& ꝓprie,maxime in dispositio-
ne statuti.Fed.de Sen.*cons.44.Factum tale*,vbi pœna,quæ duplicatur
committenti maleficium tali die, non habet locum de nocte
46 annexa diei,quæ ꝓprie non est dies.† Amplia;quia qualitas ex-
cusans delinquentem debet probari plene, nec sufficit præsump-
tio.Fed.de Sen.*cons.58.* qui loquitur de eo,qui interfecit bannitum;quia habens certam qualitatem poterat impune offendi,vt
47 debeat constare de qualitate. † Amplia in qualitate præuētionis;
nam delinquens, cui remittitur medietas pœnæ, si ante proces-
sum cœptum obtinuerit pacem ab offenso, debet docere,quod
ante cœptum processum pacem habuerit, nec obstat, quod eadē
48 die facta sit.Fed.de Sen.*cons.58.in fi.* † Amplia;quia articulata ali-
qua exceptione probanda cum qualitate personæ, & temporis,
debent testes deponere de persona,&de tempore,alias non pro-
49 bant.Bart.*cons.43.Super quæstione,in prin.lib.1.*†Amplia in qualitate
facti tempore congruo;nam non sufficit probare factum, nisi et-
iam,quod tempore debito;quia nō attenditur factum, sed quod
debuit fieri.Fed.de Sen.*cons.152.nu.2.ver.sed vt est dictum,& num.3.*
50 †Amplia in qualitate criminis,quæ debet probari,vt si inquisitio
dicat,quod vulnerauit percutiendo per punctam, non sufficit,si
per taglium dicat vnus testis, & alter per punctam;quia sunt con-
trarii;& ideo singulares,& non probant Fed. de Sen.*consil.162.D.*
51 *Grisole,per tot.*†Extende,vt pœna *l.si quis incesti. C. de incest.nupt.*pu-
nientis contrahentes incestas nuptias de iure ciuili non habeat
locum, si quis contrahit incæstas nuptias de iure Canonico, sed
non de iure ciuili; quia licet ius Canonicum attendatur solum,&
non ius ciuile, quando nuptiæ sint incæstæ, vel non;tamen pœna
non committitur,quę cum qualitate incestarum nuptiarum iuris
ciuilis est imposita. Cald.*cons.465.* aliàs 2.*de consanguinit.*vbi late.
52 †Extende in scientia delinquentis; quia sicut scientia associantis
delinquētem post delictum est necessaria in associante, videlicet
quod sciuerit commisisse eum delictum,alias non punitur,ita tā-
quam de substantia debet probari, alias nō potest torqueri, neq;
puniri,quantumcunq; testes deponant, quod associauit post de-
lictum ipsum delinquentem. Bald. *cons.41.Præsupposito statuto,n.5.*
53 *versic.sed alij testes, lib.5.* † Extende in qualitate delicti commissi de
nocte, quod maiorem pœnam exigit propter noctē;quia si statu-
tū declarat, qualiter nox intelligatur,debet probari qualitas no-
ctis secundum statutum. Ang.*cons.194. Visis processibus,colum 3.ver.*
54 *porro licet vera sint.*† Extende,vt idem sit,si statutum puniat offen-
dentem aliquem in domo propriæ habitationis in duplum, quia
non sufficit probatio,quod fuit offensus in domo propria, vel in
domo propriæ habitationis,nisi probetur,quod esset propria ha-
bitatio tempore delicti.Ang.*d cons.194.col.3.ver porro licet vera sint.*
55 † Extende, vt idem sit in delicto, quod per accusationem narra-
tur commissum in vno loco, & probatur cōmissum in alio loco;
quia non potest sequi condemnatio,sed debet absolui ab instan-
tia,quando proceditur per accusationem. Ang.*consil.217.In causa*
56 *accusationis,n.9.vsq; ad fin.ver.reuertor.*† Extende,etiam si reus con-
fessus esset delictum,& essemus coram delegato;quia non potest
condemnare,si accusatio est in vno loco,& probatio delicti in a-
57 lio.Ang.*d cons.217.colum.5.ver.reuertor igitur.*† Restringe,quando
delictum esset probatum per confessionē rei;quia licet in vno lo-
co sit inquisitio, vel accusatio;tamen iudex ordinarius potest illū
condemnare ex confessione. Ang.*d.cons.217.n.9.ver.reuertor,vsq; in fi.*† Restringe,quando proceditur per inquisitionem;quia licet 58
dicatur inquisitum percussisse cū sanguinis effusione;tamen si ꝓ-
batur percussio,& non effusio sanguinis,potest cōdemnari de pe-
cussione. Bal.*cons.152.Plura tanguntur,in fi.lib.1.* vbi,quod hanc opinionē sequūtur boni assessores. Ang *d cons.217.n.5.* & latius *n.9.*
ver.reuertor, vbi hoc dicit ꝓcedere in ordinario; secus in delegato.
† Amplia in vsurario manifesto,quia debet probari hæc qualitas, 59
quod sit manifestus, ad hoc, vt testamentum illius irritetur, alias
qualitas ista superabundaret. Cald.*cōs.503.* alias *5.de vsur.*& quod
sine qualitate manifeste nō sufficiat probare, q̄ sit vsurarius. Bal.
plene *cons.394.In causa Ludouici,lib.2.* vbi,quod duo requiruntur,fa-
ctū,& qualitas, videlicet quod sit vsurarius, & quod manifestus;
ideo cum ex qualitate resultet effectus, vt sit intestabilis, probari
debet;& quia vsurarius, non tamen præsumitur manifestus:ideo
qualitas est probanda.Bal.*cons.311. Quidam Thomas,nu.2.& seq.ve-*
ne ad secundum,lib.2.& cons.459.n.2 & seq.& cons.465.in pr.& per tot.
lib.4. † Extende in tantum, vt qualitas ista non censeatur proba- 60
ta,etiam si testes deponant de publica voce,& fama vsurarii,quia
fama refertur ad vsurarium, non autem probatur, quod manife-
stus,& sic qualitas non probatur.Bal.*cons.394.n.9.ver.videamus ergo,*
lib.2.& cons.459.Visa dicta petitione,num.2.& seq. vbi qualiter ista
qualitas probetur,*lib.4.* maxime *n.4.in fi.ver.nec probatur manifeste.*
†Extende,vt multo minus hæc qualitas probetur,quando agitur 61
cōtra defunctum de crimine vsurarum; quia probatio facta post
mortem,quæ faceret manifestum,si esset facta in vita vsurarii,nō
trahitur retro vt manifestum,quod hodie probatū fuerit tempo-
re testamenti,quod procedit etiam,quando testes depositissent,
fuisse vsurarium multo ante mortem. Bal.*d.cons.459.nu.5.ver.item*
*diligenter,lib.2.*vbi late,qualiter dicatur manifestus. † Extende,qa 62
libri vsurarii debēt exhiberi in iudicio, sed si nō constat de quali-
tate,quæ confert hoc beneficium,videlicet q̄ sit vsurarius,nō est
locus priuilegio; quia qualitas ante omnia debet probari, si ex ea
confertur beneficiū, de quo agatur.Rom.*cōs.226.Vltra prædicta,n.*
3.& seq.ver.quarto idē.† Amplia in omni qualitate tēporis,quando 63
tempus est de substantia.Bal.*cons.106.n.1.in fin.ver.primum est.lib.1.*
† Extende,quia si Capitaneus armorum tenetur ad debita suorū 64
militū contracta certo mense,petens debitum à Capitaneo tanq̄
tali,debet probare,quod sit contractū illo mense,pro quo Capi-
taneus tenetur.Bald.*cons.107.Magnificus D.Malatesta,circa fi.ver.sed*
hic est aduertendum,lib 1.† Amplia,quia vbicunq; certo casu statu- 65
tum disponit contra ius cōmune,existentia talis casus debet pro-
bari,vt statutum habeat locum Bal. *cōs.399.Quod non sit.n.5.ver.&*
si dicatur,lib.5.† Et idē in constitutione Episcopali,quod vsurarius, 66
& eius hæres compellantur exhibere libros;quia illa qualitas vsu-
rarii debet plene probari,& nō sufficit ꝓbatio per testes singula-
res.Abb.*cons.42.Ex multis,col.2.ver.sed iis non obstantibus per tot.lib.1.*
†Amplia;quia vbicumq; qualitas respicit substantiā,illa debet o- 67
mnino adesse, nec potest separari, etiā si simus in materia,in qua
reiicitur conditio, & qualitas, prout in legitima relinquēda sine
cōditione,& sine grauamine;quia licet si apponatur cōditio, ha-
beatur pro non apposita;secus est,si cōditio respicit substantiā le-
gati, veluti si pater legat filio libros,& vestes doctorales ipso effe-
cto Doctore,vel si legat alimēta filiæ in casu viduitatis;qa dicitur
pterita,ex quo conditio talis non potest reiici.Bal.*cōs.414.Dicit*
*statutum.per tot.*maxime *in fi.lib.5.*†Amplia;quia quando ad exclu- 68
sionem alicuius beneficii requiritur aliqua qualitas,illa debet in-
tentari,& probari, alias nō inducitur exclusio,etiam si probetur,
quando nō fuit intentata.Bal.*cons.425.Præsupposito.quod,lib.5.*†Ex- 69
tende,vt idem sit, q̄n certa qualitas exaggerat delictum; quia nō
sufficit,quod qualitas probetur,nisi sit intētata.Bal.*d.cons.425.lib.*
5.†Amplia,quia si potestas ꝓcedere potest solū in causis à cētum 70
libris supra,& cœpit causam hæreditatis cognoscere,opponitur,
q̄ non ascendat ad centū libras, qui vult causam,& iurisdictionē
remouere,debet probare. Alex *cons.57.Perspectis,n.5.& 6.ver.si quis*
etiam,lib.2.†Amplia in qualitate requisita ad fundandam iurisdi- 71
ctionem,vt quia consules incertis causis mercium solum possunt
procedere; quia nedū requiritur probatio, quod causa sit de illis
sub iurisdictione cōsulum, sed etiā debet hoc exprimi in libello,
alias libellus reiicitur,etiam parte non opponente.Ang.de Perus.
consil 6.Lata est sententia,in pr. † Amplia in statuto Bononiæ,quod 72
mors probari possit per tres testes omni exceptione maiores; qa
non sufficit probatio per tres testes, nisi qualitas probetur, q̄ sint
omni exceptione maiores. Alex.*cons.82.In causa vertēte inter Petrū,*
*n.3.lib.1.*Rol.à Vall.*cons.3.nu.41.& seq lib.1.* qui dicit multa exem-
pla,in quibus qualitas probanda est, quādo quis agit vt talis,&in

statuto Bononiæ idem Rol.*conſ.*84.*n.*9.*lib.*3.vbi*n.*10.dicit*communem,vide plene Boſſ.*tit. de falſis,n.* 47.vbi plurimos allegat tenentes,quod quando teſtes debent eſſe omni exceptione maiores, prout quando non inſtrumentarii deponunt contra inſtrumentum,debet hæc qualitas probari,& pleniſſime Benintend.*dec.* 62.*n.*14.*& ſeq* Marſ.*ſing.*187.*& conſ.*96.*n.*2.*& ſeq.* plene Cæp.*conſ.*
73 57.*Franc.n.*7.*inter criminalia*,ſequitur Ceph.*conſ.*350.*n.*23.*lib.*3.† Et idem tenet Lap.*alleg.* 58.& quod qualitas ſtatuti nedum adduci,
* ſed probari debeat,eſt communis* opinio.Soc.Iun.*conſ.*6.*n.*2.*lib.* 1.vide Alex.*conſ.*172.*Viſis,& opportune,n.*5.*lib.*2.vbi plena apoſt.dat plurimos concord.Gemin.*conſ.*78.*n.*3.*in fin.ver.item vbi requiritur.*
74 † Contrarium,quod imo qualitas teſtis omni exceptione maioris,vel bonę famę,non ſit probanda;quia præſumitur.Feli.in*c.cũ Ioannes.de fid.inſtr.n.*44.*in fi.ver.an autem oporteat*,vbi allegat Franc. de Ramp.in*auth.ſed cum teſtator.C.ad leg.Falcid.*quia quilibet præſumitur bonus & idoneus;ideo non debet probari.Io.de Im.in*l.* 1.*§.ſi quis neget,nu.*10.*ff.quemad.teſt.aper.* vbi,quod quilibet præſumitur bonæ opinionis & famæ,Barb.in*c.tertio loco,de prob.*conſuluit Io.de Ligna.& Franc.de Rampo.vt refert Io.de Imo.*d.l.*1.*§.ſi*
75 *quis neget.ff.quemad.teſt.aper.* † Et facit pro contrario;quia qualitas, quæ ineſt à natura præſumptiue, transfert onus probandi in aduerſarium.Rol.à Val.*conſ.*46.*n.*48.*& ſeq.lib.*3.Vide,*Præſumptio operatur multa,& quæ.Cõcl.*634.
76 † Declara;quia quando qualitas non præſumitur, illa omnino probari debet, prout quod teſtis ſit omni exceptione maior,quia tunc debet probari;quia licet omnis teſtis præſumatur bonus,& idoneus,non tamen omni exceptione maior,ita Petr.Surd.*cõſ.*73.*n.*39.vbi plures allegat;ſi vero qua-
* litas præſumitur,tunc non eſſet probanda,& hanc*communem
* dicit Benintend.*dec.*62.*n.*19.vbi late pro vtraq; parte,& ita*communiter ſeruari in practica dicit Curt.*tract. de teſtib.concl.*35.vbi,& ita debet intelligi Ang.in*l. tabularum. §. quædam autem.ff.quemad.*
77 *teſt.aper.* † Contrarium,quod teſtes præſumantur omni exceptione maiores,niſi contra eos aliquid ſit probatum.Curt.Sen.*conſ.*55.*n.*3.Soc.Iun.*conſ.*29.*n.*26.*lib.*2.vbi,quod qualitas iſta eſt intrinſeca,& ineſt naturaliter. Curt.in*tract.de teſtib.concl.*35.& ita conſuluiſſe Io.de Lignano.& Franc.de Ramp.dicit Imo*d.l.*1.*§ ſi quis neget,n.*10.*ff.quemad.teſt.aper.*pro quibus dicit eſſe tex.in*auth.* ex qua ſumitur,*Auth.ſed cum teſtator. C. ad leg. Falcid.* vbi text.requirit tres teſtes optimæ opinionis,& non requiritur hæc probatio.& idem
78 tenet Dec.*conſ.*162.*In cauſa matrimoniali,nu.*12.*ver.ſed ad iſta.*† Declara ſecundo,vt ſi requiratur aliquid in ſuperlatiuo gradu, puta quod teſtes ſint optimæ opinionis; quia hæc qualitas non preſt, neq; præſumitur in ſuperlatiuo, tunc ſit probanda, ita diſtinguit Io.de Imol.*d.l.*1.*§.ſi quis neget.n.*10.*ff.quemad.teſt aper.* & ita per plu-
ra tenet Soc.*conſ.*274.*In cauſa domina Liſæ,n.*11.*& ſeq.lib.*2.ſequitur
79 Paris.*conſ.*24.*nu.*17.*lib.*3.† Contrarium,quod imo etiam iſto caſu non ſit neceſſaria probatio qualitatis, facit tex.in*auth.* vnde ſumpta eſt*auth.ſed cum teſtator. C.ad leg.Falcid.* vbi,quod ibi requiruntur teſtes optimæ opinionis, & tamen non requiritur probatio ſtius qualitatis,& refert Imol.*d.§ ſi quis neget*,quod ita in facto per
80 illum text.conſuluerunt Io.de Lign.& Franc.de Ramp.† Declara igitur, & hæc videtur vera, quod ſi qualitas requiritur à lege, vel ſtatuto; tunc qualitas probari debet, quando in ſuperlatiuo requiritur,& ſolum duo teſtes, vel tot,quot requiritur,ſunt examinati; ſi vero plures, quã numerus neceſſarius,tunc qualitas nõ eſt probanda,ita Dec.*conſ.*162.*In cauſa matrimoniali n.*14.*ver.tertio reſpondetur*, vbi allegat Barbat.*conſ.*4.*lib* 3.*& conſ.*28.*lib.*4.& idem conſuluit Soci.Iun.*conſ.*29.*n.*26.*lib.*2.vide omnino in*ver. Præſump-*
81 *tio operatur.Cõcl.*634.ſupra allegata*n.*75.† Declara,vt per Purpur. in*l.admonẽdi,n.*165.*ff.de iurei.* vt bonum ſit probare qualitatem teſtium in actu practico,& ante eum idem dixit ibi Ripa*n.*104.& i-
82 ta dicit ſeruari in practica Curt.in*tract. de teſtib.concl.*35.† Extende in omni materia, in qua teſtes debent eſſe qualificati,puta omni exceptione maiores; quia ſi nõ eſt articulata, & probata qualitas etiam quod reuera eſſent tales,non releuat probatio.Grat.*conſ.*2.
* *n.*35.*lib.*2.vbi dicit*communem. Soc.*conſ.*274.*n.*11.*lib.*2.Crau.*de*
83 *antiq.temp.fol.*74.*n.*36.† Idem,ſi teſtes debẽt eſſe graues perſonæ, prout quando deponunt de auditu, quia probanda eſt qualitas.
84 Alex.*d.cõſ.*82.*n.*2.*ver.præterea dictus teſtis.lib.*1.† Extende,quia nedũ qualitas ſtatuti eſt probanda, imo etiam requiſita ad qualitatem, ideo ſi ſtatutum dicat,quod filia dotata in vita non ſuccedat, nõ ſufficit dotatio in teſtamento,multa ſimilia plene Crau.*cõſ.*486. *Scripſi pro Bartholomæo.in pr.& conſ.*504.*Dercetum marchionale,in pr.* idem in ſtatuto excludente filiam legitime dotatam; quia nõ ſufficit probare,quod dotata,niſi quod congrue ſit dotata.Soc.*conſ.*
85 207.*in pr.lib.*2.† Extende,vt procedat in tantum,quod non excedat perſonã qualificatã,ideo ſtatutũ excludens filiam à patre dotatam non excludet neptem ex filia; quia qualitas non concipi-
nepti.Crauet.*d.conſ.*504.*in princ.* † Extende,quia ſtatuti beneficio non gaudet,qui qualitatem, & formam ſtatuti non ſeruat.Crau.*conſ.*644.*nu.*6.*&* 848.*n.*4.† Extende maxime,quando contra teſtes ſunt oppoſitum,& probatũ,quod non ſunt integri,quæ nunc bene verum eſt,quod non probant. Pariſ.*conſil.*83.*n.*21.*& ſeq.lib.*1. † Extende in teſtibus,qui ſubſcripſerunt ſcripturam priuatam,vt concurrat eum inſtrumento,quia debent eſſe bonæ & integræ opinionis,quæ debet probari. Soc.*conſ.*274.*n.*10.*& ſeq.lib.*2.ſequitur Rol.à Val.*conſ.*84.*n.*10.*lib.*3.vbi allegat Negu*l. de pign.in fin. in* 2.*memb.n.*47.*ver.tertio requiritur.* Rip.in*l.admonendi,nu.*104.vbi Purpur.*n.*165.*de iureiur.* & atteſtatur Rol.*communem.† Extende in vno teſte, quando deferri petitur iuramentum in ſupplementum,quia non debet deferri, niſi ſit omni exceptione maior, & ſit probatum Petr.Surd.*conſ.*73.*n.*39.† Amplia,quia qualitas requiſita ad actum eſt omiſſa, vitiat actum,ſed tamen debet alle-
gans nullitatem, vel delictum ex omiſſione qualitatis probare, quod potuerit adhiberi.vide Crau.*conſ.*366.*n.*12.*& ſeq.*vbi plurima exempla ponit in marito, qui priuatur lucro dotis, ſi medicũ nõ adhibuit, certe intelligitur, quatenus medicus eſſet in loco-
dem in contractu minoris ſine conſenſu conſanguineorum,quia intelligitur, ſi ibi conſanguinei extabant, de tutore,qui tenetur ad damna pupillo, ſi pecuniam non inueſtiuit, intelligitur, ſi occaſio erat,vt poſſent inueſtiri,& alia ſimilia,quæ videas.† Extende;quia ſemper intelligitur,quod quis adhibeat illud,quod non ſit fruſtratorium,nam ſi medicus vxori non eſt allaturus meliorationẽ; quia res deſperata eſt, non eſt in dolo,qui non facit,quod non releuat.Crau.plura ſimilia ponit*d.conſil.*366.*n.*19.† Amplia, quia diſpoſitio qualificata non habet locum, niſi qualitas adſit, & probetur.Soc.*conſ.*55.*in pr.lib.*1.Pariſ.*cõſ.*72.*n.*96.*vol.*4.† Extende,quia ſi qualitas præſumeretur,ſi uſtra expreſſa centerentur.Soc.*conſ.*33.*n.*6.*lib.*1.Crau.*conſ.*1.*Pro genero n.*125.† Et hoc mulier præſumatur virgo, & honeſta; ſi tamen ſtatutum punit ſtuprantem virginẽ,debet qualitas probari.Maſc.*Concl.*1337.*mſ.*† Et quando aliquid proferitur,vel permittitur cum aliqua qualitate,vt illud debet probari,& adeſſe,videlicet res, & qualitas.Alex.*conſil.*119.*Viſo proceſſu,n.*3.*ver hoc etiam importat,lib.*1.*& conſ.*172.*n.*5.*& ſeq.lib.* 2.† Et ſtatutũ loquens cum qualitate non habet locum,niſi quæ qualitas ſit probata,& concurrat. Alex.*conſ.*88.*In cauſa in pr.ver ſuſpectè reſponderi,lib.*4.† Limita in qualitate tũ tuente interdictionem,
quia ſufficit,quod ſummarie cõſtet de ea, vel iuriſgaturperde-
ricum contra laicum de bonis Eccleſiæ,quia ſi negentur bonæ Eccleſiæ,tunc iudex Eccleſiaſticus non procedit contra laicum,niſi ſummarie cognito, quod bona ſint Eccleſiæ quæ negantur.Lap.*alleg.*59.*n.*2.*ver.Goſſred.* licet contrarium, quod imo præſumatur qualitate,tenear,*n.*12.*circa fin ver.dicit tamen d.Franc.*Rom.*conſil.* 208.*in fi.*† Limita,quia qualitas quandoq; magis de facili probatur, quam factum principale,nam licet titulus beneficii non probetur ex ſola cõfeſſione partis aduerſæ ad effectum canonicatus; tamen qualitas adminiculans titulum bene per cõfeſſionem partis probatur.Gemi.*conſ.*38.*n.*3.& licet confeſſio non probet titulum; tamen confeſſio deuolutionis beneficii probat qualitatẽ deuolutionis ad adminiculandum titulum, tanquam deuolutio. Vide,*Eſſentia rei debet dari,vt qualitati ſit locus.Concluſ.*534.† Et quod magis de facili permittatur qualitatis adiectio,quã ſubſtantiæ introductio.Batt.in*l.*1.*C.de ſum.Trin.n.*47.† Declara;quia quando
que teſtes, qui admittuntur ad probandum factum, non admittuntur ad probandam qualitatem facti. Dec.*conſ.*410.*n.*5.† Declara;niſi qualitas ſit de ſubſtantia rei, quia eadem probatio requiritur. Cantuc.*in nouiſſ. parte 2.dec.*190.*in fin.*† Limita,quia quando conſtat de ſubſtantia, accidens magis de facili probatur. Vide Maſc.*Concl.*21.*Accidens cuius ſit generis probationis.*† Sic etiam accidentia ſorium probatur magis de facili, & quandoq; iuramento.Idem *Concl.*14.*&* 15.

Qualitas à quo debeat probari, vel non. Concl. 17.

QVALITAS † debet probari ab eo, qui dicit,& ideo impertinẽs qui dicit ſe clericum, vel rite ordinatũ debet hoc probare. Gemin.*conſ.*38.*in prin.ver nunquid autem*, vbi dicit de hoc eſſe opiniones, tamẽ quod actori incumbat circa naturam, videtur tenere
† Extẽde; quia eſt generale, quod qualitas, quæ nõ ineſt à natura, prout clericatus, notariatus, doctorat, militiæ, & ſimilia debẽt probari. Vide,*Notariatus qualiter probetur.vt valeat inſtrumẽta ab eo rog.* ta. *Cõcl.*94.† Et ſi coram prætore nõ potest procedi, niſi in cauſis cedentib. centũ, & introducta cauſa opponitur, quod non excedit centum, qui declinat, probare debet. Alex.*conſ.*57.*Peſſimã n.*2.*&* 3.

† Amplia,

4 †Amplia; quia fundãs se super facto qualificato debet factum, &
5 eius qualitatem probare. Gem. *cons.* 96. *n.* 8. *ver. & si ipse vellẽs.* †Amplia; quia is, qui in libello deduxit qualitatem, debet eam probare, maxime, qñ est causa iurisdictionis, prout ꝙ contractus sit vsurarius, ad hoc, vt iudex ecclesiasticus inhibeat. Bal. *cõs.* 192. *In libello.*
6 *lib.* 4. †Amplia in accusatione, in qua accusans deducit dolũ contra accusatũ de spolio, vel turbatione, quia reus debet absolui, si non est ꝓbatus dolus, tanquã qualitas. Bald. *cons.* 431. *Quia in accu-*
7 *satione, lib.* 4. *per tot.* † Extẽde in datiario, qui accusat caligarũ non denunciantem pelles, quas tenebatur denunciare die 2. Aprilis, quia debet duo ꝓbare, ꝙ pelles haberet dicta die, qua fieri debebat denũciatio, & ꝙ esset caligarius accusatus; ex quo à statuto caligarii tenentur. Alex. *cons.* 172. *Visis, & opportune, n.* 4. & 5. *vers. &*
8 *prædicta maxime, lib.* 2. vbi plena apost. *in ver. probari*, dat conc. †Declara tamen, quia licet responsio debeat intelligi secũdum interrogationem, tamen respondens inquisitioni continenti qualitatem aggrauantẽ, si confessio est generalis, nõ cõtinet qualitatem.
9 Rom. *cons.* 455. *In causa, per tot.* vbi apost. *in ver. existimo.* † Amplia; qa is, qui fundat se super morte priori, vel posteriori, debet probare
10 ordinem. Bal. *cons.* 145. *In causa vertente, n.* 4. *ver. tertia ratio, li.* 5. †Extende, vt procedat, etiam si aliter non expressa qualitate, vel certo loco, & tempore, non teneretur probare, prout in eo, qui dicit se proximum defuncti esse hęredem, quia licet adfuerit alius proximior, non excluditur, licet non probet non adesse, secus, si qualificate, agens dixit se descendentem ex tali, quia si nõ probat, succumbit. Vide, *Hæreditatis petitione agens q.d probare, vel narrare debeat.*
11 *Concl.* 32. † Extẽde in eo, qui venit ex substitutione pupillari, quia debet probare casum euenisse, quod pupillus decesserit in ea ætate. Bald. *cons.* 145. *n.* 4. *lib.* 5. †Extende; quia licet quis non teneatur
12 probare aliquẽ viuere, vel mortuũ esse, quando habet ꝓsumptionem pro se, tamen si qualificate quis dicat aliquẽ certo tempore viuere, vel mortuũ esse, tenet probare. Vide, *Viuere q.libet præsumi-*
13 *tur vsq; ad centũ annos, & quando secus. Concl.* 226. †Amplia, quia hoc est regulare, quod omnis qualitas in facto consistens debet ꝓbari. Pott. *cons.* 147. *n.* 31. & *cons.* 64. *n.* 4. vbi, quod siue in tempore, siue in loco, siue in qualitate consistat intrẽtio alicuius, semper pro-
14 bari debet. Rol. *cons.* 10. *n.* 11. *lib.* 4. † Amplia; quia filiatio legitima, & de legitimo matrimonio, debet probari, quando hoc est positum in conditione. Curt. Iun. *cons.* 64. *per tot.* vbi. quod nati ex matrimonio clandestino non admittantur, quia debet probari filia-
15 tio ex vero matrimonio. † Contrariũ, ꝙ imo sufficiat ꝓbatio filiationis ex matrimonio putatiuo. Cur. Iun. *cons.* 39. *n.* 34. & *seq.* & *cõs.*
16 63. *per tot. lib.* 3. †Amplia in nobilitate, qa debet probari ab eo, qui dicit se nobilem de certa domo, vt sit locus priuilegio nobilibus dictæ familiæ concesso, quia est de substantia, & non præsumitur,
17 licet sit de dicta domo. Soc. *cons.* 246. *Elegãter, in pr. li.* 2. † Extende; quia qualitas nobilitatis familiæ, & certi loci, & certi tẽporis debet probari, quãdo ita est concessum priuilegiũ, prout de nobilibus de Castillione, de Mediolano, vel diœcesi, probat. Soci. *cons.*
18 246. *n.* 3. *ver. secunda ratio. lib.* 2. † Declara totam istam materiã, quia aut ius inducit præsumptionẽ qualitatis, prout in homicida præsumitur, quod ex dolo, in dicẽte verba iniuriosa, quod animo iniuriandi, & istis casibus qualitas non debet ꝓbari; aut ius nõ præsumit, & tunc qui deducit qualitatem aggrauantem delicti, vel pœnã, semper debet probare, alias minus delictum, & minorem pœnam attendimus. Bart. plene *cons.* 42. *Statuto ciuitatis. per tot. li.* 2.
19 vbi pro vtraque, & ita declarat. †Amplia; quia institutus tãquam filius testatoris debet ꝓbare se talem, quando constat, quod erat reputatus filius ex matrimonio alieno. Signor. *cons.* 219. *n.* 5. & *seq.*
20 † Amplia in eo, qui venit ad emphyteusim cõcessam filiis, & hæredibus, quia debet probare se filiũ, & hæredem, secundũ *communem. Rol. à Val. *cons.* 89. *Visa legitima, n.* 29. *lib.* 1. Castr. *cons.* 95. *in*
21 *fi. li.* 2. † Amplia in eo, qui vult exercere legitimationem tanquam descendens, quia sit concessa facultas alicui, & suis descendentibus, debet hoc probare, quod sit descendens, alias nõ valet. Roli
22 à Val. *d. cons.* 89. *n.* 30. & *seq. lib.* 1. †Extende in eo, qui petit compromissum inter agnatos, & de consorteria, quia debet probare qualitatem, quod sit agnatus, vel de consorteria, ideo naturalis legitimatus non potest petere compromissum in lite vertente super validitate legitimationis, quia qualitas non potest adesse, antequam legitimatio sit bona. Castrens. *cons.* 178. *Super eo, per tot. lib.* 2.
23 † Amplia in eo, qui dicit se agnatum defuncti, vel alias fundat se in agnatione, quia debet hoc probare. Rolan. *d. cons.* 89. *n.* 31. *lib.* 1.
24 plenius *cons.* 10. *nu.* 24. *lib.* 3. † Extende, quia is, qui dicit se filium, debet probare. Roland *d. cons.* 10. *n.* 23. *lib.* 3. & agens vt filius semper debet probare se filium. Alex. *in l. si cum dotẽ, §. transgrediamur,* per debet probare se filium. Alex. *in l. si cum dotẽ, §. transgrediamur, n.* 10. *in gl. in ver. extiterit. ff. solut. matrimon.* sequitur Deci. *in l. si pater,*

n. 10. *C. de instit. & substit. & cons.* 344. *in pr.* Corn. *cons.* 145. *lib.* 1. Alex. *cons.* 183. *n.* 1. *lib.* 6. Vide, *Filiatio est probanda ab eo, qui dicit se filium. Concl.* 343. † Extende in eo, qui dicit se proximiorem, & agit, vt 25
admittatur, debet probare se talem. Roland *d. cons.* 10. *nu.* 25. *lib.* 3.
† Extende, quia si statutum præfetat agnatos vsque ad quartum 26
gradum cognatis etiam proximioribus debet ille, qui agit vt agnatus, probare se esse in quarto gradu, alias probatio, quod sit
agnatus, non recipiat. Roland. *d. cons.* 10. *nu.* 26. † Generaliter vbi 27
aliquid est causa, quod quis audiatur, puta qualitas certa, illa debet probari. Roland. *d. cons.* 10. *n.* 22. *lib.* 3. † Extende in eo, qui di- 28
cit se hæredem, quia debet hoc probare. Card. Zaba. *cons.* 72. *n.* 11.
Specul. *in tit. de actore, in princ. ver. qui se dicit hæredem.* Bald. *cons.* 374.
lib. 4. Signor. *cons.* 250. *nu.* 3. Fulgos. *cons.* 163. Castrens. *d. consil.* 95. *in*
fin. lib. 2. † Et procedit, etiam si non opponatur. Card. Zabarel. *d.* 29
consil. 72. *in* 5. *dub. n.* 22. late Deci. *consil.* 71 *num.* 1. & *consil.* 417. † Et ẽ 30
conuerso in eo, qui agit contra hæredem, quia vt obtineat, debet
probare. Bald. *cons.* 374. *Quæritur, vtrum captura, lib.* 5. & debet probare cum causæ cognitione. Bart. & alii *in l. postulante, ff. ad Trebell.*
Alex. *cons.* 186. *Viso processu, num.* 8. *lib.* 2. Vide, *Statutum circa captu-*
ram. Conclus. 478. Bart. *in l. necessariis, ff. de acquirend. hæred.* Iason *in l.*
si eum dotem, §. transgrediamur, ff. solut. matrim. vbi dicit * commu- *
nem. Alex. plene *consil.* 72. *Viso processu, in princ. lib.* 5. † Extende in 31
eo, qui dicit se filium legitimatum, quia debet probare, quod filius sit legitimatus. Vide, *Filiatio. Concl.* 343. supra allegata. † Ex-
tende, vt procedat, etiam si agatur contra filium vtri hæredem, & 32
ipse cõpareat vti filius actor, debet succumbere, nisi probet eum
hæredem. Alex. *d. cons.* 72. *n.* 3. *ver. vbi plus voluit, lib.* 5. & ibi apost. *in*
ver. vbi, allegat Alex. *cons* 34. *n.* 5. *lib.* 3. † Amplia; quia qualitas, quæ 33
facit actum licitum, vel illicitum, antequam probetur liquido,
non potest declarari actus licitus ex qualitate illa, quæ non sit liquido probata. Barbat. *consil.* 15. *circa nu.* 6. *ver. facit, quod voluit, lib.* 1.
† Amplia; quia statutum inducens valere testamentum sine testi- 34
bus, si est scriptum, & subscriptum eadem manu à testatore, vel
Cancellario communis iurato, & sit sigillatum, quia istæ qualitates debent probari, alias non valet testamẽtum. Alex. *cons.* 87. *Nos*
Doctores, lib. 7. quod est Collegii Paduani. Vide, *Statutum quando*
formale dicatur. Concl. 555. † Limita, quia qualitas requisita in per- 35
sona electi, quando fuit cõfirmatus, habet præsumptionem pro
se, ideo negans qualitatem debet probare. Gemin. *cons.* 15. *n.* 13. *ver.*
an Alphonsus debeat probare. † Limita, quia si in uestitura feudi admit- 36
tat fœminas, dummodo sint nuptæ ciui Alexandrino, operatur,
quod si mulier est admissa, & possidet, nõ teneatur probare qualitatem, sed agenti incumbit onus probandi, quod nupserit forenſi. Cuman. *cons.* 164. *Prælatus certæ Ecclesiæ, in fin.* Vide, *Probatio*
incumbit asserenti. Concl. 768.

Qualitas tribuens iurisdictionem qualiter proban-da. Concl. 18.

QVALITAS † tribuens iurisdictionem qualiter sit probanda, 1
veluti in casu *c. si clericus laicum, de for. comp.* vt quia si agatur de
bonis Ecclesiæ, clericus trahit laicum ad suum forum; si vero laicus neget res esse Ecclesiæ, sed proprias, clericus sequitur forum
rei, modo clericus vult probare bona esse Ecclesiæ, vt iurisdictio
cõpetat iudici ecclesiastico, dicit Io. Andr. *in d. c. si clericus*, ꝙ Gosfred. tenebat, ꝙ summarie iudex ecclesiasticus hoc cognosceret,
sequitur Lap. *alleg.* 59. *n.* 2. *ver. Gosfred.* † Amplia idem in qualitate, 2
trahente aliquẽ extra domicilium, vt si forensis conueniatur ratione contractus. & ipse neget cõtraxisse, quia iurisdictio pendet ab
ista qualitate, debet prius summarie cõstare de qualitate. Io. And.
in c. Romana. §. contrahentes, de foro comp. lib. 6. *in princ. ver. sed si ibidem in-*
uenti. Lap. *alleg.* 59. *n.* 3 *vers. item Innoc.* † Amplia in qualitate accu- 3
sati, qui conuenitur ratione delicti, quia licet neget delictum fecisse in territorio, per quod fundatur iurisdictio, tamen summarie cognoscet iudex, an in suo territorio deliquerit. Speculat. *tit.*
de compet. iudic. additione. §. 1. num. 2. *ver. sexta ratione, & num.* 4. Lap. *d.*
alleg. 59. *num.* 3. *vers. idem, quod dicitur, & vers. facit ad prædicta.* † Am- 4
plia, vt citatus ab incompetenti iudice expressa causa iusta, quæ si
esset vera, facit eum competentem iudicem, si negetur per citatum, debet summarie probari ante litem contestatam. Lap. *d. allegat.* 59. *num.* 11. & 12. *ver. & dico, quod dominus Bart.* vbi reprobat Barto. contrarium tenentem, & dicit hanc * opinionem æquam, & *
esse D. Franc. D. Bicii de Aret. *in l. ex quacunque ff. si quis in ius vocatus*
non ierit, vbi dicit, quod isto casu onus probandi causam non ve-
ram incumbit citato, & præsumitur pro iudice, & dat modũ probandi negatiuam, plene Vant. *de nullitat. ex defect. iurisdict. num.* 53.
† Et vbicunque qualitas est delatiua iurisdictionis, debet proba- 5

ri ante litem contestatam, alias processus est nullus Bald. *cons.* 332. *Statuto ciuitatis, in fi. ver. alius casus est, lib.* 3. & duplicatur *cons.* 420. *li.*

7 5. † Amplia, quia si statutum tribuat iurisdictionem iudici aliquid faciendi contra ius cõmune concurrente certa qualitate sententia est ipso iure nulla, si nõ constat de qualitate requisita. Petr. de Anchar. *cons.* 36. *in pr. & per tot.* vbi *n.* 8. videtur hoc tenere, quando

7 fuit oppositum. † Amplia, quia statutum puniens habitantes, vel ciues non habet locum, nisi constet de qualitate delinquentis, quod sit ciuis, vel habitator, quia ista est qualitas tribuens iurisdictionẽ. Bal. *cons.* 198. *Statutum ciuitatis, n.* 2. *ver. & ad euidentiam, lib.* 2.

8 † Amplia generaliter in omni negocio, & iudicio; quia si statutũ mandat causas viduarum vel minorũ, aut administrationis tutelæ debere compromitti, non fit compromissum, nisi prius constet saltem semiplene de qualitate, ex qua causatur compromissum.

9 Bal. plene *cons.* 362. *Multum refert, per tot. lib.* 2. † Contrarium quia secundum Lap. *allegat.* 59. *n.* 12. *ver. dicit tamen d. Franc. & n.* 13. *ver. & esto, quod dicta opinio*, quod imo qualitas non sit probanda, sed præsumatur, quod ego restringerẽ quoad ea, quæ iudex asserit, quia pro eo est præsumptio, & licet Lap. generaliter loquatur, tamen fundatur super dicto Francisc. de Aretin. quem refert ita tenere, quia præsumitur pro iudice, alias omnes ampliationes supradictæ seruirent de vento, & quod non debeat probari, vel quod incumbat onus probandi ei, qui negat qualitatem. Lap. *allegat.* 65. *in prin.*

10 † Declara, quia licet qualitas narretur in libello, non sufficit, sed debet probari, quando ex aduerso negatur, si vero non negatur, tunc valet iudicium, licet non probetur, quia præsumitur, & ita declarat Ant. de Butr. in *d. c. si clericus laicum, n.* 3. *de foro compet.* vbi ita saluat Bart. contrarium tenentem in *d. l. ex quacunque. ff. si quis in ius vocat. non ierit.* sequitur Abb. in *d. c. si clericus laicum, n.* 12. *ver. redeo*

11 *ad dicta.* † Amplia; quia adhoc, vt iudex ecclesiasticus procedat occasione vsurarum, debet qualitas vsurarii contractus probari: ideo probans pignus datum esse non sufficienter, probauit contractum vsurarium, nisi probet, quod cõuentum fuerit, quod lucraretur fructus pignoris habens rem pignoratam. Bal. *cõs.* 192. *In*

12 *libello. li.* 4. † Amplia in casu contrario, quia si qualitas excludit iurisdictionem, prout Veronæ, quia Consules mercatorum nõ possunt cognoscere, vbi cõtractus dicitur vsurarius, quia si est opposita exceptio vsurarum, & causa sit remissa ad Episcopum, & Episcopus remisit ad iudices competentes, si non pronunciauit Episcopus abesse vsuram, non possunt cognoscere talẽ causam, neq; dare exequutionẽ, alias omnia sunt nulla defectu iurisdictionis, ex quo qualitas, quæ denegat iurisdictionẽ non est cognita, neq;

13 sublata. Bald. *cons.* 275. *Præmisso statuto li.* 5. † Amplia in causa feudi, in qua dominus cognoscit, non ordinarius, quãdo agitur de feudo, nam debet clare constare, quod agatur de feudo, ita Ant. de

14 Butr. in *c. ceterum, n.* 5. *de iudic.* † Qualitas magis de facili probatur, quam substantia. Vide, *Probatio leuior requiritur in probanda qualita-*

15 *te, quam in probando facto principali. Concl.* 793. † Limita, si agatur de violentia, fraude, vel oppressione laici contra Ecclesiam; quia clericus conuenit laicum coram Ecclesiastico, etiam si laicus negat qualitatem, videlicet violentiam, fraudem, vel oppressionẽ, quia licet ista qualitas tribuat iurisdictionem, tamen sufficit, quod de ea fiat mentio in libello. Innoc. in *cap. cum sit generale, de foro compet.* Lap. *allegat.* 59. *n.* 3. *ver. in contrarium, & n.* 4. vbi, quod ab euentu probationis absoluetur, vel condemnabitur laicus reus. Rom. *consil.*

16 208. *Hæc interpretatio, in fi.* † Limita; quia Consules artis mercantiæ, licet habeant iurisdictionem solum in causis mercatiæ, & sit causa, & qualitas debeat probari ex causa mercantiæ, tamen si quis agat ex mutuo facto societati cuiusdam fundaci, dicitur præsumptiue constare de qualitate, quod mutuum fuerit ex causa mercantiæ, ex quo est factum sociis mercatorib. Bal. *cõs.* 440. *Præmissis*

verbis. in pr. lib. 4. vbi, quod sententia est nulla isto casu. Vide, *Index Ecclesiasticus in quibus causis procedat solus inter laicos. Conc.* 445. *ver. Amplia, vt Ecclesiasticus.*

Qualitas tribuens, vel auferens iurisdictionem per quem debeat cognosci. Concl. 19.

1 SI † clericus sit captus à iudice seculari, & agatur de clericatu, vt sit remittendus Ecclesiastico, vel nõ, cognosci debet hæc qua-

* litas, an clericus, vel ne, per iudicem Ecclesiasticum, * cõmunem dicit Couarruuias *pract. q.* 33. *n.* 10. refert, & sequitur Glarus in *§. fi.*

* *q.* 36. *n.* 21. *ver. regulariter*, & magis * communem etiam dicit Clarus

2 *d. q.* 36. *n.* 14. *in fi.* † Contrarium tamen seruari Mediolani dicit Clarus *d. qu.* 36. *n.* 21. *ver. in hoc tamen Ducatu*, vbi quod instrumenta clericatus exhibẽtur coram sæculari, qui illis visis remittit clericum,

3 si cõstat de ordine. † Declara; quia istæ obseruantiæ de facto sunt vsurpationes, & reuera spectat ad Ecclesiasticum, quia agitur de clericatu, & de ordinibus, quorum cognitio spectare debet ad Ecclesiasticum, tanquam de re spirituali, & hodie est sublata hæc difficultas per Bullam fel. recor. Gregorii XIV. in simili de immunitatis loco, vt ad ecclesiasticum absolute pertineat cognitio, & quicquid dicat Clarus ipsemet dicit * communem, & magis co-

4 munem pro ecclesiastico, ergo male contrariũ seruatur, & ponit seculares manum in messem alienam cum incursu censuratum, & obediendum est magis Deo, quam hominibus, & mitor, quod pro tam modico interesse iurisdictionali vellent se exponere indices periculo animarum suarum. † Extende, vt idem sit, si agatur

5 de habitu, & tonsura, an coniugatus clericus, qui non gaudet priuilegio fori, nisi incedat in habitu, & tonsura, si sit captus à secularibus, & de hac qualitate disputetur, competit cognitio iudici ecclesiastico. Alex. *cons.* 8. *Videtur super primo n. 4. lib.* 1. † Contrarium, si

6 imo hæc cognitio habitus spectet ad iudicem secularem. Guido Pap. *decis.* 138. vbi; quod ita fuit iudicatum, & *cons.* 110. *n.* 2. sequitur Iul. Clarus in *§. fi. q.* 36. *n.* 14. *in fi.* & repetit pro indubitato ibi n. 11. *in fin.* † Extende; quia clericus assassinus potest puniri absque alia

7 degradatione per iudicem secularem quando constat, quod sit assassinus, & hęc declaratio spectat ad iudicem ecclesiasticum secundum Iul. Clarum in *d. §. fi. qu.* 36. *n.* 32. † Contrarium tamen de

8 consuetudine seruari dicit idem Clarus *d. qu.* 36. *n.* 32. vbi, quod de consuetudine contrarium seruatur Mediolani, & Neapoli, allegat Capic. *decis.* 112. *n.* 4. & *decis.* 155 *post n.* 25. Gram. *vot* 8. & *vot* 11.

9 † Declara, quia communis est attendenda, alias esset aperta via secularibus degradandi presbyteros per declarationem, quod sint assassini, quod non potest dici, quia si ante declarationem presbyter nõ est de iurisdictione secularis absolute quia est presbyter, vt fatentur * omnes, & ipsemet Clarus fatetur in *d. §. fin.* *

10 36. *in pr.* per text. in *c. cum non ab homine, de iudic.* vbi dicit, quod non valet consuetudo in contrarium, quomodo possit secularis iudicare, vel declarare talem, quod non amplius sit presbyter propter cõsuetudinem, quæ non valet, implicat contradictionem, non video, idem Clarus *d. qu.* 36. *n.* 33. & *seq.* in simili contrarium pro ecclesiastico tenet, quod presbyter incorrigibilis potest puniri per secularem, & tamen fatetur, quod incorrigibilitas debet declarari per ecclesiasticum, & non per sæcularem. † Limita;

11 quia si delinquens confugiat ad ecclesiam in casu dubio, an debeat tueri, vel non, an sit expectanda declaratio iudicis ecclesiastici, vel licentia, dic, quod non, secundum * communem opinio-

12 nem, & praxim, quia iudex extrahet, & si erit facienda remissio, facient Iul. Clar. in *§. fin. quæst.* 32. *nu.* 20. vbi de * communi, & *nu.* 43. allegat factam fuisse restitutionem per Senatum de extracto, qui reuera gaudebat immunitate. † Contrarium verius est, quia spectat ad iudicem ecclesiasticum, & cum eius interuentu, & declaratione, & in casibus hodie declaratis ex Bulla fel. recor. Gregor.

13 XIV. quæ debet omnino obseruari, & præualere inter opiniones Doctorum declaratas; & qui cõtrauenunt, incurrunt censuras, & sunt excõmunicati, & possunt declarari. Vide, *Iurisdictiones an sint*

14 *distinctæ, vel non, & quotuplices. Concl.* 544. † Limita, quia licet dominus feudi sit iudex competens in causa feudali inter vasallos non negantes feudum; si tamen opponitur declinatoria, quia negat le vasallum vnus ex eis, ista cognitio, an sit vasallus, spectat ad iudicem ordinarium, qui si reperiet esse vasallum, remittet causam ad

15 dominum, communem * dicit Clar. in *§. feudum, q.* 90. *n.* 7. *ver. fal-* * *pone.* vbi tamen ipse tenet cõtrarium, quia iudex cognoscit, an ista sit iurisdictio, & maxime, quando dominus esset in possessione vasallagii, † Extende, siue sint vasalli laici, siue clerici, etiam si dominus sit laicus. Clar. *d. §. feudum, qu.* 90. *n.* 8. *ver. & hæc quidem*, vbi recitat contrarium tenentes, sed dicit hanc * communem, & de consuetudine approbatam. Vide, *Index cognoscit, an sua sit iurisdictio, & quando secus. Concl.* 414.

Quartæ plures in iure reperiuntur, & comperiuntur, & quæ sint. Concl. 20.

QVARTA † appellatur legitima, quæ debet filiis in bonis parentũ, quæ tamen hodie est aucta secundũ numerũ filiorũ, *auth. nouissima. C. de inoff. testa.* † Alia est, quæ debetur parentibus a bonis filiorum, *l. pater filium, cum l. seq. ff. de inoff. test.* † Alia debetur patrono in bonis liberti, *l. fine. §. excluditur. ff. de iure patron.* † Alia quæ debetur vxori indotatæ in bonis mariti, & è contra, *auth. præterea, C. vnde vir & vxor.* Vide, *Vxori quarta bonorum mariti quando debeatur, & quomodo debeatur ab intestato, & quando secus. Concl.* 401. † Alia debetur Ecclesiæ parochiali ab eo, qui elegit sepulturam extra parochiam de omnibus relictis pro funere, & sepultura, extra-

uag. supra Cathedram, de sepult. Vide, *Quarta funerum, & legatorum de-*
6 *betur parochia, & quando secus. Concl.* 27. † Alia est, quæ debetur Epi-
scopo de omnib. legatis factis ecclesiis sibi subiectis à morientib.
7 *officii, de testa.* † Alia debetur hæredi, quæ appellatur de vninersa-
libus Trebellianica, de particularibus Falcidia, *l. in quartam. ff. ad*
leg. Falcid. Vide Conclusionem proxime sequentem.

Quarta debita Episcopo quãdo debeatur, & ex quibus Concl. 21.

1 EPISCOPO † debetur quarta omnium legatorum factorum
ecclesiis sibi subiectis à decedentibus, *c. offi. 8, & c. requisisti, de*
testa. Fed. de Se. *cons.* 101. *Quæstio talis*, vbi, quod ita quarta debetur
Episcopo ratione superioritatis, non respectu relinquentis, sed
ecclesiæ cui relinquitur, quia computatur inter iura Episcopalia
2 Zab. *cons.* 121. *in pr.* vbi, q. appellatur Canonica portio. † Et debe-
tur hæc quarta Episcopo, tanquam patri spirituali, & propter o-
nus Episcopale, quod sibi incumbit Zab. *d. cons.* 121. *in pr.* Rom. *cõs.*
3 514. *In quæstione, n* 2. † Declara, quia Episcopus habet hãc quartam
de omnibus legatis factis ecclesiis, & locis piis, siue legata sint fac-
ta directè à testatore, siue in consequentiam, vt quia testator le-
gauit, quod sui executores distribuant piis locis, prout eis videbi-
tur, quia quatenus ecclesiis, vel locis piis distribuant, Episcopus
habet quartam, si hoc habet consuetudo, secus si legata essent ec-
clesiis, vel piis locis in causam priuilegiatam, prout pro fabrica,
vel aliis concernentibus perpetuum cultum diuinum, puta quod
in Ecclesia construatur vna Capella, quia non debetur quarta, ita
Abb. *consil.* 59. *Viso testamento, col.* 2. *ver. venio ad secundum, lib.* 1. Rom.
4 *cons.* 233. *in pr. ver. nihilominus*, vbi apost. *in ver. fallit.* † Et hæc quarta
est de lege iurisdictionis, non de lege Diœcesana. Rom. *d. cons.* 514.
5 *in prin. ver. secundo quia.* † Amplia, vt idem sit, si ecclesiæ sunt exem-
ptæ, dummodo in sua Diœcesi. Lap. *allegat.* 30. *in fin. vers. item tenet.*
6 † Contrarium videtur tenere Fed. de Sen. *cõs.* 6 *in pr.* quod habeat
Episcopus quartam solum ab ecclesiis subiectis, & latius *cons.* 101.
Quæstio talis & idem tenet Bal. *cons.* 368. *De relicto facto, lib* 4. Zabar.
7 *cons.* 121. † Declara, quia bene quarta debita parochiæ debetur etiã
ab Ecclesia exempta, quia debetur propter sacramenta præ-
stita defuncto, Episcopo vero non debetur ab ecclesia exempta,
vel extra Diœcesim, quia debetur Episcopo, tanquam patri spiri-
8 tuali propter onus Episcopale; ideo in exemptis non est pater spi-
ritualis. Zab. *d. cons.* 121. *in pr.* † Declara, vt per Abb. *cons.* 47. *Tria ad*
claram decisionẽ lib. 1. quia exempti solum à lege Diœcesana tenen-
tur soluere quartam Episcopo, sed exempti totaliter à iurisdictio-
ne Episcopi non tenentur soluere quartam Episcopo; sed Papæ
* seu ecclesiæ Romanæ secundum* communem; quia à quo remo-
uetur officium, remouetur & officii præminm, sed bene exempti
totaliter tenentur soluere quartam parochiæ, quia illa debetur
ob sacramenta recepta, & est diuersa ab Episcopali, *c. in nostra, de*
9 *sepult.* † Amplia, vt Episcopo debeatur quarta non solum de lega-
tis factis ecclesiis parochialib. sibi subiectis, sed etiam de omnib.
mortuariis, *c. de quarta, de præscr.* Fed. de Sen. *cons.* 6. *Testator elegit, in*
pr. ver. in contrarium, vbi, quod appellatione mortuariorum, & ob-
lationum dicuntur omnia, quæ occasione funeris ad ecclesiam
10 perueniunt. † Contrarium in quarta debita parochiali ex legatis
factis alienæ ecclesiæ, in qua elegit sepulturam, quia non capit a-
lias oblationes, & mortuaria non legata. Oldr. *consil.* 225. *n.* 3. & 4.
11 † Amplia, vt etiam debeatur quarta pars quartæ partis, quæ ob-
uenit parochis ex legatis factis ecclesiæ exemptæ, in qua legans e-
legit sepulturam, quia licet Episcopus nihil ex persona sua, vel ec-
clesiæ suæ consequi debeat ab exemptis, tamen consequitur me-
diante parochia, cui quarta debetur ab ecclesia exempta, in qua
legans elegit sepulturã. Fed. de Sen. *d. cõs.* 6. *per tot.* vbi est casus cõ-
12 silu. Bal. *cõs.* 368. *lib.* 4. † Ratio huius quartæ est, quia debetur ratio-
ne officii Episcopalis, q. consistit in celebrando solemniter, con-
ferẽdo ordines, cõfirmãdo, Chrisma faciendo, benedicẽdo. &c.
Bal. *cons.* 500. *Punctus quæstionis, in pr. lib.* 4. & Abb. *cons.* 31. *Ad claram,*
13 *colum.* 2. *ver. & si quis vellet, lib.* 1. † Aliam rationem allegat Abb. *d. cõs.*
31. *col.* 2. *in pr. lib.* 1. *ver. secundo principaliter*, videlicet communio bo-
norum, quæ est inter Episcopum, & suos subditos, quæ cum pa-
riat discordias, ius fecit diuisionem; & quartam Episcopo assigna-
uit, & repetit *cons.* 47. *n.* 2. vbi, quod remota iurisdictione Episco-
pali remouetur officium iurisdictionis, & stipendium debitum
14 ratione officii, *lib.* 1. † Aliam pariter rationem assignat idem Abb.
d. cons. 31 *col.* 2. *post med. ver. & si bene iura antiqua, lib.* 1. vbi, quod fuit
inducta propter indigentiam Episcoporum, qui est caput locorũ
15 piorum, & ecclesiasticorum. † Aliam rationem assignat Rom. *cõs.*
477. *in casu, n.* 19. *& seq. ver. quarto probatur* quod debet ratione, vi-
delicet iurisdictionis spiritualis, & curæ, q. habet Episcopus in Ec-
clesiis suis: vnde cessante iurisdictione cessat hæc quarta, vbi pro-
bat, q. exempti ab omni iurisdictione Episcopi sunt exẽpti à quar-
ta. † Amplia, quia Episcop⁹ loci, & Diœcesis, in qua sepelitur quis 16
alterius Diœcesis, habebit quartam mortuariorum, quæ fiunt in
sua Diœcesi contra ecclesiam sibi subiectam, quæ nihilominus
etiã soluat suam quartã Ecclesiæ parochiali propriæ defuncti, &
Episcop⁹ alterius Diœcesis, de cuius parochia erat defunctus, hã-
bebit quartam quartæ, ita Feder. *d. consil.* 6. *in fin. ver. pone ergo*, & sic
duas quartas solere tenetur ecclesia sepulturæ supposita Episco-
po, vnam Episcopo, alterã parochiæ. † Contrariũ videtur tenere 17
Fed. de Sen. *cons.* 101. *Quæstio talis*, vbi, quod si Perusinus eligat se-
pulturã in ecclesia Clusina, & multa faciat legata ecclesiis Clusi-
nis, quarta debetur Episcopo Clusino, non Episcopo Perusino,
quia quarta soluitur, & computatur pro iure Episcopali, ergo sol-
uenda ratione ecclesiæ, cui relinquitur, nõ ratione personæ, q. re-
linquit, sed dic q. concordat, quia non loquitur, nisi de quarta le-
gatorũ factorũ ecclesiis extra Diœcesim, quæ debetur ordinatio
Episcopo Ecclesiarum, & idẽ supra dixit, sequitur late Rom. *cons.*
514. *In quæstione*, vbi *n.* 4. alleg. Fed. de Sen. & ibi apost. *in ver. nonage-*
simo sexto. † Amplia, q. si relinquatur ecclesiæ Cathedrali, si lega- 18
tũ spectet ad Capitulũ pro medietate, & p. alia Episcopo, vel soli
ecclesiæ debeatur; nihilominus Episcopus habebit quartam de
portione Capituli, vel ecclesiæ suæ Cathedralis. Fed. de Sen. *cons.*
296. *Quidã in suo testamento, circ. pr. ver. ad propositum ergo*, & idẽ, si so-
li Capitulo legatũ deberetur. † Amplia, quia quarta debetur Epi- 19
scopo de omnib. legatis factis pro anima testatoris ecclesiæ, vel
locis piis, & hoc secundũ consuetudinẽ loci. Rom. *cõs.* 233. *Præmis-*
sa quæstio, in pr. † Extẽde; quia debetur ex legatis piis factis confra- 20
ternitatibus laicorũ, quia in hoc sunt loca pia. Alex. *cõs.* 102. *Super*
primo quæstio, n. tertio. ver. hãc partẽ, lib. 7. contrarium tenet ibi apost.
in ver quarta. † Declara, quia ad hoc, vt quarta debeatur Episcopo, 21
necesse est, quod legata sint pia, & fiãt loco pio. Alex. *d. cõs.* 102. *n.* 4.
lib. 7. † Amplia, quia Episcopo debetur quarta pars decimarũ præ- 22
dialium, quas habẽt parochiæ, & aliæ ecclesiæ, quas exigit Episco-
pus de manu rectorum. Cald. *cons.* 140. *ver. & quod quarta*, alias 1. *de*
cauſ. poſſ. † Amplia, quia legatũ factum inter ecclesias, ecclesiasti- 23
cas q. personas, & pauperes, put executoribus melius videbitur,
si ipsi eligunt clericũ non intuitu ecclesiæ, sed intuitu particularis
seruitij, debet Episcopus habere quartam. Bald. *cons.* 500. alias *vlt.*
lib. 2. *n.* 3. *ver. sed ansi eligunt.* † Contrarium videtur velle Bald. *cons.* 24
259. *lib.* 4. vbi, quod si legatũ declaratur per procuratores ad fauo-
rẽ certæ personæ ratione consanguinitatis, vel amicitiæ nõ debe-
tur quarta Episcopo. † Amplia, quia quarta debet Episcopo nedũ 25
de relictis factis ecclesiis per subditũ parochianum suæ Diœcesi,
sed etiam si alteri Episcopo fecerit legatum. Bal. *cons.* 463. *De omni*
relicto, lib. secundo, vbi limitat, nisi fiat ex causa fabricæ, vel pro alijs
vtibus exemptis de iure. † Amplia, quia quarta debetur Episcopo 26
de legatis declaratis per executores ad fauorẽ locorum piorum,
quando legatum non respicit perpetuum seruitiũ diuinum; alias
secus. Bal. *cons.* 259. *lib.* 4. † Amplia, quia debetur de Hospitali fun- 27
dato per laicũ, & legato in administrationem, & gubernium Prio-
tis certi monasterii. Bal. *cõs.* 160. *Quidã in morte, in fi. lib.* 5. vbi, quod
ex consensu Episcopi in erectione Hospitalis adhibito censetur
remisisse quartã, & sibi præiudicauit. † Amplia; q. Episcopus ha- 28
bet quartam ex omnibus legatis factis ẽ. p. sepultura integram, &
postea habet quartam quartæ etiam de residuo. Host. *in summa.*
§. & vtrum canonica portio, de sepul. † Contrarium tenet Bal. *cons.* 500. 29
Punctus quæstionis. n. 2. *ver. si vera esset opinio lib.* 4. vbi validis rationib⁹
hoc comprobat; quia si portio esset medietas, nihil remaneret Ec-
clesiæ, in qua testator elegit sepulturam cõtra mentem testatoris,
quia Episcopus haberet primo loco medietatẽ, & de reliqua me-
dietate parochia haberet medietatẽ, & Episcopus medietatẽ me-
dietatis à parochia, adeo q. esset Leonina societas, ideo Bald. dicit
Host. habuisse in hoc malã scientiã, & peiorem cõscientiam. † Li- 30
mita, quia ista quarta non debetur Episcopo, si contra eã est pscri-
ptũ *d. c. de quarta, de præscript.* Fed. de Sen. *d. cons.* 6. *in fin.* vbi relatiue,
cui incumbat onus probãdi, an Episcopo quod sit in possessione
exigendi, an parochiæ, quod contrariũ sit verũ, & quod possit in
totũ præscribi: ista quarta est cõmunis * opinio. Abb. *d. cons.* 31. *in fin.* *
lib. 1. & hanc * cõmunem opinionem dicit idẽ Abb. *cons.* 47. *Tria ad* *
claram, in fi. ver. descendo ad tertium, lib. 1. vbi, quod si cui valet priui-
legium, ita præscriptio; quia patem vim habent secundum com-
munem opinionẽ. † Extẽde maxime in præscriptione immemo- 31
xime, quãdo præscriptio habet, p. se cõmunem * opinionẽ prout 32
si ecclesia, seu monasterium, à quo petitur quarta, sit exemptũ spe- *
ciali exẽptione, quia cõmunis * opinio est, quod non teneatur ad *

quar-

quartam Episcopi, & si adest præscriptio, prout in Monte Oliueti, sine dubio valet talis præscriptio. Abbas *d.cons.47 in fin. lib. primo.*

33 † Limita, quia quarta non debetur Episcopo, neq; parochiæ, si testator reliquisset proprietatē monasterio vnius domus, & vsumfructum alteri tempore, quo nō debebatur, quia erant exempti, quia licet postquam fuit facta nouа constitutio, quod debeatur etiam ab exemptis, vacauerit vsusfructus, tamē solui non debet, quia inspicitur tempus testamenti, non aūt consolidati vsusfru-

34 ctus. Fed. *cons.43. Testator reliquit per tot.* † Limita, quia non soluitur Episcopo, cui legans est subditus, sed Episcopo, cui subsunt Ecclesiæ, quibus legatur, plene Rom. *cons.514. In quæstione per tot.* allegat

35 Fed. de Sen. *cons.101. quæstio.* † Limita; quia quarta Episcopalis non debetur de relictis factis locis hospitalium, & pauperibus, vt not. gl. 3. in c. 2. de *sepult.* Fed. de Sen. *cons.101 n.2. vers. & prædicta, & consil.*
150. *in fi.* Ang. *cons.127. in pr.* vbi, quod debetur ex legatis factis lo-
cis, non autem personis, & si loca sunt profana, prout Hospitalia,

36 non debetur Zab. *cons.121. per tot.* Rom. *cons.477. n.15. & seq.* † Extende; quia si instituatur hæres Hospitale construendum cum li-
centia Episcopi, Episcopus non habebit quartam. Bald. *consil.319.*

37 *Præmittendum est circa med. ver. nec credo quod Episcopus, lib.5.* † Contrarium tenet idem Fed. *cons.111. n.3. ver. item quoad quartam*, vbi, q; nec valet exemptio concessa ab Episcopo de quarta mortuario-
rum, & debita ratione legatorum factorum Hospitalibus pauper-

38 rum. † Declara; quia si Hospitale est exemptum, non debetur se-
cundum * communem. Abb. *cons.110. in fin lib.2.* & dicitur exemptum, quando est laicale, & constructum sine auctoritate Episcopi. Rom. *cons.477. n.16. & seq.* vbi, quod ad hoc, vt teneantur, duo requiruntur, quod sint Ecclesiastica, & subiecta, vbi apost. in *ver.*

39 *subiecta*, dat conc. † Declara fōrte, quia prima opinio potest loqui de Hospitalibus non religiosis, sed profanis, & piis tantum quia Fed. in *cons.111.* videtur innuere, q; Hospitale, de quo ibi, esset locus Ecclesiasticus, & religiosus, & ita declarat Ang. *cons.117. n.3. ver. quæritur de vno*, & etiam declarat Zab. *cons.121.* vbi, quod locus pro-
fanus sine Episcopo non est religiosus, & ita declarat Abbas *cons.*

40 *31. Ad clarum, col.2. circa fi. ver. quinimo lib.1.* † Et quod imo non habeat quartam Episcopus de relictis factis Hospitali constructo sine auctoritate Epi scopi. Cal. *cons.352.* alias *23 de testa.* vbi, quod tale hospitalia profana nō sunt perpetua, & incapacia legatorum, ideo cum illis non acquiratur, non debent quartam, quod consi-
lium inserit Rom. suo *cons.477. In casu, n.15* vbi confirmat multis

41 rationibus. *nu.16. & sequ.* † Extende, quod dicitur de relicto facto Hospitali, idem sit de legato facto pauperibus Hospitalis, quia si est Hospitale profanum, non debetur quarta Episcopo, secus si esset Ecclesiasticum, videlicet auctoritate Episcopi constructum Rom. *cons.477. In casu, n.18. ver. tertio quia*, vbi probat à sufficienti partium enumeratione, quia quatenus respicimus personas pau-
perum absolute, nō debetur quarta, quatenus respicimus locum,

42 & idem si non subiectum. † Limita; quia non debetur de relictis factis Fratrib. tertii Ordinis, quia non subsunt Episcopo, nec sunt personæ Ecclesiasticæ. Fed. de Sen. *cons.150. per tot.* vbi est casus, & conc. idem Feder. *cons.181. ver. sed Episcopus*, vbi, quod si fratres sunt exempti, licet debeatur quarta parochiæ, non tamen debetur Episcopo, sed bene Episcopus habebit quartam quartæ à parochia.

* Fed. *cons.6. per tot.* & est communis * opinio, quod locus exemptus non teneatur hanc quartam soluere. Abb. *cons.31. col.2. in pr. lib.1.*

43 † Limita, quia non debetur Episcopo de legatis, vel relictis factis intuitu pietatis pauperibus, vel contemplatione personarū legatariorum, vel pro eleemosyna certarum personarum. Fed. de Sen. *cons.150. in fi.* Bal. *cons.259. Super primo puncto, lib.4.* & idem dicit Roma. *cons.233. in fi.* qa si personę, quibus legatur, possunt considerari seorsum, à loco pio, non debetur quarta Episcopalis. Abb. *cons.31. ver. nec obstat vnum dictum. col.2. circa med. lib.1.* & plenius *cons.59. Viso testamento, col.2. ver. venio ad secundum lib.1.* Rom. *cons.477. n.18. ver.*

44 *aut enim.* † Extende, vt idem sit si legatum fiat pauperibus, vel capitulis incertis, quia nō debetur quarta de legatis cōtemplatione personarum, siue sint certi, siue non. Ang. *cons.117. in pr. & in fi.* Ex-

45 tende, † vt procedat etiam, quādo legatū declararetur per executores datos ad fauorem pauperum consanguinitatis vel amicitiæ testatoris causa, quia nihil debetur Episcopo. Bald. *cons.259. lib.4.*

46 Ang. *cons.117. in fi.* † Declara, quia quarta non debetur de iure de legatis factis pro maritandis puellis, quādo testator voluit, quod haberentur pro specificatis, vel quando exequutores specificarunt, tamen de facto soluitur secundū Bal. *cons.39. Viso testamento,*

47 *in fi. li.5.* † Limita; quia ex legato pro salute animæ facto pauperib⁹ consanguineis nō debet quarta parochiæ, neq; Episcopo. Rom.

48 *cons.233. n.2. ver. tertio fallit* allegat *ca. de testa. in 6.* † Limita; quia Episcopus non debet habere quartā de exemptis; ideo si parochialis, cui debetur quarta funerum, est exempta, non præstabitur quartam quartæ. Bald. *cons.270. circa pr. ver. quartam autem Episcopalem. lib.4.* Abb. *cons.110. In causa Hospitalis, in fin. nu.3. lib.1.* vbi dicit communem, plenissime per plura probat Rom. *cons.477. In casu, n.15. & seq.* vbi *n.15.* probat in Hospitali laico ex mēte Cald. quem allegat *cons.23. de testam. n.16.* loquitur generaliter, quia duo requiruntur, quod locus sit religiosus, & sub iurisdictione Episcopi, & *n.19.* probat, quod debetur hæc quarta Episcopo ratione immūnitatis spiritualis, & curæ, qua cessante cessat quarta, & *n.20. & 21.* probat auctoritate Fed. de Sen. *cons.130. Factum tale cons.150. Cū aliqui*, vbi, quod leprosorum loca & tertii ordinis, quia non subsunt Episcopo, non soluunt quartam. Rom. *cons.514. In quæstione, n.3.* vbi, quod Ecclesiæ exemptæ non tenentur. † Ratione quarum exempti non teneantur ad quartam Episcopalem, ponit Bal. *cons.270. circa pr. lib.4.* qa cēsentur emācipati exēptiā Episcopo parro, & sicut filius emācipatus, vel libertus, qui impertauit ius aurū si annulorū, nō debet aliquid patri, ita exempti Episcopo nihil debent. † Limita; quia quarta debet solū de legatis factis Ecclesiis, vel contēplatione Ecclesiarū, secus est de legatis factis personis & Ecclesiasticis non contemplatione Ecclesiarum. Castr. *cons.223. Videtur mihi dicendum, in pr. lib.1.* Rom. *cons.233. in fin. & cons.511. Quoad primum.* † Extende; quia legatum factum de fructibus certorum bonorū hæreditatis ad fauorem cultus diuini nō subiicitur quartæ Episcopali, quia de legatis factis ad vsum cultus diuini non debetur, neque de proprietate, quia est hæredis Cast. *d. cons.223. in pr. lib.1.* † Extende, etiā si Abbatissæ consanguineæ, vel alteri religiosa contemplatione consanguinitatis, vel personæ suæ relinquetur. Rom. *d. cons.511. in pr.* † Declara vt procedat, quando legatum est factum personis particularib. simpliciter, secus si grauantur re-
stituere post mortem alteri, qui teneretur ad quartam, quia inspicitur persona, cui relictum debetur, nō persona interpolita. Rom. *d. cons.511. Quoad primum, ver. in contrarium*, vbi post. *in ver. primo* dat conc. † Restringe; quia si proprietas relinquitur monasterio subiecto, vsusfructus personæ particulari, debetur quarta à monasterio. Rom. *d. cons.511. circa fi. ver. quoad secundum.* † Limita; quia quarta Episcopo non debetur, neque parochiæ de legato facto, quando potest probari, quod tale legatum erat debitum; quia est restitutio eius, quod debebatur, & non legatum. Fed. de Sen. *cons.*
181. *in pr.* † Limita; quia de legato facto altari construendo non debetur quarta, quia si debet construi, debet etiā dotari, igitur de dote non debetur quarta. Castr. *d. cons.223. circa med. ver. quæstio. 1.* vbi, quod dos Ecclesiæ debet esse libera. † Limita; quia Episcopo non debetur quarta de legatis factis superiori tuo, vel Ecclesiæ maiori. Fed. de Sen. *cons.296. col.2. ver. sed nunquid Capitulum habeat, pfque in fi.* † Limita; quia etiam non debetur de proprietate relicta Ecclesiæ cathedrali, quando fructus sunt destinati ad vsus pios, quia proprietas sine fructibus quasi inutilis est. Castr. *d. cons.223. circa fi. ver. præterea & tertio lib.1* † Limita; quia quarta, quæ debetur Episcopo de legatis piis locis factis, non habet locum in legato facto fraternitati secularium; quia non sunt pia loca, neque pia legata. Corne. *cons.18. nu.5. col.2. lib.4.* & Bald. *cons.134. Factum per quo, lib.2.* Card Zab. *cons.113. In ciuitate Vrbinat.* vbi, quod non debetur quarta, neque tales congregationes possunt visitari, quia non subsunt Episcopo. Abbas plenius *cons.31. Ad clarum, per tot. in.*
1. vbi loquitur in legato facto confraternitati sanctæ Crucis *Mala-*
factis fratribus Seruorum ad vsus priuilegiatos, *c. fi. de testam. nec Clemen. dudum. §. verum, de sepult.* disponens, quod de omnibus soluatur per fratres Prædicatores, & Minores, non extendit ad alios fratres; quia est exorbitans, Cald. *cons.378.* alias *2 de sepult.* vbi in fine dicit * communem, & idem dicit Bald *cons.270. circa pr. ver. quartam autem, lib.4.* † Extende, quia imo quarta Episcopalis nullo modo debetur Episcopo à fratribus Seruorum propter priuilegium exemptionis Papæ Vrbani. Bald. *cons.270. Vrbanus pri-*
uilegium exemptionis Papæ Vrbani. Bald. *cons.270. Vrbanus privilegium in princ. lib.4.* † Extende; quia monasterium Montis Oliueti ex speciali exemptione non tenetur ad hanc quartam Episcopi, quia licet exempti à lege Diœcesana non sint exempti quarta Episcopali, bene exempti à totali iurisdictione Episcopi sunt etiam exempti à quarta, ita arguit Abbas *cons.47. Tria ad eleram deciden-*
dum. tem. per tot. vbi dicit * communem; *li.1.* vbi, quod isti exemptiones liter tenentur illam soluere Papæ, & tollit omnia contraria de ea *nostra. de sepult.* quia loquitur in quarta funerum, quæ debetur parochiæ etiam ab exemptis. † Limita quia Episcopus non habet quartam de legatis factis Ecclesiæ in vsum fabricæ. Bald. *cons.190.*
alias *fi. n.2. ver sed pone. lib.2.* qui loquitur, qñ exequutores ita bona fide eligerent, & *cons.463. in fi. li.2.* Zab. *cons.121. in fi.* Rom. *cons.*
in pr. ver. nihilominus fallit. † Extende, vt procedat, etiam si aliquid de hoc

supereſſet vltrà expenſas fabricæ, quia adhuc dego, quod ſupeſt, non ſoluitur quarta Epiſcopalis. Rom. *d. conſ. 233. n. 3. ver. quo autem*
65 *ad ſecundum*, vbi apoſt. citat plurimos. † Limita, quando relinquitur particulari perſonæ non habenti adminiſtrationem Eccleſiæ.
66 Rom. *d. cõſ. 233. n. 2. ver. quarto fallit.* † Limita; quia nec habet quartam de legatis factis pauperibus non certi loci, quando illi, qui eliguntur, ſunt vere pauperes. Bal. *d. conſ. 500.* quod eſt *vlt. lib. 2. in fi.*
67 † Limita; quia quarta Canonica, quæ debetur Epiſcopo de lega-
* tis locis pijs, non debetur, ſi inter viuos donatur locis pijs, * com-
68 munem dicit Zab. *conſ. 121. in fi.* † Limita; quia non debetur de legatis factis Eccleſiæ pro ornamentis, & luminaribus, anniuerſario. Rom. *conſ. 233. in pr. ver. nihilominus*, vbi apoſtil. *in ver. fallit.* † Limita; quia nõ debetur de legato facto pro fabrica, aut reparatione pij loci. Roman. *d. conſ. 233. in pr. ver. nihilominus*, vbi apoſt. *in ver.*
70 *fallit.* Abb. *conſil. 59. col. 2. ver. veniò ad ſecundum, lib. 1.* † Limita; quia Epiſcopus non habet quartam de legatis declaratis ad fauorem loci pij, quando legatum reſpicit proprium vſum diuinum. Bald.
71 *conſ. 259. lib. 4.* Ang. *conſ. 117. An canonica portio, n. 2. in princ.* † Limita in legato facto pro equis, & armis pro recuperatione Terræ ſanctæ, *c. in noſtra, de ſepult.* Rom. *conſ. 233. n. 2. ver. ſecundo verò fallit.* Li-
72 mita; † quia nõ debetur quarta Epiſcopo, ſi teſtator mandat pretium redigendum ex mercibus inueſtiri in tot bonis pro dote capellæ, & ſuſtentatione capellani ad eam deputandi. Caſtren. *conſ. 223. Videtur mihi dicendum, lib. 1.* qui loquitur in capella in Eccleſia
73 monachorum. † Extende, vt idem ſit, ſi teſtator mandaſſet perpetuo deputari fructus vnius poſſeſſionis p dote capellæ, & ſuſtentatione capellani, quia ex quo proprietas eſt heredis, nihil de-
74 betur Epiſcopo. Caſtr. *d. conſ. 223. lib. 1.* † Et non poſſent monachi eo caſu agere, vt ei conſignẽtur bona pro dote capellæ in eorum Eccleſia exiſtentis; quia aliud eſt capella, aliud monachi, & Ec-
75 cleſia religioſorum. Caſtr. *conſ. 187. Super primo quæſito, lib. 1.* † Limita; quia non debetur quarta Epiſcopo de oblatione facta monaſterio de perſona, & de bonis perſonæ ſanæ exiſtentis. Rom. *d. cõſ.*
76 *233. n. 2. verſ. quinto fallit.* † Debetur autem hæc quarta Epiſcopalis quandoque Epiſcopo, & non curato, parochialis, quandoq; vtrique ſimul, quandoq; ſecundum aliquos ſoli curato, & non Epiſcopo. Primo caſu debetur ſoli Epiſcopo; quia ſi debetur ex legatis pijs extra ſepulturam, parochia non habet quartam: ſecundo caſu, quando legantur pro ſepultura loco exempto, à quo Epiſcopus nihil percipit, ſed tamen parochia ſuam quartam ſepulturæ habet à loco exempto, & tenetur dare quartam quartę Epiſcopo, & ſic vterq; habet, quando ſolus curatus habet à loco exempto, ſecundum opinionem aliquorum, quæ non eſt vera, quia ſemper confert curatus quartam quartæ Epiſcopo. Baldus plene *conſil. 500. Punctus quæſtionis, in princ. lib. 4.*

Quarta funerum quo iure debeatur, & quanta ſit. Concl. 22.

1 QVARTA † funerum deberi poteſt ad exemplum legitimæ debitæ filiis in bonis parentum, quia Eccleſia æquiparatur filio. Fed. de Sen. *conſ. 3. in pr. ver. præterea Eccleſia.* Bal. *conſ. 236. Hoc eſt*
2 *exemplum, n. 4. ver præterea, lib. 2.* † Amplia, quod poteſt deberi ratione quartæ, quæ debetur parentibus in bonis filiorum, ex quo Eccleſia æquiparatur matri. Fed. *d. conſ. 3. n. 2. ver. ſi tu etiam.* Bal. *cõſ.*
3 *236. nu. 4. lib. 2.* † Amplia; quia poteſt deberi ratione quartæ, quæ debetur patrono; quia Eccleſia æquiparatur patrono, quaſi ex ea receperint fideles manumiſſionem. Fed. *conſ. 3. n. 2. ver. præterea Ec-*
4 *cleſia poteſt.* Bar. *d. conſ. 236. n. 14. lib. 2.* † Amplia, quod poteſt deberi tanquam vxori indotatæ, cui quarta mariti debetur. Fed. de Sen.
5 *d. conſ. 3. n. 3. ver. præterea ſi nullo.* † Amplia; quia poteſt deberi ratione onerum, quæ ſuſtinet Eccleſia ratione ſuorũ fidelium. Fed. *d. conſ. 3. nu 3 verſ. præterea, ſi dicatur.* vbi, quod etiam ratione iniuriæ factæ Eccleſiæ in eligenda ſepultura alibi, & idem etiam Fed. *conſ. 4. n. 2. ver. quinto.* Bald. *conſ. 270. Vrbanus Epiſcop. circa pr. verſ. non diſputo hic.*
6 *lib. 4.* † Amplia; quia debetur tanquã quaſi debita Eccleſiæ. Fed.
7 *d. conſ. 3. n. 4. ver. præterea poſito*, vbi, quod eſt debita pro ſatisfactione iniuriæ factæ propriæ Eccleſię eligendo ſepulturam alibi. † Computantur autem in omnibus ſupradictis quartis omnia, quæ conſecutus fuit quomodolibet is, cui debetur ipſa portio, dummodo circa filium, & partem iure inſtitutionis, & agitur ad ſupplemen-
8 tum in eo, quod deficit, vt late Fed. *d. conſ. 3. in prin.* † Amplia; quia debetur quarta parochiali de relictis factis per eum, qui in aliena Eccleſia elegit ſepulturam ad inſtar Falcidiæ, & regulatur, prout regulatur Falcidia. Fed. de Sen. *conſ. 4. n. 2. ver. tertio iſta quarta*, licet non per omnia valeat argumẽtum de vno ad aliud, vt ibi *n. 6. verſ. ad iura*, tamen *conſ. 6. in fi. ver. quæritur*, dicit, quod debetur prout
9 Falcidia præter voluntatem teſtatoris. Bal. *conſ. 236. n. 5 li. 2.* † Amplia; quia quarta diuerſimode, & ex diuerſis cauſis debetur Eccleſiæ; quia aliquando debetur parochiæ, aliquando debetur Eccleſiæ, in qua defunctus cœleſti pabulo paſtus eſt, aliquando debetur illi Eccleſiæ, cui debentur decimæ, aliquando Eccleſiæ, à qua corpora aſſumuntur, aliquando Eccleſiæ ad quam pertinet, aliquando Eccleſiæ, in qua diuina audiuntur, vt per Ant. de But. *conſ. 10. n. 3. ver. ad declarationem.* † Declara; quia quarta funerum & 10
Epiſcopalis eſt Canonica portio, quæ à conſuetudine regulatur, quandoq; enim eſt quarta, quandoq; tertia, & quandoq; dimidia, quia non eſt certa, *in cap. certificari, de ſepult.* vbi autem non eſt conſuetudo, vel non probatur, erit quarta. Bald. *conſ. 270. Vrbanus Epiſcopus, in princ. ver. eſt autem Canonica portio, lib. 4.*

Quarta funerum qualiter exigi poſſit de facto, vel non à recuſantibus. Concl. 23.

CORPORA † defunctorum pro conſequenda quarta funerali non poſſunt ſequeſtrari, neque capi, & ſi capiantur de 1
facto, perdunt capientes quartam, & ius ſuum. Bald. *conſil. 270. Vrbanus ſeruus, ante med. verſic. ſed nunquid eſt licitum, lib. 4.* vbi, quod tenentur reſtituere corpus, & allegat *cap. cum liberum, de ſepultur.* † Bene poſſunt ſine ordine iudicii permittente Epiſcopo accipe- 2
re de facto de manibus portantium candelabra, candelas, & alia vſque ad concurrentem portionem Canonicam; quia licet Epiſcopus non poſſit compellere exemptos, poſſunt tamen de manibus laicorum eripi cerei; quia iſtud eſt ius notorium, & notiſſimum, quod competit parochiæ. Bald. *conſ. 270. circa med. verſ. ſed nunquid, lib. 4.*

Quarta funerum debita parochiæ, à quibus ſoluatur, ſeu ſolui debeat, vel non. Concl. 24.

QVARTA † debita parochiæ per monachos, in quorum Ec- 1
cleſia, qui fecit relictum, elegit ſepulturam, poteſt exigi per parochũ ab hæredibus defuncti, ſed debet capi de manibus fratrum, quibus integrum legatum debet ſolui, & ipſi quartam ſoluunt parocho. Oldr. *conſ. 225. Grauamina, n. 5. ver. nono, & n. 21. verſ.*
circa nonam. † Contrarium videtur velle Lap. *alleg. 30. in fi. ver. de le-* 2
gato facto, vbi, quod Epiſcopus poteſt inhibere hæredibus, ne ſoluant quartam ſibi debitam, quando legatum erat factum intra certum tempus futurum. † Declara; quia ſi talis quarta fuit ſoluta 3
Eccleſiæ fratrum, in qua elegit ſepulturam, actio dirigitur contra Eccleſiam fratrum, cui factum eſt legatum, & electa ſepultura. Alex. *conſ. 196. Viſo teſtam. n. 8. ver. quarto probatur. lib. 2.* alleg. tex.
inc. 1. de teſtam. & maxime eſt verum, quando iam fratres acceptarunt legatum, ante non, vt Alex. vbi *S. col. pen. ver. reſpondeo ad elegan-*
ter. † Idem, quando factũ eſt relictum Eccleſiæ Fratrum S. Fran- 4
ciſci ab eo, qui non elegit ſepulturam apud fratres, adhuc tamen etiam quarta legati debetur Eccleſiæ parochiali, ſecundum magis * communem. Alex. *d. conſ. 196. n. 13. in fin. ver. nam & ſi legata, lib.* *
2. licet Oldrad. *conſ. 287. Quæſtiones, n. 2. & ſeq.* teneat contrarium; quod non debetur aliqua quarta. † Amplia in tantum verum eſ- 5
ſe, quod fratres debent ſoluere quartam parochię de legato facto eorum Eccleſiæ, in qua eſt ſepultus, vt licet teſtator legauerit parochiæ eandem quartam, nõ, obſtante teſtatore contra iura diſponere. Alex. *d. conſ. 196. in princ. ver. tertio pro hoc facit, inuicto n. 11. in fin.*
& n. 12. ver. minus etiam obſtat. lib. 2.

Quarta funeris à quibus non debeatur, vel è contra. Concl. 25.

FRATRES † Prædicatores licet teneantur ad quartam fune- 1
rum, tamen ex priuilegio Bonifacii VIII. ſunt exempti. Bald. *conſ. 232. Fratres Prædicatores, lib. 1 per tot.* † Et quod fratres Prædica- 2
tores, & fratres Minores teneantur ad quartam funerum parochiæ, eſt text. *in Clem. dudum, de ſepult.* Abb. *conſil. 47. Tria ad claram.*
n. 1. in fin. ver. item & ſecundo, lib. 1. † Imo omnes Eccleſiæ etiam ex- 3
emptæ tenentur ad quartam funerum parochiæ; quia hæc quarta debetur in remunerationem ſacramentorum in parochia ſuſceptorum, quando parochianus eligit ſepeliri in alia Eccleſia, & in hac non habetur ratio exemptionis, prout in quarta debita Epiſcopo. Abbas *d. conſil. 47. per tot.* maxime *num. 2. lib. 1.* † Amplia; 4
quia Epiſcopus ſepeliendus non eſt ſubiectus alicui Eccleſiæ ſuæ diœceſis; ideo non habent Eccleſiæ aliqua funeralia. Card. Zab. *conſil. 90. num 3. verſ. ad ſecundum*, & ita etiam tenet Anchiar. *conſil.*
186. Pro parte Eccleſiæ, vbi, quod neque Epiſcopus parochianus puta monaſterio, non debetur quarta de legatis, neque de ſepul- 5
tura Eccleſię Cathedrali; quia *Clem. dudum*, loquitur de parochiali, & non habet locum in Cathedrali. † Contrariũ per plura tenet

Ant.

Ant.de But.*cons.*10.*per tot.* vbi in eodem casu Anch.cõsuluit contrarium, & tollit omnia contraria, & dicit, quod *Clem.* debet intelligi secundum iura antiqua, & quod ita consuluit Bertran. antiquus aduocatus Curiæ,& Cametę Auditor,& dicit An.de But. *n.*3. quos vnicum coniunxit coniugium, coniungit & vnicum se-
6 pulchrum,*c.Ebron.in fi.*13.*q.*2. † Et extenditur contrarium,etiamsi Episcopus habeat facultatem testandi,quia in præiudicium tertii non operatur. Ant.de But.*d.cons.*10.*n.*4.*vers.item dato,quod priuile-*
7 *gium.* † Restringe;quia bene si sunt duæ Ecclesiæ vnitæ Episcopales,& sepeliatur in altera, illa, in qua non sepelitur, debet habere medietatem quartæ funerum. Card.Zaban.*cons.*90.*in fi.ver.ad ter-*
8 *tium.* † Limita;quia fratres ordinis Seruorum, qui sunt de regula S. Augustini , licet habeant plenissimam exemptionem ab ordinatiis pro se,& locis suis præsentibus, & futuris , tamen tenentur ad quartam funerum parochiæ de iis , quæ legantur ab eligentibus sepulturam in Ecclesiis eorum ordinis. Bald. *cons.*270. *Vrbanus Episcopus,in princ.lib.*4. vbi ponit priuilegium insertum.

Quarta funerum cui parochiæ ex pluribus debeatur. Concl.26.

1 QVARTA † funerum, quæ debetur parochiæ,quando quis eligit sepulturam extra parochiam suam , cui parochiæ debeatur, & quod debeatur parochiæ,in qua quis degit post pubertatem tempore mortis, etiam si quis domicilium quoad alia non transtulerit, tenet plene Feder.de Sen.*cons.*253. *Quidam puer natus.*
Vide,*Sepeliri vbi quis debeat de iure cõmuni.Conel.*183. † Amplia,quia
2 quarta funeralis debetur illi parochiæ rurali , cuius cadauer erat parochianus,non autem Ecclesiæ parochiali matrici,cui Ecclesia ruralis subest,sed tamen si Ecclesia ruralis non exigit ipsam quartam, potest Episcopus illam exigere. Bald. *cons.*270. *Vrbanus Episc.*
3 *circa med.ver.& si corpora assumuntur,lib.*4. † Amplia etiam in scholari decedente in studio; quia sicuti soluit decimam parochiæ , in qua degit, licet domicilium non mutauerit , ita etiam est in solutione quartæ,quæ à simili regulatur. Fed.de Sen.*d.cons.*253. in tertia apostil,*ver.nisi tamen scholaris*,pro ista parte. Cald.*cons.*379.alias
4 3.*de sepult.in princ.ver.& per hoc tollitur.* † Amplia idem in eo,qui effugiens bellum , vel propter aliquod exercitium , vel si expositus recolligitur,vel si filius religioni offertur, & ex quacunque causa quis moratur sub parochia de facto,quia vbi cadauer sumitur,ibi parochiæ quarta funerum debetur. Feder.de Sen.*cons.*254.*n.*5.*ver.*
5 *super falso fundamento, vsque in fin.* vbi multa ponit latissime. † Amplia in mercenario,& nutrice, quia debent sepeliri in parochia,in qua se transferunt, si durante seruitio moriantur. Cald.*d.cõs.*379.
6 alias 3.*de sepult. circa med.* † Limita in infante translato propter educationem , qui non censetur mutasse parochiam intra pubertatem. Fed.de Sen.*d.cons.*253.*in 5.addit.ver.præsupposito,& in cõs.*254. *n.*3.*vers.præterea quoad ius* , & hanc partem videtur tenere Corrad.
7 cuius est princip.*consil.Federic.*254.*vsque ad n.*5. † Contrarium tenet absolute Feder. de Sen.*d.cons.*254.*n.*5.*vsque in fin.* vbi multis argumentis confutat , quod infans quoad ius parochiale, & quilibet alius obligatur illi parochiæ,in qua de facto habitat,non attento, an animum habeat mutãdi domicilium, vel non,vbi ponit mul-
8 ta exempla. † Limita in eo, qui propter pestem de vno castro ad aliud aufugit, quia si moriatur,& sepeliatur in loco, in quo aufugerat, Ecclesia castri, à quo recessit,habebit quartam. Cald. *cons.* 579.alias 3.*de sepult.*

Quarta funerum, & legatorum debetur parochiæ, & quando secus. Concl.27.

1 QVARTA † funerum debetur parochiæ à monachis, in quorum monasterio, vel Ecclesia quis elegit sepulturam , & etiam de omnibus aliis oblationibus. Oldrad.*cons.*225. *Græuamina, n.*15.*ver.circa tertium*,secus inquit de aliis legatis factis Ecclesię, vel monachis,ab iis, qui non eligunt sepulturam in eorum Ecclesia,
* quia de istis non debent dare quartam , & dicit hanc esse * communem opinionem etiam ante constitutionem *extrauag.Super ca-*
* *thedram,de sepult.* idem Oldra.*cons.*287.*n.*1.2.&3. vbi dicit * communem reprobato Hostiensi,qui tenuit contrarium,& quod non debeatur , quando legans non elegit sepulturam in Ecclesia, cui
* legat. Fed.de Sen.*cons.*181.*in fi.* & Gem.*cons.*22.*n.*1. qui dicit * communem,& hanc partem tenet Bal. *cons.*236.*Hoc est exemplum,in pr.*
*lib.*2.*&cons.*368.*De relicto facto,in pr.lib.*4. vbi loquitur in legato pio
loco facto. Vide,*Sepulturam potest quis,&c.Concl.*194. † Ratio,quare quarta debeatur, est ex Euangelio : Quia dignus est mercena-
2 rius mercede sua. Pet.de Anch.*cons.*186.*n.*5.*ver.præterea ratio.* Amplia, † vt debeatur ista quarta, etiam si elegit tantum sepulturam
3 in monasterio, vel Ecclesia monachorum, licet ibi non fuerit sepultus , quia nihilominus debetur quarta parochiæ de omnibus legatis factis Ecclesiæ, vel monasterio, ita Inno.*in c.in nostra,de se-*
*pult.n.*2.*ver.imo plus dicimus*, & idem tenet Cald.*cons.*382.alias 6.*de sepul.* vbi, quod isto casu non habebit quartam ab alia Ecclesia, cui etiam legauerat, licet in ea fuerit sepultus, quando sepeliatur in alia Ecclesia elegerat, & illi legauerat, sed bene habebit quartam de funeralib⁹ ét ab ista Ecclesia, in qua est sepultus,alleg.Ant. *in d.c.in nostra*,& Paul.de Eleaz.ac Io.de Ligna.*in Clem.dudũ de se-*
pult.& quod debeatur,tenet expresse Ant.de But.*in cons.*1.*per tot.*
† Contrariũ tenet Fed.per plura *cõs.*10.*Casus talis*, quia hoc modo 4
haberet plures quartas; quia aliã ab Ecclesia, in qua esset sepult⁹, & verba sunt cũ effectu intelligẽda, vt elegerit, & fuerit sepultus in ea, secundũ Fed.& hanc partem tenet Zab.*in d.Clem.dudum,§.*
*verum,q.*14. vbi adducit rationem, & hanc partem sequitur Gulp. Cab.*in addit.ad cons.*1.*But.* Bal.plene *cons.*236.*in fi.ver.est tertium.lit.*
† Declara, vt consuetudo in hoc sit attendenda, vt idem Cab.*in* 5
*apost.ad cons.*1.*Ant.de But.* alleg. Cou.*in c.fi.de testa.in* 6. † Declara se- 6
cundo, vt prima opinio ,pcedat, quando illi , quibus est legatum ,p, sepultura, fuerunt negligentes in habendo cadauere,quod eis debetur de iure,& sic ponderat But.*d.cons.*1.*in fi.*si vero per eum nõ steterit, sed sine culpa , vel negligentia eorũ alibi fuit sepultum per casum,vel alias, tunc ,pcedit *cons.*Fed.10. qui vere loquitur cũ hac dictione,& hanc credo verã cessante consuetudine, & ita reperio tenere Paul. prout refert Zab.*d.Clem.dudum,§.verum,n.*11.*in* 14.*q.*
& Bal.*cons.*500.*Punctus quæstionis,in fin.lib* 4.vbi late. † Declara ter- 7
tio, quia quoad mortuaria legata Ecclesiæ, in qua testator elegit sepulturã, licet in ea nõ fuerit sepultus ex accidenti, omnino debetur quarta parochiæ, nulla habita distinctione,an Ecclesia,in qua legatum est pro sepultura,fecerit diligentiam , vel non, quo vero ad alia legata, habet locum distinctio Bald.*d.cons.*500.*n.*3.*vers.sito*
præmissis,vsque in fi. maxime *in fin.ver.solutio,lib.*4. † Extende; quia 8
parochia debet habere quartam legati facti Ecclesiæ,in qua testator non elegit sepulturam,quando casu fortuito in eadem Ecclesia testator fuit sepultus, quia attenditur effectus secundum Bal. *d.cons.*500.*n.*4.*ver.quidergo.lib.*4. † Extende ampliationem,vt hic 9
ne consequatur parochia quartam ab Ecclesia, in qua testatore legit sepulturam,quando idem testator mortuus est in mari,quia fraudari non debet parochia. Bal.*d.cons.*10.*in fi.ver.quid si casu.in* 4.
† Extende; quia parochialis debet habere quartã de legato facto 10
Ecclesiæ, in qua non est sepultus pro Missis celebrandis,quando emolumentũ est cõcessum monachis minoribus, apud quos elegit sepulturã. Anch.*cons.*329. *Arnoldus parochianus.per tot.* vbi, quod attenditur,in quę effectus consumitur, & emolumentum, nunc me,si mens testatoris appareat velata. † Amplia,q debetur quar- 11
ta ex legatis,vel relictis in infirmitate,etiam si ex legans nõ decesserit. Oldr.*d.cõs.*225.*n.*18.*v.circa quintã,in fi.*ibi,*de legato vero*,imo ét si non in infirmitate legauerit, vel reliquerit,idé dicendũ,quia illa verba *extrauag.Super cathedrã*, dum disponunt de infirmitate, loquũtur circa data vel donata. † Ratio,quare ista quarta debe- 12
tur,est, quia si parochianus nõ elegisset sepulturã alibi, debuit sepeliri in parochia, & sic in recompensam iniuriæ soluitur quarta. Fed.de Sen.*cons.*154.*n.*3.*ver.cum ergo.* Gem.*cons.*22.*n.*2.*vers.præterea.*
Abb.vero *cons.*47.*Tria.nu.*2.*lib.*1. quod debetur in recompensam sacramentorum perceptorum. † Amplia,etiam si Ecclesiæ paro- 13
chiali eligens sepulturam in Ecclesia monachorum legasset vltra quartam ei debitam; quia nihilominus illam habebit à fratribus, nisi esset dictum expresse, quod legabat pro ista quarta. Old.*cons.* 225.*n.*19.*ver.circa sextum.* † Contrarium tenet Fed.de Sen.*amplis.* 14
In nomine domini,quæstio talis , vbi allegat pro vtraque, tandem sol- uit, quod computat in quartam, quicquid sibi fuit simpliciter relictum, vbi *col.fin.ver.si vis tenere*, respondet ad omnia contraria, & idem tenet Bald.*cons.*236.*num.*2.*ver.sed pone,lib.*2. & maxime ad 15
ver.præterea, vbi plenissime tuetur hanc partem,& confutat rationes contrarias,& Fulg.*cons.*22.*n.*2. † Amplia,vt quarta ista debetur etiam de relictis ad certum vsum, & pro certo vsu, quia licet Falcidia non deducatur de iure ex legato pro certo vsu facto, quando deductio impediret vsum: tamen secus in ista quarta,di- ponitur. Old.*d.cons.*225.*in fi.ver.circa quartam decimam*, idem tenet Lap.*alleg.*30.*circa fi.n.*10.*ver.si legatum*, vbi, quod si legatum est in loco sepulturæ ad capellam ædificandam , licet deducta quarta non sufficiat pro capella, tamen debetur, & in aliud opus pium legatum commutabitur,& idem de legato pro iuuenibus,& profe- brica, vt debeatur quarta, quando legans elegit sepulturam in eadem Ecclesia, cui legauit. Pet.de Anch.*cons.*186.*Propter Ecclesiam.n.* 16
3.*ver.ego de iure.* † Amplia, quia Episcopus potest petere quartam 17
sibi debitam ab omnib.Ecclesiis suæ diœcesis etiã Ecclesiæ sine exemptæ; quia non per hoc sunt exemptæ à legatis aliunde pro- uenientib.

uenientibus. Lap. *alleg.* 30. *n. fi. ver. ité tenet.* Vide, *Quæra debita Epi-*
17 *scopo quando debeatur, & ex quibus. Concl.* 21. † Amplia, vt imo duplex quarta debeatur ab Ecclesia non exempta; q. qui extra parochiã suam elegit sepulturam, vna debetur Episcopo, altera parochiæ. Fed. de Sen. *conſ.* 6. *per tot.* max. in fi. vbi, q. si sunt diuersarum diœcesium, Ecclesia sepulturæ, & Ecclesia parochialis, Episcopus sepulturæ vnam habebit quartam de toto, & Episcopus parochia-
18 lis vnam quartam de quarta. † Amplia; quia ista quarta, q. debetur parochiæ, debetur ab omnibus exẽptis; quia in cõpensationem sacramentorum perceptorum per eum, qui elegit sepulturam extra parochiam, & differt à quarta debita Episcopo; q. nõ debetur ab exemptis ab omni iurisdictione Episcopali, sed bene debetur ab exẽptis à iurisdictione diœcesana. Abb. *conſ.* 47. *Tria.*
19 *per tot. lib.* 1. † Amplia, vt etiam debeatur quarta parochię delegato facto monasterio à nouitio, qui nõdum professus legauit monasterio, in quo erat nouitius, & fuit sepultus Fed. de Sen. *conſ.* 32. *col. pen. ver item facit*, vbi alleg. Arch. *in c.* 2. *de sepult. lib.* 6. Paul. de E-
20 leaz. *in Clem.* 2. *ad fi. eod. tit.* † Contrarium tamen alleg. idem Fed. *d. conſ.* 32. *d. col. pen. ver. item facit tenere*, videl. gl. Host. *in c. de tis. de sepul.*
21 † Distingue, vt per Franc. *in d. c.* 2. *de sepult. in* 6. *n.* 2. *ver. in gl. in ver. dũ-taxat*, vt prima opinio sit verior; secunda vero procedat, quando appareat, quod voluit vitam mutare, & omnino volebat profite-
22 ri. † Amplia in tantum deberi quartam parochiæ de omnibus legatis factis fratribus Prædicatoribus, & Minoribus, in quorum Ecclesia fuit sepultus parochianus, vt si esset factum legatum altari Ecclesiæ de to Missis, ex quibus quarta non deberetur; quia in eo est sepultus, tamen si dicti fratres eligerẽtur ad Missas prædictas, & sic indirecte haberent legatum, debent soluere quartam etiam de isto legato altari Ecclesię facto, quod perindirectũ spectat ad fratres. Gem. late *conſ.* 22. *per tot.* vbi, q. p. sumitur fraus.
23 † Extende, vt idem sit, quod debetur quarta de omnibus legatis factis fratribus Mendicantibus, in quorum Ecclesia legans elegit sepulturam, prout sunt fratres S. Francisci, S. Dominici, vel Heremitis, vel Carmelitanis. Cald *conſ* 368. *De relicto facto, circ. fi. li.* 4.
24 † Limita in Episcopo legãte pro sepultura alteri ecclesiæ, vel monasterio, in quo fuit sepultus; q. nihilominus non debetur quarta ecclesię Cathedrali; quia *Clem. dudum*, odiosa loquitur in parochianis, quibus ministrãtur à parochia sacramenta; & non habẽt locum in Episcopo, qui non est parochianus, sed aliis præsit, & ministrat, & ideo tanquam odiosa non comprehendit casum nõ expressum. Per. Anch. *conſ.* 186. *Pro parte ecclesiæ, per tot.* vbi est casus.
25 † Contrarium de directo, & in eodem casu consuluit Ant. de Bur. *conſ.* 10. *Casus talis est*, vbi respondet ad omnia pro parte contraria, & dicit pro hac parte consuluisse Bertr. antiquum curię ad loca-
26 tum. † Limita, quando legatum fieret alteri ecclesię, q. parochiæ, q. legans non elegit sepulturam in ecclesia, cui fecit legatum. * Gemin. *conſ.* 22. *in pr. ver. nam secundum veram*, vbi dicit * communẽ, & *in fi. n.* 7. & idem si pio loco fieret legatum, vel altari, in q. 10 le-
27 gans non elegit. † Limita, quando fuisset transactum, vel cõcordatum, q. non solueretur, vel quod dumtaxat tãtum solueretur.
28 Fulg. *conſ.* 22. *n.* 3. *ver. tertia ratio.* † Limita in legatis factis pauperib. & Hospitalibus pauperũ; quia non debetur quarta, Fed. de Sen. *conſ.* 101. *n.* 2. *ver. & prædicta.* maxime, quia videtur loqui de quarta episcopali, sed an idem sit de quarta parochiali, videtur, quod
29 sic. † Limita; quia nõ debetur quarta de legatis factis fabricæ, vel operi ecclesiæ fratrum, & mentione facta de fratribus; quia non debetur quarta. Bald. *d. conſ.* 236. *n.* 3. *ver. si vero dimittitur, lib.* 2. Ex-
30 tende † idem, q. legatur pro constructione chori, & sedium, vel quid simile. Fulg. *d. conſ.* 2. *ver. super vltimo*, vbi, q. alias impediretur
31 opus pium, & publicam causam respiciens. † Limita, vt non debeatur quarta parochię de legato facto particulari monacho, q. pecuniæ legatæ erant debitæ; quia est restitutio, & non legatum; tunc n. licet legans sepultus sit apud monasterium, non debetur aliqua quarta parochiæ, neq; Episcopo. Fed. de Sen. *conſ.* 181. *Ver-*
32 *ba codicilli, in pr.* † Limita; q. nõ debetur quarta parochię, p. sepultura oblati, vel oblatæ alicui monasterio, licet extra monasteriũ moraretur, quando vere obtulit etiam bona; quia debet sepeliri in monasterio. Fed. de Sen. *conſ.* 273. *in fi. ver. ad sextum, vs. in fin.*
33 secus si bona non obtulisset. † Limita, nisi eligens sepulturam in ecclesia monachorum, vel extra parochiam reliquisset cum expressione, q. non pro sepultura legabat, sed pro alia causa; quia tunc non debetur quarta parochiæ. Innoc. *d. c. in nostra, n.* 4. *ver. ité*
34 *quod dictum est, de sepult.* nisi dolo hoc esset factum, vel cum distinctione, vt ibi ponitur. † Contrarium Oldr. *conſ.* 225. *n.* 22. *ver. circa decimam*, vbi propter verba nimis generalia *extrau. Super cathedrã*, quæ omnes vsus, & omnia legata comprehendit, mandat deberi
35 quartã. † Limita in legato facto particulari affectione monacho singulari; quia licet quæratur monasterio propter incapacitatem monachi; tamen non debetur quarta, etiam quod legans in illã ecclesia elegerit sepulturam; quia causa, quę induxit quartam, est sepultura, nõ incapacitas fratrum. Oldr. *d. conſ.* 225. *Grauamina, n.* 16. *ver. circa quartum. & conſ.* 287. *n.* 8. *ver. iniquissimum, cum seq. vs. in fi.* & latius *conſ.* 289. *per tot.* & Fed. de Sen. *conſ.* 154. *vol. pen. ver. mihi Oldrado*, q. est subscriptum à 6. Doct. vt ibi sub *n.* 3. concord. Bald. *conſ.* 236. *n.* 3. *ver. sed pone, lib.* 2. & plenius *n.* 5. *ver. est secundum.* † Con- 36
trarium tenet Fed. de Sen. *conſ.* 4. vbi pro vtraq; parte, & tandem sub dubio tenet, quod imo debeatur quarta etiam hoc casu, & idem tenet *conſ.* 181. *Verba codicilli*, & q. delegato facto monacho ordinis Minorum debeatur quarta. Cald. *conſ.* 383. alias 7. *de sepul. ver. idem dico tertio*, & hanc vertorẽ dicit Gemin. *conſ.* 46. vbi alleg. Io. Andr. Io. de Ligna. Cyn. & alios; tamen distinguit, q. prima opinio procedat, q. si relinquitur consanguineo capaci habendi, p. rium, alias nõ procedit prima, sed contraria opinio, q. debetur quarta. Anch. *conſ.* 369. *Quidam Druda, per tot.* q. est Gemin. & dicit ita fuisse declaratum à Bonif. VIII. & refert plures attestantes vidisse declarationem. † Declara; quia si relinquitur principaliter 37
intuitu personæ, & est tale quid, q. personæ coheret, vt victus, vel vestitus, & nulla canonica debetur eo casu, & idem, si relictũ esset in pecunia. Bald. *conſ.* 270. *Vrbanus Episcopus, n.* 2. *ver. quid de eo, lib.* 4. vbi, quod contraria opinio, q. procedit in relicto facto Mendicantibus, videl. Prædicatoribus, Minoribus, Heremitis, & Carmelitanis; ergo secus in aliis cũ d. distinct. † Cõtrarium, quod ad tol- 38
lendas fraudes quocunq; modo relinquatur, debeatur quarta; quia Papa Bonifac. ita declarauit. Anch. *d. conſ.* 369. vbi, quod hodie cessat disputatio. † Declara; quia prima opinio, q. procedit, quãdo relinquitur consanguineo capaci habẽdi proprium; alias cõ- 39
traria opinio, q. debetur quarta, est vera. Anch. *d. conſ.* 369. *Quadã Druda, per tot.* quod est Gemin. vbi dicit, q. ita fuit declaratũ per Bonif. VIII. & refert plures attestantes vidisse declarationẽ. † Li- 40
mita in datis, vel donatis in vita per eum, qui elegit sepulturam; quia quarta non debetur, nisi de datis, & donatis in infirmitate, ex qua mortuus est, vel morte; secus igitur de aliis. Oldr. *conſ.* 225. *ver. circa quintum*, vbi loquitur de datis, vel donatis, quorũ dominium transiuit in donatarios statim; secus, si post mottem; quia tunc esset legatum, vel relictum, & de eis debetur quarta, ẽt si ex infirmitate non decesserit. Dummodo sint legata in infirmitate, & idem Oldr. ibi *n.* 23. *ver. ad vndecimam.* Bald. *conſ.* 236. *Hoc est exemplum, in pr. lib.* 2. Fulg. *conſ.* 22. *Visis quatuor, in pr.* † Extende, vt pro- 41
cedat, etiã si legatum fiat in testamento, q. constat, quod dispoſuerat prius in vita, vel promiserat testator. Fulg. *d. conſ.* 22. *n.* 2. Limita; † quia quarta nõ debetur parochiæ de legato facto maiori & superiori ecclesiæ, vel Episcopo. Fed. de Sen *conſ.* 296. *col.* 2. *ver.* 42
sed nunquid capitulum, & in fin. † Limita, quod non debeatur quarta parochiæ ex legatis factis ecclesiæ fratrum, in qua legans elegit sepulturam, q. idem eligens exp. esse pro ista quarta legasset ecclesiæ parochiali. Oldr. *d. conſ.* 225. *ver. circa sextum, n.* 19. Fulg. *d. conſ.* 22. *Visis quatuor. n.* 2. † Limita; quia quarta nõ debetur, nisi de 44
omnibus datis, vel donatis in infirmitate, vel morte, aut ex relictis, & sic non procedit respectu oblationum, quæ fiunt in anniuersario, 30. & offeruntur in ecclesia. Oldr. *d. conſ.* 225. *n.* 3. *ver. septimo, & n.* 20. *ver. circa septimum.* vbi quod *Clem. dudum*, non corrigit in hoc ius antiquum. † Contrarium tenet Gemin. *conſ.* 22. *in princ.* 45
vbi alleg. it Cald. dicentem in hoc Oldr. consuluisse contra conscientiam. † Limita quoad mortuaria, quæ fiũt cadaucre sepulto; 46
quia cum *extrau.* loquatur solum de funeralibus; ergo non habet locum in mortuariis. Oldr. *d. conſ.* 225. *n.* 4. *ver. octauo licet de iure, &* *n.* 21. *ver. octaua quæstio*, quod non sit verum; quia non videtur differentia inter funeralia, & mortuaria secundum Card. Zabar. in *Clem. dudũ. §. verum, ver. tertio quæro, n.* 4. *de sepult. & in ver. Mortuaria. Concl.* 402. † Secus in quarta Episcopi, qui illã habet etiã de obla- 47
tionibus, & mortuariis, & omnibus aliis. Fed. de Sen. *conſ.* 6. *in pr. cap. de quarta, de præscr.* † Limita in relictis, vel legatis in infirmita- 48
te singularibus personis ecclesiasticis quorumlibet locorum obtentu suatum personarum. Oldr *conſ.* 287. *n.* 5. *ver. ex prædictis*, vbi, quod omnes in hoc concordant, & idem de confessoribus; vel amicis. Bald. *d conſ.* 236. *n.* 3. *ver. sed pone, lib.* 2. † Limita, vt nõ debea- 49
tur quarta Canonica de relictis ad vsus priuilegiatos fratrib. Serũorum, de quibus vsibus est text. *in c. fin. de testam.* Cald. *conſ.* 377. *alias* 2. *de sepult.* vbi dicit * communem, & *Clem. dudum. §. verum. eod.* * *rit.* non comprehendere hũc casum tanquam exorbitantẽ, Bald. *conſ.* 270. *circa pr. & in fi. ver. porro si immobilia, lib.* 4. vbi, q. non debetur, q. legatum esset ad perpetuum vsum cultus diuini. † Li- 50
mita in relictis eccl. siis, & piis locis exemptis, si in eis non elegit sepulturam, quia quarta non debetur. Oldr. *d. conſ.* 287. *n.* 5. & 6.

* *ver. de relictis autē*, & *supr. in pr.* vbi dicit * communem concor. Fed. de Sen. *cons.* 181. *in fi.* Gemin. *cons.* 22. *circa pr.* vbi dicit * cōmunem. Bald. *cons.* 270. *Vrbanus Episcopus, post med. ver. quid de eo, qui reliquit, li.* 4. vbi, quod nec Canonica parochię, nec quarta debetur Epis-
51 po isto casu. † Limita, vt nō debeatur quarta parochiæ de relictis factis alienæ ecclesiæ pro sepultura, quando sine culpa ecclesiæ, in qua elegit sepulturam, vel fratrum defunctus fuit sepultus in alia eccles i; ga parochialis peter ab alia, in qua sepultus est. Fed. de Sen. *cons.* 10. *Casus talis, per tot.* vbi, quod verba cum effectu in-
52 telliguntur, vbi ponit: *A casu describe* (dicit) *non solis ab ortu.* Contrarium supra *n.* 16. *ver. Amplia; quia Episcopus.* † Limita, si tempore interdicti aliquis de facto sepelirit legauerit, & fuerit sepultus in aliqua ecclesia fratrum, quibus legata fecerit; quia cū parochialis ecclesia propter interdictum generale non habeat ius sepeli-
53 endi, cessat etiam, vt ei competat quarta. Oldr. *cons.* 288. *per tot.* & Fed. de Sen. *cons.* 154. *Ioannes, n.* 3. *vsq; in fi.* q; consilium est subscriptū ab Oldr. Pacifico de Plano Mileti Aduocatis in Rom. Cur. nec non à Petro Fero, & Bernardo de Mōtecio, & Raynerio Abbate Podii Boniti; & est ratio; quia nō fit iniuria parochiæ tēpore interdicti; & quia indebite recepta à religiosis non sunt cōmuni-
54 canda, sed restituenda. † Declara tamen in contrarium esse in casu conuersio; quia si legatur ecclesiæ pro sepultura, in qua legans elegit sepeliri, licet in ea non sepeliatur; quia ecclesia sepulturæ fuit interdicta tempore mortis, tamen debetur quarta parochiæ de tali legato, ita recitat Zab. tenuisse Paul. *in Clem. dudum, & verū in 14. q.* † Limita; quia quinta funeralium non debetur, quando
55 est legitime præscripta. Lap. *alleg.* 30. *circa fin. ver. an sit præscripta*, vbi, quod si post præscriptionē sit soluta in possessorio, debet solui, sed tamen in petitorio nō sufficeret, nisi esset solutio præscripta. † Limita; quia nō debetur quarta parochiæ de legatis factis mo-
56 nachis, seu fratribus, quando testator non elegit sepulturam in ecclesia monachorum quibus legauit, licet postea per accidens, vel infirmus legans eligit sepulturam apud eosdem monachos. Bald. *cons.* 236. *in pr. ver. item si quis testamentum, lib.* 2. † Limita in legato facto pro sepultura in certum tempus; quia ante tempus parochia non potest consequi ab ecclesia, in qua est electa sepultura, sed potest episcopus inhibere hæredibus, ne soluant quartam
57 sibi debitam. † Limita in iis, qui habitant sub parochia, & alteri parochiæ remanent obnoxii, prout in Canonico Cathedralis ecclesiæ, qui si habitat in aliena parochia, vt inseruiat cathedrali, non est parochianus, nec tenetur ad quartam funerum, sed debet sepeliri in cathedrali. Lap. *alleg.* 63. vbi tenet contrarium, sed in fin. *ver. has allegationes*, corrigitur per Cald. vsque in fin. Vide
☞ Concluſ. prox. præced. & duas prox. concluſ. seq. Vide, *Sepulturam potest quis, vbi vult, eligere. Concl.* 194.

Quarta de quibus legatis parochiæ debeatur, vel non. Concluſ. 28.

1 QVARTA † debetur de legatis factis fratribus Prædicatoribus vel fratribus Minoribus pro dotatione capellę, vel alia causa pia, & parochia licite capiet quartam. *Clem. dudum. §. hauisuvadi, de sepult.* & dicitur exorbitans; ideo non extenditur. Ant. de Butr. *cons.* 26. *circa fi.* relatiue Rom. *cons.* 233. *Præmissis, n.* 2. Alex. *cons.* 196.
2 *Viso testamēto, in pr. & per tot. lib.* 2. vbi plures allegat, *n.* 3. *& seq.* † Extensa reperitur *d. Clem. dudum, de sepult.* ad fratres Carmelitanos & fratres Heremitas, Augustinianos, vt in extraua. Ioannis XXII.
3 Ant. de Butr. *cons.* 26. † Declara tamen; quia licet fratres Seruorū profiteatur regulam S. Augustini; tamen ad eos non extenditur;
4 quia exorbitans est. Ant. de Butr. *d. cons.* 26. *in fi.* † Extende, vt procedat, q; debeatur ista quarta parochiæ de legatis factis pro construenda capella in ecclesia, in qua erit sepultus, sed etiam si legatum fieret dictæ capellæ; quia si est ecclesia fratrum S. Francisci, debent soluere quartam. Alex. *d. cons.* 196. *n.* 3. *& seq. ver. & in specie, lib.* 2. † Extende; quia debetur de omnibus relictis ad piam causam etiā p.o celebrandis Missis in ecclesia ipsorum fratrū S. Francisci. Alex. *d. cons.* 196. *n.* 5. *ver. fortius, lib.* 2. & repetit *col. penult. n.* 15.
* *circa fin. ver. non enim obst.t*, vbi dicit * communem, & approbatā.
6 † Imo si dicta legata essent facta particulari personę, vt construeret capellam in ecclesia fratrum S. Francisci, vel celebrarētur tot Missæ, aut expenderet in causam aliam piam in dicta ecclesia, adhuc debetur quarta parochiæ. Alex. *d. cons.* 196. *n.* 5. *ver. fortius con-*
7 *suluit, lib.* 2. † Et generaliter pro omnibus relictis in causam piam, vel pro anima in ecclesia, in qua testator elegit sepulturam, de-
8 betur quarta parochiæ. Alex. *d. cons.* 196. *n.* 6. *& seq. lib.* 2. † Contra-
9 rium videtur infr. *n.* 31. *ver. limita.* † Extende; quia debetur quarta parochiæ de legatis fratribus S. Francisci, in quorū ecclesia testator elegit sepulturā, etiā si idem testator pro eadem quarta debita legauit certā summā parochię; quia non est in potestate testatoris iura Canonica disponere. Alex. *d. cons.* 196. *n.* 11. *in fi.* & 12. *vbi*
10 *minus etiam obstat tertium, lib.* 2. † Extēde; quia debetur hæc quarta parochiæ de omnibus legatis factis ecclesiæ, & fratribus S. Francisci, etiā si legās non elegerit sepulturā in ecclesia fratrum. Alex.
11 *d. cons.* 196. *n.* 13. *ver. nā & si legata, lib.* 2. vbi dicit magis * communem. † Cōtrarium tenet Oldr. *cons.* 287. *Quæstio proposita, n.* 2. *& seq.* † Extende; quia hæc quarta debetur, etiā si grauamen legatum non
12 pōt impleri, seu exequi, si soluatur quarta; quia hæres supplebit, vel si non vult supplere ad grauamen, debet quartam soluere. Alex. *d. cons.* 196. *col. pen. ver. respondeo ad eleganter deducta, lib.* 2. vbi
13 probat Oldr. contrarium tenentem, & Lap. *alleg.* 30. *circa fin. ver. si legatur.* † Contrarium Oldr. *cons.* 225. *Grauamina, quæ fratribus, in fi. ver. circa quartam decimam.* † Declarat Alex. *d. cons.* 196. *ver. rōdeo*
14 *primo, col. pen. lib.* 2. quod Oldr. non loquatur de casiue. item quod verior est extensio, quod debetur; quia alias esset aperta via fraudandi ecclesias, & onus exequi deberet eo modo, quo potest solui-
15 ta quarta, alias per indirectum possent testatores impedire quartā contra *c. requisisti, de testam.* & respondet *ad l. decem. ff. de adimen. libert.* quia ibi fauor libertatis, & pius ex vna causa tantum, hic per causa pietatis parochiæ, & ecclesiæ monachorum. † Declara fa-
16 cundo Alex. cod. *cons.* 196. *col. pen. n.* 15. *ver. nec excusarentur, lib.* 2. vt si acceptarunt legatum, & onus, non audirentur fratres allegantes ignorasse deberi quartam, & propterea negarē velle exequi
17 onus; quia compellerentur exequi; quia aliud est nō posse, aliud non velle. † Amplia, vt procedat etiā non obstante quacunq; cō-
18 suetudine contraria, siue præterita, siue futura. Alex. *d. cons.* 196. *n.* 3. *ver. etiam si aliter, lib.* 2. vbi, quod *Clem. dudum. §. verum de sepult.* tollit omnes consuetudines contrarias, *& n.* 13. dicit, quod intelligitur reprobata nedum præterita, sed etiam futura cōsuetudo.
19 † Et qualiter probetur hæc consuetudo, plene Alex. *d. cons.* 196. *n.* 14. *& seq. ver. nam ad hoc vt testes, lib.* 2. Vide, *Lex præsentium vsurpata, & quando secus. Concl.* 257. † Amplia, vt procedat etiā non ob-
20 stante præscriptione; qa non præscribitur sine titulo. Alex. *d. cons.* 196. *col. pen. ver. de præscriptis autem, lib.* 2. *sub n* 15. † Amplia, quia ista
21 Canonica portio, quando debetur, ita debetur de legato immobilium, sicut de legato mobilium cuiuscunq; generis. Bald. *cons.* 270. *n.* 3. *ver. de quibus relictis, lib.* 4. † Restring, nisi esset consuetu-
22 do, quod de immobilibus tantum solueretur; quia pōt per consuetudinem, & præscriptionē in parte minui, & tolli. Bald. *d. cons.* 270. *in fi. lib.* 4. † Amplia; quia debetur quarta de legato facto ec-
23 ecclesiæ S. Antonii, in qua testator voluit perpetuo pro anima sua celebrari singulo die tot missas per personas eligendas ab executoribus; quia si eligantur per fratres Minores, apud quos testator
24 elegit sepulturam, debetur quarta, quæ non deberetur; quia videtur factum in fraudem parochiæ. Anch. *cons.* 329. *Arnulphus Parochianus*, vbi late, quod licet non debeatur ab Ecclesia S. Antonii; quia est legatum pium pro anima, neq; ab ipsis fratribus; quia sunt ministri, & pro mercede recipiunt; tamen quia elegit sepultura apud eos, videtur legatum contemplatione sepulturæ, maxime si testator voluit, quod fratres Minores eligerentur. † De-
25 clara tamen; quia si legatum esset pro dotatione capellæ, vt dixi supra *n.* 2. *& seq.* † Limita; quia quarta funerum nō debetur de legatis factis ad pia causam pro anima testatoris personis certis col-
26 legi. Bald. *cons.* 331. *Quando testator, li.* 5. † Extende, vt procedat etiam, quando testator reliquit certis executoribus, vt dent pro anima testatoris amore Dei; quia personæ, quibus datur, dicuntur capere à testatore, non autem ab executoribus, nisi tanquā à ministris testatoris. Bald. *cons.* 131. *lib.* 5. † Restringe, quādo legaretur fratrib. Minoribus, vel aliis Mendicantibus; quia debetur quarta, nisi declararetur, quod legatum sit in talem pium vsum, pro
27 quo nō debetur, veluti, si legaretur pro fabrica Ecclesiæ, quia nō debetur quarta. Bald. *d. cons.* 131. *lib.* 5. † Limita in relictis pro celebratione captiuorum; quia non debetur de eis vlla quarta. Bald. *d.*
28 *cons.* 131. *in fi. lib.* 5. † Limita, quando exaret Priuilegium Papæ, quod valeret. Alex. *d. cons.* 196. *in pr. ver. secundo quia datis fratres, lib.* 2. † De-
29 clara tamen, dummodo de priuilegio constet per exhibitionem, vel per probationem legitimam per testes pentos; qui debet deponere de perditione priuilegii, de tenore illius, & de tempore, alias non probatur. Alex. *d. cons.* 196. *n.* 9. *ver. non obstat, quod non man-*
30 *li, lib.* 2. vbi apost. dat concord. *in ver. Per iii.* † Declara secundo quod procedit limitatio, quando priuilegium esset post *Clem. dudum. de sepult.* quia bene valeret, secus si ante, & incumbit onus probādi, quod si post, ei, qui allegat priuilegium, & incipit in tempore A-
31 lex. *d. cons.* 196. *col. pen in fin. ver. non obstat, quod dicitur, lib.* 2. † Limita; quia quarta non debetur de legatis factis pro fabrica, vel illuminio cultu Ecclesiæ. Ant. de Butr. *cons.* 26. *non obstante n.* 2. † Extende, vt
32 de, vt

de, vt procedat in legato donationis capellæ facto fratribus Seruorum, quia vltra quod ad eos non extenditur *Clem. dudum de sepult.* quia respicit etiam cultum diuinum, nihil pro quarta debetur. Ant. de Butr. *d. cons. 26. per tot.* vbi etiam extendit, quando legatum esset commutandum; quia necessario in causam similem.

31 Limita, † quia de relicto facto pauperib. consanguineis nō debetur quarta parochiæ. gl. *in c. 2. de sepult.* Rom. *cons. 233. v. tertio fallit.*

Quarta funerum an possit in totum præscribi, vel non. Concluſ. 29.

1 QVARTA † funerum non potest præscribi in totum, vel ad nihilum redigi, ne sacramenta subtrahantur eis, qui nihil recompensat. Bald. *cons. 270. Vrbanus Episcopus. circa prin. ver. non disputo hic, lib.* 4. † Contrarium tenet Lap. *alleg* 30. *circa fin. ver. an sit prascripta.* † Limita; quia bene potest consuetudine, vel præscriptione minui ista quarta, seu Canonica portio. Bald. *d. cons. 270. circa*

4 *princ. ver. non disputo hic, lib.* 4. † Extende limitationem; quia potest consuetudine, vel præscriptione tolli quoad quædam bona, puta, quod non soluatur de bonis mobilibus legatis; quia sicut potest præscribi quoad quātitatem; ita etiam quoad quidditatem.

5 Bald. *d. cons. 270. in fin. lib.* 4. † Limita, quia bene potest præscribi quarta quartæ debita à parochia episcopo secūdum Fed. de Sen. *cons. 6. Testator elegit, in fin.*

Quarta funerum in quibus recipiat compensationem. Concluſ. 30.

1 QVARTA † funerum soluenda per fratres Minores, vel alios admittit in compensationem quicquid parochię rector habuit, & recepit pro sepultura, ac si in parochia sepeliretur. Ant. de Butr. *cons. 81. in fin.* vbi allegat Fed. de Sen. *cons. 3.* & apost. allegat Dec. *in auth. præterea, n. 13. ver. & ista limitatio. C. vnde vir, & vxor.*

2 Couar. *in cap. officij. n. 6. de testam.* † Limita; quia illæ candelæ, & eleemosynæ, quæ dantur de consuetudine parochis, quando ad sepulturam comitantur alienum extra parochiam, non computantur in quartam funerum debitam parochiæ; quia debentur pro labore corporali. Ant. de Butr. *d. cons. 81. in fin.* vbi apostill. dat concord.

Quasi; hæc dictio quid importet. Concluſ. 31.

1 QVASI, † hæc dictio quandoque denotat veritatem, quandoq; diminutionem. Oldr. *cons. 155. Quia de forma, in pr.* Vide Dictio, *quasi*, quid importet. *Concl. 350.*

Quasi possessio multiplex; & in quibus cadat, vel non. Concluſ. 32.

1 QVASI † possessio, quæ cadit in incorporalibus, duplex est: Actiua videlicet, & Passiua. Actiua est ad impugnationem quasi possessionis alterius: Passiua est ad defensionem; & istam vltimam semper tuetur prætor pendente lite. Bald. *cons. 242. Antiqua quæstio, n. 2. ver. considero, lib.* 2. † Et idem operatur scientia, &

2 patientia in istis incorporalibus, vt quasi possessio inducatur; sicut traditio in rebus corporalibus. Natt. *cons. 649. in princ.* † Quasi possessio in prouisionibus, electionibus, & præsentationib. eius, qui non habet ius, præfertur habenti ius in proprietate, & non

4 possidēti. Aneh. *cons. 297. Efficacib. n. 19.* † Amplia; quia cadit quasi possessio in incorporalibus & iuribus personalibus secundum

5 *communem. Sign. cons. 222. n. 4.* † Quasi possessio cadit in actib. qui inchoantur per modum iuris debiti, vt in eligendo, & similibus & ex patientia acquiritur; & cadit præscriptio. Anch. *cons. 57.*

6 *Summæ prudentiæ, n. 10.* † Quidam incipiunt in re aliena per modū facultatis, & per 30. dies acquiritur, *l. 1.* vbi Bart. *ff. de itin. actuque*

7 *priu.* † Quidam per modum familiaritatis & amicitiæ, vel liberi arbitrii, vt recipere amicos in hospitio, & domo, & similia, & in istis nōn potest cadere præscriptio, nēque quasi possessio. Anch.

8 *cons. 157. n. 10.* † Extende hoc vltimum dictum, vt procedat etiam in cimatoribus, qui si per longum tempus fuerunt admissi à mercatoribus in societate ementium merces in apothecis eorum; id fuit iure familiaritatis; ideo nihil acquirunt. Anch. *d. cons. 157.* vbi

9 casus. † Negatiua quasi possessio, veluti si quis dicat se constitutū in quasi possessione non soluendi, eo ipso probatur, quod nō probatur contrarium Natt. *cons. 627. & 649. in pr.* vbi, quod quis probat quasi possessionem non soluendi collectas, & onera eo ipso, quod non probatur eum soluisse ex libris aliorum soluen-

10 tium. † Contrariū videtur tenere Alex. *cons. 136. col. pen. lib. 2.* vbi, quod requiritur interpellatio, vt soluat, & quod non soluerit idem alia multa requisita. Rim. Iun. *cons. 10. nu. 29. & seq. & cons. 34. n. 19.* vbi reprobat Crau. & pro hac opinione Gram. *cons. 69. col. fi.*

† Declara, vt per eundem Natt. *cons. 406. n. 19. & seq.* vbi dicit opi- 11
nionem Alex. veram, quando non essent impositæ collectæ, sed si sunt impositæ, sufficit casum euenisse, & istū nō soluisse. Crau. *cons. 111. n. 21. & seq.* vbi reprobat Alex. in hoc. Vide, *Præscriptio, & consuetudo non inducitur per non vsum, & quando secus. Concl. 536.* Vide; *Præscriptio immunitatis collectarum, non procedit sine interpellatione, & quando secus. Concl. 538.* † Limita, quia possessio, & quasi possessio 12
non datur in prohibitis, & illicitis. Vide; *Possessorium pro quibus rebus detur, vel non. Concluſ. 447.*

Quasi possessio confertur ex habitu, & communi reputatione, & quando secus. Concl. 33.

HABERI † & reputari non confert ius, sed tamen habitus, & 1
reputatio constituit in quasi possessione. Oldr. *cons. 244. Ad obiectus, n. 9. ver. sexto opponebatur.* † Amplia; quia præsentati, vel e- 2
lecti, licet non constet de institutione, vel confirmatione; si tamē cōstat de possessione, & communi reputatione, in antiquis præsumitur institutio, & confirmatio, ita quod acquiritur quasi possessio ipsi, qui electionem fecit, vel præsentationem. Fed. de Sen. *cons. 61. in pr. n. 2. ver. contra hoc.* † Amplia; quia priuilegium Docto- 3
ratus, notariatus, & aliorum similium, ex quo non infertur præiudicium tertio, præsumitur ex sola quasi possessione, licet non producatur; secus in iis, quæ respiciūt præiudicium tertii, prout quod quis exerceat iurisdictionem contentiosam in præiudiciū alterius. Bald. *in l. non ignorat. col. 5. C. qui accus. non poss.* Vide, *Clericatus qualiter probetur. Concl. 378.* † Limita in notariatu; quia si nun- 4
quam fuit creatus Notarius, licet sit in quasi possessione; instrumenta non probant, secus si esset creatus, sed inhabilis; quia donec amoueatur, valent gesta. Cald. *cons. 175. in fi. ver. item propter cōmodum*, alias *2. de fid. instr.* qui ita declarat. Vide, *Opinio, & reputatio communis operatur multa, & quæ. Concl. 157.*

Quasi possessio acquiritur per vnicum actum; & quādo secus. Concl. 34.

QVASI † possessio iuris patronatus, & præsentandi acquiri- 1
tur per vnicum actum. Bald. *cons. 32. Quidam nobilis, in fi. n. 4. vbi illud etiam non est omittendum, lib. 1.* sequitur Io. de Sylu. *tract. de benef part. 2. q. 7. n. 3. & seq.* vbi plurimos adducit, quando tria cōcurrunt, bona fides, institutio superioris, & habeat effectum. Abb. *cons. 54. Videtur primo. n. 2. lib. 1.* Dec. *cons. 134. Viso puncto in prin.* plene Oldr. ad *cons. 312. Thema quæstionis, n. 2. ver. & dato sine veri præiudicio.* Fed. de Sen. *cons. 111. nu. 8. ver. in casu autem.* Rota in causa Illerden. coram Caputaq. vt per Cor. *de cis. 193.* Dec. *cons. 117. col. ante pen. ver. quod autem.* vbi apostill. *in ver vnica, & cons. 124. Placet mihi, in princ. & cons. 126. In causa dom. Francisci. n. 2.* Corn. *cons. 47. In præsenti consultatione, n. 4. lib. 3.* qui omnes loquuntur, quando præsentatio fuit admissa per superiorem. Alex. *cons. 74. Viso puncto, n. 16. lib. 4.* vbi apostill. dat plurimos concordantes. Franc. Balb. *de præscr. part. 5. q. 9. n. 5.* Roch. de Curte *de iur. patr. ver. competens, n. 35.* † De- 2
clara, nisi præsentatio fuerit reiecta; vel cassata per superiorem; quia sicut expulsus ab actu, vel à fundo nō possidet fundum; ita etiam in incorporalibus, in quibus possessio non acquiritur, nisi per patientiam. Bald. *d. cons. 32. in fi. lib. 1.* † Extende in tantū, vt de- 3
beat existens in possessione ex vnica præsentatione manuteneri, donec sit terminatum petitorium. Fed. de Sen. *cons. 111. n. 8. ver. in casu autem nostro.* † Extende, etiam si haberent alii cōtra vltimam 4
præsentationem titulum, & antecedentes præsentationes; quia adhuc habēs vltimam præsentationem debet præferri, vt p Fed. de Sen. *cons. 234. col. 2. ver. ad secundum tum queritur.* † Restringe, qñ 5
principaliter ageretur de iure patronatus; quia requiritur longa possessio 40. annorum cum continuatis præsentationibus; secus si ageretur de iure patron. incideter; quia tunc sufficit vnica præ-
sentatio. Corn. *cons. 47. In præsenti, & n. 4. & seq. lib. 3.* † Declara in 6
titulo colorato etiam nullo modo iustificato, alias requiritur possessio 40. annor. præscripta, ita Caputaq. *dec. 30. lib. 2.* † Contra- 7
rium', quod duo actus requirantur in incorporalibus ad inducēdam quasi possessionem iu isdictionis. Rom. *cons. 70. Visis thematē, n. 13.* quod de iure ciuili dicit procedere idem Rom. *cons. 311. In casu propositæ consultationis, in fi.* vbi loquitur in solutione pēsionis, vel canonis. † De iure autem Canonico vnica solutio sufficit, qñ 8
est ponderosa, ita Rom. *d. cons. 311. In proposita, in fi.* † Declara; quia 9
si sumus in iis, quæ non solent concedi iure familiaritatis, prout electio, præcedentia, & similia, vnus actus procedit, alias autem in iis, quæ solent concedi iure familiaritatis, requiritur 30. vices. Cot. *dec. 25.* † Abbas *in c. cū ecclesia Sutrina, n. 23.* dicit, quod ad pos- 10
sessionem acquirendam sufficit vnus actus in iis, quæ non solent

concedi ex gratia, in iis vero, quæ solent cõcedi, duo actus requiruntur, prout in consuetudine, in aliis, q̃ de facili conceduntur nullus actus acquirit possessionem, vt in itinere requiruntur 30. vices, & tãdem dicit n. 25. materiam arbitrariam. *de causa possess. &*
11 *proprier.* vide Anch. *cons.* 157. *Summa prudentia, n.* 10. † Amplia, vtidem sit in electione. Io. de Sylu. *d. tract. de benef. par. 2. q. 7. per tot.* vbi
* plurimos allegat, & est comm. * opinio, vt Franc. Balb. *de præscrip. in 5. part. pr. q. 8. n. 2.* Canonistæ *in d. c. cũ Ecclesia Sutrina, de causa possess.*
* 12 *& propr.* vbi Rip. *n.* 91. dicit * communẽ. † Amplia; quia ex vnica collatione, q̃ sit sortita effectum, inducitur libertas beneficii collatiui. Dec. *cons.* 126. *In causa, in pr. n.* 2. vbi per tot. hoc declarat, q̃n eo animo tollendi ius patronatus est facta collatio, alias nõ. Amplia† in quasi possessione seruitutis ducendi aquam; quia sufficit
13 actus vnus vtẽdi. Abb. *in d. c. cũ Ecclesia, n.* 23. *de causa possess.* Amplia;
14 †quia ex vna locatione, q̃ sortita fuerit effectũ, vt quia sit solutus
15 affictus, probatur possessio locatoris. Rom. *cons.* 70. *n.* 1. † Amplia in præcedentia; quia vnicus actus constituit in quasi possessione.
16 Cot. *dec.* 25. † Amplia generaliter, & indistincte, q̃ ex vnico actu possessorio inducatur, & acquratur possessio. Alex. *d. cons.* 74. *n.* 16.
17 *lib.* 4. vbi plena apost. *in ver. vnicũ*, citat plurimos concord. † Extende; quia ex vnica solutione pensionis in istis incorporalibus acquiritur quasi possessio in iis, quæ non solent ex gratia concedi. Abb. *cons.* 23. *In causa, quæ, in fi. lib.* 2. Rom. *cons.* 311. *in fi.* sequitur apo-
18 still. ad Alex. *d. cons.* 74. *n.* 16. *lib.* 4. † Contrarium, quod imo duæ solutiones, vel duo actus requirantur ad acquirendum in incorporalibus quasi possessionem. Rom. *cons* 70. *n.* 13. vbi apost. fi. dat
19 pro vtraque. † Limita; quia requiritur bona fides, videl. q̃ constet de titulo, & quod sortita sit effectum p̃sentatio. Cot. *dec.* 240.
20 *&* 241. † Et requisitia, quæ ponit Cald. *cons.* 12. *de iure patron.* quia Rota sequitur hoc consilium Cald. dicit Palæot. *dec.* 327. Cot. *dec.* 240. *&* 241. *& dec.* 364. & vide Rip *in d. c. cum Ecclesia Sutrina, n.* 92. *& seq. de causa poss. ff.* vbi dicit, quod imo sex requirũtur, de quibus
21 *in ver. Status qualiter mutetur. Conclus.* 421. † Limita; quia ad probandam consuetudinem non sufficit vnus actus, sed plures requirũ-
* 22 tur. Æg. *dec.* 128. *circa fi.* vbi dicit * communem. † Limita in itinere; quia requiritur, quod 30. vicibus vsus fuerit. Abb. *d. c. cum Ecclesia, n.* 24. *de causa poss. ff.* Vide, *Possessio acquiritur per vnicam solutionem, & vnicum actum. Conclus.* 421.

Quasi possessio eligendi, vel præsentandi ex quibus probetur, Concl. 35.

1 QVASI † possessio eligendi, & præsentandi probatur ex electione, vel præsentatione facta per Capitulũ, vel Canonicos, vna cum subsecuta possessione, & communi reputatione, licet non constet de institutione, vel confirmatione; quia præsu-
2 mitur. Fed. de Sen. *cons.* 61. *n.* 2. *v. & ista possessio.* † Amplia; quia quasi possessio eligendi, vel præsentandi probatur eo ipso, quod de ea apparet, & non constat de contradictione, neque quod fuerit
3 nfirmata. Fed. de Sen. *d. cons.* 61. *n.* 2. *ver. cõtra hoc opponit Episcopus, &* n. 4. vbi, quod sufficit eligentibus custodire actum electionis. & confirmanti custodire actum confirmationis, vt quisq; suã quasi
3 possessionem probare possit. † Bald. *cons.* 32. *in fi. n.* 4. *ver. illud etiam, lib.* 1. requirit, quod constet, quod habuerit effectũ; quia si est expulsus, vel etiamsi non constat, an sit admissus, vel repulsus, non releuat, & hanc partem tenet Rota, q̃ constet electionem fuisse sortitam effectum. Palæot. *dec.* 278. Ioan. de Sylu. *de ben. par. 2. q. 7.*
4 † Cald. dicit, quod ad hoc, vt quasi possessio præsentandi acquiratur, requiritur actus præsentationis; secundo, q̃ fuerit confirmata, seu admissa; tertio, quod rector habitus fuerit pro tali; quarto requiritur ad hoc, vt quasi possessio releuet, bona fides præsentantis, & quod crediderit vti iure suo: item q̃ is, cõtra quem est præscriptum, sciuerit & passus fuerit. Cald *cons.* 434. alias 12. *de iur. patron.* vbi hæc omnia connumerat, & duplicatur ad litterã *cons.* 145. alias 6. *de caus. poss.* sequitur Dec. *cons.* 117. *Pro tenuis, col.* 3. *v. quod autem, & cons.* 124. *Placet mihi, in pr.* & cons. Cald. seruat Rot. vt per Palæot. *decis.* 327. Vide omnino Io. de Sylua, qui ista cumulat *in*
5 *tract. de ben. par. 2. q. 7.* † Extende, vt imo quando agitur, vt alteri compatrono præiudicetur in acquisitione quasi possessionis, requiritur, quod præsentans sit in bona fide, & quod intendat vti iure suo, & quod aduersarius sciat. Cald. *d. cons.* 145. alias 6. *de caus. poss. in fin. ver. ité quod in tali*, & latius hæc omnia ponit *cons.* 143. alias
6 4. *de caus. poss.* † Gem. *cons.* 123. *in fi. ver. oportet ergo.* dicit tria requiri; primo, quod volens quærere possessionem eligat; secũdo, quod nomine suo; tertio, quod electio per superiorem confirmetur.
7 † Amplia; quia quasi possessio præsentandi probatur ex cõsensu patroni præstito collationi factæ de beneficio secũdum aliquos, sed secundum alios secus, & pro vtraque refert Rota *in nouiss. p.* 1. coram Illustr. nunc Card. Seraphino *dec.* 792. *Quia Rota, n.* 8. & 9.
vbi, quod facit adminiculum, quando aliunde constat de quasi possessione, & bene; quia esset aperta via fraudibus ad faciendum omnia beneficia iuris patronatus, & difficilius admittuntur ordinarii præsentationes, & fit institutio cum causæ cognitione, cõcessus à solo consentiente pendet ad sui cõmodum. † Amplia; quia quasi possessio iuris incorporalis probatur inter cõtrahentes ex verbis narratiuis, quando verba diriguntur ad eum, qui allegat quasi possessionem. Bart. *in l. ex hac scriptura, in fi. ver. idem si de don.* Anch. *cons.* 2. *in pr.* incip. *Vt tantum.* Vide, *Effectus & executio cœptæ, si non apparet, non arguitur ex eo. Concl.* 53. Vide, *Eligendi possessio ex quibus acquiratur. Concl.* 83. Vide, *Locatio an, & quando probet dominium, vel possessionem. Concl.* 427. Vide, *Possessio an acquiratur per nudum actum. Concl.* 421. † Limita, quia quasi possessio eligendi, vel præsentandi non acquiritur ex præsentatione facta, & cõsummatione subsecuta, quando postea in causa appellationis fuit cassata, decernitur præsentatus, vel electus continuauerit in possessione; quia cum sit malæ fidei possessor, non acquirit. Cald. *cons.* 142. quod est 3. *de caus. poss.* † Declara, vt non procedat, si fuisset in quasi possessione
9 eligendi, vel præsentandi ante vltimam præsentationem, vel electionem cassatam; quia nihilominus per solam cassationem non perdit quasi possessionem, quando illud ius præsentandi, vel eligendi alteri non adiudicatur. Cald. *d. cons.* 142. *in fi. ver. quæstion. esset*, alias 3. *de caus. poss.* vbi secus, si ius eligendi alteri adiudicatur.
† Limita, si non constat de mandato eius, qui præsentauit per 40.
10 annos, etiam si esset procurator generalis; quia requiritur penitus, vt acquiratur quasi possessio præsentandi. Put. *dec.* 251. *lib.* 2. *in causa Salamantina.* & idem quando vnus patronus suo nomine, & compatroni præsentat, si nõ sequitur ratificatio, non valet quoad absentem. Put. *decis.* 212. *lib.* 3. † Limita; quia ex sola præsenta-
11 tione, vel ex sola electione nõ acquiritur possessio, nisi appareat institutio, vel confirmatio subsecuta; quia confirmatio est pars electionis. & institutio pars præsentationis. Cald. *cons.* 141. *circa fi. ver. relinquitur ergo*, alias 3. *de caus. poss. & cons.* 145. vbi, quod tria requiritur vltra prædicta communis reputatio, alias est 6. *de caus. poss.*
† Declara, nisi appareat anteriorem possessio subsecuta secundum
9 Cald. *d. cons.* 142. *in fi.* alias 3. *de caus. poss. ver. relinquitur*, quia si alias esset in possessione ante, præsumeretur ex præsentatione, & cõmuni reputatione sola; quia medium præsumitur. † Declara, nisi
14 simus in antiquis, & appareat possessio, & communis reputatio; quia præsumitur institutio, vel confirmatio. Fed. de Sen. *cons. 61. in pr. n.* 2. *ver. contra hoc*, & ita declaratur contrarium supra. † Quasi
9 possessio incorporalium, vt acquiratur, requirit quandam quasi contradictionem. Anch. *cons* 260. *In quæstione, n.* 5. *ver. vltimum aduertendum.*

Quasi possessio iuuat in multis quasi possidentem. Concl. 36.

1 EXISTENS † in quasi possessione alicuius qualitatis, quæ potuisset ab origine, releuat quasi possidentem ab onere probandi, & transfert in alium, Bald. *cons.* 351. *In bona fide lib. super*
2 *n* 2. *ver præterea, lib.* 1. † Amplia; quia Abbas, vel ordinis collator
3 existens in quasi possessione libere conferendi beneficium iuris patronatus, potest illud conferre non obstante iure patronatus
spreto patrono. Bald. *cons* 437. *Exquo Abb. lib.* 2. † Extende, etiam si ordinarius collator existens in possessione, vel quasi libere con-
4 ferendi tempore secundæ vacationis esset excommunicatus; quia si absolutus ante deuolutionem potest libere conferre non obstante præsentatione patroni facta, dum ordinarius collator erat
4 excommunicatus. Bald. *d. cons.* 437. *lib.* 2. † Amplia; quia quasi possessio conferendi, vel eligendi, aut præsentandi operatur, quod
5 præferri debeat habens quasi possessionem habenti dominium; quia collatio, præsentatio, & electio sunt fructus iuris, qui sequitur possessorem. Alex. *cons.* 75. *Visis & ponderatis, n.* 42. *& seq. lib.*
6 *tamen, lib.* 4. expresse tenet in præsentatione. Abb. *cons.* 52. *n.* 2. *lib.* 3.
Vide, *Eligendi possessio ex quibus acquiratur. Concl.* 83. *n.* 9. *& seq. ver. sic.*
Vide, *Possessionis commoda multa, & qua. Concl.* 427.

Quasi possessio præsentandi ex quibus perdatur, vel conseruetur. Conclus. 37.

1 PATRONVS † non perdit quasi possessionem, quando plures sunt patroni, & aliquis in vltima vacatione non præsentatus
quia fuerunt ignari, vel negligentes; nã præsentatio facta a parte
patronorum cõseruat quasi possessionem negligentium. Fed. de
Sen. *cons.* 147. *Quidam de ciuitate. in pr. ver. item cassis talis est.* concor.
idem Fed. de Sen. *cons.* 102. *in fi. ver. ista quæstio.* Cald. *cons.* 143. *n.* 20.
vltem si ignorat, & *in fin. ver. confirmatur.* vbi, quod requiritur scien-
tia ne-

…intendant p…ęsenta-
…consilium est 4. *dec. caus.*
quando iur dat iuspa: ronatus, vel
…edat, quãdo is, qui præsen-
…patronus; quia tunc si alio iure
…lioni patronorum. Fed. de
…*via*, vbi idem dicit, si patronus,
…um solum spectaret patronatus, præsentas-
…ere comp…tronus, & *cons.* 102. *in fin. ver. ad vltimum.* † Amplia; quia compatronus non amittit possessionem, vel quasi eligendi, & præsentandi, ex præsentatione facta per vnum patronum tantum, nisi appareat eum spoliatum, puta; quia iste voluit præsentare, & non fuit admissus, vel quia non præsentauit, ex quo credidit ad se non pertinere, vel quia non est ausus præsentare cõtra voluntatem aliorum dicentiũ ad se solos spectare. Cald. *cons.* 143. alias 4. *de caus. poss.* † Amplia; quia nulla currit præscriptio habenti ius eligendi, vel præsentandi, licet per 40 ann. non elegerit, vel præsentauerit; quia non venit vacatio. Franc. Balb. *d. præscr. part. 5. q. 8.* † Amplia; quia ius eligendi, vel præsentandi, aut cõferendi etiam conseruatur, licet de plenitudine conferat; quia collatio Papæ, cum sit dominus omnium beneficiorum, & non indigeat acquisitione alicuius iuris in beneficialibus, præseruat ius inf. riorum collatorũ, ita Inn. *in c. bone, el secondo, n. 2. in fi.* vbi Abb. *n. 22.* & alii *de postul. Prael.* t. Bald. *in l. 2. C. de seruit. & aq. n. 24. ver. item not.* Dec. *in cons. 106. In causa D. Francisci, tol. pen. ver. non obstat, vsque in fin.* Rot. vt per Cot. *decis. 393.* † Extende; quia collatio Papæ nõ præiudicat ex spectanti intra mensem. Accoramb. *decis. 26. lib. 2.* † Extende; quia Papa nedum ex sua collatione non præiudicat inferioribus, sed nec ex priuilegio, vel quacunque alia dispositione præiudicat, nisi expresse hoc dicat. Abb. *consil. 101. In quæstione, quæ vertitur, lib. 1.* & nisi exprimat, vel appareat Papã voluisse præiudicare, non præiudicat. Æg. *decis. 128. Si vnum*, plene Cald. *consil. 143.* alias 4. *de caus. poss.* † Amplia; quia quasi possessio eligendi, vel præsentandi conseruatur, etiam si occurrente vacatione fiat collatio eidem, qui fuit electus, vel præsentatus, licet de electione, vel præsentatione nulla fiat mentio; quia sufficit, quod eligentes habuerint prouisum pro electo, & patroni pro præsentato. Inn. *in can. litteris, n. 9. ver. possessio autem, de restit. spol.* quem ad hoc refert & sequitur Bald. *in d. l. 2. C. de seru. & aq. nu. 57. ver. sed nunquid.* Bertach. *in tract. de Episc. lib. 1. part. 3. q. 6. in fi.* Franc. Balb. *tract. de præscr. in 5. par. q. 8. in prin.* † Extende; quia valet præsentatio facta etiam post præsentationem, & institutionem ab alio factam pro conseruatione iuris *c. si vero, de iurispatr.* vbi Abb. & alii Roch. de Curte *in tract. iurispat. ver. competens, q. 19.* † Idẽ in electo post nominationẽ Regis, & prouisionem dicit Reb. super conc. Galliæ, *in v. decernentes, fol. 159.* vbi, quod electio potest pdesse prouiso in tribus: primo, si prouisio esset nulla; quia plures tituli concurrunt; secundo, quia eligentes conseruant ius suum; tertio, quia sit magis grauatus eligentibus. † Limita; quia quasi possessio præsentãdi, & eligendi perditur ex sententia, quæ faciat iudicatum, quando illud ius alteri fuit adiudicatum. Cald. *consil. 143. in fi.* alias 4. *de caus. poss. & cons. 436.* alias 14. *de intrepatron.* † Extende; quia ius præsentandi, vel eligendi perditur, quando constat, quod patronus voluit præsentare, & non fuit admissus, sed reiectus, Bald. *consil. 32. in fin. lib. 1.* vbi loquitur in quasi possessione. idem tenet Cald. *cons. 143.* alias 4. *de caus. poss.* † Extende, vt idẽ sit, quando patronus non præsentauit; quia credidit ad se non spectare, vel non ausus fuit contra voluntatem aliorum dicentium ad se in totum spectare, ita Cald. *d. cons. 143.* alias 4 *de caus. poss.* † Limita, quia præscribitur cõtra habentes ius eligendi, vel præsentandi, si per 40. an. fuit omissa electio, vel præsentatio occurrẽs. Franc. Balb. *d. tract. præscr. p. 5. q. 8.* Vide, *Possess. o quibus actibus, vel casibus perdatur. Concl. 431. Concl. sbi prox. seq.* Vide, *Eligendi facultas quando & ex quibus amittatur. Concl. 85.*

Querela est nomen generale, & est multiplex. Concl. 38.

1 QVERELA † est nomen generale. Cuman. *cons. 42. Viso processu, circa fin.* vbi, quod potest referri ad ciuilem, & criminalem a-
2 ctionem. † Querela inofficiosi dicitur quandoq; actio, quandoque accusatio, quandoq; anomalum, quandoq; querela. Ang.
3 *cons. 36. Pro decisione, n. 4. ver. sed remedium.* † Extraordinarium remedium dicitur omnis querela; ideo illi locus non est, vbicunq; ordinarium remedium datur. Crau. *cons. 469. in fin.* vbi loquitur de
4 querela aduersus sententiam. † Idem in querela aduersus inofficiosum testamentum, vel inofficiosam donationem, quod sit remedium extraordinarium. Clar. §. *testamentum, q. 40.* † Et si pater 5
causam non expressit habilem, alia probari non potest, vt substineatur testamentum Ceph. *cons. 174. n. 10.*

Querela inofficiosi testamenti transmittitur, & quando non. Concl. 39.

QVERELA † inofficiosi testamenti transmittitur per filium, 1
siue sit præparata, siue non, ad suos hæredes, vel ad descendentes; si vero est præparata, ad quoscunq; fit transmissio. Castr. *in l. si pater, in fi. C. de inoff. testam.* † Et quod filia transmittat ad matrem, Ant. de Butr. *cons. 67. n. 2. & fin. ver. quæ concludo.* † Extende; quia etiam transmittitur querela ad quoscunq; etiam extraneos, quando fuit præparata. Castr. *d. l. si pater. C. de inoff. testam.* vbi, quod dicitur præparata, quãdo lis est contestata, vel mota, vel constat ex aliquo actu exteriori; secus si sit propositum in mente retentum. † Restringe; quia non transmittitur, quando aliquid 4
fuit relictum filio iure institutionis; quia tunc cessat querela, ex quo solum agit ad supplementum; ideo non transmittit querelam, sed transmittit illud ius petendi supplementum. Castr. *in l. si quis filium, in pr. & n. 4. C. de inoff. testam.* † Restringe, quãdo lapsum 5
est quinquennium; quia tunc est extincta querela, quod intelligẽ à die aditæ hæreditatis, ex quo ante nõ est nata querela. Castr. *d. l. si quis filium, n. 4. C. de inoff. testam.* † Restringe, quando repudiauit querelam expresse; quia cedentibus iura sua nõ datur regressus. † Restringe in hæreditate fraterna; quia sicuti hæreditas non 7
transmittitur, ita neque querela, nisi sit præparata. Castr. *d. l. si pater, & l. si quis filium, C. de inoff. test.* † Restringe in querela patris ad- 8
uersus testamentum filii; quia nisi sit præparata, non transmittitur, & *l. si quis filium.* non debet extendi; quia loquitur in filio, & ne legum fiat correctio, ita Fernand. Vasq. *in d. l. si pater, num. 9.* vbi Ias. *in prin. 2. lim.* † Restringe multis modis, de quibus Ias. *in d. l. si* 9
quis filium, in pr. C. de inoff. testam. vbi ponit sex limitationes.

Querela inofficiosi testamenti quanto tempore præscribatur. Concl. 40.

VIDE, *Inofficiosi querela intra quantum tempus proponenda. Concluf. 170.* 6

Querela inofficiosæ donationis quando & qualiter competat. Concluf. 41.

QVERELA † inofficiosæ donationis competit filiis, quando 1
pater non reseruat illis legitimam de iure debitam; *l. 1. C. de inoff. donat.* vbi *omnes.* † Et non sufficit donationem esse inoffi- * 2
ciosam, vt debeatur legitima, sed necessaria est querela, quæ requirit iniuriam ex parte conquerentis. Hieron. Gabr. *cons. 136. nu. 51. lib. 2.* † Et bona æstimãtur tam donata, quam non donata post 3
mortem donantis, vt sit locus querelæ; quia attenditur tempus mortis. Gabr. *cons. 137. lib. 2. n. 10. & seq.* † Et onus probandi inofficiositatem spectat ad querelantem. Gabr. *d. cons. 137. nu. 20. lib. 2.* 4
† Amplia; quia maxime deducitur legitima ex donatione causa mortis; quia habet omnes effectus vltimę voluntatis, secus si inter viuos; quia sine querela non deducitur; quia querela non habet locum, nisi adsit iniuria conquerentis. Gab. *d. cons. 136. nu. 15. iuncto n. 32. lib. 2.* † Amplia; quia querela inofficiosi competit filio 6
primogenito, si pater eum instituat in minori portione, quã debeatur primogenito; quia loco legitimæ est tota primogenitura. Abb. *cons. 3. col. 4. in pr. ver. nam D. Constantia, lib. 2.* † Limita; quia in 7
donatione reciproca, ex qua potest oriri luctum ex euentu, non habet locum querela inofficiosæ donationis. † Extende; quia si 8
filius acceptauit donationem, cessat querela. Gab. *d. cons. 136. n. 33. lib. 2.* & plenius *in fi. n. 49. & seq.* † Extende in permutatione, & pa- 9
ctis ex causa onerosa; quia non datur querela; quia patet potest filiam priuare legitima ex cõtractu oneroso, nisi probetur fraus. Gabr. *d. cons. 136. n. 35. ver. ex iis colligo, lib. 2.* † Idem, si donatio nõ est 10
certa, sed pendet à futuro euentu, prout si quis in ludo perdat, vel sub conditione incerta, quæ ita lucrum, sicut damnum affertre potest, concedat. Gabr. *d. cons. 136. n. 38. & seq. lib. 2.* vbi *nu. 42.* dicit *communem.* † Limita, quando filia donatur sub conditione in- * 11
certa, puta, quia si moritur sine filiis masculis, donatur aliis de familia, non potest filius agere querela inofficiosi; vt deducãt legitimam libertam; quia attenditur tempus donationis factæ adhoc, vt detur querela, vel non euentus futurus. Gabr. *d. cons. 136. n. 49. vsq; in fi. lib. 2.* vbi hoc firmat, quando filius approbauit. † Limita; 12
quia ex pluribus donationibus factis vltima reuocatur. Gabr. *d. cons. 137. n. 11. lib. 2.* & rationem ponit *n. 25.* quia cum sit valida pri-

ma, non reuocatur per subsequentem. † Declara, nisi appareat aliter de fraude patris. Gabr. *d. cons. 137. n. 3.* † Extende; quia reuocatur prius ex legatis, quam ex donationibus. Bald. & Castr. *l. 1. C. de inoff. donat.* † Limita; quia cessat querela inofficiosi, quando remanet filio tantum, quantum legitima. Gabr. *d. cons. 137. nu. 18. & seq. lib. 2. & n. 24.* † Extende, etiam si donans postea acquisiuit tantũ, quod sufficiat. Gabr. *d. cons. 137. nu. 26. lib. 2.* Vide, *Donatio inofficiosa quando, & qualiter valeat, vel non. Concl. 685. & Concl. ibi prox. preced.* Vide, *inofficiosi querela quando, & ex quibus competat filio. Concl. 171.*

Querela inofficiosæ dotis quando procedat, vel non. Concluſ. 42.

QVERELA † inofficiosæ dotis datur filiis propter immoderatam dotem d tam à matre in præiudicium legitimæ ipsorum filiorum. Ant. de But. *cons. 12. n. 3. ver. breuiter.* † Et requiritur, quod dos sit in omnibus bonis, vt sit locus inofficiosæ dotis siue querelæ. † Limita; quia licet querela inofficiosæ dotis sit concessa filiis, quando mater dotem sibi constituit in omnibus, secus est in filia constituente dotem; quia parentes non habent querelam inofficiosæ dotis; quia non reperitur iure cautum. Ant. de But. *d. cons. 12. n. 3. ver. breuiter.*

Quæstiones præiudiciales multæ sunt, & quæ, qualiter proponantur, & de effectu earum. Concluſ. 43.

QVÆSTIONES † siue exceptiones præiudiciales aliquæ sunt dilatoriæ, prout si actor esset excommunicatus; quia donec absoluatur, impeditur, ne possit agere. Gem. *cons. 95. n. 3. ver. secundo præmitto.* † Aliquæ sunt præiudiciales; quia vna excludit aliam, & electione tollitur. Gemin. *d. cons. 95. n. 3. ver. secundo præmitto,* & de istis est text. *in c. vt quis duas. de elect. in 6.* & super primo electa procedi debet. Ang. *cons. 39. Visis instrumentis, n. 3.* † Aliquæ sunt præiudiciales, non dilatiuæ, sed quia per illas intentionem agētis, & quandoque deducuntur coram eodem iudice, & qualiter tractentur, not. *in c. 1. & c. tuam, de ord. cogn.* † Quædam vero deducũtur coram diuersis iudicibus, prout quando quæstio criminalis coram vno iudice facit silere coram alio ciuilem. Gem. *d. cons. 95. n. 3. ver. quædam sunt præiudiciales.* † Aliquæ quæstiones sunt contrariæ, & inuicem præiudiciales, & si sunt paris potentiæ, est procedendum super prima intentata, & non super secunda. Ang. de Perus. *cons. 39. Visis instrumentis, n. 3. ver. videndũ igitur,* & de istis credo, quod conueniant dicta supra *in 2. ver.* † Aliquando vero vna est præiudicialis ad alteram, nõ è contra, & proceditur solum super præiudiciali. Ang. *d. cons. 39. n. 3. ver. licet secus* allegat *Inst. de act. §. præiudiciales.* † Aliquando sunt inuicem præiudiciales, sed non æquales, imo vna potentior alia, & tunc proceditur super potẽtiori. Ang. *d. cons. 39. n. 3. ver. & idem si sunt,* allegat *l. 1. C. qui accus. non poss.* † Proponuntur quandoque ad merita causæ coram eodẽ iudice, & non impediunt processum, quantumcunq; sint præiudiciales, sed vna sententia terminatur; secus si proponuntur per modum emergentis ad processum. Ang. de Perus. *d. cons. 39. Visis instrumentis, n. 3. ver. vbi autem secunda.*

Quæstio præiudicialis quando faciat supersederi in negocio principali, vel non. Concluſ. 44.

PENDENTE † quæstione præiudiciali coram secundo iudice, iudex primus debet super sedere in negocio principali; quia ius inhibet, alias esset perturbare ordinem, & cognitionem iuris, & negocium diuersis processibus intricare. Fed. de Sen. *cons. 126. In quæstione. per tot.* † Amplia, vt iudex primus debeat supersedere etiam à seipso, licet secundus iudex, coram quo quæstio præiudicialis pendet, non inhiberet, quia ius ipsum inhibet. Fed de Sen. *d. cons. 126. n. 2. ver. ex istis.* † Limita; quia quæstio præiudicialis nũquam facit silere negociũ principale, quando latæ sunt tres conformes sententiæ in negocio principali; quia videtur quæstio præiudicialis per calumniam intentata. Gem. *cons. 95. in fin. ver. aut Io. excipit.* † Limita, quando quæstio præiudicialis proponitur per modũ exceptionis ad materiam causæ coram eodẽ iudice; quia potest vnica sententia terminari. Ang. de Perus. *cons. 39. Visis instrumentis, num. 3. ver. vbi autem secunda,* secus, inquit; si proponitur per modum emergentis ad processum causæ. † Limita, vt supra *ver. proponuntur, n. 8.* Vide, *Criminalis causa quando præiudicet ciuili, vel non. Concl. 1087.* Vide, *Incidens, & emergens quid sit, & quando super eo pronunciandum, vel non. Concluſ. 70.*

Quæstiones iuris diuersæ habentes perplexitatem. Concluſ. 45.

IN † curia Barani vide Sign. *cons. 167.* vbi dat casum: Gallus gallinaceus A. calcauit gallinam albam B. quæ fecit ouum, & gallina nigra C. nutriuit, & creauit pullum, cuius sit; concludit, pullus, postea omniũ trium, postea domini gallinacei, postea domini gallinæ albæ, vltimo gallinæ nigræ, & dicit hãc veriorem, vide cum per tot. quia multa vtilia. † Similem habes apud Anch. *cons. 214. Franciscus antiquus,* vbi ponit casum, quod quidam decedens mandauit sepeliri corpus suum in Ecclesia eligenda per suũ executorem, qui elegit ecclesiam Franciscanorum Fratrum; deinde veniens executor ad mortem elegit suam sepulturam, & defuncti apud Fratres Dominicanos, perentibus Dominicanis, docet spectare ius Franciscanis, postea concludit spectare ius Dominicanis, postea insurgens parochia docet spectare ius parochiæ, & concludit tandem pro Franciscanis *in fin.*

Quæstuarii qui dicantur. Concl. 46.

QVÆSTVARII † dicuntur, qui quæstum sibi referunt. Bald. *cons. 27. Casus talis est, in quodam priuilegio, in pr. lib. 1.* † Amplia, quia etiam quæstuarii dicuntur, qui emunt, vel conducunt quæstum; & ideo quicunq; sibi ipsi exigit, & appropriat, dicitur quæstuarius; alii vero, qui pro loco pio, vel religione deputantur ad eleemosynas recipiendas, dicuntur nuncii, vel consignati. Bald. *d. cons. 27. per tot.* maxime *in fin. lib 1.* † Limita, quia missi ad recipiendum eleemosynas, vel ad illas procurandum nomine loci pii, & sic nomine religionis, non proprie sunt quæstuarii; ideo ficeditur indulgentia, vel priuilegium cum prohibitione mittendi quæstuarios, intelligitur de quæstuariis ementibus suo nomine. Bald. *d. cons. 27. per tot. lib. 1.*

Quæstuarii, qualiter vnus possit alium impedire in quæstu, vel non. Concl. 47.

QVÆSTVARII † non possunt se inuicem impedire in quæstibus quærendis, nisi vnus ex consuetudine habeat quæstum priuatiue ad alium. Bald. *cons. 277. In quadam diœcesi, lib. 2.* Amplia, † vt procedat, etiã si Ecclesia vna sit primo fundata sub nomine, & inuocatione eiusdem Sancti; quia non poterit prohibere secundam Ecclesiam eiusdem Sancti postea constructam quærere eleemosynam, nisi primæ præiudicium fieret; ideo debet fieri distinctio, vt simplices sciant, cui Ecclesiæ offerant. Bald. *cons. 277. per tot. lib. 2.* vbi etiam, quod pœna falsi tenetur quæstuarius falsus. † Limita; quia si prior Ecclesia haberet consuetudinem, vel priuilegium super quæstis certæ qualitatis, non posset noua Ecclesia impedire, neq; exercere dictas quæstas, vt per Bald. *d. cons. 277. lib 2.* † Declara, vt nõ procedat limitatio in possessorio; quia si secunda Ecclesia esset in quasi possessione dictarum quæstarũ, non posset impediri, nisi terminato petitorio. Bald. *dict. cons. 277. circa princ. ver. aut colligunt, lib. 2.*

Quod semel placuit, amplius displicere nõ potest, qualiter procedat. Concl. 48.

REGVLA † est, quod semel placuit, amplius displicere nõ potest. *cap. quod semel. de reg. iur. in 6.* † Amplia etiam in gratia, vel donatione facta absenti; quia licet possit reuocari, antequã fuerit intimata, & acceptata; secus est post intimationẽ & acceptationem. Abb. *cons. super Concilio Basiliensi in 1. dub. col. 13. ver. septima ratio est,* vbi alleg: t Bart. *in l. absenti. ff. de donat.* quod si fuit electus Capitaneus ciuitatis, & intimatio facta de electione, & ipse acceptauit, non potest reuocari. Vide, *Collatio facta absenti quid prætur, antequam illam acceptet. Concl. 433.* † Limita in legibus, & statutis; quia possunt reuocari. Vide, *Variatio admittitur, &c. Concl. 22.* Vide, *Libellus mutari non potest post litem contestatam, & quando se. Concl. 322.* Vide, *Impugnans aliquid non potest se fundare ex eo. Concluſ. 57.*

Quod quisque iuris in alium statuerit, ipse eodem iure vtatur. Concl. 49.

QVICVNQVE † statuit ius in alium interpretando, vel statuendo, debet pati, quod eadem interpretatio, vel idem statutũ contra eundem fiat. *l. 1. ff. quod quisq; iuris.* Abb. *cons. 101. In quæstione, in fi. lib. 1.* late Tiraq. *de retract. lign. §. 1. gl. 13. n. 6.* vbi secundũ Arist. quod ista fuit lex Rhadamanti, quæ maximam continet æquitatem, & sine cuiusq; indignatione iusta. † Et simile illud naturale: Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris, quia à contrario cõcluditur Quod alteri inique feceris, in te ipsum idem expectes, & est Euangelica lex Matth. *c. 7.* itẽ naturalis Tob. *c. 4.* item Canonica

t. Electi de maior. & obed. & à Christianis didicisse eam Alex. Seuerum, qui per Paeconem eam clamari faciebat, quotiescunq; puniri faciebat aliquem. † Et aliud dictum Sapientis, *Patere legem, quam tu ipse tulerus.* Abb. *d. cons.* 101. *in fi. lib.* 1. † Quis in alio aliter nõ iudicet, quam in se ipso iudicari vellet, *l.* 1. *ff. de solut.* Rom. *cons.* 55.

5 *Si volumus, in pr.* vbi apost. dat concor. † Amplia, vt procedat in interpretatione inuestiturae feudalis; quia qui dicit per eã derogari antiquiori inuestiturae alterius, debet pati, quod si alter habeat posteriorem similem inuestituram, quod eadem deroget suis inuestituris antiquioribus. Bald. *cons.* 251. *Sententia, quam tulimus, circa med. ver. si enim nobis, lib.* 5. † Amplia; quia impetrans ius iniquum, puta quod non possit conueniri, si ipse conueniat alios, qui volunt eum reconuenire, non potest allegare priuilegium; quia fit retorsio in eum; ideo tenetur compẽsare, quod ipse debet. Affl.

7 *dec.* 66. per *l. si quis iniquum. ff. quod quisq; iuris.* † Et iste titulus, quod quisque iuris, habet locum, vbicunq; vna partium impetrat ius nouum, videl. aliquid, quod non reperitur iure scriptum, neque consuetudine roboratum, seu approbatum, dicitur ius iniquum, impetrare, & licitum est alteri parti, contra quam facta est impetratio, simile ius iniquum per retorsionem exercere contra impetrãtem, vel simile ius iniquum impetrare; secus si ius impetratum est de iure. Castr. *cons.* 432. *Viso puncto, lib.* 2. vbi stante statuto,

8 quod semel appelletur tantum, si succumbens impetrat restitutionem in integrum, non habet locum, quod quisq; iuris. † Imo quod titulus, quod quisque iuris, &c. non habeat locum, nisi cõtra illum, qui impetrauit sua opera aliquod ius iniquũ, & ad eius postulationem. Alex. *cons.* 111. *Videretur, n.* 15. *ver. non obstat id, quod,*

9 *lib.* 7. † Amplia; quia statutum disponens, quod idẽ ius reddatur forensi in ciuitate, quod redditur ciui in loco forensis, valet, & operatur, ac si dispositum esset præcise, prout in statuto loci forensis, ita dicit gl. super statuto Bononiæ *quod idẽ ius*, in principio.

10 † Declara tamen; quia huiusmodi statutum non est in fauorem forensium, sed in odium. Bart. *cons.* 140. *Quidam de Narnia, lib.* 1. vbi

11 apostill. *in ver. non in eorum fauorem.* † Extende; quia priuilegiũ concessum à Perusinis Senensibus, quod sint Senenses ciues Perusini, & non soluant aliquas gabellas, quatenus Senenses faciant simile priuilegium Perusinis, nihil ponit in esse, nisi impleatur cõditio, & obseruetur, cum sit contractus vltro, citroque obligatorius. Abb. *cons.* 61. *Videtur primo, n.* 2. *& seq. ver. sed iũ minime obstant. lib.* 2. † Restringe; quia si statutũ Perusii dicat, quod si Perusinus

12 interficiat forensem, puniatur pœna pecuniaria, neq; sequitur, quod si in loco forensis occiditur Perusinus, occisor debeat puniri pœna pecuniaria. Iul. Clar. *in § homicidium, nu.* 19. *in fin. vers. sed posito*, & sic per illa verba, quod idem ius reddatur, nõ verificatur

13 tale statutũ, quia non valet. † Imo plus dicit apostilla Bart. *d. cons.* 140. *Quidam de Narnia, lib.* 1. *in ver. non in eorum fauorem*, quod si officialis condemnaret solum in pœnam pecuniariam interficientem forensem; quia in loco forensis statutum punit in pœnam

14 pecuniariam, quod officialis debeat decapitari, & quod ita contigit in facto. † Amplia; quia statutum, quod idem ius reddatur clericis in foro seculari, quod redditur laicis in foro Ecclesiastico,

15 valet & non est contra libertatem Ecclesiæ. Caccialup. *in l. omnes populi, n.* 99. *ff. de iust. & iur.* † Et idem, si dicat simpliciter, quod idẽ ius reddatur forensibus, & non subiectis iurisdictioni Potestatis Bononiæ, quod redderetur Bononiensi in foro non subiectorũ; quia etiam comprehendit clericos, qui nõ possunt vti beneficio

16 statuti, nisi eo modo, quo laicus in foro Ecclesiastico posset vti. Alex. *cons.* 209. *Statutis, n.* 11. *in fi. cum seq. ver. semen alia ratione, lib.* 2. vbi, quod auferetur, vt beneficium statuti à pia causa, & non est contra libertatem Ecclesiæ. † Amplia in iudicando; quia arbiter, & arbitrator, & quilibet bonus vir non debet aliter iudicare in

17 alium, quam ipse vellet per alterum iudicari in se ipsum. Roma. *cons.* 55. *Si volumus dicere, in pr.* allegat *l.* 1. *ff. de solut.* & ibi apostill. in *ver. iudicari.* dat concor. † Amplia; quia ex isto naturali titulo emanarunt statuta, quod idem ius reddatur forensibus; quod redderetur ciui in terra forensis; & ideo si ciui non fieret ius in patria forensis, licite denegatur idem forensi agenti in terra ciuis. Cuman. *cons.* 146. *Simon & Helias, n.* 2. *ver. quarto quia*, vbi loquitur in materia falliti fugitiui, vt sicuti contra talem fugitiuum ius non redderetur in patria forensis ciui Cumanum; ita & Cumis fiat contra forensem. † Et de statuto Parmæ simili Rimin. Iun. *consil.* 18
23. *n.* 110. quod non habeat locum in ciue effecto. † Et de statuto 19
Bononiæ sub *Rubr. quomodo & qualiter. lib.* 2. loquitur Castr. *consil.* 156. *Statutum supra relatum, in fi. lib.* 1. vbi, quod debet forensis docere, quod in sua patria sit simile statutum, alias nõ præsumitur, maxime, quando est cõtra ius commune, & declarat Alex. *consil.* 111. *Videret, n.* 16. *ver. item in casu M. consuluit, lib.* 7. vbi reddit particularem rationem; quia statutum Bononiæ requirit hoc, quod forensis teneatur docere de simili statuto in patria sua, si vult vti statuto Bononiæ. † Et de statuto Castri Plebis, super quo Bart. *d. con-* 20
sil. 140. *Quidam de Narnia, lib.* 1. vbi, quod tale statutum non est in fauorem, sed in odium forensium; ideo si in loco forensis est statutum magis fauorabile, non seruabitur sibi in loco Plebis, sed si est statutum minus fauorabile in loco forensis, illud seruabitur forẽsi in loco Plebis. † Et ideo si in Castro Plebis imponitur pro 21
homicidio pœna pecuniaria, & quarta debetur proximiori defuncti occisi, in loco interfecti imponitur pœna vltimi supplicii, seruabitur statutum Plebis, vt pœna pecuniaria seruetur, licet tale statutum non valeat de iure; si vero in loco forensis est pœna eadem pecuniaria, similiter seruabitur pœna statuti Castri Plebis quoad pœnam, sed non quoad quartam proximiori occisi, nisi idem statutum de quarta danda sit in loco occisi forensis, si statutum non ostenditur, præsumitur non extare, & non debetur quarta. Bart. *d. consil.* 140. *Quidam de Narnia, lib.* 1. † Et de statuto 22
Castri Leueg. Comitatus Tridenti conluit Alex. *cons.* 111. *Videretur, n.* 15. *ver. non obstat id, quod, lib* 7. vbi, quod non potest obiici particularibus personis, allegat gl. *in l.* 1. *in princ. in ver. nouit iuris. ff. quod quisq; iuris.* † Declara igitur notabiliter, si est vera limitatio, 23
quod tale statutum in vno loco non potest retorqueri cõtra singulares de alio loco, in quo sit diuersum statutum. Alex. *cons.* 111. *Videretur, n.* 15. *lib.* 7. † Amplia; quia æquitas summa est, quando 24
quis in alium facit, quod vellet in seipso ab alio fieri, alias si repugnat hæc admissio, non dicitur ex æquitate fieri. Roman. *cons.* 205. *In puncto. circa fin. ver. primo quia, vsq; in fin.* vbi, quod arbitrator, qui æquitatem sequi debet, non potest prætextu æquitatis velle, quod scriptura priuata probet pro scribente contra alium; quia esset summa iniquitas.

Quota quid sit, & operetur. Concluſ. 50.

QVOTA † est pars diuidens, seu diuisa, quæ recipit commo- 1
da, & incõmoda pro rata quotæ, & ideo † Hæreditas diui- 2
ditur vt plurimum in duodecim partes, & vncias; potest tamen in plures & pauciores diuidi. & dicitur hæres vniuersalis, qui exit per quotam instituitur. *§. hæreditas. Instit. de hæred. instit. l interdum. §. pater fam. cum multis seqq. ff. eod. tit.* plenissime Mantic. *intract. de coniect. vlt. volun. lib.* 4. *tit.* 9. † Et quod hæres in quota sit vniuersalis, pro- 3
ut in tota, videlicet proportionabiliter, & in eum transeant pro rata actiones activæ, & passivæ, Abb. *in c. Raynutius, n.* 27. *de testam.* Angel. *cons.* 209. *circa fin. ver. sed pro aliis partibus.* Bald. *cons.* 145. *nu.* 2. *lib.* 4. Crauett. *cons.* 131. *n.* 6. & 7. † Et quod hæredes in quota plu- 4
res agant solum pro rata. Angel. *consil* 230. *Casus est, col.* 3. *ver. posito autem pro constanti.* † Quota non constituitur per nomina numeralia per 10. 20. & similia Castr. *in l.* 3. *§. incertam, ff. de acq. poss.* † De- 5 6
clara; quia bene potest relatiue quota designari per nomina numeralia, prout si ex agro 300. bubulcarum emo centum bubulcas, certe erit tertia relatiue. Ias. *d. l.* 3. *§. incertam, n.* 3. *ff. de acq. possess.* † Diuisionem inducit quota, & sectionem; ideo pensio per quo- 7
tas nõ potest reseruari, nisi per solum Papam; quia fieret beneficiorum diuisio. Felin. *in c. ad audientiam. il secondo, in* 2. *concl. de rescript.* Caccialup. *de pensio. q.* 6. Gig. *eod. tract. quæst.* 8.

R

RADIX INFECTA NON PRODVcit fructus. Conclus.1.

1 RADIX † infecta non producit fructus. Anch. *cons.389. Visis diligenter, in pr. & cons.297. Efficacibus, n.5.* † Et infecta radice, infecti sunt omnes
2 rami, & palmites. Menoch. *cons.187. n.9. & seq. lib.2.* † Amplia; quia si quis est excluſus, excluſi
3 dicuntur omnes ab eo prouenientes tanquã à radice infecta procedẽtes. Abb. *in c. causam, qua el primo, qui filii sint legit.* vbi, quod si parer excluditur à succeſſione, excluduntur omnes ex eo deſcendentes, quantumcunq; legitimi naſcantur; quia ex radice infecta. Petr. Surd. *conſ.85. n.11. &*
4 *seq. ver. attamen prædictis,* † Extende; quia ſicuti ſpurius, vel naturalis non eſt de familia nobili; ita neq; deſcendentes ab eo, tan-
5 quam ab infecta radice prouenientes. Anch. *conſ.389. in pr.* † Extende; quia ſicuti ſpurius ex damnato coitu non habet agnationem, neq; cognationem cum patre, neq; cum matre; & ideo nõ ſuccedit patri, neque matri, neq; agnatis, neq; cognatis; ita neq; filii, & deſcendentes etiã ex legitimo matrimonio non poſſunt ſuccedere patri, pur pater, vel radix illorum. Alex. *conſ.174. Super eo, per*
6 *tot. lib.5.* † Extende; quia habens titulum ab infecta radice, videl. ab eo, qui dare non potuit, non põt habere fructus ex titulo. Anchar. qui loquitur de beneficialib. *conſ.297. n.3.* vbi, quod titulus de beneficio vacante, quod non vacabat, nõ eſt bonus, ſed ex ra-
7 dice infecta. † Extende; quia inſtrumẽtum authenticum ſumptũ ex prothocollo vitiato, & ſuſpecto, non probat, ſicuti nec prothocollum; quia ex radice infecta cauſatũ non producit fructus.
8 Anch. *conſ.431. Præmiſſa ſine allegationibus, n.2. & ſeq.* Vide, *Excluſus ſemel, quando ſemper excludatur, vel non. Concluſ.433.* † Amplia; quia ſtatutum excludens matrem excludit etiam omnes ab ea depẽdentes, videl. auiam maternam, & auum maternum, & aſcendẽtes omnes tanquam ex radice infecta. Petr. Surd. *conſ.85. n.10. & ſeq ver. attamen prædictis non mouentib.* Bart. *in l.2. §. videdum. ff. ad Tertull.* Rom. *conſ.40. nu.14.* Batt. plene *in l.2. §. videndum. ff. ad Tertull.*
9 plene Menoch. *conſ.187. n.9. & ſeq. lib.2.* † Et eſt regula generalis, quod quando vna perſona prohibetur ſuccedere, etiam deſcẽdentes ex ea excludũtur. Dec. plene *in conſ.471. Iuridicam. nu.7.*
10 † Amplia; quia ſicuti filius emancipatus à patre perdit agnationem patris; ita deſcendentes à tali emancipato non poſſunt dici agnati; quia radix, à qua procedunt, nõ agnoſcitur. Alex. *conſ.174. n.6. ver. & qua ratione non contrahitur, lib.5.* quia (vt inquit) ſublato fundamento corruit æd. ficium, & dicit eſſe impoſſibile aliter eſ-
11 ſe. † Limita; quia non conſideratur radix infecta, quando filia nõ repræſentat matrem; ſed iure ſuo nititur; quia tunc non curatur, an mater ſit excluſa, puta ſtante ſtatuto, q̃ frater excludat matrẽ, nõ excludet ſororem, licet veniat à matre, ſed quia iure ſuo, mater non nocet. Dec. *conſ.71. In caſu ad me, n.2. ver. & rationem adducit,* & latius *in fin. ver. nam prout ipſe dicit.* Vide, *Excluſus ſemel ex vno capite, quando admittatur ex alio capite. Concluſ.434.*

Raguſii ciuitas, ſtatuta, conſuetudines, & priuilegia. Concluſ.2.

1 STATVTVM † Raguſii eſt, quod valeat teſtamentum conditum coram duobus teſtibus, dummodo intra 30. dies coram iudicibus examinentur, & deponant, alias non valet. Zabar. *conſ.124.* vbi, quod non habet locum contra piascauſas; quia non poteſt diſponere aliquid contra piam cauſam.

Rapina quid ſit. Concluſ.3.

1 RAPINA † differt à furto; quia furtum cadit in mobilibus, rapina in immobilibus. Rom. *conſ.144. in prin. & conſ.150. Sed tamen in rapina.* Alex. *conſ.103. Videtur, n.4. in fin. ver. exigo autem, lib.1.*
2 exigit contrectationem, ſicut in furto. † Et quod rapina, quæ eſt idem cum interdicto vi bonorum raptorum, cadat etiam in rebus mobilibus, Alex. *d. conſ.103. Videtur, n.3. ver. & quamuis, lib.1.* Et
3 † debet rapina fieri cum dolo, vt ſit punibilis; ideo ſi ex cauſa fiat, non punitur; quia cauſa iuſta excuſat à dolo. Roman. *d. conſil.150. in princ. & n.2.* vbi apoſtill. *in ver. iuſta,* dicit, quod imo etiam iniuſta cauſa excuſat à dolo. Vide plenius, *Furtum & rapina differunt.*
4 *Concluſ.552.* † Differt autem rapina, an fiat ſine reſiſtentia; quia retinet nomen rapinæ, quæ eſt idem cum interdicto vi bonorum raptorum, & durat per annum; aut ſit contra reſiſtentes; & tunc eſt furtum manifeſtum, ita videtur velle Roman. *d. conſil.150. in propoſita. num.3.* † Contrarium videtur tenere Alexand. *conſil.103. Videtur prima conſideratione, per tot.* maxime *num.2. ver. ſedpr. emiſſo non obſtantibus, lib.1.* vbi, quod Caporalis, qui adunauit gentes armatas, & ingreſſus arcem aſportauit bona mobilia ponendo ea in ſaccum, dicitur committere rapinam, & tenetur vi bonorum raptorum, quæ eſt pœna quadrupli, & loquitur in caſu Com. Nicolai Rangoni, qui ingreſſus arcem Spilambertũ in agro Mutinæ iſta commiſit contra alios Comites Vgonem, & Vincilaum de Rangonibus, & Caporalis tenetur pro omnibus, & ſi non adeſt Caporalis; omnes tenentur in ſolidum. Vide, *auctor & principalis dãs cauſam delicto tenetur. Concl.567.* † Amplia; quia capita, & vis bonorum raptorum committitur, ſiue adhibita ſit violentia, & vis armatorum, ſiue non interuenerit vis, neq; violentia, vt in eis, qui palam aſportant res alienas, dummodo ſint parati inferre vim, ſeu violentiam, *l. ſi quis ex domo ff. de furt.* plene Alex. *d. conſil.103. num.2. ver. hoc præſuppoſito. & num.3. lib.1.* † Et dicuntur paratiinferre vim, quando armati & adunati; quia contra eos ſemper præſumitur. Alex. *d. conſ.103. n.3. ver. quod autem Comes, lib.*
1. Inſt. *Inſtit. de actio. §. ex maleficiis, num.81.* † Declara tamen; quia rapina, quæ fit violenter reſiſtentibus de re immobili, dicitur furtum manifeſtum. Roman. *d. conſil.150. n.3. ver. ſecundo principaliter.*

Raptor bonorum quis dicatur, & quæ ſit pœna. Concluſ.4.

RAPTOR † bonorum Eccleſiæ, de quo *in cap. cum ſit generale, de foro compet.* dicitur, qui per violentiam impedit Eccleſiam, ne poſſideat, nec colligat fructus Eccleſiæ. Lap. *allegat. 65. Proponit clericus, num.3. ver. item impedire.* † Rapinæ pœna eſt reſtitutio cum quadruplo, in quo tamen comprehenditur ſimplum, prout in furto, ita Alexand. *conſil.103. Videtur, nu.1. ver. ſed iis præmiſſis non obſtantibus, lib.1. iuncto num.4. ver. fateor tamen.* † Item alia pœna eſt, quod ſi non probatur valor, & quantitas rerum ablatarum, ſtatur iuramento damnum paſſi, præuia taxatione iudicis conſiderata qualitate facti, & perſonarum ſecundum * communem, de qua Alexand. *d. conſil.103. num.4. ver. & ſi habetur, lib.1.*

Raptus quando, & qualiter committatur, & quando non. Concluſ.5.

RAPTVM † committit, qui mulierem de loco ad locum libidinis cauſa conduxit, vt in exemplis relatiue citatis per Clar. *in §. raptus, in pr.* vbi, quod raptus non poteſt dici, ſi de loco ad locum non cõcurrit abductio, ſecundum * omnes. Alex. *conſ.1. n.12. ver. tertio reſpondeo, lib.1.* vbi apoſt. *in ver. ſtatutum,* citat infinitos, & dicit neminem legiſſe, qui contrariũ dicat. † Declara tamen; quia ſi quis de loco ad locum cõduceret mulierem cauſa maritandi cõmoditatis cõeundi; tunc non eſſet raptus, prout neq; ſi quis de vno loco ad aliũ non animo abducendi, ſed magis aperte cõeundi ab duceret, ita Clar. *d. §. raptus, in pr.* Vide Concluſ. proxime ſeq. vbi plenius. † Reſtringe; quia ſi quis per vim cognoſceret mulierem non abducendo eam de loco ad locum, non eſt propriè raptus, ſed bene punitur pœna mortis, communem * dicit idem Clar. *d. §. raptus, in pr.* Alex. *d. conſ.1. n.12. lib.3.* † Contrarium, quod ſit vere raptus, quando interuenit vis in coitu mulieris, vel parentum, dicit apoſtill. ad Alex. *d. conſil.1. nu.12. lib.3. in ver. ſtatutum,* vbi in fine dicit, quod non reperitur text. qui requirat abductionem, & quod omnes leges loquentes de ſtupro loquuntur de vi; igitur ſi interuenit vis in puella, vel parentibus, incſt raptus contrario. † Amplia; quia raptus habet locum, etiam ſi mulier paſſa ſit ſe abduci, & rapi; quia per hoc non excuſatur à pœna rapiens, communem * dicit Clar. *d. §. raptus, n.3. ver. adde quod pœna.* † Extende; quia imo etiam ſi blanditiis quis ſeduxerit puellam, & abducat, tenetur pœna raptus, communem * dicit Clar. *d. §. raptus, num.3. ver. quinimo.* † Amplia, quia rapiens mulierem tenetur pœna raptus, etiam ſi illam carnaliter non cognouerit. Boſſ. *in de raptu num.14.* vbi de * communi. † Contrarium, quod ſi non cognouit, non teneatur de raptu, communem * dicit Boer. *deciſ.316. poſt num.4.* plene Cæpoll. *conſ.56. in princ. num.9. & ſeq.* vbi, quod ita fuit iudicatum. † Declara; quia aut non cognouit; quia non voluit, & vera eſt opinio contraria; aut non cognouit; quia non potuit commode facere, & habet locum ampliatio cum temperamento, quod puniatur citra mortem pœna grauioris ſecundum qualitatem facti, ita Clar. *d. §. raptus, num.4. in fin. ver. ego vero.* Amplia; quia † raptus habet locum etiam in meretrice publica, & ita

ita seruatum fuisse dicit Clar. *d. §. raptus. n. 5. in fi.* † Contrarium tamen de iure verius est, Clar. *d. §. raptus, n. 5. ver. quæro, nunquid*, vbi dicit * communem. † Amplia, quia procedit, etiam si mulier rapiat virum, communem * dicit Clar. *d. §. raptus, nu. 6. ver. sed pone*, vbi, quod Florentiæ fuit combusta meretrix, quæ iuuenē rapuerat. † Contrarium, q̃ non subsit eadem ratio, & non habeat locū in muliere, licet pœna extraordinaria debeat puniri; idem Clar. *d. §. raptus n. 6.* vbi dicit * communem. † Limita; quia non habet locum raptus in militibus, qui inuitis parentibus rapiūt pueros. & ita Bononiæ declarasse Nicol. Piccininum asserit. Cæpolin *l. Marcellus, post n. 6 ff. de verb. sign.* † Contrarium Clar. *d. §. raptus, nu. 6. ver. vnum tamen*, vbi dicit impium, & inhonestum esse hoc pati, & ego credo hoc esse maius delictū in masculis, q̃ in fœminis propter scelus magis execrabile, licet rationes legis de raptu virginū non conuenirent; si tamen ad malum finem; quia si essent iuuenes, viriles apti ad bellum; tunc non attenderem voluntatem parentum; secus si à 18. annis infra, & si non apti ad arma, sed ad vitia nutrienda. † Limita; quia nō habet locum in rapiente mulierē non honestam; quia text. *in l. 1. in pr.* vbi gl. *in ver. honestarum. C. de rapt. virg.* requirit hanc qualitatem. Castr. *cons. 272. Quæritur, lib. 2.* † Et an præsumptio sufficiat, quod sit virgo, an debeat probari, viderur sufficere præsumptio; quia sic dicimus in eo, qui stuprauit virginem; & tamen sufficit præsumptio, quod sit virgo, si non * probetur contrarium, communem * dicit Clar. *in §. stuprum n. 4. ver. sed pone.* † Contrarium, quod imo qualitas sit probanda; nam si sit statutum, quod ad probandam mortem requirantur testes omni exceptione maiores, quia licet præsumantur, debet qualitas probari. Alex. *cons. 82. nu. 3 lib. 1.* Vide, *Qualitas quando est de substantia, debet plene probari, & exprimi, & quando secus. Concl. 16.* † Et in statuto quod abducens mulierem honestam, vel bonæ conditionis, teneatur probare qualitatem, Mars. *sing. 187. per tot. & cons. 96. n. 2. cum seq.* plenius Cæpol. *cons. crimin. 57.* Franc. de Bisseris *n. 7. v. postremo*, sequitur Ceph. *cons. 327. n. 6. & seq.* plene Bertaz. *cons. 50. * in pr.* plurimos citat Masc. *d. conclus. 1248. n. 21.* vbi dicit * communem. † Declarat Mascard. ex mente Bertazol. *d. cons. 50. per tot. in d. conclus. 1248. n. 24.* multis modis: Primo, vt in dispositione iuris procedat præsumptio, in dispositione statuti secus: secundo, quia prima procedit, quando per honestatem non augetur pœna, secunda, quando augetur: tertio prima procedit, si non agitur de præiudicio tertii, contrarium secus: quarto prima procedit de stylo, contrarium de iure. † Vel aliter; quia prima opinio procedit in qualitate; quæ inest à natura; quia non debet probari, prout quod sit virgo: secunda, quando qualitas non inest à natura, sed ex opinione, vel ex accidenti, prout honestas, bonitasque vitæ, vel ex accidenti, prout scientia, ita Mascard. *d. concl. 1348. num. 18. & seq.*

Raptor mulieris quis dicatur, & quæ pœna puniatur. Concluſ. 6.

1 RAPTOR † mulieris dicitur, qui mulierem per vim de loco ad locum trahit. Bald. *cons. 356. Statuto Placentiæ, per tot. lib. 1.* vbi, quod is, qui voluit cognoscere mulierem per vim, & proiecit in terram, non dicitur raptor, & non solum violentia, vel cognitio violenta facit raptum, quia requiritur, quod de loco ad locum, & eo animo abducatur. Cuman. *cons. 96. n. 2.* vbi, quod illa abductio modica, quam facit, dū conatur cognoscere, non est raptus; quia non factum, sed causa consideratur, & animus, & communē
2 * dicit Clar. *§. raptus, in pr.* Vide Conclus. prox. seq. † Et raptus est per vim, vel seductionem ducere, vel eripere. Bald. *cons. 469. In*
3 *causa accusationis, post med. ver. & si dicatur, lib. 4.* † Et oportet, quod eo animo principaliter fecerit; quia causam, & animum, non factum ipsum intueri debemus. Cuman. *d. cons. 96. n. 3. v. nec obstat.* Et
4 † qui capit mulierem, & abducit carnaliter cognoscens eam, tenetur pœna raptus maiori, non pœna stupri violenti tantū. Cæpol. *concluſ. 56. nu. 8. in fi. cum seq. ver. & fundamentum.* vbi, quod ille, qui abducit mulierem acclamantem cum armatis de loco ad locum, & cognouit eam carnaliter, dicitur committere raptum, & stuprum; & idem plenius Barb. qui eodem casu consuluit *consil. 71. lib. 2.* vbi, quod est raptus qualificatus enormis, & non purgatur de iure Canonico; eo quod fateantur contraxisse matrimo-
5 nium. † Amplia, quia tenetur pœna raptoris, etiam si ambo dicant contraxisse matrimonium, quando extant signa contraria, veluti si mulier plorabat, clamabat, vel signa mœroris ostendebat; quia præsumitur seducta. Cæpoll. *d. cons. 56. per tot.* vbi pro vtraque, & ita concludit in illo casu propter signa, & dicit, quod ad tollendam collusionem potest mulier torqueri, & contumax
6 condemnari pœna ordinaria. † Limita; quia raptor non dicitur, nec pœna raptoris tenetur is, qui conatus fuit mulierem carnaliter cognoscere per vim proiiciendo illam in terram. Bald. *d. cons. 356. ver. in contrarium, lib. 1.* † Extende, etiam si illi acclamanti intulit metum cum gladio ad gulam; quia non est raptor, neq; pœna raptoris tenetur, sed debet deportari tanquam adhibens vim publicam, & loco deportationis banniri, vel ad aliam pœnā condemnari; pro cognitione vero medietatē bonorum perdet. Cuman. *cons. 96. Christophorus vadens.* † Limita; quia rapiens mulierem 7
soluta, quæ passa est se ab alio tangi, & oscolari, non punitur pœna raptus. Castr. *cons. 272. Quæritur, viso dicto statuto, lib. 2.* sequitur Marsil. *singul. 74. tu habes, & in l. marītus, n. 48. ff. de quæstio.* Boss. *tit. de plurib. violent. nu. 69.* vbi, quod Mediolani fuit factum decretum; quia de facili probabatur inhonestas vitæ, & pœna erat elusoria. † Declarat Boss. *tit. de rapt. mulier. nu. 10. & seq.* vt procedat, si more 8
meretricio fuit deosculata, vel cognita; secus si caute. † Extende 10
etiam in muliere honesta rapta in habitu, vel loco meretricio. a-
postill. *ad sing. Matheſ. 101.* † Restringe, quando esset nupta; quia 11
non excusatur à raptu, & pœna ordinaria, & si excusatur, nō excusatur à pœna adulterii. Cyn. *in l. 1. n. 6. C. de raptu virg.* † Contra- 12
rium, quod imo non cadat raptus pœna in muliere maritata inhonesta, nec pœna adulterii, Ang. *d. l. vnica, C. de raptu virg. n. 6.* vbi, quod propter stragem multorum delictum nō punitur, & sic adulterium quoad masculum puniretur in meretrice nupta, fieret strages multorum; ideo, &c. † Declara vt per apost. ad Matthes. 13
d. sing. 101. quia si nupta lenoni, vel palā viuit, vt meretrix, non punitur; alias secus, vide eum. † Pœna raptus est mortis, *d. l. vnica, C.* 14
de raptu virg. Clar. *in §. raptus, n. 2. ver. sed quæro*, vbi de * communi, q̃ * *
est pœna mortis, & aliæ pœnæ, de quibus *in d. l. vnica.* † Secunda 15
pœna est confiscatio bonorum, *d. l. vnica. C. de raptu virg.* † Exten- 16
de, vt habeat locum, etiam si matrimonium contrahat cū rapta. Clar. *d. §. raptus. nu. 8. in fi.* vbi dicit * communē, & notandam. Ter- * *
tia † pœna est; quia de iure ciuili non potest esse matrimonium 17
inter rapientem & raptam, *d. l. vnica. C. de raptu virg.* † Contrarium 18
de iure Canonico dicit Clar. *d. §. raptus, num. 7.* vbi dicit * com- * *
munem.

Rata portio, non autem æqualis, debetur multis casibus. Concl. 7.

DISSOLVTO † collegio, vel dissoluta vniuersitate, bona col- 1
legii, seu vniuersitatis debēt distribui omnibus de collegio, vel de vniuersitate, non æqualiter, sed proportionaliter secundam rationem, ad quam quilibet concurrebat in onere collegii, vel vniuersitatis. Rom. *cons. 89. Visis iis, in pr.* allegat *l. 3. ff. de colleg. illicit.* † Extende in proiectione rerum in mare, vt merces aliæ saluæ 2
fiant; quia omnes tenentur contribuere habentes merces saluas, non æqualiter, sed pro rata valoris mercium saluatarum, & si proiecta recuperentur, debent distribui pro rata illis, qui soluerunt: non autem æqualiter. Rom. *d. cons. 89. n. 2. ver. secunda ex eo.* † Extē- 3
de; quia sicuti pro damno illato in territorio imponitur collecta omnibus de territorio pro rata æstimi, seu patrimonii, nō autem æqualiter. Rom. *d. cons. 89. n. 3. ver. tertio.* vbi apost. *in ver. patrimonij*, dat concord. ita reperto malefactore id, quod recuperatur ab eo, restituitur omnibus, qui soluerunt, non æqualiter, sed pro quā- 4
ti tate soluta prius. † Extende; quia si bona debitoris assignantur creditoribus inter se diuidenda, debet diuisio fieri proportionabilitet pro rata cuiuslibet creditoris, non autem æqualiter. Rom. *d. cons. 89. in fi. ver. pen.* Vide, *Æqualitas in multis seruanda. Concl. 304. cum duabus Concl. ibi proæ. seq.* † Limita; quia si legantur 100. pro a- 5
limentis trium filiarum pro rata, illud verbum importat pro vitili in solidum. Alex. *cons. 72. Viso processu, nu. 8. lib. 5.* vbi apostill. in *ver rata*, dat concord.

Ratificatio quid sit, & quæ requirantur in ratificatione, vt valeat. Concl. 8.

RATIFICATIO † est quædam conualidatio actus precedentis, 1
sicut confirmatio. Gemin. *cons. 128. n. 4. v. ratificatio enim.* vbi, q̃ ea, quæ requiruntur in confirmatione, eadē in ratificatione re- *
quiruntur. † Largo tñ modo ratificatio dicitur q̃dam approba- 2
tio, & requirit semper, vt is, qui ratificat, sit certus. Card. Zab. *consil. 44. n. 5. v. si autē accipiamus.* † Et idē importat ratificatio, q̃ confir- 3
matio respectu effectus; qa non differūt, siue, p̃ferantur affirmatiue, & effectiue, put ratifico, vel confirmo, siue proferantur negatiue; idē important; non ratū habeo, vel non confirmo. Aret. pulchre *cons. 128. Eximie domine, n. 6. v. nec obstat tertio.* † Duplex est 4
ratificatio; vna est, q̃ geritur actus, vel contractus ab alio nomine meo, & ex ista gestione incipit negotium ad me spectare ex

quasi

quasi contractu, & possum ratificare parte absente, & ista ratificatio non requirit præsentiam partiũ, & retrotrahitur ad tempus
5 negotii gesti. Aret. *d. cons. 128. Eximie domine, n. 2.* † Alia est ratificatio, puta actus, vel cõtractus nullus, vel nulliter celebrati à me ipso, vt quia deficit solennitas, vel aliud; & hoc casu in ratificatione requiritur eadem solẽnitas, q̃ requiritur ad contractum, put præsentia partium, & alia requisita pro solemnitate, vel forma, alias ratificatio non valet, nisi fiat eo modo, quo fieret cõtractus; & ista etiam non trahitur retro, vt contractum nullum validum
6 faciat ab initio, sed solum vt ex nunc. Aret. *d. cons. 128. n. 2. & seq. v. secunda species.* † Tribus modis fit ratificatio; primo verbis expressis; secundo tacito consensu; tertio facto aliquo interueniente, &
7 de omnibus speciebꝫ late Menoch. *de recuper. 15. remed. n. 113. & seq.* † Solemnitas, quæ requiritur in actu primo, qui ratificatur, eadẽ
8 necessaria est in ratificatione. Gemin. *cons. 128. n. 4. ver. sed quando iura.* Sign. *cons. 87. n. 9. ver. hinc respondet.* † Extende; quia sicut non potest appellari post 10. dies; ita nõ põt appellatio ratificari post
9 10. dies. Gemin. *d. cons. 128. ver. sed quando iura.* Vide, *Ratificatio appellationis intra quantum tempus fieri debeat, vt valeat. Conclus. 22.* † Extende in ratificatione alienationis rei Ecclesiasticæ; quia solẽnitas, q̃ requiritur in alienatione principali, eadem requiritur in ratificatione, & confirmatione. Gemin. *d. cons. 128. n. 5. ver. & de con-*
10 *firmante.* † Extende in ratificatione expectatiuæ; nam sicuti expectans non potest acceptare, literis expectatiuæ non expeditis; ita si expectatiua est nulla, & obtinet gratiam conualidantem, & ratificantem, nõ põterit acceptare, nisi pariter expediuerit litteras
11 huius secundæ gratiæ ratificantis. Gemin. *d. cons. 128. nu. 6. ad idem inducitur.* † Extende; quia mulier, & minor ratificantes testamẽtum non solemne sibi non præiudicant, nisi fuerint certiorati;
12 quia præsumuntur ignorare. Sign. *cons. 87. n. 10.* Vide, *Ratificatio mandato æquiparatur, & quando secus. Concl. 20. n. 7.* † Certioratio, & expressio omnium qualitatum, & eorum, quæ debẽt interuenire, requiritur in ratificatione, sicut in prima dispositione; quia iisdem legibus subiicitur ratificatio, quibus subiicitur ratificatum.
13 Gemin. *d. cons. 128. col. fin. ver. ad vltimum.* Paris. plene *cons 47. Intentio dominorum, col. pen. n. 97. lib. 1.* † Et quod ratificatio, siue appri-
14 siue larga, non valeat, quando ratificans, vel approbans non habet notitiam plenã actus ratificati. Card. Zab. *cons. 44. n. 4. & seq.* vbi & verba illa, *habens scientiam*, tunc probant, quando tenor inseritur. Corn. *cons. 207. n. 3. lib. 3.* Natt. *cons. 162. n. 32.* † Extende, vt
15 si prima dispositio sit nulla propter defectũ, vel subreptionem, pariter ratificatio erit nulla, & subreptitia, nisi de defecta fiat mẽtio, & sanatio. Gemin. *d. cons. 128. col. fin. n. 7. ver. ad vltimum, vsq; in fin.* † Ratio est, quia requiritur scientia plena actus ratificati cum
16 suis qualitatibus; quia substantia ratificationis est scientia. Bald. *cons. 176. ver. item qui. non apparet, lib. 2.* † Extende; quia imo minor, vniuersitas, & similes, licet sciant factum; q̃a potuerunt ius ignorare, non valet ratificatio, nisi sciant vtrumque. Ruin. *cons. 63. nu.*
17 *21. & n. 23. lib. 1.* † Et generaliter, vbi requiritur scientia, illa debet esse omnino certa, vt præiudicet. *Pedemont. decis. 176. num. 3. & seq.*
18 plene Tiraq. *de retract. lign. §. 36. gl. 2. n. 30. & seq.* † Extende; quia requiritur sciẽtia iuris, & facti, vt ratificatio valeat. Bald. *cons. 327.*
19 *col. 1. ver. præterea, lib. 2. alias 322. vidua.* † Extende maxime, quando agitur de ratificatione contractus dolosi; quia requiritur nedum
20 scientia contractus; sed etiam doli. Bald. *cons. 222. col. 2. lib. 2.* Curt. Iun. *cons. 50. col. 3.* Crauett. *cons. 160. n. 4.* † Ratio; quia aliud est approbare, seu ratificare actum, vel contractum, seu qualitatem actus, vel contractus, l. 3. §. *fin. ff. rem rat. hab.* Bart. *in l. Pomponius, col.*
21 *pen. ff. de negot. gest.* † Amplia in tantum requiri veram scientiam in ratificante, vt ratificatio valeat, vt necessaria sit lectura laudi, quod ratificatur, alias non sibi præiudicat ratificans etiam cum
22 iuramento. Castr. *cons. 166. Viso compromisso, n. 5. lib. 1.* vbi, † quod nõ sufficit scientia sine lectura, sequitur Crau. *cons. 197. nu. 14.* qui loquitur in transactione, & alios citat, *d. Pedem. decis. 176. nu. 3. & 4.* vbi alios citat, & quod requiratur lectura instrumenti ratificati, Castr. *cons. 465. Viso compromisso, col. pen. in princ. ver. restat nunc videre,*
23 *lib. 1.* Vide infra *Concl. 18.* † Extende; quia non præsumitur lectura laudi, vel alterius contractus ratificati, nisi dicatur, quod fuit lectum, & vulgari sermone expositum. Zabar. *cons. 44. nu. 5 & 6.* in tantum quod non sufficiat dicere, audito laudo, nisi dicatur &
24 lecto illius tenore. † Et sola præsentia actui non sufficit, nisi probetur intelligentia; quia qui non intelligit, non potest dici præsens, *l. diem proferre, §. coram. ff. de arb. l. coram. ff. de verb. signif.* Castr. *d.*
25 *cons. 465. lib. 1.* Corn. *cons. 165. Circa primum, col. 6. in fi. lib. 2.* † Extẽde; quia vbi requiritur scientia, intelligitur de scientia facti plena cum suis qualitatibus, adeo quod perfecta sit, alias non diceretur scire. Alex. *cons. 114. col. 2. num. 4. lib. 1.* Roman. *cons. 343. in fin.* Tiraq. *de retract. lignag. §. 36. gl. 2. n. 30.* vbi dicit, quod non sufficit probare scientiam in genere, vbi requiritur scientia. † Extende, si quia si laudum est enormissime lædens, videtur nullum; quia ineest dolus reipsa. Dec. *cons. 180. n. 6.* plene Crau. *cons. 142. col. pen. qui*
parificatur dolo ex proposito. Dec. *cons. 80. n. 7.* igitur, vt ratificetur, necesse est, quod ratificans sciuerit esse nullum, & latum ex dolo, alias non valet ratificatio. Bald. *cons. 227. Proponitur col. 1. lib.*
2. Curt. Iun. *cons. 50. col. 3. in fin.* Crau. *cons. 160. col. fin. n. 6.* † Eridẽo ? is, qui ignorat actum, quem ratificat, nihil agit, *l. quo enim, in princ. ff. rem ratam hab. l. si per errorem. ff. de iurisd. omn. iud. l. nec ignorans.* Cãdonat. Bald. *cons. 176. Præmittendum, ver. item quia non apparet, lib. 2. & cons. 130. Videtur, in fin. lib. 3.* Oldrad. *cons. 329. Has allegationes, col. fin. ver. præterea ratihabitio requirit scientiam.* Corn. *cons. 292. Visis, col. fin. lib. 3. & cons. 293. Multa, col. fin. eod. lib.* & quod ratificatio facta sine scientia plena rei, vel facti ratificati non valeat, late Ruin. *cons.*
174. col. 1. lib. 1. & cons. 22. col. 2. lib. 4. † Et quod non obligetur ratificans actum, quando non habuit plenam notitiam contractus. Soc. *cons. 159. col. pen. lib. 2.* † Et ratificatio non extenditur ad ignorata. Socin. *in l. Iulianus, n. 3. ff. qui satisd. cogan.* Paris. *cons. 1. n. 97. & cons. 49. num. 93. & consil. 100. n. 71. lib. 1.* Vide, *Ratificatio non extendit actum ad speciem inclusam. Concl. 15.* † Quia ratificans per errorem non dicitur consentire, & sibi non præiudicat. Dyn. *d. cap. rotum, de reg. iur. in 6.* Paris. *cons. 12. num. 72. & n. 78. lib. 2.* vbi, quod ratificatio facta ex falsa causa, vel ab ignorante non præiudicat. † Extende, etiam si interuenit iuramentum; quia non extenditur ad consensum ad ignorata. Paris. *d. cons. 12. lib. 2.* plenius Crau. *cons. 192. n. 6.* vbi plura adducit, & in simili Zabar. *consil. 44.* † Reliege; quia imo ratificatio ex certa scientia præsumitur, & sufficit, quod in genere cogitauit ratificans; quia ex quo potuit non ratificare, nisi legeretur scriptura, dicitur esse in ignoãtia cralla, quæ non releuat, *cap. humilis, de maior. & obed.* vbi Anton. de Butr. & alii Castr. *cons. 216. Confirmando, num. 3. ver. super tertio, lib. 1.* Alex. *consil.*
42. num. 7. per tot. lib. 1. Crauett. *consil. 25. num. 13. & cons. 73. num. 4.* † Amplia; quia maxime procedunt prædicta facilius in ratificatione, quæ inducitur, vel præsumitur facto; quia qui dicit indectam ratificationem, deber probare, quod sciuerit qualitates omnes, & plenam habuerit scientiam. Crauett. plenissime *consil.*
197. num. 14. vbi, quod scientia plena est de substantia ratificationis, quam probare debet, qui nititur super ratificatione. † Incerta ratificatio non releuat, sicut neque incerta probatio: ideo si mulier ratificat locationem factam à marito suo de bonis mulieris Titio, non releuat, nisi constet & exprimat, pro quo tempore, & pro quo pretio; quia ista sunt substantialia locationis. Alex. *cons. 184. In causa, & lite. n. 4. & 5. ver. nec obstat, quod forte, lib. 2.* † Extende, vt procedat, etiam si talis ratificatio habeat relationem ad instrumentum locationis; quia si de locationis instrumento non constat, ratificatio euanescit. Alex. *d. consil. 184. num. 3. lib.*
6. vbi, quod tanquam incerta, & obscura non releuat. † Amplia multis modis, & plenius infra, *Ratificatio vt inducatur, quæ sint necessaria. Conclus. 18.* Vide, *Confirmatio quid sit, & quæ requirantur. Conclus. 704.*

Ratificatio quando sit necessaria, vel non. Conclus. 9.

RATIFICATIO † est necessaria, vbi non adest mandatum. Bald. *consil. 32. Præsupponatur in facto, ver. decima & vltima, lib.*
2. † Extende; quia vbi ratificatio est promissa, debet sequi totum, nec sufficit particularis ratificatio, ita quod non auditur volens agere ex contractu non ratificato in totum. Bald. *consil. 32. & consil. 34. In causa ista, circa fin. eodem lib.* Vide plenius *Ratificatio est necessaria multis casibus, & quando secus. Conclus. 16.* Vide, *Ratificatio promissa ad quid obliget promittentem. Concl. 17.*

Ratificatio non fit, nisi de eo, quod nomine ratificantis est gestum, & quando secus. Concl. 10.

RATVM † habere non possum, quod nomine meo non est gestum, *cap. cum ad sedem, de restitut. spoliat.* Federic. de Sen. *consil. 15. Quæstio talis, in princip. ver. secunda potest & aliter, lib. 2.* † Excasus, *super quo, numer. 3. ver. secunda potest & aliter, lib. 2.* † Extende; quia ratum habere non possum, quod nomine meo non est gestum, etiam si negotium ad me pertineat, *cap. rationibi* Dyn. *de regul. iur. in 6. l. si pupilli. §. si ego,* vbi Bartol. *ff. de negot. gest.* Bartol. *in l. 1. §. sed cum quis. ff. de vi, & vi armat.* vbi declarat. Dec. *consil. 672. num. 6.* † Et propterea necesse est, vt præcedat mandatum, non autem sufficit, quod sequatur in iis, quæ mandatum, non autem sufficit, quod sequatur in iis, quæ mandantis gesta non sunt. Alexand. *cons. 146. in casu hu-*
mine mandantis gesta non sunt. Alexand. *cons. 146. in casu hu-*
num.

n.15 *ver. & non obstat, lib.5.* † Amplia in tantum, vt nec Papa de ordinaria potestate possit ratificare cõpromissum factũ per Cruciferos sine licentia Papæ, q̃ est nullũ; quia nomine Papæ non fuit 5 compromissum. Gemin. *cons.96.n.3.ver. nec Papa.* † Declara, quia ratificatio propria hoc requirit, quod actus, qui ratificatur, sit factus nomine ratificantis; quia est quædam confirmatio, seu conualidatio, vt tunc, & de tempore actus confirmati; si vero ratificatio sumitur large pro approbatione, etiam valet de eo, q̃ non est factum nomine ratificatis, dummodo habuerit scientiã; quia semper requiritur. Card. Zabar. *cons.44. Prodomino Christophoro, n.* 6 *3. & seq. v. quod ratificatio.* † Amplia maxime in ratificatione tacita gestorũ a procuratore; quia si nõ gessit nomine domini, non põt induci ratificatio ex sola scientia & patientia. Dec. *cons.* 437. *Quæri-* 7 *tur.* † Ampliat, q̃a promissum, aut gestũ nomine meo per ratificationem efficitur meum. *d.l. si pupilli. §. sed si ego*, & ibi gl. & Dd. *ff. de neg. gest.* facit *l.2. ad sin. ff. de calumn.* loquens in locatione facta nomine alieno, *l. si seruus. ff. de precar.* † Extẽde; quia si decedatis, cuius nomine gestum est negotium, antequã ratum habuerit, poterit hæres illius ratum habere, *l. ab vno. C. de neg. gest.* scribit Bald. Dyn. *in c. ratum, de reg. iur. in 6.* quem sequitur Bart. *in l. bonorum. ff. rem rat.* 8 *hab.* Alex. *in l. eius qui in prouincia, n.7. ff. si cert. pet.* Paul. *in v. negotiorum*, & dicit esse bene notandum, allegans tex. *in l. fin. ff. si pro* 9 *curatori. ff. rem rat. hab.* † Amplia; quia non iuuat accedo ad rem tuam tãquam tuã; ergo nomine tuo; ideo q̃ ad particularibus non possunt ratificari per communiter recep. Gem. *cons.46. In causa* 10 *vertente, n.12. lib.3.* † Limita, q̃ bene possum ratificare in præiudicium meum, quod nomine meo est gestum. Oldr. *cons.328. in fi. n.* 19. *ver. item non obstat.* maxime, quando superte mea fuit contractum; quia oritur contra me in præiudicium meum exceptio. Bald. 11 *cons.322. Vidua petiit, in pr. ver. præterea potest, quæ lib.2.* † Limita; quia factum per gestorem in rem suam potest ratificari, & valet ratificatio secundum comm. * opinionem. Bald. *cons.223. Proponitur,* 12 *quod vnus, n.3. ver. modo quæritur. lib.2.* † Limita; quia hæres potest ratificare gesta nomine defuncti, si sunt talia, quæ transeant ad hæredes. Dyn. *cons.15. Quæstio talis est, quidam, na.2.* Ang. *consil.* 161. *Viso* 13 *puncto, col. fin. in pr. ver. aut ergo.* † Limita in delictis; quia ratificatio facta delicti transfert onus probandi in ratificantem, quod non 14 mine suo gestum non fuerit. Clar. *§. fin. q.* 87. *in fin.* vbi dicit notãdum. † Contrarium in delicto gesto non nomine ratificantis, q̃ per ratificationem non incurrat ratificans pœnam, tenet Hieron. de Tortis *cons. quod est post consil. Anton. de Burr. sub n.3.* allegat Bart. *in l. §. sed & si cũ quis*, vbi gl. *ff. de vi & vi arm.* quia dicit, quod possum habere ratum ipsum factum, sed non qua talem facti. De- 15 clara, & dic plenius, *Ratificatio delicti quando noceat, vel non. Concl.28.* † Limita; quia gestum non nomine meo possum ratificare; imo teneor ratificare, quando vtiliter est gestum; quia ipso gestu meũ dicitur. Bologn. *in addit. ad cons.10. de Anan 55. n.6. ver. præterea.*

Ratificatio ex multis factis inducitur, & quibus. Concl.11.

1 RATIFICATIO † appellationis inducitur ex constitutione procuratoris ad prosequendam appellationem nomine cõstituentis inter positã. Oldr. *cons.326. n.17. ver. cum ergo, & cons.328.* 2 *n.15. ver. item licet.* † Mandatum falli procuratoris ratificatur, si dominus appellet à sententia lata contra se comparente eo, qui nõ 3 habebat mandatum. Oldr. *d. cons.326. n.17. ver. nec obstat.* † Extende, vt idem sit, si procurator prætensus fecit causam, & appellatuit; quia si dominus prosequitur appellationem ab eo inter positam cum promissione rati, censetur ratificare omnia gesta ab eo- 4 dem. Rom. *cons.249. In casu proposito, in fin. ver. nec refragatur.* Sponsalia † ratificantur, si sponsa recipit munera, si supplicatur pro dispensatione gradus prohibiti; quia factis voluntas declaratur. 5 Cald. *cons.458. alias 1. de sponsal.* † Facto non minus quã verbo inducitur ratificatio; quia facto voluntas declaratur. Cald. *d. consil.* 6 *458. alias 1. de sponsal.* † Et mulier exigẽs dotem sibi datam in apocha, in qua comprehenditur legatum factum sibi a tertio, censetur ratificare facto ipso, & sibi præiudicat, ne legatum possit petere tanquã non comprehensum in illa summa. *l. quidam ex parte, vbi est text. & ibi gl. ff. de cuict.* Bald. *cons.184. Ad intelligentiam, vel* 7 *nunc venio, lib.2.* Crau. *cons.237. col.2. ver. ex testamento*, vbi plura, qs tacita ratificatio inducatur. † Et quod ratificatio nedum verbis, sed facto ipso inducatur, est tex. *in l. Paulus. ff. rem rat. hab.* Dec. *cons.* 316. *col.2. in fin. & cons.38. in princ. & cons.139. & cons.222. Dura admodum, na.4. & 5. & cons.367. Viso puncto, n.3.* Alex. *cons.58. In causa, & lite, lib.5.* Bald. *cons.184. lib.2.* Ang. *cons.151. col. fin.* Bologn. *cons.15. n.* 15. *Quotidianus est casus, & cons.26. Proponitur mihi, n.12.* Tiraquell. *de* 8 *constit. in 3. part. num.12.* † Extende; quia non minus declaratur voluntas facto, quam verbis. *l. reprehendenda. C. de instit. & substit.* vbi gl. & est gl. singul. *in c. cũ super, in ver. confessus, de offic. deleg.* Bald. *cons.* 9 184. *Ad intelligentiam, nu.5. lib.2.* plene Crau. *cons.237. col pen. ver. sed magis in termino.* † Extende per exempla; quia acceptans bona sibi in laudo adiudicata ratificat laudum facto. Castr. *cons.116. Viso cõ-* 10 *promisso, col. pen. in fin. lib.1.* sequitur Crau. *d. cons.237. n.2.* † Et soluẽs expensas factas in lite per nuncium, videtur ratificare gesta per 11 nuncium. Alex. *cons.175. Perspectis, in fin. lib.5.* † Producẽs laudum, & petens illius executionem censetur contenta in laudo etiam ratificare, & approbare. Petr. de Anch. *cons.34. nu.18. & seq. ver. postremo contra dicta.* † Taciturnitate quinquennii ratificatur cõtractus minoris celebratus sine solemnitatibus, si minor effectus 12 maior tacuit per quinque annos, dum contractus sit iustus quoad alia. Bald. *cons.45. Quandoque contractus, lib.2.* † Exigens canonẽ ab emphyteuta dicitur approbare concessionẽ in emphyteusin etiam nulliter factam, puta a minore, si exactio fiat ab eodem 13 maiore effecto. Bald. *consil.184. Ad intelligentiam, lib.2. ver. secundo præmitto. & per tot.* † Creditor agens contra eum, qui exegit pecu- 14 nias à suo debitore de mãdato sui adiecti, liberat adiectum; quia etiam si non potuisset alterum adiicere exactioni; tamen ex quo dominus egit contra exigentem, censetur ratificare talem adiectionem; secus si non egisset contra exigentem, quia posset agere cõtra adiectum. Bald. *cons.281. Ad euidentiam præmittendum, lib.5.* † Possessione, vel vsu rei factæ, & acquisitæ per negotiorum ge- 15 storem inducitur ratificatio. Ang. *cons.161. Viso puncto, col si. in prin.* vbi, quod si dominus possedit acquisita nomine suo p negotiorum gestorem, censetur ratificasse acquisitionem. † Extende in 16 emphyteusi acquisita per fratrem pro se, & fratrib. absentibus; quia si possederunt simul, censentur absentes ratificasse. Fulgos. *cons.232. In proposita quæstione, in princ.* Vide, *Ratificatio tacita, quando, & ex quibus inducatur, & quando non. Concl.13. n.6. & seq.* † Mãdatum etiam ad actum gerendum inducitur circa actum iã gestum; 17 ideo mandatum ad contrahendum matrimonium ratificat contractum. Alex. plene *cons.146. In causa & lite, lib.5. per tot.* maxime *in pr. & n.9. & seq.* vbi limitat in actu consumpto ex toto extinctino, vide eum plenissime tractantem. Vide & declara, *Procurator si egit* 18 *sine mandato legitimo quando valeat iudicium, vel non. Concl.828.* † Extende multis modis, *Ratificatio mandato æquiparatur, & quãdo secus. Concl.20. n.10. & seq.* † Extende, quia si aliquis egit nomine meo contra te sine mãdato, & obtinuit dari mihi fideiussores, & ego 19 constituã illum procuratorem, videor ratificare gesta ab eo, & fideiussores mihi obligantur. *l. Iulianus, cum tibi not. ff. qui satisd. cog.* Alex. *d. cons.146. n.9. ver. fortificantur, lib.5.* † Et idem in substituto, qui 20 egit causam sine mandato; quia si substituatur a procuratore habente mãdatum ad substituendum, gesta per ipsum substitutum sine mandato censentur ratificata. Alex. *d. cons.146. n.9. ver. & præterea domini de Rota, lib.5.* & est *decisio Rotæ 38. de procur. in nou.* alias 454. & Alex. *consil.112. in fin. eod. lib.5.* † Declarat Aexand. *consil.112.* 21 *in fin. lib.5.* vt procedat, quando constituens sciebat gesta, quæ ratificantur per dationem mandati, alias secus, sed idem Alex. *consil.146. num.12. lib.5.* dicit, quod sufficit cogitatus in genere. † Declara; quia adhoc, vt mandatum ad aliquid faciendum inducat 22 ratificationem actus nomine mandantis gesti, est necesse, quod ille actus non sit ex toto extinctus, prout si mando tibi, quod occidas Titium, & tu iã occideres, non potest induci ratificatio; etiã si nomine meo occidisti me ignorante; quia verba non possunt applicari; secus, si actus est successiuus, & non ex toto extinctus, ita Alex. *d. cons.146. n.14. ver. non obstat etiam, lib.5.* † Extende 23 in matrimonio contracto nomine meo ab eo, qui non habebat mãdatum sufficiens; quia si postea ego constituo eundem, qui contraxerat matrimonium nomine meo procuratorem ad contrahendum matrimonium cum eadem persona, videor ratificare matrimonium primo nomine meo contractum. Alex. *d. consil.* 146. *In causa & lite, per tot.* vbi est casus, maxime *n.9. & seq. ver. fortificantur, lib.5. & n.14.* vbi apost. *in ver. vim.* † Et procedit extensiõ, 24 etiam si mulieri non fuerit notificata ratificatio, seu mandatum; quia sufficit, quod secuta fuerit ratificatio, vel mandatum, antequam mulier dissentiat, plene Alex. *d. cons.146. n.15. & multis seqq. v. non obstat etiam prædictis, lib.5.* † Extende; quia si aliquis incepit a- 25 gere nomine meo sine mãdato, & postea hoc sciens mandatum dedi ad agendũ, videor ratificare prius gesta. Castr. *cons.382. Super primo, in pr. lib.2.* † Extende; quia mandatum ad litem motam in- 26 ducit ratificationem gestorum ab eodem procuratore in eadem causa, quatenus dominus sciuerit eum se gessisse pro tali in causa. Alexand. *cons.112. Super eo, in fi. lib.5.* vbi apostill. *in ver. ratificatio-* *nem.* † Dispositio ad futura capit præsentia, & futura; nam lega- 27

tum

tum factum Titio, cum pubes erit, vel sub conditione, si nauis ex Asia venerit, si erat pubes, vel si nauis ex Asia venerat, debetur legatū, si testator ignorabat; sed si testator sciebat conditionē venisse, si pōt reiterari, videtur sensisse de alio futuro implemēto.

28 Alex. *d.cons.146.n.4.ver. & præsuppono.lib.5.* † Ideo si Papa mandat ꝓuideri de prima vacatura in certa ecclesia, poterit ꝓuideri etiā de ea, q̄ vacabat tēpore datæ, si Papa ignorabat vacationē. Alex. *d.cons.146.n.5.ver. & per hoc dicitur, lib.5.* vbi apost. *in ver. vacabat*, dat

29 concor. & declarat, vbi sunt concordata, non habere locum. † Et Princeps cōcedens alicui, vt possit testari nō obstante aliquo impedimentō, si iā testatus est, c̄ualidatur testamentū iā factū. *l. si quis filio exheredato. §. irritū, ver. qua ratione. ff. de iniusto testam.* Alex. *d.*

30 *cons.146.n.7.ver. comprobatur, lib.5.* † Et legatū factū de cētum pro maritāda Berta, si est maritata, debetur nihilominus. Alex. *d.cons.146.n.6.ver. & similiter. lib.5.* & ibi apost. *in v. maritata*, dat concor.

31 † Declarat apostill. ad Alex *d.cons.146.n.6. in ver. maritata*, vt ꝓcedat, q̄n legatum fit pro maritanda certa persona: secus si pro maritādis puellis; quia non debetur iā maritatis, nisi esset ꝓ filiabus, vel descendentib. maritādis; quia debetur etiā maritatis, alle-

32 gat Castr. *cons.308. In isto, in fin. lib.1.* † Obseruātia, & executio cōtractus, laudi, vel actus inducit ratificationē tacitā. *l. Paulus. ff. rem*

33 *rat. hab.* † Exigens, vel recipiens rem adiudicatā ex laudo dicitur ratificare laudū. Castr. *cons.116. Viso cōpromisso, col. pen. ad fi. lib.1.* vbi, quod nō minus facto, q̄ verbo inducitur ratificatio: idem in exigente pensionem ex locatione; quia cēsetur ratificare. Alex. *cons.*

117. lib. §. n.2. & alia similia exēplaidē Alex. *cons.175. in fi. lib.5.* Dec.

cons.54.n.2. & cons.262.n.8. & 9. & cons.367.n.3 & cons.468.n.12. &

34 *cons.586.n.13.* † Soluens pensionem conuentā in locatione, dicitur ratificare locationem de tempore in tēpus. Natt. *cons.26.n.7. & cons.160. col.2.* Affl. *dec.236.n.3. & dec.164.* Gozad. *cons.30. in prim.*

35 † Recipiens literas absq; cōtradictione dicitur ratificare, & ap-

36 probare in eis contenta. Alex. *cons.78. col.2. lib.1.* † Viēs, vel approbās actum gestum à suo asserto procuratore, qui nō esset, dicitur approbare, quod ille esset suus procurator iā in illo actu, q̄ etiā in aliis ab eodem ꝓcuratore gestis, ēt si noceant vtenti. Felin. *in c. cum inter, n.22. de except. l. cū quaritur. ff. de admin. tut.* Bart. *in l. si negotia, & in l. si quis negotia. ff. de neg. gest.* Tira ꝙ. *de retr. conuent. §. 7. n. 4. in*

37 *fi. cum seq.* † Declara tamen; quia si tutor locauit ad longū tempus bona minoris, & fecit pactum fracandi bona conductori ꝓ tāto pretio in eodem instrumento locationis, si minor maior factus agit ad pensiones contra conductorem, censetur ratā habere locationem, & pactum francandi secūdum Alex. *d.cons.117. Viso proceſſu, lib.5.* sed contrarium, & melius tenet ibi apostill. *in ver. aut nō valuit*, quia cum sint duo contractus, videl. locationis, & fracandi, si agit ex locato; non tamen approbat alium contractum, vel aliud pactum separatum francandi, licet in eodem instrumento. Ego credo, quod apostilla dicat melius in ratificatione tacita, q̄ non extenditur; secus, si expressa; quia cēseretur ratificasse omnia contenta, vel dicas istud pendere, an pactum fiancandi pendeat à locatione, vt supponit Alex. ibi. *n.3.* quia si penderet à locatione, vt quia constat, quod non aliter conduxisset sine pacto, vel ꝙ plus soluit de affictu propter pactū, vt quia esset pars pretii; tunc

38 approbando locationem approbaret pactum, alias secus. † Pariter appellans à sententia lata in iudicio facto cum filiofamilias inducit ratificationem gestorum, ita quod instantia transiuit deserta, & sententia transit in iudicatum; secus si pater appellauit, & de nullitate dixit, put in practica fieri consueuit. Ant. de Butr.

39 *cons.18. col.1. in fi. n.2. ver. sed quicquid sit.* † Actus meus interueniens vltra scientiam ad actum gestum nomine meo inducit ratificatio-

40 nem. Abb. *cons.7. Tria. col pen. nec obstat, lib.2.* † Lapsus longi tēpo-

41 ris inducit præsumptam ratificationem. Gozad. *cons.11.n.19.* † Et ex solutione per longissimum rēpus facta inducitur, & præsumitur ratificatio. Dec. *cons.297.n.2. in fi. cum seq.* Cassad. *decis.3.n.4. &*

☞ *seq. & nu.7. de procur.* Vide, *Ratificatio quando præsumatur, & quando*

42 *non. Conclus.14.* vbi plenius. † Consentiens translationi de se factæ de Episcopatu ad Episcopatum, dicitur habere ratam ipsam translationem; & ideo conualidatur collatio facta de beneficiis translati, antequam consenserit; quia vbicunque actus, qui non potest fieri sine consensu meo, fit sine consensu meo, & est nullus, efficitur validus duobus concurrentibus: primum, quod faciens actum credidit verisimiliter me cōsensurum, & quod postea consensi, plene Rom. *cons.340. Circa primum, n.6. circa tertium.*

43 † Hæreditatem defuncti acceptans, vel adiens, censetur ratificare venditionem rei propriæ factā à defuncto; ideo contrauenire non potest. Alex. *cons.92. Viso, n.3. & 4. ver confirmatur, lib.5.* vbi apostill. *in ver. ratum*, dat concord. Vide, *Ratificatio tacita quando,*

☞ 44 *& ex quibus inducatur. Conclus.13.* † Limita; quia vt inducatur tacita ratificatio ex facto, debet necessario concludere ratificationē, alias non concludit. Roman. *cons.291.n.5.* Dec. *in tract. diffi. in. not. de appell. & in cons.457. col. fin.* Tiraq. *de retract. lign. §.36. gl.2. n.1.* Vide, *Hæres non potest venire contra factum defuncti, & quando secus. Conclus.53.*

Ratificatio gestorum contra mandatum non inducitur, & quando secus. Concl.12.

RATIFICATIO † gestorum ab eo, qui habebat cerum mādatum, si faciat contra illud, non inducitur ita de facili, sicut si nullum habuisset mandatum, *l. maritus. C. de procur. Oldr. cons.199. n.7. ver. præterea facit.* vbi; quod propterea requiritur magis clara scientia; quia in dubio nō præsumitur ratificare gesta contra suū mandatum; & iste est casus illius consilii, *in 2. dub. & n.11.* vbi dicit, quod *l. §. §. falsus. ff. rem rat. hab.* procedit, quando adest scientia ratificantis certa. † Et an gesta per falsum procuratorem possunt ratificari post conclusum in causa, & post sententiam, Vide Guid. Pap. *decis.320.* Vide infra, *Ratificatio gestorum ab eo, qui non habebat legitimum mandatum, potest fieri, &c. Concl.23.* † Limita, quia ratificatio inducitur gestorum contra mandatum, quādo superuenit noua cōmissio, vt procurator faceret, quicquid posset pro vtilitate mandantis; quia censetur actum mandatum, & ista procedunt maxime, quando aliis negotiis eiusdem mandantis præfuit, & fuit solitus mandans ratificare, vel si negotium erat periturum. Bald. *cons.334. Creditor indigens. per tot. lib.* Vide duas Conclus. prox. præced. Vide, *Ratificatio actus prius impugnati qualiter inducatur. Conclus.25. & Concl. ibi prox. seq.*

Ratificatio tacita quando, & ex quibus inducatur, & quando non. Concl.13.

RATIFICATIO † inducitur eo ipso, quod scio aliquid nomine meo gestum esse, & non contradico, vel nō protesto. Oldr. *cons.199.n.7.* qui loquitur in spolio nomine meo commisso, vt teneat ratihabitione, ex quo sciui, & non fui protestatus. Bald. *cons.110. Decreto Domini cauetur, in princ. lib.1. ver. præterea sequitur ad eos.* † Declara supra, *Ratificatio quid sit, &c. Concl.8.* & infra, *Ratificatio vt inducatur, quæ sint necessaria. Concl.18.* quia non sufficit habere scientiam rei, vel facti, nisi habeatur scientia circumstantiarum, & qualitatum omnium, *cap. cum certa*, & ibi gloss. *in verbo.* & Doct. *de appell. in 6.* Roman. *cons.343. circa fi.* Alex. *cons.114. col. 2. lib.1.* Felin. *in cap. a nobis, col.1. de except.* Dec. *in c. nam concupiscentia, in 2. lect. in fin. de constit.* Vide, *Scientia vbi requiritur in aliqua, qualis esse debeat. Conclus.66.* † Amplia, vt idem sit in iudicio agitato nomine meo per substitutum ab eo, qui non haber potestatem, vt eo ipso, quod sciui per talem causam meam agi, videar mandasse, & ratificasse. Cald. *cons.106.* alias *4. de procur.* † Declara, vt non procedat in minore; quia non censetur ratificare ex scientia, & patientia etiam maior factus, nisi per quinquennium tacuerit, postquam maior factus fuerit. *l. fin. C. si maior fact. rat. habuer.* † Intelligi declarationem, nisi maior factus actum approbatorium fecerit, & sic verbo, vel facto ratum habuerit; quia tunc non expectatur quinquennium. Petr. de Anch. *cons.34. num.18. & 19. ver. postrem.* † Amplia; quia is, qui possidet rem acquisitam per alium nomine suo, dicitur ratum habere talem contractum acquisitionis. Ang. *cons.161. Viso puncto, col. fin. in princ.* † Extende idem, si percipit fructus ipsius rei. Alex. *cons.88. col.7. lib.5.* † Extende, vt idem sit, si vniuersit. sinuestita de tenuta in emphyteusin soluit pensionem, seu Canonem rei conductæ ab alio. Alex. *cons.127. Viso instrumento, in princ. lib.5.* vbi, quod talis ratificatio trahitur retro, & mādato æquiparatur. † Amplia; quia ratificatio præsumitur, & inducitur ex longinquitate temporis. Ceph. *cons.240. nu.9. lib.2.* Gozad. *cons.11.n.16.* Bero. *cons.104.n.11. lib.3.* Ceph. *cons.311.n.45. lib.3.* Sim. de Præt. *cons.79.n.15. & 16.* Rim. Iun. *cons.6.n.74. lib.1.* † Maxime, quando non præcessit mandatum. Rim. Sen. *cons.504. nu.2. lib.1.* Vide, *Ratificatio ex multis factis inducitur, & quibus. Concl.11.n.4. & seq.* † Amplia in minore; quia si maior factus per quinquennium tacet, censetur ratificare contractum ab eo nullum, *l. fi. C. si maior factus.* † Extende idem, si maior factus agit ad pensiones actus decursi; quia censetur approbare locationem factam à tutrice, vel curatore. Alex. *cons.117. Viso proceſſu, lib.5.* † Limita; quia ratificatio non inducitur per eum, cuius nomine fuit factum contractus, licet ipse reperiatur præsens laudo, q̄ profertur, & emissum, licet ipse reperiatur præsens laudo, q̄ profertur, & emissum, nihil dixerit. Vide *in ver. Laudum arbitri ex quibus nullum dist possit. Conclus.29.* vbi distinguitur in sententia indicis, vel laudo arbitri. † Extende; quia imo non inducitur ratificatio laudi, licet in fine

Nota-

Notarius scribat, *latum latum, & c. præsentibus testibus, &c. & præsentibus partibus, & non contradicentibus*, quia adest medium inter consentire & cõtradicere, videlicet tacere, maxime, quia sunt verba Notarii, secus, si essent verba partium, puta, quod partes dicerent, quod non contradicebant. Lanfranch. in *tract. de arbitr. in 3. charta, ver. homologatio.* † Extende, quia sola præsentia partium tempore laudi non inducit ratificationem. Cum *cons.* 143. *n.* 2. † Restringe; quia bene inducitur ratificatio compromissi, si Titius, pro quo cõrato fuit promissum, lato laudo petat declarari nullum; quia si noluisset ratificare, sibi non nocebat, neq; erat necessaria petitio, quod annullaretur. Castr. *cons.* 93. *Considerandum est, in pr. lib.* 1. † Restringe, quando non constat de compromisso, & arbiter enuncians compromissum fert laudum partibus præsentibus, & non contradicentibus. Vide *Laudum arbitri ex quibus, Concluſ.* 29. supra allegata *ver. Restringe.* Vide, *Minoris contractus nullus qualiter convalidetur. Concl.* 254.

Ratificatio quãdo præsumatur, & quando non. Cõcluſ. 14.

RATIFICATIO † promissa pro absente præsumitur per lapsum 30. annorum, quibus superuixit is, pro quo de rato fuit promissum. Soc. *cons.* 46. *n.* 3. *ver. præterea in casu nostro, lib.* 3. sequitur Soc. Iun. *cons.* 48. *n.* 10. *lib.* 2. Paris. *cõs.* 33. *n.* 61. *lib.* 1. & ita Rota Rom. vt attestatur Simonet. *dec.* 42. *In vna iudicatũ fuit.* † Extende; quia in hac tacita ratificatione præsumpta; etiam si agatur de contractu, non est necessarius consensus simultaneus, vel præsentia alterius partis. Aret. *consil.* 128. *Eximie, n.* 3. *ver. tertio*, quod potuit fieri parte absente, faciunt tradita per Brun. *tract. de for. c. de potentia & effecta, fol.* 49. *col.* 2. *ver. secundo præducta conclusio non procedit & in cap. quas res, fol.* 29. *col.* 2. *ver. solemnitas etiam.* † Cõtrarium in ratificatione actus, vel contractus nullius, vel laudi nullius; quia ratificatio conualidans in vim pacti siue tacita, siue expressa, requiritur ab vtraque parte. Paris. *cons.* 24. *n.* 113. *lib.* 2. late Soc. *cons.* 105. vbi declarat, *lib.* 4. Vide, *Laudum homologatum qualiter valeat. Conc.* 26. † Extende; quia cessat etiam mala fides. Bar. in *l. si. Cũ major factus ratum hab.* quem videas. † Amplia, quia ratificatio etiam actus gesti, puta laudi, vel contractus gesti, nomine alieno, vel pro alio præsumitur per lapsum 30. annorum. Vide Conclusionem proxime præcedentem vbi concor. plures. † Amplia, quia longa patientia, & obseruantia inducit ratificationem actus præcedentis. Soc. *cons.* 158. *Visto processu, col.* 2. *ad fi. lib.* 2. & facit; quia voluntas declaratur interuenisse in actu per obseruantiam subsequentem diutius seruatam. Soc. *cons.* 68. *In causa, quæ vertitur, col.* 3. *in pr. lib.* 3. latius *cons.* 145. *Circa primum fere, per tot. lib.* 1. Vide, *Obseruantia diuturna operatur multa, & quando secus, &c. Concluſ.* 58. † Extende; quia ratificatio pacis promissæ pro absentibus præsumitur facta eo ipso, quod tacuerũt per longum spatium, & non consueuit fieri expressa ab omnibus; ideo committitur pœna promissa. Corn. *cons.* 40. *lib.* 2. *per tot.* Vide Conclusionem prox. præced. *nu.* 9. *& seq.* † Limita, quia sicuti mandatum non præsumitur etiam per mille annos; ita neq; præsumitur ratificatio subsequuta ad actum factum sine mandato. Ias. *consil.* 140. *lib.* 4. † Limita, quia si actus potest ex alia causa dici factus, quam ex causa ratificationis cessat ratificatio. Bart. & Ang. in *l. quo enim. ff. rem rat. hab.* Paris. *cons.* 79. *n.* 12. *lib.* 1. Gabr. *cons.* 180. *in fi. lib.* 2.

Ratificatiõ non extendit actum, qui ratificatur, ad speciem non inclusam, & quando secus. Cõcl. 15.

RATIFICATIO † non extendit actum, qui ratificatur, ad speciẽ non inclusam; ideo si procurator, qui non habet mandatum ad donandum, transportet creditum mariti in personam vxoris, & maritus ratificet, non inducitur donatio; quia procurator non poterat donare, neq; ratificatio extendit, vt possit induci præsumptiõ donationis. Per. de Anch. *cons.* 32. *nu.* 6. *& seq. ver. & licet ista.* Soc. *cons.* 159. *in præsenti consultatione, num.* 30. *lib.* 2. Castr. *cons.* 306. *nu.* 3 *lib.* 2. vbi, quod sicut narrata non extendunt conclusionem libelli; prout nec exceptio firmans regulam extendit, ita cõfirmans non extendit confirmatum, clausula; *non obstante*, firmat gratiam, sed non extendit. † Contrarium Paris. *cons.* 29. *Bonum, nu.* 20. *& seq. lib.* 1. vbi, quod ratificatio laudi extendit laudum ad hæredes, quia hoc est de natura ratificationis, etiã si nihil sit dictum de hæredibus, licet laudum non sit transitorium ad hæredes. † Amplia; quia ratificans sententiam latam contra se in negocio principali non censetur ratificasse sententiam liquidationis expensarum, in quibus fuit condemnatus in sententia ratificata; quia liquidatio non includitur. Ang. *cons.* 302. *Visis & diligenter, nu.* 2. *ver. contrarium credo.* † Amplia in laudo homologato, seu ratificato; quia ratificatio confirmat, non extendit. Ægid. *cons.* 24. *n.* 18. *& 19.* & idem operatur, quod iuramentum; quia confirmat actum, non autem extendit. Æg. *d. cons.* 24. *nu.* 12. † Extende; quia laudum declaratorium de præterito non inducens obligationem nouam, sed veterem detegens, si homologetur, non extenditur, vt sit, nisi declaratorium; quia consensus actui præstitus non operatur vltra id, q; actus recipiens consensum operari potest. Flor. *consil.* 17. *n.* 8. *& seq. ver. secunda ratio.* † Amplia, quia ratificatio non extenditur ad illicita, neq; ad non cogitata. Card. Zab. *cons.* 44. *n.* 5. *& seq.* maxime *in fin.* † Extende; quia ratificatio subsequuta, vel ratificatio promissa non extenditur ad ignorata, neque ad continentia dolum, vel fraudem, quia de natura confirmationis est addere robur ratificato, non autem extendere. Socin. *cons.* 159. *in præsenti consultatione, n.* 29. *in fi. cum seq. lib.* 2. † Amplia; quia non extenditur ad non verisimilia, vt quis iacter suum. Card. Zab. *d. cons.* 44. *in fin.* † Amplia idem in confirmatione actus nullius temporalis, quia confirmatio non extendit actum temporalem, vt efficiatur perpetuus, sed imo intelligatur solum addere robur cum suis qualitatibus. Castr. *cons.* 162. *in pr. lib.* 2. † Restringe, quia imo transactio solius Prælati sine solemnitatibus, quæ est personalis, mortuo Prælato non præiudicat Ecclesiæ, si confirmetur per Papam ex certa scientia, extenditur, & fit realis, & perpetua. Abb. *cons.* 62. *illud de iure, n.* 4. *ver. secundo principaliter, lib.* 1. † Amplia, quia licet per diuisionem amplissimam cum clausulis ad disponendum de bonis diuisis pro libito voluntatis inducat renunciationem fideicommissi, etiam sub futura conditione inter scientes; si tamen diuisio fiat per laudum, vel arbitramentum cum amplissimis clausulis prædictis, non censetur renunciatum fideicommisso, quia arbitris nõ est data facultas, & ideo ratificatio partium, & homologatio laudi non extendit vltra, quam extenderetur, late Socin. *cons.* 251. *n.* 21. *ver. ex qua conclusione, lib.* 2. Mandel. *cons.* 29. *n.* 16. Alex. *cons.* 40. *n.* 2. *in fi. & seq. ver. & confirmantur, lib.* 4. † Ratio, quia ratificatio est actus executiuus, qui non extendit, Crau. *cons.* 135. *n.* 13. & *cons.* 668. *n.* 2. † Amplia, quia si fiat statutũ nouum per ciuitatẽ subditam, in quibus recurrat ad ius commune in casibus omissis, sit intelligendum de iure municipali ciuitatis dominantis, vt late per Rom. *consil.* 218. *per tot.* secus tamen est, quando iam statutum est factum sub illis verbis, *antequam ciuitas subsit ciuitati dominanti*, quia licet confirmentur, tamen non extenduntur, vt debeant intelligi alio modo, quam prout intelligebantur ante subiectionem. Soc. *cons.* 271. *per tot.* Apostilla fi. ad Rom. *d. cons.* 218. quæ plurimos allegat, quia confirmatio non extendit. † Amplia, quia ratificatio, vel confirmatio non extendit actum confirmatum, quia actus executiui non ampliant dispositionem. Crau. *cons.* 135. *nu.* 13. † Extende in tantum confirmationem, vel ratificationem non extendere actum ratificatum, vt licet robur adiiciat, tamen non extendit vltra, quam in actu confirmato contineatur, plenissime Crau *cons.* 668. *nu.* 2. † Extende, quia ratificatio emptionis factæ à procuratore non extenditur ad traditionem factam alteri de re empta per eundem procuratorem. Bart. *cons.* 206. *inter procuratorẽ*, quem citat, & sequitur Crau. *d. cons.* 668. *nu.* 2. *circa fi.* vbi ponit alia plura exempla. † Extende, quia ratificãs fideicommissum maiorum suorum non censetur bona sua libera extra contenta in fidecommisso illi supponere, quia actus ratificationis non extendit. Crau. *d. cons.* 668 *n.* 2. vbi casus. † Declara, quia actus geminatus bene operatur maiorem mentis declarationem, sed tamen non extendit nouus consensus actum, & consensum primum circa obligationem: Crau. *cons.* 160. *n.* 6. Vide, *Geminatio actus maiorem firmitatem &c. Conch* 28. *ver. Limita*, & idem dicit Æg. Bell. *consil.* 24. *nu.* 19. *ver. non curo etiam.* † Amplia, quia possum ratificare factum, sed non qualitates. Hier. de Tortis *cons. suo inserto post consilia Ant. de Butr. nu.* 3. † Limita, quia quando interuenit certa scientia, tunc in nihil dat, *& quæ dicatur in forma communi. Concl* 708. Vide, *Emologatum quid sit, & operetur. Concluſ.* 229. Vide *Laudum quando homologatum dicatur. Concl.* 25. *& Concl. ibi prox. sequ.* Vide, *Diuisio an præiudicet fidecommiss., & quando secus Concl.* 443. Vide, *Statuta ciuitatis dominantis dicuntur ius commune, &c. Concl.* 541.

Ratificatio est necessaria multis casibus, & quando secus. Concl. 16.

RATIFICATIO † necessario debet fieri, vt quis actionem acquirat, vel acquisitã à gestore negociorũ inrẽtare possit, quia ratificatio debet fieri, vt fiat negociũ voluntarium ratificantis. Bal. *cons.* 44. *Ille dominus Christophorus num.* 3. *ver. & ideo alius modus, lib.* 2.

2 Roman. *consil.* 441. *Præsens instrumentum, n.* 5. † Extende, vt idem sit ad effectū liberationis cōsequendæ, quia si qs tenetur fideiubere, & alius fideiubeat pro ea, secuta ratificatione liberatur. Fulg. *cons.*
3 154. *Super eo, ver. in secundo videbatur.* † Amplia; quia ratificatio venditionis factæ, vel alterius contractus promissa, sine qua actus est nullꝰ, debet fieri, & sequi tēpore, quo res sit integra; & ideo si debens ratificare expectat, ꝙ res vendita efficiatur deterior, ex quo cōtractus claudicat, nō valet ratificatio. Bal. *cons.* 42. *Cōtractus iste,*
4 *lib.* 4. † Amplia; qa si frater suo nomine, & fratris faciat diuisionē bonorū cū aliis, ꝓmittens de rato ꝓ fratre, si frater nō ratificat, talis diuisio sibi non ꝓiudicat, acsi facta nō fuisset. Bal. *cons.* 223. *Viso*
5 *instrumento, lib.* 3. † Amplia; quia mater cōducens nomine filiorū, si filii nō ratificāt, contractus non obligat filios, neq; matrē; quia nomine filiorū facta fuit conductio. Bal. *cons.* 162. *Casus est talis per*
6 *tot. li.* 3. † Amplia; quia ratificatio est necessaria, vbicūq; donatur, vel acquiritur absenti; quia nisi absens ratum habeat, sibi nō potest quæri dominiū, neq; possessio, neq; actio. Castr. *cons.* 195. *n.* 2.
7 *lib.* 2. Dec. *cons.* 225. *Magister Ioannes, n.* 13. *& seq.* † Extende ēt in inuestitura feudali recepta pro se, & fratre absente; quia nisi sequatur ratificatio ab absente, sibi non acquiritur. Alex. *cons.* 22. *in pr. lib.* 5. & ibi apost. *n.* 10. *in ver. ratificata*, dicit hoc esse verū, quia inest mu-
8 tua obligatio, & onus. † Amplia; quia ratificatio si non fiat intra 30 annos, & donec res est integra, non potest fieri postea, vt vali-
9 da sit. Corn. *cons.* 221. *Visis certis scripturis, n.* 11. *lib.* 3. † Limita; quia licet promissio de rato non præiudicet principalibus, pro quibus est facta, vel etiam non valeat quoad obligationem promittentis factum alienum; si tamen pœna est adiecta, committitur pœna, quatenus interfit eius, cui facta est promissio, sine interesse vero non committitur. Bal. *cons.* 101. *Nobiles viri, n.* 3. *ver. venio ad secūdum.*
10 *lib.* 3. † Limita in eo, qui nomine alieno mutuat, vel soluit pecuniam; quia licet non sequatur ratificatio, tamen soluens potest agere, *l. si absentis, C. si cert. pet.* quod declarat Bal. procedere; quia est
11 contractus, qui recontrahitur *in d. cons.* 162. *in fi. lib.* 3. † Limita; quia promissio rati pro Titio, licet non obliget Titium non ratificantem, tamen operatur, quod sententia potest concipi in persona Titii, pro quo est facta promissio rati, quia quoad hoc habet effectum, quod haberet mandatum. Bal. *cons.* 101. *n.* 4. *ver. venio ad tertium, lib.* 3. quod intellige ad effectum, vt afficiat eum, qui promisit de rato, non autem vt afficiat dominum. Vide, *Ratificatio quando est necessaria, vel non. Concl.* 9. Vide, *Ratum, & firmum habere promittens tenetur ratificari facere, & ad quid obligetur. Concl.* 29.

Ratificatio promissa ad quid obliget promittētem. Concluſ. 17.

1 CONTRAHENS † alieno, & proprio nomine, & promittēs de rato pro aliis sub certa pœna obligatur, vt principalis, ꝓ aliis, pro quibus de rato promisit; ideo dicitur teneri ex propria obligatione, etiā si diceretur fideiussor. Bal. *cons.* 286. *Casus talis est. lib.* 5.
2 † Vide, quia is, qui contrahit nomine alieno, videtur fideiubere
3 pro eo, pro quo contrahit. Vide *ff. n.* 20. *in* 2. *limit.* † Extende; quia obligatur ad interesse de suo, si non sequitur ratificatio. Crau. *date cons.* 329. *Quo euidens, n.* 7. *& seq.* Vide, *Factum alienum promittens ad quid obligetur. Concl.* 25. Vide, *Ratum, & firmum habere promittens ad*
4 *quid obligetur. Concl.* 29. † Amplia; quia promissio rati pro Titio, licet non obliget Titium non ratificantem; tamen operatur, quod sententia potest concipi in personam Titii, pro quo est facta promissio rati ad præiudicium promittentis pro Titio. Bal. *cons.* 101. *n.*
5 4. *ver. venio ad tertium, lib.* 3. † Amplia in tutore promittente de rato pro pupillo; quia si promisit pœnam, tenetur ad pœnam loco interesse, si pupillus ratū non habet. Fulg. *cons.* 233. *Proponitur. quod.*
6 † Extende; quia imo si iurauit, incurrit pœnam infamiæ, & alias
7 pœnas, *l. si quis maior. C. de transact.* Fulg. *d. cons.* 233. *in fin.* † Amplia; quia imo si est iuratum, tenetur præcise. Crau. *d. cons.* 329 *n.* 11. vbi
8 multos allegat. † Amplia; quia concedens emphyteusim nomine suo, & aliorum condominorum habentium interesse, qui postea
9 receperunt canonem, obligat omnes. † Amplia; quia is, qui promisit de rato, & dare fideiussores intra certum tempus, si non im-
10 pleuit, non agit ex illo contractu. † Restringe, quando promisit intra certum terminum expressum ad declarationem gubernatoris; quia tunc requiretur interpellatio. Goza. *cons.* 31 *n.* 16. *ver.*
11 *octauo, cum seq.* † Restringe; quia si interim rumpatur pax facta sub ista promissione, quoad promittentes bene committitur pœna.
12 Gozad. *d. cons.* 31. *per tot.* vbi late. † Amplia; quia is, qui facit ꝓ alio actum, asserēs se habere mandatum, & facultatem ab eo, tenetur facere ratificari ab eo, cuius nomine gessit, etiam si hoc non promisit, alias teneretur ad omnia damna, & interesse. Alex. plene *cons.*
13 136. *Viso instrumento, in pr. & per tot. lib.* 6. † Extende; quia is, qui contraxit cum tali asserente se habere mandatum à tertio, si ipse libe-
tur ab ipso tertio, potest cōpelliere eum, cū quo contraxit, & dimittere facultatē, vt faciat ratificare illum tertiū, alias cōsequi debet omnia damna ab eo, qui pro tertio contraxit. Alex. *d. cons.* 136.
per tot. lib. 6. † Amplia; quia promittens facere ratificare compro-
14 missum intra 15. dies duo promittit: Primū, ꝙ talis ratificabit. Secundum, ꝙ ratificabit intra 15. dies. Castr. *cons.* 95. *Consilium fuit,*
in pr. lib. 1. † Et si feratur laudū, & ille, pro quo erat promissa ratificatio, petat laudum annullari, dicitur tacite ratificare cōpromissum, & sic ex primo capite promittens, ꝙ ratificabit, est liberatus.
Castr. *d. cons.* 95. *in pr. lib.* 1. vbi, quod ꝓcedit, ēt si dicens de nullitate cumularet non consensisse compromisso; quia saluatur, quod nō
consensit à principio. † Limita; quia promittēs de rato liberatur, si
15 secuta ratificatione. † Extende, siue ratificatio sequatur expressa, siue ēt tacita per actum, qui hoc inducat, 5. *Ratificatio tacita varia-*
do, & ex quibus, &c. Concl. 13. vel per lapsum temporis 30 annorum, ex quo vixit is, qui debuit ratificare, præsumitur ratificatio, 7. *Ra-*
tificatio quando præsumatur, & quando non. Concl. 14. † Extende; quia si concedens emphyteusim nomine suo, & aliorum habentium interesse, licet teneatur de suo pro aliis, si tamen receperunt canonem alii domini, dicitur liberatus; quia est facta ratificatio; ideo non poterunt resilire à tali contractu. Cald. *cons.* 7. *Decisiō. Alex.*
cons. 120. *& cons.* 175. *lib.* 5. Dec. *cons.* 58. Rota *in nou. dec. f.* 38. *& 39. de*
procu. & decis. 19. alias 50. *tit. de rest. spol. in nou.* Crau. *cons.* 63. *n.* 15. † Extende; quia si quis vendat nomine suo, & fratrum, si sequatur ratificatio fratrum facto, vt per instrumentum, conualidatur venditio; quia ratificatio mādato æquiparatur. Dec. notabiliter *cons.* 486.
circa fi. † Limita; quia si laudum, vel contractus est nullus, in quo
est promissa ratificatio pro alio, sicut non noceret stante nullitate, quæ non prouenit ex defectu ratificationis principalis; ita non
tenetur is, qui promisit de rato; qa si obligatio principalis nō valet, ergo neq; fideiussoria. Paris. *cons.* 100. *n.* 53. *lib.* 1. Aret. *cons.* 100. *n.*
ver. sed in casu nostro, vbi loquitur in filio, qui promisit nomine matris, idem Aret. in terminis laudi *cons.* 90. & Soc. *cons.* 159. *in fin. lib.* 1.
† Extende; quia pœna non cōmittitur ab eo, qui promisit, quod
Titius ratificabit cōpromissum intra 15. dies, nisi feratur laudum ad fauorem eius, cui facta est promissio, & nisi laudū sit validum;
quia sua non potest interesse, ita Castr. *cons.* 95. *Consideratis est. lib.*
per tot. vbi, quod sicuti non committitur pœna, si non feratur laudum; ita etiam si feratur, & non sit validum, nisi constaret, quod arbiter non tulit laudum; quia non erat ratificatum compromissum. † Limita; quia promittens de rato pro alio non obligatur si
ignorata, neq; ad illicita, vel dolosa; quia sicuti si ratificans potest contrauenire post ratificationem factam, quę non extenditur ad
ista; ita etiam promittens ratificari facere, debet intelligi quoad licita, & de quibus sciuit. Soc. *cons.* 159. *In præsentia consultationis, n.* 3.
vsq; in fi. lib 2. vbi late, & quia non extenditur dispositio per ratificationem. Vide *Ratificatio necessaria multis casibus Concl. præcedenti.*
Vide, *Ratificatio quando sit necessaria, vel non. Concl.* 9.

Ratificatio vt inducatur, quæ sint necessaria, vel non. Concl. 18.

RATIFICATIO † ad hoc, vt habeat locum, requiritur, ꝙ ratificans habeat certā scientiā eius, quod ratificat. Old. *cons.* 339.
n. 10. *ver. præterea ratihabitio*, & ideo ratificatio non potest fieri, nisi
probetur scientia etiam in iis, quæ sunt fauorabilia. Bal. *cons.* 376.
Præmittendū est, circa med. ver. item quia non apparet. lib. 2. quæ scientia
debet esse tam in iuris, quam facti, alias ratificās sibi nō præiudicat.
Bal. *cons.* 322. *Vidua petijt, ante med. vers. præterea quod magis. li.* 2. Card.
Zab. *cons.* 44. *n.* 5. *& seq.* † Dicitur autem scire, quando scit tractū,
cationem actus, quem exprimit. Old. *cons.* 332. *n.* 12. *ver. item nō ob-*
stat. Castr. *cons.* 4. *Circa primum, in fi.* §. 1. † Extende; quia propterea
non trahitur ad futura non cogitata. Ang. *cons.* 302. *n.* 2. *ver. item si*
cognitum. † Declara; quia sufficit, quod in genere fuerit cognitus &
cognitum de actu ratificato. Alex. *cons.* 146. *In causa, & lite, ad. n.*
nec obstat. lib. 5. *n.* 12. † Contrarium Zab. *cons.* 44. *n.* 7. & ide dicit
Alex. *cons.* 112. *in fi. lib.* 5. † Declara; quia si agitur de iudicio tran-
cantis, requiritur scientia, alias nō; quia generalis cognitus sufficit. Alex. *d. cons.* 146. *n.* 13. *lib.* 5. † Extende in tantum ratificationem
requiri in ratificāte, vel approbāte, vt si nō plene sciuit, nō valeat
actus tanquā ab ertāte factus. Card. Zab. *d. cons.* 44. *n.* 5. *& seq.* Imo
quod † necessaria sit scientia per lecturam tenoris contractus. &
tificati. Crau. *cons.* 197. *n.* 14 † Cast. *cons.* 465. *lib.* 1. *& cons.* 58. *lib.*
2. † Extende; quia quando de tenore ratificationis non apparet, nec
exprimitur in ratificatione, non præsumitur certiorari, nec
cientia, & qui allegat scientiam, debet probare, ideo caute
quod tenor inseratur. Card. Zabar. *d. cons.* 44. *num.* 5. *& per tot. vbi*
num. 6.

10 *num.6.* quod et procedit in Papa confirmante. † Extende; quia requiritur maxime scientia plena cũ omnib. qualitatibus rei ratificatæ, ita quod fuerit lectus tenor eius, quod ratificatur, maxime in compromisso ratificato. Castr. *cons.465. Viso compromisso, col.pen. lib.1.* refert, & sequitur Crau. *cons.197.col.fi.prope fi.* Vide plurimos
11 in ver. *Minoris contractus. Concl.254. ver. limita.* † Et ideo, vt ratificatio facta à prioribus ciuitatis de cõtractu defectuoso facto à prioribus ante cessoribus valeat, est necesse, q̃ in indiuiduo scierint defectũ cõtractus ratificati, & voluerint sanare, alias nõ valet ra-
12 tificatio. Alex. *cons.135 in pr. ver. nec obstat, lib.7.* † Et maxime hoc p̃cedit in minore facto maiore, vt inducatur tacita ratificatio, quia requiritur plena scientia, & quod fuerit lectus tenor, extende, & declara *in ver. Minoris contractus. Concl.254.* Vide plenius, *Ratificatio*
13 *quid sit & q̃ requirãtur, vt ratificatio valeat. Concl.7.* † Restringe; quia bene sufficit, p̃batio scientiæ per testes, licet in instrumẽto ratificationis nihil dicat de cessoratione. Io. de Imol. *cons.97 in pr.* vbi,
14 q̃ patria sunt, quod p̃batio fiat p̃ instrumenta, vel testes. † Amplia, vt requiratur habilitas extrinsecorũ, vt ratificatio appellationis fiat intra 10. dies ad appellandum, aliàs nõn valet. Oldr. *cons.329. n.9.*
15 *ver praterea.* † Amplia, quod requiritur, quod id, quod ratificatur nomine ratificantis, fuerit gestum. Vide, *Ratificatio non fit, nisi de eo,*
16 *quod nomine ratificantis fuit gestum. Conclus.9.* vbi late. † Amplia; quia actus nullus ab initio ratificari non potest, *c. auditis, de elect.* Oldr.
17 *cons.330. n.2. ver primo, quia hæc appellatio.* † Amplia; quia in formalibus eadem forma requiritur in ratificatione, quæ in primo actu ratificato. Oldr. *cons.330. n.5. ver item non procedit, & cons.331 n.6. ver. positionib. autẽ*, vbi, q̃ requiritur mandatũ speciale; ergo ratificatio
18 cum expressione formæ requiri.ur. † Declara, esse verum, vt p̃sit ratificatio ratificanti, secus in præiudiciũ suum; quia valet. Oldr. *cons.332. n.10. ver. non obst.*, & sal em inducitur ratificatio facti inuiliter, & contra formã, ita vt ratificans fecisse dicatur. Oldr. *d.*
19 *cons.332. n.16. ver. & illud, quod postea dicitur ratihabitio.* † Extẽde; quia eãdem solemnitas requiritur in ratificatione actus nullius, quæ requiritur ad actum producendum in esse; ideo si contractus requirit præsentiam partium, vel nunciũ, vel epistolã, vel cõsensum proximorũ, vel aliã solemnitatẽ, eadem solemnitas requiritur et in ratificatione, vt dicit Aret. *cons.128. Eximie domine n.2. & seq. ver.*
20 *secunda species.* † Restringe, vt non procedat in ratificatione actus gesti nomine meo; quia ex quo actus incipit pertinere ad me, tũc possum ratum habere p̃te absente. Aret. *d. cons.128. n.2. ver. & p̃a-*
21 *mitto*, vbi constituit duas species ratificationis. † Amplia; quia requiritur ætas, & habilitas ratificantis, sicut requireretur in principali cõtractu, qui ratificatur. Oldr. *cons.331. n.8. ver item alia ratio-*
22 *ne.* † Amplia; quia requiritur, quod ex ratificatione non fiat præ-
23 iudicium alteri, & istud est regulare, *l. si fundus, §.1. ff. de pigno.* † Restringe in fideiussore, qui cauit in iudicio facto cum procuratore falso; q̃ si sequatur ratificatio, quę trahitur retro, efficaciter obligatur, q̃a non fit præiudicium, ex quo habuit animum obligandi à principio. Bal. *cons.417. Casus talis est, n.2. ver secundum dubiũ, li.2.*
24 † Restringe, q̃n fieret præiudicium secundo creditori posteriori; quia primus potest ratificare in præiudiciũ illius propter prærogatiuam temporis. Bal. *cons.223. Proponitur. quod vnus, n.3. ver. nõ-*
25 *do quæritur, lib.2.* † Amplia; quia ad hoc, vt ratificatio valeat, & ãficiat eum, ad cuius fauorẽ fit ratificatio, oportet, q̃ ille acceptet ratificationẽ, aliàs non valeat. Bal. *cons.322. Circa fi. ver. secundo si vul-*
26 *tis, lib.2.* † Contrariũ Alex *cons.126. Visis in fi. lib.5.* vbi, quod potest fieri absente eo, qui contraxit, & eum afficit, vt contra eum agere
27 possit ratificans, tanquam cõtrahens cum eo. † Amplia; quia tria principaliter requirit ratificatio, vt sit valida. Primo requirit potestatem in persona ratificãtis; ideo procurator sine speciali mandato non ratificat cõtractum pœnalem. Bal. *d. cons.44. Iste dominus*
28 *Christophorus, n.4. ver. & si hoc mihi, lib.2.* † Secũdo requirit consummationem in actu, vt actus sit perfectus, & finitus, & effectũ possit sortiri, aliàs ratificatio non operatur aliquid. Bal. *d. cons.44. n.4.*
29 *lib.2.* † Tertio requirit, quod id, quod ratificatur, sit ratificabile, videl. fiat in tempore, quo ratificatio possit operari. Bal. *d. cons.44.*
30 *n.4 lib.2.* † Quarto requiritur scientia rei gestæ, q̃ ratificatur cum omnibus suis qualitatibus, supra, *Ratificatio quid sit. Concl 8. n.1. ver.*
31 *ratificatio.* † Amplia; quia ratificatio requirit, quod actus confirmatus existat tempore ratificationis, Ang. *cons.302. Visis, & diligẽ-*
32 *ter n.2. ver contrarium credo*, quia si non inuenit, quod confirmet, non valet. † Ampũa; quia debet esse certa, & non generalis; & sic ratideo ratificans sententiam simpliciter nihil agit; quia non constat, q̃ id agat, neq; de qua sententia sentiat. Ang. *d. cons.302.*
33 *n.2. ver item non cognouit.* † Amplia; quia eadem solemnitas requiritur in ratificatione minoris, quæ requiritur in principali cõtractu minoris, aliàs non valet. Rom. *cons.12. Viso facto, n.8.* vbi plena

apost. *in ver. ratificatione*, dat plurimos concord. Deci. *cons.532. in pr.* Gabr. *consil.154. n.30. lib.1.* Rol. à Vall. *cons.63. n.51. lib.4.* † Amplia; 34
quia qui dicit esse ratificatum, debet probare qualitates requisitas in ratificatione. Crauet. *cons.192. n.14.* Limita; quia potest fieri 35
absente parte; ideo non est necessaria præsentia partis. Alex. *cons.*
136. *Viso instrumento, in fin lib.6.*

Ratificari non potest laudum arbitri, antequam feratur. Concl 19.

AMPLIA; quia † laudum arbitratorum non potest ratificari, 1
antequam feratur. Bart. *in l. cum antea, ad fi. C. de arbitr.* Bart. &
Alex. *in l. quod de bonis, §. fi. ff. ad leg. Falc.* Bald. *in l. fi q.12. C. de contrah.*
empt. Castr. *in l. ne in arbitris, n.2. & 3. C. de arbitr.* Abb. *in c. cum dilectus,*
col.5. eod tit. Felin. *in cap. quoniam contra, de probat.* Ruin. *cons.22. lib.4.*
Castr. *cons.466. Viso compromisso, n.5. lib.1.* † Extende idem in eo, qui 2
subscribit laudum ferendum in folio albo, antequam sciat; quia
non obligatur. Castr. *cons.466. nu.5. lib.1.* Vide, *Folium album. Concl.*
409 † Extẽde; quia nihil operatur clausula illa, *ex nunc pro tunc ap-* 3
probant laudum ferendum, & promittunt non impugnare aliqua ratione,
vel causa; quia ea non obstante poterit reduci ad arbitriũ boni viri.
Abb. *d. c. cum dilectus, col.5. de arbitr.* sequitur Lanfran. *in tract. de arbit.*
chart.16. q.14. † Extende; etiam si ratificatio laudi fiat post latum 4
laudum, ante tamen illius cognitionẽ. Bar. & Bal. *in l. nec quicquam.*
§. vbi decretum, ff. de offi. proconsul. & legã. sequitur Lanfran. vbi s. & est
ratio; quia in generali ratificatione non censetur remissus dolus
et de præterito, *l. fi. C. si minor fact.* declarat Abb. & Io. de Imol. *in c.*
humilis, de maior. & obed. & facit in simili; quia consensus nõ trahi-
tur ad incognita, & vide, *Consensus non trahitur ad ignorata. Conclus.*
754. Castr. *d. cons.466. n.5. lib.1.* † Extende idem, quando dominus 5
constituisset procuratorem ante latũ laudũ ad illud ratificãdum;
quia licet procurator ratificet post laudum, nõ præiudicat domi-
no, si est nullum, vel iniquum; quia debuit certiorare dominum,
si erat dubius, ita Alex. *in l. quod de bonis, §. fi. ff. ad leg. Falcid.* vbi dicit
notandũ, & quod non nocear, Deci. *cons.60. in fi.* ratio est, quia in
mandato debet esse salua bona fides, *l. creditor, §. Lucius. ff. mandat.*
† Extende; quia imo ex solito faciẽdi ratificare lauda, antequam 6
habeatur notitia; inducitur præsumptio, quod ita factum fuerit,
& quod non valeat tanquã facta de re, quæ ignoratur, & propter
dolum arbitrorũ, late Castr. *d. cons.466. n.5. lib.1.* † Restringe; quia 7
si feratur laudum præsentibus partibus, & non contradicentibus,
inducitur homologatio, & valet in vim compromissi taciti, licet
non procedat compromissum. Vide, *Laudum arbitri ex quib. nullum*
dici possit, vel non. Concl 29. & plenius, *Laudum quando homologatum*
dicatur. Concl.25. † Restringe, nisi tenor, vel forma futuri laudi sit 8
explicata, & nãtrata. Bald. *d. l fi. q.12. C. de contrah. emp.* Vide, *Folium*
album subscriptum quando valeat, & obliget, vel non. Concl.409. Vide,
Consensus non trahitur ad ignorata, & quando secus. Concl.754.

Ratificatio mandato æquiparatur, & quando secus. Concl. 20.

RATIHABITIO, † & mandatum æquiparantur, & trahitur re- 1
tro. Oldr. *cons.326. n.17. ver nec obstat l. fi. C. ad Maced. c ratihabi-*
tionem. de reg. iuri. in 6. d. hoc iure, §.2. ff. eod. Deci. *cons.58. col.1.* Anchar.
cons.127. col.1. Alexan. *cons.149 in causa, & lite, n.3. ver. & constat, lib.5.*
† Quia ratihabitio instar mandati habet. Paris. *cons.47. n.33. lib.1. &* 2
consil.78. nu.12. lib.3. † Et ratificatio facit negotium nostrum, quod 3
nostra contemplatione fuit gestum, ac si à principio gessissemus.
Bald. *cons.379. vol.2. n.6. ver. & quod sit, lib.1.* † Extende; quia ratifica- 4
tio actus conditionalis, & pendentis à conditione, si ratificatur,
trahitur ad conditionis euentum, & purificationẽ siue præcedentem, siue subsequentem, Alex. *cons.117. n.3. ver. & ratificatio. li.5.* vbi
vult, quod si mihi debes centum sub conditione extitura, & per
accepulationem te libero, licet liberatio non habeat existentiam
ante conditionem; quia non subest debitum, à quo possis liberari, si postea eueniente conditione efficeris debitor, sicut cõditio
trahitur retro, ita liberatio, & fingitur liberatio ab initio valida.
† Amplia; quia ratificatio mãdato æquiparatur, & habet vim spe- 5
cialis mandati et in iis, in quibus requiritur mandatum speciale.
Castr. *in l. multum interest. C. si quis alteri, vel sibi l. fi. §.1.* & ibi Deci. *in*
2. not. ff quod quisq; iur. & in l. semper qui nõ prohibet col.1. ff de reg. iur. &
trahitur ad se negotium, & tibi præindicat, ac si à principio dedisset
ad hoc speciale mandatum. Alex *cons.146. In causa & lite. n.3 lib.3.*
allegat text. not *in l. quod si de speciali. ff de minor.* † Amplia; quia ne- 6
dum ratificatio mandato æquiparatur, si est facta in tempore, sed
etiam promissio de rato opetatur, quod sententia in tempore, sed

rũ in personam domini, p quo de rato est promissum, sicut posset, si mandatum dedisset, nõ vt rafficiat dominium, sed vt afficiat illũ qui promisit de rato. Bal. *cons.* 101. *Nobiles viri, n.* 4. *ver. venio ad tertiũ*
7 *lib.* 3. †Amplia in tantum, vt ea, quę quis non potest mandare sine certa solemnitate, nec facere à principio, nec etiam possit ratum habere tacite, neque expresse. Inno. in *c. cum dilecti, de empt. & vend.* quem declarat Oldr. *cons.* 199. *n.* 11. *ver. nec obstat.* procedere quoad ea, quæ requirunt concomitantiam, & assistẽtiam iuris, quia alias
8 sunt prohibita, secus quoad alia, in quibus est diuersa ratio. †Amplia, quia ratificatio ita præiudicat, sicut actus principalis, quia ratificans dicitur auctor facti, *l. in summa. §. Cassius. ff. de aqu. plu. arcẽd.* & ibi Bal. & ideo perinde est, ac si à principio fecisset, *l. cum fundus.*
9 *§. seruum*, & ibi Deci. in 3. *not. ff. si cert. pet.* Grap. *decis.* 103. *n.* 8. † Amplia; quia valet ratificatio cohæredis de locatione nomine communi facta de bonis hereditariis, & trahitur retro ad impediendã præscriptionem, dummodo fiat ante completã præscriptionem.
10 Bal. *cons.* 13. *Super eo quæritur. n.* 4. *ver. quarto quæritur. lib.* 1. † Amplia; quia ratihabitio locationis, sicuti inducitur ex petitione affictuũ per dominum factum maiorẽ, & trahitur retro ab initio locationis, ita etiam si ipsa locatio continet pactum francãdi, & fuit facta
11 ratificatio, q̃ pendet à locatione, censetur ratihabitio facta de francatione. Alex. *cons.* 117. *Viso processu, n.* 3. *ver. & ratificatio, lib.* 5. †Extẽde in tantum, quod mãdatum ad aliquid faciẽdum in personam eius, qui sine mandato nomine mandantis fecerat, inducit ratifi-
12 cationem. Alex. *cons.* 146. *n.* 9. *ver. fortificantur, lib.* 5. †Extende idem in casu conuerso; quia ratificatio actus gesti per aliũ nomine mãdantis, si non est gestus, importat mandatum ad illum actum gendum. Alex. *d. cons.* 146. *n* 11. *& seq. lib.* 5. Vide, *Ratificatio ex multis*
13 *inducitur, & quibus. Concl.* 11 *n.* 17. *& seq.* †Amplia in matrimonio tã carnali, quã spirituali, vt per subsequentem ratificationem valeat à principio, ita Rom. *cons.* 340. *Circa primum. n.* 7. *&* 8. Alex. plene
14 *cons.* 146. *Incausa, & lite, n.* 3. *ver. & constat, lib.* 5. †Amplia; quia ratificatio facta in tempore in tãtum trahitur retro, vt fideiussor datus in iudicio intentato per procuratoré falsum obligetur efficaciter, si subsequatur ratificatio, prout obligaretur, si à principio adfuisset mandatum legitimum. Bald. *cons.* 417. *Casus talis est quidam, n.* 2.
15 *ver. secundum dubium lib.* 2. vbi reddit rationẽ; quia non fit deterior conditio fideiussoris, ex quo habuit animũ à principio se obligãdi efficaciter, & Bald. *cons.* 498. *circa si. ver. super tertio, & cons.* 499. *n.*
16 3. *ver. quoad tertiũ. li.* 2. †Extende, vt idem sit in ratificatione sequestri nulliter appositi; quia si pro reuocatione sunt daræ cautiones, quæ non erant dandæ, quia qui obtinuit sequestrum, non erat p curator, tamen si sequat ratificatio intra tempus legitimum, conualidatur sequestrum, & fideiussores valide, & efficaciter obligãtur. Bald. *d. cons.* 417. *n.* 3. *ver. tertium dubium, lib.* 2. † Restringe, vt nõ
17 procedat forte, quando cautio esset præstita super iudicio nullo; quia cautiones iudiciales declarato iudicio nullo sunt nullæ. Bal. *cons.* 499. *in si. li.* 2. †Amplia; quia gesta p procuratorem nõ habentem mandatum legitimum, vel carentem penitus mandato ante sententiam possunt ratificari, si pars nõ opposuit. Bal. *cõs.* 498. *Ca-*
18 *sus, super quo, n.* 2. *ver. sup secundo, lib.* 2. Vide plenius, *Ratificatio gestorũ ab eo, qui non habet mandatũ. Concl.* 23. †Extende; quia si quis locauit nomine alieno, vt procurator Titio conducenti pro Seio, pro quo de rato, alias voluit teneri ad pœnam certã de suo, si agatur ad pœnam contra Titium; gã non ratificari facit, non releuat exceptio;
19 quia locans non haberet mandatum sufficiens, si principalis vult ratificare, quia mandato æquiparatur, qñ ius de præterito causam habens superuenit. Alex. *cons.* 127. *Viso instrumento. n.* 4. *ver. secundo respondeo lib.* 5. †Extende; quia laudum latum vigore compromissi facti nomine meo sine mandato possum ratificare, & trahitur retro ratificatio, prout si à principio fuisset mandatum etiã in præ-
20 iudicium tertii, Anch. *cons.* 123. *Visus ex procuratoribus*, vbi, q̃ est nullum ante ratificationem, sed pendet. †Amplia; quia si procurator per instrumentum producat instrumentum nullum cõtinens suum mandatum, quia nõ habet nomen Imperatoris; tamen ratificatio subsequens trahitur retro, & mãdato æquiparatur. Ang. *cõs.*
292. *Visis omnibus, n.* 4. vbi etiã extendit in procuratore falsõ, cuius
21 mandatũ ratificatione inducitur, & retro trahitur. †Amplia in cõfirmatione statutorum facta p superiorem; quia trahitur retro etiam in præiudicium iuris tertio quæsiti. Vide, *Confirmatio statutorũ laicorum per Episcopum, vel aliũ facta nõ extenditur ad illicita. Conc.* 709.
22 †Limita; quia ratificatio præsumitur magis de facili, quã mandatum. Rim. Sen *cons.* 695. *n.* 10. *vol.* 4. Crot. *cons.* 320. *n.* 16. *li.* 3. †Limita, quia ratificatio, quæ inducitur ex mãdato ad faciendũ, procedit, quando actus nõ est ex toto cõsumptus, prout homicidium; nam si darem mandatum ad interficiendũ Seium, & Seius iã fuerat interfectus ẽt ab eo, cui dedi mandatum post, si nomine meo non interfecerat impossibile est, quod mãdatum adfici possit ad interficiendum. Ale. *cons.* 146. *In causa, & lite, n.* 14. *ver. non obstat. lib.* 1. †Limita, quando ratificatio fit post terminum; quia tunc non trahitur retro. Vide, *Ratificatio non trahitur retro multis casibus, & quibus. Conc.* 21. *prox. seq.* †Limita; quia vbi requiritur licentia pro forma, ratificatio non habet vim licentię. Cum. *cons.* 178. *Thesaurarius. n.* 3. *& seq. circa tertium.* † Limita, quia mandatũ ad delinquẽdum requiritur as speciale, & expressum; quia est ad futura, & incerta, ratificatio aut delicti sufficit etiam tacita, quia est de præterito, & certo, & licin hoc non requiritur in vno, quod in alio propter diuersitatem istitionis. Old. *cons.* 199. *Pro fundamento, n.* 11. *ver. non obstat. q̃ dicitur.*

Ratificatio non trahitur retro multis casibus, & quibus, & quando secus. Concl. 21.

RATIFICATIO †non trahitur retro, quando sit in tempus, & tquò actus, qui ratificatur, nõ posset fieri valide, vt qa lapsum sit tempus talem actum faciendi. Soc. *cõs.* 16. *n.* 35. *lib.* 4. plene Alex. *cons.* 135. *Ponderatis, n.* 6. *lib.* 2. vbi apost. in *ver. intra tempus*, allegat infinitos, quod nisi fiat ratificatio intra tempus, intra quod respici possit, nõ valet, & *cõs.* 78. *Viso. n.* 22. *lib.* 5. vbi apost. in *ver. ger. & ites. cons.* 81. *Reuocatur, n.* 5. *lib.* 5. †Et ideo qñ extrema non sunt habilia, t non trahitur retro, & non valet, vt ratificatio. Bar. & alii in *Lectorum ff. rem rat. hab.* Alex. *cons.* 110. *n.* 3. *lib.* 1. vbi apost. Dec. *cons.* 225. *n.* 11. vbi apost. dat conc. †Quia debet fieri in integra. Rut. *cons. lib.* 5 *n.* 16. *lib.* 4. Goz. *cõs.* 14. *n.* 6. Alex. *cõs.* 110 *n.* 3. *ver. inquiritur, lib.* 1. Dec. *cons.* 246. *n.* 5. *& 225. n.* 11. †Amplia; quia non potest ratificatio trahi retro ad validitatem contractus, quando fieret pendente lite super contractu, qui ratificatur, quia res non est integra. Paris. *cons.* 12. *n.* 111. *&* 112. *ver. nec erit impedimento. lib.* 2. Anch. *cons.* 318. *n.* 6. *in fi.* †Et quod debeat fieri de integra. Rim. Iun. 7. *cons.* 201. *n.* 56. Olaich. *Rauf. Pedẽ.* 119. *n.* 24. *& seq.* †Amplia; quia nõ trahitur retro in prædicium iuris medio tempore quæriti tertio. Paris. *cons.* 14. *in pr. n.* 3. 1. Dec. *cons.* 247. *n.* 5. *ver. sexto, & vltimo.* Bal. *cons.* 198. *Ad intelligentia. in fi. n.* 10. *ver. aliud punctum, lib.* 1. Rim. Iun *cons.* 201. *n.* 55. *& seq.* Zab. *cons.* 105. *n.* 13 *& seq.* Alex. *cons.* 78. *Viso, & diligenter, n.* 20. *lib.* 5. *& cons.* 81. *n.* 5. *eod. li.* †Extende, vt neque ratificatio valeat vt nuncin præiudicium iuris quæsiti, secus respectu ratificantis, ita Soc. Iun. *cõs.* 77. *n.* 114. *&* 118. *ver. & si dicatur, lib.* 1. Rim. Iun. *cons.* 201. *n.* 54. Bero. *cons.* 73. *n.* 26. *in fi. li.* 1. † Declara tamen; quia in iis, in quibus acquiritur absenti, & Notarius stipulatur pro eo, sufficit ratificatio eã si extrema non sint habilia, vt si alter cõtrahens sit mortuus, qua sufficit, quod ratificans non contradixit, ad hoc, vt acquiuerit, & possit ratificare actum ad sui fauorem factum, & per Notarium publicum acceptatum, ita videtur declarare Paris. *d. cons.* 14. *n.* 27. *& seq. ver. & si dicatur lib.* 1. † Contrarium tenet Deci. *cons.* 223. *n.* 4. *vsque in fi.* vbi, quod in iis, quæ pendent à consensu duorum, stipulatio Notarii nihil operatur, nisi sequatur ratificatione, q̃ fieri non põt, si res non est integra, vel saltem non trahitur retro. Dec. *cons.* 247. *n.* 5. *v. tertio bene facit*, vbi, quod requiritur habilitas extremorum, alias ratificatio fieri non potest. Anch. *cons.* 172. *n.* 7. Socin. *cons.* 77. *n.* 114. *lib.* 1. & Deci. sequitur Mandol. *cons.* 65. *n.* 6. *& seq.* qui alios allegat, quod si extrema non sunt habilia, non releuat ratificatio. †Extende; quia si quis scribat absenti, & se obliget, seu decernet, vel concedat, & antequam littera præsentetur, moritur cibens, non potest actus acceptari. Alex. *cons.* 24. *n.* 9. *lib.* 5. vbi apost. in *ver. mortuo*, dat conc. † Amplia; quia ratificatio à pellatione interposita in termino decem dierum facta post decem dies non trahitur retro. Old. *cons.* 130. *n.* 12. *in fi.* Rim. Iun. *cons.* 201. *n.* 53. Alex. *cons.* 135. *Ponderatis, n.* 6. *lib.* 2. vbi plene apost. Vide, *Ratificatur appellationis intra quantum tempus debeat fieri. Concl. prox. seq.* † Extende in eo, qui ex forma statuti tenetur petere confirmari sequestrum intra 8. dies, prout Ianuæ, alias habeatur pro non facto; quia si fallus procurator hoc petat, & dominus ratificet post 8. dies, non trahitur retro, neque aliquid operatur. Bal. *cons.* 417. *Casu talis, n.* 4. *ver. sed vltra tunc, lib.* 2. †Extende; quia si filius familias accepit mutuo sine iussu patris, quo casu non tenetur propter Senatusconsultum Macedonianum, si pater ratum habet, postquam filius est emancipatus ab eo, non nocet filio, quia res non integra. Alex. *cõs.* 167. *Quatuor niam, nu.* 3. *lib.* 6. † Extende in possessione beneficii capta nomine absentis; quia si absens ratificat possessionem captam, postquam ad alium peruenit, talis ratificatio nihil operatur. Abbas *cons. nissent extra de restit. spol.* sequitur Corn. *cons.* 173. *n.* 2. *& 3. lib.* Dec. *cons.* 247. *n.* 5. *ver. quæro hoc*, vbi exemplificat, quando is quæpit possessionẽ prohibente, fuit spoliatus ante ratificationẽ; quiuuta ratificatione post spoliũ nõ trahit retro. Rot. *in nou. de restit. spol. decis.* 9 *dixit amicus* alias 150. sequit Ale. *cõs.* 167. *Quatuor n.* 2. *lib.* Gra.

Grat.*cons.*25.*n.*37.*lib.*2. Rui.*cons.*121.*n.*7.*lib.*1. Mandof.*cons.*65.*n.*7.
15 *& seq.* vbi alios citat. Deci.*cons.*225.*col.pen.* † Extende in contractibus; nam si Titius vendidit rem meam, promittens de rato me inscio, & postea eandem rem vendam alteri, post ratã habeam primam venditionem, secunda præfertur; quia extrema nõ sunt habilia. Castr.*cons.*446.*Ad primum in pr.lib.*2. † Extende in collatione facta absenti de beneficio, quia si collator cõferat alteri, antequã
16 primus ratificet, & possessio secundo tradatur, non trahitur retro
17 ratificatio primi. Corn.*cons.*37.*n.*7.*lib.*2. † Et procedit, etiam si postea is, cui facta est collatio, non acceptet; quia vt valida sit collatio, debet constare, quod nõ acceptauerit absens, cui prima collatio
18 est facta. Zaba.*cons.*105.*n.*12.*ver.*8 *actuo.* † Extende idẽ in donatione facta absenti & cum constituto, & Notario stipulante pro absente, quia si, antequã donatarius ratificet, donans disponat in alterũ, & tradat possessionem, ratificatio subsequens primi donatarii nihil operatur, nec trahitur retro, latissime Dec.*cons.*226.*n.*8. *vsque in fi.* vbi ponit plura exempla, & *cons*24 *per tot.* maxime *n.*5. *ver. quinto*, idem Marian Soc. Iun.*cons.*77.*n.*114. *ver. nec ratificatio*, *lib.*1.
19 Anch.*cons.*172.*n.*7. *ver. ratihabitio.* † Extende in constituto facto ad fauorem absentis, per quod transfertur possessio; quia si tempore, quo absens ratificat constitutum etiam acceptarum p Notarium, ille, qui constituit, ampliùs non possidet, ratificatio talis non trahitur retro, Dec.*cons.*223.*n.*8. *vsque in fi.* & latius *cons.*246.*n.*
3. *ver. non obstat, quod supra dictum est, vsque in fin.* Mandof.*cons*65.*n.*7.
20 † Extende in additione hæreditatis meo nomine facta; quia si ratifico post 30. annos, in quibus præscribatur iuri adeundi, non conualidatur aditio. Bald.*cons.*12.*n.*3. *ver. & si dicatur. lib.*1. † Extende; quia prorogatio instantiæ appellationis facta per viam compromissi à procuratore non habente speciale mandatum, quæ non
21 valet, non conualescit, licet principalis ratificet, si ratificatio fit, postquam instantia transiuit deserta. Castr.*cons.*124. *Viso puncto, in*
22 *fi.*2. † Extende in omni materia; quia ratificatio non trahitur retro, si tempore ratificationis extrema non sunt habilia, ita quod actus antecedens non posset expediri per alterum ex dictis extremis; quia necesse est, quod res sit in eodem statu, non autem mutata sit. Dec.*d.cons.*246.*n.*5. *ver. tertio bene facit.* requirit enim, quod extrema sint habilia, videlicet extremum à quo, & extremum ad
23 quod, alias non trahitur retro. Soc. Iun.*cons.*77.*n.*114. *ver. primum certe.* Anch.*d.cons.*172.*n.*7. † Extende; quia quando res non est integra, ratihabitio non trahitur retro. Alex.*cons.*78.*n.*23.*lib.*5. *& cons.*
24 81.*n.*6 *eod. lib.*5. † Extende; quia ratificatio domini de obligatione facta per alium non trahitur retro, si medio tempore dominus alteri fecerit obligationem; quia non præiudicatur tertio, cui per dominum est facta obligatio ante ratificationem Dec.*cons.*246.
*n.*6. Soc. Iun.*cons.*77.*n.*118. *ver. & propter hoc concludit lib.*1. Castrens.
25 *cons.*446 *in pr.lib.*2. † Extende, vt procedat in consensu patris præstito ad validitatem donationis factæ per filium familias, quia licet possit in actu donationis, ac ante, & post præstari, non tamen post mortem filii donantis; quia cum sit fictio, requirit, quod extrema sint habilia, & possint coniungi. Cast.*cons.*438. *Quantum ad*
26 *primum, in pr.lib.*2. † Extende in donatione, & concessione feudi facta absenti; quia si medio tempore fiat inuestitura in alium, & traditio, licet postea prima concessio confirmetur, non trahitur retro in præiudicium medio tempore inuestiti. Marian. Soc. *cons.*
77. *per tot.* max. *n.*113. *vers. præterea & quarto, tum seq. lib.*1. Alex. *cons.*
24 *lib.*5. *per tot.* vbi, quod post mortem concedentis, vel donantis
27 non potest fieri acceptatio. † Extende in omni materia, quando extrema non sunt habilia. Cacher. *decis. Pedem.*119.*n.*23. *& seq.* vbi
28 ponit plura exempla. † Extende in alienatione feudi facta de cõsensu directi domini; quia si interim moritur alienans, antequam dominus consentiat, talis consensus postea præstitus non præiu-
29 dicat successoribus alienatis. Soc. Iun.*cons.*77.*n.*116.*li.*1. † Amplia, vt procedat tam in facto hominis, quam legis; quia conditio, quę trahitur retro fictione legis, ita trahit retro, si extrema sunt habi-
30 lia, secus si extrema tempore euentus conditionis non sunt habilia, Dec.*cons.*246.*n.*4. *col.*3. *ver. secundo hoc idem probatur.* † Amplia; quia si vasallus alienat feudũ antiquũ saluo consensu domini, nõ
31 potest dominus præstando consensum post mortem alienantis præiudicare agnatis, quibus ius est quæsitum. Cacher. *d. decis.*119.*n.*26.
† Amplia; quia vbicunq; actus medius obuiat conuentioni duo-
32 rum extremorũ, nunquã ratificatio trahitur retro. Soc. Iun. *d. cons.*
77.*n.*117. *ver. præterea ratificatio, lib.*1. † Extẽde; qa si vsufructuarius vendidit dominium rerũ, in quibus habet vsumfructum, p persona nominanda, & emptor nominet Seiũ, qui ratũ habet mortuo
33 venditore, non tralitur retro ad possessionẽ, quã habebat venditor; quia est extincta. Ancha.*cons.*318.*n.*7. † Amplia, vt procedat ét in gratiis expectatiuis sub eadẽ data, qa si vna sit nulla, & obtinea-

tur ratificatio, vel cõualidatio gratiæ nullius, nõ trahitur retro in præiudicium alterius habentis gratiã validã, cui medio tempore ius est quæsitum. Gem.*cons.*128.*n.*4. *ver. Ratificatio, & n.*6. *ver. itẽ posset assignari.* † Extende, vt procedat, etiam si Papa in secunda gratia 34
conualidatoria, & ratificante primã nullam apponeret clausulam ad primas litteras; quia nõ retrotraheretur in præiudiciũ iuris tertio quæsiti. Gemi.*d.cons.*128.*n.*7. *ver. etiã si in gratia.* † Amplia in pre- 35
scriptione; quia ratificatio actus impedientis prescriptionem potest fieri, & trahitur retro, dũmodo fiat post cõpletam præscriptionẽ, alias secus. Bal.*cons.*13. *Super eo quæritur, n.*4. *ver. quarto quæritur, lib.*1. *& cons.*417. *Casus talis est, n.*4. *ver. sed hanc distinctionem lib.*2. † Amplia in 36
debitore cõstituente procuratorem ad obligandum ipsum principalẽ, quia si procurator medio tempore principalis obligat, videlicet post mandatum, & ante obligationem factã à procuratore, nõ trahitur retro obligatio procuratoris posterior ad tempus mandati in præiudicium medii temporis, & iuris tertio q̃siti. Bald. *cõs.*
198. *Ad intelligentiam, in fi. n.*10. *ver. aliud punctũ. li.*1. † Amplia in bo- 37
norum possessione, q̃ debet peti intra centũ dies, quia si petatur à nõ procuratore, & dominus ratificat post lapsum 100. dierũ, nihil agit. Bald. *d.cons.*417. *n.*4. *ver. secunda est, lib.*2 † Amplia; quia si fi- 38
lius interuenit in iudicio sine cõsensu patris, ratificatio patris subsequens non trahitur retro; quia est speciale, quod filius nõ habet legitimã personam sine patre. Bald. *cons.*398. *Casus, super quo. n.*3. *v.*
*nec obstat ad hoc, lib.*2. † Amplia; quia ratificatio non trahitur retro, 39
q̃n principium non est habile, puta emi pro persona nominanda, nominaui Titium incapacem tempore emptionis, sed capacem tempore declarationis, sua ratificatio non trahit retro ad tempus incapacitatis, vt actus reddatur nullus. Alex. *cons.*232. *nu.*6. *& seq.*
† Amplia; quia non trahitur retro ratificatio facta de eo, q̃ nõ est 40
gestũ nomine ratificantis. Bal. *d.cons.*498. *n.*3. *ver. nec obstat ad hoc li.*
2. † Extende, qa ratificatio facta à non domino non trahitur retro 41
Bal. *cons.*499. *n.*2. *ver. ratificationes aũt. lib.*2. † Et ideo licet testator 42
possit obligare bona hæredis, si hęres adiuerit, tñ facta additione p hęredẽ, & hc ratificatione nõ trahitur retro à die obligationis defuncti in præiudicium eorum, quibus medio tempore fuit ius quæsitum. Bar. in *l. rem alienã, post pr ff. de pign actio.* † Extẽde; vt idem sit, 43
qñ consensus ratificantis non valet; quia nõ trahitur retro, veluti si deficit aliqua solemnitas. Bal. *d.cons.*499 *n.*2. *ver. itẽ vbi consensus,*
*lib.*2. † Amplia; quia minor, qui fuit læsus ex venditione, & cessit 44
iura sua tertio valida, non põt post cessionem factam approbare, vel ratificare venditionem in præiudicium cessionarii; quia extrema nõ sunt habilia. Ang. Aret. *cõs.*92. *In casu supradicto, n.*44. *ver. secũdo.*
† Amplia in filio spurio legitimato patrem in absentia legitimati, 45
quia nõ valet legitimatio, & nõ conualidatur ratificatione ipsius legitimati, quando fieret post mortem patris & post ius quæsitum legitimis filiis. Bal. *cons.*216. *Proponitur quod, in pr. ver. in contrariũ, lib.*
5. † Amplia generaliter in omni actu, q certo tẽpore expediri de- 46
bet; quia si expediatur per non habentem mandatũ, nõ valet, nisi ratificatio sequatur intra illud tẽpus. Alex. *cõs.*135. *Ponderatis ts*, vbi plena apost. in *ver. intra tempus, n.*6. *li.*2. † Amplia in dote; quia si vxor inrentat iudicio super restitutione dotis, postea concordet cũ 47
viro, sibi præiudicat, & extinguitur iudicium quoad vxorem, non quoad tertiũ, cui dos esset restituenda, qa ratificatio, vel actꝰ, vt trahatur retro, cum sit p fictionem, non præiudicat tertio. Zab. *cons.*
105. *n.*13. † Amplia in eo, q nomine suo, & absentis acquirit feudũ, 48
vel inuestiturã; quia si absens nõ acceptat viuente concedente, & non potest postea acceptare, sed acquiritur cõcedenti, & hæredibus, quatenꝰ p̃ solo absente acquisiuerit præsens, quatenus p̃ se, & absente, acquiritur præsenti; eo modo, quo fuisset quæsitũ ipsi absenti, videlicet vt durante generatione absentis solũ habeat. Alex. plene *cons.*24 *p tot. lib.*5. † Amplia; quia vbicunq; non subest æqui- 49
tas, ratificatio non trahitur retro; quia quod trahatur retro, est per fictionem, fictio autem non habet locum, vbi non est æquitas. Alex. *cons.*78. *n.*21. *lib.*5. † Amplia in gratiis *e si pro te. de rescri. lib.*6. vbi, 50
quod putificatio gratiæ conditionalis, quæ facit, vt retrotrahatur, intelligitur, dum modo medio tempore alia pura non intercedat. Zab. *cons.*105. *n.*13. *ver. p hoc*, vbi ponit alia exempla. † Amplia; quia 51
ratificatio nunquam trahitur retro, quando ille actus, qui ratificatur, non poterat geri tempore ratificationis. Alex. *d. cons.*78. *nu.*
22. *libr.*5. † Amplia in possessione apprehensa nomine meo; quia 52
non mihi acquiritur, nisi ratificem, adeo quod si ratificatio fiat, postquam is, qui acceperat possessionem nomine meo, fuit sponsatus, non possum acquirere. Rota in *nou. decis.*9. *de restit spoliat. alias* 150. *licet amicus.* Alex. *cons.*88. *n.*33. *lib.*5. Corn. *cons.*190. *Ad euidentiam, n.*8. Soc. in *l.*1. *§. si insserim, n.*11. vbi apost *ff. de acquir possess. ple-*
ne Tiraq. *d. consuet. par.*3. *limit.*30. *n.*4. Alex plene *cons.*110. *Visis. nu.*3.
*lib.*1. † Extẽde; qua si quis laborati fecit nomine meo, vel actꝰ he- 53

ri possessorio sine mandato meo, mihi non q̃ritur possessio, si nõ habui ratum, antequã possessio ad alium deueniret; quia ratificatio debet fieri re integra, & in eodem statu, alias non valet. Ale. *d. cõs.* 110. *n.* 2. *& 3. ver. præterea. li.* 1. vbi plena apost. in *ver. statu.* dat plu-
54 rimos conc. † Amplia in venditione, & quocunque contractu facto nomine meo de re mea Titio; quia si antequam ego ratũ habeam, eandem rem vendidi alteri, postea primam venditionem nomine meo ratam habui, ratificatio non trahitur retro in præiudiciũ alterius, cui medio tempore vendidi. Castr. *cons.* 228. *Pro declaratione, lib.* 1. *per tot. ver. ex prædictis.* † Extende; quia ex apocha ra-
55 tificationis, etiam si habeat datam anteriorem, non probatur, neque præsumitur, quod ratificatio præcesserit, sed potius antidata. Castr. *d. cons.* 228. *col.* 1. *in fi. ver. prædicta procedunt. lib.* 1. vbi, quod nisi constet per testes vel instrumentum de anterioritate, non releuat apocha; quia sicuti non crederetur ratificanti in præiudicium ha-
56 bentis causam ab eo, ita neq; scripturæ priuatę eius. † Et incumbit onus probandi ei, qui nititur ex ratificatione anteriori, vt hoc p̃bet, maxime, si emptor possideat. Castr. *d. cõs.* 228. *col.* 2. *n.* 2. *ver. secun-*
57 *do potest dubitari, lib.* 1. † Amplia; quia actus nullus à principio non
58 potest ratificari. Alex. *cons.* 78. *n.* 24 *lib.* 5. Declara, vt infra. *Ratificari non potest actus nullus, & quando secus, & c. Conc.* 24. † Limita; quia ratificatio non potest fieri post tempus ad confirmandum actum, sed bene ad acquirendum, communem * dicit Grat. *cons.* 12. *n.* 28. *lib.* 1.
59 † Extende; quia si quis nomine meo acquisiuit, & moritur, antequam ego ratum habeam, possum tamẽ ratũ habere ad acquirẽdam actionem etiam post illius mortem. Rom. *cõs.* 441. *Præsens in-*
60 *strumentum, n.* 5. *ver primo quia.* † Limita in laudo, & sententia; quia si fiat ratificatio etiam in tempus, in quo esset lapsa instãtia, & nõ posset sententia ferri, nihilominus valet ratificatio, & trahitur retro; quia non est laudum, vel sententia facta nomine ratificantis.
61 Fulg. *cons.* 154. *Super eo, quod primo, in pr.* † Cõtrarium in laudo tenet Alex. *cons.* 81. *Reuocatur, lib.* 5. *n.* 5. *&* 6. vbi, quod arbiter, qui semel acceptauit compromissum, non potest repudiare, nisi de cõsensu amborum compromittentium, & si ad instantiam vnius, & postea ferat laudum, valet, dicit, quod si laudum est contra eum, q̃ non consensit lato laudo contra se, non potest ratificare illam pronũ-
* 2 ciam arbitri factam sine suo cõsensu. † Extende, & si esset lapsum tempus ad soluendum contenta in laudo, vel sententia; qa adhuc potest ratificari, & ratificatio trahitur retro. Fulg. *d. cons.* 154. *in pr.*
63 † Limita in iis, q̃ pendent à voluntate vnius, put mandatum; quia põt ratum haberi, & declarari re non integra etiã in præiudicium tertii, & trahitur retro. Rimin. Iun. *cons.* 201. *n.* 57. *& seq.* max. *n.* 68.
64 † Declara rotam hanc materiam; quia q̃n agitur de cõualidando, & integrãdo actu nullo, puta compromisso facto simpliciter nomine alieno lato laudo ad fauorem ratificare debentis; quia expirat terminus compromissi, non trahitur retro, secus, si compromissum esset validum; quia fuisset promissum de rato, & absente, quo
65 casu valet; quia promittens tenetur ad interesse, tũc põt ratificari lato laudo, Ang. Aret. *cõs.* 1. *n.* 18. *& seq. ver. nec obstant.* † Limita; quia si frater acquisiuit feudum pro se, & fratribus absentibus, & eorũ descendentib⁹, mortuis fratrib. sine ratificatione poterunt descẽ-
66 dentes ex mortuis absentibus ratũ habere, & succedere. Fulg. *cons.* 232. *col.* 1. *in fin. vers. sed & si sine cessione.* † Limita, q̃n terminus esset p̃fixus ministro, & non domino; quia si minister in termino facit actum, põt sequi ratificatio post terminum, & valet. Bal. *d cons.* 417.
67 *n.* 4. *ver. considera, aut terminus lib.* 2. vbi, quando dicatur statutus domino, vel ministro. † Limita; quia ratificatio trahitur retro etiã in præiudicium tertii, cui medio tempore ius fuit quæsitum, quãdo Princeps, vel alius, q̃ põt tollere ius tertii, ita disponeret expresse, Gem. *d. cons.* 128. *n.* 7. etiam si in gratia, Abb. *cõs.* 84. *Videtur primo. n.*
68 4. *lib.* 1. *cum seq.* vbi plura exempla adducit, & loquitur in cõfirmatione donationis nullius. † Limita; quia Papa ratificãdo vnionem
69 nullam ex certa scientia facit illam valere retro à die celebratæ vnionis. Guido Pap. *cons.* 134. *n.* 4. *ver. item vbi ponitur.* † Limita fauore pacis; quia si quis fuit damnatus ob crimen læsæ maiestatis, cuius memoria erat damnata, & propterea eius testamentũ erat nullũ, si restituatur per principem memoria, & aduersus condemnationem etiam post mortem, & sic tempore, quo extrema nõ possunt
70 contingi, tamen fauore pacis testamentũ conualidatur. Bal. *cons.* 243. *Quidam nobilis, in fi. ver. sed videtur, lib.* 1. † Limita in eo, qui egit tanquam antiquior creditor, & obtinuit adiudicationem bonorum debitoris nomine suo, tanquã quod creditum ad eum solum spectet; qa si posteriores creditores vellẽt annullare adiudicationem prætextu, q̃ sint plures hæredes, & totum creditum ad agentem nõ spectaret, vt fructus in sortem cõpensaret, possunt alii hęredes p ratificationẽ saluare adiudicationẽm etiã in præiudicium aliorũ creditorum, & trahitur retro. Bal. *cons.* 223. *Proponitur, quod v-*
nus. lib. 2 *p tot.* † Limita ex iure speciali in pupillo ratificante facta à falsi tutoris; quia licet non possit ipse facere, q̃ nõ tutor est tutor, & ideo regula sit in contrariũ; quia ratificatio non trahitur retro, sec⁹, si ex iure speciali fauore pupilli. Bart. in *l. si tutor. Cui quib. ex. rest. in integ. nõ est necess.* Bal. *cõs.* 44. *Ille dominus.* Christoph. *n.* 2. *ver. filia, homo. li.* 2. † Declara; q̃a nõ ratificat tutela nulla, sed gestio falsi tutoris, & falsi ꝓcuratoris, sic declarat Bal. *cons.* 417. *Casus talis est, in pr. li.* 2. † Limita multis modis, put Thobias Nonius *cõs.* 56. *n.* 26. *& 27. seq.* vbi respõdet multis modis, quod donatarius primus potuerit ratificare donationem, etiam post quam secunda donatio fuit facta alteri, & facta traditio, maxime, quando promiserat non reuocare primam cum iuramento: item, quando bona dotalia prima transfuerant in dominum primi donatarii per traditionem.

Ratificatio appellationis intra quantũ tempus fieri debeat, vt valeat. Concl. 22.

RATIFICATIO † appellation. debet fieri intra 10. dies datos à appellandũ. Old. *cons.* 130. *n.* 12. *in fi. ver. nũc transeamus*, vbi dicit; q̃ sicuti à die sententię potest appellari intra 10. dies, ita eum potest ratificari appellatio, licet alleget etiam contraria, & quod debeat fieri intra decẽ dies, est tex. in *c. significauerunt, de testib.* Old. *cons.* 329. *n.* 9. *ver. præterea ratihabitio.* Gem. *cons.* 128. *n.* 4. *ver. sed quãdo iura*, vbi, quod eadem solemnitas, q̃ requiritur in primo actu, eadem requiritur in ratificatione, & propterea sicuti appellatio non valet post decem dies, ita nec ratificatio appellationis. Bald. *cons.* 417. *Casus talis est, n.* 4. *ver. sed vltra prædicta, lib.* 2. vbi ponit exempli de appellatione, & aliis casibus Alex. *cons.* 135. *Ponderatis, n.* 8. 11. vbi apost. in *ver. intra tempus*, quæ citat plurimos conc. † Extende etiam in reductione laudi petita à cõsorte nomine suo, & conlortum, à quibus non habebat mandatum; quia si non ratificet consortes intra terminum datum ad petendam reductionem, ipsa reductio quoad eos redditur nulla. Alex. *cons.* 101. *Visa petitione, ver. tertia ratio, lib.* 2. † Declara; quia ratificatio debet fieri intra decem dies datos ad appellandum, si principalis scitur sententiã latam, alias sufficit, quod à die habitæ notitiæ ipsius sententiæ intra decem dies vel appellet, vel appellationem ratificet. Castr. *cons.* 282. *In causa ista, col.* 3. *ver. præterea potuit. n.* 2. *lib.* 1. *& cons.* 283. *n.* 6. *ver. & si dicatur, lib.* 1. † Amplia; quia in iis, quæ cursu temporis tolluntur, non releuat ratificatio post illud tempus, ideo additionem hæreditatis nomine meo factam non possum ratificare post 10. annos, quibus iuri adeundi est præscriptum Bal. *cons.* 12. *n.* 3. *ver. & si dicatur, lib.* 1. † Amplia in omni actu, qui debet expediri certo determinato tempore, quia si fiat per non habentem mandatũ, debet ratificari intra illud tempus, intra quod debet expediri, alias non valet ratificatio. Alex. *cons.* 135. *n.* 6. vbi plena apost. in *ver. nunc tempus, lib.* 2. † Limita in præiudicium ratificantis; quia sufficit ratificatio etiã post decẽ dies, & non audiretur, si allegaret iam turpitudinem, quod non ratificauit intra decem dies, quia forte iam expediret non appellasse ab electione, vel nõ adhæsisse, quia nõ auditur. Old. *cons.* 326. *in fi. n.* 18. *ver. nec etiam obstat*, & Iacius *cons.* 128. *n.* 15. *& seq. ver. si dicatur, non valere.* vbi; q̃ licet nõ valeat ad fauorem, tamen valet in odium, & præiudiciũ ratificãtis, vbi ponit similia, & *cons.* 332. *n.* 11. *ver. nec non obstat.* † Limita, quia licet nõ cõstet de mandato, ꝓcuratoris appellatis, si tamen fuit legitimata eius potestas, vel quia citatus ad causam tanquã Procurator, vel quia tacuit, pronunciauit super legitimatione personæ, & transiuit in iudicatum, vel quia dedit cautionem rati, vel etiam quia admissus est per litis contestationem, vel alium actum, qui habet vim contestationis, non requiritur ratificatio. Castr. *cons.* 282. *col.* 3. *circa pr. ver. nec obstat, quod in contrarium lib.* 1. Vide Conclus. proxime præced.

Ratificatio gestorum ab eo, qui non habebat legitimum mandatum, potest fieri tacite, & expresse, & quando non. Concl. 23.

DOMINVS † potest ratificare gesta per procuratorem sibi illegitimum à non habente mandatũ ad hoc, ad effectũ validitatis actorũ, & iudicii etiã post sententiam, siue opponatur de inualidato, siue nõ. Cald. *cons.* 106. alias 4. *de proc.* † Amplia, vt imo eo ipso, q̃ dominus sciuit causam suam agi, & permisit per fallum procuratorem, dicitur dedisse mandatum, & ratificasse. Cald. *d. cons.* 106. alias 4. *de procur. in fi. ver. imo plus.* Old. *cons.* 199. *n.* 7. Castr. *cons.* 282. *Nerius, li.* 1. *per tot.* † Extende, quia si procurator excessit mandatum, & dominus sciuit, & tacuit, inducitur ratificatio, q̃ declarat *in ver. Mandati fines fuisse exacta diligentia seruandi. Cond.* 19. † Amplia, vt quia ratificari possunt gesta per gerentem, & in rem suã conuertunt, q̃ *communẽ opinionẽ Bal. cons.* 223. *Proponitur, q̃ vnus lib.* 2. *n.* 7. *vide*

modo quæritur. † Amplia; quia ratificari possunt gesta per procuratorem habentem mandatum sine debita solemnitate; quia licet mandatū non solemne nō possit ratificari, bene gesta à procuratore habente tale mādatum, imo etiam ab eo, qui nullum habet mādatum, possunt ratificari. Bal. *cons.* 417. *Primū dubium, in pr. lib.* 2. *& cons.* 498. *Casus super quo, n.* 2. *ver. super secundo, & cons.* 499. *n.* 2. *ver.* 6 *sed quoad secundum, lib.* 2. † Amplia, vt procedat, etiam si ex parte gerentis actum requiratur decretum iudicis, prout in tutore, vel curatore falso, quorū gesta possunt ratificari. Bal. *d. cons.* 417. *in pr. ver. & hæc vera. lib.* 2. *& cons.* 499. *Ita ad plenum, n.* 2. *ver. sed quoad secun-* 7 *dum, lib.* 2. † Amplia etiam, quando requiritur decretum ex parte ratificantis, prout in communitate, quæ non cōstituit syndicum sine decreto; quia poterit ratificare gesta per syndicum falsum, dū modo ratificatio fiat cum decreto. Bald. *d. cons.* 417. *In primo. ver. &* 8 *hæc vera sunt, lib.* 2. † Amplia; quia ratificatio potest fieri post sententiam, etiam si pars opponat de mandato. Cald. *d. cons.* 4. *de procur.* 9 alias 106. *ver. præterea quantumcunq;* vide infra *n.* 11. *& seq.* † Amplia; quia sicut possunt ratificari gesta per procuratorē habentem mādatum generale non sufficiens in casu non requirente mādatum speciale; ita etiā possunt ratificari gesta à procuratore non habente speciale mandatum in casu, in quo speciale requirebatur. Alex. 10 *cons.* 78. *Viso, & diligenter, n.* 18. *& seq. ver. nec prædictis obstat, lib.* 5. † Declara tamen, quia in casibus, in quibus potest fieri ratificatio, intelligitur, dūmodo res sit integra; & non auferat ius quæsitum ab eo, contra quem fit ratificatio; item, dūmodo concurrat æquitas; quia ratificatio est quædam fictio mandati, quæ nititur in æquitate, vide late Alex. *d. cons.* 78. *n.* 20. *& seq. lib.* 5. Vide supra, *Ratificatio* 11 *non trahitur retro multis casibus, & quibus, & quādo secus. Concl.* 21. † Limita; quia gesta per non procuratorem nō possunt ratificari post sententiam latā ad fauorem ratificare volentis; quia constat de cō- 12 modo illius. Bald. *d. cons.* 498. *nu.* 2. *ver. super secundo, lib.* 2. † Contrarium, quod ratificatio fieri possit etiā post sentētiam ad fauorem ratificantis, Bologn. in *addit. ad cons.* 55. *Io. de An. n.* 6. & est commu- * nis opinio. Felin. *in r. causam, el primo, de re iud.* Æg. *dec.* 29. Cast. *cons.* 282. *In causa ista, col.* 3. *ante med. ver. præterea potuit, lib.* 1. imo etiam si fuit oppositum de mandato. Cald. *d. cons.* 4. *de procur.* alias 106. *ver. præterea quantumcunque,* & hanc partem tenet incertus auctor post regulas Soc. *Reg.* 2. *Sententia lata pro falso procuratore valet,* vbi, quod 13 potest ratificari, & citat plures, & ponit pro regula. † Declara, vt per Put. *decis.* 383. *per tot.* maxime *circa fin. lib.* 2. quia ad tollendum fraudes, quæ possent fieri, ratificatio fieri non potest post sententiā, sed bene potest sententia conualidari, si reuera constat, quod is, qui comparuit, habebat mādatum legitimum ante, & à principio, licet illud non produxerit. Vide incertū auctorem post regulas Soc. *Reg.* 2. *Sententia lata*, vbi ponit nouē fallentias, quæ sunt extentiones in casu ist.; prima est, quando egit in iis, quæ requirunt speciale mandatum; secunda, si corā Principe; tertia, si allegauit se habere mandatū etiam coram inferiore; quarta, quādo fuit reuocatus, quinta in præiudicium tertij; sexta stante statuto; septima, si fuit pronunciatum contra mandatum; octaua, quādo fuit admissus cum protestatione, & cautione, quod si non habet mandatū, omnia pro infectis habenda; nona, si non potuit esse procurator. 14 † Extende, quia neq; mādatum superueniens in calculo ferendæ 15 sententiæ prodest. Alex. *cons.* 150. *n.* 26. *lib.* 5. Boer. *dec.* 102. † Declara, & amplia, ac limita multis modis per Ias. in *l. licet. C. de procur.* & 16 vide Guid. Pap. *dec.* 320. † Extende, quia vbicunq; interuenit falsitas, & obreptio, vt quia dixit se procuratorem, cum non esset, nō 17 potest fieri ratificatio. Alex. *cons.* 32. *nu.* 4. *lib.* 1. † Extende, quia si filiusfamilias egit sine consensu patris in prima instantia; ita quod iudicium est nullū, *l.* 1. *§. fi. C. de annali except.* non potest conualidari sententia ex consensu patris; quia superueniat in causa appella- tionis, *dec. Tholos.* 306. incip. *Item filiusfamilias.* Vide, *Filiusfamilias nō* 18 *potest agere, & conueniri sine consensu patris. Concl.* 363. † Restringe; quia etiam possunt gesta ante sententiam ratificari post latam sententiam, quando ratificans est minor. Bald. *d. cons.* 498. *n.* 2. *ver. super se-* *cundo, lib.* 2. & est speciale in minore. Bald. *cons.* 223. *Proponitur, circa* 19 *med. lib.* 2. † Restringe; quia gesta ante sentētiam possunt ratificari post sententiam latam cōtra ratificantem; & sic in sui præiudiciū. Bald. *cons.* 499. *n.* 2. *ver. hoc verum, lib.* 2. Bologn. in *addit. ad cons. Io. de* 20 *An.* 55. *n.* 6. † Restringe; quia bene possunt gesta ratificari ante sententiam, quia non constat adhuc de cōmodo. Bal. *d. cons.* 499. *n.* 2. *ver. super secundo, lib.* 2. Cast. *d. consil.* 282. *col.* 3. *ver. præterea potuit, lib.* 1. 21 † Limita; quia gesta per eum, qui dixit habere mandatum, & non habebat, nō possunt ratificatione cōualidari. *l. si quis obreptum. ff. de* *fals.* Bald. in *l. Iulianus, col.* 2. *ff. qui satisdar. cog.* Bal. in *l. licet. ff. de iud.* Alex. *cons.* 32. *Viso puncto, col.* 1. *in fi. ver. accedit, lib.* 1. Ias. in *l. licet. C. de pro-* 22 *cur.* Felin. in *r. causam, el primo, col. pen. ver. fallit tertio, de iud.* † Et maxime non valet ratificatio per dominum ad sui vtilitatem, quando vellet ratificare sententiam ad sui fauorem latam ad instantiam falsi procuratoris, Bart. & alii in *d. l. licet. ff. de iud. & in l. Iulianus. ff. qui* *satisd. cogan.* communem * dicit Ias. in *d. l. licet. C. de procur.* quicquid * contrarium ibi dicat Salyc. Aret. idem tenet *Instit. de except. §. item* *fi.* † Extende; quia ratificatio non conualidat actum gestum ab a- 23 lio pro rectio, quando statutum (prout Florentiæ) requirit mandatum à principio; vt in statuto primo de modo procedendi in ciuilibus; *ver. & si per procuratorem, lib.* 2. ita Bald. in *l. si vxorem, col.* 2. *ver. quinto & vltimo casu. C. de cond. insert.* quia, vt ibi dicit, statutum requirit mandatum certum, & verum, ratificatio autem est mandatum fictum, ergo non est satisfactum statuto, sequitur Feli. in *c.* *causam, el primo, col. pen. ver fallit sexto, de iud.* Ias. *ind. l. licet. C. de procu-* *rat.* † Restringe, quia bene potest dominus ratificare sententiam 24 obtentam per falsum procuratorem, quando est contra dominū, & sic in sui præiudicium valebit ratificatio, & ita procedit tex. in *l.* 3. *§. falsus cum simil. ff. rem hab.* † Limita in iis, quæ pertinent ad 25 fundandam iurisdictionem iudicis, vel arbitri; quia si sunt facta à falso procuratore, non possunt ratificari; & ideo si quis tanquam procurator, cum nō esset, Titii, fecit compromissum, licet Titius postea constituat illum procuratorem ad compromittendum; tamen non potuit vt procurator ratificare compromissum factū, secus, si fecisset tale compromissum tanquam negotiorum gestor. Bald. *cons.* 340. *Quidam constituerunt, per tot.* maxime *in fin. lib.* 3. † Extende; quia gesta in iudicio à falso procuratore, vt quia dixit 26 se procuratorem, & nullum habebat mandatum, ex quo obtinuit per obreptionem, non possunt ratificari; ideo si testes induxit tanquam procurator, cum non esset, non conualidatur examen per ratificationem. Alex. *cons.* 32. *Viso puncto, n.* 2. *& 4. ver. acce-* *dit vltra prædicta, lib.* 1. † Limita quinq; modis, de quibus Socin. in 27 *Reg.* 2. *Gesta per falsum procuratorem,* vbi ponit regulam & quinq; fallentias, quas vide as. † Limita; quia captura obtenta contra suspe- 28 ctum de fuga sine mandato potest ratificari, & perinde substinetur, ac si mandatum à principio interuenisset. Bologn. in *addit. ad* *cons. Io. de Anan.* 55. *n.* 6. Vide Conclusionem proxime sequentem. † Limita; quia gesta in consistorio Principis per non habentem 29 mandatum non possunt ratificari. Vide plenè Ant. Gabr. *lib.* 2. *tit.* *de procur. Concl.* 4. *Ratificari non possunt.*

Ratificari non potest actus nullus, & quando secus, & qualiter possit ratificari. Concl. 24.

RATIFICARI † non potest actus nullus ipso iure, *ca. auditis* 1 *de elect.* Fed. de Sen. *cons.* 184. *in fi.* † Declara; quia aut actus est 2 ipso iure nullus, & ratificatio nihil operatur in præiudicium tertij; aut actus est suspensus, q̄ expectat cōsensum, q̄ potest accedere; & tunc ratificatio operatur, et iam ab initio, pulchre Anchar. *cons.* 3 123. *per tot.* vbi ponit exempla. † Declara; quia quod dicitur, actum nullum ratificari non posse, intelligitur, quādo defectus est absolute in causa efficienti, vt quia faciens actū impeditur simpliciter & absolute, eo quia non habet in se id, q̄ requiritur; & tunc quia actus est, ac si nō esset factus, nō potest ratificari talis actus; secus, si defectus in causa efficienti est propter accidēs, seu qualitatem accidentem superuenientem, & tunc talis agens iure facit, sed nō habet effectum, & isto casu potest ratificari, ita Cald. *cons.* 6. *An sta-* *tutum, quod simpliciter, in prin. ver. & isto casu, de constit.* † Amplia; quia 4 arbiter si laudauit super non contento in compromisso, laudū est nullum quoad hoc, & ideo licet ratificatur laudū à partibus, non conualidatur quoad laudata non cōpromissa. Bald. *cons.* 309. *Cū* *essent plures, n.* 2. *vers. sed pone. quod inter se, vsque in fin. lib.* 1. plene Rom. *cons.* 155. *Præmissum laudum, in pr.* vbi apost. in *ver. ratificari,* dat con- 5 cor. infinitos. † Extēde, vt idem sit, si laudum sit nullum; quia latū extra tempus cōpromissi, vel ex alia causa nullitatē inducente; quia ratificatio non cōualidat. Bal. *cōs.* 101. *Notabiles viri, in fi. ver. &* 6 *dico, quod dictum laudū, lib.* 3. † Extende, vt idem sit, si laudum est latum sine cōpromisso; quia ratificatio nihil operatur. Ang. *cōs.* 198. *n.* 2. *& per tot.* † Extende multo magis, quādo ratificatio inducitur 7 ex tacito consensu, quia non potest laudum nullū ratificari, vt valeat tanquam laudum, sed tanquā transactio, quæ requirit simultaneum consensum, & requirit expressum pactum. Soc. *cons.* 220. *Visis compromisso, n.* 3. *lib.* 2. † Extende, quia laudum nullum, quan- 8 tumcunq; ratificetur à partibus etiā cum iuramento, non validatur vt laudum, & quando est latum extra compromissa, etiā si interueniat stipulatio. Bald. *de pace Constan. ver. sententiæ quoque, nu.* 2. Paris. *cons.* 24. *n.* 156. *& 157. lib* 2. Affict. *dec.* 117. † Declara; quia be- 9 ne potest valere in vim pacti, vel transactionis. Bart. in *l. obseruare.* *ff. de offic. proconsi. in fi.* Bald. in *l. diuersa. C. de transact.* Felin. in *c. cum ex* *officii, de præsumpt.* Roman. *cons.* 175. *num.* 4. Corn. *consil.* 125. *lib.* 2. *&*

*cons.*140.*lib.*4. Deci.*cons.*475. Gozad.*cons.*98. gl.*in l.*2. C.*commun.*
10 *vtriusq; iud. & in c. examinata, de constit. vtil. vel inut.* † Contra declarationem, quod neque possit valere in vim pacti, vel transactionis, quando est nullum; quia latum extra compromissa. Brun.*in tract. de form. artic. de potent. & effect. forma, lim.*28. Gabr.*concl.*2.*de sent. in*2.
concl.*n.*10. Vide alios, & declarationem *in ver. Laudum homologatum*
11 *qualiter valeat. Concl.*26. † Declara contrarium, vt procedat, quando clare esset contra, vel extra facultatem; secus, si esset dubium propter lata verba compromissi; quia tunc potest ratificatio per stipulationem, vel cum iuramento inducere etiam validitatem, & obseruantiam laudi. Bald.*in c. cum causam, col. fi. de testib.* Castr.*in l.*2.*in pr. C. commun. vtriusq; iud.* Deci.*cons.*475.*col. pen.* Gabr.*d. concl.*2.
12 *tit. de sent. n.*24. & 34. † Restringe in laudo arbitratoris; quialicet sit latum contra formam compromissi, non est nullum. Fel.*n. in c. cum dilecti in*8.*ampl. de præscript.* Brun.*d. tract. de form. art. de potent. &*
13 *effect. forma, limit.*28.*ver. prædicta tamen.* † Restringe, nisi vtraq; pars esset præsens, quando fertur laudum, & non contradiceret, sed approbaret; quia haberet vim compromissi, & laudum valeret sine
14 compromisso. Soc.*d. cons.*220.*n.*2.*ver. confirmatur exito, lib.*2. † Amplia; quia falsus procurator, qui tanquam procurator, cum non esset, fecit compromissum, licet post constituatur procurator ad faciendum compromissum; tamen nō potest ratificare iam compromissum factū procuratorio nomine; secus, si fecisset tale com-
15 promissum tanquam negotiorum gestor; quia valeret ex die ratificationis. Bald.*cons* 340. *Quidam constituerunt. lib.*3.*per tot.* † Amplia; quia sententia nulla lata ab eo, qui caret iurisdictione, si ratificatur per partes, non conualidatur; quia quod non est aliquid, non potest ratificari. Ang.*cons.*198. *Testator quidam per tot.* & maxime *in pr.* vbi, quod nisi deducatur in cōtractum, vt valeat tanquā
16 contractus, non potest valere vt sententia. † Extende; quia neq; iudex propriuspotest ratificare sententiam latam nomine iudicis
17 proprii a iudice non suo; quia solemnia iudiciorū non potest tollere. Abb.*cons.*25. *Attingam, col.*2.*ver. venio ad secundū in fi. lib.*1. † Declara totam istam materiā; quia si actus nullus, qui ratificatur, ex publico est, vel iuris publici, prout sententia, acta iudicii, & similia, non conualidatur ex ratificatione, neq; ex consensu partium, vt valeat tanquam actus publici iuris; quia nō est in facultate priuatorum, sed bene potest consensu partium cōualidari, vt valeat tanquam pactū, vel concordia ex nunc, non a principio, & ad ista
18 vide in *ver. Brocardicum. quod potui, nolui. quod volui, implere nequiui, & aliud contrarium. &c. Concl.*133.*n.*43. *& multis seqq.* Vide etiā plene *in ver. Laudum homologatum qualiter valeat. Concl.*26. Vide Anto. Gabr.*lib.*2.*tit. de sent. concl.*2. *Sententia nulla non potest ratificari.* † Si vero actus cōualidatus, vel ratificatus non est iuris publici, tunc intrat declaratio infra, vt valeat, vt nunc, si fiat conualidatio a lege,
19 quia valet vt a principio. Vide ad pdicta *ver. Captura nulla qualiter conualidetur. Concl.*74. † Restringe, quia bene potest valere in vim pacti. gl.*in l.*2. C.*comm. vtriusq; iud.* quod est verum, quando simultaneus cōsensus ambarum partium intercuniret, prout est de natura pacti, *l. i. ff. de pact l. consensu.* & ibi gl. *in ver. consentire. ff. de act. & oblig.* Bald *cons.*161.*lib.*1. Aret.*cons.*128. *Clarissime domine, col.*2. Soci. *cons.*204. *Visis cōpromisso, col.*3.*ver. sed huic conclusioni, lib.*2.*& cons.*105. *Visis testibus, post prin. lib.*4. Abb. *cons.*92. *Contra sententiam, col.*1.*lib.*1. Calder.*cons.*80. *An sententia, tit. de reiud.* Deci.*cons.*499.*col. penult. in*
20 *fin. & col. fin.* Ruin.*cons.*90.*lib.*1. Crau.*cons.*29.*n.*6. † Amplia; quia ad impetrandum rescriptum requiritur mandatum speciale, & indiuiduum, & non potest ratificari impetratio nulliter facta, se-
* cundum * communem, de qua Alex.*cons.*135. *Ponderatis iis. n.*5.*lib.*
21 2. † Amplia; quia ratificatio non cōfirmat ea, quæ sunt nulla. Bart. & latius Bald.*in l. observare. ff. de offic. proconsul. & legat.* idem Bald.*cons.*
22 386.*n.*2.*lib.*5. † Limita; quia si maior factus habet plenā notitiam contractus inualidi, & dolose gesti in minori ætate, & illum contractum ratificat, censetur conualidare contractum antea nullū, & remittit dolum. Paris.*cons.*49.*n.*42.*lib.*1.*& n.*52. quod intelliges de confirmatione vt nunc, non ab initio. Deci.*cons.*367.*n.*4. Soc.
23 *cons.*15.*n.*12.*ver. demum supponendo, lib.*1. † Limita in minore, in quo est speciale, quod possit ratificare actum nullum factum a nō legitimo tutore. Bald.*cons.*223. *Proponitur, quod vnus, circa med. ver. cum*
24 *igitur, lib.*2. † Extende, vt etiam contractus nullus cele bratus a minore sine solemnitate, quādo alias est iustus, ratificetur, & valeat a principio, si minor effectus maior tacuerit per quinque annos. Bald.*cons.*45. *Quandoque contractus, lib.*2.*& cons.*184. *Ad intelligētiam,*
25 *ver tot. lib.*2. † Limita in locatione bonorū Ecclesiæ; quia licet non transeat ad successorem, neq; obliget eum; quia non valet in eius præiudicium, tamen potest ratificari. Castr. *cons.*4. *Circa primum,*
26 *n.*5. *& seq. lib.*1. † Extende in alienatione bonorum Ecclesiæ; quia si consensus clericoru̇ non interuenit, non est nulla ipso iure; igitur potest interuenire ex post etiam tacite. Anch.*cons.*121. *Exonratus, in fi.* † Declara; quia quādo actus est nullus, ratificatione minoris bene potest conualidari vt nunc, non a principio; quia limo non potest fingere actum a principio nullum esse validum, & vero ratificatio inducitur a lege, put in minore facto maiore, sic actus ab initio nullus ab initio conualidatur, quando eo modo interuenit ratificatio, prout lex disponit. Menoch. *de recup. remed.*
*l.*3.*n.*150. *vsq;* 158. vbi plura de hac ratificatione, & effectu. Aret.*cons.*
128. *Eximie domine, n.*4. *& seq.* & quod actus nullus, licet non possit regulariter ratificari, vt valeat ab initio. Dd.*in l. licet. ff. de iud. vbi gl.*
& Bart. gl. *in l. in star. C. de iure fisci, lib.*10. tamen bene potest ratificari, vt valeat vt nunc tempore ratificationis in præiudicium ratificantis. Bart.*in l. obseruare, col.*1.*in c. oppos. ff. de offi. procon. & leg.* Li-
mita; quia actus, qui non est ipso iure nullus, sed annullabilis, bene potest ratificari, ante quam annulletur. Fed. de Sen.*cons.*48.*n.*
fin. vbi loquitur in contempto ad præscribendum. † Limita, quia actus nullus pōt ex certa scientia ratificari per Principē, vel perpetuatum in sui præiudicium; quia a pari procedunt confirmatio, & ratificatio. Gem.*cons.*128.*n.*4. ideo vide casus, in quibus actus nullus confirmari potest, ita & ratificari. † Limita in spontalibus contractis inter coniunctos quarto gradu, quæ sunt nulla; quia si obtineatur dispensatio super impedimento, conualidantur sponsalia ex non reuocatione cōsensus, & ratificatione facta in impetranda dispensatione. Cald.*cons.*258. alias 1. *de sponsal.* Gem.*cons.*35.*n.*
14. *ver. præterea ostenditur.* Bal.*cons.*60. *Tractatur parentela, in c.* † Limita; quia renunciatio filiæ facta patri per metum potest ratificari, & valet ratificatio coram iudice tanquam conualidatis. Ias.*ff.*
38.*n.*3.*lib.*3. † Limita; quia actus nullus a principio ex defectu consensus ratificari potest, & validatur ex superuenienti consensu, vt saltem valeat vt tunc, & de præsenti. Gem.*d. cons.*33.*n.*1.*ver. præterea.*
† Extende, vt procedat, etiam si ille actus, prout donatio facta Communi Florentiæ fuerit prius a ratificante reprobata; quia si de nouo tam donans, quā Commune, cui est facta donatio semel reprobata, ratificat, valebit vt nunc de præsenti. Ang.*cons.*279. *Predictus talis est. consilius per tot. max.*n.3.*ver. hoc præmisso.* † Extende, quia imo si factum est cōpromissum a tertio nomine meo cum Titio, & feratur laudum ad mei fauorem, possum ratificare laudum, & valet a principio, & ille, contra quem est latum, non potest dicere nullū laudum; quia compromissum tarebat consensu, ex quo superuenit; quia in iis, q̄ sunt nulla ipso iure procedit argumentum, sed in iis, q̄ stant in suspenso, ratificatio fieri potest, & retrotrahitur. Anchar.*cons.*123. *Vnus ex procuratoribus per tot.* † Restringe limitationem, vt non procedat, quādo actus nullus pendet a cōsensu duorum; quia non sufficit ratificatio vnius tantū, nisi interueniat consensus amborum. Ang.*cons.*279.*n.*3.*ver. si autem donator ille consentiret.* † Restringe, quando medio tempore esset quæsitum a tertio; quia ratificatio actus nullius etiam de consensu ambarum partium non operatur in præiudicium tertii. Ang.*d. cons.*279.*in fi. ver. plus duco.* † Limita; quia captura nulla potest ratificari, & validetur ratificata per dationem fideiussoris. Soci.*cons.*133. *Quoniam, lib.*3.*& cons.*99.*lib.*4. † Restringe, quando extaret lex, vel statutum (prout Florentię) quod non soluta gabella de contractu, nō possit dari executio; quia tunc non valeret quæcunque captura, vel executio etiam ratificata. Socin. vbi s. † Limita in casu singulari, quotiescunque actus fieri non potest sine meo consensu, & ita, antequam ego consentiam, licet non valeat, tamen bene valet, si duo concurrant, videlicet, quod faciens actum sine me credidit verisimiliter, quod ego consentiam, vt quia actus erat ad meum fauorem, & quod ostea ego consensi; nam actus valet a principio. Roman.*consil.*40. *Circa primum. nu.*6.*ver. circa tertium,* allegatum *in cap. Lugdunens. 9. quæst.*3. cum gloss. 2. ibi. Vide Conclusionem prox. præced. & duas Conclusiones proxime sequentes.

Ratificatio actus prius impugnati qualiter inducatur, & quando valeat. Concl. 25.

RATIFICATIO † compromissi inducitur, si exigatur, vel recipiatur id, quod fuit laudatū vigore cōpromissi, et si a principio fuerit facta contradictio per eum, qui exegit. Gem.*cons.*128.
*n.*4. *ver. pro hoc optimus.* † Declara tamē, quod ratificatio difficilior est, quando precessit impugnatio eius, quod prætendit alias ratificatum. Vide, *Ratificato gestorum contra prohibitū non inducitur &* *quādo secus. Concl.*12. † Amplia; quia licet is, qui semel impugnauit, & reprobauit actum, vel donationem ad sui fauorem factā, non possit per ratihabitionē illā approbare, vt consequatur commodum ex ea agendo, bene potest per ratihabitionē consequi commodum excipiendo. Ang.*cons.*279. *Predictus talis est. in consilio, in*
† Extende; quia actus semel impugnatus, & reprobatus bene a
potest

potest per ratificationem approbari, si cõcurrat consensus vtriusque partis, quando pendet ab vtraq; parte; quia valebit vt nunc, & vt notius actus, secus si altera pars tantum ratificaret. Angel. *d. cons.279.n.3.ver.hoc præmisso, vsq; in fi.* Vide Conclusionem proxim. seq. & proxime præced.

Ratificatio actus prius impugnati quid operetur. Concl. 26.

1 RATIFICATIO † eius, quod gestũ est nomine meo, subsequens impugnationem, quam prius feci de illo actu, non operatur, vt acquiratur mihi actio ex illo actu; quia quod impugnaui, ratum habere non possum. *l. dispensatorem. ff. de solut.* Fed. de Sen. *cons.238. Scribatis mihi.* Vide Conclus proxime præced. † Amplia,
2 vt impugnatio actus præcedentis nomine meo gesti operetur, vt scilicet, si ratũ postea habuerim, nõ incurram in excommunicationem, quam incurrissem cessante impugnatione, vt si clericus nomine meo fuit verberatus, quia si impugnaui semel, per subsequentem ratificationem non sum excommunicatus. Fed. de Sen.
3 *cons.238. per tot.* † Contrarium videtur tenere Franch. in *c pen. n.4.*
4 *de sent. ex com.* vbi refert alios tenere contrarium. † Declara, vt cessante fraude, impugnatio præcedens tollat excõmunicationem; secus si per cautelam hoc inducere tur, quia fraudibus est obuiandum. *l. non dubium C. de legib.* Vide, *Fraus & dolus nemini patrocinantur. Concl.474.* Vide, *Ratificatio operatur multa. Concl. proxime seq.*

Ratificatio operatur multa. Concl. 27.

1 RATIFICANS † actum sibi præiudicialem ita sibi præiudicar, sicuti si principalem actum ratificatum fecisset. Bald. in *l.*
2 *in summa. §. Cassius. ff. de aq plu arcend.* † Et perinde ratificatio præiudicat, ac si ratificans actum præiudicialem illum actum ab initio fecisset. *leg. cum fundus. §. seruũ*, & ibi Dec. in 3. *not. ff. si cert. pet.* Gram.
3 *dec.103.n.8.* † Operatur ratificatio, quod notitia præsumitur tempore ratificationis habita. Rom. *cons.273. Clarum est, n.3. ver sed hæc*
4 *petitio.* † Item operatur, quod semel facta ratificatio non debet amplius fieri, quia res mea non potest effici mea secundo loco.
5 Rom. *d. cõs.273. in fi.* † Operatur ratificatio, quod ratificans acquirit actionem, nam si tertius exigat à me debitore, debitor soluens non liberatur, neq; ego habeo actionem contra eum, qui exegit, sed bene acquiro actionem ratificando, quia cum ille nomine meo exegerit sine mandato, possum ratum habere, & ab eodem vti negociorum gestore velle exigere. Abb. *consil.81. Breuiter, nu. 2.*
6 *ver. secundo hoc idem lib.1.* † Ratificatio partis operatur ratificationem totius facti; & ideo qui soluit partem debiti, totum debitum approbat. *l. cum fidem. C. de non num. pec.* Batt. *cons.15. Visa accusatione,*
7 *nu.3. ver. tertio hoc probatur, lib.2.* † Operatur ratificatio actus gesti, quod si non est gestus, potest fieri, & sic ratificatio ad præterita inducit mandatum ad eadem præterita non gesta gerenda, prout è conuerso mandatum ad gerenda inducit ratificationem gestorum. Alex. *cons.146. In causa & lite. nu.9. & seq. ver. fortificantur, lib.5.* Vide Conclusionem proxime præcedentem.

Ratificatio delicti quando noceat, vel non. Concl. 28.

1 RATIFICANS † delictum simpliciter puniri debet pœna ordinaria secundum *communem, de qua Clar. § fi. q.87. n.5. ver.*
2 *quæro, nunquid*, vbi recitat opiniones. † Extende, vt procedat; quia ratum habere dicitur, qui non improperat. Chassan. *super consuet.*
3 *Burgund. fol 15. n.28.* † Declara, quia duo requiruntur, quod nomine meo gestum sit delictum, & quod sciens ratum habeam; secũdum *communem, de qua Clar. d. § fin. q.87. in fi.* vbi tamen dicit notabile dictum, quod onus probandi, quod nomine meo non gestum fuerit, spectat ad ratificantem post ratificationem, & est
4 ratio; quia ex ratificatione censetur ratum habere tanquam nomine suo gestum. † Et quod duo requirantur, primum, quod nomine ratificantis sit commissum delictum, secundum quod ratum habeat. glo. in *Clem.1. in verb. ratam de pœnis*, vbi omnes, *& in*
5 *l.1. §. sed & si cum quis, in ver. ratum ff. de vi & vi armat.* Corn. *cons.224. ad fi. lib.4.* Dec. *cons.437. n.2.* plene Ofasch. *dec.138. n.8.17. & 28.* vbi de *communi. Castr. cons.424. Quia scio, n.6. ver. præterea posito, lib.1.*
† Amplia, vt procedat etiam in pœna statuti loquentis de delinquente, vel facientè delictum, quia si quis nomine meo committat delictum, & ego ratum habeam, teneor ad pœnam statuti per regulam, qui per alium facit, &c. item quia ita statuissent statutentes, si fuissent interrogati, item quia statutum conforme iuri communi trahitur ad casum fictum, prout ius commune: item quia licet sit pœnale, tamen est fauorabile, quia Reipublicæ interest delicta puniri, & quando respicit publicam vtilitatem principaliter, dicitur fauorabile. Rom. *cons.195. Viso themate*, vbi plena apost. *in ver. quemadmodũ.* † Limita in delictis carnis, prout est adulterium, fornicatio, & similia nomine meo facta, quia non possum ratificare, nisi in iniuriam factum sit, secus si ex libidine facientis, ita Clar. *d. § fi. q.87. n.5. ver. tu vero.* † Limita, quia communitas nõ potest ratum habere gestum à particulari persona. Corn. *consil.46. In causa vertente, n.1. lib.4.* nisi constet, quod particularis gesserit nomine communitatis. † Limita, quia licet mandatum datum ad faciendum aliquid inducat ratificationem gestorum ab eodem, cui datur mandatum, quando nomine mandantis gessit, tamen si alio nomine gessisset, puta, homicidium in personam eius, p quo datur mandatum, non inducitur ratificatio. Alex. *cons.146. nu.14. lib.5.* † Limita, quia ratificans clericus homicidium, quod non mandauerat, non efficitur irregularis. Chassan. *in consuet. Burgund. fol.18. num.28.* Marsil. *sing.184. ratihabitio, per tot.* † Contrarium dicit Chassan. vbi supra tenere Marsil. in alio *sing.* † Limita, quia clericus non efficitur irregularis, licet reperto mortuo eo, quem volebat interficere, eidem mortuo intulerit vulnus, quia non dicitur ratificasse. Marsil. *d. sing 184. ratihabitio, in fi.*

Ratum & firmum habere promittens ad quid obligetur, Concl. 29.

1 PROMITTENS † habere ratum & firmum intelligitur de iure, & de facto, quia firmum intelligitur respectu facti, & de facto, ratum vero refertur ad ius. Guid. Pap. *cons.134. Circa processum, n.5.*
2 *ver. item vbi ponitur, quod ratificat.* † Amplia, quia si tutor, vel alius promittit sub pœna, quod pupillus, vel minor ratificabit, & non veniet contra, nec petet restitutionem in integrum, tenetur ad pœnam, si minor contraueniat, imo si iurauit, efficitur infamis.
3 Fulg. *cõs.233. Proponitur, quod, per tot.* † Amplia in principali, qui cõstituit procuratorem, & promittit habere firmum, ratum, & gratum quicquid fuerit factum per procuratorem, quia tenetur principalis ad interesse, si non ratificat. Cast. *cons.282. In causa ista, col pen in princ. ver. nec obstat. lib.1.* Vide, *Factum alienum promittens, ad quid obligetur, vt committat pœnam, vel moram. Concl.25.*

Ratio legis quid sit, & quãdo vnica, habetur pro expressa Concl.30.

1 RATIO † & intellectus idem sunt secundum Bal. *l. quamuis. C. de fideicommiss.* quẽ refert, & sequitur Alex. *cons.52. Circa hanc,*
2 *n.15. ver. quia imo lib.4.* quod est Barbatiæ. † Et ratio est intellectua lis, & interpretatiue sumitur ex materia; quia licet quod non dixit lex, vel prætor, nec nos dicere debeamus, debet intelligi, quoad materiã, sed nõ quoad interpretationẽ, quæ à materia sumit exordium, quia vbi materia est, ibi interpretatio, secundum Bal. in *leg. omnes populi, in fi. ff. de iust. & iur.* quem ad hoc citat Barb. *d. cons. Alex.*
3 *52.n.16. ver. nec obstat, cum dicitur, lib.4.* † Et sumitur ex coniecturis, quamuis coniectura denoret improprietatem. Alex. *d. cõs.52. n.18.*
4 *& seq lib.1.* vbi dicit memoria sempiterna dignũ. † Et ratio legis, & causa finalis sunt vnum, & idem, prout mens, & ratio sunt vnũ, & idem. Vide infra, *Ratio legis regulat ipsam legẽ. Concl.32.* Vide, *Mens. & ratio attendenda plus quam verba. Concl.199.* † Ratio vnica legis quãdo potest assignari, licet nõ sit expressa, tamẽ idem operatur, ac si
5 esset expressa. Alex. *cons.48. Super extractione. n.4. lib.1.* Cast. *cons.40. n.4. lib.2.* & plenius *cons.83 in princ. lib.2.* vbi latissime probat, idem Castr. *cons.276. lib.2.* videlicet in allegationibus, quæ præcedũt dictũ consilium, incip. *Ex facto proponitur, in fi.* Rom. *cõs.32. n.5. ver. tertio quia hoc statutũ, & cons. 404. In casu proposito. n.4.* vbi apost. plena
6 *in ver arguere*, citat plurimos. Alex. *cons.34. Visis, & põderatis, n.8. ver. & vbi vna sola, lib.5.* Barb. *inter cons. Alex. cons.52. Circa hanc, nu.15. ver. quinimo, lib.4.* vbi allegat *l quãuis. C. de fideic. in ver. intelligi potest*, quæ loquitur in lege, statuto, & testamẽto. † Et ita materia extenditur ex ratione nõ expressa, quãdo vnica assignari potest, sicuti si esset expressa, quia dicitur nõ extensio, sed cõprehensio, seu intellectua expositio. Alex. *d cons.34. n.8 li.5.* † Extende idẽ in statutis; quia
7 si vnica ratio potest assignari, habetur pro expressa Alex. *d. cõs.48. n.4. lib.1.* Castr. *d. cons.83. in pr lib.2.* & in dictis allegationibus, quæ præcedunt *cõs.276. in fi. lib.2.* Rom. *d. cons.32. n.5. ver. tertio quia.* † Et
8 de statuto excludente fœminas stantibus masculis, quod ratio sit sola pro conseruatione agnationis, & alia assignari non possit, & reddat statutũ fauorabile, & licet loquatur de filiis, habeat locũ in neporibus ex eadem ratione. Castr. *cons.40. n.4. lib.2. & cons.83. in pr. eod lib.2.* & in dictis allegationibus, quæ præcedunt *cons.276. lib.2. in fi.* Roman. *d. cons.32. nu.5. ver. tertio quia hoc statutum*, vbi plena apostill. in *ver. fauorabile*, citat infinitos, quod dicatur odiosum;

quia

quia contra ius cõmune, sed attenta ratione vnica p̃ conseruatio-
ne agnationis dicitur fauorabile, vbi de * cõmuni, idem Rom. cõs.
2 411.n.2.& 3. † In eodem statuto, quod per vnicam rationem, quæ
potest assignari, quæ est fauore agnationis cõseruandæ, statutum
excludens sorores stantibus masculis fratribus habeat locũ ex ra-
tione, q̃ militat tã in fratre vtrinque coniuncto, quam in fratre ex
latere patris, & licet de iure communi frater vtriq; coniunctus
præferatur fratri ex latere patris, secus est propter rationem agna-
tionis; quia pariter succedunt. Rom. d. cons. 411. Quatuor sunt, in pr.
vbi apost. in ver. coniunctum, dat conc. pro, & contra. Vide tamẽ de
veritate in ver. Statutum circa successionem excludens cognatos stantibus
agnatis quando habeat locum, vel non, & quid operetur. Concl. 667. ver. de-
10 clara, vbi pro vtraq; cum declarationibus. † Et de statuto, quod in
fine officii reponantur acta, & postea consignentur successori, &
interim non currat instantia partibus, neque iudici, licet nõ exprimatur, ratio tamen vnica est, q̃ assignari potest, videlicet, quia ne-
cesse est producere acta cæpta coram primo iudice etiam coram se-
cundo, & si aliter procederet, processus esset nullus, ideo habetur
pro expressa, & à ratione cessante cessat statutum, prout à ratione
prædicta, vbi militat, extenditur. Rom. cons. 100. In præsenti causa, in
21 pr. vbi apost. in ver. arguitur. † Et de statuto denegante appellatio-
nem, prout Senis; quia deserta instãtia tollitur appellatio, quia ex
quo lex, vel statutum non exprimit causam, quare tollatur appel-
latio, debemus coniecturare rationẽ naturalem, quæ potuit mo-
uere legislatorem, & si est vnica, & indubitata; quia alia ratio non
potest naturaliter coniecturari, debemus ad finem illius rationis
legem extendere, & restringere. Abb. cons. 55. In causa, quæ col 3. in pr.
ver. vbicunq; lib. 2 vbi; quod in casu illius statuti vnica ratio est præ-
22 sumpta calumnia, qua cessante cessat statutum. † Restringe, seu
declara; quia licet tale statutũ ex rationis identitate sit extenden-
dum ad omnes, in quibus militat ratio, tamen non extenditur, vt
improprientur verba, ideo si loquitur de fratre, non habet locum
in fratre consobrino; licet ratio militet agnationis, quia non est
simpliciter frater, ideo si statutum loquatur de patruo, non habet
locum in patruo magno, quia nõ est patruus simpliciter. Rom. d.
* cons. 411. n. 4 & seq per tot. vbi apost. in ver. consobrini, dicit * commu-
23 nem, & in ver. patruum, dat conc. † Amplia, seu extende; quia idem
dicimus in iis, quæ requirunt specialem mentionem, vt sufficiat
generalis, q̃n de illo solo requirente specialem mentionem põt
intelligi, vnde vt secundum testamentũ reuocet primum habens
clausulam derogatoriam, necesse est, quod secundum de primo
faciat mentionem, vel habeat clausulam derogatoriam; secus, si
vnicum testamentum præcedat; quia de illo necessario debet in-
telligi absque alia expressione, ex quo de alio non potest intelligi.
Rom. cõs. 385. In casu præmisso, n. 7. vbi apost. in ver vnicum, dat conc.
24 † Sic in remissione iuris competentis ex quacunq; causa nõ venit
remissio rei, quæ potest vendicari, nisi fiat specialis mentio, secus,
si tempore remissionis nullum aliud ius competebat remittenti,
vel liberanti. Alex. cons. 102. Viso themate n. 5. & 6. ver. accedit. lib. 6. se-
25 quitur Goz. cons. 46. nũ. 17. † Sic etiam ius fideicommissi censetur
remissum in diuisione, quando inter diuidentes, & cedentes si-
bi omnes ius non habebant aliud ius, quam fideicommissi, idem
26 Alex. d. cons. 102. n. 6. & seq. ver. & quod in pulchra, lib. 6. † Sic filia re-
nuncians omnibus iuribus, quæ habet in hæreditate patris, non
censetur renũciare iuribus dotis suæ, nisi exprimat, secus, quãdo
nullum aliud ius prætendere posset, quam dotis. Alex. d. cons. 102.
27 n. 16. ver. bene facit, lib. 6. † Contrarium tenet apost. ad Alex. d. cons.
28 102. n. 7. lib. 6. in ver. dotis, licet nihil alleget. † Sic etiã in filio renun-
ciante omni, & cuicumque iuri sibi competenti in hæreditate, &
bonis patris, quia non præsumitur renunciasse legitimæ sibi de-
bitæ, nisi quando solam legitimam poterat prætendere. Surd. cõs.
212. n. 11. & seq. vbi ponit alia similia. Vide, Mens colligitur ex multis.
Concl. 198. Vide, Causa legis quomodo, & ex quibus eliciatur. Concl. 146.
Vide, Causa finalis expressa regulat actum, & quomodo. Concl. 136. Vide
duas Conclusiones proximè seq.

Ratio legis vbi militat, ibi lex loquitur, & disponit, & quando secus Concl 31.

1 INTERPRETATIO † legis, q̃ fit secundum rationem ipsius legis,
non dicitur fieri per prorogationem, neque per extensionem,
quia vbi militat ratio legis, casus saltem tacite dicit includi, licet
lex de eo non loquatur. Cald. cons. 147. in pr. alias est vnicum, vt lite
pend. vbi, q̃ casus, in quo similis ratio habetur, habetur pro expres-
so, & cons. 337. ver. sed posito, alias 8. de testa. sed dicitur mera interpre-
tatio. Bald. cons. 428. Domina Ioanna, n. 2. vsque in fi. lib. 3. vbi, quãdo
dicatur extensiua; quãdo coniecturalis, quãdo interpretatiua, &
quando expositiua interpretatio. Crau. cons. 183. n. 3. vbi, quod nõ
fit extensio, sed enucleatio ex ratione, quæ deteginit id, quod ha-
tur, licet non exprimatur. Castr. cons. 251. Visa quadam scientia, n. 6. &
cons. 256. Videtur dicendum, n. 2. lib. 1. Alex. cons. 36. Visis rationibus, n. 10.
fi. cum seq ver. & non obstat, lib. 6. vbi, quod sicuti genus continet om-
nem speciem; ita generalis ratio continet omnẽ casum. Ent. i-
de, vt vna ratio in pluribº casibus æqualiter omnes casus decidit,
non per extensionem, sed sicuti genus cõprehendit plures species,
sic ratio generalis comprehendat plures casus. Crau. cons. 183. n. 3.
ver. alibi scribit. † Extende; quia vbi est eadem ratio, nõ potest dici
casus omissus. Crau. d. cõs. 183. n. 3. ver. nec dicitur casus omissus. vbi
in statuto, quia si ratio agnationis conseruandæ etiam tacitè
tat, etiã statutũ loquitur eo casu, licet verba non exprimant. Flo.
d. cons. 77. Supposito statuto, n. 2. & 3. qui loquitur in loquente,
quod filius excludat sororem dotaram; quia excludens eum
à filio filii, & sic à nepote, licet statutum hoc non dicat; quia ratio
conseruandæ agnationis, quę est vnica, licet non expressa, militat
vtroque casu. † Et Interpretatio, q̃ fit per punctum rationis, dici-
tur necessaria, si vero fit p viam æquitatis, est probabilis. Bal. cons.
411. Quidam Mediolanen. circa prin. ver. sed certe mo, lib 1. † Et eadem in
statuto, vel reformatione; quia vbi vnica ratio assignari potest, lit
dicitur expressa, & secundum rationem lex loquitur, & nõ loqui-
tur. Castr. d. cõs. 256. col. 2. ver. ius non obstantibus, lib. 1. † Et vbi ratio
exprimitur, sumenda est illa ratio, quæ à prudentibus sumeretur.
Alex. cons. 32. Clarissime, n. 8. ver. non obstat, quod quãdo lib. 7. & ibi no-
sũ non recedimus à verbis. † Et ideo c. 1. vt lit. pend. lib. 6. loquentem i
electione habet locum etiã in præsentatione; quia militat eadem
ratio. Cald. d. cõs. 147. alias est vnicũ, vt lite pend. † Et capitulum, de te-
stã. loquens de validitate testamenti in terris Ecclesiæ coram pre-
bytero, & duobus testib⁹, quia cessat summo fallitatis, valebit, &
licet non dicatur in tex. coram quatuor testibus sine presbytero,
quia duo testes non minoris sunt fidei, quam presbyter. Calde.
cons. 337. circa med. ver. sed. posito, vsque in fi. alias 8. de testa. † Et cõse-
tudo prohibens monachũ ad feuda; quia nõ potest seruire domi-
no, habet locũ in Canonico regulari, & quocunque impedito ad
seruitiũ. Castr. d. cons. 251. n. 3. lib. 1. † Amplia; quia lex facta ad ob-
uiandũ fraudibus, & malitiis, licet loquatur de præterito, & certis
casibus; tamen vbicunque militat ratio, & apparetur via malitiæ,
lex habet locum etiã in futuris, & non expressis. Gem. cons. 88. n. 2.
ver. sed ad primum. Castr. cons. 251. per tot. maxime in fi. lib. 1. † Amplia;
quia vbi ratio exprimitur in lege, lex habet locũ in omni casu, in
quo militat ratio; ideo c. fi. de præscript. tollens omnẽ præscriptio-
nẽ, q̃ non est cum bona fide, vt tollatur peccatum, habet locũ in
omni præscriptione; quia peccati tollendi ratio militat, plenè les
cons. 185. Viso titulo, nu. 26. ver. & pro hoc facit. lib. 2. & cons. 32. n. 3. ver.
quarto probatur. lib. 7. † Extende, siue lex sit fauorabilis, & extẽ-
da, siue correctoria, & restringenda; quia ratione expressa operatur,
quod vbi militat ratio, militet etiam lex. Alex. d. cons. 183. n. 26. ver.
benefacit, & not. Bart. lib. 2. † Extende, siue sit lex, siue statutum, qua
ratio expressa in proœmio operatur. q̃ fiat extensio ad omnes ca-
sus non expressos, cum in eis militer eadem ratio expressa.
Alex. plene cons. 7. Attentis, n. 9. & 10. ver. aduertendum est igitur. lib. 7.
† Amplia, quia in statutis ratio scripta magis attenditur, quã ver-
ba. Bald. cons. 44. Si tenemus, in fi. lib. 4. Parif. cons. 12. n. 52. lib. 1. cons.
83. n. 13. & 14. lib. 3. Alex. cons. 54. n. 9 & seq. lib. 4. est enim ratio ani-
ma legis, & statuti. Alex. cons. 32. Clarissime, n. 8. ver. quarto probatur. &
cons. 129. Super primo, nu. 5. ver præsupponebat. lib. 7. vbi apost. erat Cur-
Sen. cõs. 80. col 1. & seq. † Et quod in statutis mens & ratio statuen-
tium præponderet verbis Maria Soc. cons. 35. Circa præmissa in ca-
rationem. col. 2. ver. & quãuis hæc ratio in statuto, lib. 1. & propter ea Dec.
Dec. cons. 227. In casu ad me transmisso, col. 3. ver. nam mens, quod ratio
legis est anima legis, & quod vbi mens, & ratio non militat, non
habet locum lex, latius Fel. in c. Pisa nos, col. 2. de in integr. Vide. Mens
& ratio attendenda plus quam verba. Concl 199. † Et pariatiuæ, quod
ratio sit expressa, vel quod vnica tantum assignari possit, quia ha-
betur pro expressa. Castr. cons. 251. Visa quadam scientia, per tot. &
Alex. cons. 129. Super primo, n. 2. ver. & idem, vbi ratio. lib. 7. vbi apud
dat conc. in ver. vnicè. † Et sicut homo constitit ex corpore, & a-
ma, ita statutum, & lex; quia anima est mens, & ratio, verba lit
corpus; ideo magis attenditur mens, & ratio, quã verba. Abb. cõ
1. n. 7. lib. 1. † Et ideo si cõstat de mente statuentium, quæ efficax
statutum attendi debet potius secundum rationem, quam ver-
dum verba. Ang. cons. 170. Item statutum, vbi loquitur in futuro
prohibetur mulierem, & minorem posse contrahere sine procu-
tia duorum consanguineorum, vt intelligatur de proximiori
propter rationem, licet verba non dicant, & cons. 389. Totum istum
statuentium. vbi late, quod statutũ excludens sororem à successione
fratris, stante fratre, excludit sororẽ patruelem à successione fra-
tris pa-

tris patruelis, stante fratre patruele, quādo mēs statuti fuit, quod masculi præferantur fœminis. Fulg. *cons.* 77. *nu.* 2. & 3. Abb. *d. cons.* 1.
26 *col. pen. in fi. n.* 7. *lib.* 1. † Extende, vt idem sit, quando vnica ratio assignari potest, quia interpretatio fit secundum rationem, & non dicitur expositiua, neq; extensiua. Bal. *cons.* 428. *Domina Ioanna, n.* 2. *lib.* 3. *vsq; in fi.* Fulgos. *d. cons.* 77. *Supposito statuto, n.* 2. & 3. Castr. *cons.*
21 251. *lib.* 1. & *cons.* 40. *nu.* 4. *lib.* 2. † Extende, quia ad præsumendum dolum, & fraudem valet argumentum ab vnica ratione non expressa, nam si testator instituat Regem Franciæ, si venerit in Italiam, ad adeundam hereditatem, interim autem fecit administratorem filium spurium, non potest alia ratio assignari, nisi quia voluit per incorrectum filium instituere incapacem. Corn. *consil.* 217.
22 *per tot.* maxime *n.* 8. & *seq. lib.* 3. † Et ad faciendam materiam fauorabilem, licet sit correctoria iuris cōmunis, prout statutum, quod masculi filii excludant fœminas, quia alia ratio assignari non potest, nisi pro conseruatione agnationis, licet appellatione filii nō veniant nepotes, tamen quando militat eadem ratio, & non expressa, quæ vna est, militat dispositio. Castr. *d. cons.* 40. *num.* 4. *lib.* 2.
23 † Extēde, quia nō potest dici omissum illud, quod cadit sub eadē ratione; ideo statutum disponens super successione, censetur etiā disponere de tutela, quia tutela regulatur eadē ratione, qua successio. Signor. Homod. *cons.* 2. *in fine. num.* 17. & *cons.* 14. *num.* 3. *vers. frustra quærimus.* Anch. *cōs.* 350. *In quæstione*, vbi, quod omissum dicitur expressum, quādo eadē, vel maior ratio militat. † Et statutum
24 disponens circa personas includit personam omissam, quādo est eadem ratio. Fulg. *cons.* 77. *n.* 2. & 3. & *per tot.* Castr. *cons.* 251. *ver. circa*
25 *personas, lib.* 1. † Et statutum loquens de cōfessione, & liberatione, quod non possit per testes propter falsitates euitādas probari, habet locum in obligatione à maiori ratione. Anch. *cons.* 350. *per tot.*
26 † Et quando statutū disponit per verba, quæ sub lata significatione possunt includi, semper includunt ea, quæ sub ratione expressa continentur, videlicet vbi militat eadem ratio. Io. de Imol. *cons.*
27 123. *n.* 5. *ver.* & *pro ista parte.* † E conuerso, quando ratio non est expressa in lege, vel statuto, bene tūc attendi debent verba, & nō ratio, quæ allegatur, quia cū plures possint esse rationes, nō attenditur ratio, sed attenduntur verba Alex. *d. cons.* 32. *n.* 5. & *seq. ver. sed vbi in statuto, lib.* 7. vbi idem dicit de ratione, quod de mente, quia si
28 est dubia, attenduntur verba. † Amplia, quia vbicunq; est eadem mens, & ratio, dicitur esse idem casus, & eadē dispositio. Bal. *cons.* 324. *Omissis opinionibus, in fi. lib.* 5. sequitur Crau. *cons.* 183. *nu.* 3. plene
29 Alex. *cons.* 75. *Videretur, nu.* 3 & *seq. lib.* 5. † Et vbi est eadem ratio, ea-
30 dem dispositio expressa dicitur. Crau. *cons.* 183. *num.* 3. † Declara, vt non procedat in priuilegiis personalibus. Bal. *d. cons.* 324. *in fi. lib.* 5.
31 † Et idem, vt non procedat in pactis; quia etiā maior ratio non ex-
32 tendit pactū ad aliū casum. Anch. *cōs.* 151. *Casus talis, in fi.* † Amplia, quia in vltimis voluntatib⁹ magis attēditur mens, & ratio testatoris, quam verba; & ideo si testator prohibuit alienari bona sua sub pœna, & fuerit facta alienatio in personā vocatam à testatore, nō dicitur contrauenire; quia ratio attenditur: & idē, si alienatio fuit facta ei, cui alienās successit ante cōditionem restitutionis bono-
33 rum. Ang. *cons.* 169. *Super puncto, in pr.* vbi late. † Extēde, quia substitutio fideicommissaria ex ratione expressa extenditur, vbicunq; ratio eadem militat. Crau. *cons.* 113. *n.* 5. *ver. postremo.* latius *cons.* 130.
34 *n.* 9. *ver. sexto dico.* † Amplia in lege, quia vbicunq; ratio habet locum, debet habere locum lex. Dyn. *cons.* 24. *Quæstio talis est, quidam capit, n.* 5. *ver. item vbicunq;* Fulg. *cons.* 15. *n.* 2. & idem *cons.* 77. *n.* 2. & 3.
35 Alex. *d. cons.* 75. *n.* 3. & *seq. lib.* 5. † Extende in casu contrario; quia vbicunq; ratio legis cessat, cessat ipsa lex. Dyn. *consil.* 49. *Thema quæ-*
36 *stionis, in pr.* vbi apost. in *ver. lex*, plene Fulg. *consil.* 15. *nu.* 2. † Declara; quia quod dicitur de ratione legis, vt ea cessante cesset lex, procedit, quādo ratio est expressa in lege, vel statuto; quia si nō est scripta, etiam quod Doctores dicant illam esse rationem, eis non est
* standū. Castr. *cons.* 154. *Super primo quæsito, n.* 3. *ver. quæ antē fuerit cau-*
sa, lib. 1. vbi, quod licet * Doct. conueniant, quod statutum prǣbēs marito lucrum dotis sit propter expensas in traducēda vxore; nō est tamen attendenda; quia nō est scripta, ideo etiā non traducta
vxore est loc⁹ lucro, aliàs lex esset incerta, qa traducta vxore sine expensis non esset locus lucro, quod est absurdū, & sufficit; quod conueniāt verba statuti, & qa ratio non sit expressa, vt habeat lo-
37 cū statutū indistincte. † Extende maxime, vbi ratio legis est generalior nigro, vel expressō, quia tūc licitū est arguere à ratione magis generali, & vbi ratio militat, ibi dispositio loquitur. Rom. *cons.*
174. *Amplissime Doctor, n.* 3. *ver. quia vbi ratio*, vbi apostill. in *ver. dictis.*
38 † Extēde, etiam si dispositio sit pœnalis, quia vbi est eadem ratio, est eadem dispositio, non autem similis, neq; extensiua. Alex. *cōs.*
75. *n.* 3. *ver.* & *ibidem etiam dicit, lib.* 5. vbi plenissime Apost. in *ver. ea-*
39 *dem*, quæ dat concord. plurimos. † Amplia in statuto, quod hæres teneatur soluere gabellam de hæreditate obuenta, quod est correctorium iuris cōmunis, & stricte intelligēdum, si minuit gabellam hæredibus in tertio gradu, erit minuta etiā existenti in primo, vel in secūdo; quia melioris cōditionis non debet esse remotior, quam proximior. Rom. *cōs.* 464. *In proposita. per tot.* quia inest eadē
ratio. † Amplia, quia etiā ratio generalis legis, vel rescripti, aut al- 40
terius dispositionis habilis comprehendere plures casus, omnes
cōprehendit, sicut genus comprehendit suas species. Alex. *d. cons.*
75. *n.* 3. *ver. imo sicut lib.* 5. † Declara; quia quando sunt rationes spe- 41
cie differentes, tamen si sunt similes, tūc illa est extensio, quæ est
quædam progressio de termino ad terminum, exemplum, fauor
pius, & publicus sunt similes, sed specie sunt diuersi, ideo in eis
nō fit extensio, nisi in materia fauorabili, vel q̄ reducit nos ad ius
commune. Alex. *d. cons.* 75. *n.* 3. *ver. sed quando sunt rationes, lib.* 5. vbi a-
postil. in *ver. larga*, dat conc. † Limita, quia vbi æquitas scripta vno 42
casu cōtra legem non extenditur in alio casu, etiā ex eadem ratione, ideo is, qui ex æquitate debet restitui in integrū certo casu, nō
restituitur alio casu ex eadem ratione. Anch. *cons.* 362. *in pr.* † Limi- 43
ta in pœnalibus, & correctoriis, in quibus lex loquens in vno casu
non extenditur ad similem, etiam si subsit eadem ratio. Cald. *cōs.*
147. alias est *vnicū, vt lite pend. circa med. ver. per prædicta patet.* † Decla- 44
ra, nisi ratio sit expressa, quia tūc bene fit extēsio, vbi ratio expressa militat, qa lex dicitur etiā eo casu loqui, licet in dispositiua strictius loquatur, quam ratio importet. Gem. *cons.* 37. *n.* 6. *ver. item licet constit. & cons.* 39. *n.* 2. *ver. ex quo infertur, & cons.* 40. *n.* 4. *ver. nec obstat*, vbi, quod *Clem. exiui. §. cumq; annui reddit⁹*, loquens in minoribus habet locum in omnibus mendicantibus propter rationem
generalem expressam, idem tenet Fed. de Sen. *cons.* 12. *n.* 7. *ver. confirmatur.* & ad hoc facit Fulg. *cons.* 15. *nu.* 2. qui loquitur in substitu- 45
tione fideicommissi. † Limita in beneficiis extraordinariis con- 45
cessis; quia vbi adest eadem ratio; non habet locum lex extensiue, ideo remedium possessorium *l. fi. C. de edict. diui Adria.* concessum scripto hæredi non cōpetit hæredi ab intestato ex identitate.
Cald. *cons.* 365. alias 36. *de testam.* † Extende, vt idem sit in exclusio- 46
nibus exorbitantibus, quia ratio non inducit extensionem, ideo statutum excludens matrem non excludit amitam, quin concurrat cum patruo de iure communi; quia excludendo matrem includit alios, vel saltem omissum remanet in dispositione iuris cōmunis. Cald. *cons.* 367. alias 38. *de testam.* Vide, *Inclusio vnius est exclusio alterius. Concl.* 71. Vide concl. prox. seq.

Ratio legis regulat ipsam legem, & quando secus, & quid in aliis dispositionibus. Concl. 32.

RATIO † legis est, quæ extendit, & restringit, ac substinet, & 1
tollit legem, in tantum, q̄ valet argumentū à cessante ratione legis tanquam à destructo antecedenti, quasi fit antecedens ipsius legis. Lap. *alleg.* 102. *In ciuitate Florentiæ, nu.* 15. *circa fi. ver. quod ostenditur euidenter*, quod tamen intellige de ratione finali, non de impulsiua, vel probabili, vt ibi per eum *n.* 16. & *n.* 24. *ver. circa secundum*, & ratio est eadem cū mente, quæ si apparet, omnino attendi debet. Fed. de Sen. *cons.* 4. *n.* 5. *ver. multū.* † Et idem est ratio legis, & 2
mens legis. Fulg. *cōs.* 77. *Supposito statuto, n.* 2. † Et canta, seu ratio le- 3
gis colligitur ab exordio, seu proœmio legis. Lap. *d. alleg.* 102. *num.*
24. *ver. circa secundū.* Abb. *cons.* 93. *col. pen. in pr. ver. nam ad rationē, lib.* 5.
Et idem sunt ratio legis, & causa finalis legis. Vide *Causa finalis ex-*
pressa regulat actū. Concl. 136. † Itē elicitur à verisimili sensata men- 4
te. Fulg. *cōs.* 15. *Proponitur, q. mentes.* † Amplia; quia ratio finalis in o- 5
mni dispositione regulat, & restringit dispositionē quantumcūq;
generalē. *d. cum pater. §. dulcissimis. ff. de leg.* 2. ita Aret. *cons.* 161. *Verum*
est quod Comitus, col. 3. *ver. mouetur primo.* Dec. *cons.* 379. *n.* 5. *ver.* & *vlte-*
rius, plenius *cons.* 64. *Diligenter pro viribus, n.* 6. † Extende, quia enu- 6
meratio plurium specierū genus videtur restringere ad species enumeratas, *l. cū de lationis. §. quidam ff. de fund. instruct. l. quæsitum. §. si*
quis fundū, & ibi Bar. *ff. eod.* quia species post genus semper præsumitur posita ad limitandum genus, vt ibi Bar. *n.* 3. idē Bar. in *l. sed & si,*
ff. pro socio, per tex. ibi, & probat text. in *l. fi. §. cui dulcia. ff. de vino, tri. t.*
oleo leg. glo. in *l. nam q. liquidæ ff. de penu legat.* Vide, *Generalis dispositio*
quando per specialē restringatur, vel non. Concl. 32. † Amplia, quia ratio 7
legis limitat, restringit; & extendit legem etiam contra verba ipsius legis. Abb. *cons.* 93. *Duo sunt, col. pen. in pr. ver. nam ad rationē, lib.*
1. † Amplia, quia ratio legis, quando est generalis, facit extendi le 8
gem ad casum, ad quem alias non extenderetur. Crau. *cons.* 227. *n.*
4. † Extēde, quia imo ratio generalis ampliat dispositionē specia- 9
lem. Crau. *cōs.* 35. *n.* 32. † Et sicuti genus cōprehendit ōnē speciē, ita 10
ratio generalis cōprehendit ōne casum, vbi ratio cōuenit ex mēte
dispōentis. Ale. *cōs.* 36. *Visothemate, n.* 12. *lib.* 6. † Extēde; qa ratio ge- 11
neralis testatoris ampliat, & declarat dictū. Alex. plene *cōs.* 59. *Attē-*

tis ver.

tis verbis n 3. ver. & confirmari potest. lib. 3. vbi apost. *in ver. ampliat*, dat concord. & ibi tenet Alex. quod prohibitio generalis alienandi bona, quia voluit in familia manere perpetuo, censetur fauore agnationis conseruandæ. † Et quod ratio legis, vel statuti generalis attendi debeat in sua generalitate, videl. in generibus singulorum, non in singulis generum, plene Alex. *d. cons. 32. Clarissime, n. 6. ver. dicit etiam Bald. lib. 7.* vbi declarat ex mente Bal. *in l. non dubium, col. 4. C. de legibus*. quod sufficit, quod ratio legis sit rationabilis in sua generalitate, & licet in aliquo singulari casu nō applicetur, nō tamen restringitur lex, & dicit esse notandum. † Amplia in tantum, vt procedat etiam in lege pœnali, quando ratio est expressa; quia licet lex loquatur magis stricte, quam sit ratio expressa; tamen fit extensio secundum rationē expressam. Gemi. *cons. 37. n. 6. ver. itē licet constitutio, & cons. 39. n. 2. ver. ex quo infertur*. Per. de Anch. *cons. 304. n. 2. vsq; in fi.* † Extende idem in statuto; quia statutum loquens de compromissis faciendis inter consanguineos non alia ratione moueri dicitur, nisi vt conseruetur charitas, & vnio inter eos; ideo extenditur etiam ad naturales, & illegitimos; quia vbi militat ratio, militat statutum. Fulg. *cons. 108. n. 3. ver. eam namq; constitutionem*, quod duplicatur *cons. 152.* quod est subscriptum etiam à Cumano. † Extēde, siue sit expressa vnica ratio, siue illa sola verisimiliter possit assignari. Fulg. *d. cons. 108. n. 3. & cons. 152. ver. eam namq;*. † Et q; ratio generalis ampliet legem exorbitantem, etiam si loquatur lex stricte. Gem. *cons. 40. n. 5. ver. nam ratio legis*. † Extende etiam in lege pœnali non habente rationem expressam, prout in alienante iudicii mutandi causa; quia vbi ratio militat, ibi lex. Dyn. *cons. 24. Quæstio talis est, quidam cœpit. n. 5.* † Amplia in priuilegio dubio, an tit reale, vel personale; quia ratio dictum ostendit, & intelligentiam aperit, & demonstrat. Bald. *cons. 335. Præmittendum est, in pr. lib. 1.* † Amplia, vbi ratio legis haberi potest etiam ex interpretatione communi, prout quādo statutū excludit cognatos, & vocat agnatos, quo casu videtur propter conseruationem familiarū; quia non vocātur agnatæ fœminæ, licet sint sub verbis comprehensæ; quia ratio excludit; quia non cōseruantur familiæ per eas. Bald. plene *cons. 68. Martinus Ioannes*, inter consilia Angeli, vbi ponit multa ad hoc. † Contrariū, quod imo ratio conseruandæ agnationis non expressa non extendit statutum ad casus non expressos, cōmunem dicit Dec. *cons. 332. Licet propositi. n. 2. in fi.* vbi, quod statutum excludens matrem stante patruo, non habet locum in patruo magno, sed solū in veto, qui sit frater patris. † Declara; quia vbi est par ratio, operatur tunc ratio legis, secus, vbi minor ratio; ideo nō mirū, si statutum loquens de patruo non habet locum in patruo magno. † Amplia in testibus; quia ratio reddita à teste est, quæ regulet dictum testis, an probet, vel non. Vide, *Testis rationē reddere debet dicti sui, & qualem. Concl. 173.* † Limita, quod cessante ratione finali non cessat lex, quando sunt duę rationes finales. Lap. *alleg. 102. n. 16. & 17. ver. ex quibus infertur*, latius *n. 24. ver. circa secundū*, apost. ad *cons. Dyn. 49. in fi. ver. lex.* † Limita; quia quando quis tractat de lucro captando, licet cesset ratio, nō cessat lex, si verba deseruiunt, secus si tractatur de damno vitando. Soc. *cons. 1. In casu supra narrato, n. 17. ver. præterea, lib. 1.* † Limita; quia quando lex fundatur super præsumpta ratione, illa ratio operatur, etiam si cesset; quia est iuris, & de iure, nec sensus contrarius sumitur cessante illa ratione vere. Bald. *cons. 250. n. 16. in fin. lib. 1.* Vide, *Causa finalis expressa regulat actum, & quomodo. Concl. 136. cum Concl. ibi proxime seq.* Vide Conclusionem proxime præcedentem.

Ratio naturalis operatur multa. Concl. 33.

RATIO † naturalis cuncta recte disponit. Bal. *cons. 38. D. Thom. in fi. lib. 1.* † & dicitur polus omnis virtutis; quia omnia nobis insinuat, ex quo est muta ratio, quę loquitur in corde; ideo interpretatio omnis rei dubiæ secundū id, quod est verisimile, & quod humanius est, secundū rationē naturalem est facienda. Bald. *cons. 343. Examinanda sunt, in pr. lib. 1.* † Amplia in tantum, quod vix aliquid reperitur contra naturalem rationem, quod nō remordeat cōscientiam. Bal. *d. cons. 38. in fi. lib. 1.* † Amplia; quia vbi deficit lex, vel constitutio, sufficit allegare rationē naturalem. Bal. *d. cons. 38. in fi. lib. 1.* Abb. *cons. 20. Videtur primo, col. 2. ver. & primo præmitto, li. 2.* † Amplia; quia ratio naturalis multum attendi debet circa interpretationem rei dubiæ; quia discretio naturalis est mater virtutū. Bald. *cons. 336. Quæritur, vtrum, n. 2. in fi. lib. 3.* † Extende; quia maxime in ambiguis, & diuersis legum interpretationibus triumphantes causas oportet iuris naturalis moderamine temperare. Fulg. *cons. 139. Præsuppositis duob. in fi.* vbi allegat *l. non sine ratione, C. de bonis quæ liber.* † Amplia; quia vltra quinque sensus hominis habemus sensum communem interiorem in prima parte cerebri, sicut centrum, qui ad omnes sensus refertur, & iste sensus est differens vt quasi secum naturalem rationem, seu æquitatem afferat. Ideo de S. Gem. *tract. de testib. n. 152.* † Amplia; quia vsus & opinio magis est quasi quoddam ius naturale insitum naturaliter, non artificialiter mentibus omnium, vt homines in iudicando, & conficiendo non debeant recedere, nisi per interpretationem a talibus. Castr. *cons. 300. col. 2. circa med. lib. 2.* Vide, *Sensus hominis quis sit, & quis sit melior in teste. Concl. 105.*

Rationes plures vincunt vnam, & quando secus. Concl. 34.

DVÆ † rationes vincunt vnam, *e. causam, quæ de rebus. Instit. de adopt.* § *si vero. auth. cessante, C. de legit. hared.* vbi Bart. & alii, hoc dicit, esse naturale. Bald. *cons. 188. In substitutione, in pr. lib. 1.* † limita, vt non procedat, quando vnica ratio est potentior, quam duæ, vel plures; quia attenditur vnica. Fed. de Sen. *cons. 37. ante sed posset aliquis, circa princ.* & est tex. *in d. auth. cessante, in fin. C. de legit. hared. in fin.* vbi Bart. & alii. † Limita, quando ad necessitatem actus vnica ratio requiritur; quia tantum operatur illa ratio requisita de se, quantum mille aliæ rationes. Bald. *d. cons. 188. versus contrarium videtur, lib. 1.*

Ratio reddi debet de omnibus, & quando secus. Concl. 35.

RATIO † reddi debet de omnibus, si potest fieri. Amplia tantum, vt veteres credere noluerint aliquid asserentibus ratione; quia quod ratione non firmatur, verum esse nō creditur. Bal. *cons. 186. Quia allegationes, in pr. lib. 1.* † Amplia, quia maximę legibus aliquid prohibētibus certis personis, ratio est exprimenda, ne prohibitio sine ratione censeatur inducta, *l. miles agrum, § remisit.* Bald. *cons. 459. Circa quæstionem, n. 2. ver. quandoq; lex, lib. 1.* vbi quod omnino ratio est inquirenda in prohibitionis, & quod nuda ratio non sufficit. † Limita; quia non potest reddi ratio de omnibus, quæ à maioribus nostris sunt ordinata, *l. non omnium, ff. de legib.* † Extende; quia multa sunt, quæ sub placito solo conduntur. *Instit. de iure natur. gent. & ciuili. § sed & quod Principi placuit.*

Rationis diuersitas non attenditur in multis. Concl. 36.

RATIO † siue maior, siue minor sit in vno casu, quia in alio non attenditur, qñ constitutio est clara, complectens plures casus sub eadem dispositione, licet diuersam habeant rationem, *l. non respexit. ff. qui, & à quib.* allegat Lap. *alleg. 102. In ciuitate Florentia, n.* quia vbi est casus legis, non quitur de ratione, si est relata lex. Dec. *cons. 2. n. 75. lib. 1.* † Extende; quia verba etiam generalia generaliter sunt intelligenda, licet sit maior ratio in vno casu, quā in alio. Tiraq. *de retract. lignag. § 1. gl. 14. n. 101. & seq.* † Et maxime procedit quando alias verba essent superflua; quia non attenditur, quod maior sit ratio in vno casu, quam in alio, vt tollatur superfluitas. Crau. *cons. 294. n. 3. ver. & vbi talia verba*, vbi loquitur in pœnalibus odiosis, & idem tenet *cons. 135. nu. 24. & seq.* vbi plurima cumulat. † Extende, quando dispositio habet præcisam dispositionem per verba, *quouis modo*, vel *quocunque modo*; quia non patiuntur restrictionem, licet maior sit ratio in vno casu, quam in alio. Craueta. *cons. 294. n. 2. ver. amplius.* † Extende; quia verba, *& non aliter, &c.* sunt, quod non potest fieri aliqua restrictio, etiam si maior, vel minor ratio. Cravett. *cons. 201. n. 43.* Vide, *Lex quamuis data, ferri debet. Concl. 262.* † Limita regulariter; quia diuersitas rationis facit cessare omne argumentum. Conclus. *prox. seq.*

Rationis diuersitas facit cessare omne argumentum. Concl. 37.

RATIO † diuersa facit cessare argumentū à simili. Bal. *cons. 343. In substitutione, circa fin. ver. non obstat argumentum à simili, lib. 1.* Alex. *cons. 61. n. 2. ver. non obstat, quod in vltimis, lib. 1.* Vide, Fulg. *super diuersitate dispositionem inducit. Conc. 13.* † Ex ratione diuersa in dispositione tam legis, quam hominis diuersum statuendum est. Crau. *cons. 942. in fin. & n. 11.* Vide, *Argumentum cessat probato contrario. Concl. 509.* † Amplia in correlatiuis; quia vbi diuersa alligatur ratio, cessat argumentum in reis. Bald. *d. cons. 188. num. 2. vers. non obstat, lib. 1.* † Amplia in æquiparatis; quia diuersa militat ratio, facit æquiparationē habere locū solū in casu expresso, licet æquiparatio sit generalis. Rom. *cons. 120. Circa primū, fol. pen. ver. primo dic.*

5 *enim*, vbi apostill. *in ver. aliud.* † Amplia; quia noua ratio reformat pactum, & è contra. Bald. *cons.* 262 *Recolo me consuluisse, in prim. lib.* 1. quod duplicatur *lib.* 5. *cons.* 446. *nu.* 5 *l. interpositas, C. de transact.*
6 Io. de Anan. *cons.* 32. *n.* 10. † Extende; quia noua, seu diuersa ratio reformat contractum. Bald. *d. consil.* 446. *n.* 5. *lib.* 5. Ioan. de Anan.
7 *d. cons.* 32. *n.* 10. Rol. à Vall. *cons.* 60. *n.* 33 *lib.* 1. † Amplia; quia argumentum de toto ad partem, & è contra non procedit, si diuersa sit ratio, licet regulariter procedat. Alex. *cons.* 194. *Consideratis verbis,*
8 *in fin.* 15. *lib.* 2. † Amplia; quia regula, quod si aliquid prohibetur, censetur prohibitum omne per quod peruenitur ad illud, cessat,
9 quando diuersa esset ratio. Alex. *d. cons.* 194. *n.* 14. *lib.* 2. † Extende; quia si prohibetur cõstrui molendinum certo loco fluminis, non prohibetur alio loco, in quo diuersa ratio militat. Alex. *d. cõs.* 194.
10 *n.* 14. *lib.* 2. † Amplia; quia licet eadem res non debeat diuerso iure censeri; tamen eadem dictio in eadem lege, & eodem §. sumitur diuerso sensu propter rationis diuersitatem, vt stet proprie & improprie. Alex. qui loquitur de dictione, quasi. *cons.* 15. *Viso processu,*
11 *n.* 7. *lib.* 1. † Amplia; quia licet valeat argumentum de vltima voluntate ad contractum, non procedit tamen, quando diuersa ratio militat de vno ad aliud. Alex. *consil.* 61. *Super eo, de quo, nu.* 2. *ver.*
12 *non obstat, quod in vltimis, lib.* 1. † Et in eadem lege interpretanda ratio diuersa inducit interpretationem diuersam fieri. Gabriel. *con-*
13 *silio* 11. *num.* 41. *lib.* 1. † Et imo eadem res, quæ regulariter diuerso iure censeri non debet, censetur tamen ex diuersa ratione. Gabr.
14 *consil.* 116. *num.* 12. *lib.* 1. † Amplia; quia ex diuersis non infertur, *l.*
15 *Papinianus, ff. de minoribus. l.* 1. *in fin. ff. de procurator.* † Extende; quia dissimilitudo rei facit, quod non licet arguere. Iason *in l inter stipu-*
16 *lantem, § sacram, num.* 12. *ff. de verbor. obligat.* † Contrarium tamen, quod imo ex iis, quæ nõ sunt omnino similia, liceat arguere; prout de substitutione exemplari ad pupillarem, de castrensibus, vel quasi aduentitia, & tamen sunt diuersa, vide Iason. *in d. l. inter stipulantem, § sacram, num.* 12. *ff. de verbor. obligat.* vbi pro vtraque parte
17 allegat. †. Declarat idem Iaso. vbi supra *num.* 12. *in fin.* licere arguere ex diuersis in ea parte, in qua habet similitudinem, seu eandem
18 rationem, alias secus. † Amplia; quia licet contrariorum eadem sit disciplina, tamen quando militat diuersa ratio, secus. Vide, *Contrariorum eadem est disciplina. Concl.* 1013. Vide, *Capitula separata diuersa diuersam reddunt dispositionem. Concluſ.* 60. Vide, *Facti series huius dispositionem inducit. Concl.* 13. Vide, *Separatorum natura est diuer-*
19 *sitatem inducere. Concl.* 184. † Amplia; quia homo sagax, & iuris peritus magis de facili patitur præiudicium ex scientia, & patientia, quam homo rudis, & grossus propter diuersam rationem. Alex.
cons. 65. *Habita super, n.* 3. *ver. moueor quia, lib.* 1. vbi, quod potuit torqueri petitus, nõ data copia indiciorum, si fuit lecta, & non petiit copiam; secus, si esset homo grossus, & rudis. Marsil. *consil.* 8. *n.* 36.
vbi dicit, quod pro homine grosso, qui ignorat, tenetur iudex dare copiam. † Et regula est, quod verba generalia restringuntur ex
20 21 rationis diuersitate. Crauett. *cons.* 3. *in fin. & cons.* 176. *n.* 4. † Limita multis modis *in vers. Rationis diuersitas non attenditur. Concluſ. proxi-*
22 *me præcedent.* † Limita; quia diuersitas casuum diuersitatem legis non induxit, nisi adsit diuersitas rationis. Crauett. *consil.* 938. *n.* 26. vbi late.

Ratio non sensata non attenditur. Concl 38.

1 RATIO † non attenditur, quando est ratiuncula contra sensui; quia non est ratio, sed infirmitas intellectus. Bald. *cõs.*
250. *In quæstione D. Milani, num.* 11. *in fin. ver. & relinquere sensum, lib.* 1.
2 † Amplia in teste; quia si reddit rationem non sensatam, & non concludentem, non probat; ideo si dicat contractum vsurarium;
quia pignus, non probat; quia imo pignus sine alio adiecto non
3 est vsurarium. Bald. *cons.* 192. *Quidam nomine, lib.* 4. Vide, *Testis ra-*
tionem reddere debet dicti sui, & qualem. Concluſ. 173. † Amplia; quia
ratio tenuis, & quæ nulla est, non est habenda in considerationẽ.
4 Bald. *consil.* 459. *in princip. lib.* 5. † Amplia; quia quod dicimus de æquitate, vt non debeat esse cerebrina ex capite vnius, vt per Ias.
in l. quod si Ephesi, § interdum, in fin. ff. de eo quod certo loco, idem etiam
est in ratione, & causa, qua iudex moueri debet. Decian. *consil.* 38.
num. 44 *lib.* 1. Vide, *Æquitas in quibus præferatur rigori. Concl.* 312. Vide Concluſ. prox. seq.

Rationabile quando aliquid dicatur, vel non. Concluſ. 39.

1 RATIONABILE † an aliquid dicatur; quia certa doctrina dari non potest, statur arbitrio iudicis, prout de consuetudine, an sit rationabilis, quod stetur arbitrio iudicis, consuluit Ol-

drad. *cons.* 220. *circa med. ver. & ideo notauit.* Feder. de Sen. *consil.* 17.
Quæstio talis, col. 3. *circa fin. n.* 5. *ver. & pro tanto.* vbi allegat alios. Vide, *Arbitrio iudicis multa committuntur. Concluſ.* 471. *n.* 3. *& seq.* † Idem in
2 statuto esse, tenet Calder. *cons.* 18. *An ciuitas, de constit. in fi.* † Declara tamen, quod rationabile dicitur statutum absque eo, quod stetur arbitrio iudicis, si est super eo, de quo alias lex communis dis-
posuit in tali casu, vel in casu simili; quia cum lex sit rationabilis,
ergo & statutum. Calder. *d. cons.* 18. *in fin. de constit.* † Idem si sit si-
4 mile alteri statuto, vel constitutioni, quę fuerit approbata p Principem; quia tunc dicitur etiam rationabile istud, quod est simile,
ex quo confirmatio Principis fecit semel aliud simile iudicari tale. Fed. de Sen. *cons.* 17. *col.* 3. *ver. soluõ, credo.* † Amplia; quia vt ali-
5 quid dici possit rationabile, oportet, quod sit iuridicum, & honestum, *c. ea quæ de re iud.* vbi Abb. & probatur *c. erit autem lex, 4. dist.*
vbi plura requiruntur. Vide Concluſ. prox. præced.

Rationem administrationis reddere obligatus ad quid teneatur. Concluſ. 40.

OBLIGATVS † reddere rationem, prout in administratore, 1
dicas, quod tenetur conficere libros, & scripturas, illas exhibere, calculare, & reliqua soluere, & alia multa, de quibus *in ver. Administrator de quibus rationem reddere teneatur, & in quo loco. Concluſ.*
205. † Et idem in socio finita societate, Vide, *Societate finita non fit* 2
condemnatio, nisi facto calculo integrali, &c. Concluſ. 304. † Et idem in
tutore; quia plura debet facere, vt dicatur reddidisse rationem. 3
Vide, *Tutor qualiter, & de quibus rationem reddere debeat, vel non: Concluſ.* 442. † Reddi ratio dicitur per eũ, qui administrauit, si oste-
datur liber rationum introitus, & exitus, *l.* 1. § *de officio. ff. de tutel. &* 4
ration. distrahen. vbi Bart. & alii, Angel. Aret. *consil.* 78. *Pro decisione, n.* 5. *& 6.* vbi, quod incipitur à facto, hoc est, quia fiat calculatio super omnibus, an bene posuerit omnia ad introitum, & exitum, & an iuste expenderit, nec ne; postea omnibus bene calculatis, & saldatis, si quid remanet soluendum, debet cum effectu restituere, & sic finitur redditio rationis restituendo reliquã, & donec prædicta sint facta, non dicitur reddita ratio. † Declara tamen; 5
quia dicitur reddita ratio, quãdo is, qui debet reddere, soluit clarum, vel deposuit, pro residuo dedit fideiussorem. Angel. Aret. *d.*
cons. 78. *n* 15. *& seq. ver. secundo hoc probatur*, vbi *n.* 16. dicit esse de hoc
text. *in l. statuliber rationem. ff. de statuliber.* & idem, si contutor se obligauit pro contutore, sic & socius pro socio, quia habet exceptiõnem, quem de iure tenet actio, &c.

Rauennæ ciuitas, statuta, consuetudines, & priuilegia. Concl. 41.

RAVENNÆ † ciuitas est in Romandiola, prout castrũ Fossi- 1
gnani. Anch. *cons.* 142. & quod sit de prouincia Romandiolæ, quæ est subiecta prouincia Ecclesiæ Romanæ, Ang. Aret. *cons.*
168. *In consultatione, n.* 16. *ver. tertio etiam præmitto. & n.* 30. *& 31. vers.*
sexto. vbi, quod ius Canonicum in ea attendi debet. † Fuit sub 2
dominio particulari dominorum Rauennæ, qui substinebant de facto Fratrem Benedictum Cambiatorem Abbatem S. Victoris notorie per sententiam priuatum. Zab. *cons.* 114. *per tot.* † Polento- 3
rum familia in ciuitate Rauennæ, & districtu vltra 100. annos exercuit liberam iurisdictionem, sciente, & patiente Papa, Anch. *d.*
cons. 142. *Clarior. n.* 7. † Et Opizo Polenta erat dominus Rauennæ 4
tempore Ang. Aret. vt ipse attestatur *cons.* 120. *In causa de consinibus*,
vbi inter Opizonem, & Marchiones Estenses erat differẽtia con-
finium inter Rauennam, & Argentam; quia vtraque communitas prætendebat habere territorium, & iurisdictionem in rupta sancti Blasii, & castri, & locorum comprehensorum, & consuluit
pro Marchionibus Estensibus, & Argenta contra Polentos, &
Rauennates, vbi iura in facto recenset vtriusque partis. † Archie- 5
piscopus Rauennę nominatur post Archiepiscopum Mediolani;
ideo illi cedit; Collegium Paduanum *cons.* 2. *post cons. Zabar. n.* 20.
† Archiepiscopus Rauennæ est dominus directus bonorum vil- 6
læ Ducatus, quæ concessa fuerant Marchioni Alberico, seu Alberto, & ipse cessit iura sua, quæ habet, D. Ioannæ de Robertis, &
Alex. *cons.* 187. *In hac causa, lib.* 2. *per tot.* maxime *nu.* 4. *& seq.* consu-
luit pro Archiepiscopo, quod sunt deuoluta ad Archiepiscopa-
lem mensam; quia non acceperunt scientes ob bona emphyteutica inuestituram intra annum, vt tenentur vigore Bullæ Aposto-
licæ. † Et quod Ecclesia Rauennatens. sit domina integræ villæ 7
Ducatus, dicit Alex. *d. cons.* 187. *in fin. n.* 17. *ver. ad confirmationem, lib.*
2. probari ex locatione facta de anno 1266. in quo instrumento
locat integram villam Ducatus D. Brachino Opizoni de Riza-
bellis, & per alia instrumenta 1268. constat, quod bis soluit ca-

nonem: item ex inuestitura facta postea ipsi Marchioni Alberico de anno 1383. in emphyteusim; & vlterius *nu.16. & 17.* dicit, quod dictæ Ecclesiæ Rauennæ de anno 1273. Alexander Papa concessit villas Bandi, & Ducatus cum omnibus pertinentiis, & iuribus earundem, & quod possessio, & dominium ex tali priuilegio tiasatum fuit sine apprehensione possessionis. † Canonici Rauennates appellantur Cardinales, alii vero appellantur Ordinarii, Collegium Bonon. *cons.1. post cons. Zab. n.60.* † Habet suffraganeũ Episcopum Regiensem, & sic constat, quod de iure Canonico Lombardia non est prouincia; quia Cremonæ est sub Archiepiscopo Mediolani, Regium sub Archiepiscopo Rauennæ Bart. in *extrau. Qui sint rebelles, in ver. Lombardiæ, in pr.* allegat Bernard. in *c. ram, de elect.* † Fuit occupata à Venetis, qui exercebant in ea iurisdictionem tempore Ang. Aret. vt in *cons. suo decisiuo 42. In causa mihi consulenda, & cons. 88. in causa, in pr.* † Concordia facta inter clerum, & populum Rauennæ non potuit tollere ius quæsitum, vt in emphyteusi ecclesiastica recepta p masculis præiudicetur vocatis, & fœminæ admittantur. Alex. *cons. 48. Viso themate.* † Pacta & conuentiones inter clerum, & populum Rauennæ per 300 annos, & vltra tempore Petri de Anch. vt ipse dicit *cons.125. n.9. & seq.* continẽt, quod bona emphyteutica Ecclesiarum possint vendi, legari, & ab intestato transeant in descendentes, & transuersales, adeo quod effecta sunt quasi patrimonialia, & subiacent statutis de successione loquentibus. † Bulla Apostolica extat Rauennæ, quod ementes bona Ecclesiastica emphyteutica teneantur intra annum petere inuestituram, alias bona deuoluantur ad Ecclesiam. Alex. *cons.187. n.6. ver. & si dixerint lib.2.* & ibi *n.10. in fi. ver. & per prædicta cum sequent.* declarat bullam, vt licet concedat, quod emphyteuta possit vendere ius suum sine licentia, intelligit, si vendat reseruato iure Ecclesiæ, alias cadit, & est bulla odiosa, & stricte interpretanda. † Statutũ Rauennæ excludit fœminas stantibus masculis; ideo emphyteusis recepta pro se, & hæredibus, intelligitur de masculis, vt recipiens videatur se conformare cum statuto. Alex. *cons.44. n.2. lib.1.* & idem tenet Anch. *cons.125. Visis, & diligenter n.11. ver. secũdo principaliter.* & ponit verba statuti, *n.3.* † Extende; quia etiam si pater receperit emphyteusim pro se, & filiis, licet appellatione filiorum, & liberorum veniant tam masculi, quam fœminæ: tamen stante statuto, & consuetudine, quod masculi excludãt fœminas, stipulatio intelligitur de masculis. Anch. *d. cons.125. n.9. & seq.* vbi loquitur in terris emphyteuticis Ecclesiæ. † Statutum Rauennæ quod mulieres dotatæ non succedant in emphyteusi, quod intelligitur tam de Ecclesiastica, quam non Ecclesiastica; tam propter pacta ciuitatis cum clero, quam etiam de iure communi; quia vtile dominium est laici. Anch. *d. cons.125. n.3. & n.15.* † Decretum habet nullatiuum, quod nullus possit facere se inuestire de bonis emphyteuticis, seu censualibus, de quibus alius primo erat inuestitus. Ang. Aret. *cons.88. In causa si.* † Statutum habet, quod vendere, & alienare volens teneatur vendere proximioribus, & vicinis volentibus emere, quod statutum non habet locũ in permutatione, quia licet loquatur statutum in vendente, dante in solutum, & alienante, & verbum alienationis latissimum comprehendat permutationem, non tamen in casu isto; quia statutum odiosum; ergo restringendum; & quia loquitur de pretio soluendo, quod non potest conuenire permutationi, etiam si fiat in parte in re stabili, & in parte in pecunia, quando maior pars est res permutata, ita plene Ang. Aret. *consil. suo decisiuo 42. In causa mihi consulenda, per tot.* vbi allegat pro vtraque, & hanc tuetur; & respondet omnibus contrariis. † Contrarium consuluit Alex. *consil. 63. In causa, & lite, lib. 7.* vbi, quod mentio pretii fit in verbo, *vendere*, & in verbo, *alienare*, & alienationis verbum comprehendit omnem alienationem, & permutationem, idq; maxime procedit, quando permutatio fuit partim permutatio, & partim alienatio, quia censetur in fraudẽ, & maxime, qñ plus importat pretium datum, quam res permutata, & quia permutãs soluit gabellam. & posuit cridas ad fauorem vicinorum, & ibi apost. approbat. † Istud statutum de retractu cõsanguineorum proximiorum, & vicinorum licet requirat, quod fiat notificatio emptionis in platea per præconẽ, & tunc currat mensis ad retrahendum, tamen etiam non facta notificatione si cõsanguineus vel vicinus sciuit, currit sibi tempus; qa notificatio fit ad certiorandũ vicinum: ergo cum sit certus, non requiritur alia certioratio. Alex. *cons.138. Viso puncto per tot lib.7.* † Contrariũ tenet apost. ad Alex. *d. cons.138. in ver. non posse, lib.7.* vbi, quod donec sit facta notificatio, semper est in termino retrahẽdi, nisi lapsa esset præscriptio iuris communis 30. annorũ, vel 10. inter præsentes, & 20. inter absentes, & ipsemet Alex. ibi *n.8. ver. ex alio capire*, videtur fateri, quod dictum statutũ sit formale, & qui nititur statuto, debet docere, quod concurrãt, & seruatæ sint qualitates statuti. † Adde etiam, quod huiusmodi statutũ respectu actoris ad redimendum est formale; ideo qui vult agere ex isto statuto, debet probare se impleuisse omnes qualitates à statuto requisitas, & pretium soluisse, prout statutũ requirit, alias obtinere non potest. Alex. *d. cons.138. nu.7. & 8. ver. ex alio capite. lib.7.* vbi apost. in *ver. formam.* dat concor. † Non habet locum hoc statutũ in bonis emphyteuticis Ecclesiæ, & deuolutis. Alex. *d. cons. 138. n.8. ver. posset & alio fundamento, lib.7.* † Quod causæ inter coniunctos debeant compromitti, & quod lato laudo Potestas, &c. ius vicarius vinculo iuramenti faciant obseruari cum exactione pœnæ & aliis remediis, comprehendit etiam minores; sed tamen non tollit appellationem, & reductionem; quia cum sit laudum latum, & compromissum ex necessitate, æquiparatur sententiæ, & sicuti à sententia datur appellatio, ita etiam à laudo, quod ex necessitate sit compromissum, & recipit interpretationem petitam à iure communi, & dum dicit statutum, debere Potestatem, & vicarium eius facere seruari, intelligi debet, si non est appellatum, ita plene Ang. Aret. *cons.108. In consultatione, per tot.* vbi pro vtraque parte & hanc tuetur, & cõtraria tollit, & maxime, quia ciuitas Rauennæ est de statu Ecclesiæ, & ius Canonicum in dubio seruandum. † Statutum, quod nullus debeat inuestiri de bonis, de quibus alius est inuestitus, vel de quibus alius est possessor, nisi seruata certa forma, est etiam in ciuitate Cæsenæ, vt in *ver. Cæsenæ Cons.* 201. vbi videas, quod habet locum in bonis Ecclesiasticis & super statuto Rauennæ Alex. *cons.81. Lecto, nu.17. & seq. lib.3.* dicit, quod tale statutum non denegat possessionem naturalem, nec habet locum, quando aliùs inuestituram nullam haberet de eadem re.

Realis, vel personalis dispositio quando dicatur, & qualiter cognoscatur. Conclus. 42.

ACTIO † realis quæ dicatur, Vide, *Actiones reales quæ sint tantur. Concl. 103.* † Et quod omne interdictum prohibitorium sit reale, Bart. *q.1. post consilia, lib.2. incip. Petitum fuit, pr.* Onera realia quæ dicantur, Vide, *Onera realia quæ dicantur. Conclus.119. & qua personalia. Concl.124.* † Emphyteusis simpliciter concessa Titio obtinet, que alia expressione transit ad eius filios, & descendentes; quæ potius realis, quam personalis præsumitur. Clar. in § *emphyteusis q.28. in prin.* † Substitutiones, & aliæ dispositiones reales, seu mere factæ obligant omnes, ad quod res ipsa peruenit, qui non obligerentur, si essent personales, & ex alia causa deuenirent ad aliquos, ita Castr. *cons.77. Visis, & consideratis, nu.6. ver. super tertio, lib.1.* Renũciatio alia realis, alia personalis, & valde differunt; quia emphyteuta renũciat rem domino emphyteuticam, ptiuatur omni iure, si ratione personæ renunciat, extincta persona reuertitur ad ius suum. Corbul. *de emphyteusi, de cauſ. priuiat. ab remmãt. n.9. & ſeq.* † Licentia alienandi feudum, vel emphyteusim dicitur realis, si concipitur in rem, & personalis, si in personam, & tunc nullum ius reale confert. Vide plene Gabr. *cons.83. in pr. lib.1.* † Sententia realis dicitur, quæ datur pro prædio, vel contra prædium, & afficit omnes, secus si in personam, plene Crau. *cons.206. n.8. ver. quarto.* vbi plura allegat. † Legatum in dubio censetur reale, non personale, nisi adsit dictio taxatiua personæ. Ruin. *cons.25. in.19. lib.2.* vbi quod expressio nominis legatarii non facit legatum personale. † Census, & seruitus dicitur realis, quando soluitur ratione dignitatis, & Ecclesiæ; ideo laudum, quod Præpositus Ecclesiæ teneatur, facit dispositionem realem. Castr. *cons.249. Visa quidem compromisso. lib.1.* † Contractus personales in feriorum, si cõfirmentur per Papam, efficiuntur reales quoad confirmantẽ. Castr. *cons.49. In facto præsenti, col. 3. n.7. ver. quod etiã ex parte, lib.1.* † Et maxime circa dominium in transactione facta per prælatũ, seu alienatione rei Ecclesiasticæ sine solemnitatibus; quia dicitur personalis, sed si confirmetur per Papã, fit realis, & transit ad hæredes, & successores. † Concessio facta per Principem in dubio præsumitur realis, etiam si materia iurisdictionis. Masc. *concl. 338. Concessio Principis, in pr.* † Si addit, quod semper, quando concessio beneficium principis continet, censetur realis; secus, si præiudicium retulit nisi concessio fuit realis, vel vniuersitati, vel ciuitati. † Priuilegium quando dicatur reale, vel personale, & qualiter cognoscatur, & in quo differant, Vide, *Priuilegium quando, & ex quibus dicatur reale. Concl. 744.* † Prohibitio alienationis quando realis, & quando personalis, Vide, *Prohibitio alienationis. & c. Concl. 896.* Vide Marium Anguissol. *cons.191. n.40. & seq.* Surd. *cons.77. nu.22.* vbi late. Vide in *ver. Substituta facta num casum ad aliud non se extendit, & c. Concl. 842. ver. limita.* † Limita, quia concessio semper est personalis, quando fit pro tota in tota; quia concessio semper est personalis, quando fit pro tota in totalis; vel sonat in factum, nisi sit determinate realis. Vide etiam dem Masc. *Concl. 338. Concessio Principis, n.3. & seq.*

Realis

Realis dignitas erigi quando possit, & erecta arguit subiectionem. Concl 43.

1 REALIS † dignitas potest erigi in loco subiecto per Papam, & alium Principem, Bal. *cons.* 324. *Quæritur. lib.* 1. *in pr.* vbi, quod
2 potest Papa erigere vnam ex ciuitatibus suis in Ducatum. † Exte de, quia etiam Dux Ferrariæ erexit in Comitatum castra, & feuda dominorum de Rangonibus sibi subiecta, & concessio dignitatis realis, videlicet ipsi rei, prout Castro, vel ciuitati, arguit rem ipsam esse subiectam, & si talis concessio fiat de castris infeudatis, habet vim nouæ infeudationis sub dignitate, licet non præiudi-
3 cet primo inuestitis, ita Soci. plene *cons.* 165. *lib.* 2 *per tot.* † Et quod realis dignitas erecta arguat subiectionem ipsius erigentis, Abb. in *c. cum inferior, de maior. & obed.* Host. in *r. causam, quæ, el secondo, qui fil. sint legitim. in ver. Nos attendentes.* Vide, *Dignitates creare qui possint & quales. Concl.* 422.

Rebellis, & proditor quis dicatur, vel non, & de multiplici rebellione. Concl 44.

1 REBELLIS † dicitur infidelis ea infidelitate, q̃ inducit rebellionẽ. Bart. in *extrau. Qui sint rebelles, in ver. rebellis, in pr.* vbi prima
2 apost. in *ver. rebellis.* † Infidelitas igit, seu infidelis est nomen generale, & comprehendit etiã eum, qui furtum fecit Principi in modica re, quia sicut Principi debet omnis fidelitas, ita omnis deuiatio à fidelitate facit infidelẽ. Bart. *d. extrauag. Qui sint rebelles in ver. rebellis in pr.* vbi plena apostill. in *ver. modica rei.* & isti infideles non
3 sunt rebelles, vt ibi; † Alia est infidelitas vero animo, quæ cadit in modũ proditionis, & ista comprehendit omnes, qui sunt subditi, & inter subditos corpore; mente tamen cum hostibus, & inimicis nunciant secreta, & similia, *l. omne delictũ. §. exploratores. ff. de re milit.* item cõprehendit omnes, qui cũ essent subditi, rebellant Principi trãsfugiendo ad hostes, & conuertendo se in hostes, *l. proditores, ff. ead.* & hoc modo sumpro infidelitas facit rebellẽ. Bart. *d. extrau. Qui sint rebelles, in ver. rebellis, in pr.* vbi *n.* 3. dicit, q̃ antiq nõ vtebãtur
4 hoc vocabulo, *rebellis.* † Declara tamen; quia proditor cõtra Principem, vel Rempublicã idem est, quod rebellis, sed contra priuatum non; quia bene qualitas proditionis inducitur, put homicidium proditorie dicitur commissum, sed simpliciter non dicitur proditor, neq; rebellis. Bar. *d. extrauag. Qui sint rebelles in ver. rebellis,*
5 *n.* 4. *& seq. ver. item nota.* † Rebellis est nomen nouum; quia antiqui Iureconsulti hoc nomine non vtebantur. Bart. in *d. extrauag. Qui sint rebelles in ver rebellis, n.* 5. & iterum in *ver. tenore, in prin.* vbi, quod recedentes à terris subiectis Imperio, & transeuntes ad hostes dicebantur transfugæ, si vero rebellabant nõ recedendo, vocabantur illi, qui defecerunt, *l. amissione. §. qui desistunt. ff. de ca dimi.* si vero
6 rebellabant facientes bellum, appellabantur hostes, & perdebant ea, q̃ sunt iuris ciuilis. † In sacra tamen scriptura habetur hoc nomen, rebellis, vt dicit Bart. *d. extrauag. Qui sint rebelles in ver. tenore, n.* 5. *in fi. ver. & hoc nomen rebellare.* allegat *lib.* 3 *Reg. c.* 16. *& lib.* 4. *Reg. cap.*
7 17. *&* 18. *&* 19. † Et proprie ille dicitur rebellis, qui erat subditus, & rebellauit. secus si non esset subditus Bar. *extrauag. Ad reprimendum in ver rebellis, in pr. & in ver. tenore, & in fin.* vbi, quod nomina,
8 *hostes, perduelles,* sunt magis generalia. † Large, & stricte, seu ꝓprie, & improprie quis dicitur rebellis, Decı. *cons.* 60. 4. *In casu Illustrũ, in princ.* vbi, quod omnis, qui non obedit Principi, rebellis est largo
9 modo Guid Pap. *decis.* 389. † Et rebellare idem est, quod resistere, & ideo duplex est resistentia, & rebellio, videlicet quando resistitur faciendo, vel resistitur non obediendo. Bart. *d. extrauag. Qui sint rebelles, in ver. tenore, in pr. nu.* 3. & 4. dicit, quod rebellantes resistendo ipso iure, perdebant ea, quæ sunt iuris ciuilis, & puniebãtur, non obediendo autem, puta non recipientes milites, vel quid simile non perdebant ea, quæ sunt iuris ciuilis, nisi Princeps, vel Senatus indiceret, & iterum Bart. vbi supra in *ver. rebellando, in pr.* vbi, quod non omnis non obedientia nõ facit rebellem, sed illa, quæ est contra ꝓsperitatem Imperii principaliter, & ibi apost. in *ver. rebellãt.* hoc declarat; quia confinatus, qui non obedit, licet propter hoc condemnetur in pœnam capitis, non tamẽ est rebel-
10 lis, neque incidit in læsam maiestatem. † Et aliqui rebelles sunt publici, aliqui occulti Bar. *d. extrauag. Qui sint rebelles, in ver. tenore,*
11 *n.* 3. *ver. & si sic quidem.* † Occultus rebellis detegitur, si quis Principe intrante in Lombardiam aliquas gentes stipẽdiatas licentiare fingit, vt vadant ad stipendium rebellis, vel mittit gentem, & militiam tectis, vt ille à cuius possit mittere gentem quam ad rebelleis, vel faciunt colligationes cũ rebellibus, prout consueuerunt Perusini cum Florentinis pro sua defensione. Bart. in *d. extrau. Qui*
12 *sint rebelles in ver occulte.* Vide Capic. *decis.* 130 *n.* 15. *ver. item ex extrauag. cum seq.* † Item per machinationes, quæ constituunt in atte ver-

borum, sed in ordinatione dolosa, prout si fiant ligæ, & societates prohibitæ sub aliquo colore licito, vt *ff. de variis, & extraord. crim. l.* 2. si ministri Imperatoris pro recuperatione iuris Imperii volẽtes introducere exercitus obstãt sub colore, quod tot armatos introducere non expedit, & verbis blandis impediunt, quia efficiũtur rebelles. Bart. in *d. extrauag. Qui sint rebelli. in ver. machinantur.* Vide, *Machinatio quid sit. Concl.* 1. † Et aliqui sunt, qui fatentur se subditos 13
Imperio, sed rebelles sunt personæ Imperatoris. Bart. *d. extrauag. Qui sint rebelles, in ver. tenore, in fi.* † Et aliqui sunt tam circa Imperiũ, 14
& honorem, & prosperitatem Imperii, vel Imperatoris, aliqui cõtra officiales Imperii, Bart. in *d. verb. tenore in fin.* † Declara tamen; 15
quia duplex est caput rebellionis: Primum est in Principem, vel Principatum, & istud caput sumitur simpliciter, & nulla fit distinctio, nisi quod rebellis debet esse subditus: Secundum caput est contra officiales, & distinguitur, quando in iis, quæ spectant ad eorum officium, & rebellio fit pro iis, quæ petuntur pro statu, & honore Principatus, alias secus; quia si in iustitia, & instantia rei 16
particularis non fit obedientia, licet largo modo sit rebellis; non tamen proprie est rebellis Imperii. Bart. in *d. extrauag. Qui sint rebelles, in ver. rebellando, in pr.* vbi apost. in *ver. rebellando,* & in *ver. rebellãt.* plene Curt. Iun. *cons.* 137. † Rebelles igitur dicuntur, qui sunt infideles, & rebelles Imperii, qui quomodocunque publice, vel occulte contra honorem, & fidelitatem Imperatoris rebellionis opera faciunt, & contra Imperii prosperitatem aliquid machinantur, contra Imperatorem, vel officiales suos in iis, quæ ad commissum eis officium pertinent rebellando, vt in *d. extrauag. Qui sint rebelles.* Petr. de Anch. *cons.* 439. *n.* 6. & 7. vbi declarat; & duplicatur *cons.* 277. Ias. in *cons.* 86. *In causa, n.* 3. *lib.* 3. Alex. *cons.* 13. *Consideratis, n.* 4. *& seq. lib.* 6. † Idem, si contra statum Romanæ Ecclesiæ, vel Papæ 17
fiat; quia iura, quæ de Imperio loquuntur; habẽt locum in Papa, vel Papatu. Anch. *d. cons.* 277. *n.* 6. *& cons.* 439. *n.* 7. *& seq.* Alex. *cons.* 13. *lib.* 6. *n.* 4. † Et quod pœna imposita per leges ciuiles contra re- 18
belles Imperii, vt possint impune interfici, habeat locum etiam in clericos, & Cardinales rebelles Papæ, & Rom. Ecclesiæ, plene Ruin. *cons.* 4. *n.* 9. *& seq lib.* 5. *& n.* 14. vbi diffidati possunt interfici. Ferret. *cons.* 31. *n* 10. *& seq.* † Et proprie dicitur rebellis, qui rebellat 19
contra prosperitatem Papæ, vel Imperatoris. Ias. *cons.* 86. *col.* 3. *lib.* 3. Natt. *cons.* 596. *n.* 6. vbi declarat, quando dicatur fieri contra statum, & prosperitatem Imperii, vel Principis, & quando nõ; & concludit, quod non omnis non obediens Principi dicitur proprie rebellis, licet largo modo sic. † Item omnes existentes in pro- 20
terua, & notoria inobedientia. Ang. in *l.* 2. *§. si. circa si ff. de iudic.* Ias. *cons.* 139. *lib.* 4. *in fi.* quod declara, vt per Natt. *d. cons.* 596. *n.* 6. *& cons.* 580. *n.* 19. *& seq.* † Imo inobedientes Principi, seu subtrahentes 21
obedientiam circa ea, quæ conternunt statum, sunt rebelles. Alex. *d. cons.* 13. *n.* 6. *lib.* 6. *& n.* 7. vbi late. † Itẽ ille qui domino suo naturali resistit, & qui iudici suo non vult parere; sed illius iurisdictionem impedit, & contemnit. Abb. in *c. sane, el secondo, de offic. deleg.* & hoc est not. propter statuta facientia mentionem de rebellibus, vbi etiam Alex. de Butr. & alii. † Vide omnino Corn. *cons.* *licet videatur in hac consultatione, lib.* 4. † Differentiam faciunt inter rebellionem & læsam maiestatẽ, quia rebellio nõ respicit personam Principis, sed statum, & nõ punitur illi, prout læsa maiestate. Vide plene Ctau. pro vtraque parte *cons.* 457. *n.* 13. Bi multos citat, quod sunt diuersa, & alios, quod non sint diuersa, vide eum. † Contratiũ, quod omnes subtrahentes se ab obedientia circa ea, quæ respiciũt statum Principis, sint rebelles, & possint condemnari pœna etiminis læsæ maiestatis; & confiscationis bonorum; Alex. *d. cons.* 13. *n.* 6. *& 7. li.* 6. † Amplia, quia rebellio etiam 26
contra officiales Papæ, & Imperatoris committitur. Alex. *d. cons.* 13. *lib.* 6. *num.* 4. *& seq.* Ias. *consil.* 139. *in fin. lib.* 4. † Extende, quia siue 27
contra personam Principis, siue contra honorem sit machinatus, dicitur rebellis: Bero. *cons.* 165. *n.* 20. *lib.* 3. † Amplia; quia subditi In- 28
iuste querelantes dominum suum tanquam rebelles possunt punirí in domo, & in iudicio Bald. *cons.* 483. *Magnificus dominus, nu.* 2. *ver. caueant tamen, lib.* 1. † Amplia; quia negans iurisdictionem sui 29
Principis, & illi se opponens directe efficit rebellis; secus, si tiegat iurisdictionem ob subreptionem commissionis, & sic potius oppositio respicit partem, quam magistratum. Ægid. Bella. *cons.* 40. *n.* 15. & 16. † Et ideo populi rebellatio non priuat dominum sua 30
possessione. Alex. *cons.* 84. *Visis, n.* 3. & 4. *lib.* 5. nisi dominum eiecissent de territorio, vel capiũ, essent in carcere. † Amplia; quia 31
puniri possunt tanquam rebelles subditi, qui deliquerunt cum vexillo, & insignibus sui Principis eo inscio. Bald. *cons.* 363. *Venerabilis in Christo, n.* 2. *in fi. & n.* 5. *ver. item debent puniri, lib.* 3. † Extende, etiam 32
si sit dominus recognoscens superiorem; quia rebellio est crimen læsæ maiestatis, & portat secum omnes pœnas læsæ maiestatis,

tis præter pœnam filiorum. Alex.*cons.*13. *Consideratis iis, lib.*6. & di-
33 cit, quod habet locũ in officialibus Ecclesiæ, sicut Imperii. † Am-
plia; quia omnes bãniti nostri temporis, q impune possunt inter-
fici, dicũtur esse rebelles ciuitatis, & loci, in quo possunt impune
interfici; quia efficiuntur hostes, & eis indicitur bellum. Bart. in
*extrauag. Qui sint rebelles. n.*21. *ver. ex prædictis.* vbi, quod tales banniti
34 pẽdunt iura ciuilia illius ciuitatis, non ius ciuile commune, sicut
neque rebelles Imperii perdunt ius ciuile Papale. † Amplia; quia
35 bannitus, qui rumpit confinia, dicitur rebellis. Anch.*cõs.*275. *inpr.*
36 † Amplia; quia fractores pacis dicũtur rebelles, & possunt impu-
ne interfici. Rui.*cons.*1. *per tot. & cons.*2. *lib.*5. † Amplia; quia rebellis
condemnatus per sententiam dicitur notorius rebellis; quia per
sententiam rebellio transit in notorium. Bart. in *d. extrau. Qui sint*
37 *rebelles in ver. condemnatus.* † Idem, si Imperator indiceret bellũ ali-
quibus tanquam hostibus; quia essent notorii rebelles. Bart. *d. ex-*
38 *trauag. Qui sint rebelles, in ver. condemnatus.* † Extende; quia imo non
condemnatus, si facit opera rebellis publice, vel occulte, rebellis
39 est. Corn.*cons.*96. *n.*3. *lib.*4. † Limita; quia dicãtes inter se ciues
etiam ratione officiorum, vel status non dicuntur rebellare cõtra
Rempublicam suæ ciuitatis, *l. si quis ingenuã, § in ciuilibus. ff. de capti.*
40 Bald.*cons.*59. *Licet eleganter, nu.*2. *ver. ex iis, lib.*1. † Extende limitatio-
nem, vt neque tales ciues dimicantes ratione status, & officiorum
contra alios ciues dicatur rebelles Principi, qui cõcessit magistra-
41 tum. Bald. *d. cons.*59. *n.*2. *ver. nec etiam dicuntur, lib.*1. † Limita, quia
rebellis non dicitur, qui coacte facit aliquid sonans rebellionem.
42 Crau.*cons.*6. *n.*84. vbi latissime. † Limita; quia non dicitur rebel-
lis, qui non obedit Principi, quando non fit contra statũ Imperij,
vel prosperitatem Imperii principaliter. Alex.*cons.*103. *in fi. lib.*1.
43 vbi apotih. dat conc. in *ver. statutum.* † Declara; quia licet large re-
bellis dicatur, qui non obedit Principi; tamen non proprie, neq;
patitur pœnas rebellium, vt possit offendi, sed solum illi sunt re-
belles, qui non obediunt Papæ, vel Imperatori in iis, quæ prospe-
ritatem Imperii concernũt, secus, si nõ obediunt circa alia, & non
procedit rebelliõ circa Reges, & alios inferiores Principes, vt in
44 Duce Mutinæ, Alex. *d. cons.*103. *Videtur, in fi. ver. non obstat, lib.*1. † Li-
mita; quia rebellis non dicitur, & non potest puniri, qui non obe-
dit Principi, quando ex iusta causa excusatur, vt in Duce Vrbini,
qui non obediũt Papæ, consuluit Ferret.*cons.*31. *per tot.* maxime *n.*
27. *& seq. lib.*1. & super eodem casu consuluit Rui.*cons.*4. *lib.*5. quos
45 sequitur Iul. Clar. in § *læsæ maiestatis, n.*17. † Limita; quia faciens v-
niones, & conuenticula hominum, non ad malum finem, sed pro
sua necessitate, & defensione, non meretur pœnam, neque dici-
46 tur rebellis. Ias.*cons.*86. *lib.*3. *per tot.* † Limita; quia non dicitur re-
bellis is, qui fecit contra Principem, vel statum Reipublicæ, quã-
do ei nunquã fuit subditus; quia tunc dicitur hostis, non autẽ re-
bellis. Bar. in *d. extrau. Qui sint rebelles. in ver. tenore, in fi. ver. sed quæro,*
47 *in quo differt.* † Limita; quia bannitus Imperatoris, seu ab Impera-
tore nõ dicitur rebellis Imperii; q a bannũ est medicinale, ex quo
remittitur purgata contumacia, seu facta satisfactione, exemplo
excommunicationis quoad forum Ecclesiasticũ; sed rebellio est
peccatum mortale, quod non remittitur, nisi ex gratia. Bart. *d. ex-*
48 *trauag. Qui sint rebelles, in ver. rebellis. n.*6. *ver item nota, vsque in fin.* Vi-
de, *Maiestatis læsæ crimen incurritur multis modis. Conclus.*7.

Rebellis pœna multiplex, & quæ. Concl. 45.

1 POena † rebellis Imperii, vel Papæ, vt etiam si secretus sit, pos-
sit tamen interfici, Anch.*cons.*277. *n.*4. *& cons.*439. *nu.*5. com-
* munem dicit * Clar. in §. *læsæ maiestatis, nu.*17. *ver. hinc infertur.* licet
dicat periculosum, nisi fiat de scientia Principis offensi, & idem
dicit Rui.*cons.*4. *n.*19. *in fi. & n.*20. vbi late reddit rationem. & *cons.*
2. *n.*11. *& seq. lib.*5. vbi *nu.*12. *ver. præterea.* dicit idem in quolibet de-
linquente, qui potest interfici; quia sufficit liquidare, quod sit ta-
2 lis, post interfectionẽ. † Et de rebelle Imperii, quod possit inter-
fici, Bart. in *extrau. Qui sint rebelles in ver. rebellando,* sub *n.*13. *ver. nam*
potest, & plene Curt. Iun. *cons.*137. *n.*13. & possunt etiam capi, & re-
3 tineri, vt serui, *l. transfuga ff. de acq. rer. dom.* † Et q rebellis occultus
possit impune interfici, & postea sufficiat liquidare, quod esset
rebellis, Bart. *d. extrau. Qui sint rebelles. ver. rebellando, n.*22. *& seq. ver.*
circa secundum. vbi apost. in *ver. circa secundum,* dat conc. & ista est
* communis * opinio, vt per Boss. in *in prax. tit. de hæred. n.*29. † Pœna
4 etiam rebellis est, quod potest condemnari tanquam criminosus
læsæ maiestatis, & eius bona veniunt confiscanda Alexan. *cons.*13.
*Consideratis, num.*6. *& seq. ver similiter, lib.*6. quod intelligit, quando
condemnatur rebellis per sententiam, alias si sine sententia, non
5 patitur, nisi pœnas, de quibus in *d. extrau. Qui sint rebelles.* † Amplia,
quia bona rebellis ipso iure sunt confiscata à die commissæ rebel-
lionis, & licet quoad apprehensionem bonorum requiratur de-
claratio; secus est, quando notorium est delictum, vel quando
postea declaratio etiam post mortem. Bero.*cons.*176. *n.*94. *& seq.*
*lib.*1. vbi de * communi. † Contrarium Gabr.*cons.*179. *inpr. lib.*1. *
6 plures citat. † Declara, vt plene Bart. *in d. extrauag. Qui sint rebelles in*
*ver. rebellando, n.*17. *& seq. ver. item quæro.* vbi sufficere, quod retinet
ea, quæ sunt iuris naturalis, vel gentium, vel iuris Canonici, quod
est supra ius ciuile: ea vero, quæ sunt iuris ciuilis, perditum ea, q
sunt infra ius ciuile, prout natura, & constitutiones, nisi essent ci-
uitatum, vel Regum, qui de facto non recognoscunt Imperium,
quia in illis non perduntur ea, quæ sunt iuris ciuilis, per rebelle-
nem contra Imperium, & multo minus in terris Ecclesiæ Clem. pa-
storalis, *de reiudic.* † Et quod rebelles criminis læsæ maiestatis pos-
7 sint condemnari, & eorũ memoria possit damnari, & bona cõ-
fiscari, & quod decedant ante processum, vel sententiam, late Deci.
*cons.*410. *in causa mota,* vbi late, & est * communis opinio. Clar. *
*læsæ maiestatis, nu.*16. *ver. item licet,* vbi * communi. † Declara-
men, vt per Clar. *d. § læsæ maiestatis, n.*16. vt procedat in rebelle si-
premi Principis tantũ, non autem si recognoscat superiorem, &
dummodo intra quinquennium à die mortis. Clar. vbi supra. † Et
8 si est feudatarius Papæ, vel Imperatoris, põt de facto priuari feu-
dis, & possunt occupari etiam ante sententiam. Anch. *cons.*277.
*n.*2. *in fi. & nu.*3. *& cons.*439. *nu.*4. vbi, quod non vocato eo ista fieri
possunt. † Et rebellis ipso iure p dit omnia, quæ iuris ciuilis sunt. *
9 *amissione. ff. de capit. diminu.* quod intelligit Bart. verum in eo, quod
rebellis propter resistentiam facti, sed si ob negligentiã in obedi-
endo, secus, nisi iussu Principis, vel Senat. Bart. *in d. extrau. Qui sint*
10 *rebelles, ver. tenore, n.*3. *& 4.* † Et quod rebellis perdat omnia priuile-
gia sibi concessa à Principe, contra quem rebellauit, plene Rom.
*cons.*459. vbi, q perdit ciuilitatẽ originis, & priuilegii, & quod posi-
tus extra protectionẽ nihil retinet in ciuitate, & plenius Crau. *cons.*
640. *n.*6. vbi idem dicit in perduellione, & deficiente in fide Prin-
11 cipis. † Et procedit etiam in ciuitate, vel vniuersitate rebellante,
quia perdit omnia beneficia sibi concessa. Gramm. *decis. 46. Ritor-*
cantibus, in fi. plene Curt. Iun. *cons.*137. *n.*14. vbi, quod locus rebellis
perdit omnia priuilegia, & cõsuetudines priuilegiatas, & habetur
pro mortuo, & non ente, & quod potest destrui, & licet restitue-
tur, non recuperat priuilegia. † Declarat Bart. in *d. extrau. Qui sint*
*rebelles. in ver. rebellando, n.*23. *cum seq. ver. item an ista pœna,* quod ci-
tates captę à tyranno, vel hoste, non sunt rebelles, sed captæ, si re-
cuperantur, dicũtur redire ad pristinam libertatem; si vero mo-
tu ciuium proprio, vel maioris partis rebellant, incurrunt pœnas
omnes, prout priuatus; quia possunt à priuatis capi, & derobari, sed
tamen non rediguntur in seruiturem post capturam, neque re-
stantur, sed recipiunt libertatem, & efficiũtur Imperij, vel Princi-
pis, vt ante. † Item alia est differẽtia inter rebellionẽ priuati, & ci-
uitatis, q a capto priuato efficitur seruus capientis, capta ciuitas
nõ põt priuatus capiẽs subiicere seruituti, neq; expellere habita-
tes ex ea, & auferre bona, neq; subiicere aratro, neque destruere
ciuitatẽ, neque ædificia, neq; decuriones motu condemnare in-
consulto Principe; quia solus Princeps potest ista facere, prout de
Troia, & de Carthagine factum fuit; quia aratro subiecta fuerit
pẽcepto Imperatoris. † Amplia; quia qui moritur in rebellione, nõ
põt habere hæredes quoad bona, quæ habebat rẽpore rebellio-
nis *l.*2. *C. de bon. proscript.* vbi Salycet. Doct. in *l. C. de hæred. instit. &*
est rex. in § *per contrarium, Instit. de hæred. quæ ab intest. defer. Iunctam*
C. ad leg. Iul. Maiestat. & habetur in *l. Pantonius §. rei perduellionis. ff. de*
acq. hæredit. † Amplia; quia rebelles nullum ius habent etiam re-
spectu legitimæ in bonis patris. Bald. in *l. si qua pœna. ff. de his, qui sunt*
sui, vel alien. iur. & ratio est, quia persona bannitino reputatur esse
in rerũ natura, quoties cunq; possunt offendi, prout possunt re-
belles, & amittunt iredum omnia iura ciuitatis, sed et iura, & be-
neficia iuris cõmunis quoad bona existẽtia in loco ciuitatis, à qua
sunt banniti. Castr. in *d. l. C. de hæred. instit.* vbi dicit vidisse ita cõ-
sultum in ciuitate Florentiæ, sequitur Alex. *cons.*75. *lib.*1. vbi plura
congerit. Imol. in *l. Gallus. § ille cæsus. ff. de lib. & posth. & in l. ex facto §.*
ex facto ff. ad Trebell. vbi latius & Castr. *cons.*212. *Omisso ordine per tot.*
2. † Extende; quia rebellis habetur pro mortuo, quãdo est condẽ-
natus, & bona sunt cõfiscata; quia cum possit impune offendi, re-
putatur deportato, & p mortuo habetur; ideo aperitur via ab
intestato, vel ad successionem, siue ab intestato, siue ex testamento, vel dona-
to. Castr. *cons.*212. *Omisso ordine, per tot.* maxime *n.*2. *lib.*2. † Extende;
quia rebellis habetur pro peregrino, & penitus extraneo, seu in-
renſe, & ideo penitus est incapax successionis etiam in legatis,
& habetur pro mortuo, & non potest vti beneficio statuti. Castr.
*d. consil.*212. *num* 2. & 3. *libr.*2. † Declara, vt per Castrens. *ibi. consil.*
212. *volum fi. ver. & posito, quod ista, lib.*2. vbi dicit, quod forte tenuit
ea

21 ea beneficia, quæ de iure communi competunt. † Sententia etiam ferri potest contra eum, vt pœna mortis, & capitis puniatur, item per quam rebelles declarentur; prout è conuerso, qui reputatur talis, potest obtinere sententiam absolutoriam, vel sententiam declaratoriam, non esse talem. Bartol. *d extrauag. Qui sint rebelles, in ver rebellando, n.13. & seq. ver. tertio pœna imponitur.*

Recanati ciuitas, statuta, consuetudines, & priuilegia, Concl. 46.

1 RECANATI † est terra de statu Ecclesiæ Romanæ, vt per Zab. *cons.133. n.5.* Abb. *cons.18 Primo quod, in fi. lib.2.* vbi, quod sufficit præscriptio 30. vel 40. annorum in præiudicium ciuitatis, licet sit Romanæ Ecclesiæ, & loquitur de ciuitate Auximi, & Re-
2 canati. † Castrũ montis S. Mariæ est de districtu Recanati; quia venit ad obedientiam ciuitatis cum conuentionibus factis, quod dictum Castrum habeat merum & mixtum imperium, & possit condere statuta, dummodo non sint contra honorem, & statum Recanati. Abb. *cons.104. Videtur primo, lib.2.* vbi, quod dictum Castrum potest creare Notarios, qui possunt in eo exercere officium notariatus, non obstante statuto Recanati, quod Notarius possit in ciuitate, vel districtu Recanati exercere officiũ notariatus, nisi sint matriculati; qa qui põt statuta cõdere, põt cõtra legẽ superioris statuere, dummodo non contra bonos mores naturæ, & dummodo non contra specialiter reseruata in priuilegium supremi Principis, & non dicitur contra honorem, vel statum, licet
3 contra legem statuat, quando non est in casibus reseruatis. † Lite habuit cum ciuitate Auximi super solutione vectigalium, quam prætendebat ab Auximanis pro rebus, quas conducebant Auximani super territorio Recanati, & fuit latum laudum contra Recanatenses, & homologatum, & licet aliqui Auximani particulares soluerint, non potuerunt præiudicare ciuitati, nisi post scientiam, & patientiã, & nisi per lapsum 30. annorum, ita Abb. *d. cons.*
4 18. *Primo quod communitas per tot. lib.2.* † Non potest imponere vectigalia, nisi ex priuilegio Papæ. Abb. *d. cons.18. in fi. ver. item in facto*
5 *nostro. lib.2.* † Statutum Recanati, quod vendens rem eandem, vel donans duobus non facta mentione in secunda datione de prima, tanquam falsarius punitur, & præfertur is, cui vere, & non ficte, scilicet per constitutum, vel precariũ primo res tradita fuit. Bald *cons.200. Quicunq; in solidum, lib.4.* vbi dat intelligentiam ad statutum, vt non excludat fictam traditionem alias, quam per cõ-
6 stitutum, & precariũ, velut per reseruationem vsusfructus. † Habet statutũ, qꝺ filius non succedat mater, sed agnatus excludat matrem, præterquam à quarta, & legitima, quod statutum non habet locum quoad bona alibi extra territorium Recanati sita, quia quoad successionem seruati debet statutum loci bonorum, vel si non extant statuta de hoc, seruari debet ius commune. Castr. *cons.*
7 *52. in prin. lib.2.* † Et huiusmodi statutum cum loquatur in personam, non habet locum, si is, de cuius successione agitur, vel is, qui debet succedere, est forensis, non subditus Recanati, & multo
8 magis si ambo. Castr. *consil.32. in pr. lib.2.* † Contrarium in hoc vltimo dicit Curt. Iun. *consil.9. per tot.* vbi, quod non est curandum de Castr. in hoc consilio; quia contra eum est *communis opinio.

Receptator delinquentium quis dicatur, & quæ pœna puniatur. Concl. 47.

1 STATVTVM † puniens receptantem fallitum mercatorem, prout est Mediolani, nõ habet locum in eo, qui inuenit in domo sua fallitum, & per tres dies nõ eiecit, quia non concurrit dolus, ex quo erat absens, quando se contulit ad domum ipsius. Bal. *cons.230. In quasi. D. Milani n.9. & seq. ver. præterea, receptator, lib.*
2 *1.* quod duplicatur *lib.3. cons.382. num.13.* † Ampliain receptatore bannitorum; quia receptatio est refugiũ abscondendi causa dolo malo facta, & ideo si non conuenit hæc diffinitio, non inest delic-
3 tum. Simon de Pær. *cons.50. n.3. & cons.81. n.2.* & plenius *n.9.* † Et ideo, vt receptans bannitũ puniatur, duo requiruntur, quod sciat bannitum, & qꝺ dolo malo receptauerit; vt iudicẽ effugiat. Sim. de Præt. *d. cons.81. n.2. & n.9.* Rom. *cons.473. Circa propositam, in fi. v-*
4 *bi* apostil. dat concord. † Extende; quia constitutio puniens eum, qui dat auxilium intendiatio fugam attentanti, debet intelligi, dummodo sciat eum esse in fuga, vel capere vnde fugam, quia lex scientem obligat, non ignorantem. Rom. plene *d. consil.473. Circa*
5 *propositi.* vbi apostil. dat plurimos concor. † Extende; quia receptans bannitum tot. tempus non incurrit pœnam aliquam. Sim. de Præt.
6 *d. cons.81. n.3. & seq.* vbi extendit, etiam si tolerantia superueniat post receptationem. † Extende, quia non dicitur receptasse is, qui

semel alimenta bannitis præstiterit. Affl. in *cap. si clericus, n.1. de pace tenend.* Carter. *tract. de hæret. n.168.* † Extende, quia receptãs numerosam quantitatem bannitorum, cui resistere non potest, excusa-
7 tur. *l. in delictis,* vbi Bald. *in prima lectu. ff. de noxal.* Mars. *cons.25. nu.34.* Bossi. *tit. de rapt. n.20.* quia nemo tenetur domum deserere, & bannitos in ea relinquere. Gram. *dec.18. n.10. & seq.* † Declara, quia re-
8 quiritur scientia, vt receptans puniri possit. Gig. *de crim. læsæ Maiest. parte vlt. qu.10. n.8.* vbi, quod ignorantia præsumitur, nisi sit notorium, plene Carr. in *prax. crim. fol.128. n.14.* vbi limitat, nisi notorii sint banniti. † Et quod in dubio ignorantia præsumatur, apost.
9 ad Rom. *d. cons.473. in fin.* allegat Gram. *cons. crim.37. Viso processu, n.22.* licet dicat non reperisse Rom. hoc dicere, prout Gram. adduc-
10 it, sed decipitur, quia virtualiter Rom. dicit, dum requirit scientiam. † Amplia, quia receptatores furum, & rerum deobaratarum puniuntur eadem pœna, qua puniuntur fures ipsi. *l. eos. C. de furt.* Clar. in *§. fin. q.90. in fi. ver. quæro.* vbi etiam refert Bald. dicere idem, quod vidit suspendi mulierem, quæ accommodabat domum
11 suam furibus. † Restringe multis modis, de quibus apost. ad Clar. *d. q.90. in fi. ver. eadem pœna,* vbi limitat, si sine culpa, si coacte, allegat Soein. *cons.9. n.9. lib.3.* item, si scienter receptat sine vllo lucro, vel spe lucri, quia non tenetur pœna statuti, allegat Crau. *cons.18.*
12 *n.22.* item si receptat, sed non abscondit. † Restringe aliis modis relatis per Clar. *d. q.90. in fi.* vbi allegat plura cõsilia facta ad defensionem receptantium res furatas. † Limita, quia regula est, quod
13 receptatores sunt pessimum genus hominum; quia si non essent receptatores delinquentium, non essent delinquentes; quia diu latere non possunt, ideo eadem pœna puniuntur, *l.1. ff. de receptato.* † Limita in omni delinquente; quia si occultatur, vel recipitur
14 scienter ab aliquo, & non offert illum officiali, & curiæ, puniri debet eadem pœna. *l.1. C. de iis, qui latro.* † Limita; quia receptans latrones, & non denuntians, & seu differens offerre iudicibus, sup-
15 plicio digni efficiuntur pro qualitate delicti, *d. l. C. de iis, qui latrones,* vbi tex. requirit dolum, videlicet scientiam. Flor. de S. Petr. *q.2.*
16 *in 2 par. n.1. ver. quinto receptans.* † Extende; quia is, qui receptat malefactorem, videtur præstare auxilium, cõsilium, & fauorem Flo-
17 ria. *d. q.2. in 2. par. in pr.* † Declara, quia ad hoc, vt receptator puniatur, duo sunt probanda, quod receptatus sit delinquens, & quod receptans scienter, & dolose receptauerit, per tex. in *l.1. §. quod autem. ff. de seruio corrupto.* plene Floria. de sancto Petro *d. qu.2. in 2 par.*
18 vbi allegat pro vtraq; & dicit receptantem eum, qui fugit de carcere propter homicidium, puniri pœna arbitraria durius, & mitius secundum qualitatem facti. † Limita, quia secundum Bullas summorum Pontificum punitur receptator, etiam si vnica vice tantum; & ratio est in iure fundata, ne remaneat eis locus receptationis. Bertaz. *cons.440. nu.5. lib.2.* & in omnem casum tenetur denunciare secundum Bullam. † Extende; quia dolus probatur eo
19 ipso, quod potum, & cibum dederit. Bertaz. *consil.498.* Claud. Ri-
20 lius in *addit. ad cons.98.* † Limita; quia habens in agro suo latrones teneturillos denunciare, & facta denunciatione, & conuocatis militiis capi, & milites negligentes puniri debent, vide tex. pul-
21 chre distinguentem in *l.2. C. de iis, qui latro.* † Limita, quia receptãs assassinum eadem pœna punitur, Carrer. in *prax. fol.129. nu.3. &*
22 *sequ.* † Extende in receptante furem, vel latronem; quia punitur, sicut fur. *C. de furt. l. eos.* Castr. *cons.424. Quia scio, n.3. in fi. ver. præterea a*
23 *receptãs, lib.1.* † Restringe multis modis; quia receptatores eadem pœna non puniuntur, Carter. plene in *praxi crimin. fol.129. n.17. &*
seq. vbi ponit multos casus. Vide, *Bannitorum receptator quando possit puniri, vel non. Concl.17.*

Reciproca liberatio, vel obligatio non admittit rescissionẽ ex læsione, & habet multa specialia. Cõclus. 48.

DVO † fratres si reciproce remittunt sibi tantundem, vel si-
1 dem comm ssum extinguunt, aut se mutuo liberant, actus non potest dici dolosus, vel lasiuus, quia tantum recipit vnus, quantum tradit alteri; ideo non habita ratione ætatis valet actus,
l. de fideicommisso C. de trans. &c. vbi, quod roborat omnis læsio ex re-
2 ciproca obligatione. † Et quod pactum reciprocum magis operatur, quam tim lex, Ceph. *cons.228. n.12.* vbi citat Crau. *cons.19. n.7. ver.*
similiter. Soc. cons.131. n.27. Rot. in Dacien. reg.172. † Et qꝺ valeat pactum
3 inter duos fratres de succedendo sibi inuicem, si decedat alter primo sine filiis, licet regulariter pacto non possit dari successio, plene Ang. Are. *cons.134. In thematæ prædicto, num.2 & seq. ver. sed iis non*
obstantibus. & per tot. vbi solet contraria. † Extende; quia donatio reciproca potest continere successionem, & fideicommissum re-
4 ciprocum, Hiero. Gabr. *cons.136. in princ. lib.2.* vbi *n.42.* dicit* com-*

munem, & ante eum Anch. *cons.*291. *Super pluribus, in prin. ver. secundum dubium.* † Amplia; quia licet verba de præsenti non includant futura, secus in obligatione reciproca, incertus auctor post
6 Regulas Soc. *Reg.*1. *Verba præsentis temporis*, in 4. fallentia. † Amplia in diuisione; quia licet de facili non inducatur remissio fidei commissi ex sola diuisione; tamen cum clausulis magis de facili inducitur in reciproco; quia pariter sibi inuicem remittunt. Ang. *consil.*
7 287. *n.*3. *in fin.* Cravet. *cons.*638. *n.*11. † Amplia; quia licet pœna adiecta dationi, vel quantitati censeatur suspecta de vsura, & non valeat, nisi vsque ad interesse; fallit, quando pœna est reciproca hinc inde; quia valet, & committitur. Barb. *cons.*45. *n.*21. *lib.*4. *& n.*
8 25. † Amplia; quia obligatio, vel liberatio reciproca dicitur fraternizare, quia neminem lædit. Guter. Plac. *de contr. iurato, c.*3. *n.*23.
9 *tomo mihi* 6. *par.*2. *fol.*46. † Amplia; quia mulier, quæ non potest donare, vel cedere; quia cessio est donatio; tamen secus est, quando reciproce fit cessio; quia non est tunc cessio maxime facta in transactione, quæ est vltro citroq; obligatoria. Bero. *cons.*76. *n.*32.
10 *& seq. ver. confirmatur etiam, lib.*1. † Amplia, quia reciproca donatio
11 non requirit insinuationem; quia est ex causa onerosa. † Extende; quia reciproca donatio valet inter virū & vxorem, quæ alias non valeret. Alex. *cons.*52. *In causa & lite, n.*9. *ver. præterea quotiescunq;, lib.*
6. vbi apost. *in ver. inuicem*, citat Alex. *cons.*86 *lib.*5 Socin. *in Reg.*29.
12 *Donatio int. vir. & vxor. in* 1. *limitat.* † Extende; quia licet requiratur traditio in donatione inter virum & vxorem, alias non valet, se-
13 cus si est reciproca. Mars. *sing.*50. *Donatio inter virum.* † Speciale est, quod contractus reciprocus non valet super re alterius contrahentis tantùm; quia is, qui accipit rem suam, nihil accipit à contrahente. Bart. *in q.*1. *Lucanæ ciuitatis. ver. è contra, n.*18. *ver. octauo pro-*
14 *batur sic.* † Scientia, & patientia sola non tribuit titulum, neq; ius, nisi fiat circa ea, quæ tenetur quis pati, sed quando scientia, & patientia est reciproca, habet vim permutationis, & tribuit titulum, & propterea fratres, qui per decem annos passi sunt reciproce, quod vnus certam partem, alter aliam partem bonorum possideat. dicuntur induxisse diuisionem. Alex. plene *consil.*92. *Viso &*
15 *discusso. in princ. lib.*2. Vide, *Dispositio reciproca habet multa specialia, & quæ. Conclus.*498. Vide, *Donatio reciproca valet, & specialia habet multa. Conclus.*631.

Reclamatio quid sit, & importet. Concl. 49.

1 RECLAMATIO † est terminus comprehendens omnem modum, per quem quis inuocat iudicis auxilium. Rom. *cons.*90.
2 *Viso themate, n.*2. † Amplia; quia si tollatur omnis reclamatio, tollitur & restitutio in integrum minoris ex natura verbi reclamationis, nisi aliter constet de mente. Roman. *d. cons.*90. *Viso themate. in princip.*

Recognitio apochæ priuatæ qualiter facienda, vt probet. Concl. 50.

1 RECOGNITIO † apochæ priuatæ debet fieri per testes, qui viderint illam scribere, alias testes deponentes habere notam manum scribentis non probant, quod sit manus illius. *§. si quis igitur, in auth. de instrum. caut. & fid.* Bart. & Doctan. *scripturas, C. qui pot.*
in pign. hab. Alex. *cons.*150. *lib.*5. *In causa & lite, nu.*15. *& 16. vers. deponit*
etiam, vbi apost. dat concord. *in ver. præsentes.* Aret *cons.*64. *Diligen-*
ter. Socin. *cons.*274. *col.*10. *lib.*2. Paris. *cons.*55. *n.*13. *lib.*4. late Marsil.
*in rubr. C. de prob. n.*299. Alex. *cons.*76. *Ponderatis, n.*4. *lib.*3. vbi apost.
*& cons.*123. *n.*5. *lib.*1. Boer. *decis.*172. *n.*18. gl. magistr. & ibi Scrib. *in*
*auth. at si contractus. C. de fid. instrum. & in l. nulla, col.*2. *ff. de dona.* Alex.
*cons.*79. *Viso processu, lib.*4. *& cons.*239. *Ponderatis iis, n.*5. *lib.*6. Corne.
*cons.*58 *lib.*4. Deci. *cons.*615. *Visa inquisitione, n.*3. Ruin. *cons.*131. *Visis,*
*ac ponderatis, col. fin. lib.*1. Afflict. *decis.*181. *In quodam processu.* Gramm.
*decis.*84. *& decis.*93. Ruin. *cons.*46. *n.*4. *& cons.*61 *n.*3. *& cons.*64 *n.*15.
2 *lib.*4. † Et quod testes non robent recognitionem scripturæ priuatæ, licet dicant esse manum illius; quia habent notam manum, nisi fuerint præsentes, & viderint scribere, Paris. *cons.*19. *col.*4. *& 5.*
*lib.*3. Gramm. *decis.*84. *Fuit producta scriptura.* Bart. *in d. auth. at si con-*
tractus, C. de fid. instrum. Marsil. *in rubr. de probat. nu.*299. plene Alex.
*cons.*239. *Ponderatis, n.*6. *ver. fortius voluit, lib.*6. vbi apostill. *in ver. ple-*
nam, citat pro vtraque concord. & *cons.*210. *Reuerende pater, n.*2. *&*
3. *lib.*7. † Imo si testes dicant se cognoscere manum Titii; quia viderunt scribere Titium, non probant, nisi deponant fuisse præsentes, & vidisse eum scribere apocham, de qua agitur. Alexand.
*cons.*80. *Viso processu, n.*3. *in fin. curli seq. ver. item non probat, lib.*4. & ibi
apost. citat eundem Alex. *consil.*76. *col* 1. *lib.*3. & plenius *consil.*150.
4 *nu.*16. *lib.*5. † Plus dicit Alex. *d. cons.*80. *n.*5. *ver. præterea, lib.*4. quod etiam si testes dicerent recognoscere; quia fuerunt præsentes, & viderunt scribere eandem scripturam, adhuc non probarent, nisi sit scriptura subscripta ab vtraq; parte; quia tunc requiritur vna solemnitas comparationis secundum magis rationabilem ratio-
nem, vbi citat plures. † Contrarium tenet Alex. *cons.*181. *In causa &*
*lite, n.*3. *ver. & probatum est. lib.*2. vbi, quod non requiritur alia comparatio; ex quo viderunt scribi eandem apocham; imo si comparatio esset facta, & contraria, præualent testes. & probant. † Declarat Alex. *d. cons.*181. *n.*3. *& seq.* maxime *n.*5. *lib.*2. quod non est necessarium, quod sit subscripta ab vtraq; parte, sed ab obligato debitore, & si testes fuerunt præsentes, & viderunt scribere eandem scripturam, plene probant; si vero dicant vidisse scribere, & non dicunt, eandem scripturam, semiplene probat, & est arbitrium
iudici, vt etiam possit isto vltimo casu plene probare. & fatem
deferri debet iuramentum in suppletorium. † Et idem est, quan-
do duo testes deponerent, videri scriptas manu Titii, adhuc re-
quiritur comparatio solemnis. Alex. *cons.*90. *In causa, & lite, n.*5.
*ver. præterea lib.*5. † Ratio est; quia nisi deponant, vidisse scribere,
non deponerent per sensum corporis, prout requiritur in vtile,
sed iudicarent. Alex. *cons.*150. *lib.*5. Marsil. *d. rubr. C. de probat. n.*299.
† Extende, vt procedat etiam in scriptura testamenti patris inter
liberos; quia debet recognosci per testes, qui viderunt eum habere. Alex. *cons.*123. *Discussis, n.*5. *ver. tunc est necess. lib.*1. & ibi apost.
in ver. vidisse, allegat eundem Alex. *cons.*76. *Ponderatis, col.*3. *n.*4. *lib.*
3. vbi apostill. *in ver. præsentes.* Sichard. *in authent. quod sine C. de testa.*
† Contrarium in apocha testamenti patris inter liberos, Crall. in
*§. testamentum, q.*15. vbi, quod est * communis opinio. † Declarat
Alexan. *d. consil.*76. *Ponderatis, n.*4 *in fin. & multis seq. ver. tamen con-*
*tra hoc, lib.*3. quia si schedula testatoris fuit approbata per testa-
rem in solemni testamento, puta, quia dixit, illud, quod continetur in schedula manu sua, quę est penes Guardianum sancti Francisci, voluit omnino exequi, certe cum ista schedula sit à testatore approbata, sufficit isto casu recognitio per testes, qui habent notam manum; quia viderunt alias testatorem scribere, licet non fuerint præsentes huic scriptioni, de qua agitur, & ita apostill. *in ver.*
schedulæ, quæ dat plurimos concord. quia imo isto casu sufficit lo-
la comparatio, & alia indicia propter approbationem testatoris,
secus, si à testatore non sit approbata. Bart. & alii *in l. sita scripturæ*
ff. de condit. & demonstrat. & idem repetit *cons.*239. *Ponderatis, n.*12. *ver.*
*præterea constat, cum seq. lib.*6. † Restringe; quia etiam valet recog-
nitio per alios testes, qui habeant notam manum, quando scriptura est coæ diuuata aliis adminiculis, prout comparatione, vel
alio simili adminiculo. Decian. *consil.*33. *Et quia de omnibus, nu.*16.
*& seq. lib.*1. & maxime *num.*117. *vers. neque etiam obstat.* Alexan. *cons.*
212. *Visis num.*6. *& seq. & per prædicta. lib.*2. † Et quod recognitio sit
legitime facta per pronunciam iudicis, Alexand. *consil.*42. *Intende*
*& lite, num.*15. *vers. quantum vero, lib.*3. † Et quod scriptura pronunciata per recognita habeat vim publici instrumenti. *l.*1. *ff. de fid. in-*
strum. l. Oeconomum. §. instrumenta. ff. de verbor. significat. & quod non
detur appellatio à sententia de exequendo talem scripturam pro-
nunciatam pro recognita. Vide, *Appellatio ab exequitione mandati*
*Conclus.*410. † Et licet regula sit, quod confessio ficta resultans
ex contumacia non soleat nocere tertio, vt per Abbat. & alios
*c.*2. *de fid. instrum.* Paris. *consil.*19. *num.*46. *lib.*3. tamen illud procedit, quando posset esse locus fraudi, & quando præiudicaretur
iuri tertio quęsito, sed quando ille, qui recognouit scripturam, posset præiudicare etiam tempore recognitionis, nunc debet præiudicare tertio. † Declara tamen, quando recognitio fuisset pronunciata alia die, quam citationis, veluti si citatur scribens ad re-
dendum recognosci, vel pronunciari pro recognita, puta die
lunæ, & eadem die non comparet, neque citans, neq; citatus, sed
die sequenti citati faciens accusata contumacia obtinet declarari
pro recognita; quia talis pronunciatio est ipso iure nulla; quia
citatio dicitur circumducta per nō comparitionem citantis facta
tis die assignata. Bart. *in l. qui ante Kalendas, num.*5. *ff. de verbor. oblig.*
Vide, *Citatio pro singulis diebus & horis quando valeat, & v. Consil.*243.
† Declara; quia licet apocha priuata possit pronunciari pro re-
cognita per iudicem competentem in contumaciam debitoris
non comparentis, & statutum velit, quod citatus vna die pro-
lia, si non comparet, dicitur contumax, intelligitur de co, qui est
præsens, & potest comparere; secus si absens, puta Romæ, vel
alibi extra dominium; quia non valet citatio vna die pro illo
cum non potuerit ad notitiam citati deuenire, alias fierent in-
le fraudes contra absentes. Andr. de Isern. *in cap.*1. *de contumac. in-*
*ter vasallum, & alium de benefic. n.*5. *cum tota col seq.* ideo debet citari cum tanta dilatione, quod possit certiorari, & comparere; alias
pronunciatio non valet. † Idem, si citatus esset infirmus, quia
cto, & consequenter legitimè impeditus; quia non potest pro-
nunciari pro recognita in contumaciam, sed debet mitti Nuncios
ad eum

& eorum ad domum illius; quia infirmus non potest conueniri, vt compareat. Specul. *tit. de reo, ver. pen.* & quia legitimum impedi-
19 mentum excusat à contumacia, *c. tenor. de re iudic.* † Amplia; quia quoad tertium non præiudicaret recognitio pronunciata per iudicem contra scribentē, quia forte neq; recognitio, & confessio scribentis, quod sit manu sua, præiudicare ipsi tertio. Paris. *consil.* 19. *n.* 46. *lib.* 3. Alex. *cons.* 239. *lib.* 6. Affl. *dec.* 181. Alex. *cons.* 14. *col.* 1. *lib.*
20 1. Bertr. *consil.* 253 *lib.* 2. † Imo expresse, quòd recognitio debitoris scribentis non noceat tertio. Castr. *cons.* 194. *col.* 1. *lib.* 2. Socin. *cons.* 149. *col.* 1. *lib.* 3. Dec. in *c.* 2. *de fid. instr.* Abb. & Fel. in *d. c.* 2. *de fid. instr.* Couarr. *variar. resol. lib.* 2. *c.* 11. *nu.* 4. *ver. cui illud est adiycendum.* Vide, *Contumacia delinquentis quando probet delictum, vel non. Conclus.* 1020.
21 † Restringe, quando fuit sequuta pronunciatio, quod habeatur pro legitime recognita aduersario citato, etiam si sit tertius, quia sibi præiudicat, sicut scribenti. Bart. in *l. cum filius, in pr. ff. de verb. obl.* Dec. in *l.* 2. *n.* 44. *C. de ed. d. & cons.* 87. *n.* 2. *& cons.* 700. quod est
22 vltimum, *n.* 2. † Declara tamen; quia si apocha priuata est producta in termino probatorio nō recognita, & per dominos sex mercantiæ per suam sententiam, vel decretum illam approbent pro legitime recognita, & iterum producatur extra terminum probatorium, dummodo ante sententiam, probat Bald. in *c.* 1. *de fid. instr.*
23 sequitur Dec. in *c. licet causam, nu.* 30. *de prob.* † Limita, quia quando debitor, qui scripsisse dicitur apocham priuatam, est præsens, potest interrogari, an sit eius manu scripta, nec ne. *l. vbicunq; ff. de interrogat action. l. ad cognoscendas. C. de ingen. & manumiss.* Rom. *cons.* 373. *In casu proposito, in fine.* vbi exponit verbum, *vbicunq;* videlicet, in qualibet parte iudicii ante, & post litem contestatam, & in quacumque causa etiam ad partis instantiam; quia dictio, *vbicumque,*
24 hoc importat. † Extende; quia ista interrogatio, & compulsus ad recognoscendum potest fieri tam ante litem contestatam, quam post, si aliqua rationabilis causa iudici videatur ad hoc faciendum. Roman. *d. consil.* 373. *In casu proposito, in princip.* vbi plena apostill. prima in *ver. quod fic,* vbi citat plurimos concord. & Roman.
25 declarat dictionem, *vbicumque,* quæ est sine distinctione. † Declara tamen; quia in causa summaria etiam post conclusum in causa potest compelli, in causa ordinaria secus. Roman. *d. consil.* 373. *n.* 3. *ver. similiter quoq;* vbi apostill. prima in *ver. quod fic,* in fine, dat con-
26 cord. † Et si negauerit esse manum suam, poterit fieri comparatio ex aliis scripturis priuatis ipsius negantis, dummodo constet, quod sint scriptæ manu eius, vel per confessionem, vel alio
27 modo. Castr. *d. cons.* 312. *nu.* 3. *ver. ad tertium. lib.* 2. † Declara tamen; quia si compellitur, prout compelli potest ad scribendum, ista noua scriptura, ad quam fieri debet comparatio, tanquam indu-
28 bitata, non indiget alia recognitione. Castr. *d. cons.* 312. *n.* 3. *lib.* 2. † Item poterit compelli ad scribendum, vt fiat comparatio, sed tamen ex hoc solo non poterit condemnari, quod sit similis, quando negauit, quia quotidie forma scribendi mutatur, vt in *Auth. de*
29 *instrum. caut. & fide. circa pr.* † Limita; quia si pars, quæ scripsit, confitetur scripturam esse manu sua scriptam, dicitur satis recognita, licet nullam habeat subscriptionem testium, neq; sit facta comparatio. Castr. *d. cons.* 312. *Ad primum. lib.* 2. Alex. *cons.* 42. *In causa. & lite, num.* 15. *in fin. & num.* 16. *lib.* 3. *& cons.* 184. *Viso processu, n.* 6. *ver. ac-*
30 *cedit vltra dispositionem. lib.* 7. † Extende, quia instrumentum recognitum dicitur legitime, si Notarius de eo rogatus illud recognoscit. Alexand. *d. cons.* 184. *nu.* 6. *ver. accedit. lib.* 7. † Limita; quia scripta quantumcunq; priuata si est recognita in iudicio, facit plenam fidem contra scribentem. *l. Publia. §. fin. ff. depos. l. cum de indebito. §. fi. ff. de probat.* Alexan. *cons.* 42. *In causa. lib.* 3. *& cons.* 82. *In causa, & lite, in*
32 *prin. & cons.* 91. *Circa primum, lib.* 4. *in prin.* † Extende, vt procedat, licet non constet, quod scripta prædicta fuerit facta in præsentia partis, quia vltra quod præsumitur, vt in *ver. Præsentia. Concl.* 605. adhuc, etiam si non præsumeretur, probat. Alber. de Rosate in *l. rationes. col.* 2. *in fi. C. de probat.* vbi, quod sic vidit iudicari, & idem in mutuo firmat etiam Alex. *consil.* 191. *Visa scriptura priuata, colum.* 2. *lib.* 2. *& cons.* 91. *Circa primum dubium, in pr. lib.* 4. quia quando confessio in scriptis facta absente parte peruenit ad manus debitoris, valet, & prodest. Alex. *consil.* 123. *Quoniam abunde, col.* 1. *lib.* 6. Vide, *Confessio extraiudicialis absente parte facta non valet, neq; probat, &c. Con-*
33 *clus.* 638. † Limita quoad subscriptionem apochæ priuatæ; quia subscriptio potest recognosci etiam per testes singulares tali singularitate, quæ non differat in substantia. Bald. *cons.* 218. *Præsuppo-*
34 *sito statuto, nu.* 3. *ver. sequitur aliis, lib.* 1. † Limita; quia recognitio priuatæ scripturę subscriptę à partibus, & testib⁹ nō requiritur, quando sunt mortui testes, & est facta comparatio; quia probat eo casu scriptura priuata non recognita, quando adiuuatur aliis probationibus. Decia. *cons.* 33. *n.* 115. *& seq. vers. non obstat secundum, lib.* 1.
35 † Extēde, qa si apocha priuata est subscripta à trib. testibus, & duo sunt mortui, si recognoscatur ab vno ex tribus, qui viuit, tūc probat apocha plusquam semiplene, & potest deferri iuramentum in supplementum, etiam si causa sit ardua. Ias. *cons.* 129. *In casu præsenti, lib.* 1. Vide Concl. prox. seq.

Recognitio iurium debet necessario fieri, vt probēt, & quando possit fieri, vel non. Concl. 51.

RECOGNITIO † iurium est necessaria ad hoc, vt probent, alias non dicuntur publica. Oldr. *cons.* 227. *De toto themate, nu.* 1
6. *ver. sed ad hoc respondetur.* Gem. *cons.* 15. *n.* 16. *ver. super quarto.* † Si vero in iudicio est facta recognitio, tunc quælibet scriptura etiam 2
priuata plene probat contra scribentem. Bart. in *l. admonendi. col.* 5. *ver. circa primum. ff. de iureiuran.* Bald *cons.* 275. *Factum tale est, lib.* 3. *& cons.* 380. *Tres sunt casus. & cons.* 466. *Ad intelligentiam. lib.* 5. Cast. *cons.* 406. *lib.* 1. Doct. in *Auth. contra qui propriam. C. de non nu. pecun.* Bald. & Ang. in *Auth. si quis. C. qui potio. in pignor.* Rom. *cons.* 373. Castrens. *cons.* 87. *Quantum ad . . . tura, lib.* 2. † Amplia in tantum; quia nisi 3
originalia sint facta per personam publicam, & nisi sit facta fides, quod illius manu sunt, & quod est Notarius, & sint recognita, non probant instrumenta. Gemin. *cons.* 15. *Super quarto, n.* 16. † Ex- 4
tende, vt prædicta procedant, etiam si Papa mandasset transumptari quædam instrumenta absente parte, contra quam producuntur supplendo hunc defectum, quia adhuc recognitio nō est sublata, sed est necessaria. Gemi. *cons.* 15 *n* 16. & 17. *ver. super quarto.* 5
† Extende, etiam si pars, cōtra quam iura producuntur, approbaret personā Notarii, quia adhuc est facienda recognitio; quia qui probat personam, non probat dictum, vel scripturam. Gem. *d. cons.* 15. *nu.* 17. *in fin. ver. super quarto.* † Restringe; quia recognitio non est 6
necessaria de manu Notarii noti; quia apud bonum virum exceptio, quod non constet manu scriptum eiusdem Notarii, quando persona est nota, non admitteretur, sed quod dicitur de recognitione, habet locum in Notario peregrino, & ignoto. Bal. *cons.* 118. *Quia plenissime allegatum. n.* 1. *in fin & n.* 2. *lib* 2. *ver. negare enim lucrab. lib.* 3. † Restringe, vt non procedat, qñ principaliter non agitur de 7
præiudicio tertii, prout in rogitu, vel sigillo alicuius licentiæ, quę non tendit ad præiudicium tertii; quia non vitiatur, licet dubitetur de sigillo, vel notariatu; secus in instrumēto debiti, per quod tertio præiudicaretur principaliter, ita distinguit Cast. *cons.* 13. *Sup primo. n.* 2. *ver. circa secundum, lib.* 1. † Extende; quia scriptura priuata 8
non recognita, seu aliter non iustificata nullam fidem facit Bart. in *Auth. at si contractus. C. de fid. instrument.* Dec. in *c.* 2 *col.* 2. *in prin. ead. titul.* nam hoc est regulare; quod debet prius constare, quod scriptura sit manu illius, qui dicitur eam scripsisse; quia omnis dispositio requirit substantiam actus Calcan. *cons.* 87 *col.* 2. allegat Bart. in *l. diuus. ff. de testam. milit.* vbi, quod stante statuto, quod contra instrumentum nihil possit opponi, bene potest opponi, quod non sit instrumentum, sequitur Dec. in *c. consuluit. in tertio not. de appellat.* Ias. in *l. si quando, in quarto not. C.* vide vi. Vide, *Statutum cum exceptio-* 9
nem repellens omnem exceptionem non habet locum multis casibus. Concl. 525. † Et quod scriptura priuata non recognita à patre, neq; iustificata per comparationem scripturarū nullam prorsus fidem faciat, Paris. *consil.* 115 *num.* 5 *lib.* 4. Cagnol. in *proœm. num.* 102. Rip. in *l. admonendi, num.* 96. *& num* 103. *ff. de iureiuran.* Roland. à Valle *cons.* 26. *colum.* 2. *lib.* 1. Menoch. *de arbitr. casu* 104. *num.* 106. † Extende; 10
quia scriptura priuata ante eius recognitionem non dicitur liquida, & propterea ex ea nutritionem non meretur. *l. proinde, cum ibi no. ff. ad leg. Aquiliam.* ex quo liquidatio debet præcedere executionem, glo. in *l.* 1. *ff. de edend.* Socin. *cons.* 51. *lib.* 1. *& cons.* 89. *in princ. lib.* 3 Aretin *consil.* 21. *colum. fin. & consil.* 32. *colum.* 1. † Amplia; quia imo si 11
opponitur, quod instrumentum non sit manu Notarii, eligi debent petiti, qui recognoscant, an sit manus dicti Notarii. Alexan. *consil.* 87. *Nos Doctores, num.* 3. & plenius *consil.* 97. *Viso proces. nu.* 4. *versicul. secundo potest responderi, lib.* 7. & iterum *num.* 6. *versic. secundo respondeo.* † Extende, vt procedat, quod recognitio manus Nota- 12
rii debeat fieri etiam si in subscriptione affirmat se Notarium; quia adhuc debet fieri recognitio. Alexand. *d. consil.* 97. *num.* 4. *ver. secundo potest responderi, lib.* 7. † Extende, vt procedat, etiam si pars, 13
quæ negat manum, & notariatum, produxisset instrumentum, in quo enunciatur, quod ille sit Notarius; quia licet resultet confessio ex productione; non tamen probatur illum esse Notarium de tempore anteriori, quam sit scriptura producta. Alexand. *d. consil.* 97. *num.* 4. *& sequent. ver. sed nec ad hoc obstat, lib.* 7. vbi, quod is, qui fundat in tempore, debet probare de illo tempore. † Limita; 14
quando instrumentum de legitimo quo producitur tum legalitate: quia probat, si legalitas, vel sigillum recognoscitur. Vide, *Litteræ le-* 15

15 galitatis quando, & qualiter probent. Concl. 363. † Limita, quando instrumentum de longinquo in forma authentica esset per tres Notarios authenticatum. Ang. *in auth. de tabell. in prin. in 3. col. ver. instrumentum.* † Contrarium tenet Marsil. *l. si quis ne quæstio, num. 141. ver. sed potest, ff. de quæst.* vbi, quod si vnus non probat; ergo nec plures Notarii; tamen *n. 138. ver. mihi autem*, tenuit contrarium, propter
17 infinitatem euitandam. † Limita, quando propter longinquitatem non posset fieri recognitio; quia tunc, cum sit apparenter solemne, probat. Castr. *in auth. at si contractus, in fin. n. C. de fid. instrum.*
18 Io. Mar. Rimin. *cons. 155. n. 22.* † Limita quoad illum, qui produxit illud; quia censetur omnia approbasse. Vide, *Producens scripturam*
19 *censetur fateri contenta in ea. Concl. 872.* † Limita, quādo instrumentum fuit à partibus in parte obseruatum; quia etiam si non sit solemne, debet probare, plene Crauet. *cons. 156. in pr.* † Limita, quod
20 in causa spolii suspenso petitorio non possunt recognosci iura tenspicientia petitorium, seu proprietatem. Oldr. *cons. 227. vers. quarto*
21 *obiicit pars. n. 6.* † Limita; quia mandatum procuræ productum per honestam personam procuratorem, præsumitur tale; ideo sine recognitione probat. Marsil. *in d. l. si quis ne quæstio. n. 138. vers. quarto*
22 *vlterius ff. de quæst. cum seq.* vbi recitat tres opiniones, & hanc tenet.
23 † Extende maxime, quando talis procurator habet iura in causa principali. Marsc. *d. l. si quis, n. 141. ver. sed mihi videtur, ff. de quæst.* † Limita, quando esset facta comparatio litterarum; quia sola comparatio sufficit pro recognitione in omni scriptura, præterquam
24 in epistola, & apocha. Decian. *cons. 33. n. 118. lib. 1.* † Extende maxime in antiquis, vt idē Decia. *d. cons. 33. n. 120. lib. 1.* † Limita, quando nihil fuit oppositum contra instrumentum. Crau. *cons. 150. per*
26 *tot.* maxime *n. 2.* † Extende; quia scriptura priuata in iudicio producta citata parte, si pars, contra quam producitur, nihil opposuit, habetur pro recognita, & probat. Ant. de But. post Hostiens.
in c. quoniam contra, de probat. sequitur Bertach. *in tract. de gabell. in 4. tit. n. 53.* & debet tunc mitti executioni tanquam instrumentum guarentigiatum. Soc. *cons. 240. lib. 2.* Negus. *de pignor. in 2. membr. 5.*
27 *part. prin. n. 47. ver. modo dubitatur.* † Limita in scripturis antiquissimis; quia non requiritur recognitio. Put. *dec. 151. lib. 1.* & clarius *dec.*
28 *359. n. 6. lib. 2.* quia difficultas ob lapsum temporis excusat. † Contrarium tenere videtur Crau. *de antiq. temp. par. 1. sect. viso. circa prin.* vbi, quod debet constare, scripturam priuatam esse illius, cuius
29 asseritur. † Declara; quia sufficiunt adminicula, veluti si in archiuio publico sit conseruata. Crau. *cons. 274. n. 6. Pedem. decis. 69. n. 6.*
30 † Si mandato iudicis est extracta, seu authētica reddita, vel inserta in instrumento. Deci. *cons. 536. n. 5. & cons. 558 n. 6. & cons. 403. nu. 13.*
etiam in præiudicium tertii, quando sumus in antiquis. Dec. *cons.*
31 *638. n. 6.* Si fuit diu obseruata. Put. *d. dec 151 li. 2.* † Limita; quia scri-
32 ptura dicitur sufficienter recognita, si pars dicat illā manu sua esse scriptam, licet dicat per errorem scripsisse. Alex. *cons. 136. Viso, n. 5.*
in fin. & n 6. ver præterea, lib. 5. Vide Concl. prox præced.

Recognitio personæ condemnati, vel banniti necessaria, & qualiter fiat. Concl. 52.

1 BANNITVS † condemnatus, si capius est, & agatur de executione sententiæ contra eum, vt cōstet de identitate personæ, debet hoc constare iudici per cōfessionem rei, vel alias probationes, antequam fiat executio. Clar. *in fin. q. 96 n. 3. ver. quæro nunquid*, vbi, quod hęc est communis practica, & habita confessione, quod cōra ipsum, qui nominatur in condemnatione, potest exequi sententia, plenissime Farin. *q. 11 n. 21. & seq.* vbi plures quæstio-
* nes expendit, & dicit * communem practicam antiquam, & moderatu, & quod non facta hac recognitione non potest sententia
2 exequi, secundum * omnes. † Et facta recognitione debet iudex interloqui, ipsum esse illummet, de quo in sententia, vel per alia verba hoc importantia. Farin. *d. q. 11. n. 25. ver. ampliat quinto*, vbi al-
3 legat Carr. qui ponit formā inter locutionis. † Si vero neget se esse illum, potest torqueri, vt cōstet se esse illum, & quod ita pra-
* cticatur, Clar *d. q 96. n. 3.* vbi, quod ita practicatur, & * commun. dicit Farin *d. q 11. n. 25. ver. ampliatur sus.* vbi, quod si tortius fateatur se esse illum, & ratificet, potest sententia exequi, si persistat, debet relaxari, & quod tortura detur, quando aliæ probationes nō pos-
4 sunt haberi. † Vel potest fieri recognitio per testes; non tamen ostendendo illum ad oculum, ne detur materia maligniādi, sed inter duos similes debet demōstrari, videl. eiusdem magnitudinis, vel ætatis, si possunt haberi, & facta recognitione potest sententia exequi. Farī. *d. q. 11 n. 25 ver. ampliatur quarto*, vbi, quod testes debent esse idonei, & debent probare non de nomine, & cognomine rei tantum, sed quod ille, qui de delicto fuit condemnatus, seu
5 delictum commisit. † Declara, & intelligē, quando cōstat, quod est eiusdem nominis, & cognominis, alias secus; quia non posset torqueri, nisi præsumeretur identitas ex demonstrationibus. † Si tamen bannitus vocaretur pluribus nominibus, vel mutaret sibi nomen, sufficit, quod per testes probetur, quod sit ille idem, & constet de identitate, vt possit exequi sententia, licet neget se esse talem. Farin. *d. q. 11. n. 25.* † Extende; quia multo magis recognitio fieri debet, si in inquisitione, vel banno fuit error in nomine, vel cognomine, aut patria; quia licet facta recognitione fuit exequenda sententia, & sit exequenda, tamen debet omnino fieri recognitio, & ea non facta multo magis hoc casu non potest exequi sententia. Farina *d. q. 11. n. 22. ver. amplia.* † Amplia; quia ad hoc, vt recognitio personæ sit bona, & bene facta ad effectum, vt sententia capitalis possit exequi, nō sufficit, quod reus dicat se esse eiusdem nominis, & cognominis, de quo in banno, & sententia, sed debet etiam perquiri, an in loco alius sit eiusdem nominis, & cognominis, & si dicatur nullum alium adesse, tunc bene est recognitio, alias non esset bona, neq; posset exequi, quia licet ratione præsumatur eiusdem nominis, & cognominis, ex præsumptione nullus potest pœna mortis condemnari, secundum * communem, igitur est necessaria recognitio hoc modo lecto sibi bario, & sententia, quod cōstet se esse illum, & in eodem loco alium non extare eiusdem nominis, & cognominis. Farī. *d. q. 11 n. 24. ver. amplia tertio.* † Amplia; quia nō sufficit recognitio personæ, nisi confiteatur delictum. Nel. *de bannit. in 3. p. n. 1. tempor q. fi.* vbi, quod ita seruatur * communiter. Bal. Ang. & Castr. *in l hac consultissima, C. qui testa fac poss.* † Contrarium; quia esset practica plena periculo, dicit Clar. *d. q. 96. n. 3. circa fi.* † Declara; quia quando essent plures eiusdem nominis, tunc bene requiritur cōfessio delicti, quia alias condemnatio tanquā incerta esset nulla, & non sufficeret. Carr. *de exec. sent. c. 11. n. 10.* † Amplia; quia imo de iure communi debet ex integro audiri, antequam sententia exequatur, * communem dicit Ial. *in l. inter stipulantem, §. 1. ff. de verb. oblig.* & quod Bar. * communiter damnatur. † Contrariū quod imo seruetur opinio Bart. in practica Iul. Clar. *d. q. fi. n. 3. in fi. & n. 4.* vbi dicit * communem, quia esset audire de nouo. † Declara; quia si fuit cōdemnatus tanquam confessus in vim statutorum, quod habeatur pro confesso, vlterius non auditur, neq; inquiritur de causa banni, quando adsunt indicia sufficientia; si vero non adsunt sufficientia indicia super delicto, & sit admissus ad nouas defensiones, tunc teneretur pro veritate, vel commutatur pœna. Clar. *d. §. fin. q. 96 n. 4 vers. sed nunquid*, si vero indicia sufficiunt, exequitur sententia, & *q. 44 n. 6.*
† In aliquibus tamen locis seruatur, quod perquiritur veritas, & vbi est consuetudo, seruanda est. Clar. *d. §. fi. q. 96. n. 4. ver. in aliquibus.* † Amplia, quando in loco adessent plures eiusdem nominis & cognominis; quia licet inquisitio, bannum, & sententia videantur nulla propter incertitudinem, si tamen constat de persona banniti, & quod ipse sit ille delinquens, sententia debet exequi Facta recognitione, alias non. Farin. *d. q. 11. n. 23. ver. amplia secundo.*
† Dicitur tamen cōstare de eadem persona hoc casu, si ex circumstantiis apparere posset de identitate. Farin *d. q. 11. n. 23. ver. & ista.* † Contrariū, q. nō possit dici facta recognitio personæ ex circumstantiis, quā sunt plures, nisi et confiteatur reus se esse illum, & sic fiteatur delictū, communem * dicit idē Farin. *d. q. 11. n. 23. ver. sed adhuc te, cum seq.* † Amplia; quia imo vt sententia possit exequi, requiritur ne dum recognitio condemnati, sed et quod fateatur se cōmisisse delictum, pro quo fuit condemnatus. Farī *d. q. 11. n. 23 ver. imo isto casu*, vbi, quod durum videtur, quod ex sola contumacia moriatur. † Contrarium, quod sufficiat recognitio personæ, alioquin eo quod debeat etiam fateri delictum, communem * dicit idem Farinac. *d. q. 11. n. 23. ver. sed quicquid*, vbi, quod destrueretur omnes processus. † Declara; quia si condemnatus est incertus, vt quia in eōdē loco duo eiusdem nominis; tunc bene debet fieri confessionem, quod sit talis) etiam fateri delictum; quia sola recognitio non sufficit in hoc casu, sed quando ista incertitudo non cadit, tunc sufficit recognitio personæ, ita videtur sentire Farinac. *d. quæst. 11. n. 23. ver. imo isto casu, cum seq.* Vide, *Consilium Marinac. d. quæst. 11. n. 23 ver. imo isto casu, cum seq.* Vide, *Consilium contumaciam quando possit comparere. Conclus. 176.* Vide, *Idem tantum, & corporum probatur multis modis, & quomodo. Concl. 4.*

Recognitio bonæ fidei quando valida, vel non. Concluſ. 53.

RECOGNITIO † bonæ fidei facta per confessionem rei, & non à Notario probat, contrarium alteri tantæ esse sententiæ, secundum bonæ fidei recognitionem. Bald. *de fide. lib. 6. Quidam Lacundum bonæ fidei recognitionem. Bald. de fide. lib. 6. Quidam Lacrentius, in princip. lib. 2.* † Extende; quia licet confessio iuramenti requirat
11. ullum, si tamen fiat per modum recognitionis bonæ fidei,
satis est causa expressa. Bald. *d. cons. 261. ver. se-*
cundo quæritur, lib. 2.

Recog-

Reconciliatio, & remissio iniuriæ ex quibus inducatur. Concl. 54.

1 MARITVS † qui sciuit vxorem suam adulteram, si mores malos vxoris non improbauit accusando in iudicio, vel saltem reprehendendo, & castigando, dicitur approbasse, & remisisse iniuriam, quæ fit nedum marito, sed omnibus de familia. Alex. *cons.* 189. *In causa, & lite, in pr. lib.* 6. vbi ponit multas fallentias, videl. si ignorauit, vel si sciuit, sed non potuit prouidere morte præuētus,
2 vel si redarguit in vita, ibi *nu.* 6. *& seq.* †Extende idem in domino, qui sciuit vasallum suum commisisse feloniam, & passus est; quia in vita sua non est conquestus. Alex. *d. consil.* 189. *nu.* 4. *ver. hoc aperte*
3 *voluit, lib.* 6. † Amplia, quia benedictio data per mortientem ofenſoribus ſuis inducit remiſſionem iniuriæ ſibi factæ. † Reſtringe, vt non procedat ſi benedicens ignorauit iniuriam; quia conſenſus nō trahitur ad ignorata. Alex. *d. conſ.* 189. *n.* 8. *ver. ſecūdo quia,*
5 *lib.* 6. †Reſtringe, quando mandato ſacerdotis moriens, vel etiam viuens benediceret, vel parceret; quia cenſetur tunc remittere odium, & rancorem, non autem iniuriam, prout idem dicimus in remiſſione, quæ fit in confeſſione ſacerdoti. Alex. *d. conſ.* 189. *nu.* 8. *& 9. ver. præterea dominus Nicolaus, lib.* 6. vbi apoſt. in *ver. odium*, dat
6 concord. † Amplia; quia regula eſt, quod reconciliatio tollit inimiciriam, niſi ſit de recenti. Alex. *conſ.* 188. *Viſo proceſſu, n.* 10. *ver. per quam amicabilem, lib.* 7. vbi, quod dicitur reconciliatio facta per amicabilem cōuerſationem, & dicitur de recenti, prout per duos,
7 vel tres dies, & ibi apoſt. *ver. recenti*, dat concord. † Extende; quia pater offenſus à filio ſi erat exhæredatus, & reconciliatur; quia filius receptus in gratiam habitauit cum patre, ceſſat cauſa exhæredationis. Alex. *conſ.* 159. *Viſo teſtamento, n.* 11. *verſ. ſed plus dico lib.* 7. Vide, *Exheredatio ex quibus cenſeatur remiſſa. Concl.* 583. Vide, *Iniuria, & offenſa ex quibus remiſſa dicatur. Concluſ.* 164. Vide, *Inimicitia quando*
8 *præſumatur durare vel non. Concl.* 147. † Limita; quia confeſſio facta ſacerdoti in foro conſcientiæ non probat emendationem delinquentis, neq; remiſſionem in foro fori. Malcard. *Concluſ.* 600. *Emendatum, n.* 10. *& ſeq.* vbi videas.

Reconciliatur contractus multis modis. Concl. 55.

1 PECVNIA † aliena ſi ſoluatur in mutuum etiam quod non valeat contractus, donec extet pecunia; ſecus ſi conſumpta ſit, vel commixta; quia tunc mutuum reconciliatur, *i. non omnia in*
2 *ſi. ff. ſi cert. pet.* † Declara, quia quod dicitur, contractum cum aliena pecunia nullum reconciliari, quando eſt conſumpta, procedit ceſſante dolo in eo, qui recipit, & iſtud eſt generale in omni reconciliatione; *l. Caſſius. ff. de ſolutio.* & ibi Bal. dicit generalem eſſe declarationem.

Recommendati nō dicuntur eſſe ſub iuriſdictione, ſed ſub protectione. Concl. 56.

1 RECOMMENDATI † etiam ſoluentes cenſum pro recommendatione non dicuntur eſſe ſub illius iuriſdictione; ideo privilegium conceſſum quoad ſuppoſitos, & de iuriſdictione alicuius domini temporalis, non includit recommendatos illos. Gem. *conſ.* 81. *Quia perſpectabilem, per tot.* Corn. *conſ.* 187. *nu.* 10. *& ſeq. lib.* 4.
2 † Et de pluribus ciuitatibus, & locis recommendatis, & ſoluentibus pallium, vel aliud, Vide, *Confederatio multiplex. Concl.* 628. † Ex-
3 tende, quia recōmendati non ſunt de diſtrictu, neq; ſubditi, licet aliqualem ſubiectionem habeant, prout pulli ſub alis gallinæ proteguntur. Corn. *d. conſ.* 187. *In conſultatione, nu.* 10. *& ſeq. lib.* 4. vbi, quod conſeruatur libertas ex confœderatione, & recommen-
4 datione, etiam ſi ſoluatur brauium pro recōmendatione. † Amplia, quia loca recommendata non ſubiiciuntur, niſi in quantum ex pacto conuentum fuit. Bart. in *l. non dubito ff. de capt. & poſtlimin.* Anch. *conſ.* 138. Soc. *conſ.* 74. *lib.* 1. *& in liſi ex toto, n* 9. *ff. de leg.* 1. Deci-
5 qui alios citat *conſ.* 360. *n.* 7. *& conſ.* 564. *nu.* 11. † Extende; quia terra libera ſi ſe commendat alteri terræ, vel domino, etiam ſi offerat pallium ſingulo anno in ſignum maioritatis ei, cui commendatur, vel ſi recipiat officialem de loco, cui facta eſt commendatio, non deſinit eſſe libera, vt prius; quia dicitur recepta ſub protec-
6 tione, Abb. *conſ.* 51. *Ad dilucidationē, in pr. lib.* 2. † Extende, vt procedat; etiam ſi terra recommendata ſe obligaret non recipere aliud ſal, quam ab eo, cui fit commendatio, ſub pœna, & ad pœnam in ſtatutis illius contentam; quia adhuc talis terra remanet libera, & fraudantes gabellam poſſint capi in terra commendata, nō poſſunt tamen inde aſportari, ſed debent iudicari in loco commendato. Abb. *d. conſ.* 51 *per tot. lib.* 2. vbi eſt caſus de terra Scarlini recommē-
7 data domino Plumbini. † Amplia; quia procedit, etiam ſi terra commendata committat ſe protectioni, & regimini eius, cui fit commendatio. Bart. in *l. 1. C. de conſtr. mun. lib.* 10. licet Abb. *d. conſ.* 51. *col.* 2. *in pr. ver. videtur enim, lib.* 2. dubitet de veritate huius dicti. Vide, *Confederatio multiplex quid ſit, & qualiter interpretanda. Concluſ.* 628. Vide, *Principis contractus quando obligat ſucceſſores in regno. Concl.* 692. Vide, *Statutum ciuitatis an extendatur ad caſtra & loca ſubdita. Concl.* 541. † Amplia, quia etiam extra materiam verba recommendationis prolata à teſtatore de aliquo, cum ſint generalia, & incerta, non diſponunt, veluti ſi dicam hæredi meo, commendo, ſeu recommendo Titium ſeruum meum; quia etiam fauore libertatis nihil talia verba diſponunt, niſi fauore piæ cauſæ, & de iure Canonico, quando poſſunt reduci ad certitudinē. Alex. plene *conſ.* 158. *Viſo teſtamento, n.* 5. *& ſeq. verſ. quantum vero ad vltimum, lib.* 7. Vide, *Verba generalia adulatoria non obligant, & quando ſecus. Concl.* 123

Reconductio tacita in prædiis vrbanis qualiter intelligatur. Concl. 57.

RECONDVCTIO † tacita coloni, licet intelligatur facta ad annum; tamen in recōductione inquilini ſecus; quia cenſetur ſolum reconduxiſſe tacite, quando habitat, niſi aliud actū ſit expreſſe, vel tacite. Bal. *cōſ.* 214. *Caſus talis eſt, Carthuſienſes, in fi. lib.* 1.

Reconductio in prædiis ruſticis qualiter facta intelligatur. Concl. 58.

RECONDVCTIO † tacita in prædiis ruſticis cenſetur facta de anno in annum. Bald. *conſ.* 116. *n.* 3. *ver. in contrarium, lib.* 1.

Reconductio tacita in feudo, emphyteuſi, & aliis nō cenſetur facta Concl. 59.

RECONDVCTIO † feudi, vel emphyteuſis, ſeu renouatio inueſtituræ non cenſetur tacite facta; quia vbi requiritur ſcriptura, non habet locum tacita reconductio. Bal. *conſ.* 127. *Quidam nobiles, ver. in contrarium, lib.* 1.

Reconuentio quid ſit, quotuplex, in quibus differat, & qualiter procedendum. Concl. 60.

RECONVENTIO † eſt, quādo actor recōuenitur à reo, & dantur mutuæ petitiones. † Duplex eſt reconuentio; quædam eſt inhærens, ſeu cohærens, vt in iudicis duplicibus, vt in iudicio familiæ herciſcundæ, communi diuidendo, & ſimilibus. Bal. *conſ.* 336. *Quæritur, vtrum, nu.* 4. *ver. quæritur, quibus rationibus, lib* 3. † Alia eſt reconuentio ratione æqualitatis ſeruandæ, vt quando hinc inde dantur mutuæ petitiones. Bald. *d. conſ.* 336. *n.* 4. *ver. quæritur, lib.* 3. † Et iſta procedit in iudicis æqualibus, prout ſi mutuæ petitiones ſunt ſummariæ, vel ordinariæ, ſed ſi vna eſt ſummaria, alia ordinaria, non admittitur hæc reconuentio. Roman. *conſil.* 323. *In caſu propoſito, nu.* 5. *& ſeq.* vbi, quod propterea exceptio requirentis alterius indaginem non impedit exequutionem; quia iudicium exequutionis eſt ſummarium iudicium, exceptionis requirentis altiorem indaginem eſt ordinarium. † Differunt conuentio, & reconuentio cohærens ab ea; quæ fit ratione æqualitatis ſeruandæ; quia in prima debet pronunciari ſuper toto; alias ſententia eſt ipſo iure nulla; ſecus eſt in alia reconuentione, quæ fit ratione æqualitatis ſeruandæ. Bald. *d. conſ.* 336. *in fine. lib.* 3. † Contrarium dicit Ioan. de Anania, quod reconuentio habet eandem inſtantiam cum cauſa cōuentionis; quia eſt quædam prorogatio iuriſdictionis, & ideo vtraque cauſa debet ſimul terminari, in tātum; quod deſerta inſtantia in vna ſuper alia non poteſt pronunciari, & ſi pronunciatur, non datur exequutio; in *conſ.* 93. *n.* 4. *& ſeq. ver. circa vero quartū.* † Declara; quia cōuentio & reconuentio, quando ſunt legitime factæ, videlicet incontinēti, ſemper cenſetur ineſſe, & vtraq; pronunciare debet, & ſi aliter faciat, ſententia eſt nulla. Cacon. *conſ.* 34. *n.* 2. † Imo in tantum eſt verum contrarium, vt ſi cauſa conuentionis eſt ſummaria, erit etiam ſummaria cauſa reconuentionis; quia vnica inſtantia, & vnica ſententia debent terminari. Io. de Ana. *d. conſ.* 93. *n.* 5. vbi, quod ſimultanei ſunt proceſſus, plenius ibi Bolog. in apoſt. *n.* 8. † Amplia in tantum ſimultaneum eſſe proceſſum conuentionis & reconuentionis, vt non poſſit dari incompetentia iudicis; ideo ſi clericus conueniat laicum coram ſeculari, poterit clericus in reali reconueniri coram ſeculari; quia lex inducit prorogationem iuriſdictionis. Bolog. d. apoſt. ad *conſ. Io. de Ana. 93. n.* 8. & dicitur prorogatio legalis. Bald. in *l.* 2. *§ ſed ſi aud.* magis cōmunem* dicit Dec. in *c. at ſi Clerici, ver. ſed difficultas, de* * *conſ.* 183. vbi, quod ita fuit pronunciatū. Aſſil. *dec.* 173. Bero. in *d. c. at ſi clericus. n.* 153. *de iud.* vbi dicit* communem Cum. *conſ.* 339. *circa med.* *

† Extende,

10 † Extende, vt procedat, etiam si clericus desistat à conuentione.
11 Affl. dec. 173. † Extende; quia actor eligens iudicem, etiam incompetentem, si coram eo reconueniatur, non potest in causa reconuentionis allegare incompetentiam, & recusare illum iudicem, l.
12 pen. C. de sent. & interloq. omn. iudic. † Extende, vt procedat etiam in iudice delegato; quia non pōt actor, qui elegit, recusare in causa reconuentionis, c. 1. vbi Doctor. de mut. pet. Clem. sæpe, de verb. significat. text. in c. dispendia. §. reus quoq; de rescrip. in 6. Bald. & Salyc. in l. neque, circa fi. C. de compensat. & in l. 1. C. de arbitr. Iaſ. in l. est receptum.
13 ff. de iurisdict. omn. iudic. num. 14. verſ. tertio principaliter quæro. † Amplia; quia expediri debent simul & semel iudicium conuentionis & reconuentionis legitimè factæ, eadem videlicet sententia, alias iudex dicitur grauare, & ab eo potest appellari. d. cap. 1. de mut.
14 petit. vbi Felin. & alii. † Imo quod sententia lata solum super con-
15 uentione sit nulla, Castil. d. conſ. 34. n. 12. † Restringe, quando causæ sunt diuersæ, & ad diuersa tendentes. Alex. post alios in l. viro,
16 n. 5 ff. ſolut. matrim. † Restringe, quando adesset iusta causa, vel iustum impedimentum; quia de vna liquet, sue alia non. Maria. Socin. in c. prudentiam, de mut. petitio. Bart. in auth. & conſequenter. C. de sent. plene Marant. in ſua praxi tit. de ord. iud. in 4. par. diſtinct. 6. q. 1. nu.
17 9. † Restringe quoad appellationem; quia qui prior appellat, prior agere potest. Castill. d. conſ. 34. n. 11. Vide Soc. reg. 2. Cauſa conuentionis & recouentionis, vbi, quod debent simul terminari, limitat duobus modis. Vide Conclusionem proxime seq.

Reconuentio quando, & qualiter fieri possit, & quādo non. Concl. 61.

1 RECONVENTIO † est semper permissa, nisi quatenus repe-
ritur prohibita. Lap. alleg. 67. n. 7. verſ. ſed quero, pone, vbi ponit casum, quod parochiani, quibus non subministrantur sacramenta, possunt reconuenire rectorem agentem ad decimas super ad-
2 ministratione sacramentorum. † Extende, quia potest fieri in qualiber parte iudicii reconuentio, dummodo ante conclusionem in causa; sed tamen non habebit tunc priuilegium simultanei processus. Gem. conſ. 139. in pr. ver. item reconuenire, allegat Bart.
3 in auth. ben. & conſequenter. C. quomodo, & quando iud. † Extende, quod fiat reconuentio ad effectum simultanei processus etiam quandocunq; ante conclusum in causa, quando reconueniens fuit legitime impeditus ante recōuenire legitimo impedimento; item, quando pars aduersa non opposuit, item, quando commissio super hoc obtenta fuit, vt Gemi. d. conſ. 139. in pr. ver. nec obſtat ſi dica-
4 tur, cum ſeq. † Contrarium, quod imo debeat fieri ante litem contestatam, vel in litis contestatione. Soci. reg. 1. Reconuentio actoris, in
5 prima fallentia. † Declara; quia reconuentio debet, & potest fieri ante litis contestationem, vel in ipsa litis contestatione, & statim post litis contestationem secundum veram opinionem, quæ practicatur. Lap. alleg. 3. n. 3. ver. ſecundo, quod intellige ad effectum, vt simultaneus processus fiat, vt per Gem. d. conſ. 139. in pr. ver. item re-
* conuenire. Feli. in c. 1. de mut. pet. vbi de *communi. Bar. in auth. & conſequenter. C. de sent. & interloq. quem cæteri sequuntur, Dec. conſ. 200.
6 In caſu propoſito, col. 1. ad ſi. † Amplia, vt reconuentio procedat; etiam si causa actoris sit summaria, & causa reconuentionis sit ordinaria, dummodo reus reconueniens offerat se incontinenti proba-
7 re, & renunciet longioribus dilationibus. Lap. d. alleg. 3. n. 6. ver. ite
* ex quo. † Contrarium dicit Socin. conſ. 167. Non vtilis, n. 23. circa ſeptimam. lib. 2. vbi in fine dicit *communem, quod in iudicio executiuo non procedit reconuentio. Soc. c. 1. de mut. pet. ver. fallit decimo. in
8 6. art. prin. † Declara; quia si proceditur ordinarie per libellum, fit reconuentio; secus si exequtiue pro actore. Soc. d. conſ. 167. n. 26.
9 lib. 2. † Declara; quia si causa principalis est summaria, & reconuentio ordinaria, non est locus reconuentioni. Soci. Reg. 1. Recon-
10 uentio actoris, in tertia fallentia. † Amplia, quod reconuentio, si fiat super eadem re, & ex eadem causa, semper admittitur, siue principalis petitio sit summatia, alia ordinaria, siue è conuerso. Lap. d.
11 alleg 3 n. 6. ver. item dicit. † Declara tamen secundum gloss. in Clem. diſpendioſam, de iud. vt si actor petat debitum via ordinaria, reus excipiat de vsura, quæ est summaria, procedetur via ordinaria in omnibus; quia hoc casu ordinaria via trahit summariam per modū exceptionis: si vero reus nō exciperet, sed reconueniendo peteret pronunciari contractum, seu debitum vsuratum; tunc secus est; quia summaria cognitio traheret ad se ordinariam cognitionem.
12 Lap. d. alleg. 3. n. 6. ver. ad hoc. † Amplia; quia reus potest reconuenire actorem coram eodem iudice, etiam si esset incompetens respectu causæ reconuentionis, vel personæ. Soc. Reg. 1. Reconuētio ac-
13 toris, vbi ponit 18. fallentias, quas videre poteris. † Limita in causa status; quia in ea non admittitur reconuentio propter naturam possessorii l. 1. C. vbi cauſa ſtatus. † Limita in causa vere, & proprie
summaria, in qua semiplena probatio sufficit; quia reconuentio non admittitur. Lap. d. all. 3. n. 4. verſ. tertium dubium. † Limita; quia reconuentio non habet locum in causa exequutionis instrumenti, vel exequutionis sententiæ iuris, vel hominis. Soc. conſ. 167. n.
26. ver. tertio concludo. lib. 2. vbi idem in exequutione testamenti. conſ. 41. n. 6. lib. 1. Bald. in auth. & conſequenter. C. de ſentent. & interloq. omn. iud. * vbi omnes. † Extende, vbicunque agitur exequutiue
pinstrumento, vel alio actu habente executionē parātā, quia non intrat reconuentio, quæ debet via ordinaria terminari. Soc. in d. de mut. pet. in decima fallent. art. 6. † Extende, in causa spolii, quia non habet locum reconuentio; quia habet exequutionem partam. Socin. d. conſ. 167. in fin. ver. confirmatur, lib. 2. † Extende, quia dominus procedit ad expulsionem emphyteutæ; quia recidit, non admittitur reconuentio, siue fiat expulsio propria auctoritate, siue coram iudice, dummodo via exequutiua. Soc. d. conſ. 167.
n. 25. & 26. ver. circa ſeptimam, lib. 2. † Idem, si fiat per cessionarium, qui à domino fuit inuestitus ob priuationem emphyteutæ, cum inuestito etiam dominus cessit ius executiuum expellendi. Soc. d. conſ. 167. in fi. vbi dicit *communem, lib. 2. † Limita; quia reconuentio non habet locum in causa appellationis, quia non admittitur facta ex interuallo post litem contestatam cum aduersario, c. 1. vbi Feli. qui attestatur *commun. de mutuis pet. post Bal. in auth.
& conſequenter. C. de ſent. & interloq. Bartol. magistraliter in l. ante impuberes. C. de compenſ. † Limita in causa spolii; quia conuentus non potest reconuenire agentem, nisi pro simili causa spoliationis ad
fin. de ord. cognitio. † Declara, vt procedat, siue conuentus spolio reconueniat in simili causa spolii, siue etiam in dissimili, & licet siue deducatur in reconuentione vera, & propria spoliatio, videlicet, siue impropria, prout remedium cap. ſæpe, de reſtit. ſpoliat. huic remedium can. reintegranda. 3. qu. 1. quia datur reconuentio secundum magis *communem, de qua Alexan. conſ. 94. Viſis, in fi. ver. poſtremo non obſtat, lib. 5. Vide Concl. prox. præced.

Rector, & Officialis quis dicatur, vel non, & quamdiu duret. Concl. 62.

RECTOR † dicitur proprie, qui prouinciam siue titulū Præfecti Prætorio, siue Legati nomine regit. Bar. in l. 1. C. de aſſeſſat. muner. lib. 11. Vide plenius, Officialis ciuitatis quis dicatur, vide Papæ, aut Principis. Concluſ. 82. † Limita; quia in Tuscia, & Marchia rector, & officialis dicitur is, qui sub alio exercet iurisdictionem. Ant. de But. conſ. 74. n. 3. † Durant rectores, & officiales per biennium, & non vltra, nisi confirmentur, & quando secus, Vide Soc. reg. 2. Rector vt vltra biennium, vbi limitat in Imperatore, & Duce Venetorum, quia sunt perpetui.

Rector scholarium quid possit, & quam iurisdictionem habeat. Concl. 63.

RECTOR † scholarium ex natura sui officii obligatur perquirere, an Doctores actu legentes faciant debitam lectu-
ram, & si in aliquo desunt, tenetur facere diligentiam, vel supplere. Ang. conſ. 163. Duo viſi oportet, in prin. & per tot. Vide, Epiſcopus vbi-
dex ſcholarium. & officialium. & aliorum laicorum. Concluſ. 247. † Amplia; quia scholares habent multa priuilegia circa iurisdictionem, & alia, de quibus plene Rebuff. in repetit. auth. habita. C. ne filius pro
patre. vbi infinita cumulat, quæ videas.

Recursus ad superiorē quando licitus, vel non. Concluſ. 64.

RECVRSVS † ad superiorem permittitur, & nunquā denegatur
excluſus per quamcunq; legem quantumcunq; præclaram, quia semper officium superioris potest implorari. Rom. conſil. 297.
Quoad primum. n. 14. vbi apposit in ver. offuiy. † Florentiæ datur recursus a sententia lata per syndicos cessantū vigore legis particularis,
† Sed tempus, in quo debeat haberi iste recursus, nō est expressus, sed debet intelligi de quatuor mensibus; quia inferius statuit, & lex disponit, q̄ post quatuor menses lapsos nullus audiatur, & relatū est in referente, & vna pars statuti declaratur per aliā. † Sed verum est, quod tale tēpus recursus est vtile à principio, quamvis currit ignoranti, sed postea est continuum. Anch. conſ. 91. Profpe-
cifica. Socin. conſ. 57. num. 8. lib. 3. † Amplia; quia recursus conceditur in omnibus casibus denegatæ appellationis, plenissime Mo-
dearbur. q. 76. nn. 23. & ſeq. vbi, quod non impedit exequutionem, licet

& licet regulatur secundum terminos appellationis. † Limita; quia recursus ad superiorē nō admittitur, neq; est licitus, qñ inferior, qui potuit expedire, non fuit requisitus; quia dicitur quidā contemptus, seu spretus immediati superioris, *l. litigatores ff. de arbitr.* Rom pulchre *cons.332.n.3. & seq.* vbi multa exēpla de appellatione, quæ debet fieri gradatim de iure ciuili, & non omisso medio.

7 †Extende; quia electus, qui potuit confirmari ab Episcopo, si negligat habere confirmationē intra 3. menses, perdit ius electionis, etiam si omisso Episcopo obtinuisset à concilio confirmationem subreptitiā; quia nō debuit adire concilium, nō requisito prius Epi-

8 scopo. Rom. *d.cons.332.n.3. & seq.* † Limita; quia recursus nō datur aduersus statutum, aut ordinamentum, quod omnes debitores fabricæ cōpellantur soluere debita; quia ordo est iustificatus, nec admittit recursum; quia si non sunt debitores recurrentes, statutum de illis non loquitur; si vero sunt debitores, debēt soluere, si non volunt compelli. Castr. *cons.89. Quatenus dictus recursus, lib.1.*

9 † Limita, quando quis iniuste grauatur à iudice, non seruata forma iuris, vel statuti; quia non iuste recurritur, si est locus appellationi, vel nullitati. Castr. *d.cons.89. lib.1. ver. quintus autem.*

Recusatio iudicis quid requirat, vt valeat, & operetur. Concl. 65.

1 RECVSATIO † iudicis debet fieri coram eode iudice expressis causis suspicionis, & debent peti arbitri confidentes, coram quibus debet recusans se offerre, velle causas probare pro dicta recusatione, alias si ista nō fiant, non est bona, neq; impedit iudicem recusatum. Bald. *cons.26. Dum lis, & quæstio, n.2. vers. ad primum, lib.1.* Vide, *Iudex suspectus qualiter recusari possit. Concl. 421. cum duab. concl. ibi prox. seqq.* Vide plenius, *Suspectus iudex quomodo, & quando possit allegari. Conclus. 906. cum aliis sex concl. ibi prox. seqq.* † Operatur recusatio iudicis facta legitime, quod iurisdictio iudicis suspecti non eneruatur, sed suspenditur in euentum, quod causæ legitimę declarentur. Bald. *d.cons.26.n.5. ver. non repetendo, lib.1.* vbi, quod remanebit iudex, si causa proposita non verificatur, vel si decedat

2 recusans; quia talis exceptio est radicata in personam. † Amplia; quia omnis exceptio suspicionis, vel recusationis iudicis radicatur in personam recusantis, non autem in rem, ideo suspectus allegatus quoad vnum non dicitur suspectus quoad alium, si ille, qui allegauit, decedat. Bald. *d.cons.26.n.5. ver. non repetendo, lib.1.*

Redditum appellatione quid veniat, vel non. Conclus. 66.

1 * REDDITVS † secundum * comm. & vulgarem opin. dicuntur, qui ex rebus immobilibus percipiuntur. Fed. de Sen. *cons.12. Fratres Prædicatores, n.5. ver. item comuni.* vbi, quod inter immobilia

2 computantur, secus in aliis. † Extende; quia appellatione redditum venit annua præstatio; quia est verbum generale. Castr. *cōs.* 374. *Super istis dubiis, in pr. lib.2.* vbi apost. dicit, quod est verbū magis generale, quam fructus, allegat Soc. *cons.36. In causa Antonij, col.*

3 *4. ver. decimo confirmatur, lib.4.* † Limita in relicto annuo facto ad tempus conuentui, vel fratri intuitu eleemosynæ, vel consanguinitatis; quia non est redditus, neque inter immobilia computa-

4 tur. Feder. *d.cons.12.n.5. ver. sed secus est.* † Limita; quia appellatione redditum non veniunt iura, & actiones. Alex. *in l. diuortio, § si vir. ff. solut. matri. col.3. ver. quæ autem veniant appellatione,* apost. ad Castr.

5 *d.cons.374. in ver. & appellatione, lib.2.* Vide, *Fructuum appellatione quid contineatur, vel non. Concl 484.*

Reductio laudi ad arbitrium boni viri coram quo petenda, vel non. Concl. 67.

1 REDVCTIO † ad arbitrium boni viri peti debet coram iudice rei, quia iudex, qui debuisset aditi in principio causę, ille erit, coram quo reductio esset facienda, & cum actor sequatur forum rei, iudex rei erit adeundus, late Fed. de Sen. *consil.285. Petrus rector Ecclesiæ,* vbi loquitur, quando quinque iudices poterant adesse, puta, quia rector Ecclesiæ in diœcesi Florentina agens contra laicum Cortonensi pro re sita Tuderti, compromisit Perusiæ in Fulginatensem; quia forus rei, videl. Cotton. attenditur, concord. Cald. *cons.114. alias 5. de arbi.* quod est Pe. de Anch. *n.2. ver. & confirmatur.* Ang. de Perus. *cons.200. In ciuitate Lucanā, in pr.* Signor. *cons.*

2 *162.* vbi pro vtraque, & hanc tenet cum aliqua distinctione, *in fin.* Bart. *in l. societatem, § arbitrorum, col.4. vers. quæro, quis erit iudex, ff. pro socio.* Alex. attestans de * communi *consil.131. nu.1. lib.2.* & Marant. *in prax. de ord. iud. part.6. in 2. actu princip. n.114.* Alex. *cons.103. Consideratis, n.2. lib.5.* † Declara; quia in terminis iuris communis prædicta sunt vera; quia ex laudo non oritur actio, sed ex compromisso, qui igitur dicit se lesum ex contractu petens reductionem, agere debet coram iudice rei conueniendi; secus, si laudum habet executionem paratam; quia dicitur habere vim sententiæ, & tunc agendum est coram iudice superiore arbitri, vel arbitratoris. Bart. Bald. & alii *in l.2. C. vbi, & apud quem,* sequitur Cuma *cons.44. circa fi. ver. preterea sciendum.* † Declara tamen, quod licet iudex ordinarius aditi debeat, coram quo sine laudo agēdum erat, tamen

3 non procedit tanquam iudex, sed tanquā bonus vir, sicut cognosceret arbiter, cuius loco subrogatur Pet. de Anch. *inter cons. Cald. cons.114. n.2. ver. in progressis etiam,* alias *5. de arbitr.* Zab. *cons.130. n.22. ver. ad quæstum.* † Extende declarationem, vt idem sit in reductione arbitramenti; quia iudex aditus erit arbitrator, & procedit, sic

4 vt potuit arbitrator, & ab eius sententia non appellabitur. Zabar. *cons.139. n.22. & seq.* quod est Salyc. & plenius Zab. *cons.140. in fin. ver. ad quæstum.* † Contrarium, quod imo reductio peti debeat coram iudice, qui sit superior arbitri, vel arbitratoris, nulla habita

5 ratione compromittentium, an sint laici, vel clerici, sed bene habita ratione arbitri, vel arbitratoris, vt si est laicus, & seculāris, debeat recursus, & reductio dari à iudice seculari. Roma *cons.265. In casu proposito, n.2. ver. secundo dicitur,* vbi apostill. *in ver. secularem,* dat concord. apost. ad Alex. *d.cons.131. in ver. ordinarium,* allegat plures pro hac parte, licet dicat in practica contrarium seruari. † Si vero

6 arbiter, vel arbitrator sit ecclesiastica persona, reductio debet peti coram iudice ecclesiastico, nullo habito respectu ad compromittentes, sed ad eum, qui dedit laudum. Rom. *d.cons.265.n.2.* vbi apost. *in ver. Ecclesiasticum.* † Si autem fuerint arbitri, vel arbitratores aliqui ecclesiastici, aliqui seculares; quia clericatus est dignior,

7 & magis dignum trahit ad se minus dignum, reductio erit petenda coram ecclesiastico, nulla habita ratione compromittentium. Rom. *d.cons.265.n.2. in fi. ver. si vero,* vbi apostill. *in ver. dignior,* & alia apost. *in ver. iudicem.* † Idem, si laudum esset latum à duobus arbi-

8 tris, vno clerico, altero laico, & aditi debeat iudex ecclesiasticus, Bart. *in l.1. § si quis, ff. de appell.* sequitur Barb. *cons.36. lib.2.* Ias. *in l. Imperium. col.3. ad fi. ff. de iurisd. omn. iud.* quia magis dignum trahit minus dignum. Ias. *in l. testamentum, C. de testam.* Deci. *in rubr. extr. de appell.* † Contrarium tenet Guid. Pap. *cons.144. in fi.* vbi, quod ex quo agi-

9 tur de re spirituali, semp aditi debet iudex ecclesiasticus, nō ratione personæ arbitrorū, sed ratione rei spiritualis, & idē, si ageretur de re annexa spiritualitati, prout de censu Capellę, allegat gl.3. in *c.1. ne sede vac.* † Declara; quia si laudum habet executionem, pro-

10 ducit actionem in factum, prout sententia; ideo peti debet coram iudice superiore eius, qui tulit laudum; si vero nō producit actionem, tunc coram illo, corā quo ageretur rescissoria cōtractus, ita Pet. Surd. *cons.106.n.18. & seq.* vide *J. n.24.* vbi plenius. † Extende

11 contrarium etiam, quando vtraque pars diuersę iurisdictionis reclamaret aduersus laudum; quia aditi debet iudex superior arbitri, vel arbitratoris. Bart. cōs. quem allegat Rom. *cons.265. In casu proposito, per tot. & sequuntur multi,* quos citat apost. ad Roman. *d.*

12 *cons. in ver. iudicem,* Aff. *dec.51.* Abb. *cons.2. lib.1.* vbi tenet hanc partem, dum vult, quod reductio appellationi æquiparetur; quia in appellatione semper recurrimus ad iudicem superiorem iudicantis. Fel. *c.1. col.5. de præscript.* Patis. *cons.45. n.13. lib.1.* † Contra ex-

13 tensionem, quod non attendatur persona arbitri, vel arbitratoris, sed partium, vt ille sit iudex reductionis, qui fuisset iudex, si compromissum factum non esset, tradit eadem apostil. ad *d.cons. Rom.265.* in verbo. *arbitratoris,* quæ dicit ** communem, & magis **

14 communem. Afflict. *decis.51. Item fuit dubitatum,* vbi videtur fa-

15 ri * communem, licet inclinet in contrariam. Alex. *consil.131. col.1.* * *lib.2.* vbi dicit * communem, & apostill. *in ver. ordinarium,* dicit ita * practicari. † Declara; quia si arbitri sunt à statuto electi, & licex necessitate, reductio peti debet corā iudice appellationis; secus, si compromissum est voluntarium, ita Vrsil. *in addit. ad Affl. d. decis.*

16 *51.* vbi pro vtraque, & ita declarat, vide *J. n.24. & seq.* † Adde etiā, quod quando ille, qui tulit laudum, nemini esset supposītus, petitio potest reductio coram Principe superiore ipsorum compro-

17 mittentium, vt est tex. *in c. expositę, de arbit.* vbi, quod reductio laudi lati per Ducem Venetiarū petitur coram Papa; quia compromittentes etant subditi Papę, sic declarat Ang. *d. cons.200. n.2. in fi. ver. nec obstat, si dicetur.* † Extende, vt quod dicitur de arbitro, idem

18 sit in arbitratore. Abb. *in cē. Quintauallis, peti. char. vers. sed dubitatur, extr. de iureiur.* contrarium vide Conclus. prox. seq. *n.24.* † Amplia idem in laudo lato inter laicum, & Ecclesiam ad fauorem Ecclesiæ; quia ex quo laudum habet executionem paratam, debet adi-

19 ri iudex ecclesiasticus, ex quo effecta est rea Ecclesia; quæ habet laudum habens executionem paratam, ita Anch. *cons.309. Videtur prima facie, n.4. & 5.* sequitur Bologn. *in addit. ad cons. Ioan. de Anan. 83. nu.2.* vbi dicit esse notabile, & quod in foro ecclesiastico non seruatur statutum, quod detur executio laudo, & ita etiam Alex.

cons.

17 *cons.*103. *Consideratis.n.*2.*lib.*5. vide infra *n.*25.† Declara, quia si Mediolanēsis,& Bergomensis fecerunt societatem in territorio Bergomi, postea fecerunt compromissum in duos Mediolanen. in ciuitate Mediolani, lato laudo Mediolanensis vult petere reductionē, & reperto Bergomense in ciuitate Mediolani illū citauit, qui declinat. Sig. *cons.*161. *Factum sic se habēt*, allegat pro vtraque,& tenet, quod cora iudice rei,& sic Bergomensis, quando laudum, vel arbitramentū est latum super cōtractu bonæ fidei,& est ratio, quia cum laudum, vel arbitramentū dicatur nullum, vel iniquū, agitur ex prima actione bonæ fidei pro socio; ergo est agendum, vbi societas est facta; si vero est latum super contractu stricti iuris, quia oritur officium iudicis ex æquitate, adeundus est iudex arbi-
18 trorum, de quorum iniquitate agitur, *n.*6.† Amplia; quia si reductio petatur coram iudice appellationis, erit processus nullus, quia debet peti coram iudice ordinario, coram quo esset agendum in prima instantia. Ang. de Perus. *cons.*200. *In ciuitate Lucana, in pr.* vbi, quod * communiter aduocati Lucani tenebant contrarium ea
19 ratione, quod reductio sit species appellationis.† Extende maxime, quando exstat statutum, prout in ciuitate Lucana, quōd iudex appellationum cognoscat appellationes à sententiis officialium d. ciuitatis; quia nullo modo poterit cognoscere de reductione laudi. Ang. *d. cons.*200. *in prin. ver primo quia.*† Amplia, vt quod
20 dicitur de reductione, idem sit, si agatur de nullitate laudi, quia coram iudice ordinario potest dici de nullitate. Io. de Imol. *cons.*
21 130. *In causa præmisso nu.*2. *ver. circa secundum.*† Extende, vt procedat, etiam si coram eodem iudice exequēte laudum fuit opposita exceptio nullitatis & reiecta,& data exequutio pro prima paga; quia adhuc potest dici de nullitate laudi principaliter; quia iudicium exequutiuum non nocet ordinario; & quia qui succubuit excipiendo, potest agere principaliter de nouo, & quia secunda paga est quid diuersum à prima. Io. de Imol. *d. cons.*130 *per tot.* vbi est casus.
22 †Amplia, vt procedat in laudo lato etiam per Prælatum,& habētem dignitatem Ecclesiasticam inter laicos; quia adhuc potest reduci per iudicem laicum superiorem,& ordinarium plorum laicorum, inter quos est latum. *c. pertinit, cum ibi not. de arbitr. Iaf. consil.*
23 123. *li.*1.† Limita, nisi ageretur actione reali in rem; quia reductio esset petenda coram iudice rei, ita videtur velle Fed. *d. cons.*285. *col. pen. ver. item non obstat tertio.* qui loquitur in terminis iuris commu-
24 nis.† Limita, quando ex forma statuti (prout in Tuscia) sententię, seu laudi arbitrorum, vel arbitratorum habent exequutionem paratam; quia dicuntur sententiæ; & reductio debet peti coram iudice superiore eius, qui tulit laudum; quia tūc petens reductionem conqueritur de sententia. Bart.& Bald. in *d. l.*2. *C. vbi, & apud quem. ver. sed secundum iura.* Cuma. *consil.*44. *Ab arbitrali, circa fin. ver. præterea sciendum.* Abb. in *c. Quintauallis, in pen. char. ver. sed dubitatur. de iureiur.* Iaf. in *l. Imperium, col.*3. *in fi. ff. iurisd. om. iudic.* vide supra *n.*
25 10. & 13.† Declara, vt procedat limitatio quoad petendam reductionem, non autem quoad alia; quia non propterea tale laudū, licet habeat exequutionem, vt sententia, non debet in prolatione regulari, vt sententia; quia solum recipit vires, postquam est latum, non autem quando est ferendum. Christophorus Castillio & Franciscus eius filius in subscriptione *cons. Cuma.*7. *n.*12. & 13.
26 †Limita; quia semper adiri debet iudex Ecclesiasticus; qñ denegaretur iustitia à statuto, puta, quod nullus audiatur contrà laudum; quia si esset iniquum, potest peti reductio coram Ecclesiastico, prout in casu statuti Florentiæ, Anchar. *cons.*309. *nu.*4. *& seq.*
27 †Declara tamen, quia si petitur coram ipso arbitrio, videlicet fiat protestatio, nihil innouari, quia appellat ad Prætorem, vel iudicē appellationum, non erit petita reductio, quæ releuat; ideo transit in iudicatum. Alex. *cons.*101. *Viso processu, in pr. lib.*2. vbi, quod vt valeat incerta petita reductio coram pluribus alternatiuè, debet declarari intra tempus coram certo iudice, alias petitio est nulla, sicut si vnus consors pro se,& alio petit reductionem sine mandato; quia si non fiat ratificatio in termino, non valet. Vide, *Reductio ad arbitrium boni viri quando nulla. Concl.*76.

Reductio ad arbitrium boni viri intrà quātum tempus sit petenda. Concl. 68.

1 VNA † opinio est, quod reductio ad arbitriū boni viri aduersus laudū debet peti intra decē dies; quia species appellationis est. Spec. in *tit. de arbitr. §. sequitur.* Bald. *cons.*67. *Quia ex facto, in pr. ver. & omissis. lib.*3. Io. Andr. in *addit. ad Specul.* vbi supra in addit. quæ incipit, *Seruatur.* Abb. in *c. Quintauallis, n.*16. *de iureiur.* Fed. de Sen. *cons.*285. *col.*2. vbi extendunt tam in arbitro, quam in arbitratore. Guido de Suzar. quem refert Alex. in apost. ad Bart. in *l. si societatem, § arbitrorum. ff. pro socio*, vide Rom. *cons.*27. *Viso themate. col.*2. *circa si. ver. aut dictum fuit*, vbi apost. in *ver. dicendum*, citat Saly c. *d. l. si societatem, q.*12. Abb.& Petr. Ferrar. licet dicat * communem in * contrarium, Ang. Aret. *cons* 87. *In casu & themate, n.*3. *& seq. ver. quæ-to posito, & n.*37. *ver. quarto non obstat.*† Extende, vt procedat, etiam si in sententia lata, per quam datur facultas reducendi, seu petendi reductionem laudi quandocunque; quia intelligitur secundum naturam actus, cui adiicitur, videlicet intra decem dies. Bald. *d. cons.*67. *n.*1. *in si. ver. nec obstat, lib.*3.† Declarat plene Angel. Aret. *d. cons.*87. *n.*37. *& seq. ver. quarto non obstat*, quod si compromissum est iuratum, debet peti reductio intra decem dies, sed quia obstat iuramentum, sīti decem dies currunt à die relaxationis iuramenti factæ per patrem,& acceptatæ per reclamantem, vel à die absolutionis à iuramento factæ per Ecclesiasticum; quia ante non auditur.† Alia opinio contraria, quod post decem dies peti possit, & quod per lapsum decem dierum non dicatur homologatum, dicit Io. de Atr. *cons.*16. *Viso puncto, n.*12. *ver. restat nunc*, vbi dicit * communem, à qua in iudicando non est recedendum, apost. ad Rom. *cons.*27. *col.*2. *in si. ver. decennium*, vbi plures cit. & dicit * communem, & magis communem.† Alia opinio, quod imo peti possit reductio laudi intra annum, lapso autem anno secus; quia non petens præsumitur acquieuisse. Bald. *cons.*67. *n.*2. *ver. vltra adhuc lib.*3. vbi allegat Bart. dicentem, hanc quæstionem indigere declaratione Principis. Alex. *cons.*95. *Visis processibus, in fi. n.*16. *ver. fateor-nendo* vbi citat plures, & dicit * communem, à qua in iudicando non est recedendum, *lib.*2.† Extende, quod imo non possit peti reductio lapso anno, Pract. Papien. *in forma libelli, quo agitur ex compromisso, ver. nec reductio.* Abb. in *c. Quintauallis, n.*16 *de iureiur.* quos cit. tat apost. ad Alex. *d. cons.*183. *n.*3. *lib.*6. *in ver. spatio.*† Declara, quia si ex forma statuti, prout Parmæ, potest appellari, appellatio procedit, siue compromissum habeat terminū præfixum à statuto 40. dierum, siue à partibus; quia vtroque casu appellari potest. Cast. *cons.*150. *Viso statuto. lib.*1. *per tot.*† Declara, quia in casibus, in quib' permissa est appellatio à sententia arbitri, illa debet intra decem dies interponi, ita Rom. *cons.*27. *col. fi. in pr.* vbi apost. in *ver. decernum, l' vltima.* & ita Alex. *cons.*101. *Viso processu, n.*2. *lib.*2. vbi, quod in ciuitate Imolæ extat constitutio.† Alia opinio, quod imo nō adfuit tempus limitatum ad petendam reductionem, tenet Cald. *cons.*114. *n.*2. *ver. pro isto dubio.* alias 5. *de arbitr.* quod est Pet. de Anch. vide tenet Ang. *cons.*5. *Andr. Ianis, n.*3. *ver. consilium ergo*, vbi, quod si non fuit intimatum, vel si fuit intimatum, sed nō comprobatū per defunctum, potest hæres petere reductionem, & quod reductio ad arbitrium boni viri non tollatur, nisi spacio 30. annorū. Soc. *cons.*220. *Visis compromisso, n.*5 *lib.*2. vbi dicit hanc * magis communem opinionem, & *cons.*104 *Visis. n.*10. & 11 *lib.*4. Lancellot. *de attent. p.*2 *par. tit. de attent. reduct. ad arbit. boni viri pendem. n.*27.† Et quod pot. fit peti reductio laudi quandocunque intra 30. annos, Alex. *cons.*95. *lib.*2. vbi dicit * cōmunem opinionem. Fel. in *c. quoad consuetudinem. n.*34 *ad fi. de re iud.* Deci. *cons.*39. *Iuridicam*, vbi attestatur hāc esse * communem, in 3. *col.* Afflict. *decis.*132. idem Deci. *cons.*11. nu. 5. Bald. *cons.*380. *col.*2. *lib.*1. *& in l. si. col. pen. ver. quare, vsque ad tempus. C. de contrahen. emp.* Ang. *cons.*314.† Declara, vt per Alex. *cons.*88. *in causa & lite, nu.*3. *lib.*6. quod requiritur præscriptio 30. annorum, qñ is, qui petit re luctionem, conquestus est aliquo modo intra annum de laudo in iudicio.† Et quod debeat conitare, quod intra annum fuerit conquestus de laudo, sed sufficiat, quod extra iudicium fuerit conquestus intra dictum annum, tenet Felin. *in c. quoad consultationem, n.*34. *ad fin. de re iud.* Lanfranch. *de arbitr. in* 8. *par.* & per Bertach. in *ver reductio.* & hanc tenet Io. Baptista Sancto Blasio *tract. de arbitr. qu.*71.† Et procedit etiam in nullitate, pro cuius declaratione competit officium iudicis nobilis; quia excluditur spatio 30. annorū, vt vlteriùs non possit allegari, vel in iudicio deduci, & probatur; quia omnis actio præscribitur 30. annis. *l. sicut. cum ibi not. C. de præscript.* 30. *vel* 40. *annor.* & quod agit de nullitate laudi, utitur officio iudicis nobili. Bar. in *l. si ex pressens. ff. de pen. ff. de appell.* cui officio præscribitur 30. annis. *d. l. sicut.*† Et hoc est verum de iure communi, q̄ post 30. annos non possit amplius peti reductio, vel dici de nullitate, vt per Bald. *cons.*142. *n.*2. *lib.*1. quia ēt tanto tempore officium iudicis excluditur. Bar. in *d. l. sicut. C. de præscrip.* 30. *vel* 40. *annor.* Ant. de Butr. *cons.*26.† Sed ēt ex forma statutorū Florentiæ sub *rubr.* 30. *de præscript. lib.*2. quæ præscriptio à quocunq; iure, actione & prosequutione quemlibet excludit. Idem *omnes C. de præscript.* 30. *vel* 40. *annor.*† Declara tamen; quia sibi cuntur ex cursu 30. annorū tempora hostilitatis, belli, & pestis, & aliorum legitimorum impedimentorum, prout per dict. actionis, & similium, quibus tēporibus non currit præscriptio. Calcan. *cons.*3. *n.*30. *& cons.*26 *n.*8.† Restringe, quod dicitur de 30. annis, quod cedat non obstante statuto Florentiæ, *Rubr* 70. *de excep. lauds lib.*2, quia licet videatur reiicere omnem nullitatem, & reductionem,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

sane debet intelligi secundũ naturã executionis per ipsum statutum dispositæ, videl. q̃ non possit retardari executio laudorum ꝓtextu alicuius reductionis, vel nullitatis ꝓposito prætextu, non aũt tolliturin totũ nullitas, seu reductio, ꝑbatur ex alio statuto *de appell. eod. lib. 2.* in quo ꝓmittitur reductio laudi intra 10. dies ad instar appellationis, de nullitate autem nõ loquitur in ꝓpõsito; ideo remanet sub dispositione iuris communis, *l. cõmodissime. ff. de liber. & posth.* & de iure simplex querela nullitatis, nullũ habet tẽpus ꝑximũ à iure, nisi sicut cæteræ actiones, *l. si cũ nulla. ff. de re iud.* Bald. *in c. sæpe, col. pen. de appell.* Franch. *in cap. dilecto, in 5 col. ver. quinto*
18 *quæritur, de prob.* & ita ex antiqua pract ca seruatur. † Imo ꝓcedit restrictio, et si condemnatus pallus sit executionem laudi, & nihil opposuit in iudicio exequutiuo, ex quo iura sua sunt lalua in petitorio ꝑ statutum *de præceptis de disgumor. ver. & in causis prædictis.*
19 facit *l. sicuti. §. non videtur. ff. quib. mod. pign.* † Alia opinio, q̃ intra 30. ann. possit peti reductio etiam stante statuto, q̃ post 10. dies non possit peti, si legitima nõtificatio laudi facta fuit per scripturam authenticam; q̃a donec fiat notificatio, nõ currit tempus per 30.
* ann. Ang. *cons. 315. Statuto cauetur*, & hãc * communem dicit Alex. *cons. 183. In causa, & lite, lib. 6. n. 3.* vbi declarat maxime hoc esse verum, qñ intra annum in iudicio fuit reclamatũ de laudo, & q̃ intra 30. ann. possit peti reductio. Alex. *cons. 45. col. fi. lib. 2.* Bald *cons. 380. col. 2. lib. 1. & in l. fi. col. pen. v. quæro. vsq; ad quod tẽpus. C. de contrah. empt.* Soc. *cons. 220. col. 3. lib. 2.* Alex. *cons. 183 in causa, & lite. n. 3. v. tamen postea, lib. 6.* vbi apost. *in v. spatio*, dat concor. plures, & A ex. ibi
*20 dicit * cõmunem. Declara † igitur, q̃ laudum põt peti reduci quãdocunque, antequam fuerit intimatum. Ang. de Perus. *d. cons. 5. n.*
21 *3. v. consilium ergo.* † Declara omnes opiniones; q̃a vbi ꝑ statuta est aliter, ꝑ ius, debent statuta seruari, ꝑput de statuto Lucanæ ciuitatis, q̃ prohibet posse peti reductionem post 20. dies. Cuman. *cons. 7. primo videndum. n. 11. in fi.* Castr. *cons. 215. n. 4. v. sexto videndum,*
22 *lib. 2.* † Extende in tantum instantiam esse seruandam, vt non excusetur petẽs reductionem intra terminum cora iudice incompetenti, & perinde est isto casu, ac si non petiisset. Ang. *cons. 200.*
23 *n. 3. v. super tertio dico.* † Et de stylo ciuitatis Bononiæ inducto per statuta, q̃ sit seruãdus, Paris. *cons. 44. Absolutio à iuramẽto, vol. 1.* vbi,
24 q̃ non est recedendum ab isto stylo. Alia † opinio vltima; q̃ nunquam transeat in iudicatũ, & quandocunq; possit peti reductio, ꝑbat Io. de Anania; quia qñ cõstat de lesione enormi, dicitur nutritiũ peccati; ergo sententia, q̃ nutrit peccatum, nunquã trãsit in iudicatum. Anan. *d. cons. 16. n. 16. v. illud etiam clarum reputo*, vbi,
25 q̃ is, qui recipit, vel petit, q̃ non debetur, facit contra conscientiã, & malã fidẽ; ergo. † Extende, vt per Alex. *cons. 183. n. 4. lib. 6.* quod
potest iudex annullare laudum iniquum perpetuo etiam parte non petente; veluti si fiat compromissum de 100. & fiat cõdemnatio in 50. condemnatus nõ petit reduci, sed alius, põt iudex in
26 totum absoluere, & perpetuo. † Et q̃ nullũ tempus obstet, quin possit nullitas laudi ꝓponi, tenet Bald. *tract. de præscr. in 4. par. 4 p.*
27 *prin. v. 32.* † Vide Castr. qui declarat *cons. 215. Primo videndum, n. 4. in 6. dub. lib. 2.* qui dicit, q̃ ad effectum excipiendi per eũ, qui possidet, cõpetit exceptio ꝑpetua, qualis q̃ sit interrupta iustantia retinendo possessionem, vbi in fi. q̃ nõ debet dari executio laudi,
28 donec fiat declaratio noua stante apparenti læsione. † Declara, vt ibi Alex. *d. cons. 183. n. 3. lib. 6.* vt ꝓcedat maxime, qñ intra tẽpus
29 anni in iudicio conqueſtus est de grauamine. † Declara, vt ꝑ modum agendi possit vsq; ad 30. annos; per modum vero excipiẽdi perpetuo, vt per Bologn. *in apost. ad d. cons. 16. in pr. nu. 14.* quia temporalia ad agendum perpetua sunt ad excipiendum. Vide, *Excepto in quo differt ab actione. Conclus. 371. n. 7. & multis seqq.* Declara,
30 † quia imo potest iudex etiam nulla facta reclamatione à laudo, si videt illud esse iniquum, pronunciare illud iniquum, ac reformare ad fauorem non reclamantis. Alex. *cons. 183. In causa, & lite, n. 4. ver. & fortius dico, lib. 6.* vbi dat exemplum in iudice appellationis, qui potest reformare sententiam ad fauorem non appellantis, prout si Titius petit à Seio decem, iudex condemnat Seiũ in quinque, appellat solus Titius, poterit iudex appellationis absoluere Titium non appellantem à quinque, in quibus fuit condemnatus, & ibid. apost. *in ver. totum*, dicit verissimum.

Reductio ad arbitrium boni viri cui æquiparetur, vel non. Conclus. 69.

1 ÆQUIPARATVR † reductio ad arbitrium boni viri restitutioni in integrum. Fed. de Sen. *cons. 285. in pr. & ver. secũdo ar-*
2 *guitur* † Declara tamen, q̃ non æquiparatur per omnia, quia restitutio petitur intra quadriennium, reductio vero intra 10. dies. Fed. de Sen. *cons. 285. n. 2. ver. vel dicas, quod ibi loquitur*, & infra *nu. 9.* † Restringe in terris Ecclesiæ, vbi seruatur ius Canonicum; quia
põt omisso medio aditi Princeps, & valebit recursus ad Principẽ Alex. *cons. 95. Visis processibus col. fi. n. 15. v. & maxime attenta, li. 2.* † Ampliа, quia recursus ad arbitrium boni viri contra laudum æquiparatur querelæ, vt officio iudicis rescindatur laudũ. Cald. *cons. 114.*
n. 3. ver. oportet, igitur, alias 5. *de arbitr.* † Extende limitationem, vt et 5
reductio æquiparetur restitutioni in integrum. Fed. de Sen. *cons.*
285. *in pr. & in ver. secundo arguitur.* † Declara tamen, quod æquipa- 6
ratio nõ procedat quoad omnia; quia restitutio debet peti intra quadriennium, reductio intra 10. dies. Fed. de Sen. *d. cons. 285. n. 2.*
ver. vel dicas, quod ibi loquitur, & infra *n. 9.* † Declara secundo; q̃a in 7
reductione iudex ꝓcedit, vt bonus vir, & non datur appellatio secundum Petr. de Anch. *in d. cons. inter cons. Cald. 114. n. 2.* alias 5. *de arbitr.* secus in restitutione in integrum, & querela. † Contrariũ; 8
quia imo diuersa sunt reductio ad arbitrium boni viri, & restitutio; quia reductio continet querelam iniquitatis; restitutio vero in integrũ est miserabile suffragium. Bald. *cons. 465. In ciuitate Brixiæ, n. 3. v. nam illa reductio, lib. 1.* † Limita; quia reductio ad arbitriũ 9
boni viri non æquiparatur appellationi iudiciali quoad tẽpora; quia appellatio debet interponi intra 10. dies; & intra annũ exped ri; secus in reductione, q̃ non habet tempora limitata. Cald. *cons. 114. n. 2. ver. prosito dubio*, alias 5. *de arb.* q̃ est Petr. de Anch. Soc. *cons. 220. Visis compromisso, n. 5.* vbi dicit * communem, *lib. 2.* Zabar. *
cons. 139. n. 19. vbi dicit * communem in laudo arbitratoris petito *
reduci ad arbitrium boni viri, & idem Zabar. *cons. 140. nu. 12.* vbi reddit rationem; quia iudicium differt ab arbitramento, q̃ contractui nititur. † Extende, vt neq; in decisione, vel cognitione æ- 10
quiparetur appellationi; q̃a iudex reductionis cognoscit, vt bonus vir, & non datur appellatio ab eius sententia; secus in causa appellationis. Cald. *d. cons. 114. n. 2. ver. in progressu etiam*, alias *lib. 5.*
de arbitr. † Extende; quia non habet effectũ appellationis, vt ex- 11
tinguat, vel suspendat laudum, prout appellatio suspendit sententiam; quia imo ꝑsumitur pro laudo, & qui dicit iniquũ, etiam si esset reus in causa principali, debet probare. Zabar. *cons. 139. nu.*
10. *& seq. v. venio ad secundum*, q̃ est Salyc. & *cons. 140. n. 8. ver. in secundo*, & plenius *n. 12.* vbi, quod appellatio suspendit reductionẽ.
† Extẽdes; quia neq; æquiparatur appellationi quoad deuolutio- 12
nem; quia reductio nõ petitur coram iudice appellationis, sicut appellatio, sed peti debet coram iudice ordinario, qui deberet adiri in prima instantia. Fed. de Sen *cons. 285. per tot.* Cald. *d. consil.*
114. n. 2. ver. & confirmatur, q̃ est 5. *de arb.* Ang. de Perus. *cons. 200. In*
ciuitate Lucana, in pr. Zabar. *d. cons. 139. n. 20.* † Extẽde octo modis, 13
quibus reductio laudi non æquiparatur appellationi, de quibus Zabar. *d. cons. 139. n. 19. & seq.* Primo; quia à laudo non appellatur; ergo diuersitas in nomine. Secũdo, quia laudum arbitratoris decennio non transit in iudicatum, prout si non appelletur à sentẽtia; tertio põt oreenus ex interuallo peti reductio, & sine scriptis; non sic in appellatione: quarto additur per recursum iudex ordinarius sine gradu; quinto non petitur apostoli: sexto reductio emendat iniquitatem, & dolũ, appellatio iniustitiam: septimo reductio habet locũ in magna læsione, appellatio in parua: octauo aditur iudex in appellatione superior: & quod in multis differat reductio ab appellatione. Zab. *d. cons. 140. n. 12.* † Extẽde; 14
quia fatalia appellationis non currunt in reductione laudi. Zab. *cons. 116. ver. ad secundum*, vbi dicit sine dubio in arbitratore, licet sit dubium in arbitro. † Restringe; quia reductio ad arbitrium boni 15
viri est qdam appellatio, qua pẽdente sicuti nihil debet innouari; ita neq; illa pendente. Alex. *d. cons. 119. n. 15. ver. & tãto fortius lib.*
2. vbi apost. citat Curt. Sen. *cons. 33. in fi.* † Restringe; quia reductio 16
laudi arbitratoris æquiparatur appellationi; imo est qdam appellatio, in tãtum quod iudex aditus vt bonus vir succedat loco iudicis appellationis, Petr. de Anch. *cons. 35. n. 2. v. ex quo infero.* Dyn. *cons. 19. Ptolomæus Manentis, in pr. & n. 11.* vbi, q̃ reductio est quæda species appellandi, vbi apost. allegat concord. Abb. *cons. 1. in pr. &*
per tot. lib. 2. vbi, quod iudex red. ctionis succedit loco arbitri, & arbitratoris, sicut iudex appellationis succedit loco primi iudicis. † Restringe in tantum æquiparari, vt sicut fideiussor de iudicato soluendo non tenetur, si appelletur à sententia iudicis, corã quo fideiussit, etiam si confirmetur; quia debuit renouari; ita fi- 17
deiussor coram arbitratore liberatur, si petatur reductio ad arbitrium boni viri, etiam si laudum confirmetur. Petr. de Anchar. *d.*
cons. 35. n. 2. v. ex quo infero. † Restringe; quia reductio æquiparatur 18
appellationi in hoc; quia licet non suspendat executionem sicut appellatio ab excommunicatione, non tamẽ tollit præsumptionem, seu suspẽdit illam, quæ resultaret ex prima sententia, & laudo ad effectum deuolutionis. Abb. *d. cons. 2. in pr. lib. 1.* † Restringe; 19
quia æquiparatur reductio appellationi quoad impediendam executionem; quia sicuti appellatio impedit executionem; ita et

reductio petita impedit executionem. Cuman. *conf.* 50. *State statuto, in fin. ver. ad vlt.* Zabar. *d. conf.* 139. *nu.* 19. Castr. *conf.* 255. *Primo,*
20 *& ante omnia, in pr. lib.* 2. † Restringe; quia reductio æquiparatur appellationi in eo; quia intra 10. dies debet peti, sicut appellatio interponi. Rom. *conf.* 27. *Viso themate, col.* 3. *in prin.* vbi apostill.
21 *in ver. decennium.* † Item æquiparatur reductio appellationi à diffinitiua; quia ad hoc potest laudū iustificari ex nouis probationibus, sicut diffinitiua sententia. Bald. *conf.* 344. *In causa D. Ludouici in fin. lib.* 3. † Item æquiparatur appellationi in eo, quod sicut à
22 iudice appellatur ad superiorem grauantis iudicis; ita recursus datur ad superiorem arbitri, vel arbitratoris grauātis. Rom. *conf.*
23 265. *In casu proposito, n.* 3. *ver. horum autem.* † Declara in reductione arbitramenti; quia si erat cōpromissum ad decidendum de iure in arbitratorem, licet reductio habeat vim appellationis; tamē petitur coram iudice ordinario, coram quo seruatur instantia, & solēnia, prout in prima; quia coram arbitratore non dicitur fuisse causa, neque instantia, neque iudicium. Fald. *conf.* 169. *In prius sciendum, n.* 6. *ver. sexto sciendum, lib.* 3. † Limita, vt neque æquiparetur recursus appellationi extraiudiciali. Cald. *d. conf.* 114. *n.* 2.
25 *in fin. ver. sed an dum appellatione extraiudiciali,* alias 5. *de arbitr.* † Declara; quia licet reductio sit quædam species appellationis; tamē non est appellatio, nisi à statuto induceretur appellatio; & ideo licet sit dubium, an possit appellari à laudo arbitratoris, non ar-
* bitri; tamen communis * opinio est, quod non, ita Abb. *conf.* 77.
26 *In quæstione. in fin. ver. c.* 1. *lib.* 2. † Declara, vt per Bart. *q.* 1. *post conf. ita lib* 2. *incip. Petitum fuit, in ver. solutio, num.* 2. *ver. licet sit quædam species,* vbi, quod non est appellatio, sed habet similitudinem appellationis; quia propterea retractatur arbitramentum, sicuti per ap-
¶ pellationem sententia. Vide infra, *Reductio laudi, & arbitramenti petita impedit executionem, & quando secus. Concluſ.* 75.

Reductio laudi, vt habeat locum, quam læsionem requirat. Concluſ. 70.

1 LÆsio † in sexta parte sufficit, vt concedatur reductio laudi secundum vnam opinionem. Cuman. *conf.* 50. *Stante statuto, n.* 3. *ver. ad id autem,* cum aliis infra *in ver. Reductio ad arbitriū boni viri non habet locum multis casib. &c. Concl.* 73. *n.* 86. Dec. *conf.* 39. *circa fin.*
2 vbi dicit * communem. † Alii tenent, quod requiratur vsque ad
* tertiam. Dec. *d. conf.* 39. *in fin.* vbi de * communi; quia enormis dicitur læsio, quando vltra tertiam; enormissima, qñ vltra dimidiā. Alex. *conf.* 127. *lib.* 2. Felin. *in c. cum illorum, col.* 4. *de sent. excom.* Ias. *in auth. sacramenta puberum, col.* 11. *C. si aduer. vendit.* Aret. *an* §. *pretium, Inst. de empt & vend.* vbi, quod in laudo requiritur læsio vltra ter-
3 tiam, vt sit locus reductioni. † Alii tenent, quod ad hoc, vt detur reductio laudi propter læsionem, sufficiat tertia, vel sexta arbitrio iudicis, qui potest arbitrari, dummodo nō reducat laudum ex minori summa, quā sit sexta, & hæc est vera opinio; quia vtra-
* que est communis * in tertia, & in sexta, vt attestatur Dec. *dict. conf.* 39. qui in fin. dicit, quod propterea reducitur ad arbitrium, vt supra, & quod sit arbitrarium, gl. *in* §. *pretium. Instit. de emptio. &*
4 *vend.* † Alii, quod requiratur enormissima, videl. vltra dimidiam.
5 Dec *conf.* 60. *Viso themate, & conf.* 203. † Declara; quia quādo laudum fuit ratificatum, vel per viam stipulationis promissa observantia; tunc ad hoc, vt possit retractari, requiritur enormissima læsio vltra dimidiā. Corn. *conf.* 140. *In hac consultatione, lib* 3. Soc. *conf.* 85. *Viso, lib.* 1. Dec. *conf.* 60. *& conf.* 203. Bart. *conf.* 47. *Nunquid iudex.* Corn. *conf.* 27. *lib.* 4. vide Bart. *in l. si societatem* § *arbitrorum, n.*
6 25. *ff. pro soc.* † Et in pupillo læso vltra dimidiam ex laudo ratificato, quod possit petere reductionem. Bart. *d. conf.* 47. *Nunquid iudex, lib.* 1. Abb. *conf.* 31. *in* 1. *dub. lib.* 2. & Bald. *conf.* 596. *lib.* 5. Et quod
7 † varie senserint Dd. & dissentiant inter se circa quantitatem, ad quam debeat ascendere læsio, vt detur reductio. Bart. *in d. l. si societatem.* §. *arbitrorum. nu.* 25. *ff. pro soc.* Bald. *in l. cum ante. C. de arbitr.* Castr. *conf.* 215. *n* 3. *lib.* 2. *& conf.* 260. *n.* 2. *lib.* 1. Ang. *conf.* 315. *& consil.* 353. *n.* 5. Alex. *conf.* 131. *nu.* 15. *lib.* 2. *& conf.* 159. *n.* 4. *in fi. lib.* 7. Canoni-
8 sta in *c. Quintauallis, de iureiur.* † Modica igitur læsio non causat reductionem ad arbitrium boni viri; quia modicus excessus nō habetur in consideratione, *l.* 115. *proinde. ff. de ædil. edict.* Bald. *in l. fi. C. de ædil. act.* & in terminis laudi Vital. *tract. clausularum, an reductioni boni viri renunciari possit, in* 12. *col.* arg. text. *in l. scio. ff. de in integr.*
¶ *restit.* Bart. *in l. si de meis.* §. *recepisse. ff. de arbitr.* Vide, *Reductio ad arbitrium boni viri non habet locum multis casibus. Concl.* 73. *n.* 75. *& seq.*

Reductionis iudex qualiter se gerere debeat. Concluſ. 71.

1 IVdex † reductionis arbitramenti aditus debet videre, quales probationes habuerit petens, an claras, vel nō; quia hoc modo potest videre, quid æquum fuerit, vel honestum, quia licet nihil teneatur ad aliqua solemnia arbitrator; quia extra iudicium diu feriata etiam in honorem Dei procedit sine strepitu totaliter, tamen ad veritatem indagandam, & perquirendam obligatur, sicut iudex, & debet aliquo modo saltem secundum naturalem iustitiam constare de iustitia, ita pulchre Io. de Im. *inter conſ. Zab.* 141. *In quæstione illorum, quasi per tot.* vbi, quod si non probatur iniustitia laudi, & adsit læsio in sexta parte, debet reduci ad arbitriū boni viri. † Declara, quia ista sexta lædens computatur hoc modo; quia si arbitrator super contractu adhibetur, cōputatur simpliciter; si super lite, æstimatur sexta secundum euentum litis. Zab. *d. conſ.* 141. *n.* 3. *&* 4. † Et nō debet iudicare laudum nullum, vel validum, sed bene petitum reduci, vel non; quia res reducetur ad primum statum ante laudum, q̄ esse nō debet; ideo debet per suum æquum arbitrium reformare, vel decernere quod sibi visum fuerit esse æquum, & iustum. Zab. *conſ.* 116. *in pr.* † Etsi-
cet sit aditus super nullitate laudi, potest tamen illud reducere. Vant. *tract. de nullit. tit. quot & quib. mod. nullit. proposita, possit.* Dec. *conſ.* 39. *in fi.* Ruin. *conſ.* 65. *n.* 5. *lib.* 5. vbi licet dicatur, q̄ potest, tamē ad euitandos circuitus debet. † Contrarium tenet Alex. *conſ.* 131. *In causa vertente, in pr. lib.* 2. vbi, quod reductio est quasi quædam appellatio; & ideo iūdex ordinarius ad quem recurritur, nedum potest reducere, seu reformare, sed & laudum nullū declarare; & ideo ibi in consilio decisiuo, & pro veritate dicit; imo iudicem ordinarium debere declarare nullum laudum, quatenus exceſserunt arbitri, vel arbitratores facultatem compromissi. † Et pōt
iudex aditus super nullitate laudi illud reducere. Vant. *d. tract. de nullit. tit. quot & quib. mod. null. proposita, possit.* Dec. *conſ.* 39. *in fi.* Ruin. *conſ.* 65. *n.* 5. *lib.* 5. & licet hoc videatur remissum arbitrio iudicare debentis; quia Doctor. dicūt, quod potest, non aūt quod debet, q̄ non importat necessitatem, *l. non quicquid. ff. de iudi.* tñ ad euitandos circuitus, quando pōt, debet hoc facere, vt per præfatos Doctores. † Et contra aditus super iniquitate laudi pōt prouinciare super nullitate, si est nullum. Dec. *conſ.* 39. *Iuridicam, in fi.* vbi plura capita nullitatis. † Iudex reductionis arbitramēti, vel laudi aditur vt iudex, non autē vt arbiter, & arbitrator; ideo in modo procedendi, & reformādi laudum debet facere vt iudex, & illa verba, *ad arbitrium boni viri fieri reductionem,* intelligi debent, scilicet, qui debet apprehendere æquitatem, vel iniquitatē laudi. Ant. de Butr. *conſ* 50. *Puto iudicem, in pr.* † Debet igitur iudex reductionis procedere, vt iudex, & sententiam debet ferre certam, & conformem petitis, alias esset nulla. Ant. de Butr. *d. conſ.* 50. *in pr.* † Pronunciare pōt laudum nullū, si est nullū, vt quia coexcesso, vel ex processu cōstat, q̄ est nullum, & quatenus aliquod apparere posset, potest illud pronunciare iniustum referuādo sibi liquidationem quantitatis, & hoc, quando petitio certa non præcedit; quando vero certa petitio præcedit, nō potest sibi reformare liquidationem, sed debet ferre certam sententiam, alias non valet. Ant. de Butr. *d. conſ.* 50. *in pr. ver. super primo, & per tot.* vbi cum consilio. † Declara; quia si laudum esset latum extra comptomissa, necessario debet declarari nullum, siue in totum sit extra cōpromissum, & totum nullum; siue in parte, & in ea parte debet nullum declarari, ita declarat Alex. *d. conſ.* 131. *In causa vertente, n.*
2. *ver. & omissis cum seq. per tot. lib.* 2. † Procedit iudex reductionis eo modo, quo iudex, qui laudauit; ideo si reductio petitur à laudo arbitratoris, qui potest sequi veritatem, & æquitatem ex falsa veri simili probatione, q̄ necessario non concludit, vt per Alex. *conſ.* 126. *In causa D. Antonii, col pen. & conſ.* 84. *Diligenter ponderatu, col.* 3. *ver. & hoc maxime est dicendū* Bald. *in l. solā in fi. C. de testib.* Corn. *conſ.* 251. *In hac consultatione, n.* 5. *lib.* 3. ita etiam iudex reductionis, qui videtur illi subrogatus, qui assumit eandem auctoritatem in decisoriis, licet secus in ordinatoriis. Bart. *in l.* 1. *ff. de leg.* 2. Antede But. *in c. Quintauallis, col.* 4. *ver. aduertendum tamen est. deiureiur.* Salyc. *in l. si societatē.* §. *arbitrorū, in q.* 19. *ff. pro soc. & n.* 26. vbi si reducitur laudum arbitratoris, debet procedere vt arbitrator. † Et ideo si
est petita reductio à laudo arbitris, nō debet reducere laudum ex eo, quod non est latum, prout de iure, sed debet attendere potius, an iudicauerit tanquam bonus vir pro conscientia partium, vbi, quod possit arbitrator auferre aliquid ab vno, & dare alteri. Vide, *Præsumitur actus legitime factus. Concluſ.* 620. † Et quis debeat probare, an petens reductionem, quod sit iniustum laudum, an vero habens laudum debeat illud iustificare. Vide eadē *Concl.* 620. supra aliegata. † Et quod talis iudex reductionis debeat multū inhærere æquitati naturali, maxime inter cōmunes, ut verba, & negotium, de quo agitur, hoc patiantur. Bald. *conſ.* 35. *& 36. lib.* 4. † Et quanta debeat esse lesio, vt sit locus reductioni, Vide, *Reductio laudi vt habeat locum. Concl.* 70.

Reductio

Reductio ad arbitrium boni viri potest fieri ex nouiter deductis, & quando secus. Concluſ. 72.

1 REDVCI †poteſt laudum ad arbitrũ boni viri ex nouiter deductis, & ꝓbatis, ꝑput in cauſa appellationis, & reſtitutionis
2 in integrũ. Fed.de Sen.*conſ.285.n.2.col.pen.v.in ſecunda quæſt.* †Extende, ꝙ ſufficit ad reductionẽ, ꝙ iniquitas laudi re ipſa interuenerit, licet nõ ex animo arbitratoris, puta, qa corã eo non fuerũt omnia deducta. Fed.de Sen.*d.conſ.285. col ſin. v.reſtat ad contraria.*
3 †Amplia in reductione petita ab Eccleſia, etiã ſi rector eccleſiæ doloſe omiſiſſet deducere iura corã arbitro; quia nõ põt nocere
4 Eccleſiæ. Fed.*d.conſ.285.col.ſi.v.ſed quia delictũ Prælati.* †Limita, ſñ is, qui petit reductionem, doloſe, & fraudulenter omiſiſſet deducere iura corã arbitro, vt maioribus expenſis cruciaret partẽ; qa non fieret reductio. Fed.de Sen.*d.conſ.285.col.ſi.in pr v ſoluẽdo.*
5 †Limita in arbitratore, ſñ partes dediſſent facultatẽ auferendi de iurib. vnius partis, & dãdi alteri; quia tunc non datur reductio, niſi cõſtet de dolo arbitratoris ex antiquis probationibus, non autem ex nouis. Alex.*conſ.101. Viſo proceſſu, in fin.lib.2.*

Reductio ad arbitrium boni viri nõ habet locum multis caſibus, & quando ſecus. Concluſ. 73.

1 REDVCTIO † laudi, ſeu arbitramenti lati ſiue per arbitros, vel arbitratores, aut mixtos arbitros, & arbitratores, non põt peti reduci ad arbitriũ boni viri, nec de iniquitate põt dici, vel appellari, qñ in ſpecie fuit factum pactũ, & iuramentum interpoſitum de non petendo, ꝙ reducatur ad arbitrium boni viri, neq; ꝙ per aliquem iudicem emendetur, ita Fed.de Sen. *conſ.125. Super eo, quod, n.2.ver.ad ſecundum, vſq; in fi. & conſ.42. D. Ioanni, n.3.v. ſuper ſecunda*, concord. Cald. *conſ.110.* alias *1.de arbitr. ver.ſuper exceptione*, & duplicatur *conſ.186.* alias 10 *de iureiur. ver.aut iurat ſpecialiter*, & ꝙ debeat ſeruari, ex quo nõ eſt cõtra bonos mores, & põt ſeruari ſine diſpendio ſalutis. Ia*conſ.133. n.1.lib.4.* Caſtr. *conſ.*
* 260. *Viſis compromiſſo, n.3.* vbi dicit *communem, & tollit contraria, qñ non conſtat de dolo, quod nõ præſumitur, neq; de enor-
2 miſſima læſione. †Contrarium videtur tenere Bald. *conſ.344. In cauſa D.Ludouici, lib.4. in pr.* vbi, quod opinio Cald non videtur bene tuta; quia omne laudum debet reduci, ſi continet læſionẽ, quæ non ſit modica, & quod iuramentum non obſtet, qñ adeſt læſio enormis, tenet Socin. *conſ.85. Conſilium noſtrũ, in pr.lib.1.* max.
* *n.4.* vbi dicit * communem, vbi, quod iuramentum habet tacitã conditionem, & allegat Feder. & alios, niſi in ſpecie eſſet iuratũ, non petere reductionem etiam ex capite enormis, & enormiſſimæ læſionis. Fulg. *conſ.180. Viſo proceſſu, col.1.v.nec iis renunciatio*, vbi, ꝙ ſi in ſpecie eſſet renũciatũ, non procedit, qñ læſio eſt enor-
mis: idem Io.de An. *conſ.16. Viſo puncto, n.8. & ſeq.vſq; in fi.* vbi Bo-
* logn. Ant.de Butr. *conſ.24.n.2. & ſeq.* vbi dicit * communem, *n.2.*
* & ibi apoſt. *in v.læſione*, qꝙ dicit *communem, & ſeruari per totum mundum, ꝙ data læſione, & obtenta abſolutione à iuramento datur recurſus, & citat infinitos. Caſtr. *conſ.215.n.4.v.quinto videndum, lib.2.* †Et ꝙ ſi adeſt læſio maxima vltra dimidiam, vel in to-
3 to, vel ſi apparet dolus, vel ſordes, aut gratia arbitratoris, detur
* ſemper reductio, alias ſecus, communẽ * dicit Io.de An. *conſ.50.*
* *In quæſt.n.5. & ſeq* & cõmunem *omnium doctrinam, ꝙ detur reductio tam à laudo arbitri, qꝙ arbitratoris, Flor. à S. Petro *conſ.6.*
* *in pr.* & communem * dicit Ant.de Butr. *conſ.24.n.2.* vbi plures allegat, ꝙ ſemper ſit locus reductioni, vbi allegatur iniquitas laudi, qa dolus futurus non tollitur iuramento, & quia nõ potuit dolus cogitari in arbitro, vel arbitratore; quia bonus vir, & *n.3.* & 4. idem dicit, licet non ſit magna læſio, qñ dolus arbitri alle-
* gatur, & pariter eſt *communis, vbi de dolo agitur. Alex.*conſ.31. In cauſa vertente, n.12.lib.2.* vbi pleniſſ. apoſt. *in ver.reductio*, dat plu-
4 timos concord. †Imo qñ data eſt latiſſima facultas, & iuramentum, ſi adeſt enormis læſio nedum ex dolo arbitri, vel arbitratoris, ſed etiam ſi adſit lata culpa; quia in hac materia æquiparatur dolo, põt peti reductio. Alex.*conſ.131.n.12. & ſeq.lib.2.* vbi, quod enormis læſio dicitur in ſexta vel ſecũdum alios in tertia, vel ar-
5 bitrio iudicis. †Declara igitur, & eſt declaratio negatiua ſonans idem cũ ꝓxima; quia ſi non apparet dolus, ſordes, vel gratia arbitratoris, non eſt læſio maxima, ſeu enormiſſima, licet ſit læſio parua, vel magna, enormis, vel enormior, dummodo non ſit enormiſſima quaſi in toto, non poteſt peti reductio, ſi eſt renun-
* ciatum cum iuramento, & hęc eſt comm. *opinio, à qua in iudicando non eſt recedendum, vt dicit Io.de An. *d.conſ.50.n.5. & 6.*
6 †Declara, quia niſi conſtet de abſolutione à iuramento, qñ iurauit laudata obſeruare, non auditur; quia exceptio periurii ita potens eſt, vt repellat actorẽ ab agendo. Alex. in terminis cõpromiſſi *conſ.38. Vſa petitione, n.9.lib.3. & conſ.17. Ponderatis, n.2.cũ ſeq.*

eod.lib.3. Dec. *conſ.198. Pro tenui, n.4.circa med.* per gl. *in c.ſi vero, in v. metuerunt, & in c.verũ, in v.abſoluerũt, de iureiur.* qꝙ ſequitur ibi Abb. & idẽ Abb. late *in c.cũ contingat, n.18. & 23.eod.tit.* & licet aliqui alii, & Salyc. teneant contrarium, *l.ſi ſocietatẽ. §.arbitrorum, n.19.ff.pro ſocio*, tñ eorũ opinio ꝓcedere põt, qñ conſtaret de enormiſſima læſione partis, non autẽ de enormi, ita Caſtr. ex cõi * opin. *conſ.* *
260. *Viſis cõpromiſſo n.3.lib.1.* vide plenius inf. prox. *n.40. & ſeq.* Vide, *Abſolutio à iuramento quãdo neceſſaria, vel non. Concl.58.n.3. & ſeq.*
†Declara, vt nõ proceda t, licet fuerit in ſpecie iuratum de ſtando 7
laudo, & ſi laudatum fuerit inique, & quantumcunq; damnum intulerint arbitri partibus, quãdo ipſum laudũ peteretur reduci tanquam iniquũ ex dolo, ex ꝓpoſito, vel ex odio, vel gratia, vel per ſordes ipſorum arbitrorum; quia alias iuramentum eſſet cõtra publicã vtilitatẽ, & bonos mores, & eſſet nutritiuũ peccati. Cald. late *conſ.110.col.2.in pr.v.ſuper exceptione*, alias *1.de arbitr.* vbi maxime hoc tenet; quia cõpromiſſum eſt factũ in eos tanquam arbitros, & amicabiles cõpoſitores, & licet verba ſequẽtia repugnent, in repugnantib. ꝙ eſt licitum, ꝓualet, & duplicatur *conſil.* 186. alias 10. *de iureiur.* Ang *conſ.172. Ludouicus ex vna.* Soc. *d.conſ.85 in princ.lib.1.* Anch. *conſ.208. Iudex de iure, n.20. & ſeq.* vbi ſequitur Cald. Alex. *conſ.131.n.12.lib.2.* plene Rom. *conſ.90.nu.3. & per tot.* vbi, ꝙ dolus non põt tolli à ſtatuto; quia nutriret peccatũ & non valet tale ſtatutũ. †Declara, quia bene ſtatutũ, ꝓut Florẽtiæ põt 8
tollere hanc reductionem. Caſtr. *conſ.260.col.3.v. & hæc ꝓcedunt, lib.1.* Ang. *conſ.172. Ludouicus ex vna.* Cum. *conſ.137. Viſis inſtrumẽtis, n.4.vſq; in fi.* †Declara ſecundum Bald. *conſ.55. Ad euidentiã præmittendum, v.ſecundo præmittendũ, n.2.lib.3.* ꝙ reductio ad arbitriũ boni 9
viri non eſt concedenda, quando laudum habet in ſe bonam fidem arbitri, vel arbitratoris, & eſt in ſpecie iuratum; quia nõ eſt danda abſolutio à iuramẽto, ſine qua non poteſt peti reductio, vbi f. cit tres caſus: primus eſt, quando latum eſt bona fide: ſecundus, quando ex dolo apparenter: tertius; quãdo ex dolo velato; vt primo caſu non detur reductio, ſecundo detur ſine abſolutoria à iuramento, tertio requiratur abſolutio. vide Caſtr. *conſ.255.col.2.lib.2.* †Amplia; quia reductio laudi non admittitur, 10
ſi per vnum teſtem conſtat de iuſtitia laudi: quia imo põt deferri iuramentum in ſupplementum. Bald. *d.conſ.344. n.2.v.ad ſecundum lib.4.* †Amplia; quia nõ põt peti reductio laudi prætextu læ- 11
ſionis, quando fuit data facultas arbitris auferendi de iure vnius partis, & alteri concedendi in partua, & magna quantitate, quia niſi cõcurrat dolus arbitri, vel enormiſſima læſio, non debet laudum reſcindi Ang. *conſ.313.n.4.vſq; in fi.* vbi, qñ ſit enormis, vel enormiſſima læſio, Soc. *conſ.220.n.4.lib.2.* †Contrariũ, etiamſi eſ- 12
ſet dictum, ꝙ poſſit in totum lædere vnam partem, & eſſet iuratum non petere reductionem; tamen poſſit peti. Soc. *d.conſ.220. n.7.lib.2.* vbi dicit *communem. Abb. *in 2.quæſt.col.18. & 19.v.no-* *
nu caſus. †Declara vt per Æg. Bell. *conſ.24.nu.11. & ſeq.* vbi diſtin- 13
guit quinq; caſus, quos videas. Abb. *conſ.77.col.2.v.venio ad quintum lib.2.* dicit, ꝙ illa verba, *prout videbitur, & placuerit*, arbitrium boni viri denotant, idem reſtringũt alte, & baſſe, & tollere de iure vnius, & dare alteri. † Declara, quia etiam ſi eſſet dictum in 14
compromiſſo, ꝙ poſſet ius vnius partis in totũ, vel in parte dare alteri, procedere alte, & baſſe, & in magno lædere; adhuc tamẽ ſi enormiter lædit, datur abſolutio à iuramento, & poteſt reductionem impetrare; quia talia verba potius in gratiam arbitrorũ cenſentur prolata, & non tollunt dolum ex propoſito. Abb. *in 2.q.col.9.in fi.v.accedant notata.* vbi dicit hoc eſſe de mente Ant. de Butr. & Anch. licet Bart. hoc declaret, niſi verba ſint ita lata, vt non appareant aliena à propoſito, quod etiã admittit Abb. ibi. †Declara melius, vt per Alex. *conſ.101. Viſo proceſſu, in fi.lib.2.* quia 15
quãdo eſt data facultas arbitratori auferendi de iure vnius partis, & dãdi alteri parti, non põt peti reductio, niſi adſit dolus arbitratoris, ſeu arbitri, qintellige, ſi adeſſet læſio vltra dimidiam, ꝙ habet dolum ſaltẽ reipſa, & dicit Alex. ꝙ iſte dolus debet conſtare in arbitratore ex antiquis actis, nõ ex nouis. †Amplia; quia 16
reductione petita ex dolo arbitri, debet dolus ꝓbari, alias ꝓſumitur pro laudo, & deber confirmari, ſi non ꝓbetur dolus. Ang. *conſ.405. In cauſa vertente, in prin. & per tot.* †Extende, quia petens 17
reductionem laudi arbitratoris, licet fit ſpecies appellationis, & appellans non probet, ſed ꝙ in prima inſtantia probare debuit, idem in ſecunda, *c.quoniam contra*, vbi Dec. *n.32. de probat.* ſecus in petente reductionem laudi; quia præſumitur pro laudo. Zabar. *conſ.139.n.11. & ſeq.v.venio ad ſecundum*, quod eſt Salyc. vbi pro vtraq; allegat, & ita tenet idem Zabar. *conſ.140.n.8. & ſeq.ver.in ſecundo.* Vide, *Præſumitur pro iudice, & pro ſententia, & quando ſecus. Concluſ.621.* † Amplia; quia reductio peti non poteſt, niſi ſoluta 18
pœna, qñ fuit promiſſa pœna hincinde per extraneos, ꝙ petatur

reductio, ita consuluit Dyn. *cons.* 19. *Tholom. eius manentis, in fi. n.* 16.
19 vbi a post. dicit hãc esse cautelã ꝓhibendi reductionẽ. † Amplia; quia licet possit peti reductio; tñ ab effectu cõmittitur pœna, si petens reductionẽ succũbat. Dyn. *d. cons.* 19. *in pr. & n.* 12. vbi ponit
20 ꝓ vtraq; parte, & ita solut. † Amplia; qa nõ datur reductio laudi, qñ fuit semel homologatũ, & approbatũ ab eo, qui petit reductionẽ; quia est vera trãsactio. Petr. de Anch. *in sua q. incip. Lucus.* Ang. *cons.* 315. *Statuto cauetur, per tot.* Gemin. *cons.* 68. *n.* 2. Bald. *cons.* 134. *Laudũ etiã in pr. lib.* 4. vbi loquitur etiã in laudo lato per
21 dolũ. † Restringe, vt non ꝓcedat, qñ inspecto euentu dubio adesset læsio vltra dimidiã; quia sicut datur rescissio aduersus trãsactionem; ita et aduersus laudũ homologatũ, ꝙ dicitur transactionem; ita et aduersus laudũ homologatũ, ꝙ dicitur tran-
* ctio. Soc. *cons.* 85. *Consilii nostris, per tot.* max. *n.* 3. *lib.* 1. vbi dicit* cõmunem, qui loquitur etiã, qñ in cõpromisso interuenit iuramẽ-
22 tum. † Restringe, vt non procedat, qñ pars tacuit; sed tamẽ ꝓtestata fuit, vel declarauit semel animũ suũ, ꝙ non intendebat approbare. Soc. *cons.* 220. *Visis cõpromisso, n.* 10. *v. quartũ, & vltimũ, lib.*
23 2. † Declara restrictionẽ, vt non ꝓcedat, quando homologatio, & approbatio laudi fuisset iurata, vel quando in cõpromisso esset in specie iuratũ, nõ ꝓtere reductionẽ aduersus laudũ etiam
ratione enormis, & enormissimæ læsionis. Soc. *d. cons.* 85. *n.* 4. *ver.*
24 *nec prædictis obstat.* † Restringe, vt non ꝓcedat, quando pars, cõtra ꝙ est latum laudum, tacuit, patiẽ do victorẽ possidere; secus si accessisset ad locũ, vel actũ fecisset inductionis in possessionẽ. Soc.
25 *d. cons.* 220. *in fi. v. respõdeo etiã, lib.* 2. † Declara; quia si agitur de præiudicio reductionis petitæ, cõsensus magis præiudicat ꝙ reductio-
26 ni petendæ. Soc. *d. cons.* 220. *in fi. lib.* 2. † Declara; quia tuto si statutum (per Mutinæ) tollit, quod nõ possit appellari, neq; dici de nullitate laudi, sed ipso facto exequi debeat, & habeatur ꝓ homologato; qa adhuc si petitur reductio ex dolo iudicis, vel partis, si statutũ non cõprehendit dolum, neq; fraudẽ, & si cõprehẽderet, non valeret; ideo debet dari reductio cũ tẽperamento; qa iudex summarie capiet informationes super dolo, & eo ꝓbato ꝓcedet in causa reductionis, si non ꝓbatur, ꝓnunciabit nõ esse ꝓcedendum in causa reductionis. si est dubium, adhuc procedit in causa reductionis. Alex. *d. cons.* 139. *Viso puncto per tot. li.* 7. vbi in-
27 finite cumulat circa dolũ. † Amplia, vt ꝓcedat etiã, quando extat statutum, quod lauda exequantur, non obstante quacunq; appellatione, vel reductione petita; quia nisi peratur reductio ex causa doli euidentis, non põt peti. Cuman. *cons.* 137. *Visis instrumentis, n.* 2. *in fi. ver. ad secundũ.* Flor. de S. Petro *cons.* 6. *n.* 3. vbi, quod tale statutum non valet, & seruari nõ debẽt, plenius Alex. in statuto Mutinæ *cons.* 139. *Viso puncto, lib.* 7. vbi, quod non extenditur statutum ꝓhibens reductionem ad laudum latum per dolũ, vel fraudem, aut sordes iudicis, vel partis, ꝙ obtinuit; quia quatenus
28 extendi posset, non valeret tanquã nutritiuũ peccati. † Amplia; quia nõ datur reductio, quando locator, & cõductor conuenerunt de faciẽdo, vel non faciẽdo restauro, ꝓut fecerit Princeps, vel alius suis cõductoribus; quia standũ est huic cõuentioni. A-
29 lex. *cons.* 3. *Viso instrumento, n.* 5. *lib.* 1. † Limita, quando iuramẽtum esset generale ꝓstitum super generali cõpromisso de stãdo laudo; secus est, quando est iuramẽtum speciale. Fed. de Sen. *d. cons.*
125. *circa fi. ver. non obstant*, vbi respondet ad contraria, & *cons.* 142.
30 *circa fi. ver. super secunda.* † Limita, si esset iuratum non petere reductionem ratione enormis dãni; quia potest peti ratione enormioris, & enormissimi. Cald. *cons.* 111. quod est 2. *de arbitr.* qa dif-
31 ferunt, & de vno ad aliud non infertur. † Limita; quia reductio laudi põt semper peti, etiã si in specie esset iuratũ non petere reductionem, quando esset latum dolo, vel fraude, aut ꝓ fraudem arbitrorũ. Cald. *cons.* 110. *col.* 2. *v. sed non derogãdo*, alias 1. *de arbitris*, & duplicatur *cons.* 186. alias 10. *de iureiur.* Gemin. *cons.* 68. *n.* 2. *v. an*
* *autẽ posset petere*, & cõmunem* dicit Ant. de Butr. *cons.* 24. *Quæstio*
* *hæc dubia, n.* 2. Bald. *cons.* 380. *Præmitto quod, lib.* 1. vbi dicit* cõmunem, quod si adest læsio enormis, non valet cautela aliqua, quin possit peti reductio; quia ineſt dolus arbitri ꝓsumptus, & quod dolus arbitri operetur, quod potest dici de nullitate laudi. Bald.
* *cons.* 252. vbi dicit* cõmunem. *lib.* 2. sequitur Cald. Soc. *cons.* 283. *Eleganter & iuridice, n.* 12. *v. primũ quod, lib.* 2. Bald. *cons.* 115. *Quæstio est inter, in pr. lib.* 4. vbi, quod nemo habens intellectum de hoc dubitat; quia super hoc dolo non censetur iuratum; & quia de dolo non est cogitatũ. Ang. *cons.* 172. *n.* 2. & *cons.* 353. *Florentiæ ciuitatis, n.* 4. vbi allegat Io. Cald. adoptiuum Io. Andreæ dudum ꝓlaræ, & recolendæ memoriæ. Anch. *cons.* 208. *n.* 21. Io. de An. *cons.* 16. *n.*
8. *vsq; in fi.* vbi Bologn. Alex. *cons.* 131. *nu.* 12. *lib.* 2. Soc. *cons.* 220. *per*
32 *tot. lib.* 2. † Et quod detur reductio laudi, quãdo adest læsio, etiam si sit iuratum in genere, & in specie, ꝓbat *in cons.* 50. Io. de An. qa ille, qui scit, vel scire debet se teneri ad aliquid, quod põt facere, & non facit, est in dolo, sed arbiter, & arbitrator tenetur seruare iustitiam, & æquitatem; igitur læditur in dolo, vt dicit* cõmunem *d. cons.* 16 *nu.* 5. & * communem dicit Castr. *cons.* 70. *Quæ-*
stra, lib. 1. *in pr.* Flor. de S. Petro *cons.* 6. *in pr.* vbi, quod ratio est, quia cõtinet peccatum, quod lex et ciuilis ꝓhibet, † Extende ut
in laudo arbitrorũ et Regũ cum clausulis, *alte, & basse*, quia recurritur ad Papam. Castr. *d. cons.* 70. *in pr. lib.* 1. † Extende; qua nedum
quando est iuratum in specie, sed etiam si est iuratum, & remisciatum cum iramento de non petenda reductione, si adest læsio enormissima vltra dimidiam, potest peti reductio etiam non obtenta absolutione à iuramento. Dec. *cons.* 180. *nu.* 5. & 6. quod attenta qualitate iurantis, prout in muliere, & quod iramentum de non veniendo contra nõ obstet, si adest læsio, probatur; quia iuramentum intelligitur, si æquum fuerit laudatum, non iniquum. Castr. *cons.* 122. *Viso puncto, n.* 2. *lib.* 2. † Contrarium tamen, quia si est iuratum, ob reuerentiam iuramẽti debet peti absolutio ad effectum agendi. Io. de Anan. *d. cons.* 16. *in fi.* vbi Bologn. in
a post. in fin. & quod si iuramentum est pto obseruantia laudorum ꝓstitum, non possit petere reductionem, nisi prius obtenta absolutione ad effectum agendi citata parte, Alex. *cons.* 17. *col.*
2. *lib.* 3. Paril. *cons.* 44. *lib.* 1. vbi dicit magis* cõmunem, & vide supra prox. *ver. declara*, & hanc partem tenet Ant. de But. *cons.* 24. *n.* 4.
circa fi. vbi a post. *in ver. læsione*, citat infinitos, & dicit* cõmunem, & seruari per totum orbem. † Declarat plenis. Ant. de Butr. *cons.*
24. vbi in princ. allegat iura, quod non detur reductio, quando fuit iuratum non petere, quia est iuris priuati, & pot seruari sine interitu salutis æternæ, & hanc partem tenuisse asserit Cald. Fed. de Sen. & Franc. Alberg. de Aretio, & opinionem istorum tenet
n. 4. quando fuit iuratum in specie, & non in genere tantũ, etiam in casu enormis, & enormissimæ læsionis; quia tunc fuit cogitati per iuramẽtum; sed tamen requiritur prius absolutio à iramento, & licet *n.* 2. dicat in contrariũ esse* cõmunem opin. quod quando de læsione enormi, & enormissima ex dolo proueniat petitur, semper datur reductio; quia dolus futurus non potest emitti; hoc ipse intelligit verum, quando fuit iuratum in specie, non in genere, & obtenta semper absolutione; quia hæc via tutior est, & respondet ad omnia contraria, & a post. ibi *in ver. læsione*, citat infinitos, & dicit* communem, & seruari per totum orbem, quod data læsione, & obtenta absolutione à iramento datur reductio, inter alios citat Dec. *cons.* 11. *col.* 4. *n.* 6. Ruin. *cons.*
170. *nu.* 16. *& seq. lib.* 1. Neuiz. *cons.* 22. *n.* 20. † Abb. vero *cons.* 77. *in*
quæstione, col. pen. ver. venio ad quintum, lib. 2. dicit, quod si allegatus dolus, & deceptio enormis, quam non commisisset bonus vir, potest peti reductio; etiam non obtenta absolutione à iramento; & dicit hoc probari ex text. *in c. Quintus ad illa, & c. veniens, & re-*
uertur. nec cõmittitur pœna; quia iuramentum & pœna de nõ ueniendo contra debent intelligi, si arbitrio boni viri fuerit laudari, & loquitur in laudo etiam arbitratoris, & quando fuit dictum, quod posset altre, & bis se disponere, & de iure vnus dare alteri,
ꝓut ei videbitur, & placebit; quia sunt verba restricta ad arbitrium boni viri, dicit bene, quod si nõ probabit petens recurrisse ad iniustitiam, vel iniquitatem laudi, incidit in pœnã, & petitum, nisi probabilis causa excuset eũ; & idem est, si illa verba, *alte, & bas-*
se, &c. non essent appposita, & quando dicatur enormis læsio, non põt dari certa regula; quia licet sit fexta tamẽ sit arbitrii, quia minus datur de iure claro, ꝙ de turbido, minus auferetur ꝓ minus datur de iure claro, ꝙ de turbido, minus auferetur ꝓ minus pere, ꝙ à diuite: item quãdo aliter pax sequi non põt, plus aliquitur, & sic arbitrariũ est. † Declara, quia dare enormissima læsione non obstante iuramento de obseruãdo laudo põt retractari laudũ. Soc. *cons.* 85. *Viso, lib.* 1. Dec. *cons.* 60. *Viso themare.* Corn. *cons.*
140. *In hac cõsultatione, lib.* 3. Soc. *cons.* 220. *Visis cõpromisso, n.* 7. *quia*
ino, lib. 2. Dec. *cons.* 11. *n.* 6. *& cons.* 39. *Iuridicã & cons.* 533. *n.* 1. *& cons.*
587. *n.* 18. *& seq.* tamen prius obtinere debet absolutio à iramento ad effectũ agendi, vt per Bald. *cons.* 253. *Ad euidentiã præmittendum,*
lib. 1. vbi videas. † Extendit Io de An. vt etiam cõcurrente absolutione dicti: item renuntiatione in genere, & renuntiatione in specie reductioni, itẽ iramento, adhuc semper est locus reductioni; si constat de læsione, quia ineſt dolus arbitri, pegra tamen absolutione, ita tenet *d. cons.* 16. *n.* 8. *vsq; in fin.* & ibi Bologn. a post. vbi singulariter respondet ad omnia. † Declara secundo, si laudum est nullũ defectu potestatis; quia bene potest dici de nullitate, non obstante quocunque iramento de obseruando & de non dicendo de nullitate. Ang. *cons.* 218. *in fi.* & hoc attenditur nihil operatur, quod laudum nullum debet obseruari. Corn. *cons.* 2. *lib.* 2. & idem consuluerunt Guido Antonius Vespucius; & Antonius Strocius in fingues Aduocati Fiorentini in quodam consilio communicato colloquio incip. *Perfecta*

sul. ratio, vbi allegãt Ang. *cons.* 119. *Visa facti narratione*, qui tenet, nõ esse necessariam absolutionem isto casu, & dicunt idem tenere
41 Modern. *in c. dilecto, de appell.* vbi Dec. in 9. limit. † Extende; etiam si nõ adesset dolus arbitri, sed culpa, quæ dolo æquiparatur, puta error supinus, quia siue excesserit multum, siue totum, cassabitur factũ vltra modũ. Bald. *cons.* 381. *Concessio arbitri, lib.* 1. & hãc partẽ tenet Bald. *cons.* 252. *Viso quodã arbitramẽto, circa pr. lib.* 2. licet
42 dicat in dolo cõmuniter * Dd transire. † Quando aũt ꝓsumatur dolus, Vide Alex. *cons.* 47. *Circa primum, n.* 5. *& seq. lib.* 1. vbi, ꝙ non præsumitur, nisi ꝓbetur, exceptis duobus casibus, quando læsio
43 est in toto, vel quasi; item ꝙ ex corruptela iudicis. † Extẽde limitationẽ, vt nõ possint partes renũciare reductioni ad arbitrium boni viri, maxime, qñ adest dolus. Cuma. *cons.* 137. *n.* 4. *v. licet enim*
* *cõmuniter*, vbi dicit * cõmunem, & vbicunq; adest læsio enormissima, inest dolus, & nõ valet renunciatio. Bald. *in l. cũ antea. col.* 3. *C. de arbit.* Dec. *cons.* 11. *Extra tenui n.* 6. *& cons.* 60. *col.* 3. * *cons.* 533. *n.*
44 1. But. *cons.* 24. † Extende, vt ꝓcedat, ẽt si laudũ esset homologatũ ꝑ ꝓcuratorem constitutũ, ante quã esset latũ; quia mandatum nõ se extendit, qñ per dolũ est latum, quia ꝓcurator non potuit homologare. Bald. *d. cons.* 115. *n.* 2. *v. secundo præmitto, lib.* 4. põt tamẽ interim Episcopus inhibere seculari, & facere observare iuramentũ præstitum à tali ꝓcuratore. Bald. *cons.* 134. *Laudũ etiã, lib.* 4.
45 † Declaratũ; quia vbicunq; dolus nõ est apparens, sed velatus, cõceditur reductio ad arbitriũ boni viri; sed cũ sit interuenit iuramentũ, debet prius obtineri absolutio à iuramento. Bald. *cons.* 55. *n.* 2. *v. tertio casu, lib.* 3. vt supra *n.* 7. quia debet seruari, si põt, sine iuretitu salutis. *c. cũ contingat, de iureur.* Fed. de Sen. *cons.* 125. *Super*
46 *eo.* Rom. *cons.* 9. *Quod pars.* † Extende; quia imo ẽt si esset ratificatũ, &c cõtineret enormissimã lęsionem, põt rescindi, & minor restituitur. Dec. *cons.* 60. *n.* 3. Paris. *cons.* 89. *n.* 52. *lib.* 1. vbi, ꝙ licet valeat in vim pacti, vel transactionis, ex enormissima datur rescissio pacti; ergo laudi homologati ꝙ valet vt pactum, & extende,
47 vt infra *n.* 95. † Imo dicit, ꝙ in absolutione obtinenda debet pars
48 citari. Bald. *d. cons.* 55. *n.* 2. *v. tertio & præmittendũ, lib.* 3. † Extende, ẽt si cõpromissum esset de iure, & de facto; quo casu habet se adinstar transactionis. Soc. *cons.* 18. *vol.* 1. per *authent. si vero contigerit, & auth. si quãdo. C. de iud.* non tamen poterit venire contra laudum, ꝓut nec contra transactionẽ iuratã. Alex. *cons.* 42. *Super puncto, lib.*
1. Dec. *cons.* 20. *Visa transactione, v. sed prædictis.* Curt. Sen. *cons.* 43. &
49 *cons.* 65. nisi prius obtenta absolutione, vt per ꝓdicta. † Declara, quia iuramentum habere videtur tacitã conditionẽ; ideo iudex Ecclesiasticus, donec cognoscat summarie, an iustificetur cõdictio, põt ꝓcipere iudici seculari, vt nõ ꝓcedat, non aũt ex abrupto debet inhibere, & si cognoscat iurantẽ debere dimitti; dimitter, sin minus, inhibitionem relaxabit. Bald. *cons.* 193. *Iuramentũ quan-*
50 *do*ꝫ, *lib.* 4. allegat *c. fi. de foro comp. lib.* 6. † Restringe, nisi post latum laudum pars vna, vel ambæ laudũ acceptassent; quia postea nõ audiretur volẽs allegare dolũ, & fraudẽ arbitri; quia licet dolus futurus non possit remitti, bene remittitur ꝓteritus, & sic nõ audiretur post ap. ꝓbationem. Gemin. *cons.* 68. *n.* 3. *& seq. ver. sed posset dici.* Bald. *cons.* 134. *Laudũ etiã, lib.* 4. vbi, quod etiam per dolũ latũ põt homologari; & tunc non põt peti reductio. Ang. *cons.* 315. *Si a-*
51 *tuto cauetur, per tot.* † Limita; quia vbicunq; nõ põt dici de iniustitia, vel nullitate laudi, vel quia extat statutum, vel quia partes cũ iuramento renũciarunt ẽt cum clausula, *rato manente pacto*; tamẽ non ꝓcedit, si enormissima læsio extat, vel si est cognita, & detecta iniustitia Fulg. *cons.* 180. *col pen. vsq; in fin.* † Limita; quia nulla dari põt cautela, per q̃ reductio ad arbitrium boni viri peti non possit, qñ adest læsio enormis ex laudo. Bald. *cons.* 380. *Præmitto,*
* *quod ista fuit*, vbi recitat plures opiniones, & dicit hanc * communem. *lib* 1. quia licet plenissimum sit datum arbitrium; debet tamẽ ex fide intelligi; & ideo si excessit modum totaliter, vel multũ, reducetur ad modum; siue adsit dolus, siue lata culpa, q̃ dolo equiparatur, puta error supinus. Bald. *cons.* 381. *Concessio arbitrij, eod. lib.*
1. idem Bald. *cons.* 252. vbi, quod si adest dolus, vel lata culpa, põt peti annullari, *lib.* 2. & idẽ tenet Ang. *cons.* 172. vbi, ꝙ datur semper reductio, vbi est enormis læsio; secus si modica, ẽt si sit iurãtum in specie, etiam si partes in cõpromisso ap. ꝓbarunt ex tunc laudum; qa intelligitur, dummodo non enormiter lędat. Socin.
* *cons.* 220. *n.* 5. *& seq. li.* 2. *v. sed istud secundũ*, vbi *n.* 7. dicit * cõmunem. Fulg. *cons.* 159. *n.* 3. *& cons.* 235. *per tot.* vbi latiss. Castr. *cons.* 72. *& col.* 2. *& cons.* 74. *col.* 1. Dec. *cons.* 39. *& cons.* 11. *n.* 6. *& cons.* 29. *n.* 6. plene Patis. qui plurimos citat *cons.* 24. *n.* 149. *lib.* 2. † Et ꝙ non detur cautela, per q̃ possit tolli reductio ad arbitrium boni viri ex enor-
53 missima læsione, Lanfr. de Orian. *in tract. de arb. q.* 14. Dec. *cons.* 11. *Et pro tenui* & 430. *in vlt. col. & d. cons.* 39. *Iuridicũ, in pen. col.* vbi, quod nulla datur cautela, nulla inuenitur enunciatio, q̃ excludat reductionem stante enormissima læsione, vbi loquitur etiã stante statuto iubẽte nihil posse opponi, & debere exequi laudũ: idem Bald. *cons.* 253. *Ad euidentiam, lib.* 1. Castr. *cons.* 70. *Quia frustra. n.* 1. *lib.* 1. Soc. *cons.* 283. *Eleganter, col.* 6. *lib.* 2. Alex. plene *cons.* 131. *n.* 12. *& seq. lib.* 2. vbi si est data facultas lædendi in magna, & maxima quantitate, & iuramentum adest, adhuc datur reductio, & ibi apost. citat plurimos. † Rationem adducit idem Lanfr. *d. tract. de arbit. char.* 16. *q.* 14. quare valeat pactum de non appellando à sententia iudicis, & non valeat pactum de non reducendo laudo; quia dicit ipse, inuitare tur arbiter ad delinquendũ, arg. *l. contrauenire. ff. de pact. dot.* ꝙ non ꝑsumitur in iudice habente iurisdictionem ex publico, de quo lex magis confidit; sed ista rario nihil valet; qa dolus nõ ꝑsumitur in aliquo *l. merito. ff. pro socio*, & quia iudex dolose iudicãs punitur pariter *l. si filius. §.* 1. *ff. de iud.* & eodem modo posset condemnari arbiter, ꝓut iudex, de dolo. *l. arbitrio. §. de eo. ff. de dolo.* † Ratio alia assignatur; qa enormissima lęsio arguit dolũ re ipsa, qui æquiparatur dolo ex proposito, qui nunquã claudi-
55 tur in compromisso quantumcunq; amplo, *l. omnes. §. Lucius. ff. de rit, qua in fraud. cred. l.* 3. *C. de arbitr.* & idem dicit Soc. *cons.* 283. *Elegãter, n.* 11. *lib.* 2. † Contrarium, quod imo dentur cautelæ, & multi
56 casus, in quibus reductio peti non potest, & specialiter, quando in compromisso sunt apposita illa verba, *eligentes eum, vt bonũ virũ*, ꝓcipue non habito respectu ad alium. Bart. *in l.* 2. *§. tametsi. ff. de arbitr.* quem ibi sequitur Alex. in apost. & in apost. *in l. si societatem. §. arbitrorum. ff. pro soc. in vlt. col. in ver. operantur*, & idem Alex. *cons.* 3. *col.* 3. *lib.* 1. & pro notabili refert, & sequitur Rom. *sing.* 50. incipit, *An à laudo*, & tradit Lanfr. de Oria. *in tract. de arb. in vlt. p. q.* 40. *v. & ideo ex prædictis videtur resultare cautela*, licet ipse non ponat ꝙ constanti, vide etiam apost. ad Abb. *in c. causam, quæ, de elect. in* 3. *col.* & Rom. *d. sing.* 51. *An à laudo*, dicit, quod Bart. est summæ auctoritatis, & quod est dictum mirabile pro amico. † Aliam cautelã tra-
57 dit Cæpol. *cautel.* 197. incip. *Difficile est dare modum.* † Contra cau-
58 telam Dec. *in c. ad hæc, el secundo, col.* 2. *post med. de appell.* Vide omnino Æg. Bell. *cons.* 24. *n.* 11 *& seq.* vbi distinguit 5. casus, vt non detur aliquando, si læsio non sit enormis, aliquando non datur, ẽt si sit enormis. Aliam ponit Alex. *cons.* 17. *n.* 7. *lib* 3. inquit enim ꝙ quando fuit non solum in compromisso promissum non cõtrauenire, sed etiam iuratum obseruare laudum, ab eo non potest recedi: idem Alex. *cons.* 38. *n.* 9. *lib.* 3. Dec. *cons.* 198. *n.* 4. *ver. accedit, & est ratio*; quia iuramentum, quod potest seruari sine interitu salutis æternæ, seruandum est. *c. cum contingat, de iureur.* † Dic, ꝙ
59 intrat absolutio à iuramento, qua obtẽta cessat cautela, licet secundum aliquos non sit necessaria, quando non adesset enormissima læsio, & sic potest esse locus cautelæ, quando nõ lædit laudum saltem enormissime, sed non excluditur reductio, si allegetur hæc læsio; item quia ad ignorata non extenditur cõsensus. Vide supra *ver. Ratificari non potest laudum arbitri, antequam feratur. Concl.* 19. † Declara; qu a nulla cautela datur, quando allegatur enormis læsio, vel saltem datur supplicatio semper. Castr.
60 *cons.* 70. *Quia frustra, in pr. li.* 1. & apost. ad Rom. *sing.* 51. dicit, quod ista est communis, * opinio, quod non datur aliqua cautela, etiãli * sit iuratum. † Extende, etiamsi data sit facultas arbitro, vel arbitratori plene transigendi; quia licet in transactione nõ inducatur rescissio ex enormi læsione, id procedit in transactione, quã faciunt partes, non in ista, quam facit arbitrator. Bald. *d. cons.* 381.
61 *in fi. ver. solutio, lib.* 1. † Extende tam in arbitro, quam in arbitratore, etiam si adesset clausula, quod posset lædere, & ab vno auferre; quia non comprehendit læsionem magnam. Fulg. *cons.* 180.
62 *col. pen. & fin.* † Extende etiam si adsit statutum, quod à sententia
63 arbitrorum nõ possit appellari, dici de nullitate, ne q; supplicari; quia si est latũ per dolum iudicis, vel in gratiam partis, pars grauata põt petere reductionem. Bald. *cons.* 187 *In causa præsenti, lib.* 2. pleniss. Alex. *cons.* 139. *Viso puncto, per tot.* max. *nu.* 4. *& seq. lib.* 7. Extende, vt † procedat, etiam si statutum mandet, quod exequi de-
64 beat, & habeatur pro homologato; quia adhuc si interuenit dolus, vel fraus ex parte iudicis corrupti, vel ex parte eius, qui obtinuit; quia per corruptionem, vel falsos testes, vel dolum, vel fraudem obtinuerit; poterit peti re ductio, eo quod statutũ non ꝓsumitur comprehendere hos casus dolosos; & sic comprehenderet, non valeret, tãquam peccati nutritiuum, ita plene Alex. d *cons.* 139. *Viso puncto, per tot.* max. *n.* 4. *& seq.* vbi plura cumulat, *lib.* 7. & ibi apost. *in ver. dolo*, dat plures concor. & Alex. loquitur in statuto Mutinæ. † Declara tamen, quia modus ꝓcedendi
65 per iudicem erit; quod summarie assumat informationes super dolo; & si sibi constat de dolo, procedat in causa reductionis: si vero non constat de dolo, pronunciabit non esse procedendum in causa reductionis; si dubia sit probatio, in dubio proced t in

causa reductionis, ita Alex.d.conf.159.in fin.num.8.ver.habet tamen
66 imprimis lib.7. † Imo statutum prohibens reduci laudum ad arbi-
trium boni viri non habet locum, quando petitur reductio pro-
pter enormem læsionem. Fulg conf.159.n.3. etiam si esset cum ju-
ramento renunciatum. Fulg.conf.180.col.pen. & quod statutū non
tollat remedia iuris à reductione in casu læsionis. Fulg. plene
67 conf.235. Quoniam in singulis. † Ratio est, quia laudum arbitri ad in-
star iudiciorum, vel arbitratoris, quod habet instar tranſactio-
nis, admittit reductionē ex enormi læsione; quia hoc procede-
ret in tranſactione. Cuma conf.44. Ab arbitrali sententia, in fi. v. præ-
terea, item quia valet argumentum à pacto ad legem. Fulg.conſil.
159.in fi. ideo ſicuti habet locum in pacto reductio: ita in ſtatuto
prohibente reductionem. Vide, Arbitramentum reducitur ad arbi-
68 trium boni viri. Concluſ.467. † Limita; quando error ſit expreſſus
in ſententia arbitri, vel arbitratoris, quia pōt peti annullari, vel tā-
quam iniuſtum laudum reduci. Bald.conſ.252. ante med. v. ſed hæc
vera ſunt, lib.2. & idem Bald.conſ.55. Ad evidētiam in pr. v. ſecundo præ-
mittendum lib.3. vbi, q̄ neq; requiritur abſolutō à iuramento iſto
69 caſu, & in fin. ibid. ver. item apparet, hoc idem repetit. † Limita, q̄n
eſt latum laudum extra compromiſſum; quia pōt dici de nulli-
tate ſimpliciter, & dicitur extra cōpromiſſum, ſi compromiſſe
ſunt omnes controuerſiæ, & arbiter laudat, q̄ alter teneatur vē-
dere pro certo pretio rem controuerſam. Bald. conſ.252. ante med.
70 v. idem eſt, ſi arbiter, lib.2. † Extende limitationem, vt procedat etiā,
q̄n latum eſſet etiam extra perſonas, quę compromiſerunt; quia
laudum eſt ipſo iure nullum; ideo nō eſt neceſſaria reductio, vel
illius petitio, q̄n articulus iuris eſt clarus; ſecus ſi eſſet dubius.
71 Bald.conſ.5. Ad evidentiam præmittendum. † Limita; quia pōt dici de
nullitate laudi, & peti reductio, etiam ſi nō eſſet iniquum, ſi mo-
do efficiatur poſtea iniquum pp inſtrumenta de nouo reperta,
72 Iaſ.in l.ſub pretextu, col.2. poſt pr. C.de tranſact. † Et an idē ſit, q̄n fuit
homologatum, poſtea reperta ſunt inſtrumenta. Soc.conſ.66.lib.
4. Fed.de Sen.conſ.237 Rector Eccleſiæ, vbi notabiliter diſtinguit.
73 † Limita; quia qui promiſit ſtare interpretationi contractus, & nō
reclamare, intelligitur, ſi iuſta ſit interpretatio, alias reclamatio
74 eſt licita. Alex.conſ.28.n.8. & 9.lib.1. † Limita; quia vbicunq; lau-
dum nō pōt iuſtificari, dicitur enormiſſime lædere, & debet re-
75 duci. Bald.in l.cum antea, n.3. C.de arb. † Extende, vt procedat nō ob-
ſtātibus quibuſcunq; ampliſſimis clauſulis compromiſſi, Alex.
76 conſ.139.lib.7. Dec.conſ.39.n.6. † Limita; quia pōt dici de iniuſtitia
laudi, ſi ita eſt de conſuetudine in loco; quia conſuetudo atten-
77 denda eſt Bald.d.conſ.25 . circ. ſi. ver. ſuper aliis. lib.2. † Declara; quia
ſunt certi caſus indubitati, in quibus datur reductio laudi: Pri-
mus eſt, ſi modica, vel nulla ſit læſio: Secundus, q̄n ceſſat dolus
* arbitri, vel arbitratoris, & iſta eſt comm. * opinio ſecundū Caſtr.
conſ.255. Primo & ante omnia, col.2. ver circa ſecundum, lib.2. Vide, Redu
78 ctio laudi vt habeat locum, quā læſionem requirat. Concl.70. † Alius ca-
ſus eſt, quando interuenit dolus arbitri, vel arbitratoris verus; q̄a
etiā ſi modica ſit læſio, datur reductio laudi. Caſt. d.conſ.255.col.2.
79 ver. ſecundus eſt caſus, lib.2. † Alius tertius caſus eſt, q̄n verus dolus
arbitri, vel arbitratoris non interuenit, ſed adeſt læſio ſupra mo-
dicam læſionem, & ſi non interuenit renunciatio, clarum eſt q̄
datur reductio ad arbitrium boni viri. Caſtr. d. conſ.255.col.2. ver.
80 reſtat ergo. lib.2. † Si vero eſt renunciatū reductioni, oritur magna
cōtrouerſia; an ſicuti tollitur appellatio, tollatur reductio; & pri-
ma opinio fuit Dyni, quod renunciatio non tollat reductionem;
quia ineſt clauſula, & cōditio tacita, ſi æque fuerit laudatum; &
81 ſic deficit conditio. † Iſta prima opinio reprobatur per Caſtr. d.
conſil.255. col.2. in fin. ver. iſta opinio, lib.2. vbi dicit tunc ineſſe con-
dtionem, ſi fuiſſet promiſſum ſtare laudo, non ſi eſſet dictum,
q̄ non peteretur reductio; ideo dicit neceſſe eſt, quod iſta condi-
82 tio exprimatur; q̄a ſi ineſſet expreſſio, redderetur eluſoria. † Se-
cunda opinio * communiter reprobata eſt, q̄ ſi eſt expreſſe re-
nunciatum reductioni, valeat quoad oēs læſiones, & non poſſit
83 peti. Caſtr. d.conſ.255.col.3.ver.ſecunda fuit, lib.2. † Tertia opinio eſt,
quod ſi in genere eſt renunciatum, prima opinio procedat; ſi ve-
ro in ſpecie fuit renunciatū enormi, & enormiſſimæ læſioni, aut
dictum, etiam ſi in magna, & maxima quantitate læderetur, q̄
iſto caſu ſecundum expreſſum renunciationem obligetur. Caſtr.
d.conſ.255.col.3.ver.tertia fuit, lib.2. vbi recitat plures alias opinio-
84 nes, & releuat, an ſit iuratum, vel non, vide eum. † Declara; quia
ſemper, quod petitur reductio cauſa expreſſa, quod ſit læſus in
magna, ſeu maxima, & ſic enormi, & enormiſſima læſione, pro-
cedit libellus; quia cauſa apparēs, etiam ſi non probetur à prin-
cipio, in proceſſu vero ſi probabit cauſam læſionis veram, & le-
gitimam, obtinebit, ſi non probabit, ſuccūbet, & incidit in pœ-
85 nam. Caſtr. d.conſ.255, col.3. circa med, ver. & reducendo, lib.2. † Imo,

quod ſufficit læſio in 6. parte eius, quod de iure debetur ad hoc,
vt reductio laudi fieri poſſit, non obſtante quacunq; renuncia-
tione de non petenda reductione. Cuman.conſ.50. Siante ſtatutū,
n.3. ver. ad id autem, vbi, quod ſufficit dolus, vel culpa arbitri, vt
ſit locus reductioni. Bart. in l. ſi ſocietatem. §. arbitrorum. ff pro ſo. &
in l. unde ſi Neruа. cum l. ſeq. ff. eod. Caſtr. conſ.465. n.2. lib.1. & conſ.215.
n.3. lib.2. Lanfr. de Oria. tract. de arb. in vlt part. & quod ſufficiat le-
ſio in 6. part. Alex. plene in l. ſi quis arbitratu. ff. de verb. obl. in fin. vbi,
quod licet in arbitrio iudicis reſideat; non tamen debet reduce-
re laudum pro minori parte, q̄ ſit ſexta. Caſtr. conſ.468. Viſo com-
promiſſo, n.2. lib.1. & conſ.122 Viſo puncto, n.2. lib.2. vbi, quod ſufficit,
quod excedat ſeptimam partem. † Extende; quia manifeſtū eſt, id
citur læſio, quæ ex facie laudi aſcēdit ad ſextam; ideo hic ſtat ar-
biter, ſiue arbitrator, danda eſt reductio, ſi non iuſtificatur lau-
dum, & dicitur continere læſionem manifeſtam, ſi non iuſtificā-
tur; veluti ſi inter duos ſocios arbitratur, quod vnus habeat ter-
tiam, alius duas tertias; quia licet ſit poſſibile, quod ſit iuſtum; vt
quia vnus poſuit plus operis, vel capitalis; ſi tamen non probā-
tur, eſt locus reductioni. Zab. conſ.141.n.3. & 4. & per tot. quod eſt
lo. de Im. vbi quod ſi ita non diceremus, ſequeretur, quod a bi-
trator poſſet decipere; & ideo habens laudum, debet illud iu-
ſtificare, ſi ex probatis non iuſtificatur; quia ſola præſumptio nō
ſufficit. † Contrarium tamen tenent Bart. de Salyc. inter conſ. Zab. 83
139.n.11. & ſeq. ver. venio ad ſecundum, & Zab. conſ.140.n.8. & ſeq. v.
in ſecundo, vbi concludunt, quod præſumatur pro laudo. & arbi-
tramento, niſi petens reductionem probet in quitare, ſi in con-
trarium, quod debeat eſſe ſaltem in tertia parte, ſi magis * com. * 84
opinio. Arer. in §. pretium. Inſt. de empt. & vend. vbi tamen, quod re-
linquitur arbitrio iudicantis, quia non eſt declaratum. Alex. in
d.l. ſi quis arbitr. ff. de verb obl. Dec. conſ.39. † Et proſita parte cōtra-
ria, quod aliqui teneantur de ſexta, aliqui de tertia, aliqui de dimi-
dia. Alex. conſ.131.n.5. lib.2. † Declara tamē; quia ſextā partis in qua 85
læditur, conſideratur duobus modis: Primo modo, q̄n arbitra-
tor eſt aſſumptus ſuper contractu, vel debito; tunc ſexta conſi-
deratur ſimpliciter; ſi vero eſt aſſumptus ſuper lite, ſexta cōſide-
ratur habito reſpectu ad euentum litis, ita Io. de Im. d.conſ.141.n.
4. inter conſ. Zab. † Declara, vt ſit magna, vel parua læſio, debet ar- 86
ticulari, & probari, quanti vēdi potuiſſet prætenſio, de qua agē-
batur; non autem conſideratur ſumma petita, vel prætenſa, aliter
non pōt probari læſio Ang. conſ.353. col.ſi. ver. in conſ. † Declara, q̄ 87
arbitrarium eſt iudici. Bald. in l. cum antea. C. de arb. Alex. conſ.131.n.
15. lib.2. Dec. conſ.39. in ſi. vbi dicit vtramq; * cōmunem de ſexta, * 88
& de arbitrio iudicis; ſed non debet ad minorem, quam ſextam
partem reducere. Alex. in d.l. ſi quis arbitratu, in fi. ff. de verb. obl. Soc.
Iun. conſ.48.n.22. & ſeq. lib.1. vbi, quod datur in 3. in 4. in 5. in 6.
& in 7. parte conſideratis circumſtantiis arbitrio iudicis, & dicit
*communem & n.55. & conſ.144.n.14. lib.1. Abb. conſ.77. col.pen. * 89
in fin. lib.2. † Prout etiam declarat Abb. d.conſ.77. col.pen. in fi. lib.2. 90
quod eſt arbitrarium iudici; quia plus auferetur de iure tutibi,
quam de iure claro; plus, quando pax aliter ſequi non poſſit, &
euenire poſſent ſcandala, plus à diuite, q̄ ab egeno, & aliis circū-
ſtantiis. † Et idem eſt, ſi extat ſtatutum, laudā debere exequi, & 91
quod non poſſit peti reductio, quia non procedit ſtatutū in enor-
miſſima læſione. Ang. conſ.172. Anch. conſ.207. ver. reſtat reſpondere
ad ſtatutum. Rom. conſ.90. Grat. conſ.30 col.1. lib.1. Vide, Statutum
circa expenſarum condemnationem faciendam. & c. Concluſ.337. & ſupe.
n.28. † Limita; quia quando in compromiſſo fuit dictum, quod 92
de iure tantum decideretur, tunc ſiue laudum ſit latum ab arbi-
tro, ſiue ab arbitratore in forma iudicii, vel non, ſemper habet
locum reductio, & in dubio ſemper cenſetur electa via arbitra-
in qua reductio habebat locum. Bald. conſ.43. Quia Ser Occhus, q̄
ſi. ver. ſuper eo, lib 5. Fulg. conſ.180. col.pen. † Limita; quia arbitrator 93
pōt iudicare ſecundum voluntatem ſuam, ſed ſecundum iura.
Blanch. in tract. de compromiſſ. tit. de ſent. & exec. comprom. q.9. n.18. &
contrarium tenet Bald. circa med. & ideo ſtante iniuſtitia, vel iniu-
re, pōt ſemper reclamari à quocunq; laudo ab ſq; incuſſu penæ
appoſitæ in compromiſſo. Bart. in d.l. ſi ſocietatem. §. arbitrorū ff pro
ſoc. Rom. conſ.90. Cepol. conſ.92. Ang. conſ.172. Dec. conſ.39. Grat.
conſ.118. col.pen. lib.2. & conſ.30. lib.1. Soc. Iun. conſ.45. n.35. lib.1. vbi
concord. alleg. Ceph. conſ.115. n.7. lib.1. Patif. conſ.22. n.159. lib.2. &
conſ.45. n.31. & ſeq. lib.1. Vide, Pœna compromiſſi quando commutatur. &
ſi laudum nō impletur. Concl.253. † Extende, etiam ſi in cōpromiſſo 94
fit iuramentum, quia ſi extat læſio, nō impedit reductionē Paris.
d.conſ.45. n.31. & ſeq. lib.1. † Extende; quia neq; cōfirmatio ex de- 95
dicto Prætoris tollit reſtitutionem in integrum. Paris. conſ.
n.48. lib.1. † Extende; quia neq; poſſet approbari in vim laudi de 96
cōſenſu partium. Paris. conſ.44. n.7. lib.1. Capell. Tholoſ. dec.7

Guido

Guido Pap. dec. 219. Bero. dec. 284. Ruin. cons. 192. n. 2. lib. 3. Tusc. lit. C. conclus. 496. n. 1. & 2. & 3. & 4. & 5

plenius *cons.*39. Soc. Iun. *cons.*98. *Viso puncto, n.*17. *lib.*2. & *cons.*137.
25 *n.*60. vbi de *cõi. Corn. *cons.*140. *n.*11. *lib.*3. † Contrarium, quod
ximo nõ detur reductio, neq; rescissio laudi ratificati, etiã si con-
tineat enormissimam læsionem, qñ ratificans sciuit, & voluit ra-
tificare. Ang. *cons.*315. *Ius petendi.* Castr. *cons.*386. *Factum fit. seb. abet,*
*col.*2. *in fi. lib.*2. quia geminatio consensus tollit remedium rescis-
sorium. *d. l.*2. *C. de rescind. vend.* etiam si primus consensus interue-
nerit tempore minoris ætatis. Abb. *cons.*71. *col. pen. in*2. *dub. lib.*1. &
quia si homologatio laudi facit eum trãsire in transactionem, vt
per Dec. *cons.*60. *col.*2. & transactio non rescindar pp enormissi-
* mam læsionẽ, vt per plurimos, q̃ citantur *in d. l.*2. qui forte fa-
ciant *magis communem, prout ibi dicunt Modern. ergo stante
ratificatione non reducitur. Gemin. *cons.*68. *n.*2. Paris. *cons.*46. *nu.*
13. *lib.*1. Dec. *cons.*475. *n.*33. Ruin. *cons.*35. *n.*9. *lib.*5. vt *in ver. Laudum*
homologatum qualiter valeat. C *incl.*26. & Petr. de Anch *in q.* incip.
lacus, col. antep. refert Io. Baptistam de S. Seuer. Cacci *l. in tract. de*
*transact. in*3. *q. circa fin.* & est bonus text. *in l.*1. *ff. de re iud. & in l. nec*
26 *in arbitris, & in l. cum antea. C. de arbitr.* & facit, quia geminatus cõ-
sensus est in compromisso scilicet, & in ratificatione. † Et pp hac
sensus est in compromisso scilicet, & in ratificatione. † Et pp hac
parte facit, quia laudum ratificatum habet vim sententiæ, & rei
iudicatæ, & sicut res iudicata rescindi non potest, ita nec laudum
27 ratificatũ. Rom. *cons.*110. *ad fi.* Dec. *cons*630. *col.*1. † Declara, quia
ratificatio est facta incontinenti, p æsumitur ignoralle dolũ.
Abb. *cons.*81. *n.*10 & potius error p̃sumitur. Rim. Iun. *cons.*45. *n.*35.
Hier. Gab. *cons.*161. *n*22. *lib.*1. & quia eo ipso, quod tractat de da-
mno vitãdo, error dicitur probatus. Ruin. *cons.*10. *n.*16. *lib*3. Soc.
28 *cons.*25. *lib.*4. Crau. *cons.*157. *n*8. Rol. à Vall. *cons.*109. *n.*23. *lib.*3. De-
clara; † quia errore detecto tunc ratificatio non nocet; qui possit
29 peti reductio. Menoch. *cons.*91. *n.*60. quia magis contrarium est
consensui, q̃ erro. Rim. Iun. *cons.*77. *n.*14. † Declara, quia secũ-
da opinio contraria p̃cedit, quando ratificans habuit plenam
scientiam laudi ratificati cum omnibus qualitatibus, vt quia fuit
lectũ. Crau. *cons.*197. *col. fi. prope fi.* & sciuit enormẽ læsionẽ & con-
sequenter dolũ, & voluit ratificare; q̃ tunc debet nocere ratifi-
catio. Bald. *cons.*227. *Proponitur, col.*2. *li.*2. Curt. Iun. *cons.*50. *col.*3. *in*
30 *fi.* plene Crau. *cons.*160. *col. fi. n.*6. secus, si ista nõ interuenerũt, q̃
p̃cedit ampliatio. † Declara, qñ ratificatio esset facta à p̃cu-
store constituto ante latum laudũ ad ratificandũ, vel quando es-
set facta à principali ante latum laudum, quia nõ impeditur re-
ductio, quia nihil operatur. Vide supra, *Ratificari nõ potest laudum*
31 *arbitri, antequã feratur. Concl.*19. † Declara, quia hæc opinio mul-
tum est controuersa; quia laudum homologatum dicitur vere,
& p̃prie transactio. Dec. *cons*60. *Viso themate, col.*30. & *cons.*630.
In causa, quæ pertitur. Soc. *cons.*85. *Viso, lib.*1. vbi late, & *cons.*66. *lib.*4.
Cacci *l. tract. de transact. q.*3. *circa fi.* Purp. *in rub. C. de transact. n.*89.
* ideo quamuis magis *communis sit opinio, quod in transactio-
ne non habeat locum læsio etiam vltra dimidiam (qua ratione
Rota Florentiæ etiam pluries iudicauerit non habere locum in
laudo) tamẽ quia videtur distingui, an sit magna læsio, vel patua
vltra dimidiam, sentio secũdum distinctionem, quod data enor-
missima vltra dimidiam detur rescissio non obstante ratificatio-
ne. Vide ista omnia *in ver. Læsio vltra dimidiam habet locum in omnib.*
*& c. Concl.*293. vbi plenius, & ita Corn. *cons.*27. *lib.*4. Dec. *cons.*60.
32 *& cons.*203. † Restringe, nisi possit cum arbitri lapsus 30. annor. sub-
ducendo tempora belli, & hostilitatis, vel pestis, aut quo rẽpore
non redditur ius; quia ista tempora sunt deducenda ex præscri-
33 ptione. Calean. *cons.*3. *n.*30. & *cons.*26. *n.*8. † Declara, vt plenius
supra, *Reductio ad arbitrium boni viri intra quantum tempus petenda.*
*Concl.*68. Vide plentiss. Ant. Gabr. *lib.*2. *tit. de arbitris. Concl.*3. *Redu-*
ctio ad arbitrium boni viri petitur stante enormi læsione.

Reductio laudi, & arbitramenti petita impedit executionem, & quando secus. Concluſ. 75.

1 REDVCTIO † laudi petita impedit regulariter executionem;
quia est quædam species appellationis. Cuman. *cons.*10. *State*
statuto, in fin. ver. ad vltimum. Alex. *cons.*43. *n.*9. *vol.*6. & *cons.*63. *n.*
4. *cum seq. lib.*3. Boer. *dec.*284. *n.*24. & 26. vbi inquit ita seruari, &
* hanc veriorem, æquiorem, & magis *communem dicit Lancell.
*tract. de attent. in*2. *part. tit. de attent reduct. ad arbit. bon. viri pend. n.*5.
6. & 10. 11 *& seq.* Abb. *in c. Quintauallis, de iureur. ver. sed hic annecto*
dubium, pen. col. Bald. *in l. tale pactũ. § qui prouocauit. ff. de pact.* Castr.
*cons.*73. *col.*2. *in fin.* Soc. *in l. Iulianus. ff. de cond. & demonstr. n.*12. Alex.
*cons.*119. *Quæritur, n.*15. *v. & tanto fortius, lib.*2. vbi apost. *in v. appella-*
2 *tio.* citat Curt. Sen. *cons.*33. *in fi.* † Contrarium tenet Card. Zab. *in c.*
exposita. de arbitr. vbi, quod non reperitur iure cautum; quia est
3 quędã supplicatio, q̃ non impedit, nõ appellatio. † Declara, quia
si executio petitur intra 10. dies, intra quos põt peti reductio,
quia tunc est species appellationis, est verum, quod retractat
appellatio; si vero petitur executio post 10. dies, & reductio in-
tra 10. dies non fuit petita; quia est species querelæ, nõ appella-
tionis, tũc nõ impeditur executio, ita distinguit Bald. *in l. Lu-*
ea, in fi. in pr. ff. de iureiur. quẽ refert, & sequitur Soc. *d. l. Iulianus. ff. de*
*cond. & demonstr. n.*12. vbi, quod ita fuit cõsultum per ingnes Dd.
Bonon. And. Barb. Gasp. de Asingh. & p Paduanos Io. de Pluno,
Francisc. de Capitib. Listæ, & D. Ant. de Rosellis. † Contra decla-
rationẽ vide Menoch. in apost. ad Soc. *n.*12. *d. l. Iulianus.* vbi allegat
Bal. *cons.*344. *li.*4. Corn. *cons.*177. *In hac, li.*2. † Declara, quia vbi ista
statutũ clarũ, put est Florentiæ. *lib.*2. *rubr.*70. nõ impeditur exe-
cutio per reductionẽ, vide *in v. Præsumitur, p iudice, & pro sententia.*
*Concl.*621. † Amplia, vt p̃cedat, etiam si extat statutũ, q̃ nõ possit
contra laudũ de iniquitate, neq; de nullitate dici, q̃ potenter di-
ci, q̃ sit latũ pp dolũ arbitri, & nõ est facienda executio, si con-
stat de illius iniustitia euidenter. Soc. *cons.*63. *Elegãter, & in idem*
*n.*12. *v. primũ quod, lib.*2. † Amplia; quia per ista reductionẽ laudi ei
4 ratificati non cõmittitur pœna, de qua in compromisso; q̃ pendet à
futuro euentu, & videtur inesse cõditio tacita, q̃ laudo pareatur,
nisi reductio introducatur. Gallel. *de oblig. Cam. fol.*90. † Amplia, &
quia ẽt pendẽte appellatione, seu recursu laudi exequinõ pot.
Bald. *in d. l. tale pactũ. § qui, puocauit, col. fi. in pen. quæst. ff. de pact.* Abb.
*in d. c. Quintauallis, q.*13. *v. sed hic annecto dubiũ, de iureur.* Soc. *cons.*27.
*lib.*4. Men. *in tract. de arb. in*1. *p. q.*70. *n.*19. *v. declaratur, cũ sq.* Paris.
*cons.*45. *n.*49. *lib.*1. *& cons.*24. *n.*148. *& seq. lib.*2. Flor. de S. Petro in
*subscript. ad cons. Cuma.*7. *in pr.* Rebuff. *lib.*3. *comm. tit. de arb. art.*13. *n.*
20. & 21. Æmil. Ferr. qui de *cõmuni testatur *cons.*41. *n.*18. Gallel. *
*in d. tract. de oblig. Camer. n.*6. & 7. *par.*1. vbi, quod ipse Romæ fecit
supersedere executionem. † Maxime, quando constaret de gra-
uamine notorio ex eisdem actis. Bald. *in addit. ad Specul. tit. de arb.*
*ver. sed an pendente, & in l.*2. *col. pen. ver. vltimo quæro. C. de epis. & cler.*
Barb. *cons.*18. *col.*2. *lib.*4. Ruin. *cons.*11. *n.*12. *vsq. ad fin. lib.*4. Menoch.
*q.*70. *n.*16. *& seq.* Grat. *cons.*34. *lib.*1. Boer. *decis.*284. *n.*16. *Iafal. in*
*cumam, n.*8. *ff. si cert. pet.* † Declara tamen, quia si concedatur exe-
cutio, debet cauëri per eum, qui obtinet, de restituendo omni
casu, quo postea declaratur laudum fore nullum, ad not. *in auth.*
quæ supplicatio. C. de precib. Imper. offer. ita Alex. *in l.*4. §. *condemnati,*
*n.*23. *ff. de re iudic.* ea ratione, quia concesso, quod possit; tamẽ esset
in suspenso, donec iudex aditus declaret. Iaſ. *in d. l. pecuniam. n.*3.
ff. si cert. pet. † Amplia; quia potest etiam appellari à sententia cõ-
firmatoria laudi secundum Benintend. *de iſ. 15 dubitatum fuit,* vbi
dicit hanc magis *communem. Vide, *Appellatio an à tertia sententia*
*confirmante laudum. Conclus.*414. vbi plura. † Contrariam sententi-
am tenent plures, quos refert idem Benintend. *d. decis.*15. *ver.*
partem vero negatiuam, quibus adde Fulg. *cons.*110. † Declara, quia
vbi duæ sententiæ conformes sufficiunt, proceditur contra tum,
quia ex quo laudum confirmatur, dicuntur duæ sententiæ con-
formes. Castr. *consil.*163. *Proponitur, lib.*2. vbi loquitur in duobus
laudis conformibus. Cauet. *cons.*183. † Imo etiam stante sta-
to Florentino, quod duæ sententiæ faciant iudicatum, nihilo-
minus datur appellatio à sententia reductionis laudi confir-
mante laudum, allegant Roman. *cons.*261. *Super eo.* Alex. *cons.*206.
*lib.*3. & illam rationem, quod in dubio pro devolutione appel-
lationis, præsumendum. † Declara, quia si laudum esset nullum,
quia extra instantiam, sententiæ omnes confirmantes sunt nul-
læ, quia non potest confirmari. Vide, *Sententia extra instantiam la-*
*ta est nulla, & quando secus. Conclus.*143. † Cautela tamen adhiben-
ta est Florentiæ, vbi statutum vult, quod duæ conformes facia-
tà est Florentiæ, vbi statutum vult, quod duæ conformes faciãt
iudicatum, per quam vna sententia confirmans laudum nõ suf-
ficit, quia dicitur de nullitate laudi via principali, & ordinaria
coram iudice Quarterii, & pronũncians super nullitate, vel nõ
datur appellatio, & sic duæ conformes sunt necessariæ in nulli-
tate via ordinaria; & vna sufficeret per viam reductionis. † Li-
mita; quia licet à laudo sit licita reductio; non tamen admitti-
tur appellatio, neque de iure communi, *l.*1. *C. de arbitr. & in idem*
proferre. § stari. ff. eod. neque Florentiæ ex forma statutorum, vbi
*lib.*2. *Rubr. de exeq. laudi, cap.*70. per quod prohibetur omnis ap-
pellatio, & impugnatio, ibi, *omni appellatione, & nullitate remota,*
ac reiectis, & idem disponit statutum *de appell. ver. & distus Dadeo*
appellationis, & quod de iure communi non detur appellatio à
laudo, maxime quando in compromisso fuit promissum non
appellare, quia valet talis renunciatio, vt in terminis statuti Flo-
rentiæ. Castr. *cons.*73. *Visis cõpromisso, & laudo, lib.*1. † Declara, quod
bene licita est appellatio Florentiæ à laudis magnatum, vt in sta-
tuto sub *rubric.*71. *lib.*2. licet hodie non sit in vsu tale statutum,
quia cessant magnates. † Declara secundo, quia si appellatio ad-
mittitur intra 10. dies; tunc est verum, quod admittitur appellatio ad-
festum

fectum deuolutiuum, non suspensiuum statc statuto, quia reductio intra 10. dies petita est species appellationis, imo appellatio; si vero petatur reductio post 10. dies, quando non est præfixum tempus à statuto, tunc nō est species appellationis, sed remissionis, quæ non retardat executionem etiam cessante statuto.

20 Vide supra *n.* 3. † Restringe; quia bene licita est appellatio à laudo arbitratoris, quod est, quando compromissum est de iure, &

21 de facto. Alex. *cons.* 106 *lib.* 3. † Limita, nisi sit renunciatum reductioni, & consuetum, quod possit exequi laudum; quia licet nō valeat renunciatio talis ad impediendam deuolutionem, bene

22 valet, vt exequitur laudum. Grat. *cons.* 34. *n.* 7. *lib.* 1. *& per tot.* † Limita; quia peti potest executio laudi non obstante, quod duret tempus petendi reductionem; quia ex quo potest per exceptionem opponi reductio, valet iudicium petitæ executionis, prout dicimus de sententia quæ intra 30. annos potest dici nulla; quia pendente tempore dicendi sententiam nullam potest peti executio, ex quo nullitas per exceptionem pōt etiam opponi. Bald.

23 plene *cons.* 67. *Quia ex facto, in pr. vsq; ad n.* 4. *lib.* 3. † Extende, vt procedat, etiam si post laudum sit petita reductio, & arbitr. ad reducendum nihil declararint, nisi quod possit peti eadem reductio quandocunque; quia interim potest peti executio. Bald. *d. consil.*

24 67 *in pr.* vbi est casus. *lib.* 3. † Limita, nisi adsit statutum, quod lauda habeant executionem paratam; quia reductio non impedit executionem paratam; quia licet nō possit renunciari reductioni, potest tamen statui, quod non possit appellari; nec peti reductio. Cuman. *cons.* 137. *Ludouicus ex vna, & de statuto Florentiæ Castr. cons.* 260. *col.* 3. *in pr. ver. & hæc procedunt, lib.* 1. *& nu.* 4. vbi latissime.

Vide supra, *Reductio ad arbitriū boni viri. Concl.* 73. *n.* 28. *& Concl. ibi*

25 *prox. seq. n.* 8. † Extende, vt procedat limitatio, etiam si prætendatur nullitas laudi, vt quia iudex mandauit compromitti vigore statuti in casu, quo prætendit pars petēs reductionē non potuisse cōpelli; quia adhuc laudū non est nullum, sed debet exequi non obstante reductione petita. Cuman. *d. cons.* 137. *per tot. & in fin. ver.*

26 *ad tertium.* † Contrarium tenet Bald. *in l. cum antea. C. de arbitr. ver. quid si per statutum*, vbi, quod si latum est per dolum, potest peti reductio; quia sicut dolo non potest renunciari, quando petitur reductio; ita non valet statutū hoc casu, quin reductio peti possit; &idem, quando continet enormissimam læsionem. Vide supra, *Reductio ad arbitrium boni viri. Concl.* 73. supra allegata, vbi plures concordat vtroq; casu, quando continet dolum, vel enormissimam læsionem, quæ inducit dolū reipsa, qui æquiparatur do-

27 lo ex proposito. † Declara; quia si extat statutum, res est clara, q reductio non retardat; idem, quando sumus in laudo habente gratiam; secus in arbitramēto; quia instar cōtractus habet, & non habet executionem paratam. Castr. *cons.* 260. *n.* 4. *ver. circa*

28 *secundum dubium, lib.* 1. † Declara, vt procedat, si dolus est enidē-, alias non sufficit sola allegatio partis. Cuman. *d. cons.* 137. *n.* 4. *ver.*

29 *licet enim.* † Restringe limitationem; quia non obstante statuto, quod mādetur executioni, si adest enormis læsio, potest peti re-

* ductio. Dec. *in c. ad hæc. el secondo de appell.* vbi de *cōmuni, & quod Pisis ita pluries consuluit, prout in cons.* 11. *n.* 6. *ver. & sicut, & consil.*

30 60. † Imo procedit restrictio, etiam si laudum fatiet homologatum, & promissa obseruantia cum iuramento, & aliis clausulis. Paris. *cons.* 89. *n.* 43. *& seq. lib.* 1. Bero. *in c.* 1. *n.* 46. *de constit.* Socin. *cons.* 85. *lib.* 1. *& cons.* 104. *lib.* 4. Dec. *d. cons.* 60. *& cons.* 387. *n.* 10. *v. post e-*

31 *mo*, vbi consuluit Florentiæ. Crau. *cons.* 160. *n.* 6. † Florentiæ statutum licet tollat appellationem, & nullitatem per verba clara; tamen admittitur reductio petita propter enormem læsionem, quæ nō impedit executionem, sed bene deuoluit cognitionem

læsionis. Dec. *cons.* 39. *Iuridicam. col. pen.* Vide concord. *supra, Reductio laudi. Concl.* 74. *n.* 8. *in* 2. *ampl. &* plenius *ver. Præsumitur pro iudice, & pro sententia, & quando secus. Conclus.* 621. vbi latiss. Vide, *Appellatio non datur à sententia arbitri. Concl* 413.

Reductio ad arbitrium boni viri quando nulla. Concl. 76.

1 SI latum † est laudum contra plures consortes, & vnus appellat pro se, & nepotibus consortibus sine mandato lapso termino ad petendam reductionem, si non fuit in termino facta ratificatio, reductio est nulla, prout appellatio. Alex. *cons.* 101. *Viso proces-*

2 *su, n.* 3. *ver. tertia ratione, lib.* 2. † Extēde; quia si petitur reductio coram pluribus copulatiue, vel alternatiue, nisi intra terminū petendi reductionem declaretur certus iudex superior, ad quem intendit recurrere, tecutus tanquam incertus redditur nullus.

3 Alex. *d. cons.* 101. *n.* 2. *ver. secunda ratione, lib.* 2. † Extende; quia si fiat petitio reductionis coram ipsomet arbitro, vel arbitratore, non valet, sed debet fieri coram iudice superiore ipsius arbitri. Vide

1 supra, *Reductio laudi ad arbitrium boni viri, &c. Concl.* 67. *n.* 27. *ver. declara.* † Extende; quia petens reductionem laudi tenetur coram 4

iudice reductionis petere corrigi, vel reduci, & seu moderari arbitrium boni viri, alias non potest obtinere, si hoc non petiit; quia iudex non potest officium suum exercere circa non petita. Alex. *d. cons.* 101. *in pr. lib.* 2. † Imo si produxit laudum; cuius reductionem petit coram iudice reductionis, antequam sit conclusum in causa, reductio redditur nulla; quia non constat de gra- 5

uamine. Alex. *d. cons.* 101. *n.* 3. *& 4. ver. quarta ratione, lib.* 2.

Reductio rei ad suam naturam primæuam fit de facili. Concluſ. 77.

DIspositio † correctoria, quæ est odiosa, & stricte intelligi- 1

tur, late tamen interpretatur, si reducit nos ad ius cōmune antiquius. Cath. *Legist Pedem.* 147. *n.* 10. † Extende; quia non re- 2

quiritur cōfirmatio Sedis Apostolicæ, quando transactio de iuribus Ecclesiæ reducit nos, & rem transactam ad statum primæuum. Ferret. *cons.* 38. *n.* 12. *ver prima, quia.* † Intelligas de primo sta- 3

to Ecclesiastico; quia alias cum res Ecclesiasticæ fuerint laicales, si reduceretur ad statum laicalem, non procedit conclus. † Ex- 4

tende; quia statutum etiam confirmatum à Sede Apostolica, quo non potest renocari per statuentes, bene tollitur, si reducitur ad ius commune. Ferret. *d. cons.* 38. *n.* 13. *& seq.* vbi ponit plura exempla. † Extende, quia quando res reducitur ad primum sta- 5

tum, etiam si agatur de magno præiudicio Ecclesiæ, valet dispositio, & præscriptio. Ferret. *d. cons.* 38. *n.* 14. *& seq.* † Idem, si stante 6

lege speciali reseruante beneficia ad collationem Papæ; quia si fiat priuilegium, quod Episcopus possit conferre non obstante reseruatione, est late intelligenda; quia reducit ad primam naturam. Felin. *in c. causam. que, n.* 7. *ver. limita, de præscr. & n.* 11. *ver. prima declaratio.* † Amplia; quia proceditetiam in dispositione testato- 7

tis; quia licet disponat contra ius nouum reducēdo suam dispositionem ad ius antiquum, dicitur fauorabiliter disponere, prout si prohibet inuentarium suo hæredi, plene Crau. *cons.* 174. *per tot. max. n.* 7. *ver. quinto.* † Amplia; quia Legati de latere, & Epi- 8

scopi possunt tollere statuta collegiorum, & facere statuta contra ius commune, quando per eorum statuta reducūt ad ius primæuum gentium. Grat. *cons.* 31. *n.* 7 *lib.* 1. † Limita; quando dispo- 9

sitio esset simul & correctoria, & pœnalis; quia tunc non fit extensio, quę alias fieri deberet, etiam in materia fauorabili. Cach. *d. decis. Pedem.* 147. *n.* 21. † Limita; quando fieret reductio ad ius 10

commune primæuū, quod non seruatur de consuetudine. Abb. *cons.* 51. *Ad diluidationem, col.* 3. *in fi. n.* 5. *ver. nec obstat, si dicatur, lib.* 2.

Reædificatio quando permissa, vel non. Concl. 78.

REÆDIFICARE † Castrum, vel aliud ædificium diruptum li- 1

cium est vnicuique, nisi sententia Principis fuerit destructū. Vide, *Castra ædificare quibus liceat, & quando. Consl.* 121. Vide, *Fortalitium quando, & quibus ædificare liceat. Conclus.* 426. Vide Dictio, *re*, 2

importat renerationem, & quid aliud importet. *Concl.* 365. Amplia in Hospitali destructo. Bald. *cons.* 368. *Nunc venio ad merita, in fin. lib.* 1. † Amplia generaliter; quia refectio est permissa, quod i- 3

dem est, quod restauratio; ideo prohibitus ædificare non prohibetur reficere, & restaurare. Boer. *decis.* 44. *in pr.* plene Rol. à Vall. *cons.* 69. *n.* 5. *& seq. lib.* 3. vbi ponit multa exempla. † Et prohibitus 4

constituere, vel de nouo facere non prohibetur reædificare molendinum. Castr. *cons.* 247. *Notādum est, in pr. lib.* 2. † Restringe, nisi 5

domus, vel castrum esset funditus destructum; quia reficere esset de nouo facere; ideo prohibitus facere prohibetur etiā funditus destructum reficere. Boer. *d. decis.* 44. *n.* 5. vbi, quod ita fuit iudicatum. Castr. *d. cons.* 247. *ver. prima quia. lib.* 2. † Restringe; quia 6

reficere non dicitur is, qui rem destructam in aliam formā construit, vt si molendinum habens antiquitus duas rotas cōstruatur cum tribus, vel quatuor. Castr. *d. cons.* 247. *ver. prima quia, lib.* 2. † Amplia; quia imo in tantum est permissa refectio, seu reædificatio domus, vt imo si res communis sit reficienda, & alter ex dominis interpellet aliam ad refectionem, qui recusat (expectatis quatuor mensibus) interpellans si reficiat, vel reædificet, habebit totam domū, & alius priuatur, quasi habuerit rem reficiendam pro derelicta. *l. si vt proponis. C. de ædif. priuat.* declarat, vt *in ver. Expensæ factæ per fratres. Concl.* 641. Vide, *Communio excusat, & multa operatur, Concl.* 533. Vide, *Ædificare in suo cuilibet licet. Conclus.* 36. Vide, *Reficere quid sit. Concl.* 80. Vide, *Renouatio quid sit, & qualiter fieri possit. Consl.* 159.

Refi-

Referendarii qui sint, & an iurisdictionem habeant. Concl. 79.

1 REFERENDARIOS † nouē pro qualibet regione ciuitatis Paduæ deputauit D. Francisc. Iunior de Cartaria dominus Paduæ octauus ad recipiendū supplicationes, & querelas porrigēdas ipsi dño, quos nullā habere iurisdictionē, sed negociū nudæ receptionis supplicationū asserit Ang. *cons.* 327. *Magnificus, & Ex-*
2 *celsus, in pr.* † Declara tñ, q̄a quatenus habent ēt facultatē signādi supplicationes, & causas cōmittendi, vel p̄ se ipsos audiendi, dicūtur habere iurisdictionē ordinariā: q̄a ad vniuersitatē causarū; secus, si in statuto, vel delegatione Princeps diceret, p̄ facerent p̄dicta auctoritate cōcedentis; q̄a sunt delegati. Ang. *d. cons.* 327.
3 *v. quatenus autē, vsq; in fi.* † Romæ sunt Referendarii Prælati Primates, quorū aliqui sunt vtriusq; Signaturæ, videl. Gratię, q̄ fit corā Papa: aliqui Signaturæ solius Iustitiæ, quæ fit corā Illust. Cardinali Præfecto Signaturæ: & isti Prælati habent multa priuilegia nobilitatis, facultatū, exemptionū, de quib⁹ in bulla fœl. recor. Pauli III. incip. *Debita cōsideratione pensantes*, & in alia Bulla eiusdē
4 incip. *Ad perpetuā rei memoriam*, & in alia Xysti V. † Officiū istorū Prælatorū est signare supplicationes ordinarias iustitiæ, put sunt appellationes à diffinitiua, & ēt extraordinarias, put suspiciones iudicū, & aliorū grauaminū, & siquidem pars citanda venit, tūc citatur, & quatenus cōcordent, bene, quatenus non, p̄ponitur supplicatio in plena Signatura corā Illustr. Cardinali informantib. partibus, & de voto signaturæ expeditur, sic & corā Sanctiss. si petitur gratia, Prælatus semper p̄ponit supplicationē coram Sanctissimo, & vt plurimū causæ, q̄ non excedunt 500. aureos, & non sunt Rotales, solent committi Referendariis Prælatis.

Reficere quid sit, & importet, & in quo differat à verbo *facere*. Concl. 80.

1 REFICIENDI † habēs potestatē tenetur ita reficere, vt rē reficiendā aliter, q̄ esset, non alteret. Oldr. *cons.* 318. *in fin. ver. ad ar-*
2 *ticulos.* Castr. *cons.* 247. *Notandū est, in pr. lib.* 2. † Extende; quia q̄n res antiqua penitus est destructa, p̄ non extant reliquię, licet reficiatur ad formā antiquā, dicitur noua cōstructio; non autē re-
3 fectio. Castr. *d. cons.* 247. *in pr. lib.* 2. † Et verbū *reficere* importat reparationē, & meliorationem. Boer. *dec.* 44. *in pr.* vbi, p̄ diuersum importat ędificare; ideo, p̄hibitus ædificare nō, p̄hibetur refice-
4 re. † Et facere, & reficere sunt diuersa; quia aliud est facere, aliud reficere secundum propriā significationē, *l.* 3. §. *reficere. ff. de itinere, actuq; priuato.* Alex. *cons.* 190. *Mature. n.* 7. *v. seā stricte accipiēdo, lib.*
5 2. vbi apost. *in ver. aliud*, dat concord. † Declara tñ, quia in sumus in materia respiciente publicā vtilitatē, & fauorabilē, licet statutū sit correctoriū iuris; tñ sublata lata interpretatione facere cōtinet reficere, & ex identitate rationis fit extensio ad ea, quæ continētur sub lata significatione; ideo statutū, p̄ omnes habētes molendina teneantur facere vegetes, ne impediatur carnale ciuitatis, continet refectionē, plene Alex. *cons.* 190. *per tot. max. n.*
☞ 18. *& seq. v. ad quintū, lib.* 2. Vide, *Reædificatio quando permissa, vel non. Concl.* 78. Vide plenius Dictio, *re*, quid importet. *Conclus.* 365.

Reformatores electi quid possint, & quid sit reformare. Conclus. 81.

1 OFFICIALES † electi à ciuitate ad reformandum non possunt reuocare priuilegia concessa ex contractu; quia hoc nō cadit in mandato, & potius esset deformare, quam reformare. Anchar. *cons.* 366. *Videtur primo*, p̄ est Anch. & Ant. de Butr. & *consil.* 367. quod est Batt. Salyc. & loquuntur ad fauorem communitatis Crepalcorii contra cōmunitatem Bononiæ, & Ant. de But.
2 *cons.* 66. *in pr.* † Amplia; quia deputati ad statuendum, vel reformandum pro bono pacis, & regimine ciuitatis non possunt reuocare statuta, & ordinamenta publica ciuitatis; quia ista facultas non censetur concessa, si non est dictum. Io. de Im. *cons.* 107. *n.* 3. *ver in contrarium.* Anch. *cons.* 66. *n.* 4. quod est Ant. de Butr. & Anch. vbi, p̄ non veniūt statuta firmata in reformatione, & *cons.* 367. *n.* 1. *v. non obstat*, vbi, p̄ esset deformare, & nō reformare, &
3 Ant. de Butr. *d. cons.* 66. *n.* 2. *ver. item dato*, vbi, p̄ talis facultas non extenditur, nisi ad ea, quę nō sunt reformata. † Restringe, quando reformatores status haberent electionem à populo repræsentante auctoritatem Papæ, seu Principis, puta, si populus ciuitatis haberet à Principe vicariatum; quia tunc æquiparantur Principi, & valent eorum statuta perpetuo, & sunt ius ciuile. Abb. *cons.* 109. *Inuocato, col.* 2. *nn.* 2. *& seq. ver. est etiam fundata, lib.* 1. allegat Bart. *in l. stipulationum aliæ. ff. de verb. obl. & in l. fin. ff. de pœnis.*
4 † Restringe; quia decreta à populo ciuitatis facta erunt vtius ciuile, & perpetuam pariunt actionem, licet secus in decretis & statutis, Episcopi, vel Marchionis aliud sit, quia dubium est, an sit ius prætorium, vel ciuile. Abb. *d. cons.* 109. *n.* 4. *lib.* 1. † Restringe, quia licet reformatores ad statuendum pro publico statu nō possint tollere statuta Consilii generalis, bene possunt facere statuta minuentia pœnas blasphemantium, & delinquentium; quia talia statuta non tollunt prima statuta, sed valet tam primū, quam vltimum, & istud vltimum minuens dicitur respicere publicum statum. Bart. *cons.* 32. *Factum tale est*, quod est Bart. & *consil.* 33. *Super prædicta*, quod est Franc. Tigrini, & *consil.* 34. *Super præmissis*, quod est Andreæ de monte Obiano; & Bal. *lib.* 2. vbi concordant, quod petens condemnari iuxta formam statutorum censetur petere secundum statutum minorem pœnam ponens, secus si exprimeretur secundum statutum maiorem pœnam imponens. † Amplia; quia sicuti ciuitas, & Consilium generale non 6 potest reuocare priuilegium, vel statutum, quod transiuit in contractum; ita minus possunt reuocare deputati à consilio ad reformandum statuta, & facta cōmunitatis. Ant. de But. *d. cons.* 66. *n.* 22. vbi, quod solus Papa potest tollere ius quæsitum, & idem tenet Ant. de Butr. & Anch. *inter consilia Anchar.* 366. *n.* 3. & 4. & *cons.* 362. quod est Bartholomę Salyceti, latissime Rom. *cons.* 116. *Visis necessariis, in pr.* vbi plena apost. *in ver. reuocari.* † Amplia quia 7 vigore cuiuscunque amplissimi arbitrii non possunt statuta iam facta commutari, vel reuocari, nisi causa corrigendi superuenerit, quæ non erat tempore conditi statuti, vel saltem ignorabatur, *l. si hominem. ff. mād.* Rom. *cons.* 37. *Visopuncto, n.* 3. *vers. tertio quia*, vbi apost. *in ver. casus.* † Extende; quia requiritur mandatū speciale ad corrigendum, vel reuocandum statutum generale, vel legē superioris, vel legē inferioris confirmatam à superiore. Bart. per illum text. quem ad hoc dicit notabilem *in l. hoc quæsitum. §. sed si quæ earundem constitutionum. C. de offic. Præfecti prætor.* put eum allegat Rom. qui dicit notabile *cons.* 37. *prope fi. n.* 3. *ver. quarto, & vltimo, tu dic, quod est text. in l.* 1. *de nouo C. faciendo. § quibus specialiter.* vbi Bart. *n.* 14. & 15. quia Rom. corrupte allegat, & ibi apostilla Bart. dat plures concord. † Et propterea non possunt officiales y Aretii reuocare deputationem factam ab aliis officialibus, qui præcesserunt, quando talis deputatio fuit facta de consensu superioris, vel à superiore fuit confirmata; quia eadem solemnitas requiritur in reuocando, quæ interfuit in constituendo. Rom. *cons.* 116 *Visis necessariis, in pr.* vbi plena apost. *in ver. consensu.* † Et de n putari à communitate Tuderti super libra, & catastro cū facultate legem condendi non possunt facere legem contra particularem personam auferendo sibi ius quæsitum, vt licet sit tanquā ciuis allibratus, debeat allibrari tanquam comitatinus, quia tales consilium posset, nisi vno casu, quādo haberet bona omnia cōmunia cum fratre comitatino. Bart. *cons.* 172. *Dubia, in princ. lib.* 3. vbi apost. *in ver. dubia*, & *in ver. an potuerunt*, dat concord. † Item n non possunt statuere, quod non possit appellari à sententia iudicum diffinitiua super materia æstimi, libræ, & catastri; quia licet habeant facultatem legis condendæ, non possunt istud. Bart. *d. cons.* 172. *n.* 3. *ver. secundum dubium, lib.* 1. vbi apost. *in ver. secundum dubium*, & *in ver. condendi.* † Declara; quia electi reformatores cum n plenissimo arbitrio, postquam aliquid reformarunt, non possunt illud reuocare; quia potestas data est semel, vt faciant, & quia functi sunt officio suo; & idem est in habētibus arbitrium ex delegata iurisdictione; secus si haberent vt ordinariam iurisdictionem, & perpetuam, vt quia concessum est arbitrium dignitatem, veluti Prioribus ciuitatis aliquid faciendi; quia beneficium potest facere, & reuocare semel facta. Alex. *cons.* 119. *Quoniā. n.* 30. & *seq. ver. septimo quia statutum, lib* 6. † Amplia; quia nō possunt officiales Communis ex quacunque auctoritate concessa in genere reuocare ea, quæ in contractum transiuerunt; quia neque Princeps potest tollere suam legem, quæ transiuit in contractū. Roman. *d. cons.* 116. *in princ.* vbi plena apostill. *in ver. reuocari.* Alex. *cons.* 199. *Perspectis, circ. fi. n.* 7. *v. ad confirmationem, lib.* 6. † Extende; quia vigore cuiuscunque arbitrii non possunt tollere deputationem factam ad certum tempus officialis. Rom. *d. cons.* 116. *col.* 2. *ver. primo quia.* † Extende; quia semel statutum, & reformatum potest tollere officiales non possunt tollere, vel reformare vigore cuiuscunque amplissimi arbitrii in genere. Rom. *d. cons.* 116. *col.* 2. *ver. secundo quia.* Alex. *d. cons.* 199. *n.* 7. *lib.* 6. vbi loquitur in reformatoribus Florentiæ. † Extende; quia in quacunque amplissima potestate data procuratori, vel officiali, aut cuicunque alteri ministro non veniunt ea, quę mandans facere non potest. Rom. *d. cons.* 116. *n.* 3. *ver. tertio quia*, vbi apostill. *in ver. vellent.* Vide, *Prio-* ☞ *res ciuitatum quid possint, vel non. Conclus.* 713. Vide, *Arbitrium datum ad aliquid faciendum, quid comprehendat. Conclus.* 476. † Limi-
17 tus

ta, quia reformatio idē est, q derogatio in parte, & ideo ille, qui sibi reseruauit reformationē statuti, vel cōstitutionis, poterit cōtra eā dispēsare, & illi derogare in parte, ita Rom. *cons.* 325. *Quoad * primū, n.* 13. *v. hoc autē*, vbi apost. *in ver. in parte*, dat concor. dicit * cō-
18 munem. † Extēde; quia reformatio legis, vel statuti dicitur lex, vel statutum in parte correctū, non in totem correctū, *c. statutū,*
19 *in pr. de rescr. in* 6. vbi gl. *in ver. reformandum.* † Reformatio gratiæ tendit ad minuendam gratiam, & nihil de nouo confert habēti gratiā, sed potius aufert; ideo licet impetrans teneatur exprimere omnes qualitates beneficii impetrati in gratia prima, & gratia confirmatoria; sīn secus est, quādo est reformatoria, plene Rom. *cons.* 362. *Quoad primum, in fin.* vbi apost. *in ver. diminutionem*, dat concord. & plene Rota *in nouiss. de præbend. decis.* 17. quæ est sub *n.*
20 274. † Limita, quia reformatio in parte statuti Patauini importat, quod in ea parte, in qua non reformetur, remanet firmum, quando reformatio est particularis. Decian. *cons.* 46. *n.* 14. *& seq.*
21 *ver. præmitto primo, lib.* 3. † Declara; quia reformatio, & renouatio dicitur noua dispositio. Bero. *cons.* 41. *n.* 7. *&* 8. *lib.* 1. maxime, quādo est generalis; & ideo dicuntur statuta reformata generaliter statuta noua. Vide, *Nouatio quid sit, & de multiplici nouatione. Concl.*
☞ 116. Vide, *Facultas corrigendi, mutandi, & ordinandi quid comprehendat. Concl.* 32.

Regalia quæ esse dicantur, & ad quem spectent. Concl. 82.

1 REGALIVM † aliqua sunt reseruata supremo Principi; quia concernunt superioritatem supremi domini, vel de sui natura sunt talia. Bald. *in l. imperium, in* 5 *lect. n.* 4. *ff. de iurisd. omn. iud.* vbi ponit 16. casus, in quibus supremū habēs imperium, quidet, & dicit alia similia semper esse reseruata supremo Principi, & in
2 *c.* 1. vbi et Affl. *quæ sint regal.* † Regalia spectant ad solū Principē, & non ad cōmunitates ciuitatū. Bald. *cons.* 202. *Ad euidentiā. n.* 2. *v. nā ista sunt regalia, circa med. lib.* 2. neq; ad Castrorum cōmunitates.
3 Abb. *cons.* 6. *In quæst. n.* 2. *v. est autē iurisdictio, lib.* 2. † Ratio; quia supremæ iurisdictiones, q dicuntur esse de regalib. dicuntur Sācta Sanctorum, q soli supremo Principi conueniunt. Rol. à Vall. *cons.*
4 *n.* 115. & dicuntur ad decus, & honorē supremi Principis deputata ibi *n.* 153. † Et q supremæ iurisdictiones, & regalia dicantur
5 Sancta sanctorum. Rol. à Vall. *d. cons.* 1. *n.* 115. *lib.* 2. † Extende; quia multo minus spectant ad castra, & villas, nisi quatenus p cōsuetudinem, vel pscriptionem immemorabilem competant. Bald.
6 *cons.* 257. *Quæstio vertens, lib.* 2. Abb. *d. cons.* 6. *n.* 2. *v. est autē, lib.* 2. † Declara, nisi ex pscriptione immemorabili; quia communitatibus Castrorum possunt regalia esse quæsita. Bald. *cons.* 254. *Casus talis*
7 *est, lib.* 3. † Restringe in Italia; quia omnes ciuitates, & alii Principes cōmuniter ex vsurpatione de consuetudine habent regalia; ideo imponunt gabellas, & datia ad libitum exceptis Lōbardis,
☞ qui habent ex concessione à pace Cōstantiæ. Ang. *cons.* 290. *Themæ est tale, n.* 8. *v. superest igitur.* Vide, *Barones, & Comites quid possint.*
8 *Concl.* 28. † Amplia; quia mulier non succedit in regalibus, sicuti nec in feudo, q consuetudines laudabiles extenduntur de simi-
9 libus ad similia. Castr. *cons.* 166. *circa fi. lib.* 1. *sub n.* 2. † Regalia dicūtur datiū pistrini, & alia datia, q soli Principi reseruata. Rol. à Val.
10 *d. cons.* 1. *n.* 99. *lib.* 2. † Gabellæ sunt regalia. Rom. *cons.* 271. *Visis tota, in pr.* allegat 6. 1. *quæ sint regal. in vsib. feud.* & q gabella sit de regalib.
☞ Principis, Berrach. *tract. de gabell. p.* 1. *in pr. n.* 13. Vide, *Gabella, & pedagium quid sit, & est de regalib. Concl.* 1. † Solutio, vel exactio pe-
11 dagiorū dicitur esse de regalib. Bald. *d. cons.* 202. *nu.* 2. *lib.* 2. vbi ponit, q ius colligendi pedagium est seruitus, cuius cōtrarium est
12 libertas. Castr. *cons.* 166. *Nulli dubiū, col.* 2. *ver. & breuiter, lib.* 1. † Vectigalia, tributa, collectæ, & alia similia sunt regalia. Rol. à Vall.
d. cons. 1. *n.* 100. *& seq. lib.* 2. Abb. *cons.* 6. *col.* 3. *in pr. ver. ex iis*, vbi, quod collectæ, vectigalia, & aliæ exactiones iurisdictionales sunt de
13 regalib. *lib.* 2. † Merum & mixtum imperium, Homagium, Fidelitas, Census sunt regalia, & soli Principi reseruata. Rol. à Vall. *d. cons.* 1. *n.* 106. *& seq. lib.* 2. Piscationes, Venationes, ius collectandi, Molendinā, & Reseruata Principi, Certum seruitium taxatum, Bona demanalia, & quod ius pascendi, piscādi, & venandi sint de regalib. Principis, est text. *in c.* 1. *quæ sint regal. in vsib. feud.* late Dec.
cons. 271. *col.* 1. *&* 2. *& cons.* 197. Bald. *cons.* 507. *lib.* 5. Gramm. *dec.* 67.
14 Vide, *Principi soli quæ reseruata esse dicantur. Concl* 695. † Bona proueniētia occasione delicti, prout condemnationes, & confiscationes dicūtur regalia; ideo qui habet iura fiscalia, debet habere ista regalia. Crau. *cons.* 128. *n.* 4. Abb. *cons.* 6. *n.* 2. *lib.* 2. *ver. idem in bo-*
15 *na prouenientibus.* † Gratiare bannitos dicitur de reseruatis Principi, ideo feudatariis non dicitur hoc ius concessum; quia soli supremo Principi dicitur reseruatum. Pet. Surd. *cons.* 53. *per tot.* max.
n. 8. † Tracta grani, & bladorum est de regalibus. Affl. *dec.* 265. *nu.* 16
109. Bald. *in c.* 1. *quæ sint regal.* Lauden. *tract. de Princip. q.* 362. † Por- 17
tizatio super flumine publico est de regalibus Principis; ideo talia non sunt permissa sine concessione Principis, vel ex præscriptione immemorabili. Bald. *d. cons.* 254. *per tot. li.* 3. † Successio ius, 18
qui decedunt sine ꝓpinquis in tertio gradu, prout de consuetudine seruatur in Castro Annato, quod est monasterii S. Saluatoris dicti loci ex priuilegio Imperiali dicitur de regalibus. Abb. *d. cons.* 6. *in q. n.* 2. *ver. est autem iurisdictio, lib.* 2. † Thesaurus moneræ, 19
mulctarū cumulatio, sunt de regalibus, vt dicit *c.* 1. *quæ sint regal.*
† Exitus Portus lanæ, Angariæ, Perangariæ. Rom. *cons.* 271. *Visto-* 20
ta, in pr. & col. 2. *in pr.* † Bācum iustitiæ, & de banco iustitiæ. Rom. 21
d. cons. 271. *n.* 2. vbi apost. citat Curt. Sen. *cons.* 24. *Super eo, post n.* 3.
† Macellatio carnium, seu prohibitio, ne aliquis possit vendere 22
carnes, respicit iurisdictionem, & est de regalibus. Abb. *d. cons.* 6.
col. 3. *in pr. ver. ex iis clare, lib.* 2. † Datiū vini, & introductio vini fo- 23
rensis contra statuta est iurisdictionis, & de regalibus; ideo licet sint ista prohibita fieri; tamen si fiant, spectant ad dominum iurisdictionis, non ad communitatem ciuitatis, vel castri non habentem merum, & mixtum imperium. Abb. *d. cons.* 6. *In quæst. col.*
4. *ver. tertium dubium, lib.* 2. † Amplia; quia solutio, vel exactio ve- 24
ctigalium est de regalibus; & ideo in eis præscriptio nō habet locum, nisi adsit priuilegium, vel immemorabilitas cum scientia Principis. Bald. *cons.* 242. *Antiqua quæstio. per tot.* max. *in prin. v. Bart. dicit, lib.* 2. Ang. *cons.* 290. *n.* 8. vbi, quod hodie * communiter de *
vsurpatione in Italia competunt regalia Principibus, & ciuitatibus, & dicit esse ridiculum hoc disputare hodie in Italia. † Am- 25
plia; quia exactio onerum fiscalium dicitur esse de regalibus, & soli Principi competit. Bald. *cons.* 257. *in pr. lib.* 2. † Et generaliter 26
quinta, vel alia portio, quæ soluitur Principi de præda facta, & quicquid soluitur ipsi Principi in signum superioritatis, dicitur regale. Rol. à Vall. *d. cons.* 1. *n.* 101. *& seq. lib.* 2. † Salinæ dicuntur esse 27
de regalib⁹, & sal, & licet regalia non veniant appellatione fructuum, redditū, prouentuum, bene veniunt in concessione, qñ Princeps alios redditus non habebat in loco concesso. Cuman.
cons. 162. *circa med. ver. hæc autem concessio*, & q sal sit de regalibus, Castr. *cons.* 63. *in fi. lib.* 1 † Imo veniūt in concessione feudi, & ter- 28
ritorii, qñ sunt cōcessa pedagia, & quæcunq; alia iura quocunq; nomine nuncupentur. Castr. *d. cons.* 63. *in fin. lib.* 1. † Ité regalia ve- 29
niunt in concessione, qñ Princeps concessit fructus, redditus, & ꝓuentus, iura, obuentiones, & emolumenta, quocunq; nomine nuncupentur. Cuma. *d. cons.* 162. *circa pr. ver. & vt omnis.* † Item, qñ 30
verba sunt generalia, & obseruantia fuit, quod includerētur regalia, & salinæ. Cuman. *d. cons.* 162. *n.* 3. † Item, qñ aliqua regalia 31
exprimuntur, & clausula generalis subiicitur; qa veniunt omnia regalia, in quibus non sit maior ratio, quam in expressis. Cuman.
d. cons. 162. *circa princ. ver. vnde etiam.* Castr. *d. cons.* 63. *in fin. lib.* 1.

Regalia non possunt alienari, & quando secus. Concl. 83.

REGALIA † alienari nō possunt, quia esset subuertere regnū, 1
& principatum. Rol. à Vall. *cons.* 1. *n.* 96. *& seq. lib.* 2. *& n.* 112. *&*
117. vbi, quod principatus est adinstar corporis, & abscissa auricula non dicitur integrum corpus. & *n.* 120. *& seq.* Felin. *in c.* 1. *n.* 9.
de probat. † Et prohibitio alienationis regalium non ex auaritia 2
Principū, sed ex publica vtilitate emanauit, inquit Bald. in *l. exe-*
cutorem, col. 13. *C. de exeq. rei iud.* sequitur Rol. à Vall. *d. cons.* 1. *n.* 119.
& seq lib. 2. † Extende; quia etiam si exprimantur in concessione 3
regalia, non continentur, nisi adsit clausula, *ex certa scientia, & motu proprio*; quia præsumitur circumuentus Princeps. Rol. *d. cons.* 1.
n. 102. *v. secundo respondetur, cum seq. lib.* 2. † Extende; quia imo cō- 4
cessis regalibus in genere non veniunt illa regalia, quæ concessa sunt supremo Principi concedenti in signum coronæ principalis. Osasch. *dec. Pedem.* 101. *num.* 12. *& seq.* † Extende; quia semper 5
concessio regalium etiam ex certa scientia, & motu proprio intelligitur, vel quoad vtile dominium reseruato directo concedenti, Rol. à Vall. *d. cons.* 1. *n.* 104. *& seq. lib.* 2. vel ad vitam concedentis ibi *n.* 128. *& seq.* vel censetur cumulatiue maiorem auctō-
ritatem sibi reseruasse, ita vt possit vti cumulatiue; imo auferre, & disponere, ibi *n.* 134. *& seq. ver. quinto respondetur*, vel intelligitur quoad solita regalia cōcessio ficta, non vt noua induci possint, ibi *n.* 45. *ver. sexto responderi.* vel denique intelligitur, dummodo non in magnam læsionē supremi Principatus tendat, ibi *n.* 106. 6
& seq. ver. tertio respondetur, & n. 120. † Extende; quia regalia, & reseruata Principi non veniunt in generali cōcessione, nisi sit expresse dictum; ideo Princeps cōcedens castrum, vel ciuitatem

cum

cum omni iure Principis nõ includit regalia; quia dicitur habere ius vt dominus particularis, & vt dominus vniuersalis, & cõcessio continet solum ius, quod habet vt particularis. Roland.à Vall. *cons.*4.*nu.*45. *& seq.lib.*3. *& cons.*2.*n.*134. *& seq.lib.*2. *& cons*80. *n.*13. *& seq.eod.lib.*1.& clarius idem Rol.à Vall.*d.cons.*1.*n.*144. *lib.*2.
7 plenissi. Surd.*cons.*152.*n.*34. † Declara, quia quod dicitur, regalia non posse concedi, quia tendunt ad Imperij destructionem, debet intelligi quoad supremum, & altum illud dominium, quod habet Imperator in toto orbe, Rex in toto regno; quia quoad hoc omnes inuestiti recognoscunt. Paulus de Monte Pico *cons.*
8 99.*num.*29. *& seq.* vbi latissimè discutit, & declarat. † Declara, vt procedat, quando concessio tenderet ad diminutionem Imperij magnam; item, quando concessio esset perpetua, vel esset de directo etiam dominio; secus si temporalis, & de vtili dominio, etiam si esset occasione matrimonii. Soc. Iun.*cons.*80.*n.*45. *& seq.*
9 *lib.*3. † Imo, quod illa reseruatio solum respiciat illam superioritatem, quam habet Imperator in vniuerso ad protegendũ, non ad exercẽdam iurisdictionem, dicit Mandel.*cons.*62.*n.*19. *& 20.*
10 sed loquitur in donatione facta Ecclesiæ, non in feudo. † Contrarium, quod imo illa reseruatio contineat iurisdictionis supremæ exercitium, & si de solo habitu esset intelligenda, infeudatio esset nulla, & posset reuocari, tenet Natt.*cons.*487.*n.*34. *& seq.* Rol.à Vall.*cons.*1.*lib.*2.*n.*122. *& seq.* vbi, quod paulatim reducerẽtur ad nihilum Imperium, & *n.*134. vbi, quod habet exercitum, alias potest reuocari, vel non valet. Surd. *cons.*152.*per tot.* maxime
11 *n.*34. † Declara, quia licet Imperator possit concedere castrum, & feudum omnino liberum; tamen non potest concedere ita liberum, vt non subsit vniuersali iurisdictioni Imperii, Brun. *cons.*
12 156.*col.*1. & 2. vbi idem dicit de iurisdictione Papæ, etiamsi titulo liberæ venditionis concedatur castrum. † Amplia; quia imo, quando tenderet ad diminutionem status supremi, non valet concessio etiam ex certa scientia, & motu proprio, etiam cũ iuramento, etiam ex contracta. Rol.*d.cons.*1.*n.*104. *& seq.lib.*2. *& n.*
13 120. † Amplia; quia regalia non præscribuntur. Bald.*cons.*112.*col.*
2.*lib.*2. *& cons.*202.*eod.lib.* Alex.*cons.*136.*n.*19.*lib.*2. vide *Pedem.dec.*
101.*n.*27. *& seq.per tot.* vbi, quod non præscribitur stante mala fide, quę probatur ex titulo nullo, seu inualido, etiam si sit immemorabilis, quæ inducit præsumptionem cuiuslibet tituli; quia
14 procedit, nisi malus titulus sit productus. † Gabellæ sunt de regalibus Principis, vt dicit Bertach.*tract.de gabell.part.*1.*in princ.n.*
15 13. Rom.*cons.*271.*Vis tota, in princ.* † Et quæ dicantur regalia, vide
16 per tot.*c.*1 *quæsint regal.in vsib.feud.* Bosi.*in prax tit.de regal.* Vide Concl. proxime præced. per tot. max.*n.*10. *& seq.* † Amplia; quia si Imperator concedit Ecclesiæ particulari, vel priuato feudum, & iurisdictionem, appellatio non deuoluitur ad Papam, sed ad concedentem iurisdictionem; quia non censetur concedere su-
17 premam iurisdictionem. Ial.*cons.*123 *lib.*1. † Contrarium verius est, quod omnis iurisdictio in Papam est translata, Mandel.*cons.*
* 62.*n.*11. vbi de *communi. Vide, *Imperator qualiter tura Imperii a-*
18 *lienare possit, & illi præsit. Concl.*40. † Amplia; quia venditio terræ non comprehendit regalia, nisi expresse de regalibus fiat mentio.*c.*1.*de Capit.qui curiam vendidit.in vsib.feud.* Rom.*cons.*271.*Vis to-*
19 *ta, in princ.* vbi apost. dat concord.*in ver.inclusa.* † Restringe; quia imo maiora, & omnia regalia comprehenduntur in venditione facta per Regem, vel alium Principem, quando in ea expressit nominatim aliqua regalia, & postea subiunxit clausulam generalem, ex qua veniunt alia similia regalia non maiora expressis, maxime, quando adest dictio geminata, *quacunque*, ita Roman.
*d.cons.*271.*in princ. ver.substantialiter tamen*, *n.*2. vbi, quia in venditione dictum fuit, *nec non angaria, perangaria, passagia, aquarum decursus, piscationes, & bancum iustitiæ, & quæcunque alia*, venit etiã gabella exitus portus lanæ, & alia regalia, & ibi apostill. *in ver.veritas* citat Mantuan.*cons.*5.*Visis scripturis*, *n.*3. & alia apost. *in ver.similia*, quæ declarat, quod sub clausula generali veniunt alia similia; secus si dissimilia *ver.maiora expressis*, prout etiam ibi Roman. ita
20 loquitur. † Restringe, quando præcedunt verba vniuersalia, *quæcunque*, quorum effectus est, quod includunt omnia, & sequitur exceptio, quæ declarat, & firmat regulam in non exceptuatis, & tunc omnia regalia, quæ sub verbis vniuersalibus possunt includi, veniunt, vt plene idem Rom *d.cons.*271.*n.*3. *ver.secũda quia*,
21 vbi plena apost. *in ver.includi*, quæ citat plurimos. † Restringe, quando verba dubia ab obseruantia diuturna fuerunt declarata per partes. Rom.*d.cons.*271.*n.*4.*ver.tertio non est dubium*, vbi apost. *in ver.inducit*, dat concord. quia non minus factis, quam verbis
22 voluntas exprimitur, & declaratur. † Declara; quia expressum dicitur, etiamsi tacite exprimatur, vel coniecturis, aut facto ipso cognoscitur. Rom.*d.cons.*271.*in fin.ver.nec refragatur*, vbi apost. *in ver.includitur*, & *in ver.declaratur*. dat concord. plures. † Amplia; quia
conuerso; quia regalia semel concessa in feudum non possunt auferri per Principem concedentem, ita Ceph. in consultatione salis facta sereniss. Duci Ferrariæ ab ecclesia Romana, quod non possit Papa aliquid innouare, tenet *cons.*539.*per tot.* † Contrarium videtur tenere Rol.à Vall.*cons.*1.*n.*135.*cũ seq.lib.*2. allegando Rom. *respons.*4.*lib.*2. *& respons.*7. & tenet expresse Natt. *cons.*487.*n.*2. *& seq.* vbi, quod si solus habitus sine exercitio competeret, non valet concessio, & potest reuocari. † Declarat Cephal. illud procedere in concessione priuilegii, vel immunitatis, vel quando is, cui facta est cõcessio, recognoscit superiorem, vel verius, quando nõ agitur de vtilitate pecuniaria; quia vtilitas spectat feudatario, vel si concessio non est per contractum, sed pruilegium merum, vide eum *d.cons.*539.*n.*49. *& seq.ver.ad tertium, & n.*54. dicit, quod recognoscens superiorem non habet regalia nomine suo, sed iure superioris; ideo superiores auctoritate pollunt subditi imponere onus. † Limita, & declara, quia in concessione facta Ecclesiæ Romanæ bene transeunt absolute omnia regalia, quia indignum esset, quod Ecclesia, à qua pendet, Imperium recognosceret, & subiiceretur Imperio, ita Alba. Mandel.*cons.*62.
*n.*87. & in simili dicit Natt.*cons.*580.*n.*3. quia si minoris feudum transit ad maiorem, non iurat fidelitatem propter inconuenies, quod resultaret, & magis * communem dicit Alba. *cons.*62.*n.*11.
† Extende idem, si fiat cõcessio Ecclesiæ inferiori; quia valet adicatio omnis Imperialis superioritatis, ita Mandel.*d.cons.*62.*n.*
15. vbi dicit magis * communem, & quod non potest postea Imperator grauare vasallos Ecclesiæ, & quod propterea appellandum sit ad superiorem Ecclesiasticum, non ad seculatem, quilibet eram concessionem fecit iurisdictionis. Couarr. *pract.quæst.c.*4.
*col.*2. vbi de magis * communi. † Contrarium Ial.*cons.*123.*lib.*1.
† Declara; quia non valet concessio regalium status vniuersitatis, seu loci particularis: item, quãdo notabilem diminutionem status contineret: item non valet, quando fit principaliter; secus si accessorie ad infeudationem. Natt.*cons.*122.*n.*19. *& seq.* Gabriel.
*cluss.*5.*num.*14. *& seq.de iur.quæst.non toll.* plene Ial.*cons.*10.*in fi.lib.*1. Mandel.*d.cons.*62. vbi per omnia. † Declara, quia in præiudicium successoris non valet; secus in præiudicium concedentis Ioan. Ant. Alex.*cons.*130.*col.*2. † Declara, quia si Imperator, vel Princeps concedat per viam feudi, superioritas suprema redit in concedentem; si vero libere donat Ecclesiæ, tũc transeunt omnia regalia in Ecclesiam, ita Iacob. de S. Georgio *in sua inuestit. vn. in fin. dum.n.*33. *& seq.* maxime *n.*36. & est magis * communis opinio, vt per Couarr. *pract.resol.c.*4. † Declara; qua regalia alienantur, quando non immodicæ, sed paruæ, secundum * communem. Mandel.
*cons.*67.*n.*5. *per tot.* vbi, quod nisi inducatur magna ratio Principatus, non reuocatur contractus, & concessio etiam continens regalia. Vide plenissi. de hac materia, *Imperator qualiter tura Imperii*
*alienare possit. Concl.*40.*n.*7. *& multis seqq.* † Limita; quia regalia possunt concedi, qñ ex certa scientia fit concessio cum clausula *non obstante, & motu proprio.* Rol.à Vall.*cons.*1.*n.*102. *& seq.lib.*2.
*cons.*4.*n.*48. *lib.*3. Iacob.à S. Georgio *in sua inuestit. infeudati, vn. in*
*feudum.n.*3. vbi, quod non valet concessio regalium, nisi fiat motu proprio, vel ex certa scientia. † Extende, quia sicuti pot Princeps remittere iuramentum fidelitatis; ita potest concedere in feudum allodium nullo reseruato. Brun.*cons.*156.*col.*2. *ver.infer*
ergo. † Limita, quia imo si feudum vti allodium, & liberum per tempus immemorabile fuit possessum, præsumitur, quod ab initio inuestitura fuerit libera, si de contrario non apparet. Brun.
*cons.*156.*per tot.* vbi est casus. † Limita; quia si concessio feudi, ut
mero, & mixto imperio fiat Regi, Duci, vel Marchioni magno, transeunt omnia iura Principis concedentis; secus si inferiori. Rol.à Vall.*cons.*4.*n.*19.*lib.*3. vbi de *communi. † Limita, quando verba sunt vniuersalia, vel conceditur omnino de iurisdictione. Crau.*cons.*411.*n.*46. *& seq.* max.*n.*48. quia alios citat, quia tunc vniunt regalia. Dec.*cons.*196.*In casu inquisitionis*, *n.*2. *in fi. ver.præterea*
propter verbum. Ial.*cons.*161.*in princ.lib.*2.

Reges omnes de facto non recognoscunt Imperium. Concluſ. 84.

REGES † omnes de facto in regno suo tenent locum imperatoris. Oldrad.*consil.*231.*ver.si quis autem velit, in 1. ora mã.*
Vide, *Rex Franciæ non recognoscit Imperium. Concluſ.*344. Vide, *Rex*
Vide, *Rex Franciæ non recognoscit Imperium. Concluſ.*344. Vide, *Rex Angliæ*
*Hispaniæ non recognoscit Imperium. Concluſ.*345. Vide, *Rex Romanorum*
*non recognoscit Imperium. Concluſ.*342. Vide, *Rex Romanorum*
non recognoscit superiorem Imperatorem.
*Concluſ.*349.

Reges

Reges, & regna vnde procedant. Concl 85.

1 REGES, † & regna sunt de iure diuino, prout in Saule, Dauide, Salomone, & aliis, & probatur in multis locis S. Scripturæ. Anch. *cons.* 339. *Pro maiori intelligentia, in prin.* † Et regna habent vetustissimum institutum quasi naturæ, & præcesserunt Imperium, & fuerunt ante Consulatum Romanorum. Anchar. *d. cons.* 339. *in pr.* † Iure tamen gentium sunt distincta regna, & dominia omnia. Anchar. *d. cons.* 339. *in pr.* & plenius *cons.* 310. *n.* 9. vbi, quod omnia dominia, & meum, tuum, sunt de iure gentium.

Regestrum supplicationum Apostolicarum probat. Concl. 86.

1 REGESTRVM † supplicationum Apostolicarum probat; ideo supplicatio extracta de dicto regestro subscripta per eum, qui habet custodiam ex publico regestri, proba. Gem. *cons.* 2 82. *nu. & seq. ver. sed opponitur.* † Amplia, vt idem sit in regestro literarum Apostolicarum, quia probat. Castr. *consil.* 345. *In præsenti casu, in prin. lib.* 1. vbi, quod sumptum ex archiuio publico probat; ideo etiam ex regestro publico.

Regnum quid sit, & contineat in se. Concl. 87.

1 REGNVM † quid sit, ponit Bald. *consil.* 333. *Ad intelligentiam sequentium, circa pr. ver. nam si imperator, lib.* 1. vbi dicit, regnum est quoddam totum suas partes integraliter cõtinens, tam in personis, quam in rebus; & continentur magnates, & vniuersæ nationes, quæ circumscribuntur sub finibus designatis. † Regnum de iure communi est indiuisibile, *c.* 1. *§. præterea Ducatus, collat.* 10. *tit. de prohib. feud. alien. per Feder.* Oldr. *cons.* 231. *circa fin præterea ibi res.* 3 † Et est ad similitudinem corporis humani, à quo si abscinditur auricula, non esset corpus perfectum, sed monstruosum. Rol. à 4 Vall. *consil.* 1 *n.* 117. *lib.* 2. † Amplia, quod regnum Aragonum etiam ex testamento Iacobi Regis debet esse semper integraliter eiusdem, & vnici Regis. Oldr. *d. cons.* 231. *in fi. ver. præterea.* † Regnum continet in se nedum territorium materiale, sed etiam ipsas gentes regni; quia ipsi populi collectiue regnum sunt, & circumscripta obedientia populorum regnare non potest Rex. Bal. *cons.* 159. 6 *Super eo, quod n.* 3. *ver. quædam vero procedunt, lib.* 3. † Regnũ est quid vniuersale. Bart. *in l. si conuenerit, § si nuda, n.* 3. *ff. de pign. actio.* allegat gl. *in t. ne sede vacante.* & dicit, quod si quid accessorie regno adiicitur, prout castrum, ciuitas, prouincia, vel ducatus, debet viuere legibus, & gaudere priuilegiis regni; secus si separatim adiicitur; prout Comitatus Tholosæ regno Franciæ principaliter vnitus; 7 quia vtitur suis legibus. † Et dicitur regnum quid vniuersale vniuersalissimum; quia sub se continet alia vniuersalia, prout Ducatus, Marchionatus, &c. prout de territorio dicitur, quod est quid vniuersale, sed tamen regnum habet territorium vniuersale magis; quia continet ciuitates, & loca habẽtia territorium suum, ducatus, prouincias, & alia loca habentia suum territorium sub territorio regni. Ruin. *cons.* 22. *num.* 5. *lib.* 1. Vide, *Rex quare vnus, & primogenitus, & quid sit. Consil.* 330.

Regni successio, & qualiter succedatur in eo diuersimode, & quando mulier succedat, vel non. Concl. 88.

1 SVCCESSIO † in regno quandoque defertur in posteros ratione sanguinis per certam lineam. Bald. *cons.* 159. *Super eo, quod* 2 *quæritur, lib.* 3. *in pr.* † Electione quandoque successio in regno defertur, prout in regno, & Imperio Romanorum. Bald. *d. cons.* 159. *in pr. lib.* 3. imo quod de iure successio in regno sit facienda per electionem, prout in Papatu, & Imperio, est text. *in c. Moyses,* 8. *q.* 1. & 3 apparet in Samuele, Dauide, & aliis. Anch. *cons.* 339. *n.* 2. † Idem in 4 regno Poloniæ, quãdo deficiunt descẽdentes. † Tamen de consuetudine inuerata est introductum, vt succedant descendentes, & vnus solus succedit, non omnes, videl. primogenitus pro- 5 pter bonum publicum. Anchar. *d. cons.* 339. *n.* 2. 3. & 4. † Fœminea sunt plurima regna, quæ constat à fœmina prouenisse, & ad fœ- 6 minam transitum fecisse. † Austri Regina regnauit, *lib.* 3. *Reg. c.* 10. 7 *Paralip. c.* 7. *Num. c.* 2. vt refert Anch. *d. cons.* 339. *n.* 21. † Hispaniæ regnum deuenit in Maioralem fœminam Regis, quę etiam successit in regno Aragonum. Anch. *d. cons.* 339. *n.* 5. *ver. quæritur, cui de iu-* 8 *re.* † Aragonum regnum fuit Maioralis filiæ fœminę Regum Castellæ, & Aragonum; item iterum deuenit in Petronillam filiam Regis Remigii, qui fuit monachus sacerdos dispensatus. Ancha. 9 *d. cons.* 339. *n.* 5. *ver. quæritur.* † Hierusalem, & Siciliæ regna ad Reginam Ioannam obuenerunt, quæ 30. annis & vltra gubernauit fa- 10 liuriter. Anchar. *d. cons.* 339. *n.* 18. *ver. postremo.* † Vngariæ regnum deuenit in filiam Pratiti Regis Vngariæ. Anchar. *d. cons.* 339. *n.* 18. *ver. postremo.* † Angliæ regnum in duabus sororibus deuenit, & no- 11 uissime in Reginam hæreticam; & pessimã, cui tandem optimus Rex, vt speramus, successit. † Poloniæ regnum in filiam Regis. 12 † Portugalliæ regnum deuenit in Regem Philippum II. Regem 13 Hispaniæ ex fœmina Regum Portugalliæ natum. † Fœmineum 14 Regnum, prout Aragonum origine transit ad fœminam filiam Regis, exclusis omnibus transuersalibus. Anch. *d. cons.* 339 *n.* 12. & *seq.* vbi hoc consulit. † Extende; quia etiam filia Regis, quæ patri renunciauit regnum, vt frater patris succederet, mortuo patruo sine filiis legitimis, excludit omnes alios transuersales, petita absolutione à iuramento. Anchar. *d. cons.* 339. *n.* 12. *& per tot.* vbi est casus in regno Aragonum. † Franciæ vero regnum non transit in 16 fœminas ex lege Salica, vel alias.

Regiensis, seu Regii ciuitas, statuta, consuetudines, & priuilegia. Concl. 89.

REGII † ciuitas fuit dominorum de Gonzaghis, postea Ducis 1 Mediolani, videlicet Comitis Virtutum, deinde Othonis, & vltimo loco Marchionum Estensium concessa ab Imperatore. Castr. *cons.* 317. *lib.* 2. † Et quod fuerit primo loco dominorum de 2 Gonzaghis, videlicet de anno 1358. meminit Alexand. *cons.* 16. *In causa, & lite, n.* 12. & quod fuerit Ducis Mediolani, videl. Comitis Virtutum, ibi *n.* 18. *in fin. lib.* 5. † Et quod postea Imperator inuestiuerit Duces Estensis de ciuitate, & Ducatu Regii, & valuerint hæ inuestituræ, Alexand. *cons.* 1 *n.* 17. *& n.* 25. *lib.* 5. vbi, quod potuit Dux Regii bona fide subinfeudare Gonzaghas de villa S. Thomæ, & sequitur Socin. Iun. *cons.* 126. *n.* 8. *lib.* 3. † Et quod sit ciuitas 4 Imperii, Angel. Aret. *cons.* 127. *In casu pradicto, in fin.* † Est in Lom- 5 bardia ciuitas Regii, secundum * communem vsum loquendi, quæ Lombardia est prouincia in Italia, sed de iure Canonico est sub Archiepiscopo Rauennæ. Bart. *in extrauagant. qui sint rebell. in ver. Lombardiæ, in princ.* & hac de causa dicitur esse in Æmilia. † Vl- 6 timo loco Imperator de ea inuestiuit Ducem Borsium Estensem tanquam de feudo nobili cum districtu, comitatu, territorio, & omnibus, & singulis terris, & castris dicti Episcopatus Regii cum clausula, *ex certa scientia, & deplenitudine, & non obstante*, vt refert Ang. Aret. *consil.* 101. *In casu*, vbi, quod prius eam tenuerunt Marchiones Estenses, Leonellus, & Nicolaus. † Est de ciuitatibus 7 comprehensis in pace Constantiæ, quibus Imperator donat iurisdictionem in castris, & villis in suo territorio, Alexan. *d. cons.* 1. *n.* 2. *vers. præterea per pacem, lib.* 5. & iterum *cons.* 16. *In causa & lite, in princ. lib. eod.* † Habuit litem cũm Georgio, & Francisco de Gonzaghis 8 super villa S. Thomæ, quod spectaret ad ciuitatem vigore laudi lati per Episcopos Mantuæ, & Mutinæ, de qua dicti domini fuerunt inuestiti à Duce Ferrariæ, & Regii. Alex. *d. cons.* 1. *lib.* 5. *in princ.* † Canossi nobiles fuerunt à Carolo IV. Imperatore inuestiti de 9 multis castris de anno 1368. videl. de castro de Canossa, Cauiano, Bibiano, Calenzano, Castellano, Sasforto, & Rungulo, ac Bianello cum castellis, & villis suis cum mero, & mixto imperio, vt per Alex *d. cons.* 16. *In causa, & lite, n.* 27. *in fin. vers. hoc idem ostenditur, lib.* 5. † Ciues Regienses dicuntur, & appellantur Canossii in 10 multis scripturis, & priuilegiis, de quibus Alexan. *d. cons.* 16. *n.* 8. *& seq. ver. nec ad hoc obstat, lib.* 5. vbi tuetur, quod licet eorum antenati fuerint ciues sine origine, sine incolatu, descendentes non remanent ex tali ciuilitate subditi in eorum præiudicium. † Scandiani 11 castrum cum aliis castris fuit subinfeudatum Boiardis per Ducem Mediolani, dum fuit dominus Regii, postea etiã Duces Ferrariæ, postquam ad eos peruenit ciuitas Regii ex concessione Imperatoris, subinfeudarunt eundem comitatum Scandiani Boiardis cum separatione à ciuitate Regii, ita Socin. Iun. *d. consil.* 126. *n.* 10. *& seq. per tot.* vbi, quod concessio facta ciuitati Regii de maiori magistratu non potest habere locum in locis primo concessis in feudum liberis, & *n.* 38. tollit, quod dicitur in concessione comitatus de reseruatione superioritatis, quod importat solum maiora quædã, vt sunt crimina læsæ maiestatis, hæresis, falsæ monetæ, & denegatæ iustitiæ, & ibi plenius *num.* 2. & super eodem casu etiam consulit Bero. *cons.* 74. *lib.* 1. † Bianelli castrum est Comi- 12 tum de Canossa, qui habẽt inuestituram ab Imperatore, & est de Episcopatu Regii, & Gabbi sunt de Bianello, qui venerũt ad habitandũ Regii; ideo nõ possunt collectari in Bianello. Ang. Aret. *d. cons.* 101. *per tot.* † Et Dux Mediolani Comes Virtutum emit roc- 13 cham Bianelli, dum esset dominus Regii. Alex. *d. cons.* 16. *n.* 23. *li.* 5. † Castrũ de Monteritho est Comitũ de Manfredis, qui possunt 14 imponere collectas vasallis p̃ nubendis filiab. & sororibus, & pro aduẽtu Illustriss. sui Principis, & Potestas dicti loci potest imponere mulctas modicas vsq; ad scuta 12. & põt ex officio inquirere

contra offendentes officium suum. Alex. plene *consil.* 35. *Viso the-*
15 *mate per tot. lib.* 2. † Castrum Albineæ cum mero, & mixto imperio erat Comitis Thadæi Manfredi, cui nobilis Pardus de Sacratis eius socer donauit omnia bona sua in dicto castro, super qua Alex. *cons.* 157. *Viso instrumento. lib.* 2. consuluit, quod valet, licet non sit insinuata, quia rogata per iudicē loci: item quia non est necessaria, quando sit per habentē merum, & mixtum imperium, vel habenti merum, & mixtum imperium: item dicit, quod comes Thadæus erat ciuis Ferrariæ: ideo statutum Ferrariæ non obstabat, & prima inuestitura fuit Ioanni de Manfredis pro se, & successoribus suis, & est comitatus, qui fuit diuisus, & diuisio valuit secundum consuetudinem Lombardiæ. Alex. *cons.* 30. *Visis dubitationib. lib.* 6. vbi apost. vide eundem Alex. *cons.* 13. *Consideratis iis. lib.* 6. vbi consuluit, quod isti homines de Montericho, & de Albinea vasalli Comitum de Manfredis cōmiserunt rebellionem in Comites, & quod propterea commiserunt crimen læsæ maiestatis secundum * communem, licet Comites recognoscant superiorem Principem Regii; sed tamen ista læsa maiestas licet habeat etiam confiscationem, nō tamen afficit filios ipsorum delinquentium.
16 † Mirandulæ terra est de Diœcesi Regii, & Archipresbyter S. Mariæ de Mirandula solet esse delegatus Episcopi Regii ad vniuersitatem causarum, & vocatur vicarius Episcopi, sed non est ordinarius, & ab eo appellatur ad Episcopum, quia nō facit idem tribunal, imo si ipse Archipresbyter assumitur in adiunctum à Prætore, appellatio debet interponi ad Episcopum, non ad dominos loci, & statutum Marandulæ, quod intra decem dies appellans teneatur prosequi appellationem coram dominis, vel delegatis ab eis, non habet locum isto casu, Alex. *cons.* 12. *Viso processu. per tot.*
17 *lib.* 6. quod est decisiuum. † Villam Bibiani possidebant hæredes Gabaroti de Canossa ex priuilegio Caroli IV. Imperatoris, & ciuitas Regii mouit litem in ciuitate Ferrariæ, super qua consuluit. Alexan. *cons.* 17. *In causa & lite, lib.* 6. quod mandatum nō erat sufficiens ab Antianis solis, quia debuit esse a consiliariis ciuitatis iterum super ista villa, quod iurisdictio sit Comitum de Canossa, nō
18 ciuitatis Regii. Alex. *consil.* 16. *lib.* 5. *per tot.* † Homines de Rosenna subditi dominis Corrigiensibus tenentur ad onera cauamenti, & conductus aquarum ad fauorem castri S. Poli in Ducatu Regii, Io. de Anan. *cons.* 18. *Visa scientia.* & ibi Bologn. qui restringunt duas sententias latas contra homines de Rosenna, vt solum ad o-
19 nera realia teneantur. † Regiensium laboratores respectu bonorum in territorio Bagnoli, quod est de districtu Regii, licet habeant iurisdictionem separatam, non tenentur facere guardias in castro Bagnoli, nisi domini castri habeant ex priuilegio, vel concessione superioris, aut ex consuetudine, vel nisi ob defectum hominum hoc facerent; quia tunc esset onus reale, quia bona non possent bene laborari, si castrum, in cuius territorio sunt, non custodiatur. Castr. *cons.* 317. *Super primo, in fi. ver. circa quartum,*
20 *lib.* 2. † Priuilegia multa habent ciues, & incolæ Regienses in territoriis Nuuolariæ, & Bagnoli, vt non teneantur ad aliqua onera, sint immunes ipsi, & coloni eorum possunt succedere, alienare, emere, & extrahere blada, & non potest contra eius statui etiam tempore necessitatis, plene Ceph. *cons.* 451. *per tot.* & Decian. *cons.*
21 44. *lib.* 4. vbi tollunt omnia contraria. † Contrariū consuluerunt Roland. à Vall. *consil.* 80. *lib.* 3. *per tot. num.* 37. *& seq. ver. venio ad capitulum.* vbi, quod ciues Regii tenentur ire ad molendum granum, & ad furnos dominorum; quia acquisiuerunt possessionem, & quasi, & plene ponit conuentiones, & plenius *consil.* 79. *per totum.* quod est principale consilium, sequens vero est responsiuum. & Surd. *cons.* 313. *lib.* 3. an autem Rol. & Surd. seu Cephal. & Decian.
22 rectius consuluerint, lis est sub iudice adhuc. † Ecclesia Regina habet statutū, quod antiquior Canonicus possit optare præbendam vacantem, super quo statuto consuluit Bal. *cons.* 177. *In Eccle-*
23 *sia Regina. lib.* 1. † Antianos habet, qui sunt regentes ciuitatis, videlicet communitatis, & Florentiæ appellantur priores, & isti non possunt dare mandatum pro communitate, sed spectat ad consiliarios, qui sunt loco decurionum. Alex. *cons.* 17. *In causa & lite in*
24 *princ. lib.* 6. † Zoboli nobiles Regii habent priuilegium exemptionis ab oneribus concessum à Carolo IV. Imperatore, & Duce
25 Hercule Primo. Alexan. *cons.* 33. *lib.* 6. † Statutum, quod omnia instrumenta archiuientur, & pro eis soluatur gabella intra annum sub pœna nullitatis; & ideo licet sic soluta gabella post annum, instrumentum nullum remanet, & non probat. Ang. Aret. *consil.*
26 89. *Pro decisione per tot.* maxime *nu.* 9. *& seq. ver. secundo hoc ex alio.* † Item, quod credatur scripturis in archiuio publico Regii, quod statutum intelligitur quoad subditos, secus quoad non subditos, & extra territorium, quia non habet locum. Alex. *cons.* 16. *In causa & lite, n.* 4. *& seq. ver. secundo principaliter lib.* 5. vbi idem dicit, quando agitur cum eo, qui prætendit se non subditum, vel super iis, quæ controuertitur, an sit de territorio. † Statutum Regii, quod inter agnatos, siue cognatos vsq; ad quartum gradum debeat fieri compromissum, non habet locum, si non probatur, quod agnati sint intra quartum gradum, nec sufficit probatio, quod sint cognati: item non habet locum, quando est lata prima sententia, quia debet peti, ante quam fiat liquidatio: item non habet locum si non petatur compromissum; item non habet locum in executione instrumenti: item non habet locum in causa mixta ciuili & criminali. Alexan. *cons.* 82. *In causa inter Petrum per tot. lib.* 1. † Quod ab habens descendentes non possit legare vxori vltra decem florenos, habet locum, etiam si descendentes non succedant secundū * communem; quia sufficit, quod conditio de facto verificetur. Ang. Aret. *cons.* 90. *In prima consultatione in pr.* vide inf. *n.* 34. † Huiusmodi statutum habet locum etiam in vsufructu, vt nihil possit consequi, nisi alimenta, & pœna imposita hæredi, si molestiam inferat, quod sit priuatus hæreditate, nō valet, quin ad statutum redigat. Ang. Aret. *d. cons.* 90. *n.* 12. *ver. capio secundum. cum seq. n.* 4. *& seq. ver. venio nūc ad tertiū.* † Declara, quia statutum Regii, quod maritus nō possit legare vxori, &c. restringitur, quādo mulier vellet cōmunicare dotem suam: quia tunc statutum nō obstat. Ang. Aret. *cons.* 121. *in pr. & per tot.* maxime *nu.* 19. *& seq. ver. vnde cum dicta domus.* videas statutum, quia obiter ibi de eo loquitur. † Statutum admittit agnatos ad successionē exclusis sorore, matre, & descendentibus ex ea, quod clarum, & præcium statutū dicit Rom. Iur. *cons.* 269. *n.* 48. *lib.* 3. † Et statutum, quod stābus masculis filiæ fœminæ dotatæ non succedant, non habet locū in successione materna, sed solum in paterna, & non extenditur ex identitate; quia est correctorium iuris. Ang. Aret. *cons.* 80. *Quantum ad primum. n.* 6. *& seq. ver. quoad tertium.* & iterum *cons.* 141. *Quoniam. n.* 2. *& seq. ver. ergo.* vbi, quod est accusatorium naturæ. † Et si masculis istorum hereditatem possidet, tenetur restituere suam ratam filiab' sororibus vna cum fructibus. Ang. Aret. *d. cons.* 80. *n.* 15. *& seq. ver. venio ad sextum.* † Statutum Regii, quod maritus non possit legare vxori, valet, & est fauorabile, etiam si ciuis extra territorium Regii testaretur. Roman. *consil.* 39. *In proposita quæstione. in prin.* vbi ponit multa similia de lege imperiali, de excommunicatione, de sententia, de prodigo interdicto, & aliis similibus, quæ extra territorium extenduntur, *supr. num.* 30. *& seq.* † Statutum prædictum extenditur etiam ad bona sita extra territorium Regium, ex quo principaliter prohibet personam subditam, plura ad hoc idem Rom. *cons.* 39. † Statutum, quod possessio defuncti continuetur in hæredem, operatur, quod hæres potest intentare remedium *can. restitegranda. 3. q.* 1. & quod possessio, quæ erat penes defunctum, dicatur in hæredem continuata. Ang. Aret. *cons.* 93. *n.* 12. incipit, *Nec dubium, & nu.* 30. *ver. tertia surgit.* vbi, quod hæres dicitur succedere, & in si alius occupauit bona. † Et iterum super eodem statuto, & in eadem causa Ang. Aret. *cons.* 121. *In casu predicto supr.* vbi, quod huiusmodi statutum fingit possessionem defuncti continuatam in hæredem, ac si apprehendisset: ideo operatur talem continuationem, vt non sit vnquam vacans, prout in possessione Ecclesiæ, quæ erat penes primum rectorem, vt eo mortuo continuetur in secundum, vbi, quod habet locum etiam in bonis dotalibus. † Statutum criminale, quod contumax habeatur pro confesso, non habet locum, quando frater absentis comparuit accusatorio nomine, & etiam fuit admissus ad probandum innocentiam: quia ex quo absens potest condemnari, admitti debet procurator. Ang. Aret. *cons.* 85. *Quoniam, col.* 1. *ver. nec etiam obstat. nu.* 159. *& seq.* † Statutum, quod petens reduci laudum non incidat in pœnam, si obtineat reduci laudum in aliqua parte, Alexan. *cons.* 32. *Opportune. n.* 7. *in fin. ver. ad hoc accedat. lib.* 2. vbi etiam sine statuto, Alex. ibi *n.* 7. *&* 8. dicit, quod quælibet causa iusta excusat à pœna promissa etiam cum iuramento: quia habet tacitam conditionem, si iuste laudatum fuerit. † Statutum Regii, quod nullus possit acquirere castrum in territorio Regii sine licentia communitatis, non legat Imperatorem, neque superiorem. Alex. *consil.* 16. *In causa & lite lib.* 5. *n.* 32. *col. fin.* Statutum † Regii, quod nullus possit obtinere immunitatem habere officia Communis Regii, & obtinens officium censeatur renunciasse omni priuilegio immunitatis. Alexander *consil.* 33. *Pouderatis. nu.* 12. *& seq. ver. non obstat id, quod secundo. lib.* 5. vbi, quod statutum non operatur contra eum, qui accepauit officium, nisi constet, quod sciret tenorem priuilegii: secundo priuilegium superioris derogans statuto non perditur: tertio non potest habere locum statutum contra priuilegium Imperatoris, quia statuentes non possunt tangere, vel statuere contra legem, & priuilegium Imperatoris, & sui Principis superioris, & qua in dubio non censentur comprehendere factum superioris, &loqui-

& loquitur in priuilegio Caroli IV. concesso Nobilibus de Zobolis, contra quos consuluit Anch. Iun. *q. 49 lib. 3.* † Statutum, quod
42 banniti possint impune offendi, est Regium & validum est, & excusat eum, qui interfecit bannitum, qui erat gratiatus, sed nō erat cancellatus de libro Communis, dummodo interficiens ignoraret gratiam, & non sit in dolo. Alex. plene *cons. 65. Attenta. lib. 3.*
43 *per tot.* vbi multa ad hoc. † Statutum Regii, quod nullus possit capere possessionem sine mandato iudicis, & aliud, quod iudex non possit dare possessionem alicui, nisi citato possessore, non habet locum in eo, qui habet pactum ingrediendi propria auctoritate bona debitoris cum constituto: quia poterit ingredi possessionem, etiam penes tertium, possessorem bonorum debitoris, quia statutum recipit interpretationem passiuam à iure communi, & de iure communi hoc est permissum. Angel. Aretin. *consil. 106. In casu sup. dicto, per totum.* vbi pro vtraque hanc tuetur, tollit contraria, & extendit, etiam si debitor, qui fecit pactum ingrediendi, sit mortuus: imo extendit, etiam si possessor fecisset resistentiam, quod non credo verum, sed loquitur *numer. 9.* in eo
44 possessore, qui non habuit à defuncto debitore, vide eum. † Item, quocis, qui confinat à tribus lateribus, possit compellere dominum rei confinatæ ad vendendum, quod statutum non habet locum, quando dominus rei confinatæ illam emit ab eo, qui confinabat à tribus lateribus; quia cum renunciauerit omni legum, & statutorum auxilio, non potest vigore statuti, cui renunciauit, agere; & quia etiam si non renunciasset, cum teneatur de euictione, si contrarium faciat, repellitur, & tenetur ad pœnam dupli. Angel. Aretin. *consil. 127. In casu prædicto. per tot.* vbi pro vtra-
45 que, & tollit contraria. † Item, quod citatio ad domum si fiat, sit domus habitationis: ideo non sufficit, quod nuncius referat citasse ad domum, nisi addat habitationis; quia omnes qualitates
46 statuti sunt seruandæ. Alex. *consil. 2. Consideratis, n. 8 lib. 3.* † Decreta plura extant, & bannimenta, quod quicunque habitauerit cum sua familia in ciuitate Regii per decem annos, habeat exemptionem à quibuscunque muneribus: item statutum Regii, quod nullus cuiuscunque dignitatis Episcopatus Regii possit imponere alicui ciui, vel districtuali Regii aliqua onera sub pœna dupli, & quod de anno 1423. per Marchionem Nicolaum Estensem fuit confirmatum capitulum ciuitatis, quod iubet omnibus castellanis Episcopatus Regii, quod habitantes Regii, vel venientes ad habitandum permittant vti eorum bonis sine vllo gratiamine reali, vel personali, ita Angel. Aretin. in casu *consil. 101.*
47 † Statutum Regii, qualiter procedatur ad fauorem creditorum habentium instrumenta contra debitores suos, concedit exequutionem paratam instrumento, sed non habet locum in instrumento tutelæ, in quo promisit defendere, inuentarium bonorum facere, rationem administrationis reddere cum reliquorum restitutione; quia nisi reddatur ratio prius, via ordinaria non potest certa summa peti; quia redditio administrationis continet compensationem debiti, & crediti; ideo ante petitam, & redditam redditionem non datur via exequutiua. Alex. plene *consil.*
48 *192. Visis narratis. per tot. lib. 7.* † Statutum Regii, quod venditio rei immobilis non possit fieri non requisito consorte, & præferti debeat consors, dicitur fauorabile, & habet locum etiam in permutatione, maxime, quando est facta permutatio in fraudem
49 venditionis Alexand. *cons. 197. Visis dubitationibus. lib. 7. per totum,* † Statutum, quod pœna stupri per violentiam sit mortis, sine vio
50 lentia sit centum librarum. Alex. *cons. 165. Visis, & ponderatis. libr. 7.* † Statutum, quod procedatur de similibus ad similia secundum statuta, si non extat statutum imponens pœnam pro delicto præcise, vel simili, pœna sit arbitraria, sed non possit esse capitalis, nisi statutum hoc disponat, Alexand. *d cons. 165. per tot. lib. 7.* vbi, quod ducens duas vxores non potest puniri pœna mortis, sed stupri voluntarii; sed contrarium apostil. fin. ibi, vbi, quod nimis mollis est Alexand.

Regressus ad beneficia dimissa quando à iure cōcedatur, vel non. Concl. 90.

1 EXPECTANS, † qui dimisit primum beneficium per eum obtentum, vt assequeretur secundum vigore expectatiuæ, recuperat primum dimissum, si secundum ex aliqua causa non potest consequi, ex æquitate, *c. si beneficia, de præbend. in 6.* Lap. *alleg.*
2 *121. Fulcinius. columna 3. ver. item posita parte.* † Amplia, vt procedat in omni renunciatione facta ex falsa causa, quam resignans putabat veram; quia semper potest resignans redire ad suum beneficium resignatum libere & sine vlla controuersia. Franch. *in d c. si beneficia, num. 3. in 4. not. de præb. in 6.* vbi apostill. reddit rationem; quia qui errat, non consentit; & quia pœna non imponitur, nisi pro culpa. † Amplia, vt nedum detur regressus in primo capite, 3
sed successiuus regressus in mille: nam si ego dimisi Ecclesiam, vt aliam consequar, & Titius habuit meam dimissam, & ipse aliam dimiserit, & sic in infinitum: quia dato errore in primo gradu, omnes regressum habent ad beneficia dimissa. Franch. *d. cap. si beneficia, numer. 4. versicul. vltimo nota, de præbend. in 6.* † Amplia in 4
permutantibus beneficia: quia si beneficia permutata euincantur, is, à quo euincitur redibit ad sua beneficia etiam propria auctoritate. Federic. de Senis *consil. 112. Amice Charissime, circa fin. ver. quidam dicunt.* † Declara ampliationem procedere, quando sola 5
auctoritas superioris interuenit in permutatione, sed si interuenit collatio, secus; quia non possunt redire propria auctoritate sine superiore, & idem in beneficio reseruato resignato in manibus inferioris; quia debet auctoritate Papæ redire. Federic. de Sen. *dict. consil. 112. circa fin. ver aliy dicunt.* † Amplia, vt procedat, et- 6
iam si acceptans secundum beneficium tanquam vacans ex dispositione *cap statutum, de præbend.* dimisit ius ad rem ex gratia, puta ex electione, quia si beneficium collatum apparebit reseruatum, reuertitur ad ius suum ad rem in primo beneficio; quia habuit probabilem causam acceptandi, & ignorandi reseruationem. Gemin. late *consil. 78. His præmissis quasi per totum.* vbi est casus. † Extende præcedentem ampliationem, vt procedat, etiam si 7
dispositio *dict. cap statutum, de præbend.* cuius vigore secundam acceptauit prouisionem, sit per extrauag. reuocata; quia adhuc probabilis est ignorantia extrauagantis, licet Ioann. Andr. de ea attestetur. Gemin. *dict. consil. 78. colum. 1. in fin. ver. nec obstat, si dicatur, cum sequent.* † Limita; quia non datur regressus resignanti, vel 8
cedenti ius ad beneficium, & sic in spe, sed solum quando est in re, & in effectu. Lap. *dict. allegat. 121. Fulcinius. numer. 2. ver. nec obstat.* quam sequitur Franch. *in d. cap si beneficia in fin. de præbend. in 6.* & latius Lap. *in fin. d allegat. ver. nec obstat huic conclusioni.* † Contra- 9
rium tenet Gemin. *consil. 78. in princip. ver. nec obstat. si dicatur.* vbi allegat Ioann. Andr. post Archid. *in cap. 2. de rescript. in 6.* super gloss. fin. vbi tenet hoc procedere, etiam si acceptans secundum ius non est protestatus. † Limita in monacho facto Episcopo, vel 10
rectore alicuius parochiæ; quia licet desinat esse Episcopus, vel rector, non redibit ad monachatum, sed erit subiectus ordinario, qui ordinabit vitam illius. Federic. de Senis *consil. 5 numer. 2. ver. in contrarium.* quod intelligas, quando renunciat obrento beneficio; secus si ex falsa causa esset prouisus: quia recuperat vt supra, & hæc limitatio est generalis de omni alio, qui perdit beneficium secundum; quia vult, quia non habet regressum ad primum, & latius *consil. 19. circa fin. ver. ad tertiam quæstionem.* † Limita 11
in resignante, vel cedente beneficio, vt aliud consequatur, quia si secundum pariter resignat, vel cedit, aut eo priuetur, non redit ad primum. Federic. de Sen. *consil. 19. nu. 4. ver. in contrarium videtur, quod non remaneat.* † Limita in duobus religiosis Prioribus non li- 12
beratis à claustro; quia si permutant eorum Prioratus sine licentia Abbatis, non valet permutatio, & priuantur omni iure eorum, nec datur illis regressus, quia ignorantia iuris non dat regressum ad beneficium dimissum, sed ignorantia ex falsa causa facti. Federic. de Sen. *consil. 200. in princ.* † Limita in eo, qui sciens 13
secundum beneficium sibi nō deberi, sed tamen illius possessionem occupauit, quia si est incompatibile cum primo, vacat primum, nec datur regressus, licet etiam secundum non obtineat. *c. eum qui, de præbend. in 6.* Gemin. *consil. 78. col. 1. circa fin. ver. non obstat si dicatur.*

Regulares Ecclesiæ Cathedrales quæ sint. Concl. 91.

1 ROMANA † Ecclesia Lateranensis olim erat regularis, & Fratres S. Augustini, qui appellantur Canonici Regulares, inseruiebant Ecclesiæ Sancti Ioannis Lateranensi, hodie sunt Canonici seculares. Perusina † Ecclesia Cathedralis est regularis, & Ca- 2
nonicos habebat Regulares, vt per Fed. de Sen. *cons. 19. n. 4. ver. pone exemplum magis sensibile.*

Regularis Ecclesia potest habere beneficia, & altaria secularia de licentia Episcopi, & quomodo Concl. 92.

1 ECCLESIA † Regularis potest habere altaria secularium beneficiatorum, & possunt in ea beneficia secularia erigi, & fundari de licentia Episcopi, & Prælati Regularis, dummodo seculares beneficiati nihil habeant agere cum regularibus circa vocem in Capitulo, & similes actus, qui solis regularibus conueniunt. Cald. *cons. 413. alias 28. de regular.* Vide, *Religiosus beneficia secularia obtinere non potest, & quando secus. Concl. 148.*

Regula, quid sit, & qualiter cognoscatur. Concluſ. 93.

1 REGVLA † est, quæ rem, quæ est, breuiter enarrat. *l. 1. ff. de reg.*
2 *iur.* & ibi Doct. † Cognoscitur regula à fallentia, quando dispositio est generalis, vel specialis, quæ si est generalis, potest dici, hanc esse regulam; si vero est specialis, vt quia lex loquitur per verbum, *quadã*, vel *quandoq;*, vel in speciali casu; & tunc non est regula. Sign. Homod. *conſ.* 12. *In casu per vos in pr.* & idem, quando lex loquitur interdum, quia non facit regulam, sed fallentiam, vt declarat Bart. *in l. interdum. ff. qui potio. in pigno. in princ.* † Dictio, *plerunque*, in lege constituit regulam; ideo text. *l. 3. §. cognoscit. ff. de off. Præfect. vigil.* qui dicit, quod incendium plerunq; culpa habitantium causatur, operatur, vt regula sit, quod præsumitur incendium causatum ab habitatoribus. Alex. *conſ.* 50. *Visis & opportune, in princip. lib.* 1.

Regulam habens pro se habet intentionem fundatam. Concl. 94.

1 HABENS † regulam pro se dicitur habere intentionem fundatam; & ideo qui dicit casum exceptum à regula, debet hoc probare. Gemi. *conſ.* 103. *Pro resſponſione, n.* 4. & 3. *ver. nam quando actor.* Fulg *conſ.* 182. *Titius fecit testamentum n.* 2. *in fi.* plene Dec. *in l.* 1. *n.* 8. *ff. de regul. iur.* plenius Ial. *in l. cætera, nu.* 3. & 4. *ff. de leg.* 1. Anchar. *conſil.* 223. *Ad euidentiam, in fin.* Crauett. *conſil.* 25. *num.* 8. & *conſil.* 77. *nu.* 4. & *conſil.* 168. *num.* 8. Ial. *in Lex quacunque, num.* 33. *ver. nota istam doctrinam. ff. si quis in ius vocat. non ierit.* Parti. *conſil.* 11. *num.* 17. *lib.* 2. & *conſil.* 41. *num.* 16. *lib.* 1. Crauet. *conſ.* 129. *in fi.* Roland. à Valle *conſ.* 81. *num.* 4. *lib.* 1. Ægid. Bellam. *conſil.* 33. *n.* 24. *cum seq.* Alexand. *conſ.* 59. *Viso titulo, num.* 4. & *seq. ver.* & *etiam non obstat, lib.* 4. vbi apoſt. *in ver. regulam*, allegat concord. maxime Tiraquel. *de retract. §.* 1. *gloſſ.* 9. *n.*
2 209. † Regulam habens pro se habet intentionem fundatam. Ægid. *conſ.* 2. *num.* 30. *ver.* & *est ratio.* Alexand. *conſil.* 89. *Omissis non negessariis, in princip. lib.* 7. & *conſil.* 186. *Viso processu, num.* 6. *lib.* 7. † Et à
3 regula non est recedendum, nisi in casibus exceptuatis. Cald. *conſil.* 376. alias 47. *de testam.* quod duplicatur *conſil.* 465. alias 1. *qui filii*
4 *sint legit. ver. item à regula.* † Et allegans casus exceptuatos debet illos probare: quia non præsumuntur, sed statur regulæ, ita Alexan.
5 d. *conſil.* 59. *Viso titulo, num.* 5. & 6. *lib.* 4. vbi late. † Et ideo cum regula sit, quod contrahens in loco potest ibi conueniri, si ibi repellatur, & fallentia sit, nisi contraxisset statim recessurus, ideo onus probandi, quod esset statim recessurus, incumbit asserenti; quia
6 ista est fallentia contra regulam. Alex. *d. conſ.* 89. *in princ. lib.* 7. † Sic statutum, quod testamentum valeat sine testibus, quando est subscriptum, & sigillatum, qui dicit fuisse sigillatum, sed deus statum sigillatũ, debet probare, quia est contra regulam. Alex. *conſil.*
7 87. *Nos Doctores, num.* 9. *ver. tertio quia lib.* 7. † Et qui habet semiplenam probationem, habet regulam pro se, quod sibi debet deferri iuramentum in supplementum, & qui dicit causam magnam, in qua non defertur ex semiplena, allegat limitationem: ideo probari debet esse causam magnam, alias statur regulæ. Alexan. *conſ.*
8 186. *Viso processu, num.* 6. *ver.* & *licet tale iuramentum, lib.* 7. † Amplia, quia regulæ inhærendum est, sicut Carocio, & exceptiones in casibus specialibus confirmant regulam in non exceptuatis: ideo allegans exceptionem in vno casu, non debet facere extensionem ad alium casum, nisi reperiatur concessum. Cuman. *conſ.* 130.
9 *Nobilis domina, n.* 2. *ver. cæterum non obstantibus iis.* † Extende; quia inspicitur probatio regularis ex communi curlu, & qui allegat casum specialem, vel limitationem ad illum casum regularem, debet probare, etiam si habeat præsumptionem pro se. Alex. *conſ.* 82. *Viso processu, num.* 7. & *sequ. ver. aliter etiam potest responderi, lib.* 3. vbi, quod is qui probauit lapsum instantiæ per communem, & regularem probationem, licet in dubio pro non desertione præmendum, etiam quod habeat decretum iudicis, quod suberat de instantia, non releuatur ex eo, quod potuit esse suspensio vel prorogatio, quæ non apparet; quia standum est probationi regulari.
10 Et † comprobatur extensio ex multis similibus, testis deponens a-liquid interrogatus in causa scientiæ dicit, quia vicinus, & consanguineus: quæ ratio sufficit in iis, quæ sunt communiter nota vicinis, & consanguineis secundum regulam communem: ista regula patitur exceptionem, dummodo vicinus, vel consanguineus non fuerit absens, qui vult dicere eum fuisse absentem, debet probare, quia est fundamentum suæ intentionis, & hæc ratio
11 concludit. † Præsumptiue licet potuerit fuisse absens; tamen qui dicit, debet probare hanc absentiam. Alex. *d. conſil.* 82. *nu.* 8. *ver. hoc*
12 *confirmo. tum seq. lib* 3. maxime *n.* 10. † Sic dicimus, regula est, quod omnes dies præsumantur iuridici, *l. omnes dies. C. de feriis.* vnde si quis fuit citatus ad sententiam de mane, & sententia fuit lata de sero, talis sententia est nulla, & qui dicit de mane fuisse diem feriatam, etiam vt subsistat sententiam, debet probare, quia qui habet regulam pro se, habet intentionem fundatam. Alex. *conſil.*
13 147. *Visis, n.* 11. *ver. non obstat. dum dicitur. lib.* 6. † Amplia, quia qualegat aliquid speciale contra regulas iuris debet hoc probare, a-
14 lias statur regulæ. Fulg. *d. conſ.* 182. *n.* 3. Rom. *conſ.* 123. *Circa primum.*
15 *n.* 4. *ver. tertio idem.* vbi apoſt. *in ver. exceptio.* † Extende, quia si regula est de genere permissorum, qui dicit casum prohibitum, debet
16 docere, alias statur regulæ. Fulg. *d. conſ.* 182. *n* 3. † Amplia, quia qui habet regulam pro se, potest dicere allegantiilimitationem, des
17 mihi textum hoc dicentem. Anch. *conſil.* 223. *in fin.* † Extende, quia
18 nunquam recedimus à regula, nisi de contrario doceatur. Solve. *in l. si fundum, in fin. C. qui potio. in pign.* † Amplia; quia pronunciandum est pro regula, quando casus excepruatus à regula non probatur. Ial. *in l. cætera. num.* 4. *ff. de legat.* 1. † Extende, quia capimla pa-
19 cis, quod inimici teneantur pro inimicis exceptis iis, qui declarabuntur per arbitrum electum, debent generaliter intelligi secundum regulam, donec exceptio declaretur, & dispositio pro regula interim est pura. Castr. *conſ.* 299. *Viso supradicto, col.* 2. *in fin. ver. nec*
20 *obstare videtur, lib.* 1. † Amplia: quia is, qui habet regulam pro se, dicitur habere intentionem fundatam de iure communi, etiam si regula patiatur multas exceptiones, quia donec exceptio sit plene probata, inhærendum est regulæ tanquam certæ. Ial. *in d. Cætera. n.* 3. & 4. *ff. de leg.* 1. plene apoſt. 2. *in not. ab. Matthæſil.* 19. *Nota quod*
21 *sententia.* vbi multa congerit. † Amplia, quia habens regulam pro se transfert onus probandi contrarium in aduersarium, apoſt. 1.
22 *ad d. singul. Matthæſil.* 19. *in prin.* Gozad. *conſ.* 50. *nu.* 9. *in fin.* & *num.* 10. Alex. plene *conſil.* 79. *In causa & lite, nu.* 5. *ver.* & *sufficit. quod qui habeat regulam pro se, lib.* 7. vbi apoſt. *in ver. regulam.* dat concor. † Am-
23 plia; quia habens ius commune pro se habet intentionem fundatam pro se, sinor probetur ius speciale in illo casu; quia ius cõmune est extensiuum, ius speciale non. Ægid. *conſ.* 2. *n.* 51. *ver.* & *per*
24 *consequens.* † Amplia, quia procedit etiam si regula sit negatiua, vel prohibitiua, prout quod quis non teneatur, vel compellatur donare, vel dotare; quia erit vera in quolibet casu, qui nõ reperitur
25 exceptus, etiam si agatur contra Ecclesiam, vel piam causam. Ioa. de Anan. *conſ.* 24. *Primo videtur. n.* 2. *ver. iis non obstantibus.* † Extende multo magis, quando regula est affirmatiua, & permissiua, quia debet intelligi permissa in omni specie, & membro regulæ. Ioa. de
26 Anan. *conſ.* 8. *Viso puncto. n.* 3. *ver. sed iis non obstantibus* vbi loquitur in transmissione legati ad hæredes, vt habeat locum in omni legato, si non reperitur prohibitum. † Extende idem in testibus, quia
27 edictum, & regula est permissiua, valet argumentum, quod fœmina est permissa, & admissa in causa criminali in testem; quianõ reperitur prohibita, nisi in testamento, ergo de iure ciuili est permissa, etiam si ius Canonicum contrarium disponat, & sic operatur regula, etiam si contrarietas oriatur inter ius ciuile, & Canonicum, ita arguit Bolog. *in addit. ad conſ.* 10. *de Ana.* 17 *n* 16. *ver. facit*
28 *etiam.* † Amplia, quia præsumptio refutans ex regula est tanta potentiæ, vt procedat contra Ecclesiam, piam causam, & causam religiosam, nisi reperiatur exceptio; quia Ecclesia est cultrix iustitiæ. 10. de Anan. *conſ.* 24 *num.* 2. *ver. iis non obstantibus.* iuncta addit.
29 Ludouici Bologn. ibi *in fi. num.* 7. † Amplia, quia habens vniuersitatem agrorum, & sic vniuersalem concessionem dicitur habere
30 intentionem fundatam, & qui excipit, debet probare. Soci mai. *num.* 27. *ff. de acquir. poſſ* † Amplia, quia actor habens intentionem
31 suam plene probatam, obtinere debet, quia habet regulam pro se, nisi reus probet exceptionem. Æg. Bell. *conſ.* 33. *n.* 26. *ver. ſcunda*
32 *pars.* † Amplia, vt procedat etiam in statuto disponente, quod iudex debeat pronunciare cum consilio sapientis petito, alias sententia sit nulla; quia licet statutum excipiat certos casus; tamen qui nititur ex regula statuti, habet intentionem fundatam, & qui
33 dicit esse in casu excepto, debet probare. Alex. plene *conſ* 59. *Viso titulo. nu.* 4. & *seq. ver.* & *etiam non habet obstare, lib.* 4. vbi apoſt. *in ver. regulam.* dat concord.

Regula generalis, & naturalis quæ dicatur. Concluſ. 95.

1 REGVLA † generalis est, quod is, qui potest soluere, potest & ligare, *l. eius est velle. ff. de reg. iur.* † Et nihil tam naturale, quam
2 eodem vinculo, quo ligatum est, solui posſit. *l. nihil. ff. de reg. iur.*

Regulæ Cancellariæ quando incipiant ligare, & quid operentur. Concl. 96.

1 REGVLÆ † Cancellariæ incipiunt ligare à die earum publi-
cationis, & non ante, secũdum verorem opinionem. Gem. *conſil.*

2 *consil.92.in pr.ver.nam vt voluerus.* † Contrarium, quod imo incipiant ligare quoad imprimendam reseruationem in eis contentam à die editionis earum, videl. in crastinum assumptionis Papæ eas facientis, dicit Gemi. aliquos tenere *d consil 92.n.1. ver aut volumus.*

3 † Generales constitutiones dici non possunt regulæ Cancellariæ, quia per eas Papa sibi in suis agendis legem imponit. Ancha. *cons.* 4 297. *Efficacib. & quasi in pr.* Zab. *cons.99 in fi.* † Extende; quia regulæ Cancellariæ non arctant successores, neq; eorũ gratias, nisi confirmentur. Anchar. *cons 297.n.2.* † Compilantur cum interuentu abbreuiatorum de maiori duorum Auditorum Rotæ, duorum Aduocatorum, & duorum Procuratorum ex famosis Cassad. *de* 6 *cis.3.n.2.& reseruat.* † Regulæ Cancellariæ an sint extrauagantes leges, an potius differant ab extrauaganti, quod sic, tenet Rom. *cons.260.In proposito, nu.4. ver.nec præmissa refragatur.* vbi, quod licet pars producens extrauagantem confessa sit esse regulam Cancellariæ, quod attenditur veritas probata non confessio erronea. Et 7 ideo † debent allegari, & produci, alias non ligant, sicut extrauagantes. Vide, *Extrauagans debet allegari. & produci, vt releuet. Conclus.* 8 678. † Extende, quia regulæ Cancellariæ dicuntur ius speciale, & non ligant extra curiam, extrauagans vero secus, quia dicitur lex vniuersalis. Ancha. *cons.298. Efficacib. post pr.* Card. *cons 99. Dico,* 9 *quod acceptatio, in fin.* † Contrarium, quod non sit differentia inter regulas Cancellariæ, & extrauagantes, quia vbique ligant, excepuis quibusdam casibus, communem dicit apost. ad Rom. *d. cons.* 260. *in ver. refragatur*, quæ citat plures. Vide Mascard. *Conclus.* 258. *Cancellariæ regulæ quomodo probent.*

Regulæ Cancellariæ sunt temporales, & qualiter, & quando secus. Concl. 97.

1 Regvlæ † Cancellariæ sunt temporales ad vitam Papæ, qui eas facit; ideo reseruatio, q̃ in eis continetur, non durat post mortem conditoris regularum. Gem. *cons.93 per tot.* Caputaq. *dec.*
2 *58. Gratiæ creationis, n.2. lib.2.* † Contrarium, q̃ licet regulæ expirent per mortem conditoris; tamen reseruatio nõ expirat; quia beneficium semel reseruatum semper durat reseruatum, donec Papa de eo quideat, tenet apost. ad Gem. *d. cons.93. in ver. reseruatio*, vbi,
3 quod ita seruatur de stylo curiæ. † Declara; quia sunt temporales ad vitam Papæ; si tamen viuente Papa vacauit beneficium, reseruatio durat etiam mortuo Papa, sed non inducunt effectum nouæ reseruationis, neq; aliquid operantur mortuo Papa, ita Gemi. *d. cons.93. in ver. reseruatio.* Paris. *cons.19. lib.4. in pr.* vbi, quod tam regulæ, quam extrauagantes ad regimen sunt tẽporales. † Amplia; quia in tantum regulæ sunt temporales, vt si Papa sit mortuus ciuiliter, cessent. Paris. *d. cons.19.* vbi loquitur in Pontifice captiuo,
5 quod non audeat aliquid firmare, *lib.4.* vbi pro vtraq; parte. † Limita; quia licet mortuo Papa cessent regulæ, & reseruationes ex eis; tamen si Papa concessit expectatiuam ad præbẽdam in mensibus Ordinariis, intelligitur de mensibus tempore concessionis; ideo mortuo Papa, licet omnes mẽses sint Ordinarii, sede vacante, non tamen capiet in mensibus Apostolicis tempore datæ. Ca-
6 putaq. *d. dec.58.n.2. lib.2.* † Limita; quia licet regula, vel extrauagãs temporalis sit ad vitam conditoris; si tamen declaretur per eundem conditorem, vel successorem simpliciter, efficitur lex perpetua quoad omnes, etiam si declaratio fiat ad instantiam particularis personæ. Rom. *cons.260. In proposito casu, in fi. vers. nunc igitur ad propositum*, vbi apost. fin. *in ver. obtinuerit*, dat concord. pro vtraque parte. Vide Mascard. *Cancellariæ regulæ quando probent. Concl.258.*

Regula de iure quæsito non tollendo in quibus habeat locum. Concl. 98.

1 Istam † regulam solent publicare omnes summi Pontifices, vt ostendant non esse animum suum; prout decet tollere vn-
2 quam ius tertio quæsitum. † Amplia; quia simile decretum est apud Principes seculares aliquos, vt per Alex *cons.37. In causa mota, num.2. ver. & ita etiam in alio decreto, lib.1.* vbi, quod confirmatio legitimationis facta per Principem etiam cum derogatione generali, & clausula, *non obstante*, non tollit ob hoc decretum in præiu-
3 dicium iuris tertio quæsiti. † Regula ista habet locum etiam in materia beneficiali; quia semper Papa in collationibus apponit clausulam, *dummodo tempore datæ præsentium non sit alteri ius quæsi-*
4 *tum.* † Extende; quia procedit etiam, quando Papa dat facultatem alteri, vt auctoritate Papæ conferat; quia semper censetur concedere eum clausula, *sine præiuditio iuris quæsiti in re, vel ad rem alteri.* Ægid. Bellam. *consil 33 num.9. ver. quinta conclusio.* Vide, *Collatio facta in vim facultatis datæ à Papa qualiter reguletur. Conclus.* 444. Vide, Clausula, *dummodo tempore datæ præsentium non sit alteri ius quæsitum. Conclus.329.*

Regula de valore exprimendo non habet locum multis casibus, & quibus. Concl. 99.

Regvla † de valore Vibani V I. non habet locum in gratia 1
facta motu proprio. Anch. *cons.138. De natura per tot. & consil.*
295. per tot. † Extende; quia non habet locum in gratia facta Car- 2
dinali. Anch. *d. cons.295.n.5 & seq. & n.13.* † Amplia; quia non ha- 3
ber locum in prouisionibus ordinariorum collatorum. Ancha. *d.*
cons.295.n.11. † Extende; quia neque habet locum, quando Papa 4
confert, vt ordinarius immediatus, prout quando confert Cardinali; secus, quando de plenitudine. Anchar. *d consil.395. num.11.*
† Amplia; quia non habet locum in gratia facta pro remunera- 5
tione. Anchar. *consil.297. Efficacibus, in princip. & consil.295. num.11.*
† Amplia; quia non habet locum in dignitatibus, vel personatibus, sed solum in beneficiis simplicibus. Anchar. *d. cons.297. in pr.*
& cons.295. num.3.

Regula de infirmis resignantibus qualiter disponat, & procedat. Concl. 100.

Regvla † de infirmis resignantib. disponit, q̃ si resignans in- 1
tra 20. dies moriatur, collatio facta resignatario nõ valet; & an tunc beneficiũ dicatur vacare per obitum, vel per resignationem. Rom. *cons 342. Quoad primum*, dicit, quod vacat per resignationem factam in manibus Papæ; quia licet collatio non valeat, bene valet resignatio, & ideo tanquã vacans in curia per resignationem in manibus Papæ erit reseruatum, & nullus præter Papam potest illud conferre, & nõ cadit sub expectatiua, & ita dicit Roman. ibi *col.1. ver caterum fuisse declaratum per Papam*, quæ declara- 2
tio facit ius quoad omnes. † Contrarium dicit apost. 1. *ad d. consil.*
Rom 342. in ver. Cancellariæ, quia dicit, quod regulæ antiquæ non concordant cum modernis: ideo cum de præsenti in regula prædicta expressum sit, quod beneficiũ resignatum ab infirmo moriente intra 20. dies vacet per obitum, non potest vacare per resignationem, & dicit, quod ficte vacat pet obitum propter verba regulæ, quæ dicunt, vacare censeatur per obitum, & sic ficte, ita Gomes. super *d. reg. q.30.* & alii in apostill. allegati. † Regula hæc 3
de infirmis est exorbitans à iure communi, ideo non extenditur. Rom. *d. cons.342. col.2. ver. cum igitur.*

Regulæ de publicandis prouisionibus expectãtium non est satisfactum multis casibus, quia formalis, & quando secus. Concl. 101.

Regvlæ † de publicandis prouisionibus expectantium non 1
est satisfactum, si capiatur possessio beneficii coram quatuor vel quinque testibus; quia debet prouisio publicari, hoc est, quod publicetur in actibus, in quibus populus conuenire consueuit, puta ad Missam, ad Nundinas, ad Prædicationem, & ad similia. Geminian *consil. 75. num.3. & sequent.* † Adde, quod ista regula est 2
formalis, ideo debet illius forma seruari. Geminianus *consilio 75.*
num.5. versicul. item requiritur. † Amplia; quia non est satisfactum 3
regulæ, nisi publicatio fiat in loco, in quo est beneficium, nec sufficit, quod fiat in beneficio. Gemin. *d. consil.75 num.6. ver item advertatur.* † Contrarium tenet apostill. ibi ad Gemin. *d. cons.75.n.6.* 4
vers. si hoc esset verum. † Declara; quia si adest iusta causa metus, puta, propter bellum imminens, vel metum inimicorum, aut aliud 5
iustum impedimentum, sufficit, quod in alio lõco vicino, in quo verisimiliter possit deuenire ad notitiam collatoris; quia licet forma rescripti sit seruanda, & regulæ; tamen ex iusta causa recedi tur, ita plene Roman. *consil. 433. Quoad primum in prin.* vbi adducit septem exempla similia, in quibus lex etiam formalis, & præcisa contentatur de eo, quod est possibile, sequitur Cassad. *decis.*
1. de dolo, in pr. & latius *decis.22 super regulis*, vbi disputat articulum, & apost. 1. ad Rom. *d. cons.433.* dat plurimos concord. quod etiam in formalibus sufficit, quod ex necessitate fiat publicatio eo modo, quo potest. † Ratio finalis istius regulæ est duplex, secundum 6
Rom. *d. cons 435. col.2. ver secundo considero*, prima, vt collator habeat notitiam, ne ex collatione inducantur lites: secunda, vt etiam fiat nota tertio, & cuicunque prætendenti interesse, & apostil. ibi *in ver. duplicem*, addit tertiam, vt populus cognoscat suum pastorem, & dicit Rotam quandoque duas, quandoque tres rationes adducere. † Amplia; quia regula ista dat formam, quod promis- 7
sio, & acceptatio expectantis publicetur per residentes in curia in officio contradictarum curiæ, & per alios in loco beneficii. Roman. *consil.337. Quoad primum, num.7. vers. sed regula.* & hæc exceptio curiæ est ad confouendum curiæ, ne residentes in ea distrahantur. † Et propterea non dicitur regulæ satisfactum, si fiat 8
publicatio in officio contradictarum in loco, vbi celebratur con-

ciliorum, quia verba regulæ non conueniunt. Roman. *d.cons.337.n.6.in fin.ver. Quoad secundum.* vbi apostill. *in ver.quod non.* quæ dicit, quod debet fieri publicatio in locis expressis in regula, nisi esset iustus metus.

Regula de expediendis litteris in quibus procedat, vel non. Concl.102.

1 REGVLA † de expediendis literis Apostolicis prouisionum intra sex menses non habet locum in literis Ecclesiarum Cathedralium, vel Ecclesiarum Curatarum; quia esset contrarius effectus, vt diutius vacarent; & quia quatenus respiciat regula commodum bursale, Cathedrales dignæ speciali nota non includuntur. Roma. *cons.340. Circa primum n.4. & seq. ver. circa secundum.* vbi apost. *in ver. Episcopatu.* dat conc. Feli. *in c. eam te, col 3. n.4. de rescript.*

2 Contrarium † tenet Gomes. *in reg. de non iudicando iuxta form. supplic. q.9. per tot.* Mandos. *in 8. reg. q.5.* & eos citat, & sequitur apost. ad Rom. *d.cons.340.*

Regula omnis patitur exceptionem, & limitationē, & quando secus Concl 103.

1 REGVLA † omnis patitur exceptionem *l.1. & ibi not. ff. de reg. iur.*

2 Limita, † quia regula est, q̃ præmoriēte filio, cui pater substituerat pupillariter, substitutio pupillaris euanescit, & hæc regula

3 nunquā fallit. Fed. de Sen. *cons.266. in pr.* † Extende, quia si omnis regula pateretur exceptionem, certe ista esset regula, quæ nullam haberet exceptionem, vt patet ad sensum; sed quia etiam datur casus, quod ista non est vera, vt supra in limitatione, ergo intelligitur de regula à communiter contingentibus.

Rei appellatione quid veniat. Concl. 104.

1 REI † appellatio intelligitur de re tota. Rui. *cons.80. Pro clara,*

2 *n.4. lib.2.* vbi dicit * communem. † Et rei appellatio generalis est ad omnia. *l.1. ff. si cert. petat.* Alexand. *consil.102. nu.10. lib.6.* Am-

3 plia, † quia rei appellatione veniunt iura, & actiones, quia est nomen generale. Alexand. *consil.185. Viso titulo, nu.26. ver. & licet text.*

4 *lib.2.* † Et rei appellatio est generalis ad omnia *l. rei ff. de verb. signif.* & comprehendit omnia apta comprehendere omnem rem, & etiam terræ. Alex. *consil.195. Perspectis instrumentis, in princ. lib.6.* Et

5 rei † appellatione venit pecunia. Alex. *d.cons.185. nu.26. ver. nec ob-*

6 *stat lib.2.* † Et rei appellatio, siue sit fundus, siue domus, siue possessio, in dubio de tota intelligitur. Alexand. *d. consil.195. in pr.* vbi

7 apost. *in ver. tota, lib.6.* † Amplia, quia appellatione rerum monasterii comprehenduntur etiam homines, & personæ monasterii, *l.1. § quædam. ff. de ver. diuisio.* ideo conseruator datus super iniuriis illatis bonis & rebus monasterii potest cognoscere de iniuria illata personis monasterii. Cald. *consil.554* alias *9. de verb. signif.*

Reincidentia quæ dicatur, & quid operetur. Concl.105.

1 REINCIDENTIA † proprie est regressio ad vomitum, seu potius continuatio eius, quod primo fuit, & de natura recidui est ostendere, & declarare primum morbum curatum non fuisse & materiam veteris erroris reconditam. Fed. de Sen. *cons.7.*

2 *Quidam usurarius. num.2. ver. in contrarium, cum seq.* † Contrarium tamen videtur esse vere; quia licet excommunicatus non satisfaciens in eandem sententiam, & ligamen reincidat, & fingatur non absolutus, *c. significauit. de offic. ordin.* tamen videtur actus iteratus potius, quam primus. *l.1. C. de Episc. aud.* ita Feder. *eod. cons.7. n.3. ver. hinc est.*

Reintegratio quid sit & importet. Concl.106.

1 REINTEGRATIO † per omnia est eiusdem naturæ, cuius est res, quæ reintegratur, *l. dotem. ff. de iure dot.* Rom. *cons.432. Quo-*

2 *ad primum. num.4. ver. quoad secundum.* † Extende, quia si is, qui locauit, puta per decem annos, & non potuit propter vim hostium, vel diuinā conductor per duos annos aliquid percipere, quo casu nihil soluere debet, & si soluit, debet fieri restitutio pensionis; si tamen fiat reintegratio per alios duos annos, quibus prorogatur, licet nulla expressa pensione, intelligitur pro eadem pensione, ac si impeditus non fuisset, Rom. *d. cons.432 per tot.* maxime *nu.4. ver.*

3 *quoad secundum.* † Amplia; quia sicuti legatum reuocatur propter inimicitiam superuenientem; ita conualidatur per amicitiæ reintegrationem. *l. quod si iterum. ff. de adim. lega.* Rom. *cōs.459. n.10. ver.*

4 *quoad secundum.* † Idem; quia tutor, & curator propter inimicitiam cum pupillo excusatur; sed si fiat amicitia, reintegratur, vt non ex-

5 cusetur. *Instit. de excusa. tuto. § amicitiæ.* Rom. *d. cōs.459 n.10.* † Idem; quia quod bellū abstulit, pax restituit. *l. vnica. C. de caduc. tollen.* Roman. *d. cons.459. nu.10. in fi.* vbi apost. *in ver. sopit.* † Imo pax dicitur

6 habere vim rescissionis, & indulgentiæ. Rom. *d. cōs.459. n.10. ver.*

7 *quarto ad idem.* † Restringe; quia seruus libertatem assequutus, & ciuis effectus, si per dat propter inimicitiam ciuilitatem, & libertatem, illam non recuperat, licet reintegretur in amicitia. Roma-

8 plene *d. cons.459. n.11. & seq.* vbi plura similia adducit. † Declarata, men, vt per apostil. ad Rom. *d. consil.459. in fin. in ver. verius.* quæ-

9 legat contraria. † Amplia, quia restitutio in integrum est quædam reintegratio; quia reponit in pristinum, & eum statum, in quo erat ante præiudicium causatum. Vide, *Restitutio in integrum quibus.* & *Concl.289.*

Rei plures qualiter cōstituantur, qualiter conueniri, & agere possint. Concl.107.

1 RET † plures cōstituuntur multipliciter numero, sed effectur. 1

2 nica est reorum constitutio secundum usū communem, de qua Sign. *consil.195 nu.2.* † Et tunc dicuntur duo rei debendi, quando 2 plures in solidum debent idem vere, vel ficte ex vna, eademque causa principaliter, & ex voluntate, ita Bartol. *in l. fin. n.6. quæstio. num.6. ff. de duob. reis debendi.* vbi idem dicit in duobus reis credendi, vt dicantur, quando pluribus in solidum debetur idem vere, vel ficte ex vna, eademque causa principaliter, & ex voluntate, & hanc definitionem firmat Roman. *consil.114. Visis supra consul-*

3 *tis, numer.4. ver. nec videtur.* † Item duo rei siue debendi, siue credendi constituuntur, quando obligatio sit de soluendo pereos, & quemlibet eorum, vel credendi, quando eis, & cuilibet eorum fit obligatio. Alexand. *consil.135. Videretur, fo.5. in princip.* † 4 idem, quando inter eos ponitur disiunctiua de soluendo Titio, vel Mæuio, vel quod soluet quilibet disiunctiue. Alexand. *dict. consil.135. in princ. libr.5.* † Forma constituendi dūos reos est, vt 5 in solidum omnes obligentur, ita vt quilibet teneatur ex eis, ita Signorol. *dict. consil.195. num.1 .ver. nam in ipso libello* & ista dicitur constitutio reorum tacita, vt per Ronchegal. *in l. reos. § cum in tabulis. nu.67. ff. de duob. reis.* † Vel quod dicant expresse, quod volunt 6 teneri vt duo rei debendi; quia pariter sunt eo casu rei, & insolidum obligati, & iste modus est expressus, & magis efficax; quia quando dicitur, quod sint obligati vt duo rei, bene tenentur in solidum, sed quando dicitur obligari in solidum, non semper sunt duo rei; vt per Ronchegal. vbi supra *num.67.* † Sitamen fiat 7 obligatio simpliciter à pluribus debentibus pro seipsis obligantibus, regula est, si non se obligarunt in solidum, vel nō dixerunt velle teneri tanquam duo rei, quod quilibet teneatur pro rata, & non pro toto, secus, si sunt fideiussores plures; quia ipsi tenentur singuli pro toto, non pro parte, ita est text. *in § plures,* vbi gloss. & Dd. *Instit. de fideiussor.* plene Capic. *decis.180.* Vide. *Obligatio respiciens. Concl.32.* Vide. *Fideiussores plures obligantur, et tamen vnus non potest obligari, & quando secus. Concl.298.* † Sicut è con- 8 uerso si plures fideiussores ad obligationem alienam se obligent in solidum; non tamen sunt duo rei debendi, sed semper sunt fideiussores, vt per Bartol. *in l. eandem. in 5. qu. ff. de duob. reis.* & idem in mandatore, & quocumque alio, qui pro alio promittit, vt declarat Ronchegal. ibi *num.36.* & dicitur promittere pro alio, quando obligatio principalis remanet viua; secus si nouatione, vel constituto nouatur, seu extinguitur. † Declara tamen; quia is, 9 qui constituit se debitorem pro alio pro eo; quia ipse debitor tollius liberatur promittendo alteri in solidum, iste proprie est reus; non fideiussor; secus si constituerer se debitorem pro alio; quia cum sit mere fideiussor, non potest esse reus proprie. Ronchegal. *d. l. eandem nu.36. ff. de duob. reis.* † Declara; quia duo rei de- 10 bendi esse dicuntur, quando fideiussio sit in ipso actu principalis obligationis: secus, si ex post, ita Decian. *consil.72. num.6. lib.2.* & ita plene etiam declarat Alexand. *cons.29. Clarissimè, num.36.* *ver. quinimo lib.7.* † Et quilibet tam ex reis debendi, quam ex reis 11 credendi tenetur principaliter. Cast. en. *cons.431. Si quæritur col.2.* *in fin. & colum.3. in princ. ver. tertio requiritur. lib.1.* † Declara totam 12 istam materiam; quia plures fideiussores in solidum obligati, vel vnus principalis, & alii fideiussores in solidum, licet quoad creditorem dicantur plures rei, & non habeant beneficii diuisionis; neque dicantur vnus principalis, alter fideiussor quoad eum, cui sunt obligati, sed solum inter se vnus possit esse principalis, & alii fideiussores, puta si negocium spectat ad vnum, vel pecunia pertenit ad vnum, vel primo nominatus præsumitur principalis, alii fideiussores: tamen quando obligatio fuit facta ad fraudandam legem, & is, qui recepit obligationē, sciebat legem obliare- tunc exceptio competens principali competit etiam fideiussori in solidum, & vt principalis obligati, & sunt fideiussores tedum inter se, sed quoad creditorem. Alexand. *consil.66. Visis thematis.*

per tot.

per tot. maxime num. 6. vsque in fin. vbi tollit omnia contraria, lib. 4.

13 † Amplia; quia vbicunque adest obligatio in solidum, & pro tota summa, ibi quoad eum, cui fit obligatio, constituuntur duo rei, etiá si reuera vnus solus sit debitor, & fideiussor, prout quando negotium spectat ad vnum tantum, & duo se obligant in solidum; quia tunc sunt duo rei quoad debitorem, licet quoad obligatos vnus sit fideiussor, alter reus, ita Crauet. cons. 77. n. 2. & seq. & vide supr. num. 8. in ver sicuti, & declara, quod ibi dicitur, vt hic.

14 † Extende, vt procedat, siue obligatio ad totum sit expressa, siue tacita; vt quia conuenerunt, quod pro salute retineat bona creditor, donec integre satisfiat; quia sunt duo rei quoad creditorem. Crauett. dict. consil. 77. num. 2. & seq. † Declara; quia ad hoc, vt duo rei constitui possint, & solutio facta ab vno liberet alterum, necesse est, quod se obligent ex eadem causa, & forma, alias non possunt dici duo rei, neque quod solutio vnius liberet alterum, etiam si in solidum sint obligati ad eandem summam, prout si vnus ex sententia condemnatus, alter postea pro condemnato se obliget in solidum, non sunt duo rei, nec esse possunt, & vnus soluens non liberat alium ipso iure, sed ope exceptionis ex æquitate, ne bis exigat creditor. Castrens. consil. 181. Viso puncto. in princ. lib. 1. vbi, quod solutio fideiussoris non liberat ipso iure principalem, sed ope exceptionis, & reperit consil. 182. eodem lib. 1. in princip.

16 † Conueniri possunt duo rei in solidum, & coniunctim, & diuisim ad solidum, & totum, & si creditor cœpit agere contra vnum, & velit agere contra alterum, potest etiam pendente iudicio, & non expectato fine, an ille sit soluendo, necne. Bartol. in l. in duobus. § vbi duo, col. 2. ff. de duobus reis. Castrens. plene consil. 392. Non reperio, lib. 1. vbi tollit contraria. † Et si actum est contra vnum ex eis, & sit sententiatum, sed non facta exequutio, potest adhuc agi contra alium, l. fin. C. de fideiussorib. Bart. in l. ex duobus, ff. de duobus reis. & solutio facta per vnum ex eis liberat aliũ quoad summam solutam. Bart. in l. idem in duobus, ff. de pactis, vbi Doctor. Castrens.

18 dicto consilio 392. per totum, lib. 1. † Si tamen vnus solus conueniatur, prout potest conueniri pro toto debito, quando in solidum sunt obligati, vt supra, l. duos reos, in princ. & l. reos. § fin. ff de fideiussor. & in § plures, Instit. de fideiuss. tamen hoc non procedit, nisi quando alii correi fuerunt requisiti & interpellati, & fuerunt in mora, ita notabiliter Castrens. in l in exequutione, ff. de duobus reis, vbi allegat bonum textum in l. fideicommissa, § penult. ff. de legat. 3. quem text. dixit alibi nescire; idem tenet Alexand. in l. 2. §. & harum, & §. & in. ff. de verbor. obligat. faciunt notat. per Abbat. in cap. cum deputati, colum. 5. de iudic. Marsil. singul. 278. Habens duos reos, vbi dixit quotidianum, & menti tenendum. † Extende idem, si creditor habet plura pignora, vel plures in solidum obligatos fideiussores; quia potest ad electionem suam, contra quem maluerit, agere. Neguſ. de pignorib. in 1. part. 8 partis, num. 60. Vide, Creditor habet electionem circa multa contra debitorem. Conclus. 1069. † Restringe; quia si constat, quod tota pecunia peruenit ad vnum ex correis, libellus debet dirigi contra eum. Ioan. de Anan. consil. 60. vbi Bologn. Marsil. singul. 2. quod procedit aliis opponentibus. Castrens. cons.

21 392. Non reperio, circa med. ver. ponit ipse, lib. 1. † Rei plures credendi possunt, & quilibet eorum in solidum agere contra debitorem communem reum debendi etiam sine consensu aliorum, dummodo caueat se defensurum ipsum debitorem aduersus alios * creditores correos, si vnquam agerent contra eum. gloss. vbi * omnes Doctores in l. non solum, ff. solut. matr. Bart. in d. l. fideicommissa. § plerumque. ff. de legat. 3.

Rei plures quando simul principales, vel fideiussores, aut vnus tantum. Concl. 108.

1 MARITVS † & vxor si simul se obligant, & recipiunt pecuniam, censetur quilibet pro medietate quoad eos, ex quo constat, quod medietas ad vxorem peruenit. Card. Zaba. cons. 37.

2 circa fi. ver. sed an contra matrem. † Contrarium per plura tenet Crauet. cons. 91. n. 11. ver. decimo istam quæstionem, vsq; in fi. vbi dicit * communem in contrarium, & quod ita fuit Bononiæ iudicatũ, & pro hac parte allegat plurimos, prout pariter idem affirmat Roland. à Vall. cons. 64. lib. 1. Vide, Vxor vendens cum marito quando obligetur, vel non. Cons. 391. Vide, Venditio facta à pluribus quid operetur. Conclu. 66.

3 † Extende; quia maritus, & vxor simul vendentes prædium dotale, & confitentes habuisse pretium, censentur duo rei vendẽtes, & recipientes; ideo vterque pro rata tenetur. Bart. consil. 124. Punctus quæstionis. libi. Sequitur Castrens. consil. 361. lib. 1. & cons. 362. lib. 2 in fin. Alex. cons. 38. num. 2. lib. 2. Curt. Sen. consil. 53. circa med. vers.

4 pro qua parte. † Contrarium consuluit absolute Crauet. d. consil. 91. vbi plures allegat Affl. Dec. 209. per tot. Rol. à Vall. consil. 64. lib. 1 per

* tot. vbi dicunt * communem contra Bart. & ita pluries fuisse iudicatum; & est ratio secundum eos; quia quando negotium spectat ad maritum solum, prout spectat dos constante matrimonio, ipse maritus solus est principalis, & ad eum præsumitur tota pecunia peruenisse; quia pro cautione mulier præsumitur interuenisse. † Idem in patre, & filio confitentibus habuisse dotes; 5 quia si solus pater administrabat negotia domus, & onera matrimonii supportabat, ipse solus est principalis, vt dicit Crauet. dict. consil. 91. num. 3. † Declara igitur totam istam materiam; quia con- 6 clusio est vera, quod quando plures rei se obligant, vel confitentur se debitores, aut recepisse, omnes pro rata tenentur; quando negotium spectat ad omnes, secus si negotium spectat ad vnum potius, quam ad alium, ita Crauet. d. consil. 91. in princip. vers. quibus non obstantibus. sequitur Roland. à Valle consil. 64. num. 14. vers. secundo responderi potest. lib. 1. Corn. consil. 124. lib. 1. & plenius cons. 316. lib. 4. plene Crauett. consil. 77. in princip & per tot. & vide infra num. 13. † Declara secundo, vt procedat conclusio, quod pro rata obligentur, quando personæ non sunt prohibitæ obligari vnus pro 7 alio, prout vxor pro marito. Roland. d. consil. 64. nu. 14. lib. 1. † De- 8 clara; quia quando plures socii se obligant, quilibet in solidum efficiuntur correi plures, ita quod quilibet tenetur pro toto, sed quoad ipsos inter se compẽsent portionem sibi tangentem. Alex. cons. 38. Visis, & diligenter, nu. 3. & 4. lib. 5. iuncto sin vers. nam remedium est. vide infra n. 21. † Amplia in marito, & vxore simul promittentibus dotem filiæ; quia quando maritus est pauper, & non potest dotare filiam in totum, & mater est dives, si se obligant, censentur pro rata, & vnusquisque pro dimidia. Crauet. cons. 77. in princ. 9 10 † Restringe, secus esse, si pater est soluẽdo tempore obligationis; quia ex quo negotium dotandi filiã spectat ad eum, ipse censetur principalis, vxor fideiussor. Crau. d. cons. 77. per tot. vbi extẽdit, etiam si post obligationem maritus postea sit effectus pauper, & allegat Corn. cons. 316. lib. 4. & alios. † Restringe, quando pater, & 11 patruus promittunt dotẽ filiæ, & nepti; quia pater censetur principalis, patruus vero fideiussor. Corn. d. cons. 316. lib. 4 per tot. † Re- 12 stringe, quando filius de peculio dotat filiam, cuius onus spectat auo; quia imputatur auo. Corn. d. cons. 316. n. 4. lib. 4. † Declara, vt 13 plene per eundem Corn. cons. 124. lib. 1. n. 4. ver. tamen iis non obstantibus. quia si duo se obligant in solidum ad dotem, vel aliud debitum, quod pariter spectat ad eos, dicũtur duo correi, & censentur inuicem fideiubere pro medietate, vnus pro alio; si vero negotiũ spectat ad vnum tantũ, tunc ille solus dicitur reus & debitor, alter vero est fideiussor in totũ: & primo casu, quãdo vnus soluit totũ, prout tenetur, repetit solutã dimidiã ab alio: secundo casu, si soluit is, ad quem negotium spectat, nihil repetit; si vero soluit is, ad quem negotium non spectat, cum sit fideiussor, reperit totum ab alio, & hanc * communem dicit, & indubitatam conclusionem, * & sequuntur Crau. cons. 91. & Rol. cons. 64. lib. 1 & plenius Crauet. cons. 77. nu. 2. & seq. Bald. cons. 453. num. 8. & seqq. lib. 5. & plenissime repetit Corn. cons. 316. lib. 4. nu. 2. & seq. vbi * dicit communem, & * ante omnes hoc ipsum Castr. cons. 332. In causa Syluestri, in princ. lib. 1. vbi, quod duplex est fideiussor, videlicet, qui accedit alienæ obligationi, & qui se obligat in solidum, vt correus, quando negotium spectat ad aliũ, vbi, quod strictior est obligatio in solidum, quam fideiussoria simplex. Vide omnino Bald. cons. 453. in fi. lib. 5. vide supra n. 6. † Contrarium vide in ver. Dos soluta marito. Conclus. 14 771. vbi habes concord. quod si maritus, & socer confitentur dotem in solidum, solum obligantur pro medietate; quia impossibile est, ꝙ ambob⁹ tota dos sit soluta: declara ibi; quia procedit contrarium in confessione, secus in obligatione. † Amplia; quia duo 15 rei licet teneantur, quilibet pro rata, quando nõ fuit dictum, quod essent in solidum obligati, vel quod essent duo rei; tamen quando tota pecunia peruenit ad vnum, (licet ille dicatur magis principalis, & alter fideiussor) respectu creditoris non põt conueniri, nisi pro rata, ita Rui. cons. 19. n. 9. ver. minus etiã dici potest. lib. 4. † Re- 16 stringe; quia imo quando tota pecunia deuenit ad vnum, & alter conuenitur, potest excipere, ꝙ excutiatur prius ille, ad quem tota pecunia puenit, prout de marito, & socero obligatis ad restitutionem dotis, quæ tota peruenit ad maritum. Ant. de Butr. cons. 38. in pr. ver. quinimo, nisi forte illud sit in pluribus obligatis in solidum, de quo vide, Fideiussores plures obligantur, etiam si vnus non potest obligari, & quãdo secus. Concl. 298. † Amplia; quia si socer, & maritus confitentur dotem recepisse; quia duo rei sunt, præsumitur quilibet pro medietate recepisse, & obligari. Roman. cons. 462. Quoad 17 propositam, in princ. maxime n. 2. vbi apost. in ver. præsumitur. † Exten- 18 de, vt idem sit, etiamsi se obligassent in solidũ; quia adhuc pro rata quilibet, videlicet pro medietate. Bald. in l. si cum dotem, § transigrediamur. ff. solut. matr. Roman. d. consil. 462. nu. 2. Vide, Dos soluta marito, & socero à quo, & qualiter repetatur. Concl. 771. in princip. vbi plu-

19 res concordantes,& declara,vt ibi.† Amplia, quia rei plures si se obligant omnes simul pro parte,principales esse dicunt,ita quod quilibet pro rata tenetur.*l.si diuisa,C.locat.* Bal.*cons.*388. *Factum tale est.lib.*3 &idem Bal.*cons.*286.*Casus talis,in prin.lib.*5.qui loquitur in
20 pluribus reis debendi.† Extende,vt nedum procedat in duobus reis debendi impropriè,vel credendi, sed generaliter in omni actu; promissione,& dispositione plurium; & in plures,quia pro rata parte intelligitur,plurima exempla Ronchegal.*in l. reos.§. cũ in tabulis,n.*16.*& seq.vsque ad n.*63.*ff. de duob. reis*, vbi infinita exempla
21 accumulat.† Declara,nisi omnes in solidum se obligauerint; quia tunc in solidum vnusquisque tenetur.Bald *cons.*338.*lib.*3.Anchar. *cons.*226.*in fin.*& prædicta procedunt in reis pluribus sumpto nomine generali;quia quilibet obligatus dicitur reus;non tamen proprie reus dicitur,vt obligetur,prout leges de duobus reis,vt plene Ronchegal.*d.l.reos.§.cum in tabulis,n.*67.*ff. de duob reis.* vide supra n.
22 8.†Idem,quando renunciarunt beneficio duorum reorum; quia valet renunciatio etiam sine certioratione, nisi sint minores. Bal.
23 *cons.*168. *Allegationes hinc inde, n.*5.*ver.ad aliud.lib.*4.†Imo,quando solemnitas in contractu minoris interuenit, renunciatio valet.
24 Anch.*cons.*226.*in fi.*†Idem,quando aliquis obligauit se principaliter ad totam summam per instrumentum guarentigiatum;quia non potest opponere,quod alius conueniatur prius,vel pro rata.
25 Abb.*cons.*72.*circa fi.ver.ad secundũ contrarium,lib.*2.†Idem,si se obligauit ad totam summam,& renunciauit omni exceptioni doli mali,beneficio de fideiussoribus,Epistolæ Diui Adriani,Nouarũ constitutionum,& generaliter omni legum auxilio,præsertim cũ iuramẽto,& cũ guarentigia.Abb.*d.cons.*72.*col.*2.*ver.sed iis minime obstantibus,lib.*2.† Declara;quia potest fieri renũciatio beneficio ordinis,vt prius conueniatur vnus, quam alius: item beneficio de duobus reis,vt teneantur in solidum,& non pro rata,& procedit, siue fiat in iudicio,dummodo specialiter fiat,siue in contractu,& sufficit vnus casus specialis,& clausula generalis subsequẽs.Abb.
* *d.cons.*72.*col.*2.*ver.sed iis minime obstantibus,lib.*2.vbi dicit * commu-
27 nem.† Extende,vt procedat,siue obligatio sit facta pluribus,siue plures se obligauerint alteri;quia aut simpliciter, & pro rata cantat obligatio,aut in solidum;& quilibet tenetur in totum.Bald.*d.*
28 *cons.*388.*lib.*3.*l.reos.§. contra tabulas.ff. de duob. reis.*†Idem in solutione dotis facta à parte & filia marito filiæ;quia præsumitur medietas filiæ,& medietas patris.Alex.*cons.*24.*Visis dubiis, in pr.libr* 1.
29 †Amplia in pluribus delinquentibus ratione magistratus ex dolo,vel delicto commisso; quia tenetur quilibet in solidum; secus si ex sola culpa,vel solo quasi delicto.Bald.*cons.*329. *Quidam pro-*
30 *res,li.*4.†Amplia,quod dicitur de duob⁹, vel pluribus reis,vt quilibet pro rata sit principalis, procedere, siue omnes sint præsentes,& per se ipsos se obligent,aut fiat obligatio per aliũ nomine; & de mandato eorum,vel si ratum habuerit post ratificationem; quia perinde dicitur obligatus,qui mandat; vel ratum habet ob-
31 ligationem,ac si ipse fecisset.Bald.*cons.*286.*in pr.lib.*5.† Amplia; quia duo rei in solidum obligati censentur & quilibet pro medietate principales,licet ambo in solidum teneantur,ideo si alter solvit, & obtinet cessionem iurium,non poterit, nisi pro medietate recuperare.Fulg.*cons.*205.*Raynald. & Vgolettus per tot.* Corne.*consil.*
124.*n.*4.*lib.*1.*& cons.*316.*lib.*4.late Crau.*cons.*77.*n.*3.*ver. hoc ita præ-*
32 *supposito.*† Extende multo magis, quando negocium, pro quo se obligarunt,spectat ad vtrumque;quia respectu dimidiæ socii,vel correi censentur inuicem fideiubere, & soluens totum repetit à
33 correo pattem illius.Cor.*d.cons.*124.*n.*4.*lib.*1.†Extende,siue actiue,siue passiue fiat obligatio;quia etiam deponentes aliquid cẽsentur pro parte singuli deponere, & eisdem pro parte facienda est restitutio,non autem vni tantum, & sic actio diuisa est in sin-
34 gulos.Zab.*cons.*115.*in pr.*†Extende,etiam si causa sit dotalis.Crau.
35 *d.cons.*77.*n.*2.*& seq.*† Amplia; quia etiam si pater & filius soluant aliquid in eodem instrumento;quia præsumitur, quod medietas sit filii,& alia patris,& cessat præsumptio,quod præsumatur alius acquisiuisse de bonis patris.Alex *cons.*24.*ver.& attento, in prin. lib.*
36 1.†Extende,vt idem sit in marito & vxore soluentibus;quia præsumitur medietas vxoris,& alia mariti.Alex.*d cons.*24.*num.*2.*lib.*1.
37 †Limita;quia filius familias cum præsentia patris quietans, & liberans pro dote suæ matris; quia ad matrem suam confitetur illam peruenisse,non habet regressum aduersus patrem, vel eius hæredes,quia solus liberat,& ipse principalis facit confessionem, non pater.Bald.*cons.*62.*Facta.super quibus,in fi.ver.super vltimo.lib.*1.
38 & duplicatur *cons.*416.*lib.*4.† Limita,quando ex natura cõtractus aliter est facienda interpretatio;veluti inter socios conducentes apothecam nomine sociali;quia non tenentur pro virili, neque lucrantur pro virili,sed secundũ rationem societatis;quia si vnus habet medietatem,alii plures minimas partes,ita contractus inter-

pretari debet.Bald.*consil.*392.*Factum tale est.lib.*3 †Limita, quãdo 39
obligatio fieret pluribus,quorum vnus esset principalis;quia ille solipotest solui,quasi quod alii contemplatione illius se obligent.
Bal.*cons.*388 *per tot.lib.*3.vbi quod promittens soluere dotem marito,& fratribus mariti se obligantibus, præstitutione,solutio potest fieri soli marito,& tamen omnes obligantur pro restitutione.
† Limita,quando reuera constaret, quod alter contemplatione 40
alterius se obligauit;quia totum negocium spectat ad eum, propter quem se obligauit,quia quoad eos ille,qui pro alio se obligauit, est ut
fideiussor.Bald.*cons.*453 *Ad intellgentiam,n.*8.*lib.*5.&duplicatur id. 41
1.*cons.*198.& ideo repetet totum isto casu.Corn.*cons.*124.*n.*4.vbi
dicit * communem,*lib.*1.† Extende,quia si tota pecunia peruenit * 42
ad vnum,alii sunt fideiussores, & possunt opponere creditori,q
prius excutiat principalem suo periculo, si est præsens.Io.de An.
*cons.*60 *per tot.* vbi Bolog. Castr.*cons.*410. *Considerandasunt.in pr lib.*
1.Abb.*cons.*72.*Videtur primo.in pr. ver.secundo principaliter lib.*2.† Ex- 43
tende;quia etiam si non dicat, suo periculo,potest supplere;quia
est qualitas,quę inest,Bolog.*in addit. ad Ang.lo.de Anan.*60.*in fi.* Ex.
tende;† quia ista exceptio etiam post sententiam in executione 44
potest opponi;quia non impugnat sententiam,Io.de Ana.*d.cons.*
60.*circa fi.ver.præterea.*†Restringe,quia si conueniatur primo ille,
ad quem tota pecunia peruenit, ipse non potest opponere,quod 45
primo conueniatur alter:& idem,quando conuenitur ille,q promisit totam summam vel in solidum se obligauit,vel si renũciauit
omni legũ auxilio.Abb.*d.cons.*72 *prope fi.ver ad secundum contrarii,*
*libr.*2.† Limita,quando duo rei ex causa lucrativa se obligarent; 46
quia vterque tenetur in solidum,neque is,qui soluit,repetit à
lio.Corn.*cons.*124.*Viso puncto in pr lib.*1.Vide,*Obligatio respicientes plu-*
*res personas,& res,qualiter distribuatur.Concl.*32.Vide Conclusionem
proxime seq.Vide plene Ant.Gabr.*lib.*3.*tit.de fideiuss. Concl.*2.*Reipiens pecuniam censetur principalis.*

Rei plures quando in solidum obligantur, non sunt inuicem fideiussores,& qualiter intelligatur.Cõclus 109.

REI † duo æque principaliter obligati non censentur inuicem fideiubere; quia si hoc esset,competeret actio mandati soluenti totum pro dimidia cõtra correum,quod negant gl.quã dicunt ipsum repetere actione negociorum gestorum.Bal.*cons.*198.
*Ad intelligentiam,in fi ver.quæro an duo,lib.*1.vbi,quod quæstio est ardua,& *cons.*453.*in fi.lib.*5.† Declara,vt plene per Bart.*in l.reos n.*4.
ver.hic est aduertendũ.ff. de duob.reis, vbi multas declarationes ponit, quando competat reo actio mandati,quando actio pro socio,qũ negociorum gestorum, quando actio communi dividundo,& quado actio ex illa lege.† Declara;quia duo rei quoad habentem
obligationem non sunt fideiussores inter se, sed bene videntur
fideiubere quoad ipsos obligatos, vt si pecunia ad eum peruenit,
tunc alius videatur fideiussor,licet vere, & expresse non sit fideiussor Sign.*cons.*76.*nu.*4.vbi declarat.† Imo cum sit impropriefideiussor etiam inter eos is,qui non habuit pecuniam, non continetur sub dispositione statuti loquentis de fideiussore,ex quo
est fideiussor,sed videtur fideiubere quoad ipsos reos, & sic im-
propriè.Sign.*d.cons.*76.*n.*4.*vsque in fi.*† Extende declarationem,
quia quando tota pecunia peruenit ad vnum,alii sunt fideiussores,ideo possunt,qui sunt fideiussores; excipere, quod creditor
agat contra eum,qui habuit pecunias periculo excipientis, & te-
netur excutere principalem,ad quem constat peruenisse pecuniam.Io.de Anan.*cons.*68.*In quæstione ista*,vbi Bolog.per totum.Roman.*consil.*114.*n.*3.*&* 4.vbi apostill.*in ver.sumptuosus.*† Erideo si vnus reus solus conueniretur ex plutibus in solidum obligatis,dicitur conueniri ex propria obligatione, quamvis pendeat à principali,ideo non opponit declinatoriam, quæ cõpeteret, si principaliter esset obligatus,vt merus fideiussor. Bald.*consil.*286. *Casus talis*
*est,lib.*5.*per tot.* maxime *n.*3.*vsque in fi.*† Amplia, vt procedat etiam, quando duo rei sunt principaliter obligati,& quilibet in solidum
pro se,quia si petatur totum ab vno,non excipiet prius conueniri
alium pro parte,quia non est accessorius,sed pro se; secus si vnus
esset pro alio obligatus; quia licet dicat, principaliter & in solidum;tamen dicitur quoad alium fideiussor.Bald.*cons.*453.*n.*8.*&*
*seq.ver.viso de viribus,lib.*5.quod duplicatur *lib.*1.*cons.*198.*&* est tex.
cum glos.*in §.si plures.Instit. de fideiuss.* & hanc partem tenet Alex.
*consil.*126.*Repetitus in fi. lib.*6.vbi allegat gl. singularem *in Authent.*
de fideiussio.in princip.† Contrarium tenetur in hoc vltimo Signorol. Homod.*consil.*76.*Quidam nomine*, vbi,*n.*2.*& per tot.* dicit, quod si-
ue pecunia tota sit numerata vni,siue ambobus,ex quo indistincte
sunt obligati,sunt duo rei respectu habentis obligationẽ,& allegat

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ff. C. de duob. rei. & nu. 4. vbi ponit tres casus: Primus est, quando plures in solidum accipiut pecuniam; & se obligant in solidum: Secundus, quando in solidũ omnes se obligant, licet vni sit soluta pecunia: quia omnes solutionem accipere videtur, & istis duobus casibus sunt correi quoad habentem obligationẽ, licet quoad se se vnus sit fideiussor, alter reus vere in secundo casu. Tertius casus est, quando pro reo principali interuenit cessionis nomine alius
9 obligationẽ suscepit, & iste est fideiussor, non correus. † Vide differentiam, an sint duo rei, vel duo fideiussores; quia soluente vno correorum omnes ipso iure liberantur in fideiussore, alijs ope exceptionis, ita fideiussor soluens partem præsumitur pro se soluere: item fideiussori potest fieri cessio post solutionem, & in correo
10 contrarium dicimus. Castr. *cons.* 181. *Viso puncto, in pr. lib.* 1. † Declara istam materiam, quia duo rei, vel plures siue credendi, siue debẽdi, possunt quilibet agere, & conueniri, quando sunt in solidum, nec opponitur aliqua exceptio inter eos, vt prius conueniatur vel pro sua rata, ille, vel alius quoad creditorem, vel debitorem, sed quãdo vnus exigit totum, vel soluit totum, bene distinguitur, quia si exigit ex causa onerosa, tenetur aliis communicare; secus si exegit ex causa lucrativa, & idem si soluit ex causa onerosa, repetit ab alijs ratã, si ex causa lucrativa, secus. Alex. *cons.* 135. *Videretur. lib.*
5. in pr. & per tot. si pro parte causa est onerosa, pro parte lucrativa,
11 respectiue seruatur eadem distinctio. † Restringe declarationem, quia etiã si sunt plures rei ex causa onerosa & totũ negocium spectat ad eum, qui exegit, vel soluit, non cõmunicat aliis exactum, neq; repetit solutum pro rata; quia negocium est suum, quod intellige, quando a principio, non si ex post facto negocium fieret suum, vt plene declarat idem Alex. *d. cons.* 135. *n.* 6. *& seq. vers. & pro*
12 *hoc patet, lib.* 5. † Declara; quia differentia est, an fideiussor vti principalis se obliget vnico contextu cum principali, quia tunc sunt duo rei, secus si ex post; quia remanet fideiussor, licet possit in solidum conueniri, etiam si obligatio principalis sit nulla. Decian.
13 *cons.* 72. *nu.* 5. *& 6. lib.* 2. † Vide omnino Apostillam ad *consil. Ant. de Butr.* 41. *in ver. principaliter*, vbi, quod respectu creditoris semp sunt duo rei, quando à principio æque principaliter contrahunt, & se obligant in solidum, etiam si constet, quod tota pecunia peruenerit ad vnum, allegat Rom. *cons.* 114. & habent inter se beneficiũ diuisionis ex noua cõstitutione, si omnes, vel plures sunt præsen-
14 tes, & sunt soluendo. † Si vero primo se obligat vnus in totum, deinde accedit alius, qui se obligat in solidum, & iste est verus fideiussor, & si non esset in solidum, vel vt principalis, habet beneficiũ ordinis, *Auth præsente. C. de fidecuss.* sine dubio; si vero in solidũ tenetur, habet etiam beneficium diuisionis secundum Caballi. *d. apost. ad cons. Anto de Butr.* 41. vbi citat Bal. *cons.* 198. *n.* 7. *lib.* 1. Capel. Tholos. *decis.* 8. Curt. Sen. *cons.* 6. Si vero plures accedũt post principalem etiam in solidum, habent inter se beneficium diuisionis ex Epistola Diui Adriani, nisi beneficiis prædictis renunciauerint.
15 † Declara; quia non potest excipere, quod prius cõueniatur alter, sed bene potest impetrare cessionem iurium pro rata correi, & etiam pro tota sua, quando culpa correi compellitur soluere ante
16 tempus. Rom. *cons.* 462. *Quoad p tot.* † Amplia; quia si vnus ex duobus correis in solidum obligatis conuenitur ad totum, & soluat, obtenta cessione iurium à creditore, non poterit consequi totum ab altero correo, sed medietatem dumtaxat, ex quo ambobus pẽ-
17 sumitur facta solutio æqualiter. Fulg. *cons.* 205. *Raynaldus & Vgoletus.* † Amplia; quia si præscriptio est interrupta cum vno ex correis, dicitur etiam quoad alium interrupta. Fulgos. *d. cons.* 205. *in fin.*
18 † Limita; quia si plures socii se obligarunt in solidum vti principales ad exercitium societatis; non tamen sunt duo rei, nisi essent omnino pares in exercitio: ideo vno mortuo finitur societas, & quia hæc clausula non operatur, finita societate. Alex. *cons.* 60. *In causa & lite, n.* 4. *& seq. ver. nec prædictis obstat, lib.* 7.

Rei plures qualiter liberentur, vel non. Concl. 110.

1 DVo † rei si sunt in solidum obligati, liberatur vnus per solutionem factã ab altero, siue sit solutio integralis, siue sit solutio partis; quia liberatur nõ soluens, sicut soluens in totum; vel in parte, prout solutio fuit totalis, vel pro parte. Castr. *cons.* 592. *Nã*
2 *reperio in fi. lib.* 1. † Amplia idem per concordiam factam cum vno correorum in solidum obligatorum, vel per liberationem; Castr. *d. cons.* 592. *circa fi. ver. nec obstat, quod iste debitor. lib.* 1. vbi idem, quando dedit fideiussorem alium tertium obligatum pro compositio-
3 ne. † Declara, nisi fit facta protestatio per creditorem, quod non intendebat recedere à prima obligatione correorum; quia tunc non liberantur correi. Castr. *d. cons.* 592. *in fi. ver. nec obstat. lib.* 1. Am-
4 plia; † quia rei plures debendi, seu debitores liberantur omnes, si vnus fuit liberatus à creditore, quia talis liberatio prodest omnibus. Cuma. *cons.* 24. *in fi.* Fulg. *cons.* 135. vide latissime Affl. *decis.* 182
post med. vbi examinat. † Extende in tantum liberationem factam 5
ad fauorem vnius ex reis debendi importare liberationem aliorum correorum, vt etiam in iis, quæ requiruntur pro implemento conditionis, talis liberatio importet solutionem. *l. si fundum.* §. *Titio ff. de leg.* 1. † Limita, quia in casu vnus ex correis soluit partem su- 6
am, non potest importare cessionem iurium, quia solutione extinguitur obligatio, sed fallit multis casibus, per Rom. *consil.* 462.
Quoad propositum, n. 2. *& seq.* Vide, *Cessio iurium quando valeat, vel non. Concl.* 207.

Rei, seu delinquentes plures, simul tenẽtur, vnus pro alio, & quando secus. Concl. 111.

SI † duo sunt rei obligati, puta socer, & maritus, p dote recepta, 1
adeo quod quilibet eorũ teneatur pro dimidia restituere dotem soluto matrimonio, vel etiã in solidum obligati, si solus maritus vergat ad inopiam, potest socer ex culpa mariti conueniri ad medietatem, vel ad totam dotem ante tempus. Roman *cons.* 462.
quoad propositam in pr. † Extende, quia factum alterius rei perpetuat actionem, tam quoad se, quam quoad correum. Rom. *d. consil.* 2
462. *in prin. ver. quia videmus.* † Extende, quia paupertas vnius tollit 3
beneficium diuisionis alteri, & ideo tollit omnem dilationem. Rom. *d. cons.* 462. *in pr. ver. secundo quia.* † Declara tamen, quia licet 4
culpa correi noceat correo, tamen tenetur is, cuius culpa id prouenit, ad releuationem. & ideo soluens culpa socii potest impetrare, & ei debent cedi actiones contra reum culpabilem etiã pro toto, eo casu, quo ante tempus compellitur soluere totum culpa correi. Rom. *d. cons.* 462. *n.* 3. vbi apostil. *in ver. actionem.* † Limita in 5
delinquentibus in rixa, quia vnusquisque tenetur solum pro eo, quod fecit, & non pro eo, quod alius fecit. Vide, *Homicidium in rixa. Concl.* 149.

Rei suæ quilibet est moderator, & arbiter, & quando secus. Concl 112.

REi † suæ quilibet moderator est & arbiter, vt possit facere, 1
quicquid velit. *l. in re mandata. C. mand.* Decia. *cons.* 48. *in pr. lib.*
2. vbi plura ad hoc, quia potest quilibet renunciare iuri suo, & ex conuentione contractus legem accipiunt & alia similia. Cephal.
cons. 429. *n.* 56. *& 57.* plurimos citat Cephal. *consil.* 121. *nu.* 10. Castr.
cons. 260. *Visis compromisso. colum.* 2. *in princip. lib.* 1. Castillio. *consil.* 19.
num. 3. Roman. *cons.* 177. *Non est dubium. nu.* 2. *ver. consequens est.* † Ex- 2
tende etiam abutendo. Cephal. *d. cons.* 429. *num.* 57. *lib.* 3. † Et in re 3
sua familiari licitum est vniuersis, & singulis pacisci. Bald. *in l. fin.*
§. *fi. n.* 5. *C. de tempor. appell.* † Extende, quia iniquum est non esse li- 4
berum hominiingenuo de rebus suis posse disponere. *l. non vsque adeo. ff. si quis à parente fuerit manumiss.* Curt. Iun. *cons.* 110. *n.* 8. Castr.
cons. 260. *col.* 2. *in pr. lib.* 1. iniquum esse adimere libertatem hominibus disponendi de rebus suis. † Et ideo potest quilibet rem su- 5
am, imo totam substantiam suam alienare post positis consanguineis, & consortibus, quando statutũ, lex, vel consuetudo non est in contrarium. Alexand. *consil.* 573. *Viso & diligenter, in princip. lib.* 6.
† Amplia, quia qui potest aliquid tanquam suum proprium reti- 6
nere, potest etiam alteri alienare. Cald. *cons.* 331. alias 2. *de testa. vers. posset tamen*, vbi quod hæres grauatus restituere hæreditatem non potest alienare, nisi pro quantitate legitimæ, quia illam sibi potest retinere, ergo & alienare. † Amplia, quia oblatus religioni, qui si- 7
bi seruauit bona, vt posset disponere, poterit libere de eis disponere pro libito suo, quia moderator est, & arbiter. Soc. *cõs.* 61. *n.* 16.
lib. 1. † Amplia, quia procedit etiã in regularibus Mendicantibus, 8
prout sancti Dominici, & Minoribus, quia non sunt prohibiti acquirere loca, & alienare, put alii Mendicãtes, & ideo in eis habet locum regula, quod sunt moderatores, & arbitri in rebus eorum.
Castillio. *cons.* 19. *in pr. vsq; ad n.* 4. † Amplia, in tantum, vt licet dis- 9
ponens contra verba testatoris, dummodo nõ contra mentem, non incurrat pœnam, ideo si testator prohibuit sub pœna caducitatis posse alienari, vt bona certo casu deueniãt ad talem, si quis alienaret, & redimeret ante illũ euentum, nõ cadit in pœnã, quia pœna nõ committitur, nisi mens testatoris offendatur, & quilibet est moderator, & arbiter rei suæ, si non offendat mentẽ testatoris, licet offendat verba. Ang. *cons.* 169. *in pr. & per tot.* Anchar. *cons.* 47.
Deci. *cons.* 181. *in pr.* vbi de communi * & *cons.* 484. *in fi. & cons.* 637. *
in fi. † Extende etiam contra iussum Principis pœnarum, quia si 10
non offenditur mẽs Principis; valet dispositio, si nõ interest Principis. Crau. *cons.* 366. *n.* 21. vbi alios citat. † Amplia in tantũ, vt pos- 11
sit quis res suas proiicere in mare. Castr. *cons.* 125. *col.* 1. *li.* 1. per *l.* 1. §.
si impuberi. ff. de collat. bonor. † Amplia, quia legatarius cum clausula, 12
q̃ de re legata, possit facere libere velle suum, dicitur constitutus

in re

in re sua cum plena, & libera potestate ab omni boni viri arbitrio
13 abstracta. Rom. *cons.* 112. *Visa, in pr. ver. iis tamen.* † Amplia, quia vbi non imprimitur character à lege, vt aliquid qualificetur, perpetuo potest inferior de re sua disponere. Ias. *in l. nemo potest, in pr. ff. de leg.* 1. & ibi Rip. & alii, & maxime procedit, quia in re sua, quæ non reperitur certo charactere qualificata, potest quilibet legem dicere, & valet. Ripa *d. l. nemo, in fin. n.* 127. *ff. de leg.* 1. quia sicuti potest ab initio non facere, ita faciendo pro libito disponere, si non offen-
14 dat characterem à lege impressum. † Amplia, quia cum quilibet rei suæ sit moderator, & arbiter, consequens est, vt possit libere quisq; rem suam liberam alienare. Rom. *cons.* 277. *Non est dubium,*
15 *n.* 2. *ver. consequens est.* † Extende in tantum, vt pactum, & priuilegium, quod non possim rem meam alienare, non valeat, quando non interest eius, cui factum est pactum, vel concessum priuilegium. Abb. *cons.* 3. *Nitar. col.* 15. *in fin. sub n.* 10. *ver. decimanona. lib.* 2. *&*
col. seq. vbi plura similia adducit, & si potest interesse, non valet ad
16 impediendam alienationem, nisi adsit hypotheca specialis. † Am-
17 plia etiam in rebus de futuro. Decian. *d. cons.* 48. *in pr. lib.* 2. † Amplia, quia pactum in concessione rei suæ est seruandum, *l. legem. C. de pact. l.* 1. § *si conueniat, ff. deposit.* & in primogenitura loquitur Cephal. *cons.* 3. *n.* 51. in emphyteusi, & feudo Corn. *cons.* 24. *per tot lib.* 2. vbi, quod pactum transit ad fœminas contra naturam feudi, si ita
18 est concessum in inuestitura, & in fundatione beneficii, quando Episcopus consensit. Cruet. *cons.* 82. *n.* 6. † Et per pactum recedit ur à iure communi, quia contractus ex conuentione partium na-
19 turam suam mutat. Cephal. *consil.* 199. *n.* 12. *& seq.* † Et ideo valet prohibitio facta in traditione rei suæ, vt nõ transeat in certas personas, sed deueniat ad certas etiam circa matrimonia, & collationes beneficiorum, Castr. *cons.* 336. *Super primo per tot. lib.* 1. maxime
20 *colum.* 2. *ver. præterea.* † Extende, quia potest quicunque extraneus dotando mulierem adicere pactum lucri dotis ad placitũ suum, etiam in præiudicium filiorum ex primo matrimonio. Abb. *consil.*
19. *Videndum, in princ. lib.* 1. quia in re sua quilibet est moderator, &
21 arbiter. † Restringe in dotatione, & fundatione Ecclesiæ, quia dotans non potest apponere aliquas conditiones, seu modos spirituales, & ideo procedit regula circa temporalia, ita plene Abb.
22 *consil.* 57. *Attingam, col.* 4. *n.* 5. *ver. venio ad tertium. lib.* 1. † Declara tamen, quia licet laici non possint apponere conditiones, vel modos spirituales in dotatione Ecclesiæ, intelligitur, nisi Episcopus confirmaret, quia tunc valerent, etiam si essent contra ius Cano-
23 nicum, ita Abb. *d. cons.* 57. *col.* 4. *in fine. vers. sed remedium. lib.* 1. † Amplia, quia quilibet potest in re sua immittere, quicquid sibi placet, & disponere de iure suo. Vide, *Facere quæ licèat vnicuique in suo,*
24 *vel non. Concl.* 5. † Declara, dummodo sic immittat, vel disponat, vt alterum, vel alienum non offendat. Ægid. *cons.* 9. *nu.* 14. *& seq. vers.*
secundo opponens, & dummodo in re sua secũdum ius disponat, non
25 si eo modo, quo ius resistit, quia non dicitur facere in re sua. † Limita, quia non valet conditio, vel pœna adiecta contra leges, vel contra bonos mores, aut quæ turpitudinem inducat, quia habetur pro non appositа, *l. vnica. C. de ed, quæ pœnæ nom. cum ibi not.* Ægi.
26 Bellam. *consil.* 10. *num.* 14. *vers. sed oppones.* † Extende, quia in re sua quis non potest contra ius. Boer. *decis.* 320. *n.* 11. *vers. ex quo secun-*
27 *dum eum.* † Extende, quia in agro suo non potest quis ædificare castrum in confinio, neque reficere sine licentia Principis, alias punitur pœna capitis, & demolitionis fabricati. Boer. *d. decis.* 320.
28 *num.* 16. vbi late. † Extende, quia contra bonos mores non potest quis de re sua disponere, neque contra leges, quia Reipublicę interest, ne quis re sua male vtatur. Abb. *cons.* 48. *Videtur primo, circa*
29 *fin. vers. non obstat si dicatur, lib.* 2. † Limita, quia in re communi quis nõ est moderator, & arbiter, quia licet commune mihi sit meum largo modo, tamen in eo non sum moderator, & arbiter. Boer. *d.*
30 *decis.* 320. *num.* 12. *vers. ex quo secundum.* † Et ideo licet quis possit in suo fabricare, creare fortalitium, & fabricatum destruere, non
31 sic in re communi. Boer. *d. decis.* 320. *nu.* 12. *in fin.* † Limita, quia regula procedit in re sua libera, secus si res sit communis, vel in qua alius ius habeat. Anchar. *consil.* 155. *Optimis rationibus, num.* 7. *& seq.* vbi late, & loquitur in laicis, vt non possint in præiudicium Ecclesiasticorum in rebus suis ordinare talia, per quæ tollatur commercium, & idem dicit Socin. *consil.* 14. *lib.* 4. quia mixtura impe-
32 dit. † Limita, quia iudex ex officio potest ratione delicti prohibere, ne quis rem suam alienet: item potest etiam non prodigo prohibere, ne suam rem alienet ex causa ad euitandum præiudicium. Alexand. *consil.* 240. *Perspectis, num.* 3. *& seq. lib.* 6. vbi apostill.

in ver. iudex, dat concordant. Vide, *Disponere de re sua quilibet potest. Conclus.*

486.

Rei vendicatio multiplex, & quæ sint species eius. Concl. 113.

DVPLEX † est rei vendicatio, prout dicimus de vsufructu, videlicet causalis, & formalis; causalis est, quando res est apud dominum, & à se ipso euincit, seu abdicat, formalis vero, qñ res est apud alium, à quo vendicatur. Alexan. plene *cons.* 103. *Quoniam abunde, in princ. lib.* 6. sic etiam vsusfructus causalis competit habenti dominium rei, formalis vero ei competit, qui non habet dominium rei. † Et ista rei vendicatio in re propria, quam quis existens dominus possidet, non competit actu, sed solum aptitudine, ideo quoad formalem rei vendicationem, licet possit abdicando rem à se, non tamen potest eam exercere acquirendo sibi, quia deficit extremum, à quo, ita innuit Alexand. *d. cons.* 103. *n.* 1. *lib.* 6. † Alio respectu triplex est rei vendicatio; aut est ratione directi dominii, & intentatur directa rei vendicatio; aut ratione vtilis dominii, & intentatur vtilis rei vendicatio; aut intentatur ratione quasi dominii, & dicitur actio Publiciana. In duobus primis de dominio directo, necesse est probare acquisitum esse dominium aliquo ex modis, de quibus *in l.* 1. *cum multis. C. ad. ff. de acquer. rer. dom.* In dominio vtili debet probari, quod habuit possessionem, & titulum ab eodem, alias succumbit, & ideo propter difficultatem probandi dominium lex consulit, quod si potest intentare remedium possessorium, melius erit, ita Castr. *consil.* 44. *In causa, in princip. lib.* 1. vbi, quod in Publiciana datur hoc remedium ei, qui cecidit à possessione, dum præscribebat. † Et quod vtilis rei vendicatio competat feudatario, & emphyteutæ, & sufficiat sola inuestitura cum possessione à domino data, Abb. *consil.* 94. *In quæstione, colum penult. in fin. lib.* 2. vbi, quod imo sola inuestitura confert vtile dominium, vel ius ad rem. † Et quod sine traditione dominium, & possessio transferatur ex quocunque contractu ad fauorem eius, qui habet dominium, vel possessionem ex alia causa. Abb. *d. cons.* 94. *col. pen. in fin. & colum fin. lib.* 2. vbi, quod agit rei vendicatione.

Rei vendicatio non datur, nisi ratione dominii, & quibus competat, vel non. Concl. 114.

REI † vendicatio non datur, nisi ratione dominii contra possessorem, vel habentem facultatem restituendi rem, quæ petitur, *cap. examinata, de iudic.* vbi *omnes, ideo possidens non agit rei vendicatione, item neq; agitur cõtra nõ possidentem, vel non habentem facultatem restituendi eadem actione. Feder. de Sen. consil.* 212. *Quod proponitur, in princip.* † Et quod rei vendicatio non detur, nisi agens sit dominus, Ægid. Bellam. *consil.* 39. *num.* 16. *& num.* 14. dicit, quod habens dominium non potest agere condictione ex lege. † Restringe, quia quandoque is, qui non habet dominium, prout ille, qui præscripsit, vel alius similis, qui excipere potest, non autem agere, si cadat à possessione, si tamen spolietur violenter etiam à domino, potest agere rei vendicatione, licet nõ sit dominus, & sibi nõ obstet exceptio dominii. Bart. & alii *in l.* 4. § *Cato. ff. de verbor. obligat.* plene Franc. Balb. *tractat. de præscription. in* 3 *part. princip. in* 2 *part. quæst.* 6. *num.* 7. *& seq.* vbi plene. † Restringe, quia quasi dominus agit rei vendicatione, sicut dominus contra colonum conductorem, vel alium simplicem detentorem, *l. officium,* vbi casus, & ibi gloss. Bart. & alii. *ff. de rei vendicat.* † Declara tamen, quia isti, qui alieno nomine possident, & conueniuntur, habent facultatem nominandi dominum in iudicio, *l.* 2. per illum text. *C. vbi in rem actio.* Canon. *in c. quoniam frequenter, § fin. vt lit. non contest.* sed tamen non satis est, quod nominatus accepter nominationem, nisi etiam iudicium, & litem in se suscipiat, vt per Dd. *in d. l.* 2. † Et debet nominans protestari, quod vlterius contra eum non procedatur, sed contra dominum nominatum, ita innuit Bart. *in d. l.* 2. *C. vbi in rem actio.* in illis verbis, *si non veniente cedit.* † Si tamen nominans alium post nominationem processit in iudicio, ac si proprio nomine possideret, valet processus contra eum, ac si esset renunciatum fauori nominationis & exemptionis. Abb. *in d. cap. quoniam frequenter, § in alio. extr. vt lit. non contest. n* 25. *ver. sed circa hoc quæro.* † Amplia, quia rei vendicatio datur filio probanti rem possessam per tertium extraneum, & singularem fuisse in dominio patris sui, quia eo ipso potest agere petitione hæreditaris, Baldus *consil.* 486 *Quidam D. Brasianus, num.* 2. *versic. secundo præmittendum, lib.* 1. quia agendo sit hæres. † Extende, multo magis, quando probat se hæredem, quia per additionem acquirit dominium. Florian. *consil.* 7. *Proponitur in facto, per totum.* † Amplia, quia imo hæres potest agere rei vendicatione contra tertium; qui emit à grauato restituere, si non præscripsit, cæterum si vero præscripsit, agit contra eum, qui vendidit. Bald. *consil.* 191.

Circa

11 *Circa prædicta num. 5. vsque in fi. ver. & si dicatur lib. 2.* † Amplia; quia posthumus natus potest agere rei vendicatione ad bona alienata per exequutores testamentarios, ante quam posthumus nasceretur; quia ante posthumi natiuitatem non potuit constare de debitis, pro quorum satisfactione fuit facta alienatio. Bal. *cons.* 397.

12 *Viso testamento. lib. 2.* † Contrarium videtur velle Bald. *cons.* 184. *Ad intelligentiam, in fi. ver. proponitur etiam, lib. 2.* vbi, quod valet alienatio facta bonorum hæreditatis iacentis ad instantiam creditorum, ita quod minor hæres non reuocat, nisi via restitutionis in integrum, si subest causa legitima; sed dic, quod aliud est in alienatione curatoris, qui hæreditate iacente alienat, vt hic; aliud in exe-

13 quutore, qui nõ potest ante aditam hæreditatem. † Amplia; quia si procurator vendit rem domini, & recipiat pretium, pretium efficitur Domini, ita quod potest agere rei vendicatione ad petuniam, si extat penes procuratorem, & hoc vltra actionem mandati. Bald. *cons.* 186. *Ad euidentiam, circa pe. vers. secundo prænittendum,*

14 *lib. 2.* † Amplia; quia rei vendicatio competit domino rei, quæ ab alio possidetur contra possidentem, & duo requirit extrema, quod agens sit dominus, & conuentus sit possessor. Abb. *cons.* 17.

15 *In quæstione, colum. 1. in fin. ver. nam rei vendicatio lib. 2.* † Amplia; quia dominus agit rei vendicatione ad pignoratas res per tertium Hebræo, si ille, qui pignorauit, non habebat mandatum. Bald. *consil.*

16 201. *Tria possunt, lib. 4.* † Extende idem, si pignoratio sit facta per alium, vel quemcunque, nisi pretium esset versum in vtilitatem domini, quo casu dolt exceptione submouetur, nisi pretium re-

17 stituat. Fulgos. *cons.* 127. *Cum Titius.* † Amplia; quia stante statuto, quod venditio sit nulla, nisi intra certum tempus fuerit soluta gabella, si quis vendat aliquid, & non fuerit soluta gabella, ita quod contractus fuerit nullus, potest agere rei vendicatione, etiam si agens renebatur ad partem gabellæ, quando nullitas inducitur fauore publico. Bald. *cons.* 227. *Quod non possit allegare, lib. 4.*

18 † Amplia; quia monasterium potest agere rei vendicatione contra possessores bonorum hæreditatis delatæ professo sui ordinis. Angel. *cons.* 133. *Super primo, num. 2. ver. super hoc,* vbi, quod melius

19 est agere rei vendicatione, quam petitione hereditatis. † Amplia; quia dominus directus agit rei vendicatione contra feudatarium, vel emphyteutam, qui retinet rem feudalem, vel emphyteu-

20 ticam reuersam ad dominum. Fulg. *consil. 226. circa fin.* † Extende; quia etiam vendicabit à spoliatore, qui spoliauit emphyteutam, vel feudatarium, nec poterit replicare de inuestitura facta spoliato. Fulgos. *d. consil. 226. in fine.* † Limita; quia is, qui dedit in dotem

21 aliquid æstimatum, ex quo æstimatio facit venditionem, & ex venditione transfertur dominium, non potest agere rei vendicatione, etiam si in donatione in dotem adsit pactum, quod teneatur redimere pro eodem pretio; quia intelligitur, quatenus is, cui fuit facta datio, velit. Dyn. *cons. 1. per tot.* vbi est casus, maxime

22 in fin. † Limita; quia emptor hæreditatis non agit rei vendicatione ad res particulares, nisi probet de traditione; quia per iuris cessionem non transfertur dominium. Bald. *consil. 285. Casus co-*

23 *ram, num. 2. ver. sed illud. lib. 2.* † Limita; quia rei vendicatio, vel publiciana non potest competere possessori; ideo qui dicit se possedisse, & præsumitur possidere, non potest concludere rei vendicationem, neque publicianam. Anchar. *consil. 318. In quæstione, quæ*

24 *vertitur, in princip.* † Limita; quia emens rem alienam non efficitur dominus; ideo agere non poterit rei vendicatione. Florian. *consil.*

25 *7. nu. 2.* † Extende; quia ex solo instrumento emptionis factæ solutionis pretii, & traditionis possessionis, etiam quod emens accaetrari fecerit bona nomine suo, non probatur sufficienter dominium. Alex. *cons. 182. Viso processu, in princ. lib. 7.*

Rei vendicatio ex quibus dicatur intentata, vel nõ, & quid concludere debeat. Concl. 115.

1 AGENS † rei vendicatione vtili vel directa, licet debeat petere se declarari dominum rei, & possessorem compelli ad restituendam possessionem; tamen nõ est necessarium expresse petere, se declarari dominum, quia si constat ex narratis esse dominum vtilem, vel directum, & petat solum rem restitui, censetur

2 quentiam necessariam. Castren. *cons. 85. num. 2. lib. 2.* † Et vbicumque petit actor declarari se dominum & aduersarium cõdemnari ad restituendum rem petitam, dicitur intentata rei vendicatio.

3 Castren. *cons. 138. colum. 1. in fin. ver. quod autem, libr. 2.* † Aduertas; quia agere debens rei vendicatione debet diligenter animaduertere, an aliquo interdicto possit agere possessorio, quia faciliores probationes admittuntur. Petr. de Anch. *cons. 42. Circa recuperandam. in pr.* Castr. *cons. 445. in pr. ver. primum probatur, lib. 1.* vbi, quod

4 istud est; quia difficilis est probatio dominii. † Et cessionarius agens rei vendicatione qualiter libellum formare debeat, Barr. *in l. si culpa. ff. de rei vend.* vbi etiam Bald. † Intentata dicitur actio rei

5 vendicationis, si actor petat, bona ad se spectare pronunciari iure dominii, & proprietatis, & detentores cogi ad omnia bona dimittendum, & relaxandum vna cum fructibus. Ang. Aretin. *in §. omnium, Instit. de actio. colu. 8.* vbi tutius est, quod agens dicat se dominum, vel quasi dominum propter facilliorem probationẽ, nec tenetur in libello exprimere causam, si est dominus directus; sec-

6 si esset solum vtilis dominus, prout emphyteuta; quia debet hoc exprimere. *l. 1. ff. si ager vect. vel emphyteut.* † Vide tamen; quia quando dicit actor, ratione dominii, intentat solũ rei vendicationem, si vero addit, vel quasi dominii, intentat publicianam. Vide infra, *Rei vendicatio, & publiciana licet contrariæ, possunt tamen cumulari, & quando intentata dicantur. Concl. 118.* & quando ex præscriptione fuit quæsitum dominium, tunc necesse est ihtrare publicianam, & di-

7 cere, iure dominii, vel quasi. † Declara; quia ad euitandas subtilitates tutius est semper omnia cumulare euentualiter, videlicet dico talem fundum ad me spectare iure directi dominii, vel vtilis, vel quasi, & quod talis illium detinet, & facultatem habet restituendi; ideo condemnari, & cita Aret. *d. §. omnium, Instit. de actio.* vbi,

8 quod debent peti fructus percepti, & percipiendi, liquidandi, & etiam qui percipi potuerunt, vt omnia includantur. † Imo quod intentata dicatur rei vendicatio, si narrans se inuestitum de feudo petit mitti in possessionem, & aduersarium compelli ad restituendam possessionẽ; quia licet talis libellus possit applicari ad possessorium, & ad rei vendicationem; tamen continet ex narratis rei vendicationem, licet expresse non petierit se dominum declarari; quia sufficit, quod petatur expresse, vel tacite. Castr. *cons. 85. in*

9 *causa mota, lib. 2.* † Restringe; quia is, qui narrauit rẽ ad se pertinere ratione dominii, & concluit aduersarium condemnari ad restituendam rem petitam sibi tanquam hæredi Titii, censetur potius intentasse petitionem hæreditatis, quam rei vendicationem; tum quia possunt simul cumulari, & potius attenditur conclusio, quã narratio libelli, & quia in petitione hæreditatis sufficit probare defunctum possedisse tempore mortis. Castr. *cons. 138. In causa, quæ vertitur, in princ. ver. sed hoc non obstante, per tot. lib. 2.*

Rei vendicatio non datur, nisi contra eum, qui possidet. Concl. 116.

1 REI † vendicatio datur contra illum, qui possidet, & contra non possidentem non datur, quia non habet facultatem restituendi rem petitam *l. 1. C. de alienatio. iudic. mutan causa facta.* declarat *in l. officium. ff. de rei vendic.* † Item datur contra eum, qui pos-

2 sidet ratione custodiæ, si habet facultatem restituendi. *d. l. officium in fin. ff. de rei vendic.* vbi Bart. *in summario.* & ante eum Hostien. *in c. contingit, de dol. & contum.* vbi, quod missus in possessionem causa custodiæ ex primo decreto potest conueniri rei vendicatione.

3 † Contrarium, quod missus ex primo decreto; quia habet solum custodiam, & detinet, non autem possidet, non possit conueniri rei vendicatione. Innoc. *in c. quoniam contra de probatio.* vbi dicit, quod non potest conueniri; quia facultatem restituendi non habet, sed est custos, & detentator, & eum sequitur Spec. *in tit. de rest. & vend. decre-*

4 *to. §. iam in effectu, vers. sed nunquid missus, in fi.* & idem Inno. *in c. quoniam contra, in §. quod super; in ver. possessionem, vt lit. nõ contest.* † Declarat Abb. *consil. 109. Circa factum, col. 2. ver. sed diligenter lib. 2.* quod si custos, vel detentator habet liberam custodiam, & facultatem restituẽdi, prout depositarius missus in possessionem ex primo decreto in reali ob contumaciam possessoris, & similibus, & potest conueniri, licet possit velle dari terminum ad intimandum possessori, vel si nominet possessorem, liberetur à lite; si vero non habet liberam custodiam, & facultatem restituendi, non potest cõueniri rei vendicatione, & ita etiam concordat Anch. de Butr. *in ca. examinata, de iudic. & in d. c. quoniam contra. §. quod super, vt lit. non contest.* Amplia, vt *in ver. Rei vendicatio non datur, nisi ratione dominii Concluſ. 114. n. 21. & seq.* vbi videas; † Declara; quia agens rei vendica-

5 tione contra possessorem, qui emit à non domino, non tenetur offerre pretium ab eo solutum emptori *l. mancipium. C. de rei vendic.* fallit multis casibus, de quibus Socin. *in Reg. 6. Vendicans rem suã*

am. quem videas.

Rei vendicatione agens vt obtineat, duo debet probare, dominium ex parte sui, & possessionem ex parte conuenti, & quæ probatio sufficiat, vel non. Concl 117.

1 DVO † debet probare agens rei vendicatione videlicet dominium rei esse suum, & reũm possidere. *l. 1. C. de alien. iudic.*

mut.

mut. causa facta. c. examinata, de iudi. l. in rem, in pr. & l. officium. ff. de rei vend. l. unica. C. de alien. iud. mut. causa facta. vbi Bart. & * omnes. c. Abbate sane, de re iud. in 6. § omnium, & § sed ista. Instit. de actio. vbi Aret. Iaſ. & alii. Bar. in l. ex diuerſo. § 1. ff. de rei vendic. Deci. conſ. 62. col. 2. in fin. Alex. conſ. 28. in pr. lib. 2. Ruin. conſ. 13. colum. 2. ver. ſed præmiſſis, & conſ. 47. & conſ. 25. n. 3. lib. 4. & ſi non probat dominium, quantumcunque ſit difficilis probationis, ſuccumbit. Rui. conſ. 54. n. 3. lib. 4.

2 † Extende etiam in legatario, cui competunt tres actiones, perſonalis, hypothecaria, rei vendicatio. l. 1. C. communia de legat. quia ſi intentat rei vendicationem, debet probare dominium fuiſſe penes defunctum tempore mortis, & aduerſarium poſſidere. Con-

3 trarium † in legatario, quod ſufficiat probare, quod teſtator poſſideret rem, de qua agitur, tempore mortis, Guido Papæ *deciſ.*

4 442. allegat Bald. *in l. ſi. §. ſi. C. de appell.* † Extende; quia hæres agit rei vendicatione, ſi probat dominium defuncti, & ſe hæredem; quia per additionem dominium defuncti, & quaſi dominiſi tranſit ipſo iure in hæredem, vel in filium, & filiatio probatur per tractatum à parentibus, & vicinis profilio, vel ſi procurator rei con-

5 ſtetur. Alex. *conſ. 90. in pr. lib. 2.* † Imo etiam ſi filius non adiuiſſet intra 35. annos, non excluditur, quia habet 30. annos p caput vnde liberi, & alios 30. annos per caput, vnde legitimi; ante quam

6 excludatur. Alex. *d. conſ. 90. in pr. lib. 2.* maxime *n. 2. & 3.* † Probari quæ debeant tam in rei vendicatione, quam in publiciana, & ſpo-

7 lio, Affl. *deciſ. 40.* † Et quæ ſint probanda in rei vendicatione, publiciana, petitione hæreditatis, & interdicto quorum bonorum, Alex. *conſ. 182. Viſo proceſſu, lib. 7. per tot.* vbi ſi quæ deficiant, quando

8 ſuccumbat actor. † Dominii igitur probatio eſt neceſſaria in rei vendicatione ex parte agentis. *l. in rem, & l. officium ff. de rei vendic.* cum aliis, de quibus ſupra, quæ probatio reputatur difficilis, vt p

* * omnes *in l. res. C. de probat.* Bart. *in l. rem quæ nobis. ff. de acquir. poſſ. & in l. rem alienam ff. de pignor. actio.* vbi dat practicam probandi dominium. Alex. *conſ. 4. n. 26. cum ſeq. lib. 2. & conſ. 39. n. 3. eod. lib.* vbi dicit

* probationem directi dominii difficillimam, quando principaliter agitur de dominio; vt etiam dicit glo. * communiter approbata *in* §. 1. *ver. poſſideat. Inſtit. de actio.* vbi Iaſon. & ideo non eſt ſatis probare poſſeſſionem, vt ex ea arguatur, præſumaturque dominium. Bart. *in l. quidam in ſuo. ff. de cond. inſti.* Bald. *in l. inditia. C. de rei vendic.* Alex. *conſ. 10. Viſo proceſſu, col. 2. lib. 4.* firmat Dec. *conſ. 221. n. 7.* & quãtumcunque ſit difficilis probationis, ſi non probatur dominium, actor in hoc iudicio ſuccumbit. Rui. *conſ. 54. n. 3. lib. 4* & quod ſola poſſeſſio non probet dominium, quando principaliter deduci-

9 tur. Alex. *conſ. 134. In cauſa, & lite, nu. 12. ver. præſuppoſito, lib. 2.* † Contrarium, quod imo, cum dominium ſit difficilis probationis, ſufficiãt inditia, præſumptiones, & coniecturæ, pro regula ponit Iaſ. *in l. ſi quis ex argentariis. §. Prætor ait. ff. de eden.* & in terminis dominii Soc. *conſ. 89. In cauſa agitata, col. 4. lib. 1.* gl. Bald. Salyc. & alii *in l. proprietatis. C. de probat.* Dec. *conſ. 146. n. 14.* & pro claro reaſſumit *conſ. 428. ad fi.* & ratio eſt, quia quæ probari non poſſunt liquido, pro-

10 bantur argumentis, *l. 2. in fi. C. de in lit. iur.* † Et ideo per probationẽ longiſſimæ poſſeſſionis illius, qui agit, & dicit bona ad ſe pertinere, iuncta etiam poſſeſſione auctorum, dicitur probatum dominium vtile. Bart. *in l. rem alienam ff. de pign. actio.* Abb. poſt Inno. *in c. cæterum, col. penult. ver. vltimo ex hoc dicto Innoc. de iudic.* aſſerens ſe ita obtinuiſſe. Feli. *in rubr. de præſcrip.* plene Balb. *tract. de præſcr. q. 2. par. princ.* vbi, quod qui dicit rem ad ſe pertinere, concludit etiam dominium ex præſcriptione cauſatum, & poſſeſſio auctorum iungi poteſt ad inducendum tantũ tempus, quod reſultet dominium præſcriptum. *l. cum hæres, in pr. ff. de diuer. & temp præſc.* & ideo ſi non apparet alius dominus, is, qui poſſedit per longiſſimum tempus,

11 præſumitur dominus. Balb. *d. tract. de præſc. in 4. par. pr. n. 3.* † Declara; quia ſi actum ſit ratione dominii, vel quaſi, & ſic intentata ſit rei vendicatio, & publiciana, ſufficit titulus, & poſſeſſio continua-

12 ta etiam auctorum, ex qua dominium præſumatur, ita videtur declarare Rui. *conſ. 54. ver. ex præmiſſis, lib. 4.* † Declara tamen; quia licet vt probatio per indicia releuet, ſit neceſſe, q̃ indicium quodlibet ſit probatum per duos teſtes. Ang. *in d. l. inditia. C. de rei vendic.* gl. *in l. ſi. C. famil. hercis.* tamen hoc procedit in indiciis remotis, ſecus in proximis. Bart. Bald. & Ang. *d. l. ſi. C. famil. hercis.* patet; quia vnus teſtis de facto proprio ſemiplene probat, in remotis duo requiruntur. Bart. *in l. maritus poſt gl. ff. de qu. & in l. ſi. eod. tit.* vbi late

13 Marſ. Soci. *conſ. 54. in pr. lib. 3.* Vide plenius, *Indicia quæ ſufficiant ad torturam. & quæ non.* Concl. 97. n. 119. *& multis ſeqq.* Vide Maſc. *concl.*

* 406. *Coniectura*, vbi plures citat, communem atteſtatur, * & declarat. † Et quod non ſufficiat agenti rei vendicatione ad probationem dominii oſtendere titulum habilem ad tranſlationem dominii, niſi etiam probet auctorem ſuum, à quo habuit titulum,

* fuiſſe dominum, tenent * omnes *in l. ſi fic. §. 1. ff. de leg. 1.* dicentes per illum tex. *in l. legaui. ff. de lib. lega.* quod ſi Comes conceſſit alicui rem, non probatur per hoc dominus, niſi probetur, quod concedens eſſet dominus. Alex. *conſ. 24. lib. 7.* Soci. *conſ. 266. n. 9. cum ſeq. lib. 2.* quia ſi concedens non eſt dominus, non poteſt in alium tranſferre dominium, quod non habet, *l. traditio. ff. de acq. rer. dom.* non enim ſequitur, emiſti rem, ergo es dominus rei, ita Caſtr. *in l. proprietatis. C. de probat.* & Alex. *conſ. 182. lib. 7. in pr.* vbi, quod non ſufficit titulus emptionis, ſolutio pretii, & traditio vacua ad probandum dominium * ſecundum communem *in l. cum rei. C. de probat.* * Alex. plene *conſ. 134. in cauſa, & lite, n. 12. ver. præſuppoſito quod, lib. 2.* vbi reddit rationem, quia vendens, ſi non eſt dominus, non poteſt in alium transferre, quod ipſe non habet, videlicet dominii, ſed ſolum tenetur ad traditionem rei; ergo dominium venditoris probari debet neceſſario. † Imo etiam ſi vendens eſſet dominus, 14 non ſufficit inſtrumentum venditionis, ſed requiritur, quod ſit facta traditio; quia ad tranſferendum dominium non ſufficit contractus, niſi adſit traditio, vel aliquid, quod ſit loco traditionis. Vide *in ver. Publiciana actio quia ſit. Concl. 58. in ver. & quod ſine traditione.* † Et quod plus eſt, eſt neceſſe, quod tradens poſſideat; quia 15 aliter tradere non poſſet, *l. quod meo. ff. de acquir. poſſ.* vbi Alex. & *inl. interdum. ff. eod. tit.* vbi, quod conſtitutum ita demum probat traditionem, ſi conſtituens tẽpore conſtituti poſſideat, alias non Dec. *conſ. 40. n. 9.* & de præmiſſis omnibus Aret. Iaſon, & aliis *§. omnium. Inſtitut. de actio.* † Et ideo tam in rei vendicatione, quam in pu- 16 bliciana ſolum conſtitutum non probat traditionẽ poſſeſſionis, niſi conſtet, quod conſtituens tempore conſtituti poſſidebat. Alex. *conſ. 182. Viſo proceſſu, n. 4. & ſeq. ver. nec etiam puto, lib. 7.* vbi apoſt. *in ver. tempore.* dat conc. † Declara plenius, quia ſola poſſeſſio non 17 probat dominium principaliter deductum in iudicio. Bar. *in l. penult. ff. de cond. inſtit.* plene Dec. *conſ. 221.* & maxime loquendo de directo dominio. *l. naturaliter. §. nihil commune ff. de acquir poſſ.* vtile vero non probatur, niſi ex poſſeſſione temporis longi titulata cum bona fide, *authen. ni. tricennale. C. de bon. mater.* ſeu ex ſola poſſeſſione bonæ fidei continuata ſpatio 30. vel 40. annorum, *l. ſi quis emptionis. § 1. C. de præſcript. 30. ann.* Alex. *conſ. 89. in pr. lib. 3.* quaſi dominii ex poſſeſſione, niſi adſit titulus ex bona fide, licet habitus à non domino. *§. alia. Inſtit. de actio. l. 1. per tot. ff. de publicia.* Caſtr. *conſ. 169. Viſo quodam col. 2. n. 3. & ſeq. lib. 1. & conſ. 76. in pr. lib. 2. & conſ. 138. in pr. lib. 2.* † Extende; quia non probatur dominium ad effectum rei vendicationis, licet probetur poſſeſſio bonorum pro ſuis & tanquam ſua, & quod reputatus fuit dominus. Rom. *conſ. 424. Circa propoſitum, n. 4. ver. quoad ſecundum,* vbi, quod multi reputantur domini, qui non ſunt. Alex. *conſ. 182. Viſo proceſſu, n. 1. in fi. ver. & ſimul inſpiciatur, & n. 2. li. 7.* Vide *Dominium qualiter probetur. Conſ. 611.* † Idem, ſi probet per famam publicam, quod fuit dominus; quia ſi probatur dominium per famam, niſi in antiquiſſimis. Rom. *d. conſ. 424. n. 5. ver. præterea,* vbi apoſt. *in ver. antiquiſſima,* dat conc. & Roma. dicit * communem. † Idem, ſi extant teſtes probantes de auditu; quia non eſt ſufficiens probatio, licet præſumptionem faciat, Rom. *d. conſ. 424. n. 6. ver. cæterum.* vbi apoſt. *in ver. non ſufficiat,* & quod præſumptionem faciat, Rom *ſing. 345.* vbi apoſt. citat plurimos. † Extende, quia dominium in rei vendicatione, & ſic directo non probatur ex poſſeſſione præterita, niſi ſit vltra 30. annos. Caſtr. *conſ. 169. Viſo quodam proceſſu, n. 3. & 4. lib. 1. & conſ. 76. In facto iſto, lib. 2.* vbi quod ſola poſſeſſio vetus ſui, & ſuorum auctorum non ſufficit, † Extende, vt procedat, etiam ſi quis agat rei vendicatione habens cauſam à poſſeſſore; quia non ſufficit, quod probet habuiſſe cauſam ab eo, qui diu poſſedit arbitrio iudicis, probat tenent aliqui, quia cõmunis * opinio eſt, quod non releuet ſuc- ceſſorem, ſicut non releuat auctorem. Caſtr. *d. conſ. 169. col. 2. n. 3. in fi. verſ. præditis vero, lib. 1.* † Extende, quia nec ſufficit probatio poſſeſſionis per longum tempus cum iuramento in ſupplementum, quia non defertur ſuper materia, & probatione non ſufficienti, quia mille teſtes non releuarent deponentes de poſſeſſione non releuanti. Caſtr. *d. conſ. 169. n. 6. vſque in fin. lib. 1.* † Extende, vt agens rei vendicatione non poſſit obtinere, etiam ſi probaret adverſarium precario nomine agentis poſſidere; quia licet ſufficiat in alia actione, non tamen in iſta. Caſtr. *d. conſ. 169. n. 5. ver. imputat. lib. 1.* & idem Caſtr. *conſ. 76. in pr. lib. 2.* † Declara vltimam extenſionem; quia licet locans, commodans, vel deponens, ſi agat actionem; quia licet locati, commodati, vel depoſiti, vel alterius contractus conducti, commodati, vel depoſiti, vel alterius contractus conducti habentem cauſam à ſe, non ſolum non teneatur probare dominium, ſed nec ſi ipſi obiiciatur de dominio, audiatur excipiens tamen ſi deponens, vel locans, aut commodans ageret rei vendicatione, teneretur probare dominium; quia locatio, commodatum, & depoſitum, aut venditio non probant dominium, & ſic declarat Caſtr. *conſ. 76. In facto iſto, in pr. lib. 2.* vbi, quod rei vendica-

dicatio cõtra tales intentata requisit eandem probationem, prout si contra tertium extraneum, allegat gloss. quam tenent Doct.
26 *in l. ita vt si fur, ff. commod.* † Vide tamen Cravett. *consil. 411. num. 58.* vbi limitat, nisi in contractu dispositiue esset confessio commodatarii, conductoris, vel emptoris, quod commodans, locans, & vendens esset dominus; quia tunc etiam si ageret rei vendicatione, obtineret absq; alia probatione dominii. † Et quod sola possessio de præterito non arguat dominii probationem, quando principaliter deducitur. Deci. *cons. 21. n. 7.* Ias. & Dec. *in l. non hoc. C.*
28 *vnde cognat.* facit Corn. *cons. 122. col. 2. lib. 3.* † Et quod in rei vendicatione nõ sufficiat probatio, quod actor per se, & eius patrem possederit per plures annos, Bart. *in l. 1. in fi. ff. pro suo.* Alex *cons. 98. n. 9. ver. nec obstat, & cons. 137. n. 6. lib. 2.* Grat. *cons. 119 lib. 2.* Matt. *in rub. C. de probat. n. 316.* sed requiritur probatio dominii per titulum, & rei traditionem, ostendendo tradentem fuisse dominum; quamuis duo prima sufficiant ad probandum quasi dominium ad effectum Publicianę, secundum gloss. *in l. cum res, C. de probat.* vbi Bart.
29 & * communiter Doct. Castr. *in l. proprietatis, C. de probat.* & * communem dicit Alex. *in l. 3. §. ex contrario, ff. de acquir. possess.* † Extende; quia dominium non probatur per testes dicentes, talia bona fuisse, & esse talis; quia debent per rationem redditam concludere, de dominio Corn. *cons. 201. Licet, ver. iis non obstantib. lib. 1.* † Restringe; quia in rei vendicatione, vt dicatur probatũ dominium, sufficit, quod constet de quatuor, videl. de titulo, de traditione rei, de solutione pretii, & de diuturna possessione, vt per gl. Bart. Salyc. & alios *in l. cum res, C. de probat.* quia licet dominium ex prædictis non probetur, si constat venditorem non fuisse dominum; tamen quando est dubium, an vendens fuerit dominus, vt quia non probatur, quod esset, vel quod non esset dominus, bene probatur dominium sufficienter, vt declarat Bald. *in d. l. cum res, n. 3. &*
31 *4.* sequitur Paris. *cons. 104. n. 99. li. 1.* vbi plures allegat, & dicit plures modos, ex quibus dominium probatur. † Et quod licet vendens, & tradens non fuisset dominus, vel nõ probetur dominus; tamen acquirens, qui habet titulum emptionis, & possessionis traditionẽ, ex longa subsecuta possessione tanti temporis, quod potuerit præscribere, probet dominium, vel etiam si probet auctorem suum tanto tempore possedisse, quod præscripsit, & ac-
32 quisiuit dominium. † Qualiter autem probetur dominium, vide Castr. *in l. proprietatis, C. de probat.* Dec. *cons. 428. in fin.* Ias. *in §. omnia,*
33 *col. 13. Instit. de action.* † Restringe; quia bene probatur dominium ex possessione, & fama, quod esset dominus agẽs rei vendicatione, quando agit contra violentum spoliatorem. Rom. *cons. 424. in*
34 *fin.* vbi apostil. fin. citat Boer. *decis. 42. alia insuper, n. 6.* † Restringe, nisi essemus in probatione dominii de antiquo; quia tunc bene præsumitur dominium esse apud eum, de quo cantãt instrumenta, si non constat de contrario. Felin. *in c. veniens, el primo, de testibus. n. 16.* Deci. *d cons. 428.* Et quia in instrumento, si adest cõstitutum, præsumitur, quod constituens possederit tempore constituti.
☞ Deci. *cons. 202. col. 3.* Soci. *cons. 187. n. 14. lib. 2.* Vide, *Publiciana agens quid probare debeat. Concl. 969.*

Rei vendicatio, & Publiciana licet contrariæ, possunt tamen cumulari, & quando intentatæ dicantur. Concl. 118.

1 REI † vendicatio, & Publiciana licet sint contrariæ origine, tamen possunt cumulari in eodem libello euentualiter. Fulgos. *cons. 140. In causa, quæ vertitur, in princ.* gloss. *in c. Abbate, de re iud. in 6.* Bart. *in l. 1. ff. de public. in rem action.* Bald. *in l. 1. C. si plures vna sent.* Socin. *cons. 56. col. 1 lib. 4.* Castr. *consil. 445. In causa, quæ vertitur, lib. 1.*
2 *num. 2. in fin. vers. & iste libellus.* † Contrarium tenet Alexand. *cons. 96. Visis narratis, num. 6. ver. tamen iis non obstantibus, lib. 4.* vbi, quod sunt remedia diuersa non contraria; & quia dominium potest sumi large, & improprie, quando dicitur in sententia, dominium; vel quasi, ne sit incerta dictio, vel, stat, pro, id est, quia inter genus, & speciem. † Declara; quia si de stricto iure Publiciana, quę importatur per illa verba, quasi dominium, non possit cumulari cum rei vendicatione, saltem de consuetudine cumulantur. Ias.
in §. sed iste. Instituit. de actionibus. Alexand. *consil. 24. lib. 7. & cons. 96. lib. 4.* quod tamen intelligas subordinate. Fulgos. *cons. 140. In causa, quæ vertitur.* Vide, *Libellus contrarius, & incertus non admittitur, &*
4 *quando secus. Conclus. 314.* † Imo eo ipso, quod petiit iure dominii, vel quasi se declarari dominum, vel quasi bonorum, quæ reus possidet, constetur intentasse, & rei vendicationem, & Publicianam; quia conueniunt omnia requisita ad vtramque actionem.
5 Alex. *cons. 90 In causa, & lite, in princip. lib. 1.* † Et vbicunque rector petit declarari rem ad se pertinere iure dominii, vel quasi, dicitur intentata rei vendicatio, & Publiciana alternatiue; quia illa verba, *ratione dominij*, important rei vendicationem; alia verba, *vel quasi*, important Publicianam, & ideo in Publiciana tria sunt probanda, vel saltem alleganda, videlicet allegare bonam fidem, & probare traditionem possessionis vacuæ, vel id, quod est loco traditionis, & probare titulum. Vide, *Publiciana agens quid probare debeat. Concl. 969.* & extat *consil.* Alex. 90. *In causa, & lite, in princ. lib. 2.* † Et est ratio; quia verba, *spectare ratione dominij*, important 6
solum iudicium reale, & sic rei vendicationem. Cyn. *in l. cogi, C. de petit. hared.* quia talia verba soli petitorio conueniunt, & rei vendicationi, gloss. Aret. & Ias. *d. §. omnium, Instit. de action.* Alex. *consil. 159. col. 1. lib. 5. & cons. 89. eod. lib.* Ruin. *cons. 13. in princ. & consil. 14. &*
cons. 17. lib. 4. Alex. *consil. 24. lib. 7.* ☞ Idem, si diceretur reum con- 7
demnari ad dimittendum sibi bona vacua, libera, & expedita, quia sola rei vendicatio esset intentata. Alexan. *cons. 96. lib. 1.* Deci. *cons. 62. col. 1.* Socin. *in l. rem, quæ nobis, col. 6. ff. de acquir. possess.* † Verba 8
vero impropria dominii, prout quasi dominii, important necessario Publicianam, quę quidem respicit, & est petitorium, sed tamen continet dominium ex præscriptione causarum. Aret. & Ias. *in d. §. sed iste. Instit. de action.*

Rei vendicatio complectitur etiam fructus rei vendicatæ, & qualiter. Concl. 119.

FRVCTVS † veniunt in iudicio rei vendicationis, *C. de rei vendicat. l. si fundum. l. fructus, & l. ex diuerso,* & vbique Bart. *ff. eod. tit.* 1
Alex. *cons. 102. Viso themate, n. 8. & seq. vers. & si dicatur, lib. 6.* vbi extendit, siue extent, siue sint consumpti; quia competit rei vendicatio, quando consumpti sunt à malæ fidei possessore. † Restringe, quando ageretur contra habentem titulum, & bonam fidem, 2
quia non veniunt, nisi à die litis contestatæ, *l. certum, C. de rei vend.* Bart. *d. l. ex diuerso. ff. eod.* Abb. *in c. grauis, de restit. spol.* Alex. *consil. 102.*
n. 10. lib. 6. dicit, quod non competit rei vendicatio, quando sunt consumpti à bonæ fidei possessore. Vide, *Fructuum condemnatio*
☞ *quando facienda, vel non. Concl. 503.*

Relapsus, seu recidiuus peior peccatore, & quis dicatur. Concl. 120.

VSVRARIVS † manifestus, qui potest testari, si præstitit cau- 1
tionem de restituendis vsuris, iuxta formam *c. quanquam, de vsur. in 6.* si post præstitam cautionem, & post factũ testamentum, vel ante testamentum continuat vsuras etiam non manifeste, annullatur testamentum, & fides iussio non releuat; quia recidiuus est, & recidiuus omnis dicitur peior sua radice; & quia apparet, quod non est contritus, ideo veniam non meretur. Abb. *cons. 1. col.*
fin. ver. & maxime corruit, lib. 2. in ordine 110. † Amplia; quia hæretico relapso non parcitur, sed traditur curiæ seculari, & bona eius 2
confiscantur. Vide, *Hereticus relapsus. Concl. 103.*
☞

Relationem facere debens quid possit, vel non. Conclus. 121.

IVDEX, † vel etiam merus executor habens necessitatem re- 1
ferendi informationem superiori potest præfigere terminum partibus ad comparendum coram superiore, etiam si hoc non habeat in facultate, & talis præfixio deuoluit causam ad superiorem, in tantum, quod non comparens habeatur pro contumace, & potest contra eum procedi per audientiam contradictarum, vel in loco publico ex abundanti. Gemin. *consil. 109. versic. circa secundum, vsque in finem.* vbi latet. † Non tamen potest iudex ad se in- 2
formandum, & referendum pronunciare, neque iuramentum relaxare, neque alia facere, nisi prout cantat rescriptum. Ægid. Bellam. *consil. 30. num. 9. vers. conclusio secunda.* † Extende; quia dele- 3
gatus ad se informandum, & referendum Principi, si pronunciat, antequam referat, dicitur excedere mandatum, & fines mandati, & sententia est nulla. Alex. *cons. 108. Viso processu, nu. 4. & seq. vers. item in relatione, lib. 6.*

Relatio nuncii vt valeat, quæ requirat. Concl. 122.

NVNCIVS † debet esse publicus, vel deputatus à publico, & 1
seu iudice, alias citario non valet, seu relatio. Alex. *cons. 137.*
in causa, & lite, num. 13. vers. item dicta citationes. † Relatio citationis 2
debet esse nota iudici, & in actis ad hoc, vt valeat sententia, vel actus gestus vigore citationis. Bart. *in l. multum interest. ff. de condit. & demonstrat.* plenissime Marsil. *in l. de vnoquoque, num. 119. vers. vlterius*
scias. ff. de re iudic. Rom. *consil. 454. In præsenti, n. 14. ver. quinimo.* plene Vant. *de nullit. ex defect. citation. num. 146. fol. 337.* vbi dicit * commit- *
nem. Vide, *Actus nullus redditur, si requisita ad actum non apparent*
☞ *tempore actus. Concl. 140.* † Extende, quia non sufficit, quod pars 3
reuera sit citata ad sententiam, nisi etiam relatio sit in actis tem-

ferendæ sententiæ. Bart. *in l. hoc autem*, §. 1. *ff. ex quib. caus. in poss. ess.* Ioan. de Arnono *sing.* 84. Vant. *d. tract. tit. de nullit. ex defect. citat. nu.* 146. Bart. *in l. si finita*, §. *idem Iulianus. ff. de dam. infect.* † Extende in
4 multa facta per iudicem absenti ob contumaciã; quia non valet, si tempore sententiæ non erat in actis facta relatio per nuncium.
5 Bart. *in l. multum. ff. de condition. & demonstrat.* † Restringe, quando partes essent præsentes, vel pars citata, & quando periculum esset in mora, & quando iudex probabiliter credidit partem fuisse citatam. Vant. *dict. tractat titul. de nullit. ex defect. citat. num.* 146. *in fin.* allegat Marsil. *in l. patre, vel marito, vers. secundo limita, nu.* 46. *de quæ-*
6 *stion.* † Amplia in omni actu, in quo acquiritur potestas, vel iurisdictio ex absentia, vel impedimento alterius; quia debet constare de relatione, quod non fuerit requisitus. Abb. *consil.* 335. *col.* 4. *vers. sed præsupposito, lib.* 2. vbi, quod non statur assertioni Notarii.
7 † Declara tamen, quia statur assertioni Notarii, quod requisitio eius, qui non interuenit, fuit facta, quando fuit enunciatio facta in sententia, & potuit ille actus fieri tempore sententiæ. Abb. *d. consi.* 33. *colum.* 4. *in princip. vers. sed præsupposito, lib.* 2. vbi maxime di-
8 cit procedere, quando extat consuetudo, vel stylus, quod creditur. † Amplia in delegatione iudicis, quia antequam præsentetur sibi, & videat illam, non habet iurisdictionem. Vide, *Iudex delegatus non habet iurisdictionem, antequam præsententur litteræ delegationis. Conclus.* 435. † Amplia in omni actu, in quo debet causæ cogni-
9 tio adhiberi, an sit verum; quia necesse est, quod constet esse verum iudici, & certum, alias actus non valet, ita Bartol. *consil.* 106. *Viso puncto circa medium, vers. præterea non sufficit, lib.* 2. allegat text. *in*
10 *l. hoc autem. in princ. ff. ex quib. caus. in poss. ess. atur.* † Amplia, maxime in primo decreto, quod dari nõ potest, nisi contra contumacem; nam vt dici possit quis contumax, necesse est, quod constet de citatione, & relatione in actis, antequam iudex det missionem ex primo decreto. Abb. *consil.* 84. *Arbitror, colum.* 2. *ver. corruit denique,*
11 *lib.* 2. † Extende, vt procedat, etiam si iudex asseruat vidisse; quia sibi non creditur circa hoc. Abbas *dict. consi.* 84. *colum.* 2. *ver. corruit.*
12 *lib.* 2. † Amplia; quia relatio nuncii super informatione sumpta de fama, communi opinione, & possessione alicuius non valet, nisi citato eo, in cuius præiudicium fit relatio. Alexand. *consil.* 208. *Vi-*
* *so summario, num.* 16. *vers. vnde dicimus. lib.* 2. vbi dicit * communem.
13 † Extende, vt procedat etiam stante statuto (prout Florentiæ) de cogendo debitore, quod disponit, sufficere citare debitorem per proclama; quia non habet locum, quando agitur de citando possessore. Alexand. *consil.* 208. *in fin. lib.* 2. & iterum *consil.* 5. *In causa, & lite. colum.* 2. *in princ. ver. statutum, lib.* 2. vbi loquitur, quod fiat citatio per proclama contra habentes ius in bonis; quia non haberet locum in possessore, qui sciri potest de facili, non sic habentes ius.
14 † Amplia; quia relatio nuncii non probatur facta per verba generalia, vide Alexand. *consil.* 2. *Ponderatis, num.* 7. *&* 8. maxime *ver. alia ratione, inter alia.* vnde quod si dicat citasse ad domum, non sufficeret, nisi exprimat etiam ad domum solitæ habitationis citati, & alias citatio tanquam incerta esset nulla, vt tenuerunt
15 D D. Rota. Flor. 4. Iulii 1572. † Item debet semper continere enunciatiua verba, quod ciuauit de commissione iudicis; quia si non apparet de commissione, relatio, & citatio esset nulla. Vide, *Citatio non valet sine commissione iudicis, & quando secus. Conclus.* 230.
16 † Item debet continere, quicquid continebat commissio; ideo si iudex mandauit aliquem citari cum assignatione termini, debet nuncius in relatione referre, quod assignauit terminum commissum, alias non esset bona relatio, *l.* 4. §. *sæpe ff. de damn. infect.* & non sufficit assignare tempus, nisi etiam notificetur. Bald. *in l.* 2. *num.* 3. *C. vbi in rem actio. & in l. eos.* §. *Apostolos. num.* 6. *C. de appellat.* Alexand. *in l. qui absenti, in princip. ff. de acquir. poss. fi. & consil* 63. *nu.* 5.
17 *lib.* 3. † Imo vt valeat relatio nuncii in commissione, debet nomen nuncii exprimi, alias si commissio esset generalis, nõ expresse nomine nuncii, non valeret citatio, & totus processus corruere. Aret. *cons.* 33. *Consultatio præmissa col.* 4. *circa med. ver. nec potest dici.* Bal. *in l. eius qui in prouincia col.* 3. *ver. præterea.* vbi, *& in nuncio videtur*
18 *clarius ff. si cert. pet.* † Item si nuncius habet in citatione, quod citet personaliter, si inuenire potest, & si inquirendo nõ potest citare personaliter, citet ad domũ, nõ sufficit, quod in relatione dicat se citasse, & alia fecisse, quæ habuit in mandatis; quia est ambigua, & nõ reddit citatos cõtumaces, nisi exprimat, vel quod citauit personaliter, vel si ad domum, nisi exprimat se fecisse diligentiam. Alex. *cons.* 137. *In causa, & lite. n.* 12. *&* 13. *vers. præterea in citatione, lib.* 2.
19 & plenius *cons.* 2. *Ponderatis. n.* 7. *& seq. ver. & pro hoc apparet, lib.* 3. † Et si nuncius habuit in mandatis, quod citaret certos testes, & partem aduersam ad videndum examinari, & refert se citasse dictos testes, & alia fecisse, quæ habuit in mandatis, non propterea probat citasse partem, quia debuit exprimere, an citauerit partem, &
an domi, vel personaliter, alias relatio incerta non relenat. Alex. *cons.* 201. *In causa. n.* 1. *ver. item non apparet, lib.* 2. † Limita, quia relatio 20 citationis per edictum debet de iure ciuili legi in loco iuris, & in foro publico, puta nundinarum, & locis solitis, nec est necesse in relatione, quod dicat affixisse, neq; legisse in tali, & tali loco, sed legisse, & præconizasse in locis publicis, & consuetis, licet de iure Canonico vltra præmissa requiratur affixio originalis ad valuas Ecclesiæ maioris, & quod in relatione exprimatur. Bar. *in extrau. ad reprimendum, in ver. publice*, vbi, quod ita seruat cõsuetudo. † Limita, quia relatio nuncii, quod citauerit, potest fieri soli Notario extra banchum iuris, licet Notarius debeat illam redigere in scriptis, & in actis. Ratio est, quia relatio non requirit aliquam cautelam cognitionem etiam summariam, neque est actus iudicialis. Abb. *cons.* 112. *Illud de iure, lib.* 2. vbi plura allegat, & idem dicit de productione iurium, quę potest fieri Notario extra iudicium absente iudice. † Extende, quia relatio est executiua decreti de citando, quæ 22 potest fieri extra territorium, & extra iurisdictionem, nam citatio habet tres partes, videl. sententiam interlocutoriam, seu decretum, aut commissionem de citando, & ista prima pars debet fieri intra territorium. *Clem pastoralis, de re iudic.* secunda pars est actus nuncii citantis; tertia est relatio nuncii, quod citauerit, & istæ duæ partes vltimæ possunt fieri vbique, & extra territorium. Abbas *d. cons.* 112. *in princ. lib.* 2. Vide, *Nuncio non creditur extra officium suum, sed bene in iis, quæ spectant ad officium. Concl.* 155.

Relatio super informatione sumpta qualiter sit facienda, & quid possit relator. Concl. 123.

EXEQVTOR † deputatus ad assumendum informationes, & ad referendum, debet merum factum referre, nõ autem debet iudicare, vel relationem iuris facere, puta, dicendo, quod talis actus non valeat, vel non sit bene gestus. Fed. de Sen. *cons.* 79. *In Christi nomine, Amen. in fi.* ex cuius dicti forma relationis elici potest. † Restringe, nisi commissio resperceret relationem faciendam super iure, vel non iure; quia potest & debet referre iuxta commissa. Fulgos. *cons.* 147 *Visa quadam supplicatione.* † Refert 3 debet super omnibus commissis, non super parte tantum, sed tamen relatio simplex & inde finita censetur super omnibus, si aparet potest. Fulgos. *d. consil.* 147. *per tot.* † Declara; quia si commissio 4 in specie non dicat, quod super omnibus simul referat, potest singulariter referre in pluribus vicibus. Fulg. *d. cons.* 147. *nu.* 2. *vers. super quibus nihil retulisset.* † Iurare debet relator assumptus, cuius 5 relationi partes, & iudex stare promiserunt super articulo sibi commisso. Bald. *cons.* 472. *Statuto Communis. num* 3. *vers. sed contra.*
lib. 1. † Relatio facienda si approbatur, habet tacitam conditio- 6 nem, si recta fiat; secus, si relatio iam facta approbetur; quia non habet aliquam conditionem. Ægid Bellam. *consil.* 24. *n.* 20. *& seq. ver. sexto dubitatur.* Vide, *Iudex ad assumendam informationem, & referendum, quid possit. Concl.* 415.

Relatio censetur fieri, vt congrua congruis, & proportionata. Concl 124.

SI † relatio fiat dictis, censetur fieri eo modo, quo conuenit, vt 1 congrua fiat. & singula singulis referãtur, *l. si negotium. C. de negot. gest.* in tex. & gl. Castr. *cons* 18 *n.* 3 *in fin lib.* 2. † Et ideo vt intelligas 2 Azonẽ *in Summa.* scias, quod ipse præmittit semper duas, vel tres conclusiones sine allegationibus, postea allegat plures leges, scias, quod prima lex, vel primæ leges probant primum dictum, secunda probat secundum dictum, & sic de singulis; quia vitur 3 hoc termino, vt singulæ singulis respectiue referantur. Vide, *Proportionabilis materia semper requiritur. Concl.* 915.

Relatiua verba quæ dicantur. Conclus. 125.

VERBA, † *vt supra*, seu, *vt supra dictum est*, inducunt relationem 1 eorum, quæ proxime dicta sunt, quando talis clausula est in dispositione stante de per se. Ang. *cons.* 330 *Quidã Cambius n.* 2 *vir. super eo autẽ.* † *Prædicta*, seu *dicta hæreditas*, est verba relatiua quæ 2 cedentis locutionis de hæreditate, vt late Ruin. *cons.* 103 *n.* 22. *lib.* 2. Alciat. *cons.* 108. *n* 11. *lib.* 9. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 7. *tit.* 3. *nu.* 12. † *Quæ*, vel, *qui*, *&c.* dicuntur verba relatiua, quæ restringunt 3 dispositionem ad præcedentia. Alexand. *cons.* 29. *n.* 4. *lib.* 6. *& cons.* 23 *in fin. n.* 13 *lib.* 5. *& cons.* 112. *Viso quodam n.* 2. *& seq. lib.* 6. vbi, quod referuntur præcedentia cum omnibus suis qualitatibus. † Et vers. 4 bum, *siquis*, est designatiuum substantiæ. Signor. *cons.* 203 *in princ.* † *Eos*, est verbum relatiuum. Aret. *in l. si plures sint in 4. not. de reg. iu.* 5 *& pupill.* est text. *in l. qui plures heredes ff. eod. tit.* prout etiam verbum *ea*, quod refert antecedentia cum omnibus suis qualitatibus. Alex, quod refert antecedentia cum omnibus suis qualitatibus. Alex. plene *cons.* 112. *Viso quodam, in princ. n.* 2. *lib.* 6. † *Item*, hæc dictio 6

est repetitiua, & relatiua præcedentium. Vide, *Repetitio præcedentiũ ex quibus verbis inducatur, Concl.* 189. Vide, *Relatiuum importat conditionem, & multa operatur &c. Conclus.* 127. † Et quod verbum relatiuum restringat, & faciat relationem cum omnibus suis qualitatibus. Alex. *cons.* 141. *Viso testamento, col.* 2. *in princ. n.* 1. *ver. ponderandum est. lib.* 2.

Relatiua dispositio quando dicatur certa, & expressa. Concl 126.

1 DISPOSITIO † expressa & tacita vbi requiritur, paria sunt, quod exprimatur, vel quod fiat relatio ad aliud, vbi illud idem exprimitur. Gemin. *cons.* 47 *num.* 2. *ver. item quando*, vbi, quod causa dicitur auocata, quando ita petitur, & Papa simpliciter eandem causam committit, vt petitur; quia dicitur expresse auo-
2 care per relationem ad petitionem, vbi id exprimitur. † Et ideo si petatur executio instrumenti contra nominatum in instrumento, & iudex relaxet executionem, licet non exprimat quantitatem, & personam, prout exprimere debet; tamen per relationem ad instrumentum dicit satis expressisse. Castrens. *consil.* 91. *In causa*
3 *appellationis, n. fin. ver. quinto, & vltimo, lib.* 1. † Extende; quia si facta est societas inter plures, & ea dissoluta per mortem vnius fiat renouatio inter superuiuentes eo modo relatiue, prout in primo instrumento dicitur certa societas renouata; quia licet primum instrumentum contineat plura, quæ respiciunt mortuum, & non conueniunt renouationi; tamen relatio cer-tetur facta ad ea, quæ possunt aptari. Alexand. *consil.* 136. *Viso processu, num.* 2. & 3. *versicul.*
4 *magis tamen ad hoc me mouet. lib* 5. † Amplia; quia sententia, quæ dicitur iniusta, si continet expressum errorem, pariter est nulla, si continet errorem per relationem ad acta, in quibus error est ex-
5 pressus. Gemin. *consil.* 48. *num.* 9. *ver. nam pronunciatio.* † Amplia in lege, constitutione, vel statuto etiam continente priuationem; quia si referatur ad supplicationem porrectam, continet omnia, quæ sunt in supplicatione, ac si specifica mentio facta esset; ideo extenditur ad omnes in relato contentos, Roman. *consil.* 80. *Con-*
6 *firmando*, vbi apostill. *in versicul. primo*, quæ dat concord. † Amplia, quia subreptio cessat, quando expressio est facta per relationem, ac si esset facta mentio specifica. Gemin. *consil.* 82. *num.* 8. & *sequen. ver. restat videre.* Anton. de Butr. *consil.* 2. *in fin.* quod duplicatur *consil.* 49. vbi, quod legitimatio non est subrepticia, quando habetur pro expressa alia legitimatio, in qua vitium subreptionis cessa-
7 bat; quia in prima erat facta expressio; quæ censetur repetita in secunda habente primam pro expressa. † Amplia in sententia, quia dicitur certa, si refert se ad aliquid certum. Abbas *consilio fin.*
8 *num* 3. *lib.* 2. † Amplia in sententia diffinitiua minuente pœnam ex causa, quæ debet exprimi; quia satis dicitur expressa, si est facta mentio processus, in quo causa exprimitur. Baldus *consil.* 35. *Si*
9 *sumus, iuncto consil.* 34. *lib* 1. † Amplia in inuentario facto ad relationem; quia omnia bona censentur descripta in inuentario referente, quæ sunt in relato; & idem in fideiussione referente se ad
10 obligationem principalis. Vide, *Relatum est in referente vere, & proprie, & quando secus. Conclusio.* 129. † Amplia, quia specifica dicitur derogatio, & certa illa, quæ fit per relationem, quando relatio non potest applicari, nisi ad vnum actum; & ideo clausula, *cassans omne aliud testamentum* quando vnicum testamentum præcedit, cassat illud, etiam si habeat quamcunque clausulam derogatoriam. Angel. *consil.* 365. *Quædam domina, num.* 3. *ver. super secundo, vs-*
11 *que in fin.* maxime *num.* 5. † Extende, quia gratiamen, quod in appellatione ab interloquutoria exprimitur, per relationem dicitur nominatim expressum. Alexand. *consil.* 80. *Viso, & opportune, nu.*
12 9. *lib.* 1. † Extende; quia nomen auus dicitur nominatim exprimere auiam per relationem, quando extat statutum, quod masculinum concipiat fœmininum. Alexand. *dict. consil.* 80. *num.* 9. *lib.* 1.
13 † Amplia in positionibus; quia licet positio debeat esse certa, tamen si est relatiua ad aliquid certum, dicitur certa. Abb. *consil.* 118.
14 quod est vltimum, *lib.* 2. *column.* 2. *sub num.* 2. *ver. nec potest duci.* † Extende idem in responsione ad positiones; quia dicitur certa, si est
15 relatiua ad certum. Vide, *Positum an sufficiat responsio relatiua, & quid releuet. Conclus.* 390. † Amplia, in testamento; quia licet testator coram testibus debeat exprimere hæredis nomen, *l. iubemus. C. de testamen.* tamen sufficit per relationem, si dicat, *instituo hæredem illum, qui manu mea est descriptus in schedula, quam deposui penes Guardianum sancti Francisci*, ita Angel. Aret. *cons.* 30. *num.* 20. *ver. vbi*
dicit & iterum *consil.* 36. *Videtur quod. num.* 16. & 17. Vide plene per Ant. Gabr. *lib.* 4. *tit. de testam. Conclus.* 11. *Testamentum conditum ad re-*
16 *lationem alterius testamenti, validum est.* vbi ampliat & limitat. † Amplia; quia appellatio ab interloquutoria debet continere causas

expressas grauaminis, sed tamen sufficit, si continet per relationem ad aliam scripturam certam. Alex. *cons.* 126 *Repetitus, n.* 11. *vers.*
17 *sicut in simili. lib.* 6. vbi apostil. *in ver. quandam.* † Amplia in relatione facta ad instrumentum nullum, quia si quis respondens positionibus dicat, *credere, prout in tali instrumento*, si instrumentum non est solemne, sed nullum, aut continet contractum reprobatum, sicuti non probat instrumentum, ita etiam confessio relatiua nõ debet probare Rom. *cons.* 294. *Hæc confessio, per tot.* † Extende; quia
18 si quis confitetur se debitorem centum, prout in tali libro, vel instrumento, & nihil appareat in libro, vel instrumento, nihil confessio probat. Decia. *cons.* 109. *n.* 67. *lib.* 2. & *cons.* 21. *n.* 38 *eod. lib.* 2. & *cons.* 113. *n.* 16 *lib.* 3. † Restringe in examine testis; quia si primo fuit
19 nulliter examinatus, & in secundo examine valido dicat, *depono, vel dico, aut dixi in tali primo examine*, bene probat, licet primũ examen sit nullum. † Litvita; quia scriptura, quæ se remittit ad aliam,
20 nihil certi continet, nisi scriptura relata exhibeatur. Alex. *consil.* 3. *In causa, & lite, in princ.* vbi apost. *in ver referens, lib.* 2. Deci. *cons.* 101 *Et*
pro tenui. in princ. † Extende; quia propterea libellus enuncians re-
21 latiue scripturam non dicitur certus, nisi illa scriptura enunciata exhibeatur. Alexan. *dict. cons.* 3. *in princip. lib.* 2. Dec. *dict. consil.* 101. *in princ.* vbi, quod nisi exhibeat saltem post litem contestatam, non auditur, & sibi denegatur audientia. † Extende, quia is, qui re-
22 sponder positionibus, videlicet, *credit, prout in tali instrumento*, nisi exhibeat instrumentum, ad quod se refert, incerta est confessio, vt habeatur pro non responso. Alex. *d. cons.* 3. *in princ. lib.* 2. † Exten-
23 de; quia procedit, etiam si instrumentum, ad quod fit relatio, sit alienum; quia non excusatur ab exhibitione, nisi ante litem contestatum sed post litem contestatam non excusatur. Alexan. *dict.*
cons. 3. *in pr. ver. & si essent instrumenta, lib.* 2. Vide plenius, *Relatum est in referente, & quando secus. Concl.* 129. Vide, *Certum quando aliquid esse dicatur. Concl.* 200.

Relatiuum importat conditionem, & multa operatur, & quæ, & quando secus. Concl. 127.

RELATIVVM † *quis*, vel *qui* adiectum incerto corpori facit 1
conditionem. Oldrad. *cons.* 126 *Natura cuiusque, ver. in contrarium. num.* 6. & idem tenet Signorol. Homod. *consil.* 70. *In quæstione vertente, num.* 14. *ver. præterea dicunt.* † Extende, quia in uestitura 2
feudi, quod habuit pater, vel auus inuestiti dicitur conditionalis propter relatiuum; ideo si non constet de inuestitura, non probatur feudum paternum, vel antiquum. Signorol. Homod. *dict. consil.* 70. *In quæstione vertente, num.* 5. *ver. præterea prima inuestitura.* † Extende in priuilegio concesso de omnibus aquis, quas priui- 3
legiati habuerunt de prædicto, seu habere consueuerunt; quia dicitur priuilegium conditionale. Signorol. *dict. consil.* 70. *num.* 14. † Extende, quia relatiuum iunctum verbo non taxato inducit 4
conditionem. Sign. *cons.* 227. *n.* 4. † Extende, quia iunctum verbo 5
futuri temporis pariter inducit conditionem. Signorol. *dict consil.* 227. *n.* 4. † Et ideo si testator instituat filios, qui sibi fuerint, vel 6
nepotes, qui erunt, censetur sub conditione instituere. Signorol. *cons.* 230. *in fin.* † Declara tamen; quia relatiuum adiectum verbo 7
futuri temporis facit conditionale suum antecedens, cui adiicitur; vnde si respicit substantiam actus, reddit actum conditionalem; si vero respicit aliud accidens, tunc deficiente conditione actus substantialis habetur pro puro Calder. *consil.* 350. alias 21. *de testam.* vbi loquitur in legato annuo facto pauperi pro necessitatibus suis id, quod voluerit, & petierit, vt non sit conditionale, si per aliquos annos non petiit, quia illud relatiuum non respicit substantiam legati, sed accidens voluntatis ac animi quoad applicationem ad necessitates. † Et quod faciat conditionem, 8
quando adiicitur verbo futuri temporis. Cuman. *consil.* 80. *Super quæstione*, vbi, quod liuellus de soluenda quinta parte vini, quod nascetur in vinea, est conditionalis, & si non probatur vinum natum, nihil debetur; quia nõ sufficit præsumptio, quod sit natum, hoc casu, plene Rol. à Val. *cons.* 59. *n.* 12. *lib.* 2. vbi, quod importat idem, quod dictio *quatenus*, & multos allegat, & dicit communem Rom. *cons.* 199 *in princ. ver. respondetur.* † Contrarium, quod relati- * 9
uum iunctũ verbo futuri temporis faciat demonstrationem, non conditionem, est text. *in l. scribit. § si.* ibi, *vxori autem. quod eius causa paratum erit. ff. de auro, & arg. leg.* † Declara, quia si relatiuum iunctũ 10
verbo futuri temporis, & corpori certo facit conditionem, *l. Stichum qui meus erit. ff. de leg* 1. si vero corpori incerto, nõ facit conditionem. Alexan. *in l. commodissime n.* 6 *ff. de liber. & posthu.* Emanuel. Costa *in tract. at. inter patruum, & nepotem. pagin.* 95. *vers. sic denique*, vbi respondet ad contraria, & ad tex. *in l. nuper. ff. de leg* 3. & hanc magis communem * dicit tex. *d. l. commodissime, in fi.* Vide tamẽ, quod * 11
faciat conditionem, etiam si adiiciatur corpori incerto, tex. *in d. l.*

12 *nuper, in fi. ff. de leg. 3.* † Imo quod relatiuum adiectum tempori futuro non faciat conditionem, sed dispositionē, quādo disponens sciebat, vel saltem credebat illud, quod refertur, magis se habere ad esse, quam non adesse. *l. si cum glos. C. de posthu. hared. instit.* plene

13 Bolo *cons. 2. n. 8.* † Declara; quia relatiuum adiectum verbo futuri temporis importat conditionem, si adiicitur ad id, quod est substātiale dispositionis; si vero adiiciatur ad id, quod est accidentale, non facit conditionem. Rom. *cōs. 238. in fi. n. 12. ver. ad vltimum.*

14 *vsque in fi.* † Amplia; quia relatiuum *quis*, vel *qui* iunctum verbo futuri temporis importat conditionem. Alex. *cons. 32. Ponderatis iis. num. 4. lib. 6.* Gozad. *cons. 40. num. 9.* Cruet. *cons. 802. in princ.* Cephal. *cons. 144. num. 36. lib. 1.* Rolād. à Val. *cons. 58. num. 13. & consil.*

* 59 *num. 12. & seq. lib. 3.* vbi dicit omnes * ita tenere. Castr. *cons. 93. In causa, quæ vertitur. num. 3. lib. 2. & cons. 185. Supra dictus egregius. in prin.* vbi; post *lib. 2.* Abb. *cons. 85. in præsenti quæstione, num. 4. ver. nam relatiuum. lib. 1.* † Extende; quia importat conditionem, etiam si relatiuum adiiciatur tempori presenti respectu incerti corporis. Cra-

16 uetr. *consil. 802. Iussiu à Domino. in princ.* † Extende in tantum conditionem importare relatiuum adiectum tempori futuro, vel rei indeterminatæ, vt paria sunt, legare prædium Titianum, quod meum erit, vel, quod mihi debetur à Titio, ac si dictum esset, Titianum fundum, si meus, vel quatenus meus erit, & sic expressam facit conditionem, Cruet. *d. consil 802. in princ.* melius *consil.*

17 880. *num. 16.* Roland. à Vall. *consil. 59. num. 12. lib 3.* † Extende; quia importat conditionem relatiuum adiectum verbo futuri temporis, etiam si tacitum sit relatiuum, & resultans non expressum, prout si exponatur participiū futuri, videlicet si quis se obligat in omnem casum dotis restituendæ, illud participium, *restituendæ*, resoluitur in relatiuo substantiæ, & in verbo futuri temporis, quæ erit restituenda, & importat necessario conditionem, videlicet si restituetur, aut quatenus restituatur. Nat. *cons. 103. nu. 8.*

18 plenius Ruin. *cons. 160. n. 11. lib. 2.* † Extende, vt procedat, siue relatiuum sit expressum, siue veniat subintelligendum ex participio; ideo tantum est dicere, non obstantibus legibus contrarium disponentibus, vel quæ contrarium disponunt; quia participium semper resoluitur in relatiuum illius temporis, cuius est participium Alex *consil. 7. Attentis, num. 15. & seq. vers. nam illa derogatio, lib.*

19 7. † Restringe, quando relatiuum est cum copula; quia tunc ex quo copula ampliat, non importat conditionem, Corne. *consil. 4. colum. 2. lib. 2.* quem sequitur Cruet. *cons. 936. num. 19. ver. secundo in specie*, Gozad. *cons. 73. num. 32.* vbi, quod si species cum copula sequitur genus, nūquam fit restrictio generis, sed magis clare

20 idem Gozad. *consil. 104. num. 21.* † Restringe, quando constat de mente; quia etiam sine copula licet iungatur futuro tempori, nō importat conditionem contra mentem. Corne. *consil. 75. colum.*

21 2. *in fin. in 4.* sequitur Cruet. *dict. cons. 936. num. 12.* † Amplia; quia adiectum signo vniuersali restringit dispositionem vniuersalem

22 ad ipsum relatiuum, Oldra. *cons. 318. n. 6. ver. restat modo.* † Et quando dispositio præcedens est de masculis, relatiua, *qui*, masculini generis restringit dispositionē generalem ad masculos. Alex. *cons.*

23 29. *Quoniam abunde, num. 4. lib. 1.* † Dicas, quod si dispositio contextualis continet plura antecedentia simul, quotum aliqua sunt masculini, aliqua neutri generis, si relatiuum cōcordat cum vltimo, restringit omnia antecedentia, nec curatur de cōuenientia latinitatis, maxime si de mente constat; exemplum, Testator legat farinam, boues & vinum: quod habet Romæ; cum sint cōglutinata simul, relatiuum restringit omnia Romæ, ita Apostil. ad Alex. *cons. 106. Visis. n. 11. in ver. genere, lib. 5.* dummodo concurrat eadem verisimilitudo mentis, & rationis, non autem refertur solum ad vinum, quasi nō congruat latinitas quoad alia antecedētia masculini, & fœminini generis, allegat Corn *cons. 158. colu. 5. lib.*

2. & declarat ita Bart. *in l. nam quod liquidæ. § fi. ff. de pen. leg.* dum non audet decidere; quia dicit apostilla, quod ratio est, quia lega-

24 tum, quod minus est continere debet. † Amplia; quia relatiuum substantiæ adiectæ verbis præsentis, vel præteriti temporis facit demonstrationem, non autem conditionem. Zabarel. *consil. 83. in*

25 *princip.* † Et idem in participio temporis præteriti, vel præsentis; quia resoluitur in relatiuum & verbum præsentis temporis, vel præteriti; ideo si dicatur, quod valles existentes sint pro termino, intelligitur de vallibus, quæ existunt tempore dispositionis. Alex. *consil. 25. Consideratis, num. 5. ver. nam illud participium, libr. 7.* vbi

26 apostill. *in verse. resoluitur*, dat concord. † Et relatiuum substantiæ non solum refert ipsum substantiam, sed etiam omnes qualitates substantiæ. Castrensis *consil. 284. Visis & ponderatis num. 5. vers. ais visis lib. 1.* vbi apost. *in verb. vel qui*, vbi de natura relatiui, quæ aliquā-

27 do demonstrat, & refert, aliquando restringit. † In dubio autem, quando potest demonstrare, vel restringere, semper sumitur, vt demonstret, non vt restringat. Castr. *consil. 418. Quod dicit reddit.*

col. 2. ante med. ver. nec obstat prædictis, lib. 1. † Extende; quia quando relatiuum *quis*, vel *qui* adiicitur aliquæ res, vel aliqua qualitas, quæ competit cuilibet de genere præcedenti, tunc non ponitur restrictiue, sed declarative, seu demonstrative, *l. omnes populi ff. de iust. & iure.* Castr. *d. cons. 418. col. 2. circa med. ver. præterea, quando per relatiuū, lib. 1.* † Amplia; quia relatiuum, *qui*, restringit dispositionem. Gomin. *cons. 25. n. 3. ver. iis nō obstantibus.* Bald. *cons. 143. Cæsar talis est quæ-* 29

dam nomine. lib. 1. Alex. *cons. 29. n. 4. lib 1.* Corn. *cons. 161. n. 7. lib. 1.* qui dicit procedere, quando relatiuum est sine copula. Flota de S. Petro *q. 3. in vltimo dubio, n. 22. vers. quinto*, allegat *l. 1. C. de summ. Trinit.* † Extende, quia legatum factum per partem titio de libris igalibus, quos pater habebat, non cōprehendit alios libros 30 emptos ipsi filio; quia relatiuum restringit ad eos, quos habebat pater. Bald. *cons. 284. Pater disponenti, in pr. lib. 2.* † Et semper, quod 31 relatiuum, *quæ* ponitur sine copula, ad qui vbi restringit totum suum antecedens, ad quod refertur. Alex. *cons. 23. Visa processu, n. 13. ver. vnde illud relatiuum. lib. 5.* † Extende, quia quando relatiuum re- 32 spicit substantiam dispositionis, restringit legatum, & reddit illud cōditionale, secus si respicit exequutionē, quia demonstrat, & nō vitiat: exemplū, Testator legans decē Titio, quæ ipse debet Seio, si Seius nihil debet, nihil debetur; quia relatiuū respicit substantiam, quia regulatur ab eodem verbo, secus si legat decē Titio, & mādat solui ex iis, q̄ ipsi debet Seius, quia licet Seius nihil debeat, tamen debetur legatum. Bald. plene *cons. 131. Dubium istius quæstionis. lib. 5.* vbi dicit * cōmunem. † Extende, quia relatiuum, *quis*, vel 33 *qui*, quādo venit ad determinationem alicuius generis nō certæ, vel determinatæ rei, si iūgatur verbo præsentis temporis, limitat, & restringit illud genus secundū limitationem & restrictionē, quæ sequitur post relatiuū, *l. nuper. ff. de leg. 3.* cū aliis allegatis per Castr. *cons. 418. Quod dicti redditus, n. 2. ver. præterea quādo relatiuum. lib. 1.* Extende, † quia quando relatiuum ponitur sine copula, restringit 34 suum antecedens. *l. ea tamen adiecta ff. de leg. 3.* Castr. *d. cons. 418. n. 2. ver. præterea relatiuum. lib. 1.* vbi apost. allegat Alex. *cons. 23. col. 5. lib. 3.* † Extende; quia relatiuum, quod salua ratione recti sermonis nō 35 potest continere omnia, vt si vendo gabellam, & fructus, quæ gabella, & fructus, &c. cum sit generis fœminini, nō videtur restringere, nisi gabellā, tamen ex quo est in diuersa oratione, restringit omnia. *l. hæres meus. §. vxori ff. de leg. 3.* qui est singularis ad hoc; adde dum Castr. *d. cons. 418. col. 1. in fi. ver. præterea licet relatiuum. lib. 1.* Cōtrarium † quod imo talia verba relatiua in alia oratione separata 36 inducant demonstrationem & non restrictionem, probat idem Castr. *cons. prædicto 418. col. 2. ante med. ver. nec obstat prædictis lib. 1.* Declara, † quia semper relatiuum restringit, quādo subsequitur sine 37 copula. Alex. *cons. 14. Abunde. & eleganter. in pr. lib. 7.* vbi apost. *in ver. relatiuum*, dat concord. † Restringe, quia non semper ponitur restrictiue, sed interdum declarative, videlicet, quando per ipsum 38 adiicitur qualitas, quæ cuilibet de genere inest. Castr. *cons. 84. Visa dicta facti, nu. 3. ver. nec obstat. lib. 1.* † Relatiuum dicitur rei antecedē- 39 præsentatiuum, ideo semper refert dispositā in præcedentibus, ad quæ fit relatio, Gemi. *cons. 72. in fi. ver. & relatiuum.* † Amplia, quia 40 necessario relatiuū præsupponit suū antecedens, ideo rep̄sentationem inducit antecedentis cū suis qualitatibus. Cuma. *cōs. 34. Pater vxori, n. 2. ver. nam illud relatiuum.* † Extende, quia relatiuum indefinite positum de sui natura repetit eandem qualitatem in diuersis subiectis. Bald. *cons. 87. Per statutum, circa med. lib. 4.* Castr. *consil.* 41

140. *Visa reformatione. in fi. lib. 1.* † Et quod relatiuum referat suum antecedens cum omnibus suis qualitatibus. Castr. *d. cons 140. amp. lib. 1.* vbi apost. *in verbo, refertur*, dat concordantes. † Amplia, 42 quia relatiuum aliquando inducit argumentum probabile, aliquando necessarium probabile, aliquando refert præcedens non coniuncta, quia potest importare omnia, & etiam proxima tantum necessario, quando præcedentia sunt coniunctissimi, quia necessitatis refert omnia. Baldus *consil. 480. Quidam Dominus,* 43 *num. 13. & seq. ver. tertia autem pars lib 5.* † Amplia; quia relatiuum *aliquis fecerit, &c.* est distributiuum, ideo omnes continet, nemi- 44 num, ideo si bannum dicat, *quisquis ceperit bannum, habeat pœnam*, habebit locum in quocumque, non in vno solum. Fulgof. plene *cons. 47. Ser Michael*, vbi ponit plura exempla. Vide *Varia singularia* 45 *quando pluralitatem contineant. Concl. 118.*

Relatum debet probari, & quando sufficiat solatio ad probationem relati, vel non Concl. 128.

RELATVM † debet probari ad hoc, vt terminus, vel scriptura, referens probet id, ad quod refertur. *Auth. si quis in aliquo. C. ad eden.* Rom. *consil. 305. Quoad septimum, num. 6. Aret. consil. 8. num. 2.* Cruet. *consil. 273. num. 6.* Roman. *consil. 336. nu. 2.* Angel. dicit. *cons.*

2 *cons.72.In casu supradicto,nu.16.& 17.ver tertio sunt etiam.* † Et quod relato & non referenti tandum sit, quando referens aliud disponeret, Alex.*cons.141.n.1.lib.2.& cons.9.n.12.lib.5.*Afflict.*dec.12.n.1.*

3 † Extende, quia non creditur relationi factæ in instrumento, in quo Notarius dicit constare aliquid ex alio instrumẽto per eum viso, & lecto, etiam si inserat illius copiam de verbo ad verbum; quia non creditur, nisi constet de relato. Vide, *Insertum non probat,*

4 *& quando secus. Concl.193.* † Extende, etiam si in referente dicat Notarius, *prout constat ex instrumento per me rogato, vel manu mei Notarij.*

5 Affl.*dec.48.* † Ratio est; quia instrumentum, ad quod habetur relatio, intelligitur pars scripturæ se referentis ad illud Rom.*d.cons.305.Quoad septimum,n.6.* vnde sequitur, quod si instrumentum relatum non producatur, scriptura referens non erit integra. † Amplia, quia instrumentum faciens mentionem de alio instrumento non probat, nisi illud, de quo mentionem facit, appareat. Cast.

7 *cons.139. Pro declaratione, n.5.lib.1.* vbi apostill. *in verbo apparet.* plene Rom *cons.336.Circa propositam,n.2.* † Extende idem, si Notarius dicat se illud instrumentum relatum legisse, vidisse, & fuisse non abolitum, neq; cancellatum. Castr.*d.cons.139.n.3.lib.1.* Alex *cons.6. Ponderatis,n.5.& seq.ver.nec obstat,lib.4.* vbi loquitur in mandato, & reddit rationem; quia de hoc non est rogatus à partibus, & ipsi non creditur, & plenius Alex *cons.191. Perspecto, in pr.lib.6.* Soc.*con.*

8 *sil.173.lib.2.* & Soci.Iun.*cons.47.lib.1.* † Contrarium, quod si Notarius in instrumento inter patrem & filium narret filium emancipatum, prout ipse vidit instrumentum emancipationis, probet, etiam si non exhibeatur, tenet Alex.*consil.185.In causa, & lite,nu.5.*

9 *ver.nec obstat, quod pars, lib.6.* † Declara; quia quoad contrahentes illa verba probant illud instrumentum, seu mandatum à Notario enunciatum, & maxime si dicit à *se viso, & lecto*, sed quoad alios, qui non interuenerunt instrumento, non probant vllo modo. Alex.*d.cons.191 in pr.ver.quia respondeo, & ver.respondeo etiam aliter,lib.*

10 *6.* & ita apostill. ad Alex. ibi *in ver.contrarium*, & ita etiam declarat Soc.Iun.*cons.47.lib.1.* † Restringe, quando instrumentum enunciãs aliud, esset adeo antiquum, vt excedat 100. annos; alias non.

11 Castr.*cons.139.n.5.vers.præterea antiquitas,lib.1.* † Restringe in laudo lato inter compromittentes; quia quatenus enunciet aliquid cõtra tertium; quia non compromisit, etiam si enunciet cõsensum præstitum per procuratorem super laudatis nihil probat; quia sicuti non potuit contra tertium aliquid pronunciando præiudicare, multo minus per verba enunciatiua. Castr.*d.cons.139.col.2.ver.*

12 *is non obstantibus,lib.1.* † Amplia; quia opinio, seu auctoritas Doctorum, quorum scripta non habentur, non releuat, & attendi non debet, tanquam relatum, quod non apparet. Dec.*cons.259.n.*

13 4. sequitur Men.*cons.54.n.31.lib.1.* † Amplia; qa testamentũ filii disponens, quod testamentum sui patris exequi debeat per omnia, si filius filii decesserit sine filiis, cum sit relatiuum; nihil disponit; & ideo si testamentum patris, ad quod fit relatio, continet quod moriẽte filio sine filiis, quarta pars bonorum suorum detur pauperibus, non potest applicari; quod filius pariter ita voluerit disponere, quia solum dixit, quod testamentũ patris exequi debeat; vnde cum non loquatur hoc casu testamentum filii, nihil dispo-

14 nit, plene Alex *cons.81. Visa consultatione, per tot.lib.6.* † Imo si filius dixisset, *volo distribui quartam partem bonorum, prout in testamento patris mei*, adhuc esset idem, ex quo testamentum non loquitur, nisi per mortem filii sine filiis. Alex.*d.cons.81.nu.7.& sequentibus,ver.ex*

15 *quo,lib.6.* † Et responsio ad positiones, videlicet confiteor contẽta in positione vera, prout in tali instrumento, nihil continetur; quia si in instrumento nihil continetur, confessio nihil probat; vel confitetur, quia est relatiua. Alex.*d.cons.81.nu.7.vers.pro hoc,lib.*

16 *6.* † Idem, si confiteatur respondens positionibus, prout in testamento; quia non plus probat, quam testamentum: Alexand.*cons.*

17 *122. Viso processu,n.16.in fi.vers.superius dictis addo,lib.7.* † Et dispositio relatiua ad aliam dispositionem per dictiones, *secundum*, vel, *prout in tali dispositione*, est omnino relatiua, in tantum, quod non disponit, nisi prout in relato. Alex.*d.cons.81.n.8.& seq* vbi plura similia, *lib.6.* Vide, *Confessio relatiua non probat sine relato. Concl.670.* Vide plenius, *Positiõi an sufficiat responsio relatiua, & quid releuet. Conclus.*

18 *390.* † Limita, quia in iis, in quibus partes possunt disponere, sufficit, quod relatum sit inserrum in scriptura referẽte, vel quod sit enunciata, & probat eo casu. Anch.*cons.179. Prima facie videretur,*

19 *n.4.& 5.* † Extende, quia propterea relatum priuilegium in alio priuilegio concedentis probatur; quia potest Princeps disponere. Boer.*dec.247.n.3.* vbi idem in lege referente aliam legem; quia

20 probat, licet lex relata nõ appareat. † Declara, quando fit confirmatio ex certa scientia, vel referens est cum insertione relati ad litteram, vel ex certa scientia fit enunciatio, alias debet enunciatum exhiberi. Rom.*d.cons.336.n.2.* vbi plena apost. *in ver.appareat.*

† Limita, quod non debet probari concessio enunciata per hæc 21
verba, *sicut ven.mem. Genitor noster fideli nostro feudum concessit, ita & nos concedimus.* Oldr.*cons.121.* incip. *Ad primam quæstionem, n.12.ver.*
ad secundam q. Boer.*d.dec.247.n.2.* vbi alios citat. † Et vbicumque 22
dispositio est certa in priuilegio, licet fiat relatio ad alia priuilegia, non sunt producenda per eum, qui habet dispositionem certam. Angel. Aret.*cons.72.n.43.& seq.ver.nec obstat tertium.* † Limita; 23
quia scriptura relata etiam nulla, & non probans, bene probat, quando partes eam referentes disposuerunt in scriptura referente, veluti si sequuta est liberatio debiti ex certo instrumento relato; quia licet instrumentum debiti sit nullum, non refert, vt probetur debitum ex liberatione: quia partes potuerũt de nouo disponere. Anch.*d.cõs.179.n.4.& 5.* † Extende; quia legatum factum 24
per testatorem, prout in apocha manu testatoris penes Guardianum fratrum Minorum, vel prout in apostilla, vel alia scriptura designata, valeret, si talis scriptura non sit solemnis, & sufficit, quod vel per testes, vel comparationem sit recognita. Alex.*consil.*
239. Ponderatis in pr.lib.6.

Relatum est in referente vere, & proprie, & quando secus. Concl.129.

RELATVM † est in referente, *l. asse toto, ff de hæred.instit.* vbi 1
plene Bart. & alii. Rom.*cons.30. In proposita consultatione.nu.14.*
& cons.305.n.6. Dec.*cons.47.n.2.* vbi apost. *in ver.referente*, vbi, & in- 2
est cum omnibus qualitatibus, idem Dec.*cons.647.n.3.* Crau.*cons.*
45.n.4. † Extende, in tantum relatum esse in referente, vt dicatur 2
pars referentis; ideo sententia referens se ad capitula operatur, quod ipsa capitula dicuntur pars sententiæ, quæ se refert ad eam. Alex.*cons.35. Viso processu,n.8.lib.4.* vbi apost. *in ver.pars.* dat concor. Extende; quia confirmans dicitur continere confirmatum, non 2
è contra. Vide, *Confirmatio operatur multa, & continet omnia, quæ in*
confirmato. Conclus.706. † Et attenditur relatum, & non referens. 3
Paris.*cons.94.n.20.lib.1.* maxime quia ex relato declaratur indefinitum referens, vt æquipolleat vniuersali. Paris.*cons.19.n.74.lib.2.*
Ruin.*cons.180.n.3.lib.2.* vbi, quod substitutio facta in dicta hæreditate intelligitur de tota; ex quo institutio erat de tota, & substitutio referens idem importat propter dictionem, *dicta.* † Amplia 4
in tantum, vt paria sint, aliquid nominatim exprimi, vel per relationem. Paris.*cons.122. Clarissimus, & peritissimus,col.2.n.3.& seq.lib.*
1. vbi dicit hoc verum, maxime, quando relatio est certa; quia non potest fieri, nisi ad vnum certum, & *cons.2.nu.51.& seq.lib.3.* Castr. *cons.91.in fi.lib.1.* † Extende in fideiussione præstita in causa, de qua 5
in actis; quia censetur cum omnibus qualitatibus causæ, cum se referat ad acta, vt sit secundum acta, naturam causæ, & mentem iudicis, qui mandauit cauere. Crau.*cons.45.nu.4.& seq.* † Extende; 6
quia quod dicitur, statutum habet, & recipit interpretationem passiuam, à iure communi, operatur per relationem ad ius commune perinde, ac si ius cõmune esset insertum & incorporatum in statuto. Angel. Aret.*cons.36. Videtur.quod,n.18.* † Extende; quia 7
relatio operatur, vt censeatur facta secundum omnes qualitates, quæ sunt in relato, etiam quoad substantiam; quia paria sunt aliquid fieri, & certum esse per se vel per relationem; quia quicquid est in relato ex coniunctione scripturarum, dicitur esse in referẽte. Paris.*d.cons.2.lib.3.n.53.& seq.* Dec.*cons.647.nu.3.* Bart.*in l. si quis*
seruum. §. si.n.4.ver. sed quæro aliquis. ff. de leg.2.& in l. sanctio legum, col.
pen.n.7.ver. præterea ff. de pœn. Dec.*cons.434. Placet conclusio,n.5.& cons.*
512. Pro vera resolutione, num.3.vers. duo ponderanda, & consil.688. Vi-
sis diligenter, num.3. Ruinus *consilio 35. Quod sententia, num.11.lib.*
† Et quod terminus referens censeatur continere idem, quod est 8
in termino relato, Socin.*cons.77.In præsenti consultatione,n.6.& cons.*
89. In causa agitata, nu.2.lib.1.& cons.188. Visa Bulla,n.3.& seq.ver.ex
quibus, ver. inferri,n.4.lib.2. Vide infra, *n.18.ver. Probatio.* † Et ideo si 9
vna Bulla se refert ad aliam; & prima, ad quam fit relatio, habet certam declarationem in hereticatiuam, pariter relatiua patitur eandem declarationem, Soc.*cons.188.n.4.lib.2.* † Declara tamen, 10
nisi secũda referens se ad aliam, puta correctam in aliquibus per statutum, vel legem posteriorem, sit innouans de nouo, & post statutum corrigens; quia tunc relatum est in referente, prout disponitur, non secundum correctionem medio tempore factam: Soc.*d cons.188.n.4.ver. quibus non obstantibus, & n.5.lib.2.* † Et vere, & 11
proprie quod referens contineat relatum, Dec.*cons.538.n.7.* late Becc.*cons.41.n.22.& cons.78.n.3.* † Extende, quia relatio operatur, 12
vt vere, & proprie; implicite tamen omnia, quæ sunt in scriptura, ad quam fit relatio, censeantur in scriptura referente ex coniunctione eatundem scripturarum in tantum, quod qui explicat in scriptura referẽte ea, quæ sunt in scriptura, ad quam fit relatio, nihil noui facit, sed solum discooperire dicitur, adeo quod ex re-

latione resultat vere, & certum quid, quale, & quantum continetur in scriptura, ad quam fit relatio, plene Bald. *cons.* 212. *Ea, quæ veniunt. lib.* 5. sequitur Deci. *cons.* 647. *Requisitus, num.* 3. & idem *cons.* 497. *Accurate, num.* 3. vbi, quod ex coniunctione duarum scripturarum resultat natura veritatis ex relatione, sequitur Deci. *consil.* 43. *num.* 24. *lib.* 3. Cravet. *consil.* 45. *Quidam homines, nu.* 4. Molendi.

23 *consil.* 7. *num.* 12. † Et in statuto se referente ad statutum Florentiæ, vt ex coniunctione statutorum dispositum in Florentino

24 censeatur in referente, Deci. *consil.* 647. *num.* 3. † Extende, quia conuentus ex instrumento, si contradicit, & postea ad positiones respondens confiteatur se debere, prout in instrumento, non potest dici simpliciter confessus, sed relatiue, quatenus ex instrumento, & ideo sequi debet declaratio ex instrumento, Castrens.

25 *consil.* 87. *In causa, quæ vertitur in fin. lib.* 1. † Amplia; quia obligatio fideiussoris relatiua ad obligationem principalis dicitur certa, & vera, & continere idem, quod obligatio principalis; ideo continet certum, & vere quid, quale & quantum, prout si expressio esset facta; quia nulla est differentia, nisi quod relatio continet implicite, non autē explicite, & explicatio nihil noui facit, sed detegit,

26 Bald. *d. cons.* 212. *per totum. lib.* 5. † Extende; quia omnis obligatio in termino referente talis est, qualis est in termino, ad quem fit relatio. Bald. & Imol. *in l. si prior. ff. solut. matr.* Bal. *in l. Sanctio legum. ff. de pæn.* Soci. *consil.* 62. *nu.* 9. *lib* 4. Rip. *in l ait Prætor. § si iudex. ff. de re iud.* Soci. *cons.* 188. *lib.* 2. *& cons.* 89. *n.* 9. *& cons.* 77. *n.* 6. *lib.* 1. per rationem, quia relatum est in referente cum omnibus suis qualitatibus. *l. asse toto. ff. de hered. instit.* Deci. *consil.* 19. *solum.* 3. *cum vulgari.* Tiraq. *de legib. connub. in gl.* 7. *vers. ex prædictis.* Deci. *cons.* 183. *In controuersia, ver.*

27 *& eodem modo, & quod, &c.* † Inuentarium factum per curatorem pupilli, licet requirat de scriptionem singularum rerum, & bonorum cum suis qualitatibus; si tamē factum sit inuentarium ad relationem alterius inuentarii, omnia bona, & res descriptę censentur in relatiuo cum eisdem qualitatibus, de quibus in primo, & ideo valet, ac si omnia essent specificata. Rota *in antiq. decis.* 5. alias 88. incip. *Verum inuentarium, de testa.* quæ duplicatur per Bisig. *dec.* 14. *de Procur.* & eam sequitur Feli. *in c. inter cæteras, n.* 2. *col.* 2. *ver. bene*

28 *facit, de re iudic.* † Probatio relatiua dicitur certa, & concludens, quando constat de relato, Rip. *in l ait Prætor, § si iudex. ff. de re iudic.* quia relatio censetur facta cum omnibus suis qualitatibus. Bar. *in . Isi quis seruum. § si. ff. de leg.* 2. *& in l.* 1. *ad si. ff. si famil. furt. feciſſe dicatur, & in l.* 1. *ff. de recept.* quia relatum est in referente cum omnibus suis qualitatibus. Deci. *cons.* 19. *n.* 3. & terminus referens censetur continere id, quod in relato est Soc. *cons.* 188. *n.* 4. *lib.* 2. *& cons.* 89. *n.* 9. *& cons.* 77. *n.* 6. *lib.* 1. idem Soc. *cons.* 46. *n.* 9. *li.* 4. Bald. *cons.* 212. *Ea, quæ veniunt, lib.* 5. Vide supra *n.* 7. *ver. Extende, quia relatio.* † Inuestitura em-

29 phyteutica cum pactis, & conditionibus diuersis si confirmetur habita relatione ad primam, quicquid est in prima, est in secunda referente ēt si aliqua exprimantur in referente nō integre; quia quoad non expressa, vel omissa non censetur recessum propter

30 relationem. Bal. *cons.* 331. *Quidam fuit inuestitus, lib.* 5. † Confessio ad positiones, vel alias facta relatiue ad instrumentum regulatur secundum instrumentum, vt sit valida, si instrumentū est validum, & solemne, si vero instrumentum est nullum, vel quia falsum, vel quia non solemne, sicuti non probat, & corruit, ita etiam confessio relatiua. Rom. plene *cons.* 294. *Hæc confeßio per tot.* vbi apost. ple-

31 na *in verb. notabiliter.* † Et quod confessio relatiua ad positiones intelligatur cum omnibus qualitatib⁹ in relato, & non vltra, Alex.

32 *cons.* 137. *In causa, & lite, n.* 18. & 19. *ver. certum est lib.* 2. † Fideicōmissum factum relatiue ad aliud testamentum dicitur certum, prout in testamento relato, sicut etiam institutio hęredis relatiue ad codicillos est certa, & valida, Deci. *cons.* 497. *per tot.* maxime *n.* 3. De-

33 clara † tamen; quia si non est facta relatio ad fideicommissum, sed prorogatio, prout si testator subiecisset fideicommisso patris sui quædam bona, ita quod per omnia supponantur, ac si bona fuissent patris, tunc dicitur prorogatio, & extensio fideicommissi, & non nouum fideicommissum. Deci. *d. cons.* 496. *Accurate, & eleganter. per tot.* vbi quod Negus. ita consuluit. Liberatio relatiua ad debitum probat debitum præcessisse; quia scriptura referens dispo-

nit etiam si scriptura, ad quam fit relatio, non sit solemnis, quādo partes possunt de nouo disponere. Anch. *cons.* 179. *Prima facie vi-*

34 *deretur, n.* 4. † Extende maxime, quando scriptura, ad quam fit relatio, est inserta ad litteram in liberatione; quia siue sit valida, siue non; bene probatur liberatio, ex quo partes potuerunt de nouo

35 disponere. Anch. *d. cons.* 179. *n.* 4. † Appellatio, prout in schedula, est bona, si schedula est exhibita, licet non sit lecta; quia relatum est in referente. *c. appellatio. de appell. in* 6. Abb. *cons.* 28. *Omißis. per tot.*

36 vbi ponit plura exempla similia. *lib.* 1. † Denunciatio in vim edicti relatiua ad acta exhibita est bona. Abb. *d. cons.* 28. *per tot.* vbi est casus consilii, *lib.* 1. † Sententia incerta non valet, sed si per relationem ad acta potest certificari, bene valet; & dicitur certa Abb. *cons.* 28. *in fi. lib.* 1. Vide, *Sententia condemnans secundum formam statuti-*

rum per relationem qualiter intelligatur. Conel. 166. † Amplia in relatum relatum esse in referente, vt testis nulliter examinatus si reperatur, & referat se ad suum examen, etiā repetitio erit nulla, Mozol. *cons.* 77. *n.* 36. Bursat. *cons.* 26. *n.* 64. & alii, quos citat Ondad. *cōs.* 101. *n.* 31. vbi, quod debet ex ense scribi. † Contrarium, quod mo valeat, quando dicit, *quod se refert in omnibus, & per omnia*, dicit magis communem Ondad. *d. cons.* 101. *n.* 31. † Declarat ipse Ondad. *d. cōs.* 101. *n.* 32. vt probet, quod dixit, *depono in omnibus, & per omnia, prout in alio meo dicto.* & fuit sibi lectum primum examen, alias non. † Restringe, quia testis se referens ad articulos non inclusi in per. iurium, quod debet intelligi, vt relatio sit simpliciter, vel secundum quid, non autem quoad omnia. Io. Imol. *cons.* 101. *In causa. cusationum, n.* 3. latius Rom. *cons.* 301. *In proposita, n.* 11. *ver. vltimo videtur.* † Cōtrarium quod imo specifica relatio facta censetur quoad omnia, idem Rom. *d. cons.* 301. *n.* 14. *ver. quæ habet*, vbi apposuit in *ver. relatio*, dat conc. & alia apost. ibi *n.* 11. *in ver. formaliter*, quæ datur concor. † Restringe, quando examinatur, vel reperitur testis tertię examinatus; quia si dicat, *fui alias examinatus; & refero me per omnia ad primum examen*, perinde est, ac si de nouo ipsum examinasset, & deposuisset de verbo ad verbum, vt in primo examine, ita Abb. *in d. cons.* 28. *n.* 3. *ver. & facit ad idem lib.* 1. † Amplia in vltima voluntate; quia si testator fecit quædam legata Titio vsque ad certum euentum, quo casu illa ademit. postea ipsa legata reuocet, & subroget in codicillis aliud legatum cum conditione, prout in testamento alia legata ferat, censetur legatū in codicillis relatiū habere omnia requisita, & omnes conditiones in testamento descriptas. Ang. cōs. 373. *Visis instrumentis, n.* 6. *vsque in fi.* † Extende, quia valet legatum factum, prout in schedula manu testatoris; quia testis dicuntur rogari & scire per relationem factam saltem implicite, prout si fuisset facta expressio in individua. Castr. *cons.* 457. *n.* 2. *ver. Item est perfecta lib.* 1. † Extende; quia si pater fecit testamentum inter filios, & nepotes masculos, quos inuicē substituit, & grauauit; q̄ portiones totas, & integras, si decederent aliq̄ sine filiis masculis, aliis filiis restituerent, ex quibus censetur, prohibita Trebellianica nepotibus, si postea filius faciat testamentū, in quo nepotes instituit eo modo, quo pater ipsius fecerat, cēsetur pariter prohibuisse Trebellianicam nepotibus, & induxisse conditionē, si sine filiis masculis, & omnia, quę pater mādauit. Alex. *cons.* 201. *Per ista. n.* 19. *& sequentibus. ver. nunc est videndum, lib.* 6. † Amplia, vt quod dicitur de relato, vt sit in referente, idem sit in confirmato, vt sit in confirmante, quia omnia censentur pariter repetita. Bal. *cons.* 331. *Quidam fuit, lib.* 5. Dyn. *cons.* 51. *n.* 6. *ver. præterea quæ scribunt ur.* vbi q omne scriptum in confirmato censetur etiam in confirmāte. Extende, † etiam si confirmatio sit generalis; quia operatur identū p omni specie, sicut specialis, Dynus *cons.* 51. *n.* 3. *ver. præterea confirmatio.* licet contrarium teneat in testamento, in quo pater præmisit filium, licet in eo confirmet aliud testamentum, in quo filius erat exhæredatus inserta legitima causa; quia nō valet. † Et ratificatio, vel confirmatio nō extendit ratificatū, vel confirmatū. Vide, *Ratificari nō potest actus nullus, & quādo secus, & qualiter possit ratificari. Clu.* 24. † Amplia; quia stipulatio facta etiā de restituēda dote mulieri, vel eius hæredibus secundū consuetudinem, vel secundum statuta dicitur relatiua ad consuetudinē, & statuta, & perinde est, ac si esset facta expressio consuetudinis, & statutorū, ac dispositionis eorum. Sig. Homod. *consil.* 37. *Factum sic proponitur circa fin. ver. redeo ad quartam. & consil.* 69. *in fin. ver. venio ad quartum.* † Amplia, quia procedit etiam respectu iuramenti, ideo officialis iurans observare statuta ciuitatis, censetur iurasse statuta, ad quæ se refert ipsa statuta iurata. Sign. *cōs.* 61. *Quæstio talis est. per tot.* vbi multa pro vtraque parte & hanc tuetur. † Amplia, etiam si relatio non fiat ad effectum, vt relatū sit in referente, tamen referens dat robur, & coadiuuat relatum, ideo instrumentum, quod nō probatur in alio gatum, & forte est suspectum, si comprobetur à Notario in alio instrumento referente, in quo dicat se de illo rogatum tali die, inducit rogitum, & facit cessare suspicionem. Anch. *consil.* 142. *Prout de viribus. n.* 3. *& seq.* † Amplia, vt procedat, etiam si in referente figuret aliqua additio, quia illud, quod fit per modum additionis, efficitur pars illius, cui adiicitur. Boer. *decis.* 284. *n.* 3. Rui. *cōs.* 23. *Quæniam in facto n.* 28. *lib.* 5. *& cons.* 33. *Legatum. col. final. lib.* 2. *& consil.* 113. *Visis iuribus. n.* 9. *lib.* 3. *& cons.* 78. *In quæstione. & lite n.* 9. *lib.* 3. sequitur Curtius. *cons.* 16 *Aperta fronte. col.* 42. *ver. & licet, lib.* 1. sequitur Paris. *cons.* 22. *Illustrissima Domina Ducissa, lib.* 1. † Limita in exhæredatione filii, quia si pater exhæredauit filiū inserta causa legitima instituit extraneo, postea faciat aliud testamentum, in quo aliam enume-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

neum instituit, nõ aliter exhæredato filio, sed solum dixit, quod quoad reliqua confirmabat primum testamentum, non tamẽ in secundo censetur exhæredasse filium, Dyn. *consil. 51. Quæstio talis est, pater fecit per tot.* vbi allegat pro vtraque parte, tandem tenet secundum non valere, quia ex eo hæreditas aditi non potest. † Restringe limitationem, vt non procedat in institutione; quia bene substinetur legatum iure institutionis factum filio, prout in primo testamento, in quo exprimitur iure institutionis. Alex. *consil. 70. n. 11. ver. non obstat. lib. 2.* Dec. *cons. 189. n. 1. ver & ad hoc bene facit.*

46 Ruin. *cons. 93. n. 13. ver. Et hoc secundum eum. lib. 2.* † Limita; quia in iis, quæ sunt formalia, & in iis, quæ expressam lecturam requirunt, prout in guarentigia, vel in iis, quæ non pendent à mera voluntate consentientis, prout in impediendo translationem, quod requirit hypothecam specialem, vel constitutum, non sufficit relatiua dispositio etiam in sciente, ita Crauet. *cons. 668. num. 6. & seq.*

47 vbi late. † Limita in appellatione ab interlocutoria in qua causa grauaminis requiritur in specie, ideo non sufficit relatio ad acta, nisi in specie specificetur, in qua parte, Dec. *cons. 687. Visis, & diligenter, num. 4.* † Contrarium tenet idem Deci. *in l. certum. ff. si cert.*

48 *pet.* & apostil. ad Dec. *dict. consil. 687. num. 4. in ver. nisi.* † Limita in libello criminali, qui requirit specificationem expressam, & formalem; quia non sufficeret per relationem ad aliud, Angel. *in leg. 1. ff. de liber. & posthu.* Alexand. *consil. 72. colum. fin. lib. 1. & consil. 71. in*

50 *princip. lib. 3.* † Extende in responsione facta simpliciter ad inquisitionem per inquisitum, qui fatetur percussisse N. prout, & sicut in inquisitione; quia non fatetur propterea qualitatem offensi expressam in iniquisitione, quia relatio fit ad alia, ita Roman. *con-*

51 *sil. 460. Illa verba, per totum.* vbi apostilla. dat concordant. † Limita in iis, quæ requirunt specificam mentionem, veluti in iuramento; quia non dicitur contractus iuratus, licet quis referat se ad contractum iuratum, nisi specifice sit iuratum. Socin. *consil. 99. Serenissimus Rex, num. 2. lib. 3.* & quia solus consensus non sufficit relatiuus, vbi specifica mentio est facienda. Ant. de Butr. *in c. penul. in princip. de iureiurand.* vbi Abbas *num. 4.* Ioann. de Anan. *in fin.* Imol. *in princip.* Corset. *de iuramento priuileg. 27.* Marsil. *singul. 123 in fin.* & hanc communem* dicit Curt. Iun. *cons. 269. num. 13. & 14. &*

52 *consil. 320. num. 12. lib. 3.* † Limita in dicto testis; quia relatio non fit quoad omnia, si induceretur contrarietas in teste, sed solum fit proportionabiliter. Alexand. *consil. 122. Viso processu. num 11. versic. præterea. lib. 2.* Vide, *Relatiua dispositio quando dicatur certa & expressa. Concl. 126.*

Relegatio quid sit, quis possit relegare, & quæ pœna dicatur. Concl. 130.

1 POENA † relegationis frequens est de iure veteri, hodie loco huius pœnæ succedit confinatio, seu exilium, aut bannum.

2 Clar. *§. fi. quæst. 67. in fin. ver. relegationis.* † Et hæc relegatio non potest fieri, nisi in loco subiecto, & de iurisdictione relegantis. *l. relegatorum. §. interdicere. ff. de interd. & relega.* tamen Clar. *§. fin. quæst. 71. num. 4. ver. vidi ego.* dicit quod relegatio etiam fit hodie in locis

3 non subiectis. † Differunt tamen bannum, & relegatio, licet æquiparentur in multis. Ant. de Butr. *consil. 74. num. 2.* vbi apostill.

4 dar concord. † Habet relegatus factionem testamenti. Vide, *Deportationis pœna. quæ sit, & quibus imponi possit. Concluf. 197. num. 19. &*

5 *sequent.* Vide, *Bannitι relegati quorum actuum sint capaces, vel non. Concluf. 13.* † Sententia licet possit ferri in relegatum absentem; tamen debet cum causæ cognitione ferri super crimine, non sic in bannito. Bartol. *in 1. quæstio. in solutio. num. 3. versicul. tertio est videndum.* † Et pœna relegationis non infertur sine dolo. Bartol. *dict.*

6 7 *quæst. 1. in solutio. nu. 3.* † Infamis efficitur relegatus. Bartol. *dict. quæst.*

8 1. *in solutio. num. 3.* † Gratiari non potest, nisi à Principe. Bartol. vbi

9 supra. † Offendi non potest impune. Bartol. vbi supr. Præses, † &

10 Prætor, vel Rector potest ex causa relegare. Bartol. *in extrauag. qui*

11 *sint Rebell. in ver. rebellando. in fin.* † Et hodie quæ pœna succedat loco relegationis. Vide, *Deportationis pœna. Concluf. 197. n. 20. & sequ.* Vide, *Pœnarum capitalium maior quæ dicatur, & quot sint. Concl. 223. in fi. n. 23. & seq.*

Religio est vna, & quid contineat in se, & quid sint religiosi. Concl. 131.

1 RELIGIO † secundum Theologos est vnica, quæ tamen diffunditur in plures species, seu plures ordines, & continet in vnaquaque specie tria substantialia, obedientiam, continentiam, & carentiam proprii, & sine istis tribus non est religio iuxta not. c. 2. *de Eccles. ædifican.* Lap. *alleg. 131. pro dubii, num. 4. ver. item secundum opinionem.* Calder. *cons. 591. in princip. vers. aut professio ikius.* alias 6. *de regular.* Gemin. *cons. 41. in princip. ver. quidam vero.* plene Ancharan. *consil. 321. Præmittenda sunt.* † Et ideo professus semel religionem in vno ordine, quia quoad substantialia professio est quoad omnes ordines, si transfertur ad alium ordinem, non debet iterum profiteri Fed. de Sen. *cons. 5. In prima quæstione. in pr. & sub n. 3.* vbi ponit solutionem *ver. ad primam.* † Contrarium, quod imo nomen religionis est generale; ideo populus Christianus appellatur religio Christiana. Archidiac. *de regular. c. 1. lib. 6.* Feder. de Sen. *consil. 150. Cum aliqui. num. 2. ver. & posito.* vbi, quod Fratres tertii ordinis laici sunt, & non Ecclesiastici, licet sint religiosi: quia non omnis religiosus est ecclesiasticus, vbi ponit differentiam inter ecclesiasticum & religiosum. † Amplia, vt in tantum tria substantialia sint necessaria ad religionem, videlicet obedientia, castitas, & carentia proprii, vt non valeat consuetudo contraria, vt religiosus possit habere administrationem bonorum sibi relictorum; quia est contra substantiam religionis, inducit peccatum, & est irrationabilis. Cald. *cons. 386. alias 1. de regular.* quod duplicatur *cons. 42. alias 4. de consuet.* † Extende, vt imo neq; valeat licentia Prælati religionis, neq; tolerantia illius possit dictam consuetudinem approbare. Cald. *d. cons. 386. alias 1. de regular. circa fin. ver. ex isto infertur. & in pr.* vbi, quod dispensatio prohibetur. *c. cum ad monasterium. de statu regul.* quod duplicatur *cons. 42. alias 4. de consuet.* † Extende, vt imo nec Papa dispensare velle profiteatur *in d. c. cum ad monasterium. de statu regul.* Calder. *dict. consil. 386 in princip.* alias 1. *de regul.* quod duplicatur *consil. 42. alias 4. de consuet.* † Religionum diuersæ sunt species in Ecclesia militanti ex diuersitate professionis, & habitus. Gemin. *consil. 41. in princ.* † In vno conueniunt omnes religiones, videlicet in dilectione Dei, & proximi. Anchara. *consil. 321. in prin.* † Et in tribus, quæ sunt de substãtia religionis, vt est obedientia, castitas & carentia proprii, Anchar. *d. consil. 321. num. 2.* † Non conueniunt; quia diuersæ regulæ, diuersi habitus, & diuersi ritus viuendi, & officiandi. Anchar. *d. consil. 321. in prin.* † Item actiones diuersæ; quia aliqui vitam contemplatiuam, aliqui actiuam, vel hospitalitatem exercent, & sic de singulis. Anch. *d. consil. 321. in princ.* Vide, *Professus in vna regula, si ad aliam transferatur, sufficit prima professio. Concl. 888.*

Religionum tres sunt species in Ecclesia militanti Christi Domini nostri. Concl. 132.

TRES † sunt species religionum: Prima est, quod licet in particulari religiosi aliquid proprium habere non possint, in communi tamen possunt habere quæcũq; bona, prout sunt Fratres ordinis sancti Benedicti, & Carthusienses. Abbas *cons. 27. Pro clara, in prin. lib. 2.* † Et isti non solum succedunt, & acquirunt religioni, sed imo parentes eorum non possunt eos priuare legitima, neq; exhæredare etiam ex causa ingratitudinis, quia ingressus religionis abstergit omnem maculam, & omnem ingratitudinem. Abb. *d. cons. 27. in pr. lib. 2.* vbi plura recensẽt fauore religionis statuta. † Secunda religio est, quæ ex propria regula interdicit dominium, & proprietatem alicuius rei in particulari, & in communi, prout religio sancti Francisci, & comm.* est opinio, quod isti nullo modo succedunt parentibus, vel aliis, sed habentur in hoc pro mortuis, & locus est successioni aliorum proximiorum. Abb. *d. cons. 27. colum. 1. in fin. vers. quadam & secunda. lib. 2.* † Et isti neque capere aliquid possunt etiam ex donato, vel ex alia causa, etiam si ingrediens donauit religioni bona sua, sed bene possunt modica capere ex eleemosyna, sicut alii pauperes, & idem est de omnibus aliis mendicantib. Abb. *d. cons. 27. col. 1. in fi. ver. quædam secunda. lib. 2.* † Tertia religio est, quæ ex propria regula potest habere dominium & proprietates bonorum; sed tamen ex propria constitutione confirmata à Sede Apostolica omnino prohibetur habere aliquid in communi, prout sunt fratres Prædicatores. Abb. *d. cons. 27. col. 2. ver. est & tertia species. lib. 2.* † Et isti ex priuilegio Papæ, si illud habent, possunt succedere, si vero cessat priuilegium, est dubium, quod nõ possint; quia Mendicantes, &c. quod possint; quia statutum stricte intelligendum, vt nõ excludat successiones, & legata, vt vendant de iure communi, sed si extat consuetudo etiam vt retineant, possunt retinere. Abb. *d. cons. 27. col. 2. ver. est & tertia species, per tot. lib. 2.*

Religiosis fauendum circa multa. Concl. 133.

SI † laicus reperitur solus cũ sola, non præsumitur dicere, Pater noster, sed præsumitur malum; secus est in religiosis, & clericis, pro quibus præsumitur semper. Abb. *in cap. estote. n. 5. de reg. iur.* Malus † semel, vel in famis semel, prout spurius, licet legitimetur, non cessat in totũ infamia; quia æquiparatur morboso curato exarte, vt semper adsint reliquiæ mali; secus, si est effect° religiosus,

ita Alexand. *singul.* 273. *num.* 6. *& seq.* vbi late. Vide, *Malus semel semper præsumitur malus, &c. Conclus.* 28. Vide Conclusionem proxime sequentem.

Religioni fauendum est, & piæ causæ. Concl. 134.

1 RELIGIONI, † & religiosis personis fauendum magis, quam personis priuatis. *l. sunt personæ, in fin. ff. de religio. & sumpt. funer.* Oldrad. *consil.* 300 *n.* 4. *ver. considerandum.* Ioan. de Anan. *consil.* 24.
2 *num.* 2. † Et verba dubia semper interpretanda sunt fauore religionis, & piæ causæ, *l. pen. ff. de annu. legat.* prout & contra etiam in duriorem partem fit interpretatio fauore animæ. Anch. *cons.* 194.
3 *per totum.* Vide, *Odiosa materia restringitur, &c. Conclus.* 67. † Amplia, vt magis sit fauendum religiosis, qui parati quotidie sunt morti, & expugnationi infidelium magis, quam aliis religiosis. *l. vnica. C. de castren. omnium Palat. pecul. lib.* 12. Oldr. *d. cons.* 300. *nu.* 4. vbi multa
4 de priuilegiis militantium. † Amplia, quod in causis Ecclesiarum, & religionis semper inest præsumptio, quod in fauorabilibus includantur, & in odiosis non excludantur, ex mente gerentis actum. Lap. *alleg.* 101 *in qu proposita n.* 8. *ver. necesse verisimile.* quia sunt magis merito religiosi, & omnis fauor eos includit. Lap. *alleg.* 101.
5 *nu.* 9. *ver. quinta ratione.* † Amplia, quod priuilegio concesso Ecclesiæ, & piæ causæ ex aliqua lege abrogatæ, & deletæ, nihilominus durat priuilegium. Innoc. *in c. nouit. de iudic.* Lap. *d. alleg.* 101. *nu.* 8. *pro*
6 *hoc induco.* † Amplia, quia religioni, & piæ causæ in dubio fauendum est etiam in materia stricta; ideo licet legatum intelligatur semper strictum, vt quod minimum est, contineat; fallit fauore religionis, & piæ causæ; qua licet verba legati sint dubia, & possint importare vtrumque sensum, fit interpretatio, vt quod maius est,
7 contineat. Vide, *Legati verba dubia quando late interpretanda, & quando secus. Concl.* 58. *in fin.* latius *ver. legata annuæ facta ciuitati, vel Ecclesiæ quamdiu durent. Conclus.* 86. † Extende; quia semper inest clausula,
8 *omni meliori modo*, in dispositione ad fauorem religionis, & piæ
9 causæ. *cap. exiit. qui seminat. §. ad hoc. de verbor. signif. lib.* 6. Bart. *tract. minor. lib.* 1. *distinct.* 2. *cap.* 2. *num.* 12. † Extende; quia tacitum & expressum fauore religionis semper æquiparantur. Bald. *auth. ingressi. num.* 15. *& 16. C. de sacros. Eccles.* † Amplia; quia fauore piæ causæ
10 tam secularis, quam Ecclesiasticus iudex possunt exequi legata pia. Abb. & alii *in c. nos, & in c. si heredes, de testam.* est text. *in l. nulli. C. de Episcop. & cler.* vbi Doctores. † Amplia, quia in dubiis opinionibus est fauendum Ecclesiæ; ideo opinio, quod emphyteutis Ec-
11 clesiastica non comprehendat fœminas, est tenenda, quod faueatur magis Ecclesiæ. Castrens. *consil.* 90. *in fin. lib.* 2. Alexand. *consil.* 121. *Visothemate, num.* 10. *ver. vltimo pro hoc facit. lib.* 2. † Extende maxime, quando Ecclesia, vel causa pia est rea, quia concurrunt duo fauores. Alexand. *dict. consil.* 121 *numer.* 10. *lib.* 2. Vide, *Animæ fauore multa specialia. Conclus.* 333. Vide, *Fauendum Ecclesiæ, & piæ causæ. Conclus.* 87. Vide, *Piæ causæ in dubio fauendum. Conclus.* 337. † Limita,
12 quia contra iustitiam non fauetur religioni, quia Ecclesia est cultrix iustitiæ. Ludouicus Bologn. *in additio. ad consil.* 24. *Ioann. de*
13 *Anania, in fin. num.* 7. † Extende, quando concurrit alia præsumptio maior contra religionem, puta liberationis: nam regulæ, quod quis donare non teneatur, neque dotare, limitatio est, quod construens Ecclesiam dotare teneatur, quid in capella constructa? licet fauor Ecclesiæ concurrat; tamen non procedit limitatio; quia regula est contraria, & vltra præsumptionem Ecclesiæ concurrit fauor liberationis; ideo prævalent duæ præsumptiones Ioan. de Anan. *consil.* 24. *Primo videtur. per tot.* vbi Bologn. *in addit.* maxime *in fin. num.* 7. Vide Conclusionem proxime sequentem.

Religionis, & piæ causæ multa specialia sunt inducta, & quæ. Concl. 135.

1 RELIGIONIS † causa habet multa specialia: nam quæ spiritu Dei aguntur, non sunt sub lege. *c. si animum. de iud. lib.* 6. Lap. *al-*
2 *leg.* 26. *in pr. n.* 2. vbi, quod nec valent statuta contraria. † Testamentum valet ad pias causas, vel in quo piæ causæ aliquid est relictũ, licet testes non fuerint rogati. Lap. *alleg.* 30. *Consilium fuit. n.* 5. *in fin. ver. hæc responsio.* vbi apostil. Domi. de S. Gemin. quia ibi consulens
3 tenet contrarium, *in pr. alleg. & nu.* 5. † Contrarium (vt dixi) tenet Lap. *d. alleg.* 30. *in princ.* & latius *nu.* 5. *ver. quinto.* vbi, quod seruandæ
4 sunt leges in testamentis, & respondet ad aliqua contraria. † Falcidia, seu Trebellianica non deducitur ex legato ad piam causam fauore piæ causæ. Oldr. *consil.* 225. *nu.* 25. *ver. circa quartam decimam.*
5 Absoluuntur. † & habilitantur facilius religiosi, quam seculares in multis, quæ relatiue ponit Fed. de Sen. *cons.* 13. *n.* 4. *in fi. ver. item*
6 *non obstat.* † Capellanus monialium institutus si est amouendus, summarie, & facilius ex causa amouetur, quam alius institutus rector propter religionem. Federicus de Senis *cons.* 95. *n.* 3. *ver. ad-*
7 *uertum vero.* † Contra ius commune multa statuta sunt in monialibus, *c. indemnitatibus ad fi. de elect. ca. vnico. de stat. monach. in* 6. Fed. de
8 Sen. *d. cons.* 95. *col. pen. ver. consequenter.* vbi, quod moniales exemptæ possunt deputare confessorem, qui absoluat in casibus Episcopalibus. † Absentia voluntaria, quæ non excusat absentem bene ex-
9 cusat, si causa religionis abest; quia propter redemptionem peccatorum dicitur causa necessaria. Castr. *in l. filius famil. §. fin. in fin. ff.*
10 *de procu.* † Solemnitas minor requiritur in iudicijs inter religiosos, fauore religionis. Zab. *cons.* 84. *in fi.* † Et iuris rigor ad vnguem non
11 seruatur inter religiosos. Card. Zab. *cons.* 31. *in pr.* Vide, *Ecclesiarum, & piæ causæ priuilegia, & specialia multa. Concl.* 7.

Religioni quæ inimica esse dicantur. Concl. 136.

SOLITVDO † nedum est inimica, sed etiam suspectæ religioni,
1 *cap. 2. in princ. de stat. monach. c. quorũdam. §. 4. distinct.* Fed. de Sen.
2 *cons.* 29. *n.* 1. *ver. dico etiam.* † Hypocrisis est inimica religioni: ideo dicit Bald. quod palliata charitas duplex est iniquitas, *cons.* 9. *Fa-*
3 *ctum tale est. n.* 3. *lib.* 1. † Pro hoc, quia is, qui facit malum sub specie boni, grauius punitur. Florian. à S. Petro *cons.* 26. quod est Collegi
4 Bononiæ, *num.* 52. *ver. vel secundo, cum seq.* Vide, *Color & status quid sit. Conclus.* 469.

Religio sancti Benedicti habet plures cõstitutiones. Concl. 137.

CONSTITVTIO † est in hac religione, quod nullus subditus
1 Prælati monasterii beneficiatus possit aliqualiter alienare, permutare, vel locare aliqua bona sui beneficii, cui est, nisi habita licentia sui Abbatis, & est rogata per Thomelon Notarium, &
2 publicata, vt dicit Bart. *cons.* 63. *Factum sic proponitur. lib.* 1. Vide, *Monachi Nigri S. Benedicti & eorum statuta, & priuilegia. Concl.* 332.

Religio S. Benedicti, & eius species ordinum, & quæ. Concl. 138.

RELIGIO † sancti Benedicti est monachalis fratrum, seu mo-
1 nachorum Nigrorum. Anch. *cons.* 321. *Premittenda sunt.* † Fuit Beatus Benedictus de anno 465. vt dicit Collegium Bononiense
2 *cons.* 1. *post cons.* Zab. *n.* 7. † Antiquior est Regula Beati Basilij, quam Benedicti, Collegium Paduanum *cons.* 2. *post consilia Zabar. n.* 39. *&*
3 *seq.* & maxime *n.* 62. & plenius Caccialup. ibi *cons.* 4. *n.* 39. *& sequen.* vbi dicit, quod Basilius apud Græcos primo instituit monachos ante Beatum Augustinum, postea Beatus Benedictus regulam
4 accommodauit, in qua tum Gregorius Primus fuisset monachus, dedit licentiam, quod omnes Latini ad fidem venientes profiterentur regulam Beati Benedicti, & ampliata est apud Latinos, Ba-
5 silij apud Græcos. † Diuiditur in plures ordines religiosum, videlicet sancti Benedicti Cluniacensis, Cistertiensis: & tamen non differunt ordine, licet differant in habitu, & modo viuendi, vide secundum communem vsum sunt omnes sub eodem ordine
6 Ægid. Bellam. *consil.* 32. *num.* 18. *& seq.* † Declara; quia in materia odiosa, & restringibili sunt diuersi ordines; ideo dispensatus, &
7 translatus in ordine, & ad beneficia sancti benedicti non obtinebit beneficia Cluniacensis. Ægid. *d. cons.* 32. *n.* 22. *& seq. ver. secun-*
8 *do deduco.* vbi *nu.* 23. quod stylus Curiæ habet pro diuersis ordinibus separatis. † Ordo Cassinensis est proprie ordo sancti Bene-
9 dicti, in quo Carolus Magnus relicto regno fratri suo Romam veniens, effectus est monachus, & propterea Zacharias Papa successor Beati Gregorii Ordinem Montis Cassini in solo Tetulli Patri-
10 cij existentem ita ditauit, vt omnibus Cœnobijs præferri insterit, & regulam Beati Benedicti confirmauerit, quam prius Gregorius Primus Papa in dicto ordine professus confirmauerat tanquam
11 ordo Beati Benedicti in monasterio Sublaci; vide priuilegia apud Caccialup. *in cons.* 4. *post cons. Zab. nu.* 42. *& seq.* vbi tenor inserum
12 † Ordo Cluniacensis est sancti Benedicti de obseruantia & Abbas Cluniacensis est caput totius ordinis, quia eligitur ab vniuersitate, & cõfirmatur à Papa. Old. *cons.* 104. vbi, quod habet ius visitandi, & merum, & mixtum imperium: & quod sit religionis sancti
13 Benedicti, vide diuersa iura monasterij Ecclesiæ sanctæ Mariæ oppidi ciuitatis Nagaren. detro la Real Calaguritan. Dicit. in
14 quibus fit mentio, quod est ordinis Cluniacensis, & ordinis sancti Benedicti de obseruantia, & quod habeat plures Abbates ordinis
15 sancti Benedicti, sed tamen quod sit ordo de per se, & diuisus, fe-
16 bat Ægid. Bellam. *cons.* 32. *n.* 23. vbi ita seruat stylus Curiæ, & est tes. *in t. quanto, de priuileg.* † Ordo Cistertiensis est sancti Benedicti, licet viuat diuerso modo, & diuerso habitu, & appellatur lica macet
17 iori monasterio loci, ita Ægid. Bellam. *cons.* 32. *n.* 18. † Est exemptus ab ordinario iste ordo Cistertiensis. Abb. *cons.* 56. *Videtur primum*

fin. lib.

10 *fin.lib.1.* † Ordo Carthusiensis est sancti Benedicti, licet sub diuerso habitu, & modo viuendi. Ægid. Bellam. *cons.32. n.23. in fin. vers.*
11 *nec valet consequentia.* † Ordo Montis Oliueti est eiusdem regulæ sancti Benedicti, sed posterior, & magis strictus. Anchar. *cons.321.*
12 *num.3.* † Ordo Camaldulensis viuit sub regula sancti Benedicti. Ioan. de Anan. *cons.62. Visis, & ponderatis*, vbi inserit multa statuta,
13 & priuilegia Alexandri Papæ IV. † Habere possunt bona stabilia, & successiones in communi monasteria sancti Benedicti, & Carthusiensis, in tantum, quod non possunt monachi sancti Benedicti priuari legitima sibi debita. Abb. *consil.27. Pro clara. in prin. lib.2.*
14 † Imo huic religioni concessum est, vt portionem habere debeant monachi, quæ sibi tangit in successione, ita quod parentes non possint eos priuare ex causa ingratitudinis commissa in seculo; quia ingressus religionis purgat ingratitudinem. Abb. *d. consil.*
15 *27. in prince. lib.2.* allegat *c. non liceat, 19. q. vlt.* † Sanctos habuit religio sancti Benedicti, qui sunt canonizati 5555. item 24. summos Pontifices, Cardinales vero 183. Archiepiscopos, & Episcopos 464. Abbates insignes 11070. vt dicit Collegium Paduanum *consil.2. post cons. Zabar. n.52.* idem repetit Caccialup. ibi *cons.4. n.56.* vbi addit plurimos Reges professos in ipsa Religione.

Religio Montis Oliueti, & eius priuilegia. Concl. 139.

1 Religio † Ordinis Montis Oliueti, licet sit S. Benedicti, & sub eadem regula, tamen est strictior, quam aliæ religiones
2 eiusdem regulæ. Lap. *all.131. in pr.* † Amplia: quia professus in ordine Montis Oliueti non potest transire ad aliam religionem, vel aliud monasterium regulæ S. Benedicti, sed solum potest ingredi religionem Carthusiensium, tanquam strictiorem ex priuilegio Gregorii Papæ XI. Lap. *d. alleg.131. in princ. vers. secundo idem videtur.*
3 † Moniales subiectas habere nō possunt religiosi Montis Oliueti.
4 Petr. de Anchar. *cons.352. Monasterium sancti Michaelis in princ.* † Bononiæ fuit concessum monasterium S. Michaelis in Bosco huic religioni propter malam disciplinam regulæ S. Augustini, cuius
5 erat dictum monasterium. Pet. de Anch. *d. cons.352. in pr.* † Monasterium Montis Oliueti est exemptum totaliter ab ordinarii Episcopi iurisdictione; ideo non tenetur ad quartam debitam Episcopo Volaterrano, nedum ex totali exemptione, sed ex præscriptione immemorabili. Abb. *cons.47. Tria ad clarã. per tot. lib.1.* † Abbas generalis Montis Oliueti potest in prioratibus, & Grangiis sibi subiectis inducere conuentum, & ibi constituere Priorem etiam amouibilem ad nutum, qui potest interesse electioni Abbatis generalis. Abb. *cons.25. Quoniam de infrascripta, lib.2.* vbi per totplura, & de constitutionibus huius monasterii Montis Oliueti circa electionem Abbatis generalis, & ad quos spectet.

Religiones diuersæ in specie, & quæ sit latior, & quæ strictior. Concl. 140.

1 Religio † S. Benedicti habet multos ordines, sed strictior est ordo Montis Oliueti omnibus aliis ordinibus dictæ re-
2 gulæ. Lap. *alleg 131. ver item quia licet. & vers. secundo idem.* † Religio Prædicatorum est arctior, quam regula S. Benedicti; quia transi-
3 ens de illa ad illam efficitur apostata. Lap. *d. alleg. 131. in princ.* † Extende; quia per speciale priuilegium Apostolicum prohibentur religiosi Prædicatorum ordinis transire ad ordinem S. Benedicti Nigrum. Abb. *cons.96. Cum ad aures, col. fin. vers. item quia per speciale,*
4 *lib.1.* † Religio Seruorum, quæ est S. Augustini, strictior est religione S. Benedicti. Lap. *alleg.61. Quidam Franciscus, n.5.* Card. Zabarell. *cons.28. Quidam Frater. in princ.* † Religio fratrum Minorum pariter est arctior, quam regula S. Benedicti; quia non possunt
6 transire ad regulam S. Benedicti. Lap. *d. alleg.131. in princ.* † Regula Carthusiensium est strictior, quam regula S. Benedicti etiam Montis Oliueti; quia de illa ad istam licitus est transitus. Lap. *d.*
7 *alleg.131. in prin. vers. secundo idem.* † Regula tamen S. Augustini Canonicorum regularium laxior est, quam sit regula S. Benedicti; quia potest mutari status monasterii regularium S. Augustini ad monachos S. Benedicti. Calder. *cons.255.* alias 1. *ne sede vac.* Card.
8 Zabar. *consil.28. n.3.* † Et an regulares Canonici S. Augustini sint laxiores, quam regula monachalis, relatiue Abb. *cons.95. In præsenti, in prin. n.1. & 2. lib.1.*

Religio ex quibus dicatur arctior, vel laxior. Concl. 141.

1 Religio † non dicitur arctior considerata primæua regula, sed habendo respectum ad obseruantiam, & constitutiones factas vltra regulam. Lap. *alleg.62. n.5. ver. ad secundum, & n.6.* vbi, quod ordo S. Benedicti non dicitur arctior ordine Seruorum, licet regula S. Benedicti sit arctior, quam regula S. Augustini; quia licet ordo Seruorum sit S. Augustini, tamen quasi est redactus ad instar Mendicantium, & idem dicit Lap. *alleg.131. n.1. ver. item quia,* vbi, quod ad effectum, vt transitus sit licitus ad strictiorem regulam, consideratur nedum constitutio regularis, sed obseruantia. Card. Zabar. *cons.28. Quidam frater Andreas, in prin.* † Amplia; quia a
ad cognoscendum, an regula sit arctior, vel non, cõsideratur obseruantia presens tempore, quo agitur de arctiori, vel latiori; quia non attenditur sola constitutio primæua, sed postea edita. Card. plene *d. cons.28. & prince.* & Lap. *alleg.61. in princ.* incip. *Quidam Franciscus.* & ista est opinio Innoc. *cap sane, de regular.* pro qua Abb. *cons.95. In præsenti, ver secundo præmitto. lib.1.* vbi dat concord. licet *col. fi. ver. concludo*, non firmet hanc conclusionem pro vera. † Amplia; 3
quia consideratur obseruantia particularis loci, de quo agitur, nõ autem totius religionis; ideo vna religio strictior altera quandoque habebit in aliquo loco obseruantiam ita latam, vt regula laxior dici debeat, respectu particularis loci strictior. Card. Zab. *d. cons.28. in prince. & maxime n.3.*

Religiosus qualiter possit transire ad arctiorem, vel parem, vel laxiorem. Concl. 142.

Transitvs † professi in vna religione qualiter possit fieri 1
de vna religione ad aliam parem, vel laxiorem, vel strictiorem, vel de monasterio ad monasterium, relatiue Abb. *cons.95. In præsenti in princ. lib.1.* Vide, *Monachus quando de vna religione ad aliam transire possit, vel non. Concl.324.*

Religiosus transiens ad laxiorem, vel arctiorem sine licentia, non est apostata. Concl. 143.

Religiosvs † transiens ad laxiorem religionem, ibidem 1
assumens habitum illius religionis, & deferens, non est apostata, neque excommunicatus. Lap. *alleg.34. An transiens.* quia dicit hoc non esse expressum à iure. † Amplia, vt multo minus sit apo- 2
stata, si transeat ad religionem arctiorẽ; quia hoc est permissum. Lap. *alleg.131. n.1. ver. & ideo licet.* † Extende, etiam si transeat ad ar- 3
ctiorem, non petita licentia; quia non efficitur apostata maioris apostasiæ, vt sit excommunicatus. Abb. *cons.95. In præsenti, circa fin. ver. præterea si dicamus, lib.1.* Vide, *Apostasia quid sit, & quis dicatur apostata. Concl.424.* Vide, *Monachus transiens ad aliam religionem, a quo debeat licentiari. Concl.323.* Vide, *Monachus dimittens habitum quando sit excommunicatus, vel non. Concl.329.*

Religiosus qualiter possit ad arctiorem religionem transire. Concl. 144.

Religiosvs † in vna religione professus potest ad arctiorem 1
religionẽ transire, petita tamen prius licẽtia à suo superiore, licet nõ obtenta, & ista est vera & indubitata conclusio omnium
* Doctorũ, vt dicit Abb. *cons.95 In præsenti, in pr. lib.1.* † Extende in * 2
tantum esse verum, quod debeat peti licentia propter bonum obedientiæ, licet non otineatur, vt si non petierit, teneatur redire ad primam religionem laxiorem, & possit cõpelli, siue transierit ex leuitate animi, siue alias. Abb. *d. consil.95. nu.2. ver. ex præmissis, lib.1.* vbi dicit omnes * Doctores ita tenere. † Extende; quia si no * 3
religiosus professus si transeat ad arctiorem religionem, & in ea emittat professionem sine licentia petita primi superioris, adhuc poterit et sua propria auctoritate redire ad suã primã religionem, siue transitus fuerit ex leuitate animi, siue nõ. & hoc propter bonum obedientiæ. Abb. *d. cons.95. per tot.* vbi est casus consilii, *lib.1.*
† Declara tamen; quia si reuertitur sponte, vel reuocatur ad pri- 4
mam religionem, bene tunc reuersus poterit petere licentiam, & licet nõ obtineat à suo superiore, poterit adhuc trãsire ad arctiorem, & non est inutilis iste circuitus propter bonũ obedientiæ, & etiã quia reuersus posset velle pmanere in prima religione. Abb. *d. cons.95. col.1. in fin. & seq. ver. & si dicatur. lib.1.* † Amplia; quia reli- 5
giosus professus transiens ad aliam religionem strictiorem nõ petita venia, & licẽtia, licet dicatur fugituus; nõ tamẽ efficitur apostata maiori apostasia, vt sit excommunicatus: ideo monasterium, & religio prima potest nedum repeti, *c. Ioannes. de regular.* imo ipse habet actionem contra monasterium, vt recipiatur, nisi tertio transgrediatur. Abb. *d. cons.95. in fi. ver. præterea si dicamus, li.1.* vbi, quod ex quo transitus fuit nullus, non erat impedimentum. Vide Conclusionem proxime præcedentem. † Amplia; quia obtenta licentia per 6
religiosum à suo superiore transeundi ad arctiorem, compellitur transire, Abb. *cons 96. col 3. ver. nec etiam sit ibi mentio, lib.1.* quod est plurium Doctor. & ab Abb. firmatum. † Declara; quia professio- 7
nem de nouo emittere debet solemniter is, qui professus in vna religione transit ad aliam, quando regula nõ esset eadem. Abb. *d. consil.*

8 *cons.96.in fi. lib.1.*† Limita, quia religiosus eiectus, & priuatus habitu.& religione non præsumitur,neque censetur licentiatus,vt possit transire ad aliam arctiorem;imo admissus ex falsa assertione, quod esset licentiatus,expelli debet.Abb.*d. cons.96.col.3.in fin. vers.& dico.lib.1.* vbi,quod ignominiæ causa dicitur eiectus,nõ autem licentiatus.† Extende,etiam si sit admissus per litteras subreptitias Legati Apostolici,&ex equitoris procedentis.Abb.*d.cons.*
10 *96.col.3.in fi.&col.4.in pr.lib.1.*† Extende,vt procedat,etiam si monachi admiserint tale m ad professionem, & tractarint eũ vt monachum:quia censentur in vim litterarum Legati hoc fecisse: atque ideo etiam mortuo Legato præsumuntur perseuerare in eadem voluntate prima vigore litterarum, quæ sunt nullæ. Abb.*d.*
11 *cons.96.col.4.ver.item ad quartum.lib.1.*† Extende; quia tales eiecti ex ignominiosa causa non possunt recipi in aliam religionem etiam de consensu Abbatis,& monachorũ sine licentia Papę.Abb.
12 *d.cons.96.col.fi.in prin.lib.1.*† Declara tamen;quia missus extra religionem nulla expressa causa non diceretur ignominiæ causa,nisi
13 causa exprimatur.Abb.*d.cons.96.col.3.in fi.lib.1.*† Limita;quia talis licentia transeundi ad strictiorem non debet dari neque censetur data,si sit generalis,sed debet esse specialis ad talem religionem,
☞ & tale monasterium. Vide, *Translatio monachorum professorum per quem possit fieri.Concl.366.& Concl.ibi proxime seq.*

Religionem ingredi qui possint, vel non. Concluſ. 145.

1 RELIGIONEM†ingredi,&profiteri potest quilibet regulariter.
2 Amplia,† q̃ prodigus,cui datus erat curator, potest ingredi religionem,& profiteri,si tunc erat sanæ mentis.Lap.*alleg.26.*vbi
3 quis probabit.† Limita;quia eiectus ex causa infamatoria de vna religione nõ potest ingredi aliam religionem, etiam si alia religio sit strictior;quia requiritur licentia sui superioris, quæ non extat. Abb.*consil.96.Cum ad aures,col.4.in fi.&col.seq.ver.item ad quartum.*
4 *lib.1.*† Limita; quia professus in strictiori non potest ingredi.neque profiteri in religione laxiori sine licẽtia Papæ,& licentia Legati non sufficit.Abb.*dict.consil.96.column.fin.libr.1.* Vide, *Prodigus potest ingredi, & profiteri religionem sine curatore, & quando. Concluſ.867.*

Religionem ingrediens quãdo recuperet bona sua, vel non,si redit ad seculum. Concl.146.

1 INGREDIENS †Religionem,si fecit testamentum,& instituit hæredem monasterium,postea si exit religionem nõ facta professione,recuperat bona sua.Lap.*alleg.47.in fi.ver. ad tertium.* Am-
2 plia,† vt idem sit in eo,qui nedum fecit testamentum,sed omnia bona sua donauit,vel obtulit monasterio;quia recuperet omnia, si exeat religionem non professus; quia oblatio bonorum censetur facta propter personam.Fed.de Sen.*cons.237.n.2. ver.nunc quæritur,quid iuris.*† Declarat Cald.*cons.412.*alias *27.de regul.* vt procedat,etiam si iuramentum interuenit, quando non donasset ex
3 certa scientia,etiam quod professio esset nulla, quia hoc casu excepto siue non sit professus,siue sit professus etiam sponte,quan-
☞ do professio non tenet,&exit,recuperat bona donata. Vide. *Monachus transiens de vna religione ad aliam an transferat hæreditatem delatam.Concl.322.*

Religiosi qualiter à suo Prælato corripiantur,& puniantur. Concl.147.

1 RELIGIOSI † delinquentes à suo Prælato puniri possunt sine strepitu,& ordine iuris non seruato.*c.qualiter,& quando,de ac-*
2 *cusatio.*Fed.de Sen.*cons.105.*†Amplia,quod leuiores probationes sufficiunt ad corripiendum,& puniendum religiosum, quam requirerentur inter laicos,vel in foro contentioso.Lap.*alleg.54.n.3. ver.sed vlterius.* vbi *n.4.ver.iis præmissis.* quod ad puniendam monialem corruptam sufficit probare per relationem honestarum matronarum ex certarum,quod sit corrupta,& in simili Fed.de Sen.
3 *cons.95.n.3.ver.institutum vero.*† Amplia; quia non datur appellatio à correctione,vel pœna imposita à religioso Prælato Monialibus,vel monacho suæ religionis. Lap.*d.all.54.n.3.ver.sed vlterius dico.* maxime iuncta fama,& Lap.*alleg.74.n.6.ver.sed in istis regularibus*
4 *per c.reprehensibilis,de appell.*† Amplia;quia sententiæ,quę feruntur contra claustrales secundum disciplinam regularem,non dantur in scriptis.*c.si sententia,de re iud.lib.6.* Lap.*d.alleg.74. Prælatus.n.5.ver.*
5 *item huiusmodi.*† Amplia;quia etiam processus ordinarios perficiunt sine Notario,& teste, & condemnant quoque,vt comedant in terra,ieiunent in pane,& aqua,non intrent Ecclesiã,non exeãt claustrum,&prędicta sine scriptura,quę ipso iure non valerent in alio iudice;quia vbi agitur de bona fide,non curatur de apicibus. Lap.*d.alleg.74.n.5.ver.item huiusmodi.* Fed.de Sen.*cons.105.* Confuerunt.vbi,quod valet amotio religiosi criminosi sine monitione
6 vel processu.† Amplia,quod licet clerici,& alii inficientes manus & violentas in clericos teneantur venire Romam pro absolutione, tamen Prælatus absoluit claustrales.*c.cum illorum.de sent.excom.*
7 Lap.*d.all.74.n.5.ver.hinc est.*† Imo etiam si religiosus inficeret manus violentas in secularem, Episcopus potest illum absoluere,ne
8 vagetur.*c.religioso,de sent.excom.in 6.* qui text.procedit fauore religionis,prout declarat Fed.*cons.13.n.4.in fi.ver.item non obstat.*† Am-
9 plia in tantum,vt Prior claustralis,& alii monachi in omnibus,& per omnia mandato sui prælati, nisi notorie iniusto,obedire debeant.*c.cum ad monasterium.§.Prior,de stat.monach.& Clem.in fi.eod. tit.*† Amplia,quia capellanus monialium perpetuo institutus re-
10 mouetur ex causis leuioribus;quam amouẽtur alii instituti propter religionem.Fed.de Sen.*cons.95.n.3.ver.institutum vero.*† Amplia;quia non valet consuetudo,&observantia monasterii,quod
11 criminosi religiosi sine monitione eiiciantur de religione.Fed.de Sen.*cons.105.per tot.* vbi tamen in atrocibus hoc fatetur, in aliis le-
12 uibus dicit secus; quia debent moneri,&corrigi.†Limita,nisi Abbas modum excederet contra monachum;quia potest se defendere,&reclamare,vt not.*in c.de Priore de appellat.*Fed.*cons.55.circa fi. versimo & fi.*† Limita, nisi monachus spolietur loco suo, in quo
13 professionem fecit;quia potest petere sed illum restitui.Fed.de Sen.*d.cons.55.in fi.ver.& maxime.quando monachus.*† Limita in Visitatore religiosorum electo à Capitulo generali;quia debẽt semare ordinem,admittere defensiones legitimas, nec potest inauditum priuare iure suo.Fed.de Sen.*d.cons.55.nu.2.ver.quod plus.*† De-
14 clara;quia hæc limitatio non procedit in Visitatoribus fratrum, & monialium de Pœnitentia Perusij, Federicus de Senis *cons.*
105.*per totum*,vbi est casus. Vide, *Monachus in quibus subiacetur Prælato suo.Concl.325.* Vide, *Abbas quid possit in suos religiosos.Concl.7.*

Religiosus non potest obtinere beneficia Ecclesiastica secularia,& quando secus. Concl.148.

RELIGIOSVS † non potest à claustro reuocari ad beneficium
1 Ecclesiasticum seculare,nisi respectu curæ animarum.Fed.
2 de Sen.*cons.129.n.3.ver.ad tertium.* † Declara, vt non procedat in religioso mendicante etiam legitime translato ad ordinem S.Benedicti;quia non potest assumi ad curam animarum secundum
3 * communem,de qua Lap *in addit.ad cons.Fede.ibi in fi.*† Amplia,vt nec præsentari possit per patronum ad beneficium ecclesiasticum: tamen si præsentetur,& instituatur,& transierit institutio in iudicatum,non debet amoueri, si alias est idoneus, nec patronus incurrit aliquam pœnam;quia religiosum præsentauerit,quando fuit institutus.Fed.de Sen.*d.cons.129.nu.3.ver.ad tertium.*†Limita;
4 quia religiosi bene possunt præfici curæ animarum in beneficiis secularibus.*c.super.de regular.*† Limita quoad Hospitalia fundata à laico;quia si reliquit curam,& gubernium Prioti, vel alteri religioso alicuius ordinis,tale Hospitale spectabit ad religionem,&
5 monasterium illius ordinis.Bal *cons.160. Quidam in morte,lib.5.& per tot.*† Limita;quia monachi sancti Benedicti licet sint inhabiles ad beneficia secularia;tamen possunt ex dispẽsatione Episcopi,& de licentia sui superioris institui in Ecclesia curata seculari.
6 Alex.*cons.70.In causa inter dominum.n.13.ver.secundo principaliter.li.* 3.†Restringe tamen in Vicario Episcopi,quia ipse hoc nõ potest, nisi habeat in facultatibus, & si hoc admisit sine speciali dispensatione, non præsumitur dispensatio in facto inferioris. Alex.*d. cons.70.n.14 lib.3.* Vide, *Regularis Ecclesia potest habere beneficia secularia de licentia Episcopi, & quomodo. Concl.92.* Vide, *Beneficia regularia regularibus.secularia secularibus conferenda.Concl.68.*

Religiosi nõ possunt conferre sacramenta in alienis parochiis,& quando secus. Concl.149.

RELIGIOSI† conferentes sacramenta aliis parochianis in alia
1 parochia sine licentia incurrunt excõmunicationem.*Clem.*
2 *1.de priuil.*†Limita,nisi religiosus contulerit sacramenta ad alterationem honestæ personæ, quæ dixit habere licentiam.Lap.*alleg.*
3 *127.per tot.* vbi multa,quod credulitas probabilis excuser hoc casu.†Limita,nisi conferens sacramenta personis,quæ non debẽtab aliena parochia,sed à certa persona,vt sunt moniales,quæ possent de licentia sui Prælati,vel Capellani recipere sacramenta
4 à religiosis,Fed.de Sen.*cons.95.n.4.col.2.in fi.ver.item videtur quod ille.*† Extende, nisi conferat pauperibus Hospitalis nuper erecti,cuius regimen, & gubernium testator voluit spectare ad religiosos certi ordinis.Bald.*cons.160. Quidam in morte.lib.5.*

Reli-

Religiosi, & sacerdotes quando possint esse delegati, vel non. Concl. 150.

1 PRÆLATVS † regularis potest esse delegatus laici in causa ciuili, & idem in sacerdote; quia edictum de iudicibus delegatis est permissorium, sicut de teste. Calder. *consil.* 79. *An sacerdos*, 2 quod est 6. *de offic. deleg.* † Amplia, vt idem in causa criminali ciuiliter mota. Cald. *d. consil.* 79. *in pr. ver. item istud est expressum.* alias 6. 3 *de offic. deleg.* † Amplia, vt etiam in eis possit fieri compromissum, licet tam factum per sacerdotium expiret. Cald. *cons.* 79. *in pr. ver.* ✍ *nec obstat.* alias 6. *de offic. deleg.* Vide, *Arbitri, & arbitratores esse qui pos-* 4 *sint, vel non. Concl.* 447. † Amplia, vt nedum Prælati religiosi possint esse delegati in causa laici, sed etiam Episcopi. Calder. *d. consil.* 5 79. *n.* 2. *ver. non obstat. si dicatur, quod illa iura*, alias 6. *de off. deleg.* † Amplia, vt multo magis possit Prælatus religiosus esse delegatus in causis ecclesiasticis. Cald. *d. consil.* 79. *ver. eadem enim est ratio.* alias 6. 6 *circa fin. de offic. deleg.* † Limita, vt non procedat in Priore claustrali, vel altero religioso obediẽtiario; quia non potest ei delegari cau- 7 sa ciuilis. *Clem. & si principaliter. de rescript* † Limita; quia Prælatus religiosus, vel sacerdos, licet possint esse delegati in causa ciuili laici, non tamẽ possunt esse delegati ad vniuersitatem causarum ✍ laici. Calder. *d. consil.* 79. *circa fin.* alias 6. *de offic. delegat.* Vide, *Delegati iudices qui esse possint. Conclus.* 145.

Reliquiæ rei deficientis inducunt continuationem. Conclus. 151.

RELIQVIÆ † alicuius rei deficientis quandiu extant, continuatio iuris debet in illis fieri, vt in tutore datiuo exempli- 2 ficat Oldrad. *consil.* 224. *col. fin. n.* 42. *ver. præterea quando aliquius.* † Sic etiam dicimus, si discussio est facienda contra principalem, antequam deueniatur ad illius capturam, quod fit facienda in bonis fideiussoris ipsius debitoris; qa bona fideiussoris cẽsentur aggregata bonis debitoris, & sic est cõtinuatio ad reliquias aggregatas. 3 Roma. *cons.* 320. *Hæc istorum, n.* 2. *ver. cæterum.* † Sic dicimus in lite, quæ non dicitur finita, licet sit lata sententia, quæ transiuit in iudicatum, donec sit facta executio; quia executio dicitur de reliquiis litis, in quibus lis dicitur cõtinuare, quãdo lata est pro actore; secus si pro reo, ex quo, preo nõ requiritur executio. Gomez. 4 *reg. de annali. q.* 4. *ver. & tenendo istam.* † Sic etiam negotium non di- ✍ citur perfectum, donec aliquid supereſt agendum. Vide, *Lis quando finita dicatur, vel non. Concl.* 385. † Remissio in contractibus non 5 habet locum, sicut in delictis. Soccin. *Reg.* 6. *Remissio in contractibus.* vbi limitat tribus modis: Primo, quando contrahens renunciasset priuilegio fori: Secundo, quando peteretur redditio rationis administrationis: Tertio, quando est causa status.

Remissio delinquentis ad iudicem requirẽtem non fit hodie regulariter, & quando secus. Concl. 152.

1 REMISSIO † delinquentis ad alium iudicem requirentẽ non debet fieri, nisi aliqualiter constet de delicto aliter, quã per solum dictum delinquentis. Oldr. *cons.* 124. *Quod remissio, n.* 4. *ver.* 2 *secundo remissio.* Anchar. *consil.* 382. *n.* 12. † Et quod requirantur sex 3 ad hoc, vt fit locus remissioni. Guido Pap. *decis.* 202. † Et qualem cognitionem adhibeat iudex requisitus. Marcus *decis. Delph.* 400. 4 *num.* 7. † Et quod iudex requisitus, antequam remittat reum, debeat cognoscere, an sit culpabilis de delicto, pro quo requiritur. Cæpoll. *cons.* 54. *ver. & in hoc bene consideret*, vbi, quod ita iudicatum 5* fuit. † Contrarium, quod in practica non seruetur, * communemque esse in contrarium, dicit Clar. *in* § *fin. quæst.* 38. *n.* 19. *ver. est* 6 *autem, in fi.* † Declara; quia cognitionem non habet iudex requisitus pro remissione. Imol. *Clem. pastoralis, n.* 93. *de re iud.* vbi, quod est verum, quando requisitio fit à superiore; secus si ab æquali, 7 vel inferiore. † Declara; quia si coram eodem Principe, non habet aliam cognitionem iudex requisitus, si diuersę iurisdictionis, potest velle cognoscere, cum non teneatur remittere, si nolit de 8 consuetudine. † Declara; quia si iudex requisitus est iudex ordinarius ratione domicilii, vel originis delinquentis habet causæ cognitionem. Vital. *d. Clem. pastoralis.* § *nos tamen. n.* 57. *de re iud.* vide plene Couarr. qui declarat, quod habeat aliqualem cognitio- 9 nem, *prac. quæst. cap.* 11. † Amplia, quod non fit remissio etiam in casu permisso, nisi iudex per litteras publicas remissionem requi- * rat. Oldrad. *consil.* 124. *in princ.* & est * communis opinio Clar. *in* §. 10 *fin. quæst.* 38. *num.* 19. *ver. si vero petita non fuerit.* † Amplia, quod non fit ad iudicem offensum, vel suspectum. Oldra. *d. cons.* 124. *in prin.* vbi dicit, Regem Angliæ non posse esse iudicem in causa propria. 11 † Amplia, quod non fit remissio à maiori iudice ad minorem. Oldrad. *dict. consil.* 124. *ver. tertio.* Bald. *consil.* 28. *Factum tale est, lib.* 4. Ægid. *consil.* 11. *num.* 10. & 11. *ver. item pro hoc.* † Extende, vt remis- 12 sio neque hodie fiat de consuetudine à pari ad parem. Bald. *consil.* 28. *lib.* 4. Bald. *consil.* 458. *Isti sacrilegi, lib.* 4. vbi, quod sicuti non fit hodie remissio ad locum delicti, ita non fit captura in alio territorio, tamen dicit non esse confouendum sceleratis, & quod debeant capi, & remitti, vel puniri, maxime, quando sunt latrones 13 rerum Ecclesiæ, & sacrilegi. † Amplia, quod nõ fit remissio à Maraschallo Rom. Curiæ ad aliquem extra curiam de consuetudine curiæ. Oldrad. *d. cons.* 124. *in fin.* Boer. *decis.* 29. *circa fin.* Iul. Clar. *in* §. *fi. q.* 38. *n.* 25. *ver. sciendum etiam*, vbi reddit rationẽ; quia Roma est com- 14 munis patria. † Idem in ciuitate Ferrariæ, & aliis ciuitatibus, quæ ex priuilegio non remittunt reos. Boer. *decis.* 29. *circa fin.* † Idem in 15 magna curia Neapolis, quæ nunquam remittit reum alicui inferiori, etiã si adsit clausula abdicatiua in concessione feudi. Capic. *decis.* 122. quem sequitur Vrsil. ad Afflict. *decis.* 155. *in fin.* † Idem in 16 ciuitate Auinionensi, & in Principatu Auraicensi, & in Comitatu Venaisyni, & Comitatu Prouinciæ; quia de cõsuetudine nunquam remittunt. Ægid. Bellam. *consil.* 11. *num.* 7. *vers. ad propositum.* 17 † Amplia; quia hodie de consuetudine istæ remissiones delinquentium non fiunt de vna ciuitate ad aliam, vt not. *in Clem. pastoralis, §. denique, de re iudic.* Balds *cons.* 393. *Punctus talis, circa med. lib.* 1. *& cons.* 209. *Quidam subditus, lib.* 2. & plene Cæpoll. *cons. crimin.* 58. *in princ. & per tot.* Marsil. *consil.* 99. *n.* 21. plenissime Clar. qui plurimos citat *in* § *fi q.* 38. *n.* 20. *ver sed certe quicquid sit de iure.* Ægid. *cons.* 11. *num.* 10. *ver. & confirmatur.* Castrens. *consil.* 309. *De iure communi, lib.* 2. Abb. *cons.* 51. *Ad dilucidationem, col.* 3. *in fin. ver. præterea præsupposito, lib.* 2. † Extende; quia consuetudo valet, tam vt fiat remissio, 18 quam vt non fiat, & attendi debet; quia in dubiis opinionibus consuetudo seruit pro interpretatione. Ægid. Bella. *d. cons.* 11. *n.* 6. *ver. quarto videtur.* vbi enumerat Auinionem, & alia loca, quæ non remittunt de consuetudine. † Extende ampliationem maxime 19 in Italia; quia ciuitates habent diuersam, & propriam iurisdictionem. Ægid. *d. cons.* 11. *n.* 10. *ver. præterea.* Abb. *cons.* 24. *Rodulphus. col* 1. *in fin. ver. item fortius. & col.* 2. *in fin. ver. item & secundo. lib.* 1. † Contra- 20 rium Imola *in Clem. pastoralis. n.* 92. *de re iudic.* † Declara, vt consue- 21 tudo procedat inter pares, vel quod maior non remittat minori; secus econtra. Bald. *consil.* 28. *lib.* 4. † Declara; quia consuetudo, 22 quod non fiant remissiones, non habet locum, quando ciuitates, & loca sunt sub eodem Principe; quia imo tunc fit remissio non obstante consuetudine, ita Clar. *in* § *fin. q.* 38. *nu.* 21. *vers. hoc tamen.* vbi dicit * communem tam Legistarum, quam Canonistarum, & * plures allegat. † Declara; quia licet de consuetudine non fiant 23 remissiones, & consequenter neque capturæ ad effectum remittendi; tamen in atrocibus, prout contra sacrilegos, & derobatores Ecclesiarum non est præbendum auxilium similibus scelera- tis. Bald. *cons.* 458. *Isti sacrilegi. lib.* 4. † Idem in sicariis, & aliis de a- 24 troci delicto inquisitis, & notorie condemnatis. Cæpoll. *cons. cri.* 58. *n.* 10. *& seq.* licet etiam dubitet, & ita in atrocioribus fieri remissiones quoq; Principibus externis, dicit Clar. *d. q.* 38. *n.* 21. *vers. bene verum est*, vbi dicit male fieri, & dat pro cautela. quod tales procurent saluum conductum, quia non fiet remissio. † Declara, quia 25 vt valeat consuetudo negatiua remittendi, oportet, vt iudex retinens delinquentem sit competens. Ægi. *d. cons.* 11. *n.* 6. *ver. quarto.* † Ratio cõsuetudinis est, quia ciuitates omnes olim erant sub Im- 26 perio Romano, ideo delinquentes vbique capiebantur, quia sub eodem domino, & remittebantur: hodie vero, quod territoria. & iurisdictiones sunt distinctæ, & sub diuersis Principibus, nõ fiunt remissiones, quia vnaquæq; iurisdictio recognoscit suum dominum; si tamen non essent libera territoria, sed sub eodẽ domino, fierent remissiones quoad eundem dominum, ita declarat Fulg. *cons.* 149. *Super inquisitione. in prin & n.* 2. vbi ita declarat tex. *in l.* 1. C. *vbi de crim. agi oportet.* vt procedat in iis, quæ sub eodem Principe, & *auth. vt nulli iud.* § *si quis vero comprehensorum*, & eandem rationem adducit Clar. *in* § *fi. q.* 38. *n.* 20. *ver. sed certe. in fi.* vbi, quod ita seruatur in Italia, & Francia, plene Ægid. *cons.* 11. *Primo quidem, in pr.* vbi, quod ratio est, qtia quando sub eodem Principe, nullum fit præiudicium; secus, quãdo sub diuersis, & *n.* 10. *ver. & confirmatur*, dat 2. rationes: Prima est, quia si nõ est, qui cõpellat, nõ fit remissio. Secundo, quia qñ proprietates sunt diuersæ, non fit remissio, & ẽ conuerso. † Extẽde consuetudinẽ, vt procedat, & si diuersæ ciuita- 27 tes liberæ essent cõfœderatæ, quia nõ fit remissio: dat exemplum de ciuitate Florentiæ, & Senarum. Fulg. *d. cons.* 149. *in pr.* † Decla- 28 ra; quia bene fit punitio banniti in ciuitate confœderata; quia etiam ibi dicitur bannitus. Marsil. *cons.* 121. *num.* 10. *& seq.* † Contra- 29 rium Clar. § *fin q.* 38 *nu.* 10. *ver. successiue.* Vide, *Consuetudo circa delin-* ✍ *quentes remittendos, vel non. Concl.* 849. † Amplia; quia maxime non 30 fit remissio de subdito requisiti. Marcus *decis. Delphin.* 400. *n.* 9.

Am-

31 Amplia,† quia si in casu remissionis nõ faciendæ iudex velit eam facere, & faciat prout potest, non tamen inducitur necessitas remittendi alia vice, quia facta fuerit semel, vel pluries ex vrbanita-
32 te. Æg. Bell. *cons.* 11. *n.* 11. *ver. septima ratio.* † Amplia, quia nunquã fit remissio de condemnato, sed de cõdemnando. Gram. *dec.* 26. *n.* 5.
33 †Extende, quia imo si à principio nõ est petita, non fit remissio; quia vbi cæptum est iudicium, ibi debet finiri. Ægid. *d. cons.* 11. *n.* 8.
34 *ver. sed ad hoc.* † Vide Abb. *cons.* 24. *in fin. lib.* 1. qui dicit remissionem fieri siue ante condemnationem, siue post, quando debet fieri de
35 iure. † Extende, quia non fit remissio de reo confesso; quia non remanet, nisi exequutio facienda. Ægid. Bell. *cons.* 11. *n.* 11. *ver. sexta*
36 *ratio.* † Amplia, quia in contractibus nunquam fit remissio de iure communi; ideo omnis dispositio inter contrahentes de remissione facienda tanquam exorbitans stricte debet intelligi. Ioa. de
37 Im. *cons.* 35. *n.* 3. *& n.* 8. † Extende, quia si Dux Venetiarum promisit remittere Ferrarienses Marchioni Estensi, & Marchio promisit remittere Venetos Duci Venetiarum, remissio non habet locum de eo, qui est Venetus, & Ferrariensis, & sic de subditis remit-
38 tendis. Io. de Im. *d. cons.* 35. *in pr. & n.* 9. † Contra extẽsionem tenet idem Io. de Imo. *d. cons.* 35. *in illo casu*; quia concurrebat verisimilis
39 mens contrahentium, *nu.* 10. *& seq.* vbi tollit contraria. † Amplia, quia si mandans & mandatarius homicidii, vel delicti sunt capti coram diuersis iudicibus, non fit remissio, licet petatur. Bald. *in l. non ideo minus. C. de accus.* quod notandum dicit Clar. *in §. fi. q.* 38. *n.*
6. *ver. item quæro, in fi.* vbi, quod non seruaretur in practica, quando
40 vterq; iudex esset sub eodem Principe. † Declara totam hanc materiam secundum Abb. *cons.* 24. *Rodulphus, col.* 3. *ver. ad propositum*, vbi dicit, quod sunt tres opiniones: aliqui volunt, quod de necessitate debeat fieri, nisi consuetudo sit in contrarium; quidam, quod non debeat fieri, nisi de vrbanitate. Io. de Cald. distinguit, quod si delinquens degit sub domicilio iudicis, qui vult punire, & tunc solum de vrbanitate remittit, aut sub domicilio alterius,
41 qui non vult punire, & tenetur remittere. † Amplia, quia vagabũdus nunquam remittitur, quia vbiq; puniri potest per quemcunque habentem iurisdictionem. Æg. *d. cons.* 11. *n.* 9. vbi dicit omnes
*42 *ita tenere.* † Amplia, quia non fit remissio, quando contenditur de iurisdictione inter petẽtes remissionem. Æg. Bell. *d. cons.* 11 *n.* 11.
43 *ver. quinta ratio.* † Amplia, quia præses, qui ratione originis punire vult delinquentem in alio loco, vel ciuitate suæ prouinciæ, non tenetur remittere ad locum delicti, quia Præses in tota prouincia habet iurisdictionem Abb. *cons.* 24. *Rodulphus per tot.* maxime *in fi.*
44 *lib.* 1. † Extende in casu conuerso, quia licet Præses in tota prouincia habeat iurisdictionem; non tamen potest extrahere reum delinquentem ex vna ciuitate inuito Gubernatore, vt ipse Præses
☞ puniat. Abb. *cons.* 24. *in fi. lib.* 1. Vide Soc. *Reg.* 4. *Remissio in delictis.* vbi ponit regulam affirmatiuam, & ponit sex fallentias, quæ ser-
45 uiunt, p ampliationibus in casu nostro, vide eas. † Limita, quia de iure speciali remissio delinquentis habet locum, vt fiat in loco commissi delicti, vt per punitionem in loco alii terreantur. Ægid. Bell. *d. cons.* 11. *n.* 4. *& 5. ver. secundo videtur.* vbi, quod si in loco commissi delicti non sunt habitatores qui terreri possint, nõ fit remissio. Abb. *cons.* 23. *col. fi. ver. sed nũquid, lib.* 1. vbi, quod magis congruit,
46 quod puniatur in loco delicti. † Restringe, quia debet petens remissionem probare se dominum loci commissi delicti, alias non fit remissio. Æg. *d. cons.* 11. *n.* 5. *ver. tertio videtur.* vbi, quod debet docere de tribus petens remissionem, alias non fit remissio, quod sit dominus loci, quod habeat iurisdictionem, & quod delictum ibi
47 fuerit factum, & quarto, quod ibi habitent alii. † Limita, quia delinquens in loco domicilii non remittitur. Æg. *d. cons.* 11. *n.* 8. *ver. sed forsan.* vbi pro vtraq;, quod imo etiam vbiq; delinquẽs puniri po-
48 test. † Limita, quia de iure communi bene fit remissio delinquen-
* tis ad iudicem loci delicti, *communem dicit Clar. *in §. fi. q.* 38. *nu.*
49 19. *ver. est autem tantæ potentiæ.* † Extende, quia vbicunq; delictum remaneret impunitum, fieri debet remissio de necessitate, com-
* munem *dicit Io. de Ana. *c. exiit. post n.* 9. *ver. & primo arguit, de furt.*
50 †Extende, quia bene tenetur iudex secularis remittere iudici Ecclesiastico delinquentem clericum, vel alias suæ iurisdictionis.
51 Clar. *d. q.* 38. *n* 27. *ver. item intelligenda sunt.* † Declara, quia inter iudices competentes eiusdem loci locus est præuentioni, vt in pari causa, qui præuenit: secũdo, qui pro grauiori delicto inquirit, vel
52 qui capturam primo fecit. Clar. *d. §. fi. q.* 38. *in fi.* vbi, quod Mediolani extat cõstitutio, seu decretum. † Restringe in Francia, quia fit totum contrarium; quia remissio fit ad iudicem originis, vel do-
53 micilii. Clar. *d. §. fi q.* 38. *n.* 20. *in fi.* † Restringe in leuioribꝫ delictis;
* quia non fit remissio. Clar. *d. q.* 38. *num.* 23. vbi dicit *communem.
54 † Restringe: quia quando agitur ciuiliter tantũ etiam pro delicto graui, nunquam de iure communi fit remissio in ciuilibus, communẽ *dicit Clar. *d. §. fi q.* 38. *n.* 24. *ver. item scias.* † Restringe, quando pro diuersis delictis reus detinetur, & petitur, si quidem à iudice diuersæ iurisdictionis non fit remissio, si eiusdem ordinis fit
ad effectum perficiendi processum, non alias. Clar. *d. §. fi. q.* 38. *nu.*
26. *ver. hæc autem omnia.* † Limita, quia licet imperator tanquã inferior non compellat Papam ad remittendum præcise, bene constitue, quia potest concedere repressalias contra subditos Papæ.
Vital. *d. Clem. pastoralis. § nos tamẽ. n.* 59. *& seq. de reiud.* † Limita, quando sub eodem Principe, quia semper fit remissio simpliciter ad
iudicem delicti. Vital. *in d. Clem. pastoralis. § nos tamen n.* 51. *de reiud.*
Boer. *dec.* 29. *in pr.* Clar. *d. §. fi. q.* 38. *n.* 21. *ver. hoc tamen.* vbi de *communi. Æg. *d. cons.* 11. *Quidam. in pr.* † Declara, quia non dicuntur esse sub eodem Principe, licet sint duo Barones Imperii, quia Imperator non est dominus particularium personarum. Æg. Bell. *d.*
cons. 11. *n.* 4. † Et non refert, an iudex requisitus habeat ius capiendi, vel non, vt possit remittere, quicquid multi in contrarium teneant, ita Iul. Clar. *d. q.* 38. *n.* 22. qui dicit ita vidisse seruari, licet cõtraria opinio de iure sit *communis. † Extende, vt procedat, siue *
iudex requisitus præuenerit, siue non, reprobato Oldrad. contrarium tenente. Vital. *d. Clem. pastoralis. § nos tamen n.* 5. *de reiud.* † Declara, quia remissiones in casu permisso inter iudices eiusdem iurisdictionis fiunt ab ipsis; si vero agatur de remissione extra iurisdictionem, etiam in casu permisso, non fit sine licentia Principis.
Clar. *d. §. fi. q.* 38. *n.* 22. *in fi.* † Limita, quando adsunt capitula, & cõuentiones cum ciuitatibus, vel Principibus, quia debent seruari.
† Contrarium, quod non essent facienda similia capitula, sed reuocanda. Clar. *d. § fin quæst.* 38. *n.* 21. *in fi.* † Limita, quia remissiones fiunt solum, quando agitur de reddenda ratione administrationis rerum publicarum, non autẽ priuatarũ. Io. de Im. *in cons.* 35. *n.* 3.
vbi dicit esse speciale. † Limita; quia fit remissio ad iudicem competentem, quando agitur de furto criminaliter: secus si ageretur ciuiliter, seu pro interesse ciuili. Bolog. *in addit. ad cons.* 10. *de An.* 55.
in fin. † Extende in capto suspecto fugæ, seu fugitiuo; quia debet fieri remissio ad iudicem competentem, quando iudex, qui cepit fugitiuum, non est competens, & non potest cognoscere. Bolog. *in addit. ad d. cons.* 10. *de Ana.* 55. *in fi.* † Limita; quia captus in alieno territorio debet remitti, & restitui ad territorium, in quo fuit
captus tanquam spoliatus libertate sua. Bald. *consil.* 209. *Quidam subditus. per tot. lib.* 2. † Extende, etiam si esset bannitus, & condemnatus in cõtumaciam; quia si est captus extra territorium à priuatis, debet remitti in pristinam libertatem: secus si à iudice alieni territorii esset remissus ad iudicem, qui condemnauit; quia poterit sententia exequi seruatis seruãdis. Clar. *in d. §. fi. q.* 96. *n.* 6. *ver.*
quid si bannitus. † Limita: quia licet remissiones delinquentium nõ fiant, quando loca sunt sub diuersis dominis. Rol. à Vall. *cons.* 60.
n. 9. *lib.* 2. tamen si iudex remitteret delinquentem captum in suo territorio ad iudicem, qui condemnauit, poterit fieri remissum punire. Clar. *d. q.* 96. *n.* 6. *ver. sed si quis bannitus.* † Limita; quia remissiones fiunt ad iudicem originis, vel delicti, in aliis non, de consuetudine. Cald. *c.* 1. vbi Io. de Ana. *de rapto.* & quod consuetudo contraria non valeat: quia delinquens non posset puniri. Gram. *dec.*
26. *in pr.* sequitur Ias. *cons.* 121. *in pr. lib.* 1. vbi, quod quando iudex requisitus non potest punire de delicto, pro quo captus repertur, debet eum remittere, allegat Abb. *cons.* 24. *Rodulphus. lib.* 1. *in fi.* qui
hoc dicit. † Contrarium tenet Cæpol. *cons. crim.* 58. *Paulus fabr. n.* 9.
ver. sed hic posset. † Declara, quia si iudex requisitus vult punire captum, non tenetur remittere, alias secus. Abb. *d. cons.* 1. *circa fi.*
1. Couar. *pract. q. c.* 11. vbi latissime. † Limita, quia in grauibus delictis fit remissio. Imol. *in Clem. pastoralis. nu.* 91. *de iudic. cum seq.* vbi,
quod fit ex necessitate, quãdo fit petitio à superiore: si vero à iudice ordinario inferiore diuersæ iurisdictionis, debet fieri, sed si necesse ordinario inferiore diuersæ iurisdictionis, debet fieri, sed si necegeretur, non potest negans puniri. † Et delicta in via publica commissa ad Principem remitti debent, ad quem spectat. Ægid. *cons.*
11. *n.* 7. *& 8. ver. quinto.* † Declara plene per Couar. *pract. q. cap.* 11. *pr.*
totam. vbi, quod in grauibus fit remissio, nisi iudex requisitus velit ipse exequi. † Declara: quia licet distinguatur, an simus in grauioribus, & sit locus remissioni secundum *communem, alias secus: tamen ratio differentiæ non potest assignari secundum Vital.
in d. Clem. pastoralis. § nos tamen. nu. 52. *de reiud.* † Extende in homicida animo deliberato: quia per insidias interfecit; quia fit remissio etiam ex diuerso dominio ad locum homicidii de iure diuino, & consuetudo non habet locum, ita Bernard. Ploto *consil.* 133. *inter*
crim. lib. 1. *num.* 6. *& seq.* Vide, *Delinquens in vno loco non puniatur in*
Io. Conclus. 182. *& Conclus. ibi proxime seq.* † Remissio in causis ciuilibus regulariter locum non habet, & quando secus. Soc. *Reg.* 4. *Remissio in causis ciuilibus.* vbi ponit octo limitationes: Primo, quando debitor renunciat priuilegio fori. Secundo, quando inter-

uius pro-

uare promissa cum iuramento: Tertio, quando promittit quis se præsentare in certo loco: Quarto, quando promittit se præsentare cum iramento: Quinto in debitore fisci: Sexto, vbi agitur de causa ingenuitatis, & seruitutis, & quis aufugit: Septimo, quando esset quæstio de conditione personæ: Octauo, quando dolosus aufugit à loco.

Remissoria de stylo curiæ non datur, nisi semel. Concluſ. 153.

1 REMISSORIA † de consuetudine curiæ non datur, nisi semel in quolibet causa. Oldr. *cons.* 311. *Allegationes, nu.* 1 *in v. potissime.* & latius *in fin. consilij. n.* 11. *ver. secunda ratio.* & quod iste sit stylus cu-
2 riæ Apostolicæ. Ægid. Bellam. *cons.* 36. *nu.* 3. † Extende; quia in curia de stylo non datur, nisi semel, quæ sit communis actori, ac reo, & hoc ad abbreuiandas causas summarias, & Ecclesiasticas: in profanis vero datur terminus actori 20. dierũ, & reo 30. die-
3 rum. Ægid. *d. cons.* 36. *n.* 3. † Extende; quia cancellaria, quæ expedit literas remissoriæ non curat de alia parte negligente; quia cum non detur, nisi semel, pars negligens censetur renunciare.
4 Ægid. *d. cons.* 36. *n.* 3. *ver. facit pro hoc stylus.* † Amplia in tantum esse verum vt si data sit secunda remissoria reo, qui fuerat negligens in remissoria communi, possit reuocari; quia est interlocutoria; quia licet quoad partem transierit in iudicatum; secus est quoad iudicem. Æg. Bell. *d. cons.* 36. *n.* 3, *& per tot.* Vide Socin. *Reg.* 20. *Testium examinatio.* vbi ponit regulam affirmatiuam in ciuilibus, quod sit danda.

Remissoria non datur in criminalibus, & multis casibus, & quando secus. Concluſ. 154.

1 REMISSORIA † non datur regulariter in criminalibus. *Auth. apud eloquentissimum. C. de fid. instrum. cum ibi not.* quia testes omnino debent adduci coram iudice. Gabr. plures citat *de crimin. concluſ.* 25. vbi ponit regulam cum limitationibus, & ampliationibus. Vestr. *in prax. lib.* 6. *cap. fin.* vbi apostillantes, *n* 6. Menoch. *de recuper. poſſ. remed.* 15. *n.* 358. Seuerol. *de remiſſor. c.* 4. *n.* 1. plene Felin. *in c. cum causam, n.* 21. *ver. prima conclusio, de testib.* vbi ponit hoc pro regula cum suis limitationibus, & est text. *in l.* 3. §. *idem duus. ff. de testib.* ibi, *nam ipsos interrogare soleo*, per quem ita Felin. post alios *in c. si quis testium, in pr. de testib.* & videtur text. *in c.* 1. *de iud. in* 6.
2 Io. And. & alii *in c. præsentium, de testib. in* 6. † Rest inge, quia si testes sunt extra prouinciam, & iurisdictionem iudicis; quia non potest compellere, de cõsuetudine seruatur, quod detur remissoria, ne veritas pereat, vel innocens puniatur, & ita seruat de consuetudine, Soc. *cons.* 60. *n.* 7. *& seq. lib.* 1. Gramm. *cons.* 41. *n.* 16. *& n.* 19. Carauitt. *super ritu* 157. *n.* 7. Clar. *in* § *fi. q.* 26. *v. sed quæro, in pr. n.* 4. Gabr. *d. concl. crim.* 25. *n.* 4. Matth. Brun. *cons. crim. diuer.* 115. *n.* 12. *& seq. lib.* 2. Menoch. *de recup. poſſ. remed* 15. *n.* 362. vbi de veriori, * & magis * communi. Sim. de Præt. *cons.* 14. *n.* 3. *& seq.* vbi de magis * * communi, a qua in iudicando non est recedendum, ita etiam Ioan. Sichar. *in l. iudices, in fi. C. de fid. instru.* vbi, quod ita seruatur ex necessitate; quia nõ fiunt remissiones testũ, ne veritas pereat,
* & de communi & magis * communi Bertaz *cons.* 136. *per tot.* plene Felin. *in c. cum causam, nu.* 24. *ver. fallit quinto, de testib.* Lap. plene *alleg.* 45. vbi apost dicit, quod iudex ordinarius tenetur, ne probatio, & veritas pereat, quando de ciuitate ad ciuitatem adduci
3 non possunt, Canonistæ *in c. præsentium, de testib. in* 6. † Restringe, & maxime, quando testes essent senes & valetudinarii, & extra * iurisdictionem, magis * communem dicit idem Bertazz. *d. consil.*
4 136. † Restringe maxime, quando examen testium fit ad defensionem rei. Salyc. *d. auth. apud eloquentissimum, n.* 3. *in fi. C. de fid. instr.* sequitur Soc. Iun. *cons.* 60. *n.* 7. *lib.* 2. Gabr. *d. concl.* 25. *n.* 8. Matth. Brun. *d. cons.* 115. *lib.* 2. *in vol. crim. n.* 12. Foller. *in prax. ver. & facta litis*
5 *contestatione, n.* 7. Sim. de Præt. *d. cons.* 14. *n.* 9. *& seq.* † Restringe maxime, quando agitur de repetitione testium examinatorum ad instantiam fisci pro defensione rei; nam sicut testes sunt examinati in partibus pro fisco, ita repeti debent in partibus pro reo. Gramm. *cons.* 41. *n.* 19. *ver. ex quibus*, & ita seruari dicit Carauit. super *d. ritu* 157. *n.* 11. quem sequitur Clar. *in d.* § *fi. q.* 26. *n.* 4. *in fi. & q.* 45. *n.* 13. *ver. caterum, in fin.* qui loquuntur ad instantiam etiã fisci.
6 † Restringe, qñ etiam suspicaretur iudex de testib. quia põt destinare cõmissarium. Affl. *in rubr. de inueſt. int. dom. & vaſal. c.* 1. *n.* 65. *v. fateor tamen* sequitur Benint. *dec.* 74. *n.* 1. *in fi.* & Gram. *d. cons.* 41. *n.* 18. *in fi. cum seq.* sequitur Alexand. Stoich. *in prax. iud. cap.* 6. *num.* 14.
7 † Restringe, quando persona esset multum honorata, quæ non posset venire ad iudicem, Felin. *in c. cum causam, nu.* 12. *de testib. ver. fallit primo.* † Contra limitationem primam, quod imo de consuetudine non sit danda remissoria in criminalibus, tenet gloss. *in c. testes, in ver. sed præsentes, 3. q. 9.* quam sequuntur Felin. *in c. cum causam, n.* 21. *in fin. de testib.* Ariminen. ad Angel *de malefic. in ver. qui iudex statuit. n.* 33. *ver. & ampliapredicta.* Seuerol. *de remiſſor. c.* 4. *n.* 2.
† Declarat Socin. *Reg.* 20. *Testium examinatio*, in secunda fallent à 9
quod nullo modo sit danda in criminalibus, sed tamen admittit in prima fallentia; quod seruetur consuetudo, si extat. Declarat 10
† Fulg. *in d. auth. apud eloquentissimum. C. de fid. instr.* vt primo debeat videri, an iudex alienæ iurisdictionis velit transmittere testes.
†Declara; quia si testes sunt sub diuerso Principe, ita quod vocari non possunt; tunc est concedenda remissoria, ne facultas pro- 11
bandi pereat, Soc. Iun. *d. cons.* 60. *n.* 2. *v. iis tamen obstantib. lib.* 2. *iuncto n.* 12. vbi loquitur in iudice Bononiæ committente examen Mediolani. Carauit. *d. ritu* 157. *n.* 7. vbi in diuerso Principe loquitur, & ita loquuntur Gabr. *d. concl.* 25. *n.* 3. *&* 4. Gramm. *d. cons.* 41. *n.* 16. *&* 19. vbi de testibus examinatis extra regnum. Matt. Brun. *d. cons.* 115. *in* 2. *tom. crim. n.* 12. *& seq.* loquitur extra statum Ecclesiasticum, & ita etiam Menoch. *d. remed.* 15. *n.* 362. & Sim. de Præt. *d.*
cons. 14. *n.* 13. *in pr. & per tot.* † Contrarium, quando testes sunt sub 12
iurisdictione eiusdem Principis, quia tunc nõ datur remissoria, sed debent adduci coram iudice; quia cessat tunc causa, q̃ non possint adduci. Gandin. *de malef. tract. de testib. c.* 6. *n.* 52. Boss. *de oppos. contra testes, n.* 26. *post med. ver. sit tamen iudex essem.* Clar. post Alc. quem allegat *d. q.* 26. *n.* 4. *ver. sed quæro quid agendum*, vbi, quod remissoria nõ concedirur extra prouinciam, nisi raro, & ex magna causa, & quando veritas aliter haberi non potest. Sim. de Præt. *d.*
cons. 14. *n.* 3. *& seq.* vbi conciliat opiniones hoc fœdere distinctionis, & ita alias seruatum fuisse in causa Archiepiscopi Melphit. attestatur Seuerol. *de remiſſ. c.* 4. *n.* 7. *& seq.* † Declara; quia imo si- 13
ue testes sint sub eodẽ Principe, siue non, quando longe distant, datur remissoria etiam in iurisdictione eiusdem Principis, & ita tenet Castr. *d. l. iudices, in pr. C. de fid. instru.* & ita videtur de mente Felin. *in c. cum causam. de testib. nu.* 24. *ver fallit quinto*, vbi dicit procedere, ne tollatur facultas probandi, & vt parcatur expensis, allegat *l. sed & si quis ex signatorib. in ver. sæpe cũ magna. ff. quemad. testam. aper. & n.* 31. vbi hoc etiam in ciuilibus, quando longe distant; qa committitur Notario, & ministro, licet de iure sit prohibitum, & idem Abb. *n.* 22 *in fi.* Aret. *cons* 82. *Factum, super quo, in fin. ver. circa quartum.* † Declara, quia imo Dd. qui tenent, quod iudex, si nõ 14
vult dare remissoriam, potest transmittere examinatorem, necessario loquuntur, quando subsunt eidem Principi; quia alias frustra loquerentur; quia mittere ad examinandum in aliena iurisdictione, esset impertinenter dictum, vt tenent plures, & ita declarat Claud. Bertaz. *in apost. ad cons patris* 136. vbi, quod ita fuit obseruatum, & quia commissarium ad examinãdum facere debet intelligi, quando sunt sub eodem iudice, non si sub alio. *c. si qui testium, de testib.* nisi essemus in delegato secundum distinctionem Felin. *d. c. cum causam, n.* 31. *de testibus.* † Tu dicas, si constat de 15
consuetudine seruari, si non constat de cõsuetudine, de iure communi aut testes sunt in prouincia alienæ iurisdictionis, seu in ciuitate alienæ iurisdictionis, qui non possunt compelli, seu vocari, & tunc duo sunt remedia; vnum, quod requiratur iudex, si vult remittere, quod forte faciet, vt dicit Fulg. *in d. auth. apud eloquentissimum*, & si mittat, res est expedita, si non mittat, etiã posset excommunicari, quando testes impedientur venire, vt per Abb. antiq. *in c. constitutus, de testib.* quẽ citat apost. ad Panorm. Abb. *in c. cũ causam, n.* 22. *in ver. aliam, eod. tit.* vel ne veritas pereat, est arbitrarium iudici, an velit concedere litteras remissoriales; quia isto casu quasi tenetur, vt dicit Aret. *cons.* 82. *Factũ, super quo*, ex mente aliorum, quos citat, & loquitur in causa matrimoniali, & ardua, & hoc semper intelligitur, si abest calumnia; quia si iudex videt subesse calumniam, vel timorem subornationis, non debet concedere, ita Asinius *tract. de execut.* §. 3. *c.* 18. vt i alios citat. † Si vero sunt sub eodem Principe, aut personæ sunt impedi- 16
tæ, vt qui a senes, valetudinarii, vel etiam de longinquo, vt quia venirent cum maximo dispendio; & tunc similiter est arbitrarium, an velit adeos accedere, vel mittere Notarium, iuxta nor. *in c. si quis testium*, vbi Bald. & alii, *de testib.* Felin. *in c. cum causam, n.* 24. *&* 31. *de testib.* & ita Bertaz. cum apostil. filii *cons.* 136. cessante impedimento, vel dispendio debent venire. *d. auth. apud eloquentissimum, C. de fid. instru.* & quia materia est arbitraria, excepta necessitate, faciat iudex, quę iudicat ex conscientia expedire. Cassad. *decis.* 3. & 4. *de dilatio.* quia certa regula non potest dari, bene sunt certi casus, in quibus esset danda, si cessat calumnia, & vt seruetur æqualitas, & quando testes examinati debent repeti in eodem loco, vbi sunt examinati. † Amplia; quia nũquam datur 17
remissoria, quando testes sunt suspecti de falso, & subornatione.

Gramm. *d. cons.* 41. *n.* 17. & 18. vbi loquitur tam intra, quam extra prouinciam. Capic. *decis.* 90. *n.* 5. Clar. *d.* § *fi. q.* 26. *in prin.* Extende, etiam si agatur de d. f. nsa rei; quia testes ad defensam sunt magis suspecti. Clar. *d.* § *fin q.* 26. *in princ.* †Extende tam in ciuilibus, quam in criminalibus, Seuerol. *de remissor. c.* 4 *n.* 9. † Restringe, quia bene potest iudex, si suspicaretur de testibus, etiam eo casu dare remissoriam, sed non compellitur; faciet tamen commissionem cum indagatione, Benint. *decis.* 74. *n.* 1. *in fin.* & videtur Felin. idem sentire *in d. c. cum causam, n.* 24. vbi, quod poterit ita scribi, quo vultu, qua trepidatione coram commissario remissoriæ, sic ut coram committente testes deponant. † Amplia; quia remissoria ad probandum non datur, quando constat, quod calumniose petitur. Rom. *cons.* 273. *Clarum est n.* 3. *ver. ex iis ergo. vsq; in fin.* vbi apost. *in ver. deneganda est.* quæ dat concord. † Amplia, quia non datur, quando non releuat, veluti si quis habens gratiam ad curatum impetrauerit aliud curatum; quia primum vacat, seu ius ad illud, quando accepit possessionem secundi, vel per eum steterit; vnde si constat, quod possidit secundum, licet velit remissoriam ad docendum, quod alius possidet, non releuat; quia stat simul, quod posse derit semel, vt inducatur vacatio, licet desierit possidere, & alius possideat. Rom. *cons.* 356. *Circa primum, n.* 4. *ver. cæterum licet.* †Extende, vt procedat, quando is, qui assecutus est vicariam curati beneficii, per quam vacat primum, sicut si esset assecutus aliud curatū; nam si petit remissoriam ad probādum, quod vicaria assecuta sit temporalis, non perpetua, non est danda; quia temporales vicariæ non dantur in titulum neque valet consuetudo contraria; vnde cum non sit releuans, non datur. Roman. *d. cons.* 356. *n.* 6. *ver. nec est sibi danda.* †Limita; quia arbitrarium semper est iudici, an sit concedenda remissoria, vel non. Dec. *in c. quoniam contra, n.* 7. *de testib. & in c. n. n.* 12. *de appell.* Nicol. *in addit. ad Vestr. in prax. lib.* 6. *n.* 13. & *n.* 17. Benint. *decis.* 74. *nu.* 4. Sim. de Præt. *d. cons.* 14. *n.* 7. *in fin.* & quod sit arbitrarium iudici, plene apost. ad Lap. *alleg.* 46 Franch. post alios *in c. præsentium, n.* 12. *de testib. in* 6. †Extende; quia procedit tam in ciuilibus, quam in criminalibus, vt iudicis arbitrio sit rem ſſ m, an sit danda, vel denegāda remissoria. Cassad. *decis.* 2. *nu.* 2. *in fin. & decis.* 3. *tit. de dilatio.* Capic. *decis.* 90. *post n.* 5 Benint. *decis.* 74 *post n.* 1. Carauit. *d. ritu* 157. *n.* 7. qui alios allegat. † Restringe, quia imo iudex tenetur dare remissoriam, & non est arbitrarium, quando testes non possunt euocari. Aret. *cons.* 82. *Franciscus,* super quo Benint. *d. decis* 74. *nu.* 4. vbi alios citat, & extendit etiam procedere, quando non possunt euocari per iurisdictionem diuersam, vel propter impedimentum personarum senum, vel infirmarum. Abb. *d. c. cum causam, col. fin de testib.* vbi si sunt in eadem prouincia, euocantur, si in aliena, cōmittitur examen. Aret. *cons.* 82. *in fi.* †Declara tamen, quia melius facit iudex, qui testes facit coram se adducere. Lanfranch. *tract. de testib. n.* 19. sequitur Vestr. *in prax. lib.* 6. *c. fin. n.* 1. Bosſ. *de oppoſ. contra testes, n.* 26. *ver si tamen ipſe.* Carauit. *d. ritu* 157 *nu.* 7. † Contrarium, quod in dubio debet concedi. Lap. *alleg.* 45. & 1 bi plena apost. †Limita in causa hæresis, Felin. *d. c. cum causam, nu.* 23. *in tertia fallent. de testib.* †Limita in Principe supremo. Affl. *super constit. in tit. de inquisit. fauen. n.* 6 sequitur Gabr. *d. conclus. crim.* 23. *n.* 5. *ver. secundo limita.* Clar. *in* § *fin q* 26 *n.* 5 Felin. *in c. cum causam, nu.* 23. *de testib. in 4. fallent.* † Limita, quando de crimine ageretur ciuiliter. Socin. Iun. *cons.* 60. *n.* 7. *lib.* 2. sequitur Gabr. *d. concl.* 25. *n.* 9. Felin. *in d. c. cum causam. n.* 23. *in secunda fallen. de testib.* † Extende, si ageretur de crimine per viam exceptionis. Felin. *in d. c. cū causam, nu.* 23. *de testi.* † Limita, quando veritas aliter haberi non potest. Gabr. *d. concl.* 25. *n.* 6. *& seq.* vbi idem, quando probatio esset aliter difficilis. Limita; †quia de stylo Rotæ conceditur semper remissoria, quādo petitur ante terminum ad articulandum bene seruatum, & nihil est probatum in contrarium. Cassad. *decis.* 2. 3. & 4. *de dilatio.* vbi loquitur in attentatis, & spolio, & causis, quæ æquiparantur criminali, vt per Castr. & alios *d. l. iudices, C. de fid. instrum.* Vide Conclusiones proxime sequentes. Vide plene per Anton. Gabr. *lib.* 7. *tit. de crimin. Concl.* 25. *Remissoria an concedatur in criminalibus.*

Remissoria non datur ad reprobandum, & quando secus. Concluſ. 155.

REMISSORIA † non datur ad reprobandū testes examinatos in curia, sed reprobatio debet fieri in loco, vbi testes fuerūt examinati. *c. cum olim, el primo de priuil.* Oldr. *cons.* 311. *n.* 7. *& seq. ver. non obstat.* †Amplia, quia remissoria non datur reo ad excutiandū attentata, & delictum, sed bene datur actori. Vide plene Masc. *Concl.* 147. *An tēlata quomodo probentur per remissionem ad partes* † Limita, quando testes affuturi fuissent inducti; quia tunc datur remissoria extra locum, vbi fuerunt examinati. Oldr. *d. cons.* 311. *nu.* 8. *ver. præterea nec in curia.* †Limita, quando lōgo tempore essent testes ad reprobandum conducendi; quia datur remissoria extra locum. Oldr. *d. cons.* 311. *n.* 9. *ver. præterea.*

Remissoria datur tam in petitorio, quam possessorio, etiam suspenso petitorio. Concl. 156.

REMISSORIA † debet concedi tam super articulis respicientibus petitorium, quam possessorium, non obstante suspensione petitorii, qui causa per appellationem ad curiam est deuoluta, & tractanda in ea. Oldr. *cons.* 311. *Allegationes, in prin.* vbi reddit rationē; quia cum causa possessorii de sui natura in curia non sit tractanda, nisi in sequelā petitorii, & nō detur remissoria, nisi semel, si conceditur in possessorio, debet etiam concedi in petitorio, non obstante suspēsione, vbi detur innuere, eā in quod suspenderis recessit à suspensione p. actum contrarium.

Remissoria in causa matrimoniali concedenda. Concluſ. 157.

REMISSORIA † in causa matrimoniali pro examine testium dari debet in loco, vbi primum matrimonium dicitur contractum, per iudicem ordinarium, ne pereant probationes, & ne partes remaneant in peccato. Lap. *alleg.* 46. *per tot. max. in ver. concludit.* † Amplia, quod licet delegatus iudex non det remissoriam; tamen in causa matrimoniali de stylo curiæ committitur remissoria etiam habenti iurisdictionem ordinariam. Lap. *d. alleg.* 46. *circa med. ver. ad hoc stylus curiæ.*

Remissoria concessa, quando in examine testium in partibus citari debeat, vel non. Concl. 158.

REMISSORIA † quando conceditur ad examinandum testes in aliena ciuitate, pars debet citari ex regula *l. de vnogreg. ff. de re iud.* † Amplia; quia si moriatur pars aduersa pēdente remissoria, potest fieri citatio per edictum contra interesse putantes, & talis citatio afficiet postea subrogatū; quia subrogatus in statu, in quo erat lis tempore subrogationis. Æg. Bell. *cons.* 36. *n. fin.* 5. & 6. †Limita; quando pars aduersa fuit præsens in concessione remissoriæ, seu decreto facto, quod intra certum terminum expressum testes in alia ciuitate expressi examinarentur; quia tūc cedantur litteræ remissoriales, & fiat examē, absque alia citatione, valet tale examen; quia pars censetur monita. Ciuran. *cons.* 6. *Creditur, n.* 2. *ver. item si iudex. vsq; in fin.*

Renouatio quid sit, & qualiter fieri possit. Concl. 159.

RENOVATIO † est iuris executio; quia qui renouat, rem nouā non facit sed veterem exequitur; ideo non requiritur citatio partis in renouatione actus vasalli. Bald. *cons.* 35 *Præmisso verbo, arca med. ver. in contrarium, & in fin. lib.* 5. † Et non diuersificat renouatio actum renouatum, sed dicitur idem cum actu renouato; ideo sicuti non appellatur à sententia de exequendo instrumento super guarentigia, ita etiam non appellatur à renouatione alicuius pronunciæ etiam facta sine citatione partis. Bald. *d. cons.* 35 *per tot.* vbi casus *lib.* 5. † Extende idem in instrumento renouato ob vetustatem; quia sicuti nō appellatur ab executione instrumenti ex forma statuti; ita nec appellatur ab executione instrumenti ob vetustatem. Bald. *d. cons.* 35 *in fin. lib.* 5. † Declara tamē, quia licet bene fit renouare præcepta, & mandata executiua facta per iudices, quando sunt mortui, vel est finitum officium; tamen non est necessaria renouatio in his, quæ sunt facta cum causæ cognitione. Ias. *in l. more, n* 62. *ff. de iurisd. omn. iud.* † Amplia; quia in vestitus de feudo, siue dominus feudi moriatur, siue vasallus, remanentur volentes succedere in feudo petere inuestituram renouari intra annum, & diem, si sunt vasalli priuati; si vero sunt vasalli milites, intra annum & mēsem, alias cadunt à feudo, & hæredes eorum. Clar. renouatio est continuatio, & executio inuestituræ veteris. Clar. *in* § *feudum. q.* 49. *in pr. & per tot.* vbi dicit *communem.* †Amplia; quia dominus renouans inuestituram emphyteuta necessario supponit primam inuestituram præexistere, & alias actus renouationis nullo modo potest importare caducitatem contra emphyteutam, etiam si dominus postea ita declararet. Abb. *cons.* 67. *In causa, quæ vertitur, col.* 3. *in princ. n* 3. & 4. *ver. nec obstat si dicatur, sed.* 2. † Amplia; quia renouatio locationis cessat facta cum omnibus suis pactis, & qualitatibus. Vide, *Locatio vetuerit alia quæ comprehendat bona acquirenda, vel non. & c. Concl.* 410. † Limita; quia renouatio non præsumitur societatis, neque locationis, nisi probetur expresse, vel per actus inducentes renouationem, vel nisi extaret consuetudo, vel statutum inducens renouationem.

uationem. Castr. *cons.* 73 *per tot. lib.* 2. vbi *n.* 2. quod testes deponẽtes renouationem non probant, nisi reddãt causam scientiæ etiam non interrogati; quia ista non cadũt in sensum hominis, sed percipiuntur intellectu, prout dominium. Vide, *Prorogatio an inducat nouum actum, vel sit idem cum prorogato. Concl.* 921. Vide, *Readificatio quando permissa, vel non. Conclus.* 78. Vide, *Reficere quid sit. Conclus.* 80.

Renunciatio quid sit, & quam solemnitatem requirat. Conclus. 160.

1 RENVNCIATIO † est quædam abdicatio iuris, vel rei renunciati, ab ipso renunciante, vel melius: Renũciatio est rei, vel iuris spontanea refutatio, *l. destitisse ff. de ind. l. filius. ff. de minor l. post quam liti. C. de pact.* Paris. *cons.* 39. *n.* 3. *lib.* 4. Cassi. *d. decis.* 4. *n.* 3. *de restit. spol.* † Renunciatio est quædam priuatio, quæ supponit habitum; ideo iuri nondum habito non renunciatur. Socin. *Cons.* 114. *in pr. lib.* 1. Vide, *Renunciare iuri de futuro quando quis possit, vel non. Conclus.* 172. † Et ideo renuncians vsufructui cẽsetur à se abdicasse omne ius, quod habet in re. Spec. *tit. de pact.* §. 1. *n.* 6. sequitur Caccialup. *in tract. de transact. q.* 3 *in fin.* † Item renuncians liti, & causæ cenetur remittere omne ius, quod habet, reo, cui renunciat, *d. l. post quam liti, cum ibi not. C. de pact.* † Item dicitur quædam alienatio; ideo si fiat à monasterio, debet subesse causa, quæ requiritur in alienatione. Dec. *cons.* 142. Ruin. *cons.* 86. *lib.* 1. Soc. *cons.* 15 *col.* 1. *lib.* 1. † Et quod renunciatio iuris quæsiti sit quædam alienatio, & ideo si fiat à minore, vel ab eius tutore, vel curatore, requirat solemnitatem requisitam in alienatione. Alex. *cons.* 8. *Visis subtilissimis, n.* 22. *& seq. v. quinimo. li.* 3. vbi, quod si pater legauit emphyteusin, vel feudum debitum ex stipulatu maiorum suorum filiis pro legitima, & ipsi, vel tutores, & curatores acceptauerint legatum, non potuerunt renunciare legitimæ debitæ; quia est alienatio; ideo requirit solemnitates. † Item renunciatio iuris quæsiti dicitur quædam donatio, seu saltem habet vim donationis. † Declara; quia non procedit, quando constat, quod non titulo gratuito, seu liberali. Castr. *cons.* 228. *Pro declaratione, in princ. ver. aut si dicatur, lib.* 1. † Et dicitur donatio; ideo requirit insinuationẽ, si excedit summam scutorum 500. legalium. † Contrarium dicit Curt. Iun. *cons.* 47. *n.* 7. quod nõ requiritur insinuatio. † Declara, quia si adest iuramentum in renunciatione, non requiritur insinuatio, secundum magis * communem. Clar. *in* §. *donatio, q.* 16. Gabr. *tit. de donat. n.* 66. † Et habet vim repudiationis, quando qs renunciat hæreditati sibi delatæ, antequam adiuerit, quo casu portio accrescit portioni, & sic aliis hæredibus acquiritur per repudiationem. Castr. *cons.* 252. *Viso puncto, in princ. lib.* 1. *& col.* 2. *in fin. ver. si ergo.* & plenius *cons.* 228. *in princ. lib.* 1. vbi firmat hanc partem. † Contrarium, quod imo renunciatio hæreditatis delatæ, & nondum acquisitæ, seu aditæ inducat additionem ex præambulo necessario. Castr. *cons.* 252. *Viso puncto, col.* 3. *ver. prat. rea dicit ipse, lib.* 1. quod intelligit verum, quando renunciatio fit ad fauorem certæ personæ præsentis, & stipulantis. † Item renunciatio est obligatio; quia renuncians obligatur. *l. Mauia.* §. *fin.* & ibi Dd. *ff. solut. matr.* ideo minor, qui non potest obligari, non potest renunciare iuri suo. Alex. *cons.* 196. *Perspectis, n.* 9. *& seq. ver. cui beneficio cedendarum, lib.* 6. † Vide tamen Alex. *cons.* 195. *Perspectis, n.* 7. *ver. item respondeo, lib.* 6. vbi, quod pactum de non petendo, & promissio de non molestando, licet sit renũciatio, dicitur liberatio, non obligatio, sed ibi ad effectum causæ necessariæ, sed tamen neq; minor isto casu posset facere pactum. Vide, *Repudiatio quid sit, & quando valeat, vel non. Con.* l. 102.

Renunciatio non præsumitur, & quando præsumatur spontanea, vel non. Conclus. 161.

1 NEMO † præsumitur renunciare iuri suo, & sibi competenti in dubio, *l. cum de indebito, in princip. ff. de probat.* † Extende maxime in eo, qui est pauper, & vexatus magnis dispendiis ab aduersario suo. Alexand. *consil.* 91. *Visis actis, num.* 7. *in fin. ver. non obstat id, quod primo, lib.* 2. † Declara; quia antequam fiat renunciatio, procedunt prædicta; quia nemo præsumitur suum ius renunciare velle, sed postquam constat, quod renunciatio est facta per instrumentum, præsumitur spontanea. Alexand. *d. consil.* 91. *n.* 8. *ver. sed in contrarium replicatur, lib.* 2. Vide, *Donatio non præsumitur, vbi alia coniectura capi potest. Conclus.* 702. vbi plenius.

* * *

Renunciatio beneficii priuat renunciantem sua possessione. Conclus. 162.

1 RENVNCIANS † beneficium perdit possessionem beneficii, qa possessio animo perditur Cald. *cons.* 61. *An renuncians*, quod est 4. *de renunc.* † Amplia in tantum, vt licet post resignationem 2 de facto retineat naturalem, quia possidet beneficium resignatum; tamen amisit omnino ciuilem possessionem, Cald. *d. consil.* 61. quod est 4 *de renunc. in fin.*

Renunciatio beneficii Ecclesiastici debet esse pura. Conclus. 163.

1 RENVNCIATIO † beneficii Ecclesiastici debet esse simplex, & pura sine pacto, & conditione; quia cum sit actus legitimus, non recipit diem, neq; conditionem. Abb. *cons.* 101. *Videtur primo, col.* 3. *in pr. ver. nec potest dictus, lib.* 2. vbi, quod propterea Episcopus, qui consensit translationi per Papam factæ ad Archiepiscopatum, censetur simpliciter renunciasse Episcopatui, neq; habet regressum ad illum, licet non adipiscatur Archiepiscopatum. Vide, *Actus legitimi qui dicantur, & sint. Concl.* 128. *& Conclus. ibi prox. seq.*

Renunciatio beneficii in fraudem expectantium non valet. Concl. 164.

1 RENVNCIATIO † beneficii facta in fraudem expectantium non valet, *c. si te præbendam, de renunc. in* 6. vbi exemplificat in infirmo. † Amplia vt idem sit in sene centenario, vel alias ex iu- 2 ris præsumptione proximo morti. Oldr. *cons.* 324. *n.* 6. *v. quinto renunciatio*, vbi multa similia ponit, ex quibus fraus præsumitur ex præoccupatione. † Amplia vt idem sit, si de expectantibus non 3 est facta mentio; quia non valet, *c. ex parte, de off. deleg.* † Imo hęc 4 ampliatio in tantum est vera, quod etiam debet fieri mentio de modo expectandi obtenta, videlicet si habent clausulam, *anteferri.* Oldrad. *cons.* 323. *n.* 3. *ver. secundo dicta impetratio, & nu.* 8. *ver. pro nobis.*

Renunciatio beneficii Ecclesiastici, & iuris spiritualis facta in manibus non superioris non valet, & quando secus, & quid operetur. Concl. 165.

1 RESIGNATIO † facta in manibus laici de beneficio Ecclesiastico non valet etiam in præiudicium clerici renunciantis. Gemin. *cons.* 125. *Sup. primo, n.* 5. *ver. super secundo.* † Declara tamen; 2 quia licet talis resignatio non valeat de beneficio in manibus laici etiam in præiudicium resignantis; tamẽ potuit priuari Gemin. *d. cons.* 125. *n.* 5. *ver. super secundo.* † Restringe; quia licet nõ valeat resignatio, vt supra; tamen clericus resignans beneficium in manibus laici priuatur administratione, & possessione beneficii taliter resignati. Gemin. *cons.* 125. *n.* 5. *ver. operatur tamen.* † Amplia; 4 quia neq; valet resignatio beneficii facta in manibus clerici non superioris quoad præiudicium veri superioris. Gemin. *d. cons.* 125. *n.* 7. *ver. si renunciatio*, quod intellige, quando resignans habet ius in re, secus si habet ius ad rem. Gem. *cons.* 127. *per tot.* † Restringe 5 amplationem, vt bene valeat talis resignatio in præiudicium resignantis, volente vero superiore ratam habere resignationem. Gemin. *d. cons.* 125. *n.* 7. *ver. si renunciatio*, vbi, quod ante talem ratificationem huiusmodi beneficium conferri non potest. † Amplia; quia neque laicus infeudatus de decimis potest in præiudi- 6 cium superioris renunciare in fauorem alterius; quia decimæ sine superiore non transferuntur, *c. prohibemus, de decim.* † Declara; 7 quia licet non valeat renunciatio decimarum inter laicos, intelligitur quoad hoc, vt ex renunciatione conferatur titulus, sed bene valet renunciatio in præiudicium renunciantis, vt ipse excludatur. Petr. de Anch. *cons.* 34. *In hac causa quia Ludou. per tot.* maxime *n.* 13. *ver. præterea natura renunciationis.* † Extende maxime, si 8 renunciatio fuit iurata; quia valet, etiam si non sit præsens, qui recipiat; quia præiudicat ob iuramentum. Petr. de Anch. *d. consil.* 34. *n.* 17. *ver. maxime quia.* † Limita; quia bene valet renunciatio 9 iuris ad rem, & sic ad beneficium, etiam non facta in manibus superioris, quoad præiudicium renunciantis. Gemin. *consil.* 127. *Super præmisso.* † Extende, vt imo etiam possit quis renunciare iu- 10 ri ad rem, & ad beneficium in manibus laici, & valebit ad præiudicium renunciantis. Gemin. *d. consil.* 127. *in fin.* allegat Rot. *decis.* 8. *de renunc. in antiq.* alias 290. *Nota, quod licet habens*, q̃ dicit, q̃ põ expectãs. q habet ius ad rẽ, renũciare iuri huiusmodi immanib. Notarii, & valebit resignatio, q a nihil interest superioris, ex quo ius nõ est in re. Vide, *Resignatio beneficij Ecclesiast. in manib. superioris inducit vacationẽ. Concl* 285. & plenius *Concl.* 256. *ibi prox. prac.*

Renunciatio beneficii quando possit fieri per priuandum, vel non. Concl. 166.

1 PAPA † si commisit alicui executori, vt si reperiat N. commisisse periurium, priuet eum suo beneficio, quod obtinet, & illud conferat Titio, poterit renunciare priuandus dictum beneficium etiam post cœptum iudicium, & post receptas probationes super periurio vsque ad conclusionem causæ. Gemin. *consil.* 105. *Pro declaratione, in pr.* vbi, quod tamen poterit iudex procedere ad priuationem, & ab euentu priuationis collatio de beneficio spectabit, vel non, prouiso per renunciationem, vel habenti mandatum. † Contrarium, quod non valeat renunciatio, post-
2 quam priuandus scivit commissionem, vel litem; quatunc non
3 valet, tenet Ant. de Butr. *cons.* 43. *Aggrediar secundum.* † Declara; quia imo siue sciat, siue nō, priuandus potest renunciare beneficium ante priuationem, imo etiam post condemnationem ad perpetuum carcerem facta, si modo non fuit priuatio beneficii facta, Rota *in decis. Bisig. 5. de re iud. accusatus coram ordinario*, & ita dicit seruare Rotam reprobato Gemin. in eo, quod dicit, post resignationem iudicem procedere. Gomez *in reg. de Annal. q. 42. nu. 3. ver.*
4 *tamen circa hoc, cum seq.* † Declara, vt procedat, quando est facta mentio de gratia, & de lite secundum Gemin. *d. cons. 105. in pr. &*
5 *n. 10. ver. & si fieret per Papam vsq; in fin.* † Limita in permutatione; quia non potest priuandus permutare beneficium post motum iudicium super priuatione. Gemin. *d. cons. 105. ver. quoad secundum.*
6 † Declara limitationem, vt procedat, quando expectans habebat mandatum in specie ad certum beneficium sibi conferendum per priuationem certæ personæ; quia non poterit permutare; secus, quando habebat mandatum in genere ad primū vacaturum; quia tunc priuandus poterit renunciare ex causa permutationis; ratio est; quia primo casu si valet permutatio, extinguitur mandatum; secundo casu secus. ita Gemin. *d. cons. 105. n. 2.*
☞ *ver. & pro ista parte. cum seq.* Vide, *Resignatio beneficij facta per eum, qui debet priuari, valet ante priuationem. Concl. 260.* Vide, *Subreptio quando procedat ex taciturnitate iuris alieni ad rem. Conclus. 741.*

Renunciatio alia generalis, alia specialis, alia singularis. Conclus. 167.

1 RENVNCIATIONES † aliquę generales, aliquæ speciales, aliquæ singulares. Alex. *cons. 1. Ponderatis, n. 6. lib. 6.* Bart. *in l. 1.*
2 *ff. si quis in ius voc. non ierit.* † Generalis non releuat aliquando, sed tamen singularis non requiritur, quādo quis est ignorans. Alex.
3 *d. cons. 1. n. 7. lib. 6.* † Et dicitur generalis, quando non cōtinet specifice, vel æquipollenter id, de quo agitur. Alex. *d. cons. 1. nu. 8. ver. confirmo. lib. 6.* Vide plenius, *Expressio generalis, specialis, & singularis, quæ dicatur. Concl. 651.* Vide, *Derogatio legibus, & aliis in genere facta non sufficit, & quando secus. Concl. 216.*

Renunciatio generalis omnia comprehendit, & quando fit reseruatio, qualiter intelligatur. Concl. 168.

1 RENVNCIATIO † generalis, & effuso sermone facta, incidit in paratum periculum; ideo si quis certificatus renunciat, censetur certificatus de iure, & de facto. Bald. *cons. 46. Verba insti-*
2 *tutionis. circa fin. ver. sed istud est diuinare lib. 1.* † Amplia; quia si fiat renunciatio generalis fideicommisso purificato reseruatis legatis, reseruatio non trahitur, nisi ad propria legata, quamuis legata, & fideicommissa sint idem & synonyma. Bald. *d. cons. 46. circa*
3 *fin. ver. sed contra, lib. 1.* † Maxime, quando adsunt verba, quæ hoc important, puta quia in renunciatione dixit; *Considerans d. hereditatem fideicommissariam esse damnosam illi renunciauit reseruatis legatis*; quia tunc renunciatio est clara de fideicommisso vniuersali, & reseruatio legatorum non potest intelligi de fideicommisso vniuersali. Bald. *cons. 47. Casus talis est, D. Andriolus, lib. 1. in fi. ver.*
4 *item dicet aliquis.* † Extende ampliationem, etiam si reseruatio nihil operaretur; qa nulla alia legata essent facta; quia reseruatio non potest referri ad id, quod est cessum, quia reseruatio nō potest operari circa id, quod non est reseruabile. Bald. *d. cons. 47. circa fin. ver. item dicet aliquis, lib. 1.* per *l. si quis ita legauerit fundum Cornelianum exceptis vineis. ff. de leg. 1.* † Amplia, quia renuncians generaliter omnibus iuribus sibi competentibus, non censetur renunciare fideicommisso, si fuit facta reseruatio, plene Grat. *consil. 29.*
5 *lib. 2.* vbi multa ponit respondendo Socin. *cons. 43. lib. 4.* contrarium tenenti. † Limita; quia mulier habens hypothecata bona mariti pro dote, & vendens cum marito bona mariti, & renuncians omnibus beneficiis, & generaliter omnibus iuribus suis non censetur renunciare iuri suæ hypothecæ, nisi faciat specialē mentionem. Sign. Homod. *cons. 41. Omissa narratione, col. 1. ver. quinto*
6 *obiicitur.* † Limita; quia renunciatio generalis caret effectu; quia videtur carere consensu, vt non trahatur ad non cogitata. Vide, ☞ *Consensus non trahitur ad ignorata, & non cogitata, & quando secus. Concl. 754.* † Restringe, quando est iurata; quia sufficit, quod in genere cogitauerit. Alex. *cons. 3. n. 5. lib. 1.* licet non firmet, *& cons.*
7 *42. n. 8. lib. 1.* vbi latissimē. † Contrarium tenet apost. ibi *ver. con-*
8 *trarium ad Alex. d. cons. 3. n. 5. lib. 1.* vbi allegat multos. Vide Concl. ☞ prox. sequentem.

Renunciatio generalis facta omnibus beneficiis non operatur, neque comprehendit multa, & quando secus. Conclus. 169.

FIDEIVSSORES † renunciantes generaliter omnibus beneficiis in fauorem fideiussorum introductis non censentur renunciasse beneficio Epistolæ D. Adriani, beneficio nouæ constitutionis de fideiussoribus, beneficio de duobus reis, neq; cedēdarum actionum, nisi expresse sit dictum, propter stylum, & practicam Notariorum, ac consuetudinem, quod specificari solēt ista beneficia. Bald. *cons. 4. Quæritur, vtrum, ver. in contrarium, lib. 1.* vbi in fin. quod ista est æquior opinio, ne simplices homines decipiantur. Dec. *cons. 104. Et diligenter, ver. sed prædicta*, latissime Roman. *cons. 472. circa fi. ver. sed aduertendum*, vbi probat duplici ratione: Prima est, quia renunciatio generalis non comprehendit casum beneficii, quod renuncians est habiturus non statim, sed post implementum alicuius conditionis adiectæ. *l. Paulo. §. Pomponius. ff. de leg. 3.* secunda, quia etiam iurata non comprehendit ius de futuro, prout istud, & ibi apost. magna dat concord. pro vtraque & dicit veriorem. † Contrarium, quod fideiussor renūcians omni legum auxilio censeatur renunciare exceptioni cedendarum actionum. Affl. *decis. 182. circa med.* Dec. *cons. 452. Visa instructione, n. 19.* & apost. fin. ad Rom. *cons. 472. in ver. non extendi*, citat plures pro hac parte, licet dicat contrariam veriorem. Declara. † quia aut fuit dictū, quod renunciabat Epistolæ D. Adriani, & beneficio de duobus reis, & omni legum auxilio, & censetur renunciatum exceptioni cedendarum; aut dictum simpliciter, renunciauit omni beneficio, vel omni exceptioni, & tūc non censetur renunciatum; quia minus est in genere, & indefinite renunciare, quam vniuersaliter, ita Dec. *cons. 27 per tot.* vbi pro vtraque, *& n. 6. ver. non obstant allegata.* ita distinguit. † Declara; quia in iudiciis requiritur specifica renunciatio. *l. sed & si. §. quæsitum. ff. si quis cautio.* in contractibus secus, ita Abb. *cons. 72. Videtur prime, col. 2. circa med. ver. nec obstat, si dicatur, lib. 2.* vbi dicit, quod saltem in cōtractibus sufficit, quod aliquis specialis casus sit expressus, & postea fiat clausula generalis, *& omni alij legum auxilio*, & dicitur in specie, & sufficiēter renunciatum. † Declarat plenius Roman. *cons. 472. In eo, quod. prope fin. ver. sed aduertendum*, quia si agitur de renunciatione, quæ fit ex dispositione legali ad inducendum robur, & solemnitatem susceptæ tutelæ, ex qua renuncians dicitur habilitati, valet; secus in renunciatione eius iuris, quando renunciatio est præter naturam actus gesti, ex qua renunciatione
9 prouenit læsio. † Ampl a, vt idem sit in pluribus reis debendūm in
10 solidū, in quibus etiam loquitur Bald. *d. cons. 4. lib. 1.* † Cōtrarium
11 in duobus reis, quod imo renunciatio valeat etiam sine certio-
12 ratione, nisi renuncians sit minor. Bald. *cons. 168. n. in lib. 4.* † Amplia, vt etiam procedat respectu aliorum beneficiorū, puta beneficio fori, & similium, ne simplices homines decipiantur sub
13 verbis generalibus. Bald. *d. cons. 4. lib. 1. ver. in contrarium.* † Amplia; quia renunciatio generalis facta in compromisso debet referri ad solemnitates omissas, vt valeat laudum, vt non tollatur ius partis renunciantis. Bologn. *in addit. ad cons. 16. Io. de Anan. n. 15. ver.*
14 *condescendo nunc.* † Amplia, quia generalis renunciatio facta cuicunque exceptioni non comprehendit ius de futuro causatum ex nouo contractu. Bald. *cons. 210. Punctus infrascripti. n. 3. & 4. lib.*
15 5. Rom. *cons. 472. In eo, quod in fi.* † Extende; quia non cōprehendit ius, quod de futuro habet causam. Rom. *cons. 472. In eo, quod*
16 *requiritur*, sequitur Dec. *cons. 27. n. 3.* † Et nō excludit, quin renuncians possit petere, quod fiat remissio mercedis in casu licito. Jal.
17 *in l. 1. col. pen. C. de iur. emph.* maxime quando non fuit in actu. Bart. & alii *in l. sed & si. §. quæsitū ff si quis cautio.* † Extende; quia non cōprehendit renunciationē doli. Bald. *cons. 210. circa fin. lib. 3.* Calde.
18 *cons. 239. col. 2. ver. ita non obstat lib. 1.* † Extende; quia non comprehendit ius, quod ex facto aduenturi acquiritur. Dec. *d. cons. 27. n.*
19 4. Paris. *cons. 7. n. 72. lib. 2.* † Declara plenissime, vt per Rimin. *iun. cons. 72. n. 93. & seq. ver. ad decimum, lib. 1.* vbi, quod est strictissimum, & si non adsunt verba, *competentia, & competitura*, renunciatio non extenditur ad ius futurū, & si adest verbum, *competitura*, restringitur

gitur ad causam de præsenti competentem, vbi multa congerit
16 plenissime, vide eum. † Extende; quia fideiussor, qui promisit soluere libere omni exceptione remota, non censetur renũciare exceptioni iustæ, & iuridicæ, exemplo clausulæ, *appellatione remota*; quia non tollit iustam appellationem, sed frivolam tãtum.
17 Rom. *cons.* 211. *Allegationes. n. 2. ver. sed pro Mariori.* † Extende; quia non tollit renunciatio exceptioni cuicunque exceptionem, quæ venit ex natura rei, prout est exceptio discussionis in fideiussore. Roman. *d. cons.* 211. *n.* 2. vbi *n.* 3. ponit exemplũ de vsufructuario, à quo cautio potest peti, non obstante promissione de
18 permittendo eum libere vti posse; quia de natura venit. † Extende, quia imo si fideiussor expresse renũciauit beneficio discussionis, non obligatur sine discussione, quando est obligatus cõseruare indemnem creditorem; quia non potest cõuenni, nisi prius discusso principali; quia conseruatio indemnitatis hoc necessario importat. Rom. *d. cons.* 211. *n.* 2. *ver. quinimo*, vbi apost. *in ver. renuncietur*, citat concord. & dicit * communem. † Extende, etiam
*19 si renunciatio sit cum iuramento; quia nõ comprehendit ius de futuro. Rom. *d. cons.* 472. *In eo, quod, in fi.* vbi, quod iuramentũ solum refertur ad illud, quod renunciatio sine iuramẽto comprehendit, non vltra, & ibi apost. *in fi. ver. non vltra.* dat concor. Amplia; † quia si quis habet priuilegium, ne possit conueniri coram
20 certo iudice, & se obliget prorogãdo iurisdictionem cuiuslibet iudicis competentis, nõ censetur facta prorogatio iudicis, à quo est exemptus; quia non dicitur competens; sicus, si non adesset illa dictio, *competentis*. Angel. *cons.* 340. *Magister Iacobus, per tot.* vbi
21 est casus. † Amplia; quia renunciatio facta exceptioni simulationis, &c. non operatur, si contractus est, vel probatur simulatus; quia etiam hæc exceptionis renunciatio erit simulata. Bart.
22 *cons.* 65. *in fi. n.* 5. *lib.* 1. † Amplia, quia is, qui promisit soluere debitum omni tempore, & quandocunque, etiam cum iuramento, & renunciauit statuto, non censetur renunciasse præsumptioni causatæ etiam à statuto post contractum; quia intelligitur, rebus sic stantibus, non autem comprehendit ius futurum, prout præscriptio, insinuatio, & similia. Alex. plene *cons.* 170. *n.* 5. *& seq. ver.*
23 *nec præsentis*, vbi dat plura similia, *lib.* 7. † Amplia; quia renunciatio generalis etiam cum iuramento de non dicendo de nullitate, vel de iniustitia laudi, non tollit statutum volens posse dici de nullitate, & de iniustitia (prout Veronæ) non obstante renũ-
24 ciatione. Fulg. *cons.* 180. *Viso processu, in fi.* † Amplia; quia renunciatio generalis facta non extenditur ad beneficium, quod renuncians est consecuturus non statim, sed post aliquam conditionẽ adiectam, quæ impleatur. Rom. *cons.* 472. *In eo, quod circa fin. v. sed*
25 *aduertendum*, maxime *n.* 2. *ver. primo quia.* † Amplia, vt imo renunciatio specialis intelligatur de modica summa; quia importat donationem; ideo vendens certo pretio, si donat illud plus, intelligitur, dummodo sit modica summa. Bologn. *in addit. ad cons.* 16. *lo. de Anan. num.* 15. *ver. subsequenter.* Alexand. *cons.* 1. *nu.* 6. *ver. vnde*
26 *talis renunciatio, lib.* 6. † Extende, quia renuncians cuicunque læsioni in specie non includit enormissimam. Bologn. d. apostill.
27 *n.* 15. *vsq; in fi.* † Extende; quia promittens etiam cum iuramento non venire contra venditionem aliqua ratione, vel causa, non censetur renunciare læsioni enormissimæ, nisi in specie sit dictum. Ant. de Butr. *in cap. cum contingat, in quarto casu principali, de*
28 *iureiurand.* sequitur Alexand. *cons.* 89. *Viso, lib.* 2. † Extende maxime in rustico, muliere, minore, & similibus, qui si renuncia nt omni exceptioni, legum auxilio, læsioni, deceptioni, &c. in genere, sibi non præiudicant, nisi fuerint certiorati, vel nisi cum iuramento renuncient; quia talis specialis mẽtio intelligitur de modica læsione, & non præiudicat quoad magnum præiudicium.
29 Alex. *d. cons.* 1. *lib.* 6. *in pr. & per tot.* † Amplia; quia renunciatio facta per minorem restitutioni in integrum in instrumento venditionis, in quo læditur, non valet; quia eadem facilitate, qua inductus est ad vendendum, eadem ad renuncieandum restitutioni. *l. si intra. C. de in integr. restit.* vbi Bart. & *in l. si ex cautione, n.* 9 *in fi.*
30 *C. de non numer. pecun.* † Extende in eo, qui confitetur habuisse, & recepisse pecuniam; quia si intra terminũ opponendæ exceptionis etiam renunciat exceptioni non numeratæ pecuniæ, sibi nõ præiudicat; quia eadem facilitate censetur inductus. Bart. *d. l. si ex cautione, nu.* 9. *in fin. ver. nam debitor auidus. C. de non numer. pecun.* &
31 dem repetit *in l. contractibus, num.* 6. *eod. tit.* † Extende in muliere renunciante Velleiano in eodem instrumento, vel intra biennium; quia eadem fragilitate censetur inducta, & non valet re-
32 nunciatio. Bart. *in l. fin. ad Velleian.* † Extende in instrumento simulato; quia renunciatio simulationi eadem facilitate facta cẽsetur, ideo non valet. Castr. *consil.* 143. *Viso processu, in princ. ver. nec etiam obstaret, lib.* 2. vbi loquitur, etiam si cum iuramento sit facta renunciatio; quia iuramentum regulatur secundum naturam actus. Vide, *Clausula renunciationum quid operentur. Conclus.* 307. † Limita cessante consuetudine, & stylo; quia de iure, & rigore iuris generalis renunciatio operatur, quantum si species ipsas enumerasset. Bald. *d. cons.* 4. *lib.* 1. *in pr. iunctis verbis finalibus.* † Declara, 34
vt non procedat limitatio in minore, neque in muliere; quia debent specialiter certificari de beneficiis, quibus renunciant, & non præsumitur certificatio, nisi appareat. Bald. *d. cons.* 4. *circa pr. ver. dici potest, lib.* 1. *& cons.* 47. *Casus talis, dominus Andriolus, in fin. lib.* 1. qui loquitur in minore, & dicit hanc communem * opinionem, & idem Bald. loquens de renunciatione fideiussorum *cons.* 168. *Allegationes hinc inde, num.* 5 *lib.* 4. vbi secus in maiore, in quo non requiritur certioratio, & *consil.* 193. *Punctus prohibetur, lib.* 5. *in fin.* vbi loquitur in muliere. † Contrarium, in muliere, minore, 35
& rustico, quando interuenit iuramentum. Alex. *cons.* 42. *nu* 17. *ver. nam propter iuramentum, lib.* 1. vbi de * communi attestatur. *
† Extende limitationem; quia renuncians fideicommisso sibi 36
delato, qui asserit scire, vel se certificatum, intelligitur certificatus de iure, & de facto. Bald. *cons.* 46. *ver. & viso instrument. lib.* 1. † Limita; quia renunciatio generalis exceptioni doli mali, con- 37
dictioni sine causa, quod metus causa, actioni in factum, omnique alii exceptioni, beneficio, & legum auxilio operatur, vt cõprehendat renunciationem læsionis re ipsa, & omnem renunciationem similem. Alexand. *consil.* 42. *Super præmisso, nu.* 13. *lib.* 1. † Extende in conductore; quia censetur renunciasse læsioni vltra dimidiam, etiam si sit clausula de stylo apponi solita. Socin. 38
Iun. *cons.* 180. *num.* 24. *lib.* 3. Port. *cons.* 143. *num.* 8. & notandum dicit Roland. à Vall. *cons.* 86. *num.* 10. *lib.* 3. vbi alios citat Capic. *dec.* 87. *col. pen. & dec. seq.* & Gozad. in pluribus consiliis. † Restringe, 39
nisi renunciatio esset erronea; quia tũc nihil operatur; quia sicuti non valet principalis contractus; ita neque clausula renunciationis; quia ea fac litate, &c. Bart. *in l. fin.* §. *idem quæsiit. ff. de cond. indeb.* Alexand. *d. cons.* 42. *nu.* 5. *ver. pro hoc etiam facit. lib.* 1. † Re- 40
stringe in rustico, muliere & aliis, qui debent certiorari; quia cũ læsus præsumatur ignorasse verum valorem, talis renunciatio in genere facta, etiam si exprimeret, læsioni, deceptioni, & omni auxilio, non excludit, nisi fuerit certioratus. Alexand. *cons.* 1. *Ponderatis, lib.* 6. *per tot.* vbi tollit contraria, maxime quando non adest iuramentum. † Declara; quia cessat error, quando exprimi- 41
tur, veluti si dicatur, ex certa scientia nullo errore ductus, &c. Alexand. *d. cons.* 42. *num.* 7. *lib.* 1. † Limita; quia renuncians omni legum, & statutorum auxilio censetur renunciare, *l. de iis. ff. de trãsact.* quando adest iuramentum. Dec. *consil.* 452. *Visa instructione,* 42
num 18. *ver. vltimo aduertendum.* Alexand. *consil.* 11. *Viso, col. pen. num.* 14. *ver. pondero illa verba, lib.* 2. † Extende; quia censetur renunciatum Velleiano. Dec. *d. cons.* 452. *num.* 19. plene Alexand. *cons.* 146. 43
Viso themate, num. 3. *ver. confirmo superius dicta, lib.* 7. † Extende; quia 44
illa clausula, *renuncians omni suo iuri, actioni doli mali, in factum, conditioni sine causa, vel ex iniusta causa, nulla, vel per errorem, beneficio antiquarum, & nouarum constitutionum, epistolæ diui Adriani, cum iuramento*, præiudicat Velleiano. Alexand. *d. consil.* 146. *num.* 3. *lib.* 7. † Extende, quia censetur ex clausula, *renuncians omni legum, & iuris auxilio*, renunciatum beneficio statutorum. Roman. *consil.* 45
251. *Clarissime dicitur, num.* 4. *& seq.* Dec. *d. consil.* 452. *num.* 19. † Et 46
ideo is, qui confinat à tribus rei, quam vendit, non potest post venditionem retrahere vigore statuti; quia renunciauit omni legum, & statutorum auxilio. Ang. Aret. *consil.* 127. *In casu prædicto, num.* 4. *& seq. ver. nec obstant.* † Extende; quia censetur renun- 47
ciatum purgationi moræ. Dec. *d. consil.* 452. *num.* 19. allegat Alexand. *consil.* 42. *Super præmisso themate, lib.* 1. † Extende; quia cense- 48
tur renunciatum exceptioni discussionis. Dec. *consil.* 27. *Prouviti, circa fin. ver. secundo contra Marcum.* & ideo fideiussor potest conueniri non excusso principali, Alexand. *consil.* 31. *In causa exequutionis, col. pen. ver. secundo principaliter, lib.* 4. *& cons.* 29. *Clarissime, nu.* 13. & 14. *ver. secundo principaliter, lib.* 7. † Declara, vt procedat in fi- 49
deiussore simplici, qui ex beneficio iuris habet discussionis beneficium; secus si esset fideiussor indemnitatis, qui necessario habet hoc ex natura fideiussionis, ita apostill. ad Alexand. *d. consil.* 29. *num.* 34. *in ver. auxilio, lib.* 7. licet Alexand. ibi teneat contrarium etiam isto casu, & sic est extensio cum contrario, vbi Alexand. addecisiue de parte, qui consensit filium suum dari in tutorem alteri à iudice; quia censetur fideiubere pro eo, & omni legum auxilio renunciauit, poterit conueniri, non obstante, quod esset fideiussor indemnitatis. † Extende; quia censetur 50
renunciatum beneficio legis, & inuentarii per hæredem cum inuentario, quando se obligat in solidum, vt hæres cum beneficio, & renunciat omni legum auxilio. Corn. *consil.* 31. *num.* 11. *&*

seq. lib. 3. † Extende; quia mulier, quæ non potest carcerari pro debito ciuili, si renunciauit omni legum auxilio, poterit pro illo debito carcerari. Ang. Aret. *consil. 127. nu. 5. & 6. ver. fuit enim singu-*

52 *laris.* † Extende, vt quod dicitur de clausula, *renuncians omni legum, & statutorum auxilio*, procedat, siue sit extensa, siue etiam cęterata, videlicet, *renuntians*, &c. quia si de stylo, vel forma formulari Florentiæ sic consueuit extendi, idem operatur, ac si extensa esset. Bart. & alii *in l. Gallus. §. idem cr. dendū ff. de lib. & posthum.* Vide, *Clausula, &c.* quid comprehendat, & quæ possit, &c. *Concl.*

53 302. † Extende; quia renuncians legum, & iuris auxilio indefinite, censetur renunciasse vniuersaliter omni legum, & iuris auxilio; quia indefinita æquipollet vniuersali. Roman. *consil. 251. nu.*

54 4. & 5. vbi apostill. *in ver. vniuersali*, dat concord. † Extende; quia censetur renunciatum nedum auxilio iuris communis, sed etiam statutorum; quia illa verba, *legum, & iuris auxilio* abundarēt. Roman. *d. consil. 251. num. 5. ver. vel secundo, cum seq.* vbi apostill. *in*

55 *ver. operaretur.* † Extende; quia illa verba, *renuncians legum, & iuris auxilio*, sunt intelligenda in præiudicium renuncuantis in deterius. Roman. *d. cons. 251. num. 5. ver. vel secundo*, vbi apostill. *in ver. de-*

56 *terius*, dat concord. † Restringe; quia renuncians omni legum iuris, & statutorum auxilio non censetur ex causa de futuro. Riminald. Iun. *consil. 72. num. 93. & seq.* vbi latissime declarat, & tollit contraria, & quando iuri de futuro cēseatur renunciatum, vide

57 eum. Castrens. *consil. 239. col. 2. lib. 1.* † Declara, nisi esset concepta verbis de præsenti, & futuro, & non posset verificari de præsenti; quia etiam fideicommisso de futuro & conditionali esset renunciatum, maxime stante scientia, & iuramento. Rimin.

58 Iun. *consil. 204. num. 38. & seq.* † Restringe; quia fideiussor renuncians omni legum, & statutorum auxilio, non censetur renunciare iuri cedendarum actionum. Bald. *in l. si diuersa. C. locati*, sequitur Alexand. in apostill. ad Bart. *in l. 9 qui. ff. de fideiuss. & in l. si ex duob. §. si à Titio. ff. de duob. reis.* Roman. *cons. 472. in eo, quod quæritur. circa med.* vbi extendit, etiam si esset iuratum; quia iuramentum

59 non extendit renunciationem. † Et quod non censeatur renunciasse beneficio cedendarum actionum, late Castren. *d. cons. 239. Super hoc. col. 2. ver. item non obstat. lib. 1.* vbi reddit optimam rationem; quia generalis renunciatio operatur quoad ea, quæ possent impedire exequutionem obligationis sine facto, culpa, vel dolo creditoris, alias aperietur via dolo futuro, & fraudibus.

Vide, *Exceptioni cedendarum actionum quando sit renunciatum, vel non. Conclus.* 388. Vide Conclusionem proxime præcedentem.

Renunciare quilibet potest iuri suo, & quando non. Conclus. 170.

1 IVRI † suo quilibet renunciare potest, *l. si quis in conscribendo. C. de pact.* vbi Ias. in 7. *not.* vbi dicit procedere etiam abstrendo, & dissipando. Abb. *consil. 72. Videtur primo. col. 2. ver. sed iis minime ob-*

2 *stantibus, lib. 2.* † Extende tam in iudicio, quam extra iudicium, &

3 in contractu. Abbas *d. consil. 72. col. 2. num. 1. lib. 2.* † Amplia in tantum, vt quis non compellatur acceptare beneficium, neq; Cardinalatum. Cald. *consil. 56.* quod est *1. de translat. Prælat.* † Amplia;

4 quia potest quis renunciare exceptioni sibi competenti. † Amplia; quia quilibet potest renunciare gratiæ, & fauori pro se introducto, vt habēs gratiam cum decreto irritanti, vel dubitulam

5 gratificationis possit illa non vti. Cald. *d. cons. 56. n. 2. ver. & ad idem*

6 *facit* alias *1. de translat. Prælat.* † Amplia, vt etiam valeat renunciatio facta de beneficio, quod quis obtinet, & quod nō potest renunciari sine superiore quoad ipsum renunciantem. Feder. de

7 Sen. *cons. 156. in addit. 2.* incipit, *Sequitur momentum.* Cald. *consil. 62. in fin.* quod est *3. de renunc.* † Amplia, quia vbicunque id inducitur fauore personæ, quilibet potest iuri suo personali renunciare

8 etiam circa beneficia. Calder. *consil. 59.* quod est *2. de renunciat. in princ.* † Amplia in iure competente ad rem, & super beneficio; quia quilibet potest illi renunciare etiam sine superiore, & sufficit renunciatio etiam nō expressa. Cald. *consil. 62. An si impetrans,*

9 alia; *5. de renunc.* † Amplia in termino, & dilatione concessa alicui; quia etiam si ius interdicat ante lapsum termini aliquid non fieri, intelligitur, nisi is, pro quo est inducta dilatio, renunciet huic fauori suo. Gemin. *consil 121. num. 16. ver. probatur idem alia ratione, vsque in fin.* † Amplia etiam in prohibitis à statuto; quia si

10 statutum prohibet aliquid posse legari per matitum vxori; tamen si legetur, & hæres admittat vxorem percipere vsumfructum legatum prohibitum, censetur renunciare iuri suo, & ideo ipsa consumptos fructus lucratur; quia præsumitur bonæ fidei. Bald. *consil. 313. Non videt. per tot. lib. 1. & consil. 336. Iuxta casum. num. 2. & 3. lib. 1.* † Amplia etiam in formalibus; quia quando formā

11 principaliter respicit vtilitatem priuatam, inest tacite clausula, nisi partes, de quarum fauore agitur, aliter voluerint. Cuman. *consil. 50. Stante statuto, num. 2.* vbi loquitur in statuto dante formam electioni arbitrorum inter coniunctos litigantes, vt possint euitare de consensu formam traditam. † Amplia; quia sta-

12 tuto, quod fiat compromissum inter consanguineos vsque ad certum gradum de omni lite, potest renunciari per pactum etiam non iuratum. Cuman. *consil. 59. Circa statutum.* † Restringe;

13 quando esset fauore publico introductum. Cuman. *d. consil. 59.*

14 *in fin.* † Declara, & extende, quod possunt partes renūciare statuto, etiam si disponeret partes cogi debere ad compromissum; quia valebit renunciatio quoad partem, sed non quoad indicem; quia poterit compellere præfatos ad compromittendum.

15 Cuman. *d. consil. 59. circa med. ver. si autem.* † Amplia; quia appellationi, item restitutioni in integrum, vel nullitati potest renunciari, quod intellige cum distinctione. Vide, *Appellationi quando,*

16 *& qualiter deferendum. Conclus.* 369. † Extende; quia reductioni, & nullitati potest renunciari. Ioan. de Anan. *consil. 50. In quæstione, in*

17 *princ.* vbi Bologn. † Amplia, quia quilibet potest renunciare rescripto à se impetrato, incertus auctor post Regulas Socin. *Reg. 3. Rescripto renunciari potest*, vbi ponit sex fallentias; prima est, nisi rescriptum afferat alicui ius vltra instantiam; secunda, dummodo

18 renuncians satisfaciat parti de expensis; tertia, quando iam esset iudici præsentatum, & effectum commune; quarta, nisi iam emanasset citatio; quinta, nisi concernat publicam vtilitatem.

19 † Amplia, quia vbicunque ius constitutionis, vel statuti principaliter est introductum fauore priuatorum, licet secundario fauore publico, potest illi renunciari; prout dat exempla plura Roman. *consil. 151. Præfati consultoris in princ.* vbi, quod statutum Florentiæ de inttratura apothecarum; item Vellejanum ad fauorem mulierum; item restitutio in integrum respiciunt vtilitatem priuatam; ideo maior fructus potest renunciare, secus si principaliter fauore publico, & secundario fauore priuato, & ibi apostill.

20 † Hanc regulam ponit Socin. *Reg. 8. Renunciare iuri suo*, vbi limitat decem modis; primo iuri naturali, & sanguinis; secundo iuri positiuo circa solemnitatem; tertio, quando est ius, pura eundi per stratam; quarto in minore; quinto, quando ius publicum; sexto, quando ius superioris; septimo, quando ius mixtum cum tertio; octauo, quando ius introductum odio alterius; nono, quando ius est contra naturam actus; decimo, quando ius non est de præsenti, sed futuro. † Limita, seu declara, quia hæredes

21 duo dati substitutis aliis, si ambo decesserint sine filiis, licet ipsi ambo, vel alter possint repudiare hæreditatem, & ipsis nocear repudiatio; tamen non acquiritur substitutis, donec purificetur conditio, quod decesserint ambo sine filiis. Castr. *consil. 374. Vxor, num. 2. per tot. lib. 1.* † Limita, quando ius renunciantis est mixtum, prout si hæres vocatus cum omnibus descendentibus ex

22 causa honoris testatoris, non potest renunciare iuri suo, & mandato testatoris. Castr. *cons. 259 Omnis difficultas, col pen. in princ. lib. 1.* Vide Conclus. prox. seq.

Renunciare iuri in fauorem suum introducto quando quis non possit. Conclus. 171.

1 IVRI † in fauorem suum introducto non potest quis renunciare, quando tale ius fuit introductum per constitutionem superioris propter ius publicum, & ad euitandas fraudes. Cald.

2 *consil. 13. An val. at constitutio, in fin. de constit. & consil. 108. in fin.* alias 10. *de vsur.* Bald. *consil. 378 Pro parte cuius iam, nu. 3. vsque in fin. lib. 3.*

3 Roman. *consil. 403. Pro decisione, num. 21.* † Et dicitur publici iuris esse, quicquid spectat ad dignitates, ad magistratus, & ad eorum ordines. Batt. *in l. 1. C. de dignit. lib. 12.* plures citat Decian. *consil. 19.*

4 *num. 40. ver. sexto præsupposito lib. 3.* vbi, quod quis non potest renunciare præcedentiæ sibi competenti ratione ordinis, vel dignitatis, allegat *cap. fin. distinct. 99. & l. 1. C. vt dign. ordo seru. lib. 12.*

5 † Extende, quia quis non potest renunciare ordini suæ dignitatis; quia publici iuris est. Dec. *d. consil. 19. num. 40. & consil. 21. num.*

6 *69. lib. 3.* † Extende, vt neque valeat contue tudo contraria quod minus dignus præcedat suum maiorem. Decian. *d. cons. 21. nu. 4. & seq.* vbi, quod debet esse immemorabilis, & sufficiat & obtineat in contradictorio, vt præiudicet, & *cons. 19. num. 42. & seq. lib. 4.*

7 † Declara, quia licet clericus non possit consentire in iudicem secularem, *cap. si diligenti, de foro compet.* quia est ius publicum; tamen in odium consentientis valet præceptum, & sententia, si

8 non essent nulla. Cald. *consil. 126. in princ. maximē. 5. ver. secundo dico* alias *12. de iud.* † Amplia, vt procedat maxime, quando consentiens

ſtitutio ſuperioris eſt prohibitoria; quia debet neceſſario ſeruari, nec valet renunciatio facta per eum, ad cuius fauorem fuit introducta. Cald. *conſ.* 13. *in fin. de conſtit.* qui ſequitur in conſtitutione Epiſcopi, vt non valeat remiſſio vſurarum ſine præſentia Epiſcopi; quia conſtitutioni non poteſt renunciari, & idem repetit *conſ.* 308. *circa fi. ver. nec obſtat*, alias 10. *de vſur.* & quod iuri prohibitiuo non poſſit renunciari. Bald. *conſ.* 233. *Renunciatio non valuit, lib.* 4. Alexand. *conſil.* 41. *Viſis, quæ, num.* 12. *ver. & pariter non obſtat,*
7 *lib.* 5. † Extende multo magis, quando ius prohibitiuum eſt annullatiuum actus prohibiti; quia non poteſt illi renunciari, Bald. *d. conſ.* 233. *Renunciatio non valuit. lib.* 4. Alexand. *conſ.* 41. *Viſis, num.* 12. *lib.* 5. Vbi, quod idem in ſtatuto, quando eſt prohibitorium,
8 vel pœnale, aut annullatiuum actus. † Extende; quia ſtatuto prohibenti poſſe compromitti in ſo enſes, vel in obtinentes magiſtratum non poteſt renunciari, etiam quod compromiſſum nó ſit iuris publici; quia ſatis eſt, quod ſit generale, & prohibitorium: quia non poteſt eo caſu illi renunciari. Bald. *conſ.* 288. *Pone*
9 *ſtatutum, lib.* 5. † Amplia; quia exemptioni ſibi conceſſæ per Papam non poteſt monaſterium immediate ſubiectum Papæ renunciare propter mixtum ius Papę. *cap cum tempore, de arbitr.* Roman. *conſ.* 369. *Circa primum. num.* 18. *ver. tria ſunt.* vbi apoſtill. *in ver. cum tempore.* Caſtrenſ. *conſil.* 432. *num.* 5. *ver. nunc ad propoſitum, lib.* 1.
10 † Amplia; quia iuri naturæ quis renunciare non poteſt. puta iuri ſanguinis. Cald. *conſ.* 96. *An pacto.* quod eſt 1. *de pact.* & duplica-
11 tur *conſil.* 64. quod eſt 7. *de renunciat.* † Amplia; quia iuri prælationis non poteſt quis renunciare inconſulto eo, qui prælationem conceſſit, & dignitatem. Decian. *conſil.* 19. *num.* 60. *lib.* 3. vbi plura
12 citat. † Amplia, quia iuri introducto ad fauorem ſuum quis non poteſt renunciare, quando non habet liberam diſpoſitionem; quia non poteſt ſimpliciter illi renunciare, *l. liber homo. ff. ad leg. Aquil.* quia quis non habet liberam voluntatem membrorum
13 ſuorum, licet ſint ſua. Cald. *d. conſil.* 96. *in princ.* alias 1. *de pact.* † Et ideo non valet renunciatio, quod quis non poſſit cedere bonis, & liberare perſonam ſuam à carceratione. Alexand. *conſil.* 37. *Viſo, & opportune, num.* 6. *ver. & in propoſito, lib.* 2. vbi apoſtill. *in ver. bo-*
*14 *norum*, dat concord. & dicit *communem. † Amplia etiam in iis, in quibus quis habet liberam diſpoſitionem, ſed renunciatio eſt contra bonos mores. *l. fin. C. de pact.* Cald. *d. conſil.* 96. *ver. aut ilius iuris.* alias 1. *de pact.* † Amplia, etiam ſi habeat plenam diſpoſitionem, & non ſit contra bonos mores renunciatio, ſi tamen alias renuncians induceretur ad delinquendum. Cald. *d. conſil.* 96.
16 alias 1. *de pact. ver. aut non eſt contra bonos mores.* † Et ideo in iis caſibus, in quibus ob reuerentiam quis conuenire non poteſt, niſi in quantum facere poteſt, prout inter maritum & vxorem, ſocerum & generum, & ſimiles, non valet renunciatio; ſecus ſi non ex cauſa reuerentiæ, prout inter ſocios. Alexand. *conſil.* 133. *Super*
17 *quæſtio. n.* 2. *lib.* 5. † Extende hanc ampliationem in tantum, vt nec valeat conſuetudo contraria. *cap. ex parte, de conſuet.* Cald. vbi ſu-
18 pra. † Amplia, vt non poſſit quis renunciare iuri introducto in fauorem ſuum, & alterius, vel in fauorem publicum. Cald. *d. con*
19 *ſil.* 96. *in fin. ver. ſi vero* alias 1. *de pactis.* † Declara, vt bene per actum contrarium poſſit renunciari etiam in caſu vltimæ ampliatio-
20 nis. Cald. *d. conſ.* 1. *de pact. in fin.* alias 96. † Amplia; quia quis non poteſt renunciare iuri ſibi competenti ad defenſionem; quia eſt ius naturale; ideo non valet renunciatio, quod feratur ſententia eo non citato, & non auditis defenſionibus renunciantis. Cald.
conſ. 138. *in princ. ver. item cum citatio. & per tot.* quod eſt 6. *de dilatio.*
21 & duplicatur 204 alias 8. *de re iud.* † Amplia; quia partes nó poſſunt renunciare ſolemnitati actuum iudicialium. gloſ. *in c. de cauſis de offic. deleg. & c. fin. de re iud. in* 6. Cald. *d. conſ.* 138. *in pr. ver. & quod*
*22 *ſolemnib.* alias 6. *de dilatio.* & duplicatur 204. alias 8. *de re iud.* † Declara tamen; quia ſententia nulla poteſt conſenſu partium validari, vt valeat, non tanquam ſententia, ſed tãquam contractus. Cald. *d. conſ.* 138. *ver. nec obſtat. ſi dicatur*, alias 6. *de dilatio. in princ. col.* 2. quod duplicatur 204. alias 8. *de re iud.* Bart *in l. vnica, in princ. C.*
23 *qui pro ſua iuriſdict.* vbi dicit comm. † Amplia; quia quando aliquid prohibetur ratione totius ordinis, vt eſt Presbytero non mendicare oſtiatim, prohibitioni non poteſt quis renunciare; quia fauore publico hoc eſt introductum. Cald. *conſ.* 220. *in fin.*
24 *col.* 1. *ver. non obſtat, ſi dicatur*, alias *vnico. de vita & honeſt. cler.* † Amplia in hærede vſurarii manifeſti; quia licet approbauerit teſtamentum, & cœperit ſoluere; tamen poteſt illud impugnare; quia reſpicit ius publicum, quod non valeat. Cald. *conſ.* 330. alias 1. *de*
25 *teſtam.* † Amplia, quia quis non poteſt renunciare ſtatuto, vel legi iubenti partes debere cogi ad compromittendum, quia licet renunciatio operetur quoad iudicem, quin partes compellere poſſit. Cuman. *conſil.* 59. *Circa ſtatutum, in med. ver. ſi autem.* Amplia, † quando ſtatutum, vel cõſtitutio reſpiceret publicam vtilitatem, quia non poteſt illi renunciari. Cuman. *d. conſil.* 59. *in fin.* 26
† Amplia, quando lex, vel conſtitutio generalis induceret formam præcitam in actibus hominum, quia illi non poteſt renunciari. Bald. *conſil.* 288. *circa fin. ver. & diſting. lib.* 5. † Amplia, quia 27
non poteſt minor renunciare ſolemnitati ſtatutariæ ad fauorem 28
minorum, puta quod non poſſit contrahere ſine decreto iudicis, & ſine interuentu vnius proximioris conſanguinei, quia licet adſit decretum iudicis, & renunciatio ſtatuti, non valet, nec iudex poteſt hoc caſu ſupplere, nec pars renunciare. Caſtrenſ. *conſil.* 302. *Ad bene examinandum, num.* 2. *ver. ſuper ſecundo, lib.* 1. Amplia, † quando lex, vel conſtitutio eſt mere odioſa, puta indu- 29
cta in odium certarum perſonarum, vel certorum contractuum, quia non valet renunciatio. Bald *d. conſil.* 288. *circa fin. ver. & diſtingue, lib.* 5. † Extende etiam, quando continet fauorem, & 30
odium ſimul, ſed eſt inductiua certæ formæ in actionibus hominum. Bald. *d. conſil.* 288. *circa fin. lib.* 5. † Idem, quando ad rigo- 31
rem iuris conſeruandum. Bald. *d. conſil.* 288. *in fin. lib.* 5. † Reſtringe, quando lex, vel conſtitutio eſſet mere fauorabilis; quia illi 32
poteſt renunciari. Bald. *d. conſil.* 288. *circa fin. ver. & diſtingue, lib.* 5. † Extende etiam, quando continet fauorem, & 33
non poteſt allegare illius iniuſtitiam, vel nullitatem, vt ex tali allegatione conſequatur commodum. Bartol. Bald. Caſtrenſ. Imol. Alexand. & Iaſ. *in l. ſi ſeruus plurium.* §. 1. *ff. de leg.* 1. Alexand. *conſil.* 63. *num.* 12. *lib.* 4. & *conſil.* 69. *lib.* 3. † Amplia, quia non po- 34
teſt quis renunciare oblationi per eum factæ de emendo certa bona, quia non poteſt quis paciſci, ne ſibi acquirere liceat. Bald. *conſil.* 441. *Magnifici viri, lib.* 3. ſed & aliaratione magis efficaci, quia ex oblatione eſt quæſitum ius tertio, à quo auferri non poteſt ſine conſenſu ſuo. † Amplia, quia renunciatio etiam 35
cum iuramento facta de hæreditate viuentis non valet, quando viuens huic pacto non conſenſit, nec interfuit. Anchar. *conſil.* 39. *colum.* 1. Alexand. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta, col.* 6. *ff. de verbor. oblig.* Socin. *conſil.* 73. *colum.* 2. *lib.* 1. Dec. *in l. pactum dotali, in* 6 *limit. C. de collat.* Caſtrenſ. *conſil.* 93. *colum. penult.* Capell. Tholoſ. *deciſ.* 458. quia requiritur conſenſus eius, de cuius hæreditate agitur. Doct. *in l. fin. C. de pact.* Dec. *conſil.* 32. *colum.* 1. Roland. à Vall. *conſil.* 95. *num.* 23. *lib* 1. Cruett. *conſil.* 127. *num.* 5. † Declara tamen, 36
quia bene valet renunciatio facta hæredibus, & bonis tam paternis, quam fraternis, & tam ex teſtamento, quam ab inteſtato, & tam deuolutis, quam deuoluendis cum iuramento. Bart. *in l. quis Romæ § duo fratres.* vbi cæteri. *ff. de verbor. oblig.* Angel. *conſil.* 59. *Paterfamilias, & conſil.* 219. *Teſtamentum quidam.* Doct. *in l. de iis. ff. de tranſact.* Alexand. *conſil.* 11. *Viſo, & conſiderato, lib.* 1. & *conſil.* 76. *Ponderatis iis, lib.* 3. & eſt * communis opinio, vt atteſtatur Aretin. *
in d. §. duo fratres. † Amplia, quia *l. de iis. ff. de tranſactio.* diſponenti, 37
quod non noceat renunciatio facta de iure competenti ex teſtamento, niſi fit facta certioratio teſtamenti; quia eſt prohibitiua, non poteſt renunciari. Signorol. *conſil.* 253. *in fin.* † Amplia; quia 38
vxor non poteſt renunciare iuri hypothecæ etiam quoad bona vendita per maritum dumtaxat, ſi alia bona mariti non ſuperſunt pro ſatisfactione dotis. *l. iubemus*, vbi Bart. & alii. C. *ad Velleia.* Bald. *conſil.* 164. *cum ſeq. lib.* 3. Caſtrenſ. *conſil* 8. *lib.* 2. Fulgoſ. *conſil.* 216. Roman. *conſil* 187. *in princ. auth ſiue à me.* C. *ad Velleian.* Bart. & alii *in l. Mœuia.* §. 1. *ff. ſolut. matrim.* Alexand. *conſil.* 83. *num.* 6. *lib.* 6. Aſſl. *deciſ.* 311. *cum duab. ſeqq.* Neguſ. *de pign. in* 4. *memb.* 2. *partis princ. n.* 85. & *in* 3. *memb.* 6. *partis, n.* 16. † Extende; quia imo non ſufficit, 39
quod tempore renunciationis adeſſent alia bona, ſed requiritur, quod maritus ſit ſoluendo tempore, quo mulier exigit dotem, & iſta eſt communis * opinio. Abb. *in c. peruenit, in pr. de empt.* *
& vend. vbi etiam Ant. de Butr. & hanc partem vti * communem *
ſequitur Ioan. Lup. *in repet. rubr. de donat. inter vir. & vxor.* §. 17. incip. *Vnum circa iſtas donationes, nu.* 21. *ver. In hac igitur renunciatione.* † Contrarium tenuit Caſtr. & alii, quos idem Lup. citat, vbi ſupra. † Declara; quia regulariter mulier renuncians iuri hypothe- 40
cæ in bonis alienaris per maritum non ſibi præiudicat quod alia 41
bona mariti, & valet renunciatio ſi poteſt aliis ſatisfieri, ita * oẽs *
in d. l. iubemus. C. ad Velleian. Signor. *conſ.* 100. *Quæſtio dubitabilis, per tot.* † Reſtringe, quando mulier vidua vẽdit bona vna cum filiis, 42
in quibus habet hypothecam, & ceſſit emptori omnia iura ſibi competentia omni meliori modo; quia ſibi præiudicat ẽt in credito dotali pro dicta ſumma. Alex. *conſ.* 47. *Viſis inſtrumentis: per tot. lib.* 3. Cuma. *in l. ſi domus. §. fin. ff. de leg.* 1. *ver. nam & ita in venditione.* † Amplia; quia renunciatio facta per monaſterium de bonis 43
quæſitis monacho habet vim alienationis. Socin. *conſ.* 230. *col.* 1. *li.* 2. & ideo nó valet, niſi adſit iuſta cauſa, & ſolẽnitas, quæ eſt neceſſaria in alienãdo, *c.* 1. *de reb. eccl. non alien. in* 6. gl. *in c.* 1 & ibi Ant. de Butr. & Abb. *de in integr. reſtit.* Abb. *in c. nulli, de reb. eccl. non alie-*

nand. ita late Socin. *cons.* 15. *cap.* 1. *lib.* 1. Dec. *cons.* 142. Ruin. *cons.* 86. *lib.* 1. † Restringe, quia bene valet renunciatio, & donatio facta per nouitium ante professionem de bonis suis ad commodum fratrum, vel aliorum consanguineorum in seculo remanentium sine solemnitate, nec annullatur sequuta postea professione, Fed. de Sen. *cons.* 32. Anch. *cons.* 69. & plenius *in c. beneficium, de reg. iur. in* 6. & pro hac parte facit; quia interim, donec profiteatur, reputatur secularis, *c. religioso.* §. 1. *de sent. excomm. in* 6. Ias. *in auth. ingressi. C. de sacrosanct. Eccles.* nec præsumitur de iure, quod profiteri velit, *c. non solum, de reg. in* 6. ideo videtur, quod interim possit libere disponere de rebus suis, *& statu liberum, & l. statu liberi à cæteris. ff. de st. at. liber.* ita Castr. *cons.* 432. *lib.* 1. Crau. *cons.* 152. *n.* 6. & Anch. *d. c. beneficium, de reg. iur. in* 6. ea ratione, ne reddantur timidiores ad ingrediendam religionem, eo quia alacriori animo accedat, quando sciunt se liberos, & de eorum bonis posse libere disponere pendente probationis anno, quam si essent priuati tali libertate; & hanc opinionem, quod talis donatio, & renunciatio valeat, & non reuocetur per professionem postea factam, tenet Felin. *in c. in præsentia, col.* 22. *de probatio.* vbi etiam Dec. *col. pen.* & ita consuluerunt Florentini Aduocati famosissimi. Vide, *Ius publicum priuatorum pactis tolli non potest. Concl.* 623. † Amplia; quia is, qui promisit renunciare suæ protestationi de redarguendo testes de falso, licet hoc possit facere quoad sui præiudicium, non tamen potest in præiudicium alterius, & aliis casibus, de quibus Socin. *in Reg.* 49. *Promittens suæ protestationi.*

Renunciare iuri de futuro quis non potest, & quando secus. Conclus. 172.

IVRI † de futuro renunciari non potest. *l. non potest. ff. de re iudic. l. si ita scriptum. §. si sub conditione. ff. de leg.* 2. *l. is qui,* vbi Ias. & alii. *ff. de acquir. hæred.* † Et est ratio; quia renunciatio est quædam priuatio, quæ supponit habitum; ideo iuri nondum habito non renunciatur. Socin. *consil.* 114. *in princ. lib.* 1. Franc. Curt. Iun. *in l.* 1. *C. de pact. num.* 19. plenius Purpur. ibi *num.* 51. qui dicit, quod renunciatio non aptatur ad ius de futuro; quia præsupponit habitum, sed pactum habet vim non petendi etiam de futuro. † Et propterea appellationi simpliciter, & principaliter quis non potest renunciare; quia esset renunciatio iuri de futuro. Gemin. *consil.* 129. *num.* 7. *ver. est tamen verum.* † Contrarium, quod imo valeat promissio de non appellando, siue sit facta in iudicio parte absente, siue extra iudicium cum iuramento, vel per pactum, vel in scriptis; quia habet vim pacti. Castrens. *consil.* 283. *Super isto negotio, in princ. & num.* 2. *lib.* 1. † Declara; quia bene potest renunciari per pactum iuratum. Angel. *consil.* 187. *A. & B. nu.* 3. *in fin. & num.* 4. *ver. si vero partes.* Castrens. *d. cons.* 283. *num.* 1. *lib.* 1. Vide plenius, *Appellationi an, & quando post renunciari. Concl.* 386. † Imo simpliciter per pactum potest renunciari iuri de futuro. Zabar. *cons.* 129. *num.* 2. Signorol. *cons.* 159. *num.* 5. Castrens. *d. consil.* 282. *in princ. &* 283. *num.* 2. *lib.* 1. † Imo simpliciter inter præsentes; quia renunciatio facta præsenti iuri de futuro valet, secus si absenti; quia præsentia inducit consensum, & operatur effectum pacti taciti. Ioan. de Imol. *cons.* 52. *num.* 2. Purpur. *in l.* 1. *n.* * 857. vbi dicit * communem. *C. de pact.* † Amplia; quia non potest renunciari iuri conditionali. Castrens. *consil.* 259. *col.* 4. *num.* 4. *in fi. ver. & esto, lib.* 1. † Amplia, quia licet per stipulationem, & pactum possit renunciari iuri de futuro; tamen neque per pactum, neque per stipulationem renunciatur iuri de futuro ignorato. Fulgos. *consil.* 67. *num.* 4. *in fin. & num.* 5. *ver. non potest autem.* Roman. *consil.* 22. *num.* 3. qui idem dicit, quando in iudicio, vel cum iuramento est facta renunciatio. † Restringe tamen, quando saltem implicite sciebat; vel scire poterat. Roman. *d. consil.* 22. *nu.* 3. *in fin. ver. eo quoque casu.* † Amplia, quia non potest renunciari iuri de futuro circa hæreditatem viuentis, nisi ipse viuens, de cuius hæreditate agitur, sit præsens, & iuretur. Ias. late *in l. fin. C. de pact.* Vide, *Pactum circa futuram successionem. Concl.* 14. † Restringe; quia mater cum iuramento non potest renunciare iuri succedendi filiæ, & sic hæreditati filiæ, & per talem renunciationem iuratam acquiritur ius succedendi auo, & auiæ maternæ; quia iuramentum, & renunciatio est personale; ideo habetur renuncians, ac si esset mortua. Castrens. *cons.* 300. *Super primo, lib.* 1. *per tot.* † Declara totam istam materiam; quia ius de futuro mihi competens sine facto meo sola renunciatione tolli potest, prout si mihi absenti acquiritur etiam Notario stipulanre; quia requiritur consensus meus, ex quo sum absens; ideo repudiatione sola tollitur, sic Dec. *in l.* 1. *C. de pact. num.* 21. *& seq. ver. extra gloss.* & Purpur. ibi *num.* 72. *& seq.* † Si vero ius personale competat ex facto meo, sola renunciatione tolli non potest, sed requiritur pactum. Dec. *d. l.* 1. *num.* 23. *ver. secunda conclusio. C. de pact.* † Eciam, si agatur de iure reali transferendo; quia sola renunciatione non tollitur. Dec. *d. l.* 1. *num.* 24. *C. de pact.* & Purpur. ibi *num.* 76. vbi dicit * communem, quod realis ad effectum dominii transferendi pacto non tollitur, sed bene ad effectum possessorii, vel habendi rem pro derelicta. Vide Socin. *reg.* 7. *Renunciatio simplex iuris de futuro non valet,* vbi limitat quatuor modis; primo, quando per pactis secundo de æquitate canonica; tertio, quando renunciatio fit à parte, cuius interest; quarto, quando fit iudici. † Limita, quia si ius de futuro est radicatum de præsenti, valet renunciatio; ideo frater, qui diuisit feudum cum fratre, si consentiat alienationi factæ per patrem de dicto feudo cum licentia domini, sibi præiudicat in successione feudi, etiam quod frater vendens moretur sine filiis, quia alias nihil operetur, quando accessit etiam consensus domini, & quia habet ius de futuro radicem de præsenti. Franc. Aretin. *consil.* 3. *In Christi nomine, Amen, consultatio præmissa, col.* 2. *ver. sed cum in casu nostro.* † Extende; quia renunciatio facta hæreditati maternæ per verba generalia comprehendit omne ius de præsenti causam habens, licet nondum quæsitum plene; ideo comprehendit remissionem portionis, quam pater transiens ad secunda vota tenetur restituere. Castr. *consil.* 2. *col. pen. in fin. col. fin. lib.* 1. † Extende; quia potest renunciari iuri fibrab euentu competituro, quando de præsenti est radicatum. Sign. *consil.* 71. *in princ.* vbi loquitur in successione. † Declara, quia fire, nunciatio sit de iure, quod habeo, vel habere spero, venit ius de futuro habens causam de præsenti, non autem ius habens causam de futuro, nisi expresse dicatur, ita Boer. *decis.* 147. *num.* 13. & idem dicit etiam Paris. *consil.* 127. *num.* 26. *lib.* 1. & Castrens. *d. cons.* 252. *Viso puncto, col. pen. in fin. & col. fin. lib.* 1. † Limita, quando interuenit iuramentum. Roman. *d. cons.* 22. *num.* 1. vbi plena apostill. *in ver. validat* sequitur late Purpur. *in l.* 1. *num.* 64. *C. de pact.* licet ibi Dec. *num.* 27. dubitet. Castrens. *consil.* 283. *num.* 2. *lib.* 2. † Et deo si mater renunciat iuri succedendi filio cum iuramento, valet, & successio defertur auo, & auiæ maternis; quia iuramentum est personale. Castrens. *cons.* 165. *Super primo, per tot. lib.* 1. † Declara; quia tunc valet renunciatio iuri de futuro, quando est expressum cum iuramento, alias secus; quia iuramentum non extendit renunciationem. Roman. *consil.* 472. *In eo quod, in fin.* vbi apostill. fin. dat concord. † Limita; quia imo facilius remitti potest ius quæsitum, quam ius quæsitum; quia tertio quis non potest præiudicare post ius quæsitum, sed bene potest præiudicari in iure quærendo. Castr. *cons.* 112. *Viso tenore, lib.* 1. allegat text. cum ibi not. *in l. fin autem dominicam. ff. de pact.* † Limita; quia iuri de futuro potest renunciari per pactum ambarum partium; quia plus operatur consensus ambarum partium, quam consensus vnius partis. Gemin. *consil.* 129. *num.* 7. *& 8. ver. aut renunciatur per pactum.* Signorol. *consil.* 71. *Factum sic se habet, in princ.* Roman. *consil.* 22. *Propositæ in princ.* vbi plena apostill. *in ver. potest.* Zabar. *d. consil.* 129. *nu.* 2. Signor. *cons.* 159. *num.* 5. per *l.* 1. *C. de pactis.* † Extende, vt etiam valeat renunciatio facta expresse per vnam partem in præsentia alterius partis audentis, & non contradicentis. Gemin. *d. consil.* 129. *in fin. ver. & hanc partem vsque in fin.* vbi, quod ita tenet Rota. Ioan. de Imol. *cons.* 52. *num.* 2. Purpur. *d. l.* 1. *num.* 63. *C. de pact.* † Extende; quia imo etiam valet renunciatio iuri de futuro in absentia partis, quando interuenit nuncius, vel epistola; quia nuncius, vel epistola operantur idem, quod præsentia. Ioan. de Imol. *consil.* 78. *num.* 5. † Declara, dummodo is, cui nuncius, vel epistola defertur, accepret ante reuocationem. Purpur. *d. l.* 1. *num.* 66. *& seq. C. de pact.* † Extende; quia bene valet renunciatio iuri de futuro, quando confertur in tempus, quo ius futurum esset quæsitum. Signorol. *consil.* 159. *num.* 5. † Limita; quia in iudicio potest renunciari per vnam partem tantum; quia tale pactum in iudicio valeret etiam in absentia partis. Gemin. *d. consil.* 129. *num.* 8. *ver. & hanc partem,* vbi, quod ita tenet Rota, & quia calor iudicii hoc operatur. Roman. *cons.* 22. *num.* 2. *in fin.* Zabarell. *d. consil.* 129. *num.* 2. Castrens. *consil.* 283. *num.* 2. *lib.* 1. † Declara secundum aliquos, quando iudex, vel alius pro absente recipit, vide post ad fin. Purpur. *in l.* 1. *num.* 60. *& seq. C. de pact.* vbi disputat pro vtraque parte. Vide, *Acquirere nolle, & alienare sunt diuersa. Concl.* 441. *num.* 43. *& seq.* Vide Conclusionem proximè sequentem.

* * *

Renunciatio facta quando comprehendat ius de futuro. Concl. 173.

1 FRATRES † diuidentes inter se bona paterna, & se liberantes,& promittentes alter alterum non molestare etiam cum iuramento non censentur renunciare fideicommisso post mortē illorum. Bald. *cons.* 18. *Nobilis vir per tot. lib.* 3. † Extēde, vt idem sit, si diuidant, & renuncient fideicommisso; quia non cēsentur renunciare donationi reciprocæ factæ de futuro, si vnus decedat sine filiis. Anch. *cons.* 291. *Super pluribus*, *n.* 7. vbi, quod renunciatio ex vna causa non extenditur ad aliam. † Amplia; quia generalis liberatio non includit ius de futuro, & sic ius non natum, quia liberatio est quædam priuatio, quæ refertur ad id, quod est 4 in actu. Bald. *d. cons.* 18. *circa fin. ver. item non obstat, lib.* 5. † Extende; quia neq; comprehendit ius natum, sed non competens renuncianti; ideo non trahitur ad ius hæreditatis post liberationem quæsitæ; quia de eo non est cogitatum. Dyn. *cons.* 28. *Thema tale est, quidam per tot.* Bald. *cons.* 47 *in fin. ver. dicet aliquis, lib.* 1. *& consil.* 48. *lib.* 2. Ang. *cons.* 52. *per tot.* Aret. *cons.* 3. Curt. Iun. *cons.* 101. *n.* 7. & 5 *seq.* † Ampl; quia renunciatio generalis nunquam extenditur ad futura ex nouo contractu, neq; ad exceptionem doli. Bald. 6 *cons.* 210. *Punctus infra scripti, n.* 3. & 4. *lib.* 5. † Extende; quia renunciatio nunquam trahitur ad iura de futuro nō cogitata, & multo minus ad incogitata. Doct. *in l. qui Romæ.* §. *duo fratres. ff. de verb.* 7 *oblig.* & hoc est generale in omni dispositione. † Amplia; quia tacita renunciatio, quæ resultat ex consensu præsumpto, nunquam præiudicat consentienti, nisi quoad ius, quod habebat tempore consensus. Bald. *cons.* 220. *Quod de consensu, lib.* 5. Fulg. *cons.* 67. *col.* 3. 8 *n.* 4. *& seq. ver. proparte vero.* † Amplia, etiam si renunciatio cantet per verbum, quod potest importare extensionem, veluti si esset dictum, quod renunciat ius, quod competit, & competere posset; quia restringitur ad ius de futuro habens tantum causam de præterito, & tempore renunciationis. Ang. de Perus. *cons.* 78. *Plures creditores, n.* 2. *ver. nec obstat, si dicatur*, sequitur plene Curt. Iun. *cons.* 101. *n.* 7. *& seq.* vbi plene *per tot.* plenius Portius *cons.* 57. *per tot.* * & est communis * opinio, vt per Bart. *in l. qui Romæ. §. duo fratres,* * *in 6. quæst. n.* 19. vbi apostill. *in ver. de præsenti*, dicit * communem, & * ibi Alex. *n.* 56. dicit * communem Crot. *n.* 125. & 126. *ff. de verb. ob-*9 *lig.* Rimin. Iun. *cons.* 72. *n.* 93. *& seq. lib.* 1. vbi plura similia. † Extende, quia vbicunq; verba etiam de futuro possunt aliquid operari; non tamen fit extensio, vt ius futurum ex causa de futuro comprehendat. Curt. Iun. *d. cons.* 101. *per tot.* Bart. & alii, vbi supra, ita Gabr. *tit. de fideicom. concl.* 1. *n.* 7. & ibi addidi plures. Grat. *cons.* 17. *n.* 44. *& seq. lib.* 1. Gozad. *cons.* 46. *n.* 17. Rain. *cons.* 138. *lib.* 2. Mā-10 del. *cons.* 74. Rim. Iun. *cons.* 204 *per tot.* † Restringe; quando alias verba nihil operarentur; quia tunc bene comprehendunt causam, & ius de futuro. Curt. Iun. *d. cons.* 101. *n.* 8. *& seq.* † Restringe, quando renunciatio fit generaliter omni iuri, & bullettino, quæ fierent; quia comprehendit bullettinum, seu moratoriam post-12 ea obtentam. Io. de Imol. *cons.* 52. *n.* 2. † Amplia in fideiussione; quia fideiussor nunquam censetur renunciare iuri de futuro. Fulg. *d. cons.* 67. *n.* 4. & 5. vbi late declarat, quod potest vendicare 13 rem ex nouo iure, licet de euictione teneatur. † Amplia; quia stipulatio, & obligatio de euictione, & de non molestando intelligitur respectu iuris de præsenti competentis ipsi promittenti. 14 Anch. *cons.* 291. *n.* 7. *in fin.* † Amplia; quia filia, vel soror renunciās feudo ad fauorem sororis, non censetur renunciare in casu priuationis propter delictum eius, cui fit renunciatio; ideo admittitur. Zabar. *cons.* 127. *circa fi.* & plenius *cons.* 129. *n.* 2. *ver. ad tertium*, 15 *vsq; in fin.* † Extēde; quia filii renunciantes successioni patris, vel matris non censentur renunciasse in casu, quo pater, vel mater contrahunt incestas nuptias, quo casu fit confiscatio, si non adsunt filii; quia imo succedent non obstante renunciatione. Dec. 16 *cons.* 234. *n.* 4. † Restringe, nisi refutatio esset facta generaliter domino feudi; quia tunc comprehendit omnem casum. Zabarell. 17 *d. cons.* 139. *n.* 2. *ver. ad tertium.* † Amplia in compromisso; quia non comprehendit ius de futuro, nisi verba sint adeo generalia; quia necessario debeant comprehendere, vt est videre *in ver. Compro-* * *missum. Concluf.* 519. & est communis * opinio, vt per Alex. *consil.* 18 40. *n.* 3. *lib.* 4. † Amplia in præscriptione; quia licet possit renunciari præscriptioni completæ, non tamen potest renunciari præscriptioni futuræ. Rom. *cons.* 201. *Pro decisione, n.* 4. *ver. & licet*, vbi * apostill. dicit magis * communem, & citat plurimos concord. 19 † Contrarium tenent aliqui, inter quos Bald. *in l. nemo potest, post* *med. ff. de leg.* 1. qui dicit * communem, prout refert eadem apostil. 20 ad Roman. *d. cons.* 201. *n.* 4. † Amplia; quia renunciatio facta cuicunque successioni ex testamento, vel ab intestato, vel ex quacunque alia causa, intelligitur ex causa de præsenti, & nō ex causa de futuro. Guid. Pap. *decis.* 229. † Et quod renunciatio facta per filiam omnibus bonis, & iuribus paternis non extēdatur ad bona, quæ postea amisit per transitum ad secunda vota. Guid. Pap. *decis.* 228. † Item, si renunciauit bonis paternis, & maternis; quia non censetur renunciasse, si frater succedēs patri, & matri, postea moriatur; quia iuri de futuro non renunciat. Guid. Pap *decis.* 231. † Et renuncians hæreditati paternæ ad fauorem matris ante aditam, censetur repudiare, ita vt locus sit successioni, ad fauorē proximiorum, quādo nō fuit hæreditas delata acceptata. Castr. *cons.* 228. *in pr. lib.* 1. † Contrarium, quod renunciatio non sit repudiatio; quia imo præsupponit ius renunciatum procedere, & sic inducit additionem. Castr. *cons.* 252. *Viso puncto, col. pen. ver. præterea dicit ipse, lib.* 1. † Amplia; quia si duo hæredes sunt instituti, & inuicem substituti, & alter repudiet hæreditatem pro portione sua, quæ accrescit cohæredi, poterit succedere in tota hæreditate ex substitutione; quia renunciatio non trahitur ad ius de futuro, nisi sit dictum. Castr. *cons.* 181. *Notandum est, col.* 1. *in fi. & col.* 2. *lib.* 2. † Amplia; quia non valet renunciatio appellationis, quādo de futuro, vt in Concluf. prox. præceden. *n.* 2. *& seq.* Vide, *Appellationi quando, & ex quibus censeatur renunciatum. Concl.* 387. † Limita, quando fuit in specie dictum, & interuenit vel pactum, vel iuramentum, vel calor iudicij; quia valet. Rom. *cons.* 22. *in pr. & n.* 3. *& seq. ver. in contrarium*, vbi est apostill. plena. † Extende; quia verba clara iuncta scientia iuris si sunt generalia, & de futuro, omnia includunt, vt idem Rom. *d. cons.* 22. *ver. in contrarium*, vbi latissime, & apost. ibi. † Limita, quando quis promittit non molestare super re vendita, sed emptori habere licere. *l. stipulatio ista.* §. *si quis forte, ver. quæritur*, vbi Bart. Castr. Alex. & Iaf. *ff. de verb. obl.* † Declara, seu extende, vt procedat, etiam si ius de futuro esset incognitum, vt Castr. *in d.* §. *si quis forte l. stipulatio ista. ff. de verb. obl.* vbi loquitur in legato postea facto. Limita; † quia potest renunciari appellationi, & sic iuri de futuro multis casibus. Vide, *Appellationi an, & quādo possit renunciari. Concl.* 386. vbi late per discursum. Vide Concl. prox. seq.

Renunciatum quando censeatur fideicommisso, vel non. Concluf. 174.

NON † censetur renunciatum fideicommisso per ignorantes fideicommissum. Bald. *cons.* 434. *circa fin. ver. solutio, lib.* 3. † Amplia; quia etiam scientes fideicommissum non censentur illi renunciare per diuisionem, etiam si vltra diuisionem promiserint non contrauenire. Bart. *in l. qui Romæ. §. duo fratres. n.* 11. *v. secundo quæro. ff. de verb. oblig.* † Extende, etiam si vltra promissionem de non veniendo contra interuenit iuramentum. Bald. *consil.* 18. *Nobilis vir, per tot. lib.* 3. Io. de An. *cons.* 29. *n.* 9. Alex. *cons.* 40. *n.* 3. vbi apost. *lib.* 4. vbi dicit magis * cōmunem. Gabr. *concl.* 1. *tit. de fideic. in* * *1. ampl.* vbi de * communi, *n.* 2. vbi extendit, etiam si dictum sit, perpetuo non contrauenire. Ruin. *cons.* 137. *lib.* 2. † Extende et ā, quando fuit dictum, quod vnus alteri remittit iura, quæ habet, vel habere sperat; quia si potest referri ad alia iura, non censetur remissum fideicommissum, alias secus, ne sint superflua illa verba, de futuro. Gabr. *d. concl.* 1. *de fideicom. in* 2. *ampl. n.* 5. *& seq.* † Extēde, etiam si sit dictum, quod remittebat ius omne præsens, vel futurum ex testamento, vel ab intestato iure fideicommissi, vel substitutionis cuiuscunque, vel alio quocunque iure. Gabr. qui plures allegat *d. concl. de fideic. c.* 1. *n.* 11. *& seq.* vbi *n.* 12. dicit * communem, quando non adest iuramentum. † Restringe; quando remisit iura, quæ habet, vel habere poterat quouis modo. Ruin. *consil.* 152. *col penult. lib.* 2. Vide, *Diuisio non præiudicat fideicommissario, & quando secus. Concluf.* 543. vbi plenissime. Vide, *Fideicommissum quando censeatur remissum, vel non. Concluf.* 286. Vide Conclusionem proxime præced.

Renunciantibus iura sua non datur regressus, & quando secus. Concl. 175.

RENVNCIANS † vel cedens ius suum non habet amplius regressum ad illud, plene Crau. *cons.* 166. *nu.* 6. *l. quæritur. §. si vendita. ff. de ædilit. edict. l. si maritus. §. si negauerit. ff. de adulter. l. fin. C. de remiss. pign. l.* 1. §. *qui semel. ff. de succeff. edict.* Iaf. *consil.* 133. *in princ. lib.* 4. Dec. *cons.* 389. *Visa longa. num.* 10. facit *l. post quam liti. C. de pact.* Cra-uett. *cons.* 74 *num.* 4 Roland. à Vall. *cons* 95. *num.* 34. *lib.* 1. Dec. *consil.* 389 *num.* 10. Afflict. *decis.* 220. *num.* 19. Roland. à Vall. *consil.* 57. *num.* 14. *& seq. lib.* 3. Roman. *cons.* 369. *Circa primum, num.* 16. † Et propterea agere non potest ex iure, quod alteri renunciauit. Bartol. *in l. facta.* §. *si hæres, colum.* 1. *ver. quæro post factam. ff. ad Trebell.*

3 bell. Guid Pap. *decis.* 530. & *decis.* 547. † Et quia is, qui consentit alienationi rei suæ, vel ratificat alienationem rei suæ factam, perdit dominium rei suæ, & videtur alienare. Roland. à Vall. *d. cons.* 57. *n.* 14. & *seq. lib.* 3. vbi idem in eo, qui consentit donationi rei
4 suæ; quia videtur donare. † Et tali agenti ex iure, quod cessit, potest excipi, amice iura tua cessisti alteri, tibi non competit actio.
5 Crau. *cons.* 191. *n.* 3. † Et absurdum est, quod is, qui renunciauit se-
6 mel iuribus suis, ad iura renunciata reuertatur. Vide Conclusionem iuribus suis, ad iura renunciata reuertatur. Vide Conclusionem proxime seq. † Et renunciatio habet vim pacti de non petendo, quando fuit facta præsenti, & acceptanti, alias non. Doct.
7 *in d. l.* 1. C. *de pact.* vbi Bart. † Amplia in tantum, vt renuncians iuri suo dicatur obligare se ad vlterius non petendum, *l. Mœuia.* § *fin. cum ibi not. ff. solut. matrim. & in l. si vnus.* § *pactus ne peteret. ff. de pact.* Bart. *in l. habemus.* C. *ad Velleian.* Alex. *cons.* 195. *vers. pectis narratis, ad fi.*
8 *lib.* 6. Socin. *cons.* 230. *Viso testamento, col.* 1. & 2. *lib.* 2. † Amplia; quia renuncians dicitur extinguere ius renunciarum in se ipso, non autem in eo, in quem transfert. Alex. *cons.* 90. *in fin lib.* 5. gloss. &
9 Dd. *in l.* 1. C. *de pact.* † Amplia, vt procedat, siue renunciet expresse, siue tacite. Brun. *cons.* 36 *col.* 1. & alii, quos allegat Rol. à Vall.
10 *d. cons.* 57. *n.* 12. & *seq. lib.* 3. † Et de renunciatione tacita, quæ venit in consequentiam, prout in eo, qui habet rem iudicatam, & cõpromittit super iudicato, vt amplius non possit vti sententia, cui per compromissum renunciauit. Rom. *cons.* 369. *Circa primum, n.*
11 15. & 16. † Limita in eo, qui cessit, vel renunciauit iuri suo ex causa certa, vel sub conditione; quia causa non impleta, vel conditione non purificata reuertitur ad iura sua. Crau. *cons.* 127. *n.* 13. vbi plura.

Renunciatio liti, & causę quid operetur, vel non. Concluſ. 176.

1 RENVNTIANS † liti & causæ pendente iudicio dicitur imponere finem liti: quia talis exceptio dicitur litis finitæ, *l. postquã liti. C. de pact.* ideo impedit litis ingressum, *cap.* 1. *de litis contest. in* 6.
2 Bart. & Dd. *d. l. postquam liti.* † Et iudex, qui scit fuisse renunciatũ liti, & causæ, nõ tenetur iudicare. Bald. *in c. dudum, col.* 7. *de elect.*
3 † Et actor renuncians liti, & causæ ad fauorem rei, remittere intelligitur eo omne ius, quod habet in causa, *d. l. postquam liti. C. de pact.* & ideo iudicium debet esse absolutorium, *l. si traditio. n.* 6.
4 C. *de act. empt.* † Et post renunciationem factam per actorem liti, & causæ reus debet absolui à petitis. argum. *d. l. postquam liti. C. de pact. l. destitisse, cum ibi not. ff. de iud. & in l. destitisse. ff. de minor. l. qui destitit. ff. ad Turpil.* & est text. *in l. accusati, & in l. si ea. C. qui accus. non*
5 *poss. cum ibi not.* † Et post talem renunciationem non datur regressus renuncianti, *l. si quis iusiurandum. C. de reb. credit.* satis enim absurdum videtur, quod quis redeat ad ius renunciatum, *l. si filius. ff. de minor. & in l. qui res.* § *aream. ff. de solutio.* vbi, ius, & actio semel
6 ex incta non reuiuiscit. Vide supra Concluſ. præced. † Et talis renunciatio parit exceptionem litis finitę. Cephal. *cons.* 284. *n.* 6.
7 & 7. † Extende; quia post renunciationem liti, & causæ factam
8 non requiritur alia sententia. Dd. *in d. l. postquam liti. C. de pact.* † In tantum, quod si reus velit sententiam, debet eã obtinere sumptibus suis, non autem sumptibus renunciantis. Ægid. *decis.* 14.
9 Papaz. *in addit. ad Rotam. decis* 3. *de rescript. in nouiss. nu.* 8. † Declara, quia renuncians liti, & causæ titulo renũciare non dicitur; quia renunciationes sunt stricti iuris. Cald. *cons.* 226. *in fi. ver. renunciare*
10 *etiam*, alias 5. *de præben.* † Censetur tamen renuncians liti renunciare etiam iuribus. Afflict. *decis.* 220. *In causa domini Ioannis, col. penult. d. l. postquam liti. C. de pact.* Vide, *Lis quando finita dicatur, vel non. Concluſ.* 385.

Renuncians liti, & causæ quàndo possit condemnari, vel non. Concluſ. 177.

1 ACTOR, † qui publicato processu diffidens de iuribus suis renunciauit liti, potest nihilominus condemnari in expensis, & potest contra eum sententia condemnatoria ferri cum expensarum condemnatione. Bald. *cons.* 146. *Quia ex facto, nu.* 2. *ver. modo allegemus. lib.* 3. vbi allegat multa exempla, & allegit text. in
2 *l. si te. C. de ingen. & manumiss.* † Et quod renuncians liti, & causæ debear condemnari in expensis, Bald. *in l. postquam liti, col. fin. ver. quinto quaro. C. de pact. & in authent. contra qui propriam, in* 2. *not. C. de*
3 *non numer. pecun.* † Contrarium videtur; quia renuncians proprie non dicitur succumbere. Bald. & Saly c. *in l. alia, in vltimo not.* per illum text. C. *de iis, quibus vt indign.* vnde cum non possit proprie dici victus, videtur ab expensis absoluendus, *l. properandum.* § *fin autem alterutra. C. de iud.* † Ratio est; quia potest interesse rei magis patrocinio probationum defendi, quam per desistentiam actoris; & quia nemo compellitur sumere opem ab aduersario suo, si de iure suo vult confidere. Bald. *d. cons.* 146. *circa fin. n.* 2. *ver. præterea, lib.* 3. † Extende; quia imo actor, si renunciare velit liti tantum, post litem contestatam etiam offerendo expensas non auditur, quia reus potest insistere, quod procedatur ad vlteriora petendo diffinitiue absolui; secus, si renunciat liti, & causæ, & offerat expensas; quia admittitur post litem contestatã, & quandocunque ante sententiam, iuxta not. *in d. l. postquam liti. C. de act. & in auth. quod semel. C. quomodo, & quando iudex*, & quæ ibi Castr. & Soc. Alex *cons.* 22. *lib.* 1. † Amplia, vt procedat etiam in causis criminali; quia desistentia actoris non facit cessare iudicium. Bald. *d. cons.* 146. *n.* 2. *ver. simile videmus, lib.* 3. † Limita, quia si renũ-7 cians liti esset consanguineus, non potest in expensis condemnari; quia sicut cõiunctio sanguinis facit cessare præsumptionem doli, Bart. *in l. vt vim. ff. de iust. & iur.* Aret. *cons.* 146. ita pariter facit cessare præsumptionem calumniæ, & qua merito quis in expensis condemnatur, *l. eum quem temere. ff. de iudic.* & in propriis terminis, quod in consanguineo abesse præsumatur calumnia, Aret. *cons.* 80. *Sicut. col.* 2. vbi videas. † Extende, nisi causa, per quam 8 renunciauit liti, superuenit de nouo. Bald. *in d. l. postquam liti. C. de pact.* Ang. & Dd. *in l. destitisse. ff. de iud.* † Extende; quia licet tenea-9 tur renuncians liti, & causæ ad expensas litis, intelligitur de factis ante renunciationem, secus de faciendis; quia si reus velit sententiam absolutoriam, debet obtinere illam suis expensis. Ægid. *decis.* 14. Vide supra, *Renunciatio liti, & causa quid operetur, vel non. Concl.* 176.

Renunciari quando possit liti, & causæ, & per quos. Concluſ. 178.

AMPLIA, † quia lite contestata non potest actor renun-1 ciare soli instantiæ. Vide Concluſ. præceden. pro & contra. † Extende, quia non potest is, qui obtinuit sententiam pro se, il-2 li renunciare, vt tollatur causa appellationis pendentis, si appellans non vult; quia sua potest interesse via iuris liberari. Bald. *cons.* 347. *Quia ex facto, ius oritur, lib.* 1. gloss. *in l. vtiq. ff. de rei vendic.*

Renunciatio tacita iuri suo ex quibus inducatur, vel non. Concluſ. 179.

RENVNCIATIO † tacita iuri suo inducitur ex actu contra-1 rio illi iuri, quod quis prætendit; & ideo prætendens ius in dignitate, si præstat obedientiam obtinenti illam dignitatem, dicitur iuri suo renunciasse. Gemin. *cons.* 15. *n.* 12. *circa fin. ver. ex his ergo*, est gl. *in c. ex ore*, per illum text. *in ver. renunciasse, de iis, quæ sunt a maiori parte Capit.* vbi Hostien. *col. fin. in ver. exhibuit.* Io. And. *col.* 1. *in ver. reuerentiam.* Anchar. *n.* 3. *in* 6. *not. & n.* 5. *ver. tertio opp.* Ant. de Butr. *in fi. n.* 13. Zabar. *n.* 3. *in* 8. *not.* Io. de Im. *n.* 6. *n. nota, quod per exhibitionem.* Io. de Anan *nu.* 7. *ver. not. a, quod exhibendo.* Abb. *n.* 5. *in* 4. *not.* vbi dicit esse tenẽdam mentem; quia est valde singulare. † Contrarium tenet text. *in c. veniens, de renunc.* vbi gloss. *in ver. committi*, allegat pro vtraque. & *in c. dilecto, de præben.* vbi gloss. *in ver. recepti*, pro vtraque allegit. † Declara; quia *in c. veniens, de renunc.* is, qui habebat prouisionem canonicatus, si se submisit Capitulo aduersanti spe gratiæ, vel spe misericordiæ, vel etiam si remisisset iura sua, censetur cum tacita protestatione, non autem censetur iuri suo renunciare simpliciter, ita Abb *in d. c. veniens, n.* 4. *in fin. &* n. 5. Zabar. ibi *col.* 2. *ver. tertio oppono.* Ant. de Butr. *n.* 10. *in fi.* vbi dicit ita Innoc. & Hostien. tenere, & Anch. *n.* 3. simile per Felin. *in c. cum acceßissent, n.* 32. *ver. quarto fallit, de constitut.* vbi, quod si fiat aliquid contra priuilegium ex gratia, dicitur dispensatio, quę non tollit priuilegium. † Imo quod plus est, etiam si vltra remissionẽ 4 tradidisset Capitulo aduersario suas litteras, licet præstans reuerentiam, & tradens suas literas censeatur renunciare iuri suo; tamen secus est, quãdo est per viam submissionis spe gratiæ, seu misericordiæ; quia habet tacitam protestationem, & quãdo literæ sunt executæ; quia ius submittentis non pendet à litteris executis, sibi non præiudicat; secus si litteræ non essent executæ, & ius penderet à litteris consignatis. Abb. *in c. sane*, & pleniusin princ. † Declara; quia *c. dilecto. cum sua gl. de præben.* procedit, quod recipiens ad osculum superior non dat titulum non habenti; quia aliud est, quod prærendens ius perdat illud ob reuerentiam præstitam intruso, aliud, quod intrusus acquirat titulum; quia ius, quod perdit præstans reuerentia non acquiritur intruso. † Declara, quia procedit conclusio, quando is, qui prætendit ius in dignitate. facit animo obediendi; secus si faciat actum obedientiæ animo deliberandi, ita quod requiritur animus tam facientis actum reuerentiæ, & obedientiæ, quam recipientis, ita Abb. *in c. olim inter, n.* 7. *in fi. & n.* 8. *ver. ex ista gl. de reſtit.*

7 spoli.t. †Extende; quia is, qui obedit sponte excommunicationi, videtur recognoscere excommunicantem in superiorē, nisi fieret ex metu, vel reuerentia excommunicantis, vel ex deuotione, plene Abb. *d.c.olim, el terzo. ver secunda principalis solutio, n.10. & seq. per tot. de restit. spol.* vbi Abb. *nu.9.* distinguit, aut obedit negligendo; quia abstinet à faciendo, q̄ facere volebat, & tunc non præiudicat, etiam si non protestetur; aut facit actus positiuos reuerentiæ & obedientiæ, & debet protestari. † Restringe; quia actus reuerentiæ non tradit titulum, licet priuet iure, quod habet præstans; ideo superior admittens non Canonicum, vt Canonicum ad osculum, non facit eum Canonicum. *cap. dilecto. de præben. circa med.* vbi gloss. *in ver. recepisti* † Declara; qū a requiritur, vt actus reuerentiæ, & obedientiæ sit talis, quod necessario sit contrarius iuri facientis actum, alias si non est contrarius, nō renunciat iuri suo, ita plene Io. de Im *d.c.exore, n.6.* & fuit opinio Henrici Boich. *in d.c.exore*, vbi ponit exempla. † Item requiritur non reuerentia sola, sed reuerentia, quæ sonet in obediētia positiua, prout si habens ius in prælatura præstaret eidem pacem ad Missam ante alios tanquam Prælato, si acciperet ab eo vicariam, si eidem tanquam tali in omnibus obediret, ita Ioan. Andr. *d.c.exore, col.2. ver. reuerentiam*, ex mente Hostiens. & aliorum, *de iis, quæ fiunt à maiori parte Capit.* & loquitur in iure priuato tantum. † Item requiritur, quod ad inducendam obedientiam, quod actus non fit semel tantū factus; sed pluries; quia aliquando pro vna vice fit ex liberalitate. Abb. *in c.2.n.8. ver. item nota. de Capell. monach.* † Restringe; quia si fiat actus reuerentiæ, vel obedientiæ cum protestatione nō sibi præiudicandi, protestatio relenat; secus si protestatio non fiat; quia tūc sibi præiudicat. Abb. *d.c.olim, el terzo, de restit. spol. n.9.* & ideo idem Abb. *d.c.exore nu.5. de iis, quæ fiunt à maiori parte Capit.* dicit, quod c. auti procuratores dicunt assertum talem, vel prætensum, ne sibi præiudicēt. † Restringe igitur conclusionem, vt solum procedat, quod habens ius in beneficio perdat illud, si exhibet reuerētiam, & obedientiam Prælato intruso in eodem beneficio, quando ius est ad rē, quod facilius perditur, secus si haberet ius in re, ita Anch. *d. cap. exore, n.5. ver. ad aliud contrarium.* Ant. de Butr. *n.11. in fin. ver. vel dic.* plene Io. de Im. *n.20. ver. D. vero Petrus.* ibi dicit, pbari ex illo text. *ver. quia vero*, vbi non erat inuestitus, sed mandabatur inuestiri. † Contrarium tenet Abb. *d.c.exore, nu.10. de iis, quæ fiunt à maiori parte Capit. ver. ad istum text.* vbi dicit, quod est vera solutio, quod iste, qui amisit ius suum ob reuerentiam, habebat solum ius ad rem; quia mandabatur inuestiri; sed quia text. dicit idem, etiam si esset inuestitus, habet etiam locum, si ius in re esset quæsitum. † Vide plene Ias. *in l. quæ dotis. ff. solut. matrim.* vbi ponit regulam cum fallentiis, videl. *n.69. & seq. vsq; ad num.95.* | 10 ponit casus 17. in quibus præsens, & tacens sibi præiudicat, & *n.95. vsq; in fin.* ponit 9. casus, in quibus præsens, sciens, & tacens sibi non præiudicat. † Amplia in Episcopo, qui prætendit quartam in legato Hospitalis; quia si consentit applicationi legati ad ipsum Hospitale, censetur remisisse ius quartæ sibi debitæ. Bald. *cons.160. Quidam in morte, in fin. lib.5.* † Declara, nisi contrarium appareat, vt quia fieret actus contrarius per metum iustum, & faciens talem actū protestatus fuisset. Gemin. *d.cons.15.n.10. ver. super secundo, vsque ad n.13.* † Amplia, quia renunciatio tacita, quæ inducitur per negligentiam, fortius præiudicat, quam expressa. Ias. *in l. si constante, nu.157. ff. solut. matrim.* † Et ideo si possessio occupata est, & dominus adiectus abstinet ab ea, per negligentiā perdit; quia timore non audet accedere. Abb. *c.olim, el terzo, de restit. spol.* † Extende; quia tacita renūciatio plus operatur, quam expressa; ideo licet curatus non possit renunciare beneficio suo expresse sine superiore, bene potest tacite secundum incompatibile tenendo. ita gl. *d.c. exore, in ver. renunciasse, de iis, quæ fiunt à maiori parte Capit.* quam ibi sequitur Ant. de Butr. Anch. Abb. & multi. † Cōtrarium, quod imo non valeat sine superiore tacita, sicut neque expressa renūciatio, Io. de Im. *d.c.exore, n.20. ver. in ea gloss.* vbi dicit* communē. *de iis, quæ fiunt à maiori parte Capit.* vbi dicit forte procedere, quando solū esset quæsitū ius ad rem, prout *in d.c.exore, in ver. quia vero.* secus si in re. † Extende idem in tacita, quæ inducitur à lege; quia magis præiudicat, quam expressa. Ias. *in l. si emancipata. C. de iur. & fact. ignor. n.3.* † Amplia; quia ille, qui agnoscit legatum simpliciter, cēsetur acceptare onus legati, & sibi præiudicare in iure suo, quādo illud onus iniunctum erat validum, & à iure non improbatum. Bald. *cons.161. Quidam Mecus, per tot. lib.5.* alias secus. † Amplia, quia qui participat de pretio rei suæ vēditæ, censetur renūciare. † Amplia, quia, qui interuenit in diuisione duorū fratrū, quorum erat creditor, si fuit delegatus vni, vt quia ratio eidē fuit assignata, & fuit præsens, & tacuit rogando se de instrumēto diuisionis, debet agere contra eū, cui creditū fuit assignatum. Cuman. *cons.8.* † Amplia in hærede instituto valide in vno testamēto, & inualide in alio testamēto nullo; qa si adit hæreditatem ex testamento nullo, censetur renūciare hæreditati ex valido. *l. Clodius. ff. de acq. hared.* vt ibi per Bart. qui declarat, qualiter p̄cedat. † Extende maxime, q̄n hæres processisset in iudicio vigore talis testamenti nullius; quia bene tūc sibi p̄iudicat ex alio testamento valido; & idem si fingeret errorē heres. Bald. *cons.142. Quæritur an frater. lib.2. in pr.* † Amplia, quia rei iudicatæ tacite censetur renunciatū, si habens eam patitur super ea discuti, & aliis modis. Vide, *Rei iudicatæ quando censeatur renunciatū, vel non. Concluſ.270.* † Amplia; quia is, qui petit terminum ad soluendum cōtenta in laudo, vel sententia, censetur renunciare appellationi; vel reductioni. Rom. *cons.9. Quod pars condemnata, in fin.* vbi apostill. *in ver. beneficium*, dicit esse verum quoad interpositam appellationem, quoad interponendam non decidit. † Extende, multo magis, quando appellans condemnatus post appellationem spōte soluit; quia approbat sententiam. Bald. *cons.233. Renūciatio non valuit, lib.4.* † Extende multis modis, de quibus *in ver. appellationi an, & quando possit renunciari. Concl.387. n.1. & seq.* Vide, *Sententia quando, & ex quibus dicatur approbata. Concl.182.* † Amplia; quia dominus emphyteusis habens facultatem expellendi emphyteutam propria auctoritate, si adeat iudicē pro licentia, videtur renunciare p̄priæ facultati, ita vt non possit redire ad p̄priam facultatē. Ias. *in l.2.n.114. C. de iur. emph.* † Restringe, nisi fuerit p̄testatus, quod adire volebat sine præiudicio suæ facultatis. Ias. *d.l.2.nu.114. ver. istud tamen limito.* † Oppone; quia habēs facultatem propria auctoritate capiendi bona in solutum si adeat iudicem pro executione conuentionis, non videtur in forma iudicii, neq; velle iuri suę facultatis renunciare, sed vtbanius agere. Anch. *cons.343. Præmitto in facto, in pr.* † Declarat Ias. *d.l.2.n.115. C. de iur. emph.* Amplia, † quia inducitur renunciatio prioris contractus ex secundo contractu innouante, vel contrario primo. Alex. *cons.122. in prin. lib.4.* Crau. *cons.257. n.5. ver. nono nunquam.* Vide, *Nouatio quid sit, & de multiplici nouatione. Concl.116.* † Amplia in contrariis remediis; quia eligens vnum de contrariis censetur renunciare alteri contrario. Crau. *cons.626.n.7.* † Restringe, quando simul plura contraria proponuntur; quia censentur sub cōditione, & sic alternatiue proposita. Crau. *cons.678. n.6. ver. non obstat.* † Restringe, q̄n pars aduersa impugnauit; quia tunc non tolluntur ista remedia per electionem. Crau. *d. cons.678. n.7. ver. secundo principaliter.* Amplia † in eo, qui sciēter rem suam cōducit ab alio animo, quod præcedat contractus alienationis, vt in casu Fulg. *cons.5. col.4. ver. superest ergo, vsq; in fi.* † Limita; quia prætendens succedere ab intestato si recipiat cessionem iurium ab eo, qui habet ius ex testamento, non propterea censetur renūciare iuri suo ab intestato. Bald. *cons.468. Quidam Titius, in fi. ver. & si dicta vxor, lib.1.* † Extende; quia agnatus, ad quem spectat feudum post mortem vasalli, quia fit antiquum, si acceptat renūciationem feudi à vasallo factam; quia nouam inuestituram accepit in præiudicium agnati, non censetur renunciare iuri suo post mortem renunciantis cōpetituro, sed acceptare, vt anticipet ius suum viuente vasallo. Castr. *cons.425. Ponitur in facto, circa fi. ver. tertio, & vltimo, lib.2.* † Limita, quia renunciatio tacita non tantum operatur, quantū expressa. Crau. *cons.200. n.8. & seq.* † Extende; quia nō operatur vltra, quam factum se extendat. Castr. *cons.65. Viso quodam libello, nu.3. ver. tertio in quantum, lib.1.* † Limita; quia renunciatio tacita non inducitur ex actu inferente, quando actus necessario non inducit renunciationem; quia si potest alia sumi interpretatio, non inducit renunciationem. Crau. *cons.747. n.17. v. tertio respondetur*, vbi *n.15. & seq.* ponit plura exempla. Dec. *cons.21.n.76. lib.1. & cons. 52.n.23. lib.1.* vbi dicit* communem. idem Dec. *in c. cum accessissent, de constit. n.90. & 91.* vbi apost. *in ver. capi potest.* † Et sufficit, quod ex alia causa possit actus dici factus; ideo vendens ex metu, licet recipiat pretium sponte, nō purgat metum; quia necessario hoc non infertur, cum potuerit illud recipere, vt ex metu minus damnum patiatur. Bart. *in l. penult. ff. de cond. ob turp. caus.* sequitur Aret. *cons.14.n.7.* Soc. Iun. *cons.77.n.69. & seq.* Crau. *cons.747.n.16.* vbi alios citat. † Extende maxime in actu non momentaneo, sed successiuo. Decian. *cons.21.n.76. lib.1.* † Limita; quia vbi alia coniectura, quam renunciationis iuris proprii, potest sumi, nunquā præsumitur renunciatio, plura exēpla ponit Crau. *cons.747.n.14. & 15. cū seq. & cons.678. in fi.n.9.* † Extende; quia in dubio nō præsumitur renunciatio iuris proprii. Crau. *cons.678.n.3. & cons.257. n.5. ver. nono nunquam.* † Extende, quando pars aduersa impugnauit. Crauett. *d. consil.677. num.8. & seq.* † Extende; quia non infertur necessario, prout si filia acceptat legatum dotis, quo

debet

debet esse contenta, non præsumitur renunciare fideicommisso
sibi relicto in casu contrauentionis hęredis; quia non contrariatur, quia est ex eodē testamento. Cast. *consil.* 301. *Videtur dicendum.*
52 *n.* 2. *l.* b. 1. † Et is, qui submittit se gratiæ, vel misericordiæ, aut vo-
luntati sui aduersarii, non dicitur renunciare iuri sibi competē-
ti, quia ista verba habent tacitam protestationem. Abb. *cap. ve-*
53 *niens de renunc. n.* 5. † Extende; quia renuncians instrumento non
censetur renunciare credito contento in instrumento, sed po-
54 tius probationi ex instrumento. Decian. *consil.* 113. *n.* 20. *lib.* 3. † Idē
in eo, qui tradidit suas litteras beneficiales, vt submittat se misē-
ricordiæ aduersarii, quia non renunciat iuri suo. *c. sane*, vbi Abb.
55 *n.* 4. *de renunc.* plenius *in c. veniens, eod. tit. in fin. & n.* 5. † Contrarium
supra in princ. quia sola reuerentia præstita Prælato per eum, qui
habet ius in Prælatura, inducit renunciationem iuris propri, *c.*
56 *ex ore de iis, quæ fiunt à maiori parte Capit.* † Declara, vt plene Hen-
tic. Boich. *d. c. ex ore, de iis, quæ fiunt à maiori par. e Capit.* vbi plene di-
stinguit plures casus, quando agitur de reuerentia præstita Prę-
lato Prælaturæ, in qua ius prætendit, & tunc si actus est conclu-
dens necessario contra ius suum, illi renuncia ur, alias non, si a-
gitur de consensu superioris erga inferiorem, non præiudicat in
57 ius, quæ ius publicum respiciunt. † Declara; quia debet reuerē-
tia, vt præiudicet, esse simplex, non autem nocet, si esset cū pro-
testatione, vt per Abb. *c. olim, el terzo, de restit spol. n.* 9. vbi, quod
protestatio requiritur, quando actus politiuus interuenit, alias
58 non. † Et dicitur facta protestatio, si verba hoc important, veluti
si quis remittit se ad gratiam, vel me se icord ā alterius, ista verba
dicuntur habere implicitam protestationem, si non sequitur gra-
tia, vel misericordia, ita Ant. de Butr. ex mente Innoc. & Host.
quos citat *in c. veniens, de renunc. n.* 19. *in fi.* Abb *n.* 4 *circa fin. & nu.* 5.
* Card. Zabar. *n.* 2. *col.* 2. *ver. tertio oppono, & n pr.* dicit *communem.
59 † Item dicitur facta protestatio, vel non est necessaria, quando
quis sponte facit reuerentiam non simpliciter, sed solum in vni-
co actu; quia extra illum actum non sibi præiudicat, quando a-
ctus est vniuersaliter contrarius, & fumus in iis, quæ tractum
temporis successiuum habent. Alex *cons.* 33. *in prin. & per tot. lib.* 5.
60 late Deci. *c. cum acceßissent, n.* 85. *ver. tertio limita, de constitut.* † Item,
si præstetur reuerentia cum cautela prætenso Prælato, vel asser-
to, seu asserenti se Prælatum; quia tunc illa reuerentia dicitur cū
protestatione; quia illa verba, *asserto, prætenso, &c.* non fatentur
simpliciter Prælatum, & præseruatur ius. Abb. *d. c. ex ore, n.* 5. *de iis,*
quæ fiunt à maior part. Capit. & in c olim, el terzo, de restit spol. nu. 8. &
9. Vide, *Præsentia, & patientia operatur consensum, & alia, & quando*
secus. Conclus. 603. Vide, *Scientia, & patientia inducit consensum. Con-*
clus. 69. Vide, *Priuilegium quando perdatur per actum contrarium, vel*
non. Concl. 756. Vide, *Tacitus consensus præiudicialis ex quibus induca-*
tur. Conclus. 4.

Renunciationes iuris proprii factæ quando stricte, & quando large interpretentur. Conclus. 180.

1 REGVLA † est, quod renunciatio iurium stricte debet intelli-
gi, & ad limites verborum; quia non veniunt, nisi expressa.
Cald. *consil.* 5. *de præben.* quod est in ordine 226. Zabar. *consil.* 120.
Titius. late Dec. *consil.* 379. *nu.* 2. incipit, *Requisitus pro cons.* Parif. *con-*
sil. 110. *Promißio, n.* 96. *lib.* 1. *l. emptor. §. Lucius. ff. de pact.* Dec. *cons.* 452.
Visa instructione, n. 21. *& seq. vsq; in fin.* Corn. *cons.* 40. *n.* 9. *col. pen. in fi.*
2 *ver. nec obstat quartum, lib.* 4. † Parif. *consil.* 49. *num.* 39. *in fin. cum seq.*
lib. 3. allegat Roman. *consil.* 168. *Circa primum*, vbi plena apostill. 1.
in ver. persona, citat plurimos concord. Decian. *consil.* 33. *nu.* 46. *lib.*
1. *& consil.* 45. *num.* 11. *lib.* 2. plenius *consil.* 52. *num.* 23. *ver. decimo con-*
siderandum, lib. 1. vbi, quod in dubio semper est pronunciandum
contra renunciationem; quia stricti iuris est, & *consil.* 21. *num.* 75.
3 *lib.* 1. vbi, quod expressa etiam restringitur. † Et hæc regula gene-
ralis est, quod in tantum est stricti iuris renunciatio, quod non
extenditur de vna persona ad aliam, nec de iure prouenienti ex
vna causa ad aliam. Dec. *consil.* 229. *Proponitur, ver. secundo quia agi-*
tur. num. 2. *in fin.* Socin. *consil.* 50. *Viso instrumento, lib.* 1. text. *in l. si do-*
mus, & ibi Bartol. *ff. de seruit. vrba. prædio.* & quod non extendatur,
nisi ad expressa; quia est stricti iuris, Decian. *consil.* 21. *num.* 75. *lib.*
4 1. *& consil.* 45. *num.* 11. *lib.* 2. *& consil.* 19. *num.* 46. *lib.* 3. † Ideo renun-
ciatio hæreditati paternæ non extenditur ad fraternam. gloss.
** communiter approbata *in l.* 1. §. *veteres. ff. de acquir. hæred.* Ratio
5 † est; quia in dubio quis non censetur renunciare iuri suo. *cap.*
super hoc, de renunciat. Bald. *in l. fin. in fin. C. de edict. diui Adrian. tollen.*
& in l. 1. *in vlt. not. C. eod.* Imol. *consil.* 49. *In casu præmisso, in fin.* quia
renunciatio est donatio, quæ non præsumitur. Decian. *consil.* 43.
num. 32. *vb.* 3. latius *consil.* 3. *num.* 142. *lib.* 1. vbi, quod renunciatio est
donatio, & dilapidatio, quæ nunquam præsumitur. † Item, quia
renunciatio intelligitur rebus sic stantibus, & non trahitur ad
ea, quæ superueniunt, Curt. Sen. *consil.* 48. *Memoriæ recolenda, nu.*
41. Dec. *consil.* 352. *Viso puncto, col. penult.* Vide supra *Conclus.* 173. v-
bi, quod non comprehenditius de futuro. † Item, quia renun-
ciatio ex vna causa limitata non extenditur ad aliam. *l. cancelle-*
uerat. ff. de iis, quæ in testam. delen. quia est stricti iuris. *l. tres fratres. ff. de*
pact. l. si ex pluribus. ff. de solutio. † Et non extenditur, neque com-
prehendit vltra, quam verba sonent. *cap. plane*, vbi gloss. penult.
in fin. *de renunc.* Card. *consil.* 30. *in fin.* Dec. *consil.* 379. *num.* 3. Parif.
consil. 49. *num.* 59. *& seq. lib.* 3. † Restringe tamen, quando renun-
ciatio esset iurata, quia late interpretatur. Decian. *cons.* 39. *num.*
87. *lib.* 2. † Amplia; quia renunciatio de non succedendo etiam
iurata non includit successionem ex testamento. Oldrad. *consil.*
294. *Vltra iam dicta, per tot.* Bald. *consil.* 87. *Quoniam remittit, in prin-*
cip. & consil. 83. *Super primo, lib.* 2. † Renunciatio facta per filiam
dotatam bonis paternis non excludit eam à fraternis, etiam
quod frater successerit patri, Mandel. *Consil.* 7. *num.* 16. vbi dicit
*communem, & esse sine difficultate. Dec. *consil.* 687. *num.* 6. &
consil. 419. *Viso eleganti, in fin.* gloss. * communiter approbata *in l.*
1. §. *veteres. ff. de acquir. poss. ff.* † Et quoties quis habet plures vias
succedendi, puta, patri, & fratri, aut ex successione ab intestato,
vel ex testamento, aut per directam successionem, vel per obli-
quam; tunc si renunciat ex vna quantumcunque generaliter,
non sibi præiudicat ex alia. Castrens. plene *consil.* 395. *Videndum,*
in fin. lib. 1. † Extende, vt procedat etiam in sententia prohibente
filiam petere hæreditatem patris; quia non prohibetur petere
hæreditatem fratris, qui patri successerat. Alexand. *in l.* 1. §. *vete-*
res. num. 8. vbi Socin. *nu.* 3. & alii * communiter. *ff. de acquir. poss. ff.*
l. si is, qui hares. in princ. ff. de except. rei iud. l. hæreditas materiera, vbi gl.
& Doct. *C. de pet. hæred.* † Et est generale, quod renunciatio facta
hæreditati paternæ non se extendit ad fraternam. * gloss. com-
munis *in l.* 1. §. *veteres. ff. de acquir. possess.* Ang. *consil.* 52. *in prin.* Curt.
Iun. *consil.* 101. *num.* 6. plene Roman. *consil.* 168. *Circa primum*, vbi
prima apostill. *in ver. persona*, citat plurimos concord. † Extende
in prohibitione testatoris facta, vt filia sit contenta legato, & ni-
hil vlterius petere possit; quia non excluditur à petitione hære-
ditatis fraternæ sibi debitæ ab intestato, vel alias. Mandel. *consil.*
7. *num.* 14. *& seq.* qui dicit prohibitionem illam stricti iuris esse, &
stricte intelligendam. † Extende; quia si filiæ legatur dos cum
clausula, quod plus petere non possit, etiam quod acceptauit
legatum, si modo renunciauit expresse, vel non extat statutum
excludens, non prohibetur petere supplementum ex persona
sua. Mandel. *d. consil.* 7. *num.* 14. *& seq.* † Restringe; quando verba
sunt facta à renunciante tempore, quo iam filio erat delata; quia
ex quo non potest aliter verificari, tunc excluditur filia renun-
cians, etiam si esset effecta fraterna, late Dec. *consil.* 265. *num.* 4. &
per tot. vbi tollit omnia contraria. † Amplia; quia renunciatio
facta per mulierem de omnibus legatis, & relictis in testamē-
to, non includit legatum dotis, nisi nominatim de dote fiat mē-
tio in renunciatione. Fulg. *consil.* 139. *Ad id, de quo quæritur.* sequitur
Iaſ. *consil.* 4. *colum. penult. ad fin. lib.* 3. † Extende; quia libe-
ratio & quietantia generalis facta per mulierem hæredibus
mariti de omnibus legatis, & prælegatis ipsi mulieri in testa-
mento mariti factis non comprehendit legatum dotis, nisi
nominatim de dote fiat mentio in renunciatione. Fulgos. *con-*
sil. 139. *Ad id, de quo quæritur.* sequitur Iason *consil.* 4. *colum. penult.*
ad fin. lib. 3. † Amplia; quia renunciatio facta cum suppositi-
to, quantumcunque generalis sit, non extenditur extra sup-
positum; ideo si narretur, quod pater dotauit filiam in 300.
& instituit filium hæredem, & filio substituit matrem pupil-
lariter, & filia cum ista narratiua renunciet omni successio-
ni paternæ, fraternæ ac legitimæ sibi debitæ, si non est ve-
rum, vel non apparet testamentum narratum cum substitu-
tum, vel non apparet testamentum narratum cum substitu-
tum, verba generalia non operantur in aliquo. Bar-
tol. plene *consil.* 90. *Dilecto domino, num. tertio, ver. super quar-*
to, & numer. 4. *&* 5. *lib. primo.* quia, vt inquit Bartolus, alias
induceretur contrarietas, & deceptio, & consensus ad i-
gnorata traheretur. † Extende, vt procedat, etiam si re-
nuncians cum iuramento promisit omnia, & singula nun-
habere, non contrafacere, neque contrauenire ratione mi-
noris ætatis, & ex quacunque ratione, vel causa; quia ad-
huc restringitur ad id, quod fuit suppositum, videlicet re-
stamentum. Bartol. *dict. consil.* 90. *num.* 6. *ver. secundo infurgit, lib.*
1. vbi apostill. *in ver. refutationem.* † Extende, vt procedat, quia
narrata inter partes de testamento, & substitutione non pro-
bant, quod ita sint facta, maxime quando adest dictio, vt dicitur,

vulg.

vel vt asseritur apparere; quia partes non affirmant, imo dubitant.
23 Bart. *d. cons. 90. n. 6 & 7. ver. hoc idem, lib. 1.* † Extende, etiã si in narratiua non essent illa verba, *vt asseritur*, quæ non affirmant, quia ad uim illa promissio, prædicta omnia attendere, cum iuramento nõ obligant, nisi ad dispositiua verba, & ad enũciatiua de præsenti, quæ potuerunt in contractu fieri, non autem ad enunciatiua de præterito inter alios, & quæ tempore instrumenti non potuerunt fieri. Bar. plene *d. cons. 90. n. 8. ver. secundo modo respondeo*, vbi, quod iuramentum non extenditur vltra consensum, & ideo non
24 obligat, *lib. 1.* † Amplia; quia vxor renuncians hypothecæ in bonis venditis per maritum, non censetur renunciasse in aliis bonis, q̃ remanserunt. *l iubemus C. ad Velleia.* Castr. *cons. 71 Breuiter, lib. 1.* vbi idem dicit in filio renũciante hypothecæ ex dote matris in bonis venditis per patrem, vt quoad alia bona obligata non extendatur, sequitur Ias. in *l. si vnus §. ante omnia. ad Sc. ff. de pact.* Petrus Gerar-
25 dus de Petra sancta *sing. 52. Tenementum.* † Amplia; quia rapta, quæ lucratur partem bonorum raptoris, licet consentiat matrimonio cum raptore, non perdit partem bonorum lucratam, nec censetur illi renunciare. Fed. de Sen. *cons. 36. in fi. ver. facit ad hoc*, vbi, quod hoc procedit de iure Canonico, secus de iure ciuili,
26 quod nõ attenditur circa accessoria ad spiritualitatem. † Amplia; quia renuncians iuri suo ex vna causa non extenditur ad aliam; quia prouisio facta in vno casu non extenditur ad alium casum. Alex. *cons. 126. Visis iis, n. 6. ver. tertio ostendo*, vbi loquitur de conductore renunciante beneficio inquilinorum in casu venditionis, vt non procedat in alio casu, *lib. 5.* Rom. *cons. 168. Circa primum, n. 2. c. cum inter. de renunciat.* Deci. *cons. 229. Proponitur, ver. secundo quia*
27 *agitur.* Soci. *cons. 50. Viso instrumento, lib. 1.* † Et renuncians fideicommisso, & iuri suo ex vna causa non censetur ex alia renunciare.
28 Aneh. *cons. 291 Super pluribus, n. 7.* † Amplia; quia renunciatio facta per pactum non extenditur ad ius substitutionis de futuro; quia talia iura ex repudiatione solent abdicari. Castr. *cons. 86. Dubitatio*
29 *vertitur, lib. 1. n. 5. ver. secundo loco videndũ cum seq* vbi late. † Extende, quia imo renunciatio facta expresse substitutioni factę, in qua renuncians substituebatur vti institutus in re certa post mortem hęredis vniuersalis; quia non habet locum, si hæres vniuersalis repudians facit esse locum iuri accrescendi; quia non obstante renunciatione potest succedere. Castr. *d cons 86. n. 5. & seq.* vbi est casus
30 consilii, *lib. 1.* † Amplia; quia renuncians bonis paternis non dicitur renunciare bonis patris, quæ fuerunt effecta fraterna; quia nõ trahitur talis renunciatio ad commixta. Bald. *cons. il. 47. Casus talis est, D Andriolus, in fin. ver. rursus dicet aliquis, lib. 1.* Angel. *consil. 52. per tot.* Curt. Iun. *cons. 101. n. 7. & seq. per tot.* Rom. *cons. 168. in prin.* vbi apostilla plenissima in *ver. persona.* Deci *d. cons. 229. n. 2. in fi. ver. secun-*
31 *do, quia agitur.* vbi apostil. in *ver. fratri.* † Extende idem in renunciatione facta per filiam de bonis paternis; quia non includit bona, quæ à patre obuenerunt sorori; quia dicuntur sororis, & renũciatio fr̃i elligitur de bonis immediate paternis. Bald. *cons. 48. Ex verbis, lib. 2.* Rom. *cons. 168. in pr.* qui idem dicit in filia, quæ renunciauit hæreditati paternæ, vt nõ excludatur à successione fratris,
32 licet sint bona in hæreditate fratris, quæ erant patris, & apost. in-finitos alleg. † Amplia multis casib⁹ quibus filia dotata renunciãs bonis paternis non censetur renunciare substitutioni ad sui fauorem factæ per patrem. Bald. *cons. 192. Casus talis est, Ser Leonardus, in*
33 *fi. ver. non obstat, lib. 1.* † Et renuncians omni iuri, quod habet in bonis Titii, non censetur renunciasse bonis feudalibus, & emphy-
34 teuticis. Soci. *cons. 74. n. 4. & 5. lib. 3* † Amplia; quia renunciatio facta per filiam bonis paternis occasione dotis, & quocumque alio iure, & titulo non comprehendit, nisi bona cessa, & accessoria ad eadem, non autem ampliant ista verba renunciationem ex alia causa. Bald. *d. cons. 37. Quoniam re melius. nu. 1. in fi. & n. 2. ver. & si bene*
35 *aduertatur. lib. 2.* † Amplia; quia renunciatio iurata facta per matrem de non succedendo filiæ, & è contra non præiudicat, imo aperit viam succedendi auo, & auiæ maternæ; quia iudicatur de persona renunciantis, ac si esset mortua. Castr. *cons. 300. lib. 1.* Am-
36 plia; † quia cedens omne ius sibi competens in bonis paternis, & quæ competere possunt, intelligitur solum renunciare iuribus competentibus in vita patris, non in morte; ideo si pater instituat filiã quæ renunciauit, hæredem, capere poterit ex testamen-
37 to. Bald. *d. cons 38 Super primo, in prim. lib. 2.* † Extende; quia renunciatio generalis facta de omni eo, quod filia petere posset in bonis ex hæreditate paterna, non comprehendit emphyteusim recep-
38 tam ab Ecclesia per patrem. Alex. *cõs. 22. n. 10. lib. 5.* † Amplia; quia patet consentiens filio donanti bona, in quib. pater habet vsumfructum, non censetur renunciare vsufructui; quia satis est, quod consensus operetur respectu proprietatis. Pet. de Anch. *cons. 106.*
39 *Dubitatur*, vt infra in punc. † Amplia, quia renunciatio generalis

successioni paternæ non se extendit ad alias successiones. Bald. *cons. 408. Super eo, quod circa med. ver. aduertendum tamen, lib. 4.* † Amplia in filio primi matrimonii, cui patet minus reliquit, quam nouercæ; cum clausula, quod plus petere nõ possit; quia licet agnouerit legatũ, & quietauerit renuncians plus nõ petere iuxta legatum; tamẽ nõ censetur renunciasse beneficio *l. hac edictali. C. de secund. nupt.* quia qui renunciat iuri suo ex vna causa, nõ cen̄tur renunciasse iuri suo ex alia causa. Bal. *cons. 161. Quidã Mecus, ante med. ver. præterea quæries, & per tot. lib. 5.* † Amplia; quia mater renuncians cum iuramẽto successioni filii nõ præiudicat, q̃n auus maternus, & auia materna succedant; quia renunciatio operatur, ac si mater non esset in medio. Castr. *cons. 105. Super primo, lib. 1.* † Extẽde; quia filia renuncians successioni patris, vel matris non nocet nepotib⁹ ex filia prædicta. Castr. *dict. cons. 165. circa med. lib. 1.* † Amplia; quia spoliatus vendens spoliatori bona, quibus fuit spoliatus, nõ censetur renunciasse damnis, & interesse passis ex spolio. Bald. *consil.*
491. *Inter Marchiones. n. 4. lib. 5.* † Amplia; quia si filius habita potione à parte renunciat cum iuramento successioni paternæ, licet præiudicet filiis suis, ita quod mortuo auo, si ipse renuncians viuit, non possunt venire ad successionẽ; tamen secus est stante statuto, prout Bononiæ, quod stantibus filiis, & aliis liberis masculis filiæ dotatæ non succedant; quia nepotes etiã viuo patre renunciante, & exclusi succedẽt ex ꝓpria persona exclusa dotata. Ang. Aret. *cons. 33. Videtur dicendũ.* † Amplia, quia vxor renuncians alimentis sibi relictis non censetur renunciare alimentis sibi debitis ex alia causa. Ang. *cons. 166. Si testator legat, in fi.* † Extende, vt procedat, ẽt si verba includerent quæcũque alimenta, si constaret de errore, quia erronea confessio non nocet, sed potest reuocari, nisi super ea sit pronunciatũ. Ang *d. cons. 166. in fi.* † Amplia; quia fratres diuidentes feuda, & promittentes sibi inuicẽ de euictione, & renunciantes omni iuri sibi cõpetenti, & q̃ habere sperant, non censentur renunciare successioni feudali in euentũ, quod aliquis moriatur sine descendentibus. Franc. Aret. *cons. 3. In Christi nomine, Amen, consultatio præmissa.* † Amplia idem in diuisione bonorũ facta inter fratres, in qua renunciarunt omni iuri tam præsenti, quam futuro, quia non censetur renunciatum fideicommisso conditionali de futuro. Vide, *Diuisio an præiudicet, &c. Conclus. 543.* † Amplia, quia vasallus agnatus, ad quem feudum est perventurum, quia antiquum, si acceptat resignationem feudi factam ab eo qui accepit inuestiturã de feudo nouo in præiudiciũ agnatorum, tanquam esset de uolutum, nõ censetur prejudicare iuri de futuro sibi competituro, sed potius anticipare ius competens resignanti. Castr. *cons. 425. circ. fi. ver. tertio. & vlt. lib 2.* † Amplia, quia renunciatio generalis in dubio respicit solemnitates, non ius partis, specialis vero continet modicam, non autem enormem læsionem. Bologn. *in addit. ad cons. 16. Io. de Anan. n. 15. ver. condescendo, vsque in fi.* † Et quid operetur renunciatio generalis facta in contractu post renunciationes speciales, Bart. in *l. sed & si quis. §. quæsitum ff si quis cautio.* Dyn. in *reg. contractus de reg. iuris, in 6. ad fi.* Guido Pap. *decis. 367.* Vide, *Clausulæ exequutiuæ. Conc. 312.* Vide, *Clausulæ renunciationum, &c. Concl. 307.* † Et quod clausula generalis renunciationis comprehendat solum casus similes expressis, non autem maiores. Deci. *cons. 27. n. 5.* & solum veniant ea, quæ sunt verisimilia. † Limita, nisi renunciatio sit iurata, quia tunc ratione iuramenti efficitur fauorabilis, vt extendatur ad euitandum eririum, ita Decian. *cons. 39. n. 87. lib. 2.* † Contrarium, quia iuramentum sequitur naturã act⁹, cui interponitur. † Limita, quia renunciatio facta simpliciter hęreditati paternæ, & maternæ, intelligitur tam ab intestato, q̃ ex testamento. gl. in *l. 1. § sed videndum, in ver. succedat. ff. de succes. edict.* Bal. in *l. 1 col. 2. ver. ex prædictis. C. quando non pet. partes.* † Contrarium quod renunciatio facta per filiam hæreditati paternæ, & maternæ etiam cum iuramento in manibus patris, licet valeat, & seruanda sit propter iuramentum *cap. quamuis*, vbi glos. & Doct. *de pact. in 6.* tamen intelligitur solum de successione ab intestato, adeo quod si hæres instituatur, vel fiat sibi legatum à patre, consequi poterit. Bal. in *l. fin. C. de pact.* † Extende, quia requiritur clausula, *visis*, quando adest iuramentum. Alex. *cons. 11 colum. 4. lib. 2.* Corn. *cons. 6. In hac col. 3. in fi. lib. 1. & cons. 240 Bonauentura, col. pen. in fi lib. 2* Soci. *cons. 103. In casu conuentionis, col. fin. lib. 3* Deci. *cons. 345. Visis col. 1.* late Roland. à Val. *cons. 13. num. 27. & seq.* vbi pro vtraque parte, vbi; quod si in specie est iuratum super hoc, *libr. 1.* † Limita, quando verba generalia non possent aliter operari, vel verificari, quia tunc renunciatio, vel prohibitio generalis trahitur ne dum ad illud, quod debetur ex persona sua sed etiam ex persona alterius. Bal. in *l. liberti, n. 34. ver. si autem res est in obscuro. C. de oper. libert.* Rui. *cons. 79. num 8. lib. 2.* & Franch. *decis. 307.* Mant. *de coniect. vltima. volunt. lib. 10. tit. 2. n. 25.* † Declara tamen,

tamen, quia hæc coniectura, quod verba non debeant esse superflua, dicitur tenuis, & infirma. Alciat. *in l. 3. nu. 3. ff. de legat. 1.* Vide, *Verba debent aliquid operari, & non debent esse superflua, &c. Concluſ. 85.*

60 † Contra reſtrictionem tenet Natt. *conſ. 186. n. 6.* quia verba nihil operantur, & potius ſuperflua eſſe permittuntur, quam quod legatum, reddatur inutile, vt quia plus oneris continet, quam lucri, 61 ideo erit eluſorium. † Declara, vt per Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib 10. tit. 2. n. 25. & ſeq.* vt ſi verba non poſſunt operari aliter, operentur tamen. Vide, *Legatum factum creditori non præſumitur animo compenſandi, & quando ſecus. Concl. 141.*

Renunciatio facta per filiam dotatam quando valeat, vel non, & ad quæ ſe extendat. Concl. 181.

1 VALET † renunciatio facta per filiam dotatam quoad hæreditatem fratris, ſi eſt iuramento vallata, *c. 2. de pact. in 6.* Petr. de Anchar. *conſil. 21. Pro ſolutione, in fin. verſ. vltimum dubium*, & hoc maxime procedit, etiam ſi allegat læſionem, quia mortuo poſtea patre plus debuiſſet conſequi, & eſſet læſa; quia cum ius eſſet in ſpe mortis patris, & non radicatum, non auditur ſuper tali læſione. Grammat. *deciſ. 101. n. 74. ver. non obſtat.* allegat Rip. *lib. 3. reſponſ. 2 c. 15. verſ. non obſtat itaque, titu. de donation.* † Declara, ſi modo ceſſat fraus, & metus. Bald. *conſ. 148. In caſu propoſito, n. 7. ver. ſequitur quartum, lib. 1.* Ang. Aret. *conſ. 39. In hac cauſa, n. 18. & ſeq. per tot. verſ. ſed tamen iis non obſtantib.* † Extende, vt valeat etiam renuntiatio hæ- 3 reditatis paternæ, & maternæ facta per filiam dotatã cum iuramento, quando dos aſcẽdit ad legitimas portiones, quibus renunciauit. Bald. *conſ. 148. num. 8. verſ. modo reducendo, lib. 1.* Bart. *conſ. 6. Viſo teſtamento, num. 4. in fin. & n. 5. ver. tertio videtur obſtare, lib. 1.* vbi apoſtill. Bernard. Landria. *in ver. renunciatio, in princ.* dat plurimos concord. & extendit, etiam ſi filia renuncians eſſet minor 25. annis 4 propter iuramentum. † Amplia, vt etiam valeat renunciatio filii, cui eſt aſſignata legitima, ſi eſt iurata. Bald. *d. conſil. 148. num. 7. verſ. ſequitur quartum, lib. 1.* vbi, quod licet ſit incerta legitima, poteſt ſuper quantitate tranſigi. Caſtr. plene *conſil. 419. Viſo puncto, lib. 2. in prin.* vbi tollit contraria, & loquitur, quando eſt repudiatio ante aditionem factam, quia non minuitur patrimoniũ renuntian- 5 tis. † Extende in tantum, quod nondatur læſio, neque reſciſſio, licet pater poſt renunciationem multa acquiſiuerit, ex quo potuit etiam minuere patrimonium. Angel. *conſil. 223. Caſus talis eſt,* 6 *in fin. ver. reſtat.* † Amplia; quia valet renunciatio facta per filiam dotatam de bonis paternis, & maternis, etiam ſi dos non aſcẽdat ad portiones, quibus renunciauit, quando eſt dos congrua ſecundum ſtatutum, & filia iurauit. Bald. *d. conſil. 148. num. 8. ver. modo reducendo, lib. 1.* Caſtren. *d. conſil. 419 in princip. lib. 2.* † Et idem, ſi filia 7 dotata renunciauit cum iuramento hæreditati materne, quia valet, *l. quæritur, §. ſi venditor. ff. de ædil. edict.* Crauet. *conſ. 290. col. 6. verſ.* 8 *non obſtat.* Bart. *d. conſ. 6. num. 5 lib. 1.* † Extende; quia talis renunciatio comprehendit etiam bona emphyteutica, & feudalia, quando ſunt hæreditaria, ſecus, ſi in ſolos deſcendentes deuenire debent. Bald. *d. conſ. 437 in fin. num. 3. ver. ſequitur itaque, lib. 1.* Anchar. 9 *conſ. 433. Poſtquam iſta domina per tot.* † Et talis renunciatio, quatenus ſit valida, facta patri operatur, quod ſuccedent etiam filii ex alio matrimonio eiuſdem patris cum filiis ex vtroq; parente filio 10 renunciantis. Fulg. *conſ. 204. in fin.* † Item operatur, quod licet filia, quæ valide renunciauit ſucceſſioni matris, vel patris cum iuramento, ſit præterita, non poteſt tamen dicere teſtamentum nullum. Bart. *conſil. 6. Viſo teſtamento, num. 5. lib. 1.* vbi Bernard. Landr. in apoſtill. *in ver. renunciatio*, dat concord. *in princip.* & dicit concluſionem firmam, & veram. † Amplia; quia ſi filia renunciauit cum 11 iuramento ſecundum formam *cap. quamuis, de pactis, in 6.* hæreditati paternę, & non haberet regreſſum ad bona paterna, licet Rota Romana *in deciſion. Biſign. vltim. de pactis*, quæ duplicatur *in antiquis deciſ. vlt. de pactis*, recitet opiniones, quod ſi pater decedat ab inteſtato, ipſa ſuccedet cum aliis deſcendentibus, non obſtante renunciatione, quia tacite videtur pater decedens ab inteſtato relinquere proximioribus, *l. conſiciuntur. ff. de iure codicill.* ſicuti ſuccederet, ſi eſſet inſtituta, tamen in fine tenent alii domini contrarium, quod ex quo generaliter renunciauit, & ad inſtantiam patris, cenſetur pater perdurare in eadẽ opinione tempore renunciationis, & hanc vltimam partem videntur approbare, prout ét Gemin. *in d. c. quamuis, de pactis. in 6.* & ita etiam declarat hanc vltimam partem, & opinionem videri approbatam, Alexan. *conſ. 29.* * *Præclare, in princ. lib. 3.* vbi dicit * communem, & plenius *conſil. 149.* * *Viſo themate, n. 3. & ſeq. ver. ſed promiſſis non obſtantib.* vbi dicit * communem, *lib. 7.* Contrarium tenent multi, maxime Rota *d. deciſ. vlt.* 12 *de pact. in antiquis.* † Declarat Alexand. *d. conſ. 29. lib. 3. & conſil. 149. lib. 7.* maxime *nu 3. & 4.* quod vt excludatur, quando generaliter renunciauit cum iuramento, procedit, quando fuit emancipata prius, vt valeat renunciatio: item, quando extant filii maſculi, qui excludãt fœminas ſtante ſtatuto; quia ſi adhuc viuunt poſt mortem; aliis, filia, quæ renunciauit, excluditur, & alia, ſi vero filiæ non excluderentur, vel eſſent mortui maſculi, tunc contrarium poſſet procedere. † Declarat Alex. *d. conſ. 149. n. 5 & ſeq. ver. ijs præ-* 13 *ſuppoſitis, lib. 7.* vt procedat ampliatio, quando filia valide renunciauit patri pro ſe, & hæredibus, & maxime, ſi per pactum; quia aliis non acquiritur vitra patrẽ, & hæredes patris, & maxime, qñ filia renuncians iam adiuiſſet hæreditatẽ, & quando per pactum de non petendo; contraria procedere poſſunt, quando renunciat ſimpliciter iuri ſuccedendi nondum adita hæreditate; quia poteſt eſſe locus iuri accreſcẽdi omnib. ſuccedentibus patri, vide eum, & apoſt. *in ver. Bitini*, dat concor. † Extende, vt procedat, et- 14 iam ſi tempore renunciationis viuebat nepos maſculus ex fratre ipſius patris, qui nepos poſtea deceſſit ante patrem filiæ; quia nõ propterea poteſt dici, quod renunciatio filiæ fuerit facta cõtemplatione nepotis, ex quo extabant aliæ filiæ; & quia renunciatio facta tam ex teſtamento, quam ab inteſtato non poteſt applicari ad nepotẽ, quando ab inteſtato non ſuccedebat; ideo filia omnino excluditur, ſiue viuat, ſiue mortuus ſit nepos. Alex. *d. conſil. 29. n. 4. & ſeq. ver. nec dicatur, lib. 3.* † Extende, vt excludatur filia, quæ 15 renunciauit patri cum iuramento tam ex teſtamento, quam ab inteſtato, etiam ſi extent ſolum aliæ filiæ fœminæ, quibus pater non fecit renunciare; quia ſi voluiſſet, quod æqualiter ſuccederẽt, non feciſſet renunciare vni plus, quam alteri. Alex. *conſ. 29. nu. 5. & 6. ver. pro quo etiam, lib. 3.* vbi, quod non releuat, quod aliæ filiæ plus ſint conſecuturæ, quam iſta, quæ renunciauit, quãdo habito reſpectu ad tempus renunciationis habuit congruam dotem, licet bona patris poſtea excreuerint. † Extende, quia renunciatio 16 prædicta cum iuramento excludit filiam renunciantem, non obſtante, q̃ filia dicat renunciaſſe cõtemplatione futurorũ poſthumorum maſculorum ex patre: vnde cum non ſint nati, ceſſat renunciatio; quia contemplatio nõ poteſt applicari poſthumis incognitis, ſed viuentibus tantum. Alex. *conſil. 29. n. 7. & ſeq. verſ. non obſtat etiam, li. 3.* † Reſtringe; quia bene poterit filia ſuccedere pa- 17 tri, non obſtante renunciatione iurata, quando tempore renunciationis extabant filii maſculi, qui poſtea deceſſerunt; quia bene præſumitur renunciatio facta contemplatione eorum, qua ceſſante, ceſſat renũciatio. Alex. *d. conſ. 29. n. 9. ver. & ideo Doctores, lib. 3.* vbi plena apoſt. *in ver. recedentibus*, citat plur. concord. & *conſ. 149. n. 4. ver. & præſertim, lib. 7.* † Reſtringe; quia renunciatio filiæ facta 18 futuræ ſucceſſioni patri recipienti nomine hæredũ ſuorũ nominandorum, non valet, ſi nullos hæredes nominauit. Bertran. *conſ.* 90. *Viſo inſtrumento, lib. 1.* quem ſequitur apoſtil. ad Alex *d. conſ. 29. in ver. reliquiſſe, lib. 3. in princ.* † Reſtringe, quando pater decederet 19 ſine deſcendentibus; quia ſuccedit non obſtante renunciatione. Dom. Gem. *d. c. quamuis, de pact. in 6.* quem ſequitur Alex. *d. conſ. 29. n. 3. ver. & pro hoc etiam facit, lib. 3. & n. 4.* vbi, quod alias ſi verba generalia non reſtringerentur, extraneus præferretur proprię ſoboli. † Amplia; quia non auditur filia, quæ renunciauit patri dotan- 20 ti, quando maxime iurauit, etiam ſi extet ſtatutum requirens certam ſolemnitatem in contractibus mulierum, & minorum, quæ non fuit ſeruata. Alex. *d. conſ. 29. n. 9 & ſeq. vſque in fin. verſ. non obſtat etiam, lib. 3.* † Amplia; quia non habet locum *l. ſi vnquam, C. de reuoc.* 21 *donat.* vt per ſuſceptionem filiorum donatum patri per renunciationem poſſit reuocari; quia non habet locum in renunciatione facta patri cum iuramento ex cauſa dotis. Alex. *d. conſ. 29. nu. 16. &* 22 *ſeq. ver poſtremo, lib. 3.* † Amplia; qa filia, & neptis ex filia, q̃ renunciarunt hæreditati paternæ cũ iuramẽto, mortuo patre nõ ſuccedunt cum aliis filiabus, vel nepotibus, q̃ renũciationem non fecerunt. S. gu. Hom. *conſ. 29. Factum ſic ſe habet, in pr.* † Extende, vt pro- 23 cedat, etiam ſi pater feciſſet teſtamẽtum nullum, in quo inſtituebat æqualiter in re certa filiam, vel neptem, quæ renũciauit; quia ex quo teſtamentum eſt nullum, puta quia factum à Notario excommunicato, non ſuccedet ex tacita mente; quia erant æqualiter in re certa inſtitutæ; quia nõ propterea probatur eadem mens ab inteſtato. Signor. *d. conſil. 29. in princ. vſque ad n. 5.* † Amplia, quia 24 licet renunciatio facta per filiam patri ob metum ſit reſcindenda; tamen ſi filia ratificauit talem renunciationem in præſentia iudicis, conualidatur. Ias. *conſ. 38. n. 3. lib. 3.* † Amplia; quia filiatę- 25 nuncians hęte ditati maternæ ad fauorem patris obligatur, & talis renunciatio valet; quia non requiritur auctoritas patris in tali renunciatione; ſecus eſt, ſi renunciatio eſſet de bonis profectitiis, Ang. *conſ. 303. Pactum tale eſt. filia.* † Extende, quia renunciatio fa- 26 cta per vnicam filiam dotis maternæ ad fauorem patris dotantis valet. Ias. *conſ. 3. in 2. dubio, lib. 1.* vbi tollit omnia contraria de metu

reuerentiali, & læsione, & loquitur, quando pater emancipauit primo filiam, vide eum; quia loquitur, quando aliæ solemnitates
27 interuenerunt. † Extende, quia renunciatio facta per filiam patri ad fauorem filiorum masculorũ de bonis, & hæreditate paterna, & materna, valet, & habetur pro facta ad fauorem patris in profectitiis, & ideo non extantibus masculis censetur facta patri. Sign.
28 *cons.* 13. *Quæstio talis est. n. 6. v. modo videamus.* † Restringe, quando filia esset læsa enormissime; quia etiã si cum iuramẽto renunciauit
29 nõ valet, nec fideiussores pro ea obligantur. Ias. *cons.* 133. *lib.* 4. † Limita; quia filia regis dotata, si renunciat patri regnum, & iuribus competentibus cum iuramẽto, ex quo est læsa enormissime; quia pater alios non habuit filios, petita absolutione potest venire cõtra renunciationem, quæ habet dolum re ipsa, & æquiparatur dolo ex proposito; ideo iuramentum etiam geminatum non conua-
30 lidat, vbi est dolus. Anch. *cons.* 339. *Pro maiori, in fi. n.* 31. *& seq.* † Extende in omni filia læsa in immensum etiã à patre; quia non obstante iuramento potest venire contra, Ias. *cõs.* 133 *per tot. lib.* 4. Cephal. *cons.* 95. *n.* 20. qui alios citat. Castr. *cons.* 276. *n.* 6. *lib.* 1. Alex. *cõs.*
31 33 *n.* 4. *lib.* 4. † Extende, quia semp. quod minor est læsus enormissime, restituitur, & absoluitur à iuramento, non obstante renun-
* ciatione generali cum clausulis etiam geminatis quantumcunq; amplissimis, plene Marzar. *cons.* 20. *n.* 25. *& seq. per tot.* vbi infinitos allegat, & in fine dicit magis * communem, etiamsi dixit renũciate cuicumq; læsioni etiam in parua, & magna, seu maxima quantitate, plene Affl. *dec.* 322. *per tot.* plenissime Crau. *cons.* 192. *per tot.* vbi, quod læsus etiam maior præsumitur ignorasse valorem, & loquitur, etiam si minor cum iuramento renunciauit læsioni in am-
32 plissima forma, in maiore dicit esse arbitrarium. † Extende; quia renunciatio facta per filiam patri de futura successione matris; item de successione matris iam delata; item de paterna, & materna facta patruo etiam cum decreto iudicis, & iuramento non valet, quando filia erat minor 25. quia minor non potest donare immobilia cum decreto iudicis, & auctoritate curatoris. Castr. *cons.* 305 *Notandum est per tot. lib.* 2. vbi, quod quoad legitimã, & supplementũ non præiudicat; quia mentio specialis non est facta & statutum Brixiæ disponit, quod *Auth. sacramenta puberum.* non habet locum in minore 20. annis, & renunciatio statuti nõ obstat; quia eadem fragilitate, &c. maxime quia absoluta est à iudice Eccle-
33 stico. † Et in fine *d. cons.* 305. *lib.* 2. dicit, quod non obstat, quod maior facta ratam habuit tacendo per quadriennium; quia non habet locum in donatione facta à minore, quæ requirit decem an-
34 nos inter præsentes, viginti inter absentes. † Extende, quia filia, q̃ renunciauit legato 400. scutorum sibi facto ab auo pat. no ad fauorem patris, cum nupserit, etiam cum consensu mariti & socer, licet iurauerit, petita absolutione, potest petere, ex quo statutum prohibet posse alienari bona dotalia. Castr. *cons.* 400. *Viso pun-*
35 *cto. in pr. li.* 2. † Restringe, quando filia renunciauit cum iuramẽto hæreditati paternæ, & maternæ per repudiationem, antequam adiuerit; quia valet, & non obstat, quod non sit insinuata; quia in repudiatione non requiritur insinuatio; item non obstat, quod minor 25. non potest donare; quia non est donatio, ex quo non minuitur patrimonium repudiantis, & statutum excipit repudiationem; item non obstat, q̃ nõ interuenit solemnitas proximorum; quia pater interuenit, & decretum iudicis, & patri non acquiritur, sed filiis post mortem patris, plene Castr. *cons.* 419. *Viso,*
36 *in prin. lib.* 2. & iterum *cons.* 421. *lib.* 2. *per tot.* † Et restrictio procedit, quod si filia promisit cum iuramento, & quod eius filii, & hæredes renunciabunt, & repudiabunt, seu ratam habebunt, non poterunt venire contra, mortua filia eorum matre. Castr. *d. cons.* 419. *n.* 3. *ver. nunc est videndum. per tot. lib.* 2. vbi tollit omnia; quia aut filius venit ex persona matris, tanquam quod hæreditas non adita sit ad eum transmissa, & non potest; quia cum non sit delata matri per repudiationem, non potest transmitti, aut filius vult ex persona sua venire, quasi iuramentum personale ipsum non afficiat, quia necesse esset, quod esset conceptus viuentibus auo, & auia,
37 quibus vult succedere. † Bene fatetur Castr. quod si filia, quæ renunciauit hæreditati paternæ, præmoriatur patri, vel repudiauit hæreditatem paternã cum iuramento, nõ excluderet tunc filios, quando posset venire ex successorio edicto, quasi renũciatio filiæ habeat tacitam conditionem, si hæreditas ad me spectare posset; quia renunciatio, vel repudiatio applicatur solum ad id, q̃ renuntians habet, vel habiturus est, & aperit viam sequenti in gradu; secus si adesset pactum iuratum; quia excludit sequẽtes in gradu, quasi ex pacto acceptauerit & renunciauerit simul. Castr. *d. consil.*
38 419. *col. fi. ver. tertia ratio principalis. per tot. lib.* 2. † Declara omnes limitationes, in quibus filia dotata à patre renunciauit hæreditati paternæ, & maternæ, & est læsa enormiter, quo casu etiã si iurauit, non valet renunciatio stante statuto requirente certam solemnitatem non seruatam; tamen filia nõ potest auocare bona à patre, donec viuit, quia habet vsumfructum, donec viuet; sed si filia p̃mortiatur patri, filii eius, qui sunt in potestate mariti, bene poterunt auocare bona ab auo materno; quia ex quo non habet in potestate, cessat vsusfructus. Castr. *cons.* 455. *Ad primum, col.* 2. *in fi. ver.*
laditur etiam, lib. 2. † Restringe in maiore, & informato; quia per 39
clausulam, *& si plus valet, &c.* cum iuramento non restituitur læ-
* sa communem dicit Vrsil. in *addit. ad Afflict. decis.* 322. *nu.* 7. vbi
per tot. plura allegat pro vtraq; vt in minore detur restitutio, in
maiore secus. † Vide omnino Boer. *dec.* 142. *per tot.* vbi, quod si ma- 40
ior vendat pro certo pretio, & postea q̃ plus valet, donat emptori, potest agere ex læsione enormi, si vero donet illud plus, etiam si excedat dimidiam? & ad quamcumque summam ascendat, siquidem maior est, non restituitur, si minor, vel mulier, aut ignarus, restituitur, vbi plurima allegat. † Limita; quia renunciatio fa- 41
cta patri non censetur facta pro extraneis, neq; extenditur ad casus inopinatos, si pater, & patruus moriantur sine filiis, non obstabit renunciatio regni filiæ Regis etiam geminata cum iuramẽto; ideo petita ex abundanti absolutione petet regnum. Ancha. *d. cons.* 339. *in fi. n.* 33. *&* 34. † Cautela pro validitate renunciationis 42
faciẽdæ per filiam de bonis maternis, & paternis occasione dotis est, vt pater emancipet filiam, postea dari faciat curatorem, cum cuius auctoritate, & cum præsentia consanguineorum, & decreto iudicis renunciet bonis maternis, & successioni; quia fuit sibi plenarie satisfactum per patrem, & maxime ex constitutione dotis, & iuret non venire contra. Bal. *cons.* 12. *Quando pater, lib.* 5. † Imo 43
quod non valeant istæ refutationes, quatenus sunt donationes, tenet Boer. *decis.* 38. *n.* 4. *lib.* 2. allegat Barba. *consil.* 60. *ver. capio aliud dubium, lib.* 3. † Cautela contraria pro filia renunciante, vt non ob- 44
ligetur, est, quod antequam renunciet, secreto faciat rogare protestationem, quod ipsa compellitur minis à patre, & marito etiam metu mortis cedere successioni paternæ, maternæ, & fraternæ; & ideo, quod si deuenire contingat ad talem liberationem, & renunciationem, protestatur, & iurat, quod dolo, metu, & inuita faciet, & non voluntate, & ita iurat; quia tunc iuramentum secundum non operatur contra primum, & læsa poterit reclamare, & repetere. Ang. Aret. *cons.* 39. *D. Catharina, n.* 4. *ver. replicatur. per*
tot. & plenius *cons. seq.* quod est etiam sub *n.* 39. in hac causa, vbi pro vtraq; multa, & *n.* 18. *& seq per tot. ver. sed tamen iis non obstantibus, vsq; in fi.* vbi hant tuetur, & tollit contraria, & maxime *n.* 36. *& seq ver.*
quarto per tres dies, vbi dicit *nu.* 37. esse cautelam Baldi contra *Auth.*
sacramenta puberum. C. si aduer. vendit. † Extende cautelam, maxime, 45
quando renunciatio fit à filia primi matrimonii de bonis maternis, paternis, & fraternis, quia res est magis odiosa per *l. hac edictali. C. de secund. nupt.* & quia pater tenetur conseruare filiis primi matrimonii etiam bona materna, & quæ habuit ex successione filiorum, ex primo matrimonio. Angel *d. cons.* 39. *el primo, & secondo. per*
tot. † Alia cautela, quod dicat se dotatam à patre, quando est do- 46
tata, & iuret inuiolabiliter obseruare; quia iudex non potest relaxare iuramentum à iure confirmatum, & valet hæc renunciatio, maxime, quando facta est publice, cessante metu, & dolo. Anch.
consil. 433. *Postquam ista domina, nu.* 3. *& per tot.* † Certioratio licet sit 47
necessaria mulieri renuncianti Velleiano, alias non valet renunciatio, Capell. Thol. *dec.* 37. vbi apost. quæ hoc limitat, nisi adesset iuramentum. † Tamen bene valet renunciatio filiæ facta bo- 48
nis paternis, & maternis cum iuramento sine certioratione beneficii *l. pactum dotali. C. de Collatio.* ita Guid Pap. *dec.* 227. † Limita, 49
quia si soror dotata viuentibus parentibus renunciauit hæreditati paternæ, & maternæ, & bonis emphyteuticis ex testamento, & ab intestato etiam cum iuramento ad fauorem fratrum, & sororum, & decedant fratres, postea parentes ab intestato, ipsa filia, quæ renunciauit, non excluditur, quia talis renunciatio fuit contemplatione fratrum, & de hæreditate viuentium, & sicut non habet locum principalis dispositio ex certa causa, & personalis cessante causa, & persona, ita non operatur iuramentum. Bal. *cons.*
115. *Verba dicunt. lib.* 1. *per tot.* vbi, quod succedet cum aliis hæredibus parentum, sed bene tenetur conferre dotẽ, & latius *cons.* 437.
Quædam puella per tot. lib. 1. vbi, quod renũciatio sit caduca, & proterea succedet cum aliis filiabus facta collatione; quia per mortem fratrum, quibus donauit, non potest renunciatio extendi ad hæredes fratrum viuentibus parentibus, quorum hæreditas erat renunciata. Rom. *cons.* 22. *nu.* 3. vbi apostill. *in ver. aspiro.* † Extende, 50
quia soror dotata, quæ renunciauit, fratrib. ipsis mortuis succedit simul cum matre, & talis renunciatio non extenditur ad futuram hæreditatem fratrum. Castr. *consil* 374. *Vxor, in pr. lib.* 1. † Extende, 51
vt procedat limitatio, etiam si sit renunciatum insinuationi talis

refutationis cum iuramento. Bald. *d. cons. 115. nu. 2. ver. quoad secun-*
52 *dum. vsque in fi. lib. 1.* †Restringe, quia si filia renuncians emphyteu-
si ad fauorem patris, & fratrum, & omni iuri tam de præsenti,
quam de futuro cum iuramento, cum acceptilatione, & Aquiliana stipulatione, tunc etiam mortuis patre, & fratribus non poterit agere; quia acceptilatio cum aliis prædictis eam omnino exclu-
dit Rom. plene *cons. 22. Propositio, num. 3. ver. quoad secundum,*
53 vbi plene apost. *in ver. inclino.* †Restringe, quando filia renuncia-
ret fratribus hæreditatem paternam, & omnium adscendentium cum iuramento, ac fecit fratribus fidem, & pactum de nõ petendo cum iuramento, quibus etiam donauit omnem hæreditatem, &c. si moritur vnus frater cum filia, postea moritur soror, quæ renunciauit cum filia, postea alter frater sine filiis succedet filia fratris, non filia sororis renunciantis, etiam si abstineat ab hæreditate matris, quæ renunciauit. Signor. *cons. 116. per tot.* † Imo donatio
54 facta in renunciatione, & contemplatione renunciationis non potest de se operari, vt veniente casu mortis succedat ex donato remoto à renunciatione, quia istud donatum est propter renunciationem. Signor. *d. cons. 116. A mulier. per tot.* maxime *num. 5. vsque*
55 *in fin.* † Declara, vt plene per Paris. *cons. 26. lib. 3. per tot.* qui dicit in dubio renunciationem præsumi factam patri cõtemplatione masculorum filiorum, si pater habebat masculos, & ipsis mortuis expirare; secus, si fiat renunciatio de successione, & hæreditate patri pro se, & quibuscunque hæredibus, quia etiam fœminæ filiæ non poterunt molestari à filia, quæ renũciauit, vbi multa allegat.
56 † Limita, quia renunciatio facta per filiam etiam patri dotanti omnibus bonis paternis non tollit ius substitutionis vulgaris, quã fecit pater ad fauorem filiæ, quæ renunciauit, siue ante renunciationem, siue post. Bal. *cons. 192. Casus talis est. Ser Leonardus, in fin. ver.*
57 *non obstat refutatio, libr. 1.* † Extende maxime, vt procedat, quando renunciatio fieret à filia ignorante substitutione, quia ad incognita nunquam extenditur. Bal. *d. cons. 192. n. 1. in fi. ver. ite quia instr. lib.*
58 *1.* † Limita; quia non valet renunciatio facta per filiam ex primo matrimonio patri dotanti, etiam quod dicat dotare de bonis suis & de bonis maternis, quia quãtumcunq; generaliter filia renunciat, si est læsa, restituitur, & absoluitur à iuramento; multo magis, quando solemnia statuti non sunt seruata. Angel. Aret. *consil.*
59 *39. D. Catharina, el primo. per tot.* & plenius *cons. seq.* sub eodem, *num.* 39. in hac causa, per tot. vbi plenissime tollit contraria. † Limita, quia renunciatio facta per filiam dotatam hæreditati paternæ, & maternæ etiam ad fauorem fratrum, & cum iuramento non habet locum, si moriatur mater, cui succedunt fratres, quia mortuo fratre filia succedet etiam in petitione hæreditatis maternæ; quia non est hæreditas matris, sed est effecta hæreditas fratris, cui filia non renunciauit. Ang. *cons. 52. D. Ziglius, colum. 2. ver. quæritur igitur,*
60 sequitur plene multos cumulando Curt. Iun. *cons. 110. per tot.* † Extende; quia etiam admittitur filia, quæ renunciauit hæreditati paternæ, & maternæ, quãdo mortui sunt parentes, & ante eos mortui sunt filii, quorum contemplatione filia renunciauit; quia succedet filia excluso fratre sui patris, etiamsi renũciauit parentibus pro se, & hæredibus suis ex testamento, vel ab intestato; quia filia excludet patruum, non obstante renunciatione. Ang. *d. cons. 52. per*
61 *tot.* † Extende; quia si filia renunciauit hæreditati paternæ, nõ excluditur ab ea, postquam fuit adita per fratrem; quia effecta est fraterna; ideo mortuo fratre potest filia succedere. Decius plene
62 *cons. 265. Ad exclusionem, in prin.* vbi plures allegat, & apost. ibi. Vide Conclusionem proxime præced. † Extende, vt idem sit, si testator excluſit filiam à sua hæreditate eidem legando aliquid pro omni eo, & toto, quia non erit exclusa ab hæreditate patris, postquam est effecta fraterna, quia amplius non est paterna. Old. *cons.*
63 *297.* † Extende, vt imo filia, quæ renunciauit hæreditati paternæ, non excludatur, si hæreditas patris delata filio non sit adita; quia mortuo filio ante immixtionem succedet filia, quia dicitur esse in hæreditate fratris per transmissionem. Deci. *d. cons. 265. nu. 3.* al-
64 legat Aret. *cons. 161. in princ.* & Capram *cons. 12. in fin.* † Restringe, quando renunciatio filiæ esset facta tempore, quo iam hæreditas patris erat delata fratri, & per mortem fratris ipsi renũcianti, quia ex quo non potest aliter verificari, debet habere locum, vt omnino excludatur, etiam si fratri sit delata. Deci. *d. cons. 265. n. 4. & per*
65 *tot.* † Restringe, quando per verba vniuersalia renunciat omnibus iuri in hæreditate patris; quia si per mille capita posset efficì renunciantis, omnibus capitibus censetur renunciasse, Bart. in *l. nec is. §.*
66 *1. ff. de acquir. hæred.* sequitur Deci. *d. cons. 265. nu. 3. in fi. & per tot.* † Limita, quia renunciatio facta per filiam dotatam medio iuramento hæreditati paternæ non comprehendit portionem debitam à statuto filiæ loco legitimæ, quatenus excedat dotem. Bal. *cõs. 186. Quia allegationes. n. 8. ver. hoc præsupposito*, vbi non videtur firmare opinionẽ pro absoluta, sed hinc inde allegat, *lib. 1.* † Limita; quia 67
filia renuncians hæreditati paternæ, & maternæ non censetur renunciare legitimæ, & illius supplemento. Boer. *decis. 58. n. 4. lib. 2.* 68
† Limita; quia si filia renũciat hæreditati paternæ etiã de consensu patris præsentis, & consentientis ad fauorem fratrum sine iuramento, non valet. Ias. *cons. 104. lib. 4.* † Et maxime non valet sine 69
iuramento quoad legitimam, viuẽte illo, in cuius bonis legitima debetur. Guido Pap. *decis. 427.* Boer. *decis. 14.* Couar. *in rubrica,* 70
& 4. de pact. in 6. † Extende; quia regulariter talis renunciatio non valet tanquã contra bonos mores, & de hæreditate viuentis; quia
continet votum captandæ mortis, & ea non obstante filius succedere debet patri, *l. pactum quod dotali. C. de pact. l. pactã dotali. C. de*
collatio. Guido Pap. *decis. 222.* † Restringe, quia imo valet renun- 71
ciatio facta per filiam iuri, & spei de succedendo in bonis patris eo consentiente, tradunt Doct. in *l. fin. C. de pact.* vbi Cagnol. *n. 63.*
in 7. limit. † Limita, quando filia renunciauit hæreditati patruæ, 72
& maternæ ad fauorem parentum, & hæredum, ac successorum suorum; quia si relinquunt personas hæredes, quæ ex verisimilitudine excludant fœminam, prout sunt masculi, valet renunciatio; si verò relinquant ab intestato solas fœminas filias, vel remotiores, tunc filia, quæ renunciauit etiã cum iuramento, admittitur
facta collatione dotis receptæ Bald. *d. cons. 437. n. 2. ver. sequitur se-* 73
cunda quæstio, lib. 1. † Declara secus, si renunciatio fuit personalis facta patri; quia ad alios non porrigitur. Ang. Aret. *cõs. 39. in hac cau-*
sa. n. 55 & 56. ver. & demum, & cons. præced. n. 7. & 8. ver. necesse dato.
† Limita; quia non valet renunciatio facta per filiam Petro Nota- 74
rio, ad fauorem patris absentis propter incertitudinẽ, quã fecit Petrus, nisi posset ad certitudinem reduci. Fulg. *cons. 204. Albertus*
contra exit. per tot. † Limita; quia renunciatio facta per filiã dotatam 75
hæreditati paternæ non comprehendit bona emphyteutica, vel feudalia, quæ sunt peruentura ad filiam vti ad descendentem, non autem vti hæredem. Bal. *cons. 437 in fin. n. 3. vsque ibi. ver. sequi-*
tur ita que, lib. 1. † Limita; quia filia renuncians hæreditati maternæ 76
patri; quia dotata à patre, non præiudicatur in legitima, & supplemento debita filiæ in bonis matris; item quando non potest renunciare sine consensu patris stante statuto, pater non potest cõsentire, quando filia renunciat patri, ideo non valet *l. 1. consil. 69.*
lib. 1. † Extende, vt idem sit, quãdo filia, quæ renunciauit communi 77
iuramento patri, esset læsa in legitima; quia secundum * cõmunem non præiudicat, prout attestatur apost. ad Alex. *d. cons. 29. n. 6. lib. 3.*
in ver. ex creuissent. vbi citat plures. † Contrarium dicit eadem apo- 78
stil. ad Alex. *d. cons. 29. in ver. ex creuissent, lib. 3.* quod licet filia sit læsa in legitima, valet renunciatio propter cõfidentiam, quam habet lex de patre, vbi citat plures; secus dicit, si constaret, quod pater læsisset notorie. † Limita; quia renunciatio facta per filiam dota- 79
tam de bonis paternis, & maternis cum iuramento non excludit filiam renunciantem, si à patre hæres instituatur. Bal. *cons. 37. Quo-*
niam remelius, in princ. & cons. 38. Super primo puncto in princ. lib. 2. vbi late reddit rationem; quia renunciatio facta bonis paternis et competentibus, & competituris restringitur ad ius cõpetens de 80
præsenti, & volente patre de cuius hæreditate agitur. † Idem, si filia condecenter dotata à patre renunciat bonis paternis, & ma- 81
ternis patri hæredibus tam deuolutis, quã deuolutendis ex testamento, & ab intestato; quia non excluditur, si mater donat filiæ, quæ renunciauit, etiam si postea instituat filiam in testamento.
Affl. *decis. 350.* † Idem, si filia renunciauit paternis, & maternis bo- 82
nis, quia non iure restringitur renunciasse fraternis, etiam si frater successit patri, & matri. Guid. Pap. *decis. 231.* allegat Bar. *in l. 2. §. illud ff.*
de hæred. vel actio. vend. maxime, quando fratres viuebant; quia non 83
extenditur ad futuram successionem. † Declara, vt per Aret. *in l.*
qui superstitis. ff. de acquir. hæred. † Et quando est læsa, debet absolui à 84
iuramento. Cast. *cons. 302. lib. 1.* & plenius *cons. 305. n. 2.* † Extende, vt 85
procedat, etiam si renunciatio habeat verba generalia, videlicet,
& renunciat supradictis iuribus sibi quomodolibet ex quocunque iure com-
petentibus, quia non ampliat cessionem factam de certis bonis, vt ad alia bona cessio extendatur. Bald. *d. cons. 37. n. 2. ver. & quocunque*
alio iure, lib. 2. † Limita; quia filia renuncians bonis emphyteu- 86
cis ad fauorem patris, & fratrum cum iuramento, seu contemplatione eorum, dem, illis mortuis non excluditur, nisi esset adhibita expressa renunciatio iuri de futuro, & stipulatio Aquiliana, & acceptilatio, quia tunc non datur vnquam regressus, etiam si implicite sciuit ius de futuro. Roman. *cons. 22. n. 3. ver. quoad secundum,*
vbi apost. pro vtraque conclusione. † Limita, quando filia renun- 87
ciãs reseruat sibi iura successionis incertum mortis patris, & matris; quia tunc poterit succedere omnibus mortuis. Bart. *in l. fin. C. de*
pact. Castr. *cons. 288. Notandum, in pr. per tot. lib. 2. & cons. 373. col. 2.* 88
vbi, quod habet vim fideicommissi mortuis masculis. † Limita; 89
quia

quia licet filia, vel neptis, quæ renunciauit cum iuramẽto, excludatur, nõ tamen excluditur filius, vel descendens ex persona sua, quando succeditur ab intestato; quia ex successorio edicto reputatur, & admittitur, ac si mater non extaret, non ex persona matris, sed ex propria persona. Sign. Homod. *cons.29.vsq; in fi.* † Limita in renunciatione hæreditati maternæ, quando mater fecisset testamentum; quia si filia non habuit notitiam testamenti, non valet renunciatio. Fulgos. *cons.204.in fin.ver.ad secundum.* † Limita, quando filia dotata, & exclusa à statuto in renunciatione facta patri sibi reseruauit successionẽ, si pater decedat sine filiis masculis, vel filii masculi decesserint sine filiis, vel in pupillari; quia succedet patri cueniente casu, & fratribus succedet ex substitutione fideicommissaria, non pupillari, quę fieri non potest, nisi in testamento. Castr. *consil.288.col.2.ver.breuiter, lib.2.cons.373.eod.lib.* † Limita, quia filia renuncians bonis, & hæreditati paternæ cum iuramento, & decreto iudicis, quando fuit dotata ex suis bonis maternis propriis filiæ, potest petita absolutione iuramento ab Episcopo venire contra renunciationem; quia talis renũciatio est ronee facta; qa fuit dotata, ex quo de suo fuit dotata. Bal. *cons.328. Quadam puella per tot.lib.3.* Cast. plene *cons.455.col.1.ver.quantũ autẽ, lib.3.& col.seq.* vbi late. † Extende idem, si filia renunciauit hæreditati paternæ; quia dotata, ex quo si dotem non habuit, non ligatur iuramento. Alex. *cons.42.n.6.ver.ad idem lib.1.* Castr. *d.consil.455. col.2.insi cum seq.lib.2.* † Extende, vt procedat, etiam si steterit per 40. annos, quod non petierit; quia contra eam non currit præscriptio viuente patre, & quia non currit præscriptio hoc casu erroneo. Bald. *d.cons.328.circa fi.lib.3.ver.dubitari posset.* † Extende, etiam si filia sit maior tempore renunciationis; quia ex quo est læsa, & propter reuerentiam patris renunciauit, potest obtenta absolutione, à iuramento, quæ debet dari, implorare officiũ iudicis, & rescindere, & obtinere. Cast. plene *cons.455.col.pen.ver.si vero dicta filia.lib.2.* † Restringe, quia respectu fructuum non recuperabit fructus, quia à possessore cum titulo renunciationis, quamuis rescindatur, sunt lucrati. Bald. *d.cons.328.circa fin.ver.non dico in fructibus, lib.3.* † Limita; quia filia, quæ per verba prægnantia renunciauit hæreditati & bonis paternis, non censetur renunciasse creditis dotis maternæ, etiam si generalitas verborum cõprehenderet, quando ratione modicitatis pretii aliter ex mente esset dicendum. Alex. *cons.222.Ponderatis iis, lib.6.per tot.* pro quo casu consuluerat Franc. Aret. & alii, vt ibi per Alex. † Limita, quia renunciatio facta per filiam ad fauorem patris, & hæredem non se extendit ad fideicommissarios, & extraneos. Cephal. *cons.245.n.51 ver. alia est dubitatio.vsq; in fi.* † Limita, quia filia renuncians bonis maternis, & hæreditati maternæ patri dotanti, si postea pater instituat filium masculum, & eo morieante sine filiis substituat locum pium, eueniente casu, quod mortuo patre moriatur filius hæres sine filiis, fœmina admittitur ad bona materna, si non constat de solutione; quia renunciatio gratuita non valet etiam cum iuramento, nisi vsque ad summam 500. quando non fuit insinuata. Ang *cons.59. Quidam paterfamilias, per tot.* † Distingue tamen; quia si pater dotauit filiam in plus, quam suppetant facultates paternæ, in foro conscientiæ debet admittere, & compẽsare illud plus. Ang. *d.cons.59.in pr.* † Limita; quia renunciatio facta per filiam patri non seruata forma statuti etiam cum iuramento, non valet, si filia est læsa. Bal. *cons.483. Viso, lib.4.* latissime Dec. *cons.280. Visa per tot. & cons.181 Satis*, vbi concord. allegat. Castrens. *cons.305. Notandum, lib.2. & cons.400 Viso puncto, in pr.lib.2.* † Et procedit, etiam si interuenit decretum, & solemnitas; quia si est læsa, potest venire contra, non obstante iuramento, & decreto. Castr. qui loquitur in filia renunciante patri *cons.174. Contra, lib.1.* sequitur Soc. *consil.263. Capio col.2. in fin.lib.2.* vbi, quod nimia persuasio habetur pro dolo, & latius Crauet. *cons.192.num.11. & seq.* † Extende, quia data læsione mulier, quæ renunciauit etiam cum iuramento, & promisit non venire contra, potuit tamen venire contra. Aret. *consil.92. Viso legato, col.2.* † Extende, etiam si filia, quæ renunciauit patri cum iuramento, esset effecta maior, & tacite censeatur ratificasse; quia si est læsa, poterit contrauenire. Castrens. *consil.305. Notandum est lib.2.* † Extende maxime in muliere minore renunciante cum iuramento; quia si est læsa, potest contrauenire, ita Feder. de Sen. *cons.199. An D. Angela* Curt. *cons.43.col.3.* late Cuman. *consil.180. Videtur prima fronte*, vbi, quod neque requiritur absolutio à iuramento. Ias. *cons.133.lib.4.* † Declara limitationem, & extensiones procedere data enormissima læsione. Curt. *d.cons.43.* & ita distinguit in transactione Deci. *consil.216. Visa per tot.* vbi si læsio est citra, vel supra medietatem in modico, valet iuramẽtum; secus si in magno excessu, & idem plene Corn. *cons.161.col.pen.lib.1.* † Declara, quãdo mulier ignorabat valorem hæreditatis, secus si sciebat. Vide plene Alex. in *l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de verb. obligat.* vbi late declarat. † Contra prædicta faciũt multa; quia iuramentum tollit læsionem, Alex. *cons.42. Super præmisso, lib.1.* † Item Bald. *cons.202. Pater legauit, lib.1.* vbi, quod facto legato mille filiæ, si dotetur cum 500. & renũciet cum iuramento, valet. † Irẽ filia renuncians cum iuramento successioni patris obligatur cessante metu, licet sit læsa. Bal. *cons.441.lib.5.* Aret. in *l. qui superstitis. ff. de acquir. hæredit.* Curt. *cons.43. Super, & cons.63.col.23.ver.sed præmisso.* vbi dicit * communem, & quod non datur absolutio, quando habuit certam scientiam. Alexand. *cons.17.lib.2.incip. Ponderatis.* † Declara, quia si mulier persuasionibus aduersarii, seu patris, cui renunciauit, fuit inducta ad iurandum, iuramentum non obstat vnquam, alias si sciens voluit, sibi præiudicat. Soc. *reg.43.ver.fallit.11.* & idem dicit plenius Castr. *d. cons.174. Contra superius consulta, lib.1.* vbi, quod non obstat iuramentum; quia debet relaxari, neque decretum iudicis; quiã constat de læsione enormissima, & respõdet ad omnia. † Et quid si filia renunciauit omni legitimæ, & iuri debito iure naturæ pro certa quantitate, quam confessa fuit habuisse, & recepisse, si postea patrimonium patris creuit, ita vt habito respectu ad vires patrimonii tempore mortis patris sit decepta, an petere possit. Alex. *consil.180.lib.5.* † Declara; quia quando filia renuncians patri legitimæ doti maternæ, vel successioni paternæ est læsa, & non seruata forma statuti, licet iuramentum obstaret, potest petere absolutionẽ ab Ecclesiastico, & repetere. Castrens. *cons.305.circa med. & consil.400.ver. & ad maiorem cautelam, lib.2.* Vide omnino Soc. in *Reg.9. Filia renuncians cum iuramento hæreditati paternæ amplius succedere non potest*, vbi ponit 36. limitationes. Vide plene etiam per Ant. Gabr. *lib.3.tit. de iure dot. Concl.1. Renunciatio facta per mulierem.* Vide, *Pactum circa futuram successionem quando valeat, vel non. Concl.14.*

Renunciatio filiæ, vel filii minoris non valet, & quãdo secus. Concl. 182.

MINOR † filia renuncians bonis paternis pro certa quantitate dotis non obligatur; quia siue habeat vim venditionis, ex quo dat bona pro pecunia; quia bona minoris nõ possunt alienari sine decreto. Cast. *cons.386. Siue dicamus, in pr.li.1.* † Siue donationis, & non valet; quia minor non potest donare etiam cum decreto; quia decretum debet interponi ad fauorem minoris, non autem contra minorem. Castr. *d.cons.386.in pr.lib.1.* † Et maxime, si excedat summam 500. quia debet insinuari, neq; potest renũciari insinuationi; quia introducta est propter publicam vtilitatem. Castr. *d.cons.368.in pr.lib.1.* † Etiam si sit renunciatum insinuationi, & cum iuramento; quia respicit publicam vtilitatem, & nõ potest illi renunciari. Castr. *dict.cons.386.circa med.lib.1.* † Extende, quando minor suasionibus falsis fuit inductus ad renũciandum; quia dicitur dolose inductus, & non valet renunciatio. Castrens. *d.cons.386.colum.2.ver.item propter aliud, lib.1.* † Declara prædicta omnia procedere, quando bona paterna, vel hæreditas paterna est delata, secus si deferenda; quia si repudiat, vel renunciat repudiando cum iuramento valet, & non requiritur insinuatio. Castr. *cons.419. Viso puncto, in princ. & cons.421. Quod renunciatio, lib.2.* Vide plene per Ant. Gabr. *lib.3.tit. de iure dotium. Concl.1. Renunciatio facta per mulierem cum iuramento.* Vide Conclusionem prox. præced. *num.30. & seq.*

Renunciatio, transactio, & compromissum non extenduntur ad debita ex testamento, nisi expresse dicatur, & quando secus. Concl. 183.

RENVNCIATIO † eorum, quæ debentur ex testamento, vel codicillis, vel transactio, aut compromissum non valet, nisi sit facta mentio expresse, quod talis renuncians cognouerit, & bene inspexerit contenta in testamento *l. de iis. ff. de transact.* & propterea ibi Bartol. & alii dant pro cautela, quod in transactione, vel compromisso dicatur, quod talis inspectis, & cognitis verbis talis testamenti. Angel. plene *cons.94. Cum lis, num.4. & seq. ver. contrarium*, vbi, quod nec sufficit, si sit dictum, quod cognouit, & inspexit, quando constet de contrario, licet interuenerit iuramentum, & maxime *num.6. in fin.* vbi sequitur Bart. † Et quod saltem sit necesse, quod in renunciatione eorum, quæ ex testamento pendent, vel in transactione, sint illa verba, *cognitis, & inspectis verbis testamenti.* Alexan. in *l. qui Romæ. § duo fratres*, post. Bart ibi in 2. & 3. *quæst. ff. de verb. obligat.* vbi etiam Ias. idem Alexand. *consil.11. Viso. in princip. lib.2.* vbi dicit * communem, quod neque potest renunciari illi legi, & ibi apost. in *ver. renunciari*, dat concord. plures. Soc. *consil.252. cum seq. lib.2.* Deci. *consil.79. & cons.86.* Paris. *cons.95.n.24. lib.3.* plene Becc. *cons..111.nu.34. ver. ideo paciscentes*, vbi dicit * communem,

munem, allegat Barba. *conſ.55. In propoſita n.12. & ſeq. lib.2. & conſ.48. Circa teſtamentum, col.pen. & fin. lib.1.* Pariſ. *conſ.24. Licet dominus nu. 120. lib.2.* Boer. *conſ.171.n.9. lib.1.* Soc.Iu. *conſ.128.n.117. & ſeq. lib.1.*
3 *& conſ.129 n.62. eod. lib.1.* †Et ratio; quia non ſequitur, ſciuit teſtamentum, ergo habuit particularem cognitionem contentorum
4 in eo. Corn. *conſ.153. col.2. lib.4.* †Contrarium tenet Alex. *d. conſ.11. Viſo, n.13. ver. & primo, lib.2.* vbi, quod ſufficit, quod tranſigens ſuper rebus teſtamenti habuerit ſcientiam teſtamenti etiam præſumptam, prout ſi hæres eſſet extraneus & adiuit, vbi plures citat. † Ratio; quia agitur de publica vtilitate, vt teſtamenta obſeruentur; igitur ſpecialis debet eſſe renũciatio viſis, & cognitis verbis teſtamenti. Pariſ. *d. conſ.95 n.24. & ſeq. lib.3.* †Ratio *d. l. de iis ff. de tranſact.* fuit in odium hæredum occultantium teſtamenta in
7 præiudicium legatariorum, vt ibi gl. quam ſequitur Alex. *d. conſ.11. Viſo n.13. ver. ſecundo poteſt reſponderi, li.2.* vbi, quod ceſſante ratione non habet locum dicta lex, ſi hæres concordat cum creditoribus
* hæreditariis, vide in proxima ampliat. vbi hæc ratio * communis
7 eſt ſecundum Rom. *conſ.403.n.21. & ſeq.* †Contrarium, quod imo non ſit neceſſaria ſpecificatio, q̃ inſpectis, & cognitis verbis teſtamenti, ad hoc, vt valeat tranſactio, vel cõpromiſſum, ſeu renũciatio, dummodo alias ſciuerit teſtamẽtum, vel codicillos, tenet
* Soci. *conſ.282. In præſenti conſultatione nu.2.* vbi dicit * communiorem *lib.2.* & eſt conſ. Franciſci de Pepis de Florentia. Angel. *conſil. 59. Quidam pater, num.3. ver. non obſtat. quod in ceſſione.* Bart. in *d. l. de iis, in fi.*, vbi Caſtr. *nu.7.* Iaſ. *n.14. ff. de tranſact.* Alex. *conſil.100. Super*
8 *primo, num.8. ver. non obſtat, lib.7.* † Declara; quia non ſufficit, quod dicant partes habere ſcientiam de teſtamento, quando conſtat, quod de rerum non cognouerunt, ſed requiritur viſio, & inſpe-
9 ctio. Ruin. *conſ.167.n.14. lib.2.* vbi loquitur in diuiſione. † Et quia non eſt de forma, quod verba prædicta apponantur, ſed ſufficit æquipollens ſcientia. Bartol. *d. l. qui Romæ. §. duo fratres, in 4. quæſt. ff. de verb. oblig.* & ſufficit etiam ſcientia præſumptiua. Bart. vbi ſupra
10 *q.3.* Dec. *conſ.79. col 1.* † Et ſatis dicitur conſtare de ſcientia ex conie cturis, ſi facta fuit mentio in ſubſtantia de contentis in teſta-
* mento. Bart *d. §. duo fratres q.4.* quem ibi * omnes ſequuntur. Alex.
11 *conſ.118. lib.7.* Iaſ. in *d. l. de iis ff. de tranſact.* † Imo, quod ſufficiat præſumpta ſcientia teſtamenti, Socin. Iun. *conſil.116. nu.41. & 74. lib.1.*
12 Ant. Teſſaur. *deciſ. Pedemont. 112.n.20.* † Declara; quia non ſufficit generalis mentio in renunciatione, tranſactione, vel compromiſ-
ſo de legatis & debitis ex quibuſcunque teſtamentis, vel codicillis, niſi adiiciatur, ex quibus teſtamentis, vel codicillis; quia neceſſe eſt exprimi mere, ex teſtamento talis teſtatoris; quo caſu bene præſumitur ſcientia, & valet tranſactio, vel remiſſio, ita declarat Soci. *conſ.283. Eleganter, & iuridice, in princ. lib.2.* vbi dicit hanc par-
* tem * veriorem, & communem reprobato Ang. contrarium te-
13 nente, quod ſufficiat generalis mentio. † Declara; quia ſi perſona renuncians eſſet mulier, ruſticus, vel idiota perſona, tunc requiritur expreſſio illa. *inſpectis, & viſis verbis teſtamenti.* Ang. *d. l. de iis ff. de tranſact.* ſequitur Campa. in *tract. clauſul. in renunciatione. d. l. de iis.*
14 † Ratio eſt; quia quando lex vult aliquid exprimi in ſpecie, non ſufficit generalis expreſſio, & quia in odium occultantium teſta-
menta ita eſt diſpoſitum, Soci. *d. conſ.283. n.2. ver. prima ratio, lib.2.*
15 †Reſtringe; quia bene ſufficit, quod cognouerit verba teſtamen-
16 ti, licet non viderit ea, Ang. *conſ.94 num.5. ver. non tamen nego.* † Et maxime hoc eſt neceſſarium in cæco, qui non poteſt inſpicere,
17 niſi per prudentes. Ang *d. conſ.94. n.6. in fi.* † Amplia, etiam ſi tranſactio ſit iurata. Soci. *d. conſ.129. n.62. li.1.* Rui. *conſ.72. Primo videtur, num.4. ver. nec obſtat iuramentum. lib.5.* Port. Imol. *conſ.135. Hieronymus n.19. & ſeq.* Pariſ. *conſil.11. Cum iſte, col.4. lib.2.* vbi dicit * magis
* communem. Roland. *conſ.13. Viſa tranſactione, nu.27. lib.1.* refert, &
18 ſequitur Becc. *conſ.111.n.34. ver. ideo paciſcentes.* † Et maxime ſi minor, vel mulier, quia nec iuramentum releuat, niſi ſint plene certiorati. Tiraq. in *l. ſi vnquam. C. de reuoc. donat. in præfatio. n.151.* vbi di-
* cit * communem, & magis communem, *nu.100. & ſeq.* vbi, quod iſti non poſſunt ſuam fragilitatem renunciatione, vel iuramento
19 ſanare. † Declara, quia ſi renunciatio in ſpecie continet cum iuramento ſpecificationem *l. de iis*, cui renunciat, valet renunciatio, alias ſecus, quantumcunque generalis, & iurata. Bero. *conſil.177. num.17. & ſeq. libr.1.* vbi licet dicat articulum dubium; tamen di-
* cit hanc * communem, quem ſequitur Becc. *d. conſil.111. n.35.* con-
20 cor. infra *ver. contrarium, n.36.* † Quod imo, neque cum iuramento poſſit renunciari. *d. l. de iis. ff. de tranſact* tenet Ioann. Andr. in *addit. ad Specul. tit. de inſtrum. editio. §. porro, in gloſ. minus* quæ eſt vltima, *in*
21 *princ.* Angel. *conſil.94.* † Extende, vt procedat etiam, quando eſt expreſſum, quod vidit, & cognouit verba teſtamenti etiam cum iuramento; quia ſi conſtat de contrario, non valet tranſactio. Angel. *d. conſ.94. nu.4. ver. in contrarium & nu.5.* vbi loquitur in ea, quæ renunciauit fratri, tanquam heredi inſtituto, non facta mentione, quod eſſet filia prærerita in teſtamento; quia conſtat, quod non habuit notitiã. † Amplia in legatis; quia etiam non va- 22
let renunciatio, niſi inſpectis verbis. Fulgoſ. *conſil.83. Bonacorſius condidit, in princip.* † Declara tamen; quia bene valet renunciatio, 23
quando fuit ſolutum id, quod teſtamentum iubet. Fulgo. *dict. conſ.83. in princ.* † Amplia. vt procedat etiam inter Iudæos. Angel. 24
d. conſ.94. per totum. † Amplia; quia in compromiſſo generaliter fa- 25
cto de omnibus debitis, creditis, & legatis, ex quibuſcunque teſtamentis, & codicillis; non veniunt debita ex teſtamento, vel codicillis, etiam ſi ſit latum laudum, in quo dicatur, *Viſis teſtamento, & codicillis*; quia requiritur, quod compromittens ſciuerit, & præſumitur ignorare; ex quo ſpecialis mentio de certo teſtamento non eſt facta. Soci. *conſ.282. In præſenti conſultatione, in princ. ver. circa primam, & conſ.283. Eleganter, & iuridice, in pr.* vbi dicit * commu-
nem, *lib.2.* plene Alex. *conſ.104. In cauſa, & lite. nu.8. ver. præterea dicta verba, lib.2.* vbi, quod verba generalia compromiſſi nunquam comprehendunt prouenientia ex teſtamento, etiam ſi partes ſcirent teſtamentum, multo magis ſi ignorarent. Alexan. *conſil.48. In cauſa vertente nu.10. ver. item dum in priore conſil. lib.7.* † Extende, 26
etiam ſi compromiſſum generale ſit cum iuramento; quia iuramentum non extendit compromiſſum vltra expreſſa. Alex. *dict. conſ.48. n.1. lib.7.* vbi *n.11.* quod iuramentum non facit, vt generalis diſpoſitio vlterius extendatur, quam extendebatur. † Extende, 27
vt procedat, etiam ſi compromiſſum ſit factum à legatario in codicillis, & in teſtamento tutore dato; q̃a licet ſuſ̃ceperit tutelã, quæ eſt data in teſtamento, & codicillis ſeparatis; non tamen præſumitur ſciuiſſe legatum in ſolis codicillis ſeparatis factum, niſi probetur. Socin. *d. conſil.282. num.2. ver. quia non præſumitur*, & latius *conſ.283. n.3. ver. ſecunda difficultas, lib.2.* † Extende, vt proce- 28
dat, etiã ſi teſtator in legato diceret, ſe dixiſſe legatario de legato prædicto, & quid de eo facere deberet; quia per hoc non probatur ſcientia codicillorum ad effectum, vt valeat compromiſſum in genere factũ; quia potuit dixiſſe teſtator ante codicillos, & ſic probatio ſcientiæ debet eſſe certa. Soc. *d. conſ.283. n.4. ver. exquibus infertur, libr.2.* † Extende vt procedat etiam in laudo homologato, & ratificato, quia licet valeat vt tranſactio; non tamen com- 29
prehendit dependentia ex teſtamento, niſi ſeruata forma *l. de iis. ff. de tranſact* † Extende, quia non ſufficit, quod arbitri habuerint 30
notitiam teſtamenti, ſed requiritur, quod partes ratificantes habuerint notitiam. Soci. *conſ.282. In præſenti conſultatione. col.2. lib.2.* †Reſtringe in laudo dato inter patruum, & nepotem, quia licet 31
non ſit clauſula in compromiſſo, *viſis verbis teſtamenti*, tamen valet laudum. Dec. *conſ.630. In cauſa*, & hoc de plano data ſcientia teſtamenti, puta ſi fuit præſens teſtamento, quia ſcientia præſumitur. † Reſtringe, niſi vigore ratificationis eſſet ſequuta exequu- 32
tio, & translatio bonorum, vt quia laudum habet exequutionem paratam ex forma ſtatuti, quia tunc habet effectum ſententiæ. Bal. in *l.1. C. de arbitr.* & maxime quando laudum eſt inter coniunctos, qui poſſunt cogi compromittere. Blanch. *tract. de compromiſſ. q.9. n.90. & ſeq.* vbi ponit regulam, & quod in ſententia non procedit *d. l. de iis*, & quia ſequuta traditione non habet locum repetitio, etiam ſi ſit datum ob tranſactionem inualidam *l. in ſumma. ff. de cond. indeb. l.2. C. eod.* & in terminis in vtroque capite Ruin. 33
conſ.14. De pluribus. num.13. lib.2. † Reſtringe, niſi aliunde conſtet, quod fuerit habita ſcientia teſtamenti. Bart. *d. l. de iis ff. de tranſact.*, *& in l. qui Romæ §. duo fratres, in 4. quæſt. & ſeq ff. de verb. oblig. & in l. tres fratres. in fin ff. de pact.* ſequitur Alexan. *conſil.11. col.3. in fin. Viſo, & vt oportet. lib.2.* Dec. *conſ.630. In cauſa quæ reuocatur. in fi.* Rom. 34
d. conſil.14. n.12. & ſeq. lib.2. † Imo ſufficit, quod in aliqua parte ſit facta mentio teſtamenti. Corne. *conſil.6. In hac conſultatione, colu.4. ver. quod ſi in inſtrumẽto, lib.1.* † Amplia, quia nec ſufficit renuncia- 35
tio *l. de iis ff. de tranſact.* quia non poteſt illi renunciari. Soci. *d. conſil.283. in prin. ver. nam illi legi, lib.2.* vbi dicit ita communiter * Doct. *
tenere; quia in odium occultantium teſtamenta, & fauore publico fuit inducta illa lex. Alex. dicit * communem *d. conſ.11. lib.2. v.* *
bi apoſt. in *ver. renunciari.* citat plurimos concor. & *n.13.* apoſtil. ad Rom. *conſ.403 n.7. in ver. de iis*, allegat Felin. in *c. ſi diligenti. n.27. de foro compet.* & ibidem plenius Roma. *d. conſ.403. num.21. & ſeq. ver. quod autem renunciare non poteſt.* vbi dicit omnes * Doct. commu- *
niter hoc firmare in *d. l. de iis. ff. de tranſact.* & ipſe addit triplicem rationem. Prima eſt, quia fuit inducta in odium occultantium teſtamenta, & ſic fauore publicæ vtilitatis. Secunda; quia lex eſt prohibitoria, aliter tranſigi non poſſe, & legi prohibitorię non tenunciatur: Tertia, quia induxit formam, cui non poteſt renunciari, vbi apoſt. citat Rom. *conſ.402 n.2.* & ibi plena apoſt. in *ver. non aliter fiat*, citat infinitos, quod legi prohibitorię, vel formali

36 non potest renũciari. † Contrarium, quod imo possit illi *l. de iis. ff. de transact.* renunciari cum iuramento, plene Alex. *d. consil. 11. Viso, n. 14. ver. potest & tertio responderi, lib. 2.* vbi plena apost. in *ver. iuramento*, dat conc. Ia. *l. si quis in conscribendo, n. 19. C. de pact.* & est com-
37 munis * opinio, supra *nu. 19.* † Imo, quod illi censeatur renunciatum per clausulã, *renuncians omni legum auxilio cum iuramento.* Alex.
38 *d. cons. 11. Viso, col. pen. n. 14. ver. pondero illa verba, lib. 2.* † Amplia in diuisione facta inter fideicommissarios hæredes; quia si diuiserunt bona fideicommissaria, & vlterius promiserunt cum iuramento non contrauenire aliqua ratione, quæ excogitari posset, in perpetuum, censetur renunciasse fideicommisso, si sciebant; secus si ignorabant, & in dubio præsumitur ignorantia. Dyn. *cons. 6. Ex testamento domini, num. 5 & seq. ver. secunda dubitatio.* † Amplia; quia *d.*
39 *l. de iis. ff. de transact.* habet locum etiam in pacto simplici gratuito. Alexand. *cons. 209. Ponderatis iis, in fi. n. 23. ver. secundo respondeo lib. 6.* vbi apostil. in *ver. gratuito*, citat Corn. *cons. 135. lib. 2. & cons. 139. lib. 4.*
40 † Amplia; quia habent locum, quæ dicta sunt de transactione, vt procedant in omni alia conuentione, eo quia eadem subest ratio, quia non valet circa ea, quæ pendent à testamento, nisi plene sciuerint disposita in testamento. Alex *cons. 114. Visa scriptura, n. 10.*
41 *ver. circa vltimum, lib. 7.* † Amplia in transactione facta de iis, quæ ex testamento debẽtur; quia nisi sit facta inter eos, qui essent certi de contentis in testamẽto, super quo transigunt, non valet trãsactio etiam iurata, etiam cum expressione, quod essent certi, quãdo constat de contrario, vt si filia renunciat fratri, tanquam hæredi ex testamento contenta de legato, quod non erat iure institutionis. Nam cum sit prærerita, & constat, quod non esset certa,
42 non valet transactio Ang *consil. 94. Cum lis per totum.* † Extende, vt procedat etiam in pacto, & liberatione. Angel. *d. consil. 94. num. 7. ver. restat igitur, vsque in fin.* & maxime *col. pen. ver. videamus igitur d. se-*
43 *cundum dubium.* † Limita, quia *l. de iis. ff. de transact.* non habet lo-
44 cum in pacto gratuito. Soc. Iun. *cons. 117. n. 66. lib. 1.* † Limita; quia *d. l. de iis. ff. de transactio.* habet locum dumtaxat in transactione, & pacto, quæ fiunt inter legatarium & hæredem, non autem inter extraneos, si fiat donatio, vel alius contractus. Fulg. *cons. 104. circa*
45 *fin. ver. allegatur præterea.* † Extende; quia non habet locum, quando hæres concordat cum creditoribus hæreditariis; quia sufficit, quod sciat se hæredem, nec intrat hæc lex, nisi quando cum hærede, & legatario transigitur vel renunciatur. Alexan. *d. cons. 11. Viso,*
46 *num. 13. ver. secundo potest responderi lib. 2.* † Restringe; quia imo habet locum solum in transactione, non in pacto. Sign. *cons. 189. num. 5.*
47 *ver. sed hic est aduertendum*, licet dicat aliquos sentire contra. † Et quod non habeat locum, nisi in transactione, dicunt Fulg. Castr.
48 & Ias. in *l. de iis. ff. de transactio.* † Limita, quia iuramentum appositum in contractu renunciationis hæreditatis ex testamẽto etiam quod non fuerit in specie apposita clausula, *visis & inspectis verbis testamenti*, operatur, quod iurans censetur saltem generaliter cogitasse de dispositis in *l. de iis. ff. de transact.* & eius dispositioni renũciasse, vt per Alexand. *consil. 11. col. 4. lib. 2.* Corne. *consil. 6. in hac consultatione, col. 3 in fin. lib. 1. & consil. 240. Bonauentura, col. pen. in fi. lib. 2.* Soc. *cons. 103. In casu conuentionis, col. fin. lib. 3.* late Dec. *consil. 345. Visis*
49 *iis, col. 1. ver. sed tamen.* Alex. plene *consil. 118. Viso instru. per tot.* † Contrarium tenent Feder. de Sen. *consil. 199.* Ang *cons. 90.* & alii, quos
50 pro vtraque parte citat Rol. à Val. *cons. 13. n. 27. & 28. lib. 1.* † Declara; quia si in specie est iuratum super certioratione, & renunciatione speciali, inspectis & visis, valet, alias non. Vide & declara,
51 vt per Rol. *d. cons. 13. lib. 1.* † Extende, quando fuit renunciatum omni legum auxilio cum iuramento; quia censetur renunciatum *l. de iis ff. de transact.* Ias. *d. l. de iis, n. 11.* Rip. in *l. qui Romæ. § duo fratres, nu. 7. ff. de verb. oblig.* Dec. *cons. 346. nu. 4.* qui loquuntur, quando renuncians sciuit. Rut. *cons. 92. n. 23 lib. 3.*

Reparabile, vel irreparabile præiudicium quando dicatur, & quid operetur. Concl. 184.

1 PRÆIVDICIVM † dicitur reparabile, quando potest reparari p sentẽtiam, vel alio modo: nõ reparabile dicitur, quando p sentẽtiam reparari nõ potest, quando sumus in iudicialibus; ideo solet dici, quod ab interloquutoria sententia non appellatur, quando, grauamen potest reparari per diffinitiuam: si vero per diffinitiuam non potest reparari, dicitur irreparabile, & datur ap-
pellatio. Vide, *Appellatio ab interloquutoria an admittatur. Concl. 339.*
2 *n. 15. & 16. & n. 31.* † Amplia; quia quando agitur de præiudicio irreparabili, retardatur, & impeditur exequutio, ne fiat exequutio irreparabilis. Vide. *Tertius veniens pro suo interesse non impedit exequutionem, & quando secus. Conclus. 86. num. 25. & 26.*

Reparationes quæ dicantur, & quæ melioramenta. Concl. 184. la seconda.

REPARATIONES † dicuntur illæ, per quas pristina forma' 1
vel facies domus, vel ædificii conseruatur absq; dilatatione vel productione, seu depressione, prout si reficiatur tectum, paries, vel quid simile. Castr. *cons. 378. Quantũ ad illa, in pr. lib. 1.* vbi, q; idem sonat reficere, quod reparare. † Meliorationes dom' dicun- 2
tur, per quas domus efficitur melior, dum tamen ita sint affixæ, vt pars domus efficiantur. Castr. *d. cons. 378. in pr. vers. meliorationes autem, lib. 1.* † Si vero meliorationes non sunt ita affixæ, vt effician- 3
tur pars domus, sed separaræ appellantur instrumenta domus, si gratia domus sunt apposita, prout sunt instrumenta ad obuiandum procellis, ad excludendum solis æstum, ventum, & similia. Castr. *d. consil. 378. ante med. ver. si vero non sint, lib. 1.* vbi, quod si non sunt gratia domus, neq; dicuntur instrumenta domus.

Repentina festinatio reprobatur, & quando secus. Concl. 185.

FESTINATIO † repentina reprobatur in teste nimis festi- 1
nanter respondente; quia præsumitur subornatus. *c. fi. §. sed aliud. 5. q. 5.* Abb. in *proœm. Decretal. n. 2.* Alex. in *apost. ad Bar. in l. 1. ff. ad l. Corn. de falsi.* † Extende in Papa, & Principe; quia non obligatur 2
ex promissione præcipitanter, & festinanter facta Barb. *cons. 1. nu.*
30. *ver. præterea est aduertendum, lib. 1. cum seq.* † Extende in iudice ni- 3
mis festinanter proferente sententiam; quia non valet. Barb. *d. cõs.*
1. *n. 32.* vbi plures allegat, *lib. 1.* & est text. optimus in *c. sciendum. 29. distin.* ibi, *iudicant, antequam intelligant.* Felin. in *proœm. decretal.* vbi a- 4
lios allegat. † Declarat Abb. in *c. 2. circa si de re iud.* per gl. ibi, quod
iudex debet celeriter expedire causas, sed illud debet intelligi, 5
celeritate matura, ita quod bene fuerit informatus. † Extende in
consulente nimis festinanter; quia nihil valet consilium improuisum. Bal. *in l. captatorias. C. de milit. testa.* Barb. *d. cons. 1. num. 32. lib. 1.*
† Extende in voto, & iuramento festinanter remisso, & præsti- 6
to; quia non ligat. Barb. *d. cons. 1. n. 30 & seq.* maxime *n. 33. lib. 1.* † Exten- 7
de in decreto interposito in alienatione rei minoris; quia si sine
deliberatione, & sine causæ cognitione, non valet. Barb. *d. cons. 1.*
n. 33. lib. 1. † Extende in arbitro, & arbitratore, *apost. ad Abb. 1. super* 8
glo. proœm. decretal. quæ allegat Bald. in *ca. 1. de inuestit. in marit. facta.*
† Amplia; quia qui parum studuit, parum scire præsumitur. gl. in *c.* 9
cum ex litteris, in ver. instructus, de in integr. restit. Sapia in *addit. ad Abb. sup. gl. proœm. decret. in pr. in ver. vide tex.* † Amplia, quia velox est ini- 10
quitas, quæ ad nocendum suggerit occasionem, & lenta virtus, &
cunctatrix; quæ ante iudicat, quam incipiat quid decorum, quid
honestũ; iniquitas enim omnia præcipitat, *c. inter hæc hircum il. 1. de*
pœnit. dist. 3. † Et qui loquitur, vel iudicat, antequam intellexerit, 11
incidit in labyrinthum, *c. sciendum. 29. distin.* Feli. in *proœm. decretal.*
in pr. † Et verbum, *repentinum*, exponitur sine discretione, & sic di- 12
citur indiscretum, quasi ineonsider'e prolatum, ita Archid. &
Gem. *d. c. fi. §. sed aliud. 5. q. 5.* sequitur Feli. *d. proœm. decretal in princip.*
Vide, *Deliberatio quid sit. Concl. 156.* Vide, *Tarditas bona. Concl. 19.* † Li- 13
mita, quia imo festinatio, & repentina actio laudatur in Euange-
lio, quando emissus est Spiritus sanctus, & factus est repente de
cælo sonus, tanquam aduenientis Spiritus vehementis, & repleuit totam domum, vbi erant sedentes. † Item, in exemplo come- 14
stionis agni, *Comedite festinãter, est enim Phase, id est, transitus Domini.*
† Item Maria mater salutata ab Angelo exurgẽs abiit in montana 15
cum festinatione, vt in *Euangel. Luca cap. 1.* & ibi beatus Ambrosius
ait: *Nescit tarda molimina Spiritus sancti gratia.* † Item, Pastores in 16
Natiuitate D. nostri IESV CHRISTI secundum Lucam, & *venerunt festinantes Luc. c. 2.* † Item, laudatur diligentia, quæ nihil aliud 17
est, quam festinantia, vt per Gomes. in *reg. de trien. q. 27. in fi.* vbi ponit casus 213. quibus negligentia nocet, & 20. casus, quibus non
nocet, & 31. quibus diligentia prodest. Vide, *Diligentia prodest. &*
quando noceat. Concl. 448. † Declara; quia in iis, quæ spectãt ad salu- 18
tem animæ; quia nescit tarda molimina Spiritus sancti gratia, laudatur festinantia, vt in Euang. operariorum: *Quid statis hic tota die*
ociosi? Matth. cap. 20. item in alio, in quo illis seruis, qui ex diligenti operatione multiplicarunt talenta tradita, alter ociosus, qui ni-
hil est lucratus, damnatur, & iuxta illud Euangel. *Nolite cogitare,*
quomodo, aut quid loquamini. † Idem in iis, quæ spectant ad acquisi- 19
tionem siue scientiæ, siue fortunarum. † Idem in iis, quæ spectant 20
ad seruiendum, vel obediendum alteri. † In iis vero, quæ spectant 21
ad exemplum, prout alios docere, procedit *c. sciendum. 29. distinct.*
† Et idem in iis, quæ respiciunt nocumentum alterius, siue in lo- 22
quela, siue in facto, laudatur tarditas, tardus ad loquendum, tardus ad iram, vt bene inquit Apostolus, & in hoc intrat text. in *cap.*
ponderes.

ponderet. 50. distin. In loquela dicas, vt in ver. Loquendum qualiter sit, & qualiter sciendum. Concl. 443.

Repetitio præcedentium ex quibus verbis inducatur. Concl. 186.

1 REPETITIO † præcedentium inducitur, si testator dicat, *iis casibus*; quia censetur repetere, & demonstrare præsentia, &
2 prius dicta. Oldr. *consil.* 232. *ver. pro cuius intelligentia.* † Amplia; quia dictio *eos*, est repetitiua præcedentium. *l. qui plures hæredes. ff. de vulg.*
3 *& pupil.* † Amplia, vt idem sit, si dicatur, *hoc amplius*; quia subsequentia regulantur secundum dispositia in præcedentibus. Calder. *cons.* 549. alias 5. *de verb signific.* & idem Calder. *cons.* 336. alias 7. *de testam.* Ang. *cons.* 236. Castr. *cons.* 276. *nu.* 8. *lib.* 2. Io. de Anan. *cons.*
4 8. *nu.* 5. Castr *cons.* 88. *in pr. lib.* 1. & *cons.* 11. *num.* 3. *lib.* 2. † Declara, nisi
5 constet de mente contraria, Ang *cons.* 236. *per tot.* Io. de An. *cons.* 8. *n.* 5. *ver. sed iis non obstantibus.* Castr. *d. cons.* 11. *nu.* 3. *lib.* 2. † Declara, nisi forte propter impossibilitatem vitiaretur dispositio in sequentibus. Cald. *d. cons.* 549. alias 5. *de verb signifi. in fi.* vbi quod nullus discrepat in hoc. idem Cald. *cons.* 336. *in fi.* alias 7. *de testa.* † Declara, ni-
6 si repugnantia induceretur ex repetitione omnium præcedentium, quia tunc refertur ad magis proximum, non ad omnia.
7 Ang. *d. cons.* 236. *in fin.* † Extende; quia hæc dictio, *hoc amplius*, non solum est repetitiua præcedentis legati, sed qualitatum, & condi-
8 tionum in eo existentium. Castr. *d. cons.* 276. *n.* 8. *lib.* 1. Vide, Dictio, *hoc amplius*, quid importet. *Concl.* 186. † Amplia, vt idem sit de dictione, *vltra*, vt si fiat legatum secundum vltra primum, videtur facta repetitio in secundo eorum, quæ in primo cõtinentur. Calder. *cons.* 336. alias 7. *de testam.* Castr. *cons.* 276. *Super primo nu.* 8. *lib.* 2. Io. de Anan. *cons.* 8. *n.* 5. Castr. *cons.* 88. *in pr. lib.* 1. *& cons.* 16. *in fi. lib.* 2.
9 † Declara, nisi adsit repugnantia, vel contrariæ coniecturæ, vt quia si repetitio fieret, non posset conuenire ratione adiuncti, vt si testator legauit vxori in viduitate, postea vltra prædicta legata legauit 200. vxori, & singulæ filiæ, si masculi decederent; quia non censetur facta repetitio. Cuman. *cons.* 112. *Ciuis quidam. per tot.*
10 Vide, Dictio, *vltra*, qd importet. *Concl.* 395. † Amplia in dictione, *item*, quæ inducit repetitionem præcedentium, quãdo subiungitur, oratione adhuc non perfecta, secus, si oratio esset perfecta. Bald. *consil.* 58. *In restitutione dotis, in princ. lib.* 2. Bartol. *consil.* 27. *lib.* 1. Cuman. *cons.* 22. *Testator legauit, per tot.* Baldus *consil.* 153. *num.* 2. *ver. contrarium, lib.* 5. Bart. plene in *l.* 1. *in princ. ff. de publica.* Soc. Iun. *cons.*
139 *n.* 6 *li.* 1. qui alios citat. Castr. *cons.* 88. *Viso legato, in pr. lib.* 1. *& cõs.*
11 *n.* 3. *lib.* 2. *& cons.* 122. *Viso punctõ in pr. lib* 2. Alex. *cons.* 117. *Visis. n.* 2. *in fi. ver. nõ obstat. lib.* 1. *& cons.* 27. *n.* 10. *lib.* 3. Vide, Dictio, *itẽ*, quid im-
11 portet. *Concl.* 303. † Extende, vt procedat etiam in dictione, *&*, vel dictione, *item*; quia copulat, & repetit, si oratio non est perfecta, vel ratione verbi, vel adiecti, aut suppositi. Bartol. *dict. consil.* 27. *Visa facti narratione, lib.* 1. secus, si oratio est perfecta, vt ibi, & idem tenet Bald. *consil.* 235. *Quod dicta clausula, ver. in contrarium lib.* 5. *&*
consil. 153. *num.* 2. *ver. in contrarium, lib.* 5. Signorol. *consil.* 226. *num.* 4.
12 Castr. *cons.* 122. *in pr. lib.* 2. & infra *num.* 39. Vide, Dictio, *&*, quando copulet, & quando non, & quid importet. *Concl.* 274. † Extende, vt procedat, nedum quando plures res in eadem oratione leguntur eidem personæ, sed etiam, quando plures res leguntur diuersis personis in eadem oratione; quia inducitur repetitio qualitatum, & conditionum præcedentium; quia plures personæ coniunctæ in eadem oratione sunt loco vnius. Franc. Aret. *cons.* 1. *n.* 8.
13 *ver. hoc præmisso.* Bald *cons.* 17. *in fi. lib.* 2. † Extende, vt procedat ampliatio, quod repetitio censeatur facta nedum, quando plures res leguntur pluribus personis in eadẽ oratione ab vno grauato, sed etiam à pluribus grauatis, quando qualitates, & conditiones non sunt diuersæ omnino, sed conformes saltem in genere. Aretin.
d. cons. 1. *num.* 9. & 10. vbi dicit esse dictum nouum, & non tactum ab aliquo, vbi apostil. in *ver. eadem persona*, allegat iura pro contra-
14 ria opinione, sed non in hoc proposito. † Extende; quia repetitio fit etiam inter diuersas personas, quando copulantur in eadem oratione Bart. in *l. re coniuncti, in* 4 *q. princ. ff. de leg.* 3. quem sequitur
* Aret. *d. cons.* 1. *num.* 12. vbi, quod ista pars est * communior, & ve-
15 rior, licet Bart. variauerit. † Contrarium tenet Bart. *d. cons.* 3. *in fin. lib.* 1. quia repetitio non fit inter diuersas personas in eadem oratione, vbi apostill. in *ver. diuersis personis*, & plenius Bartol. *consil.* 39. *Cola reliquit, lib.* 1 vbi, quod quando fit mutatio rerum, vel personarum, non fit repetitio per dictionem, *item*, & ibi apost. in *ver. facta repetitio*, quæ dat concord. plene Ioann. Dilect. *de arte testandi. par.* 6. *cau.* 58. vbi allegat plures. Alex. plene *consil.* 158. *Abunde, n.*
16 2. *ver. quibus parum, lib.* 6. vbi allegat. & sequitur Bart. † Declara; quia distinguitur, aut conditio adiicitur post nominationem vtriusque personæ, & tunc conditio censetur apposita vtrique personæ, aut infertur conditio post nominationem alterius personæ dumtaxat, & tunc conditio non respicit personam vtrius-
que, *l. fin. §. Seio. ff. de leg.* 2. ita Alex. *dict. cons.* 158. *num.* 2. *ver. quibus pa-*
17 *rum, lib.* 6. † Declara; quia si conditio non congruit æqualiter vtri-
que personæ, nunquam censetur repetita conditio vtriusque personæ, & ita procedit tex. in *d. l. fi. §. Seio ff. de leg.* 2. ita Bart. in *l. Seio. §.*
Caio ff. de fund. instr. Bald. *d. l. fin. §. Seio ff. de leg.* 2. & alii, quos citat
Alex. *d. cons.* 158. *num.* 2. *ver. nec obstat, si ad illum tex. lib.* 6. vbi etiam a-
postil. in *ver. prout*, & hanc declarationem à nemine impugnari di-
cit Alexan. *d. cons.* 158. *n.* 4. *in fi. lib.* 6. licet dicat etiam alios intelle-
18 ctus dari, qui sunt veri. † Declara; quia repetitio non fit in diuersis personis copulatis per dictionem, *&*, secus si per dictionem, *cum*;
19 quia dictio, *cum*, copulat accessorie, & repetitio in principali fit accessorie. † Contra declarationem tenet Franc. Aretin. *dict. cons.*
1. *num.* 12. quia dictio, *cum*, semper copulat æqualiter inter personas; ideo soluit; quia verior est prima opinio, & dat duas solutio-
nes, quod non fit repetitio in secunda persona, quando conditio in prima inerat tacite, & fuit expressa, vel quãdo constat de mente, alias secus, & idẽ dicit Alex. *cons.* 158. *n.* 4. *ver. nec etiam obstat lit.*
6. quod quando tacite inerat, expresse non operatur. † Extende;
20 quia dictio, *si*, inducit repetitionem, Sign. *cons.* 226. *n.* 4. † Restrin-
21 ge, quando dictio, *item*, vel dictio, *&*, non repetit dicta in præcedentibus, quando plura capitula separata sunt interposita. Bart.
d. cons. 39 *Cola reliquit, in fi. lib.* 1. Castr. *cons.* 16. *Viso dicto punctõ, in fi. lib.*
22 2. † Restringe, quando in sequentibus specialis prouisio adhibe-
tà est; quia tunc dictio, *item*, licet sit repetitiua, non repetit in eo, qui habet specialem prouisionem. Alex. *consil.* 158. *num.* 5. *ver. principaliter, lib.* 6. † Restringe; quia si pater habet duos filios, A. pu-
23 berem, & B. impuberem, & ambos instituit hæredes instituit, & si A. decederet sine filiis legitimis & naturalibus ab intestato, & B. sine filiis legitimis & naturalibus decederet, substituit filias testatoris, illa conditio ab intestato apposita A. non est repetita B. Alex.
plene *cons.* 158. *Abunde, per tot.* vbi ponit multa similia, *lib* 6. † Sic
24 infertur, quod si testator instituit A. si capellam construxerit in Ecclesia sancti Augustini, & quatenus hæres non sit, substituit Seium, si A. non fuit hæres, Seius substitutus non tenetur construere capellam in Ecclesia sancti Augustini. Alex *d. cons.* 158. *n.* 6. *ver. &*
pro hoc concludunt, lib. 6. vbi, quod idem indicatur de copula, *item*,
quod de copula, *&*. † Restringe, quia dictiones, *item*, & iæ copu-
25 latiuæ nunquã repetunt, quãdo apponuntur oratioui, vel dispositioni inter diuersas personas et in eadem oratione, & multo magis inter diuersas personas, diuersas res, & diuersas dispositiones.
Bart. *consil.* 3. *Titius condidit testamentum circa fin. ver. super secundo, lib.*
1. vbi apostil. in *ver. item vide*, & in *ver. diuersis personis.* Signorol. *cons.*
156. *in fin.* & sequitur Alex. plures adducens *cons.* 158. *Abunde, nu.* 2.
26 *ver. quibus parum, lib.* 6. † Restringe; quia dictiones repetitiuæ non habent locum, quando ex repetitione vitiaretur legatum. Ang.
27 *cons.* 294. *in fi.* † Restringe; quia dictio, *item*, aliquando est continuatiua. Castr. *d. cons.* 122. *in pr. li.* 2 & dicitur cõtinuatiua, quando adiicit orationem perfectam orationi perfectæ. Bart. *consil.* 27. *Vi-*
28 *sa, in pr. libr.* 1. † Amplia; quia dictiones, *item*, & repetitiuæ semper repetunt, etiam si sunt in diuersa oratione, & diuerso legato perfectis vno casu, videlicet, quando testator primo fecit legata a fi-
lio hærede, & postea per dictionem aduersatiuam, si vero filius meus decesserit sine filiis, lego 100. Titio; item lego 200. Seio, item 300. Sempronio, quia conditio in primo legato ceseruit repetita in secundo, & seq. videlicet si filius moriatur sine filiis, quia
29 concurrit verisimilitudo, q̃ pater non ita grauasset filium in vita, plene Castr. *cons.* 122. *Viso puncto, lib.* 2. *in pr.* † Amplia in dictione,
30 *vt supra*, quia repetit præcedentia proxima, Cuma *d. cons.* 22. *in fin.* vbi quod non repetit remota, & idem, si dictum est, *vt supra dictũ*
est. Ang. *cons.* 330. *n.* 2. qui hoc dicit, quãdo talis clausula est in ora-
31 tione distincta, & separata. † Amplia, quia dictio, seu relatiuum, *quis*, vel *qui*, *quæ*, & *quod*, inducit repetitionem sui antecedentis, quod necessario præsupponitur cũ suis qualitatib⁹, maxime quã-
do inter easdem personas, & in oratione non omnino perfecta.
Cuman. *cons.* 54. *Pater vxori n.* 2. *ver. nam illud.* † Amplia, si pater le-
32 gauit filiabus scuta 300. quãdo nupserint, & si aliqua earum mo-
riatur, legauit vltra 300. alios 100. censetur legasse cum repeti-
tione, quando nupserint, quia verbũ, *alios*, inducit repetitionem.
Cuma. *cons.* 46. *Pater filiis in princ.* † Amplia, quia pronomina, *nos*, *vos*,
33 *vobis*, censentur repetere singulos nominatos, vt in *proœm. Institu.*
& proœm. sexti. ibi, *vobis.* † Amplia in dictione aduersatiua, quia
34 inducit repetitionem, prout est dictio, *si autem*, vel dictio, *sed*, quia refert casum conuersum retento eo rem thematę. Bald. *cons.*
135. *Factum proponitur per tot. lib.* 4. vbi limitat, nisi ex mente & con-
icturis repetitio fieret solum quoad aliqua, & non quoad o-
mnia

mnia, & loquitur, quando pater legauit filiæ mille, si nubat, quæ voluit ea mortente reuerti ad propios filios masculos; si vero masculi prædecederent filiæ, voluit mille esse libera filiæ, an intelligatur repetita cõditio, q̃ sint libera, si nubat, & p̃ vtraq; parte tenet, tamen fauore filię dicit credere, quod nõ, & quod est quęstio
34 dubia. † Contrarium tenet Bal. *cons. 153. Quidam testator, n 3. vers. & similiter è conuerso, lib. 5.* vbi, quod tria sunt, q̃ excludunt repetitionem tacitam, aduersatiua orationis, prout est dictio, *sed, secus*, & similia, item separatio temporis, & dispositionis, item aduersatio
35 rationis, sed loquitur in repetitione oneris. † Extende in dictione aduersatiua, *si vero*, quia inducit repetitionem præcedentiũ. Bart.
36 *in l. in repetendis ff de leg. 1. 3.* † Declara, vt procedat in substitutione, vel translatione eiusdem rei, vel legati, & q̃n in eadem scriptura, secus si in diuersis scripturis, & q̃n non est substitutio, neq; translatio, sed sunt diuersa legata. Bald. *d. cons. 232. Proponitur in facto, post*
37 *med. ver. dubitatio istius q. lib. 5.* † Amplia; quia verbum *confirmamus*, inducit repetitionẽ, vt omnia, quæ sunt in actu confirmato, censeantur repetita in confirmante, etiam si aliqua sint expressa, & a-
38 liqua sint omissa. Bald. *cons. 331. Quidam fuit, lib. 5.* † Amplia idem, quando fit relatio, quia relatum est in referente. Vide, *Relatum est*
39 *in referẽte. Concl. 129.* † Et quid in cõfirmatione, quia repetita censentur omnia, quæ in confirmato sunt. Crau. *cons. 333. n. 24.* † Declara, seu restringe, quia ea, quæ annullarent confirmationẽ, non sunt repetita, plene Alex. *cons. 99. Super primo, n. 6 & 7. lib. 7.* vbi, quod repetitio etiam expresse facta per verba generalia nõ refer-
40 tur ad ea, quæ redderent confirmationem nullam. Vide, *Actus validus in dubio interpretari debet. Concl. 136.* † Amplia, quia dictio, *vna*
41 *cum tali*, inducit repetitionem, vt vno mortuo ex duobus executoribus omnia sint repetita in superstite. Bart. *cons. 147. Factum tale, in fi. lib. 1.* † Amplia, quia etiam dictio, *&*, nedum repetit qualitatem, sed etiam qualificationem. Sign. *cõs. 224. n. 4.* & plenius vi-
43 de ꝛ. *n 5.* † Amplia, quia sicuti vna dictio, prout *item*, vel, *vltra*, inducit repetitionem, multo magis, quando duæ dictiones, prout, *item vltra prædicta lego, &c.* ita Castr. *cons. 88. Viso legato, in princ. lib. 1.*
44 † Limita, quia nunquam fit repetitio ad præcedentia ex dictionibus repetitiuis, quando nouæ conditiones, & diuersæ à præcedentibus apponuntur in sequentibus. Ang. *cons. 294. n. 5 & seq. vs-*
45 *que in fi.* Franc. Aret. *cons. 1. n. 6.* Io. de Anan. *cons. 8. n. 5.* † Extende, quia eo ipso, quod in secundo legato expressit aliquas conditiones, non censetur voluisse repetere alias in præcedenti legato, quia censetur neglexisse omissa, & si voluisset, expressisset. Ioan.
46 de Anan. *d. cons. 8. n. 5.* † Restringe, vt non procedat, quando diuersitas se compatitur, quia sufficit, quod sint conformes in ge-
47 nere. Franc. Aret. *cons. 1. n 8.* † Limita, quia repetitio qualitatis, vel conditionis in vna persona, non inducitur in alia, etiam in eadem oratione, quando conditio expressa in prima persona inerat tacite, quia expressio eius, quod tacite inerat, nihil operatur. Franc.
48 Aret. *cons. 1 n. 2. vers. restat respondere.* † Extende, quando conditio, vel qualitas in prima persona limitata est, quia ad aliã personã in eadem oratione non extenditur. Aretin. *d. cons. 1. num. 13. vers. vel*
49 *aliter.* † Limita, quando ex repetitione legatum redderetur inutile, nunquam fit repetitio. Ioan. de Anan. *cons. 8. in fin.* Alex. *cons.*
50 *99 Super primo, num. 5. & seq. versic. circa secundum, lib. 7.* † Extende, vt procedat nedum, si relatio sit præsumpta ex dictionibus repetitiuis, & relatiuis, sed etiam si sit expressa per verba generalia, ideo si maritus legat vxori, quatenus filius hæres præmoriatur vxori, reuocat legatum, mortuo testatore filius legat matri, & dicit, lego matri meæ talia bona eo modo, quo legauit pater meus in suo testamento, non erit repetita qualitas, quod si filius præmo-
51 riatur matri, sit reuocatum, quia redderetur inutile. Alex. plene *d. cons. 99. num. 5. & seq. lib. 7.* vbi plura cumulat ad hoc. † Limita, quando in diuersis orationibus perfectis, quia tunc conditio, seu onus appositum in vna oratione non censetur repetitum in alio legato. Castr. *cons. 276 num. 8. lib. 2.* Deci. *cons. 213. Visis iis, n. 5.* vbi restringit, vt procedat limitatio, quando subest ratio diuersitatis, alias secus, & quod non fiat repetitio ex diuersis orationibus per-
52 fectis, Crauett. *consil. 443. num. 4.* † Et quod repetitio conditionum non censeatur facta in dubio, quando legata sunt separata, & habent orationem perfectam, tenet Bolog. *in addit. ad consil. 8. Ioan. de Anan. ver præterea ponderandum*, vbi, quod non fit, nisi quando oratio est imperfecta. Alex. *cons. 96. Sentio dictum soluentem, in fi. lib. 7.* Bart. *consil. 39. lib. 1.* vbi idem, quod diuersæ res, vel personæ,
53 vel eadem persona, sed legata diuersa, & non coniuncta. † Et maxime, quando sunt diuersæ scripturæ, prout testamentum, & codicillus, quia conditiones in testamento non censentur repetitæ in codicillis. Castr. *d. cons. 276. n. 8. ver. contrarium puto*, vbi loquitur, etiam si adsit dictio repetitiua, *hoc amplius, lib. 1.* Alex. *d. cons. 96. in fi. lib. 7.* † Extende maxime, quando sunt diuersæ cum interuallo 54
Crauet. *cons. 429. in prin. n. 1 & seq.* Bolog. *in addit. ad d. cons. 8. Ioan. de Anan.* † Maxime, quando legata non sunt ex eadem liberalitate, 55
& causa, sed ex diuersa. Castrens. *d. cons. 276. ver. secunda ratio, lib. 1.*
† Restringe, quia bene qualitas in institutione facta in testamen- 56
to censetur repetita in legato facto in codicillis; quia magis de principali ad accessorium operatur dictio repetitiua. Castr. *d. consil. 276 in fi. ver. nec obstat, lib. 1.* † Oratio autem perfecta dicitur, quæ 57
habet suum verbum, à quo regitur, alias non est oratio perfecta. Bart. *in l. in repetendis, col. 2. in princ. ver. tertio casu, ff. de leg. 3.* plenius *in l 1. in princip. ff. de publican.* † Et quod qualitas adiecta qualificet o- 58
mnia, quæ reguntur ab eodem verbo, Socin. *consil. 66. n. 14. ver primum tenendo, lib. 3.* Soc. Iun. *cons. 139. n. 6. lib. 1.* vbi alios allegat. † Li- 59
mita etiam, quia repetitio non fit de eadem qualitate in diuersa oratione, maxime ex interuallo, etiam si adsint dictiones, *item*, vel, *hoc amplius*, vel similes, quæ faciunt regulariter repetitionem. Bart. *in l Seia. §. Gaio ff de fund. instructi. & in l. in repetendis, ff. de legat. 3.* Castr. *cons. 11. n. 3. lib. 2.* & idem de dictione, *vltra*, idem Castr. *consil. 16. in fi. lib. 2.* vbi maxime procedit, ne filia in secundo legato censeatur onerata ex conditione contenta in primo; quia æquior est opinio Bart. *consil. 39. Reliquit. lib. 1.* † Restringe; quia imo repeti- 60
tio qualitatis viduitatis semper inducitur, quando maritus legat vxori, si in viduitate permanserit; quia si faciat etiam ex interuallo alia legata vxori, censetur semper repetere qualitatem, si vidua permanserit; quia famus in iis, in quibus anima mariti contristatur, prout si vxor non remanet vidua, ita plene Castr. *d. consil. 11. n. 3. vsque

Repetita in sequentib. vbi ponit quatuor fallentias; prima est, quando fieret ex interuallo; secunda, quando repetita sunt d. ffinitiua, & separata; tertia inter alias personas; quarta in repetitione
6 odiosa. † Declara; quia vbi fit repetitio ex sequentibus, fit semper ad proxima, non ad remota, maxime quando intercedunt diuersæ dispositiones. Cuman. *consil.* 22. *Testator legauit, circa med. vers. nec*
7 *hic est de repetitione.* † Amplia, quia repetitio inducitur qualitatum in primo substituto, vt sint in secundo substituto loco primi; puta A. substituitur filiis testatoris morientibus, si tunc extabit, & B. substituitur A. primo substituto, intelligitur, si A. tunc in rerum natura non extaret; prout in simili de obligatione nouante, in qua qualitates primæ censentur repetitæ. Roman. *consil* 56. *In casu proposito, nu.* 2. licet ibi teneat contrarium; quia ad nullitatem
8 actus tenderet. † Idem, quando duo legata fiant eidem personæ etiam copulata, si ambę res legatæ sunt sub eadem oratione, qualitas in primo est in secundo repetita; si vero in diuersa oratione, & non censetur facta repetitio. Bart. *in l. Seia. §. Caio ff. de fundo instruct. & consi.* 39. *lib.* 1. Bald. *consi.* 58. *In repetitione, col.* 2. *ver. super primo. lib.* 2. Castrens. *consi.* 16. *Viso, in fin. lib.* 2. Alex. *consil.* 661. *Viso, nu.* 6. *ver.*
9 *confirmatur, lib.* 3. † Extende; quia qualitas in vna substitutione censetur repetita in alia, quæ regitur ab eodem verbo. Paris. *consi.* 18. *n.* 26. *& seq. lib.* 2. allegat Socin. *consil.* 249. *Materia præsentis, col.* 7. *ver. secunda regula, lib.* 2. *sub n.* 10. qui hoc dicit. Curt. Sen. *consi.* 51. *nu.* 15. vbi late; quia tunc si regitur ab eodem verbo, dicitur eadem oratio continuata. Gab. *consi.* 98. *n.* 17. *& seq.* vbi dicit, quod ita fit repetitio de secundo legato ad primum, sicut econtra de primo ad
10 secundum, *lib.* 1. † Idem, quando duæ substitutiones sunt vnitæ; quia vna sumit de natura alterius, & e contra, Paris. *d. consi.* 18. *n.* 28. *lib.* 2. *& multis seqq.* Rim. Iun *consi* 23. *n.* 232. Socin. *consi.* 249 *n.* 10. *ver. tertia regula, lib.* 2. Rimin. Iun. *consil* 544. *nu.* 21 *& seq.* vbi alios citat.
11 † Item similiter dicitur, quod si substitutio prima est vulgaris, pupillaris, & fideicommissaria; ita etiam erit secunda; quia qualitas primæ censetur repetita in secũda. Rim. Iun. *consi.* 23. *n.* 231. allegat Deci. *consi.* 227. *n.* 3. maxime, quando adest dictio, *vt supra*, vel alias relatiua, allegat text. *in l. fundum instructum. ff. de fund. instru.* & quod sequens substitutio immediate facta censeatur iuxta præcedentem, idem Rim. Iun. *consi.* 279. *nu.* 206 *& seq.* vbi allegat concord. Simon de Præt. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 2 *rubric.* 2. *interpret.* 4. *solut.* 1.
12 *num.* 145. *fol.* 196. † Idem in substitutione prima compendiosa; quia aliæ coniunctæ substitutiones sunt compendiosæ. Deci. *consi.*
13 41. *num.* 71. *lib.* 1. † Extende etiam ad effectum declarandæ substitutionis fideicommissariæ. Rimin. Iun. *consi.* 279. *num.* 206. *& seq.*
14 † Extende maxime in legatis; quia conditio omnis, quæ est in legatario primo, est repetita in substituto; secus in hæreditate vniuersali, ita Io. de Imol. *in l. sub conditione, col.* 2. *ver. sed certe, ff. de hæred.*
15 *instit.* Capra *consil.* 2. *num.* 29. *& seq.* † Extende, etiam si vna, videlicet prima substitutio contineat plus, quam secunda; quia non valet argumentum; testator sicuti expressit in prima, ita in secunda; quia in dubio procedit hæc præsumptio; secus, si iuris interpretatione fiat repetitio ex coniecturis; quia expressum esse dicitur, quod coniecturis probatur. Rimin. Iun. *consil.* 544. *num.* 199.
16 *& multis seqq.* † Extende; quia substitutio reciproca in primo substitutis censetur repetita in secundo loco substitutis minus dile-
17 ctis. Crau. *consi.* 130. *num.* 6. *& seq.* † Extendit Cephal. *consi.* 169. *n.* 16. *& seq. versic. tertio ego considero*, vt substitutio facta de primogenito masculo, & descendentibus masculis eiusdem, & ipsis deficientibus vocat secundogenitum simpliciter, quod debet intelligi de secundogenito, & eius descendentibus masculis, licet non sit dictum; quia in prima hoc continetur, & secunda venit in supple-
18 mentum primæ. † Et verba denotantia tractum successiuum in prima substitutione habet locum etiam in substitutione sequenti repetita. Ruin. *in l. Gallus, § quidam recte, n.* 57. *ff. de liber. & posthum.*
19 † Et tractus successiuus in primo, prout si vocatur frater, & descendentes ex eo, quandocunque filius moriatur, censetur repetitus in descendentibus inter se. Crau. *consi.* 22. *n.* 7. *ver. & si dicatur.*
20 † Declarat Rui. *d. § quidam recte, n.* 57. *&* 58. non procedere, quando fit substitutio filio; quia nominatim non habet locum de persona ad personam, & idem dicit Cephal. *consil.* 473. *num.* 18. *& seq.* secus, si non est facta personæ, sed quod res transeant. Ceph. *consi.*
21 477. *num.* 45. *& seq. ver. vltima.* † Restringe; quia quando capitula sunt separata, & orationes perfectæ, dicta in vna substitutione nunquam censentur repetita in alia, maxime, quãdo inter diuersas personas, ita Socin. *consi.* 63. *Visis testamento, n.* 19. *ver. præterea licet, lib.* 3. sequitur Paris. *consi.* 38. *n.* 26. *&* 27. *lib.* 2. Corne. *consil.* 129. *n.* 29. *lib.* 2. plenissime Roman. *consi.* 503. *Diligenter, n.* 3. qui loquitur maxime, quando verba sequentia sunt separata; quia non ita influunt in præcedentibus, sicut præcedentia in sequentibus, vbi plenissima apost. dat concord. *in ver præcedentia.* † Amplia; quia conditio, & qualitas posita in vno ex copulatis censetur repetita etiã 22
quoad alia simul copulata sequentia, ideo Noratius condemnatus in 500. & si non soluat intra mensem, condemnatur in amputatione manus, & quod de cætero non possit exercere artem, omnia intelliguntur, nisi soluerit. Cum. *consil.* 62. *per tot.* quod est
Cuman. Fulg. & Henrici Alani. † Amplia, quia ea, quæ sunt fir- 23
mata in præcedentibus ad actum celebrandum, censentur repetita in iis, quæ incontinenti sequuntur, si compatibilia sunt. Socinus *consil.* 27. *num.* 15. *lib.* 4. † Extende; quia imo regula est, quod 24
dicta in præcedentibus censentur repetita in sequentibus incontinenti de eadem materia. Rom. *consi.* 461. *In eo, quod, sol. fuit. ver. prima habet.* † Amplia; quia ad validitatem actus, qui aliter non va- 25
leret, repetitio inducitur, maxime, quando verba hoc dictant, ideo si pater legauit filiæ iure institutionis sub conditione incerta certum quid, & interim habeat alimenta, licet non valeat institutio pro legitima sub conditione; tamen inducitur repetitio, vt interim habeat alimenta, videlicet eodem iure institutionis tacite repetito, vt valeat testamentum. Cuman. *consil.* 128. *Mengu in testamento, circa medium, versicul. tamen ego soleo.* † Amplia; quia semper, 26
quod plures copulantur simul, & qualitas patriæ adiicitur vni, censetur repetita omnibus, siue agatur de augmẽto, seu diminutione, odio, vel fauore. Alexan. *consi.* 100. *Visa. n.* 2. *lib.* 6. † Extende; 27
quia si fiat inquisitio contra plures de delicto, & omnes in eadem oratione sunt, & licet de vno solo fiat mentio, de quo loco sit, eadem qualitas censetur repetita aliis, licet non sit dictum. Alex. *d. consi.* 100. *n.* 2. *lib.* 6. † Imo plus dicit, quod etiam si non adsit inter 28
eos copula, sufficit oratio soluta, quæ habet vim copulæ, vt censeatur facta repetitio, quod sunt de tali loco, vel comitatini, maxime in libello, & inquisitione hoc procedit. Alex. *d. consi.* 100 *n.* 2. *& seq. lib* 6. † Extende maxime, quando sunt duo nominati; quia 29
qualitas expressa in altero censetur repetita, & conuenire ambobus. Alex. *d. consi.* 100. *n.* 3. *&* 4. *ver. probatur, lib.* 6. † Extende multo 30
magis in patre, & filio; quia si pater exprimitur tanquam comitatinus, necessario infertur, quod etiam filius sit comitatinus, non tantum ex repetitione, sed quia filius sequitur patris domicilium originale. Alex. *d. consi.* 100. *n.* 5. *ver. alia ratione, lib.* 6. † Amplia in di- 31
cto testis; quia dictum vltimũ simplex intelligitur secũdum qualitatem, & tempus, sicut dixit in principio, veluti si testis dixit, nõ esse informatum, nisi de tali tempore, si dicat postea, quod semper vidit, intelligitur videl. de illo tempore. Alex. *d. consi.* 100 *col.* 3. *in fi. & seq. ver. quintus testis, lib.* 6 † Amplia in statutis; quia dicta in 32
præcedentibus eiusdem capituli censentur repetita in sequentib. eiusdem capituli, *l. Titia, § idem respondit ff. de verb. obli. l. quemadmodum, § hoc capite, in fi. ff. ad leg. Aquil.* † Restringe; quia narrata in pri- 33
mo capite statuti limitantia non censentur repetita, quando pro facti narratione describuntur. Cum. *consi.* 120 *n.* 3. & sequentia respiciunt diuersam dispositionem. † Restringe, vt non procedat 34
in statuto excludente fœminas stantibus masculis; quia si in eodem capitulo statutum etiam disponat, quod ex testamento fœminæ sint contentæ legato patris; non tamen censetur repetita conditio, stantibus masculis, ex verisimili mente; & quia diuersa militat ratio, in primo statuto fauor agnatorum, in sequentibus fauor testamenti paterni. Bal. *consi.* 416. *Super eo, quod nuper per tot lib.* 3. quod est Franc. de Ramp. Io. de Lignan. Ang. de Presbyt. & Io. de Casalib. & idem tenet Cum. *consi.* 120. *n.* 3. quia si diuersa est ratio, & dispositio, non habet locum repetitio. † Amplia in contra- 35
ctibus; quia dicta in vna parte contractus, siue in principio, siue medio, vel fine, censentur repetita in qualibet parte, nisi contrarium appareat ex mente, vel nisi sequatur absurdũ. Bald. *consi.* 284. 36
In primis est inspiciendũ, circa med. ver. modo restat respondere. lib. 4. † Amplia; quia dicta in præcedenti substitutione, videl. vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum, censentur repetita in sequenti, quando oratio sequens est coniuncta præcedenti, vel continuatiue facta. Bald. *consi.* 17. *Præteritio, lib.* 2. Simon de Præt. *de interpret. vltim. voluntat lib.* 2. *dub.* 2. *interpret.* 4. *solut.* 1. *num.* 145. allegat Deci. *consil.* 226. *col.* 2. *num.* 3. Crauett. *consi.* 208. *n.* 6. Curt. Iun. *consil.* 70 *in prin.* Menoch. qui plures allegat *consi.* 117. *n.* 68. *&* 69. Rim. Iun. *d. consi.* 545. *n.* 44 *& seq.* maxime *n.* 46. Soc. Iun. aliquid *consi.* 130. *in fin. lib.* 1. Socin Sen. *consi.* 249. *nu.* 10. *vers. tertia regula, lib.* 2. † Contrarium in 37
fideicommisso, & odiosis, Socin. Iun. *consi.* 13. *nu.* 31. *lib.* 3. & quod verba vulgariter, pupillariter, & per fideicõmissum in prima substitutione non censeantur repetita in secunda substitutione continuata, Bart. *consi.* 70. *Pater fecit, in pr. lib.* 2. *ver. primo videndum.* Bald. *consi.* 58. *In restitutione, in pr. lib.* 2. Coin. *consi.* 69. *in fi. lib.* 2. † Declara 38
vt infra *num.* 111. *ver. & dicitur. cum seq.* vbi plenius. † Extende eam 39
pliationem; quia qualitas in institutione censetur repetita in substitu-

stitutione; quia institutio dat interpretationem substitutioni. Rim.*cons.*128.*n.*13.*lib.*3.Dec.*cons.*15.*col.*3 Paris.*cons.*18.*n.*21.*& seq.&*
40 *n.*28.*lib.*2. †Maxime, si materia est fauorabilis. Dec.*cons.*567.*num.*
41 6 *& seq.*Rim.Iun.*cons.*347.*num.*22.*& sequent.* † Extende maxime, quando extant coniecturæ, quod testator voluerit conseruari bona in agnatione. Alex.in*l. Gallus.*§.1 12.*ff. de lib.& posthum.* Socin.*cons.*73.*n.*13.*lib.*4. Menoch.*cons.*95.*nu.*83. Eugen.*cons.*12.*nu.*36.
42 †Extende maxime, quod verba denotãtia tractum successiuum, prout dictio,*perpetuo*, & similes, quæ sunt in prima substitutione, censentur repetita in secunda substitutione, quæ venit continuatiue ad primam, Crau.*cons.*22.*nu.*7.*ver & si dicatur.* Ceph.*cons.*196.
43 *nu.*16.*& seq.ver.tertio ego considero.* † Amplia in testamentis, quia dicta in præcedenti oratione perfecta circa personas, & verbum regens orationem censentur repetita in sequentibus clausulis imperfectis, quando adest copula, *&*. Bal.*cons.*235.*Quod dicta clausu-*
44 *la, lib.*5.*per tot.* † Extende; quia testator relinquens consanguineæ suæ habitationem in domo testatoris, & expensas, intelligitur, &
45 expensas, in domo testatoris. Ang.*cons.*28.*Testator reliquit.* † Amplia; quia si testator legat liberis suis fundum instructum, & adiiciat, quod si aliquis ex dictis præmoriatur, restituat portionem suam fundi, licet non adiecerit, instructi, tamen intelligitur de fundo cum instrumẽto, prout legatũ fuit, *l.*3.*ff. de fundo instr.* ita Alex.*cons.*204.*Perspectis, n.*12.*& seq. ver.nec prædicta conclusioni, lib.*6.*v-*
46 bi, q talia subiecta, qualia prædicata. † Sic si fiat substitutio simpliciter in codicillis ei, cui in testamento fuit facta institutio, vel relictum legatum, licet substitutio non exprimat, intelligitur facta secundũ institutionem, vel legatum factum. Alex.*cons.*204.*n.*
47 13.*ver.quia in codicillis, lib.*6.† Amplia; quia dicta in vno capitulo separato censentur repetita in sequentibus, quando illa dicta concernunt iuris dispositionem. Corn.*cons.*83.*Circa primum. lib.*4. maxime *nu.* 5. vbi, quod verbum, *honesto modo quis possit pascere in alieno territorio*, cẽsetur repetitum in omnibus capitulis sequentibus, vt
48 omnia capitula honesto modo intelligantur. † Amplia, quando aliquid fit per modum subrogationis; quia tũc omnes qualitates, quæ sunt in substitutione prima, trãseunt in substitutione subrogata. Rim.Iun.*cons.*23.*n.*233. Iacob.Mandel.*cons.*214.*n.*9. Dec.*cons.*
189. *Circa primum, n* 4.*ver.non obstat successiue.* Alex. plene *consil.*66.
49 *Viso testamento, n.*2.*lib.*3.† Extende; quia conditio viduitatis in do-
50 natione subrogata censetur repetita. Dec.*cons.*190.*colum.*4.† Restringe, quando primum legatum est sub vna conditione, puta viduitatis, secundum legatum subrogatum est sub conditione, si non poterit morari cum filiis; tunc cum conditiones sint diuersæ, subrogatum legatum non habet onera, quæ sunt in præcedenti; quia constat de mente. Alex.*cons.*66.*Viso testamento, nu.*2.*&*
51 *sequen.ver. & cuidam tota difficultas, lib.*3.† Amplia in casu conuerso; quia dispositio sequens, quæ confirmat, vel addit dispositioni præcedenti, censetur etiam repetere in præcedentibus ea, quæ confirmando, vel addendo disponit. Pet.de Anch.*cons.*44.*Primo*
52 *de uiribus, n.*9. † Amplia per modum translationis; quia fit repetitio de primo legato translato in alium. Alba. Mandel.*cons.*234.*n.*
10.*& seq.* Deci.*cons.*189.*Circa primum, n.*6. Alex.*cons.*66.*nu.*4.*lib.*3.
53 †Amplia; quia repetitio oneris fit in legatis particularibus; quia onus, quod inest legato particulari, seu primæ substitutioni particulari, inest secundæ substitutioni; secus in institutione vniuersali; quia non censetur onus repetitum in substitutione vniuersali, nisi ex coniecturis. est tex.in*l.vnica.*§ *pro secundo.* vbi Corn.*n.*12.
* *ver.ideo tertio. C. de caduc.tollen.* vbi dicit *communem, sequitur De-
* ci.cõs.189 *Circa primũ in fi.* vbi dicit * cõmunem, & hoc non debet intelligi. Bar.*cons.*3.*Titius, in fi.ver.super secundo, lib.*1. Io.de Imol.in*l. subconditione, col.*2.*ver.sed certe ff. de hæred instit.* Capr.*cons.*2.*nu.*29.*&*
54 *seq.* † Amplia, quia repetitione legatorum facta à lege, vel testatore cum omnibus qualitatibus à substituto vel fideicõmissario debentur cum omnib. qualitatibus; quia hoc exprimitur. Sign.*cons.*
55 123.*ver.iis igitur.* † Extende idem, si repetitio fiat simpliciter, sed
56 per verba generalia. Sig.*d cons.*123. † Restringe, quando repetitio fit per verba specialia; quia nõ censetur facta cum omnibus qualitatibus, nisi constet de mente. Signor.*d. consil.*133. Vide plenius,
57 *Repetitio onerum tacita. Concluſ.*190. † Amplia, quia repetitio fit in tempore; quia appositum in principali dispositio censetur repeti-
58 tum in omni cohærentia. Bald. in*l. Titius si cum. C. de oper.lib.*† Amplia; quia fit repetitio in iis, quæ recipiunt limitationem extrinsecus ex natura interrogationis, ex natura relationis, ex natura declarationis, ex natura præambuli, ex natura copulæ, ex dictione, *hoc amplius*, ex identitate rationis, Bald. *dict. l. Titius la* 2.*C. de o-*
59 *per.liber.* † Limita, & hæc est regula; quia qualitates in vno capitulo separato non censentur repetitæ in alio. Alexand.*consil.*47.*Per-*
60 *spectis iis, num.*3. vbi apostill. in *ver.qualitas lib.*5. † Extende in positionibus; quia non iunguntur, neque fit in iis repetitio, vt primæ referantur ad sequentes, maxime, quando habent orationem perfectam. Alex.*cõs.*102.*Viso processu, n.*4.*in fin.ver.secundo respondeo,*
*cum seq.lib.*5. † Extende in legatis; quia conditio viduitatis in vno 61
capitulo, & legato separato, non censetur repetita in alio legato separato. Alex.*cons.*66.*Viso testamento, n.*2.*ver. & quidem tota difficultas, lib.*3. † Contrarium Castr.*cons.*11.*nu.*3.*lib.*2.vbi, quod extensio 62
procedit in extraneo, secus in marito, ne contristetur anima eius.
† Declara; quia in stipulationibus distinguitur; aut enim in se- 63
cunda stipulatione promittitur id, quod in prima sine specificatione, & tunc qualitas, & dies in prima est repetita in secunda; aut in secunda exprimitur expresse quantitas certa, & tunc non censetur repetita qualitas, neq; dies, de quibus in prima. Bart.in*l. Stichum* §.*legata. ff. de donatio.* Alex.*cons.*66.*n.*4.*in fi.cum seq.ver.con-*
*firmo prædicta, lib.*3.† Restringe; quia quando constat de mente 64
disponentis ex coniecturis, seu præsumptionibus, bene fit repetitio. Alex.*d.cons.*47.*n.*3.vbi apostill. in *ver.fallit, lib.*5.vbi, quod dicitur apparere de mente, si in præfationibus aliquid constaret.
† Limita; quia conditio, quæ est in institutione, prout si decedat 65
sine filiis, restituat ex fideicommisso alteri, non censetur repetita in legato facto eidem hæredi simpliciter. Alex.*cons.*31.*Ponderatis,*
*n.*1.*in fi.cum seq.ver.nec habet obstare, lib.*3.† Limita septem modis, de 66
quibus per Decia.*cons.*1.*nu.*143.*& seq.lib.*2. quando materia est odiosa, secundo in qualitate, quæ personis diuersis non censetur repetita; tertio, quando fieret correctio iuris; quarto, quando eadem ratio non militat, quinto, quando diuersus effectus resultaret; sexto in eadem oratione non fit repetitio qualitatis vni vocabulo adiectæ, si idẽ vocabulũ sine qualitate enunciatur de nouo; septimo, quando vox non de per se principaliter est, sed ad qualificandum, non recipit qualitatem ab alio.† Limita, quia tempus 67
soluendi intra mensem non censetur repetitum in alio capitulo, quod fiat mensuratio; quia nõ intelligitur intra mensem, & tanto minus, quando concurrunt coniecturæ in contrarium. Alex.*cons.*
132. *Viso processu. nu.*2.*ver nec obstat, lib.*7.vbi dicit * magis commu- *
nem.† Limita; quia repetitio præcedentium qualitatum non in- 68
ducitur, quãdo materia est difformis; ideo si dati sunt plures exequutores, & circa aliqua leuia fuit data licentia exequendi per vnum cum consilio alterius, deinde subsequatur exequutio circa grauia, & testator dicat in plurali, exequant, intelligitur de omnibus, non de vno cum consilio alterius; quia à leuibus ad grauia tãquam diuersa non fit repetitio. Bald.*cons.*123.*Reuerendissimus pater,*
*n.*3.*ver. nec intelligo, lib.*5. vbi, quod quoties sequentia discrepant à præcedentibus in ratione, non fit repetitio.† Limita; quia repeti- 69
tio præcedentium in sequentibus non fit multis casibus, de quibus Decia.*cons.*17.*n.*34.*& seq.lib.*1.vbi ponit 6. limitationes. Prima est, quando clausulæ separatæ; secunda, quando diuersa ratio, tertia, quando ratio specialis militat vno casu, alio non; quarta, quando diuersæ personæ; quinta, quando materia odiosa, vel fauorabilis, fit repetitio, & non, prout fauori expedit; sexta, quando orationes sunt vna affirmatiua, alia negatiua, & sic contrariæ, & alias ponit *cons*34.*n.*108.*& seq lib.*3. & quando diuersa.† Limi- 70
ta, quando testator instituit hæredem filium, & si decedat ante ætatem 20. annorum, legauit Francisco certam possessionem; quia si faciat codicillos postea, & dicat possessionem, quam legaui Francisco post mortem filii mei, volo, quod ipse Franciscus habeat solum in vita sua post mortem filii mei quoad certos redditus distribuendos in pauperes, & post mortem Francisci volo dictam possessionem deuenire in meam vxorem, & filios ex ea, quia in secundo legato codicillorum non est repetita conditio, si filius hæres decedat ante ætatem 20. annorum, sed debetur, etiã si decedat post, quia diuersæ scripturæ, diuersa legata, & in dubio non præsumitur repetitio. Bald.*cons.*232.*Proponitur in facto, lib.*
5.*per tot.* vbi allegat pro vtraque parte, & hanc veram dicit.† Ex- 71
tende idem in substitutione facta filio, si decedat in pupillari; quia nõ censetur repetita pupillaris in alia substitutione facta ad fauorem pauperum. Anchar.*cons.* 43.*Super prædicto dubio*, maxime *nu.*4.*&* 5.† Extende, vt procedat etiam, quando testator diceret, 72
centum, quæ legaui Titio, si filius meus moriatur ante ætatem 20. annorum, vel quæ legaui post mortem filii mei, si decesserit intra 20 annum, lego eidem Titio post mortem filii mei cum onere, &c. quia ætas filii non censetur repetita. Bald.*dict.consil.*232.
*in fin. lib.*5.† Restringe, quando esset substitutio, vel subrogatio; 73
quia magis de facili repetitio induceretur, secus, quando sunt diuersa legata. Bald.*d.cons* 232 *circa med. ver.considera enim, vsque in fin.*
*lib.*5.† Limita singulariter, quando qualitas, de cuius repetitione 74
agitur, tacite inerat; quia nunquã censetur repetita, etiam si alias repetita dici posset. Rom.*cons.*56.*In casu proposito, ver.iis tamen non*

obstanti-

Vbstantibus. Ratio est, quia expressio eorum, quæ tacite insunt, nihil operatur, & ibi apost. in *ver. veriorem*, dat concord. & magis clare repetit *cons.* 134. *Pro declaratione, in fi.* † Limita, quando ex repetitione induceretur correctio iuris communis; quia tunc non fit repetitio. Alex. *cons.* 88. *Quod concurrere, n. 5. vsque in fi. lib.* 1. quod est repetitum *consil.* 137. *eod. lib.* 1. Io. de Anan. *cons.* 59. *circa fin.* vbi dicit * * communem. Soc. Iun. *cons.* 13. *n.* 32. *lib.* 3. allegat Soc. *cons.* 95. *Nulli dubium, col.* 4. *lib.* 4. Gozad. *cons.* 6. *n.* 30. † Et ideo statutum, quod in causis à centum infra instantia currat à die libelli dati, non censetur repetita in instantia à centum supra, quia est contra ius cõmune, sed omissum remanet in dispositione iuris communis. Alex. *cons.* 42. *In causa, in princ. lib.* 3. vbi, quod à die litis contestatæ de iure communi incipit currere. † Idem in rescripto derogante Feriis ad computa facienda; quia licet subiungat, & factis computis procedat pro iustitia, non intelligitur repetita derogatio feriarum; quia est contra ius commune. Alex. *d. cons.* 42. *nu.* 5. *& seq. ver. nec obstat prædictis, lib.* 3. † Vide tamen Bolog. in *addit. ad cons.* 10. *de An.* 59. *n.* 6. *& sequ.* vbi arguit fortiter in contrarium, quando agitur de pœna pro iniuria grauj, quia lata fit interpretatio, licet in fine teneat contrarium, sed non respõdet bene motiuis factis. † Limita, quia licet repetitio verborum vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum fiat, quando in eadem oratione, secus si in diuersis etiam iunctis simul; quando circa personas diuersas. Bart. *cons.* 70. *Pater fecit, in pr. lib.* 2. *v. primo videndũ.* † Limita; quia repetitio non inducitur fauore piæ causæ; quia si repetitio facit cessare legatum ad piam causam, nunquam inducitur in dubio, quando vtile est animæ testatoris, quod legatum debeatur. Bald. *cons.* 232. *ante med. ver. sed hic posset, lib.* 5. † Limita, quia non fit repetitio, quando sunt orationes separatæ, & perfectæ, & intercedunt alia capitula diuersa. Bartol. *cons.* 39. *in fi. lib.* 1. Decian. *cons.* 35 *num.* 108. *lib.* 3. Deci. *cons.* 189. vbi limitat, nisi per modum subrogationis. † Limita, quia repetitio nunquam fit, quando ex tali repetitione dispositio testatoris redderetur nulla. Rom. *d. cons.* 56. *nu.* 3. *ver. secundo quia.* Alex. *cons.* 48. *n.* 5. *& 6. lib.* 1. † Extende, quia imo vt valeat actus, nedum non fit repetitio ad annullandum, sed imo verba impropriantur pro subsistenda dispositione. Roman. *d. cons.* 56. *num.* 4. & Rom. *consil.* 180. *num.* 4. *&* 5. vbi apostill. † Limita, quia si testator fecit mentionem de filiis masculis in testamento, & in alia parte de filiis simpliciter, non censetur repetisse qualitatem masculinitatis. Petr. de Anch. *cons.* 120. Alex *cons.* 53. *lib.* 4. Zuccard. *in l fi. C. de edict. diui Adria. tollen. num.* 82. latissime Crauett. *cons.* 289. *colum. pen. ver. iam etiam.* Soc. Iun. *cons.* 13. *nu.* 26. *cum seq. lib.* 3. *& cons.* 158. *n.* 40. *& cons.* 160. *nu.* 36. *& consil.* 170. *num.* 29. *lib.* 2. idem *cons.* 71. *num.* 14. *& cons.* 73. *num.* 12. *& cons.* 136 *num.* 39. *lib.* 3. quos omnes citat, & sequitur Menoch. *cons.* 85. *num.* 47. *lib.* 1. vbi, quod maxime hoc procedit in diuersa oratione, & in materia odiosa, allegat Socin. Iun. *cons.* 13. *n.* 31. *lib.* 1. pleniſſime Menoch. qui alios citat *cons.* 95. *nu.* 81. *ver. cæterum non ignoro.* & magis * communem dicit Socin. Iun. *cons.* 100. *n.* 30. *lib.* 1. latissime pro vtraq; parte cumulat Simon de Præt. *de interpret. vltim. volunt. lib.* 2. *solut.* 3. *num.* 71. *& sequent.* Paris. *cons.* 38. *n.* 26. *& seq. lib.* 2. plenissime Marzar. *cons.* 8. *n.* 11. *& seq.* vbi plurimos allegat, & hanc tuetur plene Soc. Iun. *cons.* 26. *n.* 6. *&* 7. *lib.* 4. Paris. *cons.* 35. *n.* 19. *li.* 3. Alex. *cons.* 38. *n.* 8. *lib.* 6. late Curt. Iun. *cons.* 163. *n.* 18. vbi dicit argumentum retorqueri; quia sicut expressit semel qualitatem masculi, ita expressisset secundo si voluisset; ergo noluit; * quia non expressit, & plures de magis * communi Gabr. *lib.* 4. *tit. de testa. Conc.* 10. *n.* 6. *ver. contrariam.* † Et pro hac parte facit argumentum à verisimili mente testatoris; quia si expressit in vna parte, expressisset in alia, si voluisset, & non est præsumendum, quod non expressit, ita arguit Io. de Ana. *cons.* 22. *Ad probandum*, & Alex. *cons.* 25. *Viso statuto, col.* 2. *lib.* 3. *& cons.* 17. *Circumscriptis, col.* 3 *lib.* 7. *& cons.* 38. *Perspectis, lib.* 6. Bologn. in suo *cons. inserto inter cons. Alex.* 49 *col.* 5. *lib.* 4. cui se subscripsere plurimi celebertimi Doct. Corn. *cons.* 230. *Quanquam in hac consultatione, col.* 3. *lib.* 3. *per tot.* vbi adducit Bald. in argumentum, & vide plura in *ver. Omissum quando habeatur pro omisso. Concl.* 116. & hanc communem, * & magis communem Gabriel. *cons.* 97. *n.* 28. *& seq. lib.* 1. vbi infinitos citat, nisi subsit eadem ratio, vel euidens præsumptio contraria. † Contrarium tenet Fulgos. *cons.* 18. *Solomucia fecit testamentum.* Corn. *cons.* 140. *lib* 2. & communem * dicit Rol. à Vall. *cons.* 28. *n* 33. *lib.* 3. & complures cumulat idem Simon de Præt. in *tract. de interpretat. vltim. volunt. lib.* 2. *solut.* 3. *n.* 72. *& seq. ver. alia vero opinio.* vbi dicit hanc * magis communem, prout alia. Anch. *cons.* 82. *n.* 10. vbi, quod talia subiecta, qualia prædicata. Dec. *cons.* 167. *In casu occurrenti, in princ.* Rim Iun. *cons.* 347. *n.* 22. vide plura in *ver. Substitutio sine filiis. Concluſ.* 845. Peralta in *l si quis, in prin. ff de leg.* 3. *num.* 168 *& seq.* vbi dicit * magis communem, & ponit plures declarationes. Dec. *cons.* 270. *col.* 3. *ver. octauo.* Aret. *cons.* 1. Laur. de Pisa *cons.* 10. *num.* 6. Alciat. *cons.* 19. qui dicit * communem. Ruin. *cons.* 146 *num.* 8. *lib.* 2. Paris. *cons.* 18 *nu.* 21. *& seq. lib.* 2. † Pro contrario facit; quia qualitas masculinitatis semel expressa by videtur exclusisse qualitatem fœminarum. Ceph *cons.* 527. *n.* 20 li. 4. Eugen. *cons.* 12. *n.* 36. Soc. in *l. cum auus, n.* 80 *ff de cond. & demonstr.* Menoch. *cons.* 95. *nu.* 87. vbi plures adducit; quia sicut vna pars legis aliam declarat. *l. vtrum ff. de petit. hæred.* ita vna pars testamenti aliam declarat. *l. qui filiabus. ff. de leg.* 1. & quia in materia difficili non veniunt fœminæ appellatione filiorum. Bart. *in l. 1. ff de verb. signif.* plene Paris *cons.* 72. *n.* 30. *cum multis seq. ver. & quoniam ex aduerso, lib.* 4. vbi plura congerit. † Imo in forticribus pro contrario tenet Bero. *cons.* 80 *lib.* 3. *& cons.* 113. *n.* 12 *eod lib.* vt etiam in diuersis testamentis procedat. † Declara forsan duodecim modis, & vltra, vt per d. Sim. de Præt. *de interpret. vlt. volunt. lib.* 2. *solut* 3. *n.* 74. *& multis seqq.* quem vide. Vide duas declarationes pulchras per Mar. zar. *cons.* 8. *n.* 12. *& seq.* vbi latissime, & plene Cephal *cons.* 68 *nu.* 16. & quæ posui in *ver. Substitutio facta, si sine filiis decesserit, intelligitur de masculis, & c. Concl.* 845. vbi plures declarationes habes. Declara, vt plene Menoch. *d. cons.* 95. *n.* 82. *& seq.* vt prima opinio procedat, quando non extat coniectura, quod testator voluerit conseruare bona in agnatione, vbi ponit duas alias declarationes, quas vide, & hanc videtur tenere Fulg. *cons.* 89 *nu.* 3. *ver. sit autem secundum*, vbi substitutio facta filio masculo vnt, vel pluribus, intelligitur de masculis, quando hoc probatur ex mente; quia tamenti testatoris, si apparet. Paris. 38. *in fi. lib.* 2 Vide iuniores tenentes hanc declarationem in *ver. Substituto. Concluſ.* 845. supra citata, *v. declara*, & ita expresse Dec. *cons.* 416. *n.* 17. *in fi.* Tyb. Decia. *cons.* 7. *n.* 48. *lib.* 1. Rim. Iun. *cons.* 544 *n* 183 *& seq.* vbi ponit tres declarationes. † Declara, vt per Clar. in *§. testamentum. q.* 76. *n.* 6 *& seq.* vt procedat in eodem testamento, non in diuersis. Vide *Filiorum appellatione quando soli masculi comprehendantur. Concl.* 374. *n.* 11. *& seqq.* Vide plenius per Ant. Gabr. *lib.* 4. *tit. de testam. Concl.* 10. *Testator in vna parte testamenti.* † Extende, vt procedat contrarium, quando substitutio est eadem ratio, vel quando est fauorabile fideicommissum, puta pro agnatione conseruanda. Deci. *cons.* 515. *In casu, nu.* 5. late Rim. Iun. *cons.* 544 *num.* 187. vbi plures citat cum multis seqq. vbi *num.* 193. *& seqq.* dicit fauore agnationis esse fideicommissum fauorabile. † Extende contrarium; quia in materia fauorabili repetitio habet locum, secus in odiosa. Deci. *d. cons.* 567. *nu.* 6. *& seq.* sequitur Rim. Iun. *cons.* 347. *n.* 22. *& seq.* idem Deci. *cons.* 515. *In casu occurrenti, n.* 6. † Extende contrarium, vt procedat nedum, quando in eodem testamento fit repetitio, sed etiam in diuersis, quãdo subest eadem ratio. Dec. *d cons.* 515. *n.* 6. † Declara; quia si mentio de filiis masculis est facta in vna parte testamenti, & in alia parte, & diuersa dispositione de filiis tantum, non intelligitur repetita qualitas masculinitatis; secus si in eadem oratione, ita declarat Rim. Iun. *cons.* 80. *n.* 19. *& seq. lib.* 1. vbi *nu.* 21. dicit magis * communem, prout * * communem dicit Menoch. *cons.* 95. *nu.* 87. Ceph. *consil.* 527. *lib.* 4. * Gozad. *cons.* 45. *num.* 2. Rui. *cons.* 13. *n.* 20. *lib.* 2. Oddo in *tract. de compend. substit. fol.* 195. Zuccard. *in l fin. C. de edict. D. Adrian. tollen. num.* 83. Simon de Præt. *de interpret. vltim. volunt. lib.* 2. *interpret.* 3. *dubit.* 1. *solut.* 4. *fol.* 147. vbi hoc intelligit verum, quando institutio, & substitutio sunt vnius, *nu.* 29. ita quod nullum extraneum capitulum est in medio. † Extende in contrarium, vt censeatur facta repetitio masculinitatis in substitutione, quando in institutione soli masculi exclusis fœminis sunt instituti. Deci. *cons.* 15 *Et pro tenui, & cons.* 319. *Præclarissime.* † Restringe contrarium; quia statutibus parcitur repetitionibus repetitionis, & non repetitionis pro non repetitione; quia negatiua magis negat, quam affirmatiua affirmet, interpretamur. Deci. *cons.* 567. *n.* 2. † Declara; quia prima opinio, quod non censeatur facta repetitio, procedit, quando non extant coniecturæ in contrarium; secus si extant coniecturæ, vt quia voluerit bona conseruari in agnatione. Anch. *in l tres fratres, ff de pact.* sequitur Alex. in *l. Gallus. §. 1. in fin ff. de lib & posthum.* Dec. *cons.* 408 *n.* 4. Zuccard. *d. l fi. C. de edict D. n. Adria. n.* 85. Soc. *cons.* 71. *num.* 13. *lib.* 4. Eugen. *cons* 12. *n.* 36. Menoch. *cons.* 95. *nu.* 83. sequitur Rim. Iun. *cons.* 544. *nu.* 184. *& seq.* vbi plures citat. † Declara, quando extat statutum in ciuitate, quod fœminæ non succedant, tunc enim repetita censetur qualitas masculinitatis. Menoch. *d cons.* 95. *num.* 83. † Et quod censeatur facta repetitio masculinitatis, vide Ruin *cons.* 128. *num.* 13 *lib.* 3. vbi, quod institutio dat interpretationem substitutioni. Paris. *cons.* 18 *num.* 21. *& seq. lib.* 2. vbi *n.* 28 dicit, quod eadem qualitas in institutione posita in substitutione censetur repetita, & idem dicit Deci. *cons.* 480. *n.* 2. *& cons.* 15 *col.* 3 *& cons.* 270. *& cons.* 545. *num.* 6. *& seq.* maxime, quando in eadem oratione, & periodo. late Abb. *cons.* 19 *nn.* 9. *& nu.* 12 *& per tot.* † Declara, quia quicquid sit, quod repetitio eorũ, quæ tunc dicta qualificate

in præ-

in præcedentibus, censentur repetita in sequentibus, non tamen dicta in sequentibus censentur repetita in præcedentibus, Ca-
102 strens. *consil.97.num.4.in fi.lib.2.* † Restringe, vt non procedat contrarium, quando prima dispositio loquitur de filiis masculis, secunda de liberis simpliciter; quia non fit repetitio, prout quando vtroque loco dicit de filiis, ita Rimin. Iun. *consil.347.num.22.* alle-
103 gat Dec. *cons.567. In casu occurrenti, nu.5.* † Restringe, vt non procedat, quando militat eadem ratio. Guido Pap. *q.485.* Corne. *consil.114.col.pen.lib.2.* Deci. *cons.15. olum.fi.* infinitos, quos pro contraria parte citat Menoch. *cons.95.num.79. ver. quinto accedit, cum sequent.* vbi pro vtraque allegat, & pro hac parte, quod censeatur facta re-
104 petitio, idem Menoch. alios citat *consil.152.num.33.lib.2.* † Limita, quia licet dictio, *item*, sit repetitiua præcedentium; tamen non habet locum, quando fit mutatio rerum, vel personarum, Bar. in *cons.39. Cola reliquit, lib.1.* sequitur Dec. *cons.180. Circa primum, in pr.* licet ex aliis teneat contrarium, videlicet, quando secunda dispositio esset loco primæ subrogata, & Bart. sequitur Io. Dilecti *de art. testan. in 6 part. caut.58. in princ.* qui alios allegat. Decian. plene *cons.*
105 *35.num.112.ver.quinto, lib.3.* † Limita; quia repetitio oneris, & fideicommissi ab instituto non censetur facta à substituto, ita per plu-
106 ra Men. *d. consil.152.* vbi latissime tuetur. † Limita, quia pœna non censetur repetita in alia parte, etiam si veniat per modum subrogationis. Vide, *Pœna odiosa qua requirat, vt habeat locum, Conclus. 213.*
107 † Limita, quia repetitio non fit eiusdem oneris, vel qualitatis in legato sequenti, quando præcedunt alia capitula separata inter
108 vtrumque legatum. Bartol. *cons.39. Cola reliquit, in fin. lib.1.* † Extende, quia qualitas adiecta primo legato eidem personæ facto etiam per copulam, &, censetur repetita in secundo, quando est in eadem oratione, secus si in diuersa oratione. Alex. *cons.66. Viso testamento, num.6. ver. confirmantur prædicta lib.3.* allegat Bart. in *l. Seiæ. §. Caio. ff. de fund. instruct.* concord. Castr. *cons.16. in fin. lib.2.* plenius
109 Corn. *cons.129. in fin. lib.2.* Bart. *cons.39. Cola reliquit, lib.1.* † Et quod repetitio fiat qualitatis, quando est in eadē oratione, Dec. *cons.92.*
110 *Viso puncto, nu.2. & cons.480. In casu, nu.4.* † Et idem, siue in eadem, vel diuersa, quando constat de mente verisimili; nam maritus legans vxori in casu viduitatis, si faciat eidem vxori alia legata, censentur repetita, siue legata sint sub eadem oratione, siue non, propter verisimilem mentem mariti; secus si ab alio, quam à marito fiant legata, ita Castr. *cons.11. Super primo, n.3. lib.2.* vbi pro vtra-
111 que parte, & ita distinguit. † Et dicitur eadem oratio continuata, quando regitur ab eodem verbo, alias sunt plures orationes. Hiero. Gabr. *cons.98.n.17. & seq. lib.1.* & ita videtur innuere Decian. *cons.10.n.55. & seq. lib.3.* & sic Bart. in *l. Seiæ. §. Caio ff. de fund. instru.* vbi dat exemplum de eadem oratione, quando ab eodem verbo regitur, plenius Paris. *consil.18.num.28. & sequen. lib.2. & cons.*
112 *72.num.37. lib.4.* sed illud est tibi propter contingentiam casus, licet alleget alios de eadem oratione tantum, sed tamen Bart. magistraliter in *l. Prætor. § eritque differentia.* eandem orationem intelligit, quando est sub eodem verbo. *ff. vi bon. rapto.* & plenius *consil.*
112 27. *Visa facti, lib.1.* sequitur eum Bald. *consil.58. in pr. lib.2.* † Contrarium, quod oratio continuata dicatur oratio, quæ non regitur ab eodem verbo, dummodo sit coniuncta, seu copulata, videtur vel. le Bald. *consi.153. Quidam testator, num.2. lib.5.* vbi loquitur alternatiue, vt repetitio fiat, si oratio sit continuata, vel copulata, vel sub eodem verbo, sequitur Simon de Præt. *de interpret. vltim. volunt.*
113 *lib.2. dub.2. interpretat.4. solut.1. num.164. fol.170.* † Declara, vt per Bart. in *d. l. Seiæ. §. Caio. ff. de fund. instruct.* vbi in princ. dicit, quod si oratio est vnica, vt quia secunda oratio est imperfecta ratione verbi, vel alterius qualitatis, isto casu dictio, *item*, & dictio, &, inducit repetitionem, quando ea qualitas potest conuenire e vtriq; orationi, alias si non potest conuenire, non fit repetitio, plenius
114 declarat Bart. *cons.27. Visa facti. lib.2.* † Si vero sunt duæ orationes perfectæ, tunc copula habet effectum continuationis. Bart. *consil.*
27. *Visa facti, lib.1.* & in primo casu, quando oratio secunda est imperfecta, fit repetitio ex virtute sermonis, & si est expressa in secundo casu, fit ex mente, & interpretatione. Bar. *d. l. Seiæ. d. §. Caio, n.2. v. secundo casu. ff. de fund. instr.* vbi dat exemplum, veluti si dispositio redderetur nulla, sed tamen Aret. *cons.1. n.14.* dicit idem esse, quando subesset eadem ratio, Mandel. *cons.234.n.20. & n.21.* vbi apost. item si extant coniecturæ pro repetitione, veluti si fauore agnationis, Alex. in *l. Gallus. § 1. in fi. ff. de liber. & posthum.* Dec. *consil.*
515. *n.6. ver. sed potest responderi.* Rim. Iun. *consil.544. nu.184. & seq.* vbi plures citat; item, quando materia est fauorabilis. Dec. *d. cons.515.*
n.6. ver. sed potest responderi incipit. *In casu.* item, quando sumus in secunda dispositione, quæ subrogatur loco primæ; quia omnia in prima sunt in secunda. Dec. *consil.189. Circa primum.* Mandel. *cons.*
234. *n.9.* & idem, quando adest alternatiua. Mandel. ibi *n.14.* vbi plena apostill. in *ver. alternatiue, & nu.23.* Idem, quando agitur de translatione legati ibi *nu.11.* Idem, quando materia non est exorbitans; quia in diuersis fit repetitio, dummodo non sint orationes longe diuersæ. Bart. in *l. Prætor. § eritque hæc ff. vi bon. rapt. num.1. ver. si vero non exorbitabant. & cons.39. Cola reliquit, in fi. lib.1.* Item dicta in præcedentibus censentur repetita in sequentibus in continenti, & de eadem materia Rom. *cons.461. In eo, quod, col. fin. ver. prima habet.* † Extende; quia procedit tam in vltima voluntate, quam 115
in contractu, etiam si adsit copula, &, vel dictio repetitiua; quia continuationem operatur, non repetitionem, quando orationes sunt diuersæ, & perfectæ. Bald. *d. cons.58. lib.2. nu.1. ver. super primo, lib.2.* Corn. *cons.129. in fi. lib.2.* † Declara, vt per Sylua. *cons.49.n.20.* 116
& 21. vbi, quod secundum mentem fit restrictio, & comprehensio, & de mente dicitur constare, si adsunt coniecturæ, vel subest eadem ratio. Dec. *cons.189. circa col.4. ver. septimo.* † Extende multo 117
magis, quando sumus in testamento, & codicillis. Alex. *consil.96.*
Sentio, in fi. lib.7. † Limita; quia repetitio non fit in secunda substi- 118
tutione de iis, quæ in prima, quando ex repetitione secunda redderetur inutilis. Petr. de Anch. *cons.43.n.5.* Rom. *cons.56.n.3.* † De- 119
clara plene totam hanc materiam per Dec. *cons.189. Circa primum, per tot.* vbi, quod si agitur de repetitione oneris circa diuersas res, & diuersas personas, & in diuersis dispositionibus, non fit repetitio, nisi constet de mente, vel nisi subsit eadem ratio, vel nisi secunda dispositio sit subrogata loco primæ, vel nisi habeatur relatio ad primam, vide eum. † Limita, quando contra repetitionem 120
est mens testatoris, & verisimilitudo maior, aut aliqua pars dispositionis hoc induceret. Rom. *d. cons.56. circa fi. ver. quarto quia.* Bart. 121
cons155. Facti contingentia, n.3. vsque in fi. lib.1. † Limita, quando conditio in primo capitulo non potest conuenire in secundo. Decia. 122
cons.35.n.109. ver. tertio quando, lib.3. † Limita; quia quando est diuersa ratio, non fit repetitio. Soc. Iun. *cons.13.n.30. lib.3.* vbi allegat Dec. qui hoc dicit *cons.480.n.4.* Bart. *cons.155.n.3. lib.1.* Alexan. *cons.*
42. *In causa, n.7. ver. ad quod etiam, lib.3.* vbi apostill. Vide Conclus. prox præced.

Repetitio præcedentium contractuum quando in sequentibus intelligatur, vel non. Concl. 188.

CONFIRMATIO † censetur repetere omnia contenta in 1
primo contractu confirmato. Oldr. *cons.243. in pr.* Bald. *cons.*
331. *Quidam fuit, lib.5.* † Declara, & limita, nisi in confirmatione 2
apponantur verba, vel clausulæ, quæ faciāt cessare repetitionem, sed potius inducant alterationem. Oldrad. *cons.243. in fi. ver. tertia ratio.* † Amplia; quia dicta in præcedenti contractu censentur repetita in sequenti; ideo conditio, quæ inest præcedenti obligatio- 3
ni, videtur repetita cum omnibus qualitatibus in promissione. Petr. de Anchar. *consil.7. In quæstione agitata, circa fin. num.13. & 14. ver. si enim dicta.* † Extende; quia dos legata per patrem filiæ cum 4
conditione, si decesserit sine filiis, reuertatur ad masculos, licet sit simpliciter soluta per hæredes masculos, censentur tamen soluisse cum eadem conditione, licet non sit expressum. Petr. de Anchar. *d. cons.7. per tot.* maxime *in fi. num.13. & seq. ver. si enim dicta.* † Amplia; quia dicta in principio contractus censentur repetita 5
in medio, & fine, & è contra. Bald. *cons.331. circa med. ver. in contrarium, lib.5.* † Extende; quia in contractibus, & vltimis voluntatibus fit repetitio; quia dicta in principio censentur repetita in se- 6
quentib. maxime, quando sequentia non habent diuersas conditiones, vel diuersas qualitates. Io. de Anan. *cons.8.n.5. ver circa dubium.* † Amplia; quia pactum perpetuum habens causam successi- 7
uam, prout quod in loco vendito non possit fieri macerationem, censetur repetitum in secundo contractu emphyteutico de eadem re, licet non sit expressum, propter verisimilem mentem, & quia seruitus realis semel constituta transit ad successo-
rem extraneum. Anch. *cons.262. Præmittendum est. per tot.* † Amplia, 8
quia quando duo contractus, & instrumenta reperiuntur immediate scripta vnum post aliud tempus, indictio, testes, & alia substantialia in primo descripta censentur etiam in sequentibus repetita, si non sunt in sequenti scripta. Alex. *cons.37. Viso dicto instru-*
mento, n.9. ver. quo autem, lib.3. † Extende, vt procedat etiam quoad 9
testes descriptos in præcedenti instrumento, quando in sequenti non sunt testes descripti, vt testes in primo sint etiam testes in secundo. Alex. *d. cons.37. Viso, n.9. li.3.* † Restringe, quando constat, 10
quod diuerso tempore sunt rogata; quia si in secundo non sunt testes, non valet instrumentum, nec tunc præsumuntur adhibiti iidem testes, de quibus in primo instrumento diuersi temporis. Alex. *d. cons.37. in fin. num.13. & 14. ver. non obstat si diceretur, lib.3.* † Li- 11
mita, quia si non concurrit eadem ratio in sequentibus, quæ

fuit expressa in præcedentibus, non fit repetitio, etiam si adsint verba, quæ possunt importare repetitionem. Bart. *consil.155. Facti contingentia, n.2. & 3. lib.1. ver. secundo quia*, vbi, quod causa expressa donationis nō censetur repetita in pacto de præterito in eodem contractu, vt sit sine causa, & non valeat, quando concurrit mens
12 verisimilis disponentis, vide eum. Alex *cons.42.n.10.lib.3.* † Limita; quia exceptio tertiæ partis bonorum facta in venditione non censetur repetita in diuisione facta ex interuallo. Castr. *cons.347.*
13 *Respondendo, lib.2. in pr.* † Extende; quia repetitio non fit in dispositionibus penitus diuersis. Castr. *d.cons.347. in princ. ver. secundo quia,*
14 *lib.2.* † Extende; quia quando secundus contractus nouat, & tollit primum, repetita non censentur in secundo dicta in primo.
15 Castrens. *d.cons.347. in princ. ver. tertio, lib.2.* † Extende, quando exceptio nō respicit actum personæ, sed ipsam dispositionem; quia nunquam fit repetitio. Castren. *d cons.347. in princ. ver quarto, lib.2.*
16 † Extēde, quando verba sunt clara, vt qui a in secundo contractu permutat bona omnia, prout possidebat pater. Castr. *d. consil.347.*
☞ *ver. quinto, lib.2.* Vide Conclus. proxim. præced. & Conclus. proxsequen.

Repetitio præcedentium constitutionum quando intelligatur facta, vel non. Concl. 189.

1 CONSTITVTIO † facta per Episcopum contra non residentes, vt debeant residere, alias sint priuati beneficiis, in quibus non resederint, censetur habere repetitā monitionem, quando in præcedentibus constitutionibus est monitio facta; tum ex verisimili mente; tum quia similes constitutiones communiter censentur habere monitionem, quando fiunt super correctione morum, & vt aliquid operetur. Fed. de Sen. *consil.109. Quæstio ma-*
2 *gis, per tot.* vbi casus. † Extende; quia repetitio fit semper de dispositis in lege antiqua ad legem nouam loquentem de eadem materia, quando in lege antiqua aliquid per modum regulæ traditur, vel quando subest eadem ratio repetendi, vel quando sequeretur absurdum, si non fieret repetitio. Rom. *cons* 345. *Circa primū,*
3 *n.22. ver. caterum*, vbi apostill. in *ver. doctrinam*, dat concord. † Et idem in statuto; quia quando statutum per modum regulæ mandat, quod in omnibus causis, in quibus petitur consilium sapientis, causa cum consilio terminetur, licet statutum aliud dicat, quod in certis causis Potestas possit procedere summarie, tamen si petitur consilium, censetur secundum primum statutum, quod committatur consilio. Alex. *consil.50. Visis in fin. ver. præterea respondendo, lib.2.* † Et idem in additione facta ad declarationem statuti
4 antiqui, quia censetur repetita in statuto nouo addito. Alexand.
☞ *cons.13. nu.13. ver. præterea, lib.3.* Vide, *Lex noua distinguitur, &c. Conclus 259.*

Repetitio onerum tacita quando inducatur, vel nō circa diuersos gradus. Concl. 190.

1 REPETITIO † tacita circa diuersos gradus, vt si conditio, vel onus iniunctum instituto, & sic primo hæredi, an censeatur repetitū substituto, & sic secundo hæredi, tractatur in *l. licet imperator. ff. de leg.1.* & aliis locis relatis ab Oldr. *cons.108. ver. circa primā.*
2 † Et quod repetitio onerū supposita in primo substituto ex mente testatoris inducatur, & præsumatur in secundo substituto, etiam si non fit dictum, tenet idem Oldr. *consil.141. Thema tale est, dominus G. n.2. ver. item ex alio capite*, vbi vult, quod si est substitutus vnus, quatenus superuiuat instituto, quatenus institutus decedat sine filiis, licet sit dictum, & si dictus substitutus non superuixerit, & decedat sine filiis, prout in primo; licet in secundo expresse non sit dictum, idem Oldr. *cons.314. Thema quæstionis n.1. ver. & videtur, quod sic.* Bald *cons.461. Super primo. n.2. ver. super secundo. lib.2.* & Oldr. sequitur Curt. Sen. *cons.75. Dominus Ludouicus col.8. nu.12. &*
seq. ver. condescendo modo vbi, quod nullus melius potest allegari in hoc, quam Old. *cons.141.* Decia *cons.103. n.34. lib.3.* quia si magis dilecti sunt grauati, ergo & minus dilecti, allegat Ruin. *cons.108. n.11.*
☞ *lib.2.* Soc. *cons.119. nu.27 lib.2.* Vide plenius, *Legata facta ab instituto quando censeantur repetita &c. Concl.92.* † Vide tamen Crau. *cons.136.*
3 *nu.2.* vbi, quod non moueretur solo fundamento prædicto, super
4 quo Curt. vbi supra. † Amplia, quod legatum cum onere, vel sub conditione, si simpliciter transferatur in alium, censetur translatū cum eodem onere, & conditione, Oldr. *cons.314. n.2. ver. apparet hoc*
5 *idem.* † Amplia; quia vbicunque tacita inducitur repetitio legati à substituto, licet non exprimantur in tacita repetitione conditiones, & modi, de quibus in prima institutione; tamen censentur repetitæ omnes conditiones, & modi. Ita Cald. *cons.336. alias 7. de testam.* qui loquitur in substitutione pauperum Christi substitutis filio, à quo erat factum relictum filiæ 300. cū nupserit, & si filius decederet in pupillari, reliquit vltra 300. alia ducenta: quia pauperes non obligantur, nisi nupserit, & intelligit, quando filia habuerat legitimam. † Declara tamen, vt procedat, & si repetitio fiat per verba, *hoc amplius*, & similes dictiones; quia dicitur tacita, secus, si fieret per verba expressa, & in specie; quia tunc nisi conditiones appositæ in prima institutione repetantur in substitutione, non censetur facta repetitio onerū, & conditionum. Cald. *cons.336. alias 7. de testam. vltra med. ver. non videtur obstare.* † Respondeo, vt supra repetitio legati facta per verba expressa à substituto in genere habeat repetitionē onerū, & conditionū in primo legato contentorū, licet nō sit dictū; quia ad hoc, vt repetitio conditionū non habeat locū, requiritur, q̄ sit facta expresse, & in specie repetitio sine conditionibus. Calder. *d. cons. 336. alias 7. & ista. in-*
ca pr. ver. si ergo, & ver. nō videtur obstare, vlt. med. † Amplia, quia pater substituendo filios suos instituto inuicem vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum, si omnib. decedentibus dat alii substitutū continuando eadem orationem, censetur vltimo loco substituisse per repetitionem, videlicet, vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum, ita quod mater excluderetur ab vltimo substituto succedente ex pupillari repetita. Bald. *consil.17. Præterita matris, in fi. ver. tertio puncto, lib.2.* † Amplia; quia licet prohibitio alienationis facta primis instituris nō cēseatur repetita in substitutis, secus est, si extant coniecturæ, vel si ex mente colligatur, Castrens. *consil.401. Super primo, col.2. lib.2.* vbi late. † Limita; quia repetitio substitutionum factarum diuersis personis, & diuerso modo non inducitur, quando diuersæ militat ratio, vt quia vna est substitutio pro toto; alia est substitutio pro parte tantum, ita Anchar. *consil.288. Prima substitutio, per tot.* † Limita; quia si testator fecit primū legatum vxori, si steterit in domo testatoris, & posea faciat diuersa legata simpliciter etiam per dictionem; *item le-*
gauit: non censetur repetita conditio, si steterit in domo, quando alia legata sunt de perle. Bald. *consil.58. In restitutione dotis, in prin.*
lib.2. † Limita; quia repetitio onerum, & conditionum in prima substitutione factarum non censetur facta in secunda, quando si fieret repetitio, vitiaretur secunda substitutio. Bald. *d. consil.461. n.*
2. ver. super secundo, lib.2. † Limita; quia repetitio nunquam censetur facta, quando onera, vel conditiones respiciunt personam primo loco substituti, & non conueniunt secundo substituto, vt si sit dictum, si substitutus primus peperit, quia erat mulier, nō non censetur repetita secundo substituto, qui non posset parere. Bald. *d. consil.461. nu.2. ver. fallit etiam lib.2* † Limita, quia repetitio præteritarum conditionum, quæ sunt sortitæ effectum in primo substituto, non censentur repetitæ in secundo substituto, maxime, quando sunt pœnales. Bald. *d. consil.461. num.2. vsque in fin. lib.*
2. Vide Conclusionem prox. seq. Vide. *Fideicommissum factum primo hæredi non transit ad secundum, & quando secus. Concl.253.* Vide. *Legata facta ab instituto quando censeantur repetita à substituto vel non. Cō.*
92. Vide, *Onus iniunctum filio quando censeatur remissum, vel non. Concl.146.*

Repetitio oneris tacita quando inducatur, vel non circa eundem gradum. Concl. 191.

1 REPETITIO † conditionis, seu oneris tacita circa eūdem gradum habetur in *l. in repetendis ff. de leg.3.* relatiue Oldrad. *cons.*
108. *Titius veniens, ver. circa primam.* † Repetitio conditionum, & 2
onerum censetur facta, si pater legauit filiæ mille libras vltra dotem, si iterū nubat, & filia moriatur sine filiis superuiuente Petro, vel filiis masculis Petri filij testatoris, voluit, quod dicte mille libræ sint filiorum masculorū, sed si Petrus filius, & eius filij decedant viuente filia sine masculis, voluit, quod mille libræ sint filiæ liberæ, an censeatur repetita conditio in casu, quo nubat, vel non? pro vtraque parte Bald. *cons.135. Factum proponitur, lib.4* vbi dicit de iure induci repetitionem, sed ex mente testatoris secus, vt legatum sit liberum filiæ cessantibus masculis, quorum causa fuit restrictum. † Extendē; quia si pater legat quatuor filiabus suis 400. cum nupserint, & aliqua decedente eiidem filiabus legauit centum superstitibus vltra 400. censetur eadem conditio apposita in hoc legato augmētato, cum nupserint; quia legatum secundum coniungitur primo, & ex aliis coniectuis. Fulgos. *consil.40. Dominicus testator, in princ.* † Amplia; quia repetitio 4
oneris inducitur circa eandem personam, cui fiunt plura legata, quando sunt legata coniuncta per dictionem *item*, vel per copulam. Bald. *consil.153. Quidam testator, nu.2. ver. in contrarium. lib.4.*
† Extende, vt procedat etiam in legato facto eidem personæ per dictionem, *item*. licet secundum legatum habeat nouum onus, quia adhuc censentur repetita onera, & conditiones præcedens legati. Castr. *consil.88. Viso legato, col.2. ver. restat nū. lib.1.* vbi sequendo

dendo ad contraria dicit, illa procedere in institutione, quæ magis est fauorabilis, & quando nō circa eandem personam, sed di-
6 uersam. † Extende, vt procedat etiam, quando legatū secundum factum cum dictione, *item*, vel alia repetitiua esset post o. ationem perfectam. Castr. *d. cons.* 88. *col.* 2. *ver. secundo facit. lib.* 1. vbi tollit contraria, vt habeant locum, quando fit per copulam; quia tunc si oratio est perfecta, non repetit; secus si imperfecta: si vero dictio est repetitiua in legato, semper repetit, siue primum legatum
7 habeat orationem perfectam, siue non. † Declara; quia prædictæ extensiones procedunt, dummodo legata sint vniformia, alias si sunt difformia, secus, prout si primum legatum esset annuum, secundum esset simplex; quia onus adiectum in primo annuo, donec vitam vidualem seruauerit, non potest adaptari ad legatum simplex, quia annuum non extinguitur in totum, si conditio non impletur, secundum extingueretur in totum, ita Castr. *d. cons.* 88. *circa fin. tertio facit. lib.* 1. & fuit opinio Bart. *cons.* 49. *Testa-*
8 *tor reliquit. per tot. lib.* 2. † Restringe igitur, vt repetitio non habeat locum etiam in eadem persona, & per dictionem, *item*, quando conditio in primo legato non congruit secundo legato; prout si legatur vxori habitatio in domo testatoris, donec vitam vidualem seruauerit; quia si eidem vxori fiat aliud legatum non annuum, neque successiuum, puta centum librarum semel, huic secundo legato non congruit conditio, si vitam vidualem seruauerit. Bart. *dict. consil* 49 *per tot. lib.* 2. vbi a post. *in ver. in casu pro-*
9 *posito*, allegat Alexand. *consil.* 158. *Abunde. lib.* 6. † Restringe multo magis, quando sunt diuersi legatarii etiā circa legata similia; quia conditio vni apposita legatario non censetur repetita alteri. Bar.
10 *d. cons.* 49. *in fi. libr.* 2. † Restringe, quando in secunda institutione facta per dictionem, *item*, adesset nouum onus; quia tunc non censetur repetita onera præcedentis institutionis, *l. licet Imperator. ff. de leg.* 1. ita Castr. *d. cons.* 88 *col.* 2. *ver. restat nunc. lib.* 1. vbi, quod procedit hæc restrictio in institutione, quæ est fauorabilis, & quando circa diuersas personas, non si circa eandem personam.
11 † Amplia, quia repetitio oneris inducitur in pluribus legatis, quādo omnia legata reguntur eodem verbo, & sub eadem constitu-
12 ctione. Bald. *dict consil.* 153. *num.* 2. *libr.* 5 † Extende; quia in legato facto coniunctæ personæ de tribus prædiis cum bestiaminibus, & de alio prædio simpliciter, intelligitur etiā cum bestiaminibus, quia repetitio inducitur ad similia, non diuersa. Bart. in *l. Seiæ.* §.
13 *Cato. ff. de fundo instr.* † Amplia; quia vbicunque identitas rationis concurrit, censeatur repetitum idem onus, Bald. *d. consil.* 153. *nu.* 2.
14 *lib.* 5. † Amplia; quia conditio apposita in prima substitutione fidecommissaria, si hæres decesserit sine liberis, censetur repetita ex mente testatoris in aliis successiuis substitutionibus de vno in alium, quādo vltimo loco vocantur liberi dictorū substitutorū; quia constat, quod liberi primi substituti debent alios excludere.
15 Castrens. *consil.* 411. *Viso facto, in fi. lib.* 1. † Extende; quia substitutio reciproca facta in primis vocatis censetur repetita in secundo loco substituris, ne sequatur, quod minus dilectus efficiatur melioris conditionis, quam magis dilectus; quia esset absurdum. Crauet. *consil.* 130. *num.* 6. *& sequent. per totum*, vbi *num.* 7. dicit non dici omissum id, quod ex eadem ratione inducitur neque quando fuit facta aliqua prouisio, sed solum, quando neque verba
16 concurrunt, neque prouisio aliqua est facta. † Contrarium dicit *consil* 306. *circa fin. ver. nec obstat præmissis per totum*, vbi, quod repetitio fit negatiue, non affirmatiue, videlicet proximior non admittitur; ergo etiam remotior, sed non affirmatiue; proximior grauatur, ergo etiam remotior, allegat Iaf. in *l. Gallus. §. nunc de le-*
17 *ge, col. pen. ff. de liber. & posthum.* † Declara, quia multum releuat affectio testatoris ad hoc, vt onus censeatur repetitum minus dilecto, ne fiat contra mentem, plura cumulat Crauet. *consil.* 62. *nu-*
18 *mer.* 7. *& seq.* vbi *n.* 14. dicit ex mente Bald. quod verbis legis omissum est, non omittetur religione iudicantis. † Vide omnino Marzar. in *epit. fideic. par.* 2. *quæst.* 26. vbi, an granamen impositum filiis, censeatur impositum transuersalibus, & dicit pro vtraque esse opiniones, tandem distinguit, quod si fideicommissum est fauorabile, fiat repetitio, prout factum in illis de familia, secus si odio-
19 sum. † Extende; quia si pater instituat filium, & eidem substituat superstites filios quoscunque, si moritur filius, & nepos teneat primum locum, censetur inductum fideicommissum in nepote, licet appellatione filiorum non veniant nepotes, ne sequatur absurdum, vt filii sint deterioris conditionis, qui sunt magis dilecti. Alex. *consi. 9. Visis verbis*, quia nepotes appellatione filiorum veni-
20 unt hoc casu, *lib.* 1. † Declarat Dec. *consil.* 95. *Et protenus, in fin. ver. non obstat*, vbi, quod procedit, quando nepos obtinet primum locum; quia in filio præmortuo testatori non potuit habere locum,
21 alias secus, vt idem Dec. *d. consil.* 95. *num.* 6. *& per totum.* † Extende

maxime; quādo testator addidit causam fauore agnationis; quia tunc etiam in materia odiosa, & correctoria licita est extensio de casu ad casum, & de persona ad personam, vt si fideicōmisso grauauit filium primum hæredem, multo magis grauauerit eodē fideicommisso agnatum minus dilectum, quādo, si non grauasset, bona ad extraneos transirent. Crauet. *cons.* 113 *Circa substitutionem,*
nu. 3. vbi dicit communem. † Extende; quia inducitur repetitio 22
oneris, & fideicommissi de persona ad personam, quando sequeretur absurdum, quod nepris remotior esset melioris conditionis, quam filia. Curt. Sen. *consil.* 52. *& consil.* 75. *num.* 13. quem refert & sequitur Crauet. *consil.* 113. *num.* 3. *& consil.* 536. *num.* 5. † Extende; 23
quia si testator excluſit proprias filias vocando filios masculos, & ipsis deficientibus vocat fratres, & eorum filios & descēdentes, censetur excludere fœminas ex fratre, ne sint melioris conditionis. Curt. *d. consil.* 75 *D Ludouicus, num.* 13. *ver. præmissis tamen*, sequitur Crauet. *d. consil.* 113. *n.* 3. *& consil.* 536. *num.* 5. vbi allegat Signorol.
cons. 206. *In quæstione præmissa. num.* 4. Iaf. *consil.* 221. *col.* 4. *lib.* 2. † Re- 24
stringe; quia regulariter, si non constat de mente, onus, & conditio in prima substitutione non censetur repetita in aliis, quando nihil est dictum. Castr. *d. consil.* 411. *col. fin. num.* 6. *per tot. libr.* 1. † Li- 25
mita, quādo fieret idem legatum sub conditione in testamento, & simpliciter idem legatum fieret in codicillis; quia debetur purē ex codicillis, & non censetur facta repetitio conditionis, quando in diuersis instrumentis. Bald. *cons.* 404. *Præmittendum, in fin. lib.*
4. † Limita; quia si testator reliquit nepti ducenta pro dote, qua- 26
tenus nubat, & si nō nubat, reliquit victum, & vestitum instituto hærede vniuersali filio testatoris, cui decedenti sine filiis substituit neptem in medietate, non censetur repetita conditio, si nupserit, vel non nupserit, sed vsusfructus in casu substitutionis cēsetur pure legatus. Bald. *cons.* 436. *Punctus quæstionis, lib.* 4 *in pr.* † Li- 27
mita, quando in legato primo facto vxori de vsufructu viuente filio est conditio castitatis & viduitatis; quia non censetur repetitum onus in sequenti alio legato de domo ipsi vxori mortuo filio; quia diuersitas rationis, vel aduersatiua orationis, aut separatio dispositionis, & temporis nunquam inducunt repetitionem, sed illam excludunt. Bald. *consil.* 153. *per tot.* maxime *nu.* 3. *ver. similiter. lib.* 5. sequitur Goz. ad. *consil.* 104. *num.* 5. Bald. *in l. fin. in fin. C. de indicta viduit. tollen.* vbi, quod si ab eodem verbo non reguntur diuersæ dispositiones, non fit repetitio. Mar. Anguissol. *consil.*
190. *in pr.* † Limita tribus casibus, quando diuersitas aduersatiuæ 28
orationis, vel separatio dispositionum, & temporum, aut diuersitas rationis est inter præcedentia, & sequentia, quia onera in primo non sunt repetita in secundo legato. Bald. *d. cons.* 153. *n.* 2. *ver. in contrarium. lib.* 5. † Limita; quia onus, quod inerat in primo legato 29
tacite, etiam si exprimatur, non censetur repetitum in sequenti legato, veluti si testator relinquat quingēta pro dote, cum nupserit alicui mulieri; deinde eidem mulieri relinquat domū simpliciter, non censetur repetita conditio, cum nupserit; quia inerat tacite in primo legato. Rom. *sing.* 237. *Dico tibi vnum.* Vide Concl. proxim. præcedentem.

Repetitio pœnæ non censetur facta, nisi fit dictum. Concl 192.

POENA † apposita contra exigentes procurationem taxatam 1
in constitutione non censetur repetita contra exigentes subsidium charitatiuum, licet in eadem cōstitutione pariter sit taxatum; quia in pœnalibus repetitio non subintelligitur. Lap. *alleg.*
37. *in princip.* † Amplia; quia in primilegio continente plura capi- 2
tula, pœna apposita in primo, & vltimo capitulo, non censetur repetita in aliis separatis. Gemin. *consil.* 23. *Quia dissuse, in princ.* vbi, quod diuersitas inducitur ex clausula *insuper.* † Amplia in com- 3
promisso iurato; & pœnato, quia si prorogetur, non censetur in prorogatione repetitum iuramentum, nisi sit expresse dictum, & iuratum. Bald. *consil.* 436. *Quæritur si factum fuit, lib.* 1. † Extende, vt 4
procedat, etiam si sit dictum, quod prorogarunt cum omnibus contentis, etiam quoad iuramentum; quia nisi appareat, quod expresse sit iuratum in prorogatione, non releuant dicta verba; quia non inducunt iuramentum. Bald. *d. cons.* 436. *circa princ. quia*
aliud est. lib. 1. † Declara, nisi in primo compromisso esset dictum, 5
quod fieri deberet prorogatio, quia cum esset iuratum super prorogatione, sufficeret, quod esset facta prorogatio, quia intelligeretur cum iuramento, Bald. *d. cons.* 436. *per tot. lib.* 1. † Amplia in ca- 6
su contrario; quia repetitio in dubio censetur facta ad effectum, vt pœna, & priuatio fit mitior. Cuman. *cons.* 62 *Visa copia*, quod est Cuma. Fulgos. & Henrici Alani, vbi si Notarius de falso condemnatur in libris 500. & si non soluerit intra mensem; condemnatur in amputatione manus, & quod de cætero artem exerce-

re nō possit, intelligitur, nisi soluerit, artem nō exerceat, maxime, si ita ab vsu est admissus; ideo valent instrumenta per eum post-
7 erogata. † Amplia; quia si ferat̃ laudum super compromisso pœnali, licet pœna influat in laudo, si non pareatur illi; si tamen laudum ex alio laudo confirmetur, pœna non influit, neque est repetita in secundo laudo, ex quo agi debet tanquam ex confirmatione, non autem ex confirmato; quia pœna est odiosa. Rom.
8 *cons.* 155. *Præmissam laudum, n. 6. ver. certum est autem.* † Extende, vt idem sit, si laudum ex compromisso pœnato latum sit nullum, & homologetur à partibus; quia in homologatione non est repetitio tacita pœnæ, de qua in compromisso. Roman. *d. consil.* 155. *num.* 5. & 6. *ver. quoad quartum*, vbi Postill. in *ver. repetita* dat concord.
9 † Amplia; quia repetitio pœnæ non fit in commutatione, seu subrogatione, puta si testator mandat in tali loco construi Hospitale infermino anni sub pœna priuationis hæredis, si Episcopus non vult dare licentiã in illo loco, sed commutat locum subrogando alium locum, quod potest, & hæres tenetur in loco commutato fabricare; non tamen erit repetita pœna priuationis, si
10 intra annum non faciat. Roma. *cons.* 409. *Quoad primum, n. 3. dubio, num.* 10. & *seq.* maxime *num.* 11. † Limita; quia licet pœna non censeatur repetita, in dubio: tamen cẽsetur repetita monitio, ex qua
11 resultat pœna. Feder. de Sen. *consil.* 109. *num.* 2. *vsque in fin.* † Limita; quia imo pœna pecuniaria apposita in compromisso censetur repetita in prorogatione compromissi simpliciter facta cum modis, & formis primi compromissi, licet quoad pœnam iuramenti secus sit. Bald. *consil.* 436. *per totum lib.* 1.

Repressaliæ concessæ per diuersos, & contra diuersos, & quæ. Concl. 193.

1 VENETI † concesserunt repressalias contra magnificum Galeottum Malatestam dominum Arimini pro Ecclesia, & cõtra eius subditos ob denegatam iustitiam in faciẽdo restitui quãdam summã deprædatam nonnullis ciuibus Venetis. Bald. *consil.* 445. *Quatuor ad propositum, lib.* 4. vbi inseritur tenor concessionis
2 repressaliarum. † Perusini semel concesserunt repressalias cõtra ciuitatem Castelli ob damna, & deprædationes passas tempore
3 belli. Bald. *consil.* 102. *Punctus talis lib.* 4. † Ianuenses concesserunt repressalias contra Florentinos, super quarum nullitate consu-
4 luit Angel. de Perus. *consil.* 196. *Nam sunt octuaginta.* † Gubernator Regis Franciæ in Ianua pro recuperatione damnorum sibi illatorum per Venetos retinuit nauem Venetam, quam dicit Castr. obligari, siue sit vniuersitatis, siue sit particularium, ex quo Respublica Venetorum obligata est, & habet ius condendi legem; quia non recognoscit superiorem. Castr. *cons.* 424. *Quia scio per tot.*
5 *lib.* 1. † Pisani concesserunt repressalias contra Senenses Bald. *cons.*
6 185. *Punctus, concessa sunt, per tot lib.* 5. † Fulginatenses concesserunt repressalias pro causa ciuili contra Tudertinos. Angel. *consil.* 122.
7 *Quia debitum.* † Florentini contra Lucanos concesserunt repressalias ob denegatam iustitiam, videlicet quia non fuit exequutus Prætor sententiã Florentiæ datã. sed Rom. *consil.* 48. *Inspectis supra consultis per tot.* dicit, quod non potuerũt concedi per Florẽtinos; quia eorũ sententia nulla erat, & idem consuluit Socin. *cons.*
8 120. *Cum in præsenti, n.* 21. *lib.* 1. † Roma contra Aquilanam ciuitatem negligentem facere iustitiam potest concedere repressalias, vt consuluit Rom. *cons.* 169. *Magister Paulus, in princip.*

Repressaliæ, & pignorationes omnino prohibitæ, & quando secus. Concl. 194.

1 PIGNORATIONES † & repressaliæ contra vnum pro altero omninoprohibentur, quia impiũ est ab vno exigi, quod ab alio debetur, *auth. vt non fiant pignorationes collat.* 5. & quia pœna vnius non debet afficere innocentes. Ang. *cons.* 196. *Nam sunt, in princip. & cons.* 122. *Quia debitum, in princ.* vbi, quod vt plurimum sunt iniuste concessæ; quia prohibitæ regulariter. Anchar. *cons.* 140. *Primum dubium in princ.* Bologn. in *addit. ad cons. Ioan. de Anan.* 94. *nu.* 3.
2 *in fin. ver. & primo licet repressaliæ.* † Amplia in tantum esse prohibitas, vt is, qui prætendit se indebite pignoratum, vel exactum pro alio, si inducat repressalias, seu pignorationem in alios de facto,
3 amittat ius suum. Bal. *cons.* 271. *Casus consilij talis est, in fi. v. vnum est omittendum, lib.* 1. † Et est remedium extraordinarium repressaliarum; ideo vbicunq; est locus ordinario remedio, vt quia potest aliter fieri exactio, cessant repressaliæ, quæ nullo modo sunt permissæ contra proprios ciues. Bald. *consil.* 102. *Quod dictus Grassus, lib.*
4 4. † Amplia; quia maxime sunt prohibitæ repressaliæ tempore nundinarum, & Fidantiæ publice concessæ. Bald. *d. cons.* 102. *Quod*
5 *dictus Grassus, lib.* 4. † Amplia; quia repressaliæ non sunt faciendæ de re alterius pro delicto diuersi; ideo si viri amici vnius fecerunt rapinas in vno territorio, non sunt concedendæ repressaliæ bonorum amici illorum delinquentium; quia non fit compensatio ex delictis diuersorum. Bald. *cons.* 140. *Factum se habet nu.* 3 *ver. si-*
6 *per tertio, lib.* 4. † Amplia; quia non sunt concedendæ repressaliæ contra eos, qui non prohibent rapinas; quia non possunt, vel ignorarunt; quia nulla est ratio, quod contra tales concedantur. Bald. *d. cons.* 445. *Quatuor ad propositum, nu.* 2. *ver. circa casum, lib.* 4.
7 vbi in fine, quod in materia repressaliarum est restringenda. † Amplia; quia maxime sunt odiosæ contra non subditos; quia extra territorium iurisdictio non exercetur. Bologn. in *addit. ad cons. Ioan. de Anan.* 94. *nu.* 3. *ver. præterea.* † Amplia; quia repressaliæ, quæ
8 conceduntur ob denegatam iustitiam, non habent locũ contra recognoscentes superiorem, nisi quando de negligentia illius superioris, & non prouidet. Zabar. *cons.* 83. *in fi.* vbi, quod rebellio Antonij Caraffæ non potest fundari super denegata iustitia Patriarchæ Aquileiensis, quia ipse Patriarcha recognoscit Papam in superiorem. † Amplia; quia possunt concedi etiam extra territo-
9 rium concedentis. Bologn. *dict. apostill. ad consil.* 94 *Ioann. de Anan. numer. quinto.* quia est speciale in repressaliis, quod iurisdictio exerceatur extra territorium, & in non subditos propter denegatam iustitiam. † Limita; quia repressaliæ sunt permissæ, quan-
10 do conceduntur contra homines certi loci, quatenus intruentur territorium, & iurisdictionem concedentis repressaliarum; quia sunt iustæ; quia propter inobedientiam; item sunt magis licitæ, quam bellum, communem dicit Ioan. de Anan. *d. cons.* 94. *nu.* 1. & 2. *in prin.* vbi Bolog. in apostil. *n.* 3. *in fi. & nu.* 4. *ver. abbotanus.* † Extende; quia valent etiam in foro conscientiæ de re gentium, naturali, & diuino. Bologn. *d. apost. ad cons. Ioann. de Anan.* 94. *n.* 4. *ver.*
11 *& istud adeo.* † Extende; quia contra minores habent locum Bologn. *d. apostil. ad cons. Ioan.* 94. *in fin.* † Declara; quia sunt permissæ, & licitæ duobus concurrentibus, quod concedatur per superiorem, vel de licentia superioris: item ex causa, quæ dicitur legitima, quando fuerunt requisiti superior dominus, vel populus loci, in quo sit factum spolium, vel personæ debentis, & delinquentis, & non prouidet, vel non eligit iudicem in tertio loco suspectum, ita Bologn. *apostill. ad d. cons. Ioan. de Anan.* 94. *n.* 5. *quem fi.* & quod ista duo requirantur, antequam concedantur, Castr. *consil.* 424. *Quia scio, num* 5. *ver. nam tunc ista captura, lib.* 1. & quod debeat eligere tertium locum, vel iudicem non suspectum, quãdo actor est miserabilis persona, pupillus, vel vidua, & quando agit cum potente, alias esset causa iusta concedendi repressalias.
12 Bart. *in tract. repressal. qu.* 2. *ver. ad secundum. num.* 4. & *seq.* † Imo prius debet requiri iudex, vt faciat iustitiam, & quod recuset; ita quod
13 ista requisitio non sufficeret facta per litteras alterius iudicis, neque valeret statutum, & tunc si fiat restitutio, si per libellum, ita Bart. *d. tract. repressal. qu.* 2. *in princip.* vbi *num.* 9. & *seq.* dicit in *ver. ad tertium*, quod postquam adiit iudicem, debet, si negligat, adire proximum superiorem, videlicet populum, & officiales, postea Principem; quia supremus Princeps non debet adiri, nisi primo iudices primæ, & vltimi instantiæ, postea immediatus superior, & si deficit appellatio, potest petere restitutionem in integrum, & si perstaturum denegatur, est locus repressaliis. Ex-
14 tende, quia is, contra quem sunt factæ repressaliæ pro alio de facto, releuatur seruato ordine iuris. Bar. *d. tract. repress. q.* 10. *in fi.* † Li-
15 mita; quia repressaliæ sunt permissæ contra populum deprædantem, & iniustitiam facientem. Bald. *cons.* 103. *Punctus talis est lib.* 4. debet tamen constare de iniustitia, vel de prædatione facta, nisi
16 simus in notoriis. † Extende; quia quoad iniustitiam, vt concedatur repressaliæ, requiritur prius notificatio illi populo, vel domino, contra quẽ, vel eius subditos conceduntur repressaliæ. Ang.
17 *consil.* 196. *col.* 2. *in fin. ver. tertio peccat.* † Limita; quia repressaliæ sunt concedendæ contra denegantem iustitiam, quando non habet superiorẽ, ad quem possit recurri, prout contra Ianuenses consuluit Sylua. *consil.* 34. *num.* 30. & *seq.* † Extende; quia ædum fidei-
18 gatur iustitia, sed etiã si negligitur fieri, cõcedi possunt repressaliæ, & indici bellum. Syluan. *d. cons.* 34. *n.* 3. & *seq.* vbi, quod vbi Papa, & Imperator parum timetur, prout in Tuscia, & Lombardia, poterit defacili indici bellũ, & possunt concedi repressaliæ prote-
19 stificenteum res ablatas, & vide eũ in fi. vbi hæc erat cons. Ord. & est text. in *cap.* 1. *de milite vasall. qui contum. est, in vsib. feud.* Roman. *consil.*
20 169. *Magister Paulus, in princip.* vbi apostill. in *ver. contrarium.* † Declara; quia si iudex non vult exequi sententiam nullam, vel iniustam alterius iudicis, nõ dicitur negligere facere iustitiã, quia oportet, quod sententia, quæ petitur exequutioni mandari, sit iusta, & valida. Rom. *cons.* 48. *Inspectis supra consultis per tot.* vbi, quod prætor Lucanus, qui noluit exequi sententiam Florentinã

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

latam contra Lucanum, non potest dici negligens; quia sententia erat lata sine iurisdictione contra forensem; item quia iudex Florentiæ erat excommunicatus, & vbi deficit iustitia, non potest da-
21 ri qualitas. † Declara secundo; quia ad hoc, vt iudex dicatur neglexisse facere iustitiam, vt possint concedi repressaliæ, oportet, quod iudex fuerit requisitus debitis loco, & tempore, videlicet, dum sedet pro tribunali. Roman. *d. consil.* 48. *in fin. ver. præterea*, vbi
22 apostill. dat concord. *in ver. interpellatio.* † Limita; quia repressaliæ sunt licitę in foro conscientiæ, quando sunt concessæ auctoritate superioris, & ex iusta causa, & intentio sit iusta, & recta. Bart.
23 *in d. tract. repressal. q. 1. in princ.* vbi allegat beatum Thomam. † Extende; quia concurrentibus prædictis, quæ concurrere debent in
* foro conscientiæ, multo magis sunt permissæ secundum * communem, de qua Bart. *d. tract. repressal. q. 1. ver. ad secundum*, vbi, quod causa legitima est, quando dominus, populus, vel ciuitas requisita facere iustitiam negligit; quia est licitum etiam indicere bel-
24 lum. † Extende: quia per statutum possunt concedi in substitutos, sed in non subditos non, nisi quando concurrunt præmissa. Bar. *d. q. 1. ver. ad tertium, n. 8. & seq.* & ideo ibi tenet, quod statutum
25 Florentiæ valet, quod filii fallitorum sint obligati pro patre. † Declara tamen; quia tale statutum non habet executionę facti extra territorium, sed bene exequutionem iuris, vt possit agi contra filios falliti condictione statuti etiam extra territorium, nisi essent
26 nati post fallimentum, vel nisi essent extra territorium statuti originarii. † Pacto non possunt concedi repressaliæ inter priuatos, sed bene si pactum est habentis iura Principis; quia tunc pactum
☞ est lex. Bart. *tract. at. q. 1. num. 14. & seq. ver. ad quintum.* Vide Conclusionem proxime sequentem.

Repressaliæ vt concedantur, quæ requirantur. Concl. 195.

1 ORDO † iudicii requiritur, vt possint concedi repressaliæ; ideo coram iudice debet dari libellus, & fieri processus, & debet constare solemniter fuisse relaxatas repressalias ordine iuris
2 seruato. Bald. *consil.* 445. *Quatuor ad propositum, lib.* 4. † Et vide plenissime Bart. *in tract. de repress. q. 4. per tot.* vbi, quis compareat, quis audiatur, & quomodo procedatur contra contumacem, & quomodo probetur denegata iustitia, & quæ exceptiones admittan-
3 tur. † Extende, vt procedat etiã in Principe absoluto; quia quando concedit repressalias contra non subditos, debet ordo seruari; alias non, & ita dicit ostendi doctrinam Bart. adulterinam esse, qui contrarium tenet, quod non requiritur ordo. Bal. *d. consil.* 445. *lib* 4. vbi, quod bene creditur litteris Principis concedentis, imo
4 Bart. *d. tract. repressal. q. 4. nu. 5.* idem tenet. † Extende, quia si datur ordo à statuto concedendi repressalias, diuersus ab ordine iuris communis, ille ordo debet seruari, alias repressaliæ sunt nullæ.
5 Ang. *consil.* 196. *Nam sunt octuaginta, in pr.* † Amplia; quia antequam deueniatur ad repressalias, debet constare de negligentia iudicis pro administranda iustitia, & debet præcedere monitio. Anchar.
6 *consil.* 140. *Primum dubium, num.* 4. † Imo duo sunt necessaria, quod concedantur à superiore, vel de eius licentia, qui non recognoscat superiorem, & cum causa, quæ est, quod constet de debito, & requiratur superior debitoris, vt faciat iustitiam, & negligat facere, & dicitur negligere, si vel non prouidet, vel non offert ad requisitionem se eligere iudicem tertium non suspectum. Bologn.
7 *in apostill. ad cons. Ioan de Anan. 94. n. 5.* † Restringe, quando conceduntur ob deprædationem factam per subditos, & officiales alicuius non recognoscentis superiorem; quia sufficit notificatio facta à quocunq; etiam per viam duelli, & non est tunc necessaria
8 auctoritas superioris concedentis, si abest, ita Castr. *consil.* 424 *Quia scio, n. 5. ver. præterea posito, lib.* 1. † Restringe, nisi in concessione repressaliarum sit derogatum solemnitatibus omnibus; quia valebit concessio, non adhibitis iis, quæ sunt iuris positiui, quando Princeps derogauit. Io. de Anan. *d. consil.* 94. *nu.* 3. *vers. circa secundum.*
9 † Restringe, quod non fit requisitio superioris debitoris, quando non potest haberi copia, vel si posset haberi copia cũ tãto dispendio, quod non expedit. Bart. *d. tract. repressal. q. 2. ver. ad quintum, n.*
10 12. *& sequ.* † Causa requiritur, videlicet quod constet de delicto certi hominis; quia si non constat de delicto certi hominis, non sunt concedendæ repressaliæ, nisi esset delictum incerti hominis, pro quo teneretur contrata, contraquam conceduntur repressa-
11 liæ. Bald. *d. consil.* 445. *n. 2. ver. circa causam, li.* 4. † Et possunt etiã concedi propter denegatam iustitiam, Castr. *d. consil.* 424. *Quia scio, nu. 5. ver præterea etiam, lib.* 1. vbi apost. allegat Corn. *consil.* 62. *in princip. lib.* 3. & plenius Soc. declarantem, ex quibus causis possint con-
12 cedi, *consil.* 232. *ver. circa septimum, & vltimum, lib.* 2. † Idem, quando conceduntur propter creditum subditorum, qui non possunt

consequi iustitiã; quia debet cõstare de credito, & denegata iustitia; quia ista tanquam causam præbentia debent probari. Angel. *consil.* 196. *col.* 2. *& 3. ver. tertio peccat. & per totum.* Anchar. *consil.* 140. *Primum dubium, nu.* 3. *& seq.* vbi, quod etiam debet præcedere notificatio. † Constare dicitur de denegatione, si Princeps, cui scribitur, vel non prouidet, vel iudicem non eligit non suspectum. 13
Bolog. in *addit. ad d. consil. Ioan. de Anan. 94. nu.* 5 † Ratio est, quia do- 14
minus requisitus, & recusans facere iustitiam, efficitur debitor iustitiam postulantis. Cuman. *consil.* 151. *In causa vertente num.* 4. † I- 15
dem, quando conceduntur pro emendatione damni; quia spoliatus, vel deprædatus in territorio alieno, si petat refici damna ab obligatis, & denegatur, possunt concedi repressaliæ, Cuma. *d. consil.* 151. *num.* 4. † Declara; quia si in territorio Castri non habentis 16
iurisdictionem fiat robaria, licet Castri vniuersitas requiratur pro emendatione, & illa recuset, non debent concedi repressaliæ, sed debet adiri superior, qui debet ministrare iustitiam, alias non possunt relaxari repressaliæ, & quando officiales denegant iustitiam, tunc conceduntur contra magistratus, & subditos præbentes auxilium. Cuman. *dict. consil.* 151. *num.* 4. *&* 5. † Restringe; 17
quia non dantur repressaliæ pro causa modici momenti, neque quando ius partis in totum non tollitur. Bart. *d. tract. repressal. q.* 2.
ver. ad quartum, *num.* 11. † Iudex actoris, qui non potest conse- 18
qui iustitiam, est iudex repressaliarum, & est speciale, quod isto casu reus sequitur forum actoris, & actor trahat reum ad forum suum. Bald. *consil.* 445. *circa med. ver. circa iudicem, lib.* 4. † Declara, 19
vt per Bart. *d. tract. de repressaliis, q.* 3. *per totum*, vbi si statutum deputat iudicem, ille concedit repressalias, cessante statuto de iure communi iudex, qui habet superiorem, non potest concedere sine licentia superioris, nisi in certis casibus, in quibus periculum est in mora, vel in quibus casibus licitum est sibi ius dicere propria auctoritate. † Limita; quia si repressaliæ concedantur non 20
seruato ordine, & non facta notificatione, & seruatis seruandis, omnia sunt restituenda tanquam attentata. Anch. *d. consil.* 140. *n.* 4.
† Declara limitationem, quando ante exequutionem fuit oppo- 2
situm, alias secus. Ioann. de Anan. *d. consil.* 94. *nu.* 3. *ver. ex prædictis*, quod est subscriptum à quatuor aliis Doctor. vt attestatur Bolog. ibi in apost. in prin. † Forma repressaliarum est seruanda; quia si 22
conceduntur, contra certas personas, vel sub certa conditione, omnino forma debet seruari, nec potest præteriri, Bald. *dict. consil.* 445. *nu.* 2. *ver. circa formam, vsque in fin. lib.* 4. Vide Conclus. proxim. ☞ præced.

Repressaliæ ad quorum instantiam concedantur, vel non. Concl. 196.

CONCEDVNTVR † repressaliæ ad instantiam ciuis, dummodo probet se ciuem. Bart. *tract. repressal. q.* 5. *ver. ad secundum, in* 1
fin. † Extende; quia conceduntur etiam ciuibus non subiectis, 2
prout sunt Ecclesiastici, vel ratione dignitatis. Bart. *d. tract. repress.*
q. 5. *ver. ad secundum*, & hoc, ne priuilegium inducat odium. † Re- 3
stringe, quoad ciues secundum quid, prout sunt Rectores, seu Prætores ciuitatis: item milites, item scholares; quia cum sint ciues durante officio, vel exercitio, & solum quoad gesta durante officio, vel professione conueniantur, non pro aliis; ideo quoad alia non petunt repressalias, sed solum quoad ea, pro quibus sunt ciues, ita Bart. *d. tract repressal. quæst.* 5. *ver. ad quintum, num.* 12. *& seq.*
vbi apostil. † Amplia; quia potest ciuitas originis concedere re- 4
pressalias pro suo ciue originario contra ciuitatem, in qua est ciuis ex priuilegio, & è conuerso. Bart. *d. tract. repressal. quæst.* 5. *ver. ad*
tertium. num. 7. *& seq.* vbi allegat plura pro vtraque, & ita tenet.
† Limita; quia ad instantiam incolæ non conceduntur, nisi do- 5
ceat, quod subeat onera in Communi cum aliis in loco, vbi petit repressalias. Bart. *d. tract. repressal. qu.* 5. *in princ. ver. ad primum, &*
n. 4. *in ver. ad secundum.* † Ratio differentiæ inter ciuem, & inco- 6
lam; quia in ciue sufficit, quod sit ciuis; quia ciuilitas perficitur solo consensu: incolatus duo requirit, quod habitet, & onera subeat. Bart. *d. tract repressal. q.* 5. *ver. ad secundum, n.* 4. *vsque in fi.* † Limita; 7
quia non conceduntur ad instantiam forensis; quia cum non sit de corpore ciuitatis, non curatur de eo. Bartol. *d. tract. repressal. q.* 5.
ver. ad quartum. † Extende, etiam si forensis post receptam iniusti- 8
tiam efficiatur ciuis; quia attenditur tempus iniustitiæ factæ, Bar.
d. tract. q. 5. *ver. ad quartum, nu.* 10. † Limita; quia non conceduntur 9
illis, qui habent pactum, vel priuilegium, quod tractentur vt ciues; quia nisi verba sint adeo prægnantia, quod vt confederati sint tali confederatione ampla, quod habeantur pro ciuibus, eis non dantur repressaliæ. Bart. *d. tract. q.* 5. *in fi.*
ver ad sextum.

Repressaliæ quando, qualiter, & à quibus iudicibus concedi possint. Concl. 197.

1 IVDEX † ordinarius habens merum imperium repressalias concedere potest, & bellum indicere. Calder. *cons.* 95. alias 1. *de treuga. & pace, num.* 4. *ver. indicit etiam bellum.* Anchar. *cons.* 140 *num.* 4.
2 vbi, quod dicitur bellum iustum. † Extende; quia propter denegatam iustitiam nedum conceduntur repressaliæ, & indicit potest bellum, quod est iustum, sed etiam potest ciuitas denegans iustitiam priuari omni dignitate ciuitatis. Anch. *cons.* 140 *n.* 3. &
3 4. † Declara tamen, quod contra non sibi subditos non cõcedit repressalias, nisi primo requirat iudicem superiorem rebellis, & deneget iustitiam. Cald. *d. cons.* 95. *n.* 4. *ver hoc tamen casu distinguendum.* Anchar. *d. cons.* 140. *n.* 4. Bologn. *in addit. ad consil. Ioan. de Anan.* 94 *num.* 4. vbi, quod debent duo concurrere, auctoritas superioris concedentis, & iusta causa, videlicet quod fuerit interpellatus superior, vel populus, cõtra quem, & neglexerit facere iustitiam, vbi dicit * communem, & ostendit, quomodo dicatur neglexisse facere iustitiam, videl. si non prouidet, quod fiat satisfactio, vel non offert eligere iudicem in tertio loco non suspectum. Abbas
4 *cons.* 49. *In quæstione, col.* 2. *nu.* 5. *ver. secundo principaliter, lib.* 2. † Extende, vt nec possint repressaliæ concedi contra denegantem, vel differentem iustitiam etiam requisitum, si habet alium superiorem, nisi primo adeatur superior illius. Calder. *dict. consil.* 95. *col. fin. ver. sed contra hoc facit*, quod est *vnicum, de treuga. & pace, vsque in fin.*
5 vbi aliqua ponit. † Extende, vt procedat, etiam si concedens repressalias sit Princeps absolutus; quia contra non subditos non concedit repressalias, nisi requisito domino eorum, contra quos conceduntur, vt de Duce Venetiarum contra D. Galeottum Malatestam, Vicarium generalem Ecclesiæ in ciuitate Arimini, Bal. *consil.* 445. *Quatuor ad propositum, lib.* 4. & ita etiam loquitur Bart. *tract. repressal. q.* 4. *ver. ad primum, num.* 4. licet ibi apostill. impugnet Bald. quasi quod licuerit Venetis concedere non requisito non subdito, quod est erroneum, quantumcunque essent absoluti.
6 † Idem in Duce Ianuæ; quia repressaliæ concessæ per Ianuenses contra Florentinos, non requisito Communi, vel officialibus Florentiæ, sunt nullæ. Angel. *consil.* 196. *Nam sunt octuaginta. col.* 2.
7 *ver. tertio peccat.* † Gubernator Bononiæ cum potestate Legati de latere; item Legatus de latere possunt concedere repressalias, Io.
8 de Anan. *cons.* 94. *n.* 2. † Idem in regimine ciuitatis Bononiæ, stante confirmatione Papæ. Ioan. de Anan. *d. cons.* 94. *nu.* 2. † Amplia; quia si concedantur repressaliæ absque duobus requisitis necessariis, quod propter iniustitiam fiat requisitio, & denegatum, vel neglectum fuerit, si alterum deficiat, sunt nullæ; ideo si requisitus offerat facere iustitiam, cessat causa repressaliarum. Abb. *cons.* 49.
col. 2. *ver. secundo principaliter, lib.* 2.

Repressaliæ contra quos prohibitæ, & contra quos exequi non possint, & è conuerso. Concl. 198.

1 REPRESSALIÆ † sunt prohibitæ contra subditos, & proprios ciues; ideo Perusini concedentes repressalias cõtra homines certi loci non censentur concedere contra proprios ciues; quia vbicunque remedium ordinarium potest habere locum, non recurrimus ad extraordinarium. Bald. *consil.* 102. *Quod dictus Grassus,*
2 *lib.* 4. † Extende; quia repressaliæ concessæ contra subditos certi loci non cõprehendunt commorantem in illo loco, qui est de loco confœderato. Bald. *cons.* 445. *Quatuor ad propositum, lib.* 4. vbi, cp repressaliæ Venetorum concessæ contra Arimineses non com-
3 prehendunt Fanensem etiam Arimini commorantem. † Extende; quia contra Nuncios, & Legatos loci, contra quem sunt concessæ repressaliæ, non debent exequi, quando significarunt eorum ambasciatam. Bald. *d. cons.* 102. *in fin. lib.* 4. † Amplia; quia repressaliæ concessę per Pisanos contra Senenses nõ sunt exequendæ in bonis mulieris Pisanæ nuptæ Senensi, siue bona sint dotalia, siue paraphernalia. Bald. *consil.* 185. *Punctus, concessæ sunt, lib.* 5. *per*
5 *totum.* † Amplia; quia repressaliæ nullo modo sunt exequendæ, quando contra eas est præscriptum, veluti si post illarum relaxationem transiuerunt 80. anni, in quibus non fuerunt exequutæ. Ang. *cons.* 196 *Iam sunt octuaginta. nu.* 3. *ver. viso de peccato, vsque in*
6 *fin.* † Extende, vt procedat etiam, quando nullus, contra quem potest fieri executio, comparuisset; quia licet repressaliæ sint sub conditione, si poterint exequi, tamen præscriptio longissima currit etiã absenti, & impedito, licet detur restitutio, quatenus tem-
7 pora largiantur. Ang. *d. cons.* 196. *in fin.* † Amplia; quia repressaliæ concessæ non possunt exequi contra ambasciatorem loci, contra quem sunt concessæ; quia debent ambasciatores esse tuti. Bald.
cons. 103. *Punctus talis est, in fin. lib.* 4. plenius Bart. *in tractat. repressal.*
quæst. 7. *n.* 11. *ver. ad septimum.* vbi extendit etiam ad familiam & fi-
mulos eorum. † Extende; quia repressaliæ concessæ contra Flo- 8
rentinos simpliciter non possunt exequi contra forenses etiam
incolas, nisi subeant onera; quia tantum est dicere Florentinos, 9
quantum de Florentia, videlicet cõtra munici es, videlicet sub-
euntes munera. Bart. *d. tract. repressal. q.* 7. *in pr. ver. ad primum.* † Ex-
tende; quia neque contra proprios Florentinos, qui nõ habitant
Florentiæ, neque in locis supposius Florentiæ, si non subsistunt
onera Florentiæ per se, vel fratres, aut alios; si vero subsistunt
onera, bene possunt exequi contra eos, vbicunque existant. Bart.
d. q. 7. *n.* 2. *& seq. ver. ad secundum.* sequitur Socin. *cons.* 291. *col. fin. lib.*
2. vbi Bartol. dicit idem in prouincialibus absentibus. † Extende; 10
quia non possunt exequi cõtra ciuem loci, vel incolam loci, con-
tra quem sunt concessæ, quando est ciuis, & seu incola loci con-
cedentis, & subit onera; quia contra eum potest procedi via or-
dinaria, ita Bart. *d. q.* 7. *ver. ad tertium, n.* 4. vbi pro vtraque, & itate-
net. † Extende; quia non exequuntur in personam mulierum, vt 11
Bart. *d. q.* 7. *n.* 5. *ver. ad quartum.* † Extende, quia non fit exequutio 12
contra clericos loci, contra quem sunt concessæ, nisi essent con-
iugati. Bart. *dict. quæst.* 7. *num.* 6. *versic. ad quintum.* † Extende; quia 13
non possunt exequi in scholares, neque in seruientes scholari-
bus, prout neque bidellis, scriptoribus studii, neque contra pa-
rentes scholarium, qui visendi causa ad locum studii accessissent.
Bartol. *dict. quæst.* 7. *num.* 7. *& seq. ver. ad sextum*, vbi extendit, etiam
si studentes essent in loco, in quo non esset publicum studium,
licet arguat in contrarium. † Extende, quia contra euntes ad 14
nundinas non possunt exequi, quando sunt in territorio conce-
dentis, alias dicit non reperiri prohibitum. Bartol. *dict. quæstion.* 7.
num. 13. *ver. ad octauum.* † Exequutio non est petenda coram iudi- 15
ce loci, qui fecit iniustitiam, & contra quem sunt concessæ repres-
saliæ. Bald. *consil.* 103. *in princip. lib.* 4. † Extende; quia non possunt 16
exequi repressaliæ contra peregrinos euntes ex voto, vel alios ad
indulgentias, & idem si accedant ad loca indulgentiarum. Bart.
dict. quæst. 7. *num.* 14. *& seq. vers. ad nonum.* † Extende; quia non pos- 17
sunt exequi contra nauigantes, qui vi ventorum compelluntur
in aliquem locum. Bart. *dict. tract. quæst.* 7. *vers. ad decimum, num.* 16.
† Extende; quia exequi non possunt in iis, qui in ius vocati non 18
possunt, *l.* 2. *& l.* 3. *ff. de in ius vocan.* ideo capitaliter condemnati non
possunt capi, neque criminaliter, neque ciuiliter; item Potestas
loci durante officio: item, qui ducit vxorem ad nuptias de vna
ciuitate ad aliam; item accedentes ad funeralia consanguinei de
vna ciuitate ad aliam; item furiosi, infantes, impuberes non pos-
sunt capi, vel molestari propter repressalias. Bart. *d. q.* 7. *in fin. vers.*
ad vndecimum. † Declara tamen; quia licet personæ prædictæ capi 19
non possint pro repressaliis; tamen bona eorum existentia in lo-
co concedente repressalias possunt capi, dummodo non sint res
necessariæ ad personam, prout vestimenta parata pro vsu neces-
sario mulieris, scholaris, oratorum, & similiũ; quia quoad neces-
saria ad personam, etiam si essent aliena, & supposita ad repressa-
lias, prout equus pro itinere, & similia non possunt capi. Bart. *dict.*
tract. q. 8. *in princ. ver. ad primum, & ver. ad secundum.* † Amplia; quia 20
repressaliæ nõ possunt exerceri in territorio ciuitatis, cõtra quam
sunt relaxatæ. sed solum in territorio, & locis subditis concedenti. Bart. *d. quæst.* 8. *ver. ad tertium, n.* 3. quia bellum particulare efficeretur bellum vniuersale. † Amplia; quia neque possunt exequi 21
in territorio tertii ad litteras subsidiarias; quia non tenetur quis
bellare pro alio, nisi esset subditus scribenti, vel adeo confœdera-
tus, quod teneretur. Bart. *d. q.* 8. *in fi. ver. ad quartum.* † Amplia; quia 22
repressaliæ non possunt exequi propria auctoritate, sed auctore
iudice. Castrens. *consil.* 178. *Super eo, quod. lib.* 1. *in princ.* † Restringe, 23
quando non adest copia iudicis, vel quando est data facultas ia
repressaliis capiendi propria auctoritate. Castrens. *d. consil.* 78. *lib.* 1.
† Declara, si adiuisset iudicem; quia teneretur eo casu seruare for- 24
mam statuti, & legitimare personam. Castr. *d. cons.* 78. *num.* 3. *vers.*
preterea etsi propria, lib. 1. vbi, quod non legitimatis personis sit re-
laxatio capti. † Limita; quia repressaliæ non possunt concedi 25
contra Principem, vel ciuitatem denegantem iustitiam, & con-
tra eos concessæ possunt exequi contra quoscunq; subditos eo-
rum. Bart. *d. tract. de repressal. q.* 6. *vers. ad quintum.* † Declara tamen; 26
quia confœderati, & etiam supposita quoad quid, prout recom-
mendati, nõ patiuntur repressalias propter factum eius, cui sunt
recommendati. Bart. *d. q.* 6. *ver. ad quintum, n.* 8. vbi apost. *in d. ver. ad*
quintum. † Limita; quia repressaliæ possunt concedi cõtra Recto- 27
res, seu Prætores ciuitatis facientes iniustitiam talem, pro quapot-
sent conueniri durante officio; secus, si talis esset iniustitia, pro qua
durante officio non possent conueniri, sed esset expectandus
syndicatus. Bart. *d. tract. repressal. q.* 1. *in prin. ver. ad primum.* † Exten- 28
de; quia

de, quia etiam contra officiales Potestatis possunt concedi, quando sunt tales, qui consulere debent, & interuenire, qa si non sunt protestati, tenetur, exceptis officialibus absentibus, vel qui non interuenerunt consilio, prout Notarii, Barbarii, & similes; quia contra istos non conceduntur. Bart. *d.q.6.ver.ad secundum.nu.3.&*
29 *seq.* † Limita, quia contra Consules, seu Priores ciuitatis concedũ tur, quando fuerunt præsentes, secus si absentes. Bart. *d.q.6.ver.ad*
30 *tertium.n.5.* † Limita, quia possunt etiam capi particulares personæ loci, contra quem sunt concessæ represaliæ; quia etiam intesdictum contra ciuitatem complectitur particulares innocentes, & ita de consuetudine seruatur. Bart. *d q 6.ver.ad quartum.nu.6.&*
31 *seq.* vbi, quod est bellum quoddam particulare. † Extende; quia imo represaliæ possunt concedi contra certum genus hominum loci, contra quem, & ita seruatur. Bart. *d.q.6.in fin.* & mihi magis placet, quod concedantur contra culpabiles, & qui possent prouidere, quam contra innocentes. Vide Conclusionem proxime sequentem.

Represaliæ indistincte concessæ an comprehendãt natos post represalias, & ciues loci concedentis, & loci, contra quem. Concl 199.

1 REpressaliæ † concessæ indistincte contra homines certi loci habent locum tam contra existentes tempore represaliarum, quam contra natos postea. Castr. *consil.78.Super eo,*
2 *quod n.6.ver.super eo vero, lib.1.* vbi, quod ita de facto ieruatur. † Cõtrarium, quod non comprehendant filios postea natos, quando contrat de innocentia, tenet idem Castr. sic temperando opinionem Bart. cui directe non audet contradicere in *d. consil.78.circa fi. ver.breuiter, lib.1.* vbi, quod sunt odiosæ, & non conceduntur propter delictum parentum, sed propter delictum communitatis in
3 odium particularium. † Limita; quia represaliæ tanquam odiosæ concessæ à Perusinis contra Senenses non habent locum contra eum, qui est ciuis Perusinus, & Senensis. Corn. *consil.177.n.6.lib.4.*
Vide Concl. prox. præced.

Represaliarum vigore capta non sunt occupantiũ, & qualiter sint exequenda. Concl. 200.

1 BOna † capta contra eos, contra quos represaliæ sunt concessæ, non efficiuntur capientium, neque captiui efficiuntur serui, sed debent custodiri, donec fiat emenda, & æstimatio damni iniuriæ illatæ. Cald. *consil.95.n.4.ver.in hoc tamen casu*, quod est
2 *vnicum. de treuga & pace.* † Declara, nisi iudex decerneret, prout potest, quod bona rebellium, contra quos sunt concessæ represaliæ, efficerentur capientium; quia tunc efficerentur propria occupantium, *& prodest.23.q.5.* Cald. *d.consil.95.nu.4.in fi. ver fi tamen illi.*
3 quod est *vnicum, de treuga & pace.* † Propria tamen auctoritate non potest quis represalias exercere, nisi quando copia iudicis haberi non potest, vel nisi hoc in represaliis exprimeretur. Bartol. in
4 *tract.repressal.q.9.in princip.ver.ad primum.* † Extende; quia tenetur iudici præsentare captum, nec potest in carcere priuato retinere: bona autem tenetur præsentare, quatenus velit illa vendi facere, & sibi satisfacere, alias si non facit vendere, potest penes se retinere secundum Bart. *d.q.9.nu.2.ver.ad secundum, & ver.ad tertium*, licet ibi referat Iacob. de Belui. tenere, quando etiam bona tenetur consignare iudici, quod mihi placet ad tollendas fraudes.
5 † Die feriata in honorem Dei non possunt exequi, nisi essent frustratoriæ, vel nisi hoc exprimatur in represaliis: in aliis autem feriis, quæ non sunt in honorem Dei, bene potest exequtio fieri. Bart. *d.tract.q.9.ver.ad quartum.n.5.&6.* vbi apost. in *ver.ad quartum,*
6 extendit in casu necessitatis etiam in die Paschatis. † Excipiens contra represalias iam exequtas, quando est vendita executio, non auditur, nisi via ordinaria; si vero exequutio adhuc non est vendita, auditur summarie, & officio iudicis. Bart. *dict. q.9.in fin.*
7 *ver.ad quintum.* † Declara; quia si peteretur, dari iudicem tertium non suspectum, debet dari in causa ordinaria, non autem in causa summaria, quando exequtio pendet. Bart. *d.q.9.in fi.*

Represaliæ si cõcedantur propter factum, vel delictum, aut debitum certæ personæ, quando teneatur ad emendam damni, vel non. Concl. 201.

1 REpressaliæ † si concedantur propter factum, vel delictum, aut debitum certæ personæ, ipse tenetur ad emendationem damni, quod patitur tertius hac de causa. Ang. *consil.197. Incendium est ortum, col.fin.ver. nonobstat. quod domus.* Alex. *consil.49. Mature ponderatis, num.6.ver.& licet posset dici, lib.1.* Bartol. in *tract. de represal.q.10.in princ.* Alexand. plene *consil.147. Ponderatis, n.2.ver. quantum vero, lib.2.* † Extende, etiam si represaliæ essent iniustæ 2
Alex. *d.consil.49.nu.6.lib.1.* † Contrarium, quod quando sunt iniustæ, nullo modo obligetur is, cuius causa conceduntur, tenet aperte Abb. *consil.49.In quæst.col.2.n.5.ver.secundo principaliter moueor, lib.2.* vbi, quod exactus propter alium non habet regressum contra illum, in cuius odium fuit exactus, si illius factum non grat ad hoc ordinatum, & loquitur in represaliis. † Declara, quando re- 4
presaliæ essent iniustæ, & is, cuius causa essent concessæ, denunciaret hominibus loci sui, ne irẽt ad locum represaliarum; quia tunc liberatur, ne teneatur. Alex. *d.consil.49.nu.6.ver.vnde Philippus, lib.1.* † Declarat plenius Bart. *d.tract.represal.q.10.in prin.* vbi, quod 5
si propter iniustitiam conceduntur contra iudicem, & partem, si principalis conuenitur, habet regressum contra iudicem, vt principalem debitorem, si contra iudicem, ipse obligatur, & ibi *n.2.ver.ad secundum*, quod vno non existente soluendo, videlicet iudice, datur regressus in subsidium contra officiales maiores. † Imo plus dicit Abb. *d. consil.49.circa fin.lib.2.ver.non obstat secun-* 6
dum, quod nõ solum passus represaliias in odium alterius iniuste concessas non habet regressum contra eum, in cuius odium sunt concessæ, sed neq; si essent iniustæ; quia conceduntur in odium non facientis iustitiam, non propter factum debitoris, allegat Bart. in *d.tract.represal.prope fi.* vbi melius examinauit hãc materiã, & propter hoc dicit, quod debeat exactus facere sibi cedere iura, vt recuperet, ita Bart. *d.q.10.in prin.* † Contrarium tenet Abb. *consil.* 7
21.n.2.lib.2. † Declara igitur secundo modo secundum Abb. *dict.* 8
consil.49.lib.2.& per tot. quod si debitor, qui prætenditur, non esset vere debitor, sed tertius, & essent concessæ iniustæ; tunc talis prætensus debitor non tenetur, ex quo in illius odium non sunt concessæ represaliæ, nec in eum factum hoc fuit ordinatum.
† Non tamen potest is, qui pro alio passus est represalias, se ipsum 9
subleuare de facto ab eo, contra quem sunt concessæ, sed via iudiciaria, & superioris. Bartol. *dict.tract.represal.quæst.10.in fin.vers. ad tertium.* † Amplia; quia ille, ad cuius instantiam conceduntur 10
represaliæ in certo loco contra certos, potest conueniri de iure coram iudice eorum, contra quos sunt concessæ represaliæ; quia ex quo propter factum suum non est tutus accessus ad locum domicilii, conueniri poterit ex æquitate in foro actoris. Angel. *consil.* *122. Quidam, per tot* vbi hoc dicit non procedere, quando represaliæ essent iniustæ; quia denegata esset iustitia in loco, contra quem non sunt concessæ. Vide, *Damnum causans ipsum damnum dedisse videtur. Concl.6.*

Repudiatio quid sit, & quando valeat, vel non. Concl. 202.

REpudiatio † est actus, per quem quis non vult acquirere in 1
iis, quæ pendent à sola voluntate repudiantis. Castr. *consil.393. Vt attingamus, n.2.ver.pro cuius intellectu, lib.1.* secus in iis, quæ pendent à voluntate alterius, quam repudiantis. † Amplia; quia ideo 2
repudiatio non operatur aliquid in iis, quæ habent duo extrema, obligati, & cui est facta obligatio, prout in pacto, & similibus, quæ requirunt consensum vtriusque partis, nisi interueniat præsentia, & acceptatio alterius partis, prout in acceptilatione, & similibus, vel nisi interueniat nuncius, vel epistola. Castrens. *dict.* 3
consil.393.n.2.ver.pro cuius intelligentia.lib.1. † Extende in hæreditate adita, quæ subiacet restitutioni post mortem hæredis; quia absente hærede non valet repudiatio facta per eum, cui erit restituenda, quia cum nata sit obligatio personalis inter hæredem grauatũ, & eius hæredes ex vna, & eum, cui debet fieri restitutio, non potest per repudiationem tolli. Castrens. *d.consil.392.per tot.num.2.* 4
lib.1. secus si non esset adita. † Extende, etiamsi in iudicio sit facta repudiatio absente hærede grauato; quia nisi iudex acceptauerit pro absente, non valet. Castr. *d. consil.393.col.2.in fin.ver.nec obstat* 5
lib.1. † Amplia; quia minus operatur repudiatio, quam renunciatio facta per pactum. Bald. in *l. fin. C. de pact.* quia si renunciat per pactum, præiudicat filiis suis, & nepotibus; quia per prius censetur acceptasse hæreditatem; & illi renunciasse; quo casu non datur aditus sequentibus in gradu; sed si renunciat repudiando, censetur solum se excludere ab acceptando, & sic aperit viam sequenti in gradu. Bald. in *l. pactum. C. de collatio.* quia tacitam conditionem habet renunciatio per repudiationem, quatenus ad me deferatur. Castr. plene *consil.419. Viso puncto, col.fi.ver.tertia ratio, lib.* 6
2. † Declarat Castr. *d.consil.419.col.fi.ver.nec facit differentiam, lib.2.* vt imo Bal. procedat, quando non extaret alius in pari gradu, cui per ius accrescendi ex renunciatione esset delata; quia tunc veniens à repudiante ex repudiatione excluditur. † Amplia, quia 7
spes succedendi ab intestato viuente testatore non potest cedi,

neq; repudiari, quia non est in rerum natura. Castr. *consil.* 395. *Visum, in fi. lib.* 1. † Amplia quia repudiatio eius, quod non est vllo modo acquisitum repudianti, non est alienatio, prout in eo, cui absenti fuit facta donatio extraneo interueniente; quia donec donatarius consenserit donationi, sibi non acquiritur; & ideo quilibet etiam, qui non potest alienare, potest tamen repudiare.
9 Castr. *consil.* 171. *In casu præsenti, n.* 2. *lib.* 2. † Restringe in legato; quia ex quo acquiritur absenti, & ignoranti dominium, licet reuocabiliter, non proprie est repudiatio, sed est alienatio; ideo qui non potest alienare, non potest repudiare. Castr. *d. consil.* 171. *nu.* 2. *lib.* 2.
10 † Restringe, quia si donatio fiat minori absenti habenti curatorem, siue fiat suo curatori præsenti, non poterit repudiare; quia per curatorem, cui donatur, acquiritur vtiliter minori, & repudiatio esset alienatio, & quia si donatur minori habenti curatorem, ipse minor sine curatore redditur ad instar pupilli. Castr. *dict. consil.* 171. *col.* 2. *in pr. lib.* 2. † Amplia; quia sicut fieri non potest à solo
11 pupillo sine tutoris auctoritate, & facta non valet; ita neq; à solo tutore sine pupillo fieri potest. Roman. *consil.* 149. *Conclusionem*
12 *primam, in princip.* † Amplia, quia non præsumitur repudiatio, neque probatur ex eo, quod monasterium bona professi patitur possideri per matrem professi longo tempore, nisi aliud interueniat, quam patientia; quia potest adire, & petere bona, vel alteri vendere, quando non potest illa habere, nisi vt vendat. Alex. plene *consil.* 88. *Eximie domine, per tot. lib.* 2. maxime *colum.* 2. *ver. non obstat, dum dicitur.* vbi, quod sicuti in renunciatione expressa requiritur consensus conuentus, & omnium de conuentu; ita in tacita requiritur scientia, & patientia conuentus, & omnium de conuen-
13 tu; quia plus non operatur tacitum, quam expressum. † Extende in sorore, quæ permisit portionem bonorum paternorum pro sua rata remanere apud fratrem; quia non præsumitur repudiasse, nisi interueniat aliud, quam patientia. Alex. *d. consil.* 88. *nu.* 3. *ver.*
14 *hoc specifice etiam probatur, lib.* 2. † Limita, quia is, qui adiuit hæreditatem patris oneratam debitis, ad quæ obligatur, bene potest repudiare hæreditatem matris sibi delatam, & nolle acquirere suis creditoribus ex hæreditate paterna. Alexand. *consil.* 210. *Ponderatis, in fin. num.* 15. *versic. circa secundum, lib.* 2. vbi dicit, quod non habet
☞ dubium aliquod. Vide, *Hæres ex quibus dicatur repudiare hæreditatem, vel non. Conclus.* 40. Vide supra, *Renunciatio quid sit, & quam solemni-*
15 *tatem requirat. Conclus.* 160. † Declara tamen; quia facta semel repudiatione non potest postea fieri acceptatio rei repudiatæ; quia
☞ resoluitur, postquam repudiatur. Castr. *consil.* 171. *col. fi. lib.* 2. Vide, *Acquirere nolle & alienare sunt diuersa. Concl.* 441.

Repugnantia non admittitur, sed potius actus annullatur quandoque in parte, quandoque in totum. Concl. 203.

1 REPVGNANTIA, † & contrarietas potius admittitur, vt destruat, quam quod substantiam simplicem cum suo contrario admixtam substineat. Oldrad. *consil.* 172. *in princip. num.* 5. vbi ponit multa exempla, quando actus ratione contrarietatis valet
2 alio modo, quam fiat. † Et idem importat perplexitas, quod repugnantia, ideo annullat actum. Bart. *consil.* 82. *Quæstio commissa, col.* 2.
3 *post med. ver. voluntas enim testatoris, lib.* 2. † Amplia, quod substitutio vulgariter facta hæredi existenti cum repugnet, quia præsupponit, si non esset hæres, vel pupillarem tacitam; tamen mutatur, & intelligitur, quod sit fideicommissaria; quia constat de mente
4 & errore. Oldrad. *consil.* 45. *Cum in narratione facti.* † Amplia, quod confirmans contractum, qui erat ad beneplacitum, si in confirmatione apponat promissionem de non reuocando, nec contraueniendo, censetur perpetuo se obligasse, ita quod cesset beneplacitum; quia repugnat promissio de non reuocando contractu
5 reuocatorio. Oldr. *consil.* 243. *in fi.* † Amplia in sententia continente repugnantiam, & expressum iuris errorem; quia est nulla, & ideo si quis condemnat aliquem, tanquã quod dolose induxerit contrahentem secum ad transigendum, ita quod transactio nulla declaretur, & deinde fiat confiscatio acquisitorum ex transactione, cessat confiscatio; quia nulla est sententia. Lap. *alleg.* 129. *nu.* 5. *circa fi. ver. secunda ratio.* Anch. *consil.* 180. *num.* 7. vbi, quod repugnantia,
6 vel error expressus in sententia vitiat sententiam. † Extẽde idem, quando continet repugnantiam, vt quia iudex appellationis dicit nulliter, & iniuste fuisse pronunciatum per iudicem à quo, & bene fuisse de nullitate dictum, & appellatum; quia ista sunt repugnantia; quia si nulla est, est superuacue appellatum. Alexand.
7 *consil.* 49. *In causa, num.* 3. *& 4. lib.* 7. † Amplia in eo, qui profitetur religionem Mendicantium; quia si in professione solemni, quam facit, dicat, quod sibi reseruet omnia bona sua, ex quo repugnat, valet professio, & retentio bonorum nihil operatur. Io. Andr. in c.
8 *fi. de cond. appos.* Lap. *alleg.* 13. *num.* 17. *ver. præterea.* † Amplia in transactione, & omni contractu; quia si continet repugnantiam, & perplexitatem, non valet, prout nec valet sententia. Anchar. *d. consil.*
9 180. *Visa diligẽter, n.* 6 *&* 7. † Amplia; quia de natura emancipationis est, quod filius liberetur à patria potestate, & amplius patri non acquirat; & ideo si in emancipatione addatur pactum, quod quicquid acquiret filius, acquirat patri vt prius, non valet tale pactum tanquam errore iuris factum contra substantiam emancipationis. Oldrad. plene *consil.* 214. *Factum tale est, in instrumento per*
10 *verum.* † Extende, vt idem sit, quando legatur monacho professo cum hoc, quod non acquiratur monasterio; quia imo necessario acquiritur monasterio. Bart. in sua *quæst.* 12. *Quidam reliquit*, vbi in
11 prine. arguit, quod legatum sit nullum, tanquam continens repugnantiam, & impossibilitatem de præsenti, secundo arguit, contrarium; quia multis modis potest distingui, quod non acquiratur monasterio, vbi ponit 8. interpretationes ad dicta verba, tertio sub *nu.* 5. *ver. nec obstat, cum seq.* ponit 6. similia, quod reiiciatur ille modus, vel condtio; vltimo in *ver. solutio, in princ.* dicit, quod tale legatum intelligitur, quod acquiratur monasterio volente monacho legatario, sed eo recusante non possit acquiri monasterio, allegat text. in *l. si vsusfructus. §. si ita. ff. quando dies legat. cedat.*
12 † Amplia in donatione omnium bonorum præsentium, & futurorum causa mortis facta; quia licet valeat; si tamen addatur pactum, quod non possit reuocari, per quod efficitur inter vitos, sed non potest valere; quia tollit liberam facultatem testandi, reiicitur pactum, vt imo valeat, put potest, videlicet causa mortis.
13 Paul. de Castr. *consil.* 75. *Notandum, n.* 3. *vsq; in fi. lib.* 2. vbi videtur loqui, maxime si pactum est separatum, sed per præmissa, imo etiã si esset connexum, debet valere. † Amplia in fideiussore de iudicio sisti coram certo iudice dato; quia promisit sine præiudicio iu-
14 rium suorum; non tamen potest declinare iurisdictionem; quia protestatio induceret repugnantiam, ideo intelligitur quoad alia, non quoad iurisdictionem, quam fideiubendo prorogauit.
15 Anchar. *consil.* 192. *num.* 6. *ver. non obstat.* † Amplia maxime in litteris ad beneficia; quia si Papa cassat prouisiones alienas, & ponit clausulam, dummodo non sit ius quæsitum, litteræ tanquam continentes repugnantiam non valent. Card. Zabar. *cons.* 136. *nu.*
16 12. *& 13. vers. primo quia.* † Amplia in eo, qui consentit alienationi rei sibi hypothecatæ, saluo iure sibi competenti, & non alias; quia ex quo repugnat consensus, qui facit rem liberam ab hypotheca, & reseruatio contrarium facit, non valet consensus, ita
17 Rom. *consil.* 94. *Visis iis, num.* 7. vbi post. sequitur Negus. *de pign. in* 6. *part. membro* 3. *nu.* 26. *in tertia fallentia.* † Amplia; quia in sententia,
18 & omni dispositione, verba debent sic interpretari, vt non contineant repugnantiam; ideo si iudex declarat in sententia, aliquem nõ esse, neq; posse esse hæredẽ, & sibi reseruat omne ius cõperens ex quacumq; causa; non tamen extendi põt ex causa hæreditaria, quia contineret repugnantiam, Bartol. *consil.* 205. *Viso testamento, nu.* 5. *ver. quarto videndum, lib.* 1. vbi apostill. in *ver reseruatur*, dat con-
19 cord. † Et maxime in dispositione Principis fit interpretatio, vt tollatur repugnantia, & contrarietas, Osasch. *dec. Pedem.* 141. *num.*
20 5 *& seq.* † Et in concessione Pontificis, Ruin. *consil.* 121. *num.* 10. *ar-*
21 *ca fin. num.* 11 *&* 12. *& consil.* 76. *num.* 4. *lib.* 5. † Amplia; quia si testator dicat, Titius, imo Seius hæres esto, solus Seius hæres est, propter repugnantiam, vt *l. si ita scriptum fuerit, si Titius, imo Seius. ff. de*
22 *hæred. instit.* Bartol. in *quæst.* 12. *quidam reliquit. in princip.* † Amplia, quia repugnantia annullat actum, in quo datur repugnantia, & si est in litteris Papæ, præsumuntur falsæ, nisi possit talis repugnantia saluari. Franc. Aretin. *consil.* 7. *Procedendum, in princip.* vbi,
23 quod litteræ in quibus dicitur, quod beneficium est solitum regi per regulares, & de nouo erigitur in beneficium, continet repugnantiam, nisi saluetur; quia solitum regi intelligatur de facto, non autem ex consuetudine præscripta. † Et ideo interpretatio
24 semper debet fieri, vt tollatur repugnantia, & perplexitas. Aret. *d. consil.* 7. *in princip.* & clarius *consil.* 9. *Eleganter & vere, in princip.* vbi, quod nemo præsumitur incontinenti seipsum corrigere, & contraria disponere. † Limita; quia vbi repugnantia, & contrarietas
25 potest referri ad diuersa, ea interpretatio sumenda est, vt non vitiet, sed vtrumque repugnans valeat & operetur. Deci. *consil.* 500. *num.* 6. *& seq. col.* 2. *ver quinto non debet fieri, de appell.* Zabar. *consil.* 68. *In quæstione, nu.* 2. † Extende; quia semper est facienda conciliatio, si potest, ne sit repugnantia, & magis præcedentia declarant sequentia, quam è contra, nisi sit repugnantia inconcordabilis; quia si est in dispositiua, posteriora derogant prioribus, nisi contraria posteriora essent in clausulis exequtiuis. Dec. plene *d. cons.* 500. *In causa, quæ Mantuæ, num.* 6. *& sequent.* † Et quod si repugnan-
tia po-

tia potest distinctione saluari, valeat dispositio. Bart. plene in *quæstio. 12. quidam reliquit, ver. contra quod, in princ.* Aretin. *consil. 7. Procedendum num. 2. ver ideo sorte, cum sequen.* † Limita; quia quandoque contrarietas facit omnino actum nullum in totum, & penitus inutilem, veluti si legetur vsusfructus alicui post mortem; quia repugnant, ex quo vsusfructus morte finitur; ideo legatum redditur inutile in totum, nec substinetur ut vita reiecta contrarietate conditionis post mortem. Dyn. *consil. 3. Quæstio talis est, quidam, nu. 6. ver. item iuxta considerationem.* † Limita, quia legatum vsusfructus, vel seruitutis rei, in qua legatarius habet dominium, est inutile propter contrarietatem; quia nemo potest habere vsumfructum in re, in qua habet dominium. Dyn. *d. consi. 3. in pr.* † Declara tamen; quia si relinquatur dominium, & vsusfructus eiusdem rei, licet isti sint contraria; tamen substinebitur legatum in eo, quod potentius est, videlicet in dominio, quod est plenum, seu plenius, Dyn. vbi supra. † Limita, quando legatum (quod non debetur, nisi adita hæreditate) fieret ad vitam legatarii cum prohibitione, quod hæreditas non posset adiri in vita legatarii; quia inutile redderetur legatum. Dyn. *d. consi 3. n. 3. ver. præterea constat.* † Contrarium tenet Iason *consil. 110. In secundo dubio principali, libr. 1.* vbi dicit, quod si quis instituatur hæres cum hoc, quod non possit esse hæres, nisi prius satisfecerit omnibus legatariis, & im. leuerit omnia disposita in testamento; & tamen sunt cõtraria; quia legata non nisi adita hæreditate debentur; dicas, quod ista non est cõtrarietas, insanabilis esset, si diceret, quod non sit hæres, nisi solutis legatis, & subiungeret, quod solueret vt hæres, sed potest soluere de suo, & tollitur repugnantia, quæ potest conciliari, non sic in casibus prædictis. Vide, *Legata non valent, neq; debentur. Concl. 52.* Vide. *Hæredis institutio quibus casibus non valeat. prout facta fuit. Concl. 85.* † Limita, vbi contrarietas, & repugnantia est inter licitum & illicitum; quia actus interpretatur in eo, quod est licitum, reiecto illicito; ideo compromissum factum in arbitros, & amicos cum clausula, & iuramento de stando arbitrio, & laudo etiam iniquo, non tollit reductionem laudi; quia licet repugnantia inducatur ex illis verbis, tamen potius admittitur reductio, tanquam quod iniquitas potius repellatur, quam quod intentio regulata censeatur sublata. Cald. *consi. 110. col. 2. in pr. ver. super exceptione, vsque in fin.* & maxime in *ver. item aperte hoc*, quod est 1. *de arbitr.* † Declara, quia propter contrarietatem actus valet alio modo propter repugnantiam, & ideo dicit Oldr. *d. consi. 172. in prin.* quod Papa non concedit monacho, vt habeat proprium existens monachus, sed bene potest facere, ne sit monachus, vt proprium habeat, & multa alia in simili adducit, quæ videas, & sic actus substinetur alio modo propter contrarietatem, quam esset celebratus. Vide, *Contraria allegans non auditur. Concl. 1005.* Vide, *Perplexitas quæ dicatur. Concl. 514.*

Reputatio quid operetur, & quotuplex. Concluſ. 204.

REPVTATIO † alia verbalis, quæ parum operatur. Oldr. *consi. 254. n. 5. ver. tertio opponitur.* † Quandoq; tamen ista verbalis multum operatur, vt *Instit. de adopt. § fin.* Oldr. vbi supra. † Reputatio vero realis multum operatur, & licet non semper rẽ in vero constituat, tamen constituit reputatum in quasi possessione talis iuris, in quo communiter fuit realiter reputatus. Oldr. *d. consi. 254. Quia tota pars, n. 5. ver. tertio opponitur.* † Sed vt probetur ad effectum, vt releuet, necesse est, quod testes deponant, quod habebatur pro tali ab omnibus cognoscentibus eum, alias nõ releuat. *l. 1.* vbi Bart. *C. de testam.* Alexan. plene *consi. 195. Reddito per me, n. 2. & seq. per tot. lib. 7.* vbi, quod non sufficit, si dicatur, quod inter homines loci reputabatur talis; quia apud duos potuisset reputari, sed debent concludere apud maiorem partẽ populi, & dat multa similia. † Amplia; quia communis reputatio, quod quis sit Legatus, facit valere collationem beneficii, licet non probetur facultas; quia communis error facit valere actum, qui alias non valeret. Cald. *consi. 82.* quod est 2. *de iust. deleg.* † Amplia; quia bastardus, & homicida inhabiles ad beneficium Ecclesiasticum, si per multos, puta decem annos possederint, præsumuntur canonice instituti, & dispensati. Anch. *consi. 117. Satis impertinens per tot.* † Amplia, quia facultas dispensandi circa matrimonia, & alia in Episcopo, qui reuera nullam habebat facultatem, propter communem errorem, & communem reputationem habetur pro legitima, quoad prolem legitimam, & bonam fidem contrahentium, & validitatem matrimonii. Anch. *consi. 409. Viso, & diligenter, in fi.* sequitur Rota, vt per Papaz. in *addit. ad decis. 2. de filiis Presbyt. in nou. n. 7.* † Et hæres putatiuus si soluit debita vere hæreditaria, licet ab eo euincatur hæreditas, debet sibi satisfieri de solutis, vel soluta potest retinere. Rom. *consi. 149. Conclusionem. col. 2. nu. 2. ver. tertiam earumdem.* Vide plenius, *Opinio, & reputatio communis multa operatur. & quæ. Concl. 157.*

Rescissoria contractus agens tenetur restituere habitum. Concl. 205.

AGENS † rescissoria contractus ex læsione, vel alias debet restituere id, quod habuit ex illo contractu, quem rescindit. Corn. *consi. 188. In præsenti consultatione, in fin. li. 2.* † Extende, ẽt si sit minor ille, qui agit rescissoria, Corn. *d. consi. 188. num. 16. lib. 2.* vbi idem, si agit minor restitutione in integrum. † Amplia, vt idem sit, quando actione redhibitoria agitur, vt rescindatur contractus. Corn. *dict. consil. 188 num. 17. lib. 2.* † Amplia, vt procedat, etiam si agatur rescissoria ob causam non sequutam in casibus, in quibus potest contractus rescindi, Corn. *dict. consi. 188. num. 17. lib. 2.* † Amplia etiam in resignatione spiritualium, vel officiorum Rom. Curiæ; quia si est facta resignatio cum pensione, & resignatarius dicat pensionem intolerabilem, & agat rescissoria, debet restituere beneficium, vel officium habitum. Anch. *consi. 313. Nisi legibus, n. 4.* vbi, quod est generale in omnibus. † Amplia, vt idem sit in eo, qui aduersus contractum petit restitui; quia debet restituere id, quod habuit ex contractu illo, & esse regulare in omni materia, dicit Anch. *d. consi. 313. n. 4.*

Rescisso contractu non tollitur dominium quæsitũ ex contractu rescisso. Concl. 206.

STATVTVM † si rescindat contractus adiudicationum, vel donationum insolutum factarum in præteritum, & declaret esse nullum, non tollit dominium quæsitum ex illo contractu. Alex. *consi. 199. Perspectis, in prin. lib. 6.* vbi, quod fuit opinio Maccagnani Bononien. & quod est * communis opinio; quia annullato contractu non annullatur dominium ex eo; quia destructo vno ex separatis, non destruitur alterum separatum, & verba loquentia de contractu non aptantur ad dominium. † Extende; quia statutum respiciens præterita, & annullans contractus præteritos dicitur odiosum; ideo restringendum, vt non operetur, nisi in quantum loquitur, & quia quando actus fuit semel perfectus, & fortitus est effectum suum, defectus causæ non rescindit, quod legitime factum fuerat, idem Alex. *d. consi. 199. n. 2. & seq. ver. maxime in materia, lib. 6.*

Rescriptum quid sit, quæ requirat, & quibus æquiparetur. Concl. 207.

RESCRIPTVM † quid sit, & alia pulchra, vide apud Dec. Felin. Abb. & Beroum in *rubric. de rescr.* Rebuff. in *tract. de rescript in reg. constitutiones, in princip.* † Extende; quia quoad partes habet rescriptum vim legis. *l. ex relationibus. C. de legib.* vbi Bald. *in princ.* Corn. *consi. 236. Licet videatur, col. 2. ad med. lib. 1.* & non extenditur ad aliam personam, vt infra in *ver. Rescriptum de vno non extenditur ad aliud. & quando secus. Concl. 213.* † Et quod rescriptum Principis decisorium habeatur pro casu legis, seu statuti, & propterea inanis sit omnis disputatio. Corn. *consi. 109. in fi & consi. 316. in fin. n. 7. lib. 1. & consi. 150. num. 4. & consi. 188. num. 12. lib. 2.* Dec. *consi 484 in princ. & consi. 93.* Crauet. *consil. 4. n. 2.* † Et propterea seruari debet specifice, prout disponit, *& prudentiam, in princ. de offic. deleg. cap. cum dilecta de rescript.* maxime; quia præsumitur emanatum ex certa scientia, adeo quod omne obstaculum iuris censetur remotum, quamuis clausula, *ex certa scientia*, non fuerit expressa. *l. quidam in fi.* Castrens. pulchre *consil. 414. nu. 5. lib. 1.* † Requirit scriptum, & gratia Apostolica datam, locum, & tempus, vt valeat. Rom. *consil. 340. in princ.*

Rescriptum, seu commissio Apostolica an perpetua, vel temporalis Concl. 208.

RESCRIPTVM, † seu commissio Apostolica, factum dignitati est perpetuum, si est super re, vel negocio habente cautam continuam, & perpetuo duraturam. Oldrad. *consi. 334. in princ. ver. ad primum.* Vide, *Gratia quid sit, & quæ dicatur perfecta. Concl. 51.* † Amplia, vt comperat nedum perpetuo habenti dignitatem, sed etiam successori suo in dignitate. Oldr. *d. consi. in fi. ver. ad tertium.* † Quando autem dicatur facta commissio dignitati, & quando persona? dic, quod si dirigitur dignitati, vt Præposito talis Ecclesiæ, censetur facta dignitati. Fed. de Sen. *consi. 20. n. 4. ver. at in Proposito*, secus, si præmittatur nomen proprium, vt ibi n. 2. † Amplia; quia rescriptum, seu priuilegium concessum alicui sub nomine dignitatis est perpetuũ; quia dignitati censetur concess.

cessum, secus si personæ. Vide, *Dignitati, vel officio quando aliquid censeatur concessum. Conclus.* 434. vbi plenissime videas. † Amplia, quod rescriptum, & priuilegium concessum alicui Episcopo, si erigatur Episcopatus in Archiepiscopatum, adhuc durat; quia illa dignitas est eadem, licet aucta fuerit. Oldrad. *consil.* 239. *bo. mem.* 6 *D. Clemens.* † Amplia; quia rescriptum ad iudicia durat perpe- 7 tuo durante vita concedentis etiam re integra. † Restringe, vt anno tollatur primum rescriptum impetratũ, & non præsentatum, quando aduersarius aliud obtinuit. Ioan. de Imol. *consil.* 146. *nu.* 12. *vers. item non obstat.* † Extende; quia non tollitur anno, quando 8 causa est coram Principe, ita quod non est in potestate partis vti 9 rescripto. Ioan. de Imol. *d. consil.* 146. *num.* 12. † Restringe Florentiæ; quia rescripta, quæ non præsentantur intra mensem, euanescunt, nec impediunt, quin lapso mense possit adiri iudex ordina- 10 rius, ita disponente statuto, & lege municipali. † Declara restrictionem, vt procedat, quando non fuit in iudicio præsentatum rescriptum, si vero fuit præsentatum, sufficit, quod partes vsæ sint rescripto in aliquo; quia quoad omnes causas dicitur perpetuum. 11 Deci. post alios *in l. more, n.* 44. *ff. de iurisd. om. iud.* † Limita; quia etiam si cõmissio sit facta dignitati, dicitur personalis, & nõ transit ad successorem in sex casibus, quos ponit Iaf. pro sex limitationi- 12 bus, *in d. l. more, n.* 65. *ver. nota ex gl. ff. de iurisd. om. iud.* † Limita, & adde, quod litteræ, seu rescriptum, si est iurisdictionale, expirat re integra morte concedentis, *c. fin. § officium. de offic. delegat. in* 6. Cal- 13 der. *cons.* 455. alias 11. *de censibus circa med. vers. quæritur.* † Et quando res dicat integra, vel cœpta, Vide Iaf. *in d. l. more, n.* 56. *ver. videamus* 14 *ergo. ff. de iurisdict. om. iud.* † Si vero sunt gratiæ, tunc sunt perpetuæ, tamen contra illas spatio 40. annorum præscribitur. Cald. *d. cons.* 15 455. *circa med. vers. sh autem sunt litteræ*, alias 11. *de censibus.* † Declara; quia gratia, si est subreptitia, dicitur nulla, & non valet etiam processus exequutoris; quia iurisdictio accessoria expirat annullata gratia, sicuti in casu conuerso, licet rescripta iustitiæ morte concedentis expirent re integra; secus est, quando iurisdictio est accessoria ad gratiã; quia sicuti gratia est perpetua, & non expirat morte concedentis, etiam re integra; ita etiam iurisdictio accessoria ad gratiam non expirat morte concedentis, etiam si res sit integra. Abb. *consil.* 34. *Super quæstionis materia, col.* 2. *num.* 5. *vers. subreptio autem, & num.* 6. *lib.* 2.

Rescriptum an sit gratiæ, vel iustitiæ, & qualiter cognoscatur. Concl. 209.

1 RESCRIPTVM † in dubio præsumitur iustitiam continere, & non gratiam, & is probare debet, qui dicit rescriptum gra- 2 tiosum. Gem. *cons.* 65. *col. pen. n.* 23. *ver In contrarium videtur.* † Extende maxime, quando pars narrauit sententias latas per fauores, & petit restitui in integrum; quia talis restitutio præsumitur cõcessa de iustitia, non de gratia. Fulg. *cons.* 153. *In causa, quæ vertitur, in prin.* 3 vbi, quod respondeo ad petita accommodatur. † Amplia; quia rescriptum cognoscitur esse mere iustitiæ, si in eo contineatur narratio respiciens iustitiam, vt quia dicitur, quod aduersarii indebite, & iniuste contradicunt. Calder. *consil.* 38. *Cognoscitur*, alias 4 15. *de rescr.* Fulg. *d. cons.* 153. *In causa, quæ vertitur, in princip.* † Amplia idem esse ex clausulis Papæ, si diceret, honestam supplicationem voti esse compotem, vel similia. Calder. *d. cons.* 38. alias 15. *de rescri.* 5 † Declara tamen; quia impetrans, si conqueritur coram Papa supplicando, vt ei de opportuno iuris remedio prouideat, dicitur acquitere ius; quia si ius non haberet, non conquereretur. Feder. de Sen. *consil.* 290. *num.* 8. *col. antepenul. ver. conquerendo isti impetrantes*, vbi, quod tamen sæpe etiam, quibus non habent, con- 6 queruntur. † Amplia; quia clausula, *corrigas*, in rescripto importat causæ cognitionem. Calder. *consil.* 453. *in fin.* alias 11. *de censibus.* 7 † Mixtum dicitur rescriptum, quando continet gratiam, & iustitiam, prout quando mandatur executori, vt conferat, in hoc est gratiosum, quando vero datur iurisdictio compellendi, sapit iustitiam, & sic dicitur mixtum. Gemin. *d. cons.* 65. *col. penultim. ver. ego puto, & num.* 24.

Rescriptum, vel commissio Principis, quod fiat iustitia, vel compromissum, qualiter intelligatur. Concl. 210.

1 PRINCEPS † rescribens, quod fiat iustitia, & non dicat, per quem, intelligitur mandare iudici causæ, coram quo est cœ- 2 ptum iudicium. Bald. *consil.* 138. *In ciuitate Venetiarum, lib.* 2. † Et si Princeps primo rescripsit ad aliquid præiudiciale contra rem iudicatã, postea iterum rescribit, quod fiat iustitia, censetur omnino recedere à primo, si esset contra ius partis. Alex. *cons.* 94. *incausa, & lite, in prine. lib.* 2. † Contrarium; quia rescriptum secundum 3 Principis, quod fiat iustitia, non tollit primum rescriptum, per quod idem Princeps rescripsit, quod Titius non molestetur iu- per crimine, de quo imputabatur. Signor. *consil.* 240. *In quæstione, n.* 5. *vers. quinto sic.* † Si vero mandat, quod fiat compromissum, nec 4 dicatur, in quo loco, intelligitur in loco æquo, & cõmuni, quando inter partes contenditur de loco. Bald. *consil.* 138. *num.* 2. *vers. sed autem.* vbi declarat cum distinctione, & quis dabit veritati arbitrum, *lib.* 2. † Rescriptum, quod Potestas prouideat, quod quic- 5 quid fratribus debetur vigore certi testamenti, habere debeant ilico, non aliud importat, nisi quod fiat ius summarie. Alex. *cons.* 42. *Viso processu, nu.* 3. *lib.* 4. † Et rescriptum Legati, quod inter de- 6 linquentem officialis, & puniat iustitia mediante, debet intelligi, quod fiat, quod de iure est, & quod non torqueatur sine indiciis; quia non esset iustitia mediante, & in dubio semper rescriptum ad iustitiam, & ius reducendum est. Alexan. *cons.* 34. *Visis, & consideratis, per tot.* maxime *n.* 4 *& seq. lib.* 6. † Et rescriptum Princi- 7 pis, per quod se remittit ad id, quod vtat iustitia, nihil videtur concedere gratiosum, sed quod fiat iustitia ordinarie. Afflict. *dec.* 128. *Fuit dubitatum, in fin.*

Rescripta qualem interpretationem recipiant, & à quo debeant interpretari. Concl. 211.

RESCRIPTA † debent interpretari secundum ius commune, 1 etiamsi quantum ad verba videantur discrepare à iure communi, *c. causam, de rescript.* Cald. *consil.* 25. *Si mandatur, in princ.* quod est *consil.* 2. *de rescript.* & duplicatur *consil.* 333. alias 1. *de sent. excommu.* vbi ampliat procedere, etiam si discrepent à iure; quia ordo iuris seruari debet. † Extende; quia rescriptum Concilii, vel Princi- 2 pis, quod quis non audiatur contra sententiam, nisi parito iudicato, debet intelligi de sententia, quæ transiuit in iudicatum, non de ea, à qua potest appellatio, vt sit conforme iuri communi. Rom. *cons.* 334. *Circa primum, in princ.* vbi apostill. *in ver. quod si.* † Extende, vt procedat, quia imo verba rescripti sunt impropri- 3 anda, vt reducantur ad ius commune, & ne iustertio auferatur. Rom. *d. cons.* 334. *n.* 2. *ver. secundo idem probatur.* vbi apostill. *in ver. auferatur*, allegat Rom. tex. *in c. super eo, de offic. deleg.* vbi si Papa scribit Delegato, vt si sibi constet de iure patronatus, de persona præsentata ordinet Ecclesiam, illud verbum, *ordinet*, exponitur ordinandam pronunciet ab eo, ad quem spectat, vbi etiam apostill. *in ver. ordinandum*, & idem Rom. *cons.* 350. *In casu, in fin. n.* 24. † Exten- 4 de; quia rescriptum Principis semper interpretatur, ne iuri alterius deroget. Rom. *d. consil.* 334. *num.* 3. *ver. tertio probatur.* † Item, ne 5 ius tertii lædatur, *c. super eo, de offic. deleg.* Alex. *consil.* 108. *Viso processu, n.* 4. *lib.* 6. † Et idem in rescripto, mandato, & dispensatione Lega- 6 ti; quia debent reduci, quantum fieri potest, ad ius commune, & ne alteri fiat præiudiciũ. Alex. *cons.* 34. *Visis, n.* 7. *& seq. vers. & adhuc, lib.* 6. † Amplia; quia rescriptũ loquens, quod parito prius iudica- 7 to contra sententiã Cardinalis debet intelligi de sententia facienti iudicatum, vel quia non fuit appellatum, vel appellatio transierit deserta; quia parito iudicato hoc importat. Rom. *d. cons.* 334. *Circa primum, in pr. & n.* 4. † Extende; quia rescripta iurisdictiona- 8 lia, seu iurisdictionis excitatiua semper recipiunt interpretationem à iure communi. Rom. *cons.* 285. *Omnia ad decisionẽ n.* 4. † Am- 9 plia; quia rescriptũ Principis in dubio debet interpretari, ne tollat rem iudicatã, vel ius quæsitũ tertio, nisi hoc expresse disponat. Iaf. *in l. iustitia. ff. de iust. & iur. & in l. causas, & lites, C. de transact.* Capoll. *cautel* 222. *Supplicatio.* Sarnen. *in reg. de non toll. iure quæsito, q.* 1. *col.* 1. *&* 2. † Extende, vt procedat in tantum, quod nisi dicatur in 10 rescripto, *non obstante re iudicata*, non censetur tollere rem iudicatam, tex. *in l. fi.* & ibi Doct. *C. sent. rescind. non poss.* Alex *cons.* 95. *lib.* 2. Dec. *cons.* 198. Fel. *in cap super litteris, n.* 22. *& seq. de rescript.* Lap. *alleg.* 98. Paris. *consil.* 105. alias 108. *lib.* 4. † Imo tale rescriptum tollens 11 rem iudicatam est ipso iure nullum, *l. fin. C. sentent. rescind. non poss.*, ideo attendi non debet, si de re iudicata non fuit facta mentio. † Restringe, quãdo rescriptum alias non operaretur, & Princeps 12 habuit notitiam rei iudicatæ. Bal. *in c. 2. n.* 3. *de offic. deleg.* vbi Barbat. facit Fel. *in c. causam, n.* 49. *de rescript.* † Restringe, quando alias de 13 mente Principis cõstat, quod voluerit tollere rem iudicatã; quia vbi appareat de eius mente, non est de alia expressione quærendum. Gram. *cons.* 100. *In causa, n.* 66. quia mens in rescriptis potius est attendenda, quam verba. Iaf. *in l. iuris gentium, § prætor ait, n.* 16. *ff. de pactis.* & secundum mentem rescribentis rescripta sunt interpretanda. Deci. *in l. non omnis, n.* 4. *ff. si cer. pet.* vbi, quod Princeps in illo casu voluit causam ex integro reuideri, nõ obstante re iudicata. † Restringe, quando Princeps fuit informatus de re iudicata, 14 vt per supplicationem partis, vel per informationem habitam à iudi-

iudice cui commisit informationem in precibus cõtentorum; quia tũc dicitur constare de mente, quod voluit derogare rei iudicatæ, & iuri quæsito. Deci in *l. res iudicata n. 35 ff. de reg. iuris.* Vide, *Princeps non præsumitur tollere ius tertij. Concl. 685. cum seq. ibi Conclus.*

15 † Amplia; quia in rescripto semper inest tacita clausula, *sine præiudicio iuris tertio quæsiti*, vel, *iuris quæsiti*. Felin. in *c. Capitulum, col. 17. ver. de duobus, de rescript.* late prosequitur alios citans Gomes. super *reg. de iure quæsit. non tollen q. 1.* Castil. *cons. 8 In facto, num. 3.* vbi, quod

16 inest clausula, *salvo iure alieno*. † Et quod in dubio nunquam præiudicet tertio, neque iuri quæsito, est tex. in *l. 2. §. merito, & § si quis à Principe, ff. ne quid in loco public. c. quoniam. de rescri. in 6. c. super eo.* vbi Abb. *de offi. deleg.* & ibi late Felin. & Dec. idem Dec. *cons. 373. n. 10.* Parisi. *cons. 51. n. 15. & 16. lib. 4.* & Ias. & alii in *l. sin ff. de constit. in*

17 *princ.* maxime non citato Soc. *cons. 264. lib 2.* † Amplia, si petatur à Papa, quod quis admittatur ad prosequutionem suæ appellationis, & quatenus non duret, vel non sit locus appellationi, restituat, & Papa dicat, audiat, & restituat, intelligitur concessisse secundam partem restitutionis, ne videatur tollere ius partis, vel contra ius rescribere Castr. *cons. 282. In causa ista, col. 4. n. 4. ver tertio allegatur lib. 1. & cons. 283. col. 4 in fi. cum seq. ver. tertio allegatur, lib. 1.*

18 † Amplia; quia preces subreptitiæ in vno vitiant rescriptum in omnibus. Dec. in *c. sedes. num. 5.* vbi Abb. & Felin. *de rescript.* per alle-

19 gata à Ias. in *l. ex falsis. nu. 4. C. de transact.* †. Et ideo si supplicans tacuit rem iudicatam, cui alias Princeps noluit derogare, neque concedere reuisionem, non præsumitur nunc mutasse voluntatem, neque velle ius tertio quæsitum auferre, nisi exprimat, vel sit informatus, *l. quamvis. de rescript. in 6.* Alciat. *reg. 3. præsumpt. 11. in*

20 *princ.* Cur. Iun *consil 88. num. 8.* Dec. *consi. 2 num. 4.* † Extende; quia licet Princeps rescripserit, *concede si stantibus prædictis*, præsumitur circumuentus, nec constare dicitur de mente, *l. 1. C. de petit. bon. sublat. lib. 10.* Rom. *consil. 436. nu. 19. ver. respondeo.* Alciat. *d. reg. 3. præsumpt. 11. num. 10.* Vide, *Clausulæ quæ insunt tacite absque expressione.*

21 *Conclus. 305.* † Amplia; quia debent intelligi verba rescripti secundum finem, ad quem proferuntur. *c. 2. de ordin. cognit.* ideo rescriptum impetratũ ad effectum possessionis, debet interpretari respectu possessionis tantum. Cald. *consil. 29. An si in rescripto, in princ.*

22 quod est *6. de rescript.* † Amplia; quia verba rescripti quantumcũque generalia restringuntur secundum præmissa; quia talia subiecta sunt, qualia prædicata. Calder. *d. consil 29.* alias *6. de rescript.*

23 † Extende; quia generalia verba rescripti restringuntur ad causam; ideo commissio appellationis, & totius causæ quoquomodo dependentis restringitur ad illam causam. Bald. *consil. 56. Factũ tale est in princip. lib. 4.* † Declara tamen; quia omnia rescripta ad

24 lites, & beneficia, tanquam odiosa sunt restringenda, & data in vno casu non comprehendunt maiora expressis. Cald. *cons. 234.*

25 alias 13. *de præben.* † Et rescriptum super causa spolii licet habeat clausulas, & *lites motas & inuendas*, semper restringitur ad causam spolij expressum, maxime quando dicitur occasione præmissorum. Castr. *consil. 253. Ad confirmationem, num. 3. ver. verba au-*

26 *tem, lib. 1.* † Amplia; quia si mandatur aliquem excommunicatum absolui præstita satisfactione, sufficit satisdatio, si de iure communi per satisdationem esset concedenda absolutio; quia talis præsumitur mens rescribentis, qualis dispositio iuris. Cald. *cons.*

27 25. alias 2. *de rescript.* quod duplicatur 533. alias 1. *de sententi excom.* † Amplia; quia rescriptum tollens omnes exceptiones debet restringi, & dilatorias, non autem de peremptoriis. Bald. *consil. 502.*

28 *Post diuersa in fin. lib. 5.* † Extende; quia rescriptum reuocans omnia facta per talem iudicem restringitur, vt non tollat facta solemniter, & iuridice, sed tantum reuocantur inualida, seu iniusta, prout est excommunicatio, & absolutio facta non citata parte; quia

29 valet, ex quo non est nulla, sed bene est iniusta ex defectu ordinis. Rom. *consil. 354. Circa propositum, nu. 3.* † Et quod rescriptum non tollat exceptiones peremptorias, de quibus specialem men-

* tionem non facit, est communis * opinio, de qua Alex. *cons. 136.*

30 *In causa, & lite, num. 3. ver. præterea rescriptum, li. 2.* † Amplia; quia rescriptum non patitur callidam, neque malignam secundum corticem interpretationem, sed sane debet intelligi, ne reddatur elusorium, etiamsi verba aliter sonarent. Petr. de Anch. *cons. 153. Punctus talis num. 8.* † Item neque subtilizationem. Lap. *alleg. 89. Factũ,*

31 32 *super quo, num. 17.* † Amplia; quia rescriptum, seu littera Principis, vel magistratus superioris demandans exequutionem alicuius negocij ad instantiam partis, sem. er intelligi debet iuris ordine seruato; quia semper inest clausula, *si preces veritate nitantur, l. vniuersa. C. de diuer. rescript.* † Extende; quia quando committitur exe-

33 quutio, censetur commissa cognitio, *l. etsi non cognito. C. si contra ius, vel vtil. publ.* & ita Bart. & Doct. in *l. à diuo Pio. in prin. ff. de re iudic.* ideo debet dari libellus, & debent seruari ordines iudiciarij, de quibus in *l. prolatam. C. de sent.* aliàs si ab exequutione inciperetur, esset contra *l. 1. C. de exeq. rei iudic.* † Amplia; quia rescripti verba 34
ita sunt interpretanda, ne rescriptum reddatur elusorium, sed ali. 35
quid operari debet. Rom. *cons. 372. Non video, nu. 2.* † Amplia; quia
rescriptum Principis dubium debet declarari secundum supplicationem porrectam, arg. *l. si defensor. §. qui interrogatus ff. de interro. act.* in puncto Im. in *l. iudex. col. 6. ver. sed hic insurgit dubiũ ff. de re iud.* Bal. in *c. inter dilectos, col. pen. de fid. instr.* Abb. in *c. 2. de treuga & pace, c. inter dilectos, ver. cæterũ, de fid. instr.* Ias. in *l. iustitia, col. 2. ff. de iust. & iur.* Alex. *consil. 84 in causa vertente inter Cameram. li. 1.* plene Fel. in *c. super litteris, n. 23. & 24. de rescript.* & facit generalis regula, quod simplex responsio intelligitur secundum petita. §. *præterea Instit. de iniur. stipu.* Alex. *consi. 84. adsi. lib. 1.* Deci. *cons. 323. n. 11.* vbi, quod rescriptum refertur ad preces. † Extende; quia rescriptum dubium 36
à precibus declaratur, ita vt extendatur ad casum in precib. expressum, licet eius expressio non sit facta in rescripto. Rom. *cons.*
80. *Confirmanda*, faciunt dicta per Parisi. *consi. 7. De potest. n. 23. lib. 2.*
† Et quod rescriptum Principis recipiat declarationem à pre- 37
cibus, est text. & ibi gl. C. *de diuer. rescr. c. inter dilectos. §. cæterum, de fid. instr.* Dec. *consil. 733. num. 2.* & *seq.* Parisi. *consi. 6. n. 42. lib. 2.* Soc. *consil. 45. n. 8. & n. 57. & consi. 93. nu. 41. lib. 3.* & late comprehendit causas omnes petitas à partib. Rom. *consil. 343. Ex proposito, n. 13. ver. quoad tertium.* † Et maxime procedit extensio, quando rescriptum dis- 38
pensatiuum per extensionem ad casum in precib. reducitur ad ius commune, vel statutarij. Parisi. *consi. 56. col. fi. in fi. lib. 4.* † Exten- 39
de; quia si fuit supplicatũ, quod causa reuideretur per talem magistratum, vel talem auditorem, & Princeps dicat, *concedesi*, vt supra, supplicans habet electionem adeundi, quem maluerit ex dictis duob. iudicibus, *c. in alternatiuis, de reg. iur. in 6. l. plerumq; in fi. ff. de iur. dot.* Dec. *cons. 12.* † Extende; quia si fuit supplicatum, q; com- 40
mittitur causa summarie, simpliciter, & de plano, dilationib. attentis, & non attentis, & rescriptũ dicat, *audiat talis*, licet non sint expressa omnia petita, videl. summarie, simpliciter, &c. omnia censentur petita concessa. Rot. *dec. 9. in nou. si petatur.* alias 67. quæ duplicatur in *antiquis, eod. tit. deci. 7.* alias 513. sed istę duę decisiones non dicunt hoc, sed q; si petitur auocari causa ab vno auditore, & committi alteri, & Papa dicat, *audiat A.* censetur cõmissa, & auocata causa, licet nihil dicat de auocatione. Bal. in *c. 2. extra de off. deleg. col. 2.* vbi, quod si lata fuit sententia, quæ transiuit in iudicatũ, & fuerit supplicatum super reuisione eiusdem, & Princeps rescribat, *audiat talis, & iustitiam faciat*, censetur commissa reuisio, non obstante re iudicata. Vide infra, *Reuisio quid sit, & importet, & quando, & ex quibus concessa dicatur, &c. Concl. 313.* † Declara, quia prædicta procedunt, si petatur summarie, de plano, sola facti veritate 41
inspecta, abbreuiatis dilationibus, si Papa rescribit, *audiat summarie*, licet omnia non repetat, veniunt omnia, secus si diceret, *Audiat &c.* sine verbo, *summarie*. Rota in *nou. 2. de rescr.* & duplicatur in *antiq. 10 eod. tit.* Alex. *consi. 44. nu. 3. lib. 2.* † Facit regula, quia re- 42
sponsio simplex ad omnes qualitates in interrogatione contentas refertur Doct. in *l. si cui la prima. ff. de leg. 1.* nam si Seius fuit interrogatus, seu accusatus, quod cognouerit Bertam vxorem Titij, & respondeat, cognoui, videtur fateri, Bertam fuisse vxorem Titij; plura similia congerit Felin. in *c. causam, quæ. ver. clausula refertur. de rescript.* Vide infra, *Respublica obligatur ad multa, & quæ. Conclus. 275.* † Extende; quia rescriptum non extenditur vltra 43
preces Bartol. in *l. de ætate. §. quod autem. ff. de interrogat. act.* vbi Alexand. in apostill. & licet responsio esset indeterminata; si ta- 44
men petitio est determinata, etiam rescriptum dicitur determinatum, prout in petitione ita Ruin. *cons. 3. numer. 1. & sequen. lib. 1.*
† Contrarium, seu restringe, quando resultaret absurdum, vel 44
quando læderetur ius tertij; quia tunc debet fieri stricta interpretatio, vt ad illud, quod exprimitur, tantum censeatur respõdisse. Rota *decis. 358. tit. de rescript. 26. in nou.* quã refert, & sequitur Alex. *cons. 94. In causa, & lite, n. 3. lib. 2.* vbi, quod si peratur committi causam summarie, simpliciter, & de plano, &c. & rescribat Princeps, *audiat talis & iustitiam faciat*, non censetur commisisse summarie, & vt perebatur. Ias. in *l. iustitia. ff. de iust & iur.* † Imo plus voluit 45
Corn. *cons. 5. lib. 2.* quod si plura in supplicatione petuntur, & Princeps circa vnum rescribit, cætera negasse censetur, & ita dicit fuisse consultum per Capr. quod si petatur causa committi summarie, & de plano, &c. & Princeps rescribit; *talis iustitiam faciat, vt petitur*, illa verba, *vt petitur*, non referuntur ad omnia postulata, sed solum ad petita circa iustitiam. † Facit; quia clausula in fine 46
posita non refertur ad omnia, quando apposita fuit ad determinationem vnius tantum. Bart. & Doct. in *l. talis scriptura. ff. de leg. 1.* & hoc maxime, quando non potest sequi absurdum. Dec. in *c. cum dilecti, de donat. & in c. secundo requiris, de appell.* Vide plenius,

Respon-

Responsio secundum petitionem interpretatur, & quando secus. Concl. 273.

47 † Et per quem rescripta, vel priuilegia debeant interpretari, Vi-
48 de, *Interpretatio rei dubiæ, &c. Conclus.* 329. † Et si sensus propter dubietatem rescripti percipi non potest, non pertinet ad iudicem declarare, sed debet recurri ad rescribentem pro interpretatione, & declaratione, *c. ordinarij. §. si vero, de off. ord. in 6.* Felin. & Dec. in
49 *c. cum venissent, de iud.* † Et quod non pertineat ad iudicem declarare rescriptum, sed ad Principem, facit; quia manus appositio Principis ad causam, vel ad negocium operatur, quod inferior iudex debeat supersedere, & nihil attentare, *cap. vt nostrum*, vbi Abb. & alii *de appell.* Gram. *cons.* 95. *nu.* 23. & ideo debet iudex pronunciare supersedendum esse in causa, donec per Principem declaretur rescriptum. Bal. & Salyc. in *l. cum iudex. C. de sent.* Soc. *cons.*
50 124. *n.* 9. *lib.* 1. Ferat. *cautel.* 47. vbi alios citat. † Rescriptum dubium non dat iurisdictionem, quando persona non exprimitur; ideo nisi persona, cui fit delegatio, declaretur per delegantem, omnia sunt ab incompetenti facta Alex. *cons.* 136. *In causa, & lite, nu.* 20. &
51 21. *ver. præterea examinato, lib.* 2. Vide, *Declaratio contractus, & mentis dubiæ ad quem spectet. Concl.* 92.

Rescripta Apostolica quando sint odiosa, vel non. Concl. 212.

1 RESCRIPTA † Apostolica pro visitatione monasteriorum sunt stricti iuris, & odiosa; ideo debent restringi. Feder. de Sen. *consil.* 145. *num.* 1. *in fin. ver. præterea huiusmodi rescripta, & num.* 6.
2 *ver. præterea huiusmodi rescripta.* † Amplia; quia rescripta ad lites sunt odiosa; quia per illa detrahitur iurisdictioni ordinariorum, & iuri communi. Cald. *cons.* 234. *in pr. & per tot.* alias 13. *de præb.* vbi,
3 quod propterea non se extendunt ad maiora expressis, neque vltra expressa, *c. sedes, de rescr.* † Extende, quia rescriptum ad lites stricte interpretari debet, vt ad ius commune reducatur, *cap. causam, quæ.* cum ibi not. per Fel. *nu.* 9. *de rescript.* vbi etiam Dec. Paris. *consil.*
108. *n.* 14. *lib.* 4. *decis. Rotæ* 148. *commissio, & decis.* 358. *si in commissione,*
4 *in nou.* † Et quod stricte debeat intelligi, Bald. in *l. præscriptione, nu.* 26. *C. si contra ius, vel vtil. public.* gloss. Io. Andr. Abb. & alii in *cap. causam, quæ. in fi. de rescr.* vbi etiam Felin. ideo ad contenta, & expressa tantum extenditur, *cap. Rudolphus, &c. significanti, de rescript.* Bald.
in *l. vxori. C. qui accus. non poss.* Felin. in *rubr. de rescript. num.* 6. Alexan.
consil. 97. *num.* 6. *lib.* 6. vbi, quod sunt stricti iuris, & stricte sunt in-
5 terpretanda. † Extende, quia in dubio mens Principis circa rescripta præsumitur talis, qualis de iure esse debet. Ias. in *l. iustitia. ff. de iust. & iur.* & propterea in dubio non censetur voluisse præiudicare iuri quæsito per tertium, *l.* 1. *§. merito, & § si quis à principe. ff. ne quid in loco publ.* Curt. Sen. *cons.* 19. *colum penult.* Alexand. *consil.* 94. *In causa, & lite, col.* 2. *lib.* 2. Ias. in *d. l. iustitia. colum. fin. ver. quarto ff. de iust. & iure.* plura ponit Deci. *consil.* 209. *colum fin.* Paris. *cons.* 45. *num.* 24.
6 *lib.* 4. *& cons.* 106. *nu.* 9. *eod. lib.* † Et maxime, quando non habet rescriptum clausulam, *non obstante.* Alex. *d. consil.* 94. *lib.* 2. Ias. *d. l. iustitia ff. de iust. & iur.* † Extende; quia conclusio rescripti attendenda
7 est. Innoc. in *cap. super litteris*, super gloss. in *ver. in communi forma, de rescript.* quia si plura voluisset Princeps committere, sciuisset exprimere, *c. ad audientiam in fi. de decim.* Rota *decis.* 358. *si commissione,*
8 *in nou.* † Contrarium in simili Deci. *consil.* 137. *Et diligenter pro te-*
9 *nui, col.* 2. † Restringe; quia verba rescripti delegatorii sunt late interpretanda, & à stricta interpretatione receditur. Roman. *consil.*
343. *Ex proposito themate, num.* 15. vbi apostill. citat Felin. in *rubr. de*
10 *rescript. n.* 5. † Restringe; quia rescriptum inter A. & B. super suppressione beneficii, vel alio negocio continet tam petitorium, quam possessorium, & omnes lites, quæ super tali suppressione, vel negocio possunt esse, ita Rom. *d. cons.* 343. *n.* 13. *in fin. & n.* 14. vbi
11 apost. in *ver. potest.* † Declara, quia rescriptum Principis mandans, quod non obstante contumacia rei faciat iudex iustitiam, operatur, quod positiones contra eum habitæ pro confessatis ex forma statuti sibi non nocent. Bald. *consil.* 121. *Proponitur quod ex forma*
12 *statuti, lib.* 1. † Amplia in rescriptis ad beneficia; quia pariter sunt odiosa, quia præiudicatur ordinariis collatoribus; ideo non comprehendunt maiora. Cald. *d. cons.* 234. alias 13. *de præben.* vbi, quod rescriptum ad beneficia non comprehendit præbendas, vbi adsunt beneficia, & præbendæ: item rescriptum ad præbendam non comprehendit sacerdotalem: item ad beneficia non veniũt
13 dignitates, personatus, neque curata. † Extende hanc limitationem, siue rescriptum ad beneficia sit collatio de præsenti, siue mandatum de conferendo. Cald. *d. cons.* 234. *circa fin. ver. respondeo,*
14 alias 13. *de præb.* † Limita in legitimatione spurii, vt succedat patri de consensu patris; quia licet in consequentiam noceat agnatis, est fauorabile rescriptum hoc continens. Petr. de Anch. *consil.* 153.
15 *Punctus talis, n.* 6. † Limita; quia rescripta ad conseruationem iuris communis, & in iis, quæ sunt de genere permissorum, sunt perpetua, & fauorabilia, nisi in iis, in quibus obuiant iuri communi. Sign. Homod. *cons.* 148. *n.* 5. † Limita; quia rescripta motu proprio
16 concessa, etiam si alias essent odiosa; tamen sunt fauorabilia per motum proprium; quia motus proprius non minorem habet fauorem, & non minorem latitudinem habet in interpretando,
17 quam habeat vltima voluntas. Rom. *cons.* 388. *in casu proposit. n.* 7. vbi apost. † Limita; quia imo Papa arguit de vltima voluntate ad rescripta. Rom. *cons.* 388. *n.* 7. vbi apostil. in *ver. ad rescripta.* dat concord. etiam in casu conuerso de rescriptis ad vltimas voluntates. Vide Concl. prox. seq.

Rescriptum de vno non extenditur ad aliud, & quando secus. Concl. 213.

RESCRIPTVM † super causa temporali non se extendit ad
1 spiritualem. Lap. *allegat.* 71. *sape vid. num.* 7. *in fi. ver. vnde etiam.*
† Amplia, vt rescriptum, in quo exprimitur laicus, non se exten-
2 dat ad clericum, *c. sedes, &c. Rodulphus, de rescr.* Lap. *dict. alleg.* 71. *n.* 7.
3 *in fin.* † Amplia; quia rescriptum, vel priuilegium super certo subiecto concessum non extenditur ad futura subiecta separata à subiectis de præterito, *c. fi. de rescr.* Gem. *cons.* 106. *num.* 5. *ver. quinto.*
4 † Extende; quia rescriptum inter certas personas non habet locum inter alias. Sign. *cons.* 5. *n.* 4. † Amplia; quia rescriptum, vel pri-
5 uilegium pro A. B. & C. simul non habet locum inter eos, vt vnus contra alterum possit vti rescripto, vel priuilegio. Bald. *consil.* 365.
Ad euidentiam præmittendum, num. 4. *ver. ego dico lib.* 5. vbi dicit idem in priuilegio concesso pluribus contra omnes; quia non habet locum contra seipsos, quibus conceditur. † Extende; quia rescri-
6 ptum loquens de certis personis excludit alias. Roman. *consil.* 388.
7 *In casu proposita, nu.* 4. vbi apostill. in *ver. comprehendit.* † Amplia, quia rescriptum, in quo committitur causa appellationis à sententia lata per A. iudicem non valet, si sententia sit lata per B. quia error rescripti vitiat circa substantialia. Bald. *consil.* 341. *Proposito statuto,*
8 *per tot. lib.* 5. † Restringe, quando esset lata sententia per B. de consilio A. quia tunc licet dicat rescriptum, quod committitur appellatio à sententia lata per A. & A. non sententiauit, sed consuluit, eo casu valet rescriptum, quasi qui consilium dedit, secundum quod debet pronunciari, dicatur pronunciasse; ideo cum constet per relationem ad acta de corpore, valet rescriptum. Bal.
9 *consil.* 341 *per totum. lib.* 5. † Amplia generaliter; quia rescriptum limitatum circa personas, vel res, vel locum, vel tempus, vel causas, vel qualitates, aut quantitates, non extenditur vltra. Angel.
10 *consil.* 138. *Visis omnibus, in princip.* † Extende; quia rescriptum super mutuo non dat iurisdictionem super deposito, & super possessione per rapinam, & non extenditur ad possessionem per fraudem.
11 Angel. *dict. consil.* 138. *num.* 2. † Extende; quia rescriptum inter certas personas, & certas causas non comprehendit extraneas. Ioan. de Imol. *consil.* 117. *In causa, quæ vertitur, in princip.* † Amplia; quia
12 sicuti mandati fines sunt custodiendi, ita etiam fines rescripti. Angel. *dict. consil.* 138. *num.* 2. † Amplia; quia rescriptum contra A. non habet locum contra eius hæredes, si A. decessit re integra, & dicitur decessisse re integra, etiam si erat citatus ad certum termi-
13 num, & mortuus fuit ante terminum. Signorol. *consil.* 5. *cum inter*
14 *Gabrielem, num.* 2. *in fin. & num.* 2. *vers. secundo probat.* † Amplia; quia rescripta ad derogationem iuris alterius iam quæsiti sunt multum stricti iuris; vnde si possunt operari contra principalem, non operantur contra tertium possessorem, contra quem conueniendum iura aliter prouident, quam contra ipsum debitorem. Anch.
15 *cons.* 222. *Subtiliter, n.* 4. *ver. sunt enim ista.* † Extende; quia rescriptum contra certam personam obtentum non habet locum contra tertium possessorem. Anch. *d. cons.* 222. *nu.* 5. vbi, quod imo tacitumitas possessionis reddit rescriptum subreptitium. † Extende; quia
16 statutum, priuilegium, rescriptum, & decretum quantumcunq; generale non præiudicat tertio non vocato, vt ius sibi quæsitum
17 absorbeatur. Anchar. *d. cons.* 222. *n.* 6. *vsque in fin.* † Amplia; quia rescriptum obtentum contra B. contra quem ius nõ competit tempore rescripti, licet superueniat ius, non potest sequi condemnatio; quia non extenditur ad futura. Bald. in *l. præscriptione, num.* 40.
18 *ver. nono quæritur. C. si contra ius, vel vtil. publ.* † Declara; quia quando potest sequi condemnatio in eadem instantia superiure superueniente coram ordinario, ita etiam rescriptum extenditur, &
19 comprehendit, alias non. Ioan. de Anan. *cons.* 19. *num.* 16. *ver. vltimo restat.* † Restringe, quando ius superueniens habet causam de
20 præterito. Io. de An. *d. cons.* 19. *in fin.* † Restringe; quia procedit de iure Canonico, secus de iure ciuili. Io. de Ana. *d. cons.* 19. *inf.* † Am-
21 plia; quia rescripta dicuntur formalia; ideo ab eis, & eorum forma non recedit. Vide, *Forma rescripti võ seruatur multis casibus. Iter*
regula

22 *regula sit in contrarium* Castel. 422. † Amplia; quia rescriptum obtentum superspolio non dat iurisdictionem extra spolium Castren. *cons.253. Ad confirmationem, col.2.ver.circa secundum lib.*1. † Extende; 23 quia rescriptum obtentum super mutuo non valet in causa stipulationis, Castr. *d.cons.253.num.2.lib.*1. † Extende; quia rescriptum 24 obtentum super violentia non valet, si agitur de dolo Castr. *d. cons.253.nu.3.lib.*1. † Amplia; quia rescriptum Principis tollens rem 25 iudicatam quoad merita non censetur tollere quoad expensas, neque è contra. Gramm. *decis.69.num.3.& decis.91.num.*3. Cranet. 26 *cons.*172. *Venerabilis dominus, num.*2. † Extende; quia si Princeps per rescriptum restituit aliquem in termino ad appellandum, licet tollat rem iudicatam quoad revisionem; tamen non tollit quoad expensas, ideo soluere debet restitutus expensas, *l.*2. §. *merito & l. si quis à Principe ff. ne quid in loco publ.* late Marant. in *praxi char.*70. *num.*33. melius per Parid. de Puteo in *tract. de synd. in ver. sententia in c.*6 *restat vnum, num.*6. † Extende; quia rescriptum Principis quan- 27 tumcunque gratiosum, puta, si is, qui non soluerat directuram in termino, restituatur in bonam diem ad solvendum, intelligitur, dummodo solvat expensas patti aduersæ factas vsq; ad diem restitutionis; quia gratia Principis non aufert ius quæsitum tertio. Bart. in *l. Gallus. § & quid si tantum ff. de liber. & posthum. nu.*12. *c. quãvis de rescript. in* 6. nam verba rescripti potius impropriãtur, quam quod damnum alteri inferatur. Felin. in *c. super, de offic deleg.* Dec. *cons.*209. *In casu proposito col.*2. Belion. *cons.*20. *num.*6. & est tex. in *c.* 28 *ex parte. de offic. deleg. & in c. quamuis, de rescript in* 6. † Extende; quia si Princeps per rescriptum concedit facultatem reuidendi causam, non obstante re iudicata, solutis tamen prius expensis parti, debet ad vnguem seruari, cum videatur inducere formam, quæ ad vnguem debet seruari, *c. prudentiam, de offic. deleg. c. cum dilecta. de rescript.* & ideo transgressio formæ actum annullat. Bald. in *l. prolatam, col.*2. *C. de senten.* Ruin. *cons.*61. *num* 6. *lib.*5. & ideo non seruata 29 forma rescripti prima sententia remanet firma. † Limita; quia rescriptum quoad A. & B. extenditur ad subrogatos eorundem, si alter, videlicet A. vel B. moriatur, Bald. *consil.*26. *in fin. ver. item quia* 30 *optio, libr.*1. † Limita; quia rescriptum super restitutione adversus lapsum ad appellandum extenditur etiam ad conualidationem actorum, quæ deserta instantia perierunt; quia aliàs seruiret de vento. vide infra, *Restitutio multiplex. Concluſ.*277. *ver. amplia.* Vide Concluſ. prox. præced.

Rescripta pendente lite concessa non valent, & quando secus. Concl. 214.

1 RESCRIPTA † Principis obtenta pendente lite in præiudicium litis, vel non facta mentione litis, non valent. *C. vt lit. pend. &* 2 *in Auth. in med. lit non fieri sacras formas.* † Amplia, sive sit pendentia litis in prima instantia, sive sit in secunda pendente appellatione, sive etiam lata sententia, à qua non sit appellatum; quia de re 3 iudicata debet mẽtio fieri, plene Ias. in *rubr. C. vt lit pend.* † Amplia maxime in rescripto gratiæ obtento pendente lite, nõ facta mentione litis pendentiæ Roma. *consil* 330. *Circa primum, col* 2. *in princ. ver. secundo quia* vbi quod litis pendentia inducitur ex parte actoris, & in sui præiudicium ex sola commissione causæ, vel ex sola impetratione citationis; ex parte rei ex scientia citationis, vbi plena apostill. in *ver. loquitur*, quæ dat concord. † Amplia; quia rescri- 4 ptum Principis pendente lite impetratum non facta mentione litis pendentiæ, sive sit super nullitate, vel alias, etiam motu proprio non præiudicat tertio in iure sibi quæsito. Io. And. in *addit. Specul. de dol. & cont. §. fi. ver. porro, in addit. incip. De hoc interesse.* traduntur Canonistæ in *c. causam quæ ei secundo, de testib.* vbi Felin. & vbi * apostil. in *ver. non valeat,* dicit communem. Ias. in *l. supplicare, nu.*2. 5 *C. vt lit. pend.* † Amplia; quia rescriptum etiam super litibus, & causis pendentibus non valet, neque tollit, quin secũdum leges antiquas terminentur, sicuti neque statutum, Bartol. *cons.*87. *Factum* 6 *tale. in fine. lib.*1. † Extende; quia rescriptum, & statutum super negotiis nunquam comprehendit negotia, quæ transactione fuerunt terminata. *l causas. C. de transact.* quæ loquitur in rescripto. 7 Bart. *cons.*87. *Factum tale, li.*1. extendit ad statutum. † Amplia; quia imo si ille, qui obtinuit rescriptum, & eo vsus est, postea obtineat aliud rescriptum alteri iudici directum, non facta mentione de primo, priuatur vtroque in sui odium. *c. ex tenore, & c. fin. de rescript.* 8 Roman *consil.*330 *Circa primum, in princ.* † Amplia; quia rescriptũ impetratum fraudẽ, vel malitia; quia tacuit veritatem, in pœnam impetrantis est nullum. Roman. *dict. cons.*330. *in princip. ver. secundo* 9 *principaliter.* † Extende; quia rescriptum impetratum ab eo, qui appellauit tacita appellatione super re, super qua pendet appellatio, est ipso iure nullum. Rom. *d. cons.*330 *nu.*2. *ver. primo quia*, allegat *decis. Rota in nouiss.*25. *de rescript.* alias 310. & alios concord. quę

decisio hoc tenet in 2. *limitatione, circa med. ver. & ad hoc vltimum,* & extendit, sive appellatio sit ad Papam sive ad alium inferiorem. 10 † Restringe; quia regulariter rescriptum subreptitium circa iurisdictionalia, & contentiosa non est nullum ipso iure, sed ope exceptionis, videlicet si opponatur, secundum * communem, de quo Rom. *d. consil* 330. *num.*3. *ver. tertio quia.* vbi apostill. in *ver. elidit.* † Declara restrictionem, vt non procedat, quando rescriptum 11 est mere ad exequutionem gratiæ, vel cum gratia vnitum; quia tunc est ipso iure nullum ex subreptione, sicut gratia; ratio; quia principaliter datur ad exequutionem, non ad litem; secus si post gratiam daretur super gratia iudex pro exequutione gratiæ; quia tunc nullum est ope exceptionis Rom. *d. consil* 330. *n.* 3. *ver. tamen in hoc casu,* vt de primo casu apostill. ibi in *ver. Episcopo,* & de secũdo casu in *ver. ipso iure,* quæ dant concordantes. † Limita, quando re- 12 scriptum habet clausulam, *de plenitudine potestatis,* quia valet etiam in præiudicium litis pendentis, Bald. *consil.*305. *num.*3. *ver. tertio quia lib.* 1. † Limita, quando Princeps lite mota, & pendente ex certa 13 scientia aliquid rescribit; quia valent rescripta de consuetudine Principum, etiam quod non apponatur clausula, *non obstantibus legibus. C. vt lit. pend. & in auth. in med. lit. non fieri &c.* & ita seruatur. Bald. *cons.*121. *Proponitur, quod ex forma statuti, & cons.*305. *Verba Principis, nu.*2. *in fin. ver dicet aliquis, & nu.*3. *lib.*1. † Restringe tamen, nisi 14 falsum esset narratum Principi; quia non valeret. Bald. *d. consil.*121. *in princ. lib.*1. † Limita, quando facta est mentio litis. Bald. *d. cons.* 15 305. *nu.*2. *in fin. & nu.*3. *ver. secundo quia illud, lib.*1. † Limita, vt non 16 procedat, quando rescriptum est concessum motu proprio. Bald. *d. consil.*305. *num.*2. *in fi. ver. primo quia illud verum, lib.*1. Vide, *Subreptio ex taciturnitate, &c. Concluſ.*743. Vide, *Subreptitium quando dicatur. Concluſ.*724.

Rescriptum valet parte non citata, & quando secus. Concluſ. 215.

RESCRIPTUM † conforme iuri communi valet parte non ci- 1 tata. Oldrad. *consil.*224 *nu.*34. *ver. nec obstat.* † Declara tamen, 2 quod rescriptũ valet solum, & facit ius inter personas, inter quas est concessum rescriptum, vel privilegium. glo. in *l.*2. *C. de legib. in ver. imo statim.* Oldrad. *d. consil* 224. *nu.*34. *ver. nec obstat, in fin.* † De- 3 clara; quia rescriptum Principis non requirit citationem partis in concessione, sed bene in illius vsu, & exequutione; quia concessio rescripti residet in solo concedente, sed exequutio residet in iure partium; ideo debent citari, quando agitur de rescripto exequendo. Bald. *consil.*301. *Ad euidentiam præmittendum, in princ. lib.*5. vbi loquitur in rescripto, quod carceratus cedens bonis relaxetur, quod dicit esse conforme iuri communi. † Limita, quod re- 4 scriptum non valeat contra ius tertii ipso non citato. *l. item diuus. ff. de adopt.* Alex. *consil.*123. *Viso processu, in fi. lib.*2. † Declara in proro- 5 gatione habilitatis, vel iuris quæsiti facta durante termino; quia valet parte non citata. † Limita, quod non valeat rescriptum con- 6 dicionale parte non citata, etiamsi esset iuris interpretatiuum; quia debet interpretatio fieri parte præsente. *l. fin. C. de legib.* Oldr. *d. consil.* 224. *n.*34. *ver. nec obstat.* † Limita, quia rescriptum Principis 7 non tollit ius quæsitum tertio non citato. Soc. *consil.*264. *lib* 2. Vide, *Priuilegium partis citationem non requirit, & quando secus. Concluſ.*728.

Rescriptum, vel gratia Papæ ex quibus reddatur de falso suspecta. Concl. 216.

GRATIA † expectativa, vel rescriptum Papæ redditur suspe- 1 ctum de falso, si continet falsam latinitatem; & hoc ideo est 2 quia cum transeat per tot manus officialium Cancellariæ, non admitterent falsam latinitatem. Rom. *cons.*376. *Quæstio est, nu.*10. *& seq.* allegat *c. ad audientiã, de rescript.* & dicit esse præsumptionem iuris & de iure. † Extende, vt procedat, etiam si non obstante fal- 2 sa latinitate constet de mente Papæ; quia adhuc nihilominus redditur falsum. Rom. *d. cons.*376. *numer.*10 *in fin. cum seq. ver. iis tamen non obstantibus, c. ad audientiam, de rescript.* † Contrarium, quod 3 imo falsa latinitas, seu vitium orationis, non vitiet rescriptum, Innoc. in *c ex parte de fid. instrum.* † Declara; quia dictum Innoc. 4 procedit, quando in rescripto deficit aliquid, per quod perfecta non est oratio; quia tunc si constat de mente, non vitiatur; secus, quando adest falsa latinitas. Rom. *d. consil.*376. *numer.*13. *ver. non obstat dictum Innoc.* vbi plena Apostill. in *ver. dictum Innoc.* dat concord. †. Declara secundo, quod dictum Innoc. non procedit, 5 quando stylus curiæ non fuit seruatus, vel quando concurrunt falsitas, & omissio styli, quia difficilior dispensatio est super defectu geminato, quam super simplici. † Amplia; quia rescriptum, 6

in quo stylus curiæ Romanæ non est seruatus, efficitur de falso suspectum. Rom. *d. cons. 376. n. 12. ver. secunda ratio.* vbi plena apost. *in ver. suspectum*, vbi idem dicit in litteris Apostolicis, in quibus stylus curiæ non est seruatus; quia sunt de falso suspectæ, & nullam fidem faciunt, allegat plurimos concord. & rursus apostil. fi. *in ver. dictum Imoc. in fin.* allegat alios concord.

Rescriptum ex falsa causa quando substineatur, & quando subreptitium, vel nullum reddatur. Cōclusio 217.

1 RESCRIPTVM † Papæ generaliter loquens non potest dici vitiosum, licet in certa particula contenta sub generalitate contineat falsum; quia substinetur. Gemin. *consil. 48. in fi. nu. 2. ver. ad idem*, vbi, quod licet rescriptum directum Episcopo sit falsum, si dirigatur eidem per hæc verba, *dilecto filio*; quia debet dicere, *Ven. frater*; tamen si dirigatur vniuersitati, in qua Episcopus com-
2 prehendatur, & dicatur, *dilectis filiis*, substinetur. † Declara; quia regula est, quod rescriptum obtentum super falsa narratione nō valet. Signor. *cons. 35. In quæstione vertente. num. 2. & 3.* si tamen talis est falsitas, vel subreptio, qua non obstante, nihilominus concessisset Princeps, non est attendenda, neque vitiat, vt ibidem in pr.
3 † Amplia; quia libellus plures continens causas sufficientes non debet in omnibus iustificari. Vide, *Libellus plures continens causas.*
4 *Conclus. 316.* vbi latissime. † Limita; quia rescriptum obtentum, quod causa committatur extra Bertenorium; quia in illa ciuitate nullus est, qui possit causas audire, si constat de contrario, quod adsunt Canonici, & habentes dignitates, qui audiunt causas, rescriptum est nullum, & sententia alibi commissa per iudicem delegatum lata est nulla. Angel. Aretin. *consilio 99. Videndum cen-*
5 *seo, in princip. versic. secundo principaliter videamus.* † Extende; quia imo is, qui impetrauit tale rescriptum, condemnari debet in expensis, & perdit causam. Angel. Aretin. *dict. consil. 99. numero*
6 *9. versic. quimmo, cum sequent.* † Limita; quia regulariter rescriptum super falsa assertione obtentum non valet. Bald. *cons. 121. Proponitur, quod ex forma statuti, lib. 1 in princ.* Signor. *cons. 35 n. 2. & 3.*
☞ Vide, *Subreptio reddit gratiam nullam, & quando secus. Concl. 722.*
7 † Extende; quia falsa demonstratio circa substantialia, vel error circa substantialia vitiat rescriptum, vt non extendatur ad aliud, quam sit expressum. Bald. *cons. 341. Proposito statuto. nu. 2. ver. iste passus est dubius, lib. 5.* Vide, *Falsa demonstratio quando vitiet institutionem &c., vel legatum, aut non. Concl. 61.*
8 † Extende maxime, quando rescriptum est contra ius; quia obtentum per falsam expressionem est ipso iure nullum. Fulgo.
9 *consil. 153. in fin.* † Restringe; quia licet rescriptum, in quo falsa expressio fit, sit nullum; quia falsus precator debet carere impetratis; tamen non procedit, quando sine dolo, vt quia iustam causam habuit narrandi, vel credendi. Io. de Imol. *cons. 135. Viso rescripto. num. 3.*
10 † Restringe, quando esset subreptitium; quia tacuisset aliqua
11 sine dolo. Cuma. *consil. 103. Ad primum in pr.* † Restringe, quando falsa demonstratio, vel error non est circa substantialia, non autem si circa certam demonstrationem; quia sufficit, quod consteret de corpore per relationem. Bald. *consil. 341. num. 2. ver. vlterius*
12 *sciendum est. lib. 5.* † Restringe, quando error personæ esset circa personas connexas; quia non vitiat, licet sit erratū, si modo consteret de persona propter connexitatem, vt si est facta commissio appellationis à sententia lata per A. & reuera A. non tulit sententiam; quia fuit B. qui sententiauit, sed de consilio A. quia tunc
13 valet rescriptum. Bald. *d. consil. 341. per tot.* vbi casus, *lib. 5.* † Limita; quia concessio feudi fundata super falsa assertione est nulla, quādo ad instantiam partis est facta. Anch. *consil. 310. Tres domin. num.*
14 *15 & sequ. ver secundo probatur.* Alexand. *consil. 136. in princip. ver. vl-*
tra dico. li. 2. † Limita; quia si in rescripto fuit omissum narrare aliquid verum, quod si narratum fuisset, retraxisset Principem à concessione rescripti, vitiatur rescriptum tanquam subreptitium
15 Ias. in *l. præscriptione. adsi. C. si contra ius, vel vtil. publ.* † Extende; quia dolo facit, qui tacet in supplicatione porrecta Principi id, quod exprimere debuit, *l. ea quæ commendandi. ff. de contrah. empt.* Alex.
☞ *consil. 14. col fin. lib. 6.* Cranet. *consil. 192. numer. 14.* Vide supra *Con-*
16 *clus. 211. num. 18. & seq.* † Extende; quia supplicatio, seu preces porrectæ debent continere causas omnes, ex quibus moueri potest animus rescribentis ad concedendum, vel negandum; alias non valet rescriptum tanquam subreptitium, *s. super litteris*, & ibi glo. in *ver. communi forma*, *de rescript.* Bald. in *d. l. præscriptione*, *col. 3. C. si contra ius.* † Et debet continere expresse, & specifice, vt non autem in genere, *c. cum dilecto.* vbi Abb. in 2. *not. de rescrip.*
† Extende; quia debet supplicatio continere etiam ea, quæ pro illa causa impulsiua, & non finali possent mouere Principem ad concedendum, vel negandum, *c. postulasti*, vbi text. *de rescript.*
† Restringe, quando adest clausula, *vocatis vocandis*; quia non vi-
vitiatur Felin. in *cap. de cætero, col. 2. de re iudicat. & in cap. exhibita, col.*
1. de iudic. † Restringe, quando omissa fuerunt ea, quæ non re-
traxissent Principem. Lap. *alleg. 89. Factum super quo, num. 6.* Felin.
& Deci. in *cap super litteris, de rescript.* † Declara tamen; quia si re-
traxissent, vel non retraxissent Principem, statur arbitrio iudicis ex coniecturis, & verisimilitudinibus. Dec. in *d. cap. super litteris, n.*
11. de rescrip.

† Restringe; quia rescriptum Principis, per quod supplicans restitu-
tuitur in tempus ad appellandum, & sic ad bonā diem, valet, licet non fuerit narrata pendentia litis super appellatione extra tempus, etiam quod esset concludsum in causa, quia ex quo omnia acta super appellatione extra tempus erāt nulla, *l. 1. §. duo, &* ibi Angel. *col. 2. ver. item in dubio. ff. quando appell. sit*, *cap. Romana, de appell in 6. §. si vero*, late Alex. *cons. 87 col. 1. lib. 7.* taciturnitas actus
nullius non inducit subreptionē. Fel. in *c. ex tenore, in v. de rescripto, extr. de rescr.* Soc. *consil 169. col. 1. v. prima ratio, lib. 2.* † Restringe; quia rescriptum subreptitium, videlicet supplicatio subreptitia in vna parte non est subreptitia in totum, sed solum vitiatur in parte subreptitia, *cap. si eo tempore, de rescrip in 6.* Iason in *l. si ex falsis. Cod. de transact.*

† Limita; quia rescriptum habet tacitam clausulam, *si preces*
veritate nitantur, l. vniuersa. C. de diuer. rescript. Anchar. *consil. 240. Per prædicta, in princ. c. ex parte, el primo, de rescript.* vbi Abb. in 2. *not.* & Deci. Castr. *consil. 430. In quadam, col fin. num. 4. lib. 1.* Alexand.
consil. 136. In causa & lite, in princ. ver. vltra dico, lib. 2. vbi quod si non continet veritatem, vt quia dicit, partem non acquieuisse sententiæ, & constat de contrario, non valet. † Extende; quia nisi clau-
sula, *si preces &c.* subaudiatur, rescriptum est suspectum de falsitate, vel talem præsumitur concessum ob nimiam importunitatem. Anchar. *d. consil. 240 in princi.* † Et ideo si falsum fuit narra-
tum in precibus, supplicans debet carere impetratis propter clausulam illam, *si preces veritate nitantur.* Bal. in *c. litteris, de rescrip. cap. ex tenore, eod. tit.* † Extende; quia rescriptum Principis ad pre-
ces alterius non probat contenta in supplicatione vera, maxime in præiudiciū tertij. *c. super litteris, de rescrip.* & quia semper intelligitur, *si preces veritate nitantur. c. 2. de rescript.* glo. & Doct. in *l. fin. C. de diuer. rescript.* † Imo etiam si Princeps assereret vera narrata, i-
psi non creditur, nisi rescriptum sit motū proprio; secus si ad pre-
ces partis emanauit, ita intelligitur *Clem. 1. de probat.* vt per Abb. in *c. dudum, num. 3. de priuil.* sequitur Alex *cons. 112. Visa copia, in prin.*
lib 7. Vide, *Papæ assertioni quando standum, vel non. Conclus. 62.*
Vide Conclusionem proxime sequentem. † Declara; quia re-
scripta omnia habent tacitam clausulam, *si preces veritate nitan-*
tur, quæ operatur, q̄ si narrata sunt falsa, vel omissa sunt narran, quæ retraxissent Principem, tale rescriptum est nullum quoad iurisdictionem datam principaliter, sed bene valet quoad iurisdictionem cognoscendi vigore clausulæ, *an veritate nitantur*, ita
declarat Castr. *consil 430. In quadam informatione. col. fin num. 4. lib.*
1. Vide, *Rescriptum Principis quando non valeat. Conclus 219.* Vide
etiam Mascard. *Conclus 325. Commissio vt valeat, quæ probanda sint.*
† Limita maxime in rescripto gratioso, quia debent narrata in eo
verificari, & quando secus, Vide, *Narratiua gratia debet iustificari ab impetrante. Conclus. 1.*

Rescripto Principis quando standum, vt probet, & quando non. Concl. 218.

1 RESCRIPTVM † continens certā quantitatem, vel aliam
assertionem probat illud assertum contrario non probato,
glo. in *Clem. 1. de probat.* † Declara; quia istud procedit, quando
rescriptum emanauit motu proprio, secus, si ad instantiam partis.
Alex. *cons. 112. col. 1. lib. 7.* Abb. in *c. dubitum. num. 4. de priuil.* † Declara;
ra, seu restringe; quia *d. Clem. 1 de probat.* loquitur in Papa, ideo non
habet locum in aliis. ita Gemin. *cons. 96.* quia tanquam exobi-
tans à iure communi nō debet extendi. Oldrad *consil. 261.* † Am-
plia; quia rescriptum Principis nulli fortiæ astringitur, nec
potest obiici, cūm ita facis? quia potest facere, quicquid libuit-
cet, rescribendo, etiam si transgrediatur legem in præiudicium ter-
tij, auferendo iura tertii, ita Dec. *cons. 388. Viso pundo, ad 2.*
Vide,

Vide. *Principis potestas non est disputanda, vel neganda, & quando secus.*
5 *Concl.668.* † Extende; quia per iudices inferiores disquiri non potest de validitate rescripti, & potestatis Principis, neque quod rescriptum, vel priuilegium sit subreptitium, quando emanauit
prælabita informatione, & consuetum est fieri. Canonistæ in c. *intimasti, de appell.* vbi Aut. de Butr. Vide Conclusionem proxime
6 sequentem. † Et gratia, seu dispensatio Principis habet, *visa sententia.* Bald. per illum tex. in *l. eleganter, col. 2. in lectura antiqua, ver.*
7 *item colligitur. ff. de pignor. actio.* † Amplia; quia rescriptum Principis præcisum omnino seruari debet; quia pro lege habetur, contra quod non admittitur vlla disputatio supra in *ver. Rescriptum*
8 *quid sit, quæ requirat, & quibus æquiparetur. Concl.* 207. † Limita; quia rescriptum Principis, seu commissio causæ facta de consensu partium non probat, procuratorem consensisse, qui præsentato rescripto semper contradixit; quia non præsumitur consensisse. Castr. *consil.* 283. *Super isto negocio, col. 4. numer. 6. ver. nunc venio, lib.* 1.
9 † Extende maxime, quando procurator non habet mandatum speciale ad consentiendum, quod causa non appellabilis, & finita iterum committeretur. Castren. *d. consil.* 283. *col. 4. numer. 6 post med. ver. præterea non potuisset, lib.* 1. Vide, *Papæ assertioni quando standū,*
vel non. Conclus. 62. Vide, *Princeps præsumitur dicere veritatem, & causa præsumitur in eo Conclus.* 681.

Rescriptum Principis non valet multis casibus. Concl. 219.

1 RESCRIPTUM † Principis non valet contra publicam, vel priuatam vtilitatem concessum, *l. fi. C. si contra ius, vel vtil. publ.*
2 Oldr. *consil.* 326. *num.* 2. *ver. nec per rescripta.* † Amplia, quod rescriptum impetratum contra ius diuinum, vel publicum est extor-
3 quendum de manibus impetrantis, *l.* 3. *C. de sacr. largit.* † Amplia, quod non valet rescriptum, per quod minori administratio bonorum suorum conceditur. Oldr. *consil.* 326. *n.* 4. *ver. nam rescriptum,*
vbi multo magis, per quod administratio dignitatis minori con-
4 ceditur, vbi est casus consilii. † Amplia; quia non valet rescriptū Principis, per quod mandat inuestitum à le de feudo posse capere possessionem, expulso quocunque legitimo detentore, etiam si adsit clausula, *de plenitudine, & ex certa scientia.* Bald. *consil.* 345. *Ad*
5 *euidentiam præmittendum, lib.* 1. *in prin.* † Amplia; quia non valet rescriptum Principis contra res transactas, & sopitas, nisi faciat mentionem de processibus, & sententiis. Bald. *d. consil.* 345 *num.* 2.
ver. item & secundario, lib. 1. & infra in vltima ampliat. Ant. de Butr.
6 *consil.* 27. *col.* 1. *circa med. ver. via autem supplicationis.* † Extende in tantum, vt sufficiat pactum de non agendo, vel pactum de standovnicæ sententiæ; quia habet vim transactionis, & reddit rescriptum nullum, quæ nullitas potest opponi, & ad rescriptum, & ad
7 litis con estationem. Cast. *consil.* 100. *in princip. lib.* 1. † Amplia; quia rescriptum non valet multis casibus, de quibus per Bald. *consil.* 348.
Quæro, quidam nobiles, lib. 1. vbi enumerat 8. causas, quod rescriptū in illo casu sit nullum, licet postea distinguat secundum illum
8 casum, quem videas. † Amplia; quia non valet rescriptum, per quod quis priuatur bonis suis sine citatione, & iustificatione; quia talia rescripta non consueuerunt concedi, quando iustus Rex sedet super sedem, sed præsumitur circumuentus, & deceptus Princeps talia concedendo; ideo debet exequutor etiam merus supersedere, & rescribere, & expectare secundam iussionem. Bald *consil.* 359. *Proponitur, quod inter. per tot. li.* 1. Alex. *consil.* 123.
9 *Viso processu, in fin. lib.* 2. † Amplia; quia non valet rescriptum Principis, per quod tollitur effectus rei iudicatæ. Bal. *consil.* 396. *Pro parte Zanis, lib.* 3. vbi, quod propterea non valet statutum iniquum, quod res iudicata non possit exequi, supra *ver. amplia; quia non valet*, & quod non valeat rescriptum contra rem iudicatam; quia su-
10 scitat lites extinctas. Castr. *consil.* 100. *in prin. lib.* 1. † Extende; quia rescriptum non tollit rem iudicatam, nisi adsit in specie clausula derogatoria, *non obstantere iudicata, l. fi. C. sent. rescindi non posse, l. cau-*
11 *sas C. de transactio.* Alex. *consil.* 136. *In causa, & lite. num.* 4. *lib.* 2. † Extende, vt procedat, etiam si in supplicatione partis, super qua est rescriptum Principis, fiat mentio rei iudicatæ; quia nisi etiam fiat mentio, & derogatio in rescripto, non sufficit mentio in sola supplicatione. Alex. *d. consil.* 136. *n.* 4. *ver. & secundo lib.* 2. vbi ait esse no-
12 tandum. † Ratio est; quia rescriptum Principis strictam recipit interpretationem, nec præsumitur Princeps in dubio velle derogare iuri alterius. gl. in *c. paratus, in ver. si verba.* 23. *q.* 1. quam sequitur Old. *consil.* 268. *Quæstio est, col. si. ad med.* late Felin. in *c. causam quæ*
col. 6. n. 30. *& seq. de rescript.* Ias. in *l. ex facto, in princ. in* 4. *not. ff. de vulg.*
& pupil. & vide in *ver. Priuilegium Principis ius alienum, & tertii non*
13 *tollit. Concl.* 729. † Extende in tantum rescriptum Principis non tollere rem iudicatam in dubio, quod si illam expresse tollat, intelligitur solum quoad merita, non autem quoad expensas.
Gramm. *decis.* 69. *n.* 3. *& dec.* 91. *n.* 3. Crauet. *consil.* 172. *Venerabilis dominus num.* 2. † Extende; quia rescriptum Principis remittens sup- 14
plicanti pœnam non prodest, si iam soluit pœnam, & de solutione tacuit, Ias. post Bald. in *l. nec damnosa. C. de precib. Imper. offer.*
† Idem per multa exempla tam in statuto, quam rescripto; quia si 15
tollatur appellatio, intelligitur de appellatione friuola. Vide, *Appellatio quando possit tolli per statutum, & sublata, de qua intelligatur. Concl.* 399. † Extende; quia in dubio rescriptum Principis nunquam censetur tollere rem iudicatam, vel ius quæsitum tertio, nisi id expresse disponat; quia non sufficit tacite posse colligi hoc. Ias. in *l. iustitia. ff. de iust. & iur. & in causas, & lites. C. de transact.* Cæpol. *caut.* 222. *Supplicatio*, late Sarnen. in *reg. Cancell. de non tollen. iure*
quæsito q. 1. *col.* 1. *&* 2. Alex. *consil.* 94. *In causa, & lite, num.* 3. *lib.* 2. † Imo 17
expressio, quod fuit lata sententia, quod fuit iudicatū, vel quod sententia fuit exequuta, non sufficit, quod dicatur facta mentio rei iudicatæ. Alex. *d. consil.* 94. *In causa & lite, nu.* 3. *ver. quinimo, lib.* 2.
† Extende, vt idem sit, quando res iudicata prouenit ex laudo, 18
quod transiuit in iudicatum. Alex. *consil.* 95. *Visis processibus, in prin. lib.* 2. † Declara, seu restringe, nisi adsit clausula, *non obstante re iu-* 19
dicata. Alex. *d. consil.* 94. *num.* 2. *&* 95. *in princ. lib.* 2. qui tamen non dicit, quod valeat rescriptum cum clausula, *non obstante*, sed non valet, maxime, quando sine clausula, *non obstante*, Alex. *consil.* 123.
Viso processu, in fi. lib. 2. † Et quod Princeps recognoscens superio- 20
rem non possit per suum rescriptum tollere rem iudicatam, multo minus, quando non adest derogatio in specie rei iudicatæ, & quando non fuit pars citata, plene Alex. *d. consil.* 123. *Viso processu in*
fi. ver. postremo circa vltimum, lib. 2. † Extende maxime, quando in 21
rescripto est suggestum falsum, vt quia narratum fuit, sententias propter fauores latas. Fulg. *consil.* 153. *In causa, quæ vertitur, col.* 2. *ver.*
rursum & si quis. † Et sicut potest hæc exceptio nullitatis rescripti 22
opponi ad litis contestationem; ita etiam ad rescriptum. Castr. *consil.* 100. *in prin. lib.* 1. † Extende, quando in rescripto tollente res 23
iudicatas non adest clausula derogatoria, neque in genere, neq, in specie, *non obstante aliqua lege, vel tali lege*; quia non valet. Fulgos.
consil. 153. *col.* 2. *in fi. ver. quinimo.* Ias. in *l. causas. C. de transact.* † Exten- 24
de: quia imo etiam si in rescripto esset clausula derogatoria, *non*
obstante prima sententia, non censetur derogatum rei iudicatæ.
Alex. pulchre in *consil.* 94. *In causa, & lite, in prin. lib.* 2. † Extende 25
maxime, quando post lapsum quadriennii fuit concessa restitutio in integrum. Fulg. *d. consil.* 153. *col.* 2. *ver. secundo principaliter.* † Re- 26
stringe, quando Princeps mandat reuideri causam in meritis; quia si est narrata res iudicata, vel sententia, quæ non recipit appellationem, & mandat reuideri, sufficit. Castr. *d. consil.* 100. *in pr.*
lib. 1. *ver. nam cum in supplicatione.* Vide plene infra, *Reuisio quid sit, &*
importet, & quando, & ex quibus concessa dicatur per Principem. Concl.
313. † Amplia; quia rescriptum impetratum per falsam expressio- 27
nem est ipso iure nullum, quando est contra ius. Fulgo. *d. consil.* 153.
col. fi. ver. quarto, & sine præiudicio. † Amplia, quando primum rescri- 28
ptum est reuocatum per secundum; quia tunc primum nihil valet. Alex *consil.* 136. *In causa, & lite, n.* 3. *in fi. ver. præterea & fortius. lib* 2.
† Amplia; quia rescriptum absorbens ius alienum debet ab om- 29
nibus iudicibus refutari, *l. rescripta. C. de precib Imper. offer.* Anchar.
consil. 240. *Per prædicta, in prin.* † Extende; quia si statutum mandat 30
registrari instrumenta certo termino, alias nulla sint, non valet rescriptum Legati absorbens ius tertio quæsitum ex tali non registratione. Anch. *consil.* 222. *Subtiliter, n.* 5. *vsque in fi.* vbi, quod requiritur citatio partis in registratione. Declara, nisi rescriptum Prin-
cipis esset cum causæ cognitione, supra, *Rescripto Principis quando*
standum, vt probet, & quando non. Concl. 218. *n.* 4. † Amplia; quia re- 31
scriptum Principis, per quod fit præceptum reis, vt aliquid faciant, quicquid in contrarium foret ordinatum, est nullum, veluti si inhibeatur, ꝙ non fiat exequutio, vel non detur possessio, cum extet res iudicata, quę requirit exequutionem. Grat. *consil* 36.
nu. 9. *& seq. lib.* 2. Guido Pap. *decis.* 420. vbi, quod reuisio sententiæ Parlamenti commissa cum ordine, quod fiat exequutio ante reuisionem, non seruatur; quia fit exequutio, postea reuisio.
† Amplia; quia Papæ displicent timentes sua rescripta contra ius, 32
in tantum, quod non audeant reclamare; quia imo quilibet graduatus potest audiri. Zabarel. *consil.* 142. *num.* 4. *in fin.* † Extende; 33
quia Ecclesia Romana, vel Sedes Apostolica quandoque concedit non concedenda ex importunitate impetrantium, per quæ datur materia obloquendi de Prælatis, & dicendi, vbi est Deus clericorum; ideo veritas est dicenda contra tales concessiones.
Zabar. *consil.* 143. maxime *in fi.* vbi *n.* 2. quod licet impugnare ex de-
fectu intentionis concedentis. † Amplia; quia rescriptum Prin- 34
cipis contra legem emanatum ad instantiam partis absque clau-

tula, *non obstante lege*, non suffragatur, *l.fi.* vbi glos. Bald. Salyc. & Castr. *C. sent. rescin. non posse.* Ias. post alios in *l.fi. numer.* 4. vbi omnes
** *C.si contra ius, vel vtil. publ.* Vide, *Derogatio legibus, & aliis in genere*
facta non suffi. it, & quando secus. Concl. 216. † Extende, etiam si emanauit ex certa scientia Principis, nisi fiat mentio, non obstante lege contrarja; quia peccaret in stylo, vt ibi Bald. in *d. l. fi. C. sent. re-*
36 *scind. non posse, num.* 4. † Extende maxime, quando lex prohibet illud fieri, quod rescriptum concedit; quia debet fieri mentio de lege, vel apponi clausula, *non obstante. l. rescripta*, & ibi glo. *C. de precib. Imper. offer.* Anch. *cons.* 310. *n.* 4. *in fin.* Ruin. *cons.* 109. *nu.* 1. *li.* 4.
37 † Extende; quia licet Princeps habeat iura omnia in scrinio pectoris; tamen necesse est, quod defectus exprimatur, vt censeatur dispensasse contra legem illo casu. Rom. *cons.* 272. *Commissio nouiter.* Felin. in *c. super literis, nu.* 17. *ver. & ad secundum, de rescript.* Vi-
de, *Dispensatio tacita quando inducatur, vel non. Concl.* 467. † Ratio;
38 quia generalitas obscuritatem parit, & Princeps de facili circumueniri potest. Rom. *cons.* 326. *n.* 12. Gram. *dec.* 66. *numer.* 19. Grauet.
39 *consil.* 68. *num.* 3. † Restringe, quando adest geminatum rescriptū; quia habet vim clausulæ, *non obstante.* Felin. in *c. nulli, nu.* 14. *de rescr.* Ruin. *cons.* 111. *n.* 19. *lib.* 5.

Rescriptum appellationis vltrà vnam dietam non valet, & quando secus. Concl. 220.

1 NON † valet commissio causæ appellationis, per quod quis
2 trahitur vltra vnam dietam. † Amplia, vt procedat, etiam si fiat contra iudicem, qui pronunciauit in causa. Bald. *cons.* 427. *Re-*
3 *uerendissimus dominus, lib.* 4. † Extende, vt procedat, etiam si concedatur tale rescriptum, quod non sit directe contra aliquem, sed tamen ex necessitate contra iudicem dirigatur, vt quia committitur iudici appellationis, vt facta de facto per alium iudicem reuocentur; nam tale rescriptum non trahit extra vnam dietam.
4 Bald. *d. cons.* 427. *per tot.* † Limita in voluntario litigatore, qui vult venire ad causam pro suo interesse; quia sufficit, quod non trahat vltra vnam dietam illos, contra quos principaliter est impetratum, quia de aliis venientibus pro interesse non curatur. Bald.
5 *d. consil.* 427. *in prin. lib.* 4. † Limita, quando impetratur contra eū, qui habet domicilium vbique, prout contra generalem vnius religionis; & idem si contra vagabundum. Bald. *d. cons.* 427. *circa pr. ver. præterea dicunt, lib.* 4.

Rescriptum Principis non exequendum multis casibus, & quando secus Concl. 221.

1 RESCRIPTUM † Principis non est exequendum, si fiat ante causæ cognitionem, quando Princeps aliquid præcipit fieri, quod non est iustum. Bald. *cons.* 44. *Dominus Ballardinus, in prin &*
latius cons. 359. *Proponitur. quod inter. per tot. lib.* 1. vbi loquitur in re-
2 scripto Imperatoris iniusto. † Amplia, vt procedat, etiam si Princeps aliquid præcipiat contra ius cum clausula, *quod non cognoscatur de causa*; quia præsumitur, quod non emanauerit tale rescriptū
3 de conscientia principis. Bald. *d. consil.* 44 *in prin.* † Amplia; quia rescriptum Principis concessum pendente lite præcipiens solui decimas alicui, super quibus pendet lis, non facta mentione litis,
4 non est exequendum. Bald. *d. consil.* 44 *per tot.* vbi est casus. † Declara; quia non est deneganda exequutio, sed est rescribēdū Principi. Bald *d. consil.* 44. *in fi. lib.* 1. *& cons.* 359. *ver. præterea exequutor, lib.*
1. Vide, *Rescripta pendente lite concessa non valent, & quando secus. Concl.*
5 214. † Amplia; quia rescriptum Imperatoris, per quod concedit feudum alicui, & dat licentiam, quod capiat possessionem propria auctoritate, expulso quolibet etiam legitimo possessore, nō est exequendum, etiam si adsit clausula de plenitudine, & ex cer-
6 ta scientia. Bald. *cons.* 345. *in princip. & per tot. lib.* 1. † Amplia; quia rescriptum Imperatoris, per quod mandat auferri bona alterius ipso non citato, & conferri illa alteri, & committit exequutionem facti exequutori mero; nō est exequendū. sed rescribendū Imperatori, & expectanda secūda iussio. Bal. *cons.* 359. *Proponitur, quod in-*
7 *ter lib.* 1. *per tot.* † Extende, vt procedat, etiam si imperator causas narratas veras dicat, & super eis se fundet, & quia si non fuit citata pars, & non sunt verisimilia narrata in facto alieno, non creditur tali assertioni. Bald. *d. cons.* 359. *vltra med. ver. dubitatur igitur, li.* 1.
8 † Amplia; quia ex suo rescripto Princeps non censetur velle præiudicare tertio non citato. Ancharan. *consil.* 270. *in primo dubio, nu.*
9 3. *& 4.* † Extende; quia rescripta, quæ tollunt ius tertio, præsumuntur extorta per importunitatem; ideo non valent, neque sunt exequenda. Anch. *cons.* 313. *Nisi legibus, & consil.* 240. *in prin.*
10 † Extende in iudice; quia non priuat aliquem sua possessione vel iure, etiamsi esset citatus per proclama generale. Anch. *consil.*
270. *n.* 5. † Extende; quia iudices reiicere tenentur rescripta con-
11 tra ius. Anch. *cons.* 240. *in prin.* † Et vbicunque Papa, vel Princeps
non concedenda concedit per rescriptum, præsumitur circumuentus, & ad importunitatem concessisse, & non debet tale rescriptum exequi. Anch. *cons.* 188. *Visis consiliis, n.* 7. vbi recitat verba Papæ, de quibus in *c. si quando, de rescr.* ibi, *patienter sustinebimus,*
si non feceris, quod praua nobis fuerat insinuatione suggestum. Zabar. *cons.*
12 142. *num.* 3. *& 4. ver. quoad secundum.* † Extende; quia secunda gra-
tia, vel rescriptum secundum tollens ius quæsitum ex primo, etiā
si expresse deroget primo, non valet, quando primum est con-
cessum ex causa publicæ vtilitatis, nisi etiam fiat mentio de causa
publicæ vtilitatis, etiam si secundum sit motu proprio, & ex certa
scientia concessum. Zab. *d. cons.* 142. *per tot.* vbi casus, & loquitur
13 etiam in beneficialibus. † Amplia; quia quantumcunque rescri-
14 ptum sit præcisum, potest exequitor cognoscere de veritate narratorum, & eorum, quæ opponuntur, & rescribere. Anch. *cons.*
15 240. *Per prædicta, n.* 2. *& seq.* † Extende maxime, quando Papa cō-
mittit alicui exequutionem negocii, quando Princeps non exa-
minauit. Anch. *d. cons.* 240. *n.* 3. † Amplia; quia quādo litteræ &re-
16 scripta contraria Papæ præsentantur, donec subditi sint certiores,
non recedere debent ab obedientia sui Prælati; quia hæc via tu-
tior videtur. Anch. *cons.* 188. *Visis consiliis, n.* 9. *& seq.* † Amplia; quia
17 imo rescripta, quæ tollunt legitimas exceptiones, Papa profite-
tur non esse concessa à se, neq; à suis prædecessoribus. *c. ex parte, il*
secondo, de off. deleg. Zabar. *cons.* 142. *num.* 4. *infi.* † Amplia, quando
18 rescriptum Papæ fundatur super causa notorie falsa; quia non
debet exequi, puta si priuat Prælatum tanquam factum ex causa
dementiæ, & sit notorium esse sanæ mentis; quia non sunt exe-
quēdæ litteræ. Anch. *d. cons.* 188. *n.* 10. *& seq.* † Amplia; quia rescri-
19 ptum secundum Principis non faciens mentionem de primo nō
valet. Zab. *d. cons.* 142. *num.* 4. † Extende maxime, quando primū
20 est ex causa publicæ vtilitatis; quia non valet secundum etiam fa-
ciens mentionem de primo, & illi derogans, nisi etiam fa-
ciat mentionem, quod primum esset ex causa publicæ vtilitatis.
Zabar. *d. cons.* 142. *n.* 4. *vsque in fi.* vbi, quod procedit, etiam si secun-
dum sit motu proprio, & ex certa scientia. † Extēde; quia imo talia
21 rescripta secunda contra priora ob publicam vtilitatem non sunt
exequenda, nisi expectato secundo iussu Principis. Zabar. *d. cons.*
142. *n.* 4. † Imo talia rescripta sunt subripienda de manibus im-
22 petrantium, & ad Principem sunt reportāda. Zab. *d. cons.* 142. *n.* 4.
† Limita, quando rescriptum Principis emanaret post cognitio-
23 nem causæ; quia debet omnino exequi. Bald. *d. cons.* 44. *circa med.*
ver. interdum emanant, lib. 1. † Extende, vt idem sit, si concedatur
24 rescriptum exequutiuum post rem iudicatam; quia valet, etiam si
mandetur restitui possessionem in vim rei iudicatæ spoliato sine
citatione. Bald. *cons.* 502. *Post diuersa, num.* 3. *lib.* 5. † Limita, quando
25 impetrans vellet iustificare rescriptum, & causas assertas veras es-
se; quia tunc rescriptum valet ex certis causis à Principe emana-
tum; quia post Princeps ex causis præcisis honestis, & sibi bene
visis tollere vni, & dare alteri, vel ob meritum eius, cui concedit,
vel propter odium delinquentis. Bald. *d. cons.* 359. *circa med. ver. sed*
26 *si impetrans, lib.* 1. † Limita in notoriis; quia si Princeps rescribat, a-
liquem restituendum ad possessionem, tanquam spoliatum, &
est notorium, debet exequi etiam sine citatione, prout Princeps
mandat; quia notorium habet exequutionem paratam. Bal. *cons.*
27 502. *n.* 3. *lib.* 5. † Limita; quia rescriptum Principis fundatum super
assertione Papæ, quod ita sit de iure, licet non sit de iure, est exe-
quendum; quia Papa censetur eo casu facere ius, ideo si mandat
conferri beneficium Titij tanquam vacans per non promotio-
nem Titij, etiam si Titius non teneretur promoueri, & de iure
non esset verum, quod dicit Papa, tunc rescriptum valet; quia Pa-
pa in iure non potest errare, in facto secus, ita Anch. *cons.* 293. *Vltra*
28 *alia.* † Extende idem, si Papa mandat conferri beneficium Titij,
si constat, quod Titius commisit tale crimen; quia licet pro tali
crimine de iure non sit priuatus; tamen exequi debet; quia Papa
censetur ita disponere, quod ius habeat locum Anch. *d. cons.* 293.
in fi. & in princip. dicit, quod Cancellaria expedit tales commissio-
nes, quando error est in iure, secus si in facto; quia in facto Papa
29 potest errare, in iure non potest errare, & sic velle præsumitur
statuere, & ius facere illo casu. † Contrarium videtur tenere idē
Anch. *cons.* 188. *Visis consiliis, n.* 11. *& seq.* vbi, quando litteræ nō sunt
motu proprio concessæ, sed ad instantiam partis contentæ, &
sunt contra ius, non valent, neque exequendæ, & loquitur, &
quando Prælatus dicitur dementis, & Papa priuat illum: quia de
iure debet dari coadiutor. Vide, *Princeps non præsumitur velle auferre*
ius tertij, & quando secus. Concluſ. 680. Vide *Princeps nihil vbi non*
præsumitur contra in velle. Concluſ. 68 /.

Rescri-

Rescriptum gratiosum Principis operatur multa. Concluſ.222.

1 RESCRIPTVM † & conſtitutio Principis gratioſum operatur tantum, quantum ſententia, & res iudicata; quia eſt ſententia Principis; & quia propter quod vnumquodque tale, & illud 2 magis. Bal. *conſ.*305. *Verba Principis, in fi. ver. præterea. lib.*1. † Amplia, quia reſcriptum Principis, ſeu preces cum reſcripto producens, cenſetur fateri omnia contenta in precibus. *l. cum precum. C. de liberal. cauſ.* Ial. & Dec. *in l. edita, in* 4. *not. C. de eden. & in l. cum te. in* 4. *not. C. de tranſact. & in l.* 2. *in* 2. *not. C. de inſtit. & ſubſtit.* Ial. *in l. vnica ad fin. C. de ſs. quæ pœnæ nomine, &* § *ſi minus. col.* 2. *Inſtit. de act.* Caſſad. 3 *dec.* 6. *ſuper reg. n.* 8. † Extende; quia ſeruare tenetur cõtenta in dictis precibus, nec poteſt venire contra, *c. prudentiam, in princ. de off. deleg. c. cum dilecta, de reſcript.*

Rescriptum ſecundum quando tollat primum, & ſit auocatorium, vel non. Concl. 223.

1 RESCRIPTVM † ſecundum impetratum non facta mentione de primo operatur, quod primum impetratum ab eodem impetrante euaneſcit & impetrans caret commodo primi; quod procedit, quando eſt inter eaſdem perſonas, & in eundem iudicem. Io. de Imol. *conſ.*146. *num.*11. *ver. item nec eſt verum*, alias ſecus; quia non valet ſecundum in præiudicium primi ab alio obtenti; 2 quia eſt ſubreptitium. † Declara; vt procedat, quando ſecunda impetratio fit in fraudem, & ad defatigandam partem; ſecus, ſi 3 ad aliũ finem. Io. de Im. *d. conſ.*146. *nu.*11. *in fin.* † Declara, quia quando duo reſcripta Principis concurrunt, & ſunt diuerſa, vel forte contraria, ſemper attenditur vltimum faciens mentionem de primo; ſi vero non facit mentionem de primo, poteſt attendi 4 primum non facta oppoſitione de ſecundo. † Declara multis modis, de quibus plene Grat. *conſi.*138. *lib.*2. *nu.* 6. *& ſeq.* maxime *n.*10. *& ſeq.* vbi, q̃ quando ſecundum reſcriptum eſt geminatũ, licet non faciat mentionem de primo, valet; item, quando primum eſt generale, ſecundum ſpeciale; item, quando primum eſt nullum; item, quando in ſecundo eſt clauſula, *non obſtante.* 5 † Limita; quia bene valet primum, & ſecundum reſcriptum, & ſupplicationes, quando primum reſpicit ſupplicationem loco appellationis, ſecundum, quod fiat compromiſſum ſecundum ſtatutum; quia vtrumque firmum manet; quia eſt ad diuerſum finem, & effectum, & diuerſos iudices. Io. de Imol. *conſ.*146. *n.*11. 6 *ver. item nec eſt verum.* † Limita; quia bene reſcriptum ſecundum tollit primum, quando expreſſe hoc dicitur, *non obſtante reſcripto.* Alex. *conſi.*136. *In cauſa, & lite, n.*3. *&* 4. *ver. præterea, & fortius, lib.*2. 7 † Limita; quia reſcriptum Principis, quod delegat omnes cauſas inter partes vertentes, dicitur auocatorium etiam ab ordinario, ita quod ſolus delegatus cognoſcit. *ca. ſane, de off. deleg.* Fel. ibi, & Dec. quia cenſetur data iuriſdictio priuatiue, & non cumulatiue. Felin. *in c. cæterum, n* 4. *de iudic. c.*2. *de off. deleg.* & trahitur etiam ad connexa. Vide, *Subreptitium quando dicatur reſcriptum; quia de primo non fecit mentionem. Concl.*733. *cum multis Concluſ. ibi præcedentibus,*729.730. *&* 732.

Reſeruatio multiplex, & de ſingulis reſeruationibus beneficiorum. Concluſ.224.

1 RESERVATIO † duplex eſt; alia hominis; alia iuris. Vide infra; *Reſeruatio iuris, & reſeruatio hominis in quibus differant. Concl. ſeq.* 2 † Hominis reſeruatio duplex eſt; quia alia eſt ad fauorem certæ perſonæ, alia ad fauorem incertæ perſonæ; illa, quæ eſt ad fauorem certæ perſonæ, reſpicit gratiã certæ perſonæ; illa vero, quæ eſt ad fauorem incertæ perſonæ, reſpicit Papam; & ideo quando Papa prouidet alteri de beneficio tanquam reſeruato, cenſetur tollere reſeruationem incertæ perſonæ; non autem reſeruationem certæ perſonæ conceſſam, plene Ægid. Bellam. *conſ.*34. *nu.* 10. *ver. ad primum dubium*, vbi reddit rationem; quia intentio Pa- 3 pæ eſt dare de iure ſuo, non de iure alieno. † Declara, ſeu reſtringe, vt non procedant prædicta, quando mandatum certæ perſonæ de prouidendo eſſet ſubreptitium, vel nullum. Ægid. Bel- 4 lam. *conſ. prædicto* 34. *n.*11. *v. ad tertium. & n.*24. † Reſeruatio iuris eſt illa, quæ eſt à iure communi inducta, prout de vacantibus in curia, & ſimilibus, de quib. *in c.*2. *de præb. in* 6. Vide infra, *Reſeruata beneficia quæ dicantur. Concl.*226. † Alia eſt ſpecialis, alia eſt gene- 5 ralis. Vide infra, *Reſeruatio generalis quando inducatur. Concl.*228. Vide infra, *Reſeruato ſpecialis quando dicatur, & quid operetur. Concluſ.*231.

† Specialis reſeruatio eſt duplex: vna, quando certum beneficiũ 6 certæ perſonæ reſeruatur, ſed non pro certa perſona; alia, quando certum beneficiũ certæ perſonæ, & pro certa perſona reſeruatur. Gem. *conſ.*12. *n.*4. *v. ſunt enim diuerſa.* † Alia eſt nota, vt ge- 7 neralis, quæ in Corpore iuris; alia incognita: & hæc incognita durat ſolum per duos annos, tanquam odioſa. Ægid. *d. conſ.*34. *n.* 22. *ver. ad nonum.* † Iterum duplex; quia alia reſeruatio eſt fauora- 8 bilis; alia odioſa. Vide infra *Concl.*233.

Reſeruatio iuris, & reſeruatio hominis, in quibus differant. Concl.225.

RESERVATIO † hominis plus reſtringit, & afficit, quam re- 1 ſeruatio iuris. Cald. *conſ.*230. *circa fin. ver. item conſtat*, alias 9. *de præb.* † Contrarium, quod imo potentior ſit reſeruatio iuris, 2 quam hominis; quia illa eſt potentior; quia perpetua, & fauorabilis; quia cognita omnibus; reſeruatio vero hominis, quæ non eſt cognita omnibus, tanquam odioſa, durat ſolum per biennium, & non vltra. Ægid. Bellam. *conſ.*24. *n.*22. *ver. ad nonum.*

Reſeruata beneficia quæ dicantur à iure communi. Concl.226.

BENEFICIA † omnia vacantia in curia ſunt reſeruata, *cap.*2. *de* 1 *præb. in* 6. † Amplia; quia beneficia litigioſa ſunt adeo reſer- 2 uata, vt nullus poſſit ea conferre, ſiue decedat actor, ſiue reus poſſeſſor collitigans, *c.*2. *vt lit. pend. in* 6. *Clem.*1. *eod. tit.* Zab. *conſ.*54. *in pr.* † Extende, quia neq; valet electio facta de beneficio liti- 3 gioſo vacante propter reſeruationem; ideo ſolus Papa prouidet. Zab. *d. conſ.*54. *in pr.* † Epiſcopatus, & maiora beneficia conſue- 4 uerunt reſeruari per omnes Pontifices. Anch. *conſ.*397. *Apparet ex narratis, in prin.* † Promoti beneficia dicuntur reſeruata: ſed eamẽ 5 non vacant ante conſecrationem; ideo collatio facta ante non valet. Anch. *d. conſ.*397. *in pr.* † Electiua beneficia caſſata electio- 6 ne; quia non ſit ſeruata forma Concilii generalis, ſunt reſeruata Papæ, reſeruatione clauſa in Corpore iuris. Rom. *conſ.*332. *n.*11. *v. vnde huiuſmodi.* † Amplia, quia beneficia expreſſa *in extrauag. ad regimen, de præb.* ſunt reſeruata; ſed iſta nõ eſt de iure communi, ſed 7 iure extraordinario. † Capellanorum Papæ ſunt ſeruata beneficia, q̃ intelligitur de Capellanis, qui ſunt in proſecutione officiorum, non de aliis ſecundum *extrauag. Innoc. V. ad futuram*, quã 8 ad hoc allegat Zab. *conſ.*126. *in fi. ver. quarto confirmatur.* † Concilio tamen Conſtantienſe reuocauit omnes reſeruationes Eccleſiarum Cathedralium, & appoſuit decretũ irritans, quod ſi contrarium per Papam factũ foret, & fieret prouiſio cathedralis reſpectu reſeruationis, collatio eſſet nulla, ſuper quo decreto, q̃ non afficiat ignorantes; quia in conſtitutione, & lege. Rom. *conſ.* 330. *Circa primum, n.*11. *& ſeq. v. quoad tertium.* † Dicas, quod Concilium in hoc fuit reprobatum, & circa alia multa, quæ non erant ſuæ iuriſdictionis. Vide, *Beneficia reſeruata quæ dicantur. Concl.* 75. *& Concl. ibi proxim ſeq.*

Reſeruatio inducitur multis modis, & quibus. Concl. 227.

RESERVATIO † beneficiorum inducitur de iure communi 1 circa vacantia in curia, & aliis modis, *cap.*2. *de præb. in* 6. *cum ibi not.* de quib. ſupra Concl. præced. † Item circa primas dignitates 2 in collegiatis. Alex. *conſ.*75. *Viſis, in pr. lib.*4. *& n.*5. *ver. poteſt etiam.* † Amplia; quia inducitur per *extrauag. ad regimen. de præb.* Amplia, 3 quia † ex regulis Cancellariæ inducitur reſeruatio. Alex. *conſ.*74. 4 *Viſo puncto, n.*23. *ver. præterea ex alio, lib.*4. † Ideo familiarium Papæ beneficia ſunt reſeruata. Alex. *d. conſ.*75. *n.*5. *ver. poteſt etiam, lib.*4. 5 † Amplia; quia reſeruatio beneficii inducitur per mandatum Papæ de prouidendo de vacaturis ex regula Cancellariæ, vt per 6 Ægid. Bella. *conſ.*34. *n.*10. *v. ad ſecundum, in pr.* vbi dicit ſecus eſſe in mandato de prouidendo de vacanti; quia cũ regula loquatur de vacaturo, non fiet extenſio in materia odioſa. † Et per appoſi- 7 tionem manus Papæ inducitur reſeruatio generalis, quando de pluribus ſpeciebus, & ſpecialis, quando de vnico beneficio. Ægid. *d. conſ.*34. *n.*11. *& 12. ver. ad tertium.* † Extende; quia appoſitio manus Papæ ad collationem beneficii inducit reſeruationem, 8 etiamſi appoſitio ſit nulla; quia caruit effectu. Ægid. Bellam. *d. conſ.*34. *n.*15. *circa fi. ver. ex quo infertur.* † Contrarium videtur velle idem Ægid. *d. conſ.*34. *n* 24. vbi diſtinguit inter prouiſionem, vt 9 reſeruatio ex prouiſione nulla inducatur; ſecus ex mandato de prouidendo nullo, *ver. tertio quia*, quæ ratio ibi approbatur.

* * *

Reser uatio generalis quæ dicatur, & quando inducatur. Concl. 228.

1 RESERVATIO † dicitur generalis, vbicunque reseruatio non
2 fi ad fauorem certæ personæ. Franch. in *c. fi. §. in præbendis nu. 6. ver. super quo Lap. de consuet. in 6.* † Extende, quia dicitur reseruatio generalis eo respectu ; quia de pluribus Ecclesiis est facta.
3 Cald. *cons.* 230. *in princ.* alias 9. *de præben.* † Extende; quia reseruationum quædam sunt generales reseruationes beneficiorum, vt in *extrau. Ioann. XXII.* quædam speciales quoad certum corpus beneficii; non tamen quoad certam personam, nec pro certa, & quædam speciales super certo beneficio, & pro certa persona. Gemin. *consil* 12. *num.* 4. *ver. sunt enim diuersæ*, vbi, quod de omni-
4 bus debet fieri mentio, alias gratia est nulla. † Declara; quia reseruatio per appositionem manus Papæ dicitur generalis, quãdo plures species sub se continet ; specialis vero, quæ de vno prædicatur; ideo mandatum de prouidendo de certo beneficio certæ, vel incertæ personæ dicitur specialem reseruationem in-
5 ducere. Ægid. Bellam. *consil.* 34. *nu.* 11. & 12. *ver. ad tertium.* † Contra declarationem videtur tenere idem Ægid. *d. consil.* 34. *nu.* 22. *ver. ad nonum*, vbi, quod potest dici generalis; quia prouenit à iure communi, & non est ita odiosa, sicut specialis, & *num.* 24. *ver. sed caue*, dicit, quod hæc est opinio D. Viuarien. & fatetur, quod
6 est multum probabilis. † Reseruatio dicitur generalis inducta in beneficiis vacantibus per obitum Capellanorum Papæ scriptorum, vel abbreuiatorum, aut similium, de quasi non est facta mentio, quod vacet beneficium per obitum talium, gratia est ipso iure nulla, vt in reg. Greg. XI Cald. *consil.* 30. *in prin.* alias
7 7 *de rescript.* † Amplia, vt etiam beneficia Collectorum sint generaliter reseruata. Cald. *d. consi.* 30. alias 7. *de rescript. ver. & si circa vnum, in princ.* Vide duas Conclusiones proxime sequentes.

Reseruatio generalis Papæ quando habeat vim legis, vel priuilegii. Conclus. 229.

1 RESERVATIO † generalis beneficiorum facta per Papam habet vim legis, vel priuilegii. Gemin. *consil.* 30 *in princ.* vbi
2 ponit de vtroque. † Contrarium videtur tenere Ægid. Bellam. *consil.* 24. *num.* 22. *ver. ad nonum.* vbi quod reseruatio iuris cognita perpetua est; incognita vero hominis, tanquam odiosa, durat
3 solum per duos annos. † Declara; quia si fieret per Papam per extrauagantem, vel regulas Cancellariæ donec viuit Papa, habet vim legis ; quia regulæ Cancellariæ sunt ad vitam facientis regulas. Vide supra, *Regulæ Cancellariæ sunt temporales, & quando, & qualiter secus. Concl.* 97.

Reseruatio Papæ generaliter facta non præjudicat tertio habenti expectatiuam, neque tollit ius tertii. Conclus. 230.

1 RESERVATIO † generalis facta per Papam de omnibus beneficiis certæ qualitatis non præiudicat habenti expectatiuam ad eadem beneficia, etiam si essent reseruata; quia non cẽsetur Papa tollere ius tertii, neque priuilegiũ alteri concessum,
2 nisi faciat expressam mentionem. Gemin. *consil.* 30. *in princ.* † Extende; quia neque censetur tollere ius tertii, si prouideat de eodem beneficio, de quo dedit mandatum certæ personæ, nisi faciat mentionem de specialis reseruatione certæ personæ facta, ita quod non sufficiat simplex mentio reseruationis. Ægid. Bellam. *consi.* 34. *n.* 10. *ver. ad primum.*

Reseruatio specialis quando dicatur, & quid operetur, vel non. Concl. 231.

1 RESERVATIO † specialis dicitur, quando Papa reseruat beneficia certæ personæ, vel certum beneficium, & mandat non posse conferri. Calder. *cons.* 30. *in princ.* alias 7. *de rescript. ver.*
2 *decisio non videtur.* † Et dicitur specialis, quando reseruatio fit ad fauorem certæ personæ; alias si non fiat ad fauorem certæ personæ, sed in genere, vel motu proprio, dici potest generalis, ita videtur loqui Franc. in *c. fi. §. in præbendis n 6. ver. super quo Lap. de cõsuet. in 6.* vbi hoc clare dicit ex mente Lap. † Duplex est reseruatio specialis, vna, quando certum beneficium, & certæ personæ
3 reseruatur, sed non pro certa persona; alia quando certum beneficium & certæ personæ reseruatur pro certa persona. Gemin. *consil.* 12. *numer.* 4. *ver. sunt enim diuersa.* † Extende; quia specialis dicitur reseruatio, quæ non est perpetua, sed temporalis, ideo illæ, quæ sunt ex regulis Cancellariæ, & extrauagantib.
4 temporalibus, sunt speciales; illæ vero, quæ sunt de iure communi, & perpetuæ, sunt generales, allegat Anchar. *cons.* 297. *in*
5 *princ.* vbi, quod regulæ Cancellariæ non possunt dici constitutiones generales; quia temporales sunt. † Contrarium tenet Cassad. *decis.* 3. *de rescript. in princ.* vbi per totam late discurrit de hac materia, vbi *num.* 3. quòd specialis est, quæ fit de certo corpore beneficii, & pro certa persona. † Opponitur idem, quod ge-6
neralis reseruatio in hoc, quod si de ea non est facta mentio, gratia est nulla in concursu cum eo, pro quo est facta reseruatio; quia Papa non censetur tollere à se primo dispositã. Cald. *d. consil.* 30. alias 7. *de rescr. per tot.*, maxime *ver. decisio non videtur.* Gemin. *consi.* 12. *num.* 3. *ver. secundo; quia tacuit reseruationem.* † Contra-7
rium tenet stylus Cancellariæ, quod non operetur nullitatem gratiæ, si de ea non est facta mentio, sicut reseruatio generalis, ita Cald. *d. consi.* 30. alias 7. *de rescript. in prin.* qui dicit stylum non esse iuridicum, quando agitur de interesse tertii. † Declara; quia 8
imo si est facta mentio in secunda gratia de reseruatione ; non tamen tollit reseruationem specialem certæ personæ factam; quia Papa non cõcedit de alieno, sed de suo; ideo mentio reseruationis intelligitur de simplici, & generali, non de speciali certæ personæ. Ægid. Bellam. *consi.* 34 *n.* 10. *ver. ad primum.* † Am-9
plia; quia operatur idem quod generalis reseruatio, vt literæ expectantium, & de prouidendo, licet non se extendunt ad beneficia reseruata generaliter, nisi fit facta mentio; ita nequead reseruata specialiter. Cald. *d. consi.* 30. *nu.* 2. *ver. item reseruatis facta* alias 7. *de reser.* † Amplia in tantum reseruationem specialem de 10
certo beneficio, & pro certa persona inducere subreptionem gratiæ, quando de tali reseruatione non est facta mentio, vt nec sufficiat clausula, etiam si generaliter, vel specialiter reseruatum existat; quia talis clausula non tollit speciales reseruationes pro certa persona. Gemin. *consil.* 12. *numer.* 4. *ver. vnde licet.* Ægid. Bellam. *consil.* 34. *num.* 10. *ver. ad primum.* † Limita; quia re-11
seruationes speciales, & non cognitæ, sed ignoræ, licet ligent manus ordinarii collatoris; tamen hoc non est perpetuum, sed per duos annos tantum durat ex constitutione Clem. VI. vt per Ægid. Bellam. *d. consil.* 34. *num.* 22. *ver. ad nonum*, licet ibi conetur restringere hanc constitutionem generalem, vt solum sit intelligenda, vt supra.

Reseruatio specialis de quibus beneficiis concedi soleat, & de quibus non. Concl. 232.

1 RESERVATIO † specialis datur de beneficiis, & iis, quæ dantur in titulum. † Limita; quia Papa non solet dare reseruatio-2
nem eorum, quæ conceduntur per contractum, prout feudum, decima, emphyteusis Ecclesiæ Episcopalis, & si datur, est contra consuetudinem curiæ, vt attestatur Castr. *consil.* 46. *n.* 3. *ver. testat nunc lib.* 2. † Restringe in Papa Ioanne XXII. qui dabat istas reseruationes in feudis, vt inseruiret amicis, etiam quod 3
vere non reseruasset. Castr *cons.* 46 *col.* 3. *in prin. lib.* 2. † Imo plus 4
dicit, quod attestatio Papæ, quod reseruauerit feudum in specie, postquam Episcopus concessit dictum feudum alteri, non præiudicat laico, cui est ius quæsitum, neque etiam clerico in iis, in quibus agitur de auferendo dominio de iure gentium quæsito, sed si aliunde probaretur per Bullas Apostolicas sub data reseruationis, benè illi standum esset. Castren. *d. consil.* 46. *col.* 3. *ver. sed aduertendum primo tot. lib.* 2. † Contrarium, quod detur hæc re-5
seruatio, Brun. *cons.* 129. *in fi.* vbi loquitur in feudo.

Reseruationes quæ dicantur fauorabiles, & quæ odiosæ. Conclus. 233.

1 RESERVATIO † generalis facta per Papam fauorabilis est, & plenissimam recipit interpretationem. Lap. *alleg.* 27. *num.* 2. *ver. quia tales reseruationes*, allegat *c. fi pluribus, de præb. & c. fi fu-*
mani. eod. tit. in 6. Gemin. *consil.* 69. *num.* 5. *ver. nos loquimur.* † Am-2
plia; quia reseruatio facta Sedi Apostolicæ non ad instantiam alterius est fauorabilis; quia in ea non cadit subreptio, neque obreptio; si vero ad instantiam alterius, prout expectantis, vel impetrantis; tunc datur de subreptione. Card. Zabar. *consil.* 30. *in hac dubia quæstione, circa fi. num* 9. † Amplia; quia quicquid sit in 3
curia reseruationes non iudicantur odiosæ, sed fauorabiles. Aegid. Bellã. *consi.* 34. *n.* 24. *v. sed caue.* † Amplia; quia reseruatio fa- 4
cta motu proprio dicitur fauorabilis. Dec. *consil.* 167. *Renerendi pater in princip.* Paris. *consil.* 114. *n.* 11. *li.* 4. vbi, quod etiã si esset mentalis, & motu proprio dicitur fauorabilis, & citat concord. † Co-5
trarium tenet Petrus de Pers. *tract. de rescript. §. quæ sit effectus.* 5. quem sequitur Aeneas de Falco. *eod. tract. q.* 4. *in septimo effectu.* † Amplia; quia reseruatio facta, vt prouideatur personis idoneis, dicitur fauorabilis. Dec. *d. consi.* 167. *col.* 1. *circa fin.* & quod 6
huiusmodi causa dicatur respicere publicam vtilitatem, Zab. *consi.* 142. *num.* 3. *in fi. & n.* 4. † Amplia; quia reseruatio causata ex 7
appositione manus Papæ; quia est de iure communi, non inducitur ita odiosa. Aegid. *d. consil.* 34. *num.* 22. *ver. ad nonum.* † Am- 8
plia; quia reseruatum beneficium in collatione Papæ, quando simpliciter est facta mentio de ea, si agatur de solo præsentatio

cio Papæ; quia gratia est fauorabilis; secus si reseruatio sit facta ad fauorem certæ personæ; quia mentio reseruationis in prouisione non præiudicat tertio, nisi fiat specialis mentio Ægid. *dict.* 9 *cons.34.nu.10.ver.ad primum*, vbi reddit rationem. † Limita, quia reseruatio Papæ præiudicans ordinariæ collationi est odiosa; ideo in dubio fauetur iurisdictioni ordinariæ, quando dubitatur, an & quandiu duret reseruatio. Cald. *cons.231.in fin.ver.item facit*, alias 10 *de præben.* Gemin. *cons.92.ver.sed ad aquatum, & num.3.* & 10 *cons.136.in princ.* † Extende, vt idem sit; quia fauetur iurisdictioni ordinariæ contra reseruationem in dubio, quando dubium est, an comprehendat certum beneficium, vel non, veluti si Papa reseruat omnia beneficia ad collationem cuiuscunque, præterquam ad collationem Episcopi, talis reseruatio non capit beneficium ad collationem Episcopi, & Capituli, quamuis proprie, & simpliciter non sit Episcopi; quia reseruatio est odiosa hoc ca- 11 su. Cald. *consi.243.alias 22 de præb.per tot.* † Extende in tantum esse odiosam reseruationem, vt facta de beneficio vacante, videlicet de quo Papa prouidet, non extendatur ad beneficium, de 12 quo Papa mandat prouideri. Gemin. *consi.136 in princ.* † Item si reseruatio inducatur per mandatum de prouidendo de vacaturo, non habet locum in vacanti. Ægid. Bellam. *cons.34.nu.10. ver.* 13 *ad secundum.* † Extende, quia reseruatio est stricti iuris, & odiosa; & ideo per eam Papa non tollit consuetudines, quæ non obuiant directæ reseruationi, sed differunt; quia non præsumitur illos sciuisse; & quia reseruatio non operatur, nisi quantum exprimit. Aeg. Bellam. *cons.31.nu.24. & seq. ver.in quinta quæstione.* Li- 14 mita; † quia si agitur de reseruatione inter Papam & alium, contra Papam fit interpretatio; quia quoad eum est odiosa. Cassad. 15 *decis.4.de constit.in fin.* Parisi. *consi 19 nu.4. & 24.lib.4.* † Limita, quia reseruatio inducta per *extrauag. ad regimen*, est odiosa. Cassad. *de* 16 *cis.4.de constit.* † Extende in reseruatione exceptis Cancellariæ; 17 quia est odiosa. Parisi. *consi.19.num.4. & nu.24.lib.4.* † Limita; quia per reseruationem Papa non censetur præiudicare Metropolitano Aegid. Bellam. *d.cons.31.n.25.* † Limita, quia reseruatio quoad homines odiosa iudicatur, licet curia teneat contrarium. Ægid. *d.cons.24.n.22.ver.ad nonum, iuncto n.24.ver.sed caue.*

Reseruatio Papæ multa operatur, vt inferiores nihil possint contra reseruationem, & quando secus. Concl. 234.

1 RESERVATIO † facta per Papam de beneficio dispositioni suæ, ligat manus inferiorum ordinariorum etiam re non integra, *c.si eo tempore, de electio.lib.6.* Lap. *alleg.27.n.3.* Anch. *consi.390. nu.3.* & quod ligent manus ordinarii ipso iure, Anch. *consi.297. Effi-* 2 *cacibus, nu.14. & consi.397 in princ.* † Extende; quia impedit electionem, & confirmationem Abbatis facta contra reseruationem. Anch. *cons.399.nu.3.* † Et impedit reseruatio omnem electionem. Anch. *cons.397. in princ.* Parisi. *consi.19.nu.23. lib.4.* vbi si 4 præcedit reseruatio, electionem impedit, alias secus. † Extende; quia reseruatio Papæ impedit in tantum electionem, vt ipsa reseruatio habeat vim electionis, & confirmationis, Parisi. *d.consil.* 19. *in prin.n.3.li.4.* Vide infra, *Reseruatio Papæ impedit electionem facta* 5 *post reseruationem. Concl.236.* † Amplia, vt reseruatio impediat, ne beneficia reseruata possint nedum conferri, sed neq; vniri, aut dismembrari, permutari, vel raxari. Lap. *d.alleg.27. v. ite hoc maxi-* 6 *me.* † Contrarium tenet Cald. *cons.273.* alias 11. *de reb Eccles. non alien.* 7 † Amplia, quia excludit reseruatio restitutionem beneficii spoliato prouiso ab alio quam à Pap. Lap. *alleg.52.nu.9.* Cassad. 8 *decis.4.de restit.spol.n.11.v.nec restitutio* Lap *alleg.24.n.2.* † Amplia, quia reseruatio in tantum annullat collationem inferiorum, & ligat eis manus, vt licet non sit facta mentio de possessione prouisi ab ordinario de reseruato, prouisio non sit subreptitia; quia talis prouisio ordinarii de reseruato neq; tribuit colorem. Gem. 9 *cons.92.n.5.v.nec obstat. si dicatur.* † Amplia; quia reseruatio beneficii facta per Papam simpliciter, siue sit generalis reseruatio, siue sit specialis, ligat in tantum manus inferiorum, vt non valeat permutatio beneficii taliter reseruati. Bal. *cons.335. Præsupponitur,* 10 *quod n.4.v.videndum igitur, li.5.* † Extende, vt procedat etiam si reseruatio sit facta ad fauorē certæ personæ; quia licet is, ad cuius fauorem facta est reseruatio, renunciet gratiæ; tamē remanet re- 11 seruatum Bald. *cons.335.in fi.li.5.* † Amplia; quia reseruatio beneficii operatur, quod Capitulum non potest eligere, neq; postulare; & ideo licet expensæ factæ pro prosequenda postulatione, & electione debeantur ab Ecclesia; secus est, quando beneficiū 12 erat reseruatum. Card. Zab. *cons.5.per tot.* † Amplia; quia reseruatio beneficii facta per Papam operatur, quod non potest prouisus excipere contra prouisum à Papa de iure tertii exclusiuo iuris agentis; quia prouisus Papæ quoad excipientem liberas ædes habet. Anch. *d.cons.297.num.14.* † Contrarium tenet Rom. *consi.* 13 *347.num.4.* vbi, quod ad effectum absolutoriæ, potest excipere, non ad effectum canonizatoriæ, & reddit rationem. † Amplia, 1 quia reseruatio Papæ inducta per mandatum de prouidendo de certo beneficio vacante pro certa persona, inficit collationē ordinarii postea factam, si regula hoc disponeret. Aegid. Bellam. *cons.34.n.10.v ad secundum*, & procedit ampliatio, ēt si mandatū reddatur nullum, vel subreptitium. † Extēde idē esse, si regula 15 loquatur de mandato de prouidendo certæ personę de vacaturo, prout loquitur, quia tunc ligatur manus ordinarii; secus si loquitur de vacaturo; quia non extenditur reseruatio odiosa ad vacās, prout neq; è contra. Aegid. *d.cons.34 n.10.v. ad secundum*, vbi loquitur, ēt si mādatum sit nullū, & subreptitiū. † Restringe, quia 16 licet annullet prouisionē ordinarii; nō tñ annullat tale mandatum Papæ nullum secundā gratiam Papæ. Aegid. *d.cons.34.n.11.* 17 *v.ad tertium.* † Amplia; quia ēt cessante regula, si Papa mandat prouideri certæ personæ de vacaturo, ēt si mandatū sit nullum; tunc bene inducitur reseruatio, q̄ ligat manus ordinarii; secus si mandatum esset de vacanti. Aegid. Bella. *d.cons.34.n.10.v. nunc igitur.* vbi reddit rationē diuersitatis; quia quando pro persona incerta iurē dicit ordinare beneficium sua auctoritate, & manū ita apposuit, *c.cum olim, de iud.* si vero certæ personæ mandatur prouideri; manus appositio non est simplex, neq; ad fauorē Papę, sed accedit gratiæ, quæ si nulla est, corruit reseruatio accessoria. † Con- 18 trariū tenet Viuarien. vt ibi dicit Aegid. *d.cons.34.n.11.v caue*, vbi, q̄ hæc est verior. † Limita; quia reseruatio beneficii maioris fa- 19 cta per Papam cū membris suis non impedit ea, quæ sunt administrationis, vt quia interim manu alia potest iuxta solitū cōferre, & alia omnia disponere secundū solitam administrationem. Lap. *alleg.27. circa fi.* † Limita; quia reseruatio specialis de beneficio per Papā non tollit optionē specialem præscriptam, q̄ possint optari ēt vacantia apud sedem. Cald. *cons.41.* alias 3. *de cōuer.* 20

Reseruatio Papæ operatur, vt etiam collatio facta per Papam non valeat, non facta mentione reseruationis, & quando secus. Concl. 235.

RESERVATIO † generalis facta per Papam de beneficiis Capellanorū suorū operatur, vt si non est facta mentio de obitu personæ, per q̄ inducitur reseruatio, puta q̄ defunctus esset Capellanus, &c. inducit nullitatem collationis, vt sit ipso iure nulla ēt respectu Papæ concedentis. Cald. *cons.30. Quia præferatur. in pr.* alias 7. *de reser.* † Amplia, vt idem sit, si persona, per cuius 2 obitum impetratur, haberet duas qualitates, ex quib. duplex reseruatio inducatur generalis; quia tunc, si de vtraq; non est facta mentio, gratia est pariter ipso iure nulla. Cald. *d.cons.30.* alias 7. *de* 3 *rescript. ver. & si circa vnum*, vbi, quod ita tenet Cancellaria. † Amplia in tantum, vt reseruatio generalis operetur, quod literæ expectantium, vel mandatorū de prouidendo nō se extendant ad beneficia reseruata, nisi sit de ea facta mentio; quia Papa præsumitur circumductus, ex quo non præsumitur tollere à se primo ordinata, & disposita. Cald. *d.cons.30. circa fi. v. item reseruatio. n.2.* & ita seruat stylus curiæ. Calde. *cons.230.* alias 9. *de præb.* † Am- 4 plia, vt idē sit in vnione, quæ nō valet de beneficio reseruato, q̄n non est facta mentio de reseruatione. Cald. *cons.275.* alias 13 *de reb. Eccl. non alien.* qui loquitur in vnione Papæ, vt ferratur habēs collationē facta mētione de reseruatione. † Declara in ē, quia 5 valet vnio de beneficio reseruato facta per Episcopum ex causa de beneficio reseruato, dummodo non in frauem. Cald. *cons.* 273. alias 11. *de reb. Eccl. non alien. & cons.* 41. alias 3. *de consuet. circa fi. v. imo etiam.* sm Fed. de Sen. *cons.111.n.6. & 7. & cons.112. in fi.* vbi, q̄ non impedit collationē Papæ, tanquā de reseruato. † Extende idē in vnione Papæ nō facta mentione de reseruato; 6 quia licet valeat; nō tamen impedit collationē tanquā de reseruato facta. Cald. *cons.275.* alias 13. *de reb. Eccl. non alien. circa ver. sed dato, quod dici posset.* † Amplia, quia si plures cōcurrūt reseruatio- 7 nes, nisi de omnib. fiat mentio, non valet gratia. Cald. *d.cons.30.* † 8 Amplia, quia clausula, *etiam si generaliter, vel specialiter sit reseruatū*; posita in prouisione Papæ nō tollit reseruationē; quia vacaverit in curia, nisi sit dictū. Vide, Clausula. *etiam si generaliter, vel specia-* M *liter sit reseruatum*, quid operetur. *Concl.336.* † Limita in reseruatione specialī facta pro certa persona; quia licet de ea non fiat 9 mentio in impetratione, valet gratia secundum stylum Cancellariæ, de quo Calder. attestatur *d.cons.30.* alias 7. *de rescript. in prin.* † Contrarium tamen tenet item Calder. *dict. cons.30.* alias 7. *de re-* 10 *script. in princ. ver. decisio non videtur. vsque in fin.* Vide, *Literæ* M *Apostolicæ beneficiales non includunt multa sine expressione. Concl.372.*

Reseruatio Papæ impedit electionem factam post reseruationem, secus si ante. Concluſ. 236.

1 BENEFICIA †reſeruata non cadunt ſub electione; quia per reſeruationem ligantur manus eligentium. Anch. *conſ.* 397. *Ap-*
2 *paret ex narratis.* Pariſ. *conſ.* 19. *n.* 23. *& ſeq. lib.* 4. † Extende; quia Papa conferendo beneficium ante electionem impedit eligentes, vt non poſſint eligere, ex quo appoſitio manus Papæ ligat omnes inferiores, Anch. *d. conſ.* 397. *in prin.* † Amplia; quia reſeruatio
3 Papæ facta poſt electionem impedit exequutionem electionis, *c. ſi eo tempore, de elect. in* 6. Card. Zabar. *conſi.* 30. *In hac dubia quæſtio-*
4 *ne. nu.* 9. † Non tamen redditur nulla electio facta ante reſeruationem. Pariſ. *conſ.* 19. *n.* 22. *lib.* 4. † Reſtringe, quia reſeruatio facta poſt collationem factam abſenti non impedit acceptari ab
6 abſente. Æneas de Falco. *tract. de reſeruat.* 4. *qu. in* 7. *eſſ. ctu.* † Amplia, vt procedat, etiam ſi Papa eſſet captiuus; quia non dicitur mortuus ciuiliter. Pariſ. *d. conſ.* 19. *circa fi. lib.* 4. *Vide, Reſeruatio, & decretum diuerſimode operantur. Concl.* 238.

Reſeruatio beneficii afficit petitorium, & poſſeſſoriũ. Concluſ. 237.

1 RESERVATIO † beneficii afficit petitorium, & poſſeſſorium; & ideo hæc exceptio excludit reſtitutionem in ſpolio, ſi cõſtat de reſeruatione ex aſſertione Papæ. Lap. *allegat.* 24. *in princ. v.*
2 *ſecundo licet, vſque n.* 3. & latius *allegat.* 52. *in fin. n.* 9. *ver. certe non credo.* Caſſad. *deciſ.* 4. *de reſtit. ſpol. nu.* 11. *ver. nec reſtitutio.* † Amplia, quia reſeruatio ita afficit beneficium, vt attentata contra reſeruationem ſint nulla, *c. vt noſtrum, de appellat.* Cald. *conſ.* 275. *circa prin. ver. confirmantur prædicta*, alias 13. *de reb. Eccleſ. non alien.* maxime, quando adeſt decretum irritans, quod ſolet in reſeruatione includi,
3 vt ibi *nu.* 1. *in fi. ver. & prædicta confirmantur.* † Amplia, quia reſeruatio Papæ inficit petitorium, & poſſeſſorium. Ferret. *conſ.* 21. *nu.* 2. *lib.* 1. *& conſ.* 236. *nu.* 6. *lib.* 2.

Reſeruatio, & decretum diuerſimode operantur. Concl. 238.

1 SI † gratia, vel mandatum de prouidendo certæ perſonæ habet decretum irritans, & reſeruationem, operatur decretum nullitatem prouiſionis inferioris, & ordinarii; reſeruatio autem operatur, quod non valeat prouiſio Papæ, ſi non eſt facta mentio de hac reſeruatione pro Papa, non pro certa perſona facta. Ægid. Bellam. *conſ.* 34. *n.* 10. *ver. ad primum*, vbi reddit rationem diuerſitatis. Vide ſupra, *Reſeruatio Papæ operatur, vt etiam collatio facta per Papam non valeat, non facta mentione reſeruationis, & quando ſecus. Concluſ.* 235.

Reſeruatio non operatur circa beneficia iuris patronatus, & alia, & quando ſecus. Concl. 239.

1 RESERVATIO † Papæ de beneficiis Capellanorum ſuorum commenſalium etiam vacantibus in curia, & apud ſedem non includit beneficia iuris patronatus laicorum. Lap. *alleg.* 97. *per tot.* vbi eſt caſus, ſequitur Rol. à Val. *conſi.* 46. *nu.* 26. *& ſeq. lib.* 1.
* Zab. *conſ.* 117. *in prin.* & hanc magis * communem dicit Alexan.
2 *conſi.* 75. *Viſis, in prin. lib.* 4. † Contrarium, quod reſeruatio Papæ comprehendat beneficia vacantia in curia, quæ ſunt de iure patronatus, tenet gl. *in c.* 2. *de prab. in* 6. *in ver. apud ſedem*, quã ſequitur Alex. *conſ.* 74. *Viſo puncto, nu.* 23. *& ſeq. ver. præterea ex alio, lib.* 4. vbi, quod licet Gemin. ibi dicat glo. non teneri; tamen dicit Alex. q
3 ab ea in conſulendo, & iudicando non eſt recedendũ. † Declara; quia beneficia reſeruata continent etiam ius patronatus ex præſcriptione quæſitum; quia præſcriptio iuris patronatus contra Diœceſanum non afficit Papam, neq; eius Legatum; & ideo valet collatio talis beneficii, etiamſi non ſit derogatum iuri patronatus, quando non eſt ex dotatione, vel fundatione; quia ſi eſt ex præſcriptione, nõ afficit Papam, neq; retrahuntur laici à dotatione, vel fundatione, ſed ab vſurpatione ex præſcriptione, ita plene Alex. *conſi.* 74. *Viſo puncto, in fin. n.* 27. *& ſeq. vſque in fin. lib.* 4. quod non eſt Alex. ſed alterius, & idem tenet Alex. *conſil. ſequ.* videlicet 75. quod eſt ſubſcriptio Alexan. ad conſil. præcedens.
4 † Extende, quia licet beneficia vacantia in curia ſint reſeruata; tamen ſi Papa intra menſem illa non confert, non amplius durat reſeruatio, & ordinarius poteſt conferre. Zabar. *d. conſil.* 117. *numer.* 2. *verſicul. item etiam præſuppoſito, cap. ſtatutum, de præbend. in* 6. † Declara extenſionem, vt hodie non procedat propter
5 *extrauag. Bonifacii VIII. Pia ſollicitudinis*, vbi etiam poſt menſem ordinariis inhibet, ne conferant vacantia in curia. Gomeſ. *in reg. de trien. q.* 31. *num.* 5. † Contrarium, quod *c. ſtatutum. de præben. in* 6 6. non ſit reuocatum, & poſt menſem ordinarii conferant etiam vacantia in curia. Æneas de Falco. *in* 6. *effectu, nu.* 2. *tit. de reſeruat.*
† Amplia; quia regula reſeruatoria quantumcunque generalis 7 non comprehendit beneficia reſeruata. Put. *deciſ.* 319. *Eadem die in vna ſancti Andreæ, lib.* 1. † Amplia, quia reſeruatio non compre- 8 hendit beneficia manualia; quia proprie non vacant, niſi in caſu ſupplendæ negligentiæ inferioris. Calder. *conſi.* 247. alias 26. *de præbend.* quia reſeruatio intelligitur ciuili modo, & de beneficio, cuius collatio eſt perpetua. † Amplia; quia reſeruatio non 9 comprehendit beneficia nouiter creata poſt reſeruationẽ; quia licet dicantur vacatura, & verificetur qualitas ſecundum reſeruationem; non tamen verificatur ſubiectum, vel eſſentia beneficii, quod non erat tempore reſeruationis, vel ſi erat; quia vacabat ante, non cadit ſub reſeruatione de vacaturis. Gemin. *conſil.* 69. *per tot.* vbi late, & inter alia allegat; quia oportet, quod Papa ad inducendum diſpoſitionem formalem, tempore diſpoſitionis adſit materia, & ſic beneficium. † Amplia; quia non com- 10 prehendit beneficia ad nominationem Regum, etiam ſi ex priuilegio Apoſtolico competat. Petrus de Peruſ. *tract. de reſer. §. qua autem beneficia, num.* 12. † Amplia, quia non comprehendit 11 Hoſpitalia; quia non ſunt beneficia, neque veniunt appellatione beneficiorum. Zabar. *d. conſi.* 117. *in princ.* † Limita, quando 12 ius patronatus eſſet ex præſcriptione, conſuetudine, vel priuilegio; quia tunc reſeruatio; quia vacauit in curia, comprehendit. Rol. à Val. *d. conſi.* 46. *nu.* 24. *lib.* 1. † Extende; quia licet in prouiſione beneficii iuris patronatus ſit facienda mentio iuris patronatus, vel quaſi poſſeſſionis, alias eſt ſubreptitia. Put. *deciſ.* 404. *lib.* 2. ſecus eſt, quando ius patronatus eſſet ex priuilegio; quia 13 neque eſt facienda mentio de eo. Put. *dec.* 308. *n.* 3. *lib.* 3.

Reſeruatio Papæ qualiter probetur. Concl. 240.

1 RESERVATIO † beneficii facta per Papam probatur per literas prouiſionis Papæ. † Amplia; quia probatur per ſupplica- 2 nem ſignatam. Ægid. Bellam. *conſ.* 34. *n.* 24. *ver. ſed vltima.*

Reſeruatio beneficiorum quantum duret, & quando expiret, vel non. Concl. 241.

1 RESERVATIO † beneficiorum durat perpetuo, vel ad tempus, ſecundum quod expreſſum eſt in reſeruatione; ideo nõ extinguitur in prima, vel poſt primam vacationem, quando cõſtat de mente. Calder. *conſi.* 231. alias 10. *de prab. in prins.* † Exten- 2 de, vt procedat, etiamſi verba non dicerent, quod non appareret ratio, vel cauſa reſeruationis; quia quamdiu durat cauſa, vel ratio, durare debet reſeruatio. Cald. *d. conſi.* 231. *ver. ſi autem tempus*, alias 10. *de præb.* † Amplia, quia reſeruatio beneficiorum fa- 3 miliarium Cardinalium facta per regulas Cancellariæ eſt perpetua, & durat de ſtylo curiæ, donec ſequatur prouiſio de reſeruato etiam poſt mortem Papæ; quia licet eſſent regulæ inducẽtes reſeruationem; non tamen ceſſat reſeruatio; quia beneficiũ ſemel reſeruatum ſemper durat reſeruatum, ita poſtil. ad Gem. 4 *conſi.* 93. *v. reſeruatio*, quæ dicit hoc ſeruari de ſtylo curiæ. † Contrarium tenet Gemin. *d. conſ.* 93. *per tot.* quod imo ſicut per mortem Papæ ceſſant regulæ reſeruantes; ita ceſſant omnes reſeruationes. † Amplia, quia reſeruatio beneficiorum collectorum, vel 5 ſubcollectorum durat etiam ceſſante officio; quia beneficia ſemel reſeruata durant reſeruata, donec prouiſio fiat per Papam. Anchar. *conſi.* 138. *De natura, in fin.* vbi, quod collatio ordinarii de beneficiis reſeruatis non valet, allegat *deciſ. Rota in nou.* 9 *de prab.* 6 *& 14. in antiq. eod. tit.* † Amplia, quia reſeruatio Papæ durat, do- 6 nec de reſeruato Papa prouiderit. Ferret. *conſ.* 365. *nu.* 2. *lib.* 2. † Li- 7 mita in reſeruatione hominis, quando eſt ſpecialis, & incognita; quia durat ſolum per biennium ex conſtit. Clem. VI. vt dicit Ægid. Bellam. *conſ.* 34. *nu.* 22. *ver. ad nonum.* † Limita; quia vnica 8 vice, & in prima vacatione conſumitur, quando vel apparent verba, vel mens, aut ratio, vel cauſa temporalis, & ceſſans; quia tunc ceſſante cauſa, & ratione, ceſſat reſeruatio. Cald. *d. conſ.* 231. *circa med. ver. ſed ſi ceſſat*, alias 10. *de præben.* Gemin. *conſil.* 93. *per tot.* 9 † Extende, vt idem ſit, ſi ſumus in dubio, vt quia nec apparet per verba, nec per cauſam, nec per rationem, an ſit perpetua, vel temporalis; quia cum ſit odioſa, iudicatur, vt duret pro prima vice, & poſtea ad ordinarium collatio reuertatur. Calder. *d. conſ.* 10 231. *in fin. ver. ſi enim effectus*, alias 10. *de prab.* † Extende; quia reſeruatio Papæ non extinguitur per prouiſionem Papæ nullam, & quæ non ſortitur effectum, ſed durat, donec vacatio iure impleatur.

pleatur. Anch. *cons.*399. *Item & vnione circa fi.* vbi loquitur in reseruatione, quæ non est pro certa persona.

Reseruatio beneficii per collationem absenti factã per Papam nõ expirat, licet absens moriatur, vel alias collatio non sortiatur effectum. Concl. 242.

1 RESERVATIO † beneficii collati per Papam non expirat, si is, cui est facta collatio, erat absens, & mortuus est antequam acceperit. Oldr. *cons.* 57. *Papa* † Extende idem, si collatio Papæ ex alia causa non sortitur effectum. Anch. *cons.* 399. *Item & vnione, in fi.*

Reseruatio iurium facta operatur multa, & quæ, & quando non operetur. Concl. 243.

1 RESERVATIO † iurium partium facta à statuto mandante procedi in causa saltiis, & reseruatis exceptionibus in fine litis, habet vim protestationis, ita quod si appareat exceptio impediens ingressum litis, omnia sint nulliter facta. Bald. *consil.* 96.
2 *Decreto cauetur, num.* 4. *ver. sequens quæstio, lib.* 1. † Amplia; quia reseruatio quoad aliqua bona inducit concessionem in aliis. Cruett.
3 *cons.* 214. *nu.* 13. *& seq.* † Amplia; quia exequutores ad pias causas, si post eorum mortem deputant alios exequutores reseruato iure Episcopi, si non habebant facultatem, per eorum mortem executio deuoluebatur ad Episcopũ, illa reseruatio operatur, quod ius Episco. i est conseruatum. Castr. *cons.* 177. *In quæstione, in fi. ver.*
4 *quarta ratio, lib.* 2. † Amplia; quia vendens prædium reseruata seruitute debita agro Titii, operatur, vt debeatur seruitus, si de iure debetur. *l. si in venditione. ff. commun. prædior.* ideo potest is, cui debetur seruitus, agere contra emptorem, secus si non debetur. Cra-
5 uet. *cons* 33. *num.* 20. † Extende, quia procedit reseruatio facta etiam in seruitute cõstituenda, quando reseruatio est facta per verba futurum denotantia, vel per verba infiniti ui modi, quæ ad futurum trahuntur. Alex. *cons.* 28. *Visis, & accurate, n.* 5. *ver. & est ratio,*
6 *lib.* 1. † Extende idem, quando non est specificata seruitus certa, sed in genere fuit dictum, quod reseruabatur seruitus, vel quod res vendita esse debeat seruiens; quia si non ratione personæ, potest constitui seruitus, & reseruatio hoc operatur. Bart. in *d. l. si in venditione. ff. commun. prædio* Alex *d. cons.* 28. *n.* 5. *ver. nam secundum glo.*
7 *lib.* 1. † Restringe; quia si seruitus reseruatur per verba de præterito, vel præsenti, & non esset debita, siue sit reseruata, siue in specie, non potest de nouo constitui; quia ad hoc reseruatio non se
8 extendit. Alexand. *d. cons.* 28. *num.* 5 *ver. secus si per verba, lib.* 1. † Restringe, quia reseruatio facta in vltima voluntate de seruitute debita per rem legatam, si non debetur, non operatur aliquid. Alex. *d. cons.* 28. *num.* 5 *ver. comprobantur prædicta*, vbi, si quis legat fundum reseruato vsufructu, vel excepto vsufructu in dicto fundo
9 debito Titio, & non debeatur, nihil operatur reseruatio. † Amplia; quia donantes inuicem bona si sibi reseruant facultatem testandi, talis reseruatio conseruat ius, vt testamentum præiudicet donationi cum reseruatione. Sign. *cons.* 181. *num.* 13. *ver. item prædi-*
10 *cis.* † Extende; quia clausula in fine posita, quæ si refertur ad reseruationem, illam restringit, debet referri ad proximam, vt ex repetitione non inducatur correctio liberæ reseruationis facultatis testandi. Signor. *d. consil.* 181. *num.* 13. *in fin. & seq. ver. nec huic ob-*
11 *stat.* † Declara, quia si verba reseruationis sunt generalia, & apta comprehendere omnia, late interpretatur reseruatio. Becc. *consil.*
12 74. *in fin.* † Amplia; quia gratia præseruatiua antiquæ cum clausula, quod prima sit salua; non est noua gratia. Gemin. *consil.* 108.
13 *Difficultas dubii, in princip.* † Vide, Clausula, *saluo iure Imperii, & quo-*
14 *rumlibet aliorum*, quid operetur. *Conclus.* 333 † Extende, quia reseruatio, vel præseruatio operatur, quod reseruatum non sit sublatum; imo si quid contrarium fieret, haberetur pro non facto.
15 Bartol. in *l. ille, à quo. §. si de testamento. ff. ad Trebell.* † Extende; quia reseruatio operatur resolutionem, si fiat contrarium. Bal-
16 dus in *l. terminato, num.* 5. *C. de fruct. & litis expen.* † Amplia; quia si filia exclusa à statuto dotata à patre renunciat hæreditati paternæ, & maternæ, reseruato sibi iure succedendi patri, si decedat sine filiis masculis, vel si cum filiis, & ipsi decesserint in pupillari ætate, vel postea sine filiis; nam talis reseruatio valet. Bartol. in *l. fin. C. depact. num.* 4. sequitur Castrens. *consil.* 288. *in*
17 *princip. lib.* 2. quod duplicatur *consil.* 373. *eod. lib.* † Operatur dicta reseruatio facta cum patre quoad successionem patris, vt succedat filia, prout si idem esset dispositum in testamento, sed quoad hæreditatem filiorum non potest operari tanquam substitutio pupillaris, & directa, quæ solo testamento fieri potest, non autem contractu, vel codicillis; sed bene valet vt fideicommissaria substitutio; quia succeditur patri, non filio, ita Castr. *cons.* 188. *col.* 2. *ver. breuiter, per tot. lib.* 2. & duplicatur *lib.*
cons. 375. † Amplia; quia Episcopus statuens aliquid, si sibi reseruat reformationem, valet talis reseruatio, & operatur, quod etiã si esset de iure prohibita dispensatio, vel reformatio cõtra statutum, quod ex reseruatione possit omnino & reformare & dispensare, ita Rom. *cons.* 325. *Quoad primum, n.* 11. *& seq. ver. tertio princip.* vbi a postil. in *ver. in parte*, dat concor. & dicit *communem*, quod reformatio importat derogationẽ in parte. Vide, Clausula, *sine præiudicio alieno*, quid importet. *Concl.* 330. Vide, *Clausula præseruatiua & gratiæ antiquæ quæ sint. Concl.* 331. *cum quatuor Concl. ibi proxime.* Vide, *Statutum circa exceptiones illas reseruans quid operetur. Concl.* 326. Vide, *Solutio recepta sine præiudicio quid operetur, vel non. Concl.* 347.
† Limita; quia reseruatio fit ad conseruandum ius reseruantis, non etiam ad acquirendum, plene Crauet. *cons.* 29. *n.* 8. & ideo non tribuit ius de nouo, & *cons.* 127. *num.* 7. & plenius *cons.* 70. *n.* 6. vbi, quod verba reseruantia non inducunt nouam acquisitionẽ, sed tendunt ad conseruandum ius quæsitum, alias non operatur reseruatio. & *cons.* 33. *n.* 17. † Contrarium dicit idẽ Crauet. *cons.* 748.
n. 9. *& seq.* vbi late, quod duplex est reseruatio: altera respiciens præterita, & hęc dicitur cõseruatiua iuris, quod quis habet: altera de futuro, & respicit acquisitionem iuris de nouo, vbi ponit multa exempla. † Extẽde; quia nisi appareat, quæ, & qualia sint reseruata iura, reseruatio nihil operatur. Crauet. *cons.* 33. *nu.* 20. vbi ponit plura exempla. † Item, si iudex pronũciat causam, & appellationẽ desertam, sed reseruat exceptiones, quæ competunt appellati, reseruatio nihil operatur. Crauet. *d. cons.* 33. *num.* 20. † Idem, si
vendens reseruat seruitutem Titio, quam dixit competere, si non competit, nihil reseruat. Crauet. *d. cons.* 33. *nu.* 20. vbi idem, si reseruat ius coloni, si nullus extat colonus. † Item, si pater reseruat sibi vsumfructum in bonis quærendis per filium emancipatum nihil valet; quia non habet tale ius. Crauet. *cons.* 331. *n.* 20. *in fi.* plenius *cons.* 127. *n.* 7. † Restringe; quia licet reseruatio præsupponat reseruatum præcedere, in re tamen sua potest quis nouã seruitutẽ per modũ reseruationis constituere. Crauet. *cons.* 226. *n.* 6. † Limita; quia reseruatio nihil operatur, si vendens fundum reseruat medietatem coloni; quia si nullus adest colonus, non valet reseruatio, sed omnes fructus sunt emptoris. Alex. *cons.* 28 *n.* 5. *ver & ideo dicit Iacob. lib.* 1. vbi dicit *communem.* † Restringe; quia non procedit limitatio, quando emptor sciuisset non extare colonũ. Alex. *d. cons.* 28. *nu.* 5. *in fi. lib.* 1. vbi, quod in dubio præsumitur ignorare † Limita; quia si fuerunt tractata capitula seruitutis, & nõ concluſa inter duos, & postea fiat venditio de re, cuius seruitus est tractata, & non firmata, licet vendens dicat, *reseruato iure seruitutis debitæ tali*, ex quo non debetur, sed fuit solus factus tractatus cum tali, talis reseruatio nihil valet, ita Alex. *d. cons.* 28. *per tot.* vbi est casus, *lib.* 1. † Limita; quia reseruatio interesse facta in sententia per iudicem appellationis, intelligitur, si de iure deberet interesse. Rim. Iun. *cons.* 304. *in fi. n.* 25. *& seq. lib.* 3. † Limita; quia reseruatio nihil operatur, si ius nõdum competit reseruanti, sed est ius conditionale, puta post mortem alterius; quia solum applicatur ad ius purum, & competens de præsenti. Decian. *cons.* 24. *n.* 101. *lib.* 1.
allegat ad hoc Cald. *cons.* 8. *in fi. de rescrip.* Rom. *cons.* 256. *in fi.* Brun.
cons. 1. *n.* 55. † Limita; quia reseruatio iurium est iuris solũ conseruatiuum; ideo non operatur augmentum, vel ampliationẽ vltra naturam suam; quia imo verba debent operari secundum ita urã actus, & non vltra. Crauet. *cons.* 33. *n.* 17. vbi *n.* 18. quod reseruatio secundum iuris communis dispositionem debet intelligi. Deciã.
cons. 56 *n.* 16. *lib.* 1. Marcabru. ab Anguil. *cons.* 48. *n.* 32. *& seq.* Bart & alii in *l. si quis legauerit, la prima ff. de leg.* 1. Ang. in *l. si in venditione. ff. commun. prædio.* Soci *cons.* 287. *Circa præsentem consultationem, ver. sed contra præmissa, lib.* 2. Deci. *cons.* 309. *Viso, col.* 1. *& cons.* 516. *col.* 5. Crauet. *cons.* 29. *col.* 1. *& fi. & cons.* 70. *num.* 6. Cæpol. *cons. ciuili.* 25. *col. pen. in fin.* Oldrad. *cons.* 214. *Factum tale est.* Alexand. *consi.* 195. *in fin. lib.* 6. Bald. *consil.* 100. *Egregie, lib.* 1. Nat. *cons.* 472. *numer.* 25. † Extende, etiam si pars, contra quam fit reseruatio, consentiat reseruationi, licet sibi non præiudicet, ne possit contrauenire; tamen non obligatur vltra, quam esset obligata; quia non oritur noua obligatio; vt teneatur ad aliquid, nisi ad non contraueniendum reseruationi; latissime Crauet. *cons.* 33. *n.* 19. *& seq.* vbi ponit multa exempla; & declarat. † Extende; quia reseruatio limitata ex certa causa, vel ad certa iura non extenditur ad alia. Crauet. *d. cons.*
33. *numer.* 22. *ver. vndecimo.* Bec. *cons.* 74. *num.* 6. & 7. vbi, quod reseruatio quoad iura hæreditatis partis non operatur in hæreditate fratris. Marcabrun, *d. cons.* 48. *num.* 30. *& seq.* vbi, quod facta ad vnum finem, & effectum non operatur alium. † Extende; quia reseruatio nihil operatur, si non reperit ius reseruabile. Surd.
cons. 205. *numer.* 24. Becc. *dict. cons.* 74. *numer.* 6. quia reseruationes

cones fiunt ad ius competens conseruandum, *l. fin. in pr.* vbi Bald. *in vltimis verbis. C. de temp. appel.* Soc. in *l. Gallus. §. & quid si tantum, col. 3. ff. de liber. & postbu.* Ang. in *l. omnes. C. de præscript. 30. vel 40. anno.* & * est communis * opinio. Paris. *cons. 5. n. 41. lib. 1.* † Extende; quia in iis, 25 quæ cessa sunt, tarda est reseruatio posterior. Decia. *cons. 24. n. 98.* 26 *lib. 1.* † Et reseruatio euanescit, & pro non facta habetur, si non reperit ius reseruabile. Nat. *cons. 636. n. 197. lib. 3.* Bal. *d. cons. 100. Egregie, lib. 1.* Alex. *cons. 28. Visis, lib. 1.* pulchre Soc. *cons. 287. Circa sententiam, n. 21. lib. 2.* † Extende; quia ex reseruatione iuris facta per partem, vel iudicem non infertur, quod ius competat aliquod ei, cui 37 fit reseruatio. Alex. *consil. 14. col. 2. lib. 2.* Doct. in *l. ille, à quo §. si de testamento. ff. ad Treb.* † Extende, quia reseruatio nihil dat, & nihil au- 38 fert. Bal. in *l peremptorias. C. sent. rescindi non posse.* Cast. *cons. 311. lib. 2.* 39 * † Et diuersa sunt dare, & reseruare, *l. si quis legauerit*, & ibi * Doct. *ff. de leg. 1.* Bald. *l. si quis filio. §. irritum. ad fin. ff. de iniusto, rupto rest.* Dec. 40 *cons. 516. In causa ista, col. 6. in prin.* † Limita, quia reseruatio etiam facta à iudice in sententia nullum ius tribuit, sed solum, quod competit, conseruat. Ruin. *cons. 40. lib. 1. & cons. 97. n. 8. lib. 2.* Soc. *consil.* 41 *36. col. 3. li. 4.* † Et intelligitur, quatenus habeat ius reseruatũ. Fel. *in* 42 *c. inter monasterium, de re iud.* † Et talis reseruatio non addit aliquod ius, sed conseruat, si quod competit. Cuma. *cons. 117. in fin.* Ioan. de Anan. *cons. 29. n. 5.* Paris. *cons. 19. n. 30. lib. 1.*

Reseruatio iurium in sententia non retardat executionem, & quid operetur. Concl. 244.

1 SENTENTIA, † quæ transiuit in iudicatum, debet exequi non obstante, quod iura condemnati sint reseruata; quia talis reseruatio nihil releuat. Bald. *cons. 100. Egregie, & honorande, lib. 1.* sequitur Soc. Iun. *cons. 67. Pro resolutione, n. 19. lib. 1. & eleganter, in pr.* & 2 ibi gl. *ff. de cond. indeb.* Bart. in *l. fi. ff. de pign. actio.* † Et iudex licet reseruet aliquid; non tamen dicitur pronunciare super reseruato. gl. in *l. item Labeo. ff. famil. herciſc.* Corset. *sing. ver. saluo iure.* Paris. *cons. 5. nu.* * 41. *lib. 1.* vbi dicit * communem. † Extende; quia talis reseruatio 3 non tribuit ius de nouo, sed tantum conseruat ius, si quod com- 4 petat. Crau. *cons. 15. n. 22. & cons. 53. n. 20.* Nat. *cons. 26. n. 9.* † Et ideo cum non tribuat ius, neq; impediat executionem sententiæ, non inconuenit, quod iudex reseruet iura aliquando in sententia. Bald. in *l. peremptorias, ver. quæro iudex, num. 3. C. sent. rescindi non posse, & cons. 110. lib. 1.* Soc. Iun. *cons. 67. n. 19. lib. 1.* Bald. in *l. terminato. C. de fruct. & lit. expen. & cons. 323. Proponitur, quod dominus. lib. 2.* Alex. in *l. Paulus. la prima. ff. de re iud.* Affl. *decis. 35.* Maria. Soc. late in *c. 2. de li-* ☞ *bell. oblat. num. 23. cum seq.* Vide, *Executio sententiæ. Concl. 459. n. 12. &* 5 *seqq.* † Amplia; quia reseruatio quandoque fit ex abundanti, quæ non est necessaria; quia si iudex pronunciat interloquendo procedendum ad vlteriora, nõ obstante exceptione rei iudicatæ opposita, reseruata eadẽ exceptione intelligitur, quod possit ad merita deduci, prout ius reseruat, si postea opponatur, non autem reseruatio operatur, vt possit ad processum dici reseruata. Anch. *cons.* 6 372. *Pro declaratione, per tot.* maxime *n. 7. & seq.* † Extende; quia Papa in suis sententiis reseruat iura ex abundanti multoties, quæ nõ 7 est necessaria. Anch. *d. cons. 372. nu. 7. & 8.* † Limita, nisi reseruatio fieret de certis bonis qualificatis; quia requiritur causæ cognitio. Soc Iun. *cons. 67. n. 19. ver. aliquando vero. lib. 1.* veluti si diceret, debere dari executionem, præterquam in bonis, quæ essent in do- 8 minio condemnati, debet hoc cognosci. † Limita, quando reseruatur condemnato, ne egeat; quia licet actor neget ipsum egere non posse, alius nequet, nõ fit executio, donec sit cognitum. Soc. 9 *d. cons. 67. lib. 1. in fi.* † Operatur tamen reseruatio facta in sententia, vt si reus, vel is, p quo est facta reseruatio, faciat de reseruatis constare, omnia pro infectis habeantur Bart. in *l. ille, à quo. §. 1. n. 5. ff. ad* 10 *Treb.* Alex. *cons. 198. in fin. lib. 6.* Dec. *cons. 42. nu. 15.* † Et è conuerso si condemnatur quis, nisi intra mensem probet, lapso mense, sententia est diffinitiua, & habet effectum rei iudicatæ, ita vt vlterius non sit audiendus. Bar. in *l. properandum. §. & siquidem, n. 9. C. de iud.* 11 *& in l. admonendi, in fin. ff. de iureiur.* vbi ampliat etiam, quod condemnatus nouos testes reperiret, & idem Bart. in *l. si quis ad exhibendum, n. 3. ver. si insistitur. ff. de except. rei iudic.* † Declara tamen; quia si reseruato iure iustificandi solutiones allegatas intra 6. menses, prout quotidie contingit Florentiæ, potest tamen post terminũ iustificare ad effectum, ne perdat ius suum, non autem vt euitet executionem; quia cum in curia mercantiæ attendatur sola æquitas, & facti veritas, vt in terminis Feli. in *c. licet causam, n. 42. de prob.* Bar. in *l. fideiussor. §. quædam ff. mand.* æquitas non suadet, quod quis 12 contra veritatem iure suo priuetur. † Et maxime hoc procedit, si fuit aliquo legitimo impedimento impeditus, & ideo non potuit iustificare; quia compereret restitutio in integrum de iure communi aduersus lapsum termini ex clausula; *si qua mihi iusta causa,* vt per Doct. in *l. admonendi*, vbi Franc. Curt. *ff. de iureiur.* Castren. *cons. 257. lib. 2.* Bart. in *l. 1. C. de sent. aduer. fiscum. lib. 10.* Ias. post alios in *l. Imperatores. ff. de re iud.*

Reseruatio iurium in sententia est licita, & quando secus & non possit fieri. Concl. 245.

IVDEX † an in sententia possit conseruare; vel reseruare iura con- 1 damnati, vt melius probet, vel per euidentiam facti visitationẽ loci melius doceat, Vide Alex. & Ias. in *l. qui Roma. §. Augerius. ff. de* 2 *verb. oblig.* † Et quod iudex si videt ius competere ex vna causa, quæ non fuit intentata, debeat tale ius reseruare, Bald. in *auth sed & si quis. C. de secund. nupt.* sequitur Ias. in *l. 1. n. 39. ff. de eden.* Rom. *cons.* 3 *114. Visa, lib. 1. seu 5.* † Et quod non vitietur sententia ex eo, quod iudex in ea reseruat iura condemnato, Bal. *cons. 100. lib. 1.* maxime quando fuit dictum, si quæ competunt. idem Bald. *consil. 139. Fa-* 4 *ctum, lib. 2.* † Declara; quia reseruatio in sententia facta conde- mnato de omni iure sibi competenti intelligitur de iure extraneo, tentiam, non autem vt contra sententiam possit venire, ita Bart. *cons. 205. Viso testamento, num. 3. ver. quarto videndum, lib. 1.* Anchar. *cons. 192. In auxilium veritatis, num. 6. ver. non obstat reseruatio.* plenius in prima ampliat. † Et est ratio; quia si sententia est diffinitiua; & 5 absolutoria, certum est, quod non reseruat iura per sententiam ablata; quia non amplius competunt, *l. res iudicata. ff. de reg. iur.* † Regula est, quod iudex in sententia potest reseruare iura, & re- 6 seruationes facere pro libito suæ voluntatis. Castr. *cons. 311. lib. 2.* vbi hoc dicit esse verum, etiam si reseruatio petita non fuerit; quia reseruare liquidationem eorum, quæ liquidanda sunt, dicitur vtilis, & necessaria reseruatio. Castr. *cons. 247. ad fin. lib. 1.* Bald. *cons. 323. ad fi. lib. 2. cons. 18. in princ. lib. 4.* Alex. *cons. 174. Opportune, in princ. lib. 2.* † Extende, vt si prima sententia lata habeat talem re- 7 seruationem, & iudex appellationis confirmet eam, licet nihil dicat de reseruatione iurium; tamen sententia confirmans dicitur habere eandem reseruationem, quam habet prima. Alexan. *cons. 174. Opportune, in princ lib. 2.* † Declara tamen circa ea, quæ ac- 8 cessorie veniunt in iudicio, prout sunt fructus, & interesse; quia possunt reseruari liquidanda in exequutione, secus si principaliter petuntur. Ang. in *l. fi. in fi. C. de sent. qua sine certa quant.* Bald. in *l. cum propriam, ver. sed munquid tenet in certa sententia. C. si quis alteri, vel sibi.* † Amplia; quia si hæredes mariti prætendant solutas fuisse 9 plures pecunias vxori pro dote, & de parte probent, & de aliis non; poterit tamen iudex reseruare iura condemnatis hæredibus docendi de solutione in exequutione sententiæ; quia talis reseruatio deseruit iustitiæ, nec lædit iura partium. Bald. in *l. peremptorias, col. 4. ver. quæro iudex. C. sent. rescindi non posse, arg. l. Babius, in fi. ff. de pact. dotal.* & tanto magis, quia ista exceptio solutionis semper potest opponi; quia bona fides non patitur, quod bis idem exigatur, *l. bona fides. ff. de reg. iur.* ita Ang. in *l. & non tantum. §. quod si emptore. ff. de pet. hæred.* Alexand. *cons. 113. col. 2. lib. 5.* Deci. *cons. 375. in pr.* vide supra *ver. declara.* † Extende; quia quando iudex non est be- 10 ne certus, neque resolutus circa aliqua, quæ emergunt in causa, cautela est, quod reseruet iura partibus; quia ita admonet iureconsultus in *d. l. Babius, in fi. ff. de pact. dotal.* facit tex. in *l. item Labeo. §. fin.* ibi, *sed si pure.* iuncta glo. in *ver. pure. ff famil. herciſc.* & fiunt sæpissime in sententiis huiusmodi reseruationes secundum Bald. in *l. 1. num. 77. C. qui accus. non poss.* quia pars aduersa in hoc non lædi- tur, cum talis reseruatio non tribuat ius de nouo, nec infert, quod ius competat aliquod. Alex. *cons. 14. col. 2. lib. 2.* sed solum si quod ius habet pars, cui fit reseruatio, illud præseruat. Docto. in *l. ille, à quo §. si de testamento. ff. ad Trebell.* † Et iste modus reseruandi ii- deseruit iuri, & iustitiæ; quia neutrius partis ius lædit ur. Bald. in *l peremptorias, col. 4. ver. non deseruit. C. sent. rescindi non posse.* Soci. *cons.* 287. & 288. *col. fin. lib. 2.* faciunt tradita per Castr. *cons. 311. lib. 2.* Ru- in *cons. 40. num. 7. eod. lib.* Bald. *d. l. 1. col. pen. C. qui accus. non poss.* Et ita seruat forus mercatorum; pro quo stylo laudabili, Vide *Stylus cu-* ca diuersa diuersorum locorum. *Concl. 698.* † Imo si ex sua sententia iudex videt fieri præiudicium alicui partium in iuribus suis, de quibus non constitit, cautius agit, si reseruat iura melius in alio iudicio liquidanda, ita Bald. qui dat pro cautela in *l. obseruare. §. proficisci in 1. lect. q. 24. ff. de off. pro cons. & Leg.* quem extollit Curt. Sẽ. *cons. 77. Magnificus vir, col. pen. ad fi.* Bar. in *l. si is autẽ*, alias *si pupilli. §. si* quocũque. *ff. de neg. gest.* allegat *d. l. Babius, in fi. ff. de pact. dotal.* idẽ Bart. in *l. fi. C. de compensat.* Alex. *d. l. ille, à quo. §. si de testamento. ff. ad Trebell.* † Et non solum si videt fieri præiudicium ex sententia, sed solum si dubitat, tutius est, quod faciat reseruationem. Felin. in *c. cum con-* tingat, de off. deleg. & in *c. cum venerabilis. de except.* & ibi Paris. vt ipsum citat *cons. 95. vel 96. nu. 33. lib. 1.* Dec. *cons. 42. col. fi. num. 12.* & reference tio etiam consideratur per glos. in *l. item Labeo. §. 1. ver. pure. ff famil. herciſc.*

bercise. quam sequitur Bald. in *l. terminato, nu. 4. & seq. C. de fruct. & lit. expen & cons. 77 Quidam dominus Galeatius, nu. 2. lib. 2.* Dec. *cons. 5. In causa domine Maria. n. 1. & cons. 445. n. 2. & cons. 13 Et pro tenui, nu.*
14 12. est *cons. 42.* supra allegatum. Mandel. *cons. 13. n. 4.* † Limita; quia iudex male facit, si reseruat iura parti, quæ non habet; quia debet omitti inutilis circuitus, *l. dominus testamento. in fi. ff. de cond. indeb.* per quem in simili casu concludit Alex. *cons. 77. In causa, in finalibus verbis, lib. 2.* & quia iudex semper debet occurrere, quod quis non locupletetur cum aliena iactura, etiam parte non dicente aliquid.
15 so. de Im. in *cap. peruenit. de empt & vendit.* † Et quando non fuit aliquid deductum, ex quo fit locus reseruationi, iudex debet diffi-
16 nitiue absoluere. Alex. *cons. 75. In causa. col. 1 lib. 7.* † Extende; quia à tali reseruatione facta per iudicem in sententia, pars, contra quam fit reseruatio, potest appellare tanquam grauata; quia debuit à toto condemnare, vel absoluere. Bald. *cons. 140 Nouum dubium, libr. 3.* quia reseruatio solum fieri potest, quando ex processibus colligitur ius, quod conseruatur. *d. l Babius, in fi. ff. depact dotal.* quod enim non est, neq; apparet, reseruari non potest. *l. 2. ff. de vsufr l. adeo §. quod si toto. ff. de acquir. rer. dom.* late Crau. *cons. 226. n. 6.*

☞ Vide, *Iudex potest reseruare in sententia iura sua partibus, & quando. Concl. 400. la seconda.*

Res facta semel alienabilis perpetuo efficitur alienabilis, & quando secus. Concl. 246.

1 RES † prohibita alienari si semel licite alienabilis fiat, efficitur perpetuo alienabilis *l. pater. §. quindecim ff. de leg. 3.* Castr. *cons. 448. Si iste masculus, in fi. lib. 1.* Alex. *cons. 55. Ponderatis, in fin lib. 3.*
2 † Extende; quia ius intrauræ apothecæ quatenus personale, & non alienabile, efficitur alienabile, si semel fuit alienatum. Castr.
3 *cons. 243. Super primo, circa fi. ver. secundo quia, lib. 1.* † Declara; quia procedit, quando alienatio est consuetudine præscripta, vel quãdo ab eo, qui prohibuit, fiat alienatio, alias secus Bolog. in *addit.*
4 *ad cons. 20. Io. de An.* vbi ita declarat. † Restringe; quia *d. §. quindecim*, loquitur, quando fideicommissum erat personale, non reale; tunc si de vna persona ad aliam tantum erat facta prohibitio, semel facta alienatione inter eos extinguitur prohibitio. Mazzol. *cons. 35. n. 56. & seqq.* & idem dicit Castr. *consil. 247. col. pen. in pr. lib. 1.*
5 † Contrarium Per. Surd. *cons. 105. n. 12. circa fi. li. 1.* vbi dat exemplũ de bonis Ecclesiæ, q̃ semel licite alienata alienari possunt; & tamẽ prohibitio est realis; idem in bonis prohibitis alienari in forenses, vide eum. † Restringe, quando prohibitionis ratio est genera-
6 lis, idem Mazzol. *d. cons. 35. nu. 39.* † Restringe; quia *d. § quindecim*, loquitur, quando res supposita fideicommisso alienatur valide vni de familia, qui non sit vocatus nominatim; quia si esset vocatus nominatim, tunc mutaretur dominiũ in causam fideicõmissi; item, quando iudicio testatoris succederet; quia non dicitur facta alienabilis, sed ita demum dicitur facta alienabilis, quando titulo emptionis emitur ab vno de familia, qui nominatim non
7 vocatur, ita plene Castr. *cons. 448. per tot.* maxime *nu. 2. & seq lib. 1.*
8 † Vel si alienentur valide, puta pro dote descendentis ex fideicommittente; quia perpetuo talis res semel valide alienata poterit semper alienari libere. Ang. Aret. *d cons. 20. Visis actis, n. 47. &*
9 *seq. ver. ex quo sequitur.* † Declara; quia *d. §. quindecim*, non procedit in prohibitione reali, veluti si res prohibetur extra certam familiam alienari; quia ex quo extant de familia, alienatione semel facta in vno de familia, donec extẽt alii, non potest extra familiã alienari, sed loquitur in personali, & quando non extat persona alia vocata, cui acquiratur. Castr. *cons. 247. In causa quæ vertitur, col.*
10 *antep. in fi. ver. item allegatur, & col. pen in pr. lib. 1.* † Amplia in iure deliberandi transmisso semel intra annum, si is, cui fit transmissio, decedat intra annum, ad alium transmittit, & sic deinceps. Ruin.
11 *cons. 161. n. 33. lib. 1.* † Extende; quia si Ecclesia concessit emphyteusim pro se, & descendentibus, & finita linea descendentium renouat in agnatum transuersalem, tunc fit transitoria ad extraneos, & sic semel alienabilis effecta perpetuo efficitur alienabi-
12 lis. Ruin. *d cons. 161. n. 33. & seq. lib. 1.* † Contrarium sentit Bero. *cons.*
13 *99. in pr. lib. 1.* vbi declarat, qualiter verba illa, quod renouatio intelligatur cũ qualitatibus omnibus primæ inuestituræ. † Amplia in mero, & mixto imperio, quod est indelegabile; q̃a si semel delegatur per Principem, etiam inferior poterit semel delegatum sibi alteri delegare. Ang. *cons. 117. In causa accusationis. n. 7. ver. nec ob-*
14 *stat. si allegetur.* Per. Surd. *cons. 105. num 12. lib. 1.* Ang. Aret. *d. cons. 20. Visis actis, nu. 47. & seq. ver. sicut etiam vidimus* † Amplia; quia causa, quæ potest esse executiua, & ordinaria, si semel fiat ordinaria, vt quia iudex ordinarie incipiat procedere, vel pars, perpetuo erit ordinaria. Vide, *Eligens viam ordinariam non reuertitur ad extraordinariam. Concl. 103.* † Amplia; quia causa non appellabilis, si semel fiat appellabilis, erit semp appellabilis. Vide, *Causa non appellabilis quando, & ex quibus fiat appellabilis. Concl. 160.* † Amplia; quia causa à principio semel effecta summaria, erit semper summaria. Vide. *Sũmaria causa à principio an semper sit summaria. Concl. 893.* † Amplia; quia si bona sunt prohibita alienari extra familiam, non cẽsentur prohibita alienari in hæredem ab intestato successurum etiam extraneum, secundum* communem. Alex. *cons. 55. Ponderatis, n. 4. lib. 3.* ideo si in filiam semel sunt alienata, potest illa dare in dotem; quia res semel facta alienabilis legitime, semper erit alienabilis. Alex. *d. cons. 55. in fin. ver. circa secundum. lib. 3.* † Amplia in re
18 supposita fideicommisso cum prohibitione alienandi; quia si semel fiat alienabilis, perpetuo potest alienari. Petr. Surd. *cons. 105. n 12. lib. 1.* vbi ponit infinita exempla. Cast. *cons. 448. in fi. lib. 1.* Alex.
19 *cons. 55. Ponderatis. in fin lib. 3.* † Extende in re minoris semel licite alienata, quia potest alienari perpetuo etiam in tutorem. Surd. *d.*
20 *cons. 105. n. 12.* † Extende in bonis Ecclesiæ semel legitime alienatis; quia perpetuo possunt alienari. Surd. vbi supra. † Extende in
21 feudo tam Ecclesiæ, quam laicorum, Surd. vbi supra *n. 12.* vbi dicit* magis comm. & *n. 13.* † Idem in vasallis; quia inuiti nõ possunt
22 alienari, secus si semel sunt alienati. Rol. à Val. *cons. 1. nu. 82. & seq.*
23 *lib. 1.* sequitur Surd. qui alios citat *d. cons. 105. nu. 12 lib. 1.* † Extende in bonis prohibitis alienari in forensem; quia semel alienata licite semper transeunt in forensem. Petr. Surd *d cons. 105. nu. 12. lib. 1.* qui alios allegat. Vide, *Alienatione prohibita quæ alienatio permittatur, & in quas personas. Concl. 262. n. 25. & seq.*

Residentia est de iure diuino, & naturali. Cõcl. 247.

RESIDENTIA † in beneficiis dicitur de iure naturali, & diuino, vt probat Ferret. *consil. 32. nu. 14. & seq.* vbi ex scripturis sacris, Conciliis, & decretis Pontificum hoc probat. † Hanc opinionem approbat sacrum concilium Tridentinum *sess. 23. cap. 1. de reform.* vbi vult, quod non residentes non faciant fructus suos; excipit tamen, quando absentia accideret propter aliquod munus, & Reipublicæ officium Episcopatibus adiunctum.

Residere obligatus potest compelli per Episcopum, & priuari, & quomodo. Concl. 248.

RESIDERE † obligatus potest per Episcopum compelli ad re-
1 sidendum, & contumax priuari potest, nec requiritur ordo iudiciarius, neq; citatio, sed requisitio; maxime, quando constat notorie, quod quis non resideat. Oldr. *cons. 195. Articuli D. Arnoldi.*
2 † Contrarium dicit Abb. *consil. 67. Condescendo, col. 2. ver. item corruit dicta priuatio, lib. 1.* vbi, quod si scitur, vbi absens sit, & congrue citari potest, non debet citari per edictum, sed personaliter præfixo sibi termino ad comparendum, *c. ex parte, de Cler non resid.* & si aliter fiat, priuatio est nulla, secundũ *communem, de qua Abb.* * vbi supra. † Si vero ignoratur, vbi absens moretur, debent fieri
3 tres citationes successiuæ in Ecclesia, post quarum lapsum debet absens expectari per 6. menses, & non sufficeret vnica citatio peremptoria hoc casu, ita Abb. *d. cons. 67. col. 2. ver. item si nescitur. lib. 1.*
4 † Declarat sacrum Concilium Tridentinum *sess. 23. cap. 1. de reformat. §. eadem omnino*, vt sufficiat citatio per edictum à principio, vt possit priuari. † Amplia, vt sufficiat citatio per edictum contra
5 non residentem, quando non est in prouincia, vel Diœcesi; quia non tenetur alibi citare. Oldra. *d consil. 195. ver. ad secundum.* † Am-
6 plia; quia obligatus deseruire per se ipsum in beneficio iuris patronatus sub pœna priuationis, si steterit per duos menses negligens, potest priuari per Episcopum, etiam si propter inimicitias particulares abfuerit beneficiatus. Bald. *cons. 35. Voluntas testatoris, per tot. lib. 4* qui tamen distinguit, quando haberet culpam, vel esset affectata, alias secus. † Limita; quia si posset tueri ex consuetu-
7 dine, vel statuto non residendi, non debet Episcopus statim priuare non residentem lapso termino, sed substrahere redditus, & facere per substitutum deseruire, & si perseuerat in contumacia tractu temporis; tunc potest priuari. Abb. *d. cons. 67. col. 2. ver. item præsupposito lib 1.* † Limita; quia valet cõsuetudo, quod Canonicus non tenetur residere in Canonicatu, etiam non appositio Vica-
8 rio, qui seruiat pro eo, *c cum omnes*, vbi glo. & Doct. *de constit.* Abb. *cons. 67. Condescendo, in pr. lib. 1.* vbi, quod valet consuetudo Lucanæ, quod Canonici per tres menses non resideant. † Restringe; quia
9 bene potest Episcopus talem consuetudinem tanquã Ecclesiæ onerosam cõsensu Capituli reuocare, & facere statutũ contrariũ, &

illud

ſilud abſentibus intimare debet, & non poſſet ex abrupto priuare nõ reſidentem. Abb. *d. conſ. 67 in princ. ver. ſi tamen Eccleſia, lib.* 10 1. † Qualis modus ſit ſeruandus, vide Concilium Tridentinum *ſeſſio. 6 cap 1. de reformatio, & cap. 2. in Canonicatibus ſeſſio. 21. cap. 3. de reformatio.* & vltimo loco plenius *ſeſſio. 23. cap. 1. de reformatio.* vbi in fine, quod poſſunt ſequeſtrari, & ſubſtrahi fructus, & priuari.

Reſidere quando dicatur Epiſcopus, vel alius obligatus, vel non, & quando excuſetur. Concl. 249.

1 RESIDERE † dicitur Epiſcopus ad effectum, vt gaudeat alternatiua conceſſa Epiſcopis reſidentibus, quãdo vere, &per-
2 ſonaliter reſidet. † Et conceſſio iſta alternatiuæ dicitur fauorabilis, & late interpretanda; quia reducit ad ius commune, ideo late interpretatur contra concedentem, ſecus in præiudicium tertii; ideo comprehendit beneficia ad collationem communem cum Capitulo, quando ad ſolum Epiſcopum deuoluta eſt. Pariſ. *conſ.*
3 144. *Scripſeram, n. 9. & ſeq. li. 4.* † Et quod Epiſcopus teneatur reſidere in ſua Eccleſia tanquam maritus cum coniuge, *c. inter corporalia, de tranſlat. prælat.* Abb. in *ca bona, el primo, de poſtul. prælat. in 3. not.*
4 Mandoſ. in *reg. 7. q. 3. n. 3.* † Amplia; quia vt ſcholaris conſequatur nominationem, debet eſſe reſidens, ſed tamen ſufficit, quod ſit reſidens tẽpore, quo fit nominatio. Rebuff. in *tract. nommatio q.*
☞ *10. n. 10.* Vide, *Optio quo ad præſentes nõ habet locum ad fauorem abſen-*
5 *tium etiam ex cauſa publica. Concluſ. 165.* † Limita; quia reſidere non tenetur quis tempore peſtis in loco peſtifero; ideo ſine licentia poteſt quis recedere. Rebuff. ſuper *concord. rubr. de collatio. §. 1. ver.*
6 *reſidentiæ*, vbi plura. † Extende; quia imo reſidere dicitur abſens ex iuſta cauſa, puta peſtis, vel infirmitatis, vel abſentiæ ex neceſſitate Reipublicæ; quia tales dicuntur præſentes, & inſeruientes.
7 Rom. *conſ. 263. Viſo puncto, in princ.* † Idem eſt in eo, qui modico tẽpore abeſt; quia dicitur cõtinuo preſens eſſe. Rom. *d. conſ. 263 in princ. & per tot.* vbi apoſtil. in *ver. pacificus*, dat concord. Vide infra,
☞ *Reſidere qui non teneantur. Concl. 251.* Vide infra, *Reſidere quando dicatur infirmus. Concl. 252.*

Reſidentiam requirunt omnia beneficia de iure cõmuni, & quæ beneficia non requirant reſidentiã. Concluſ. 250.

1 RESIDENTIAM † requirunt omnia beneficia de iure communi, quantũcunq; ſint minima, *c. conquerente, de clericis nõ reſid.* Oldrad. *conſ. 140. In Eccleſia Calaguritan. n. 3. ver. & ſi dicatur.* Rebuff.
2 in *praxi. tit. diſpenſati. de non reſidendo, n. 7. & ſeq.* Anchar. *conſ. 233. Factum tale eſt, n. 3.* † Amplia in tantum, vt beneficiatus præſumatur mortuus in reſidentia. Oldr. *conſ. 198. incip. Circa primum ver.*
3 *ad quartum, & conſ. 229. Hæc ſunt dubia, n. 3. ver. ad tertium.* † Amplia; quia qui non ſeruit Eccleſiæ, nõ debet viuere de Altari; quia propter officium datur beneficium; ideo excommunicatus, quia nõ poteſt dicere officium, neq; reſidere, & deſeruire, nõ habet fructus. Feder. de Sẽ. *conſ. 246. in princ.* concord. Gemin. *conſ. 1.* qui lo-
4 quitur in Epiſcopo, vt non reſidens nõ habeat etiã alimẽta. † Limita de generali cõſuetudine, ſicuti quis poteſt de generali conſuetudine habere plura ſimplicia ſecundum gl. in *c. gratiæ, de reſcr. lib. 6.* vt refert Lap. *alleg. 36. in princ.* ita non requirunt reſidentiam; quia poteſt in eis deſeruiri per ſubſtitutum, & quia venit in conſequentiam. Lap. *alleg. 118. n. 1. prope fi. ver. ſed nec etiam*, vbi arguit
5 hoc modo. Rebuff. *in praxi. tit. diſpen. de non reſiden. n. 8.* † Limita in præſtimoniis; quia licet ſint beneficia Eccleſiaſtica; tamen reſidẽtiam nõ requirunt. Oldrad. *conſ. 81. in princ.* & hoc de conſuetudine, prout idem Oldr. *d. conſ. 140. n. 3. ver. & ſi dicatur.* Abb. *conſ. 47.*
☞ *in prin lib. 2.* Vide infra, *Reſidere non tenetur habens præſtimonium. Cõc.*
6 *253.* † Limita in beneficio ſimplici, in quo teſtator mandauit celebrari diuina; quia poteſt fieri per Vicarium, & non dicitur neceſſario habere reſidentiam. Lap. *d. alleg. 36. n. 2. ver. non obſtat.* & *n.*
4. dicit, quod vbi à iure non exigitur perſonalis reſidentia in beneficio, ibi poteſt deſeruiri per ſubſtitutum, & idem tenet *alleg.*
117. *Philippus, numer. 3. circa fin. ver. & licet prædicta, & numer. 4.* vbi late reſpondet ad omnia contraria, vbi, quod in beneficio ſimplici poteſt deſeruiri per alium, & fere per eadem verba Lap. *al-*
7 *leg. 118. numer. 2.* Alexand. *conſ. 1. lib. 7.* † Limita, niſi conſuetudo ſit in contrarium, prout loquitur Lap. *d. alleg. 36. n. 4. circa fi. ver. plus eſt*, vbi atteſtatur de conſuetudine Florentiæ, per quam Canonici percipiunt omnia in abſentia præter diſtributiones minutas.
8 † Limita in Hoſpitalario; quia non tenetur reſidere, & quatenus teneretur, non poteſt priuari ob non reſidentiam, niſi ſit prius
9 monitus. Alex. *d. conſ. 1. lib. 7.* † Limita in beneficiis, quæ quis obtinet ex diſpenſatione, quia licet requirant omnia reſidentiam, & ſeruitium; tamen ſufficit, quod in vno reſideat. Feder. de Sen. *conſ. 246. in fi. ver. item cum habeat.* † Declara omnes limitationes, in 10
quibus non tenetur quis reſidere; quia bene tenetur per ſubſtitutum deſeruire, alias non excuſatur. Anchar. *conſ. 233. n. 3.* Vide, ☞ *Beneficia quæ dicantur requirere reſidentiam, vel non. Concl. 63.*

Reſidere qui nõ teneantur in beneficio requirente reſidentiam. Concl. 251.

EXPVLSVS † de beneficio Canonicus excuſatur à reſidentia, 1
ideo non debet habere nedũ fructus, & diſtributiones maſſæ groſſę, ſed etiam diſtributiones quotidianas, ex quo excuſatur, quando ſine culpa ſua, & per eum nõ ſtat. Calder. *conſ. 238. alias*
17. *de præben.* qui tamen loquitur quoad diſtributiones minutas, quando maior pars Canonicorum non contradicebat. † Am- 2
plia; quia conſuetudo, vel cõſtitutio ſubtrahens diſtributiones non inſeruientibus nõ habet locũ in caſu impoſſibili, vt ſi Canonicus, vel beneficiatus eſſet infirmus. Calder. *d. conſ. 238. in pr.* ☞ *ver. de quotidianis vero*, alias 17. *de præbẽ.* Vide, *Cõſuetudo circa reſidentiã*
☞ *in beneficiis nõ curatis. Concl. 937.* † Amplia, vt ẽt iuſta, & rationabilis 3
neceſſitas, & iuſtum impedimentum excuſet à reſidentia, ita vt percipiat ẽt diſtributiones tanquam reſidens. Calder *d. cõſ. 238.*
circa fi. ver. nam vt ibi patet, alias 17. *de præben.* † Declara tamẽ, vt præ- 4
dicta procedant, quando deſeruiret per ſubſtitutum; ex quo ipſe nõ poteſt ex rationabili impedimento neceſſario. Calder. *d. conſ.*
238. in fi. alias 17. *de præben.* † Amplia; quia nõ tutus ob obſeſſionẽ 5
vi bis, in qua eſt beneficiatus, habetur pro reſidente, in tantũ, vt ſi priuetur ob non reſidentiam ſuo beneficio, debeat reſtitui. Bal. *conſ. 357. Iniuſtiſſima, & nulliſſima, lib. 2.* † Extẽde; quia nedũ inimi- 6
citia publica, ſed etiam particularis non affectata, excuſat beneficiatum à reſidentia, dummodo per ſubſtitutum deſeruiat idoneum; ſecus ſi inimicitia ſit affectata, vel culpæ illius aſcribi poſſit. Bald. *conſ. 35. Voluntas teſtatoris, circa med. ver. modo quæritur. lib. 4.*
Amplia; quia etiam peſtis, & infirmitas excuſat à reſidentia. Vide, ☞
Reſidere quando, & quis dicatur. Concl. 249. nu. 4. & ſeq. † Amplia; quia 7
vocati à Papa, vel exiſtentes in ſeruitio Sedis Apoſtolicæ Legati, vel Epiſcopi, excuſantur à reſidentia. Rebuff. in *prax. tit diſpenſ. de non reſidendo n. 31. & ſeq.* † Reſtringe, quia ex ſolo titulo, quod quis 8
ſit Capellanus Papæ, non excuſatur à reſidentia. Anchar *conſ. 233. Factum tale eſt. n. 3 & ſeq.* † Limita, vt non procedat, quando impe- 9
dimentum, vel neceſſitas prouenirent culpa beneficiati; quia non debet conſequi diſtributiones. Cald. *d. conſ. 238. ver. & conſtat, quod imputari, in ſi.* alias 17. *de præb.* vel ſi eſſet affectatum impedimentum. Bald. *conſ. 35. lib. 4.* Vide, *Diſtributiones quotidianæ quibus debeantur, vel non. Concl. 514.* ☞

Reſidere quando dicatur infirmus, & impeditus legitimo impedimento. Concl. 252.

BENEFICIATVS † Canonicus, vel alias debens reſidere, & 1
ſeruire habetur pro reſidente, & ſeruiente, ſi eſt inhabilis ex infirmitate, vel ſenectute; ideo debet fructus percipere, ſicut ſi inſeruiret. Abb. *conſ. 70. Videtur primo, per tot. lib. 1.* vbi dat exempli
de ſeruo infirmo; quia habetur pro ſeruiente *l. 4. §. Stichum ff. de ſtat.*
liber. † Extende; quia etiam quotidianæ diſtributiones dantur in- 2
firmo, quæ non debentur, niſi ſeruientibus. Abb. *d. conſ. 70. in pr.*
ver. hinc eſt, quod infirmus. lib. 1. † Declara, quando infirmitas ſuitim- 3
mediata cauſa nõ reſidendi, vt quia ſanus reſidebat, & ſeruiebat, ſed ſi ſanus non reſidebat, neq; ſeruiebat, tunc infirmitas non re-
leuat. Abb. *d. conſ. 70. in pr. lib. 1.* † Amplia in tantum, quod ſi bene- 4
ficia non ſufficiunt pro beneficiato, & ſubſtituto, non poteſt cõpelli ad ſeruiendum per ſubſtitutum, ſed bene, ſi beneficia poſſunt ſupportare ſubſtitutũ; quia in dubio magis fauetur cauſæ naturali, quam accidentali, magis titulato, quam non titulato. Abb.
d. conſ. 70. n. 2. ver. præterea, & per tot. lib. 1. vbi ponit multa ſimilia de fabrica Eccleſiæ, ad quam non tenetur beneficiatus, niſi pro rata, quæ ſupereſt, ſed Epiſcopus, & populus tenentur. † Contrarium 5
tenet gl. in *c. de rectoribus, de Cler. agrot.* quæ vult, quod debet adhiberi ſubſtitutus ſeruiens, cui prius eſt prouidendum de victu, & ſi non ſupereſt aliquid pro beneficiato infirmo, Epiſcopus debet 6
prouidere. † Declarat Abb. *d. conſ. 70. n. 3. ver. non obſtant Curtara,*
lib. 1. vbi reprobat gl. & dicit, quod Card. Florenti. Zab. conſuluit contra gl. prout ab eo audiuit in voce. † Extende; quia imo pau- 7
per beneficiatus ſi eſt infirmus, & fructus beneficii non ſuppetunt pro infirmo, poteſt obligare beneficium. Abb. *d. conſ. 70. nu.*
3. *lib. 1.*

Rebẽt-

Residere non tenetur habens præstimonium. Concl. 253.

1 RESIDERE † non tenetur habens præstimonium; quia potest percipere fructus in absentia. Oldr. *cons.* 81. *in pr. ver. non obstat*, & istud est de consuetudine. idem Oldr. *cons.* 140. *In Ecclesia Calagurritana, n.* 3. Abb. *cons.* 47. *lib.* 2. Vide supra, *Residentiam requirunt omnia beneficia de iure communi, & quæ beneficia non requirant residentiam. Concl.* 150.

Residere negligentes qua pœna puniantur. Concluſ. 254.

1 LEO IV. † priuauit Cardinalem S. Marcelli; quia non resedit per quinquennium in sua parochia, teste Rebuff. *in concord. Franc. de collat.* § 1. *ver. residere. fol.* 271. *n.* 7. *& qui prouisū.* † Et moniti ad residendum si non obediūt, de iure priuari possunt; imo etiam valet statutum, quod quis possit priuari, vel sit priuatus sine monitione. Rebuff. *in præx. tit. dispensat. de non resid. n.* 12. *& seq.*

3 † Fructus sui non faciunt non residentes, ideo Ecclesiæ applicātur. Anch. *cons.* 233. *n.* 3. *& seq. per tot.* vbi videtur velle, quod priuatus non opponit de iure Ecclesiæ, ad cuius commodum debent conuerti, sed hoc vltimum non credo verum. † Et ex forma Concilij Tridentini non residentes peccant mortaliter, nec faciunt fructus suos, nec valet compositio facta super eis, possunt sequestrari & subtrahi fructus, & moniti per edictum ad residendum possunt de iure priuari, nisi iusta causa subsit. Concil. T. id. *sess.* 23. *cap.* 1. *de reform.* † Limita quod requiratur monitio de iure communi, vt possit priuari, Alex. *cons.* 1. *lib.* 7. vbi, quod a-
6 * lias priuatio est nulla, vbi dicit * magis communem. † Extēde limitationem, vt obligatus ad residentiam, siue beneficiatus, siue Hospitalarius, non possit priuari, nisi primo fit monitus ad residendum, vt procedat; quia imo requiruntur plures monitiones, & vna non sufficit. Alex. *d. consil.* 1. *in pr. ver. & plures etiam monitiones, lib.* 7. allegat not. *in c. ex tuæ, de cleric. non resid.* & alia iura.

Residui appellatio importat finalem satisfactionem, & quando secus. Concl. 255.

1 SOLVTIO † facta pro residuo importat finalem solutionem, quia residuum præsupponit antecedentem solutionem in reliquo. Bald. *cons.* 251. *Duo rei, in princ. lib.* 3. Bero. late *cons.* 192. *Omisso*
2 *multiloquio, per tot. lib.* 1. Castill. *cons.* 30. *n.* 9. † E conuerso obligatio facta pro resto, dicitur habere causam residui præcedentis debi-
3 ti. Alex. *cons.* 4. *n.* 8. *lib.* 1. † Amplia, vt idem sit in confessione facta pro residuo in casibus, in quibus confessio probat liberationē, & solutionem, vt si est lapsum tempus excipiendi de non numerata pecunia, vel si est renunciatum exceptioni. Bald. *d. consil.* 251.
4 *in princ. lib.* 3. Bero. *d. cons.* 192. *lib.* 1. † Amplia, vt idem sit, si testator ex mille, quæ sibi debet frater, legat vni 600. alteri dicit, quod ex restanti summa mille legat 400. quia si illa mille non debentur integra, tota diminutio spectat ad secundum legatarium; quia dixit ex restanti, quod idem est, ac si dicatur ex residuo, vel resto deducto primo legato. Alex. *cons.* 216. *M. Albertus, n.* 4. *ver. non*
5 *obstat, lib.* 7. † Amplia, quia si dicitur de residuo, idem est, ac si dicatur pro resto; quia supponit residuum debiti solutum: & quod istud remanens solum debeatur, Bero. *d. cons.* 192. *per tot. lib.* 1. Ca-
6 still. *d. cons.* 30. *n.* 9. Alex. *d. cons.* 116. *Magister, n.* 4. *lib.* 7. † Idem, si dicatur pro superfluo. Cuman. *cons.* 115. *in addit. ad Alex. in l.* 2. *C. de hared. instit.* quia parua sunt, reliquum, superfluum, vel residuū. Cu-
7 man. *d. cons.* 115. *n.* 2. † Extende; quia confessio debiti pro residuo computorum probat nedum tantum dumtaxat esse debitum, quantum est residuum, sed et probat facta computa de omnib.
8 Bero. *d. cons.* 192. *n.* 6. *lib.* 1. † Et q residuum importet totū illud, q est in residuo, vt si totum, totū, si pars, partem importet, videtur
9 velle Ang. *cons.* 286. *Quoniam, n* 2. † Amplia; quia residui appellatione totum continetur. Bero. *cons.* 119 *n.* 13. *lib.* 2. *l.* 2. *cum ibi not. C. de hared. inst.* Affl. *decis.* 285. *n.* 3. Zabar. *cons.* 68 *in pr.* vbi, quod pōt totum continere, quando præcedens dispositio partis nō valet. Castr. *cons.* 71. *n.* 2. *lib.* 1. Alex. *cons.* 130. *n.* 7. *lib.* 2. vbi, quod potest importare totum, quando non potest applicari parti, vel resto,
10 & idem Alex. *cons.* 16. *lib.* 4. † Contrarium, quod importet partē, & ideo cum possit importare & totum, & partem, petitio, & tenuta super residuo dotis dicitur incerta: ideo tenuta, & sententia est nulla super incerto lata. Castrens. *cons.* 71. *Super primo, nu.* 2.
11 *ver. Super secundo. lib.* 1. † Declara ex Cuma. *cons.* 115. *Antonius Benedicte filie, v. ad primum*, quia si residuum apponatur tanquam incertum, vel super incerto, & euentuali; tunc totum importat, velut si dico ex mille, quæ sunt in arca, soluatur id, quod debeo Ti-
12 tio, residuum sit hæredis, si Titio nihil debetur, residuū importat totum; si vero apponatur certæ quantitati, pura centum lego ex mille, residuum sit hæredis; tunc quod supereſt deductis centum, importat. † Restringe; quia quando de parte est dispositū, & disponitur aliter de reliduo, illud residuum intelligitur, de ducto prius eo, de quo fuit dispositum. Bero. *cons.* 64. *n.* 52. *& seq. ver. tertio hoc idem, lib.* 2. ita Alex. *in d. l.* 2. *C. de hæred. instit.* vbi, quod si testator instituit hæredem in 12. vnciis Titium, & Gaium, in residuo Gaius nihil habebit. Zabar. *d. cons.* 68. *in pr.* quod procedit,
13 quando valet dispositio de parte. † Declara; quia appellatione residui venit totum, & appellatione partis venit totum, quando non magis conuenit vni parti, quam alteri. Castr. *cons.* 466. *Viso*
14 *compromisso. n.* 4. *ver. præterea non dicunt arbitri. lib.* 1. † Declara, quia si residuum habet præcedentem dispositionem de parte inualidam, importat totum; si vero dispositio partis valet, importat, q
15 remanet. Zabar. *cons.* 68. *in pr.* † Amplia; quia residui appellatione venit totum, quod supereſt, siue applicetur rei, siue quantitati; ideo residuum curtis intelligitur de omni eo, quod supereſt de curte, aut alia re expressa. Alex. *cons.* 26. *Consideratis verbis, nu.* 2.
16 *lib.* 4 † Extende; quia residuum curtis indefinite prolatum, & in singulari continet etiam, quod supereſt ex pluribus curiis; quia indefinita æquipollet vniuersali, maxime, quando concurrit æ-
17 quitas. Alex. *d. cons.* 26. *n.* 2. *& seq. per tot. lib.* 4. † Amplia, quia reliquorum appellatione veniunt omnia, quæ debentur; ideo absolutio facta à reliquorum restitutione censetur facta de omnibus. Alex. *cons.* 47. *Circa primum, n.* 13. *ver. deniq, vltra, lib.* 1. † Limita
18 in confessione facta ab eo, qui soluit vsuras ad fauorem vsurar ii; quia licet dicat, quod recepit 20. solidos pro residuo omnium vsurarum, talis confessio, & clausula residui non probat solutionem antecedētem propter fraudes vsurariorum. Bald. *cons.* 220.
Ad euidentiam. per tot. lib. 3. Vide, *Liberatio debitoris ex quibus præsumatur. Concluſ.* 332. Vide, *Solutio quando, & ex quibus præsumatur. Concluſ.* 345.

Resignatio beneficii in manibus superioris fieri debet, alias non valet, & quando secus. Concluſ. 256.

RESIGNATIO † beneficii non potest fieri, neq; admitti, nisi in 1
manibus Episcopi, vel alterius Prælati, qui possidet beneficiatum inuitum destituere; quia renunciatio habet vim cuiusdam destitutionis. Lap. *alleg.* 14. *in fin. n.* 7. *ver. vltimo*, vbi dicit ita obtinuisse. † Et propterea exemptus ab ordinario, prout est inquisitor hæreticæ prauitatis, non potest dictum officium, quod 2
habet à Papa, resignare in manibus ordinarii; quia non potest ab eo inuitus destitui. Lap. *alleg* 33. *n.* 3. *ver. item quia sunt.* † Amplia, vt 3
non valeat renūciatio facta de beneficio in manibus Vicarii generalis non habentis mandatum speciale; quia est alienatio personarum. Cald. *cons.* 60. *An renunciatio*, alias 3. *de renunc.* † Am- 4
plia, vt exempti non possint renunciare in manibus Episcopi. Cald. *consil.* 60. *circa med. ver. vnde exempti*, alias 3. *de renunc.* † Am- 5
plia, quia beneficium resignatum in manibus inferioris Episcopi, & collatio subsequuta, puta per Decanum prætendentem collationem; quia dotauit beneficium, est nulla ipso iure, & nullum ius tribuit; quia in manibus Episcopi fieri debet, & ab eo conferri. Ægid. *cons.* 10. *nu.* 48. *& seq ver. circa septimum*, allegat
c. admonet, & c. quod in dubiis, de renunc. † Limita in resignatione be- 6
neficii acquirendi; quia ex quo nondum est acquisitum, neque acceptatum, potest prouisus, vel cui competit ius illud renunciare sine superiore, ex quo nunquam fuit ligatus; quia non acceptauit. Fed. de Sen. *cons.* 9. *Casus, talis, circa fin. ver. simile est.* † Ex- 7
tende, vt habēs ius ad rem, vt electus, expectans, & similes, possit etiam solo verbo iuri suo renunciare, & sufficit promissio, per quam offert se dimissū ū ius ad rem sine alia expressa dimissione. Cald. *cons.* 62. *An si impetrans*, alias 5. *de renunc.* † Limita; quia in 8
præiudicium resignantis valet resignatio facta in manibus non sui iudicis, *c. quod in dubiis, de renunciat. cum ibi not.* Fed. de Sen. *cons.* 156. *in apost. B.* incip. *Momentum.* Calder. *cons.* 62. *in fin.* alias 5. *de renunc.* † Extende hāc limitationem, vt procedat etiam in resigna- 9
tione Capellani Legati, cuius collatio ad Legatum spectabat; quia valet facta in manibus alterius etiam inscio Legato. Cald. *cons.* 59. *An Capellanus*, quod est 2. *de renunc.* quod consilium est Gasp. Cald. & Gemin. Vide supra, *Renunciatio beneficij in manibus non superioris quid operetur. Concl.* 195. Vide duas Conclusiones proximè seq.

Resignatio beneficii non valet sine superiore. Concluſ. 257.

RESIGNATIO † beneficii facta ſine ſuperiore non valet, *c. admonet, & c. quod in dubiis, de renunc.* Cald. *conſ.* 63. alias 6. *de renunc.* † Et ſuperior eſt Epiſcopus, cui conceditur cognitio cauſæ, an expediat, vel ne. Æg. Bella. *conſ.* 27. *in pr.* † Ratio poteſt eſſe; quia per renunciationem abſoluitur perſona à vinculo beneficii; vnde eſt ſpecies alienationis perſonarum: ideo requiritur conſenſus ſuperioris. Cald. *conſ.* 60. *n.* 2. *verſ. & concludunt*, alias 3. *de renunc.* vbi adducit hanc rationem ad probandum, quod Vicarius generalis ſine mandato ſpeciali non admittit reſignationes. Ægi. Bell. *d. conſ.* 27. *in pr.* † Amplia in tantum, reſignationem non poſſe admitti, niſi per Epiſcopum; quia eſt alienatio perſonæ beneficium reſignantis, vt ueq; Capitulum Eccleſiæ inferioris poſſit præſcribere. Ægid. *d. conſ.* 27. *in prin. & per tot.* vbi, quod præſcriptio debet eſſe immemorabilis, & debet articulari cum actibus in ſpecie ſecutis. † Reſtringe in Capitulo Cathedralis; quia poſſet præſcribere. Ægid. *d. conſ.* 27. *n.* 3. † Amplia etiam in reſignatione ex cauſa permutationis; quia de iure communi eſt prohibita, niſi ex cauſa approbata per Epiſcopum. Ægid. *d. conſ.* 27. *in prin.* † Limita; quia bene valet reſignatio in præiudicium reſignantis, volente ſuperiore. Cald. *conſ.* 62. alias 5. *de renun. in fi.* Rom. *conſ.* 350. *In caſu, n.* 17. † Extende; quia ſuperior poteſt habere ratam reſignationem factam in manibus inferioris, & valide confert beneficium. Rom. *d. conſ.* 350. *n.* 17. † Limita; quia licet requiratur conſenſus ſuperioris; non tamen requiritur conſenſus patroni, neque habentis ius eligendi, vel præſentandi; quia ſine eis reſignatio poteſt fieri. Calder. *conſil.* 63. alias 6. *de renunc.* Vide Concluſ. prox. præced. & Concluſ. proxime ſeq.

Resignatio beneficii in manibus superioris inducit vacationem. Concl. 258.

RESIGNANS † beneficium in infirmitate, vt conferatur Titio, ſi reſignans moritur intra 20. dies, regula de infirmis annullat collationem; ideo beneficium vacat in curia per reſignationem in manibus Papæ; quia licet annulletur collatio, non annullatur reſignatio, ita Rom. *conſ.* 342. *Quoad primum, in princ.* † Et quod reſignatio admiſſa poſſit valere, licet non valeat collatio, eſt text. *in c.* 1. *de rer. permut. in* 6. Rom. *d. conſ.* 342. *col.* 2. *circa prin.* Vide ſupra, *Renunciatio beneficij Eccleſiaſtici in manibus non ſuperioris non inducit vacationem, & quid operetur. Concluſ.* 165. Vide duas proxime præcedentes Concluſiones.

Resignationis cauſæ quæ ſint legitimæ, vel non. Concl. 259.

SENECTVS † eſt cauſa legitima reſignandi beneficium. Oldr. *conſ.* 344. *n.* 9. *ver. ſecundo non obſtat.* † Declara, dummodo nõ interueniat fraus expectantium, vel illicita pactio. Oldr. *conſ.* 324. *n.* 9. *verſ. ſecundo non obſtat.* † Impedimentũ perpetuum in reſignante eſt iuſta cauſa reſignandi. Oldr. *d. conſ.* 324. *n.* 9. *verſ. præterea poſſibile.*

Resignatio beneficii facta per eum, qui debet priuari, valet ante priuationem, quandocumque fiat. Concl. 260.

RESIGNATIO, † ſeu permutatio beneficii curati, & parochialis poteſt fieri, & valet facta ab eo, qui intra annum debet promoueri, & non eſt promotus, dummodo illam faciat intra annum, etiam ſi illã faceret in fine anni, ita quod eſſet impoſſibile, quod promoueri poſſet intra annum; quia pœna nõ committitur, niſi ex toto labatur terminus, *c. commiſſa, de elect. in* 6. Caſſad. *deciſ. ſi.* incip. *Fuit etiam concluſum de locato, n.* 5. *ver. & alias in ſimili.* † Amplia, etiam ſi promouendus pluries reſignaſſet in fine anni, vel permutaſſet parochialem, & nunquam promotus fuiſſet; quia adhuc non præſumitur fraus in foro contentioſo. Oldr. *conſ.* 203. *Factum tale eſt, collata fuit Eccleſia, in pr.* † Amplia, vt valeat reſignatio facta ab expectante ante publicationem ſuæ acceptationis, & prouiſionis intra tres menſes, etiam ſi in fine triũ menſium ſit facta, ita q̃ non aderat tempus faciendæ publicationis. Caſſad. *deciſ.* 27. *Tenuit palatium ſuper reg.* † Amplia, vt idem ſit pro eo, qui impetrauit contra annalem poſſeſſorem; quia ſi tenetur intra annum expedire ex toto cauſam, & habere ſententiam, poterit in fine anni reſignare alteri, etiam ſi non poſſet obtinere ſententiam intra illud tempus. Caſſad. *deciſ.* 17. incip. *Quoad dictam regulam ſuper regul.* † Amplia in eodem caſu, quando impetrans propter regulam de annali tenetur citare poſſeſſorem intra ſex mẽſes; quia ſi non citauit, poteſt reſignare intra ſex menſes prædictos, etiam ſi impoſſibile eſſet citare intra ſex menſes. Caſſad. *deciſ.* 16. *ſuper reg.* incip. *Idem, quod in proxima, in fin. ver. item dic.* 4. † Amplia, vt in tantum valeat reſignatio in caſibus prædictis, vt pendente lite, & cedens in termino impleuiſſet, vt declarant Oldr. *d. conſ.* 203. *in prin.* Caſſad. *deciſ* 27. *in pr. &* 17. *ſuper regul.* Vide ſupra, *Renunciatio beneficij quando poſſit fieri per priuandum, vel non. Concl.* 166.

Resignatio cum pensione nõ potest rescindi per resignatarium prætextu læsionis. Concl. 261.

RESIGNATIO † beneficii facta per Titium ad fauorẽ Seiæ reſeruata penſione reſignanti nõ poteſt reſcindi prætextu, quod penſio ſit enormis, ſed debet reſignatarius reſtituere beneficium reſignanti, ſi non vult onus reſeruatum ſubſtinere. Anch. *conſ.* 313. *Niſi legibus, per tot.* qui loquitur in officio. † Extende, vt procedat, etiam ſi Papa extingueret penſionem; quia reſcriptum eſt nullum, cum tollat ius tertio quæſitum. Anchar. *d. conſ.* 313. *per tot.*

Resignatiõ beneficii iuris patronatus valet sine patrono, & quando secus. Concl. 262.

RENVNCIATIO † de beneficio iuris patronatus valet facta etiam nõ vocato patrono. Cald. *conſ.* 63. *in patrono*, alias 6. *de renunc.* † Limita in permutatione beneficii iuris patronatus, quæ non valet ſine conſenſu patroni; quia vbi interuenit vacatio, & collatio, requiritur conſenſus patroni. Gem. *conſ.* 45. *n.* 3. & 4. *ver. in præmiſſis*, & latius *n.* 10. *ver. quartum dubium.* † Reſtringe limitationem in beneficio, quod eſſet de honorantia nobilium; quia cum non ſit vere de iure patronatus, non requiritur conſenſus in permutatione. Gem. *d. conſ.* 45. *ver. ſed non ſic in iſtiu honoratiu.* † Reſtringe in beneficio de iure patronatus acquiſito ex ſcriptione; quia ſi non eſt præſcriptum tale ius etiam, quando beneficia permutantur, non arguitur de preſentatione preſcripta vno caſu ad alium; quia quantũ poſſeſſum, tantũ præſcriptũ. Gem. *d. conſ.* 45. *n.* 5. *verſ. præterea poſito, & n.* 6. & 7. † Declara; quia licet permutatio beneficii iuris patronatus non valeat ſine conſenſu patroni, tamen ſi patronus poſtea conſentiat, valebit. Gem. *d. conſ.* 45. *n.* 10. *ver. ad quintum dubium.* † Reſtringe, qñ beneficium iuris patronatus eſſet dotatum cum conditione, q̃ ad ſolos maſculos tranſiret; quia ſi non adſunt maſculi, dicitur extinctũ, & permutatio valet ſine cõſenſu hæredis ſuccedentis vltimo patrono maſculo. Gem. *d. conſ.* 45. *n.* 7. *ver. ſuper tertio, & ſeq.* † Declara; quia licet reſignatio beneficii iuris patronatus laicorũ ex cauſa permutationis requirat conſenſum patroni, ſecundũ gl. *in c.* 1. *de rer. permut. lib.* 6. & hæc ſit * communis opinio, ſecundũ Gemi. *conſ.* 50. *circa med.* tamen intelligitur, quando patronus vult coadiuuare permutationem, ſed ſi vellet eam impedire, tunc poteſt perfici ſine eo; quia non datur talis vacatio, vt poſſit patronus alium præſentare, ita Gem. *d. conſ.* 50. *per tot.* vbi allegat, quod idem conſuluit Pet. de Anchar. Vide, *Permutari quæ beneficia non poſſint, & econtra, & an requiratur, &c. Concl.* 308.

Resignatio beneficii facta per metum non valet. Concl. 263.

NON † valet reſignatio dignitatis facta per metum, qui cadere poteſt in conſtantem virum: ideo Eccleſia eſt ſibi reſtituenda ſine alia collatione. Calder. *conſ.* 58. quod eſt 1. *de renunc.* † Extende, vt etiam ſi teneret renunciatio, adhuc tamen officio ſuperioris implorato reſtitutio debet fieri. Calder. *d. conſ.* 58. *in fin.* alias 1. *de renunc.*

Res inter alios acta tertio nõ præiudicat. Cõcl. 264.

REGVLA † eſt, quod res inter alios acta tertio nõ præiudicat. *C. res inter alios acta.* † Alia regula, quod nemo obligatur, vel tenetur pro alio, *C. ne fil. pro patre.* † Alia regula, quod dominus nõ tenetur ex delicto ſerui, quando ignorans, & nihil ad dominum peruenit, quia ſolum tenetur ex hibere pro noxa. Caſtr. *conſ.* 424. *Quia ſcio, n.* 7. *ver. & generaliter, lib.* 1. † Alia regula eſt, quod pœna debet tenere ſuos auctores. Vide, *Pœna debet tenere ſolos delinquentes.* *Concl.* 212. † Alia, quod mora nocet moroſo, non alteri. Vide, *Mora debet nocere moroſo, non econtra. Concl.* 180. † Alia, quod alter per alterum non debet iniqua conditio fieri. Vide, *Alteri per alterum non debet iniqua conditio fieri. Concl.* 313. † Alia, quia meliorem conditionem abſentis facere poſſumus, deteriorem vero ſecus, *l. ſolitionem ff. de negot. geſt.* † Alia, quia odio alieno nõ debet aliquis præiudicium grauari, *c. non debet aliquis, de reg. iur. in* 6. quam regulam plene extenuant ex ſex illationibus Iaſ. *in l. ſi quis ſuo.* §. *legis autem, n.* 2. & ſeq. vbi ponit ſex reſtrictiones, *C. de ineffic. teſtam.* † Alia, quia dolus vnius non debet alteri nocere, *l. eleganter, in pr. ff. de dolo.* Vide, *Dolus vnius alteri non nocet. Concl.* 582. † Amplia, quia omnis diſpoſitio, per quã alius pro alio tenetur, dicitur odioſa, & ſtricte interpretanda, idem intelligitur, vt teneatur ciuiliter, non criminaliter; item donec eo exhibeãs

exhibeat eum, pro qu tenetur. Rom. *consil. 11. & consil. 15. in pr.* vbique apostil. plene Io. de Anan. *consil. 72. Visis, & cõsideratis, col. 2. circa fi. ver. super quibus omnibus, & n. 2.* vbi, quod est contra ius, & cõtra naturalem æquitatem, & debet strictissime intelligi, allegat tex. in *l. vnica. C. vt nullus ex vicaneis, lib. 11.* qui hoc dicit expresse.

11 † Amplia; quia tale statutum debet intelligi stricte, vt non habeat locum, si fieri potest interpretatio secundum ius commune, & sic non habet locum contra ignorantes, sed scientes Io. de Anan *d. consil. 72. nu. 2.* apostil. ad Rom. *d. consil. 11.* citat Barbat. *consil. 66. inter consil. Calcan.* Vide, *Statutum circa obligationes, quod vnus pro alio teneatur. Concl. 605.* Vide Conclusionem proximè seq.

Res inter alios acta aliis non præiudicat, & quoad multa exempla, & quando secus. Concl. 265.

1 RES † inter alios acta aliis non præiudicat, *l. 1. C. res inter alios*
2 *acta.* Fulg. *consil. 209. Duobus fratribus, in pr. n. 2.* † Et obligatio facta per vnum ex fratrib. suo nomine, & fratrum non obligat fratres absentes; quia res est inter alios. Alex. *consil. 80. Viso processu,*
3 *n. 6 ver. deniq; & n. 8. li. 4.* † Extende, quia licet qui prætendit se minorem, possit sibi dari curatorẽ in causa cum tertio, non tamẽ nocet alteri. Alex. *consil. 21. Viso processu, in pr li. 1.* † Amplia; quia
4 confessio mariti, q talis sit vxor sua, vbi præiudicat, non tertio.
5 Ruin. *consil. 92. n. 9. li. 3.* † Confessio filiationis facta per patrem, & quasi possessio non præiudicat tertio. Ias. *consil. 106. in pr. li. 1.* q dicit
6 singulare esse, si verum est. Tiraquel. *de retract. §. 1. gl. 16. n. 3.* † Amplia, vt conf. dic. vel exceptio electi non præiudicet eligentibus. Old. *consil. 286. n. 4. ver. quantũ ad quartũ*, vbi, si eligens fateatur eli-
7 gentes fuisse suspensos, eisdem eligentib. non nocet. † Amplia; quia licet quis possit in traditione rei suæ apponere legem, quã vult, id non præcedit in præiudicium tertii, sed in præiudicium sui.
8 Cast. *consil. 352. Pro fundamento, in pr. li. 1.* † Amplia, vt præcedat, etiam si coniunctus egit pro coniuncto; quia antè ratificationem talia gesta inter tertium & coniunctum non præiudicant. Pet. de Anch.
consil. 21. Pro solutione, in pr. ver. & primo ad primũ, vbi q gesta cũ ma-
9 rito, & probationes & sententia non præiudicant vxori. † Amplia; quia laudum latum inter aliquos non probat contra alios. Rom.
10 *consil. 157. Honorabilis, col. 2. ver. secundo quia hoc laudũ, in pr.* † Amplia; vt res inter alios acta tertio non præiudicet, & in casu omnino cõ-
11 nexo. Pet. de Anch. *d. consil. 21. in pr. ver. & hoc est verũ.* † Extende; q consilium, & sententia, & res iudicata cõtra vnũ ex correis debendi, vel credendi non præiudicat aliis. Io. de Im. *consil. 44. n. 5. ver. circa*
12 *tertium*, vbi idem dicit in acceptilatione. † Amplia, vt procedat in sententia, & probationibus; quia inter alios acta tertio non præiudi-
13 cat. Pet. de Anch *d. consil. 21. in pr.* † Extende; quia sententia lata cõtra principalẽ debitorẽ nõ nocet creditori non citato quin possit dicere de nullitate. *Clem. 1. de re iud.* Bal. *consil. 122. n. 5. ver illud etiã*
14 *est certũ, li. 3.* † Amplia in criminalib. quia cõfessio, vel probatio facta super crimine principali contra Titiũ intentato, non probat delictum accessorium contra Seium non vocatum; quia res in
15 ter alios acta. Bal. *consil. 497. De accessorio delicto. per tot. li. 1.* † Et cõfessio adulteri non præiudicat adulteræ, licet sit delictũ connexũ.
16 Bal. *d. consil. 497. in pr. ver. hoc ẽt patet li. 1.* † Et confessio vnius hæredis, q testamentum sit falsum, non præiudicat cohæredi. Bal. *d. cõsil.*
17 *497. in pr. ver. item quid magis conjunctũ, li. 1.* † Amplia in confessione resultante ex voluntate duorum, vel plurium; quia non præiudicat inter alios; secus est in confessione resultante ex volun-
18 tate sola cõfitentis. Bal. *consil. 1. li. 4 per tot.* † Et in transactione facta inter aliquos non præiudicat consortib. ẽt habentib. idem ius.
19 *l. 1. C. de transact.* Abb. *Consil. 72. In negocio, in pr. li. 1.* † Amplia in cõfessione socii de receptis; item procuratoris, tutoris, vel fideiussoris; quia non nocet sociis, & principali, aut pupillo, & principali.
20 Fulg. *consil. 209. in pr.* † Amplia in obligatione instrumentali facta inter duos fratres de soluenda dote sorori de cõmuni; quia si vnus tantum frater tenetur soluere de suo dotem sorori, non potest soror agere contra ambos ex instrumento præsignionis inter fratres factæ absente sorore. Signor. Homod. *consil. 3. A Pater fecit*
21 *testamentũ, in pr.* † Contrarium sentire videtur Bart. in *consil. 211.*
22 *n. 1. li. 1.* dum loquitur in alimentis. † Extende; quia instrumentũ diuisionis, & concordiæ inter alios factum non probat in præiudicium absentium; quia quoad eos, qui nõ rogarunt Notariũ, non est instrumentum. Alex. *consil. 104. In causa, & lite, nu. 2. lib. 4. &*
23 *consil. 37. n. 4. lib.* † Extende; quia instrumenta inter alios facta post traditionem rei cum titulo facta tertio non præiudicant ipsi tertio. Alexand. *consil. 78. Clarissime, numer. 4. in fin. ver. quan-*
24 *tum etiam, libr. 3.* † Amplia in probationibus; quia examen testium ad perpetuam rei memoriam contra venditorem examinatorum non probat contra emptorem, qui emerat ante examen pdictum; secus si post. Dyn. *consil. 4. Quæstio talis est, Titius. n.*
7. ver. circa secundũ, vbi est casus. † Extende, vt procedat, ẽt si su- 25
per testib. prædictis fuit lata sententia contra venditorẽ non citato emptore; quia contra eum nõ potest agi hypothecaria, nisi fiat de nouo, probatio cõtra eum. Dyn. *d. consil. 4. per tot.* vbi est casus, maxime *à n. 7. vsq; in fi.* † Amplia in pacto; quia si quis paciscatur 26
Titio de nõ petendo aliquid ratione rei communis inter plures; quia si pactum est personale, non iuuat alios, quorum nõ interfuit Titij paciscentis. Dyn. *consil. 6. Ex testamento D. Alberti, in pr.* † Ex- 27
tende in pacto facto inter emptorem & venditorem rei, q emptor teneatur soluere censum super ipsa re impositum Titio; qa si erat tempore venditionis præscriptum, potest emptor excipere de præscriptione, & obtinere, non obstante pacto facto inter alios. Bald. *consil. 313. Proponitur, quod lib. 3* sed tamen mouetur Bald. quia error, seu ignorantia interuenit. Specul. in *tit. de locato, ver. nunc aliqua, ver. 57.* † Restringe, vt non procedat in pacto refuta- 28
tionis fideicommissi p vnum ex fideicommissariis ad fauorem alterius; quia iuuat ẽt alios fideicommissarios, licet cum eis non sit factum pactum; quia non vigore pacti personalis acquirunt, sed vigore iuris accrescendi inter omnes acquirunt ius repudiatum. Dyn. *d. consil. 6. numer. 2. ver. & è contra. & num. 4. ver. quare dico.* † Amplia in concordia; nam si ego promisi, quod 29
Titius non molestabit Seium sub pœna, & Titius molestauerit Seium, deinde Titius, & Seius concordauerunt, non tollitur cõmissio pœnæ, quin Seius possit agere contra me ad pœnã, quando ego non habeo regressum contra Titium; quia illius factum me non iuuat, neq; mihi nocet. Bal. *consil. 288. Quidam Antonius, lib.*
4. † Amplia in pœnis delinquentium; quia delictum vnius non 30
nocet alteri, vt ipse pœnam patiatur. Bald. *consil. 140. Factum se habet, n. 3. ver. super tertio, li. 4.* † Amplia in compromisso, & laudo in- 31
de sequuto; quia si venditor post venditionem, & traditionem dominii compromisit rem venditam, & succubuit sine empto- 32
re, non præiudicat emptori. Ang. *consil. 218. Visa narratione, n. 9. ver. nunc dicendo.* † Extende; quia laudum non præiudicat, nisi illis qui compromiserunt. Cast. *consil. 139. Pro declaratione, in pr. li. 1. & per*
tot. & consil. 357. Primo videndum, n. 2. li. 1. Vide, *Laudum arbitri qualiter exequendum, & contra quos Concl. 28.* † Amplia; quia minor, qui 33
iuranit se maiorem in diuisione, nõ probatur maior in alio negocio; deo tutela suscepta est nulla. Fulg. *consil. 89. In quæstione 10.*
n. 4. ver. circa tertium, vbi, quod non præiudicat scienti esse minorem, secus ignoranti. † Amplia in sententia, & re iudicata, quia 34
res inter alios non nocet regulariter tertio. Fulgo. *consil. 209. nu. 2.* Ruin. *consil. 174. n. 13. li. 1.* Couar. *pract. quæst. c. 13. ver. sed cum aliquo, & c. 15. n. 9. ver. ego vero.* † Extende; quia sententia non nocet non 35
nominato in ea, sicut nec instrumentum. Calcan. *consil. 17 in 24. & 25 fundamentis*, & de instrumẽto Cravet. *consil. 65. n. 6.* † Exten- 36
de; quia vbicunq sententia lata cum vno non nocet tertio non citato, intelligitur, quando est lata cum causæ cognitione contra se defendentem; secus si per contumaciam. Alex. *consil. 84. n. 4.*
& plenius n. 10. & 11. lib. 3. † Restringe multis casibus, pura si lata 37
cõtra tutorẽ ẽt absentẽ ex iusta causa nocet contutori, nisi esset super dolo absentis. Alex. *d. cõsil. 84. n. 6. li. 3.* † Amplia in rescripto 38
omni appellatione remota inter alios obtento; quia non præiudicat tertio, quin possit appellare. Alex. *d consil. 84. n. 7. li. 3.* † Ex- 39
tende; quia priuilegium concessum instrumento dotali, vt habeat exequutionem, vt contra illud non prescribatur, debet intelligi quoad eos, qui se obligarunt ex instrumento, non contra tertios. Alex. *consil. 83. Visa themate, n. 10. & seq.* vbi plura similia. *li. 3.*
† Amplia in exequutione instrumenti, q concedit statutum; qa 40
restringitur quoad contrahentes nominatos in instrumento; secus est quoad tertium. Alex. *consil. 84. n. 8. lib. 3.* Felin. in *c. cum super. n. 15. ver. amplius dixit, de re iud.* Soc. *consil. 158. Visis, lib. 2. ver. sed contra.* Cravet. *consil. 65. n. 6.* Calca. *d. consil. 17. in 24. & 25 fundamentu.* † Extende; quia instrumentum inter alios confectum non 41
nocet tertio. Calcan. *consil. 34. n. 4. ver. nec instrumẽta.* Rim. *consil. 308.*
n. 8. lib. 2. † Restringe, quando continet confessionem depositi, 42
l. desiderium. C. de posit. vbi Bald. Ang. Salyc. & Castr. † Amplia; q 43
in casibus, in quibus tertius auditur contra rem iudicatam latã cum tertio diuerso, ipse poterit dicere etiam de nullitate, etiam si exent tres conformes; quia *c. Item. Vt calumniis, de re iud.* non habet locum contra tertium secundum magis* communem, de * communi
qua Alex. *d. consil. 84. n. 8. lib. 3.* † Amplia; quia licet iuramentum 44
habeat multos effectus; tamen non operatur aliquid in præiudicium tertii. Alex. *consil. 55. n. 7. lib. 1.* † Amplia in cõtumacia; quia 45
licet ex ea resultet confessio delicti, illud procedit quoad contumacem; secus quoad fideiussorem, vel tertium. Vide, *Contumacia delinquentis quando probet delictum, vel non. Conc. 1020.* † Idem 46

in recognitione apochę facta per debitorē; q̃a licet trahatur retro ad diē apochæ quoad debitorē; secus est quoad tertium, cui medio tempore hypotheca, vel ius est quęsitū Fel. post Abb. in c. 2. de fid. instr. Cou. var. resol. lib. 2. c. 11. n. 4. ver. Cui illud est adiiciendū. Vide supra, Recognitio apochæ priuatæ qualiter facienda, vt probet. Conclus. 50.

47 † Idē in obligatione apochæ priuatæ, q̃a cōfert solū obligationē personalē, q̃ competit contra debitorē, & hæredē eius, non autē contra tertium possessorē regulariter. Bart. Alex. & alii in l. 1. § si hæres. ff. ad Treb. & in l. fi. § fi. ff. de contrah. empt.

48 † Idem in statuto dāte exequutionē paratā scripturę publicæ, vel priuatæ; quia intelligitur solū quoad debitorem, & hæredes eius, non aūt contra tertios possessores. Bald. in l. 1. n. 6. C. Communia de leg. per l. 1. C. si cert. pet. Alex. consi. 83. n. 13. li. 3. Bald. & Ang. in l. 2. C. si aduer. credit. Ripa in l. 1. § si hæres. ff. ad Trebell. vbi loquitur in fortiotib. Socin. consi. 13. li. 4. Guido Pap. decis. 91. Bald. in l. si pro te. C. de dot. pr. miss. Felin. in c. cum super, de re iudic.

49 † Declara in ꝑmissione dotis, in qua ex natura rei oritur hypotheca, l. vnica. §. sed vt plenius. C. de rei vxo. actio. l. aßiduis. vbi Bart. & alii. C. q. pot. in pig. hab. Negus. de pign. in 4. membr. 2. partis, n. 24. & ideo ꝑ dote cōtra tertiū daretur actio, l. pignoris. C. de pign.

50 † Limita; quia res inter alios acta bene aliis ꝑdest magis defacili, q̃ noceat, plene Crau. consi. 206. in pr. vbi plures casus exemplificat; q̃a sententia lata cōtra absentē nō valet; neq; nocet, sed ad fauorē

51 absentis ꝑdest. † Limita ad effectū ꝑbandi infamiā; quia excommunicatio, & infamia iuris, ꝑbata inter alios, ētsi esset actū ad aliū finē, ꝑbatur ex sententia, vel actis in alio iudicio cū alia persona. Feder. de Sen. consil. 23. n. 4. in fi. ver. arguitur primo, & n. 5. & n. 6. ver.

52 solutio, vbi, ꝙ est speciale in infamia † Limita; quia sententia lata cōtra venditorē, ante quā vendiderit, nocet emptori, & singulari

53 successori. Rom. consi. 311. in casu ꝓposita. n. 5. ver. quoad secundū. † Extende; quia in omnib. casib. in quib. nocet sententia inter alios lata, nocēt ēt acta, Rom. d. consi. 311. n. 5. vbi apost. in ver. doctrinā, quæ

54 dat concord. plurimos. † Limita in sententia declaratoria, ꝙ quis nullū ius habeat in re, vel beneficio inter alios; q̃a iuuat tertiū, & quemcunq;. Rom. consi. 347. Quoad articulū, in fi allegat. text. in l. §.

55 si qs ex iis. ff. de inoff. test. † Limita; quia ꝑiudicat cōsorti, & tertio in aliquo ad effectū, vt possint appellare ꝑ suo interesse. Alex. consi. 185. In causa appellationis, n. 7. & seq. ver. ex iis puto li. 5. vbi, ꝙ licet duæ

56 cōformes faciant rē iudicatā, non tn̄ quoad tertiū. † Limita, quia

57 nocet principali, qui scivit & passus est, & non appellavit. Vide, Sententia non ꝑiudicat non citato, & quando sic. Concl. 176. † Limita in sententia, quia ēt inter alios facit aliqualē ꝑsumptionem; secus est in arbitramento. Cuma. consi. 23. Viso cōpromisso, circa fi. ver. primo per

58 regulā. † Imo ꝙ res inter alios acta quoad tertios faciat semiplenā ꝓbationem, apostil. ad Castr. consi. 282. n. 10. ver. facit fidē. vbi plures citat. li. 1. Rom. consi. 343. Ex ꝓposito, n. 17. vbi apostil. citat concord.

59 & ꝑ vtraq; opinione. † Extende limitationem, vt imo confessio, ꝓbatio, & sententia lata cōtra debitorē afficiat emptorē, & singularē successorē posteriorē; quia res transit cum sua obligatione, o-

60 nere, & actione. Dyn. consil. 4. n. 7. ver. circa secundū, vsq; in fi. † Limita multis casib. quia semper sententia lata cōtra principalē nocet ei, qui in consequentiam lædituꝛ, licet non sit citatus. Alex. plene ponit multa exempla consi. 156. Stantib. iis per tot. li. 2. Rom. consi. 343.

61 n. 16. & seq. vbi n. 17. & seq. ꝙ pōt appellare ratione istius qualiqua-

62 lis ꝑiudicii. † Limita; quia actus inter alios gestus, ꝙ quis se hæredem facit, siue sit instrumentū, siue confessio, semper quoad oēs ꝓbat illū hæredē. Alex. cōs. 35. Cōsideratis iis, ad fi. li. 7. † Limita; quia

63 res inter alios gesta, puta adiudicatio facta de re mea Titio, quoad oēs probat illud factū, prout cōtinetur in ꝓcessu inter alios. Bart. in l. 2. C. de eden. Castr. consi. 282. In causa ista, col. pen. n. 10. ver. quoad primū, li. 1. † Limita in testib. examinatis; quia si nō possunt amplius

64 examinari, puta quia sunt mortui, licet inter alios sint examinati, probant semiplene, Marsil. singul. 435. Res inter alios. † Extēde; quia

65 ēt simpliciter testes inter alios examinati faciunt semiplenam ꝓbationē. Alex. consi. 156. in fi. li. 2. † Imo ꝙ faciant aliquā ꝑsumptionem; q̃ est minor semiplena ꝓbatione, idem Alex. consi. 21. n. 2. vbi

66 apostil. in ver. non nocent, li. 1. vbi dicit hanc ꝑsumptionem parere duos effectus. † Limita inter plures ieos debendi, vel credendi; quia confessio vnius nocet aliis, & prodest aliis. l. fi. C. de duob. reis.

67 † Extende; quia venditio facta à duob. in solidū, q̃ dicitur simulata, vel in fraudē vsurarū, præsumitur valida, si alter ex venditoribus cōfiteatur ē valida; quia sua cōfessio nocet correo. Bald. cōsi.

68 389. Factū valeat, quidā. circa fi. li. 4. † Restringe, seu declara; q̃a confessio correi ꝑiudicat correo solū ad effectū interruptionis ꝓscriptionis, nō quoad alia Bald. consi. 43. Quidā ser Occhus. n. 2. lib. 5. vbi

69 ꝙ l. fi. C. de duob. reis ꝓcedit solū in isto casu. † Limita; quia sententia lata inter eumcentē, & emptorē probat inter emptorē & vendi-

70 torē. Castr. consi. 282. In causa ista, n. 10. li. 1. ver. ītēsic videmus. † Idem in instrumento solutionis inter fideiussorem, & creditorem factum, quia probat inter fideiussorem & debitorem. Castren. dict. consil. 282. n. 10. li. 1. † Idē in instrumento procuræ inter dominū & procuratorē, quia probat ēt cum parte aduersa. Castr. vbi supra. † Limita in sententia lata super ingenuitate; quia omnib. præiudicat. Fulg. consi. 89. n. 4. ver. circa tertiū. † Extende; quia lata cōtra hęredē, qui condemnatur, vt hæres, inducit notorietū, & quoad oēs probationē. Ias. in l. eius, qui in ꝓincia, n. 3. ff. si cert. pet. † Limita; quia tes in dicta lata cōtra Patriarchā Aquilegien. translatū ante exequtionē bene nocet successori; quia cū sit ratione dignitatis, licet inter alios, nocet, & exequi debet cōtra successorē in Ecclesia Zab. consi. 134. in fin. Vide, Alteri per alterū nō debet iniqua cōditio fieri. Concl. 313. Vide, Probatio inter alios non præiudicat tertio, & quando sic. Concl. 784. Vide Conclusionem proxime præced.

Res iudicata operatur multa, & habet diuersos effectus. Concl. 266.

RES † iudicata, & finita per tres cōformes operatur, ꝙ nō pōt 1 dici de nullitate. Clem. 1. de re iud. † Error calculi nō tetardat, 2 neq; admittitur contra rē iudicatā. Io. de Anan. consi. 67. Viso puncto. Vide plures effect⁹, Concl. prox. seq. n. 54. & seq. ver. amplia. † Amplia; 3 quia si fiat compromissum quantumcunq; generale ēt cū clausula, ꝙ omnia censeantur laudata, super quib. fuerit ꝓnunciatū; nō tn̄ veniente ea, super quib. latæ sunt tres cōformes in cōpromisso, nisi essent nullæ sententiæ defectu nullitatis. Ang. consi. 249. Ubi-

4 ppus cuius per tot. † Extende; quia sicuti Princeps nō resuscitat lites cōtra res iudicatas; ita neq; statutū ꝙ fiat cōpromissum, nō habet locū, vbi est res iudicata, plene Rom. consi. 504. In casu, n. 6. &

5 seq. ver. restat ergo. vbi tn̄ apostil. declarat Rom. nisi renuncietur rei iudicatæ. † Amplia; quia immunitas, & exemptio cōcessa, super quā est lata sententia, q̃ transiit in iudicatū, non pōt reuocari, &

6 non cōprehēditur in generali dispositione, & reuocatione facta, Alex. consi. 30. Ponderatis narratis. lib. 5 per tot. Nat. consi. 52. in fi. lib. 3. † Extende in casu contrario; quia immunitas, contra q̃ latæ sunt duæ sententiæ conformes, q̃ transiuerūt in iudicatum, nō potest

7 amplius allegari, & cōfirmatio obtenta nō facta mentione de re iudicata nō valet. Anch. consi. 389. Visis diligenter, n. 6. & seq. ver. vlterius aduertendum. † Amplia; quia sententia non valet contra ēiudicatam ēt de consensu partium, quando iudex non cognouit,

8 an adesset res iudicata, vel ne, & de hoc non erat lis. Castr. consi. 6. in fi. li. 1. † Amplia; quia exceptio rei iudicatæ, licet respiciat merita;

9 impedit tn̄ litis ingressum, & rescripti delegatorium quando de re iudicata non est facta mentio. Alex. consi. 42. Viso processu, in pr. li. 4. † Extende in tantum, ꝙ rescriptum non faciens mentionē de re iudicata non valet. Alex. d. consi. 42. in pr. n. 4 † Extende; quia ne-

10 que debet exequi, quando est nulla; quia lata contra rem iudicatam. Alex. consi. 33. Viso themate per tot. lib 1. † Restringe, quando de-

11 cretum est extra iudiciale, & maxime sine causę cognitione. Abb. consi. 81. Videtur, quod, col. 2. in fi. li. 2 † Restringe, quando res iudicata

12 esset nulla; quia licet non fiat de ea mentio, valet rescriptū. Alex. consi. 42. in prin. ver. sed præmissis. lib. 4. † Imo quod sententia, quæ fa-

13 cit rem iudicatam, nō debet exequi, si est nulla, maxime defectu iurisdictionis; quia licet extet statutum, quod exequatur; tamen

14 iudicis officium non est ſrblatum. Fulgos. consil. 150. Quidam cives, num. 3. ver. quarto roborantur, & consi. 180. Viso processu, col. penul. in prin. † Amplia; quia operatur notorium res iudicata. Alex consi. 33. n. 8.

15 lib. 1. vbi apostil. in ver. notorium. † Et facit rem manifestam c. vestra, & c. fin. de cohabit cleric. Bart. in l. 1. in princ. q. 1. ff. de nouo oper. nunciat. v-

16 bi Rum. & alii. Paris. late consi. 23. nn. 218. lib. 1. † Amplia; quia semper præsumitur pro sententia, quæ transiit in iudicatum, l. Hi-

17 erennius. §. Gaia. ff. de euictio. c. 1. in princip. de renunciat. l. rei iudicatæ. ff. de reg. iur. cui rei iudicatę auctoritas à legibus est introducta ad rigorem iuris conseruandum, & vr sit quandoque litium finis, gl. in l.

18 qui exceptionem. ff. de cond. indeb. & in c. pastoralis. §. quia vero, de off. deleg. † Extende, quia præsumitur sententia, q̃ transiuit in iudicatum

19 iusta, & recta, & rectē lata. Alex. consi. 123. n. 4. & consi. 156. n. 14. li. 2. & infra Concl. prox. seq. † Amplia, quia res iudicata cuius-

20 tinguat lites, sicuti contra lites sopitas non datur sulcitatio, ita nō tollitur res iudicata, quia esset sulcitare lites, quod nec licet Imperator. Anchar. consi. 167. Visis, & diligenter, vbi, quod quantumcunque sit lata auctoritas iudicis, non se extendit, vt tollat res iudicatas. † Extende, quia is, qui semel fuit cubuit tę judicio, & non

21 appellauit, sibi ꝑiudicat, in tantū, ꝙ vlterius nō audiatur super eadem actione. Anch. consi. 318. In quæstione, quæ vertitur. n. 3. Rom. consi. 367. in princ. † Extende; quia Princeps nunquam consentit derogare rei iudicatæ, nisi de ea faciat mentionem expressam. Alexan. cons.

21 *cons.94.In causa,& lite.n.2.ver.nec virtus,lib.2.* †Extende in tantum, quod non sufficit, quod Princeps faciat mentionem de sententia, quod iudicatum fuit, quod fuit facta executio sententiæ; quia non sequitur, quod facta fuit mentio de re iudicata, nisi dicatur, quod sententia transiuit in iudicatum. Alex.*cons.94.n.3.ver.quinimo,lib.2.* † Amplia, quia idem operatur sententia, quæ transiuit in iudicatum, quod operatur confessio, & iuramentum. Roma.
23 *cons.367.Circa primum,in pr.* †Extende; quia operatur idem, quod statutum, quod nullus contra eam audeat venire. Decia. *cons.54.*
24 *n.42.lib.2.* † Amplia; quia tollit exceptionem incompetentiæ. Alex.*in l.2.§.pretor.ff.qui satisd.cogan.& in cons.87.lib.2.* Vide, *Incompetentia quando cautur ex re iudicata,vel non.Concl.78.* † Amplia; quia res iudicata per tres conformes est exequenda, non obstante nullitate opposita. *Clem.Vt calumniis,de re iud.* Vide, *Exequutio sententiæ non retardatur multis casibus.Concl.489.* † Extende; quia non impeditur exequutio rei iudicatæ propter gratiosam supplicationem
27 Principis. Abb.*cons.5.In quæstione,col.2.in pr.lib.2.* †Item non impeditur propter gratiosam restitutionem in integrum. Abb.*d.cons.5.*
28 *n.1.lib.2.col.2.* †Item neq; per litis pendentiam, vel aliquam exceptionem requiretur tam altiorem indaginem. Abb. plene *d.cons.5.n.1.lib.2.col.2.* Vide, *Sententia operatur multa, & de qua sententia intelligatur. Concluf.180.* Vide, *Nullitas quando impediat executionem trium*
29 *conformium.Concl.136.* † Amplia; quia sententia, & res iudicata etiam cõtra Prælatum particularem pro Ecclesia agentem, eo casu, quo potest præiudicare Ecclesiæ, excludit alium agere volentem. Soc. *Reg.17.Sententia lata contra prælatum*, vbi ponit duas fallentias: prima est, quando primus, qui succubuit, præuaricasset: secunda, quando ille, cuius intererat, ignorasset.

Res iudicata quando pro veritate habeatur, vel nõ, & quæ sit ratio. Concl. 267.

1 SENTENTIA † etiam iniusta si transit in iudicatum; quia ab ea non appellatur intra legitima tempora, conualidatur ex taciturnitate eius, cõtra quem profertur, quia ius præsumit, ex quo tali sententiæ acquieuit, quod ei velit obedire, *c.quod ad consultationem.de re iud.* Gem.*cons.63.nu.10.ver.sed puto hanc sententiam.* Dyn. *cons.20.Quæstio talis est,in pr.* Castr.*cons.16.Si ponderentur,nu.3.ver.videndum.lib.1* legitima tempora sunt decem dies, intra quos si non appellatur, transit in iudicatum. Alex.*cõs.135.Ponderatis iis,lib.2* & quod non appellãdo intra decem dies dicatur sententiæ acquiescere, & illam acceptare, late Alex.*cons.136.In causa.& lite,n.2.eod. lib.2.* Crau.*cons.108.n.3.vsq; in fi.* Rom.*cons.367.Circa primum,in pr.* Abb. plene *cons.73.Videtur primo.nu.2.ver.nam non appellando,lib.1.*
2 † Regula est, quod omnis sententia, à qua intra tempus debitum non fuit appellatum, transit in iudicatum, ita quod de ea potest vtroq; iure excipi contra de nouo agentem. Abb.*cons.60.In casu,*
3 *& quæstione,n.2.col.1.ver.primo & principaliter,lib.2.* † Extende, quia hæc regula procedit generaliter, & licet aliquibus casibus in iure expressis sit limitata; tamen si casus non reperitur de expressis, & limitatis, semper regula procedit. Abb.*d.cons.60.col.1 in fi.n.2.ver.*
4 *hæc regula,lib.2.* † Extende, vt procedat etiam, quando sententia esset iniusta, quando vitium est remissibile, vt quia soli parti præiudicat, ex quo non appellando censetur remittere vitium sententiæ, quando est remissibile inter partes. Abb.*d.consil.60.col.2.in pr.*
5 *lib.2.* † Extende; quia sententia lata contra ius litigatoris, à qua nõ fuit appellatum, transit in iudicatum. Abb.*d.cons.60.col.2.n.3.ver.*
6 *hinc dicunt iura,lib.2.* † Extende, vt procedat etiam in præiudicium Ecclesiæ; quia sententia, quæ transit in iudicatum, nocet Ecclesiæ. Abb.*cons.60.col.2.ver.præterea.lib.2.* † Restringe, seu declara, vt per Bart. singulariter in sua *q.9.iudex per imperitiam,in ver.solutio,in*
7 *pr.ver.nec obstet, si dicatur.* quia nõ appellans dicitur approbare sententiam tanquam sic latam, non autem tanquam iuste latam, vel bene latam: ideo si est lata per imperitiam, etiam quod potuerit pars condemnata appellare, & non appellauit, iudex tenetur ad interesse parti: adducit simile de appellãte à sententia; quia illam
8 confirmat tanquam sic latam, non autem bene latam. † Ratio est, quia non appellans à sententia videtur illi accommodare cõsensum, *c.quod ad consultationem.de re iud.l.ab eo.C.quomod & quando iudex.* Abb.*cons.60.col.2.in pr.lib.2.* Vide, *Appellare nolens qualiter ap-*
9 *probet sententiam.Concl.388.* † Item, quia non appellando videtur sententiam confirmare, *l.fin.C.de sent quæ sine certa quantit.* Abb.*d.*
10 *cons.60.col.2.in pr.lib.2.* † Item; quia præsumitur pro sentẽtia, quod sit rite, & recte lata, præsumptione iuris & de iure, contra quam non admittitur probatio in contrarium, nisi ex confessione par-
11 tis. Abb.*d.cons.60.n.3.col.2.ver.primo quod,lib.2.* † Ratio est, vt sit quandoq; litium finis. *l.Iulianus.ff.de cond.indeb.* Abb. vero *cons.60 n.2.lib.2.* dicit, quod exceptio rei iudicatæ, quæ repellit agentem,

est adinuenta ad rigorem iuris conseruandum, vt sit litium finis?
12 † Item, quia præsumitur pro iudice, & iustitia; secus si esset notorie iniusta; quia præsumptio cedit veritati. Abb.*cons.3.Nihil col.12.*
13 *ver.nam sententia transit,lib.2.* † Item, quia omnia solemniter facta, & vera præsumuntur, quando sententia transiuit in iudicatum; quia non fuit appellatum. Castr.*cons.16.nu.4.lib.1.* vbi apost. Sig. *cons.87.n.12.* † Item; quia æquiparantur confessio, iuramentum,
14 & res iudicata; quia non appellando fateri videtur. Roma. plene *cons.367.in pr.*
15 Declara tamen, vt ex iniusta sententia, à qua non est appellatum, non oriatur vera, & naturalis obligatio non appellantis, sed ficta. Gem.*cons.63.n.11.* † Amplia, quod dicitur, si nõ
16 est appellatum, multo magis procedit, si est renunciatum appellationi. Ludou. Bolog. in *addit.ad cons.6.Io de An.in pr.n.6.* † Extende; quia prædicta omnia procedunt tam in sententia in causa ciuili, quam criminali; imo etiam capitali; quia non appellans censetur illam approbare, & illi acquiescere. Abb.*d.cons.73.n.3.ver.nã*
17 *non appellãdo,lib.1.* Amplia, vt prædicta, quæ dicuntur, quod sen-
18 tentia transeat in iudicatum, à qua non fuit appellatum, procedant multo magis, quando non appellans approbauit expresse sententiam, vt quia promisit illi parere, & iurauit, vel petiit terminum ad soluẽdum. Abb.*d.cons.60.col.2.in pr.n.2.lib.2.& n.3.* Am-
19 plia, vt nedum si non appelletur intra decem dies, transeat in iudicatum, sed etiam si appelletur, sed non fuit prosequuta appellatio intra legitima tempora. Alex.*d.cons.135.in pr.lib.2 & cons.33.*
20 *Viso themate,n.7.lib.1.* Zabar.*cons.98.per tot.* † Extende, vt idem sit, quando non est prosequuta intra terminum, & fatale inductum à statuto, vel constitutionibus. Alex.*cons.135.n.6.ver.si ergo per ali-*
21 *quem,lib.2.* † Et quod transeat in iudicatum, quando non fuit appellatum intra decem dies. Dec.*cons.107.in pr.* Vide, *Appellatio de-*
22 *bet constare.Concl.354.in pr.* † Amplia, vt procedat in sententia lata in causa matrimoniali pro matrimonio; qa ex quo, si partes possunt de nouo contrahere matrimonium, acquiescendo sententiæ, quod matrimonium sit validum, censentur de nouo contrahere. Gem.*d.cons.63.n.12.ver.ex iis infertur,cum seq.* Abb.*cons.60.In casu,*
23 *col.1.in fi.ver.secus autem,lib.2.* † Extende; quia lata pro matrimonio in tantum transit in iudicatum, vt non appellans teneatur adhærere matrimonialiter, & non audiatur contrarium asserens, communem *dicit Rom.*
24 *cons.367.in pr.* vbi apost. dat concor. † Extende idem esse in causa matrimoniali quoad forum contentiosum, donec contrarium appareat; quia transit in iudicatum. Gemin.*d.*
25 *cons.63.n.13.ver.vnde si seratur.* † Extende idem in sententia absoluta ab expensis in causa matrimoniali; quia si transit in iudicatum, non debentur expensæ, quia extat res iudicata, ex quo intra
26 decem dies non fuit appellatum. Castr.*d.cons.16.n.3.lib.1.* † Extende in tantum sententiam latam pro matrimonio, quæ transiuit in iudicatum, haberi pro veritate, vt non valeat renunciatio facta per eum, qui stat pro matrimonio, & habet rem iudicatam, si cõfitetur non esse matrimonium. Rom.*cons.367.n.3.& seq. ver.quoad*
27 *secundum.* † Restringe; quia sententia pro matrimonio non transit in iudicatum, quando extaret impedimẽtum lege diuina, vel humana, & super eo non esset dispensatũ. Abb.*d.cõs.60.In casu,col.1.*
28 *in fi.lib.2.* † Restringe, quando esset contra matrimoniũ; quia non transit in iudicatum, communem *dicit Curt. Iun.*
29 *cons.170.Habita diligenti,n.27.* Abb.*cons.60.col.1 in fi.lib.2.* † Amplia; quia vbicũque sententia diffinitiua fertur; quia probatum non releuat, vel releuat, semper parit exceptionem rei iudicatæ. Bal.*cons.50.Secun-*
30 *dus creditor,lib.1* † Extende; quia creditor secũdus offerens verbo dumtaxat primo excluditur per sententiam, quæ transit in iudicatũ, vt non possit postea offerre realiter. Bal.*d.cons.50.per tot.lib.1.*
31 † Amplia, vt procedat etiam in sententia lata contra ius fisci; quia si non est appellatum, transit in iudicatum. Rom.*cons.319.In causa*
32 *Ioannis,in fin.* † Amplia in casu contrario; quia sententia lata super paupertate appellantis, ne sibi noceat desertio appellationis, etiã quod non sit vere pauper; tamen si est appellatum, habetur pro veritate, vt sit pauper, & desertio non habet locum. Zab.*cons.87.*
33 *in fi.ver.de inopia,n.6.* vbi idem, si feratur super aliis impedimentis; quia facit ius, si transit in iudicatum. † Extende; quia si opponitur exceptio releuans, puta quod procurator sacerdos nõ potest procurare, & fuerit reiecta per iudicem, debuit appellari. † Extende
34 in casu contrario; quia sicuti exceptio declinatoria non opposita ante litem contestatam in prima instantia non potest etiam opponi in causa appellationis; si tamen in causa appellationis fuit admissa, & non fuit appellatum, res iudicata, quæ est contra ius litigatoris, præiudicat; quia habetur pro veritate. Rom.*cons.384.In*
35 *casu proposito.n.4.ver.quoad tertium.* † Amplia; quia sententia etiam iniusta, si transit in iudicatum, est exequenda, etiam quod iniustitia esset detecta per sententias inter alios, Bal.*cõs.334.Præmitten-*

36 *cum est, in fi. lib. 2. ver. nam secundo loco principaliter quæritur.* † Extende; quia sententia, à qua non fuit appellatũ, facit ius inter partes, etiam si ab initio fuit iniusta. Abb. *consil. 73. Videtur primo, colum. 2.*

37 *in princ. ver. primo contra eum, lib. 1.* † Et præsumitur semper pro sententia, quæ transiuit in iudicatum tam respectu iustitiæ, quam ordinis iudiciarii; & ideo præsumitur rite, & recte lata. Abb. *d. consil.*

38 *73. col. 2. in prin. lib. 1.* † Extende tam in sententia ciuili, quam criminali etiã vltimi supplicii; quia pro ea præsumitur, quando non fuit ab ea appellatum; quia tunc præsumitur lata ex veris probationibus, adeo, quod etsi constaret de innocentia rei, solus Princ-

39 ceps posset eum restituere. Abbas *d. consil. 73. num. 2. lib. 1.* † Declara, nisi esset detecta iniustitia inter partes; quia tunc iudex potest contra rem iudicatam pronunciare. Fulgos. *consil. 180. colum. penult.*

40 vbi dat multas limitationes. † Amplia; quia sententia etiam iniusta quæ est contra ius litigatoris, si ab ea non est appellatum, debet exequi; quia, vt inquit tex. in *l. 1. C. si sapius restitutio in integr.* appellare debuisti, si sententia displicebat, ita Bald. *consil. 363. Punctus facti, in princ. lib. 4.* Castrens. *cons. 360. Circa primum, num. 2. in fi. lib. 2.*

41 Abb. *consil. 89. In quæstione, in princip. lib. 1.* † Extende, etiam si sit contra ius fisci; quia adhuc transit in iudicatum. Roman. *d. consil. 519.*

42 *in fine.* † Extende, etiam si sit super admissione exceptionis, quæ non poterat opponi, Rom. *consil. 384. In casu, n. 4. ver. quoad tertium,*

43 † Extende; quia sententia, à qua non est appellatum, facit ius inter partes, quando non est contra ius commune, sed contra ius litigatoris, etiam si non iustificetur ex processu, & probationibus

44 factis. Abb. *d. consil. 89. colum. 2. in princ. lib. 1.* † Extende; quia facit ius inter partes, & debet exequi etiam in eo, quod venit virtualiter ex ea; nam si castrum fuit tanquam de comitatu ciuitatis declaratum subiectum, talis sententia necessario continet castrum teneri ad collectas, & onera ciuitatis. Abb. *d. consil. 89 col. 2. in princip. ver. nec*

45 *obstat, si dicatur, lib. 1.* † Extende, etiam si allegetur error calculi;

46 quia imputandum est non appellanti. Io. de An. *consil. 6. in fi.* † Extende; quia si sententia, quæ transiuit in iudicatum, declarauit donationem nullam, vel resolutam, quæ sit validà, non dicitur cõtinere iuris errorem, & claudit os ei, contra quem est lata, si velit dicere contrarium, sed dicitur lata contra ius litigatoris. Castr.

47 *d. consil. 360. nu. 2. lib. 2.* † Amplia; quia non valet rescriptum Principis, neq; statutum tãquam iniquum, per quod tollitur perpetuo effectus rei iudicatæ; secus est, si suspendatur ad certum tempus.

48 Bal. *consil. 369. Pro parte Zanis, lib. 3.* † Amplia; quia si iudex delegatus ex rescripto prorsus nullo declarat se iudicem competentem, & non appelletur, valet sententia, & efficitur iudex, & potest procedere. Rom. plene *consil. 384. In casu, in fi. n. 4. ver. quoad tertium,* vbi

49 apost. in *ver. lapsus,* citat plures. † Amplia; quia rescriptum Principis non faciens mentionem de re iudicata, non valet; quia tollit ius quæsitum ex iudicato oriens; ideo non habet effectum tale rescriptum. Ias. in *l. iustitia, colum. fin. ff. de iust & iur. l. 1. C. sent. rescindi non posse, l. causas, vel lites,* vbi Ias. *C. de transact.* nisi præcise constet de

50 mente Principis, vt in dictis locis. † Extende; quia in dubio Princeps committens cognitionem causæ, vel cognosci super sententia lata, non censetur derogare rei iudicatæ, *l. fin. C. sent. rescindi non*

51 *posse, c. exhibita, de arbit. l. causas C. de transact.* † Imo non sufficit derogatio facta non obstante sententia, sed oportet, quod fiat mentio rei iudicatæ, videlicet non obstante sententia, quæ transiuit in iudicatum. Alex. *consil. 136. lib. 1. In causa, col. 2. & cons. 94. In causa,*

52 *& lite, lib. 2.* † Imo grauiter punitur is, qui supplicat contra rem iu-

53 dicatam *l. 2. & l fi. C. vt lit. pend.* † Ratio videtur; quia sententia, & res iudicata præsumitur rite, & recte lata. Ang. *consil. 400.* Neuiza. *consil. 36. nu. 2.* & quod pro ea præsumatur, Alex. *consil. 65. Visis, n. 9. lib.* 2. Paris. cõs. *108. Pro solutione, n. 35. cum seqq. lib. 4.* vbi plura congerit.

54 † Amplia; quia res iudicata pro veritate habetur. *l. res iudicata ff. de reg. iur.* vbi Deci. & apost. & facit de albo nigrum, falsumque mutat in verum non essentialiter, sed quoad effectum. Hippol. Rimin. *consil. 41. n. 7. & seq.* Castr. *consil. 6 circa fi. ver. cum igitur, li. 1.* Decia. *cons. 54. n. 42. lib. 2.* Dec. in *l. res iudicata ff. de reg. iur.* Rom. *consil. 504. In casu, in fin. ver. secundo quia.* Alexand. *cons. 93. Repetitus, nu. 5. ver. & sententia. lib. 6.* vbi, quod pro veritate habetur, & iusta præsumitur.

55 † Extende; quia facit res iudicata de albo nigrum, & de nigro album quoad effectum. Curt. Sen. *consil. 75. col. 7. n 11.* Curt. Iun. *consil. 177. n. 13.* & plenius *cons. 26.* vbi, quod inter litigantes facit ius, &

56 facit non filium esse filium, non patrem esse patrem. † Item facit de non ente ens, & de ente non ens. Ias. in *l. Iulianus, col. 2. nu. 2. ff. de cond. indeb.* Curt. Iun. *consil. 26. n 6.* & de indebito debitum, & de debito non debitum. Ang. Aret. *consil. 40. Capio primam, nu. 39 & seq.*

57 *ver. cum sententia.* † Et facit ius irretractabile inter partes, *l. eleganter. §. si quis post ff. de cond. indeb.* plene Crau. *consil. 10. n. 7.* vbi, quod sicuti licitum est dicere, casus est legis, ita casus est sententiæ, & contractus. † Et quod faciat ius inter partes, inter quas est lata, & q̃ quando secus, Vide plene per Soci. *Reg. 16. Sententia regulariter*

58 *facit inter partes,* vbi ponit nouem fallentias. † Et fallit mutata in verum quoad effectum, licet non essentialiter. Curt. Sen. *d. consil.*

59 *75. num. 2.* Curt. Iun. *d. consil. 177. n. 13.* Ias. *d. l. Iulianus, n. 2. ff. de cond. in-*

60 *deb.* † Et non attenditur an iusta, vel non; quia res iudicata attendi debet. Bald. *consil. 218. col. fi. ver. quare auctoritas rei iudicatæ, lib. 5.* † Et

61 res iudicata habetur pro casu legis, & ideo non est hæsitandum, & cessant aduocatorum cauillationes. Bald. *consil. 215. lib. 3.* late Curtius Iun. *consil. 26. n. 6. lib. 1. & consil. 177. n. 12. lib. 2. cum seq.* Crauet. *consil.*

62 *10. n. 7.* † Et amplius de iniquitate non potest redargui. Castr. *consil. 63*

63 *166. col. 3. lib. 2.* † Et inducit notorium. Crauett. *consil. 81. num. 4.* 65 quod intelligas de notorio præsumpto, vt per Abb. *consil. 89. In*

64 *quæstione, nu. 2. & seq. lib. 1.* † Et non admittit aliquam impugnationem contra se. Afflict. *decis. 13. nu. 28.* & ad prædicta omnia, quod

65 non possit aliquo modo impugnari, Alex. *consil. 22 lib. 3. & consil. 136. lib. 5.* † Et stante re iudicata non cognoscitur amplius de iniustia, vel iniustitia, sed de exequutione, *l. 2. l si proponis, l. exequutorem. C. de exeq. rei iudic. & l. 1. ff. de re iudic.* † Et habet præsumptionem iu-

66 ris, & de iure pro se; ideo contraria sententia non valet, neque contraria probatio, nisi sit confessio partis, & hoc, quando non

67 est iniusta notorie, & de ea opponitur; secus si de validitate dubitatur, & de ea non opponitur. Anton. de Butr. *consil. 27. num. 2. & consil. 28.* † Contrarium, quando constat notorie de iniustitia

68 talis rei iudicatæ, quia potest retractari. † Et in tantum pro veritate habetur, vt præiudicet contrariæ veritati. Castrens. *consil. 282. In causa ista, num. 2. lib. 1.* Vide, *Sententia non nocet veritati, & quando secus. Concluf. 127.* † Et res iudicata super eo, quod non licet appel-

69 lare, ita claudit os volenti appellare, vt contrarium allegare non possit. Castrens. *d. consil. 282. n. 2. ver. secundo dico, lib. 1.* † Et non valet

70 sententia lata contra rem iudicatam. Decian. *consil. 17. num. 15. lib. 2.* per text. in *l. 1. C. quando pronoc non est necesse.* Crauet. *consil. 103. num.*

4. nam valet argumentum, quod sicut vbi est casus legis, aliud non quærimus; ita vbi est casus sententiæ, vel contractus. Crau.

consil. 10. num. 7. sed declara, vt in *ver. Sententia contra sententiam non valet; & quando secus. Conel. 142* & quod indistincte sententia contra rem iudicatam sit nulla, communem * dicit Dec. *consil. 294. In* * *causa istorum, num. 4.* vbi *num. 3.* quod neq; valet rescriptum Principis. † Extende; quia licet veritas semper attendi debeat; tamen

71 error calculi contra rem iudicatam non attenditur; quia res iudicata pariter pro veritate habetur contra errorem calculi. Ioan. de

An. *consil. 6. n. 4.* vbi, quod vere, & cum effectu habetur pro veritate. † Declara, vt procedat, quando per partes esset mora lis, &

72 dex pronunciasset cognoscendo inter partes, alias secus, etiam si de consensu partium esset lata sine lite. Castr. *d. consil. 6. circa fin. ver.*

sed certe ista procederent, lib. 1. vel quando esset absolutoria ab obligatione iudicii, vel reuocaret primam, & aliud non disponeret;

quia vere non est sententia. Decia. *consil. 17. num. 51. & sequen. lib. 2.*

73 † Extende; quia res iudicata habetur pro veritate, quando est contra ius litigatoris, etiã si aliquo respectu dici posset iniusta. Rom.

74 *cons. 228. num. 11. ver. caterum.* † Extende, vt procedat etiam in sententia, quæ est per modum decreti, quia æquiparatur sententiæ,

quando fit ab eo, qui potest decernere. Signorol. *consil. 87. num.*

75 *11. & seqq.* † Extende, etiam si sententia sit interloquutoria prout super comparatione, & recognitione manus; quia transit in indicatum, prout definitiua; ideo pro veritate habetur; quia operatur idem, quod confessio partis, Castr. *consil. 87. Quantum ad con-*

76 *tenta, in pr. li. 2.* † Extende, etiam si lata super fideicommisso, quod exter; quia habetur pro veritate, vt extet fideicommissum. Decia.

consil. 1. num. 313. & sequent. lib. 1. vbi, quod præiudicat habentibus causam ab eo, contra quem lata est, & *consil. 103. num. 41 & seq lib.*

77 *2.* † Extende, vt procedat, etiam si sit lata super reiectione milli-

tatis, & exequutione primæ sententiæ, quæ nulla fuerat declarata; quia adhuc si ista vltima transiuit in iudicatum, non potest amplius dici de nullitate reiecta. Petr. de Anchar. *consil. 14. Primo de*

78 *viribus, nu. 11. ver. ex quibus etiam, vsque in fin.* Zabarel. *consil. 98 per tot.*

† Contrarium tenet Castrens. *consil. 257. In causa qua vertitur, lib. 2.*

79 vbi, quod restitutio datur aduersus sententiam iniquam, late Crauet. *consil 408. nu. 26. & seq.* quod iniquitas non est confuenda; quia hoc est contra mentem iuris; & ideo Parlamenta magna non attendunt sententias iniustas prætextu, quod transiuerint in iudicatum, Crau. vbi supra allegat Guid. Pap. *q. 215. col. fin. ver. si sententia, & q. 368.* † Extende, vt procedat etiam in criminalibus; quia licet sententia super delicto non inducat delictum, sed declaret, quod delictum exactu inducitur; tamen lata sententia, quando transiuit in iudicatum, inducit veritatem, quod ita sit, & non potest de cætero dici, rẽ sic non se habere. But. in *extrauag. qui*

fuerit-

80 *sint rebelles, in ver. potiu.* † Extende maxime in re iudicata super validitate, & vetitate testamẽti; quia hæres; qui succubuit; amplius non auditur; neque habentes causam ab eo. Alexand. *consil.* 123.

81 *Discussis. col. 2. in fin. cum seq. ver. nec dicitur. lib. 1.* † Declara, nisi sententiæ essent nulle; quia cõtineren iuris erroꝝ expressum in sententia, vel per relationem ad acta. Alexand. *d. consil. 123. nu. 6. & seq.*

82 *ver. quod autem dictæ sententiæ. lib. 1.* † Amplia; quia sententia quæ transiuit in iudicatum est exequenda, etiam si sit lata super reuocatione alterius sententiæ, quæ tunsiuerat in iudicatum, quãdo de ea fuit cognitum. Pert. de Arthar. *d. consil. 44. in fin.* Vide, *Exequutionem paratam habet sententia, quæ facit iudicatum. Conclus.* 491.

83 † Amplia; quia nocet successoribus. & habentibus causam abeo, qui succubuit. Vide supra; *Res inter alios acta aliis non præiudicat quo-*

84 *ad multa. & c. Concl.* 265. † Extenie; quia etiã nocet successori in

85 Ecclesia. Cravet. *consil. 19. num. 8. & seq.* † Amplia; quia res iudicata facit ius inter partes, *cap. cum in. 2. de re iudic.* Alexand. *consil. 39. colum. 2. lib. 6. & consil. 93 colum. 2. numer. 5. eodem lib.* Deci. *cons.* 445.

86 *colum. 5.* Paris. *consil. 117. colum. 1. lib. 4. & cons. 23. num. 218. lib. 1* † Extende, etiam si sit lata ex contumcia vera, vel ficta. Abbas & alii in *cap quoniam contra. de probat.* Aliat. *reg. 3. præsumpt. 9. numer. 17.*

87 † Ampla, etiam si res iudicata si contra Ecclesiam; quia habetur pro veritate, & debet exequi cotra successorem in Ecclesia. Za-

88 barel. *consil. 134. in fin.* † Amplia; quia sententia lata super fatalibus, quod non cucurrerint, valet, & ci non est appellatũ, operatur, q

89 non cucurrerunt. Zabar. *consi. 15. num. 2. ver. in casu autem.* † Extẽde; quia sententia, per quam delegatus pronunciat se iudicem competentem, transit in iudicatum, si non appellatur, & non potest opponi vlterius de lapsu fatalium; & quod non sit iudex, Za-

90 barel *d. consil. 116. circa fin. ver. ad vltimum.* † Declara tamen, vt sententia; quia iudex pronunciat se competentem, facit illum iudicem, si non est appellatum, quando sit capax iurisdictionis; secus si laicus pronunciaret se iudicem competentem in causa vsuraria; quia ex quo partes non possunt consentire, nihil valet. Zabar. *cõs.*

91 *120. princ.* † Amplia; quia res iudicata facit rem manifestã, & no-

92 toria. Iaſ. in *l. si vero. §. qui pro rei* et illum tex. *ff. qui satisd. cogan.* Vide. *Notoria quando, & qua dicant, & quæ non. Conclus.* 107. Vide, *Sententia operatur multa. & de qua sententia intelligatur. Concl.* 180. † Limita; quia sententia non transit in iudicatũ, quando à parte non appellante non dependet tollere iniustitiam sententiæ. Gemin.

93 *cons. 63 num. 12. ver. ex iis infertu* † Et propterea si feratur sententia contra matrimonium, quod ẽ; quia quos Deus coniunxit, homo nõ potest separare; nunquialis sententia tollit matrimoniũ; prout ẽ conuerso si feratur pro matrimonio inter impeditos, inter quos non põre est esse matrimonium; tunc etiam non transit in iudicatum; quia non est in facto ratre acquiescentis hoc inducere.

94 Gemin *d. cons. 63. num. 14. ver. vt autem & sequen.* † Item sententia iniqua inferens pœnam corpialem ob non appellationem, nõ transit in iudicatum; quia on est in potestate acquiescentis facere illam validam; quia nõ est dominus membrorum suo-

95 rum. Gemin. *d. consil. 63. num. 1 ver hoc idem tenet.* † Idem est, quando ex obseruatione sententiquis incurreret periculum animæ; quia nunquam transit in iudatum; quia nulla lex, vel consuetudo, vel præscriptio tali su est seruanda. Gemin. *d. consil. 63.*

96 *n. 18. ver. & propter hanc ratiam.* † Item vsurarius obtinens sen-

97 tentiam, & rem iudicatam, qd contractus sit vsurarius. Vide, *Sententia quibus casibus non tratat in iudicatum. Concl.* 173. † Idem in eo, qui scienter obtinet instam sententiam, & rem iudicatam; quia non purgatur peccum, exequutio non tollitur, neque inducitur obligatio natalis ex iniusta sententia. Abb. *cons.*

98 *60 in pr. lib. 2.* † Idem, quando, p quo est lata sententia, si seruaretur, incurreret peccatum mtale; quia tunc nõ transit in iudi-

99 catum. Gemin. *d. cons. 63. n. 1 ver. probatur hæc Conclusio.* † Limita, quando pars habens rem incatam passa est examinari testes, & constat de iniustitia; quia pest reuocari. Alex *consil. 63. Stantibus iis num. 21. ver. plus etiam lib. 4.* bi & quando notorie iniusta est, nõ transit in iudicatum. Abb *cõl. 61. In causa, & quæstione, col. fin. in pr. ver. quinto facit. lib. 1.* & plene *consil. 89. In quæstione, col. 2. ver. sed*

100 *iis non obstantibus, eod. lib.* † Et vbicumque de facto admissæ sunt probationes, & const de iniustitia rei iudicatæ, potest reuocari, quia probatio fa notorium. Abbas *d. consil. 89. num.*

101 *2. lib. 1.* † Limita; quia vbi actatur de periculo animæ, vel de peccato, non obstante rodicata, potest Episcopus ex officio inquirere veritatem, & reiectare sententiam prædictam. Gem.

102 *d. consil. 63. in fin. ver. Episcopu autem, nu. 20.* † Extende, vt etiam pars, quæ succubuit, licet in possit appellare, nec audiatur alia via; potest tamen vti via nunciationis Euangelicæ iuxta formam *c. monit de iudic* Gemid. *consil. 63. num. 19. ver si autem vellent.*

† Limita; quia sententia lata iniuste contra pauperes comparentibus exequutoribus, & non appellantibus, licet quoad præiudicium exequutorum non appellantium transeat in iudicatum; non ramen quoad pauperes, quãdo nullitas non potuit per exequutores sanari. Geminia. *d. consil. 63. num. 19. verficul. nec taciturnitas commissariorum,* † Limita, quando contra rem iudicatam est confessio partis, quod sit iniusta; quia potest reuocari, ex quo confessio partis inducit notorium, & tollit præsumptionem iuris & de iure. Abb. *d. consil. 89. num. 2. & sequ. lib. 1.* † Limitã multis casibus in *ver. Res iudicata quibus casibus non pariat exceptionem. Conclus. 268.* Limita, † quando sententia est lata à delegatis per eum, qui nullam habebat iurisdictionem; quia non transit in iudicatum, si est nulla. Abb. *consil. 61 per tot. lib. 1.* † Limita, quia nimia paupertas excusat non appellantem, & appellationem non prosequentem, apostil. ad *consil Dyn. 20.* vbi allegat pro vtraque parte. † Restringe, vt non procedat in eo, qui prætendit non teneri vltra, quam facere possit ob paupertatem, prout in marito versus vxorem; quia si non probat paupertatem, condemnatur in solidum Dyn. *d. cons. 20. n. 3. & 4.* † Limita; quia vbicunq; constat, vel constare potest per rei euidentiã de iniquitate sententiæ, nunquam talis sententia potest transire in rem iudicatam; quia nulla virtus legis potest excludere probationem, quæ fit per rei euidentiam. Alexand. *consil. 63 Stantibus numer. 22. ver. accedat, lib. 4.* Iaſ. in *l. fin. ff. de in lit. iur.* † Limita; quia sententia lata contra notorium dicitur nulla, & euidenter iniusta, adeo quod non possit retractari, & semper est nulla, nec transit in iudicatum. † Extende idem, si est lata contra instrumentum; quia probatio ex instrumento dicitur notoria, vt in *ver. Probatio per instrumenta dicitur prompta, & probatio probata, & quando secus Conclusi.* 775. ideo poterit semper retractari, *c. inter cetera, de re iud.* Ant. de Butr. in *c. quoniam contra. de probat.* Aret. in *l. 1. C. si minor se maior. dix.* Vide, *Sententia iniusta & iniqua ex multis, & quibus. Conclusio. 155.* Vide, *Appellare nolens quando approbet sententiam. Conclusi. 388.* Vide, *Sententia quando, & ex quibus dicatur approbata Conclusi.* 182. Vide Conclusionem proxime præcedentem † Limita nouem modis, de quibus Socin. in *reg. 16. Sententia regulariter ius facit inter partes,* vbi ponit nouem fallentias, quæ sunt limitationes: prima est, si contra ius; secunda, si continet notoriam iniustitiam; tertia, si error patet ex actis; quarta, si de facto facta est admissio contra rem iudicatam; quinta, si pars confitetur iniustam, pro qua est lata, sexta si propter falsas probationes lata dicitur; septima, si nõ transit iniudicatum; octaua, si super probatione testium de credulitate, nona, si pendet appellatio.

Res iudicata quibus casibus non pariat exceptionẽ rei iudicatæ volenti agere de nouo. Concl. 268.

RES † iudicata non parat exceptionem volenti de nouo agere, quando fuit pronunciatum super eo, quod fuit deductũ per modum causæ, & partes non sunt principaliter prosequutæ; neque litem super eo sunt contestatæ; ideo poterit condemnatus agere de nouo. Cald. *consil. 198. alias 2. dere iudic. in fin. verfic. aut vult pronunciare.* Vide, *Sententia quando, & qualiter possit fieri super deductis per modum causæ. Conclus. 131.* † Amplia, vt procedat, etiã si per modum causæ iudex pronunciauit super illo deducto per modum causæ, vt a, etiret mentem suam; quia propterea non parit exceptionem rei iudicatæ. Cald. *d. consil. 198. alias 2. de re iudic. ver. aut partes.* † Amplia; quia si creditor sub conditione agat ante cõditionem, & succumbat, non prohibetur post rem iudicatam iterum agere de prima purificata conditione *l. si mater. §. eandem. ff. de except. rei iudic.* † Amplia; quia sententia lata ad fauorem rei absolutoria ab obseruatione iudicii non parit exceptionem rei iudicatæ in negocio principali, quin possit iterum agere. Bald. *consil. 335. Consilium fuit, lib. 2.* † Amplia; quia succumbens excipiendo, vt quia non obstante exceptione proposita, fuit condemnatus, si plene non fuit examinata exceptio, non prohibetur iterum agere via actionis; secus si super exceptione reiecta fuit plene cognitum. Bald. *consil. 460. Queritur, quid iuris, in fine, lib. 2.* Vide. *Exceptio rei intentia lata super exceptione, quando impediat succumbentem agere. Cons. 177.* † Amplia; quia in iudicio exequutiuo, vel possessorio res iudicata repellens exceptionem requirentem altiorem inda-

dicatæ. & alia non obstant ex noua causa agenti. Conclusi. 384. Vide, *Sentginem non præiudicat in iudicio ordinario. Ancharan. consil. 297. Efficacibus, num. 10.* † Amplia; quando agitur ex noua causa, vel ad aliam finem; quia res iudicata in criminali non nocet in ciuili, vel ẽ contra, late Roman. *consil 223. per tot.* vbi reddit rationem. Io. de Imola *consil. 146. numer. 7. in fin.* † Extende; quia si lis est finita ciuiliter per rem iudicatam, potest criminalis intentari,

quãdo ad alium finem; secus si ad eundem finem, ita Iulius Clar.
9 *in praxi crimin. quæstion. 2. in fine* vbi late. † Amplia, quia res iudicata non præiudicat quoad omnia deducta in iudicio, si solum aliqua sunt prosequuta. Socin. *consil. 18. Prosequendo ordinem, num. 42. & sequent. lib. 1.* quem sequitur apostill. ad Felin. in *cap. aduersario,*
10 *num. 4. versicul. rei iudicatæ, de except.* vbi allegat plurimos. † Extende; quia si actor deduxit simpliciter, & generaliter actionem, puta hypothecariam, & reus absolutus est, si vnam rem solum, vel hypothecam specialem est prosequutus, & succubuit, non prohibetur eandem hypothecam quoad alia intentare, quam non
11 est prosequutus. Socin. *dict. consilio 18. numer. 45. libr. 1.* † Restringe, nisi is, qui deduxit plura, prosequutus fuisset aliqua tantum cum malitia; quia tunc ratione doli sententia indefinite lata
12 præiudicat etiam quoad non prosequuta. Felin. plura accumulans *d. c. aduersario, n. 12. de exceptio.* † Amplia, qñ diuersa persona, vel diuersa res, vel diuersa actio esset à prima; quia tunc res iudicata non obstat, etiam si adsit conformitas aliqua cum re, vel
actione diuersa. Socin. *d. consil. 18. numer. 44. lib. 1.* Deci. *consil. 96.* plene Castren. *consil. 305. lib. 1.* plenius Ægid. Bellam. *consil. 18. nu.*
13 *5. & numer. 7.* vbi late. † Extende; quia is, qui egit reali, & succubuit, pōt agere personali, vel è contra, & non obstabit exceptio
14 rei iudicaræ. Socin. *d. consil. 18. numer. 44. in fin. lib. 1.* † Extende; quia sententia lata in rei vendicatione non obstat in actione publici-
15 ana. Socin. *d. consil. 18. numer. 45. lib. 1.* † Extende; quia agens generaliter hypothecaria, si solum vnam hypothecam prosequitur, licet generaliter, & indistincte petierit, non sibi præiudicat
16 in non prosequutis. Socin. *dict. consil. 18. numer. 45. lib. 1.* † Extende; quia qui egit ex laudo, & succubuit, poterit agere ex donato.
17 Soci. *d. consil. 18. in fin.* vbi est casus, *lib. 1.* † Extende; quia is, qui egit pro legato rei vendicatione, & succubuit, poterit agere actione ex testamento, si modo reus non fuit absolutus, ex quo
18 non fuit legatum. Socin. *d. consil. 18. in fin. lib. 1.* † Extende; quia res iudicata in possessorio non præiudicat in petitorio, nec è contra, nisi in casu, vbi est possessorium, quod per exceptionem dominii excluderetur, ita Ægid. Bellam. *consil. 18. numer. 10. ver. nec ob-*
19 *stat*, vbi, quod sunt causæ diuersæ, & *num. 14.* † Extende; quia intentans vnam nullitatem, & succumbens, non prohibetur aliam nullitatem intentare. Abb. *consil. 97. Attingam, col. 2. num. 2. ver. ex*
20 *quibus, lib. 1.* † Restringe, quando eadem res, eadem persona, & eadem actio est; quia tunc exceptio rei iudicatæ obstat. Angel.
21 Aret. *consil. 40. Capio primum, nu. 39.* † Amplia; quia res iudicata lata contra eundem, tanquam ex alia persona agentem, non præiudicat in alio iudicio, in quo agit ex noua persona, vel noua causa. Alexand. *consil. 4. Videtur inspectis, num. 7. in fin. ver. nec agenti,*
22 *lib. 2.* † Amplia; quia sententia absolutoria lata pro reo excipiente contra actorem agentem via exequutiua, non præiudicat, quin possit agere via ordinaria. Socin. *consil. 255. In causa illorum de Mazinghis, per tot. lib. 2.* maxime in fi. & loquitur in eo, qui agebat ad brachium militare secundum statutum Florentiæ, & succubuit,
23 vt non excludatur à iudicio ordinario. † Restringe, quando plene fuisset cognitum in iudicio summario; quia præiudicat in ordinario, idem Soci. *consil. 255. num. 2. lib. 2.* Ant de Butr. *consil. 36. in fi.*
24 † Declara restrictionem, quando fuit plene nedum, sed etiam solemniter cognitum, tam quoad iudicem, quam quoad partes, quod quasi est impossibile. Soci. *d. consil. 255. col. fi. ver. tertio princ.*
25 *lib. 2.* † Amplia; quia sententia lata contra reum excipientem super eo, quod potest consequi alia via quam exceptionis, prout agendo, poterit per viam agendi instituere iudicium, neque obstabit res iudicata, nisi probetur plene cognitum super exceptione, altero de duobus modis; vel quia sententia dicat expresse, non obstante exceptione, vel necessario hoc tacite resultet; quia alias sententia stare non posset; si vero non est dictum expresse, & sententia necessario nō infert, nō præiudicat, ita Castr. in *l. quod in diem. §. fi. ff. de compensat.* sequitur simpliciter Fel. in *c.*
26 *suborta, n. 3. & 4. de reiud.* † Primū; quod requiratur expressa reiectio, quod iudex reiiciat exceptionem, vt dicatur super ea cognitum, vt præiudicet res iudicatā, expresse dicit Castren. *d. l. quod in diem. §. si. in princip. ff. de compensat.* vbi, quod requiritur expressa, & quod reiiciatur ex causa, quæ tangat, & tollat actionem, alias non sufficeret, sequitur absolute Felin. in *d. cap. suborta, de re iudic.*
27 *n. 3. & 4.* † Secundum, quod si expresse non est sublata, requiritur tamen ad minus, quod alias sententia stare non possit cum exceptione, alias non dicitur super ea cognitum, nec obstat res iudicata, tenet Castr. *d. l. quod in diem. §. si. num. 3. ff. de compensat.* sequitur Felin. *d. c. suborta, n. 3. & 4. de re iudic.* plene Soci. *d. consil. 255.*
28 *In causa illorum, n. 4. lib. 2.* † Imo quod tria requirantur, vt res iudicata lata super exceptione excludat ab agendo, primo videlicet, quod plene fuerit cognitū super exceptione; secundo, quod super ea fuerit expresse, vel tacite pronunciatum; tertio, quod ad eundem finem, & inter easdē personas iterum agatur. Bart. & Doctores in *l. 1. C. de ord. iud. & l. qui Romæ. §. duo fratres ff. de verb. oblig.* maxime Ripa *num. 19. 21. & 26.* Deci. *cons. 96. num. 2.* Soci. *cons. 264. n. 16. & 17. lib. 2.*

Res iudicata quando rescindatur ex nouiter deductis, & quando secus. Concl. 269.

SEntentia, † quæ transiit in iudicatum, non retractatur ex nouis instrumentis de nouo repertis. Fulgo. *cons. 181. nu. 2.* 1
† Amplia; quia neque retractatur prætextu instrumentorum falsorum, quando is, qui obtinuit, non fuit particeps doli. Fulg. *d.* 2
cons. 181. nu. 2. ver. circa secundum. † Idem, si sententia sit lata prætextu iuramenti in supplementum alsi, quia non retractatur, nisi 3
is, qui iurauit, participauerit dolo. Fulgo *cons. 179. in fi.* † Limita, quando est lata contra pupillum; quia ei succurritur etiam sine restitutione ex nouiter repertis. Bald. *cons. 485. Casus talis est,* 4
in fin. lib. 3. † Limita; quia res iudicata rescinditur ex instrumentis nouiter productis, & repertis. Cstren. *cons. 257. lib. 2.* plene Cra- 5
uet. *cons. 408. per tot.* Castr. *cons. 41. Viso instrumento li. 2. per tot.* vbi, quod competit restitutio in integrum ex clausula, *Si qua mihi iu-* 6
sta causa. † Extende, etiam si producens habuit notitiam de instrumentis productis, quia non potuit habere illa; & ita præsumitur. Castr. *d. cons. 257. lib. 2.* Crauet. *cons. 408. n. 28.* † Restringe, 7
vt non procedat, quando sola instrumenta non sufficiunt, sed aliis vti debet probationibus. Cur. Iun. *cons. 18. colum. 3. circa med.* 8
† Contrarium tenet Crauet. *cons. 58. numer. 29. & seq. ver. sed op-*
ponitur. † Declara; quia res iudicata rescinditur propter instru- 9
menta de nouo reperta præuia restitutione in integrum, alias non, *l. si mater. §. 1.* & ibi gl. & Castr. *de except. rei iud.* Alex. *cons. 160.*
in pr. lib. 2. & cons. 69. lib. 3. Boer. *dec. 57.* Cast. *cons. 257. In causa, lib.*
2. Curt. Sen. *cons. 71. num. 4.* Curt. Iu. *cons. 18.* Corn. *cons. 57. lib. 3.*
Castr. *cons. 452. per tot. lib. 2.* † Contrarium videtur velle Riminal. 10
cons. 119. in fin. lib. 2. sed conciliatur; quia ipse loquitur, quando ex iure penitus nouo agebatur, & non de retractanda sententia; quia vtraque compatiebatur. Vide infra; *Restitutio aduersus* *rem iudicatam datur, & qualiter, & quando secus. Conclus. 291. n. 19.*
& seq. Vide, *Sententia ex quibus retrahenda, vel non Conclus. 160.*

Rei iudicatæ quando, & ex quibus censeatur renunciatum, vel non. Concl. 270.

HAbens † rem iudicatam si petitur super ea discuti, vel de 1
nouo cognosci, censetur ei renunciare, & sibi præiudicat. Abbas *consil. 89. In quæstione. colum. 2. fi. sed præmissis, lib. 1.* Alexand. *cons. 63. Stantibus, num. 21. & seq. lib. 1.* vbi plena apostil. dat concord. † Extende; quia licet cont sententiam, & rem iudicatā 2
non admittatur probatio, si tamen ibi admissa parte non opponente, & appareat de iniustitia, potit reuocari. Ias. in *l. admonendi, colum. 10. ff. de iureiuran.* Roman. *cl. 174. Amplissime Doctor, circa* *fin. nu. 7. & 8. ver. secundo, & clarius,* vbi lena apostilla in *ver. fraternitatis,* citat infinitos concord. & Acand. *cons. 63. Stantibus, num.*
21. & seq. ver. plus etiam dicit, lib. 4. vbi ostil. in *ver. retractare,* citat plures concor. † Amplia, quod dicit de re iudicata, quæ colla- 3
tur, si contra eam fuit probatum, vr ocedat etiam in nullitate à statuto reiecta contra rem iudicam; quia si fuit nullitas admissa & probata, iudex debet sententiam, & rem iudicatam nullam declarare. Abb. *cons. 55. col. fin. ver. aterea, & vltimo, lib. 2.* Vide
plenius, *Sententia quando, & ex quibus iatur approbata. Conclus. 181.*
† Amplia; quia licet contrarem iucatam probatio, & instru- 4
menta amplius non admittantur sur meritis causæ; quia dicitur impositus finis liti; si tamen fuent admissa parte non contradicente, pars, quæ habet rem iucatam, sibi præiudicauit; ideo ex nouis poterit iudex rescinde rem iudicatam. Ias. in *l.*
patre furioso, colum. 5. ver. quinto facit ff. iis. qui sunt sui, vel alien. iur. Vide, *Renunciatio tacita iuri suo exquibus inducatur, vel non. Conclus.*
179. † Contrarium. Bald. in *c. inter musterium, num. 2. in fi. de re* 5
iudic.

Resolutio contractus non fit ipso iure, & ex quibus fiat, & quando secus. Concl 71.

VEnditionis † contractus non soluitur ipso iure per pa- 1
ctum factum, quod non fit contium venditionis quia nō resoluitur possessio, neque translatio minii ex solo pacto. Si- 2
guorol. *cons. 75. In quæstione vertente n. 2. vers. item non obstat.* † Amplia; quia venditio facta ex certa causæl contemplatione certe causæ vel rei finalis, non operatur resctionem cōtractus, licet cesset

cesset causa; quia dominii translatiõn resoluitur, licet possit agi, vt resoluatur. Signorol. *d. consil. 79. p. 22. ver. preterea licet enim.*

3 † Declara, vt nõ procedat in donatione facta ex certa causa finali, quia ea cessante resoluitur donat. & dominiũ; quia est speciale in donatione. Signor *d. consil. 71. 22. ver praterea.* Cuma. *consil.*

4 156. *Visa serie, in princ.* † Idem in transtione tenet Cuma. *consil* 156.

5 *in princip.* quãdo ex dolo resoluitur. Ampl. in omni pacto quãtumcunque resolutiuo, quando in respicit substantiam contractus, sed respicit effectum contractus; quia non fit resolutio ipso iure, ita Signorol. *d. consil. 75. num. 23.* † Extende; quia pactum

6 non potest resoluere possessionem quando actus corporalis nõ interuenit, quod resoluatur etiam per cessio. Signorol. *d. consil. 75.*

7 *num. 24. ver. item non fit resolutio possonis.* † Limita in pacto legis commissoriæ; quia respicit resolutem, & substantiam contra-

8 ctus. Signorol. *dict. consil. 75. num.* † Et ideo licet reprobetur in pignore pactum legis commissoi, bene valet, & operatur resolutionem in venditione, & transtione. Cuman. *consil. 179. Fa-*

9 *cta fuit, in princ.* † Limita in donatie facta cum pacto, quod donatarius non possit molestare dantem in certa re, alias donatio sit nulla; quia sequuta molestdonatio dicitur resoluta. Cu-

10 man *consil. 156. Visa serie, in princip.* si dicit habere locum, etiam si per alium molestaret. † Limita contractu celebrato sub certa conditione, & non alias, aliter, & alio modo; quia talis clausula operatur solutionem contract. Iulius Clar. in *ver. feudum, qu-*

11 *31. num. 5.* † Limita in dationel solutum facta in transtactione cum pacto resolutiuo, quod ina prædicta non possint in alium transferri, neque alteri obiare, & si contrarium fiat, dicta bona perueniant in eum, qui dit in solutum, & suos in omnibus, & per omnia, ac si datio in sutum facta non fuisset cum facultate capiendi propria auctoate; quia si obligentur alteri pro

☞ dote, vel alias, resoluitur contrius, & præfertur tradens omnibus. Signorol. *consil. 200. In qtione, in princip.* Vide. *Pactum legis commissoria operatur multa, & qu. Concluſ. 16. & Concluſ. ibi proxime præced.*

Resoluto iure datoris, roluitur ius acceptoris, & quando secus. Concl. 72.

1 RESOLVTO † iure dator regulariter resoluitur etiã ius accipientis, quod intelligi nis, quæ habent dependentiam succesiuam, non in iis, quæ ipso instanti radicantur, & perfectionem habent in se. Bald. *ſſ. 469. Pone, quidam, lib. 3.* Ant. de

2 Butr. *consil. 77. nu. 2.* † Extende talu contrario; quia augmentato iure datoris, augetur etiam iuscipientis, *l. ſi ſeruum filii ff. de leg. 1. in princip.* Bald. *consil. 167. in prip.* incip. *Titius vendidit fundum. lib. 1.* Angel. *consil. 58. Commune Floren. nu. 2.* vbi, quod liberatio auctoris per sententiam iuuat habtem causam ab eo. † Amplia in

3 feudis; quia donans feudum gnato proximiori pro medietate, & alteri remotiori pro altera dietate, mortuo donante sine filiis, feudum, si est antiquus spectat in totum ad proximiorem agnatum; quia resoluto iure toris resoluitur etiã ius acceptoris. Bald. *consil. 333. Quoad primum per tot.* & maxime *in ſi. lib. 5.* Castill.

4 *consil. 10. num. 39. in fin. cum sent. verſ. hinc eſt.* † Extende, vt idem sit, quando primus in feudat in feudaret ſecundo, quia resoluto iure primi resoluitur iuris; undi, etiam in concessione f. udi etiam noui; quia tam filii, am agnati ex secunda concessione obtenta à primo feudatario cluderentur eo mortuo. Castill. *d.*

5 *consil. 10. num. 4.* † Extende, ando emphyteuta alienat irrequisito domino ex causa necessa; quia durat alienatio, donec dutat ius alienantis; quia resolo iure datoris, &c. Oldrad. *consil. 17.*

6 *volum. 4. num. 18.* † Extend quia non haberet locum, quando emphyteuta sine consensu mini fecisset liuellum in re emphyteutica; quia tunc resolutore datoris esset resolutum ius acce-

7 ptoris. Castrenſ. *dict. consil. 3. volum. 3. ver ſed hoc non eſt, lib. 2.* † Restringe in emphyteuta prin acquirente, qui vel dedit in dotẽ filiæ emphyteusim irrequisito domino, vel pro dote emphyteusim hypothecauit, quod fire potest, quia licet istud ius pignoris, vel dotis resoluatur resuto iure datoris, tamen mortuo primo inuestito, donec durauestitura in alios vocatos, durat pignus, & dos, quod videt mirabile; quia si transit ad hæredem primi inuestiti, res est clasi ad vocatum ex prouidentia, prout ad filium, & adhuc idem x quo est etiam hæres patris, qui obligatur ad dotem sororis; quia potuit pater rem hæredis obligare, & legare, ita Alexan *consil. 173. Viso themate, num. 3. & ſequ. lib. 2.* vbi *num. 5.* respond quod ius non dicitur extinctum, donec inuestitura durat, dicitur extinctum solum, quando res deuoluta ad dominum incorporata toraliter, videlicet vtile

8 dominium cum directo. Restringe in emphyteusi Ecclesiastica concessa ad certam generationem; quia si de consensu Ecclesiæ dat licentiam, quod Titius vendat Seio, non amplius extenditur generatio Titi venditoris, sed emptoris; ideo non refert, quod venditor moriatur, & linea sua extinguatur, quia est noua inuestitura. Castr. *consil. 329. col. 3. ver. & hoc non eſt extraneum, lib. 2.* † Restringe idem in vsufructuario, qui de consensu proprietarii transfert vsumfructum in alium; quia causatur nouus vsusfructus, & non vacat per mortem primi, sed per mortem secundi vsufructuarii. Castr. *d. consil. 329. col. 3. ver. ex quibus patet lib. 2.* † Restringe, vt procedat, etiam si Ecclesia domina feudi, vel emphyteusis litigiosæ inter plures emphyteutas, concessisset licentiam sub conditione, si declaretur esse emphyteutam, & ad eum spectare, quia licet alienauerit ante declarationem, talis licentia tuetur eum, qui emit, vt possit prosequi litem, & interim non possit molestari; quia dubia exclusio à deducitate emptorem tuetur. Castr. *d. consil. 329. col. 2. ver. quantum ad ſecundum, & per tot lib. 2.* † Restringe in beneficiato, qui habet ius ad vitam; quia si Papa admittit resignationem, vt in alium transferatur beneficium, non amplius per obitum resignantis, sed resignatarii vacat beneficium, Castren. *d. consil. 329. col. 3. ver. ſed hoc, lib. 2.* † Restringe; quia prædicta procedunt, etiam si dominus feudi, vel emphyteusis per mortem primi emphyteutæ mortui sine descendentibus alteri aliena esset, vel concessisset; quia non potest. Castr. *d. consil. 329. col. 3. circa fin. ver. & ſi dicatur, lib. 2.* intelligas, non posse dominum alteri concedere per mortem primi inuestiti. quando prius eo viuente concesserat licentiam vendendi; quia emptor habet ius ab emphyteuta, & à domino; ideo mortuo emphyteuta non resoluitur ius ipsius, ex quo dominus consensit, ita loquitur Castr. † Restringe, vt procedat, etiam si sola licentia vendendi interc sserit, licet adhuc dominus emptorem non inuestiuerit; quia adhuc nõ potest dominus alteri concedere per lineam finitam primi emphyteutę venditoris; quia licentia trahitur ad causandum ius in emptore, ne possit priuari. Castren. *d. consil. 329. col. 3. in fin. & colum fin. in princip. ver. poſſet quis dicere, lib. 2.* & sic per mortem emphyteutæ non resoluitur ius emptoris. † Restringe, vt non procedat, quando feudum nouum alienaretur de consensu domini; quia licet mortuo alienante resoluatur ius datoris; quia decesserit sine filiis; tamen non resoluitur ius acceptoris propter consensum domini. Bald. *consil. 333. in ſi. lib. 5.* † Restringe idem in vendente emphyteusim de consensi domini; quia licet extinguatur linea venditoris, non resoluitur ius emptoris. Anchar. *consil. 63 Motiua iudicis, in princip.* Castren. plenius *consil. 329. Circa primum, colum. 3. ver. ſed hoc non eſt extraneum, lib. 2.* Ioan. de Anan. *consil. 90.* † Amplia in creditore delegante suum creditum alteri; quia resoluto iure primi creditoris delegantis resoluitur etiam ius acceptoris. Angel. de Perus. *consil. 58. Commune Florentiæ, in princip.* vbi etiam, quod liberato iure datoris per sententiam, liberatur etiam habens causam ab eo. † Amplia in hypotheca constituta per eum, qui emit cum pacto retrouendendi; quia si fiat retrouenditio, resoluitur hypotheca; quia si ex necessitate iuris resoluitur ius datoris, resoluitur etiam ius accipientis, secus si ex voluntate fiat resolutio, plene Neguſ. *in tract. de pignor. in 1. membro 5 partis, numer. 42. & ſeq.* vbi late. † Declara, vt plene per Alexand. *consil. 45. In cauſa, & lite, numer. 3. lib. 5.* vbi, quod si resoluitur ius obligantis ex necessi are, prout quia euincitur res de iure ab alio, vel redimitur, resoluitur etiam hypotheca imposita ab eo, à quo euincitur; secus; si euictio sequatur culpa, & facto eius, qui hypothecauit, sed apostilla ibi in *ver. pignus*, tenet, quod etiam si facto eius resoluitur ius, etiam hypotheca resoluitur, vt in emphyteuta, qui non soluit, & similibus. † Amplia; quia regula est, quod resoluto iure datoris resoluitur ius accipientis, *l. veſtigal. ff. de publica.* plene Ægid. Bellam. *conſ. 12. numer. 10 & ſeq.* † Declara, vt procedat ampliatio, quando in totum resoluitur, secus si tranfit ad hæredem, vt quia resoluitur per mortem, & non est ius personale, ita Ægid. *d. conſ. 12. numer. 11. ver. ſolutio.* † Extende, vt procedat etiam postquam bona transiuerunt per plures manus; quia si quis donat certa bona amico, vt illum alimentet, donec vixerit, & donatarius vendat bona, de quibus emptor inuestitur, & sint emphyteutica etiam Ecclesiæ, postea donatarius moritur, & heres recusat præstare alimenta donanti, potest donans ad sua bona redire; quia ex quo resoluitur ius donatarii, resoluitur etiam ius emptoris, & inuestiti. Alexand. *con. 93. Peſis, & ponderatis, in ſua numer. 5. ver. alio principali fundamento, lib. 2.* vbi, quod est fundamentum tutissimum. † Limita in procuratore, syndico, & actore constituto, siue substituto; quia si est effectus dominus litis, licet constituens, vel substituens moriatur, vel desinat ius habere; tamen constitutus effectus dominus litis per contestationem non desinit prosequi, secus si lis non esset conte-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

contestata, plene Fulg. *cons.*182. *Titius fecit testamentum, per tot.* Li-
23 mita;† quia cedens post cessionem iuris sui in alium, qui possedit, & vendidit tertio, licet declaretur nullum ius habuisse, non vocato emptore; non tamen propter resolutionem iuris sui resoluitur ius successoris non vocati, neq; citati. Bal. *cons.*173. *Punctus, Mater donauit, lib.*5.

Responsio secundum petitionem, & interrogationē interpretatur, & quando secus. Concl. 273.

1 PAPA † signando simpliciter commissionem, in qua petitur, auocari causam ab omnib. iudicibus, & committi alicui auditori, censetur auocare causam, licet nihil dicat de auocatione, sed solum causam committit alicui auditori, vt petitur; quia responsio censetur secundum petita. Gem. *cons.*47. *inpr.* & maxime
2 *nu.*1. *ver. in contrarium.* † Extende; quia rescriptum Principis dubium ad petita, & supplicata reducitur. Rom. *cons.*132. *Vt retulit,*
3 *in prin.* Ang. Aret. *cons.*94. *In casu, n.*22.† Amplia, quia indeterminata responsio ad interrogationem refertur, & secundum illam facta dicitur. *l. si defensor. §. qui interrogatus ff. de interrog. actio.* Rom. plene *cōs.*445. *in pr.* vbi plura adduxit. Alex. plene *cons.*75. *Videtur, n.*12. *ver. cum responsio, lib.*5. vbi plena apostil. dat plurimos concor.
4 † Amplia in testibus, quia eorum examen intelligitur secundum articulum, seu interrogatorium, super quo deponit, Bald.
5 *cons.*54. *Casus breuis, ver. ex hoc sequitur, nu.*2. *lib.*1. † Testis examinatus super capitulo continente venditionem simulatam, & pactum de retrouendendo, si neget pactum, intelligi debet de
6 pacto simulato ad euitandum falsum in teste. † Amplia in responsione ad inquisitionem, quia indeterminata responsio censetur secundum inquisitionem, ad quam respondet, Bart. *consil.*
7 43. *Super quæstione. num.*2. *ver. nec obstat, lib.*1. † Amplia in Doctore consulente; quia non debet ad non interrogata respondere, sed super eo, super quo petitur consilium. Bald. *cons.*348. *Proponitur,*
8 *quod Girardus, in princ. lib.*3. † Amplia in iudice referente, quia relatio simplex intelligitur secundum commissa, & demandata; quia responsio indefinita semper intelligitur secundum præcedentem interrogationem. Fulg. *cons.*147. *Visa quadam, v. & ad pri-*
9 *mum.* † Extende in iudice aliquid decernente indeterminate; quia secundum petita censetur decernere; quia si actor petit mandari citari Titium, & iudex mandat citari non expresso nomine citandi, intelligitur de persona petita. Fulgo. *cons.*185. *Circa*
10 *primum, in princ.* † Amplia; quia talia sunt subiecta, qualia prædicata demonstrant; & ideo in responsione facta simpliciter interpretatio sumitur conformis interrogationi. Bal. *cons.*218. *Petita*
11 *venia, lib.*3. *in prin.*† Restringe, vt non procedat, quando responsio est diuersa, vel contraria interrogationi; quia tunc dissensus potius elicitur; ideo Rex Franciæ interrogans Ducem Sabaudiæ; an velit prorogare iurisdictionem Regis, si Dux respōdeat, quod contentatur, quod Rex sit arbiter, & concordator, non propterea dicitur prorogasse iurisdictionem regiam. Bal. *d. cons.*
12 218. *in pr. lib.*3.† Amplia; quia responsio facta interrogatoriis, vel positionibus, an possideat bona, de quibus agitur, si respondet se possidere, intelligitur quoad omnia, & sic in totum condemnari potest, nec auditur volens docere, quod sunt plures fratres, qui simul possident; quia cum se liti in totum obtulerit, in totū condemnari debet. Alex. *cons.*123. *Viso processu, n.*6. *v. circa secundū,*
13 *lib.*2.† Extende; quia censetur confiteri tempus, & omnia con-
14 tenta in positione. Alex. *cons.*35. *Consideratis, n.*11. *lib.*7. † Amplia in priuilegio; quia secundum petitionem generalem censetur
15 generaliter concessum. Castr. *cons.*3. *in princ. lib.*1.† Amplia in rescripto, in quo Princeps concedit restitutionem in integrū supplicanti; quia intelligitur pro iustitia, non ex gratia, quando supplicans narrauit iustitiam in rescripto; quia concessio debet esse
16 secundum petita. Fulg. *cons.*153. *In causa, quæ vertitur.*† Amplia in stipulatione; quia si quis stipulando dicat, promittis decem; & dicat interrogatus, promitto, non adiecto alio, intelligitur de
17 decem. Fulgos. *cons.*183. *num.*1. † Amplia in omni concessione Principis facta ad preces; quia intelligitur secundum petita. Ias.
*in l.*1. *n.*7. *ver. nota ex ista lege regulam. C. de diuer. rescript.* Fel. *in c. super*
18 *literis, n.*9. *ver. quarta regula, de rescript.* Paris. *cons.*9. *n.*42. *lib.*2.† Extende in institutione facta in beneficio iuris patronatus; quia censetur facta secundum petitam fundationem, & dotationem, & sic secundum disposita in ea. Ant. de Butr. *cons.*4. *in prin.*
19 *ver. vnde cum posita.* † Amplia in sententia dubia; quia recipit declarationem à petitione, & illo. Rom. *cons.*132. *inpr. & per tot.*
† Extende in tantum, vt si in uello fuit petitum eligi syndicos qui videant, & iudicēt creditaloysii, & sociorum conuincim. & sententia simpliciter eligit indicos, censentur electi communi ad credita Aloysii, & sociorum, ita quod si separatim iudicant, omnia sunt nulla, vel prorogatio potest allegari, imo neq; consensus partium operatur, ando iurisdictio est limitata, late Rom. *cons.*132. *per tot.* vbi ap. *in ver. dilatatur.*† Limita in principali, qui tenetur respondere, in velit vti testibus per eum inductis, alias non potest se iuuare ex illis; quia si obscure respondet, non secundum interrogatum, habetur pro non respondente. Bald. *cons.*69. *in pr. lib.*1.†; quod obscure respondens in terrogatorio in iudicio facto heatur pro non respondente, & sic pro cōtumace. *l. de ætate. §. ni. ff. de interrog. act.* Rom. *cons.*455. *In casu præmisso, n.*2. vbi apost. 1. et eundem Rom. *cons.*321. *in fin.*
† Limita; quia vbi salua ratio iuris, & recti sermonis, potest notari differentia inter interrogationem, & responsionem, tunc non refertur ad interrogata. Bans. 121. *Orta guerra, n.*3. *ver. item præsumendum, lib.*3.† Limita in responsione facta ad inquisitionē; quia continens percussisse Raynum non fatetur Raynerium Gabellatium, licet in inquisitio hoc dicatur, ad quam respondetur; quia dubia responsio generalis ambiguitatem continet, & quod minus est, continet, & quod magis verisimile, & vtile respondendi. Rom. plene *d. cons*55. *In casu*, vbi pro vtraq; allegat, & hanc tuetur, & ibi apost. *inter. existimo.*† Extende, vt procedat etiam in responsione, in qua confitetur inquisitus percussisse Raynerium, subiungat vtiue, prout & sicut in inquisitione; quia illa verba relatiua pont verificari quoad alia, videlicet locum, & tempus. Rom. in *cons.*460. *Illa verba per tot.*
† Limita in eo, qui surda aure interrogatus de vno respondit de alio, omittens responsionem ad interrogata præiudicialia, prout fecit Dux Sabaudiæ Regi Fraiæ innitanti eum ad subiectionem, cui nihil respondit, quo posset inducere subiectione. Bald. *cons.*217. *Orta guerra, in princ.*3.† Extende; quia imo si, qui iussus iudicialiter respondere contumaciter tacet, habetur pro confitente. Rom. *d. cons.*455. *n* Vide, *Positionib. quales esse debeat responsio, & quam efficaciam habe Conclus.*387. Vide, *Rescripta qualem interpretationem recipiant. Cd.*211. *nu.*35. *& seq.* Vide, *Testis dictum dubium qualiter interpretandi, Concl.*268.

Respublica quæ sit, quid repræsentet, & quæ priuilegia habeat. Concl. 274.

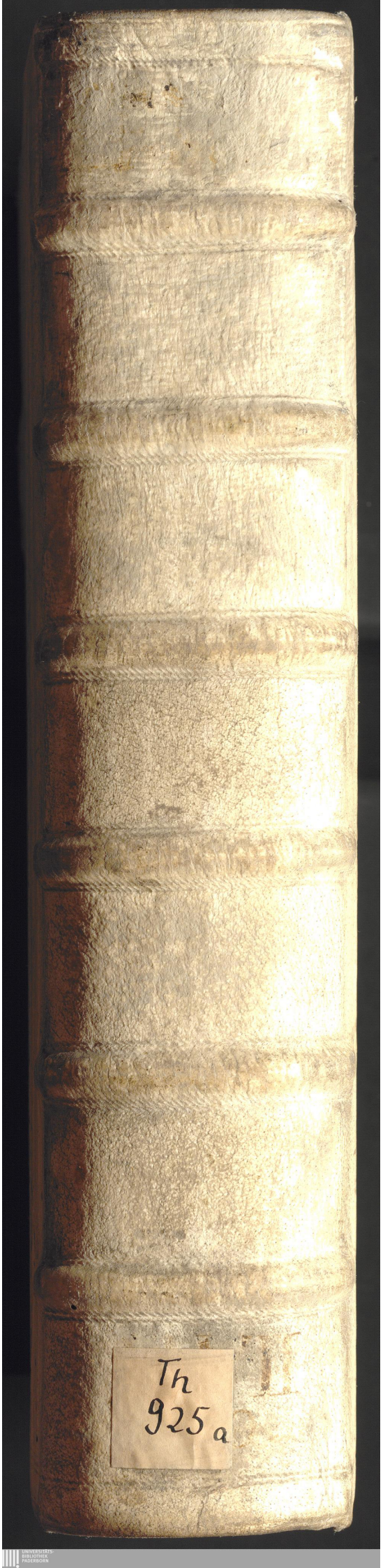
RESPVBLICA † est proprie Romorum, cæteræ autē Resp. sunt abusiue Resp. & habent loco priuati. Cephal. *consil.*
615. *n.*72. *& seqq. lib.*5. † Et dicitur ista regnum, & gentes, seu populus regni habēs electionem vante Rege, seu eo mortuo; & ideo offendens statutum Reipu dicitur offendere regiam maiestatem. Bald. *d. cons.*159. *n.*9. *vesper est ergo, lib.*3.† Et dicitur perpetua Respublica; ideo nunquā moritur, & propterea nō habet hæredem; quia semper vivit semetipsa, licet dispositiones Reipublicæ mutentur, vel alterntur, prout idem dicimus de mundo, qui semper est idem, licdispositiones illius mutentur. Bald. *cons.*159. *Super eo, quod, n.*3. *vnec mirum, lib.*3. vbi, quod ænigmatice persona regens Rempli cam semper existat, licet organum, & pica moriatur.

Respublica obligatur ad mult& quæ. Concl. 275.

RESPVBLICA † obligatur ad prodendum miserabilib. personis litigantibus de procurator & de aduocato, licet Boer. *dec.*325. *col.*2. exclamet; quia hodie non seruatur.† Extende; quia pupillo inopi tenetur dare aduocam defensorem salariatum ex publico, vt est tex. cum glo. *in l. ma puto. §. itemque si inops*, quē legit Bald. cum *§. in primis. ff. de reb. eoris sub tutela.* Boer. *decis.*325. *col.*2. † Amplia; quia propterea Rex Franciæ subministrat expensas pauperi litiganti cum Rege, em Boer. *d. decis.*325. *col.*2. plenius *decis.*324. *n.*6.† Amplia; quia respublica redimit malefactorem, vt puniatur Boer. *d. decis.*32 *col.*2.† Amplia, quia si debetur præmium capienti malefactorē, & non dicatur, à quo, debetur primo ex bonis capti malefactoris, si extant, si minus, ex bonis eius, ad cuius vindictam pitur, & si neuter est soluendo, soluit fiscus, Bo. *d. dec.*325. *circa fi. col.*2. *ver facit lecta.*

* * *

Sequitur Septimus Tomus, R, Restitutio, & sequentia.

Th
925 a

